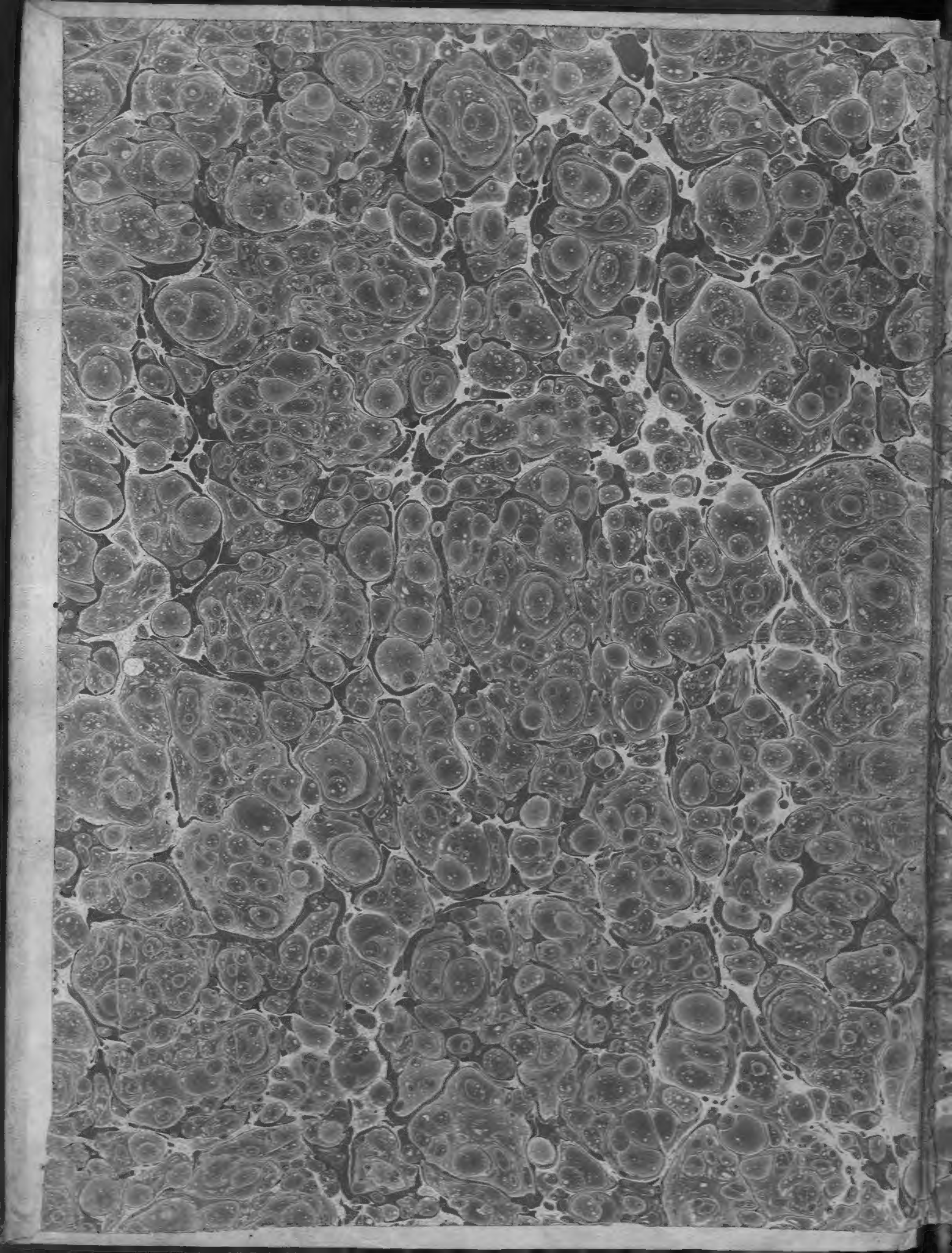
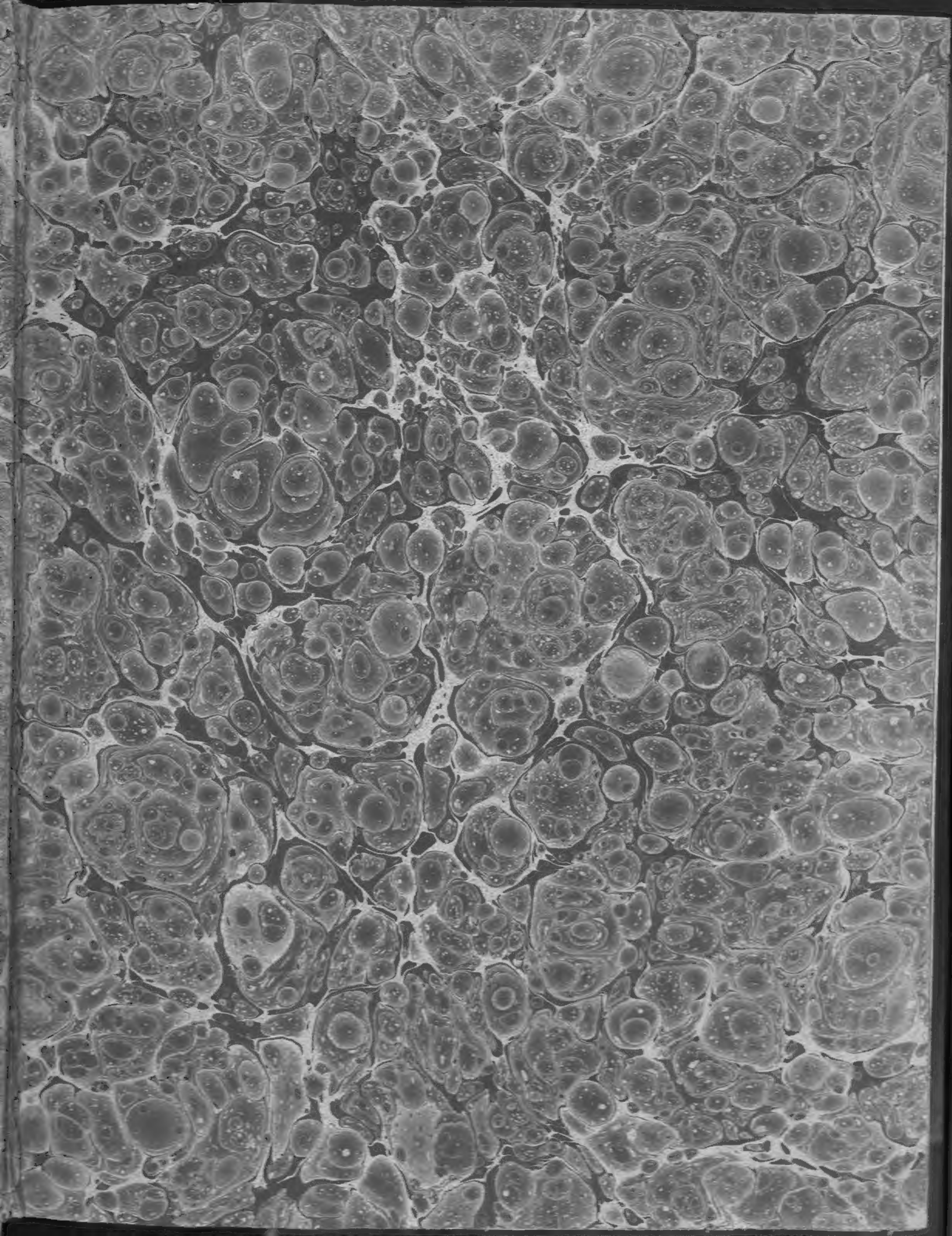

Cat. 3

[redacted]

Principaliū sententiarum in explanatione libri psalmorū diui Augustini Annotatio.

Aplicase a la libreria dela enfermeria de sevilla

[redacted]

¶ Ad probandum patrem nostrum augustinum monachum fuisse effectum, ac ordinem instituisse nostrum est authoritas eiusdem contra donatistas sic dicentis. Surrexit etiam quidam maledicus in vituperationem monasteriorum et monachorum arguens etiam me quod hoc genus vivendi a me fuerit institutum.

Principalium sententiarum in explanatione libri psalmorum diui Augustini comprehensarum summaria ordinataque annotatio.

Ab a Bba: hoc est quod pater: et cur vtrumque ponitur: augustinus in expositione ps.lxxviij.c.
Sanguis abel quod clamat de terra.xxxix.e
Quid significat quod occisus est a fre.lxxvij.3.circa finem.
Abominari dici solet exheredati.v.d.in fine.
Cur melius est abiectum esse in domo domini: quam in tabernaculis peccatorum sublimari.lxxxiij.q.
Abimelech interpretatur patris mei regnum: et significat.xxxiij.tractatu vel sermone.j.d.et tract.ij.b.ps.lj.
Abijt: stetit: et sedit quod differunt.j.b (f.lix.b.
Abyssus dicitur immensa aquarum copia: et quod sit amictus terre.ciij.tract.ij.d.cv.k.
Abyssi sunt altitudines aquarum: et significant.lxxvi.m.
Ad abyssum que pertinent.cxlviij.l.
Abyssus est profunditas impenetrabilis: incomprehensibilis: et maxime dici solet in aquarum multitudine: ps.xlj.q.et.cxlviij.k.
Abyssi nomine significantur latentia corda mortalium: et profunde cogitationes hominum.cxxxiij.t.circa.fi.
Et significat profunditatem peccatorum quo quisque peruenit contemnendo deum.xxxv.m.
Abyssus quod abyssum inuocat: et quod in voce cata(ractarum.xlj.q.r.
De abyssis terre reduci quid sit:
lxx.tract.ij.k.in medio.l.et.m.
Mater ablactare volens paruulum quid faciet.ps.xxx (ser.ij.m.
Ablactari super matrem quid sit.cxxx.t.
Abraam in diuitijs pauper erat.lxxxv.e.
Et sit pater noster non propter propaginem carnis: sed propter imitationem fidei.xxx.ser.ij.k.et xlvj.l.k.cir(ca finem.
Qui sunt filij abrae.lxxxiij.c.in medio.
Quid significat quod iubetur immolare filium suum.xxx.ser.(ij.k.
Si iustificatus est ex operibus habet gloriam: sed non apud deum: sic intelligendum est.xxxj.exposi(tione.j.b
Quod ex fide: non ex operibus iustificatus est. Ibidem.c.
Quisquis imitator fuerit abraam: filius abrae.cxlviij.t.
Quid significat quod facit iurare seruum suum per femur suum.lxxij.b.xliiij.n.v.in fine.
De eo quod ei dicitur: Sume tibi vaccam trimam.ciij.ser.iij.g
Quid figurat quod cum sol occubuit: sopor irruit super eum etc. Ibidem.b.
Absalon interpretatur patris pax: et quid significat quod patrem persequitur.iij.a.vij.a.lx.a.et.cxlij.a.b.c.
Abscondi in abscondito vultus dei quid sit.xxx.tract.iij.f.
Hoc est absentem esse: sensu abesse.xcix.e.
Absolutio peccatorum per ecclesiam dari potest: suscitari autem ipse peccator non nisi intus clamante domino pt.cj.tract.ij.c.
Absorbere viuos quid sit.cxxiij.g.b. Hoc quod absorbes: in corpus tuum traijcis.xxxiij.tract.ij.n.
Aliud est absorbere viuentes: aliud morientes.lxiij.b.
Non pedibus sed affectibus aliquis accedit ad deum vel recedit.cxliij.c.in fine.
Ac Accedimus ad eum non gressu pedum: sed puritate affectuum: et probitate morum.lviij.tract.ij.a.in fine.
Accedendum est ad christum vt illuminemur non vt tenebremur.xxxiii.tract.ij.k.
Tunc accedis ad deum si humiliaueris te per penitentiam: Ibidem in fine.
Acceditur ad deum non pede sed fide.lxxvij.b.ante finem.

Non per spacia locorum sed per affectum vel amorem accedit quis vel recedit a deo.xxiij.b.in medio.xcix.d.
Accedere ad cor altum quid sit.lxiij.b.
Acetum christo in cruce oblatum quod gustare noluit quid significat.lxviij.tract.j.o.et tract.ij.g.
Achimelech quid interpretatur et quid figurat.lj.f.et de quo vide.xxxiii.tract.j.d.
Accingere quid sit.xx[illegible]cliij.l.
Achis quod legitur dici abimelech.xxxiii.trac.j.c.lix.b
Et interpretatur quod est: et significat.xxxiij.tract.j.d.
In persona regis achis: error et stulticia signatur.xxxiij.tract.j.b. (et tract.ij.b.m.
Achitofel: fratris ruina interpretatur: et significat.vij.a.
Actio anime que tendit ad quietem securitatemque non que auget inquietum laborem qualis esse debet.cxlij.e.
Actionum humanarum omnium necessitas.lxxxiij.k.
Actus ex fine pensantur.xxxj.expositione.j.c.
Aculeus mortis quod peccatum.vj.d.in fine.
Accusando te misericordiam dei promereberis.xcj.c.in (medio.
Multi accusant in altero quod in proprio corde cogitant facere.lxv.v.
Accusare diabolum aut fatum de opere aliquo: cri(minosum est.xcj.c.
Ad Adam cur prohibitus sit a re bona.lxx.tract.ij.l.
Et duos filios genuit: In vno iniquitas: in altero iusticia designatur.xlviij.tract.ij.n.
Adam rapere voluit diuinitatem: et perdidit felicitatem.lxviij.tractatu.j.n.
Quicquid audiuit secutum est in nobis.lxxxiij.f.
Cur cecidit.xlvij.k.
Cur dormienti et non vigilanti extraxit costam.lvj.n.
Et peccauit non obediendo.lxx.d.in medio.
Et nobis significat totum orbem terrarum in quattuor litteris secundum grecam linguam.xcv.o.
Ex adam/adam: et super adam multa peccata nascuntur.
Tunc adheres deo quando consentis deo.xliij.q.circa principium. (cxxxij.m.
Quo glutino adheret anima deo.lxij.r.in medio.
Quantumcumque proficiat quis: necesse est eum carnis affectu adherere terrenis.cxviij.tract.x.b.
Non nos corporibus nostris quando cum domino erimus: sed ipsa potius nobis adherebunt: nos autem deo: Ibidem.
Adhesio illa de qua dicitur: Adhesit pauimento anima mea: que sit: Ibidem.c.
Adherere terrenis mors est anime.cxviij.tract.x.a.
Adeps frumenti quid sit.lxxx.q.et.cxlvij.cc.
Adinuentio quid sit.cv.q.in medio.
Qui adiuuatur etiam per se aliquid agit.lxxviii.k.in medio.
Quod pater deus adiuuat filium.cviij.v.
Omnes sancti adiuuantur a deo sed intus.ps.liij.l.
Nisi adiuuet deus bona opera nostra: impleri non possunt a nobis.lxij.q.
Deus adiutor est in bonis: et redemptor in malis.xviij.l.
Adolescentior nomen est compatiuum: et bene intelligitur in comparatione maiorum: et significat.cxviij.tract.xxviij.c
[illegible]urg.
xxxviii.aa.cxviij.tract.viij.a.
Aduentus christi duos credimus: Vnum occultum: alterum manifestum.ix.a.in medio.vij.l. Vnum miserantis: alterum iudicantis.xxiiij.b.
Omnes iusti qui prenunciabant aduentum eius ad eius membra pertinebant.lxj.d.
Vtrumque aduentum multi precones precesserunt.xcviij.a.

Principaliũ sententiarum

Leticię tuę causa iusticia. xlij.c.in medio.
Cũ leticia celestis & ineffabilis accepta fuerit: perit quodãmodo hũana mens & fit diuina. xxxv.q.
Leticia nõ est foris querenda sed intus. iiij.f.

Lex Lex in greco masculini generis esse monstrat. cxviij
Qr in latina lingua feminini in greco masculini est. lix.l.ante mediũ. (tracta.xv.g.
Qr masculinã vim hẽat mag: qr regit ñ regit: Ibi.
Quid significet qd data sit qnqgesimo die post occisionẽ agni. xc.tract.ij.l.in medio.
Aliud ẽ esse in lege: aliud sub lege. j.b.in fine.
Cur data sit lex conscripta quę in cordibus iam scripta erat. lvij.a
Ibi lex vbi interrogatio: Ibidẽ.
Ideo data est vt ęgrũ de morbo ɔuinceret q sibi sanus videbat: vt pctã demõstraret nõ vt auferret.
Lex ad hoc data est vt ɔuincerek langui dus & medicũ imploraret. cij.x. (lxxxiij.n.
Lex dñi christus. xvij.a.circa finẽ.
Lex in christo lex cũ misericordia. xxvj.r.
Lex implek amore nõ timore: xxxij.tractatu.j.b.xc.
Qr impleat in noĩe saluatoris nõ in viribus ꝓsumentis. xl.g in medio. (tract.ij.m.
Sũt q tenẽt legẽ dei memoria & nõ implẽt vita: sed qui implent vita nõ possunt nõ tenere memoria. lviij.tractatu.ij.b.
Lex vetus ꝓmebat ɔuincẽdo de reatu: & ꝓhibendo nõ saluãdo. xxxj.expositione.ij.g.Cõcor.l.in fi.
Qr sine verbo dei scripta nõ sit. l.J.
Preuaricatori legis non accessit ex lege iustificatio quã lex iubet ꝯ ꝓuaricatio quã ipe fec. lxv.n. i fi.
Lex infirmata dicik qr infirmos facit minãdo pęnã nec iuuãdo p grãz: q tũc pficik cũ &c. lxvij.b i me.
Lex sine gratia sola littera est: manet ad ɔuincendã iniqtatẽ nõ ad dandã salutẽ. lxx.tractatu.j.v.
Qr cõpek baculo helizei: & quare: Ibidem.x.
Nõ potest impleri nisi p charitatẽ: Ibidem y.
Legẽ dei ille pie attẽdit cui⁹ aurẽ inclinat hũilitas: nõ cui⁹ erigit ceruicẽ supbia. lxxvij.c.
In lege veteri ꝓualebat timor i noua amor: Ibi.e
Lex vetus & lex noua duo nomina sunt vnius rei: Ibidem in medio.
Inter legẽ suscitare & ponere testimoniũ si interest:
Lex ex corde nullo modo impleri potest q seruak formidine pęnę nõ amore iusticię. lxxvij b.ante medium. (Ibidẽ.
Legem ꝓtereũtes qui sint. lxxxv.r.
Lex per moysen data est/ gratia &c. exponitur cõtra manichęos cxxij.r.
In lege factorũ est dei iubentis iusticia: in lege fidei dei subuenientis misericordia. cxviij. tract.x.e.in medio.
Quã sibi legẽ poni petat dauid / cũ iusto nõ sit lex posita. cxviij.tractatu.xj.a.b.
Qui timore pęnę nõ amore iusticię opus legis facit ꝓfecto inuit⁹ facit: & iõ nõ amic⁹ ꝯ inimic⁹ esse ꝓbak legis: Ibidez c. Cõcor tractatu.xvij.a.i fi.
Ille q legẽ meminit nec eã diligit, reus est eo mõ sicut illi iniusti qb⁹ data ẽ in tabulis lapideis. cxviij
Ille legẽ dei exqrit semp q quã habet agendo exquirit pficiendo: Ibidem d. (tract.xj.c.
Quare lex sit posita eis qui eã nõ erant seruaturi: et quid habeat vtilitatis vt ea subintrante abundaret delictũ nemo cõphendit nisi a dño acceperit intellectum: Ibidem e.

Legem nõ custodit nisi hoc donet & adiuuet spiritu⁹ viuificans. cxviij.tract.xvj.a.
Legis meditatione seruak hũilitas vt pęnalis euadatur humilitas: Ibidem tract.xvij.b.in fine.
Legis meditatio nisi sit in fide quę p dilectionẽ operak: nunq ꝓpter eam posset ad vitam beatã quispiam ꝑuenire. cxviij.tractatu.xix.d.in medio.
Lex sine ꝓmissionis gratia nõ solũ nõ aufert: verũetiã & auget peccatũ: Ibidem tracta.xxv.a
Qr lege scpta lex naturę instaurek: augeak & firmek vt ꝓuaricantes grauius peccẽt. cxviij.tract.xxij.e.
Qr lex siue data in paradiso siue natura / vel litter insita siue litterik ꝓmulgata / ad hoc ꝓdest vt mittat ad legem gratię. cxviij.tractatu.xxv.g. (vel.xxv.
Qr lex minetur pęnaz: quia nõ potest dare iusticiã:
Oportebat vt lex darek supbis: qua dissipata tempus fuit vt p vnigenitũ filiũ dei misericordia mitterek. cxviij tract.xxvi.f.in medio. (Ibidem k.
Cur deus bonus eis dederit legẽ bonã qs eadez lex viuificare nõ posset: nec vlla esset ex bona lege iusticia. cxviij.tract xxvij.b.circa finem.
Ad hoc data est lex vt te õ magno puũ faceret: & ad faciẽdã legẽ vires de tuo nõ habere demõstraret: ac sic inops ad gratiã ɔfugeres: Ibidem c.
Lex dei nõ diligik nisi ab his qui diligũt deũ cxviij tractatu.xxxj.b in fine.
Qui legẽ dei diligit etiã qd in ea nõ intelligit honorat: & nõ est ei lex scãdalũ: Ibidem.d.
Nõ data est lex quę posset viuificare: ꝯ quę ostẽdit peccata peccatori. cxxix.d.
Nõ fecit reũ: ꝯ liberauit lator legis: qr data est lex vt terreat ɔstringatqz i reatũ: & peccata ostendat nõ vt a peccatis soluat: Ibidem.
Est lex misericordię & propitiationis dei; illa fuit timoris: ista charitatis: Ibidem.
Lex charitatis dat veniã peccatis: delet ꝓterita: admonet de futuris: in via nõ deserit comitẽ: comes fit ei quẽ ducit in via. cxix.d.circa finem.
Lex charitatis quę sit: Ibidem e.f.
Cur sacramẽta legis moysaicę nõ sint imposita credentibus ex gentibus. cxliij b.
Legẽ sine grã nõ posse opari, figuralr oñdik: Ibi.c
Quõ nascunk oĩa opa bona cuz qsqz bñ vtik lege: sic nascunk opa mala si male vtik. lix.l.in medio.
Lex iusta ministros habeat inocẽtes. l.f.
Contra leges suas imperator non facit cũ confessis dat indulgentiã: Ibidem.
Liban⁹ mons ẽ excelsas habens arbores: & interꝓtatur candidatio: & significat seculi dignitatem. lxxj.p.in medio cix.tracta.iij t.
Fructus libani quis sit: Ibidem p.
De libro vitę deleri qd sit. lxviij.tract.ij.n.
Quõ christus solus in mortuos liber fuit. lxxxvij.f.
Quõ libere ęgit. xcij.l.m.
Utrũ aliqd inueniak qd homo libera volũtate facit nõ necessitate. cxxxij.p.
Habem⁹ liberũ arbitriũ: ꝯ ipo libero arbitrio paruz possum⁹ nisi nos adiuuet ille q iubet. cxxxviij.q.
Deus homini dedit liberũ arbitriũ: ꝯ sine eo nihil est conatus eius. cxvi.o.in fine. (in fine.
Uera & sana libertas hęc est. lxvij k.
Deus quosdã liberat in occulto: quosdã in aperto. xxxvj tracta.iij.k.circa finem. xc.tract.ij.o.

sed etiam deo placere debent: nec omnia que deo placent etiam hominibus possunt que videre non possunt.lxvii.a.in medio.
Nullum opus bonū est cuius non sit in mente cogitatio: Ibidem in fine.
Opus bonum fieri debet delectatione iusticie: non formidine pene: Ibidem.k.
Ea sola opera bona dicenda sunt que fiunt per dilectionem.sexagesimoseptimo.I.
Hec necesse est vt antecedat fides: qm̄ nullus operatur p dilectionē dei nisi prius credat in deū: Ibidem.
Opa recta nō sunt etiam si recta videantur si nō fiant recto corde.lxxvii.b.post medium.
Omne opus rectū amor et timor ducit.lxxix.g. ante medium.
Qui operantur bonum preter ecclesiam nō eis prodest: quia nō habent nidum.lxxxiii.b.
Opera bona i vera fide catholica et in societate vnitatis ecclesie sunt facienda: Ibidem.I.
Opa bona et honesta parit necessitas.lxxxiii.k. circa finem.
Opus misericordie prodest in diuite et in paupere: in diuite ex voluntate et opere: in paupere ex sola voluntate.octogesimoquinto.d.
Opera misericordie cessabūt vbi nulla est miseria. lxxxv.f f.lxxxiii.k.cir.fi.lxxxvi.n.xcii.b.
Omnia opa nostra bona vnū est charitatis: qz tunc recte fiūt cū ad hūc finē dirigantur.lxxxix.o.
Parū est qui operantur opus bonū cum tristicia: qui cū hilaritate faciūt bene operantur.xci.f.
Nisi formaret te deus ad opa bona nō nosceres nisi opera tua mala.xci.g.
Opus bonū non multū laborat: malum opus laborem habet.nonagesimosecundo.b.
Operarius dolosus non solū mercedē non accipiet: sed et penam inueniet.xciii.s.circa finem.
Quomodo operetur homo qd ipse nō operatur.cxviii. tractatu tertio.b.
Non tantū si opus bonū est qd facimus.sed precipue si bonū est propter quod facimus cogitemus. cxviii.tractatu duodecimo.c.
Si operari propter ipsam laudem humanam vanitas: quanto vanius propter adipiscēdā pecuniam et huiuscemodi: Ibidem.d.
Propter ipsam salutē temporalem nō debemus operari bona sed potius propter illā quā speramus eternā: ibidē.e
Cuius rei contemplatiōe operemur occultū est: ideo dominus monuit ne propter laudes hoim nec propter cetera opa nostra faciamus: Ibidem.b.
Qm̄ opus bonū qd lex imperat fit timore pene nō amore iusticie: seruiliter fit non liberaliter.cxviii.
Omnia opa bona vel mala a cogitatione procedunt.cxviii.trac.xxiiii.d. (trac.xvii.a.
Quando operetur dextera vel qm̄ sinistra manus nr̄a
Opa nr̄a bōa magis dei sunt qz nr̄a.cxxxvii.x. (cxx.o
In omni ope malo labor est: et omne opus malū cogitatū mēdaciū ducē habet.cxxxix.r.in medio.
Noli te putare aliquid operari inqntū malus es: auerte te ab ope tuo ad opus illius qui fecit te: ipse formet: et qd tu exterminasti reformet.cxlii.p.
Operi impietate et iniquitate qd sit.lxxii.b. in medio.
Nemo optat qd hz in arbitrio ptāte.cxviii tr.iiii.c.
Or Ora finis est vestimenti: et significat.cxxxii.l.

Christus ex quo homo infirmus ex hoc orauit patrem.vicesimonono.c.
Orō christi quō in sinū suū conuertatur.xxxiii.tra.ii.g
Christus sm qd verbum est non orat sed exaudit: Ibidem.et.lxxxvii.c.
Pro illo nullus orat qui pro omnibus interpellat. xxxvi.tractatu.ii.et circa finem.
Ad hoc orauit christus vt doceret te orare.lvi.g.in fine.
Orō nō est nisi indigentiū.xxvi.n.xxix.p.
Pro qbus sit orādū et contra qs.xxx.expōe.ii.tra.iii.a
Gratis deum ora: Ibidem.c.
Inde orabit ad te omnis sanctus: quia.xxxi.expositione.i.k.in medio.et.ii.g.
Ubi oras ibi exaudiris et ibi iustificaris.xxxiii.tr.ii.b.
Tunc in orone gaudemus qm̄.xxxiii.trac.ii.b.
In vno homine quandoqz vtrūqz cōtingit vt orando longe fiat nubilo carnis et propinquet luce veritatis: Ibidem.
Orare clauso ostio qd sit.xxxv.d.cxli.c.d.
Si nō vis intermittere orare noli intermittere desiderare.tricesimoseptimo.n.
Oratio nostra intra nos est.xli.v.
Oratiōes bn̄ operantiū celerius exaudiuntur.xlii.k.i fi.
Orationis due ale: Ibidē.
Oret deus vt prestet qd iubet.lxiii.b.in fine.
Multi in principio cōuersiōis sue ferueter orāt: postea languide: postea frigide: postea negligenter qsi securi sint.lxv.x.
Uere tibi oranti intendit deus qm̄ ipsum queris: non quando p ipm̄ aliud queris.lxxvi.b.in medio.
Inter orationes noxias habere cogitationes grande malum est.lxxxv.k.
Cū oras deo loqris: cū legis deus tibi loqtur: ibi.cir.fin.
Non orat deū qui aliud orat preter ipm̄.lxxxv.l.
Quid sit orandū et quō: Ibidē.m.
Orantibus deus aliqn̄ nō dat ad voluntatē vt exaudiat ad salutem.lxxxv.n.xc.tractatu.ii.I.
Si vis vt orationē tuā auribus pcipiat deus fige tu in corde tuo legem ipsius.octogesimoquinto.p.
Orō sctōr ad hoc bñficij dilatione et tribulationū aduersitate repellitur vt.octogesimoseptio.t.i me.
Ab orantibus deus auertit faciē nō exaudiendo qd volūt qm̄ sibi nesciūt si expedire qd petūt.lxxxvii.v
Si nō orauerits spem nō habebitis: si aliter orauerits qz christus docuerit nō exaudiemini.ciii.tr.
Quantū valeat oratio sanctor p (l b b.in medio. aliis apud deū: exemplum.cv.m.in fine.
Nō est iusta oratio nisi p christū: et q nō fit p christū nō solū nō pōt delere pctm̄ sed etiā ipsa fit in pctm̄. centesimo octauo.b.
Oratio dn̄ica ad vias dn̄i pertinet.cxviii.tra.iii.d.
Nō minus oratur si nullus verbor sonus reddatur.iii.b.
Siue cū voce carnis siue cū silētio oremus ad deum corde clamamus.cxviii.trac.vicesimonono.a.
Orandi tps qm̄ melius esse consueuerit: Ibidem.c.
Orandū est potius affectibus qz clamoribus.cxix.s.
Oratio omnia penetrat: dirupit omnia vt perueniat ad aures dei.centesimo vicesimonono.a.
[redacted] centesimo tricesimo.a.in medio.
Ille in templo dei orat qui orat i pace et vnitate ecclesie: Ibidem.

sed quia amat ꝑternitatē.cxxvij.g.circa finem.

Petōres quō fabricēt sup dorsum iusti.cxxviij. b

Cum omnes sint peccatores: quia nemo sine peccato: omnibus timendus est gladius: quia dominus iustus concidet ceruices peccatorum. centesimo vicesimooctauo.k.

Quorū petōꝝ ceruices ɔcidet deus. Ibidem l.

Cōsensio ad peccatū alteri⁹ tuū fit petm̄.cxxix f

Que sint petā grauia ⁊ valde maiora: ⁊ q̄ minora sine qbus vita ista nō agit.cxxix.g

Cur petā minuta ingentē faciāt aceruū: Ibidem et cxviij.trac.iij.d

Cū filij peccauerīt cū pr̄ib⁹ l q̄ī lūbis erāt qn̄ illi in egypto erāt.cv.b.

Petā ignorātie meli⁹ accusant vt pereāt q̄z excusāt vt maneant ⁊c̄. Ibidem i.in fine.

Petōres scriptura appellare ɔsueuit valde iniquos ⁊ grādib⁹ petōꝝ sarcinis oneratos: Ibidem.l.i fi.

Petā parentū nō reddunt ei q̄ fuerit mutat⁹ l christo: ⁊ cepit esse nō fili⁹ iniquoꝝ: nec imitatus mores malorum.cviij.k

Quale peccatū iudei nō babuissent si eis christ⁹ locutus nō fuisset.cix.i.cxviij.tracta.iij.e.

Si dixerimus quia peccatum non habemus ⁊c̄.nō propter arrogantiam deuitandam dictū ē sed ꝑpter veritatem fatendam.centesimo decimoocta uo.tractatu secundo.a.

Qui se dicit nō habere petm̄ cū credat se hr̄e petm̄: foris se fingit humilez/intus amplectitur vanitatez: nec in ore nec in corde habet veritatē: Ibi.b.

Ostendit q̄ qui ambulāt in vijs dn̄i ⁊ nō operātur petm̄: nō tn̄ eē sine petō: Ibidem c.et tracta.iij a

Petm̄ qd̄ habitat in nobis quādo opat in nob: tunc nos id nō opamur quando ⁊c̄.cxviij.tracta.iij.b.

Quid opet peccatum nolentibus nobis nisi ⁊c̄. Ibi.

Que petā petam⁹ nob dimitti: vtrū q̄ nos opamur quando peccati desiderijs obedimus: an ipsa desideria/que nos nō opamur sed quod habitat in nobis petm̄: Ibidem c.

Peccatum vie non tribuitur quod a deuiante committitur: sed in via fidei pro nō peccātibus habētur quibus petā non imputant: Ibidem.

Qui peccat timore pene non amore iusticie inuitus facit: ⁊ mallet nō esse iusticiā cuius amicus nō est.cxviij. tractatu.xi.c. pē.xxxij. tractatu .i.b.

Petā omīa ꝑ gratiā dimitūt: nō solū que sine lege verumetiam que in lege commissa sūt.centesimo decimooctauo.tracta xxv.a.

Nullū ē nisi in lege petm̄: Ibidem b.e.

De sententia apostoli: qui sine lege peccauerūt sine lege peribunt: ⁊ quicūq̄ in lege peccauerunt per legem iudicabunt: Ibidem c.

De opiniōe illoꝝ qui dicūt illos ꝑire q̄ sine lege peccauerūt: ⁊ eos q̄ in lege peccauerūt tātū iudicari nō perire: sed per penas transitorias purgandos ꝑpter fidei fundamentū: Ibidem d.

Peti originalis vinculo etiā puulos obnoxios teneri auctoritate ostēdit.cxviij tractatu.xxv f.

Peccādi voluntas tunc apparet quando impunitas sperat: cū pena credit secutura latēter viuit: viuit tamen: Ibidem k.

Charitas peccare timet etiā si sequat impunitas: q̄

petm̄ ipm deputat penā: Ibi.in fi.

Petā q̄ fuerūt delectamēta hoī peccāti sunt instrumenta dn̄o punienti.vij.k.in fine.

Petōꝝ tria sūt genera.viij f.in medio.

Qui peccat/meritū mortis habet.xxix.s.

Sine petō christ⁹ solus venit q̄ nos petōres inuenit.xxx.expositiōe.ij tractatu.i.f.

Ad peccandū ne ꝑsumas de dei misericordia.xxxi.

Qui tegunt petā sua nudantur. (expositiōe.i.a. xxxi.expositione.ij.e.in fine.

Petōꝝ multa sunt genera: ⁊ nō esse petōrem difficile est.xxxij.tract.ij.3.circa finem.

Christ⁹ petm̄ nō habuit nec in verbo dei nec in aīa ꝟ nec in ipo corpe.xxxiij.tract.ij.e.

Petm̄ qn̄ insit ⁊ qn̄ regnet.xxxv.f.cxviij.tract.iij.b l.e.in fine.lxiij.f.circa finem.lxxv.e.

Petā q̄dā sūt pena peti.exēplū.vi f.ix.i.xxxv.m.v

Petōr nō sic nō erit q̄ſi oīno nō erit: ꝟ q̄ ad (lvij.⁊ nullos vsus esse ꝑ[illegible]erit.xxxvi.tractatu.i.m.

Petōr quō h[illegible]t locū suū: Ibidem.

Vn̄ delicta christo nisi de corpe/qd̄ est eccl̄ia.xxi.expositiōe.ij. c.xxxvij.f q.

Quō legitur habuisse petā qui petm̄ nō fecit.xl. K. circa finem.

Peccati putorem non sentit nisi qui habet sanū anime olfactum.xxxvij.i.

Pro petō curā gerere q̄d sit.xxxvij.y.

Peccata omīa aut cupiendo aut timendo cōmittūtur: ideo succensa igne ⁊ suffossa dicunt vt a vultu dei pereant.xxxviij.c.lxxix.g.

Si peccata magna ꝑcauisti vide ne arena obruaris xxxix.aa.lxvi.m.

Peccatū nō eēt si puniendū nō eēt.xliij.s.in meō.

Nihil grauius peccatori egro q̄z medici sui interfectio.xlv.e.circa finem.

Peccatū ꝑmi hominis ad experimentū cauēdi nobis debet valere nō ad imitationē peccandi.quadragesimoseptimo.lx.in medio.

Peccator quia non patitur statim deum vltorem: vult eū habere participē ⁊ tanq̄ corruptum iudicem ꝑde socium.xlix dd.

Quia se modo non videns placet sibi: ideo displicebit ⁊ sibi ⁊ deo: Ibidem ee.

Omīs peccator mō petā sua in dorso suo ponit: ponat ergo ante se q̄ nō vult esse ante deū: Ibidem et.l.h.q.in fine.c.d.

Qui sciētes peccāt molestū q̄d ē est ⁊ nimis ꝑiculosū: ⁊ certe exitiale.l.a.in fine.et.lxviij.tract.ij.b

Cōtra eos qui sibi sāctos ꝑponūt vt peccēt: nō imitando sanctitatē sed ruinā.l.c

Petm̄ cū desperatiōe certa mors est.l.e.

Graui⁹ ē peccare sciēter q̄z ignorāter: Ibidē.f.in fi.

Peccatū nō potest esse impunitum: punias ergo tu ne puniat deus.l g in fine.lviij tracta i.o.

Multi sunt quos peccare non pudet agere penitētiam pudet.l.i.in fine.

Etiam ipsis imputant peccata qui de ventre matris nihil tale fecerunt.l.l.

Peccata impunita esse nō pūt etiā illoꝝ qb⁹ ignoscit deus.l.n.et.lviij.tractatu.i.n

Cōmissū peccatū nō defendat: quia.l.p.

De peccato deus aliquando corripit in isto seculo

pluuia laquor: ⁊ iusto pluuia vbertatis infusa. x. f.
Nõnulla verba scripturarũ obscuritate sua hoc ꝓfuerũt ꝙ multas intelligẽtias pepererũt. xviii f.
Ut ponat genus fẽmininũ ꝓ neutro. (in medio. xxvi. g. cxvi. i tractatu. xv. Z.
Que videt optare inimicis nõ maliuolẽtie votũ ẽ/ sed enũciatio pene illor. xxvii. a. et. lj i in fine.
Ut recte intellecta nõ solũ piclitantẽ a piculo liberet/ sꝫ ⁊ dimersũ a ꝓfundo eleuet. xxxi. expõe. i. c
Cũ dubitatiue loqt/ nõ significat visionẽ ꝓbe cui certũ est. sꝫ sm eos qui monent. ps. ij. d.
In scriptis philosophorũ licet optima inueniãtur pcepta morum ⁊ discipline humilitas tamẽ non inuenitur. xx. i. expositione ij. h in medio.
Ut scriptura sacra vtat repetitione sententie. xxxij. tracta ij. l xxxv. d. xxxvi. tracta. i. e. xxxvij b.
Ut ea que in veteri testamento scripta legunt etiã aliquid figurent. xxxiii. tracta. i. c.
In scriptura sacra ideo mutant vel nomina vel syllabe/ vt ad mysterij significatõnẽ excitemur. xxxiij. tracta. i. b. tracta. ii. b. ps. li. f. lix. b.
Ut aliqñ ex persona vnius loquatur. xxxvii. g.
Scriptura fit certa in alia lingua q̃ erat ambigua i alia cũ exponat sequentẽ lingua p̃cedẽs. xxxviij
In scripturis sanctis sunt quedã delitie (a. in fine. sancte ⁊ bone que nõ sunt in auro in epulis. i luxuria ⁊c. xxxviii. c. in medio.
Omnia que in scripturis p̃dicta sunt/ partim facta cognoscamus partim futura speramus: cuncta tamen cõplebuntur. xxxix. a. lxii. a.
Nihil vnq̃ fefellerũt: ⁊ nihil dixerũt aut aliter accidit q̃ dixerũt. xxxix. ff. in fine. b b. circa finem. xliiii. o. lxxiii. y.
Omnis inscriptio litterarũ diuinarũ aliquid innuit intelligentibꝰ: ⁊ nõ tantũ auditorẽ: verũetiam cognitorem desiderat. xliij. a.
In scriptura vna eadẽq̃ res ideo multis modis dicitur/ vt modo ipo dicendi ꝓpter fastidiũ variet: sꝫ ꝓpter concordiã vna teneatur. xlvi a.
Oia q̃ i scripturis ꝓhetata sũt/ mõ cõplẽt. xlvii. h.
Omnia scripta diuina salubria sunt bene intelligentibus: piculosa his q̃ volũt ea ad sui cordis puersitatem detorquere. xlviij. tracta. i. a.
Deus noluit taceri qđ voluit scribi. l. b.
Ad hoc quidã scripturas dei inspiciunt vt peccent: et faciant qđ displicet deo. l. c.
Cur cõmemoret peccata iustorum: Ibidem. b.
Ut sepe numerũ pluralẽ ꝓ singulari ponat: et vult potiꝰ minus latine q̃ minꝰ ꝓprie loqui. l. y.
In scripturis multa latebant que hereticorũ questionibus agitata intellecta sunt. liij. p.
In scripturis dura quedã videbant cũ obscura essent/ sed exposita mollita sunt: ⁊ facta sunt iacula.
Non vndecunq̃ dat similitudo in (liiij. a a. b b. scripturis: laudat res ipa sed tantum inde similitudo trahitur. lvij. b.
Cur modo ex psona capitis ⁊ modo ex psona corporis loquatur liiij b. lviij. tract i. b.
Sicut omnia q̃ in scripturis sacris predicta vsq̃ ad hodiernũ diem venerunt: sic ⁊ que restant euẽtura sunt. sexagesimosexto. p.
Siue que de serpente/ vel que de aquila referunt/ siue sit fama hominũ potius q̃ veritas. veritas tamen in scripturis est. lxvi. q.
In scptura de se tãq̃ d alio scptores loquũt. lxvij. l
In scripturis repetitio firmamentũ est sententie/ nõ appetitus loquacitatis. lxvii. i. d lx. ii. f. xciiij f.
Omnia que diuinitꝰ scripta sunt ad christũ referuntur: vnde qꝛ ꝓpter eos q̃ in terra sunt scripta sunt: ipe in terrã venit vt in se mõstraret ipleri. lxxi. p.
Siue loquat ex psona capitis/ siue corporis/ vna vox est. lxxiiij. e. xc tractatu. ij. c.
Sic se habet obscuritas scripturarũ: difficile est vt vnũ pariãt intellectum: quicũq̃ tamen intellectꝰ exierit opꝰ ẽ vt regule fidei ꝯgruat. lxxiiij. m. i fi.
Cur in multis locis dicat aliquid quod in re gesta non inuenitur: aut aliter esse inuenitur. lxxvij. r. lxxi. a. ciiij. l. r. cxiiij. b.
Non imprecat mala malis sꝫ p̃dicit. lxxviij. h. o. circa finem. et. cviij. F.
Narrat futura quasi iam facta. lxxxiiii b. circa finẽ. E. cxiij. e. cxxv. n.
Ut partem ꝓ toto ponere soleat. lxxxvij. m.
Scripture sacre littere sunt dei ad nos misse de celo: ⁊ ad beneviuẽdũ nos exhortãtes. xc tra. ij. b.
Ad hoc clauduntur quedam sacramenta scripturarum non vt denegent sed vt pulsantibus aperiantur. xciii. a et. cii tractatu iii b.
In scripturis quedã ita audiẽda sunt vt si vera sint cõgruãt: si falsa nõ teneantur. ci. tra. i. k. cij. N.
Quid significet ꝙ dñs scripsit legem in lapide ⁊ digito scribebat in terra. cij. q.
Scriptura sacra est quasi speculũ. ciii. trac i. e.
Ut cõparet pelli: quia. Ibid. k. l. et tracta. ij. b.
Superiora scripture que sint: Ibidem. m. n. et tractatu secundo. b. in medio.
Ad scripturarũ intellectũ per p̃dicatores verbi veritatis ascendit. ciij tractatu. i. p.
In scripturis vna res non semper eandẽ significationem habet. ciii. tra. iii. b b.
Ut rei inanimate tribuat operationẽ rei animate. ciiij. k. centesimoquinto. k.
Ut ponat contentũ ꝓ cõtinente. cv. q.
Scripturas dei alij scrutant quia malũt docti eẽ q̃ iusti: alij nõ ꝙ iam recte viuant: sed vt sciant quẽadmodũ viuere debeant. cxviij. tracta. i. d.
Qui ideo scripturas scrutantur vt aliud ex ipis inueniant ⁊ acquirant q̃ deũ. non ex toto corde exquirunt deum: Ibidem E.
Qui scripturã diligit etiã qđ i ea nõ itelligit honorat: ⁊ qđ ei sonare videt absurde. se potius nõ intelligere ⁊ aliquid magnũ ibi latere indicat. cxviij Sa
Seculũ ⁊ eternũ si differant ob id (trac. xxxi. d. qđ in greco scriptũ est: ⁊ qd sit seculũ seculi. ciiij. e in fi. f. cv b. in me. cvi. b. cxviii tra. xiii. e. cxxxv. a
Seculi noie nõ semp hoc seculũ sed eternitas significatur. cxxx. y.
Seculũ ꝓ eterno ⁊ eternũ ꝓ seculo cur quandoq̃ ponatur. lxxxix. b. xcii. Z. in fine.
Seculũ seculi quid sit. lxxi r. in fine.
In seculo et si dulcia quedam sint sed cum amaritudine digeruntur. li. y.
Ab hoc seculo nemo corde auertitur nisi diuino liberatus auxilio: exemplum cxiij. d.
Seculum q̃ diu volut intelligas punctũ: qꝛ. xxx. expositione. ii. trac. i. g. in fine.
Sicut p̃ postera securitas in terrores in pellit/ ita ex

Finis annotationum.

Aurelij Augustini Pri/ ma Quinquagena

In explanationē libri psalmorum Diui Aurelij Augustini: præfatio incipit.

A Cum non solū diuinę verūetiā hūanę philosophię veritas doceat: nihil frustra ⁊ sine causa siue in dei siue in naturę opib⁹ esse factū: non parū [illegible] q̄ singulo⁊ rationē facto rū conantur reddere questio [illegible]. Cui⁹ rei cau sa ⁊ ad quid homo conditus sit. [illegible] ⁊ similiter [illegible] ingenia sollicite ac plurimū laborauerint: nullus eorū tñ verā integrāq; rōnem reddere potuit. Quo factuz est: vt a recto veritatis tramite deuiantes: in varios inexcusabilesq; errores inciderint. Nec mirū: Qui eīn rationē sui ignorabāt: quo pacto cuiusuis alterius rationē scire poterāt: Diuina aūt scriptura ab hoīe conditore [illegible] rata sola [illegible] factionis ipsius causā in
Prouer.3.16. lucē [illegible]: Non mō generali q̄ dñs oīa vniuersa [illegible] sit. [illegible] in specie officia sui rationē:
Eccli.17. [illegible] De⁹ de terra creauit hominē: ⁊ [illegible] imaginē suaz fecit il lū. Et paulo post: Posuit oculū ip[illegible] sup corda il lo⁊: ostēdere illis magnalia operū suo⁊: vt nomen sanctificatiōis collaudēt. et gloriari I mirabilib⁹ il lius: vt magnalia enarrēt oper⁊ ei⁹. Quorū omniū hec sūma ē: Deū iccirco hoīem talēq; cōdidisse: vt esset q̄ opa ei⁹ intelligeret. [illegible] rationē faciēdi. virtutē [illegible] potentiā conseruā di sapientiā [illegible] clementiā benefaciēdi ⁊ se [illegible] ⁊ voce enarrare atq; collaudare posset: hoc ē vt deū factorē coleret. Quēadmodū itaq; factus est mūdus ꝓpter hoīem vt ei seruiret: ita homo fact⁹ ē ꝓpter deū vt ei seruiret. Sic ergo mūdus iccirco factus ē: vt haberet hō: Homo vero iō factus est: vt deū factorē suū agnosceret: Ideo agnosceret vt amaret ⁊ coleret: Ideo amaret ⁊ coleret: vt beataz īmortalitatē ꝓ mercede laboris caperet. Ideo aūt [illegible] beatę īmortalitatis afficeret: vt si milis effectus angelis sūmo ⁊ īmortali deo in perpetuū seruiret: ⁊ esset regnū æternū ipsi deo. Hec ē sūma rerū: Hoc arcanū dei: Hoc cōstitutiōis mundi mysteriū. Hęc [illegible] ratio. Hic vniuersorū cardo. Hoc [illegible] ipse hō [illegible]. Hoc si [illegible] tenuissent in tot tā varios [illegible] errores [illegible] nō [illegible]. Hāc denique [illegible] sup ra [illegible] vt hō [illegible] teneret: in [illegible] sibi posita ē: [illegible]
Deut.10. lū ita cōmonēte. Et nūc inquit: quid dñs de⁹ tuus petit a te: nisi vt timeas dñm deū tuū: ⁊ ambules in vijs ei⁹: ⁊ diligas eū: [illegible] dño deo tuo in toto corde tuo: ⁊ in tota aīa tua: custodiasq; mādata domini ⁊ ceremonias ei⁹ [illegible] hodie precipio tibi: vt bene sit tibi. Et post pauca. Dñm deū tuū inquit ti mebis: ⁊ ei soli seruies. [illegible] q̄ [illegible] hō: sed ⁊ hoīs co [illegible] hō. Zacharia pariter [illegible] [illegible] inter cetera vaticinatur ⁊ dicit
Luce.1. [illegible] ad abrahā patrē nostrū da turū se nobis: Ut sine timore de manu inimico⁊ nostro⁊ liberati: seruiam⁹ illi: In sanctitate ⁊ iusticia corā ipso: oibus dieb⁹ nostris. Ecce testimonio tā
B ti ꝓphete: iccirco etiā deū ꝓpter hoīem: hoīez fa [illegible] hoī seruiuisse: vt ⁊ hō dignā sibi seruitu [illegible] eret. Indicta autē hoī seruitus licet multi fariē interpretari multis varijsq; modis deo creatori exhiberi possit: nihil tñ aliud ē q̄ debitus deo cultus: ⁊ hic nō aliud q̄ deuota ipsius laudatio. Sūmus eīn: Lactantio firmiano teste: colēdi ritus est: ex ore iusti hoīs ad deū directa laudatio. Que tñ ipsa: inqt: vt deo sit accepta: ⁊ hūilitate ⁊ timore ⁊ deuotiōe maxima opus ē. Ne qs forte integritatis et inocētię fiduciā gerens: tumoris ⁊ arrogātię crimē incurrat: eoq; facto grā[illegible] virtut[illegible] amittat. [illegible] ⁊ si [illegible] memoratū [illegible] preceptū [illegible]
[illegible]: Ipsū adherebis. Ipse ē laus tua: hoc ē quē so lum laudare debes. Hec est vera religio: hec recta pietas: hec debita deo seruit⁹. Hoc est acceptabile [illegible] placari. honorificari ⁊ glorificari vult de⁹. [illegible] ꝓphetā [illegible] ⁊ dicere: Im mola deo sacrificiū laudis: ⁊ redde altissimo vota tua: Et I calce eiusdē vaticinij: Sacrificiū inqt laudis honorificabit me: ⁊ illic iter q̄ ostēdā illi salutare dei. Uerū: q̄muis ad hāc seruitutē oēs hoīes tenean[tur]: quosdā tñ dñs elegit a q̄bus precipue ⁊ specialius coli atq; laudari voluit. Ut in veteri testamēto populū israeliticū: ad quē moy[ses] ita locut⁹ est. Te elegit dñs de⁹ tuus: vt sis ei ꝓplus peculiaris de cū ctis ꝓplis qui sūt sup terrā. Et iterū post multa: En dñs inquit elegit te hodie: vt sis ei ꝓpls peculiaris: sicut locut⁹ ē tibi: ⁊ custodias oīa precepta illius: ⁊ faciat te excelsiorē cūctis gētibus [illegible] creauit in laudē ⁊ gloriā suā: vt sis ꝓplus sanct⁹ dñi dei tui. Sic ⁊ in nouo testamēto populū christianū ad suā laudem ⁊ gloriā singulariter elegit. [illegible] Ephesios hoc scribēte: ob id deū benedicite ⁊ laudate: Benedictus inqt deus ⁊ pater dñi nostri iesu christi: q̄ benedixit nos in oi benedictiōe spūali in celestib⁹ in christo: si cut elegit nos in ipso ante mūdi ꝯstitutionē: vt essemus sancti ⁊ immaculati in ꝯspectu ei⁹ in charitate. Qui p̄destinauit nos I adoptionē filio⁊ p iesū christū in ipm sm ꝓpositū volūtatis sue: in laudē glię gratię suę. Ita quēadmodū in veteri testamento ex electo populo subelegit sibi dñs filios leui q̄ specialiter sibi I ministerio tabernaculi seruirēt. Sm q̄ ad aaron locut⁹ ē: Ego inquit dedi vobis fratres v̄ros leuitas de medio filio⁊ israel: ⁊ tradidi donuz dño: vt seruiāt in ministerio tabernaculi ei⁹. Quos postea rex dauid instituit vt starēt mane ad ꝯfitēdū et canendū dño: similiterq; ad vesperā. Sic sūt mō in nouo testamēto ex populo christiano sibi electi sūt clerici ⁊ sacerdotes: vt illi specialiter dño seruiāt: et virtutes ei⁹ enarrādo: eū laudēt ⁊ colant. Qđ petri aplo⁊ p̄ncipis auctē cōprobat: ad eos sic scribētis: Uos aūt gen⁹ electū: regale sacerdotiū: gēs sancta: ꝓplus acquisitionis: vt virtutes annūcietis ei⁹ qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumē suū. Et si cut filij leui certis tpib⁹ ⁊ horis laudib⁹ diuinis de uot⁹ [illegible] ⁊ debita [illegible]. [illegible] ⁊ debita a sorte dicti sūt eo q̄ sint de sorte dñi [illegible] ꝓ sorte ⁊ hereditate sua cū filijs leui in ꝑpetuū possidētur: dūmodo hic debito cultu ⁊ digna laudatiōe ei seruierint. Illud ꝗ̄ [illegible] ꝯsideratiōe dignū ē: nec mysterio ca ret: q̄ cū tota scriptura diuin⁹ inspirata ad dei laudē ⁊ gloriā ordinata ⁊ ꝯscripta sit: Tota etiā homini ad ei⁹ doctrinā ⁊ ꝯsolationem tradita: Tota denique diuinis laudib⁹ plena: vniuersa a quib⁹ debita dei laudatio sumi pōt inducēs: omnēq; laudādi formā

atqz rõnẽ exponens: sancta tñ eccl'ia qbusdã scriptu ris specialiꝰ atqz freq̃ntius in diuino cultu vti voluit. Nã sicut ex vtriusqz testamẽti ꝑsõs dñs q̃sdã specialiter elegit: vt sui ꝑ expositum dñita ꝛ ex vtriusqz testamẽti scp̃turis: q̃dã specialr̃ in cultu suo voluit freq̃ntari: vtpote ex veteri testamẽto librũ psalmorũ: hac ꝓserti rõne vt docto dionysio placet: qꝛ psalmi ꝑ modũ laudis cõprehẽdũt q̃cq̃d in sacra scp̃tura ptinet. Ṽñ ꝛ hic psalmoꝝ liber registrũ ẽ totius sacre scp̃ture: ꝛ cõsũmatio totiꝰ theologice pagine. Quẽ ꝛ subseq̃ns Diui Augustini nr̃i ꝓlogus innu/
Dis. 38. q̃ ipsis. meris pene ꝓconijs cõmẽdat ꝛ extollit. Huc librũ sacer canon inter cetera q̃ sacerdotibꝰ ad sciendũ necessaria sũt: discendũ cõmonet. Cũ eñ intelligenter deo psallendũ sit: quõ debite deo psallere põt: q̃ qd psallat ignorat? Jubet nãqz sanctꝰ psalmista noster vt psallentes deo intelligẽter psallãt. Qm̃ rex inq̃t
Ps. 46. oĩs terre deꝰ: psallite sapiẽter: hoc ẽ intelligẽter: vt alia littera habet. Quia vero hic liber tot ꝛ tã ꝓfun
E dis mysterijs plenꝰ est: vt a nemine sine reuelatione vel docto interp̃te possit intelligi: Ea de re magnus ille doctor augustinꝰ noster: deuotissimꝰ dei cultor: aĩarũqz salutis zelator ardẽtissimꝰ: illiꝰ explanatiõi vigilanti studio insudauit: clausa queqz reserãs: abscondita reuelãs: mysteria pandẽs: obscura dilucidans: dubia definiẽs: vitia detestãs: virtutes extollens: supplicia cõminãs: p̃mia ꝑmittens: pusillanimes ꝯfortans: ꝑsumẽtes deterrens: ꝑseuerãtes coronãs: ita vt nemo q̃ diligenter legerit: absqz fructu discedat. Huic igit̃ opi studiũ impẽdant: illũ freq̃nter legãt: illiꝰ sensũ teneant: oẽs q̃ in sortẽ dñi vt illũ debita seruitute laudẽt ꝛ glorificẽt: electi sũt: ne negligẽtes ꝛ ignari illã diuine cõminatiõis vltionẽ experiãtur: Quia tu scientiã repulisti: repellã te ne sa/
Osee. 4. cerdotio fungaris mihi. Et istã adhuc terribiliorẽ: Dixi semp hi errãt corde: Ipi nõ cognouerũt vias
Ps. 94. meas: q̃bus iuraui in ira mea: si intrabũt in requiẽ meã. Et ita ptẽ suã habituri sint cũ hypocritꝭ. Qui potius intelligẽtes ꝛ tenẽtes rationẽ q̃ pditi sũt: cõditorẽ ꝑ sorte hereditatis sue possideant: laudent ꝛ glorificent in secula seculoꝝ: Amen.

Explicit prefatio.

Diui Aurelij Augustini Hipponẽsis epi in librũ psalmorũ ꝓlogꝰ feliciter incipit.

A
2. Timoth. 3. OMnis scriptura diuinitꝰ inspirata: vtilis ẽ ad docendũ: Ac ipa de causa a spiritusancto ꝯscripta ẽ: id est vt veluti ex cõi q̃dã sanitatꝭ fonte oẽs nobis ex hac remedia ꝓprijs passiõibꝰ assumamus. Sanitas eñ inq̃t cõpescit pctã magna. Alia nanqz sũt q̃ ꝓphete tradũt: alia q̃ historia: lex q̃z alia: prouerbioꝝ etiã alia cõmonitio: psalmoꝝ vero liber q̃cunqz vtilia sũt ex oĩbus ꝯtinet: Futura p̃dicat: vetera gesta cõmemorat: legẽ viuentibꝰ tribuit: gerendoꝝ statuit modũ: Et vt breuit̃ dicã: cõis quidã bone doctrine thesaurꝰ est: apta singulis necessaria sibi ministrãs. Veteribꝰ nãqz aĩaꝝ vulneribꝰ nouit mederi: s ꝛ recentibus velocissimũ scit adhibere remediũ: atqz in actis ꝑseuerantiã scit salutꝭ adhibere: sz ꝛ vniuersis pariter passionibꝰ ꝯuenire: q̃ dñationibꝰ varijs hũanas aĩas angũt. Et hoc fit modulatione q̃dã ꝛ delectabili canore: hũanũ animũ ad pudicitiam ꝓuocãte. Qm̃ quidẽ spũssanctꝰ vidẽs obluctãtẽ ac resistẽtẽ ad virtutꝭ viã hũani generꝭ aĩm: ꝛ ad delectatiões vite huiꝰ magꝭ inclinari: q̃z ad virtutis rectũ iter erigi: delectabilibꝰ modulis cãtilene viri sue doctrine ꝑmiscuit: vt dũ suauitate carmĩs mulcet auditꝰ: diuini sermonis pariter vtilitas inseratur. Scdm̃ sapiẽtes medicos: Qui si qñ vsus poposcerit: austeriora medicamenta egris offerunt mortalibus: ne eger vtilitatem pre austeritate refugiat: ora ac sũmitates poculi q̃ remediũ porrigant: melle circũliniũt. Propterea q̃ psalmorũ nobis ꝑ modulos aptata sũt carmina: vt vel etate puerili: vel q̃ adolescentes sũt moribꝰ: q̃si cãtilena quadã psallẽtes: delectari videant̃. Reuera eñ aĩas illuminãt ac mentẽ. Plurimi eñ ex his q̃ in eccl'ia cõmeãt: neqz apostolica p̃cepta facile possũt: neqz ꝓphetica vel liquido discere vel cũ didicerunt retinere: psalmoꝝ vero responsa: ꝛ intra domos interdũ etiã in ꝑplo publi/ B
ce canũt. Et sicubi q̃s q̃uis fero ac rabidissimo furore raptet̃: si forte fuerit psalmi (vt ita dixerim) carminibꝰ incãtatus: ꝯtinuo oĩs rabies ferocitatꝭ eius abscedit. Psalmꝰ tranq̃llitas aĩaꝝ ẽ: signifer pacis: ꝑturbatiões vel fluctꝰ cogitationũ cohibẽs: iracundiã reprimens: luxũ repellens: sobrietatẽ suggerens: amicitiã ꝯgregãs: adducẽs in ꝯcordiã discrepãtes: recõcilians inimicos. Quis eñ vltra inimicũ dicat eũ: cũ q̃ vnã ad deũ psalmi emiserit vocẽ? Ex q̃ itelligit̃: qꝛ qð oĩm bonoꝝ maximũ ẽ: charitatẽ psalmꝰ instaurat: ꝯiunctionẽ quandã ꝑ ꝯsonantiã vocis efficiens: ꝛ diuersũ ꝑplm vniꝰ chori ꝑ ꝯcordiã consona modulatiõe ꝯsocians. Psalmꝰ demones fugat: angelos ad adiutoriũ inuitat. Scutũ eñ in nocturnis terroribꝰ: diurnorũqz requies est laboꝝ: tutela pueris: iuuenibꝰ ornamentũ: solamen senibꝰ: mulieribꝰ aptissimꝰ decor. Desertas habitare facit vrbes: sobrietatẽ docet: Incipiẽtibꝰ p̃mũ efficit̃ elementũ: ꝓficientibꝰ incrementũ: ꝑfectis stabile firmamentũ: totiꝰ ecclesie vox vna. Psalmꝰ solẽnitates decorat: psalmꝰ tristiciã q̃ ꝑpt deũ ẽ mollit: Psalmꝰ etiã ex corde lapideo lachrymas mouet. Psalmꝰ angeloꝝ opus ẽ: exercitũ celestiũ: spiritale thymiama. O vere admirandi magistri sapiens institutũ: vt simul ꝛ cãtare videamur: ꝛ qð ad vtilitatẽ aĩe ꝑtinet doceamur. Per qð magꝭ necessaria doctrina nostrꝭ mentibꝰ informat̃. Pro eo q si q̃ ꝑ vim ꝛ difficultatẽ aliquã animis nr̃is fuerint inserta: ꝯtinuo dilabũtur. Ea vero q̃ cũ gratia ꝛ dilectiõe suscepimus: nescio q̃ pacto magis residere in mentibꝰ ac memorie vident̃ inherere. Quid aũt est qð nõ discat̃ in psal/
mis? Nõ oĩs magnitudo virtutis: nõ norma iusti/ C
cie: nõ pudicitie decor: nõ prudentie ꝯsũmatio: non patientie regula: nõ oẽ q̃cq̃d põt dici bonũ ꝓcedit ex ipis? Dei scia ꝑfecta: p̃nunciatio christi in carne venturi: ꝛ cõis resurrectiõis spes: supplicioꝝ metꝰ: glie pollicitatio: mysterioꝝ reuelatio. Oĩa ꝓsus in his velut magno q̃dã ꝛ cõi thesauro recondita atqz ꝯferta sũt bona. Quẽ librũ ꝓpheta cũ multa sint organa musicoꝝ: huic tñ organo qð psalteriũ appellatur: aptauit: de supioribꝰ vt mihi videt̃ inspiratã ei gratiã ꝑ spiritũsanctũ docens. Qm̃ q̃dẽ h solũ organũ musicoꝝ: sonos de supioribꝰ habere fert̃. Cithara nãqz vel lyra ex inferiori pte ęs vel tympanũ habens: resultat ac resonat ad plectrũ: Psalterium xo

harmonias de supiorib⁹ habere referk aptatas: τ so [illegible] causas [illegible] Quos [illegible] docea [illegible] q̄ sursū sūt: τ que sugiēda [illegible] id est vitia carnalia: declinare. Sȝ illud arbitror ꝓ fundi⁹ nobis ꝓphetica hac indicari rōne: ac ꝑ formā [illegible] morbi [illegible] habeant. Sed videamus tandē: quid etiā ꝓ psal morū indicent initia.

Explicit ꝓlogus Diui Augustini in librū psalmoꝝ.

Diui Aurelij Augustini hipponēsis epī: in psalmū Beatus vir q̄ nō abijt ꝛc. prologus incipit.

A Diuersa sūt genera ꝓphetię: τ ꝓinde cui⁹ hęc vox: vel in q̄ ꝑsona ꝓprie di ctū sit: aut cur titulū nō habeat: req ram⁹. Centū itaq̄ τ quinquaginta psalmos esse nulla dubitatio est. Et q̄ psalm⁹ [illegible] titulo [illegible] ostendit. Nō eī oēs psalmi a dauid editi sunt. [illegible] Dauid [illegible] pro [illegible] dicti. Hic aūt q̄ titulū sicut iā dixi nō habet: requirendū nob est: q̄ rōne inter cęte ros sol⁹ nō habeat tituli inscriptionē: vl'a q̄ fuerit re citat⁹. Nā si psalmograph⁹ scdm̄ τ tertiū τ q̄rtus τ [illegible] vel in nūero redigere: vel causas singuloꝝ ostē dere potuit: cur nō τ huic titulū iposuit: τ vtrū ꝑm⁹ esset: ostēdat. Sȝ q̄ hic psalm⁹ [illegible] inducit: iō titulū nō habet: Ne qd diuino eloqo ꝑ poneret. Aut ꝑm⁹ diceret: q̄ nō ꝑm⁹: s; vnus est ap pellat⁹. τ iō ꝑtitulationē habere nō potuit nec de buit: ne si habuisset vt ꝑm⁹ esset: melior tantū in or dine nūeri nō [illegible] indicaret: Aut ne vt iā relatū ē [illegible] psalmograph⁹ [illegible] Et iō sol⁹ titulū nō habet: vt ꝑ spicuū esset quantū inter ceteros emineret. Vñ iaȝ aīaduertere debet prudentia vr̄a: q̄nta vis: quanta auctoritas: q̄nta ratio in h psalmo vsef: cui nec titu lū ausus est scriba ꝑponere: nec numeꝝ indicare: vt solū eū τ vnū: poti⁹ q̄ ꝑmū ostēderet. Igit q̄ fauen te deo: τ vocis auctas iā ostēsa est: τ tituli rō demō strata: superest: vt de ipo psalmo tractemus.

Explicit prologus.

Eiusdem Diui Augustini de eodē psalmo Tractatus incipit.

B Eatus vir qui nō abijt in ꝯsilio impioꝝ. De dn̄o nr̄o iesu christo hoc est hoie dn̄ico accipiendū est. Bea tus vir q̄ nō abijt in ꝯsilio ipio rū: sicut hō terrenus: q̄ vxori cō

Gen. 3. sensit decepte a serpente: vt dei ꝑcepta pteriret. Et in via peccatoꝝ nō stetit. Quia venit q̄dē in via pec catoꝝ [illegible] sed nō stetit: q̄ eū non tenuit [illegible]. Et in cathedra pesti lentię nō sedit. [illegible] Quę iō cathedra pestilentię recte intelligit: q̄ non fere q̄sq̄ est q̄ careat amore dn̄andi: τ hūanā nō ap petat gl'iam. Pestilentia est eī morb⁹ late ꝑuaga tus: τ oēs aut pene oēs inuoluēs: q̄q̄ accōmodati us accipiat cathedra pestilentię: ꝑniciosa doctrina: cui⁹ sermo vt cācer serpit. Deinde ꝯsiderādus ē or do vboꝝ: abijt: stetit: sedit. Abijt eī ille: cū recessit a deo. Stetit: cū delectat⁹ est pctō. Sedit: cū in sua superbia ꝯfirmat⁹: redire nō potuit: nisi ꝑ eū liberat⁹ q̄ neq̄ abijt in ꝯsilio impioꝝ: nec in via pctōꝝ stetit: nec in cathedra pestilentię sedit. Sed in lege dn̄i fuit voluntas eius: τ in lege eius meditabi tur die ac nocte. [illegible] Qui est in lege ꝑm legē agit: qui ē sub lege: ꝑm legē agit. [illegible] Meditabit die ac nocte: Aut sine intermissiōe intelligendū est: Aut die in letitia: nocte in tribulatiōib⁹. [illegible] Et erit tanq̄ lignū qd' plantatū est secus decursus aq̄ rum. [illegible] planatū ꝑm decursus aq̄rū. Pōt eī hoc intellectu accipi [illegible] Aut ꝑm spiritūsanctū ꝑm quē dr̄: Ipse vos ba ptizabit i spūsancto. Et illud. Qui sitit veniat τ bi bat. Et illud. Si scires donū dei: τ q̄s ē q̄ a te aquā petit: petisses ab eo: τ daret tibi aquā viuā: [illegible] berit: nō sitiet in eternū: s; efficiet in eo fons aq̄ sali entis in vitā eternā: Aut ꝑm decursus aquarū: ꝑm [illegible] Et decursus nō absurde intelligit lapsus: q̄ ptinet ad delictū. [illegible] Fructū dabit: Hoc est: ꝯstitu et ecclesias. In tēpore suo: Id est post q̄ clarifi cat⁹ est resurrectiōe τ ascēsione in celū. [illegible] Et folium eius nō decidet: Id est verbū ei⁹ nō erit irritū. [illegible] quecūq̄ fecerit ꝓsperabūtur. [illegible] Nō sic impij nō sic: sed tanq̄ puluis: quē ꝓijcit ventus a fa cie terrę. Terra hic accipienda est [illegible] deo. Scdm̄ quā dr̄: Dn̄s pars hereditatis meę [illegible] hereditas mea ꝑclara est mihi. Scdm̄ hanc dr̄: Sustine dn̄m τ obserua vias eius: τ exaltabit te vt possideas terrā. Scdm̄ hanc dr̄: Beati mites q̄ ipi hereditate possidebūt terrā. [illegible] ducta ē: q̄ vt hęc terra visibilis exteriorē hoiem nu trit τ ꝯtinet: ita illa terra inuisibilis interiorē hoiēȝ. [illegible] Nō veniat mihi pes superbię [illegible]

Esa.14. ꝑbia eſt ꝗ dixit: Ponã ſedẽ meã ad aquilonẽ: ⁊ ero ſi-
militis altiſſimo. Ab hui⁹ terre facie ꝓiecit etiã eũ ꝗ
Gen.3. cũ ↄſenſiſſet ⁊ guſtaſſet de ligno ꝓhibito vt eſſet ſicut
de⁹: abſcondit ſe a facie dei. Hãc terrã ad interiorez
hoiem ꝑtinere: ⁊ inde ſupbia hoiem ꝓici: maxime
Ecc.10. intelligi põt in eo qͦ ſcriptũ eſt: Quid ſupbit terra
⁊ cinis: qm̃ in vita ſua ꝓiecit intima ſua: Vñ eni ꝓ-
E iectus eſt: nõ abſurde ſe dr̃ ꝓieciſſe. Ideo nõ re-
ſurgũt impij in iudicio: Ideo ſcz: q2 tanꝗ̃ pul
uis ꝓijciunt a facie terre. Et bene h̄ eis dixit auferri
qͦ ſupbi ambiũt: id eſt vt iudicẽt: vt hoc ꝓpĩ plani-
us dictũ intelligat̃: ſeq̃nti ſententia. Neq3 pecca-
tores in ↄſilio iuſtorũ. Solet eni hoc mõ repe-
ti plani⁹ qͦ ſupius dr̃: vt pctõres intelligant̃ impij:
⁊ qͦ ſupra dictũ eſt in iudicio: hoc dictũ ſit in conſi-
lio iuſtoꝝ. Aut certe ſi aliud ſunt impij: aliud pecca-
tores: vt ꝗ̃uis ois impi⁹ pctõr ſit: nõ tñ ois pctõr ſit
impi⁹. Impij nõ reſurgũt in iudicio: id eſt reſurgẽt
quidẽ: ſ3 nõ vt iudicent̃: q2 iã penis certiſſimis deſti
nati ſũt. Pctõres aũt nõ reſurgũt in ↄſilio iuſtorũ:
id eſt vt iudicẽt: ſ3 forte vt iudicent̃: vt de his dictũ
ſit: Vniuſcuiuſq3 op⁹ q̃le ſit ignis ꝓbabit. Si cui⁹
1.Cor.3. op⁹ manſerit: mercedẽ accipiet. Si cui⁹ aũt op⁹ ex-
uſtũ fuerit: detrimentũ patiet̃: ipe aũt salu⁹ erit: ſic
tñ quaſi p ignez. Qm̃ nouit dñs viã iuſtorũ.
Queadmodũ dr̃: nouit ſalutẽ medicina: morbos au-
tẽ nõ nouit: ⁊ tñ etiã morbi arte medicine agnoſcũ-
tur: Sic dici põt noſſe dñm viã iuſtoꝝ: viã xͦo im-
pioꝝ nõ noſſe: nõ q2 aliq̃d dñs neſciat: ⁊ tñ dicit pec-
Math.7. catorib⁹: Nõ noui vos. Iter aũt impiorũ peri
bit. Pro eo poſitũ eſt: ac ſi diceret̃: iter aũt impio-
rũ nõ nouit dñs. S3 plani⁹ dictũ ẽ: vt hoc ſit neſci-
ri a dño: qͦ eſt perire: ⁊ hoc ſit ſciri a dño: qͦ ẽ mane-
re: Vt ad ſciam dei eẽ ptineat: ad ignorantiã xͦo nõ eſ-
Exo.3. ſe: q2 dñs dicit: Ego ſũ ꝗ ſũ. Et ꝗ eſt: miſit me.

Explicit Tractatus de pſ̃.I.

Incipit Tractatus de pſ̃.II.

Alia littera V T quid fremuerũt gẽtes: ⁊ po-
…arc. puli meditati ſunt inania. Aſti-
Act.4. terũt reges terre: ⁊ pncipes cõ-
uenerũt in vnũ aduerſus dñm:
⁊ aduerſus chriſtũ eius. Pro eo
dictũ eſt: vt q̃d: ac ſi diceret̃: fruſtra. Nõ eni ipleue
rũt qͦ voluerũt: vt chriſt⁹ extingueret̃. Dicit̃ h̄ er-
go de ꝑſecutorib⁹ dñi: ꝗ ⁊ in actib⁹ aploꝝ cõmẽo-
Alia littera rant̃. Dirũpamus vincula eoꝝ: ⁊ abijcia-
p̄picianius mus a nobis iugũ ipoꝝ. Q̃ꝗ̃ poſſit ⁊ aliter
intelligi: tñ apti⁹ ex eoꝝ ꝑſona accipit̃: q̃s dixit ina-
nia meditatos: vt h̄ ſit dirũpamus vincula eorum:
⁊ abijciam⁹ a nob iugũ ipoꝝ: dem⁹ opaz vt nõ nos
alliget neq3 iponat̃ nobis chriſtiana religio. Qui
habitat in celis irridebit eos: ⁊ dñs ſubſã-
nabit eos. Repetita ſentẽtia eſt. Nã ꝓ eo qͦ eſt:
ꝗ habitat in celis: ſubſeq̃nter poſitũ eſt: dñs: ⁊ ꝓ eo
qͦ eſt: irridebit: ſubſeq̃nter poſitũ ẽ: ſubſannabit. Ni-
hil hoꝝ tñ ſapere oportet carnaliter: q̃ſi aut buccis
de⁹ irrideat: aut naſo ſubſannet: ſ3 ea vis accipiẽda
eſt quã dat ſanctis ſuis: vt futura cernẽtes id eſt no-
mẽ chriſti ⁊ dñationẽ ꝑuagaturã in poſteros ⁊ vni
uerſas gentes obtẽturam: illos inania meditatos
eſſe intelligãt. Hec eni vis ꝗ iſta pſ̃ciũt ſũt irriſio
dei eſt ⁊ ſubſannatio. Qui habitat in celis irridebit
eos. Celos ſi aĩas ſanctas accipiam⁹: per has eos
vtiq3 p̄ſciẽs q̃d futuꝝ ſit: deridebit de⁹ ⁊ ſubſanna-
bit. Tũc loquet̃ ad eos in ira ſua: ⁊ in furo-
re ſuo ↄturbabit eos. Plani⁹ eni oſtendẽs quõ
ad eos loquet̃: dixit: ↄturbabit eos: vt ĩ ira ſua hoc
ſit: in furore ſuo. Irã aũt ⁊ furorẽ dñi dei non ↄtur-
bationẽ mentis oportet intelligi: ſ3 vim ꝗ iuſtiſſime 4. ſen. diſ. 46.
vindicat ſubiectã ſibi ad miniſteriũ vniuerſã creatu ca. Sed querit̃.
rã. Precipue n̄ aũt p̄uidendũ eſt ⁊ tenendũ illud qͦ in me.
ſcriptũ eſt in Salomone: Tu aũt dñe xͦtutũ cũ trã Sap.12.
quillitate iudicas: ⁊ cũ magna reuerentia diſponis
nos. Ira ḡ dei eſt motus ꝗ fit in aĩa q̄ legem dei no-
uit: cũ eandẽ legẽ videt a pctõre ꝑteriri. Per hunc
eni motũ iuſtaꝝ aĩaꝝ multa vindicant̃: Q̃ꝗ̃ poſſit
ira dei recte intelligi etiã ipa mẽtis obſcuratio: que
ↄſequit̃ eos ꝗ legẽ dei trãſgrediunt̃. Ego aũt cõ- B
ſtitutus ſũ rex ab eo ſup ſion montẽ ſãctũ Alia lr̃a
eius predicãs p̄ceptũ ipſius. Ex ꝑſona ipi⁹ tenus.
dñi nr̃i ieſu chriſti iſta manifeſta ſũt. Siõ aũt ſi ſpe
culationẽ vt q̃dã interꝑtant̃: ſignificat: nil magis ꝗ̃
eccliã debem⁹ accipe: vbi q̃tidie intentio erigit̃ ſpe
culande claritatis dei: ſicut Aplus dicit: Nos autez 2.Cor.3.
reuelata facie gl̃iam dñi ſpeculantes. Ergo iſte ſen-
ſus eſt: Ego aũt ↄſtitut⁹ ſũ rex ab eo ſup eccliam ſã
ctã ei⁹: quã montẽ appellat: ꝓpter eminẽtiã ⁊ firmi-
tatẽ. Ego aũt ↄſtitut⁹ ſũ rex ab eo. Ego ſcz cui⁹ vin
cula illi dirũpe: ⁊ iugũ meditabant̃ abijcere. Predi
cãs p̄ceptũ ipius. Quis h̄ non ſentiat: cũ q̃tidie fa-
citet̃: Dñs dixit ad me filius meus es tu:
ego hodie genui te. Q̃ꝗ̃ etiã poſſit ille dies in Heb.1.
ꝓphetia dici⁹ videri ꝗ ieſus chriſtus ſm̃ hoiem na- Act.13.
tus eſt: tñ hodie q2 p̄ſentiã ſignificat (atq3 in eter- 1 ſen. diſ. 9. ca.
nitate nec p̄teritũ q̃cq̃ eſt: q̃ſi eſſe deſierit: nec futu- hic queri põt.
rũ q̃ſi nondũ ſit: ſ3 p̄ñs tantũ q2 q̃cq̃d eternũ eſt: ſp
eſt) diuinitus⁹ accipit̃: ſm̃ id dictuz hodie genui te ꝗ
ſempiternã generationẽ xͦtutis ⁊ ſapiẽtie dei: ꝗ eſt
vnigenit⁹ filius: fides ſinceriſſima ⁊ catholica p̄di-
cat. Poſtula a me ⁊ dabo tibi gẽtes heredi
tatẽ tuã. Hoc iã tpaliter ſm̃ ſuſceptũ hoiem: qui
ſacrificiũ ſeſe obtulit ꝓ oĩbus ſacrificijs: ꝗ etiã int- Ro.8.
pellat ꝓ nobis: vt ad totã ipam diſpẽſationẽ tpalẽ
q̄ ꝓ genere hũano facta eſt: referat̃ qͦ dictũ ẽ: Po
ſtula a me: vt ſcz gentes noĩ chriſtiano copulent̃: at
q3 ita a morte redimant̃ ⁊ poſſideant̃ a deo. Dabo
tibi gẽtes hereditatẽ tuã: q̃s poſſideas ad eaꝝ ſalu-
tẽ: ⁊ q̄ tibi fructificẽt ſpũalia. Et poſſeſſionẽ tuã
terminos terre. Idẽ repetitũ eſt. Termios tre:
ꝓ eo poſitũ qͦ dictũ eſt: dabo tibi gẽtes: ſ3 hoc pla
nius dictũ ſit: vt oẽs gẽtes intelligam⁹. Poſſeſſio-
nẽ aũt tuã: ꝓ eo dictũ eſt: hereditatẽ tuã. Reges Apoc. 2. et. 19.
eos in virga ferrea: In inflexibili iuſticia. Et Alia littera
tanꝗ̃ vas figuli ↄteres eos. Id eſt ↄteres in confringes.
eis terrenas cupiditates: ⁊ veteris hoĩs lutulẽta ne-
gocia: ⁊ q̃cq̃d de pctõre limo ↄtractũ atq3 inolitũ ẽ.
Et nũc reges intelligite. Et nũc: id eſt iã inno- C
uati: iã ↄtritis luteis tegumẽtis: id eſt carnalib⁹ va-
ſis erroris: q̄ ad p̄teritã vitã ptinẽt. Nũc intelligite
iã reges: id eſt iã valẽtes regere q̃cq̃d in vobis ſer-
uile atq3 beſtiale eſt. ⁊ iã valẽtes pugnare: nõ quaſi 1.Cor. 9.
aerẽ cedẽtes: ſ3 caſtigãtes vr̃a corpa: ⁊ ſeruituti ſbij
ciẽtes. Et erudimini qui iudicatis terrã. Hoc
idẽ repetitũ eſt. Erudimini: ꝓ eo qͦ dictũ eſt: intel-
ligite. Qui iudicatis aũt terrã: ꝓ eo qͦ dictũ eſt: re-
ges. Spũales eni ſignificat ꝗ iudicãt terrã. Inferi-

us enim nobis est quod iudicamus: quicquid autem infra spiritualē hoīem est: merito terra noīat: quia terrena labe sauciatū est. **Seruite dño in timore.** Ne in superbiā vertat qd dictū est: reges qui iudicatis terrā. **Et exultate ei cū tremore.** Optime subiectū ē exultate: ne ad miseriā valere videret qd dictū est: Seruite dño i timore. Sz rursus ne idipm pgeret in effusionē temeritat: additū est: cū tremore: vt ad cautionē valeret circūspectāqz sanctificationis custodiā. Etiā sic pōt accipi: Et nūc reges intelligite: id est z iā nūc me rege ꝯstituto: nolite tristes esse reges terre qui bonū vrm ablatū sit vobis: ſ intelligite potius z erudimini. Id eīn vobis expedit vt sub illo sitis: a quo intellect⁹ z eruditio vobis dat. Et hoc vobis expedit: vt nō temere dominemini: ſ dño oīm cū timore seruiatis: z exultetis in beatitudine certissima z sincerissima: cauti z circūspicientes: ne ab ea p superbiā decidatis. **Apprehendite disciplinā** D **neqñ irascat dñs: z pereatis de via iusta.** Hoc est qd ait: intelligite z erudimini. Nā intelligere z erudiri: hoc est apprehēdere disciplinā. Verūtamē i eo qd dr: apphēdite: satis significat ꝑsidiū quoddā atqz munimētū esse aduersus oia q obesse possent: nisi tāta cura apphēderet. Neqñ aūt irascat dñs: cū dubitatiōe positū ē: non fm visionē ꝓphete: cui certū est: ſ fm eosipsosq monent: qz cū dubitatiōe solēt cogitare irā dei: quibus nō aperte reuelat. Hoc g sibi ipsi debēt dicere: Apphēdam⁹ disciplinā neqñ irascat dñs: z peream⁹ de via iusta. Iā vo irascat dñs: quō accipiēdū ē: sup dictū ē. Et pereatis de via iusta: [illegible] ✱ [illegible] **Cum exarserit i breui ira eius: beati oēs qui ꝯfidunt in eo.** Id est cū vindicta venerit: q impiis z peccatorib⁹ ꝑparat: nō solum eos nō attinget qui ꝯfidūt in dño: ſ etiā ad regnū illis instruēdū z sublimādū ꝓficiet. Nō eīn dixit: cū exarserit in breui ira ei⁹: securi oēs q cōfidūt in eo: tanqz hoc solū inde habeāt qd non puniant: ſ beati dixit: vbi est bonoꝝ oīm sūma z cumul⁹. Qd aūt positū ē: in breui: hoc maxime significare arbitror: qz repētinū aliquid erit: dum hoc remotū z longe futuꝝ peccatores existimabunt.

Explicit Tractatus de ps. II.

Incipit Tractatus de ps. III.

Psalmus Dauid cum fugeret a facie Absalon filij sui.

A b Uncpsalmū ex psona christi accipiendū psuadet qd dictū ē: Ego dormiui z somnū cepi: z exurrexi: qm dñs suscepit me. Magis eīn hoc ad passionē z resurrectionē dñi ꝯgruenter sonat: qz ad illā historiā in q dauid scribit fugisse a
2. Reg. 15. facie [illegible] aduersū se [illegible] sui. Et qm scriptū est de
Matth. 9. discipulis christi: [illegible]
[illegible] z sapia dei deseruit: cū eā diabol⁹ penitus inuasit in eo qd scptū est: Et intrauit diabol⁹ in cor
Job. 13. ei⁹: [illegible] diabol⁹ possidet.

Qui discessū fugā esse in hoc psalmo appellatū celeritatis causa arbitror: qd verbo etiā dñi significat discens: Qd facis: cito fac. [illegible] dine: vt dicam⁹: Fugit me: qd in mentē non venit. Et de homine doctissimo dicim⁹: Nihil euz fugit. Propterea veritas fugit mentē iude: cū eū illustrare desiuit. Absalon aūt sicut qdā interptant: in latina lingua dr patris pax. Qd mirū videri pōt: siue i historia regnoꝝ: cū bellū aduersus patrē absalon gesserit: siue in historia noui testamēti: cū traditor dñi iudas fuerit: quēadmodū patris pax possit intelligi. Sz z ibi q diligēter legūt vident in illo bello dauid pacatū esse filio: q etiā magno cū dolore plāxit extinctū dicēs: Absalon fili⁹ me⁹: quis dabit mihi
2. Reg. 18. mori pro te? Et in historia noui testamēti ipsa dñi nostri tāta z tā mirāda patiētia: qd eū tādiu ptulit tanqz bonū: cū ei⁹ cogitatiōes nō ignoraret: cū adhibuit ad cōuiuiū i quo corporis z sanguinis sui figurā discipulis cōmēdauit z tradidit. Qd deniqz in ipsa traditione ei⁹ osculū accepit: bñ intelligit pacē exhibuisse traditori suo: qzuis ille tam scelerate cogitationis interno bello vastaret. Et ideo absalon patris pax dicitur: quia pater habuit pacē quā ille nō habuit.

Domine quid multiplicati sunt qui tribulāt me: Tā sez multiplicati sūt: vt etiā de nūero discipuloꝝ nō defuerit q numero accesserit ꝑsequētiū. **Multi insurgūt aduersum me. Multi dicūt aīe mee: nō ē salus illi in deo eius.** Manifestū est qz nisi desperarēt resurrectuꝝ: nō vtiqz occiderēt. Ad hoc valēt ille voces: Descēdat de cruce si fili⁹ dei ē: Et Alios saluos fecit: seipsū nō pōt. Ergo nec iudas eū tradidisset: nisi ex eoꝝ esset nūero qui christū ꝯtēnerēt dicētes: Nō ē sal⁹ illi in deo eius. **Tu aūt dñe susceptor meus es:** Scdm hoīem dr deo: qz hoīs susceptio est verbum caro factū. **Gloria mea z exaltans caput meū.** Gloriā suā deū dicit etiā ille: quē sic suscepit dei verbū: vt simul cū eo de⁹ fieret. Discāt superbi q nō libēter audiūt cū eis dr: Quid aūt habes qd nō accepisti? Si aūt accepisti: qd gloriaris qsi nō acceperis? Et exaltās caput meū: Mentē ipam hūanā hic accipiendā puto: qd caput aīe nō absurde appellat: q ita inhesit z quodāmodo coaluit excellenti supeminētie verbi hoīem suscipiētis: vt tāta passionis hūilitate nō deponeret. **Voce mea ad dñm clamaui:** Id est nō corpea voce q cū strepitu verberati aeris pmit: ſ voce cordis: q hoīb⁹ silet: deo aūt sicut clamor sonat. Qua voce susanna exaudita est. Et hoc
Danie. 13. q voce ipse dñs ꝑcepit: vt in cubiculis clausis id est vt in secretis cordis sine strepitu oret. Nec facile dixerit hac voce min⁹ orari: si null⁹ verboꝝ sonus reddat ex corpe: qm z silētes cū in cordib⁹ oramus: si aliene ab affectu orātis cogitatiōes intercurrāt: nondū dici pōt: Voce mea ad dñm clamaui. Neqz hoc recte dr [illegible] **Et exaudiuit me de mōte sancto suo.** Montē qdē ipm dñm p ꝓphetam dictum habemus: vt scptū est: Lapidē [illegible] sine manib⁹ creuisse in magnitudinē mōtis. Sz hoc ab ipsi⁹ psona nō potest accipi nisi forte ita dicere voluit: de me metipso tanqz de mōte sancto suo me exaudiuit: cū habitas

ret in me:id est in ipo mõte. Planꝰ aũt est ⁊ expedi
tus; si accipiamꝰ exaudisse deũ de iusticia sua. Iu
stũ eñ erat: vt innocentẽ occisũ ⁊ cui retributa sunt
mala ꝑ bonis: resuscitaret a mortuis: ⁊ digna ꝓseq̃n
Ps.35. tibus retribueret. Legimꝰ eñ: Iusticia tua sicut mõ
C tes dei. Ego dormiui ⁊ somnũ cepi: Nõ icõ
...r. Soporatus uenienter aiaduerti põt. qḋ positũ ẽ: Ego: ad signi
ficãdũ q sua volũtate mortẽ sustinuit: ſm illḋ: Pro
Ioh.10. pterea me pater diligit: qm ego pono aiam meã ⁊
iterũ sumã eã. Nemo eã tollet a meipo: Ptãtem ha
beo ponẽdi eã ⁊ ptãtẽ habeo iterũ sumẽdi eã. Nõ ḡ
inqt: vos me tanq̃ iuitũ cepistis ⁊ occidistis: ſ ego
dormiui ⁊ somnũ cepi. Et exurrexi qm dñs su
scepit me. Somnũ aũt ꝓ morte positũ inũerabi
.Thessal.4. liter scpturę ꝯtinẽt: sicut Aplus dicit: Nolo vos ig
norare fratres de iis q dormitionẽ acceperũt. Nec
q̃rendũ est cur additũ sit: Et somnũ cepi: cũ iam di
ctũ esset: dormiui: Usitatas eñ hñt scpturę huius
cemodi repetitiões: sicut in secũdo psalmo mltas oñ
dimꝰ. Nõnulli aũt codices habẽt dormiui ⁊ sopo
ratꝰ sũ: Et alii aliẽ: quõ interp̃tari potuerũt: qḋ grę
ce positũ est: ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα
Nisi forte dormitio morientis: somnꝰ aũt mortui ac
cipi põt: Ut dormitio sit q̃ trãsit ad somnũ: veluti ẽ
expgefactio q̃ transit ad vigilationẽ: Ne ꝑ inanibꝰ
sermonis ornamẽtis: repetitiões istas in diuinis li
bris esse arbitremur. Bñ ḡ accipiẽ: Ego dormiui et
somnũ cepi: ego me passiõi ꝯmisi: ⁊ mors ꝯsecuta ẽ.
Et exurrexi qm dñs suscepit me. Hoc magis aiad
uertendũ ẽ: queãdmodũ in vna sentẽtia ⁊ p̃teriti tẽ
poris vbũ posuit: ⁊ futuri. Et exurrexi eñ dixit: qḋ
est de p̃terito: ⁊ suscipiet: qḋ est de futuro: cũ resur
gere vtiq̃ nisi illa susceptiõe nõ posset. Sz in ꝓphe
tia bñ miscẽt futura p̃teritis: q̃ vtrũq̃ significetur:
Quia ea q̃ vẽtura ꝓphetant: ſm tps futura sũt: ſm
sciam vo ꝓphetantiũ: iã ꝓ factis habẽda. Miscent
q̃z ꝑsitis tpis vba: q̃ suo loco cũ occurrerint tracta
bũt. Nõ timebo milia ppli circũdãtis me.
Matth.27 Scriptũ est in euãgelio: Quãta eũ multitudo pati
entẽ ⁊ crucifixũ circũsteterit. Exurge dñe saluũ
me fac deꝰ meꝰ. Nõ dormiẽti aut iacẽti dr deo:
exurge: Sz moris ẽ diuinarũ scpturarũ ꝑsonę dei tri
buere: qḋ in nobis facit: Nõ qdẽ vbiq̃: ſ vbi ꝯgru
enter dici põt. Ueluti cũ ipe loq̃ dr: qñ eiꝰ dono lo
quũtur ꝓphę vel apli vel q̃cq̃ nũcii veritatis. Unde
2.Cor.13. illud est: An vultis expimẽtũ accipe eiꝰ q in me loq̃
tur christusꝰ: Nõ eñ ait: eius q illuminãte aut iubẽte
loq̃r: ſ ꝓrsus ipam locutionẽ illi tribuit: cuiꝰ mune
D re loq̃batur. Qm tu pcussisti oẽs aduersantes
mihi sine causa: Nõ ita distinguendũ ẽ: q̃si vna
sentẽtia sit: Exurge dñe saluũ me fac deꝰ meus: qm
tu pcussisti oẽs aduersantes mihi sine cã: Non eñ
ꝓpterea saluũ facit q: pcussit inimicos eiꝰ: ſ potius
ipo saluo facto: illos pcussit. Ergo ad id qḋ sequitur
ꝑtinet: Ut iste sit sensus: Qm tu pcussisti oẽs aduer
santes mihi sine causa. Dẽtes peccatorũ cõtri
uisti. Id est inde ꝯtriuisti dẽtes pctõꝝ: qm pcussi
sti oẽs aduersantes mihi. Pena q̃ppe aduersantiũ:
q̃ dẽtes coꝝ ꝯtriti sũt: id est in irritũ q̃si in puluerẽ
redacta vba pctõꝝ dilacerantiũ maledictis filiũ dei:
vt sic accipiamꝰ dẽtes: vba maledica. Quibꝰ den
Gal.5. tibꝰ dicit Apls: Si aũt mordetis inuicẽ: videte ne ꝯsu
mamini abinuicẽ. Põt ⁊ dẽtes pctõꝝ accipi p̃ncipes
pctõꝝ q̃ꝝ auctẽ q̃sq̃ de societate recte viuẽtiũ p̃ci
dit: ⁊ q̃si icorpat male viuẽtibꝰ. His dẽtibꝰ ꝯtrarii sũt
dentes ecclesię: q̃rũ auctẽ ab errore gẽtiliũ varioꝝ
q̃ dogmatũ p̃cidunt credẽtes: ⁊ in eã q̃ christi cor
pus est trãsferunt. His dentibus dictũ est petro vt Act.10.
mãducaret mactata aialia: id ẽ occidẽdo i gẽtibꝰ qḋ
erãt: ⁊ trãsmutãdo in id qḋ ipe esset. Et de his denti
bus ecclię dr: Dẽtes tui sicut grex detõsarũ ascẽdẽs Cant.4.et.6.
de lauacro: q̃ oẽs geminos pariũt: ⁊ sterilis nõ ẽ in
illis. Hi sũt q recte p̃cipiũt: ⁊ queãdmodũ p̃cipiũt:
ita viuũt: Qui faciũt qḋ dictũ est: Luceãt opa vr̃a
corã hoibꝰ: vt benedicãt patrẽ vr̃m q in celis ẽ. Ho Matth.5.
rũ eñ auctẽ cõmoti: deo ꝑ illos loq̃nti ⁊ opanti: ho
mines credũt: ⁊ sepati a seculo cui ꝯformati erãt: in
ecclesię mẽbra trãseũt. Et iõ recte isti ꝑ q̃s hec fiũt:
dentes dicunt. Detonsis ouibꝰ siles: q iã terrenaꝝ
curarũ onera deposuerũt: ascendẽtes de lauacro: de
sordiũ seculi ablutione: ꝑ sacramentũ baptismatis:
oẽs geminos pariunt: Opant eñ duo p̃cepta de q
bus dictũ est: In his duobꝰ p̃ceptis tota lex pẽdet Matth.22.
⁊ ꝓphę: Diligẽtes deũ ex toto corde: ⁊ ex tota aia: ⁊
ex tota mente: ⁊ ꝓximũ tanq̃ seipos. In qbꝰ sterilẽ
nõ est: qm tales fructus reddũt deo. Scdm ḡ istum
itellectũ sic accipiendũ ẽ: Dẽtes pctõꝝ ꝯtriuisti: id
est in irritũ adduxisti p̃ncipes pctõꝝ: pcutiẽdo oẽs
aduersantes mihi sine causa. Principes eñ eũ ſm
euãgelicã historiã ꝑsecuti sũt: cũ multitudo inferior
honoraret. Dñi est salus ⁊ sup populũ tuum
benedictio tua. In vna sentẽtia ⁊ p̃cepit hoibꝰ
qd crederent: ⁊ ꝓ credẽtibꝰ orauit. Nã: dñi est salꝰ:
cũ dr: ad hoies sermo dirigit. Nec ita sequit: ⁊ sup
pplm suũ benedictio eiꝰ: vt totũ hoibꝰ dictũ sit: sed
ad ipm deũ oro ꝯuertit ꝑ ipo pplo cui dictũ ẽ: Dñi
est salꝰ: Quid ḡ ait nisi hoc: nemo de se p̃sumat: qm
dñi est saluos facere d morte peccati: Nã infelix ẽ hõ: Ro.7.
q̃s me liberabit de corpe mortis huiꝰ: Gr̃a dei: ꝑ ie
sũ christũ dñm nostrũ. Tu aũt dñe: benedic popu
lũ tuum: de te salutem sperantẽ.
E
P Otest ⁊ iste psalmus accipi ad ꝑsonam christi Tractatio
alio mõ: id est vt totꝰ loquat. Totꝰ dico cum allegorica.
corpe suo: cui caput est ſm Aplm q dicit: Uos aũt 1.Cor.12.
estis corpꝰ christi ⁊ mẽbra. Ergo ille caput est huiꝰ Eph.4.
corpis: Propt qḋ alio loco dicit: Ueritatẽ aũt facien
tes i charitate: augeamur i illo ꝑ oia q ẽ caput xp̃s:
ex q totũ corpꝰ ꝯnexũ ⁊ cõpactũ. Loq̃t ḡ apd ꝓphe
tã sit ecclia ⁊ caput eiꝰ: int pcellas ꝑsecutionũ ꝯsti
tuta ꝑ vniuersũ orbẽ terrarũ: qḋ iã ꝯtigisse scimus.
D Omine q̃d multiplicati sũt q tribu
lant me: multi isurgũt aduersũ me.
Christianũ nomen exterminare cupientes.
Multi dicũt aię meę: nõ est salꝰ illi
in deo eiꝰ. Nõ eñ aliẽ sperarent posse se ꝑdere ec
clesiã latissime pullulãtẽ: nisi ad dei curã ꝑtinere nõ
crederent. Tu aũt dñe susceptor meꝰ es: In
christo vtiq̃. Nã in illo hoie ⁊ ecclesia suscepta est
a vbo qḋ caro factũ est: ⁊ habitauit in nob: Quia ⁊ Ioh.1.
in celestibꝰ nos sedere fecit vnacũ illo. Precedente
eñ capite: mẽbra cetera ꝯsequũtur. Quis eñ nos Ro.8
sepabit a charitate christi: Recte ḡ dicit etiã ecclia:
susceptor meꝰ es. Gl̃ia mea: Non eñ sibi tribuit
qḋ excellit: cũ intelligit cuiꝰ gr̃a ⁊ misericordia talis
est. Et exaltãs caput meũ. Ipm scz q p̃moge
nitꝰ a mortuis ascendit in celum. Uoce mea ad Ps.76.et.141.

dñm clamaui: et exaudiuit me de mõte sancto suo. Hec est oro eius in sanctis: que sicut odor suauitatis ascendit in cõspectu dñi. Iã enim exaudit ecclia de ipso mõte: q etiã caput eius ẽ: Uel de illa iusticia dei: q et liberant electi eius: et persecutores eorũ puniuntur. Dicat et pls dei etiã illud. Ego dormiui et somnum cepi: et exurrexi qm dñs suscepit me. Ut adiungat et coherat capiti suo. Huic enim pplo dictũ est: Surge q dormis: et exurge a mortuis: et continget te christus: Qm de pctõrib' assũpt' est. De q̃bus generalit dictũ ẽ: Qui aũt dormiũt: nocte dormiũt. Dicat etiã. Nõ timebo milia ppli circũdãtis me: Circũuallantiũ scz gentiũ ad extinguendã nomẽ si possent vbicũqz christianũ. Sz quõ timerent: cũ tanqz oleo sanguine martyrũ i christo ardor charitatis inflãmaret. Exurge dñe saluũ me fac dñe deus meus. Põt h' ipsi capiti suo corp' dicere. Illo enim exurgẽte saluũ factũ est: Qui ascendit in altũ: captiuã egit captiuitatẽ: dedit dona hoib'. Hoc enim in pdestinatiõe a ppha dr: quoadusqz ad terras dñm nrm: illa de q in euãgelio dr: messis matura deposuit. Cui' sal' est in ei' resurrectiõe: q pro nob dignat' est mori. Qm tu pcussisti oẽs aduersantes mihi sine causa: dẽtes pctõrũ cõtriuisti. Iã regnãte ecclesia: inimici nois christiani ɔfusiõe pcussi sũt: et siue maledica vba eorũ: siue pncipat' in irritũ deducti. Credite ẽ hoies q dñi ẽ sal'. Et tu dñe: sit sup pplm tuũ bñdictio tua.

p Otest etiã vnusqsqz nrz dicere: cũ vitiorũ et cupiditatũ mltitudo resistẽtẽ mẽtẽ ducit i lege pcti. D Omine qd multiplicati sunt q tribulãt me: multi insurgũt aduersũ me. Et qm plerũqz coaceruatiõe vitiorũ surripit desperatio sanitatis: tanqz ipsis vitiis isultãtib' aie: vel etiã diabolo et angelis ei' p noxias suggestiões vt desperem': opantibus: verissime dr: Multi dicũt aie mee: nõ ẽ sal' illi in deo ei': Tu aũt dñe susceptor me' es. Hec enim spes est q naturã hũanã in christũ suscipe dignat' ẽ. Gloria mea: Ex illa regula: ne qs sibi aliqd tribuat. Et exaltãs caput meũ. Siue ipm q oium nrm caput est: siue vniuscuiusqz nrm spiritũ: qd caput est aie et carnis. Caput enim mulieris vir: et caput viri christus. Exaltat aũt mẽs cũ iã dici põt: Mẽte seruio legi dei: Ut cetera hois pcãta subdant: cũ iaz carnis resurrectiõe absorbet mors in victoriam. Uoce mea ad dñm clamaui: Uoce illa intima et uehemẽtissima. Et exaudiuit me de mõte sancto suo. De illo p quem nob subuenit: et q mediatore nos exaudit. Ego dormiui et somnũ cepi: et exurrexi: qm dñs suscipiet me. Quis fideliũ nõ põt h' dicere recolens mortẽ pctõrũ suorũ et donũ regeneratiõis? Non timebo milia ppli circũdãtis me. Exceptis his q vniuersa ecclesia sustinuit et sustinet: habet etiaz vnusqsqz tẽptatiões: qb' circũuallatus hec dicat: Exurge dñe saluũ me fac de' me'. Hoc est: fac me exurgere. Qm tu pcussisti oẽs aduersantes mihi sine causa: Recte in pdestinatiõe dr de diabolo et angelis ei'. Qui nõ solũ i totũ christi corp': s etiã in singulos qsqz puatim seuiũt. Dẽtes pctõrũ cõtriuisti. Habet vnusqsqz maledicẽtes sibi. Habet etiã vitiorũ auctores conãtes eum a christi corpe pcidere. Sz dñi est sal': Cauẽda superbia est: et dicendũ: Adhesit aia mea post te. Et super pplm tuũ benedictio tua. Hec est super vnũquẽqz nostrum.

Explicit Tractatus de ps̃. III.

Incipit Tractatus de ps̃. IIII.

In finẽ: psalmus Cantici Dauid.

f Inis legis christ' ad iusticiã oĩ credẽti. Hic enim finis pfectionẽ significat: nõ ɔsũptionez. Utrũ aũt oẽ canticũ psalm' sit: an poti' oĩs psalm' canticũ: an sint quedã cãtica q nõ psũt dici psalmi: et qdã psalmi q nõ psũt dici cãtica: qri põt. Sz aduertẽda scriptura est: ne forte cãticũ leticiã indicet. Psalmi aũt dicunt: q cãtant ad psalteriũ. Quo vsũ eẽ dauid pphetam: in magno mysterio pdit historia. De q re nõ est hic disserendi loc': q diuturnã inqsitionẽ et longã disputationẽ desiderat. Nũc interim aut vba dñi post resurrectionẽ expectare debem': aut hoĩs in ecclesia credẽtis et sperantis in eo.

c Um inuocarẽ exaudiuit me de' iusticie mee. Cũ inuocarẽ exaudiuit me deus inqt: a q est iusticia mea. In tribulatiõe dilatasti mihi. Ab angustiis tristicie: in latitudinẽ gaudii me duxisti. Tribulatio enim et angustia in oẽm aiam hoĩs operantis malũ. Qui aũt dicit: Gaudem' in tribulatiõib': scientes qm tribulatio patientiã opat: vsqz ad illud vbi ait: Qm charitas dei diffusa est in cordib' nris p spiritũsanctũ q dat' est nob: nõ habet cordis angustias: q̃uis extrinsec' a psecutorib' ingerant. Mutatio aũt psone qd a tertia vbi ait: Exaudiuit: statim trãsiit ad secundã vbi ait: Dilatasti mihi: si nõ varietatis ac suauitatis causa facta est: mirũ cur pmũ tanqz indicare voluit hoibus exauditũ se esse: et postea cõpellare exauditorẽ suũ: Nisi forte cũ indicasset queadmodũ exaudit' sit in ipsa dilatatiõe cordis: maluit cũ deo loq: vt etiaz h' mõ ostẽderet qd sit corde dilatari: id est iã corde hẽe infusũ deũ: cũ q intrinsec' colloquat. Qd in psona ei' q credẽs in christuz illuminat' est: recte accipit. In ipi' aũt dñici hoĩs quẽ suscepit dei sapiã: nõ video quẽadmodũ hec possint congruere. Nõ enim ab ea aliqñ desert' est. Sz queadmodũ ipa ei' depcatio nre poti' infirmitatis indiciũ est: sic etiã de ista repentina dilatatiõe cordis põt idẽ dñs p fidelib' suis loq. Quorũ psonã sibi iposuit etiã cũ ait: Esuriui: et nõ cibastis me: sitiui et potũ nõ dedistis mihi: et cetera. Quare hic qz pt dicere: Dilatasti mihi: p vno ex minimis suis colloqnte deo: cui' charitatẽ diffusam habet in corde p spiritũsanctũ q dat' est nobis. Miserere mei: et exaudi orõnẽ meã. Cur iterũ rogat: cũ iã se exauditũ et dilatatũ indicauerit? An pter nos de qb' dr: Si aũt qd nõ videm' speram': p patientiã expectam': aut illo q credidit: pficiat qd inchoatũ ẽ. Filii hoim vsqquo graues corde: Saltẽ vsqz in aduentũ inqt filii dei vri error durauerit: qd ergo vltra graues corde estis? Qñ habituri finẽ fallaciarũ: si vitatẽ pñtẽ nõ habebitis? Ut qd diligitis vanitatẽ et queritis mẽdaciũ? Ut qd vultis btĩ eẽ de rebus infimis? Sola vitas facit btõs: ex q vera sũt oĩa. Nã vanitas est vanitantiũ: et oĩa vanitas. Que abũdãtia hoi in omi labore suo q ipe laborat sub sole? Ut qd ẽ tpaliũ rerũ amore detinemini? Ut qd tanqz pma extrema sectamini: qd est vanitas et mẽdaciũ? Cupitis enim pmanere vo-

Marginal notes (left column): Eph.5. — 1.Thessal.5. — Psal.67. — Matth.9. — Tractatio tropologica: siue moralis. — 1.Corl.11. — Ro.7. — 1.Cor'.15.

Marginal notes (right column): Ps.62. — Ro.10. — 1.Re. — Ro.2. — Ro.5. — Matt. — Ro.8. — Phil. — Eccl.1.

[illegible] iustificauit bicũ: ꝗ oĩa transeũt tanꝗ̃ vmbra. Et scitote qm̃
✝admirabilẽ fecit dñs sanctũ suũ. Quẽ nisi
eũ quẽ suscitauit ab inferis: ⁊ in celo ad dexterã col
locauit? Increpat̃ ꝗ̃ gen⁹ hũanũ: vt ad eũ se tandez
ab hui⁹ mũdi amore ꝯuertat. Sꝫ si quẽ mouet ꝯiũ
ctio supaddita: qꝺ ait: Et scitote: facile est vt in scri
pturis aĩaduertat hui⁹ locutiõis gen⁹ familiare eẽ
illi lingue q̃ ꝓphẽ locuti sũt. Nã sepe inuenis ita cẽ
Excch.1. ptũ: Et dixit dñs ad illũ: Et factũ est xbũ dñi ad il
lũ. Que iũctura cõiũctiõis: cũ sentẽtia nõ ꝓcesserit
cui seq̃ns annectat̃: mirabilit̃ fortassis insinuat ꝓla
tionẽ veritat̃ in voce: cũ ea visiõe q̃ fit in corde: eẽ
ꝯiunctã. Nñ ꝗ̃ hic dici possit: qꝺ supior sentẽtia: Ut
q̃d diligitis vanitatẽ: ita posita est ac si diceret̃: no
lite diligere vanitatẽ ⁊ q̃rere mẽdaciũ. Quo ita po
sito: rectissima locutiõe sequit̃: Et scitote qm̃ admi
rabilẽ fec̃ dñs sanctũ suũ. Sꝫ inꝑpositũ diapsalma:
vetat istã cũ supiore ꝯiungi. Siue em̃ hebreũ xbũ
sit: sicut q̃dã volũt: q̃ significat̃ fiat: Siue grecum
q̃ significat̃ interuallũ psallendi: Ut psalma sit qꝺ
psallit̃: Diapsalma xo inꝑpositũ in psallendo silen
tiũ. Ut queadmodũ sympsalma dr̃ vocũ copulatio
in cantãdo: ita diapsalma disiũctio eap̃: vbi quedaz
reqes distincte ꝯtinuatiõis ostẽdit̃. Siue ꝗ̃ illud: si
ue hoc: siue aliud aliq̃d sit: certe illud probabile est
nõ recte ꝯtinuari ⁊ ꝯiũgi sensũ: vbi diapsalma inter
ponit̃. Dñs exaudiet me cũ clamauero ad
eũ. Hic nos admoneri credo: vt magna intentione
cordis: id est interno ⁊ incorpeo clamore: auxiliũ ĩ
plorem⁹ dei. Qm̃ sicut gratulandũ est de illumiati
one in hac vita: ita orandũ ꝓ reqe post hãc vitam.
Quapropt̃ aut ex ꝑsona fidelis euãgelizãtis: aut ex
ipius dñi sic accipiendũ ẽ: ac si dictũ sit: Dñs exau
D dict vos: cũ clamaueritĩ ad eũ. Irascimini ⁊ no
Epl.4. lite peccare. Occurrebat em̃: q̃s est dignus exau
diri: aut quõ nõ frustra clamat pctõr ad dñm? Er
go irascimĩ inq̃t: ⁊ nolite peccare. Qꝺ duob⁹ mõis
ĩtelligi põt. Aut etiã si irascimini: nolite peccare: id
est etiã si surgit mot⁹ aĩ q̃ iã ꝓpter penas pcti nõ ẽ in
ptãte: saltẽ ei nõ ꝯsentiat rõ ⁊ mẽs: q̃ ĩtus regenera
Ro.7. ta ẽ ꝟm deũ: vt mẽte seruiam⁹ legi dei: si adhuc car
ne seruim⁹ legi pcti. Aut agite penitẽtiã: id est irasci
mini vobisipis de p̃teritis pctis: ⁊ vlterius peccare
desinite. Que dicitis ĩ cordib⁹ vestris. Sb
audit̃ dicite: Ut sit plena sentẽtia: q̃ dicit̃: in cordi
bus vr̃is dicite: Id est nolite esse ꝑplꝰs de q̃ dictum
Esa.29. Matth.15. est: Labiis me honorat: cor aũt eoꝝ longe est a me.
In cubilib⁹ vestris cõpungimini. Hoc ẽ qꝺ
iã dictũ est: in cordib⁹. Hec em̃ sunt cubilia de q̃b⁹
Matth.6. ⁊ dñs monet: vt int⁹ orem⁹ clausis ostijs. Cõpũgi
mini aũt: aut ad penitẽtie dolorẽ refert̃: vt seipã aĩa
puniens cõpũgat: ne in dei iudicio dãnata torquea
tur: aut ad excitationẽ vt euigilem⁹ ad videndã lu
cẽ christi: tãꝗ̃ stimul̃ adhibit̃. Nõnulli aũt nõ com
pungimini: ꝟ aperimini: dicũt meli⁹ legi. Qm̃ in greco
psalterio est: κατανύγητε qꝺ refert̃ ad illã dilata
tionẽ cordis: vt excipiat̃ diffusio charitat̃ ꝑ spiritũ
E sanctũ. Sacrificate sacrificiũ iusticie: ⁊ spa
Ps.50. te ĩ dño. Idẽ dicit i alio psalmo: Sacrificiũ deo:
spũs ꝯtribulat⁹. Quare nõ absurde hic accipit̃ ipm
esse sacrificiũ iusticie qꝺ fit ꝑ penitentiã. Quid em̃
iusti⁹: ꝗ̃ vt suis vnusq̃sq̃ pctis: ꝗ̃ alienis poti⁹ ira
scat̃: seq̃ ipm puniens mactet deo? An sacrificiũ iu
sticie opa iusta sũt post penitentiã? Nã ⁊ inꝑpositũ
diapsalma: nõ absurde fortassis insinuat etiã trãsitũ
de vita veteri ad vitã nouã: vt extincto vel infirma
to ꝑ penitentiã vetere hoĩe: sacrificiũ iusticie ꝟm re
generationẽ noui hoĩs offerat̃ deo: cũ se offert ipa
aĩa iã abluta: ⁊ iponit in altare fidei diuino igne: id ẽ
spũsancto cõp̃hẽdendã. Ut iste sit sensus: Sacrifi
cate sacrificiũ iusticie: ⁊ spate in dño: id est recte vi
uite: ⁊ spate donũ spũssancti: vt vos veritas cui cre
didistis: illustret. Sꝫ tñ sperate ĩ dño: clause adhuc
dictũ est. Spant̃ aũt q̃: nisi bona? Sꝫ qꝛ vnusq̃sq̃
id bonũ vult a deo ĩpetrare qꝺ diligit: Nec facile ĩ
ueniũtur q̃ diligũt bona interiora: id est ad interio
rẽ hoĩem ꝑtinẽtia: q̃ sola diligẽda sunt. Ceteris aũt
ad necessitatẽ vtendũ: non ad gaudiũ ꝑfruendũ est:
admirabilit̃ cũ dixisset: Spate ĩ dño: subiecit: Mul
ti dicũt q̃s ostẽdit nobis bõa? Qui sermo aut
q̃ interrogatio q̃tidiana ẽ oĩm stultoꝝ ⁊ iniquoꝝ: Si
ue pacẽ ⁊ trãq̃llitatẽ vite secularis desiderantium: ⁊
propter peruersitatem generis hũani nõ inueniẽ
tiũ: Qui etiã ceci accusare audẽt ordinẽ rex: cũ iuo
luti meritis suis putãt tpa esse peiora ꝗ̃ p̃terita fue
runt: Siue de ipa futura vita q̃ nob ꝓmittit̃: dubi
tantiũ vel desperantiũ: Qui sepe dicũt: q̃s nouit si
vera sunt: aut q̃s venit ab inferis vt ista nunciaret?
Magnifice igit̃ ⁊ breuit̃ ꝟ ĩtrinsec⁹ videtib⁹: ostẽdit
q̃ bona querẽda sũt: rñdẽs illoꝝ interrogatiõi: qui di
cũt: q̃s ostendit nob bona? Signatũ est: inquit: Al. sup nos.
in nobis lumẽ vult⁹ tui dñe. Hoc lumen est
totũ hoĩs ⁊ verũ bonũ: qꝺ nõ oculis ꝟ mente ꝯspici
tur. Signatũ aũt dixit in nobis: tãꝗ̃ denari⁹ signa
tur regis imagine. Hõ em̃ fact⁹ est ad imaginẽ ⁊ si Gen.1.
militudinẽ dei: quã peccãdo corrupit. Bonũ ꝗ̃ ei⁹
est verũ atq̃ eternũ: si renascẽdo signet̃. Et ad h̃ cre
do ꝑtinere (qꝺ quidã prudent̃ intelligũt) illud quod
dñs viso cesaris nũmo ait: Reddite cesari qꝺ cesa Matth.22.
ris est: ⁊ deo qꝺ dei est. Tãꝗ̃ si diceret: Queadmo
dũ cesar a vob exigit impssionez imaginis sue: sic ⁊
de⁹. Ut queadmodũ illi redd̃it̃ nũm⁹: sic deo aĩa lu
mine vult⁹ ei⁹ illustrata atq̃ signata. Dedisti leti
ciã ĩ cor meũ. Nõ ꝗ̃ foris q̃rẽda ẽ leticia ab his Al. ✝corde meo
q̃ adhuc graues corde diligũt vanitatẽ ⁊ q̃rũt men
daciũ: ꝟ int⁹ vbi signatũ est lumẽ vult⁹ dei. In inte Eph.3.
riore em̃ hoĩe habitat christ⁹: vt ait Apl̃s. Ad ipm
em̃ ꝑtinet videre veritatẽ: cũ ipe dixerit: Ego sũ ve Joh.14.
ritas. Et cũ loq̃bat̃ in Apl̃o dicẽte: An vultis expe 2.Cor.13.
rimentũ ei⁹ accipe q̃ in me loquit̃ christ⁹? Non eis
foris vtiq̃: ꝟ in ipo corde: id est in illo cubili vbi orã Matth.6.
dũ ẽ: loq̃bat̃. Sꝫ hoĩes tpalia sectãtes: q̃ certe multi
sunt: nihil aliud nouerũt dicere: nisi q̃s ostẽdit nob
bona: cũ vera ⁊ certa bona intra semetipsos videre
nõ possint. Itaq̃ cõseq̃nter de his rectissime dr̃: qꝺ
adiũgit. A tpe frumẽti: vini ⁊ olei sui multi Al. ✝fructus
plicati sunt. Nõ em̃ vacat: qꝺ additũ est: sui. Est
em̃ ⁊ frumentũ dei. Siquidẽ est panis viu⁹ q̃ de ce Joh 6.
lo descẽdit. Et est vinũ dei. Nã inebriabunt̃ inq̃t ab Ps.35.
vbertate dom⁹ tue. Et oleũ dei. De q̃ dictũ ẽ: Im Ps.22.
pinguasti in oleo caput meũ. Isti aũt multi q̃ dicũt:
q̃s ostẽdit nobis bona: ⁊ regnũ celoꝝ intra se eẽ non Luc.17
vident: a tpe frumenti: vini ⁊ olei sui mltiplicati sũt.
Nõ em̃ mltiplicatio sp vbertatẽ significat: ⁊ nõ ple
rũq̃ exiguitatẽ: cũ dedita tpalib⁹ voluptatibus aĩa
sp exardescit cupiditate nec satiari põt: ⁊ multiplici

Sap. 9 atq3 erũnosa cogitatiõe distenta: simplex bonũ videre nõ sinit. Qualis est illa de q̃ dr: Corp⁹ eñ qḋ corrũpit aggrauat aĩam: ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensũ multa cogitantẽ. Talis aĩa tp̃aliũ bonorũ decessiõe ⁊ successiõe: id est a tp̃e frumenti: vini ⁊
Sap. 1. olei sui innũerabilib⁹ phantasmatib⁹ sic multiplicata est: vt nõ possit agere qḋ p̃ceptũ est. Sentite de dño in bonitate: ⁊ in simplicitate cordis q̃rite illũ. Ista eñ multiplicitas illi simplicitati vehementer aduersa ẽ. Et iõ istis relict̃ q̃ multi sũt: multiplicati scz tp̃aliũ cupiditate. ⁊ dicũt: Quis oñdit nob̃ bona: q̃ nõ oculis foris: s; int⁹ cordis simplicitate q̃rẽda sunt: vir fidelis exultat ⁊ dicat: In pace in idipm: obdormiã ⁊ somnũ capiã. Recte eñ sperat a talib⁹ omnimõ mẽt̃ alienatio a mortalib⁹ reb⁹: ⁊ miseriar seculi hui⁹ obliuio: q̃ nomie obdormitiõis ⁊ sõni decent̃ ⁊ p̃phetice significat: vbi summa pax nullo tumultu int̃pellari põt. Sz h̃ iã nõ tenet̃ in hac vita: s; post hanc vitã sperandũ est. Hoc etiã ipa v̾ba oñdũt q̃ futuri sũt tp̃is. Nõ eñ dictũ ẽ: aut obdormiui ⁊ somnũ cepi: aut obdormio ⁊ sõ-
1. Cor. 15. nũ capio: s; obdormiã ⁊ somnũ capiã. Tũc corruptibile hoc induet̃ incorruptiõe: ⁊ mortale hoc induetur imortalitate. Tũc absorbet̃ mors in victoriã.
Ro. 8. Hoc est vñ dr: Si aũt qḋ nõ videm⁹ speram⁹: p patientiã expectam⁹. Quaprop̃ ꝯgruẽter vltimũ annectit ⁊ dicit: Qm̃ tu dñe: singulariter in spe habitare fecisti me. Hic nõ dixit faciẽs: s; fecisti. In q̃ giã ista spes est: erit p̃fecto etiã qḋ sperat̃. Et bñ ait: singularit̃: Põt eñ referri aduersus illos multos: q̃ multiplicati a tp̃e frumenti: vini ⁊ olei sui dicũt: Quis oñdit nob̃ bona: Perit eñ hec multiplicitas: ⁊ singularitas tenet̃ in sanctis. De qb⁹ dr
Act. 4. in Actib⁹ aplõr: Multitudinis aũt credentiũ erat aĩa vna ⁊ cor vnũ. Singulares g̃ ⁊ simplices: id est secreti a multitudine ac turba nascentiũ rer ac morientiũ: amatores eternitatis ⁊ vnitat̃ eẽ debem⁹: si vni deo ⁊ dño nostro cupimus inherere.

Explicit Tractatus de ps. IIII.

Incipit Tractatus de ps. V.

A Titulus psalmi est: p ea que hereditatẽ accepit. Intelligit̃ g̃ ecclesia q̃ accepit hereditatẽ vitã eternã p dñm nr̃m iesũ christũ: vt possideat ipm deũ: cui adherẽs beata
Math. 5. sit: s̄m illud: Beati mites: qm̃ ipi hereditate possidebũt terrã. Quã terrã: nisi de q̃ dr: Spes mea es tu:
Ps. 141. portio mea in terra viuentiũ: Et illud manifestius.
Ps. 15. Dñs pars hereditat̃ mee ⁊ calicis mei. Dicit̃ ⁊ here-
Ps. 2. ditas dei vicissim ecclesia s̄m illud: Postula a me ⁊ dabo tibi gentes hereditatẽ tuã. Ergo hereditas nostra de⁹ dr: q̃ ipse nos pascit ⁊ continet. Et hereditas dei dicimur: q̃ ipse nos administrat ⁊ regit. Quaprop̃ vox ecclesie ẽ in hoc psalmo: Vocate ad hereditatẽ: vt ipa fiat hereditas domini.

Expositio psalmi.

B Uerba mea exaudi dñe. Uocata inuocat dñm: vt eodẽ opitulãte ptrãseat nequiciã seculi hui⁹: ⁊ ad eũ perueniat. Intellige clamorẽ meũ. Bene oñdit qs iste sit clamor q̃ interior de cordis cubili sine strepitu corpis puenĩat ad deũ. Qñquidẽ vox corpalis audit̃: spũalis autẽ itelligit̃. Q̃uis hoc sit etiã exaudire dei nõ aure carnali: s; maiestate p̃ntia. Intẽde voci obsecrationis mee: Id est illi voci quã vt de⁹ intelligat petit. Que q̃lis sit: iã insinuauit cũ dixit: Intellige clamorẽ meũ: itẽde voci obsecratiõis mee. Rex me⁹ ⁊ de⁹ meus. Q̃uis ⁊ fili⁹ de⁹: ⁊ pr̃ de⁹: ⁊ simul pat ⁊ fili⁹ vn⁹ de⁹: Et si interrogemur de spũsancto: nihil aliud respõdendũ est nisi qḋ de⁹ sit. Et cũ simul dicunt̃ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ spũssanct⁹: nihil aliud intelligendũ est q̃ vn⁹ de⁹: tñ regẽ filiũ solet appellare scripture. Scdm g̃ illud qḋ dictũ est: Per me itur ad patrẽ: recte p̃mo rex me⁹: ⁊ deinde de⁹ me⁹. Nec tñ dixit: intendite: s; intende. Nõ eñ duos aut tres deos fides catholica p̃dicat: s; ipaz trinitatẽ vnũ deũ. Nõ vt eadẽ trinitas simul possit aliqñ pater: aliqñ fili⁹: aliqñ spũssanct⁹ dici: sicut Sabellius credidit: s; vt pater nõ nisi pr̃. ⁊ fili⁹ nõ nisi fili⁹: ⁊ spũssanct⁹ non nisi spũssanct⁹: ⁊ hec trinitas nõ nisi vn⁹ de⁹. Quia cũ dixisset Aplus: Ex q̃ oĩa: p quẽ oĩa: in q̃ oĩa: trinitatẽ ipam insinuasse credit̃. Nec tñ subiecit: ipsis gl̃ia: s; ipi gloria. Qm̃ ad te orabo dñe: mane exaudies vocẽ meã. Quid sibi vult qḋ supi⁹ dixit: Exaudi: q̃si in p̃nti se exaudiri cuperet: nũc x̾o dicit Mane exaudies: nõ exaudi. Et ad te orabo: nõ ad te oro. Et deinceps: Mane astabo tibi ⁊ videbo: Nõ asto: ⁊ video: nisi forte supior ei⁹ orõ ipam vocationẽ oñdit: Caligãs aũt int̃ p̃cellas hui⁹ seculi: sentit se nõ videre qḋ cupit: ⁊ tñ sperare nõ desinit. Spes eñ q̃ videt̃ nõ est spes. Intelligit tñ q̃re nõ videat: q̃ nondũ nox pacta ẽ: id ẽ tenebre q̃s peccata meruerũt. Dicit g̃: Qm̃ ad te orabo dñe: id ẽ qm̃ tãtus es ad quẽ orabo. Mane exaudies vocẽ meã. Nõ ille es inq̃t: q̃ possis videri ab eis quor ab oculis nox pctõr nondũ recessit. Peracta g̃ errori mei nocte: ⁊ discedẽtib⁹ tenebris q̃s mihi pctis meis feci: exaudies vocẽ meã. Cur g̃ supi⁹ nõ ait: exaudies: sz exaudi: An postq̃ clamauit: exaudi: ⁊ nõ mox exaudita ẽ: sensit q̃d oporteat trãsire: vt possit exaudiri: An ⁊ supi⁹ exaudita ẽ: s; nõdũ se itelligit exauditã: q̃ nõdũ videt a q̃ exaudita ẽ. Et qḋ nũc ait: Mane exaudies: h̃ itelligi voluit: mane itelligã me eẽ exauditã: Qualis ẽ ista locutio: Exurge dñe: id ẽ fac me exurgere. Sz si h̃ de resurrectiõe christi accipit̃: illõ certe nõ p̃t recte alit̃ accipi: Tẽptat vos dñs de⁹ vr̃: vt sciat si diligit̃ eũ. Nisi vt vos p illũ sciatis: ⁊ vobismet ip̃is manifestet̃. quantũ in ei⁹ amore p̃fecerit̃. Mane astabo tibi ⁊ videbo. Astabo q̃d ẽ nisi nõ iacebo: Quid est aũt aliud iacere: nisi in terra q̃escere: qḋ est in terrenis voluptatib⁹ beatitudinẽ q̃rere: Astabo inq̃t ⁊ videbo. Nõ ẽ g̃ ihereñdũ terrenis si volum⁹ deũ videre: q̃ mũdo corde cõspicitur. Qm̃ nõ de⁹ volẽs iniq̃tatẽ tu es. Iniq̃tas: malignitas: mendaciũ: homicidiũ: dol⁹: ⁊ q̃cq̃d huiusmõi est: ipa nox est. Qua trãseũte fit mane: vt videat̃ de⁹. Causã g̃ exposuit q̃re mane astabit ⁊ videbit: qm̃ nõ de⁹ volens iniq̃tatẽ inq̃t tu es. Si eñ deus eẽt q̃ vellet iniq̃tatẽ: posset etiã ab iniq̃s videri: vt nõ mane videret̃: id est cũ iniq̃tatis nox trãsierit. Non habitabit iuxta te malign⁹: Id est nõ sic videbit: vt hereat. Ideo seq̃t̃: Neq3 p̃manebũt iniusti ante oculos tuos. Quia oculi eorũ: id est mẽs eor reuerberat̃ luce veritat̃ p̃pter tenebras pctõr: q̃s ꝯsuetudine fulgorẽ recte intelligẽtie sustinere nõ p̃nt. Ergo ⁊ q̃ vidẽt aliqñ: id est qui ver intelligũt: tñ adhuc iniusti sũt: nõ ibi p̃manent

Margin notes (left): Al. in pace in idipsum. Al. requiescam. — Al. in spe cõstituisti me. — Al. auribus percipe. — Al. orationis.
Margin notes (right): Contra Sabel. — Io. 14. — Ro. 11. — Ro. 8. — Deut. 13. — Ps. 13.

amādo ea q̄ auertunt a vero. Gerūt eñ secū suā no
ctē: id est nō solū ꝯsuetudinē. s etiā amorē peccādi.
Que nox si trāsierit: id ē si peccare desiterint: ⁊ ipe
D amor atq̃ ꝯsuetudo fugata fuerit: fit mane: ita vt ñ
solū intelligāt: s etiā inhereāt ꝟitati. Odisti dñe
oēs q̄ opant iniq̄tatē: Odiū dei ex illa locuti
one itelligendū est: q̄ odit pctō: q̄sq̃ ꝟitatē. Videt
eñ qd̄ ⁊ illa odit: q̄s in se manere nō sinit. Nō autē
manent: q̄ eā sustinere nō valent. Perdes eos q̄
loquūtur mendaciū. Hoc eñ ē veritati cōtra
riū. Sz ne q̄s putet aliquā substantiā vel naturā ve
ritati esse ꝯtrariā: intelligat ad id qd̄ non est ptinere
mendaciū: nō ad id qd̄ est. Si eñ h dr̄ qd̄ est: veruz
dr̄. Si aūt hoc dr̄ qd̄ nō est: mendaciū est. Jō inq̄t:
Perdes oēs q̄ loquūt mēdaciū: q̄ recedētes ab eo
.sen. dis. 38. c. i. qd̄ est: ad id qd̄ nō est declinant. Multa q̄dē vident
2. q. 2. si q̄ibz p salute aut cōmodo alicui⁹: nō malicia: s benigni
Exo. i. tate mendacia. Quale illaꝝ in exodo obstetricū que
pharaoni falsū renūciauerunt: vt infantes filioꝝ is
rael nō necarent. Sed etiā ista nō re: s in dolo lau
dant: Qm̄ q̄ tm̄ hoc mō mentiūtur: merebūt aliqñ
ab oi mendacio liberari. Nā in ijs q̄ pfecti sunt: nec
ista mendacia inueniūtur. Quib⁹ dictū est: Sit in
Math. 5. ore vestro est est: nō nō. Quicq̄d ampli⁹ est: a malo
Sap. i. est. Nec imerito alio loco scptū est: Os qd̄ mentit
2. q. 2. c. ne q̄s. occidit aiam. Nec q̄s arbitret pfectū ⁊ spiritalē ho
.sen. dis. 38. minē p ista tpali vita in cui⁹ morte non occidit aia:
ca. i. siue sua: siue alteri⁹ debere mentiri. Sed qm̄ aliud
est mētiri: aliud est veꝝ occultare. Siquidē aliud ē
falsū dicere: aliud veꝝ tacere. vt si q̄s forte vl' ad istā
visibilē mortē nō vult hoiez pdere: patus eē debet
veꝝ occultare: nō falsuz dicere: vt neq̃ pdat: neq̃
mentiat: ne occidat aiam suam p corpe alteri⁹. Si
aūt h nondū pōt: vel sola hui⁹ necessitatꝭ hēat men
dacia: vt etiā ab istis si sola remāserint: liberari me
reat: ⁊ spūssancti robur accipe: q̄ q̄cquid ppetiendū
2. q. 2. ne q̄s. est p ꝟitate: ꝯtēnat. Duo sūt oino genera mēdacio
.sen. dis 36. c. i. rū: in q̄bus nō magna culpa est: s tñ nō sūt sine cul
pa: cū aut iocamur: aut vt pximis ꝓsimus menti
mur. Illud pmū in iocādo: iō nō est pniciosissimū:
q̄ nō fallit. Nouit eñ ille cui dr̄: ioci cā esse dictuz.
Scōm aūt ideo miti⁹ est: q̄ retinet nōnullā beniuo
lentiā. Illud ꝟo qd̄ nō habet duplex cor: nec mēda
ciū quidē dicendū est. Tanq̃ (verbi grā) si cui gla
di⁹ cōmendet: ⁊ pmittat se redditurū: cū ille q̄ cōmē
dauit poposcerit: Si forte gladiū suum repetat fu
rēs: manifestū est tūc nō esse reddendū: ne vel se oc
cidat vel alios: donec ei sanitas restituat. Hic ideo
nō habet duplex cor: q̄ ille cui cōmēdat⁹ est gladi⁹:
cū pmittebat se redditurū poscēti: nō cogitabat furē
tem posse repetere. Veꝝ aūt occultauit ⁊ dñs: cum
Joh. 16. discipulis nondū idoneis dixit: Multa habeo vob
1. Cor. 3. dicere: s nūc nō potestis portare illa. Et Apl's pau
lus cū ait: Nō potui loq̄ vobis q̄si spūalib⁹: s qua
si carnalib⁹. Vñ manifestū ē nō esse culpādū aliqñ
veꝝ tacere. Falsū aūt dicere: nō inuenit ꝯcessū esse
pfectis. Viꝝ sanguinū ⁊ dolosū abomina
bit dñs: Pōt hic recte videri repetitū qd̄ ait supe
rius: Odisti dñe oēs q̄ opant iniq̄tatē: pdes eos q̄ lo
quūtur mēdaciū. Vt viꝝ sanguinū ad opantē iniq̄
tatē referas: dolosū aūt ad mendaciū. Dol⁹ eñ est:
cū aliud agit: aliud simulat. Et apto verbo vsus est
qd̄ ait abominabit. Solēt eñ abominati dici: ex
heredati. Hic aūt psalm⁹ p ea est q̄ hereditatē acci E
pit: Que subijcit exultationē spei sue: dicens: Ego
aūt in multitudine ⁺miserationis tue. In Al. ⁺misericordie.
troibo in domū tuā: In multitudine miserati
onis: fortasse in multitudine hoīm pfectoꝝ ⁊ btōꝝ
dicit: Quib⁹ ciuitas illa ꝯstabit: quā nūc parturit et
paulatim parit ecclesia. Hoies aūt multos regene
ratos atq̃ pfectos: recte dici mltitudinē miseratio
nis dei q̄s negat: cū verissime dictū sit: Quid est hō ps. 8.
q̄ mēor es ei⁹: aut fili⁹ hoīs q̄ visitas eū: Intro
bo in domū tuā: tanq̃ lapis credo in edificiū dictuz
est. Quid eñ aliud dom⁹ dei q̄ tēplū dei ē: De q̄ di 1. Cor. 3.
ctū est: Tēplū eñ dei sanctū est: qd̄ estis vos. Cui⁹ Eph. 2.
edificij lapis angularis ē ille: quē sucepit coeterna
pr̄i ꝟtus ⁊ sapiā dei. Adorabo ad templū san
ctū tuū in timore tuo. Ad tēplū: sicut pꝑe tēplū
intelligim⁹. Nō eñ ait: Adorabo i tēplo sctō tuo:
s adorabo ad tēplū sanctū tuū. Intelligendū etiaz
est nō de pfectiōe: s de pgressu ad pfectionē dictuz
esse. Vt illud pfectionē significet: Introibo in do 3. sen. dis. 34.
mū tuā. Sz vt hoc pueniat: pus adorabo inq̄t ad his autem.
tēplū sāctū tuū. Et fortasse ob hoc addidit: in timo
re tuo: qd̄ magnū est p̄sidiū pcedētib⁹ ad salutem.
Cū aūt quisq̃ puenerit: fiet in eo qd̄ dictū est: Con 1. Joh. 4.
sūmata dilectio: foras mittat timorē. Nō eñ timēt Joh. 15.
iā amiciū: q̄bus dictū est: Iā nō dicā vos seruos: s
amicos: Cū ad id qd̄ promissū ē: perducti fuerint:
Dñe deduc me in tua iusticia ppter inimi
cos meos. Satis hic declarauit in pfectiōe se es
se: id est in pfectu ad pfectionē: nondū in ipa pfecti
one: qñ vt deducat exoptat. In tua iusticia aūt: nō
in ea q̄ videt hoib⁹. Nā ⁊ malū p malo reddere: iu
sticia videt: s nō est ei⁹ de q̄ dictu est: Qui facit ori Math. 5.
ri solē suū sup bonos ⁊ malos: Quia ⁊ cū punit de⁹
pctōres: nō malū suū eis infert: sed malis eoꝝ eos
dimittit. Ecce inq̄t parturit iniusticiā: ꝯcepit dolo ps. 7.
rē ⁊ pepit iniq̄tatē. Lacū aperuit ⁊ effodit eū: ⁊ inci
dit in foueā quā opat⁹ est. Cōuertet dolor ei⁹ in ca
put ei⁹: ⁊ in verticē ei⁹ iniq̄tas ei⁹ descēdet. Cum g̃
punit de⁹: vt iudex punit eos q̄ legē p̄tereūt. Non
eis inferēs de seipo malū: s in id qd̄ elegerūt eos ex
pellens: ad complendā sūmā miseriaꝝ. Hō aūt cuz
malū p malo reddit: malo voto id facit. Et ob hoc
p̄o: ipe mal⁹ est: dū punire vult malū. Dirige in
cōspectu tuo ⁺iter meū. Nihil manifesti⁹: q̄ id Al. ⁺viam meā:
tps eū cōmēdare: q̄ pficit. Hoc est eñ iter qd̄ non
terraꝝ locis pagit: s affectib⁹ aioꝝ. In ꝯspectu in
quit tuo dirige iter meū. Id est vbi null⁹ hoīm vi
det. Quib⁹ credendū nō est laudātib⁹: aut vitupan
tib⁹. Nō eñ vllo mō pñt de aliena ꝯsciā iudicare: i
q̄ iter dirigit ad deū. Ideo subiecit: Qm̄ nō est in F
ore eoꝝ veritas: Quib⁹ vtiq̃ iudicantib⁹ nō est
credendū: ⁊ iō intro ad ꝯsciam ⁊ ad dei ꝯspectū ꝯfu
giendū est. Cor eoꝝ vanū est. Quō g̃ pōt esse i
ore eoꝝ ꝟitas: q̄ꝝ cor fallit de pctō ⁊ pena peccati:
Vñ reuocant hoies illa voce: Vt q̄d diligit' vani ps. 4.
tatē: ⁊ q̄ritis mendaciū: Sepulchꝛū patēs est ps. 13.
guttur eoꝝ. Ad voracitatis significationē referri Roma. 3.
pōt: ꝓter quā plerūq̃ hoies adulatiōe mentiunt.
Et mirabilit' dixit: Patēs sepulchꝝ: qm̄ sp inhiat il
la voracitas: nō vt sepulchra q̄ recept' cadauerib⁹
muniunt. Pōt ⁊ illud intelligi: qd̄ mēdacio ⁊ blāda
adulatiōe trahūt in se q̄s ad pctā illectāt: ⁊ eos tanq̃

deuorāt: cū in suā vitā ꝯuertūt. Qđ qb⁹ ꝯtingit qm̄ ꝑ eō moriunt: recte illi a qbus inducunt: sepulchra patētia dicti sūt: qz ⁊ ipi q̄dāmodo exanimes sunt: vitā nō habēdo vitatē. Et mortuos in se recipiunt: q̄s verbis mendacib⁹ ⁊ vano corde interemptos in se ꝯuertūt. Linguis suis dolose agebāt: Id est lingua mala. Nā hoc videt significare cū dicit sua. Mali eñ malas habēt linguas: id est mala loquūtur cū loquūtur dolū. Quib⁹ dñs dicit: Quō
Matth.12. potestis bona loqui cū sitis mali. Judica illos de⁹. Decidāt a cogitationib⁹ suis: Prophetia est nō maledictio. Nō eñ optat vt eueniat sed cernit qđ euētur͡ sit. Cōtingit aūt illis: nō qz videt optasse. ꝭ qz tales sūt vt merito ꝯtingat. Sic eñ et qđ postea dicit: Letent oēs q̄ sperāt i te: ꝑ ꝓphetiā dicit qm̄ cernit esse letaturos. Sicq ꝓphetiā dictū
Ps.79. est: Excita potentiā tuā ⁊ veni: qm̄ videbat esse vē turū. Qūq̄ possit etiā hoc mō accipi qđ dictū ē: Decidāt a cogitatiōib⁹ suis: vt magis bene ab eo optatū credat dū cadūt a cogitatiōib⁹ suis malis: id est vt iā nō cogitēt mala. Sz vetat sic itelligi qđ seqt: Expelle eos. Nullo eñ mō pōt in bonā ptē accipi: cū q̄sq̄ expellit a deo. Quapropt ꝓphetiā dictū nō p maliuolentiā intelligit. cū h dictū sit qđ necessario talib⁹ euentur͡ est: q̄ in pctīs q̄ memorata sūt pseuerare voluerint. Decidāt q̄ a cogitatiōib⁹ suis dictū est: decidāt accusantib⁹ se cogitatiōibus suis:
Ro.2. testimoniū phibēte ꝯsciētia sua: Sic ⁊ aplus dicit: Et cogitationū accusantiū seu defendentiū: in reuelatione iusti iudicij dei. Scđm multitudinē impietatū eoꝝ expelle eos: Id est longe eos expelle. Hoc est eñ in multitudinē impietatū eoꝝ: vt multū expellant. Expellunt q̄ ꝑpa ab illa hereditate q̄ intelligēdo ⁊ vidēdo deū possidet. sic expellūtur morbidi oculi fulgore lucis: cū illis ea pena est q̄ alijs leticia. Nō q̄ ꝑ mane astabunt ⁊ videbunt. Et tā magna pena ē ista expulsio: q̄ magnū pmiū
Ps.72. est illud qđ dictū est: Mihi aūt adherere deo bonū
Matth.25. est. Huic pene ꝯtrariū est: Intra in gaudiū dñi tui. Quia huic expulsioni simile est: Proijcite illū in tenebras exteriores. Qm̄ irritauerūt te dñe.
Alia littera ... irritauerūt.
Joan.6. Ego sū inqt panis viu⁹ q̄ de celo descēdi et ...
Ps.33. ... q̄ nō corrūpit. Et gustate ⁊ videte qm̄ suauis ē dñs. Petōrib⁹ aūt panis veritatis amar⁹ est: Vñ os vera dicētē oderūt. Ipi q̄ amaricauerūt deū q̄ peccādo in eā egritudinē deuenerūt: vt cibū veritatis q̄ sane aīe gaudiū est. tanq̄ felleum sustinere nō possint. Et letent oēs q̄ sperāt in te. Quib⁹ scz gustando⁹ suauis est dñs. In eternū exultabūt ⁊ habitabis in eis. Ipa q̄ erit eterna exultatio: cū tēplū dei fiūt iusti. Et erit gaudiū eoꝝ ipe incolat⁹ eoꝝ. Et gloriabunt in te oēs q̄ diligunt nomē tuū. Tanq̄ cū adsit eis ad fruendū qđ diligūt. Et bene in te tanq̄ possidētes hereditatē: de q̄ titul⁹ psalmi est: cū ⁊ ipi sint ei⁹ hereditas: qđ significat. inhabitabis in eis. A q̄ bono ꝓhibent: q̄s scđm multitudinē impietatū eoꝝ expellit de⁹. Qm̄ tu benedices iusto. Hec est benedictio: gliari in deo: ⁊ inhabitari a deo. Ista sanctificatio ꝯcedit iustis. Sed vt iustificent ꝑcedit vocatio: q̄ nō est meritorū ꝭ gratie dei. Oēs eñ peccauerūt ⁊ egēt glia dei.
Ro.3. Quos eñ vocauit hos ⁊ iustificauit. Quos aūt iu
Ibidem.8. stificauit: hos ⁊ glorificauit. Quia ergo vocatio nō meritoꝝ nr̄oꝝ: ꝭ beniuolētie ⁊ misericordie q̄ dei est: secut dictū est. Dñe: vt scuto bone voluntatis tue coronasti nos. Bona eñ voluntas dei pre dit bonā voluntatē nr̄am: vt pctōres vocet in penitentiā: Et ipa sūt arma: qb⁹ expugnat inimic⁹. Cōtra quē dr̄: Quis accusabit aduers⁹ electos dei: Et Ro.8.
si de⁹ ꝓ nob. q̄s ꝯtra nos: Qui vnico filio suo nō pepercit: ꝭ ꝓ nob oīb⁹ tradidit illū. Si eñ adhuc cū inimici essem⁹: christ⁹ ꝓ nobis mortuus est: multo magis recōciliati salui erim⁹ ab ira ꝑ ipm̄. Hoc est inuictissimū scutū: q̄ repellit inimic⁹ desperationes suggerēs multitudine tribulationū ⁊ tēptationū. Tot⁹ q̄ textus psalmi est oīo vt exaudiat: ab eo qđ scptū ē. Verba mea exaudi dñe: vsq ad: Rex me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Deinde intellect⁹ eoꝝ q̄ impediūt ad videndū deū id est vt se exaudītū eē cognoscat ab eo qđ scptū est: Qm̄ ad te orabo dñe: mane exaudies vocē meā: vsq ad. Virū sanguinū ⁊ dolosū abominabit dñs. Tertio spat se domū dei futurā: ⁊ nūc ei appropinquare in timore ante ꝯsūmationē q̄ expellit timorē: ab eo qđ scriptū est: Ego aūt in multitudine misericordie tue: vsq ad. Adorabo ad tēplū sanctū tuū in timore tuo. Quarto ꝓficientē se atq ꝓmouētē int illa ipa qbus īpediri se sentit: orat vt adiuuet intrinsec⁹ vbi nemo hoīm videt: ne auertat mal linguis: ab eo qđ scriptū est: Dñe deduc me in tua iusticia ꝓpt inimicos meos: vsq ad: Linguis suis dolose agebāt. Quinto ꝓphetia est q̄ pena maneat impios: qm̄ iust⁹ vix salu⁹ erit: ⁊ qđ pmiū iusti adepturi sint: q̄ vocati venerūt: ⁊ donec pducerent viriliter oīa sustinuerūt: ab eo qđ scptū ē: Judica illos de⁹: vsq ad finem psalmi.

Explicit Tractatus de ps. V.

Incipit Tractatus de ps. VI.

In finē in hymnis de octauo: Ps Dauid.

De octauo. hic videt obscurū. Nā cetera in h titulo manifestiora sūt. Visū ē eñ nōnullis diē iudicij significare: id est tps aduētus dñi nr̄i q̄ venturus est ad iudicandū viuos ⁊ mortuos. Qui aduēt⁹ cōputantes ānis ab adā post septē milia annoꝝ futurus credit. Et septē ānoꝝ milia tanq̄ septē dies trāseant: Deinde illud tps tanq̄ dies octau⁹ adueniat. Sz qm̄ dictū est a dño: Nō est vr̄m scire tpa q̄ pr Act.1.
posuit in sua ptāte. Et de die vero ⁊ hora illa nēo scit: Mar.13.
neq angel⁹: neq virtus: neq fili⁹: nisi sol⁹ pater. Et illud qđ scriptū est: Tanq̄ furē venire diē dñi: satis 1.Thess.5.
apte ōndit neminē sibi oportere arrogare sciā illi⁹ tpis cōputatiōe aliq ānoꝝ. Si eñ post septē milia annoꝝ ille dies ventur⁹ est: oīs hō pōt ānis cōputātis aduentū ei⁹ addiscere. Vbi erit q̄: q nec filius h nouit: Qđ vtiq iō dictū est: qz ꝑ filiū hoīes h non discūt: nō qz apud se ipe nō nouerit: ꝭ scđm illā locutionē: Tēptat vos dñs de⁹ vr̄: vt sciat id est scire fa Deut.13.
ciat vos. Et exurge dñe: id est fac nos exurgere. Cū q̄ ita dicat: nescire filiū hūc diē: nō qđ nesciat: ꝭ qđ nescire faciat eos q̄bus h nō expedit scire: id est non eis h ōndat: qd sibi vult nescio q̄ ꝑsūptio: q̄ ānis cōputatis: certū annū sperat post septē ānoꝝ milia diē dñi. Nos igit qđ scire nos dñs noluit libēter nesciamus. Et q̄ram⁹ qđ velit sibi iste titul⁹: q̄ scribit de octauo. Pōt q̄dē etiā nulla annoꝝ temeraria ꝯputatiōe: dies iudicij octau⁹ intelligi. qđ iā post finem hui⁹ seculi accepta eterna vita: tūc nō erūt aīe iustoꝝ

obnoxie tpib⁹. Et qm̄ oīa tpa septē dieꝝ istoꝝ repe
titiōe voluūtur: octau⁹ forte ille dict⁹ est: q̄ varieta
D tē hāc nō habeant. Et aliō qd̄ h̄ nō absurde accipi
pōt: ut octauā dicat iudicii: qd̄ post duas gene
ratiōes futuꝝ ē: vnā q̄ ad corp⁹: alterā q̄ ad aīam
ptinet. Ab adā em̄ vsq̄ ad moysen gen⁹ hūanū vi
Ephe.4. xit ex corpe: id est fm carnē. Qui etiā exterior ꝛ ve
tus hō dicit: ꝛ cui vet⁹ testamentū datū est. Ut q̄s
uis religiosis: tn̄ carnalib⁹ adhuc opatiōib⁹ futura
spūalia p̄signaret. Hoc toto tpe q̄ fm corp⁹ viue
Roma.5. bat: regnauit mors: sicut Aplus ait: etiā in eos qui
nō peccauerūt. Regnauit autē ex similitudine p̄uari
cationis ade: sicut idē dicit: qm̄ vsq̄ ad moysen acci
piendū est: quousq̄ legis opa: id est carnalit obser
uata illa sacramēta: etiā eos obstrictos tenuerunt
certi mysterij grā: q̄ vni deo subditi erāt. Ab aduētu
aūt dn̄i ex quo ad circūcisionē cordis a carnis cir
cūcisiōe trāsitū est: facta vocatio ē: vt fm aīam vi
Col.3. uerent: id est fm interiorē hoiem: Qui etiā nou⁹ hō
dr p̄ regenerationē ꝛ morūq̄ spūaliū innouationē.
Manifestū est aūt ad corp⁹ q̄ternariū nūeꝝ ptine
re: pp̄ter notissima elemēta q̄tuor q̄bus ꝯstat: ꝛ q̄t
tuor q̄litates: siccā: humidā: calidā. frigidā. Un̄ q̄t
tuor etiā tpib⁹ administrat: verno: estate: autūno:
hyeme. Hec sūt notissima. Nā de q̄ternario nūero
corpis tractat etiā alibi subtili⁹: s obscuri⁹. Qd̄ in h̄
sermone vitandū est: quē etiā min⁹ eruditis accom
modatū esse volum⁹. Ad aīm xo ternariū numeꝝ
ptinere pōt intelligi: ex eo q̄ tripl'r deū diligere iu
Deut.6. bemur: ex toto corde: ex tota aīa: ex tota mēte. De
Math.22. q̄b⁹ singulis nō in psalterio: s in euāgelio disputan
dū est. Nūc ad testimoniū ternarij nūeri ad aīm p
tinent: satis puto esse qd̄ dictū est. Peractis igitur
numeris corpis ad veterē hoiem ꝛ ad vet⁹ testamen
tū ptinētib⁹: pactis etiā numeris aīe ad nouū hoiem
ꝛ ad nouū testamētū relatis: sicut septenario nūe
ro trāsacto: q: vnūquodq̄ tpalit agit: q̄ternario in
corp⁹: ternario in aīm distributo: veniet octau⁹ iu
dicij dies: Qui meritis tribuēs qd̄ debet: iā nō ad
opa tpalia: s ad vitā eternā sanctos trāsferet: Impi
os xo dānat in eternū. Quā dānationem metuēs:
orat ecclesia in hoc psalmo: dicens:

Al. furore tuo pō 37. Roma.2. Domine ne in ira tua arguas me:
Dicit etiā Aplus irā iudicij. Thesaurizas
tibi inq̄t irā in die ire iusti iudicij dei. In
q̄ se nō vult argui q̄sq̄s i hac vita sanari desiderat.
Al. ira tua. Nec in furore tuo corripias me. Corripi
as: miti⁹ videt. Ad emendationē em̄ valet: Nā q̄
arguit: id est accusat: metuendū est ne in finē habe
at dānationē. Sz qm̄ furor pl⁹ videt esse q̄ ira: pōt
mouere cur illud qd̄ est miti⁹: id est correptio: cū eo
positū est qd̄ est duri⁹: id est cū furore. Sz ego pu
to vnā rem duob⁹ xbis significatā. Nam in greco
θυμῶ: qd̄ ē in p̄mo xsu: h̄ significat qd̄ ὀργῇ:
qd̄ est in scdo versu. Sz cū latini vellēt etiā ipa duo
verba ponere: q̄situ est q̄d eēt vicinū ire: ꝛ positū ē
furor. Iō varie codices habēt. Nā in alijs p̄us iue
nit ira: deinde furor. In alijs p̄us furor: deinde ira:
Hiero. di. 46. s aene. In alijs p furore indignatio ponit: aut bilis. Sed
q̄cq̄d illud est: mot⁹ est aī p̄uocās ad penā inferen
dā. Qui tn̄ mot⁹: nō tanq̄ aīe deo tribuēdus ē: de q̄
Sap.12. dictū est: Tu aūt dn̄e virtutū cū tranq̄llitate iudi
cas. Qd̄ aūt trāq̄llū ē: nō est pturbatū. Nō g̃ cadit

in deū iudicē pturbatio: s qd̄ in ei⁹ ministris fit: q:
p leges ei⁹ fit: ira ei⁹ dr. In q̄ ira nō solū argui se nō
vult aīa q̄ nūc orat: s nec corripi: id est emēdari vel
erudiri. Nā in greco παιδεύσῃς positū est: id ē
erudias. Arguūtur em̄ i die iudicij oēs q̄ nō habēt
fundamentū qd̄ est christ⁹. Emēdant aūt: id est pur
gant: q̄ huic fundamēto supedificāt lignū: fenū: sti 1. Cor. 3.
pulā. Detrimentū em̄ patient: s salui erūt tanq̄ p
ignē. Quid g̃ iste orat: q̄ nō vult in ira dn̄i vel argui
vl emēdari: Quid nisi vt sanet: Ubi em̄ sanitas ē:
nec mors metuēda est: nec vrentis aut secātis medi
ci man⁹. Sequit itaq̄ ꝛ dic: Miserere mei dn̄e
qm̄ infirm⁹ sum: sana me dn̄e qm̄ turbata
sunt ossa mea. Id est firmamentū aīe mee vl for
titudo. Hec em̄ ossa significāt. Dicit g̃ aīa: fortitu
dinē suā esse turbatā: cū ossa noiat. Nec em̄ credē
dū est: q̄ habeat ossa q̄ videm⁹ in corpe. Quapro
pter ad expositionē ptinet qd̄ sbiicit. Et aīa mea
turbata est valde: Ne qd̄ ossa appellauit: corpo
ris intelligerent. Et tu dn̄e vsq̄quo. Quis non
intelligat significari aīam luctantē cū morb⁹ suis:
diu aūt dilatā a medico: vt ei psuaderet i q̄ mala se
peccādo p̄cipitauerit: Qd̄ em̄ facile sanat: nō mul
tū cauet. Ex difficultate aūt sanatiōis: erit diligen
tior custodia recepte sanitatis. Nō g̃ tanq̄ crudelis
de⁹ estimādus ē: cui dr: Et tu dn̄e vsq̄quo. Sz tan
q̄ bon⁹ psuasor aīe: q̄d mali sibi ipi pepererit. Nōdū
em̄ tā pfecte orat hec aīa vt ei dici possit: Adhuc lo Esa. 65.
q̄nte te dicā: Ecce assum. Simul vt etiā illud agno
scat quāta pena impijs p̄paret q̄ se nolūt ꝯuertere
ad deū: si tantā difficultatē ꝯuertētes patiunt. Sicut
alio loco scriptū ē: Si iustus vix salu⁹ erit: pctōr et 1. Pet. 4.
impius vbi parebūt: Conuertere dn̄e ꝛ erue Al. eripe.
aīam meā: Cōuertēs se: orat vt ad eā cōuertat et D
de⁹: Sicut dictū est: Cōuertimini ad me: ꝛ ꝯuertar Zach. 1.
ad vos: dic dn̄s. An ex illa locutiōe intelligendū ē:
ꝯuertere dn̄e: id est fac me ꝯuerti: cū in ipa sua ꝯuer
sione difficultatē laborēq̄ sentiret. Nā pfecta nr̄a
ꝯuersio paratū īuenit deū: sicut pp̄ha dicit: Tanq̄
diluculū paratū īueniem⁹ eū. Qm̄ vt eū amittem⁹: Job. 1.
nō ei⁹ absentia q̄ vbiq̄ adest: s nr̄a fecit auersio. In
h̄ mūdo erat inq̄t: ꝛ mūdus p eū fact⁹ est: ꝛ mūd⁹ eū
nō cognouit. Si g̃ in h̄ mūdo erat: ꝛ mūdus eū nō
cognouit: nr̄a imūdicia nō fert ei⁹ aspectū. Dū em̄
nos ꝯuertimur: id est mutatiōe veteris vite resculp
pim⁹ spiritū nostrū: duꝝ sentim⁹ ꝛ laboriosū ad se
renitatē ꝛ tranq̄llitatē diuine lucis a terrenaꝝ cupidi
tatū caligine retorqueri. Et in tali difficultate dici
mus: Cōuertere dn̄e: id est adiuua nos vt pficiat i
nobis ꝯuersio q̄ te patū īuenit: ꝛ fruēdū te p̄bentē
dilectorib⁹ tuis. Et iō postq̄ dixit: Cōuertere dn̄e:
addidit: ꝛ erue aīam meā: tanq̄ inherentē pplexita
tib⁹ hui⁹ seculi: ꝛ spinas quādā dilacerātiū desideri
rioꝝ in ipa ꝯuersiōe patientē. Saluū me fac: in
quit: propter misericordiā tuā. Intelligit nō
suoꝝ meritoꝝ esse q̄ sanat: qm̄quidē peccāti ꝛ datū
p̄ceptū p̄tereūti: iusta dānatio debebat. Sana me
g̃ inq̄t: nō pp̄ter meritū meū: s pp̄ter misericordiā
tuā. Qm̄ nō est i morte q̄ memor sit tui. In
telligit q̄ nūc esse tps cōuersiōis: Quia cū ista vita
trāsierit: nō restat nisi retributio meritoꝝ. In ifer
no q̄s cōfitebit tibi: Cōfessus ē i inferno ille di Luc. 16.
ues: de q̄ dn̄s dicit. Qui lazaꝝ vidit i requie: se au

tē in tormētis dolebat. Usq; adeo ꝯfessus: vt etiam moneri suos vellet: vt se a pctīs cohiberēt: ꝓpt penas que apud inferos esse nō credunt. Cū vis ꝗ frustra ꝯfessus ē: tñ sibi merito illa accidisse tormenta: ꝗ ... ne in hec incideret ... cupiebat. Quid ꝗ est: In iferno qs ꝯfitebit tibi: An infernū vult intelligi: ꝗ post iudiciū ꝓcipitabunt impij: vbi iā ꝓpt ꝓfundiores tenebras nullā dei lucē videbūt: cui aliqd ꝯfiteant: Nā iste adhuc eleuatis ocul' quis īmani ꝓfundo inꝑposito: potuit tñ videre lazaꝝ in requie ꝯstitutū. Ex cui' cōpatiōe: ad ꝯfessionē coactus ē meritoꝝ suoꝝ. Pōt etiā illud itelligi: vt mortē vocet pctm: qḋ ꝯtēpta diuina lege committit: vt aculeū mortē: mortē appellem' q̄ mortem compet.
1. Cor. 15. Aculei' eñ mortis pctm. In q̄ morte h̄ ē esse imemorē dei: legē ei' ꝓcepta ꝯtēnere. Ut infernū dixerit: cecitatē aiē ꝗ peccantē ... ē morientē excipit ꝗ inuoluit.
Roma. 1. Sicē nō ꝓbauerūt inqt hēre deū in noticia: dedit illos de' in reprobū sensū. Ab ista morte ꝗ ab isto iferno tutā se ꝗ beri aiā deꝑcat. dū moliꝗ ꝯfessionem ad deū ... sentit difficultates. Quapropt ꝯtexit: dicēs: Laboraui in gemitu meo. Et tanq̄ parū ꝓfuerit: addidit ꝗ dic. Lauabo ꝑ singulas noctes lectū meū. Lect' eñ h̄ loco appellat' vbi requiescit anim' eger ꝗ infirm': id est ī voluptate corꝑis ꝗ ī delectatiōe seculari. Quā delectationē lachrymis lauat: ꝗ sese ab illa conat extrahere. Uidet eñ iā se dānare carnales ꝯcupiscentias: ꝗ tñ delectatiōe tenet infirmitas: ꝗ in ea libent iacet: vñ resurgere ... sanat' ... nō pt. Qḋ aūt ait: Per singulas noctes. ꝗ fortasse accipi voluit: q̄ ... qui ꝯspexerit aliquā lucē ꝯitatis: ꝗ tñ in delectationē hui' seculi ꝑ carnis infirmitatē aliqñ requiescit: tanq̄ dies ꝗ noctes alterno affectu cogit pati. Ut cū dic: Mēte
Roma. 7. seruio legi dei: tāq̄ diē sentiat. Rursus cū dic: Carne aūt legi pctī: inclinet in noctē: donec oīs nox trā
Ps. 5. seat: ꝗ veniat vn' dies: de q̄ dr: Mane stabo tibi et videbo. Tūc eñ astabit: Nūc aūt iacet: qñ in lecto est. Quē lauabit ꝑ singulas noctes: vt tātis lachrymis īpetret efficacissimā de dei misericordia medicinā. In lachrymis stratū meū rigabo. Repetitio ē. Cū eñ dic: In lachrymis: oñdit queadmodū ... lauabo: dixerit. Hoc aūt accipim' stratū: qḋ ... lectū. Qḋ ꝗ rigabo: amplius est aliqd q̄ lauabo: qñ pōt aliqd in supficie lauari: rigatio vero ad interiora ꝑtinet: qḋ significat fletū vsq̄ ad cordis intima. Tpm eñ varietas qḋ ꝑteritū posuit: cū diceret: laboraui in gemitu meo: ꝗ futurū cū diceret: lauabo ꝑ singulas noctes lectū meū: rursus futurū: in lachrymis stratū meū rigabo: illud oñdit: qḋ sibi dicere debeat cū q̄s ī gemitu frustra laborauerit. Tanq̄ diceret: Nō ꝓfuit cū hoc feci: ꝗ illud faciā.
Et. ī futuro. e. Turbat' est ab ira ocul' me': Utrū sua an dei: in q̄ petit ne argueret aut corriperet. Sed si illa diē iudicij significat: quō nūc pōt intelligi. An inchoatio eius est q̄ hic hoīes dolores ꝗ tormenta patiunt: ꝗ maxime dānā intelligētie veritatis: sicut iā cōmemoraui
Roma. 1. qḋ dictū est: Dedit illos de' in reprobū sensū: Nā ea est cecitas mētis. In eā qsq̄s dat' fuerit ab interiore dei luce secludit. Sed nondū penit' cū in hac
Matth. 25. vita ē. Sūt eñ tenebre exteriores: ꝗ magis ad diē
4. sen. dis. 50. hic queri pōt. iudicij ꝑtinere itelligunt: Ut penit' ex deo sit: qsq̄s dū tps est: corrigi noluerit. Penit' eñ esse ex deum qḋ est ... cat lucē inaccessibilē: ꝗ ingrediunt qb' dr: Intra in
1 Timo. 6. Matth. 25. gaudiū dñi tui. ... In hac vita patit qsq̄ pctōr. Timēs itaq̄ iudicij diē: laborat ꝗ plāgit: ne ad illud ꝑducat: cui' initiū tam ꝑniciosū nūc experit. Et iō nō dixit: extinct' ē: s turbat' est ab ira ocul' meus. Si aūt sua ira dicat oculū suū esse turbatū ... Nā huic sententiæ dictū est: Nō occidat sol sup iracundiā vestrā: qḋ interiorē solē: id est sapientiā dei: tāq̄ occasū in se pati arbitrat mēs: ꝗ sua ꝑturbatiōe illū videre nō sinit. Inueteraui in oīb' inimicis meis. De ira ... dixerat. si ... de sua ira dixerat. Cōsiderato aūt reliqs vitijs: inuenit se oīb' esse vallatū. Que vita ... veteris vite sūt ꝗ veteris hoīs ꝗ exuendi sumus: vt induamur nouo: recte dictū ē: Inueteraui. In oīb' aūt inimicis meis: vel int ipsa vitia dicit: vt int hoīes ꝗ nolūt ad deū ꝯuerti. Nā ꝗ hi etiā si nesciunt: etiā si parcūt: etiā si ijsdē ꝯuiuijs ꝗ domib' ꝗ ciuitatibus nulla lite inꝑposita: ꝗ crebris colloquijs qñ ꝯcordit vtunt: nihilomin' tñ intētione ꝯtraria: inimici sūt eis ꝗ se ad deū ꝯuertūt. Nā cū alij amāt ꝗ appetūt istū mundū: alij se optāt ab isto mūdo liberari: qs nō videat illos inimicos esse istis: Nā si pñt: eos secū ad penas trahūt. Et magnū donū ē int eoꝝ verba versari q̄tidie: ꝗ nō excedere de itinere ꝓceptoꝝ dei. Sepe eñ mēs nitēs ꝑgere in deū: ꝯcussa ī ipso itinere trepidat. Et plerūq̄ ꝓpterea nō implet bonū ꝓpositū: ne offendat eos cū qb' viuit: alia bona peritura ꝗ trāseūtia diligētes atq̄ sectātes. Ab his sepatus ē oīs san': nō locis: s aīo. Nā locis corpa ꝯtinent: aīo autē loc' est affectio sua. Quapropt post laborē ꝗ gemitū ꝗ imbres creberrimos lachrymaꝝ: qꝛ inane nō pōt esse qḋ tā vehement rogat: qꝛ fons est oīm misericordiaꝝ: verissimeq̄ dictū est: Prope est dñs obtritis corde: post
Psal. tātas difficultates exauditā se aīa pia significans. Quā licet etiā ecclesiā intelligere: vide qḋ adiūgit. Discedite a me oēs qui opamini iniqtatē: qm
Matth. 7. exaudiuit dñs vocē fletus mei. Uel in ꝓphetia dictū est: qm discessuri sūt: id est sepabunt a iustis impij: cū iudicij dies venerit. Uel nunc: Quia etiā sīpliciter atq̄ ijsdē ꝯuenticulis ꝯtinent: tñ in area nuda iā grana separata sūt a paleis: q̄uis int paleas lateāt. Simul itaq̄ versari pñt: s simul vēto auferri nō pñt. Qm exaudiuit dñs vocē flet' mei. Exaudiuit dñs deꝑcationē meā: dñs orōnē meā suscepit. Crebra eiusdē sententie repetitio ... qsi narrātis necessitatē: s affectū exultant ostēdit. Sic eñ loq gaudētes solent: vt non eis sufficiat semel enūciare qḋ gaudēt. Iste fruct' est illi' gemit' in q̄ laborat: ꝗ illaꝝ lachrymaꝝ: quib' lauat lect' ꝗ strat' rigat. Qm ꝗ seminat in lachrymis in gaudio
Psal. metet. Et beati lugētes: qm ipsi ꝯsolabunt. Erubescāt ꝗ cōturbentur oēs inimici mei: Discedite a me oēs: dixit sup': qḋ etiā in hac vita fiē exꝑositū est fieri pōt. Qḋ aūt dicit. Erubescāt ꝗ turbent: nō video quēadmodū eueniat ... illo die cū manifesta fuerint iustoꝝ pmia ꝗ supplicia peccatoꝝ: Nā nūc vsq̄ adeo nō erubescūt impij vt nobis isultare nō desināt. Et plerūq̄ tantū valēt irrisiōib' suis: vt ifirmos hoīes de christi noīe erubescere faciāt. Unde dictū ē: Quicūq̄ me erubuerit co-

rā hoībus: erubescā eū corā patre meo. Jā vo q̄s/
q̄s sublimia illa p̄cepta implere voluerit: vt dispgat:
det pauꝑibꝰ: q̄ iusticia eiꝰ maneat in eternū: oibusq̄
suis rebꝰ terrenis vēdītis ⁊ indigētibꝰ erogatis: chri
1. Timoth. 6. stū seq̄ voluerit. dicēs: Nihil intulimꝰ in hūc mun/
dū: verū nec auferre q̄d possumꝰ: victū ⁊ tegumētū
hñtes: his ꝯtēti sumꝰ: incidet in illoꝝ sacrilegā dica/
citatē: ⁊ ab eis q̄ sanari nolūt: vocat̄ insanꝰ: Et sepe
ne hoc vocet̄ a desperatis hoībꝰ: trepidat facere ⁊
differt: qd̄ oīm fidelissimꝰ ⁊ potētissimꝰ medicꝰ im/
perauit. Nō ḡ nūc isti pñt erubescere: q̄bus ne nos
erubescamꝰ optādū est: ⁊ a ꝓposito itinere vel reuo/
cemur vel impediamur vel retardemur. Sz veniet
Sap. 5. tēpus vt illi erubescāt: dicētes vt scptū est: Hi sunt
q̄s aliq̄n habuimꝰ in derisū ⁊ in similitudinē impṙope
rij: Nos insensati: vitā illoꝝ estimabamꝰ insaniā: ⁊
finē illoꝝ sine honore: Quō cōputati sūt inter filios
dei: ⁊ inter sanctos sors illoꝝ est. Ergo errauimus a
via veritatis: ⁊ iusticie lumē nō luxit nobis: ⁊ sol nō
ortꝰ est nobis. Repleti sumꝰ iniq̄tatis via ⁊ ꝑditio
nis: ⁊ ambulauimꝰ solitudines difficiles: viā eīn do
mini ignorauimꝰ: Quid nobis ꝓfuit supbia: aut q̄d
diuitiaꝝ iactatio ꝯtulit nobis: Trāsierūt oīa illa tā
... erubescāt. q̄ vmbra. Qd̄ aūt ait: Cōuertant̄ ⁊ cōfundā/
tur: Quis nō iudicet eē iustissimā penā: vt ꝯuersi/
onē ad cōfusionē habeāt: q̄ ad salutē hr̄e noluerūt:
Deīde addidit: Valde velocit̄. Cū eīn iā desparī
1. Thessal. 5. cepit iudicij dies. cū dixerint: pax: tūc eis repentinꝰ
veniet interitꝰ. Q̄ncūq̄ aūt venerit: celerrime venit
qd̄ desperat̄ eē venturū: Et lōgitudinē vite huiꝰ nō
facit sentiri: nisi spes viuēdi. Nā nihil videt̄ eē cele/
rius: q̄ q̄cq̄d in ea iā p̄teritū ē. Cū ḡ iudicij dies ve
nerit: tūc sentient pctōres q̄ nō sit longa oīs vita q̄
trāsit. Nec oīno eis videri poterit tarde venisse: qd̄
nō desiderātibꝰ: s; potiꝰ nō credētibꝰ venerit. Oīq̄
⁊ illud hic accipi pōt: vt tanq̄ gemētē ⁊ tā sepe diu
q̄ flentem deꝰ exaudiuit: intelligat̄ liberata a pctīs:
etiā oēs ꝑuersos motꝰ carnalis affectiōis domuis/
se: sicut dicit: Discedite a me oēs q̄ opamini iniq̄tatē:
qm̄ exaudiuit dñs vocē fletꝰ mei. Qd̄ cū ei ꝓuene/
rit: nō mirū est si iā ita ꝑfecta est: vt oret ꝓ inimicis su
is. Pōt ḡ ad hoc ꝑtinere qd̄ dixit: Erubescāt ⁊ ꝯtur
bent̄ oēs inimici mei: vt de pctīs agāt penitentiam:
qd̄ sine cōfusiōe ⁊ ꝯturbatiōe fieri nō pt. Nihil ita/
q̄ impedit sic accipe ⁊ illud qd̄ sequit̄: Cōuertant̄ ⁊
erubescant: id est cōuertant̄ ad deū: ⁊ erubescāt se in
p̄orībꝰ tenebris pctōꝝ aliq̄n gloriatos. Sic Apl's
Roma. 6. dicit: Quā eīn gloriā habuistis aliq̄n in his in q̄bꝰ
nūc erubescitis: Qd̄ aūt addidit: valde velocit̄: aut
adoptātis affectū: aut ad christi potētiā referenduz
est: Qui gētes q̄ ꝓ idolis suis ꝑsequebant̄ ecclesiā:
ad euāgelij fidē tanta tpīs celeritate ꝯuertit.

A

Explicit Tractatꝰ de ps̄. VI.

Incipit Tractatꝰ de ps̄. VII.

Psalmus ipsi Dauid quē cātauit domi
no pro verbis Chusi filij gemini.

b Historiā quidē vñ occasionē istaz ꝓpha sūpsit:
in regnoꝝ scđo libro cognoscere facile est. Ibi
2. Reg. ... 17 eīn Chusi amicus regis Dauid trāsitū fecit in ptes
absalon filij eiꝰ: q̄ aduersus patrē bellū gerebat: ad
explorāda ꝯsilia ⁊ renūciāda q̄ aduersus patrez ille
moliebat̄: auctore achitofel: Qui defecerat ab ami
citia dauid: ⁊ filiū eiꝰ aduersus patrē ꝯsilijs q̄bꝰ pos
set instruebat. Sz q̄m̄ nō ipsa historia i hoc psalmo
ꝯsiderāda est: de q̄ Propha mysterioꝝ velamē assū
psit: si trāsitū ad christū fecimꝰ: auferat̄ velamē. Et 2. Cor. 3.
p̄mo ipsoꝝ noīm significatiōez interrogemꝰ: q̄d sibi ve
lit. Nō eīn defuerūt interpretes: q̄ hec ipsa nō carnalit̄
ad lr̄am: s; spūalit̄ inuestigantes: edicerent nobis q̄
Chusi interpretat̄ silentiū. Gemini aūt dexter. Achi/
tofel fr̄is ruina. Quibꝰ interpratiōibꝰ rursū nob tra/
ditor ille iudas occurrit: vt absalon eiꝰ imaginē ge/
stet: sm̄ qd̄ patris pax interpretat̄: q̄ pacatꝰ erga illū
extitit pr̄: q̄uis ipe dolis suis bellū haberet i corde:
sicut in psalmo tertio tractatū est. Quēadmodū au Ps. 3. A
tē inuenit̄ in euāgelio filios dñi nostri iesu christi di
ctos esse discipulos: sic in eodē euāgelio īuenit̄ etiā
fratres eē appellatos. Resurgēs eīn dñs ait: Vade Joh. 20
⁊ dic fratribꝰ meis. Et Apl's eū dicit p̄mogenitū in Roma. 8.
multis fratribꝰ. Discipuli ḡ eiꝰ ruina q̄ eū tradidit:
recte intelligit̄ fratris ruina: Qd̄ achitofel interpre/
tari diximꝰ. Chusi autē qd̄ interpretat̄ silentiū: recte
accipit̄ aduersus illos dolos dñm nostrū silentio di
micasse: id ē altissimo secreto: q̄ cecitas in israel ex p/ Roma. 11.
te facta est: cū dñm ꝑseq̄bant̄: vt plenitudo gentiuz
subintraret: ⁊ sic oīs israel saluꝰ fieret. Ad hoc ꝓfun/
dū secretū atq̄ silentiū cū venisset Aplus: exclama
uit quasi q̄dā ipius altitudinis horrore ꝑcussus: O Ib. dem.
altitudo diuitiaꝝ sapiētie ⁊ sciē dei: q̄ inscrutabilia
sunt iudicia eiꝰ: ⁊ inuestigabiles vie ipius: Quis eīn
cognouit mentē dñi: aut q̄s ꝯsiliariꝰ illius fuit: Ita
magnū illud silentiū nō expositiōe magis aperit: q̄
admiratiōe cōmendat. Hoc silentio dñs sacramen/
tū venerabilis passiōis occultās: voluntariā ruinaz
fratris: id est nefariū scelus traditoris sui: in sue mi/
sericordie atq̄ ꝓuidētie ordinē vertit: Ut qd̄ ille ad
ꝑniciē viuꝰ hoīs ꝑuersa mēte faciebat: iste ad salutē
oīm hoīm ꝓuida gubernatiōe ꝯferret. Cātat ḡ psal
mū dño aīa ꝑfecta: q̄ iā digna est nosse secretuz dei.
Cātat ꝓ verbis Chusi: q̄ meruit nosse verba illius
silentij. Apud infideles eīn ⁊ ꝑsecutores: silentiū est
illud atq̄ secretū: Apud suos autē q̄bꝰ dictū est: Jā Joh. 15.
nō dicā vos seruos: q̄ seruꝰ nescit q̄d faciat dñs eiꝰ:
vos aūt dixi amicos: q̄ oīa q̄ audiui a pr̄e meo: no
ta feci vobis: Apud amicos ḡ eiꝰ nō est silentiū: sed
verba silentij: id est ratio exposita ⁊ manifesta illius
silentij. Qd̄ silentiū: id est chusi: dr̄ filꝰ gemini: id
est dextri. Nō eīn abscondendū erat sanctis: qd̄ ꝓ
illis gestū est. Et tñ inq̄t: Nesciat sinistra tua: q̄d fa/ Matth. 6.
ciat dextera tua. Canit ḡ aīa ꝑfecta i ꝓphetia cui se/
cretū illud innotuit: ꝑ verbis chusi: id est ꝑ cogni/
tiōe eiusdē secreti. Qd̄ secretū: dexter deꝰ: id est fa/
uens atq̄ ꝓpitiꝰ ei: opatꝰ est. Quare hoc silentiū fi
liꝰ dextri appellat̄: qd̄ est chusi filius gemini.

B

D Omine deꝰ meꝰ in te speraui: saluū
me fac ex oibus ꝑsequētibus me ⁊
eripe me. Tanq̄ cui nō restat iā ꝑfecto nisi Al. libera.
si inuidꝰ diabolus supato oī bello atq̄ aduersitate
vitioꝝ: dicit: Saluū me fac ex oibus ꝑseq̄ntibꝰ me
⁊ erue me. Nequā do rapiat vt leo aīam me/
am. Dicit Aplus: Aduersariꝰ vester tanq̄ leo ru/ 1. Pet. 5.
giens circuit: q̄rēs quē deuoret. Itaq̄ cū diceret
ꝑ pluralē numerū: Saluū me fac ex oibꝰ ꝑseq̄ntibꝰ
me: singularē postea intulit: dicēs: Neq̄n rapiat vt
leo aīaz meā. Nō eīn ait: neq̄n rapiāt: sciēs q̄s resti/
terit inimicꝰ: tā ꝑfecte aīe vehemēter aduersꝰ. Dū

nõ est q̃ redimat: neq̃ q̃ saluũ faciat. Id est ne ille rapiat: dũ tu nõ redimis: neq̃ saluũ facis. Si eñi de⁹ nõ redimat neq̃ saluũ faciat: ille rapit. Et vt manifestũ sit iam pfectã aĩam hoc dicere: cui solius diaboli fraudulentissime insidię cauẽdę sunt: vide q̃ ad sequatur. Domine de⁹ me⁹ si feci istud: C
Quid est hoc qd̃ vocat istud: An q2 nõ dicit nomẽ peccati: vniuersale peccatũ itelligendũ est. Qui intellect⁹ si displicet: illud accipiamus dici qd̃ sequit: Tanq̃ si iterrogarem⁹ qd est hoc qd̃ dicis istud respõdet: Si est iniq̃tas in manib⁹ meis. Iam g̃ manifestũ est: de oĩ pctõ dici: Si reddidi retribuẽtib⁹ mihi mala: Qd nõ pt vere dicere nisi pfectus. Ait q̃ppe dñs: Estote pfecti: sicut pat vr̃
Matth. 5. q̃ ẽ in celis: qui solẽ suũ oriri facit sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. Qui g̃ non reddit retribuẽtib⁹ mala: pfectus est. Cũ itaq̃ oret aĩa pfecta p verbis [illegible] id est p cõmunione illi⁹ secreti atq̃ silẽtij: qd̃ p salute nr̃a opat⁹ ẽ ꝑpiti⁹ nob ⁊ misericors dñs: vt toleraret ⁊ patiẽtissime sustineret dolos traditoris sui. Tanq̃ huic pfectę aię dicat: expõnẽs rationẽ ipi⁹ secreti: Ego p te impio ⁊ pctõre: vt tuę iniq̃tates mei sanguinis effusiõe lauarent: magno silẽtio ⁊ magna patiẽtia traditorem meũ ptuli: Nõne imitaberis me: vt ⁊ tu nõ reddas mala p malis: Animaduertẽs igit ⁊ itelligẽs qd p illo fecerit dñs: ⁊ ei⁹ exẽplo ad pfectionẽ pficiẽs: dicit: Si reddidi retribuẽtib⁹ mihi mala: id est si nõ feci qd̃ tu faciẽdo docuisti. Decidã ergo ab inimicis meis inanis. Et bñ nõ ait: Si reddidi tribuẽtibus mihi mala: s retribuẽtibus. Qui eñi retribuit: iam aliq̃d acceperat. Maior aũt patiẽtię est: nec ei mala repẽdere: q̃ acceptis bñficijs reddit mala p bonis: q̃ si nullo ante accepto beneficio nocere voluisset. Si reddidi g̃ inq̃t retribuẽtib⁹ mihi mala: id est si te nõ imitat⁹ sum in illo silẽtio: hoc est patiã tua quã p me opatus es: decidã ab inimicis meis inanis. Inanit eñi se iactat: q̃ cũ ⁊ ipse hõ sit: cupit se de hoie vindicare. Et cũ superare hoiem palã q̃rit: occulte a diabolo superat. Inanis effectus: vana ⁊ supba lętitia: qd̃ quasi vinci nõ potuit: Intelligit g̃ iste vbi maior fiat victoria: ⁊ vbi pat reddat q̃ videt
Matth. 6. in occulto. Ne itaq̃ reddat retribuẽtib⁹ mala: iram poti⁹ q̃ hoiem vincit. illis etiã lr̃is erudit⁹: in q̃bus scriptũ est: Melior est q̃ vincit irã: q̃ q̃ capit ciuita-
Prouer. 16. tem. Si reddidi retribuẽtib⁹ mihi mala: decidam g̃ ab inimicis meis inanis. Iurare videt p execrationem: qd̃ est grauissimũ iurisiurãdi gen⁹: cũ hõ dicit: Si illud feci: illud patiar. Sz aliud est iuratio i ore iurantis: aliud in significatiõe ꝑphetãtis. Hic eñi dicit q̃d vere ꝯtingat hoibus q̃ reddũt retribuẽtib⁹ mala: nõ qd̃ sibi aut alicui q̃si iureiurãdo impcet. Persequat g̃ inimic⁹ aĩam meã ⁊ cõprehẽdat. Iterũ inimicũ singulari nũero nominãs: [illegible] mag⁹ magisq̃ manifestat quẽ supius velut leonẽ appellauit. Ipse eñi aĩam pseq̃t: ⁊ si deceperit cõprehendet. Illi hoies vsq̃ ad interfectionẽ corporis seuiũt: Animam vero post illã visibilẽ mortẽ in ptãte hr̃e nõ possũt. Diabolus aũt q̃s aĩas psecut⁹ cõprehẽderit: possidebit. Et conculcet in terra vitã meã: Id est ꝯculcãdo terrã faciat vitã meam: cibũ: scz suũ. Non eñi tñ leo: s etiã serpẽs appellat⁹ est: cui dictum est:
Geñ. 5. Terrã mãducabis. Et peccatori hoi dictũ est: Terra es: ⁊ in terrã ibis. Et gloriã meã in puluerẽ deducat. Hic est ille puluis: quẽ ꝓijcit vẽtus a facie terrę: supbo2 scz vana ⁊ inepta iactãtia ⁊ inflata ⁊ nõ solidata: tanq̃ vẽto elatus pulueris glob⁹. Recte itaq̃ hic posuit gloriã: quã nõ vult i puluerẽ deduci: Vult eñi eam solidã habere i cõsciẽtia corã deo: vbi nulla iactãtia est: Qui gloriat in dñ̃o glorietur. 1. Cor.
Ista soliditas in puluerẽ deducit: si p supbiã q̃s q̃ ꝯtemnẽs secreta cõsciẽtię: vbi solus de⁹ hoiem pbat: velit apud infãtes gloriari. Hinc est qd̃ alibi dicit de⁹: Cõteret ossa placẽtiũ hoib⁹. Qui aũt bene Psal.
didicit vel exptus est vitio2 supandor̃ grad⁹: intelligit hoc vitiũ inanis glorię: vel solũ vel maxime cauendũ esse pfectis. Quo pmo eñi vitio lapsa est aĩa: hoc vltimũ vincit. Initiũ aũt oĩs pcti supbia. Et E.
initiũ supbię hoĩs apostatare a deo. Exurge dñe D
in ira tua. Quid adhuc iste quẽ pfectũ dicim⁹: ad irã ꝓuocat deũ: Nõne videndũ est ne potius ille pfect⁹ sit: q̃ cũ lapidaret dixit: Dñe ne statuas illis hoc pctm̃: An ⁊ iste nõ aduersus hoĩes h̃ p̃catur s aduersus diabolũ ⁊ angelos ei⁹ quo2 possessio peccatores atq̃ impij hoĩes sũt: Nõ g̃ seuiẽs: sed misericors aduersus eũ orat: q̃sq̃s orat vt ei auferat ista possessio ab illo deo q̃ iustificat impiũ. Cũ eñi iustificat impi⁹: ex impio fit iust⁹: Et ex possessione diaboli: migrat in templũ dei. Et qm̃ pena est: vt cuiq̃ auferat possessio in qua dñari desiderat: hãc penam dicit irã dei aduersus diabolũ: vt desinat possidere q̃s possidet. Exurge dñe in ira tua. Exurge: hic appare dixit h̃uanis videlicet [illegible] verbis: Quasi deus dormiat: cũ i secretis suis incognitus latet. Exaltare in finibus inimico2 meo2. Fines dixit ipsam possessionẽ: Ubi vult deũ exaltari potius: id ẽ honorari ⁊ glorificari: q̃ diabolũ: dũ impij iustificant ⁊ laudãt deũ. Et exurge dñe de⁹ meus in p̃cepto qd̃ mãdasti: Id ẽ q2 h̃ulitatem p̃cepisti h̃ulis appare. Et tu prior imple qd̃ p̃cepisti: vt exẽplo tuo vincẽtes supbiã: nõ possideãtur a diabolo: qui aduersus tua p̃cepta supbiã psuasit dicens: Mãducate ⁊ apient vobis oculi: ⁊ eritis tanq̃ dij. Et cõgregatio pplo2 circumdabit te.
Duplex intellect⁹ est. Congregatio eñi pplo2 siue credẽtiũ siue psequẽtiũ pt accipi: quo2 vtrũq̃ eadẽ dñi nr̃i h̃ulitate factũ est: Quã ꝯtemnẽs psequẽtiũ multitudo: circũdedit eũ. De q̃ dictũ est: Quare Ps.
fremuerũt gẽtes: ⁊ ppl̃i meditati sũt inania: Credẽtiũ aũt p ei⁹ h̃ulitatẽ multitudo ita eũ circũdedit: vt [illegible] ne diceret: Cecitas ex pte isrl̃ facta est: vt Rom.
plenitudo gentiũ intraret. Et illo: Postula a me et Ps.
dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã: ⁊ possessionẽ tuã terminos terrę. Et ꝓpter hãc in altũ regredere: E
Id est ꝓpter hãc ꝯgregationẽ regredere in altũ: qd̃ resurgẽdo ⁊ i celũ ascẽdẽdo fecisse intelligit. Ita eñi glorificat⁹: dedit spm̃sctm̃: qui ante glorificationem ei⁹ dari nõ potest: Sicut i euãgelio positũ est. Spiritus aũt nõdũ erat dat⁹: q2 iesus nõdũ erat glorificatus. Regressus g̃ in altũ ꝓpt ꝯgregationẽ pplo2 misit spũmsanctũ. Quo ipleti p̃dicatores euãgelij: orbẽ terrar̃ ecclesijs ipleuerũt. Pot ⁊ sic iste sensus intelligi: Exurge dñe in ira tua: ⁊ exaltare in finib⁹ inimico2 meo2: id est exurge in ira tua: ⁊ nõ te itelligãt inimici mei. Ut hoc sit exaltare: id est alt⁹ efficere: ne intelligaris: qd̃ refert ad illud silẽtiũ. Sic eñi

Ps. 17. de hac exaltatione in alio psalmo dicit: Et ascendit
super cherubin et volauit: et posuit tenebras latibu-
lum suum. Qua exaltatione: id est occultatione: cum eum me-
rito peccatorum suorum non intellexerint qui te crucifi-
gerent: congregatio credentium circumdabit te. Ipsa enim humi-
litate exaltatus est: id est non est intellectus. Ut ad hoc referatur:
Et exurge domine deus meus in precepto quod manda-
sti: id est cum appares humilis: altus esto: vt non intelligant
inimici mei. Iusto autem sunt peccatores inimici: et pio im-
pii. Et congregatio populorum circumdabit te: id est per hoc ipsum
quod te non intelligunt qui te crucifigent: credent in te gentes:
atque ita congregatio populorum circumdabit te. Sed quod sequitur:
si vere hoc significat: plus doloris habet: quia iam incipit
sentiri: quam leticie: quia intelligitur. Sequitur enim: Et propter
hanc in altum regredere: id est et propter hanc congregationem
generis humani que ecclesie referte sunt in altum regredere:
id est rursus desine intelligi. Quid est ergo: Et propter hanc: nisi quia
et ista te offensura est: ita vt verissime pronuncies: dicens:
Luc. 18. Putas cum venerit filius hominis inueniet fidem super terram?
Item dicit de pseudo prophetis qui intelliguntur heretici:
Math. 24. propter eorum iniquitatem refrigescet charitas multorum. Cum ergo
et in ecclesiis: hoc est in illa congregatione populorum atque gen-
tium: vbi nomen christianum latissime propagatum est: tanta
erit abundantia peccatorum quanta iam ex magna parte sentitur: Nonne
Amos. 8 illa hic predicitur: que per alium quoque prophetam denunciata est fames
verbi? Nonne et propter hanc congregationem peccatis suis a
se lumen veritatis abalienantem in altum regreditur: id est vt
Math. 10. aut nullus aut perpaucis: De quibus dictum est: Beatus qui per-
et. 24. seuerauerit vsque in finem: hic saluus erit: teneatur et percipi-
atur sincera fides: et ab omnium prauarum opinionum labe
purgata? Non ergo immerito dicitur: Et propter hanc congregationem
in altum regredere: id est secede rursus in altitudinem
secretorum tuorum: etiam propter hanc congregationem populorum que
habet nomen tuum: et facta tua non facit. Sed siue superior:
siue ista sit congruentior huius loci expositio: sine preiudi-
cio alterius alicuius melioris aut paris: conuenientissime
sequitur: **Dominus iudicat populos.** Siue enim in altum re-
gressus est: cum post resurrectionem ascendit in celum: bene
sequitur: Dominus iudicat populos: quia inde venturus est iudica-
re viuos et mortuos. Siue in altum regrediatur: cum pec-
catores christianos deserit intelligentia veritatis: quia
Luc. 18. de ipso aduentu dictum est: Putas veniens filius hominis inue-
niet fidem in terra? Dominus enim iudicat populos. Quis
Joh. 5. dominus nisi iesus christus? Pater enim non iudicat quemquam:
sed omne iudicium dedit filio. Quapropter hec anima que perfecte
orat: vide quemadmodum non timeat iudicii diem: et vere
Math. 6. securo desiderio dicat in oratione: Adueniat regnum tuum.
F **Judica: inquit: me domine secundum iusticiam meam.**
In superiori psalmo infirmus deprecabatur: misericordiam
potius implorans dei: quam commemorans vllum meritum suum:
Luc. 5. Quoniam filius dei peccatores venit vocare in penitentiam. Ita
Ps. 6. quod ibi dixerat: Saluum me fac domine propter misericordiam
tuam: id est non propter meritum meum: Nunc autem quoniam vocatus tenu-
it et seruauit precepta que accepit: audet dicere: Judica
me domine secundum iusticiam meam: **Et secundum innocentiam meam
super me.** Ista est vera innocentia: que nec inimico nocet:
Itaque bene se iudicari postulat secundum innocentiam suam: qui
vere dicere potuit: Si reddidi retribuentibus mihi ma-
la. Quod autem addidit: super me: non ad innocentiam tantum sed ad
iusticiam quoque subaudiri potest. Ut iste sit sensus: Judica me
domine secundum iusticiam meam: et secundum innocentiam meam: que iusticia
et innocentia super me est. Quo additamento demonstrat
idipsum quod anima iusta est et innocens: non per se habet: sed per illu-
strantem et illuminantem deum. De hac enim dicit in alio psal-
mo: Tu illuminabis lucernam meam domine. Et de ioanne Ps. 17.
dicitur: Quia non erat ille lumen. sed testimonium perhiberet de Joh. 1. et. 5
lumine. Ille erat lucerna ardens et lucens. Lumen quo il-
lud vnde anime tanquam lucerne accenduntur: non alieno sed proprio
splendore perfulget: quod est ipsa veritas. Ita ergo dicitur: Secundum
iusticiam meam: et secundum innocentiam meam super me: tanquam si lucer-
na ardens et lucens diceret: Judica me secundum flammam que su-
per me est: id est non qua sum ego: sed qua fulgeo accensa de te.
Consumetur autem nequicia peccatorum. Consumetur inquit:
perficiatur: secundum illud quod est in apocalypsi: Iustus iustior G
fiat: et sordidus sordescat adhuc. Videtur enim psalmista Apoc. 22.
nequicia hominum qui crucifixerunt filium dei. Sed eorum ma-
ior est: qui noluerunt recte viuere: et oderunt precepta ve-
ritatis: pro quibus crucifixus est filius dei. Consumetur ergo in-
quit nequicia peccatorum: id est perueniatur ad summam nequi-
ciam: vt possit iustum iam venire iudicium. Sed quoniam non solum di-
ctum est: Sordidus sordescat adhuc: sed etiam dictum est: Iustus Ubi. s.
iustior fiat: annectit et dicit: **Et diriges iustum: scru-** Al. diriges.
tans corda et renes deus. Quomodo igitur iustum dirigi potest:
nisi in occulto: quando etiam ecclesia illa que initio temporum christi-
anorum: cum adhuc persecutione secularium hominum sancti
opprimerentur: miranda videbatur hominibus. Nunc postquam in tan-
to culmine nomen cepit esse christianum: creuit hypocri-
sis: id est simulatio: eorum scilicet qui nomine christiano malunt
hominibus placere quam deo. Quomodo ergo dirigitur iustus in tanta con-
fusione simulationis: nisi dum scrutatur corda et renes de-
us: videns omnium cogitationes que nomine cordis significate 2. sen. dis. 38. fo. let.
sunt: et delectationes que nomine renum intelliguntur. Recte quip-
pe temporalium et terrenarum rerum delectatio: renibus tribuitur:
quia et ipsa pars est inferior hominis: et ea regio est vbi carnalis
generationis voluptas habitat: per quam in hanc erumno-
sam et fallacis leticie vitam: per successionem prolis natura
humana transfunditur. Scrutans ergo cor nostrum deus: et perspi-
ciens ibi esse vbi est thesaurus noster: id est in celis. Math. 6.
Scrutans etiam renes: et perspiciens non nos acquiescere
carni et sanguini: sed delectari in domino: dirigit iustum in ipsa Gal. 1.
conscientia coram se: vbi nullus hominum videt: sed solus ille qui perspi-
cit quid quisque cogitet: et quid quemque delectet. Finis enim
cure delectatio est: quia eo quisque curis et cogitationibus
nititur: vt ad suam delectationem perueniat. Videt igitur cu-
ras nostras: qui scrutatur cor. Videt autem fines curarum: id est
delectationes: qui perscrutatur renes. Ut cum inuenerit: non
ad concupiscentiam carnis: neque ad concupiscentiam oculo- 1. Joh. 2.
rum: neque ad ambitionem seculi: que omnia transeunt tanquam vm-
bra: inclinari curas nostras: sed ad gaudia rerum eterna-
rum sustolli: que nulla commutatione violantur: dirigit iustum 2. sen. dis. 38. fo. let.
scrutans corda et renes deus. Opera enim nostra que factis et di-
ctis operamur: possunt esse nota hominibus: sed quo animo fiant: et quo per
illa peruenire cupiamus: solus ille nouit qui scrutatur cor-
da et renes deus. **Justum adiutorium meum a domino: qui** Al. adiutorium.
saluos facit rectos corde. Duo sunt officia me-
dicine: Unum quo sanatur infirmitas: Alterum quo sanitas cu-
stoditur. Iuxta illud primum: dictum est in superiore psalmo: Ps. 6.
Miserere mei domine quoniam infirmus sum. Iuxta hoc alterum:
in hoc psalmo dicitur: Si est iniquitas in manibus meis:
Si reddidi retribuentibus mihi mala: decidam merito
ab inimicis meis inanis. Ibi enim infirmus vt liberetur:
hic iam sanus ne corrumpatur: orat. Iuxta illud ibi dicitur:
Saluum me fac propter misericordiam tuam. Iuxta istud: Ubi. s.
hic dicitur: Judica me domine secundum iusticiam meam. Ibi enim vt
a morbo euadat remedium: hic autem ne in morbum reci-
dat: tuitionem petit. Iuxta illud dicitur: Saluum me fac domine Ps. 6.

fm miſericordiā tuā. Iuſt⁹ ƀ dr: Iuſtū auxiliū meū
a dño: q̄ ſaluos facit rectos corde. Et illa eñ ⁊ iſta
ſaluos facit. Sȝ illa ex ꝑgruitudine ad ſalutē tranſfert: h̄
i ꝑa ſalute ꝯſeruat. Itaq̄ ibi miſericordie auxiliū ē:
qz nullū hȝ meritū peccator q̄ adhuc iuſtificari deſide-
Ro.4 rat credēs i eū q̄ iuſtificat impiū. Hic aūt iuſtū au-
xiliū eſt. qd iā iuſto tribuit. Dicat ḡ ibi: peccator q̄ di-
Ps.6. xit: Infirm⁹ ſū. Saluū me fac dñe ꝓpter miſericordiā
tuā. Et dicat hic iuſtus: q̄ dixit: Si reddidi retribu-
entibus mihi mala: Iuſtū auxiliū meū a dño. q̄ ſal-
uos fac rectos corde. Si eñ medicinā exhibet q̄ ſa-
nemur infirmi: quāto magis eā q̄ cuſtodiamur ſani.
Ro.5 Qm̄ ſi cū adhuc peccatores eſſem⁹: chriſt⁹ ꝓ nob̄ mor-
tu⁹ eſt: quāto magis nūc iuſtificati. ſalui erim⁹ ab ira
ꝑ ipm̄. Iuſtū auxiliū meū a dño: qui ſaluos facit re-
ctos corde. Dirigit iuſtū: ſcrutās corda ⁊ renes de⁹.
Iuſto aūt auxilio: ſaluos facit rectos corde. Nō ſic
ſcrutat corda ⁊ renes: ita ſaluos facit rectos corde: ⁊
renib⁹: qz cogitatiōes male ſūt in prauo corde: ⁊ bo-
ne i recto corde. Delectatiōes aūt nō bone ad renes
ꝑtinēt: qz inferiores ſūt atq̄ terrene. Bone vero non
ad renes: ſȝ ad ipm̄ cor. Propterea non ita dici pñt
recti renib⁹: ſicut dicunt recti corde. Cū iā vbi cogi-
tatio: ibi ⁊ delectatio ē. Qd fieri nō pōt niſi cū diui-
Ps.4 na atq̄ eterna cogitant: Dediſti inq̄t leticiā i corde
meo: cū dixiſſet: Signatū eſt ſup nos lumē vult⁹ tui
dñe. Nā ꝯ phātaſmata rez tēpaliū q̄ ſibi anim⁹ fingit:
cū ſe ſpe vana mortaliq̄ iactat: q̄ꝰ vis inanib⁹ imagi-
natiōib⁹ afferāt ſepe delyrā inſaniāq̄ leticiā nō tamē
cordi hec delectatio: ſȝ renib⁹ tribuēda eſt: qz ille oēs
imaginatiōes de iferiorib⁹: h̄ eſt terrenis carnalibuſ-
q̄ rebus attracte ſunt. Ita fit: vt ſcrutās corda ⁊ re-
nes de⁹: ⁊ ꝯſpiciēs in corde rectas cogitatiōes: in re-
nibus nullas delectationes: iuſtū auxiliū ꝓbeat re-
ctis corde: vbi mūdis cogitatiōib⁹ ſupne delectatio-
Ps.15. nes ſociant. Et iō i alio pſalmo cū dixiſſet: Inſup ⁊
vſq̄ ad noctē increpuerūt me renes mei: ſbiecit de au-
xilio. dicēs: Prouidebā dñm i ꝯſpectu meo ſp: qm̄
a dextris eſt mihi ne cōmouear: Ubi oñdit ſuggeſti-
ones tm̄ ſe a renib⁹ paſſū: nō etiā delectatiōes: q̄s ſi
Ubi.s. pateret: vtiq̄ cōmoueret. Dicit aūt: A dext⁹ ē mi-
hi dñs ne cōmouear. deinde ſbiūgit: Propter h̄ leta-
tū eſt cor meū: vt renes eū increpare potuerint: nō
delectare. Nō itaq̄ i renib⁹: ſȝ ibi facta ē delectatio:
vbi aduerſus renū increpationē ꝓuiſ⁹ ē de⁹ a dextris:
Alia partem. effectū eſt i corde. De⁹ iudex iuſt⁹: fortis: ⁊ lō-
ganimis. Quis de⁹ iudex niſi de⁹ q̄ iudicat ꝓpl̄os
Matth.16 Ipe iuſt⁹: q̄ reddet vnicuiq̄ iuxta opa ſua. Ipe for-
tis: q̄ etiā pſecutores impios: cū ſit potētiſſim⁹ pro
noſtra ſalute tolerauit. Ipe lōganimis: q̄ etiā ipos
q̄ pſecuti ſūt: nō ſtatim poſt reſurrectionē ad ſupli-
ciū rapuit: ſȝ ſuſtinuit: vt ſe aliq̄n ad ſalutē ab illa i-
pietate ꝯuerterēt. Et adhuc ſuſtinet: ſeruās vltimo
iudicio vltimā penā: ⁊ nūc vſq̄ inuitās peccatores ad
Al. finaliter iraſcetur. penitentiā. Nō irā adducēs ꝑ ſingulos di-
es. Significanti⁹ fortaſſe dixit irā adducēs: q̄ iraſ-
cēs. Et ita in exēplarib⁹ grecis inuenim⁹. Ut non ſit
in ipo ira q̄ punit: ſȝ in animis eoꝝ miniſtroꝝ q̄ p̄e-
ceptis veritatis obtēperant: per quos iubet etiā in-
ferioribus miniſteriis qui vocant angeli iracūdie ad
punienda pctā. Quos iā nō ꝓpter iuſticiā qua nō gau-
dēt: ſȝ ꝓpter maliciā pena hūana delectat. Nō ḡ de⁹
irā adducit ꝑ ſingulos dies: id eſt nō ꝑ ſingulos di-
es ad vindictā ꝯgregat miniſtros ſuos. Nūc eñ pa- Ro.2.
tientia dei ad penitentiā inuitat. Ultimo vero tpe cuȝ
ibi hoies ꝓpter duriciā ſuā ⁊ cor impenitēs theſau-
rizauerint ſibi irā in die ire ⁊ reuelatiōis iuſti iudicij
dei: gladiū ſuū vibrabit. Niſi ꝯuertimini. inquit Alia translatio.
gladiū ſuū vibrabit: Poteſt ipe hō dñicus gla-
dius dei intelligi bis acut⁹: id eſt framea: quē nō vi-
brauit ꝑmo aduētu: ſȝ tanq̄ in vagina hūilitatis ab-
ſcondit. Uibrabit aūt. cū in ſecūdo aduētu veniens 2.Ti.
iudicare viuos ⁊ mortuos i manifeſto ſplēdore cla-
ritatis ſue: iuſtis lumine ſuo: ⁊ terrore impios coruſ-
cabit. Nā in alijs exēplarib⁹ ꝓ eo qd eſt: gladiū ſuū
vibrabit: frameā ſuam ſplēdificabit: poſitū ē. Quo
verbo ꝯuenientiſſime ſignificari arbitror vltimū dñi-
ce claritatis aduentū: Qm̄quidē ex ipſius ꝑſona itel-
ligit. qd ali⁹ pſalmus habet: Libera dñe ab impijs Ps.
aiam meā. frameā tuā ab inimicis man⁹ tue. Arcū
ſuū tetēdit ⁊ parauit illum. Nō paſſim verborū
tēpa ꝑ tercūda ſunt: qd gladiū de futuro dixit vibra-
bit: arcū de ꝑterito: tetēdit. Deinde ꝑterita tēpa cōſe-
quūtur verba. Et in ipſo parauit vaſa mortis:
ſagittas ſuas ardētib⁹ operatus ē. Arcū ḡo Ps.
illū. ſcripturas ſanctas libent acceperim: vbi fortitu-
dine noui teſtamēti q̄ſi neruo quodā: duricia veteris
flexa ⁊ edomita ē. Hinc tanq̄ ſagitte emittūt apli:
vel diuina ꝑconia iaculant. Quas ſagittas ardēti-
bus opat⁹ eſt. id ē q̄ ꝑcuſſi diuino amore flagrarēt.
Qua eñ alia ſagitta ꝑcuſſa ē q̄ dicit: Inducite me Can.
in domū vini: ꝯſtituite me inter vnguēta: cōſtipate
me inter mala: qm̄ vulnerata charitate ego ſū. Qui-
bus alijs ſagittis accēdit q̄ redire ad deū cupiēs: et
ab iſta ꝑegrinatiōe remeare: aduerſus doloſas lin-
guas petit auxiliū. Et ei dr: Quid det tibi: aut quid Ps.
adiciat tibi aduerſus linguā doloſam: Sagitte po-
tētis acute: cū carbonib⁹ vaſtatorijs: id eſt: q⁹ per-
cuſſus atq̄ inflāmat⁹ tanto amore ardeas regni ce-
lorū: vt oim̄ reſiſtentiū ⁊ a ꝓpoſito reuocare volen-
tiū. linguas ꝯtēnas: ⁊ pſecutiōes eorū derideas: di-
cēs: Quis me ſepabit a charitate xpi: Tribulatio: Ro.8
an āguſtia: an pſecutio: an fames: an nuditas: an pe-
riculū: an gladi⁹: Cert⁹ ſū eñ inq̄t: qz neq̄ mors: neq̄
vita: neq̄ angelus: neq̄ ꝑncipat⁹: neq̄ ꝑſentia: ne-
q̄ futura: neq̄ vertus neq̄ altitudo: neq̄ ꝓfundum:
neq̄ creatura alia poterit nos ſepare a charitate dei
q̄ eſt in chriſto ieſu dño noſtro. Sic ardētibus ſagit-
tas ſuas opatus eſt. Nā in grecis exēplarib⁹ ita in-
uenit: Sagittas ſuas ardētib⁹ opat⁹ ē. Latina aūt:
ardentes: pleraq̄: habent. Sed ſiue ipe ſagitte ar-
deant: ſiue ardere faciant: quod vtiq̄ non poſſunt
niſi ⁊ ipſe ardeant: integer ſenſus ē. Sȝ qz nō ſagit-
tas tantū: ſȝ etiaȝ vaſa mortis dixit in arcu dñm pa-
raſſe: queri pōt q̄ ſint vaſa mortis: An forte here-
tici: Nā ⁊ ipi ex eodē arcu: id ē ex eiſdē ſcripturis i
aias nō charitate inflāmandas: ſed veneno perimē-
das inſiliunt: qd nō ꝯtingit niſi ꝓ meritis. Propte-
rea diuine ꝓuidentie etiā iſta diſpoſitio tribuenda
eſt. Non qz ipa peccatores facit: ſed quia ipſa ordi-
nat cū peccauerint. Malo eñ voto ꝑ peccatū legē-
tes: male cogunt intelligere: vt ipa ſit pena peccati:
quoꝝ tamen morte filij catholice eccleſie tanq̄ qui-
buſdā ſpinis a ſomno excitant. vt ad intelligentiam
diuinaꝝ ꝓficiant ſcripturaꝝ. Oportet eñ ⁊ hereſes 1.Co.
eſſe: vt ꝓbati inquit manifeſti fiant inter vos. hoc ē

inter hoĩes: cũ manifesti sint deo. An forte easdem sagittas et vasa mortis disposuit ad pernicië infide-
liũ: et ardẽtes vel ardẽtib⁹ opat⁹ est ad exercitationẽ
1. Cor. 2. fideliũ: Nõ eñ falsũ ẽ qd̃ Apl̃s dicit: Aliis sumus
odor vite in vitã: aliis odor mort' in mortez. Et ad
hec quis idone⁹: Non ergo mirũ si idem apostoli: et
vasa mortis sũt eis a quibus psecutionem passi sũt:
et ignee sagitte ad inflãmãda corda credentiũ. Post
hãc aũt dispensationẽ iustũ veniet iudiciũ. De q̃ ita
dicit: vt intelligam⁹ vnicuiq; homi suppliciũ fieri de
pctõ suo: et ei⁹ iniqtatẽ in penã puerti. Nec putem⁹
illã tranquillitatẽ: et ineffabile lumẽ dei de se pferre vñ
pctã puniãt: s; ipa pctã sic ordinare: vt q̃ fuerũt de-
lectamẽta hoĩ peccãti. sint instrumẽta dño punienti.
Ecce: inquit: pturiuit iniusticiã. Quid eñ cõ-
Et dolorẽ. ceperat: vt iniusticiã pturiret? Cõcepit: iquit: la
borẽ. Hinc est eñ illud: In labore mãducab panẽ
Gen. 3. tuũ. Hinc etiã et illud: Venite ad me oẽs q̃ laborat'
Matth. 11. et onerati estis: Iugũ eñ meũ lene ẽ: et onus meum
leue. Nõ eñ poterit labor finiri: nisi h̃ qsq; diligat:
qd̃ inuito non possit auferri. Nã cũ ea diligunt que
possum⁹ ptra voluntatẽ amittere: necesse ẽ vt p his
miserrime laborem⁹: et vt hec adipiscamur: in angu
stijs terrenar̃ erũnar̃: cũ sibi qsq; illa rape et puenĩ-
re alter: aut extorq̃re alteri cupit: iniusticias machi
nemur. Recte q̃ et psus ex ordine pturiuit iniustici-
am: q̃ pcepit laborẽ. Parit aũt qd̃: nisi qd̃ pturiuit:
q̃uis non hoc pturierit qd̃ pcepit. Nõ eñ h̃ nascit
qd̃ pcipit: s; pcipit semẽ: nascit qd̃ formať ex semĩe.
Labor est igit semẽ iniqtatis: peccatũ aũt cõceptio
laboris: id ẽ illd̃ pmũ peccatũ apostatare a deo. Par
turiuit q̃ iniusticiã q̃ pcepit laborẽ. Et pepit iniq-
tatẽ. Iniqtas hoc est: qd̃ iniusticia: hoc q̃ pepit qd̃
pturiuit: Quid: deinde sequit: Lacuz aperuit et
effodit illum. Lacũ apire: est in terrenis reb⁹: id
est tãq̃ in terra fraudẽ parare: q̃ ali⁹ cadat: quẽ vult
decipe iniust⁹. Apitur aũt hic lac⁹: cũ cõsentit male
suggestioni terrenar̃ cupiditatũ. Effodit xo: cũ post
pcensionẽ opationi fraudis instať. Sz vñ fieri põt:
vt iniqtas pus ledat hoĩem iustuz in quẽ pcedit: q̃
cor iniustum vñ procedit: Itaq; fraudator pecunie
(verbi gratia) dũ cupit aliũ dãno lacerare: ipe aua-
ricie vulnere sauciať. Quis aũt vel demẽs: nõ vide-
at q̃ntũ iter hos distet: cũ ille patiať dãnũ pecunie:
ille inocẽtie: Incidet: ergo: in foueã quã fec.
Ps. 9. Qd̃ in alio psalmo dr̃: Cognoscet dñs iudicia faci-
ens: in opib⁹ manuũ suar̃ cõphensus est peccator.
Et dolor. Cõuertet' labor ei⁹ in caput ei⁹: et iniq̃tas
ei⁹ in verticẽ ei⁹ descẽdet. Nõ eñ voluit ipse
pctm̃ euadere: s; fact⁹ est sb̃ pctõ tãq̃ seru⁹: dicente
Ioh. 8. dño: Oĩs q̃ peccat seru⁹ ẽ. Erit q̃ iniqtas ei⁹ sup ip-
sum: cũ ipe iniqtati sue sbdit: q; nõ potuit dicere do
Ps. 3. mino qd̃ innocẽtes et recti dicũt: Gl'ia mea et exaltãs
caput meũ. Ita q̃ ipe inferior erit: vt ei⁹ iniqtas sit
superior: et i illũ descẽdat: q; grauat illũ et onerat: et ad
requiẽ sanctor̃ reuocare nõ sinit. Hoc fit: cũ ĩ hoĩe
B puerso seruit ratio et libido dñať. Cõfitebor dño
s̃m iusticiã ei⁹. Nõ ista pfessio pctõr̃ ẽ. Ille eñ
Ps. 7. hoc dicit. q̃ sup⁹ verissime dicebat: Si est iniqtas ĩ
manib⁹ meis. Sz cõfessio iusticie dei: q̃ ita loq̃mur:
Vere dñe iust⁹ es: qñ et iustos sic ptegis: vt p te ipm
eos illumines: Et pctõres sic ordinas: vt nõ tua: s;
sua malicia puniãt. Ista cõfessio ita dñm laudat: vt
nihil possint impior̃ valere blasphemie: qui volen-
tes excusare facinora sua: nolunt sue culpe tribuere
quod peccant: hoc est nolũt sue culpe tribuere cul-
pam suã. Itaq; aut fortunãm: aut fatũ inueniũt qd̃
accusent: Aut diabolũ: cui nõ pcentire in ptãte nr̃a
eẽ voluit q̃ nos fecit: Aut aliã naturã inducũt q̃ nõ
sit ex deo: fluctuãtes miseri et errãtes poti⁹ q̃ pfiten
tes deo: vt eis ignoscat. Nõ eñ oportet ignosci: nisi
dicẽti: Peccaui. Qui q̃ videt merita aiar̃ sic ordina-
ri a deo: vt dũ sua cuiq; tribuũtur: pulchritudo vni-
uersitatis nulla ex pte violeť: in oĩb⁹ laudat deuz. Et
ista est nõ pctõr̃: s; iustor̃ pfessio. Nõ eñ pctõr̃ cõ-
fessio est: dũ dicit dñs: Confiteor tibi dñe celi et ťre: Matth. 11.
q; abscõdisti hec a sapiẽtibus: et reuelasti ea puulis.
Item in Ecclesiastico dicitur: Confitemini domi- Eccl. 39.
no in oĩbus opib⁹ ei⁹. Et hec dicet' in pfessiõe: opa
dñi vniuersa bona valde. Qd̃ in isto psalmo intelli-
gi põt: si qsq; pia mẽte dño adiuuãte: distinguat in-
ter iustor̃ pmia et supplicia pctõr̃: Queãdmodũ his
duob⁹ vniuersa creatura quã de⁹ a se pditã regit: mi
rifica et paucis cognita pulchritudine decorať. Ita
q̃ ait: Cõfitebor dño s̃m iusticiã ei⁹: tãq̃ ille q̃ vide-
rit nõ factas tenebras a deo: s; ordinatas tñ. Deus
eñ dixit: Fiat lux: et facta est lux. Nõ dixit fiãt tene Gen. 1.
bre: et facte sũt tenebre: et tñ ipas ordinauit. Et ideo
dixit: Diuisit de⁹ inter lucẽ et tenebras. Et vocauit Ibidem.
de⁹ lucẽ diẽ: et tenebras vocauit noctẽ. Ista distin-
ctio aliud fecit et ordinauit: aliud aũt nõ fecit: sed tñ
etiã h̃ ordiauit. Iã xo tenebris significari pctã: et ĩ
propheta inueniť q̃ dicit: Et tenebre tue tanq̃ me- Ps. 138.
ridies erũt. Et in Apl̃o dicẽte: Qui odit fratrẽ suũ: 1. Ioh. 2.
in tenebris est. Et illud pcipue: Abijciam⁹ opa te- Ro. 13
nebrar̃: et induamur arma lucis: Nõ q; aliq̃ sit natu
ra tenebrar̃: Oĩs eñ natura inquantũ natura ẽ: eẽ
cogiť. Esse aũt ad lucẽ ptinet: non esse ad tenebras.
Qui q̃ deserit eũ a q̃ fact⁹ est: et inclinat in id vñ fact⁹
est: in nihilũ in h̃ pctõ tenebrať: et tñ nõ penit⁹ perit:
s; in infimis ordinať. Itaq; postq̃ dixit: Cõfitebor
dño: ne pctõr̃ pfessionẽ intelligerem⁹: subiecit vlti-
mũ. Et psallã noĩ dñi altissimi. Psallere autẽ Ps. 121.
ad gaudiũ ptinet: penitentia xo pctõr̃ ad tristiciã.
Potest iste psalm⁹ etiã in psona dñici hoĩs intelli-
gi: si mõ ea q̃ ibi hũiliter dicta sũt: ad nr̃am infirmi-
tatẽ referanť: quã ille gestabat.

Explicit Tractatus de ps̃. VII.

Incipit Tractatus de ps̃. VIII.

In finẽ p torcularib⁹: ps̃. ipi Dauid. A

Nihil de torcularib⁹ in textu ei⁹ psalmi cui⁹ iste
titul⁹ ẽ: dicere videť. In q̃ apparet mult' et va-
rijs silitudinib⁹ vnã eandẽq; rẽ in scripturis sepe ĩ-
sinuari. Torcularia q̃ possum⁹ accipe ecclesias: ea- Matth. 3.
dẽ rõne q̃ et areã itelligim⁹ ecclesiã. Quia siue ĩ area
siue in torculari nihil aliud agiť: nisi vt fruct⁹ ab in-
tegumẽtis purgenť q̃ necessaria erãt: et vt nascerẽť:
et vt crescerent: atq; ad maturitatem vel messis vel
vindemie puenirẽt. His q̃ vel integumẽtis vel suste
taculis: id est paleis in area frumenta: et vinacijs in
torcularib⁹ vina exuũtur. Sic in ecclesijs a multitu
dine seculariũ hoĩm q̃ simul cũ bonis pgregať (qb⁹
vt nascerenť et apti fierẽt xbo diuio necessaria erat
illa multitudo) id agiť: vt spũali amore p opationez
ministror̃ dei sepenť. Agiť eñ nũc vt nõ loco s; affe-
ctu interim sepenť boni a malis: q̃uis simul in eccle

las: q̄ꝛtū attinet ad corpalē p̄ntiā cōuersent. Illud
aūt erit tps: q̄ vel frumēta in horrea: vel vina in cel
las segregent. Frumēta inq̄t recōdet i horreis: pa
Luc.3. leas aūt cōburet igni inextinguibili. Eadem res in
alia silitudine sic intelligi pōt: Uina recōdet i apo
thecis. vinacia vo pecorib⁹ ꝓijciet: vt vētres peco
rū: ꝑ penis gehennaꝝ ꝑ silitudinē itelligere liceat.
Et alius intellect⁹ de torcularib⁹. dū tñ ab ecclesiaꝝ
significatiōe non recedat. Nā ꝛ verbū diuinū pōt
vua intelligi. Dict⁹ ē eīm ꝛ dñs botr⁹ vuę: quē ligno
suspēsū. de terra ꝓmissiōis q̄ p̄missi erāt a ꝑplo isrl:
Numer.13. tanq̄ crucifixū attulerūt. Uerbū itaq̄ diuinū. cum
Deut.1. enūciatiōis necessitate vsurpat vocis sonū: q̄ in au
res pueha͡t audientiū: eodē sono vocis tanq̄ vinaci
is: intellect⁹ tanq̄ vinū includit: ꝛ sic vua ista in au
res venit: q̄si in calcatoria torculariorꝝ. Ibi aūt dis
cernit: vt son⁹ vsq̄ ad aures valeat: intellect⁹ autē
memoria eoꝝ q̄ audiūt: velut q̄dā lacu excipiat. ide
trāseat in moꝝ disciplinā ꝛ habitū mētis: tanq̄ de la
cu in cellas: in q̄bus si negligētia nō acuerit: vetusta
te firmabit. Acuit naq̄ in iudeis: ꝛ h̄ aceto dñm po
tauerūt. Nā illud vinū qđ de generatiōe vitis noui
Math.26. testamēti bibitur⁹ ē cū sanctis suis dñs in regno pa
trꝭ sui: suauissimū atq̄ firmissimū sit: necesse ē. So
lent accipi torcularia etiā martyria: tanq̄ afflictione
ꝑsecutionū calcatis eis q̄ ꝓ christi noīe ꝯfessi sunt:
cū mortalia eoꝝ tanq̄ vinacia in t̄ra remāserūt: aīę
aūt in requiē celestis habitatiōis emanauerūt. Sꝫ
neq̄ isto intellectu ab ecclīaꝝ fructificatiōe discedi
tur. Psallit ē ꝑ torcularib⁹: ꝑ ecclesię ꝯstitutiōe: cū
Marci.16. dñs nr̄ post q̄ resurrexit ascēdit i celos. Tūc eīm mi
Act.1.et.2. sit spiritūsanctū. q̄ implenti discipuli. cū fiducia p̄di
cauerūt verbū dei: vt ecclię ꝯgregarēt. Itaq̄ seq̄t:

D Omine dñs nr̄: q̄ admirabile ē no
men tuū in vniuersa terra. Quero vñ
sit admirabile nomē ei⁹ in vniuersa t̄ra? Re
spondet. Qm̄ eleuata ē magnificētia tua su
per celos. Ut iste sit sens⁹: Dñe: q̄ es dñs nr̄ q̄ te
admirant oēs q̄ incolūt terrā: qm̄ tua magnificētia
de terrena humilitate sup celos eleuata ē. Hinc enim
apparuit q̄s descēderes: cū a q̄busdā visū ē ꝛ a ceterꝭ
Math.21. creditū q̄ ascenderes. Ex ore ifantiū ꝛ lactētiū
ꝑfecisti laudē ꝓpter inimicos tuos. Nō pos
sū accipe alios infantes atq̄ lactētes: q̄ eos q̄b⁹ di
1.Cor.3. cit Aplūs: Tanq̄ puulis in christo lac vobis potū de
di nō cibū. Quos significabāt illi q̄ dñm p̄cedebāt
laudātes. In q̄s ipe dñs h̄ testimonio vsus ē cū di
Math.21. cētib⁹ iudeis vt eos corripet: rñdit: Nō legistis: ex
ore infantiū ꝛ lactentiū ꝑfecisti laudē? Et ñ aūt non
ait fecisti. ꝭ ꝑfecisti laudē. Sūt eīm in ecclesijs etiam
hi q̄ nō iā lacte potant. ꝭ vescunt cibo: q̄s idē Aplūs
1.Cor.2. significat: dicēs: Sapiāꝫ loq̄mur int ꝑfectos. Sꝫ ñ
ex his solis ꝑficiunt ecclię: q̄ si soli eēnt nō ꝯsulerēt
generi humano. Cōsulit aūt cū illi q̄ nōdū capaces
cognitionis reꝝ spūaliū atq̄ eternaꝝ: nutriunt fide
tꝑalis historię: q̄ ꝓ salute nr̄a post ꝑriarchas ꝛ ꝓphe
tas: ab excellentissima dei ꝟtute atq̄ sapiētia etiam
suscepti hoīs sacramēto administrata ē. in q̄ sal⁹ ē
oī credenti: vt auctē cōmonit⁹: p̄ceptis inseruiat: q̄
Eph.3. bus purgat⁹ vnusq̄sq̄ ꝛ in charitate radicatus atq̄
fūdat⁹ possit cū sanct⁹ nō iā puul⁹ in lacte ꝭ iuuenis
in cibo: cōp̄hendere latitudinē: lōgitudinē: altitudi
nē ꝛ ꝓfundū: scire etiā supeminentē sciam charitatꝭ

christi. Ex ore inq̄t infantiū ꝛ lactentiū ꝑfecisti lau
dē ꝓpter inimicos tuos. Inimicos huic dispēsatiōi
q̄ facta est ꝑ iesū christū ꝛ hūc crucifixū: generaliter
accipe debem⁹ oēs q̄ vetant credere incognita. ꝛ cer
tā sciam pollicent. Sicut faciūt heretici vniuersi: ꝛ
illi q̄ in supstitiōe gētiliū ꝑhi noiant. Nō q̄ scientię
pollicitatio rep̄hendēda sit. ꝭ q̄ gradū saluberrimū
ꝛ necēariū fidei negligēdū putant: ꝑ quē in aliq̄d cer
tū: qđ eē nisi eternū nō p̄t oportet ascēdi. Hinc eos
apparet nec ipam sciam hēre: quā ꝯtēpta fide pollicē
tur: q̄ tā vtilē ac necessariū gradū eius ignorāt. Ex
ore ꝑ infantiū ꝛ lactentiū ꝑfecit dñs nr̄ laudē: man
dās p̄mo ꝑ ꝓphetā: Nisi credideritꝭ: nō intelligetꝭ.
Esa.7. Et ipe ꝑ se dicēs: Beati q̄ nō viderūt ꝛ credituri sūt.
Joh.20. Propt inimicos: Cōtra q̄s etiā illud dr̄. Confiteor
Math.11. tibi dñe celi ꝛ terrę: q̄ abscōdisti hęc a sapiētibus: ꝛ
reuelasti ea puulis. A sapiētib⁹ eīm dixit: nō q̄ sapiē
tes sint: ꝭ q̄ esse se putāt. Ut destruas inimicū
ꝛ defēsorē. Quē nisi hereticū? Nā ꝛ ipe ē inimi
Al.vlto. cus ꝛ defensor: qui fidē christianā cū oppugnet: vide
tur defendere. Quāq̄ etiā ꝑhi hui⁹ mūdi bñ intelligā
tur inimici ꝛ defensores: qm̄ quidē fili⁹ dei virt⁹ ꝛ sa
1.Cor. pientia dei est: q̄ illustrat oīa quisq̄s ꝟitate sapiens
efficit. Hui⁹ illi se amatores eē ꝓfitent: vñ etiā ꝑhi
noiant. Et ꝓpterea illā videnꝭ defendere: cū inimici
sint ei⁹: qm̄ supstitiōes noxias vt colant ꝛ venerent
hui⁹ mūdi elemēta: suadere nō cessant. Qm̄ vide
bo celos opa digitoꝝ tuoꝝ. Legim⁹ digito
Al.tuc. dei scriptā legē: ꝛ datā ꝑ moysen sanctū seruū eius.
Exo.31. Quē digitū dei multi intelligūt spiritūsanctū. Qua
Deut.9. propter si digitos dei: eosdē ipos ministros spūsan
cto replet⁹: ꝓpt ipm spiritū qui in eis opat recte ac
cipim⁹: qm̄ ꝑ eosdē nob oīs diuia scriptura ꝯfecta ē:
ꝯueniēter intelligim⁹ hoc loco: celos: dictos libros
vtriusq̄ testamēti. Dictū est aūt etiā de ipo moyse a
magis regis pharaonis cū ab eo supati eēt: Digit⁹
Exo.8. dei est hic. Et qđ scriptū ē: Celū plicabit sicut liber:
Esa.34. etiā si de isto ethereo celo dictū est: ꝯgrue tñ ex hac
eadē silitudine: in allegoria libroꝝ celi noiant. Qm̄
videbo inq̄t celos opa digitoꝝ tuoꝝ: id est cernā ꝛ
intelligā scripturas q̄s opante spūsancto ꝑ ministros
tuos ꝯscripsisti. Possūt itaq̄ etiā supi⁹ celi noiati:
iidē libri accipi: vbi ait: Qm̄ eleuata est magnificē
tia tua sup celos: Ut tot⁹ iste sit sensus: qm̄ magni
ficentia tua eleuata ē sup celos. Excedit eīm magnifi
centia tua: oīm scripturaꝝ eloq̄a. Ex ore infantiū ꝛ la
ctentiū ꝑfecisti laudē: vt a fide scripturaꝝ inciperēt: q̄
cupiūt ad tuę magnificētię noticiā ꝑuenire. Quę su
per scripturas eleuata est: q̄ trāsit ꝛ supat oīm ꝟboꝝ
linguarūq̄ p̄conia. Inclinauit ꝑ scripturas de⁹ vsq̄
ad infantiū ꝛ lactentiū capacitates. sic̄ i alio psalmo
Ps.17. canit. Et inclinauit celos ꝛ descendit: ꝛ h̄ fecit ꝓpt ini
micos: q̄ ꝑ supbiā loq̄cītatꝭ inimici crucꝭ christi: etiā
cū aliq̄ vera dicūt: puulis tñ ꝛ lactentib⁹ ꝓdesse nō
pñt. Ita destruit inimic⁹ ꝛ defensor: qui siue sapien
tiā: siue etiā christi nomē defendere videat: ab hui⁹
tñ gradu fidei oppugnat eā ꝟitatē: quā ꝓmptissime
pollicet. Propterea etiā illā nō hēre ꝯuincit: q̄ op
pugnādo gradū ei⁹: qđ est fides: q̄madmodū in eā
ꝯscendat ignorat. Hinc ꝑ destruit temerari⁹ ꝛ cec⁹
pollicitator ꝟitatꝭ: q̄ ē inimic⁹ ꝛ defensor: cū videnꝭ
celi opa digitoꝝ dei: id est intelligūt scripturę ꝑducte
vsq̄ ad infantiū tarditatē: ꝛ eos ꝑ humilitatē histo

ce fidei q̄ tpalit̄ gesta ē:ad sublimitatē itelligentie re
rū eternarū bn̄ nutritos ⁊ roboratos:erigūt in ea q̄
ↄfirmāt. Isti q̄ppe celi:id ē isti libri:opa sūt digitoꝝ
dei. Sācto etenī spū in sanctis opante:cōfecti sunt.
Nā q̄ gloriā suā poti⁹ q̄ salutē hoīm attēderūt:sine
spūsancto locuti sūt:i q̄ sūt viscera misericordie dei.
Qm̄ videbo celos opa digitoꝝ tuoꝝ. Lunā ⁊ stel
Aug. li. quest. las: q̄s tu fūdasti. Luna ⁊ stelle in celis sūt fūda
te: Quia ⁊ vniuersalis ecclesia in cui⁹ sepe significa
tiōe luna ponit̄:⁊ pticularim p loca singula ecclesie
q̄s noie stellaꝝ insinuatas arbitror:in eisdē scpturꝭ
collocate sūt:q̄s celorū vocabulo positas credim⁹.
Cur aūt luna recte significet ecclesiā: opportuni⁹ in
Ps. 10. alio psalmo ↄsiderabit̄:vbi dictū est: Pctōres intē
derūt arcū:vt sagittēt i obscura luna rectos corde.
Quid ē hō q: memor es ei⁹: aut fili⁹ hois
Heb. 2. qm̄ tu visitas eū? Quid int̄ hoiem ⁊ filiū hois
distet:q̄ri pt. Si em̄ nihil distaret:nō ita poneretur
hō:aut fili⁹ hois p disiūctionē. Nā si ita scptū esset:
Quid ē hō q: mēor es ei⁹:⁊ fili⁹ hominis qm̄ visitas
eū:repetitū videret̄ qd̄ dictū est hō. Nūc v̄o cū so
nat hō aut fili⁹ hois: manifestior insinuat̄ distātia.
Hoc sane retinendū ē:q: oīs fili⁹ hois hō:q̄uis nō
oīs hō fili⁹ hois possit intelligi. Adā q̄ppe hō: s; nō
fili⁹ hois. Quapropt̄ hinc iā licet attēdere atq; dis
cernere:qd̄ h̄ in loco int̄ hoiez ⁊ filiū hois distet: Ut
1. Cor. 15. q̄ portāt imaginē terreni hoīs q̄ nō est fili⁹ hois:ho
minū noīe significent̄: Qui aūt portāt imaginē ce
Eph. 4. lestis hois:filij hois poti⁹ appellent̄. Ille em̄ ⁊ vet⁹
hō dr̄:iste aūt nou⁹. S; nouus ex vetere nascit̄:qm̄
spūalis regeneratio mutatiōe vite veterne atq; secu
laris inchoat̄:⁊ iō iste fili⁹ hois nūcupat̄. Hō igit̄ h̄
loco dict⁹ ē terren⁹:filius aūt hois:celestis. Et ille
lōge seiūct⁹ a deo:hic aūt p̄ns deo. Et ꝓpterea illius
mēor est tāq; in lōginq̄ positi:hunc v̄o visitat:quē
Ps. 118. p̄ns illustrat vultu suo. Lōge est em̄ a pctōrib⁹ sal⁹.
Ps. 4. Et signatū est in nob̄ lumē vult⁹ tui dn̄e. Sic i alio
psalmo hoies iumētis associatos:nō p p̄sentē inte
riorē illuminationē: s; p mltiplicationē misericordie
dei:q̄ ei⁹ bonitas vsq; ad infima tendit̄: saluos fieri
dicit cū ipis iumētis: Qm̄ carnaliū hoim sal⁹ carna
lis ē:tāq; pecoꝝ: Filios āt hoim seiūgēs ab eis q̄s
hoies pecudib⁹ iūxit:lōge sublimiori mō ipi⁹ v̄itatꝭ
illustratiōe:⁊ q̄dā vitalꝭ fontꝭ inūdatiōe:btōs fieri p̄
Ps. 35. dicat. Sic em̄ dicit: Hoies ⁊ iumenta saluos facies
dn̄e:sic mltiplicata ē misericordia tua de⁹. Filij em̄
hoim in ꝓtectiōe alaꝝ tuaꝝ sperabūt. Inebriabūt̄
ab vbertate dom⁹ tue:⁊ torrēte deliciaꝝ tuaꝝ potab
eos. Qm̄ apud te ē fons vite:⁊ in lumie tuo videbi
m⁹ lumē. Pretēde dn̄e misericordiā tuā scietib⁹ te.
Memor ē igit̄ hois p mltiplicationē misericordie:
sic iumētoꝝ:q: multiplicata misericordia:etiā ad lō
ge positos puenit. Uisitat v̄o filiū hois:cui sb ꝓte
ctiōe alaꝝ suaꝝ posito:p̄tēdit misericordiā suā:⁊ i lu
mie suo lumē p̄bet:⁊ eū delitijs suis potat:⁊ iebriat
ab vbertate dom⁹ sue ad obliuiscēdas erūnas ⁊ erro
res p̄terite ↄuersatiōis. Hūc filiū hois:id est hoiez
nouū: penitētia veterꝭ pturit cum dolore ⁊ gemitu.
Iste q̄uis nou⁹:tn̄ adhuc carnalꝭ dr̄:cū lacte nutrit̄.
1. Cor. 3. Nō potui vob̄ loq̄ q̄si spūalib⁹: s; q̄si carnalib⁹: in
q̄t Apls: Et vt ōnderet iā regeneratos: Tāq; puulꝭ
ait in christo:lac vob̄ potū dedi:nō escā. Iste cū re
labit̄ qd̄ sepe accidit:ad veterē vitā cū exprobratio
ne audit q̄ hō sit: Nōne hoies estis inq̄t:⁊ s̄m ho
minē ābulatis? Fili⁹ igit̄ hois p̄m⁹ visitat⁹ ē i ipo
hoie dn̄ico:nato ex maria v̄gine. De q̄ ꝓpt̄ ifirmita
tē carnis quā sapia dei gestare dignata est:⁊ passio
nis hūilitatē recte dr̄: Minuisti eū paulomin⁹ Heb. 2.
ab angelis. S; addit̄ illa clarificatio: q̄ resurgēs
ascendit i celū: Gloria:inq̄t ⁊ honore coron a
sti eū:⁊ ↄstituisti eū sup opa manuū tuarū.
Qm̄quidē ⁊ āgeli sūt opa manuū dei:etiā sup āgelos
ↄstitutū accipim⁹ vnigenitū filiū:quē minutū pau
lomin⁹ ab angelis p hūilitatē carnalꝭ generatiōis at
q; passiōis audium⁹ ⁊ credim⁹. Oia inq̄t subie 1. Cor. 15.
cisti sub pedib⁹ ei⁹. Nihil excipit cū dicit:omia.
Et ne alit̄ liceret intelligi:sic Apls credi iubet cū di Heb. 2.
cit:Excepto eo q̄ ei sbiecit oia. Et h̄ ipo hui⁹ psalmi
testimonio vtit̄ ad Hebreos:cū ita vult oia itelligi
eē sbiecta dn̄o nr̄o iesu christo: vt nihil exceptū sit.
Nec tn̄ q̄si aliq̄d magnū videt̄ adiūgere:cuz dicit:
Oues ⁊ boues vniuersas. Uidet̄ em̄ relictꝭ ce
lestib⁹ v̄tutib⁹ ⁊ ptātib⁹ ⁊ oib⁹ exercitib⁹ angeloꝝ:
relictꝭ etiā ipis homib⁹:tn̄ ei pecora sbiecisse. Nisi
oues ⁊ boues:intelligam⁹ aīas sanctas:vel innocē
tie fructū dātes:vl̄ etiā opantes vt terra fructificet:
id est vt t̄reni hoies ad spūalē vbertatē regenerent̄.
Has g̃ aīas sāctas:nō hoim tn̄:s; etiā oim āgeloꝝ
oportet accipe:si volum⁹ hinc intelligere oia eē sb
iecta dn̄o nr̄o iesu christo. Nulla em̄ creatura subie
cta nō erit:cui p̄mates (vt ita dicā) spūs sbijciūtur.
S; vn̄ ꝓbabim⁹ oues posse accipi etiā sblimit̄ bea
tos:nō hoies: s; āgelice creature spūs? An ex eo q̄ Matth. 18.
dn̄s dicit reliq̄sse se nonagitanouē oues i mōtib⁹: id
ē i sblimiorib⁹ locꝭ:⁊ descēdisse ꝓpt̄ vnā? Si em̄ vnā
ouē lapsā hūanā aīaz accipiam⁹ in adā:q: etiā eua Gen. 2.
de illi⁹ latere facta est (d̄ q̄ oim spūalr̄ tractādoruz ⁊
ↄsiderādoꝝ:nūc tps nō est) restat vt nonagintano
uē relicte in mōtib⁹:nō hūani s; āgelici spūs intelli
gant̄. Nā de bob⁹ facilis expositio est hui⁹ sentētie:
Qm̄ ipi homies nō ob aliud boues dicti sūt: nisi q̄
euāgelizādo v̄bū dei āgelos imitarent̄: vbi dictū ē:
Boui triturāti os nō infrenab. Quāto igit̄ facilius Deut. 25.
ipos āgelos nūcios v̄itatꝭ:boues accipim⁹:qm̄ euā 1. Cor. 9.
geliste pticipatiōe noīs eoꝝ:boues vocati sūt. Sb 1. Timoth. 5.
iecisti g̃ inq̄t oues ⁊ boues vniuersas: id ē oēm san
ctā spūalē creaturā: In q̄ etiā sanctos hoies accipi
mus q̄ sūt in ecclia in illis videlicet torcularib⁹: que
sb alia silitudine lune ⁊ stellaꝝ isinuata sūt. Insup
ait ⁊ pecora cāpi. Nullo mō vacat:qd̄ additum
est:insup. Primo:q: pecora cāpi pn̄t intelligi oues
⁊ boues. Ut si rupiū ⁊ arduoꝝ locoꝝ pecora capre
sūt:bn̄ itelligant̄ oues pecora cāpi. Itaq; etiā si ita
positū eēt. Oues ⁊ boues vniuersas ⁊ pecora cāpi:
recte q̄reret̄ q̄d sibi vellēt pecora cāpi:cū etiā oues
⁊ boues h̄ pn̄t intelligi. Qd̄ v̄o additū est etiā:isup:
cogit oīno ad nescio quā differentiā cognoscendaz.
S; sb h̄ v̄bo qd̄ positū ē:insup:nō solū pecora cam
pi: s; etiā: Uolucres celi ⁊ pisces maris: q̄ p
ambulāt semitas maris:accipiendi sunt. Que
est igit̄ ista distātia? Ueniāt in mentē torcularia ha
bentia vinacia ⁊ vinū. Et area ↄtinēs paleas ⁊ fru Matth. 3.
mētū. Et retia q̄b⁹ inclusi sūt pisces boni ⁊ mali. Et Matth. 13.
area noe in q̄ ⁊ imūda ⁊ mūda erāt aīalia:⁊ videbis Gen. 7.

ecclesiae iterum hoc tpe vsqz ad vltimū iudiciu tps: nō
solū oues τ boues ptinere: id ē sanctos laicos τ san
ctos ministros: sed īsuper τ pecora campi: volucres
celi τ pisces maris: qui perambulant semitas ma
ris. Pecora eñ campi: congruentissime accipiunt
homines in carnis voluptate gaudentes: vbi nihil
arduum: nihil laboriosum ascendunt. Campus est
Math. 7. eñ etiam lata via: que ducit ad interitū. Et in cam
Gen. 4. po abel occiditur. Quare metuendum est: ne quisqz
Ps. 35. descendens de montibus iusticie dei (Justicia enim
inquit tua velut montes dei) latitudines τ facilita
tes voluptatis carnalis eligens a diabolo trucidet.
Vide nunc etiam volucres celi superbos: de quib⁹
Ps. 72. dicitur: Posuerunt in celum os suū. Vide q̄ in al
Ps. 11. tum vento portentur qui dicūt: Linguā nostrā ma
gnificabimus: labia nostra nobiscum sunt: quis no
ster dominus est? Intuere etiam pisces maris: hoc
est curiosos: qui perambulant semitas maris: id est
inquirunt in profundo huius seculi tēporalia: Que
tanq̄ semite in mari tam cito euanescūt τ intereunt:
q̄ rursus aqua confundit: postq̄ transeuntibus lo
cum dederit vel nauib⁹ vel quibuscunqz ambulanti
bus aut natantibus. Non eñ tantū ambulant semi
tas maris: sed perambulant dixit: ostendens ptina
cissimū studium inania τ preterfluentia requirentiū.
Hec autem tria genera vitiorū: id est voluptas car
nis: τ superbia: τ curiositas: omnia peccata conclu
dūt. Que mihi videntur a ioanne apostolo enumera
I. Joh. 2. ta cum dicit: Nolite diligere mundū. Quoniā om
nia qui in mundo sunt: concupiscentia carnis est: et
concupiscentia oculorū: et ambitio seculi. Per ocu
los eñ maxime curiositas preualet. Reliqua vero
quo pertineāt manifestum est. Et illa dominici ho
minis temptatio tripertita est. Per cibū: id est per
concupiscentiā carnis: vbi suggeritur: Dic lapidib⁹
Math. 4. istis vt panes fiāt. Per inanē iactātiā vbi ei in mō
te constituto ostendunt omnia regna huius terre: τ
promittunt si adorauerit. Per curiositatem: vbi de
pinna templi admonet vt se deorsū mittat: tēptandi
gratia: vtrum ab angelis suscipiatur. Itaqz postea
q̄ nullo istorū temptamento valere apud eū potu
Luc. 4. it inimicus: hoc de illo dicitur: Postq̄ cōpleuit om
nē tēptationē diabolus. Propter torcularior itaqz
significationē: subiecta sunt pedibus eius: non solū
vina: sed etiam vinacia. Non solū scilicet oues τ bo
ues: id est sancte anime fideliū vel in plebe vel in mi
nisterio: sed insuper τ pecora voluptatis: τ volucres
superbie τ pisces curiositatis. Que omnia genera
peccatorū nunc bonis τ sanctis mixta esse in ecclesi
is videm⁹. Operet igitur in ecclesijs suis: τ a vina
ciis vinū separet. Nos demus operam vt vinū si
mus τ oues aut boues: nō vinacia aut pecora cam
pi: aut volucres celi: aut pisces maris q̄ pambulant
semitas maris. Non quia ista nomina isto solo mo
do intelligi τ explicari possunt. sed p locis. Namqz
alibi aliud significant. Et hec regula in omi allego
ria retinenda est: vt p sententia presentis loci consi
deret quod p similitudinē dicit. Hec ē eñ domini
ca τ apostolica disciplina. Repetam⁹ ergo vltimū
versum: qui etiā in principio psalmi ponit: τ laude
mus deū: dicentes: Domine dñs noster: q̄ ad
mirabile est nomen tuū in vniuersa terra.

Decenter quippe post tractatū sermonis ad caput re
ditur: quo totus idem psalm⁹ referendus est.

Explicit Tractatus de ps. VIII.

Incipit Tractatus de ps. IX.

Psalmi huius inscriptio est.

In finē p occultis filij. ps. ipsi Dauid.

De occultis filij querit pōt. Sed quia nō addit
cui⁹: ipm vnigenitū dei filiū oportet intelligi.
Vbi eñ de filio dauid psalmus inscriptus est. Cū Ps. 3.
fugeret inquit a facie absalon filij sui: cū τ nomē ei⁹
dictū eēt: τ ob h̄ latere nō posset de q̄ diceret: nō tñ
dictū ē tñ a facie absalon filij: s̄ additū est sui. Hic
vo τ q̄ nō additū ē sui τ q̄ de gētib⁹ multa dicit: nō
pōt recte accipi absalō. Neqz eñ bellū quod cū pa
tre ille perditus gessit: vllo modo ad gentes ptinet: 2. Reg.
cū populus tantū israel aduersus se ibi diuisus sit.
Canitur itaqz iste psalmus p occultis vnigeniti filij
dei. Nam τ ipse dñs cū sine additamento ponit fili
um seipm vnigenitū vult intelligi: vbi ait: Si vos Jo. 8.
filius liberauerit: tunc vere liberi eritis. Non eñ di
xit: filius dei: sed tantū dicendo filius: dat intelligi
cuius sit filius. Quā locutionē non recipit nisi excel
lentia eius de quo ita loquimur: vt etiā si non eū no
minemus: possit intelligi. Ita eñ dicim⁹: Pluit: se
renat: tonat: τ si qua sunt alia: nec addimus quis id
faciat: quia omniū mentibus sponte sese offert excel
lentia facientis: nec verba desiderant. Que sūt igit
occulta filij? In quo verbo primū intelligendum est
eē aliqua filij manifesta: a quibus distinguūtur hec
que appellant occulta. Quobrem quoniā duos ad
uentus domini credim⁹: Vnū preteritū quē iudei nō
intellexerunt: alterū futurū: quē vtriqz speramus.
Et quoniā iste quē iudei non intellexerunt: gētibus
profuit: non incōuenienter accipitur de hoc aduen
tu dictū: p occultis filij: vbi cecitas ex parte in isra Ro. 11.
el facta ē: vt plenitudo gentiū intraret. Duo etiā iu
dicia insinuant p scripturas: si qs aduertat: Vnū oc
cultū: alterū manifestū. Occultū nunc agitur: De q̄
apostolus petrus dicit: Tempus est vt iudiciū inci I. Pe. 4.
piat a domo domini. Occultū itaqz iudiciū ē pena
qua nūc vnusquisqz hominū: aut exercet ad purga
tionē: aut admonet ad conuersionē: aut si contem
pserit vocationē τ disciplinā dei: excecatur ad dāna
tionē. Judiciū autem manifestū est quo ventur⁹ est
dominus iudicare viuos τ mortuos: omnibus faten I. Cor.
tibus eū esse a quo τ bonis p̄mia τ malis supplicia
tribuētur. Sed tunc illa confessio: non ad remediū
malorū: sed ad cumulū damnatiōis valebit. De his
duobus iudiciis vno occulto: alio manifesto: videt
mihi dominus dixisse: vbi ait: Qui in me credit: trā Joh. 5.
siet de morte ad vitā: nec ī iudiciū veniet: in iudiciū
scilicet manifestū: Nam hoc quod transit de morte
ad vitā per nonnullā afflictionē: quia flagellat dñs Heb. 12.
omnē filium quē recipit: iudiciū occultū est. Qui au Joh. 3.
tem non credit inquit: iā iudicatus est: id est isto oc
culto iudicio: iam prepatus est ad illud manifestū.
Hec duo iudicia etiā in Sapia legimus: vbi scriptū
est: Propter hoc tanq̄ pueris insensatis iudiciū in Sap. 12.
derisum dedisti. Hic autē hoc iudicio nō correcti:
dignū dei iudiciū experti sūt. Qui ergo nō corri
gūtur isto occulto iudicio: dignissime illo manifesto
punientur. Quocirca in hoc psalmo obseruāda sūt

occulta filij: id est et humilis eius aduentus: q̄ ꝓfuit gentibus: cū cecitate iudeoꝝ: et pena que nūc occulte agitur: nondū dānatione peccantiū: sed aut exercitatione cōuersoꝝ: aut admonitiōe vt conuertantur: aut cecitate vt dānationi ꝑparentur q̄ cōuerti noluerunt.

B Ps. 110. et. 137 C **Confitebor tibi domine in toto corde meo.** Nō in toto corde confitetur deo: q̄ de puidētia eius in aliquo dubitat. Sed qui iam cernit occulta sapientie dei: quantū sit inuisibile p̄miū eius: qui dicit: Gaudemus in tribulationi-
Ro. 5. bus: et quēadmodū oēs cruciatus qui corpalit inferunt: aut exerceant cōuersos ad deū: aut vt cōuertātur admoneant: aut iuste dānationi vltime ꝑparent obduratos: Et sic oīa ad diuine ꝓuidentie regimen referant: que stulti quasi casu et temere et nulla diuina administratiōe fieri putāt. ait. **Narrabo omnia mirabilia tua.** Narrat oīa mirabilia dei: qui ea nō solū in corpibus palam: sed in animis quidem inuisibiliter: sed longe sublimius et excellentius fieri videt. Nā terreni hoies et oculis dediti: magis
Joh. 11. mirant resurrexisse in corpore mortuū lazarū: q̄ re-
Act. 9. surrexisse in aīa persecutorē paulū. Sed quoniā visibile miraculū ad illuminationē aīam vocat: inuisibile autē eā que vocata venit illuminat: oīa narrat mirabilia dei: qui credens visibilib⁹ ad intelligenda inuisibilia transitū facit. **Letabor et exultabo in**
C **te.** Nō iam in hoc seculo: non in voluptate contrectationis corpoꝝ: nec in palati et lingue saporibus: nec in suauitate odoꝝ: nec in iocunditate sonoꝝ trāseuntiū: nec in formis corpoꝝ varie coloratis: nec in vanitatibus laudis humane: nec in cōiugio et prole moritura: nec in supfluis temporaliū diuitiaꝝ: nec in conquisitiōe huius seculi: siue que locoꝝ spacijs tēditur: siue que successiōe temporis voluitur: sed letabor et exultabo in te: videlicet in occultis filij: vbi
Ps. 4. signatū est in nobis lumē vultus tui dñe. Etenī ab-
Ps. 30. scōdes eos inq̄t i abscōdito vult⁹ tui. Letabit ḡ et exultabit i te: q̄ narrat oīa mirabilia tua: Narrabit āt mirabilia tua. Sicq̄dē nūc p ꝓphetiā dict⁹ ē ille: q̄ nō
Joh. 6. venit voluntatē suā facere: sed volūtatē eius qui eū misit. Jam enī incipit apparere psona dñi in h̄ psalmo loquentis. Nā sequit: **Psallā noī tuo altissime. In cōuertēdo inimicū meū retrorsū.** Huius ergo inimicus quando retro conuersus est: An quādo ei dictū est: Redi retro sathanas: Tunc
Matth. 16 enī qui tēptando se ꝑponere cupiebat: retro factus est: nō decipiendo temptatū: et in eū nihil valendo: Retro enī sunt terreni homies: celestis autē homo
1. Cor. 15 prior factus est: q̄uis post venerit. Primus enī homo de terra terrenus: secundus homo de celo cele-
Joh. 1. stis. Sed de ipa stirpe veniebat: a quo dictū ē: Qui post me venit: ante me factus est. Et Apl̄us: ea que
Phil. 3. retro sunt obliuiscar: et in ea que ante sūt me extendit. Cōuersus est igit inimicus retro: postq̄ non valuit hominē celestē decipere temptatū: et se ad terrenos cōuertit vbi dominari pōt. Quapropter null⁹ hominū eū p̄cedit et retro eum esse facit: nisi qui depo-
1. Cor. 15. nens imaginē terreni hoīs: portauerit imaginem celestis. Jam x̄o si q̄d dictū est: inimicū meū: generaliter vel peccatorē vel gentilē hominē mag⁹ volumus accipe: nō erit absurdum. Nec pena erit q̄d dictū est: In cōuertendo inimicū meū retrorsū: sed beneficiū: Et tale beneficiū: vt huic compari nihil possit. Quid enī beatius q̄ deponere superbiā: et nō velle christū p̄cedere: veluti sanus sit: cui medicus non sit necessarius: sed malle retro ire post christū: q̄ dis-
cipulū vocans vt perficiat: dicit: Veni sequere me. Matth. 16. et. 1
Sed tamē accōmodatius d̄ diabolo dictū itelligit: In cōuertēdo inimicū meū retrorsū. Diabol⁹ q̄ppe retrorsum conuersus est etiā in persecutione iustoꝝ: et multo vtilius persecutor est: q̄ si dux et princeps pcederet. Psallendū est igit noī dñi altissimi: in cōuertendo inimicū meū retrorsū: quoniā malle debemus eū psequentē fugere q̄ ducentem sequi. Habemus enī quo fugiamus: et abscondamur in occul-
tis filij: quia dñs factus est refugiū nobis. **Infir-** Ps. 89.
mabunt et peribunt a facie tua. Qui infirmabunt et peribunt: nisi iniqui et impij: Jnfirmabūtur dum nihil valebunt. Et peribunt: quia nō erunt impij a facie dei: id est a cognitione dei: sicut perijt ille
qui dixit: Viuo autē iā nō ego: viuit aūt in me chri- Gal. 2.
stus. Sed quare infirmabunt et peribunt impij a fa-
cie tua: **Qm̄ fecisti iudiciū meū: inquit: et cau-** D
sam meā: Jd est iudiciū illud in quo iudicari vis⁹ sum: meū fecisti. Et causā illam in qua me iustum et innocentē homies dānauerunt meā fecisti. Hec enī ei militauerunt ad nostrā liberationē: sicut et naute dicunt: ventū suū quo vtunt ad bene nauigandum. **Sedisti sup thronū qui iudicas equitatē.**
Siue hoc patri dicat: q etiā illud dixit: Nō habe- Joh. 19.
res in me potestatē: nisi tibi datū fuisset desup: Jdipsū ad equitatē patris et ad occulta sua referēs: q̄d iudex hominū ad vtilitatē hominū iudicat⁹ est. Siue homo dicat deo: Sedisti sup thronū qui iudicas equitatē: aīam suā thronū ei⁹ appellans: vt corp⁹ sit
fortasse terra q̄ scabellū pedū eius dicta est. De⁹ enī Esa. 66.
erat in christo mundū recōcilians sibi. Siue ecclia 2. Cor. 5.
iā pfecta et sine macula et ruga: digna scilicet occultis Eph. 5.
filij: quia itroduxit eā rex in cubiculū suū: dicat spō- Cant. 1. et. 2.
so suo. Sedisti sup thronū qui iudicas equitatē: q̄ Marci. 16.
resurrexisti a mortuis: et ascēdisti in celū: et sedes ad Act. 1.
dexterā patris. Quelibet ergo harū sententia placeat: quo iste versus referat: regulā fidei non excedit. **Increpasti gentes et perijt impius.** Cōuenientius h̄ dño iesu christo dici: q̄ ipm̄ dicere: accipimus. Quis enī ali⁹ increpauit gentes: et perijt impius: nisi qui postea q̄ ascendit in celū misit spiritūsā-
ctū: quo completi apostoli: cū fiducia p̄dicarūt ver- Act. 2.
bū dei: et pctā hoīm libere arguerūt: Qua increpatione perijt impius: quia iustificatus est impius: et fa-
ctus est pius. **Nomen eoꝝ delesti in seculū:** Al. eternū.
et in seculū seculi. Deletū ē nomē impioꝝ. Nō enī appellant impij. q̄ deo vero credūt. Delet autē nomen eoꝝ in seculū: id est q̄diu tpale seculū voluitur. Et in seculū seculi: Quid ē seculū seculi: nisi cuius effigiem tanq̄ vmbrā habet hoc seculū: Vicissitudine enī tpm sibi succedentiū: dū luna minuitur et rursus implet: dū sol oñi anno locū suū repetit: dū ver: vel estas: vel autūnus: vel hyems sic transit vt redeat: eternitatis quedā imitatio est. Sed hui⁹ seculi seculū est q̄d incōmutabili eternitate consistit. Sicut versus in aīo: et versus in voce. Jlle intelligitur: iste audit. Et ille istū modificat. Et ideo ille i arte opat et manet: iste in aere sonat et transit. Sic hui⁹ mutabilis seculi modus: ab illo incōmutabili seculo definit: q̄d d̄ seculū seculi. Et ideo illud in arte dei:

hoc est in sapia et virtute pmanet: hoc aũt in creatu/
re ad nũ̄ [illegible] ꝑagit. Sicut [illegible] repetitio ẽ vt posset
q̃ dictũ ẽ in seculũ: ne hoc acciperet qḋ trãsit: sbiiceret i
in seculũ seculi. Nam in grecis exemplarib⁹ sic ẽ [illegible]
Τον ἀιῶνα και εισ Τον [illegible]
Qḋ latini plerique interptati sũt: nõ in seculũ et in se/
culũ seculi: s; in eternũ et in seculũ seculi. Ut i eo qḋ
dictũ est: in seculũ seculi: illud exponeret qḋ dictũ ẽ
in eternũ. Nomẽ ergo impiorũ delesti in eternũ: qr dein
ceps nũq̃ erũt impii. Et si i hoc seculũ nõ extẽdit no/
Ɛ men eorũ: multo min⁹ in seculũ seculi. Inimici de/
fecerũt framee in finẽ. Nõ plurali inimici sed
singulari hui⁹ inimici. Cui⁹ aũt inimici: nisi diabo
li: framee defecerũt: Hẽ aũt intelligunt diuerse opi
niões erroris: qb⁹ ille aĩas tãq̃ gladiis pimit. His
gladiis vincẽdis et ad defectũ ꝑducẽdis [illegible] ille gla
Ps. 7. dius de q̃ in septimo psalmo dr: Nisi puersi fueritis gla/
diũ suũ vibrabit. Et forte iste est finis in quẽ framee
defeciũt inimici: qr vsq̃ ad ipm aliqd valẽt. Ipse nũc
opat occulte: vltimo ãt iudicio palã vibrabit. Hoc
destruũtur ciuitates. Nã ita sequit: Inimici defece/
rũt framee in finẽ. Et ciuitates destruxisti. Ci/
uitates aũt i qb⁹ diabol⁹ regnat: vbi dolosa et frau/
dulenta ꝯsilia tanq̃ curie locũ obtinẽt: cui ꝑncipa/
tui q̃si satellites et ministri assũt officia: quorũq̃ mẽ
broꝝ: ocli ad curiositatẽ: aures ad lasciuiã vel si qd
est aliud qḋ in malã ꝑtẽ libent audit: man⁹ ad rapi/
nã vel qḋlibet aliud facin⁹ aut flagiciũ: et mẽbra ce/
tera in hũc modũ: tyrãnico ꝑncipatui: id est puersis
ꝯsiliis militãtia. Hui⁹ ciuitatis q̃si plebs est: oĩes
delicate affectiões et turbulenti motus aĩ: q̃tidianas
seditiões i hoĩe agitantes. Ergo vbi rex: vbi curia:
vbi ministri: vbi plebs iuenit: ciuitas ẽ. Neq̃ enĩ ta
lia eẽnt in malis ciuitatib⁹: nisi ꝑus eẽnt in singulis
hoĩbus: q sũt tãq̃ elemẽta et semina ciuitatũ. Has
ciuitates destruit cũ excluso inde ꝑncipe: de q̃ dictũ
est: Princeps hui⁹ seculi missus ẽ foras: vastãt hec
Joh. 12. regna verbo veritatis: sopiunt maligna ꝯsilia: turpes
affectiões edomant: mẽbroꝝ et sensuũ ministeria ca
ptiuant: et ad iusticie et bonoꝝ opeꝝ militiã trãsferũ
Ro. 6. tur: Ut iã sicut Aplus dicit non regnet pcm̃ in vro
mortali corpe: et cetera ei⁹ loci. Tũc pacat aĩa: et or/
dinat hõ ad quietẽ et ad beatitudinẽ capessendam.
Al. sonitu. Periit memoria eoꝝ cũ strepitu: Impiorũ
sc;. S; cũ strepitu: Siue qr fit strepit⁹ cũ impietas
euertit. Nõ enĩ trãsit ad summã pacẽ vbi sũmũ silẽ
tiũ est: nisi q magno strepitu ꝑus cũ suis vitiis bel/
ligerauerit: Siue cũ strepitu dictũ ẽ: vt pereat mẽo
ria impioꝝ etiã ꝑo strepitu ꝑeunte: in q̃ tumultuat im
Ps. 2. pietas. Et dñs in eternũ pmanet. Ut qd ergo fre/
muerũt gẽtes. et ꝑpl'i meditati sũt inania aduersus do
minũ et aduersus christũ ei⁹: Nã dñs in eternũ per
manet. Parauit in iudicio sedẽ suã: et ipse iu
Al. thronũ suũ dicabit orbẽ terraꝝ in equitate. Parauit cũ
Al. terre. iudicatus ẽ sedẽ suã. Per illã enĩ patientiã hõ celũ
acqsiuit: et de⁹ hoĩb⁹ credẽtib⁹ ꝓfuit. Et hoc ẽ occultũ
filii iudiciũ. S; qr etiã palã manifesteq̃ vẽtur⁹ ẽ ad
viuos et mortuos iudicandos: parauit in occulto iudi
cio sedẽ suã. Et iterũ ipse palã iudicabit orbẽ terraꝝ in
equitate: id ẽ meritis digna distribuet: agnos ad dex/
Math. 25. terã ponẽs hedos ad sinistrã. Judicabit ꝑplos
cũ iusticia: Hoc ẽ qḋ supi⁹ dictũ ẽ: Judicabit or/
bẽ terraꝝ in eq̃tate. Nõ quẽadmodũ iudicãt hoĩes
q corda nõ vident a qb⁹ plerũq̃ deteriores absoluũ/
tur: q̃ ꝯdẽnant: sed in eq̃tate et cũ iusticia dñs iudi/
cabit: testimoniũ phibẽte ꝯsciã: et cogitatiõib⁹ accu Ro. 2.
santib⁹ seu defendentib⁹. Et fact⁹ est dñs refu/
giũ paupi. Quãtũlibet ꝑsequit inimic⁹ ille q con
uersus ẽ retro: qd nocebit eis qr refugiũ fact⁹ ẽ do/
minus: S; hoc fiet: si in seculo cui⁹ ille magistrat⁹ est:
paupes eẽ delegerint: nihil amãdo qḋ vel hic viuẽ/
tẽ aut amantẽ deserit: vel a morientẽ deserit. Tali enĩ
paupi refugiũ fact⁹ est dñs. Adiutor in opportu
nitatib⁹ in tribulatiõe. Sic paupes facit. quo/ Heb. 12.
niã flagellat oẽ; filiũ quẽ recipit. Nã qd sit adiutor
in opportunitatib⁹: exposuit cũ addidit: i tribulatio/
ne. Nõ enĩ ꝯuertit aĩa ad deũ: nisi dum ab hoc seculo
auertit. Nec oportuni⁹ ab hoc seclo auertit: nisi cũ nu
gatoriis ei⁹ et noxiis et pniciosis voluptatibus: labo
res doloresq̃ misceant. Et sperẽt in te oẽs qui Al. noue
cognoscũt nomẽ tuũ. Cũ desiterint spare i di
uitiis et in aliis hui⁹ seculi blãdimẽtis. Querente q̃p/
pe aĩa vbi figat spem cum ab hoc mũdo euellit: oppor/
tune excipit cognitionẽ nois dei. Nã nomẽ ipm dei
nũc vsq̃quaq̃ vulgatũ ẽ. S; cognitio nois est: cũ ille
cognoscit cui⁹ est nomẽ: Nõ enĩ nomẽ ꝓpter se no/
men ẽ: s; ꝓpter id qḋ significat. Dictũ ẽ aũt: Dñs no/ Ps. 67
mẽ ẽ illi. Quapropt q se libent deo famulũ subdit: co/
gnouit hoc nomẽ. Et sperẽt in te: q cognoscũt nomen
tuũ. Ite dñs dicit ad moysen: Ego sũ q sũ. Et dices Exo. 3.
filiis israel: Misit me q est. Sperẽt ergo in te q cognoscũt
nomẽ tuũ: ne sperẽt i his reb⁹ q tpis volubilitate p̃
terfluũt: nihil habẽtes nisi erit et fuit. Oẽ qḋ in illis
futuꝝ ẽ: cũ venerit: fit statim p̃teritũ. Et expectatur
cũ cupiditate: amittit cũ dolore. In dei nãq̃ natura
nõ erit aliqd: q̃si nondũ sit: aut fuit q̃si iã nõ sit: s; est
tm̃ id qḋ ẽ, et ipa ẽ eternitas. Desinãt igit spare et dili/
gere tpalia: et se ad eternã spe; ꝯferãt: q cognoscũt nomẽ
ei⁹ q dixit: Ego sũ q sũ. Et de q dictũ ẽ: Misit me q
est. Qm̃ nõ dereliq̃sti q̃rẽtes te dñe. Qui eũ
q̃rũt iã nõ caduca et moritura nõ q̃rũt. Nemo enĩ pt Math. 6.
duob⁹ dñis seruire. Psallite dño q habitat in
sion. His dr: q̃s nõ derelinq̃t q̃rentes se dñs. Ipse
habitat i sion: qḋ iterptat speculatio: Et gestat ima
ginẽ eccl'ie q nũc ẽ. sic hierusalẽ gestat imaginẽ eccle
sie q futura ẽ: id ẽ ciuitatis sctõꝝ iã ãgelica vita fruen
tiũ: qr hierusalẽ interptat visio pacis. Precedit autem
speculatio visionẽ: sic ista eccl'ia p̃cedit eã q ꝓmittit
ciuitatẽ imortalẽ et eternã. S; p̃cedit tpe: nõ digni/
tate: qr honorabili⁹ ẽ q puenire nitimur: q̃ id quod
agim⁹ vt puenire mereamur. Agim⁹ aũt speculati/
onẽ: vt ꝑueniam⁹ ad visionẽ. S; etiã ipam q nũc ẽ
eccl'ia nisi dñs inhabitaret: iret i errorẽ qualibet stu
diosissima speculatio. Et huic eccl'ie dictũ ẽ: Tẽplũ 1. Cor. 3.
enĩ dei sanctũ ẽ qḋ estis vos. Et i interiore hoĩe habi Eph. 3.
tare christũ p fidẽ in cordib⁹ vris. Precipit ergo nobis
vt psallam⁹ dño q habitat in sion: vt cõcorditer dñm
eccl'ie ihabitatorẽ laudem⁹. Annũciate inter gẽ/ Al. ...
tes mirabilia ei⁹. Et facta sũt: et nõ desinũt fieri.
Qm̃ requirẽs sanguinẽ eoꝝ memoratus ẽ. Al. ...
Quasi rideret ab his q mittũt euãgelizare tale p̃/
ceptũ qḋ dictũ ẽ: Annũciate inter gẽtes mirabilia ei⁹: Esa. 53.
et diceret: Dñe q̃s credidit auditui nro. Et ꝓpter te oc Ro. 10.
cidimur tota die. Cõuenient sequit. dicẽs: Nõ sine Ps. 43.
magno fructu eternitatis morituros in ꝑsecutiõe chri/ Ro. 8.
stianos. Qm̃ requirẽs sanguinẽ eoꝝ memorat⁹ ẽ. S;

cur sanguinē eoꝝ maluit dicere? An q̄si ali⁹ ī̄pitior ꝛ minoris fidei q̄reret: dicēs: Quō annūciabūt: cū in eos infidelitas gēnū secutura sit? Huic r̄ndet. qm̄ requirēs sanguinē eoꝝ memorat⁹ est: id ē veniet vltimū iudiciū: vbi ꝛ interfectoꝝ gl'ia ꝛ interficientiū pena manifesta fiet. Memorat⁹ ē aūt: nemo ita positum putet: q̄si obliuio cadat in deū: sed q2 post lōgū tps futuꝝ ē iudiciū. fm̄ affectū ī̄firmoꝝ hoīm positū ē: qui q̄si oblitū deū putāt: q2 non tā cito facit q̄ ipsi volūt. Hīs ē etiā qd̄ sequit̄: Nō ē oblit⁹ clamorē pauperū: Id ē n̄ vt putat: oblit⁹ ē: q̄si diceret: posteaq̄ audierūt mēorat⁹ ē: q̄ oblit⁹ erat. Nō ē oblit⁹ igit̄ clamorē paupm̄. Sz q̄ro q̄s clamor pauperū sit: quē de⁹ nō obliuiscit̄? An iste clamor ē: cui⁹ hec vba sūt: Miserere mei dn̄e: vide hūilitatē meā ab inimicis meis. Quare ḡ nō dixit: Miserere nr̄i dn̄e: vide hūilitatē nostrā d̄ inimicis nr̄is: tāq̄ multi paupes clamēt. ſ tāq̄ vn⁹: miserere mei dn̄e? An q2 vn⁹ interpellat p̄ sanctis: q̄ p̄m⁹ paup pro nob̄ factus est? Et ip̄e dicit
H
Al. +[illegible] Qui exaltas me de portis mortis: vt annūciē vniuersas laudes tuas in portis filie sion. Exaltat̄ em̄ hō in illo nō solū quē gestat: qd̄ caput eccl'ie ē: ſ etiā quisq̄s nostrū ē in ceteris mēbris: ꝛ exaltat̄ ab oīb⁹ prauis cupiditatib⁹: q̄ sūt porte mortis: q2 p illas itur in mortē. Mors aūt est iā ipa leticia in p̄fruēdo: cū q̄s q̄s
j. Timoth. 6. adipiscit̄ qd̄ p̄dite p̄cupiuit. Radix ē em̄ oīm malorū cupiditas. Et p̄pterea porta mortis ē: q2 mortua
j. Timoth. 5. est vidua q̄ in delitijs viuit. Ad q̄s delitias: p cupiditates tāq̄ p portas mortis p̄uenit̄. Sūt aūt porte filie sion: oīa optima studia: p q̄ venit̄ ad visionē pacis in sancta eccl'ia. In his igit̄ portis bn̄ ānūciant̄ vniuerse laudes dei: vt nō det̄ sāctū canib⁹: neq̄ p̄jici-
Matth. 7. ant̄ margarite añ porcos: Qui malūt p̄tinacit̄ latrare q̄ studiose q̄rere: Aut q̄ nec latrare nec q̄rere: ſ ī suaꝝ voluptatū cēno volutari. Cū aūt in bonis studijs laudes dei annūciant̄: petēntib⁹ dat̄: ꝛ q̄rētibus māifestat̄: ꝛ pulsantib⁹ apit̄. Aut forte porte mortis sūt corpales sensus ꝛ oculi: q̄ apti sūt hoī cū d̄ ligno
Gen. 3. vetito gustasset: A q̄bus exaltant̄: q̄b⁹ d̄r vt q̄rant
2. Cor. 4 nō q̄ videt̄: ſ q̄ nō vident̄: Quia q̄ videt̄: tpalia sūt: q̄ aūt nō videt̄ etna sūt. Et porte sūt filie sion: sacramēta ꝛ initia fidei: q̄ pulsantib⁹ apiunt̄: vt p̄ueniat̄
Esa. 64. ad occulta filii. Nō em̄ ocul⁹ vidit: nec auris audiuit
j. Cor. 2. aut in cor hoīs ascēdit: q̄ p̄pauit de⁹ diligētibus se. Huc usq̄ est clamor pauperū: quē nō oblit⁹ est dn̄s.
Al. + salutari [illegible] Deinde sequit̄: Exultabo sup salutare tuū: Id ē cū btitudine p̄tinebor a salutari tuo: qd̄ ē dn̄s
j. Cor. j. nr̄ iesus christ⁹ v̄tus ꝛ sap̄ia dei. Ergo eccl'ia dicit q̄ hic affligit̄: ꝛ spe salua ē: q̄d̄ u occultū ē filij iudiciū ipa spe dicit: Exultabo sup salutare tuū: q2 nūc circūstrepēte seu vi: seu errore gentiliū: atterit̄. Infi-
Al. + interitu quē xe sūt gētes in corruptiōe quam fecerūt. Aduerte queādmodū seruet̄ pena petōꝝ d̄ opib⁹ suis: ꝛ queādmodū q̄ voluerūt p̄seq̄ eccl'iā: ī ea corruptiōe sint fixi: q̄ ā se īferre arbitrabāt̄. Nā interficere corpa cupiebāt: cū ipi in aīa morerent̄. In mus-
I
Al. + [illegible] cipula ista quā occultauerūt: cōp̄hēsus ē pes eoꝝ. Muscipula occulta: ē occulta cogitatio.
[illegible] Pes aīe recte intelligit̄ amor: Qui cū prau⁹ ē: vocat̄ cupiditas aut libido. Cuz aūt rect⁹: dilectio vel charitas. Amore em̄ mouet̄: tāq̄ ad locū q̄ tendit. Loc⁹ aūt aīe nō in spacio aliq ē qd̄ forma occupat

corporis: sed in delectatiōe quo se p̄uenisse p amorē letat̄. Delectatio aūt p̄niciosa sequit̄ cupiditatē: fructuosa charitatē: Unde ꝛ radix dicta est cupiditas. j. Timoth. 6.
Radix porro tanq̄ pes arboris intelligit̄. Radix ꝛ dicta ē ꝛ charitas: vbi de seminibus dn̄s loquit̄: que ī petrosis locis exeūt: ꝛ sole veniente arescūt: q2 non Matth. 13.
habent altā radicē: Unde significat eos q̄ gaudent accipiendo verbū veritatis: sed cedūt p̄secutiōib⁹: q̄bus sola charitate resistit̄. Et Ap'ls dicit: Ut ī charitate radicati ꝛ fundati: possitis cōp̄hēdere. Pes Eph. 3.
q̄ peccatorū: id est amor cōp̄hendit̄ in muscipula quā occultāt: Quia cū fraudulentā actionē p̄secuta fuerit delectatio: cū eos tradiderit deus in p̄cupiscē Ro. 1.
tiā cordis eoꝝ: iā illa delectatio alligat eos: vt inde abrūpe amorē ꝛ ad vtilia p̄ferre nō audeāt: Quia cū conati fuerint: dolebūt aīo: tanq̄ pedē de compede eruere cupientes. Cui dolori succūbentes: a p̄niciosis delectatiōibus nolūt abscedere. In muscipula q̄ quā occultauerūt: id est ī fraudulēto p̄silio: cōp̄hensus est pes eoꝝ: amor scȝ q̄ p fraudē p̄uenit ad vanā leticiā qua compat̄ dolor. Cognoscetur dn̄s iudicia faciēs. Hec sūt iudicia dei: Nō ab illa trāquillitate beatitudinis sue: nec a secretis sapiētie q̄b⁹ recipiunt̄ btē aīe: p̄ferr̄ ferrū: aut ignis: aut bestia: aut aliq̄d tale quo crucient̄ petōres. Sz quō cruciāt̄: ꝛ quō facit dn̄s iudiciū? In opib⁹ inq̄t manuū suaꝝ cōp̄hēsus est peccator. Hic interponit̄ cāticū diapsalmatis: quasi occulta letitia quantū existimare possum⁹: sepationis que nūc fit: nō locis: sed affectiōibus animoꝝ: inter peccatores ꝛ iustos. sicut granoꝝ a paleis adhuc in area. Et sequi- Matth. 3.
tur: Cōuertant̄ peccatores in infernū: Id ē dent̄ in manus suas cū eis parcit̄: ꝛ illaqueent̄ delectatiōe mortifera. Oēs gētes q̄ obliuiscunt̄ Ro. 1.
deū. Quia cū nō p̄bauerint deū habere in noticia: Al. + quoniam.
tradit illos deus in reprobū sensū. Quia nō in finē obliuio erit paupis. Qui videt̄ nūc in obliuiōe esse: cū petores felicitate hui⁹ seculi florere existimant̄ ꝛ iusti laborare. Sed patiētia inq̄t pauperū nō peribit in eternū. Quaprop̄t nūc pa- Al. + peribit ī finē.
tiētia opus est ad p̄ferēdos malos: q̄ iā volūtatib⁹ sepati sūt: donec etiā vltimo iudicio separent̄. Exurge dn̄e nō p̄ualeat hō. Implorat̄ futurū iudiciū. Sed anteq̄ veniat: Judicent̄ inquit gen- Al. + nō fortetur
tes in cōspectu tuo: Hoc est in occulto: qd̄ dicitur corā deo: paucis sanctis ꝛ iustis intelligētibus. Cōstitue dn̄e legislatorē sup eos. Videt̄ mihi antichristū significare. De quo Ap'ls dicit: Cuz 2. Thessal. 2.
reuelabitur hō peccati. Ut sciant gentes quoniā homines sūt. Ut qui nolunt liberari a filio dei: ꝛ pertinere ad filiū hominis: ꝛ esse filij hominū: id est noui homines: seruiant homini: id ē veteri homini peccatori: quoniā homines sunt. Et quia ille ad tantū culmē inanis glorie venturus credit̄: tanta ei licebit facere: ꝛ in oēs hoīes: ꝛ in sctōs dei: vt tūc vere nōnulli ī̄firmi arbitrent̄ deū res hūanas negligere. Interposito diapsalmate: sic̄ ue t tāq̄ vocē gementiū ꝛ q̄rētiū cur iudiciū differat̄. Ut q̄d dn̄e inq̄t
K
recessisti lōge: Deinde q̄ sic q̄siuit tāq̄ repēte Al. + recessisti.
intellexerit aut q̄si sciēs interrogauerit vt doceret. subicit dicēs: Despicis ī oportūitatib⁹ ī tribulatiōib⁹: Id ē oportūe despicis ꝛ facis tribulatiōes ad Al. + tribulatiōe
īflāmandos aīos desiderio aduēt⁹ tui. His em̄ io-

cādo: est fons ille vite q multū sacerdot: Itaq; ind
naat p... dilatiōis. dicens. Dū superbit impius
Al. incendit. accendit paup. Mirū est et verū quāto studio
bone spei puuli accēdant ad recte viuendū: compa/
tione peccātiū. Quo mysterio agit: vt etiā hereses
esse pmittant: Nō q2 ipi heretici hoc volunt: sed q2
Gen. j. hoc de peccatis eo2 diuina opat puidētia: Que lu
cē facit et ordinat: tenebras aūt tantū ordinat: vt sit
ea2 compatione lux gratior. Sicut hereticor2 com/
paratiōe iocūdior est inuētio veritatis. Ea qppe com/
j Cor. ij. paratiōe pbati manifesti fiūt inter hoies: q deo no/
Al. consilijs. ti sūt. Comphendunt in cogitatiōibus su
is quibus cogitat: Id est male cogitatiōes eo2u3
vincula illis fiūt. Sed qre fiūt vincula: Quoniam lau
datur peccator inquit in desiderijs aie sue.
Adulantiū lingue alligant aias in peccatis. Dele/
ctat eni ea facere in quibus nō solū nō metuit repre
Al. iniquus. hensor: s3 etiā laudat auditor. Et qui iniq gerit
benedicit. Hinc comphendant in cogitatiōibus
suis quibus cogitāt. Irritauit dnm peccator.
Al. exacerbauit Nemo gratulet hoi q psperat in via sua cui9 pec
cati9 deest vindex: et adest laudator. Hec ... hec ira dei
est. Irritauit dnm petōr vt ista patiat: id ē vt cor/
reptiōis flagella nō patiat. Irritauit eni dnm petōr:
Al. queret. Scdm multitudinē ire sue nō exqret. Mul
tū irascit dns: dū nō exqrit: dū qsi obliuiscit et nō attē/
dit pctā: et p fraudes et scelera ad diuitias honoresq3
puenit: Qd maxime in illo antichristo euenturū ē:
Qui vsq3 adeo beatus videbit hoibus: vt etiā deus
putet. S3 quāta ista ira sit dei: docēt sequētia. Nō
Al. inquinate sūt ē deus in cōspectu eius: cōtaminant vie ei9
in omi tpe. Qui nouit vel qd gaudeat vel qd lete/
tur in aia: nouit quātū malū sit a luce deseri veritat.
Cū magnū malū hoies putēt oculo2 corpaliū ceci
tatē q lux ista retrahit: quantā g penā patit q secun/
dis rebus pctō2 suo2 eo pducit vt nō sit deus i cō/
spectu ei9 Et cōtaminent vie ei9 in omi tpe: id ē cogi/
tatiōes et cōsilia eius imunda sint. Auferunt iudi
cia tua a facie ei9. Anim9 eni male sibi cōsci9: dū
sibi videt nullā penā pati: credit q nō iudicet deus:
Et sic auferunt iudicia dei a facie ei9: cu3 hec ipa sit
magna dānatio. Et oim inimico2 suo2 domi
nabit. Ita eni tradit: q reges oēs supaturus sit: et
solus regnū obtēturus: qn etiā sm aplm q de illo p
2. Thessa. 2. dicat: In tēplo dei sedebit extollens se sup omē qd
colit et qd dicit deus. Et qm tradit9 in concupiscen/
tiā cordis sui: et dānationi vltime destinat9: p nefari
as artes ad illud vanū et inane culmen dnationēq3
venturus est: ppterea sequit: Dixit eni in corde
suo: nō mouebor de generatiōe i generatio
nē sine malo: Id ē fama mea et nomē meū de hac
generatiōe in generationē postero2ū nō trāsiet: nisi
artib9 malis ad ... ... de q po/
steri tacere nō possint. Anim9 eni pdit9 et expers bo
na2 artiū atq3 a iusticie lumie alien9: malis artibus
sibi adiutoriū molit ad famā tā diuturnā: vt apd po
steros etiā celebret. Et q nō pnt bene inotescere: cu
piūt vel male de se hoies loq: dūmodo nomē eo2 la
tissime puaget. Qd hic arbitror dictū eē: Nō mo/
uebor de generatiōe in generationē sine malo. Est et
ali9 intellectus: Si de generatiōe mortali ad eterni/
tatis generationē se venire nō posse van9 et erroris
plen9 anim9 arbitrat nisi artib9 malis: qd quidē ia3

de symone diffamatū est: cū sceleratis artib9 celū se
putasset adeptu2: et de humana generatiōe in diui/
nā generationē reb9 magicis trāsitu2: qd g mirū si
etiā ille hō peccati: q totā nequiciā et impietatē quā
oēs pseudo pphete inchoauerūt ipleturus ē: et tāta
signa factur9: vt decipiat si fieri pōt etiā electos dei:
dictur9 est in corde suo: Nō mouebor de generatio/
ne in generationē sine malo: Cui9 maledictiōe
os plenū ē: et amaritudine et dolo. Magnū
eni maledictū ē tā nefādis artib9 celū appetere: et ad
capiendā eternā sedē talia merita cōpare. Sed hac
maledictiōe os ei9 plenū ē. Nō eni habebit effectū
ista cupiditas: s3 infra os ei9 tm valebit ad eū pden/
dū q hec sibi ausus ē polliceri cū amaritudine et do/
lo: id est ira et insidijs quibus in suas ptes puersur9 est
multitudinē. Sub lingua ei9 labor et dolor.
Nihil est laboriosi9 iniquitate et impietate: Quē labo
rē sequit dolor: q2 nō solū sine fructu: s3 etia3 ad pni/
ciē laborat. Qui labor et dolor ad illud refert qd di/
xit in corde suo: Nō mouebor d generatiōe in gene
rationē sine malo. Et ppterea sub lingua ei9: non in
lingua: qm tacite ista cogitatur9 est: hoibus autem
alia locutur9: vt bon9 et iust9 et dei filius videat. Se
det in insidijs cū diuitib9. Quib9 diuitib9: ni/
si eis quos h9 seculi munerib9 cumulauit: Et iō in insi
dijs cū his sedere dictus ē: qm falsā felicitatē ipo2ū
ad decipiēdos hoies ostētabit. Qui praua volūta/
te dū tales esse cupiūt: et bona eterna nō querūt: i la
queos ei9 incidēt. In occultis vt interficiat i/
nocentē. In occultis puto dictū esse: vbi nō faci/
le intelligit qd appetendū: quid fugiendū sit. Inno/
centē aūt interficere: est ex innocēte facere nocentē.
Oculi eius in pauperē respiciūt. Iustos eni p/ pi
maxime pscutur9 ē: De q b9 dictū est: Bti paupes Math.
spiritu: q2 ipso2 ē regnū celo2. Insidiat i occul
to velut leo in cubili suo. Leonē in cubili dicit
eū: in q et vis et dol9 opabit. Prima eni psecutio ec/ ca sua.
clesie violenta fuit: cū pscriptionib9: tormētis: cedi/
bus: christianos ad sacrificandū cogerent. Altera pse
cutio fraudulenta ē: q nūc p huiuscemodi hereticos
et falsos fratres agit. Tertia supest p antichristū vē/
tura: q nihil est piculosi9: qm et violēta et fraudulēta
erit. Vim habebit in impio: dolu3 in miraculis. Ad
vim relatū ē qd dictū ē leo. Ad dolos: qd dictū est
in cubili suo. Et rursū ipa repetita sūt cōuerso ordie.
Insidiat vt rapiat innocentē. Hoc ad
dolū ptinet. Qd aūt sequit: Rape pauperē dū
attrahit eū: violētie deputat. Attrahit eni signi
ficat: quibus potest cruciatibus affligēdo ad se addu
cit. Item duo que sequuntur ipsa sunt. In mu/
scipula sua hūiliabit eum: dolus est. Incli/
nabit et cadet dū dnabitur paupe2: vis ē.
Muscipula eni bene significat insidias: dnatio vo
terrorē aptissime isinuat. Et bn ait: hūiliabit eu3 in
muscipula sua. Cū eni signa illa facere cepit: quāto
mirabiliora videbunt hominibus: tanto illi sancti q
tunc erunt contēnentur: et quasi pro nihilo habebū/
tur. Quos ille: cui p iusticiā et innocentiā resistent:
mirificis factis superare videbitur. Sed inclinabit
et cadet dū dominabit paupe2: id est dum quelibet
supplicia irrogabit resistentibus sibi seruis dei. Vn/
de aūt inclinabit: Dixit eni in corde suo: ob
litus est deus: auertit faciē sua3 ne videat

vsq; in finem. Hec est inclinatio & casus miserimus: dum animus humanus in suis iniquitatibus quasi prosperat: & parci sibi putat: cum excecetur & seruetur ad vltimā opportunāq; vindictam: de qua nunc iam loquit cum dicit: Exurge domine deus & exaltetur manus tua: Id est manifesta sit potentia tua. Superius autē dixerat: Exurge dñe non preualeat homo: iudicent gentes in conspectu tuo: id est in occulto vbi solus de⁹ videt. Hoc factū est: cū impij ad magnā que videt hominibus felicitatem peruenerunt: Super quos constituit legislator qualem habere meruerunt. De quo dicit: Constitue dñe legislatorē super eos: sciant gentes: qm̄ homines sunt: Nunc autē post illam occultā penā atq; vindictā dicitur: Exurge domie deus & exaltetur manus tua: nō vtiq; in occulto: sed iam in manifestissima gloria.

Al. nō habet. Ne obliuiscaris pauperum in finem: Id est sicut impij putant: qui dicunt: oblitus est deus: auertit faciem suā ne videat vsq; in finem. Vsq; in finē autem negant deū videre: qui dicunt eū res humanas & terrenas non curare: Quoniam terra quasi finis est rerū: quia vltimū elementū est: In quo homines ordinatissime laborant: sed laborū suorū ordinem videre non possunt: qui maxime pertinet ad occulta filij. Laborans ergo ecclesia illis tēporibus: tanq; nauis in magnis fluctibus & procellis: quasi dormientē excitat dominū: vt imperet ventis & tranquillitas redeat. Dicit ergo: Exurge domie deus & exaltetur manus tua: ne obliuiscaris pauperū in finem. Iam itaq; manifestū iuditiū intelligentes & exultantes dicūt: Propter q̄d irritauit impius deū? Id est quid pfecit tanta mala facere? Dixit em̄ in corde suo non req̄ret. Deinde sequitur: Uides quoniā tu laborem &

Al. & dolorem. iram consideras: vt tradas eos in manus tuas. Sensus iste pronunciationē querit: in qua si erratū fuerit: obscuratur. Sic em̄ dixit in corde suo impius: non requiret deus: quasi deus laborem & iram consideret vt tradat eos in manus suas: id est quasi laborare & irasci timeat: Et propterea illis parcat: ne oneri illi sit pena eorum: aut ne iracūdia & tempestate turbet: Quomodo plerīq; homines faciunt: qui dissimulata vindicta elaborant ne irascantur. Tibi derelictus est pauper: Ideo em̄ pauper est: id est om̄ia huius mūdi temporalia

Al. orphano bona cōtempsit: vt tu sis tantū spes eius. Pupillo tu eris adiutor: Id ē ei cui moritur pater hic mundus: per quē carnaliter genitus est: & iam po-

Gal. 6. test dicere: Mundus mihi crucifixus est: & ego mūdo. Talibus em̄ pupillis pater fit deus. Docet q̄ppe deus pupillos fieri discipulos suos: quibus di-

Math. 23. cit: Ne vobis dicatis patrem in terris. Cui⁹ rei exē-

Math. 12. plum prebuit prior ipe dicendo: Que mihi mater:

[illegible] 3 & simi. aut qui fratres? Unde volunt quidam perniciosissi-

[illegible]. 8. in fi. mi heretici asserere: non eū habuisse matrem. nec vident esse consequens si hec verba attendant: vt nec d[illegible] patres habuerint. Quia sicut ipe dixit: Que mihi mater ē: sic illos docuit: cū ait: Nolite vobis dicere patrē in terris. Contere brachiū peccatoris & maligni: Illius scilicet de quo supra dicebatur: Omniū inimicorū suorū dominabit. Brachiū em̄ eius: dixit potentiā eius: cui contraria est christi potentia: de qua dicit: Exurge domie deus exaltetur man⁹ tua. †Requiretur delictum eius nec inuenietur. (Al. † queret peccatū illi⁹ & nō.) Propter illud idem iudicabitur de peccato suo: & ipe peribit, pter peccatum suū. Deinde quid mirū si sequit: Dñs regnabit in eternū & i seculū seculi: peribitis gētes de terra illius: Gentes posuit peccatores & impios. Desideriū pauperū exaudiuit dñs. Desideriū illud quo estuabant: cū in angustijs & tribulationibus huius seculi domini diē concupiscerent. Preparationē cordis eorū exaudiuit auris tua. Hec est cordis preparatio: de qua in alio psalmo canitur: Paratū cor meū deus: paratū cor Ps. 56

meū. De qua dicit Apostolus: Si autē qd̄ non vi- Ro. 8.

demus speramus: per patientiā expectamus. Iam vero aurem dei: non membrū corporeū: sed potentiā esse qua exaudit regulariter debemus accipere: Atq; ita quibusq; nomiatis mēbris eius que in nobis visibilia & corporea sunt: potentias operationū oportet intelligi: ne sepe ista repetant. Non em̄ corporeū fas est putare: qd̄ dñs deus non sonantē vocē: sed pparationē cordis exaudit. Iudicare pupillo & humili: Id est non ei qui conformat huic seculo: neq; superbo. Aliud ē em̄ iudicare pupillū: aliud iudicare pupillo. Iudicat pupillū: etiam qui condēnat: iudicat autē pupillo qui pillo pfert sententiā. Ut nō apponat vltra magnificare se homo super terrā. Homies em̄ sunt de quibus dictū est: Pone dñe legislatorē super eos: vt sciant gentes quoniā homies sunt. Sed etiā ille cui eodē loco intelligit poni super eos: homo erit: de q̄ nunc dicit: Ut nō apponat vltra magnificare se homo super terrā: cū venerit scilicet filius hoīs iudicare pupillo: qui se exuit veterē hominē: atq; hoc modo tāq̄ extulit patrē. Post occulta ergo filij: de quib⁹ in hoc psalmo multa dicta sunt: erūt manifesta filij: de q̄bus pauca in fine eiusdem psalmi nunc dicta sunt. Ex his autē titulus factus est: que maiorē hic partē tenent. Potest & ipe dies aduentus dñi recte numerari inter occulta filij: q̄uis ipa dñi presentia mani-

festa futura sit. De illo em̄ die dictū est: q̄ nemo eū Math. 24.

sciret: neq; angeli: neq; virtutes: neq; filius homis. Quid ergo tam occultū: q̄ id qd̄ etiam ipi iudici occultū esse dictū est: nō ad cognoscendū: sed ad pdendū? De occultis autē filij: etiā si quisq; nō dei filiū subaudire voluerit: sed ipius dauid: cuius nomi totū psalteriū tribuit (Nam dauidici vtiq; psalmi appellant) voces illas audiat quibus domio dicitur:

Miserere nostri fili dauid: atq; ita etiam hoc modo Math. 20.

eundē dominū christū intelligat: de cuius occultis iste psalmus inscriptus est. Sic em̄ etiam ab angelo

dicit: Dabit illi deus sedē dauid patris sui. Nec il- Luc. 1.

la sententia huic intellectui contraria est: qua idem

dñs querit a iudeis: Si fili⁹ dauid christus est: quō Math. 22

in spū vocat eū dñm: dicens: Dixit domin⁹ domio Ps. 109.

meo: sede a dextris meis. Donec ponā inimicos tuos sub pedibus tuis? Dictum est em̄ imperitis: qui

q̄uis venturum christū sperarent: sm̄ hoiem tm̄ eū 17. de ciui. ca. 14

expectarēt: nō sm̄ q̄ xp̄⁹ & sapia dei ē. Docet ḡ ibi sidē verissimā & sincerissimā: vt & dñs sit regl dauid:

sm̄ qd̄ est xp̄ū in pncipio: de⁹ apud deū: p qd̄ facta Ioh. 1.

sūt oia: Et fili⁹: sm̄ qd fact⁹ est ex semine dauid sm̄

carnē. Nō eñ dicit: nō est filius dauid christus: Sed si iā tenetis q filius sit eius: discite quō sit dñs eius: vt teneatis in christo q filius hoīs est: ita eñ filius dauid ē: et nō relinquatis qd filius dei est: ita eñ dñs eius est.

Explicit Tractatus de ps̄.IX.

Incipit Tractatus de ps̄ X.

A In finē psalmus ipi Dauid.

n Oua tractatiōe titulus iste nō indiget: Iā eñ satis tractatū est: qd sit in finē. Ipm ḡ psalmi textū videamus: Qui mihi videtur aduersus hereticos cātādus. qui cōmemorādo et exaggerādo multorū ī ecclesia pctā: q̄si apd ipos iusti aut oēs aut plures sint: ab vnius ecclesie vere matris vberibus nos auertere atq; arripere moliunt. affirmātes q apud ipos sit christus: et q̄si pie studioseq; admonētes: vt ad eos trāseundo trāsmigremus ad christū: quē se hñe mentiunt. Notū est aūt christū in pphetia: cū multis noībus allegorice insinuaretur: etiā montē appellatū. Respondendū est itaq; istis: et dicendū:

i In dño pfido: quō dicitis aīe mee: trāsmigra ī mōtes sicut passer. Unū montē teneo in quo pfido: quō dicitis vt ad vos transeā tāq; multi sint christi? Aut si vos montes esse dicitis p supbiā: oportet q̄dē esse passerē pennatū virtutibus et pceptis dei. Sz eadē phibēt volare in istos mōtes: et in supbis hoībus spē collocare. Habeo domū vbi requiescā: qz in dño pfido. Nā et passer inuenit sibi domū. Et factus ē dñs refugiū paupi.

Ps̄.83 / Ps̄.9.

Dicamus ḡ tota fiducia: ne dū christū apud hereticos q̄rimus: amittamus: In dño pfido: quō dicitis aīe mee trāsmigra in montē sicut passer. Qm ecce peccatores tetēderūt arcū: parauerūt sagittas suas in pharetra: vt sagittēt in obscura luna rectos corde.

Al. intēderūt. / Al. fin obscuro

Terrores isti sūt cōminantiū nobis de pctōribus: vt ad se tāq; ad iustos trāseamus. Ecce inquiūt: pctōres tetēderūt arcū: Credo scripturas: q̄s illi carnaliter interptādo: venenatas inde sentētias emittūt. Parauerunt sagittas suas in pharetra: eadē vba scz q scripturarū auctē iaculaturi sūt: in cordis occulto pauerūt. Ut sagittēt ī obscura luna rectos corde: vt cū senserint ecclesie lumine ppter multitudinē impitorū et carnaliū obscurato: nō se posse cōtinere: corrūpūt bonos mores colloquia mala. Sz

1.Cor.15

B

Z oēs istos terrores dicendū ē. In dño pfido. Lūa vō qd pgruenter significet ecclesiā: memini me pmisisse in h psalmo pfiderandū. Due sūt de luna opiniones pbabiles. Harū aūt q̄ vera sit aut nō: oīo aut difficillime arbitror posse hoīem scire. Cū eñ q̄ritur vñ lumē hēat: Alii dicūt suū hēre: sz globū eius dimidiū lucere: dimidiū aūt obscurū eē. Dū aūt mouet ī circulo suo: eandē ptē q̄ lucet: paulatim ad terras cōuerti vt videri a nobis possit: et iō pus q̄si cornutam apparere. Nā et si facias pilā ex dimidia pte cādidā: et ex dimidia obscurā: si eā ptē q̄ obscura est: añ oculos habeas nihil cādoris vides. Et cū ceperis illā cādidā ptē añ oculos pūertere: si paulatim facias pmo cornua cādoris videbis: deinde paulatim crescit: donec tota ps cādēs opponat oculis: et nihil obscure alterius ptis videat. Qd si pseueres adhuc paulatim conuertere: incipit obscuritas apparere et cādor minui donec iterum ad cornua redeat: et postremo totus ab oculis auertat. ac rursus obscura illa ps sola possit videri. Qd fieri dicūt: cū lumē lune videt crescere vsq; ad q̄ntādecimā lunā. Et rursus vsq; ad tricesimā minui et redire ad cornua: donec penitus nihil ī ea lucis appareat. Scdm hāc opinionē luna in allegoria significat ecclesiam: q ex pte spūali lucet ecclia: ex pte āt carnali obscura est. Et aliq̄ñ spūalis ps ī bonis opibus apparet hoībus: aliq̄ñ aūt in pscia latet ac deo tātūmō nota ē: cū solo corpe apparet hoībus: Sicut cōtingit: cū oramus ī corde: et q̄si nihil agere videmur: dū nō ad trā: sz sursū cor hēre iubemur ad dñm. Alij aūt dicūt nō hēre lunā lumē pprium: sz a sole illustrari: Sed qñ cū illo ē: eā ptē ad nos hēre q̄ nō illustrat: et iō nihil ī ea luce videri: Cū aūt icipit ab illo recedere: illustrari ab ea etiā pte quā hz ad terrā. et necīario incipere a cornibus: donec fiat q̄ntadecima z solē. Tūc eñ sole occidēte orit: vt quisq; occidentē solē obseruauerit: cū eū cepit nō videre: pūersus ad orientē lunā surgere videat: Atq; inde ex alia pte cū ei cepit appinq̄re: illā ptē ad nos cōuertere q̄ nō illustrat. donec ad cornua redeat: atq; inde oīo nō appareat: qz tūc ps illa q̄ illustrat: sursū ē ad celū: ad terrā aūt illa quā radiare sol nō pōt. Ergo et scdm hāc opinionez luna itelligit ecclia: q suū lumē nō hēat: sz ab vnigenito dei filio: q multis locis in sanctis scripturis allegorice sol appellatus est: illustrat. Quē nescietes et cernere nō valētes heretici q̄dā: ad istū solē corporeū et visibilē: qd cōe lumē ē carnis hoīm atq; muscarū sensus simpliciū conāt auertere: et nōnullorū auertūt. Qui q̄diu nō pñt interiorē lucē vitatis mēte ptueri: simplici fide catholica ptēti eē nolūt: Que vna puulis salus ē: q vno lacte ad firmitatem solidioris cibi certo robore puenit. Quelibet ḡ duarū istarū opinionū vera sit: pgruenter accipit allegorice luna ecclia. Aut si in istis obscuritatibus magis negociosis q̄ fructuosis: exercere aīm: aut nō libet: aut nō vacat: aut animus ipse nō valet: satis est lunā popularibus oculis intueri: et nō q̄rere obscuras causas: sz cū oībus et incremēta eius et cōplemēta et detrimēta sentire. Que si ppterea deficit vt renouet: etiā ipsi imperite multitudini demōstrat ecclie figurā: in q̄ credit resurrectio mortuorū. Deinde q̄rendū ē: qd in h psalmo accipiat obscura lūa in q̄ pctōres sagittare pauerūt rectos corde. Nō eñ vno mō dici obscura luna pōt: Nā et cū finit mēstruis cursibus: et cū eius fulgor nubilo inponit: et cū plena deficit: dici pōt obscura luna. Pōt ḡ et de psecutoribus martyrū intelligi. q sagittare voluerint in obscura luna rectos corde: Siue adhuc in ecclesie nouitate: qz nondū terris maior effulserat et gētiliū supstitionū tenebras vicerat: Siue linguis blasphemorū et christianorū nomē male diffamantiū: q̄si nebulis cū terra obtegeret: videri pspicua luna non poterat: id est ecclesia: Siue ipsorū martyrū cedibus et tāta effusiōe sanguinis: tāq; illo defectu et obscuratione q̄ cruētā faciē luna videt ōndere: a noīe christiano deterrebant ifirmi: In q̄ terrore vba dolosa et sacrilega iaculabant pctōres: vt etiā rectos corde peruerterēt. Pōt et de his pctōribus intelligi q̄s ecclesia ptinet: qd nūc iuēta occasiōe huius lune obscure: multa cōmiserunt: q̄ nob opprobria nūc obijciunt ab hereticis: cū eorū auctores ea fecisse dicātur. Sz q̄quomodo se habeat qd in obscura luna factum est: nunc catholico noīe toto orbe diffuso atq; celebrato: qd

3.de Gen. ad lit.35.

mihi ē incognitū pturbaris: In dño eñ ɔfido: Nec
audio dicētes aīe mee: trāsmigra ī mōtes sicˀ passer.
Qm̄ ecce pctōres intēderūt arcū: vt sagittēt i obscu
ra luna rectos corde. Aut si ⁊ illis nūc luna videt̄ ob
scura: qz incertū volūt efficere q̄ sit catholica: ⁊ eaz
pctīs carnaliū hoīm q̄s mltos ptinet conant̄ argu
ere: qd ad eū ptinet q̄ vere dicit: In dño ɔfido: Qui
Matth. 3. voce se q̄sq̄ ⁊ frumentū esse ostēdit: ⁊ vsq̄ ad vētila
tiōis tps paleas tolerabilr̄ sustinet. In dño ḡ ɔfido:
D Illi timeāt q̄ ɔfidūt in hoīe: ⁊ de pte hoīs se esse ne
gare nō pñt: p cuiˀ canos iurāt. Et cū in sermone ab
eis q̄rit̄ cuiˀ cōionis sint: nisi de pte illiˀ se eē dicant:
non pñt agnosci. Hic qd isti faciūt: cū illis cōmemo
rant̄ tā innūerabilia ⁊ q̄tidiana pctā: ⁊ scelera eoruz
quoˀ plena ē illa societas: Nā q̄d pñt dicere: In dño
ɔfido: quō dicit̄ aīe mee trāsmigra in montes sicut
passer: Nō eñ ɔfidūt in dño: q̄ nūc esse dicūt sācta
sacramēta ni p sanctos hoīes dent̄. Itaq̄ cuz ab eis
q̄rit̄ q̄ sint scti: erubescūt dicere: nos sumˀ. Qui etiā
si ñ erubescāt h̄ dicere: hi q̄ audiūt p ipis erubescūt.
Itaq̄ isti cogūt eos qui accipiūt sacramēta: spē suā
Hiere. 17. i hoīez ponere: cuiˀ cor videre ñ pñt: Et maledictˀ
oīs q̄ spē suā ponit in hoīe. Quid est eñ dicere: ego
qđ do sanctū ē: nisi spem tuā in me pone: Quid si ñ
es sanctˀ: Vñde cor tuū. Qđ si nō potes: vbi vide
Matth. 7. bo q̄ sanctˀ es: An forte dices qđ scrptū ē: Ex opibˀ
eoꝝ cognoscetis eos. Video plane mira opa: q̄tidia
nas violentias circūcellionū sub epis ⁊ p̄sbyteris ⁊
ducibˀ circūq̄q̄ volitare: ⁊ terribiles fustes israelis
vocari: q̄ hoīes q̄ nūc viuūt: q̄tidie vidēt ⁊ sentiunt.
Macharianā xpo tpa de qbˀ inuidiā faciūt: ⁊ pluri
mi viderūt: ⁊ nemo nūc videt. Et q̄squis ea vidit ca
tholicˀ: potuit dicere: si dei seruˀ esse vellet: In dño
ɔfido. Qđ ⁊ nūc dicit: cū multa q̄ nō vult: in ecclia
Matth. 13. videt: q̄ se intra illa retia plena piscibˀ bonis ⁊ malis
natare adhuc sentit: donec ad finē maris veniat̄: vbi
mali segregent̄ a bonis. Isti aūt qd rñdēt: si alicui il
loꝝ dicat ille quē baptizāt: quō me iubes p̄sumere:
Nā ⁊ si dātis ⁊ accipiētis ē meritū: sit dātis dei: ⁊ ac
cipiētis ɔsciē mee. Hec eñ duo nō mihi incerta sūt:
bonitas illiˀ: ⁊ fides mea. Quid te interponis de q̄ cer
tū scire nihil possū: Sine me dicere: In dño ɔfido.
Nā si in te ɔfido: vñ ɔfido si nihil mali ista nocte fe
cisti: Postremo si vis vt credā tibi: nūq̄d possū am
pliˀ q̄ de te credere: Vñ ḡ ɔfido in eis qbˀ heri cōi
casti: ⁊ hodie cōicas: ⁊ cras cōicabis: vtꝝ vl' isto tri
duo nihil mali cōmiserint: Qđ si nec te nec me pol
luit qđ nescimˀ: q̄ cā ē vt rebaptizes eos q̄ tpa tradi
tiōis ⁊ macharianę inuidię nō nouerūt: Que cā est
vt christianos ò mesopotamia venietes: q̄ ceciliani
⁊ donati nec nomē audierūt: rebaptizare audeas: ⁊
neges eē christianos: Si autez illos polluūt aliena
pctā q̄ nesciūt: te ne reū facit q̄cquid p singulos di
es in pte vr̄a te nesciēte cōmittit̄: Impatoꝝ ɔstitu
tiones frustra obiicit̄ catholicis: cū i vris castris p̄ua
ti fustes igneq̄ sic seuiant. Ecce q̄ lapsi sūt: qui cum
viderent̄ in catholica pctōres: nō potuerūt dicere:
In dño ɔfido: ⁊ spē suā i hoīe posuerūt. Qđ oīo dice
rēt: si ñ ipi tales eēnt: q̄les illos putabāt: a qbˀ sacri
lega supbia separe se velle finxerūt. Dicat ḡ aīa catho
lica: In dño ɔfido: quō dicit̄ aīe mee: trāsmigra in
mōtes sic passer. Qm̄ ecce pctōres intēderūt arcū:
parauerūt sagittas suas in pharetra: vt sagittēt in ob

scura luna rectos corde: ⁊ sermonē ab ipis cōuertat
ad dñm ⁊ dicat: Qm̄ q̄ pfecisti destruxerūt. Et
h̄ dicat: nō ɔtra istos solos: s̄ ɔ oēs hereticos. Oēs E
eñ q̄ntū in ipis est. destruxerūt laudē quā ex ore ifan
tiū ⁊ lactētiū pfecit deˀ: dū q̄stiōibˀ vanis ⁊ scrupulo
sis exagitāt puulos: ⁊ eos nutriri fidei lacte ñ sinūt.
Quasi ḡ dictū sit huic aīe: q̄re isti tibi dicūt: trāsmi
gra in mōtes sic passer: q̄re te de pctōribˀ terrēt: q̄ i
tēderūt arcū ad sagittandos in obscura luna rectos
corde. Rñdet: Jō vtiq̄ me terrēt: Qm̄ que pfecisti:
destruxerūt. Vbi: nisi in ɔuenticulis suis: vbi puulos ⁊
interioris lucis ignaros: nō lacte nutriūt: s̄ venenis ne
cāt: Iustˀ aūt q̄d fecit: Si vos macharīˀ: si vos
cecilianˀ offendit: christus qd fecit vob: q̄ dixit: Pa Joh. 14.
cē meā do vob: pacē meā relinq̄ vob: quā vos nefā
da dissensiōe violastis: Christˀ qd vob fecit: q̄ tra 1. q. 1. Christus
ditorē suū tāta patiētia ptulit: vt ei p̄mā eucharistiā Joh. 13.
ɔfectā manibˀ suis ⁊ ore suo cōmēdatā: sicut ceteris
aplis traderet: Quid vob fecit christˀ: q̄ eundē tra
ditorē suū quē diabolū noiauit: q̄ añ traditionē do Joh. 6.
mini: nec loculis dñicis fidē potuit exhibere: cū cete Joh. 12.
ris discipulis ad p̄dicādū regnū celoꝝ misit: vt demō Matth. 10.
straret dona dei puenire ad eos qui cū fide accipiūt:
etiā si talis sit p quē accipiūt: q̄lis iudas fuit: Dñs
in tēplo sctō suo. Ita xo: sic Apl's dicit: Tēplū Abacuc. 2.
eñ dei sacrū ē: qđ estis vos. Quisq̄s tēplū dei viola 1. Cor. 3.
uerit: disperdet illū deˀ. Tēplū eñ dei violat q̄ violat
vnitatē. Nō eñ tenet caput: ex q̄ totū corpˀ cōnexū Eph. 4.
⁊ cōpactū p oēm tactū sbministratiōis: s̄m opatio
nē in mensurā vniuscuiusq̄ ptis: incremētū corpis fa
cit: i edificationē sui in charitate. In h̄ tēplo sancto
suo dñs ē: qđ ɔstat mltis mēbris suis: sua q̄q̄ officia
gerētibˀ: in vnā edificationē charitatis ɔstructis: Qđ
violat: q̄squis cā p̄ncipatˀ sui: a catholica societate
disiungit̄. Dñs in tēplo sctō suo. Dñs in celo se
des eiˀ. Si celū accepis iustū: sic terrā accipis pec
catorē: cui dictū ē: Terra es ⁊ in terrā ibis: qđ dictū Gen. 3.
ē: Dñs in tēplo sancto suo: repetitū intelligit̄: dū di
ctū ē: dñs in celo sedes eiˀ. Oculi eiˀ in paupez Ps. 9.
respiciūt. Quippe cui derelictˀ ē paup: Et q̄ factˀ ē
refugiū paupi: Et iō seditiones oēs ⁊ tumultˀ infra Matth. 13.
ista retia donec pducant̄ ad litˀ: de qbˀ nob i pnicie
suā ⁊ ad nr̄am correctionē isultāt heretici: p eos ho
mines fiūt: qui paupes christi eē nolūt. Sz nūquid
ab eis qui h̄ eē volūt: auertūt oclos dei: Ocli eñ eiˀ
in pauperē respiciūt. Nūquid metuendū ē: ne i tur
ba diuitū paucos paupes videre nō possit: q̄s in ec
clesie gremio catholice custoditos enutrit: Palpe
bre eiˀ interrogāt filios hoim. Hic filios ho
minū: illa regula libent̄ acceperim: de veteribˀ rege
neratos p fidē. Hi q̄ppe q̄busdā scpturaꝝ locis obscu
ris tāq̄ clausis oculis dei exercent̄: vt q̄rāt. Et rursˀ
q̄busdā locis manifestis: tāq̄ aptis oculis dei illumi
nant̄: vt gaudeāt. Et ista i sanctis libris crebra optio
atq̄ adaptio tāq̄ palpebre sūt dei: Que intrrogāt: id
ē q̄ pbāt filios hoim: q̄ neq̄ fatigant̄ reꝝ obscurita
te: s̄ exercent̄: neq̄ inflant̄ cognitiōe: s̄ confirmant̄.
Dñs interrogat iustū ⁊ impiū. Quid ḡ metui
mus ne aliq̄d nob obsint ipi: si forte nobiscū sacra
mēta nō sincero corde cōicāt: quando ille interrogat
iustū ⁊ impiū: Qui autē diligit iniquitatem
odit aiam suā: Id ē nō ei q̄ credit deo: ⁊ spē suā ñ
ponit in hoīe: s̄ tm̄ aīe sue nocet dilector iniq̄tatis.

F Matth.24. pluit sup pctõres laqueos: Si nubes generaliter ... intelligunt siue boni siue mali q etiã pseudo prophetas appellant sic ordinant pseudo prophetas a dño deo: vt de his laqos sup pctõres pluat. Nõ em qsq in eos sectãdos incidit nisi pctõr: siue ad pparationẽ extremi supplicij: si pseuerare in peccando maluerit: siue ad desuadẽdã supbiã: si aliqñ deũ cura sinceriore qsiuerit. Si aũt nubes nõ nisi boni z veri pphete intelligunt: z de his manifestũ ẽ sup pctõres laqos pluere deũ: quis de his etiã pios ad fructificandũ irriget: 2.Cor.2. Quibusdã: inqt Apłs: sum9 odor vite in vitã: qbusdã odor mortis in mortẽ. Nõ em pphete tm̃: s oẽs verbo dei aĩas irrigãtes: nubes dici pñt. Qui cũ male intelligũtur: pluit de9 sup pctõres laqos. Cũ aũt bñ itelligunt fecũdat pectora piorũ atq fideliũ: Gen.2. Sic exẽpli grã: qd scriptũ ẽ: Et erũt duo i carne vna: si ad libidinẽ qsq iterpret: laqueũ pluit sup pctõres. Eph.5. Si aũt itelligas sic ille q ait: Ego aũt dico in christo z in eccłia: imbrẽ pluit sup fertilẽ terrã. Eadẽ aũt nubes id est diuina scriptura: vtrũq factũ ẽ. Matth.15. Itẽ dñs dicit: Nõ qd intrat in os vrm̃: vos coinqnat: s qd exit ab ore. Audit h pctõr: z gulã pat voracitati. Audit h iust9: z a ciboꝝ discernẽdoꝝ supstitiõe munit. Et hinc igit eadẽ scptura nube: p suo cuiusq merito: z pctõri pluuia laqueoꝝ: z iusto pluuia vbertatis infusa ẽ. Ignis z sulphur z spiritus pcellaꝝ ps calicis eoꝝ. Propterea eoꝝ ẽ atq exit9: p qs blasphemat nomẽ dei: vt pmo cupiditatũ suaꝝ igne vastent: deinde maloꝝ opeꝝ fetore a cetu beatoꝝ abijciant: postremo arrepti atq sbmersi: ineffabiles penas luant. Ps.22. Hec est em ps calicis eoꝝ: sicut iustoꝝ calix tu9 inebriãs q pclar9 ẽ. Ps.35 Inebriabunt em ab vbertate dom9 tue. Calicẽ aũt ppterea puto appellatũ: ne qd pter modũ atq mẽsurã. velut i ipis pctõꝝ supplicijs p diuinã puidẽtiã arbitremur. Et id tanq rõnẽ reddẽs q re id fiat: subiecit: Qm̃ iust9 dñs: z iusticias dilexit. Nõ frustra pluralit q: hoies dicat: vt p iustos iusticie intelligant posse. In multis em iustis qsi multe iusticie vident eẽ: cũ sit vna dei cui9 oẽs pticipãt: Tanq si vna facies intueat plura specula: qd in illa singulare ẽ: de illis plurib9 pluralit reddit. Propterea rursus ad singularitatẽ se refert: dicẽdo: Equitatẽ vidit †facies ei9. Al. †vultus. Fortasse p eo sit positũ equitatez vidit facies ei9: ac si diceret: eqtas visa ẽ i facie ei9: id ẽ in ei9 noticia. Facies em dei: ẽ potẽtia q dignis inotescit. Aut certe equitatẽ vidit facies ei9: qz non se pbet cognoscẽdã malis: s bonis: z ipa est eqtas.

G Allegorica expositio. Si qs aũt lunã synagogã vult intelligere: ad passionẽ dñi referat psalmũ: z de iudeis dicat: Qm̃ q pfecisti: destruxerũt. Ac de ipo dño: Iust9 aũt qd fecit: Quẽ tanq destructorẽ legis arguebãt. Cuius pcepta puerse viuẽdo z ea ptẽnendo z sua statuẽdo destruxerãt: Vt ipse dñs fm hoiem loquat vt solet: dicẽs: In dño confido: quõ dicit aie mee trãsmigra in montes sicut passer: ppter terrores scz eoꝝ q illũ apphẽdere z crucifigere cupiebant. Cũ pctõres sagittare volẽtes rectos corde: id est q christo crediderãt: In obscura luna: id ẽ replera pctõrib9 synagoga: nõ absurde intelligit. Cui congruit z qd dr: Dñs in tẽplo sãcto suo: dñs in celo sedes ei9: id est verbũ i hoie: vel ipe filius hois q in celis est. Oculi ei9 in pauperẽ respiciũt. Aut quẽ suscepit fm deũ: aut ppter quẽ passus est fm hoiem. Palpebre ei9 interrogãt filios hominũ. Opationẽ atq adaptionẽ oculoꝝ: qd nomie palpebraꝝ pbabile ẽ positũ: mortẽ resurrectionẽ z ei9 accipe possum9: vbi pbauit filios hoim discipulos suos: z territos sua passione z resurrectiõe letificatos. Dñs interrogat iustũ z impiũ: iã de celo gubernãs ecclesiã. Qui aũt diligit iniqtatẽ: odit aiam suã. Quare h ita sit: psequẽtia docẽt: Pluit em super pctõres laqueos: Scdm supiorẽ expositionẽ accipiendũ: Et oia cetera vsq ad finẽ psalmi.

Explicit Tractatus de ps. X.

Incipit Tractatus de ps. XI.

In finẽ pro octaua: ps. Dauid.

o Ctauũ diem iudicij posse intelligi in sex ps. dictũ est. Pot z p octauo intelligi p eterno seculo: qd post h tpa qd. vij. diebus voluit. ...

f Aluũ me fac dñe: qm̃ defecit sanct9: Id ẽ nõ inuenit sicut loqmur cũ dicim9: defecit frumẽtũ: aut defecit pecunia. Qm̃ diminute sũt veritates a filijs hoim. Veritas vna est: q illustrant aie sancte. Sz qm̃ multe sũt aie: in ipis multe veritates dici pñt: sicut ab vna facie multe in speculis imagines apparẽt. Vana locuti sũt vnusqsq ad pximũ suũ. Pximũ z oẽm hoiem oportet intelligi: qz nemo ẽ cũ q sit operandũ malũ. Et dilectio pximi malũ nõ opat. Ro.13. Labia dolosa in corde: z corde locuti sũt vana. Cũ bis aũt. In corde z corde: duplex cor significat. Disperdat dñs vniuersa labia dolosa. Vniuersa dixit: ne qs se exceptũ putet: sicut Apłs dicit: In oẽm aiam hois opantis malũ: Iudei primũ z greci. Linguã magniloquã. Linguã supbam. Qui dixerũt: linguã nostrã magnificabim9 labia nr̃a a nobis sũt: quis nr̃ dñs est. Supbi hypocrite significant in sermõe suo spẽ ponẽtes ad homies decipiẽdos: z deo non subditi. Propter miseriã inopũ z gemitũ pauperũ: nunc exurgã dicit dñs. Ita em ipm̃ ... ipse dñs in euãgelio miserat9 est: q rectorẽ nõ haberet: cũ bñ posset obtẽperare. Vñ etiã dicit in euãgelio: Messis multa: opariũ aũt pauci. Hoc aũt ex psona dei pris accipiendũ est: q ppter inopes z paupes: id est inopia z pauptate bonoꝝ spũaliũ egẽtes: filium suũ dignat9 est mittere. Inde aũt incipit sermo ei9 apud Mattheũ in mõte. cũ dicit: Beati pauperes spũ: qm̃ ipoꝝ ẽ regnũ celoꝝ. Ponã in salutari. Nõ dicit qd ponat. sed in salutari in christo accipiendũ ẽ: fm illõ: Qm̃ viderũt oculi mei salutare tuum. Et id intelligit in illo posuisse: qd ad miseriã inopũ auferendã: z psolandũ gemitũ paupeꝝ ptinet. Fiducialiter agã in eo. Scdm illud in euãgelio: Erat em docẽs eos tanq potestatẽ habẽs: nõ tanq scribe eoꝝ. Eloquia dñi eloqa casta. Hec psona pphete est: Eloquia dñi eloquia casta. Casta dicit: sine corruptiõe simlatiõis. Multi em pdicãt veritatẽ ñ caste: qz vẽdũt illã pcio cõmoditatũ hui9 seculi. De talib9 dicit Apłs q christũ ãnũciãt nõ caste. Argentũ igne examinatũ terre. Ipa eloquia dñi: p tribulatiões pbata peccatorib9. Purgatũ septuplum. Per timorẽ dei p pietatẽ p sciam p fortitudinẽ p cõsiliũ p intellectũ p sapientiã. Nam z septem sũt etiã beatitudinis grad9: quos in eodẽ sermone quẽ habuit in mõte dñs exequit sc̃m Matth.

Matth.5. thesu: Beati pauperes spū. beati mites: beati lugētes:
beati q esuriūt et sitiunt iusticiā: beati misericordes:
beati mūdo corde: beati pacifici. De qbus sentētiis
septēnariū totū illū sermonē plurimū dictum esse aiaduerti
pōt. Nā octaua: vbi dictū est: Beati q persecutionem
patiūtur propter iusticiā: ipm ignē significat: quo septēplu
citer pbatur argentū. Qui sermo cū terminatus esset:
Matth.7. dictū est: Erat eñ docēs eos tanq̄ potestatem hñs:
nō tanq̄ scribe eorum. Qd ptinet ad id qd in hoc psalmo
dictū est: Fiducialiter agā in eo. Tu dñe serua-
bis nos et custodies nos a generatiōe hac
in eternū. Hic tanq̄ inopes et pauperes: ibi tanq̄
opulentos et diuites. In circuitu impii ambu-
lant: Id est in tpalium rerum cupiditate: q septē dierum
repetito circuitu tanq̄ rota voluitur: et ideo nō perue
niūt in octauū. id est in eternū: pro quo iste psalmus ti-
Prouer.2 tulatus est. Ita et p salomonē dr: Uentilator eñ im-
piorum ē rex sapiēs: et immittit illis rotā malorum. Scdm
altitudinē tuā multiplicasti filios hominū.
Quia est et in tpalibus multiplicatio: q auertit ab vni
Sap.9. tate dei. Unde corpus qd corrūpitur: aggrauat aiam: et
deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitantem.
Multiplicantur autē iusti scdm altitudinē dei: quando
ibunt de virtute in virtutē.

Explicit Tractatus de ps. XI.
Incipit Tractatus de ps. XII.
A In finē psalmus Dauid.
Ro.10. f Inis eñ legis christus: ad iusticiā oī credenti.
Usquequo dñe obliuisceris me i finē:
v Id est differs me ad intelligendū christum
spūaliter: q ē dei sapientia: et rectus finis oīs
Al. vsq quo. intētionis aie. Quousq auertis faciē tuam a
me. Sicut nō obliuiscitur deus: sic nec faciē auertit: sed
more nostro scriptura loquitur. Auertere aūt deus faci-
em dicitur dū nō dat aie noticiā sui: q adhuc purum mētis
oculū nō habet. Quādiu ponā consiliū in anima
mea. Cōsilio nō opus ē nisi in aduersis. Ergo quā-
diu ponā cōsiliū i aia mea: ita dictū ē: quādiu ero i ad-
uersis. Aut certe respōsio est: Ut iste sit sensus: Tā-
diu dñe obliuisceris me in finē. et tādiu auertis faciē
tuā a me: quādiu ponā cōsiliū in aia mea: Ut nisi quisq
posuerit cōsiliū in aia sua: vt pficeret opera misericordi
am: nō eū dirigat deus in finē: neq noticiā sui plenā:
qd est facie ad faciē: pbeat illi. Dolorē in corde
meo per diem. Subauditur: quādiu ponā. Per diē
aūt: cōtinuationē significat: vt dies p tpe intelligatur. A
quo se quisq desiderās eruī: dolorē ponit in corde: de
precans ad eterna cōscendere: et humanū diē nō pati.
Usquequo exaltabitur inimicus meus super
me. Uel diabolus: vel cōsuetudo carnalis. Respice
et exaudi me dñe deus meus. Respice: refertur
ad id qd dictū ē: vsquequo auertis faciē tuā a me. Exau
di: refertur ad id qd dictū est: vsquequo obliuisceris me in
finē. Illumina oculos meos ne vnq̄ obdor
miā in morte. Oculos cordis oportet itelligi: ne
delectabili defectu peccati claudantur. Nequādo dicat
inimicus meus preualui aduersus eū. Diaboli
insultatio metuēda est. Qui tribulant me exul
tabunt: si motus fuero. Diabolus et angeli eius:
Qui nō exultauerūt de iusto viro iob cū eū tribula-
rēt: q nō est motus: id est de stabilitate fidei nō reces-
sit. Ego autem in tua misericordia sperani.
Quia ipm qd nō mouet hō et fixus in dño pma-

net: nō sibi debet tribuere: ne cū se gloriatur nō eē mo
tū: ipa supbia moueatur. Exultabit cor meū i sa-
lutari tuo. In christo: i sapiētia dei. Cātabo do
mino q bona tribuit mihi. Bona spūalia: nō
ad humanū diē ptinētia. Et psallā noī dñi altis Ps.7.
simi: Id est cum gaudio grās ago: et ordinatissime
vtor corpe: q ē cātus aie spūalis. Si aūt aliq hic differ-
entia cōsiderāda est: cātabo corde: psallā opibus do-
mino: qd solus videt. Noī aūt dñi: quod apud homi
nes innotescit: quod nō illi: sed nobis vtile est.

Explicit Tractatus de ps. XII.
Incipit Tractatus de ps. XIII. A
In finē ps. ipi Dauid.
Uid sit in finē: non est sepius repetendū. Finis
q eñ legis christus: ad iusticiā oī credēti: sic Apls Ro.10
dicit. Illi credimus: qñ incipimus viā bonā ingredi.
Ipm videbimus: cū puenimus: Et ideo ipe finis.
Dixit imprudēs in corde suo: nō est Ps.52.
D deus. Nec ipi eñ sacrilegi et detestandi Al. insipiens.
quidā philosophi: qui puersa et falsa de deo
sentiūt: ausi sūt dicere: nō ē deus. Ideo g dixit: i cor-
de suo: q hoc nemo audet dicere: etiā si ausus fuerit co-
gitare. Corrupti sunt et abominabiles facti Ps.52.
sunt in affectiōibus suis: Id est dū amāt hoc secu Al. studiis.
lū: nō amāt deū. Ipe sunt affectiōes q corrumpūt
aiam: et sic excecāt: vt possit etiā dicere iprudens in
corde suo: nō est deus. Sic eñ nō pbauerit deū habe Ro.1.
re in noticia: dedit illos deus in reprobū sensū. Nō ē Ps.52.
q faciat bonū: nō est vsq ad vnum. Usq ad
vnū: vel cū ipo vno pōt intelligi: vt nullus hoim i-
telligatur: Uel preter vnū: vt accipiatur dñs christus. Sic
dicimus: iste ager vsq ad mare est: nō vtiq simul cō
putamus et mare. Et iste est melior intellectus: vt nēo
intelligatur fecisse bonitatē vsq ad christū: q nō pōt
quisq hoim facere bonitatē: nisi ipe mōstrauerit. Et
illud verū est: Quia vsquequo quisq cognoscat vnū deū:
nō potest facere bonitatē. Dñs de celo pspexit Ps.52
super filios hoim: vt videat si ē intelligēs
aut requirēs deum. Sup iudeos pōt intelligi: vt
honorantius eos appellauerit filios hoim propter vnius
dei cultū: in cōparatiōe gētiliū: de qbus arbitror supe-
rius dictū: Dixit iprudēs in corde suo: nō est deus et cetera.
Prospicit aūt dñs: vt videat p aias sctas suas: qd
significat id qd dictū ē: de celo. Nā p seipm nihil eū
latet. Oēs declinauerūt simul inutiles facti sunt: Ps.52
Id ē iudei tales facti sūt q̄les et gētes: de qbus sup di
ctū ē. Nō ē q faciat bonum: nō ē vsq ad vnū.
Siliter vt sup intelligēdū ē. Sepulchrū patēs est Ps.5. et Ro.3
guttur eorū. Aut voracitas significatur inhiātis gu
le: Aut in allegoria: q occidūt et quasi deuorāt interfe-
ctos eos qbus suorum morum puersitatē psuadēt. Cui simile
ē ecōtrario: qd petro dictū ē: Macta et māduca: vt Act.10
i suā fidē et bonos mores gētes cōuerteret. Linguis
suis dolose agebāt. Comes ē voracibus adula-
tio et oibus malis. Uenenū aspidum sub labiis
eorū. Uenenū dolū dicit: aspidū aūt: q nolūt au-
dire precepta legis: sic aspides nolūt audire verba icā Ps.57
tantis: qd in alio psalmo euidētius dr. Quorum os Ro.3.
maledictiōe et amaritudine plenū ē. Hoc ē
venenū aspidū. Ueloces pedes eorum ad effū-
dēdū sāguinē. Cōsuetudinē male faciēdi. Con
tritio et infelicitas i viis eorum. Oēs eñ maleorū
hoim vie plene sūt labore et miseria. Ideo dñs clamat:

Matth. xi. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos: Tollite iugum meum et discite a me: quia mitis sum et humilis corde: Iugum enim meum leue est: et sarcina mea leuis est. Et viam pacis non cognouerunt: Hanc vtique quam dominus vt dixi commemorat: in iugo leui et sarcina leui. Non est timor dei ante oculos eorum. Isti non dicunt non est deus. sed tamen non timent deum. Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem: Iudicium minatur. Qui deuorant plebem meam sicut cibum panis. Id est quotidie. Cibus enim panis quotidianus est. Deuorant autem plebem: qui sua commoda ex illo capiunt: non referentes ministerium suum ad gloriam dei: et ad eorum quibus praesunt salutem. Dominum non inuocauerunt. Non enim vere hunc inuocat: qui ea desiderat: que illi displicent. Illic trepidauerunt timore vbi non erat timor: Id est in damno rerum temporalium. Dixerunt enim:

Ioh. xi. Si relinquimus eum sic: credent in eum omnes: et venient romani: et tollent nobis et locum et gentem. Timuerunt regnum terrenum amittere vbi non erat timor: et amiserunt regnum celorum: quod timere debuerant. Et hoc de omnibus temporalibus commodis intelligendum est: quorum amissionem cum timent homines: ad eterna non veniunt. Quoniam deus in generatione iusta est: Id est non est in eis qui diligunt seculum. Iniustum est enim relinquere seculorum conditorem: et diligere seculum: Et seruire creature potius quam creatori. Consilium inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est: Id est contempsistis humilem aduentum filii dei: quia in eo non vidistis pompam seculi: vt hi quos vocabat: in deo solo spem ponerent: non in rebus transeuntibus. Quis dabit ex syon salutare israel: Subauditur nisi ipse cuius humilitatem contempsistis. Ipse enim in claritate venturus est ad iudicium viuorum et mortuorum regnumque iustorum: Vt quoniam isto humili aduentu facta est cecitas ex parte israel vt plenitudo gentium intraret: in illo alio fiat quod sequitur: Et sic omnis israel saluus fieret. Pro iudeis enim Apostolus etiam illud Esaie testimonium accepit: quod dictum est: Veniet ex syon qui auertat impietatem ab iacob. Sicut hic positum est: Quis dabit ex syon salutare israel: Cum auerterit dominus captiuitatem plebis sue: exultabit iacob et letabitur israel. Repetitio est sicut solet: Nam idem puto esse letabitur israel. quod est exultabit iacob.

Al. plebem meam.
Al. escam.

Ro. v.

Al. domus.

Ro. xi.

Explicit Tractatus de ps. XIII.

Incipit Tractatus de ps. XIIII.

Psalmus ipsi Dauid.

D E hoc titulo nulla questio est.

A
Al. inhabitabit.
Ps. 23.

D Omine quis peregrinabitur in tabernaculo tuo. Quamquam aliqui ponant tabernaculum etiam pro habitatione sempiterna: tamen cum proprie accipitur tabernaculum: belli res est. Vnde et contubernales milites dicuntur. tanquam simul habentes tabernacula. Hic sensus adiuuatur ex eo quod dictum est: quis peregrinabitur. Ad tempus enim cum diabolo dimicamus: et tunc opus est tabernaculo quo nos refugiamus: Quod significat maxime fidem temporalis dispensationis: que pro nobis acta est temporaliter per incarnationem domini. Et quis requiescet in monte sancto tuo: Hic fortasse iam ipsam eternam habitationem significat vt montem intelligamus supereminentiam charitatis christi in vita eterna. Qui ingreditur sine macula: et operatur iusticiam. Hoc proposuit: deinceps id exequitur. Qui loquitur veritatem in corde suo. Nonnulli enim in labiis habent veritatem: et in corde non habent. Tanquam si aliquis dolose ostendat viam sciens in ea esse latrones: et dicat: si hac ieris: a latronibus tutus eris: et contingat vt vere non ibi latrones inueniantur: Verum iste locutus est. sed non in corde suo: aliud enim putabat: et nesciens verum dixit. Ergo parum est verum loqui nisi etiam in corde ita sit. Qui non egit dolum in lingua sua. Lingua agitur dolus cum aliud ore profertur: aliud pectore tegitur. Nec fecit proximo suo malum. Proximum omnem hominem accipi oportere: notum est. Et opprobrium non accepit aduersus proximum suum: Id est non libenter aut temere credidit criminatori. Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus. Ista perfectio est: vt nihil in homine valeat malignus: et vt hoc sit in conspectu eius: id est certissime nouerit malignum non esse: nisi cum animus a specie sui creatoris eterna et incommutabili ad creature speciem auertitur. que de nihilo facta est.

Al. Aut.

Timentes autem dominum glorificat. Vt per ipse dominus: Initium autem sapientie timor domini. Sicut que illa superiora pertinent ad perfectos: ita ea que nunc dicturus est: pertinent ad incipientes. Qui iurat proximo suo et non decipit: qui pecuniam suam non dedit ad vsuram: et munera super innocentes non accepit. Ista non sunt magna: Sed qui nec ista potest: multo minus potest loqui veritatem in corde suo: et non dolum agere in lingua sua: sed vt est in corde verum: ita proferre et habere in ore: est est: non non: Et non facere proximo suo malum: id est nulli homini: Et opprobrium non accipere aduersus proximum suum. Que sunt perfectorum: in quorum conspectu ad nihilum deductus est malignus: Tamen etiam ista minora ita concludit. Qui facit hec: non commouebitur in eternum: Id est peruenit ad illa maiora: in quibus est magna et inconcussa stabilitas. Nam et ipsa tempora non sine causa fortasse sic variata sunt: vt in superiore conclusione preteritum tempus poneretur: in hac autem futurum. Nam ibi dictum est: Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus: Hic autem: Non commouebitur in eternum.

Ps.

Explicit Tractatus de ps. XIIII.

Incipit Tractatus de ps. XV.

Tituli inscriptio ipsi Dauid.

R Ex noster in hoc psalmo loquitur ex persona suscepti hominis humane: de quo titulus regalis tempore passionis inscriptus emicuit: Dicit autem hec:

C Onserua me domine quoniam in te speraui: dixi domino deus meus es tu: quoniam bonorum meorum non eges. Quoniam bonis meis non expectas tu fieri beatus. Sanctis qui sunt in terra eius. Sanctis qui in terra viuentium spem suam posuerunt: ciuibus hierusalem celestis: quorum conuersatio spiritualis per anchoram spei in illa patria figitur: que recte dei terra nominatur: quamuis adhuc et hic in ista carne versentur. Mirificauit omnes voluntates meas in illis. His que sanctis miras fecit omnes voluntates meas in profectu eorum: quod senserunt quid eis profuerit: et humanitas mee diuinitatis vt morerer: et diuinitas humanitatis vt resurgerem. Multiplicate sunt infirmitates eorum: Non ad perniciem: sed vt medicum desiderarent. Postea accelerauerunt. Itaque post multiplicatas infirmitates: accelerauerunt: vt sanarentur. Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus: Erunt enim conuenticula eorum non carnalia: nec de sanguinibus pecorum: mitigatus congregabo eos. Nec memor ero nominum illorum per labia mea. Sed spirituali mutatione obliuiscentur quid fuerint: Nec a me iam vel peccatores: vel inimici vel homines: sed iusti et fratres mei et filii dei vocabuntur per pacem meam. Dominus pars hereditatis mee. Possidebunt enim mecum hereditatem ipsum deum. Eligant sibi alii partes quibus

fruant terrenas ⁊ tꝑales: portio sctōꝝ dñs etern⁹ ē.
Et calicis mei. Bibāt alij mortiferas volupta
tes: portio calicis mei dñs est. Qđ dico mei: adiun
go ecclīam: Quia vbi caput: ibi ⁊ corpus. Nā in he
reditatē cōgregabo cōuēticula eoꝝ: ⁊ ꝑ calicis ebri
etatē obliuiscar noīa vetera eoꝝ. Tu es q̄ restitues
mihi hereditatē meā. Ut nota sit et his qs li
bero: claritas qua erā apud te priusq̄ mūd⁹ fieret:
Nō enim restitues mihi qđ nō amisi: sed restitues
his q̄ amiserūt ei⁹ claritatꝭ noticiā: In q̄bus qꝛ ego
sum: mihi restitues. Funes ceciderūt mihi in
ꝑclaris. Limites possessiōis meę in tua claritate
tanq̄ sorte ceciderūt: velut possessio sacerdotū ⁊ le
uitaꝝ deus est. Etenī hereditas mea ꝑclara
est mihi. Etenī hereditas mea ꝑclara ē: nō oīb⁹:
sed vidētib⁹: In q̄bus qꝛ ego sum: mihi est. Bene
B dicā dñm q̄ mihi tribuit intellectum: Quo
ista hereditas videri ⁊ possideri potest. Insuꝑ au
tē ⁊ vsq̄ ad noctē †emēdauerunt me renes
Al. † increpuerūt. mei. Suꝑ intellectū aūt vsq̄ ad mortem erudiuit
me inferior pars mea: carnis assumptio: vt experi
rer tenebras mortalitatis: q̄s ille intellect⁹ nō habꝫ.
Act. 2. Prouidebā dominū in cōspectu meo sēꝑ.
Sed veniēs in ea q̄ trāseūt: nō abstuli oculū ab eo
qui semꝑ manet: hoc ꝓuidēs: vt in eum post tꝑalia
ꝑacta recurrerē. Qm̄ a dextris ē mihi ne cō
mouear. Qm̄ fauet mihi: vt stabiliter in eo ꝑma
Al. † letatum. neam. Propter hoc †iocundatū est cor me
um: ⁊ exultauit lingua mea. Propter hoc et
ī cogitatiōib⁹ meis iocūditas: ⁊ ī verbis exultatio.
Insuꝑ ⁊ caro mea requiescet in spe. Insuꝑ et
caro mea nō deficiet in interitū: sed in spe resurre
ctionis obdormiet. Qm̄ nō derelinques ani
mā meā in inferno. Qm̄ neq̄ aīam meā inferis
Act. 13. possidendā dabis. Neq̄ dabis scm̄ tuū vide
re corruptionē. Neq̄ scīificatū corpus: ꝑ qđ et
alij scīificādi sunt: corrūpi pacieris. Notas mihi
fecisti vias vitę. Notas fecisti ꝑ me hūilitatꝭ vi
as: vt ad vitā redirēt hoīes: vñ ꝑ supbiā ceciderāt:
In q̄b⁹ qꝛ ego sum: notas mihi fecisti. Adimple
bis me leticia cū vultu tuo. Adimplebis eos
leticia: vt nō vltra q̄rāt aliq̄d: cū facie ad faciē te vi
derint: In q̄bus qꝛ ego sum: me adimplebis. †De
Al. † Delectatiōnes. lectatio in dextera tua vsq̄ in finē. Delecta
tio est in fauore ⁊ in ꝓpitiatione tua in hui⁹ vitę iti
nere: ꝑducēs vsq̄ ad finē glīę cōspectus tui.

Explicit Tractatus de ps̄. XV.

Incipit Tractatus de ps̄. XVI.

Oratio ipsi Dauid.

A b Ec est personę dñi tribuenda: adiuncta ec
clesia quę corpus eius est.

Exaudi de⁹ iusticiā meā: intēde deꝑ
e cationi meę. Aurib⁹ ꝑcipe orōnem
meā: nō in labijs dolosis. Nō ad te ī
labijs dolosis ꝓcedentē. A vultu tuo iudiciū
meū ꝓdeat. Ex illuminatiōe noticię tuę veꝝ iu
dicē. Aut certe nō in labijs dolosis: a vultu tuo iudi
ciū meū ꝓdeat: vt scꝫ nō ꝓferā iudicās aliud q̄ī te
intelligo. Oculi mei videāt equitatē. Oculi mei
videant equitatē cordis vniq̄ oculi. Probasti cor
meū ⁊ visitasti nocte: Quia ipm̄ cor meū visi
tatiōe tribulationis ꝓbatū est. Igne me exami
nasti: ⁊ nō ē inuēta in me iniq̄tas. Non aūt

nox tm̄: qꝛ ꝑturbare assolet: sed etiam ignis qꝛ vrit
vocāda est ipa tribulatio: q̄ examinat⁹ iustus inuē
tus sum. Ut non loquat os meū opa hoīm.
Ut aliud non ꝓcedat ex ore meo: q̄ id qđ ꝑtinet ad 1 scꝫ .d. l. 47.
gloriā ⁊ laudē tuā: nō ad opa hominū: q̄ faciūt ꝑ veriū vt.
ter volūtatē tuā. Propter vba labioꝝ tuorū.
Propter vba pacis tuę: vel ꝓphetarū tuoꝝ. Ego
custodiui vias duras. Ego custodiui vias la
boriosas: mortalitatis hūanę atq̄ passionis. † Ad Al. † Perfice.
ꝑficiendos gressus meos: in semitis tuis.
Ut ꝑficeret charitas ecclię in itinerib⁹ angustis: q̄
bus venit ad requiē tuā. Ut nō moueant vesti
gia mea. Ut nō moueant signa itineris mei: quę
tāq̄ vestigia sacramētis ⁊ scripturis aplicas impsͣ
sa sunt: q̄ intueant ⁊ obseruēt q̄ me seq volunt. Aut
certe vt etiā stabiliter in eternitate ꝑmaneā: postea
q̄ ꝑegi vias duras: ⁊ in angustijs semitaꝝ tuarum
gressus ꝑfeci. Ego clamaui qm̄ exaudisti me
deus. Ego libera ⁊ valida intētiōe ꝑces ad te dire
xi: qm̄ vt hāc habere possem: exaudisti me infirmi⁹
oratē. Inclina aurē tuā mihi: ⁊ exaudi ver
ba mea. Nō deserat exauditio tua hūilitatē meā.
Mirifica misericordias tuas. Nō vilescant
miscōię tuę: ne minus ament. Qui saluos facis
sperātes in te. A resistētib⁹ dexterę tuę. A
resistētib⁹ fauori: q̄ mihi faues. Custodi me dñe
vt pupillā oculi. Custodi me vt pupillā oculi:
q̄ apparet ꝑparua ⁊ exigua: ꝑ eā tm̄ dirigit acies lu
minis: q̄ lux ⁊ tenebre diiudicant: sicut ꝑ christi hu
manitatē diuinitas iudicij: discernēs inter iustos et
pctōres. †In tegmine alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me. Al. † Sb vmbra
In munimēto charitatis ⁊ misericordię tuę ꝓteges
B me. A facie impioꝝ q̄ me afflixerūt. Inimi
ci mei aīam meā circūdederūt: adipē suū
ꝯcluserunt. Leticia sua pingui coopti sunt: post
ea q̄ cupiditas eoꝝ de scelere saciata est. Os eoꝝ
locutū est supbiā. Et ꝓpterea os eoꝝ locutū est
supbiam: dicēdo: Aue rex iudeorum: ⁊ cetera talia. Matth. 27.
Proijciētes me nūc circumdederunt me.
Proijciētes me extra ciuitatē: nūc circūdedeꝛt me
in cruce. Oculos suos statuerūt declinare ī
terrā. Intētionē cordis sui statuerūt declinare in
ista terrena: putantes magnū malū ꝑpeti eū q̄ occi
debat: ⁊ se nullū q̄ occidebāt. Susceperūt me si
cut leo parat⁹ ad ꝑdā: Susceperūt me sicut il
le aduersari⁹ circūiens: q̄rens quē deuoret. Et sicͭ 1. Petri. 5
catulus leonis habitās in †occultis. Et sicͭ Al. † abditis.
catul⁹ ei⁹: ꝓpl's cui dictū est: Uos ex parte diabolo Ioh. 8.
estis: cogitans de insidijs quib⁹ iustū circūueniret
⁊ ꝑderet. Exurge dñe ꝑueni eos ⁊† subuerte Al. † supplāta.
eos: Exurge dñe: quē dormire arbitrant: ⁊ iniqui
tates hominū nō curare: ante exercent malicia sua:
vt factū eoꝝ vindicta ꝑueniat: ⁊ ita subuerte eos.
†Erue animā meā ab impijs. Erue animam Al. † Eripe.
meā resuscitādo me a morte: quę mihi ab impijs ir
rogata est. Frameā tuā ab inimicis manus
tuę. Anima enī mea framea tua est: quā assūpsit
manus tua: id est eterna vtus tua: vt per ipam re
gna debellet iniquitatis: ⁊ diuidat iustos ab impijs.
Hanc ergo erue ab inimicis man⁹ tuę: hoc est vtu
tis tuę: hoc est ab inimicis meis. Dñe †ꝑdēs eos Al. † a paucis d
de terra: dispte eos in vita eorū: Dñe ꝑde terra diuide eos.
eos de terra quā inhabitāt: dispertire eos ꝑ orbem

terrarū in ista vita: quā solā suā vitā putant: ꝗ eter/
nam desperant. Et de absconditis tuis adim/
pletus est venter eorū. Non solū autē ista pena
1. sen. dis. 36. eos ꝓsequeꝶ visibilis: sed etiā de peccatis que tāꝗ̄
illa enim. tenebre absconduntꝶ a lumine veritatis tue: adimple/
ta est memoria eorū: vt obliuiscantꝶ deū. Saturati
T. r. [illegible] sūt porcina. Saturati sūt i nūdicia [illegible]
[illegible] [illegible] sermonē dei. Et reliquerunt reliq
as paruulis suis. Et reliqrūt reliqas puulis su/
Math. 27. [illegible] Sanguis eius sup nos et sup filios nr̄os. Ego
autem in iusticia apparebo in ꝯspectu
tuo. Ego aūt ꝗ nō apparui eis: ꝗ corde sordido et
tenebroso lucē sapiētie tue videre nō pñt: in tua iu/
T. r. apparuerit sticia apparebo i ꝯspectu tuo. Satiabor dū ma
nifestabitꝶ gl'ia tua. Et cū illi saturati sunt imun
dicia sua: vt me intelligere nō possint: ego satiabor
dū manifestabitꝶ gl'ia tua in his ꝗ me intelligūt. Sa
ne illo versu vbi dictū ē: Saturati sūt porcina: nōnul
la exemplaria: Saturati sūt filiis habēt. Ex ambi/
guo enī greco iterp̄tatio duplex euenit. Filios aūt
opa itelligim⁹. Et sicut bona opa bonos filios: ita
malos mala. Explicit Tractatus de ps̄. XVI.

Incipit Tractatus de ps̄. XVII.

A I N finē puero dñi: ipsi Dauid: hoc ē
manu forti christo ꝯm hoīem. Que locu
2. Reg. 22. tus est dño v̄ba cātici huius: in die ꝗ̄ eripu/
it eū dñs de manu oim inimicorū ei⁹: et de
manu Saul: ꝛ dixit: In die ꝗ eripuit eū dñs de
manu oim inimicorū ei⁹: ꝛ de manu Saul: hoc ē re/
gis iudeorū: quē sibi ipsi petierūt. Nā sicut Dauid
1. Reg. 8. manu fortis: ita Saul petitio interp̄tatur. Notū
est aūt quō ille pp̄l's regē sibi petierit ꝛ acceperit: nō
ꝯm dei ꝯ ꝯm suā volūtatē. Dicat ergo h̄ christ⁹ ꝛ eccl'a:
id est totū christi caput et corpus.

B D Iligam te dñe virtus mea. Diligā te
T. r. fortitudo. dñe: p quē fortis sum. Dñe firmamētū
meū ꝛ refugiū meū ꝛ liberator me⁹.
Dñe ꝗ me firmasti: qr refugi ad te. Refugi aūt: qr li
berasti me. De⁹ me⁹ adiutor me⁹ ꝛ sperabo i
eū. De⁹ me⁹ ꝗ mihi adiutoriū p̄us vocatiōis tue
p̄stitisti: vt sperare i te possim. Protector me⁹ ꝛ
T. r. susceptor. cornu salutis mee ꝛ redēptor meus. Pro/
tector me⁹: qr nō de me p̄sumpsi: ꝗ̄si erigēs aduer/
sum te cornu supbie: ꝯ teip̄m cornu: h̄ est firmā celsi
tudinē salutis iueni: Quod vt inuenirē: redemisti me.
Laudās inuocabo dñm: et ab inimicis meis
2. Reg. 22. saluus ero. Nō meā gl'iam ꝯ dñi q̄rēs inuocabo
Ps. 114. eū: ꝛ nō erit vñ mihi noceāt impietatis errores. Cir
cūdederūt me dolores mortis. Circūdede/
rūt me dolores mortis: id est carnis. Et torrētes
iniquitatis ꝯturbauerūt me. Turbe iniq̄ ad tē/
pus cōmote: velut flumina pluuialia cito desitura:
egerūt vt ꝯturbarēt me. Dolores inferni circū
dederūt me. In his ꝗ me circūdederūt vt perde
rēt me: erāt dolores inuidentie: ꝗ mortē opantꝶ: p du/
T. r. Preoccu/ cūtq; ad ifernū pctī. Preuenerūt me laquei mor
pauerunt. tis. Preuenerūt me vt p̄ores nocere vellēt: qd eis
postea redderetꝶ. Tales aūt hoīes capiūt in pditio/
nē: qb⁹ male ꝑsuaserūt iactatiōe iusticie. Cui⁹ non
T. r. In tribu/ te ꝯ [illegible] aduersus gentes gl'iantꝶ. Et i pressura
latione. mea inuocaui dñm: ꝛ ad deū meū clama/
ui. Et exaudiuit de tēplo sctō suo vocē me
am. Exaudiuit de corde meo in ꝗ habitat vocem

meā. Et clamor me⁹ in ꝯspectu ei⁹. Et clamor
me⁹: quē nō in aurib⁹ hoīm: ꝯ corā ipso int⁹ habeo.
Introiuit in aures ei⁹. Et cōmota ē ꝛ cōtre
muit terra. Ita clarificato filio hoīs: cōmoti sūt
et cōtremuerūt pctōres. Et fūdamēta mōtium
ꝯturbata sūt. Et spes supborū ꝗ in h̄ seclo fuerūt:
ꝯturbate sūt. Et cōmota sūt: qm̄ irat⁹ est eis.
Ut scz iā firmamētū nō haberet in cordib⁹ hominū
spes tpaliū bonorū. Ascēdit fum⁹ i ira ei⁹. Ascē
dit lachrymosa dep̄catio penitētiū: cū cognouissēt
ꝗ̄ minetꝶ de⁹ impiis. Et ignis a facie ei⁹ exar
descit. Et flagrātia charitatis post penitētiā de no/ T. r. ign[is]
ticia ei⁹ inardescat. Carbones succēsi sunt ab
eo. Qui iā mortui erāt deserti ab igne boni deside/
rii ac luce iusticie: ꝛ frigidi tenebrosiq; remāserant:
rursus accēsi ꝛ illuminati reuixerūt. Et iclinauit
celos ꝛ descēdit. Et humiliauit iustū: vt descēde/
rēt ad hoīm infirmitatē. Et caligo sub pedib⁹
eius. Et impii ꝗ terrena sapiūt: caligie malicie sue
nō eū cognouerūt. Terra enī sb pedib⁹ ei⁹: tāꝗ̄ sca
bellū pedū ei⁹. Et ascēdit sup cherubin et vo
lauit. Et exaltat⁹ est sup plenitudinē sciētie: vt ne/
mo ad eū ꝑueniret nisi p charitatē. Plenitudo enī
legis charitas. Et cito se incōprehēsibilē esse mon/
strauit dilectorib⁹ suis: ne illū corporeis imaginati
onib⁹ cōprehēdi arbitrarentꝶ. Volauit sup pen
nas vētorū. Illa aūt celeritas ꝗ̄ se incōprehēsibi/
lē esse mōstrauit: sup virtutes aiarū ē: qb⁹ se velut pē
nis a terrenis timorib⁹ in auras libratis attollunt.
Et posuit tenebras latibulū suū. Et posuit
obscuritatē sacramētorū: ꝛ occultā spem in corde cre
dentiū vbi lateret ipse: nō eos deserens. In his etiā
tenebris: vbi p fidē adhuc ambulam⁹: nō p speciē: 2. Co[r].
q̄ādiu qd nō videm⁹: speram⁹: ꝛ p patiētiā expecta/ Ro. 8.
mus. In circūitu ei⁹ tabernaculū eius. Con
uersi tn̄ ipm ambiūt ꝗ credūt ei: qr in medio eorū ē:
cū oib⁹ eq̄liter fauet: in qb⁹ tāꝗ̄ in tabnaculo habi
tat h̄ tpe. Tenebrosa aq̄ in nubibus aeris.
Nec ꝓpterea q̄sq; in illa luce ꝗ̄ futura est: cū ex fide
ad speciē venerim⁹: iā se esse arbitretꝶ: si scp̄turas re/
cte intelligit. In ꝓphis enī atq; in oib⁹ diuini v̄bi
p̄dicatorib⁹ obscura doctria ē. Pre fulgore i cō/
spectu eius. In cōpatiōe fulgoris: ꝗ est in cōspe/
ctu manifestatiōis ei⁹. Nubes ipsi⁹ trāsierunt.
Predicatores v̄bi ei⁹ nō iā in iudee finib⁹ ꝯtinentꝶ:
ꝯ trāsierūt ad gētes. Grādo ꝛ carbones ignis.
Obiurgatiōes figurate: qb⁹ velut grandine corda
dura tunduntꝶ. Si aūt terra culta ꝛ mitis: id est pi⁹
anim⁹: exceperit duriciā grādinis: in aquā eadē ter/
ra fulgurata ꝛ q̄si cōgelate obiurgatiōis: id est i do/
ctrinā satiātē resoluitꝶ: Igne aūt charitatis accensa
corda reuiuiscūt. Hec oia in nubib⁹ ipi⁹ ad gentes
trāsierūt. Et intonuit de celo dñs. Et euāgelica
fiducia: de corde iusti sonuit dñs. Et altissim⁹ de/
dit vocē suā. Ut in ꝓfundo rerū hūanarū audire/
m⁹ celestia. Et misit sagittas suas ꝛ dissipauit T. r. [illegible]
eos. Et emisit euāgelistas pēnis virtutū recta itine
ra trāsuolātes: nō suis: ꝯ ei⁹ a quo missi sūt viribus.
Et dispersit eos ad quos missi sunt: vt alus eorū
esset odor vite in vitā: aliis odor mortis i mortem. 2. [Cor.]
Et coruscationes multiplicauit ꝛ ꝯturba T. r. [illegible]
uit eos. Et miracula multiplicauit ꝛ ꝯturbauit eos.
Et apparuerūt fōtes aq̄rū. Et apparuerūt ꝗ̄ fa/

Job.4. cti erāt in ꝓdicātib⁹ fontes aq̄r salutū i vitā eternā.
Et reuelata sūt fūdamēta orbis terrar. Et
reuelata sūt ꝓphe q̄ nō intelligebant: sup q̄s edifica
ret orbis terrar credēs dn̄m. Ab increpatione
Matth.4. tua dn̄e: Clamāt: Appropinquabit sup vos regnū
Luc.13. dei. Ab inspiratiōe spūs ire tue: Dicēs: nisi
penitētiā egeritis: oēs similiter moriemini. Misit
e sūmo r accepit me: Uocādo ex gētib⁹ i here
Eph.5. ditatē gl'osā ecclam nō habētē maculā neq̄ rugā.
Al. † de aq̄s mul Assumpsit me d' multitudie aq̄r. Assumpsit
me de multitudine ploꝝ. Eruit me de inimicis
Al. † Eripuit. meis fortissimus. Eruit me de inimicis meis: q̄
ꝑualuerit ad affligēdū r pdendū: istā tpalē vitā meā.
Et ab his q̄ oderūt me: qm̄ cōfortati sunt
sup me. Qm̄ diu sb ipis sum ignorās deū. Preue
nerūt me in die afflictiōis meę. Preuenerunt mi
hi nocuerūt in tpe: q̄ mortale r laboriosū corp⁹ ge
Al. † protector ro. Et fact' ē dn̄s † firmamētū meum. Et q̄m
a nextitudie miseriar firmamētū terrene voluptat'
cōtribulatū atq̄ cōuulsū ē: fact⁹ ē dn̄s firmamentū
2. Reg. 22. meū. Et eduxit me in latitudinē. Et qz carna
les ꝑmerēar angustias: eduxit me i spūalē latitu
Al. † Saluū me fecit. dinē fidei. Eruit me: qm̄ voluit me. Eruit me
qm̄ voluit me: anteq̄ illū ego vellē: eruit me ab ini
micis meis potētissimis: q̄ mihi inuidabāt iā volen
ti eū. Et ab his q̄ oderūt me: qz volo eū. Et retri
buet mihi dn̄s fm̄ iusticiā meā. Et retribuet
mihi dn̄s fm̄ iusticiā bone volūtatis: q̄ ꝑor ꝑbuit
misericordiam: anteq̄ haberē bonā voluntatē. Et fm̄
puritatē manuū mearū retribuet mihi. Et
fm̄ puritatē factoꝝ meoꝝ retribuet mihi: q̄ tribuit
vt bn̄ facerē: educēdo me in latitudinē fidei. Quia
custodiui vias dn̄i: Ut latitudo bonoꝝ opeꝝ q̄
p fidē sūt: r lōganimitas pseuerādi cōsequatur. Nec
impie gessi a deo meo. Qm̄ oīa iudicia ei⁹
Al. † nō habet. in cō spectu meo † sūt sp. Qm̄ oīa iudicia ei⁹: id
est et pmia iustoꝝ: r penas impioꝝ: r flagella corrigē
doꝝ: r tēptatiōes ꝓbādoꝝ: pseuerādi ꝯtemplatiōe
cōsidero. Et iusticias ei⁹ nō repuli a me. Qd
faciūt deficientes sb sarcina eaꝝ: r reuertunt ad vo
mitū suū. Et ero immaculat' cū eo: r obserua
bo me ab iniq̄tate mea. Et retribuet mihi
dn̄s fm̄ iusticiā meā. Itaq̄ nō solū ꝓpter lati
Gal.5. tudinē fidei q̄ p dilectionē opat: s; etiā ꝓpt lōgitudi
nē pseuerātie: retribuet mihi dn̄s fm̄ iusticiā meā.
Et fm̄ puritatē manuū mear in cōspectu
oculoꝝ ei⁹. Nō qd hoīes vidēt: s; in ꝯspectu oculoꝝ
2. Cor. 4. ei⁹. Qm̄ q̄ videnk tpalia sūt: q̄ aūt nō videnk: eterna:
q̄ ptinet altitudo spei. Cū scō scūs eris. Est etiā
occulta ꝓfūditas: q̄ intelligeris cū scō scūs: qz tu
sctificas. Et cū viro innocēte innocēs eris.
Et cū viro innocēte innocēs eris: qz tu nulli noces:
Prouer.5. s; criminibus peccatoꝝ suoꝝ vnusq̄sq̄ costringit. Et cū
electo elect eris: Et ab eo quē eligis eligeris. Et
Al. † peruerteris. cū puerso † puertis eris. Et cū puerso videris
Ezech.18. puersus: qm̄ dicunt: nō est recta via dn̄i: r ipoꝝ via
nō ē recta. Qm̄ tu ppl'm hūilē saluū facies.
Hoc aūt puersum videt puersis: qd cōfitētes peccatā
sua saluos facies. Et oclos supboꝝ hūiliabis.
Ro. 1. Ignorātes aūt dei iustitiā r suā volentes cōstituere:
hūiliabis. Qm̄ tu illuminabis lucernā meā
dn̄e. Qm̄ nō ē lumē nr̄m ex nobis: s; tu illuminab
lucernā meā dn̄e. De⁹ me⁹ illumina tenebras

meas. Nos eni pctīs nr̄is tenebre sum⁹: s; de⁹ me
us illuminab tenebras meas. Qm̄ † a te eruar a Al. † a te eru...
tēptatiōe. Qm̄ nō a me: s; a te eruar a tēptatione.
Et in deo meo trāsgrediar murū. Et nō in me
s; in deo meo h trāsgrediar murū: quē inter hoīes et
celestē hierl'm peccatā erexerūt. De⁹ me⁹ † immacula Al. † ...
ta via ei⁹. De⁹ me⁹ nō venit in hoīes: nisi mūda
uerint viā fidei q̄ veniat ad eos: qz immaculata est
via ei⁹. Eloq̄a dn̄i igne examinata. Eloquia
dn̄i igne tribulationis ꝓbanc. Protector est oīm
sperātiū in se. Et oēs q̄ nō in seipsis: s; in illo spe
rāt: eadē tribulatiōe nō ꝯsumunk. Spes eni sequit
fidē. Qm̄ q̄s de⁹ ꝑter dn̄m: Qm̄ q̄s ꝑter dn̄m 2. Reg. 22
cui seruim⁹. Et q̄s de⁹ ꝑter deū nostrū: Et q̄s
de⁹ ꝑter dn̄m: quē post bonā seruitutē: tāq̄ heredi
tatē sperātes filij possidem⁹: De⁹ q̄ ꝑcinxit me
vtute. De⁹ q̄ ꝑcinxit me vt fortis sim: ne diffluen
tes sin⁹ cupiditatis impediāt opa r gressus meos.
Et posuit imaculatā viā meā. Et posuit ima
culatā viā charitatis: q̄ ad illū veniā: sic imaculata
ē via fidei q̄ venit ad me. Qui pfecit pedes me
os tanq̄ † ceruū. Qui pficit amorē meū ad trāscē Al. † ceruo
dēda spinosa r vmbrosa implicamenta hui⁹ seculi.
Et sup excelsa statuet me. Et sup celestē habi
tationē: figet intētionē meā: vt implear in oēm ple
nitudinē dei. Qui docet man⁹ meas ad ꝓliū. 2. Reg. 22. Ps. 143.
Qui docet me opari ad supandos inimicos: q̄ nob
includere celestia regna conank. Et posuisti vt
arcū ereū brachia mea. Et posuisti ifatigabilē
itētionē bonoꝝ opm meoꝝ. Et dedisti mihi ꝓ
tectionē salutis tue: r dextera tua suscepit
me. Et fauor gratie tue suscepit me. Et disciplina
tua me † direxit in finē. Et correctio tua me de Al. † correxit.
uiare nō sinēs direxit: vt qcq̄d ago: in eū finē referā
q̄ coherek tibi. Et disciplina tua ipsa me do
cebit. Et eadē correctio tua me docebit ꝑuenire q̄
direxit. Dilatasti gressus meos † subter me. Al. † subtus.
Ne impedirēt carnales angustie: qm̄ latā fecisti cha
ritatē meā opantē hilariter: etiā de ipis q̄ subter me
sūt mortalib⁹ reb⁹ r mēbris. Et nō sūt infirma
ta vestigia mea. Et nō sūt infirmata: siue itinera
mea: siue signa q̄ impssi ad imitādū seq̄ntib⁹. Per
seq̄r inimicos meos r cōprehēdam illos.
Perseq̄r affectus carnales meos: nec ab eis cōpre
hēdar: s; cōprehēdā illos vt absūmank. Et nō cō
uertar donec deficiāt. Et ab ista intētiōe nō cō
uertar ad quietē: donec deficiāt q̄ obstrepūt mihi.
Cōfringā illos nec poterūt stare. Cōfringā
illos, nec durabūt aduersum me. Cadēt subt⁹ pe
des meos. Calcatis illis: ꝑponā amores qb⁹ am
bulo i eternū. Et ꝑcinxisti me vtute ad bellū.
Et cōstrinxisti fluctus desideria carnis mee vtute:
i ista tali pugna ꝑpediret. Supplātasti isurgē
tes in me † subter me. Decepi fecisti eos q̄ me i
seq̄bank. vt subter me fierēt: q̄ sup me esse cupiebāt. Al. † subtus.
Et inimicos meos dedisti mihi dorsū. Et i
nimicos meos cōuertisti: r dorsū mihi eos esse feci
sti: id ē vt seq̄rent me. Et † odio habētes me di
sperdidisti. Illos aūt eoꝝ q̄ in odio pdurauerūt: Al. † odientes.
dispdidisti. Clamauerūt nec erat qui saluos
faceret. Quis eni saluos faceret: qz tu nō saluos
faceres: Ad dn̄m: nec exaudiuit eos. Nec ad
quelibet. s; ad dn̄m clamauerūt: nec exauditione di

gios ad [illegible] nō recedētes a malitia sua. Et cō-
minuā illos vt puluerē ante faciē vēti. Et
cōminuā illos: Aridi enī sūt: nō recipiētes imbrem
misericordie dei: vt elati atq̄ inflati supbia: a spe firma z
icōcussa: tāq̄ a terre soliditate z stabilitate rapiant.
Ut lutū platearū delebo eos. Per latas q̄s
multi ambulāt pditiōis vias: luxuriātes z lubricos:
delebo eos. Eripies me de cōtradictiōib⁹ po
puli. Eripies me de [illegible] eorū q̄ dixerunt: Si
dimiseri⁹ eū: oēs seculū post illū ibit. Cōstitu-
es me in caput gētiū. Popul⁹ quē non co-
gnoui seruiuit mihi. Popu⁹ gentiū quē corpa-
li p̄sētia nō visitaui: seruiuit mihi. In obauditu
auris obediuit mihi. Neq̄ oculis me vidit: s; reci-
piēs p̄dicatores meos: i obauditu auris obediuit mi
hi. Filij alieni mētiti sūt mihi. Filij nō mei di
cendi [illegible] alieni [illegible] recte [illegible]. Eos ex patre dia-
bolo esse [illegible] sūt mihi. Filij alieni inuete-
rauerūt. Filij alieni: qb⁹ vt renouarent: nouū te-
stamentū attuli: in vetere hoīe remāserūt. Et clau
dicauerūt a semitis suis. Et tāq̄ vno pede de-
biles: qz vet⁹ tenētes: nouū respuerūt. Claudi effe-
cti sūt et [illegible] veteri lege pot⁹ traditiones suas
sequētes q̄ dei: Claudicabant enī de manib⁹ nō lotis:
qz tales erāt semite q̄s ipsi fecerāt z cōsuetudine tri
uerāt: aberrādo ab itineribus p̄ceptorū dei. Uiuit
dn̄s z bn̄dictus de⁹ me⁹. [illegible]
pere: mors est. Uiuit dn̄s z bn̄dict⁹ de⁹ me⁹. Et ex-
altet de⁹ salutis mee. Et nō terrena cōsuetudi-
ne de deo salutis mee sentiā: nec terrenā ipsam salu-
tem: s; in excelso de illo sperem. Deus q̄ das vin
dictas mihi. De⁹ q̄ vindicas me: subdēdo popu
los sub me. Liberator me⁹ de inimicis meis
iracūdis. Liberator me⁹ de inimicis meis iracū-
dis clamātib⁹: crucifige: crucifige iudeis. Ab insur
gētibus i me exaltabis me. A iudeis insurgē-
tib⁹ in me patientē: exaltabis me resurgentē. A vi-
ro iniquo eripies me. A regno eorū iniq̄ erues
me. Propterea cōfitebor tibi in gentibus
dn̄e. Propterea tibi p me cōfitebunt gentes dn̄e.
Et noī tuo psallā. Et lau⁹ [illegible] bonis opi
bus meis. Magnificās salutes regis ipius.
Deus q̄ magnificat vt admirabiles faciat salutes:
q̄s ei⁹ filius dat credētib⁹. Et faciēs misericordiam
christo suo. Deus q̄ facit misericordiam christo suo.
Dauid z semini ei⁹ vsq̄ in seculū. Ipsi libe-
ratori manu potēti: q̄ vicit hūc mūdū: z eos q̄ credūt
in euāgelio genuit in eternū. Quecūq̄ in h̄ psal
mo dicta sūt: q̄ ipi dn̄o [illegible] est capiti eccl'e con-
gruere nō p̄nt ad ecclesiam referēda sunt. Totus enī
christus h̄ loquit: in q̄ sunt oīa mēbra eius.

Explicit Tractat⁹ de ps. XVII.

Incipit Tractatus de ps. XVIII

In finem ps Dauid.

Titulus nōt⁹ est nec dn̄s iesus christus hec
dicit: sed de illo hec dicuntur.

Expositio prima.

Celi enarrāt gloriā dei. Iusti euāgeli-
ste in qb⁹ de⁹ tāq̄ in celis habitat exponūt
gloriā dn̄i nr̄i iesu christi: siue gloriam q̄ glorificauit pa
trē fili⁹ sup terrā. Et opa manuū ei⁹ annunci-
at firmamētū. Et facta virtutū dn̄i nr̄i annunciat
firmamētum: fiducia spūsancti celū factū: qd̄ antea

timore frā erat. Dies diei eructat vbū. Spū-
tus spūalib⁹ pfert plenitudinē incōmutabilis sapi-
entie dei: qd̄ vbū in p̄ncipio de⁹ apud deū est. Et
nox nocti annunciat scientiam. Et mortalitas
carnis tāq̄ lōge positis carnalib⁹ [illegible] insinuando:
annūciat futurā sciētiā. Nō sūt loquele neq̄ fmo
nes: quorū nō audiant voces eorū. Per q̄s nō
audite sunt voces euāgelistarū: cū oīb⁹ linguis euā-
geliū p̄dicaret. In oēm terrā exiuit son⁹ eorū:
et in fines orbis terre vba eorū. In sole po
suit tabernaculū suū. Dn̄s aūt vt aduersus re-
gna tpaliū errorū bellū gereret: nō pacē s; gladiū mis
surus in terrā: in tpe vel in manifestatiōe posuit tan
q̄ militare habitaculū suū h̄ est dispēsationē incar-
natiōis sue. Et ipse tāq̄ spōsus pcedens de
thalamo suo. Et ipse pcedēs de vtero virginali
vbi de⁹ nature humane tāq̄ spōsus spōse copulat⁹
est. Exultauit sicut gigas ad currendā viā.
Exultauit sicut fortissim⁹: z ceteros hoīes incōpa-
bili virtute p̄cedēs: nō ad habitādā viā: s; ad curren-
dā viā. Non enī in via pctōrū stetit. A sūmo celo
egressio eius. A patre egressio ei⁹ nō tpalis: s; et
na: q̄ de patre nat⁹ est. Et occursus ei⁹ vsq̄ ad
summū ei⁹. Et occurrit plenitudine diuinitatis vsq̄
ad eq̄litatē patris. Et nō ē q̄ se abscōdat a ca
lore ei⁹. Cū aūt vbū etiā caro factū est: z habita-
uit in nobis: mortalitatē nr̄am suscipiēs: nō pmisit
vllū mortaliū excusare se de vmbra mortis: z ipsum
enī penetrauit vbi calor. Lex dn̄i immaculata
puertēs animas. Lex g̃ dn̄i. ipse est. q̄ venit legē
implere nō soluere. Et immaculata lex: q̄ pctm̄ non
fecit: nec inuēt⁹ est dolus in ore ei⁹: nō pmens aīas
seruitutis iugo: s; ad se imitādū libertate puertens.
Testimoniū dn̄i fidele: sapiētiā p̄stās par-
uulis. Testimoniū dn̄i fidele: qz ne nō nouit pa-
trē nisi fili⁹: z cui voluerit fili⁹ reuelare: q̄ abscondi-
ta sūt a sapiētib⁹ z reuelata puulis: qm̄ de⁹ supbis
resistit: humilib⁹ aūt dat grām. Iusticie dn̄i recte
letificantes corda. Oēs iusticie dn̄i i illo recte:
q̄ nō docuit q̄ ipse nō fecit: vt q̄ imitarentur: corde
gauderent: in eis q̄ libere cū charitate facerēt: non
seruiliter cū timore. Preceptū dn̄i lucidū illu
minās oculos. Precepta dn̄i lucidā: sine vela-
mento carnaliū obseruationū: illuminās hoīs inte-
riores a specta. Timor dn̄i sanctus pmanēs i
seculū seculi. Timor dn̄i nō ille sb lege penalis
tpalia bona sibi subtrahi pertimescēs: quorū dilectione
aīa fornicat: s; cast⁹ q̄ ecclia spōsum suū: q̄nto ardē-
tius diligit: tāto diligēti⁹ cauet offendere: z ideo nō
foras mittit p̄sūmata dilectio timorē hunc: s; pma-
net in seculū secul. Iudicia dn̄i vera iustifica
ta in idipsum. Iudicia ei⁹: q̄ nō iudicat queq̄: s;
oīe iudiciū dedit filio vere iustificata incōmutabi-
liter. Neq̄ enī vel minat⁹ vel pollicit⁹ deus queq̄
fallit: aut quisq̄ vel impius supplicium vel pius p̄mium
ei⁹ pōt eripe. Desiderabilia sup aurū z lapidē
p̄ciosum multū. Siue multū siue ipm aurū z la-
pidē: siue multū p̄ciosū: siue multū desiderabilia:
tn̄ desiderabilia iudicia dei sup pōpas huius seculi: q̄
rū desiderio fit vt nō desiderent: s; timeant aut con
tēnant: aut non credant iudicia dei. Qd̄ si quisq̄ ipse
sit aurū lapisq̄ p̄ciosus vt igne nō cōsumat: s; assu-
mat in thesaurū dei: plus q̄ seipm desiderat iudicia

dei cui⁹ volūtatē ꝓponit sue. Et dulciora super mel ꝛ fauū. Et hec quāq̄ iā sit mel: q iā solut⁹ vite hui⁹ vinculis expectat diē: q veniat in epulas dei: siue adhuc sit fauus: vt q̄si cera circūplicet hac vita: nō huic cōcretus: ꝫ implēs eā cui opus sit aliqua pressura: nō opp̄mētis: ꝫ exp̄mentis man⁹ dei: q de tēpali vita in eternā eliquet: dulciora illi sunt iudicia dei: q̄ sibi ipse est: q: sup mel ꝛ fauū illi dulciora sūt. Etenim seruus tu⁹ custodit ea. Nā nō custodien ti amara dies dñi. In custodiēdo illa retributio multa. Nō in aliq̄ extraposito cōmodo: ꝫ i co ipo q iudicia dei custodiunt. multa retributio. Multa est: q: gaudetur in eis. Delicta q̄s intelligit: In delictis aūt q̄lis suauitas pōt esse: vbi nō ē intellectus: Qm̄ delicta q̄s intelligit: q̄ ipm oculū claudūt: cui suauis est ꝟitas: cui desiderabilia et dulcia sunt iudicia dei: Et sicut tenebre oculos: ita delicta mentē: nec lucē sinūt videre nec se. Ab occultis meis mūda me dñe. A cupiditatib⁹ in me latētib⁹: mūda me dñe. Et ab alienis parce seruo tuo. Ne seducar ab alijs. Neq̄ eni alienus capitur qui ē mūdus a suis. Parce itaq̄ ab alienis cupiditatib⁹: nō supbo ꝛ in sua ptāte esse cupiēti: ꝫ seruo tuo. Si mei nō fuerit dñati tūc immaculatus ero. Si mei non fuerint dñata occulta mea: et aliena pctā: tūc immaculat⁹ ero. Nō eni est certior origo pcti: ꝓter occultū suū: q cecidit diabol⁹: ꝛ alienum: q seduct⁹ est hō: vt ꝯsentiēdo suū faceret. Et mūdabor a delicto magno. Quo alio nisi superbie: Nō eni est maius delictum q̄ apostatare a deo: qd̄ est initiū supbie hois. Et vere ille immaculatus ē: q etiā h̄ delicto caret: q: h̄ est vltimū redeūtib⁹ ad deū: qd̄ recedētibus p̄mū fuit. Et erūt vt cōplaceāt eloq̄a oris mei: ꝛ meditatio cordis mei in cōspectu tuo sp. Meditatio cordis mei: nō ad iactātiā placēdi hoib⁹: q: iā nulla supbia est: ꝫ in ꝯspectu tuo sp: q ꝯsciētiā purā inspicit. Dñe adiutor me⁹ ꝛ redēptor me⁹. Dñe adiutor meus tendētis ad te: qm̄ redēptor me⁹ es tu vt tēderē ad te: ne q̄s vel sapiētie sue tribuēs qd̄ ad te ꝯuertit: vel virib⁹ qd̄ ad te ꝑuenit: magis repellat abs te q supbis resistis: q: mūdat⁹ nō est a delicto magno: nec cōplacuit in cōspectu tuo q redimis vt cōuertamur: ꝛ adiuuas vt ꝑueniamus ad te.

Expositio. II. de eodē ps.

Expectari dñm: vt ab occultis nr̄is mundet nos: ꝛ ab alienis parcat seruis suis: qd̄ hoc sit: intelligere debem⁹: vt hūana ratiōe: nō q̄si auiū voce cātem⁹. Nā ꝛ meruli ꝛ psitaci ꝛ corui ꝛ pice et huiusmodi volucres sepe ab hoib⁹ docent sonare qd̄ nesciūt. Scienter aūt cātare: nō aui ꝫ homi diuina voluntate ꝯcessum est. Et q̄ multi mali ꝛ luxuriosi sic cātāt: digna aurib⁹ suis ꝛ cordib⁹: nouim⁹ ꝛ dolem⁹. Eo eni peiores sūt: q nō possunt ignorare qd̄ cantāt. Sciūt eni se cātare flagicia: ꝛ tn̄ cātant tāto libētius q̄nto immūdi⁹: qm̄ tāto se putāt debere fieri letiores: q̄nto fuerint turpiores. Nos aūt q in ecclesia diuina eloq̄a cātare didicimus: simul etiā instare debem⁹ esse qd̄ scriptū est: Btūs ppl's q intelligit iubilationē. Proinde charissimi qd̄ cōsona voce cantauimus: sereno etiā corde nosse ac videre debemus. Rogauit eni dñm vnusq̄sq̄ nr̄m in h̄ cātico ꝛ dixit deo: Ab occultis meis mūda me dñe: ꝛ ab alie nis parce seruo tuo: Si mei nō fuerint dñata tūc immaculat⁹ ero: ꝛ mūdabor a delicto magno. Qd̄ vt hūi sciam⁹ qd̄ sit: ꝛ q̄le h̄ sit: ipius psalmi textū q̄ntū donat dñs breuiter ꝑcurram⁹. Cantat eni de christo: qd̄ euidēter ibi apparet: q: illic scriptū est: Ipse tanq̄ spōsus ꝓcedens de thalamo suo. Quis enim spōsus: nisi cui despōsata ē illa ꝟgo ab aplo: cui timet caste castus spōsi amic⁹: ne sicut serpēs euā fefellit astucia sua: sic ꝛ hui⁹ ꝟginis spōse christi sensus corrūpant a castitate q̄ est in christo: In hoc q̄ dño ꝛ saluatore nr̄o iesu christo: posita ē magna et plena grā: de q̄ dicit apl's iohānes: Et vidim⁹ gloriam ei⁹: gl'iam tāq̄ vnigeniti a patre: plenū grā ꝛ veritate. Hāc gl'iam: Celi enarrāt. Celi sancti sunt: eleuati a terra: portātes dñm: q̄q̄ gl'iam christi celum etiā qdāmmodo narrauit. Qñ narrauit: Quādo nato eodem dño: stella noua q̄ nunq̄ videbat: apparuit. Sed tn̄ sunt veriores ꝛ illustriores celi de quib⁹ cōsequēter ibi dicit: Nō sūt loq̄le neq̄ ꝟmones: q̄rū nō audiant voces eo⁊: In oēm terrā exiuit son⁹ eo⁊: ꝛ in fines orbis terre ꝟba eo⁊. Quo⁊ nisi celorum: Quo⁊ q̄ nisi aplo⁊: Ipi enarrāt nob gl'iam di: positā i christo iesu: p grāz i remissionē peccato⁊. Oēs eni peccauerūt ꝛ egēt gl'ia dei: iustificati gratis p sanguinē ipi⁹. Quia gratis: ideo gratia. Nō est eni grā nisi gratuita: q: nihil boni ante feceramus: vn̄ talia dona meremur. Mag' q: nō gratis inferret suppliciū: ideo gratis ꝓstitū est bn̄ficiū. Nihil ꝓcesserat in meritis nr̄is: nisi vn̄ dānari debe remus. Ille aūt nō ꝓpter nr̄am iusticiā: ꝫ ꝓpter suā miscd̄iam saluos nos fecit p lauacrū regeneratiōis. Hec est inquā gl'ia dei: hāc celi enarrauerūt. Hec ē inquā gl'ia dei: nō tua. Nihil eni boni fecisti: ꝛ tamē tantū bonū accepisti. Si q̄ ptines ad gl'am quā celi enarrauerūt: dic dño deo tuo: Deus meus miscd̄ia ei⁹ ꝑueniet me. Preuenit eni te: Vtiq̄ ꝑuenit: q: nihil in te boni inuenit. Preuenisti suppliciū ei⁹ supbiēdo: ille ꝑuenit suppliciū tuū pctā delēdo. Tanq̄ eni ex peccatore iustificat⁹: ex impio pi⁹ fact⁹: ex dānato regno assumptus: dic dño deo tuo: Nō nobis dñe nō nob: ꝫ nomi tuo da gl'iam. Dicamus nō nobis. Quib⁹ eni si q̄si nobis: Dicam⁹ inquā nō nob: q: si ita faceret sicut nobis: nō nisi penas infligeret nobis. Nō nobis: ꝫ nomi suo det gl'iam: q: nō fm̄ iniq̄tates nr̄as fecit nobis. Nō q̄ nobis dñe: nō nob. Repetitio: ꝯfirmatio ē. Nō nob dñe: ꝫ noi tuo da gl'iam. Hoc illi nouerāt celi: q enarrauerūt gl'iam dei. Et opa manuū ei⁹ annūciat firmamentū. Et qd̄ dictū est: gl'iam dei: hoc repetitū est: opa manuū ei⁹. Que opa manuū eius: Nō sicut q̄dā sentiunt: de⁹ ꝟbo fecit oia: ꝛ tāq̄ p̄stātiorē ceteris homi nem suis manib⁹ fec. Nō ita sentiēdū est. Infirma est ista ꝛ nō satis elimata sentētia. Oīa eni ꝟbo fecit. Nā licet opa dei diuersa narrent: in q̄b⁹ hoiem ad imaginē suā fecit: tamē oīa p ip̄m facta sunt: et sine ipo factum est nihil. Qd̄ aūt ad manus dei attinet: ꝛ de celis dictū ē: Et opera manuū tuarū sūt celi. Et ne putes etiā ibi celos sanctos dictos: subiecit: Ipsi peribūt: tu aūt ꝑmanebis. Ergo nō solum homies: sed etiā celos qui peribūt deus manibus suis fecit: cui dictū est: Opera manuū tuarū sūt celi. Et de terra hoc idē dictū est: Qm̄ ipius est mare et ip̄e fecit illud: ꝛ aridā manus eius fundauerunt.

Margin notes: D — gr. ꝛ custodiens ... — 2. Cor. xj. — Ioh. j. — Al. dñata. — Al. maximo. — Ecci. 10. — Ro. 10. — Ro. 3. — Ad Titū. 3. — Ps. 58. — Enchiri. ca. 3j. i fi. et. 76. — Ro. 4. — Ps. 113. — C — D — E — Ps. 88. — Gen. 2. — Gen. j. — Ioh. j. — Ps. 101. — Ps. 94.

Ergo et si celos manibꝰ et terrā manibꝰ: nō solū ho-
minē manibus: et si celos v̄bo: et terrā v̄bo: q̄ et ho-
minē v̄bo. Qd̄ v̄bo: h̄ manu: et qd̄ manu: hoc ver-
bo. Nō eni humanis mēbris statura dei distincta ē:
qui vbiqꝫ totꝰ est: et nullo cōtinetꝰ loco. Qd̄ ergo ver
bo fecit: sapientia fecit: qd̄ manu fecit: virtute fecit.
I. Cor. I. Christꝰ est aūt dei virtus et dei sapiētia. Oīa autē
Joh. I. p ipm̄ facta sunt: et sine ipo factū est nihil. Enarra-
rūt: enarrāt: enarrabūt celi gloriā dei. Enarrabunt
inqꝫ celi: hoc ē sancti gloriā dei a terra suspensi: deū
portātes: p̄ceptis tonātes: sapiētia coruscātes: illā
vt dixi gloriā dei qua salui facti sumꝰ indigni. Hanc
indignitatē: id est qr digni nō fuimꝰ: agnoscit filius
minor egestate cōstrictꝰ. Agnoscit inquā hanc indi-
gnitatē filiꝰ minor a patre lōge pegrinꝰ: demonum
cultor: tanq̄ porcoꝝ pastor: agnoscit gloriā dei: sed
egestate cōstrictus. Et qr illa gloria dei facti sumus:
Luc. 15. qd̄ digni nō fuimꝰ: dicit ad patrē suū: Nō sū dignꝰ
vocari filius tuꝰ. Infelix p humilitatē impetrat feli-
tatem: et eo se ostēdit dignū quo cōfitetꝰ indignum.
Hanc gloriā dei celi enarrāt: et opa manuū eiꝰ annun-
ciat firmamētū. Celū firmamētū: firmū cor: non ti-
midū cor. Annūciata eni sūt ista inter impios: inter
aduersus deo: inter amatores mūdi psecutoresqꝫ iu-
storū: inter seuiētē mūdū annūciata sunt ista. Sꝫ se-
uiens mūdus qd̄ poterat facere: qñ firmamētū ista
annūciabat: Annūciat firmamētū. Quid? Opera
manuū eius. Que sunt opa manuū eiꝰ? Gloria dei
illa qua salui facti sumꝰ. qua creati in bonis opibus
Eph. 2. sumꝰ. Ipsius eni sumꝰ figmentū: creati in christo ie-
su: in opibꝰ bonis. Nō solū quippe hoīes: sed etiam
Ps. 99. iustos: si tū sumꝰ: ipse fecit nos et nō ipsi nos. Dies
F diei eructat verbū: et nox nocti indicat sci-
entiā. Quid est? Forte planū et aptū ē: Dies diei
eructat v̄bū aptū et planū. tanq̄ p diē. Qd̄ aūt nox
nocti indicat scientiā: obscuꝝ est tanq̄ p noctē. Di-
es diei sancti sanctis apl'i fidelibꝰ: ipse christus apo-
Matth. 5. stolis qbus dixit: Vos estis lumē mūdi. Apertū h̄
videtꝰ et cognitu facile. Quō aūt nox nocti annunci-
at sciētiā. Nōnulli hec v̄ba simpliciter itellexerūt:
et forte hoc sic veꝝ estimātes hac sentētia significa-
tū esse: qd̄ tpe dn̄i nr̄i iesu christi cū in terra v̄saretꝰ:
apl'i audierūt hoc in posteros esse traiectū: tanq̄ de
tpe in tēpus: dies diei: nox nocti: prior dies posteri-
ori diei: et prior nox posteriori nocti: qr hec doctria
diebꝰ et noctibꝰ p̄dicatꝰ. Iste simplex intellectꝰ cui
sufficit sufficiat. Sed nōnulla verba scripturaꝝ: ob-
scuritate sua hoc pfuerūt: qd̄ multas intelligentias
pepererūt. Itaqꝫ hoc si planū esset: vnū aliqd audi-
retis: qr vero obscure dictū est: multa audituri estis.
Est aliꝰ intellectus: dies diei: nox nocti. hoc ē spi-
ritus spiritui: caro carni. Est alius: dies diei: spūa-
les spūalibꝰ: et nox nocti: carnales carnalibꝰ. Vtri-
qꝫ eni audiūt: et si nō vtriqꝫ similiter sapiūt. Illi eni
audiūt tanq̄ verbū eructuatū: illi tanq̄ scientiā an-
nunciatā. Qd̄ eni ructuatꝰ p̄sentibꝰ ructuatꝰ: qd̄ au-
tē annūciatꝰ: lōge positis annunciatꝰ. Possunt eni
celi sensus plures inueniri: sed adhibēdus est modus
inter angustias p̄sentis tp̄is. Dicamꝰ aūt et vnum
aliqd: qd̄ quidā velut cōiiciētes aperuerūt. Qñ do-
minus inquiūt christꝰ loqbatꝰ aplis: dies diei eru-
Matth. 26. ctabat verbū: qñ iudas dn̄m christū pdidit iudeis:
G nox nocti annūciabat sciētiā. Nō sunt loquele
neqꝫ sermones: quorū nō audiantꝰ voces
eoꝝ. Quorum autē eoꝝ nisi eoꝝ qui enarrant glo'am dei.
Nō sunt loqle neqꝫ s̄mones: quoꝝ nō audiantꝰ vo-
ces eoꝝ. Legite actus aploꝝ: quō venit sup eos Sp̄s Act.
spūsancto: oēs impleti sūt illo: et loquebantꝰ linguis
oīm gentiū: sicut spūs dabat eis pnunciare. Ecce
nō sūt loqle neqꝫ s̄mones: quoꝝ nō audiantꝰ voces
eoꝝ. Sed nō ibi tantum vbi impleti sunt sonuerūt.
In oēm terrā exiuit sonus eoꝝ: et in fines Ro.
orbis terre verba eoꝝ. Ideo et nos h̄ loqmur.
Sonus eni ille ad nos vsqꝫ puenit: sonꝰ qui in oēm
terrā exiuit: et si hereticꝰ ad ecclesiā nō intrat. Ideo so-
nus i oēm trā exijt: vt tu i celū intres. O pestilētiose
litigiose pessime: et adhuc errare volēs: o supbe fili:
audi testamētū patris tui. Ecce qd̄ planius: qd̄ apti-
us: In oēm terrā exijt sonus eoꝝ: et in fines orb ter-
re verba eoꝝ. Nunqd̄ expositore opus est? Quid
cōtra te conaris? Partē vis in lite retinere: q potes
totū in cōcordia retinere? In sole posuit taber-
naculū suū. In manifestatiōe ecclesiā suā: non in
occulto: nō que lateat: nō velut opta: ne forte fiat si-
cut opta sup greges hereticoꝝ. Dictū est et cuidam
in scriptura sancta: Qm̄ tu in occulto fecisti: patieris
in sole: hoc est occulte malū fecisti: penas patieris i
oīm manifestatiōe. In sole ergo posuit tabernacu-
lū suū. Quid tu heretice fugis in tenebras? Chri-
stianus es: audi christū: s̄uus es audi dn̄m: filiꝰ es
audi patrem: emēdare reuiuisce: Dicamus et de te:
Demortuꝰ erat et reuixit: perierat et inuentus est. Nō mi- Luc.
hi dicas: vt quid me q̄ris si perij? Ideo eni te q̄ro:
qr peristi. Noli inqt me querere. Hoc sane vult ini-
quitas: qua diuisi sumꝰ: sꝫ nō vult charitas qua fra-
tres sumꝰ. Improbꝰ nō essem: si quererē s̄uū meū:
et improbꝰ dicor: qr quero fratrē meū? Sic sapiat i
quo fraterna charitas nō est: ego tamē quero fratrē
meū. Irascatur: dū tamē queratꝰ, qui inuentus placatꝰ.
Quero inquā fratrē meū: et interpello nō cōtra illū:
sed pro illo dn̄m meū. Nec dicā interpellans: dn̄e dic
fratri meo vt diuidat mecū hereditatē: sed dic fratri
meo: vt teneat mecū hereditatē. Quid ergo erras
frater? Quid p angulos fugis? Quid latitare cona-
ris? In sole posuit tabernaculū suū. Et ipse tanq̄
spōsus procedēs de thalamo suo. Puto q
agnoscas cū ille tanq̄ spōsus pcedēs de thalamo
suo. Exultauit vt gigas ad currendā viam.
Ipse in sole posuit tabernaculū suū: hoc est ille tan-
q̄ spōsus: cū verbū caro factū est in vtero virgina- Joh. I.
li thalamū inuenit: atqꝫ inde nature cōiūctꝰ humane:
tanq̄ de castissimo pcedēs cubili humilis misericordia in-
fra omēs: fortis maiestate sup omēs. Hoc ē enim:
gigas exultauit ad currēdā viā: natꝰ est: creuit: do-
cuit: passus est: resurrexit: ascēdit. Cucurrit viā: nō
hesit in via. Idē ipse ergo spōsus q hec fecit: ipse po-
suit i sole: hoc est i manifestatiōe tabernaculū suū:
hoc ē sanctā ecclesiam suā. Quā aūt viā cito cucurrit:
vis audire? A sūmo celo egressio eiꝰ: et occur-
sus eiꝰ vsqꝫ ad sūmū eius. Postea vero q̄ ex-
cucurrit inde: et recurrēdo remeauit: misit spiritū suū. Act.
Visi sūt illis sup q̄s venit lingue diuise velut ignis.
Sicut ignis venit spūsanctꝰ: fenū carnis cōsūptu-
rus: aurū cocturꝰ et purgaturꝰ. Sic ignis venit: Et nō
sequitꝰ. Et nō ē q se abscōdat a calore eius.
Lex dn̄i imaculata cōuertēs aīas: Hoc ē

spūsanctus. Testimoniū dñi fidele: sapiētiā
pstās paruulis: Nō supbis: hoc ē spūssanctus.
Iusticie dñi recte: nō terrētes: sed: letificātes
corda. Hoc est spūssctūs. Preceptū dñi luci
dū illuminās oculos. Nō hebetās: nō carnis
oculos. s cordis: nō exterioris hoīs: s interioris: h
est spūssctūs. Timor dñi: nō seruilis: s: castus.
Gratis amās: nō puniri timēs ab eo quē tremit: sed
separi ab eo quē diligit. Iste ē timor castus: nō quē
1. Ioh. 4. cōsummata charitas foras mittit. Sed: pmanēs
in seculū seculi. Hic ē spūssctūs: id est hunc do
nat. hūc pfert: hūc inserit spūssctūs. Iudicia dñi
Al. +cemetipsa. vera iustificata i +idipsū. Nō ad ritas diuisio
nis: s ad cōgregationē vnitatis. Hoc est enī in idip
Act. 2. sum: hoc est spūssctūs. Ideo linguis oīm loq fecit:
in quos pmo venit: qz linguas oīm gentiū in vnita
tē se pgregatur esse nūciauit. Qd nūc faciebat vnus
homo accepto spūsancto: vt vn⁹ hō linguis omniū
loqueret: h mō ipsa vnitas facit: linguis oib⁹ loqui
tur. Et mō vn⁹ hō in oībus gētib⁹ linguis oibus
loquit: vnus hō caput z corpus. vnus hō christ⁹ et
Gen. 2. eccl̄ia: vir pfectus: ille spōsus: illa spōsa. Sed erunt
Eph. 5. inquit duo in carne vna. Iudicia dei vera iustifica
ta in idipm pter vnitatē. Desiderabilia super
aur z lapidē preciosū multū. Aut multū au
rū: aut multū pciosū: aut multū desiderabilia: tam
multū hoc heretico par. Nō nobiscū amāt idipm:
et nobiscū pfitent christū. Ipm quē mecū pfiteris
christū: ipm ama mecū. Et q ad ipz nō vult recusat:
recalcitrat: respuit: nō illi est desiderabile h sup aur
z lapidē pciosū multū. Audi aliud. Et dulciora:
inqt: sup mel z fauū. Sz h aduersū ē erranti: mel
amar est febriēti: dulce tn̄ z acceptabile sanato: qz
charū ē sanitati: desiderabilia sup aur z lapidē pcio
sum multū: z dulciora sup mel z fauū. Nā z seru⁹
tu⁹ custodit ea. Qm̄ dulcia ista sint: custodiēdo p
bat seruus tu⁹: nō loquēdo. Custodit ea seruus tu⁹: qz
et nūc dulcia sūt: z in poster salubria sunt. Nā: In
Al. +custodiendo illa. +custodiēdo ea retributio multa. Sz amās
animositatē suā: nec videt hūc splēdorē hereticus:
I nec sentit dulcedinē. Delicta: enī: qs intelligit:
Luc. 23. Pater ignosce illis: qz nesciūt qd faciūt. Ideo inqt
iste est seru⁹ q custodit hāc dulcedinē: suauitatē cha
ritatis: amorē vnitatis. Ego inqt ipe q custodio ro
go te: qm̄ delicta qs itelligit: Ille mihi vt homi qdā
surrepāt: z quibusdā vt hō poccuper. Ab occult
meis mūda me dñe. Hoc ergo cantauim⁹: ecce
ad hoc loquēdo puenim⁹. Dicamus z cū intellectu
cātem⁹: z cantādo orem⁹: z orādo impetrem⁹. Di
cam⁹: Ab occult meis mūda me dñe. Quis enī de
licta intelligit: Si vident tenebre: intelligunt deli
cta. Denicp qn̄ nos delicti penitet: in luce sum⁹. Nā
qn̄ quisqz ipo delicto inuolut⁹ est: qsi obtenebratis
opulsqz oculis nō videt delictū: qz si tibi tegat z car
nis oculus: nec aliud vides: nec h vnde tegat vides.
Ergo deo dicam⁹ q nouit videre qd purget: nouit
inspicere qd sanet: illi dicam⁹: Ab occult meis mū
da me dñe. Et ab alienis parce seruo tuo. Deli
cta inqt mea inqnāt me: delicta aliena affligunt me:
ab his mūda me: ab illis parce. Tolle mihi ex corde
malā cogitationē: repelle a me malū suasorē: h ē ab
occultis meis mūda me: z ab alienis pce seruo tuo.
Nā ista duo genera delictorū pria simul z aliena:
Esa. 14. etiā pmitus in exordio claruerūt. Diabol⁹ suo deli

cto cecidit: adā alieno deiecit. Hic ipe dei seruus cu Gen. 3.
stodiēs iudicia dei: in quibus retributio multa. Et i
alio psalmo sic orat. Nō veniat mihi pes supbie: et
manus pctōr nō moueat me. Nō veniat inqt mihi Ps. 35.
pes supbie: h est ab occultis meis mūda me dñe: et
man⁹ pctōr nō moueāt me: h est ab alienis pce seruo
tuo. Si mei nō fuerit +dñata: Occulta mea et Al. +dñan. R
delicta aliena. Tūc immaculat⁹ ero. Hoc nō su
is virib⁹ audet: s dñm depcat vt impleat: cui dicit i
psalmo: Itinera mea dirige sm xbū tuū: z nō dñe Ps. 118.
tur mihi oīs iniqtas. Noli timere si christianus es:
dñm hoiem: dñm deum tuū semp time. Malum te
time: h est cupiditatē tuā: nō qd in te de⁹ fecit: s qd
tibiipsi fecisti. Te dñs bonū seruū fecit: tu tibi in cor
de tuo malū dñm creasti. Merito subderis iniqta
ti: merito subderis dño quē tu tibiipse fecisti: qz ei q
te fecit subdit⁹ esse noluisti. Sed si mei inqt nō fue
rint dñata: tūc immaculat⁹ ero. Et emūdabor a
delicto +magno. Putam⁹ quo delicto: Quod Al. +maximo.
illud est delictū magnū: Forte aliud sit qz dicturus
sum: nō tn̄ celabo qd sentio. Delictū magnum arbi
tror esse supbiā. Hoc fortasse z aliter significatū est
in eo qd ait: Et emūdabor a delicto magno. Queri
tis qz magnū sit hoc delictū qd deiecit angelū: qd
ex angelo fecit diabolū: eicp in eternū interclusit re
gnū celor: Magnū hoc delictū ē: z caput atqz cau
sa omniū delictor. Scriptū est enī: Initiū pcti oīs Eccli. 10.
supbia. Et ne qsi leue aliqd cōtēnas: Initiū inqt su
perbie hoīs apostatare a deo. Nō leue malū ē h
vitiū fratres mei: huic vitio in his psonis qs videt
amplas: displicet hūilitas christiana. Propter hoc
vitiū dedignant colla subdere iugo christi: obligati
artius iugo peccati. Nō enī seruire nō eis cōtinget.
Nā nolūt seruire: s eis expedit seruire. Nolēdo ser
uire nihil aliud agūt: qz vt bono dño nō seruiāt. Nō
vt omnino nō seruiāt: qz q noluerit seruire charitati:
necesse est vt seruiat iniqtati. Ab h vitio qd est caput
oīm vitiorū: qz inde cetera vitia nata sūt: facta ē apo
stasia a deo: z eunte anima in tenebras: male vtente
libero arbitrio: pctis etiā ceteris cōsecutis: vt z sub
stantiā suā dissiparet cū meretricib⁹: viuēs pdige: z Luc. 15.
p egestatē fieret pastor porcor: q erat socia angelo
rū. Propter hoc vitiū: pter h magnū supbie pecca
tū: de⁹ humilis venit. Hec causa: h peccatū magnū:
iste ingēs morb⁹ animar: omipotētē medicū de ce
lo deduxit: vsqz ad formā serui hūiliauit: cōtumelijs
egit: ligno suspēdit: vt p salutē tāte medicine curet
hic tumor. Iā tādē erubescat hō esse supb⁹: ppt quē
factus est humilis de⁹. Ita inqt emūdabor a delicto
magno: qz de⁹ supbis resistit: hūilib⁹ aūt dat grām. Iac. 4.
Et: p hoc: erūt vt cōplaceāt eloqa or: mei: 1. Pet. 5.
et meditatio cordis mei in pspectu tuo sp. R
Nā si ab h magno delicto nō mūdor: in pspectu ho
minū placebūt eloqa mea: nō in pspectu tuo. Sup
ba aīa in cōspectu hoīm vult placere: hūilis aīa in
occulto vbi deus videt vult placere: vt si placuerit
hoib⁹ de bono ope: illis gratulet quib⁹ placet bonū
op⁹: nō sibi cui sufficere debet qz fecit bonū opus.
Gl̄ia nr̄a inqt hec ē testimoniū pscientie nr̄e. Ideo 2. Cor. 1.
qz dicam⁹ etiā qd seqt. Dñe adiutor me⁹ z redē
ptor me⁹. Adiutor i bonis: redēptor a malis. Ad
iutor vt habitē in charitate tua: redēptor vt liberes
me ab iniquitate mea.

Explicit Tractatus de ps̄. XVIII.

Incipit Tractatus de ps. XIX.

In finem ps David.

Hic titulus nec christus dicit nec christo dicitur quia hec figura optantis que ventura sunt canitur.

A Exaudiat te dominus in die tribulationis. Exaudiat te dominus in die qua dixisti: Pater clarifica filium tuum. Protegat te nomen dei

Gen. 25. iacob. Ad te enim pertinet ipso posteriore natu quia maior serviet minori. Mittat tibi auxilium de sancto: et de sion tueatur te. Faciens tibi sanctificatum corpus: ecclesiam de speculatione tutam: que expectat quando venias ad nuptias. Memor sit omnis sacrificij tui. Memores nos faciat omnium iniuriarum tuarum et contumeliarum: quas pro nobis pertulisti. Et holocaustum tuum pingue fiat. Et crucem qua totus oblatus es deo in leticiam resurrectionis convertat. Tribuat tibi dominus secundum cor tuum. Tribuat tibi dominus non secundum cor eorum qui putaverunt persequendo te posse deleri: sed secundum cor tuum qui scisti quid utilitatis haberet passio tua. Et omne consilium tuum

Al. te confirmet. compleat. Et compleat omne consilium tuum ...

Ro. xi. ... facta est: ut plenitudo gentium intraret: et sic omnis israel salvus fieret. Exultabimus in salutari tuo. Exultabimus quia tibi mors nihil nocebit ... eam nocere posse monstrabis. Et in nomine domini dei nostri magnificabimur. Et confessio tui nominis non solum non perdet: sed etiam magnificabit nos. Impleat dominus omnes petitiones tuas. Impleat ... petitiones quas habuisti in terra: sed etiam quibus in celo interpellas pro nobis. Nunc cognovi quoniam salvum fecit dominus christum suum. ... Exaudiet illum de celo sancto suo. Exaudiet illum non

B de terra tantum: ubi se petijt clarificari: verum etiam de celo: ubi iam ad dexteram patris interpellans pro nobis: diffudit inde spiritum sanctum super credentes in se. In potentatibus salus dextere eius. Potentatus nostri sunt salus dextere eius. ... infirmamur tunc potentes sumus. ... hominum: qui non dextere sed sinistre eius est. Hec enim extolluntur in magnam superbiam: quicunque peccantes temporaliter salus facti sunt. Hi in curribus et hi in equis. ... volubili successione temporalium bonorum trahuntur: et hi superbis feruntur honoribus: atque in his exultant. Nos autem in

Al. invocabimus. nomine domini dei nostri exultabimur. Nos autem spem figentes in eternis, neque gloriam nostram querentes, in nomine domini dei nostri exultabimus. Ipsi obligati sunt et ceciderunt. Et ideo ipsi temporalium rerum cupiditate obligati sunt: timentes parcere domino: ne a romanis perderent locum: et irruentes in lapidem offensionis: et petram scandali: de spe celesti ceciderunt: quibus cecitas ex parte in israel facta est: ignorantibus dei iusticiam et suam volentibus constituere. Nos vero surreximus et erecti sumus.

Nos vero ut populus gentium intraret de lapidibus excitati filij abrahe: qui non sectabamur iusticiam: apprehendimus eam et surreximus: nec viribus nostris: sed per fidem iustificati erecti sumus. Domine salvum fac regem. Domine salvum fac regem. ut per quem nobis ... exemplum passione sua monstravit: offerat etiam sacrificia nostra sacerdos excitatus a mortuis et in celo constitutus. Et exaudi nos in die qua invocaverimus te. Quoniam pro nobis offers te: exaudi nos in die qua invocaverimus te.

Explicit Tractatus de ps. XIX.

Incipit Tractatus de ps. XX.

In finem ps ipsi David.

Titulus notus est de christo canit.

Domine in virtute tua letabitur rex. Domine in virtute tua: quo verbum caro factum est, letabitur homo christus iesus. Et super salutare tuum exultabit vehementer. Et super hoc quo vivificas omnia exultabit vehementer. Desiderium anime eius dedisti ei. Desideravit manducare pascha: et ponere cum vellet atque iterum cum vellet sumere animam suam: et dedisti ei. Et voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Pacem meam inquit relinquo vobis: et factum est. Quoniam prevenisti eum in benedictionibus dulcedinis. Quoniam prius hauserat benedictionem dulcedinis tue: fel peccatorum nostrorum non nocuit ei. Posuisti in capite eius coronam de lapide precioso. In principio sermonis eius: accedentes ambierunt eum lapides preciosi: discipuli sui: a quibus exordium annunciationis eius fieret. Vitam petijt et dedisti ei. Resurrectionem petiit ... et dedisti ei. Longitudinem dierum in seculum: et in seculum seculi. Longa tempora seculi huius que haberet ecclesia: et deinceps eternitatem in seculum seculi. Magna est gloria eius in salutari tuo. Magna est quidem gloria eius in salutari quo eum resuscitasti. Gloriam et magnum decorem impones super eum. Sed adhuc gloriam et magnum decorem addes ei cum in celo collocabis ad dexteram tuam. Quoniam dabis ei benedictionem in seculum seculi. Hec est benedictio quam ei dabis in seculum seculi. Letificabis eum in gaudio cum vultu tuo. Letificabis eum secundum hominem cum vultu tuo quem levabit ad te. Quoniam rex sperat in domino. Quoniam rex non superbus sed humili corde sperat in domino. Et in altissimi misericordia non commovebitur. Et in ... misericordia non perturbabit humilitatem eius: atque obedientiam usque ad mortem crucis. Inveniatur manus tua omnibus inimicis tuis. Inveniatur o rex potestas tua: cum ad iudicandum veneris omnibus inimicis tuis: qui eam in humilitate tua non intellexerunt. Dextera tua inveniat omnes qui te oderunt. Claritas qua regnas ad dexteram patris inveniat in die iudicij puniendos omnes qui te oderunt: quia nunc ipsi non invenerunt eam. Pones eos ut clibanum ignis. Constitues eos ardentes intrinsecus: ... In tempore vultus tui. In tempore manifestationis tue. Dominus in ira sua conturbabit eos: et devorabit eos ignis. Deinde conturbati vindicta domini: post accusationem conscientie: dabuntur igni eterno devorandi. Fructum illorum de terra perdes. Fructum illorum qui terrenus est: perdes de terra. Et semen eorum a filijs hominum. Et opera illorum vel quoscunque seduxerunt non deputabis inter filios hominum: quos in hereditatem sempiternam vocasti. Quoniam declinaverunt in te mala. Hec autem pena retribuetur eis quoniam mala que sibi imminere te regnante arbitrabantur in te occidendo detorserunt. Cogitaverunt consilium quod non potuerunt stabilire. Cogitaverunt consilium dicentes: Expedit unum pro omnibus mori: quod non potuerunt stabilire nescientes quid dixerunt. Quoniam pones eos dorsum. Quoniam ordinabis eos in his a quibus postpositis et contemptis avertentur. In reliquijs tuis preparabis vultum eorum. Et in his que relinquentur ... regnum terrenum preparabis tibi ad passionem impudentiam eorum. Exaltare domine in virtute tua. Quem humilem non cognoverunt: Exaltare domine in

virtute tuã: quã infirmitatẽ putauerũt. Cantabimus et psallem⁹ virtutes tuas. Corde et ope celebrabim⁹: et nota faciem⁹ mirabilia tua.

Explicit Tractat⁹ de ps. XX.

Incipit Tractatus de ps. XXI.

In finem pro susceptione matutina: psalmus Dauid.

A In finem pro resurrectione sua ipse dñs iesus christus loquitur. Matutina enim fuit prima sabbati resurrectio ei⁹ q̃ suscept⁹ est in eternã vitã: cui mors vltra nõ dñabit. Dicunt aũt ista ex psona crucifixi: nã de capite psalmi hui⁹ sũt vba q̃ ipse clamauit cũ in cruce pẽderet: psonã etiã sustinẽs veteris hoĩs cui⁹ mortalitatẽ portauit. Nã vetus homo noster cõfixus est cruci cum illo. (Ro.6.)

Expositio prima.

D Eus de⁹ meus respice in me quare me dereliquisti lõge a salute mea? Lõge fact⁹ es a salute mea: qm lõge est a pctõib⁹ sal⁹. (Ps.118.) Verba delictoꝝ meoꝝ. Nã hec vba sunt non iustitie: s; delictoꝝ meoꝝ. Vet⁹ enĩ homo cõfix⁹ est cruci. Loquit etiã causã ignorãs q̃re illũ dereliqrit de⁹: aut certe lõge a salute mea sũt vba delictorum meoꝝ. De⁹ me⁹ clamabo ad te p diẽ nec exaudies. De⁹ me⁹ clamabo ad te in rebus psperis hui⁹ vite vt nõ mutent: nec exaudies: qz verbis delictoꝝ meoꝝ ad te clamabo. Et nocte et nõ ad insipientiã mihi. Et in aduersis vtiq; hui⁹ vite clamabo vt psperent: et similit non exaudies. Neq; h facis ad insipientiã mihi: s; poti⁹ vt sapiã qd clamare me velis: nõ verbis delictoꝝ ex desiderio tpalis vite: sed vbis cõuersionis ad te in vitã eternã. Tu autẽ in sctõ habitas: laus israel. Tu aũt in sancto habitas: et ideo immũda delictorũ verba nõ exaudies. Laus videntis te: nõ ei⁹ q̃ laudẽ suã q̃siuit in gustãdo vetito cibo: vt apertis corporeis oculis suis abscõdere se conaret a cõspectu tuo. (Gen.3.) In te sperauerũt patres nr̃i: Oẽs iusti scz nõ q̃rẽtes suam laudẽ s; tuã. Sperauert et eruisti eos. (Al. †liberasti.) Ad te clamauerũt et salui facti sũt. Ad te clamauert: nõ vbis delictoꝝ a q̃bus lõge ẽ sal⁹: et ideo salui facti sunt. In te sperauerũt et nõ sunt confusi. In te sperauert, nec eos fefellit spes. Nõ enĩ in se illã posuert. Ego aũt sũ vmis et nõ hõ. Ego aũt iã nõ ex psona adã loquẽs: s; ego ppie iesus christ⁹ sine semine i carne nat⁹ sũ: vt essem i hoĩe vltra homines: vt vel sic dignaret imitari hũana supbia humilitatẽ meã. Opprobrium hoĩm et abiectio plebis. In q̃ fact⁹ sũ opprobriũ hoĩ ita vt pcõuitioso maledicto diceret: Tu sis discipulus eius vt plebs me cõtẽneret. (Job.9.) Oẽs† qui cõspiciebãt me †subsannabãt me. (Al. †videntes. Al. †deriserũt.) Oẽs q̃ cõspiciebãt me irridebãt me. Et locuti sunt labijs et mouerũt caput. Et locuti sũt: nõ i corde: s; in labijs. nã irridentes mouerũt caput: dicẽtes: Sperauit in dñm †eruat eũ: saluũ faciet eũ qm vult eũ. (Al. †eripiat.) Hec vba erãt: s; i labijs dicebant. Qm tu es q̃ extraxisti me de ventre. Qm tu es q̃ extraxisti me de vẽtre: nõ solũ de illo vẽtre vginali (nã oĩb⁹ hoĩb⁹ lex ista nascẽdi ẽ: vt de vẽtre extrahant) s; etiã de vẽtre iudaice gẽtis: cui⁹ tenebris obtegit: et nõdũ i lucẽ christi nat⁹ ẽ q̃sq̃s i carnali obseruatiõe sabbati et circũcisionis ceteroꝝq; taliũ salutẽ ponit. Spes mea ab vberib⁹ matris mee. Spes mea de: nõ ex q̃ vberib⁹ vginis lactari cepi: nã et ante vtiq;: s; ab vberib⁹ synagoge: sic de vẽtre: dixi: extraxisti me: ne carnalẽ cõsuetudinẽ sugerẽ. In te† cõfirmatus sũ ex vtero. (Al. †iactat⁹. †proiectus.) Ipse ẽ vter⁹ synagoge q̃ me non portauit: s; iactauit me: nõ aũt cecidi qz cõtinuisti me. De vẽtre matris mee. Nõ fecit vẽter m̃ris mee vt tãq̃ puul⁹ oblit⁹ essem tui. De⁹ me⁹ es tu: ne discedas a me. Qm tribulatio† ꝓxima ẽ. (B) (Al. †ꝓxima.) Deus me⁹ q̃ es tu ne discedas a me: qm tribulatio ꝓxima me ẽ: nã ẽ in corpe meo. Quia nõ ẽ q̃ adiuuet. Quis enĩ adiuuat si tu nõ adiuuas? Circũdederũt me vituli multi. Circũdedit me multitudo luxuriãtis plebis. Tauri pingues obsederũt me. Et pncipes ei⁹ de oppssiõe mea leti obsederũt me. Apuerũt† in me os suũ. (Al. †super me.) Apuerũt i me os: nõ de scripturis tuis s; de cupiditatib⁹ suis. Sicut leo rapiẽs et rugiẽs. Sic leo cui⁹ rapina ẽ qd ap phẽsus abduct⁹ sũ: et rugit⁹: crucifige crucifige. Sicut aq̃ effusus sũ et dispsa sũt oĩa ossa mea. (Job.19.) Sic aq̃ effusus sũ: vbi lapsi sũt psecutores mei: et timore dispsa sũt a me firmamẽta corpis: h est ecclie discipuli mei. Factũ ẽ cor meũ† sicut cera liq̃scẽs i medio vẽtris mei. (Al. †tanq̃.) Sapiẽtia mea q̃ i sanctis libris de me pscripta ẽ: tãq̃ dura et clausa nõ intelligebatur: sed postq̃ ignis mee passiõis accessit: liq̃facta manifestata et excepta ẽ in memoriã ecclesie mee. †Exaruit velut testa v̄tus mea. (Al. †Aruit.) Exaruit passiõe v̄tus mea: nõ velut fenũ: s; velut testa q̃ fit igne firmior. Et lingua mea adhesit faucib⁹ meis. Et suauert apõ se pcepta mea illi p q̃s locutur⁹ erã. Et i puluerẽ mortis deduxisti me. Et in ipsos morti destinatos: q̃s tãq̃ puluerẽ pijcit vẽt⁹ a facie terre: dedux.sti me. Qm circũdederũt me canes multi. Qm circũdedert me: nõ p vitate: s; p cõsuetudine: latrãtes multi. Cõciliũ malignãtiũ† circũdedit me. (Al. †obsedit.) Cõciliũ malignãtiũ obsedit me. Foderũt man⁹ meas et pedes meos. Foderũt clauis man⁹ meas et pedes meos. Dinumerauert oĩa ossa mea. Dinumerauert in ligno cruc. extẽta oĩa ossa mea. Ipsi vo cõsiderauert et †cõspexert me. (Al. †inspexert.) Ipsi vo: id est nõ mutati: cõsiderauert et cõspexert me. Diuisert sibi vestimẽta mea et sup vestẽ meã miserũt sortẽ. (Math.27. Joh.19.) Tu aũt dñe ne† lõge feceris auxiliũ tuũ a me. (Al. †elõgaueris.) Tu aũt dñe: nõ i fine seculi sic ceteros: s; statim resuscita me. †In defensionẽ meã† aspice. (C) (Al. †Ad. Al. †conspice.) Aspice ne qd mihi noceãt. Erue a framea† aiam meã. (Al. †deus.) Erue aiam meã a lĩgua dissensiõis. Et de manu canis vnicã meã. Et de ptãte ppli ex cõsuetudie latrãtis ecclesiam meã. †Saluũ me fac de ore leonis. (Al. †Salua me ex.) Saluũ me fac de ore regni secularis. Et a cornib⁹ †vnicorniũ hũilitatẽ meã. (Al. †vnicorniũ.) Et a sublimitatibus superborũ se singulariter erigẽtiũ consortesq; nõ ferentiũ saluã fac hũilitatẽ meã. Narrabo nomẽ tuũ frib⁹ meis. (Heb.2.) Narrabo nomẽ tuũ hũilib⁹ et se inuicẽ diligẽtib⁹: sic a me dilecti sũt frib⁹ meis. In medio ecclie† cãtabo te. (Al. †laudabo.) In medio ecclie gaudẽs pdicabo te. Qui timet dñm laudate eũ. Qui timetis dñm nolite q̃rere laudẽ vrã s; ipm laudate. Vniuersũ semẽ iacob† magnificate eũ. (Al. †glificate.) Vniuersũ semẽ ei⁹ qui maior fuit: magnificate eũ. Timeat eũ omẽ semẽ israel. Timeãt eũ oẽs ad nouã vitã nati: et ad visionem dei reparati. Qm nõ spreuit neq; despexit† pcẽ (Al. †depcationem.)

paupis. Qm nō sp̄reuit p̄cem: nō illi⁹ qui verbis delictoꝝ clamās ad deū vitā vanā trāsire volebat: sed p̄cē paupis nō tumētis in pompis trāseuntib⁹. Neq̧ auertit faciē suā a me: Sicut ab illo qui dicebat: Clamabo ad te nec exaudies. Et cū clamarem ad eū exaudiuit me. Apud te laus mea. Nō eni laudē meā q̄ro: q2 tu mihi es laus q̄ in isto habitas: et iā sāctū te respiciēs exaudio laudeꝝ israel.
Al. ꝛ nō habet. In ecclesia magna ꝛ cōfitebor tibi. In ecclesia orbis terrarum cōfitebor tibi. Vota mea
Al. ꝛ in conspectu timentium. reddā ꝛ corā timētib⁹ eū. Sacramēta corpis et sanguinis mei reddā corā timētib⁹ eū. Edēt paupetes ꝛ saturabunt. Edēt humiles ꝛ p̄tēptores seculi ꝛ imitabunt. Ita eni nec copiā hui⁹ seculi cōcupiscēt: nec timebūt inopiā. Et laudabunt dn̄m q̄ reqrūt eū. Iā laus dn̄i est eructatio saturitat' illi⁹. Viuēt corda eoꝝ in seculū seculi. Nā cib⁹ ille cordis est. ꝛ Cōmemorabunt ꝛ
Al. ꝛ Reminiscētur. conuertent ad dn̄m: vniuerse fines terre. Cōmemorabunt: Exciderat eni gen⁹ mortaliū natū ꝛ in exteriora tēdētib⁹: ꝛ ꝯuertent ad dn̄m vniuersi fines terre. Et adorabūt in cōspectu eius vniuerse ꝛ patrie gētiū. Et adorabūt in cōspectu eius
Al. familie. vniuerse patrie gentiū. Qm̄ dn̄i est regnū: et ipse dn̄abit gentiū. Qm̄ dn̄i est regnū. nō superboꝝ hoim: ꝛ ipe dn̄abit gentiū. Māducauerūt ꝛ adorauerūt oēs ꝛ diuites terre. Mādu
Al. pingues. cauerūt corpus hūilitat̄ dn̄i sui etiā diuites terre: nec sicut paupes saturati sūt vsq̧ ad imitationē: sed tamē adorauerūt. In cōspectu ei⁹ ꝛ pcident
Al. cadēt oēs. vniuersi q̄ descēdūt in terrā. Solus eni videt quō porro cadāt vniuersi q̄ celestē cōuersationē deserētes in terra: eligūt beati apparere homib⁹ non videntibus ruinā eoꝝ. Et aīa mea ipsi viuet. Et aīa mea q̄ in cōtēptu seculi hui⁹ quasi mori videtur homib⁹: non sibi sed ipi viuet. Et semē meū seruiet illi. Et opa mea vel p me credētes in eū seruient illi. Annūciabit dn̄o generatio vētura. Annūciabit in honorē dn̄i generatio noui testamenti. Et annūciabūt celi iusticiā ei⁹. Et annunciabūt euāgeliste iusticiā ei⁹: Populo q̄ nasceturꝝ quē fecit dn̄s. Populo q̄ nascet ex fide dn̄o.

Pręfatio ī secūdā expositionē eiusdem psalmi.

Al. Quod taceri dn̄s noluit p scripturas suas: neq̧ a nobis tacēdū est: ꝛ a nobis audiēdū.
4. sent. dis. 12. post hec. Passio dn̄i sicut scim⁹ semel facta est: Semel enim
Ro. 5. christus mortu⁹ est iustus p iniustis. Et scim⁹ ꝛ certū
Ro. 6. habem⁹ ꝛ fide immobili retinem⁹: quia christus resurgēs a mortuis: iā nō morit: ꝛ mors ei vltra nō dn̄abit. Verba ista apl̄i sunt: tn̄ ne obliuiscamur qđ factū est semel: in memoria nr̄a omi anno fit. Quotiens pascha celebrat: nunqđ totiēs christ⁹ moritur: Sed tn̄ anniuersaria recordatio q̄si rep̄sentat qđ olim factū est: ꝛ sic nos facit moueri tāq̧ videam⁹ ī in cruce pēdētē dn̄m: nō tamē irridētes ſ credētes. Pendēs eni in ligno irrisus est: sedēs in celo adoratur. An forte adhuc irridet: ꝛ iā nō est irascendū iudęis: q̄ vel morientē deriserūt: nō regnātē: Et q̄s ē qui christū adhuc irrideat: Vtinā vn⁹ esset: vtinam
Math. 3. duo: vtinā numerari possent. Tota palea aree q̄ irridet eū: ꝛ gemit triticum irrideri dn̄m. Hoc volo gemere vobiscū. Tēpus est eni lugēdi: passio dn̄i celebrat: tempus gemēdi est: tēpus flendi: tps cōfitendi ꝛ dep̄cādi. Et q̄s nr̄m idone⁹ ad effundendas lachrymas p dignitate doloris tanti: Sed qđ modo ait ꝓpheta: Quis dabit capiti meo aquā: et oculis meis fontē lachrymarū: Si vere fons lachrymarū esset in oculis nr̄is: nec ipe sufficeret. Irridere christum in re apta: in ea re vbi nemo pōt dicere nō intellexi. Possidēti eni vniuersū orbē terrarū ps offert: et dicit sedēti ad dexterā patris: ecce qđ hic habes: et p tota terra ostendit illi sola africa. Verba q̄ mō audiuim⁹ fratres vbi ponim⁹: si possent de lachrymis scribi deberēt. Que fuit mulier q̄ intrauit cum vnguēto: Cui⁹ typū portabat: Nōne ecclesię: Cuius figura erat illud vnguentū: Nonne odoris dn̄i boni de quo dicit apl̄s: Christi bon⁹ odor sumus in omi loco: Ipsi⁹ eni ecclesię insinuabat psonā et apl̄s. Et qđ dixit sum⁹: fidelib⁹ dixit. Et qđ dixit: Christi bon⁹ odor sum⁹ in omi loco. In omi loco dixit paulus christi bonū odorē esse omes fideles: et cōtradicit ꝛ dicit: africa sola bn̄ olet: totus mundus putet. Christi bon⁹ odor sum⁹ in omi loco: q̄s dicit: Ecclesia. Hūc bonū odorē significabat illud vas vnguēti q̄ ꝯfusus est dn̄o. Videam⁹ si nō eū attestatur ipe dn̄s cū qdā sua q̄rētes: auari: fures: id ē iudas ille diceret de illo vnguēto: vt qđ ista pditio: Poterat res ista p̄ciosa venūdari: ꝛ pficere paupibus. Odorē eni bonū christi vēdere volebat. Quid rn̄dit dn̄s: Vt qđ molesti estis mulieri: Bonū op⁹ opata est ī me. Et qđ ampli⁹ dicā: qn̄ ipe dixit: vbicūq̧ aūt p̄dicabit hoc euāgeliū in toto mūdo: dicetur: ꝛ qđ fecit mulier ista: Est qđ addere: Est qđ detrahere: Est q̄re aurē calūniatorib⁹ accōmodare: Aut mētit⁹ est dn̄s: aut fefellit illū: Eligāt qđ dicāt: aut mentitā dicāt veritatē: aut deceptā dicāt veritatē: vbicūq̧ p̄dicabit hoc euāgeliū. Et quasi q̄reres ab eo: Vbi eni p̄dicabit: In toto mūdo inq̄t. Psalmū audiam⁹: videam⁹ si h̄ dicit. Audiam⁹ qđ plangendo cātat: ꝛ vere digna res plāctu qn̄ cantat surdis. Miror fratres si hodie psalm⁹ iste legit ꝛ in pte donati. Rogo vos fratres mei: cōfiteor vobis: nouit christi miscdia: q2 sic miror q̄si lapidei ibi sint et nō audiāt. Quid agit⁹ fratres dicit: Passio christi tam euidēter q̄si euāgeliū recitet: ꝛ dictū est ante nescio quot ānos q̄ dn̄s de maria vgine nasceret: Preco erat nūciās iudicē futurꝝ. Legam⁹ illū quātū angustia tpis patit: non p affectu doloris nr̄i: ſ vt dixi: q̄ntū angustia tēporis patitur.

Expositio secunda.

Deus deus me⁹ respice in me: q̄re me dereliquisti: Hūc vsū p̄mū ī cruce audiuimus: vbi dn̄s dixit: Eli Eli: qđ est de⁹ meus deus me⁹: lamma azabtani: qđ ē: q̄re me dereliq̄sti. Interpretat⁹ ē illō euāgelista: ꝛ dixit eū hebraice dixisse: deus me⁹ de⁹ me⁹ q̄re me dereliq̄sti. Quid voluit dicere dn̄s: Nō eni dereliq̄rat illū de⁹ cū ipe esset de⁹: vtiq̧ fili⁹ dei de⁹: vtiq̧ vbū dei de⁹. Audi a capite illū euāgelistā q̄ ructabat qđ biberat d̄ pectore dn̄i: videam⁹ si de⁹ ē christ⁹: In p̄ncipio erat vbū ꝛ verbū erat apud deū: ꝛ de⁹ erat vbū. Idē ē vbū qđ de⁹ erat: caro factū ē: ꝛ habitauit in nob. Et cū verbū deus factū esset caro: pēdebat ī cruce ꝛ dicebat: De⁹ me⁹. deus me⁹: respice in me: quare me dereliquisti: Quare dicit: nisi q2 nos ibi eram⁹: nisi quia

Hiere. 9.
Math. 26.
2. Cor. 2.
Math. 26.
Mar. 14.
Math. 27.
Mar. 15.
Ioh. 1.
Math. 27.
Luc. 23.

corpus christi ecclesia. Ut quid dixit: deus meꝰ de/
us meus respice in me quare me dereliquisti: nisi quo/
ammodo insertos nos faciēs et dicēs: psalmꝰ iste de
me scriptus est. Longe a salute mea: vba de/
5.F.tr.l.15.ādā. lictorꝝ meorꝝ. Quorꝝ delictorꝝ: de quo dictū est:
1.Pet.2. Qui peccatū nō fecit: nec inuētus est dolꝰ i ore eiꝰ:
Quō ergo dicit: delictorꝝ meorꝝ: nisi qꝛ ꝓ delictꝭ no/
stris ipse pcāt: et delicta nostra: sua delicta fecit: vt iu/
sticiā suā: nostrā iusticiā faceret? Deus meꝰ cla/
mabo ad te ꝑ diē nec exaudies: et nocte et
5.F.tr.l.15.ādā tā.et ca.ne aūt. nō ad insipientiā mihi. Dixit vtiqꝫ de me: de te:
de illo. Corpus enī suū gerebat. id est ecclesiā: Nisi
forte putatis fratres: quia qñ dixit dñs: Pater si fi/
Matth.26. eri pōt trāseat a me calix iste: mori timebat. Nō est
Matth.10. fortior miles q̄ imperator: Sufficit seruo vt sit sicut
dñs eius. Paulus certe dicit miles regis christi: Cō/
Phil.1. pellor e duobꝰ: ꝯcupiscētiā habēs dissolui et esse cū
christo: ille optat mortē vt sit cū christo: et ipse chri/
stus timet mortē? Sed quid nisi infirmitatē nostrā
portabat: et ꝓ his qui adhuc timēt mortē in corpo/
re suo ꝯstitutis: ista dicebat. Inde erat illa vox: mē/
brorum ipsius vox erat: nō capitis: sicut hic ꝑ diem
clamaui et nō exaudies. Multi enī clamāt in tribu/
latiōe et nō exaudiunt: sed ad salutē: nō ad īsipiētiā.
2.Cor.12. Clamauit paulus vt auferret ab illo stimulꝰ carnis:
et nō est exauditꝰ vt auferret: et dictū est ei: Suffi/
cit tibi grā mea: nā virtus in infirmitate pficit. Er/
go nō est exauditꝰ: sed nō ad insipientiā: sed ad sapi
entiā: vt intelligat homo medicū esse deū: et tribula/
tionē medicamentū esse ad salutē: nō penā ad dam
D nationē. Sub medicamēto positus vreris: secaris:
clamas: nō audit medicꝰ ad voluntatē: sed audit ad
sanitatē. Tu aūt i sancto habitas: laus isrl.
In illis habitas quos sanctificasti: et q̄s facis intelli
gere: qꝛ ad vtilitatē quosdā nō exaudis: et ad dāna/
tionē quosdā exaudis. Ad vtilitatē nō est exauditꝰ
2.Cor.12. paulus: ad dānationē exauditꝰ est diabolꝰ. Petijt
Iob.1. iob ad tēptandū: et ꝯcessum est. Demones petierūt
Matth.8. se ire in porcos: et exauditi sunt. Demones exaudi/
unt: apls nō exaudit? Sed illi exaudiunt ad dāna/
tionē: aplus nō exaudit ad salutē: qꝛ nō ad insipien
tiā mihi. Tu aūt in sancto habitas: laus isrl. Qua/
re nō exaudis et tuos? Quare dico ista? Memento/
te semꝑ dici: deo gratias: et magna ē hic multitudo
et qui nō solēt venire: venerūt. Omibꝰ dico: quia in
tribulatiōe positꝰ christianꝰ ꝓbat: si nō derelinqt
deū suū. Nā qñ bene est homi: desertꝰ est sibi chri/
stianus. Ignis intrat in fornacē: et fornax aurificis
magni sacramēti res est. Ibi est aurū: ibi ē et palea:
ibi ignis in angusto opat. Ignis ille nō est diuersus
et diuersa agit: paleā in cinerem vertit: auro sordes
tollit. In qbꝰ aūt habitat deꝰ: vtiqꝫ i tribulatione
meliores fiūt tāqꝫ aurꝝ ꝓbati. Et si forte petierit ini
micꝰ diabolꝰ: et ꝯcessū illi fuerit: siue aliq̄ dolore cor
porꝭ: siue aliq̄ dāno: siue amissiōe suorꝝ: firmū cor ha/
beat i illo q̄ se nō subtrahit: et si q̄si subtrahit aurē plo
rātis: s; apponit misericordiam depcāti. Nouit qd agat q
nos fecit: nouit et reficere nos. Bonꝰ ē structor q ędifi
cauit domū: et si aliqd ibi ceciderit: nouit resarcire. Et
E vide qd dicat: In te sperauerūt patres nr̄i: spe
rauerūt et liberasti eos. Et nouimꝰ et legimꝰ q̄
Exo.14. multos patres nostros sperātes i se eruit deꝰ. Eru/
Dan.3. it ipm̄ ppl'm isrl' de tra egypti. Eruit tres pueros de
camino ignis. Eruit danielē de lacu leonū. Eruit su/ Ib.dem.14.
sannā de falso crimine. Oēs inuocauerūt et eruti sūt: Dan.13.
Nūqd defecit ad filiū suū: vt i cruce pēdentē nō ex/
audiret? Quare aūt ipsꝫ nō eruit? Nō qd dixit: In
te sperauerunt patres nostri et liberasti eos. Ego
aūt sum vermis et nō hō. Uermis et nō homo.
Nā est et hō et vmis: sed ille vmis et nō hō. Unde nō
hō? Quia deꝰ. Quare ergo sic se abiecit vt diceret ver/
mis? An qꝛ vermis de carne sine ꝯcubitu nascit: sic
christꝰ de maria vgine? Et vmis et tamē nō homo.
Quare vmis? Quia mortalꝭ: qꝛ de carne natꝰ: qꝛ si/
ne cōcubitu natus. Quare nō homo? Quia in pnci Ioh.1.
pio erat verbū: et vbū erat apud deū: et deꝰ erat ver
F bum. Opprobriū hoim et abiectio plebis.
Uidete quāta passus est. Iā vt dicamꝰ passionē: et
ad illā maiori gemitu veniamꝰ: videte quāta modo
patit: et deinde videte quare. Quis enī fructus? Ec/
ce sperauerūt patres nostri: et eruti sunt de terra egy
pti. Et sic dixi: tā multi inuocauerūt: et statim ad tē/
pus: nō in futura vita: sed cōtinuo liberati sūt. Ipse
iob diabolo petēti cōcessus est: putrescēs vmibus: Iob.1.
tñ in hac vita reparauit salutē. duplo accepit q̄ pdi/ Iob.42.
derat. Dñs aūt flagellabat et nemo subueniebat: spu Matth.27.
tis deturpabat: et nemo subueniebat: colaphis cede
bat: et nemo subueniebat: spinis coronabat: nemo
subueniebat: leuabat in ligno: nemo eruit: Clama/
bat: deus meus deus meꝰ: vt qd me dereliquisti: nō
subuenit. Quare fratres mei? q̄re? Qua mercede tā/
ta passus est? Oīa ista q̄ passus ē: pciū erat. Cuiꝰ rei
pcio tāta passus ē. recitemꝰ: videamꝰ qd dicat. Pri
mū q̄ramꝰ q̄ passus sit: deinde q̄re: et videamus q̄
sint hostes christi q ꝯfitent: qꝛ tāta passus ē: et tol/
lūt q̄re. Hic audiamꝰ totū i isto psalmo: et q̄ passus
sit: et q̄re. Tenete ista duo: qd et q̄re. Nō ipm qd ex/
plicē: Nō ibi immoremur: et meliꝰ ad vos ꝑueniunt
ipsa vba psalmi. Uidete q̄ patit dñs: attēdite chri/
stiani: Opprobriū hoim et abiectio plebis. Oēs q
G †videbāt me subsannabāt me: locuti sunt Ar.†videntes.
labijs et mouerūt caput. Sperauit in dño Ar.†deriserūt.
†eruat eū: saluū faciat eū qm̄ vult eū. Sed Ar.†eripiat.
q̄re dicebāt ista? Quia hō factꝰ erat: dicebāt tāqꝫ in
hoiem. Qm̄ tu es q extraxisti me de ventre.
Nūqd dicerēt talia in illud qd i pncipio erat vbū Ioh.1.
et vbū erat apud deū? Uerbū enī illud ꝑ qd facta
sūt oīa: nō extractū ē de vētre: nisi qꝛ vbū caro fa/
ctū est: et hitauit i nobis. Qm̄ tu extraxisti me de vē
tre. Deꝰ meꝰ ab vberibꝰ matris meę. Nā an/
te sęcula pr̄ meꝰ: ab vberibꝰ matris meę deꝰ meus.
In te †iactatꝰ sum ex vtero: Id est vt mihi tu Ar.†ꝓiectus
solꝰ esses spes: iā tāqꝫ hō: iā tāqꝫ infirmꝰ: iā vbū ca
ro factū ē. De vētre matris meę deꝰ meꝰ es tu.
Nō de te deꝰ meꝰ: nā de te pat meꝰ: s; de ventre ma
tris meę: deus meꝰ: Ne †discedas a me. Quo/ Ar.†discesseris.
niam tribulatio ꝓxima est et nō ē q adiu/
uet. Uidete desertū: et vę nobis si ipse nos deserat.
Circūdederūt me vituli multi: tauri pingues
obsederūt me. Populꝰ et pncipes: ppl's vituli mul
ti: pncipes tauri pingues. Aperuerunt sup me os
suū: sicut leo rapiēs et rugiēs. Audiamꝰ rugi/
tū ipsorꝝ i euāgelio: Crucifige crucifige. Sicut aq̄
effusus sum: et dispsa sunt omnia ossa mea. Iob.19.
Ossa sua firmos suos dicit. Ossa enim firma sunt
in corpe. Qñ dispsit ossa sua? Qñ dixit illis: Ecce

[illegible] vos velut a [illegible] in medio [illegible]. Fir-
mos suos dispsit: et sicut aq̃ effusus est. Aq̃ eni q̃n
effundit: aut abluit: aut irrigat. Effusus est christus
sicut aq̃ [illegible] sordes [illegible] sut [illegible]. Fa-
ctū est cor meū tanq̃ cera liquescēs in me-
dio ventris mei. [illegible] in ec-
clesia [illegible]. Quō cor ipi⁹ factū est sicut cera: Cor ip-
ius: scriptura ipi⁹: id est sapiētia ipi⁹ q̃ erat in scriptu-
ris. [illegible] eni erat scriptura: nemo illā intelligebat.
Matth. 27. Crucifix⁹ est dn̄s: et liq̃facta ē sicut cera: vt oēs sui-
[illegible] scripturā. Illā inde et velū tēpli scissū
Al. [illegible] est: q̃ qd velabat reuelatū ē. Aruit velut te-
sta virtus mea. [illegible] qd dixit firmū factū ē
nomē meū de tribulatione. Quō eni testa ante ignē
mollis ē: post ignē fortis: sic dn̄i nomē ante passio-
nē cōtemnebat: post passionem honorificatur. Et
lingua mea adhesit faucib⁹ meis. Quō mē-
brū illud in nobis nō valet nisi ad loq̄ndū: sic p̄dica-
tores suos linguā suā dixit adhesisse faucibus suis:
vt de [illegible] caperēt sapiētiā. Et in pulue-
rē mortis deduxisti me. Qm̄ circūdederūt
Al. [illegible] me canes multi: cōcilium malignantiū circū-
dedit me. [illegible] videte euāgeliū: Foderūt ma-
nus meas et pedes meos. Tūc facta sūt vulne-
ra: q̃ꝝ vulneꝝ cicatrices dubitās discipul⁹ cōtrecta-
Joh. 20. uit ille q̃ dixit: [illegible] digitos meos in cicatri-
ces vulneꝝ ei⁹: nō credā: q̃n ei dixit: Ueni mitte ma-
nū tuā incredule: et misit manū suā et clamauit: Do-
min⁹ me⁹ et de⁹ me⁹. Et ille: Quia vidisti me credi-
disti: beati q̃ nō vidēt et credūt. Foderūt man⁹ me-
as et pedes meos. Dinumerauerūt oīa ossa
mea. Qm̄ pendēs extēt⁹ erat in ligno: nō potuit me-
lius describi extēsio corpis i ligno: q̃ vt diceret: Di-
numerauerūt oīa ossa mea. Ipsi vero cōsidera-
Al. [illegible] uerūt et cōspexerūt me. Cōsiderauerūt et non
intellexerūt: cōspexerūt et nō viderūt. Usq̃ ad car-
nē oculos: nō vsq̃ ad vbū cor habuerūt. Diuise-
Matth. 27. rūt sibi vestimēta mea. Vestimēta sua sacramē-
ta ipi⁹. Attēdite fratres: vestimēta ipi⁹: sacramen-
ta ipi⁹ potuerūt diuidi p hereses: s erat ibi vestimē-
Joh. 19. Al. [illegible] tū qd nemo diuisit. Et sup vestimētū meū mi-
serūt sortē. Erat ibi tunica: dicit euāgelista desup
Joh. 19. texta. Ergo de celo: ergo a patre: ergo a spūsancto.
Cōcor. 16. q. 7. Dicit dn̄s. Que est ista tunica: nisi charitas quā nemo pōt di-
uidere? Que est ista tunica: nisi vnitas? In ipsam
sors mittit: nemo illā diuidit. Sacramēta sibi here-
tici diuidere potuerūt: charitatē nō diuiserūt. Et q̃
diuidere nō potuerūt recesserūt: illa aūt manet itegra.
Sorte obuenit q̃buidā. Qui hz hāc secur⁹ ē. Nemo
illā mouet de ecclia catholica. Et si foris illā incipi-
Gen. 8. at habere: intromittit quō ramus oliue a columba.
Al. [illegible] Tu aūt dn̄e ne lōge feceris auxiliū tuum.
Et factū ē. Illa p⁹ triduū resurrexit. In defensio-
Al. Ad. Al. conspice. nē meā aspice. Erue a framea aīam meā.
Id est a morte. Framea eni gladi⁹ ē: et p gladium
mortē intelligi voluit. Et de manu canis vni-
cā meā. Animā meā: vnicā meā: caput et corpus.
Unicā dixit: ecclīam. De manu: id est de potestate
canis. Qui sūt canes? Qui canino more latrāt: nec
intelligūt [illegible] latrāt. Quid fecit ca-
ni [illegible] Tamē ille latrat: Qui latrāt [illegible]
oculis nō [illegible] canes sunt.
Al. [illegible] Saluū me fac de ore leonis. Leo rugiens no-

[illegible] sit et [illegible]
bus vnicornium humilitatē meā. [illegible]
no diceret [illegible] humilitatē mei.
[illegible] est. Et qd orauit vt erueret [illegible]
Attēdam⁹ mō q̃re passus est. Modo iā videte fra-
tres: q̃ nō est in ea sorte: ꝓpter quā passus ē christ⁹:
quare christian⁹ e? Ecce intelligam⁹ q̃ passus est:
Dinumerata sunt ossa eius: irrisus ē: diuisa sunt ve-
stimēta ei⁹: [illegible] ipi⁹: credi-
dederūt illū furētes et seuiētes: et dispsa sunt oīa os-
sa ei⁹: Et hic audim⁹ et in euāgelio legim⁹. Uidea-
mus q̃re: O christe fili dei: si nolles non patereris:
ostēde nobis fructū passiōis tue. Audi inq̄t fructū.
Ergo nō taceo, sed [illegible] Audi inq̄t fructū
q̃re passus sum ista oīa: Narrabo nomē tuum
fratrib⁹ meis. Uideam⁹ si in pte narrat nomē dei
fratrib⁹ suis. Narrabo nomen tuū fratribus meis: In medio ecclie cantabo te. Fit h mō si vi-
deam⁹. Ipa ecclia q̃ ē? [illegible] dixit: In medio ecclie
cātabo te. Ecclīam videam⁹ ꝓpter quā passus est.
Qui timetis dn̄m laudate eū. Ubicūq̃ time-
tur de⁹ et laudat: ibi est ecclia christi. Uideam⁹ fres
mei: si his dieb⁹ p totū orbē terraꝝ sine causa dicit
Amē et alleluia. Nō ibi timet de⁹? Non ibi laudat
deus? Exiuit donatus et ait: Prorsus non timetur:
Tot⁹ mūdus periit: Sine causa dicit. Tot⁹ q̃ mun-
dus periit: et modica pars remāsit in africa: Ergo
nō dicit aliqd christ⁹: vñ obturet ista ora? Nō dicit
aliqd. vnde eradicet linguas ista [illegible] Uidea-
mus ne forte inueniam⁹. Adhuc nobis dicit in me-
dio ecclie. De ecclia nr̄a dicit: Qui timetis dn̄m lau-
date eū. Uideam⁹ si illi laudāt dn̄m: et intelligam⁹ si
[illegible] Et si i medio eccle [illegible] laudat. Quō
laudāt christū: q̄ dicūt: Perdidit totū orbē terraꝝ:
diabol⁹ illi totū abstulit: et in parte ipe remāsit. Sz
adhuc videam⁹ vt [illegible] loquat. Nō
sit qd interpretari nō sit qd suspicari. Uniuersum
semē iacob magnificate eū. Forte adhuc di-
cūt: nos sumus semē iacob: sint ipi videamus. Ti-
meat eū oē semē israel. Adhuc dicāt: nos su-
mus semē israel: p̄mittamus: dicāt: Qm̄ nō spre-
uit neq̃ despexit deprecationē pauperū.
Quoꝝ pauperꝝ? Nō de se p̄sumētiū. Uideamus si
paupes sunt: q̃ dicūt: nos sum⁹ iusti. Christus cla-
mat: Lōge a salute mea verba delictoꝝ meoꝝ. Sed
adhuc dicāt qd volūt. Nec auertit faciē suā a
me: et cū clamarē ad eū exaudiuit me. Et
qd exaudiuit: Ad quā rē? Apud te ē laus mea.
Apud deū posuit laudem suā: docuit non p̄sumi in
homine. Adhuc dicāt quod volunt. Jam quidem
ceperūt [illegible] ꝓpinquare ignis. Nō ē qui se ab-
scondat a calore eius. Sed adhuc dicāt: et nos apō
illū laudem nostrā posuimus: et nos in nobis nō p̄-
sumim⁹. Dicāt adhuc: In ecclia magna cōfi-
tebor tibi. Jam hic puto: quia cepit interior a tā-
gere. Ecclesia magna: quid est fratres? Nunq̄d exi-
gua pars orbis terrarū: ecclesia magna est? Eccle-
sia magna: orbis totus est: quomō in ecclesia ma-
gna? Modo si quis vela christo cōtradicere: dicit
nobis: Tu dixisti: in ecclesia magna confitebor ti-
bi. Que est ecclesia magna? Ad partē africe remāsit
[illegible] est ecclia magna. Totū mūdum perdidisti: fu-
disti sanguinem pro toto: sed [illegible] passus es.

Ita nos diximus dn̄o tanq̄ querentes: scientes
tamē q̄d dicitur. Ponam⁹ nescire q̄d dicat: nonne
nob rn̄det? Quiescite: pcite: adhuc dico: vn̄ nemo
dubitet. Expectem⁹ ḡ q̄d dictur⁹ ē. Iā ḡ volebā p-
nūciare: ⁊ nō admitterēt hoīes aliud aliq̄d iterp̄ta-
ri: cū dicat christ⁹ in eccl'a magna: Et tu dicis: q̄
ī extrema pte remāsit. Et cū adhuc audēt dicere: ⁊
nr̄a eccl'a magna ē: Quid tibi videt? Iā etiā audio.
Si nō dicat aliq̄d: vn̄ obmutescāt? Adhuc dicāt: q̄
K magna ē eccl'a: Solā numidiā videam⁹. Audiam⁹
Al. in conspe ctu timentium. adhuc dn̄m: Vota mea reddā corā timenti-
bus eū. Que sūt vota sua? Sacrificiū qd obtulit
deo. Nostis q̄le sacrificium? Norūt fideles vota q̄
reddit corā timētibus eū. Nā sequit: Edēt pau-
peres ⁊ saturabunt. Beati paupes: q̄ io edūt
vt saturent. Edūt enī paupes: Qui aūt diuites sūt
nō saciant q̄ nō esuriūt. Comedūt paupes: Inde
erat piscator ille petrus: Inde erat ali⁹ piscator io-
hannes ⁊ iacob⁹ frat ipsi⁹: Inde erat etiā publica-
nus matthe⁹ de paupib⁹. Ipsi erāt q̄ comederūt ⁊
saturati sūt: talia passi: q̄lia mādducauerūt. Cenā suā
dedit: passionē suā dedit: Ille saturat q̄ imitat. Imi-
tati sūt paupes: Ipi enī sic passi sūt: vt christi vesti-
gia seq̄rent. Edūt paupes: s̄ q̄re paupes? Et lau-
dabūt dn̄m q̄ req̄rūt eū. Diuites se laudant:
paupes dn̄m laudāt. Quare sūt paupes? Quia deū
laudāt: vt dn̄m q̄rāt. Dn̄s ē diuitie paupez. Ideo
inanis ē dom⁹: vt cor plenū diuitiis sit. Diuites q̄-
rāt vn̄ arcā impleāt: ⁊ paupes q̄rāt vn̄ cor impleāt.
Et cū impleuerit laudāt dn̄m q̄ req̄rūt eū. Et vide-
te fratres: q̄ v̄e paupes sunt: cui⁹ rei diuites sint: q̄
nō in arca: nō in horreo: nō in apotheca. Viuent
corda eoꝝ in seculū seculi. Ergo attēdite: pas-
sus ē dn̄s: ecia q̄ audistis: passus ē dn̄s. Querimus
q̄re passus ē: ⁊ cepit narrare: Narrabo nomen tuū
fratrib⁹ meis: in medio eccl'e cātabo te. Sed adhuc
dicūt: ista ē eccl'a. Timeat eū omē semē isrl'. Dicūt:
Nos sum⁹ semē isrl'. Qm̄ nō spreuit neq̄ despexit
p̄ces paup'is. Adhuc dicūt: nos sum⁹: Neq̄ auer-
tit faciē suā a me. Ipe christ⁹ dn̄s a se: id ē ab eccl'a
sua q̄ ē corp⁹ ipi⁹. Apud te laus mea: Vos ip̄os vul-
tis laudare: s̄ rn̄dēt prorsus: ⁊ nos ip̄m laudamus.
Vota mea dn̄o reddā corā timētib⁹ eū. Sacrificiū
pacis: sacrificiū charitat': sacrificiū corpis sui: No-
rūt fideles. Disputari inde mō nō pōt: Vota mea
reddā corā timētib⁹ eū. Edāt publicani: edāt pisca-
tores: māducēt: imitent dn̄m: patiant: saturentur.
L Mortu⁹ ē ip̄e dn̄s: moriunt ⁊ paupes. Additur et
Al. † Reminiscē tur. mors discipuloꝝ morti magistri. Quare? Da mihi
fructū. † Cōmemorabunt ⁊ cōuertent ad do-
minū vniuersi fines terre. Eia fratres: q̄d q̄ri-
tis a nobis: q̄d rn̄deam⁹ parti Donati? Ecce psal-
mus: et h̄ legit hodie: ⁊ ibi legat hodie. Scribam⁹
illū in frōtib⁹ nr̄is: cū illo pcedam⁹: nō q̄escat lin-
gua nr̄a: ista dicat: Ecce christ⁹ passus ē: ecce merca-
tor ostēdit mercedē: ecce p̄ciū qd dedit: sanguis ei⁹
Zc.d.1. fusus ē. In sacco ferebat p̄ciū nr̄m: pcussus ē lācea:
fossus ē sacc⁹: ⁊ manauit p̄ciū orbis terrarū. Quid
mihi dicis o heretice? Nō ē p̄cium orbis terraꝝ: si
africa sola redēpta ē: Nō audes dicere: nō totus or-
bis redēpt⁹ est: s̄ periit. Quē mutasorē passus ē chri-
stus: vt pderet rē suā? Ecce cōmemorabunt: ⁊ cōuer-
tent ad dn̄m vniuersi fines terre. Adhuc saniet te

et dicat: Si diceret: fines terre: ⁊ nō diceret: vniuer-
si fines terre: dicere habebāt: Ecce habemus fines
terre in mauritania. Vniuersi fines terre: dixit: O
heretice: vniuersi dixit: Qua exitur⁹ es: vt euadas
q̄stionē? Nō habes q̄ exeas: s̄ habes q̄ intres. Ro-
go vos: nolo inde disputare: ne dicat: q̄ s̄mo me⁹
aliq̄d valet: psalmū attēdite: psalmum legite. Ecce
christ⁹ passus ē: sanguis ei⁹ fusus ē: Ecce redēptor
nr̄: Ecce p̄ciū nr̄m: Quid emit: dicat mihi? Quid i-
terrogam⁹? Quid si mihi aliq̄s dicat: O stulte q̄d
interrogas? Codicē portas ibi habes vnde emit:
ibi q̄re q̄d emit. Ecce ibi habes: Cōmemorabunt ⁊
cōuertent ad dn̄m vniuersi fines terre. Fines enim
terre cōmemorabunt. Sed heretici absurdi sūt: ⁊ iō
nō audiunt oī anno. Putas ibi ponunt aures: q̄n le-
ctor ipoꝝ dicit: Cōmemorabunt ⁊ cōuertentur ad
dn̄m vniuersi fines terre? Eia forte vn⁹ versus est:
Aliūde cogitabas: cū fratre tuo fabulabaris: q̄n il-
lud dixit: attende: quia repetit ⁊ surdos pulsat. Et
M adorabūt in cōspectu ei⁹ vniuerse † patrie Al. famile.
gentiū. Adhuc surdus ē: nō audit: pulset iterum.
Qm̄ dn̄i ē regnū ⁊ ipse dn̄abit gētiū. Tres
istos v̄sus tenete fratres. hodie cātati sūt ⁊ ibi: aut
forte deleuerunt eos. Credite mihi fratres mei: ita
estuo: ita vim patior: vt mirer: nescio quā surditatē
et duriciā cordis ipoꝝ: vt aliq̄n dubitē: vtrū habeāt
illud in codicib⁹. Hodie currūt oēs ad eccl'am: ho-
die omēs intēti audiūt psalmū: omēs suspēso corde
audiūt: Sed faciūt: q̄ nō sūt intēti. Nunq̄d vn⁹ ver-
sus ē: Cōmemorabunt ⁊ cōuertent ad dn̄m vniuer-
si fines terre? Euigila: s̄ adhuc fricas oculos. Et
adorabunt in conspectu eius vniuerse patrie gētiū.
Excute somnū: Adhuc grauaris: audi: qm̄ dn̄i ē re-
gnū: ⁊ ip̄e dn̄abit gentiū. Si ē adhuc qd dicāt: ne-
scio: litigēt cū scripturis: nō nobiscū: Ecce codex ip-
se: cū illū certēt. Vbi est ⁊ lingua? Nos seruauim⁹
scripturas: ne arderēt. Seruate sunt: vn̄ tu ardeas.
Quid seruasti? Api: lege: tu seruasti: ⁊ tu oppugnas.
Quid seruasti a flāma: qd delere vis a lingua? Nō
credo: nō credo: q̄ seruasti: prorsus nō credo: nō ser-
uasti. Verissime dicūt nr̄i: q̄ tu tradidisti. Ille pba-
tur traditor: q̄ lecto testamēto: nō sequit. Ecce legi-
tur ⁊ seq̄r: legat ⁊ recusas. Cui⁹ man⁹ misit in flāmā
qui credit ⁊ sequit: an q̄ dolet: q̄ est qd legat? No-
lo scire q̄ seruauerit: vndecūq̄ inuēt⁹ ē codex. Te-
stamētū patris nr̄i exijt de q̄libet cauerna: nescio q̄
fures tollere volebāt: nescio q̄ psecutores incēdere
volebāt. Vndecūq̄ platū ē: legat. Quare litigas?
Fratres sum⁹: q̄re litigam⁹? Nō intestat⁹ mortu⁹ ē
pater: fecit testamētū: ⁊ sic mortu⁹ est: mortu⁹ est et
resurrexit. Tādiu cōtendit de hereditate mortuoꝝ
q̄diu testamētū pferat in publicū: et cū testamētū
platū fuerit in publicū: tacent oēs: vt tabule apian-
tur ⁊ recitent. Iudex intus audit: aduocati silēt: p-
cones silentiū faciūt: vniuersus p̄p'ls suspensus est
vt legant v̄ba mortui: nō sentiēt' i monumēto. Ille
sine sensu iacet in monumento: ⁊ valent v̄ba ipius:
sedet christ⁹ in celo: ⁊ cōtradicit testamēto ei⁹? Age
legam⁹: Fratres sumus: quare cōtēdim⁹? Placet
animi⁹ nr̄: nō sine testamēto nos dimisit pr̄. Qui fec
testamētū viuit i eternū: audit voces nr̄as: agnoscit suā.
Legam⁹: q̄d litigam⁹? Vbi inuēta fuerit ip̄a heredi-
N tas: ip̄am teneam⁹. Aperi testamētū: lege in primo

Ps. 2. capite ipsius psalterij: Postula a me. Sz qs dicit:
Forte nõ christ⁹. Ibi habes: Dñs dixit ad me fili⁹
me⁹ es tu: ego hodie genui te. Ergo fili⁹ dei dicit: vt
ad filiũ suũ pater dicit. Ergo qđ dicit ad filiũ: Po/
stula a me ⁊ dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuã: ⁊ posses
sionẽ tuã fines terrę. Solet fieri fratres: vt qñ q̃/
rit̃ de possessiõe: q̃rant̃ affines. Inter affines illũ et
illũ: q̃rit̃ heres: aut cui donat̃: aut q̃ emit. Inter qs
affines q̃rit̃: Int̃ illũ ⁊ illũ possidẽtes. Qui dimisit
oẽs fines: nullos dimisit affines. Quocũqz te ꝯuer/
tis christ⁹ ẽ. Fines terrę habes hereditatẽ: huc ve/
ni: totã mecũ possiđe. Quare litigãdo vocas ad par
tẽ: Huc veni: bono tuo viceris: totũ habebis: An
adhuc calũniaris: Ego iã testamẽtũ legi ⁊ tu calũ/
niaris. An adhuc calũniaris: q2 fines terrę dixit: et
nõ dixit: oẽs fines terrę: Legam⁹ ğ qđ modo dictũ
est: Cõmemorabunt̃ ⁊ ꝯuertent̃ ad dñm: vniuersi fi
nes terrę ⁊ adorabũt in ꝯspectu ei⁹ vniuersę patrię
gẽtiũ: Qm̃ dñi est regnũ: ⁊ ipe dñabit̃ gẽtiũ. Ipsi⁹
est: nõ vestrũ. Agnoscite dñm: agnoscite possessio/
nẽ dñi. Sz ⁊ vos: q2 ꝑuata vestra vult̃ possidere:
⁊ nõ cõmunicare cũ christo vnitati. Dñari enĩ vul
tis in terra: nõ cũ illo in cęlo regnare: possidetis do
mos vestras. Et aliqñ venim⁹ ad illos dicẽtes: q̃ra
m⁹ verũ: inueniam⁹ verũ. Et illi: Vos tenete qđ tene/
tis. Oues tuas habes: oues meas habeo: noli mo/
lestus esse ouib⁹ meis: q2 ⁊ ego nõ sum molest⁹ oui/
bus tuis. Deo grãs: meę sũt oues: illius sũt oues:
christ⁹ qđ emit: imo nec meę sunt: nec tuę: ſ illi⁹ sũt
1 Cor. 3. q̃ nos emit: illi⁹ sũt q̃ illas signauit. Neqz q̃ plãtat
est aliqđ: neqz q̃ rigat: ſ q̃ incremẽtũ dat de⁹. Qua/
re habeo meas: habes tu tuas: Si ibi est christ⁹: il/
lo eant meę: q2 nõ sũt meę. Si hic ẽ christ⁹: huc eant
tuę: q2 nõ sũt tuę: ꝓpter possessiões osculent̃ nobis
caput ⁊ man⁹: ⁊ ꝓpter filij alieni. Nõ ẽ mea posses/
sio inq̃t. Quid est hoc: Videam⁹ si nõ ẽ tua possessio:
videam⁹ si nõ illã tibi vẽdicas. Ego nomini christi
laboro: tu noĩ Donati. Nã si christũ attẽdas: vbi/
Matth. 24. qz est christ⁹. Tu dicis: ecce hic ẽ christus: ego dico ꝑ
Ps. 112. totũ ẽ. Laudate pueri dñm: laudate nomẽ dñi. Vn
laudẽt: Vsqzquo laudãt: A solis ortu vsqz ad occa/
sũ: laudate nomẽ dñi. Ecce ecclesiã quã ostẽdo: ec/
ce qđ emit christ⁹: ecce qđ redemit: ecce ꝓ q̃ sangui/
nẽ dedit: Sz tu qđ dicis: Et ego illi colligo. Qui me/
Matth. 12. cũ nõ colligit dispergit. Diuidis vnitatẽ: posses/
siões tuas q̃ris: ⁊ q̃re habẽt nomẽ christi: Quid
ad defensionẽ possessiõis tuę titulos christi posui/
sti: Nõne hoc faciũt nõnulli ĩ domo sua: Ne domũ
ipsi⁹ inuadat aliqs potẽs: ponit ibi titulos potẽtis:
titulos mẽdaces. Ipse vult esse possessor: ⁊ frõtem
dom⁹ suę de titulo alieno muniri: vt cũ titul⁹ lectus
fuerit: territ⁹ qs potẽtia ei⁹ abstineat se ab inua
sione. Fecerũt illud: qñ maximianistas dãnauerit.
Egerũt apud iudices: ⁊ ꝯsiliũ suũ recitauerũt tãqz
titulos ostẽdẽtes: vt episcopi viderentur. Tũc iu/
dex interrogauit: Quis hic alter episcop⁹ est de pte
Donati: Rñdit vn⁹. Nos nõ nouim⁹ nisi Aureliũ
catholicũ. Timẽtes illi leges: nõ rñderũt nisi de vno
episcopo. Illi aũt vt audirent̃ a iudice: nomen chri
sti iponebãt: i possessiõe sua titulos illi⁹ iposuerũt.
Bon⁹ ẽ dñs q̃ illis parcat: ⁊ vbi inuenerit titulos su
os vẽdicet illud possessiõi suę. Potẽs ẽ misericordia ip/
si⁹: q̃ illis illud faciat, q̃cũqz inuenerit nomẽ christi
portare: ꝯgreget illos. Et videte fratres qñ potẽs
aliqs inuenerit titulos suos: nõne iure rẽ sibi vendi
cat ⁊ dicit: nõ poneret titulos meos: nisi res mea es/
set: Titulos meos posuit: mea res est. Vbi nomen
meũ inuenio: meũ est. Numqđ titulos mutat: Titu
lus q̃ erat: ipse ẽ. Possessor mutat̃: titul⁹ nõ mutat̃.
Sic ⁊ illi q̃ baptismũ habẽt christi: si veniũt ad vni
tatẽ: nõ mutam⁹ titulos: aut delem⁹ titulos: ſ agno
scim⁹ titulos regis nr̃i: titulos imꝑatoris nr̃i. Sed
qđ dicim⁹: O dom⁹ misera: ille te possideat cui⁹ ti/
tulos habes: christi titulos habes: noli esse Dona/
ti possessio. Multa diximus fratres: ſ illud de me/
moria vr̃a nõ recedat qđ hodie legit̃. Ecce iterũ di/
co ⁊ sępe dicẽdũ ẽ: ꝑ ipm diẽ: id ẽ ꝑ sacramẽta hui⁹
diei: ꝯstringo vos: vt nõ vob exeat de cordib⁹: com
memorabunt̃ ⁊ ꝯuertent̃ ad dñm: vniuersi fines ter
rę: ⁊ adorabũt in ꝯspectu ei⁹ vniuersę patrię gẽtiũ:
Qm̃ dñi ẽ regnũ: ⁊ ipe dñabit̃ gẽtiũ. Cõtra tã apta
⁊ manifeste demonstratã passionẽ christi: nõ audia
tis verba calũniatoris. Quicqđ ꝯdicunt: homĩes di/
cunt: hoc autem deus dicit.

Explicit Tractatus de ps. XXI.

Incipit Tractatus de ps. XXII.

In finem ps Dauid.

e Cclesia loquitur christo:

Dominus pascit me ⁊ nihil mihi dee/ 1. Allegori.
D rit. Dñs iesus christ⁹ pastor me⁹ ẽ: ⁊ nihil
mihi deerit. In loco pascuę ibi me col
locauit. In loco pascuę incipiẽtis ad fidẽ me ꝓdu/
cẽs: ibi me nutriẽdũ collocauit. Sup aquã refe/
ctiõis educauit me. Sup aquã baptismi q̃ refi
ciunt̃ q̃ integritatẽ viriũqz amiserant educauit me.
Animã meã ꝯuertit. Deduxit me i semitas
iustitię: ꝓpter nomẽ suũ. Deduxit me in an/
gustis itinerib⁹: q̃ pauci ambulãt iustitię suę: nõ ꝓ/
pter meritũ meũ. ſ ꝓpt nomẽ suũ. Nã ⁊ si ambu
lẽ in medio vmbrę mortis: Nã ⁊ si ambulẽ i me
dio vitę hui⁹ q̃ vmbra mortis ẽ: Nõ timebo ma/
la qm̃ tu mecũ es. Nõ timebo mala: qm̃ tu ha/
bitas i corde meo ꝑ fidẽ: ⁊ nũc mecũ es vt post vm/
brã mortis etiã ego sim tecũ. Virga tua ⁊ bacu
lus tu⁹: ipa me ꝯsolata sũt. Disciplina tua tã/
qz virga ad gregẽ ouiũ: ⁊ tãqz bacul⁹ ad grãdiores fi
lios: ⁊ ab aiali vita ad spũalẽ crescẽtes: ipa me non
afflixerũt mag q̃ ꝯsolata sũt: q2 memor es mei. Pa
rasti in ꝯspectu meo mẽsam: aduersus eos
q̃ tribulãt me. Post vgã aũt q̃ paruul⁹ ⁊ aialis i
grege i pascuis erudiebar: post illã vgã cũ eẽ cepi
sb baculo: parasti i ꝯspectu meo mẽsam: vt nõ iã la
cte alar puul⁹: ſ maiorẽ cibũ sumẽ firmat⁹ aduersus
eos q̃ tribulãt me. Impinguasti i oleo caput
meũ: Letificasti spũali mẽtẽ meã. Et po
culũ meũ inebriãs q̃ ꝑclarũ ẽ. Et poculũ tuũ
obliuionẽ ꝑstãs pori vanarũ delectationũ q̃ ꝑclarũ
est. Et misericordia tua subsequet̃ me: oibus di/
eb⁹ vitę meę. Et misericordia tua subseq̃t̃ me: q̃diu vi
uo in hac mortali vita: nõ tua ſ mea. Vt inhabitẽ
in domo dñi in lõgitudine dierũ. Subseque
tur me: nõ aũt hic tm̃: ſ etiã vt inhabitem in domo
domini ineternum.

Explicit Tractatus de ps. XXII.

Incipit Tractatus de ps. XXIII.

Ps. ipsi Dauid prima sabbati.

A p Salmus ipi dauid de clarificatiōe ꝛ resur-
rectiōe dñi: q̄ matutino p̄ma sabbati facta
est: qui iam dies dominicus dicitur.
1.Cor.10. O Omini est terra ꝛ plenitudo eiꝰ: or-
bis terrarꝫ et vniuersi q̄ habitāt in
ea. Id est orbis terrarꝫ: ꝛ vniuersi q habi-
Al. ꝑ eo. tant in ea: cū clarificatus dñs annūciat in fidē oīm
gentiū: ꝛ vniuersus orbis terrarꝫ fit ecclesia eiꝰ. Ip-
se sup maria fundauit eā. Ipe firmissime sta-
bilit eā sup oēs fluctus seculi huiꝰ: vt ab ea su-
perent nec nocerent ei. Et sup flumina p̄para-
uit eā. Flumina in mare fluūt: ꝛ cupidi hoīes la-
bunt in seculū. Etiā istos supat ecclesia: q̄ deuictꝭ p
dei gratiā cupiditatibꝰ secularibꝰ ad recipiendā im
Ps.14. mortalitatis claritatē parata est. Quis ascēdet ī
montē dñi? Quis ascēdet in altissimā iusticiā do-
mini? Aut q̄s stabit in loco sācto eius? Aut
q̄s pmanebit in eo q̄ ascēdit sup maria fundato: et
sup flumina p̄parato loco? Innocēs manibus
ꝛ mūdo corde. Quis ergo illuc ascēdet et pma-
nebit ibi: nisi innocēs in opibꝰ: ꝛ mūdus in cogitati-
onibꝰ? Qui nō accepit in vano aīam suam.
Qui nō in rebus nō pmanētibꝰ deputauit aīam su-
am: sed eā immortalē sentiēs: eternitatē stabilē atq̄
icōmutabilē desiderauit. Et nō iurauit proximo
22. q. 2. in do-lo. suo in dolo. Et ideo sine dolo: sicut simplicia et
nō fallētia sunt eterna: ita se p̄buit proximo suo. Hic
accipiet bñdictionē a dño: et misericordiam a
deo salutari suo. Hec ē generatio q̄rētium
dñm. Sic eni nascunt q̄ q̄rūt eū. Querentiū fa-
B ciē dei iacob. Querentiū faciē dei: q̄ posterius
nato p̄matū dedit. Tollite portas principes
vestras. Quicūq̄ principatū in hoībꝰ q̄ritis: au-
ferte: ne impediāt aditū q̄s vos statuistis cupidita-
tis ꝛ timoris. Et eleuamini porte eternales.
Et eleuamini aditꝰ eterne vite renūciationis secu-
lo ꝛ conuersiōis ad deū. Et introibit rex glorie.
Et introibit rex in q̄ sine supbia gloriemur: q̄ supatꝭ
portis mortalitatis: ꝛ patefactis sibi celestibꝰ iple-
Job.16. bit qd ait: Gaudete qm̄ ego vici mundū. Quis ē
iste rex glorie? Pauet admirās natura mortalis
et q̄rit: Quis ē iste rex glorie? Dñs fortis et po-
tens. Dñs fortis ꝛ potēs: quē tu infirmū ꝛ oppres-
Al. ꝑ prelio. sum putasti. Dñs potēs in bello. Cōtrecta ci-
catrices: ꝛ senties reparatas: ꝛ immortalitati reddi-
tā infirmitatē humanā. Persoluta est q̄ debebatur
terris vbi cū morte belligerata est clarificatio dñi.
Tollite portas principes vestras. Hinc iā
pgat in celū. Exclamet et iterū prophetica tuba: Tollite
portas etiā celestes p̄ncipis vestri q̄s habetis i aī-
mis hoīm: q̄ adorāt militiam celi. Et eleuamini
porte eternales. Et eleuamini porte eterne iusti-
cie: charitatis ꝛ castitatis: p q̄s aīa diligit vnū verū
deū: ꝛ nō fornicat sub multꝭ q̄ appellant dij. Et in-
troibit rex glorie. Et introibit rex glorie: vt ad
Ro.8. dexterā patris interpellet p nobis. Quis est iste
E, h.2. rex glorie? Quid ꝛ tu princeps ptātis aeris huiꝰ
miraris ꝛ q̄ris: Quis est iste rex glorie? Dñs vir-
tutum ipse ē rex glorie. Et vt iā viuificato corpe
supra te pgit ille teptatus: supra oēs angelos tēdit:
ab angelo p̄uaricatore ille tēptatus. Nemo vestrū
se obuiciat atq̄ intercludat iter nr̄m: vt tāq̄ deꝰ cola-
Ro.8. tur a nobis: neq̄ principatꝰ: neq̄ angelꝰ: neq̄ xp̄tus

nos separet a charitate christi. Bonū est sperare in Ps.117.
dño q̄ sperare in principe: vt q̄ gloriat i dño glori-
etur. Sūt q̄dē iste in huiꝰ mūdi ordinatione virtu-
tes: sed dñs virtutū ipse est rex glorie.

Explicit Tractatꝰ de ps̄. XXIII.
Incipit Tractatꝰ de ps̄. XXIIII.
In finē ps̄ Dauid.

c Christus. sed in psona ecclesie loquit. Nam A
magis ad populū christianū cōuersum ad
deum pertinēt que dicuntur.
a D te dñe leuaui animā meā: Deside-
rio spūali: q̄ carnalibꝰ desiderijs concalca-
bat in terra. Deus meus in te cōfido
nō erubescā. Deus meꝰ ex eo q in me cōfidebā:
pductus sum vsq̄ ad istā infirmitatē carnis: ꝛ q̄ de-
serto deo sicut deꝰ esse volui: a minutissima bestiola
mortem timēs: de supbia mea irrisus erubui. Iā er-
go: in te cōfido nō erubescā. Neq̄ irrideāt me i-
nimici mei: Neq̄ irrideāt me q̄ serpētinis atq̄ oc-
cultis suggestionibꝰ insidiātes: ꝛ suggerentes: euge
euge ad hec me deiecerunt. Etenim vniuersi qui
te expectāt nō confundent. Cōfundantur ini- Al. ꝑ sustinent.
que facientes vana. Cōfundant iniq̄ facientes: Al. ꝑ agētes su-
ad acq̄rēda q trāseunt. Vias tuas dñe notas perfacie.
fac mihi: ꝛ semitas tuas edoce me: Que nō Al. ꝑ demōstra.
late sūt: nec multitudinē ad interitū ducūt: s angu- Math.7.
stas ꝛ paucis notas: semitas tuas edoce me. Diri-
ge me in veritate tua. Errores fugiētē: dirige me
in veritate tua. Et doce me. Et doce me: nā p me ip-
sum nō noui: nisi mēdaciū. Qm̄ tu es deꝰ salu- Al. ꝑ saluator.
taris meꝰ: ꝛ te sustinui tota die. Neq̄ eni di-
missus a te de paradiso: ꝛ in lōginquā regionē peregrina-
tus: p me ip̄m redire possū: nisi occurras errāti. Nā
reditꝰ meꝰ toto tractu tp̄is seculari misericordiam tuā susti-
nuit. Reminiscere miserationū tuarꝫ dñe. Re-
miniscere operꝫ misericordie tue dñe: qr tāq̄ oblitum te
hoīes putāt. Et qr misericordie tue a seculo sunt.
Hoc reminiscere: qr misericordie tue a seclo sūt. Nūq̄ eni
sine illis fuisti: q̄ etiā peccātē hoīem vanitati q̄dem:
s in spe subiecisti: ꝛ tot tātisq̄ creature tue cōsolationi-
bus non deseruisti. Delicta iuuentutis mee et
ignorātie mee: ne memineris. Delicta cōfidē-
tis audacie mee ꝛ ignorātie mee: ne ad vīdictā reser-
ues: s tāq̄ excidāt tibi. Scd̄m misericordiam tuam
memor esto mei deus. Memor esto q̄dē mei: nō Al. ꝑ memento
s̄m irā q̄ ego dignus sū: s scd̄m misericordiam tuā q̄ te di- mei tu.
gna ē. Propter bonitatē tuā dñe. Non propter
meritū meū: s propter bonitatē tuā dñe. Dulcis et
rectus dñs. Dulcis ē dñs: qm̄ q̄dē ꝛ peccātes et
impios ita miseratꝰ ē: vt oīa p̄tērita donaret: Sꝫ etiā re-
ctꝰ ē dñs: q̄ post misericordiam vocationis ꝛ venie: q̄ bꝫ
grām sine meritis: digna vltimo iudicio merita req̄-
ret. Propter hoc legē statuit delinquētibꝰ i
via. Quia misericordiam p̄rogauit vt pduceret in viā.
Diriget mites in iudicio: Diriget mites: nec Al. ꝑ māsuetos.
pturbabit in iudicio eos q̄ sequūt volūtatē eiꝰ: nec
ei resistēdo p̄ponūt suā. Docebit mansuetos vi- Al. ꝑ mites.
as suas. Docebit vias suas: nō eos q̄ p̄currere vo-
lūt: q̄si seipos meliꝰ regere possint: s eos q̄ non eri-
gūt ceruicē: neq̄ recalcitrāt cū eis: iugū lene iponit
et sarcina leuis. Vniuerse vie dñi misericordia et Math.11.
veritas. Quas aūt vias docebit eos: nisi miseri- B
cordiā q̄ placabilis ē: ꝛ veritatē q̄ incorruptꝰ ē? Quo-

rũ vnũ pbuit donãdo pctã: alterũ merita diiudican do. Et ideo vniuerse vie dñi: duo aduent⁹ filii dei: vn⁹ misericordia alter iudicio. [illegible] ad eũ tenens [illegible] se liberatũ videt. de ponit supbiã: et deinceps cauet examinãt' seueritatẽ: [illegible] Requirẽtib⁹ te [illegible] testimonia ei⁹. [illegible] dñm misericordẽ pmo aduẽtu: et secũdo iudicẽ: qui mites et mãsueti requirũt testamentũ ei⁹: cũ sanguine suo nos in nouã vitã redemit: et in phetis atq euã [illegible] ei⁹. Propter nomẽ tuũ dñe ppitiaberis pctõ meo: multũ ẽ eni. Non so lũ pctã mea [illegible] antequã crederẽ admisi. sed et pctõ meo qđ multũ est: qz et in via nõ deest offensio: sacrificio ptribulati spũs ppitiaberis. Quis ẽ hõ q timeat dñm? [illegible] incipit venire ad sapientiã. Legẽ statuit ei in via quã elegit. Legẽ statu it ei in via quã liber apphẽdit: ne impune iã peccet. Aïa ei⁹ in bonis demorabit: et semẽ ei⁹ he reditate possidebit terrã. Et op⁹ ei⁹ hereditate [illegible] corpus possidebit. Firmamen tũ ẽ dñs timẽtib⁹ eũ. Infirmorũ videt eẽ timor: [illegible] Et nomẽ dñi qđ [illegible] terrã firmat timẽtes eũ. Et te stamentũ [illegible] vt manifestet illis. Et facit vt te stamentũ [illegible] manifestet illis: qz [illegible] gẽ tes sũt: et termini terre. Oculi mei sp ad dñm: qz ipse euellet de laqo pedes meos. Nec timeã piculosa et terrena: dũ terrã nõ intueor: qm il le quẽ intueor euellet de laqo pedes meos. Respi ce in me et miserere mei: qm vnic⁹ et pauper sum ego. [illegible] sũ. Tribulatiões cordis mei multiplicate sunt. Tribulatiões cordis mei: abũdãte iniqtate: et refrigescẽte charitate: multiplicate sunt. De ne cessitatibus meis educ me. Qm hec tolerare [illegible] vt pseuerãs vsq in finẽ saluus sim: de necessitatibus meis educ me. Vide humilitatẽ meã et laborẽ meũ. Vide humilitatẽ meam: qz [illegible] ab vnitate [illegible] Et la borẽ meũ [illegible] mihi cõmittos suffero. Et remitte oĩa pctã mea. Et his sacrificiis p [illegible] remitte oĩa pctã mea [illegible] et ignorãtie mee antequã crederẽ: sed etiã ista q iã ex fide viuẽs: p infirmitatẽ vel vite huius caliginẽ ad mitto. Respice inimicos meos: qm multi plicati sunt. Nõ solũ enĩ foris: sed etiã in ipsa int⁹ ecclesia cõmunione nõ desunt. Et odio iniq ode rũt me: Et oderũt me diligẽtẽ [illegible]. Custodi aiam meã et erue me. Custodi aiam meã ne declinem ad imitationem eorũ: et erue me a pplexitate q mihi miscent. Non cõfundar: qm sperau in te. Nõ pfundar si forte insurgãt aduersum me: qm nõ in me sed in te speraui. Innocẽtes et recti adhe serũt mihi: qm sustinui te domine. Innocẽ tes et recti [illegible] corporali miscent tm sic mali: sed pfessione cordis in ipsa innocẽtia et rectitudine adhe serũt mihi: qm nõ defeci vt imitarer malos: sed su stinui te expectans ventilationẽ vltime messis tue. Redime deus israel ex oĩbus tribulatio nibus eius. Redime deus populũ tuũ quẽ ppara sti ad visionẽ tuã ex tribulationib⁹ ei⁹: nõ tm quas foris: sed etiã quas intus tolerat.

Explicit Tractatus de ps. XXIIII.
Incipit Tractatus de ps. XXV.

Ipsi Dauid.

1 Ipsi Dauid nõ [illegible] te sui: sed homini ecclesie iam pfecte in christo stabilito. attribui potest.

Expositio prima: psalmi

1 Iudica me domie qm ego in inno cẽtia mea ambulaui. Iudica me dñe: qm post misericordiã [illegible] innocẽ tie mee: habeo aliqđ meritũ cuius viam custodiui. Et in dño sperans nõ infirmabor. Nec ta mẽ etiã sic in me: sed in dño sperans pmanebo in eo. Proba me domie et tempta me. Ne quid ta mẽ occultorũ meorũ me lateat: pba me dñe et tẽpta me: notũ me faciẽs: nõ tibi quẽ nihil latet: sed mihi atq hominib⁹. Vre renes meos et cor meũ. Adhibe medicinale purgatoriũ quasi ignem dele ctatiõibus et cogitationib⁹ meis. Quoniã mise ricordia tua ante oculos meos est. Quoni am ne illo igne cõsumar: nõ merita mea: sed miseri cordia tua qua me ad talẽ vitã pduxisti ante oclos meos est. Et cõplacui in veritate tua. Et qz displicuit mihi meũ mendaciũ: cõplacuit autẽ veri tas tua: placui etiã mihi cũ illa et in illa. Non sedi cum cõcilio vanitatis. Nõ elegi apponere cor meũ his qui puidere conant: queadmodũ qđ fieri nõ potest rerũ transeuntiũ pfunctiõe beati sint. Et cum iniqua gerẽtibus nõ introibo. Et quia ipsa causa est omniũ iniquitatũ: ideo cũ iniqua gerẽ [illegible] nõ habeo. Odio ha bui cõgregationẽ malignorũ. Ut aut veniat ad [illegible] cõgregatiões malignorũ [illegible] Et cũ impiis nõ sede bo. Et ideo cum tali cõcilio cum impiis non sede bo: id est placitũ nõ collocabo: et cũ impiis nõ sede bo. Lauabo inter innocẽtes manus meas. Munda faciem inter innocentes opera mea: laua bo inter innocentes manus meas: quibus ample xabor sblimia tua. Et circumdabo altare tu um domine. Ut audiã vocẽ laudis tue: Ut discã queadmodũ te laudem. Et enarrẽ vni uersa mirabilia tua. Et cũ didicero: exponam oĩa mirabilia tua. Domie dilexi decorẽ do mus tue. Dñs mihi et noticiã sui: et salutẽ dabit: q me auferet et ecclesie tue: Et locũ habitatio nis glorie tue. Ubi habitas glorificatus. Ne p das cũ impiis animã meã: Ne ergo simul p das cũ his q te oderũt animã meã: q dilexit decorẽ dom⁹ tue. Et cũ viris sanguinũ vitã meam. Et cum his qui proximũ oderũt: Nam duo⁹ p cepta decorat domus tua. In quorũ manibus iniquitates sunt. Ne itaq me perdas cum im piis et cũ viris sanguinũ. quorũ opera iniqua sũt. Dextera eorum repleta est munerib⁹. Et qđ eis ad obtinendã salutẽ eternã datũ est ad acci piendã huius seculi munera cõuerterũt: existimãtes questũ esse pietatẽ. Ego aũt in innocẽtia mea ambulaui: redime me et miserere mei. Va leat mihi ad pfectionẽ [illegible] sanguis dñi mei: et i piculis hui⁹ vite misericordia tua nõ deserat me. Pes meus stetit in [illegible]: Dilectio mea nõ

recessit a iusticia tua. In ecclesiis benedicā te domine. Non occultabo eis q̄s vocasti bn̄dictionē tuam dn̄e: qm̄ dilectōi tue sbinfero ꝓximi dilectionē.

Prefatio in secundā expositionem eiusdem psalmi.

B Aulus aplus cū legeret. audiuit nobiscum sanctitas vr̄a: sicut scriptū ē: inqt: Ueritas in christo iesu: Deponite vos ſm priorem
Eph.4. conuersationē veterē hoīem: eū qui corrūpit ſm concupiscētias deceptionis: Renouamini aūt spū mētis vr̄e: ꝛ induite nouū hoīem: qui ſm deū creatus est in iusticia ꝛ sanctitate veritatis. Et ne aliqs arbitret deponendā esse aliquā substāciā: quēadmodū se expoliat q̄s tunica: aut aliqd forinsecꝰ accipiēdū: quō accipit aliqs vestimentū: q̄si ponēs vnā tunicā ꝛ sumens alterā: ꝛ carnalis iste intellectus nō ꝑmitteret hoīes agere in se intus spūalit qd̄ ꝑcipiebat aplus: secutꝰ est ꝛ exposuit qd eēt: Exuite veterē hoīem: ꝛ induite nouū. Cetera em̄ lectōis ipsiꝰ ad eundē intellectū ꝑtinēt. Aut quippe q̄si dicēti: ꝛ quō me exuiturus sum veterē: aut quō induiturꝰ sum nouū: An ipse tertiꝰ hō sum depositurꝰ veterē hoīem quē habui: ꝛ accepturꝰ nouū quē nō habui: vt tres hoīes intelligant: ꝛ sit in medio qui deponit veterē hoīem ꝛ accipit nouū: Ne ḡ quisq̄ tali carnali cogitatione impeditꝰ: minus faceret q̄ iubet: ꝛ nō faciēs excusaret se de obscuritate lectōis: dicit in cōsequētibus:
Col.3. Quapropter deponētes mendaciū: loquimini veritatem: Et ecce h̄ est deponere veterē hoīem: ꝛ induere nouū. Quapropter deponētes mendaciū: loquimini veritatē: vnusquisq̄ cū ꝓximo suo: qꝛ sumus inuicē membra. Ne aūt quisq̄ vestrū ita cogitet fratres: cum christiano loquendā veritatē ꝛ cū pagano
Concor.3. sen. [illegible] mendaciū: cū ꝓximo iubemur loqui veritatē. Proximus tuꝰ ille est: qui tecū natus est ex adam ꝛ eua. Oēs ꝓximi sumus cōditione terrene natiuitatis. Et alit frater illa spe celestis hereditatis ꝓximum tuū debes putare oēm hoīem: ꝛ anteq̄ sit christianus: Non em̄ nosti quid sit apud deū: Quō illum p̄sciuerit deꝰ ignoras. Aliqn̄ quē irrides adorantē lapides: ꝯuertit ꝛ adorat deū fortasse religiosiꝰ q̄ tu qui eū paulo ante irridebas. Sunt ḡ ꝓximi nostri latentes in his hoībus qui nōdum sūt ī ecclesia: ꝛ sūt longe a nobis latētes in eccl̄ia. Ideoq̄ qui nō scimꝰ futura: vnūquēq̄ ꝓximū habemꝰ: nō solū ꝯditione mortalitatis hūane q̄ in hac terra eadē sorte venimus: ſ etiā spe illius hereditatis: qꝛ nō scimꝰ quid futurus sit qui modo nihil est. Ergo attēdite cetera
C ī induēdo nouū hoīem ꝛ exuēdo veterē. Deponentes inqt mendaciū: loqmini veritatē vnusquisq̄ cū
Ps.4. ꝓximo suo: qꝛ sumꝰ inuicē mēbra: Irascimini ꝛ nolite peccare. Si ꝓpterea irasceris seruo tuo qꝛ pecca
Eph.4. uit: ne tu ipe pecces irascere tibi. Sol nō occidat super iracūdiā vestrā. Intelligat quidē scd̄m tp̄us fratres: qꝛ etsi ex ipa hūana ꝯditione ꝛ infirmitate mortalitatis quā portamꝰ surripit ira christiano: nō debet diu teneri ꝛ fieri pridiana: Eijce illā de corde anteq̄ occidat lux tua visibilis: ne te deserat lux illa inuisibilis. Sed ꝛ aliter bene intelligit: qꝛ est nr̄ sol iusticie veritas christꝰ: nō iste sol qꝛ adorat a paganis ꝛ manichęis: ꝛ videt etiā a peccatorībꝰ: ſ ille alius cuꝰ veritate natura hūana illustrat: ad quē gaudēt angeli. Hoīm em̄ īfirmitate acies cordis: ꝛ si trepidāt sub radiis eius: ad eū tn̄ ꝯtemplādū ꝑ mādata purgant. Cū cepit iste sol in hoīe habitare ꝑ fidē: nō tn̄ in te valeat iracūdia ī q̄ te nascit: vt occidat sup iracundiā tuā: id ē deserat christꝰ mētē tuā: qꝛ nō vult habitare christꝰ cū iracūdia tua. Uidet em̄ quasi ipse a te occidere: cū tu ab ipo occidas: qꝛ ira cū inueterauerit odiū fit: cū factū fuerit odiū: iam homicida
es. Oīs em̄ q̄ odit fratrē suū homicida est: sicut dic 1.Joh.3.
Iohēs aplus. Item ipe dicit: qꝛ oīs qui odit fratrē 1.Joh.2.
suū: in tenebris manet. Et non mir̄ si ille in tenebris manet: a q̄ occidit sol. Ad h̄ forte etiā ꝑtinet qd̄ audistis in euāgelio: Periclitabat nauigiū in stagno et Math.8.
D
dormiebat iesus. Nauigamꝰ em̄ ꝑ quoddā stagnū ꝛ vētus ꝛ ꝓcelle nō desunt: tēptationibꝰ quotidianis huius seculi ꝓpe cōplet nostrū nauigiū. Vn̄ aūt fit: nisi quia dormit iesus: Si nō dormiret in te iesus: tēpestates istas nō patereris: ſ tranquillitatem haberes interiꝰ conuigilāte tecū iesu. Quid est autē dormire iesum: Fides tua que est de iesu obdormiuit. Surgunt ꝓcelle stagni huius: vides malos florere: bonos laborare: tēptatio est: fluctus est: Et dic anima tua: O deus deꝰ: ipsa est iusticia tua vt mali floreāt: boni laborēt. Dicis deo: ipa est iusticia tua: Et deꝰ tibi: ipa ē fides tua: Hec em̄ tibi ꝓmisi. Ad hoc christianus factus es: vt in seculo isto floreres: Torq̄ris: qꝛ hic mali florent: qui cū diabolo postea torquebunt. Sed vn̄ hoc dicis: vn̄ fluctibꝰ stagni et tempestate turbaris: Quia dormit iesus. i. qꝛ fides tua q̄ est de iesu sopita est in corde tuo. Quid facis
vt libereris: Excita iesum ꝛ dic: Magister perimꝰ: Col.3.
Mouēt em̄ incerta stagni: ꝑimus. Euigilabit ille. i. redit ad te fides tua: ꝛ adiuuāte illo: considerabis in aīa tua: qꝛ ea q̄ dant mō malis: non cū illis pseuerabunt: Aut em̄ viuētes eos deserūt: aut a morientibꝰ deserunt. Tibi aūt qd̄ ꝓmittit: manebit ī eternum: illis qd̄ tēporaliter ꝯcedit cito tollit: Floruit em̄ vt
flos feni. Oīs em̄ caro fenū: Aruit fenū: ꝛ flos deci- Esa.40.
dit: Vbū aūt dn̄i manet ī eternū. Pone ḡ dorsū ad id qd̄ cadit: ꝛ faciē ad illd̄ qd̄ manet. Euigilāte christo iam tēpestas illa nō quatiet cor tuū: nō opplebūt fluctus nauim tuā: qꝛ fides tua imꝑat vētis ꝛ fluctibus: ꝛ trāsiet ꝑiculū. Ad h̄ em̄ ꝑtinet fratres totū id
qd̄ dicit Aplus: de exuendo veterē hoīem. Irasci- Eph.4.
mini ꝛ nolite peccare: Sol nō occidat sup iracundiā vr̄am: Neq̄ locū dett diabolo. Uetꝰ ḡ dabat locū: nouus nō det: Qui furabat iā nō furet. Vetꝰ ḡ furabat: nouꝰ nō furet. Ipe hō est: vnus hō est. Adam erat: christus fit. Uetus erat: nouꝰ fit: ꝛ cetera q̄ ibi
sequūtur. Sed psalmū videamꝰ paulo diligētiꝰ: qꝛ E
cū q̄sq̄ ꝓfecerit in eccl̄ia: necesse est: patiat malos ī eccl̄ia. Sed nō eos cognoscat q̄ talis est: q̄q̄ multi mali murmurēt aduersus malos. Quō facilius vnꝰ sanꝰ fert duos egrotos: q̄ duo egroti se inuicē singulos. Itaq̄ h̄ ꝑcipimꝰ fratres: Area est eccl̄ia huius tp̄is: sepe dixamꝰ: sepe dicamꝰ: ꝛ paleam habet ꝛ frumentū. Nemo querat exire totā paleam: nisi tp̄e vētilatōis. Nemo ante tēpꝰ vētilatōis deserat aream: q̄si dū nō vult pati peccatores: ne p̄pter aream inuētus: prius ab auibꝰ colligat: q̄ ingrediat in horreū. Quō em̄ hoc fratres dicamꝰ attēdite: Grana cū ceperint triturari: inter paleas iā se nō tāgūt: ita quasi nō se nouerit: qꝛ intercidit palea: Et q̄cūq̄ lōgiꝰ attēdit areā: paleā solā putat: nisi diligētiꝰ intueat: nisi

manũ porrigat: nisi spũ oris: id est flatu purgãte di/
scernat: difficile puenit ad discretionẽ granoꝝ. Er/
go aliqñ ⁊ ipsa grana ita sũt q̃si seiũcta abiuicẽ ⁊ nõ
se tãgẽtia: vt putet vnusq̃sq; cũ pfecerit q̃ solus sit.
Hec cogitatio frẽs heliã tẽptauit tãtũ virum: ⁊ dix/
it ad deũ: sic etiã apl's cõmemorat: Prophetas tu/
3. Reg. 19. Roma. 11. os occiderũt: altaria tua suffoderũt ⁊ ego remãsi so/
lus: ⁊ querũt animã meã. Sed qd dicit illi rñsum di/
uinũ: Reliqui mihi septẽ milia viroꝝ q̃ nõ curuaue/
rũt genua ante baal. Nõ dixit ei: habes alios duos
aut tres siles tibi: Noli inq̃t putare te solũ: alia inq̃t
septẽ milia sunt: ⁊ solũ te putas: Itaq; hoc breuiter
suscepim⁹ vt dicere ceperã: Intẽdat mecũ fraterna san/
ctitas vestra: ⁊ assit miscdia dei i cordib⁹ nr̃is: vt sic
a nob itelligat vt fructificet: ⁊ i vobis opet. Audite
breuit: Quisq̃s adhuc mal⁹ est: nõ putet neminẽ bo/
nũ esse: quisq̃s bon⁹ est: non putet te solũ bonũ esse.
Tenetis hoc: Ecce repeto: videte q̃ dico: Quisq̃s
mal⁹ est: iterrogãs psciam suã ⁊ male sibi renũciãs:
nõ arbitret neminẽ bonũ esse. Quisq̃s bon⁹ est: non
arbitret se solũ bonũ esse: ⁊ nõ timeat bon⁹ esse in cõ/
mixtiõe maloꝝ: q̃ veniet tempus vt inde segreget.
Ps. 25. Adhuc eñ hodie cãtauim⁹: Ne pdas cũ impijs ani/
mã meã: ⁊ cũ viris sanguinũ vitã meã. Quid eñ est:
Ne cũ ipsis pdas: Ne simul pdas. Quare timet ne
simul pdat: Video eñ dictũ deo: q̃ mõ simul nos
pateris. Quos pateris simul: noli pdere simul. Et h
habet totus psalmus: quem volo breuiter cum san/
ctitate vestra considerare: quia breuis est.

Expositio secunda.

Iudica me dñe. Molesta vota ⁊ q̃si pi/
culosa optat sibi vt iudicet. Quid est iudi/
cari quod optat: Discerni se optat a malis.
Alio loco euidenter dicit de ipso iudicio discretiõis:
Ps. 42. Iudica me dñe ⁊ discerne causã meã de gẽte nõ san/
cta. Ondit qd dixerit iudica: ne tãq; sine iudicio: q̃
boni ⁊ mali mõ intrãt in ecclesiã: ⁊ boni ⁊ mali eant
in ignẽ eternũ. Iudica me dñe. Quare: Qm ego
in innocẽtia mea ambulaui: ⁊ in dño sperãs
Tñ. alt. mouebor. nõ mouebor. Quid est in dño sperãs: Ille titu/
bat inter malos qui nõ in dño sperat. Hinc factũ est
vt schismata fierẽt. Trepidauerũt iter malos cũ ipsi
peiores essent: ⁊ q̃si nollẽt esse boni inter malos. O
si frumẽta essent vsq; ad tps vẽtilationis: paleã in
area tolerarẽt. Sed q̃ palea erãt: flauit vẽtus ante
Matth. 3. ipsam vẽtilationẽ: ⁊ rapuit de area paleã ⁊ piecit in
spinas. Et palea quidẽ inde piecta est: Sz nunqd qd
remãsit frumẽtũ solũ est: Nõ volat ante ventilatio/
nem nisi palea: Remanet aũt ⁊ frumẽtum ⁊ palea.
Ventilabit vero palea cũ venerit tẽp⁹ vẽtilatiõis.
Hoc dixit iste: In inocẽtia mea ambulaui: ⁊ in dño
sperãs nõ mouebor. Si eñ sperauero in hoie: visu/
rus sũ fortasse ipm hoiem aliqñ male viuẽtem: nec
eas vias tenẽtem q̃s vl' didicit vl' docet in eccl'ia bo/
nas: sed q̃s diabolo docẽte sectat⁹ est. Sed q̃ spes
mea in h erat: titubãte hoie titubabit spes mea: ⁊ ca/
dente hoie cadit spes mea. Quia vo in dño sperãs
nõ mouebor. Sequit: Proba me dñe ⁊ tẽpta
me: vre renes meos ⁊ cor meũ. Quid est: vre
renes meos ⁊ cor meũ: Vre delectatiões meas: vre
cogitatiões meas. Cor p cogitatiõib⁹: renes p de/
lectatiõibus posuit: ne aliqd mali cogitẽ: ne aliqd ma/
li me delectet. Vñ aũt vris renes meos: Igne vbi

tu.i. Vnde vris cor meũ: Calore spũ tui. De q̃ calo/
re alibi dicit: Et nõ est q̃ se abscõdat a calore ei⁹. Et Ps. 18.
de q̃ igne dñs dicit: Ignẽ veni mittere i terrã. Ergo Luce 12.
sequit: Qm misericordia tua añ oculos me/
os est: ⁊ cõplacui in veritate tua. Hoc est: nõ
in hoie cõplacui: s int⁹ placui tibi vbi tu vides: ⁊ nõ
timeo si displiceã vbi hoies vident: sicut ait apl'us:
Opus aũt suũ pbet vnusq̃sq; ⁊ tũc in semet ip̃o Gala. 6.
habebit gl'iam ⁊ nõ in altero. Nõ sedi cũ cõsilio
vanitatis. Hoc qd est: non sedi: [illegible]
via: q̃ mõ videt de⁹: dicit: nõ sedi. Aliqñ nõ es i cõsi/
lio ⁊ ibi sedes: Verbi grã: in theatro nõ sedes: s co/
gitas theatrica: ptra q̃ dictũ est: Vre renes meos:
Ibi sedes corde: q̃uis nõ sis ibi corpore. Cõtingat
aũt vt tenearis ab aliq̃ ⁊ ibi colligeris: aut aliqd offi/
ciũ piũ faciat te ibi sedere. Quõ põt h euenire: Cõ/
tingit ex officio pietatis vt seruo dei sit necessitas in
amphitheatro eẽ. Liberare volebat nescio quẽ gla/
diatorẽ: fieri posset vt sederet ⁊ expectaret donec il/
le exiret quẽ liberare cupiebat. Ecce nõ sedit i cõsilio
vanitatis: q̃uis illic corpe sedere videret. Quid est
sedere: Cõsentire cũ his q̃ ibi sedẽt. Qd si p̃ñs nõ fe/
ceris: nõ ibi sedisti. Si absens feceris: sedisti ibi. Et
cũ iniqua gerẽtibus nõ itroibo. Odio ha/
bui cõgregationẽ malignoꝝ. Videte q̃re [illegible]
est. Et cũ impijs nõ sedebo. Lauabo in in/
nocentibus man⁹ meas. Nõ aq̃ ista visibili la/ Innocentes.
uas man⁹ q̃ñ pie cogitas de opibus tuis: ⁊ innocẽs
es corã oculis dei: q̃ ⁊ est altare corã oculis dei: q̃ i/
gressus est sacerdos q̃ p nobis se p̃mus obtulit. Est
celeste altare: ⁊ nõ amplectit illud altare nisi q̃ lauat
man⁹ i innocẽtib⁹. Nã multi altare h tangũt idigni:
⁊ tolerat de⁹ pati iniuriã ad tẽp⁹ sacramẽta sua. Sz
nũqd fratres mei: quõ sunt parietes isti: sic erit hie/
rusalẽ celestis: Nõ quõ reciperis cũ malis intra pa/
rietes istos eccl'ie: ita recipieris cũ mal' in sinũ abrae.
Nõ g timeas: laua man⁹. Et circũdabo altare
dñi. Vbi offeras vota dño: vbi p̃ces fundis: vbi cõ/ Luce.
scia tua pura est: vbi dicis deo q̃ sis: ⁊ si aliqd est in te
forte qd displiceat deo: curat ille cui cõfiteris. Laua
g in innocẽtib⁹ man⁹ tuas: ⁊ circumda altare dñi vt
audias vocẽ laudis. Hoc eñ sequit: Vt audiam
vocẽ laudis: ⁊ enarrẽ vniuersa mirabilia
tua. Quid ẽ: Vt audiã vocẽ laudis: Vt itelligã in/
quit. Hoc est eñ audire coram deo: non quõ sonos
istos quos multi audiũt: ⁊ multi nõ audiũt. Qm mul/
ti ad nos audientes sunt: ⁊ ad deum surdi sunt. Qm
multi habẽtes aures: nõ habẽt illas aures de quib⁹
dicit iesus: Qui habet aures audiẽdi audiat. Ergo Mat.
qd est audire vocẽ laudis: Dicã si potero adiuuãte
miscdia dñi: ⁊ orõnib⁹ vr̃is. Audire vocẽ laudis: est
intelligere int⁹: q̃ q̃cqd in te mali est de peccatis tu/
um est: q̃cqd boni in iustificatiõib⁹: dei est. Ita au/
dis vocẽ laudis vt nõ te laudes q̃ñ bon⁹ es: Nã lau/
dando te bonũ: fis mal⁹. Bonũ eñ te fecerat hũili/
tas: malũ te facit supbia. Cõuersus eras vt illũmina/
reris: ⁊ puersione tua fact⁹ es lũinosus: fact⁹ illustra/
tus puersione. Sed a q̃: Nũquid a te: Si a te puer/
sus posses illũinari: nunq̃ posses tenebrari: q̃ tecũ
es sp. Quare illũinat⁹ es: Quia cõuertisti te ad aliõ
qd tu nõ eras. Quid est aliõ qd tu nõ eras: De⁹ lu/
men est: Nõ eñ tu lumẽ eras: quia pctõr eras. De⁹
lumẽ est. Dicit eñ apl's eis q̃ vult audire vocẽ lau/

Eph. 5. dic: Fuist' eñ aliqñ tenebre: nüc aüt lux. Quid est
fuistis aliqñ tenebre: nisi veteres hoies? Nunc aüt
lux. Unde sunt causa lux est' q fuist' iã dudü tenebre:
Quare nisi q: illuminati estis? Noli putare teipm esse
Joh. 1. lucé. Illa é lux q illuïat oém hoiem venieté i hunc
mundü. Tu aüt p teipm: p malã volütaté, p auersio-
né tuã tenebre eras: mó luces. Sz sb.ecit statim:
ne superbirët illi qb' dictü é: Nüc aüt lux: ꝛ addidit: i
Eph. 5. dño. Si eñ ait: Fuisti aliqñ tenebre: nüc aüt lux
in dño. Ergo si pter dñm nec lux. Si aüt ió lux: q: i
dño: qd habes qd nó accepisti? Si aüt accepisti: qd
gloriaris qsi nó acceperis? Hoc eñ ipe aplus dicit
alio loco hoïb' supbiëtib' ꝛ volëtibus sibi tribuere
qd dei é: ꝛ de bono sic gloriari qsi de suo: sic eis di
1. Cor. 4. cit: Quid eñ habes qd nó accepisti? Si aüt accepi
sti: qd gloriaris qsi nó acceperis? Qui dedit hüili au-
fert superbo q: qui dedit pót auferre. Ad h eñ ptinet
fratres si tñ exposui qd volui. Exposui aüt quantü
potui: ꝛ si nó quãtü volui: ad h ptinet qd ait: Laua-
bo i innocëtib' man' meas: ꝛ circüdabo altare tuü
dñe: vt audiam vocé laudis tue: id est ex ipso bono
meo: nó de me psumã: s de te q dedisti: ne laudari
veli de me i me: s de te i te. Ió seqt: Ut audiã vocé
laudis tue: ꝛ enarré vniuersa mirabilia tua: nó mea
s tua. Et iam videte fres: videte amatoré illü dei de
deo psumenté: positü int malos: rogantë deü vt nó
cóperdat cü malis: q: nó errat de' in iudicãdo. Tu
eñ cü videris hoies in vnü locü intrasse: putas eius-
dé meriti esse: de' aüt nó fallit: noli timere. Tu iudi
Matth. 3. cãte vëto discernis palcã a frumëto: Ventü vis fla-
re tibi: ꝛ tu nó es vent': s optas tibi flare ventü. Et
cü vëtilabro vtrüqz excusseris: vët' leue tollit: gra-
ue manet. Qui g venit ad iudicandü areã: Nüquid
de' qrit alterz q secü iudicet ne pdat cü malis bonos?
Nó itaqz timeas (secur' est eñ bonus etiã in medio
I malor) ꝛ dic que audis: Dñe dilexi decoré do-
mus tue. Dom' dei ecclia é. Adhuc habet malos
s decor dom' dei i nobis est: in sctis est. Ipm deco-
rem dom' tue dilexi. Et locü habitatiõis glo-
rie tue. Quid é h? Et h dicã: ad illü sensü ptinet sub-
obscure aliqñtü. Adiuuet me dñs: ꝛ intentio cordis
vëi ab eodé dño inspirata: qui dat locü habitatiõis
glorie sue. Dixit pri': decoré dom' tue: Et exponit
qd sit decor dom' dei. Locus inqt habitatiõis glo-
rie tue. Nó sufficit dicere loc' habitatiõis dei: s lo-
cus habitatiõis glie dei. Que é glia dei? De q pau-
1. Cor. 1. lo äte dicebã: vt ꝛ q sit bon': nó in se s in dño glorie-
Roma. 3. tur. Oés eñ peccauerüt ꝛ egët glia dei. In qbus g
sic habitat de' vt de bonis suis ipe glorificet: vt nó
sibi velint tribuere ꝛ qsi pprium vëdicare qd ab illo ac
ceperüt: ipi ptinët ad decoré dom' dei. Nec discerni
illos vellet scriptura: nisi q: süt qdã q donü dei ha-
bët: ꝛ nolüt i deo gliari s in se: hñt qdé donü dei s ñ
ptinët ad decoré dom' dei. Qui eñ ptinët ad decoré
dom' dei: in qb' habitat glia dei: ipi süt loc' habita
tiõis glie dei. In qb' aüt habitat glia dei: nisi q sic
gliant vt nó in se s i dño gloriënt? Ergo q: dilexi de
coré dom' tue: id é oés q ibi süt ꝛ gliam tuã qrüt: s
nó psumpsi in hoie: ꝛ nó psensi impiis: ꝛ nó introibo
ꝛ nó sedebo in pgregatióe corü: ita fui i ecclia dei:
K qd mihi retribues? Sequit q rñdeam'. Ne pdas
cü impiis aiam meã ꝛ cü viris sanguinum
vitã meã: In quor manib' iniqtates süt:

dextera eor repleta est munerib'. Munera
nó solü pecunia est: nó solü aurü ꝛ argëtü: nó solum
encenia süt. neqz oés q accipiüt ea accipiüt müera.
Jo. 12. Aliqñ eñ accipiunt ab ecclia: quod dicé: petr' acce
pit: dñs accepit: loculos habuit: ea q mittebant iu-
das auferebat. Sed qd est accipe munera? Propt
munera laudare hoiem: adulari hoi: palpare blãdi-
endo: iudicare ptra veritaté ppter munera. Propt
q munera? Nó solü ppt auz ꝛ argëtü ꝛ hmói aliqd:
s etiã ppt laudé. Qui iudicat male mun' accipit. et
mun' q nihil inani'. Patuit eñ illi man' ad accipië
dü iudiciü lingue aliene: ꝛ pdidit iudiciü cõscie sue.
Ergo in quor manib' iniqtates süt: dextera eor re
pleta est munerib'. Videtis fres q: corã deo süt: ꝛ i
quor manib' nó sunt iniqtates: nec dextera eor re-
pleta est munerib': vtiqz corã deo: ꝛ nó pñt nisi deo
dicere: tu scis: nó possunt nisi illi dicere. Ne perdas
cü impiis animã meã: ꝛ cü viris sanguinü vitã me-
am: q sol' pót videre. q: nó accipiüt munera. Verbi
cã: Cótigit vt duo hoies habeãt cãm apd sui dei:
nemo nisi suã iustã dicit cãm. Nã si unquã putaret
cãm suã: iudicé nó qreret: Et ille se putat iustã causã
hñe: ꝛ ille. Venüt ad iudicé: anteqz pferat snia: am-
bo dicüt: amplectimur iudiciü tuü: qcqd iudicaueris
absit vt repugnã. Quid ꝛ tu dicis? Judica qd vis: tm
iudica: pesas si i aliq repugnauero anathema sim.
Ambo amãt iudicé anteqz iudicet. Cü eñ data fue-
rit snia: ptra vnü erit: ꝛ nescit eor scit ptra qué futura
est. Ille g si vtrisqz placere voluerit: accipit munus
laudé hoïm. Sed accepto munere isto: videte quod
mun' amittat: accipit qd sonat ꝛ trãsit: pdit qd dit
ꝛ nunqz trãsit: verbü dei sp dicat: nüqz trãsit: verbü
hoïs mox vt dictü fuerit: trãsit: tenet iania: dimittit
solida. Si aüt deü intueat: platur' est sniam cótra
vnü: psiderato deo sub q iudice illã pfert. Ille aüté
ptra qué plata fuerit: ꝛ si iam effringi nó pót: q: te-
net iure forte nó ecclastico s pncipiü seculi q tm de
tulerüt eccle: vt qcqd i ea iudicatü fuerit: dissolui ñ
possit. Si g effringi nó pót: iã nó vult iueni se: ꝛ ce-
cos oculos dirigit i iudicé: detrahit qñtü pót. Pla-
cere illi inqt voluit: diuiti fauit: aut aliqd ab illo acce
pit: aut timuit illü offëdere: accusat qsi accepta sint
müera. Si aüt paup habuerit ptra diuité: ꝛ p pau-
pere fuerit iudicatü: dicit idé diues: accepit müera.
Que munera a paupe? Vidit inqt pauperé: ꝛ ne re-
phenderet: qd ptra paupem fecerit: oppssit iusticiã:
ꝛ ptulit ptra veritaté sniam. Cü g necesse sit vt hoc
dicat: videte nó posse dici ab his q munera nó acci-
piunt: nisi corã oculis dei q sol' videt qs accipiat: et
qs nó accipiat. Ego aüt in inocëtia mea am- L
bulaui: redime me: ꝛ miserere mei. Pes
me' stetit in rectitudine. Cócussus sum quidé
vndiqz scãdalis ꝛ téptatióib' rephendentiü iudiciü
humane temeritatis: s pes me' stetit in rectitudine.
Quare i rectitudine? Quia supi' dixerat: Et in dño
sperãs non mouebor. Quid g pcludit? In eccliis
bñdicã te dñe: Id est in ecclias nó me bñdicã: q i
cert' de hoïb': s te bñdicã in opib' meis. Hoc é eñ
bñdicere deü i eccliis fres: sic viuere vt p mores cu-
iusqz bñdicat de'. Nã q bñdicit dño lingua ꝛ factis
maledicit nó i ecclis bñdicit dño. Lingua [illegible] pe oés
bñdicüt s nó oés factis. Quidã voce bñdicüt: q idã
morib'. In quor aüt morib' nó inuenit qd aiunt:

faciūt blasphemari deū: vt illi q nōdū itrāt ecclīam: quis amēt pctā sua: ⁊ iō nolūt esse christiani: tñ excusāt se p malos vt blādiant sibi seducētes seipos ⁊ dicant: Quid mihi psuades vt christian⁹ sim: Ego fraudē a christiano [illegible] fecī. Falsū mihi iurauit christian⁹: ⁊ ego nū [illegible] pediunt a salute: vt nihil eis pfit: nō qdē qd iā boni sint: s qd mediocrit mali. Quō eñ nihil pdest apire oculos si sit qsqz in tenebris: ita nihil pdest esse i luce si clausi sūt oculi. Ita ⁊ pagan⁹ qdē: vt de illis poti⁹ loqmur velut bñ viuētib⁹: patētib⁹ oculis ē in tenebris: qr nō agnoscit lucē suā dñm: Christian⁹ aūt male viuēs: in luce quidē est: nō nisi dei: sed clausis oculis. Male viuēdo eñ videre eū nō vult: in cuius noie tanqz cec⁹ est in lūine ↄstitutus: nulla visiōe veri luminis animatus.

Explicit Tractatus de ps. XXV.

Incipit Tractatus de ps. XXVI.

Ipsi dauid [illegible].

t Tyro christi loquit: cū accedit ad fidem.

Expositio prima psalmi.

A Dominus illūīatio mea ⁊ salus mea

d quē timebo. Dñs mihi ⁊ noticiā sui: ⁊ salutē dabit: qs me auferet ei: Dñs protector vite mee: a quo trepidabo. Dñs repellet [illegible] a nullo trepidabo Dū appropinquāt sup me nocētes: vt edant Ar. + appropiant. carnes meas. Dū accedūt me nocētes ad cognoscendū ⁊ insultandū: vt se mihi pferāt: mutasti me in [illegible] nō me cōsumāt. s poti⁹ carnalia desideria mea. Qui tribulant me inimici mei. Nō solū q me tribuiāt amico aīo rephēdētes ⁊ a pposito reuocare volētes: s etiā inimici mei. Ipsi infirmati sūt ⁊ ceciderūt. [illegible] studio defendēdi sniam suā: infirmi facti sunt ad credēda meliora: ⁊ verbū salutis: p qd facio qd eis displicet: odisse ceperūt. Si ↄsistāt aduersū me castra: non timebit cor meū. Aduersus me aūt si cōtra dicētia ↄspirās multitudo cōsistat: nō timebit cor meū: vt in cor ptē trāsfugiā. Si insurgat i Ar. + exurgat aduersum me prelium. me bellū: in hoc ego spabo. Si exurgat in me psecutio hui⁹ sc̄li: in hāc quā cogito petitionē figā spem meā. Unā petij a dño hāc requirā. Unā eñ petitionē petij a dño: hāc requirā. Ut i habitē i domo dñi oēs dies vite mee. Ut qdiu in hac vita sum: nulle aduersitates me excludāt Ar. + omnibus diebus. de nūero eor: q vnitatē ⁊ veritatē dñice fidei p orbē terrar tenēt. Ut ↄtēplet delectationē dñi. Ar. + videā volūtatē domini. Eo fine scz vt in fine pseuerante appareat mihi spēs delectabilis quā facie ad faciē ↄtēpler. Et ptegar a tēplo ei⁹. Et absorpta morte i victoria: Ar. + visitem templum. immortalitate induar effect⁹ tēplū ei⁹. Qm abscōdit me in tabernaculo suo in die malorum meor. Qm abscōdit me i dispēsatiōe īcarnati verbi sui i tpe tēptationū: qb⁹ mortalis vita mea subiacet. Protexit me i abscōdito tabernaculi sui. Protexit me corde credentē ad iusticiā. In petra exaltauit me. Et vt manifestū etiam fieret ad salutē qd credidi i sua firmitate fecit eminere cōfessionē meā. Et nūc ecce exaltauit caput meum sup inimicos meos. Qd mihi seruat i fine: Roma. 8. [illegible] corpus mortuū est ppter pctm: sentio ec Item. 7. ce mētē meā seruire legi dei nec me duci captiuum

sub [illegible] lege pcti. Circuiui ⁊ imolaui i tabernaculo ei⁹ hostiā iubilatiōis. [illegible] hostia delectat. Cantabo ⁊ psallā dño. Corde [illegible] dñe vocē meā q clamaui ad te. Exaudi dñe vocē meā interiorē quā in aures tuas forti itētiōe direxi. Miserere mei et exaudi me. Miserere mei ⁊ exaudi me in ea. Tibi dixit cor meū q̄siui vultū tuū. Nō eñ hoīb⁹ me ostētaui: s in secreto vbi solus audis. Tibi dixit cor meū: [illegible] vultū tuū. Vultū tuū dñe requirā. [illegible] tuā dñe requirā: vt gratis te [illegible] nō inuenio. Ne auertas vultū tuū a me: Ut inueniam qd q̄ro. Ne declines in ira a seruo tuo. Ne te q̄rētē in alio [illegible] grauius amāti ⁊ q̄rēti veritatē vult⁹ tui. Adiutor me⁹ esto: ne derelinquas me. [illegible] nisi tu adiuues: Ne derelinquas me. Neqz despicias me de⁹ salutaris me⁹. Neqz cōtēnas q mortalis [illegible] tu eñ deus sanas [illegible]. Qm pater me⁹ ⁊ mater mea dereliqrūt me. Qm regnū [illegible] huius seculi hui⁹: ex qb⁹ tpalit ⁊ mortalit nat⁹ sū: dereliqrūt me [illegible] dare nō possent. Dñs aūt assūpsit me. Dominus aūt: qr pōt ipse dare mihi: assūpsit me. Legem mihi ↄstitue dñe in via tua. [illegible] tendēti: ⁊ ad tantā pfessionē puenienti: ad sapiam a timore inchoanti: Legē mihi ↄstitue dñe in via tua: ne aberrantē disciplina tua deserat. Et dirige me in semita recta ppter inimicos meos. Et dirige me in rectitudinē angustiar ei⁹. Nō eñ inchoare sufficit: cū inimici donec puentar nō quiescant. Ne tradideris me in aīas tribulantiū me. Ne sinas tribulantes me: saciari de malis meis. Qm īsurrexerūt mihi testes iniq. Qm īsurrexerūt in me falsa de me dicētes: ad amouendū ⁊ reuocandū me abs te: quasi gliam ab hoīb⁹ q̄rā. Et mētita est iniqtas sibi. Itaqz iniqtas mēdacio suo delectata est. Nā me nō mouit: cui ex pmissa ē merces maior i celis. Credo videre bona dñi in terra viuētiū. Et qm hec ꝑor passus est dominus me⁹. Si ego quoqz linguas [illegible]: Os eñ qd mētit occidit animā: Credo videre bona dñi in terra viuentiū: vbi nul⁹ est falsitati locus. Sustine dñm: viriliter age: ⁊ cōfortet cor tuū: ⁊ sustine dñm. Sed qm [illegible] Tardū ē mortali: tardū est amāti: s audi nō fallacē vocē dicētis: Sustine dñm: Tolera vstionē renū viriliter: ⁊ vstionē cordis fortiter: nō tibi negatū putes: qd nondū accipis: ne desperatione deficias: vide quia dictum est. Sustine dominum.

Prefatio in secundam expositionem eiusdem psalmi.

d Dominus de⁹ noster alloquēs ⁊ ↄsolās nos: pfecto qs respicit ex iusto iudicio suo i [illegible] re vult⁹ nostri panē māducare: ex nobis nobis loq dignat⁹ est: vt [illegible] noster: s ⁊ habitator. Voces isti⁹ psalmi qs audiuimus: ⁊ ex pte [illegible]

dum est queadmodū verū dicam⁹: Sūt eñ voces magis spūs dei q̄ nr̄e. Rursum si dicam⁹ nr̄as non esse: pfecto mētimur: Nō eñ est gemit⁹ nisi laborātiū. Aut oīs ista vox q̄ hic sonuit plena dolorū et lachrymarū: pōt esse ei⁹ q̄ nunq̄ pōt esse miser. Dñs q̄ misericors: nos miseri. Misericors loq̄ dignat⁹ est miseris: dignat etiā vti i ipis miseris voce miserorū. Ita vtrūq̄ verū est: et nostrā esse vocē: et nostrā non esse: et spūs dei esse vocē: et ipius nō esse. Spūs dei vox est: qr ista nisi illo īspirāte nō diceremus vl' gemeremus. Ipius aūt nō est: qr ille nec miser est: nec laborat: Iste aūt voces miserorū et laborantiū sūt. Rursus nostre sūt: qr voces sūt indicātes miseriā nr̄am. Item non sunt nostre: quia ex dono eius.

Psalmus iste dauid: priusq̄ liniretur: hoc habet titulus psalmi.

Psalm⁹ dauid priusq̄ liniretur: hoc est priusq̄ vngeretur.

D 1. Reg. 2. V Nctus est eñ ille vt rex et sacerdos: Tunc vngebatur rex et sacerdos: Que iste illo tēpe vncte psone: In duab⁹ psonis pfigurabat futur⁹ vn⁹ rex et sacerdos: vtroq̄ mūere vn⁹ christ⁹ et iō christ⁹ a chrismate. Nō solū aūt caput nostrum vnctū est: s̄ et corp⁹ ei⁹ nosipi. Rex aūt est: qr nos regit et ducit: sacerdos qr p nobis interpellat. Et qdē sol⁹ ille sacerdos talis extitit: vt ipe esset etiā sacrificium: obtulit deo nō aliō q̄ seipm. Nō eñ iueniret pter se mundissimā rōnalē victimā: tanq̄ agn⁹ imaculat⁹ fuso sanguie suo redimēs nos: cōcorporās nos sibi: faciēs nos mēbra sua: vt i illo et nos christi essemus: iō ad oēs christianos ptinet vnctio. Priorib⁹ aūt veteri testamēti tēporib⁹ ad duas solas psonas ptinebat. Inde aūt apparet christi corp⁹ nos esse: qr oēs vngimur: et oēs i illo et christi et christ⁹ sum⁹: qr qdammō tot⁹ christ⁹ caput et corp⁹ est. Unctio ista pficiet nos spiritaliter in illa vita q̄ nob pmittit. Est aūt hec vox desiderātis illā vitā. Et ē ista vox h̄ desiderātis gr̄am dei q̄ i nobis i fine pficiet: iō dictū ē: priusq̄ liniret. Ungimur eñ mō in sacramento: et sacramento ipo pfigurat qddā qd futuri sum⁹. Et illud nescio qd futurū ineffabile desiderare debem⁹: et in sacramēto gemere: vt in ea re gaudeamus: que sacramento premonstratur. Ecce quid dicit.

Expositio secunda.

E D Ominus illūinatio mea: et sal⁹ mea quē timebo. Ille me illūinat: recedāt tenebre. Ille me saluat: recedat infirmitas. Ambulās i lūine firm⁹: quē timebo: Nō eñ talem salutē dat de⁹: q̄ ab aliq̄ possit extorqueri: aut tale lumē est qd ab aliq̄ possit obtenebrari. Dñs illūinans nos illūinati: dñs saluās: nos saluati. Si q̄ ille illūinans: nos illuminati: et ille saluās nos saluati: preter ipm: nos tenebre et infirmitas. Habentes aūt in ipo spem certā et firmā et verā: quē timebimus: Dñs illūinatio mea: dñs salutaris me⁹. Inueni potētiorē: et timeo: potētissimū oīm. Ad oīpotentē sic ptineo: vt et illūinet me et saluet me: nec timeo aliquē pter ipm.

Dñs protector vite mee: a q̄ trepidabo: Dum appropinquant sup me nocētes: vt edāt carnes meas. Qui tribulāt me inimici mei: ipi infirmati sunt et ceciderunt. Itaq̄ ego qd timebo: aut quē timebo: Ego quē trepidabo: aut qd trepidabo: Qui me psequūtur: ipi infirmant: ipi cadūt. Quare aūt psequunt: Ut edāt carnes meas. Que sunt carnes mee: Carnales affect⁹ mei. Seuiāt psequēdo: nihil i me morit nisi mortale: Erit i me aliqd q̄ psecutor puenire nō possit: vbi habitat de⁹ me⁹. Māducēt carnes meas: finit carnib⁹ spūs ero: et spiritalis. Et qdē tantā salutē mihi pmittit dñs me⁹: vt etiā nō ista caro mortalis q̄ videtur pmitti manib⁹ psequētiū: nō pereat in eternū. Sed qd demōstratū est in capite meo resurgēte: h̄ oīa membra sperēt. Quē timeat aīa mea quā inhabitat de⁹: Quē timebit caro mea: cū corruptibile h̄ induerit incorruptionē: Uultis nosse: qr carnes illi māducant q̄ nos psequūt: nec ipi aūt carni nr̄e metuēdū ē. Seminat corp⁹ aīale. surget corpus spiritale: Quanta aūt fiducia debet esse i eo q̄ nouit dicere: Dñs illūinatio mea: et sal⁹ mea quē timebo. Dñs protector vite mee a q̄ trepidabo: Protegit imperator scutatū: et nō timet: ptegit a mortalib⁹ mortalis et secur⁹ est: pregitur mortalis ab imortali et timebit et trepidabit: Quāta aūt fiducia debeat esse i eo q̄ ista dicit: audite. Si consistant aduersū me castra: nō timebit cor meū. Castra munita sūt: s̄ qd muniti⁹ deo: Si exurgat in me bellū: Quid mihi facit bellū: Pōt mihi auferre spem meā: Pōt mihi auferre qd dat oīpotēs: Sicut nō vincit q̄ dat: sic nō aufert qd dat. Si auferri pt qd datū ē: vincit dator. Ergo nec ipsa q̄ tpaliter accipim⁹ auferre nobis qsq̄ pōt fres mei: nisi sol⁹ ille q̄ dedit: Spiritalia q̄ donat nō auferet nisi tu dimiseris: Carnalia vero et tpalia ipe aufert: qr et qsq̄ ali⁹ aufert: ipo donāte potestatem aufert. Nouim⁹ hoc et legim⁹ in libro Job: qr nec ille q̄ videt q̄si maximā habere ptātem ad tēpus diabolus: pōt aliqd nisi pmissus. Accepit ptātem i infima: et amisit maxia et sūma. Et nō est ista ptās irati: s̄ pena dānati. Nec ipse q̄ pōt habere aliquā ptātē nisi pmissus. Et i illo libro habes quē cōmemoraui: et i euāgelio dñs dic: Hac nocte postulauit sathanas vt vos cribaret sicut triticum: et ego rogaui p te patrē: ne deficiat fides tua. Permittit aūt: aut ad penā nr̄am: aut ad pbationē. Ergo qr nob nemo pōt auferre qd dat de⁹: nō timeam⁹ nisi deū. Quicqd aliō fremuerit: qcqd aliud sufferit aduersus nos: nō timeat cor nr̄m. Si exurgat i me bellū: In hoc ego sperabo. In quo: Unā: inqt: petij a dño: Femīnīo genere appellauit qddā bñficiū: tāq̄ diceret: Unā petitionē. Et quō solem⁹ loqntes dicere: Uerbi gr̄a: duas habes: nō dicim⁹ duo. Hoc more loqndi vsa est scriptura: Unā inqt petij a dño: hāc reqrā. Uideam⁹ qd petit q̄ nihil timet: Magna securitas cordis. Uultis nihil timere: Hāc vnā petite. Quā vnam petit qui nihil timet: aut quā petit vt nihil timeat: Unā inqt petij a dño. hāc requirā. Hoc hic agit ab eis q̄ bene ambulāt. Quid est hoc: Que est illa vna: Ut inhabitē i domo dñi: oēs dies vite mee. Hec est vna. Dom⁹ eñ ea dicit: vbi semp manebim⁹. In ista pegrinatiōe dicit dom⁹: s̄ pprie tabernaculū appellat. Tabernaculū pegrinātium et qdāmodo militātiū: et aduersus hostē pugnātiū est. Quādo q̄ tabernaculū est in hac vita: manifestum est: qr est et hostis. Nā inde dicunt cōtubernales: qr simul habēt tabernacula: et nostis hoc nomē esse militantiū. Ergo hic tabernaculū: ibi dom⁹: Sz et hoc tabernaculū interdū p abusionem vicinitatis

1. Cor. 15.
Ibidem.
F
Rom. 8.
Job. 1.
Luce. 22.
G

dicit̃ dom⁹: ⁊ dom⁹ aliqñ ſm eundẽ modũ dicit̃ ta-
bernaculũ: ꝓpter tamen illa dom⁹: hoc tabernaculũ.
Quid aũt acturi ſim⁹ in illa domo: habes euidenter
Ps. 83. expꝛeſſiſſe alterũ pſalmũ: Beati qui habitãt in domo
tua: in ſecula ſeculoꝝ laudabũt te. Hac iſte ſi dicẽdũ
eſt cupiditate ardẽs: ⁊ amoꝛe iſto eſtuãs: deſiderat
oĩes dies vite ſue: i domo dñi habitare. In domo
dñi omnes dies vite ſue: nõ q̃ſi finiẽdos: ſꝫ eternos.
Sic eñ dicunt̃ dies quõ anni: de qbus dictũ eſt: Et
Ps. 101. anni tui nõ deficiẽt. Nã dies vite eẽne vn⁹ dies eſt ſi
ne occaſu. Hoc ḡ dixit ad dñm: Cõcupiui hãc: Vnã
petij: hãc requirã: Et q̃ſi diceremus ei: ⁊ qd ibi factu
rus es: Que ibi delectatio tua: Qd adiocamẽtum
cordis: Que ille delitie: Vñ gaudia ſuppetẽt: Non
eñ ibi ꝑdurabis niſi felix eris. Felicitas aũt illa vñ
ſuccedit: Habem⁹ ħ eñ felicitates diuerſas generis
humani ⁊ miſer [illegible]
Amant ḡ hoĩes diuerſas res: ⁊ qñ quiſq qd amat
De beata vi. ca. 11. [illegible]
[illegible]
eñ miſi ſũt mag. habẽdo qd amat q̃ carẽdo. Amã
do eñ res noxias miſeri habẽdo ſũt miſeriores: ⁊ ꝓ
piti⁹ de⁹ cũ male amam⁹ negat qd amam⁹. Iratus
aũt dat amãti: qd male amat. Habes euidẽter dicẽ
tem aplm: Tradidit illos de⁹ in ↄcupiſcẽtias cordis
Roma. 1. eoꝝ. [illegible]
negãtẽ petitũ: Propt̃ qd ter dñm rogaui iqt: vt au-
2. Cor. 12. ferret [illegible] Suf
ficit tibi gr̃a mea. Nã xp̃s ī īfirmitate pficit̃. Ecce il
los dedit in ↄcupiſcẽtiã cordis eoꝝ: Paulo aplo ne
gauit qd orauit. Illis dedit ad dãnationẽ: huic ne
gauit ad ſanitatẽ. Cũ aũt id amam⁹ qd vult deus vt
amem⁹: [illegible] Hec eſt illa vna
q̃ debet amari: vt habitem⁹ in domo dñi p oẽs dies
vite nr̃e. Et qꝛ in iſtis terrenis habitatiõibus: diuer
B ſis [illegible]
qꝛ in ea vult domo habitare: vbi nõ habeat qd offẽ
dat animũ: ⁊ habeat multa q̃ delectent: ſi aũt ſubtra
hant̃ ea q̃ delectabãt: vult hõ vndecũq migrare: in
terrogem⁹ q̃ſi curioſius: ⁊ dicat iſte: Quid nos: qd
ipſe acturus eſt in illa domo. vbi cupit ⁊ optat ⁊ deſi
derat: ⁊ hãc vnã petit a dño habitare in ea oẽs dies
vite ſue: Quid ibi agis [illegible] Quid eſt qd deſide
ras: [illegible] Vt ↄtempler delectationem
dñi. Ecce qd amo: Ecce q̃re volo habitare i domo
dñi p oẽs dies vite mee. Habet ibi magnũ ſpectacu
lum: delectationẽ ipſius dñi ↄtemplari. Vult finita
nocte ſua herere in luce ipſius. Tũc eñ erit mane no
ſtrũ nocte tranſacta. Unde alio loco pſalmus dicit:
Ps. 5. Mane aſtabo tibi ⁊ contẽplor te. Modo iã nõ con
tẽplor: [illegible]
[illegible]
[illegible] Nos cecidim⁹: ille deſcendit.
Ille aſcẽdit: nos leuamur: qꝛ nemo aſcẽdit niſi q̃ de
Ioh. 3. ſcẽdit. [illegible] Et non
[illegible] Leuat eñ nos: ad
q̃s cadẽtes deſcẽdit: ⁊ ſtabim⁹ ⁊ ↄtẽplabimur: ⁊ ma
gna delectatiõe pfruemur. Ecce dixi ħ: ⁊ exclamaſti
deſiderio cuiuſdã ſpeciei nõdũ viſe. Excedat coꝛ ve
I ſtrũ oĩa viſa: et excedat intẽtio vniuerſas cogitatio
nes viſas ſolẽnes ex carne: eductas a ſenſib⁹ carnis:
⁊ imaginatas neſcio q̃ phãtaſmate. Totũ ab aĩo reij
cite: q̃cq̃d occurrerit negate: Cognoſcite infirmita-
tem cordis vr̃i: ⁊ q̃cq̃d occurrerit qd cogitare poſſi
[illegible]
curriſſet. Ita deſiderabitis q̃dã bonũ. Quale bo
nũ: Oĩs boni bonũ: vnde oẽ bonũ: bonũ cui nõ ad
datur q̃d niſi ſit ipm bonũ. Dicit̃ eñ bon⁹ hõ: ⁊ bo
nus ager: ⁊ bona dom⁹: ⁊ bonũ aĩal: ⁊ bona arboꝛ: ⁊
bonũ coꝛpus: ⁊ bona aĩa. Audiuiſti q̃ñs dixiſti: bo
nũ eſt. Bonũ ſimplex: ipm bonũ q̃ cũcta ſũt bona.
Ipſum bonũ ex q̃ cũcta ſũt bona: ipa eſt delectatio
dñi: hãc ↄtemplabimur. Iam videte frẽs ſi vos de
lectãt bona iſta que appellant̃ bona: ſi vos delectãt
bona q̃ nõ ſunt p ſe bona: Oĩa eñ mutabilia nõ per
ſe bona: Qualis erit ↄtemplatio incõmutabilis bo
ni eterni: ſemp eodẽ mõ manẽtis: Quãdo quidẽ iſta
q̃ dicunt̃ bona nullo pacto nos delectarẽt: niſi eſſẽt
bona: nec alio pacto eſſent bona: niſi ab illo eſſent q̃
ſimplicit̃ bonus eſt. Ecce q̃re habitare volo inq̃t in
domo dñi p oẽs dies vite mee. Dixi vobis quare
vt ↄtempler delectationẽ dñi. Vt aũt ſp ↄtempler:
⁊ nulla moleſtia me ↄtingat contẽplantẽ: nulla ſug
geſtio auertat: nulla auferat alicui⁹ potẽtia: nullum
inimicũ patiar in cõtemplãdo: ⁊ pfruar delitijs me
is ſecur⁹: ipſo dño deo meo: quid fiet mihi: P[illegible]
[illegible] delectat [illegible]
dñi: ait: Sed ⁊ ꝓtegi tẽplo eius. Vt tẽplũ ſuũ
me ꝓtegat: ero tẽplũ ei⁹ ⁊ ꝓtegar ab eo: Nunq̃d ta
le eſt templũ dei: q̃lia tẽpla ſunt ſimulacroꝝ: Si
mulacra gentiũ tẽplis ſuis ꝓtegunt̃: dñs de⁹ nr̃ tẽ
plũ ſuũ ꝓteget: ⁊ ſecur⁹ ero. Cõtemplaboꝛ ad dele
ctationẽ: ⁊ ꝓtegar ad ſalutẽ. Qñ erit illa ↄtemplatio
pfecta: tam iſta pfecta ꝓtectio: ⁊ q̃ illud pfectũ gau
dium ↄtẽplandi: tã pfecta etiã incoꝛruptio ſanitat̃.
Ad iſta duo verba q̃ dixit: cõtẽpler delectationẽ do
mini: ⁊ ꝓtegar tẽplo ei⁹: ↄiunct̃ illa duo: vñ pſalmus
cepit: Dñs illũĩatio mea: ⁊ ſalutaris me⁹ quẽ time
bo: Quia cõtemplaboꝛ delectationẽ dñi: illũĩatio
mea: qꝛ ꝓtegit me templũ ſuũ: ſalutaris meus eſt.
Quare aũt hoc nobis ꝓſtat in fine: Qm̃ abſcõ
dit me in tabernaculo ſuo in die maloꝛum
meoꝝ. Erit ḡ mihi i domo habitatio p oẽs dies vi
te mee: ad ħ vt ↄtẽpler delectationẽ dñi: ⁊ ꝓtegar tẽ
plo eius. Vt aũt illuc ꝑueniã: vnde mihi ꝓmitto:
Qm̃ abſcõdit me i tabnaculo ſuo i die maloꝝ meo
rũ. Tũc nõ erũt dies maloꝝ meoꝝ: ſꝫ videt me nũc i
dieb⁹ maloꝝ meoꝝ. Qui ergo me lõge poſitũ miſe
ricoꝛditer reſpexit: ſecũ poſitum quõ nõ illũĩabit
Propterea ḡ nõ imprudẽter illã petiui: nec mihi di
xit coꝛ meũ: q̃d petis: vel a q̃ petis: Audes eñ a deo
aliquid petere peccatoꝛ iniquus: Audes ſperare ali
quã ↄtemplationẽ dei te habiturũ infirmo: immun
do coꝛde: Audeo inq̃t: nõ de me ſꝫ de ipſi⁹ delectati
one: nõ de mea ꝑſumptiõe: ſꝫ de illius pignoꝛe. Qui
tm̃ pign⁹ dedit ꝑegrinãti: nõ deſeret ꝑuenientẽ: Qm̃
abſcõdit me in tabernaculo ſuo in die maloꝝ meoꝝ.
Ecce dies maloꝝ noſtroꝝ: vita iſta eſt. Dies maloꝝ
aliter habẽt [illegible] fideles. Nã etiã credẽtes ſꝫ
adhuc ꝑegrinãtes a dño. Qm̃ diu eñ ſum⁹ in ħ coꝛpo 2. Co. 5.
ꝑegrinamur a dño: Hoc aplus dixit. Si dies malo
rũ nõ agũt: vnde vox dñice oratiõis: Libera nos a
malo: ſi nõ ſum⁹ in dieb⁹ maloꝝ: Sed lõge diſcreti
us dies maloꝝ agũt q̃ adhuc non crediderũt: nec ip
ſos [illegible] mortuus Roma. 5.
eſt. [illegible]

re: secura habebit: secura possidebit. Tantū dilecta
est fēda: pulchra quō fulgebat? Qm abscōdit me ī ta
bernaculo suo: in die malorū meorū: Protexit me
in abscōdito tabernaculi sui. Quid est abscō
ditū tabernaculi ipsius? Quid est hoc? Multa eñ
quasi mēbra tabernaculi sui forinsecus videntur. Et est
quasi abditū: qd dicitur penetrale secretū interioris tē
Heb. 9. pli. Et qd est hoc qd solus sacerdos intrabat? Et for
te ipse sacerdos est absconditū tabernaculū dei. Ac
cepit eñ de isto tabernaculo carnē: et fecit nos abscō
ditū tabernaculū: vt tabernaculi eius alia mēbra ipsi
us credētes in eū sint: abscōditū aūt tabernaculi ipse
Col. 3. sit. Mortui eñ estis ait apl's: et vita vr̄a abscōdita
1. Cor. 10. est cū christo in deo. An vis nosse: qr inde dicit: Pe
tra nēpe est christus. Audite qd sequitur: Qm abscon
dit me in tabernaculo suo: ī die malorū meorū ꝓtexit
me in abscōdito tabernaculi sui. Querebas qd sit ab
R scōditū tabernaculi: audi qd sequitur: In petra ex
altauit me. Ergo in christo exaltauit me: Quia in
puluere humiliasti te: ī petra exaltauit te. Sed chri
stus sursū est: tu aūt adhuc deorsum: Audi sequētia.
Et nūc exaltauit caput meū sup inimicos
meos. Et nunc anteꝗ veniā ad illā domū: vbi vo
lo habitare p omnes dies vite mee: anteꝗ veniā ad
illā ꝯtemplationē dñi. Et nunc exaltauit caput meū
sup inimicos meos. Adhuc patior inimicos corporis
christi: adhuc nō sum exaltatus sup inimicos meos: sed
caput meū exaltauit sup inimicos meos. Iā caput
nr̄m christus in celo est: adhuc inimici nr̄i possunt se
uire in nos. Nōdū sumus exaltati sup inimicos: sed ca
put nostrū iam ibi est. Unde hoc dixit: Saule saule:
Act. 9. qd me ꝑsequeris? Se dixit in nobis esse hic deorsū: Er
go et nos in illo sumus ibi sursum: qr et nūc exaltauit
caput meū sup inimicos meos. Ecce quale pignus
habemus: vnde et nos fide et spe et charitate cū capi
te nr̄o sumus in celo in eternū: qr et ipsum diuinitate et
Matth. 28. bonitate: vnitate nobiscū est in terra vsqz in cōsūma
tionē seculi. Circuiui et imolaui in taberna
M Al. † vociferationis. culo eius hostiā † iubilatiōis. Immolamus ho
stiam iubilatiōis: imolamus hostiā leticie: hostiā gra
tulatiōis: hostiā grarū actiōis: q̄ verbis explicari nō
pōt. Immolamus aūt. Ubi? In ipso tabernaculo eius:
in scā ecclia. Quid ḡ imolamus? Abundātissimū et i
enarrabile gaudiū: nullis verb: voce ineffabili. Hec
est hostia iubilatiōis: Unde quesita: vñ inuēta est?
Circūeundo. Circuiui inqt: et imolaui ī tabernaculo
eius hostiā iubilatiōis. Circūierat animus tuus p vni
uersam creaturā: vndiqz tibi clamabat creatura: deus
me fecit. Quicqd te delectauerit in arte: artificē cōmē
dat: magisqz si circūeas vniuersa: ꝯsideratio cōcipit
artificis laudē. Uides celos: magna opera dei sunt.
Uides terrā: deus fecit: Seminū innūera: diuersita
tes germinū: multitudinē animaliū. Circūi adhuc
celos vsqz ad terrā: nihil relinqs: vndiqz tibi oīa re
sonāt cōditorē. Et ipse spēs creaturarū voces sunt q̄
dam creatorē laudātiū. Quis aūt explicet laudibus
vniuersam creaturā? Quis illā explicet laudibus?
Quis digne laudet celū et terrā: mare et omīa q̄ ī eis
sunt? Et ista quidē visibilia. Quis digne laudet an
gelos: sedes: dñationes: principatus: et potestates?
Quis digne laudet hoc ipm qd ī nobis viget? Ui
get corpus: mouēs mēbra: sensu exercēs: et memoria
tam multa cōplectēs: intellectu tā multa discernēs:
qs digne laudet? Aut si in istis creaturis dei sic labo
rat humanus sermo: ī creatore qd agit: nisi sola restat
sermone deficiēte iubilatio? Circuiui et imolaui ī ta
bernaculo eius: hostiā iubilatiōis. Est et alius sensus q̄
mihi videtur ad ꝯtextionē psalmi magis ꝑtinere. Quia
eñ dixerat: in petra se exaltatū: qd est christus: et ca
put suū exaltatū sup inimicos suos: qd est christus:
etiā se: q in petra exaltatus est in eodē capite suo: exal
tatū intelligi voluit sup inimicos suos: referens hoc
ad honorē ecclesie: cui cessit inimicorū ꝑsecutio. Et qr
hoc per fidē orbis terrarū factū est: Circuiui inqt: et
imolaui in tabernaculo eius: hostiā iubilatiōis: id est
cōsideraui fidē orbis terrarū: in q̄ exaltatū est caput
meū sup eos q me ꝑsequebantur: et in ipso tabernaculo
eius: id ē in ecclia toto orbe diffusa ineffabiliter lauda
ui dñm. Cātabo et psallā dño. Securi erimus: M Al. † psalmum dicam.
et securi cātabimus: et securi psallemus cū cōtemplabi
mur delectationē dñi: et ꝓtegemur ī tēplo eius ī illa
incorruptione: qñ absorbebitur mors ī victoria. Nō 1. Cor. 15.
qd: Quia iā dicta sūt gaudia illa q̄ habebimus cū ac
ceperimus illā vnā petitionē: Nō quid? Exaudi
dñe vocē meā. Gemamus mō. Oremus mō. Gemi
tus nō est nisi miserorū: Oratio nō est nisi indigētiū.
Transiet oratio: succedet laudatio: Transiet fletus:
succedet gaudiū. Interim mō qñ in diebus malorū
nr̄orum sumus: nō cesset oratio nr̄a ad deū: a q̄ vnā illam
petamus: et ab ipa petitiōe nō desinamus: donec ad eā
illo donāte ac ꝑducēte ꝑueniamus. Exaudi dñe vocē
meā: Qua clamaui ad te: miserere mei et ex
audi me. Unā illā petit: tādiu rogās: flens: gemēs
nō petit nisi vnā. Finiuit oēs cupiditates: remansit
illa vna quam petit. Audi qr hāc petit: Tibi dixit
cor meū: q̄siui vultū tuū. Hoc ē ḡ qd paulo añ
dixit: Ut cōtempler delectationē dñi. Tibi dixit cor
meū: q̄siui vultū tuū. Si gaudiū nr̄m ī isto sole eēt:
nō cor nr̄m diceret: Quesiui vultū tuū dñe: sed oculi
corporis nostri. Cor nr̄m cui dicit: Quesiui vultū tu
um: nisi ei q ꝑtinet ad oculū cordis? Lucē istā q̄rūt
oculi carnis: lucē illā q̄rūt oculi cordis. Sed vis illā
lucē: q̄ videtur oculis cordis videre: qr ipa lux deus est.
Deus eñ lux est: ait Joannes: et tenebre in eo non 1. Joh. 1.
sunt ulle. Uis q̄ videre illā lucē? Mūda oculū vñ vi
detur: Btī eñ mūdo corde: qr ipi deū videbūt. Tibi Matth. 5.
dixit cor meū: q̄siui vultum tuū. Uultū tuū dñe
reqrā. Unā petij a dño: hāc reqrā. Nō auertas
faciē tuā a me. O quō se fixit in ista vna petitiōe.
Uis ipetrare? Aliud noli petere: vni sufficere: qr vna
tibi sufficiet. Tibi dixit cor meū q̄siui vultū tuū: vul
tum tuū dñe requirā: ne auertas faciē tuā a me. Ne
declines in ira a seruo tuo. Magnifice nihil dici O
diuinius pōt. Sentiūt hoc q vere amāt. Alius vellet bea
tus et imortalis esse ī his q̄ diligit terrenarū ꝯcupiscē
tiarū voluptatibus: et forte ꝓpterea deū coleret et ora
ret: vt diu hic viueret in delitijs suis: et nō ab eo ali
qd perderet qd terrena possidet cupiditas: nec aurū: nec
argentū: nec si qd ꝑdiorū oblectaret oculos eius: nec
amici morerentur: nec filij: nec ꝯiuges: nec clientes: In
his delitijs vellet sp viuere. Sed qr nō pōt sp: No
uit eñ se mortalē: forte ad hoc colit deū: et ad hoc orat de
um: et ad hoc gemit deo: vt ista illi oīa vsqz in finē sup
petāt. Et si diceret ei deus: Ecce facio te in his imor
talem: ꝓ magno bono acciperet: et exultatione gau
diorū gratulatus nō se caperet. Nō vult hoc iste: q vnā

petũt a domino. Sed quid vult? Contemplari delectationem domini per omnes dies vite sue. Rursusq; alius qui hoc modo & hac causa coleret deum: si illa sibi temporalia adessent: iratum deum non timeret: nisi ne illud auferret. Iste non propter hoc timet iratũ: quãdo quidẽ & de inimicis suis dixit: Ut edãt carnes meas. Unde timet iratũ? Ne auferat qd amauit. Quid amauit? Vultũ tuũ dñe. Ideo hũc putat irã dñi: si auertat ab illo vultũ suũ. Dñe ne declines in ira a seruo tuo. Posset illi forte rñderi hõ mõ: Quid times: ne declinet a te i ira? Magis si a te declinauerit in ira: non in te vindicabit si incurras in illum iratum: vindicabit in te. Opta ergo potius vt declinet a te in ira: nõ in ira. Quid nouit em? Quid desiderat? Ira eius nõ est nisi auersio vultus eius. Quid si te faciet i delitijs istis: & voluptate gaudiorũ terrenorũ i mortalẽ? Rñdet amator talis: Nolo. Quicqd mihi pter illũ est: dulce nõ est. Quicqd mihi vult dare dñs meus auferat totũ: & se mihi det. Ne declines in ira a seruo tuo. Forte ab aliquibus declinat: nõ
Ps. 50. in ira. Quo a quibusdã q illi dicũt: Auerte faciẽ tuã a peccatis meis. Cũ a pctis tuis auertit faciẽ suã: nõ in ira a te declinat. Auertat ḡ faciẽ suã a pctis tuis: s nõ auertat faciẽ suã a te. Adiutor meus esto ne derelinqs me. Ecce em in via sum: petiui a te vnã: habitare in domo tua p oẽs dies vite mee: cõteplari delectationẽ tuã: ptegi a tẽplo tuo. Hanc petiui vnã: s vt ad illã puenĩa: in via sũ. Forte dices mihi: vt irem: ambula: liberũ arbitriũ tibi dedi: volũta-
Ps. 33. tis tue es: psequere viã. qre pacẽ & seqre eam. Noli a via declinare: noli ibi remanere: noli retro respice-
Math. 10. et 24. re: Perseuera i ambulãdo: qm q pseuerauerit vsq; i finẽ. hic saluus erit. Iã tu accepto libero arbitrio: qsi psumis vnde ambules. Noli de te psumere: si te dereliqrit in ipa via deficies: cades: aberrabis: remanebis. Dic ḡ illi: Voluntatẽ qdẽ liberã mihi dedisti: s sine te nihil est mihi conatus meus. Adiutor meus esto ne derelinqs me. Neq; despicias me deus salutaris meus. Tu em adiuuas q pdidisti: tu nõ deseris
P q creasti. Qm pater meus & mater mea dereliquerũt me. Fecit se puulũ deo: qm fecit patrem: ipm fecit matrẽ. Pater est: qz pdidit: qz vocat: qz iubet: qz regit. Mater: qz fouet: qz nutrit: qz lactat: qz continet. Pater meus & mater mea dereliquerunt me. Dñs aũt assumpsit me: Et regendũ & nutriendũ. Mortales parẽtes genuerũt: filii successerũt: mortales mortalibus. Et ad hoc nati sunt q succederent vt q genuerũt deciderẽt. Nõ decidet q me creauit: ego ab illo nõ recedã. Pater meus & mater mea dereliquerunt me: dñs aũt assũpsit me. Exceptis etiam illis duobus parẽtibus: de quorũ carne nati sumus: pře masculo: & matre femina: tãq adam & eua: Exceptis illis duobus parẽtibus: habemus hic aliũ prẽm & aliam matrẽ: vel potius habuimus. Pater scdm seculũ diabolus est: & fuit nobis pater cũ essemus infideles. Nã i-
Joh. 8. fidelibus dicit dñs: Vos a pře diabolo estis. Si ille
Eph. 2. pater oim impiorũ q opat in filios diffidẽtie: mater q ẽ? Est quedã ciuitas q Babylonia dicit. Ciuitas ista societas est oim impiorũ ab oriẽte vsq; in occidẽtem: ipsa habet regnũ terrenũ. Scdm hanc ciuitatẽ respublica qdam dicit: quã mõ videt senescere & minui. Hec pma fuit mater nostra: i hac nati sumus. Cognouimus aliũ patrẽ deũ: reliquimus diabolũ. Quõ em audet accedere ad eos: qs ille suscepit q supat oia? Cognouimus aliã matrẽ hierusalem celestẽ: q est scta eccla: cuius portio pegrinat i terra: reliquimus babyloniã. Pater meus & mater mea dereliqrũt me: nõ habent iã qd mihi pstent: qz & qñ mihi pstare videbantur: tu prestabas & illis iputabã. A quo em etiã scdm mundũ pstat isto hoi: nisi a dño? Aut qd auferat homini: nisi ille iusserit aut pmiserit q donauit? Sz putant vani hoies: qz hoc demones pstent qs adorant: & aliqñ dicũt sibi: Deus ad vitã eternã necessarius est: ad illã vitã spiritalẽ: potestates aũt iste debent a nobis coli pter ista tpalia. O vanitas generis hũani. Plus amas illas res pter qs istos vis colere. Profecto plus habes istos colere: vbi nõ dicã plus: certe vel tantũ. Nõ vult aũt deus coli cũ illis: nec si ipe colat: multo amplius: & illi multo minus. Quid ḡ inqs: & isti non sũt necessarii ad hec? Nõ. Sed timendũ est: ne irati noceãt. Non nocebũt nisi ille pmittat. Isti sp habent volũtatem nocẽdi: nec si placent: nec si rogent desinũt nocere velle. Hoc em maliuolentie illorũ ppriũ est. Ergo qd facis eos colẽdo: nisi vt illũ offendas: q offenso in istorũ ptãtẽ daberis? Et q tibi nihil possent facere illo placato: faciũt qcqd volũt illo irato. Et vt noueris: qz frustra istos colas: qsi pter tẽporalia: qsqs hec cogitas. Omnes qui colũt neptunum: non naufragauerũt? Aut oẽs qui blasphemãt neptunũ: ad portũ nõ puenerũt? Omnes mulieres colẽtes iunonẽ bene pepererũt? Aut omes blasphemãtes iunonẽ: male pepererũt? Hic intelligat charitas vestra: inanes esse hoies q istos volunt colere: vel pter ista terrena. Nam si propter ista terrena colẽdi essent: soli cultores illorũ terrenis omnibus abũdarent. Quod quidẽ si esset: fugere nos talia dona & vnã petere a domino deberemus. Huc accedit: qz & ista ille dat: qui offendit cũ isti colunt: Ergo relinquat nos pater noster & mater nostra: relinqt diabolus: relinquat babylon ciuitas: Dominus nos suscipiat psolandos temporalibus: beatificãdos eternis. Quoniã pater meus & mater mea dereliquerũt me: dominus aũt assumpsit me. Iam ergo assumptus a domino: deserta illa ciuitate et rectore eius diabolo: quia rector impiorũ diabolus est: rector mundi tenebrarum harũ. Quarũ tenebrarũ? Peccatorũ [Eph.]
infideliũ. Unde iam credentibus dicit Apostolus: Fuistis aliquando tenebre: nunc aũt lux in domi- [Eph.]
no. Ergo iam suscepti ab illo: quid dicam? Legem mihi constitue domine in via tua. Ausus es petere legem: Quid si tibi dicat: implebis legem? Si dedero legem implebis eam? Non auderet petere: nisi primo diceret: Dominus aũt suscepit me. Non auderet petere: nisi primo diceret: Adiutor meus esto. Ergo si tu adiuuas: si tu suscipis da legem. Legem mihi cõstitue domine in via tua: Ergo legem mihi constitue in christo tuo. Ipsa enim [Joh.]
via locuta est nobis: & dixit: Ego sum via: veritas & vita. Lex i christo: lex cum misericordia est: Ipa est sapia: de q scriptũ est: Legẽ aũt et misedĩam in lingua portat. Et si offenderis aliqd i lege: ille q p te fudit sanguinẽ suũ pctũ ignoscit tibi: tu tm i viã noli deserere: dic illi: susceptor meus esto. Et dirige me i semita recta, pter inimicos meos. Legẽ da & ne auferas misericordiã. Qui dixit in alio psalmo: Nã & misedĩam dabit qui legẽ dedit: Ergo legẽ mi- [Ps.]

bi cõstitue dñe in via tua: hoc ad p̃ceptũ ptinet. Ad
misericordiã q̃d ptinet: Et dirige me inq̃t i semita recta:
S ꝓpter inimicos meos. Ne tradideris me i ani
mas tribulantiũ me: Id est ne cõsentiã tribulã
tib⁹ me. Si eñ cõsenseris tribulãtibus te in anima:
quodãmõ nõ deuorabũt carnẽ: sed volũtate puersa
animã tuã mãducabũt. Ne tradideris me in aĩas tri
bulantiũ me: Trade si ꝟ placet in man⁹ tribulantiũ.
Dixerũt eñ illi martyres: ⁊ tradidit suos in manib⁹
tribulãtiũ. Sed q̃d tradidit? Carnẽ. Iuxta q̃d dicit
Job. 9. i libro Job: Terra tradita ẽ in man⁹ impij: caro tra
dita ẽ in man⁹ peccatoris. Ne tradideris me: nõ car
nẽ meã: ꝟ me. Aĩa tibi loquor: mẽte tibi loquor. Nõ
dico. noli tradere carnẽ meam in manus tribulantiũ
me: ꝟ noli me tradere in aĩas tribulãtiũ. Et quõ tra
dunt hoĩes in aĩas tribulãtiũ se? Qm̃ ⁺exurrexe- Al. ⁺insurrexerunt.
rũt in me testes iniqui. Iã q̃ testes iniq̃ sunt: et
multa mala in me dicũt: ⁊ in multis mihi detrahũt:
si tradit⁹ fuero i aĩas eoꝝ: mẽtiar ⁊ ero soci⁹ eoꝝ: nõ
pticeps veritatis tuę: sed cõpticeps mẽdacij aduer
sus te. Exurrexerũt mihi testes iniq̃. Et mẽtita est
iniq̃tas sibi. Sibi: nõ mihi. Sibi semp mentiat:
mihi aũt nõ mẽtiat. Si tradideris me in aĩas tribu
lantiũ me: id est si cõsensero voluntatib⁹ eoꝝ: iã non
sibi mẽtita est iniq̃tas: sed mihi. Si aũt seuiãt quã
tũ voluerint: ⁊ conent impedire cursus meos: nõ tñ
tu me des in aĩas eoꝝ: nõ cõsentiẽdo volũtatib⁹ eo
rũ: remanebo ego ⁊ pmanebo in veritate tua: ⁊ men
T tiet iniq̃tas: nõ mihi sed sibi. Redit ad illã vnã post
ista picula: post labores: post difficultates: inter ma
nus psequẽtiũ ⁊ tribulantiũ ęstuans: anhelãs: labo
rans: ⁊ firmus ⁊ certus illo suscipiẽte: illo adiuuãte:
illo ducẽte: illo regente: tñ post illũ circũitũ ⁊ iubila
tionẽ exultãs gaudio ⁊ gemens in laborib⁹: suspira
uit ad extremũ ⁊ ait: Credo videre bona dñi
in terra viuentiũ. O bona dñi dulcia: imortalia:
incõpabilia: sempiterna: incõmutabilia: ⁊ qñ vos vi
debo: bona dñi? Credo videre: sed nõ in t̃ra moriẽ
tiũ: Credo videre bona dñi in t̃ra viuẽtiũ. Eruet me
dñs a t̃ra morientiũ: qui ꝓpter me dignat⁹ ẽ suscipe
terrã moriẽtiũ: ⁊ mori inter man⁹ morientiũ. Eruet
me dñs de terra morientiũ: Credo videre bona dñi
in terra viuentiũ. Suspirãs dixit: laborãs dixit: pi
ditans dixit: inter magnã turbã temptationũ: sed tñ
sperãs totũ de misericordia ei⁹: cui dixit: Legẽ mihi
cõstitue dñe. Et q̃d illi dicit: q̃ legẽ illi cõstituit? Au
diam⁹ ⁊ vocẽ dñi desup exhortãtis nos ⁊ cõsolantis
nos: illi⁹ vocẽ quẽ habem⁹ ꝓ patre ⁊ matre qui nos
dereliquerũt: illi⁹ vocẽ audiam⁹. Audiuit eñ gemi
tus nr̃os: vidit suspiria nr̃a: intuit⁹ est desideriũ no
strũ. ⁊ vnã petitionẽ nostrã: vnã postulationẽ p ad
uocatũ christũ libẽter accepit: ⁊ donec pagam⁹ istã
pegrinationẽ: q̃ dilatur⁹ ẽ nõ ablatur⁹: q̃d ꝓmisit
nobis: dixit nobis: Sustine dñm. Non sustine
bis mẽdacẽ: non eũ qui poterit falli: nõ eũ qui nõ est
inuẽturus q̃d det. Omnipotẽs ꝓmisit: cert⁹ ꝓmisit:
Ps. 30. verax ꝓmisit. Sustine dñm. Viriliter age. Noli
Eccl. 2. dissolui ne sis int̃ eos q̃b⁹ dicit: Ve his q̃ pdiderunt
sustinẽtiã. Sustine dñm: Omnib⁹ nobis dicit: ⁊ vni
homini dicit: Vn⁹ sum⁹ in christo: corp⁹ christi sum⁹:
qui vnã illã desideram⁹: qui vnã illã petim⁹: q̃ in illis
dieb⁹ maloꝝ nostroꝝ ingemiscim⁹: qui credim⁹ nos
videre bona dñi in terra viuentiũ: nobis omnibus: q̃
vnus in vno sumus: dicit: Sustine dñm: viriliter age:
Et cõfortet cor tuũ ⁊ sustine dñm. Quid ali
ud tibi dicit: q̃ vt hoc repetat q̃d audisti: Sustine
dñm: viriliter age. Ergo q̃ pdit sustinẽtiã: effemina
tus est: pdit vigorẽ. Hoc viri: hoc femię audiũt: q̃ i
vno viro vir ⁊ femia. Talis in christo nec masculus Gal. 3.
nec femina ẽ: Sustine dñm: viriliter age: ⁊ cõfortet
cor tuũ: ⁊ sustine dñm. Sustinẽdo dñm habebis eũ:
habebis quẽ sustinebis. Aliud desidera si maius: si
meli⁹: si suauius inueneris.

Explicit Tractat⁹ de ps̃. XXVI.

Incipit Tractat⁹ de ps̃. XXVII. Ps̃ David.

Psius mediatoris vox ẽ manu fortis in cõ
I flictu passiõis. Quę aũt videt optare inimi
cis: nõ maliuolẽtię votũ ẽ: ꝟ enũciatio pęnę
illoꝝ: sicut in euangelio ciuitatib⁹ in quib⁹ miracula Matth. 11.
cũ fecisset: neq̃ credidissent ei: nõ maliuolẽtia optat
q̃ dicit: sed q̃d eis immineat p̃dicit.

Ad te dñe ⁺clamaui: deus me⁹ ne Al. ⁺clamabo.
A sileas a me. Ad te dñe clamaui: deus
meus ne separes vnitatẽ verbi tui: ab eo
q̃d hõ sum. Neq̃ñ ⁺sileas a me: ⁊ ⁺ero similis Al. ⁺taceas.
descẽdẽtib⁹ in lacũ. Ex eo eñ q̃d ęternitas xp̃i ⁊ assimilabor.
tui nõ intermittit vnire se mihi: fit vt nõ sim talis hõ
quales sunt ceteri q̃ nascunt in ꝓfundã miseriã seculi
hui⁹: vbi tanq̃ sileas nõ cognoscit verbũ tuũ. Ex
audi dñe vocẽ ⁺depcatiõis meę: dũ oro ad Al. ⁺orationis.
te: dũ extollo man⁹ meas ad tẽplũ sanctũ
tuũ. Dũ crucifigor ad eoꝝ salutẽ q̃ credẽtes fiũt tẽ
plũ sanctu tuũ. Ne simul tradas ⁺cũ pecca Al. ⁺me.
torib⁹ animã meã: ⁊ cũ opantibus iniq̃tatẽ
ne ⁺cõperdas me. Cũ his q̃ loquunt pa Al. ⁺perdas.
cẽ cũ ꝓximo suo. Cũ his q̃ mihi dicũt: scim⁹ q̃a Job. 9.
a deo venisti magister. Mala aũt loquũt i cor
dibus suis. Da illis ꝟm opa ipsoꝝ. Da illis
ꝟm opa ipsoꝝ: q̃ ꝟ iustũ est. Et ꝟm ⁺malignitatẽ Al. ⁺nequiciã
affectionũ ipsoꝝ. Mala eñ affectãtes bona in adinuentionũ.
uenire nõ possunt. Scd̃m opa manuũ illorũ
da eis: Quis alijs ad salutẽ valeat quod fecerũt:
scd̃m opa tñ voluntatũ eorũ da eis. Redde retri
butionẽ eoꝝ ipsis. Quia ꝓ veritate quã audie
bant: voluerũt fallaciã retribuere: fallacia ipsoꝝ ipsos
fallat. Qm̃ nõ intellexerũt opa dñi. Et vnde
manifestũ est hoc eis accidisse? Hinc scʒ qm̃ nõ intel
lexerũt opa dñi. Hęc ipsa nimiꝝ iã retributio fuit: vt
quẽ maliuolo aĩo hoĩem temptauerũt: nõ cognoscerẽt
deũ quẽ cõsilio incarnatũ p̃r misit. Et in opa ma
nuũ ei⁹: Nec mouerent ipsis visibilib⁹ opib⁹ q̃ por
recta sit vsq̃ ad oculos eoꝝ. Destrues illos ⁊ nõ
ędificabis eos. Nihil mihi noceãt: ꝟ nec conãtes
rursus aduersus ecclesiã meã erigere machinas ali
q̃d valeãt. Bñdict⁹ dñs qm̃ exaudiuit vo B
cẽ depcatiõis meę. Dñs adiutor me⁹ ⁊ ꝓ
tector me⁹. Dñs adiuuãs tanta patientẽ: ⁊ imor
talitate ꝓtegens resurgentẽ. In ipso sꝑauit cor
meũ: ⁊ adiut⁹ sũ. Et refloruit caro mea: Id
est ⁊ resurrexit caro mea. Et ex voluntate mea
cõfitebor illi. Unde iã cõsũpto mortis metu: nõ
timoris necessitate sub lege: sed libera volũtate cũ le
ge cõfitebunt illi q̃ credũt in me: in quib⁹ q̃ ego sũ:
ego ꝯfitebor. Dñs fortitudo plebis suę. Nõ
ẽ illa plebs ignorãs iusticiã dei: ⁊ suã volẽs ꝯstituere. Roma. 10.
Nõ eñ p se fortẽ se putabit: q̃ dñs fortitudo plebis

sue: in hui⁹ vite difficultatib⁹ cū diabolo dimicātis.
Al. salutationū Et ꝓtector salutariū christi sui est. Ut eā sal
uā faciā p christū suū post fortitudinē bellicā īmor
talitate pacis. ad ultimū ꝓtegat. Saluū fac po
Al. hereditati tue. pulū tuū dñe: ꝛ bñdic hereditatē tuā. Int
Ps. 2. ꝑcello igit̄: postq̄ refloruit caro mea: q: dixisti: Po
stula a me: ꝛ dabo tibi gētes hereditatē tuā. Saluū
Joh. 17. fac ꝗ̄ ꝓplm tuū: ꝛ bñdic hereditatē tuā: quia oia mea
Al. in eternū. tua sunt. Et rege illos ꝛ extolle illos vsq̄ in
seculū. Et rege illos in hac tꝑali vita: ꝛ in eternum
hinc tolle illos.

Explicit Tractat⁹ de ps. XXVII.

Incipit Tractat⁹ de ps. XXVIII.

Psalmus ipsi Dauid cōsummationis ta
bernaculi.

A p Salmus ipsi mediatori manu forti ꝑfectio
nis ecclie in hoc seculo: vbi aduersus diabolū
tꝑaliter militat: ꝓpheta loquit.

a Afferte dño filij dei: afferte dño fi
lios arietū. Afferte dño vosmetipsos:
q̄s ꝑ euangeliū duces gregū apli genue
Ps. 95. rūt. Afferte dño gloriā ꝛ honorē. Per opa
vestra dñs glorificet ꝛ honoret. Afferte dño glo
riā nomi ei⁹. Gloriose ꝑ orbē innotescat. Adora
Al. atrio sācto te dñm i aula sancta ei⁹. Adorate dñm in dila
tato ꝛ sāctificato corde vr̄o. Uos em̄ estis regnū san
ctū tabernaculū ei⁹. Uox dñi sup aquas. Uox
christi sup ꝓplos. De⁹ maiestatis intonuit. De⁹
Matth. 4. maiestatis de nube carnis terribiliter ꝑnitētiā ꝑdi
cauit. Dñs sup aquas multas. Ipse dñs iesus
postea q̄ vocē emisit sup ꝓplos ꝛ ꝯterruit eos: con
uertit in se ꝛ habitauit i eis. Uox dñi in virtu
te. Uox dñi iā i ipis potētes faciēs eos. Uox dñi
in magnificentia. Uox dñi magna faciēs in eis.
Al. cōfringētis Uox dñi cōterētis cedros. Uox dñi cōtritione
Al. cōfringet. cordis humiliās supbos. Cōteret dñs cedros li
bani. Cōteret ꝑ ꝑnitentiā dñs elatos nitore terrene
nobilitatis: cū ad eos cōfundēdos ignobilia huius
1. Cor. 1. mūdi elegerit: in quib⁹ ostēdat diuinitatē suā. Et
cōminuet eas tanq̄ vitulū libani. Et ampu
tata supba celsitudine illoꝝ: deponit eos ad imitatio
nem humilitatis sue: qui tanq̄ vitulus ꝑ ipsam hui⁹
seculi nobilitatē ad victimam ductus est. Astiterunt
Ps. 2. em̄ reges terre: ꝛ ꝓncipes cōuenerūt in vnū: aduer
sus dñm: ꝛ aduersus christū ei⁹. Et dilect⁹ sicut
filius vnicorniū. Illā ꝛ ipe dilect⁹ atq̄ vnicus
Phil. 2. patri exinaniuit se nobilitate sua: ꝛ fact⁹ est hō sicut
Roma. 10. filii iudeoꝝ ignorātes iusticiā dei ꝛ supbe sanctitatē
B tanq̄ singularē iusticiā suā. Uox dñi ꝑciden
Al. intercidētis tis flāmā ignis. Uox dñi ꝑ ardorē cōcitatissimū
ꝓsequentiū se: sine vlla sua lesione transeūtis vel di
uidētis furentē iracūdiā ꝑsecutoꝝ suoꝝ: vt alij dice
Joh. 7. rēt: Nūquid forte ipe ē christ⁹: alij nō: sed seducit po
pulū. atq̄ ita ꝑcidētis insanū tumultū eoꝝ: vt alios
in charitatē suam traduceret: alios in malicia eoꝝ re
Al. cōcutiētis desertum. linqueret. Uox dñi cōmouētis solitudinē.
Uox dñi cōmouētis ad fidē gentes quasdā sine spe
ꝛ sine deo in hoc mūdo: vbi nullus ꝓpha: null⁹ verbi
dei ꝑdicator: velut null⁹ hō habitauerat. Et com
mouebit dñs desertū cades. Et tūc celebrari
faciet dñs sanctū verbū scripturaꝝ suaꝝ: qd̄ a iudeis
Al. ꝑparātis. nō intelligētib⁹ deserebat. Uox dñi ꝑficiētis
ceruos. Uox em̄ dñi ꝑmo ꝑfecit supatores ꝛ repul

sores venenosaꝝ linguaꝝ. Et reuelabit sylvas. Al. ...
Et nūc eis reuelabit opacitates diuinoꝝ librorum ꝛ
vmbracula mysterioꝝ: vbi cū libertate pascant. Et
in templo ei⁹ omnis q̄sq̄ dicet gloriā. Et i ec
clesia ei⁹ oīs in spē eterna regenerat⁹: laudat deū ꝑ
suo q̄sq̄ dono qd̄ a sanctospū accepit. Dñs dilu
uiū inhabitat. Dñs ꝗ̄ ꝑmū inhabitat diluuiū h⁹
seculi in sanctis suis: tanq̄ in arca ita in ecclia custo
diens. Et sedebit dñs rex in eternū. Et deinde
sedebit regnās in eis in eternū. Dñs virtutē po
pulo suo dabit. Quia dñs virtutē ꝓplo suo cōtra
hui⁹ mūdi ꝓcellas ꝛ turbines dimicāti dabit: q: pa
cē illis in hoc mūdo nō ꝓmisit. Dñs benedicet
ꝓplm suū in pace. Et idē dñs bñdicet ꝓplm suū
i seipso: illi pacē ꝓstans: qm̄ inqt: Pacē meā do vo
bis: pacē meā relinquo vobis.

Explicit Tractat⁹ de ps. XXVIII.

Incipit Tractatus de ps. XXIX.

In finē psalm⁹ cantici dedicationis do
mus ipsi Dauid.

I N finē psalm⁹ leticie resurrectiōis atq̄ im
mortalē statū mutationis atq̄ innouationis
corporis: nō tm̄ dñi: sed etiā toti⁹ ecclie. Nam
in supiore psalmo tabernaculū cōsummatū est: vbi
habitam⁹ belli tpe: Nūc aūt dom⁹ dedicat̄ q̄ in sem
piterna pace ꝑmanebit: Christ⁹ itaq̄ totus loquit.

Expositio ꝑma psalmi.

e Xaltabo te dñe: qm̄ suscepisti me.
Sublimitatē tuā laudabo dñe: qm̄ susce
pisti me. Nec iocūdasti inimicos Al. ...
meos sup me. Nec eos q̄ totiens varijs ꝑ orbem
ꝑsecutiōib⁹ me opprimere conati sunt: iocūdasti sup
me. Dñe de⁹ meus clamaui ad te: ꝛ sanasti
me. Dñe deus me⁹ clamaui ad te: ꝛ corp⁹ mortali
tate sauciū ꝛ egrū iā nō gero. Dñe reduxisti ab
inferis aīam meā: saluū fecisti me a descen
dētib⁹ in lacū. Saluū fecisti me a cōditiōe ꝓfun
de cecitatis: atq̄ infirmi limi corruptibilis carnis.
Psallite dño sancti ei⁹. Exultat ꝓpheta futura
ista cernēs ꝛ dicit: Psallite dño sancti ei⁹. Et cōfi
temini memorie sanctitatis eius. Et cōfitemini
ei q: sanctitatis q̄ vos sanctificauit nō est oblit⁹: cum
totū hoc mediū tꝑus desiderio vr̄o longū eēt. Qm̄
ira i indignatiōe ei⁹. Qm̄ vindicauit i vos ꝑma
peccatū: qd̄ morte soluistis. Et vita in volūtate
eius. Et vitā eternā ad quā redire nullis vr̄is viri
bus possetis: q: voluit dedit. Uespe demora
bit fletus. Uespe cepit: vbi sapiētie lumē recessit a
peccāte hoie: qn̄ morte dānat⁹ ē: ab ipo vespe mortal
habebit flet⁹: q̄diu in laborib⁹ ꝛ tēptatiōib⁹ ꝓpl⁹
dei expectat diē dñi. Et i matutinū exultatio.
Usq̄ in matutinū ꝗ̄ exultatio resurrectiōis futura ē:
q̄ in matutina dñi resurrectiōe ꝓfloruit. Ego aūt
dixi i abūdātia mea: nō mouebor i eternū.
Ego aūt ille ꝓpl's q̄ ab initio loq̄bar: dixi i mea abū
dātia: iā nullā patiēs egestatē nō mouebor i eternū.
Dñe in volūtate tua ꝓstitisti decori meo
virtutē. Sed hāc abūdātiā dñe nō ex me mihi eē:
sed i volūtate tua ꝓstitisse te decori meo virtutē ex eo
didici. Auertisti faciem tuā a me: ꝛ factus
sū cōturbat⁹. Qd̄ auertisti aliq̄n a peccante faciē
tuā. factus sum ꝯturbatus recedēte a me illuminatio
ne noticie tue. Ad te dñe clamabo: ꝛ ad deū

meū deꝑcabor. Dn̄ tpūs cōturbatiōis ⁊ miserię meę recolēs. ⁊ tanq̄ in eo ↄstitut⁹: audio vocē ꝑmo-
gentii tui capitis mei ꝓ me morituri. ⁊ dicēt: Ad te dn̄e clamabo: ⁊ ad deū meū deꝑcabor. Que vti-
litas i sanguie meo: dū descēdo i corruptiōnē: Que vtilitas in effusiōe sanguis mei: dū descē-
do in corruptionē: Nūquid cōfitebit tibi pul-
uis: Si em̄ nō statim resurrexero: corruptūq; fue-
rit corp⁹ meū: nūquid cōfitebit tibi puluis. id ē tur-
ba impior̄ quā mea resurrectione iustificabo: Aut
annūciabit veritatē tuā: Aut annūciabit ad sa-
lutē ceteror̄ veritatē tuā: Audiuit dn̄s ⁊ miser-
[...]mei. tus ē mihi: dn̄s fact⁹ est adiutor me⁹. Nec
dedit sanctū suū videre corruptionē. Cōuertisti
planctū meū in gaudiū mihi. Quē ꝑmogeni-
tū a mortuis ↄsecuta eccl'ia: nūc in dedicatiōe dom⁹
tuę dico: Conuertisti planctū meū in gaudiū mihi.
[...]ct cū ded. Cōscidisti saccū meū: et ꝑcīxisti me leti-
cia. Cōscidisti velamentū peccator̄ meor̄: tristiciā
mortalitatis meę: ⁊ cinxisti me stola prima imorta-
litatis letitię. Ut cantet tibi gloria mea: ⁊ nō
cōpungar. Unnā nō plāgat: sed cātet tibi nō hūi-
litas ꝫ gloria mea: q2 iam ex hūilitate exaltasti me:
⁊ nō cōpungar cōsciā peccati: timore mortis: timore
iudicii. Dn̄e de⁹ me⁹ in eternū cōfitebor tibi.
Et hec ē glia mea dn̄e deus me⁹: vt i eternū cōfitear
tibi: qd̄ nihil mihi ex me sed oīa bona ex te.

Prefatio in expositionē secūdā eiusdē ps̄.

C h Oc certe cantauim⁹: Exaltabo te dn̄e
qm̄ suscepisti me: nec iocūdasti ini-
micos meos sup me. Si nouerimus de
scripturis sanctis: q̄ sint inimici nr̄i: cognoscim⁹ hui⁹
Eph.6. cantici veritatē. Si autē nos fallat carnis prudētia:
vt nō cognoscam⁹ aduersꝰ q̄s nobis sit colluctatio:
In ipso psalmi hui⁹ exordio inuenim⁹ q̄stionē quā
soluere nō possum⁹. Cui⁹ em̄ putam⁹ vocē esse lau-
dātis deū ⁊ grās agētis ⁊ exultātis atq; dicētis: Ex-
altabo te dn̄e: qm̄ suscepisti me: nec iocūdasti inimi-
cos meos sup me: Primo ipm̄ dn̄m ↄsiderem⁹: qui
ꝫm id qd̄ hō eē dignat⁹ ē: potuit sibi ꝑ ꝑcedētē ꝓphe-
tiā nō incōgrue verba ista coaptare. Ex quo em̄ hō:
ex hoc ⁊ infirm⁹: ex q̄ infirm⁹: ex hoc ⁊ orās. Nā qd̄
mō audiuim⁹ cū euāgeliū legeret: quēadmodū etiā
in desertū secesserit a discipulis suis: q̄ eū sunt ↄsecu-
Marci.1. ti ⁊ inuenerūt eū. Secedēs aūt ibi orabat: et dictū ē
a discipulis q̄ eū inuenerūt: Querūt te hoīes. At ille
respondit: Eam⁹: ⁊ in alia loca atq; castella ꝑdicare:
Ad hoc em̄ veni. Si diuinitatē dn̄i nr̄i iesu xp̄i cōsi-
deres: Quis orat: Ad quē orat: Quare orat: Orat
de⁹. Orat ad eq̄lē. Cām aūt orandi quā hz: sp beat⁹:
sp oipotēs: sp incōmutabilis: eternus: et pr̄i coeter-
nus. Intuēs ḡ qd̄ ꝑ Iohannē q̄si ꝑ quādā nubē suā
Ioh.1. ipse intonuit dicēs: In ꝑncipio erat verbū: ⁊ verbū
erat apud deū: ⁊ de⁹ erat verbū: hoc erat in ꝑncipio
apud deū: oīa ꝑ ipm̄ facta sunt: ⁊ sine ipso factū ē ni-
hil: qd̄ factū ē in illo vita erat: ⁊ vita erat lux hoīm: ⁊
lux in tenebris lucet: ⁊ tenebrę eā nō cōprehēderūt.
Hucusq; dicēs nō inuenim⁹ orationē nec causam
orādi nec locū orādi nec effectū orādi. Sz qm̄ pau-
Philem. lo post dicit. Et verbū caro factū est: et habitauit in
nobis. Habes maiestatē ad quā orēs: habes hūani-
tatē q̄ ꝓ te oret. Nā hoc dictū est ab aplo: etiā post
Roma.8. resurrectiōē dn̄i nostri iesu christi: Qui sedet in dextera

dexterā dei: q̄ etiā interpellat ꝓ nobis. Quare inter-
pellat ꝓ nobis: Quia mediator eē dignat⁹ ē. Quid 1.Timoth.2.
est mediatorē eē int̄ deū ⁊ homies: Nō inter patrē
⁊ homies: ꝫ inter deū ⁊ homies. Quid ē de⁹: Pat̄
⁊ fili⁹ ⁊ sp̄ussanct⁹. Quid sunt homies: Peccatores
impij mortales. Inter illā trinitatē: ⁊ hominū infir-
mitatē: ⁊ iniquitatē: mediator fact⁹ est hō: nō iniqu⁹
sed tn̄ infirm⁹: vt ex eo qd̄ nō iniqu⁹ iūgeret te deo:
ex eo qd̄ infirm⁹ ꝓpinquaret tibi: atq; ita vt int̄ ho-
minē ⁊ deū mediator existeret: verbū caro factū est: Ioh.1.
id est verbū hō factū est. Nomie em̄ carnis appella-
ti sunt hoīes. Inde est: Et videbit oīs caro salutare Luce.3.
dei. Oīs caro dictū est. oēs homies. Et aplus: Non Eph.6.
est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē: id ē
aduersus homies: sed aduersus ꝑncipes ⁊ potesta-
tes ⁊ rectores mūdi tenebrar̄ harū: De quib⁹ in cō-
sequentibus: si dn̄s adiuuerit loq̄mur. Pertinet em̄
ista distinctio ad expositionē psalmi: quē in nomie
dn̄i suscepim⁹ enodare sanctitati vrę. Tn̄ ad h̄ dixi h̄
exēpla: vt nouerit carnē appellatos eē hoīes: vt qd̄
dictū ē: Et v̄bū caro factū ē: itelligat dictū: Et v̄bū
hō factū ē. Neq; sine cā h̄ dixi. Nouerit sāctitas vr̄a D
fuisse quādā heresim: vl' adhuc fortassis hr̄e reliq̄as
q̄rūdā q̄ dicti sūt apollinariste. Aliq̄ em̄ ipsor̄ dixe- Apollinariste.
rūt hoīem quē suscepit sapiētia dei: ⁊ in q̄ expssit ꝑso-
nā suā: nō sicut ceteros homies: ꝫ sic dictū est i psal-
mo: Unxit te deus de⁹ tuus oleo exultatiōis ꝑ ꝑtici- Ps.44.
pibus tuis: id est amplius q̄ ꝑticipes tuos: ne putet
sic vnctus christ⁹ quō ceteri hoīes: quō ceteri iusti:
quō patriarchę: ꝓphetę: apli: ⁊ martyres: ⁊ quicq̄d
magnū est i genere hūano. Qn̄quidē nihil mai⁹ ex-
titit i genere hūano q̄ Iohēs baptista: nec in natis Math.11.
mulierū exurrexit. Si q̄ris excellētiā homis: Iohā-
nes baptista ē. Cui⁹ aūt Iohēs se dicit nō eē dignū Marci.1.
corrigiā calciamēti soluere: quid erat ille nisi ampli⁹ Luc.3.
q̄ ceteri homies: etiā in ipo homie ampli⁹ q̄ ceteri
homies: Nā ꝫm deū ⁊ ꝫm diuinitatē: ⁊ ꝫm id qd̄ in
ꝑncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus Ioh.1.
erat verbū: sup omnē creaturā equalis ē patri: ꝫ agi-
mus de homie. Forte putat quispiā vestrū fratres:
q2 hō ille suscept⁹ a sapiētia dei: equalis erat ceteris
homib⁹. Si in tuis mēbris multū distat inter caput
⁊ cetera mēbra: certe oīa mēbra faciūt corpus vnū:
multū tn̄ interest int̄ caput ⁊ cetera mēbra. Eteni in
ceteris mēbris nō sentis nisi tactu: tangēdo sentis in
ceteris mēbris: i capite aūt ⁊ vides ⁊ audis ⁊ olfacis
⁊ gustas ⁊ tangis. Si tāta excellētia ē capitis ad mē-
bra cetera. quāta excellētia ē capitis vniuersę eccl'ię:
id est illi⁹ homis quē voluit de⁹ mediatorē esse inter 1.Timoth.2.
deū ⁊ homies: Ergo illi heretici dixerūt: hoīem illū E
quē suscepit verbū: cū verbū caro factū est: non ha- Ioh.1.
buisse mentē hūanā: ꝫ tm̄ aīaz sine intelligētia hūa-
na fuisse. Hominē em̄ videtis: vnde cōstat: ex aīa et
corpe: ꝫ ipa aīa hūana hz aliq̄d qd̄ nō habēt aīę pe-
corū. Nam ⁊ pecora animā habēt: ⁊ aīalia vocant̄.
Nō em̄ vocarent̄ aīalia nisi ab aīa: ⁊ videm⁹ quia ⁊
ipsa viuūt. Sed q̄d habet ampli⁹ hō vnde fact⁹ est Gen.1.
ad imaginē dei: q2 intelligit ⁊ sapit: q2 discernit bo-
nū a malo: in h̄ factus ē ad imaginē et silitudinē dei.
Habet ḡ aliq̄d qd̄ nō habēt pecora: ⁊ q2 cōtēnit in se
qd̄ meli⁹ est pecorib⁹: punit i se vel deserit: et q̄dāmō
obsolefacit imaginē dei: vt dicat̄ talib⁹: Nolite eē sic Ps.31.
equ⁹ ⁊ mul⁹: quib⁹ nō ē intellect⁹. Illi igit̄ heretici q̄

dixerit dñm nrm iesũ christũ nõ habuisse mẽtẽ hũa-
Logicon nã: Et illud qd λογικόν greci dicũt: nos dicim⁹
rõnale: vnde hõ ratiocinat: qd nõ habẽt cetera ani-
malia: quid dicũt? Ipsum verbũ dei: hoc erat in illo
homie p mẽte. Exclusi sunt isti: respuit illos catho-
lica fides q heresim fecerũt: ⁊ cõfirmatũ est in catho
lica fide: hominẽ illũ quẽ suscepit sapiẽtia dei nihil
min⁹ habu. ꝯ ceteri hoĩes: quãtũ ptinet ad in-
tegritatẽ nature: Quantũ aũt ad excellentiã psone:
aliud ꝙ ceteri homies. Nã ceteri hoĩes possũt dici
pticipes verbi dei hñtes vbũ dei: null⁹ aũt eoꝝ põt
Joh.1. dici verbũ dei: qd dictũ est illi cui dictũ est: Uerbũ
caro factũ est. Nõ defuerũt etiã alij quidã ex ipso er-
F
rore venientes: q nõ solũ mentẽ dicerẽt non habuisse
1.Timoth.2. illũ hoĩem mediatorẽ christũ int deũ ⁊ hoĩes: ſ nec
Joh.1. animã: ſ tm̃ dixerũt: verbũ et caro erat: ⁊ aĩa ibi nõ
erat hũana: mens ibi non erat hũana. Hoc dixerũt.
Sed qd erat? Uerbũ ⁊ caro. Et istos respuit eccl̃ia
catholica: ⁊ expellit eos ab ouib⁹: ⁊ a simplici ⁊ vera
fide: ⁊ cõfirmatũ ẽ queadmodũ dixi hoĩem illũ me-
diatorẽ habuisse oĩa homis pter pctm̃. Si eñ mlta
gessit ſm corp⁹: ex q intelligam⁹: q habuit corp⁹ nõ
in mẽdacio ſ in veritate: vtputa: quõ intelligim⁹: q
habuit corp⁹? Ambulauit: sedit: dormiuit: cõprehẽ-
Matth.27. sus est: flagellat⁹ ẽ: colaphizat⁹ ẽ: crucifix⁹ ẽ: mortu⁹
est. Tolle corp⁹: nihil hoꝝ fieri potuit. Quõ ḡ ex his
indicijs cognoscam⁹ in euãgelio: q verũ corpus ha-
buit: sic ⁊ ipe etiã post resurrectionẽ dixit: Palpate
Luc.24. ⁊ videte: q spũs carnẽ ⁊ ossa nõ habet: sic me videtꝭ
hñe. Quõ ex his reb⁹: ex his opib⁹ credim⁹ ⁊ intelli-
gim⁹ ⁊ nouim⁹: q corpus habuit dñs iesus: sic ⁊ ex
quibusdã alijs officijs naturalib⁹: q habuit animã.
Esurire: sitire: aĩe sunt ista: Tolle aĩaꝫ: corp⁹ h exani
me nõ poterit: Sꝫ si falsa dicũt ista fuisse: falsa erũt
⁊ illa q de corpe credunt. Si aũt ex eo verũ corp⁹: q
vera officia corpis: ex eo vera aĩa: q vera officia aĩe.
Quid ḡ: qm̃ dñs fact⁹ ẽ infirm⁹ ꝓpter te? O hõ q au-
dis nõ tibi cõpares deũ. Etem̃ creatura es: ille crea-
tor tu⁹. Nec illũ hoĩem tibi conferas: q ꝓpter te hõ
deus tu⁹: ⁊ verbũ filius dei: ſ illũ hoĩem tibi pferas
tanꝙ mediatorẽ: deũ autẽ supra oẽm creaturã: Et si
intelligas: quia qui homo factus est propter te: non
incõgrue orat p te. Si ergo non incõgrue orat pro
te: non incõgrue potuit ⁊ ista verba dicere propter
te: Exaltabo te dñe quoniã suscepisti me: nec iocun-
G dasti inimicos meos sup me. Sed ista verba si non
intelligam⁹: nec iocũdasti inimicos meos sup me: fal
sa erũt si ipm dñm iesũ christũ cogitemus. Quõ eñ
verũ est: si christus dñs loquit: Exaltabo te dñe qm̃
suscepisti me? Ex psona hoĩs: ex psona infirmitatis:
ex psona carnis: quõ verũ est. qñ quidẽ iocũdati sũt
inimici ei⁹ sup eũ: qñ illũ crucifixerũt: tenuerũt eum
Matth.26. ⁊ flagellauerũt ⁊ colaphizauerũt: dicẽtes: Prophe-
tiza nobis christe? Ista iocũditas eoꝝ qsi cogit nos
putare falsũ eẽ: qd dictũ ẽ: Nec iocũdasti inimicos
meos sup me. Deinde cũ in cruce penderet: et trãsi-
bant vel stabãt ⁊ attẽdebãt ⁊ caput mouebãt: ⁊ dice
Matth.27. bant: Ecce fili⁹ dei: alios saluos fecit: seipm nõ põt:
descendat de cruce: ⁊ credemus in eũ: Dicentes ista
nonne iocũdabant sup eũ? Ubi est ḡ ista vox: Exal-
tabo te dñe qm̃ suscepisti me: nec iocũdasti inimicos
meos sup me? Fortasse nõ ẽ ista vox domini nostri
iesu christi: id est ipius hoĩs: ſ vniuerse eccl̃ie ipsi

christiani: q oĩs hõ in christo vnus hõ est: ⁊ vnitas
christianoꝝ vn⁹ hõ. Fortasse ipse hõ: id est vnitas
christianoꝝ ipa dicit: Exaltabo te dñe qm̃ suscepi-
sti me: nec iocũdasti inimicos meos sup me. Quõ et
hoc verũ est de illis? Nõ sũt cõprehẽsi aplĩ: nõ sunt
cesi: nõ sunt flagellati: nõ sunt occisi: nõ sũt crucifixi:
nõ sunt incẽsi viui: nõ ad bestias pugnauerũt: quoꝝ
memorias celebram⁹? Qñ aũt ista illis faciebãt ho-
mines: nõ ne iocũdabant sup eos? Quõ ḡ põt ipsa
christian⁹ dicere: Exaltabo te dñe qm̃ suscepisti me:
nec iocũdasti inimicos meos sup me? Intelligam⁹ h:
Sed videam⁹ pmo titulũ psalmi. Habet eñ: In fi
nẽ psalm⁹ cãtici dedicatiõis dom⁹ ipsi da-
uid. In h titulo est oĩs spes ⁊ vniuersũ sacrm̃ dis-
soluẽde hui⁹ qstionis. Dedicabit dom⁹ aliqñ q mõ
fabricat. Mõ eñ fabricat dom⁹: id ẽ eccl̃ia: postea
dedicabit. In dedicatiõe apparebit glia ipsi christia-
ni q mõ latet. Seuiant mõ inimici: hũiliẽt: faciãt nõ
quicqd volũt: ſ sic desup pmittunt. Nõ eñ quicqd
passi ab inimicis fuerim⁹: h inimicis deputandũ ẽ et
nõ dño deo nr̃o. Qñquidẽ in ipo suo exẽplo media-
tor demõstrauit: qñ nob desup pmittit hoĩes nocere:
nõ volũtatẽ nocendi desup dari ſ potestatẽ. Unus- 2.Sen. Sed
qsqꝫ eñ malus apud se hꝫ volũtatẽ nocẽdi: vt autẽ
possit nocere nõ hꝫ i potestate. Ut velut iã reus ẽ: vt
possit occulta dispẽsatiõe ꝓuidẽtie dei: in aliũ pmit-
tit ad pnã: in aliũ pmittit ad ꝓbationẽ: in aliũ pmit
tit ad coronã. Ad pnã: quõ pmissi sunt allophili: id
est alienigene capere ppl̃m isrl̃: q peccauerũt i deũ. Ad
ꝓbationẽ aũt pmissus ẽ diabol⁹ in iob. Probat⁹ est Job.1.
aũt iob: cõfusus ẽ diabol⁹. Ad coronã vo pmissi sũt
psecutores i martyres: Occisi sunt martyres: qsi vi-
cisse se arbitrati sũt psecutores. Illi in manifesto falso
triũphauerũt: illi in occulto vere coronati sunt. Ergo
in quẽ pmittit occulte dispẽsatiõis est ꝓuidẽtie dei.
Ut aũt velit nocere ipi⁹ hoĩs est: nõ eñ ptinuo quẽ
vult occidit. Itaqꝫ ipe dñs iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ
stans ante hoĩem iudicẽ: pbens nobis hũilitatis ex-
emplũ ⁊ patiẽtie documẽtũ: nõ vict⁹: ſ militib⁹ pu-
gnãdi exẽplũ demõstrans: minãti iudici: tumẽti sup-
bia ⁊ dicẽti: Nescis q potestatẽ habeo dimittẽdi et
occidẽdi te? Abstulit typũ inflãte: ⁊ tanꝙ reddens
exsufflationẽ q detumesceret: Nõ haberes inqt i me 3
potestatẽ: nisi data tibi esset desup. Et iob nẽpe dia
bolus occidit filios ipi⁹: diabol⁹ tulit omnẽ substan-
tiã ipi⁹. Et ille qd? Dñs dedit: dñs abstulit: sic dño 3.
placuit ita factũ est: sit nomẽ dñi bñdictũ. Nõ triũ-
phet inimic⁹: q ipe fecit. Noui ego inqt a q sit per-
missus. Diabolo tribuat nocẽdi volũtas: dño meo
ꝓbandi potestas. In ipso vulnere corporis accedit
vxor: relicta sicut eua: adiutrix diaboli: nõ cõsolatrix
mariti: tẽptat ⁊ dicit inter multas increpatiões: Dic 3
aliqd verbũ in deũ ⁊ morere. Et ille adã in stercore ẽ
cautior ꝙ adã in paradiso. Nã adã in paradiso cõsensit
mulieri vt de padiso emitteret: Adam in stercore re-
spuit mulierẽ: vt ad padisũ admitteret. Quid ḡ ille
adã in stercore pturiens imortalitatẽ intrinsec⁹: ver-
mib⁹ scaturiẽs extrinsec⁹: qd ait mulieri? Tanꝙ vna 3
ex insipiẽtib⁹ mulierib⁹ locuta es. Si bona pcepim⁹
de manu domini: mala autẽ quare non sustineam⁹?
Iterum ⁊ ille manũ domini dixit in se: qd eum dia-
bolus percusserat: q nõ attendebat quis percusserat sed
qs pmitteret. Nãqꝫ ⁊ ipe diabolus eandẽ potestatẽ

quā sibi volebat dari: manū dñi appellauit. Nā obijciens crimē iusto viro: cui dñs phibebat testimoniū
Ibidem. ait deo: Nunquid gratis iob colit dñm: Tanta bona illi dedisti: ꝓpterea te colit. Sed mitte manū tuā et tange oīa que sunt eius: nisi i facie tua bñdixerit tibi. Quid ē: mitte manū tuā: cū ipse vellet mittere: Sꝫ qꝛ ipse nō posset mittere manū suā: ipsā ptātem quā
K accepit a deo manū dei appellauit. Quid ḡ frēs: qa tanta inimia in christianos fecerūt: ꝛ exultauerūt: ꝛ iocūdati sunt sup eos: Sed qñ apparebit: qꝛ nō sunt iocūdati: Qñ illi ꝯfundentꝛ: illi exultabūt in aduētu dñi dei nr̄i: cū venerit ferēs i manu retributiōes: dānatiōꝫ ipijs: regnū iustꝭ: societatē cū diabolo iniqs: societatē cū christo fidelibꝯ. Qñ ḡ hoc ostēdet: Qñ
Sap. 5. stabūt iusti in magna cōstantia. De scripturis dico: recordami lectiōꝫ de libro sapiētie. Tūc stabūt iusti in magna cōstātia aduersus eos q̄ se angustiauerūt.
Ibidem. Illi aūt dicēt int̄ se pēnitētes: ꝛ ṗ angustia spūs gemētes: Quid nobis ꝓfuit supbia: ꝛ diuitiarꝫ iactātia q̄d cōtulit nob: Trāsierūt eñ oīa illa tanq̄ vmbra. Et q̄d dicent de iustis: Quō cōputati sunt int̄ filios dei. ꝛ int̄ sanctos sors illoꝝ ē. Tūc erit dedicatio domus: q̄ mō in tribulatiōibꝯ fabricatꝛ. Tūc recte dicit pp̄ha ille: Exaltabo te dñe qm̄ suscepisti me: nec iocūdasti inimicos meos sup me. Uera ḡ erit vox ista in pp̄lo dei: q̄ ꝑplus mō angustatꝛ: mō tribulatꝛ: tātis tēptationibꝯ: tantis scādalis: tātis insecutiōibꝯ: tanta ṗssura. Hec tormēta animi nō sentit in ecclesia q̄ nō ꝓficit: putat eñ qꝛ pax est. Sed incipiat ꝓficere: et
Matth. 13. tūc videt in q̄ pressura sit: qꝛ cū creuisset herba ꝛ fru-
Eccle. 1. ctū fecisset: tūc apparuerūt zizania. Et q̄ apponit sciētiā: apponit dolorē: pficiat ꝛ videbit vox sic etristat fructꝯ ꝛ apparebūt zizania. Uox veridica est p apl̄m:
2. Timoth. 3. deleri nō pōt ab initio vsq̄ ad finē: sed ꝛ oēs q̄ volūt inq̄t pie viuere in christo psecutionē patiuntꝛ. Maligni aūt hoīes ꝛ seductores ꝓficiūt in peius: ipsi errātes ꝛ alios in errorē mittētes. Et vñ ṽba illa psal-
Ps. 26. mi: Sustine dñm: viriliꝛ age: ꝛ cōfortetꝛ cor tuū ꝛ sustine dñm: Parū erat semel sustinere dñm nisi repeteret. Ne forte sustineret biduo: triduo: quatriduo: ꝛ maneret ṗssura ꝛ tribulatio: ideo addidit: viriliter age: addidit: ꝛ cōfortetꝛ cor tuū. Et qꝛ ab initio vsq̄ in finē sic erit: qd̄ hꝫ sentētia in capite: hoc hꝫ in fine: ꝛ sustine dñm. Trāseūt ista ḡ te ṗmūt: ꝛ veniet quē sustines ꝛ terget sudorē. Siccabit lachrymā: vltra nō flebis. Nō aūt gemamꝯ in tribulatiōibꝯ: sic dicit
Iob. 7. Iob: Nōne tēptatio ē vita hūana sup terrā: Tamē
L fratres anteq̄ veniat dies dedicatiōis domꝯ: videamus qꝛ iā dedicatū est caput nostrū: iā facta ē dedicatio domꝯ i capite tanq̄ dedicatio fundamēti. Caput sursū est: fundamētū deorsū ē. Ne forte ꝓpterea male dixerimꝯ fundamentū esse christū: qꝛ culmē est
Marci. 16. potꝯ: ascēdit in cęlū: sedet ad dexterā pr̄is. Sed pu-
1. Cor. 3. to nos nō errasse. Aplus eñ dixit: Fundamētū eñ aliud nemo pōt ponere ṗter id qd̄ positū ē: qd̄ ē iesꝯ christꝯ. Si q̄s aūt supedificauerit supra fundamētū
...cor. 4. Ezech. hoc: aurū: argētū: lapides pciosos. Qui bñ viuūt:
21. In illo. ꝛ q̄ deū honorāt ꝛ laudāt: q̄ patiētes sūt i tribulatiōi-
Decre. 25. q. 1. bus: q̄ desiderāt patriā: ipsi edificāt aurū: argentū:
...ū orantū. lapides pciosos. Qui aūt amāt adhuc secl̄aria ꝛ negocijs secularibus adhuc implicati sunt: ꝛ dediti sūt vinculis quibusdā ꝛ affectionibꝯ carnis: domibꝯ suis: cōiugibus. possessionibꝯ: ꝛ tñ christiani sunt: ita vt cor

coꝝ nō recedat a christo: ꝛ nihil ṗponat christo: q̄ñ in edificādo nihil ṗponitꝛ fundamēto: edificāt quidē ipsi ligna: fenū: stipulā. Sed q̄d sequꝯ ē: Uniuscu- 1. Cor. 3.
iusq̄ opus q̄le sit ignis ꝓbabit. Ignis tribulatiōis ꝛ tēptatiōis. Iste ignis multos martyres h̄ ꝓbauit. Oēe aūt genꝯ hūanū ꝓbat in fine. Inuēti sūt martyres q̄ haberēt ista secularia. Qm̄ multi diuites ꝛ senatores passi sūt: edificabāt tñ q̄dā eoꝝ ligna: fenū: stipulā in affectibꝯ carnalibꝯ ꝛ seculariū curarū: s̄ tñ qꝛ christū fundamentū habebāt sup qd̄ edificabant: arsit fenū ꝛ ipsi remāserūt i fūdamēto. Sic dicit apls: Si cuiꝯ opus māserit mercedē accipiet: ꝛ nihil ꝑdet: qꝛ qd̄ amauit: hoc inueniet. Quid ḡ illis fecit ignis tribulatiōis: Probauit eos. Si cuiꝯ opus ṗmāserit mercedē accipiet. Si cuiꝯ opus arserit: damnū patietꝛ: ipe aūt saluus erit: sic tñ q̄si p ignē. Sed aliud ē igne nō ledi: aliud p ignē saluari. Et vnde: Propter fundamētū. Nō recedat ḡ de corde fundamētū. Noli sup fenū ponere fundamētū: h̄ est noli anteponere fenū fundamēto: vt fenū habeat ṗmū locū in corde tuo: ꝛ secūdū christꝯ. Sed si iā nō pōt ibi esse nisi fenū: vel ṗmū locū ibi habeat christꝯ: ꝛ fenū secūdū.
Ergo fundamētū ē christꝯ. Quō dixi dedicatū ē ca- M
put nr̄m: ipm caput ē fundamētū: Sed fundamētū deorsum solet esse: caput aūt sursum. Intelligat sanctitas vr̄a q̄d dicā: fortassis explicabo i noīe christi. Pōdera gemina sunt. Pōdus eñ est impetꝯ quidā cuiusq̄ rei: velut conātis ad locū suū. Hoc est pōdꝯ: Fers lapidē manu: pateris pōdꝯ: ṗmit manū tuā: qꝛ locū suū q̄rit. Et vis videre q̄d q̄rat: Subtrahe manū: ꝛ venit ad terrā: q̄escit in t̄ra: puenit q̄ tendebat: inuenit locū suū. Pondus ḡ illud motꝯ erat q̄si spōtaneꝯ: sine aīa sine sensu. Sūt aliq̄ ḡ sursū v̄sus petūt locū: Nāq̄ si aquā mittas sup oleū: pondere suo i ima tendit. Locū eñ suū q̄rit: ordinari q̄rit: qꝛ ṗter ordinē est aq̄ sup oleū. Donec ḡ veniat ad ordinē suū: inquietꝯ motꝯ est: donec teneat locū suū. Cōtra oleū funde sub aqua (verbi grā) queadmoduꝫ si vas olei cadat in aquā: in abyssū: i mare: ꝛ frangatꝛ: nō se patitꝛ oleū subter. Quō aq̄ sup oleū missa: pondere suo ad ima locū suū querit: sic oleū subter aquā fusū: pōdere suo ad sūma locū suū querit. Si ḡ ita ē frēs: quo tēdit ignis ꝛ aq̄: Ignis sursū fertꝛ: locū suū q̄rit: ꝛ aq̄ locū suū q̄rit pōdere suo. Lapis una petit ꝛ lignū ꝛ colūne ꝛ terra: vñ edificantꝛ iste domꝯ: De illo ḡ sunt genere rerū q̄ pōdere suo deorsum feruntꝛ. Manifestū est ḡ ideo deorsū accipe fundamētū: qꝛ pōdere suo deorsum versus feruntꝛ: ꝛ nisi sit qd̄ sustineat totū cadit: qꝛ totū ad terrā vergit. Rebus ḡ ad ima tendētibꝯ: in imo ponitꝛ fundamentū. Eccl̄ia ṽo
dei in imo posita tēdit in cęlū. Fundamētū ḡ nostꝝ 1. Cor. 3.
ibi positū est: dñs nr̄ iesus christꝯ sedens ad dexterā Marci. 16.
patris. Si ergo intellexit sanctitas vestra: quia iam dedicatū est fundamentū nostrū: audiamꝯ breuiter psalmū: ꝛ decurramus.

Expositio secūda.

C Exaltabo te dñe qm̄ suscepisti me: nec iocūdasti inimicos meos sup me. Quos inimicos: Iudeos. In dedi- N
catione fundamēti: ipsam dedicationē intelligamus domus future. Qd̄ eñ dicitꝛ mō ex psona fundamēti: tūc dicetꝛ ex psona vniuerse domꝯ. Quos ḡ inimicos: Iudeos. An potꝯ diabolū ꝛ angelos eiꝯ: qui

confusi discesserũt postq̃ dñs resurrexit. Prepositꝰ
mortis voluit victam mortẽ. Et nõ iocũdasti inimi-
cos meos sup me: q2 teneri apud inferos non potui.
Dñe deꝰ meꝰ clamaui ad te: ꝛ sanasti me.
Math. 26. Orauit in morte dñs ante passionẽ: clamauit ei. Quẽ
sanauit q̃ nunq̃ egrotauit: Verbũ deũ: verbũ diui-
nitatẽ: Nõ. Sed mortẽ carnis portabat: vulnꝰ tuũ
portabat: sanaturꝰ te de vulnere tuo. Sanata est aũt
caro. Quãdo: Cũ resurrexit. Audi aplm: Vide ve-
1. Cor. 15. ram sanitatẽ. Absorpta est: ait: mors ĩ victoria. Vbi
est mors aculeꝰ tuꝰ: Vbi ẽ mors cõtẽtio tua: Ergo
exaltatio illa nr̃a tũc erit vocis christi: mõ est exalta-
tio. Dñe reduxisti ab inferis animã meã.
Nõ opus ẽ vt exponat. Saluũ fecisti me a de-
scẽdentibꝰ in lacũ. Qui sunt qui descẽdunt in la-
cũ: Omnes peccatores mergẽtes in pfundũ. Lacꝰ
est eñ pfunditas seculi. Que est ista pfunditas se-
culi: Abũdantia luxurie ꝛ nequicie. Qui g̃ libidini-
bus se ĩmergũt ꝛ terrenis desiderijs descendũt in la-
cũ: tales christũ psecuti sunt. Sed qd dicit: Saluũ
fecisti me a descẽdentibus in lacũ: Psallite dño
sancti eiꝰ: Quia resurrexit caput vestrũ: hoc spe-
rate mẽbra cetera qȯ videtis in capite. Hoc sperate
mẽbra: qȯ credidistis in capite. Prouerbiũ est anti-
quũ ꝛ verũ: Vbi caput ꝛ cetera mẽbra: Christꝰ ĩ ce-
Marc. 16. Act. 1. lũ ascẽdit quo nos secuturi sumꝰ. Nõ remãsit apud
inferos: resurrexit: iam nõ morit. Cũ resurrexerimꝰ
ꝛ nos: iam nõ moriemur. Has g̃ pmissiões hñtes:
psallite dño sancti eius. Et cõfitemini memorie
sanctitatis eius. Quid est cõfitemini memorie:
Obliti eñ eratis eũ: s ipe vos nõ est oblitꝰ. Qm
ira ĩ indignatiõe eius: ꝛ vita ĩ volũtate eiꝰ.
Gen. 3. Ira ĩ indignatiõe peccatori. Qua die ederit morte
moriemini. Tetigerũt mortui sũt: dimissi de padiso:
q2 ira in indignatiõe eiꝰ: s non sine spe. Quia vita in
volũtate eius. Quid ẽ in volũtate eius: Nõ in viri-
bus nr̃is: nõ ĩ meritis nr̃is: sed q2 voluit: saluos nos
fecit: nõ q2 digni eramꝰ. Quo eñ est peccator dignꝰ
nisi supplicio: Vitã dedit: ꝛ si impijs vitã donauit:
qd seruat fidelibꝰ: Vespe demorabit fletus.
Nolite timere: q2 dixerat nobis: psallite: et h gemi-
tus est: in psallẽdo exultatio: in orãdo gemitꝰ. Geme
de p̃sentibꝰ: psalle de futuris. Ora de re: psalle de spe.
Vespe demorabit fletus. Quid est vespere demora-
bit fletus: Vespera fit quãdo sol occidit. Occidit sol
ab homie: id est lux illa iusticie p̃sentia dei. Ideo qñ
expulsus est adã: quid dictũ est in Genesi: Cum de-
Gen. 3. ambularet deꝰ in padiso: Ad vesperã deambulabat
deus. Iã ille petõr texerat se intra lignũ: nolebat vi-
dere faciẽ dei ad quã gaudere psueuerat. Occiderat
illi sol iusticie: nõ gaudebat ad p̃sentiã dei. Inde in-
choata ois vita ista mortal. Vespe demorabit fletꝰ:
diu eris in fletu o genꝰ hũanũ: nascetis eñ de Adã:
ꝛ sic est factũ. Et nos ex adã sumꝰ: ꝛ quotqt crearũt
filios ꝛ creaturi sunt ex adã sunt: et quo ꝛ ipsi creati
sunt. Vespe demorabit fletꝰ. Et in matutinũ ex-
ultatio. Qñ exoriet lux fidelibꝰ lux: q̃ occiderat
Math. 28. peccatoribꝰ. Nã ideo ꝛ dñs ieius christꝰ ĩ matutino
resurrexit de sepulchro: vt qȯ dedicauit ĩ fundamẽto
hoc pmitteret domui. In dño nr̃o vespe fuit: q2 se-
pultus ẽ: ꝛ matutinũ: q2 resurrexit tertia die. Sepul
tus es: ꝛ tu vespe in padiso: ꝛ resurrexisti tertia die.
Quõ tertio die: Si seculũ cogites: vnꝰ dies ẽ añ le-
gẽ: secũdus sub lege: tertius sub gratia. Qȯ triduo
illo ostẽdit caput tuũ: hoc triduo seculi ostẽdit in te:
qñ in matutinũ sperandũ est: letandũ est: sed pferen
dũ mõ et gemendũ. Ego eñ dixi ĩ mea abun
dãtia: non mouebor in eternũ. In qua abun-
dantia dixit homo: Nõ mouebor in eternũ: Intelli-
gimꝰ fratres psonã huius homis. Quis hic habet
abũdantiã: Nemo. Abũdantia homis q̃ est: Erũ-
na: calamitas. Sed diuitie habẽt abũdantiã: Plus
egent quãto plus habẽt. Desiderijs vastant: cupidi-
tatibꝰ dissipant: timoribꝰ cruciant: tristicia cõtabe-
scũt. Que illis abũdantia erat: qñ cõstitutꝰ est hõ in
padiso: qñ nihil deerat illi: qñ deo fruebat: sed dixit:
Nõ mouebor in eternũ: Qñ dixit: non mouebor in
eternũ: Qñ libẽter audiuit: gustate ꝛ eritis sicut dij: Gen. 3.
cũ deus diceret: qua die ederitis morte moriemini. ꝛ
diabolꝰ: nõ morte moriemi: Credẽs g̃ illi talia sua-
dẽte dixit: Nõ mouebor ĩ eternũ. Sed q2 verũ dixe
rat dñs: qȯ ablaturꝰ esset supbo: qȯ dederat humili:
qñ eũ creauit. Sequit ꝛ dicit: Dñe in volũtate
tua: p̃stitisti decori meo ṽtutẽ: Id est q2 nõ ex
me bonꝰ eram ꝛ fortis: s ex te erã ꝛ pulcher ꝛ fortis:
decori meo virtutẽ p̃stiteras ex voluntate tua: q̃ me
feceras. Et vt oñderes mihi: q2 ex volũtate tua hoc
erã. Auertisti faciẽ tuã a me: et factꝰ sũ cõ-
turbatus. Auertit g̃ faciẽ suã ab illo: quẽ emisit fo- Gen. 3.
ras de padiso. Iã hic positus clamet ꝛ dicat: Ad te
dñe clamabo: ꝛ ad deũ meũ deprecabor. In
padiso nõ clamabas: sed laudabas: nõ gemebas: sed
fruebaris. Foris positꝰ geme ꝛ clama: ppinquat hu- Jaco. 4.
bulãti: q̃ deseruit supbienti. Deꝰ eñ supbis resistit: hu- 1. Pe. 5.
milibꝰ autẽ dat gratiã. Ad te dñe clamabo: ꝛ ad deũ
meũ deprecabor: Iã ex psona dñi hoc sequit ipsiꝰ lu
damẽti nr̃i. Que vtilitas ĩ sanguine meo: dũ
descẽdo ĩ corruptionẽ: Quid g̃ orat: Vt resur-
gat. Si eñ descẽdero inqt in corruptionẽ: si sic fue-
rit corrupta caro mea: quõ ceteroꝝ hoim: vt non in
fine resurgat: vt qd fudi sanguinẽ: Si eñ nõ mõ re-
surgã: nemini annũciabo: neminẽ lucrabor. Vt autẽ
alicui annũciẽ mirabilia tua: laudes tuas: vitã eter-
nã: exurgat caro mea: nõ eat ĩ corruptionẽ. Nam si
ierit: quõ ceteroꝝ hoim: q̃ vtilitas in sanguine meo:
Nũqd cõfitebit tibi puluis: aut annũcia-
bit veritatẽ tuã: Cõfessio gemina est: aut peccato-
rum aut laudis. Qñ nobis male ẽ in tribulatiõibꝰ: cõfite-
amur peccata nr̃a: qñ nobis bñ est: in exultatiõe iu-
sticie cõfiteamur laudẽ deo: sine cõfessiõe tñ nõ simꝰ.
Audiuit dñs ꝛ misertꝰ ẽ mei. Quõ: Attendit
ad dedicationẽ domꝰ: audiuit ꝛ misertꝰ ẽ. Dñs fa-
ctus est adiutor meꝰ. Audiãt ipsã resurrectiõem.
Cõuertisti planctũ meũ ĩ gaudiũ mihi: ꝛ
cõcidisti saccũ meũ ꝛ accinxisti me leticia.
Quid est saccꝰ: Mortalitas. Saccꝰ de capris cõficit
ꝛ de hedis: ꝛ capre ꝛ hedi int petõres ponunt. Dñs
de numero nr̃o saccũ solũ accepit: nõ assũpsit meri-
tũ sacci. Meritũ sacci pctm̃ est: saccꝰ ille mortalitas
est. Assũpsit pter te mortalitatẽ: q̃ meritũ mortis nõ
habebat. Meritũ eñ mortis ille hz qui peccat: Ille
aũt q̃ nõ peccauit: nõ habuit meritũ sacci. Et ideo
ipsius est vox dicentis: Ego autẽ cum mihi molesti
essent: induebã me cilicio. Quid est hoc: Indueba
me cilicio: Hoc opponam psecutoribus quod ha-
beo de cilicio. Vt homo mihi humiliter...

sco oculis psequētiū: qz indigni erant psecutores q
viderent indutū cilicio. Ergo cōcidisti saccū meū: et
circūdedisti me leticia. Ut cantet tibi gloria mea et
nō cōpungar. Qd in capite est: hoc in corpore.
Joh.19. Quid est nō cōpungar? Jā nō moriar. Cōpunct⁹ ē
em̄ cū in cruce pēderet: lancea pcussus est. Caput ḡ
nostrū dicit: Nō cōpungar: iā nō moriar. Nos aūt
qd dicim⁹ ꝓpter dedicationē dom⁹? Non nos com-
pungat cōsciētia stimulis peccator. Dimittent̄ em̄
oia: ⁊ tūc liberi erimus. Ut cantet tibi inqt glia mea
nō hūilitas. Si nr̄a: ⁊ christi: qz corpus christi nos.
Quare? Quia cū ius christ⁹ sedeat in celo: dicturus
Math.25. est quibusdā: Esuriui ⁊ dedistis mihi māducare. Et
ibi est ⁊ hic. Ibi in se: hic ī nobis. Quid ḡ ait? Ut cā-
tet tibi glia mea: ⁊ non cōpungar: Gemit tibi humi-
litas mea: cantabit tibi glia mea. Jam in finē: Dn̄e
deus meus: ī eternū cōfitebor tibi. Quid ē:
in eternū cōfitebor tibi? In eternū laudabo te: quia
diximus esse cōfessionē in laudib⁹: nō tm̄ in peccatis.
Cōfitere ḡ mō: qd tu fecisti in deū: ⁊ cōfiteberis qd
tibi fecerit deus. Quid fecisti? Peccata. Quid deus
tibi cōfitenti iniquitatē tuā? Dimittit tibi peccata:
vt et postea laudes ipsi⁹ cōfitens: in eternū nō com-
pungaris peccato.

Explicit Tract. de ps̄. XXIX.

Incipit Tract. de ps̄. XXX.

In finē ps̄. ipsi David extasis.

A In finē psalmus ipsi mediatori manu forti
in psecutiōibus. Nā extasis q̄ addita est ti-
tulo: excessū mētis significat: que fit vel pa-
uore: vel aliqua reuelatiōe. Sed in hoc psalmo pa-
uor maxime apparet pturbati ppli dei: psecutiōe oīm
gentiū: ⁊ defectū p orbē fidei. Sed prior loquit̄ ipse
mediator. Deinde redēptus sanguie ipsi⁹ pplus gra-
tias agit. Ad extremū pturbatus diu loquit̄ qd ad
extasim ptinet: Prophete xpo ipsi⁹ psona bis inter-
ponit̄ ꝓpe finem: et in fine.

Expositio prima psalmi.

B In te dn̄e speraui: nō cōfundar in
eternū. In te dn̄e speraui nunq̄ cōfun-
dar: dum tanq̄ homi sili ceteris insulta-
Al. libera me. bit̄. Et in iusticia tua †erue me ⁊ exime me.
Et in tua iusticia erue me de fouea mortis: et exime
me de numero eoꝝ. Inclina ad me aurē tuā.
Humilem me exaudi ꝓximus mihi. Accelera vt
Al. †eruas. †eximas me. Nec differas in finē seculi: sicut oīm
credentiū mihi segregationē meam a peccatoribus.
Esto mihi in deū ꝓtectorē. Protector de⁹ esto
mihi. Et ī domū refugij vt saluū me facias.
Al. †Quoniā. Et tanq̄ dom⁹ q̄ refugiēs salu⁹ fiā. †Quia forti-
tudo mea ⁊ refugiū meū es tu. Quia fortitu-
do mea ad tolerādos psecutores meos: ⁊ refugium
meū ad relinquēdos tu mihi es. Et ꝓpter nomē
Al. †deduces me. tuū †dux mihi eris ⁊ enutries me. Et vt p me
ī potestas ei⁹ gentib⁹: p oia sequar volūtatē tuā ⁊
paulatim mihi aggregans sanct⁹ adimplebis corp⁹
Al. †laqueo hoc quē absconderūt meū ⁊ pfectā staturā meā. Educes me de †mu-
scipula ista quā occultauerūt mihi. Educes
me de insidijs istis q̄s occultauerūt mihi. Qm̄ tu
Luc.23. es ꝓtector meus. In man⁹ tuas cōmēdo
spm̄ meū. Potestati tue cōmēdo spm̄ meū: cito re-
ceptur⁹. Redemisti me dn̄e deus veritatis.
Dicit ꝑplus redēptus passione d[illegible] glo⁹ clari-
ficatiōe capitis sui: Redemisti me dn̄e de⁹ veritat̄.
Odisti obseruantes vanitatē: supuacue.
Odisti obseruātes falsam beatitudinē seculi. Ego
Al. †letabor. aūt in dn̄o speraui: exultabo ⁊ †iocūdabor
in tua misericordia. Exultabo ⁊ iocūdabor ī tua mise-
Al. †Quoniā. ricordia q̄ me nō fallit. †Quia respexisti hūili-
tatē meā. Quia respexisti hūilitatē meā: q̄ me va-
Al. †Saluasti. nitati in spe subiecisti. †Saluā fecisti de necessi-
tatib⁹ animā meā. Saluā fecisti de necessitatib⁹
timoris animā meā: vt tibi charitate libera seruiat.
Al. manibus. Nec cōclusisti me ī †man⁹ inimici. Nec cō-
clusisti me: vt nō haberē aditū respirādi ī libertatē:
⁊ darer in sempiternā potestatē diaboli: cupiditate
hui⁹ vite illaq̄atus ⁊ morte territus. Statuisti in
loco spacioso pedes meos. Resurrectiōe co-
gnita dn̄i mei ⁊ in ea ꝓmissa: mihi spaciat̄ pmanens
in latitudinē libertatis ab angustijs timoris educta
charitas mea. Miserere mei dn̄e qm̄ tribu-
lor. Sed q̄ est ista insperata psequētiū crudelitas:
magnū mihi pauorē incutiens? Miserere mei dn̄e:
Nō em̄ de morte iā terreor: s₃ de cruciatib⁹ atq₃ tor-
mētis. Cōturbat⁹ est ī ira ocul⁹ meus. Habe-
bā oculū in te qz nō me desereres: irat⁹ es ⁊ cōturba-
sti eū. Aīa mea ⁊ venter me⁹. In eadē ira cōtur-
bata est aīa mea: et memoria mea quā tenebā: qd ꝓ
me ptulerit ⁊ mihi ꝓmiserit dn̄s me⁹. Qm̄ defe- D
cit in dolore vita mea. Qm̄ vita mea est cōfite-
ri te: sed defecit in dolore: dū dixisset inimic⁹ torque-
at̄ donec neget. Et anni mei ī gemitib⁹: Tēpa
q̄ ago in h̄ seculo: nō mihi morte auferunt̄: s₃ manēt
atq₃ in gemitib⁹ sunt. †Infirmat⁹ ē in egesta- Al. †Infirmata est in paupertate virtus mea.
te vigor meus. Egeo sanitate hui⁹ corporis: nec
parcit̄ cruciatib⁹. Egeo resolutiōe corporis ⁊ parcit̄
morti: ⁊ in hac egestate infirmata ē fiducia mea. Et
ossa mea cōturbata sunt. Et infirmitas mea cō-
turbata est. Sup inimicos meos factus sum
opprobriū. Inimici mei sunt oēs iniqui: ⁊ tn̄ pro
scelerib⁹ suis vsq₃ ad ꝯfessionē torquent̄. Supaui ḡ
opprobriū eoꝝ: cui⁹ cōfessionē non mors sequit̄: sed
cruciat⁹ insequit̄. Et vicinis meis †nimiū. Ni- Al. †valde.
miū hoc visū est eis: q̄ iā appropiquabāt cognoscere
⁊ tenere fidē quā teneo. Et timor notis meis. Et
ipsis notis meis exēplo horribilis tribulatiōis mee
timorē incussi. Qui videbāt me foras †fugi- Al. †fugerūt.
ebant a me. Qm̄ intelligebāt interiorē ⁊ inuisibilē
spē meā: in exteriora ⁊ visibilia fugierūt a me. †Ob- Al. †Obliuioni datus sum.
litus sum tanq̄ mortu⁹ a corde. Et obliti sunt
me tanq̄ mortu⁹ sim a corde ipsorū. Fact⁹ sum
tanq̄ vas pditū. Uisus sum mihi pisse vsib⁹ dn̄i
viuens in hoc seculo: ⁊ neminē lucrifaciēs cū omnes
timerēt aggregari mihi. Quoniā audiui vitu-
perationē multoꝝ †accolentiū in circuitu. Al. †cōmorantiū.
Quoniā audiui vituperātes multos in pegrinatiōe
hui⁹ terre iuxta me sequētes circuitū tēporꝫ: ⁊ mecū
in patriā eternā redire recusantes. †Dū †cōgre- Al. †In eo. †cōueniunt.
garent̄ ipsi simul aduersum me: vt acciperent
animā meā cōsiliati sunt. Ut consentiret
eis anima mea que morte posset de potestate illo-
rū facile exire: excogitauerūt consiliū quo nec mori
me sinerēt. Ego autē in te speraui domine: E
dixi tu es deus meus. Non enim mutatus es:
aut nō saluum facies qui emendas. In manibus
tuis sortes mee. In potestate tua sūt sortes mee.

Non enī vllū video meritū: quo de vniuersa impietate generis humani me potissimū elegisti ad salutē. Et si est apud te iustus et occult⁹ ordo electiōis meę: ego tn̄ quē hoc latet: ad tuā grām [illegible] sorte pueni.

Eripe me de manib⁹ inimicoꝝ meoꝝ: et a psequētibus me. Illustra faciē tuā super seruū tuum. Notā fac hominib⁹ qui non putant me ad te ptinere: sup me esse intendentē faciem tuā: meqꝫ tibi seruire. Saluū me fac in tua misericordia dn̄e: nō cōfundar qm̄ inuocaui te. Domine non erubescā insultantib⁹ mihi ex eo qꝫ te inuocaui. Erubescant impij et deducant in infernū. Erubescant potius qui lapides inuocant et vmbris [illegible]. Muta efficiant labia dolosa. Nota facie populis sacramenta [illegible] in me tua: sic fac compescere labia fingentiū de me falsa. Que loquunt aduersus iustū iniquitatē: in supbia et contemptu. Que loquunt aduersus christū iniquitatē: [illegible] et contemnētes tanqꝫ hominē crucifixum. O magna multitudo dulcedinis tuę dn̄e. Exclamat hic ppheta illa cernēs et mirās: [illegible] modis copiosa ē dulcedo tua dn̄e. Quā abscondisti timentibus te. Quā eos quos emēdas [illegible]: sed ne dissoluta securitate negligētius agant: abscondis ab eis dulcedinē amoris tui: quib⁹ vtile est timere te. Perfecisti sperantib⁹ in te: Perfecisti aūt hanc dulcedinē sperātibus in te. Nō enī subtrahis eis qd̄ vsqꝫ in finē [illegible] expectant. In cōspectu filioꝝ hominū. Nō enī latet filios hominū iam nō [illegible] adā sed [illegible] filiū hominis viuētes. Abscondes eos in abscondito vultus tui. Quā sedē in ppetuū seruas in abscondito notitię tuę sperantib⁹ in te. A conturbatione hominū. Ut iam nullā humanā cōturbationē patiant. Proteges eos in tabernaculo tuo: a cōtradictione linguarū. Sed hic interim dum eis maledicę linguę obstrepūt dicētes: quis hoc nouit aut qs inde venit: Proteges eos in tabernaculo fidei earū rerū quas dn̄s p nobis tpaliter gessit et ptulit. Benedict⁹ dn̄s: qm̄ mirificauit misericordiā suā in ciuitate circūstantię. Benedictus dn̄s: qm̄ post emēdationē acerrimā psecutionū: omnib⁹ mirabilē fecit misericordiā suam p orbē terrarū in circuitu societatis hūanę. Ego dixi in extasi mea: Unde ille pphā iterum loquēs dicit: Ego dixi in pauore meo cū horribiliter in me gentes fremunt. Proiectus sum a facie oculoꝝ tuorū. Non enim si me respiceres pati me ista sineres.

Ideo exaudisti dn̄e vocē orationis meę: cū clamarē ad te. Ideo modū ponēs emēdationi: et ostēdens me ptinere ad curā tuā: exaudisti dn̄e vocē orationis meę: cū clamarē ad te: cū eam tribulationē nimis intenderē. Diligite dominū oēs sancti eius. Hortat iterū ppheta ista cernens et dicit: Diligite dominū oēs sancti eius. Quoniā veritatē requiret domin⁹. Quā si iustus vix saluus erit peccatōr et impi⁹ vbi parebūt: Et retribuet his qui abūdāter faciūt superbiā. Et retribuet his qui nec victi cōuertunt, quia multū superbiunt. Viriliter agite et cōfortet cor vestrū. Ut bonū sine defectione operantes tpe pprio metatis. Oēs qui speratis in dn̄o. Omnes qui speratis in dn̄o: id est qui eum recte timetis vel colitis: sperate in dn̄o.

Sermo primus: de pncipio eiusdem psalmi.

P Salmi hui⁹ quē modo cantauim⁹ quātū possumus secreta rimemur: et inde sermonē exculptū reddam⁹ auribus et mentibus vestris. Titulus eius est. In finē psalmus ipsi Dauid extasis. In finē quid intelligam⁹ christū nouim⁹. Dicit enī aplūs: Finis enī legis christ⁹ ad iustitiā omni credēti: finis nō pficiens sed pficiens. Duob⁹ enī modis dicim⁹ finē: vel quo fit vt non sit qd̄ erat: vel quo fit vt pfectū sit qd̄ inchoatū erat. Ergo in finē in christū psalm⁹ Dauid extasis. Verbū extasis grecū latine quātū dat intelligi verbo vno exponi pōt si dicat excessus. Excessus autē mētis proprie solet extasis dici. In excessu vero mentis duo intelligunt: aut pauor: aut intētio ad superna: ita vt quodāmodo de memoria labant inferna. In hac extasi fuerūt oēs sancti: qb⁹ arcana dei mūdū istū excedētia reuelata sunt. De hoc mētis excessu id est extasi Paul⁹ cū loq̄ret: seipm̄ insinuās ait: Siue enī mēte excessim⁹ deo: siue tēperantes sumus vobis: charitas enī christi cōpellit nos: hoc est si ea tn̄ agere vellem⁹: et ea tn̄ cōtēplari: q̄ mētis excessu intuemur: vobiscū nō essem⁹: sed essem⁹ in supnis tanqꝫ cōtemptis vob. Et qm̄ nos ad illa supiora et interiora infirmo passu sequeremini: nisi rursus cōpellente nos charitate christi: q cū in forma dei esset nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo: sed semetipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs: vt cōsiderem⁹ nos esse seruos: et nō ingrati ei a quo accepim⁹ altiora: pter eos qui infirmi sunt nō cōtemnam⁹ inferiora: et tēperemur: nescitis quia non possunt nobiscū videre sublimia: Hoc g ait. Siue mente excessim⁹ deo. Ille enī videt qd̄ nos videm⁹ in mētis excessu: ille solus reuelat secreta sua. Quippe ille hoc loquit qui se dicit raptū esse et allatū in tertiū celū: et audiuisse ineffabilia verba: q̄ nō licet homi loqui. Tant⁹ aūt fuit ille mentis excessus vt diceret: Siue in corpe: siue extra corpus nescio: de⁹ scit. Ergo si hūc excessū mētis: id est hāc extasim significat titul⁹ psalmi hui⁹: magna pfecto et alta quedā sperare debem⁹ dicturū eum q cōdidit psalmū: id est pphetā: imo vero p pphetā spm̄ sanctū. Si vero hac extasi pauor intelligēdus est: neqꝫ huic significationi verbi deerit hui⁹ psalmi cōtextus. Videt enī de passiōe locutur⁹ esse in q pauor est. Sed cui⁹ pauor est: vtrū christi: qꝫ dixit: in finē: et intelligimus finē christū: an forte noster pauor: Nunquid enim possum⁹ pauorē bn̄ intelligere in christo pppinquāte passione: qui pterea venerat: cū venisset ad qd̄ venerat: Nunquid pauebat moritur⁹: Si pfecto ita homo esset: vt nō deus esset: nōne magis gauderet resurrectur⁹ qꝫ pauerat moritur⁹: Uerūtamē qꝫ dignatus est assumere formā serui: et in ea nos vestire se: qui nō est dedignat⁹ assumere nos in se: non est dedignatus transfigurare nos in se: et loqui verbis nostris: vt et nos loqueremur verbis ipsius. Hec enī mira cōmutatio facta est: et diuina sunt pacta cōmercia: mutatio rerū celebrata in hoc mūdo a negociatore celesti. Uenit accipere cōtumelias: dare honores. Uenit haurire dolorem: dare salutem. Uenit subire mortē: dare vitā. [illegible] ex eo qd̄ nobiscū habebat: nō in se sed in nobis pauebat: qꝫ et hoc dixit tristem esse animā suā vsqꝫ ad mortē. et vtiqꝫ nobiscū [illegible]

Jo. 5. 9.
Al. abundāter facientib⁹ superbiā.
Al. faciei tue.
1. Pet. 4.
Ps. 26.
Gal. 5.

omnes cū illo. Nā ſine illo nos nihil: in illo autē ipſe
chriſtus ⁊ nos. Quare? Quia totus chriſtꝰ caput et
Eph.5. corpus. Caput ille ſaluator: corporis q᷑ iam aſcēdit in
L celū: corpus aūt eccleſia q̄ laborat in terra. Hoc aūt
corpus niſi connexione charitatis adhereret capiti
ſuo: vt vnus fieret ex capite ⁊ corpore: nō de celo quē/
Act.9. dam perſecutorē corripiēs diceret: Saule ſaule q̄d me
perſequeris: qñ eum iam in celo ſedentē nullus homo
tangebat. Qñ eum ſaulus in terra ſeuiens aduerſus
chriſtianos aliquo modo iniuria perſequebat̄: nō ait:
q̄d ſanctos meos: q̄d ſeruos meos: ſed quid me perſe/
queris: hoc eſt q̄d mēbra mea. Caput pro mēbris cla/
mabat: ⁊ mēbra i ſe caput trāſfigurabat. Vocē nāq̄
pedis ſuſcipit lingua: quādo forte in turba cōtritus
pes dolet: clamat lingua calcas me. Non enim ait:
Calcas pedē meū: ſed ſe dixit calcari quā nemo teti/
git. Sed pes qui calcatus eſt: a lingua nō ſeparatus
eſt. Ergo etiā ſic non incōgrue intelligit̄ extaſis: pa/
uor. Quid eñ dicamꝰ fratres? Si nullꝰ oīno pauor
eſſet paſſuris: q̄d diceret̄ ipſi petro: qd̓ audiuimus
natali apoſtolorū die: qñ ei dñs p̄dixit futurā ſuam
Joh.21. paſſionē: Cū eſſes iunior cingebas te ⁊ ibas quo vo
lebas: cū autē ſenior factus fueris: alter te cinget: et
feret quo tu nō vis? Hoc autē inquit dixit ſignificās
qua morte moreret̄. Ergo ſi petrus apl̄us tanta perſe/
cutiōe quo nollet ductꝰ eſt: ⁊ volens nolēs mortuus
eſt: ſed volēs coronatꝰ eſt: quid mirū ſi eſt aliq̄s pa/
uor in paſſione etiā iuſtorū: etiā ſanctorū? Pauor ē ex
hūana infirmitate: ſpes ex diuina promiſſiōe. Qd̓ pa
ues tuū ē: qd̓ ſperas donū dei eſt i te. Et meliꝰ in pa
uore tuo agnoſcis te: vt in liberatione tua glorifices
eū q̄ te fecit. Paueat hūana infirmitas: nō in eo pa/
uore deficit diuina miſericordia. Deniq̄ pauēs iſte
D Pſ.70. unde cepit. In te dñe ſperaui nō cōfundar i
eternū. Videtis q᷑ ⁊ pauet ⁊ ſperat. Videtis quia
pauor iſte non eſt ſine ſpe: etiā ſi eſt aliqua in hūano
corde cōturbatio: nō recedit diuina cōſolatio. Loq̄t
ergo hic chriſtꝰ in prophetia: audeo dicere: chriſtꝰ lo/
quit̄. Dicturꝰ eſt quedā in h̄ pſalmo: q̄ q̄ſi chriſto vi/
deant̄ nō poſſe cōgruere: illi excellētię capitis noſtri
Joh.1. maximeq̄ illi verbo qd̓ in principio erat deus apud
Phil.2. deū: nec ei in forma ſerui fortaſſe videbunt̄ quedā h̄
v̓ba cōgruere: quā formā ſerui ſuſcepit ex virgine: ⁊
tñ chriſtꝰ loquit̄: q᷑ in mēbris chriſti chriſtus. Et vt
noueritis: q᷑ vnus dicit̄ chriſtꝰ caput ⁊ corpus ſuū:
Gen.2. ipſe dicit cū de cōiugio loqueret̄: Erūt duo in carne
vna. Igit̄ iam nō duo: ſed vna caro. Sed forte hoc
Eph.5. dicat de quocūq̄ cōiugio: Audi apl̄m Paulum: Et
erūt duo inq̄t i carne vna. Sacramentū hoc magnū
eſt: ego autē dico in chriſto ⁊ in eccleſia. Fit ḡ tanq̄
ex duobus vna quedā perſona: ex capite ⁊ corpore: ex
ſponſo ⁊ ſponſa. Nā vnitatē perſonę huiꝰ mirā ⁊ excel
lentē: cōmendat etiā Eſaias propheta. Nā loquēs etiā
Eſa.61. in eo chriſtus in prophetia ait: Sicut ſponſo alligauit
mihi mitrā: ⁊ ſicut ſponſam ornauit me ornamento.
Se dixit ſponſū: ſe ſponſā. Quare ſe ſponſū: ſe ſpon/
ſam: niſi q᷑ duo in carne vna? Si duo in carne vna:
cur nō duo in voce vna? Loquat̄ ergo chriſtꝰ: q᷑ in
chriſto loquit̄ eccleſia: ⁊ in eccleſia loquit̄ chriſtꝰ: et
corpus in capite: ⁊ caput in corpore. Audi apl̄m hoc
1.Cor.12. ipſum euidētius exprimentē. Sicut eñ eſt vnū corpꝰ
⁊ mēbra habet multa: oīa autē mēbra corporis cū ſint
multa: vnū eſt corpus: ſic ⁊ chriſtꝰ. Loquēs de mē/
bris chriſti: hoc eſt de fidelibus: nō ait ſic ⁊ membra
chriſti: ſ3 totū hoc qd̓ dixit chriſtū appellauit. Sicut
eñ corpus vnū: ⁊ mēbra habet multa: oīa aūt mem
bra corporis cū ſint multa: vnū eſt corpꝰ: ſic ⁊ chriſtus
mēbra multa vnū corpꝰ. Ergo ſimul oēs nos cū ca/
pite noſtro chriſto ſine capite noſtro nihil valentes.
Quare? Quia nos cū capite nr̄o vites: ſine capite
noſtro: qd̓ abſit: ſarmenta p̄ciſa: nō alicui operi agri/
colarū: ſed igni tm̄mō deſtinata. Ideo ⁊ ipſe in euan/
gelio: Ego ſum vitis: vos eſtis palmites: pat̄ meus
agricola eſt: ⁊ ſine me inq̄t nihil poteſtis facere. Dñe Joh.15.
ſi ſine te nihil: totū i te. Etenī quicq̄d ille opat̄ p nos
nos videmur opari. Poteſt ille multū ⁊ totū ſine no
bis: ⁊ nos nihil ſine ipſo. Ergo in quacūq̄ extaſi lo/
quat̄: ſiue pauoris: ſiue exceſſu mētis: cōgruūt q̄ di
cunt̄. Dicamꝰ in chriſti corpore: dicamꝰ oēs q̄ſi vnus:
q᷑ oēs vnitas: Dicamꝰ: In te dñe ſpaui nō cōfundar E
in eternū. Illā inquit cōfuſionē perhorreſco quę eſt in
eternū. Nā eſt quedā cōfuſio tpalis vtilis: perturba/
tio animi reſpiciētis peccata ſua: reſpectiōe perhorre/
ſcentis: horrore erubeſcētis: erubeſcētia corrigētis.
Unde dicit ⁊ apl̄us: Quā eñ gloriā habuiſtis tunc Roma.6.
in his in q̄bꝰ nūc erubeſcitis? Ergo erubeſcere illos
dicit iam fideles: nō de p̄ſentibus donis: ſed de p̄te/
ritis peccatis. Hanc cōfuſionē nō formidet chriſtia/
nus: imo ſi hanc nō habuerit: eternā habebit. Quę
eſt eterna cōfuſio? Qñ fiet illud qd̓ dictū eſt Et tra/ Sap.5.
ducent eos ex aduerſo iniq̄tates eorū. Et fit traducē/
tibus ex aduerſo iniq̄tatibus oīs grex malus ad ſi/
niſtrā: tanq̄ hedis ab ouibus ſeparatis: et audient:
Ite in ignē eternū qui paratꝰ eſt diabolo ⁊ angelis
eius. Querūt quare? Eſuriui eñ ⁊ nō dediſtis mihi Math.25.
mādu care. Cōtemnebāt tunc quādo eſurienti chriſto
nō dabant cibū: quādo ſitienti nō dabant potū: qñ
nudū nō veſtiebāt: peregrinū nō ſuſcipiebant. egro/
tantē nō viſitabāt. Tūc cōtemnebāt: cū ceperit illis
enumerari: cōfundent̄: ⁊ hęc confuſio in eternū erit.
Hanc timēs iſte qui pauet: vel cuiꝰ ad deū eſt mētis
exceſſus hoc rogat: In te dñe ſperaui: nō cōfundar F
in eternū: Et in tua iuſticia †erue me ⁊ exime Ar.tit c.a.
me. Nam ſi attendas ad iuſticiā meā damnas me. Pſ.70.
In tua iuſticia me erue. Eſt eñ iuſticia dei: quę ⁊ no/
ſtra fit: cū donat̄ nobis. Ideo autē dei iuſticia dicit̄:
ne homo ſe putet a ſeipſo habere iuſticiā. Sic eñ di
cit apl̄us Paulus: Credēti in eū q̄ iuſtificat impiū. Roma.4.
Quid eſt: qui iuſtificat impium? Qui ex impio facit
iuſtū. Deputat̄ fides eius ad iuſticiā. Judei x̄o q̄ i
ſuis viribus ſe putabāt implere poſſe iuſticiā: offen/ Roma.9.
derūt in lapidē offenſionis ⁊ petrā ſcandali: ⁊ gratiā
chriſti nō agnouerūt. Acceperūt eñ legē qua fierēt
rei. non qua liberarent̄ a reatu. Deniq̄ quid de illis
apl̄us dicit: Teſtimoniū eñ perhibeo illis q᷑ zelū dei Roma.10.
habent: ſed nō ſm ſcientiā. Quid eſt qd̓ dixit: zelum
dei habēt iudei: ſed nō ſm ſcientiā? Audi q̄d ſit: non
ſm ſcientiā: Ignorātes eñ dei iuſticiā: ⁊ ſuā volen/ Ibidem.
tes cōſtituere: iuſticię dei nō ſunt ſubiecti. Si ḡ ideo
nō ſm ſcientiā zelū dei habent: q᷑ ignorātes iuſticiā
dei: volunt ſuā ſtatuere: q̄ ſe ex ipſis iuſtificant: ideo
gratiā dei nō cognouerūt: quia gratis ſaluari nolue/
rūt? Quis eſt qui nō ſaluat̄ gratis? In quo nō inue/
nit ſaluator qd̓ coronet: ſed qd̓ damnet: non inuenit
merita bonorū: ſed inuenit merita ſuppliciorū. Si
agat tanq̄ veraciter ex regula legis propoſita: dānādus

est peccato: Hac regula si a te erit quilibet arct? Omnes
enim peccatores inuenit: solus sine peccato venit qui nos
Rom. 3. peccatores inuenit. Hoc ait apostolus Omnes enim peccaue
runt et egent gloria dei. Quid est: Egent gloria dei?
Ut ipse liberet non tu. Quia tu te liberare non po
tes: indiges liberatore. Quid est quod te iactas?
Quid est quod de lege et iusticia presumis? Non
vides quid in tuo [illegible] aduersus te?
Nõ audis pugnantẽ[?] ꝯfitentẽ: et adiutoriũ i pugna
desiderantẽ? Non audis athletã dñi ab agonitheta
petẽtẽ adiutoriũ pugne sue? Nõ enim sic te expectat
de⁹ certantẽ: quõ te expectat editor: si forte pugnes
in amphitheatro. Ille tibi pmiũ dare põt si viceris:
adiuuare te pclitantẽ nõ põt. Nõ sic expectat deus.
Rom. 7. Vide ꝗ attẽde eũ q̃ dicit: Cõdelector enim legi dei: se
cundũ interiorẽ hoĩem. Video aũt aliã legẽ in mem
bris meis: repugnantẽ legi mẽtĩ mee: et captiuũ me
ducentẽ in lege pctĩ q̃ est i mẽbris meis: Miser ego
hõ: q̃s me liberabit de corpe mortis hui⁹? Grã dei p
iesum christũ dñm nrm. Quare grã? Quia gratis
dat. Quare gratis dat? Quia merita tua nõ pcesse
runt: s beneficia dei te puenerũt. Illi ꝗ gloria q̃ nos
Rom. 3. liberat. Omnes enim peccauerũt et egẽt glã dei. In te
ꝗ domine speraui nõ in me: nõ ꝯfundar in eternũ: qr
in eo spero qui nõ ꝯfundit. In tua iusticia erue me et
exime me: Quia nõ iuenisti in me iusticiã meã: erue
Rom. 4. me in tua: [illegible] me eruat qd me iustificat: qd ex
[illegible] qd ex [illegible] qd ex [illegible]
ex cadẽte surgẽtẽ qd ex flẽte gaudẽtẽ. Hoc me libe
rat nõ ego. In tua iusticia tua erue me et exime me.
Inclina ad me aurẽ tuã. Fecit h de⁹ qñ ipm
G Job. 8. [illegible] ad nos misit. [illegible] ad nos misit [illegible] inclinato ca
pite digito scribebat in terra: qñ ei adultera mulier
[illegible] punienda. Iste aũt inclinauerat se ad terrã:
Gen. 3. id est de⁹ ad hoĩem cui dictũ est: Terra es et in terrã
ibis. Nõ enim q̃si corpalib⁹ locis de⁹ ad nos inclinat
aurẽ suã: aut mẽbris [illegible] corporeis determinatis fi
nitus est. Omnino nihil hoꝝ cogitẽt hũana phãtas
mata: veritas est de⁹. Veritas nec q̃dra est: nec rotũ
da nec lõga. [illegible] cordis oculus ad eã
pateat. Inclinat ei aurẽ suã ad nos de⁹: misericordiã
dependẽdo super nos. Que maior misericordia ꝗ vt
vnicũ suũ daret nobis: nõ viuere nobiscũ: s mori p
nobis? Inclina ad me aurẽ tuã: Accelera vt eri
mas me. Exauditur enim in hoc cũ dicit: accelera.
Ad hoc enim [illegible] est: vt hoc totũ qd nob vi
det [illegible] punctũ esse. Non
est diu qd habet extremũ. Ab adam vsq ad hodier
num diem per [illegible] multo vsq plus perac
tum est q̃ restat pagendum. Si adhuc viueret adã
et hodie moreretur: quid ei prodesset tamdiu esse:
tamdiu vixisse? Ergo celeritas hec [illegible] Quia trã
seunt [illegible] Et qd tibi tardũ est in oculis dei bre
ue est. Iam hanc celeritatẽ [illegible] intellexerat in eratis:
Accelera vt eximas me. Esto mihi in deũ ꝓte
ctorem et in domũ refugii: vt saluũ me facias.
H [illegible] de⁹ protector: dom⁹
refugii [illegible] et volo fugere. Quo fu
giã? Ad quẽ locũ tut⁹ fugio? Ad quẽ montem? Ad
quã speluncã? Ad q̃ tecta munita? Quã arcẽ tenea?
Quib⁹ muris ambigar? Quocũq iero: sequor me.
Quicqd enim vis potes fugere hõ p̃ter ꝯsciam tuam.
[illegible]

[illegible] habet et nihil potes q̃ fugias a [illegible]
tua si rodũt te peccata tua. Quia vero dixit: accele
ra vt eximas me: et in tua iusticia erue me: vt dimit
tas pctã mea: et edifices in me iusticiã tuam: tu mihi
eris dom⁹ refugii: ad te ꝯfugio. Nã a te q̃ fugiã? Ira
scatur tibi deus: q̃ fugis? Audi qd dicat in alio psal
mo [illegible] dei [illegible] et quo a facie
tua fugiã? Si ascẽdero in celũ tu ibi es: si descẽdero Psal.
in ifernũ ades. Quocũq iero: ibi te iueniã: Et si ira
sceris: vltorem te inuenio: si placat⁹ es: adiutorem.
Nihil mihi ergo restat: nisi ad te fugere: nõ a te. Vt
euadas hoĩem [illegible] ad eũ loca
vbi nõ est dñs tu⁹: vt euadas deũ: fuge ad dñm. Nã
nõ est quo fugias deũ. Presto sunt oĩa et nuda oĩpo
tẽtis oculis. Tu ꝗ mihi inq̃t esto dom⁹ refugii. Nã
si saluus nõ fuero quõ fugio? Sana me et fugio ad
te. Nã si me nõ sanas: ambulare nõ possum: fugere
quõ potero? Quo iret: quo fugeret si ambulare non
posset [illegible] Luc.
Quẽ trãsiens sacerdos [illegible]
rũt: trãsiens samaritan⁹ miserat⁹ est: id est ip̃e dñs q̃
miserat⁹ ẽ gen⁹ hũanũ. Samarites enim custos iter
ꝑtat: Et q̃s est q̃ nos custodit si ille deserit? Merito
cũ iudei cõuitiãtes dicerẽt: Nõne verũ dicim⁹ q̃ sa Joh.
maritanus es et demoniũ habes: vnũ respuit: alteꝝ
amplex⁹ est: Ego inq̃t demoniũ nõ habeo. Nõ di
xit: nõ sũ samaritanus: sic intelligi volẽs nostrũ se ẽ
custodẽ. [illegible] ad stabulũ per Luc.
duxit: ipleuit circa eũ misericordiã. Ille iam põt am
bulare põt et fugere. Quo fugeret nisi ad deũ [illegible]
[illegible] Quia fortitudo mea et
refugium meũ es tu: et ꝓpter nomen tuum
dux mihi eris et enutries me. Nõ ꝓpter meri
tũ meũ: s ꝓpter nomẽ tuũ. vt tu glorificeris: nõ quia
ego dign⁹ sum. dux mihi eris ne aberrẽ a te. Et enu
tries me: vt validus sim ad mãducandũ escam qua
pascũt angeli. [illegible]
celeste cibũ [illegible] materna misericordia.
Sicut enim mater lactans [illegible]
[illegible] infans nõ est. per carnẽ traiicit et lac infãti
hoc enim accepit puer⁹ qd acceptur⁹ erat ad mensam:
s qd p carnẽ [illegible] paruulo: Sic dñs sa
pientiã suã vt lac nobis faceret carne indut⁹ venit ad
nos. Ergo corp⁹ christi loquit: Et enutries me. Et
educes me de muscipula ista quã occulta
uerunt mihi. Jam passio significat: Educes me
de muscipula ista quã occultauerũt mihi. Hec sola
[illegible] passus ẽ dominus noster iesus christ⁹.
Muscipulã suã diabol⁹ tetẽdit vsq [illegible]
in eã muscipulã cadit. Cadũt aũt oĩa qui nõ sperat i
deum: q̃ nõ dicit: In te dñe speraui nõ ꝯfundar in et
num. Et in tua iusticia erue me et exime me. Ex tem
este parata muscipula inimici. Posuit in muscipula
errorẽ et terrorẽ: Errorẽ q̃ illiciat: terrorẽ q̃ frãgat et
rapiat. Tu claude ianuã cupiditatis ꝯtra errorẽ: tu
claude ianuã timoris ꝯtra terrorẽ: et educeris de mu
scipula. [illegible] exemplũ ipse tibi imperator
tuus: q̃ ꝓpter te etiã tẽptari dignat⁹ est in se demon
strauit. [illegible] tẽptatus est illecebris: q[illegible] tẽptatus
est in illo [illegible] qñ eũ tẽptauit diabol⁹
dicẽs: Dic lapides [illegible] vt panes fiant. Adora me et
dabo tibi regna ista. Mitte te deorsum: q: scriptum
est: Quia angelis suis mãdauit de te: vt in manib⁹

tollat terre qñ offendas ad lapidē pedē tuū: Omīa
hec per illecebrā cupiditatem temptat. Et vbi clau-
sam ianuā inuenit cupiditatis: in eo qui temptabat
ꝓ nobis cōuertit se ad temptandū ianuā in nobis: ꝓ
parauit passionem illi. Denique hoc dicit euāgelista:
Luce.4. Et cōsummata temptatione diabol⁹ recessit ab eo ad
tempus. Quid est ad tēpus: Tanq̄ rediturus ⁊ tem-
ptatur⁹ ianuam timoris: qa clausam inuenit ianuā
cupiditatis. Totum ergo corpus christi tēptatur vsq̄
in finem: Fratres mei: qñ iussum est nescio qd ꝯtra
christianos mali: simul īpingebāt in hoc corpus to-
Ps.117. tum impingebāt. Unde dictū est in psalmo: Tanq̄
cumulus arene maris īpulsus sum vt caderē: ⁊ do-
minus suscepit me. Et vbi finita sunt illa que totum
corpus impingebant vt caderet: cepit tēptatio esse p
partes. Temptatur corp⁹ christi: vna ecclesia non patit
ꝑsecutionē: alia patit. Non patit furorē imperato-
ris: ⁊ patit furorem mali populi. Quāte vastatiões
a plebibus: Quāta mala gesta sunt ecclesie a malis
Luce.5. christianis: ab eis q capti sūt in illo reciaculo: Tam
multiplicati sunt vt ꝑmerent naues in piscatiōe illa
domini ante passionē. Non ergo desunt ꝑssure tem-
ptatiōis. Nemo sibi dicat: nō est tempus tēptatio-
nis. Qui sibi hoc dicit: pacē sibi ꝓmittit. Qui sibi
pacem ꝓmittit: securus inuadit. Totū ergo corpus
christi dicat: Educes me de muscipula ista quā oc-
cultauerunt mihi: qz eductū est ⁊ caput nostrum de
muscipula quā absconderūt illi: quibus mō diceba-
Matth.21. tur in euāgelio: quia dicturi erant: Hic est heres: ve-
nite occidam⁹ eū: ⁊ nostra erit hereditas: Et ī se sen-
tētiam dixerūt interrogati: Quid faciet ille paterfa-
milias colonis malis: Malos male ꝑdet: ⁊ vineam
suā locabit aliis agricolis. Quid ⁊ illud: Non legi-
Ps.117. stis: Lapidē quē reprobauerunt edificantes: hic fa-
ct⁹ est ī caput anguli: Quid est eīm: Reprobauerūt
edificantes: Hoc aūt eiecerūt extra vineam ⁊ occide-
runt. Ergo erutus est ⁊ ille: caput nostrū sursum est:
liberū est. Hereamus illi ꝑ dilectionē vt melius po-
stea ꝯglutinemur ei ꝑ immortalitatem: ⁊ dicam⁹ om-
nes: Educes me de muscipula ista quam occultaue-
runt mihi. Quoniā tu es ꝓtector meus. Au-
R diamus vocē domini quam dixit in cruce: In ma-
nus tuas cōmēdo spiritū meū. Certe cū ver-
ba eius in euāgelio: de isto psalmo cognoscamus: ip-
sum hic locutū fuisse nō dubitemus. Habem⁹ hoc ī
Luce.23. euangelio dictū: In manus tuas cōmēdo spiritum
meū: ⁊ inclinato capite reddidit spiritū. Nō sine cā
voluit verba huius psalmi sua esse: nisi vt te admo-
neret se locutū esse ī hoc psalmo: Ipsum hic quere:
cogita quō in illo psalmo se queri voluit ꝓ suscepti-
Ps.21. one matutina. Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos:
dinumerauerūt omnia ossa mea. Ipsi vero conside-
rauerūt ⁊ conspexerūt me: diuiserūt sibi vestimēta
mea: ⁊ sup vestē meam miserunt sortē: Ut te admo-
neret in se hoc esse cōpletū: in voce sua posuit caput
ipsius psalmi: Deus deus meus vt quid me dereli-
quisti: Et tamen vocē corporis in se transfigurauit.
Non eīm vnicū suum pater aliquando dereliquit.
Redemisti me domine deus veritatis. Fa-
ctus quod [illegible] in passiōe tua
deus veritatis. Odisti obseruantes vanita-
tem [illegible] Quid [illegible] vanitatē: Qui
timendo mori mentit. Timēdo eīm mori mentit: et
moritur anteq̄ moriat: qui ideo mentiebat vt viue-
ret. Mentiri vis ne moriaris: ⁊ mētiris ⁊ moreris:
⁊ cū vitas vnam mortē quā differre poteris: auferr-
re non poteris: incides in duas: vt prius moriaris ī
anima postea in corpe moriaris. Unde hoc: nisi ob
seruādo vanitatē: Quia dulcis est tibi transiens di-
es: qz dulcia sunt tibi trāsuolātia tēpora: vnde nihil
tenes: ⁊ insup tu teneris. Odisti obseruantes vanita
tem supuacue. Ego aūt: Qui nō obseruo vanita
tem: In domino speraui. Speras ī pecūnia:
obseruas vanitatem: speras in honore ⁊ sublimita-
te aliq̄ potestatis humane: obseruas vanitatem: spe
ras in aliq̄ amico potente: obseruas vanitatem. In
his omnib⁹ cū speras: aut tu expiras: ⁊ ea hic dimit
tis: aut cū viuis oīa pereūt: ⁊ in spe tua deficis. Hāc
vanitatē cōmendat Esaias dicens: Omnis caro fe- Esaie.40.
nū: ⁊ omnis gloria eius q̄si flos feni. Aruit fenū: et 1.Pet.1.
flos eius decidit: verbū aūt domini manet ī eternū.
Ego aūt non quomō illi q sperāt in vanitates: et q
obseruant vanitates: sed in domino speraui: qui nō
est vanitas. Exultabo ⁊ iocundabor in tua
misericordia. Non in mea iusticia. Quia re- M
spexisti humilitatem meā: saluā fecisti de
necessitatibus animā meam. Nec cōclusi- Al. ī manibus.
sti me ī † manus inimici. Que sūt necessitates
vnde saluam volum⁹ fieri animā nostrā: Quis has
enumeret: Quis digne exaggeret: Quis congrue
vitandas fugiendasq̄ cōmēdet: Primo in genere
hūano dura necessitas: nescire cor alteri⁹: male sen-
tire plerumq̄ de amico fideli: bene sentire plerumq̄
de amico infideli. O dura necessitas. Et quid fac vt
corda inspicias: Quem oculū affers infirma ⁊ plā-
genda mortalitas: Quid facis vt videas hodie cor
fratris tui: Non habes quid facias. Alia maior ne-
cessitas: nec tuū vides q̄le erit cras. Quid iam dicā
de necessitatibus ipsius mortalitatis: Mori necesse
est: ⁊ nemo vult. Nemo vult qđ necesse est. Nemo
vult quod erit velis nolis. Dura necessitas nolle qđ
non potest euitari. Nam si fieri posset: nollem⁹ vti-
q̄ mori. Et effici q̄dē angeli vellem⁹: s cōmutatio-
ne q̄dam nō morte: sicut dicit apostol⁹: Edificatio- 2.Cor.5.
nem habem⁹ ex deo: domū nō manufactā eternam
in celis. Etem in hoc ingemiscimus habitaculū no-
strum qđ de celo est superindui cupiētes: si tamē in-
duti ⁊ non nudi inueniamur. Etem q sumus in hac
habitatione ingemiscim⁹ grauati: in q nolum⁹ expo-
liari: sed supuestiri: vt absorbeat mortale a vita. Uo-
lumus puenire ad regnū dei: s per mortē nolumus:
Et tamē dicit tibi necessitas: hac venies: hac venire
dubitas homo: cū hac ad te venerit deus. Que sunt
etiā necessitates vincēdarū vetustissimarum cupidita-
tum: ⁊ annosarum malarum consuetudinū: Uincere con-
suetudinē dura pugna: nosti. Uides q̄ male facias:
q̄ detestabiliter: q̄ infeliciter: et facis tamē. Fecisti
heri: facturus es hodie. Si sic tibi displicet cum
disputo: quomodo displicet tibi cum cogitas: Et
tamē factur⁹ es hoc. Unde raperis: Quis te capti- Roma.7.
uum trahit: An illa lex in mēbris tuis repugnans le-
gi mentis tue: Clama q̄ Infelix ego homo: qs me
liberabit de corpore mortis huius: Gratia dei per
iesum christū dnm nostrū. Et impletur in te quod
modo dixim⁹: Ego aūt in domino speraui: exulta-
bo ⁊ iocūdabor ī tua misericordia: qz respexisti hu-

militatē meā: saluam fecisti de necessitatib⁹ animam meā. Unde em̄ facta est salua de necessitatibus anima tua: nisi qꝛ respecta est hūilitas tua? Nisi prius humiliareris nō te exaudiret: qui te a necessitatibus liberaret. Humiliat⁹ est q̄ dixit: Infelix ego homo: quis me liberabit de corpe mortis hui⁹? Non sunt

Roma. 7. [illegible]

H [illegible] Nec cōclusisti me in man⁹ inimici. Non [illegible] non cōpossessores tui: nō eius cū quo militasti et cū lesisti: aut forte in tua ciuitate iniuriā et fecisti. Isti em̄ tales sunt: p̄ quib⁹ orare debem⁹. Aliū habem⁹ inimicū: diabolū: serpentem antiquū. Omnes morientes si bene moriamur: ab eius manib⁹ liberamur. Quicunqꝫ em̄ male moriunt in suis iniquitatibus: in eius manibus concluduntur: vt cū illo in fine dānent. Liberet ergo nos domin⁹ deus noster: de manu inimici nostri. Ille em̄ nos p̄ cupiditates nostras vult capere. Cupiditates aūt nostre quando [illegible] sunt: ꝛ quādo eis seruimus: necessitates vocant. Liberante aūt deo animā nostram de necessitatib⁹ nostris: quid erit qđ in nobis teneat inimicus: vt ꝯcludamur in man⁹ ei⁹? Statuisti in loco spacioso pedes meos. Certe angusta via ē: laborāti angusta ē: amāti lata est. Eadē q̄ angusta ē: lata fit. In spacioso dicit posuisti pedes meos: ne angustati pedes mei irēt i se: ꝛ in currēdo i se deijcerēt me. Ergo qđ ait: Posuisti i spacioso pedes meos: plane fecisti mihi facilē iusticiā: que mihi erat aliquādo difficilis: Hoc est posuisti in spacioso pedes meos. Miserere mei domine quoniā tribuloꝛ: cōturbatus est in ira oculus meus: anima mea: et venter meus: quoniā defecit in dolore vita mea et anni mei in gemitibus. Sufficiat charitati vestre: adiuuante domino fortassis impleuimus debitum: vt et psalmo peracto [illegible].

Sermo scd̄s de medio eiusdem psalmi.

A De reliqua psalmi nostra reuertat intentio et nosipsos agnoscam⁹ in verbis p̄phete. Qm̄ si nos inspexerimus in tempe tribulatiōis: gaudebimus in tempe retributiōis. Cōmendauerā charitati vestre cū primas ptes huius psalmi exponerē: qđ christus loquat: ꝛ quō sit accipiēdus christus totus cū capite ꝛ corpore: nō tacuerā. Testimonia etiā scripturarū: quantā mihi videt satis idonea luculentaqꝫ firmauerā: ita vt omnino dubitari nō

Esa. 6j. possit christū esse caput ꝛ corp⁹: spōsum ꝛ spōsam: filiū dei ꝛ ecclesiā: filiū dei factū filiū hoīs p̄pter nos:

Gen. 2. vt filios hoīm faceret filios dei. Atqꝫ ita essent duo

Eph. 5. in carne vna i sacramēto magno: qꝛ agnoscunt duo in p̄phetis in voce vna. Gratulatio superius expressa est ipsius dicentis: Respexisti hūmilitatē meā: saluam fecisti de necessitatib⁹ animā meā: nec cōclusisti me in manus inimici statuisti i loco spacioso pedes meos. Gratulatio est liberati hoīs a tribulatione. liberato ꝛ membrorū christi ab afflictione ꝛ insidijs. Et rursus dicit: Miserere mei domine quoniam tribuloꝛ. In tribulatiōe vtiqꝫ angustia est. Quomō ergo posuisti i spacioso pedes meos: si adhuc tribulat? Quō in spacioso sunt pedes? An forte vna quidē vox est: quia vnum quidē corpus: sed in aliquibus membris spacium sentitur: in aliquibus angustia: id est aliq sentiunt facilitatē iusticie: aliq laborant in tribulatione. Nam si nō ita membra [illegible] alia aliud pateret: non diceret apostolus: Si patitur vnū membrū cōpatiunt oīa membra: ꝛ si glorificatur vnū membrū: cōgaudent oīa membra. Alique ecclesie (verbi grā) pacē habent: alique in tribulatione sunt. In istis que pacē habēt i spacioso sunt pedes: ille q̄ in tribulatiōe sunt angustias patiunt. Sed ꝛ istos ꝯtristat illoꝝ tribulatio: ꝛ illos pax istorum cōsolat. Sic est em̄ vnū corpus vt non sit discissio: non autem facit discissionem nisi dissensio. Charitas autē compagem facit: compages complectit vnitatē: vnitas seruat charitatē: charitas puenit ad claritatem. Dicat q̄ et [illegible]: Miserere mei domine quoniā tribuloꝛ: Conturbatus est in ira oculus meus: anima mea et venter meus. Querimus vnde sit ista tribulatio: qm̄ liberat⁹ pauloante gaudere videbatur iusticia quadā infusa sibi largiente dono dei: ꝛ inde facto spacio pedibus suis in latitudine charitatis. Unde ergo ista existit tribulatio: nisi forte ex illo qđ dominus dicit: Quoniā abundabit iniquitas: refrigescet charitas multoꝝ? Primo em̄ cōmēdata paucitate sanctorū. [illegible] ecclesia: ꝛ capti sunt innumerabiles: de quibus p̄dictū erat: [illegible] super numerū? Qui etiā nauigia p̄merent: ꝛ retia rumperent: sicut est positū in illa p̄ma piscatiōe ante passionē dn̄i. Ex his igit multitudinib⁹ exaggeratis: quibus p̄ pascha sic reficiunt ecclesie: vt turbas ipsorū parietū recuset angustia. Quō aūt non tribulet iste de hac multitudine: qm̄ videt ipsos implere theatra ꝛ amphitheatra: qui pauloante ecclesias impleuerunt: ipsos in neqtijs q̄ pauloante in laudib⁹ dei: ipsos blasphemare deū: q̄ respōdebāt: amē deo. Permaneat: duret: nō deficiat etiā in multitudine copiosa iniqꝝ: qꝛ nec granū deficit i multitudine paleaꝝ quasi post ventilatiōnē mittat in horreū: tibi sit i societate sanctoꝝ: ne turbulētū aliqd pulueris patiat. Perduret qꝛ qꝛ ꝛ domin⁹ cū dixisset: Qm̄ abundauit iniqtas: refrigescet charitas multoꝝ. Ne p̄nūciata ista abundātia iniqtatis laborātes nutarēt: ꝯ pedes nostri: ꝯtinuo subiecit: qđ fideles erigeret: qđ cōsolaret: atqꝫ firmaret dicēs: Qui pseuerauerit vsqꝫ i finem hic saluus erit. Attēde itaqꝫ istū quātum mihi videt in hac tribulatiōe ꝯstitutū. quādo quidē positus in tribulatiōe quasi dolere deberet. Tribulatio em̄ dolorē habet cōgruū: iratū se dicit in tribulatione: ꝛ ait: Miserere mei domine qm̄ tribuloꝛ: cōturbatus est in ira ocul⁹ me⁹. Si tribularis: q̄re irasceris? Irascit iste alienis peccatis. Quis nō irascatur videns hoīes cōfitentes ore deū: negātes moribus? Quis nō irascat vidēs hoīes sęculo [illegible] ꝛ nō factis renūciantes? Quis est q̄ nō irascat vidēs frēs insidiātes fribus: fidē nō seruantes osculo: qđ infigūt in sacramētis dei? Et qs enūeret oīa q̄bus irascit corpus christi: qđ int⁹ viuit in spū christi: qđ gemit tanq̄ granū inter paleas? Uix em̄ apparēt isti q̄ sic gemunt q̄ sic irascunt: quō vix apparēt grana qm̄ area trituraf. Qui nescit q̄nte spice misse sint: putat totū paleā eē: ꝛ ex hoc qđ totū palea putat: inde magna massa purgabit. In his q̄ nō apparētib⁹ ꝛ gementibus q̄ irasci dicit alio loco: Zelus dom⁹ tue comedit me. Dicit ꝛ alibi: qm̄ quidem videt multos [illegible]

Ps. j, 8. facientes: Et quia deserunt me a peccatoribus derelinquentibus legem tuam. Dicit et alio loco: Vidi insensatos et tabescebam. Hec autem ira metuenda est: ne tanta fiat ut in

D

odium vertatur. Ira enim nondum est odium. Nam irascitur filio et non odit filium: et servat hereditatem quam te sentit irasci: et ad hoc irascitur ne perdat quod ei servaverit male vivendo: Ergo ira nondum est odium: nondum in odium convertit eos quibus irascimur: sed si ista ira si manserit et non cito evulsa fuerit: crescit et fit odium. Ideo ut recens ira evelleretur: et in odium non converteretur: hoc

Eph. 4. nos docet scriptura dicens: Non occidat sol super iracundiam vestram. Invenis autem aliquem fratrem odium habentem: et reprehendit irascentem: in illo est odium et in alio culpat

Matth. 7. iram: Ipse habet trabem in oculo suo: et reprehendit festucam in oculo fratris sui. Sed festuca ista et surculus nisi cito evellatur: trabes futura est. Non ergo ait: Extinctus est oculus meus pre ira: sed turbatus. Nam et si extinguitur, iam odium est non ira. Et vide quia extin-

j. Joh. 2. ctus est. Hinc ait Joannes: Qui odit fratrem suum: in tenebris est usque adhuc. Antequam ergo eatur in tenebras conturbatur oculus in ira. Sed cavendum est ne ira vertatur in odium: et oculus extinguatur. Hoc autem animadvertat unusquisque qui in pace: hoc est in christo qui

Luce. 2. pacem dei commendavit vocatus est: et in cuius nativitate summa pax per angelum nunciata est hominibus: si pro aliqua parva vel magna causa in odium prorupit: nullam societatem cum pace: hoc est christo habere poterit: nisi per dignam emendationem penitentie. Sequitur ergo iste et dicit. Turbatus est pre ira oculus meus: Anima mea et venter meus: Hoc est turbata sunt in-

q. j. ad. ... teriora mea. Ventrem pro interioribus posuit. Aliquando enim iniquis et perversis et a lege deviantibus et male viventibus irasci licet clamare non licet. Cum irascimur et clamare non possumus: interiora nostra turbantur. Tanta est

E

enim aliquando perversitas ut nec corripi possit. Quoniam defecit in dolore vita mea: et anni mei in ge-

j. Thessal. 3. mitibus. Defecit inquit in dolore vita mea. Dicit apostolus: Nunc vivimus si vos statis in domino. Quicunque perfecti sunt et evangelio et gratia dei: non hic vivunt nisi propter alios. Nam vita eorum in hoc seculo eis non est necessaria. Sed quia dispensatio eorum aliis necessaria est: fit in eis quod ait idem apostolus: Con-

Phil. j. cupiscentiam habens dissolvi et esse cum christo: Multo enim magis optimum: manere autem in carne necessarium propter vos. Quando autem videt homo ex dispositione sua: et laboribus suis: et predicatione sua non proficere homines: infirmatur in egestate vita hominis. Vere miserabilis egestas et fames: quando quidem eos quos domino lucramur: quodammodo manducat ecclesia. Quid est manducat? In corpus suum traiicit. Quicquid enim manducamus in corpus nostrum traiicimus. Hoc agit ecclesia per sanctos: Esurit quos lucrari vult: et quos lucrata fuerit aliquo modo manducat quodammodo. Cuius personam gerebat Petrus: quando ei de celo submissus est discus plenus omnibus animalibus quadrupedibus: reptilibus et volatilibus: quibus generibus omnes gentes significantur. Prefigurabat dominus ecclesiam: quod omnes gentes erat transvoratura: et in corpus suum conversu-

Act. 10. ra: et ait Petro. Macta et manduca. O ecclesia: hoc est

Matth. 16. petro: super hanc petram edificabo ecclesiam meam: macta et manduca. Prius macta: et sic manduca. Occide quod sunt: et fac quod es. Cum ergo predicatur evangelium et videt quia predicator non proficere homines: quare non clamet: quoniam defecit in dolore vita mea: et anni mei in gemitibus?

F

Infirmatus est in egestate vigor meus: et ossa mea conturbata sunt. Anni nostri quos hic ducimus in gemitibus sunt. Quare? Quia abundavit iniquitas: et refrigescit charitas multorum. In gemitibus non in clamoribus vocibus. Quando videt ecclesia multos in perversum ire: gemit et suos revocat apud se: ut dicat deo: Gemitus meus non est absconditus a te. In alio psalmo dicitur. Sed cognovit hic et hoc dicere gemitus meus: et si absconditus est ab hominibus: a te non est absconditus. Infirmatus est in egestate vigor meus: et ossa mea conturbata sunt. De hac egestate superius diximus. Ossa vero fortes intelliguntur ecclesie: que etiam si non conturbantur persecutionibus: a minoribus perturbantur tamen iniquitatibus fratrum. Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium et vicinis meis nimium: et timor notis meis. Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium. Qui sunt inimici ecclesie? Pagani: iudei. Omnibus peius vivunt mali christiani. Vis videre quam omnibus peius vivunt mali christiani? De talibus dicit propheta Ezechiel: que comparantur sarmentis inutilibus: Pone paganos ligna esse sylvatica extra ecclesiam: adhuc potest inde fieri aliquid: quomodo de lignis fabrilibus est lignum fabro aptum: etsi adhuc nodosum et curvum et corticosum: tamen quod doletur: asciatur: deplanatur: et possit venire ad aliquam fabricam usus humani: De sarmentis autem precisis fabri nihil facere possunt: ignis ea solus expectat. Attendite fratres cum sylvatico ligno ubique preponatur sarmentum manens in vite: quia sarmentum dat fructum: illud lignum non dat fructum: preciso tamen sarmento de vite si comparetur lignum sylvaticum: intelligitur esse melius: quia de illo faber aliquid facere potest: hoc autem non erit nisi foco ministraturum. Attendens itaque multitudinem male viventium in ecclesia: Super omnes inquit inimicos meos factus sum opprobrium. Peius inquit vivunt mali in sarmentis meis: quam qui ad illa nunquam accesserunt. Latine aperte cur non dicamus: vel quando psalmum exponimus? Et si aliis forte temporibus dicere non audemus: saltem necessitas exponendi habeat libertatem corripiendi. Super omnes inquit inimicos meos factus sum opprobrium. De talibus dicit apostolus petrus: Facta sunt illis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitie: quam cognoscentibus retrorsum reflecti a tradito sibi sancto mandato. Cum dicit: melius erat illis non cognoscere viam iustitie: nonne iudicavit meliores esse inimicos foris positos: quam intus male viventes: quibus premitur et gravatur ecclesia? Melius inquit illis erat non cognoscere viam iustitie: quam cognoscentibus retrorsum reflecti a tradito sibi sancto mandato. Denique vide quam horribili rei eos comparavit. Contigit illis res veri proverbii: Canis reversus ad suum vomitum. Istis itaque talibus cum sint plene ecclesie: nonne veraciter illic dicunt pauci: imo et paucorum voce ipsa ecclesia: Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium: et vicinis meis nimium: et timor notis meis. Vicinis meis nimium opprobrium factus sum: id est qui mihi iam appropinquabant ut crederent: hoc est vicini mei nimium deterriti sunt: mala vita malorum et falsorum christianorum. Quam multos enim putatis fratres meos velle esse christianos: et offendi malis moribus christianorum? Ipsi sunt vicini qui appropinquabant: et nimium opprobrium illis factus sum.

Margin (right column): Al. In egestate ... infirmata est in paupertate ... — Matth. 24. — Ps. 37. — G — Al. et valde. — Ezech. 15. — 2. Pet. 2.

h Timor factus sum notis meis. [illegible] factus sum notis meis: Quia cū videt homo multos male viuentes: & de quib⁹ bene sperabat: in multis malefactis inuētos: timet ne tales sint omēs q̄s putabat bonos: & ventūt in suspitionē malā, ppe omnes boni. Qualis vir? Quō cecidit? Quō inuentus est in illa turpitudine: in illo scelere: in illo facto malo? Putas ne tales sūt oēs? Hoc ē timor notis meis: [illegible] Et [illegible] talē. [illegible] hō qui bene viuit: O tu q̄ modo vereris: ne tales sint [illegible] Respōdet [illegible] nō sum. Ergo si tu talis nō es: sol⁹ es. Vide ne peior sit ista superbia: [illegible]

3. Regl. 19. Roma. 11. [illegible] Prophetas tuos occiderūt altaria tua suffoderūt: & ego relict⁹ sum solus: & querūt animā meā. Sed q̄d dicit illi responsū diuinū? Reliqui mihi septē milia viro℞: q̄ nō curuauerunt genua ante Baal. Ergo fratres inter hec scandala vnū est remediū: ne male sentias de fratre tuo. [illegible] nō es. Sed tū fit etiā timor notis etiā expertis.

i Qui videbāt me foras fugerūt a me. [illegible] esset si foras fugissent a me: q̄ nō videbāt me: etiā q̄ videbāt me foras fugerūt a me. Sed si q̄ me nō videbāt: foras fugerūt a me: nec dicendū est foras fugerūt: q̄ intus nō fuerūt. Si itus fuissent: vidissent me: id est cognouissent corpus christi: cognouissent [illegible] Illud est magis gemendū: illud omnino itolerabile: q̄ multi q̄ videbāt me foras fugerūt a me: id est q̄ cognouerūt quid eēt ecclesia: exierūt foras & hereses & schismata ptra ecclesiā fecerunt. Hodie hoiem inuenis (verbi gratia [illegible] Donati [illegible] est hoc tenet: nō illa euellis cōsuetudinē quā suxit cū lacte nutricis. Illū da q̄ voluit q̄tidie in scripturis: q̄ legat: qui p̄dicat. Ita ne tandē nō ibi videt: Postula a me & dabo tibi gētes hereditatē tuā & possessio-

Ps. 2. Ps. 21. nē tuam terminos terre? Nō ibi videt: Cōmemorabunt & puertent ad dnm vniuersi fines terre: & adorabunt in cōspectu eius vniuerse pfie gentiū. Si videt ibi [illegible] Qui videbāt me: id est q̄ nouerāt q̄d sit ecclesia: q̄ etiā i scripturis [illegible] foras fugerūt a me. Putat eīm fratres mei: q̄ illi oēs q̄ fecerūt hereses [illegible] nouerāt in scripturis [illegible] certe oēs christiani sum⁹: vel christiani oēs dicimur & oēs christi signo signamur. Obscuri⁹ dixerūt prophete de christo q̄ de ecclesia [illegible] bāt in spū ptra ecclesiam hoies facturos esse [illegible] & de christo nō tātā litē habituros: de ecclesia magnas ptentiōes excitaturos. [illegible]

R [illegible]

Gen. 21. Gen. 22. deo p fidē suscepit filium sibi pmissum isaac de sara sterili vxore sua i senectute sua: iussus ē imolare deo eundē filiū: nec dubitauit: nec disceptauit: nec de iusso dei disputauit: nec malū putauit q̄d iubere optimus poterat. [illegible] et ligna sacrificii: [illegible] cuteret: eo pbibēte deposuit q̄ iubēte leuauerat. Qui obtpauerat vt feriret: obtpauit vt pceret: vbiq̄ obediens [illegible] guīe si discederet: iuēt⁹ ē aries herēs i vepre cornib⁹: ipse imolatus est: pactū est sacrificiū. Quere q̄d sit. Figura est christi iuoluta sacramētis: deniq̄ vt videat discutit: vt videat ptractat: vt q̄d inuolutū est euoluat. Isaac tanq̄ fili⁹ vnic⁹ dilect⁹ figurā habet filij dei: portās ligna sibi: quō christ⁹ crucē portauit. Ille postremo ipse aries christū significauit. Quid est eīm herere cornib⁹: nisi q̄dāmō crucifigi? Figura est ista de christo: ptinuo p̄dicāda erat ecclesia: p̄nunciato capite: p̄nunciandū erat & corpus. Cepit spūs dei: cepit de⁹ ad abraā p̄dicare velle ecclesiā & tulit figurā: christū figurate p̄dicabat: ecclesiam apte p̄dicauit: Ait eīm ad abraā: Qm obaudisti vocē meam: & nō pepcisti filio tuo dilecto, ppt me: benedicēs bn̄dicā te: & implēdo īplebo semē tuū sic̄ stellas celi & sicut arenā maris: & benedicent in semine tuo oēs gentes terre. Et pene vbiq̄ christ⁹ in aliq̄ inuoluto sacramēto p̄dicat⁹ est a pphetis: ecclesia apte vt viderent illā: & q̄ futuri erāt ptra illā: & impleret i eis ista nequicia quā predixit ps̄. Qui videbant me foras fugerūt a me. Ex nobis exierūt: sed nō erāt ex nobis. Hoc apl̄s ioannes de illis dixit. Obliti a sum tanq̄ mortuus a corde. [illegible] onē veni: obliti sunt me illi q̄ videbāt me. Obliti sūt mei: & sic mei obliti sunt tanq̄ mortu⁹ fuerim a corde ipso℞. Oblit⁹ sum tanq̄ mortu⁹ a corde. Fact⁹ sum tanq̄ vas pditū. [illegible] cit. Qm audiui vituperationē multo℞ accolentiū in circuitu. [illegible] meo: & reprehendūt me q̄tidie. Quanta mala dicūt in malos christianos: que maledicta pueniūt ad omnes christianos: Nunquid eīm dicit: qui maledicit aut q̄ reprehendit christianos: ecce q̄d faciūt nō boni christiani? Sed ecce q̄ faciūt christiani: nō separat: nō discernit. Illi tamē ista dicūt q̄ accolūt in circuitu: id est circueūt: & nō intrāt. Quare circueunt & nō intrāt? Quia rotā tpis amāt. Nō intrant ad veritatē: q̄ nō amant eternitatē: tpalib⁹ dediti tanq̄ rote cōstricti: de quib⁹ alibi dr̄. Pone p̄ncipes eo℞ vt rotā. Et alibi: In circuitu impij ambulāt. Dum congregarent ipsi simul aduersum me: vt acciperent animā meā cōsiliati sunt. Quid est vt acciperent animā meā cōsiliati sunt? Ut cōsentiat ē participatib⁹ eo℞. [illegible] est q̄ nō intrat: & exterere hanc volūt [illegible] ecceperint te de ecclesia: acceperūt animā tuā: id est tenuerūt [illegible] Ego aūt inter hec opprobria inter hec scādala: inter hec mala: inter istas seductiōes: foris iniqtates: & puersitates int⁹: cū attēderē hoies iustos: & q̄rerē [illegible] aūt i te sperauī dn̄e. [illegible] Volebas imitari nescio quē: inuenisti illū non bonū. [illegible] hominem & cū quereres imitari & ex illo penderē [illegible]

ete vis nutriri: ⁊ fies mamotrept⁹: q̃les dicūt pueri
q̄ diu sugunt qđ nō decet. Etem̄ lacte vti tan̄q̄ p car
nē velle sibi cibū tractari: hoc idē est p hoiem viuere.
Idoneus esto ad mēsam: inde cape vñ ille cepit: aut
fortasse nō cepit. Forte vult ⁊ in malū incidisti quē
bonū putasti: vt in vbere q̄si materno amaritudinē
inuenires: ⁊ ea offensiōe repellereris: ⁊ ad cibū vali
diorē inuitareris. Faciūt eñ h nutrices mamotreptis
vt aliqua amara ponāt i papillis suis: quib⁹ offensi
paruuli ab vbere resiliāt ⁊ ad mēsā inhient. Ergo di
cit: Ego aūt i te speraui dñe. Dixi tu es de⁹ me⁹.
Tu es de⁹ me⁹: recedat donat⁹: recedat cecilianus:
nec ille: nec iste me⁹ de⁹ ē. Nō ad hominis nomē am
bulo: christi nomē teneo. Ipm paulū audi dicentē:
1. Corī.1. Nūquid paul⁹ p vobis crucifix⁹ ē: aut i noīe pauli
baptizati estis? Perirē si essem de pte pauli: quō non
pereo si fuero de pte donati? Prorsus recedāt hūa
na nomina: hūana crimina: hūana figmēta: In te dñe
speraui: dixi tu es de⁹ me⁹. Nō hō quisq̄: s tu es deus
me⁹. Un⁹ deficit: vn⁹ pficit: de⁹ me⁹ nō deficit necq̄
pficit. Nec habet q̄ pficiat pfect⁹: nec habet vñ de
N ficiat etern⁹. Dixi dño de⁹ me⁹ es tu. In manib⁹
tuis sortes mee. Nō i manib⁹ hoim: s in manib⁹
26.q.2. Sors. tuis. Que sūt iste sortes? Quare sortes? Audito no
o. de Bcū. ad mine sortiū: nō debem⁹ sortilegos q̄rere. Sors eñ
x. ca.38.in fi. nō aliqd mali est: s res est in dubitatiōe hūana diui
Act.1. nā indicās volūtatē. Nam ⁊ sortes miserūt apli: qñ
iudas tradito dño perijt. Et sic de illo scptū ē: Abijt
in locū suū: cepit q̄ri qs in loco eius ordinaret. Ele
cti sunt duo iudicio hūano: ⁊ elect⁹ de duob⁹ vnus
iudicio diuino. De duob⁹ cōsult⁹ ē de⁹ quē nā ipsoꝝ
esse vellet: ⁊ cecidit sors sup matthiā. Quid igit est: i
manib⁹ tuis sortes mee? Sortes dixit quātū ego exi
stimo: grāꝝ q̄ saluati sum⁹. Quare sortis noīe appel
lat gratiā dei? Quia i sorte nō est electio sed volūtas
dei. Nā vbi dicit: iste facit: iste nō facit: merita cōsi
derant: Et vbi merita psiderant electio est: nō sors.
Qñ aūt de⁹ nulla merita nrā inuenit: sorte volūtatis
sue nos saluos fecit: quia voluit: non q: digni sum⁹.
Hec ē sors. Merito tunica illa dñi desup texta q̄ si
gnificat charitatis eternitatē: cū diuidi a psecutorib⁹
Matth.27. nō posset: sors sup eā missa est: ad q̄s puenit: eos si
Marci.15. gnificauit q̄ vident ad sortē puenire sctōꝝ. Gra salui
Joh.19. facti estis p fidē: ait apls: Gra salui facti estis p fidē: et
Eph.2. h nō ex vob. Uide sortē: ⁊ h nō ex vobis s dei donū
est: nō ex opib⁹ q̄si vos bñfeceritis vt ad h accedere
digni essetis: nō ex opib⁹ ne forte qs extollat. Ipi⁹ eñ
sum⁹ figmentū: creati i xpo iesu i opib⁹ bonis. Hec
quodā nō sors occulta ē: volūtas dei i hūano genere
Roma.9. sors ē. sors veniēs de dei occulta volūtate: apud quē
Gal.2. nō ē iniqtas. Nō eñ ille psonas accipit: s occlta illi⁹
iusticia tibi sors ē. Attēdat itaq̄ charitas vr̄a: videte
hoc ipsū quēadmodū firmet ab aplo petro: cū simō
ille magus baptizat⁹ a philippo: adhereret ei: credēs
miraculis diuinis factis in cōspectu suo: Uenerunt
apli ad samariā vbi crediderat etiā ⁊ ipse mag⁹ ⁊ vbi
fuit baptizat⁹: ⁊ imposuerūt apli man⁹ hoib⁹ bapti
zatis: ⁊ acceperūt spiritūsanctū: ⁊ ceperūt linguis loq̄.
Act.8. Admirat⁹ ē ille ⁊ obstupefact⁹ tanto diuino miracu
lo: qđ ad īpositiōē hūanaꝝ manuū venit spūsanct⁹
⁊ impleuit homies: ⁊ desiderauit istā: nō gratiā s po
testatē: nō vñ liberaret sed vñ extolleret. Et vbi desi
derauit h. ⁊ impleuit supbia cor eius ⁊ diabolica im
Ibidem. pietas ⁊ celsitudo dei tūcēdat ait aplus: Quārā vulne

pecuniā a me accipite: vt ⁊ ad meaꝝ īpositionē ma
nuū accipiāt homies spiritūsanctū. Qui q̄rebat secu
laria: qui i circūitu accolebat: pecunia putauit posse
se emere donū dei. Qui se putauit pecunia cōpara
re spiritūsanctū: etiā aplos auaros arbitrat⁹ est: sicut
erat ipse impi⁹ ⁊ supb⁹. Cōtinuo petr⁹: Pecunia tua
inqt tecū sit i pditionē: q: existimasti donū dei pecu
nia cōparari. Nō est tibi sors neq̄ ps in fide hac: id est Act.8.
nō ptines ad istā gratiā quā gratis oēs accepim⁹ q̄
pecunia te putas posse emere qđ gratis dat. Et eo
aūt qđ gratis dat: sors vocat. Nō ē tibi sors neq̄ ps
i fide hac. Ista dixi: ne expauescerem⁹ qđ ait: In ma
nib⁹ tuis sortes mee. Que sunt eñ sortes? Heredi
tas ecclesie. Quousq̄ est hereditas ecclesie? Inter
q̄s fines? Usq̄ ad oēs fines. Dabo tibi gentes here Ps.2.
ditatē tuā: ⁊ possessionē tuā termios tre. Nō mihi q̄
pmittat hō nescio quā pticulā: deus me⁹ in manib⁹
tuis sortes mee. Iā sufficiat charitati vestre: qđ re
stat in noīe dñi crastina die ipso adiuuāte reddem⁹.

Sermo terti⁹ de fine eiusdē psalmi.

Q Uod de psalmo restat vnde duos iā sermo A
nes habuim⁹: aliquātum est amplius q̄ ter
tia ps: ⁊ videm⁹ nobis hodie debitū esse cō
plendū. Uñ peto charitatē vestrā vt libēter audiatis
nos. In verbis eñ eius planioribus nō est imorari
necesse: vt ea nos teneant: quoꝝ est necessitas expo
nēdi. Multa eñ sunt animis fideliū spōte occurren
tia: multa q̄ breui admonitiōe opus habēt: quedam
xo ⁊ ea rariora quib⁹ insudandū est vt possint intel
ligi. Ut q̄ temp⁹ sufficiat virib⁹ et nr̄is ⁊ vestris: vi
dete q̄ apta sunt hec. Et nobiscū poti⁹ agnoscite: ⁊ i
his nobiscū deū laudate. Et si orat psalm⁹: orate. Et
si gemit: gemite. Et si gratulat: gaudete. Et si sperat
sperate. Et si timet: timete. Oia eñ q̄ hic cōscripta
sunt: speculū nostrū sunt. Erue me de †mani Al. †manu.
bus inimicorū meoꝝ: ⁊ a psequētibus me.
Dicam⁹ hoc: et vnusquisq̄ de inimicis suis dicat h.
Bonū est eñ ⁊ orare debem⁹ vt nos deus eruat de
manib⁹ inimicoꝝ nr̄oꝝ. Sed intelligēdi sunt inimici
p quib⁹ orandū sit: ⁊ cōtra quos orandū sit. Inimi
ci homies qualescūq̄ fuerint nō sunt odio habendi:
ne cū odit malus quē patit malū: sint duo mali. Di
ligat bon⁹: ⁊ quē patit malū: vt vel vnus sit malus.
Illi inimici sunt ꝯtra quos orandū est diabol⁹ ⁊ an
geli ei⁹: ipsi nobis inuidēt regnū celorū: ipsi nolunt
vt nos ascēdam⁹ vñ illi deiecti sūt: ab his orem⁹ erui
animā nostrā. Nā ⁊ qñ aduersū nos hoies incitant:
causa ipsoꝝ fiūt. Proinde paul⁹ apls admonēs nos
q̄ cauti esse ꝯ inimicos debeam⁹: ait seruis dei q̄ tri
bulatiōes patiebāt vtiq̄ seditiōib⁹: improbitatib⁹:
inimicitijs hoim: Non est vobis colluctatio aduer Eph.6.
sus carnē ⁊ sanguinē: id est nō aduersus hoies s ad
uersus pncipes ⁊ potestates ⁊ rectores mūdi. Cui⁹
mūdi? Celi et terre? Absit. Hui⁹ mūdi rector nō est
nisi creator. Sed quē dic mundū? Amatores mūdi.
Denique addit ⁊ exponit qđ dico mūdi tenebraꝝ ha Ibidem.
rū. Quaꝝ vtiq̄ tenebraꝝ: nisi infideliū ⁊ impioꝝ?
Nā ex impijs ⁊ infidelib⁹ cū eēnt facti pij ⁊ fideles:
sic eos alloquit idē aplus: Fuistis eñ aliqñ tenebre: Eph.5.
nūc aūt lux in dño. Aduersus spūalia inqt neqcie in
celestib⁹: aduersus diabolū ⁊ ei⁹ angelos dimicatis: Eph.6.
hostes vr̄os nō videtis ⁊ vincitis. Erue me de manib⁹
inimicoꝝ meoꝝ: ⁊ a psequētib⁹ me. Illustra faciē B
tuā sup seruū tuum: saluū me fac in tua misericordia.

Supius dicebam⁹ si meminit hesterne disputatio/
nis charitas vestra: quicūq̧ affuistis: qm̄ illi maxie
psequūť ecclesiā q̄ christiani nolunt bn̄ viuere. Per
hos em̄ opprobriū h₃ eccl'ia: ⁊ ab his inimicitias su/
stinet: qm̄ corripiunť: qm̄ male viuere non pmittunť:
qm̄ cū eis vel verbo agiť: ipsi mala i suis cordib⁹ me/
ditanť: ⁊ erūpendi occasionē requirūt. Inť hos ge/
mens iste: ⁊ si volum⁹ nos sum⁹: q̄z plures sūt ipsi: ⁊
inter multitudinē eoꝝ vix apparēt boni: tanq̄z grana
Matth. 3. in area: de quib⁹ tūc purgata horrea replēda sunt
Luce. 3. [illegible] Illustra faciē tuā
sup seruū tuū. Cōfusio em̄ quedā putať cū oēs chri/
stiani dicunť: ⁊ q̄ bn̄ viuūt: ⁊ q̄ male viuūt: oīs vno
charactere signanť: oēs ad vnū altare accedūt: oīs
eodē baptismo abluūtur: oēs eandē orationē dn̄icā
pferūt: oēs hisdem mysterijs celebrādis intersunt.
Qm̄ discernūť q̄ gemūt ⁊ a quib⁹ gemať: nisi illustret
[illegible] Illustra faciē
tuā [illegible] ad te: nec
sic dicat ⁊ christian⁹ impi⁹ q̄ ptinet ad te: ne sine cā
Ps. 42. tibi i alio psalmo dixerim: Iudica me de⁹ ⁊ discerne
cām meā de gēte nō sancta. [illegible] Discerne
cām meā: hoc dic̄ h̄: Illustra faciē tuā sup seruū tuū.
[illegible] videať ad/
[illegible] Saluū me fac in tua misericordia:
[illegible] sed in
tua miscdia: Nō q̄ ego sū dign⁹: s̄ q̄ tu misericors
es. Noli me audire s̄m iudiciariā seueritatē: sed s̄m
[illegible] Saluū me fac i tua mise/
ricordia. Dn̄e nō cōfundar qm̄ inuocaui te.
C Magnā causam dixit: nō cōfundar quoniā inuoca/
ui te. Uis vt cōfundať qui inuocauit te? Uis vt di/
catur: vbi est de quo p̄sumpsit? Quis aūt etiā ipsoꝝ
[illegible] quedā di/
ceret Inuocaui te q̄ nō posset cōis esse cū multis: nullo
mō de hac inuocatōe tantā mercedē auderet exige/
re. Rn̄deret em̄ illi de⁹ quodāmō in cogitatiōe ⁊ di/
ceret: Quid a me petis vt non cōfundaris? Quare?
Quia iuocasti me. Nōne quotidie hoīes vt imple/
ant forte adulteria q̄ cōcupiscūt inuocāt me? Nōne
[illegible] expectāt heredi/
tatē inuocāt me? Nōne quotidie hoīes q̄ fraudē co/
[illegible] Quid
ergo est [illegible] nō cō/
fundar qm̄ inuocaui te? Inuocāt quidē illū: s̄ nō iuo/
cant te. Inuocas deum: qm̄ in te vocas deum. Hoc
est em̄ illū inuocare: illū in te vocare: q̄dāmō eum in
domū cordis tui iuitare. Nō aūt auderes tm̄ patrē/
familias iuitare: nisi nosses ei habitaculū p̄parare.
Si em̄ tibi dicat de⁹: ecce iuocasti me venio ad te: q̄
intrabo? Tantas sordes pscīe tue sustinebo? Si ser/
[illegible]
curares? Inuocas me i cor tuū: ⁊ plenū est rapinis.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ps. 13. et. 52. [illegible]
[illegible]
[illegible]
vnū meritū: dicēdo: q̄ iuocaui te. Cū videam⁹ a tā
[illegible]
[illegible]
[illegible]
inuocas nō deū: q̄ h̄ lucrū qd̄ cōcupiscis: nō potes

hēre p seruū tuū: nō potes hēre p colonū tuū: p clien/
[illegible]
strū lucri tui facis deū. Uiluit tibi de⁹. Uis inuocare
deū? Gratis inuoca. Auare an parū est tibi si te imple/
at ipe de⁹. Deus si ad te veniat sine auro ⁊ argento:
nō vis illū. Quid ḡ tibi de his q̄ fecit de⁹ suff.cit: cui
de⁹ ipe nō sufficit? Merito ḡ rogat iste: nō cōfundar
qm̄ iuocaui te. Inuocate dn̄m frēs si nō vultis pfun
di. Cōfusionē em̄ quādā timet iste: de q̄ in supiorib⁹
psalmi locut⁹ ē: In te dn̄e spaui nō cōfundar in eter/
nū. [illegible]
dit cum dixisset: Non cōfundar in eternū: Quoniā
inuocaui te. [illegible]
infernū. [illegible]
efficiantur labia dolosa. Que loquuntur
aduersus [illegible]
cōtemptu. [illegible]
quūť aduersus eū iniq̄tatē in supbia ⁊ ptēptu. Qua/
re in supbia ⁊ ptēptu? Quia ptēptibilis supbis appa/
ruit: q̄ tā hūilis venit. Nō vis vt cōtemnať ab eis q̄
honores amāt: ille q̄ tantas ptumelias accepit? Nō
vis vt ptemnať ab his q̄ p magno habent istā vitā:
ille q̄ mortu⁹ ē? Nō vis vt ptēnať ab eis q̄ q̄si dāna/
tionē mortē cruc̄ turpē putāt: ille qui crucifix⁹ est?
Nō vis vt ptēnať a diuitib⁹: ille q̄ pauperē vitā ges/
sit in mūdo: cū esset creator mūdi? Oia ista q̄ amant
homīes: q̄ noluit illa hēre christ⁹: vt nō hn̄do osten/
deret ptēnenda: nō q̄ i potestate nō habuit possidē/
da: oēs q̄ amāt hec ptemnūt illū. Et quicūq̧ volue/
rit seruoꝝ ei⁹ seq̄ vestigia ipi⁹: vt ambulet ⁊ ipe i ea
hūilitate in qua didicit ambulasse dn̄m suū: ptēniť i
christo quasi mēbrū christi: ⁊ cū caput ⁊ mēbra con/
temnūť: tot⁹ ipse christ⁹ ptēniť: q̄ tot⁹ ipse iust⁹ est
caput ⁊ corp⁹. Et necesse ē vt ptēnať tot⁹ ipe christ⁹
[illegible] Muta efficiant
labia dolosa q̄ loquūť [illegible]
[illegible]
seculo [illegible]
[illegible]
Luc. 16. [illegible]guis suis penas: q̄b⁹ apud inferos sitiāt: ⁊ aque
[illegible] muta efficiunť la/
bia istoꝝ. Sed qn̄? Qm̄ traducēt eos ex aduerso ini/
Sap. 5. quitates eoꝝ [illegible] Tūc stabūt iusti
in magna pstantia aduersus eos q̄ se angustiauerūt.
Tūc dicent [illegible]
similitudine improperij. Quō cōputati sūt inter filios
dei: ⁊ inť sanctos sors illoꝝ est. Nos insensati: vitam
illoꝝ estimabamus insaniā. Tūc efficiunť labia eoꝝ
muta [illegible]
ptemptu. [illegible]
Quid colitis? Quid videtis? Creditis ⁊ laboratis:
[illegible] Cū ve/
nerit certū qd̄ speram⁹: muta efficienť labia dolosa.
Proinde vide quid sequiť: quia muta efficiūť labia
dolosa que loquunť aduersus iustū iniquitatē in su/
perbia ⁊ ptemptu: Attendit iste qui sic gemit: videt
bona dei intus in spiritu dei: videt hec bona que in
occulto videnť: sed ab impijs nō videnť. Uidet eos
pterea loqui aduersus iustū iniquitatē in supbia et
ptemptu: q̄ bona hui⁹ seculi videre norūt: bona aūt
futuri seculi nec cogitare sciūt. Sed vt cōmendaret
ipsa bona futuri seculi homib⁹ q̄s iubet tolerare: nō
[illegible]
[illegible]

si dicat: vbi est ista multitudo dulcedinis? Rñdebo.
Quō tibi ostēdā multitudinē huiꝰ dulcedinis: q̄ pa
latū de febre iniq̄tatis ꝑdidisti? Vel si non nosses q̄
bñ saperet: non clamares nisi gustasses: palatū cordis
nō habes ad hec bona gustanda: q̄d tibi faciā? Quō
Ps̄.33. ostēdā? Nō est cui dicā: Gustate ⁊ videte q̄m suauis
ē dñs. Quā multa multitudo dulcedinis tue dñe. Quā
abscōdisti timētibꝰ te. Quid est abscōdisti illis?
Seruasti illis: nō negasti: vt soli ad eā ꝑuenirēt. Bo
nū est eñ qd̄ iustis ⁊ impijs nō pōt esse cōe: vt timē
do ꝑueniāt. Qui diu eñ adhuc timēt: nōdū ⁊ ipsi ꝑue
nerūt. S; credūt se ꝑuēturos: s; a timore incipiūt. Ini
Ps̄.110. Eccl.j. tiū eñ dulciꝰ est in mortalitate sapiētie: s; initiū sapiē
tie timor dñi: quā abscōdisti timētibꝰ te. Perfecisti
Al. ⁊ q̄ui sperāt autē sperātibꝰ i te: in cōspectu filioꝝ hoīm.
Nō ꝑfecisti in cōspectu filioꝝ hoīm: sed sperantibus
in te: in cōspectu filiorum hominū: id est eis ꝑfecisti
dulcedinē tuā: q̄ sperāt in te: in cōspectu filioꝝ hoīm.
Matth.10. Quō dic dñs: Qui me negauerit corā hominibꝰ: ne
gabo ⁊ ego illū corā p̄re meo. Ergo si spas i dño co
rā hoibꝰ spera: ne forte abscōdas ipsā spē tuā in cor
de tuo ⁊ timeas cōfiteri: cū tibi ꝓ crimie obijciaꝶ q̄
christianꝰ es. Cui aūt mō obijciꝶ: q̄ christianꝰ ē? Tā
pauci nō christiani remāserūt vt eis magꝭ obijciaꝶ:
q̄ christiani nō sunt: q̄ ipsi audeāt aliquibꝰ obijcere
q̄ christiani sunt. Tñ dico vobis frēs mei: incipe q̄
cū q̄ me audis viuere quō christianꝰ: ⁊ vide si nō ti
bi obijciaꝶ a christianis: sed noīe: nō vita: nō morbꝰ.
Nemo sentit nisi q̄ expꝰ ē. Ergo intēde: intuere qd̄
audis. Vis viuere vt christianꝰ? Vis sequi vestigia
dñi tui? Obijciꝶ tibi: erubescis ⁊ erubescēdo dimittꝭ:
Roma.10. Viā ꝑdidisti: videris tibi corde credidisse ad iusticiā
s; ꝑdidisti: ore ꝯfessio fit ad salutē. Si ḡ vis ambula
re viā dñi: etiā in cōspectu hoīm: spera in deū: id est
noli erubescere de spe tua. Quō viuit i corde tuo: sic
habitet in ore tuo: q̄ nō sine causa signū suū christꝰ
in frōte nob̄ figi voluit tanq̄ in sede pudoris: ne xp̄i
opprobrio christianus erubescat. Hoc ḡ in cōspectu
hoīm si feceris: si inde corā hoibꝰ nō erubueris: si i
cōspectu filioꝝ hoīm nec ore nec factis christū nega
ueris: spera tibi perfici dulcedinē dei. Quid sequiꝶ?
F Al. faciei tue. Abscondes eos in abscōdito ✝vultus tui.
Qualis ē locꝰ iste? Nō dixit: Abscōdes eos in celo
tuo: non dixit: abscōdes eos in ꝑadiso: non dixit: ab
scōdes eos in sinu abrae. Multis eñ fidelibꝰ loca fu
tura sanctoꝝ: in scripturis sanctis posita sūt. Vilescat
totū q̄cq̄d p̄ter deū est: q̄ nos tueꝶ in loco vite huiꝰ:
ipse post istā vitā sit locus noster: q̄ ⁊ iste ps̄. h̄ ei ait
superius: Esto mihi in deū ꝓtectorē: ⁊ in domū refu
gij. Ergo erimꝰ i vultu dei abscōditi. Quis sinꝰ est i
facie dei: a me expectaꝭ audire: Purgate cor: vt ipse
illumiet: ⁊ quē inuocatis intret. Esto domꝰ eiꝰ ⁊ erit
domꝰ tua: habitet i te: ⁊ tu habitabis i eo. Si eū exce
peris in h̄ seculo i corde tuo: ille pꝰ h̄ seculū excipiet
te vultu suo. Abscondes inq̄t eos. Vbi? In abscon
dito vultꝰ tui. A cōturbatiōe hoīm. Ibi eñ nō
cōturbanꝶ cū abscōdunꝶ. In abscōdito vultꝰ tui: nō
cōturbanꝶ. Putas est q̄sq̄ ita felix in h̄ mūdo: vt cū
ceperit audire opprobria hoīm: ꝓpterea q̄ christo ser
uire cupit: redeat ad deū corde: ⁊ incipiat spē h̄re in dulcedi
ne ipsiꝰ: ⁊ a cōturbatiōe hoīm: a quibꝰ audit oppro
bria: intret in vultū dei cū cōsciētia sua? Intret pla
ne: sed si habeat cū quo intret: id est si nō sit onerosa

ipsa cōsciētia: si nō illi faciat sarcinā grandē: ad an
gustā ianuā. Abscōdes ḡ eos in abscōdito vultꝰ tui a
cōturbatiōe hominū. Proteges eos in taber
naculo tuo: a cōtradictiōe linguarū. Aliqñ
abscōdes eos in abscōdito vultus tui: a cōturbatiōe
hominū: vt prsus in eis cōturbatio hūana deinceps
esse nō possit. Sed interim cū ꝑegrinanꝶ in h̄ seculo:
q̄ multas patiunꝶ linguas ꝯdicētes q̄ tibi seruiūt: q̄d
eis facis? Proteges eos i tabernaculo tuo. Quid ē
tabernaculū? Ecclesia huiꝰ tp̄is. Tabernaculū ideo
diciꝶ: q̄ adhuc i hac t̄ra ꝑegrinaꝶ. Tabernaculū eñ
habitaculū est militū: in expeditiōe positoꝝ. Ipsa di
cunꝶ tabernacula: Domꝰ nō ē tabernaculū. Pugna
in expeditiōe ꝑegrinꝰ: vt saluꝰ factus i tabernaculo:
gloriosus recipiaris i domū. Erit eñ in celo domus
tua eterna. si mō bñ in h̄ tabernaculo vixeris. Ergo
in h̄ tabernaculo ꝓteges eos a ꝯdictiōe linguaꝝ. Cō
tradicūt lingue mlte: diuerse hereses: diuersa schisma
ta ꝑsonāt: lingue multe ꝯdicūt veraci doctrine. Tu
curre ad tabernaculū dei: ecclīā catholicā tene: a re
gula v̄itatis noli discedere: ⁊ ꝓtegeris i tabernaclo
a ꝯdictiōe linguaꝝ. Bñdictꝰ dñs: qm̄ mirifi
cauit misericordiā suā in ciuitate ✝circūstā G Al. munita.
tie. Que est ciuitas circūstantie? In iudea ꝓplus dei
erat positꝰ: q̄si in medio mūdo: vbi dicebanꝶ laudes
deo: eiq̄ sacrificia offerebanꝶ: vbi ꝓphetia nō cessa
bat canēdo futura: q̄ mō videmꝰ impleri. Iste ꝓplus
q̄si in medio gentiū erat. Attendit ꝓpheta iste: ⁊ vidit
futurā ecclesiā dei: in oībꝰ gentibꝰ. Et q̄ oēs gentes
circū vndiq̄ erāt q̄ in medio ponebāt vnā gentē iu
deorū: has vndiq̄ circūstātes gētes appellauit ciui
tatē circūstantie. Mirificasti quidē dñe miscdiā tuā
in ciuitate hierlm: ibi passus ē christꝰ: ibi resurrexit: Matth.27.
ibi ascēdit i celū: ibi multa mirabilia fecit: sed maior
laus tua est: q̄ mirificasti miscdiā tuā in ciuitate cir
cūstātie: id est in oībꝰ gentibꝰ diffudisti miscdiā tuā.
Nec vnguētū tuū in illa hierlm: q̄si in vase tenuisti:
sed tanq̄ ꝯfracto vase: vnguētū ꝑ mūdū diffusū est:
vt impleretꝶ qd̄ diciꝶ in scripturis sanctis: Vnguētū Canti.j.
effusū est nomē tuū: Et ita mirificasti miscdiā tuā in
ciuitate circūstātie. Ascēdit eñ in celū: sedet ad dexte Act.j.et.2.
rā patris: post decē dies misit spm̄sanctū: impleti sūt
spūsancto discipuli: ceperūt p̄dicare magnalia xp̄i:
Lapidati: occisi: fugati sūt: Et cū inde tanq̄ ex vno Act.7.
loco fugarenꝶ: q̄si ligna ardētia igne diuino: totā syl
uā mūdi accēsam feruore spūs ⁊ lumie veritatis im
pleuerūt. Et mirificauit dñs miscdiā suā in ciuitate
circūstantie. Ego dixi in ✝extasi mea. Recor H Al. excessu mē
damini titulū psalmi: ecce est illa extasis. Videte q̄d tis mee.
dicat: Ego dixi inq̄t in extasi mea: Proiectꝰ sum
a facie oculoꝝ tuorū. In pauore meo dixi: h̄ est
dixi i extasi mea. Vidit se pauentē intus nescio qua
tribulatiōe magna: sicut nō desunt: attendit cor suū
pauidū ⁊ trepidū: ⁊ ait: Proiectus sum a facie ocu
lorū tuoꝝ. Si in facie tua essem: nō sic timerē: si me
attēderes nō sic trepidarē. Sed q̄ dicit in alio psal
mo: Si dicebā motꝰ ē pes meꝰ: miscdia tua dñe ad Ps̄.93.
iuuabat me: cōtinuo ⁊ hic ait: Ideo exaudisti
dñe vocē oratiōis mee. Quia cōfessus sum: q̄
dixi ꝓiectus sum a facie oculoꝝ tuoꝝ: q̄ nō superbus
extiti: s; cor meū accusaui: ⁊ in tribulatiōe mea titu
bās ad te exclamaui: exaudisti orōnē meā. Impletū
est ḡ qd̄ cōmēdaui de illo ps̄. Qd̄ eñ ē: Ego dixi in

extasi mea piect⁹ sū a facie oculoꝝ tuoꝝ. [illegible] psal
mo: Si dicebā mot⁹ ē pes me⁹. Et qđ [illegible] Mise
ricordia tua dñe adiuuabat me. [illegible] Ideo exau
Matth. 14. disti dñe vocē oꝛonis meę. Attēde illud i petro. Vi
[illegible]
mat dñs: Ego sum: nolite timere. Cōfidit petrus et
dicit: Si tu es: iube me venire ad te sup aquas. Hinc
probo si tu es: si in verbo tuo potuero qđ tu potes.
Ait ille: Veni. Et verbū iubentis facta est potestas
[illegible]
trepidus [illegible]
dū timuit. Ego dixi in extasi mea: piectus sū a facie
oculoꝝ tuoꝝ. Et cū cepisset mergi clamauit: dñe pe
reo. Et iesus porrigēs ei manū leuauit eum dicens:
Modice fidei qre dubitasti. Dixi ḡ in extasi mea:
piectus sū a facie oculoꝝ tuoꝝ: et tanq̄ iā pire inci
pientis in mari: exaudisti dñe vocē oꝛonis meę. Ex
[illegible] Cū clamarē ad te. [illegible]
nō est voce sed corde. Multi silētes labijs corde cla
mauerūt: multi [illegible] nihil im
petrare potuerūt. Si ḡ clamas: clama int⁹ vbi audit
deus. Cū clamarē inqt ad te: exaudisti vocē oꝛonis
J meę. [illegible] Diligite do
minū oēs sancti eius: Tanq̄ diceret: Credite
Ps. 75. [illegible] inuoca
ui: ⁊ nō sum decept⁹: speraui in deū: ⁊ nō sum cōfusus.
[illegible]
[illegible] Diligite dñm oēs sancti ei⁹: id est vos diligi
te [illegible] q̄ nō diligitis mūdū: hoc est oēs sancti eius.
[illegible] dico vt diligat dñm: q̄ adhuc diligit amphi
theatrū? Cui dico vt diligat dñm: qui adhuc diligit
panthomimū: qui adhuc diligit vinolētiā: q̄ adhuc
diligit pōpas seculi ⁊ vanitates oēs: ⁊ insanias men
daces? Cui dico disce nō diligere vt discas diligere:
auertere vt auertaris: funde vt implearis? Diligite
[illegible]
Nostis qz mō multi malefici videſt: nostis qz mō i suis
R vanitatib⁹ extollunt: veritatē reqret dñs. Et retri
[illegible] buet his q̄ abūdāter faciūt supbiā. Ferte
donec efferatis: tolerate donec careatis: necesse est
eīn vt dñs veritatē requirēs: retribuat his q̄ abun
[illegible]
vult. Quia retribuet cert⁹ sis. de retributiōe nō dubi
tes: de tpe nō audeas deo donare cōsilium. Prorsus
veritatē reqret: ⁊ retribuet his qui abundāter faciūt
supbiā. [illegible]
qz [illegible]
te [illegible]
nō ceciderūt: qz deū de corde nō excluserāt: altitudo
Job. 1. [illegible]
[illegible]
[illegible]
Job. 2. [illegible]
[illegible]
miser fact⁹ est: vide si nō erat in abscōdito vult⁹ dei.
[illegible]
in terram. Dñs dedit: dñs abstulit: sicut dño placuit
ita factū est: Sit nomē dñi bñdictū. Iste gemię lau
des dei vñ sunt: Videte foris pauperē: intus diuitē.
Iste gemię laudes dei nō exirēt de ei⁹ ore: nisi thesau
rum haberet in corde. Qui diuites esse vultis: tales
diuitias cōcupiscite: quas nec in naufragio potestis
[illegible] nolite eos putare

miseros [illegible] Ex ver
bis conijcitis q̄ mūdū diligit: qz vos cū talia pditis
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
habent: nō habēt q̄ foras exeāt: nō habēt q̄ intro re
deant [illegible]
hūiliant. Et multa facit de⁹ ista i isto tpe: s nō oib⁹.
Si eīn nemini faceret q̄si nō videret vigilare diuina
puidētia: si oib⁹ faceret nō seruaret diuina patiētia.
[illegible]
buere. Vindicari vis christiane: nōdum vindicat⁹ ē
christ⁹. An tu passus es iprobū: ⁊ ille nō passus est.
Nōne poꝛ p te passus ē: q̄ nō habebat qre pateret.
Nā in te tribulatio fornax aurificis ē: si tñ aurū sis ⁊
nō palea: vt sordib⁹ careas: nō in cinerē cōuertaris.
Diligite dñm oēs sancti ei⁹: qm̄ veritatē reqret dñs:
⁊ retribuet his q̄ abūdāter faciūt supbiā. Sed qm̄ re
tribuet. O si mō retribueret: mō eos volebā videre
[illegible]
[illegible]
mutere: nō nutet genua vr̄a. Viriliter agite. Et con
fortet coꝛ vr̄m. Ad ppetiēda ⁊ tolerāda oia ma
la hui⁹ seculi pfortet coꝛ vr̄m. Sed q̄ sūt qb⁹ h dicit
ꝓpha: viriliter agite: ⁊ cōfortet coꝛ vr̄m: Nūquid his
qui diligūt mundū? Non. Sed quib⁹ dicit: audite:
Omnes qui speratis in domino.

Explicit Tractatus de ps. XXX.

Incipit Tractatus de ps. XXXI.

Prefatio.

P Salmus gr̄a dei iustificatiōi nr̄e nullis p̄ce
dentib⁹ meritis nr̄is: s p̄ueniente nos miscdia
dñi dei nr̄i cōmendat⁹: maxie ore aplico: sic
p̄cedēs hūc psalmū lectio nobis [illegible]
[illegible] cū vr̄a charitate tractād⁹: [illegible]
[illegible] infirmitatē meā oꝛonib⁹ vr̄is cōmēdo: [illegible]
[illegible]
vobis: queadmodū ⁊ mihi dicere piculosū nō sit: et
vobis audire salutare sit. Anceps eīn anim⁹ hūan⁹
⁊ fluctuās int cōfessionē infirmitatis ⁊ audaciā p̄su
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tionē se inclinauerit vt dicat: qz miscōrdia dei oib⁹
pctōrib⁹: in q̄buslibet peccatis pseuerātib⁹ tñ credē
tib⁹: qz de⁹ liberat: de⁹ ignoscit: ita pata est in finē: vt
nemo peat fideliū iniquoꝝ: id ē nemo peat eoꝝ q̄ si
bi dicūt: qcqd vis faciā q̄buslibet facinorib⁹ ⁊ flagi
[illegible]
sua: qz credidi i eū. Qui eīn dic nemīnē pire taliū co
gitatiōe mala inclinat i impunitatē pctōꝝ: ⁊ de⁹ ille
iustus cui cantat: miscōdia ⁊ iudiciū: nō sola miscōdia
s ⁊ iudiciū inuenit hoiem male de se p̄sumētē: et ad
[illegible]
net. Talis itaqz cogitatio p̄cipitat hoiez: q̄ q̄sqz ter
[illegible]
[illegible]
sticiā: ⁊ oia q̄ p̄cipiunt i lege ita facere vt i nullo of
fendat: atqz in potestate sua se hr̄e vitā suaz: vt oino
[illegible]
get: sibiqz hoc tribuat: ⁊ potestatui volūtatis suę: etiā

si forte impleuerit oīa q̄ iusta videnł corā oculis ho/
minū. ita vt nihil inueniał in vita eiꝰ: qḋ possit rep̄/
hendi ab hoīb9. ipsā p̄sumptionē iactationēq; su/
pbię dānat deꝰ. Quid igił fit: si se hō iustificauerit: ⁊
de iusticia sua p̄sumpserit? Cadit. Si cōsiderās ⁊ co
gitans infirmitatē suā ⁊ p̄sumēs de misericordia dei:
neglexerit vitā suā mūdare a peccatis suis: ⁊ se omni
gurgite flagitioꝝ demerserit: ⁊ ipse cadit. Pręsūptio
de iusticia. q̄si dextera est: cogitatio impunitatis pec
catoꝝ: q̄si sinistra est. Audiamꝰ vocē dei dicentē no/
Prouerb.4. bis: Ne declines i dexterā aut sinistrā: Ne p̄sumas
ad regnū de iusticia tua: ne p̄sumas ad peccandū de
misericordia dei. Ab vtroq; te reuocat p̄ceptū diui/
nū: ⁊ ab illa altitudine: ⁊ ab ista ꝓfunditate. Illuc si
ascēderis p̄cipitaberis: huc si lapsus fueris demerge
ris. Ne inq̄t declines i dexterā aut sinistrā. Iterū di/
co qḋ breuiter fixo aīo teneas: ne p̄sumas ad regnū
de iusticia tua: ne p̄sumas ad peccandū de misericor/
dia dei. Respōdebis: Quid ḡ faciā? Psalmꝰ iste do/
cet nos: quo plecto atq; tractato: arbitror adiuuāte
misericordia dn̄i: visuros nos viā vel vbi iā ambu/
lemꝰ vel quā tenere debeamꝰ. Unusq̄sq; ꝓ modulo
suo audiat: ⁊ sic sibi cōscius fuerit: ita vel doleat cor/
rigēdus: vel gaudeat approbādus. Si se deuiasse in/
uenerit: redeat vt in via ambulet: Si se in via inue/
nerit: ambulet vt ꝑueniat. Nemo sit superbus extra
B viā: nemo piger in via. Hūc aūt psalmū ad eā grām
ꝑtinere qua christiani sumꝰ: testatꝰ ē aplus Paulꝰ.
Unde ipsas lectionē vobis legi voluimꝰ. Hoc dixit
aplus cū cōmendaret iusticiā q̄ ex fide est: aduersus
eos qui gloriant de iusticia q̄ est ex opibus: hoc ait:
Roma.4. Quid ḡ dicemꝰ inuenisse abraā patrē nostrū ſm car/
nē? Si enī abraā ex opibus iustificatꝰ est: habet glo/
riā: sed nō ad deū. Auertat ipse deus a nobis talē glo
1.Corī.1. riā: ⁊ illud potiꝰ audiamꝰ: Qui gloriał in dn̄o gliet.
Multi enī gloriant de opibus: ⁊ inuenis multos pa
ganos ꝓpterea nolle fieri christianos: q: q̄si sufficiūt
sibi bona: de vita sua. Bn̄ viuere opus est ait: Quid
mihi p̄cepturꝰ est christꝰ: vt bn̄ viuā? Iam bn̄ viuo:
qd mihi necessariꝰ ē christꝰ? Nullū homicidiū: nul/
lū furtū: nullā rapinā facio: res alienas nō ꝯcupisco:
nullo adulterio cōtaminor. Nā inueniał in vita mea
aliqd qḋ rep̄hendał: ⁊ q̄ rep̄henderit faciat christia/
nū. Habet gloriā. sed nō ad deū. Nō aūt sic pater nr̄
abraā. Hęc aūt sentētia apli: ad hoc vult intentionē
nostrā dirigere. Quia enī fatemur ⁊ ipsa ē fides nr̄a
de sancto patriarcha: q̄ placuit deo: vt dicamꝰ eū: et
nouerimꝰ ad deū hr̄e gloriā: ait aplus. Certe notū ē
nobis ⁊ manifestū: qm̄ abraā ad deum habet gloriā:
At si ex opibus iustificatꝰ est abraā: habet gloriā: ſ
nō ad deū. Ad deū aūt habet gloriā: nō ergo ex opi/
bus iustificatꝰ est. Si ḡ nō ex opibus iustificatꝰ est
C abraā: vn̄ iustificatꝰ est? Sequił ⁊ dicit vnde. Quid
Gen.15. enī scriptura dicit: id est vn̄ dicit scriptura iustifica/
Roma.4. tū abraā? Credidit aūt abraā deo: et reputatū est illi
Gal.3. ad iusticiā. Ergo ex fide iustificatꝰ est abraā. Iā qui
audit: nō ex opibus sed ex fide: obseruet illā voraginē:
de qua locutꝰ sū. Uidet ēnim q: ex fide nō ex opibꝰ
iustificatus est abraā: faciā ergo quicq̄d volo: q: ⁊ si
bona opera nō habuero: ⁊ tn̄ credidero in deū: de/
putabił mihi ad iusticiā. Si dixit ⁊ decreuit: lapsus
dimersus est. si adhuc cogitat ⁊ fluctuat: periclitał.
Scriptura autē dei veriusq; intellectus: non solū pe/
riclitantē a piculo liberat: sed ⁊ dimersum a ꝓfundo
eleuat. Respondeo ergo tanq̄ cōtra apostolū: ⁊ di/
co de ipso abraā: qḋ inuenimꝰ etiā in epistola alteriꝰ
apostoli: qui volebat corrigere homies: qui male in/
tellexerant istū apostolū. Iacobus enī in epl'a sua: Iacobi.2.
cōtra eos qui nolebāt bene opari de sola fide p̄sumē
tes: ipsius abraę opera cōmendauit: cuꝰ paulus fi/ Roma.4.
dem: Et nō sūt sibi aduersi apostoli. Dicit aūt opus
omnibꝰ notū: Abraā filiū suum īmolandū deo obtu Gen.15.
lit. Magnū opus: sed ex fide. Laudo supedificatio/
nem operis: sed video fidei fundamentū. Laudo fru
ctū boni operis: sed in fide agnosco radicē. Si enim
hoc p̄ter fidem rectā faceret abraā: nihil illi ꝓdesset
qualecūq; illud opus esset. Rursum si sic teneret fi/
dem abraā: vt cū ei deus imperaret offerre sibi imo/
landū filiū suum: diceret apud semetipsū: non facio:
⁊ tamē credo: q: me etiā cōtemnentē iussa sua liberat
deus: Fides sine opibus mortua esset: ⁊ tanq̄ radix Iacobi.2.
sine fructu sterilis atq; arida remaneret. Quid ergo?
Debemꝰ nulla opera p̄ponere fidei: id est vt ante fi/
dem quisq̄ dicał bene opatus? Ea enī ipsa opa quę
dicunł ante fidē: q̄uis videanł hominibꝰ laudabi/
lia: inania sūt: Ita mihi videnł esse vt magnę vires
⁊ cursus celerrimꝰ p̄ter viā. Nemo ḡ cōputet bona 2.sentē.dis.40:
opa sua ante fidem: vbi fides nō erat. bonū opus nō ca.1. et.42.ca.
erat. Bonū enī opus intentio facit: intentionē fides aliq̄ xp̄o qui.
dirigit. Non valde attendas quid homo faciat: sed
quid cū facit aspiciat: quo lacertos optimę guberna
tionis dirigat. Fac enī hominē optime gubernare not
nauim: ⁊ ꝑdidisse quo tendit: quid valet q: antēnam
optime tenet: optime mouet: dat prorā fluctibus: ca
uet ne latera infligant: tantis est viribꝰ vt detorq̄at
nauim q̄ velit: atq; vn̄ velit: ⁊ dicał ei vsq; quo is: et
dicat nescio: aut nō dicat nescio: ſ dicat ad illū portū
eo. nec ducat i portū: sed in saxa festinet? Nōne iste
quāto sibi videł in naui gubernāda agilior ⁊ effica/
cior: tanto piculosiꝰ eā sic gubernat vt ad naufragiū
ꝓperando ꝑducat? Talis ē ⁊ qui optime currit p̄ter
viam. Nōne ergo erat melius ⁊ tolerabiliꝰ: vt esset
gubernator ille aliquāto inualidior: vt cum labore ⁊
aliqua difficultate gubernacula regeret: ⁊ tn̄ rectum
debitūq; cursum teneret: rursumq; ille pigrius etiā ⁊
imbecillius: tamē viam ambularet: q̄ p̄ter viā forti/
ter curreret? Optimꝰ ḡ ille qui ⁊ viā tenet ⁊ bene ibi
ambulat. †Sequētł aūt spei: †q̄ ⁊ si aliquātulū clau Al. †Uideł etiā
dicat: nō oīno errat aut remanet: sed progredił et si benus.
paulatim. Fortasse enī bn̄ sperandū est eū quo ten/ Roma.4.
dit etiā tardius ꝑuenturū. Ergo fratres ex fide iusti/
ficatus est abraā: sed si fidem opera non p̄cesserunt:
tamē secuta sunt. Nūquid enī fides tua sterilis erit?
Si sterilis nō es: sterilis nō est ipsa. Aliq̄d mali cre/
didisti: ⁊ igne malicię tuę radicē tuę fidei ꝯcremasti:
Tene ergo fidē opaturus. Sed dicis: Non hoc ait D
aplus Paulus: imo hoc ait Paulus aplus: Fides Gal.5.
inquit q̄ ꝑ dilectionē opał: Et alio loco. Plenitudo Roma.13.
ḡ legis charitas. Et alio loco: Oīs enī lex in vno ser/ Gal.5.
mone ipleł: eo q scriptū ē: Diliges ꝓximū tuū tanq̄
te ip̄m. Uide si nō vult te opari q̄ dicit: Non adulte/ Roma.13.
rabis: non homicidiū facies: non cōcupisces: ⁊ si qḋ
est aliud mandatū in hoc sermone recapitulał. Dili/
ges ꝓximū tuum tanq̄ teipsum. Dilectio ꝓximi ma
lum: nō operał: plenitudo autē legis: charitas. Nū/
quid charitas permittit aliquid mali te facere ei quē

diligis: Sed forte tantũmodo mali nihil facis: non etiã aliqd boni. Ergo nec charitas ꝑmittit te nõ pręstare ɋcqd potes ei quẽ diligis. Nõne illa est charitas q̃ orat etiã ꝓ inimicis: Ergo deserit amicũ: q̃ bñ [illegible] [illegible] [illegible] dilectio vacare nõ põt. Quid em̃ de q̃cq̃ hoĩe: etiã male opat: nisi amor: Da mihi vacãtẽ amorẽ ꝛ nihil operantẽ: Flagitia: adulteria: facinora: homicidia: luxurias [illegible] [illegible] Nõ vob dr̃: nihil ametis. Absit. Pigri: mortui: detestãdi: miseri eritis: si nihil ametis. Amate: ſ qd ametis videte. Amor dei: amor ꝓximi charitas dicitur. [illegible] Cupiditas [illegible] [illegible] [illegible] bona conscientia: Quemodo mala conscientia tota in desperatione est: sic bona conscientia tota in spe:

j Cor. xiij. Et erunt tria hęc de quib' dicit Apostolus: Fides: spes: charitas. Et alio loco ipsa tria: sed pro spe bonam conscientiam posuit: Finis em̃ precepti est. dicit.

j Timoth. j. Quid est finis pcepti: Quo pficiunt pcepta non q̃ cõsumunt. Aliter em̃ dicim': finit' est cib': alr̃ dicimus [illegible] [illegible] [illegible] charitas de corde puro ꝛ ɔsciẽtia bona: ꝛ fide nõ ficta. Pro spe ɔsciẽtiam posuit. Ille em̃ sperat q̃ bonã ɔsciẽtiam gerit. Quẽ vero pũgit mala ɔsciẽtia retrahit se a spe: ꝛ nõ sibi sperat nisi damnationẽ. Ut ẽ speret regnũ: habeat bonã ɔsciẽtiam: et vt habeat bonam conscientiam: credat ꝛ operetur: quia qd credat fidei est: qd opat charitatis est. Illo ẽ loco a fide cepit

j Cor. xiij. Aplŝ: Fides spes charitas. Alio loco ab ipsa charitate cepit: Charitas de corde puro: ꝛ ɔsciẽtia bona: et

j Timoth. j. fide nõ ficta. Modo nos a medio cepim' ab ipsa cõsciẽtia ꝛ spe. Qui vult igĩ hĩc bonã spem. habeat bonã ɔsciẽtiã. Ut aũt habeat bonã ɔsciam credat ꝛ opet. A medio Itinus ad initiũ ꝛ finẽ: credat ꝛ opet. Qd credat fidei est. qd opat charitatis est. Quõ ergo

Roma. iij. dicit aplŝ iustificari hoĩem. sine opibus et fide: cũ

Gal. v. alio loco dicat: fides q̃ ꝑ dilectionẽ opat: Non ẽ iacobũ aplm̃ paulo ſ ipm̃ paulũ ipsi paulo oppõam'

Iaco. ij. ꝛ dicam' ei: At nos q̃damnẽ pmittĩ ipune peccare:

Gen. xv. cũ dicis: Credidit abraã deo: ꝛ reputatũ ẽ illi ad iu-

Roma. iiij. sticiã: arbitramur iustificari hoiem ꝑ fidẽ sine operi

Roma iij. bus. Sed adhuc dicis: Fides q̃ ꝑ dilectionẽ opat:

Gal. v. Quõ hac q̃a secur' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Certe fidẽ mihi hic sine opibus vis cõmẽdare opus aũt fidei dilectio est: quia dilectio vacare nõ põt: nisi ꝛ mali nihil opet: ꝛ qcqd põt boni opet. Quid em̃ facit di-

Ps. xxxvij. lectio: Declina a malo ꝛ fac bonũ. Hãc ergo fidem sine operibus cõmendas. ꝛ alio loco dicis: Et si fi-

j Cor. xiij. dẽ habeã: ita vt montes trãsferam: charitatẽ aũt nõ habeam: nihil mihi prodest. Ergo si nihil prodest fides sine charitate: charitas autem vbi fuerit necesse est vt opet: fides ipsa ꝑ dilectionẽ opat. Quõ ẽ iusti-

Gal. v.
Roma. iij.

ficabit hõ: ꝑ fidẽ sine opib': Respondit ipse aplŝ: Propterea [illegible] mere videreť: ꝛ merito opez tuoz te accepisse fidei grãm. Noli ẽ ꝑsumere de opib' ante fidẽ: Noueris qz peccatorẽ te fides inuenit: ꝛ si te fides data fecit iustum [illegible] [illegible] Si iustificat impi': et impio fit iustus: si ex ipio iustus fit: quę sunt opa impioz: Iactet etiã impi' opa sua ꝛ dicat: Do paupib': nihil alicui aufero: nõ vxorem alienã ɔcupisco: non quẽq̃ occido: nulli fraudẽ facio: depositũ apud me nullo teste represento. Hęc oĩa dicat: Quero vtrũ pi' sit an impi': Et quõ sum impi' [illegible] seruierũt creaturę poti' q̃ creatori: q̃ est bñdict' in secula. Ecce mõ es impi'. Quid si de his oĩbus bonis opib' aut illud speras qd sperandũ est: ſ nõ ab illo a q̃ sperandũ est: aut d' speras qd sperandũ non est: etiã ab illo a q̃ eterna vita speranda est: Pro bonis opib' sperasti terrenã q̃ndã felicitatẽ: impi' es: Nõ ẽ ista merces fidei. Chara res est fides: vilia addidisti. Impi' ẽ es: ꝛ nĩlla sũt ista opa tua. Moueas licet in bonis operib' lacertos: ꝛ videaris nauim optime gubernare i sua festinas. Quid si qd sperandũ est speras: id est vitã eternã: ſ nõ a dño deo ꝑ iesum christũ ꝑ quẽ solum dat vita eterna. ſ putas te ad vitã eťnam posse ꝑuenire ꝑ militiã celi: ꝑ solẽ ꝛ lunam: ꝑ ptãtes aeris: ꝛ maris: ꝛ terrę: ꝛ syderũ: ipi' es [illegible] bona opa tua esse opa bona. Nã nec bona illa appellauerim. q̃ diu nõ de radice bona pcedũt. Quid est h: Aut vitã tẽporalẽ ab eterno deo speras: aut vitam eternã a demonib' speras: In quãlibet partẽ impi' es: corrige fidẽ: dirige fidẽ: dirige viã: ꝛ si habes bonos pedes: ambula tã secur': curre viã tenes. Quãto meli' cucurreris: tãto facili' ꝑuenies. Qz forte claudicas aliquantũ: saltẽ a via noli recedere: ꝛ si tardi' ꝑuenitur' es: noli remanere: noli retro cõuerti: noli deuiare: Quid ẽ: Qui sunt bti: Non in quibus nõ inuenerit de' peccatũ: Nã in oĩbus inuenit. Omnes em̃ peccauerũt: ꝛ egent gloria dei. Si ẽ in oib' pctã inueniunt: remanet vt nõ sint bti. nisi quoz remissa sunt pctã. Hoc ẽ aplŝ sic cõmẽdauit. Credidit abraã deo: ꝛ reputatũ est ei ad iusticiã. Ei aũt q̃ opatur: id est de opibus ꝑsumit: ꝛ eoz merito sibi dicit datã esse grãm fidei: merces nõ imputat scd̃m grãm. ſ scd̃m debitum. Quid est hoc nisi q' merces nr̃a gratia vocatur: Si gratia est: gratis datur. Quid est gratis datur: Gratis constat. Nihil boni fecisti et datur tibi remissio peccatorum. Attendunt opa tua: ꝛ inueniunt oĩa mala. Si qd debet istis opib' deus redderet: vtiq̃ dãnaret. Stipendium em̃ pcti mors. Malis opib' q̃d debet nisi dãnatio: Bonis quid debet: Regnũ celoz. Tu aũt i malis opib' inuentus es: si reddat tibi qd debet puniẽdus es. Quid ẽ facit: Nõ tibi de' reddit debitã pœnã. ſ donat indebitam grãm. Debebat vindictã: dat indulgẽtiã. Incipis ẽ esse i fide ꝑ indulgẽtiã. Iam f deo illa assumpta spe ꝛ dilectiõe icipit bene opari. Sz nec tũc glorieris et extollas te [illegible] [illegible] [illegible]

operatur merces nõ imputatur scḋm gr̃am: s scḋm debi-
tum. Si vis esse alien⁹ a gr̃a: iacta merita tua. Ille
Ro.4. aũt videt qḋ sit in te: ⁊ nouit qḋ cui debeat. Ei vero
q̃ nõ operatur qḋ: Ecce pone aliquẽ impiũ peccatorẽ: non
operatur: qḋ aũt credit: Credidit aũt in eũ qui iustificat
impiũ. Ex eo enĩ q̃ nõ operatur bñ: impi⁹ ẽ. Et si bona
videatur facere: tñ q̃ facit sine fide: nec bona vocanda
Ps.31. sũt. Credenti aũt in eũ q̃ iustificat impiũ: deputatur fi-
Ro.4. des ei⁹ ad iusticiã: sicut ⁊ dauid dicit: beatitudinẽ ho-
minis: cui de⁹ accepto fert iusticiã sine operibus. Iu-
sticiã quã? Fidei: quã bona opa nõ precesserũt: quaz
bona opa psequũtur. Intendite ẽ vos: aliquã male
intelligẽdo pnciatis vos in illã voraginẽ ipune pec-
candi: ⁊ ego liber sũ. sic ipse Apls ab oibus male in-
telligẽtib⁹ liber fuit. Liberatur enĩ male intellexerunt:
ne bona opa sequerentur: Nolite esse de nũero taliuz
fratres. Dicitur in quodã psalmo: de quodã hoie tali:
Ps.35. id est õ tali genere: q̃si de vno: Noluit inq̃t intellige-
re vt bñ ageret. Nõ dictũ est: nõ potuit intelligere.
Vos ẽ oportet vt velitis itelligere vt bñ agati. In-
tellect⁹ enĩ vob̃ nõ deerit manifestus: Quis est ma-
nifestus intellect⁹? Nemo iacet bona opa sua ante
fidẽ: nemo sit piger i bonis opib⁹ accepta fide. Dat
de⁹ ẽ indulgentiã oib⁹ ipiis: ⁊ eos iustificat ex fide.

Titul⁹ psalmi est: Ipsi dauid intelligentia.

R i Psi dauid intelligentia: qua intelligitur nõ me-
ritis operum: sed gratia dei hominez liberari:
confitentem peccata sua.

Expositio prima psalmi.

Ro.4. b Beati quorũ remisse sũt iniquitates:
⁊ quorũ tecta sunt peccata. Et quorũ
peccata in obliuionẽ ducta sũt. Beat⁹ vir
cui nõ imputauit dñs peccatũ: nec est in ore
eius dolus. Nec in ore suo habet ostentationẽ iu-
sticie: cũ psciẽtia ei⁹ pctis plena ẽ. Qm̃ tacui inue-
Ro.10. terauerũt ossa mea. Qm̃ nõ ptuli ore pfessionẽ
ad salutẽ: ois firmitas mea in infirmitate consenuit.
†Acclamãdo me tota die. Cũ essem impi⁹ at-
q̃ blasphem⁹: clamãdo ptra deũ q̃si defendẽs: ⁊ ac-
cusans pctã mea. Qm̃ die ac nocte grauata ẽ
sup me man⁹ tua. Qm̃ ptinua afflictiõe flagello-
rũ tuoꝝ: Cõuersus sũ in erũna mea dũ† cõfi-
geretur spina. Miser fact⁹ sũ cognoscendo mise-
riã meã: cõpunctus mala psciã. †Peccatũ meũ †co-
gnoui: ⁊ iusticiã meã nõ †operui: Id ẽ iniu-
sticiã meã ñ occultaui. Dixi† pnũciabo aduer-
sũ me †iniusticias meas dño. Dixi: pnũcia-
bo: nõ aduersũ deũ: sicut in clamore impietatis q̃n-
do tacui sed aduersũ me iniusticiã meã dño. Et tu
remisisti impietatẽ †cordis mei. Audiens vo-
cẽ pfessiõis in corde anteq̃ voce pferret. Pro hac
orabit ad te ois sanct⁹ i tpe oportuno. Pro
hac ipietate cordis: ad te orabit ois sanct⁹. Nõ enĩ
meritis suis: s oportunitate tpis: h est i aduẽtu ei⁹:
q̃ nos a pctis redemit. Veruntñ i diluuio aq̃z
multarũ: ad eũ nõ †appropinq̃bunt. Verũ
tamẽ nemo arbitretur cũ repente finis venerit: sicut i
1.Pet.3. dieb⁹ noe remanere pfessiõis locũ: p quã ppinquet
ad deũ. Tu †mihi es refugiũ a †pssura q̃ cir-
cũdedit me. Tu es refugiũ a pssura pctõꝝ q̃ cir-
cũdedit cor meũ. Exultatio mea †redime me a
circũdãtib⁹ me. In te mihi ẽ gaudiũ: redime me
ab ea tristicia: quã mihi pctã mea faciũt. Intelle-

ctũ dabo tibi: ⁊ †statuã in via hac q̃ gradie- Al.†instruam.
ris. Intellectũ dabo tibi post pfessionẽ vt nõ rece-
das a via q̃ igrediens: ne tue ptãtis eẽ velis. †Ob- Al.†firmabo.
firmabo sup te oculos meos. Ita sup te faciã Theb.6.
firmã dilectionẽ meã. Nolite †esse sicut equus Al.†fieri.
⁊ mul⁹: quibus nõ ẽ intellectus. Iõ se rege-
re volũt. In †freno ⁊ chamo maxillas eoꝝ Al.†chamo ⁊
pstringe: Ergo facillis de⁹: qḋ fit equo ⁊ mulo: vt freno.
pgnis eos cogas ferre regimẽ tuũ. Qui nõ †ppi- Al.†approxi-
quãt ad te. Multũ flagellatur: q̃ nõ pfitẽs deo pec- mant.
cata sua: seipm̃ sibi rectorẽ esse vult. Multa flagel-
la pctõris: sperantẽ aũt in dño misericor-
dia circũdabit. Qui aũt spat in dño ⁊ ei se s͛dit
regendũ: misericordia circũdabit. Letamini i do-
mino ⁊ exultate iusti. Letamini in dño ⁊ exulta-
te iusti: nõ in vob: s in dño. Et gloriamini oẽs
recti corde. Et in eo gloriamini oẽs q̃ itellexistis
rectũ esse illi subdi: vt ceteris preferamini.

Expositio secũda eiusdẽ psalmi.

A b Beati quorũ remisse sũt iniq̃tates: ⁊
quorũ tecta sũt pctã. Beat⁹ vir cui
nõ imputauit dñs pctũ: nec ẽi ore
eius dolus. Iã psalm⁹ incipit: ⁊ incipit itellect⁹.
Intellect⁹ ẽ vel intelligẽtia ipa ẽ: vt noueris nec ia-
ctare te debere de meritis tuis: nec psumere de ipu-
nitate pcti. Psalmi enĩ titul⁹ ita est. Huic dauid
intellectus. Intelligẽtia vocatur psalm⁹ iste. Pri-
ma ẽ intelligẽtia: vt te noueris pctõrẽ: Cõseq̃ns in- Gal.5.
telligẽtia est: vt cũ ex fide p dilectionẽ bñ ceperis opa-
ri: ne h viri⁹ tuis: s gratie dei deputaueris. Ita nõ
erit dol⁹ in corde tuo: h est in ore interiore tuo. Nec
aliud in labiis habebis: aliud in cogitatiõe. Nõ eris
de illis phariseis de q̃bus dictũ ẽ: Similes estis mo- Matth.23
numẽtis dealbatis: a foris quidẽ apparetis hoib⁹ iu-
sti: intus aũt pleni estis dolo ⁊ iniq̃tate. Qui ẽ cũ sit
iniqu⁹ iustũ se ptẽdit: nõne dolosus ẽ? Nõne ille na-
thanael ẽ õ q̃ dñs dicit: Ecce vere israelita in q̃ dol⁹ Joh.1.
nõ est. Vñ aũt in illo nathanaele dol⁹ nõ erat? Cuz
eẽs inq̃t sb arbore fici vide te. Sub arbore fici erat:
sb pditiõe carnis erat. Si sub pditiõe carnis erat: q̃
ipietate pparentis tenebatur. Sub illa arbore fici erat
in q̃ gemit dauid i alio psalmo: Ecce enĩ in iniq̃tate Ps.50.
pcept⁹ sũ. Sz vidit eũ ille q̃ venit cũ gr̃a. Quid ẽ: vi-
dit euz? Misertus est ei⁹. Ergo hoiem sine dolo sic
cõmẽdat: vt gratiã suã in illo cõmẽdet. Cũ eẽs sub
arbore fici vidi te. Vidi te: qḋ magnũ est nisi intelli- Joh.1.
gas aliq̃ mõ dictũ? Quid magnũ est videre hoiem
sub arbore fici? Si nõ vidisset sub ista ficu gen⁹ hu-
manũ christus: aut arescerem⁹ oino: aut quõ phari-
sei: in q̃bus dolus erat: id est iustificabãt se verbis:
factis aũt mali erãt: folia sola inuenirentur in nob: nõ
fruct⁹. Nã talẽ arborẽ fici qñ vidit christus: maledi- Matth.21.
xit ⁊ aruit. Vidit inq̃t sola folia: id est sola verba abs-
q̃ fructu: arescat inq̃t vt nec folia habeat. Ut qḋ et
verba tollit? Arbor arida enĩ nec folia põt habere.
Sic ẽ erãt iudei: pharisei arbor illa erãt: verba ha-
bebãt: facta nõ habebãt: Ex sentẽtia dñi ariditatem
meruerũt. Videat ẽ nos christus sub arbore fici: vi- Joh.1.
deat in carne nr̃a etiã fructũ boni opis: ne ei⁹ male-
dictiõe arescam⁹. Et q̃ totũ gr̃e ei⁹ imputatur: nõ me-
ritis nostris: Beati quorũ remisse sũt iniq̃tates: ⁊ quorũ
tecta sũt pctã: nõ in q̃bus nõ sunt inuẽta peccata: sz
quorũ tecta sũt peccata. Cooperta sũt pctã. ⁊ tecta sũt: 4.sen.dis.18. Sed queritur.

f

[illegible] sunt. [illegible] peccata [illegible] noluit aduertere: si noluit aduertere: noluit animaduertere: si noluit animaduertere: noluit punire: noluit agnoscere: [illegible] Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata. [illegible] Tecta [illegible] Ut nō videret. [illegible] hoc est [illegible] videre [illegible] punire [illegible]

Ps. 50. Auerte faciē tuā a peccatis meis: [illegible] vt te videat: Quō te videat: Quō nathanelē: Cū
Jo. 1. [illegible] oculos misericordie dei: Nec est in ore eius dolus. [illegible] peccata [illegible] defensione peccatoꝝ suoꝝ iactātes merita sua: nō videntes iniquitates suas: tanto plus robur [illegible] [illegible] est.
2. Cor. 12. [illegible] gratia mea. [illegible] gratia mea. [illegible]
C [illegible] sumēs de se: et iactās merita sua: qualiacunqꝫ illa sint: [illegible]
Luc. 18. [illegible] teri hoīes. Attēdite fratres mei: q̄le gen⁹ supbie cōmendet deus. Uere q̄le pōt sbintrare iusto hoī: q̄le pōt sumpe [illegible] Ergo [illegible]
1. Cor. 4. qd habebat. Quid eīn habes qd non accepisti. [illegible]
Luc. 18. [illegible] publicanus iste. [illegible] attendite fratres [illegible] dñs: euāgelista [illegible] dixisset: putas veniens filius hoīs inueniet fidē in terra: [illegible] totū mundū [illegible]
Luc. 18. toto mūdo [illegible] vbi ait dñs: Putas veniens filius hoīs inueniet fidē in terra [illegible]
Luc. 18. [illegible] Duo [illegible] publican⁹ venerunt in templū orare: [illegible] Pharisëus [illegible] Gratias tibi ago. Sed vñ [illegible] In ipsis verbis. Quō: Phariseus inqt ille [illegible] Publican⁹ inqt de longinq̄ stabat: [illegible] ad illū de longinquo nō stabat. Quare [illegible] de longinq̄ nō stabat: [illegible]
Ps. 33. bat: Quia alio loco dr. Prope ē dñs his q̄ obtriuerūt cor. Uidete si publican⁹ iste obtriuerat cor: [illegible] videbimus [illegible] dñs his q̄ obtriuerunt cor. Pu
Luc. 18. blican⁹ autē de longinq̄ stabat: et neqꝫ volebat ad celū oculos suos leuare: [illegible] pect⁹ suū. [illegible] pectoris [illegible] Deus [illegible] mihi peccatori. Et [illegible] sententia dñi: Amē dico vobis [illegible] de tēplo publican⁹ ille magis q̄ ille phariseus. Quare: [illegible] Nō sū sicut publican⁹ iste. nō sū sicut ceteri homines iniusti, raptores, adulteri: Jeiuno bis in sab

bato: decimas do oīm q̄ possideo. Ille nō audet ad celū leuare oculos suos. [illegible] ille phariseus. Quare: [illegible] nobis iustitiā tuā. [illegible] Quia oīs q̄ se exaltat. humiliabit. et q̄ se humiliat. exaltabit. [illegible] nō ausū fuisse oculos ad celū leuare publicanū. Quare celū non attēdebat: Quia se attēdebat. Se attēdebat vt pmo sibi displiceret; et sic deo placeret. Tu aūt iactas te erecta ceruice es. [illegible] Nō vis ad te attēdere: ego attēdo: [illegible] nō attendā. Tu attende. Ideo publican⁹ nō audebat oculos ad celū leuare: [illegible] sua puniebat: Ipse sibi iudex erat vt ille [illegible] Ipse puniebat vt ille liberaret: Ipse accusabat et ille [illegible] [illegible] publican⁹ ille magis q̄ ille phariseus [illegible] se humiliat [illegible] Auerte oculos tuos a peccatis meis. [illegible] agnosco. Ita p fratres mei: erat et pharise⁹ ille pctōr. Nō eīn q̄ dicebat: nō sū sicut ceteri hoīes iniusti, raptores, adulteri: neqꝫ q̄ ieiunabat bis i sabbato: neqꝫ q̄ decimas dabat: nō erat pctōr. Qō si nullis peccatis eēt: ipsa supbia grande crimen erat: et tñ ecce illa oīa dicebat. Quis [illegible] mundū se esse a peccatis: Habebat [illegible] ille pctā [illegible] videbat vulnera tegebat. Deus [illegible] noli tu. [illegible] [illegible] tegat. Sub tegmine medici sanat vuln⁹: sub tegmine vulnerati celat vuln⁹: Cui celas: Qui nouit omnia. Itaqꝫ hic fratres videte qd dicit. Qm̄ tacui inueterauerūt ossa mea acclamando tota die. Quid ē h: Quasi [illegible] videt. qm̄ tacui inueterauerūt ossa mea acclamādo. Si acclamādo: quō tacuit: Tacuit q̄dā [illegible] Tacuit vñ pficeret [illegible] Tacuit pfessionē: clamauit merita sua. Tacuit ei dixit: nō sū pfess⁹: Ibi oportebat vt loq̄ret [illegible] merita sua: clamaret pctā sua. [illegible] aūt puerse tacuit peccata sua: clamauit merita sua. Et qd illi [illegible] Inueterauerūt ossa ei⁹. Intendite q̄ si clamaret pctā sua: et taceret merita sua: i nouaretur ossa ei⁹: id est virtus ei⁹ esset robusta in dño: q̄ [illegible] Modo aūt q̄ in se voluit esse firmus: factus est infirm⁹: et inueterauerūt ossa ei⁹. [illegible] Qui eīn sūt noui nostis fratres: q̄ beati quoꝝ remisse sūt iniquitates: et quoꝝ tecta sūt peccata. [illegible] iniquitates: exaggerauit: defendit [illegible] merita sua. Ergo qm̄ tacuit a pfessione: inueterauerūt ossa ei⁹ acclamando tota die. Quid ē acclamādo tota die: Perseuerādo tota die in defensione pctōꝝ suoꝝ. Et tñ videte [illegible] agnoscit se. [illegible] placebit [illegible] agnoscit se. Modo audiemus [illegible] Beatus vir cui nō imputauit dñs peccatū: nec ē in ore eius dolus. Quoniā tacui inueterauerūt ossa

sã mea acclamando tota die. Quoniã die ac no
cte grauata est super me manus tua. Quid
est grauata est sup me manus tua? Magna res fra
tres. Respicite illaz sententiã rectã inter duos: pha
riseũ ⁊ publicanũ. Quid dictũ est de pharisco? Quĩ
Luc. 18. humiliabitur. Quid dicit de publicano? Quoniam
exaltabit. Quare illi humiliatur: quia exaltauit se.
Quare isti exaltat: qꝛ humiliauit se. Ergo vt exaltã
tem se humiliet deus: grauat super illũ manũ suaz.
Noluit humiliari ꝯfessione iniquitatis suę: humilia
tus est pondere manus dei. Quãdo ille ꝑferret ma
nũ grauẽ humiliantis: q̃ leuis fuit manus subleuã
tis: tã grauis manus humiliantis: vt in illo fortis et
in illo fortis. fortis ad illũ ꝓmendũ: fortis ad illũ si
leuandũ. Ergo: qm̃ die ac nocte grauata est sup me
manus tua. Conuersus sũ in erũna mea dũ cõ
figit spina. Ex ipsa aggrauatõe man⁹ tuę: et ipsa
humiliatõe ꝯuersus sũ in erũna mea: factus sũ mi
ser: confixa ẽ mihi spina: cõpuncta est ꝯsciẽtia mea.
Quid factũ est cũ cõfigeret spina: Datus est ei sen
sus doloris: inuenit infirmitatẽ suã. Et ille qui tacu
erat ꝯfessionẽ peccati sui vt clamando in defensionẽ
peccati sui inueterasceret virtus eius: id est ossa ei⁹
ꝯuerterent in vetustatẽ: modo quid fecit cõfixa spi
na? Peccatũ meũ cognoui. Ergo iam cogno
scit. Si ille cognoscit: ⁊ ille ignoscit. Audite quid se
quit. Videte si nõ ipse dicit: Peccatum meũ cogno
ui: Et iniusticiã meã nõ operui. Hoc iã dudũ
dicebã: noli operire tu: ⁊ operit deus. Beati quoꝝ re
missę sũt iniquitates: ⁊ quoꝝ tecta sũt peccata. Qui
tegunt peccata nudant: Iste aũt nudauit vt coope
riret. Iniquitatẽ meã nõ operui. Quid est nõ ope
rui? Iã dudũ tacuerã modo quid? Dixi. Quiddaz
contrariũ illi taciturnitati: dixi. Quid dixisti? Pro
E nũciabo aduersũ me iniusticias meas do
mino: ⁊ tu remisisti impietatẽ cordis mei.
Dixi. Quid dixisti? Nõ iaz ꝓnũciat: sed ꝓmittit se
4 se. dis. 17. hic ꝓnunciaturũ: ⁊ ille iã dimittit. Attẽdite fratres: ma
[...] Cõcor. 17 gna res: dixi ꝓnũciabo. Nõ dixit: pnunciaui: ⁊ tu
[...] 1. Q. i bona. dimisisti: Dixi ꝓnũciabo: ⁊ tu dimisisti: quia eo ipso
[...] epe. dis. j. ca. qđ dixit: ꝓnũciabo: ostẽdit qꝛ nondũ ꝓnũciauerat:
[...] ca. magna. s corde ꝓnũciauerat. Hoc ipm dicere pnunciabo:
[...] 3 alud. ꝓnũciare est: idõ ⁊ tu remisisti impietatẽ cordis mei
Cõfessio xpo mea ad os nondũ venerat. Dixerã em̃
ꝓnũciabo aduersũ me: verũtamẽ de⁹ audiuit vocẽ
cordis mei. Vox mea in ore nondũ erat: sed auris dei
iã in corde erat. Tu remisisti impietatẽ cordis mei:
qꝛ dixi ꝓnũciabo ⁊ nõ sufficerat. Nõ dixit: ꝓnũcia
bo iniusticiã meã dño: nõ sine causa dixit: pnuncia
bo aduersũ me: ⁊ hoc interest. Multi em̃ ꝓnũciant
iniqtatẽ suã: s aduersus ipm dñm deũ: qñ inueniunt
in pctis suis dicũt: de⁹ h voluit. Si em̃ homo dicat
nõ feci: aut h factũ qđ arguitis nõ est pctm̃: nõ ꝓnũ
ciat nec aduersũ se: nec aduersus deũ. Si dicat: ꝑ
sus feci ⁊ peccatũ est: s deus hoc voluit: qđ ego feci:
h est ꝓnũciare aduersus deũ. Forte dicatis: nemo
hoc dicit. Quis est q dicat: de⁹ h voluit. Multi ⁊ h
dicũt. Sed ⁊ qui hoc nõ dicũt: ⁊ aliud dicunt qđ di
cũt? Fatũ mihi fecit: stellę me fecerũt. Ita iaz p cir
cuitũ ad deũ volũt ꝑuenire. Per circuitũ volũt ꝑ
uenire ad deũ accusandũ: q nolũt de cõpendio veni
re ad deũ placandũ ⁊ dicũt: Fatũ mihi fecit. Quid
ẽ fatũ? Stellę me fecerũt: Quid sũt stellę? Certe istę
q̃ in cęlo ꝯspicim⁹. Et qs eas fecit? Deus: Quis eas
ordinauit? De⁹. Ergo vides qđ voluisti dicere: de⁹
fecit vt peccarẽ. Ita ille iniustus: tu iustus: qꝛ nisi il
le fecisset: tu nõ peccasses. Tolle istas excusationes
in peccatis: memẽto illius psalmi: Ne declines cor Ps. 140.
meũ in verba maligna ad excusandas excusationes
in pctis cũ hoibus opantibus iniqtatẽ. Ad hęc em̃
magni viri sũt q ꝓtendũt peccata sua: magni sunt ⁊
q numerãt sidera ⁊ cõputãt stellas ⁊ tpa: ⁊ dicũt qs
qñ vel peccet vel bñ viuat: ⁊ qñ mars faciat homici
diũ: ⁊ venus adulteriũ. Magni docti viri ⁊ electi vi
dent in hoc seculo. Sed quid ait in psalmo: Ne de
clines cor meũ in verba mala cũ hoibus opantibus
iniqtatẽ: ⁊ nõ cõmunicabo cũ electis eoꝝ: Dicant il
li electos ⁊ doctos numeratores siderũ: dicãt illi sa
pientes eos qui quasi digerũt in dictis facta huma
na: ⁊ describũt de stellis mores hũanos. Cuz libero
arbitrio me creauit deus: Si peccaui: ego peccaui:
vt non solũ ꝓnunciẽ iniqtatẽ meã dño: sed aduersũ
me: nõ aduersus eũ. Ego dixi domĩe miserere mei: Ps. 40.
Clamat ęger ad medicũ. Ego dixi: Quare ego di
xi? Sufficeret dixi. Sed dictũ est ego dixi: ego dixi
nõ fatũ: nõ fortuna: nõ diabolus: qꝛ nec ipse cogit: s
ego ꝑsuadenti ꝯsensi. Ego dixi dñe miserere mei: sa
na aĩaz meã qꝛ peccaui tibi. Sic ⁊ hic statuit ⁊ ꝓpo
suit: dixi ꝓnũciabo aduersũ me iniqtatẽ meã dño: ⁊
tu remisisti ipietatẽ cordis mei. Pro hac orabit
ad te oĩs sanct⁹: in tpe oportuno. Quo tpe? G
Pro hac. Pro q hac? Pro impietate. Pro q? Pro
ipsa venia pctoꝝ. Pro hac orabit ad te oĩs sãct⁹ i tẽ
pore oportuno. Inde orabit ad te oĩs sanct⁹: qꝛ di
misisti pctã. Nã si nõ dimitteres peccata: non esset
sanctus qui ad te oraret. Pro hac orabit ad te omĩs
sanct⁹ in tpe oportuno: qñ manifestabit nouũ testa
mentũ: quãdo manifestabit gratia christi qđ est tps
oportunũ. Cũ autẽ venit plenitudo tpis: misit de⁹ Gal. 4.
filiũ suũ: factũ ex muliere: id est ex femina. Indiscre
te em̃ vocabãt h antiq: factũ sub lege: vt eos q sb le
ge erãt redimeret. Vñ redimeret? A diabolo: a ꝑdi
tiõe: a peccatis suis: ab eo cui se vendiderãt. Vt eos
qui sub lege erãt: redimeret. Sub lege em̃ erãt quia
ꝓmebat eos lex: ꝯditio eos ꝓmebat: cõuincendo de
reatu nõ saluãdo: ⁊ mala ꝓhibebat. Sz qꝛ illi vires
nõ habebãt p seipos iustificãdi se: clamãdũ erat ad il
lũ: quõ clamabat q capt⁹ ducebat sb lege pcti: miser Ro. 7.
ego hõ qs me liberabit de corpe mortis hui⁹? Erãt
omẽs hoies sub lege: nõ in lege: iã illa deꝓmente: il
la de reatu ꝯuincẽte. Demõstrauit em̃ pctm̃ lex. Il
la fixit spinã: illa fec cor ꝯpũgi. Ipa admonuit vt reũ
se qsq cognosceret: ⁊ p venia clamaret ad deũ. Pro
hac orabit ad te oĩs sanct⁹ in tpe oportuno. Ergo di
cebã de tpe oportuno: cũ venit plenitudo tpis: misit Gal. 4.
de⁹ filiũ suũ. Itẽ dicit Apls: Tpe acceptabili ⁊ pla 2. Cor. 6
cito exaudiui te: ⁊ in die salutis adiuui te. Et qꝛ h de
oĩbus christianis ꝓdictũ erat a ꝓpheta: subiecit Apls:
Ecce nũc tps acceptabile: ecce nũc dies salut. Pro
hac orabit ad te omĩs sanct⁹ in tpe oportuno. Ve
rũtamẽ in diluuio aquarũ multaꝝ: ad euz H
nõ approximabũt. Ad eũ. Ad quẽ? Ad deũ. So
let ei ꝑsõa mutari: quõ est? Dñi ẽ sal⁹: ⁊ sup ppl'm tuũ Ps. 3.
bñdictio tua. Nõ dixit: dñi est sal⁹: ⁊ super ppl'm ei⁹
bñdictio ei⁹: Dñe tua est sal⁹: ⁊ sup ppl'm tuũ be
nedictio tua. Sz cũ inciperet. dñi est sal⁹: nõ ad illũ: s

de illo dicedo: ibi pueritia est ad illu z au. Et sup z in tuu benedictio tua. Sic z hic cu audis p'mo ad te: z inde ad deu: ne putes aliu ee. Pro hac orabit ad te ois sanct' in tpe oportuno. Veruntame in diluuio aquaz multaz: ad eu no appropinqbut. Quid est in diluuio aqz multaz? Qui natat i diluuio aquaru multaru no appropinquat ad deu. Quid e diluuiu aqz multaz? Multiplicitas variaz doctrinaz. Intendite fratres: Multe aque sut varie doctrine. Dei vna est: no sut multe aque: s vna aqua: siue sacramenti baptismi, siue doctrine salutaris. De ipa doctrina q irrigamur p spiritusanctu dicit: Bibe aquam de tuis vasis z de puteoz tuoz fontib'. Ad hos fontes no accedut impij: sed credentes i eu q iustificat impiu: ia iustificati accedunt. Vne aque multe doctrine inquinant aias hoim: qd paulo ante dicebas. Alia doctrina est: fatu mihi fecit: alia doctrina casus mihi fecit: fortuna fecit: Si casib' regunt hoies: nulla puidentia aliqd gerit. z ipa doctrina est. Alia' dicit. Est gens tenebraz qtraria q rebellauit aduersus deu: ipa fecit peccare hoies. In hoc diluuio aquaz multaruz ad deu no appropinqbut. Que est illa aqua? Illa vera q manat de intimo fonte pure vene veritatis. Que illa aqua est fratres: nisi q docet dicere dno: Que e illa aqua nisi q docet bonu est pfiteri dno. Que est illa aqua: nisi q docet hanc voce: Dixi pronunciabo aduersu me iniusticia mea dno. Et ego dixi dne miserere mei: sana aiam mea: qm peccaui tibi. Hec aq pfessiois pctoz: hec aqua humiliatiois cordis: hec aqua vite salutaris: abijcietis se: nihil de se psumentis: nihil sue potetie sup be tribuentis. Hec aqua in nullis alienigenaru libris est: no in epicurijs: no in stoicis: no in manicheis: no in platonicis. Vbicuqz etia inueniunt optima pcepta moz z disciplinę: humilitas tn ista no inuenit. Via humilitatis hui' aliude h manat: a christo venit. Hec via ab illo e q cu esset altus: humilis venit. Quid em aliud docuit humiliando se: factus obediens vsqz ad morte: morte aute crucis? Quid aliud docuit soluedo qd no debebat: vt nos a debito liberaret: Quid aliud docuit baptizatus q peccatu no fecit: crucifix' q reatu no habebat: Quid aliud docuit nisi hanc humilitate? No immerito ait: Ego su via z veritas z vita. In hac g humilitate appinquat ad deu. qz ppe e dns his q obtriuerut cor. In diluuio aut aquaz multaz extollentiu se aduersus deu z docentiu superbas impietates: ad deu no appropinqbut. Tu aut qd q etia iustificat' es inter medias illas aqs: Vndiqz fratres mei etiaz cu pfitemur peccata: pstrepunt circa nos aque ille diluuij: no sumus in illo diluuio: s circudamur ab ipo diluuio. Premunt nos: s no opprimut: vrget nos: s no demergut. Quid g tu facis qz in medio diluuio es: ambulas in hoc seculo? Non em no audis tales doctores: no audis tales superbos: aut no et verb cor u quotidianas patit in corde suo pscutiones. Quid g dicat iste ia iustificat' z psumens de deo: q circudat diluuio isto? Tu mihi es refugium a pssura q circudedit me. Refugiant illi vel ad deos suos: vel ad demones suos: vel ad vires suas: vel ad defensione peccatoz suoz: mihi in isto diluuio e no refugiu nisi tu a pssura q circudedit me. Exultatio mea a redime me. Si iam exultas: quid vis redimi? Exultatio mea redime me. Audio voce gaudetis exultatio mea: audio gemitu: redime me. Gaudes z gemis. Ita inqt z gaudeo z gemo. Gaudeo in spe gemo adhuc i re. Exultatio mea redime me. Spe gaudeteo ait Apl's. Ergo recte exultatio mea redime me. Vn redime me? Sequit. In tribulatioe patientes. Exultatio mea redime me. Ia iustificat' erat z Apls. Et qd ait? No solu inquit: s etia nos ipi primitias habetes spus: z ipi in nobiipis ingemiscimus. Vn redime me. Quia ipi in nobiipis ingemiscimus: adoptione expectates redeptione corporis nostri. Ecce g vn redime me: qz adhuc expectam' z nobis ingemiscetes redeptione corpis nostri. Vn g exultatio mea. Ibi seqt ide Apls z dicit: Spe em salui facti sum'. Spes aut q videt no est spes. Qd em videt qs: qd sperat? Si aut qd no videm' speramus: p patientia expectam': si speras: gaudes: si p patiam expectas: adhuc gemis. No em op' e patietia: vbi nihil mali ppetiert. Toleratia q dr patia q dr: sustinetia q dicit: longanimitas q dr: no e nisi in malis. Vbi pmeris: ibi angustia est. Ergo si p patientia expectam': adhuc dicim': Redime me a pssura q circudedit me: qz vo spe salui facti sumus: simul veru dicimus: exultatio mea redime me. Respondet. Intellectu tibi dabo. Iste est psalm' intelligentie. Intellectu dabo tibi. Et statuā te i via hac q gradieris. Quid est statuam te in via hac qua gradieris? Vt hereas ibi: et vt ab ea non aberres. Dabo intellectu vt cognoscas te semp z sp gaudeas i spe ad deu: donec ad illa patria puenias: vbi ia n spes. s res erit. Obfirmabo sup te oculos meos. No a te auferā oculos meos: quia z tu no auferes ab eo oclos tuos. Ia iustificat': ia post remissione peccatoz leua oculos tuos ad deu. Putruerat em cor tuu cu esset in terra. Cu hec audis: sursu cor erige ne putreat: Ergo z tu leua ia oculos tuos semp in deu: vt firmet sup te oculos suos. Sed qd times? Ne cu habeas oculos ad deu offendas: ne no respicias ante te: z forte incurras in laqueum: Noli timere. Ibi em sut oculi ipius quos ol firmat sup te. Nolite inquit solliciti ee. Et apl's petr': Ois sollicitudine vestra sup illu mittite: qz illi cura est de vobis. Ergo obfirmabo sup te oculos meos. Tu g oclos tuos in illu erige z timeb vt dimitte in laqueu incurras. Audi aliu psalmu: Oculi mei sp ad dnm. Et qsi diceret nuqd ag' de pedib' tuis: cu no an te atteudis: qm ipe inqt euellet de laqueo pedes meos. Firmabo sup te oclos meos. Postq pmisit huic z intellectu z ptectione sua: puertit se ad superbos defedetes pctā sua z odit nob qd sit intellect'. Nolite ee sicut equ' z mul': quibus no est intellect'. Equus z mulus erecta ceruice sut. No sut equus z mulus sicut ille bos q agnouit possessore suu: z asinus psepe dni sui. Nolite esse sicut equus z mulus: quibus no est intellectus. Quid em patiunt tales? In freno z chamo maxillas eoz pstringe: qui no appropinquant ad te. Equus z mul' vis esse: vis no habere sessore: constringet os tuu z maxille tue in freno z chamo. Ipm os tuu pstringet quo iactas merita tua: z taces peccata tua. Maxillas eoz pstringe: qui no appropinquat ad te humiliando se. Multa flagella peccatoru. Ne est minu si adhibito freno sequitur flagellu. Indomitu em aial ee cupiebat: domat freno z flagello. [illegible]

vtinā per domet. Verendū est eñ ne nimiū resisten
do indomitū relinqui mereat: ⁊ ire in suaz vagam li
centiā: vt dicat de illo: Prodiet tanq̄ ex adipe iniq
Ps. 72. tas eorū: sicut de illis: quibus modo sunt impunita
peccata. Ergo cū flagellatur: corrigatur: domet: q̄
⁊ iste sic se dixit edomitum: equū ⁊ mulā se dixerat:
quoniā tacuit. Sed vnde domitus est: Flagellis.
Cōuersus sum inquit in erūna mea: duz configeret
spina. Siue flagella dicas: siue stimulos dicas: do
mat deus iumentū cui insidet: quia iumēto expedit
vt insideat. Nō eñ defatigatus deus ambulādo pe
dibus: insedit iumento. Aut vero nō plenū mysteriū
Matth. 21. ē: qd asellus adductus ē dño. Popul⁹ mitis ⁊ man
suetus: portans bene dominū asellus est: ⁊ tēdit in
Ps. 24. hierusalē. Diriget eñ mites in iudicio: sicut dicit ali
us psalmus: Docebit mansuetos vias suas. Quos
mansuetos: Nō erigētes ceruices aduersus doma
torem suū: patientes flagella ⁊ frena: postea sic do
miti: vt sine flagello ambulent: ⁊ sine freno ⁊ chamo
viā teneāt. Si carueris isto sessore: tu cades: nō ille:
q̄ multa flagella pctōris: Sperantē autem in
dño misericordia circūdabit. Quomō ē re
fugiū a pressura: Quē pmo circūdat pssura: post
ea circūdat misericordia: quoniaz misericordiā da
Ps. 83 bit: qui legem dedit: legē in flagellis: misericordiam
in consolationibus. Sperantē autem in dño miseri
M cordia circūdabit. Ergo quid concludit: Letami
ni in dño ⁊ exultate iusti. O qui letamini in vo
bis: O impij: o superbi: qui letamini in vobis: iam
credentes in euz: qui iustificat impium: deputat fi
Ro. 4 des vestra ad iusticiam. Letamini in domino ⁊ ex
ultate iusti. Et exultate: subaudis in domino. Qua
re: Quia iam iusti. Unde iusti: Nō meritis vestris:
sed gratia illius. Unde iusti: Quia iustificati. Et
gloriamini oēs recti corde. Quid est recti
corde: Nō resistentes deo. Intendat ergo charitas
vestra: ⁊ intelligite rectū cor. Breuiter dico: sed ta
men maxime cōmendandū: deo aūt gratias: qd ī fi
ne est: inhereat sensibus vestris. Inter rectuz cor ⁊
prauū cor: hoc interest. Quisqs homo quicqd pati
tur p̄ter voluntatē afflictionis: meroris: laboris: hu
miliationis: nō tribuit nisi voluntati dei iuste: nō illi
dans insipientiā: qd quasi nesciat quid agat: q̄ talē
flagellat: ⁊ talibus parcit: ipe est rectus corde. Per
uersi aūt corde sunt ⁊ praui ⁊ distorti: qui oīa que
patiunt mala inique se pati dicūt: dantes illi iniqui
tatē: p cuius voluntatē patiuntur: aut quia nō ei au
dēt dare iniquitatē: auferūt ei gubernationē. Quia
ipe inquit: nō potest facere iniquū: iniquū autez est
vt ego patiar: ⁊ ille non patiat. Concedo eñ vt sim
peccator: certe sūt peiores qui letantur ⁊ ego tribu
lor: quia h̄ iniquū est: vt etiaz peiores me letētur:
⁊ ego tribuler: q aut iustus: aut min⁹ peccator q̄ il
li sū: ⁊ certū est apud me hoc esse iniustū: ⁊ certū est
apud me: q̄ deus nō faciet iniustū. Deus nō guber
N nat res hūanas: nec cura est illi de nobis. Ergo pra
ui corde: id est distorti corde tres habēt sententias:
Ps. 13. et 52. Aut nō est de⁹: dixit eñ stultus ī corde suo: nō ē de
us: ⁊ fuit dictū de diluuio illo: nō defuit talis doctri
na philosophorū: nō defuerūt qui dicerent nō eē de
um: q gubernat eñ a ⁊ condidit oīa: sed esse mul
tos deos vacātes sibi p̄ter mundū: nō curātes ista.
Ergo aut nō est deus: sicut dixit impi⁹ cui displicet
quicqd illi accidit p̄ter voluntatē: ⁊ alteri nō accidit
cui se pponit. Aut iniust⁹ deus est cui ista placent: ⁊
q hec facit. Aut nō gubernat deus res hūanas: nec
cura est illi de hoib⁹. In istis trib⁹ sentētijs magna
impietas: aut negare deū: aut dicere iniustū: aut au
ferre illi gubernationez rerū. Quare hoc: Quia di
stort⁹ ē corde. Rectus est de⁹ ⁊ ideo distortū cor illi
nō acquiescit. Qd in alio psalmo ē: Q̄ bonus deus Ps. 72.
israel rectis corde. Et q̄ talē habebat ipe aliqn̄ d se
sententiā inquiēs: Quō sciuit de⁹: aut si ē scientia in
altissimo: ideo ibi subiecit: Mei aūt pene moti sunt
pedes. Quomō distortū lignū: ⁊ si disponas in pa
uimēto equali: nō collocat: nō cōpaginat: nec adiū
git: s semp agitat ⁊ nutat: nō q̄ ineq̄le ē vbi posui
sti: s q̄ distortū est qd posuisti: Ita ⁊ cor tuū q̄diu
prauū ē ⁊ distortū: nō pōt colliniari rectitudini dei:
⁊ nō pōt in illo collocari vt hereat illi ⁊ fiat rectum.
Qui autē adheret dño: vn⁹ spūs est. Ideo recti cor 1. Cor. 6.
de gloriamini dixit. Quō recti corde gloriant: Au O
dite gloriationē ipoꝝ. Nō solū eñ dixit Aplūs: sed ⁊ Ro. 5.
gloriamur in tribulationibus. Nā nō est magnū glo
riari in gaudijs: gloriari in leticijs: rect⁹ corde etiā ī
tribulatiōe gloriat. Et audi quō gloriat in tribulati
one: q̄ nō frustra quisq̄: nō supuacue. Uide rectum
cor: Sciētes inquit: q̄ tribulatio patientiā operat:
patientia aūt pbationē: pbatio vero spem: spes au
tē nō confundit: q̄ charitas dei diffusa est in cordibus
nostris p spiritūsanctū q datus ē nobis. Sic est er
go rectū cor fratres. Cuicūq̄ aliquid accidit: dicat:
Dñs dedit: dñs abstulit. Ecce rectū cor: sic dño pla Job. 1.
cuit ita factū ē: sit nomē dñi bñdictū. Qui abstulit:
qd abstulit cui abstulit: qn̄ abstulit: sit nomē dñi bñ
dictū: Et nō dixit: dñs dedit: diabol⁹ abstulit. Intē P
dat ergo charitas vestra: ne forte dicatis: hec mihi
diabolus fecit. Prorsus ad deū tuū refer flagellum
tuū: q̄ nec diabolus tibi aliqd facit: nisi ille pmittat
q desup habet potestatē: aut ad penam: aut ad disci
plinā. Ad penā impios: ad disciplinaz filios. Flagel
lat aūt oēm filiū quē recipit. Ne te sine flagello spe Heb. 12
res futurū: nisi forte cogites exheredari. Flagellat
omnē filiū quem recipit. Ita ne omnē: Ubi te vole
bas abscondere: Omnē: ⁊ null⁹ exceptus: null⁹ sine
flagello erit. Quid ad omnē: Uis audire quē oēm:
Etiā vnicus sine peccato: nō tamē sine flagello. Uñ
ipe vnicus portans infirmitatē tuā: ⁊ p̄figurans in
se psonā tuā: tanq̄ caput gestans psonā tuā: etiā cor
poris sui: cū appropinquaret passioni ex hoīe quez
gerebat contristatus est: vt te letificaret: contrista Matth. 26.
tus ē vt te cōsolaret. Potuit eñ vtiq̄ sine tristicia
esse dñs: itur⁹ ad passionē. Si potuit miles: nō po
tuit imperator: Quō potuit miles: Attende paulum
exultantē ppinquantē passioni: Ego aūt iā indt im 2. Timoth. 4.
molor ⁊ tps resolutionis mee instat: bonū certamē
certaui: cursū consūmaui: fidē seruaui: de cetero su
perest mihi corona iusticie: quā mihi dñs reddet in
illa die iustus iudex. Nō solū aūt mihi: s ⁊ oibus q
diligūt aduentū eius. Uidete quēadmoduz exultat
ventur⁹ ad passionē. Ergo gaudet coronand⁹: con
tristat coronatur⁹. Quid igit portabat: Infirmita
tē quorundā: qui veniente tribulatiōe vel morte cō
tristant. Sed vide quō eos ducat in directionē cor
dis. Ecce tu volebas viuere: nō volebas tibi aliqd
accidere: sed deus aliud voluit. Due volūtates sūt: 3. sen. dis. 17. Ex
affectu.

sed voluntas tua corrigat ad voluntatē dei: nō volūtas dei detorqueat ad tuā. Praua ē eñ tua: regula est illa. Stet regula: ⁊ qd̄ prauū est: ad regulā corrigat. [illegible] quid [illegible] docet dñs iesus [illegible]. Tristis est aīa mea vsq; ad mortem. Et: Pater si fieri potest transeat a me calix iste. Ecce ostēdit hūanā voluntatē. Sed vide rectū cor: Uerūtamē nō qd̄ ego volo: s̄ qd̄ tu vis pater. Hoc ḡ fac gaudēs in his q̄ tibi accidūt: ⁊ si euenerit [illegible] gaude. Aut si surripit hūana [illegible] voluntatis fragilitate [illegible] dirigat in deū: vt sis in eis q̄bus dicit: Gloriamini oēs recti corde.

Matth. 26.

Explicit Tractatus de ps̄. XXXI.
Incipit Tractatus de ps̄. XXXII.
Expositio psalmi.

A

Exultate iusti in dño. Exultate iusti: nō in vobis: [illegible] in dño. Rectos decet laudatio. [illegible] laudant [illegible] dñō: [illegible] prauī sūt. Cōfitemini dño in cithara. Confitemini dño et [illegible] corpa vr̄a [illegible]. In psalterio decachordo psallite ei. [illegible] septē p̄cepta [illegible]. Cantate ei canticū nouū. Cantate ei canticū gratię fidei. Bene cātate ei in iubilatione. [illegible] Qm̄ rectus est sermo dñi. Qm̄ rectus ē sermo dñi ad faciēdos vos qd̄ p vos fieri nō potestis. Et oīa opa ei in fide. Ne quis [illegible] ad fidem [illegible] ipa fide [illegible] oīa opa q̄ [illegible] deus. Diligit misericordiā ⁊ iudiciū. [illegible] misericordiā quā nūc [illegible] iudiciū quo [illegible] peccauerit exigit. Misericordia dñi plena ē terra. Per oēm peccata [illegible] misericordia dñi. Uerbo dñi celi firmati sūt. Nō eñ a seipsis: s̄ vbo dñi [illegible] sunt. Et spū oris ei' oīs virt' eoꝝ. [illegible] ei' spū oīs [illegible] eoꝝ. Cōgregās sicut in vtre aq̄s maris. Cōgregat [illegible] in cōfessione [illegible] peti ne [illegible] libere [illegible]. Ponēs in thesauris abyssos. Et eis occulta sua seruat ad [illegible]. Timeat dominū oīs terra. Timeāt eū [illegible]: vt peccare desinat. Ab ipso eñ cōmoueant' vniuersa. Nec terrore' b' hoīm vel cuiusq; creaturę: s̄ ab ipso cōmoueant' oēs q̄ habitāt orbē. Qm̄ ipse dixit et facta sūt. Nō eñ ea q̄ [illegible] alius [illegible] fecit: sed ipse dixit ⁊ facta sūt. Ipse mādauit ⁊ creata sūt. Ipse mādauit verbo suo: ⁊ creata sunt. Dñs dissipat ōsilia gentiū. Nō ei' regnū: s̄ sua [illegible] regna. Reprobat aūt cogitatiōes populorū. [illegible] Et reprobat ōsilia principū. [illegible] Cōsiliū vo dñi manet in eternū. Cōsiliū vo dñi q̄ beatū nō [illegible] manet in eternā. Cogitatiōes cordis ei' in seculū seculi. Cogitatiōes sapię ei' nō sūt mutabiles: s̄ manētes in seculū seculi. Beata gens cui' est dñs de' eoꝝ. Una gēs beata est [illegible] ad celestē ciuitatē: [illegible] nō nisi deū suū elegit. Populus quē elegit dñs in hereditatē sibi. Ne q̄ [illegible] a se ipa: s̄ dei munere electa est: vt [illegible] esse nō [illegible]. De celo respexit dñs: vidit oēs filios hoīm. De aīa [illegible] misericorditer vidit dñs oēs q̄ in nouā vitā renasci volunt. De p̄parato habitaculo suo. De habitaculo [illegible]. Respexit [illegible] oēs q̄ inhabitāt terrā. [illegible] q̄ habitant carne: [illegible] regēdo eos. Qui finxit singillatim corda eoꝝ. Qui cordib' eoꝝ dona [illegible] spirituales tribuit: vt nec totū corp' ocul': nec totū auditus: s̄ alius sic: ali' aūt sic [illegible]. Qui intelligit oīa opa eoꝝ. Apud [illegible] intelecta sūt opa eoꝝ. Nō [illegible] in multitudine virtutis. Nō [illegible] in sua virtute multā [illegible]. Nec gigas saluus erit in multitudine virtutis suę. [illegible] quisq; militat ōtra ōsuetudinē ōcupiscentię suę: vel ōtra diabolū ⁊ angelos ei' [illegible] fortitudini multū cōmiserit. Mendax equus ad salutē. Fallit' quisq; [illegible] putat vel p homines [illegible] homines acceptā se salutē adipisci: vel impetu animositatis [illegible]. In abundantia aūt virtutis suę nō erit saluus. Ecce oculi domini [illegible]. [illegible] Sperantes sup misericordia ei'. Et sperātes nō in vires suas [illegible]. Ut eruat a morte aīas eoꝝ: ⁊ alat eos in fame. Et det eis alimentū verbi ⁊ sempiternę veritatis: qd̄ amiserant dū p̄sumūt in viribus suis: ⁊ ideo nec ipas vires habent a fame [illegible]. Aīa nostra patiens erit dño. [illegible] postea [illegible] incorruptio [illegible] hic est: aīa nostra patiens erit dño. Qm̄ adiutor ⁊ ptector noster est. Adiutor noster est dū conamur ad deū: ⁊ ptector dum [illegible] aduersario. Quia in ipo letabit' cor nostrū. Nō eñ i [illegible] magna [illegible] inopia est. s̄ in ipo letabitur cor nostrū. Et i noīe sancto ei' sperabimus. Et ideo sperabim' vēturos nos ad deū: q2 nob absentib' [illegible] nomē suū. Fiat misericordia tua dñe sup nos: sicut sperauimus in te. Fiat misericordia tua dñe sup nos. spes eñ nō [illegible] quia sperauimus in te.

Al. ⁊ collaudatio.

Ro. 12.
Matth. 22.

Al. [illegible]

Al. oēs inhabitātes orbem.

Al. ⁊ generationem ⁊ generationem.

B
Al. [illegible]

Itē sermo [illegible] p̄ma pte eiusdē psalmi.

P

Salmus iste admonet nos exultare domino. Inscribit' aūt Ipi dauid. Qui ergo pertinēt ad sacratissimū dauid: dominū nostrū iesū christū q̄ mandauit audiant ⁊ voce sua dicant: voce sua exultēt in dño. Sic aūt incipit.

E

Xultate iusti in dño. Iniusti exultēt in seculo: finito isto seculo: finit' exultatio iniustoꝝ. Exultēt aūt iusti in dño: quia pmanēte dño: pmanebit iustoꝝ exultatio. Exultare aūt in dño ita ōuenit vt laudem' illū: qui solus nō h3 qd̄ nobis displiceat: ⁊ nemo tā multa habet q̄ infidelibus displicēt: ⁊ breue p̄ceptū est: ille placet deo: cui placet de'. Nec leue putet' hoc charissimi. Uidete etiā quanti disputāt ōtra deū: q̄ multis displiceant opa eius. Cū eñ facere voluerit ōtra voluntatē hominū quia dñs est ⁊ nouit qd̄ faciat: nec tantū attēdat nostrā voluntatē q̄ vtilitatē: [illegible] q̄ malūt suā voluntatē impleri q̄ dei. volūt ad suā volūtatē flectere deū: nō suā corrigere ad deū. Talib' hoībus infidelibus [illegible] ⁊ qd̄ [illegible] dicere [illegible] nostris eñ q̄ verū dicā. facili' placet pantomimus q̄ deus: ppterea cū dixisset: Exultate iusti in dño:

q: exultare in illo nisi laudãdo nõ possum⁹. Cũ aũt
laudam⁹: cui tãto magis placem⁹: quãto magis ipe
nobis placuerit. Rectos inqt decet laudatio.
B Qui sunt recti? Qui dirigunt cor ſm voluntatem
dei: ⁊ si eos pturbat hũana fragilitas: diuina ↄsolaṫ
equitas: Cũ nis aũt corde mortali puatum aliqd ve-
lint: quo sue interim cause vł negocio: vel pſenti ne-
cessitati ↄueniãt: vbi intellexerint ⁊ cognouerint ali-
ud deũ velle: pponũt voluntatẽ melioris voluntati
sue: ⁊ volũtatẽ oipotẽtis voluntati infirmi: ⁊ volun
tatẽ dei voluntati hoĩs. Quãtũ enĩ de⁹ distat ab ho
mine: tantũ volũtas dei a volũtate hoĩs. Unde ge-
rens hoĩem christ⁹: ⁊ regulã nobis pponẽs: docens
nos viuere: ⁊ pſtans nobis viuere: ostẽdit hominis
quandã priuatã volũtatẽ: in qua suã figurauit ⁊ no
strã: qz caput nostrũ est: ⁊ ad eũ sicut nosti tãq̃ mẽ
Matth. 26. bra vtiq̃ ptinem⁹: Pater inqt si fieri potest trãseat
a me calix iste. Hec hũana volũtas erat: ppriũ aliqd
⁊ tãq̃ priuatũ volẽs: Sz qz recto corde voluit eẽ ho-
minẽ: quicqd in illo aliquantũ curuũ esset: ad illũ diri-
geret q semp est rectus: Uerũ nõ qd ego volo ait: s
qd tu pater. Sed qd posset mali velle christ⁹? Quid
postremo aliud posset velle q̃ pater? Quox vna est
diuinitas: nõ pot esse dispar volũtas. Sed ex pso-
na hoĩs trãsfigurans in se suos qs in se transfigura-
Matth. 25. uit cũ ait: Esuriui ⁊ dedistis mihi mãducare: qs in se
transfigurauit: cũ furenti ⁊ sanctos psequenti saulo
clamauit desup quẽ nemo tãgebat: Saule saule qd
Act. 9. me psequeris: ostẽdit quandã hoĩs ppriã voluntatez:
ostẽdit ⁊ correxit te. Ecce vide inquit te in me: qz po
tes aliqd ppriũ velle: vt aliud deus velit. Conceditur
hoc hũane fragilitati: ↄceditur hũane infirmitati. Ali-
quid ppriũ velle difficile est: vt non tibi ↄtingat: sed
statim cogita q sit sup te: illũ supra te: tu ifra illũ: Il-
lũ creatorẽ te creaturã. Illũ dñm: te seruũ: Illũ oi-
potẽtẽ: te infirmũ: Et corrigẽs te subiũgensq̃ volũ
Matth. 26. tati eius ac dicẽs: Uerũ: nõ quod ego volo: s qd tu
vis pr. Quõ disiũctus es a deo: q iã hoc vis qd de⁹?
C Erit ġ rect⁹ ⁊ te decet laudatio: qm̃ rectos decet lau-
datio. Si aũt curu⁹ fuerit: laudas deũ quãdo tibi bñ
est: blasphemas qñ tibi male est. Qd quidẽ male si
iustũ: nõ est male. Iustũ est autẽ: qm̃ ab illo fit q in-
iuste facere nihil pot. Et eris insulsus puer in domo
patris: amãs patrẽ si tibi blanditur: ⁊ odio habẽs qñ
te flagellat: qsi nõ ⁊ blandiẽs ⁊ flagellãs hereditatẽ
paret. Uide autẽ quẽadmodũ deceat rectos lauda-
Ps. 33. tio: Audi vocẽ recti laudãtis ex alio psalmo: Bene
dicã dñm in oĩni tpe: semp laus ei⁹ in ore meo. Qd
est in oĩni tpe: hoc est semp: Et qd est benedicã: hoc
est laus ei⁹ in ore meo. Oĩni tpe ⁊ semp: siue in pro-
speris siue in aduersis: Nam si in prosperis ⁊ nõ in
aduersis: quõ omni tpe? Quõ semper? Et audiui-
mus multas multorũ tales voces: quãdo illis ↄue-
nit aliqua felicitas: exultant: gaudent: cãtãt deo: lau
dant deũ: nõ sunt improbandi: imo gaudendũ est il-
lis: qz multi. Sed isti qui iã deũ laudare ex pspérita
tis pte ceperũt: docẽdi sũt patrẽ agnoscere flagellã-
tẽ: nec murmurare aduersus corrigẽtis manũ: ne sp
praui remanẽtes etiã exheredari mereantur. Ut facti iam
recti. Quid est recti? Ut nihil illis displiceat quod
fecerit deus: possint ⁊ in aduersis deũ laudare ⁊ dice
Iob. 1. re: Dñs dedit: dñs abstulit: sicut dño placuit ita fa-
ctũ est: sit nomẽ dñi benedictũ. Tales rectos decet

laudatio: nõ primo laudaturos: ⁊ postea vituperatu-
ros. Ergo iusti recti: exultate in dño: quia vos decet
laudatio. Nemo dicat: quis ergo iust⁹? aut quãdo
ero iustus? Nolite vos abiicere ⁊ desperare de vo- D
bis: hoĩes estis: ad imaginẽ dei facti estis: qui vos Gen. 1.
hoĩes fecit: p vobis ⁊ hõ factus est: vt multi filii ad
hereditatẽ sempiternã adoptaremini: sanguis vni-
ci p vob effusus ẽ. Si vob ex terrena fragilitate vi-
luistis: ex pcio vestro vos appẽdite: qd mãducetis:
quid bibatis: quo subscribamini: tamen digne cogita
te: Nunqd hoc vos monemus: vt supbi sitis: ⁊ vo-
bis aliquã pfectionẽ audeatis arrogare? Sed nõ ite-
rũ ab oĩni iusticia vos putare debetis exules fieri.
Nolo enĩ vos iterrogare de iusticia vestra: fortassis
enĩ nemo vestrũ mihi audeat respondere: iustus sũ:
s interrogo vos de fide vestra. Sicut nemo vestrũ
audet dicere: iustus sum: sic nemo audeat dicere: fi-
delis sũ. Nondum quero quid viuas: sed quero qd
credas: Respõsurus es credere te in christũ: Non
audisti apostolũ: Iustus ex fide viuit? Fides tua iu Ro. 1.
sticia tua: quia vtiq̃ si credis caues: si autẽ caues co
naris: ⁊ conatũ tuũ nouit deus: ⁊ voluntatẽ tuaz in-
spicit: ⁊ luctã cũ carne considerat: ⁊ hortatur vt pu-
gnes: ⁊ adiuuat vt vincas: ⁊ certantẽ inspectat: ⁊ de-
ficientẽ subleuat: ⁊ vincentẽ coronat. Ergo exultate
iusti in dño. Hoc dixerim: exultate fideles in domi-
no: qz iust⁹ ex fidẽ viuit. Rectos decet laudatio. Di
scite gratias agere deo: ⁊ in psperitatib⁹ ⁊ in tribu-
lationib⁹. Discite habere in corde qd habet oĩs hõ
in lingua: qd vult de⁹ hoc agat. Ipa lingua popula
ris: plerũq̃ est doctrina salutaris. Quis non quoti-
die dicit: qd vult de⁹ hoc agat? Et rectus erit inter
eos qui exultãt in dño: ⁊ quos decet laudatio. Qua
les alloquitur ↄsequẽter psalmus ⁊ dicit: Cõfitemini
dño in cithara: ⁊ in psalterio decẽ chordarum Ar. fin.
psallite ei. Hoc enĩ etiã modo cantabam⁹: h ore Ar. iiii.
ↄsono exprimentes: corda vestra docebam⁹. Nonne
id egit institutio in noĩe christi vigiliarum istarũ: vt ex
isto loco cithare pellerentur? Et ecce ipe iubentur sona-
re: Cõfitemini inqt dño in cithara: in psalterio decẽ
chordarum psallite ei. Nemo cõuertat cor ad organa
theatrica. Qd ei iubetur; in se habet: sicut alibi dr: In Ps. 55.
me sunt deus vota tua: que reddã laudationes tibi.
Meminerũt qui pridẽ affuerũt: quãdo quid inter-
sit inter psalteriũ ⁊ citharã: sicut potuimus sermõe De tpe ser. 96. q
discreuimus: ⁊ ad itellectũ oĩm pducere interim co- ẽ ꝺ decẽ chord.
nati sumus. Quantũ aũt effecerimus viderint q au g. b.
dierũt: ⁊ nũc importune repetimus: vt in ista diuer-
sitate duorum instrumentorum musicorũ: diuersitatẽ fa-
ctorum humanorum inueniamus: significataz p hec: im-
plendã aũt p vitã nostrã. Cithara lignũ est illud cõ-
cauũ tanq̃ tympanũ pendente testudine: cui ligno
chorde innituntur vt tacte resonẽt. Non plectrũ dico
q tanguntur: s lignũ illud dici ↄcauũ cui supiacẽt: cui
quodãmõ incũbũt: vt ex illo cũ tãguntur tremefacte:
⁊ ex illa ↄcauitate sonũ ↄcipiẽtes magis canore red
dantur. Hoc ġ lignũ cithara in inferiore parte habet:
psalteriũ in supiore. Hec ẽ distinctio. Iubemur au-
tẽ mõ ↄfiteri in cithara: ⁊ psallere in psalterio decem
chordarum. Nõ dicit in cithara decẽ chordarum: neq̃ in
hoc psalmo: neq̃ si nõ fallor alicubi. Legãt ⁊ cõside
rent meli⁹: ⁊ ociosius filii nostri lectores: tñ quantũ
mihi videor meminisse: multis locis inuenimus psal-

terā decē chordarū: citharā decē chordarū nusqȝ mi/
F bi lectū occurrit. Mementote citharaz ex inferiore
parte habere quo sonat: psalteriū ex supiore. Ex infe
riore vita: id est terrena habemus prosperitatē ⁊ ad
Ps. 33 uersitatē: vnde deū laudem⁹ in vtroqȝ: vt sp̄ sit laus
eius in ore nostro: ⁊ benedicamus dn̄m in om̄i tem/
pore. Est em̄ quedā terrena ꝓsperitas: est quedam
terrena aduersitas: ex vtroqȝ laudandus est de⁹ vt
citharizem⁹. Que est terrena ꝓsꝑitas: Cū sani sum⁹
fm carnē: cū abundant om̄ia quibus viuimus: cum
incolumitas nostra seruat̄: cū fructus large proue/
niūt: cū solem suū oriri facit super bonos ⁊ malos: ⁊
Matth. 5. pluit sup iustos ⁊ iniustos. Hec om̄ia ad vitā terre/
nā ꝑtinent. Quisquis inde nō laudat deū: ingrat⁹ ē.
Nunqd quia terrena: ideo nō dei sunt: Aut ideo al/
ter ea dare cogitandus est: qȝ dant̄ ⁊ malis. Multi/
Ps. 144. plex ē em̄ misericordia dei: patiens ē ⁊ longanimis.
Inde magis significat quid seruet bonis: cū ostēdit
quanta donet ⁊ malis. Aduersitates aūt ex inferio/
re vtiqȝ parte de fragilitate gener̄ humani in dolo/
ribus: in languorib⁹: in pressuris: in tribulationib⁹:
in temptatiōibus. Vbiqȝ laudet deū qui citharizat:
nō attendat quia inferiora sunt: sed quia ⁊ regi ⁊ gu
Sap. 8. bernari nō possūt nisi ab illa sapientia que attingit
a fine vsqȝ ad finē fortiter: ⁊ disponit om̄ia suauiter.
Non em̄ celestia regit ⁊ terrena deserit. Aut non illi
Ps. 138. dicitur: Quo abibo a spiritu tuo: ⁊ a facie tua quo fu/
giam: Si ascendero in celū tu illic es: si descendero
in infernum ades. Vbi ergo deest qui nusqȝ non est:
Ergo confitere domino in cithara: siue tibi abūdet
terrenuz aliquid: Gratias age illi qui dedit: siue tibi
desit: si forte dāno tibi auferat̄ aliqd: cithariza secu/
rus. Non ē em̄ ille tibi ablatus qui dedit: qȝuis ti/
bi ablatū fuerit qd̄ dedit: Etiaz sic inqȝ cithariza se/
curus: certus in deo tuo: Tange chordas in corde
tuo: ⁊ dic tanqȝ in cithara in inferiore parte bene so/
Job. 1. nante: Dominus dedit: dn̄s abstulit: sicut dn̄o pla/
cuit ita factū est: sit nomen dn̄i benedictū. Iam vero
G cū attendis superiora dona dei quid tibi contulerit
preceptorū: qua doctrina celesti te imbuerit: qd̄ ti/
bi desup ex ipso veritatis fonte p̄ceperit: cōuertere
⁊ ad psalteriū: ⁊ psalle dn̄o in psalterio decē chorda
Deut. 5. rū. Precepta em̄ legis decē sunt. In decem p̄ceptis
Concor. 5. sen. legis habes psalteriū: Perfecta res est. Habes ibi
dis. 37. Sed hec. dilectionē dei in trib⁹: ⁊ dilectionē ꝓximi in septē:
Matth. 22. Et vtiqȝ nosti dn̄o dicēte: qȝ in his duobus p̄ceptis
tota lex pendet ⁊ ꝓphete. Dicit tibi deus desup: quia
Deut. 6 dn̄s deus tuus: deus vnus ē: Habes vnā chordam.
Deut. 5 Nō accipias in vanū nomen dn̄i dei tui: Habes al/
Ibidem. terā chordā: Obserua diem sabbati: non carnaliter:
nō iudaicis delicijs qui ocio abutunt̄ ad nequiciaz.
Melius em̄ vtiqȝ tota die foderent: qȝ tota die sal/
tarēt. Sed tu cogitans requiē in deo tuo: ⁊ ꝓpter
ipsam requiē om̄ia faciens: abstine ab opere seruili:
Joh. 8 Om̄is em̄ qui facit peccatū: seruus est peccati. Hec
Concor 3. sent. tria ꝑtinent ad dilectionez dei: cuius cogita vnitatē:
dis. 37. Tertium veritatē ⁊ voluntatez. Est em̄ quedam voluntas in
vero. domino vbi verū sabbatū: vera requies. Unde di/
Ps. 35. citur: Delectare in domino: et dabit tibi petitiones
cordis tui. Quis em̄ sic delectat̄: qȝ ille qui fecit om/
nia que delectant: In his tribus charitas dei: in se/
Tob. 4 ptem alijs charitas proximi. Ne facias alij qd̄ pati
Matth. 7 non vis. Honora patrē ⁊ matrē: quia vis te hono/
Deut. 5

rari a filijs tuis: Nō mechaberis: quia nec mechari
vxorē tuam post te vis. Non occides: quia ⁊ occidi
non vis. Non furtum facies: quia furtum pati tu non vis.
Non falsū testimoniū dicas: quia odisti aduersū te
falsū testimoniū dicentē. Non concupiscas vxorez
proximi tui: quia ⁊ tuaz non vis ab alio concupisci.
Non concupiscas rem aliquā proximi tui: quia si qs
tuā concupiscit: displicet tibi. Cōuerte ⁊ in te linguā:
quando tibi displicet qui tibi nocet. Hec om̄ia pre/
cepta dei sunt: sapientia donante data sunt: ⁊ desuper
sonant. Tange psalteriū: imple legē quā dn̄s deus Mat.
tuus nō venit soluere: sed adimplere. Implebis em̄
amore quod timore non poteras. Qui em̄ timendo
non facit male: male faceret si liceret: Itaqȝ ⁊ si fa/
cultas nō datur: voluntas tenet̄. Non facio inquit.
Quare: Quia timeo. Nondū amas iusticiā: adhuc
seruus es. Esto filius: Sed ex bono seruo fit bonus
filius: Interim timendo noli facere: disces ⁊ ama/
re nō facere. Est em̄ quedā pulchritudo iusticie: Pe/
na te deterreat. Habet iusticia formaz suam: oculos
querit: accendit amatores suos. Pro hac martyres
seculū calcantes: sanguinē fuderunt: Quid amabāt
quando istis om̄ibus renūciabant: Non em̄ illi nō
erant amatores: aut hoc vobis dicimus: vt nō ame
tis: Qui non amat friguit: obriguit. Ametur: sed il/
la pulchritudo que cordis oculos querit. Ametur: sed il
la pulchritudo q̄ laudat̄. Iusticia incēdit animos:
iusticia accensi promunt verba: edunt voces: vndi/
qȝ dicunt: bene: optime. Quid viderunt: In quo
pulcher est curu⁹ senex: Non em̄ si procedat senex
iustus: est aliquid in eius corpore quod ametur: ⁊ ta
men amatur ab om̄ibus. Ibi amatur vbi non vide/
tur: immo ibi amat̄ vbi corde videtur. Delectet vos
ergo: ⁊ rogate dominū vt delectet: Dominus enim Ps.
dabit suauitatē: ⁊ terra nostra dabit fructum suum:
vt per charitatē impleatis: quod per timorē imple/
re difficile est. Quod dico difficile est: nō potest ad/
huc animus: mallet non esse quod p̄cipit̄: si ad fa/
ciendū amore non ducitur: sed timore coartat̄: No/ Deu.
li furtū facere: time gehennas: mallet non esse gehē/
nam in quaz mitteretur. Quando incipit amare iu/
sticiā: nisi quando mallet furta non esse: Et si gehē/
ne non essent in quas fures mitterent̄: Hoc est ama
re iusticiā. Et ipsa iusticia qualis est: Quis illā pin/
gat: Sapiētia dei quā pulchritudinē habet: Per il/
lam pulchra sūt om̄ia que oculis placent. Ad vidē/
dā complectendāqȝ corda mundanda sunt. Hui⁹ nos
amatores profitemur: ipsa nos componit vt ei non
displiceamus. Et quādo nos reprehendūt homīes
in his rebus in quibus ei quā diligimus placeam⁹:
quā praui habemur apud reprehensores nr̄os: Quo/
mō ab illis contemnimur et om̄ino nihilipendimus:
Amatores lubrici ⁊ amabiles feminarum: quando
amant ipsos componūt illos fm oculos suos. si ip/
sis placeant: non curant eos quibus displiceant: pu
tantes sibi sufficere quod earum oculis placent ad
quas affectant: ⁊ plerumqȝ grauibus displicent: im
mo semper grauib⁹ displicent: ⁊ meliore iudicio re/
prehendunt̄. Non bene tonsus es dicit vir grauis
lasciuo adolescenti: non te decet cū talibus cincinnis
incedere. Nouit aūt ille capillos suos placere nescio
cui. Odit te reprehendentē vero iudicio: ⁊ seruat in se
qd̄ placet peruerso ꝯsilio. Inimicū te putat: qȝ turpi

tudinẽ temis: Fugit oclos tuos: ⁊ oĩno ñ curat q̃re regula iusticię rep̃hẽdat. Si g̃ illi nõ curãt rep̃hẽso res veraces: vt sint formosi fallaces: nos in his reb⁹ in q̃b⁹ placem⁹ sapię deo: nõ debem⁹ curare irrisores iniustos nõ habẽtes oclos vñ videãt qd̃ amamus. Hec cogitãtes recti corde: ꝯfitemĩ dño in cithara: ĩ psalterio decẽ chordarũ psallite ei. Cãtate ei cãti

R cũ nouũ. Exuite vetustatẽ: nostis cãticum nouũ. Nouũ hõ: nouũ testamẽtũ: nouũ cãticũ. Nõ ꝑtinet nouũ canticũ ad hoĩes veteres. Nõ illud dicũt nisi hoĩes noui: renouati p̃ gratiã ex vetustate: ⁊ ꝑtinen tes iã ad testamẽtũ nouũ: qd̃ ẽ regnũ cęloꝝ. Et sus pirat oĩs amor nr̃: ⁊ cãtat canticũ nouũ: Cãtet cãn cũ nouuz nõ lingua ꝰ vita. Cãtate ei cãticum nouũ: Bene cantate ei. Querit vnusquisq; quõ can tet deo. Canta illi: sed noli male. Non vult offendi aures suas. Bene cãtate fratres. Si alicui bono au ditori musico quãdo tibi dicit: Canta vt placeas ei: Et si vis aliqua instructione musicę artis cantare: trepidas ne displiceas artifici: quia qd̃ in te iperit⁹ non agnoscit: artifex reprehendit. Quis afferat deo bene cantare: sic iudicanti de cantatore: sic examinã ti oĩa: sic audienti? Quando potes afferre tã ele gans artificiuz cantandi: vt tam perfectis auribus in nullo displiceas? Ecce veluti modũ cantandi dat tibi: noli querere verba: quasi explicare possis vnde delectetur. In iubilatione: cane. Hoc est eñ be ne canere deo: in iubilatione canta. Quid est in iubi latiõe canere? Intelligere: verbis explicare nõ pos se quod canitur ore deo. Eteñ illi qui cãtant siue in messe: siue in vinea: siue in aliquo opere feruenti: cũ cęperint in verbis canticorũ exultare letįcia: veluti impleti tanta letįcia vt eã verbis explicare nõ pos sint: auertunt se a syllabis verboꝝ: ⁊ eunt in sonũ iu bilationis. Jubilũ sonus quidez est significans cor parturire qd̃ dicere non potest. Et quẽ decet ista iu bilatio nisi ineffabilem deũ? Ineffabilis eñ est quẽ fari nõ potes. Et si eũ fari non potes: ⁊ tacere nõ de bes: quid restat nisi vt iubiles? Ut gaudeat cor sine verbis: ⁊ immensa latitudo gaudioꝝ metas nõ ha beat syllabarũ. Bene cãtate ei in iubilatiõe. Quia

R rectus est sermo domini. Et oĩa opa eius in fide: In quo etiã displicet non rectis: rectus est ille: Et oĩa opera eius in fide. Tua sint opera in

Ro.j. Gal.5 fide. quia iustus ex fide viuit: ⁊ fides per dilectionez opatur. Tua sint opera in fide: quia in deũ creden

2.sen.dis.26. Non est. do fidelis efficeris. Opera dei quomõ possunt eẽ in fide: quasi ⁊ deus ex fide viuat? Inuenimus ⁊ deuz fidelem: ⁊ hoc nõ verbis nostris dicit: Apostolum

j.Cor.jo. audi: Fidelis inquit deus qui vos non ꝑmittet tem ptari supra q̃ potestis ferre: sed faciet cum temptatione prouentũ vt possitis sustinere. Audistis fidelẽ

2.Timoth.2 deũ: audite ⁊ alibi: Si tolerabimus ⁊ cõregnabim⁹: Si negauerim⁹ ⁊ ille nos negabit: Si nõ credim⁹: ⁊ ip̃e fidelis ꝑmanet: negare semetipsũ non potest. Habemus ergo fidelem deum: distinguamus potius fidelem deum a fideli homine. Fidelis homo est credens ꝓmittenti deo: fidelis deus est exhibẽs qd̃ ꝓmisit homini. Teneamus fidelissimũ debitorẽ: q: tenemus misericordissimũ ꝓmissorem. Neq; eñ ali quid ei cõmodauimus: aut mutuũ cõmendauimus vt teneam⁹ eũ debitorẽ: cũ ab illo habeam⁹ quicq̃d illi offerim⁹: ⁊ ex illo sit q̃cq̃d boni sum⁹. Oĩa bona

q̃b⁹ gaudem⁹ ab illo sũt. Quis eñ cognouit sensuz dñi: aut q̃s ꝯsiliari⁹ ei⁹ fuit: aut q̃s prior dedit ei ⁊ re tribuet illi? Qm̃ ab ip̃o ⁊ p̃ ip̃m: ⁊ in ip̃o sũt oĩa. Er go nõ ei aliq̃d dedim⁹: ⁊ tenem⁹ debitorẽ. Uñ debi torẽ? Quia ꝓmissor est. Nõ dicim⁹ deo: Dñe redde qd̃ accepisti: ꝰ redde qd̃ ꝓmisisti: qm̃ rect⁹ ẽ sermo dñi. Quid ẽ rect⁹ ẽ sermo dñi? Nõ te fallit: tu eũ no li fallere: imo tu te noli fallere. Quis eñ fallet oĩa sci entẽ? Sz mẽtita ẽ iniq̃tas sibi. Qm̃ rect⁹ est sermo dñi: ⁊ oĩa opa ei⁹ in fide. Diligit misericordiã ⁊ iudiciũ. Fac ita: q: deus facit ita. Intendite istã misericordiam ⁊ iudiciũ. Misericordię tempus mo do est: iudiciĩ tempus post erit. Unde est misericor dię tempus? Uocat modo auersos: donat peccata conuersis: Patiens est super peccatores donec cõ uertant. Quandocunq; conuersi fuerint: pręterita obliuiscit: futura ꝓmittit. Hortat pigros: consolat afflictos: docet studiosos: adiuuat dimicantes: ne minẽ deserit laborantẽ ⁊ exclamantẽ ad se: donat vn de sibi sacrificet: ip̃e tribuit vnde placet. Magnum misericordię tempus: non transeat fratres: non nos transeat. Uenturũ est iudiciũ. Erit ⁊ tunc pęnitẽtia: sed iam infructuosa. Dicent intra se pęnitentiã agen tes: ⁊ prę angustia spiritus gemẽtes: Certe ista scri pta sunt in libro sapientię: Quid nobis ꝓfuit super bia: ⁊ diuitiarũ iactantia quid contulit nobis? Trã sierunt oĩa tanq̃ vmbra. Modo dicamus: Tran seunt oĩa tanq̃ vmbra: modo fructuose dicam⁹: transeũt: ne tunc dicamus infructuose: oĩa transie rũt. Hoc ẽ ergo tempus misericordię: erit ⁊ iudiciĩ. Ne putetis autẽ fratres: quia ista a se possũt in deo aliquo separi mõ. Uident eñ sibi aliquãdo ꝯtraria: vt qui misericors est nõ seruet iudiciũ: ⁊ qui iudiciĩ tenax est obliuiscat misericordiã. Oĩpotens est de⁹: nec in misericordia amittit iudiciũ: nec in iudicio mi sericordiã. Miseret eñ: ꝯsiderat imaginẽ suã: fragi litatẽ nostrã: errorẽ nostrũ: cęcitatẽ nostrã: ⁊ vocat: Et cõuersis ad se donat peccata: nõ cõuersis nõ do nat. Misericors ẽ ⁊ iustus: Nunq̃d aũt iudiciũ ami sit: aut nõ debuit iudicare inter cõuersos ⁊ nõ cõuer sos? An vobis iustũ videt vt cõuersus ⁊ nõ conuer sus ęq̃liter habeant: vt eo modo suscipiat confitens ⁊ mentiens: humilis ⁊ sup̃bus? Ergo habet ⁊ iudi ciũ ĩ ip̃a misericordia. Rursus in illo iudicio habet misericordiã: in eos vtiq; q̃bus dicetur⁹ ẽ: Esuriui ⁊ dedistis mihi mãducare. Eteñ dr̃ in quadã epistola ap̃lica: Iudiciũ eñ sine misericordia illi qui non fe cit misericordiã. Beati inquit misericordes: quoniã ip̃oꝝ miserebit de⁹. Ergo in illo iudicio erit ⁊ miseri cordia: ꝰ nõ sine iudicio. Si eñ nõ in quelibet: ꝰ in eũ erit misericordia q̃ p̃rogauit misericordiã: ⁊ ipsa misericordia iusta erit: q: confusa nõ erit. Misericor dia ẽ certe vt dimittant pctã: misericordia est vt tri buat vita ęt̃na. Uide ibi iudiciũ: Dimittite ⁊ dimit tet vob: date ⁊ dabit vob. Certe dabit vob ⁊ dimit tet vob: misericordia ẽ. Si inde recessisset a iudicio nõ diceret: In q̃ mẽsura mẽsi fueritis: ĩ ea remetiet vob. Audistis quẽadmodũ exhibeat de⁹ misericor diã ⁊ iudiciũ. Exhibe ⁊ tu misericordiam ⁊ iudiciũ. An forte ad deũ ꝑtinẽt ista: ad hoiẽm nõ ꝑtinẽt? Si ad hoiez nõ pertinerent: nõ diceret dñs pharisęis: Relinquitis grauiora legis: misericordiã ⁊ iudiciũ: Ergo pertinẽt ad te misericordia ⁊ iudiciũ. Ne pu

Right margin notes: Ro.jj. — D — Sap.5. — M — Math.25 — Jac.2 — Math.5. — Math.6. — Math.7. — O — Math.23.

teo q ad te misericordia ptineat: iudiciū aūt non ad te ptineat. Aliqñ audis causā inter duos: q̄p duorū vnus est diues z alius paup: z cōtingit vt paup habeat causam malā: diues autē bonā. Iā si tu non es eruditus in regno dei: videris tibi bene facere si q̄si pauperē miserat⁹ abscondas z ptegas iniquitatē il li⁹: z velis eū iustificare: vt q̄si causam bonā habere videat. Et si rep̄hensus fueris q̄ male iudicasti. q̄si de misericordia respōdes: Noui: z ego scio. s pauper erat: misericordia ei debebat: Quō tenuisti misericordiā: z pdidisti iudiciū? Et quō inquis si tenerē iudiciū: nō amitterē misericordiā? Pronūciarē aduersus pauperē q̄ vnde redderet nō haberet. Aut si haberet: cū reddidisset vnde postea viueret nō inueniret? Dicit tibi deus tu⁹: Ne accipias psonā pauperis in iudicio. Leter facile ē vt admoneamur psonā diuitis non accipe. Hoc ois hō videt: atq̄ vtinā sic ois hō faceret. Illud ē vbi fallit: veluti q̄ vult placere deo: si psonā pauperis in iudicio accipiat: z dicat fauī paupi: Immo si teneres vtrūq̄ z misericordiā et iudiciū: placeres deo. Primo qualē misericordiā fecisti i eū cui⁹ iniqtati fauisti? Ecce sacculo pepcisti: cor pcussisti: paup iste iniqu⁹ remāsit: z tāto iniquior: quāto te z q̄si hoiem iustū fauere vidit iniqtati sue. A te remāsit iniuste adiutus: a deo recessit iuste dānādus. Qualē misericordiā p̄buisti ei quē iniustū fecisti? Ecce crudelior inuenet̄ q̄ misericordior. Quid ḡ inquis facerē? Iudicares p̄mo f̄m causam: argueres pauperē: flecteres diuitē. Aliud est iudicandi: ali⁹ petēdi loc⁹. Quādo te ille diues videret tenuisse iustitiā: nō eēt tuisse iniqui pauperis ceruicē: s pro merito peccati sui obiurgasse te iuste: nōne flecteret sic potēs ad misericordiā petēti. q̄ iect⁹ reddit⁹ erat te iudicāte? Multa ergo fratres psalmi plura restāt: consulendū est tamē viribus z anime z corporis ppter varietatē audientiū: quia z cū reficimur: et eodē mīnco veluti multi sapores nobis fiūt: Ad detergenda fastidia: hec vobis sufficiant.

Ero. 23.

23. q. 4. Re cusdo.

Sermo secundus de secunda parte eiusdem psalmi.

A

Et in annūciando z in audiendo verbo veritatis: labor ē. Quē laborē fratres equo animo toleremus: si sententie dominice z condictōis nostre meminerim⁹? Ab ipo eni nostri generis exordio audiuit homo nō ab hoīe fallace: nec a diabolo seductore: sed ab ipa veritate ex ore dei: In sudore vultus tui edes panē tuū. Proinde si panis nr̄ ē verbū dei: sudem⁹ in audiēdo: ne moriamur ieiunādo. Psalmi hui⁹ p̄marū partiū pauci versus vigilia z nup acta p solennitate tractati sūt. Qd restat audiam⁹. Hinc aūt incipit pars q̄ restat: quā modo cātabim⁹: Misericordia dñi plena est terra. Verbo dñi celi firmati sunt: Idipm ē eni: sermone dñi celi solidati sūt. Dixerat supius: Bene cātate ei in iubilatōe: id est ineffabilr cantate: qm rect⁹ est sermo dñi: z oia opa ei⁹ in fide. Nihil pmittit z nō reddit: fidelis ille fact⁹ ē debitor: esto tu auar⁹ exactor. Deinde cū dixisset: Oia opa ei⁹ i fide: adiūxit quare. Diligit misericordiā z iudiciū. Qui ḡ misericordiam diligit: miseret. Qui aūt miseret: nō pōt pmittere z nō dare: q: posset dare etiā si nō pmitteret. Ergo qr diligit misericordiā: oportet vt exhibeat qd pmisit: z qr diligit iudiciū: oportet vt exigat qd dedit. Vñ ipse dñs dicit cuidā seruo: Dares tu pecuniam meā: z ego veniens cū vsuris exigerē. Qd ideo monem⁹ vt sciam⁹ qō modo audiam⁹. Ipse eni z alio loco in euangelio: Ego nō iudico quē: sermo quē locut⁹ sū eos ipe iudicabit eos i nouissimo die. Nec se excuset q̄ audire nō vult: ne q̄si nō sit qd ab illo exigat: Idipsū eni exigit: qr noluit accipe cū daret. Aliud est eni nō posse accipe: aliud ē nolle. Illic excusatio necessitatis ē: hic reatus volūtatis. Ergo oia opa eius in fide: diligit misericordiā z iudiciū. Accipite misericordiā: z diligite iudiciū: ne ille cum venerit exigat a nobis rationē: ita vt inanes nos dimittat. Exigit eni rationē: reddit traditiones: donat eternitatē. Accipite ḡ misericordiā fratres: accipiamus oēs: Nemo nostrū i accipiēdo dormiat: ne ad reddendā malā excitet. Accipite misericordiā. Sic ad nos clamat deus: tanq̄ si ipe famis diceret, accipe frumentū. Qd cū audires ipe famis: pfecto stimulo necessitatis pcitus: curreres versans te huc atq̄ illuc querēs vnde accipes: qd dictū ē accipe: Et cū venires: quādo te teneres: quā morā interponeres? Sic z nūc dictū est: accipe misericordiā. Diligit eni misericordiā z iudiciū. Cū acceperis bene vtere: vt bonā rationē reddas: cum iudiciū venerit ei⁹ q̄ tibi mō p̄rogat i ista fame misericordiā. Uelo ḡ mihi dicas: vñ accipio? Quo eo? Recordare qd cātasti: Misericordia dñi plena est terra. Ubi tāndē euangeliū p̄dicat? Ubi sermo dñi tacet? Ubi salus cessat? Op⁹ ē vt velis accipe plena sūt horrea. Hec ipa plenitudo z abundātia nō te venientē expectauerūt: sed ad dormientē ipa venerūt. Nō dictū est: Surgant gētes z eant ad vnū locū: s annūciata sūt ista gētib⁹ vbi erāt: vt adimpleret exinde pphetia: dicēs: Adorabit eū vnusquisq̄ de loco suo. Misericordia dñi plena est terra. Quid celi? Audi qd celi. Nō eni indigent misericordia: vbi nulla est miseria. In terra abūdat holis miseria: supabūdat dñi misericordia. Miseria holis plena ē terra: z misericordia dñi plena est terra. Celi ḡ vbi nulla est miseria: nunqd q: nō indigēt misericordia: nō indigēt dño? Oia indigēt dño: z misera z felicia. Sine illo miseri non subleuant: sine illo felix nō regit. Ergo ne forte de celis q̄reres cū audires: Misericordia dñi plena ē terra: audi q: dño z celi indigēt. Sermone dñi celi solidati sunt. Nā nō a se sibi soliditatē fuerūt: nec ipi celi firmitatē sibi pprā p̄stiterūt. Verbo domini celi firmati sūt. Et spiritu oris eius ois virtus eor. Nō habuerūt aliqd ex se: z tanq̄ supplementū a dño peperūt. Spū eni oris eius nō paro: sed ois virtus eorū. Sane fratres videte eadem opa z filij z spiritussancti. Non eni negligenter p̄tereundū est inter quosdā iniquos discretores z turbulentos cōfusores. Vtrūq̄ eni male fit. Cōfundūt eni illi male discernendo creaturā cū creatore: z cum sit creator spiritus dei: inter creaturas eū numerāt. Illi discernūt z confundūt: confundant vt conuertant. Audi modo vnū opus filij z spiritussancti. Verbum certe dei filius est: z spiritus oris eius spiritussanctus est. Verbo domini celi solidati sunt. Quid est autem solidatos esse: nisi habere stabilem z firmam virtutē? Et spiritu oris eius ois virt⁹ eor. Posset z sic dici: Spū oris ei⁹ celi solidati sūt: z vbo dñi ois virt⁹ eor. Qd est eni ois virtus eor: hoc ē solidati sunt. Hoc ḡ iam

Eccl. 3.

B

Ps. 32.

filꝰ ⁊ spūſſanctus: nunq̄d ſine patre? Quis ḡ facit
ꝑ verbū ſuū ⁊ ꝑ ſpiritū ſuū: niſi cuiꝰ verbū eſt: ⁊ cu-
ius ſpūs? Trinitas ḡ hec vnꝰ deus. Hūc adorat q̄
nouit adorare: hūc vbiq̄ȝ habet q̄ ſe ↄuerterit. Non
eñ quęrit ab auerſis: ſȝ ipſe vocat auerſos vt imple
at ↄuerſos. Sane fratres exceptis illis celis ſupio-
ribꝰ ignotis: nobis in terra laborātibꝰ: ⁊ ꝑ hūanas
coniecturas vtcunq̄ȝ iſta q̄rentibus: Exceptis ergo
illis celis qui quō ſint ſup inuicē: vel quot ſint: vł q̄-
bus modis diſtincti ſint: q̄bus incolis impleti ſint:
q̄ diſpoſitiōe regant: quō ibi vnꝰ quidā hymnꝰ in-
deficiens cōcinens ab oībus p̄dicet deū: multū ē a
nobis inuenire: ſatagamꝰ tamē ꝑuenire. Ibi eſt eñ
patria noſtra quā longa fortaſſe ꝑegrinatione obli-
Ps. 119. ti ſumus. Vox eñ noſtra eſt in illo pſalmo: Heu me
q̄m peregrinatio mea longinq̄ facta ē. Ergo de illis
celis ⁊ mihi difficile eſt diſputare: ſȝ tamē nō impoſ-
ſibile ⁊ vobis intelligere. Certe q̄ me in his rebꝰ in-
tellectu ꝑuenit: fruat̄ quo p̄ceſſit: ⁊ oret ꝓ me vt ſe-
quar ego. Interim exceptis illis celis: habeo de q̄-
bus hic vtcunq̄ȝ diſſerā: nobis ꝓximos celos ſctōs
dei apoſtolos: p̄dicatores verbi veritatꝭ: per quos
Matth. 13. et 3 celos compluti ſumus: vt ꝑ totū mundū ſeges eccle
ſię pullularet: ⁊ ſi cū ȝiȝanijs interim cōmunē bibēs
pluuiā: ſȝ tamē horreū nō habitura cōmune. Ergo
cū dictū eſſet: Miſericordia dñi plena eſt terra: q̄ſi
quęreres vnde impleta eſt terra miſericordia domi-
ni: ꝓpterea miſſi ſūt celi q̄ miſericordiā dñi ſpargerēt ſu-
per terrā: ⁊ hoc ſup totā terrā. Nā vide quid de ipſis
Ps. 18 celis alibi dicit̄: Celi enarrant gloriā dei: ⁊ opa ma-
nuū eius annūciat firmamentū. Qō celi: hoc firma
mentū: Dies diei eructat verbū: ⁊ nox nocti annun
ciat ſcientiā. Nō ceſſat̄: nō tacet̄. Sed vbi p̄dicaue
rūt: ⁊ quouſq̄ȝ ꝑuenerūt? Nō ſunt loquelę neq̄ȝ ſer-
mones: quoꝝ nō audiant̄ voces eoꝝ. Sed hoc ꝑti-
Act. 2. net ad id q: oīm linguis locuti ſūt in vna voce: oīm
linguis locuti impleuerūt qō dictū eſt: Non ſūt lo-
quelę neq̄ȝ ſermones: quoꝝ nō audiant̄ voces eoꝝ.
Sed quęro: ipſa vox in oibus linguis: quouſq̄ȝ ꝑue
Ps. 18. nerit: quę impleuerit? Audi ergo qō ſequit̄: In oēȝ
terrā exiuit ſonus eorū: ⁊ in fines orbis terrę verba
eoꝝ. Quoꝝ: niſi celoꝝ qui enarrāt gloriā dei? Ergo
ſi in oēm terrā exiuit ſonus eoꝝ: ⁊ in fines orbis ter-
rę verba eoꝝ: quid predicauerunt nobis: indicet no
bis q̄ illos miſit. Indicat plane: fideliter indicat: q̄a
Ps. 32. ⁊ anteq̄ȝ fierent p̄dixit futura ille cuius oīa opera
in fide. Reſurrexit eñ a mortuis: ⁊ ↄtrectatis mem
Luc. 24. bris ſuis agnitꝰ a diſcipulis ſuis: ait: Oportebat pa
ti chriſtū ⁊ reſurgere a mortuis tertia die: ⁊ p̄dicari
in noīe eius penitentiā ⁊ remiſſionē peccatorum
Vnde ⁊ quouſq̄ȝ? Per oēs gentes ait: incipienti-
bus ab hieruſalē. Quā miſericordiam xp̄o oēs expe
ctamꝰ fratres vberiorē a dño: niſi vt peccata noſtra
dimittant̄? Cū ḡ ea ſit magna miſericordia dñi re-
miſſio peccatoꝝ: ⁊ hanc remiſſionē peccatoꝝ p̄dixit
dñs p̄dicari ꝑ oēs gentes: Miſericordia dñi ple-
na eſt terra. Vnde plena eſt terra? Miſericordia do
mini. Quare? Quia vbiq̄ȝ dimittit peccata deus: q:
miſit celos qui terrā cōpluerēt. Et quō auſi ſūt ipſi
celi ire cū fiducia: ⁊ et hoibꝰ infirmis celi fieri: niſi
q: verbo dñi celi ſolidati ſunt? Vnde eñ haberent
tantā virtutē oues inter lupos: niſi quia ſpiritu oris
Matth. 10 [illegible] coꝝ? Ecce inquit mitto vos ſicut
oues i medio lupoꝝ. O dñe miſericordiſſime: certe
hoc facis vt miſericordia tua plena ſit terra. Si er
go miſericors vt impleas terraȝ miſericordia: vide
quos mittis: vide quo mittis. Quo inquā mittis et
q̄s mittis? Oues in medio lupoꝝ. Vnus lupꝰ ſi mit
tat̄ in mediū innūerabiliū ouiū: q̄s ei reſiſtit? Quid
nō turbat: niſi forte q: ſatiat̄? Nam oīa deuoraret.
Mittis infirmos int̄ ſęuos. Mitto inq̄t: q: celi ſūt
vt terrā cōpluant. Vñ celi hoīes infirmi? Sed ſpiri
tu oris eius oīs xp̄tus eoꝝ. Ecce lupi tenebūt vos ⁊
tradēt vos: ⁊ offerēt pſītibꝰ ꝓpter nomē meū. Iā
armate vos. Virtute veſtra? Abſit. Nolite cogita
re q̄d loquamī: Nō eñ vos eſtis q̄ loquimini: ſȝ ſpi
ritꝰ patris veſtri q̄ loquit̄ in vobis: q: ſpū oris eius
oīs xp̄tus eoꝝ. Facta ſūt hęc: miſſi ſūt apoſtoli: ꝑtu
lerūt p̄ſſuras. Nūquid mō tantas ferimus vt audi-
amus hęc: quātas illi vt ſeminarēt hęc? Nō. Ergo
fratres infructuoſus ē labor noſter? Nō. Video cō
ſtipationē veſtrā: ſȝ ⁊ vos videtꝭ ſudorē noſtrū: ſi to
leramus: ⁊ cōregnabimus. Ecce facta ſūt illa. Ex il- 2. Timoth. 2.
lis ouibus miſſis in medio lupoꝝ: ⁊ memorias mar Matth. 10
tyrū celebramus. Locus iſte quādo martyris beati
corpus ꝑcuſſum eſt: lupis plenꝰ erat: vicit tot lupos
vna ouis capta: ⁊ impleuit locū ouibꝰ ouis occiſa:
Sęuiebat tūc mare ingētibus ꝑſequentiū fluctibꝰ:
ibat in aridā ſitientē celū dei. Modo aūt ꝑ illa quę
illi paſſi ſūt: qui aciē ruperūt: glorificatū eſt nomen
chriſti: occupauit etiā ipſas poteſtates ambulās ſu-
per capita tumentiū gurgituȝ. Et q: iſta facta ſunt:
modo etiā q̄ vidēt nondū credētes ↄuenticula nr̄a:
celebratiōes: ſolēnitates: laudes iā manifeſtas ⁊ pu
blicas dei noſtri: putatis eos nō dolere: putatis nō
fremere? Sed nūc implet̄ qō de illis dictū eſt: Pec Ps. 111.
cator videbit ⁊ iraſcet̄. Quid ḡ q: iraſcet̄? Ne time-
as ouis lupū. Nō minas eoꝝ ⁊ fremitꝰ nō timeatꝭ.
Iraſcat̄. Sȝ q̄d ſequit̄? Dētibus ſuis frēdet ⁊ tabeſ-
cet. Quia ḡ mō ſalſa maris aqua q̄ remanſit in chri
ſtianos ſęuire nō audet: occultū aūt murmur rugit
in ſe: ⁊ intra mortalē pellē fremit ↄcluſa ſalſugo: Vi-
dete q̄d ſequit̄: Cōgregās ſicut in vtrē aquas
maris. Cū ḡ antea mare in martyribus liberis flu
ctibus ſęuiebat: modo auteȝ intra mortalia pectora
incluſū amarū eſt: Ille fecit qui in illis vicit: qui po- Prouer. 8.
ſuit tūc mari terminos: vt in ſe remeantes cōminue
rent̄ fluctꝰ eius. Ipſe ↄgregauit velut in vtrē aquas
marꝭ: vt mortalis pellis ↄtegat amarā cogitationē.
Timētes eñ pelli ſuę: intus tenēt qō nō audēt emit
tere. Nā eadē ē amaritudo. Sic oderūt: ſic deteſtā-
tur. Sed qō tūc apte ſęuiebat: nūc occulte: quid ali-
ud dicā q̄ȝ qō dictū eſt: Frēdet ⁊ tabeſcet? Eat ḡ ec Ps. 1
cleſia: ābulet: Facta eſt via: ſtrata nr̄a ab impatore
munita ē. Ferueamꝰ i itineribꝰ bonoꝝ opeꝝ: hō ē eñ
ābulare nr̄m. Et ſi q̄n exſtitūt tēptatiōes: p̄ſſurę vn̄
nō ſperabāt̄: iā ↄgregatꝭ velut i vtrē aq̄s marꝭ: intel
ligamꝰ dñm facere hō ad diſciplinā: vt excutiat a no-
bis male ꝓuidētē ī tpalibꝰ ſecuritatē: ⁊ dirigat nos
i regnū ſuū cōpoſito deſiderio. Qō deſideriū tribu
latiōibꝰ hinc atq̄ȝ hinc ↄtūdētibꝰ ꝓducit̄: vt ſimus
canori auribꝰ dñi tāq̄ȝ tubę ductiles. Dictū ē eñ et Ps. 97.
hō i pſalmis: vt i tubis ductilibꝰ laudemꝰ deū. Tuba
ductilis malleo ꝓducit̄: ita chriſtianū cor in deum
preſſurarum plagis extendit̄. Meminerimus ergo
fratres iam his tpibus quibus cōgregata eſt velut

in vtrē aqua maris: nō deesse deo vnde pferat quo nos emendet: cū emendatione nobis opus ē. Ideo eñ sequit. Ponēs ī thesauris abyssos. Thesaurū dei dicit secretū dei. Nouit ille omniū corda: quid ad tempus pferat: vnde pferat: quantā potestatē tribuat malis in bonos: ad iudicandos quidē malos: erudiendos aūt bonos. Nouit quomō hec
I agat qui ponit in thesauris abyssos. Fiet ergo qd sequit. Timeat dominū oīs terra. Nō glorietur superba leticia temeraria exultatione: dicens: Iam congregata est velut in vtre aqua maris: quis mihi aliquid facere audebit? Nescis qr posuit ille in thesauris abyssos: vnde proferat qd ei vtile est ad flagellandā te pater tuus? Qui quidē ad disciplinam tuā habet abyssi thesauros quibus te erudiat ad thesauros celorū. Ergo redi ad timorē qui iam ibas in securitatē. Exultet terra: sed et timeat. Exultet. Quare? Quia misericordia dñi plena est terra. Timeat: Quare? Quia sic congregauit in vtre aquas maris: vt poneret in thesauris abyssos. Fiet ergo in illa qd
Ps. 2. alibi breuiter vtrūqz dicit. Seruite dño in timore et exultate ei cū tremore. Timeat dominū oīs ter
Al. inhabitantes. ra. Ab ipso autem cōmoueant omnes qui inhabitant orbē. Nō timeant aliquid pro illo. Ab ipso cōmoueant oēs qui inhabitant orbem terre. Fera seuit: deū time. Serpens insidiat: deū time. Homo te odit: deum time. Diabolus te impugnat: deū time. Tota eñ creatura sub illo est quē iuberis
Ps. 148 et Judith. 16. timere. Quoniā ipse dixit et facta sūt: ipse mādauit et creata sunt. Deinde quid sequit. Cū eñ dixisset: Ab ipso cōmoueant oēs qui ihabitāt orbē terre: ne conuerteret se hō ad timendū aliqd aliud: et auersus a timore dei: timeret pillo aliquā creaturā: et adoraret qd factū est: dimisso qui fecit: confirmauit nos in timore dei: tanqz dicens nobis et alloquens nos. Quid formidaturus es aliqd de celo: aliquid de terra: aliquid de mari? Ipse dixit et facta sunt: mandauit et creata sunt. Qui dixit: et facta sunt: mandauit et creata sunt: cū iubet mouent: cum
2. sen. dis. 44. Sed putandu. iubet quiescūt. Cōquiescit et malicia hominū: cupiditas hominū. Cupiditatē nocēdi potest homo habere ppriam: potestatē autē si ille nō dat: nō habet.
Ro. 13. Nō est eñ potestas nisi a deo. Definitiua sentētia apostoli est: Nō dixit: nō est cupiditas nisi a deo. Est eñ mala cupiditas que nō est a deo: sed qr ipsa mala cupiditas: nulli nocet si ille nō pmittat: nō est inquit potestas nisi a deo. Unde deus hō stans an
Job. 19. te hominē: Nō haberes inquit in me potestatē: nisi data fuisset tibi desup. Ille iudicabat: ille docebat. Cū iudicabatur docebat: vt iudicaret quos docuerat. Nō haberes inqt in me potestatē: nisi eēt data tibi desup. Quid ē hoc? Hō tñ nō habet potestatē: nisi cū accepit desup? Quid ipse diabolus? Ausus ē vel vnā oviculā tollere viro sancto iob: nisi ipsus dice
Job. 1. ret: Mitte manū tuā et est da potestatē? Ille volebat: sed ille nō sinebat. Quādo ille pmisit: ille potuit. Nō ergo ille potuit: sed qui pmisit. Ideo bene eruditus ipse iob: nō ait sicut iā cōmemorare vobis solemus: Dñs dedit et diabolus abstulit: sed dñs dedit et dñs abstulit: Sicut dño placuit: ita factū est: non sicut diabolo placuit. Videte ergo fratres mei cū tanto labore manducantes salubrē et vtilē panē: videte ne quēqz timeatis nisi dñm. Preter eū ne timeas aliā scriptura tibi dicit. Proinde timeat dñm oīs terra: qui posuit in thesauris suis abyssos. Ab ipso aūt cōmoueātur vniuersa: et omēs qui inhabitāt orbē terre: quoniā ipse dixit et facta sūt: ipse mādauit et creata sūt. Si iā cessauerūt reges mali facti sūt boni. Crediderunt et ipsi signū crucis christi in frōte iā portant: preciosius signū qz quelibet gēma diadematis. Illi qui seuierūt destructi sūt. Sed quis fecit hoc? Forte tu vt credulus es? Dominus dissipauit cōsilia gentiū: reprobat aūt cogitatiōes ppłoz: et reprobat consilia principū. Quādo dixerūt: Tollamus eos de terra: nō erit nomē christianū si hoc fecerimus? sic occidant sic torqueant. talia et talia dicebant: sic affligant. Dicta sūt hec: et inter hec creuit ecclesia. Reprobat cogitatiōes populoz: et reprobat cōsilia principū. Consiliū vero dñi manet in eternū: cogitationes cordis eius in secula seculorum. Repetitio sententie est. Qd ante ait consiliū: hoc ait postea: cogitationes cordis: et qd supra ait: manet in eternū: hoc postea ī secula seculoz. Repetitio ɔfirmatio est. Ne aūt putetis fratres: quia dixit: cogitatiōes cordis: quasi sedere deū et cogitare qd agat: et exquirere ɔsiliū faciendi aliquid vel non faciendi. Tue sūt iste o homo tarditates: vsqz in velocitatem verbi eius. Quādo potest mora esse cogitatiōis in illo verbo quod vnū est: et oīa complectit. Sed dicunt cogitatiōes dei: vt tu itelligas: vt sm te audeas erigere cor: vel ad verba tue infirmitati similia: quia res ipsa multū est ad te. Cogitatiōes cordis eius in secula seculoz. Que sūt cogitationes cordis eius: et qd est consiliū dñi qd manet in eternū? Cōtra qd cōsiliū? Ut qd fremuerūt gētes: et populi meditati sūt inania? Quādo quidē dominus reprobat cogitatiōes populoz: et reprobat consilia principū? Unde igit consiliū dñi manet in eternū: nisi de nobis qs ante pscivit et pdestinauit? Quis tollit pdestinationē dei? Ante mūdi ɔstitutionē vidit nos: fecit nos: emēdauit nos: misit ad nos: redemit nos: hoc eius ɔsiliū manet in eternū: hec eius cogitatio manet in secula seculoz. Fremuerūt gētes: sunt apte fluctuātes et seuiētes: ɔtabescāt nūc tanqz induse et ɔgregate in vtre. Habuerūt liberas audacias: habeāt truces et amaras cogitatiōes. Quando pūt destruere qd ille cogitauit: et manet in eternū? Quid ē aūt hoc? Beata gēs. Quis est qui nō libenter audiens erigat se? Amāt eñ oēs btitudinē: et iō puersi sunt homines qui mali volūt esse: miseri nolūt. Et cū sit malicie indiuidua comes miseria: isti puersi nō solū mali esse volūt et miseri nolūt: qd fieri nō pōt: sed iō volūt mali esse: ne miseri sint. Quid ē hoc qd dixi: ideo volunt mali esse: ne miseri sint? Cōsiderate paululū in oībus hoībus qui male faciunt: beati sp esse volunt. Furtū facit: qris quare? ppter famē: ppter necessitatē. Ergo ne miser sit malus ē: et iō miserior ē qr malus est. Depellēde gͦ miserię cā: et acqrēde beatitudinis cā faciūt oēs hoīes qcqd vł boni faciūt vł mali. Sp gͦ bti esse volūt. Siue male viuētes: siue bene viuētes: beati eē volūt et nō ɔtingit oībus qd oēs esse volūt. Oēs eñ bti esse volūt: nō aūt erunt nisi illud iuste eē voluerint. Et ecce nescio qs vt male faciat beatus vult eē. Unde? Et pecunia et argēto et auro et predijs: fundis: domibus: mancipijs: pompa seculi: honore volatico et perituro. habendo aliquid volūt

beati esse. Quere ergo qđ habeas: vt beatꝰ sis. Cū
eñ beatus fueris: melior vtiqȝ eris ꝗ̄ cum miser es.
Fieri aūt nō potest: vt res deterior te faciat melio/
rē. Nō es: deteriꝰ te est q̄cquid cupis quo beatꝰ esse
desideras. Aurū: argentum: quelibet corpora qui/
bus inhias acquirendis: possidendis: fruendis: infe
riora sunt te. Tu melior es: tu fortior es: ⁊ vtiqȝ vis
melior esse ꝗ̄ es: cum beatus esse vis quia miser es.
Melius est eñ vtiqȝ beatū esse ꝗ̄ miserū. Uis esse
melior te ⁊ querꝭ: ꝑquiris ꝑ que id fiat: deteriora te.
Quicq̄d quesieris in terra: deterius est ꝗ̄ tu. Hoc
oñis homo optat amico suo: sic eū adiurat: sic me/
lior sis: sic meliorem te videamus: sic de te meliore
O gaudeamus. Qđ optat hoc ⁊ ipe vult. Accipe ergo
fidele consiliū. Melior te vis esse: noui: omēs noui/
mus: omnes volumus: quere qđ est melius te: vt
inde efficiaris melior te. Intuere nūc celū ⁊ terraȝ:
nō tibi sic hec pulchra corpa placeāt: vt eis fieri bea
tus velis. In animo est qđ queris: Beatus eñ esse
vis. Ipo animo tuo quere q̄d sit melius. Cuȝ enim
duo sint quedā hoc est animus ⁊ corpus: eo ꝙ istis
duobus illud melius sit qđ animꝰ dicit: potest cor/
pus tuū melius fieri ꝑ meliorē. quia subiectū est cor
pus animo. Potest ergo melius fieri corpus tuū ꝑ
animū tuū: vt cū fuerit iustus animꝰ tuꝰ: sit postea
īmortale etiā corpus tuū. Per animi eñ illuminati/
onē merer corpus incorruptionē: vt fiat inferioris
reparatio ꝑ meliorē. Si ergo corporis tui bonū ani
mus ē: quia corpe tuo melior est: cum queris bonū
tuū: illud quere qđ melius est animo tuo. Quid est
aūt animus tuus attende: ne forte cōtēnens animū
tuū: ⁊ putans nescio q̄d esse vile ⁊ abiectū: ⁊ viliora
queras quibus beatificer animus tuus. In animo
Gen.j. tuo est imago dei: mens hoīs capit eam. Accepit
eā: et iclinādo se ad peccatū decolorauit eā. Ipe ad
eā venit reformator q̄ erat eius ante formator: quia
Joh.j. ꝑ verbū facta sunt oīa: ⁊ ꝑ verbū impressa est hec
imago. Uenit ipm verbū: vt audiremus ab Aplo:
Ro.12. Reformamini in nouitate mentis vestre. Iaȝ ergo
P superest: vt queras quid sit melius ꝗ̄ animus tuus.
Quid erit obsecro: nisi deus tuus? Nō inuenis ali/
quid melius animo tuo: quia cuȝ fuerit ꝑfecta natu/
ra tua: angelis equabit. Iam supra nō est nisi crea/
tor. Erige te ad illū: noli desperare: noli dicere: mul/
tū est ad me. Magis multū est ad te habere aurum
qđ queris. Aurū ⁊ si volueris forte nō habebis: de/
um cū volueris habebis: quia et anteꝗ̄ velis venit
ad te: ⁊ cū auersa voluntate esses vocauit te: ⁊ cū cō
uersus esses terruit te: ⁊ cū territus ꝯfiteretis: cōso/
latus est te. Iste qui tibi ꝑstitit oīa: iste qui fec vt
esses: qui cū his qui tecū sunt etiā malis ꝑstat solē:
Math.5. ꝑstat pluuiā: ꝑstat fructus: fontes: vitā: salutē:
tantas ꝯsolationes: seruat tibi aliquid qđ nō det: ni
si tibi. Quid est autē qđ tibi seruat nisi se? Pete ali/
ud si meliꝰ inueneris: se tibi seruat deꝰ. Auare q̄d in/
hias celo ⁊ terre? Melior ē q̄ fecit celū ⁊ terrā: ipm
visurꝰ ipm habiturꝰ es. Queris vt tua sit illa villa:
⁊ trāsiens ꝑ illaȝ dicis: Beatꝰ cuiꝰ est possessio ista.
Hoc dicūt ꝗ̄ multi q̄ trāseūt ꝑ illā: ⁊ tñ cū dixerint
⁊ trāseūt ꝑ illā possūt caput agitare ⁊ suspirare: nū/
quid ⁊ possidere. Sonat cupiditas: sonat iniq̄tas:
Deut.5 s nō ꝯcupisces rē ꝓximi tui. Beatus cuiꝰ est villa
illa, cuiꝰ est domꝰ ista: cuiꝰ est ager iste. Cōpesce ini
q̄tatē: audi veritatē. Beata gēs cuiꝰ est. Quid? Iaȝ
nostis quid dicturus sū. Ergo desiderate vt habea/
tis: tunc demū beati eritis. Hac sola: beati eritis: re
meliore ꝗ̄ vos estis: meliores eritis. Deus est inq̄ȝ
melior te qui fecit te. Beata gens cuiꝰ est dñs
deus eoꝝ. Hoc ama: hoc posside: hoc cū vis ha/
bebis: hoc gratis habebis. Beata gens cuiꝰ ē dñs
deus eorum. Noster deus. Cuius eñ nō est deus?
Nō plane oīm eodē mō. Noster magis nr̄ qui viui
mus ab illo tanꝗ̄ de pane nostro. Ipe sit hereditas
nostra: possessio nostra. An forte temere dicimꝰ fa/
ciendo nobis deū possessionē cū sit dñs: cū sit crea/
tor? Nō est ista temeritas: affectus ē desiderij ⁊ dul
cedo spei. Dicat anima oīno secura: dicat: deꝰ meus
es tu: qui dicit aīe nostre: salus tua ego sū. Dicat: se Ps.34.
cura dicat: nō faciet iniuriā cū hoc dixerit: imo faci/
et si nō dixerit. Arbores volebas habere: q̄bus bea
tus esses. Audi scripturā dicentē de sapiētia: Lignū Prouer.3
vite est oībus possidētibꝰ eā. Ecce possessionē nr̄aȝ
dixit esse sapientiā: s ne putes ipam sapientiā: quia
possessionē tuā dixit scriptura aliq̄d esse: qđ sit te in/
ferius. Sequit ⁊ adiūgit: Et incūbentibꝰ in eam ve
lut in domo tuta. Ecce dñs tuus factꝰ est tibi q̄si ba
culus: securus hō incūbit: q2 ille nō succūbit. Hic ꝗ̄
securus possessio tua est. Possidētibus eā scriptura
dixit: Impleuit fiducia dubitationē tuā. Dic secu/
rus: ama securꝰ: spera securus. Tua etiaȝ illa verba
sint in psalmo: Dñs ps hereditatꝭ mee. Ergo vnde Ps.15
beati erimꝰ? Deū possidēdo. Quid ergo? Nos pos
sidebimus euȝ: ⁊ ille nō nos possidebit? Unde ergo
Esaias: Dñe posside nos? Possidet ꝗ̄ ⁊ possidebit:
⁊ totū ꝓpter nos. Ut eñ nos ex illo beati simꝰ: possi
der a nobis. Ut aūt ille beatus sit: nō possidet nos.
Et possidet nos: ⁊ possider a nobis: nō ob aliud nisi
vt nos beati simus. Possidemꝰ euȝ ⁊ possidet nos:
q2 colimus eū ⁊ colit nos. Colimus euȝ tanꝗ̄ dñm
deū: colit nos tanꝗ̄ terrā suā. Quia colimus eū ne/
mo dubitat: q2 colit nos: q̄s nob indicat? Ille q̄ ait:
Ego sū vitꝭ vos estis sarmēta: pr meꝰ agricola. Ec Joh.15.
ce ⁊ ī isto ps. vtrūqȝ nob dr: vtrūqȝ nob indicat. Iā
dixit q2 possidemus eū: beata gens cuiꝰ est dñs deꝰ
eoꝝ. Cuiꝰ est fundus iste? Illius: Cuiꝰ est ille? Illi/
us: Cuiꝰ est iste? Dicamꝰ de deo: dicamus cuiꝰ est.
Et quō nobis solet responderi: q̄n de fundis ⁊ de ꝑ/
dijs aliq̄bus amplis atqȝ amenissimis q̄rimus: Est
quidā senator: aut illud aut illud vocatus: cuius est
ista possessio: ⁊ dicimꝰ beatus ille hō. Sic q̄ramus
cuiꝰ est deꝰ iste. Est quedā beata gens cuiꝰ est: nam
dñs deus eoꝝ est: ⁊ nō sicut senator ille possidet fun
dū suū: nō aūt possider a fundo suo: sic ⁊ deus gētis
huiꝰ: vnde vt eius simus: laborare debemꝰ: s alter/
utrū se possidēt. Audisti q2 gens possidet eū: beata
gens cuiꝰ est dñs deus eoꝝ. Audi q2 ⁊ ille possidet
illā. Populus quē elegit dñs in hereditatē
sibi. Beata gens possessione sua: beata hereditas
possessore suo: populꝰ quē elegit dñs in hereditatē
sibi. De celo respexit dñs: vidit oēs filios R
hominū. Oēs hic ita accipe vt gentes illius oēs
intelligas: illā hereditatem tenentes: vel illa heredi
tas existentes. Hereditas est eñ dei ipi omēs ⁊ ipi/
us oēs. De celo respexit dñs: ⁊ vidit eos ille qui ait:
Cū eēs sb arbore fici vidi te. Uidit eñ eū: q2 misera Joh.1.
tus ē eū. Tā plerūqȝ e gētes misericordia dicimꝰ homi:

vide me: ꝛ de illo qui te contemnit quid dicis? Nõ me videt? Est ergo quedã visio miserantis cordis: nõ visio punientis. Illa visio ad peccata animaduersio est. Quia ille peccata nõ vult videri: q dicit: Auerte faciẽ tuã a peccatis meis. Qd vult ignosci:
Ps. 50. nõ vult agnosci. Auerte inqt faciẽ tuã a pctis meis. Cũ ḡ auertit faciẽ suã a peccatis tuis: nõ videbit te.
Ps. 26. et. 31. Unde alibi dicit: Ne auertas faciẽ tuã a me. Ergo auertat a pctis tuis: non auertat a te. Videat te: misereat tui: adiuuet tibi. De celo respexit dñs: vidit oẽs filios hoim prostites ad filiũ hois. De prepa rato habitaculo suo. Qd sibi ꝑ parauit. Uidit nos de aplis: vidit nos de ꝑdicatorib' veritatis: vidit nos de angelis quos ad nos misit. Hec oĩa domus eius. hec oĩa habitaculũ eius: q hec oĩa ce
Ps. 18. li qui enarrant gloriã dei. Uidit oẽs filios hominũ. De ꝑparato habitaculo suo: Respexit sup omnes qui habitant terrã. Ipsi sunt: ipsi sunt Gens illa est beata cui' est dñs deus eoꝝ: populus ille est quẽ elegit dñs in hereditatẽ sibi: quia per oẽs terras est: ꝛ nõ est in parte. Respexit sup oẽs qui habitant terrã. Qui finxit singillatim corda eorũ. Manu gratie sue: manu misericordie sue finxit corda: plasmauit corda nostra. finxit singillatim. sin
jo. de geñ. ad lit. 6. gula quedã dans nobis: que tamẽ nõ dirimant vnitatẽ. Quõ singillatim mẽbra formata sũt: oĩa singillatim habent opa sua: ꝛ tamẽ in vnitate corporis viuũt: manus facit qd oculus nõ facit: auris id valet qd nec oculus nec manus valet: oĩa tamẽ vnitatẽ operant: ꝛ manus ꝛ oculus ꝛ auris diuersa faciũt: nec sibi aduersant. Sic ꝛ in christi corpe singuli hoies: tanqȝ mẽbra singula dona sua gaudẽt: q ille qui elegit populũ in hereditatẽ sibi: finxit singil
j. Cor. 12. latim corda eoꝝ. Nunqd eñ oẽs apostoli? Nunqd oẽs ꝓphete? Nunqd oẽs doctores? Nunqd oẽs dona habẽt sanitatũ? Nunqd oẽs linguis loquũtur? Nunqd oẽs interp̄tant? Alii quidem p spiritũ datur sermo sapientie: alii sermo scientie: alii fides sm eundẽ spiritũ: alteri dona curationũ.
C. 3. cor. 19. dist. Singula. Quare? Quia finxit singillatim corda eorum. Quõ autẽ in mẽbris nostris diuersa sunt opa: sed sanitas vna. Sic in oĩbus mẽbris christi diuersa mũera: sed charitas vna. Qui finxit singillatim corda eorũ. Qui intelligit oĩa opera eorũ. Intelligit quid est: Secretius ꝛ interius videt. Habes in
Ps. 5. psalmo: Intellige clamorẽ meũ. Nõ eñ quasi vocibus opus est: vt perueniat aliquid ad aures dei. Occultius visus intellectus vocat: Expressius dixit: qȝ si diceret: videt oĩa opa eoꝝ. Tũc putares videri opa ista: quãdo ꝛ tu vides opus hoĩs. Homo factum hoĩs motu eius in corpe videt: deus aũt in corde videt. Quia ergo intus videt: dictũ ē: intelligit oĩa opa eoꝝ. Dat duo paupibus: vn' sibi mercedẽ qrit celestẽ: alius hũanã laudẽ. Tu in duob' vnã rẽ vides: deus duas intelligit. Int' eñ intelligit ꝛ intus agnoscit: fines ipsoꝝ videt. intentiões ipsas videt: Qui
Al. rex nõ saluat. ꝑ multã virtutẽ intelligit oĩa opa eorũ. Non saluus fiet rex p multitudinẽ virtutis sue. Ad dñm oẽs in
T
deo oẽs spes tua deus sit: fortitudo tua de' sit: firmitas tua deus sit: exoratio tua ipse sit: laus tua ipse sit: finis in quo requiescas ipse sit: adiutoriũ cum laboras ipse sit. Audi veritatẽ: Nõ saluus fiet rex per
Al. ꝛ gigas nõ saluabitur. multitudinẽ virtutis sue. Nec gigas salu' erit in multitudine virtutis sue. Gigas superbus aliquis est extollens se aduersus deũ: velut quasi ipse aliquid valeat ꝛ per se. Nõ fiet ille salu' in multitudine virtutis sue: sed equũ habet magnũ: fortẽ: validum: velocẽ: potest si aliquid irruerit cito illũ de periculo liberare. Nõ fallatur: Audiat quid sequitur: Mendax equus ad salutem. In intelligentia quid dictũ sit: mendax equus ad salutẽ? Nõ tibi ꝓmittat equus tuus salutẽ: si tibi ꝓmiserit mentitur. Si eñ deus voluerit liberaberis: si deus noluerit cadente equo altius cadis. Nõ ergo putetis dictũ: Mendax equus ad salutẽ: q̄si mendax ꝛ iustus ad salutem: qd velut iusti ad salutẽ mentiant. Nõ est eñ semper equus qd ab equitate dicit: sed equus animal quadrupes hoc grecus codex indicat. Et redarguuntur homies qui sibi querũt mala iumenta occasiones mendacioꝝ: cũ scriptura dicat. Os qd mentitur occidit aĩam: ꝛ perdes oẽs qui loquũtur mendaciũ. Quid est ergo mendax equus ad salutẽ? Mentitur tibi equus quãdo ꝓmittit salutẽ. Nunqd equus alicui loquit ꝛ ꝓmittit salutẽ? Sȝ cũ tu vides equũ bene formatũ. bonis virib': magno cursu predituꝫ: ista oĩa velut ꝓmittũt tibi de suo salutẽ: sed fallit si deus nõ tuetur quia mendax equus ad salutem. Equũ accipe etiã figurate quãlibet amplitudinẽ seculi huius: quẽlibet honorẽ in quo superb' incedis: quo altius ingrederis: ꝛ ecce nõ tantũ celsiorez sed etiam tutiorẽ falso putas. Quomõ eñ te deijciat nescis: tanto elisũ grauius: quãto sublimius ferebaris. Mendax equus ad salutẽ. In abundantia aũt virtutis sue non erit saluus. Et vnde erit saluus? Nõ de virtute: nõ de viribus: non de honore: nõ de gloria: nõ de equo. Unde quo ibo? Ubi inueniã: vnde saluus sim? Noli diu querere: noli longe. Ecce oculi dñi sup timentes eũ. Videns q ipsi sunt quos ꝓtexit de habitaculo suo. Ecce oculi dñi super timentes eũ. Sperantes super misericordia eius. Nõ de meritis suis. non de virtute: non de fortitudine: non de equo: sed de misericordia eius. Ut eruat a morte animas eorũ. Uitam eternã ꝓmittit. Quid in ista peregrinatione? Nunquid deserit? Uide quid sequit. Et alat eos in fame. Tẽpus famis est modo: tẽpus saturitatis post erit. Qui nos in fame huius corruptiõis nõ deserit: imortales factos quõ satiabit? Sed qȝdiu est tẽpus famis tolerandũ est: durandũ est: perseuerandũ est vsqȝ i finẽ. Iã currenda sũt oĩa: quia ꝛ plana sũt: ꝛ cogitandũ est quid poscemus. Adhuc quidẽ expectatores in amphitheatro forte insaniunt ꝛ in sole sedẽt: ꝛ si stamus tamẽ in vmbraculo sumus: ꝛ meliora ꝛ pulchriora sũt q expectamus. Expectem' pulchra ꝛ a pulchro expectemus. Expectem' nos mẽte ea q dicunt in sensibus diuinarũ scripturarum: ꝛ gaudemus tali expectaculo. Expectator aũt noster quis est? Ecce oculi domini super timentes eũ: sperãtes in misericordia eius: vt eruat a morte animas eoꝝ: ꝛ alat eos in fame. Sȝ ꝓpter pegrinatiõis tolerantiã qȝdiu fames ē: expectem' in via refia ne deficiam'. Quid nob imponit: vel qd profiteri debemus? Aia nr̃a patiẽs erit dño. Secura expectans misericordiã ꝓmittẽtẽ: misericordiã ꝛ veritatẽ exhibẽtẽ. Et donec exhibeat qd agam'? Aia nr̃a patiẽs erit dño. Sȝ qd si in ipa patiẽtia nõ durabit?

Jmmo plane durabimus. Quõ adiutor ꝛ ꝓte
ctor nr̃ est. Adiuuat i pugna: ꝓtegit ab estu: nõ
te deserit tolera dura: q̃ ꝑseuerauerit vsq; in finē hic
Math. 10. saluus erit. Et q̃d cũ ꝑdurauerís: cũ pane ẽs fuer̃: cũ
vsq; ad finẽ ꝑueneris: q̃d tibi erit? Qua mercede to
leras? Ut quid tanta dura tãdiu pateris? Quõ in
ip̃o letabit̃ cor nostruz: ꝛ in noĩe sancto ei⁹
In. speraui⁹ ĩsperabim⁹. Spera hic vt leteris ibi: esuri ꝛ siti
hic: vt epuleris ibi. Hortatus est ad oĩa ĩpleuit nos
gaudio spei: ꝓposuit nobis q̃d amem⁹: in quo solo ꝛ
de quo solo ꝑsumam⁹. Post hec fit oratio breuis et
F salubr̃. Fiat misericordia tua dñe sup nos.
In. q̃eadmo dum. Et quo merito. Sicut sperauimus in te. Fuit
q̃busdã onerosus sermo: q̃busdã aũt etiã cito termi
naui sermonẽ: ꝛ hoc sentio. Ignoscãt infirmi fortio
ribus: ꝛ ꝓ infirmis dep̃cent̃ fortiores. In vno cor
pore oĩa mẽbra sum⁹: a capite nr̃o vegetemur: ꝛ in
illo spes nr̃a est: ꝛ in illo fortitudo nr̃a est. Nõ dubi
temus exigere de dño deo nr̃o misericordiã: vult oĩ
no exigi a se. Nõ eñ turbabit̃ dũ exigit̃: aut omino
angustabit̃: quõ ille a quo pet̃ qđ nõ habet: aut qđ
par ũ habet: ꝛ timet dare ne min⁹ habeat. Uis nos
se: quõ tibi eroget de⁹ misericordiã? Tu eroga cha
ritatẽ. Uideamus si finis dũ erogas. Quãta est er
go opulentia in ip̃a sũmitate: si põt tãta esse in ima
C gine? Ergo fratres ad hãc mãxie exhortamur: vos
charitatẽ nõ solũ in vos ip̃os: ſ; in eos etiã q̃ forĩ sũt:
siue adhuc pagani: nondũ credẽtes ĩ christo: siue di
uisi a nobis: nobiscũ caput ꝯfitẽtes ꝛ a corpe sepati.
Doleam⁹ illos fratres tanq̃ fratres nr̃os: velint no
lint fratres nostri sũt. Tũc esse desinẽt fratres nr̃i: si
Math. 6. desierint dicere pater noster. Dixit de q̃busdã ꝓphe
ta his q̃ dicũt nob: non estis fratres nr̃i: dicite fr̃es
nr̃i estis. Circũspicite de q̃bus hoc dicere potuerit.
Nũq̃d de paganis? Nõ. Neq; eñ dicim⁹ eos fra
tres nr̃os ſm scripturas: ꝛ ecclesiasticũ loquẽdi mo
rem. Nunq̃d de iudeis q̃ in christũ nõ crediderũt?
Legite Ap̃lm: ꝛ videte q: fratres q̃n dicit Ap̃lus si
ne aliq̃ additamẽto: nõ vult intelligere nisi christia
1. Cor. 7 nos. Nõ est aũt subiect⁹ inq̃t frater aut soror in hu
iusmodi: cũ diceret de ꝯiugio. Fratrẽ ꝛ sororẽ dixit
Ro. 14. christianũ vel christianã. Iter̃ dicit: Tu autẽ quid
iudicas fratrẽ tuũ: aut tu quid spernis fratrẽ tuum?
1. Cor. 6. Et alio loco: Uos inquit iniquitatẽ facitis ꝛ frauda
tis: ꝛ hoc fratrib⁹. Isti g̃ q̃ dicũt: nõ estis fratres no
stri: paganos nos dicũt. Ideo eñ ꝛ rebaptizare nos
volũt: dicentes nos nõ habere qđ dant. Unde ꝯse
quens est error ip̃orũ: vt negẽt nos fratres suos eẽ.
Sed q̃re nobis dixit ꝓpheta: Uos dicite illis fr̃es
nr̃i estis: nisi q: nos in eis agnoscim⁹ qđ nos repeti
mus? Illi g̃ nõ agnoscẽdo baptismũ nostrũ negant
nos eẽ fratres: nos aũt nõ repetẽdo ip̃orũ: sed agno
scẽdo nostrũ dicim⁹ eis: fratres nr̃i estis. Dicũt illi:
quid nos queritis: quid nos vultis? Respondem⁹:
fratres nostri estis. Dicũt: ite a nobis: nõ vobiscum
habemus rationẽ. Nos ꝓrsus vobiscũ rõnẽ habe
mus: vnũ christũ ꝯfitemur: ĩ vno corpe: sub vno ca
pite esse debemus. Quid g̃ me queritis ait: si perij?
Magna absurditas: mag̃ vesania. Quid me q̃ritis
si perij? Quare quererez: nisi quia perisi? Si ergo
perij inquit quomodo sũ frater tuus? Ut dicat̃ mi
Luc. 15. hi de te: frater tuus mortuus erat ꝛ reuixit: perierat
ꝛ inuentus est. Adiuramus ergo vos fratres ꝑ ip̃sa
viscera charitatis cuius lacte nutrimur: cuius pane
solidamur: per christũ dominũ nostrũ: per mansue
tudinẽ eius adiuramus vos. Tempus est eñ vt im
pendam⁹ in eos magnã charitatẽ: abundantẽ mise
ricordiã in dep̃cando deũ pro illis: vt aliquãdo det
illis sensum sobriũ: vt resipiscant ꝛ videant se: quia 2. Timoth.
nõ habent oĩno quod dicant ꝯtra veritatẽ. Non in
eis remansit: nisi sola infirmitas animositatis: q̃ tã
to ẽ languidior: quãto se maiores vires habere exi
stimat: pro infirmis: pro carnaliter sapiẽtibus: pro
aĩalibus ꝛ carnalibus: tamẽ pro fratrib⁹ nostris ea
dẽ sacramenta celebrantibus: ꝛ si nõ nobiscũ eadez:
tamẽ vnũ amen respondẽtib⁹: ꝛ si nõ nobiscũ vnuz
amen: hortamur medullas charitatis vestre: funda
tis ad deũ p̃ces ꝓ eis. Aliquid eñ ꝓ salute ip̃orum Ps. 36.
egimus in cõcilio: qđ explicari vobis hodie iam tẽ
pus non sufficit. Unde exhortamur vos vt alacrio
res ꝛ numerosiores (Audiẽt eñ a vobis fratres no
stri q̃ nũc nõ assunt) conueniatis crastino die: ad ba
silicam tricliarum.

Explicit Tractatus de ps̃. XXXII.
Incipit Tractatus de ps̃. XXXIII.

Prefatio. A

p Salmus iste nihil quidẽ obscurũ: ꝛ qđ expo
sitore indigeat: videt̃ habere in textu suo. Ti
tulus autẽ eius intẽtos facit: ꝛ pulsantes desiderat.
Sed quẽadmodũ hic scriptũ ẽ: q: beatus vir q̃ spe
rat in eũ: speremus omẽs qđ pulsantib⁹ aptur⁹ est.
Nõ eñ hortaret̃ nos vt pulsarem⁹: si nollet aperire
pulsantibus. Si eñ aliq̃n cõtingit: vt qui dispone
bat sedere: tedio cõpulsus ad manũ pulsantis cõtra
dispositionẽ suã surgat ꝛ aperiat: ne diu pulsantem
patiat̃: quantomagis sperare debemus cit⁹ aper
turũ illũ qui ait: Pulsate ꝛ aperiet̃ vobis. Pulso g̃ Math. 7.
nũc intentione cordis ad dominũ deũ: vt dignetur Luc. 11.
nobis hoc mysteriũ reuelare. Pulset mecũ ꝛ chari
tas vestra intentione audiendi: ꝛ humilitate orandi
pro nobis. Est eñ qđ fatendũ est arcanuz ꝛ grande
mysteriũ: Sic eñ se habet titulus psalmi.

Psalmus dauid cũ mutauit vultuz suũ 1. Reg. 21.
corã abimelech: ꝛ dimisit eũ ꝛ abijt.

Sermo primus.

q Uerimus in scripturis ſm res gestas: q̃ nob B
de dauid ꝯscripte sunt: q̃n sit factũ: quẽad
modũ inuenimus titulũ psalmi: cũ fugeret
a facie absalon filij sui. Legimus eñ in regnorum li Ps. 3.
bris ꝛ inuenim⁹: q̃n dauid fugeret a facie filij sui ab 2. Reg. 15.
salon. Et verissimũ est: q: ꝯtigit: ꝛ qđ cõtigit scriptuz
est. Et q̃uis titul⁹ psalmi in mysterio sic script⁹ sit:
tñ duct⁹ est de re q̃ gesta ẽ. Sic credo qđ hic scriptũ
ẽ. Cũ mutauit vultũ suũ coraz abimelech: ꝛ dimisit 1. Reg. 21.
eũ: ꝛ abijt. Scriptũ est. ſ; in regnorũ libris: vbi omĩa
nob scripta sũt: q̃ ꝑtinẽt ad res gestas dauid: nõ iue
nimus hoc: ꝛ tamẽ aliquid inuenim⁹ vnde appareat
hoc esse tractum. Nam scriptum est: Quis cum fu
geret dauid persecutorẽ saul: contulit se ad achis re
gem geth: id est ad regem cuiusdã gentis vicine re
gno iudeorum. Ibi latitabat: vt persecutionez sau
lis euitaret. Recens autem erat gloria eius. Unde 1. Reg. 17.
pro benefacto meruit inuidiam: quando goliam in
terfecit: et in vna pugna gloriam securitatemq; re
gni ꝛ regi ꝛ populo comparauit. Saul autẽ cũ pro
uocante golia estuaret: prostrato golia hostia esse

cepit ei: p cui⁹ manū hostē necauerat: t inuidit glo-
rie dauid: maxime qz popul⁹ in exultatiōe psititur⁹
t choro iā facto mulieres cantauerūt gloriā dauid:
j Reg. [illegible] q saul pcussisset in milibus: t dauid in decem milib⁹.
Hinc ille cōmot⁹ q cepat habere maiorē gliam per
vnā pugnā puer t iā i laudib⁹ oīm regi pponebat:
[illegible]
re ei cepat t eū psequi. Tūc ille se vt dixi cōtulerat ad
j Reg. 21. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
pcussit in milib⁹: t dauid in decem milibus. Si autē
ppter hanc gloriā inuidere illi cepat saul: nōne metuē
dū erat dauid: ne t ille rex ad quē confugerat: vellet
[illegible]
saluū faceret. Timuit t illū: t sicut scptū ē: Muta-
uit vultū suū corā ipsis: t affectabat t tympanizabat
ad ostia ciuitatis: t ferebat in manib⁹ suis: t pcide-
bat ad ostia porte: t saliue decurrebāt sup barbā ei⁹.
[illegible]
[illegible]
domū meā. Et sic illū dimisit, pijciens illū: t reces-
sit inde dauid incolumis p istā figurationē furoris.
C [illegible]
j Reg. 21. [illegible]
t dimisit eū: t abijt. Sed ille achis erat non abime-
lech. Nomen enī solū nō videt puenire: Nā res ge-
sta, ppe ipsis verbis pariter designata est in psalmis: sic
scriptū est in regnorū libro: Jdō magis mouere nos
debet ad querendū sacramentū: qz nomē mutatū ē.
Nā neqz illud sine causa factū est: qūuis sit factū: sz
qz aliqd figurabat: neqz hoc sine causa scriptū ē: no-
mine cōmutato. Videtis certe fratres pfunditatē
sacramētorū. Si nō ē i mysterio qd a puero golias
j Reg. 17. occisus est: nō ē in mysterio: qz imutauit vultū suū:
j Reg. 21. t affectabat: t tympanizabat: t cadebat ad ostia ci-
uitatis t ad ostia porte: t saliue decurrebāt sup barbā
ei⁹. Vñ fieri pōt vt nō d aliqd significaret: qñ qdē
j. Cor. 10 [illegible]
Scripta sūt aūt ppter nos: in qs finis seculorū obue-
nit. [illegible]
[illegible]
Exo. 14 [illegible]
j. Cor. 10 rent psecutionē pharaonis: cū dicat Apls: Nolo
enī vos ignorare fratres: qz patres nostri oēs sb nu-
be fuerūt: t oēs in moyse baptizati sūt in nube t i
mari: Si nihil significat qd pcussa petra aqua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
minū: t tū in ipsos duos filios duo testamenta appel-
Gal. 4. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ficare etiā hoc qd vobis ex libro regnorū de dauid
paulo ante narratum⁹. Non ergo nihil significat:
t quod nomen mutatū est: t quod hic dictū est co-
j. Reg. 21. ram abimelech: ibi coram achis. Intendite mecū.
[illegible]
pulsantis: nondū apertū est. Pulsauim⁹ cū ista di-
Matth. 7. [illegible]

pulsemus orando vt dñs aperiat nobis. Nomina
[illegible]
docti viri qui nobis nomia ex hebreo in grecam lin-
[illegible]
[illegible]
mei regnū: t interptari achis: quō est. Hec nomina
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
am enī nobis fecit p humilitatē: qz p superbiā reces-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
bia tumuerat. Et si existeret aliquis humilis vir in
spiritu: sicut erant pphete: patriarche: dedignaba-
tur genus humanū imitari humiles hoīes. Ne er-
go dedignaret homo imitari hominē humilē: deus
factus est humilis: vt vel sic superbia generis huma-
ni [illegible]
stis: sacrificiū iudeorū antea sm ordinē aaron in vi-
ctimis pecorū: t hoc in mysterio: Nondū enī erat sa-
[illegible]
[illegible]
toto orbe terrarū. Proponite g vobis ante oculos
duo sacrificia: t illud sm ordinē aaron: t hoc sm or-
dinē melchisedech. Scriptū est enī: Jurauit dñs t
nō penitebit eū: tu es sacerdos in eternū sm ordinē
[illegible]
sm ordinē melchisedech: De dño nostro iesu chri-
sto. Quis erat melchisedech: Rex salem. Salē ciui-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
nesi: Sacerdos dei excelsi. Jpe occurrit abrae quā-
do liberauit loth de manu psequētiū: t pstrauit eos
a qbus ille tenebat: t liberauit fratrē. Post liberati-
onē fratris occurrit ei melchisedech. Et tantus erat
[illegible]
panē t vinum: t benedixit abraā: t dedit ei decimas
[illegible]
erā ē ei postea: Tu es sacerdos in eternū sm ordinē
[illegible]
[illegible]
De quo alio dicit: Tu es sacerdos in eternū sm or-
dinem [illegible]
cium: Sublatū est enim sacrificium aaron: t cepit
esse sacrificiū sm ordinē melchisedech. Ergo muta-
[illegible]
quis non sit: t scio quis. Notus ē enī dñs [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ipsius: In principio erat verbū: t [illegible]
[illegible]
[illegible]
virtutes: manducant celestes spiritus: t ma-

F t saginātur: t integrū manet quod eos satiat t letifi
cat. Quis autē homo posset ad illū cibū? Unde co
tam idoneū illi cibo? Oportebat ergo vt mensa illa
lactesceret: t ad puulos pueniret. Unde autē fit ci
bus lac? Unde cib⁹ in lac cōuertit: nisi p carnē tran
ciatur? Nā mater hoc facit. Qđ mādūcat mater: h
mandūcat infans. Sz q: minus idoneus est infans
q pane vescat: ipm panē mater incarnat: t p humili
tatē mamille t lactis succū de ipso pane pascit infan
tem. Quomō ergo de ipso pane pauit nos sapientia
Joh.i. dei? Quia verbū caro factū est: t habitauit in nob.
Uidete ergo humilitatē: q: panē angelorū mandu
Ps.77 cauit homo: vt scriptū est: Panē celi dedit eis: pa
nē angelorū mādūcauit homo: id est verbū illō quo
pascunt angeli sempiternū: qđ est equale patri: mā
Phil.2. ducauit homo: quia cū in forma dei esset: nō rapinā
arbitratus est esse se equalē deo. Saginant ergo illo
angeli. Sz semetipsū exinaniuit vt manducaret pa
nē angelorū homo: formā serui accipiens in similitu
dinē hoīm factus: t habitu inuētus vt homo: humi
liauit se factus obediens vsq ad mortē: mortē autē
crucis: vt iā de cruce cōmendaret nobis caro t san
j.Reg.21. guis dñi nouū sacrificiū: q: mutauit vultū suū co
rā abimelech: id ē corā regno patris. Regnū em pa
G tris: regnū erat iudeorū. Quō regnū patris? Regnū
dauid: regnū abrae. Nā regnū dei patris: magis ec
clesia q̄ popul⁹ iudeorū: s̄ sm carnē regnū patris
Luc.1. populus israel. Dictū est em: Et dabit ei deus sedē
dauid patris ei⁹. Demonstrat ergo sm carnē pater
dñi esse dauid: sm diuinitatē aūt christ⁹: non filius:
s̄ dñs dauid. Iudei vo christū sm carnē norūt: sm
diuinitatē nō norunt. Ideo fecit illis questionē t di
Math.22. xit: Cuius filiū esse dicitis christū? Et responderūt:
filiū dauid. Et ille: Quomō ergo dauid i spiritu vo
Ps.109. cat eū dominū: vbi ait: Dixit dñs domino meo: sede
ad dexterā meā: donec ponā inimicos tuos sub pe
dibus tuis? Si ergo dauid in spiritu vocat eū do
minū: quō filius eius est? Et nō potuerunt illi respō
dere: quia nō nouerant in dño christo: nisi qđ vide
bant oculi: nō qđ corde intelligebat. Si aūt int⁹ habe
rēt oculos sic habebāt foris: ex eo qđ foris videbāt: i
telligerent filiū dauid: ex eo qđ intus intelligebant:
j.Reg.21. intelligerent dñm dauid. Mutauit ergo vultū suū
corā abimelech. Quid ē ergo corā abimelech? Co
ram regno patris. Quid est corā regno patris? Co
ram iudeis: Et dimisit eū t abijt. Quē dimisit? Ip
sū populū iudeorū dimisit t abijt. Queris mō chri
stū apud iudeos t non inuenis. Cū dimisit t abijt:
Heb.7. Quia mutauit vultū suū. Habentes em illi sacrifi
ciū sm aaron: nō tenuerūt sacrificiū sm ordinē mel
chisedech: t amiserūt christū: t ceperunt eū habere
gentes: quo nō miserat ante p̄cones. Nā ad illos p̄
cones miserat: ipm dauid: abraā: isaac t iacob: Esai
am: hieremiā: t ceteros p̄phetas miserat: t pauci i
de cognouerūt: t ipi pauci in compatiōe pereūtiū:
nā multi erant. Milia em legim⁹ fuisse. Scriptū ē:
Ro.9. Reliquie salue fient. Sz queris modo circumcisos
christianos: t nō inuenis. Erant autē de circūcisiōe
recentibus tpibus fidei multa milia circūcisorum.
Queris modo t non inuenis. Merito non inuenis:
j.Reg.21. Mutauit vultū suū corā abimelech: t dimisit eū et
abijt. Et corā achis mutauit vultū suū: t dimisit eū

t abijt. Ideo em mutata sunt nomia: vt ad mysterij H
significatonē nos excitaret mutatio nominū: ne pu
taremus non narrari aut cōmemorari in scripturis
psalmorū: nisi qđ in libris regnorū gestū inuenit: et
nō hic quereremus figuras futurorū: s̄ tāq res gestas
acciperemus. Cū ergo nomina mutant quid tibi di
citur? Clausū est hic aliquid: pulsa: noli herere in lit
tera: quia littera occidit: s̄ desidera spiritū. spūs em 2.Cor.3.
viuificat. Intellect⁹ spiritualis credentē saluū facit. j.Reg.21.
Quo ergo dimisit achis regem: attendite fratres.
Achis dixi interptari quō est. Recordamini euan
geliū: Quādo loquebat dñs noster iesus christ⁹ de
corpore suo: ait: Nisi quis manducauerit carnē me Joh.6.
am: t biberit sanguinē meū: nō habebit in se vitam
eternā. Caro em mea vere est esca: t sanguis meus
vere potus est. Et discipuli eius qui eū sequebātur
expauerūt t exhorruerūt sermonē t nō itelligētes:
putauerūt nescio quid durū dicere dominū nostrū
iesū christū: q: carnē eius quā videbant: manducatu
ri erant: t sanguinē bibituri: t nō potuerūt tolerare:
quasi dicentes: quō est? Error em t ignorātia t stul j.Reg.21.
ticia in psona regis achis. Ubi em dicit: quō est: nō
intelligit: vbi nō intelligit: tenebre ignorantie sunt.
Erat ergo in illis regnū ignorātie: quasi rex achis:
id est regnū erroris eis dominabat. Ille autē dice
bat: Nisi quis manducauerit carnē meā: t biberit Joh.6.
sāguinē meū: Quia mutauerat vultū suū: Quasi fu
ror iste t insania videbat: dare carnē suā manducan
dam hominib⁹ t bibendū sanguinē. Ideo quasi in
sanus putatus est dauid: qñ dixit ipe achis: arrepti j.Reg.21.
ciū huc mihi adduxistis. Nōne videt insania: man
ducate carnē meā t bibite sanguinē meū: Et quicū Joh.6.
q nō mādūcauerit carnē meā t nō biberit sanguinē
meū: nō habebit in se vitā? Quasi insanire videbat.
Sz regi achis insanire videbat: id est stultis t igno
rātibus: ideo dimisit eos t abijt. Fugit corda eorū
intellectus: nō eū possunt cōphendere. Et qđ di
xerunt illi: Quasi quō est: qđ interpretat achis. Di j.Reg.21.
xerunt em: Quō potest hic nobis dare manducare Joh.6
carnē suam? Arrepticiū putabant dominū: t nesci
re quid loqueret t insanire. Ille autem qui nouerat
qđ dicebat in illa mutatione vultus sui: t quasi furo
re t insania: sacramēta p̄dicabat t affectabat: t tym
panizabat ad ostia ciuitatis. Querendū est quid sit I
t ipe affectabat: t ad ostia tympanizabat? Nō sine
causa dictū est: pcidebat ad ostiū porte: nō sine cau j.Reg.21.
sa dictū est: t saliue decurrebant sup barbā eius: nō
frustra dicta sūt: s̄ indigent intelligentia. Diuturn⁹
sermo onerosus esse nō debet. Nostis fratres iude
os ipos corā quibus ille mutauit vultū suū: t dimi
sit eos t abijt: hodie vacare. Si illi qui christū ami
serunt quos dimisit t abijt: habēt inanē vacationē:
nos habemus fructuosam vacationē: vt intelliga
mus christū qui illos dimisit t venit ad nos. Omia
nō frustra facta sunt: t in illo furore dauid: qđ dicit
affectabat t tympanizabat ad ostia ciuitatis: t fere
bat in manibus suis: t pcidebat ad ostia porte: t sa
liue decurrebant super barbā eius. Affectabat ille.
Quid est affectabat? Affectū habebat. Quid est af
fectū habere? Quia compassus est infirmitatibus
nostris: t ideo voluit ipam carnē suscipere: in qua
mortē occideret. Compassus ergo nobis affectasse

dictus est. Ideo reprehendit Apostolus quosdam qui
sunt sine affectu. Reprehendens enim quosdam ait:
Ro. i. Sine affectu sine misericordia. Ubi affectus ibi est
misericordia. Ubi misericordia est? [illegible] de
Phil. 2. de superbia. Si enim non esset [illegible] in ea forma
in qua equalis erat patri sempiterna [illegible] in morte re
mansissemus. Sed ut nos de morte sempiterna libe
raret: quo nos peccatum superbie perduxerat: hu
miliavit se factus subditus usque ad mortem: mortem
autem crucis. Ergo affectabat: quia pervenit usque ad
mortem crucis. Et quoniam qui crucifigitur in ligno exten
ditur: ut autem tympanum fiat corium est corium in li
i. Reg. 21. Math. 27 gno extenditur: [illegible] et tympanizabat: id est crucifi
gebatur in ligno extendebatur. Affectuosus: id est affectus
Joh. 10. in nobis habebat ut animam suam poneret pro ovibus su
is. Tympanizabat. Quo? Ad ostia civitatis. Ostium
Ps. i. Reg. 21. nobis est quod aperit ut credamus deum. Clausera
mus ostia contra christum: et aperueramus diabolo.
Contra vitam eternam clausum cor habebamus. Ille
autem dominus deus noster: quia clausum cor habebamus
homines adversus vitam eternam nec poteramus vide
re verbum quod vident angeli: tunc agebat corda mor
talium. Deus tympanizabat ad ostia civitatis: Et ferebatur
[illegible] in manibus suis. Hoc vero fratres quomodo posset fieri in homine
quis intelligat: Quis enim portatur in manibus suis? Mani
bus aliorum potest portari homo: manibus suis ne
mo portatur. Quomodo intelligatur in ipso david secundum literam
non invenimus: in christo autem invenimus. Ferebatur
enim christus in manibus suis: quando commendans ip
Math. 26 sum corpus suum ait: Hoc est corpus meum. Ferebat enim
illud corpus in manibus suis. Ipsa est humilitas domini
nostri iesu christi: ipsa multum commendatur hominibus. Ad
ipsam nos hortatur fratres ut vivamus: id est humi
i. Reg. 17 litatem eius imitemur: ut germanus golian: et tenen
i. Reg. 21. tes christum: vincamus superbiam. Procedebat enim ad
ostium porte. Quid est procedebat? Ad humilitatem se ipse
deducebat. Quid est ad ostia porte? Ad initium fidei
unde salvi efficimur. Nemo enim incipit nisi ab initio
fidei sicut dicitur in Cantico canticorum: Venies et pertrans
ies ab initio fidei: perventuri sumus facie ad faciem:
i. Joh. 3 sicut scriptum est: Dilectissimi filii dei sumus et nondum
apparuit quid erimus. Scimus quia cum apparuerit:
similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Vi
debimus. Quando? Cum ista transierint. Audi etiam
i. Cor. 13. Paulum apostolum. Videmus nunc per speculum in enig
mate: tunc autem facie ad faciem. Antequam ergo videamus
facie ad faciem: verbum quod vident angeli: opus nobis
Phil. 2. est adhuc ostia porte ad que procedit dominus humilians
i. Reg. 21. se usque ad mortem. Quid est quod saliue decurrebant super
barbam eius? Innocens enim immutavit vultum suum coram
abimelech vel achis: et dimisit eum et abiit. Non intelli
gentes dimisit. Ad quos abiit? Ad gentes. Ergo nos
intelligamus quod ipsi non potuerunt. Decurrebant autem super
barbam david saliue. Quid sunt saliue? Quasi verba in
fantilia. Saliue enim currunt in infantibus. Nonne
Math. 26 erant tanquam infantilia verba: manducate carnem meam:
Joh. 6. et bibite sanguinem meum. Sed ista infantilia verba te
gebant virtutem ipsius. Virtus enim in barba intelliga
i. Reg. 21. tur. Saliue igitur decurrentes super barbam eius: quid
sunt nisi verba infirma virtutem eius tegentia? Satis
lerit ut ad aures sanctitatis vestre titulum psalmi huius.
Si voluimus iam psalmum exponere: timendum est ne il

la que audistis labantur de cordibus vestris. Tamen psalmum huius exposituri sumus in nomine domini nostri iesu christi. Quoniam crastinus dies dominicus est: debitores vobis sermonem differamus in crastinum. ut etiam psalmi textum libenter audiatis.

Sermo secundus de eodem psalmo.

Quod hesterno die attulimus non dubito quosdam meminisse pollicitationis nostre. Tempus enim est in nomine domini debitum solvere. Ipse quod inspiravit ut promitteremus: ipse dabit ut solvamus semper existentes debitores charitatis. Ipsa est enim que semper redditur et semper debetur. sicut dicit Apostolus: Nemini quicquam debeatis: nisi ut invicem vos diligatis. Psalmi huius titulum heri exposuimus: cuius expositio cum nos diutius teneret: eiusdem psalmi textum exponendum distulimus. Audiamus enim quid spiritus sanctus per os prophete sancti sui dicat in isto sermone psalmi: quod congruat titulo quem hesterno die tractavimus. Qui non affuerunt tamen et hoc debitum petunt: ne forte pro aliis tantas moras facientes fraudemus eos: quibus iam reddendum est quod debemus: breviter commemoratum agnoscant quantum possunt: qui hodie adsunt et heri non affuerunt. Si quid autem eos movet quod diligentius interrogare debeant: patientes aures nostras invenient in nomine christi: aliis temporibus nullo modo occupetur. Diximus scriptum esse in libro regnorum quod david cum fugeret saul latere voluit apud regem quendam geth nomine achis. Sed cum gloria eius [illegible] cum memorata ne plus odisset idem rex ad quem confugerat aliquid in eum machinaretur: hoc timens [illegible]. Et quasi furore correptus mutavit vultum suum. Et sicut cognovimus: Affectabat et tympanizabat ad ostia civitatis: et ferebatur in manibus suis: et procidebat ad ostium porte. Et dixit rex achis: Quid huc mihi adduxistis istum? Nunquid arreptitio ego opus habeo? Et sic eum dimisit: ut impleatur quod hic scriptum est: Mutavit vultum suum et dimisit eum et abiit. Dimisit autem regem achis. Hic vero dictum est quod mutavit vultum suum coram abimelech: et dimisit eum et abiit. Diximus autem nomina mutata esse: ut sacramentum ostenderetur. ne si idem nomen repertum esset in titulo psalmi: non nobis prestasse aliquid in sacramento: sed quasi gesta narrare videretur. Utrumque ergo nomen magnum pertinet sacramentum. Nam achis interpretatur quomodo est. Abimelech interpretatur patris mei regnum. In illo verbo quod: quomodo est: ignorantia significatur: ut verbum mirantis et non agnoscentis intelligamus. In illo autem quod dicitur abimelech regnum iudeorum significatur. Ex christi enim persona potest dici patris mei regnum: quia pater ipsius secundum carnem david: et regnum david erat in gente iudeorum. Coram regno ergo patris sui mutavit vultum suum: et dimisit eum et abiit: quia erat ibi sacrificium secundum ordinem aaron: et postea ipse de corpore et sanguine suo instituit sacrificium secundum ordinem melchisedech. Mutavit ergo vultum suum in sacerdotio: et dimisit gentem iudeorum: et venit ad gentes. Quid est ergo affectabat? Affectu plenus erat. Quid enim tam plenum affectu: quam misericordia domini nostri iesu christi: Qui videns infirmitatem nostram ut nos a sempiterna morte liberaret: temporalem mortem cum tanta iniuria contumelia quam suscepit. Et tympanizabat: quia tympanum non fit nisi cum corium in ligno extenditur. Et tympanizabat david: significans quod cruci[illegible]

figendus esset christus. Tympanizabat aūt ad ostia ciuitatis. Que sunt ostia ciuitatis: nisi corda nostra que clauseramus contra christū: q̄ de tympano crucis aperuit corda mortaliū? Et ferebat̄ in manibus suis. Quō ferebat̄ in manibus suis? Quia cū cōmēdaret ipm corpus suū ⁊ sanguinē suū: accepit in manus suas: qd̄ norunt fideles: ⁊ ipse se portabat q̄dā-

Matth. 26 modo cū diceret: hoc est corpus meū. Et procedebat

j. Reg. 21. ad ostia porte: id ē humiliauit se. Hoc ē em̄ procedere vsq ad initiū fidei nostre. Ostiū em̄ porte: initiū fidei: vnde incipit ecclesia: ⁊ peruenit ad speciē: vt cū credat ea que nō videt: mereat̄ perfrui: cū facie ad faciem videre ceperit. Sic se habet titulus psalmi. Breuiter audiuimus. Audiamus iam ipa verba affectantis: ⁊ tympanizantis ad portaz ciuitatis.

Expositio psalmi.

B Enedicā dominū in omi tempore: semp laus eius i ore meo. Dicat christus: dicat ⁊ christianus: quia ⁊ christianus in corpe christi est. Et ꝓpterea christ⁹ homo: vt possit christian⁹ esse angelus: q̄ iam dicat: Benedicam dn̄o. Inquis: Quādo benedicam dn̄m? Ait tibi aliquis: Quādo tibi benefacit: quādo abundāt secularia: qn̄ multū abūdat frumenti: olei: vini: auri: argēti: mācipiorū: pecorū: salusq̄ ista mortalis inuulnerata ⁊ incorrupta ꝑsistit: ea que nascūt̄: crescūt omia: nihil īmatura morte subtrahit̄: felicitas tota abundat in domo: circūfluūt omia: tūc benedices dn̄m? Nō: Sed in omi tpe. Ergo ⁊ tūc: ⁊ quando ista fm tēpus ⁊ fm flagella dn̄i dei nostri turbant̄: auferuntur: minus nascunt̄: iā nata dilabunt̄: Fugiunt em̄ hec: Et inde sequit̄ penuria: egestas: labor: dolor et tēptatio. Sed tu qui cantas tibi: Benedicā dn̄m in omi tpe: semp laus eius i ore meo: ⁊ quādo ista dat: benedic: et qn̄ ista tollit: benedic: Quia ille dat: ille tollit: ſ seipm a benedicēte se nō tollit. Quis ē aūt q benedicit dn̄m in omi tpe: nisi humilis corde. Ipsaz em̄ hūilitatē docuit dn̄s noster in corpe ⁊ in sanguine suo: qr cū cōmendat corpus ⁊ sanguinē suū: hūilitatē suā cōmendat. In eo qd̄ in ipa historia scriptuz

D est: in illo quasi furore dauid: qd̄ ꝑtermisimus: ⁊ sa-

j. Reg. 21. liue decurrebāt sup barbā eius: Cū legeret̄ Aplus: audistis ipas saliuas: ſ decurrētes sup barbā. Dicit aliquis: Quas saliuas audiuimus? Nōne mō lect⁹

j. Cor. j. est Aplus cū diceret: Iudei signa petūt: ⁊ greci sapientiā querūt: Modo lectū est: Nos autē ꝑdicamus inq̄t christū crucifixū. Tūc em̄ tympanizabat iudeis quidē scandalū: gentibus autē stulticiā: ipis xp̄o vocatis iudeis ⁊ grecis: christū dei virtutē ⁊ dei

Ibidem. sapientiā: quia qd̄ stultū est dei. sapiētius est hoīb⁹: ⁊ qd̄ infirmū est dei: fortius est q̄ hoies. Saliue em̄ significant stulticiā: saliue significāt infirmitatē. Sz si qd̄ stultū est dei: sapiētius est hoīb⁹: ⁊ qd̄ infirmū est dei: fortius est q̄ hoies: nō tanq̄ saliue offendat:

j. Reg. 21. ſ attende: quia sup barbā decurrūt. Quō em̄ saliue infirmitas: sic barba virtus ostendit̄. Texit ḡ virtutē suā corpe infirmitatis sue. Et qd̄ forinsecus infirmabat̄ tanq̄ in saliua apparebat: intus autē diuina virt⁹ tanq̄ barba tegebat̄. Ergo hūilitas nobis commendat̄. Esto humilis: si vis benedicere dn̄m in oi

Iob. j. tpe: ⁊ sp laus eius sit in ore tuo: qr ⁊ iob nō tantū bn̄dixit dn̄m qn̄ abūdabāt illi oīa qb⁹ eū legim⁹ diuitem fuisse ⁊ filiis: ⁊ pecore: ⁊ seruis: ⁊ domo felicē fi-

liis. ⁊ omibus rebus. Ablata sūt omia vno tpe: ⁊ im-

pleuit qd̄ in h̄ psalmo scriptū ē: dicēs: Dn̄s dedit: do- Ibidem

minus abstulit: sicut dn̄o placuit ita factū est: sit nomē dn̄i benedictū. Ecce habes exemplū benedicentis in omi tpe. Quare autē benedicat dn̄m homo in omi tpe? Quia humilis est. Quid est esse humilem? Nolle in se laudari. Qui in se vult laudari: sup̄bus est. Qui sup̄bus nō est: hūilis est. Non vis ḡ esse sup̄b⁹ vt possis esse hūilis: dic qd̄ dictū est. In do-

E mino laudabit̄ aīa mea: audiāt māsueti et letent̄. Ergo q̄ nō in dn̄o volūt laudari: nō sūt māsueti: ſ truces: asperi: elati: sup̄bi. Iumēta māsueta vult habere dn̄s. Esto iumentū dn̄i: id est esto mansuetus. Sedet ille sup te: ipse regit te: noli timere ne offendas: ⁊ cas in ꝑceps. Infirmitas quidē tua est:

ſ attende quis tibi ꝑsideat. Pull⁹ asini es: ſ christū Matth. 21

portans. Nā ⁊ ipse in pullo asini venit ad ciuitatē: ⁊ fuit illud iumentū mansuetū. Nunq̄d laudabat̄ iumentuz illud? Nunq̄d iumento dicebat̄: osanna filii dauid: benedictus qui venit ī nomine dn̄i. Asellus portabat: ſ ille qui portabat̄: a ꝑcedētibus ⁊ consequentibus laudabat̄. Et dicebat forte iumentū: In dn̄o laudabit̄ aīa mea: audiāt māsueti ⁊ letent̄. Nūquā illud dixit ille asinus fratres: sed dicat illud populus q̄ imitat̄ iumentuz illud: si vult portare dn̄m suū. Irascit̄ forte populus: qr compat̄ asello in quo sedit dn̄s: Et dicēt mihi aliqui superbi ⁊ elati: Ecce

asinos nos fecit. Sit asin⁹ dn̄i quisq̄s hoc dicit: ne Ps. 31.

sit equus ⁊ mulus: q̄bus nō est intellectus. Nostis em̄ psalmū vbi dicit̄: Nolite esse sicut equus ⁊ mulus: q̄bus nō est intellectus. Equus em̄ ⁊ mulus erigūt ceruicē aliqn̄: ⁊ sua ferocitate excutiūt a se sessorē suū. Domant̄ frenis: chamo: verberib⁹: donec discāt subiici: ⁊ portare dn̄m suū. Tu aūt anteq̄ freno tundant̄ ora tua: esto māsuetus: ⁊ porta dn̄m tuuz. Noli in te velle laudari: sed laudet̄ ille qui sup te sedet: ⁊ dices: In dn̄o laudabit̄ aīa mea: audiant māsueti ⁊ letent̄. Naz qn̄ audiūt nō māsueti: nō letant̄: ſ irascunt̄: ⁊ ipi sūt q̄ dicūt qd̄ asinos eos fecerim⁹. Qui em̄ mansueti sūt: dignent̄ audire: ⁊ esse qd̄ au-

diūt. Seq̄t. Magnificate dn̄m mecū. Quis F

est iste q̄ exhortat̄: vt magnificem⁹ cū illo dominū? Quisq̄s est fratres in corpe christi: ad hoc debet dare operam: vt magnificet̄ cū illo dn̄s. Amat em̄ dn̄m quisq̄s ē iste. Et quō illū amat? Vt nō inuideat coamatori suo. Quisq̄s em̄ amat carnaliter: necesse est vt cū zelo pestifero amet. Si quis forte mangonius viderit rē quaz pestifero amore desiderauit: nūquid vult vt videat illā ⁊ alius? Necesse est vt zelo ⁊ liuore sauciet̄: si alius eā viderit: Et sic seruat̄: vt ille solus ea videat: ⁊ quilibet ali⁹ nō videat: aut nec ipse.

Nō sic est sapiētia dei. Videbim⁹ illā facie ad faciē: j. Cor. 13.

⁊ oēs videbim⁹: ⁊ nemo se sibi celabit. Omib⁹ se exhibet: ⁊ integra est ⁊ casta est oibus. Illi mutant̄ in eā: ⁊ ipa in eos nō mutat̄. Ipsa est veritas: ipa ē de⁹. Nunq̄d aliqn̄ audistis fratres: qd̄ potuerit cōmutari de⁹ nr̄? Supeminēs oibus xp̄tas est: verbū dei ē:

sapiētia dei est: p quē facta sūt oīa. Habet amatores Ioh. j.

suos. Sed q̄d dicit amator ipius? Magnificate dominū mecū. Nolo solus magnificare dn̄m: nolo solus amare: nolo solus amplecti. Non em̄ si ego amplexus fuero: nō habet alius vbi manus ponat. Latitudo tanta est in ipa sapientia: vt omes aīe ample-

cantur et perhorreantur. Et quid dicam fratres de illis qui sic amant deum ut invideant aliis? Nunquid quando homo amat et quemque amaverit aurigam aut venatorem: vult ut totus populus cum illo amet: et hortatur et dicit: amate mecum illum pantomimum: amate mecum illam turpitudinem. Clamat ille in populo ut ametur cum illo turpitudo: et christianus non clamat in ecclesia ut ametur cum illo veritas dei. Excitate ergo in vobis amorem fratres: et clamate unicuique vestrorum et dicite: Magnificate dominum mecum. Sit in vobis iste fervor. Quare vobis recitantur ista et exponuntur? Si amatis deum: rapite omnes ad amorem dei qui vobis iunguntur: et omnes qui sunt in domo vestra. Si amatur a vobis corpus christi id est unitas ecclesie: rapite eos ad fruendum: et dicite: Magnificate dominum mecum. Et exaltemus nomen eius in idipsum. Quid est exaltemus nomen eius in idipsum? Hoc est in unum. Nam multi codices sic habent: Magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius in unum. Sive in idipsum dicatur sive in unum: hoc idem dicitur. Ergo rapite quos potestis: hortando: portando: rogando: disputando: rationem reddendo: cum mansuetudine: cum lenitate. Rapite ad amorem: ut si magnificant dominum: in unum magnificent. Et ipsi donati videntur sibi magnificare dominum. Quid eos offendat orbis terrarum? Dicamus illis: Fratres magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius in unum. Quare in precisione vultis magnificare dominum? Ille unus est: quare duos populos vultis facere deo? Quare vultis dissipare corpus christi? Certe enim ipse pendebat in cruce qui tympanizabat. Et cum penderet in cruce emisit spiritum: et venerunt illi qui eum suspenderant: et invenerunt eum emisisse spiritum: et non illi fregerunt crura. Latronibus autem adhuc in cruce viventibus fregerunt: ut per ipsum dolorem compendio mortis ab illo cruciatu liberarentur: quod solebat crucifixis fieri. Ergo venit persecutor: invenit dominum quiete deposuisse spiritum: et ipse dixit: Potestatem habeo ponendi animam meam. Pro quibus posuit animam suam? Pro universa plebe sua: pro toto corpore suo. Venit enim persecutor et non fregit crura christi. Venit donatus et dirupit ecclesiam christi. Integrum corpus christi in cruce inter manus persecutorum fuit: et inter manus christianorum non est integrum corpus ecclesie. Clamemus ergo fratres cum gemitu quantum possumus: et dicamus: Magnificate dominum mecum et exaltemus nomen eius in unum. Ecclesia enim illis clamat. Vox est ecclesie clamantis illis qui se precipitaverunt. Unde enim dirupti sunt? Per superbiam. Docet autem christus humilitatem cum commendat corpus et sanguinem suum: quod diximus sanctitati vestre in hoc psalmi textu apud celebrari: ubi commendatur corpus et sanguis christi: ubi commendatur humilitas christi quam pro nobis suscepit dominus.

Exquisivi dominum et exaudivit me. Ubi exaudivit dominus? Intus. Ubi dat? Intus. Ibi oras: ibi exaudiris: ibi beatificaris. Orasti intus: exaudiris: beatificaris: et nescit qui iuxta te stat. Secretum est a te totum in occulto: sicut dominus in evangelio dicit: Intra in cubiculum tuum: claude ostium tuum: et ora in occulto: et pater tuus qui videt in occulto reddet tibi. Cum ergo intras cubiculum tuum: intras cor tuum. Beati qui gaudent quando intrant ad cor suum: et nihil mali ibi inveniunt. Attendat sanctitas vestra: quomodo nolunt intrare domos suas qui habent malas uxores: quomodo exeunt ad forum et gaudent. Cum hora esse ceperit ut intrent in domum suam: contristantur. Intraturi sunt enim ad tedia: ad murmura et ad amaritudines et ad eversiones. Quia non est domus composita ut inter virum et uxorem pax nulla est. Et miseri illi sunt foris circuire. Si ergo miseri sunt qui cum redeunt ad parietes suos timent ne aliquibus molestiis turbentur: quanto miseriores qui ad conscientiam suam redire nolunt: ne ibi litibus peccatorum evertantur? Ergo ut possis libenter redire ad cor tuum: munda illud. Tolle cupiditatum sordes: aufer rubiginem avaritie: aufer tabem superstitionum: aufer sacrilegia et malas cogitationes: odia non dico adversus amicum: sed etiam adversus inimicum. Aufer ista omnia: intra cor tuum: et gaudebis ibi. Cum ibi ceperis gaudere: ipsa munditia cordis tui delectabit te: et faciet orare. Quomodo si venias ad aliquem locum: silentium est ibi: forte quies est ibi: munditia est: dicis: Oremus hic: delectat te compositio loci: et credis quod ibi te exaudiat deus. Si ergo loci visibilis te delectat munditia: quare te non offendit immunditia cordis tui? Intra: munda omnia: leva oculos tuos ad deum: et statim te exaudiet. Clama et dic: Inquisivi dominum et exaudivit me. Et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Quare? Quia cum fuerimus mundati: cum ceperimus habere bonam conscientiam: restant tribulationes: quia restat aliquid infirmum. Donec mors absorbeatur in victoria: et mortale hoc induat immortalitatem: necesse est ut in hoc seculo flagelleris: necesse est ut aliquas temptationes suggestionum patiaris. Sed dabit deus omnia: eruet te ab omni malo et tribulatione: ipsum quere. Et inquisivi dominum et exaudivit me. Qui ergo non exaudiuntur: non dominum querunt. Intendat sanctitas vestra: Non dixit: Inquisivi aurum a domino et exaudivit me: Inquisivi a domino senectutem et exaudivit me: Inquisivi a domino hoc aut illud et exaudivit me. Aliud est aliquid inquirere a domino: aliud ipsum dominum inquirere. Inquisivi inquit dominum et exaudivit me. Tu autem quando oras et dicis: Occide illum inimicum meum: non dominum inquiris: sed quasi facis te iudicem super inimicum tuum: et facis questionarium deum tuum. Unde scis ne melior te sit cuius mortem queris? Ecce hoc forte: quia ille non querit tuam. Ergo noli aliquid a domino extra illum querere: sed ipsum dominum quere: et exaudiet te: et adhuc te loquente dicet: Ecce adsum. Quid est ecce adsum? Ecce presens sum. Quid vis? quid a me queris? Quicquid tibi dedero: vilius est quam ego. Me ipsum habe: me fruere: me amplectere: nondum potes totum: ex fide contingere me: et inherebis mihi. Hoc tibi deus dicit: Cetera onera tua ego a te deponam: ut totus mihi inhereas: et cum hoc mortale tuum ad immortalitatem convertero: sis equalis angelis meis: et semper videas faciem meam: et gaudeas: et gaudium tuum nemo auferet a te: quia inquisisti dominum et exaudivit te: et ex omnibus tribulationibus eruit te. Diximus quid esset exhortatio amatoris illius qui vult amplecti quod amat. Accedite ad eum et illuminamini. Dicit enim quod ipse gustavit. Spiritualis enim quidam in corpore christi: vel certe ipse dominus noster iesus christus secundum carnem caput ceteris tanquam membra cetera quid dicit? Accedite ad eum et illuminamini. Sed ponit christianus aliquis spiritualis ad dominum ipsum iesum christum invitat ut accedamus ad eum. Accedamus ad eum ut illuminemur: non quomodo ad eum accesserunt iudei ut tenebrarentur. Accesserunt enim illi ad illum ut crucifigerent: nos ad eum accedamus ut corpus et sanguinem eius accipiamus. Illi de crucifixo tenebrati sunt:

[Margin notes, left: ¶ — I. Reg. 21. — Joh. 19. — Joh. 10. — Exquisivi. B — Matth. 6.]

nos manducādo crucifixū ⁊ bibēdo: illuminamur.
Accedite ad eū ⁊ illuminamini: Ecce ad gētes dici-
tur. Crucifixus christ⁹ inter iudeos erat sequētes et
vidētes: gētes absentes erant. Ecce illi accesserūt q
in tenebris erāt. Quō viderūt? Illuminati sūt. Un
de accedūt gentes? Fidē sectādo: corde inhiando:
charitate currēdo. Pedes tui: charitas tua est. Du
os pedes habeto: noli esse claudus. Qui sūt duo pe
des? Duo pcepta dilectionis: dei ⁊ pximi. Istis pe
dib⁹ curre ad deū: Accedis ad illū: qr ⁊ vt curreres:
ipe exhortat⁹ est: ⁊ ipse suū lumē affixit sic vt magni
fice ⁊ diuine se sequi possimus. Et vultus vri nō
erubescent. Accedite inquit ad eū ⁊ illuminami: ⁊
vultus vestri nō erubescent. Nō erubescet vultus
nisi superbi. Quare? Quia elat⁹ vult esse: ⁊ qñ fue-
rit passus pcumeliā: aut ignominiā: aut casū seculi:
aut aliquā afflictionē: erubescit. Sz noli timere: ac-
cede ad eū ⁊ nō erubesces. Quicqd fecerit tibi inimi
cus: videt te superior esse apud hoies: s tu apud deū
superior illo es. Ego cepi: ego ligaui: ego interfeci:
Ut superiores sibi videntur: quia ista dicunt: Ut su-
periores videbant sibi iudei qñ dñm colaphizabāt:
qñ sputabāt i faciē eius: ⁊ de canna pcutiebāt caput:
qñ spinis coronabāt: qñ tunica ignominiosa circum
dabāt? Ut supiores erāt: ⁊ ille videbat inferior: qr p
cidebat ad ossuū porte: s ille nō erubescebat. Lumē
eñi erat verū: qd illuminat oēm hominē venientē i
hūc mundū. Sicut eñi lumē nō potest pfundi: sic et
illuminatū pfundi nō sinit. Accedite ḡ ad eū ⁊ illumi-
namini: ⁊ vultus vri nō erubescēt: Sz dicit aliquis:
Quō ad eū accedo? Tantis malis: tantis peccatis
oneratus sū: tanta scelera clamāt de pscientia mea:
Quō audeo accedere ad eū? Quō? Si humiliaueris
te p penitentiā. Sed erubesco agere penitentiā agere.
Accede ḡ ad eū ⁊ illuminaberis: ⁊ vult⁹ tuus non eru
bescet: Si eñi timor erubescēdi reuocat te a penitē-
tia: penitentia aūt facit te accedere ad deū: nō vides
qr penā gestas in vultu: qr ideo erubuit vultus tu⁹:
qm nō accessit ad dñm? Ideo nō accessit: qr nō vult
agere penitentiam: sicut attestat Propheta. Iste
†inops clamauit: ⁊ dñs exaudiuit eū. Do-
cet te quō exaudiaris: Ideo nō exaudiris: qr diues es:
forte clamaueras: ⁊ nō exaudiebaris. Audi qre iste
inops clamauit: ⁊ dñs exaudiuit eū. Inops clamat
⁊ exaudit dñs. Et quō clamabo inops? Ut ⁊ si ha-
bes aliqd nō inde psumas de viribus tuis: vt intel-
ligas te indigentē: vt intelligas te tādiu esse paupe-
rē: qādiu nō habes illū q fecit te diuitē. Quō aūt do
min⁹ exaudiuit eū? Et ex oībus inquit tribulationi-
bus ei⁹ saluū fecit eū. Et quō saluos facit ab oībus
tribulatiōibus? Immittit angelus dñi in cir-
cuitu timentiū eum: ⁊ †eruet eos. Sic scriptū
est fratres: nō quō habēt aliq mēdosi codices: Im-
mittet angelū dñs in circuitu timentiū eum ⁊ eruet
eos: s sic: Immittit angelus dñi in circuitu timētiū
eū: ⁊ eruet eos. Quē hic dixit angelū dñi: q immittit
in circuitu timētiū eū: ⁊ eruet eos? Ipse dñs nr iesus
christus: qui in pphetia dictus ē magni cōsilii angelus:
magni psilii nūcius. Sic illū dixerūt pphete. Ipse ḡ
magni cōsilii angelus: id est nūcius: immittit in eos q
timēt dñm ⁊ eruet eos. Noli ḡ timere ne lateas. Ubi
cūqz dñm timueris: nouit te ille angelus: q immittit i
circuitu: ⁊ eruet te. Aperte mō de ipso sacramēto vult

Matth. 22.
Al. facies vre nō confundent
j. Reg. 2j.
Job. j.
Al. pauper.
L
Al. eripiet.
j. Reg. 2j.

dicere: qd ferebat in manib⁹ suis. Gustate ⁊ vide
te qm suauis est dñs. Nōne aperit se psalm⁹: ⁊
ostēdit tibi illā qsi insaniā ⁊ furorē pstantē: ⁊ sanā ⁊
sobriā ebrietatē illi⁹ dauid q figura sacramētū do
minicū ostēdebat: qñ illi miseri corā rege achis dixe
rūt: quō est? Quādo dicebat dñs: nisi qs manduca
uerit carnē meā: ⁊ biberit sāguinē meū: nō habebit
in se vitā. Et illi in qbus regnabat achis: id ē error ⁊
ignorātia: qd dixerūt? Quō iste poterit nobis dare
carnē suā māducare? Si ignoras: gusta ⁊ vide qz su
auis est dñs: Si aūt nō intelligis: rex es achis. Im
mutabit faciē suā dauid ⁊ recedet a te: ⁊ dimittet te
⁊ abiet. Beatus vir q sperat in †eū. Hoc quid
op⁹ est diu exponi? Quisqs nō sperat in dño: miser
est. Quis est q nō sperat in dño? Qui in se sperat ali
quādo. Qō peius ē fratres mei attendite: aliqñ ho-
mines nolūt sperare in se: s in aliis hoibus. Salua
salute aīt ei⁹: nihil mihi potes facere. Et forte loqui-
tur de hoie iā mortuo in ista ciuitate. Dicit: salua sa
lute illi⁹. Et ille in aliis locis forte mortu⁹ est. Et qz
cito dicūt hoies h: ⁊ nō dicūt: credo deo meo: qr nō
te permittit nocere mihi. Nō dicūt: credo deo meo:
qr ⁊ si te pmiserit ad aliqd meū: ad aīam meā non te
pmittet. Sz cū dicūt: salua salute illius: nec ipsi vo-
lūt habere salutē: ⁊ illos grauāt p qs putant habere
salutē. Timete dñm oēs sancti eius: †qr ni-
hil deest timentibus eū. Multi eñi ppterea vo
lūt timere dñm: ne famē patiāt. Dicit illis: Nolite
fraudē facere. Et dicūt: vnde me pasco? Nō potest
ars sine īpostura esse: nō pōt negociū sine fraude.
Sz fraudē punit deus: Time deū: s si timuero deū
nō habebo vnde viuā. Timete dñm oēs sācti ei⁹:
qm nihil deest timētib⁹ eū. Copiā pmittit trepido ⁊
dubitāti: ne si forte timuerit dñm: desideret ille sup-
flua. Pascebat te dñs ptēnentē se: ⁊ deseret te timen
tē se? Attēde ⁊ noli dicere: ille diues est: ⁊ ego paup
sū: ego timeo dñm: ille nō timēdo quantū acqsiuit:
⁊ ego timendo nudus sū. Videte qd sequit. Diui-
tes eguerūt ⁊ esurierūt: inqrētes aūt dñm
nō minuent omi bono. Si ad literā accipias:
videt te fallere. Respicis eñi multos diuites iniqs
mori in diuitiis suis: nō factos fuisse paupes cū vi
uūt: vides illos senescere: pduci ad vltimū vite inter
magnas copias diuitiarū: celebrari eis pompā fune
ris in magnis effusionib⁹: pduci vsqz ad sepulchrū
diuitē: q ⁊ expirauit in lectis eburneis: circūstēte fa-
milia suorū: ⁊ dicis in animo tuo: si forte nosti aliq et
pctā ⁊ scelera ipius: ego noui quanta fecerit iste hō:
ecce senuit: mortu⁹ est in lecto suo: deducunt illū sui:
pōpa tāti funeris celebrat: agnoui ḡ fecerit: decepit
me scriptura ⁊ fefellit vbi audio ⁊ cāto: diuites egu-
erūt ⁊ esurierūt. Qñ iste inops fuit? Qñ esuriuit? In-
qrentes aūt dñm nō minuent omi bono. Quotidie
ad basilicā surgo: qtidie genuflecto: qtidie inqro do
minū: ⁊ nihil boni habeo: iste nō inqsiuit dñm: ⁊ in-
ter tāta bona defunct⁹ est? Sic cogitantē: suffocat la
queus scādali. Escā eñi mortalē quērit in terra: ⁊ ve
rā mercedē nō quērit in celo: ⁊ mittit caput in laque
um diaboli: pstringunt ei fauces: ⁊ tenet diabol⁹ ad
malefaciendū: ⁊ sic imitat illū diuitē quē videt in tā
ta copia defunctū. Noli ḡ sic intelligere. Et quō in-
telligā? In bonis spūalibus. Sz vbi sūt? Nō vidē-
tur oculis: s corde. Nō video ipa bona? Videt illa

M
Ibidem.
Job. 6
Al. in eo:
N
Al. † qm nō est inopia.
O

q amat. Iusticiam nō video: Nō em aurū est: non
argentū est: Si aurū esset videres: q2 fides est: non
vides. Et si nō video fidē quare amas seruū fidelem?
Interroga teipsum quale seruū diligis. Forte habes
seruū formosū staturosū bene cōpositū furem ne
quā fraudulentū. Habes aūt alium forte paruū statu
ra: deformē [illegible] fidelē paruū sobrium:
[illegible] rogo te [illegible] Si oculos
carnis interrogas. vincit apud te pulcher iniustus:
si oculos cordis. vincit deformis fidelis. Video quod
vis vt exhibeat tibi alter id est fidē: exhibe illi [illegible]
Quare gaudes ad eū q fidem tibi exhibet: [illegible]
[illegible] bonis q nō videns nisi oculo cordis: Cū re
[illegible] diuitias paup es: Et ille diues
[illegible] habebat lectū eburneū et tu paup es: cu
bicul[illegible] plenū [illegible] iusticie: verita
tis. charitatis. fidei patientie et tolerantie: Explica
diuitias tuas: habes illas [illegible] diuitias diuitū.
At ille i mercato inuenit multas preciosas et emit eas:
Si fidē inueniret venalē quantū p illa daret: [illegible]
te voluit deus gratis habere: et ingratus es? Egent
[illegible] diuites egent: et qd est grauius: pane egent. Ne
forte putetis: q2 auro egēt et argēto: [illegible] et hoc ege
nt: quantū habuit [illegible] Sic mor
tuus est egenus q2 plura volebat acquirere [illegible] tene
bat. Egens e pane. Quare egens e pane? Si intelli
Ioh. 6. gas panē ille est dicit. Ego sū panis viuus q de ce
Matth. 5. lo descēdi. Et: Beati qui esuriūt et sitiūt iusticiā qm
ipsi saturabunt. Indigentes aūt dnm nō minuent oī
bono. Quis q bono? Iā diximus. Venite filij audite
me: timorē dñi docebo vos. Putate fratres:
q2 ego dico: putate q2 dauid dicit: putate q2 Apls
dicit: imo putate q2 ipse dñs nr iesus christus dicit:
Venite filij audite me. Audiamus illū simul: audite
1. Reg. 21. illū p nos. Docere em vult ille [illegible]
[illegible] ille affectādo: docere nos vult. Et qd dicit? Ve
nite filij audite me: timorē dñi docebo vos. Doceat
[illegible] aurē [illegible] cor. Non aperiamus aures
carnis: et cordis claudamus: sed sicut ipse dixit in euāge
Matth. 11. lio. Qui habet aures audiendi audiat. Quis nouit
1. Pet. 3. audire docentē christū p prophetā? Quis est hō q
vult vitā: et diligit dies videre bonos? In
terroga. Nōne oēs in vobis [illegible] est
[illegible] q nō diligit vitā [illegible] vult vitā: et nō diligit
dies videre bonos? Nōne q̄tidie hoc murmuratis: et
hoc dicitis: q̄diu ista patimur: quotidie peiora et pe
iora? Apud parētes nostros fuerunt dies letiores:
fuerūt dies meliores. Oēs interrogares hoc parē
tes tuos similiter tibi de gentib murmurarēt: Fuerūt
beati patres nostri nos miseri sumus: malos dies ha
bemus. Dominatus est ille putabamus q2 illo mortuo
posset aliqd refrigerium dari. deteriora venerūt. O
deus ostende nobis dies bonos. Quis est hō q vult vi
tā: et diligit videre dies bonos? Non hic [illegible] dies
bonos [illegible] nō in regione [illegible] quēris.
[illegible] in ea patria vbi nō habi
tares. [illegible] bonā vitā queris: magnā vitā [illegible]
[illegible] sed noli hic. [illegible] nunquā
[illegible] Dies bonos queris simul eos
[illegible] hic. Si habuerūt illos patres nostri.
[illegible] Lege scripturas:
Nō voluit deus vt scriberentur vt nos consolaremur. [illegible]
4. Reg. 6. [illegible] patres nostri. Ca
pita iumentorum mortuorum auro vendebant: occide
rūt suos et comederūt eos. Et due mulieres [illegible]
rūt inter se vt occiderēt filios suos et manducarent.
Occidit vna filiū suū et manducauerūt eum ambe:
alia nolebat occidere filiū suū. [illegible] q
e: occiderat filiū suū [illegible] venit ad regē. [illegible]
[illegible] regē. cōtendētes de interfectōe filiorum.
De talibus [illegible] . Semp
dies mali in seculo: sed semp dies boni in deo. Habu
it dies bonos abraā: sed intus in corde. Habuit dies
malos quando a fame mutauit regionē: et querebat
cibū. Sic oēs qui fuerūt. Paulus habuit dies bo
nos: qui dicit: In fame et siti in frigore et nuditate:
Qz nō transeunt serui. Ipse dñs non habuit dies bo
nos in hoc seculo: contumelias iniurias crucē et [illegible]
ta mala patiebatur. Nō ergo christianus murmuret:
videat cuius vestigia sequatur. Sed si dies bonos
amat: audiat docentē et dicentē: Venite filij audite
me: timorē dñi docebo vos. Quid vis? Vitā et dies
bonos: Audi et fac. Contine linguā tuā a ma
lo. Facite illud. Nolo dicit homo miser: et linguā
meā nolo continere a malo: et vitā volo et dies bonos.
Si operarius tu tibi diceret: et vasto [illegible]
go a te mercedē meā. [illegible] me ad vineā [illegible]
[illegible] rā vineā: vt nō [illegible] habeas qd colligas: et cū fremitu mihi
redditurus es mihi laborē meū: nōnne iratus illū dice
res: Nōne illū de domo tua repelleres. [illegible]
manū ad falcē? Tales sūt homines qui et facere volūt
mala: et iurare mendaciū: et blasphemare cōtra deū
et murmurare: et fraudē facere et inebriari: et litigare:
et adulterari: et ligaturas adhibere: et ire ad sortile
gos: et dies bonos videre. Dicitur illi: Nō potes ma
le faciens querere bonā mercedē. Si tu iniustus es:
iniustus erit et deus? Ergo quid faciā? Quid vis? Vi
tā volo: dies bonos volo. Contine linguā tuā a ma
lo: Et labia tua ne loquantur dolū. Iā [illegible]
fraudē facias nulli mēdacium. Sed quid est? Decli
na a malo. Parū est: nulli noceas nullū occidas:
nō fureris: nō adulteres: nō fraudē facias: nō falsū
testimoniū dicas: declina a malo. Cū declinaueris:
dicis: securus sū: pfeci oīa: habebo vitā: videbo di
es bonos. Nō solū declina a malo sed Et fac bo
nū. Parū est vt nō expolies vestitū: vesti nudum.
Si nō expoliaueris: declinasti a malo: sed nō facies
bonū: nisi cū peregrinū susceperis in domū tuam.
Ergo sic declina a malo: vt facias bonū. Quere
pacē et sequere eā. Nō tibi dixit habebis [illegible]
[illegible] quere illā et sequere. Quo illā sequor? Quo
[illegible] Dns em est pax nostra resurrexit et ascendit
in celū. Quere pacē et sequere illā: quia tu et cū
resurrexeris hoc mortale mutabitur et amplecteris pacē
vbi nemo molestus erit. Ibi est pfecta pax: vbi
nō clamas. [illegible] hic tibi pacē facit [illegible]
[illegible] vide quale bellū erit intra viscera tua. [illegible]
quō gemunt hic fratres: vt sciatis q2 querimus hic
pacē: psequemur aūt in finē. Sed ex pte hic habe
mus vt ex toto illic habere mereamur. Quid est ex
pte? Cōcordes simus: hic diligamus [illegible]
nos. Sic diligit fratrē quē [illegible] habe cū illo pacē.
Sed non possunt nisi existere aliqua quō inter fra
tres et inter sanctos extiterūt: inter barnabā et paulum: sed
nō que occiderent [illegible] nō que interimerent [illegible]

ritatē. Nā ⁊ tibi ipsi resistis aliquādo: ⁊ tñ nō te odi-
sti. Oīs enī quē pēnitet aliquid: ritat secū. Peccauit:
redit: irascitur sibimetipsi: hoc fecisse: illud cōmisisse.
Ritam ḡ secū habet: sed ista rita ad cōcordiā tendit.
Uide quō secū ritet: ⁊ dicat quidā iust⁹: Quare tri-
Psal.41. stis es aīa mea: ⁊ quare pturbas me? Spera in dño:
qm̄ adhuc cōfitebor illi. Cū dicit aīe sue: q̄re pturbas
me: vtiq̄ pturbabat illā. Uolebat forte ipse pati p xpi-
sto: ⁊ aīa ipi⁹ cōtristabat. Et ille q̄ sciebat ⁊ dicebat:
Quare tristis es aīa mea: ⁊ quare pturbas me: pa-
cē adhuc nō secū habebat: sed ex mente gerebat xpi-
sto: vt sequeret illū aīa eius: ⁊ nō illū pturbaret. Er-
go querite pacē fratres: dñs dixit: hec loquor vob:
Joh.14. vt in me habeatis pacē. Pacē in terra vobis nō p-
mitto. In ista vita pax vera nō est: nec trāquillitas.
Gaudiū imortalitatis: societas angelorū pmittit: sed
quisq̄s nō illā cū hic est quesierit: nec illam habebit
1.Pet.3. cū venerit. Oculi dñi sup iustos. Noli ḡ time-
Al. tin. re: labora: oculi dñi sup te sunt. Et aures ei⁹ ad
S preces eorū. Quid vis amplius? Si murmuran-
tē seruū in domo magna nō audiret paterfamilias:
quereret ⁊ diceret: Quāta nos h̄ patimur: ⁊ nēo nos
audit? Nunquid dicis illud de deo: quāta hic patior:
⁊ nemo me audit? Si audiret me: forte dicis: tolle-
ret mihi tribulationē: Clamo ⁊ tribulor. Tantū tu
tene vias eius: ⁊ qn̄ tribularis: audit te. Sed medic⁹
est: Adhuc putre habes nescio qd: Clamas: Sed ad-
huc secat: ⁊ non tollit manū: nisi secuerit quantū vi-
det. Etenī medicus crudelis est q̄ exaudit hominē:
⁊ parcit vulneri ⁊ putredini. Matres quō fricant in
balneis ad salutē filios? Nōne puuli clamant inter
manus earū? Ille ergo crudeles sūt vt nō parcāt: nō
exaudiant lachrymas? Nōne plene sūt pietate? Et
tamē clamant pueri: ⁊ nō eis parcit. Sic ⁊ deus no-
ster plenus est charitate: sed ideo videtur non exau-
dire: vt sanet ⁊ parcat in sempiternū. Oculi dñi sup
iustos: ⁊ aures eius ad preces eorū. Forte dicūt ma-
li: Ergo secur⁹ facio mala: q2 nō sup me sūt oculi do-
mini. Iā deus ad iustos attendit: me nō videt: ⁊ q̄c-
qd fecero: secur⁹ facio. Statim subiecit vidēs ad co-
gitationes hominū spūssanctus: ⁊ ait: Oculi dñi su-
T per iustos: ⁊ aures eius ad preces eorū. Vult⁹ autē
dñi sup facientes mala: vt pdat d̄ terra me-
moriā eorū. Clamauerūt iusti ⁊ dñs ex-
audiuit eos: ⁊ ex omnibus tribulationibus
Al. liberauit. Daniel.3. eorū eruit eos. Iusti erant tres pueri: de camino
clamauerūt ad dñm: ⁊ laudibus eorū ignes frigue-
rūt. Accēdere ⁊ ledere flāma nō potuit laudātes de-
um innocētes ⁊ iustos pueros: ⁊ eruit eos de flāma.
Dicit aliquis: Ecce vere iusti q̄ exauditi sūt: sicut scri-
ptū est: Clamauerūt iusti: ⁊ dñs exaudiuit eos: ⁊ ex
oībus tribulatiōib⁹ eorū eruit eos. Ego aūt clama-
ui: ⁊ nō me eruit: Aut ego nō sū iustus: aut nō facio
q̄ mihi iubet: aut forte me ille nō videt. Noli time-
re: tū fac qd iubet: Et si te nō eruit corpaliter: eruet
spiritualr. Ille enī q̄ tulit d flāma tres pueros: nūqd
2.Machab.7 tulit de flāma machabeos? Nōne illi in ignib⁹ hym-
nizabāt: illi in ignib⁹ expirabāt: De⁹ triū puerorū: nō
ne ipse ē ⁊ machabeorū? Illos eruit: ⁊ illos nō eruit:
imo vtrosq̄ eruit. Sed tres pueros sic eruit: vt ⁊ car-
nales cōfunderet: Machabeos āt iō n̄ sic eruit: vt illi
q̄ eos quereret in penas maiores irēt: cū putabāt se op-
Act.12. primere martyres dei. Eruit petrū qn̄ venit ad illū an-
gel⁹: cū eēt in vinculis: ⁊ ait illi. Surge ⁊ exi: Et sta-
tim soluta sūt vincula: ⁊ secut⁹ ē angelū: ⁊ eruit illū.
Nunqd petr⁹ pdiderat iusticiā: qn̄ non illū eruit de
cruce? Nō eruit nūc: ⁊ eruit tūc. An iō diu vixit vt
iniust⁹ fieret? Forte plus eū exaudiuit postea q̄ p̄-
us: qn̄ illū vere de oībus pssuris eruit. Nā qn̄ pmū
illū eruit: quāta ille ptulit postea? Illuc enī misit po-
stea: vbi nihil mali pati potuisset. Iuxta est dñs V
his q̄ obtriuerūt cor: ⁊ humiles spiritu sal- Al. tela.
uos faciet. Altus est deus: hūilis est christianus. Al. t q̄ tribulato sunt corde,
Si vult vt altus de⁹ vicinet illi: ille hūilis sit. Magna saluabit.
mysteria fratres: De⁹ sup oīa est. Erigis te: ⁊ nō illū
tangis: Humilias te: ⁊ ipse ad te descendit. Multe
tribulationes iustorū. Nunqd dicit: ideo sint chri-
stiani iusti: ideo audiāt verbū meū: vt nihil tribula-
tionis patiant? Nō hoc pmittit: sed dicit: Multe tri-
bulationes iustorū. Magis si iniusti sunt: pauciores
habēt tribulationes: Si iusti: multas habēt. Sed post
paucas tribulationes aut nullas: illi venient ad tribu-
lationē sempiternā vnde nunq̄ eruent. Iusti aūt post
multas tribulationes veniūt ad pacē sempiternam:
vbi nunq̄ aliqd mali patient. Multe tribulationes
iustorū. Et de oībus his eruet eos. Custo- Al. t liberabit e.
dit dñs oīa ossa eorū: vnū ex his nō cōte- X
ret. Et hoc fratres nō accipiam⁹ carnalit. Ossa sūt
firmamēta fideliū. Quō enī in carne nostra ossa fa-
ciūt firmamētū: sic in corde christiano fides facit fir-
mamentū. Patiētia ḡ q̄ est in fide: ossa sūt interius.
Ipsa sūt q̄ frāgi nō pnt. Custodit dñs oīa ossa eorū:
vnū ex his nō cōteret. Si de dño deo nr̄o iesu xpo di-
xisset h: Custodit dñs oīa ossa filii sui: vnū ex his n̄
cōteret: sic ⁊ iā alio loco pfiguraī d illo: qm̄ agn⁹ du-
ctus ē mactād⁹: ⁊ dictū ē d illo: Os ei⁹ noli frāgere: Exo.12.
īpletū ē in dño: q2 cū pēderet in cruce: expirauit an-
teq̄ venirēt illi ad crucē: ⁊ inuenerūt iā corp⁹ exani-
me: ⁊ noluerūt crura ei⁹ frangere: vt adimpleret qd Joh.19.
scriptū ē. Sed pmisit illud ⁊ ceteris christianis: Dñs
custodit oīa ossa eorū: vnū ex his n̄ cōteret. Ergo fra-
tres si viderim⁹ aliquē sāctū tribulationes pati: ⁊ for-
te vel a medico sic secari: vel ab aliq̄ psecutore sic ce-
di: vt ei⁹ ossa frāgant: nō dicam⁹: nō erat iust⁹ iste.
Nā dñs h pmisit iustis suis: de qbus ait: Custodit
dominus oīa ossa eorū: vnū ex his non conteret.
Uis videre: q2 alia ossa dixit: que dixim⁹ firmamē-
ta fidei: id ē patiētiā ⁊ tolerātiā in oīb⁹ tribulatiōib⁹?
Ipsa enī sūt ossa q̄ nō frāgūt. Audite ⁊ in ipsa passio-
ne dñi inspicite qd dico: Dñs erat in medio crucifi-
xus: iuxta illū duo latrones: vn⁹ insultauit: alt credi-
dit: vn⁹ dānat⁹ ē: alt iustificat⁹ ē. Un⁹ habuit pnā
suā ⁊ h ⁊ in eternū. alteri aūt dixit dñs: Amē dico ti-
bi hodie mecū eris in padiso: Et tñ illi q̄ venerāt: dñi Luc.23.
ossa nō fregerūt: latronū āt fregerūt. Sic fracta sūt
latronis ossa q̄ blasphemauit: quō latronis q̄ credi- Joh.19.
dit. Ubi ē ḡ qd dictū ē: Dñs custodit oīa ossa eorū:
vnū ex his n̄ cōteret? Ecce cui dixit: Hodie mecū eris
in padiso: nō potuit oīa ossa ei⁹ custodire? Rñdet ti-
bi dñs: imo custodiui: nā firmamētū fidei ipi⁹ fran-
gi non potuit illis ictibus quibus crura sunt fracta.
Mors peccatorū pessima. Attendite fratres:
nō ppter illa q̄ dicebam⁹: Uere magn⁹ dñs: ⁊ mise- Y
ricordia eius vera: qui nobis dedit māducare corp⁹
suū in q̄ tanta ppessus est: ⁊ sanguinē bibere: Quo-
modo respicit mala cogitantes ⁊ dicentes: ille male

mortuus est. Cum iustus esset a bestia consumptus est: [illegible] et iste in [illegible] male perit. Illa non periret si iustus esset. Ergo ille iustus est qui in domo sua et in lecto suo moritur. Hoc est ergo inquio. Quid: Videte: quia noui peccata et scelera eius: et bene mortuus est: in domo sua: intra limina sua: nulla peregrinationis iniuria fuit illi nulla vel in matura etate. Audi verum: Mors peccatorum pessima. Que tibi videtur bona: pessima est si intus videas. Video foris iacentem in lecto numquid video intus raptum ad gehennam? Audite fratres et ex euangelio inspicite: quid sit mors peccatorum pessima. Numquid non duo erant in isto seculo:

Luc. 16 diues qui induebatur purpura et bysso: et epulabatur quotidie splendide: alter pauper qui iacebat ad ianuam eius vlcerosus: et canes veniebant et lingebant vlcera eius: et desiderabat saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. Contigit autem mori inopem illum (iustus erat ille inops) et deferri ab angelis in sinum abrahe. Qui viderat corpus illius iacere ante limen diuitis: et non esset qui sepeliret: quanta forte diceret: sic moriatur ille inimicus meus: et ille qui me persequitur: sic illum videam. Exteratur corpus sputo: putent vulnera: et ille in sinu abrahe requiescit. Si christiani sumus: credamus. Si non credimus fratres: nemo se fingat christianum. Fides nos perducit. Quomodo illa dixit dominus: sic sunt. An verum dicet tibi mathematicus: et verum non est quod dixit tibi christus? Quali autem morte mortuus est ille diues? Qualis mors esse potuit in purpura et bysso: quam pretiosa: quam pomposa? Que exequie funeris ibi erant? Quantis aromatibus sepultum est illud cadauer? Et tamen cum apud inferos in tormentis esset: desiderauit ex illius contempti pauperis digito stillari aque guttam in ardentem linguam suam: nec impetrauit. Discite ergo quid sit mors peccatorum pessima. Et nolite interrogare stratos preciosa veste: lectos et tamen multis diuitiis obuolutos: lamentationis pompam exhibentes: plangentem familiam: turbam obsequentium precedentes ac sequentes: cum corpus effertur: marmoratas auratasque memorias. Illi si hec interrogatis respondent vobis falso: quod multorum non leuiter peccatorum: sed omnino sceleratorum mors optima est qui sic plangi sic condiri: sic contegi: sic efferri: sic sepeliri meruerunt. Sed interrogate euangelium: et ostendet fidei vestre: in penis ardentem animam diuitis: quam nihil adiuuerunt omnes honores et obsequia: que mortuo corpori eius viuentium vanitas prebuit. Sed quia multa sunt genera peccatorum: et non esse peccatorem difficile est: aut fortasse in hac vita non possibile: subiecit statim cuius generis peccatorum esset mors pessima. Et qui oderunt iustum inquit

Ro. 4. delinquent. Quem iustum nisi eum qui iustificat impium? Quem iustum nisi dominum iesum christum: qui est et propitiatio peccatorum nostrorum? Qui ergo hunc oderunt mortem pessimam habent: Quia in peccatis suis moriuntur: qui per eum deo nostro non reconciliantur. Redimet enim dominus animas seruorum suorum. Secundum animam enim intelligenda est mors peccatorum pessima aut optima: non secundum corporis aut [illegible] aut honores quos homines vident. Et non delinquent omnes qui sperant in

Ecl. 10. eum. Hic est modus humane iustitie: vt vita mortalis quantumuis excellit: quia sine delicto esse non potest: in hoc non delinquat dum sperat in eum in quo est remissio delictorum: Amen.

Explicit Tractatus de psalmo XXXIII.

Incipit Tractatus de psalmo XXXIIII.

Prefatio.

P Salmum istum nobis a iubentibus fratribus et coepiscopis meis impositum esse ad tractandum nouerit charitas vestra [illegible] commemoro aliquid audiamus. [illegible] quo audiamus a quo dicitur docemur: et in cuius schola condiscipuli sumus. Titulus ipsius morari nobis non facit: breuis est enim ad intelligendum: maxime nutritis in ecclesia deum non difficilis: Habet enim. Ipsi Dauid. Dauid interpretatur fortis manu: vel desiderabilis. Psalmus ergo manu forti et desiderabili: qui nostram mortem vicit qui nobis vitam promisit. In hoc enim est manu fortis: quia mortem nostram vicit: In hoc desiderabilis: quia vitam eternam promisit. Quid enim fortius manu hac: que tetigit loculum et mortuus resurrexit? Quid fortius manu hac que mundum vicit non ferro armata. sed ligno transfixa? Quid autem desiderabilius eo quem non videntes martyres mori voluerunt: vt ad illum venire mererentur? Ergo psallamus illi illi corde nostro illi lingua [illegible] digna cantet: si tamen ipse dignabitur donare quod cantet. Nemo illi cantat digna nisi qui ab illo accepit quod cantare possit. Denique hoc quod modo cantamus: spiritu eius dictum est per prophetam eius: et in eis verbis vbi nos agnoscimus et ipsum. Nec iniuriam facimus: quia dicimus nos et ipsum: qui cum esset in celo: sic clamauit: Quid me persequeris: cum eum nemo tangeret: et nos in terra laboraremus. Ergo vocem eius audiamus. nunc corporis nunc capitis. Et enim psalmus iste inuocatur deum contra inimicos in tribulationibus huius seculi: Et vtique ipse est christus: tribulato tunc capite: et tribulato nunc corpore: tamen per tribulationes omnibus membris suis dans vitam eternam quam promittendo desiderabilis factus est.

Sermo primus de prima parte psalmi.

I Udica inquit domine nocentes me: expugna impugnantes me. Si deus pro nobis quis contra nos? Et vnde hoc nobis presta deus? Apprehende inquit arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi. Magnum spectaculum est videre deum armatum pro te. Et quod eius scutum quod arma? Domine inquit alio loco bone voluntatis tue coronasti nos. Arma autem eius quibus non solum nos muniat sed etiam percutiat inimicos si bene fecerimus et nos erimus. Sicut enim nos vt armemur ab illo habemus: sic armatur de nobis. Sed ipse sic de his armatur quos fecit: nos de his armamur que ab ipso accepimus qui nos fecit. Dicit hec quodam loco arma nostra apostolus: scutum fidei: et galeam salutis: et gladium spiritus quod est verbum dei. Armauit nos talibus armis quibus audistis laudabilibus: et inuictis: insuperabilibus: et splendidis spiritualibus sane atque inuisibilibus: quia et hostes inuisibiles expugnamus. Si vides hostem tuum videantur arma tua. Armamur ergo rei fide quam non videmus: et sternimus hostes quos non videmus. Verumtamen charissimi: arma ista ne putetis sic esse vt quod scutum est semper scutum sit: aut quod galea est semper galea sit aut quod lorica est semper lorica sit. In istis enim armis corporalibus ita est: quia et de ferro que sunt mutari possunt: vt ex gladio fiat securis tamen ipsum apostolum videmus dixisse quodam loco loco fidem esse loricam: et alio loco dixisse scutum fidem. Ergo fides et lorica potest esse et scutum. Scutum ergo est quia tela inimicorum excipit et repellit. Lorica est quia interiora tua transfigi non sinit. Hec arma

nīa sūt dei: qđ legimꝰ quodā in loco: Erue ab impi
is animā meā. frameā tuā ab inimicis manus tuę.
Quod superius dixit ab impijs: hoc sequēti versu ab
inimicis manus tuę: ⁊ qđ superius dixit: animā meā:
hoc sequenti versu: frameā tuam: id est gladiū tuū.
Ps. 36. Ergo frameā dei: dixit animā suam. Erue inquit: ab
impijs animā meā. id est ab inimicis manꝰ tuę erue
frameā tuā. Apprehendis enī animā meā ⁊ debellas
inimicos meos. Et quid ē anima nostra: q̄uis splē
dida: q̄uis producta: q̄uis acuta: q̄uis vncta: q̄uis
luce sapientię ⁊ coruscationis vibrata: Quid est ip
sa anima nostra: aut quid potest: nisi deus illā tene
at ⁊ pugnet de illa: Nam quęlibet optime facta fra
mea: si nō habeat bellatorē: iacet. Dixeramus autē
in armis nostris: nō quasi aliquid fixū accipi debere:
vt qđ ē res vna: ipsa aliud esse nō possit: sic ⁊ in armis
dei inuenimus. Ecce animā iusti dixit frameam dei.
Iterū dicit animā iusti esse sedē dei: Animā iusti se
dem sapientię. Ergo quicquid vult: facit de aīa nīa.
Cū in manu eiꝰ est: vtaꝛ ea quēadmodū vult. Exur
gat ergo. sic enī inuocatus est: Apprehende arma: ex
urge in adiutoriū nobis. Unde exurgat: Alio loco
Ps. 43. etiā dicitur illi ipsa voce: Exurge quare obdormis
dn̄e: Et quando ille dicitur dormire: nos dormimus:
⁊ qn̄ ille dicitur exurgere: nos excitamur. Nam ⁊ do
Matth. 8. minus dormiebat in naui: ⁊ ideo fluctuabat nauis:
quia dormiebat iesus. Nā si illic vigilaret iesus: nō
fluctuaret nauis. Nauis tua: cor tuū. Iesus i naui:
fides in corde. Si memineris fidei tuę: non fluctuat
cor tuū. Si oblitus es fidē tuā: dormit christus: ob
serua naufragiū. Veruntamen qđ restat fac: vt si dor
mierit excitet: Dicas illi: Domine exurge: perimꝰ:
vt increpet ventos: ⁊ fiat trāquillitas in corde tuo.
Recedent enī omnes tēptationes: aut certe nihil va
lebunt: quādo christus: hoc est fides tua vigilauerit
in corde tuo. Exurge ergo quid est: Innotesce: ap
pare: sentire. Exurge ergo in adiutoriū mihi. Effū
E de frameam ⁊ conclude aduersus eos qui
me persequūtur. Qui sunt qui te persequūtur: For
te vicinus tuus: aut ille quē lesisti: aut cui fecisti in
iuriā: aut qui vult auferre res tuas: aut contra quē
predicas veritatē: aut cuius peccatū obiurgas: aut
quē male viuentē: bene viuendo ledis. Sunt quidē
⁊ isti inimici nostri ⁊ persequūtur nos. Sed alios do
cemur inimicos nosse: contra quos inuisibiliter dimi
Eph. 6. camus: de quibus nos admonet Apostolus dicens: Non
est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē: id ē
aduersus hoīes: non aduersus eos quos videmus: sed
aduersus eos quos nō videmus: aduersus principes ⁊
potestates ⁊ rectores mūdi tenebrarū harū. Cū di
ceret enī rectores mūdi. dicebat quippe de diabolo
⁊ angelis eius: cauendū erat ne male intelligerēt ho
mines: ⁊ putarent a diabolo ⁊ demonibus eius mū
dum regi. Sed quia mundus dicitur hec fabrica quā
videmus: ⁊ in peccatoribus dicitur mūdus: ⁊ in eis q
Ioh. 1. diligunt mundū. de quibus dictū est. Et mūdus eū
1 Ioh. 5. nō cognouit. ⁊ de quibus dictū est: Totus mūdus in
Eph. 6. maligno positus est. Exposuit Apostolus cuius mundi
dixerit rectores: Tenebrarum inquit harum. Rectores
mundi dico rectores tenebrarum harū. Rursus co
git nos intelligere quid dixerit. tenebrarum harum.
Quarum tenebrarū rectores sunt diabolus ⁊ angeli
eius: Omniū infideliū. omniū iniquorū: de quibus di
ctū est: Lux lucet in tenebris: ⁊ tenebre eā nō compre Ioh. 1.
henderūt. Denique ex ipsorum numero credentibꝰ mul Eph. 5.
tis: quid dicit idē Apostolus: Fuistis enī aliquando te
nebrę: nūc autē lux in dn̄o. Non vis regi a diabolo:
migra ad lucem. Et vnde migrabis ad lucē: nisi effū
dat ille frameā: ⁊ eruat te ab inimicis tuis: ⁊ a persequē
tibus te: Quō effundat frameā: Quoniā iam audi
uimus quid sit framea ipsius: Anima iusti est. Abū
dent iusti ⁊ effunditur framea: ⁊ concluditur aduersus ini
micos. Nā de ipsa effusione framee monens Apostolus
vt iuste viuamus: in consequēti ait: vt aduersarius Titum. 2.
vereatur: nihil habens de nobis dicere prauū: Cō
clusū ē aduersꝰ eū: q: quid loquatur aduersus sāctos:
nō potest inuenire: Et vnde erit iustus: Aut quid di F
cūt inimici qui nos persequūtur: Inuisibiles illi quid
dicūt inimici: Isti nihil: Maxime suggerunt huma
no cordi ab inuisibilibus expugnātibus inimicis: q
deus nobis nō est adiutor: vt requirentes alia adiu
toria: inueniamur inualidi: ⁊ ab inimicis ipsis capia
mur. Hoc ergo suggerunt. Contra istas voces maxi
me vigilare debemus que in alio psalmo ostendūtur:
Multi insurgūt aduersū me: multi dicunt aīe meę: Ps. 3.
nō est salus illi in deo eius. Contra istas voces quid
hic dicitur: Dic anime meę salus tua ego sum.
Cū dixeris aīe meę: salus tua ego sum: iuste viuet: vt
neminē in adiutoriū preter te querā. Et quid sequitur:
Confundantur ⁊ reuereantur requirētes ani Al. querētes.
mā meā. Ad hoc enī illam requirunt: vt perdant. Ps. 39. et. 69.
Nam vtinā bene quererent. In alio quippe psalmo h
reprehendit in omnibus: quia nō erat q requireret ani
mā ipsius: Perijt fuga a me: ⁊ nō est qui requirat ani Ps. 41.
mā meā. Quis est ille q dicit: nō est q requirat aīam
meā: Nunquid forte ille est: de quo tanto ante predi
ctū est: Foderūt manus meas ⁊ pedes meos: dinu Ps. 21.
merauerūt omnia ossa mea: ipsi vero considerauerunt ⁊
cōspexerūt me: diuiserūt sibi vestimenta mea: ⁊ super
vestē meā miserunt sortē: Iā omnia ista ante oculos
eorum fiebant: ⁊ nemo erat q requireret animā eiꝰ. In
uocemus eū ergo fratres: vt dicat aīę nostrę: salus
tua ego sū: ⁊ aperiet aures vt audiamus dicentē. sa
lus tua ego sū. Dicat enī: sed quidā obsurdescūt: vn G
de audiūt potius persequentes inimicos in tribulatio
ne constituti. Si aliquid deest: si in angusto ē aīa: i inopia
tēpaliū: querit auxiliū plerūque a demonibꝰ: arreptici
os demonū vult consulere: sortilegos querit: persecu
tores illi hostes inuisibiles adierunt: intrauerunt:
expugnauerunt: captiuauerūt: vicerunt: dicendo:
Nō est salus illi in deo eius. Obsorduit contra vo
cē dicentē: Salus tua ego sū. Dic aīę meę: salꝰ tua
ego sū: vt confundantur ⁊ reuereantur requirentes animā
meā. Cur dicis tu. salus tua ego sū: Audiā dicentē
mihi: Salus tua ego sū. Aliā salutē nō requirā preter
dominū deū meū. De creatura mihi salꝰ suggeritur:
ab ipso est: ⁊ si leuo oculos meos in mōtes vn̄ veni Ps. 120.
at auxiliū mihi: nō tamē a montibꝰ: sed auxiliū meum
a dn̄o qui fecit celū ⁊ terrā. In ipsis tēpalibus angu
stijs per hoīem subuenit deus salꝰ tua ipse ē. Per ange
lū subuenit deus: salus tua ipse est. Omnia illi subie
cta sūt: ⁊ ad istā quidē vitā tēpalē subuenit: aliquis inde:
aliquis inde: eternā vitā nō dat nisi de se. Sed ecce in an
gustijs tibi constituto: nō habes qđ queris: sed adest
quē queris. Et illum quere qui deesse nunquā potest.
Subtrahuntur que dedit: nunquid subtrahitur qui dedit:

Reddit q̄ dederat: nunquid hec sūt diuitie cū reddita fuerint illa: et nō ille q̄ subtraxerat pbādo: et reddidit psolādo? Consolat̄ enī qn̄ nob̄ ista nō desūt: psolat̄ psolādo? Consolat̄ enī qn̄ nob̄ ista nō desūt: psolat̄ tanq̄ in via: s et si nos intelligamus viā: q: tota ista vita et oia q̄b⁹ vtit̄ in hac vita: sic tibi debēt eē tāq̄ stabulū viatori: nō tāq̄ dom⁹ habitatori. Memento peregisse te aliqd: restare aliquid: diuertisse te ad
b refectionē: nō ad defectionē. Sūt qui dicūt: de⁹ bonus: magn⁹: sūm⁹: inuisibilis et eternus: incorruptibilis: vitā eternā nobis datur⁹ est: et illā incorruptionē quā in resurrectiōe pmisit: Ista vero secularia et tpalia ad demones ptinent: et ad potestates illas ba
Eph. 6. rū tenebrarū: dicendo hec qn̄ amore implicant̄ harū rerū: dimittūt deū: quasi ad quē ista nō ptineāt: et querūt nefādis sacrificiis: ac nescio qbus remediis: aut nescio qua hoim illicita psuasione puidere sibi qd̄ tpale ē: veluti pecuniā: vxorē: filios: et si qua sūt que humanā vitā: aut psolant̄ transeuntē: aut impediūt ambulantē. Cōtra istā opinionē diuina puidētia vigilauit: vt ostenderet deus ad se pertinere ista omnia: et in sua esse potestate: nō solū eterna que i futurū pmisit: verūetiā tpalia que in terra dat: qbus voluerit: et qn̄ voluerit: oportune sciens cui det: cui nō det: tanq̄ medic⁹ medicamenta: sciēs meli⁹ morbū egroti q̄ ipe egrotus. Ut ḡ deus hec ostēderet: distribuit tēpora veteris et noui testamēti. In veteri testamēto pmissiōes sūt rez terrenarū: in nouo aūt regni celoꝝ. Pleraq̄ sūt p̄cepta deū colendi et recte viuendi: ipsa sūt et ibi et hic. Sed q: pmissio ibi alia videt̄: alia hic: iubentis imperiū et obediētia seruientis eadē est: s merces quasi non est eadē. Etenī illis
Deut. 13 dictū est: vt accipiat̄ terrā pmissionis: vt in illa regnetis: vt inimicos vestros superetis: vt ab eis nō subiugemini: vt oīa vobis abundēt in hac terra: vt filios peretis. Hec terrena pmissa sūt: sed tamen figurata. Fac aliquos sic illa accipe quō pmissa sūt: et vere multi sic acceperūt. Nā data est terra filijs israel: date sūt diuitie: dati sunt filij et sterilibus et aniculis rogantib⁹: et deū de ipo solo p̄sumētib⁹: et aliū sibi adiutorē nec ad ista querētibus: q̄ vocē domini in corde audierūt: salus tua ego sū. Si ad eterna: quare nō ad temporalia? Ostendit hoc deus in causa viri illius sancti iob: quia et ipe diabolus auferēdi hec nō habet potestatē: nisi cū acceperit a sūma illa potestate. Inuidere potuit sancto: nunquid nocere potuit? Accusare potuit: damnare nūquid potuit? Nunqd valuit aliquid tollere? Nūquid vel vnguē: nunqd vel capillū ledere: nisi deo diceret: Mitte ma
Job. 1. nū tuam? Quid est mitte manū tuam? Da potestatem. Accepit. Ille tēptauit: ille tēptatus est. Temptatus tamen vicit: tēptator victus est. Deus enī q̄ diabolo pmiserat vt illa tolleret: ille seruū suū interius nō deseruerat: et ad ipm diabolū superādū: animā serui sui frameā sibi fecerat. Quātū valet h̄? De
Gen. 3. homie dico: Uictus in paradiso: victor in stercore. Ibi victus est a diabolo p mulierē: hic vicit diabo
Job. 2. lū et mulierē. Locuta es inquit: tanq̄ vna ex insipiētibus mulieribus. Si bona pcepimus de manu do
I mini: mala quare non sustineamus? O bene audierat: salus tua ego sū. Confūdant̄ et reuereant̄
Et † querentes † requirētes aiā meā. Respice ad hoies: Ora
Math. 5. te inquit pro inimicis vestris. Sed hic pphetia est: Et que figura optandi dicuntur: animo pphetandi explicant̄. Illud fiet: et illud fiet: nihil est aliud: q̄ h̄ et hoc futurū est. Sic ergo audite pphetiam: Cōfundant̄ et reuereant̄ requirentes animā meā. Quid est confundant̄ et reuereant̄? Confundent̄ et reuerebuntur. Factū est enī: Multi salubriter confusi sūt: multi reuerentes a psecutione christi: et ad societatē mēbrorū eius deuota pietate transierūt: et nō fieret hoc nisi pfūderent̄ et reuererēt̄. Ergo bn̄ illis optauit. Sz q: duo sūt genera eoꝝ q̄ vincunt̄: Duob⁹ enī mōis vincūt̄: aut ad h̄ vincunt̄ vt cōuertant̄ ad christum: aut ad hoc vincunt̄ vt damnēt̄ a christo. Explicata sūt et h̄ duo ipa genera obscura quidē: s intellectorē desiderant. De his qui cōuertūtur: accipe quod dictū est: Confundant̄ et reuereant̄ requirentes aiam meā. Auertant̄ retrorsum. Non precedant. sed sequant̄: nō dent consiliū sed accipiant. Naz petrus pcedere voluit dominū: quando dn̄s de passione sua futura diceret: cōsiliū illi quasi salutis voluit dare: consiliū salutis eger saluatori. Et quid aīt domino de illa futura sua passione cōfirmanti? Absit a te domine: ppitius tibi esto: non fiet istud. Precedere volebat: vt dn̄s sequeret̄. Et ille inquit: Uade retro sathanas: Precedēdo sathanas es: sequendo discipulus eris. Hoc ergo et istis: auertant̄ retrorsū: Et confundant̄: † qui cogitant mihi mala. Cū enī ceperint retrorsū sequi: iam nō cogitabunt mala: sed desiderabūt bona. Quid illi? Nō enī omnes sic sequūtur: vt conuertant̄ et credant. Multi in pertinacia remanēt: multi spiritus precedendi seruant in corde: et si nō exerunt: tamē parturiūt: et vbi locū inuenerint: pariunt. De talibus quid sequit̄? Fiant tanq̄ puluis ante faciem venti. Non sic impij nō sic: sed tanq̄ puluis quē pcit ventus a facie terre. Uentus tēptatio est: puluis iniquus. Qn̄ venerit tēptatio: tollit̄ puluis: nec stat: nec resistit. Fiant tanq̄ puluis ante faciem venti. Et angelus domini † tribulans eos. † Fiant vie eoꝝ tenebre et lubricū. Horrenda via. Tenebras solū quis nō horreat? Lubricū solū quis nō caueat? In tenebris et lubrico qua is: vbi pedes figis? Sūt ista mala magne pene hominū: tenebre ē ignorātia: lubricū ē luxuria. Fiāt vie eoꝝ tenebre et lubricū. Et angelus dn̄i psequens eos: Ut nō possint stare. Nā vnusquisq̄ in tenebris et lubrico cū venerit: et si pedē mouerit: labit̄: et lux illi ante pedes nō est: vel hoc forte facit: vt expectet diem donec luceat: s ibi est angelus dn̄i psequens eos. Hec eis futura p̄dixit: non quasi vt euenirent optauit: q̄q̄ et pphetia in spiritu dei sic ea dicat: quomō illa deus facit: certo iudicio: bono: iusto: sancto: tranquillo: nō perturbatus ira: nō amaro zelo nō animo inimicitiarū exercēdarū: sed iusticia vitioꝝ puniendoꝝ: verūtamē pphetia est. Unde aūt tanta mala ista? Quo merito? Audi quo merito. Quoniā gratis absconderunt mihi † muscipulā corruptionis sue. In ipo capite nostro attendite: hoc fecerunt iudei: absconderunt muscipule sue corruptiones. Cui absconderunt muscipulā? Qui videbat corda absconditorū. Sed tamen erat inter illos ignorātia similis qn̄ falleret̄: cū illi deciperēt̄ eo ipo q̄ cū illi falli arbitrabantur. Ideo enī ille tanq̄ fallebat̄ inter illos viuens: q: nos inter tales sic victuri eram⁹: vt sine dubio falleremur. Ille videbat traditorē suū: et elegit

Math. 16.
Et † cogitantes.
K
Ps. 1.
Et † coꝝ tenebre et lubricū.
Et † muscipulā quā....
L

magna ad opus necessariam? Illius malo magnum bonum operatus est. Et tamen inter duodecim electus est: ne ipse duodecimus tam exiguus numerus esset sine malo. Hoc ad exemplum nostre patientie: quoniam necesse erat ut inter malos viveremus. Et quia necesse erat ut malos siue scientes siue nescientes tolerare/mus: exemplum patientie prebuit ne deficiamus cum ceperimus inter malos vivere. Et quia illa schola christi in duodecim non defecit: quanto magis nos firmi esse debemus cum impleri in ecclesia magna que de malorum permixtione predicta sunt. Neque enim videbat ipsa schola [illegible] aream quod erat promissum: et ipsam aream unde massa que impleturi horreum prefutura est. Quare igitur non cum murmure illa digne palea toleratur: donec ultima ventilatione purgetur? Hoc enim futurum est malis quod audistis. Sed tamen quid faciendum est? Gratis absconderunt mihi corruptionem muscipule sue. Quid est gratis? Quibus nihil mali feci: quibus nihil nocui. Vano exprobrauerunt animam meam. Quid est vano? Falsa dicentes nihil probantes. Veniat illis muscipula quam ignorant. Magnifica retributio: nihil iustius. Illi absconderunt muscipulam: ut ego ignorarem: illis veniat muscipula quam ignorant. Nam ego scio muscipulam ipsorum. Que autem muscipula illis ventura est? Illa quam ignorant. Audiamus ne forte dicat: illa veniat illis muscipula quam ignorant. Forte aliam illi absconderunt: alia illis ventura est. Non. Sed quid? Criniculis peccatorum suorum unusquisque constringitur. Inde decipiuntur: unde decipere voluerunt. Inde illis nocebitur: unde nocere conati sunt. Sequitur enim: Et captio quam occultauerunt comprehendat illos. Tanquam si quis veneni calicem preparet alicui et oblitus bibat. Et tanquam si foveam fodiat quisque in quam quisque inimicus eius in tenebris incidat: et ille oblitus quod foderat: ambulans ea via prius illuc cadat. Prorsus fratres mei ita credite: ita certi estote: ita si est in vobis excellentior prudentie ratio: videte atque perspicite: Nemo malus non sibi prius nocet. Sic enim esse putate maliciam: quomodo ignem. Incendere vis aliquid aliud: illud quod admoues prius ardet: nisi ardeat non incendit. Facula est: hanc faculam apponis ut aliquid incendat: numquid non ipsa facula quam apponis prior ardet: ut aliquid possit incendere? Malicia autem procedit ex te: et quem prius vastat nisi te? [illegible] ramum ledat: ubi radicem habet non ledat? Equidem dico quod malicia tua ut alteri non noceat fieri potest: ut autem tibi non noceat fieri non potest. Nam quid nocuit sancto viro iob: de quo superius locuti sumus? Quem in alio psalmo dicitur: Sicut nouacula acuta fecisti dolum. Quid fit de acuta nouacula? Capilli [illegible] deraduntur. Quid ergo facit ei quem vis nocere? Si nequaquam tibi ad malum consentiat cui vis nocere: non malicia tua ei nocitura est sed sua. Si autem intus ipse malicia careat: et cor mundum subdat illi voci dicenti: Salus tua ego sum: [illegible] interiorem hominem non expugnas: malicia tamen tua ab interiore tuo procedit: te pessimum reddit. Tu potius eo intus unde ille [illegible] nihil ante [illegible] relinquis. Et captio quam occultauerunt comprehendat eos. Et in muscipula incidant in ipsa. Numquid putabamus forte paulo ante cum audiremus: veniat illis muscipula quam ignorant: id esse quasi aliquid ali-

ud et occulto inevitabile? In qua ergo? In ipsa iniquitate quam mihi absconderunt. Nonne hoc factum est iudeis? Dominus eorum iniquitatem vicit: illi iniquitate sua victi sunt. Ille surrexit pro nobis: illi mortui sunt in se. Hec ergo malis nocere mihi volentibus. Mihi quid? Anima autem mea exultabit in domino. Tan- B
quam in eo a quo audierit: salus tua ego sum: tanquam non querens alias extrinsecus divitias: tanquam non querens circumfluere voluptatibus bonisque terrenis: sed coniugem verum gratis amans: non ab illo volens accipere quod delectet: sed ipsum solum sibi proponens a quo delectetur. Quid enim melius deo dabit mihi? Amat me deus: amat te deus. Ecce proposuit: pete quod vis. Si tibi imperator diceret: pete quod vis: quos tribunatus comitatusue ructares? Quanta tibi proponeres et accipienda et aliis largienda. Deo tibi dicente: pete quod vis: quid petiturus es? Excute mentem tuam, exerce auariciam tuam: extende quantum potes, et dilata cupiditatem tuam: non quilibet sed omnipotens deus dixit: pete quod vis. Si possessionum es amator: desideraturus es totam terram: ut omnes qui nascuntur coloni tui aut serui tui sint. Et quid cum totam terram possederis? Mare petiturus es: In quo vivere tamen non poteris. In hac auaricia te pisces superabunt. Sed forte insulas possidebis. Transcende et hec: pete et aerem quamuis volare non possis. Porrige cupiditatem tuam usque ad celum: Dic tuum esse solem: lunam: stellas: quia ille qui fecit omnia dixit: pete quod vis: tamen nihil inuenies carius: nihil inuenies melius quam ipsum qui fecit omnia. Ipsum pete qui fecit: et in illo et ab illo habebis omnia que fecit. Omnia cara sunt: quia omnia pulchra sunt: Sed quid illo pulchrius est? Fortia sunt: Sed quid illo fortius? Et nihil magis vult dare quam se. Si aliquid inueneris melius: pete. Si alia petieris: iniuriam facies illi: et damnum tibi: preponendo illi quod fecit: cum velit seipsum tibi dare qui fecit. In hoc amore dixit illi anima quedam: Numquid ip- Ps. 72.
se es pars mea domine? Id est tu es pars mea. Eligant sibi qui volunt quid possideant: faciant sibi partes de rebus: Pars mea tu es, te mihi elegi. Et iterum: Dominus pars Ps. 15.
hereditatis mee. Possideat te ut possideas illum: eris predium ipsius: eris domus ipsius: Possidet ut prosit: possidetur ut prosit. Numquid ut aliquid ei tu prosis? Nam dixi domino: deus meus es tu: quoniam bonorum meorum non eges. Anima autem mea exultabit in domino. Delectabitur super salutari eius. Salutare dei christus est. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Omnia ossa mea dicent: domine quis similis tibi? Luc. 2.
D
Quis digne et hic verbum aliquid dicat? Ego puto tantum pronunciandum esse: non exponenda. Quid queris? Illum aut illum? Quid simile domino deo tuo? Ipsum habes ante te. Omnia ossa mea dicent: Domine quis similis tibi? Narrauerunt mihi iniusti delecta- Ps. 118.
tiones: sed non ita ut lex tua domine. Fuerunt persecutores qui dicebant: Adora saturnum: adora mercurium. Non colo inquit idola. Domine quis similis tibi? Illi oculos Ps. 113.
habent et non vident: aures habent et non audiunt. Domine quis similis tibi: qui fecisti oculum ad videndum: aures ad audiendum? Sed non colo inquit idola: quia faber fecit. Cole arborem et montem. Et hoc numquid faber fecit? Et hic: Domine quis similis tibi? Terrena mihi ostenduntur: tu terre creator es. Et hinc forte auerterunt ad superiorem creaturam: et dicunt mihi: Cole lunam: cole istum solem: quia luce sua tanquam magna lucerna de celo efficit diem. Et hic plane dico: Domine quis similis tibi?

C

Lunā & stellas tu fecisti. solē diei tu accendisti: cęlū tu
cōposuisti. Sūt multa inuisibilia meliora. Sz forte &
hic dicat mihi: Angelos cole: angelos adora. Et hic
dicā: Dñe quis similis tibi? Et ipsos angelos tu cre
asti: Nihil sūt angeli nisi videndo te. Melius ē cuz
illis possidere te: q̄ ipsos adorando cadere a te. Om
P nia ossa mea dicent: Dñe quis similis tibi? O corp⁹
christi sancta ecclesia: omīa ossa tua dicant: Domie
q̄s similis tibi? Et si carnea mea persecutiōe cesserit: oīa
ossa mea dicāt: Dñe q̄s similis tibi? De iustis eīm di
Ps. 33. ctū ē: Diligit dñs omīa ossa eoz: vnū ex illis nō cō
fringet. Quā multis iustis in persecutione ossa cōfra
Ro. 3. cta sunt. Postremo: iustus ex fide viuit: & christ⁹ iu
Ro. 4. stificat ipsū. Quō aūt iustificat ipsū: nisi credentē &
Ro. 10. confitentē? Quia corde credit ad iusticiā: ore aūt cō
Luc. 23. fessio fit ad salutē. Ergo & ille latro q̄uis ex latroci
nio ductus sit ad iudicē: a iudice in crucē: tamen in
ipsa cruce iustificatus est. Corde credidit: ore confes
sus est. Neq3 eīm iniusto & nō iaz iustificato diceret
dñs: Hodie mecū eris in paradiso: & tamē ossa eius
cōfracta sūt. Nā quādo ventū est vt corpa deponerē
tur causa iminentis sabbati: inuētus est dñs iam ex
Joh. 19. animis: & nō sūt ossa eius cōminuta. Illi autē q̄ vi
uebant vt deponerent: confracta eis sunt crura: vt
hoc dolore mortui: possent sepeliri. Nunq̄d vni⁹ la
tronis qui perseuerauit impius in cruce: confracta sūt
ossa: & nō illius qui corde credidit ad iusticiā: ore cō
Ro. 10. fessus est ad salutē? Ubi est ḡ h̄ qō dictū est: Custo
Ps. 33 dit dñs omīa ossa eorū: vnū ex his nō conteret: nisi
q2 ossa dicūtur in corpe dñi omēs iusti: firmi: corde
fortes: nullis persecutiōibus & tēptatiōibus cedentes
ad cōsentiendū malū. Et vnde possunt nullis tēpta
tionibus cedere: nisi cū persecutores dixerint: Ecce il
le deus: ecce qualis deus: veniat ille: neget tibi. Ec
ce est hic nescio quis in mōte magnus sacerdos: for
te ideo paup es: q2 nō te adiuuat ille deus: supplica il
li & adiuuat. Forte ideo ęgrotas q2 illi nō supplicas:
supplica illi & conualesces. Forte ideo filios non ha
bes: supplica illi & habebis. Hic xp̄o si in corpe domi
ni de ossibus est: repellit omēs istas voces: & dicet:
Dñe quis similis tibi? Da si vis dare: & in hac vita
qō quęro: si autē nō vis: tu esto vita mea quē semp
q̄ro: Hinc ad te quō libera fronte exeā. si aliū adora
uero & te offēdero? Cras forte moritur⁹ sū: q̄ fronte
te videbo? Magna misericordia ipsius: & monuit vt
bene viuamus: & diem nobis nouissimū mortis no
strę abscondit: ne nobis de futuro aliquid promitta
mus. Facio hodie & viuo: cras nō facio. Quid si te
nō inuenit cras? Dic ergo inter ossa christi: Domie
quis similis tibi? Omnia ossa mea dicent: Domine
Al. *eripiens. quis similis tibi? *Eruens inopem de manu
†fortiorum. †fortioris eius: egenū & paupere a diripiē
Q tibus eū. Hucusq3 psalmus lectus est hodie: huc
usq3 tractandus est: ne in fastidiū veniant quę dicta
sunt: dū volumus & alia dicere. Sufficiant ergo ho
die hęc: Eruens inopē de manu fortioris ei⁹. Quis
eruens nisi qui manu fortis est? Ille dauid eruet in
opē de manu fortioris eius: Fortior eīm fuerat dia
bolus ad tenendū te: quia ipse vicit cui consensisti.
Math. 12. Sed quid fecit manu fortis? Nemo intrat in domū
fortis vt vasa eius diripiat: nisi pri⁹ alligauerit for
tem. Potestate sua sacratissima: magnificentissima
alligauit diabolū: effundendo frameā ad concludē
dū eū: vt eruat inopē & egenū cui nō erat adiutor.
Quis eīm adiutor tibi: nisi dñs cui dicas? Domine Ps. 21.
adiutor meus & redemptor meus? Si de tuis virib⁹ Ps. 17
pręsumere volueris: inde cades vnde presumpseris.
Si de alterius: dominari vult: nō subuenire. Ille er
go vnus quęrendus est: qui & redemit & liberos fe
cit: & sanguinē suuz vt eos emeret dedit: & seruos su
os fratres fecit.

Sermo secundus de secunda parte eiusdem psalmi.

Ad reliqua psalmi intendamus animū: do
A minūq3 & deū nostrum: & de sanitate intelli A
gendi: & de fructu bene agēdi deprecemur.
Quousq3 hesterno die disputatū sit: credo meminis
se charitatē vrāz: ex ipso loco hodie sumim⁹ exordi
um. Intelligimus eīm hic vocez christi: vocem scili
cet capitis & corporis christi. Christū cū audis: noli
sponsū a sponsa separare: & intellige magnū illud sa
cramentū. Erunt duo in carne vna. Si duo in carne Gen. 2.
vna: q̄re nō & in voce vna? Non eīm tēptationes ca Eph. 5.
put hic pertulit: & corp⁹ nō perfert. Aut vero fit cau
sa patiēdi capiti: nisi vt corpori pręberet exemplū?
Dominus eīm voluntate passus est: nō necessitate.
Ille miseratione: nos cōditione. Proinde illius vo
luntaria passio: nostra est necessaria cōsolatio: vt q̄n
do talia forte perpetimur: intueamur caput nostrum:
vt exemplo cōmoniti dicamus nobis: Si ille: quid
nos? Et quēadmodū ille: ita & nos. Quātūlibet eīm
sęuierit inimicus: vsq3 ad mortē corporis accedere
potuit: qō corpus nec ipsum extinguere potuit in do
mino: quia tertio die resurrexit. Quod in illo factuz Math. [illegible]
est die tertio: h̄ in nr̄o fiet in fine seculi. Spes resur
rectionis nostrę differtur: nūquid aufertur? Cogno
scamus hic ergo voces christi charissimi: et separe
mus eas a vocibus impioz. Voces sunt eīm corpo
ris persecutionē angustiasq3 & temptationes in hoc
seculo patientis. Sz quoniā multi hic patiunt: et p
peccatis & pro sceleribus suis: magna vigilantia dis
cernenda est causa: nō pęna. Sceleratus eīm potest
habere martyris similē pęnam: sed tamen dissimilē Cōcor [illegible]
causam. Tres erant in cruce: vnus saluator: ali⁹ sal dil. 4 [illegible]
uandus: alius damnādus: omniū par pęna: sed im Luc. 23
par causa. Dicat ergo caput nostrū: Insurgētes B
testes iniqui: quę ignorabā interrogabāt
me. Nos autem dicamus capiti nostro: Domine
quid ignorabas? Ita ne tu aliquid ignorabas? Nō
ne & in te isurgētiū corda noueras? Nōne eorū do
los ante prospexeras? Nōne in eorū manus te sciens
dederas? Nōne vt ab eis patereris veneras? Quid
ḡ ignorabas? Ignorabat peccatū: Et h̄ peccatū igno
rabat: non quasi nō iudicando: sed non cōmittēdo.
Sunt huiusmodi locutiones etiam quotidianę: cuz
dicis de aliquo: Non nouit stare: hoc est: quia non
stat. Et nō nouit benefacere: quia nō benefacit. Nō
nouit male facere: quia nō facit. Quod alienū est ab
opere: alienū est a conscientia: Quod alienū est a cō
scientia: alienū videt & a scientia. Ita dicit deus ne
scire quomodo ars non nouit vitia: & tamen per ar
tem cognita diiudicātur. Hoc ergo nobis caput no
strū interrogātib⁹ ex ipsius euāgelii sui veritate rn̄
det: cū dixerimus. Domie q̄d ignorabas? Quid tu

potuit interrogari qđ nesciebas? Respōdit. Inid
tates ignorabā. de iniquitatib⁹ interrogabar. Habeo
in euāgelio: Qui nō me credis ignorare iniquitates: q2
Mat.7. et eos magis ignoro: quib⁹ in fine dicturus sum. Nō
noui vos: recedite a me q operamini iniquitatē. Nāq3
nō nouerat q̄s dānabat? Aut pōt iuste dānari: nisi
qui mal⁹ cognoscit? Et tñ bon⁹ cognitus: nō ē men
tit⁹: dicēdo: Nō noui vos: quid est nō coaptamini cor
pori meo: non habetis regulas meas: vitia habetis:
ego aūt ars ipsa sum q̄ nō habet vitiū: et in qua q̄sq3
nō discit: nisi nō facere vitiū. Insurgētes testes ini
Mat.26. qui q̄ ignorabā interrogabāt me. Quid sic ignora
bat christus: q̄ blasphemaret? Hunc interrogabāt
a persecutorib⁹: et q2 verū dixit: blasphemasse iudicat⁹
est. Et post hec: De quib⁹ sequitur: Retribuebāt
mihi mala pro bonis: et sterilitatē aīe mee.
C Ego attuli fecunditatē: ipsi retribuebāt sterilitatem.
Ego vitā: ipsi mortē. Ego honorem: ipsi cōtumelias.
Ego medicinā: ipsi vulnera: et in his omnibus q̄ retri
buebāt vtiq3 sterilitas erat. Hāc sterilitatē in arbo
re maledixit: vbi fructū cū quereret nō inuenit. Folia
Mat.21. erāt et fructus nō erāt. Verba erāt et facta nō erant.
Vide in verbis numerositatē: et in factis sterilitatem.
Ro.2. Qui predicas nō furandū furaris. qui dicis nō adulte
randū adulteras. Tales erāt q̄ christū q̄ ignorabat
D interrogabāt. Ego aūt cū mihi molesti essēt
[illegible] induebā me cilicio. Docemur q̄dē fratres: q2
ptinem⁹ ad corp⁹ christi: q2 sum⁹ mēbra christi: et
admonemur in omni tribulatiōe nr̄a: nō cogitare quē
admodū respōdeam⁹ inimicis: sed quēadmodū orā
do deū ptinemur: et maxime ne tēptatiōe vincamur.
Deinde vt etiā illi q̄ nos psequunt ad sanitatē iusti
tie cōuertant. Nullū maius nullū meli⁹ negociū ē
in tribulatiōe: q̄ recedere ab eo strepitu q̄ foris est:
et ire in interiora mētis secretaria. Ibi deū inuoca
re: vbi nemo videt gemētē et subuenitē. Illi⁹ cu
Mat.6. biculi aduersus oēm extrinsec⁹ illatā molestiā: ostiū
claudere: humiliare seipm̄ in cōfessiōe peccati: ma
gnificare et laudare deū: et corripientē et cōsulentem:
E Professo h omnimodo tenendū est. Verūtamē in cor
pore hoc dixerim⁹: id est in nobis. In dn̄o autē nr̄o
iesu christo: q̄d tale agnoscam⁹? Euāgelio pspecto:
et diligētissime perscrutato: nō inuenim⁹ dn̄m in aliq̄
passiōe et tribulatiōe sua induisse se cilicio. Ieiunasse
se quidē eū legim⁹ postea q̄ baptizat⁹ est. Ciliciū
Mat.4. ibi nullū audiuim⁹. nullū legim⁹. Ieiunasse aūt nō
dū iudeis psequētib⁹: sed diabolo tēptāte. Nō eo tē
pore dico ieiunasse dn̄m: q̄ eū interrogabāt q̄ igno
rabat: et q̄ retribuebāt mala p bonis: insectādo p
Mat.26. sequēdo: tenēdo: flagellādo: vulnerādo: occidendo.
Sed tñ in his omnib⁹ fratres: si aliquātulū pia curio
sitate leuem⁹ velū: et interiora hui⁹ scripture: oculo
cordis intēto rimemur: inuenim⁹ et hoc fecisse dn̄m.
Ciliciū fortasse appellat carnis sue mortalitatem.
Quare ciliciū? Propter similitudinē carnis pecca
Ro.8. ti. Apls̄ enī dicit: Misit de⁹ filiū suū in similitudinē
carnis peccati: vt de peccato dānaret peccatū in car
ne: hoc est filiū suū induit cilicio: vt de cilicio dāna
ret hedos. Nō q2 peccatū erat: nō dico in verbo dei:
sed nec in ipsa q̄dē dico aīa sancta: et mente hominis:
quā sibi ad vnitatē psone verbū dei et sapiētia coapta
uerat: sed nec in ipso corpe peccatū vllū erat. Sed si
militudo carnis peccati erat in dn̄o: q2 mors nō ē nisi
de peccato: et vtiq3 corp⁹ illud mortale erat. Nā ni
si mortale esset nō moreret: si nō moreret nō resur
geret: si nō resurgeret exemplū vite eterne nob nō
demōstraret. Ergo sic dicit. mors peccatū q̄ facta ē Ro.5.
peccato: quō dicit lingua greca: lingua latina: nō ip
sum membrū carnis: sed qđ fit p mēbrū carnis. Nā
ligua in mēbris nr̄is vnū ē de ceteris: sic oculi: nasus:
aures: et cetera. Lingua aūt greca: verba greca sunt:
nō q2 verba lingua: sed q2 verba p linguā. Dicis de
aliquo. agnoui faciē ipsius: de mēbro corporis loqueris.
Et dicis etiā: agnoui manū ipsi⁹ absentis: nō manū
in corpe: sed scripturā q̄ facta est p manum q̄ erat in
corpe. Sic ergo peccatū dn̄i qđ factū est de pecca
to: q2 inde carnē assumpsit: de massa ipa q̄ mortem
meruerat ex peccato. Etenī vt celeri⁹ dicā: Maria
ex adā mortua propter peccatū adē: adā mortu⁹ ē propter
peccatū: et caro dn̄i ex maria mortua ē propter delēda
peccata. Hoc cilicio se induit dn̄s: et ideo nō ē agni
tus: q2 sub cilicio latebat. Cū mihi inquit molesti es
sent. induebā me cilicio: id est illi seuiebant: ego late
bam. Si enī latere nollet: nec mori posset: quando
quidē vno tpis puncto stillā quandā potestatis sue:
si vera stilla dicēda est exeruit: quādo eū tenere vo
luerūt: et ad vnā eius interrogationē: quē q̄ritis: re Jo.18.
dierūt omnes retro et ceciderūt. Tantā potestatē in
passione nō humiliaret nisi sub cilicio lateret. Ergo
induebā me cilicio. Et humiliabā in ieiunio F
animā meā. Iterū si intellexim⁹ ciliciū: quō intel
ligimus ieiuniū? Manducare volebat christus: quā Mat.21.
do poma querebat in arbore: et si inuenirct mandu
caret. Bibere volebat christus: quādo dixit mulieri
samaritane: Da mihi bibere: sitio. Quid esuriuit: Jo.4.
quid sitiuit christus nisi bona opa nostra? In illis
enī crucifigētibus et psequētib⁹: q2 nulla bona opa
inuenerat: ieiunabat. tribuebāt enī sterilitatē anime
ipsius. Nā quale ieiuniū ipsius fuit: qui vix inuenit
vnū latronē quē in cruce gustaret? Apostoli enī fu Luc.23.
gerāt et se in turba absconderāt. Et ille petrus qui se Mat.26.
vsq3 ad mortē dn̄i pseueraturū esse pmiserat: iā ter
negauerat: iam fleuerat: et adhuc in turba latebat:
adhuc timebat ne agnosceret. Postremo illo viso
mortuo: omnes de salute ipa desperauerūt: quos de
sperātes inuenit post resurrectionē: et locut⁹ cū eis
inuenit eos dolētes et lugētes: nihil iam sperātes.
Nā et ita sunt quidā eorū cū eo locuti cū diceret: q̄d
loquimini inter vos? Illi enī de illo loquebant: Tu sol⁹
inquiūt peregrin⁹ es in hierlm̄: et non cognouisti que
fecerūt sacerdotes et principes nostri de iesu nazare
no: qui erat potēs in factis et dictis: quomō eū cru
cifixerūt et occiderūt? Nos aūt sperabam⁹: q2 ipse Luc.24.
erat redēptur⁹ israel. In magno ieiunio dn̄s remā
serat: nisi reficeret quos vocaret. Nam refecit eos:
cōsolatus est eos: confirmauit eos: et in corpus suū
cōuertit eos. Fuit ergo et hoc mō in ieiunio dn̄s no
ster. Et oratio mea: inquit: in sinū meū cō Al. in sinu me. G
uertet. In hoc plane versu magnus sinus est: et pro
fert dn̄s vt penetrabilis nobis fiat. In sinu enim se
cretū agnoscit. Et quidē fratres et nos orare sic bn̄
admonemur in sinu nostro: vbi de⁹ videt: vbi deus Mat.6.
audit: quo nullus ocul⁹ humanus penetrat: quo nō
videt nisi qui subuenit. Ubi orauit susanna: et cū ei⁹ Dan.13.
vox ab hominib⁹ nō audiret: a deo tamē audita ē.
Et hoc bene admonemur: sed in dn̄o nostro aliqd

plus debem' intelligere: qz et ipse orauit. Et quidem
cibum ei' nō agnoscim' i euāgelio sm litterā. Nec
ieiuniū ei' tempe passiōis sm litterā: atqz ea expo-
suim' in allegoria: et similitudine dicta vt potuim'.
Ps. 21. Oratione vero ei' et de cruce audiuim': De' meus
Math. 27. deus meus: vt qd me dereliqsti: Sed et ibi nos ora-
mus. Qñ eū dereliqt pater a quo nunqz discessit:
Math. 14. Legim' etiā in mōte orasse solū iesum. legim' pno-
Luc. 6. ctasse in oratiōe: etiā sub tpe ipius passionis. In si-
num ergo meū cōuertebat oratio mea. Nescio qd
meli' intelligā de dño: interim nūc qd occurrit: for-
te melius aliqd postea occurret: vel mihi: vel cui qz
meliori. In sinū meū cōuertet oratio mea: hoc itel-
2. Thimo. 5. ligo dictū: qz in sinu suo habebat patrē. Deus enim
erat in christo: mundū recōcilians sibi. In se habe-
bat quē deprecaret: nō erat ab illo longe: qz ipse dixe-
Joh. 14. rat: Ego in patre: et pater in me est. Sed qz oratio
ad ipm magis hominē ptinet. Scdm eī qd verbū
est christus: nō orat sed exaudit: et nō sibi subuenire
qrit: sed cū patre omib' subuenit. Quid est oratio
Ro. 8. mea in sinū meū 9uertet: Nisi in meipso humani-
Al. † Quasi. tas in meipso interpellat diuinitatē. † Sicut pro
Al. sic. ximū quasi fratrē nostrū ita cōplacebam.
Al. † qsi. sic. tanqz lugens et cōtristat' ita humiliabar.
H Ad corpus suū respiciat: iā nos hic videam'. Quan
do gaudem' in oratiōe: qñ mens nostra serenat: nō
psperitate seculi: sed luce veritatis. Qui sentit hāc lu
cem: nouit qd dico: et vidit hic agnoscitqz qd dictū
est: Sicut pximū: sicut fratrē nostrū: ita cōplacebā.
Act. 7. Sic enī anima placet deo: non longe posita: in illo
eīqz mouemur et sum' quasi fratri: quasi pinquo:
quasi amico. Si aūt nō est talis: vt possit sic gaude
re: sic fugere: sic pinquare: sic adherere: videt lōge
se inde: faciat qd seqtur: Tanqz lugēs et cōtristatus
ita humiliabar: Ut fratrē nostrū ita cōplacebā: pro
pinquās dixit: Ut lugēs et 9tristat' sic humiliabar.
remotus et lōge posit' dixit: Quid enī luget: nisi qd
desiderat et nō hz: Et nōnunqz in vno hoīe vtrūqz
9tigit: vt aliqñ pinqt et aliqñ lōge fiat: pinqt luce
veritatis: lōge fit nubilo carnis. Neqz eī fratres deo
qui vbiqz est: et nullo cōtinet loco: aut p loca pinq-
mus: aut ab illo p loca remouemur. Propinquare
illi est similē illi fieri. recedere ab illo: dissimilem illi
fieri. Nōne cū vides duas res pe similes: dicis: p-
pinquat hec illi. et quādo tibi dissimilia demōstran-
tur: qmuis vno loco et plerūqz vna manu teneant: di
cis: longe est hec species ab illa: Ambas tenes: am
bas adiūgis: et dicis: lōge est hec res ab illa: nō vti-
qz loco sed dissimilitudine. Si ergo vis appropinq-
re: similis esto: si nō vis esse similis: longinquabis.
Sed cū similis es gaude: et cū dissimilis es geme:
vt gemit' excitet desideriū: immo desideriū excitet
gemitū: et p gemitū pinques: q ceperas lōginqua-
Math. 16. re. Nōne petrus pinquauit quando dixit: Tu es
christus fili' dei viui: Et rursum idē ipse longe fact'
est dicēdo: Dñe absit a te: nō fiet istud. Denique tan
qz pximus quid dixit pinquāti: Beat' es symon
bariona. Tanqz lōginquāti et dissimili qd dixit: Re
di retro sathanas. Illuc pinquāti dixit: Nō tibi re
uelauit caro et sanguis: sed pater me' qui in celis est.
Illi' lux te pfudit. illi' luce fulges. Quādo aūt lōge
fact' cōtradicit passioni dñi future p salute nr̄a: nō
sapis inquit q dei sunt. sed q sunt hominū. Merito

ambas res ponēs quidā in psalmo ait: Ego dixi in Ps. 30.
extasi mea: piect' sū a facie oculoz tuoz. In extasi
nō diceret: nisi pinquaret. Extasis eī mētis exces
sus est. Effudit sup se aiam suā et pinquauit deo: et
p quandā nubē pōdusqz carnis rursus in terrā pie
ctus: recolēs vbi fuisset: et vidēs vbi esset dixit: Pro
iectus sum a facie oculoz tuoz. Ergo sicut pximū
sicut fratrē nostrū: ita cōplacebā: qñ fiet vt fiat in no
bis. Quādo aūt nō fit vel hoc fiat: tanqz lugēs et cō
tristat' ita humiliabar. Et aduersum me leta
ti sunt et cōuenerūt in vnū: Illi leti: ego trist. I
Sed nō audiuim' in euāgelio: Beati qui lugent: Math. 5.
miseri q rident. Aduersus me letati sūt et 9uenerunt.
Cōgregata sunt in me flagella et ignora- Al. fla...
uerūt. Cū q ignorabā iterrogabāt me: et ipi igno [illegible]
rauerūt quē interrogarēt. Temptauerunt me
et subsannauerūt me subsannatiōe. Id est
irriserūt me: insultauerūt mihi: hoc capiti: hoc cor Math. 27.
pori. Attēdite fratres ad gliam eccl'ie que nūc est: re
spicite opprobria ei' pterita: respicite aliquādo vn-
diqz fugatos esse christianos: et vbicūqz inuētos: il
lusos: cesos: occisos: bestijs obiectos: incēsos: leta
tos homines aduersus illos. Qd capiti: hoc et corpi.
Sicut eī dño in cruce: sic corpi ipius in omi illa q
iam facta est psecutione: nec desinūt etiā nūc psecu
tiōes ipoz. Ubicūqz inuenerint christianū solēt in
sultare: exagitare: irridere: vocare hebetē: insulsū.
nulli' cordis: nulli' peritie. Quicqd faciāt: christ' in
celo est: quicqd faciāt: honorauit ille penā suā: iam
crucē suā in oībus frontib' fixit: impius insultare p-
mittit: seuire non pmittit: sed tamē ex eo qd lingua
pmit: intelligit qd gestet i corde. † Striderūt i [illegible]
me dētibus suis. Dñe qñ respicies: resti
tue animā meā † ab astutijs eoz: a leonib' [illegible]
vnicā meā. Nobis eī tardū est: et ex psona nr̄a
hoc dictū est: qñ respicies: id est qñ videbim' vindi
ctam de his qui nobis insultāt: qñ illā viduā iudex Luc. 18.
tedio victus exaudiuit. Uerūtamē iudex noster
nō tedio: sed amore differt salutē nostrā: ratione nō
inopia: nō qz nō pōt: et modo subuenire: sed vt nūe-
rus omniū nostrū vsqz in finē possit impleri. Et ta-
men nos ex desiderio quid dicim': Dñe quādo re-
spicies: restitue aiam meam ab astutijs eoz: a leoni
bus vnicā meā: id est ecclīam meā a seuiētib' pote
statib'. Denique vis nosse quid sit illa vnica: Lege K
sequētia. Confitebor tibi dñe in eccl'ia ma
gna: in populo graui laudabo te. Plane in
eccl'ia multa cōfitebor tibi: in populo graui lauda
bo te. Fit eī 9fessio in omi multitudine: sed non in
omib' deus laudat. Tota multitudo audit 9fessio
nem nr̄am: sed nō in omni multitudine laus dei est.
In ista eī omi multitudine: id ē in eccl'ia: q toto or Math. 3.
be fraz diffusa ē: palea ē et frumētū. Palea volat:
frumentū manet: ideo in pplo graui laudabo te. In
graui pplo quē vētus tēptatiōis nō aufert: in his de
us laudat. Nā in palea blasphemat semp. Quādo
palea nostra attendit qd dicit: Ecce quō viuūt chri
stiani: ecce quid faciūt christiani. Et fit qd scriptū ē: Ro. 2.
Cū nomē meū p vos blasphemat in gentib'. Tu i
que inuide areā inspicis: qui totus in palea es: non
tibi facile grana occurrūt: quere et inuenies populū
grauē: in quo dñm laudes vis inuenire: Esto talis.
nā si nō fueris talis: difficile est vt non omnes tales

[illegible] ibi videant: qualis es. Et e cōtrario ait apl's: se-
metipsos in semetipsis non intelligunt neq; que lo-
quuntur neq; de quibus affirmant. In populo gra-
ui laudabo te. Nō insultēt mihi qui aduer-
santur mihi iniq; te. Insultant eni mihi de pale a
Qui oderunt me gratis. Hoc est quib'
nihil nocui. Et annuentes oculis. Hoc est hy-
pocrite simulan. Qui mihi quidē pacifice
loquebātur. Quid est annuētes oculis? Prona
cātes vultu qd in corde nō gestāt. Et annuētes ocu
lis qui sunt? Qui mihi quidē pacifice loquebantur.
Et insup irā dolose cogitabant. Et
dilatauerūt in me os suū. Primo annuentes
oculis: deinde illi [illegible] rape t deuorare primo bla
dientes pacifica loquebant. t sup irā dolose cogitabāt.
Matth. 22. Que pacifica loquebant? Magister scim' q: nullius
psonā accipis: t in veritate viā dei doces: licet dare
tributū cesari an nō licet. Mihi quidē pacifica loq-
bant. Quid ergo? Eos tu nō agnoscebas: t fallebāt
te oculis annuentes. Immo agnoscebat: ideo ait:
Quid me tēptatis hypocrite? Postea dilatauerūt
Joh. 19. in me os suū clamātes. crucifige crucifige. Dixe
runt euge euge viderūt oculi nostri. Hoc id
Matth. 26. [illegible] euge euge. [illegible] nobis christe. Quō si-
mulata erat pax ipsorū: qn tēptabant de nūmo: sic id
insultatoria laus eorū. Dixerūt euge euge viderunt
oculi nostri: id est facta tua: mirabilia tua: hic ē chri-
Matth. 27. stus. si hic est christ' descēdat de cruce t credim' ei:
alios saluos fecit: seipm saluū facere nō pōt. Vide
rūt oculi nr̄i. Hoc est totū qd se iactabat: quod
Joh. 19. se filiū dei dicebat. Dn̄s aūt patiēs hyrebat in cru
ce: nō potētiā pdiderat: sed patientiā demōstrabat.
Quid enī illi erat magnū de cruce descēdere: q po-
tuit postea de sepulchro resurgere? Sed cessisse vi-
deri insultantib': t hoc oportebat: vt resurgēs suis
se ostēderet: t nō illis in magno sacramēto: q: resur-
rectio ipsius vitā nouā significabat: vita autē noua
amicis nota est: nō inimicis. Vidisti dn̄e ne si
leas. Quid est ne sileas? Judica. De iudicio eteni
dicit quodā loco. Tacui: nunqd semp tacebo? Et
Ps. 49. de quo inde iudicaturo dicit peccatori: Hec fecisti t tacui: su
spicat' es iniquitatē qd ero tibi similis. Quō tacet
qui loquit p prophetas: qui loquit ore suo in euange-
lio: qui loquit p euāgelistas: qui loquit p nos quan
do vera dicim'. Quid ergo silet? A iudicio nō a pce
ptione t doctrina. Hoc aūt iudiciū ipse' vocat q[illegible]
ammodo [illegible] t [illegible] dicat: Vidisti dn̄e ne tacueris:
id est q: nō silebis: q: necesse est vt iudices. Dn̄e
Matth. 28. ne discedas a me. Donec veniat iudiciū ne dis-
cedas a me: sicut pmisisti: Ecce ego vobiscū sum vs
q; in cōsummationē seculi. Exurge dn̄e t in-
tēde iudicio meo. Cui iudicio? Quia tribulat'
es q: laborib' t dolorib' cruciat' es. Nōne ista et
[illegible] mali patiunt? Cui iudicio? Ideo iustus
es q: ista pateris? Nō. Sed qd? Judicio meo. Quō
sequit. Intēde iudicio meo. Deus me' t dn̄s
meus in causā meā. Nō in penā meā sed i cau-
Matth. 5. sā meā. Nō enī id qd mecū habet latro cōmune: s
[illegible] illud quo beati q psecutionē patiunt ppter iustici
am. Hec enī causa discreta est. Nā pena similis est
bonis t malis. Itaq; martyres nō facit pena: s cau
sa. Nā si pena martyres faceret: oīa metalla mar
tyribus plena essent: oēs catene martyres trahe-

rent: oēs qui gladio feriunt coronarent. Ergo d[illegible]
cernat causa. Nemo dicat: quia patior iust' sum: q:
ipse qui primo passus est: ideo magnā exceptionē ad-
didit: Beati q psecutionē patiunt ppter iusticiam. Matth. 5.
Nā multi habētes bonā causam faciūt psecutionē:
t habentes malā causam patiuntur persecutionē.
Si enī psecutio nō posset fieri bene: nō diceretur in
psalmo: Detrahentē proximo suo occulte: hūc psequ- Ps. 100.
bar. Deinde frēs pater bon' t iustus: nōne pseq
tur filiū luxuriosū? Persequit vitia eius: nō ipsum:
nō qd genuit sed qd ille addidit. Medic' nōpe qui
ad salutē adhibet nōne ferro plerūq; armat? Sed
cōtra vulnus: nō cōtra hominē: secat vt sanet: t tn̄
cum secat egrotū dolet: ille clamat: resistit: t si forte
febre mentē pdiderit. etiā medicum cedit: nec tn̄ ille
desistit a salute egrotātis qd nouit facit: illū maledi-
centē: cōuiciantē nō curat. Nōne excitant cūcti le-
targici ne somno graui pmanāt in mortē? Et hoc pa
tiunt a filiis suis quos charissimos genuerit. Et nō
est charus fili': nisi fuerit dormiēti patri molestus.
Letargici excitant: frenetici ligant: sed tamē vtriq;
amant. Nemo ergo dicat: psecutionē patior: nō vē
tilet penā: sed pbet causam. Si causam nō pbaue-
rit: numeret cū iniquis. Ideo q̄ vigilanter: q̄ opti-
me hic cōmēdauit: Dn̄e intēde iudicio meo: nō pe-
nis meis. deus me' t dn̄s meus in causam meam.
Judica me dn̄e scdm iusticiā meā. Hoc est
in causam meā. Nō scdm penā meā: sed scdm iusticiam
meā. Dn̄e deus me': id est scdm hoc me iudica. Et
nō insultēt in me inimici mei. Nō dicant
in cordibus suis euge euge anime nr̄e: id est e- [illegible]
cim' qd potuim': occidim': at stabimus. nō dicāt
etiā de qui nihil fecerūt: nō dicāt: absorbuim' eum.
Unde illi martyres dicūt: nisi q: dn̄s erat in nobis: Ps. 123.
fortasse viuos absorbuissent nos. Quid est absorbu
issent nos? In corpus suum traiecissent nos. Hoc
enī absorbes qd in corp' tuū traijcis. Vult te mun-
dus absorbere: tu absorbe mundū: t traijce illum in
corpus tuū: macta t manduca. Qd petro dictū est:
Macta t mādūca: occide in eis qd sunt: fac eos qd Act. 10.
tu es. Illi aūt cōtra si tibi psuaserint impietatē: ab-
sorberis ab eis: nō qn psequuntur te ab his absor-
beris: sed quādo tibi psuadent qd sūt. Nec dicāt
absorbuim' eū. Tu absorbe corpus paganorū. Al. [illegible]
[illegible] corp' paganorū. Vult te absorbere: fac illi
qd vult tibi facere. [illegible] fortasse vitul' ille cōminut' Exo. [illegible]
in aquā missus: t populo dat' est: vt absorberet ab
israel corpus impiorū. Erubescant t reuereā-
tur simul: q gratulantur malis meis. In-
duantur cōfusiōe t verecūdia. Vt nos [illegible] Al. [illegible]
absorbeam' erubescētes t cōfusos. Qui mali-
gna loquūtur aduersum me. Illi erubescant: Al. [illegible]
[illegible] Quid tu? Jā caput eā [illegible] Ex-
ultent t letentur q volunt iusticiā meā. Qui
heserunt corpori meo. Et dicāt semp magni
ficetur dn̄s q volunt pacē serui eius. Et
lingua mea meditabitur iusticiā tuā: tota
die laudē tuam. Et [illegible] tua durat meditari
tota die laudē dei. Ecce mō paulo longior sermo fa
ctus est: fatigamini tota die deū laudare qs durat?
Suggero remediū: vñ tota die laudes deū si vis:
quicqd egeris bene age: t laudasti deū. Quādo cā-
tas hymnū laudas deū. Lingua tua qd agit: nisi

laudet cōsciētia tua? Et quotiēs tu cessasti ab hymno cātando: discedis vt reficiaris: noli inebriari: et laudasti deū. Discedis vt dormias: noli surgere ad malefaciendū: et laudasti deum. Negocia agis: noli fraudē facere: et laudasti deū. Agrū colis: noli fraudem facere: et laudasti deū. Agrū colis: noli litē mouere: et laudasti deū. In innocētia operū tuorū p̄para te ad laudandū deū tota die.

Explicit Tractat⁹ de ps̄. XXXIIII.

Incipit Tractatus de ps̄. XXXV.

Prefatio.

A 1 Attendat charitas vr̄a paululū textū et mysteria psalmi hui⁹ et curram⁹ eū: q: in multis locis aptus est. Ubi aūt obscuritatis necessitas nos immorari coegerit: tolerabitis fructu discendi.

Expositio psalmi.

D. Dixit iniustus vt delinquat i semetipso: nō ē timor dei ante oculos ei⁹.

Nō vnū hominē. s. gen⁹ hoīm iniquorū dicit: q sibi aduersant: nō intelligēdo vt bene viuāt: nō q: non pnt: s q: nolūt. Aliud est eni qn̄ quisq3 conat aliqd intelligere: et p infirmitatē carnis nō pōt: sicut dicit Contra. 2. Sent. dis. 22. est aut. qdā loco scriptura: Quia corp⁹ qd corrūpit aggrauat aīam: et deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitātem. Sap. 9. Aliud aūt qn̄ pcordio su⁹ agit aduersus se ipm cor humanū: vt qd possit intelligere: si bona voluntas accederet nō intelligat: nō q: difficile est: s q: volūtas aduersa est. Hoc aūt fit dū amant peccata sua: et oderūt p̄cepta dei. Matth. 5. Sermo eni dei aduersari⁹ tu⁹ ē: si tu amic⁹ sis iniqtatis tue. Si aūt tu aduersarius sis iniqtatis tue: sermo dei amic⁹ tu⁹ est: et aduersari⁹ iniqtatis tue. Si ergo odisti iniqtatē tuā: iūgis te sermoni dei: et eritis duo aduersus illā perimendā: tu et sermo dei. Tu eni p te ex virib⁹ tuis nihil potes: adiuuat te ille q tibi sermonē misit: et vincit iniqtas: Si tu illā odisti: et deus dimisit et eris liber: Si aūt ipam diligas: cōtrariū est tibi intelligere quicqd ꝯ illā dicit. Fac hominē q̄rere quō sit eqlis fili⁹ patri: credidit: q̄rit: intelligere nōdū potest. Magna enim res est: et vires maiores desiderat vt possit capi: et est initiū fidei qd custodit aīam donec roboret. Lacte nutrit vt pueniat ad habitudinem et firmitatē cibi solidioris: vt possit intelligere: In principio erat verbū. et verbū erat apud deū: et de⁹ erat verbū. Joh. 1. Anteq3 hoc possit: nutrit in fide: et conat intelligere vt intelligat quantū de⁹ dederit. Nunqd et hoc cū conatu intelligit? Qd tibi fieri nō vis: alii ne feceris. Tob. 4. Ut q: nō vis pati iniqtatē: nō facias iniqtatē: Q: nō vis pati dolū et insidias: nō isidieris alteri. Hoc aūt cū nō vis intelligere: volūtati tue tribuit. B Ideo dixit iniustus: vt delinquat in semetipso. Proposuit delinq̄re: s nunqd i q pponit delinq̄re publice hoc dicit: et nō i semetipso? Quare in semetipso? Quia homo illū non videt. Quid ergo: q: hō nō videt? In ipo corde vbi sibi dicit: vt delinquat: deus ibi nō videt? Videt ibi de⁹: s qd sequit? Non est timor dei ante oculos ei⁹. Ante oculos timor hominū est: Nō audet eni publice pfiteri iniqtatē: ne vel reprehēdat: vel dānet ab hoīb⁹. Discedit aūt a cōspectu hoīm. Quorsū? Ad semetipm ducit se intro: et nemo illū videt: vbi meditat dolos et insidias: et delicta nemo videt. Posset et nec ibi apud se meditari: si cogitaret q: de⁹ illū videt: s q: nō est timor dei ante oculos ei⁹: cū discesserit a cōspectu hominum ad cor suū ibi quē timeat? Nūqd nō ibi est p̄sens de⁹? Sed nō est timor dei in cōspectu eius. Meditat ergo dolos et sequit. Forte latet illū: q: de⁹ ibi videt: et iā ostēdit qd dicere cepērā: Latet illū s volentē: q: ptra se facit nolens intelligere. C Qm̄ dolose egit in cōspectu ei⁹. In cui⁹ cōspectu? Cuius timor nō est ante oculos ei⁹ q dolose egit. Ut inueniret iniqtatē suā et odisset. Iste sic egit vt nō inueniret. Sūt eni doles qui quasi conātur q̄rere iniqtatē suā: et timēt illā inuenire: q: si illā inuenerint: dicit illis: recedite ab illa. Hec fecisti anteq3 scires: iniqtatē fecisti cū esses in ignorātia. Dat tibi deus veniā: modo cognouisti eā: dimitte illā vt possis facile ignorātie tue venia dari: vt libera frōte dicas dn̄o: Delicta iuuētutis mee: et ignorātie mee ne memineris. Ps. 24. Et illā q̄rit ac timet ne inueniat illā. dolose enim q̄rit. Nō sciebā q: peccatū ē. Qn̄ dicat hō? Cū viderit q: peccatū est: et destiterit facere ipm peccatū: qd iō faciebat: q: ignorabat. Uere sic voluit nosse iniqtatē: vt inueniret et odisset. Nūc aūt multi dolose agūt: vt inueniāt iniqtatē suā: Id est nō ex animo agūt inuenire et odisse. Sz q: in ipsa inqsitione dol⁹ est: in inuētiōe defensio iniqtatis erit. Cū eni inuenerit iniqtatē: ecce iā manifestū ē illi q: iniqtas ē: noli illā facere. Et ille qui dolose agebat vt inueniret: iā inuenit: et nō odit. Quid eni dicit? Qm̄ multi hoc faciunt: et qs hoc nō facit? Et nunqd oēs pditur⁹ ē de⁹? Aut certe hoc dicit si nollet de⁹ illā fieri: viuerēt homines q ista cōmittūt? Uides q: dolose agebas ad inueniēdā iniqtatē tuā. Nā si nō dolose sed sinceriter ageres: iā inuenisses et odisses: nō inuenisti et defēdis. Dolose g agebas cū q̄reres. Uerba oris ei⁹ iniqtas et dol⁹: noluit intelligere vt bn̄ ageret. Uidetis q: volūtati illud tribuit: quia sūt homies q volūt intelligere et nō pnt. Sunt aūt homines qui nolūt intelligere: ideo nō intelligūt. Noluit intelligere vt bene ageret. D Iniqtatē meditatus ē in cubili suo. Quid dixit in cubili suo? Dixit iniustus: vt delinquat in semetipso. Qd dixit superius in semetipso hoc hic dixit in cubili suo. Cubile nostrū est cor nostrū ibi tumultū patimur male cōsciētie: et ibi reqescim⁹: qn̄ bona cōsciētia ē. Qui amat cubile cordis sui: aliqd boni ibi agat: Ibi ē cubile vbi nos dn̄s iesus christus iubet orare. Intra i cubiculū tuū et claude ostiū tuū. Matth. 6. Quid est claude ostiū tuū? Noli talia expectare de deo q forinsec⁹ sunt. sed ea q intrinsec⁹ sunt. Et pater tuus q videt i abscondito reddet tibi. Quis est qui nō claudit ostium? Qui talia petit a deo p magno: et ibi constituit oēs spes suas: vt accipiat ea q sūt hui⁹ seculi bona. Patet ostiū tuū: turba videt cū oras. Quid ē claudere ostiū tuū? Ut h petas a deo qd sol⁹ de⁹ nouit quō tibi det. Quid est h ppter qd claudis ostium et petis? Qd ocul⁹ nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit. Esa. 64. 1 Cor. 2. Et forte nō ascēdit in ipm cubile tuū. id est in cor tuū. Sz de⁹ nouit qd tibi datur⁹ ē. Qn̄ aūt erit? Qn̄ reuelabitur dn̄s: qn̄ apparebit iudex. Quid eni manifesti⁹ q3 qd dictur⁹ ē ad dexterā positis: Uenite bn̄dicti patris mei: pcipite regnū qd vob parat ē ab origine mūdi. Matth. 25. Audiet hec illi q ad sinistrā erūt: et gemēt infructuosa penitētia: quia cū ita viuerēt eā fructuose noluerūt agere. Quo ge-

mus: Quia nō est illis loc⁹ correctiōis. Audiēt aūt
Math.25. et ipi: Ite in ignē eternū: qui pparat⁹ est diabolo et
angelis ei⁹. Iste est audit⁹ malus. Illi iusti ad audi
Ps.111. tū bonū gaudebūt. Sic enī scriptū est: In memo-
ria eterna erit iustus: ab auditu malo nō timebit. A
quo auditu malo? Quē audituri sunt illi: Ite i ignē
Eph.3. eternū. Deus enī qui pōt supra q̄ petimus: aut in-
telligim⁹ facere: occultū gemitū nr̄m ĝnt: vt in con
spectu ei⁹ placeam⁹: ⁊ nō nos quasi de iusticia nr̄a
ante hoīes iactem⁹. Qui enī de iusticia sua placere
vult hoīb⁹: nō eo fine vt hoīes qui eū vident deum
Math.6. laudēt: sed ea intētione vt ipe laudet: nō claudit osti
um cōtra strepitū: q: patet ostium in illo strepitu: ⁊
nō audit de⁹ quō audire vult i cubili. Cubile ē. i. cor
nr̄m: laborem⁹ mūdare: vt ibi possit nobis bn̄ esse.
E Nouit charitas vr̄a q̄ multa multi patiūt i publico:
i foro: i iurgio: i litigio: in p̄tētiōib⁹: ⁊ molestus ne
gociorū. Quō quisq; fatigat⁹ negocijs foris: currit
ad domū suā vt ibi requiescat: ⁊ dat operā cito fini
re negocia q̄ foris sūt: ⁊ tollere se ad requiē i domū
suā. Ideo enī vnusquisq; domū suā habet: q: ibi req
escit. Si vero ⁊ ibi molestias patiat: vbi pōt requi
escere? Quid ergo bonū est? Ut vel in domo sua re
quiem habeat. Si aūt patit foris inimicos: int⁹ for
te malā vxorē: pcedit in publicū. Cū vult requiesce
re ab his q̄ foris sunt: intrat in domū: q̄ ibi nec req
escat: nec foris requiescit: vbi erit requies? Saltē in
cubiculo cordis: vt tollas te ad interiora cōscientie
tue. Si tibi iuenisti forte piugē q̄ tibi nō faciat ama
ritudinē sapiētiā dei: cū ipa cōiūgere: quiesce intus
in cubiculo tuo: nō inde te eijciat fum⁹ male pscien
tie. At ille vt meditaret dolos: illuc se tollebat: de q̄
loquit ista scriptura: vbi hoīes nō vident: ⁊ talia ibi
meditabat: vt nec in ipo corde requiesceret. Iniqta
tē meditat⁹ est in cubili suo. Astitit oīni vie nō
F bone. Quid ē astitit? Perseuerāter peccauit. Un
Ps.1. et de quodā pio ⁊ bono dicit: Et in via peccatorum
nō stetit. Quō ille nō stetit: sic iste astitit. Mali
ciā aūt nō odio habuit. Ibi ē finis: ibi fruct⁹:
si nō pōt nō habere maliciā: vel oderit illā. Cū enī
odisti illā: vix tibi surrepit vt aliqd mali facias. Est
Ro.6. enī peccatū i mortali corpe. Sz q̄d dicit aplūs? Nō
regnet peccatū in vr̄o mortali corpe: ad obediendū
1 Cor.15. desiderijs eius. Qn̄ incipit nō esse? Qn̄ cōplebit in
nobis qd ait: Cū corruptibile h̄ induerit incorrupti
onē: et mortale h̄ induerit immortalitatē. Anteq̄ h̄
fiat est delectatio iniqtatis in corpe: s maior est de
lectatio voluntatis: verbis sapientie p̄ceptis dei:
vince peccatū ⁊ voluptatē ei⁹. Peccatū ⁊ iniquitatē
Ro.7. oderis vt iūgas te deo qui tecū illud oderit. Iā con
tinetis mēte legi dei: mēte serui legi dei. Et si car
ne p̄terea seruis legi peccati: q: sūt in te delectatio
nes quedā carnales: tūc nulle erūt qn̄ iā nō pugna
bis. Aliud est nō pugnare: ⁊ esse i pace vera atq; p
petua. Aliud pugnare ⁊ vincere: aliud pugnare ⁊ vin
ci: aliud nec pugnare s trahi. Sūt enī homines pror
sus qui nō pugnāt: qualis est iste de q̄ loquit: Cum
enī dicit: Maliciā nō odio habuit: quō pugnat con
tra eā q̄ eā non odit? Iste a malicia trahitur nec pu
gnat. Sūt aūt qui pugnare incipiūt: s q: de virib⁹
suis psumūt: vt ostēdat illis deus: q: ipe vincit si se
hō subiūgit deo: ⁊ pugnātes vincunt: ⁊ cū quasi ce
perint tenere iusticiā: fiūt superbi ⁊ eliduntur. Isti pu

gnant s vincunt. Quis est aūt qui pugnat ⁊ nō vin
citur? Qui dicit: Uideo aliā legē in mēbris meis re Ro.7.
pugnātē legi mētis mee. Uide repugnātē legē legi
mētis sue. Uide repugnātē s nō de virib⁹ suis p̄su
mentē: iste ideo victor erit. Quid enī sequit? Infe
lix ego hō. q̄s me liberabit de corpe mortis huius?
Gratia dei p iesū christū dn̄m nr̄m. Psumit de eo
qui iussit vt pugnet ⁊ vincat hostē. adiutus ab adiu
uāte. Iste aūt maliciā odio habuit. Dn̄e i celo G
misericordia tua: et veritas tua vsq; ad nubes.
Nescio quā misericordiā ipsi⁹ dicit q̄ in celo ē. Est enī
misericordia dn̄i ⁊ in terra. Habes scriptū: Misericordia dn̄i Ps.32.
plena est terra. De q̄ ergo misericordia loquit cū dicit:
Dn̄e in celo misericordia tua. Munera dei partim tpa
lia sūt atq; terrena: ptim eterna et celestia. Qui ppt
hoc colūt deū: vt terrena ista atq; tpalia accipiat q̄
oīb⁹ p̄sto sunt: q̄si adhuc vt pec⁹ est: Unt quidē mi
sericordia dei: s nō illa quā expectatur⁹ est: q̄ nō da
bitur nisi solis iustis: sanctis: bonis. Que sūt mune
ra q̄ oīb⁹ abūdāt? Qui solē suū oriri fac sup bonos Math.5.
et malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. Quis nō hz
istā misericordiam dei? Primo vt sic discernat a pecori
bus: vt rationale sit animal q̄ possit deū intelligere:
deinde frui ista luce: isto aere: pluuia: fructib⁹: diuer
sitate tēporū: solacijs terrenis: salute corpis: affectu
amicorū: salute dom⁹ sue. Oīa ista bona sūt: ⁊ dei
munera sūt. Ne putetis fratres q̄ aliquis illa pote
rit dare: nisi vn⁹ de⁹. Quicūq; ergo non expectant H
ista nisi a dn̄o: multū interest inter hos ⁊ eos q̄ illa
q̄rūt: aut a demonib⁹: aut a sortilegis: aut a mathe
maticis. Isti enī duob⁹ modis miseri sūt: q: ⁊ terre
na sola bona desiderāt: ⁊ nō ab eo petūt qui dat om
nia bona. Qui ergo ista bona desiderāt: ⁊ in his bo
nis felices esse volūt: ⁊ ista sola petūt a deo: h̄ quidē
meliores sūt: q: a deo ea petūt: s adhuc piclitātur.
Dic aliquis. Quare piclitant? Aliqn̄ enī cōsiderāt
res humanas: ⁊ vidēt ista oīa bona terrena q̄ deside
rāt hr̄e atq; abūdare eis impios ⁊ iniq̄s: ⁊ putant
q: pdiderūt mercedē colēdi deū: q: id qd̄ mali hn̄t:
aut ipi nō habēt cū ipi colūt deū quē nō colunt illi:
aut aliqn̄ illi qui colūt nō habēt: ⁊ illi habēt q̄ blas
phemāt: q̄ in piculo sūt adhuc. Hic aūt vere intelle
xit quā misericordiam depcet a deo. Dn̄e i celo misericordia
tua: ⁊ veritas tua vsq; ad nubes: id est misericordia q̄dam
quā donas sctīs tuis celestis ē: nō terrena: eterna ē:
tpalis n̄ ē. Et quō illā potuisti ānūciare hoīb⁹? Qr
veritas tua vsq; ad nubes. Nā quis posset nosse cele
stem misericordiam dei: nisi annūciaret de⁹ hoīb⁹? Quō
illā ānūciauit? Mittēdo veritatē suā vsq; ad nubes.
Que sūt nubes? Predicatores verbi dei. Unde q̄dā
loco de⁹ irat⁹ ē cuidā vinee: Intelligit enī q̄ntū pu
to charitas vr̄a: Audiuit enī esaiā pphām: vbi dicit I
de q̄dā vinea: Expectaui vt faceret vuā: fecit aūt spi Esa.5.
nas. Et ne quis putaret de vinea ista visibili dicere:
sic pclusit: Uinea aūt dn̄i sabaoth: dom⁹ isrl̄ ē: ⁊ hō
iuda: nouellū dilectū. Ergo ipam vineā increpabat
quā dn̄s expectauit vt faceret vuā: fecit aūt spinas.
Et quid ait? Mādabo nubib⁹ meis ne pluāt sup eā.
Irat⁹ de⁹ h̄ dixit: Mādabo nubib⁹ meis ne pluant
sup eā: Et h̄ factū ē. Missi sūt enī p̄dicatores apli:
sic habem⁹ in Actib⁹ aplōrū: Quia apl's paul⁹ vole
bat p̄dicare iudeis: ⁊ inuenit ibi nō vuā: sed spinas.
Ceperūt enī p bonis mala reddere: ⁊ psequi. Et ait

tanq̃ implēs qđ dictū est: Mādabo nubibus meis
Act. 5. ne pluāt sup eā. Ad vos missi eram⁹: ſ q: repulistis
verbū dei: ecce cōuertimur ad gētes. Ergo impletū
est: Mādabo nubib⁹ meis ne pluāt sup eā. Usq ad
nubes veritas tua venit: Ideo nobis p nubes potu-
it nūciari mīa dei q̃ in celo est: ⁊ non in terra. Et
reuera fratres: nubes sūt p̄dicatores vbi veritatis.
Qñ minat p p̄dicatores de⁹: tonat per nubes. Qñ
miracula facit p p̄dicatores de⁹: choruscat p nubes:
terret p nubes. ⁊ irrigat p pluuiā. P̄dicatores er-
go isti p q̄s p̄dicat euāgeliū dei: nubes dei sūt. Spe-
remus ergo miscdiam. ſ illā q̄ in celo est. Iusti-
R cia tua sicut montes dei: iudicia tua sicut
abyssus multa. Qui sūt mōtes dei: Que st iudicia
tua multa sic abyssus: Qui sūt mōtes dei: Qui dicti
sunt nubes: ipi sūt ⁊ mōtes dei: magni p̄dicatores
mōtes dī. Et quō qñ orit sol: p̄us luce mōtes vestit
⁊ inde lux ad humillima terrarū descendit: sic qñ ve-
nit dñs nr̄ iesus christus: p̄us radiauit in altitudinē
aplor̄: p̄us illustrauit mōtes: ⁊ sic descēdit lux eius
ad cōuallē terrar̄. Et iō q̄dā loco dicit i psalmo: Le-
Ps. 120. uaui oculos meos i mōtes: vñ veniet auxiliū mihi.
Sz noli putare: q: ipi mōtes tibi dabūt auxiliū. Ac-
cipiūt enī qđ dent: nō de suo dāt. Et si remāseris in
mōtibus: nō erit firma spes tua: ſ i illo q̄ illuminat
mōtes spes tua ⁊ p̄sumptio tua debet esse. Auxiliū
aūt veniet tibi de mōtib⁹: q: scripture p montes tibi
ministrate sūt: p magnos p̄dicatores veritatis. Sed
noli i illis figere spem tuā. Audi qđ dicat p̄sequēter:
Leuaui oculos meos in mōtes: vñ veniet auxilium
mihi. Quid ergo: Mōtes tibi dabūt auxiliū: Nō.
Audi sequētia: Auxiliū meū a dño: q̄ fecit celū ⁊ ter-
rā. De mōtib⁹ veniet auxiliū: ſ nō a mōtibus. Et a
L q̄: A dño q̄ fecit celū ⁊ terrā. Erāt montes alii p q̄s
vnusquisq cū duceret nauim: naufragiū faciebat.
Emerserūt enī p̄ncipes heresū ⁊ mōtes erāt. Arri-
us mōs erat: Donat⁹ mōs erat: Maximian⁹ modo
q̄si mōs fact⁹ est. Multi in istos mōtes attēdentes
et terrā desiderātes: cū de fluctib⁹ volūt liberari: ad
saxa cōpulsi sūt: ⁊ naufragiū in terra fecerūt. A tali-
Ps. 10. bus mōtib⁹ nō seducebat ille q̄ ait: In dño confido
quō dicitis aīe mee: trāsmigra ī mōtes sicut passer.
Ps. 120. Nolo sit spes mea in arrio: nolo in donato: Auxili-
um meū a dño q̄ fecit celū ⁊ terrā. Discite q̄ntū p̄-
Hiere. 17. sumatis de deo: ⁊ q̄ntū tribuatis hoīb⁹: q: Male-
dictus ois q̄ spem suā in hoīe ponit. Modestissi-
me ⁊ humiliter sanct⁹ aplūs paul⁹ zelās vere ecclām:
sed spōso: nō sibi: ⁊ horrēs illos q̄ voluerūt dicere:
1. Cor. 1. Ego sum pauli: ego apollo: suā p̄sonā post⁹ assum-
psit q̄ calcaret ⁊ p̄temneret vt christū glificaret. Nū-
quid paul⁹ p vobis crucifix⁹ ē: aut in noīe pauli ba-
ptisati estis: Repellit eos a se: ſ vt mittat ad christū.
Nō vult a spōsa amari p spōso: ſ p amico sponsi.
Amicū ei spōsi aplūs. Huic ei spōso ⁊ ille hūilis iohā-
Ioh. 3. nes: qui putabat christ⁹ zelabat. Vñ ait: Non sum
ego christus: ſ q̄ post me venit maior me est: cuius
nō sum dign⁹ corrigiā calciamēti soluere. Vere q:
tñ se humilians: ostēdit se nō esse spōsum: ſ amicum
sponsi: ⁊ ideo ait: Qui habet sponsam sponsus est:
amic⁹ aūt sponsi q̄ stat ⁊ audit eum: gaudio gaudet
p̄pter vocē sponsi. Et si amic⁹ spōsi mōs est: nō tñ a
se habet lucē mōs: ſ audit: ⁊ gaudio gaudet p̄pt vo-
Ioh. 1. cē spōsi. Nos inq̄t de plenitudine eius accepimus.

De cui⁹ plenitudine: Ill⁹ q̄ erat lumē verū qđ illu-
minat oēm hoiem venientē i hūc mūdū. Huic ergo
zelabat ⁊ ecclām: aplūs dicēs: Sic nos existimet hō 1. Cor. 4.
q̄si ministros christi ⁊ dispēsatores mysterior̄ dei:
hoc est: Leuaui oculos meos in montes: vñ veniet
auxiliū mihi: Sic nos existimet hō quasi ministros
christi: ⁊ dispēsatores mysterior̄ dei. Sed ne iterū
spes tua figat in mōtib⁹: ⁊ nō sit in deo: Audi: Ego
plātaui: apollo rigauit: ſ de⁹ incrementū dedit. Et 1. Cor. 3.
neq q̄ plātat est aliqd: neq qui rigat: ſ qui incremē-
tū dat de⁹. Iā ergo dixisti: Leuaui oculos meos in
mōtes: vñ veniet auxiliū mihi. Sed q: neq q̄ plan-
tat est aliqd: neq qui rigat: dicat: Auxiliū meum a
dño: qui fecit celū ⁊ terrā. Et iusticia tua sicut mon-
tes dei: id est montes implent iusticia tua. Iudicia S
tua sicut multa abyssus. Abyssum dicit p̄funditatē
peccator̄: quo q̄sq puenit p̄temnēdo deū: sicut q̄dam
loco dicit: Dedit illos de⁹ in cōcupiscentias cordis Ro. 1.
eor̄ facere q̄ nō p̄ueniūt. Intēdat charitas vestra:
Magna res est. Magna res agit. Quid ē h: Dedit
illos de⁹ in p̄cupiscētias cordis eor̄: facere q̄ nō cō-
ueniūt: Ergo si de⁹ illos dedit in cōcupiscētias cor-
dis eor̄: facere q̄ nō p̄ueniūt: nō faciūt tāta illa ma-
la. Quasi aliq̄s p̄ponat q̄stionē: Si deus hoc facit:
vt faciāt q̄ nō cōueniūt qđ ipsi fecerūt: Occultū ē
qđ audistis: dedit illos de⁹ in p̄cupiscētias cordis eo-
rū. Ergo fuit p̄cupiscētia quā vincere noluerūt: nō
cū traderent iudicio dei. ſ q̄ dignū haberent q̄ tra-
derent in p̄cupiscētias reliq̄s. Vide qđ de illis sup-
Concor. 2 et dist. 56. c. ea. us dixit: Qui cū cognouissent deū: nō vt deū glifi-
cauerūt: aut grās egerūt: ſ euanuerūt in cogitationi-
bus suis: ⁊ obscuratū est insipiēs cor eor̄. Vñ: De
supbia. Dicētes enī se esse sapiētes: stulti facti sunt.
Inde iā sequit. Tradidit illos de⁹ in cōcupiscētias
cordis eor̄. Quia ergo fuerūt superbi ⁊ ingrati: di-
gni habiti sūt qui traderent in p̄cupiscētias cordis
sui: ⁊ facti sūt abyssus multa: vt nō solū peccarent: ſ
etiā dolose agerēt: ne intelligerēt iniq̄tatē suā ⁊ odis-
sent. Ista p̄funditas ē malicie: vt nolit inuenire et
odisse. Sz ad istā p̄funditatē quō q̄sq puenit: vide:
Iudicia dei abyssus multa. Sicut montes dei iusti-
cia ei⁹: qui p grām ipi⁹ fiūt magni: sic ⁊ p iudicia ip-
si⁹ fiūt in p̄fundo q̄ mergunt in vltima. Hec ergo
delectent te mōtes. hac auertere ab abysso: ⁊ cōuer-
tere ad id qđ dr̄: Auxiliū meū a dño. Sz vñ: Quia
leuaui oculos meos in mōtes. Quid ē h: Latine di-
cam: In ecclīa christi inuenis abyssū: inuenis ⁊ mō-
tes: Inuenis ibi pauciores bonos: q: mōtes pauci
sunt: abyssus lata ē: id ē multos male viuētes ab ira
dei: q: sic egerūt vt traderent in cōcupiscentias cor-
dis sui: vt iā defendāt pctā sua: ⁊ nō p̄fiteant. sed di-
cāt: Quare: Quid feci: Et ille illud fecit: ⁊ ille h fecit.
Iā etiā defendere volūt qđ arguit sermo diuinus:
abyssus est. Ideo q̄dā loco ait scriptura: Audi abys- Prouer. 18.
sum. Peccator: inq̄t cū venerit in p̄fundum malor̄:
cōtēnit. Ecce iudicia tua sicut abyssus multa. Sed
nōdū es mōs: nōdū es abyssus. Fuge abyssum: at-
tēde in mōtes: ſ nec remaneas in montib⁹. Auxiliū
enī tuū a dño q̄ fecit celū ⁊ terrā. Homies ⁊ iu- A
mēta saluos facies dñe sicut multiplica-
ta ē miscdia tua de⁹. Quia dixit miscdia tua in
celo: ⁊ vt et terra esse sciat: ait: Hoies ⁊ iumēta sal-
uos facies dñe: sicut multiplicata ē miscdia tua de⁹.

Magna est misericordia tua deus: et multiplex misericordia tua
[illegible] hec duo et hominibus et iumentis: Salus enim ho-
minis [illegible] a deo. Nunquid salus iumentorum a deo nō est:
Qui enim fecit hominem, ipse fecit et iumenta: qui vtrunque
fecit: vtrunque saluat. [illegible] salus iumentorum temporalis est. [illegible]
qui quasi pro magno [illegible] petunt a deo quod dedit iumentis.
Multiplicata est misericordia tua deus: vt nō solum homini-
bus [illegible] iumentis [illegible]. Que dat hominibus [illegible] carnalis et tempora-
lis [illegible] iumentis dedit. Ergo homines nō habent aliquid apud deum excepto
hoc: [illegible] iumenta nō merentur [illegible] iumenta nō [illegible]
bet plane. Et vbi est quod habent: Filij autem hominum sub
tegmine alarum tuarum sperabunt. [illegible]
tas [illegible]. Homines et iumenta sal-
uos facies. Iam dixit homines et iumenta: deinde autem filios
hominum quasi alij sint homines alij autem filij hominum. [illegible]
quam in scriptura filij hominum dicuntur generaliter homines:
aliqua parte quodammodo dicuntur filij hominum propter
[illegible] vt nō omnes homines intelligantur [illegible]
me [illegible] distinctionem. Nō enim sine causa [illegible]
est Homines et iumenta saluos facies domine: filij autem ho-
minum [illegible]
hominum [illegible] a quibus: Nō solum a iumentis sed et
ab hominibus qui salutem iumentorum querunt a deo: et pro magno
hoc desiderant. Qui sunt ergo filij hominum: Qui sub te-
gmine alarum eius sperant. [illegible] homines cum iumentis
gaudent in re: Filij autem hominum gaudent in spe. Illi presen-
tia bona sectantur cum iumentis: isti futura bona sperant
cum angelis. Quare ergo cum distinctione illi vocantur
homines [illegible]
scriptura: Quid est homo quia memor es eius: aut filius hominis
quia visitas eum: Quid est homo quia memor es eius: [illegible]
mor es [illegible] filium autem hominis visitas presentem.
Quid est memor es hominis: Homines et iumenta saluos
facies domine: quia [illegible] salutem: [illegible] qui nō
desiderant regnum celorum. [illegible]
[illegible] et non illos dese-
rit [illegible] memor est. At vero quem visi-
tat [illegible] hominis est: [illegible] Filij autem hominum sub tegmi-
ne alarum tuarum sperabunt. Et si vultis discernere ista
duo genera hominum duos homines [illegible]: adam et
christum. [illegible] apostolum: Sicut enim in adam omnes moriuntur:
[illegible] in christo omnes viuificabuntur. [illegible]
vt moriamur: resurgemus per christum vt semper viuamus.
Cum portamus imaginem terreni hominis homines sumus: quia
portamus imaginem celestis hominis: filij hominis sumus: qui
[illegible] hominis dicitur est. Etenim adam homo erat [illegible] filius
hominis nō erat [illegible] ad adam qui desiderant carna-
lia bona et salutem [illegible] temporalem. Portamur illos vt filij
sint hominum qui sub tegmine alarum eius sperant: et miseri
cordiam illam desiderent: que in celo est: et que annunciata est per
[illegible] nō possunt adhuc interim vel temporalia bona
nō desiderent nisi ab vno deo: et sic [illegible] veteri testamento
[illegible] vt ad nouum perueniant. [illegible] terrena bo-
na desiderauit regnum [illegible]: subiectionem inimicorum
[illegible] abundantiam fructuum: salutem corporum: salutem [illegible]
[illegible]. Talia desiderabant: et talia accipiebant sub lege
[illegible] Desiderabant a deo bona que dat et iumen-
tis: quousque [illegible] veniret filius hominis vt essent filij
hominum [illegible] annunciaret filius hominis.
Venerunt ad illos [illegible]
[illegible] intelligerent [illegible] spem futuram haberent: vt
[illegible] in celo est [illegible] quod nō nisi car-
nalia desiderarent et terrena temporaliaque felicitatem: Ipsis

labebantur pedes ad facienda vel adoranda idola. Quando
enim illos admonebat et flagellabat in his eius quibus
delectabantur, et auferebat ea [illegible] famem bella:
pestilentias: morbos: et conuertebantur ad idola. Talia
bona que pro magno a deo desiderare debebant: ab ido
lis desiderabant: et dimittebant deum: [illegible] enim
ipsos homines qui [illegible] abundare impios et sceleratos: et pu
tabant se frustra deum colere: quia nō dabat mercedem ter-
renam. O homo operarius es dei: postea in tempore mercedem
accipies. Quid [illegible] mercedem [illegible] operetur:
Si venerit [illegible] ad [illegible] nunquid dabis mer
cedem ante [illegible] opera sua: [illegible] cum
[illegible] si dixerit: [illegible] accipiam mercedem et tunc opera-
bor. Irasceris. Quare autem irasceris: Quia non ha-
bet fidem [illegible]. Quod deus [illegible] irascetur: cum tu fidem
nō habeas [illegible]: Quod tibi promissum datur est. nō
fallit: quia Veritas est qui promisit. Sed times ne forte non
habeat quod det. Omnipotens est: Noli timere ne non sit
quod det. Immortalis est: nō timeas: nec succedit ei.
Perpetuus est: securus esto. Si vis in te presumere tota
die operarium tuum: crede et tu deo tota vita tua: Et vi-
ta tua momentum temporis est ad deum. Et eris: quid: Filij enim
hominum sub tegmine alarum tuarum sperabunt. Inebri-
abuntur ab vbertate domus tue. Nescio quid nobis
magnum promittit: vult illud dicere et nō dicit: Nō potest
ad [illegible] nō capimus. Audeo dicere fratres mei:
etiam de [illegible] et cordibus [illegible] nobis veritas
nunciata est: nec dici potest quod annunciabat nec cogitari.
[illegible] et ipsi ex parte videbant in
enigmate: Sic dicit apostolus: Videmus nunc ex parte in
enigmate: tunc autem facie ad faciem. Ecce in enigmate
[illegible] cum viderimus fa-
cie ad faciem: quod ipsi parturiebant corde: et lingua pare-
re nō poterant vt caperent homines: Que enim necessitas
fuerat vt diceret: Inebriabuntur ab vbertate domus
tue: [illegible] de rebus humanis quod
diceret: Et quia vidit homines [illegible] se in ebrieta-
te: accipere autem vinum immoderate: est mentem perdere: vidit
quid diceret: quia cum accepta fuerit illa ineffabilis leticia:
perit quodammodo humana mens et fit diuina: et inebriatur
ab vbertate domus dei. [illegible] et in alio psalmo dicitur:
Calix tuus inebrians quam preclarus est. Hoc [illegible] calice inebri-
ati erant martyres: qui ad passionem euntes: suos nō
agnoscebant. Quid tam ebrium: quam non agnoscere vxorem
flentem: nō filios: nō parentes: Nō agnoscebant: non
[illegible] ante oculos [illegible]. Nolite mirari: ebrij
erant. [illegible] Vnde et ille [illegible] deo agit dicens: Quid re-
tribuam domino pro omnibus que retribuit mihi: Calicem salutaris
accipiam: et nomen domini inuocabo. Ergo fratres simus
filij hominum: speremus sub tegmine alarum eius: et inebrie-
mur ab vbertate domus eius. Quod potui dixi: et quod
possum videre quod video: dicere nō possum. Ine-
briabuntur ab vbertate domus tue. Et torrente vo-
luptatis tue potabis eos. Torrens dicitur aqua ve-
niens cum impetu. Impetus erit misericordia dei ad irrigan-
dos et inebriandos qui modo ponunt spem sub vmbracu-
lo alarum eius. Voluptas illa [illegible]: Quasi torrens ine-
brians sitientes. Nō ergo qui sitit spem ponat: qui sitit
habeat spem [illegible] habebit rem ante [illegible] habeat
rem: sitiat in spe: Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: quoniam
ipsi saturabuntur. Quo ergo fonte [illegible] vn-
[illegible] torrens voluptatis eius: Quoniam apud te est

inquit fons vite. Quis est fons vite nisi christus? Venit ad te in carne: vt irrorarit fauces tuas sitientes. Satiabit sperantem qui irrigauit sitientem. Quoniam apud te est fons vite. **Et in lumine tuo videbimus lumen.** Hic aliud est fons, aliud lumen: ibi non ita. Quod enim est fons, hoc est et lumen: et quicquid vis illud vocas: quia non est quod vocas: quia non potes congruum nomen inuenire: non remanet in vno nomine. Si diceres: quia lumen est solum: diceretur tibi. Sine causa ergo mihi dictum est vt esuriam et sitiam. Quis enim est qui manducet lumen? Illud plane recte

Matth. 5. mihi dictum est: Beati mundicordes: quoniam ipsi deum videbunt. Si lumen est: oculis meis paret: paret et faucibus: quia illud quod lumen est: et fons est. Fons quia satiat sitientes: lumen quia illuminat cecos. Hic aliquando alibi lumen: alibi fons. Aliquando enim currunt fontes et in tenebris: et aliquando in eremo pateris solem: non inuenis fontem. Hic ergo possunt ista duo esse separata: ibi non fatigaberis: quia fons est: non tenebraberis: quia lumen est. **Pretende misericordiam tuam scientibus te: et iusticiam tuam his qui recto sunt corde.** Non sepe diximus: illos dici recto corde, qui sequuntur in hac vita voluntatem dei. Voluntas dei est aliquando vt sanus sis: aliquando vt egrotes. Si quando sanus es: dulcis est voluntas dei: et quando egrotas: amara est voluntas dei: non recto corde es. Quare? Quia non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem dei: sed dei vis curuare ad tuam. Illa recta est: sed tu eo curuus. Voluntas tua corrigenda est ad illam: non illa curuanda est ad te: et rectum habebis cor. Bonum est in hoc seculo: benedicatur deus qui consolatur: laboratur in seculo: benedicatur deus quia emendat et probat: et eris recto corde dicens:

Ps. 33. Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. **Non veniat mihi pes superbie.** Certe iam dixit sub vmbraculo alarum eius sperabunt filii hominum: et inebriabuntur ab vbertate domus tue. Cum ceperit quisque isto fonte vberius irrigari: caueat ne superbiat. Non enim deerat ade primo homini: sed venit illi pes superbie: et mouit illum manus peccatoris: id est manus diaboli superba. Quomodo ille qui eum seduxit dixit:

Esa. 14. Ponam sedem meam ad aquilonem: sic illi persuasit: Gustate et

Gen. 3. eritis sicut dii. Superbia ergo lapsi sumus: vt ad istam mortalitatem perueniremus. Et quia nos superbia vulnerauerat: humilitas sanos fecit. Venit humilis deus: vt a tanto

Joh. 1. superbie vulnere curaret hominem. Venit: quia verbum caro factum est et habitauit in nobis. Comprehensus est a iudeis: insultatum est ei. Audistis cum euangelium legeretur: quid

Joh. 8. dixerunt et cui dixerunt: Demonium habes: Et ille non dixit: demonium habetis vos: quia vos in peccatis vestris estis: et diabolus possidet corda vestra. Non hoc dixit quod si diceret: verum diceret: sed non erat tempus vt hoc diceret: ne non veritatem predicare: sed maledictum reddere videretur. Dimisit quod audiuit: quasi non audisset. Medicus enim erat: et freneticum curare venerat. Quomodo medicus non curat quicquid audiat a frenetico: sed quomodo conualescat et fiat sanus freneticus: nec si et pugnum ab illo acceperit curat: ille illi facit noua vulnera: ille veterem febrem sanat: sic et dominus ad egrotum venit: ad freneticum venit: vt quicquid audiret: quicquid passus esset contemneret. Docens eos hoc ipso docens humilitatem vt humilitate docti sanarentur a superbia: de qua iste liberari deprecatur dicens: Non veniat mihi pes superbie.

Manus peccatoris. **Et manus peccatoris non moueat me.** Si enim venit pes superbie mouet manus peccatoris. Que est manus peccatoris? Male suadentis operatio. Si factus es superbus: cito te corrumpit qui male suadet. Satage humilis fieri in deo: et non valde cures quid tibi dicatur. Hinc est quod alibi dicitur:

Ps. 18. Ab occultis meis munda me domine: et ab alienis parce seruo tuo. Quid est ab occultis meis? Non veniat mihi pes superbie. Quid est: et ab alienis parce seruo tuo? Neque manus peccatoris moueat me. Serua quod intus est: et non timebis foris. Quare autem valde hoc times? Quasi diceret: **Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem:** vt veniret ad illam abyssum de qua dictum est: Iudicia tua sicut abyssus multa: vt ad illud profundum peruenirent: vbi peccatores qui contemnunt cadunt. Vbi primo ceciderunt? In pede superbie. Audite pedem superbie. Qui cum cognouissent

Roma. 1. deum: non sicut deum glorificauerunt. Venit illis pes superbie: vnde venerunt in profundum: tradidit illos deus in concupiscentias cordis eorum facere que non conueniunt. Radicem peccati et caput peccati timuit qui dixit: Non veniat mihi pes superbie. Quare illum pedem dixit? Quia superbiendo deum deseruit et discessit: pedem ipsius: affectum ipsius dixit. Non veniat mihi pes superbie: et manus peccatorum non moueant me: id est opera peccatoris non moueant me: vt imitari illos velim. Quare autem contra superbiam hoc dicit: Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem? Quia qui iniqui sunt in superbia ceci-

Gen. 3. derunt. Propterea cum causam faceret dominus ecclesie ait: Illa tuum inquit obseruabit caput: et tu eius calcaneum. Serpens obseruat calcaneum: quando tibi veniat pes superbie: quando labaris vt deiciat. Tu autem caput eius obserua. Initium omnis peccati superbia. Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem.

Eccle. 10.

Joh. 8. **Expulsi sunt nec potuerunt stare.** Primo ille qui

Gen. 3. in veritate non stetit: deinde per eum illi quos dimisit deus de

Joh. 1. et 3. paradiso. Vnde humilis qui non se dicit dignum soluere corrigiam calciamenti: non est expulsus: sed stat et audit eum: et gaudio gaudet propter vocem sponsi: non propter suam: ne veniat illi pes superbie: et expellatur nec possit stare. Et si cum labore aliquibus vestrum tedio fuerimus: finiuimus psalmum. Transiuit tedium et gratulabimur: quia psalmus totus expositus est. In medio autem timens ne onerarem vos dimiseramus eum. Sed cogitaui quia sitientia vestra gauderet: et non sic redderet ad dimidium quomodo si exponeretur totum: et malui vos gaudere cum rebus in re perfecta reliquas fuisse. Debet enim vobis etiam crastinus sermo: orate pro nobis: vt valeamus exhibere: et afferte fauces esurientes et corda deuota.

Explicit Tractatus de psalmo XXXV.

Incipit Tractatus de psalmo XXXVI.

Sermo primus de prima parte psalmi.

Nouissimum diem terribilem venturum audiunt etiam qui securi esse bene viuendo nolunt: et male viuere diu volunt. Vtiliter autem deus latere voluit illum diem: vt semper sit paratum cor ad expectandum quod esse venturum scit: et quando venturum sit nescit. Quia vero dominus noster iesus christus magister nobis missus est: etiam filium hominis dixit nescire illum diem: quia in magisterio eius non erat vt per eum sciretur a nobis. Neque enim aliquid scit pater quod filius nescit: cum ipsa scientia patris ille sit: qui sapientia est eius. Est autem sapientia eius filius eius: verbum eius. Sed quia nobis scire non proderat quod quidem ille nouerat qui nos docere venerat: non tamen hoc quod nobis nosse non proderat: non solum sicut magister aliquid docuit: sed sicut magister aliquid non docuit. Tanquam magister enim sciebat et docere quod proderat: et non docere quod oberat. Sic autem quodam genere locutionis nescire filius dicitur quod non docet: id est nescire dicitur quod nescire nos facit: quemadmodum quotidie loquimur: modo quodam locutionis vt dicimus: Letum diem dicimus: quia letos nos facit: et tristem diem: quia tristes nos facit: et frigus pigrum: quia pigros nos facit. Quid contra dominum: nunc cognoui. Dictum est abrahe: nunc cognoui quia times deum. Hoc deus nouerat et ante illud

Matth. 24. De trinitate. 1. Cor. 1.

Gen. 22.

probationē. Nā illa pbatio iā facta est: vt nos nosse-
mus qd de⁹ iā nouerat: τ per nos docēdos pscribe-
ret: qd ante documētū ille nouerat: τ fortasse τ ipse
abraā nōdum nouerat q̄s vires haberet fides eius.
Quēadmodū enī se tēptatiōe tāq̄ īterrogat⁹ agnoscit:
sicut petrus q̄s vires haberet fides ei⁹ vtiq̄ nescie-
Luc. 22. bat qñ dixit dño. Tecū parat⁹ sum vsq̄ ad mortē.
Dño aūt qui nouerat eū p̄dixit vbi defecerit: renū-
ciās eū [illegible] ei⁹: tanq̄ facta vera cordis ei⁹.
Proinde petrus qui āte tēptationē psumpsit de se:
in tēptatiōe didicit se. Sic ergo nō absurde scitur⁹ τ
patrē nīm abraā cognouisse vires fidei sue: vbi ius-
Gen. 22. sus imolare vnicū filiū suū nō dubitauit nec trepi-
dauit ei offerre qui dederat: qꝛ quēadmodum nesci-
uit vñ datur⁹ erat nōdū natū: sic credidit posse repa-
rare imolatū. Dixit ergo de⁹: Nūc cognoui qd in-
telligit n⁹: nūc cognoscere te feci: fm locutiones q̄s
cōmēdauim⁹: Pigrū frig⁹: qd pigros faciat: τ letā
diē qd letos faciat. sic cognoui eo qd cognoscēdos fa-
Deu. 13. ciat. Jnde est illud. Tēptat vos dñs de⁹ vr̄: vt sciat
si diligatis eū. Dabis enī pfecto dño deo nr̄o: deo
sūmo: deo vero magnā ignorātiā: qd vtiq̄ sacrile-
giū esse intelliges: si sic acceperis: Tēptat vos dñs: vt
sciat tāq̄ ipse de nr̄a tēptatiōe pcipiat scientiā q̄ quo
erat ante ignorātia. Sꝫ qd est temptat vos vt sciat?
Tēptat vos vt scire vos faciat. Accipite ergo a cō-
trario regulā intelligētie: vt quēadmodū cū deū au-
ditis dicere: cognoui: intelligitis cognoscere vos fe-
cit: sic τ cū auditis de filio hoīs: id est de christo dici
qd illū diē nesciat: intelligite dici qd nescire faciat.
Quid est aūt nescire faciat? Occultat vt nesciat qd
nob pdi nō pdest. Hoc est qd dixi magistrū bonū
nosse qd pdat: nosse qd tegat: sicut q̄dā eū legimus
distulisse. Vñ intelligim⁹ nō oīa pmenda esse q̄ ca-
Joh. 16. pere nō p̄sūt hi quib⁹ pmunt. Dicit enī alibi. Mul-
ta habeo vob dicere: s nō potestis illa portare mō.
j. Cor. 3. Dicit τ aplš: Nō potui loqui vob q̄si spūalib⁹: sed
q̄si carnalib⁹: q̄si paruulis in christo: lac vob potū
dedi: nō escā. Neq̄ enī poteratis: s nec adhuc q̄dē
potestis. Quo ptinet istē [illegible] Ut qñ diē nouissi-
mū scim⁹, ventuꝝ. Utilit aūt scim⁹ ventuꝝ: τ vtilit
ignoram⁹ qñ ventur⁹ sit: paratū cor habeamus bñ
viuendo: τ nō solū nō timeam⁹ venturū illū diē: s et
B amem⁹. Dies q̄ppe ille sicut infidelib⁹ laborē auget:
sic fidelib⁹ finit. Quid aūt hoꝝ duoꝝ esse velis an-
teq̄ veniat: nūc ē in ptāte: cū venerit nō erit. Elige
ergo cū tps est. qꝛ de⁹ qd misericordia occultat mi-
[illegible] differt. [illegible] qꝛ in q̄cūq̄ genere vite qd
habet aliquā pfessionē: nō oēs inueniant pbi: nō
oēs inueniant reprobi. Et hoc apparet: qꝛ de q̄busdā
dā hominū generib⁹ p similitudines in euange-
lio mō [illegible] audiuim⁹. sic [illegible]: Un⁹ assumet:
Mat. 24. τ vn⁹ relinqt. Assumet bon⁹: relinqt mal⁹. Uident
duo in agro eadē pfessio est s nō idē cor. Professio-
nē [illegible] hoies: cor nouit de⁹. Si [illegible] ergo agere
[illegible] vn⁹ assumet. τ vn⁹ relinqt. nō q̄si dimidia
[illegible] assumet τ dimidia relinqt: s genera hoim duo
[illegible]. Et si [illegible] sit i paucis: aliud i multis: vn⁹
assumet τ vnus relinquet. Hoc est: vnū genus assu-
met: τ alterū relinqtur. Sic in lecto: sic i molēdino.
Expectatis fortasse q̄d ista sint: videntur tecta esse et
[illegible] quibusdā inuoluta. Pōt mihi aliud
videri: alteri aliud: s neq̄ ego qd dicturus p̄scribo alte-
ri ad meliorē intellectū: nec ille mihi: an vtrūq̄ cū fi-
de accipiendū sit: si vtrūq̄ cū fide cōcordat. Videt
enim mihi in agro laborare qui plantat ecclesias: sicut
C
apl's dicit: Dei agricultura: dei edificatio estis. Nā 1. Cor. 3.
et architectorē se dixit: cū dic: Ut sapiēs architect⁹
fundamentū posui. Et agricolā: cū dicat: Ego plan-
taui: apollo rigauit: sed deus incrementū dedit. In
molendino ergo duas dixit: nō duos. Credo q hec
figura ad plebes ptineat: qꝛ p̄ positis regūtur: plebes
regūtur. Et molendinū puto dictū mundū istū: qꝛ
rota quadā tēporū voluit. τ amatores suos conte-
rit. Sūt etiā qui de actionib⁹ mūdi nō recedūt: sed
tamē τ ibi aliq̄ bene opant: aliq̄ male. Aliq̄ sibi faciūt
amicos de māmona iniquitatis a quib⁹ recipiātur Luc. 16.
in tabernacula eterna: quib⁹ dicet: Esuriui τ dedi- Mat. 25.
stis mihi māducare. Alii ista negligūt: quib⁹ dicet:
Esuriui τ nō dedistis mihi māducare. Proinde: qꝛ
de his qui versant in negocijs τ opibus hui⁹ mūdi:
alii diligūt [illegible] indigentib⁹: alii negligūt: tāq̄
de duab⁹ i molendino: vna assumet: τ vna relinque-
tur. Lectū aūt positū arbitror p quiete: qꝛ sunt qui
neq̄ actiōes mundi pati volunt: sicut sunt cōiugati
homines: habētes domos: familias: filios: neq̄ ali-
quid in ecclesia agūt: sicut p̄positi velut in agricul-
tura laborātes: sed velut ad hec infirmi: secedūt ad
ociū τ quieti esse diligūt: veluti memores infirmita-
tis sue: nō se cōmittētes magnis actionib⁹: τ q̄dam-
mō in stratu īfirmitatis sue rogātes deū. Et hec p-
fessio habet bonos: hꝫ fictos. Proinde etiam ex his
D
vnus assumet: τ vnus relinqtur. Ad quācunq̄ pro-
fessionē te cōuerteris: para te pati fictos: Alioquin
si te nō parauerīs: inuenies qd nō sperabas: τ defi-
cies aut pturbaberis. Ad oīa ergo te paratū facit q
[illegible] tēpus est τ [illegible] nondū iudi-
di: τ tibi audiēdi: nōdū frustra penitēdi. Est enī mō
penitētia nō frustra: erit tūc frustra. Etenī tūc peni-
tebit hoies male vixisse: s nullo mō illis iusticia vel
reuocat: qd sua iniusticia pdiderūt. Justum enī est
apud deū vt mō impertiat misericordiam: tūc exerceat
iudiciū. Jdeo nūc nō tacet. An tacet? Arguat q̄sq̄:
murmuret: si non p totū orbē hec scriptura recitat
atq̄ cantat: si cessat etiā venalis ferri p publicum.
Sed reuera hoc te pturbat hoiem christianū: qꝛ vi-
des male viuētes felices: reꝝ istaꝝ copia circūflue-
re: sanos esse: supbos: dignitatib⁹ eminere: icolumē
habere domū [illegible] obsequia clientū. excel-
lētissimas potētias: nihil triste interpellare vitā ipso-
rum [illegible] videas facultates copiosissi-
mas respicias: Et dicit cor tuū nullū eē diuinū iudi-
ciū: oīa casib⁹ fieri: τ fortuitis motib⁹ vētilari. Nā
si de⁹ [illegible] res humanas respiceret floreret ill⁹ iniq̄-
tas: τ mea innocētia laboraret? Ois morb⁹ aīe hꝫ i
scripturis medicamētū suū. Qui g̃ sic pturbat vt ista
dicat i corde suo: bibat potionē psalmi hui⁹. Quid
est? Jterū [illegible]. Quid dicebas? Quid dicebas
[illegible] qd video? Malū floret: bonū laborat. Quō
ista videt de⁹? Accipe: bibe. Jpse tibi hanc dedit q ista
murmuras [illegible] potiōes. Tu ne recuses salube-
rimū poculū. [illegible] os cordis: τ bibe qd
audis.

E
n Noli emulari in malignantibus: neq̄ Hi. *zelaueris
*emulkeris facientes iniq̄tatē. Qm tā- Hi. *velociter.
q̄ fenum *cito arescent: τ *sic olera *herba- Hi. *quēadmo-
dū. *herbarū

Et.° decident. cito° cadent. Quod tibi longum videtur cito est deo: subiunge te deo: et tibi cito erit. Quod ait fenum: hoc intelligimus olera prati. vilia quedam sunt et superficiem terre tenentia: altam radicem non habent: proinde per hyemem virent: at vero sol gestatis feruescere cepit: arescent. Modo ergo tempus est hyemis: gloria tua nondum apparet. Sed si alta radix est charitatis tue: sicut multarum arborum gloria per hyemem transit frigora. venit estas id est iudicii dies: tunc arescet viror feni: tunc apparebit arborum gloria. Mortui enim

Col.3. estis ait apostolus: quomodo videntur arbores per hyemem quasi aride: quasi mortue. Ergo que spes si mortui sumus? Intus est radix. Ubi radix nostra ibi et vita nostra: Ibi enim charitas nostra. Et vita vestra inquit abscondita est cum christo in deo. Quando arescit qui sic habet radicem? Quando autem erit ver nostrum? Quando estas nostra? Quando nos circumuestit dignitas foliorum: et vbertas fructuum locupletat. Quando hoc erit? Audi quod sequitur: Cum christus apparuerit vita vestra: tunc et vos cum ipso apparebitis in gloria. Quid ergo modo? Noli emulari in malignantibus: neque emulatus fueris facientes iniquitatem. Quoniam tanquam fenum cito arescent: et sicut olera prati cito cadent. Quid ergo tu? Spera in

Et. domino. domino. Illi enim sperant non in dominum: spes illorum mortalis. spes illorum caduca. fragilis: volatica: transitoria: inanis erit. Spera in dominum. Ecce spero: Quid agam?

Et fac bonitatem. Noli facere malitiam quam respicis in illis male florentibus: fac bonitatem. Et inhabita terram. Ne forte bonitatem extra inhabitationem terre facias. Terra enim domini ecclesia eius est. Ipsam rigat: ipsam colit: ille agricola: ille pater. Multi enim quasi exercent bona opera: sed quia non inhabitant terram: non pertinent

Jo.5. ad agricolam. Ergo fac bonitatem: non extra terram: sed inhabita terram. Et quid habebo? Et pasceris in diuitiis eius. Que sunt diuitie eius terre? Diuitie eius dominus eius: diuitie eius deus eius. Ipse est ille cui dicitur: Pars

Ps.72. mea domine. Ipse est ille de quo dicitur: Dominus pars hereditatis mee et calicis mei. Recenti sermone commendauimus charitati vestre: et deum esse possessionem nostram: et nos esse possessionem dei. Audi: quia diuitie terre huius

Ps.15. ipse est. Unde quid sequitur. Delectare in domino. Tanquam quesieris et dixeris: Ostende mihi diuitias terre illius in qua me iubes habitare. Delectare inquit in domino.

Et.° petitiones. Et dabit tibi petitiones cordis tui. Signanter accipe petitiones cordis tui: discerne petitionem cordis tui a petitionibus carnis: discerne quantum potes. Nec frustra dictum est in quodam psalmo: Deus cordis mei:

Ps.72. Ibi enim sequitur et dicit: Et pars mea deus meus in secula. Verbi gratia. Cecus est corpore: rogat vt illuminetur. Esto: Roget: quia et ista deus facit. et ista deus prestat: sed rogant hec etiam mali. Petitio hec carnis. Infirmatur: rogat se saluum fieri: saluus fit moriturus. Et ista petitio carnis est. Et si que sunt talia. Petitio cordis que est? Sicut petitio carnis est velle sibi preparari oculos vtique ad videndam istam lucem que talibus oculis videri potest: Ita petitio

Matth.5. cordis ad illam lucem pertinet. Beati enim mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Delectare in domino et dabit tibi petitionem cordis tui. Ecce desidero: rogo: volo: ego ne

Et. domino. impleboꝛ Non. Quid ergo? Reuela domino viam tuam et spera in eum: et ipse faciet. Indica illi quod

Et. ipso. pateris: indica illi quod velis. Quid enim pateris? Caro

Gal.5. concupiscit aduersus spiritum: et spiritus aduersus carnem.

Ro.7. Quid ergo vis? Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et quia ipse faciet eum reuelauerit ad eum viam tuam. Unde quid sequitur. Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Quid ergo faciet? Et qui reuelasti ei: Reuela ad dominum viam tuam: et spera in eum et ipse faciet: Quid faciet? Et educet sicut lumen iustitiam tuam.

Et. iustitiam. b Modo enim abscondita est iustitia tua: in fide res est: et nondum in specie. Aliquid credis vt facias: nondum vides quod credis. Cum autem ceperis videre quod credidisti educetur in lumine iustitia tua: quia iustitia tua erat fides tua. Iustus enim ex fide viuit. Et educet velut lumen iustitiam tuam. Et iudicium tuum sicut meridiem.

Haba.2. Ro.1. Et. iudi. Hoc est clarum lumen. Parum erat dicere vt lumen: Lumen enim iam dicimus et cum albescit: lumen dicimus et cum sol oritur: sed nunquam est clarius lux quam medio die. Non solum ergo educet sicut lumen iustitiam tuam: sed erit iudicium tuum tanquam meridies. Modo enim iudicas sequi christum: hoc proposuisti: hoc elegisti. hoc est iudicium tuum: nemo tibi ostendit quod promisit. Promissorem adhuc tenes: exhibitorem autem expectas. In iudicio ergo fidei tue elegisti sequi quod non vides. In abscondito est iudicium tuum adhuc re: ridentur et irridentur ab infidelibus. Quid credidisti? Quid tibi christus promisit? Quia immortalis eris: et dabit tibi vitam eternam: Ubi est hoc? Quando dabit? Quando fieri potest? Iudicas tu magis sequi christum promittentem quod non video: quam impium reprehendentem credidisse te quod nondum videas. Et hoc est iudicium tuum: Et quale sit iudicium tuum adhuc non apparet: In isto seculo quasi nox est. Quando educet iudicium tuum velut meridiem: Cum christus apparuerit vita vestra: tunc et vos cum ipso apparebitis in gloria. Cum venerit iudicii dies: et venerit christus: et congregauerit omnes

Col.3. gentes iudicandas: quid erit tunc? Impius vbi abscondet perfidiam suam cum videro fidem meam? Ergo modo quid? Angustie et tribulationes et temptationes: et beatus qui perdurat: quia qui perseuerauerit vsque in finem. hic saluus erit.

Matth.10. Ne cedas insultatoribus: ne eligat hic florere vt ex arbore fenum fiat. Quid igitur debeo: Quid debeas audi: Subditus esto domino: et obsecra eum. Hoc est: sit vita tua obedire preceptis eius. Hoc est enim subditum illi esse: et obsecrare donec det quod promisit. Perseueret bonum opus: perseueret et oratio. Oportet enim semper orare et non deficere. In quo apparet subditus? In faciendo quod precepit. Et mercedem nondum accipis: forte quia capere nondum potes. Ille enim ille potest dare: sed tu non potes accipere. Exerce te operibus. labora in vinea: finito die: pete mercedem: fidelis est qui te adduxit ad vineam. Subditus esto domino et obsecra eum. Ecce facio: subditus sum domino: et obsecro eum. Sed quid tibi videtur? Vicinus ille nequam male agit et floret: furta eius: adulteria eius: rapinas eius ego noui in omnibus elatus superbus: pro iniquitate exaltatus non me dignatur agnoscere. In his quomodo durabo? Morbus ille est: bibe potum. Ne subemuleris

I Et. esto. Luc.18. Matth.20. eum qui prosperatur in via sua. Prosperatur: sed in via sua. laboras: sed in via dei. Illi prosperitas in via eius in peruentione infelicitas: tibi labor in via in peruentione felicitas. Quia nouit dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit. Duas vias ambulas quas nouit dominus. Et si ambulas in eis: non te fallunt. Via vero impiorum felicitas transitoria: finita via: pacta est felicitas.

Ps.1. Quare? Quia via illa lata est: finis eius in profundum inferni perducit. Via vero tua angusta est: et pauci ingrediuntur per eam. sed ad quam latitudinem perueniat debes

Matth.7. cogitare. Ne subemuleris eum qui prosperatur in via sua.

K Et. In homine faciente iniquitatem. Desine ab ira et derelinque furorem. Quid stomacharis? Quid per iracundiam et indignationem ista aut

blaſphemas:τ ſic te blaſphemas: In boſe faciēte iniquitatē: deſine ab ira: τ derelinq̄ furorē. Neſcis q̄ te prouocet ira iſta: Dicturꝰ es deo: q: iniquus eſt: Ecce ille q̄re felix eſt. τ ille infelix eſt: Vide q̄d pariat:offoca malā ꝯceptionē. Deſine ab ira et derelinque indignationē: vt iā reſipiſcens dicas:
Ps. 6. Turbatꝰ eſt pꝛe ira oculꝰ meꝰ. Quis oculus niſi fidei: Interroga oculū fidei tue: credidiſti i chriſtū. Quare credidiſti: Quid tibi ꝓmiſit: Si felicitatē ſeculi huiꝰ tibi ꝓmiſit chriſtꝰ: murmura aduerſus chriſtū. murmura aduerſus illū q̄n vides infidelē felicē. Quid tibi ꝓmiſit felicitatis: Quid niſi in reſurrectiōe moꝛtuoꝝ: Quid aūt i hac vita patieris q̄d nō ipſe in q̄ magis dedignaris ſerue: diſcipule: q̄ dn̄s: q̄
Joh. 13. magiſter: Nōne ab ipſo audis: nō ē ſuꝰ maioꝛ dn̄o ſuo: τ nō eſt diſcipulꝰ ſup magiſtrū: Ille ꝓ te dolores:flagella: oppꝛobria: crucē: moꝛtē: paſſus eſt. Et q̄d hoc iuſto debebat: q̄d nō tibi peccatoꝛi debebatur: Ergo tene directū oculū tuū: ne turbet pꝛe ira:
N. ꝗ Noli emulari in malignãtes. deſine ab ira: τ derelinq̄ indignationē. Ne ſubemuleris vt maligne facias. Quaſi imitādo eū q̄ maligne faciēdo floret ad tp̄s. Ne ſub emuleris:
[illegible] vt maligne facias: Qm̄ q̄ maligne agūt exterminabunt. Sȝ felicitatē eoꝝ video. Crede illi qui dicit:exterminabunt: q: meliꝰ ille videt q̄ tu: cuius oculū turbare ira nō pōt: Qm̄ q̄ maligne agunt exterminabunt. Suſtinētes aūt dn̄m. Non enī aliquē fallacē: ſ vtiq̄ ipſam ꝟitatē. Nō enī aliquē minꝰ valentē: ſ vtiq̄ oīpotētē. Suſtinētes aūt
[illegible] dn̄m: Ipſi hereditate poſſidebūt terram. Quam terrā: niſi illā hierlm̄ cuius amoꝛe qui exardeſcit: ꝑueniet ad pacē: Sȝ q̄diu peccatoꝛ floret: q̄diu ſuſtinebo: Feſtinas: Cito erit q̄d tibi diu ē. Infirmitas facit diu videri q̄d cito eſt. Quod inueniūt deſideria egrotoꝝ: Nihil tādiu: q̄ vt calix ſitiēti ꝑparet. Vtiq̄ feſtinat a ſuis:ne forte offēdat infirmꝰ: Qn̄ fiet: q̄n coquit: q̄n dabit: Celeritas eſt i illis q̄ tibi ſeruiūt: ſ infirmitas tua diuturnū putat q̄d cito agit. Ergo videte medicū nr̄m blādiētē infirmo dicēti: Q̄ diu durabo: q̄diu ero. Et adhuc puſillū τ nō erit peccatoꝛ. Inter peccatoꝛes certe gemis: de peccatoꝛe gemis: puſillū τ nō erit. Ne forte q: tibi dixi. Suſtinentes aūt dn̄m ipſi hereditate poſſidebunt terrā: ne ſuſtinētiā iſtā lōgiſſimā putes: modicū ſuſtine: ſine fine accipies q̄d ſuſtines. Adhuc puſillū modicū: τ nō erit peccatoꝛ. Recole annos ab adam vſq̄ in hodiernū diem: Curre ſcripturas: heri pene
Gen. 3. adā ille de paradiſo lapſus ē. Tot ſecula emēſa voluta ſūt. Vbi ſūt p̄terita tp̄a: Sic pauca q̄ reſtāt vtiq̄ trāſibūt. Si toto illo tp̄e viueres: ex q̄ adā de paradiſo dimiſſus ē vſq̄ i hodiernū diē: certe videres vitā tuā nō fuiſſe diuturnā: q̄ ſic euolaſſet. Vniꝰ aūt cuiuſq̄ hoīs vita q̄ta eſt: Adde q̄toſlibet annos: diu longiſſimā ſenectutē: q̄d eſt: Nōne aura ē matutina: Ergo lōge ſit dies iudicij q̄n erit retributio iniuſtoꝝ τ iuſtoꝝ. Tuꝰ certe dies vltimꝰ lōge abeſſe nō pōt. Ad hūc te ꝑpara. Qualis enī exieris de hac
Math. 25. vita: talis redderis illi vite. Poſt vitā iſtā paruam nōdū eris: vbi erūt ſancti quibꝰ dicet: Venite bn̄dicti patris mei: ꝑcipite regnū q̄d vob̄ paratū ē ab initio mūdi. Nōdū ibi eris: q̄s neſcit: Sȝ iā poteris
Luc. 16. ibi eſſe. vbi illū quēdā vlceroſū pauperem: diues ille ſupbꝰ et ſcelus in medijs ſuis tormētis vidit a lōge

requieſcentē. In illa reqe poſitꝰ: certe ſecurꝰ expectas iudiciū diē: q̄n recipias τ corpꝰ: q̄n immuteris vt āgelo equeris. Ergo q̄ntū eſt q̄d feſtinamꝰ τ dicimus: q̄n erit: Tardū erit: hoc dicturi ſūt filij nr̄i: τ h̄ dicturi nepotes nr̄i. Et cū ſinguli q̄q̄ ſibi ſuccedētes hec dicturi ſūt: ſic trāſit q̄d adhuc puſillū futuꝝ ē: quēadmodū trāſit totū q̄d iam p̄teritū eſt. O infirme: adhuc puſillū: τ nō erit peccatoꝛ. Et q̄res locū eiꝰ et nō inuenies. Oſtēdit q̄d dixit: nō erit: nō q: omnino nō erit: ſ q: ad nullos viſus eſſe poterit. Si enī omnino non erit: nec toꝛq̄bit. Iā ḡ ſecuritas data eſt peccatoꝛi vt dicat: Faciā q̄cq̄d volo q̄diu viuo: poſtea nō ero. Nō erit q̄ doleat: nō erit q̄ toꝛqat. Et vbi
eſt: Ite i ignē eternū: q̄ paratꝰ eſt diabolo τ angelis Math. 25.
eiꝰ: Sȝ forte miſſi in ignē illū nō erūt τ cōſumētur: Nō illis diceret: Ite in ignē eternū: q: nō futurꝰ nō eſſet eternꝰ: Et tn̄ q̄d illic futuꝝ ſit: eis futuꝝ ſit. vtꝝ omnino ꝯſumptio: an doloꝛ τ cruciatꝰ: nō tacuit dominus dicēs: Ibi erit ploratꝰ τ ſtridoꝛ dētiū: Quō Math. 8.
ergo plorabūt τ ſtridebūt dētibꝰ ſi nō erūt: Quō ḡ adhuc puſillū τ nō erit peccatoꝛ: niſi quō in ſeq̄nti v̄ſu expoſuit: τ q̄res locū eiꝰ: τ nō inuenies: Quid ē locū eiꝰ: Vſum eiꝰ. Habet enī aliquē vſum peccatoꝛ: Habet. Hic vtit illo deꝰ ad ꝓbādū iuſtū: quō vſus
eſt diabolo ad ꝓbādū iob: quō vſus eſt iuda ad tra Job. 1.
dēdū chꝛiſtum. Eſt ḡ in hac vita q̄ agat de peccatoꝛe. Math. 26.
Hic eſt ḡ locꝰ eiꝰ: quō ē in foꝛnace aurificis locꝰ palee: Ardet palea vt auꝝ purget: Sic ſeuit impiꝰ vt iuſtꝰ ꝓbet. Sȝ cū trāſierit tp̄s ꝓbationis nr̄e: q̄n nō erūt q̄ ꝓbent: nō erūt ꝑ q̄s ꝓbent: Nunq̄d q: diximus: nō erūt q̄ ꝓbent: nō erūt ipſi: Sȝ q: iā nō opꝰ erit peccatoꝛibꝰ ꝑ q̄s iuſti ꝓbent: τ q̄res locū eiꝰ: et nō inuenies. Modo q̄re locū peccatoꝛis: inuenies. De peccatoꝛe fecit deꝰ flagellū: dedit ei τ honoꝛē: dedit ei τ ptātē. Aliq̄n enī facit h̄: dat peccatoꝛi ptātem. flagellāt inde res hūane: emēdant inde pij: peccatoꝛi illi h̄ redditur q̄d debet: τ tn̄ factū ē de illo vn̄ ꝑficiat piꝰ: vn̄ deficiat impius. Q̄res locū eius: et nō inuenies.
Manſueti aūt hereditate poſſidebūt ter N. ꝗ hereditabunt.
rā. Terra ē illa de q̄ ſepe locuti ſumꝰ: hierlm̄ ſctā: q̄ liberabit de ꝑegrinatiōe iſta: τ in eternū viuet cum deo τ de deo. Ergo hereditate poſſidebūt terram. Que erūt diuitie ipſoꝝ: Et delectabunt i multitudine pacis. Delectet hic impiꝰ ille in multitudine auri. in multitudine argēti: i multitudie mācipioꝝ: in multitudine poſtremo opū diuerſarū: vinolētiſſimoꝝ τ luxurioſoꝝ ꝯuiuioꝝ. Hec ē potētia cui inuides: iſte flos eſt q̄ te delectat. Nōne et ſi ſemꝑ ſic eſſet: plāgendꝰ eſſet: Que erūt aūt delitie tue: Et delectabunt in multitudine pacis. Auꝝ tuū pax: argētū tuū pax: p̄dia tua pax: vita tua pax deꝰ tuꝰ pax. Quicq̄d deſideras: pax tibi erit: q: hic auꝝ quod eſt. nō pōt tibi eſſe argētū: q̄d vinū ē non pōt tibi eſſe panis: q̄d tibi lux eſt nō pōt eſſe potus: Deꝰ tuꝰ totū tibi erit. Māducabis eū ne eſurias: bibes eū ne ſitias: illuminaberis ab eo ne ſis cecꝰ: fulcieris ab eo ne deficias: poſſidebūt te totū integrū: totꝰ integer. Anguſtias nō ibi pateris cū eo cū q̄ totū poſſides. Totū habebis: totum τ ille habebit: quia tu τ ille vnū eritis: q̄d vnū totum et ille habebit qui vos poſſidet. Hec ſunt reliquie homini pacifico. Hoc et cātabimus qui verſus longe quidē eſt i iſto pſalmo ab his tractatis verſibus. Sed quia ipſum

cătabim⁹: ad ipsum claudere debem⁹. Tu tñ securus esto: custodi innocentiă. Preciosa res est. Fur aut vis aliquid credo vt acqras: vide quo manu mittas et vnde tollas. Hac vis acqrere: hac pdes. Acqris pecuniă: pdis innocentiă. Euigilet potius cor tuũ: qui volebas acqrere pecuniă: et pdis innocentiă. Pde potius pecuniam: custodi innocentiă: et vide directionẽ: qr diriget te deus: vt oia quecunqȝ vult: velis et tu. Ipsa enĩ est directio. Nã si tu nolis qđ deus vult: curuus eris: et prauitas tua nõ te permittet planari recto. Custodi ergo innocentiă: vide directionẽ: et noli putare qr finita est ista vita. finis ẽ hõi: qr sũt reliquie homi pacifico.

Sermo scđs de scđa pte eiusdẽ psalmi.

A De psalmo isto loqui charitati vre: et iussi sumus: et obtẽperare debemus. Voluit enim dñs propter imbriũ nimietatẽ retardare pfectionẽ nram: et impatũ est nobis ne vacaret hic erga vos lingua nra: cũ cordis nostri negociũ sp sciat: sicut et nos vestri. Cõmẽdaueram⁹ aũt iã voluntatẽ dei in isto psalmo: quid nos velit docere: qđ admonere: cõtra qđ cautos esse: et qđ tolerare: et qđ sperare. Duo enĩ genera hominũ iustoꝝ et iniquoꝝ i hac terra et in hac vita cõmixta sũt. Habent singula ista genera gratias intẽtiões cordis sui. Gen⁹ iustoꝝ conatur in sublimia p humilitatẽ. Gen⁹ iniquorũ ꝑpõderat ad inferiora p elationẽ. Hoc tñ se deprimit vt surgat: illud se extollit vt cadat. Ex eo fit vt vnũ genus toleret: alterꝫ tolerek. Propositũqȝ sit iustis ipsos etiã iniqs in vitã eternã lucrari: ppositũ aũt iniquis reddere mala p bonis: et eos q sibi vitã eternam volũt si fieri põt: etiã vita tpali puari. Egre enĩ fert et iniustus iustũ: et iustus iniustũ: oneri sibi sunt. Nemo dubitat qđ isti duo alterutrũ sibi oneri sũt: sed diuersis intẽtionib⁹. Ad hoc enĩ iust⁹ iniusto oneri est: qr iniustũ eũ esse nõ vult: sed eũ iustũ fieri: et optat votis: et conak factis. Iniustus aũt sic odit iustũ: vt nolit eũ esse: nõ vt bonũ velit esse. Quãto enĩ bon⁹ est: tãto magis oneri est iniqtati illi⁹: et laborat quidẽ si fieri põt: vt eũ iniustũ faciat. Si aũt non põt: de medio tollat: et a suo tedio molestiaqȝ remoueat. Sꝫ et si eũ fecerit iniustũ: nihilomin⁹ oneri illi erit. Nõ enĩ iustus tñ iniusto oneri ẽ: sed et duo iniusti vix se patiunk. Et qñ se videnk diligere: psẽtiã sibi debẽt nõ amicitiã. Tũc aũt secũ pcordat: qñ in pniciem iusti cõspirãt: nõ qr se amãt: sed qr eũ q amãd⁹ erat sil oderũt. Cõtra hoc gen⁹ hominũ indicat nobis dñs deus nr toleratiã et affectũ illũ charitatis: quẽ nouim⁹ in

Matth. 5. euãgelio ꝑcipiẽte nobis dño et dicẽte: Diligite inimicos vros: et bñfacite his q oderũt vos. Sic et aplus:

Ro. 12. Noli vinci a malo: sed vince in bono malũ. Cõtende cũ malo: sed de bonitate. Ipsa est enĩ vera cõtentio: vel poti⁹ certamẽ salubre: vt sit bon⁹ cõtra malum: nõ vt sint duo mali. Ergo ad psalmũ respicite. Pri

B me pteo iã tractata sũt: sequunk hec. Obseruabit pctõr iustũ: et stridebit sup eũ dẽtib⁹ suis. Dñs aũt irridebit eũ. Quẽ? Utiqȝ pctõrẽ stridẽtẽ sup iustũ dẽtibus suis. Ʋñ aũt dñs irridet eũ? Qm ꝓspicit qđ veniet dies ei⁹. Acerb⁹ videk eũ minak iusto nesciẽs horã sui crastinã: dñs

Matth. 16. aũt videt et ꝓspiat diẽ ei⁹. Quẽ diem? Quo reddet

Ro. 2. vnicuiqȝ fm opa sua. Thesaurizat enĩ sibi irã i die ire et reuelationis iusti iudicii dei. Sꝫ dñs ꝓspicit: tu aũt nõ ꝓspicis: Iudicabit tibi quid ꝓspiciat. Tu vidẽ

iniusti q penas patitur⁹ est ignorabas: sed q scit non celabit. Nõ quia p scientiã est: sciẽti ꝓmũ gl. Ille habz oculos cognitiõis: tu habeto credulitatis. Qđ videt de⁹: crede tu. Veniet enĩ dies iniusti quẽ ꝓspicit de⁹. Qui dies? Ei⁹ vindicte. Necesse ẽ tñ vt vindicet in impiũ: vindicek in iniustũ: siue puertat se: siue nõ se puertat. Si enĩ se puerterit: hoc ipm illo vindicat: qđ perit iniquitas. Nõne irrisit dñs ꝓspiciens dies iniquoꝝ duoꝝ: et iude traditoris et sauli ꝑsecutoris. Vni⁹ diẽ ꝓspexit ad penã: alteri⁹ ad iusticiã. In vtrũqȝ vindicatũ est. Ille est gehẽne ignibus deputat⁹: iste celesti voce ꝓstratus. Ergo et tu quẽ pateris iniquũ p oculos fidei: ꝓspice cũ deo diẽ ei⁹: et cũ eũ videris in te seuiẽtẽ: dic tibi: Iste aut correct⁹ me⁹ erit: aut pseuerãs mecũ nõ erit. Quid enĩ? Iniusticia iniusti tibi nocet: et illi nõ nocet? Ʋñ fieri põt: vt nõ iniqtas eius q p ei⁹ indignationẽ et odiũ pcedit ad ledẽdũ te: nõ prius ipm vastet intus q̃ te tẽptet foris. Tuũ corp⁹ ꝑmit aduersitas: illi⁹ animũ putrefacit iniqtas. Nã et quicqđ in te pfert: in illũ redit. Eius enĩ psecutio te facit purgatũ: illũ reũ. Cui ergo plus nocet? Ecce seuiẽdo expoliauit te. Quis dãno grauiore peritk: qui amittit pecuniam: an qui amittit fidẽ? Nosset dolere damna ista q hñt oculũ interiorẽ. Multis enĩ fulget aurũ: quib⁹ fides nõ fulget. Habẽt quippe oculos vnde aurũ videant: vnde fidẽ videãt nõ habẽt. Nã si haberẽt et viderent: vtiqȝ plus amarẽt: et tamẽ qñ eis frangik fides: clamãt: inuidiã faciũt: et dicũt: O fides: vbi est fides? Amas eã vt exigas: ama vt exhibeas. Ergo qr oẽs qui psequunk iustos: grauiore dãno feriunk: et grauiore pnicie affliguntur: cũ in eis vastak ipse animus: sequik: et ostẽdit hoc psalmus. Gladiũ edu- El. cxegerunt.
xerũt peccatores: intẽderũt arcũ suũ. Ut decipiant inopẽ et pauperẽ: et trucidant rectos corde. Framea eorũ intret in corda

C

El. gladius ipsoꝝ. Facile est vt framea ei⁹: id est gladi⁹ ei⁹ puenitat ad corpus tuũ: Sicut puenit gladi⁹ psecutorũ ad corpa martyꝝ: sed percusso corpe: cor mansit illesum. Illius aũt cor qui gladiũ eduxit in corp⁹ iusti: nõ plane mansit illesũ. Hoc psalm⁹ iste testatur: Framea eoꝝ nõ intret dixit in corpus eorũ: sed framea eoꝝ intret in corda ipsoꝝ. In corpe occidere voluerũt: in aia moriunk. Illos enĩ qrũ corpa interficere voluerũt: securos dñs fecit. dicẽs eis: Nolite timere eos qui corp⁹ occidũt: aiam aũt nõ pñt occidere. Quale est aũt seuire gladio: nec posse occidere nisi corpus inimici: et posse occidere aiam suã? Desipiũt: ptra se seuiũt: si sauiũt: nõ se vidẽt: tanq̃ si vellet aliqs p corpus suũ ferrũ traijcere vt concideret tunicã alteri⁹. Attẽdis q puenisti: et nõ attẽdis q̃ transisti. Illi⁹ cõcidisti vestẽ: tuã carnẽ. Cõstat ergo plus esse qđ se ledũt iniqui: et qđ sibi nocẽt: q̃ qđ sibi videnk nocere illis q̃s oderũt. Framea ergo eorũ intret in corda ipsoꝝ. Sẽtẽtia dñi est: aliter fieri nõ potest. Et arcus eoꝝ cõterak. Quid est arc⁹ eorũ cõterak? Insidie ipsoꝝ frustrenk. Supius enĩ dixerat: Gladiũ eduxerũt peccatores: intẽderũt arcũ suũ. Gladij eductionẽ: intelligi voluit apertam oppugnationem. Arcus autem intẽsionem: occultas insidias intelligi voluit. Ecce gladi⁹ eius pemit eum: et dispositio insidiarũ eius frustrak. Quid est frustrak? Nihil nocet iusto. Quomõ ergo nihil ei nocuit

k (verbi gratia) quē sic expoliauit: cui tollendo rés suas ad angustias pduxit: Habet qđ cātet. Hoc

p lius est modicū iusto sup diuitias pctōrū multas. Sed potētes sunt iniq; ⁊ multa faciūt: et [illegible] eis rerū effectus: agendi celeritas: tuis [illegible] obedientia sequit. Nunqd semper sic? Quoniā brachia peccatorū côterētur. Brachia ergo eorū potētia eorū. Quid facturꝰ est in gehēna? An qđ fe

Luc. 16. cit ille diues qui apud supos epulabat: apud īferos torquebat? Brachia ergo eorū côterent. Confirmat aūt iustos dñs. Quō eos ꝯfirmat? Quid

Ps. 26. eis dicit? Qđ dicit in alio psalmo: Sustine dñm: viriliter age ⁊ côfortet cor tuū. ⁊ sustine dñm. Quid ē sustine dñm? Ad tps laborās: in ęternū nō laborabis. Breuis est molestia tua: ęterna erit beatitudo tua. Ad modicū doles: sine fine gaudebis. Sed inter molestias incipis labi: ponunt ⁊ exemplū passionum christi. Vide qđ ꝓpter te ptulit: qui quare pferret nō habebat. Quantacūq; patiaris: nō puenias

Math. 26. 27. ad illas insultatiões: ad illa flagella: ad illā ignominiosā vestē: ad illā spineā coronā: ad illā postremo crucē nō puenies: qꝛ iam ⁊ de pena generis humani sublata est. Cū enī sub antiquis scelerati crucifigerent: mō nullus crucifigit. Honorata est ⁊ finita est: finita est in pena: manet in gloria. A locis suppliciorū [illegible] ad frontes impatorū. Qui tantū [illegible] suis: quid seruat fidelibꝰ suis? Dis ergo rebꝰ [illegible] allocutionibꝰ: hoc ta [illegible] exemplo ꝯfirmat iustos dñs. Sęuiāt qātū voluerint: ⁊ qātū pmissi fuerint pctōres: confirmat iustos dñs. Quicqd acciderit iusto: volūtati diuinę deputet: nō ptāti inimici. Sęuire ille pōt: ferire si ille noluerit nō pōt: Et si ille voluerit vt feriat: nouit suū

Heb. 12. quēadmodū excipiat. Quē enī diligit dñs corripit: flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Quid sibi ġ plaudit iniquus: qꝛ flagellū de illo sibi fecit pater meus? Illū assumit ad ministeriū: me erudit ad patrimonium. Nec attēdere debemꝰ qātū pmittat iniustis: s quantū seruet iustis. Sed debemꝰ optare etiā illis p quos flagellamur: vt côuertant ⁊ flagellent. Sic enī suos fideles erudiebat: qui de saulo flagellū sibi fecerat: Sed postea côuertit ⁊ saulū. Et cū ananię sancto a quo baptizatꝰ est saulꝰ diceret dñs illū suscipiendū esse saulū: qꝛ vas esset electionis: Rńdit ananias: timēs ⁊ exhorrescēs audita fama sauli psecutoris.

Act. 9. Dñe audiui inqt ego de viro isto quātas psecutiões sanctis tuis fecit in hierosolyma: ⁊ nūc acceptis lrīs vadit vt vbicunq; inuenerit inuocantes nomē tuum: trahat ac liget ⁊ ad pōtifices adducat. Et cōtra dñs: Sine inquit: Ego illi ostendā ġ illum oporteat pati p nomie meo. Reddā illi inquit: vindictā de me de illo: ⁊ patiet p nomie meo: q̄ sęuit in nomē meū. Erudio vel erudiui p eū alios: erudiā et [illegible]. Factū est hoc ⁊ nouimꝰ qāta sustinuerit saulus: multa plura ꝙ fecerat: quasi auarus [illegible] recepit qđ dederat. Et vide vtrū i illo impletū sit qđ mō psalmꝰ dicit. Cōfirmat aūt iustos dñs. Nō solū in ipo idē paulꝰ cū multa mala pa

Ro. 5. teret. s ⁊ gl̄amur in tribulatiōibꝰ sciētes qꝛ tribulatio patiētiā opaṫ: patiētia pbatiōnē: pbatio spem: spes aūt nō ꝯfundit: qꝛ charitas dei diffusa est i cordibꝰ nr̄is p spūsanctū qui datꝰ est nobis. Vñ plane iā iustus iā ꝯfirmat. Quō ġ iusto istū iā ꝯfirmato nu

hil nocebāt q̄ illū insectabant. sic nec ipe illis q̄ psequebat. Cōfirmat aūt inqt iustos dñs. Audi alias

Ro. 8. voces ꝯfirmati iusti: Quis nos sepabit a charitate christi? Tribulatio: an angustia: an fames: an nuditas: an psecutio? Quō hęrebat q̄ rebus talibꝰ nō separabat? Cōfirmat aūt iustos dñs. Deciderūt quidam pphę de hierosolyma: ⁊ impleti spūsancto pphetauerūt eidē paulo qđ multa passurus esset in hierl̄m: ita vt quidā eorū agabꝰ nomie: soluta zona alligaret se quēadmodū solet fieri: vt his indicijs rerū futura demōstraret p̄pheta. dicēs: Sicut alligatū me videtis: sic oportet alligari hoiem hūc in hierosolymis. Fratres aūt respōso admonitū saulum iam paulū ne se tātis piculis cōmitteret: cęperūt deterrere: ⁊ monēdo ⁊ rogādo reuocare ne iret in hierosolymā. Ille aūt qui iā in eorū numero erat: de quibus dictū est: Cōfirmat aūt iustos dñs: qđ inqt cōfringit cor meū? Nō facio aiam meā pciosā mihi:

Act. 20. qꝛ iā dixerat eis ꝙ pertinuerat in euāgelio: ⁊ ipe impendar p aiabꝰ vestris. Ego enī inquit nō solū alli-

2 Cor. 12. Act. 20. gari. sed etiā mori paratꝰ sum p nomie dñi nostri iesu christi. Cōfirmat ergo iustos dñs. Quō eos con-

Al. vias. firmat? Nouit dñs vias immaculatorū. Quādo patiunt mala: vias malas ambulare credunt ab ignorātibꝰ: ab his q̄ nō nouerūt videre vias immaculatorū. Ille q̄ eas nouit: scit p quā rectā ducat mansuetos suos. Vñ dicit i alio psalmo: Diriget mites

Ps. 24. in iudicio docebit mansuetos vias suas. Quō putatis detestādos homies transeuntes vlcerosum pau-

Luc. 16. perē iacentē ante diuitis ianuā? Quō? Forte hunc clausis naribꝰ cōspuebāt. Nouerat aūt dñs illi seruare paradisum. Quō aūt sibi optabāt vitā illius q̄ induebat purpura et bysso: et epulabat quotidie splēdide? Dñs aūt q̄ pspiciebat dies illiꝰ: nouerat

Ps. 36. eiꝰ futura tormēta ⁊ sine fine tormēta. Ergo nouit dñs vias immaculatorū. Et hereditas eorū in

g ęternū erit. Hoc in fide habemꝰ: Deꝰ nunqd i [illegible] de? Deus nouit illa: nunqd in tāta manifestatiōe: in quāta nō possumꝰ dicere: cū vel ęquati fuerimꝰ angelis? Nō enī nobis tā manifesta erūt: ġ erūt manifesta: [illegible] sunt manifesta illi q̄ nec cōmutari pōt: tamē et de nobis quid dictū est? Dilectissimi nūc filij dei

1 Jo. 3. sumꝰ: ⁊ nōdū apparuit qđ erimꝰ. Scimꝰ quia cū apparuerit similes ei erimꝰ: qm̄ videbimꝰ eū sicuti est. Seruat ġ nobis: nescio qđ dulce spectaculū oīno: ⁊ si cogitari ex aliq̄ pte in enigmate et p speculū pōt:

1 Cor. 13. dici tn nullo mō pōt pulchritudo illiꝰ dulcedo quā seruat deꝰ timētibꝰ se. Perficit aūt sperātibus in se.

Ps. 30. Illuc paranī cordaniā [illegible] tribulatiōibus ⁊ tēptatōibꝰ. Noli mirari: qꝛ in laborībꝰ pararis: ad magnū aliqd pararis. Vñ vox illa iusti ꝯfirmati: Nō sūt cōdignę passiōes huiꝰ tpis ad futurā

Ro. 8. gl̄iam ġ reuelabit in nos. Quę enī futura gl̄ia nr̄a: nisi ęq̄ri angelis ⁊ videre deū? Quātū p̄stat q̄s [illegible] illi oculos sanauerit vt videat hāc lucē? Cū sanꝰ factus fuerit ille nec inuenit q̄d dignū rependat sanatori suo. Quātūlibet enī ille det: qđ dabit tale qle ille p̄stitit? Vt plurimū det: aūt dabit: ⁊ multū aur dabit ille lucē p̄stitit: Vt nouerit ille qꝛ nihil dat. videat in tenebris qđ dat. Quid ġ dabimꝰ nos medico illi oculos interiores nostros sananti: ad videndam quandam lucē ęternam: quod est ipe? Quid illi dabimus? Quęramus: inueniamus si possimꝰ: et in

ps. 115. angustijs inquit in mente nostre exclamemus: Quid retribuā dño p omib9 q̄ retribuit mihi: Et quid inuenit: Calicē salutaris accipiā: & nomē dñi inuoca-
Matth. 20. bo. Potestis inquit bibere calicē quē ego bibiturus
Joh. 21. sum: Inde petro. Amas me: Pasce oues meas. pro quib9 biberet calicē dñi. Cōfirmat aūt iustos dñs: Nouit dñs vias immaculatorū & hereditas eorū i eternū erit. Nō cōfundent in tempe malo.
H Quid est nō ɔfundent in tpe malo: In die tribulationis: in die angustiaꝝ nō ɔfundent: sicut ɔfunditur cui fallit spes. Quis ē q̄ ɔfundit: Qui dicit ego qd sperabā nō inueni. Nō immerito. Sperabas enī de
Hiere. 17. te: aut sperabas de homine amico. Maledictus aūt q̄ spem suā ponit in homine. Cōfunderis: qz fefellit te
ps. 115. spes: fefellit spes posita in mēdacio: Oīs enī homo mendax. Si aūt ponas spem tuā in deo tuo: nō confunderis: qz ille in q̄ spem posuisti falli nō pōt. Vñ et ille quē pauloante cōmemoraui: iust9: ɔfirmat9: posit9 in tpe malo in die tribulatiōis: qz nō ɔfundebat: qd ait: Gliamur in tribulatiōib9 sciētes: qm̄ tri-
Ro. 5. bulatio patiētiā opat: patiētia pbationem: pbatio spem: spes aūt nō ɔfundit. Vñ spes nō confundit: Quia i deo posita est. Ideo sequit: Quia charitas dei diffusa est in cordib9 nostris: p spm̄ q̄ datus est nobis. Iā datus est nobis spūs sctūs: quō nos fallit cui9 tale pign9 tenem9. Nō ɔfundent in tpe malo.

Et in dieb9 famis saturabunt. Est enī q̄dā hic saturitas eoꝝ. Nā dies famis vite hui9 sūt: alijs esurientib9 illi saturant. Nā vnde ille gliaret dicens: Gliamur in tribulatiōib9: si egestatē intus pateret: Videbant foris angustie: s; int9 latitudo erat. Quid aūt facit mal9 hō cū cepit tribulari: Foris nihil hz: ablata sunt oīa: in ɔsciētia nullū solatiū est: nō est q̄ exeat: qz dura sūt: nō est q̄ intret: qz mala sūt. Merito ei fit qd sequit:
I Qm̄ peccatores peribūt. Quib9 enī loc9 nusq̄ est quo nō peribūt: Cōsolatio nō est in externis: nō ē in internis. Extra sunt enī a nobis: de quib9 cōsolatio nulla est. Et vniuersis q̄ deum nō habēt pecunia: amicitia: glia: facultates mūdi seruiūt: & q̄cūq3 bona sūt corpalia: nō pñt ɔsolari intrinsec9: quō ɔsolabat ille plen9 sagina interio-
Job. 1. re: & de ipsa sagina ructās: Dñs dedit dñs abstulit: sicut dño placuit ita factū est: sit nomē dñi benedictū. Ergo illis peccatorib9 nō est loc9 in his q̄ foris sunt: qz ibi patiunt tribulatiōes: cōsciētia illos non ɔsolat. Nō est bñ illis secū: qz bene esse cū malo nō pōt. Quisq̄s aūt mal9 ē male secū est. Torqueatur necesse est. Sibi ipsi tormētum ē. Ipse ē enī pena sua: quē torquet cōsciētia sua. Fugit ab inimico q̄ potuerit: a se q̄ fugiet: Ita q̄dā et pte donati venerat ad nos accusat9: & excōmunicat9 a suis: hic q̄rens qd ibi pdiderat. Sed qz suscipi nō potuit: nisi eo loco q̄ decuit. Nō enī deseruit illā pte quasi integer apud ipsos: vt appareret eū nō delectatiōe sed necessitate fecisse. Quia ibi ergo habere non potuit qd q̄rebat: q̄rebat aūt vanā elatiōnē & falsū honorē: & qz nō inuenit qd ibi pdidit: & ipse periit. Gemebat sauci9 & non ɔsolabat. Erāt enī in ɔsciētia eius aculei horribiles tacite. Tēptauim9 cōsolari eū de verbo dei: sed ille
prouer. 6. et 30. nō erat de [illegible] formice q̄ sibi estate collegerit vnde hyeme viueret. Cū enī res sunt trāquille: tūc homo sibi colligere debet verbū dei: & recōdere in intimis cordis sui: quēadmodū formica abscondit i cauernosis penetralibus labores [illegible]. Per estatem enī vacat hoc agere. Venit autē hyems: id est sequent tribulatio: & nisi int9 inuenerit qd edat necesse est vt fame dispereat. Iste enī sibi non collegerat verbū dei. Sequent hyems: nō hic inuenit quod querebat: cōsolari nisi inde nō poterat: de verbo aūt dei nullo mō. Intus apud se nihil habebat: Foris qd q̄rebat nō inueniebat. Ardebat indignationū et dolorū facibus: agitabat mens eius violenter: et tam diu occulte: donec etiā erūperet in quosdā gemitus: ita vt inter fratres sonaret: et se audiri nesciret. Videbam9 & dolebamus vehemēter. deus scit tantā penā anime: tantas cruces: tantas [illegible] tanta tormēta. Qui plurib9 apparuit impatiēs loci huius si appareret humilis: posset et esse loco sanabis. Talis apparuit vt etiā pūceret. Neq3 hinc desperare debem9 fratres de alijs qui forte elegerint veritatē: & nō secuti fuerint necessitatem. Vsq̄adeo enī de ceteris desperādū nō est. vt nec de isto desperem: q̄diu viuit. De nullo enī viuēte desperādū ē. Hoc ergo fratres ex occasione hac scire debuit charitas vestra: ne q̄s forte aliud vobis dicat. Nā subdiacon9 eorū qui cū et nulla questio cōmoueret. elegit catholicā pacē & vnitatē: & illis dimissis venit: venit reuera sicut eligēs quod bonū est: nō sicut repudiatus a malis: sic accept9 est vt de eius cōuersione gaudeamus: & eū vestris orationib9 cōmendemus. Potēs est enī deus qui eū faciat: etiā atq3 etiā meliorem. Ceterū de nullo pnunciandū est in aliquam partē: siue in bonā siue in malā. Q̄ diu enī hic viuitur: crastin9 dies ignorat. Nō ɔfundent in tempore malo: & in dieb9 famis saturabunt: qm̄ peccatores peribūt.

K Inimici aūt dñi statim vt glorificati fuerint & honorificati & exaltati quemadmodum. (margin)

Inimici aūt dñi statim vt glorificabunt & exaltabunt deficientes sicut fum9 deficiēt. Et ipsa similitudine rem quā insinuauit agnoscite. Fumus a loco ignis erūpens in altū extollit: & ipsa elatione in globū magnū intumescit. Sz quāto fuerit globus ille grandior: tanto fit vanior. Ab illa enī magnitudine nō fundata & solidata: sed pendēte & inflata in auras: eque dilabit: vt videas ipsam ei obfuisse magnitudinē. Quāto enī plus erectus est: tāto extētus: quāto diffusus vndiq3 in maiorē ambitū: tanto fit exilior & deficiens & nō apparens. Inimici aūt dñi statim vt glabunt & exaltabūtur: deficiētes sicut fumus deficiēt. De talib9 dictū
2. Timo. 3. est. Sicut iamnes & mambres restiterūt moysi: sic et isti resistūt veritati: homies mente corrupti: reprobi circa fidē. Vñ aūt resistūt xp̄o nisi inflatione timoris sui: euntes i vētos: extollētes se quasi iustos & magnos: Quid aūt de illis ait tanq̄ de fumo: Sz vltra nō pficiēt. Demētia enī eoꝝ manifesta erit oībus. sicut & illoꝝ fuit. Inimici aūt dñi statim vt glorificabunt & exaltabunt. deficiētes sicut fum9 deficient.
L Mutuabit peccator & nō soluet. Accipit & nō reddet. quid est: Non reddit gratiarū actionem. Quid enim a te vult deus: aut quid exigit deus: nisi quod tibi promisit: Et quanta accepit peccator: pro quibus non soluit: Accepit vt sit: accepit vt sit homo: multūq3 interest inter ipsum & pecus. Accepit corporis formam: accepit in corpore distinctionem sensuum ad videndum oculos: ad audiendum aures: ad odorandum nares: ad gustandum palatum: ad cōtrectandū manus: ad ambulandum pedes. [illegible]

tē ipsam copia. Sed adhuc ista tecū pecore habe mus cōmunia. Accepit etiā ampli⁹: id est mētem q̄ possit intelligere: que possit capere veritatē: q̄ possit iustū ab iniusto discernere: que possit indagare: desi derare: creatorē laudare: et inherere illi. Hec oia ac cepit et peccator: sed nō bene viuendo: nō reddit qd̄ debet. Ergo feneratur peccator et nō soluit: nō red dit ei a quo accepit: nō agit gratias: immo vero re pēdit mala p̄ bonis: blasphemias: murmur: aduers⁹ deū indignationē ergo ille fenerat̄ et nō soluit. Iu stus aūt miseret̄ et † cōmodat. Ille ergo nihil habet: iste habet. Videte egestatē: videte diuitias: Ille accepit et non soluit: iste miseret̄ et commodat. Abūdat illi. Quid si paup est: Etiā sic diues ē. Tu tantū ad diuitias eius pios oculos intende. Respi cis enī arcā inanē: cōscientiā deo plenā nō respicis. Nō habet extrinsec⁹ facultatē: sed habet intrinsec⁹ charitatē. De charitate quāta erogat et nō finitur: Etenī si hʒ foris: facultatē dat ipsa charitas et eo qd̄ hʒ. Si aūt nō inuenit foris qd̄ det: dat beniuolētiā: p̄ stat psiliū si potest: aut auxiliū si pt. Ad extremū si nec cōsilio: nec auxilio adiuuare pōt: vel voto adiuuat: vel orat p̄ cōtribulato: et forte magis ipse exaudit̄: q̄ qui porrigit panē. Habet sp̄ vnde det: cui plenū pectus est charitatis. Ipsa est charitas q̄ dicit̄: et vo lūtas bona. Plus a te de⁹ nō exigit: q̄ qd̄ tibi inti⁹ dedit. Uacare enī nō pōt volūtas bona. Nō enī ha bes volūtatē bonā: et si numus tibi supsit: et nō porri gis pauperi: ipsi inter se paupes p̄stāt sibi de volūtate bona: nō sūt īter se īfructuosi. Uides cecū duci a vi dente q: numos nō habuit q̄s daret egēo: cōmoda uit oculos nō habenti. Unī h̄ factū est: vt mēbra sua cōmodaret ei q̄ nō habet: nisi q: intus inerat volun tas bona thesaur⁹ pauperū. In quo thesauro dul cissima requies. et vera securitas: ad q̄ptem amittēdū: nec latro admittit̄: nec naufragiū metuitur. Seruat secū qd̄ intus habet: nud⁹ euadit: et plen⁹ est. Iust⁹ ergo miseret̄ et cōmodat. *Qm̄ bn̄dicētes *eū hereditate possidebūt terrā. Sicut ipsū iustū: vere solū iustū et iustificātē: qui et paup hic fuit: et di uitias magnas attulit: quib⁹ faceret diuites eos q̄s inuenit paupes. Ipse est enī qui spūsancto ditauit corda pauperū: et exinanitas animas p̄fitēdo pecca ta: impleuit opulētia iusticie: qui potuit diuitē face re piscatorē dimittēdo retia sua: qd̄ habebat p̄tēnē tē: q̄ nō habebat hauriēdo. Infirma enī mundi ele git de⁹ vt p̄funderet fortia. Et nō de oratore piscato rē: s̄ de piscatore lucrat⁹ ē oratorē. De piscatore lu crat⁹ est senatorē. De piscatore lucrat⁹ ē imperatorē. Qm̄ benedicētes eū possidebunt terrā hereditate: erūt ei⁹ coheredes: terrā illā terrā viuētiū. de q̄ dici tur in alio psalmo: Spes mea es tu: portio mea in terra viuētiū. Tu es ipsa portio mea inq̄t deo: et nō dubitauit deū sibi facere portionē. Hereditate pos sidebūt trā. Maledicētes aūt *eū disperient. Ut aūt bn̄dicat q̄ bn̄dicāt p̄stitū est eis. Nā ventū est ad maledicētes: et facti sūt bn̄dicētes: et iā sic di sperierūt maledicētes eū: cū ei⁹ munere facti sūt bn̄ dicētes: quē et malo suo maledicebāt. In bono aūt ipsi⁹ bn̄dicūt. Uidete qd̄ sequit̄. A dn̄o gressus hoīs dirigent̄: et viā ei⁹ volet. Ipse hō vt ve lit viā dei: ab ipso dn̄o dirigunt̄ gressus ei⁹. Nam si dn̄s nō dirigeret gressus hoīs: tam praui erāt: vt sē

per p̄ praua irēt: et semitas curuas sequendo redire nō possent. Uenit enī ille et vocauit et redemit: et san guinē fudit. Hoc p̄ciū dedit: hec bona fecit: et mala passus est. Attēde q̄ deus fecerit: deus est: attende q̄ passus sit: hō est. Quis iste deus hō: Si tu o hō nō dimitteres deū: nō fieret p̄ te de⁹ hō. Parū tibi enī erat ad remunerationē vel ad donū ei⁹: q: et ho minē te fecit: nisi et hō p̄ te fieret. Ipse est enī q̄ dire xit gressus nr̄os: vt viā ei⁹ vellem⁹: A dn̄o gressus hoīs dirigent̄: et viā eius volet. Iam cū sequeris viā christi: nō tibi seculi p̄speritates p̄mittas. Per du ra ambulauit: s̄ magna p̄misit. Sequere: Noli tā tum attēdere qua itur⁹ es: sed et q̄ ventur⁹ sis. Tole rabis dura t̄palia: sed ad gaudia q̄ueniens sempitna. Si vis sustinere laborē: attēde mercedē. Nā et ope rari⁹ in vinea deficeret: nisi attēderet qd̄ acceptur⁹ esset. Cū aūt attēderit̄ qd̄ sis acceptur⁹: oīa tibi erūt vilia q̄ pateris: nec digna estimabis p̄ qb⁹ illud ac cipias. Miraberis tātū dari p̄ tāto labore. Nam vtiq̄ fr̄es p̄ eterna requie: labor etern⁹ subeūd⁹ erat. Eternā felicitatē acceptur⁹: eternas passiōes sustine re deberes. Sʒ si eternū sustineres laborē: qn̄ veni res ad eternā felicitatē: Ita est: vt necessaria t̄palis sit tribulatio tua: q̄ finita venias ad felicitatē infini tā. Sʒ plane fr̄es posset esse lōga tribulatio p̄ eterna felicitate. Uerbi grā: vt qm̄ felicitas nr̄a finē nō ha bebit: miseria nr̄a: et labor nr̄: et tribulatiōes nr̄e diu turne essent. Nā et si mille annoꝝ essent: appēde mil le annos p̄tra eternitatē: qd̄ appendis cū infinito q̄ tūcūq̄ finitū: decē milia annoꝝ decies centena mi lia. si dicēdū est et milia miliū. q̄ finē habēt: cū eterni tate cōparari nō p̄nt. Hic accidit: q: non solū t̄palē voluit laborē nr̄ū de⁹: s̄ etiā breuē. Paucoꝝ dieꝝ ē tota vita hoīs: etiā si lēta duris nō miserenti: q̄ plu ra et lōgiora sūt certe: q̄ dura. et ideo breuiora et pau ciora sūt dura: vt durare possim⁹. Si ḡ p tota vitā suā hō in laborib⁹ et erumnis esset: in dolorib⁹ et in tormētis: in carcere et in plagis: in fame et siti oibus dieb⁹: horis oib⁹: p tota vitam suā vsq̄ ad etatē se nectutis: pauci dies sūt tota vita hoīs: quo labore trāsacto: veniet regnū eternū: veniet sine fine felici tas: veniet eq̄litas angeloꝝ: veniet hereditas chri sti: veniet coheres christ⁹: p̄ q̄nto labore q̄ntā mer cedē accipim⁹: Ueterani hoīes q̄ laborāt in militia: et versant̄ inter vulnera tot annos: incipiūt militare a iuuētute: exeūt senes: et vt habeāt paucos dies q̄ etos senectutis sue: qn̄ eos iam ipsa etas incipit gra uare q̄s bella nō grauāt: q̄nta dura tolerāt: q̄ itine ra: q̄ frigora: q̄s soles: q̄ntas necessitates: q̄ vulne ra: q̄ picula: et nō attēdūt patiētes hec oīa: nisi pau cos dies q̄etos illos senectutis: ad q̄s vtrū p̄ueniāt nesciūt: Ergo a dn̄o gressus hoīs dirigent̄: et vi am eius volet. Hic dicere ceperam: viam christi si vias: et vere christian⁹ es: Ipse est enī christian⁹ qui nō aspnat̄ viā christi: s̄ vult viā christi sequi p passio nes ipsi⁹: noli p aliā viā velle ire: q̄ p illā q̄ ipse iuit. Dura videt̄ s̄ ipsa ē tuta via: alia forte delicias hʒ: sed latronib⁹ plena ē. Et viā ei⁹ volet. Cū ceciderit *iust⁹ nō *conturbabit̄: qm̄ dn̄s *firmat ma nū *ei⁹. Ecce qd̄ ē velle viā christi. Cōtingat illi vt aliquā tribulationē patiat̄: aliquā exhonorationē: aliquā p̄tumeliā: aliquā afflictionē: aliq̄ dāna: et cete ra q̄cūq̄ abundāt in vita ista generi humano. Pro

Marginal notes, left margin, top to bottom: "Al. fenerat." · "Al. *Quia." · "Al. *hereditate" · "Math. 4." · "j. Cor. 1." · "Ps. 141." · "*e aspera" · "O".

Marginal notes, right margin, top to bottom: "P" · "Al. † nō habet." · "Al. *conturbabitur." · "Ps. *supponit." · "Q".

ponit sibi dñm suũ: quãta genera temptationũ pas
sus est: ꝛ nõ cõturbabitˀ cũ ceciderit: q: dñs confir
mat manũ eius: q: prior passus est. Quid ergo time
bis o homo cuiˀ directi sunt gressus: vt velles viam
Matth.27. dñi. Quid timebis? Dolores? Flagellatˀ est chri
Job.7.et.8. stus. Cõtumelias timebis: Audiuit demoniũ ha
bes: qui demonia excludebat. Forte factionẽ ꝛ con
Job.9. spirationẽ malorũ? Cõspiratũ est aduersus illũ. Nõ
potes ostẽdere forte cõscientiã tuã bonã: in aliqua
accusatiõe: cum vim pateris qđ aduersus te falsi te
Matth.26. stes audiuntur. Contra ipsum falsum testimonium
dixerũt nõ solũ ante mortem: sed etiã post resurre
ctionẽ inducti sunt falsi testes: vt a iudicibˀ dãnaretˀ.
Accesserũt falsi testes custodes ad sepulchrum: Re
surrexit ille cũ tanto miraculo. cõmota terra ꝑdidit
dñm resurgẽtẽ. Erat illic ꝛ terra custodiẽs terram:
sed terra durior mutari nõ potuit. Nũciauit vera:
sed seductˀ est a falsa. Dixerunt enĩ illi custodes iu
deis q̃ viderãt: ꝛ quid factũ sit. Acceperũt pecuniã
Matth.28. et dictũ est eis: Dicite qđ vobis dormiẽtibus vene
rũt discipuli eiˀ: ꝛ abstulerũt eũ. Ecce falsi testes et
cõtra resurgentẽ. Quãta aũt cecitas in falsis testi
bus. quãta cecitas fratres. Solẽt hoc enĩ pati falsi
testes: vt excecentˀ ꝛ cõtra se dicãt nesciẽtes vñ appa
reat: q: falsi sunt testes. Quid enĩ illi contra se dixe
rũt: Cũ dormiremˀ venerũt discipuli eiˀ: ꝛ abstule
runt eũ. Quid est hoc? Quis ẽ q̃ dicit testimoniũ?
Qui dormiebat? Talibˀ ego narrantibˀ nõ crederẽ:
nec si somnia sua mihi indicarẽt stulta sania: Si vi
gilabas: quare ꝑmisisti? Si dormiebas vñ scisti?
Sic ꝛ isti filii eorũ vsq; huc sicut meministis: ꝛ ꝑ ter
mittendũ ex occasiõe nõ est. Tãtomagis enĩ debe
mus cõmemorare vanitatẽ eorũ: quãto magis q̃ri
mus salutẽ eorũ. Ecce corpus christi patiẽ falsos te
R stes: sustinet corpus qđ ꝑcessit in capite. Nõ mirũ
est: ꝛ mõ nõ desunt corpi christi diffuso: nõ desunt ꝑ
totũ orbẽ terrarũ q̃ dicãt: progenies traditorũ: falsũ
testimoniũ dicis: Ibi te cõuinco falsum testẽ: secutˀ
pauca verba. Tu dicis mihi: traditor es. ego tibi
dico: mendax es: sed tu traditionem meam nũq̃ ꝛ
nũq̃ ꝓbas: ego mendaciũ tuũ hic i istis ipsis ver
bis tuis mõ ꝓbo. Certe ibi dixisti: q: nos acuimus
gladios nostros: recita gesta tuorũ circũcellionum.
Certe ibi dixisti: q: ꝑ terminus ablata: recita gesta
vbi ꝓcuratione ad exigẽda fecisti. Certe ibi dixisti:
Nos sola offerimˀ euãgelia: recita tot iussiões iu
diciũ: quibˀ a te diuisus ꝓsecutˀ es. Recita p̃ces ad
apostatã imperatorẽ cui dixisti: q: sola iusticia apud
eũ habet locũ. An forte apostasia iuliani pars euã
gelii tibi videtˀ. Ecce mẽdacẽ te teneo: qui de me di
xisti qđ credi debeat. Enĩ si nõ inuenirẽ vnde osten
derẽ falsum te dicere: sufficit vt ostendã mendacẽ te
esse. Quid dicis? Qualis tu: tales ꝛ ceteri. Nã meri
to talia verba oĩbus misisti: abũdare voluisti socie
tate mendaciũ: ne tu solus erubesceres de mẽdacio.
Sed valet inq̃t in ceciliano iudiciũ patrũ nostrorũ.
Quare valebit? Quia epĩ iudicauerũt. Sz valeat
et in te qđ maximianiste iudicauerũt. Primo enĩ qđ
credo vos nosse: episcopi cõsentiẽtes cũ maximia
no adhuc diaconi ipsius venerũt ad carthaginẽ: sicut
se habet tractatoria quã etiã gestis allegauerũt: cũ
litigarẽt de domo cũ ꝓcuratore illiˀ qui ꝑ terminum
ablata. Ergo primo tractatoriã de illo miserũt: con

querẽtes: q: noluit ad illos exire. Hoc enĩ m[illegible]
cõquesti sũt. Vide quõ illis deˀ reddidit q̃ de ceci
liano dixerũt. Mira silentio: noluit deˀ post tot an
nos reuoluere illis in facie qđ gestum est: vt oĩno
vnde dissimulãt: ꝛ q̃ effugiãt nõ inueniãt. Oblitos
se dicerẽt q̃ gesta sũt ante nõ eos deˀ sinit obliuisci:
atq; vtinã valeat ad salutẽ. Nã miscđia sua fecit h̃
deˀ: si ꝯsiderẽt qđ sit factũ. Ponite ergo vobis ante
oculos fratres: vnitatẽ tunc orbis terrarũ: vñ se isti
diuiserũt aduersus cecilianũ. Ponite ꝛ mõ ꝑtẽ do
nati: vñ se maximianiste diuiserũt: aduersus ꝑmia
nũ. Qđ tũc illi ceciliano: h̃ nũc isti fecerũt ꝑmiano.
Propterea se ꝛ veriores donatistas dicũt maximi
aniste: q: reuera facta maiorũ suorũ ipsi mutauerunt.
Sic em̃ erexerũt maximianũ aduersus primianũ:
quõ illi erexerũt maiorinũ aduersus cecilianũ: ꝛ sic
questi sunt isti de ꝑmiano quõ illi de ceciliano. Nã
si meministis hoc dixerũt illi: qđ ad eos exire nolu
erit cecilianˀ: memor cõsciẽtie sue. Ille aũt nouerat
factionẽ eorũ. Sic ꝛ isti cõquerũtˀ: q: noluit ad illos
exire ꝑmianus. Quare ꝑmiano cõceditˀ nosse factio
nem maximianistarũ: ꝛ ceciliano nõ conceditur nos
se factionẽ donatistarũ: Nondũ erat ordinatˀ maxi
mianus: crimina dicebantˀ de ꝑmiano. Venerũt epi
scopi: voluerũt vt ad eos exiret: nõ est egressus: sic
eorũ indicat tractatoria acc̃ inserta. Nõ ẽ egressus:
nõ improbo: imo ꝛ laudo. Si aliquã factionẽ vidi
sti: nõ debuisti ad factiosos ꝓcedere: ꝭ seruare cau
sam tuã: meliori iudicio ꝑtis tue. Restabat enĩ ma
gna ꝑs donati: vbi se posset purgare primianˀ: pro
pterea ad illos q̃ iã factionẽ cõspirauerũt: exire no
luit. Vides quõ laudamˀ cõsiliũ tuũ aduersus ma
ximianistas: bñ attẽde ꝛ causã ceciliani. Nõ vis vt
frati: quõ extraneo iudicare. Noluisti exire: qđ ti
bi dicẽt: Isti factionẽ cõspirauerũt cõtra salutẽ me
am: corrupti sũt aduersum me: si me illis cõmisero:
facio ꝑiudiciũ cause mee. Nõ ad eos exibo: seruetˀ
causa mea melioribˀ: ꝛ auctoritate grauioribˀ. Bo
nũ ꝯsiliũ. Quid si hoc dixit cecilianˀ: Quid q̃ labora
bis tu: vt ostẽdas q̃ aduersus te istos ꝑ alia iudicia
corrupit: ꝛ forte nõ inueniturˀ qđ ille tũc vsq; adeo no
uerat vt postea gestis appareret. Sed vidisti nescio qđ
occultũ: renũciatũ est tibi aliqđ metuendũ: ꝓcedo ti
mori tuo cautelã istã. Recte fecisti: ad tales nõ ꝓce
dere debebas. Erãt enĩ aliq̃ q̃ de te poterãt iudica
re. Attẽde nũc cecilianũ. Tu tibi seruasti numidiã:
ille orbẽ terrarũ. Sz si valere vis aduersus illũ sentẽ
tias tũc donatistarũ: valeãt nũc aduersus te sentẽtie
maximianistarũ. Episcopi illũ dãnauerũt ꝛ te: quare
te postea egisti causã tuã: ꝛ obtinuisti ibi maximiani
stas: sic ille postea egit causã suã: ꝛ obtinuit ibi do
natistas. Qđ ergo tunc factũ est: videtˀ ante oculos
miro ꝛ manifesto exẽplo reuolutũ: talia maximiani
stas cõqueri de ꝑmiano: qualia oĩa isti ꝯquesti sũt de
ceciliano. Mirũ est fratres: quõ moueor: quãs deo
grãs ago. q: vere miscđia dei ad istos si sapiãt illu
minãdos formauit exẽplũ. Proinde si placet pau
lulũ fres: q: ꝛ h̃ nobis deˀ in manˀ dedit audite ꝯci
liũ maximianistarũ. Et cũ tractaret: idẽ recitauit
ꝯciliũ maximianistarũ. Scĩssimis fribˀ atq; collegis
ꝑ vniuersã africã. Et cũ recitaret idẽ dixit: Tota
vnitas ipsorũ ꝑ africã. Sz hic cũ illis ẽ catholica. In
aliis aũt orbis ptibˀ ipsi nõ sũt cũ catholica. Et cũ Concilium

tractaret idem sequentia recitauit. Sanctissimis
fratribus atque collegis per vniuersam africam hoc est per pro
uinciam proconsularem numidiam mauritaniam bizacenam et
tripolim constitutis sed et presbyteris et diaconibus vni
uersis plebibus in veritate euangelii nobiscum militantibus:
Victorinus Fortunatus et Victorianus [illegible]
Saturninus Constantius Candorius Innocentius Cresco
nius Florentius Saluius alius Saluius: Donatus
Augustinus. Gennarius Pretextatus. Et cum tractaret idem dixit:
Concilium. Ipse est Maximianus quem postea receperunt cum quo in se
cunda sede receptus est postea. Et cum tractaret idem
sequentia recitauit. Maximianus Theodorus Anasta
sius Donatianus Donatus alius Donatus Pomponius
Pancratius Januarius Secundinus Paschasius Cresco
nius Rogatianus alius Maximianus Benenatus Sa
turninus Victorinus Gentasius Quintasius Felicianus.
Augustinus. Et cum tractaret idem dixit: Ipse est Mustianus qui
adhuc viuit: sed forte alius est aliunde. Postea subscriben
Concilium. tes dicunt et loca vnde quisque erat. Et cum tractaret
ret idem sequentia recitauit: Saluius Migginus Procu
lus Latinus: et ceteri qui in concilio apud cauernam
suae fuerunt: in domino eternam salutem. Nemo quod nesciat
fratres dilectissimi de sacerdotibus domini: non tantummodo
proprie voluntatis: sed diuine legis impulsu: tam in reos
sententiam dicere: quam innocentibus inflictam: iure ab eis ac
merito submouere debet. Non leui enim periculo subiacebit:
quisquis aut reo pepercerit: aut innocentem presumpserit perem
Exo. 23. ptare. maxime cum scriptum sit: Innocentem et iustum non oc
Dan. 13. cides et purgantem non purgabis reum. Hoc igitur edi
cto legis admoniti: necesse nos fuerat Primiani cau
sam: quem plebs sancta carthaginensis ecclesie: episcopum
fuerat in ouile dei sortita: seniorum litteris eiusdem ecclesie
postulantibus audire atque discutere sub eo: vt explana
tis omnibus: aut innocentem: quod optabile fuerat purgare
mus: aut nocentem certe ostenderemus suis meritis esse
damnatum. Optatissimum enim nobis fuit: vt plebs sancta
carthaginensis ecclesie: eo se letetur episcopo sublimatam:
quem in omni scelere in nullo [illegible] haberet. Propte
rea vtique talem esse oportet dei sacerdotem: vt quod populus
per se apud deum non valuerit: ipse pro populo mereatur quod
1. Reg. 2. populo fuerit impetrare: quia scriptum est: Si peccauerit
populus: orabit pro eo sacerdos: Si autem sacerdos pecca
uerit quis orabit pro eo? Et cum legeret idem tractans di
xit: Et quia apostolus scripsit plebibus vt orarent pro se: et apostolus
oratica docet ita: Dimitte nobis debita nostra. Et apostolus io
hannes dixit: Aduocatum habemus apud patrem iesum christum
iustum: et ipse est exoratio pro peccatis nostris. Sed illo de illo
sacerdote scriptum est: quem isti non intelligunt: vt admo
neret populum in [illegible] talem se debere agnoscere sacer
dotem pro quo nullus posset orare. Quis est autem pro quo nullus
Ro. 8. orat: nisi ille qui pro omnibus interpellat? Quia ergo tunc sacerdotum
erat leuiticum: vbi sacerdos intrabat in sancta et of
ferebat hostias pro populo: habebat autem imaginem non
[illegible] futuri cuiusdam sacerdotis. Tunc enim et ipsi sacer
dotes peccatores erant: sicut ceteri homines: volens deus per
[illegible] admonere populum: iam tale debere idem esse sa
cerdotem: qui interpellaret pro omnibus: et pro eo nullus ora
1. Reg. 2. ret per [illegible] tale admonuit et dixit: Si peccauerit
populus orabit pro eo sacerdos: si autem sacerdos peccauerit
quis orabit pro eo? Itaque o populus talem elige sacerdo
tem pro quo non cogeris orare: sed de cuius oratione pro te securus
sis esse possis. Ipse est dominus noster iesus christus: vnus sa
1. Timoth. 2. cerdotum vnus mediator dei et hominum homo christus iesus.

Et cum tractaret idem sequentia recitauit. Vel ad alia [illegible]
Concilium. tur Primiani et ipsius nequitia singularis: sic in se ecclesie
sue iudicium prouocauit: vt hoc criminum auctorem neces
se esset penitus amputare: qui recens ordinatus est. Et
Augustinus. cum tractaret idem tractator dixit: Jam illa crimina ipsi
Concilium. dicuntur. Et cum tractaret idem est sequentia recitauit. Pre
sbyteros supradicte plebis: ad conturbationem impie
conspirationis ipse illexit: quibus etiam velut peccatis iure positu
inuit. vt ad dampnandos quattuor diaconos: viros egregi
os ac singularibus meritis approbatos: Maximianum
scilicet Rogatianum Donatum: atque Salgamum: [illegible].
Augustinus. Et cum tractaret idem tractans dixit: In his quattuor
erat ille auctor schismatis presbyter de fructu fructum:
Concilium. et non se dolio ab integritate precisum. Et cum tractans
item dixit: Sequentia recitauit: vt incunctanter et pro
Augustinus. mitterent accommodare consensum. Et cum tractaret idem
tractans dixit: Hoc cum illis et pastillis noluerunt et pmit
tere: sed tacuerunt. Ille per seipsum cogitatum scelus non du
Concilium. bitauit implere. Et cum tractaret idem recitauit. Cu
ius illi mala presumptione stupefacti: cum rem silentio
refellissent per se cogitatum scelus non dubitauit imple
re: vsque adeo vt in Maximianum diaconum virum (sicu
ti omnibus notum est) innocentem: sine causa: sine accusato
re: sine teste absentem: ac lecto cubantem: sententiam puta
Augustinus. ret esse promendam. Et cum tractaret idem tractans dixit:
Concilium. Videte crimen. Et cum tractaret idem sequentia recita
uit: Quia tamen pridem clericos non dissimili furore damna
ret: Nam cum incestos contra legem decretaque omnium sacer
dotum communioni sancte adiungeret: cumque obsistente
maxima parte plebis: etiam seniorum nobilissimorum litteris
conueniretur: vt per se corrigeret quod admiserat: sua te
meritate possessus emendare contempsit. His itaque per
moti seniores ecclesie supradicte: ad vniuersum chorum
litteras legatosque miserunt: quibus non sine lachrymis
deprecati sunt: vt ad se feruentius veniremus: quo prope
so libramine intentionibus explorratis: existimatio ec
clesie purgaretur. Ad hanc proinde cum sanctorum memorato
rum litteras veniremus: nota sua ille ratione: feruescens
Augustinus. aduentum nostrum penitus declinauit. Et cum tractaret
idem tractans dixit: Quid illi obiicietur scitis: quia pars iam
Donati incesta facta est. Hoc erat in regula. Quales
fuerint cum quibus fuerit communicatum: tales dicunt fieri
omnes: et vniuersam massam. Itaque si vere isti dicunt:
incesta est iam pars tota Donati. Exeant plane Numi
de et dicant: ad nos non pertinet. Ordo incestus esse ne
scio quos ad communionem tuam admisisti: obesse potu
it tam longe positis. Si ergo vobis obesse non valet
qui in numidia estis: quod carthagini fit: quod in africa
fit: potuit obesse vniuerso orbi terrarum? Semper inde
Concilium. se defendunt: inde se excusant: et nos accusant. Et
cum tractans idem sequentia recitauit. Aduentum nostrum
Augustinus. penitus declinauit. Et cum legeret idem dixit. Quid
Concilium. illi questi sunt de ceciliano? Et cum retractaret sequen
tia recitauit: Qui vsquequaque rebellatio recalcitrando:
Augustinus. in malo perdurauit in [illegible] partem. Et cum
tractaret idem dixit: Jam hoc plus est. Hec de ceciliano
Concilium. non dixerunt illi: videte. Et cum tractaret idem sequen
tia recitauit. Atque impetratis officialibus basilicam
Augustinus. ianuas obsidentes. Et cum tractaret idem dixit: Ne
Concilium. intraret ecclesiam. Et cum tractaret idem sequentia recitauit.
Qui ingrediendi nobis atque agendi solemnia interdice
ret facultatem. Jam hoc plus est. Hec de ceciliano non
dixerunt illi: Hec si episcopum conuenit facere: si christia
i

nis licet admittere. sed euāgelia prestant: videt aut iudicet quisque amator aut assertor est veritatis. Hoc enī nobis insultat frater aliquis noster: qd nunquam faceret
Augustinus. alienus. Et cū legeret idē dixit: Quid op⁹ ē plurib⁹: Dicāt nobis [illegible] dānat hoīem: & dānationē ipsam le
Concilium. gam⁹. Et cū tractaret idē recitauit. Decreuimus
X oēs sacerdotes dei p̄sente spūsctō hūc eūdē p̄mianū: primo qz sup viuos epōs alios subrogauit: qd incestos cū sacrō p̄ cōmunione miscuerit: qd p̄sbyteros ad [illegible] in eadē cōstringere p̄ceptauit: qd fortunatū p̄sbyterū in cloacā fecerit mitti: cū [illegible] tātib⁹ baptismo succurrisset: qd cōmunionē demetrio p̄sbytero denegauit: vt cogeret filiū abdicare: qd idē p̄sbyter obiurgat⁹ sit: q epōs hospitio susce pisset. qd supradict⁹ p̄mian⁹ multitudinē miserit: [illegible] christianorū domos euerteret: qd obsessi sunt epi simul & clerici: & postea ab ei⁹ satellitib⁹ lapidati sūt: qd i basilica epi sūt seniores: qd indigne ferrēt clau dianistas ad cōmunionē admitti: qd innocētes clericos putauerit esse cōdēnādos: qd se nobis audiendū noluerit exhibere: cū basilicarū fores ne ingrederemur multitudine et officialib⁹ interclusertit: qd legatos a nobis ad se missos iniuriose reiecerit: qd loca multa vi p̄mo. dehinc auctoritate iudiciaria vsur
Augustinus. pauit. Et cū legeret idē dixit: q p̄termissos oblatores fuerit: cū paul⁹ aplūs dicat. Audet quisq̄ vestrū aduers⁹
1. Cor. 6. aliū negociū habēs iudicari apud iniustos & nō apud sctōs? Audete q̄le illi crimē obiecerunt: qz nos apud
Concilium. epōs agere voluit de locis: sed apud iudicē. Et cū tractaret idē sequētia recitauit: Preterea alia illecebra ei⁹ admissa: q p honestate silētiū nrī silentium⁹ a sacerdotali choro ppetuo esse dānatū: decreuim⁹: ne eo palpato: dei ecclesia: aut cōtagione: aut aliq crimine maculet. Qd idip̄m paul⁹ aplūs exhortatur et
2. Thes. 3. admonet: Precipim⁹ aūt vobis fratres in noīe dñi nostri iesu christi: vt discedatis ab omi fratre inordinate ambulāte: atq adeo nō i memores puritatis eccliē: cōducibile existimauim⁹ oēs sctōs cōsacerdotes & oēs clericos & oēs pplōs q se christianos meminerūt: hac nrā tractatoria cōmoneri: vt oēs eius cōmunionē: vtpote damnati: diligēti cura horreāt. Ipse eni de suo interitu rationē reddet: q hūc nrm decretū nō audiēdo tēptauerit violare. Placuit sane nobis & spūisancto qd tps tardis ad cōuertēdū referuet sub eo: vt quicq sacerdotū sue vel clericorū salutis imemores a die dānationis supradicti p̄miani: id est a die octaua kalēdarū ianuariarū min⁹ a p̄miani dānati cōmunione recesserint: tali sentētia p̄stringant. Laici quoq nisi se a supradicto die dānationis illi⁹ intra diē paschę futuri ab ei⁹ se cōsortio separauerint: nō posse quēq nisi p penitētiā sicuti meruit ecclię reformari. Victorin⁹ munaciānēsis epūs subscripsi. Fortunat⁹ dionysianēsis epūs subscripsi. Victorian⁹ carcabinēsis epūs subscripsi. Florentin⁹ ab adrumeto epūs subscripsi. [illegible] epūs subscripsi. Innocētius ibetalensis epūs subscripsi. [illegible] p collega meo saluiano [illegible] epō subscripsi. [illegible] aurauēsis epūs subscripsi. Donat⁹ sabratēsis epūs subscripsi. Gemell⁹ [illegible] epūs subscripsi.
Et cū legeret idē dixit: Ex ipsis cōdēnatorib⁹ sub
Augustinus. scripsit: [illegible] assuritan⁹ & felician⁹ musitan⁹.
Concilium. Et cū tractaret sequētia recitauit. Pretextat⁹ assuritan⁹ epūs subscripsi. Maximian⁹ [illegible] epūs subscripsi. Dacian⁹ [illegible] epūs subscripsi. Donat⁹ [illegible] epūs subscripsi. Theodor⁹ [illegible] epūs subscripsi. Victorian⁹ iubēte collega agrosio episcopo subscripsi. Donat⁹ [illegible] epūs subscripsi. [illegible] ibelensis epūs subscripsi. Pōpeni⁹ macrianēsis epūs subscripsi. Pancrati⁹ [illegible] epūs subscripsi. Ianuari⁹ [illegible] epūs subscripsi. Secūdus iacōdianēsis epūs subscripsi. Pascasi⁹ a vico augusti epūs subscripsi. Creso [illegible] epūs subscripsi. Rogatianus epūs subscripsi. Maximian⁹ [illegible] epūs subscripsi. Feneratus [illegible] epūs subscripsi. Rutan⁹ epūs subscripsi. Gaian⁹ [illegible] epūs subscripsi. Victorin⁹ leptiminēsis epūs subscripsi. [illegible] benefensis epūs subscripsi. Quintasi⁹ [illegible] epūs subscripsi. Felician⁹ musitan⁹ epūs subscripsi. Victorianus et delegātē subscripsi. [illegible] epūs subscripsi. Latin⁹ [illegible] epūs subscripsi. Procul⁹ garbitanus epūs subscripsi. Donat⁹ sabratēsis epūs p fratre & collega meo marratio subscripsi. Procul⁹ garbitan⁹ p collega meo gallono subscripsi. Secūdian⁹ [illegible] episcop⁹ subscripsi. [illegible] episcopus subscripsi. Donat⁹ [illegible] epūs subscripsi. Getulic⁹ victorianēsis epūs subscripsi. Annibonus robautēsis epūs subscripsi. Itē annibon⁹ petitus a collega meo [illegible] epō subscripsi. Tertull⁹ [illegible] epūs subscripsi. Parmenian⁹ epūs subscripsi. Secūdinus [illegible] epūs subscripsi. Maxim⁹ [illegible] epūs subscripsi. Crescētian⁹ murrēsis epūs subscripsi. Donat⁹ belmēsis epūs subscripsi. Perseuerātius [illegible] epūs subscripsi. Faustin⁹ [illegible] epūs subscripsi. Victor [illegible] epūs subscripsi. Oēs numero quinquaginta tres. Et cū recitaret idē tractās di Augustinus.
xit: Paululū dignamini aduertere. Hec ē dānatio tua dicim⁹ illi. Quid vis: habeat boni pōdus an nō habeat? Ego faueo. Prorsus dico: qz isti oēs falsa i te dixerūt & audi vnde credā: qz apud alios iudices obtinuisti cām tuā: & isti dānati sūt. Si ergo te [illegible] rea credo innocētem: qz nō exiēs ad factiosos: [illegible] ostēdisti innocētiā tuā: vt illi q te dānauerūt: dānationē mererent. Dignare acceptare cecilianū innocētē dānatū: qz noluit exire ad maiores tuos: et sic seruabat cām suā orbi terrarū: quō tu obseruasti cōcilio [illegible] Si innocētē te reddidit sedes bagaitana: quāto poti⁹ illū sedes apostolica? Aut vis vt valeāt q p̄mo dānauerūt? Si valet: cōtra te valet. Nā illa cōtra cecilianū nec valet nec valet [illegible] iudices: attēde. Iā hic audēt dicere: Sz nos qui postea dānauim⁹ maximianistę: plures eram⁹. Valeat ergo sniā vrā in felicianū: & valeat illorū in cecilianū vos bagaitanā [illegible] fecerūt: & [illegible] felicianū dānauerūt. Nō inuiste est felician⁹ aut nocēs recept⁹ est: aut innocēs dānat⁹ est. Si ergo nocētē recepistis p pace donati: cede [illegible] p pace christi. Si aūt p errorē vrm innocēs dānat⁹ est: errare potuerūt trecēti decē dānātes felicianū: & nō potuerūt errare septuaginta dānātes cecilianū? Quid ergo dicim⁹? Cū audieritis vobis dici: plus vos dānauerūt maximianistę: recurritis & dicitis: sed nos plures eram⁹ qui dānauim⁹ maximianistas. Ad vtrūq vobis cito respōdet: qz & illi vīi pauci dānauerūt cecilianū. Si pauci valēt: cedāt p̄mianistę p̄sulo maximiano [illegible] starū. Si plures: cedāt donatistę orbi terrarū: [illegible] esse arbitror iniust⁹. Pauci sūt maximianistę: [illegible]

res sit. Reũs reũ nõ facit: si h̃ putas: quõ dãnatus [illegible] potuisti q: et inter dãnatores et ipse [illegible] [illegible] nec [illegible] illi locũ cãm dicẽdi. [illegible] cian⁹. [illegible] est illi loc⁹ bõis cãm dicẽdi: sicut [illegible] ipsa sentẽtia q: nec in cõmunionẽ receptus [illegible] purgat⁹. Ille aũt inuenit hic a iudicib⁹ dãnat⁹: [illegible] inter iudices [illegible] fuerit illa [illegible] bagai tani [illegible]. Prorsus totã cõcedim⁹. Male te dãna[illegible] maximianistę. Male dãnauerũt [illegible] [illegible] cecilianũ. Tu purgasti te apud bagai. purgauit se ille in [illegible] iudicio. Consensu huic iudicio vniuersus orbis terrarũ. Quid dicturi⁹ es: Plures [illegible] q̃ maximianistę. Estote plures. De nũe[illegible] ergo agam⁹. Videte quãtũ intersit. Absentẽ te dã[illegible] maximianistę cum ad eos exire noluisses. Hoc quidẽ sũt. sic [illegible] dãnauerũt absentẽ cecilianũ: [illegible] factionẽ eorũ [illegible] tu rursus in absentes il[illegible] sentẽtias in cõcilio bagaitano. At vo cecilian⁹ p̃sens aduersario p̃sente purgat⁹ est. Deinde alia magna differẽtia. Judices numidas apd̃ [illegible] purgares [illegible] tu p̃stituisti: maximia[illegible] illos nõ petierũt. Apud eos aũt a ceciliano donatus vict⁹ est: q̃s ps donati iudices postulauerat. Rñdẽt tibi mõ maximianistę [illegible] iure dicũt: Nos p̃imo venim⁹ ad te de p̃uincia tua: de diocesi ad te p̃tinẽte ep̃i: [illegible] volum⁹ audire cãm tuã: Cõtempsisti nos: nõ ad nos exisiti. Si tumuisti nr̃m iudiciũ: vel simul iudices eligerem⁹: non ires ad quos tu velles. Quãtũ intersit videte. Tũc aũt ipsi donatistę litteris suis imperatorẽ petierũt: vt decerneret iudices. Improbauerũt eos apud q̃s victi sũt: q̃s anteq̃ vincerent: postulauerũt: dati sũt alij ad eorũ petitũ: et ibi victi sũt. Appellauerũt ad imperatorem: [illegible] ibi victi sũt. Semel vict⁹ est absens maximianista et tacet: et ter vict⁹ p̃sens donatista nõ tacet. Sed de numero p̃tẽdis cũ maximianistis. vt dixi faueo tibi: Trecẽti [illegible]: plures sũt q̃ cẽtũ: vel q̃t fuerũt q̃ dãnauerũt a p̃te maximiani p̃mianũ: Milia ep̃orũ p orbẽ terrarũ q̃ dãnauerũt a p̃te ceciliani donatũ. Nihil põderis apud te habere putas sed dictur⁹ es mihi. Nunq̃d donatistas [illegible] ep̃orũ dãnauerũt de toto orbe terrarũ: Optime nõ dãnarunt: Quare nõ dãnarunt: Quia iudicio nõ interfuerũt: si iudicio nõ interfuerũt: p̃pterea nõ dãnauerũt: q: cãm illã penit⁹ nesciebant [illegible] innocẽtib⁹ q̃re te separasti: Venit huc ad te de orbe terrarũ baptizat⁹ quẽ vis rebaptizare: Et te iã [illegible] mysteriũ exercẽtẽ: [illegible] volẽtem iterare qõ semel [illegible] amittit: audit cũ magna voce [illegible] gemitu [illegible] dicit tibi: Quid est qõ vis facere: rebaptisare me: Ait [illegible] mesopotamen⁹: nescio q̃s [illegible]: nescio q̃s [illegible] vel [illegible]. Rñdeo: q: nõ h̃ẽs baptismũ. [illegible] Quare: Lege ep̃las pauli ap̃li ad me datas: Venit nescio q̃s de galatia: de põto: Venit nescio q̃s de philadelphia ad q̃s ecclesias iohãnes Apoc. 1. [illegible]
scripsit. Venit a colossis: venit a philippis: a thessalonica: [illegible] ego nõ habeo baptismũ. ad quẽ scripsit ap̃ls q̃ quẽ tu habes. Audes legere ep̃lam meam: qui detestaris pacẽ meam.

Sermo terti⁹ de tertia p̃te eiusdẽ psalmi.

P[illegible] psalmi huius [illegible] vobiscũ et [illegible] recolueras. Proinde sicut video nõ q̃d sit dispositionis n̄r̃e [illegible] sed [illegible] dñs p̃ter dispositionẽ suam: ad reddẽdũ debitũ: nos dñs reuocauit. Intẽti ergo estote fratres: vt si possumus deo adiuuãte: vel mõ soluam⁹ qõ nos debere cognoscim⁹. Quis est q̃ dicit qõ mõ cãtauimus: Junior fui [illegible] senui: [illegible] nõ vidi iustũ derelictũ: nec semẽ ei⁹ q̃rẽs panẽ. Sic q̃si vnus hõ loquit. Q̃ multũ tp̃s est etas vni⁹ hõis: Et q̃d magnũ est: vt hõ posit⁹ in vna aliq̃ p̃te terrarũ p̃ totã vitã suã tã breuẽ: q̃ huãna vita breuis est: q̃uis ad senectutẽ a iuuẽtute p̃uenerit: nõ viderit iustũ derelictũ: nec semẽ ei⁹ q̃rẽs panẽ: Nõ est mirãdũ. Potuit enĩ fieri: vt ante vitã ipsi⁹ fuisset aliq̃s iustus q̃rẽs panẽ: potuit fieri vt in alia p̃te terrarũ nõ vbi ipse esset. Deinde aliõ qõ mouet: audite: Ecce vnusq̃sq̃ in vobis q̃ forte iã senuit [illegible] iã pactos sibi: vbi cogitatiõe p̃uersatus fuerit i his q̃s nouit: forte nõ ei occurrit iust⁹ q̃rẽs panẽ: aut fili⁹ iusti q̃rẽs panẽ. si tñ respiciat ad scripturas [illegible] inueniet [illegible] abraã iustũ [illegible] et famẽ passũ i regiõe sua: [illegible] aliã regionẽ. Inuenit [illegible] ipsi⁹ isaac eiusdẽ famis causa in alias isse regiões q̃rentẽ panem. Et quõ erit verũ: Nunq̃ vidi iustũ derelictũ: nec semen ei⁹ q̃rẽs panẽ: Et si verũ h̃ inuenit in spacio vitę suę: aliter tñ inuenit in lectiõe diuina: q̃ fidelior ẽ q̃ vita hominũ. Quid ergo faciam⁹: Adiuuẽt nos pia studia vr̃a: vt inspiciam⁹ i his v̄bis psalmi volũtatẽ dei: q̃d nos intelligere velit. Metus est enĩ ne vnusquisq̃ [illegible] [illegible] suos [illegible] famẽ [illegible] frigore [illegible] nuditate: [illegible] dicẽs: Certe verũ ẽ qõ cãtaui: certe verũ ẽ [illegible] in ecclesia stãs tã deuota voce p̃sonui: Nunq̃ vidi iustũ derelictũ: nec semẽ ei⁹ q̃rẽs panẽ: Fallũt nos scripturę: dicat apud se [illegible] dissoluant̃ oĩa ei⁹ mẽbra ab ope bono: quib⁹ mẽbris intrinsec⁹: qõ est grauius: [illegible] in interiore hoĩe resolutis iam desistat ab ope bono [illegible] dicat sibi: Vt q̃d [illegible] opere: [illegible] Vt q̃d panẽ meũ [illegible] [illegible] et nudũ vestio: [illegible] sine tecto induco in domũ meã: attendẽs ad id qõ scriptũ est: Nunq̃ vidi iustũ derelictũ: nec semẽ ei⁹ q̃rẽs panẽ: [illegible] labor [illegible] Sed si forte ergo [illegible] male viuit putẽ bene viuere: [illegible] aliter illũ nouit de⁹: id est iniquũ eẽ: quẽ ego iustũ puto. Quid facio de abraã quẽ iustũ ipsa scriptura cõmẽdat: Quid facio de ipso ap̃lo paulo q̃ dicit: Imitatores mei estote sicut [illegible] ego christi: [illegible] vt et̃ã ego sum in multis [illegible] ille p̃tulit i fame [illegible] siti [illegible] frigore [illegible] nuditate: Ita cogitãtẽ: [illegible] vt dixi dissolutis mẽbris oĩbus interiorib⁹ a facultate operis boni: possum⁹ ne fratres tanq̃ paralyticũ tollere [illegible] aperire tectũ scripturę hui⁹: [illegible] [illegible] ad dñm: Videtis enĩ q: obscurũ est. Porro si obscurũ ẽ tectũ ẽ: [illegible] paralyticũ animo quẽdã intueor: [illegible] h̃ tectũ video: [illegible] sub hoc tecto video: [illegible] christũ latere agnosco. Faciã q̃ntũ possum q̃ laudatũ ẽ in illis [illegible] tecto ad christũ [illegible] [illegible] [illegible] li: remissa sũt enĩ tibi p̃ctã tua. Sic enĩ fecit iteriorẽ hoĩem saluũ a paralysi: remittẽdo p̃ctã sua: [illegible] p̃stringẽdo fidẽ. Sz erãt ibi hoĩes: q̃ nõ habebãt oculos ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quis est [illegible] q̃ p̃ctã dimittit: [illegible] [illegible] Quis p̃õt dimit[illegible]

Margin notes (right column): [illegible] Jun[illegible]. | [illegible] | Gen. 12. | Gen. 26. | B | 2. Cor. 11. | Matth. 25. | 1. Cor. 4. | 2. Cor. 11. | C | Luc. 5. | Ibidem.

tere poterat nisi solus deus: Et quia ille erat deus: talia co
gitantes audiebat. Hoc ubi de deo cogitabant: et ver
ba eorum per sermonem non videbant. Fecit ergo ille medicus aliquid:
et in corpore paralytici: ut et illorum qui talia dixerunt inte
riorem partem sanaret. Fecit enim quod viderent: et crede
rent quod crederent. Ita ergo quisque eos iam intuemur: et languido
corde: ut attendas humana exempla: velis a bonis ope
ribus desistere: et palsis quadam interiore dissolueris: ex
Hinc ergo si possumus: aperto isto tecto. submittamus
ad deum. Dominus enim ipse in corpore suo quod est ecclesia: iu
nior fui primis temporibus: et ecce iam senui. Nostis: et agno
scitis: et intelligatis: quia in hoc positi estis: et ita credidi
Col. j. stis: quia caput nostrum christus est: corpus capitis illius nos
sumus. Nunquid soli nos: et non etiam illi qui fuerunt ante nos?
Omnes qui ab initio seculi fuerunt iusti: caput christum
habent. Illum enim venturum esse crediderunt: quem nos ve
3. sen. dis. 25. c. 1 nisse iam credimus: et in eius fide et ipsi sanati sunt in cuius
et nos: ut esset et ipse totius caput civitatis hierusalem: om
nibus connumeratis fidelibus: ab initio usque in finem: ad
iunctis etiam legionibus et exercitibus angelorum: ut fiat il
la una civitas sub uno rege: et una quaedam provincia sub
uno imperatore: felix in perpetua pace et salute: laudans
Col. 1. deum sine fine. beata sine fine. Corpus autem christi quod est
ecclesia tanquam unus quidam homo primo iunior fuit: et ecce iam
in fine seculi est in senecta pingui: quia de illa dictum est:
Ps. 91. Adhuc multiplicabitur in senecta pingui: multiplica
ta est super omnes gentes: et ipsius vox est attendentis quasi uni
us hominis primam etatem suam: et istam novissimam respicien
tis post omnia: quia omnes etates notas habet per scripturas: et ait
exultans et monens: Iunior fui primis temporibus seculi. et ec
ce senex sum: etiam novissimis temporibus seculi: et nunquam vi
di iustum derelictum: nec semen eius querens panem. Agnovi
Luc. 5. mus hominem iuniorem et senem: et tanquam aperto tecto quesivi
E mus ad christum. Sed quis est iustus: qui non est visus de
relictus: nec semen eius querens panem? Si intelligis pa
nem: intelligas illum. Panis est enim verbum dei: quod nun
quam ab ore iusti discedit. Nam et in capite suo iustus iste
temptatus: hoc respondit. Cum enim ipsi domino esurienti et
Matth. 4. famem patienti diabolus ait: Dic lapidibus istis ut panes
Deut. 8. fiant: Respondit: Non in solo pane vivit homo. sed in omni ver
bo dei. Deinde fratres mei attendite: quid faciet iustus
voluntatem dei: Semper enim facit: et secundum voluntatem eius vi
vit. Voluntas dei de corde eius non recedit: quia voluntas
Ps. 1. dei ipsa est lex dei. Et quid dictum est de tali: Et in lege
eius meditabitur die ac nocte. Panem istum manducas una
hora: et dimittis: panem illum ubi die ac nocte. Cum enim
audis aut cum legis: manducas: cum inde cogitas: ru
Levit. 11. minas: ut sis animal mundum: non immundum. Hoc signifi
Prover. 21. cat etiam sapientia per salomonem dicens: Thesaurus desi
derabilis requiescit in ore sapientis: vir autem stultus glu
tit illum. Quid enim glutit? Ut non in illo appareat quod
voravit: oblitus est quod audivit. Qui autem non est oblitus:
cogitat: et cogitando ruminat: ruminando delectatur.
Unde dicitur: Cogitatio sancta servabit te. Et ecce si fuat
te in ruminatione panis huius sancta cogitatio: nunquam vi
F dis iustum derelictum nec semen eius querens panem. To
Tu. 7 commodat. ta die miseretur et fenerat. Fenerator quid est? Lan
ne dicitur et qui dat mutuum: et qui accipit. Planius hoc
autem dicitur. si dicamus fenerat. Quid ad nos quid grama
tici velint? Melius enim in barbarismo nostro vos intelli
gatis: quam in nostra disertitudine vos deserti eritis. Er
go iustus iste tota die miseretur et fenerat. Sed non gau
deant feneratores. Invenimus enim quendam feneratorem:

rem: sicut invenimus quendam panem: ut ubique aperto te
cto perveniamus ad christum. Nolo sitis feneratores:
et ideo nolo: quia deus non vult. Nam si ego nolo: et deus
vult: age. Si autem deus non vult: etiam si ego vellem: ma
lo suo ageret qui ageret. Unde apparet deum hoc nolle?
Dictum est alio loco: Qui pecuniam suam non dedit ad
Ps. 14. usuram. Et quam detestabile sit: et quam odiosum: quam execran
dum: puto quia et ipsi feneratores noverunt. Rursus autem
ego ipse: immo deus noster: qui te prohibet esse fenera
torem iubet te esse feneratorem: et dicitur tibi: Fenera
deo: Si feneras homini: habes spem: Et si feneras
deo: spem non habebis. Si feneraveris homini. id est mu
Lu. 6. [illegible] tuam pecuniam tuam dederis: a quo aliquid plus quam dedi
sti expectes accipere: non pecuniam solam. sed aliquid plus quam
dedisti: sive illud triticum sit: sive vinum: sive oleum. sive
quodlibet aliud. si plus quam dedisti expectas accipere fene
rator es: et in hoc improbandus non laudandus. Quid er
go inquis facio: ut sim utilis fenerator? Attende quid
6 facit fenerator. Minus vult dare certe: et plus acci
pere: Hoc fac et tu: Da modica: accipe magna. Vide
quam late crescat fenus tuum. Da temporalia: accipe eterna: da
terram: accipe celum. Et cui dabo forte dicis? Ipse dominus
procedit quem feneres: qui tibi iubebat ne fenerator
sis. Audi scripturam. quomodo feneres dominum: Fenerat do
Prover. mino qui miseretur pauperis. Non enim eget a te dominus:
sed habes alium qui a te egeat: Illi porrigis: ille acci
pit. Non enim habet pauper quod tibi retribuat: et tamen ipse
vult retribuere: et non invenit quid: sola in illo rema
net benivolentia orandi pro te. Cum autem pauper orat pro te:
tanquam deo dicit: Domine mutuum accepi: fideiussor me.
Proinde et si non tenes pauperem redditorem: idoneum
tenes fideiussorem. Ecce deus tibi de scriptura sua dicit:
Da securus: ego reddam. Quomodo solent dicere fideius
sores? Quid dicunt? Ego reddo: ego accipio: mihi
das. Putamus ne et hoc dicit deus: ego accipio: mihi
das? Plane si deus christus quod non dubitatur: ipse dixit:
Matth. 25. Esurivi et dedistis mihi manducare. Et cum illi di
cerent: Quando te vidimus esurientem: ut ostenderet se pau
perum fideiussorem. omnium membrorum suorum sponsorem: quia il
Psalm. le caput: illi membra: Et cum accipiunt membra: caput ac
cipit: cum uni inquit ex his minimis meis fecistis mi
hi fecistis. Ita avare fenerator: vide quid dedisti: vi
de quid accepturus es. Si dedisses paucam pecuniam: et il
le cui dederas: pro parva pecunia tua daret tibi ma
gnam villam: incomparabiliter amplius valentem quam tu pe
cuniam dederas: quantas gratias ageres: quanta leti
cia tolleretis? Audi quam possessionem det quem fenera
Math. 25. sti: Venite benedicti patris mei percipite: Quid? Quod
dedistis? Ubi sit. Terrena dedistis: que si non dedisses in
terra putrescerent. Quid enim inde facturus esses: sed non
dedisses? Quod periturum erat in terra servatum est in ce
lo. Ergo quod servatum est: hoc accepturi sumus. Ser
vatum est meritum factus est thesaurus tuus: meritum tuum.
Nam vide quid sis accepturus: Percipite regnum quod
vobis paratum est ab initio mundi. Contra: Illi qui fe
nerare noluerunt: quid audient? Ite in ignem eternum
qui paratus est diabolo et angelis eius. Et quid voca
tur regnum quod accipimus? Attendite sequentia: Ibunt illi
in combustionem eternam: iusti autem in vitam eternam. Ad
ambite: hoc emite: ad hoc fenerate. habetis christum
G in celo sedentem. in terra petentem. invenimus quomodo fene
Ps. [illegible] ret: Iustus tota die miseretur et fenerat. Et semen
eius in benedictione erit. Et hic non occurrat

carnalis cogitatio. Uidem⁹ multos filios iustorum fame morientes quō ergo semē eius in benedictione erit? Semē ei reliquie ei⁹: vnde hic seminat et postea metet. Nā⁊ aplus dicit: Bonū aūt facientes nō deficiam⁹: tpe eni suo metem⁹ infatigabiles. Itaqꝫ dū tps habem⁹ aūt operemur bonū ad oēs. Hoc semen eius. qd erit in benedictione. Terre cōmittis: et tanto ampli⁹ colligis: christo cōmittis t pdes? Uidete qm semē expressius nominatū ab aplo cū de elemosinis diceret: hoc eni ait. Qui parce seminat parce t metet: t qui seminat in benedictione: de bndictionib⁹ t metet. O⁊ laboras forte cū seminas: t doleas cū misereris: qz miseros vides. Uel⁹ eni aliqñ non habebim⁹ qb⁹ ista demus: Cū oēs in corruptiōem cōmutabūtur: null⁹ esuriet cui porrigas panē: null⁹ sitiet cui des potū. Null⁹ nud⁹ erit quē vestias: null⁹ peregrin⁹ quē suscipias. Hic aūt inter erūnas: temptationes. dolores: gemitus: mittim⁹ semen. Sed respice ad psalmū aliū. Euntes ibāt t flebāt mittentes semina sua. Attende qz semē eius in bndictione erit. Uenientes aūt venient cū exultatiōe: portātes manipulos suos. Uide ergo quid sequit. t noli esse piger.

Declina a malo: t fac bonū. Noli tibi putare sufficere si nō expoliasti vestitum. Nō expoliādo eni vestitū: declinasti a malo: sed noli arescere t sterilis esse: sic noli spoliare vestitū: vt vestias nudum. Hoc est eni declinare a malo et facere bonū. Et qd inde habebo: dictur⁹ es? Iā tibi cōmēdauit ille quē feneras: quid tibi dabit? Uitā eternā dabit tibi: dō illi secur⁹. Audi t id qd sequit. Declina a malo t fac bonū. Et inhabita in seculū seculorū. Et noli putare cū das qz nemo te videat: aut qz deserit te de⁹: qñ forte dederis paupi: t cōsecutū fuerit aliquod damnū: aut aliqua tristicia rei amisse: t dicas tibi. Quid pfuit bona me fecisse opera? Puto non amat de⁹ homies q bn faciunt. Uñ ista vra fit murmuratio: vñ iste strepitus: nisi qz abūdāt iste voces? Unusqsqꝫ mō cognoscet has voces: aut in ore suo: aut in ore vicini sui: aut in ore amici sui. Deleat illas deus: t extirpet spinas de agro suo: plātet frugē bonā: t arborē fructiferā. Quid eni cōtristat⁹ es o hō: qz dedisti paupi: t alia pdidisti? Nōne vides qz pdidisti qd nō dedisti? Quare nō respicis ad deū tuū? Ubi est fides? Quare sic dormit? Excita illā in corde tuo. Attende quid tibi dixerit ipse dñs: qñ te ad bndictionē opa exhortabat. Facite vobis sacculos nō veterescētes: thesaurū nō deficientē in celis: quo fur nō accedit. Hoc ergo cōmemora qñ plangis in dāno. Quid ploras stulte prauit cordis: aut nō sani cordis? Quare pdidisti: nisi qz mihi nō cōmodasti? Quare pdidisti? Quis tibi abstulit? Rūdebis fur. Nōne hoc te pmonuerā: ne ibi poneres q fur posset accedere? Si ergo dolet q pdidit: hoc doleat qz nō ibi posuit vnde pire non potuit. Qm dñs amat iudiciū: t nō derelinquet sctōs suos. Cū patiunt labores sācti noli te putare qz nō iudicat de⁹: aut puerse iudicat. Qui te monet vt iuste iudicas: pse puerse iudicatur⁹ est? Amat ille iudiciū: t nō derelinquet sanctos suos. Sed quō? Sic abscondita est apud illū vita sanctorū: vt qui mō laborāt in terra: quasi tempe hyemis arbores nō habētes fructū: sed aliqn appareāt tanqꝫ nouo sole exorto illo qui radice viuūt: in fructū apparea. Amat ergo ille iudiciū: t nō derelinquet sanctos suos: sed flagellat fortē in fame: nō illū derelinquet de⁹: flagellat aūt omnē filiū quē recipit. Contēnis illū qñ flagellat. expaucesis qñ dicat. Unde eni flagellatur? Presentib⁹ tpibus. Qñ dicabit: Qñ audiet: Uenite bndicti patris mei: percipite regnū qd vobis paratū est ab initio mūdi. Noli ergo piger esse flagellari: vt sis inter eos qui merent recipi. Usqꝫadeo ille amat iudiciū: vt non derelinquat sctōs suos: qs flagellat ad tps. Et qui flagellat oēm filiū quē recipit: nec vnico pepcit in quo delictū nō inuenit. Qm dominus amat iudiciū: t nō derelinquet sanctos suos. Quia ergo nō derelinquet eos: forte hoc eis dabit qd hic amas: multos annos viuere: senescere. Non attēdis: qz si senectutē optas venire: hāc optas: de qua cū venerit cōquereris. Nō tibi ergo dicat aīa: vel mala: vel infirma: vel paruula: quō verū est: dominus amat iudiciū: t nō derelinquet sanctos suos? Reuera nō derelinquet: vt tres pueros in camino laudātes: nō eos tetigit ignis. Nunqd sancti ei⁹ machabei nō erāt qui in ignib⁹ defecerūt carne: nō fide? Sed hoc inqt maiorē qstionē habet: qz cū fide illi nō defecerit: ille illos dereliquerit. Audi qd sequitur. In eternū pseruabunt. Tu paucos annos eis optabas: quos eis si daret dñs: nō derelinqret sctōs suos. Uisibilit nō derelīqt tres pueros: occulte nō derelīqt machabeos. Illis etiā dedit vitam tpalē ad pfundēdos infideles: illos aūt occulte coronauit ad iudicādā impietatē psecutoris. Nec illos tñ: nec illos dereliquit: qz nō derelinqt sanctos suos. Et nihil magnū acceperāt tres pueri. si nō in eternū pseruarent. In eternū cōseruabunt. Iniusti aūt punient: t semen impiorū peribit. Quō semē iusti in bndictione erit: sic semē impiorū peribit. Semē eni impiorū: opa impiorū. Nā inuenimus rursum filiū impij florere in seculo: t aliqñ fieri iustū. t florere in christo. Unde ergo quō accipias: vt tectū aptas: t ad christū puenias. Noli carnalit: nā deciperis de semine ipsorū. Oīa opa impiorū peribūt: fructū nō habebūt. Ad tps eni aliquid valet: postea quęrēt t nō inuenient qd opati sūt. Nā pditum qd opati sūt: vox erit illa: Quid nobis pfuit superbia: aut quid diuitiarū iactatio cōtulit nob? Trāsierūt oīa illa tanqꝫ vmbra. Ergo semē impiorum peribit. Iusti hereditate possidebūt terrā. Rursus auaricia nō surrepat nec tibi aliquā villam magnā pmittat: nec qd hic iuberis cōtemnere: ibi speres. Terra est qdā illa viuo: t regnū sanctorum. Uñ dicit: Spes mea es tu: portio mea i terra viuorū. Nā t si vita tua illa est: intellige qualē terrā accepturus sis. Illa est terra viuentiū: hec est aūt terra morientiū: receptura mortuos qs nutriuit viuos. Qualis ergo illa terra: talis t ipsa vita. Si eterna vita eterna terra. Et quō eterna terra? Et inhabitabūt in seculū seculi sup eā. Alia ergo terra erit vbi inhabitabūt⁹ in seculū seculi. Nā de ista dcm est: Celū t terra trāsibūt. Os iusti meditabit sapientiā. Ecce est ille panis: videte qm libenter manducet iustus iste quō versat in ore suo sapientiā. Et lingua eius loquet iudiciū. Lex dei eius in corde ipsi⁹. Ne forte putares eū in ore habere qd in corde nō habet: ne forte cōputares eū cū illis de qbus dictū est: Popul⁹ hic labijs me ho

Marginal notes (left column): Gal. 6. — 2. Cor. 9. — Math. 25. — Ps. 125. — Ibidem. — Ps. 33. — 1. Pet. 3. — Et. in seculū. — Luc. 12. — Gen. (?)

Marginal notes (right column): Pro. 3. — Heb. 12. — Math. 25. — Pro. 3. — Heb. 12. — 1. Pet. 2. — Dan. 3. — 2. Mach. 7. — Dan. 3. — L — Luc. 5. — Sap. 5. — Al. aūt here(di)tabunt. — Ps. 141. — Math. 24. — Al. 'sa(pientiam)'. — Esa. 29.

Math.v.c. non it eos: aũs eos: lõge est a me. Et lingua ei⁹ loquet
iudiciũ: lex dei ei⁹ in corde ipsius. Et quid illi pdest?
Et nõ supplantabũtur gressus ei⁹. Libe
rat a laqueo verbũ dei in corde. liberat a via praua
verbũ dei in corde. liberat a lapsu verbũ dei i corde.
Tecũ est cu⁹ verbũ a te nõ recedit. Corde aũt q̃d
mali patit quẽ custodit de⁹? Custodẽ ponis in vi
nea: t cõtra fures secur⁹ es: t põt dormire custos il
Ps.cxx. le: t ipse cadere t furem admittere. Nõ aũt dormit
neq3 dormitabit qui custodit isrl. Lex dei eius in
corde ipsius: t nõ supplãtabunt gressus ei⁹. Uiuat er
go secur⁹: t inter malos viuat secur⁹: t inter impios
viuat secur⁹. Quid eñ mali iusto põt impi⁹ facere?
Ecce vide q̃d seq̃t. Cõsiderat pctõr iustũ:
t querit mortificare eũ. Dicit eñ q̃ i libro Sa
Sap.ii. piẽtie dicere p̃dictũ est: Grauis est nobis etiã ad vi
dendũ: qm̃ dissimilis est alijs vita ipi⁹. Querit er
go mortificare: quẽ dñs custodit: qui cum illo habi
tat: qui de ore ipsius: qui de corde nõ recedit. Dimit
tit eũ? Ubi est q̃d supius dictũ est: Et nõ derelinq̃t
sanctos suos? Ergo cõsiderat pctõr iustũ: et querit
N mortificare eũ. Dñs aũt nõ derelinquet eũ
in manib⁹ eius. Quare ergo dereliq̃t martyres
in manib⁹ impiorũ? Quare fecerũt illis quecũq3 vo
luerũt? Alios gladio percusserũt: alios crucifixerunt:
alios bestijs tradiderũt: alios ignib⁹ cremauerunt:
alios in catena ducẽtes: tabe diuturna cõfecerunt.
Certe nõ derelinquet dñs sctõs suos. Dñs aũt non
derelinquet eũ in manib⁹ eius. Postremo ipm̃ filiũ
suũ: quare dimisit in manib⁹ iudeorũ? Et hic rectũ
Luc.v. apertũ si vis oñi interiore medio cõstringi puenit ad
dñm: audi quid dicat alia scriptura: dñm p̃uidens
Job.ix. passurũ ab impiis: Quid aũt: Terra tradita ẽ in ma
nibus impij. Quid eñ? terra tradita est in manibus
impij: Caro tradita est in manus psequẽtiũ. Non
ibi aũt dimisit iustũ suũ deus: de carne capta edu
cit aiam inuictã. Dimitteret deus iustũ suũ in mani
bus impij. si illũ secisset psentire impio. Contra q̃d
Ps.cxl. malũ orat in alio psalmo: t dicit: Ne tradas me dñe
a desiderio meo pctõri. Opus est vt a desiderio tuo
nõ tradaris pctõri: ne cũ desideras vitã p̃sentẽ: irru
as in illã: t pdas eternã. A quo desiderio nõ debet
Hiere.xvii. tradi pctõr: Ab illo de quo iterũ dicit: Et diẽ homis
nõ cõcupiui tu scis. Qui eñ desiderat t cõcupiscit
diẽ hominis: q̃ illi minat⁹ fuerit aduersarius: q̃ tol
lat illi diẽ hũanũ: q̃ occidet eũ: t pdet h̃ereditã. Qui
nõ sperat aliã vitã deficit t psentit inimico. Qui au
Math.x. tẽ audit dñm dicẽtẽ: Nolite timere eos q̃ corp⁹ oc
Job.ix. cidũt: aiam aũt nõ põt occidere: Et si tradat terra i
manus impij: capta terra spũs euadit: spũ euaden
te t terra resurget. Spũs mutabitur ad dñm: terra
mutabit i celũ. Nõ eñ aliq̃d de ipa terra perit que
ad tps tradit in manus impij. Capilli capitis vestri
Ibidem. numerati sũt. Ergo ẽ securitas: s̃ si intus sit de⁹. Si
aũt expellat diabol⁹. admittit de⁹. Dñs aũt nõ de
relinquet eũ in manib⁹ eius. Nec dãnabit eũ
cũ iudicabit illi. Habet aliqua exẽplaria Et cũ
iudicabit eũ. iudicabit illi. Illi aũt dictũ est: eũ iudi
ciũ fit de illo. Possum⁹ eñ sic loq̃ vt dicam⁹ hoi illi:
Iudica mihi id est audi cãm meã. Cũ ergo ceperit
ii.Cor.v. audire causam iusti sui de⁹: qm̃ oportet oẽs exhibe
ri ante tribunal christi t stare: vt illic recipiat vnus
quisq3 q̃ p corpus gessit: siue bonũ: siue malũ. Cũ

ergo ventũ fuerit ad illud iudiciũ: nõ eũ dãnabit: et
si ad tps videat dãnari ab hoie. Et si dixit sentẽtiã
Ps.cxli. p̃cõsul in corp⁹ iudicãtis alia est sella terrena. aliud tribu
nal celorũ. Ab inferiore accepit sentẽtiã. a superiore co
ronã. Nec dãnabit eũ cũ iudicabit illi. Sed qui erit:
Noli mõ putare: tps laboris est: tps seminis ẽ. tps
frigoris est. Et si inter ventos: t si inter pluuias semi
na: noli esse piger. Estas veniet q̃ te letificet: t qua te
gaudeas seminasse. Quid ergo facio mõ? Expe
cta dñm. Et cũ expecto quid ago? Et custodi
vias eius. Et si custodiero q̃d accipio? Et ex
Ps.lxxiii. altabit te vt hereditate possideas terram.
Quã terrã? Iterũ ne aliq̃ villa occurrat animo: illa
de qua dicit: Uenite bñdicti patris mei: percipite re
Math.xxv. gnũ q̃d vobis paratũ est ab initio mũdi. Quid de il
lis q̃ nos angustiauerũt: inter q̃s gemuim⁹: quorũ
scãdala tolerauim⁹: p quib⁹ spũalib⁹ frustra orauim⁹: Quid de illis erit? Sequit. Cũ perierint
Ps.lvii. pctõres videbis. Et cũ de primo videbis tu et
ad dexterã: ille ad sinistrã. Hoc aũt ad fidei oculos
ptinet. Quos fidei oculos q̃ nõ habẽt delectãt fe
licitate impiorũ: t putãt se sine causa esse iustos: quia
vidẽt hic florere impios. Cui aũt habet oculũ illũ
P
fidei: q̃d dicat? Uidi impiũ superexaltari: et
Ez.xxxi. eleuari sup cedros libani. Et puta q̃ supexal
tat⁹ est. puta q̃ eleuat⁹ est. Quid sequit? Et trã
sim: et ecce nõ erat: t q̃sim eũ: t nõ est inuẽt⁹
loc⁹ eius. Quare nõ erat: t nõ est inuẽt⁹ loc⁹ ei⁹?
Qz trãsisti. Si aũt adhuc carnaliter cogitas: t ista
terrena felicitas vera felicitas tibi videt: nõdũ tran
sisti. Aut equalis illi eras aut infra eũ. Profice t trãsi
et cũ p̃ficiendo trãsieris: attẽde eũ fide. Uides no
uissima ipsius t dices tibi. Ecce nõ est iste qui sic tu
muerat: quõ si trãsires iuxta fumũ. Nã t hoc dictũ
est in isto psalmo sequẽs: Deficientes velut fum⁹ de
ficiet. Erigit in altũ fumus: t i globũ tumidũ pgit:
Quãto mag⁹ attollit: tãto ampli⁹ tumescit. Sed cũ
trãsieris attẽde post te. Post te eñ fum⁹: si ẽ ante te
de⁹. Noli posteriora ex desiderio attẽdere: sicut at
Gen.xix. tendit vxor loth: t remãsit in via: s̃ respice et despe
ctu: t videbis impiũ nusq̃ esse: et q̃res locum eius.
Quis est loc⁹ eius? Quo nũc h3 p̃sertĩ habet diuiti
as habet quẽdã ordinẽ suũ in reb⁹ hũanis: vt mul
ti ei obsequant. vt iubeat t audiat. Iste loc⁹ nõ erit
s̃ trãsi: vt tu possis dicere: transiui: t ecce non erat.
Quid est trãsiui? Profeci. puenit ad spũalia: intraui
Ps.lxxii. in sanctuariũ dei: vt intenderẽ in nouissima: et ecce
nõ erat: t q̃siui eũ: t nõ est inuẽtus loc⁹ eius. Cu
stodi innocẽtiã. Tene. quõ cũ auar⁹ esses. saccel
lũ tenebas. Quõ tenebas saccellũ ne tibi extorq̃re
tur a fure: sic custodi innocentiã: ne tibi extorqueat
a diabolo. Sit illa certũ patrimoniũ tuũ: de q̃ sunt
diuites t paupes. Custodi inocẽtiã. Quid tibi pro
Ps.c. dest lucr aurũ: t dãnũ innocẽtie: Custodi inocẽtiã.
Et vide directionẽ. Habeto oclos directos:
vt videas directionẽ nõ prauos q̃bus malos videt
et distortos: vt dixerit tibi t prau⁹ videat de⁹: q̃
fauet impijs: t psequit fideles. Non vides q̃ tortũ
videas: corrige oclos tuos: t vide directionẽ. Quã
directionẽ? Noli ad p̃sentia attẽdere. Et quid vide
bis? Qm̃ sũt reliquie hoi pacifico. Quid ẽ
sunt reliquie? Cũ mortu⁹ fueris nõ eris mortuus:
hoc est sunt reliquie. Erit illi aliq̃d t post hãc vitã ẽ

Jo. 11. et illud semē qđ in benedictiōe erit. Vñ dñs: Qui
credit in me: etiā si mortuus fuerit viuet. Oēs sūt reli/
q̄ homi pacifico. Iniusti aūt ° disperibūt i
[illegible] idipsum. Quid est in id ipm: In sempiternū: vel
eos simul in vnū. Reliquie ipioꝝ interibūt.
Sūt aūt reliquie homi pacifico. Ergo q̄ nō sūt pa/
Matth. 5. cifici: impii sunt. Beati em̄ pacifici: quā ipi filii dei
vocabunt. Salus aūt iustoꝝ a dño: ꝛ ꝓte
ctor eoꝝ est in tpe tribulationis. Et adiu/
[illegible] uabit eos dñs et ° eruet eos: et ° eximet eos
[illegible] a peccatorib⁹. Tolerēt ergo mō peccatores iusti: tolerēt
Matt. 3. frumēta zizania. tolerent grana paleā: q: veniet tps
separationis: ꝛ eximet semē bonū. ab eo qđ tūc cōfla/
met. Illud in horreū mittet. illud aūt in eternā cō/
flationē: q: ideo simul fuerūt ꝓmo iustus ꝛ iniust⁹:
vt ille supplantaret: ille ꝓbaret. postea aūt ille dāna/
C ret. ille coronaret. Deo gratias fratres: reddidim⁹
debitū in noīe christi. sed nos charitas debitores sp
tenet. Illa em̄ vna est: q̄ ꝛ si quotidie reddat̄ sp debe
tur. Multa diximꝰ aduersus donatistas: multa vo/
bis recitauim⁹: mltas chartas: multā ꝓter canonū
scripturam illis cogētib⁹. Nā ꝛ si reprehēderēt nos
hec q: vobis talia legim⁹: nos reprehēdamur cū vos
instruamini. Possum⁹ em̄ eis ꝛ in hac pte sic respon
2. Cor. 12. dere: Fact⁹ sum insipiēs: vos me coegistis: Tamē
fratres ante oīa custodite hereditatē nr̄am: de qua
securi sum⁹: nos i testamēto patris nr̄i esse: nō in ali
qua charta friuola alicui⁹ homīs: s; in testamēto pa
tris nr̄i: Inde securi sum⁹: quia q̄ fecit testamentū:
viuit in eternū. Qui fecit testamētū heredi suo: ipse
iudicauit de testamēto suo. In reb⁹ hūanis ali⁹ ē te/
stator: ali⁹ iudex: s; tñ q: tenet testamētū: vincet apō
iudicē alteꝝ: nō apud alteꝝ iudicē mortuū. Qr ergo
secura est nr̄a victoria: cū ille iudicauit q̄ testat⁹ ē: ꝛ
Ro. 5. si em̄ mortu⁹ est christ⁹ ad tps: s; iā viuit in eternū.
Loquant̄ ergo aduersus nos q̄cq̄d volūt: nos dili/
gam⁹ illos: ꝛ nolētes. Nouim⁹ em̄ fratres: nouim⁹
linguas eoꝝ. Propter qđ eis nō irascamur: patiēt
ferte nobiscū. Vidēt em̄ i causa se nihil habere: ꝛ lin
guas cōuertūt in nos: ꝛ icipiūt de nobis dicere ma/
la multa q̄ sciūt: multa q̄ nesciūt: Que sciūt: prete/
Ad Titū. 3. rita nr̄a sūt: Fuim⁹ em̄ aliq̄n: sicut dicit apl's: stulti
et increduli: ꝛ ad oīe opus bonū reprobi: in errore
ꝑuerso: desipiētes ꝛ insanientes fuim⁹: Nō negam⁹.
K Et q̄ntū ꝓteritū nr̄m nō negam⁹: tāto magis deū q̄
nobis ignouit laudam⁹. Quid ergo heretice dimit
tis cām ꝛ is ad hoīez: Quid em̄ ego sum: Quid sū:
Nūquid ecclia catholica ego sum: Nūquid hereditas
christi diffusa p gētes ego sum: Sufficit mihi vt in
ea sim. Vitupas mala mea ꝓterita: quid magnum
facis: Seuerior sum ego in malo meo q̄ tu: Qđ tu
vitupasti ego dānaui. Vtinam velles imitari: vt er
ror tu⁹ fieret aliq̄n ꝓteritus. Ista sunt mala ꝓterita
q̄ nouerūt: maxime in ista ciuitate. Hic em̄ male vi/
ximus: qđ ego cōfiteor: ꝛ q̄tū gaudeo de gratia dei:
tantū de meo pctō timeo. Quid dicā. Dicā do/
leo: Dolerē si adhuc sic essem. S; qđ dicam: Gau/
deo: Nec h̄ possum dicere. Vtinā em̄ nūq̄ fuissem:
quicq̄d tñ fui in nomine christi: ꝑemptū est. Qđ autē
mō reprehēdut: nō norūt. Sūt adhuc q̄ in me reprehē/
dāt: s; tñ multū ē ad illos vt h̄ nouerīt. Multa enim
ago in cogitatiōib⁹ meis: pugnās aduersus malas
suggestiōes meas: ꝛ habēs [illegible] diuturnā: ꝛ

[illegible] cū tēptatōib⁹ inimici subuertere me
volentis. Gemo ad deum in infirmitate mea: et no/
uit quid parturit cor meū: ille q̄ nouit partū meū.
Mihi aūt minimū est: vt a vobis diiudicer: aut ab 1. Cor. 4.
humano die: ait aplus: s; neq; ego meipsum iudico.
Melius em̄ me ego noui q̄ illi: s; meli⁹ de⁹ q̄ ego.
Nō ergo vos insultēt de nobis: Nō: faciat christ⁹.
Dicūt em̄: ꝛ qui sūt: et vn̄ sunt: Malos hic illos no/
uim⁹: vbi baptizati sunt: Si nos bene nouerūt: sci/
unt: q: ꝛ nauigauim⁹ aliquādo: sciūt q: et pegrinati
sumus: sciūt q: alii iuimus: ꝛ alii redimus. Nō hic
baptizati sum⁹: sed vbi baptizati sumus: ecclesia est
nota vniuerso orbi terrarum: ꝛ multi fratres nostri
sunt: qui ꝛ nouerūt: q: baptizati sumus: ꝛ nobiscum
baptizati sunt. Facile est ergo hoc nosse: si quis fra/
trū est inde sollicit⁹. Ista autē satisfacturi sumus: ꝛ
demōstraturi aliquid de testimonio ecclesie: cui nō
cōmunicant: Merito nō nos norūt trans mare ba/
ptizatos in christo: quia ꝛ trās mare nō habēt chri/
stum. Ille em̄ christū ꝛ trans mare habet: q̄ ꝛ trans
mare cōmunionem vniuerse ecclesie tenet. Quō po
test cognoscere vbi sim ego baptizatus: cum cōmu/
nio ipius vix trāsit mare: Verūtamen fratres mei: S
qđ eis dicā: Suspicamini qđ vult: de nob. Si boni
sum⁹: i ecclia christi: frumēta sum⁹: si mali sum⁹: i ec
clesia christi: palea sum⁹: tñ ab area nō recedim⁹. Tu Matth. 3.
q̄ vēto tēptatiōis foras volasti: qđ es: Triticū: Nō
eū tolleret vēt⁹ ex area. Ex eo q̄ vbi es: agnosce qđ es:
Sequit̄: S; tu inq̄t q̄s es q̄ ꝯ nos dic tāta: Quicūq;
sim: qđ dicit̄ attēde: nō a quo dicit̄: S; peccatori lo/
quit dicit dñs: Vt quid tu assumis testamentū meū Ps. 49.
p os tuū: Dicat ergo dñs h̄ pctōri: Forte est gens
pctōꝝ cui h̄ recte dicat dñs: s; in q̄libet dicat h̄ dñs:
ideo dicat: q: pctōri non ꝓdest q̄ legem dei loquit̄.
Nūquid ꝛ auditorib⁹ nō ꝓdest: Vtrūq; gen⁹ nos
habem⁹ in ecclia: dño dicēte: et bonoꝝ ꝛ malorum.
Boni ei cū ꝓdicāt qđ dicūt: Imitatores mei esto/ 1. Cor. 4.
te: sicut ꝛ ego christi. De nobis quid dicit: Sed for 1. Timoth. 4.
ma estote fideliū. Hoc nos esse elaboramus. Quid
aūt sim⁹: ille nouit: ad quem gemim⁹. De malis tñ
dictū est aliud: Sup cathedrā moysi sederūt scribe Matth. 23.
ꝛ pharisei. q̄ dicūt facite: q̄ aūt faciūt facere nolite.
Vides q: in cathedra moysi: cui successit cathedra
christi: sedēt ꝛ mali: ꝛ tamē dicēdo bona: nō obsunt
auditorib⁹. Quare tu ꝓpter malos ipsam cathedrā
dimisisti: Redi ad pacē: redi ad ꝯcordiā: q̄ te nō of/
fendit. Si bona loquor: et bona facio: imitare me.
Si aūt nō facio qđ dico: habes ꝯsilium dñi: q̄ dico
fac: que aūt facio: noli facere: tñ a cathedra catholi/
ca noli discedere. Ecce i nomie christi ituri sum⁹: et
multa dicturi sūt. Quid facit: [illegible] cām nr̄am.
Nō illi dicāt nisi fr: Ad rē rñdete. Augustin⁹ epūs ē i
ecclia catholica: sarcinā suā portat: rationē redditu/
rus ē deo. In bonis eū noui: si mal⁹ ē ipse nouit. Si
bon⁹ ē: nec sic spes mea ī. Hoc ante oīa didici in ca/
tholica: vt spes mea nō sit i hoīe. Merito q̄ vos ho/
mines reprehēdūt: q: spem vr̄am in hoīem posuistis.
Certe cū reprehēderīt nos ꝯtēnite ꝛ vos. Nouim⁹ ei
q̄ē locū hēm⁹ i corde vr̄o: q: scim⁹ q̄ē locū hēas i
corde nr̄o. Nolite ꝓ nob certare aduers⁹ illos q̄cq̄d
de nob dixerīt: cito trāsite: ne laborātes eā defēdere
nr̄e ꝯuincāt cās vr̄as. Hoc ei agūt astute: nolūtes ꝛ
timētes vt de ipa eā dicā⁹. Ingerūt nob q̄ nos auocēt

vt cũ ira dñi⁹ purgare nõ: sileam⁹ ab ipsis cõuiciis. Nã prorsus q̃ vt me dicta malũ: dico et ego alia innumerabilia: cito aufer de medio: fui causam meã: de re age ecclesię: causam attēde: vbi sis vide. Ueritas tibi vndelibet loquat: esuriens accipe: ne nunq̃ ad te perueniat panis: dũ semp quid rep̄hēdas in vasculo fastidiosus ⁊ calũniosus inquiris.

Explicit Tractatus de ps̃. XXXVI.

Incipit Tractatus de ps̃. XXXVII.

Prefatio.

A Ps. 50. Oportune ad id qđ cantauim⁹: iniquitatem meã ego pnũcio: ⁊ curã gero pro peccato meo: respondit hec mulier de lectione euãgelii. Iniquitates enĩ eius intuēs dñs: canē appellauit dicēs: (Math. 15.) Nõ est bonũ: panē filiorũ mittere canibus. At illa q̃ nouerat iniq̃tatē suã pnũciare: ⁊ curã gerere p peccato suo: nõ negauit qđ veritas dixit: sed miseriã pfessa: misericordiã potius impetrauit: curã gerēs p peccato suo. Nã et curari petiuerat filiã suã. fortassis in filia significãs vitã suã. Psalmũ ergo totũ quãtũ possum⁹: dũ cõsideram⁹ ⁊ ptractam⁹ aduertite. Assit dñs cordib⁹ nostris: vt salubriter hic inueniam⁹ voces nostras: et quõ inuenerim⁹ pferam⁹: nec difficulter inueniēdo: nec imperite proferendo.

Titulus eius est. **Psalmus ipsi Dauid in recordationē sabbati.**

B Ro. 1. Querimus q̃ nobis scripta sũt de sancto dauid pphetа: ex cui⁹ semine dñs noster iesus christus sm carnē: ⁊ inter bona q̃ de illo nobis nota sunt p scripturas: nõ inuenimus eũ aliq̃n recordatũ sabbati. Quid enĩ ita recordaret sm illam obseruationē iudeorũ q̃ obseruabãt sabbatũ? Quid ita recordaremur qđ inter septē dies necessario veniebat? Obseruandũ ergo erat: nõ sic recordãdum. Nemo aũt recordat: nisi qđ in p̄sentia nõ ē positũ: (verbi gratia) In hac ciuitate recordaris carthaginē vbi fuisti aliq̃n: ⁊ hodierno die recordaris hesternũ diē: vel p̄teritũ ãnũ: vel quẽlibet anteriorē: ⁊ aliqđ factũ tuũ qđ iã fecisti: aut aliqđ vbi fuisti: vel cui rei interfuisti. Quid sibi vult ista recordatio sabbati fratres mei? Que aĩa sic recordat sabbatum? Qđ est h̄ sabbatũ? Cũ gemitu enĩ recordat. Et cũ psalm⁹ legeret: audistis: ⁊ mõ cũ releuerim⁹ audietis: q̃ntus sit meror: quãtus gemit⁹: quãtus fletus: q̃ miseria. (Math. 5.) Sed felix est: q̃ sic miser est. Unde ⁊ dñs in euãgelio beatos appellauit quosdã lugētes. Un beatus si lugens? Un beat⁹ si miser? Immo miser esset: si lugēs nõ esset. Talē ergo ⁊ hic accipiam⁹ sabbatũ recordantē: nescio quē lugentē: ⁊ vtinã nos sim⁹ ipse nescio qs. Est enĩ hic quidam dolēs: gemēs. lugēs: recordãs sabbatũ. Sabbatũ requies est. Sine dubio iste nescio qua in inquietudine erat: qui tã cũ gemitu requiē recordabat. Ipse itaq̃ inquietudinē quã patiebat narrat ⁊ cõmēdat deo. nescio quid grauius timēs q̃ erat vbi erat. Nã q̃ in malo est apte dicit: nec interpte op⁹ est: nec suspitiõe: nec cõiectura: in q̃ malo sit: nõ dubitat ex ei⁹ verbis: nec opus est vt q̃ramus. sed vt qđ dicit intelligam⁹: et nisi peius aliqđ timeret: q̃ erat illud quo tenebat: nõ sic inciperet.

Expositio psalmi.

C Ps. 6. Domine ne in indignatiõe tua arguas me: neq̃ in ira tua emēdes me. Futuri est enĩ vt quidã in ira dei emendent: ⁊ in indignatione arguant. Et forte nõ oẽs q̃ arguunt emēdabunt. sed tñ futuri sũt in emēdatiõe q̃dam salui. Futurũ ē quidē q̃: emēdatio nolata est: sic tamē quasi p ignē. Futurũ aũt quidã q̃ arguent ⁊ nõ emēdabunt. Nã vtiq̃ arguet eos quib⁹ dicet: (Mat. 25.) Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi mãducare. sitiui ⁊ nõ potastis me: et cetera q̃ ibi psequēs: quãdã inhumanitatē ⁊ sterilitatē increpat: dicēs malis ad sinistrã cõstitutis: q̃bus dicet: Ite in ignē eternũ q̃ parat⁹ est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Hec iste grauiora formidãs: excepta vita ista: in cui⁹ malis plãgit ⁊ gemit: rogat ⁊ dic. Domine ne in indignatiõe tua arguas me. Nõ sim inter illos q̃bus dicetur⁹ eo: (Ibidem.) Ite in ignē eternũ qui parat⁹ est diabolo ⁊ angelis eius. Neq̃ in ira tua emēdes me: vt in hac vita purges me: ⁊ talē me reddas cui iam emēdatorio igne nõ opus sit: ppter illos q̃ salui erũt: sic tñ quasi p ignē. (1 Cor. 3.) Quare: nisi q̃ hic edificant supra fũdamētũ: ligna. fenũ. stipulã? Edificarēt autē aurũ: argentũ: lapides p̄ciosos: et de vtroq̃ igne securi essent: nõ solũ de illo eterno: qui in eternũ cruciaturus est impios: sed etiã de illo qui emēdabit eos q̃ p ignē salui erũt. Dicit enĩ: Ipse aũt salu⁹ erit: sic tñ quasi p ignē. Et q̃ dicit: salu⁹ erit: cõtēnit ille ignē. Ita plane q̃uis salui p ignē: grauior tamen erit ille ignis: q̃ quicq̃d pōt hō pati in hac vita. Et nostis quãta hic passi sũt mali. ⁊ pñt pati: tñ tãta passi sũt quãta potuerũt pati ⁊ boni. Quid enĩ quisq̃ maleficus latro: adulter: scelerat⁹: sacrilegus ptulit legib⁹: qđ nõ ptulit martyr in cõfessiõe christi? Ista ẽ q̃ h̄ sũt mala: multo faciliora sũt: ⁊ tñ videte quēadmodũ ea homines ne patiant quicq̃d iusseris faciũt. Quãto meli⁹ faciũt qđ iubet de⁹: ne illa grauiora patiantur? Quare aũt petit iste ne in indignatiõe arguat: neq̃ in ira emendet: tanq̃ dicēs deo: q̃m iam ista q̃ patior: multa sũt: magna sunt: q̃so vt sufficiãt? Et incipit illa numerare satisfaciēs deo: offerēs illa q̃ patitur: ne peiora patiat. **Qm sagitte tue infixe sunt mihi: ⁊ cõfirmasti sup me manũ tuam.**

D Non est sanitas in carne mea a vultu ire tue. Jam hec dicebat q̃ hic patiebat. ⁊ tamē h̄ iam de ira dñi: q̃ ⁊ de vindicta dñi. De qua vindicta: Quã excepit de adã. (Gen. 2.) Nõ enĩ in illũ nõ est vindicatũ: aut frustra dixerat de⁹: Morte morieris. Aut aliqđ patimur in ista vita: nisi ex illa morte quã meruim⁹ primo peccato. Etenim portam⁹ corp⁹ mortale plenum temptatiõibus: plenũ sollicitudinib⁹: obnoxiũ dolorib⁹: corpalib⁹: obnoxiũ indigētijs: mutabile ⁊ lãguidũ cũ sanũ est: q̃ vtiq̃ nõdũ plene sanũ. Nã vñ dicebat: Nõ est sanitas in carne mea: nisi q̃ ista q̃ huius vite dicit sanitas. bene intelligentib⁹ ⁊ sabbatũ recordãtib⁹: nõ ē vtiq̃ sanitas? Si ei nõ mãducaueris: inquietat fames. Ista fames naturalis quidam morb⁹ est: q̃ natura nobis facta est pena ex vindicta. Primo homini qđ erat pena: natura nobis ē. (Eph. 2.) Unde dicit ⁊ aplus: Fuim⁹ ⁊ nos natura filij ire: sicut ⁊ ceteri. Natura filij ire: id est portãtes vindictã. Sed quare dicit fuim⁹? Quia spe iã nõ sum⁹. nam re adhuc sum⁹. Sed illud melius dicim⁹ qđ spe sumus: quia certi sumus de spe. Non enim incerta est spes nostra: aut de illa dubitamus. Audi ipsam gloriam in spe. (Ro. 8.) Jn nobis metip̃is inquit ingemiscim⁹ adoptionem: expectantes redemptionem corporis nostri. Quid enĩ? Nondum redemptus es o paule?

Nondū q te preciū psolutū ē: Nonne sanguis ille iam fusus est: Nonne ipm est p̄ciū oīm nrm: Plane iam fusus est. Nonne ipm est p̄ciū oīm nrm: Plane
Ro. 8. qm. Sz vide qd ait. Spe ei salui facti sum⁹. Spes aūt q̄ videt nō ē spes. Qd eñ videt qs qd sperat: Si aūt qd nō videm⁹ speram⁹: p patiētiā expecta. Quid aūt expectat p patiētiā? Salutē. Cui⁹ nisi. Quid aūt expectat p patiētiā? Salutē. Cui⁹ ipi⁹ corporis: qr h dixit redēptionē corpis rei salutē. Ipi⁹ corporis: qr h dixit redēptionē corporis nri. Qi salutē corpis expectabat: non erat salus illa qua habebat. Esuries ista interficit: si s̄buēnā nō fuerit. Medicamētū eñ famis ē cib⁹: ⁊ medicamētū sitis ē pot⁹: ⁊ medicamētū fatigatiōis ē somn⁹. Detrahe ista medicamēta: vide si nō interficiunt illa q̄ erubūt. Si sepositis istis nō sūt morbi: est sanitas. Qi aūt habes aliqd qd te possit interficere: nisi mēdicaueris noli gl̄iari de sanitate: s gemēs expecta redēptionē corpis tui. Gaude te redēptū: s nōdum reipse secur⁹ esto. Etenī si nō gemueris in spe nō peruenis ad rē. Hoc ē ergo: nō ē sanitas. Ait: Nō ē sanitas in carne mea a vultu ire tue. Vñ ergo sagitte infixe: Ipam pen̄ā ipam vindictā: ⁊ forte dolores q̄s hic necesse ē pati ⁊ anime ⁊ corpis: hos dix sagittas. De his ei sagitt⁹: ⁊ sctūs iob sec pmemorat⁹ ē:
Job. 6. Et cū est i illis dolorib⁹: dixit sagittas d̄ni infixas sibi. Solem⁹ tñ ⁊ v̄ba dei sagittas accipe. Sz nunqd ab his posset iste sic dolere se peutr: Verba dei tāq̄ sagitte excitāt amorē nōdū excitarūt dolorē. An qz et ipe amor non pōt esse sine dolore: Quid ... amam⁹ ⁊ nō habem⁹: necesse ē vt doleam⁹. Nā ille amat ⁊ nō dolet: q̄ h̄z qd amat. Qui aūt amat vt dixi: ⁊ nōdū h̄z qd amat: necesse ē vt in dolore gemat. Inde illō in psona eccl̄ie spōsa christi in Cāticocanticor:
Cāt. 2. ⁊ 5. Qm̄ vulnerata charitate ego sum. Vulneratā se dixit charitate: Amabat enī quiddā: ⁊ nōdū tenebat: dolebat qr nōdū habebat. Ergo si dolebat: vulnerata erat: s h vulnus ad verā salutem rapiebat. Qui h vulnere nō fuerit vulnerat⁹: ad verā sanitatē nō pōt puenire. Nunqd ergo vulnerat⁹ semp erit i vulnere: Possum⁹ itaqz etiā sic sagittas infixas accipere: id ē v̄ba tua infixa cordi meo: ⁊ ex ipis verbis tuis factū est vt recordarer sabbatū: ⁊ ipa recordatio sabbati: ⁊ nōdū retētio: facit me nōdū gaudere ⁊ agnoscere: nec sanitatē esse in ipa carne: neqz dici debere. Qn̄ cōparo istā sanitatē illi sanitati quā habeo i
1. Cor. 15. reqe sempiterna: vbi corruptibile h induet incorruptionē: ⁊ mortale h induet immortalitatē: et video qz in illi⁹ sanitatis cōparione ista sanitas morb⁹ est.

F Nō ē pax ossib⁹ meis a facie pctōꝝ meoꝝ. Querit solet cui⁹ sit vox: ⁊ aliq accipiūt christi: ... quedā q̄ hic dicunt de passiōe christi. ad q̄ paulo post veniem⁹: ⁊ agnoscem⁹ q̄ de passiōe christi dicuntur.
1. Pet. 2. Sz nō ē pax ossib⁹ meis a facie pctōꝝ meorū: quō diceret q̄ nullū pctm̄ habebat. Cogit nos ergo intelligēdi necessitas ad cognoscēdū tanq̄ plenū ⁊ totū christū: id ē caput ⁊ corp⁹. Cū enī christ⁹ loquit:
Luc. 2. aliqñ ex psona sol⁹ capitis loquit: qd est ipe saluator nat⁹ ex maria virgine: aliqñ et psona corpis sui: qd est sancta eccl̄ia diffusa toto orbe terrarū. Et nos in corpe ipi⁹ sum⁹: si tñ fide eius sincera sit in illo: et spes nra certa: ⁊ charitas nra accēsa sum⁹ i corpe ipi⁹: ⁊ mēbra ipius: ⁊ inuenim⁹ nos ibi loq: Apl's
Eph. 5. dicit: Qm̄ mēbra sum⁹ corpis ei⁹. Et multis locis dicit h apl's. Nā si dixerim⁹ v̄ba nō esse christi. nō erūt ⁊ illa v̄ba christi. Deus me⁹ deus me⁹ vt quid me dereliquisti: Et ibi eñ habes: De⁹ me⁹ de⁹ me⁹ Ps. 21.
vt quid me dereliquisti. lōge a salute mea v̄ba delictoꝝ meoꝝ. Quō hic habes a facie pctōꝝ meorū: sic ⁊ ibi habes: v̄ba delictoꝝ meoꝝ. Et si christ⁹ vtiqz sine pctō ⁊ sine delicto: incipim⁹ nō putare v̄ba illa psalmi illi⁹ eē: Et valde durū ⁊ cōtrariū ē vt ille psalm⁹ nō ptineat ad christū: vbi hēm⁹ tā aptā passionē ei⁹. tanq̄ ex euāgelio recitet. Ibi eñ habemus: Diuiserūt sibi vestimēta mea: ⁊ sup vestimen- Ibidem.
tū meū miserūt sortē. Quid qd ipse dñs in cruce pēdens: primū versum psalmi ipius ore suo ptulit et dixit: Deus me⁹ deus me⁹ vt quid me dereliquisti: Quid voluit intelligi nisi illū psalmū totū ad se ptinere: qz caput ipius ipe pnūciauit: Ubi aūt sequit et dicit: Verba delictoꝝ meorū: nō est dubiū quia vox christi est. Unde ergo pctā: nisi de corpe qd est eccl̄ia: Quia loquit corpus christi ⁊ caput. Quare
G
tanq̄ vnus loquit: Quia erūt duo inquit in carne Gen. 2.
vna. Sacramētū hoc magnū est: ait apl's: Ego au- Eph. 5.
tem dico in christo ⁊ in eccl̄ia. Vñ etiā cū ipe loq̄ret in euāgelio respōdēs eis q̄ qstionē mulieris de vxore dimittēda: ait: Nō legistis qd scriptū est: q deus ab initio masculū ⁊ feminā fecit eos: ⁊ relinquet hō patrē ⁊ matrē. ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erūt duo: in
carne vna: Igit iā nō duo: s vna est caro. Si ergo Matth. 19.
ipe dixit: iam nō duo s vna est caro: qd mirū si vna caro: vna lingua: eadē verba: tanq̄ vni⁹ carnis: capitis: ⁊ corpis: Sic audiam⁹ tanq̄ vnū: s tñ caput tanq̄ caput ⁊ corp⁹ tanq̄ corpus. Nō diuidunt psone: s distinguit dignitas: qz caput saluat: saluat corpus. Caput eni habeat misericordiam: corpus defleat miseriā. Caput est ad purgāda pctā. corp⁹ ad pfitēda pctā: vna tñ vox: vbi nō scriptū est: qñ dicat corpus: qñ caput. s nos in audiēdo distinguimus: ille aūt tanq̄ vn⁹ loquit. Quare eñ nō dicat: pctōrum
meorū. qui dixit. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mandu- Matth. 25.
care: sitiui ⁊ nō dedistis mihi potū: hospes fui et nō recepistis me: ifirm⁹ fui ⁊ i carcere: ⁊ nō visitastis me: Certe dñs nō fuit in carcere. Quare non h diceret: cui cū dictū esset: qñ te vidim⁹ esurietē ⁊ sitietē: aut in carcere: ⁊ nō ministrauim⁹ tibi: Rñdit sic: ⁊ ex psona capitis sui indicās se dixisse: Cū vni ex minimis Ibidem.
meis non fecistis: nec mihi fecistis: Quare non di-
cat a facie pctōꝝ meoꝝ. q̄ dixit saulo: Saule saule: Act. 9.
quid me psequeris: Qui vtiqz i celo iā neminē psecutorē patiebat. Sz quō ibi caput loquebat p corpe: sic ⁊ h caput dic voces corpis: cū ⁊ capitis voces audiat. Sz neqz eū corpis voces audieritis: separetis caput: qz iam nō duo s vna caro. Nō est sanitas i car- H Gen. 2.
ne mea a vultu ire tue: Sz fortasse iniuste tibi deus Eph. 5.
irat⁹ est o adā: o genus humanū: iniuste irat⁹ ē de⁹: Quia ē dixisti iam agnoscēdo ipam penā tuā i corpore christi ptnrus hō. Nō est sanitas in carne mea a vultu ire tue. Expone iusticiā ire dei: ne te excusare videaris: illū accusare: Sz quere ⁊ dic: Vñ ira domini: Nō ē sanitas in carne mea: a vultu ire tue nō est pax ossib⁹ meis. Repetiuit id quod dixit: Nō ē sanitas in carne mea: hoc est eñ: nō est pax ossibus meis. Nō aūt repetiuit a vultu ire tue: sed causam dixit ire dei. Nō est pax inquit ossibus meis a facie
pctōꝝ meoꝝ. Qm̄ iniquitates mee supgresse sunt Al. ⁊ supgresse sunt. lec. sicut onus
caput meū: ⁊ sicut onus graue grauate sunt graue.
sup me. Et h eñ ... ⁊ ... quid ...

cõtra deũ dicit: Iniquitate a me sustulerũt caput meũ.
Nemo ei sugge[ss]it nisi iniquitas cui sustollit caput. Cur
sum tollit q erigit caput aduersus deũ. Audistis cũ
Luc. 15. lectio legeret libri Euãgelij: Iuniorẽ filiũ huius: dese
apostatare a deo. Ille q pater: noluit audire i ceptũ:
sustulit iniquitas ip[s]i caput aduersus deũ. Et q: iniq
tates sustulerũt caput ei: qd illi fecit de[us]: Sicut sa
scis grauis grauate sũt sup me. Leuitatis ẽ erigere
caput: q si nihil portat q erigit caput. Quia ergo le
ue est qd pot erigi: accepit põd[us] vñ possit cõprimi.
Ps. 7. Cõuertet enĩ labor ei[us] in caput ei[us]: t iniquitas eius i
I verticẽ ei[us] descẽdet. Sicut sascis grauis grauate sũt
Al. * Putruerũt et corrupte sunt cicatrices mee. sup me. Cõputruerũt t putruerunt liuores
mei. Iã qui liuores hz: nõ est san[us]. Adde q: ipi li
uores cõputruerũt t putruerũt. Unde putruerũt:
Quia cõputruerũt. Iã quõ h explicet in vita hũa
na q h nouit: Habeat aliq̃s sanũ olfactũ aie: sẽtit
quõ puteãt peccã. Cui putori peccatoꝝ ptrari[us] erat
2. Cor. 2. odor ille: de q dicit aplŝ: Christi bon[us] odor sumus
do in omi loco his q salui fiũt. Sz vnde nisi de spe:
Unde: nisi de recordatiõe sabbati: Aliud enĩ plãgim[us]
in hac vita: aliud psumim[us] in illa vita. Qd plangit
putet: qd psumit flagrat. Ergo nisi eẽt ille tal odor
q nos inuitaret nunq̃ sabbatũ recordaremur. Sz
q: hẽm[us] p sp̃m ip̃z odorẽ vt dicam[us] sp̃õso nr̃o: Post
Cant. 1. odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ curremus: auertim[us] a putori
bus nr̃is olfactũ: t puertẽtes nos ad ip̃m aliquãtu
lũ respiram[us]. Sz nisi ad nos oleãt t mala nr̃a: nun
q̃ illis gemitib[us] pfitemur. Cõputruerũt t putrue
rũt liuores mei. Unde: A facie insipientie mee.
Unde dixit supius: A facie peccatoꝝ meoꝝ: inde nũc a fa
Al. * Miser factus. cie insipientie mee. * Miserijs afflictus sum t
curuat[us] sum vsq in finẽ. Unde curuat[us] est: Quia
elat[us] erat. Si fueris hũilis: erigeris: si fueris elatus:
curuaberis: Nõ enĩ deerit deo põd[us] vñ te curuet.
Illud erit põdus: fascis peccãtoꝝ tuorũ. h replicabit i
caput tuũ t curuaberis. Quid est aũt curuari: Nõ
se posse erigere. Talẽ inuenit dñs mulierẽ p decẽ et
Luc. 13. octo annos curuã: nõ se poterat erigere. Tales sunt
q i terra cor habẽt. At vo q: inuenit mlier illa dñm:
t sanauit eã: habeat sursũ cor. Iniquitatũ tñ curuatur:
Sap. 9. adhuc gemit. Curuat enĩ ille q dicit: Corp[us] enĩ qd
corrũpit aggrauat aiam: t deprimit terrena inhabi
tatio sensum multa cogitantẽ. In his gemat vt illd
accipiat: Recordet sabbatũ: vt ad sabbatũ puenire
mereat. Qd enĩ celebrãt iudei: signũ erat. Cui[us] rei
signũ: Quã ille recordat q dicit: Miserijs afflict[us] sũ
et curuat[us] sum vsq in finẽ. Quid ẽ vsq i finẽ: Usq
Al. * ingrediebar. in mortẽ. Tota die ptristat[us] ambulabam.
Tota die: sine intermissiõe. Hoc dicit tota die: tota
vita. Sz ex q cognouit: Ex q sabbatũ recordari cepit.
Quã diu enĩ recordat qd nõdũ hẽt: vis vt ptristat[us]
Al. * lumbi mei impleti sunt. incedat: Tota die ptristat[us] ambulabã. Quoniã aia
mea cõpleta est illusiõib[us]: t nõ ẽ sanitas in
K carne mea. Ubi ergo ẽ tot[us] hõ: aia t caro est. Aia
cõpleta ẽ illusionib[us]: caro sanitatẽ nõ hz: qd rema
net vñ sit leticia: Nõne oportet vt cõtristet: Tota
die cõtristat[us] ambulabã. Tristicia nobis sit: donec
et aia nr̃a careat illusiõib[us]: t corp[us] nr̃m induat sanita
te. Illa enĩ vera sanitas q ẽ: Immortalitas. Que sũt
aũt illusiões aie? Si voluero dicere: tps qñ sufficiet:
Cui[us] enĩ aia illa nõ patit: Breue est qd admoneo:
quõ aia nr̃a cõpleta ẽ illusionib[us]. A facie ip̃aꝝ illu

sionũ: aliq̃n vix orare pmittimur. Deum cogi
tare nõ nouim[us]: nisi imagines: t sepe irruũt q̃s non
q̃rim[us]: t volum[us] ex hac ire ad illã: t ab illa in aliã tra
sire: t aliq̃n vis redire ad id qd cogitabas: et dimit
tere qd cogitas: t aliud tibi occurrit: Uis recordari
qd oblit[us] eras: t nõ tibi venit in mẽtẽ: et venit pot[us]
aliud qd nolebas. Ubi erat qd oblit[us] eras: Nã qre
postea venit in mẽtẽ cũ id nõ q̃reret: Cũ aũt q̃rere
tur: occurrerũt p illo innumerabilia q nõ q̃rebant.
Rem dixi breuẽ fratres: aliq̃d nescio qd vobis: quo
accepto cetera vosipsi cogitãtes: inueniatis qd sit
plãgere illusiões aie nr̃e. Accepit ergo penã illusio
nis: amisit veritatẽ. Sicut enĩ pena est aie illusio: sic
p̃mũ aie veritas. Sed in his illusiõib[us] cõstituti cum
essem[us]: venit ad nos veritas: et inuenit nos coopertos
illusiõib[us]: Suscepit carnẽ nr̃am vel potius a nobis:
id ẽ a genere hũano. Aperuit oculos carnis: vt per fi
dẽ sanaret eos: qbus veritatẽ fuerat mõstraturus: vt
sanato oculo veritas pateferet. Ipse enĩ est veritas
quã nobis pmisit: cũ caro eius videret: vt fides in
choaret: cui[us] p̃mium veritas esset. Nõ enĩ se ipse chri
stus demõstrauit in terra: s demõstrauit carnẽ suã.
Nã si seip̃m demõstraret: viderẽt illũ iudei t cogno
scerẽt. Sz si cognouissent: nunq̃ dñm glorie cruci 1 Cor. 2.
fixissent. Sz forte discipuli viderũt: qñ illi dicebãt:
Ostẽde nobis patrẽ: t sufficit nobis. Et ille vt ab eis
se nõ visũ eẽ mõstraret: subiecit: Tãto tpe vobiscũ sũ Joh. 14.
et nõ cognouistis me: Philippe qui videt me: videt
et patrẽ. Si ergo christũ videbãt: quõ adhuc patrẽ
q̃rebãt: Qui enĩ videret christũ: viderẽt t patrem.
Nõdũ itaq christũ videbãt: q patrẽ sibi ostẽdi cu
piebãt. Audi q: nõdũ videbãt. In p̃mio illud pmi
sit alio loco dicẽs: Qui diligit me: mandata mea cu Joh. 14.
stodit: t q diligit me: diliget a patre meo: t ego dili
gã eũ. Et tanq̃ diceret ei qd illi dab diligẽs eũ: Et
ostendã inqt meip̃m illi. Si ergo diligẽtib[us] eũ h in
p̃mio pmisit: q: ostẽdit seip̃m illis: manifestũ est: q:
illa visio veritatis talis nobis pmittit: q visa iam nõ L
dicam[us]: impleta est aia mea illusionib[us]. * Infir Al. [illegible]
mat[us] sũ t hũiliat[us] sũ * vsq nimis. Qui recor Al. [illegible]
dat altitudinẽ sabbati: ipse videt quã sit hũiliatus.
Nã q nõ pot cogitare q sit illa quietis altitudo: nõ
videt vbi nũc sit. Propterea ali[us] psalm[us] dicit: Ego Ps. 30.
dixi in extasi mea: piect[us] sum a facie oculoꝝ tuorũ.
Assumpta enĩ mẽte vidit: nescio qd sublime: t qd vi
dit nõdũ ibi tot[us] erat: t quandã si dici pot q̃i coru
scationẽ factã luminis eterni: vbi sensit nõ se ibi esse
qd potuit vtcũq intelligere. Uidit vbi esset: t quẽ
admodũ malis hũanis infirmat[us] t cõtristat[us] esset: et
ait: Ego dixi in extasi mea: piect[us] sũ a facie oculoꝝ
tuoꝝ. Tale ẽ nescio qd qd vidit in extasi: vt inde sen
tiã q lõge sũ q nõdũ ibi sũ. Iã ibi erat q dicit: Rapt[us] 2 Cor. 12.
ptus sũ in tertiũ celũ: t ibi audiebat ineffabilia vba
q nõ lz hoi loq. Sz reuocat[us] est ad nos vt gemeret
pri[us] pficiẽd[us] in infirmitate: t sic postea indueret vt
tutẽ: aiat[us] tñ q: vidit aliq̃d rex illaꝝ p dispẽsatiõe
officij sui: adiecit dicẽs: Audiui ineffabilia vba q Paulus
nõ licet hoi loq. Iã ergo qd op[us] est: vt a me aut a q̃
q̃ q̃rant̃ q nõ licet hoi loq: si illi nõ licuit loqui:
cui licuit audire: Plangam[us] tamẽ t gemam[us] in cõ
fessione: agnoscamus vbi sumus: recordemur sab
batum: t patienter expectemus quod ille promisit:
qui nobis in seipso exemplũ patientie demonstrauit.

Incurvat⁹ sum ⁊ humiliat⁹ sū vsq₃ nimis. Rugie-
bam a gemitu cordis mei. Attēditis plerūq₃
interpretari gemit⁹ seruos dei. ⁊ querit͛ cā. et non
D interpretatur gemit⁹ alicui⁹ serui dei si tamē ad au
res appareat alicui⁹ positi prope eū. Est eñ gemitus
occult⁹ qui ab hoīe nō audit͛. tamē si tāta occupaue
rit cor cogitatio desiderij cuiusdā: vt voce clariore
exprimat͛ vulnus interioris hominis. querit͛ cā. ⁊ dicit
hō apud semet ipm forte illud ē vnde gemit: ⁊ forte
illud illi factū est. Quis pōt intelligere nisi ille in cu
ius oculis ⁊ aurib⁹ gemit. Propterea rugiebā inquit
a gemitu cordis mei: q₂ hoīes si qñ audiūt gemi-
tū hoīs plerūq₃ gemitū carnis audiūt: gemētē a
gemitu cordis nō audiūt. Abstulit nescio q̄s res hu
ius: rugiebat ſ nō a gemitu cordis. alius q₂ abstulit
filiū: alius q₂ vxorē: alius q₂ grandinata est vinea: q₂
cuppa acuit: q₂ iumentū ipsius nescio quis: alius
q₂ damnū aliq̄d passus est: ali⁹ q₂ timet hominē
inimicū. Oēs isti a gemitu carnis rugiūt. At vō ser
uus dei q₂ ex recordatiōe sabbati rugit: vbi ē regnū
1.Cor.15. dei q̄d caro ⁊ sanguis nō possidebūt: rugiebā inquit
a gemitu cordis mei. Et q̄s cognoscebat vnde rugi-
ebat: Subiecit. Et ante te est omne desideri
Ps. B um meū. Nō eñ ante hoīes q̄ cor videre nō pñt:
ſ ante te ē omne desideriū meū. Sit desideriū tuum
Math.6. ante illū: ⁊ pater q̄ videt i occulto reddet tibi. Ipm
eñ desideriū tuū: oratio tua ē: ⁊ si cōtinuū desideri
1.Thes.5. ū: cōtinua oratio. Nō eñ frustra dixit aplūs. Sine
intermissiōe orātes. Nunqd sine intermissiōe ge
nuflectim⁹: corp⁹ psternim⁹: aut man⁹ leuamus: vt
dicat: Sine intermissiōe orate? Aut sicut dicimus
nos orare: hoc puto sine intermissione nō possum⁹
facere. Est alia īterior oratio sine intermissiōe. Que
est: desideriū. Quicqd aliud agas: si desideras
illud sabbatū: nō intermittis orare. Si nō vis inter
mittere orare: noli intermittere desiderare. Cōtinu
um desideriū tuū: cōtinua vox tua est. Tacebis si
amare destiteris: q₂ tacuerūt de quib⁹ dictū ē. Qm̄
Math.24. abūdabit iniq̄tas: refrigescet charitas multoꝝ. Fri
gus charitatis: silētiū cordis ē: flagrātia charitatis:
clamor cordis est. Si sp manet charitas: sp clamas:
si semp clamas sp desideras: si sp desideras: requiē
recordaris. Et rugit⁹ cordis tui ante quē sit: oportet
vt intelligas. Iā q̄le desideriū debeat esse ante ocu
los dei: cōsidera. Nūqd vt moriat͛ inimic⁹ nr̄ qd̄ q̄si iu
ste optāt hoīes: Nā aliqñ oram⁹ qd̄ nō debemus.
Iam qd̄ q̄si iuste orāt hoīes videam⁹. Nōnulli orāt
vt moriat͛ aliq̄s: ⁊ ad illos hereditas veniat. Sꝫ illi
qui orāt vt moriant͛ inimici: audiāt dn̄m dicentem:
Math.5. Orate p inimicis vr̄is. Nō ergo hoc orēt vt moriant͛
Luc.6. inimici: ſ hoc orēt vt corrigant͛: ⁊ mortui erūt inimici.
Iā eñ correcti nō erūt inimici. Et ante te om̄e desi
deriū meū. Quid si desideriū ante illū ē: ⁊ ipse gemi
tus nō ē ante illū? Unde fieri pōt q̄n ipm desideriū
vocē suā hꝫ gemitū: Ideo sequit͛: Et gemitus
meus a te nō ē absconditus. A te nō ē absconditus:
a multis aūt hoīb⁹ absconditus ē. Videt͛ aliqñ humilis
seruus dei dicere: ⁊ gemit⁹ me⁹ nō est abscōdit⁹ a te.
Videt͛ aliqñ ⁊ ridere seruus dei: nūquid desideriū il-
lud mortuū ē in corde? Si aūt inest desideriū: inest
⁊ gemit⁹. Nō sp puenit ad aures hoīm: ſ nūq̄ rece
dit ab aurib⁹ dei. Cor meū cōturbatū ē. Unde
cōturbatū ē: Et deseruit me fortitudo mea.

O Plerūq₃ irruit nescio qd̄ repētinū. fit pturbatio cor
dis: cōtremiscit terra: tonitru⁹ dat͛ de celo: horribilis
fit impet⁹ vel strepit⁹. leo forte videt͛ in via: fit ptur
batio: latrones insidiant͛: fit turbatio cordis: pauor
vndiq₃ sollicitudo incutit͛. Unde hoc? Quia deseruit me
fortitudo mea. Si eñ maneret illa fortitudo: qd̄ ti-
meret: Quicqd nūciaret: qcqd frēderet: qcqd sona-
ret: qcqd caderet: qcqd horreret nō terreret. Sꝫ vn̄
illa perturbatio: Deseruit me fortitudo mea. Un̄ dese
ruit fortitudo: Et lumē oculoꝝ meoꝝ nō ē Ps. 7 et 18 (?)
mecū. Latuerat ergo adā lumē oculoꝝ ipsi⁹. Nam P
lumē oculoꝝ ipsi⁹ ipse de⁹ erat: quē cū offendisset: fu Gen.3.
git ad vmbrā: ⁊ abscōdit se inter ligna paradisi: pa-
uebat a facie dei: ⁊ q̄siuit vmbrā arboꝝ. Iā inter ar
bores lumē oculoꝝ nō habebat ad qd̄ gaudere con
sueuerat. Si ergo ille in origine: ⁊ nos de ppagine:
et redeūt ad illū scd̄m vel nouissimū adā membra
ista q₂ nouissim⁹ adā in spū viuificāte: ⁊ clamāt de 1.Cor.15.
corpe ei⁹ in ista cōfessiōe: Et lumē oculoꝝ meoꝝ nō
est mecū: iā cōfitēs: iā redēpt⁹: iā in corpe christi ē: et
lumē oculoꝝ ipsius nō ē cū ipso? Plane nō ē cū ipso:
sed ē quidem tanq̄ adhuc recordantiū sabbatum tan
q̄ cernētium in spe: sed nondum illud est lumen: de
quo dicitur: ostēdam meipm illi. Est quoddam lumē Jo.14.
nūc: q₂ filii dei sum⁹: ⁊ vtiq₃ hoc in fide tenem⁹: ſ nō 1.Joh.3.
dū est illud lumē qd̄ videbim⁹. Nōdū eñ apparuit
qd̄ erim⁹. Scim⁹ q₂ cū apparuerit similes ei erimus: Ibidem.
qm̄ videbim⁹ eū sicuti est. Iā modo lumē fidei et
lumē spei est. Q̄diu eñ sum⁹ in corpe: pegrinamur 2.Cor.5.
a dn̄o: Per fidē eñ ambulam⁹ nō p speciem. Et q̄
d autē qd̄ nō videm⁹ speram⁹: p patiētiā expectamus. Ro.8.
Voces sūt ergo iste pegrinātiū: nōdū in patria con
stitutoꝝ. Et recte dicit͛: ⁊ vere dicit͛ si nō sit dolosus
veraciter cōfitet͛: ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ nō est mecū.
Hec patit͛ hō intra semetipsū secū: ⁊ ad seipsū: de
nemine ad neminē p̄ter se. Hec sibi ipse pena sua ē:
meruit: qcquid supius enumerauit. Sꝫ nunqd hoc so
lū est qd̄ patit͛ hō? Patit͛ eñ ex se intrinsec⁹: forinse
cus aūt ex eis inter quos viuit. Patit͛ mala sua: co-
git͛ pati ⁊ aliena. Inde sūt ille due voces: Ab occul Ps.18.
tis meis munda me dn̄e: ⁊ ab alienis pce seruo tuo.
Iā de occultis suis cōfessus est: a quib⁹ se cupit mū
dari: dicat ⁊ de alienis a qb⁹ sibi vult parci. Ami
ci mei. Quid dicis iā de inimicis? Amici mei: ⁊ p
ximi mei: aduersum me appropinquauerunt
et steterūt. Hoc qd̄ ait: aduersum me steterūt in-
tellige: Si eñ aduersum me steterūt: aduersus se ce
ciderūt. Amici mei ⁊ pximi mei aduersū me appro-
pinquauerūt ⁊ steterūt. Iam intelligamus capitis
voces: iā incipiat illucescere caput nostrū i passiōe.
Sed rursum cū cepit caput dicere: noli inde separe
corpus. Si caput noluit se separe a vocib⁹ corporis:
corp⁹ se audeat separe a passiōib⁹ capitis? Patere
in christo: q₂ tanq̄ peccauit in infirmitate tua chri-
stus. Nō eñ pctā tua tāq̄ ex ore suo dicebat: et ea
dicebat sua. Dicebat eñ: a facie pctōꝝ meoꝝ: q̄ nō
erāt ipsi⁹. Quō ergo pctā nr̄a sua eē voluit ppt corp⁹ su
um: sic ⁊ nos passiōes ei⁹ nr̄as eē velim⁹ ppt caput
nr̄m. Nō eñ ille ex amicis passus ē inimicos ⁊ nos
nō? Immo ⁊ nos ad hoc parem⁹ in eodē cōuiuari: talē
calicē nō respuam⁹. vt celsitudinis ei⁹ desideriū p hūi
litatē ei⁹ teneam⁹. Etenī celsitudini ei⁹ herere
volum⁹. si ei⁹ adhuc humilitatē cogitabim⁹: ⁊ aūt ...

Matth.20. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum? Ergo et ille passiones dñi passiões nře sunt: et vnusquisq̄ si bene seruiat deo bñ seruiat fideliter: tribuat qđ de bet: et versiculū inter bōs cantet. Volo videre si nō pa tiebatur etiā qđ hic enumerat in passiōe sua christus: Ami ci mei et ꝓximi mei aduersum me appropinquauerunt

Ps. in ira me erant &c. et steterūt. Et ꝓximi a longe steterūt. Qui ꝓximi appropinquauerūt: et qui ꝓximi a lōge steterūt?

R Proximi erāt iudei: q̄ cognati erāt. Appropinquauerūt qñ crucifixerūt. Proximi erāt et apl'i: et tñ ipsi a

Luc.23. longe steterūt ne cū illo paterent. Pōt etiā hoc sic intelligi. Amici mei id est q̄ se finxerūt amicos me

Matth.22. os. Amicos enī se finxerūt qñ dixerūt: Scimus q̄ in veritate viā dei doces: qñ illū tēptare voluerūt: vtrū soluēdū esset tributum cesari: qñ illos conuicit ore ipsorum. Amici videri volebāt: s; nō illi erat opus

Job.2. vt quisq̄ ei testimoniū phiberet de hoīe. Ipse enim sciebat qđ esset in hoīe: adeo cū amica verba dixissent:

Matth.22. quid me inquit tēptatis hypocrite? Ergo amici mei et ꝓximi mei aduersū me appropinquerūt et steterūt: et ꝓximi a longe steterūt. Nostis qđ dixi. Proxi mos dixi q̄ appropinquerūt: et tñ a longe steterunt. Appropinquerūt enī corpe: sed longe steterūt corde. Quid tā ꝓpinquū corpe: q̄z qui in crucē leuauerūt? Quid tā longe corde: q̄z qui blasphemauerūt? Au dite istā lōginquitatē ab esaia ꝓpheta: Videte istā ꝓpin

Esa.29. quitatē et lōginquitatē. Popul' hic labiis me hono

Matth.15. rat ecce ꝓpinquat corpe: cor autē eorum lōge est a me. Idē ꝓpinquus idē lōginquus. Prope ꝑ labia: et longin quus corde. Verūtamē q: lōge steterūt timētes apl'i: absoluti' et plani' de illis accipimus: vt aliōs ꝓpin quasse alios lōge stetisse intelligamus: qñ quidē et pe

Matth.26. trus q̄ audacius secut' erat: ita adhuc lōge erat: vt in terrogat' et pturbat': ter negaret dñm: cū q̄ se mori turū esse ꝓmiserat. Qui postea ex lōginquo vt ꝓpin

Joh.21. quus fieret. audiuit post resurrectionē: Amas me? et dicebat: Amo: Et dicēdo ꝓpinq̄bat q̄ negādo lō ge fact' erat: donec trina voce amoris: solueret tri nam vocē negationis. Et ꝓximi mei a lōge steterūt.

S Et vim faciebāt q̄ q̄rebāt aīam meā. Iam manifestū est q̄ q̄rebāt aīam ipsius: qui nō habebant aīam eius: q: nō erāt in corpore ei'. Qui q̄rebāt aīam ei': lōge erāt ab aīa ei': s; q̄rebāt vt occiderēt eam. Querit enī aīa ei'. et bñ: Nā alio loco arguit q̄dā

Ps.141. dicēs: Et nō est q̄ req̄rat aīam meā. Arguit q̄dā nō q̄rētes aīam ei': et rursus arguit illos q̄rētes aīam ei'. Quis est q̄ q̄rit bñ aīam ipsius? Qui ei' passiōes imitat. Qui sūt q̄ q̄rebāt male aīam ei'? Qui ei vim

Al. Et q̄ inq̄rebant. Imbi. et vanitates. faciebāt et crucifigebāt eū. Sequit. Qui quęrebāt mala mea locuti sūt vanitatē. Quid est q̄ q̄rebāt mala mea? Multa q̄rebāt et nō inueniebāt: Forte sic dixerit q̄rebāt crimina mea. Quęsierūt

Matth.26. enī q̄ in illū dicerēt: et nō inueniebāt. Quęrebāt enī mala de bono: q̄rebāt scelera de innocēte. Quid inue nirēt in eo qui nullū peccatū habebat? Sz q: petā q̄rebāt in eo qui peccata nō habebat: restabat vt fin gerēt qđ nō inueniebāt. Ideo qui q̄rebāt mala mea:

Al. dolos. locuti sunt vanitatē nō veritatē. Et dolū tota die meditabant. Hoc est: fallaciā sine cessatione meditabant. Nostis quanta falsa testimonia dicta sunt in dñm anteq̄ pateret. Nostis quāta falsa testi monia dicta sūt etiā cū resurrexisset. Nā illi milites

Esa.53. custodes sepulchri de quib' esaias dixit: Ponam malos ꝓ sepultura ei'. Mali enī erāt: et veritatē di

[illegible] cere noluerūt: et corrupti mēdaciū seminauerūt: at tendite qualē vanitatē locuti sunt. Interrogati sunt

Matth. enī ipsi et dixerūt: Cū dormirem' venerūt discipuli eius et abstulerūt eū. Hoc ē loqui vanitatē. Si enī dormiebāt: vñ sciebāt quod gestum erat? Ergo at

Al. T. Ego aūt velut surdus nō audiebā. Qui ad ea q̄ audiebat nō respōdebat: tāq̄z nō audiebat. Ego aūt velut surdus nō audiebā. Et sicut mu tus nō apiens os suū. Et repetit eadē. Et fa ctus sum sicut hō nō audiēs: et nō habēs

Al. [illegible] in ore suo argutiōes. Quasi nō esset qđ illis dice ret: qñ nō esset vñ illos argueret. Nōne tñ antea mul

Matth. ta increpauerat: multa dixerat: et dixerat: Ve vobis scribe et pharisei hypocrite: et multa talia? Tamen qñ passus ē nihil hoꝝ dixit. nō q: nō habebat qđ di ceret: s; expectabat vt cōplerēt illi oīa: et implerētur

Esa. oīa ꝓphetię de illo: de q̄ dictū erat: Et sicut ouis co rā tondēte se nō apuit os suū. Oportebat ḡ vt tace ret in passiōe: nō tacitur' in iudicio. Iudicādus enī venerat: q̄ postea iudicatur' veniret: et iō cū magna ptāte iudicatur': q: cū magna humilitate iudicat'.

Qm in te dñe speraui: tu exaudies dñe de' me'. Tanq̄ si ei diceret: q̄re nō apuisti os tu um: q̄re nō dixisti pcite: q̄re nō in cruce pēdēs iniq̄s arguisti? Sequit et dic: Qm̄ i te dñe speraui: tu ex audies dñe de' meus. Monuit te qđ facias: si forte incurrerit tibi tribulatio. Queris enī te defendere: et forte nemo accipit defensionē tuā. Iā tu pturba ris: et q̄si pdideris causam tuā: q: nulli' habes defē

Ps. [illegible] sionē aut testimoniū. Custodi intus innocētiā tuā: vbi nemo opprimit causam tuā. Preualuit in te falsū testimoniū: s; apud hoīes: Nunqd apud deū vale bit: vbi causa tua dicēda ē? Qñ deus iudex erit. ali' testis q̄z pscientia tua nō erit. Inter iudicē iustū et cō scientiā tuā. noli timere nisi causā tuā. Si cāmmalā nō habueris: nullū accusatorē ptimesces: nullū fal sum testē refelles. nullū veꝝ req̄res. Tu tñ bonā cō scientiā affer: vt possis dicere: Qm̄ in te dñe spera ui: tu exaudies dñe de' me'. Quia dixi neq̄n

Al. [illegible] T. quā supergaudeant in me inimici mei: et dū cōmouent pedes mei in me magna locuti sunt. Iterū redit ad infirmitatē corporis sui: et rursus caput illud attēdit pedes suos: Nō sic ē i celo: vt deserat qđ hȝ in terra. Attēdit plane et videt nos. Aliq̄n enī vt est ista vita: cōmouent pedes nři: et labunt in aliq̄d pctm: ibi exurgūt lingue nequissime inimicoꝝ. Hinc ḡ intel ligim' etiā cū tacebāt qđ q̄rebāt. Quia erāt tunc aliq̄ ī inter: gaudētes se inuenisse qđ dolere debuerūt. Et dixi ne aliq̄n exultēt in me inimici mei. Dixi h: et tā forte ad emēdationē fecisti eos magna loqui de me. dum cōmouerent pedes mei: id est elati sunt: multa mala dixerūt cū cōmouerer. Misereri enī debuerūt

Gal.6. infirmis: nō insultare: quō apl's dicit: Fratres si ꝓ occupat' fuerit hō in aliq̄ delicto: vos qui sp̄uales estis: instruite hmōi in sp̄u māsuetudinis. Et cōple ctit q̄re: intēdēs inqt teipm: ne et tu tempteris. Nō erāt isti tales de qb' dic: Et dū cōmouerent pedes mei: i me magna locuti sūt: s; erāt tales de qb' alibi dicit: Qui me pmunt exultabunt si motus fuero.

Qm̄ ego in flagella parat' sum: Omnino magnifice tanq̄ diceret: ad hoc natus sum vt flagel la sufferam. Non enim nasceretur nisi de adam cui

flagella debent. Sed aliqui peccatores in hac vita aut non: aut min⁹ flagellant: quia iam desperata est vita eorum. At vero illi quib⁹ parat vita sempiterna necesse est vt hic flagellent: quia vera est illa sententia: Fili ne deficias in disciplina dñi: neq3 fatigeris (Prouer. 3. Heb. 12.) cũ ab illo increparis. Quẽ enĩ diligit dñs corripit: flagellat aũt omẽ filiũ quẽ recipit. Jdõ ergo nõ insultent inimici mei: nõ magna loquant. ⁊ si flagellat me pater meus. In flagella paratus sum: q2 mihi hereditas parat. Nõ vis flagellũ: nõ tibi dat hereditas. Omnẽ filium necesse est vt flagellet. Usq3 adeo ois flagellat: vt nec illi pepercerit q̃ peccatũ n̄ habuit. Quoniã (Roma. 8. 1 Petr. 2.) ego in flagella parat⁹ sum. Et dolor meus † ante me ẽ semp. Quis dolor: Forte de flagello. Et († In conspectu meo semper.) vere fratres mei vere dico vobis. Flagella sua dolent homines: quare flagellant nõ dolẽt. Nõ erat iste sic. Audite fratres mei: nescio q̃ si dãnũ patit pcliuior est vt dicat indigne passus sum: q̃3 vt cõsideret quare passus sit. dolẽs dãnũ pecunie nõ dolẽs iusticie. Si peccasti thesaurũ tuũ interiorẽ dole: Nihil habes ĩ domo: sed forte sanior es corde. Si aũt plenũ ẽ (Job. 1.) cor bono suo deo tuo: q̃re nõ dicis: Dñs dedit: dominus abstulit: sicut dño placuit ita factũ est: sit nomẽ dni benedictũ? Unde ergo iste dolebat? De flagello q̃ flagellabat? Absit. Et dolor me⁹ inq̃t ante me ẽ sp. Et q̃si diceremus: q̃s dolor vnde dolor? Quoniã iniquitatẽ meã * pnunciabo: ⁊ curã geram (* Hier. cogitabo.) p pctõ meo. Ecce vñ dolor. Non de flagello dolor: de vulnere nõ de medicina. Nã flagellũ medicamentum est contra peccata. Audite fratres: christiani sumus: ⁊ tñ plerumq3 si fili⁹ cuiusq̃ moriat: plangit illũ: si peccet nõ illũ plãgit. Tũc plangeret: tũc doleret: cũ peccãtẽ videret: tũc modũ iponeret: tũc normã viuẽdi doceret: disciplinã daret. Aut si fecit ⁊ ille nõ audiuit: tũc erat plãgend⁹: tũc pei⁹ mortu⁹ luxuriose viuẽs: q̃3 moriẽdo luxuriã finiẽs. Tũc ergo qñ ista faciebat ĩ domo tua: nõ solũ mortuus erat: sed ⁊ putebat. Hec dolẽda sunt: illa sustinẽda: illa ferẽda: ista plãgenda. Plangenda aũt: quõ audistis plãgere istũ: qm̃ iniq̃tatẽ meã ego pnũcio: ⁊ curã gerã p peccato meo. Ne secur⁹ sis cũ ɔfessus fueris peccatũ. tanq̃3 semp sis paratus ad ɔfitendũ ⁊ cõmittendum pctm̃. Sic pnuncia iniq̃tatẽ tuã: vt ⁊ curã geras p peccato tuo. Quid est curã gerere p peccato tuo: Curã gerere p vulnere tuo. Si diceres curam gerã p vulnere meo: qd intelligeret nisi dabo opam vt sanet: Hoc est enĩ curã gerere p delicto: semper niti: semp intẽdere: semp studiose ⁊ sedule agere: vt sanes peccatũ. Ecce de die in diẽ plangis peccatum tuũ: sed forte lachryme currũt ⁊ manus cessant. Fiant elemosyne: redimant peccata: gaudeat indigens de dato tuo: vt ⁊ tu gaudeas de dato dei. Eget ille: eges ⁊ tu: eget ille ad te: eges ⁊ tu ad deum. Tu cõtemnis egentẽ tui: deus nõ ptemnit egentẽ sui. Ergo imple tu egentis inopiã: vt impleat deus interiora tua. Hoc est curã gerã p pctõ meo: faciã omia queq̃cũq3 facienda sunt ad abolendũ ⁊ sanãdũ peccatũ meum. Et curã gerã p pctõ meo. Inimici aũt mei * viuent: (Z * Hier. viuentes.) Laborant ⁊ ipsi: sed gaudent in seculi felicitate: vbi ego ⁊ laboro ⁊ rugio a gemitu cordis mei. Quõ viuent inimici illius: q2 iam dixit de illis: qm̃ locuti sunt vanitatẽ. Audi in alio psalmo: Quoꝝ filij sicut nouelle (Psal. 143.) plãtatiões stabilite. Sed sequitur dixerat Quoꝝ os locutũ est vanitatẽ: filie eoꝝ cõpõsite sicut similitudo templi: cellaria eoꝝ plena eructantia ex hoc in hoc: boues eoꝝ crasse: oues eoꝝ fecũde multiplicãtes in exitib⁹ suis: nõ est ruina sepis: neq3 clamor in plateis eorũ. Uiuũt ergo inimici mei: hec vita est hãc laudant: hanc amant: hãc malo suo habent. Quid enĩ sequit? Beatum dixerũt ppłm cui hec sunt. Quid aũt tu q̃ curam geris p peccato tuo: Quid tu q̃ pnũcias iniquitatem tuã? Beatus inq̃t popul⁹ cuius est dñs de⁹ ipsius. Inimici aũt mei viuẽt. Et cõfirmati sunt sup me: ⁊ multiplicati sunt q̃ me oderũt inique. Quid est q̃ oderũt inique. Bona sibi volentẽ oderũt: q̃ si redderẽt mala p malis: boni nõ essent: q̃ si nõ redderẽt bona p bonis ingrati essent: reddunt aũt mala p bonis q2 oderũt iniq̃. Tales fuerunt iudei: venit ad illos christus cũ bonis: reddiderũt illi mala p bonis. Cauete hoc malũ fratres: cito subintrat: q2 dixim⁹ tales erant iudei: ne putet vnusq̃sq3 vestrũ lõge se exceptũ. Corripiat te aliq̃s frater tu⁹ bonum tibi volens: oderis illũ ⁊ talis es. Et videte q̃3 cito fiat q̃3 facile: cauete tã magnũ malũ tã facile peccatum. † Detrahebãt mihi qui retribuebãt mala p bonis: quoniã psequebar iusticiã. († Hier. * Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi quoniam sequebar bonitatem.) Ideo mala p bonis. Quid est psecut⁹ sum iusticiam. Nõ dimisi. Ne forte psecutionẽ semp in malo intelligãs psecutus dixit perfecte secutus sum iusticiam. Quoniam persecutus sum iusticiam. Et audi caput nostrum euidens ĩ passione. Et proiecerũt me dilectũ tanq̃3 mortuũ abominatũ. Parũ erat mortuũ: q̃re abominatũ: Quia crucifixũ. Etenĩ hoc mors crucis magna apud eos abomiatio erat: nõ intelligentes in pphetia dictũ esse: Maledictus omnis q̃ pendet in ligno. (Deut. 21. Gal. 3.) Nõ enĩ ipse attulit mortẽ: sed hic inuenit de maledicto primi hois pagatã: ⁊ eandẽ mortem nostrã suscipiẽs in ligno suspendit: q̃ venerat de peccato. Ergo ne putarẽt aliq̃ sicut putãt quidã heretici dñm nrm iesum christũ falsam carnẽ habuisse: et nõ verã mortẽ in cruce soluisse: intẽdit hoc pphã: ⁊ ait: Maledictus ois q̃ pendet in ligno. Oñdit ergo q2 ⁊ filius dei vera morte mortu⁹ est: q̃ mortali carne debebatur: ne nõ maledictũ putares: nõ vere mortuum. Quia vero illa mors nõ erat falsa: sed ex illa ppagine descenderat: q̃ venerat de maledicto: cũ diceret deus: Morte moriemini omnino ⁊ ad ipsum peruenit (Gen. 2.) vera mors: vt ad nos perueniret vera vita: etiam ad ipsum peruenit mortis maledictio: vt ad nos perueniret vite benedictio. Et pieceruñt me dilectum tanq̃3 mortuũ abominatũ. Ne derelinq̃s me domine deus me⁹: ne discesseris a me. Dicamus in illo: dicam⁹ p illũ ipse enĩ interpellat pro (Roma. 8.) nobis: ⁊ dicam⁹: Ne derelinq̃s me dñe de⁹ meus: (Mat. 27.) tamẽ dixerat. Deus meus de⁹ meus vt q̃d me dereliq̃sti: ⁊ dicit: De⁹ me⁹ ne discesseris a me: Si a corpore nõ recedit: recessit a capite: Cuius ergo vox erat nisi primi hois: Ex illo ergo se oñdẽs verã carnẽ portare: dicit: de⁹ deus meus vt qd me dereliq̃sti: Nõ illũ dimisit deus. Si te nõ dimittit credẽtẽ in se: christũ dimitteret pater ⁊ filius ⁊ spiritussctũs vnus deus: Sed psonam in se transfigurauerat primi hominis. Scimus dicit apostolus q2 vetus hõ noster cõfixus (Roma. 6.) est cruci cum illo. Nõ aũt careremus vetustate: nisi crucifigeret in infirmitate. Ad hoc enĩ venit vt renouemur ĩ illo: q2 desiderãdo eũ ⁊ passionẽ ei⁹ imitan/

do renouamur. Ergo vox erat infirmitatis: vox erat nostra qua dictū est. Quare me dereliqsti. Inde ibi dictū est: Verba delictoꝝ meoꝝ: tanq̄ diceret: hec
Ps. 21. verba ex persona peccatoris in me trāsfigurata sūt. Ne discesseris a me. Intende in adiutorium
p meū: domine deus salutis mee. Ipsa est sal⁹ fratres: de qua salute exquisierūt ꝓphete: sicut dicit apl's petrus: et nō acceperūt q̄ exq̄sierūt: ſ inq̄sierunt et ꝓnunciauerūt: et venim⁹ nos et inuenim⁹ qđ illi exq̄sierūt. Et ecce nos nōdū accepim⁹: et nascentur post nos: et inuenient qđ nec ipsi accipiūt et trāsiēt: et omes simul in fine dici cū patriarchis ꝓphetis et
Math. 20. apl's denariū salutis accipiem⁹. Etem nostis mercennarios vel oparios diuersis tpib⁹ ductos ad vineā: mercedē tñ pariter acceperūt. Et ꝓphe ḡ et apl'i: et martyres: et nos et q̄ p⁹ nos erūt vsq̄ i finē sc̄li i ipo fine accepturi sum⁹ salutē sempiternā: vt ꝯtēplātes gloriā dei: et ei⁹ faciē intuētes: eū laudem⁹ in eternū: sine defectu: sine aliq̄ pena iniq̄tatis: sine aliq̄ puersitate peccati: laudātes deū et nō iā suspirātes: ſ inherentes illi cui vsq̄ in finē suspirauim⁹: et in spe letati sumus. In illa em̄ ciuitate erim⁹: vbi bonū nr̄m de⁹ est: lumē de⁹ est: panis de⁹ est: vita de⁹ est: q̄cq̄d ē bonū nr̄m: a q̄ pegrināntes laboram⁹: i illo inueniem⁹. In illo erit q̄es: quā modo recordātes necesse est vt doleam⁹. Illā em̄ sabbatū recordam̄: in cui⁹ recordatione tāta dicta sunt: et nos tāta dicere debem⁹: et dicētes nunq̄ tacere: non ore ſ corde: quia sic ore tacemus vt corde clamare possimus.

Explicit tractatus de ps̄. XXXVII.

Incipit tractatus de ps̄. XXXVIII.

Carthagine ad mensam Sancti Cypriani. ꝛc. Sermo habitus.

A Psalmi hui⁹ quēmodo cātauim⁹ et tractan-
p dum suscepim⁹. Titulus est. In finem p Idithū canticū ip̄i Dauid. Cuiusdam ḡ qui vocat̄ Idithū voces expectāde et audiēde sunt: et si esse vnusq̄sq̄ nr̄m potuerit Idithū: in eo qđ cantat: inuenit se et audit se. Viderit em̄ q̄ tūc fuerint q̄s vocat⁹ fuerit Idithū scđm hoīm priscā natiuitatē. Nos aūt audiam⁹ qđ interp̄tet̄ h̄ nomē: et in ipsa interp̄tatione nois q̄ram⁹ intelligentiā veritatis. Sicut ḡ inq̄rentes repire potuimus in eis nob⁹ q̄ nobis a studiosis lr̄aꝝ diuinaꝝ ex hebreo eloquio in latinū interpretata sunt: Idithū interp̄tat̄ transiliens eos. Quis est ḡ iste trāsiliens: vel q̄s trāsiluit: qꝛ trāsiliēs nō nude positū est: ſ trāsiliēs eos. Transiliendo em̄ cantata cantando trāsilit. Siue transiliendo cātet siue cātādo transiliat: trāsiliēs tñ cāticū paulo an̄ cātauim⁹: vtrū et nos sim⁹ trāsiliētes: viderit de⁹ cui cātauim⁹. Sed si q̄s trāsiliēs cātauit: gaudeat se esse qđ cantauit. Si q̄s aūt terre adhuc inherens cātauit: optet esse qđ cātauit. Quosdā em̄ inherentes humo: curuatos in terrā: ea q̄ ima sunt cogitantes: in reb⁹ trāseuntib⁹ spem ponētes: transiluit iste q̄ vocat̄ trāsiliēs eos. Quos em̄ trāsiluit nisi remanētes? Nostis q̄sdam psalmos inscribi cāticū graduum: et ibi q̄dem in greca lingua satis euidēs est: q̄
anabathmon. dicit ἀναβαθμῶν. Anabathmō em̄ gradus sunt: ſ ascēdētiū nō descēdētiū. Latin⁹ em̄ nō potuit ꝓprie dicere generalit̄ dicit: et q̄m grad⁹ appellatur: ambiguum reliq̄t vtrū ascēdentiū esset: an descēdētiū. Sed
Ps. 18. qꝛ nō sunt loquele neq̄ sermones: quoꝝ nō audiant̄ voces eoꝝ: exponit sequentē lingua p̄cedēs: et fit certum in alia: qđ ambiguū erat in alia. Quō ḡ ibi ascēdens q̄dam cātat: sic et hic trāsiliens. Est aūt h̄ ascē- B
sio: et ista trāsilitio: nō pedib⁹: nō scalis: nō pēnis: et tñ si interiorē hoīem attēdas: et pedib⁹: et scalis: et pē-
nis. Nā si nō pedib⁹: quō dicit hō interior: nō veni- Ps. 35.
at mihi pes sup̄bie? Si nō scalis: q̄d sunt q̄s vidit Ia- Gen. 28.
cob: vbi erāt ascēdentes angeli et descēdētes? Si nō
pēnis: q̄s est q̄ dicit: Quis dabit mihi pēnas sic co- Ps. 54.
lumbe: et volabo et requiescā? Sed in reb⁹ corporalib⁹: aliud sūt pedes: aliud scale: aliud pēne: Intus aūt et pedes et scale et pēne effect⁹ sunt: et bone volūtates. His ambulem⁹: his ascēdamus: his volem⁹. Cū ḡ
audit quisq̄ trāsiliētem hunc et imitari eligit: non ḡ- C
rat leuitate corporis trāsilire fossas: aut aliq̄ altitudinis sup̄uolare saliēdo: ſ qđ ad corpa attinet dico. Nā fossas etiā trāsilit: succēsa igni et effossa: q̄ ab increpatio-
ne vult⁹ tui peribunt. Que sunt em̄ succēsa igni et effos- Ps. 79.
sa q̄ ab increpatiōe vult⁹ dn̄i peribūt nisi peccata: succēsa igni sunt q̄ facit male ardēs cupiditas: et effossa sunt q̄ facit male tacēs timiditas. Hinc em̄ peccā oia aūt cupiēdo: aut timēdo. Transiliat ḡ iste oia quib⁹ teneri posset i terra: erigat scalas suas: exerat pēnas suas: videat vtrū quisq̄ agnoscat hic se: imo vere i dn̄i gr̄a multi se agnoscūt: q̄ forte iam vilem habentes mundū: et oia q̄ delectāt in mūdo eligūt viuere: dum hic viuūt in gaudiis q̄busdā sp̄ualib⁹. Et hec vnde erūt adhuc ambulātib⁹ sup terrā: nisi ex diuinis eloquiis: ex verbo dei: ex parabula aliq̄ scripturarum scrutata et inuestigata: ex dulcedine inuētionis: quā p̄cessit labor inq̄sitionis? Sunt q̄dam delitie sancte et bone in libris. Neq̄ em̄ sunt in auro et argento: in epulis atq̄ luxuriis: in venationib⁹ et piscationib⁹: in ludo et ioco: in theatricis nugis: in affectandis et app̄hendēdis rumosis honorib⁹. Neq̄ em̄ vera sūt gaudia in his omnib⁹: et in his libris nulla sunt: imo vero ala illa iam trāsiliēs: et in his delectata dicat: q̄ verū
dicit et secura dicat: Narrauerūt mihi iniusti delecta- Ps. 118.
tiōes: ſ nō sicut lex tua dn̄e. Veniat adhuc iste Idithū trāsiliat eos qui delectant̄ imis: et delectet̄ i hiis et gaudeat in verbo dn̄i: in delectatiōe legis altissimi. Sed q̄d dicim⁹? Et hinc trāsiliendū est in aliud. Et huc vsq̄ habet q̄ transiliat q̄ trāsilire desiderat. Voces pon⁹ eius audiam⁹. Iam em̄ iste trāsiliēs videtur mihi quod habitabat in eloquiis dei: et ibi didicit hec que audituri sumus.

Expositio psalmi.

Dixi custodiā vias meas: vt nō delin- D
o quā in lingua mea. Credas qđ legēdo: disserēdo: p̄dicādo: monēdo: obiurgādo: hortādo: cū versaret̄ in ope: cū exerceret̄ in difficultatib⁹ q̄busdā hūanis: hō agēs inter hoīes: q̄uis iā trāsiliēs eos q̄ nō delectant̄ his: qꝛ difficile est vt q̄s
q̄ lingua nō labat̄ et peccet. Et q̄ lingua nō peccauit Iac. 3.
vt scriptū est: hic p̄fect⁹ est vir: aliq̄ forte p̄nitēda dixerat: et lapsa erant ab ore q̄ vellet reuocare nec posset. Nō em̄ lingua frustra in vdo est nisi qꝛ facile labit̄. Vidēs ḡ q̄ esset difficile vt necessitatē loq̄ndi haberet hō: et in loq̄ndo nō aliquid diceret qđ se dixisse nollet: et tedio affect⁹ ex his peccatis: q̄ sunt cauere talia. Patit̄ hāc difficultatē trāsiliēs: nō me iudicet q̄ nō est trāsiliēs: trāsiliat et expiat̄ qđ loq̄r. Tūc em̄ erit et testis: et filius veritatis. Cū ḡ hec et cōngisset

statuerat nō loqui ne aliqd diceret qd locutū esse peniteret. Et hoc indicāt prima verba eius. Dixi custodiā vias meas: vt nō delinquā in lingua mea. Custodi ergo vias tuas o Idithū: et noli delinquere in lingua tua: expende qd dicitur contaminta. cōsule interiorē veritatem: et sic pfer ad exteriorē auditorē. Quem ista plerumq in perturbatione rerum in occupatione aliorum: dum ipsa infirmitas aliq̄ quā aggrauat corpus qd corrumpitur. et audire vult et dicere: audire intus: dicere foras: aliq̄ perturbata studio dicēdi: deficit in diligentia agnoscendi: et in his dicit aliqd qd forte nō erat dicendū. Contra hec remediū meū est silentiū. Stat enim peccator: contra quē dā nota peccator suggestus qsi et inuidus: audit loquentē transilientē captat verba: pronus lados: difficile vt inueniat aliqd non ita dictū vt dici debuisset nec audiēdo ignoscit: sed calūniatur inuidēdo. Contra hos iste Idithū trāsiliens eos silere delegerat: vnde ita cātauit: Dixi custodiā vias meas: vt nō delinquā in lingua mea. Qr diu capior a calūniosis aut captor: et si nō capior: custodiā vias meas: vt nō delinquā in lingua mea. Quis trāsilierim delectatiōes terrenas: quis si me capiat tpaliū rerū volaticus affectus: quis iā hec ima despiciā et ad meliora cōsurgam in ipis tñ melioribus sufficit mihi delectatio intelligentie corā deo. Quid mihi opus est captāda loqui: et dare auditū calūniantibus: Dixi ergo custodiam vias meas: vt non delinquā in lingua mea. Posui ori meo custodiā. Hoc quare: Propter pios: ppter studiosos: ppter fideles et sctōs. Absit. Illi sic audiūt vt qd pbāt laudēt: qd aūt improbāt inter mala forte que laudāt veniā dāt potius qz calūniā parāt. Propter quos ergo vis custodire vias tuas: vt nō delinquas in lingua tua: et ponis ori tuo custodiā: Audi. Cū consisteret aduersum me peccator. Nō psistit ad me: sed cōsistit aduersus me. Quid dicitur postremo: vnde satisfaciā carnali de spūalibus. Loqui foris videri et audiēti: inter surdo et ceco: Aialis enim hō nō pcipit que sunt spūs dei. Nisi aūt aialis inueniret quē calūniaret: Stūs q narrat verbū auri audiēti: nō auri peccatoris astātis aduersū se. Tales enim illi circū stabāt et circūfremebāt: qn ille velut ouis ad imolandū ductus est: et sicut agnus corā tōdente sine voce: sic nō apuit os suū. Quid enim dicas: turgidis: turbidis: calūniosis: litigiosis: verbosis: Quid dicas sctōs et pios: et de religiōe trāsilieti eos: qn ipis libēt audiētibus dicere cupiētibus: veritatis cibo inhiātibus: auide accipientibus: dñs ait: Adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis illa portare modo. Et apls: Nō potui vobis loqui qsi spūalibus: sed qsi carnalibus: nō tñ despērādis sed nutriēdis. Sequitur enim: Tanqz paruulis in christo lac vobis potū dedi nō escā: nōdū enim poteratis. Ergo vt nūc dic. sed neqz adhuc qdē potestis. Noli ergo festinare audire qd nō capis: sed cresce vt capias. Sic paruulū alloquitur i sinu matris ecclie pro lacte nutriēdū: et ad escā mēse dñice idoneū faciendū. Quid aūt vel tale dicā peccatori astāti aduersus me idoneū se putāti aut fingenti: ad ea que nō capit: vt cū ei dixero: et ille nō ceperit nō se putet nō cepisse. sed me defecisse: Ergo ppter hunc peccatorē astātē aduersus me posui ori meo custodiā. Et quid secutū est. Obmutui et humiliatus sum: et silui a bonis. Dixi enim difficultatem me [illegible] ad vitādā hāc difficultatē. Peccare metuebā vt nō loquerer: vt silentiū mihi iponerē. Hoc enim dixerā: custodiā vias meas: vt nō delinquā in lingua mea. Et dū timeo loqui ne peccē obsurdui et humiliatus sū: et silui a bonis. Dū nimis timeo ne loquar aliq̄ mala: tacui oīa bona: obsurdui et hūiliatus sū: et silui a bonis. Vñ enim dicebā bona: nisi qr audiebā: Auditui enim meo dabis exultationē et leticiā. Et amicus spōsi stat et audit eū: et gaudio gaudet ppter vocē nō suā sed spōsi. Vt vera dicat: audit que dicat. Nā q loquitur mendaciū de suo loquitur. Quiddam ergo triste et moleste passus est iste: et hac sua pfessiōe id qd passus est: cauendū admonet nō imitandū. Timēdo enim nimis vt dixisse diceret aliq̄ nō bōa: statuit sibi nulla dicere vel bona. Et qm statuit tacere: cepit nō audire. Stans enim si trāsiliēs es: expectas a dō audire qd dicas hominibus. Inter diuitē deū: et inopē egentē qd audias: intercurris tu trāsiliēs: q possis et hic audire: et hac dicere. Si eligis hac nō dicere: nō mereberis hinc audire. Cōtēnis paupem: pteneris a diuite. Oblitus es suū te eē: quē pstituit dñs sup familiā suā dare pseruis cibaria. Quid ergo pino accipe qd piger es erogare: Merito ergo qm qd acceperas dicere noluisti: ipediris ne accipias qd accipere cupiebas. Aliqd enim volebas: aliqd habebas: da qd habes: vt merearis accipere qd nō habes. Ergo cū qsi potuissem ori meo custodiā: mihiqz indixissem eloquiū: qr videbā vbiqz piculosum silētiū: factū est inqt in me qd nolebā: obsordui et hūiliatus sum: nō me hūiliaui: sed hūiliatus sū. Obsurdui et hūiliatus sū: et silui a bonis. Cepi n dicere bona: cū timeo ne dicā aliq̄ mala: et repbēdi cōsiliū meū. Silui enim a bonis. Et dolor meus renouatus est. A dolore quē qdā quē mihi inferebāt calūniatores et repbēsores tanqz requieuerā i silētio: et cessauerat dolor ille q factus erat a calūniātibus: sed vbi silui a bonis renouatus est dolor meus: cepi plus dolere tacuisse me q dicere deberē: qz doluerā dixisse q dicere nō deberē. Renouatus est dolor meus: et in meditatione mea exardescet ignis. Cepit eē inqetū cor meū: videbā iniesatos et tacebā: nō arguebā: et me sic tacētē: zelus domus tue comedebat. Respexi ergo ad dñm meū dicētē: serue nequā: et piger dares pecuniā meā nūmulariis: et ego veniēs cum vsuris exigerē. Et qd sequitur: auertat deus a dispēsatoribus suis: pjiciat i tenebras exteriores ligatis manibus et pedibus suis: nō euersor ad pdendū: sed piger ad erogādū. Quid expectare debēt q cū luxuria psumpserūt: si dānantur: q cū pigricia seruauerūt: In meditatiōe mea exardescet ignis: et positus i hac fluctuatiōe dicēdi et tacēdi inter eos q calūniari parati sūt: et eos q affectāt instrui inter abūdātes et Iopes factus opprobriū his q abūdabant: et despectio supbis: respiciēs eos bēos: q esuriūt et sitiūt iusticiā: laborans in vtroqz: afflictus i vtroqz: piditās ne pjiciat margaritas ante porcos: piditās ne nō eroget cibaria pseruis: In hoc estu qsiuit aliū meliorē locū ab hac dispēsatiōe: in q sic laborat hō et periclitatur et suspirat in finē quēdā vbi ista n erat passurus. In illū inqz finē q dicitur e bono erogatori dñs: intra in gaudiū dñi tui. Locutus sū: inqt: in lingua mea. Inter estus: inter picula hec: inter difficultates: qr ita delectat lex dñi: vt tñ ppter abūdātiā scādalorū refrigescat charitas multorū. Inter hos ergo estus locutus sū inqt i ligua mea. Cui: Nō auditori quē volo erudire: sed exauditori a quo volo erudiri. Locutus

Psal. 50.
Ioh. 3.
Ioh. 8.
Matth. 24
Matth. 25.
Psal. 118.
Psal. 68.
Ioh. 2.
Matth. 25.
Psal. 122.
Matth. 5.
Matth. 7.
Matth. 25.
Matth. 24.

Eph. 4. — E — al. consisteret aduersum. — 1. Ioh. 2. — Luc. 16. — Esa. 53. — Ioh. 16. — 1. Cor. 3. — F — al. obmutui. — G — al. concaluit cor meum intra me.

ta i lingua mea illi a q intus audio: si qd bonū si qd
verū audio. Quid locut' est? Notū inquit mihi fac
dñe finē meū. Trāsilui eni quedā et veni ad quedā: et
ea in q veni meliora sunt eis a qb' transilui. Sed restat
adhuc qd trāsiliendū sit. Nō enī h remanebim' vbi
tēptatiōes: vbi scandala: vbi auditores et calūniato
res. Finē meū notū mihi fac. Finē q mihi deest nō
cursū q mihi adest. Finē illū dicit quē currēs insectabat
apls: et de sua īpfectiōe pfitebat. aliud hic laudās aliud
Phil. 3. alibi qrēs. Ait enī: Nō q iā acceperi: aut iā pfectus
sim: frēs: ego meipm nō arbitror appbēdisse. Et ne
diceret: si nō appbēdit apls ego appbēdi: si pfect'
nō ē apls: ego pfect' sū: vide qd agat: attēde qd di
cat. Quid ē agis apls? nondū appbēdisti. nōdū pfe
ctus es? Quid agis? Ad quā actionem me hortaris?
Quid mihi imitādū sequēdūq pponis? Unū aūt in
qt q retro sūt oblit': i ea q añ sūt extēt': scdm itēnonē
seqr ad palmā supne vocatiōis dei i christo iesu: scdm
intētionē: nō scdm pueniōnē: nōdū scdm appbensionē:
Nō relabamr vbi iā trāsiliuim': nec remaneam' i il
lis i q iā venim'. Curram': itēdam': i via sum': nec
tā sis secur' ex eis q trā sisti: qz sollicit' p eis ad que
nōdū puenisti. Que retro inqt oblit' i ea q añ sūt ex
tēt': scdm intētionē seqr ad palmā supne vocatiōis dei
i christo iesu. Ipe ē enī finis. Unū aūt: h ē illō vnū:
Job. 14. Dñe ostēde nob patrē: et sufficit nob. Unū aūt q et vnū
Ps. 26. di i alio psalmo. Unā peti a dño hāc reqram. Que
Phil. 3. retro oblit': i ea q añ sūt extēt': vnā peti a dño hāc
reqrā: vt inhabitē i domo dñi p oēs dies vite mee.
Propt qd? Ut cōtēpler delectationē dñi. Ibi eī gau
debo de socio: nō timebo de aduersario. Ibi enī cōtē
plator meū erit amic': nō calūniator inimic'. Hoc
desiderauit iste Idithū: notū fieri sibi cū h esset: vt
larer qd sibi deesset. et nō tā gauderet de his ad q p
uenerat: qz et desideret ea ad q nōdū puenerat. Sed
et qbusdā iā trāsilit: nō remaneret i via: sed desiderio
raget in supna: vsq q ille q qdā trāsilierat: ola trāsi
liret: et ab irroratiōe qdā guttaz dnicaz de scpturaz
nube venietiū: veniret sic ceru' ad fontē vite: et i illo
Ps. 41. lumine videret lumē. et absconderet i vultu dei a cōturba
Ps. 35. tiōe hoim: vbi diceret bñ est. vltra nihil volo: oēs h
Ps. 30. amo: neminē h timeo. Bonū desideriū: scdm deside
riū: qz iā h haber': cōgaudete nob et orate vt pseueran
habeam': ne int scādala deficiam'. Nā et nos p vob
h idē rogam'. Nō enī nos digni q p vob oram': et
vos indigni q p nob oret'. Auditoris' sunt qb' pdica
bat xbū dei. se cōmēdabat apls. Orōni istātes: vigi
Col. 4. lātes i illa. Orātes sil' et p nob vt de' apiat nob osti
um xbi ad loqndū mysteriū ei': vt manifestē illud sic
oportet me loq. Orate g p nob frēs: vt et qd vidēdū
est bñ videam': et qd dicēdū est bñ dicam'. Ceterū h
desideriū nouit i pauc' eē nec me optie itelligat: nisi
q gustauerit vñ loqr. Loquimr tñ oib' et habētib' ta
le desideriū: et nōdū habētib': Habētib' vt nobiscū
illa suspirēt. nō habētib' vt pigritiā excutiāt. vna trā
siliāt: ad dulcedinē legis dñice veniāt: nō i delectatio
Ps. 118. nib' iniqz remaneāt. Narrauert mihi iniq delectatiōes: sed nō sicut lex tua dñe. Dicāt g nobiscū q cre
dūt h dicere et nos. Negociū enī h int' ē: nullus xbis
ostēdi pt. Sed q h agit credat eē et i alio: nō solū se pu
tet accepisse qd dei ē. Dicat g i his Idithū: notū fac
mihi dñe finē meū. Et nūez dierū meorū q est.

Nūerū dierū qro q ē. Sic possū dicere: sic possū in
telligere nūez sine nūero: quō possūt dici anni sine
annis. Ubi enī anni vnqz sine nūer' et tñ tu idē ipse
Ps. 101. es: et anni tui nō deficiēt. Nūez dierū meorū mihi no
tū fac: sed q ē. Quid g? Iste nūer' i q tu es nō ē? Pla
ne si attēdā bñ: nō est: si hereā qst est: si trāsiliā nō ē.
Si ab istis me excutiēs supna cōtempler: si trāsitoria
manētib' cōparē: video qd verū sit. Quid aūt mag
videat nō esse qz si dixerimus sit eē istos dies meos.
Hos inqz dies eē dicturus sū: et tā magnū h xbū huc
cursus rerū labētiū tenere dabo. Ita q hec defecerūt pe
ne nō sūt: vt excuderit mi q dixi. Ego sū q sū. Est g ali
q nūer' dierū? Uere ē et sine fine ē. In his aūt die
bus dicā aliqd eē si teneo: de q die me introgas vtrū
sit: et vt introgas me: Tene vñ me introgas. Teneo
diē istū? Si tenuisti hesternū teneo et hodiernū. Sz
hesternū inqs nō teneo: qz iā nō est. Ipā aūt teneo
i q sū et q mecū ē. Ita ne? De isto excidit tibi iā quā
tū a pma luce trāsierit. Nonne ille dies a pma hora
cepit? Da mihi pmā horā ei': da mihi et scdam ei':
qz forte et ipa trāsuolauit. Terciā inqs dabo tibi: for
te enī in ipa nūc sum'. Certe g sūt isti dies: et est ter
tia dies. Et si tertiā dabis: nō diē sed horā dabis. Ue
rūtñ nec h qdē tibi cōcedo: si mecū vtcūqz ista trāsili
sti. Da mihi vl horā tertiā ipam mihi da in q es. Si
enī aliqd ei' iam pterijt: et aliquid eius adhuc restat:
nec quod pterijt aliquid mihi potes dare: qz iam
nō est nec qd restat qz nōdū est. Quid mihi de hora
ista q nūc pagit dabis? Quid de illa mihi dab? Cui
cōmutā h verbū vt dicā: est: cū dicis ipm est: Certe
vna syllaba ē: et momētū vnū ē: et tres lrās habet in
ipo ictu. Ad scdam hui' xbi lrām nō puenis: nisi p
ma finita fuerit. Tertia nō sonabit: nisi cū et scda trā
sierit. Quid mihi de hac vna syllaba dabis: et teneo
dies q vnā syllabā nō teneo? Momētis trāsuolanti
bus cuncta rapiunt. Torrēs rerū fluit: de q torrēte ille
Ps. 109. i via bibit p nobis q iā exaltauit caput. Isti g dies
nō sūt: añ abeūt pene qz veniāt: et cū venerint stare nō
psūt. Iungūt se sequūt se: et nō se tenēt. Nihil de pte
rito reuocat. qd futuz est trāsituz expectat: nondū
habet dū nō venit: nō tenet dū venerit. Nūez g die
rū meorū q est: nō istū q nō est: et qd me difficili' et dif
ficuli' pturbat: et est et nō est. nec eē possumus dicere
qd nō stat: nec nō eē qd venit et trāsit. Est illo simplex
quero est verum quero est germanū qro: est qd est
in illa hierusalem sponsa domini mei: vbi non erit
mors: non erit defectus: non erit dies transiens: sed
manens quia nec hesterno pcedit: nec crastino
Ps. 26. ipellit. Hūc inqz nūez dierū meorū q est: notū mihi
fac. Ut sciā quid desit mihi. Hoc enī mihi deest
h laborāti: et qdiu mihi deest nō me dico pfectū: qz
diu h nō accipio: dico: nō qz nō acceperi: aut iā pfe
ctus sim. seqr aūt ad palmā supne vocatiōis dei. hāc
Phil. 3. accipiā p mercede cursus mei: Ille ipse qdā est finis
currētis: et i ipa mansiōe pria sine pegrinatiōe sine se
ditiōe: sine tēptatiōe. Ergo notū fac mihi hūc nūe
rū dierū meorū q ē: vt sciā qd desit mihi: qz nōdū ibi
sū: ne superbiā ex eo i q iā sū: vt iueniar i illo nō hñs meā
iustitiā. In cōparatiōe enī illi' qd ē attēdēs ista q nō
ita sūt. et pl' mihi videtur deesse qz adesse: ero humilior
ex eo qd deest. qz elatior ex eo qd adest. Nā q putāt
se aliqd habere cū h viuūt: superbiēdo nō accipiūt qd
deest: qz magnū putāt eē qd adest. Qui enī putāt se esse

eē aliqd cū nihil sit: semetipm seducit: nec isti ex hoc
magnificat. Ubi & insanie & tumor & vanitas magnitudi
nem sic habet sanitatē. Iā ergo iste trāsiliens agens
nescio quid in corde occultū qđ nō nouit nisi q̄ fecit agit:
q̄d ā in corde occultū qđ nō nouit nisi q̄ fecit agit:
tamq̄ noto iam facto fine suo īspectā qđ rogauit no
to iam facto nūero dierū suorū: nō qui trāsit ē q̄ ē: at
tēdit ad b q̄ transilluit: & cōparat nouitatē superiorē. Et
tamq̄ cuersi et q̄re desideraui nūerū dierū tuorū qui ē.
Quid eni te dicebat: dicit & de illo alto attēdēs hec
ait. Ecce veteres posuisti dies meos. Ve
terascūt eni b: ego nouos volo. nouos nunq̄ vete
rascentes vt dicā vetera trāsierūt: ecce facta sūt no
ua. Iā nūc in spe: tūc in re. Innouamur eni fide & spe. q̄ntū
adhuc vetera agim⁹: Nō eni sic christo induti sum⁹:
vt ex adā iā nihil portem⁹. Unde veterascētē adā: et
Innouari christū in nob. Et si exterior inqt hō nr̄ cor
rūpit, s; interior renouat de die i diē. Ergo ad petm:
ad mortalitatē: ad q̄ euolātia tpa: ad gemitū & labo
rē: & sudorē: adq; ad etates succedētes si manētes: ab
infantia vsq; ad senectutē: sine sensu trāscūtes: ad b at
tēdētes: videam⁹ b veterē hoīem: veterē diē: vetus
cāticū: vet⁹ testamentū. Cōuersi aūt ad interiora: ad
ea q̄ innouāda sūt & pro his q̄ immutabunt inueniam⁹ ho
minē nouū: diē nouū: cāticū nouū. testamētū nouū
& sic amem⁹ istā nouitatē: vt nō timeam⁹ vetustatē.
Nūc ergo in b cursu trāsim⁹ a veteribus ad noua: ipse
trāsit⁹ agit cum corrūpunt exteriora: & innouant in
teriora: donec etiā b ipm qđ exterius corrūpit. red
dat debitū nature: veniat i morte: renouet: & b in re
surrectiōe: tūc fient reuera oia noua: mediū q̄ nūc sūt:
in spe sūt. Agis ergo aliqd nūc a veterib⁹ te exuēdo: et
in noua currēdo. In noua ergo currēs iste: et in ea q̄ añ
sūt extēt⁹: Notū inqt dn̄e fac mihi finē meū: & nūerū
dierū meorū q̄ ē: vt sciā qđ desit mihi. Ecce trahat ad
bucadā: & sic festinet ad christū. Ecce inqt veteres
posuisti dies meos. Veteres dies ex adā: veteres il
los posuisti: veterascūt q̄tidie: & sic veterascūt vt ali
q̄n etiā psumāt. Et substātia mea tāq̄ nihil
ante te. Ante te dn̄e tanq̄ nihil sba mea: añ te q̄ vi
des b: & ego cū b video añ te video: añ hoīes nō vi
deo. Quid eni dicā. Quib⁹ verbis ostēdā nihil eē qđ
sum in cōpatiōe ei⁹ qđ est: Sed int⁹ dr̄: int⁹ vtrūq;
sentit. ante te dn̄e: vbi oculi tui sūt: nō vbi oculi hūa
ni sūt. Quid vbi oculi tui sūt: Substātia mea tanq̄
nihil. Verūtamē vniuersa vanitas: oīs
hō viuēs. Verūtamē qđ eni dicebat: Iā ecce trā
siliui: mortalia oia: & ima despexi: calcaui terrena: ascē
di ad delectationē legis dn̄i. fluctuaui i dispēsatione
nūerorū dn̄icorū: desideraui etiā finē illū cui⁹ nō ē fi
nis. Desideraui nūerū dierū meorū q̄ est: q: nūer⁹ die
rū istorū nō est. Ecce iā talia sāpiēs trāsilui. in ea q̄
stant sic inhio. Verūtamē sic quō b sūt q̄diu carnē
mortalē porto: q̄diu tēptatio vita hūana est sup ter
rā: q̄diu inter scandala suspiro: q̄diu timeo ne cadā
q̄ sto: q̄diu mihi incerta sūt & mala mea: & bona mea
vniuersa vanitas oīs homo viuēs. Oīs inquā & he
rēs & trāsiliēs & ipse Iduthū: ad vniuersam vanitatē
adhuc ptinet: q: oia vanitas & vanitas vanitatū. Q̄
abūdantia hoī in oī labore suo q̄ ipse laborat sub sole.
Numqd & Iduthū sub sole adhuc est: Habet aliqd sb
sole: habet aliqd vltra sol. Sub sole habet ex quo na
tus est: oriri: nutriri: habere: crescere: senescere: vigere:
fatigari: puerescere: iuuenescere: senescere: icerta hāc
q̄ optare: timere hec oia sb sole habet: & ipse Iduthū:
etiā ipse trāsiliēs eos. Unde ergo transiliēs illos: Deside
rio. Notū fac mihi dn̄e finē meū. Hoc eni desideri
um vltra solē est: nō est sb sole. Sub sole oia visibilia:
Quicqd visibile nō est: sb sole nō est. Nō est visibil
fides: nō est visibilis spes: nō est visibilis charitas:
nō est visibilis benignitas: nō est visibilis postremo
timor: ille cast⁹ pmanēs in seculū seculi. In his e sb
dulcedinē habēs p̄solationēq; Iduthū: et vltra solē
cuersans: q: cuersatio ei⁹ in celis est: ex his q̄ adhuc
habet sb sole: gemit: & ista ptēnit & dolet: & illa inarde
scit que desiderat. Locut⁹ ē de illis: loquat & de istis:
Audistis cupiscēda: audite ptēnenda: Verūtamē
vniuersa vanitas oīs hō viuēs. Q̄q̄ in ima
gine ambulet hō: In q̄ imagine nisi illi⁹ q̄ dixit
Faciam⁹ hoīem ad imaginē & similitudinē nostrā:
q̄q̄ in imagine ambulet hō. Iō eni q̄q̄: q: magnū
aliqd imago b. Et b q̄q̄ secutū est tn̄: vt illō qđ au
distis: q̄q̄ vltra solē sit: b aūt qđ sequit tn̄ sb sole sit:
& illud ptineat ad veritatē: b ad vanitatē. Q̄q̄ ergo in
imagie ābulet hō. Tamē vane cturbat. Audi
cturbationē ei⁹: & vide si ñ ē vana: vt calces ea: trāsi
lias eā: & habites i excelsis: vbi ñ ē ista vanitas. Que
vanitas: Thesaurizat: & nō cognoscit cui
cgregabit ea. O insania vanitas. Beat⁹ cuius est
dn̄s spes ei⁹: & nō respexit i vanitates & insanias mē
daces. Delirare tibi videor: auare cū hec loqr: anicu
laria tibi videnl hec verba. Tu eni videlicet hō ma
gni csilij: magneq; prudētie: excogitas q̄tidie gene
ra acqrende pecunie: de negocio: de agricultura: fo
rensis & de eloqo: de iur⁹ csultatiōe: de militia: addis
& de fenore. Hō cordat⁹ nihil p̄termittis oino: vnde
num⁹ sup numū: & in occulto diligēt⁹ acqrat. De
pdaris hoīem: caues depdatorē: qđ facis times ne
patiaris: & in eo qđ pateris nō te corrigis. Sz nō pa
teris. Prudēs eni hō es: bn̄ fuas: nō solū bene colli
gis. Habes vbi ponas: cui cōmittas: quō nihil pe
reat ex eo qđ cgregasti. Interrogo cor tuū. discutio
prudētiā tuā. Ecce collegisti: ecce ita fuasti: vt nihil
possis amittere eorū q̄ seruasti. Dic mi cui fuas: Nō
tecū ago: nō cōmemoro: ñ exaggero: q̄cqd mali ha
bet auaricia vanitatis tue: b vnū pono: b discutio:
qđ mihi dat occasio lectiōis hui⁹ psalmi. Prorsus
colligis thesaurizas: nō dico ne forte dū colligis col
ligaris: nō dico ne forte cū vis esse pdo fias preda. hoc
agit⁹ eloqr. Fortasse eni ecc⁹ auaricia ñ audisti aut
intellexisti: nō dico mane forte cū vis esse pdo mino
ris: sis pda maior. Nō eni senti eē te i mari: nec cer
nis minores pisces a maiorib⁹ deuorari. Non dico
ista: nō dico difficultates & picula i ipsa csertiōe pe
cunie q̄nta patiant q̄ eā colligūt: q̄ in oib⁹ piclitenl:
in oib⁹ pene mortē videāt: trāsio b oia. Prorsus colli
gis nullo ptradicēte: fuas nullo auferēte: excute cor
tuū ad prudentiā tuā: q̄ me derides q̄ me insipientē
putas b loqnte me: dic mihi Thesaurizas: cui con
gregabis ea: Video qđ velis dicere: q̄si quod vis di
cere hinc nō occurrerit: dictur⁹ es filiis meis seruo.
Hec est vox pietatis: excusatio iniqtatis. Filiis meis
inqt seruo. Etiā seruas filiis tuis ita ne b non noue
rat Iduthū: Nouerat ea plane: s; in dieb⁹ veterib⁹
cōputabat: & iō ptēnebat: q: ad nouos dies festina
bat. Nam ecce discutio te cū filiis tuis seruas trāsi
tur⁹ trāsiturl: imo vero trāsiēs trāseūtib⁹. Nā trāsi

Left margin notes: R — i. ī memoria — Iero. 4. — Ecc. 4. — Psal. 3. — i. veluti tam. — O — Iob. 7. — Ecc. 1.

Right margin notes: P — Al. ✝ Uere bū. ✝ pertrāsit. — Gen. 1. — Al. ✝ Sed et frustra. — Al. ✝ et ignorat. — Ps. 39. — Q — lib. 10. bonaz. 48. b. in medio.

Handwritten in right margin: De non the… / … in fere…

rerū te sic dixi: q̄ nunc maneas. Ipm̄ hodie ex q̄
loq̄ cepim⁹ vsq; ad hoc momentū senes es: q: senum⁹
Neq; eīm cernis t incremēta capilloꝝ tuoꝝ. t nunc
cū stas: cū hic es: cū agas aliqd: cum loq̄ris: in te cre
scunt capilli tui. Neq; eīm repēte creuerūt: vt tonso
rem q̄reres. Ergo ꝑ etas trāsuolat t in intelligētib⁹
t nō in sentiētib⁹: t in aliud male occupatis: trāsis
tu t seruas trāseunti filio tuo. Primo hoc a te q̄ro:
Das eū possessurū cui seruas: aut si nōdū nat⁹ est:
Math. 6. scis nasciturū: Seruas filio incertū est: an futuris:
L an possessuris nec reponis thesaurū vbi reponēdus
est. Nō eīm dn̄s tu⁹ seruo tuo tale ꝯsiliū daret: vt pe
culiū suū pderet. Peculiosus seruus es cuiusdā ma
gni patrisfamilias. Qd̄ amas qd̄ habes ipse tibi de
dit: t nō vult vt pdas qd̄ tibi dedit: q̄ t seipm̄ tibi da
bit. Sed nec h̄ ipsū qd̄ tibi ad tp̄s dedit vult vt pdas.
Multū est: exuberat: supgredit̄ vitē necessitatis tue.
Iam certe supfluū deputat̄: nec h̄ volo vt perdas ait
dn̄s tu⁹. Et qd̄ facio? Migra: vbi posuisti nō est tu⁹
loc⁹. Certe suare vis auaricie: vide forte t ipsi aua
ricie ꝯgruat ꝯsiliū meū. Habere eīm vis qd̄ habes
t nō pdere: ostendā tibi locū vbi ponas. Ne thesau
rizes i terra nesciēs cui ꝯgregas ea: t postea quēad
modū ꝯsumpturus sit q̄ possidebit q̄ tenebit. Forte
eīm possessus possidebit te: qd̄ a te habebit nō tene
bit. Forte cū ei seruas: anteq̄ ille veniat tu perdes.
Math. 6. Sollicitudini tue ꝯsiliū do: Thesaurizate vob̄ the
saurū in celo. Hic i terra si velles suare diuitias: q̄
reres horreū: nō forte crederes domui tue ꝓpter do
mesticos tuos: cōmendares ad vicū argētariū: diffi
cilis est eīm ibi casus: fur nō facile accedit: bn̄ oīa ser
uant̄. Quare ista cogitas: nisi q: nō habes meli⁹ vbi
serues? Quid si dabo meli⁹? Dicā tibi: noli cōmen
dare huic min⁹ idoneo: s̄ est qdam idone⁹ illi cōmē
da. Habet magna horrea vbi perire nō possunt diui
tie: magn⁹ sup oēs diuites diues ē. Iam forte dictu
rus es. Et qn̄ audeo tali cōmendare? Quid si ipse te
hortat̄? Agnosce illū: nō solū pr̄familias est: s̄ t do
min⁹ tu⁹ est. Nolo inq̄t serue meus pdas peculium
tuū agnosce vbi ponas. Quare ibi ponis vbi possis
amittere: vbi t si nō amittas: ibi pmanere ppetuo tu
nō potes? Est ali⁹ loc⁹ q̄ te trāsferā. Pcedat te qd̄
habes: noli timere ne pdas. dator ego eram: custos
ego ero: dicat tibi h̄ dn̄s tu⁹. Fidem tuā interroga: vi
de si vis illi credere. Dictur⁹ es: pditū habeo qd̄ nō
video: hic illud volo videre. Dum vis h̄ videre: nec
M h̄ videbis: t ibi nihil habebis: Nescio q̄s thesauros
habes abscōditos in terra: cū pcedis nō eos tecum
portas. Venisti ad audiendū sermonē: ad colligendas
interiores diuitias: cogitas de exteriorib⁹: nūqd eas
huc tecū adduxisti? Ecce nec nūc eas vides. Credis
te habere in domo: qd̄ scis te posuisse: nunqd scis te
nō pdidisse. Qm̄ multi redierūt ad domos suas: t qd̄
posuerāt nō inuenerūt. Hinc fortasse expauerūt cor
da cupidoꝝ: t qm̄ dixi multos sepe ad domū suā re
diisse: t qd̄ posuerāt nō inuenisse: dicat quisq; in corde
suo: Absit frater. bonā optare ora p nobis: Absit vt cō
tingat: absit vt ita fiat. Credo in deum: qm̄ qd̄ posui
saluū inuenio. Credis i deū: t nō credis ipsi deo: Cre
do i christū: q: saluū erit qd̄ posui: nemo accedat ne
mo auferat. Secur⁹ vis esse credendo in christū: vt
nihil pdas de domo tua: secur⁹ eris pon⁹ credendo
christo: vt ibi ponas vbi ꝯsiliū pdit. An secur⁹ es de

seruo tuo: t sollicit⁹ es de dn̄o tuo? Secur⁹ es de do
mo tua t sollicit⁹ de celo? Sz ego inq̄s quō pono in
celo? Dedi tibi ꝯsiliū: vbi ponas: quō pueniat ad ce
lū nolo scias. Pone in manib⁹ paupum: da indigen
tibus: Quid ad te quō pueniat? Nō pducā qd̄ ego ac
cipio? An oblit⁹ es: cū vni ex minimis meis fecistis I
mihi fecistis? Si haberet q̄spiā amic⁹ tu⁹ quosdā la Math.
cus vel cisternas: t q̄sq; receptacula fabricaꝝ ad ser
uādū aliquē liq̄rē: vel vini: vel olei: q̄reres vbi abscō
deres vel seruares fruct⁹ tuos: t diceret tibi: Ego ti
bi seruo: haberet qs ad illa receptacula occultos q̄sdā
canales t trāsit⁹: vt p hos clāculo iret: qd̄ palā fun
deretur: t diceret tibi: qd̄ habes hic funde: Videres
aūt tu nō esse illū locū vbi ponere cogitabas: t time
res fundere: ille q̄ sciret machinamenta q̄dā occulta
locoꝝ suoꝝ tibi diceret: funde secur⁹: hinc illuc pue
niet? Nō video q̄: s̄ crede mihi q: mansiones fabrica
ui. Fabricauit ꝑ p quē facta sūt oīa: mansiones oīb⁹
nobis: illuc vult pcedere qd̄ habem⁹: ne hoc i terra
pdam⁹. Cū aūt seruaueris in terra: dic mihi cui ꝯgre Eccle.
gabis ea? Filios habes: vnū plus nūera: t da aliqd
t christo. Thesaurizat t nō cognoscit cui ꝯgregabit
ea: vane ꝯturbat̄. Et nūc qm̄ inq̄t iste Idithun repu
tās vanitatē q̄ndā suspiciēs veritatē q̄ndā i medio
posit⁹ qddā sb̄ se habet: quiddā supra se. Sub se ha
bet vnde trāsiliuit: sup se habet q̄ se extēdit. Qualis
iste? Iā magn⁹. Et nūc ait: quō qddā trāsiliui: quō
multa calcaui: quō tēpalib⁹ iā nō teneor? Nōdū sum
pfect⁹: nōdū accepi. Spe eīm salui facti sum⁹: Spes Roma. 8
aūt q̄ videt̄ nō est spes. Qd̄ eīm videt quis qd̄ sperat?
Si aūt qd̄ nō videm⁹ speram⁹: p patientiam expe
ctamus. Et nūc q̄ est expectatio mea?
Nōne dn̄s? Ipse est expectatio mea q̄ dedit oīa
ista q̄ ꝯtemnā: ipse mihi dabit t se: q̄ est sup oīa: t p
quem facta sunt omnia: t a quo factus sum inter om
nia ipse est expectatio mea dominus. Videtis Idi
thū fr̄es: videte quomodo expectat. Nemo ꝑ se
dicat pfectū h̄: decipit se: fallit se: seducit se: nō pōt h̄
hic pfectionē. Et qd̄ pdest: q: pdit humilitatē? Et
nūc q̄ ē expectatio mea? Nōne dn̄s? Cū venerit iā
nō expectat̄: tūc erit illa pfectio. Nūc aūt q̄ntacūq;
trāsilierit Idithū adhuc expectat. Et substātia
mea ante te sp̄. Iam pficiēs: iā ad ipm̄ tēdēs: t ce
aliq̄ntū incipiēs: āñ te est sp̄ sba mea. Substātia aūt
ista t āñ hoies est. Aurū habes: argentū habes: man
cipia: pdia: arbores: pecora: seruos. h̄ videri ab hoi
bus possunt: est q̄dā ista. Substātia mea āñ te est sp̄.
Ab omib⁹ iniq̄tatib⁹ meis erue me. Mul
ta trāsiliui: multa quidē trāsiliui: s̄ si dixerim⁹: quia
pctm̄ nō habem⁹: nosipsos decipimus: t veritas in 1. Ioh. 1
nobis nō est. Multa trāsiliui. s̄ adhuc tūdo pect⁹: t Math.
dico: Dimitte nobis debita nostra sicut t nos dimit
tim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Tu ē expectatio mea: dn̄s me Roma.
us. Finis eīm legis christ⁹ ad iusticiam oīm credēti.
Ab omib⁹ nō solū ab eis que reuoluit in cogitatio
ni. s̄ ab omib⁹ omnino p̄ter q̄ mihi mō pect⁹ tūdens Math.
dico: Dimitte nobis debita nr̄a. Ab omib⁹ iniq̄tati
bus meis erue me ita sapientes t timentē. qd̄ ait apls
Quotq̄t ꝑ pfecti sum⁹ h̄ sapiam⁹. Cū eīm se dixisset
nōdū esse pfectū ibi pstitit ꝯsecut⁹ ait. Quotq̄t ergo Phil.
pfecti sumus hoc sapiam⁹. Quid est quotquot pfe
cti? Iam dudum tu dicebas: nō q: iam acceperim
aut iam pfectus sim. Sequere ordinē dictoꝝ: Qui

Phi. 3. que que retro obliuiscens: in ea que ante sunt extentus: secundum inten/
tionem sequor ad palmam superne vocationis dei in christo
iesu. Ideo nondum perfectus: quia sequor ad palmam superne
vocationis dei: quam nondum inueni: ad quam nondum
perueni. Si autem non est perfectus qui non illuc peruenit:
quis nostrum perfectus est? Tamen sequitur et ait: Quot/
quot ergo perfecti hoc sapiamus. Tu non es perfectus o apo/
stole: et nos perfecti? Sed erudiat vobis: quia se modo
perfectum dixit. Non enim ait: Quotquot estis perfecti hoc
sapientes: sed quotquot inquit perfecti hoc sapiamus: cum pau
lo ante dixisset: non quia iam acceperim: aut iam per/
fectus sim. Sicut ergo hic non potes esse perfectus: nisi scias
hic te non esse posse perfectum. Hec ergo erit perfectio tua: sic
te quedam transisse: vt ad quedam perges: sic quedam te
transisse vt restet aliud ad quod eius transacti transili/
endum est. Hec tota fides est. Nam quisquis se iam peruenis/
se putat: in alto se ponit vt cadat. Quia ergo ita sa/
pio: quia me et imperfectum dico et perfectum: Imperfectum qui/
dem: quia nondum aliquid accepi quod volo. Perfectum autem:
quia scio hocipsum quod mihi desit: quia ergo sic sapio: quia hu
mana contemno: quia letari in rebus pereuntibus nolo: quia irri
deor ab auaro iactante se quasi sit prudens: et me irridente
quasi desipiam quia sic ago: quia hanc viam carpo. Oppro/
brium: inquit insipienti dedisti me. Inter eos me
viuere voluisti: inter eos predicare veritatem qui amant
vanitatem: et non possum nisi irrideri ab eis: quia specta
1. Cor. 4. culum facti sumus huic mundo: et angelis: et hominibus: Ange
lis laudantibus: hominibus opprobrantibus: imo et angelis
laudantibus et vituperantibus: et hominibus laudantibus et
2. Cor. 6. vituperantibus. A dextris et a sinistris habemus arma
in quibus militamus: per gloriam et ignobilitatem: per infamiam et
bonam famam vt seductores et veraces. Hec apud angelos:
hec apud homines: quia et apud angelos sunt sancti angeli quibus bene
viuendo placemus: et sunt preuaricatores angeli: quibus
bene viuendo displicemus. Et inter homines sunt sancti
viri: quibus placeat vita nostra: Sunt nequissimi homines
qui irrident bonam vitam nostram. Et hec arma sunt: illa
dextra: illa sinistra: vtraque tamen arma sunt: Vtrisque
armis et dextris et sinistris vtor: et laudantibus et vitupe
rantibus: et honorem deferentibus: et ignominiam irrogan
tibus. In his vtrisque armis confligo cum diabolo: vtris/
que eum ferio: prosperis si non corrumpor: aduersis si
non frangor. Dedisti ergo me opprobrium insipienti.
Obsurdui et non aperui os meum. Sed con
tra insipientem obsurdui et non aperui os meum. Cui enim
Ps. 84. dicerem quod agitur intus? Audiam enim quid loquatur in me
dominus deus: quoniam loquetur pacem populo suo: sed non
est pax impiis dicit dominus: Obsurdui et non aperui
os meum. Quoniam tu es qui fecisti me. Ideo non
aperuisti os tuum: quia deus est qui fecit te. Mirum est: os ti
Ps. 93. bi deus non fecit ad loquendum? Qui plantauit aurem non au
diet: qui finxit oculum non videt? Os tibi deus ad loquendum
dedit: et dicis: Obsurdui et non aperui os meum: quoniam tu
es qui fecisti me. An quoniam tu es qui fecisti me: ad poste/
riorem versum pertineat: Quoniam tu es qui fecisti me. Amo/
ue a me flagella tua. Quoniam tu es qui fecisti me:
noli exterminare me: ita cede vt perficiam non vt defici
am: ita tunde vt producar: non vt comminuar. Quoniam tu es
qui fecisti me: amoue a me flagella tua. A fortitu/
dine manus tue ego defeci in argutionibus.
Hoc est cum argueres me: defeci. Et arguere tuum quid
est nisi quod sequitur? Pro iniquitate erudisti
hominem: Et contabescere fecisti sicut

araneam animam meam. Multum est quod intel/
ligit iste Idithun: si quis cum illo intelligat: si quis cum illo
transiliat. Dicit enim in argutionibus dei se defecisse: et vult
a se amoueri flagella: quoniam ipse est qui fecit illum. Quod fecit
ipse reficiat: et qui creauit ipse recreet. Sed tamen qui ita
defecit: vt non velit se et recreari et reformari: sine cau/
sa putamus fratres factum fuisse. Pro iniquitate inquit:
erudisti hominem. Totum quod defeci: quod infirmus
sum: quod de imo clamo: hoc totum pro iniquitate: et in hoc
erudisti non damnasti: pro iniquitate erudisti hominem. Audi
hoc planius et alio psalmo: Bonum est mihi quia humilia/ Ps. 118.
sti me: vt discam iustificationes tuas. Et humiliatus sum
et bonum est mihi: et pena est: et gratia est. Quid seruat
post penam: qui per gratiam exhibet penam? Ipse enim est de
quo dictum est. Humiliatus sum et saluum me fecit: Et bo/ Ps. 114.
num est mihi quod humiliasti me: vt discam iustificationes
tuas. Pro iniquitate erudisti hominem. Et quia scriptum Ps. 93.
est: Qui fingis dolorem in precepto: deo dici non nisi a
transiliente potuit: quia non nisi a transiliente videri potu
it. Fingis inquit dolorem in precepto: de dolore preceptum
mihi facis. Formas ipsum dolorem meum. Non eum re
linquis informem: sed formas illum: et formatus dolor
meus inflictus a te: preceptum mihi erit vt liberer a te.
Fingis enim dictum est dolorem: formas dolorem: plasmas
dolorem: Non simulas dolorem quod fingit artifex: vnde
et figulus dicitur a fingendo. Ergo pro iniquitate erudi
sti hominem. Video me in malis: video me in pena: et
apud te non video iniquitatem. Si ergo ego in pena sum:
et apud te iniquitas non est: nonne restat vt pro iniquita
te erudias hominem? Et quomodo erudisti? Dic ipsam eru/
ditionem: O Idithun: quomodo eruditus es? Et tabescere fe/
cisti sicut araneam animam meam. Hec est eruditio. Quid
tabidius aranea: animal ipsum dico: quamquam et ipsis telis arane
arum quid tabidius? Attende et ipsum animal quam tabidum est: Po
ne super leuiter digitum: ruina est: nihil omnino tabidius.
Talem fecisti animam meam inquit: erudiendo me pro iniquita
te. Quam eruditio infirmum fecit: quedam fortitudo erat
vitium. Video quosdam transuolasse et intellexisse: sed a cele/
rioribus non sunt deserendi tardiores: vt pariter viam
sermonis carpant. Hoc dixi: hoc intelligite: si erudi/
tio iusti dei hanc infirmitatem fecit: fortitudo quedam erat
vitium. Fortitudine quadam displicuit homo vt erudiretur
infirmitate: quia superbia quadam displicuit: vt erudiretur
humilitate. Fortes esse dicuntur omnes superbi: infirmi hu
miles. Ideo hic vicerunt multi ab oriente et occidente Matth. 8.
venientes: vt recumbant cum abraam et isaac et iacob in re/
gno celorum. Quare vicerunt? Quia fortes esse nolue/
runt. Quid est fortes esse noluerunt? De se presumere Roma. 10.
timuerunt. Iustitiam suam non constituerunt: vt iustitie dei
subijcerentur. Denique quando dixit dominus hoc: Multi ab orien
te et occidente venient et recumbent cum abraam et isaac et ia/
cob in regno celorum: dixit enim. Filii autem regni: id est
iudei: ignorantes iustitiam dei: et suam volentes statuere:
ibunt in tenebras exteriores. Recordamini fidem illius
Centurionis vnius ex populo gentium: ita in se infirmi ita
non fortis vt diceret. Non sum dignus vt sub tectum meum Matth. 8.
intres. Non erat dignus vt christum domo reciperet: et iam
corde receperat. Etenim magister ille humilitatis: filius ho/ Luce. 9.
minis iam inuenerat in eius pectore vbi caput reclina/
ret. Ad hoc verbum centurionis dominus respiciens: ad sequen/
tes se dixit: Amen dico vobis in nullo inueni tantam Matth. 8.
fidem in israel. Hunc ut firmum inuenit: israelitas fortes
inuenit: vt inter vtrosque diceret: Non est opus medi/

Matth. 9. eos sanis: sed male habentibus. Propter hoc quia est pro
Matth. 8 pter hanc humilitatem: multi ab oriente et occidente veni
ent et recumbent cum abraam et isaac et iacob in regno ce
lorum: filii autem regni ibunt in tenebras exteriores. Ecce
mortales estis: ecce carnem putrescentem portatis: et si
Ps. 81. cut vnus ex principibus cadetis: sicut homines moriemini:
et cadetis sicut diabolus. Quid vobis prodest medicina
mortalitatis? Superbus diabolus tanquam angelus: non ha
bens carnem mortalem: tu autem qui accepisti mortalem carnem:
et nec hoc tibi prodest: vt tanta infirmitate humilieris: si
cut vnus ex principibus cades. Ipsa est igitur gratia beneficij
dei prima: redigere nos ad confessionem infirmitatis: vt
quicquid boni possumus: quicquid potentes sumus in illo si
1 Cor. 1. mus: vt qui gloriatur in domino glorietur. Cum infirmor inquit
2 Cor. 12. tunc potens sum. Pro iniquitate erudisti hominem. Et ta
bescere fecisti sicut araneam animam meam. Verum ta
Al. et non habet. men vane conturbatur omnis homo viuens.
Redit ad illud quod paulo ante commemorauit: quamuis
proficiat: vane conturbatur omnis homo viuens: viuens vtique in
incerto. Quis enim vel de ipso bono suo securus est? Va
Ps. 54. ne conturbatur. Iacta in dominum curam tuam: in illum iacta quic
quid sollicitus es: ipse nutriat: ipse custodiat. Quid enim
in hac terra certum est nisi mors? Considerate omnia om
nino: vel bona: vel mala vite huius: vel in ipsa iustitia:
vel in ipsa iniquitate: quid hic certum est nisi mors? Pro
fecisti: quid sis hodie scis: quid futurus sis crastino nescis.
Peccator es: quid sis hodie scis: quid sis crastino ne
scis. Speras pecuniam: incertum est an proueniat. Spe
ras vxorem: incertum est an accipias: vel qualem accipias.
Speras filios: incertum est an nascantur. Nati sunt: in
certum est an viuant. Viuunt: incertum est an proficiant: an
deficiant. Quocunque te verteris: incerta omnia: Sola
mors certa. Pauper es: incertum est an ditescas. Indo
ctus: incertum est an erudiaris. Imbecillis: incertum
est an conualescas. Natus es: certum est quia morieris. Et
in hoc ipso quia mors certa est: dies mortis incertus est.
Itaque hec incerta: vbi sola mors est certa: cuius etiam
hora incerta: et sola multum cauetur que nullo modo deuita
tur. Omnis homo viuens vane conturbatur. Ergo inter hec
iam transiliens: iam in quibusdam superioribus agens: hec
tamen contemnens inter hec positus. Exaudi inquit oratio
nem meam. De quibus gaudeam: de quibus gemam:
De transactis gaudeo: pro his que restant gemo. Exau
di orationem meam. Et deprecationem meam: auribus per
cipe lachrymas meas. Nunquid ei qui tanta transiui
tu: qui tanta transcendi iam fleo? Nonne multo magis fleo:
Eccle. 1. quia qui apponit scientiam: apponit dolorem? Nonne quanto
magis quod abest desidero: tanto magis donec veniat
gemo: tanto magis donec veniat fleo? Nonne quanto ma
Matth. 24. gis crescunt scandala: quanto magis abundat iniquitas: tan
Hiere. 9. to magis refrigescat charitas multorum? dico: Quis da
bit capiti meo aquam: et oculis meis fontem lachrymarum?
Exaudi orationem meam et deprecationem meam: auribus percipe
Al. et non habet. lachrymas meas. Ne sileas a me: ne obsur
descam in eternum. Ne sileas a me vt audiam te. Oc
culte enim dicit deus: multis in corde loquitur: et magnus
ibi sonus: in magno silentio cordis: quando magna voce
Ps. 34. dicit: Salus tua ego sum. Dic inquit anime mee: salus tua ego
sum. Ad hanc vocem: quam dicit deus anime. Salus tua ego sum:
Al. 1 adiecta. optat ne sileatur ab illo. Ne sileas a me. Quoniam inqui
linus ego sum apud te. Et apud te in patria: apud
diabolum cum essem inquilinus eram: sed malum dominum habebam.
Nunc autem iam quidem apud te: sed adhuc inquilinus. Quid

est inquilinus? Vnde migraturus sum: non vbi perpetuo mansurus.
Vbi perpetuo sum mansurus: dicatur domus mea: Vnde migra
turus sum quando iste: iam magnus inquilinus sum:
sed tamen apud deum meum sum inquilinus: apud
quem domo accepta mansurus sum. Sed que domus est? Quo
migrandum est ex hoc inquilinatu? Recogitate illam domum: de qua 2 Cor. 5.
dicit apostolus: Habitationem habemus ex deo: domum non
manu factam: eternam in celis. Si domus hec eterna est in
celis: cum ad eam venerimus: inquilini non erimus. Quomodo enim
eris inquilinus in eterna domo? Hic autem vbi dicturus es
domus domus: migra: et quando dicturus es nescis: paratus
esto: Desiderando autem domum eternam paratus eris: nec
succenseas ei: quia cum vult dominus migra. Non enim cautionem
tibi fecit: et placito quodam se obstrinxit: et conductor domus
accepisti certa pensione ad certum tempus: quando vult dominus emi
graturus es. Non enim gratis maneo: quia inquilinus ego
sum apud te. Et peregrinus. Ergo ibi patria:
ibi domus: inquilinus apud te: et peregrinus. Et hic
subauditur apud te. Multi enim peregrini sunt cum diabolo:
qui autem iam crediderunt et fideles sunt: peregrini quidem sunt: quia
nondum ad illam patriam domumque venerunt: sed tamen apud deum
Iudeo. sunt. Quamdiu enim sumus in corpore: peregrinamur a domino: et ambu
lamus: siue hic manentes siue peregrinantes placere illi. Et
peregrinus et inquilinus. Sicut omnes patres mei.
Si ergo sicut omnes patres mei: dicturus sum me
non emigraturum cum illi migrauerint? Alia conditione man
surus sum quam illi manserunt. Quid ergo restat vt petam: qui hic
sine dubio migraturus sum? Dimitte mihi vt refri
gerer priusquam eam. Vide idem Idithun quos nodos ha
beas remittendos tibi: quibus remissis refrigerari vis
prius quam eas. Habes enim aliquid estus a quibus vis refrige
rari: et dicis: remitte mihi. Quid remittet tibi: nisi for
te illum scrupulum vbi dicis: et vnde dicis: Dimitte no Matth. 6.
bis debita nostra? Dimitte mihi priusquam eam. Et amplius
iam non ero. Immunem me fac a peccatis priusquam eam: ne
cum peccatis eam: Remitte mihi vt requiescam in conscientia mea:
vt exonerata sit estu sollicitudinis: quam sollicitudine cu
ram geram pro peccato meo. Remitte mihi vt refrigerer an
te omnia priusquam eam: et amplius iam non ero. Si enim mihi non
remiseris vt refrigerer: abeo et non ero priusquam eam. Quia
si iero: iam non ero: remitte mihi vt refrigerer. Est ques
tio oborta quomodo iam non erit. Ecce non it ad requiem: quod
auertat deus ab Idithun. Ibi enim plane Idithun ad
requiem ibit. Sed fac aliquem iniquum non Idithun: non tran
silientem: hic thesaurizantem: laboratorem: iniquum: superbum:
iactantem: elatum: pauperis ante ianuam iacentis contempto
rem: Nonne et ipse erit? Quid est ergo non ero? Si enim di
ues ille non erat: quis est qui ardebat? Quis est qui guttam
aque de digito Lazari stillari in linguam suam desiderabat? Luce. 16.
Quis est qui dicebat: Pater abraam mitte lazarum? Vnde qui
loqueretur erat: et qui arderet erat: et qui resurgat in fine erit
qui cum diabolo eterno igne damnetur. Quid est ergo non ero:
nisi respiciat iste Idithun? Quid est esse et non esse. Vi
debat enim illum finem quo corde poterat: quam mente acie vale
bat quem sibi ostendi desiderauerat dicens: Notum fac mi
hi domine finem meum. Videbat numerum dierum suorum qui est. Et
videbat infra omnia que sunt: in comparatione illius esse non esse:
se non esse dicebat. Illa enim permanent: ista mutabilia sunt:
mortalia: fragilia: et dolor ipse eternus: perditus corrupti
onis adhuc non finitur: vt sine fine finiatur. Respectu er
go beatam illam regionem: beatam patriam: beatam domum:
vbi participes sunt sancti vite sempiterne atque incommuta
bilis veritatis. et timuit extra ire vbi non est esse: et

videre sa esse: vbi est summum esse. Propter hanc quam eo ratione inter vtrumque constituit: adhuc tamen dicit: Remitte mihi vt refrigerer prius quam eam: et amplius iam non ero. Si enim mihi non remiseris peccata: ibo in eternum abs te. Et a quo ibo in eternum: Ab illo qui dixit: Ego
Exod. 3. sum qui sum. Ab illo qui dixit: Dic filiis israel qui est misit me
Psalm. ad vos. Ab eo quod qui vere est: qui in contrarium pergit: ad non esse pergit. Itaque fratres mei etsi onerosus fui labore corporis vestri: certi sitis: quia et ego laboraui: et vere dico: quia istum laborem vos nobis facitis. Si enim sentirem vos fastidire quod dico: cito tacerem.

Explicit Tractatus de ps. XXXVIII.

Incipit Tractatus de ps. XXXIX.

Prefatio.

A Multa que predixit dominus noster iesus christus: partim facta cognoscimus: partim futura speramus: cetera tamen complebuntur: quia veritas hec dicit: et quia fideliter dicit: tam fideliter inquit. Qui credit venientibus letabitur: qui non credit venientibus confundetur. Venient tamen illa siue volentibus hominibus: siue nolentibus: siue
1. Timoth. 2. credentibus: siue non credentibus: sicut ait apostolus. Si negauerimus: et ipse nos negabit: si non credimus: ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Pre ceteris tamen fratres mei mementote breue: et hoc tenete quod modo ex euan-
Matth. 24. gelio omnes audistis. Qui perseuerauerit vsque in finem: hic saluus erit. Iam patres nostri traditi sunt in concilia: dixerunt causas apud inimicos quos diligebant: passi sunt eos: et quantam potuerunt correptionem: et quantam valuerunt dilectionem: et sparsus est sanguis iustus: et illo sanguine tanquam seminatione per totum mundum facta seges surrexit ecclesie. Consequens autem tempus est scandalorum et simulationis et tem-
Matth. 24 ptationum per eos qui dicunt: Ecce hic est christus: ecce illic. Hostis ille noster: tunc leo fuit cum aperte seuiebat: modo draco est cum occulte insidiatur. Ille autem cui dictum est: Con-
Ps. 90. culcabis leonem et draconem: quia corpus eius et membra eius sumus: sic conculcauit leonem pedibus patrum nostrorum aperte seuientem: et ad passiones martyres attrahentem: ita modo draconem conculcabit: ne nobis insidietur. De quo dracone nos cautos faciens apostolus ait: Aptaui vos vni viro
2. Cor. 11. virginem castam exhibere christo: Timeo autem ne sicut serpens euam seduxit astutia sua: sic et vestre mentes corrumpantur a castitate que est in christo iesu. Serpens ergo iste adulter antiquus: virginitatem cordium pendam: non carnis sed cordis inquit. Sicut autem adulter dolo letatur in nequitia sua cum carnem corrumpit: sic et diabolus letatur quando mentem corrumpit. Sicut autem patribus nostris aduersus leonem opus erat
B
Ps. 90. patientia: sic nobis aduersus draconem vigilantia. Persecutio tamen siue a leone siue a dracone nunquam cessat ecclesie: et magis metuendus est cum fallit quam cum seuit. Illo tempore cogebat christianos negare christum: isto autem tempore docet christianos negare christum. Tunc cogebat: nunc docet. Tunc ergo ingerebat violentias: nunc insidias. Videbatur tunc fremens: lubricus nunc et oberrans difficile videtur. Quomodo autem tunc cogebat christianos negare christum: apertum est. Attrahebantur enim vt negarent christum: et confitentes christum coronabantur. Nunc autem docet negare christum: et ideo fallit: quia qui docetur negare christum quasi non sibi videtur recedere a christo. Quid enim quod dicitur ab heretico homini christiano catholico: Veni: esto christianus. Quid dicitur: esto: vt dicat: non sum. Aliud longe est: Veni esto christianus: aliud veni nega christum. Apertum malum fremitus leonis a longe audit: a longe cauet. Applicat se lubricus draco occultis lapsibus: serpens a leni tactu surrepens: astuto sibilo immurmurans: et non dicit: nega christum. Nam eum coronatis martyribus quis audiret: Sed dicit: Esto christianus. Et ille mirabili voce percussus: si nondum veneno penetratur: respondet plane: christianus sum. Si autem mouetur et denti draconis captus est: respondet: Quare mihi dicis: esto christianus? Quid enim: Non sum christianus: Et ille: Non. Ergo non sum: Non. Ergo nunc fac me christianum si non sum. Veni. Sed cum interrogari cepto ab episcopo quis sis: noli dicere: christianus sum: aut fidelis sum: sed dic te non esse vt possis esse. Cum enim audierit confessionem christiani fidelis: rebaptizare non audet. Cum autem audierit quod non sit: dat illi tanquam quod non habebat: et quasi ipse sit extra culpam: quia facit in vocem eius facit. Vbi ergo abs te heretice: cur te extra culpam putas: Quid has voces audio: quia non tu negas: sed ille negat: Si habet culpam qui negat: quid est qui docet negare eum qui negat: Ita ne vero tu extra culpam es: quia facis docendo christianos: quod faciebat minando paganus: Et quid ago: Nunquid tollis quod habet: quia negauit quod habet: Non facis vt non habeat: sed vt ad penam habeat. Quod enim habet. habet. Baptismus ille tanquam character infixus est: ornabat militem: conuincat desertorem. Quid enim facio: Christum pono super christum. Si sim-
C
plex esses: christum non duplicares. Deinde quid fo te: ob-
litus es quod lapis est christus: et lapidem quem reprobauerunt Ps. 117.
edificantes: hic factus est in caput anguli. Si ergo lapis est Marci. 12.
christus: et christum vis ponere super christum: excidit tibi 1. Petr. 2.
quod audisti in euangelio: quia lapis super lapidem non stabit. Matth. 24.
Tantum autem valet structura charitatis: vt cum multi lapides viui in structuram templi dei conueniant: vnus lapis ex omnibus fiat. Tu autem discidisti te: ab edificatione reuocas: ad ruinam vocas: et abundant hec insidie: et non quiescunt: et videmus et toleramus: et quantum possumus reprimere conamur: disputando: conuincendo: conueniendo: terrendo: tamen omnes diligendo. Et cum hec nobis agentibus perseuerant in malo: et cor nostrum de fraternis mortibus contabescat cum eis qui foris sunt dolentibus quos intus sunt timent per angustias multiformes et incessabiles temptationes quibus abundat hec vita: quid facturi sumus: Et abun-
dantia enim iniquitatis fit quidam torpor charitatis: quia Matth. 24.
abundauit iniquitas: refrigescet charitas multorum. Et quid sumus facturi: nisi quod sequitur: si tamen ipso adiuuante possi-
mus: qui perseuerauerit vsque in finem: hic saluus erit. Ergo Ibidem et. 10.
dicamus quod iste psalmus.

Expositio psalmi.

D
Expectans sustinui dominum: Sustinens sustinui: Al. Expectans expectaui.
non quemlibet hominem promissorem qui possit fallere et falli: non quemlibet hominem consolatorem: qui pre tristicia sua ante tabescere quam me reficere. Consoletur me frater homo cum tristis est mecum simul gemamus: simul fleamus: simul oremus: simul sustineamus. Quem nisi dominum qui promissa non aufert: sed differt: Exhibebit profecto: exhibebit quia multa iam exhibuit: et nihil de dei veritate formidare deberemus: etiam si nihil adhuc exhiberet. Ecce iam putemus ita omnia promisit: nondum aliquid reddidit: idoneus promissor: et fidelis redditor: tu tamen esto pius exactor: et si paruulus: et si infirmus: exige misericordiam. Non vides pecorum agnos capitibus pulsare vbera matrum: vt lacte satientur: Sustinens inquit sustinui dominum. Et quid ille: An auertit se a te: an sustinentem despexit: an forte non vidit: Non plane ista: sed quid?
Et attendit mihi. Et exaudiuit deprecationem meam. Al. Intendit. preces meas.
Attendit et exaudiuit. Ecce non frustra sustinuisti:
super te oculi eius: ad te aures eius. Oculi domini super iustos: Ps. 33.

et aures clausi super eos etc. Quid ergo cum male faceres: cum
eius obtemperares: non videbat: non audiebat: Et vbi est
quod in alio psalmo dictum est: Vultus autem domini super facientes
mala: Ut perdat de terra memoriam eorum. Ergo
et cum malus esses attendebat te: sed dominus attendebat tibi.
Proinde iste qui sustinendo sustinuit dominum: pax ei fuit di-
cere: Attende in me sed attende mihi: intende et persolido atten-
dat ut mihi prodesset. Quid attendit: Et exaudiuit deprecatio-
nem meam. Et quid ibi praestitit: quid tibi fecit: Eduxit me
E
Et eduxit. de lacu miserie: et de luto limi. Et statuit sup
petram pedes meos et direxit gressus meos. Et immisit
in os meum canticum nouum: hymnum deo nostro. Magna
bona prestitit et adhuc debitor est: sed qui hec reddita iam
tenet: de ceteris credat qui credere debuit: et antequam ali-
quid sumeret. Rebus etiam ipsis persuasit nobis dominus noster
fidelem se esse promissorem: largum datorem. Quid ergo nunc fe-
cit: Eduxit me de lacu miserie. Quid est lacus miserie:
Profunditas iniquitatis: ex carnalibus concupiscentiis.
Psal. 68. Hoc est enim et de luto limi: vnde te eduxit de profundo
Psal. 129. quodam. Unde in alio psalmo clamabas: De profundo
clamaui ad te domine. Et qui iam de profundo clamant: non pe-
nitus in profundo sunt: clamor ipse iam leuat. Sunt alii profun-
dius in profundo: qui nesciunt nec sentiunt se esse in profundo.
Tales sunt superbi contemptores: non pii deprecatores: non
lachrymosi clamatores: sed tales quales alio loco scri-
Prouerb. 18. ptura designat: Peccator cum venerit in profundum ma-
lorum contemnit. Et cui enim paruum est esse peccatorem: nisi
etiam non sit peccatorum suorum confessor sed defensor: altior in pro-
fundo est. Ille autem qui de profundo exclamauit iam ab
imo profundi caput vt clamaret leuauit. Auditus est: edu-
ctus est de lacu miserie et de luto limi. Iam habet fidem
F
quam non habebat: habet spem sine qua erat: in christo am-
Et statuit. bulat qui in diabolo errabat. Ideo enim: Posuit inquit
supra petram pedes meos: et direxit gressus
1. Cor. 10. meos. Petra autem erat christus. Simus super petram: di-
rigantur gressus nostri: opus est tamen adhuc vt ambulemus: vt
ad aliquid perueniamus. Nam paulus apostolus iam super petram iam
Phil. 3. directis pedibus suis quid dicebat: Non quia iam acceperim
aut iam perfectus sim: Fratres ego non arbitror me apprehen-
disse. Quid ergo tibi prestitum est. si non apprehendisti: Unde
1. Timoth. 1. gratias ago cum dicto: Sed misericordiam consecutus sum: Quia
directi sunt pedes. quia iam super petram ambulat. Quid enim
Phil. 3. ait: Una autem que retro oblitus. Que retro: Lacus mise-
rie. Quid est retro: Limus luti concupiscentie carnalis: te-
nebre iniquitatum: que retro oblitus. In ea que ante sunt extentus.
Non se diceret extentum si iam peruenisset. Extenditur enim
Ibidem. animus desiderio rei concupiscende: non letitia percepte. In ea
que ante sunt inquit extentus. secundum intentionem sequor ad palmam superne vocationis
dei in christo iesu. Currebat: sequebatur ad palmam. Et alio lo-
co iam preuentus palme: cursum inquit consummaui. Cum ergo dice-
bat Sequor ad palmam superne vocationis: quia iam pedes
eius in petra directi erant: iam viam bonam ambulabat: habe-
bat unde gratias ageret: habebat quod peteret: gratias agens
de acceptis: petens debita. De quibus acceptis: De
indulgentia peccatorum: de illuminatione fidei: de robore
spei: de flamma charitatis. Unde autem adhuc dominum debi-
2. Timoth. 4. torem tenebat: De cetero inquit superest mihi corona iu-
stitie. Adhuc ergo mihi aliquid debetur. Quid debetur: Co-
rona iustitie quam reddet mihi dominus in illa die iustus iu-
dex. Primo benignus pater vt erueret de lacu miserie:
Psal. 63. vt donaret peccata: vt liberaret de luto limi: postea
iustus iudex reddens bene ambulanti quod promisit: cui
primo vt bene ambularet donauit. Reddet ergo iustus
Mat. 10. et. 24. iudex. Sed quibus: Qui perseuerauerit vsque in finem. hic

salutus erit. Immisit in os meum canticum nouum.
G
Quod canticum nouum: Hymnum deo nostro. Dice- Et immisit.
bas forte hymnos diis alienis: veteres hymnos: quia
vetus homo dicebat non nouus homo. Fiat nouus homo: discat
canticum nouum. Innouatus amet noua: noua quibus re-
nouetur. Nam quid antiquius deo qui est ante omnia: et sine fi-
ne: et sine initio: Tibi fit nouus redeunti: quia descenden-
do factus eras vetus. et dixeras. Inueteraui inter omnes Psal. 6.
inimicos meos. Dicamus ergo hymnum deo nostro. et ipse
hymnus liberat nos. Laudans enim inuocabo dominum: et Psal. 17.
ab inimicis meis saluus ero. Hymnus est enim canticum
laudis. Laudans inuoca: non reprehendens. Cum enim inuo-
cas deum vt perimat inimicum tuum: qui de malo alieno gau-
dere vis: et ad hoc malum inuocas deum: participem eum fa-
cis malitie tue. Non ergo laudans inuocas sed reprehendens.
Talem enim putas deum qualis tu es. Unde tibi in alio loco
dicitur: Hec fecisti et tacui: suspicatus es inique quod ero Psal. 49.
tibi similis. Laudans ergo inuoca dominum: noli eum putare similem
tibi: vt similis fias illi. Estote enim sicut pater vester qui est in celis: Mat. 5.
qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super
iustos et iniustos. Sic ergo lauda dominum vt nolis male ini-
micis tuis. Et quantum eis inquis velim bonum: Quantum
tibi: Non enim de tuo accepturi sunt vt boni sint: aut
quod illis dabitur: tibi minuetur. Inimicus tuus: quia malus est
inimicus est. fit bonus et amicus erit: et socius erit: vt simul
velis possidere quod amabas: iam frater erit. Laudans Psal. 17.
ergo inuoca. hymnum dic deo tuo. Sacrificium laudis ho- Psal. 49.
norificabit me. Et quid: Maior gloria erit deo quia glori-
ficas eum. Aut addimus gloriam deo quando ei dicimus: Glori-
fico te deus meus: Aut sanctiorem eum facimus quando dicimus:
Benedico te deus meus: Ipse qui nos benedicit: facit
nos sanctiores: facit nos feliciores: qui nos glorificat
facit nos gloriosiores: facit nos honoratiores: quando eum
glorificamus nobis prodest: non illi. Quomodo enim eum glorifica-
mus: Gloriosum dicendo: non faciendo. Proinde quid
secutus ait: cum diceret: Sacrificium laudis honorifica-
bit me: ne putares te aliquid prestare deo offerendo illi sa-
crificium laudis: et ibi est via inquit: via vbi ostendam illi Ibidem.
salutare meum. Uideo quia tibi proderit laudare deum:
non deo. Laudas deum: ambulas viam: reprehendis deum:
perdidisti viam. Et immisit in os meum canticum nouum hym-
num deo nostro. Forte querit aliquis que persona loquitur in hoc
H
psalmo. Breuiter dixerim: christus est. Sed sicut nostis
fratres: et sepe dicendum est: christus aliquando loquitur ex se.
id est ex capite nostro. Est enim ipse saluator corporis: ca- Ephe. 5.
put nostrum filius dei natus ex virgine passus pro nobis: Roma. 4.
resurgens ad nos iustificandos sedens ad dexteram dei
ad interpellandum pro nobis: retributurus et in iudicio
bona bonis: mala malis. Caput nostrum ille: caput di-
gnatus est corporis fieri: carnem assumendo a nobis in qua mori-
retur pro nobis: quam etiam resuscitauit propter nos: vt in illa
carne resurrectionis nobis preberet exemplum: vt sperare
disceremus quod desperabamus: et haberemus iam pedes in pe-
tra: ambularemus in christo. Loquitur ergo aliquando ex capite
nostro. loquitur aliquando ex nobis id est ex membris suis: quis enim Mat. 25.
qui dixit: Esuriui et dedistis mihi manducare: ex membris
suis loquitur non ex se. Et quando dixit: Saule saule quid me Act. 9.
persequeris. caput pro membris clamabat: et tamen non dixit: quid
persequeris membra mea sed quid me persequeris. Si in nobis ipse
patitur et nos in illo coronabimur. Hec est charitas christi.
I
Sed quid huic comparari potest: Dicit ergo hymnum immisit in os
nostrum: et dicit hoc ex membris suis. Uidebunt
multi et timebunt. Et sperabunt in deum. Uide-
bunt multi. Qui multi: Fideles: quia multos ex fide

viam. Etenĩ in ecclesia iste ordo est: alii ꝓcedunt: alii
sequuntur. Et q ꝓcedũt exemplũ se ꝓbent sequẽtibꝰ:
⁊ qui sequũtur imitantur ꝓcedẽtes. Sed ⁊ illi q se exem-
plũ ꝓbent sequẽtibus: nũquid neminẽ sequuntur? Si
neminẽ sequũtur: errabũt. Sequuntur ergo ⁊ illi aliquẽ: ipsum
iam christũ. Meliores quiqȝ in ecclesia qbꝰ nõ remã-
sit iam bõ quẽ imitentur: q2 oẽs ꝑficiẽdo supauerunt:
ipse christꝰ eis remanet quẽ vsqȝ in finẽ sequantur. Et
certos ordinatos gradus per paulũ aplm dicentẽ:
1.Cor.11. Imitatores mei estote: sicut ⁊ ego christi. Ergo qui iã
directos gressus habẽt in petra: forma sunt fidelibꝰ.
1.Tim.4. Sed forma inqt: estote fidelibꝰ. Ipsi fideles sũt iu-
sti q attendẽtes eos: q se in bono ꝓcedũt: imitando
sequũtur. Quid sequitur? Uidebũt iusti ⁊ timebũt: vide-
bũt ⁊ timebũt sed vias malas: cũ vidẽt q̃sqȝ melio-
res iã elegisse vias bonas: ⁊ dicũt in aĩo suo quẽad-
modũ solet dicere viatores: attẽdẽtes alios cũ ꝓspe-
ritate ambulãtes in via: ibi adhuc incerti vię: ⁊ q̃si flu-
ctuãtes q eant: dicãt sibi: Nõ frustra illi hac eũt: qsi
sic eũt q nos ire volumꝰ. Et quare cũ magna fiducia
hac eunt: nisi q2 illac ire periculosũ ẽ? Uidebũt ergo iusti
Matt.7. ⁊ timebũt. Angustã viã vident: hac latã viã vidẽt il-
lac. Hac vidẽt paucos: illac multos. Sed si iustꝰ es:
noli numerare sed appende staterã: affer equã nõ do-
losam: q2 iustꝰ appellatꝰ es. Uidebũt iusti ⁊ timebũt
dictũ est de te. Noli ergo numerare turbas hoĩm ince-
dẽtes latas vias: implentes crastinũ circũ ciuitatis:
natalẽ clamãdo celebrãtes: ciuitatẽ ipsã male viuen-
do turbãtes. Noli ergo illos attẽdere: multi sũt. Et qs
numerat? Pauci aũt ꝑ viã angustã. Profer inqȝ sta-
terã: appẽde: vide q̃ pauca grana quãtã paleã leues.
Hoc agũt fideles iusti q sequuntur: qd illi q ꝓcedunt?
Non supbiant: nõ se exaltent: nõ decipiãt sequẽtes.
Quõ possũt decipe sequẽtes? Promittẽdo illis in se
R salutẽ. Quid ergo debẽt illi q sequuntur? Uidebũt iusti et
Ibidem. timebũt: Et sperabũt in dñm. Nõ in eos a q-
bus ꝓceduntur: sed attendẽdo ꝓcedẽtes se sequuntur qui-
dẽ ⁊ imitantur: sed cogitãt a q acceperũt illi vt ꝓcedant:
⁊ in eũ sperãt. Cum vos ergo iustos imitentur. spem suã tñ in
illo ponũt a q ⁊ isti acceperũt vt tales sũt. Uidebũt
iusti ⁊ timebũt ⁊ spabũt in dñm: quẽadmodũ in alio
Ps.120. psalmo: Leuaui oclos meos in mõtes. Intelligamꝰ mõ-
tes: claros q̃sqȝ ⁊ magnos ecclię spũales viros: ma-
gnos soliditate nõ tumore. Per ipsos nob scriptura
oĩs dispẽsata ẽ: ꝓphę sũt: euãgelistę sũt: doctores bo-
ni sunt: illuc leuaui oculos meos in mõtes: vñ auxiliũ
veniet mihi. Et ne hũanũ putares auxiliũ sequitur et
Ibidem. dr. Auxiliũ meũ a dño q fecit cęlũ ⁊ trã. Uidebũt iu-
sti ⁊ timebũt: ⁊ sperabũt in dño. Ergo q volũt spare in
Matt.7. dño: q vidẽt ⁊ timẽt: timeãt ãbulare vias malas: vias
latas: eligant viã angustã vbi iã sup petrã quorũdã
directi sũt gressus. Quid facere debeãt: audiãt mõ.
L
Beatꝰ vir cuiꝰ est nomẽ dñi spes eiꝰ: et nõ
respexit in vanitates ⁊ insanias mẽdaces.
Ecce q̃ volebas ire: ecce turba vię latę: nõ frustra ipsa
ducit ad amphitheatrũ: nõ frustra ipsa ducit ad mor-
Matt.7. tẽ. Via lata mortifera est: latitudo eiꝰ delectat ad tem-
pus: finis eiꝰ angustꝰ in ęternũ. Sed turbę strepũt:
turbę festinãt: turbę colluctantur: turbę ꝯcurrũt. Noli
li imitari: noli auerti: vanitates sunt ⁊ insanię mẽda-
ces. Sit dñs deꝰ tuꝰ spes tua: non aliud aliqd a dño
deo tuo speres. sed ipse dñs deꝰ tuꝰ sit spes tua. Multi nãqȝ
de deo sperãt pecuniã. multi de deo sperant honores
caducos ⁊ pituros: aliud quodlibet a deo ꝓter ipsum
deũ. Sed tu ipsum deũ tuũ pete. Immo vero contemptis
aliis pge ad illũ: obliuiscẽs alia memẽto illius: relin-
quẽs retro alia: extẽdere in illũ. Ipse certe auersum Phil.3.
correxit: ipse ducat rectũ. Ergo sit ipse spes tua: q du-
cit ⁊ pducit. Quo ducit: ⁊ quo pducit? Terrenę aua-
ricię fundos quęrebas: terram possidere cupiebas:
vicinos excludebas illis exclusis: aliis vicinis inhia-
bas ⁊ tamdiu tenebas auaritiã donec ad littora per-
uenires. Perueniens ad littora insulas cõcupiscis:
possessa terra: cęlum forte vis prendere. Relinque
oẽs amores: pulchrior est ille qui fecit cęlum ⁊ ter-
rã. Beatus vir cuiꝰ est nomẽ dñi spes eius: ⁊ nõ re-
spexit in vanitates ⁊ insanias mẽdaces. Uñ enim insa- M
nię mẽdaces? Insania mendax: sanitas verax. Quę
vides bona falleris: sanꝰ nõ es: nimia febre freneticꝰ
factus es: verũ nõ est qd amas. Laudas aurigã da-
mas aurigę: insanis in auriga. Uanitas est: insania
mẽdax est. Nõ est ait: nihil meliꝰ: nihil delectabiliꝰ.
Quid facio febrienti? Si est in vobis misericordia:
orate ꝓ talibꝰ: q2 ⁊ ipse medicus plerũqȝ in despera-
tionẽ cõuertitur ad eos qui circũstant lachrymãtes in
domo: qui pendẽt ex ore eiꝰ audire sententiã de ęgro-
to ⁊ periclitãte. Stat anceps medicꝰ: nõ videt bonũ
qd ꝓmittat: timet malũ ꝓnũciare ne terreat: mode-
stã tñ plane iste cõcipit sententiã. Bonꝰ deus oĩa põt:
orate ꝓ illo. Quẽ itaqȝ cõprehendã istorũ insanorũ?
Quis me audiat: quis eorũ nos nõ miseros dicat?
Quia cũ eis non insanimꝰ: amisisse nos putant ma-
gnas ⁊ varias voluptates in quibꝰ ipsi insaniũt: nec
vident q2 mẽdaces sunt. Quãdo illi ouũ inuito vel calicẽ
salutarẽ porrigo saucio: Et quid refertã? Quid inue-
nio ne inedia deficiat: ⁊ ad sanitatẽ pueniat? Hortor
vt reficiat: pugnos parat: sęuire vult in medicũ. Et
si peruenerit diligat: etsi iniuriã fecerit non relinquat:
rediturꝰ est ad mentẽ gratias acturꝰ. Quam multi hĩ co-
gnoscũt: vident se inuicẽ: ⁊ loquũtur de se in ecclesia
dei. in ecclesię sanctę gremio attendũt studia sua tam
bona circa verbũ dei: circa officia ⁊ obsequia chari-
tatis: ad frequẽtandũ gregem christi nõ recedere de
ecclesia: vidẽt ⁊ loquuntur ad inuicẽ de inuicẽ. Quis ẽ iste
circensarius? Quis est iste amator ⁊ laudator illiꝰ ve-
natoris illiꝰ histrionis? De alio loquitur: ⁊ ille de ipso.
Certe ista sunt: certe gaudeamꝰ de talibꝰ: Si gaude-
mus de talibꝰ: nõ desperemꝰ de talibꝰ. Oremꝰ ꝓ ipsis
frẽs charissimi: inde crescit numerꝰ sctõrum: de numero
q erat impiorũ. Et nõ respexit in vanitates ⁊ insanias
mẽdaces. Ille vincat talis. ⁊ cũ vincit ꝓnũciat: quasi
diuinꝰ vult esse. Affectat diuinitatẽ amittẽdo fontẽ
diuinitatis: ⁊ sępe ꝓnũciat. ⁊ sępe fallitur. Quare hoc?
Quia insanię mẽdaces sunt. Quare autẽ aliquãdo
ꝓueniunt quę dicũt? Ut adducant insanos vt amã-
do ibi speciem veritatis incurrant laqueũ falsitatis.
Retro sint: relinquantur amputentur. Si membra no-
stra erant mortificentur: Mortificate inquit membra Col.3.
vestra quę sunt super terram. Sit spes nostra. deus
noster: Qui fecit omnia melior est omnibꝰ qui pul-
chra fecit: pulchrior est omnibus qui fortia fortior
est: qui magna maior est: quicquid amaueris: ille ti-
bi erit. Disce amare in creatura creatorem: et in fa-
ctura factorem: ne teneat te quod ab illo factũ est: et
amittas eum a quo et ipse factus es. Ergo beatus
vir cuiꝰ est nomẽ domini spes eius: et nõ respexit in

N vanitates et insanias mendaces. Forte nobis dicitur
est qui versatus perfidus contra volentes: et quid oc-
Math. 7. cup[illegible] tunc: hic [illegible] et vobis experit an
bulare angustam viam. dicitur est nobis: ambulare non
durabo: in illud expectabo. Quid ergo facimus fratres cor
D[illegible] cum simus: Quae spectacula monent. non
sol solet non nos sequitur. Quid ergo faciemus: Demus pro
spectaculis spectacula. Et quae spectacula daturi su-
mus christianis hominibus: quos volumus ab illis specta-
culis reuocare. Gratias ago domino deo nostro: sequen-
ti versu psalmi ostendit nobis quae spectatoribus spe-
ctare volentibus spectacula proferemus: et ostendere
debeamus. Ecce auersus fuerit a circo a theatro ab
amphitheatro: quaerat quod spectet profisus quaerat: non
eum relinquimus sine spectaculo. Quid pro illis dabi-
mus? Audi quid sequitur: Multa fecisti tu domine
deus meus mirabilia tua. Miracula homines intu-
ebantur mirabilia dei: Multa fecit dominus mirabi-
lia sua haec respiciat. Quare illi valuerunt: Aurigam lau-
dans regentem quatuor equos: et sine labe atque offensione
currentes. Forte talia miracula spiritualia non fecit dominus.
Regat luxuriam. regat ignauiam. regat iniustitiam. regat
imprudentiam. motus illos quibus nimium lapsi haec vitia fa-
ciunt: regat et subdat sibi: et teneat habenas et non ra-
piatur: ducat quo vult: non trahatur quo non vult. auri-
gam laudabat: aurigam laudabit. Clamabat ut auriga
veste coopertus. immortalitate vestietur. Haec munera:
haec spectacula tradit deus: clamat de coelo: specto vos:
luctamini adiuuabo: vincite coronabo. Multa feci-
O sti tu domine deus meus mirabilia tua. Et cogitationi-
bus tuis non est quis similis sit tibi. Hunc specta-
bilem [illegible]. Didicit enim homo magno studio in fune
ambulare: et pendens te suspendit. Illum attende contra-
riatorum spectaculorum. Didicit iste in fune ambulare:
numquid fecit in mari ambulare? Obliuiscere theatrum
tuum: attende petrum nostrum non fune ambulantem: sed ut ita
Math. 14. dicam mari ambulantem. Ambula et tu non in illis aquis
vbi petrus aliquid significans ambulauit sed in aliis
quia hoc seculum mare est. Habet amaritudinem nociuam:
habet fluctus tribulationum: tempestates temptationum.
Habet homines velut pisces de suo malo gaudentes:
et tamquam se inuicem deuorantes. Hic ambula. hoc calca.
Spectare vis: esto spectaculum. Ne deficias: vide prae-
cedentem et dicentem. Spectaculum facti sumus huic mun-
do et angelis: et hominibus. Calca mare ne mergaris in
mari. Non ibis: non calcabis: nisi ille iusserit qui prior
Ibidem. in mari ambulauit. Sic enim ait petrus: Si tu es iube
me venire ad te super aquam. Et quia ipse erat: audiuit pe-
tentem. tribuit desideranti. vocauit ambulantem. erexit
mergentem. Haec mirabilia fecit dominus. ipsa intuere.
Oculus spectantis fides sit: et facta talia: quia etsi venti
turbauerint: et si fluctus intremuerint: et de humana fra-
gilitas ad aliquam dubitationem tuae salutis adduxerint:
habes clamare. dicas: Domine pereo. Non sinit ille peri-
re qui iussit te ambulare. Quia enim iam in petra am-
bulas nec in mari timeas: si sine petra fueris et in mari
mergeris: quia in tali petra ambulandum est quae in mari
P non mergatur. Vnde mirabilia dei. Annunciaui et
locutus sum: multiplicati sunt super numerum.
[illegible] numerus [illegible] super numerum. Numerus certus est
2. Timoth. 2. pertinens ad illam caelestem hierusalem. Nouit enim dominus qui
sunt eius. christianos timentes: christianos fideles:
christianos praecepta seruantes. dei vias ambulantes: a

peccatis abstinentes: si crediderunt confitentes ipsi ad
numerum pertinent. Sed numquid soli sunt? Sunt et super
numerum. Nam et si modo pauci sunt: pauci in compa-
ratione multitudinis malorum frequentant. quibus tur-
bis implentur ecclesiae: stipantur parietes. ipsi inter se vr-
gent: prope se suffocant multitudine. Rursus de ea
ipsis si minus est: currunt ad amphitheatrum. isti super nu-
merum sunt. Sed ad eos ista dicimus: ut in numero sint:
quia non absunt: quia non audiunt a nobis: sed cum exeuntes au-
diant a vobis. Annunciaui inquit et locutus sum. Caput
dicat: Annunciauit ipse ex capite nostro. ipse annunciauit
ex membris suis: ipse misit annunciatores: ipse misit
apostolos: In omnem terram exiuit sonus eorum. et in fines Ps. 18.
orbis terrae verba eorum. Quia fideles agglomerantur:
quales turbae concurrunt: multi vere conuertuntur. et multi fal-
so conuersi: et pauciores sunt vere conuersi: plures fal-
so conuersi: quia multiplicati sunt super numerum. Annun-
ciaui et locutus sum: multiplicati sunt super numerum. Q
Sacrificium et oblationem noluisti. Haec mira- Heb. 10.
cula dei sunt: haec cogitationes dei sunt: quibus nemo est
similis: ut spectator ille adducatur ad curiositatem. et
quaerat ista nobiliora meliora fructuosiora: de quibus in-
uentis gaudebit. et sic gaudebit ut non timeat. ne ab eo
vincatur quem amat: amat enim aurigam. quo victo insulta-
tiones ferat. Cum vincit auriga ipse vestitur: numquid
pauper quam ille clamat? Victor ipse vestitur: pro victo ille in-
sultatur. Quare pro illo perpeti reprehensionem cum quo non vi-
deris vestiri? Hoc aliud in spectaculis nostris: omnes quidem 1. Cor. 9.
currunt paulus apostolus dicit: in illo stadio: in illo specta-
culo: vnus tamen accipit brauium. ceteri victi discedunt et
perseuerauerunt in currendo. Sed cum accepit vnus: rema-
nent ceteri quam sibi laborauerunt. Hic non est sic quotquot
currunt perseueranter currant: omnes accipiunt: et qui prior vene-
rit expectat: ut cum posteriore coronetur. Agonem quippe
istum non cupiditas sed charitas facit: omnes currentes R
amant se: et ipse amor cursus est. Sacrificium et oblatio-
nem noluisti ait populus deo. Antiqui enim qui adhuc sacrifi-
cium verum quod fideles norunt in figuris praenunciabant cele-
brabant figuras futurae rei: multi scientes sed plures
ignorantes. Nam prophetae et sancti patriarchae nouerunt quod
celebrabant. Cetera autem multitudo iniqua carnalis sic
erat: ut fieret de illa quod significaret posteriora ventura
rat: et venit sublato illo sacrificio primo: sublatis holo-
caustis arietum. hircorum vitulorum: ceterarumque victima-
rum. noluit illa deus. Quare illa noluit? Quare primo
voluit? Quia illa omnia quasi verba erant promittentis
et verba promissiua cum venerit quod promittunt non iam
enunciantur. Tamdiu quisque promissor est donec det. cum
dederit mutat verba non dicit: adhuc dabo quod se da-
turum dicebat: sed dicit dedi mutauit verbum. Quare
illi primo placuit hoc verbum: et quare illud mutauit?
Quia temporis sui verbum fuit. et pro suo tempore placuit. Cum
promittebat: tunc dicebat. cum autem datum est quod promissum
est: ablata sunt verba promissiua. data sunt completiua.
Sacrificia ergo illa tamquam verba promissiua ablata sunt.
Quid est quod datum est completiuum? Corpus quod no-
stis: quod non omnes nostis: quod utinam qui nostis omnes non ad
iudicium noueritis. Videte quando datum est: Christus enim
ille est dominus noster modo loquens ex membris suis: modo
loquens ex persona sua. Sacrificium inquit et oblationem no-
luisti. Quid ergo? Nos iam hoc tempore sine sacrificio di- [illegible]
missi sumus? Absit. Corpus autem perfecisti mihi. Ideo Heb. 10.
illa noluisti: ut hoc perficeres. illa voluisti antequam hoc perficeres.

Perfecto promissorum abstulit verba promittentia. Magis adhuc sunt promittentia: non dum impletum est quod promissum est. Hoc promittebatur quibusdam signis: ablata sunt signa promittentia: quia exhibita est veritas promissa. In hoc corpore sumus: huius corporis participes sumus: quod accepimus nouimus: et qui non nostis noueritis: et cum didicerint non ad iudicium accipiatur. Qui enim manducat et bibit indigne: iudicium sibi manducat et bibit. (1.Cor.11.) Perfectum enim est nobis corpus: perficiamur in corpore. Sacrificium et oblationem noluisti. corpus autem perfecisti mihi. Holocausta etiam pro delicto non petisti: tunc dixi ecce venio. (Heb.10.) Numquid exponendum est sacrificium et oblationem noluisti: corpus autem perfecisti mihi. holocausta etiam pro delicto non petisti: Et que petebat antea. Tunc dixi: ecce venio. Tempus est vt veniat que promittebantur: quia auferuntur. Et vos fratres mei attendite illa ablata: hec impleta. Det mihi modo gens iudaica sacerdotem: Ubi sunt sacrificia illorum? Certe perierunt: certe ablata sunt. Numquid nunc reprobaremus ea? Reprobamus modo: quia si modo velis facere intemporale est: non est opportunum: non congruit. Adhuc promittit: iam accipe. Remansit illis quoddam quod celebrent: ne omnino sine signo remanerent. Cain enim maior frater qui occidit minorem fratrem: accepit signum ne quis eum occideret: sicut scriptum est in Genesi. (Gen.4.) Posuit deus cain signum vt nemo eum occideret. Proinde et ista gens iudea manet per omnes gentes subdita iuri romano. In iure romanum consueuerunt: supstitiones conicauerunt. Postea inde ceperunt per gratiam domini nostri Iesu christi separi. Illa vero sic mansit cum signo suo: cum signo circumcisionis: cum signo azymorum sic mansit: non est occisus cain: non est occisus: habet signum suum. (Ibidem.) Maledictus est a terra que aperuit os suum excipere sanguinem fratris eius de manu eius. Ille enim fudit sanguinem non excepit. Ille fudit: alia terra excepit: et ab ea terra que os aperuit et excepit: ille maledictus est: et ipsa terra que ore excepit sanguinem: ecclesia est. Ab hac que ille maledictus est: et ille sanguis clamat de terra ad me. De hac enim terra dixit dominus: (Gen.4.) Uox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Clamat inquit ad me de terra. Clamat ad me: sed surdus est qui sanguinem fudit: quia non bibit. Illi ergo ita sunt: tanquam cain cum signo. Sacrificia vero que ibi fiebant ablata sunt: et quod eis remansit ad signum cain iam perfectum est et nesciunt. (1.Cor.5.) Agnum occidunt: azyma comedunt: Pascha nostrum immolatus est christus. Ecce agnosco agnum occisum: quia immolatus est christus. Quid de azymis? Itaque inquit diem festum celebremus: (Ibidem.) non in fermento veteri: neque in fermento malicie et malignitatis. Ostendit quid sit vetus fermentum. vetus farina est et acuit: sed in azymis sinceritatis et veritatis. In vmbra remanserunt: solem glorie ferre non possunt. Iam nos in luce sumus: tenemus corpus christi. tenemus sanguinem christi. Si habemus nouam vitam: cantemus canticum nouum hymnum deo nostro. (Ps.39.) Holocausta pro delicto non petisti tunc dixi: ecce venio. (Heb.10.) In capite libri scriptum est de me vt facerem voluntatem tuam: deus meus volui: et legem tuam in medio cordis mei. Ecce ad membra respexit: ecce ipse fecit voluntatem patris. Sed in quo capite libri scriptum est de illo? Fortasse in capite libri huius psalmorum. Quid enim longe petamus: aut alios libros inquiramus? (Ps.1.) Ecce in capite libri psalmorum scriptum est: Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum: et in via peccatorum non stetit: et in cathedra pestilentie non sedit: sed in lege domini voluntas eius fuit: et in lege eius meditabitur die ac nocte.

Bene nunciaui iusticiam tuam in ecclesia magna. (Al. Annunciaui.) Alloquitur membra sua: hortatur quod fecit vt faciant. Annunciauit: annunciemus: passus est compatiamur: glorificatus est conglorificabimur. Annunciaui iusticiam tuam in ecclesia magna. Quam magna? Toto orbe terrarum. Quam magna? In omnibus gentibus. Quare in omnibus gentibus? Quia semen est abrahe in quo benedicentur omnes gentes. (Gen.12.et.26. et Gal.3.) Quare in omnibus gentibus? Quia in omnem terram exiuit sonus eorum. In ecclesia magna. Ecce labia mea non prohibebo domine tu cognouisti. (Al. Nouisti.) Labia mea non prohibebo domine tu cognouisti. Labia mea loquuntur: non ea prohibebo loqui. Sonant quidem labia mea ad aures hominum: sed tu cognouisti cor meum. Labia mea non prohibebo domine tu cognouisti. Aliud audit homo: aliud cognoscit deus. Ne illis labiis solis esset annunciatio: et diceretur de nobis: que dicunt vobis facite: que autem faciunt facere nolite. (Matth.23.) Aut ipsi quidem populo laudarent deum ore non corde diceretur: populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe est a me: sonant labiis: propinqua corde. (Matth.15) Corde enim creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. (Roma.10.) Qualis ille latro inuentus est pendens in cruce cum domino: agnoscens in cruce dominum. Alii non cognouerunt miracula facientem: agnouit ille in ligno pendentem. Erat ille confixus omnibus membris: manus clauis inherebant: pedes transfixi erant: totum corpus adiungebatur ligno: corpus illud non vacabat ceteris membris: lingua vacabat: et cor. Corde credidit. ore confessus est: Memento mei inquit domine: cum veneris in regnum tuum: salutem suam longe futuram sperabat: et post longum tempus accipere contentus erat. (Luc.23.) In longum sperabat: dies non est dilatus. Ille dixit: Memento mei cum veneris in regnum tuum. Ille respondit: Amen dico tibi. hodie mecum eris in paradiso. Hodie mecum inquit in paradiso. Paradisus habet ligna felicia: hodie mecum in ligno crucis: hodie mecum in ligno salutis. (Ibidem.) Ecce labia mea non prohibebo domine: tu cognouisti: ne credat corde: et pre timore labia prohibeat annunciare quod credidit. Sunt enim christiani: habent fidem in corde: et si inter paganos amaros: misere vrbanos: sordidos: infideles: ineptos: insultatores: si eis garrire ceperint: quia christiani sunt: habent in corde fidem: et timent confiteri per labia: prohibent labia sua sonare quod norunt: sonare quod intus habent: sed reprehendit hos dominus: Qui me confessus non fuerit coram hominibus: confundar de illo coram patre meo: id est non eum cognoscam. quia erubuit me confiteri coram hominibus: non eum confitebor coram patre meo. (Matth.10. Marc.8. Luce.12.) Dicant ergo labia quod habes cor. hoc contra timorem habeat cor quod dicunt labia. hoc contra simulationem habeant labia quod credat cor. Aliquando enim timor est: et non audes dicere: quod nosti quod credis: aliquando simulatio est dicis: et non habes in corde. Consentiant labia tua cordi tuo. Querens pacem adeo tibi ipsi esto pacatus: non sit inter os tuum et cor tuum mala rixa. Ecce labia mea non prohibebo domine tu cognouisti. Quid ille? Quid cognouit? Dominus intus in corde: vbi non videt homo: ideo et illud credidit. Ecce cor habet iam: habet quod videat deus: non prohibeat labia sua: non prohibet. Quid enim dicit? Credidi propter quod locutus sum. (Ps.115. 2.Cor.4.) Et quia locutus est quod credidit: querens quid retribuat domino pro omnibus que retribuit ei: adiungit: Calicem salutaris accipiam: et nomen domini inuocabo. Non exhorruit dominum dicentem: Potestis bibere calicem quem ego biburus sum? (Matth.20.) Contraxit enim per labia quod habebat in corde: peruenit ad passionem. Et quia peruenit ad passionem: hostis quid nocuit? Nempe preciosa in (Ps.115.)

cōspectu dñi mors iustorū eius. Mortes in quas pagani seuierūt: in illis hodie recreamur. Natalē martyrū celebrem⁹: exēpla martyrū nobis ꝓponim⁹. Attēdim⁹ fidē: quā inuenit quō attraxit: quō steterūt ante iudices in ecclesia catholica nihil habētes simulationis cō paganorū tinctura vnitatis. cōfessi sunt christū: caput quod precesserat: sic mēbra sequi cōceperūt. Sed quō cōceperūt? In tormētis patiētes: in ꝓfessiōe fideles: in sermone veraces. Iaculabāt eñi in ora interrogātiū se sagittas dei et vulnerabant ad irā. sed et multos vulnerauerūt ad salutē. Hec oia ꝓponim⁹ nobis: et intuemur illa: et optam⁹ imitari. Hec sunt spectacula christiana: hec videt desup deus: ad hec hortatur: ad hec adiuuat: his certaminib⁹ p̄mia ꝓponit et donat. Ecce labia mea nō ꝓhibebo. Vide ne timeas: et ꝓhibeas labia tua. Dñe tu cognouisti: quia est et in corde quod sonat et in labiis. Iusticiā tuā nō abscondi in corde meo: Quid est iusticiā tuā? Fi
r
Abacuc.2. dē meā: quia iustus ex fide viuit: vtpote interrogat sb pena ꝑsecutor quod eis licuit aliquādo. Quid es: paganus an christian⁹? Christianus. Ipsa est iusticia eius: credidit: ex fide viuit. Non abscondit in corde suo iusticiā suā: Non dixit apud se: Credo quidē in christū. sed huic ꝑsecutori meo seuienti et minanti nō dicam quod credidi: nouit deus intus in corde meo: quia credo. ipse scit: quia non illi renūcio. Ecce hoc dicis tu intus hic in corde: in labiis quid? Nō sum christian⁹. Cōtra cor tuū testimoniū dicūt labia tua. Iusticiā tuā nō abscondi in corde meo. Veritatē tuam et salutare tuū dixi. Christū tuū dixi: hoc est veritatē tuā et salutare tuū dixi. Vnde veritas christ⁹?
Joh.14. Ego sum veritas. Vñ salutare ipse christ⁹? Symeō agnouit infantē in manib⁹ matris in templo et dixit:
Luc.2. Quia viderūt oculi mei salutare tuū. Agnouit infantē senex: fact⁹ in puero: puer innouat⁹ fide. Acceperat eñi responsum et dixit hoc: dixerat ei dñs: quia nō erat [illegible] erat de hac vita: p̄usq̄ videret salutare dei. Hoc salutare dei bonū est: vt ostēdat hominib⁹: sed clamat:
Ps.84. Ostēde nobis dñe misericordiā tuā et salutare tuum da nobis. Salutare aūt dñi in omnib⁹ gentib⁹: quia
Ps.66. cū dixisset quodā loco: Deus misereat nobis et bñdicat nos: illumiet vultū suū sup nos: vt cognoscam⁹ in terra viā tuā: addidit: In omnib⁹ gentibus salutare tuū. Primo dixit vt cognoscam⁹ in terra viā tuā: et
Ibidem. secut⁹ est: in omnib⁹ gentib⁹ salutare tuū. Quasi diceret ei: que est via quā cupis agnoscere? Homies ad viā veniūt: nūquid via venit ad hoies? Via nr̄a venit ad homies: inuenit errātes: vocauit ad se extra
Joh.14 ambulātes. In me inqt ābulate et nō errabitis: Ego sum via veritas et vita: ne diceres: vbi est via dei: ad quā regionē ibo: quē montē ascendā: quos campos inquirā? Viā dei inquiris: salutare dei est via dei: et vbiq̄ est hec: quia in omnib⁹ gentib⁹ salutare tuū. Veritatē tuā et salutare tuū dixi. Nō celaui misericordiā tuā et veritatē tuam: a cōgregatiōe multa. Ibi sim⁹: in hoc corpe numeremur et nos: nō celem⁹ misericordiā dñi: et veritatē dñi. Vis audire misericordiā dñi? Recede a peccatis: ꝑdonabit peccata. Vis audire veritatē dñi? Tene iusticiā: coronet iusticia. Modo eñi misericordia tibi p̄dicat. postea veritas exhibebit. Nō eñi sic est deus misericors vt iniust⁹ sit: nec sic iust⁹ est vt misericors nō sit. Parua ne misericordia tibi est? Nō imputabit hora
Z
Al. t abscondi.
Al. cōcilio multo.

oia: male vixisti vsq̄ in hodiernū diē: adhuc viuis: bñ viue hodie: hanc misericordiā nō celabis. Si hec est misericordia: quid veritas? Cōgregabunt ante eum oēs gētes et diuidet eas sicut pastor diuidit oues ab hedis: oues ponet ad dexterā: hedos ad sinistrā. Quibus dicit: Venite benedicti patris mei. ꝑcipite regnū quod vob paratū est. Hedis dicit: Ite in ignē eternū. Ibi penitentie loc⁹ nō est. Quia misericordiā dei p̄cepisti: veritatē senties: si aūt nō p̄cepisti misericordiā: veritate gaudebis. Tu aūt dñe ne longe facias miserationes tuas a me. Respicit ad mēbra sua saucia. Quia misericordiā tuā et veritatē tuā non celaui a cōgregatiōe multa: ab ecclesia vnitatis orbis terrarū: Attende mēbra saucia: attende delictores et pccōres: et noli remouere misericordias tuas. Misericordia tua et veritas tua semp susceperūt me. Nō auderē cōuerti: nisi secur⁹ de remissiōe: nō auderē ꝑseuerare: nisi secur⁹ de ꝓmissiōe. Misericordia tua et veritas tua semp susceperūt me. Attēdo quia bonus es: attēdo quia iust⁹ es: amo bonū: timeo iustū. Amor et timor ꝑducunt me: quia misericordia et veritas tua sp susceperūt me. Quare ista suscipiunt: et ab eis oculos auertēdi loc⁹ nō est. Quoniā circūdederunt me mala quorū nō est numer⁹: Quis numerat peccata? Quis numerat iniq̄tates alienas et ꝓprias? Sub quo cumulo gemebat qui dicebat: Ab occult⁹ meis mūda me dñe: et ab alienis parce seruo tuo. Parua erāt nr̄a: iponūt aliena. Timeo mihi: timeo bono fratri: tolero malū fratrē. Et sb isto cumulo quid erim⁹: si cessaret misericordia dei? Tu aūt dñe ne longe facias: ꝓpe esto. Cui ꝓpe est dñs? his qui obtriuerūt cor. Longe a suꝑbis: ꝓpe ad hūiles. Excelsus est eñi dominus: et hūilia respicit. Sed non se putent latere qui suꝑbi sūt: excelsa eñi a lōge cognoscit. Cognoscebat a longe iactantē se pharisēū subueniebat de ꝓximo cōtempti publicano: iactabat ille merita sua: et tegebat vulnera sua: Nō iactabat ille merita: sed offerebat vulnera. Ad medicū venerat: sciebat se esse languidū. sciebat se sanandū. Oculos ad celū leuare nō audebat: pectus percutiebat: sibi non parcebat vt ille parceret. Se agnoscebat vt ille agnosceret: se puniebat vt ille liberaret. Tales hic voces sunt: audiam⁹ eas pie: et amem⁹ pie corde: lingua: omnib⁹ medullis nr̄is hec dicam⁹. Nemo se putet iustū: viuit qui loquit: viuit: et vtinā viuat. Adhuc hic viuit: adhuc cū morte viuit: et si spūs vita est ꝓpter iusticiā: corpus tñ mortuū est ꝓpter pctm̄: Et corp⁹ quod corrūpit aggrauat aiam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Pertinet ergo ad te clamare: ꝑtinet gemere: ꝑtinet cōfiteri: nō te extollere: nō te iactare: nō de tuis merit⁹ gloriari: quia et si habes aliquid gaudendū: quid est quod nō accepisti? Quoniā circūdederūt me mala quorū non est numer⁹. Cōprehēderūt me iniquitates mee: et nō potui vt viderē. Est aliquid quod videam⁹ quid p̄mit vt nō videam⁹? Nōne iniquitas oculi tui: nōne istam lucē videre posses p̄medebat? Forte aliquis humor irruens p̄mebat: fortasse fum⁹: puluis: aliquid iniectū: eleuare oculū saucium nō poteras ad istam lucē. Quid ergo? Cor sauciū leuabis ad dñm? Nōne prius sanandū est vt videas? Nōne sup te [illegible] ris cum dicis: primo videā et sic credā? Nonne quis dixit: Quia enim visurus dicit: videā et sic credā. Lucem ostensurus sum. [illegible]

Ioh. [illegible]
Ps. [illegible]
t
Ps.
Ps.
Luc.
Psal.
Rom.
Sap.
1.Cor.4

se vult. Care ceco. Nō potest: nō videt. Vñ nō videt? Grauat oculus multa peccata. Quid eñ ait? Cōprehēderūt me iniq̃tates mee: ⁊ non potui vt viderē. Remoueant̄ ꝗ iniq̃tates: diminuant̄ peccā. leuetur pōdus ab oculo: sanet̄ qđ sauciū est: adhibeatur mordax p̄ceptū quasi colliriū. Primo effice qđ tibi p̄cipit̄. sana cor: mūda cor: dilige inimicū tuū. Et q̄s
Luc. 6. diligit inimicū suū? Hoc iubet medicus: amarū est: sed salubre. Quid tibi faciā inq̃t? Ita vexatus es vt inde sanēris. Et dicit: sanato nō erit onerosū: voluptuose diliges inimicū: sanat̄ corde: conare tu vt sanet̄ ampl⁹. In tribulatiōib⁹: i angustiis: i tēptatiōibus fortis esto: pdura: medici man⁹ est: non latronis. Ecce inq̃t p̄ceptis acceptis: ⁊ fide retenta: ꝑuos sicut iubes sanabo cor: vt dicas: sanato corde: ⁊ mundato
Matth. 5. corde qđ videbo? Beati mūdo corde: qm̄ ipi deū videbūt. Hoc nō inq̃t nō possum: Cōprehēderūt me
Ps. 68. iniq̃tates mee: ⁊ nō potui vt viderē. Multiplicate sunt sup capillos capitis mei: Capillos capitis ad numeri multitudinē reuocat. Quis numerat capillos capit̄ sui? Multo min⁹ peccata q̄ excedūt numerum capillorū. Minuta vident̄. sed multa
Deut. 5. sūt. Peccauisti magna: iam nō facis adulteriū. iam nō facis homicidiū: nō rapis res alienas: non blasphemas: non dicis falsū testimoniū: moles iste sunt
Concor. de pe. di. j. Tres sūt. peccatorū. Magna p̄cauisti: de minutis quid agis? An nō times minuta? Proiecisti molē: vide ne arena obruaris. Multiplicate sunt sup capillos capitis mei. Et cor meū dereliquit me. Quid mirū est si cor tuū desertū est a deo tuo: qñ seipsum deseruit? Quid est: cor meū dereliquit me? Nō est idoneū cor meū ad cognoscendū se: hoc dixit: Cor meū dereliq̃t me, Corde meo dñm volo videre: ⁊ nō possū p̄ multitudīe pctōꝝ meoꝝ. Parū est ne cor meū se cōp̄hēdat. Nemo eñ se cōp̄hēdit: nemo eñ de se p̄sumit. Nūquid cōprehēdit corde suo cor suū petr⁹ qui di-
Matth. 26. xit? Tecū vsq̧ ad mortē ero? In corde erat p̄sūptio falsa: in corde latebat timor verus: ⁊ nō erat idoneū cor ad cōp̄hēdendū. Cor egrotū latebat. sed medico patebat. Qđ de illo latebat p̄nūciatū est. hoc impletū est. Nouerat in illo de⁹ qđ ipe in se nō nouerat: q: cor eius dereliquerat eū. Cor ei⁹ latebat cordi eius: ⁊ cor meū dereliq̃t me. Quid ḡ? Quid clamam⁹? qđ
Al. Cōplaceat tibi dñe vt eruas me. dicam⁹? Placeat tibi dñe ˀerue me: Tanq̄ diceret: Si vis potes me mūdare. Placeat tibi dñe
Al. ad iuuā. erue me. Dñe ˀin adiuuandū ˀmihi respice. Mēbra penitētis: mēbra in dolorib⁹ posita: mēbra sub ferramētis medici clamātia: sed sperātia. Dñe in
BB adiuuandū mihi respice. Cōfundant̄ ⁊ reuereant̄ simul q̄ querūt animā meā vt auferant
Ps. 141. eā. Quodā eñ loco accusat ⁊ dicit: Aspiciebā i dexterā ⁊ videbā. ⁊ nō erat q̄ requireret animā meā: id est nō erat qui me imitaret̄: Christus in passiōe loquit̄. Et attendebā in dexterā: id est nō ad impios iudeos sed ipsā dexterā ad ipos aplos: Et nō erat q̄ requireret
Matth. 27. animā meā. Vsq̧ adeo nō erat q̄ requireret aīam meā: vt q̄ p̄sumpserat negaret aīam meā. Sed q: duob⁹ modis querit̄ hō: aut q̄ fruaris: aut quē p̄sequaris: ideo h̄ alios dicit qđ vult cōfundi ⁊ reuereri q̄ querūt animā suam. Sed ne sic intelligeres quō cōquerit̄ de nōnullis q̄rentib⁹ aīas suā vt auferāt eā: id est ad mortē q̄rūt animā meā: adiecit: Cōfundant̄ ⁊ reuereant̄. Et de multi q̄sierūt aīas ipi⁹. ⁊ p̄fusi ⁊ re-

uersi sunt: q̄ sierūt aīas ipi⁹ ⁊ sicut illis visū est abstulerūt aīas ipi⁹: s ille potestatē habuit ponēdi animā suā: ⁊ potestatē habuit recipiēdi animā suā. q̄ illi
Joh. 10. cauisi sunt cū posuit: cōfusi sunt cū recepit. Cōfundant̄ ⁊ reuereant̄ simul: q̄ querūt aīaꝫ meā vt auferāt eā. ˀCōuertant̄ retrorsū ⁊ reuereant̄:
Al. ˀAuertant̄. Ps. 69. q̄ volūt mihi mala. Cōuertant̄ retrorsū. Ne h̄
CC in malū accipiam⁹ bñ illis optat: sed vox illi⁹ q̄ dixit de cruce: Pater ignosce illis: quia nesciūt qđ faciūt.
Luc. 24. Quare illos q̄ dicit: vt retrorsum redeāt? Quia qui ante supbi erāt vt caderent retro: hūiles facti sunt vt resurgāt. Qñ eñ ante sunt p̄cedere volūt dñm: meliores volūt esse q̄ dñs. Si aūt retro sūt ipm agnoscūt meliorē: ipm priorē: se posteriores: vt ille p̄cedat: illi sequātur. Proinde petrū male sibi dantē p̄siliū: sic redarguit. Passur⁹ eñ dñs erat ꝑ salute nostra: ⁊ de ipa passiōe q̄ futura erat p̄dicabat: ⁊ ait petrus: Absit dñe: ꝓpitius tibi esto: nō fiet h̄. Precedere vo-
Matth. 16. Marc. 8. lebat dñm. ⁊ cōsiliū dare magistro. Dñs aūt vt non eū faceret p̄cedentē: s sequētē: redi inq̃t retro sathanas. Ideo inq̃t sathanas: q: vis antecedere eū quē debes sequi: si eñ retro fueris ⁊ secut⁹ fueris. iā non
Matth. 16. eris sathanas. Quid ḡ? Sup hanc petrā edificabo ecclīā meā. Cōuertant̄ retrorsū ⁊ reuereant̄: q̄ volūt mihi mala. Maliuoli sunt qui etiā cū bñdicūt: quātū i corde eoꝝ ē maledicūt. Dic̄ alicui: esto christianus. Sed sis tu christian⁹: bonā rē dixit: sed non illi imputat̄ qđ dixit. sed quo aīo dixit: quō imputatū ē ⁊ iudeis qñ ille ex ceco nat⁹ fact⁹ est videns: cū eum p̄merēt insultātes ⁊ arguerēt: ait illis. Nūquid ⁊ vos discipuli ei⁹ vultis esse? Et illi maledixerūt ei. Hoc ait euāgelista: Maledixerūt ei dicētes: Tu sis
Joh. 9. discipul⁹ eius. Illis maledicētib⁹ dñs bñdixit. Fecit qđ ille dixerūt: retribuit aūt illis qđ maledixerūt. Cōuertāt̄ retrorsū: ⁊ reuereant̄: q̄ volūt mihi mala. Sunt aūt alij nō boni qui bona volūt: ⁊ ipi cauēdi. Quō eñ illi maledicūt: ⁊ dicunt bona nr̄a: sed malo aīo: sic multi mala nr̄a bono aīo. Hoc dico: Qui dixerit tibi tu sis xp̄ian⁹: bonū tuū dīc malo aīo. Qui aūt tibi dixerit: tanto melius: nemo sit i factis malis:
Ps. 9. qm̄ laudatur peccator in desiderijs aīe sue: et q̄ iniq̄ gerit bñdicit̄. mala tua dicit laudans. Quō ille bona tua dicebat maledicēs: sic iste mala tua bñdicēs: sed vtrūq̧ gen⁹ hostis fuge: vtrūq̧ caue. Ille seuit: ille blandit̄: vterq̧ mal⁹. Ille iracūdus est: ⁊ ille i laude subdolus. Ille rep̄hēsor est: iste laudator. Sed ⁊ ille in rep̄hensiōe inimic⁹ est: ⁊ ille in laude subdol⁹. Caue vtrūq̧: contra vtrūq̧ ora. Qui eñ orauit cōuertant̄ retrorsū ⁊ cōfūdant̄ q̄ volūt mihi mala: respexit
DD ad aliud gen⁹ dolose maliuolū: ⁊ falso bñdicū. Ferant cōfestim p̄fusionē suā: qui dicūt mihi euge euge. Laudāt falso. magn⁹ vir: bon⁹ vir: litterat⁹: doct⁹: sed quare christian⁹? Ea tua laudāt: q̄ nobis laudari: illud rep̄hendunt vñ gaudes: Sed si forte dicis qđ i me laudas o hō: q: vir bonus: q: vir iust⁹ sum: Si h̄ putas: christ⁹ me hoc fecit: ipm lauda. At ille: absit: noli tibi iniuriā facere: tu teipm talē
Alia littera. Auertant̄ sup terā q̄ retrēre te: q̄ nō haber. fecisti. Cōfundant̄ q̄ dicūt mihi euge euge. Exultent ⁊ ˀiocūdent̄ oēs ˀq̄ te querūt dñe: Nō querūt me: sed querūt te: nō mihi euge euge dicunt: sed in illo ⁊ in te me gloriari vident. si quid habeo
j. Cor. j. glorię. Qui enim gloriat̄ in dño glorietur. Exultent ⁊ iocundent̄ omnes qui te querunt dñe. Et dicant

semper magnificet dñs. Cum esset peccator et [illegible]
Roma. 4. [illegible] in eum qui [illegible] impiũ. Siue ꝑ pecca
tor sit: laudet qui ad indulgentiã vocat. Siue quia iam
ambulet in via iusticie: laudet qui ad coronã vocat.
Semper magnificet dñs ab his. Qui diligũt salu
tare tuũ. Ego aũt: Cui ꝑcedant mala. Ego aũt
cuius animã querebant: vt auferrent eã. Sed ad cõuerte te
ad aliud genus hoĩm. Ego aũt cui dicebant: euge eu
Ex. titulo. ge. Egenus et pauper sum. Nõ est qd in me lau
det. Dilaniat ille saccum meũ: cooperit me stola sua.
Gal. 2. Viuo ergo iam nõ ego. viuit aũt in me christus. Si
viuit in te christus et totũ qd boni habes christi est: to
tũ qd habebis christi est tu ꝑ teipsũ qd es? Ego ege
nus et pauper: Ego aũt non diues: qꝛ nõ sum superbus.
Luc. 18. Diues erat ille qui dicebat Gratias tibi ago dñe qꝛ
nõ sum sicut ceteri hoĩes: publicanus autẽ erat pauper
Ibidem. qui dicebat: Dñe ꝓpicius esto mihi peccatori. Ille de
saturitate ructabat: ille de fame plorabat. Egenus et
pauper sum. Et qd facturus es o egene et pauper: mendica
ante ianuã dei pulsa et aperietur tibi. Ego aũt egenus et
EE
Ex. vel. curã. pauper sum. Dñs curã habebit mei. Iacta in do
Ps. 36. minũ curã tuã: et spera in eũ et ipse faciet. Quid tibi
curaturus est? quid tibi ꝓuisurus? Habeat tui curam
qui fecit te: qui habuit tui curã antequã esses: quõ non
habebit curã cũ iam hoc es qd voluit vt esses? Iam
enim fidelis es: iã ambulas in via iusticie: curã tui non
Math. 5. habebit qui facit solẽ suũ oriri super bonos et malos: et
Roma. 1. pluit super iustos et iniustos te iam iustũ ex fide viuen
tẽ negliget: deseret: dimittet? Immo ꝓ et hic fouet:
et hic adiuuat: et hic necessaria subministrat: et noxia re
secat. Dando cõsolatur vt ꝑmaneas: feriendo corripit
ne pereas. Dñs curã habet tui: securus esto. ille por
tet qui te fecit. De artificis tui manu noli cadere: si
ceciderìs iã a manu artificis frangeris. Vt aũt ꝑma
neas in manu artificis: bona volũtas facit. Dic deus
meus voluit et portabit ipse: et tenebit ipse. Iacta te in
illũ: noli putare inane esse vt quasi ꝑcipiteris. Non ita
Hiere. 23. tibi videatur. Ille dixit: Celũ et terrã ego impleo: nusquã
tibi deest. tu illi noli deesse: tu tibi noli deesse. Dñs cu
FF
rã habet mei. Adiutor meus et protector meus
tu es: deus meus ne tardaueris. Inuocat im
plorat timet: ne deficiat. Ne tardaueris. Quid est ne
Math. 24. tardaueris? Nisi breuiati essent dies illi: nõ fieret salua
oĩs caro. Nõ lectũ est de diebus tribulationũ. Quasi
enim vnus hõ rogat deũ: mẽbra christi: corpus christi:
vbique diffusũ: vnus mẽdicus: vnus pauper qꝛ et ille pauper
2. Cor. 8. qui diues pauper factus est: de quo ait aplus: Cum
diues esset. pauper factus est: vt ipsius paupertate vos di
taremini. veros pauperes ditat: falsos diuites paupat.
Ps. 60. Clamat ad eũ a finibus terre: ad te clamaui: cũ tede
ret animã meã. Venient dies tribulationũ: et malorũ
tribulationes venient: sicut dicit scriptura: et quãtũ ac
cedũt dies: augentur tribulationes. Nemo sibi ꝓmit
tat qd euãgeliũ nõ promittit. Fratres mei obsecro
vos attendite scripturas nostras. si aliquid fefellerũt si
aliquid dixerũt et aliud acciderit quã dixerũt: Necesse est vt
vsque in finẽ sic fiãt oĩa quẽadmodũ dixerũt. Nõ nos
ꝓmittũt scripture nostre in hoc seculo: nisi tribulatio
nes [illegible] angustias augmẽta dolorũ abũdantiã
GG
tẽptationũ. Ad ista nos ꝑcipue paremus: ne imparati
Math. 24. deficiamus. Ve ꝑgnantibus et mãmantibus: nõ audistis.
Pregnãtes sunt que spe intumescũt: mãmãtes aũt id
est lactantes qui iã adepti sunt qd cõcupierãt. Etenim
mulier in spe ꝑgnans tumet filio nondũ videt filium
quẽ aũt lactat amplectitur qd sperabat. Ergo [illegible]
nõ verbi grã ꝓponamus. Bona est illa villa vicini. O
si mea esset: adiungerẽ illã et facerẽ de isto fundo et de
illo vnitatẽ. Amat et auaricia vnitatẽ qd amat bonũ
est: sed vbi amandũ sit nescit. Ecce cõcupiuit villam
ꝓximi sed iste ꝓximus diues est: nõ vendit [illegible]
honorẽ. habẽs etiã potentiã a cuius forte etiã poten
tia tibi metuẽdũ sit: nõ de illius fundo aliquid sperãdũ.
Nihil sperãs nõ cõcepit: nõ est ꝑgnans aĩa. Si aũt
iuxta viuit sit pauper qui vel necessitate pollitus est vt possit
vendere: vel ꝑmi põt vt cogatur vẽdere: inuenit occasiõem:
sperat villã: impregnata est aĩa: sperat se posse adipisci vil
lulã et possessiões vicini paupis. Et cũ patitur iste pauper
necessitatẽ: venit ad ditiorẽ vicinũ suũ: cui forte ob
sequi solet: cui deferre: cui venienti assurgere: quẽ iclina
to capite salutare: da mihi rogo te ꝑ patiẽ: necessita
tẽ: vrgeor a creditore. Et ille: nõ habeo mõ in mani
bus: si velit vẽdere haberet. Agnoscamus hoc. Fuerũt in
nobis: iã nõ sint in nobis. Nõne hesterno vixim: et ho
die viuimus? Est corrigẽdi locus: nõdũ facta est illa dis
iunctio: aliorũ ad dexterã. aliorũ ad sinistrã. Nondũ Math. 25.
apud inferos sumus: vbi diues ille fuit: sitiens et stillã
desiderãs. Audiamus cũ viuimus: corrigamur: nõ spe
remus res alienas: et impregnati tumeamus: nec gaude
amus ad illas: et eas ad ꝓficiendo tanquã filios excale
mur. Ve enim ꝑgnantibus et mãmãtibus in illis diebus. Math. 24.
Mutandũ est cor: leuandũ est cor: nõ hic habitãdũ
corde. Hec mala regio est. Sufficiat qd adhuc corne
hic esse necesse est: qd nõ est necesse non fiat: sufficiat
diei malicia sua: sursum corda habeamus. Sic resurre Math. 6.
xistis cũ christo dicit fidelibus: corpus et sanguinẽ dñi Col. 3.
accipiẽtibus dicat. Si resurrexistis cũ christo que sursũ
sunt sapite: vbi christus est in dextera dei sedens: que sur
sum sunt querite nõ que super terrã. Mortui enim estis et vi
ta vestra abscõdita est cũ christo in deo. Nõ enim ap
paret qd vobis ꝓmissum est: et iã paratũ est: sed non
videtis. Impregnati vos hinc impregnate ipsa iã spes
tua: certus erit partus tuus: nõ erit abortiuus: nõ ꝑmalo:
amplecteris qd pepereris in eternũ. Sic enim ꝑ esaiã Esa. 26.
dicitur. Cõcepimus et parturiuimus spiritũ salutis. Ergo
retro est et nõ datur mõ sed dabitur. Quãta data sunt fra
tres mei: qs illa numerat scḋm scripturas? Ibi scriptũ
est de ecclia: et videtur qꝛ est. Ibi scriptũ est de idolis:
qꝛ nõ erũt: et videtur qꝛ nõ sunt. Ibi scriptũ est qꝛ per
ditum erãt iudei regnũ. et videtur. Ibi scriptũ est de here
ticis: qꝛ futuri erant: et videtur. Ibi scriptũ est et de die
iudicij. Ibi scriptũ est et de ꝑmio bonorũ et de pena
malorũ. In omnibus deũ fidelem inuenimus: in vltimo
deficiet et fallet. Dñs curam habebit mei. Adiutor
meus et protector meus tu es: deus meus ne tardaueris. Math. 24.
Nisi minorarentur dies illi nulla caro perduraret: sed
ꝓpter electos breuiabuntur. Dies illi erũt tribulationis
sed nõ tam longi quã sperant. Cito illi trãsibunt: res
venient nõ trãsitur: quãuis longũ fieri debuit malũ pro
infinito bono.

Explicit Tractatus de ps. XXXIX.
Incipit Tractatus de ps. XL.

Prefatio.

q [illegible]
gloriã passiõis christi imperatoris martyrũ
sibi nõ pepercit militibus impiãs pugnã sed
prior pugnauit: prior vicit: vt pugnãtes exẽplo suo

bortaretur: et maiestate sua adiuuaret: et promissione
roboraret: audiamus aliquid in isto psalmo quod pertineat
ad eius passionem. Comendamus autem sepius nec nos pi
get iterare quod vobis vtile est retinere dominum nostrum iesum
christum plerumque loqui ex seipso est ex persona sua quod est ca
put nostrum: plerumque ex persona corporis sui quod sumus nos et
ecclesia eius. sed ita quasi ex vnius hominis ore sonare verba: vt
intelligamus caput et corpus in vnitate integritatis con
sistere: nec separari ab inuicem tanquam coniugium illud: de quo
Gen. 2. Ephe. 5. dictum est: Erunt duo in carne vna. Si ergo agnoscamus
duos in carne vna: agnoscamus duos in voce vna:
primo quod legimus respondentes cantauimus: quanquam de medio
psalmi sit: hinc tamen sermonis ducamus exordium. Inimi
ci mei dixerunt mala mihi: quando morietur et peribit nomen
eius. Persona est hec domini nostri iesu christi: sed videte si
non ibi intelliguntur et membra. Dictum est et hoc cum ipse
dominus noster hic in terra in carne ambularet. Cum enim vi
derent multitudinem sequi auctoritatem eius: et diuinitatem et
maiestatem miraculis presentatam: cum hunc viderent iudei:
de quibus ipse dominus similitudinem posuit: qui dixerunt: Hic
Math. 21. est heres venite occidamus eum et nostra erit hereditas:
dixerunt apud semetipsos: id est inter se: vnde ponti
Joh. 11. fices illius Caiphe vox est: videtis quod turba multa eum
sequitur: et seculum post illum abijt: si dimiserimus eum viue
re: venient romani et tollent nobis et locum et gentem: expe
dit vt vnus moriatur homo quam tota gens pereat. Euangeli
sta autem verba nescientis quid diceret: exposuit nobis et
Ibidem. ait: Hoc autem non a se dixit: sed cum esset pontifex prophet
auit: quia oportebat eum mori pro populo et gente. Tunc illi cum
viderent populum post illum ire dixerunt quando morietur et peribit
nomen eius: id est cum occiderimus eum: iam nomen eius non erit
B in terra nec seducet aliquos mortuus. Sed ipsa eius interfe
ctione intelligent homines: quia hominem sequebantur: quia non erat in
eo spes salutis: et deserent nomen eius et non erit. Mortuus
est et non perijt nomen eius: sed seminatum est nomen eius.
Joh. 12. Mortuus est: sed granum fuit quo mortificato seges con
tinuo exurgeret. Glorificato ergo domino nostro iesu christo:
ceperunt multo magis: multoque numerosius credere in
illum: et ceperunt membra eius audire quod caput audiebat.
Jam ergo domino nostro iesu christo in celo constituto: et ip
so in nobis in terra laborante: dixerunt adhuc inimici
eius: quando morietur et peribit nomen eius? Hinc enim persecutio
nes diabolus in ecclesia concitauit ad perdendum nomen chri
stianum: nisi forte putatis fratres quia illi pagani qui seuiebant
in christianos: non hoc sibi dicebant delere nomen christi
de terra: vt moreretur iterum christus: non in capite sed in cor
pore suo: occisi sunt et martyres. Ad multiplicandam
Ps. 115. ecclesiam: valuit sanctus sanguis effusus seminatione: ac
cessit et mors martyrum: preciosa in conspectu domini mors
sanctorum eius. Multiplicati sunt magis magisque christi
ani: et non est impletum quod dixerunt inimici: quando morietur et
peribit nomen eius. Adhuc et modo dicatur: Gedent pagani et
computant sibi annos: audiunt phanaticos suos dicentes:
aliquando christiani non erunt: et idola illa coli habent: quemad
modum antea colebantur. Adhuc dicunt quando morietur et pe
ribit nomen eius? His victi vel tertio sapite. Mortuus est
christus: non perijt nomen eius: mortui sunt martyres:
multiplicata est magis ecclesia crescit per omnes gentes nomen
christi. Qui de morte sua et de resurrectione sua predi
xit: qui de mortibus sanctorum martyrum et de corona predixit: ip
se et de ecclesia sua futura predixit. Si verum dixit his ter
C no mentitus est. Vanum est ergo quod credatis contra illum: me
lius est vt credatis in illum: vt intelligatis super egenum et

pauperem: quia pauper factus est cum diues esset: vt ipsius 2. Cor. 8.
inopia paupertate vos ditaremini. Nunc autem quia pauper fa
ctus est contemnitur et dicitur: Homo erat: quid erat? Mortuus
est: crucifixus est. Hominem colitis: in hominem spem ha
betis: mortuum adoratis. Falleris. Intellige su
per egenum et pauperem: Ut in illius paupertate diues
efficiaris. Quid est intelligere super egenum et pauperem?
Ut ipsum christum egenum et pauperem accipias: dicentem
in alio psalmo: Ego autem egenus et pauper sum. dominus curam Ps. 39.
habet mei. Quid est intelligere super egenum et paupe
rem? Quia semetipsum exinaniuit formam serui accipiens Phil. 2.
in similitudinem hominum factus: et habitu inuentus vt homo. Di
ues apud patrem: et pauper apud nos. Diues in celo:
pauper in terra. Diues deus: pauper homo. Hoc te ergo turbat:
quod hominem vides: quod carnem intueris: quod mortem respicis:
quod crucem irrides: hoc te turbat: intellige super egenum et
pauperem. Quid est hoc? Intellige: quia vbi tibi expo
sita est infirmitas ibi latet diuitias. Diues: quia sic est.
Pauper: quia tu sic eras. Sed tamen paupertas ipsius: diuitie
nostre sunt: Quomodo stultitia ipsius: sapientia nostra est. Quomodo infir 1. Cor. 1.
mitas ipsius: fortitudo nostra est: Quomodo mortalitas ipsius:
immortalitas nostra est. Qui sit pauper attende: Non eum ex
aliorum paupertate metiaris. Implere venit paupes: qui
pauper effectus est. Propterea aperi sinum fidei: su
scipe pauperem: ne pauper remaneas.

Expositio psalmi.

Beatus qui intelligit super egenum et
b pauperem: in die mala liberabit eum D
dominus. Veniet enim dies mala. Velis nolis: ve
niet. Dies iudicij aderit: mala dies: si non intellexeris
super egenum et pauperem. Quod enim modo non vis credere: ma
nifestum erit in fine. Sed non fugies cum fuerit manife
stum: quia non credis: cum est occultum. Inuitaris vt quod
non vides credas: ne cum videris erubescas. Intellige
ergo super egenum et pauperem: id est super christum. Intellige in
eo occultas diuitias: quem pauperem vides. In eo sunt Col. 2.
enim omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Hic enim te in
die mala liberabit ex eo quod deus est. Ex eo autem quod homo
est: et illud quod in illo humanum erat resuscitabit te: et in me
lius conuertet: in celum leuabit. Ille autem qui deus est: qui vnam
personam habere in homine et cum homine voluit:
nec decrescere nec crescere potuit: nec mori nec resur
gere. Mortuus est ex infirmitate hominis ceterum
deus non moritur: Nam quod verbum dei non mo
ritur ne mireris: quando non moritur anima in martyre.
Non audiebamus ipsum dominum dicentem: Nolite time
re eos qui corpus occidunt: animam autem non possunt occide Math. 10.
re. Ergo morientibus martyribus anime martyrum mortue
non sunt: et moriente christo moriturum erat verbum? Atqui
quod verbum dei multo amplius est quam anima hominis: quia anima ho
minis facta est a deo. Et si facta est a deo: per verbum fa
cta est: quia omnia per ipsum facta sunt. Ergo nec moritur verbum: Joh. 1.
cum non moriatur anima facta per verbum. Sed quomodo recte dica
mus: mortuus est homo etsi anima ipsius moriatur: sic re
cte dicimus mortuus est christus: et si diuinitas eius
non moriatur. Mortuus vnde? Quia egenus et pau
per. Non te perstringat mors ipsius: et auertat te a
contuenda diuinitate: Beatus qui intelligit super egenum
et pauperem. Respice et pauperes: egentes: esurientes: et
sitientes: peregrinantes: nudos: egrotos: in carcere
constitutos: Intellige super talem pauperem: quia etsi
super talem pauperem intelligis: super illum intelligis qui di
xit: Esuriui: sitiui: nudus: peregrinus: eger: in carcere Math. 25.

fui: ita in die maligna eruet te domin'. Et vide beatitudinem tuam. **Dominus conseruet eum.** Propheta bene optat homini intelligenti sup egenū & pauperem. Ista optatio pmissio est: secum expectāt qui hoc agunt: Domin' cōseruet eum: **Et viuificet eum.** Quid est: conseruet eum & viuificet eum? Quo ptinet viuificet eum? Ad futurā vitā: Viuificatur enī q̄ mortuus erat. Nunq̄d aūt pōt mortu' intelligere sup egenū & paupem? Sed viuificationē nobis illā pmittit de qua dicit Apostolus: Corpus quidē mortuū ppter peccatū. spūs aūt vita est ppter iusticiā. Si aūt qui suscitauit christum a mortuis: habitat in vobis: qui suscitauit christum a mortuis: viuificabit & mortalia corpa vestra ppter inhabitantem spiritū eius in vobis. Hec est ergo viuificatio que pmittit intelligenti sup egenū & pauperem. Sed quia dicit apostolus ad Timotheū. Promissionem habens vite presentis & future: ne putarent illi qui intelligūt sup egenū & pauperē: recipiendos quidē se esse in celū. sed negligi i terra: & nō sperarēt nisi quod futuꝝ est i eternū: qd aūt ad pn̄s est putarent deum non curare in sanctis & fidelibus suis: at vbi dixit qd maxime expectare debemus: dominus cōseruet eum & viuificet eum: respexit ad istam vitā.

Roma. 8.

Ibidem.

j. Timoth. 4.

5 **Et beatum: inqt faciat eum in terra.** Erige ergo oculos in hec pmissa christiana fide: nō te deserit de' in terra: & aliquid pmittit in celo. Multi enī mali christiani inspectatores ephimeridaꝝ: & inquisitores atq; obseruatores tempoꝝ & dieꝝ cū ceperint ibi obiurgari a nobis: vel a quibusdā bonis melioribusq; christianis: quare ista faciāt: respondent: Hec ppter temp' hoc necessaria sunt: christiani aūt sum' ppter vitā eternam. Propterea in christū credimus vt det nobis vitā eternā: nam vita ista temporalis in qua versamur: ad curā ipsi' non pertinet. Relinquitur vt hoc breuiter dicant: vt propter vitam eternam deus: et propter vitam presentem diabolus colatur. Respondet illis ipse christus: Non potestis duobus dominis seruire: & aliū colis propter id quod expectas in celo: & aliū colis ppter id quod expectas in terra: quanto meli' vnū colis qui fecit celū & terrā? Qui curauit vt esset terra: imaginem suā non negligit in terra: Ergo cōseruet eū dominus & viuificet eū intelligentē super egenū & pauperem: Insuper & quia in eternū viuificet: beatū faciet eū in terra.

Math. 6.

6 **Et non tradat eum in manus inimici eius.** Inimic' ille diabolus est. Nemo attendat inimicū suū hominē: quando audit verba ista. Jam forte de vicino suo cogitabat: de illo q̄ cum illo litem in foro habebat: de illo qui illi vult auferre possessionē: q̄ illū vult cōmerere vt vendat illi domum suā: Nolite ista cogitare: sed illū inimicū cogitate: de quo dicit ipse domin': Inimic' homo hoc fecit. Ipse est enī q̄ suggerit vt ppter res terrenas colat: q̄a non pōt euertere nomē christianum inimic' iste: videt enī se victum fama & laudib' christi: videt i eo qd occidit martyres christi: illos coronatos: & se triumphatū: et cepit non posse hoc psuadere hominibus: qd nihil sit christ'. Et q̄ vituperādo christū id difficile decipit: laudādo christū conat decipere. Antea qd dicebat? Quē colitis? Judeū mortuū: crucifixum: nulli' momenti hominē: qui non potuit a se mortē depellere. Ubi in nomine eius vidit currere genus humanū: vide q̄a in nomine crucifixi templa subuertunt: idola frangunt: sacrificia extinguunt. et hec oia p̄dicta in pphetis attendunt. hominib' admiratione stupentib' & laudantib': iā aduersus vituperationē christi cessauit: & iduit se laudib' christi: et cepit a fide alio modo deterrere. Magna lex ē christiana: potens lex illa: diuina: ineffabilis: sed q̄s illā implet? Impletur in nomine saluatoris nostri: conculcantis leonē & draconē. Aperte resp̄hendendo fremebat leo: astute laudando insidiat draco. Veniant ad fidē q̄ dubitant: non dicant q̄s hoc implet? Si de virib' suis p̄sumunt non implebūt. Presumēdo de gratia dei credant: p̄sumendo veniant: adiuuādi veniant nō iudicandi. Viuunt enī ea fideles in nomie christi: quisq; p gradu suo implens p̄cepta christi: siue cōiugeo: siue celibes & virgines. Viuūt quantū donat dn̄s eis viuere: neq; de suis virib' p̄sumūt: & nouerūt se in illo debere gliari. Quid enī habes qd non accepisti? Si aūt accepisti q̄d gloriaris q̄si non acceperis? Noli dicere mihi: q̄s illud implet? Ille i me iplet q̄ venit diues ad pauperē: paup quidē ad pauperē: & plen' ad inanē. Hec cogitās q̄s intelligit sup egenū & paupē: & nō aspernat paupertatē christi: itelligēs diuitias christi: fit beat' in terra: & non traditur in manus inimici sui volentis ei persuadere vt deus non colat nisi ppter celestia: diabol' colat ppter terrena. Non tradat eū in manus inimici eius.

Ps. 90.

j. Cor. 4.

b **Dominus opem ferat illi.** Sed vbi? Forte in celo: forte in vita eterna: vt restet colend' diabol' ppter inopiā terrenā: ppter necessitates hui' vite? Absit. Promissionē habes vite p̄sentis & future. Ille ad te venit in terrā p quē factū est celū & terra. Denique attende q̄d dicat: Domin' opem ferat illi **Super lectum doloris eius.** Lectus doloris: infirmitas ē carnis. Ne dicas non possum tenere & portare & frenare carnē meā: adiuuaris vt possis. Dominus opem ferat tibi super lectū doloris tui. Portabat te lect': nō tu portabas lectū: sed paralytic' iacebas: adest q̄ dicat tibi: tolle grabatū tuū & vade in domū tuā. Dn̄s opē ferat illi sup lectū dolor. ei'. Et tamē querel: Quare ē cū opē ferat nob de' tanta mala patim in ista vita: tāta scādala: tantos labores: tantam inq̄etudinē carnis & seculi? Cōuertit se ad deū: & tanq̄ ↄsiliū medicie ei' nobis exponēs. † **Totū stratum eius: inqt:** † **vertisti i infirmitate ei'.** Quid est totū stratū ei' vertisti in infirmitate eius? Per stratū intelligit aliq̄d terrenū. Omnis aīa infirma in hac vita q̄rit sibi aliq̄d terrenū vbi requiescat: qm̄ intensionē laboris & mētis extentē in deū difficile pōt ppetuo tolerare: aliq̄d sibi in terra conquirit vbi requiescat: & q̄dāmodo pausatiōe quadā recreabatur: velud sunt ista q̄ diligūt & innocentes. Neq; enī de cupiditatib' maloꝝ nūc loq̄ndū est: q̄ multi acq̄escunt in theatris: multi acq̄escūt in circo: in amphitheatro: multi acq̄escūt in alea: multi in luxuria popinaꝝ: multi in libidine adulterioꝝ: multi in violentia rapinaꝝ: multi i dolo & i insidijs & fraudib. Acquiescunt in his omnib' homines. Quid est acquiescunt? Delectant illic. Sed remoueamus hec omnia: & ad innocētē hominē veniam'. Acquiescit i domo sua: in familia sua: in cōiuge: in filijs: in paupertate: in predioło suo: in nouallis manib' suis cōsitis: in edificio aliquo suo studio fabricato. Acquiescunt innocentes

j. Timo. 4.

Math. 9. Mar. 2.

Al. † Totū stratum eius vertisti.

Al. animam. Al. inimicorum.

Math. 13.

in his: sed tamē de⁹ volens nos amorē nō habere ni
si vite eterne: ⁊ istis velut innocētib⁹ delectationib⁹
miscet amaritudīes: vt ⁊ his patiamur tribulatiōes:
⁊ vniuersum stratū nr̄m vertit ī infirmitate nostra.
Uniuersū stratū ei⁹ vertisti in infirmitate eius. Nō
ḡ hoc cōquerat̄ qn̄ ī his q̄ innocēter habet: patit̄ ali
quas tribulatiōes. Docet̄ amare meliora p amaritu
dinem inferioꝝ: ne viator tendēs ad patriā: stabulū
amet p domo sua. Uniuersū stratū ei⁹ vertisti ī infir
Heb. 12. mitate ei⁹. Sed quare ista? Quia flagellat oēm filiū
quē recipit. Quare ista? Quia peccāti hoī dictū ē:
Gen. 3. In labore vultus tui edes panē tuū. Ergo qꝛ corre
ptiones istas in quib⁹ vniuersum stratū nr̄m vertit̄
in infirmitate nostra: agnoscere debet hō ꝓpter pec
K cata se pati: cōuertat se ⁊ dicat qđ sequit̄: Ego di
xi domine miserere mei: sana animā meam
quia peccaui tibi. O dn̄e ī tribulatiōibus meis
me exerces: flagellandū iudicas oēm filiū quē rece
Roma. 8. pturus es: q nec vnico pepecisti. Ille quidem sine pec
cato flagellat⁹ est: Ego aūt dico: miserere mei: sana
animā meā qꝛ peccaui tibi. Si sectus est q putredi
nem nō habebat: si medicina ipsa nr̄a ignem medici
nalē nō respuit: patienter ferre debem⁹ vrentē medi
cum ⁊ secantē: id est oībus tribulationib⁹ nos exer
centē ⁊ a pctō sanātē. Plane cōmittam⁹ nos medici
manui: n̄ em̄ errat vt sanū p putre secet. Nouit qđ
inspicit: nouit vitiū qꝛ ipse fecit naturā: qđ ipse con
didit qđ de nostra cupiditate accessit: discernit. Scit
se sano hoī p̄ceptū dedisse: ne languorē incurreret: Di
Gen. 2. et 3. xisse in paradiso: hoc manduca: ⁊ hoc noli. Nō audiuit sa
nus medici p̄ceptū vt nō caderet: audiat vel egrot⁹
vt surgat: Ego dixi dn̄e miserere mei: sana aīam me
am: qꝛ peccaui tibi. In factis meis: in pctīs meis nō
accuso fortunā: nō dico h̄ mihi fac fata: nō dico: ad
ulterū me fecit ven⁹: ⁊ latronē me fec mars: ⁊ auarū
me fecit saturnus: Ego dixi dn̄e miserere mei: sana
animā meā: qꝛ peccaui tibi. Nunqđ h̄ christ⁹? Nun
Ps. 68. qđ hoc caput illud nr̄m sine pctō? Nunqđ ille q ea
Ps. 87. q̄ non rapuit exoluebat? Nunqđ ille solus in mortu
is liber? Liber em̄ in mortuis: qꝛ sine pctō: qꝛ oīs
Joh. 8. q facit peccatū: seru⁹ est pcti. Nunqđ ḡ ipse: imo ip
se ex mēbris suis: qꝛ vox mēbroꝝ ipsi⁹: vox ipsi⁹: qa
⁊ vox capitis nostri vox nostra. In illo em̄ eramus:
Math. 26. quando dixit: Tristis est aīa mea vsq ad mortem.
Nō em̄ timebat mori: qui venerat mori: aut recusa
Joh. 10. bat mori: q potestatē habebat animā suā ponēdi: et
ꝑtātē habebat iterū sumēdi eā: s loquebant̄ mēbra
in capite: ⁊ loqbat̄ caput in mēbris. In illo ergo vo
cem nostrā iuenim⁹: sana animā meā qm̄ peccaui ti
bi. In illo em̄ erām⁹ cū dixit: de⁹ me⁹ de⁹ me⁹ vt qđ
Ps. 21. me dereliq̄sti? In ipso em̄ psalmo vbi ī capite h̄ ver
sus ē: ꝯsequēter dicit̄: verba delictoꝝ meoꝝ. Quoꝝ
Roma. 6. delictoꝝ in illo: nisi qꝛ vet⁹ hō noster simul crucifix⁹
est cū illo: vt euacuaret̄ corp⁹ pcti: ⁊ vltra nō seruia
mus pctō? Ad illū ⁊ in illo dicam⁹: Ego dixi dn̄e mi
L serere mei: sana animā meā qꝛ peccaui tibi. Inimi
ci mei dixerunt mala mihi: qn̄ morietur et pe
ribit nomē eius. Iam ista dixim⁹: ⁊ hinc cepim⁹:
vt ⁊ alia dicam⁹. Nō opus est iterare: qđ tam recen
ti sermone ipressū est aurib⁹ ⁊ cordib⁹ vestris. Et
ingrediebant̄ vt viderēt. Nō paul⁹ est chri
stus patit̄ ⁊ ecclia: qꝛ passū est caput: patiunt̄ ⁊ mē
Math. 10. bra. Nunqđ em̄ seru⁹ est maior dn̄o suo: aut disci
pu

lus sup magistrū? Si me inqt ꝑsecuti sunt: ⁊ vos ꝑse
quent̄. Si p̄rēmfamilias beelzebub vocauerūt: qn̄
to magis domesticos ei⁹? Ingrediebant̄ vt viderēt.
Judas ille ad caput nostꝝ erat: ad caput nr̄m ingre Joh. 6.
diebat̄ vt videret: id est vt exploraret: nō vt haberet
qđ crederet: s vt iueniret qđ ꝓderet. Ecce ingredie
bat̄ ille vt videret: ⁊ hoc exēplū in capite nr̄o ꝓposi
tum est. Quid illa mēbra post assumptionē capitis
nostri? Nōne dicit apl's paul⁹ ꝓpter subintroductos Gal. 2.
falsos frēs q subintroierūt explorare libertatē nostrā?
Ergo ⁊ isti ingrediebant̄ vt viderēt. Sunt em̄ hypo
crite simulatores mali: adiūgētes se ficta charitate:
captātes oēs mot⁹: oīa verba sctōꝝ: in oīb⁹ la
queos ingrētes. Et qđ illis fit? Uidete qđ sequitur.
Uana loquutū est cor eorū. Id est loquunt̄ Al. ⁊ loquebat̄.
q̄si ficta dilectione. Uanū est qđ loquunt̄: verū non ⁊ eius.
est solidū nō est. Et qꝛ captāt vn̄ inueniāt accusatio
nē quidā. ⁊ Cōgregauerūt iniqtatē sibi. Pa Al. ⁊ Congrega
rites em̄ calūnias inimici: q̄ magnū sibi vident̄: qꝛ uit.
hn̄t qđ accusent. Sibi ꝯgregauerūt iniqtatem. Si
bi inqt: nō mihi. Quō iudas sibi non christo: sic ⁊ si Joh. 6.
mulatores ecclie: sibi nō nobis: qꝛ de illis ⁊ alibi dici
tur: Et mētita est iniqtas sibi. Cōgregauerūt iniqui Ps. 26.
tatē sibi: ⁊ qa intrauerūt vt viderēt. ⁊ Egredie Al. ⁊ egrediebatur.
bantur foras: ⁊ ⁊ loquebant̄: Ille q intrauit
vt videret: egrediebat̄ foras ⁊ loquebat̄. Utinā intus ⁊ loquebatur.
esset ⁊ vera loqueret̄: nō exiret foras vbi falsa loquit̄.
Traditor est ⁊ ꝑsecutor est: egressus foras loquitur.
Si ad mēbra christi ꝑtines: veni intro eas ad caput.
Tolera zizania si triticū es: tolera paleā si frumētū Math. 13.
es: tolera pisces malos intra retia si piscis bon⁹ es.
Quare ante tēpus vētilatiōis auolasti? Quare an Ibidem.
te tempus messis etiā frumēta eradicasti tecū? Qua
re anteq̄ ad litus venires: retia dirupisti? Egrediebā
tur foras ⁊ loquebant̄. In idipsum. Aduer M
sum me susurrabant omnes inimici mei. Ad
uersum me oēs in idipm: qn̄to melius mecū ī idip
sum. Quid est aduersum me in idipm? Uno ꝯsilio:
vna cōspiratiōe. Christus ḡ loquit̄ eis: consensistis
aduersum me: cōsentite mihi. Quid aduersū me q̄
re non mecū? In idipsum si sp haberetis: nō vos in
schismata divideretis: Apostol⁹ ei dic: Obsecro vos j. Cor. j.
fratres vt idipm dicatis oēs: ⁊ nō sint in vobis schis
mata. In idipm aduersus me susurrabāt oēs inimi
ci mei. Aduersum me cogitabant mala mi
hi. Sibi poti⁹: qa cōgregauerūt iniqtatē sibi. Sed
ideo mihi: quia ex animo suo pendēdi sūt. Non em̄
qꝛ nihil facere potuerūt: nihil facere voluerūt. Nā
⁊ diabolus christū extinguere concupiuit: ⁊ iudas Joh. 6.
christū occidere voluit. Occiso aūt christo ⁊ resurgē Math. 26.
te: nos viuificati sumus: diabolo aūt ⁊ iude merces
male voluntatis reddit̄: non nostre salutis. Nam vt
noueritis ex animo quēq̄ pendendū ad retributio
nem vel premij vel pene: inuenimus hoiem bonum
dixisse cuidā: ⁊ tale bonū quale nos optamus: ⁊ ta
mē maledictus appellat̄: quādo ceco illo quōdā iam
illūinato: ⁊ corpe ⁊ corde ꝯuiciabant̄ iudei: vidētes
corpe ⁊ corde ceci. Tu illius idem īa videris: Nunqđ Joh. 9.
⁊ vos discipuli eius vultis esse? Et illi inqt euāgeli
sta: maledixerūt ei dicentes: tu sis discipulus eius.
Hoc nobis omnib⁹ eueniat quod illi maledicendo
dixerunt. Maledictio ista appellata est ex maliuolo
ex ore dicentiū: non ex aliquo malo verborū. Quo

animo dixerit: non quod dixerunt attendit qui eos
maledixisse narrauit. Aduersum me cogitabant mala
mihi. Et q̃ mala christo: q̃ mala ĩ martyribus? Om
[illegible] dixerunt. nia in bonũ vertit deus. Verbum iniquũ ✝ di
[illegible] iecerunt. sposuerũt ✝ aduersus me. Quale verbũ iniquũ?
Matth. xxi. Ipsum caput attende. Occidam⁹ eũ: ꝛ nostra erit he
reditas. Stulti quõ vña erit hereditas: q: occidistis
eum? Ecce ꝛ occidistis eũ: ꝛ vña nõ erit hereditas.
N Nunquid q̃ dormit nõ adiiciet vt resurgat?
Qm̃ vos exultastis occidisse eũ: ille dormiuit. Dicit
Ps. 3. eñ in alio psalmo: Ego dormiui. Illi sęuierũt ꝛ oc
cidere voluerũt: ego dormiui. Nam si noluissem, nõ
Ioh. 10. dormissem. Ego dormiui: q: ptãtem habeo ponẽdi
Ps. 3. animã meã: ꝛ ptãtem habeo iterũ sumẽdi eam. Ego
Ioh. 9. dormiui ꝛ somnũ cępi: ꝛ exurrexi. Sęuiant ĝ iudęi:
terra tradat in manus impii: caro pmittat in mani
bus psequẽtiũ. suspendãt in ligno: clauis transfigãt:
lancea pfodiãt: nunqd q̃ dormit nõ adiiciet vt resur
Roma. 5. gat? Et qd dormiuit? Quia adã forma erat futuri:
Gen. 2. Et adã dormiuit: qñ de latere ei⁹ eua facta est. Adã
in figura christi: eua ĩ figura eccłię: vñ est appellata
mater viuorũ. Qñ fabricata est eua? Dum dormiret
adam. Qñ de latere christi sacramẽta eccłię pfluxe
runt? Cum dormiret in cruce. Nunqd q̃ dormit nõ
O adiiciet vt resurgat? Et vñ dormiuit? Ex illo q̃ igres
Al. ✝ Etenim. sus est vt videret: ꝛ ɔgregauit iniquitatẽ sibi. ✝ Ec
✝ quo. ce eñ homo pacis meę ĩ ✝ quẽ sperauit: qui
✝ magnificauit. edebat panes meos ✝ ampliauit super me
✝ supplantationẽ. ✝ calcaneum. Erexit sup me pedẽ: ɔculcare me vo
luit. Quis est iste hõ pacis ipsius? Iudas. Et in illũ
christ⁹ sperauit q̃a dixit. ĩ quẽ spauit? Nõne illũ ab ini
tio nouerat? Nõne anteq̃ nasceret futurũ sciebat?
Ioh. 6. Nõne omib⁹ discipulis suis dixerat: Ego vos duo
decim elegi: ꝛ vn⁹ ex vobis diabol⁹ est? Quõ ĝ ĩ illũ
sperauit: nisi q: in mẽbris suis ipse est: ꝛ qõ multi fi
deles de iuda sperauerũt: hoc in se trãsfigurauit do
min⁹? Qñ eñ videbãt iudã mlti q̃ crediderũt ĩ chri
stũ ambulare int̃ duodecĩ aplos: sperabãt ĩ illũ ali
qd: q: tal̃ erat q̃͛ eos ꝛ cęteri. Christ⁹ aũt q: ĩ mẽbris
suis erat h̃ sperãtibus: quõ in illis est esurientibus ꝛ
sitiẽtibus: quõ dixit: esuriui: sic dixit sperauit. Proĩ
de sic hic illi dicam⁹: dñe qñ sperasti? quõ illi dictum
Matth. 25. est: dñe qñ esuristi? quõ nobis ibi dixit: cũ vni ex mi
nimis meis fecistis mihi fecistis: sic põt dicere: cum
vn⁹ ex minimis meis sperauit: ego sperauit. In quẽ
sperauit? Homo pacis meę in quem sperauit: Qui
edebat panes meos. Quõ ipm oñdit in passiõe
Ioh. 13. de illo verbis ꝓphetię? Per buccellã illũ designauit:
vt appareret de illo dictũ: qui edebat panes meos.
Matth. 26. Rursus qñ venit vt traderet eũ: osculũ illi dedit: vt
Mar. 14. appareret de illo dictũ: hõ pacis meę. Tu aũt dñe
P miserere mei. Hoc ex forma serui: hoc ex psona ĩ
opis ꝛ paupis. Btũs eñ q̃ ĩtelligit sup egenũ ꝛ pau
Al. retribuam. perẽ. Miserere mei: Et resuscita me ꝛ ✝ reddã
✝ eis. ✝ illis. Videte qñ dictũ est: iam factum est. Occide
Ioh. 11. rũt eñ christum iudęi ne pderẽt locũ. Illo occiso p
diderũt locũ: eradicati a regno: dispsi sũt. Suscitat⁹
reddidit illis retributionem: reddidit ad admonitio
nem. nõdũ ad damnationẽ. Ciuitas eñ illa in q̃ fre
Ps. 21. muit ppłs tãq̃ leo rapiẽs ꝛ rugiẽs: exclamans: cru
Mar. 15. cifige crucifige. eradicatis inde iudęis: christianos
Luce. 23. habet: a iudęo nullo habitat. Plãtata est ibi eccłia
Ioh. 19. christi: vñ eradicatę sunt spinę synagogę. Proinde
vere ĩgnis eo⁊ exarsit sic ignis ĩ spinis: dñs aũt tan Ps. 57.
q̃ lignũ viride erat. Hoc ipse ait qñ plãgebãt q̃dam
mulieres veluti moriturũ christũ: Nolite flere super
me: s̃ sup vosipsas flete: ꝛ sup filios vestros: et h̃ ꝑ
dicens suscita me ꝛ reddã illis. Si eñ in viridi ligno Luce. 23.
h̃ faciũt. in arido qd fiet? Qñ possit viride lignũ cõ
sumi ab igne spinaꝝ? Exarserũt eñ velut ignis ĩ spi Ps. 117.
nis. Ignis q̃ spinas cõsumit: cuicũq̃ viridi ligno ad
hibeat: difficile accẽdit. Humor eñ ligni resistit flam
mę lẽtę ꝛ marcidę: tñ idoneę ad ɔsumendas spinas.
Et suscita me ꝛ reddã illis. Ne forte sane frẽs minus
potẽtẽ filiũ q̃ prẽ putet: ex eo q: dixit: suscita me:
q: ipse se suscitare nõ possit: h̃ eñ suscitauit qõ mori
poterat: id est caro mortua est: caro suscitata est. Ne
tñ putet q: de⁹ pr̃ christi potuit suscitare christũ: id
est carnẽ filii sui: ꝛ ipse christus: cũ verbũ sit dei ęq̃le
prĩ: nõ possit carnẽ suã suscitare: audite ex euãgelio:
Soluite tẽplũ h̃: ꝛ ĩ triduo suscitabo illud. Hoc aũt Ioh. 2.
euãgelista ne etiã inde dubitarem⁹: dicebat: inq̃t. de [illegible]
tẽplo corporis sui. Et resuscita me ꝛ reddã illis. In
Q hoc cognoui qm̃ voluisti me: qm̃ nõ gau
debit inimic⁹ me⁹ sup me. Quia gauisi sũt iu
dęi: qñ viderũt christũ crucifixũ: impleuisse se arbitrati
sunt voluntatẽ nocẽdi: effectũ fruct⁹ sęuitię suę. Vide
rũt christũ ĩ cruce pẽdẽtẽ: agitauerũt caput: Si fili⁹
dei ẽ: descẽdat de cruce. Nõ descẽdebat q̃ poterat: nõ Matth. 27.
potẽtiã demõstrabat: s̃ patiẽtiã docebat. Si eñ h̃ il
lis dicẽtib⁹ de cruce descẽderet: q̃si insultãtib⁹ cessisse
videret: ꝛ vict⁹ opprobria tolerare nõ potuisse crede
ret: magĩ mãsit ĩ cruce illis insultãtib⁹: fix⁹ illis nutã
tib⁹. Iõ eñ ꝛ caput agitabãt: q: ĩpo capiti nõ ĩhere
bãt. Docuit nos plane ille patiẽtiã. Nã qõ est fort⁹ Psalm.
fecit q̃ noluit facere qõ iudęi ꝓuocabãt. Multo est eñ
potẽti⁹ de sepulchro surgere: q̃ de cruce descẽdere.
Qm̃ nõ gaudebit inimic⁹ me⁹ sup me. Gauisi sũt q̃
tũc resurrexit christ⁹: glificat⁹ est christ⁹. Vidẽt mõ
in noĩe ipsi⁹ ɔuerti gen⁹ hũanũ: mõ insultẽt: mõ ca
put agitẽt: imo iã caput figant: aut si agitant caput:
stupẽdo ꝛ mirãdo agitẽt. Nõ eñ dicũt: nũqd forte
ille est quẽ dixerũt moyses ꝛ ꝓphetę? De illo eñ di Esa. 53.
xerũt: Sicut ouis ad imolandũ duct⁹ ẽ: ꝛ sicut agn⁹ corã
tõdẽte se sine voce: sic nõ apuit os suũ: vulnerib⁹ ei⁹
sanati sum⁹. Videm⁹ eñ q: crucifix⁹ iste duxit p⁹ se
gen⁹ hũanũ: ꝛ sine cã dixerũt pr̃es nr̃i: occidam⁹ eũ:
ne sęculũ p⁹ illũ pgat. Forte nõ p⁹ eũ pgeret: si non Ioh. 12.
esset occisus. In h̃ cognoui qm̃ voluisti me: qm̃ non
R gaudebit inimic⁹ me⁹ sup me. Me aũt ꝓpter ĩ
nocẽtiã meã suscepisti. Vere inocẽtiã: vbi inte
gritas sine pctõ: redditio ẽ sine debito: flagella sine
merito: Propt̃ inocẽtiã meã suscepisti me. Et cõ
firmasti me ĩ ɔspectu tuo ĩ ęternũ. Cõfirma
sti me ĩ ęternũ: infirmasti ad tps. Cõfirmasti in ɔspe
ctu tuo: infirmasti in conspectu hominum. Quid
ergo? Laudes illi: gloria illi. Benedictus dñs
deus israel. Ille est eñ de⁹ isrł: de⁹ nr̃: de⁹ iacob:
de⁹ minorĩ filii: de⁹ minorĩ ppłi. Nemo dicat de iu
dęis h̃ dixit: Nõ sũ ego isrł. Magĩ iudęi nõ sũt isrł. [illegible]
Maior eñ fili⁹. ipse est ppłs repbat⁹: minor ppłs e [illegible]
lect⁹. Maior seruiat minori: Mõ ĩpletũ ẽ: mõ frẽs no
bis seruiũt iudęi: tãq̃ capsarii nostri sunt: studẽtibus
nobis codices portãt. Audite ĩ q̃ nob iudęi seruiũt: ꝛ
nõ sine cã. Cain ille frater maior q̃ occidit minorem Gen. 4.
fratrẽ accepit signũ ne occideret. id est vt maneat ip

se gl'a. Apud illos sūt scripture et lex: i q̄ lege et in qb' p/
phetis christ' p̄dicat' est. Cū agim' cū paganis. et
ōndim' h̄ euenire mō i ecclīa xpi: qd ān p̄dictū ē de
noīe christi: de capite et corpe christi: ne putēt nos fin
xisse illas p̄dicatōes ex his reb' q̄ acciderūt q̄s exi
stimāt nos cōscripsisse q̄si future essent: pferim' codi
ces iudeoꝝ. Nempe iudei inimici nr̄i sunt: de charte
inimici ꝯuincat aduersari'. Omia dn̄s distribuit: oīa
p salute nr̄a ordinauit. Predixit an̄ nos: impleuit hoc
tpe nr̄o. Et q̄ nōdū impleuit: impletur' est: Itaq̄ tene/
mus redditorē: vt credamus debitorē. Quia et illa q̄
nōdū reddit. dabit. Sicut ea q̄ nondū reddiderat reddit.
Si qs pbare vult vbi sint scripta: legat moysen et pro
phetas. Si aliqs ꝯstrepit inimic' et dicit: vos vobis
prophetias finxistis: pferant codices iudeoꝝ. q: maior
seruiet minori. Ibi legāt ista p̄dicta q̄ mō videm' im
pleta: et dicam' oēs: Benedict' dn̄s de' isrl. A secu
lo et i seculū: et dicet oīs pplus fiat fiat.

Explicit tractatus de ps. XL.

Incipit tractatus de ps. XLI.

Prefatio.

A Diu desiderabat aīa nostra in verbo dei gau/
dere vobiscū: et in illo vos salutare q̄ est nostrū
adiutoriū et salutare. Qd ergo dn̄s dat audite
p nos: et i illo exultate nobiscū i smōe ei': et in verita
te et in charitate ei'. Psalmū eñ suscepimus: de q̄ lo
q̄mur est vobis ꝯgruū desideriū nr̄m. Incipit eñ iste
psalmus a scō quodā desiderio: et ait: qui sic cantat.

Expositio psalmi.

B Quemadmodū desiderat ceruus ad
fontes aquaꝝ: ita desiderat anima
mea ad te deus. Quis ḡ est q̄ sic cātat:
Si volum': nos sumus. Et qd q̄ras extra q̄ nā sit:
cū in tua ptāte sit esse qd q̄ris: Tñ nō vn' hō est: s
Col. 1. vnū corp' est. Corp' aūt christi ecclīa est. Nec i oī/
bus q̄ intrāt ecclīam inuenit tale desideriū: s tñ q̄cūq̄
suauitatē dn̄i gustauerūt: et qd eis sapit agnoscūt in
cātico: nō putēt se solos esse: s talia semia sparsa cre
dāt i agro dn̄ico: toto orbe terraꝝ: et cuiusdā vnitatis
christiane esse vocē hāc: Quēadmodū desiderat cer
uus ad fōtes aq̄ꝝ: sic desiderat aīa mea ad te de'. Et
q̄dē nō male itelligit vox esse eoꝝ q̄ cū essent cathe
cumini: ad grām scī lauacri festināt. Vñ et solēniter
cātat h̄ psalm': vt ita desiderēt fōtes remissiōis pec/
catoꝝ: quēadmodū desiderat ceru' ad fontes aq̄rū.
Sit h̄: habeatq̄ locū itellectus iste in ecclīa et vera/
cē et solēnē. Verūtñ frēs: videt mihi etiā i baptisma
te fidelib' nōdū esse satiatū tale desideriū: s fortassis
si norūt vbi pegrinant: et q̄ eis transeūdū sit: etiā ar/
C dentius īflāmant. Denique titul' ei' est. In finē in/
tellect' filijs chore: psalm'. Filios chore in/
uenim' i aliqs psalmoꝝ titulis: et iā tractasse nos me
minim': et locutos eē qd sibi h̄ nomē velit. Ita tamē
nūc cōmemo: ad' est iste titul': vt nō nobis q̄si p iu/
dicet qd iā diximus: vt deinceps nō dicam': Nō eñ
Numeri 26. vtcūq̄ diximus oīa attēderūt. Chore aliqs hō fuerit
Paral. 26. sicut fuit: habueritq̄ filios q̄ appellarent filij chore:
nos tñ arcanū sacramēti scrutemur: vt nomē h̄ i my/
sterio qd q̄uidū est pariat. Magni eñ sacramēti res
est vt christiani appellent filij chore. Vñ filij chore:
filij spōsi filij christi. Dicunt eñ christiani filij spōsi.
Quare ḡ chore christ': Quia chore interptat calua
ria. Multo remoti' est h̄. Querebā q̄re chore chri/

stus: intēti' q̄ro q̄re christ' ad caluariā ptinere vide/
atur. Nōne iam occurrit in loco caluarie crucifixus Math. 27.
Occurrit eius. Ergo filij spōsi. filij passiōis illi': fi/
lij redēpti sanguīe illi': filij crucis illi' portātes i frō
te qd inimici i loco caluarie fixerūt: appellāt filij cho
re: illis cātat iste psalm'. Intellectu itaq̄ excitem. et
si nobis cantat: intelligam'. Quid itellecturi sum':
In quē intellectū psalm' iste cātat: Audeo dicere:
Inuisibilia eñ ei' a creatura mūdi p ea q̄ facta sūt Roma. 1.
itellecta ꝯspiciūt. Eia frēs auiditatē meā capite: de/
sideriū h̄ meū cōicate: sl' amem'. sl' in hac siti exar
descam': sl' ad fontē intelligēdi curram'. Desidere/
mus ḡ velut ceru' fontē: excepto illo fonte quē xpl'
remissionē pctōꝝ desiderāt baptisandi: et iā baptisa/
ti desiderem' illū fontē: de q̄ scriptura alia dicit: Qm̄ Ps. 35.
apud te est fons vite. Ipse eñ fons et lumē est: qm̄ in
lumīe tuo videbim' lumē. Si et fons est: et lumē est:
merito et itellect' est: q: et satiat animā auidā sciētie:
et oīs q̄ itelligit: luce q̄dā ñ corporali: nō carnali: nō
exteriore: s iteriore illustrat. Est ḡ frēs q̄dā lux int':
quā nō habēt q̄ nō intelligūt. Vñ iā eos q̄ desiderāt
hūc fontē vite: et īde aliqd carpūt: alloquit aplēs ob/
secrās et dicēs: Vt iā nō ambuletis sic et gētes ambulāt Eph. 4.
in vanitate mētis sue: obscurati intelligētia: alienati
a via dei p ignorantiā q̄ est i illis ppt cecitatē cordis
ipsoꝝ. Si ḡ illi obscurati sūt itelligētia: id ē q̄a ñ itelli
gūt obscurāt: ḡ q̄ itelligūt illūināt. Curre ad fontes: C
desidera aq̄ꝝ fōtes. Apō deū ē fons vite: et isiccabil' Ps. 35.
fōs: In illi' luce lumē iobscurabile. Lumē h̄ deside/
ra: q̄ndā fontē: q̄dā lumē: q̄le nō norūt oculi tui: cui
lūini vidēdo ocul' iterior p̄parat: cui fōti hauriēdo
sitis iterior iardescit. Curre ad fontē: desidera fontē:
s noli vtcūq̄: noli vt q̄lecūq̄ aial currere: vt ceruus
curre. Quid ē vt ceru': Nō sit tarditas i currēdo: i/
piger curre: ipiger desidera fontē. Inuenim' eñ in/
signe velocitatē i ceruo. Sz forte nō h̄ scriptura solū
nos in ceruo ꝯsiderare voluit: s et aliud audi. Quid
aliud est i ceruo: Serpētes necat: et post serpētiū in/
teremptionē maiore siti inardescit: pempt' spētib'
ad fontes aeri' currit. Serpētes vitia tua sūt: ꝯsume
serpētes iniq̄tatis: tūc ampli' desiderabis fontē ve/
ritatis. Auaricia forte in te tenebrosū aliqd sibilat: et
sibilat aduersus verbū dei: sibilat aduersus p̄ceptū
dei. Et q: tibi dr̄: ꝯtēne aliqd ne facias iniq̄tatē: Si ma
uis facere iniq̄tatē q̄ aliquod cōmodū tpale ꝯtem
nere: morderi magis eligis a serpēte: q̄ pimere ser/
pentem. Cū ergo adhuc faueas vitio tuo: cupidita/
ti tue: auaricie tue: serpenti tuo: quando in te inue/
niet tale desiderium: quo curras ad fontem aquaꝝ:
Quando concupisces fontē sapientie: cum adhuc la
bores i veneno malicie: Interfice i te q̄cq̄d ꝯtrariū
est veritati: et cū te videris tanq̄ vacare a cupiditati
bus puersis: noli remanere q̄si nō sit qd desideres.
Est eñ aliqd q̄ te tollas: si iā egisti in te: vt nō sit ipe
ditor ꝯtra te. Dictur' eñ es forte iā mihi: si ceruus D
es: de' nouit. ñ me iā auariciā: nō me iā cuiusq̄ rē ꝯcu/
piscere: nō adultera cupiditate flagrare: nō cuiusq̄
odio inuidiaq̄ tabescere: et cetera hmōi: dictur' es
nō habeo hec et q̄ris forte vnde delecteris: Desidera
vñ delecteris. Desidera ad fontes aquaꝝ: habet de'
vñ te reficiat: et impleat venientē ad se sitientē post int/
emptionē serpētiū tanq̄ velocē ceruū. Est aliud qd
aiaduertas in ceruo. Tradunt ceruu: et a q̄busdā etiā

visi sunt: Nõ enim de illis tale aliquid scriberet nisi an/ tea videret. Dicunt ergo cerui vel qui in agmine suo ambulant: vel qui natãdo alias terrarum ptes petiũt onera capitũ suorum sup se inuicẽ ponere: ita vt vnus precedat: et sequant qui supra eũ capita ponũt: et supra illos alii psequẽtes: et deinde alii donec agmẽ finiat. Ille autem vnus qui põdus capitis in primatu portabat fatigatus redit ad posteriora: vt alius ei succedat qui portet quod ille portabat: atque ille fatigationẽ suam recreet posito capite sicut et ceteri ponebãt. Ita vicissim portãdo quod graue est: et viã peragũt: et inuicẽ se nõ deserũt. Nõne quasdam ceruos alloquit apostolus dicẽs: Inuicẽ onera vestra portate: et sic adimplebitis legẽ christi. Talis ergo ceruus in fide psistitur: nõdum videns quod credit: cupiẽs intelligere quod diligit: patit contrarios ceruos: nõ solum obscuratos in intelligẽtia: in tenebris interioribus psistitos: verum et cupiditate cecatos: insup insultãtes et dicẽtes homini credẽti: et quod credat nõ ostẽdẽti: vbi est deus tuus? Quid ergo iste ceruus fecerit contra hec verba: audiamus: vt et ipsi si possumus faciamus. Primo exposuit sitim suam: quẽadmodũ inquit ceruus desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat aĩa mea ad te deus. Quid si ceruus ad fontes aquarum lauãdi eã desiderat: Verũ ergo bibẽdi aut lauãdi: nescimus: audi quod sequitur et noli querere: Sitiuit aĩa mea ad deũ viuũ. Quod dico quẽadmodũ ceruus desiderat ad fõtes aquarum: ita desiderat aĩa mea ad te deus: hoc dico: sitiuit aĩa mea ad deũ viuũ. Quid sitiuit: Quando veniã et apparebo ante faciẽ dei. Hoc est quod sitio: venire et apparere. Sitio in peregrinatiõe: sitio in cursu: satiabor in aduentu. Sed quando veniã: Et quod citius est deo: tardũ est desiderio: Quando veniã et apparebo ante faciem dei: Ex illo desiderio est et hoc et quod clamabat alibi: Unã petii a dño: hãc requirã: vt inhabitẽ in domo dñi per oẽs dies vite mee. Quare hoc: Ut ptemplet inquit delectationẽ dñi. Quando veniã et apparebo ante faciẽ dñi. Interim dum meditor: dũ curro: dũ in via sũ antequam veniã: antequam apparẽã. Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dũ dicit mihi per singulos dies vbi est deus tuus. Fuerũt mihi inquit lachryme mee: nõ amaritudo: sed panes suaues erãt ipse lachryme: sitiẽs illũ fontẽ quẽ quia bibere nondũ poterã: auidius meas lachrymas mãducabã. Nõ enim dixit: Facte sũt mihi lachryme mee potus: ne ipsas desiderasse videretur sicut fontes aquarum: sed sicuti illa sitit quã raptor: sicut illa sitit quod tardesco ad fõtes aquarum: panes mihi facte sũt lachryme mee dũ differor: et vtique mãducãdo lachrymas suas: sine dubio plus sitit ad fontes. Die quippe ac nocte facte sũt mihi lachryme mee panes. Cibũ istũ quem panis dicit: die comedũt homines: nocte dormiũt: panis autẽ lachrymarum die et nocte comedit: siue totũ ipsa accipias diẽ et noctẽ: siue diẽ intelligas per huius seculi pspitate noctẽ vero per huius seculi aduersitate. Siue inquit in pspertis rebus secularibus: siue in aduersis rebus seculi: ego desiderii mei lachrymas fũdo: ego desiderii mei auiditatẽ nõ desero. Et cũ in mũdo bñ est mihi: male est antequam apparebo ante faciẽ dei. Quid ergo dicis: Quasi gratulari me cogis si aliquid huius seculi pspitas arriserit: nõne deceptoria est: Nõne fluxa: caduca mortalis: Nõne tpalis: volatica: trãsitoria: Nõne plus hz deceptiõis quam delectatiõis: Cur ergo nõ et in ipsa mihi lachryme mee panes: Sed quãdo et cũ felicitas seculi circũfulget: quãdiu sum in corpe peregrinam a dño: et dicit mihi quotidie: vbi est deus tuus? Quia paganus si hoc mihi dicerit: nõne illi et ego possũ dicere: vbi est deus tuus? Deũ quippe suũ digito ostẽdit. Intẽdat ei digitũ ad aliquẽ lapidem et dicit: ecce est deus meus: vbi est deus tuus? Cũ lapidẽ irrisero et erubuerit qui demõstrauit: tollit oculũ a lapide: suspicit celũ: et forte in solẽ digitũ intẽdẽs: iterum dicit: ecce deus meus: vbi est deus tuus? Inuenit ille quod ostẽderet oculis carnis: ego autem nõ quasi nõ habeo quẽ ostẽdã: sed nõ hz ille oculos quibus ostẽdã. Potuit enim ille oculis corporis sui ostẽdere deũ suũ solẽ: quibus ego oculis ostẽdã solis creatorẽ: Verũtamẽ audiẽdo quotidie: vbi est deus tuus: et in lachrymis meis quotidianis pastus: die ac nocte meditatus sum quod audiui: vbi est deus tuus. Quesiui etiã ego ipse deum meũ: vt si possẽ: nõ tantum crederẽ: sed aliquid et viderẽ. Video enim que fecerit deus meus: sed autem video ipsum deũ meũ qui fecit hec. Sed quoniam sicut ceruus desiderat ad fõtes aquarum: et est apud eum fons vite: et in intellectu scriptus est psalmus filiis chore: et inuisibilia dei per ea que facta sũt intellecta cõspiciuntur: quid agã vt inueniã deũ meũ: Cõsiderabo terrã: facta est terra. Est magna pulchritudo terrarum: sed hz artificẽ. Magna miracula sũt seminũ atque gignẽtiũ: sed hẽt ista oĩa creatorẽ. Ostẽdo magnitudinẽ circũfusi maris: stupeo: miror: artificẽ quero. Celum suspicio et pulchritudinẽ syderum: admiror splendorẽ solis exerendo diei sufficiẽtẽ: lunã nocturnas tenebras cõsolantem. Mira sũt hec: laudãda sũt hec: vel etiã stupẽda sũt hec. Neque enim terrena: sed etiã celestia sũt hec. Nõdũ ibi stat sitis mea. Hec miror: hec laudo: sed eũ qui fecit hec sitio. Redeo ad meipsum: et quis sim etiã ipse qui talia prospicitor: inuenio me hẽre corpus et animã: vnũ quod regã: aliud quo regar: corpus seruire: aĩam imperare. Discerno aĩam meliorẽ esse aliquid quam corpus: ipsumque inquisitorẽ taliũ rerum nõ corpus sed aĩam video: et tamen hec oĩa que collustraui per corpus eã me collustrasse cognosco. Terrã laudabã: oculis cognouerã. Mare laudabã: oculis cognouerã. Celũ: sydera: solẽ: lunãque laudabã: oculis cognouerã. Oculi mẽbra carnis sũt: fenestre sũt mẽtis. Interior est qui per has videt: qui cogitatiõe aliquid absẽs est: frustra patẽt. Deus meus qui fecit hec que oculis video: nõ istis oculis est inquirẽdus. Aliquid etiã per seipsam animus ipse cõspiciat: vtrũ sit aliquid quod non per oculos sentiat quasi colores et lucẽ: nõ per aures quasi cantũ et sonũ: non per nares quasi odorum suauitatẽ: nõ per palatũ et linguã quasi saporẽ: non per totũ corpus quasi duriciã et molliciẽ: rigorẽ atque feruorẽ: asperitatẽ lenitatemque: sed pertractẽ verum sit aliquid intus quod videam. Quid est intus: Videamus que neque color sit neque sonus: neque odor: neque sapor: neque calor: aut frigus aut durities: aut mollities. Dicat ergo mihi: quẽ colorem habeat sapiẽtia: Cum cogitamus iusticiã eius qua intus in ipsa cogitatiõe pulchritudine fruimur: Quid tanquam sonus ad aures: quid tanquam vapor eum surgit ad nares: quid odorem infert: quid manu tractat et delectat: Et intus est et pulchra est: et laudatur et videtur: Et si in tenebris sunt oculi isti: animus illius luce perfruit. Quid est illud quod Tobias videbat quando videntem filio cecus cõsilium vite dabat: Est ergo aliquid quod animus ipse corporis dominator: rector: habitator videt: quod non per oculos corporis sentit: non per aures: non per nares: non per palatum: non per corporis tactum: sed per seipsum. Et vtique melius quod per se ipsum quam quod per seruũ suum est prouisa. Seipsum enim per seipsum videt: et animus ipse vt norit se: videt se. Sed nec vtique vt videat se corporum oculorum querit auxilium: immo vero ab om/

Margin notes, left column: De verbis Apostoli sermone. xi. B. — Gal. 6. — E — Ps. 16. — F — 1. Cor. 5. — G

Margin notes, right column: Ro. 1. — D — Tob. 4.

nibus corporis sensibus: tanq̄ impedientibus et perstrepentib⁹ abstrahit se a se: vt videat se i se: vt nouerit se apud se. Sed nunqd aliqd tale deus ipsius est: q̄le est anim⁹? Nō quidem videri deus nisi animo potest: nec tamē ita vt animus videri pōt. Aliqd em̄ querit anim⁹ iste qd̄ deus est: de quo illi nō insultent qui dicūt: vbi est deus tuus. Aliquā querit incōmutabilē veritatē sine defectu substantiā. Non est talis ipse anim⁹: deficit: pficit: nouit: ignorat: meminit: obliuiscit: modo illud vult: modo nō vult. Ista mutabilitas nō cadit in deum. Si dixero mutabilis est deus: insultabūt mihi qui dicunt: vbi est deus tuus. Querēs ergo deū meū in rebus visibilib⁹ et corporalib⁹ et nō inueniēs: querens eius substantiā in meipso: quasi aliquid sit qualis ego sum: neq̄ hoc inueniens: aliquid sup animā esse sentio deū meū. Ergo
I
Effudi sup me animā meā.
vt eum tangerē: Hec meditatus sum et effudi sup me animā meā. Quādo anima mea cōtangeret qd̄ super animā meā querit: nisi anima mea sup seipsam effunderet? Si em̄ in seipsa remaneret: nihil aliud q̄ se videret. Et cum se videret: non vtiq̄ deū suū videret. Dicant iam insultatores mei: vbi ē
Ps. 41. deus tuus: dicāt: ego q̄diu nō video. q̄diu differor: mādicabo die et nocte lachrymas meas. Dicant illi adhuc: vbi ē deus tu⁹? Quero ḡ deū meū i omi corpore: siue terrestri: siue celesti: et nō inuenio. Quero substantiā eius in anima mea: et inuenio. Meditat⁹ sum tamē inquisitionē dei mei: et p ea que facta sunt
Rom. 1. inuisibilia dei mei. cupiens intellecta cōspicere: effudi sup me animā meā: et iam non restat quē tangam nisi deum meū: Ibi em̄ domus dei mei. Sup animā meā habitat: inde me pspicit: inde me creauit: inde me gubernat: inde mihi cōsulit: inde me excitat: inde me vocat: inde me dirigit: inde me ducit: inde me pducit. Ille em̄ qui habet altissimā in secreto domū: habet etiā in terra tabernaculū. Tabernaculū eius in terra: ecclesia est adhuc pegrina. Sed hic querēdus est: q2 in tabernaculo eius inuenit via qua peruenit ad domū. Etenim cum effunderē sup me animā meā: ad attingendū deū meū: q̄re h̄ feci? Quoniā
K
Ingrediar.
ingrediar in locū tabernaculi. Nā extra locum tabernaculi errabo querens deū meū. Quoniā ingrediar in locū tabernaculi. Admirabilis vsq̄ ad domū dei. In locū tabernaculi ingrediar: admirabilis tabernaculi vsq̄ ad domū dei. Iam enim multa admiror in tabernaculo. Ecce quāta admiror in tabernaculo. Tabernaculū em̄ dei in terra: hoīes sunt fideles: admiror in eis ipsoꝝ mēbroꝝ obsequiū: q2 nō in eis regnat peccatū ad obediendū desiderijs
Rom. 6. eius: nec exhibēt mēbra sua arma iniquitatis peccato: sed exhibēt se deo viuo in bonis opibus: aīe seruiēti deo: membra corpalia militare admiror. Respicio et ipsā animā obedientē deo: distribuentē opa act⁹ sui: frenantē cupiditates: pellentē ignorantiā: extēdentē se ad oīa aspera et dura tolerāda: iusticiā et charitatē impendentē ceteris. Miror et istas virtutes in aīa: s adhuc in loco tabernaculi ambulo. Transeo et hec: et q̄uis admirabile sit tabernaculū. stupeo cū peruenio vsq̄ ad domū dei. De q̄ domo dicit in alio psalmo: cū pposuisset sibi quādā durā et difficilē q̄stionē: q̄re in hac t̄ra plerūq̄ bn̄ est malis: et male est bonis: ait:
Ps. 72. Suscepi cognoscere hoc labor: est ante me. donec eā in sanctuariū dei: et intelligā in nouissima. Ibi est em̄ fons intellect⁹ in sanctuario dei: in domo dei. Ibi intellexit iste in nouissima: et soluit q̄stionē de felicitate iniquoꝝ: et labore iustoꝝ. Quō soluit? Quia mali cū hic differunt. ad penas sine fine reseruant: et boni cū hic laborāt. exercent vt in fine hereditatē cōsequāt. Et hoc ille a sanctuario dei cognouit: i nouissima intellexit: ascēdens in tabernaculū: puenit i domū dei. Tamē dū miratur mēbra tabernaculi: ita pductus est ad domū dei sequendo quādā dulcedinē sequēdo interiorē nescio quā et occultā voluptatē tanq̄ de domo dei sonaret suauiter aliqd̄ organū. Et cū ille ambularet i tabernaculo: audito quodā iteriore sono: ductus dulcedine: sequēs qd̄ sonabat: abstrahens se ab omni strepitu carnis et sanguinis: peruenit vsq̄ ad domū dei. Nā viam suā et ductū suū sic ipse commemorat: quasi diceremus ei: Miraris tabernaculū in hac terra: quō peruenisti ad secretū dom⁹ dei? In voce inquit exultationis et cōfessionis: soni festiuitatē celebrantis. Festa cū hic homines celebrant: L
sue luxurie: cōsuetudinem habent cōstituere organa ante domos suas: aut ponere symphoniā: vel quecūq̄ musice ad luxuriā seruiētia et illiciētia: et vbi audita fuerint hec: qd̄ dicim⁹ q̄ trāsim⁹? Quid h̄ agit? Et respōdet nobis aliqua esse festa. Natalicia inq̄t celebrāt: nuptie hic sūt: vt nō videant inepta illa cantica: sed excuset festiuitate luxuria. In domo dei festiuitas sempiterna est. Non em̄ aliquid ibi celebrat et trāsit. Festū sempiternū: chorus angeloꝝ: vultus p̄sens dei leticia sine defectu. Et dies hic festus ita est: vt nec apiat initio: nec fine claudat. De illa eterna et ppetua festiuitate sonat nescio qd̄ canoꝝ et dulce auribus cordis: s si nō pstrepat mūd⁹. Ambulātē in Ps. 41.
hoc tabernaculo admirabili dei: et miracula dei in redēptione fidelium psiderāti: mulcet aurē sonus festiuitatis illi⁹: et rapit ceruū ad fontes aquaꝝ. Sed quia 2. Cor. 5.
fratres q̄diu sum⁹ in corpore hoc: pegrinamur a dn̄o: et corpus qd̄ corrumpit aggrauat animā: et deprimit Sap. 9.
terrena inhabitatio sensum multa cogitantē: et si vtcūq̄ nebulis diffugatis ambulādo per desideriū ad hūc sonū peruenerim⁹ interdū: vt aliqd de illa domo dei nitendo capiamus: onere tñ quodā infirmitatis nr̄e ad consueta recidim⁹: et ad solita ista dilabimur. Et quomō ibi inueneram⁹ vn̄ gauderem⁹: sic hic nō deerit qd̄ gemamus. Etenim ceruus iste mādicans die ac nocte lachrymas suas: rapt⁹ desiderio ad fon- Ps. 41.
tes aquaꝝ: interiorē scz dulcedinē dei: effundens sup se animā suā vt tangeret qd̄ est sup animā suā: ambulans in locū tabernaculi admirabilis vsq̄ ad domū dei: et ductus interioris et intelligibilis soni iocūditate vt omnia exteriora cōtemneret: et i interiora raperet: adhuc tamē homo est: adhuc hic gemit: adhuc carnē fragilē portat: adhuc inter scandala hui⁹ mūdi periclitat. Respexit ergo ad se tanq̄ inde veniēs: et ait sibi psituto inter has tristicias: et cōparās hec illis ad q̄ videnda ingressus est: et post q̄ visa egressus est. Quare inquit tristis es anima mea: M
et quare cōturbas me? Et ecce iam quādā interiore dulcedine letati sumus: ecce acie mentis aliqd incōmutabile et sup strictim et raptim pspicere potuimus. Quare adhuc cōturbas me: q̄re adhuc tristis es? Nō em̄ dubitas de deo tuo. Nā et em̄ nō est qd̄ sibi dicas cōtra illos q̄ dicūt: vbi ē de⁹ tu⁹? Iā aliqd in- Ps. 41.
cōmutabile pcepi: q̄re adhuc cōturbas me? Spe-

Al. deo. Ps. 41. ra in ꝰdominū: Et quasi respōderet illi aīa eius ī silentio: quare cōturbo te nisi qz nōdum sum ibi vbi est dulce illud quo sic rapta sum q̄si ꝑ transitū: Nū quid iam bibo de fonte illo nihil metuens: Iā nullū scandalū pertimesco: iā de cupiditatibꝰ oībꝰ tanq̄ edomitis victisq̄ secura sū: Nōne aduersus me diabolꝰ vigilat hostis meꝰ: Nōne laqos mihi quotidie deceptiōis intēdit: Nō vis vt cōturbē te: posita in seculo: ⁊ peregrina adhuc a domo dei mei: Sed spera in dominū: respōdet cōturbanti se aīe sue: ⁊ quasi rationē reddens perturbatiōis sue: ꝑpter mala quibꝰ abun-

Roma. 8. dat hic mūdꝰ: Interim habita in spe. Spes em̄ que videt̄ nō est spes. Si aūt qđ non videmꝰ speramꝰ: per patientiā expectamꝰ: spera in dn̄o. Quare speras:

N

Al. adhuc. Qm̄ ꝰcōfitebor illi: Quid ei cōfitebéris: Salutare vultꝰ mei deꝰ meꝰ. A me mihi salus esse nō pōt: hoc dicā: h̄ cōfitebor: salutare vultꝰ mei deꝰ meꝰ: Etenī vt metuat ī his q̄ vtcūq̄ intellecta cognoscat: respexit iterū sollicitꝰ ne obrepat inimicꝰ: nōdū dicat

Roma. 8. saluꝰ sum ex oī parte. Etenī p̄mitias hñtes spūs in nobismetipsis ingemiscamꝰ adoptionē: expectātes redēptionē corpis nr̄i. Illa pfecta in nobis salute: erimus in domo dei: vidētes sine fine: ⁊ sine fine laudā-

Ps. 83. tes eū cui dictū est: Beati q̄ habitāt in domo tua: in secula seculoꝝ laudabūt te. Hoc nōdū est: qz nondū est salꝰ q̄ ꝓmittit̄: s̄ cōfitebor dn̄o meo in spe: ⁊ dico

Roma. 8. illi: salus vultꝰ mei deꝰ meus. Spe em̄ salui facti sumus. Spes aūt q̄ videt̄: nō est spes. Persuera ḡ vt puenias: ꝑseuera donec veniat salus. Audi ip̄m deū

Ps. 26. tuū de interiore tibi loquētē: Sustine dn̄m ⁊ viriliter

Mat. 10. et 24. age ⁊ cōfortet̄ cor tuū ⁊ sustine dn̄m: qm̄ q̄ pseuerauerit vsq̄ in finē hic saluꝰ erit. Quare ḡ tristis es aīa mea: ⁊ q̄re cōturbas me: Spera in dn̄m qm̄ cōfitebor illi. Hec est cōfessio mea: salutare vultꝰ mei deꝰ

O

Al. cōturbata. meus. Ad meip̄m aīa mea ꝰturbata est: Nūquid a deo turbat̄: Ad me turbata est: ab incōmutabili reficiebat̄: ad mutabile ꝑturbabat̄: Noui qz iusticia dei mei manet: vtꝝ mea maneat nescio. Terret

1. Cor. 10. em̄ me apl̄us dicēs: Qui se putat stare: videat ne cadat. Ergo qz nō est in me firmitas mihi: nec est mihi spes de me: ad meip̄m turbata est aīa mea. Uis non

Ps. 24. cōturbet̄: Non remaneas in teipso: ⁊ dic: Ad te dn̄e leuaui animā meā. Hoc planiꝰ audi: Noli sperare de te: s̄ de deo tuo. Nā si speras de te: aīa tua cōturbat̄ ad te: qz nondū inuenit vñ sit secura de te. Ergo qm̄ ad me cōturbata est aīa mea: qđ restat nisi humilitas: vt de seipsa aīa nō p̄sumat: Quid restat nisi vt oīno minimā se faciat: nisi vt se humiliet vt exaltari mereat̄: Nihil sibi tribuat: vt ei ab illo qđ vtile est tribuat̄.

P

Al. ꝰmemor ero. Al. ira nō habꝫ. Al. ꝰmodico. Ergo qz ad me turbata est aīa mea: ⁊ hāc ꝑturbationē facit superbia. Propterea ꝰmemorātꝰ sū tui dn̄e de terra iordanis ⁊ hermonijm a mōte ꝰparuo. Uñ memoratꝰ sum tui: A mōte paruo: ⁊ de terra iordanis. Forte de baptismo vbi est remissio peccatoꝝ. Etenī nemo currit ad remissionē peccatoꝝ nisi q̄ displicet sibi. Nemo currit ad remissionē peccatoꝝ: nisi q̄ se cōfitet̄ peccatorē. Nemo se cōfitet̄ peccatorē: nisi humiliādo seip̄m deo. Ergo de terra iordanis memoratꝰ sum tui: ⁊ de mōte paruo: nō de monte magno: vt de mōte paruo tu facias magnū:

Luc. 14. et 18. qm̄ qui se exaltat humiliabit̄: et q̄ se humiliat exaltabit̄. Si aūt ⁊ interpretatiōes nominū q̄ras: iordanis est descensio eoꝝ. Descende ḡ vt eleueris: noli extolli ne eradiceris. Et de hermonijm a mōte paruo. Hermonijm anathematizatio interp̄tat̄. Anathematiza teipsum displicēdo tibi. Displicebis em̄ deo: si placueris tibi. Ergo qz nobis deus oīa bona p̄stat: qz ipse bonꝰ est: nō qz nos digni sumꝰ: sed qz ille misericors est: nō qz ī aliquo ꝓmeruimꝰ: de terra iordanis ⁊ hermonijm cōmemoratꝰ sū dei. Et qz q̄ humiliter cōmemorat̄: exaltatus pfrui merebit̄: qz non in se exaltat̄ qui in dn̄o

1. Cor. 1. gloriat̄. Abyssus abyssum inuocat in voce

Q

cataractarū tuaꝝ: Peragere psalmum possum fortasse adiutꝰ studio vestro: cuiꝰ feruorē video. De labore aūt vestro nō satis curo vt audiatis: qm̄ ⁊ me qui loquor ita in his laborib' sudare cernatis. Aspicientes me laborantē: pfecto collaboratis. Non em̄ mihi laboro s̄ vobis. Ergo audite: qm̄ velle vos video. Abyssus abyssum inuocat in voce cataractarū tuarū: Hoc dixit ille q̄ eius cōmemoratꝰ est de terra iordanis ⁊ hermonijm. Et admirādo dixit: Abyssus abyssū inuocat ī voce cataractarū tuarū. Que abyssus: quā abyssū inuocat: Uere qz iste intellectꝰ abyssus est. Abyssus em̄ est pfunditas quedā ipenetrabilis: incōprehensibilis: ⁊ maxime solet dici in aquarū multitudine. Ibi em̄ altitudo: ibi pfunditas: q̄ penetrari vsq̄ ad fundū nō pōt. Denique quodā loco dictū ē:

Ps. 35. Iudicia tua abyssus multa: hoc volēs scriptura cōmēdare qz iudicia dei nō cōprehēdunt̄. Que ḡ abyssus quā inuocat abyssū: Si pfunditas est abyssus: putamꝰ q̄ cor hoīs abyssus ē: Quid em̄ est pfundiꝰ hac abysso: Loqui homines possunt: videri possūt per operationē mēbroꝝ: audiri in sermone: sed cuiꝰ cogitatio penetrat̄: cuiꝰ cor inspicit̄: Quid intꝰ gerat: qđ intꝰ possit: qđ intꝰ agat: qđ intꝰ disponat: qđ intꝰ velit: qđ intus nolit: qs cōprehendet: Puto nō absurde intelligi abyssum hominē: de quo alibi dictū est:

Ps. 63. Accedet hō ad cor altū ⁊ exaltabit̄ deꝰ. Si ḡ homo abyssus est: quō abyssus inuocat abyssū: Homo inuocat hoīem: Inuocat q̄si quō deus inuocat̄: Nō. Sed inuocat dī ad se vocat. Nā dictū est de quodā: mortē inuocat: id ē sic viuit vt mortē ad se vocet. Nā nemo hoīm ē q̄ orōnē faciat ⁊ inuocet mortē: s̄ male viuēdo homines mortē inuocāt. Abyssus abyssū inuocat: hō hoīem. Sic discit̄ sapiētia: sic discit̄ fides: cū abyssus abyssum inuocat. Abyssū inuocāt sancti p̄dicatores xp̄i dei: Nūquid ⁊ ipsi abyssus: Ut no-

1. Cor. 4. ueris qz abyssus ⁊ ipsi: Ap̄lus ait: Mīnimū est vt a vobis diiudicer aut ab humano die. Quāta aūt abyssus sit: audite ampliꝰ: Neq̄ em̄ ego meip̄m diiudico. Tantā ne pfunditatē credatis esse in homine: que lateat ip̄m hoīem in q̄ est: Quāta pfūditas infirmitatis latebat in petro: qm̄ qđ in se gereret intꝰ nesci-

Mat. 26. ebat: ⁊ se moriturū cū dn̄o vel p dn̄o temere ꝓmittebat. Quāta abyssus erat: Que tñ abyssus nuda erat

Joan. 13. oculis dei. Nā h̄ illi chrisꝰ p̄nūciabat: qđ ī se ip̄e ignorabat. Ergo oīs hō licz sanctꝰ: licz iustus: licz in multis pficiēs: abyssus ē. ⁊ abyssū inuocat qm̄ homini aliqđ fidei: aliqđ veritatis ꝓpter vitā eternā p̄dicat. Sz tūc est vtilis abyssus abysso vocāte: qm̄ fit in voce cataractaꝝ tuaꝝ. Abyssus abyssū inuocat: hō hominē lucrat̄: nō tñ in voce sua: sed in voce cataractaꝝ tuarū. Aliū accipite intellectū: Abyssus abyssū inuocat

R

in voce cataractarū tuarū. Ego qui cōtremisco cum ad me pturbata est anima mea: a iudicijs tuis timui

Ps. 35. vehemēter. Iudicia em̄ tua abyssus multa: ⁊ abyssus

abyssum inuocat. Nā sub hac carne mortali: laboriosa: peccatrice: molestijs et scandalis plena: cōcupiscentijs obnoxia: d inanio quedā est de iudicio tuo: q: tu dixisti peccatori: Morte morieris: et i sudore vultus tui edes panē tuū: hec abyssus p̄ma iudicij tui. (Ge.3.c.3.) Sed si male hic vixerint homies: abyssus abyssū inuocat: q: de pena in penā trāseunt: et de tenebris ad tenebras: et de p̄funditate ad p̄funditatē: et de supplicio ad suppliciū: et de ardore cupiditatis i flāmas gehennaꝝ. Ergo hoc timuit fortassis hō iste cū ait: Ad meipm aīa mea turbata est: ꝓpterea memorat⁹ sum tui dn̄e de fra iordanis et hermonijm: Pusillis eē deo. Exhorrui em̄ iudicia tua: vehemēter timui iudicia tua: ideo ad me aīa mea turbata ē. Et q: iudicia tua timui: parua ne iudicia sūt ista: Magna sūt: dura sunt: molesta sunt: sed vtinā sola essent: Abyssus abyssum inuocat in voce cataractarū tuaꝝ: Quia tu minaris: tu dicis: et post istos labores restare alterā damnationē: In voce cataractarū tuarum: abyssus abyssū inuocat. Quo ḡ abibo a facie tua: et ab spiritu tuo q̄ fugiā. si abyssus abyssū inuocat: si post istos labores timent̄ grauiores: (Ps.138.) Oēs suspēsiōes tue et fluct⁹ tui sup me ingressi sunt: Fluct⁹ i his que sentio: suspēsure in his q̄ minaris: Ols ꝑpessio mea: fluct⁹ ē tu⁹: oīs cōminatio tua: suspēsura tua ē. (G. excelsa. transierūt.) In fluctib⁹ inuocat abyssus ista: in suspēsuris inuocat alterā abyssum. In eo q: laboro: oēs fluct⁹ tui: i eo q: minaris graui⁹ oēs suspensiōes tue sup me ingresse sunt. Qui em̄ minat̄ nō ꝑmit sed suspēdit: sed q: liberas: hoc dixi aīe mee: Spera in dn̄o qm̄ confitebor illi: salutare vultus mei de⁹ me⁹: Quia magl crebra sūt mala: dulcior erit misericordia tua. Ideo sequit̄:

T In die mādauit dn̄s misericordiā suā et nocte declarauit. (G. mandabit.) Nulli vacat audire in tribulatione. Attendite cum vobis bene est: Audite cum vobis bene est. Discite cum tranquilli estis sapientie disciplinā: et verbi dei cibum colligite. Qū enim quisqȝ in tribulatiōe est: ꝓdesse illi debet qḋ securus audiuit. Etenī in reb⁹ ꝓsperis mādat tibi deus misericordiā suā. si ei fideliter seruieris: q: liberat te de tribulatione: sed nō tibi declarat ipsā misericordiā quā tibi ꝑ diē mādauit nisi ꝑ noctē. Cū venerit ipsa tribulatio: tūc adiutorio te nō deserit: ostēdet tibi verū fuisse qḋ tibi ꝑ diem mādauit. Etenī scriptū est quodā loco: Speciosa misericordia dn̄i in tpe tribulatiōis: sicut nubes pluuie in tpe siccitatis. (Ecc.35.) In die mādauit domin⁹ misericordiā suā et nocte declarauit. Nō tibi ostendit q: subuenit tibi: nisi venerit tibi tribulatio: vnde eruaris ab illo q̄ tibi ꝑ diē ꝓmisit. Ideo admonemur imitari formicā. Sic em̄ ꝓsperitas seculi significatur die: aduersitas seculi significat̄ nocte: ita alio mō ꝓsperitas seculi significat̄ estate: aduersitas seculi significat̄ hyeme. Et qḋ facit formica: Per estatem colligit qḋ ei ꝑ hyemē ꝓsit. (Prouer.6.&.c.30.) Ergo cū est estas: cū bn̄ est vobis: cū trāquilli estis: audite verbū dn̄i. Unde em̄ fieri pōt vt in hac tēpestate seculi hui⁹ sine tribulatiōe totū h̄ mare trāseat: Uñ em̄ fieri pōt: cui hoc hominū cōtigit: Si cōtigit alicui: plus metuēda est ipsa trāquillitas. In die mādauit dn̄s misericordiā suā et nocte declarauit. Quid ḡ agas in hac peregrinatione: qḋ agas: Apud me orō deo vite mee:

U Hoc hic ago certus sitiēs et desiderās fontes aquarū recordans dulcedinē fontis illi⁹ qua tūc sum ꝑ tabernaculū vsqȝ ad domū dei: Quādiu hoc corpus qḋ corrumpit̄ aggrauat animā: apud me oratio deo vite mee. (Sap.9.) Nō em̄ vt supplicē deo emptur⁹ sum de transmarinis locis: aut vt exaudiat me de⁹ me⁹ nauigabo vt de lōginquo afferā thura et aromata: aut de grege adducā vitulū vl' arietē: Apud me orō deo vite mee. Int⁹ habeo victimā quā imolē: int⁹ habeo thus qḋ imponā: intus habeo sacrificiū quo flectā deū meū. Sacrificiū deo spūs cōtribulat⁹. Qḋ sacrificiū cōtribulati spūs int⁹ habeā: audi: Dicā dn̄o susceptor meus es. Quare mei oblitus es: Sic em̄ hic laboro q̄si tu oblit⁹ sis mei: Tu aūt exerces me: et noui q: differs mihi: nō mihi aufers qḋ ꝓmisisti. Sz tn̄ q̄re mei oblit⁹ es: Tanqȝ de voce nostra clamauit et caput nostrū: Deus de⁹ meus: quare me dereliquisti: (Ps.21. Matth.27.) Dicā deo susceptor me⁹ es: q̄re mei oblitus es: Ut qḋ me repulisti: Ex illa altitudine fontis intelligētie incōmutabilis veritatis: vt qḋ me repulisti: Quare grauedine et pondere iniqtatis mee tam illuc inhians ad ista deiectus sū: Dicit alio loco ista vox: Ego dixi in extasi mea: vbi vidit nescio qḋ: magnū excessū mentis. Ego dixi in extasi mea: proiectus sum a facie oculoꝝ tuoꝝ. (Ps.30.) Cōparauit em̄ hec i quib⁹ esset: illis in q̄ erectus erat: et vidit se longe ꝓiectū a facie oculoꝝ dei: sicut et hic: vt qḋ me repulisti: Et vt quid cōtristat⁹ incedo dū affligit me inimic⁹: (Al. tonare.) Dū cōfringit ossa mea: (Al. Dū cōfringunt.) Temptator ille diabol⁹ scādala vbiqȝ crebrescere: quoꝝ abūdantia refrigescat charitas multoꝝ: cum videat fortes ecclesie plerūqȝ scandalis cedere: (Matth.24.) Nōne dicit corpus christi: cōfringit inimic⁹ ossa mea: Ossa em̄ fortes sunt. et aliqñ ipsi fortes tēptatiōibus cedunt. Hec cū quisqȝ ꝯsiderat ex corpe christi: ex voce corporis christi: nōne clamat: vt quid me repulisti: et vt qḋ tristis incedo dū affligit me inimic⁹: dū cōfringit ossa mea: Nō carnes meas tm̄ s̄ etiā ossa mea: vt in quib⁹ putabat̄ esse aliqua fortitudo: videas cedere i tēptatiōibus: vt ceteri infirmi desperēt: qñ fortes vident succūbere. Quāta ista ꝑicula fratres mei: Exprobrauerūt mihi q̄ tribulāt me. (Al. habet inimici mei.) Iterū illa vox. Dū dicūt mihi ꝑ singulos dies vbi est deus tuus: Et maxime ista dicūt in tēptatiōibus ecclesie: vbi est de⁹ tuus. Quātū hec martyres audierūt ꝓ noīe christi: fortes et patiētes: quātū illis dictū est: vbi ē de⁹ vester: Liberet vos si pōt. Tormēta em̄ ipsoꝝ extrinsec⁹ homies videbāt: coronas intrinsec⁹ nō videbāt. Exprobrauerūt mihi q̄ tribulāt me: dū dicūt mihi ꝑ singulos dies: vbi est de⁹ tuus. Et ego ꝓpter hec qm̄ ad me turbata est aīa mea: qḋ ei aliud q̄ illud dicā: Quare tristis es aīa mea: et quare cōturbas me: Et quasi r̄ndet: nō vis vt cōturbē te: hic posita in tantis malis suspirās ad bona sitiēs et laborās: nō vis vt cōturbē te: Spera in dn̄o qm̄ adhuc cōfitebor illi: (Al. deo.) Dicit ipsam cōfessionē: repetit spei cōfirmationē. Salutare vult⁹ mei et deus meus. (Al. salutare.)

Explicit Tractat⁹ de ps̄. XLI.

Incipit Tractat⁹ de ps̄. XLII.

Prefatio.

P Salm⁹ iste breuis est. Sic satisfacit mētib⁹ auditoꝝ: vt molest⁹ nō sit vētrib⁹ ieiunoꝝ. (A) Pascat̄ ex h̄ aīa nr̄a quā tristē eē dic: q̄ cātat in h̄ ps̄. Tristē credo ex aliq̄ ieiunio suo: vl' pot⁹ ex aliq̄ fame

sia. Nam ieiuniū voluntatis est: fames necessitatis. Esurit ecclia: esurit corp⁹ christi. Et hō ille vbiq̧ diffusus est: cui⁹ caput sursū est: mēbra deorsū: et⁹ vocē in oīb⁹ psalmis vel psallentē vł gementē vel letantē in spe: vel suspirantē in re nosse debem⁹ tanq̄ nostrā. Nō ḡ diu ē imorandū vt insinuem⁹ vobis q̄s loquat. Sit vnusq̄sq̧ i christi corpe ⁊ loquet hic. Nostis aūt h̄ oēs q̄ pficiūt: ⁊ q̄ celestē illā ciuitatē ingemiscūt: q̄ peregrinatōē suā norūt: q̄ viā tenent: q̄ in desiderio terre illi⁹ stabilissime spem tanq̄ ancorā ḡfixerunt. Nostis ḡ q̄ hoc genus

Math.13. hoīm. hoc semē bonū. hoc frumentū christi inter zizania gemit: ⁊ hoc donec veniat temp⁹ messis: id est vsq̧ in finē seculi: sic exponit q̄ nō fallit veritas. Gemens ḡ int̄ zizania: id est int̄ malos hoīes: inter dolosos ⁊ seductores: aut ira turbulentos: aut insidijs venenatos: circūspiciēs sic cū illis esse se tanq̄ i vno agro p totū mūdū: vnā pluuiā excipe: pariter pflari: pariter q̧ secū aduersa nutriri: h̄re simł ista cōia dona

Math.5. dei malis bonisq̧ cōcessa cōaeri: ab illo q̄ facit solem suū oriri sup bonos ⁊ malos: et pluit sup iustos ⁊ iniustos. Videns ḡ semē abrae semē sanctū: quāta cum malis a q̄bus q̄nq̧ separandū est: nūc habeat cōia: eq̄liter nasci: eandē cōditionē generis h̄uani sortiri: pariter mortalia ferre corpa: simul vti luce: fontib⁹, fructib⁹: pspitatib⁹ atq̧ aduersitatib⁹ seculi: siue fame: siue abūdantia: siue pace: siue bello: siue salute: siue peste: videns quāta habeat cōia cū malis: cū quib⁹ tñ nō habet causā cōmunē: erupit in hanc vocē.

Expositio psalmi.

B Iudica me de⁹ ⁊ discerne causam meā de gente nō sancta. Judica inq̄t me deus: nō timeo iudiciū tuū: q̄ noui misericordiā tuā. Judica me deus ⁊ discerne cām meā de gente nō sancta. Nūc interim in hac pegrinatōe nō-

Math.13. dū discernis locū meū: q̄ sic cū zizanis viuo vsq̧ ad temp⁹ messis: Nōdū discernis pluuiā meā: nōdum discernis lucē meā: discerne cām meā. Distet int̄ eū q̄ i te credit: ⁊ eū q̄ in te nō credit: Par infirmitas ē: s̄ dispar pscia. Par labor: sed dispar desideriū. Desideriū ipiorū pibit: desideriū aūt iustorū nisi cert⁹ eēt pollicitator dubitare deberem⁹. Finis desiderij nostri: ipē pmissor. Seipm dabit: q̄ seipm dedit. Seipm dabit imortalib⁹ imortalē: q̄ seipm dedit mortalib⁹ mortalē. Judica me deus ⁊ discerne cām meā de gente nō sancta. Ab homie iniquo ⁊ doloso erue me. Hoc est de gente nō sancta. Ab homie: a quodā genere hoīm: q̄ quidā hō ⁊ quidā hō: ⁊ i his

Math.24. duob⁹ vn⁹ assumet ⁊ vn⁹ relinquet. Et q̄ñ patiētia op⁹ ē ferēdi vsq̧ ad messē quādā: si dici pōt ad indiscretē i discretionē. sic eñ sūt. ⁊ ideo discreta nōdū sūt.

Math.13 Zizania aūt zizania sūt: ⁊ frumēta frumēta sūt: ⁊ ideo discreta iā sūt. Quia ḡ fortitudine op⁹ est. iplorāda ē ab illo q̄ iussit vt fortes sim⁹: ⁊ nisi fortes ipē fecerit: nō erim⁹. Qui vt salu⁹ ab illo erim⁹ q̄ dixit: Qui pse-

Mat.10.et.24. uerauerit vsq̧ i finē h̄ saluus erit. Ne forte sibi ipsa aīa arrogādo fortitudinē debilitet. ptinuo ad̄ūgit. Q̄r

C

Et sequitur. tu es deus me⁹ fortitudo mea: ⁊ vt q̄d me repulisti ⁊ vt q̄d tristis incedo dū affligit me inimic⁹: Cām q̄rit tristicię sue. Quare inq̄t trist' incedo dū affligit me inimic⁹: Trist' ambulo: inimic⁹ affligit me quotidianis tēptatiōib⁹: imittens vel q̄d male amem⁹: vel q̄d male timeam⁹: Et h̄ vtrūq̧ pugnans anima: ⁊ si nō capta: tamē pidclitans cōtrahit tristiciā: ⁊ dicit deo: vt quid tristis incedo: Querat ḡ ab ipso ⁊ audiat vt quid. Querit eñ in psalmo cām tristicię sue dicēs: Vt q̄d me repulisti: ⁊ vt q̄d tristis incedo: Audiat ex Esaia: succurrat illa lectio: q̄ mō recitata ē. Spūs inq̄t a me pdiet: ⁊ omnē flatū ego

Esa. feci: pter peccatū modicū quidem cōtristaui illū: ⁊ auerti faciē meā ab illo ⁊ cōtristat⁹ est ⁊ abijt tristis i vijs suis. Quid ḡ q̄rebas: vt q̄d me repulisti: ⁊ vt q̄d tristis incedo: Audisti pter peccatū. Causa tristicię tuę peccatū est: causa leticię tuę iusticia sit. Peccare volebas et laborare nolebas: vt parū tibi eēt q̄ esses iniust⁹: nisi vt eū esse iniustū voluisses: a q̄ in te vindicari noluisses. Respice vocē meliorē i alio psalmo: Bonū ē mihi q̄ h̄uiliasti me: vt discā iustificatiōes

Ps. tuas. Didicerā elat⁹ iniq̄tates meas: discā h̄uiliat⁹ iustificationes tuas. Vt q̄d tristis incedo dū affligit me inimic⁹: De inimico q̄reris: reuera affligit: s̄ tu ei locū dedisti. Et nūc habes q̄d agas. Elige cōsiliū: regē admitte: tyrannū exclude. Sz vt hoc faciat: q̄d dicit: quid supplicat: q̄d orat: attende. Ora q̄d audis:

D ora cū audio: omniū nīm sit ista vox. Emitte lucem tuā ⁊ veritatē tuā: ipsa me deduxerūt ⁊ pduxerūt in montē sanctū tuū ⁊ in tabernacula tua. Quia ipē ē lux tua ⁊ veritas tua. Hec nomia duo: res vna. Quid eñ aliud lux dei: nisi veritas dei: Aut q̄d veritas dei nisi lux dei: Et h̄ vtrūq̧ vn⁹ christ⁹. Ego sum lux mūdi: qui credit in me non

Jo.8. ambulabit in tenebris. Ego sum via veritas ⁊ vita.

Joh.14. Ipse lux: ipse veritas. Veniat ḡ et eruat nos discernens modo causam nostrā a gente non sancta: eruat ab homie iniquo ⁊ doloso. Separet frumentū a zizanijs: q̄ ipse mittet angelos suos messis tpe vt colligant de regno ei⁹ oīa scādala: ⁊ mittāt in ignē ardentem. Frumentū aūt eius cōgregāt in horreū. Emittat lucē suā ⁊ veritatē suā: q̄ ipsa iam nos deduxerūt ⁊ pduxerunt in montē sanctū ei⁹ ⁊ in tabercula eius. Pignus habem⁹: pmiū speram⁹. Sanct⁹ mōs ei⁹: sancta ecclesia eius. Mons ille ē qui creuit ex minimo lapide: s̄m visionē Danielis: confringens regna terrarū: ⁊ i tantū excrescēs vt impleret vniuersā faciē terre. In hoc mōte se exaudirī dicit qui dicit: Voce mea ad dominū clamaui: et exaudiuit me de monte sancto suo. Quisq̄s p̄ter istū montē orat: nō sese speret exaudiri ad vitā eternā. Exaudiunt eñ multi ad multa: nec sibi plaudāt q̄ exaudiunt. Exaudiri sunt demones vt in porcos mitterent. Exaudiri ad vitā eternā cōcupiscam⁹: propter desideriū quo dicim⁹: Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuā. Illa lux oculū cordis inquirit. Beati eñ inq̄t mūdo corde: q̄ ipsi deū videbunt. Modo in monte eius sum⁹: id est in ecclesia eius: ⁊ in tabernaculo eius. Nā tabernaculū pegrinantiū est: domus cohabitantiū: Est ⁊ tabernaculū peregrinantiū ⁊ militantiū. Cum audis tabernaculum: bellum intellige: hostem caue. Domus autē de qua dicit: Beati qui habitāt in domo tua: in secula seculorū laudabūt te. Jā ergo pducti ad tabernaculū. ⁊ positi in mōte sancto ei⁹: quā spē gerim⁹: Et

E introibo ad altare dei. Est eñ quoddā sublime altare inuisibile: quo non accedit iniustus. Ad illud altare ille solus accedit: qui ad istud securus accedit. Illic inueniet vitam suā: qui in isto discernit causam suā. Et introibo ad altare dei: de mōte sancto eius: et

de tabernaculo eius. De sancta ecclesia introibo ad
altare dei sublime. Quale ibi sacrificiū est? Ipse qui
intrat assumet̄ i holocaustū: Introibo ad altare dei.
Quid est qd̄ dicat: ad altare dei? Ad deū q̄ letifi/
cat iuuētutē meā. Iuuētus nouitatē significat:
tanq̄ diceret: Ad deū q̄ letificat iuuētutē meā: id est
nouitatē meā. Letificat nouitatē meā: q̄ cōtristauit
vetustatē meā. Incedo enī mō tristis i vetustate: tūc
aūt stabo gaudēs in nouitate. Cōfitebor tibi in
f cithara deus de⁹ me⁹. Quid ē in cithara cōfite/
ri: et in psalterio cōfiteri? Nō enī sp in cithara: nec sp
psalterio. Duo hec organa musicoꝝ habent inter se
distinctā discretāq̄ rōnem: dignā cōsideratiōe et cō/
mēdatiōe memorie. Utrūq̄ hoc manibus portat̄ et
tangit̄: et significat opa quedā nr̄a corpalia. Utrūq̄
bonū: si qs norit psallere: si qs norit citharizare. Sz
q2 psalteriū istud organū dicit̄: qd̄ de supiore pte ha/
bet testudinē: illud scz tympanū et concauū lignū cui
chorde innitētes resonant: Cithara vo idipm lignū
cauū et sonoꝝ ex inferiore pte habet: discernēda sunt
opa nr̄a: qn̄ in psalterio sint: qn̄ in cithara: vtraq̄ tñ
placita deo et suauia eius auditui. Qñ ḡ ex p̄ceptis
dei aliq̄d agim⁹: iussis ei⁹ obtēperantes et obaudientes
ad iplēda p̄cepta ei⁹: vbi facim⁹ et nō patimur: psal/
teriū ē. Faciūt enī ita et angeli: nō enī aliq̄d patiūt̄.
Cū aūt aliq̄d patimur tribulationū. tēptationū. scā/
daloꝝ in hac tr̄a: q2 nō patimur nisi ex inferiore pte:
id est ex eo qd̄ mortales sum⁹: ex eo qd̄ p̄me nr̄e cau/
se quiddā tribulationū debem⁹: et q2 patimur multa
ab eis q̄ nō sūt desup: cithara est. Uenit enī son⁹ sua/
uis ex inferiore pte: patimur et psallim⁹: vel poti⁹ cā/
tam⁹ vel citharizam⁹. Qñ dicebat aplus euāgeliza/
Gal. 1. re se: et p̄dicare euāgeliū toto orbe terraꝝ ex p̄cepto
dei: q2 illud euāgeliū se nō ab homib⁹ neq̄ p hoiem:
sed p iesum christū accepisse dicebat: desup sonabāt
Roma. 5. chorde. Cū vo dicebat: Gloriamur i tribulatiōib⁹:
sciētes q2 tribulatio patiētiā opat̄: patiētia pbatiōē:
pbatio spem: cithara sonabat ex inferiore quidē s tñ
dulciter. Ois enī patiētia dulcis ē deo. Si aūt i ipis
tribulatiōib⁹ defeceris: citharā fregisti. Quare ḡ mō
dixit: Confitebor tibi in cithara? Propter illud qd̄
dixerat: Ut qd̄ tristis incedo dū affligit me inimic⁹.
Patiebat̄ enī quiddā ex inferiore afflictione: et in eo
ipso tñ volebat placere deo: et grās gestiebat agere
deo fortis i tribulationib⁹. Et q2 sine tribulatiōe esse
nō poterat: patientiā deo debebat. Cōfitebor tibi in
G cithara deus de⁹ me⁹. Et rursus ad aiam suā: vt ex in/
feriore illo sonoro ligno capiat sonū. Ut qd̄ tri/
stis es: inq̄t: aia mea: et vt qd̄ cōturbas me?
In tribulatiōib⁹ sū: in languorib⁹: in merorib⁹: vt qd̄
me cōturbas o aia? Quis dicit? Cui dicit? Hec dic:
oēs nouim⁹: Planū est enī: ad illā direct⁹ ē sermo:
Ut quid tristis es anima mea: et vt qd̄ cōturbas me?
Querit̄ psona loquēs: Nūquid caro aie loquit̄: cū
caro sine aia nō loquat̄? Propriū enī magis est: vt
aia carnē alloquat̄: q̄ vt caro alloquat̄ aiam. Sed
q2 nō dixit: Quare tristis es caro mea: sed ait: quare
tristis es aia mea: si enī carnē alloqueret̄: fortasse nō
diceret: Quare tristis es: s quare doles. Dolor enī
aie tristicia dicit̄. Molestia vo q̄ fit in corpe dolor
dici pōt: tristicia nō pōt: s ex dolore corpis plerūq̄
aia cōtristat̄. Interest tñ quid doleat et qd̄ cōtristet̄.
Dolet enī caro: tristis est aia: et agita ista voce: vt qd̄
tristis es aia mea? Nō enī aia alloquit̄ carnē: q2 nō
dixit: Ut qd̄ tristis es caro mea: nec caro animā: q2
absurdū est vt inferior alloquat̄ superiorē. Ergo in/
telligam⁹ habere nos aliq̄d vbi imago dei est: mentē
scz atq̄ rōnem. Ipa mens inuocabat lucē dei et veri/
tatē dei: Ipa est q̄ capim⁹ iustū et iniustū: ipa est qua
discernim⁹ verū a falso: ipa est que vocat̄ intellect⁹:
quo intellectu carēt bestie: quē intellectū quisq̄s i se
negligit: et postponit ceteris: et ita abijcit q̄si non ha/
beat: audit ex psalmo: Nolite esse sicut equus et mu/ Ps. 31.
lus quib⁹ nō est intellectus. Intellect⁹ ḡ noster allo/
quit̄ aiaꝫ nostrā: Ista i tribulatiōib⁹ marcida est: fes/
sa in angoribus: cōtracta in tēptatiōibus: egra in la/
borib⁹. Erigit eā mens desup capiēs veritatē et dicit:
Ut quid tristis es aia mea: et vt quid cōturbas me? H
Uide si non est ista allocutio in illo cōflictu apli in se
p̄figurātis quosdā: et forte nos et dicētis: Cōdelector Roma. 7.
legi dei sm interiorē hominē: video aūt aliā legē in
mēbris meis: id ē mot⁹ quosdā carnales: et in quadā
lucta et q̄si desperatiōe iuocat gratiā dei: Miser ego
hō: qs me liberabit de corpe mortis huius? Gratia Ibidem.
dei p iesū christū dn̄m nostrū. Tales ita pugnantes
etiā ipse dn̄s in se p̄figurare dignat⁹ est: cū ait: Tri/ Matth. 26.
stis ē aia mea vsq̄ ad mortē. Ille enī nō nouerat ad
qd̄ venerat. Ille passione pauebat qui dixerat: Po/ Joh. 10.
testatē habeo ponēdi animā meā: et potestatē habeo
iterū sumēdi eā: Nemo tollat illā a me: s egoipse po
no eam a me: et iterū sumo eā. Sed tristis est aia mea
vsq̄ ad mortē: qui dixit: quedā mēbra sua in se figu/
rauit. Plerūq̄ enī iā mens credit et bñ nouit futurū
hoiem sm fidē suā in gremio abrae: credit h et tñ cū
venerit aliqs articul⁹ mortis turbat̄ ex familiaritate
quadā seculi hui⁹: erigit auditū in illā vocē dei inter/
nam: audit rōnabile carmē intrinsec⁹: Ita enī desup
in silentio sonat quiddā: nō aurib⁹ sed menti: vt qui/
cūq̄ audit illud melos: tedio afficiat̄ ad strepitū cor/
poralē. et tota ista vita hūana tumult⁹ ei quidā fit im
pediens auditū supni cuiusdā soni nimiū delectabi/
lis et incōpabilis et ineffabilis. Et venera cū ita cōtin/
git ex aliq̄ pturbatiōe: vim patit̄ hō alloquēs animā
suā: Ut qd̄ tristis es aia mea: et vt qd̄ cōturbas me?
An forte ideo: q2 difficile purgata vita inuenit̄: cum
ille iudicat q̄ nouit ad puꝝ et liquidū iudicare? Quia
etsi pbabilis iā vita est inter homīes: ita vt homies
quid iam rephendāt iuste nō habeāt: pcedit examē
ab illi⁹ oculis: pcedit regula exequās nō fallaciter: et
inuenit i homie quedā q̄ rephendat de⁹: q̄ homies
rephendenda nō videbāt: nec illeipse int⁹ q̄ iudican/
dus est. Hec timēs aia forte cōturbat̄: alloquit̄ eam
mens q̄si dicēs: quid times de peccatis: q2 nō potes
I oia deuitare? Spera in dn̄o qm̄ cōfitebor Et ideo.
illi. Quedā sanat pfecta allocutio: et diuina purgat fi/ adhuc.
delis cōfessio. Plane time si iustū te dicis: si nō habes
illā vocē ex alio psalmo: Ne intres i iudiciū cū suo Ps. 142.
tuo. Quare ne intres i iudiciū cū seruo tuo? Miscdia
tua mihi opus ē. Nā si iudiciū exhibueris sine mise/
ricordia: q̄ ibo? Si iniq̄tates obseruaueris dn̄e: dn̄e Ps. 129.
quis sustinebit? Ne intres in iudiciū cum seruo tuo: Ps. 142.
quia non iustificabit̄ in cōspectu tuo omnis viuens.
Ergo si nō iustificabit̄ in cōspectu tuo omnis viuēs:
quia quicūq̄ hic viuit: quātūlibet iuste viuat: ve illi
si cum illo in iudicium intrauerit deus. Nam ex alio
propheta arrogātes et superbos idētidem sic obiur/

Hiere. 2. gat: Ut qd vultis mecū iudicio cōtēdere: Oēs dereli-
quistis me dicit dn̄s. Noli ḡ iudicio contendere: da
operam esse iustus: ꝛ quātūcunq; fueris: confitere te
peccatorē. Semꝑ spera misericordiā: ꝛ in ista humi-
li cōfessione secur⁹ alloquere turbantē te: ꝛ tumultu-
antē aduersus te aīam tuā. Ut qd tristis es aīa mea:
ꝛ vt qd cōturbas me? Forte in te volebas sperare:
spera ī dn̄m: noli in te. Quid eñ es in te: quid es de
te? Ille sit sanitas in te: q̄ suscepit vulnera ꝑpter te.
K Spera inq̄t in dominū: quoniā cōfitebor illi. Quid
Ibidem. illi confiteberis? Salutare vultus mei deus
meus. Tu es salutare vultus mei: tu sanabis me:
Ps. 40. Eger ad te loquor: agnosco medicū: nō me iacto sa-
num. Quid est agnosco medicū: non me iacto sanū?
Qd̄ ī alio psalmo dicit̄: Ego dixi dn̄e miserere mei:
sana aīaȝ meā q2 peccaui tibi. Hec vox frēs tuta ē: ſ
vigilate in opib⁹ bonis: tangite psalteriū obediēdo
Esa. 58. p̄ceptis: tangite citharā: tolerādo passiōes. Frange
esurienti panē tuū: audisti ab Esaia: noli ieiuniū pu-
tare sufficere. Ieiuniū te castigat: non alterū reficit.
Fructuose erūt angustie tue: si alteri p̄stiteris latitu-
dinē. Ecce fraudasti animā tuā: cui dabis qd̄ tibi ab-
stulisti? Ubi pones qd̄ tibi denegasti? Quā multos pau-
peres saginare pōt intermissuȝ hodie prandiū nr̄m.
Ita ieiuna: vt alio māducāte p̄disse te gaudeas: ꝑ
oratiōes vt exaudiaris. Ibi eñ ait: Adhuc loquēte
Ibidem. te: dicā: ecce assum. Si fregeris ex aīo esurienti panē:
q2 plerūq; fit a tristib⁹ et a murmurātibus vt careāt
tedio interpellātis: nō vt reficiant viscera indigētis.
2. Cor. 9. Hilarē aūt datorē diligit deus. Si panē dederis tri-
stis: ꝛ panē ꝛ meritū ꝑdidisti. Ergo ex aīo fac: vt ille
qui intus videt adhuc loquēte te: dicat: ecce assum.
Esa. 58. Qz celeriꝰ accipiunt̄ oꝛōnes bn̄ opantiū: ꝛ hec iusti-
cia hoīs in hac vita: ieiuniū: elemosyna: oratio. Uis
oꝛōnē tuā volare ad deū? Fac illi duas alas: ieiuniū
ꝛ elemosynā. Tales nos inueniat: vt securos inueni-
at lux dei: veritas dei: cū venerit liberare nos a mor-
te: qui iam venit subire ꝑ nobis mortē.

Explicit Tractatus de ps̄. XLII.

Incipit Tractatus de ps̄. XLIII.

Prefatio.

A P Salmus iste filiis chore dicit̄: sicut ei⁹ titu-
lus p̄fert. Interp̄tat̄ autē chore caluitiū vel
caluaria: ꝛ inuenim⁹ in euāgelio dn̄m iesum
Matth. 27. christū in loco caluarie crucifixū. Ergo clarū est qd̄
filiis passiōis eius cantat̄ hic psalm⁹. Habem⁹ autē
hinc euidētissimū ꝛ firmissimū testimoniū apl̄i pau-
li: q2 cū in ꝑsecutiōib⁹ gentiliū laboraret eccl̄ia: huc
sumpsit versum quē interponeret ad exhortationē ꝛ
ꝯsolationē patiētie. Hic eñ dictū est: qd̄ ille in ep̄la
Roma. 8. sua posuit: Propter te mortificamur tota die: depu-
tati sum⁹ vt oues occisiōis. Uocē ḡ martyrū audia-
mus in psalmo: et vox martyrū videte q̄ bonā cām
habeat: cū dicit: ꝑpter te. Nam ꝛ dn̄s ideo addidit
Matth. 5. ꝑpter iusticiā: cū diceret: Beati q̄ ꝑsecutionē patiūt̄
ꝑpter iusticiā: ne q̄s ꝑ ꝑsecutionē patiēs ex ipsa pena
q̄reret gloriā nō bonā habēs cām. Et hinc exhorta-
Ibidem. tus suos ait: Beati eritis cū vobis illa ꝛ illa fecerint
vel dixerint homīes ꝑpter me. Hinc ḡ vox martyꝝ:
Roma. 8. ꝑpter te mortificamur tota die. Est aūt magne cōsi-
deratiōis ꝛ magne ꝑfunditatis cōsiliū dei: qd̄ cause
fuerit: vt cū patres nr̄os patriarchas: ꝛ totū illū po-
pulū isrl̄ eduxerit in manu fortissima de egypto: ꝛ ꝑ-

sequētes inimicos eoꝝ in mari demerserit: duxeritq; eos
ꝑ aduersantes gentes: debellatisq; hostib⁹ in trā ꝑmissi-
onis posuerit: victoriasq; magnas ex paucitate suo-
rū in magna inimicoꝝ multitudine fecerit: postea pla-
cuerit ei q̄si auertere se a pplo suo: vt stragē occisiōis
ꝛ mortis paterent̄ sancti ei⁹: ꝛ nemo resisteret: nemo
defenderet: nemo ꝓhiberet: q̄si auerteret faciē suam
a gemitib⁹ eoꝝ: q̄si oblitus sit eos: q̄si ipse nō sit de⁹
q̄ in manu valida ꝛ brachio excelso euidētissima po-
tentia patres nostros: id est illū pplm sicut duxit ab
egypto liberatū: victis pulsisq; de terra sua gentib⁹
cōstituerit in regno: mirātib⁹ omnib⁹ qd̄ sepe a pau-
cis multi victi essent. Hoc ḡ in gemitu cōfessiōis in-
cipit cantari in psalmo isto. Nō frustra eñ ista facta
sūt: nisi vt intelligat̄ q̄re facta sint. Proinde q2 facta
sunt manifestū est: quare sint facta: altius querendū
est. Ideo titulus nō habet tm̄ filiis chore: sed In-
tellectus filiis chore. Hoc ꝛ in illo psalmo est L
cui⁹ p̄mū versu ipse dn̄s de cruce dixit: Deus deus Ps. 21.
meus respice in me quare me dereliquisti. Trāsfigu-
rans eñ nos in id qd̄ dicebat: ꝛ ī corpus suū: quia et
nos sum⁹ corpus eius: ille caput nostrū: vocē de cru-
ce nō dixit suā: sed nostrā. Nō eñ vnq̄ȝ eum dereliq̄t
deus: nec ipse a patre vnq̄ȝ recessit: ſ ꝑpter nos dixit
hoc: Deus me⁹ deus me⁹ vt qd me dereliquisti. Nā
sequit̄ ibi: Longe a salute mea verba delictoꝝ meo- Ibidem.
rū. Et ostēdit ex quoꝝ ꝑsona hoc dixerit. Nō eñ in
ipso delictū potuit inueniri. Clamabo ad te: inq̄t in
ipo psalmo: ꝑ diem ꝛ nō exaudies: ꝛ nocte: subaudit̄
vtiq;: ꝛ nō exaudies: sed addidit: et nō ad insipientiā
mihi: id est nō exaudies: id ē hoc ipm qd̄ nō exaudi-
es: nō ad insipientiā mihi reputabis: ſ ad intellectū.
Quid ē ad intellectū nō exaudies? Id est me nō ex-
audies ad tp̄alia: vt intelligā a te desiderāda sempi-
terna. Nō ḡ reliq̄t de⁹: ꝛ cū videt̄ relinq̄re: tollit qd̄
male desiderasti: ꝛ docet qd debeas bn̄ desiderare.
Si eñ sp̄ deus ī istis ꝓsperitatib⁹ faueret nobis: vt
oīa nobis abūdarent: nullāsq; in tp̄e isto mortalitatꝰ
nostre tribulatiōes: nullas p̄ssuras angustiasq; pate-
remur: nō diceremꝰ nisi ista eē summa bona q̄ p̄stat
de⁹ ꝑuis suis: ꝛ maiora ab illo nō desideraremꝰ. Ideo
aūt huic vite male dulci miscet amaritudines tribu-
lationū: vt alia q̄ salubriter dulcis est: requirat̄: hoc
est in intellectū filiis chore. Deniq; audiamus psal-
mū: ꝛ ibi potius hoc videamus.

Expositio psalmi.

D Eus auribus nostris audiuim⁹: pa- P
tres nostri annūciauerunt nobis.
Opus qd̄ operatus es in diebus
eoꝝ ꝛ in dieb⁹ antiquis. Admirātes q̄re in aliis
dieb⁹ tanq̄ȝ deseruerit eos q̄s in passiōibus exercere
voluerit: recolūt p̄terita q̄ audierūt a patrib⁹: tanq̄ȝ
dicētes: nō ea q̄ patimur nobis retulerūt patres no-
stri. Nā ꝛ in illo psalmo hoc dixit: In te sperauerūt Ps. 21.
patres nostri: sperauerūt ꝛ eruisti eos. Ego aūt sum
vermis ꝛ nō homo: opprobriū hoīm ꝛ abiectio ple-
bis. Illi sperauerūt ꝛ liberasti eos: ego speraui ꝛ re-
liquisti me: ꝛ sine cā credidi in te: ꝛ sine cā nomē meū
scriptū est apud te: ꝛ nomē tuū scriptū est ī me. Hec
ergo nobis indicauerūt patres nostri. Manus
tua gentes disperdidit ꝛ plantasti eos: in- Ps. 21.
firmasti populos ꝛ expulisti eos: Id est illos
expulisti de terra sua: vt istos introduceres atq; plā-

ut eos: eorumq; regna tua misericordia cōfirmares.
Hoc audiuim⁹ a patrib⁹ nostris. Sed forte ideo illa
illa potuerūt: q; fortes erāt: q; pugnatores: q; inuicti:
q; exercitati: q; bellicosi? Absit. Non hoc indicauerūt
nobis patres nostri: nō hoc habet scriptura. Sz qd
Al. ✝ nec habet nisi qd sequit: Non enī in gladio suo
hereditate possiderūt terrā: ⁊ brachiū ip
sorum non ✝saluos fecit eos. Sed dextera
tua et brachiū tuū ⁊ illuminatio vult⁹ tui.
Dextera tua: potētia tua: brachiū tuū: ipse fili⁹ tu⁹:
⁊ illuminatio vult⁹ tui. Sed qd est hoc: q; talib⁹ si
gnis eis affuisti: vt p̄ns intelligereris? Nunqd enī
qñ nobis deus aliq miraculo adest: faciē ipsi⁹ oculis
nrīs videmus? Sed effectu miraculi suam p̄sentiam
insinuat hoībus. Denicq; oēs q mirant ad huiusce
mōi facta: qd dicūt? Uidi deū p̄sentē. Sed dextera
tua ⁊ brachiū tuū: ⁊ illuminatio vultus tui. Qm̄
cōplacuisti in eis. Hoc est: sic cū eis egisti: vt bn̄
placeris i eis: vt qsqs eos attēderet quō cū eis age
retur: diceret: q; vere deus est cum illis: ⁊ deus illos
agit. Quid ḡ? Alter erat tūc: ⁊ alter est nūc? Absit.
E Quid enī sequit? Tu es ipse rex me⁹ et deus
meus. Tu es ipse: nō enī mutat⁹ es. Tempa muta
ta video: creator tempoꝝ nō mutat. Tu es ipse rex
meus ⁊ deus me⁹. Tu me soles ducere: tu me soles
Al. salutes. regere: tu mihi soles subuenire. Qui mādas ✝sa
lutem iacob. Quid est: q mādas? Etiā si tu p tuā
p̄priā substantiā atq; naturā q es qcqd es: occultus
es: nec p hoc qd es īterfuisti patrib⁹: vt facie ad faci
em te viderēt: tn̄ p quālibet creaturā tu mādas salu
tē iacob. Etenī illa visio facie ad faciē liberatis in re
surrectionē seruat. Et illi p̄sertī etiā noui testamēti qb⁹
uis reuelata mysteria tua viderint: qbuis reuelata se
j. Cor. xiij. creta annūciauerant: tn̄ in speculo se videre dixerūt
⁊ in enigmate: seruari aūt visionē in futuꝝ facie ad fa
Col. iij. ciē qñ venerit qd ipse apl̄s ait: Mortui enī estis: ⁊
vita vr̄a abscōdita ē cū christo in deo: cū aūt christ⁹
apparuerit vita vr̄a: tūc ⁊ vos apparebitis cū ipso in
gl̄ia. Tunc ḡ nobis seruat visio illa facie ad faciem.
j. Ioh. iij. De q̄ ⁊ Joannes dicit: Dilectissimi nūc filij dei sumus: et
nōdū apparuit qd erim⁹. Scim⁹ q; cū apparuerit: si
miles ei erim⁹: qm̄ videbim⁹ eū sicuti est. Etsi ḡ tūc
patres nostri nō te viderūt facie ad faciem scḋm qd tu
es: etiā si ista visio seruat i resurrectiōe: tn̄ ⁊ si angeli
affuerūt: tu mādas salutē iacob: nō solū p te ades: s;
p quācūq; creaturā tuā affueris: tu mādas ꝓpter sa
lutē seruoꝝ tuoꝝ qd tu ip̄e p te facis. Hoc aūt fit p salu
te seruoꝝ tuoꝝ qd faciūt qbus mādas. Cū ḡ tu ipse
sis rex me⁹ ⁊ de⁹ meus: ⁊ tu mādas salutē iacob: q̄
re ista nūc patimur? Sed forte preterita tm̄ narrata
sūt nobis: de futuro aūt nō est aliqd tale sperādum:
immo vero sperādū. In te inimicos nostros
Al. ✝ cornu. ventilabim⁹ ✝. Ergo patres nostri indicauerunt
nobis opus qd opatus es in dieb⁹ eoꝝ: ⁊ in diebus
antiqs: q; manus tua gētes dispdidit: eiecisti pplos
⁊ plātasti eos. Ista p̄terita sunt: de futuro vero qd
erit? In te inimicos nostros vētilabim⁹: veniet tem
Matt. iij. pus qñ oēs inimici christianoꝝ sicut palea vētilē
Ps. j. tur: sicut puluis ventilent ⁊ de terra p̄iciant. Ergo
⁊ p̄terita sic sunt nobis narrata: ⁊ futura talia p̄nun
ciata in medio p̄sentiū: q̄re laboram⁹ nisi i intellectu
filijs chore? In te inimicos nostros vētilabim⁹. Et
in nomine tuo spernemus insurgentes in

✝nos. Uox de futuro. Nō enī i arcu meo spe Al. ✝ nobis.
rabo. Quod nec patres in gladio suo. Et gladi
us meus nō ✝saluū faciet me. ✝Saluos enī Al. ✝saluabit. ✝saluasti eī nos
fecisti nos ✝ex affligentibus nos. Et ipse figu tec.
ra p̄teriti de futuro dicit. Sed id tanq̄ p̄teritū dici
tur q; tam certū est q̄si factū sit. Attendite q̄re plura
qz p̄phetica dicūt tanq̄ p̄terita sint: cū p̄nunciēt fu
tura n̄ facta: Nā ⁊ de ipso dn̄o futura passio p̄nūcia
bat: ⁊ nō foderūt inqt man⁹ meas ⁊ pedes meos: di Ps. xxj.
numerauerūt oīa ossa mea: nō dixit fodiēt ⁊ dinu
merabūt. Ipi vero p̄siderauerūt ⁊ p̄specerunt me: Ibidem.
nō dixit: p̄siderabūt ⁊ p̄spicient. Diuiserūt sibi vesti
mēta mea: nō dixit diuidēt. Oīa ista tanq̄ p̄terita
dicunt cū futura sint: q; deo ⁊ futura tam certa sunt
tanq̄ p̄terita sint. Nobis enī ea q̄ preterierūt certa
sunt: que futura incerta sunt. Nouimus enī aliquid
accidisse: ⁊ nō potest fieri vt nō acciderit qd accidit.
Da p̄phetam cui tam certū sit futurum: q̄ tibi pre
teritum: ⁊ q̄ tibi quod meministi: factum: nō potest
fieri vt nō sit factū: tā illi q nouit futuꝝ: nō pōt fieri
vt nō fiat. Ideo de securitate dicunt tanq̄ p̄terita
q̄ adhuc futura sunt. Hoc ḡ speram⁹. Saluos enī fe
cisti nos ex affligentib⁹ nos. Et ✝eos qui ode Al. ✝ odientes
rant nos cōfudisti. In deo laudabimur to nos.
ta die. Uidete queadmodū miscet etiā v̄ba futuri
tpis: vt intelligas ⁊ p̄terita q̄ dicta sunt de futuro eē
p̄dicta. In deo laudabimur tota die. Et in noīe
tuo p̄fitebimur i ✝seculū. Quid laudabim⁹: qd Al. ✝seculum.
p̄fitebim. Quia ex oīb⁹ affligētib⁹ nos eruisti nos:
q regnū ꝑpetuū dabis nobis: q; cōplebit in nobis:
Beati q habitāt i domo tua dn̄e: in secula seculoꝝ lau Ps. lxxxiij.
dabūt te. Hec ḡ futura cū certa sint nobis: ⁊ illa p̄te
rita cū a patrib⁹ nr̄is audierim⁹: qd modo? Nunc
aūt repulisti ⁊ cōfudisti nos. Confudisti non G
in p̄scia nr̄a: s; in facie hoīm. Erat enī tp̄s q affligerē
tur christiani: cū vtiq; fugerēt: cū vbiq; dicerent: chri
stian⁹ est: tanq̄ ad insultationē ⁊ ad opprobriū ptine
ret. Ubi est ḡ ille de⁹ noster: rex nr̄: q mādat salutem
iacob? Ubi est ille q fecit oīa q̄ nobis narrauerunt
patres nr̄i? Ubi est q factur⁹ est oīa: q̄ nobis reue
lauit p spūm suū? Nunqd mutat⁹ est? Sed in itelle
ctu filijs chore fiunt h. Aliqd enī itelligere debem⁹
q̄re nos ista etiā medio tpe pati voluit. Que oīa?
Nunc aūt repulisti ⁊ p̄fudisti nos. Et nō egre
dieris ✝deus i virtutib⁹ nostris. Procedim⁹ Al. ✝nō habet.
ad inimicos nr̄os ⁊ tu nobiscū nō p̄cedis. Uidem⁹
eos: p̄ualēt illi: ⁊ nos inualidi sum⁹. Ubi est illa virt⁹
tua? Ubi ē dextera: ⁊ potētia tua? Ubi mare siccatū?
Ubi egyptij persequentes fluctibus obruti? Ubi ama Exo. xiiij. et xvij.
lech resistens in crucis ligno superat⁹? Et nō egrederis
de⁹ in virtutib⁹ nostris. Auertisti ✝aūt nos re Al. ✝ nō habet.
trorsum ✝p̄ inimicos nostros. Ut q̄si illi an sint: ✝post inimicos nostros.
nos retro. illi victores. nos victi reputemur. Et q
nos oderūt diripiebāt sibi. Quid nisi nos?
Dedisti nos tanq̄ oues escaꝝ: ⁊ in ✝gentī Al. ✝ gentibus
bus dispersisti nos. In gentib⁹ mādu cati sumus.
Hi significant q sic passi sunt vt in corpus gentium
verterent: plāgit enī eos ecclia tanq̄ mēbra sua de
uorata. Uendidisti ppl̄m tuū sine p̄cio. Ui
dimus enī q̄s dedisti: nō videm⁹ q̄s accepisti. Et
nō fuit multitudo in ✝iubilatiōib⁹ eoꝝ. Nun Al. ✝commutationibus.
qd enī qñ fugiebāt christiani p̄sequētibus inimicis
idolatris: fiebāt cōgregationes ⁊ iubilationes deoꝝ

Nunquid cantabant hymni de ecclesiis dei q̄ solent in pace cōcini: dulciq; ꝯcentu fraternitatis dei auribus ꝯsonant? Et nō fuit multitudo in iubilationibꝰ eoꝝ.

H Al. nō habet. Posuisti nos ꝯ in opprobrium vicinis nostris: subsannationem ⁊ derisum his qui in circuitu nostro sunt. Posuisti nos in simili

Al. ꝯ gentibus. tudinem ꝯ in nationibus. Quid est in similitudinem? Quando maledicētes hoīes similitudinem dant de eo quē detestant: sic moriaris: sic puniaris. Quanta tunc dicta sunt talia: sic crucifigaris. hodie q; non desunt hostes christi: illi ipsi iudei: contra q̄s quando defendimꝰ christū: dicūt nobis: sic moriaris quomō ⁊ ille. Nō eīm illam mortē intulissent: nisi eo modo mori vehemēter exhorruissent: aut qd mysterij haberet: si intelligere potuissent. Cecus qsi iuungit: collyriū in manu medica nō videt. Nam crux ipsa ⁊ pro ipsis ꝑsequentibus facta est. Inde sunt postea sanati: ⁊ in eum crediderūt quē ipsi occiderūt. Posuisti nos i similitudinē in nationibꝰ. Commotionem capitis in populis. Commotionē capitis

Matth. 27. ad insultādū: Et locuti sunt labiis ⁊ mouerūt caput: hoc domino: hoc etiā omnibꝰ sanctis eius: quos ꝑsequi: quos tenere: quos illudere: q̄s tradere: q̄s affligere: q̄s occidere potuerūt. Tota die verecundia mea contra me est: ⁊ confusio ꝯ vultus

Al. faciei mee. ꝯ cooperuit. mei ꝯ operuit me. A voce exprobrantis ⁊ obloquentis. Hoc est a voce insultantiū ⁊ crimē mihi obijcientiū: q2 colo te: q2 confiteor te: ⁊ crimē mihi obijcientiū de illo nomine: vnde mihi omnia crimina delebunt. A voce exprobrantis ⁊ obloquentis: id est

I ꝯtra me loquentis. A facie inimici ⁊ ꝑsequentis. Et quis hic intellectus? Que p̄terita dicta sunt: nō in nobis fiēt: q̄ futura sperant: nō apparēt. Preterita.

Exo. 14. In magna gloria tua eductus est ꝑplus de egypto: liberatꝰ a ꝑsequentibꝰ: ductus p gentes: expulsis gentibus collocatꝰ in regno. Que futura? Educendus populꝰ de ista egypto seculi duce christo apparēte in gloria sua: ponēdi sancti ad dexteram: iniqui ad sini

Matth. 25. stram: dānandi iniq̄ cū diabolo in eterna pena: accipiendū regnū a christo cū angelis in sempiternum. Hec futura illa: illa p̄terita. In medio qd? Tribulationes. Quare? Ut appareat animꝰ colēs deū: q̄ntū colat deū: vt videat vtrū gratis colat eū a quo salutem gratis accepit. Si eīm tibi dicat deꝰ: qd mihi dedisti vt facerē te? Certe si factus ꝓmeruisti me: non me ꝓmerueras anteq̄ facerē te. Quid dicturi sumꝰ et q̄ primo grat nos fecit? Quia bonꝰ est. nō q2 aliqd meruimꝰ? Deinde de ipsa reparatione: de scda natiuitate qd dicturi sumꝰ? Merita nostra fecisse vt nobis illa salus ꝑpetua mitteret a dño? Absit. Si merita nostra aliqd facerent: ad damnationē nrām veniret. Nō venit ille ad inspectionē meritoꝝ: s; ad remissionem peccatoꝝ. Nō fuisti ⁊ factus es: qd deo dedisti? Malꝰ fuisti ⁊ liberatus es: qd deo dedisti? Quid nō ab eo gratis accepisti? Merito ⁊ gratia nominat: q2 gratis dat. Exigit q̄ a te: vt et tu gratis eū colas: non q2 dat temporalia. s; q2 ꝓstat eterna. Sed ipsa eterna vide ne aliter cogites: ⁊ cogitādo eterna carnaliter: nihilominus deū gratis nō colas. Quid eīm? Si nō colis deū: q2 dat tibi fundū: nō eū cultorꝰ es q̄a tol

K let tibi fundū? Sed forte tu dicis ideo eū colam: q̄a dabit mihi villā: nō tñ temporalem. Nihilominꝰ adhuc corruptā mentē geris. Amore eīm casto nō colis: adhuc mercedē expetis. Ea eīm vis habere in futuro seculo: q̄ hic necesse est relinq̄s. Mutare vis voluptatem carnalem nō amputare. Nō laudat in illo ieiunium: q̄ ad luxuriosam cenam seruat ventrem suum. Inuitant eīm aliq̄ndo homines ad cenā magnam: ⁊ cum ad eam volunt auide venire: ieiunant. Nunquid hoc ieiuniū cōtinentie ⁊ non potiꝰ luxurie deputandū est? Noli ergo talia sperare tibi danda a deo: qua hic te iubet ꝯtinere. Hec eīm sperabāt iudei: iō turbabātur i illa q̄stione. Nā ⁊ ipsi resurrectionē sperāt. s; ad tales voluptates corꝑis se sperāt resurrecturos: q̄les hic amant viuentes. Iō cū eis ꝓponeret q̄stio illa a saduceis: q̄ non credūt resurrectionem: de illa muliere q̄ nupsit septem fratribus sibimet succedentibus: cuiꝰ eoꝝ in resurrectione futura erat: vox deficiebat ⁊ respondere non poterant. At vero domino quando est ꝓposita: q̄a nobis resurrectio talis ꝓmittit: non qua repetant huiusmodi voluptates: sed q̄ eterna de ipso deo gaudia cōparent: respōdit dñs ⁊ ait: Erratis nescientes scripturas: neq; virtutem dei: In resurrectiōe Matth. 22. eīm neq; nubent: neq; vxores ducēt. Nō eīm incipiēt mori: id est nō ibi q̄rit successor: vbi nō erit decessor. Et qd erit? Sed erūt inquit equales angelis dei. Nisi forte putas q; angeli epulis quotidianis ⁊ vino quo te inebrias gaudeant: aut hoc forte arbitraris q; angeli vxores habeant: Nihil eorū est apud angelos. Unde gaudēt angeli: nisi vnde dñs ait: Nescitis q2 Matth. 18. angeli eoꝝ semꝑ vident faciē patris? Si ergo ad faciem patris gaudēt angeli: ad tale gaudiū te p̄para: aut si inuenis meliꝰ q̄ videre faciē dei: illuc te p̄para. Ue tali amori tuo: si vel suspicaris aliqd pulchrius q̄ est ille a quo est omne pulchrū: qd te teneat ne illud cogitare merearis. Dominꝰ in carne erat: et ap L parebat hō hominibꝰ. Qualis apparebat: iam dixi: homo hominibꝰ. Quid magnum apparebat? Caro Esa. 53. carni. Quid magnū apparebat: de q̄ dictū est: Uidimus eū ⁊ non habebat speciē neq; decorem? Quis nō habebat speciem neq; decorem? De q̄ item dicitur. Speciosus forma pre filijs hominū. Ut homo Ps. 44. non habebat speciem neq; decorē: sed speciosus forma ex eo quod est pre filijs hominū. Ideo formam illam de forma carnis ostēdens oculis intuentium: quid ait? Qui diligit me mandata mea custodit: ⁊ q̄ Joh. 14. diligit me: diligetur a patre meo: ⁊ ego diligam eū: et ostendam illi meipsum. Quē videbant: ostēsurum se illis ꝓmittebat. Sed qd ē hoc? Quasi diceret: videtis formam serui: occulta est forma dei. Per hāc vobis blandior: illam vobis seruo. Hac vos paruulos nutrio: illa grandes pasco. Ergo vt hec fides nostra q̄ purgamur ad inuisibilia p̄pareret: hoc est: qd in intellectu filijs chore facta sunt ista omnia: vt detraherentur sanctis ea q̄ habebant: detraheret ⁊ ipsa vita temporalis: vt non ꝓpter hec ipsa temporalia colerent ipsum eternū: sed amore illius casto tolerarēt hec omnia q̄ p tempore paterent. Deniq; q2 intellexerūt hoc filij chore: qd dicunt? Hec omnia venerunt Al. nos. super nos: ꝯ ⁊ obliti nō sumus te. Quid est obliti nō sumꝰ te? Et inique non egimus in testamento tuo. Et non recessit retro cor nostrum: et declinasti semitas nostras ꝯ de via Al. a. tua. Ecce est intellectus: quia non recessit retro cor nostrum: quia obliti non sumus te: q̄a iniq̄ non egimus in testamēto tuo: positi in magnis tribulationi

bus et persecutiõibus gentiũ: declinasti semitas no/
stras de via tua. Semite eñ nostre erãt in volupta/
tibus seculi. Semite eñ nostre erant in ꝓsperitati/
bus temporalium rerũ. Tulisti semitas nostras de via
Math. 7. tua: et ostendisti nobis q̄ arta et angusta via est q̄ du
cit ad vitã. Et declinasti semitas nostras de via tua.
Quid est declinasti semitas nr̃as de via tua: Tanq̄
diceret nobis: In tribulatiõe positi estis: multa pa
timini: multa q̄ amabatis i hoc seculo amisistis: sed
non vos dimisi in via: quã angustam vos doceo. La
tas semitas q̄rebatis. Quid vobis dico: Hac itur
ad vitã sempiternã. Qua vultĩ ambulare: Ad mor
tem pergitis. Q̄ lata et spaciosa via est q̄ ducit ad in
Ibidem. teritũ: et multi sunt qui ambulant per eam. Q̄ arta et
angusta via est q̄ ducit ad vitã: et pauci sunt qui am
bulant per illam. Qui sunt pauci: Qui tolerant tri
Math. 13. bulatiões: qui tolerant tẽptationes: qui in istis om
Mar. 4. nibus molestiis non deficiunt: qui non ad horã gau
Luce. 8. dent ad verbũ: et in tempe tribulatiõis tanq̄ orto so
le arescunt: sed habent radicem charitatis: sicut au
diuimus qd̄ modo lectũ est in euangelio. Radicem
inquã charitatis habe: vt cum sol exortus fuerit: nõ
te vrat sed nutriat. Hec oĩa venerũt sup nos: et ob
liti nõ sumus te: et iniq̄ nõ egim⁹ in testamento tuo: et
non recessit retro cor nostrũ. Sed q: hec omnia inter
tribulationes facimus: iam in angusta via ambulan
Al. ? in. tes: declinasti semitas nostras de via tua. Quo/
? ? niã humiliasti nos † de loco * infirmitatis.
? ? Ergo exaltabis nos in loco fortitudinis. †Et ope
ruit nos vmbra mortis. Hec enim mortalitas
vmbra mortis est. Vera mors est damnatio cũ dia
bolo. Si obliti sumus nomẽ dei nostri. Iste
R est intellectus filioꝝ chore. Et si expandimus
manus nostras ad deum alienum. Non
? ? ne deus requiret ista: Ipse enim nouit *oc
culta cordis. Nouit et requirit. Si nouit occulta
cordis: qd̄ ibi facit: Nonne deus reqret ista: Nouit
in se: reqrit ꝓpter nos. Etenim requirit de⁹ aliquan
do: et dicit sibi innotescere: qd̄ facit tibi innotescere.
Opus suũ tibi dicit: nõ cognitionem suã. Dicimus
plerunq̄ letus dies q̄n serenus est: Nunqd̄ ipse di
es gaudet: Sed gaudentẽ dicim⁹: q: gaudẽtes nos
facit. Et dicim⁹ triste celum: Nõ eñ ẽ vlli⁹ talis sen
sus in nubibus: s3 q: hmõi hoĩes videntes celi faciẽ:
cõtristanĩ: triste dicĩ: eo q̄ tristes facit. Sic et deus
cognoscere dicĩ: q̄n cognoscentes facit. Deus dicit
Gen. 22. ad abraã: Nũc cognoui q: tu times deũ. Añ nõ co
gnouerat: Sed ipse abraã se non cognouerat: q: in ip
sa temptatiõe: ipse sibi innotuit. Plerũq̄ eñ homo
putat se posse qd̄ non põt: aut putat se non posse qd̄
põt. Accedit ad illũ interrogatio ex diuina dispensa
tione: et ꝑ interrogationẽ notus fit sibi: et dicĩ deus
Luce. 22. cognouisse qd̄ illũ fecit nosse. Nunqd̄ petrus noue
rat se: q̄n dixit medico: Tecũ sum vsq̄ ad mortem:
Medicus nouerat vena inspecta qd̄ intus agereĩ
in egroto: egrotus non nouerat. Venit accessio tem
ptationis: et ꝓbauit medicus sententiam suã: ꝑdidit
eger ꝓsumptionem suã. Sic q̄ et nouit de⁹ et reqrit.
Nouit. Quõ ipe reqrit: Propter te: vt tu inuenias
te: et gratias agas ei q̄ fecit te. Nonne deus requiret
ista: Ipse eñ nouit occulta cordis. Quid est nouit
O occulta: Que occulta: Q̄m ꝓpter te mortifica
? ? mur tota die: *deputati sum⁹ † velut oues
occisiõis. Potes eñ videre mortificari hominẽ:
q̄re mortificeĩ nescis: Deus hoc nouit: res in occul
Roma. 8. to est. Sed dicit mihi aliquis: Ecce ꝓ nomine chri
sti detineĩ: nomẽ christi confitetur: Quare heretici
nomẽ christi cõfitenĩ: et non tamẽ iam ꝓpter ipsum
moriunĩ: Prorsus i ipsa ecclesia dicam catholica:
Putatis catholicos defuisse aut deesse posse: q̄ cã
humane glorie paterenĩ: Si nõ eẽnt hmõi hoĩes:
nõ diceret aplš: Si tradidero corp⁹ meũ vt ardeã:
1. Cor. 13. charitatẽ aũt nõ habeã: nihil mihi ꝓdest. Sciebat
ergo esse posse quosdã: qui hoc iactatiõe facerẽt: nõ
dilectiõe: Ideo obscurũ est: Deus hoc solus videt:
nos nõ possum⁹. Ipse solus potest iudicare q̄ nouit
Roma. 8. occulta cordis. Quoniã ꝓpĩ te mortificam̄ tota die:
deputati sum⁹ velut oues occisiõis. Jam dixi: hinc
etiã apl̃m paulũ testimoniũ posuisse ad exhortãdos
martyres: ne deficerent in tribulatiõibus ꝓ nomine
christi susceptis. Exurge: q̄re obdormis do
P mine: Cui dicit: et q̄s dicit: Nõne magis videĩ ille
dormire: balare et vlulare: qui talia loquiĩ: Exurge
Ps. 120. quare dormis domine: Respõdet tibi. Noui quid
dicã. scio q: non dormit q̄ custodit isrl̃: sed tamen
martyres clamant: Exurge: q̄re obdormis dñe: O
domine iesu occisus es: dormisti in passione: iam no
bis resurrexisti: Nouimus eñ q: nobis resurrexisti.
Quare resurrexisti: Gẽtes q̄ nos ꝑsequunĩ: mortu
um te putant: resurrexisse non credũt. Exurge ergo
et illis: q̄re dormis nõ nobis: sed illis: Si eñ iam te
illi crederẽt resurrexisse: nunqd̄ eos qui in te credunt
ꝑsequi poterãt: Sed quare ꝑsequunĩ: Deleuerunt:
occiderũt eos qui crediderunt in te: nescio quẽ male
mortuũ: Adhuc eis dormis: exurge vt intelligãt: q:
resurrexisti et quiescant. Deniq̄ factũ est dũ moriun
tur martyres: et ista dicũt et dormiũt: et excitant chri
stum vere mortuũ dormitatiõibus eorũ. Surrexit
christ⁹ quodãmodo in gẽtib⁹: id est creditus est re
surrexisse: ita paulatim et ipsi credendo conuersi ad
christũ: fecerũt nũerũ magnũ: quẽ timerẽt ꝑsecuto
res: et cessauerũt ꝑsecutiones. Vñ: Quia resurrexit
christus in gẽtib⁹: q̄ illis ante nõ credentib⁹ dormie
Al. ĩnõ ba? bat. Exurge et ne repellas † vsq̄ i finem:
quare faciem tuam auertis: Quasi nõ adsis:
Al. † inopie no quasi oblitus sis nostri. Obliuisceris inopiã
stre et tribulatio- nostram et tribulationem nostram: quoni
nis nostre. am humiliata est in puluere anima nostra.
Vbi humiliata est: In puluere: id est puluis nos ꝑ
Ps. 1. sequitur. Illi nos ꝑsequunĩ: de quib⁹ dixisti: Non
sic impii nõ sic: sed tanq̄ puluis quẽ ꝓicit ventus a
Q facie terre. Humiliata est in puluere anima nostra.
Al. † coglutina †Adhesit in terra venter noster. Penam ni
tus est. mie humiliationis mihi videĩ expressisse: quia quis
quis quando se ꝓsternit: heret in terra venter eius.
Quisq̄s eñ ita humiliaĩ vt genua figat: adhuc ha
bet quo humilieĩ: Quisquis aũt sic humiliaĩ vt he
reat in terra venter eius: vltra quod humilieĩ non
habet. Si eñ vltra voluerit: iam non erit humilia
re sed obruere. Hoc ergo forsitan dixerint: nimium
humiliati sumus in hoc puluere: vltra quo humilie
mur: nõ habemus. Jam si peruenit vsq̄ ad summũ
humiliatio: veniet et miseratio. An forte fratres eos
plangit ecclesia voce ista: quibus illi qui perseque
bantur persuaserunt impietatem: vt illi qui perdu
rarunt hoc d.cant. humiliata est in puluere anima

nostra: Id est iter man⁹ pulueris hui⁹: inter manus ipsorum et persequentiū humiliata est in puluere aīa nostra: ad hoc vt te inuocarem⁹: vt dares auxilium de tribulatiōe. Uenter aūt noster hesit in terra: id est cōsensit impietati pulueris huius: vēter noster: hoc est em̄ dictū: hesit. Si em̄ cū diligis τ ardes charita
Ps. 62. te: recte dic̄ deo: Adhesit anima mea post te. τ Mi
Ps. 72. hi adherere deo bonū est: tunc aūt adheres deo: qn̄ consentis deo: non sine causa dictū est de ventre isto q̄ adhesit in terra: nisi q: illi significant̄ q̄ psecutionem nō tolerantes: ɔsenserūt iniq̄s. Sic em̄ heserūt in terra. Sed quare dicti sūt venter: nisi q: carnales sunt: vt os ecclesie in sanctis sit: in spiritalib⁹ sit: vēter ecclesie in carnalib⁹ sit: Itaq̄ os ecclesie eminet: venter abscōdit⁹ est tanq̄ mollior τ infirmior. Hoc significat q̄dem loco scriptura: vbi q̄dam dicit se ac
Ezech. 3. cepisse librū: τ liber ipse dulcis erat mihi in ore meo:
Apoc. 10. et amarus in ventre meo. Quid est hoc: nisi q: pcepta sūma q̄ accipiūt spūales: nō accipiūt carnales: et de quib⁹ gaudēt spūales: cōtristant̄ carnales: Li
Matth. 19. ber iste fratres q̄d habet: Uēde om̄ia que habes: τ da paupibus: Q̄ dulcis est in ore ecclesie: ab om̄ib⁹ spūalibus factū est. At vero carnali cuicunq̄ dixeris fac hoc: facil⁹ a te tristis recedit: sic ille diues a dño
Ibidem. cui dictū est: Uēde oīa q̄ habes: da paupib⁹: q̄ fac qd̄ dictū ē: Quare aūt trist̄ recessit: nisi q: liber ille dulcis est in ore: τ in vētre amar⁹: Dedisti nescio q̄d auri τ argenti: ventū est ad hūc articulū: vt nisi perdas: forte aliqd̄ peccatū cōmittas: iniuriam forte ingeras eccl̄ie: blasphemare cogaris. Positis itaq̄ in angustijs: aut damno pecunie: aut dāno iusticie: dicitur tibi: perde poti⁹ pecuniā: ne pdas iusticiam. Tu aūt cui nō dulcis est i ore iusticia: s adhuc i illis membris infirmus es: q̄les in vētre deputat eccl̄ia: ɔtristat⁹ eligis aliqn̄ mag̅ amittere aliq̄d de iusticia q̄ vel nūmū de pecunia: τ pcutis te damno grauiore: implēs saccellū tuū: τ exinaniēs cor tuū. Fortassis ergo de illis dixerit: Hesit in terra venter noster.
R Exurge domine adiuua nos. Et vere charissimi exurrexit τ adiuuit. Nanq̄ cum exurgeret: id est cum resurgeret et gentibus innotesceret: cessantibus persecutionibus etiam illi qui heserāt in terra: eruti sunt de terra: τ agentes penitentiā: redditi sunt corpori christi: q̄uis infirmi: q̄uis imperfecti: vt cō
Ps. 138. pleretur in eis: Inperfectum meum viderunt oculi tui: τ in libro tuo omnes scribentur. Exurge domine adiuua nos: Et redime nos propter nomen tuum. Hoc est gratis pter nomē tuum: nō propter meritū meum: quia tu dignatus es facere: nō q: ego dignus sum cui facias. Nam τ hoc ipsum quod non sumus obliti te: τ non recessit retro cor nostrum: quod non expandimus manus nostras ad deum alienum: nisi te adiuuāte vnde possemus: nisi te intus alloquente τ exhortante: non deferente vnde valeremus: Ergo siue patientes in tribulatiōibus: siue gaudentes in prosperitatibus: redime nos: non propter meritum nostrum: sed propter nomen tuū.

Explicit tractatus de ps̄. XLIII.

Incipit tractatus de ps̄. XLIIII.

Prefatio.

A b Hunc psalmum: sicut vobiscum cum exultatione cantauimus: ita nobiscum cum attentione consideretis: peto. Cantatur enim de sanctis nuptijs: de sponso τ sponsa: de rege et plebe: de saluatore τ de his qui saluandi sunt. Qui cū veste Math. 22 nuptiali venit ad nuptias: gloriam querens sponsi: non suam: nō solū libenter audit quod solet esse etiā hominū spectacula q̄rentium: nō facta exhibentiū: sed etiam mandat cordi: quod non ibi vacet: sed germinet: erumpat: crescat: perficiat̄: assumat̄. Oportet em̄ nos esse quibus hoc cātet̄ filios chore: quod habet titul⁹ psalmi. Erant em̄ isti quidam homines: veruntamen omnis inscriptio litterarū diuinarum aliquid innuit intelligentibus: τ non tm̄ auditorē: verumetiam cognitorem desiderat. Interrogamus q̄ nomē τ vim hebraici verbi q̄d sit chore: τ sic se interpretationes habēt omniū verborū in scriptura positorum: renunciat̄ nobis filios chore interpretari filios calui. Quod nomen non ad irrisionem accipiatis: ne inueniami i sensu puerili: q̄les pueros legim⁹ in libro regnorum: insultantes heliseo sancto pphete: τ clamantes post ipsum: Ascende calue: ascēde calue. 4. Reg. 2 Tales em̄ pueros stultos garrulos: τ in suam perniciem maledicentes: exeuntes de sylua bestie comederunt. Hoc scriptum est: τ vbi sit scriptum cōmemorauimus. Qui meminerunt recognoscant: qui non meminerūt: legant: qui non legerūt credant. Quod ergo illud factum figurauit in futurū: non nos debet apprehēdere. Significati sunt em̄ in illis pueris stulti homines: habentes ignorātie sensum: quales nos non vult esse apostolus: vbi dicit: Nolite pueri esse 1. Cor. 14. sensibus. Et q: dominus inuitauerat nos ad imitationem puerorum: quando ante se paruulū posuit: τ ait: Nisi quis fuerit vt puer iste: non intrabit in regnum Math. 18 celorum. Ibi quoq̄ apostol⁹ cautus: vbi reuocat a mēte puerili: vocat rursus ad imitationem puerilē: Nolite inquit pueri effici mentibus: sed malicia paruuli estote: vt mentibus perfecti sitis. Quem delectat imitari puerū: non delectet imperitia: sed innocēna. Illi vero ex imperitia insultabant sancto dei caluo: τ clamabāt post eum: Calue calue. Factum est vt a 4. Reg. 2 bestijs consumerent̄: τ figurauerunt homines in eadem mente puerili stulte irridentes quendam caluū qui in caluarie loco crucifixus est. Possessi sūt ergo Math. 27 tales velut a bestijs: hoc est a demonibus: a diabolo τ angelis eius qui operant̄ in filijs diffidentie. Tales pueri erant: qui ante sacratū lignum stantes caput agitabant τ dicebant: Si filius dei est: descēdat Math. 27 de cruce. Huius nos filij sumus: q: filij sponsi sum⁹. Et nobis inscriptus est psalmus iste: cuius titul⁹ dicit: Filijs chore: p his qui commutabuntur. Quid ergo: Exponā quid sit pro his qui commutabunt̄: Quid ergo dicam: Hoc omnis mutat⁹ agnoscit. Qui audit hec, p his qui cōmutabuntur: videat quid erat: τ quid nunc sit. Et primo ipsū mūdum videat cōmutatum: nuper adorantē idola: modo adorantem deū: nuper seruientem his que fecit: modo ei a quo factus est. Pro his qui cōmutabuntur: videte quādo dictū sit. Modo iam residui pagani mutata expauescunt: τ qui nolūt mutari: vidēt repletas ecclesias: templa deserta: i his celebritatē: ibi solitudinem. Mirant̄ mutata: legant predicta: τ aurem accōmodent promissori: credant exhibitori. Sed τ vnusq̄sq̄ nostrū fratres ex vetere homine in nouū mutatus: ex infideli fidelis fit: ex raptore largitor: castus ex adultero, beneficus ex malefico. Ex

go cantet nobis pro his qui cōmutabunt: ꝛ sic inci-
piat describi: per quem cōmutati sunt. Sequit̃ eñ
c pro his qui cōmutabunt filiis chore: In intelle
ctu canticum pro dilecto. Nam dilectus ille
visus est ꝛ a persecutorib⁹ suis: sed non in intellectu.
1.Cor.2. Si eñ cognouissent: nunꝙ dominū glorie crucifi-
xissent. Ad hunc intellectum oculos alios querebat
Jo.14. ipse cum diceret. Qui me videt: videt ꝛ patrē. So-
nat eum iam psalmus: Gaudeam⁹ in nuptiis: ꝛ nos
erimus cum his qui fiunt nuptie: qui inuitantur ad
nuptias: ꝛ ipsi inuitati sponsa est. Etenim sponsa ec-
clesia est: sponsus christus. Solent dici a scholastici
carmina quedam: vxores ducētibus ꝛ nubentibus:
que vocant̃ epithalamia. Quicquid ibi cantatur: ad
honorē cantat̃ sponsi ꝛ sponse. An forte ꝛ in nuptiis
istis quo inuitati sumus thalamus non est: Et vnde
Ps.18. dicit ali⁹ psalm⁹: In sole posuit tabernaculū suū: ꝛ
ipse tanꝙ spōsus pcedēs de thalamo suo. Cōiunctio
Joh.1. nuptialis: verbū ꝛ caro. Hui⁹ cōiunctiōis thalam⁹
Mat.1. virginis vter⁹. Etenī caro ipsa: verbo est piuncta: vñ
Gen.2. ꝛ dr: Iā nō duo ſ vna caro. Assūpta est eccl̃ia ex
Eph.5. genere humano: vt caput eēt ecclesie ipsa caro v̈bo
cōiuncta: ꝛ ceteri credentes mēbra essent illius capi
Jo.1. tis. Nam vis videre q̄s venerit ad nuptias: In prin-
cipio erat verbum: ꝛ verbum erat apud deum: ꝛ de-
us erat verbū. Gaudeat sponsa amata a deo. Quan
Roma.3. do amata: Dum adhuc feda. Omnes eñ peccaue-
Roma.5. runt ait apostolus: ꝛ egent gloria dei. Et iterū: Ete-
nim christus pro impiis mortuus est. Amata est fe-
da: ne remaneret feda. Non eñ vere feda amata est:
quia non feditas amata est. Nā si h̄ amaret: hoc ser-
uaret. Euertit feditatem: seruauit pulchritudinem.
Ad qualem venit: ꝛ qualem fecit: Veniat iam ipse i
verbis propheticis: Ecce ipse sponsus procedat no
D bis: amemus illum: aut si inuenerimus in eo aliqd
fedi: non amemus. Ecce ipse inuenit multa feda: et
amauit nos. Si aliquid fedi inuenerimus in eo non
amemus: quia ꝛ hoc ipsum quod carnem indut⁹ est:
Esa.53. vt de illo etiam diceret. Vidimus eum ꝛ non habe-
bat speciem neꝙ decorem. Si cōsideres misericordi
am qua fact⁹ est: ꝛ ibi pulcher est. Sed iudeoꝝ per-
sonam gerebat ꝓpheta cum diceret: Vidimus eum
ꝛ nō habebat speciem neꝙ decorem. Quare: Quia
Jo.1. non in intellectu. Intelligentibus autē ꝛ verbū caro
Gal.6. factū est: magna pulchritudo ē. Mihi aūt absit glo
riari: dixit vnus amicoꝝ sponsi: nisi i cruce domini
nostri iesu christi. Parum est vt non inde erubescas:
1.Cor.1. nisi etiam ꝛ glorieris. Quare ergo non habuit speci
em neꝙ decorem: Quia christus crucifixus: iudeis
quidem scandalum: gentibus stulticia. Quare autē
Ibidem. et in cruce habuit decorē: Quia quod stultū est dei:
sapientius est ꝙ homines: ꝛ quod infirmum est dei:
fortius ē ꝙ homines. Nobis ergo iam credentib⁹:
Jo.1. vbiꝙ sponsus pulcher occurrat. Pulcher deus: ver
Luc.1. bū apud deū: pulcher in vtero virginis: vbi nō ami
Luc.2. sit diuinitatem: ꝛ sumpsit hūanitatem: Pulcher na
tus infans verbum: quia ꝛ cū esset infans: cum su-
Math.2. geret: cū manibus portaret. celi locuti sunt: angeli
laudes dixerūt: magos stella direxit: adoratus est in
p̄sepi cibaria aīaliū mansuetoꝝ. Pulcher ꝗ in celo:
pulcher in terra: pulcher in vtero: pulcher in mani-
bus parentum: pulcher in miraculis: pulcher in fla-
gellis: pulcher inuitans ad vitam: pulcher nō curās
mortem: pulcher deponēs animā: pulcher recipiēs:
pulcher in ligno: pulcher in sepulchro: pulcher in ce
lo: pulcher in intellectu. Audite canticū: neꝙ oculos
vestros a splēdore pulchritudinis illius auertat car
nis infirmitas. Summa ꝛ vera pulchritudo iusticia
est. Ibi illū nō videbis pulchrū: vbi deprehēderis in-
iustū. Si vbiꝙ iustus: vbiꝙ decorus. Veniat ergo
nobis inspiciendus oculis mentis: descriptus a quodā
laudatore suo propheta. Ecce inquit.

Expositio psalmi.

E Ructauit cor meū verbum bonum.
c Quis dicit: pater an ꝓpheta: Intellexerūt
eñ quidam patris ꝑsonam dicētis: Eructa-
uit cor meū verbum bonū: cōmendātis nobis nati-
uitatē quandā ineffabilem: Ne forte putares aliqd
assumptū: vnde filium generaret deus: quēadmodū
homo sibi assumit aliquid vnde generet filios: cōiu-
gium scꝫ: sine quo ꝓlem ꝓcreare homo nō pōt. Ne
igit̃ putares aliquo ꝯiugio indiguisse deū: vnde fili-
um generaret: eructauit inqt cor meū verbū bonū.
Hodie cor tuū o homo generat consiliū: nec querit
vxorem: ꝑ ꝯsilium natū ex corde tuo edificas aliqd:
ꝛ illa fabrica anteꝙ stet in ope: stat in consilio: ꝛ inest
iam quod facturus es in eo: per quod facturus es: ꝛ
laudas fabricam nondum existentem: nondum in
specie edificii: sed in prolatione consilii: nec laudat
alius consiliū tuū: nisi aut cui indicaueris: aut q̄ vi-
derit qd̄ feceris. Ergo si per verbū oīa: ꝛ verbū de Joh.1.
deo: inspice fabricā factam p verbū: ꝛ ex isto edificio
mirare consiliū. Quale verbū est per qd̄ factū est ce
lum ꝛ terra: ꝛ omnis ornatus celi: oīs fecunditas
terre: diffusio maris: distensio aeris: fulgor syderuꝫ:
claritas solis ꝛ lune. Videtur hec: Transcēde ꝛ hec:
cogita angelos: principat⁹: sedes: dñatiōes: potesta-
tes: omnia per ipsū facta sunt. Unde ergo ista bona
facta sūt: Quia eructatū est per qd̄ fierēt verbū bo
num. Ergo verbū bonū: ꝛ ipsi verbo dictū ē. Magi- Math.19.
ster bone. Et ipsū verbū rñdit: Quid me interrogas Mar.10.
de bono: Nemo bonus nisi vnus de⁹. Dictū est ma
gister bone: ꝛ dicit quid me interrogās de bono: Ad
didit etiā: Nemo bonus nisi vn⁹ deus. Quō ergo et
ipse bonus: nisi quia de⁹: Non solū aūt deus: ſ cū
patre vnus deus. Non eñ dicendo: nemo bonus ni
si vnus deus: discreuit se: sed vniuit. Eructauit cor
meū verbū bonū. Dixeru hoc deus pater de verbo
suo bono atꝙ bñfico: bono nr̃o p qd̄ solū boni: ꝯ vt-
cūꝙ boni eē possum⁹. Sequit̃. Dico ego opa F
mea regi. Adhuc pr̃ loquit̃. Si adhuc pat̃ loquit̃
q̄ram⁹: hoc quō ſm fidē verā ꝛ catholicā itelligam⁹:
Dico ego opa mea regi: Si eñ pr̄ dic̄ opa sua filio
suo regi nostro: q̄ opa pater dicturus est filio: cū oīa
opa patris p filiū facta sunt: An forte dico ego opa
mea regi ipsā dico generationē filii significat: Ve-
reor ne hoc aliqñ a tardiorib⁹ nō possit intelligi: Ve
rūtñ dicā: sequat̃ q̄ pōt: ne nō dicto nō sequat̃ q̄ po
test. Legimus in alio psalmo dictū: Semel locutus Ps.61.
est deus. Totiēs locutus est p ꝓphetas: totiens per
apostolos: hodieꝙ loquit̃ per sctōs suos: ꝛ ait: Se-
mel locutus est deus: Unde semel locutus est nisi p
verbum suum: Sicut autem eructauit cor meum
verbū bonū: intellexim⁹ ibi generationē filii: veluti
repetitio mihi videt̃ facta in cōsequēti snīa: vt illud
qd̄ dictū ē. Eructauit cor meū verbū bonū: repete-

rerk in eo qd ait: dico. Quid ē eīm dico? Verbū pfero: Et vn pfert de⁹ verbū: nisi ex corde suo ⁊ intimo suo? Tu nō dicis nisi qd ex corde tuo pfers: verbū tuū qd sonat ⁊ trāsit: aliūde nō pferk: ⁊ miraris q̄a ita dicat de⁹? Sȝ dicere dei eternū est. Tu dicis aliqd mō: qꝛ tacebas paulo ante: vel ecce nūc nōdū verbū pfers. Cū aūt pferre ceperis: rūpis silentiū quod ā modo: ⁊ generas verbū: qd ātea nō erat. Nō sic deus genuit verbū. Dicere dei sine initio est: ⁊ sine fine: ⁊ tñ vnū verbū dicit: Dicat alterū: si qd dixit trāsierit. Cū vero ⁊ a q̄ dr̄ manet ⁊ qd dr̄ manet: ⁊ sekr dr̄: ⁊ nō finik: ⁊ ip̄m semel sine initio dr̄: nec bis dr̄: qꝛ nō trāsit qd semel dicik. Hoc est ḡ: Eructauit cor meū verbū bonū: qd est: dico ego opa mea regi. Quare ḡ opa mea dico? Quia in ip̄o verbo oīa opa dei. Quicqd eīm factur⁹ erat de⁹ in creatura: iā in verbo erat: nec esset in reb⁹ nisi esset in verbo: quō ⁊ in te nō esset fabrica: nisi esset in psilio. Sicut in euāgelio dicik: Qd
Joh. i. factū est in illo vita erat. Erat ḡ qd factū est: ſ in vbo
Ibidem. erat: ⁊ oīa opa dei ibi erāt: ⁊ opa nōdū erāt: Sȝ vbū erat: ⁊ vbū h̄ erat de⁹: ⁊ apd deū erat: ⁊ fili⁹ dei erat: et cū pr̄e vn⁹ de⁹ erat. Dico ego opa mea regi. Audiat dicentē q̄ verbū itelligit: ⁊ videat cū patre sempiternū verbū: in q̄ sunt etiam q̄ futura sunt: in q̄ nō abierūt ⁊ q̄ trāsierūt. Hec opa dei in verbo: tanq̄ in verbo: tanq̄ in vnigenito: tanq̄ in verbo dei. Quid
G ḡ sequik. Lingua mea calam⁹ scribe: velociter scribentis. Quid simile fratres mei: qd habet simile lingua dei cū calamo scribe? Quid habet
i. Cor. io. simile petra cū christo? Quid habet simile agn⁹ cū
Joh. i. saluatore? Quid habet leo cum vnigeniti fortitudi-
Apocal. v. ne? Dicta sunt hec tamē: ⁊ nisi dicerentur: nō aliq̄ mō p h̄ visibilia ad inuisibilē informaret eīm. Sic ḡ humilē similitudinē calami hui⁹: nec cōpem⁹ illi excellētię: nec tñ respuam⁹. Quero eīm q̄re linguā suā calamum dixit esse scribę velociter scribentis? At vero q̄tūuis velociter scribat scriba: nō cōparatur illi velocitati: de
Ps. i47. qua dicit alius psalm⁹: Vsq̄ in velocitate currit verbum eius. Sed mihi videt quātū audet hūana itelligentia: adhuc posse accipi ex psona patris dictū: Lingua mea calam⁹ scribe: qꝛ qd lingua dicik. sonat ⁊ trāsit: qd scribik manet. Cum ḡ dicat de⁹ verbū: et verbū qd dicik nō sonet ⁊ transeat: ſ ⁊ dicat ⁊ maneat: scriptis hoc maluit de⁹ cōpare q̄ sonis. Qd aūt addidit velociter scribētis: impulit mentē ad intelligentiā: ſ nō pigra remaneat: respiciēdo antiquarios aut respiciēdo qualeslibet veloces notarios. Si aūt hoc attēderit: remanebit ibi ip̄m velociter. Cogitet velocik: ⁊ videat q̄re dictū sit velocik. Velociter dei tale est: vt veloci⁹ nihil sit. In scripturis eīm scribik līa post litterā. syllaba post syllabā: verbum post verbū: nec ad secūdū trāsik: nisi p̄mo p̄scripto. Ibi aūt nihil velocius vbi nō multa sunt verba: nec tñ aliqd p̄termissū est: cū in vno sunt oīa. Ecce tam verū ñ illud sic platū eternū: ab eterno coeternū veniet spōsus.
h Speciosus forma p̄ filijs hoim. Pre filiis hoīm: quare ⁊ nō p̄ āgelis? Quid voluit dicere: p̄ filijs hoim: nisi qꝛ ne hoiem rp̄m quālibet hoiem putares: ait: p̄ filijs hoim specios⁹ forma. Etiā hō p̄ filijs hoim: etiā int filios hoim: p̄ filijs hoim: etiā ex filijs hoim: Pre filijs hoim. Diffusa est gr̄a in
Joh. i. labijs tuis. Lex per moysen data est: grā ⁊ veritas p iesum christū facta est. Diffusa ē grā i labijs tuis.

Merito mihi subuentū est: qꝛ pdelector legi dei sm̄
Ro. vii. interiorē hoiem: Sed alia lex in mēbris meis repugnat legi mētis meę: ⁊ captiuū me ducit i lege pctī: que est in mēbris meis. Miser ego hō: quis me liberabit de corpe mortis hui⁹? Grā dei p iesum christū dn̄m nr̄m. Diffusa est ḡ gratia in labijs tuis: Venit nobis cū verbo grē: cū osculo gratię. Quid ista gratia dulcius? Quo ptinet gratia ista? Beati quo⁊ re
Ps. 3i. misse sunt iniquitates: ⁊ quo⁊ tecta sunt peccata. Si seuerus iudex veniret: nec afferret istā gratiā diffusam in labijs suis: qs de salute aliqd speraret? Quis non sibi hoc timeret quod peccatori debebatur? Ille veniens cum gratia non exegit quod debebat: soluit qd non debebat. Non enim non peccator debebat mortem? Aut vero tibi peccatori debebatur nisi suppliciū? Debita tua dimisit: ⁊ idebita sua exoluit: Magna grā. Quare gratia? Quia grātis Propterea tibi grās agere licet: referre si licet: nō eīm potes. Querebat ille quid retribueret: q̄ dixit: Quid re-
Ps. ii5. tribuam dn̄o pro omnib⁹ q̄ retribuit mihi? Et inuenit quasi aliquid: Calicē salutaris accipiā: ⁊ nomen
Ibidem. dn̄i inuocabo. Hoc illi repēdis: qui calicem salutaris accipis: ⁊ nomē domini inuocas. Quis tibi dedit ipsum calicem salutarem? Remāsit i actione gratiarū: nā in relatione defecit. Inueni quid deo des qd ab illo non acceperis: ⁊ retuleris grām: Sed caue ne dū queris qd illi retribuas qd ab illo non acceperis inuenias: sed peccatū tuū. Hoc plane ab illo nō accepisti. sed nec ei dare debes. Hoc dederūt iudei: retri-
Math. xxi. buerūt mala p bonis: acceperūt ab eo pluuiā: ⁊ fructū nō dederūt: sed spinas dolo⁊. Ergo bonū qdqd volueris in te dare deo: nō te inuenis accepisse nisi a deo. Ipsa est gratia dei diffusa in labijs. Fecit te: grātis te fecit. Non eīm erat cui p̄staret anteq̄ faceret. Perieras: quesiuit te: ⁊ inuentū reuocauit te. Pre-
Luc. xv. terita nō imputauit: futura promisit. Vere diffusa est gratia in labijs eius. Propterea: inq̄t: benedixit te de⁹ in eternū. Laborat vt hoc possit intelligi adhuc a deo patre dici: ppterea benedixit te deus in eternū. Accōmodatius videk hoc accipi ex psona pphete. Et mutatiōes psona⁊ repētine: ⁊ omnino ex improuiso inueniuntur in sanctis scripturarum libris: ⁊ si quis aduertat: plene sunt pagine diuine:
Ps. ii9. Domine libera animā meā a labijs iniqs ⁊ a lingua dolosa. Et statim: Quid detur tibi aut qd adijciat tibi aduersus linguā dolosam? Alia illic psona erat: alia hic: Ibi penitētis: hic subuenietis. Sagitte potētis acute cū carbonibus vastatorijs. Alia psona est: qd det tibi: alia: h̄ det tibi: ⁊ in cōsequētib⁹ fit alia. Heu me: qꝛ incolatus me⁹ longinqu⁹ fact⁹ est. Et in paucis versibus tam crebra mutatio psona⁊ intellectū admonet: nō exprimit locū vbi mutatur: nō dr̄ hoc dixit homo: hoc dixit deus: sed ex ipsis verbis fit nob intelligere qd ad hoiem ptineat: qd ad deū. Homo aūt dicebat: Eructauit cor meū verbū bonū: dico ego opa mea regi. Homo dicebat: ille dicebat q̄ scribsit psalmū: ſ ex psōa dei dicebat: Incipit dicere et ex sua: propterea benedixit te deus in eternū. Dixerat eīm de⁹: Diffusa ē gratia i labijs tuis: ei quē fecerat speciosū p̄ filijs hominū: etiā hoiem quē deū qui omnia p̄tulerat eternus eternū coeternū. Implet⁹ est ergo ppheta gaudio quodā ineffabili: ⁊ attēdēs quid deus pater de filio suo homini reuelauerit: po-

tauit dicere ista ex ꝑsona dei: Propterea inquit: benedixit
te deus in eternũ. Quare? Propter gratiã. Illa enĩ
gratia que ptinet ad regnũ celorũ. Premium enĩ testa-
mentum terrã ꝓmiserat: ⁊ aliud premiũ fuit: vel ꝓ-
missio sub lege positorũ: aliud sub gratia: Terra chana-
neorũ iudeis sub lege positis: regnũ celorũ christia-
nis sub gratia positis. Itaq; qđ ptinebat ad eos qui
sub lege positi erãt: regnũ: terra illa trãsijt: regnũ ce-
lorũ qđ ptinet sub gratia positis nõ trãsijt: Propter-
ea hic benedixit te deus: non ad tempus sed in eter-
num. Non defuerunt qui omnia etiã superiora ver-
ba ex ꝓphete ꝑsona accipi mallẽt: ⁊ hoc qđ dictũ ẽ:
Eructauit cor meũ verbũ bonũ: ex ꝓphe ꝑsona volu-
erunt intelligi veluti dicente hymnũ. Quisquis enĩ di-
cit hymnũ deo: eructat cor eius verbũ bonũ: quõ q
blasphemat in deũ: eructat cor eius verbũ malũ: vt
et illud qđ adiũctum est: Dico ego opera mea regi:
significare voluerit summũ hominis opus non esse
nisi deum laudare. Illius est specie sua placere tibi:
ad te ptinet eum in gratiarũ actione laudare. Opera
tua si nõ fuerint laus dei: incipis teipsum amare: ⁊ ꝑ-
tinebis ad illos: de quib⁹ dicit apostolus: Erunt enĩ
2 Timoth. 3. homines seipsos amantes. Displice tibi: placeat ti-
bi qui te fecit: qr in eo tibi displices quod i te ipse fe-
cisti. Opus ergo tuũ sit laus dei: eructet cor tuũ ver-
bum bonũ. Dic ergo opera tua regi: qa vt diceres:
rex fecit: ⁊ ipse donauit quod offerres. Redde illi de
suo: ne velis accepta parte patrimonij tui ire longi-
Luce. 15. us: ⁊ prodige perdere in meretrices: ⁊ porcos pasce-
re. Hoc recordamini ex euãgelio: qđ iam de nobis di-
Ibidem. ctum est: Mortuus erat ⁊ reuixit: perierat ⁊ inuent⁹
est. Et qđ dictũ est lingua mea calam⁹ scribe: velocit
scribẽtis. Nõ defuerũt qui sic intelligerẽt, ꝓphetã ea
dixisse que scriberet: Et ideo linguam suam calamo
scribe comparasse: Velocit aũt scribentis voluisse se
dicere: vt significaret ea se scribere que velociter vẽ-
tura erãt: vt velociter scribere: velocia scribere intel-
ligatur: id est scribere nõ tardatura. Non enĩ tarda-
uit deus exhibere christum. Qr cito euolutum senti-
tur: qđ peractum agnoscitur. Recordare generatio-
nes ante te: inuenies adã tanq̃ hesterno die factũ:
ita gesta legimus omnia ab ipso principio. Ergo ve-
lociter facta sunt: velociter erit ⁊ dies iudicij. Preue-
ni velocitatem ipsius. Velociter veniet: velocius tu
mutare. Aderit facies iudicis: sed vide quid dicit ꝓ-
pheta: Preueniamus faciẽ eius in confessione. Dif-
fusa est gratia in labijs tuis: propterea benedixit te
L deus in eternum. Accingere[a] gladium tuum
a. gladio tuo. sup femur tuũ. circa femur potentissime. Gladium tuũ: quid
nisi verbum tuũ? Isto gladio strauit inimicos: illo
gladio diuisit filium a patre: filiam a matre: nurum
Matth. 10. a socru. Legimus in euangelio: Non veni pacẽ mit-
tere: sed gladiũ: Et erunt in vna domo quinq; diuisi
Ibidem. aduersum se: duo aduersus tres: ⁊ tres aduersus du-
os erũt diuisi: id est filius aduersus patrem: filia ad-
uersus matrem: nurus aduersus socrũ suam. Diui-
sio hec quo gladio facta est: christus attulit. Et reue-
ra fratres etiam quotidianis experimentis videm⁹ hec.
Placet iuueni alicui deo seruire: displicet patri: diui-
si sunt aduersus se. Ille ꝓmittit terrenã hereditatẽ:
ille amat celestem: Aliud iste pollicet: aliud ille eligit:
Non sibi putet pater factam iniuriam: deus sol⁹ illi
preferẽ: ⁊ tamen litigat cum filio volente seruire deo.

Sed fortior est ille gladius spiritalis separans q̃
copulans natura carnalis. Fit hoc ⁊ de filia aduer-
sus matrẽ: multo magis ⁊ de nuru aduersus socrũ.
Nam aliquando in vna domo nurus ⁊ socrus inue-
niunt heretica ⁊ catholica: Et vbi fortr recipit iste
gladius: rebaptizationem non timemus. Potuit di-
uidi filia aduersus matrem suam: ⁊ nõ potest nurus
aduersus socrum suã? Factum est hoc generaliter M
etiam i genere humano: diuisus est filius aduersus
patrem. Fuimus enĩ aliquã filij diaboli. Adhuc infi-
delibus dictum est: Vos a patre diabolo estis: ⁊ om- Ioh. 8.
nis infidelitas vr̃a: vnde nisi a patre diabolo? Non
ille creando pr̃: sed nos illũ imitando filij. Iam mõ
videt filiũ aduersus patrẽ diuisũ. Venit gladi⁹ ille
renunciat diabolo: inuenit aliũ patrem: inuenit aliã
matrem: Ille ad imitationem se prebẽs: generabat
in exitium: parentes duos quos inuenimus in vitaz
eternam generant. Diuisus est fili⁹ aduersus patrẽ: Matth. 10.
diuisa est filia aduersus matrẽ suam. Plebs illa que
de iudeis credidit: diuisa est aduersus synagogam. Ibidem.
Diuisa est ⁊ nurus aduersus socrũ suam. Plebs de
gentibus veniens: nurus dicit: qr sponsus christus
filius synagoge. Unde enĩ natus est fili⁹ dei scḋm car-
nem? Ex illa synagoga. Ille qui dimisit patrẽ ⁊ ma- Gen. 2.
trem ⁊ adhesit vxori sue: vt essent duo in carne vna:
non coniectura nostra: sed attestante apostolo ⁊ di-
cẽte: Sacramentũ hoc magnum est: Ego aũt dico in Eph. 5.
christo ⁊ in ecclesia. Dimisit enĩ patrẽ quodãmodo:
nõ omnino dimisit veluti ad separationẽ: sed ad su-
sceptionem humane carnis. Quomõ dimisit? Quia Phil. 2.
cũ eẽt in forma dei: nõ rapinã arbitrat⁹ est esse se eq-
lem deo: sed semetipsum exinaniuit formã serui acci-
piens. Quomodo dimisit ⁊ matrem? Gentem iude- Matth. 10.
orum: synagogã illam herentem veteribus sacramẽ-
tis? Ad ipsam figuraz pertinet qđ ait: Que est mihi Matth. 12.
mater aut qui fratres? Ille enim intus docebat: illi
foris stabant. Videte si mõ nõ ita sunt iudei. Docet
christus in ecclesia: illi foris stant. Socrus ergo qđ Matth. 10.
est? Mater sponsi. Mater sponsi domini nostri iesu
christi: synagoga est. Proinde nurus eius ecclesia: q̃
veniens de gentibus nõ consensit in circumcisionez
carnalẽ: diuisa est aduersus socrum suaz. Accingere
gladium tuum. De potentia huius gladij loqueba-
mur cum ista diceremus: Accingere gladium tuuz:
sermonem tuum circa femur tuũ potentissime. Cir- N
ca femur habẽs gladium: Quid est circa femur? qđ
significat de femore? Carnẽ. Unde illud est: Nõ de- Gen. 49.
ficiet princeps de Iuda: ⁊ dux de femoribus eius.
Nonne ipse abraã: cui ꝓmissum erat semen in quo
benedicerent omnes gentes: quando misit seruũ su- Gen. 12.
um ad querendam ⁊ ducendam vxorẽ filio suo: vn- Ibidem. 26.
de veniret illud semen sanctum: in quo benediceren-
tur omnes gentes: fidem tenens: in illa veluti humi-
litate seminis esse magnitudinem nominis: id est fi-
lium dei venturum ex filijs hominũ per semẽ abrae:
fecit ipsum seruũ suũ quem mittebat ita sibi iurare:
Pone inquit manum tuam sub femore meo: ⁊ sic iu- Gen. 24.
ra. Quasi diceret: Pone manum tuã ad altare: aut
ad euangelium: aut ad prophetam: aut ad aliquid
sanctum. Sub femore meo inquit pone manũ: ha-
bens fiduciam: nec reuerẽs turpitudinem sed intel-
ligens veritatem. Propterea accingere gladium tu-
um circa femur tuũ potentissime. Potentissime enĩ

I. Cor. I. circa femur: quia quod infirmū est dei: fortius est ho
minibus. Specie tua et pulchritudine tua.
Iusticiā accipe: qua semper est speciosus et pulcher.
Al. et nō habet. Et intende prospere: procede et regna.
Nonne videmus? Certe iam factum est. Attendite
orbem terrarū. intendit prospere: processit: regnat:
subdite sunt omnes gentes. Quid erat illud videre
in spiritu? Quod nunc est experiri in veritate. Quan
do dicebantur hec: nondum ita regnabat christus:
nondum intenderat: nondum processerat. Predice
bantur: exhibita sunt: iam ea tenemus. In multis
redditorem habemus deum: in paucis debitorem.
Intende prospere procede et regna. Propter
veritatem et mansuetudinem et iusticiam.
Reddita est veritas quādo veritas de terra orta est
Ps. 84. et iusticia de celo prospexit. Presentatus est christus
Matth. 12. expectatio generis humani: vt in semine abrae be
Ge. 26. nedicerentur omnes gentes: Predicatum est euange
lium: veritas est. Quid mansuetudo? Passi sunt mar
tyres: et inde multum processit. et promouit per om
nes gētes regnum dei: quia patiebantur martyres:
nec deficiebant: nec resistebant: dicentes omnia: nihil
occultantes: parati ad oīa: nihil recusantes. Magna
mansuetudo: corpus christi hoc fecit: in capite suo
Esa. 53. didicit. Ille prior sicut ouis ad victimā ductus est:
et sicut agnus coram tondente se non aperuit os su
um: vsqueadeo mansuetus vt pendens in cruce dice
Luce. 23. ret: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt.
Roma. 2. Quid propter iusticiam? Veniet etiam vt iudicet et
retribuat vnicuique secundum opera sua. Dixit veri
tatem: pertulit iniquitatem: allaturus est equitatem.
Et deducet te mirabiliter dextera tua.
Nos dextera ipsius: ipsum deducit dextera sua. Il
le enim deus: nos homines. Dextera sua deductus
est: id est potentia sua. Etenim potentiam quam pa
ter habet: habet et ipse: et diuinitatem patris habet et
ipse: immortalitatem patris habet et ipse: eternitatē
patris habet: virtutem patris habet. Deducet enim
eum mirabiliter dextera eius: faciens diuina: pati
ens humana: malicias hominum sternens bonitate
sua. Adhuc deducitur: et vbi nondum est et dextera
eius deducet eum. Hoc enim eum ducit quod ipse do
nauit sanctis suis. Deducet te mirabiliter dextera
Al. non habet. tua. Sagitte tue acute potentissime. Ver
ba cor transfigentia: amorem excitantia. Unde dici
Cant. 2. et 5. tur in Canticis canticorum: Quia vulnerata chari
tate ego sum. Dicit enim vulneratam se eē charitate:
id est amare se dicit: estuare se dicit: suspirare spon
so: vnde accepit sagittam verbi. Sagitte tue acute
potentissime: et transfigentes et efficientes. Acute po
tentissime: Populi sub te cadent. Qui ceciderunt?
runt? Qui percussi sunt et ceciderunt? Populos vi
demus subditos christo: cadētes non videmus. Ex
ponit vbi cadunt: in corde: Ibi se erigebāt aduersus
Act. 9. christum: vbi cadūt ante christum. Blasphemabat
saulus christū: erectus erat: supplicabat christo: ce
cidit: prostratus est. Occisus est inimicus christi: vt
viuat discipulus christi. De celo emissa est sagitta:
corde percussus est saulus: nondum paulus: adhuc
saulus: adhuc erectus: nondum prostratus. Accepit
sagittā: cecidit in corde. Nō enim quo prostratus est in
faciē: ibi cecidit in corde: sed vbi ait: Domine quid me
Ibidem. iubes facere? Modo ibas ad christianos alligan
dos et perducendos ad penam: et modo dicis chri
sto: quid me iubes facere? O sagittam acutam po
tentissimam: qua accepta cecidit saulus: vt esset pau
lus. Ut ille: ita et populi: gentes attendite: videte
subditas christo. Ergo populi sub te cadent. In
corde inimicorū regis. Hoc est in corde ini Al. ...
micorum tuorum. Ipsum enim appellat regem: ipsū
nouit regem. Populi sub te cadent in corde inimi
corum regis. Inimici erant: acceperunt sagittas tu
as: ceciderunt ante te. Ex inimicis amici facti sunt:
inimici mortui sunt: amici viuunt. Hoc est pro his
qui commutabuntur. Querimus intelligere verba
singula: versus singulos: ita tamen querimus: vt de
christo dici nemo dubitet: Populi sub te cadent in
corde inimicorum regis. Sedes tua deus in Heb. ...
seculā seculorum. Quia benedixit te deus in Al. ...
eternum propter gratiā diffusā in labiis tuis. Erat
autē sedes regni ppli iudaici temporalis: pertinens
ad eos qui sub lege erant: non ad eos qui sub gratia
erant. Venit ille vt liberaret eos qui sub lege erant:
et sub gratia constitueret. Sedes eius in secula secu
lorum. Quare? Quia sedes illa prima: regni tempo
ralis fuit. Unde nunc sedes in secula seculorum?
Quia dei. Sedes tua deus in secula seculorum. O
eternitatis diuinitas. Non enim posset deus sedem
habere temporalem. Sedes tua deus in secula secu
lorum. Virga directionis virga regni tui.
Directionis virga est que dirigit homines. Curui
erant: distorti erant. sibi regnare cupiebant: se ama
bāt: facta sua mala diligebant. Non voluntatem su
am deo subdebant. sed voluntatē dei ad suas concu
piscentias flectere volebant. Irascitur enim peccator
et iniquus plerumque deo: quia non pluit: et non vult
sibi deum irasci quia fluit. Et ad hoc propemodum
sedent quotidie homines vt disputent contra deū:
Hoc facere debuit. hoc non bene fecit. Tu videlicet
vides quid facias: ille nescit. Distortus tu es: ille re
ctus est. Distortum ad rectum quando coniungas?
Colliniari non potest: tanquam si in pauimento equali
ponas lignum curuum: non adiungitur: non coher
ret: non coaptatur pauimento. Pauimentum vbique
equale est. sed illud curuum est: non coaptatur equa
li. Ergo dei voluntas equalis est: tua curua est. Pro
pterea tibi curua videtur illa: quia tu illi coaptari
nō potes: Dirigere ad illam: tene illam. Nam si illā
velis curuare ad te: quia non potes: frustra conaris: il
la semper directa est. Uis illi herere? Corrigere: Erit
virga ipsius que te regit: virga directiōis. Inde et rex
a regendo dicitur. Nō autē regit qui nō corrigit. Ad
hoc est rex noster rectorum rex. Quomodo et sacer
dos a sanctificando nos: ita et rex a regendo nos.
Sed quid ait alio loco? Cum sancto sanctus eris: et Ps. ...
cum viro innocente innocens eris: et cum electo ele
ctus eris. et cum peruerso peruersus eris: Nō quia
peruersus deus. sed quia peruersi peruersum eum
putāt. Placet tibi bonum: bonus est deus. Displicet
tibi: quia prauus est deus. Curuus est ad te deus. tua cur
uatura facit hoc: nam illius rectitudo semper manet. Audi
in alio psalmo: Quam bonus deus israel rectis corde. Virga Ps. ...
directiōis: virga regni tui. Dilexisti iusticiā et
odisti iniquitatē. Unde virgā directionis dilexisti
iusticiā et odisti iniquitatē. Accede ad istā virgā: sit tibi
rex christus. regat te virga ista: ne frāgat te. Virga eius

Ps. 2. ferrea est illa inflexibilis. Et qd dictū ē: Reges eos
in virga ferrea: et tanq̄ vas figuli cōteres eos. Alios
regit: alios cōterit. Regit spūales: cōterit carnales.
Ergo accede ad istā virgā. Quid in ea times? Hec ē
tua virga: Dilexisti iusticiā: et odisti iniqtatē. Quid
times? Sed forte iniqu⁹ eras. Audis em̄ regē tuū:
q: odit iniqtatē et times. Est qd̄ facias. Quid? Odit
iniqtatē: Nūquid te? Sed i te est iniqtas. Odit illā
de⁹: oderis et tu: et vnā rem ambo oderitis. Eris em̄
deo amic⁹: si odisti qd̄ odit: Ita et amabis qd̄ amat.
Displiceat i teipo tibi iniqtas tua: et placeat tibi cre-
Eze. 4. atura ipsi⁹. Hō em̄ es iniqu⁹: Duo dixi noīa. Duo
noīa: hō et iniquus. In istis duob⁹ noīb⁹: vnū est
nature: alterū culpe. Unū tibi de⁹ fecit: alterū tu fe-
cisti. Ama qd̄ de⁹ fecit: oderis qd̄ tu fecisti: q: et ipse h
odit. Vide quō iam illi incipias cōiungi: cū odisti qd̄
odit. Peccatū punitur⁹ est: q: virga directiōis est:
virga regni ipi⁹. Sed nō pōt vt nō puniat peccatū.
Puniēdū est peccatū: Si puniēdū nō esset: nec pec-
catū esset. Preueni illū: nō vis vt ipse puniat: tu pu-
ni. Ideo em̄ adhuc ipse parcit: differt: tenet manū:
arcū intēdit: hoc est minas: clamaret tm̄ feriturū se:
si vellet ferire. Differt ḡ manū a peccatis tuis: tu no-
li differre. Cōuerte te ad puniēda peccata tua: q: im-
punita esse peccata nō possūt. Puniendū ḡ erit: aut
a te: aut ab ipso. Tu agnosce: vt ille ignoscat. Attēde
Ps. 50. exēplū in alio psalmo penitētie: Auerte faciem tuā a
peccatis meis. Nūqd dixit a me? Alio em̄ loco apte
Ps. 26. dicit: Ne auertas faciē tuā a me. Ergo auerte faciē
tuā a peccatis meis. Nolo videas peccata mea: q: vi-
dere dei: animaduertere est. Ideo et iudex qd̄ punit:
animaduertere dicitur: id est aīm illuc vertere: intēdere
vtiq3 ad puniēdū: q: iudex est: Sic est et iudex et de⁹.
Ps. 50. Auerte faciē tuā a peccatis meis. Tu ab ipsis faciē
noli auertere: si vis vt de⁹ ab ipsis auertat faciē suā.
Ibidem. Vide quō h offert deo in ipo psalmo: Facinus meū
ego inqt agnosco: et peccatū meū ante me est semp.
Hoc nō vult esse ante deū: qd̄ vult eē ante se. Virga
directiōis: virga regni tui. Nemo sibi multū de mi-
sericordia dei blādiatur: Virga directiōis ē. Nūquid di-
cim⁹ nō esse misericordē deū? Quid misericordi⁹ eo
q parcit tm̄ pctōrib⁹: et q in oīb⁹ cōuersis ad se nō cu-
rat pterita? Sic eū dilige misericordē: vt velis esse
veracē. Nō em̄ misericordia potest illi auferre iusti-
ciam: neq3 iusticia misericordiā. Interim q̄diu ille
differt: tu noli differre: quoniā virga directionis vir-
ga regni ipsius. Dilexisti iusticiā: et odisti iniquitatē.
T Heb. 1. Propterea vnxit te deus deus tuus. Pro-
pterea vnxit te: vt diligeres iusticiā: et odires iniqui-
tatē. Et vide quomō ait: ppterea vnxit te deus deus
tuus. O tu de⁹: vnxit te deus de⁹ tu⁹. Deus vngitur a
deo. Etenim in latino putatur idem casus noīs repe-
titus. In greco aūt euidentissima distinctio est: quia
vnū nomē est quod compellatur: et alterū ab eo qui cō-
pellat. Unxit te deus. O tu deus vnxit te deus tu⁹:
quō si diceret: ppterea vnxit te o tu deus de⁹ tuus.
Sic accipite: sic intelligite: sic i greco euidentissimū
est. Ergo quis deus est vnctus a deo? Dicant nobis
iudei. Scripture iste cōmunes sunt: vnctus est deus
a deo: Unctū audis: christū intellige. Etenī christus
a chrismate. Hoc nomē quod appellatur christus: vn-
ctionis est: Nec in aliquo alibi vngebantur reges et sa-
cerdotes: nisi in illo regno vbi christus pphetabatur et
vngebatur et vnde venturū erat christi nomē. Nusq̄
est alibi oīno: in nulla gente: in nullo regno. Unct⁹ est
ergo deus a deo. Quo oleo nisi spūali? Oleum em̄ Cōcor. de sacra vnctiōe. c. vni-co.
visibile in signo est: oleū inuisibile in sacramēto est.
Oleū spūale intus est: oleum visibile exterius est.
Unctus est nobis de⁹: et missus est nobis: et ipe deus
vt vngeretur homo erat: s ita homo erat vt de⁹ esset:
ita deus erat vt homo esse non dedignaretur. Verus
homo: verus deus: in nullo fallax: in nullo falsus: q:
vbiq3 verax: vbiq3 veritas. De⁹ ergo homo: et ideo
vnctus deus: quia homo deus et factus est christus.
Hoc figurabatur in eo q iacob lapidem sibi ad caput V
posuerat et dormierat. Jacob patriarcha lapidē sibi
ad caput posuerat. Dormiens autē illo lapide ad ca- Gen. 28.
put posito: vidit apertis celis scalam a celo in terrā: et
angelos ascēdentes et descēdētes. Hoc viso euigila-
uit: vnxit lapidem et discessit. In illo lapide intellexit
christū: ideo vnxit. Videte ex quo pdicatur christ⁹: qd
sibi vult illa vnctio lapidis: psertim apud patriar-
chas qui vnū deū colebāt? Factū est aūt in figura: et
discessū est. Non em̄ vnxit lapidē: et venit illuc semp
adorare: et sacrificia ibi facere. Expssum ē mysteriū:
nō inchoatū sacrilegiū. Et videte lapidē: Lapidem Ps. 117.
quē reprobauerūt edificātes: hic fact⁹ ē in caput an-
guli. Et q: caput viri christ⁹: ppterea lapis ad caput. j. Cor. xj.
Attēdite magnū sacramētū. Lapis christ⁹. Lapidē
viuū ait petr⁹ ab homīb⁹ reprobatū: a deo aūt ele- j. Pet. 2.
ctū. Et lapis ad caput: q: caput viri christ⁹: et vnct⁹
lapis: q: a chrismate dictus ē christ⁹. Et videntur scale
reuelāte christo e terra in celū: vel a celo in terrā: et ascē- Gen. 28.
dētes et descēdētes angeli. Quid hoc sit: meli⁹ vide-
bim⁹: cū testimoniū euāgelicū ab ipo dño cōmemo-
rauerim⁹. Nostis q: iacob ipse ē israel. Illi em̄ cum Ibidem.
angelo luctāti et pualēti: et bndicto ab eo cui pualuit:
nomē mutatū est: vt appellaretur isrl: sic ppls isrl pua-
luit christo: vt crucifigeret eū: et tm̄ in his qui christo
crediderūt: ab ipo cui pualuit bndict⁹ est. Sed multi
nō crediderūt: vide claudicationē iacob. Bndictiōe3
et claudicationē. Bndictio in his q crediderūt: nam
postea nouim⁹ ex illo pplo multos credidisse. Clau-
dicatio aūt in his q nō crediderūt. Et q: plures non
crediderūt: et pauci crediderūt: ideo vt fieret claudi-
catio: tetigit latitudinē femoris ei⁹. Quid ē latitudo Ibidem.
femoris ei⁹? Multitudo generis. Videte ḡ scalas il- X
las. Dñs vidit nathanaelē in euangelio: et ait: Ecce Joh. j.
vere israelita in q dol⁹ nō ē. Sic em̄ dr̄ de ipo iacob:
Et erat iacob sine dolo habitās in domo. Hoc reco- Gen. 25.
lēs dñs vidēs nathanaelē sine dolo ḋ gente illa. et de
pplo illo: Ecce vere inqt israelita in q dol⁹ nō ē. Ap- Joh. j.
pellauit israelitā in q dolus nō esset: ppter iacob. Et
ille nathanael: vn̄ me nosti? Et dñs: Cū esses sub ar- Ibidem.
bore fici vidi te: id est cū esses in illo pplo sub lege cō-
stitut⁹: que carnali vmbra illū pplm ptegebat: ibi te
vidi. Quid est: ibi te vidi? Ibi tui misertus sum. Ille
aūt recordat⁹ qd̄ fuerat etiā sb arbore fici i veritate:
admirat⁹ ē: q: putabat se a nemie visū cū ibi esset: cō-
fitetur et dic: Tu es fili⁹ dei: tu es rex isrl. Quis h dixit?
Qui audierat qd̄ ver⁹ esset israelita: et dol⁹ in illo nō
esset. Et dñs: Qz dixi tibi: vidi te sb arbore fici: credi- Gen. 28.
disti: maiora horū videb. Loquitur cū isrl: cū iacob: cū
illo q sibi lapidē ad caput posuerat: maiora horū vi-
debis. Que maiora? Qz ia lapis ille ad caput ē. Amē Joh. 1.
dico vob: videbitis celū aptū: et angelos dei ascēdētes

et descendentes sup filiu hominis. Angeli dei ascendant et descendant p scalas illas: fiat hoc in ecclia. Angeli dei
Ioh.1. annunciatores sunt veritatis: ascendant et videat: In principio erat verbu: et verbu erat apud deu: et deus erat
Ibidem. verbu. Descendant et videat: qz verbu caro factu est: et habitauit in nobis. Ascendat vt erigat magnos: descendat vt nutriat paruos. Uide ascendente Paulu: siue mete excessim a deo. Uide descendentem: siue tpantes
2.Cor.5. sum vobis. Uide ascendente: sapientia loqmur inter pfectos. Uide descendente: lac vobis potu dedi non esca.
Ioh.1. Hoc fit in ecclia. Ascendat et descendant angeli dei sup filiu hois: qz sursu e filius hois ad que ascendat corde: id est caput eius: et deorsu filius hominis: id est corpus eius. Membra eius hic sunt: caput sursu e. Ascendit ad caput: descendit ad mebra. Christus ibi: christus hic. Na si ibi tm et
Act.9. hic no: vn vox illa: Saule saule qd me psequeris: Quis em illi i celo molestus fuit: Nemo: nec iudei: nec saulus: nec diabolus teptator. Nemo ibi molestus illi: sed sic in copage corpis huani: pede calcato lingua damat. Dilexisti iusticia: et odisti iniquitate: ppterea vnxit te deus deus tuus. Locuti sumus de vncto deo: hoc e de christo. No potuit aptius dici nome christi: qz vt diceret vnctus deus: Quo speciosus forma pre filiis ho-
Al. letitie. Al. coliberis tuis. minu: sic vnctus. Oleo exultationis pre participibus tuis. Qui em pncipes eius: Filii hoim: qm et ipse filius hominis pnceps factus e mortalitatis illorum: vt faceret eos pncipes imortalitatis sue. Myrrha et
Y gutta et casia a vestimentis tuis. Odores boni a vestimetis tuis. Uestimenta eius: sut sancti eius: electi
Eph.5. eius: tota ecclia eius: qua sibi sicut veste exhibet: sine macula et ruga. Propter macula abluens i sanguine: ppter ruga extendens in cruce. Inde bonus odor: q significat nominatio quibusda aromatibus. Audi paulu illu minimu
Math.9. fimbria de vestimeto qo tetigit mulier i fluxu sanguinis: et sanata est. Audi illu dicente: Christi bonus
2.Cor.2. odor sumus in omi loco: et in his q salui fiut: et in his q pereut. No dixit bonus odor in his q salui fiut: et malus odor i his q pereut: s qo ad nos attinet: bonus odor sumus: et i his q salui fiut: et i his q pereut. Saluu fieri hoiem bono odore: no est improbabile neqz incredibile: Perire aut hoiem bono odore: q ratio e: Magna vis: magna veritas: et si capi no potuit a est. Na vt noueritis qz difficile capit statim subiecit: Et
Ibidem. ad hec qs idoneus: Quid e ad hec qs idoneus: Quis intelligat hoies mori bono odore: Tn aliqd dicam fratres: Ecce ipse paulus pdicabat euagelium: multi illu amabat pdicatore euagelij: multi illi inuidebat. Qui illu amabat: bono odore saluabant: q illi inuidebat: bono odore peribat: Ideo et pereuntibus no malus odor: sed bonus odor. Ideo em magis illi inuidebat: qz tm bona i illo gra pualebat. Nemo em inuidet misero. Erat e gloriosus in pdicatioe verbi dei: et viuebat fm regula illius virgae directionis. Et diligebat eu q in illo diligebat christum: q sequebant bonu odore. Diligebat amicu sponsi sui sponsa ipsa: q dicit i Canticis canticorum:
Cant.1. Post odore vnguentorum tuorum currimus. Illi aut alij quato magis eu videbat i glia pdicatiois euagelij et i vita inculpabili: tato magis inuidia torqbant et occidebat bono odore. Myrrha et gutta et casia a vesti-
Z metis tuis. A domibus eburneis ex qbus delectauerunt te filie regum. Domos eburneas: quis domos magnas: quis domos regales dicat: qs si vis: accipe: delectauerut inde xpm filie regu. Uis domos eburneas spiritalit accipe: Magnas domos: et mag tabnacula dei: corda sut sctorum: Ipsosqz reges regetes carne: subiugates sibi turbas huanarum affectionum: castigates corpus et seruituti subjcietes: accipe: qz inde delectauerut eu filie regu. Etenim omis aie q illis pdicantibus et euagelizatibus nate sut: filie regu sut: et ecclesie filie aplorum: filie regu sut. Iste est em rex regu:
Math. Illi aut reges: de quibus dictu est: Sedebitis sup xij. sedes iudicates. xij. tribus isrl: pdicauerut verbu veritatis: et genuerut ecclias: no sibi sed illi. Ad hoc sacramentu ptinet qo scriptu est in lege: Si mortuus fue-
Deut. rit frater: accipiat vxore eius frater eius: et suscitet seme fratri suo. Accipiat vxore eius: et suscitet seme: no sibi s fratri suo. Dixit christus: Dic fratribus meis. Dixit et
Ps. in alio psalmo: Narrabo nome tuu fratribus meis. Mortuus est christus: resurrexit: ascendit: absentauit se corpe: suscepe rut fratres eius vxore eius: pdicatioe euagelij generaturi filios no p semetipsos s p euagelium: ppter nome fratris: In christo eteni iesu inqt p
Cor. euagelium ego vos genui. Itaqz suscitates ppter nome fris seme fratri suo: qtqt genuerit no paulianos aut petrianos. s christianos nocauerut. Uidete si no iste sensus vigilat: et in his versibus: Cu em diceret a domibus eburneis: dixit de regalibus: amplis: pulchris: lenibus: qlia sunt corda sanctorum: Subiecit: Ex qbus te delectauerut filie regu. In honore tuo. Filie quide regu: filie aplorum tuorum: sed i honore tuo: qz seme illo suscitauerut fratri. Ideo ipos qs suscitauerat fratri suo paulus: cu videret currere ad nome suu: exclamauit: Nuquid paulus crucifixus est
Cor. p vobis: Quid em ait lex: Et habeat natus nome defuncti: defuncto nascat: defuncti nomie appellet. Seruat hic legitimu paulus: voletes appellari ex noie suo: reuocat: Nuquid paulus p vobis crucifixus est: Ad defunctu aspicite: Nuquid paulus p vobis crucifixus est: Et qd g: Qui illos generasti: qd si nome tuu illis ipsuisti: No. Ait em: Aut i nomie pauli baptizati
Math. estis: Delectauerut te filie regu i honore tuo. Lene te: serua te in honore tuo: hoc est hic veste nuptiale illius: illius honore: illius gloria qrere. Intellige etia filias regu ciuitates q crediderut in christu: et a regibus codite sunt: et a domibus eburneis: diuitibus superbis elatis. Filie regu delectauerut te in honore tuo: qz non qsierut honore patru suorum: sed q sierut honore tuu. Ostedat mihi roma i honore tanto: templu Romuli: in quato ibi ostendo memoria Petri. In petro qs honorat: nisi ille defunctus p nobis: Sumus em christiani non petriani. Et si nati p fratre defuncti ti co-
Deut. gnominati nomie defuncti. Per illu nati sed illi nati. Ecce roma: ecce carthago: ecce alie et alie ciuitates filie regu sunt: et delectauerut rege suu in honore ipius: et ex oibus fit vna qda regina. Quale carme nuptiale: Ecce inter carmina hilaritate plena: pcedit et ipa sponsa. Sponsus em veniebat: ipse describebat: in illu erat ois intentio nr a: pcedat et ista. Astitit regina a dex-
¿ tris tuis. Que a sinistris: No regina. Stabit em qda et a sinistris: cui dicet: Uade in igne ptnu. A dex-
Math. tris aut stabit: cui dicet: Uenite bndicti pris mei: pcipite regnu quod vobis paratu est ab initio mudi. Astitit regina a dextris tuis In vestitu deaurato circu amicta varietate. Uestitus regine huius
Psal. qs est: Et preciosus est: et varius est: Sacrameta doctrine in linguis oibus varijs. Alia ligua africa: alia syra:

alia grece:alia hebree:alia illa & illa. Faciũt iste lin-
gue varietatẽ vestis regine huiꝰ. Quõ aũt oĩs varie
tas vestis in vnitate ꝯcordat: sic & oẽs lingue ad vnã
fidẽ. In veste ista varietas sit:scissura nõ sit. Ecce va
rietatẽ intellexiꝰ de diuersitate linguarũ: & vestẽ in-
tellexiꝰ ꝓpter vnitatẽ. In ipsa aũt varietate aurũ
qd ẽ: Ipsa sapia. Quelibet sit varietas linguarũ: vnũ
aurũ ꝑdicaꝛ nõ diuersũ aurũ: sed varietas de auro. Ea-
dem quippe sapiam: eãdẽ doctrinã & disciplinã: oẽs
lingue ꝑdicãt. Varietas i linguis: aurũ i sententiis.
Alloqꝛ ꝓpha reginã istã: libẽter eã illi cãtat: & vnus-
quisque nrm̃ audiat: si tñ nouerimꝰ vbi sumus: & ad illõ
corpus ptinere conemĩ: & fide & spe ptineamꝰ vniti in
mẽbris christi. Nos enĩ alloqꝛ. Audi filia & vi-
de. Alloquiꝛ eã tanq̃ vnꝰ de prĩbꝰ: qꝛ filie regũ sũt:
& sic alloquaꝛ ꝓpha: & sic alloqꝛ aplſs tanq̃ filiã. Sic
enĩ dicimꝰ: pr̃es nr̃i ꝓphete: pr̃es nr̃i apli. Si nos il-
los vt pr̃es: illi nos vt filios: vox vna paterna allo
quiꝛ vnicã filiã: Audi filia & vide. Priꝰ audi: postea
vide. Ventũ est enĩ ad nos cũ euãgelio: & ꝑdicatum
est nobis qd̃ nõdũ videmꝰ: & audiẽdo credimꝰ: & cre
dẽdo videbimꝰ: sicut dicit ipse spõsus apd̃ ꝓpheta:
Ps. 17. Pplſs quẽ nõ cognoui seruiuit mihi: in obauditu au-
ris obediuit mihi. Quid est i obauditu auris: Quia
nõ vidit. Viderũt iudei & crucifixerũt: nõ viderũt gẽ-
tes & crediderũt. Veniat regina de gẽtibꝰ in vestitu
deaurato: circũamicta varietate. Veniat a gẽtibus:
veniat circũamicta oĩbꝰ linguis in vnitate sapie: di
caꝛ ei: audi filia & vide. Si nõ audieris non videbis.
Audi vt mũdes cor fide: sicut aplſs ait in actibꝰ apo
Act. 15. stolorũ: Fide mũdãs corda eorũ. Ad hoc enĩ audimꝰ
vt credamꝰ anteq̃ videamꝰ: vt credẽdo cor mũde-
mus vñ videre possimꝰ. Audi vt credas: mũda cor
fide. Et cũ cor mũdauero: qd̃ videbo: Beati mun-
Math. 5. do corde: qꝛ ipsi deũ videbũt. Audi filia & vide: Et
inclina aurẽ tuã. Parũ est audi: humiliꝛ audi: In-
clina aurẽ tuã: Et obliuiscere pplm̃ tuũ & do
mũ patris tui. Erat pplſs quidã: & domꝰ pr̃is q̃dã:
in qua natus est pplſs babylonie: habẽs regẽ diabo-
lum. Undecũque venerũt gẽtes: a patre diabolo vene
rũt: sed patri diabolo renũciauerũt. Obliuiscere pplm̃
tuũ & domũ pr̃is tui. Fedã te ille genuit cũ peccatri
Roma. 4. cẽ fecit: pulchrã te iste regenerat q̃ iustificat impiũ.
Obliuiscere populum tuum: & domum patris tui.
Quia concupiuit rex speciem tuam. Quã spẽm nisi
quã ipse fecit: Cõcupiuit speciẽ. Cuiꝰ spẽm: Pecca
tricis: iniq̃: impie. Qualis erat apd̃ patrẽ diabolũ:
& apud pplm̃ suũ: Nõ: sed de qua dicit: Que est ista q̃
ascẽdit dealbata: Antea q̃ nõ alba: postea dealbata:
Esa. 1. qꝛ si fuerint pctã vestra sicut feniciũ: tanq̃ niuẽ deal
babo. Cõcupiuit rex spẽm tuã. Quis rex: Quia
ipse est dñs deꝰ tuꝰ. Jam vide si nõ debes dimit
tere patrẽ tuũ illũ: & pplm̃ tuũ illũ: & venire ad regẽ
istũ deũ tuũ. Deꝰ tuus est: rex tuꝰ est. Rex tuꝰ & ipse
est sponsus tuꝰ. Regi nubis deo: ab illo dotata: ab il
lo decorata: ab illo redẽpta: ab illo sanata. Quicquid
habes vnde illi placeas: ab illo habes. Et adora-
bunt eũ filie tyri in muneribꝰ. Ipsũ regẽ
tuũ deũ tuũ: adorabũt filie tyri i mũeribꝰ. Filie ty-
ri: filie gẽtiũ. A pte refert ad totũ. Tyrꝰ vicina huic
terre vbi ꝓphetia erat: significabat gẽtes credituras
xpo. Inde erat illa chananea q̃ p̃mo canis ẽ appella
ta. Nam vt noueritis: qꝛ inde erat: euãgeliũ sic loqꝛ.
Secessit in ptes tyri & sydõis: & ecce mulier chananea Math. 15.
de finibꝰ illis egressa clamabat: & cetera q̃ ibi narraꝛ.
Que p̃mo canis erat apud patrem suũ & in pplo suo:
clamãdo & veniẽdo ad istum regẽ: decora facta cre-
dẽdo in illũ: qd̃ meruit audire: O mulier magna est Ibidem.
fides tua: ꝯcupiuit rex speciẽ tuã: Adorabũt eũ filie
tyri in muneribꝰ: Quibꝰ muneribꝰ: Sic ad se vult
veniri rex iste: & thesauros suos impleri vult: & ipse
donauit vñ impleanꝛ: & a vobis impleanꝛ. Veniant
inqt: adorẽt eũ i mũeribꝰ. Quid est i mũeribꝰ: No
lite vobis ꝯdere thesauros in terra: vbi tinea & rubi- Math. 6.
go exterminãt: & vbi fures effodiunt & furanꝛ: sed the-
saurizate vobis thesauros i celo: vbi neque fur neque ti
nea corrũpit. Ubi enĩ fuerit thesaurꝰ tuus: illic erit &
cor tuũ. Venite cũ mũeribꝰ. date elemosynas: & oĩa Luce. 11.
mũda sunt vobis. Venite cũ muneribꝰ ad eũ q̃ dicit:
Misericordiã volo magis q̃ sacrificiũ. Ad illõ tẽplũ qd̃ Osee. 6.
erat aũ vmbra & figura futuri: veniebaꝛ cũ taurꝭ & ari Math. 9.
etibꝰ: cũ hircis: cũ diuersis quibusque aĩalibꝰ aptꝭ ad Ibidem. 12.
sacrificiũ: vt i illo sanguie aliũ fieret: aliũ significare
tur. Nõ iam ipse sanguis quẽ figurabãt illa oĩa: ve
nit. Venit rex ipse: & ipse munera vult. Que mũera:
Elemosynas. Ipse est enĩ iudicaturus: & ipse munera
iputabit quibusdã: Venite inqt bñdicti pr̃is mei: pci- Math. 25.
pite regnũ qd̃ vobis paratũ est ab initio mũdi. Qua-
re: Esuriui & dedistꝭ mihi mãducare: sitiui & dedistꝭ m̃
bibere: nudꝰ fui & vestistꝭ me: hospes & adduxistꝭ me:
infirmꝰ & in carcere & visitastis me. Hec sũt mũera i
quibꝰ adorãt filie tyri regẽ: qꝛ cũ dicerẽt: q̃n te vidimꝰ
ille q̃ sursũ est & deorsũ: ꝓpter ascẽdẽtes & descẽdẽtes:
cũ vni inquit ex minimis meis fecistis: mihi fecistis: Ibidem.
Adorabũt eũ filie tyri in muneribꝰ. Et q̃ sunt filie ty
ri: & quõ adorabũt eũ i muneribꝰ: Planꝰ illud vo
luit dicere. Vultũ tuũ deprecabunꝛ diuites CC
plebis. He filie tyri adorãtes in muneribꝰ: diuites Et omnes.
sunt plebis: q̃s ille alloquiꝛ amicꝰ spõsi: Precipe di 1. Timoth. 6.
uitibꝰ huiꝰ mũdi: nõ superbe sapere: neque sperare i in-
certo diuitiarũ: sed i deo viuo: q̃ ꝑstat nobis oĩa abũ
danter ad fruendũ. Diuites sint in opibꝰ bonis: faci
le tribuãt: cõicent: adorẽt in muneribꝰ: sed nõ perdãt.
Securi ponãt: vbi semp inueniãt. Thesaurizent sibi Ibidem.
fundamentũ bonũ in futurũ: vt apprehendãt verã vi-
tam: adorãdo in muneribꝰ. Vultũ tuũ deprecabuntur
diuites plebis. Ad ecctiam enĩ ꝯcurrũt: & ibi elemo-
synas faciãt: ne extra fiat: id est ne extra positi faciãt:
i ecctia faciãt. Vultꝰ enĩ spõse huiꝰ & regine: ꝓderit
facientibꝰ: Propterea illi q̃ res suas vẽdebãt: vultũ re-
gine huiꝰ deprecãtes in mũeribꝰ veniebãt: & ea q̃ por-
tabãt: ad pedes aplorũ ponebãt. Feruebat dilectio i Act. 4.
ecctia: vultus erat regine ecctia: vultꝰ erat regine ob
sequiũ filiarũ tyri: id est diuitũ adorantiũ in muneri-
bꝰ. Vultũ tuũ deprecabunꝛ diuites plebis. Et q̃ dep
cabunꝛ vultũ: & cuiꝰ vultũ deprecabunꝛ: Omnes vna
sponsa: oẽs vna regina: mater & filij: filꝭ totũ ad chri-
stum ptinens: ad caput ptinẽs. Sed qꝛ hec ista opa:
& iste elemosyne ad iactantiã hominũ: inde dicit ipse
dominꝰ: Cauete facere iustitiã vestrã corã hoibꝰ: Math. 6.
vt videamini ab eis. Quomõ autẽ & publice debent
fieri ꝓpter vultũ sponse: ait: Luceant opera vr̃a corã
hoibꝰ: vt videãt bona facta vestra: & glorificẽt patrẽ Math. 5.
vestrũ q̃ in celis est: nõ vt gloriã vr̃am gratis i opibꝰ
bonis: q̃ publice facitis: sed vt gloriã dei. Et q̃s nouit
inqt vtrũ gloriam dei quero: an gloriã meã quero:

Margin notes beside the left column (in printed order): Ps. [illegible], Vel concupi. [illegible]

Quia do pauperi: videor quo animo dem: quis videt: Sufficiat tibi q̄ videt: ille videt qui retribuet: Intus amat qui intus videt: intus amat vt intus ametur: qui interiorem facit & ipsam pulchritudinē. Noli quasi oculis externis delectari: quia videris: & q: laudaris: Attende qd̄ h sequat̄.

D Omnis gloria eius filię regis ab intus: Al. fab intus. [intrinsecus: Et tamen] nō solū vestis est aurea & variata: ſ int⁹ pulchrā nouit q̄ speciē ei⁹ amauit. Que sūt interiora pulchritudinis: Cōsciētia. Ibi videt christus: ibi amat christ⁹: ibi alloquit̄ christ⁹: ibi punit christ⁹: ibi coronat christus. Sit ergo talis elemosyna tua in occulto: q: omnis gloria ei⁹ filię regis intrinsec⁹. In fimbrijs aureis Al. variet. circūamicta varietate. Pulchritudo intrinsecus: In fimbrijs autē aureis varietas linguar: doctrina: dec⁹. Ista qd̄ placent: si nō sit pulchritudo illa intrinsec⁹: Adducent̄ Al. adducent regi virgines post eā. Vere factū est: credidit ecclia. facta est ecclia p omnes gentes. Modo quē ad modū perspiciūt virgines placere illi regi: Vn̄ intuit̄: Quia p̄cessit ecclia. Offerēt̄ regi virgines post eā. Proxime ei⁹ afferent̄ tibi. Nō enim q̄ afferunt̄ aliene sūt: sed proxime ei⁹ ad eā pertinētes. Et q: dixit regi: ad eū conuersus dixit tibi: Proxime ei⁹ afferent̄ tibi. Afferent̄ in letitia & exultatiōe: adducent̄ in templū regis. Templū regis ipsa ecclia: intrat in templū ipsa ecclia. Vn̄ construit̄ templū: De hominib⁹ q̄ intrant in templū. Lapides viui q̄ sūt nisi fideles dei: Adducent̄ in templū regis. Sūt eni virgines extra templū regis: heretice sanctimoniales. Sūt quidē virgines: ſ qd̄ prodest eis nisi adducant̄ in templū regis: Templū regis in vnitate est: templū regis nō ē ruinosū: nō discissū: nō diuisū. Iunctura lapidū viuentium charitas est. Adducent̄ in templū regis.

E Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij. Nihil euidenti⁹. Attēdite iam ipsm̄ templū regis: q: inde loquit̄ propter vnitatē diffusam toto orbe terrarū: q: ille q̄ virgines esse voluerūt: nisi adducant̄ in templū regis sponso placere nō pñt Pro patrib⁹ tuis nati sūt tibi filij. Genuerūt te apli: ipsi missi sūt: ipsi p̄dicauerūt: ipsi patres. Sed nūquid nobiscum corporaliter semp esse potuerūt: Et si vnus Phil. i. ipsorū dixit: cupio dissolui: & esse cum christo: multo magis optimū est manere in carne necessariū propter vos. Dixit hoc quidē: ſ quādiu hic manere potuit: Nū quid si vsq ad tempus hoc: Nunquid vsq in posterū: Ergo illorū abscessu deserta ē ecclia: Absit. Pro patrib⁹ tuis nati sūt tibi filij. Quid est pro patrib⁹ tuis nati sūt tibi filij: Patres missi sunt apli: pro aplis filij nati sūt tibi: constituti sunt epi. Hodie eni epi q̄ sunt p totū mundū: vn̄ nati sūt: Ipsa ecclia patres illos appellat: ipsa illos genuit: & ipsa illos constituit in sedibus patrū. Nō ergo te putes desertam: q: nō vides petrū: q: nō vides paulum: quia non vides illos p quos nata es: d̄ prole tua tibi creuit paternitas. Pro patribus tuis nati sūt tibi filij. Cōstitues eos principes super oēm terrā. Vide templū regis q̄ late diffusū est: vt nouerint virgines q̄ nō adducūtur in templū regis nō se ad istas nuptias pertinere. Pro patribus tuis nati sūt tibi filij: cōstitues eos principes sup omnes terras. Hec est catholica ecclia: filij ei⁹ cōstituti sūt principes sup oēm terrā: filij eius constituti sūt pro patrib⁹. Agnoscāt q̄ p̄cisi sūt: veniāt ad vnitatē: adducant̄ in templū regis. Templū suū deus vbiq collocauit: fundamēta prophetarū & aplorū vbiq firmauit. Filios genuit ecclia: constituit eos pro patrib⁹ suis principes sup oēm terram.

Memores erūt nominis tui in omni generatiōe & generatiōe. Al. ... Propterea populi cōfitebūtur tibi. Quid ergo prodest pr̄itere terre extra templū contem: Quid prodest p̄care & in mōte nō p̄care: Voce mea ad dn̄m clamaui: et exaudiuit me de mōte sctō suo. Ps. iii. De quo mōte: De q̄ dictū est: Nō pōt ciuitas abscondi sup mōtē constituta. Matt. v. De quo monte: Quē vidit daniel ex paruo lapide Dan. ii. creuisse: & fregisse oīa regna terrarū: et impleuisse omnē faciē terre. Ibi adoret q̄ vult accipere: ibi petat q̄ vult exaudiri: ibi cōfiteat̄ qui vult sibi ignosci. Propterea ppl̄i cōfitebunt̄ tibi. In eternū & in seculū seculi. Quia & in illa vita eterna nō erit iā quē gemit⁹ peccatorū: sed tamē in diuinis laudibus superne illi⁹ ac perpetue ciuitatis nō deerit sempiterna confessio tante felicitatis. Ipsi eni ciuitati cui ali⁹ psalmus Ps. lxxxvi. cātat: Gloriosa dicta sūt de te ciuitas dei: ipsi spōse christi: ipsi regine filie regis: & cōiugi regis: q: principes eius sūt memores nominis ei⁹ in oī generatiōe & generatiōe: id est quādiu trāseat hoc seculū: qd̄ multis generationib⁹ agit̄: gerētes pro illa charitatis curā: vt de isto seculo liberata in eternū deo conregnet: propter hoc idēipsi cōfitebunt̄ tibi ppl̄i in eternū. illic cōspicuis & manifestis: ibi cordib⁹ oīum perfecta charitate luminosis: vt se vniuersā plenissime nouerit: q̄ hic in multis suis partib⁹ occulta sibi est. Vnde admonet̄ ab aplo: nihil i. Cor. iiii. ante temp⁹ iudicare: donec veniat dn̄s: & illuminet abscondita tenebrarū: & manifestet cogitatiōes cordis: & sit laus vnicuiq a deo. Ipsa eni sancta ciuitas sibi quodāmō cōfitebit̄: cum ppl̄i ei⁹ quib⁹ cōstat ipsa ciuitas cōfitebunt̄ in eternū: vt ex nulla parte se lateat: nullo in se existente cui⁹ aliqd lateat.

Explicit Tractatus de ps̄. XLIIII.

Incipit Tractatus de ps̄. XLV.

Prefatio.

I Am charitati vestre q̄dā sicut notissima loquimur: in qb⁹ immorari nō debem⁹. Et q: ea q̄ sepius breuiter cōmemorari debēt: filios chore nos intelligamus. Cōmemoro eni vos sāctes chore interp̄tari caluitiū: dn̄m nostrū significare: qui Matt. xxvii. in caluarie loco crucifix⁹ adduxit multos. tanq̄ illud Io. xii. granū qd̄ nisi mortificatū esset: solū remaneret: & eos qui adducti sūt appellatos filios chore. Hoc in mysterio. Ceterū fuerūt nescio qui filij chore illo tempe i. Par. quādo ista cātabant̄: sed spūs nos viuificare debet: ii. Cor. iii. non littera velare. Nos ergo intelligam⁹: & videte si ea q̄ sequūtur: id est q̄ habet psalmi ipse cōtext⁹ congruūt nobis: et inuenimus hic nos: si tn̄ inheream⁹ membris eius: cui⁹ corporis in celo caput est. et illa passione ascēdens: vt eos q̄ in humilitate iacebāt secū in vbertate adducat: fructū ferentes in tolerātia. Dictū est autē: In finē pro occultis pro filijs chore psalmus. Occultū est ergo: ſ incipe q̄ in caluarie loco Matt. crucifix⁹ est: nostis q: velū discidit: vt templi secreta patescerēt: Proinde q: crux dn̄i nostri causa fuit q̄ clausa aperirent̄: credam⁹ affuturū eū nobis: vt ista occulta reuelēt. In finē qd̄ h3: semp christū intelligere debem⁹. Finis eni legis christ⁹ ad iustiā oī credenti. Rom. x. Finis autē dicit̄: non quia consumit: sed quia perficit. Nam & finitum cibum dicim⁹ qui manducabat̄: et finitā tunicā que texebat̄. Illud ad consum.

ptionē: hoc ad pfectionē. Quia ergo vltra quo tēdam⁹ nō habem⁹: cū ad christū puenerim⁹: ipse cursus nr̄i finis dicit. Nec putare debem⁹: qr cū ad illū puenerim⁹: aliquod ampli⁹ debem⁹ niti: vt et ad patrē pueniamus. Hoc em̄ putauit et philippus cū ei dixit: Dn̄e
Jo. 14. ostēde nobis patrē: et sufficit nobis. Cū dicit sufficit nobis: finē querit satietatis et pfectiōis. Et ille tanto inq̄t tpe vobiscū sum: et nō cognouistis me: Philip-
Ibidem. pe: q̄ videt me videt et patrē. In illo ergo habem⁹ patrē
Jo. 10. q: ipse in patre: et pater in ipso: et ipse et pr̄ vnū sunt. Quid igit hic admonet qui cantat: vbi vocē nostrā agnoscere debem⁹: si tamē hui⁹ vocis affectum habemus:

Expositio psalmi.

C D Eus noster refugium et virtus. Sunt quedā refugia vbi nō est virtus: quo quisq̄ cū fugerit: magis infirmat q̄ cōfirmet. Cōfugis (verbi grā) ad aliquē in seculo magnū: vt facias tibi potentē amicū: refugiū tibi videt. Tanta tn̄ hui⁹ seculi incerta sunt: et ita potentū ruine quotidiane crebrescūt: vt cum ad tale refugiū cōfugeris: plus ibi timere incipias. Antea em̄ cause tue tm̄ timebas: cū vo ad talē refugeris: et de illo tibi timebis. Multi em̄ cū ad talia refugia cōfugissēt: cadētib⁹ illis ad q̄s cōfugerūt: et ipi q̄siti sunt: Quos nemo q̄reret: si nō ad talia cōfugissent. Nō est refugiū nostrū tale: sꝫ refugiū nostrū virt⁹ est. Cū illuc cōfugerim⁹: firmi erimus. Adiutor in tribulationib⁹ q̄ inuenerūt nos nimis. Multe sunt tribulatiōes: et in omi tribulatiōe ad deū cōfugiendū est: Siue sit tribulatio in re familiari: siue sit in salute corpis: siue de piculo charissimoꝝ: siue de aliqua re ad hui⁹ vite sustētaculū necessaria: oīno aliud refugiū nō debet esse homini christiano q̄ saluator ei⁹: q̄ de⁹ eius: q̄ cū fugerit: fortis sit. Nō em̄ ipse in se fortis erit: aut sibi ipse fortitudo erit: sꝫ ille illi fortitudo erit: q̄ refugiū ei⁹ fact⁹ est.
D Uerū charissimi inter oēs tribulatiōes humane aīe nulla est maior tribulatio q̄ cōsciētia delictoꝝ. Nā si nō vulnus illud sit: sanūq̄ sit int⁹ hoīs qđ cōsciētia vocat: vbicūq̄ alibi passus fuerit tribulatiōes: illuc cōfugiet: et ibi inueniet deū. Si aūt ibi reqes nō ē ꝑpter abūdantiā iniq̄tatis: q̄m et ibi de⁹ nō est: qđ factur⁹ ē hō: Quo cōfugiet cū ceperit pati tribulatiōes: Fugiet ab agro ad ciuitatem: a publico ad domū: a domo i cubiculū: et seq̄t tribulatio. A cubiculo iā q̄ fugiat nō hꝫ nisi i inter⁹ cubile suū. Porro si ibi tumultus ē: si fum⁹ iniq̄tatis: si flāma sceleris: nō illuc pōt cōfugere. Pellit em̄ inde: et cū inde pellit: a seipō pellit. Et ecce hostē suū inuenit: q̄ fugerat: seipm̄ q̄ fugiturus est: Quocūq̄ fugerit se: talē trahit post se: et quocūq̄ talem traxerit se: cruciat se: Sed a seipso sunt tribulatiōes q̄ inueniūt hoiem nimis: Acerbiores em̄ nō sunt. Tanto nō sūt acerbiores: quāto nō sunt interiores. Uidete charissimi cū ligna dedolant a fabris et pbant aliq̄n in supficie videnk quasi lesa et putrida. Faber aūt inspicit tanq̄ medullā interiorē ligni: et si sana inter⁹ ligna cognouerit: pmittit ea i edificio duratura: nec valde erit de supficie lesa sollicitus: q̄m id qđ inter⁹ est sanū renūciat. Porro hominis inter⁹ ꝯsciā nō inuenit. Quid igit pdest: si qđ est exter⁹ sanū est: et putrefacta est medulla ꝯsciētie:
E Arte iste et vehemētes oīno: et sicut psalm⁹ ipse ait: nimie tribulatiōes sūt: tn̄ et in his adiutor fact⁹ ē dn̄s

dimittēdo peccata. Iniquoꝝ em̄ cōsciētias nō sanat nisi indulgētia. Si em̄ magnas tribulatiōes habere se dicit debitor fisci: cōfossus et intuens angustias rei familiaris sue: cū se videt nō posse esse soluēdū ꝑpter īminētes oī anno cōpulsores: tribulatiōes magnas se pati dicit: nec vnq̄ respirat nisi i spe indulgētie rerū terrenaꝝ: Quāto magis debitor penaꝝ de abundantia delictoꝝ: q̄ reddet qđ debet de mala ꝯsciētia: q̄ si reddiderit ipse perit: Hoc em̄ debitū reddere: penas luere est. Restat ergo vt de ipsius indulgētia securi esse possimus: si tamē accepta indulgētia nō rursus ad debita ꝯtrahenda redeam⁹. Isti ergo filij chore fortasse intelligunt eē illi quib⁹ locut⁹ est Petrus i actibus apostoloꝝ: cū intenti facti essent ad mirabilia aduētus spiritussancti: cū omēs in quos venerat linguis omnib⁹ loq̄rēt: Annūciauit enī illis christū. Qui cū tāta potuisset mittēdo spiritūscm̄ ille quem ipsi crucifixerāt manib⁹ suis: cogitātes q̄ cōtemptibilis esset cum ab eis occideret: q̄ altus et excelsus apud deū fact⁹ esset: q̄ spūsancto idiotas impleret: et linguas infantiū faceret disertas: cōpuncti corde:
Act. 2. dixerūt: Quid faciem⁹: Iste erant nimie tribulationes q̄ illos inuenerāt. Nō em̄ ipsi inuenerūt peccata sua: sed inuenta in eis sunt cōmemoratiōe aploꝝ: Ideo inuenerūt illos tribulatiōes: nō ipi inuenerūt tribulatiōes. Nā q̄n sine alicui⁹ admonitiōe ipse hō cōsiderat factū suū: et rogat deū: quid dicit: Tribu-
Ps. 114. latiōnē et dolorē inueni: et nomē dn̄i inuocaui. Alia ē ergo tribulatio quā tu inuenis: alia q̄ te inuenit. In vtraq̄ tn̄ siue que te inuenit: siue quā tu inuenis: ille rogādus est q̄ est adiutor in tribulatiōib⁹. Nā et ille cū inuenerit: hoc dixit: Et nomē dn̄i inuocaui. Et hi
Ibidem. in tribulatiōib⁹ a quib⁹ se inuētos esse dixerūt: hoc dixerūt: Deus nr̄ refugiū et virt⁹: adiutor in tribulatiōib⁹: q̄ inuenerūt nos nimis. Sed qr adiutor factus est: vn̄ fact⁹ ē: Cōpūcti inq̄t corde dixerūt: qđ
Act. 2. faciem⁹: Tanq̄ magna desperatiōe: Ille tantus est quē nos occidim⁹: nos vbi erim⁹: Et petrus: Agite
Ibidem. penitentiā: et baptizet vnusquisq̄ vestrū in noīe dn̄i nostri iesu christi: et dimittunt vobis peccata vestra. Nihil em̄ hoc peccato grauius cogitare potuerūt. Quid graui⁹ peccatori egro q̄ medici interfectio: Quid ꝑui⁹ pōt eger facere: q̄ si medicū suū occidat: Cū hoc dimittit: qđ nō dimittit: Ab illo ergo cui dictū est refugiū et virtus: acceperūt magnā securitatem. Baptizet vnusquisq̄ vestrū i nomie dn̄i nostri iesu christi: In illi⁹ nomie quē occidistis baptizamini: et dimittunt vobis peccata vestra: Medicū vr̄ postea cognouistis: iā securi bibite sanguinē quem fudistis. Deniq̄ accepta tanta securitate: qđ dicūt: Propterea nō timebim⁹ dū cōturbabit terra:
F Al. turbabit. Paulo ante solliciti: subito securi: ex tribulatiōibus nimijs in magna trāquillitate positi sunt. Dormiebat em̄ ill' christ⁹: ideo turbabāt: excitat⁹ est christ⁹: sicut mō audiuim⁹ in euāgelio: Imꝑauit vētis et de-
Matth. 8. uerūt: q̄n christ⁹ in cuiuscūq̄ corde p fidē nō est: significatū est nobis: qr ei⁹ cor tanq̄ nauis in hui⁹ seculi tempestate turbat. Qui fidem suam obliuiscit: tanq̄ christo dormiente turbat: excitato autē christo: fit tranquillitas. Deniq̄ et ipse domin⁹ quid ait:
Ibidem. Ubi est fides vestra: Excitatus christus: excitauit fidem: vt quod in naui factū erat: fieret in cordibus eorū. Adiutor em̄ in tribulationibus: que inuenerūt

nos nimis: id est et ut esset tranquillitas magna. Videte ipsam tranquillitatem. Propterea non timebimus: cum
G conturbabitur terra. Et transferentur montes in cor maris. Tunc non timebimus. Queramus montes translatos: et si inuenire potuerimus: manifestum est quia ipsa est
Math. 17. securitas nostra. Dominus quippe dicit discipulis: Si habueritis fidem sicut granum sinapis: dicetis monti huic: tollere et mittere in mare: et fiet. Forte monti huic de
Esa. 2. seipso dicit: Dictus est enim mons. Erit in nouissimis
Miche. 4. temporibus manifestus mons domini. Sed iste mons super alios montes collocatus est: quia et apostoli montes: portantes montem hunc. Ideo sequitur: Erit in nouissimis temporibus mani-
Ibidem. festus mons domini: preparatus in cacumine montium. Transcendit ergo cacumina montium omnium: et in cacumine omnium montium collocatus est: quoniam montes sunt annunciantes montem. Mare autem significat hoc seculum. in cuius maris comparatione tanquam terra videbatur gens iudeorum. Non enim idolatrie amaritudine tegebatur. sed erat tanquam arida: amaritudine gentium. tanquam mari circundata. Futurum erat ut turbaretur terra: id est illa ipsa gens iudea. Transferrentur montes in cor maris: id est primo ipse mons magnus paratus in cacumine montium. Deseruit enim gentem iudeam: et factus est in gentibus: translatus est de terra ad mare. Transferentibus: quibus? Apostolis
Math. 17. quibus dixerat: Si habueritis fidem in vobis tanquam granum sinapis: dicetis monti huic: tollere et mittere in mare et fiet: id est per fidelissimam vestram predicationem fiet: ut mons iste hoc est: ego ipse predicer in gentibus: glorificer in gentibus: agnoscar in gentibus: et fiat quod de me predi-
Ps. 17. ctum est: Populus quem non cognoui seruiuit mihi. Quomodo autem et illi montes translati sunt? Et hoc indicet nobis scriptura dei. Cum apostolus predicabat iudeis: respuerunt
Act. 13. verbum: et ait apostolus paulus: Ad vos missi eramus: sed quia respuistis verbum dei imus ad gentes. Translati sunt montes in cor maris. Vere enim gentes crediderunt montibus: ut in corde maris essent montes illi: non sicut iu-
Math. 15. dei de quibus dictum est: Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me. Hoc enim et de nouo testa-
Hiere. 31. mento promittit dominus per prophetam dicens: Dabo leges meas
Heb. 8. in cordibus eorum. Hec leges: hec precepta per apostolos indita omnium gentium fidei et credulitati: montes dicti sunt translati in cor maris: tunc nos non timebimus. Qui non timebimus? Illi qui compuncti sumus corde: ne fieremus de nu-
Roma. 11. mero reproborum iudeorum: tanquam ramorum fractorum. Crediderunt enim quidam illorum et adheserunt apostolis predicantibus. Timeant ergo illi qui deseruerunt montes: Nos a montibus non recessimus: et qui translati sunt in cor maris: secuti sumus.
H Quid ibi sequitur ex eo quod translati sunt montes in cor maris? Attendite et videte veritatem. Hec enim quasi dicebantur: obscura erant: quia nondum contigerant: Nunc autem quis iam facta non cognoscat? Liber tibi sit pagina diuina ut hec audias: liber tibi sit orbis terrarum: ut hec videas. In istis codicibus non ea legunt: nisi qui litteras nouerunt: in toto mundo legat et idiota. Quid ergo factum est dum transla-
*Sonuerunt eorum. ti sunt montes in cor maris? *Sonauerunt et turbate sunt aque eius: Cum predicabatur euangelium
Act. 17. dixerunt: Quid est hoc? Peregrinorum demoniorum videtur iste annunciator esse. Hoc athenienses. Ephesii
Act. 19. autem quo tumultu occidere apostolos voluerunt: quando in theatro pro diana sua tantum strepitum fecerunt ut clamarent: magna diana ephesiorum. Inter quos fluctus et sonitus maris non timebant: quia ad refugium illud confugerant. Deniq;
I Ibidem. apostolus paulus volebat intrare in theatrum. et a discipu

lis reuocatus est: quia necessarium erat adhuc ut in carne maneret propter ipsos. sed tamen sonauerunt et turbate sunt aque eius. Conturbati sunt montes in fortitudine eius. Cuius? Numquid maris? An potius dei: de quo dictum est: Refugium et virtus: adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis? Turbati enim sunt montes: id est potestates huius seculi. Alii enim sunt montes dei: alii sunt montes seculi. Montes seculi quibus caput diabolus: montes dei: quibus caput christus. Sed per istos montes turbati sunt illi montes. Tunc dederunt voces contra christianos: quasi turbati sunt montes sonantibus fluctibus: et montes sunt turbati: et factus est magnus terre motus: cum motu aque. Sed cui hec? Ciuitati illi fun- Dei.
date super petram. Sonant aque: turbantur montes: annunciato euangelio. Quid tu ciuitas dei? Audi quid sequitur: Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. I
Conturbantur montes cum seuit mare: non deserit deus ciuitatem suam per impetus fluminis. Qui sunt isti impetus fluminis? Inundatio illa spiritussancti: de qua dominus dice-
bat. Si quis sitit: veniat et bibat. Qui credit in me flu- Jo. 7.
mina aque viue fluent de ventre eius. Ergo hec flumina fluebant de ventre Pauli: Petri: Joannis: aliorum apostolorum: aliorum euangelistarum fidelium. Hec flumina cum fluant ab vno flumine: multi impetus fluminis letificant ciuitatem dei. Nam ut noueritis hoc de spiritusancto dictum: in eodem euangelio consequenter dicit euangelista: Hoc Joan.
autem dicebat de spiritu quem accepturi erant hi qui in eum erant credituri. Spiritus autem nondum erat datus: quia iesus nondum erat glorificatus. Glorificato iesu post resurrectionem: glorificato post ascensionem: die pentecostes
venit spiritussanctus. impleuit credentes: locuti sunt lin- Act. 2.
guis: predicare euangelium ceperunt gentibus. Hinc ciuitas dei letificabatur: dum mare turbaretur sonitu aquarum suarum: dum montes conturbarentur querentes quid agerent: quomodo nouam doctrinam pellerent: quomodo christianorum genus de terra eradicarent. Contra quem? Contra fluminis impetus letificantes ciuitatem dei. Hic etiam ostendit de quo flumine diceret: quia spiritumsanctum significabat flumi-
nis impetus letificans ciuitatem dei. Et quid sequitur? Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. K
Si ergo sequitur sanctificationis nomen: manifestum est fluminis illos impetus de spiritusancto intelligendos: quo letificatur et sanctificatur omnis pia anima credens in christum. ut fiat ciuis ciuitatis dei. Deus in medio eius non commouebitur. Seuiat mare: conturbentur montes: deus in medio eius non commouebitur. Quid est in medio eius? Tanquam deus in vno loco stet: et circundent eum qui crediderunt in eum: Ergo ambitur loco deus: et lata sunt que circundant? In angusto est qui circundatur? Absit. Nihil tale cogitetis de deo qui nullo capitur loco: cui sedes est conscientia piorum. Et ita sedes dei est in cordibus hominum: ut si homo ceciderit a deo: deus in se maneat: non quasi cadat: non inueniendo vbi sit. Magis enim te subleuat ut in illo sis quam in te incubat: ut si te subduxerit cadat. Ille si se subduxerit: cadens tu: tu te si subduxeris: non cadit ille. Quid ergo est deus in medio eius? Hoc significat quod equus est omnibus deus: et personas non accipit. Quomodo enim illud quod in medio est: paria habet spacia ad omnes fines: ita deus medius esse dicitur: equaliter omnibus consulens. Deus in medio eius non commouebitur. Cur non commouebitur? Quia in medio eius deus.
Adiuuabit eam deus vultu suo. Ille est adiutor in tribulationibus: que inuenerunt nos nimis. Adiuuabit eam deus vultu suo. Quid est vultu suo? Demonstratione

cia. Quō se demōstrat de⁹ vt vultū eius videamus?
Iā cōmemoro: Dilatasti ꝑ seruū deū: dilatamus ꝑ
opa. Qm̄ ab illo aliqd adiutoriū accipim⁹: ita vt oīno
nō dubitem⁹ a dño nobis esse cōcessū: vult⁹ dei no-
biscū est. Adiuuabit eā deus vultu suo. Cōturba-
I tę sunt gentes. Et quō cōturbatę? Et qd contur-
batę? Ut deijcerēt ciuitatē dei: in cui⁹ medio ei⁹ de⁹:
vt euerterent tabernaculū sanctificatū: qđ adiuuat
deus vultu suo? Nō. Sed iā salubriter cōturbatę sūt
gentes. Quid eñ sequit? Et inclinata sunt re-
gna: Inclinata inqt sunt regna: iam nō erecta vt su-
perbirent: s; inclinata vt adorarēt. Qm̄ inclinata sūt re-
Ps. 71. gna: Qñ factū est qđ ꝑdictū ē in alio psalmo: Ado-
rabūt eū oēs reges terrę: oēs gentes seruiēt ei. Quę
res fecit vt inclinarent regna? Quę res: Audi. De-
K dit vocē suā altissim⁹ ⁊ mota est terra. Ure-
ptic ij idoloꝝ tanq̃ ranę de paludib⁹ ꝑsonabāt: tanto
tumultuosi⁹: quāto sordidi⁹ ex delictoꝝ cęno. Et qd
strepit⁹ ranaꝝ ad tonitrua nubiū? Inde eñ dedit vo
cē suā altissim⁹: ⁊ mota est terra. Tonuit de nubibus
suis. Quę sunt nubes ei⁹? Apli eius: ꝑdicatores ei⁹:
de quib⁹ intonabat ꝑceptis: coruscabat miraculis.
Ipsi nubes qui ⁊ mōtes. Mōtes ꝑpter altitudinē ⁊
firmitatē: nubes ꝑpter pluuiā ⁊ vbertatē. Irrigaue-
rūt eñ terrā nubes iste: de quib⁹ dictū est: Dedit vo
cē altissimus ⁊ mota est terra. De his eñ nubib⁹ mi-
nat cuidā vineę sterili: vñ trāslati sunt montes in cor
Esa. 5. maris. Mādabo inqt nubib⁹ meis: ne pluant sup eā
imbrē. Hoc impletū est in eo qđ cōmemorauim⁹ qñ
translati sunt mōtes in cor maris: quando dictū est:
Act. 13. Ad vos missi eram⁹: s; q: respuistis verbū dei: ibim⁹
ad gentes: Impletū est: Mādabo nubib⁹ meis ne
pluāt sup eam imbrē. Denicq; ipsa gens iudęa mō sic
remāsit tanq̃ vellus siccū in area. Nā et hoc nostis
Judic. 6. cōtigisse in quodā miraculo. Area sicca erat: vellus
solū madebat: s; pluuia in vellere nō apparebat. Sic
⁊ sacramentū noui testamēti non apparebat in gente
iudęoꝝ: eo q illic vellus erat: ibi ꝟ velatū erat sacra-
mentū in vellere: In area xpo: iā est in oib⁹ gentib⁹:
vbi patet euāgeliū christi: pluuia manifesta est: nuda
est area christi: nō eñ tegit velamēto. Ut aūt exiret
inde pluuia: exꝑssū ē vell⁹. Per ꝑssurā eñ a se exclu-
serūt christū: ⁊ dñs iā de nubib⁹ suis cōpluit aream:
vellus siccū remāsit. Inde ḡ dedit vocē suā altissim⁹
de istis nubib⁹: ꝑ quā vocē regna inclinarent ⁊ ado-
L rent. Dñs virtutū nobiscū: susceptor no-
ster de⁹ iacob. Nō quicūq; hō: nō potestas quę-
libet: nō deniq; angel⁹: nō aliq creatura: siue terrena
siue cęlestis: s; dñs virtutū nobiscū: susceptor nr̄ de⁹
iacob. Qui misit angelos: venit post angelos: venit
vt ei seruirēt angeli. venit vt hoīes faceret ęq̃les an-
Roma. 8. gelis. Magna gr̄a. Si de⁹ ꝑ nobis: qs ꝯ nos: Dñs
virtutū nobiscū. Virtutū q̃ r: Dñs virtutū nobiscū.
Si de⁹ ꝑ nobis inq̃: qs ꝯ nos? Qui ꝓprio filio non
pepcit: s; ꝑ nobis omib⁹ tradidit illū. Quō non ⁊ cū
illo oīa nob donauit? Fres ḡ securi sim⁹: in trāquil-
litate cordis nutriam⁹ bonā ꝯsciaꝫ de pane dñi. Dñs
M virtutū nobiscū. susceptor nr̄ de⁹ iacob. Quantacūq;
sit infirmitas tua: vide q̃s te suscipiat. Ęgrotat nescio
qs: adhibet medic⁹. susceptū suū dicit medic⁹ ęgro-
tū. Quis eū suscepit? Ille. Magna spes salutis: ma
gnus medicus eū suscepit. Quis medicus? Ois me-
dicus ꝑter illū hō est. Ois medicus q venit ad infir-
mū: alia die infirmari potest ꝑter illū. Susceptor nr̄
deus iacob. Fac te infantē paruulū oīno: q̃les a pa-
rentib⁹ suscipiunt. Qui eñ nō suscipiunt: exponunt:
qui suscipiunt nutriunt. Putas ne sic te suscipit de⁹:
quō infantē te suscepit mater tua? Nō sic: sed in ęter-
nū. Tua eñ vox est in isto psalmo: Qm̄ pater meus Ps. 26.
⁊ mater mea dereliq̃runt me: dñs aūt assumpsit me.
Susceptor nr̄ de⁹ iacob. Uenite ⁊ videte opa N
dñi. Uide hac susceptiōe qd fecit dñs? Aiaduerte-
re orbē traꝝ: veni ⁊ vide. Si eñ nō venis nō vides:
si nō vides nō credis: si nō credis: lōge stas. Si cre-
dis venis: si credis vides. Quō eñ venit ad montē
istū? Nūqd pedib⁹? Nūqd nauib⁹? Nūqd pēnis?
Nūqd eqs? Quātū attinet ad locoꝝ spacia: ne sata-
gas: ne conturberis: ipse ad te venit. Creuit ex lapide Daniel. 2.
puo creuit: ⁊ fact⁹ ē mōs magn⁹: ita vt impleret vni-
uersam faciē terrę. Quid vis ḡ ad eū ꝑ terras venire
q terras impleuit? Ecce iam venit: euigila credēdo:
euigilātes pulsat: si tñ nō tant⁹ in eis somn⁹ est: quo
etiā ꝯ montē venientē obdurescāt: s; audiāt: Surge Ephe. 5.
q dormis: ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuminabit te christ⁹.
Multū eñ erat iudęis videre lapidē. Lapis eñ ille
adhuc paru⁹ erat: merito ⁊ paruū ꝯtēpserūt: cōtem-
nēdo offenderūt: ⁊ offendēdo quassati sunt: restat vt
cōterant. Hoc eñ de lapide illo dictū est. Qui offen Luce. 20.
derit i lapidē illū: cōquassabit eū: sup quē venerit cō
teret eū. Aliud est cōquassari: aliud cōteri. Cōquas-
sari min⁹ est q̃ cōteri. Sed neminē cōterit excelsus
veniēs: nisi quē cōquassauerit hūilis iacēs. Modo
aūt anteq̃ veniat dñs noster hūiliter iacuit iudęis:
⁊ offenderūt in illū ⁊ cōquassati sūt: veniet postea in
iudicio suo clar⁹ atq; altus: magn⁹ ⁊ potēs: et nō in-
firmus vt iudicet: sed fortis vt iudicet: ⁊ cōterat eos
qui cōquassati sunt in eū offendēdo. Lapis eñ offen
sionis ⁊ petra scandali nō credētibus ipse est. Ergo
charissimi non est mirū si iudęi nō agnouerūt quem
tanq̃ paruū lapidē ante pedes suos iacentē ꝯtēpse-
rūt: illi mirādi sunt qui adhuc tā magnū montē no-
lunt agnoscere. Iudęi in lapidem paruū nō vidēdo
offenderūt: heretici in montē offendūt. Iam eñ cre
uit ille lapis: iā dicim⁹ illis: Ecce impleta ē ꝓphetia
Danielis: Lapis ille q erat paru⁹: fact⁹ ē mons ma- Daniel. 2.
gnus: ⁊ impleuit vniuersā terrā. Quare in illū offen-
ditis: ⁊ nō in illū ascēditis? Quis tā cęcus ē vt offen
dat in montē? Quasi ideo ad te venerit: vt habeas i
quē offendas: ⁊ nō habeas in quem ascēdas: Uenite Esa. 2.
ascēdamus ad montē dñi. Esaias hoc dicit: Uenite
ascēdam⁹. Quid est: venire ascēdam⁹? Uenite ⁊ cre
dite. Ascēdam⁹: hoc ē ꝓficiam⁹. Isti aūt nec venire
volunt: nec ascendere: nec credere: nec proficere. La-
trant cōtra montē: iam in illum totiens offendendo
quassati sunt: ⁊ nolūt ascendere: semp eligentes offen
dere. Dicamus illis: Uenite ⁊ videte opera domini:
Quę posuit ꝓdigia sup terrā. Prodigia di- O
cunt qđ aliquid portendant signa illoꝝ miracu-
loꝝ quę facta sunt quādo mūdus credidit. Et quid
P inde factū est: et qd portendebāt? Auferēs bella
vsq; ad fines terrę: Hoc nōdum videmus com Al. finem.
pletū esse. Sunt adhuc bella: sunt inter gentes ꝑ re-
gno: inter sectas: int iudęos: int paganos: int chri-
stianos: int hereticos. Sūt bella: crebrescunt bella:
aliis ꝑ veritate: aliis ꝑ falsitate certantibus. Non-
dum ḡ cōpletū est. Auferens bella vsq; ad fines trę:

sed fortasse cōplebit. Ān ⁊ mō cōpletū est? In qbus/
Danī.13 dā cōpletū est in danielo cōpletū est ⁊ in susanna non
dum completū est. Quid ergo hoc est: Auferens bel
la vsq; ad fines terre? Bella dicit quib⁹ bellat aduer
sus deū. Quis enī bellat aduersus deū? Impietas.
Et quid pōt facere deo impietas? Nihil. Quid facit
fictile vas elisum ad petrā: q̄uis vehemēter elidat?
Tanto maiore malo suo venit: quāto maiore impe/
tu venerit. Hec bella magna erāt. crebra erāt: cōtra
deū impietas dimicabat: ⁊ vasa fictilia cōterebant:
p̄sumētes de se both de virtute sua multū p̄ualēdo.
Job.15. Cui⁹ rei scutū etiā iob dixit de quodā impio: Cucur
rit aduersus deū. in crassa ceruice scuti sui. Quid ē in
crassa ceruice scuti sui? Nimiū p̄sumēdo de protectiōe
sua. Nūquid nā isti tales erāt qui dicebāt: Deus nr̄
refugiū ⁊ virtus: adiutor in tribulatiōib⁹ q̄ inuene/
Ps.43. rūt nos nimis? Aut in alio psalmo: Non enī in arcu
meo sperabo: ⁊ brachium meū nō saluabit me? Qñ
quisq; cognoscit: q: in seipso nihil est: ⁊ adiutoriū de
se nullū habet: arma in illo cōfracta sunt: bella sedata
sunt. Talia ḡ bella deleuit vox illa altissimi de nubi/
bus sanctis: qua terra cōmota est: ⁊ inclinata sunt re/
P gna: abstulit hec bella vsq; ad fines terre. Arcum
cōteret ⁊ cōfringet arma: ⁊ scuta comburet
igni. Arcus: arma: scuta: ignis. Arcus: est insidie.
Arma: publica oppugnatio. Scuta: vana p̄sumptio
sue protectiōis. Ignis: q̄ ista cōburunt ē: de quo dñs
Luce.12. ait: Ignē veni mittere in terrā: De q̄ igne dicit psal/
Ps.18. mus: Et non est qui se abscondat a calore eius. Fer/
uente igne isto: nulla ī nobis impietatis arma rema/
nebūt: necesse est vt oia cōfringant: cōterant: cōbu/
rant: remaneas inermis: nō habēs vllum adiutoriū
tuū: ⁊ quāto magis infirmus es: nulla tua arma ha/
Ps.45. bens: tanto magis te suscipit: de quo dictū ē: Susce/
ptor noster deus iacob. Valebas enī quasi p te: con/
turbaris in te. Perde arma quibus p̄sumebas: audi
2.Cor.12. dñm dicētē: Sufficit tibi gr̄a mea. Dic ⁊ tu: qñ infir/
mor: tūc potens sum. Apli vox est. Oia arma sua p/
Ibidem. diderat tanq̄ fortitudinis sue: qui dicebat: Ego aūt
nō gloriabor: nisi in infirmitatib⁹ meis: velut si dice/
Job.15. ret: Nō curro aduersus deū ī crassa ceruice scuti mei
1.Timoth.1. qui p̄us fui blasphemus ⁊ psecutor et iniuriosus: sed
ideo misericordiā cōsecutus sum: vt in me ostēderet
christus iesus omnē longanimitatē in eos q̄ creditu/
ri sunt illi in vitā eternā. Auferēs bella vsq; ad fines
terre. Qñ aūt nos dñs suscipit: nūquid inermes di/
mittit? Armat nos. sed aliis armis euāgelicis: verita
tis: cōtinentie: salutis. spei: fidei charitatis. Hec ar/
ma habebim⁹: sed nō a nobis. Arma autē q̄ a nobis
habuim⁹ arserūt: si tñ igne illo spūssancti accensi su/
mus. Et scuta comburet igni. Quid postea in te esse
cupiebas? Infirmū te fecit deus: vt fortē te faceret
Q de se: q: infirmabaris de te. Quid ḡ sequit? Vaca/
te. Ad quā rem? Et videte qm̄ ego sum de⁹:
Hoc est: non vos: sed ego sum deus: ego creaui: ego
recreo: ego formaui: ego reformo: ego feci: ego refi/
cio. Si non potuisti facere te: quō potes reficere te?
Hoc nō videt tumult⁹ cōtentiosus animi hūani: cui
tumultui cōtentioso dicit: vacate: id est reprimite ani/
mos vestros a cōtradictiōibus. Nolite argumētari
⁊ tanq̄ armari cōtra deū: alioqn viuūt arma nōdū
illo igne cōbusta. Si aūt cōbusta sunt: vacate: q: nō
habetis vñ pugnetis. Si aūt vacaueritis in vobis:

⁊ a me petieritis oia: qui p̄mo de vobis p̄sumebatis:
vacate ⁊ videbitis qm̄ ego sum deus. Exaltabor
in gentibus: ⁊ exaltabor in terra. Paulo ante
dixerā terre noīe significari gentē iudeoꝝ: maris no/
mine ceteras gentes. Translati sunt mōtes in corde
maris cōturbati sunt gentes. ⁊ inclinata sunt regna:
dedit vocē suam altissimus: ⁊ mota est terra. Dñs
virtutū nobiscū: susceptor noster deus ia/
cob. Facta sunt miracula in gentib⁹: implet fides
gentiū: ardent arma p̄sumptiōis humane. Vacat in
trāquillitate cordis: vt cognoscat auctor de⁹ omniū
munerū suoꝝ. Et post istā clarificationē: nūquid de/
serit ⁊ plebē iudeoꝝ: de qua dicit aplus: Dico enī vo
bis: vt non sitis vobis sapiētes: q: cecitas ex pte isrl Rom.
facta ē: donec plenitudo gētiū intraret? Id est donec
mōtes huc trāsferrent: nubes hic plueret: hic dñs to
nitruo suo regna inclinaret: donec plenitudo gentiū
intraret? Et q̄d postea? Et sic oia israel salu⁹ fieret. Ibidem.
Ideo ⁊ hic ipm ordinē seruās: exaltabor inq̄t in gen
tibus et exaltabor in terra: id est: ⁊ in mari ⁊ in terra.
Vtinā omnes dicāt qd̄ sequit: Dñs virtutū nobiscū
susceptor noster deus iacob.

Explicit Tractatus de ps̄. XLV.
Incipit Tractatus de ps̄. XLVI.
Prefatio.

Ominus deus noster fidē in qua viuim⁹ et
D ex q̄ viuim⁹: p libros sāctos: scripturas sā/
ctas multipliciter nobis varieq; diffudit: sa
cramēta quidē verboꝝ varians: fidē tñ vnā cōmen/
dans. Vna enī eadēq; res: ideo multis modis dicit:
vt mod⁹ ipse dicēdi pter fastidiū varietur: sed pter cō
cordiā vna fides teneat. Itaq; in h̄ psalmo quē can/
tatū audiuim⁹: cui cantādo respōdim⁹: ea sumus di/
cturi q̄ nostis: ⁊ tñ fortassis aliquā admixte ⁊ dona/
te dño suauitatē allaturi sumus vobis: qñ ea q̄ alibi
⁊ alibi noueratis: etiā cōmoniti ruminatis. Nam et Leui.
ipsa ruminatiōe in q̄ significat de⁹ mūda aialia. hoc
voluit insinuare: q: omnis homo qd̄ audit sic debet
in cor mittere: vt non piger sit postea inde cogitare:
vt qñ audit sit similis māducāti: cum autē audita in
memoriā reuocat: ⁊ cogitatiōe dulcissima recolit: fi/
at similis rumināti. Talia ḡ mō eadē dicunt: et facit
nos dulciter cogitare que nouim⁹: ⁊ eadē ipsa liben
audire: q: modus dicendi variat: ⁊ res antiqua ipso
modo dicendi renouat.

Titulus psalmi sic se habet: In finem pro
filijs chore: psalmus ipsi Dauid.

Filios istos chore habēt tituli psalmoꝝ etiā
F alij nōnulli: ⁊ indicāt dulce mysteriū: Insi/
nuant magnū sacramentū: vbi ⁊ nosipsos li
benter intelligam⁹ et agnoscam⁹ in titulo: nos q̄ au/
dimus ⁊ legimus. tanq̄ speculo posito qui simus
intuemur. Filij chore qui sunt? Fuit homo quidā
chore nomine: sic enī vocabat aliquis homo. Verū
tamē cū legunt q̄ scripta sunt: ⁊ inuenit sermo diui/
nus loqui ad quosdā qui nō valde intelligunt filios ē
eius viri⁹ homis qui vocabat chore: recurrimus anim⁹ 1.Par.
ad mysteriū: vt queramus q̄d significet chore. Quia enī
verbū hebreū: dicit vtiq; ⁊ interptat ī grecā linguā
⁊ ī latinā linguā: ⁊ factū est. Iā multa noīa hebrea ⁊
interptata sunt nobis: ⁊ inspiciam⁹: ⁊ inuenim⁹ chore
interptari caluū: multo magis attendimus. Obscurū
erat cū dicerent filij chore: nōne obscurius est cum

pellant filiũ calue: Qui sunt isti filij calue: An forte fi
lij sponsi: Quia sponsus in loco caluarię crucifixus
Math. 27. est. Recolite euangelium vbi dominũ crucifixerũt:
et inuenietis eum in loco caluarię crucifixum. Pro
inde qui crucẽ eius irrident: a demonibus tanq̃ a be
stijs deuorant. Nam significauit et hoc q̃dã scriptu
4 Reg. 2. ra: cũ ascẽderet ꝓpheta dei heliseus: clamabãt post
eum pueri irridentes: Ascende calue: ascende calue.
Ille aũt non tam crudeliter q̃ mystice fecit illos pu
eros ab vrsis exeũtibus deuorari. Si non deuoraren
tur illi pueri: nunq̃d vsq̃ adhuc viuerent: Aut non
possent mortales nati etiam febre intercipi: Myste
rium in eis tamẽ non ostenderet: vbi posteri terrerẽ
tur. Nemo ergo irrideat crucem domini: iudei sunt
possessi a demonibus et deuorati. Nam in caluarię
loco crucifigentes christũ: et leuantes in cruce: tanq̃
ibi dicebãt sensu puerili: nõ intelligẽtes q̃d loq̃rent:
Math. 27. ascende calue. Quid est enĩ ascende: Crucifige cru
cifige. Proponit enĩ puericia ad imitandã humili
tatem: et item ꝓponit puericia ad cauendã fatuitatẽ.
Proposita puericia ad imitandã humilitatem: a do
mino est: quãdo vocauit ad se pueros: Et cũ ꝓhibe
Math. 19. rentur ab illo: dixit: Sinite eos venire ad me: talium
est enĩ regnum cęlorum. Propositũ exemplũ puericię
1 Cor. 14. ad cauẽdam fatuitatẽ ab Apostolo est: Fratres no
lite pueri esse sensibus. Et rursum ꝓponit ad imitan
Ibidem. dum. Sed malicia infantes estote: vt mentibus perfe
cti sitis. Pro filijs chore psalmus canit. Ergo pro
christianis cãtatus est. Audiamus eũ tanq̃ filij spõ
si illius: quẽ pueri insensati in caluarię loco crucifixe
Math. 27. runt. Illi vero meruerũt a bestijs deuorari: nos ab
4 Reg. 2. angelis coronari. Agnoscimus enĩ humilitatẽ domini
nostri: et non de illa erubescimus. Non erubescimus
de illo appellato mystice caluo: ꝓpter caluarię locũ.
Ipsa enĩ cruce in qua illi insultatũ est: non permisit
caluã esse frontẽ nr̃am: quia eam suo ligno signauit.
Deniq̃ vt noueritis: quia nobis dicuntur hęc: hic
videte quid et cui dicitur.

Expositio psalmi.

C O Mnes gentes plaudite manibus.
Nunq̃d populus iudeorum omes gentes
erant: Sed cecitas ex parte israel facta est:
vt pueri insensati clamarẽt: Calue calue: atq̃ ita do
Math. 27. minus crucifigeret in caluarię loco: et sanguine fuso
Roma. 11. gentes redimeret: et impleret qd̃ ait apostolus: Ce
citas ex parte israel facta est: vt plenitudo gentiũ in
traret. Insultent ergo vani et hebetes et insensati: et
dicant calue calue: Vos aũt sanguine illius redem
pti qui fusus est in caluarię loco: omes gentes plau
dite manibus: peruenisse ad vos gratiam dei. Plaudite
manibus. Quid est plaudite: Gaudete. Sed quare
manibus: Quia bonis operibus. Ne gaudeatis ore
et cessent manus: Si gaudetis: plaudite manibus. Ma
nus gentiũ videat: qui gaudia donare dignatus est.
Quid est manus gentiũ: Facta bene operantiũ. Om
nes gentes plaudite manibus. Jubilate deo in
voce exultationis. Et voce et manibus. Si tm̃ voce:
nõ bene: quia pigrę sunt manus: Si tm̃ manibus: nec hoc
bene: quia muta est lingua. Concordent manus et lin
gua: Illa confiteatur: illę operent. Jubilate deo in vo
ce exultationis. Qm̃ dominus excelsus ter
ribilis. Excelsus ille qui quasi irrisibilis: ascẽden
do in cęlum factus est terribilis. Rex magnus
super omnẽ terrã. Non tm̃ super iudeos: nam et sup
illos rex. Inde enĩ et apostoli crediderũt: inde et mul
Act. 4. ta milia hominũ res suas vendiderunt: et p̃cia ad pe
des apostolorum posuerũt: et impletum est in illis: qd̃
Math. 27. erat in titulo crucis conscriptum: rex iudeorum:
Rex est enim et iudeorum. Sed parum est iudeorum:
Omnes gentes plaudite manibus: quoniam rex
omis terrę deus. Non enĩ illi sufficit vnã gentẽ ha
bere sub se: ideo tm̃ preciũ ex latere dedit vt emeret
D orbem terrarum. Subiecit plebes nobis: et Al. populos.
gẽtes sub pedibus nr̃is. Quis subiecit et quibus: Qui
sunt q̃ loquunt: Forte iudei: Plane si apostoli: pla
ne si sancti. Quis enĩ deus subiecit plebes et gentes:
vt hodie honorarent in gentibus: qui a suis ciuibus
occidi meruerũt: quõ dominus eorum occisus est a ci
uibus: et honorat a gẽtibus: crucifixus a suis: hono
ratur ab alienis: sed p̃cio facti sui: Ideo enĩ emit nos:
vt alieni ab eo non essemus. Putate ergo voces esse apo
stolorum: Subiecit plebes nobis: et gẽtes sub pedibus
nostris. Nescio. Mirũ si apl̃i tam supbe loquerẽtur
vt gauderẽt gentes esse positas sub pedibus suis: id ẽ
christianos sub pedibus apl̃orũ. Etenĩ apl̃i gaudẽt
nos secũ esse sub pedibus illius q̃ mortuus est pro no
bis. Nam sub pedibus pauli currebãt qui volebãt eẽ
1 Cor. 1. pauli: et dicebat eis: Nunq̃d paulus ꝓ vobis cruci
fixus est: Quid ergo hic: Quid accepturi sumus: Sub
iecit plebes nobis: et gẽtes sub pedibus nostris. Om
nes ꝑtinentes ad hereditatẽ christi: in omibus genti
bus sunt: et omes non ꝑtinentes ad hereditatẽ chri
sti: in omibus gentibus sunt: videtis sic exaltari in
nomine christi ecclesiam christi: vt oẽs nõdũ credẽtes
in christo: sub pedibus iaceant christianorum. Quanti enĩ
modo currũt ad ecclesiam nondum christiani: rogant
auxiliũ ecclesię: subueniri sibi temporaliter volũt: etiã
si in eternũ nobiscũ regnare adhuc nolũt. Cũ omes
q̃runt auxiliũ ecclesię: et q̃ nondũ sunt in ecclesia: nonne
E subiecit plebes et gẽtes sub pedibus nr̃is: Elegit Al. quem.
nobis hereditatẽ suã: speciẽ iacob quam
dilexit. Pulchritudinẽ quandã iacob elegit nobis
Gen. 27. hereditatẽ suã iacob. Duo fratres erãt esau et iacob:
in vtero matris ambo ꝯfligebãt: et de cõflictu viscera
materna quatiebãt: et ibi cũ duo essent: electus ẽ mi
nor: et ꝑpositus ẽ maiori: et dictũ est: Duo populi sũt
Roma. 9. in vtero tuo: et maior seruiet minori. Per omes gen
tes maior: per oẽs gentes minor. Sed minor in bonis
christianis: electis: pijs: fidelibus: Maior in supbis:
indignis: peccatoribus: ꝯtumacibus: sua peccata de
fendentibus magis q̃ confitentibus: qualis etiã ipse
Roma. 10. populus iudeorum fuit: ignorãs dei iusticiã: et suam vo
lens constituere. Sed quia dictum est: Maior seruiet
minori: manifestũ est: quia pijs subdent impij: et hũilibus
subdent supbi. Prior natus est esau et posterior natus ẽ
iacob: sed q̃ posterius natus est: ꝑlatus ẽ primo nato q̃ p gu
lam perdidit primogenita sua. Sic habes scriptũ:
Gen. 27. Desiderauit lenticulã. et ait illi frater eius: Si vis vt
dem tibi: da mihi primogenita tua. Ille plus ama
uit qd̃ corporaliter cõcupierat: q̃ qd̃ spiritaliter prius
nascendo meruerat: et deposuit primogenita sua: vt
manducaret lenticulã. Lenticulam aũt inuenimus
cibũ esse egyptiorum: Nam ibi abundat in egypto: vn
de magnificat lenticula alexandrina: et venit vsq̃ ad
terras nostras quasi hic non nascatur lenticula. Er
go desiderando cibũ egyptiũ: perdidit primatum.

Hic et populus iudeorum: de quo dictum est: conuersi
sunt corde in egyptum. lenticulam quodammodo desyde-
rauerunt: et primatum perdiderunt. Elegit nobis hereditatem
Ex. ibidem. tem suam: speciem iacob quem dilexit. Ascendit deus
in iubilatione: Ipse ille dominus noster iesus christus
ascendit in iubilatione. Dominus in voce tu-
be. Ascendit. Quo: nisi quo scimus? Quo eum iudei non
Matth. 27. sunt secuti nec oculis. In cruce enim exaltatum irriserunt:
in celum ascendentem non viderunt. Ascendit deus in iubi-
latione. Quid est iubilatio: nisi admiratio gaudii: quam
Act. 1. verbis non potest explicari? Quomodo admirati sunt gauden-
tes discipuli: videntes ire in celum: quem planxerunt mor-
tuum? Reuera quia gaudio huic verba non sufficiebant:
restabat iubilare quod nemo potuit explicare. Ibi
Esa. 58. erat et vox tube: vox illa angelorum. Dictum est enim: sicut
tuba exalta vocem tuam. Predicauerunt angeli ascensio-
nem domini: viderunt discipulos ascendente domino: herentes:
admirantes. stupentes: nihil dicentes: sed corde iubi-
lantes. Et vox iam tube in clara voce angelorum: Viri
Act. 1. galilei inquit: quid hic statis? Hic est iesus: Quasi illi non sci-
rent quia ipse esset iesus. Ante se paulo ante eum non vide-
rant: secum loquentem non audierant? Nempe non solum
Luce. 24. speciem viderunt presentis: sed et membra contrectauerunt.
Ipsi ergo nesciebant quod ipse esset iesus? Sed admirati-
one ipsa pro gaudio iubilantibus: tanquam mente alienatis: lo-
quuntur angeli: ipse est iesus: Quasi dicerent: Si creditis
Ibidem. illi qui crucifixo nutauerunt vobis pedes: qui occiso et sepul-
to spem vobis perdidisse putabatis: ecce ipse est iesus.
Act. 1. Ascendit ante vos: sic veniet quemadmodum eum vidistis
euntem in celum. Tollitur quidem corpus ab oculis vestris:
sed non separatur deus a cordibus vestris. Videte ascenden-
tem: credite in absentem: sperate venientem: sed tamen per mise-
ricordiam occultam etiam sentite presentem. Ille enim qui
ascendit in celum vt tolleretur ab oculis vestris: promisit
Matth. 28. vobis dicens: Ecce ego vobiscum sum vsque in consumma-
Phil. 4. tionem seculi. Merito et apostolus sic nos alloquebatur. Domi-
nus in proximo est: nihil solliciti fueritis. Sedet super
celos christus: et longe sunt celi: et ipse qui ibi sedet: pro-
pe est. Dominus in voce tube. Ergo vos filii chore: iam si
intellexistis vocem: et inspicitis hic vos gaudentes: quia
videtis hic vos. Psallite deo nostro: psallite.
Quem tanquam hominem irriserunt: qui a deo alienati sunt:
psallite deo nostro. Non enim homo tantum: sed et deus. Homo
Matth. 27. ex semine dauid: deus dominus dauid: ex iudeis carnem ha-
Roma. 1. bens: quorum patres: ait apostolus et ex quibus christus secundum
carnem. Ex iudeis ergo christus: sed secundum carnem. Quis autem iste
Ibidem. christus qui est ex iudeis secundum carnem? Qui est super omnia
deus benedictus in secula. Deus ante carnem: deus in
carne: deus cum carne. Nec solum ante carnem deus: sed
ante terram deus: vnde facta est caro: nec tantum ante terram
deus vnde caro facta est: sed etiam ante celum deus: quod primo
factum est. Ante diem deus quod primus factus est: ante omnes
Ioh. 1. angelos deus: in se christus deus: quia in principio erat ver-
bum: et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Omnia per
ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Ille est ante
omnia: per quem facta sunt omnia. Psallite ergo deo nostro: psalli-
te. Quia rex omnis terre deus. Quid enim? Et
antea non omnis terre deus? Nonne et celi et terre deus: cum vtique
per illum facta sunt omnia? Quis posset dicere non esse deum
suum? Sed non omnes homines agnouerunt deum suum: et vbi
Ps. 75. agnoscebatur: quasi ibi tantum deus erat. Notus in iudea
deus: non dum filiis chore dicebatur: omnes gentes plaudi-
te manibus. Ille enim deus noster in iudea: rex omnis terre

deus est. Iam ab omnibus agnoscitur: quia impletum est quod
dicit esaias: Ipse deus tuus qui eruit te: vniuerse ter- Esa. 54.
re deus vocabitur. Quoniam rex omnis terre deus.
Psallite intelligenter. Docet nos et admonet
nos vt psallamus intelligenter: non queramus sonum
auris: sed lumen cordis. Psallite inquit intelligenter.
Gentes vnde vocate estis: vt christiani essetis? Ado-
rabant deos manu factos: et psallebant illis: sed non
intelligenter. Si intelligenter cantarent: lapides non
adorarent. Quando homo sensatus cantabat lapidi
insensato: nunquid intelligenter cantabat? Modo autem
fratres non videmus oculis quem adoramus: et tamen corrette
adoramus. Multo magis nobis deus commendatur potentior:
tior: quia eum oculis non videmus. Si eum oculis vide-
remus: forte contemneremus. Nam et christum iudei vi-
sum contempserunt: non visum gentes adorauerunt.
Illis enim dictum est: psallite intelligenter: nolite esse si-
cut equus et mulus in quibus non est intellectus. Ps. 31.
Regnabit dominus super omnes gen-
tes. Qui regnabat super vnam gentem: regnabit in-
quit super omnes gentes. Quando dicebantur ista su-
per vnam gentem regnabat deus: prophetia erat: nondum
res demonstrabatur. Deo gratias: iam videmus im-
pleri quod ante prophetabatur. Chirographum deus ante
tempus scripsit nobis: impleto tempore reddidit no-
bis. Regnabit deus super omnes gentes: promissio
est. Deus sedet super sedem sanctam suam.
Quod tunc promittebatur futurum: nunc impletum agno-
scitur et tenetur. Deus sedet super sedem sanctam suam.
Que sedes eius sancta? Forsitan celi: et bene intelli-
gitur. Ascendit enim christus sicut nouimus cum corpo-
re in quo crucifixus est: et sedet ad dexteram patris. inde
eum venturum expectamus ad iudicandos viuos et mor-
tuos. Sedet super sedem sanctam suam. Celi sunt sedes
sancta eius. Vis et tu esse sedes eius? Noli putare te
esse non posse. Para illi locum in corde tuo: venit et liben-
ter sedet. Ipse certe est dei virtus et dei sapientia. Et 1. Cor. 1.
quid dicit scriptura de ipsa sapientia? Anima iusti sedes
sapientie. Si ergo anima iusti sedes est sapientie: sit
anima tua iusta: et eris regalis sella sapientie. Et re-
uera fratres: omnes homines qui bene viuunt: qui bene
agunt: secundum charitatem piam conuersantur: nonne deus in
illis sedet: et ipse iubet? Obtemperat anima sedenti
in se deo: et ipsa iubet membris. Anima enim tua iubet
membris tuis: quo moueatur pes: quo manus: quo oculus: quo
auris: et iubet ipsa membris tanquam famulis suis: sed
et ipsa seruit interius insidenti sibi domino suo. Non
potest inferiori se bene imperare: nisi superiori se non
fuerit dedignata seruire. Deus sedet super sedem san-
ctam suam. Principes populorum conue-
nerunt cum deo abraam. Deus abraam et de-
us isaac et deus iacob. Vetus est: dixit hoc deus: et superbi
erant inde iudei: et dixerunt: Nos filii abrahe sumus. Ioh. 8.
Superbientes de nomine paterno: gerentes eius car-
nem: non tenentes eius fidem: semini adherentes:
moribus degenerantes. Denique dominus quid ait eis ita
superbientibus: Si filii abrahe estis: facta abrahe faci-
te. Item quid illis dixit ioannes venientibus et con-
tremiscentibus quibusdam ipsorum: qui se penitendo
corrigere voluerunt? Progenies viperarum. Erant
enim iniqui: erant perditi: erant peccatores: erant impii:
Venerunt ad baptismum ioannis. Et quid eis dicit?
Progenies viperarum. Illi se dicebant filios abrahe:

tiã ipsos dicebat filios viperarū. Nunqd abraam vipera erat? Sed quia male viuendo demones imitati erant: et eorū filij facti erant: quos imitando male viuebant. Progenies inquit viperarū: quis vobis ostendit fugere ab ira ventura? Facite ergo fructū dignū penitentie: et nolite dicere apud vosmetipsos: patrē habem⁹ abraā: et q̄si supbire de genere abrae.
Math. 3. Potens est eñ deus de lapidib⁹ istis suscitare filios abrae. Nō eñ remansur⁹ est abraā sine filijs: si vos dānauerit deus: Pōt eñ et dānare q̄s odit: et illi reddere qd̄ promisit. Et vnde illi redditur⁹ est filios: si damnaret hebreos de carne eius pgenitos? De lapidib⁹ istis: Ostēdebat illis lapides in eremo. Qui erant lapides nisi gentes: q̄ lapides adorabant? Lapides quare? Adorādo lapides: dicti erant lapides: q: psalmus p̄dixerat: similes illis fiant q̄ faciūt ea: et
Ps. cxiij. omnes q̄ confidūt in eis. Tamē de ipsis lapidib⁹ reddidit filios abrae. Modo oēs q̄ lapides adorabam⁹: cōuersi ad dñm: filij abrae facti sum⁹: non ducendo ab illo carnē: sed imitādo fidem. Principes ḡ populorū cōuenerūt cū deo abraā. Principes pplorū: gē-
K tium principes: nō vni⁹ populi p̄ncipes: sed principes pplorū omniū cōuenerūt cū deo abraā. Ex ipsis p̄ncipibus erat et iste centurio: de quo mō euangeli-
Math. 8. um cum legeret audistis. Erat eñ Cēturio habens honorem et potestatē inter homines: princeps erat de principib⁹ populorū. Venienti ad se christo obuiā misit amicos suos: immo vero transituro christo misit amicos: et rogauit vt curaret puerum eius qui periculose īfirmabat. Et cū vellet ipse domin⁹ venire: hoc ei mandauit: Non sum dign⁹ vt sub tectū meū intres: sed tantū dic verbo: et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus:
Ibidem. habens sub me milites. Videte quēadmodū tenuit ordinē. Prius cōmemorauit qd̄ sub alio esset: et postea qd̄ alij sub illo essent. Sub ptāte sū: et in ptāte sū: Et sub aliq̄ sum: et sup aliq̄s sū: Et dico huic vade: et vadit: et alio veni: et venit: et seruo meo fac hoc et facit. Tanq̄ diceret: Si ego sub potestate cōstitutus iubeo illis qui sub me sūt: tu qui sub nullius potestate positus es: nō potes iubere creature tue: q̄ omnia
Ioh. 1. per te facta sūt: et sine te factū est nihil: Dic ergo ver-
Math. 8. bo inquit: et sanabit puer meus. Nam vt in domum meā intres: non sum dignus. Trepidauit christum mittere intra parietes suos: et iam intus erat in corde eius. Iam erat anima eius sedes illius: iam ibi sedebat ille qui humiles requirebat. Conuersus deniq̄
Ibidem. christ⁹: miratus est: et ait sequentib⁹ se: Amen dico vobis: nō inueni tantā fidē in israel. Et sicut ali⁹ euāgelista eandē rē narrat: sequit domin⁹ et dicit: Ideo dico vobis: q: multi ab oriente et occidente venient et recūbent cū abraā et isaac et iacob in regno celorum. Iste eñ centurio nō erat de pplo israel. Nam in pplo israel: supbi repellebāt a se deū: in p̄ncipib⁹ gentium inuentus est humilis qui ad se inuitaret deū. Admirans iesus fidē ipsi⁹: reprobat pfidiā iudeorū. Sani eñ sibi videbant: et periculosius egrotabant: quādo medicū nō cognoscētes occidebāt. Cum ḡ reprobaret et repudiaret illorū supbiā: quid ait? Ideo vobis
Math. 8. dico: q: multi ab oriente et occidēte venient: non ptinentes ad cognationē israel. Venient multi quib⁹ dixit: Omnes gentes plaudite manib⁹: et recūbent cum abraā in regno celorum. Non illo s genere carne sua

abraā: et venientes recumbent cū illo in regno celorū: et filij ipsi⁹ erūt. Quare filij ipsius? Non nati de carne: sed sequēdo fidē ipsi⁹. Filij autē regni ibūt in tenebras exteriores: illic erit ploratio et stridor dentiū. Damnabunt in tenebras exteriores qui nati sunt de carne abrae. Et recūbent cū eo in regno celorū: qui imitati sunt fidem abrae. Merito ergo et hic principes populorū conuenerūt cū deo abraam. Et quid illi q̄ pertinebant ad deum abraā? Quo- Math. 8.
L niam dij fortes terre valde eleuati sunt. Al. vehementer.
Qui erāt dij? Populus ille dei: vitis illa dei: de qua dicitur: Iudicate inter me et inter vineā meam: Ibūt Esa. 5.
in tenebras exteriores: nō recūbent cū abraā et isaac Math. 8.
et iacob: non conueniunt cum deo abraam: Quare? Quoniam dij fortes terre. Illi qui erant dij fortes terre: p̄sumētes de terra: de qua terra? De se ipsis: q: omnis homo terra. Homini eñ dictū est: Terra es Gen. 3.
et in terram ibis. Debet autē homo de deo p̄sumere: et inde sperare auxiliū: non de se. Non eñ terra pluit sibi aut lucet sibi. Quomodo autē terra de celo expectat pluuiam aut lucem: sic homo de deo debet expectare misericordiam et veritatem. Illi ḡ dij fortes terre: valde eleuati sunt: id est valde superbierūt: nō sibi medicum necessarium putauerunt: et ideo in sua egritudine remanserunt: et ipsa egritudine ad mortē perducti sunt. Precisi sunt rami naturales: vt humi- Roma. xj.
lis insereret oleaster. Quoniā dij fortes terre valde eleuati sunt. Teneam⁹ ergo fratres humilitatē: charitatem: pietatem: quia reuocati sumus illis reprobatis: vel illorū exemplo supbire timeam⁹ admoniti.

Explicit tractatus de ps̄. XLVI.

Incipit tractatus de ps̄. XLVII.

A Titulus psalmi est: Laus cantici filijs
chore secunda sabbati. De hoc quod dominus donare dignabit: excipite tanq̄ filij firmamenti. Secunda eñ sabbati: id est post diem primum quem dominicū dicimus: que etiam secunda feria dicitur: factū est firmamentum celi: immo firmamentū celum. Celum eñ vocauit deus fir- Gen. 1.
mamentū. Primo aūt die lucē fecerat: et a tenebris Ibidem.
diuiserat: et vocauerat lucem diem et tenebras noctē. Sicut aūt indicat psalmi huius contextio: aliquid etiam p̄locut⁹ est deus in illo opere suo: qd̄ compleretur in nobis cū gaudio: et s̄m huius creature conditionem secula cucurrerūt. Non frustra eñ domi- Ioh. 5.
nus ait de moyse: De me eñ ille scripsit: nisi q̄a oia que scripta sūt: etiam cū deus cōderet creaturā: possunt interpretari ad significationem futurorū: vt in- Gen. 1.
telligas deum fecisse lucem: cum christus a mortuis resurrexisset. Tūc eñ reuera illa lux diuisa est a tenebris: quando īmortalitas a mortalitate discreta est. Quid ergo sequit: nisi vt capiti etiam corpus fieret quod est ecclesia? Deniq̄ est etiam ps̄. de p̄ma sabbati: in quo aptissime resurrectio domini declarat. Ibi eñ dicit. Tollite portas p̄ncipes vestras: et ele- Ps. xxiij.
uamini porte eternales: et introibit rex glorie. Quid euidentius q̄ christum esse regē glorie? De quo dictum est: Si cognouissent: nunq̄ dominū glorie cruci- j. Cor. ij.
fixissent. Secundam ergo sabbati nō debem⁹ intelligere nisi ecclesiam christi: sed ecclesiam christi in sanctis: ecclesiā christi in his qui scripti sunt in celo: ecclesiā christi in his qui mundi huius temptationibus non cedunt. Ipsi eñ digni sunt nomine firma-

menti. Ergo ecclesia christi in his qui firmi sunt: de
Roma.15. quibus dicit apostolus: Debemus autē nos firmi:
infirmitates infirmorum sustinere: appellata est firma-
mentum. De hoc cantatur in hoc psalmo. Audiamus
agnoscamus: sonemus: gloriemur: regnemus. Nā
que eam etiam firmamentum apostolicis litteris ap-
j.Timot.3.5. pellatam: audi et agnosce: Que est inquit ecclesia dei
Matth.27. viui: columna et firmamentum veritatis. De hoc fir
mamento cantatur filiis chore: quos nostros esse filios
sponsi crucifixi in caluarie loco. Chore nanque calui-
cium interpretatur. Sequitur in hoc psalmo: qui in
scribitur secunda sabbati.

Expositio psalmi.

B
Ps.144. Magnus dominus et laudabilis val
de. Ecce magnus dominus et laudabilis val
de. Sed nunquid infideles laudant domi-
num? Nunquid etiam qui credunt et male viuūt lau
Roma.2. dant dominum: per quos fit vt nomen dei blasphe
metur in gentibus? Nunquid laudant dominū? An
vero si etiam laudent: acceptatur laus eorū: cum scri-
Eccl.15. ptum sit: Non est speciosa laus in ore peccatoris?
Dixisti ergo: Magnus dominus et laudabilis valde:
sed dic vbi. In ciuitate dei nostri: in monte
Ps.23. sancto eius. De hoc alibi dicitur: Quis ascendet in
montem domini? Innocens manibus et mundo cor
de. In his magnus dominus et laudabilis valde: hoc
Matth.7. est in ciuitate dei nostri in mōte sancto eius. Hec est
ciuitas in monte posita: que abscondi non pōt. Hec
Ibidem. est lucerna que sub modio non occultatur: omnibus
nota: omnibus diffamata. Non aūt vniuersi ciues
eius sunt: sed illi in quibus magnus dominus et lau-
dabilis valde. Que est ergo ista ciuitas videamus:
ne forte quia dictum est: In ciuitate dei nostri in mō
te sancto eius: debeamus querere istum montē: vbi
etiam exaudiri possimus. Non enim frustra dicitur in
Ps.3. alio psalmo: Voce mea ad dominum clamaui: et ex-
audiuit me de monte sancto suo. Adiuuit quippe te mons
iste vt exaudireris. Nam si in eum nō ascēderes: in-
fra iacens: clamare posses: sed exaudiri non posses.
Quis est ergo iste mons fratres? Magna cura inqui-
rendus: magna sollicitudine inuestigandus: labore
etiam occupandus et ascendendus. Sed si in aliqua
parte terrarum est: quid faciemus? Peregrinabimur
de terra nostra: vt ad illum montem peruenire possi-
mus? Immo vero tūc peregrinabimur: si in illo nō
sumus. Ipsa est enim ciuitas nostra: si membra regis
sumus: qui caput est ciuitatis ipsius. Vbi est ergo
iste mons? Si regionem aliquam tenuit: laborādū
est: vt dixi: vt ad eum perueniatur. Sed quid satagis?
Vtinam non sis piger ascendere in mōtem: quomo-
do mons non fuit tardus venire ad dormientē. Fu-
Roma.9. it enim quidam lapis angularis contemptibilis: in
Daniel.2. quem iudei offenderūt: precisus est de quodam mō
te sine manibus: hoc est de regno iudeorum veniēs
Luce.1.et 2. sine manibus: quia humanum opus non accessit ad
Roma.9. mariam de qua natus est christus. Sed si lapis iste
vbi in eum offenderunt iudei ibi remaneret: tu quo
ascenderes non haberes. Quid aūt factū est? Quid
Daniel.2. dicit prophetia danielis? Quid nisi quia creuit lapis
iste: et factus est mons magnus? Quam magnus? Ita
vt impleret vniuersam faciem terre. Ergo crescen-
do mons iste et implendo vniuersam faciem terre:
venit ad nos. Quid ergo montem quasi absentem

querimus: et non in presentem iam ascendimus vt
sit in nobis magnus dominus et laudabilis valde?
Denique ne istum montem non agnosceres: et in hoc
psalmo: et in aliqua parte terrarum querendum exi-
stimares: vide quid sequatur: Cum dixisset in ciuita
te dei nostri in monte sancto eius: quid addidit?
C
Dilatās exultationes vniuerse terre: mō- Ez...
tes sion. Sion vnus mons est. Quid ergo mon-
tes? An quia ad sion pertinuerunt: etiam qui de di-
uerso venerunt: vt sibi cōcurrerent in lapidem angu
larem: et fierent illi duo parietes tanquam duo montes:
vnus ex circumcisione: alter ex preputio. vnus ex iu Ephe.2.
deis: alter ex gentibus: non iam aduersi et diuersi: quia
ex diuerso tamen in angulo nec diuersi. Ipse est enim Ephe.
quies pax nostra: qui fecit vtraque vnum. Ipse ille an- Ps.
gularis lapis quem reprobauerunt edificantes: hic
factus est in caput anguli. Duos iunxit in se mons
montes: Vna domus et due domus: Due propter
ex diuerso venientes: vna propter lapidem angula-
rem in quo sibi ambe copulantur. Audi et hoc: Mō
tes sion: Latera aquilonis ciuitas regis D
magni. Intenderas enim tu sion tanquam vnum locū:
vbi condita est hierusalem: et in ea tibi non occurre-
bat: nisi populus ex circumcisione: qui quidem ex re-
liquiis a christo collectus est: et magna aūt parte tan [illegible]
quam palea ventilatus. Etenim scriptum est: Reliquie sal [illegible]
ue fient. Sed attende et gentes: vide et oleastrum in- [illegible]
seri in pinguedine oliue. Ecce gentes: latera aquilo-
nis: adiūcta sunt latera aquilonis ciuitati regis ma-
gni. Contrarius solet esse aquilo sion. Sion quippe
in meridie: aquilo contra meridiem. Quis est iste
aquilo nisi qui dixit: Ponam sedem meam ad aquilo Esa.14.
nem: et ero similis altissimo? Tenuerat regnum dia
bolus impiorum: et possederat gentes seruientes si-
mulacris: adorantes demonia: et totum quicquid
generis humani erat vbique per mundum: inherēdo
illi aquilo factus erat. Sed quoniam ille qui alligat Matth.
fortem: aufert eius vasa et facit vasa sua: liberati ho-
mines ab infidelitate et superstitiōe demoniorū: cre
dentes in christum collimati sunt illi ciuitati: occur-
rerūt in angulo illi parieti de circūcisione veniēti: et Ephe.2.
facta est ciuitas regis magni que fuerat latera aqlonis.
Ideo et in alia scriptura dicitur: Ab aquilone nubes
coloris aurei. in his est magna gloria et honor omni
potentis. Magna enim gloria medici est: quando ex
desperatione conualescit egrotus. Ab aquilone nu- Iob.37.
bes: et non nigre nubes: nō caliginose: non terre sed
coloris aurei. Vnde: nisi gratia illuminate per chri-
stum? Ecce latera aquilonis: ciuitas regis magni.
Latera vtique: quia inheserant diabolo. Quicunque
enim alicui coherent: latera ipsius dicuntur. Nam
et de aliquibus hominibus solemus ita loqui: Bo-
nus homo est: sed mala latera habet: id est ipse qui-
dem probitatem prestat: sed maligni sunt qui ei con
iuncti sunt. Latera ergo aquilonis qui diabolo co-
herebant: inde venit et iste filius de quo modo audie
bamus: quia mortuus erat et reuixit: perierat et inuē
tus est. Proficiscēdo enim in regionē longinquā: eti- Luce.15.
am ad aquilonē peruenerat: et ibi sicut audistis: vni
ex principibus regiōis illius adheserat. Factus est
ergo latus aquilonis adherendo principi regionis
illius: sed quia ciuitas regis magni et ex latere aqui-
lonis colligitur: reuersus ad se dixit: Surgam et ibo Psal.

ad patrē meū: Et occurrit ei pater qui dicit de illo:
mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. Vitul⁹
ille saginatus: lapis angularis fuit. Deniq̃ et maior
filius qui epulari nolebat: exhortatus a patre ingres
sus est: et duo iam parietes: tanq̃ illi duo filij ad vi
tulum peruenientes: ciuitatē regis magni fecerūt.
Sequatur ergo iste psalm⁹ et dicat: Deus in do
E mibus eius cognoscetur. Jam in domibus p
Eph. 2. pter montes: propter duos parietes: propter duos
Luc. 15. filios. Deus in domib⁹ eius cognoscetur. Sed gra
tiam cōmendat: ideo addidit. Cum suscipiet
eam. Nā quid esset ipsa ciuitas: nisi ille suscepisset
eam? Nonne statim caderet: nisi tale fundamentum
1. Cor. 3. haberet? Fundamentum enī aliud nemo potest po
nere: preter id quod positum est: quod est christus
1. Cor. 1. iesus. Nemo ergo de suis meritis glorietur: sed qui
gloriatur: in domino glorietur: quia tunc est illa ma
gna ciuitas: tunc in ea cognoscitur dominus cum su
scipiet eam: quomodo suscipit medicus egrotum cu
randum: non sicut est amandum. Etenī febrem odit
medicus. Non amat medicus egrotum: et amat me
dicus egrotum. Si egrotum amaret: semper egro
tum optaret? Rursus si egrotū non amaret: ad egro
tum non veniret: sed amat egrotum: vt faciet sanū.
Suscepit ergo hanc ciuitatem dominus: et agnitus
est in ea: id est gratia ipsius cognita est in illa ciuita
Ibidem. te: quia quicquid habet illa ciuitas que gloriatur in
domino: non habet de se. Propter hoc enī dicitur:
1. Cor. 4. Quid enim habes quod non accepisti? Si autē ac
cepisti: quid gloriaris quasi non acceperis? Deus in
F domib⁹ eius cognoscet: dū suscipiet eam. Quo
Hī nō habet. niam ecce reges * terre * collecti sunt. Jam ec
... sūt. ce illa latera aquilonis videte quomodo veniant: vi
Esa. 2. dete quomodo dicant: Venite ascendamus in mon
tem domini: annunciauit enī nobis viam suā: vt in
Hī nō habet. grediamur in ea. Ecce reges terre collecti sūt. * Et
Eph. 2. conuenerunt in vnum. In quem vnum: nisi in
Al. ... lapidem illum angularem? Ipsi videntes * ita
admirati sunt. Post admirationem miraculorū
et glorie christi: quid secutum est? Conturbati
sunt: commoti sunt: tremor apprehendit
eos. Unde tremor apprehendit eos: nisi de conscie
tia delictorū? Currant ergo reges post regem: agno
Ps. 2. scant reges regem. Inde alibi. Ego aūt inquit cōsti
tutus sum rex ab eo super sion mōtem sanctū eius:
p̄dicans preceptum domini. Dominus dixit ad me
filius meus es tu: ego hodie genui te. Postula a me
et dabo tibi gentes hereditatem tuā: et possessionem
tuā terminos terre. Reges eos in virga ferrea: et tan
q̃ vas figuli conteres eos. Auditus est ergo rex: cō
stitutus in sion: tradita est illi possessio vsq̃ ad termi
nos orbis terre. Metuere nō debēt reges ne regnū
p̄dāt: ne illis auferat regnum: sicut miser timuit he
Math. 2. rodes: et pro paruulo occidit paruulos. Timens au
tem regnum amittere: nō meruit regem agnoscere.
Vtinam et ipse regem cum magis adoraret: non ma
le regnum querendo: innocentes perderet: et nocens
periret. Nam quod ad illū attinebat: perdidit inno
centes: Q̃ntum aūt ad christū: etiam paruus pro se
morientes paruulos coronauit. Ergo debuerunt ti
Ps. 2. mere reges quando dictum est: Ego aūt cōstitutus
sum rex ab eo: et hereditatem vsq̃ ad fines terre da
bit mihi qui me constituit regē. Sed quid inuidetis
Ioh. 18. reges? Videte nō inuidete. Longe enī alter iste rex
qui dixit Regnū meū nō est de hoc mundo. Nolite
ergo timere: ne vobis auferat regnū mundi huius:
Ps. 2. dabit vobis regnū: sed celorū: vbi ille rex est. Ideo
quid ibi sequitur? Et nunc reges intelligite. Jam in
uidere vos parabatis: itelligite: de alio rege dicit:
Cuius regnum nō est de hoc mundo. Merito ergo
collecti sunt reges in vnū: cōturbati sunt: tremor ap
prehendit eos. Inde et illis hoc dicitur: Et nunc re
ges intelligite: erudimini omnes qui iudicatis terrā.
Seruite domino in timore: et exultate ei cum tremo
re. Et quid fecerunt? Ibi dolores vt parturi
G entis. Quid sunt dolores vt parturientis: nisi dolo
res penitentis? Vide ipsam conceptionē doloris et
Esa. 26. parturitionis: A timore tuo: inq̄t esaias cōcepimus:
et parturiuim⁹ spiritū salutis. Sic & conceperunt re
ges a timore christi: vt parturiēdo salutem pareret:
credendo in eum quem timuerūt. Ibi doloris sicut
parturientis. Vbi parturientē audis: fetū expecta.
Parturit vetus homo: sed nascitur nouus homo.
Al. vehementi. Ibi dolores vt parturientis: In spiritu † vio
lento conteres naues tharsis. Viriliter intel
ligitur: euertens superbiā gentiū. Sed vnde ex hac
historia dicitur euersio superbie gentiū? Propter
naues tharsis. Tharsis ciuitatē quesierunt docti:
hoc est que nā ciuitas hoc nomine significaretur: et
aliquibus visum est ciliciam dictā esse tharsis: ex eo
qd metropolis eius tharsus dicitur: De qua ciui
Act. 21. tate erat etiam paulus apostolus: natus in tharso
cilicie. Aliqui aūt eam carthaginē intellexerunt: for
tassis aliquando ita nominatā: aut aliqua locutione
ita significatā. Nanq̃ apud p̄phetā esaiā sic inueni
Esa. 23. tur: Vlulate naues carthaginis. Apud ezechielem
Ezech. 26. autem a diuersis interpretib⁹: ab alijs carthago: ab
alijs tharsis interpretata est: et hoc diuersitate inter
pretum positū potest intelligi: hāc appellari tharsū:
q̄ carthago dicebat. Manifestū ē aūt q̄ p̄mordia
regni carthaginis nauib⁹ floruerūt: et ita floruerunt
vt inter ceteras gētes excellerēt negociationib⁹ et na
uigationib⁹. Nam quādo dido fugiens fratrem de
lapsa est ad terras africe: vbi carthaginem cōdidit:
naues que parate erant ad mercationem: in eius re
gionem assumpserat ad fugam: consentientibus sibi
regionis eius principibus: et ipse naues etiam cōdi
ta carthagine ad negociādum non defecerunt: atq̃
hinc nimium superba facta est ciuitas illa: vt digne
per eius naues intelligatur superbia gentium: presu
mens in incertis tanq̃ in flatibus ventorū. Jam nō
presumatur de velificatione: et quasi p̄speritate secu
li huius: tanq̃ maris fundamētum nostrum in sion
Eph. 4. sit: ibi stabiliri debemus non perflari omni vento do
ctrine. Quicunq̃ ergo ex incerto huius vite tumue
rant: euertantur: et subijciat christo: id est ois super
bia gentiū conterenti in spiritu violento naues thar
sis: non cuiuscunq̃ ciuitatis sed tharsis. Quomodo
in spiritu violento? Timore fortissimo. Sic enī eum
tremuit omnis superbia iudicaturum: vt in humilē
H crederet: ne excelsum expauesceret. Sicut au di
Al. * ... uimus * ita * et vidimus. O beata ecclesia quādo
Al. * non habet. tempore audisti: quodam tempore vidisti. Audiuit
in promissionibus: videt in exhibitionibus. Audiuit
in prophetia: videt in euangelio. Omnia enim que
modo complētur: antea prophetata sūt. Erige ocu

los ergo t diffunde per mundum: vide iam hereditatem vsq ad terminos orbis terre. Uide iam impleri
Ps. 71. quod dictum est: Adorabunt eum omnes reges terre: omnes gentes seruient illi. Uide impletū esse qd
Ps. 107. dictum est: Exaltare sup celos deus: t super omnem
Matth. 27. terram gloria tua. Uide illum cuius pedes t manus fixi sunt clauis: cuius ossa in ligno pendentia nume
Ibidem. rata sunt: super cuius vestimenta sors missa est. Ui
Act. 1. de regnantem: quem illi viderunt pendentem: Uide in celo sedentē: quem cōtempserunt in terra ambulātem. Uide inde impleri: Cōmemorabunt t cō
Ps. 21. uertentur ad dominum vniuersi fines terre: t adorabunt in conspectu eius vniuerse patrie gentiū. Hec videns: exclama cū gaudio: Sicut audiuimus ita t vidimus. Merito sic vocat ipsa ecclesia de gentib':
Ps. 44. Audi filia t vide: t obliuiscere populum tuum t domum patris tui. Pater tuus aquilo fuit: veni ad mōtem sion: Audi t vide: non vide t audi: sed audi t vide: prius audi: postea vide. Audis primo quod non
Ps. 17. vides: videbis postea quod non audisti. Populus em̄ inquit quē non cognoui seruiuit mihi: in obauditu auris obaudiuit mihi. Si non in obauditu auris obaudiuit: ergo non vidit? Et vbi est quibus nō
Esa. 55. est nunciatum de eo: videbūt: t qui non audierūt intelligent? Ad quos non missi sunt prophete: ipi primo audierūt t intellexerūt prophetas: Remanserūt illi ad quos missi sunt: codices ferentes: veritatē nō intelligentes: testamenti tabulas habentes: t hereditatem non tenentes. Sicut audiuimus ita t vidim'.

In ciuitate domini virtutum: in ciuitate dei nostri. Ibi audiuimus: ibi t vidimus. Et tra illam q est: nec audit nec videt: In illa q est: nec surd' est nec cecus est. Sicut audiuimus: ita et vidimus. Et vbi audis? Ubi video? In ciuitate dn̄i virtutū: in ciuitate dei nostri. Deus fundauit eam in eternum. Non insultent heretici per partes conci
Matth. 24. si: non se extollant qui dicunt: Ecce hic est christus: ecce illic. Qui dicit: ecce hic est: ecce illic: ad partes ducit. Unitatem promisit deus: reges in vnum collecti sūt: nō per schismata dissipati. Sed forte ista ciuitas que mūdum tenuit aliquando euertetur? Absit. Deus fundauit eam in eternum. Si ergo eā deus fundauit in eternum: quid times ne cadat firmamentum?

I. Al. populi. Suscepimus deus misericordiam tuam: in medio* templi tui. Qui susceperunt: t vbi susceperunt? Nonne ipse populus tuus suscepit misericordiam tuam? Si populus tuus suscepit misericordiam tuam: quomodo suscepimus misericordiā tuam: t in medio populi tui: quasi alij sint qui susceperunt: alij in quorum medio susceperunt? Magnū sacramētū: sed tamē notū: et cū huic hoc ē ex his versib' t obscuritatib' fuerit exculptū: fuerit t erutū: qd nostis: nō erit rudi' s dulci'. Nūc quippe populi dei censent omnes qui portant sacramenta eius: sed nō om̄es ptinēt ad misericordiā ei'. Om̄es quippe sacramentū baptismi christi accipiētes: christiani vocant: sed non om̄es digne illo sacramento viuūt. Sunt em̄ qdam de qbus dicit aplus:
1. Timoth. 3. Habentes formā pietatis: virtutē aūt ei' abnegantes: Tn̄ ppl'. ꝓpter specie pietatis i ꝑlo dei nominat:
Matth. 3. quō ad areā ꝑtinet trituratā: n̄ solū grana s̄ etiā palea ptinet: Nūqd t ad horreū ptinebit? In h medio aūt ꝑpli mali est ꝑpls bonus: q suscepit misericordiam dei. Ui

uit digne miscdia dei q audit t tenet t fac qd ait apo
stolus: Precipientes ergo rogam': ne inuacuū gra 2. Cor. 6.
tiam dei suscipiatis. Qui ergo nō inuacuū gratiā dei suscipit: ipse tam sacramentū q etiā misericordiā dei suscipit. Et qd illi obest: qz in medio ppli inobediētis
Matth. 3. est: donec area ista ventilet: donec boni a malis separent? Quid ei obest in medio ppli habitare? Sit de illis q appellant firmamentū: suscipiēs misericordiā dei: sit liliū in medio spinarū. Nam t ipse spine non ad ppl'm dei ptinent: vis audire? Ita posita est ipsa similitudo: Sicut liliū inquit inter mediū spinarū:
Cant. 2. ita proxima mea in medio filiarum. Nunquid dixit in medio alienarū? Non: sed in medio filiarū. Sunt ergo filie male: t inter illas est liliū in medio spinaꝝ. Itaq illi q sacramēta habēt: t mores bonos nō habent: t dei dicunt t nō dei: t ei' dicunt t alieni. Eius ꝓpter ipsi' sacramentū: alieni ꝓpter ꝓpriū vitiū: Ita t filie aliene: Filie: ꝓpter formā pietatis: aliene: propter amissionem virtutis. Sit ibi liliū: suscipiat misericordiam dei: teneat radicem boni floris: nō sit ingratum pluuie dulci de celo venienti. Ingrate sint spine: crescant de imbrib': ad ignem crescūt non ad horreū. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio tēpli tui. In medio ppli tui nō suscipiētis misericordiā tuā: nos suscepim' misericordiā tuā: In sua
Ioh. 1. em̄ ꝓpria venit: t sui eū nō receperūt. In medio aūt eoꝝ quotqt receperunt eū: dedit eis potestatē filios dei fieri. Iam hic occurrit vnicuiq cogitanti: Et
K. qd? Iste ꝑpls q i medio ppli dei suscepit misericordiā dei: qntū numex habet? Qz pauci sunt: vix inueniūtur aliq. Illis ne ꝯtentus de' erit: t pdet tantā multitudinē? Dicūt hoc q sibi ꝓmittūt hoc: qd a deo promittente non audierunt. Et vere si male viuamus: si mundi huius delitijs perfruamur: si nostris libidinibus seruiamus: perditur' est nos deus? Quot em̄ sunt illi qui videntur seruare precepta dei? Uix inuenitur vnus vel duo vel paucissimi: Ipsos solos liberaturus est: t ceteros damnaturus? Absit: inquiūt: Cum venerit t videbit tantā multitudinem ad sini
Matth. 25. stram: miserebitur: t dabit indulgentiam. Hoc pla
Gen. 2. ne etiam serpens ille promisit primo homini: Nam minatus erat deus mortem: si gustaret. Ille aūt ab
Gen. 3. sit inquit: non morte moriemini. Crediderunt serpēti: inuenerunt verum esse quod minat' est deus: falsum quod promiserat diabolus. Ita t nunc fratres ponite vobis ecclesiā ante oculos adinstar similitudinemq padisi: nō cessat serpēs suggerere qd tūc suggessit. Sed casus pmi hois ad experimentū cauēdi debet nobis valere: nō ad imitationē peccādi. Idō ille cecidit: vt nos surgam'. Rn̄deam' talib' suggestionib': qd rn̄dit iob. Nam t ipm p feminā tanq per Iob. 2.
euam tēptauit: t vicit in stercore: victus in paradiso.
Gen. 3. Ergo nō audiam' tales voces: ne putemus paucos eē istos: multi sūt: s int plures latēt. Nō possum' em̄ negare plures eē malos: t tā plures vt int eos ꝑpl'
Matth. 3. boni nō appareāt: quō nō apparent grana i area. Nā qsqs areā i videt: sic putare qd palea sola sit. Da hominē ierptū: t putat inanit fieri qd boues mitunt: qd ibi hoies sb estu desudāt vt ꝯterāt paleā: s ibi ē t massa vētilatiōe purgāda: Tūc ꝓcedit copia frumēti: q latebat i copia paleaꝝ. Et nō vis inuenire? Bonus esto t inuenies. Cētra [illegible] desꝑationē vide qd se qtur in isto psalmo. Qñ eū dixisset: Suscepim' de'

misericordiã tuã ĩ medio templi tui: significauit esse
ipsm̃ dei: nõ suscipientẽ misericordiã dei: in cui⁹ me-
dio quidam suscipiãt misericordiã dei: ne occurreret
homĩb⁹ tã paucos esse: vt pene nulli sint: quõ cõsola-
tus est cõsequẽtibus verbis. Scd̃m nomẽ tuũ
L Ps.47. deus ita et laus tua in fines terre. Quid est
hoc: Magn⁹ dñs ⁊ laudabilis valde: in ciuitate dei
nostri in mõte sancto eius. Nõ potest esse laus eius:
nisi ĩ sanctis eius. Nã qui male viuũt: nõ eũ laudãt:
sed q2 etsi predicãt lingua: blasphemãt vita. Quia ḡ
laus ei⁹ nõ est nisi in sanctis ei⁹: nõ sibi dicãt heretí-
ci: in nobis remãsit laus ei⁹: q2 pauci sum⁹ ⁊ a turba
sepati: Nos iuste viuim⁹: nos laudam⁹ deũ: nõ solũ
loquẽdo: verũetiã cõuersando. Rñdet eis ex h̃ psal-
mo: Quid vos dicitis in pte laudare deũ: cui dictũ
est: Scd̃m nomẽ tuũ de⁹: ita ⁊ laus tua ĩ fines terre:
Id est quõ nos⁹ es p oẽs terras: sic ⁊ laudaris p oẽs
terras. Nec desunt q te nũc laudãt p oẽs terras. Illi
aũt laudãt q bene viuũt. Scd̃m eñ nomẽ tuũ deus:
ita ⁊ laus tua: non in pte sed in fines terre. Justicia
Matth.25. plena est dextera tua. Id est multi sũt: ⁊ illi: qui
stabũt ad dexterã. Nõ solũ illi multi erũt qui stabũt
ad sinistrã: sed et ibi erit plenitudo masse ad dexterã
cõstitute. Justicia plena est dextera tua. Letetur
M Ps.96. mons sion ⁊ exultent filie iude: ppter iudi-
cia tua dñe. O mons sion: o filie iude: laboratis
Matth.13. mõ inter zizania: inter paleas: inter spinas laboratis:
sed exultate ppter iudicia dei. Nõ errat de⁹ in iudicã-
do: discrete viuite: etsi cõcrete nate estis: Nõ frustra
vox erũt de ore ⁊ de corde vestro: ne cõperdas cum
Ps.25. impijs aiaʒ meã: ⁊ cũ viris sanguinũ vitã meã. Ille
Matth.3. ventilabit tantus artifex: in manu ventilabrũ porta-
bit: vt vnũ granũ tritici nõ cadat in aceruũ palee cõ-
burendũ: nec vna arista palee transeat ad massam in
horreo recõdendã. Exultate filie iude ppter iudicia
dei nõ errantis: ⁊ nolite mõ temere iudicare. Ad vos
ptineat colligere: ad illũ ptineat separe. Letet mons
sion: et exultent filie iude ppter iudicia tua dñe: Ne
aũt putetis filias iude iudeas esse. Juda pfessio est:
Joh.4. Omnes filij pfessiõis: filie iude sũt: q2 sal⁹ ex iudeis:
nihil est aliud q̃ christ⁹ ex iudeis. Hoc ait et aplus:
Roma.2. Nõ eñ qui in manifesto iudeus ẽ: neq3 q in manife-
sto in carne est circũcisio: sed qui ĩ abscõdito iudeus
est: ⁊ circũcisio cordis in spiritu: nõ littera: cui⁹ laus
nõ ex homĩb⁹: sed ex deo est. Talis iude⁹ esto: gliare
de circũcisione cordis: etsi nõ habes circũcisionẽ car-
nis. Exultent filie iude propter iudicia tua domine.
Circũdate sion ⁊ cõplectimini eã. Dicat eis
qui male viuũt: in quoꝝ medio est iplus ille q susce-
pit miscdiã dei: in medio vestrũ est iplus bñ viuens:
Circũdate sion. Sed quõ: Cõplectimini eã. Noli-
te scãdalis circũdare: sed charitate circũdate: vt q bñ
viuũt in medio vestrũ: eos intuemini: ⁊ eoꝝ imitati-
one: christũ cui⁹ mẽbra sunt in corpe cõplectimini. Cir-
cũdate sion ⁊ cõplectimini eã. Narrate in turri-
bus eius. In altitudine munitionũ eius pdicate
laudes eius. Ponite corda vestra in virtute
N eius: Nõ vt habeatis formã pietatis: virtutẽ eius
2.Timoth.3. abnegantes: sed ĩ virtute ei⁹ ponite corda vra. Que est
virt⁹ ciuitatis hui⁹: Qui vult intelligere virtutẽ hu-
ius ciuitatis: intelligat vim charitatis. Ipsa est virt⁹
quã nemo vincit. Huius ignem nulli fluctus seculi:
nulla flumina temptationis extinguũt. De hac dictũ

est: Valida ẽ sicut mors dilectio. Quõ eñ mors q̃n Cant.8.
venit: resisti ei non põt quibuslibet artib⁹ quibuslibet
medicamẽtis occurras: violentiã mortis vitare non
potes: q2 mortalis natus es: sic cõtra violentiã cha-
ritatis: mũd⁹ nihil potest. Ecõtrario eñ similitudo
data ẽ de morte: Quõ eñ mors ad auferendũ violẽ-
tissima ẽ: sic charitas violẽtissima ẽ ad saluãdũ. Per
charitatẽ eñ multi mortui sũt seculo: vt viuerẽt deo.
Hac charitate accẽsi martyres: non simulati: nõ va-
na gloria ventilati: nõ tales de quibus dictũ est: Si 1.Cor.13.
tradidero corp⁹ meũ vt ardeã: charitatẽ aũt nõ ha-
beam: nihil mihi pdest: sed tales quos vere christi ⁊
veritatis charitas pduceret ad passionem. Quid eis
fecerũt tẽptatiões sequentiũ: Maiorẽ violentiã ha-
buerũt oculis flentiũ suoꝝ: q̃ psecutiões insectãtiũ.
Q̃ multos eñ tenebant filij ne paterent: q̃ multoꝝ
genib⁹ puoluebant vxores: ne vidue relinquerent:
q̃ mltos parẽtes filij phibebãt mori: sicut nouim⁹ ⁊ le-
gimus in passiõe beate Perpetue. Facta sunt ista:
s lachryme quãtelibet et quãtolibet impetu fluerẽt:
quõ ardorẽ charitatis extinguerẽt: Hec ẽ virt⁹ sion:
cui ⁊ alibi dicit: Fiat pax ĩ virtute tua: et abũdantia Ps.121.
in turrib⁹ tuis. Annũciate ĩ turrib⁹ eius: ponite cor-
da vestra in virtute eius. Et distribuite domos O
eius. Quid hic intelligem⁹: ponite corda vra ĩ vir-
tute eius: ⁊ distribuite domos ei⁹: Id est distingui-
te domũ a domo: nolite cõfundere. Dom⁹ est eñ for-
mã habẽs: ⁊ pietatẽ nõ habens. Est autẽ domus: et
formã et pietatem habens. Distribuite: nolite con-
fundere. Tũc aũt distribuitis ⁊ nõ cõfunditis: qñ cor-
da vra in virtute ei⁹ ponitis: id est cũ facti fueritis p
charitatẽ spũales: tũc temere nõ iudicabitis: tunc
videbitis nihil obesse bonis malos. Q̃ diu sumus in
hac area: distribuite domos ei⁹. Potest ⁊ alius esse
intellectus: Domos illas duas: vnã ex circũcisione:
alterã ex p̃putio venientẽ: aplis dictum est vt distri-
buerent. Cũ eñ vocatus esset saulus ⁊ factus aplus
paulus: cõueniẽs in vnitatẽ coapostoloꝝ suoꝝ: sic cũ
eis habuit placitũ: vt illi irent in circũcisionẽ: iste in Gal.2.
p̃putiũ. Ista dispensatiõe aplatus sui distribuerũt
domos ciuitatis magni regis: ⁊ cõcordãtes in angu-
lo: euangeliũ dispensatiõe diuiserũt: charitate iũxe-
runt. Et reuera hoc magis intelligendũ est. Nam se-
quit ⁊ ostẽdit q hoc p̃dicatoribus dictũ sit: ⁊ distri-
buite domos ei⁹. Ut enarretis in pgenie alte-
ra. Id est vt etiã ad nos post futuros illoꝝ euãgelij
dispensatio pueniret. Non enim illis tm̃ laboraue-
runt: cum quib⁹ in hac terra vixerunt: nec dominus
illis tanq3 apostolis quibus se viuũ etiã post resurre-
ctionẽ dignatus est ostẽdere: sed ⁊ nobis. Nam illis
loquebat: ⁊ nos significabat cum diceret: Ecce ego Matth.28.
vobiscũ sum omnibus diebus vsq3 ad cõsummatio-
nem seculi. Nũquid illi hic futuri erant vsq3 in con-
summationem seculi: Item dicit: Non p his rogo Joh.17.
tm̃: sed et pro his qui credituri sunt per verbũ illorũ
in me. Ergo attẽdit nos: q2 passus est propter nos.
Merito itaq3 dicit: Ut enarretis in pgenie altera.
Quid enarretis: Quoniã hic est deus deus P
noster. Terra videbatur: terre conditor non vide-
bat: caro tenebat: sed deus in carne nõ agnoscebat.
Tenebat caro ab eis ex qb⁹ sumpta fuerat ipsa caro:
Ex semine abrae eñ: Virgo maria: Ad carnẽ remãserũt:
diuinitatẽ nõ intellexerũt. O aplico ciuitas magna:

in turrib⁹ tuis pdica et dic: hic est deus deus noster:
1. Pet. 2. Qui sic quõ cõtemptus est. quõ lapis ante pedes ia-
cuit offendentiũ: vt hũiliaret corda pfitentiũ: sic hic
Baruch. 3. est deus noster. Certe visus est sicut dictũ est: Post
hec in tris visus ẽ: et cũ homib⁹ cõuersat⁹ ẽ: Hic est
deus noster. Et homo est: et quis est q cognoscet eũ:
Quõ hic est de⁹ noster. Sed forte ad temp⁹: quõ dij
falsi. Quia eñ vocari possũt dij: esse autẽ nõ possũt:
ad tempus vel vocant. Nam quid eis dicat pheta:
vel qd monet vt eis dicat: Hec eis dicetis. Quid:
Hiere. 10. Dij qui celũ et terrã nõ fecerũt pereant de terra: et de
Ps. 95. his que sub celo sunt. Nõ est iste talis de⁹: Quoniã
deus noster sup omnes deos. Sup quos oẽs deos:
Ibidem. Quoniã omnes dij gentiũ demonia: dñs aũt celos
fecit. Ipse est ergo deus noster. hic est de⁹ nr. Quousqz:
In eternũ et in seculũ seculi: ipse reget nos
in secula. Si de⁹ noster est: et rex nr est: pteget nos
qz deus est ne moriamur: regit nos qz rex est ne cada
mus: Regẽdo aũt nos nõ frangit nos: nã quos nõ re-
Ps. 2. git frangit. Reges eos inqt in virga ferrea: et tanqz
vas figuli cõteres eos. Sed sũt quos nõ regit: ipsis
nõ parcit sed tanqz vas figuli cõteret eos. Ab illo ergo
optemus regi et liberari: qz hic est deus nr in eternũ
et in seculũ seculi: et ipse reget nos in secula.

Explicit Tractat⁹ de ps. XLVII.

Incipit Tractat⁹ de ps. XLVIII.

Sermo de prima parte psalmi.

A Omnia diuina eloquia salubria sunt bñ intel
ligentibus: piculosa vo his qui ea volũt ad
sui cordis puersitatẽ detorquere: potius qz
suũ cor ad eorũ rectitudinẽ corrigere. Hec est eñ in
hominib⁹ magna et vsitata puersitas: Quia cũ debe
ant viuere ipi sm volũtatẽ dei: deũ volũt viuere sm
volũtatẽ suã. Et cũ ipsi nolunt corrigi: illũ volũt de-
prauari: rectũ nõ arbitrãtes qõ ille vult sed qõ ipsi
volunt. Solem⁹ autẽ audire homines murmurãtes
aduersus deũ: q malis in hac vita bñ sit: et laborent
boni: qsi ille puersus sit: et nesciat qd agat: aut oino
auertat oculos a rebus hũanis: vel securitatẽ suam
pturbari nolit: vt hec non attendat: qz cũ labore ista
deus aut videt aut corrigit. Murmurãt ergo homines q
ppterea volũt deũ colere vt hic illis bñ sit: qñ vide-
rint eos qui deũ nõ colũt pollere atqz florere felicita-
te terrena: se autẽ colẽtes deũ laborare in angustiis:
in necessitatib⁹: in erũna: ceterisqz difficultatib⁹ mor
talitatis hũane. Cõtra istã vocẽ et ctra has blasphe-
mias murmurantiũ incantat sp sermo diuin⁹: curãs
a morbo serpẽtis. Venenati eñ cordis ẽ ista sanies:
eructans in deũ putorẽ blasphemie: et qõ peius est
manus curantis repellens: morsum serpentis nõ re-
pellẽs. Hoc dicit: repellit a se cor hominis verbi dei se-
ueritatẽ: et admittit ad se male suadẽtis serpẽtis blã-
dimẽta. Cõtra hos ergo cantat sermo diuin⁹: et iã in isto
psalmo loquit nobis. Ad quem psalmũ quõ intentã
ego facerẽ sanctitatẽ vestrã: nisi ipse vos faceret oẽs
intentos: Nec nos solos: sed totum orbem terrarũ.
Audite eñ quẽadmodũ cepit.

Expositio eiusdem partis.

B a Udite hec omnes gentes. Non ergo
vos omnes soli qui hic estis. Nã vox nostra
quãta est vt sic clamem⁹: vt audiãt oẽs gen-
tes: Clamauit eñ p aplos dñs noster iesus christ⁹:
clamauit tot linguis quot misit: et videm⁹ hũc psalmũ
qui ante non recitabat nisi in vnã gentẽ in synagoga
iudeorum recitari p totũ orbem terrarũ: p omnes eccle
sias: impletũqz esse qõ hic dictũ est: Audite hec oẽs
gentes. Ad hoc solũ volo intentos facere aĩos vros
ne ppter laborẽ corporalẽ nõ erigatis animũ: terren
te vos longitudine psalmi hui⁹: si potuerit finiet ho
die: si nõ: restabit nobis aliquid in crastinũ diẽ: tamẽ
vos semp intenti estote. Tantũ eñ audietis si domi
nus voluerit: quãtũ vos nõ grauet sed releuet. Au-
dite hec oñs gentes: Unde estis et vos. Auribus C
pcipite omnes qui habitatis orbẽ. Hoc itez
videt repetisse: qsi parũ fuerit qõ dixit: audite. Eo
dico: audite: aurib⁹ pcipite: hoc est: nolite transeũtes
audire. Quid est: auribus pcipite: Qõ dñs dicebat:
Qui habet aures audiẽdi audiat: cũ oñs qui in con
spectu eius erãt: vtiqz haberẽt aures. Quas ille au-
res qrebat nisi cordis: cũ diceret: Qui habet aures Matt.
audiẽdi audiat: Has et iste psalm⁹ aures pulsat. Au-
ribus pcipite oẽs qui habitatis orbẽ. Forte et hic est
aliqua distinctio. Non quidẽ nos coartare debem⁹:
sed nihil mali est etiã istã explicare sententiã. Forte
aliqd distat inter id qõ dixit: oẽs gentes: et qõ dixit:
oñs qui habitatis orbẽ. Significãtius eñ fortasse
voluit nos intelligere qõ dixit inhabitat: vt gentes
intelligam⁹ oẽs iniquos: habitatores aũt orbis oẽs
iustos. Ille eñ habitat qui nõ tenet: nã q tenet: ha-
bitat nõ habitat: quõ ille possidet quecũqz habet: q
dñs est rerũ suarũ. Dñs aũt est q nõ est irretit⁹ cupi-
ditate: qui aũt cupiditate tenet possessus est nõ pos-
sessor. Habem⁹ eñ quoddã verbũ habitationis signa-
tum i scriptura dei: vbi ait: Elegi abiici i domo dñi: Ps. 83.
magis qz habitare in tabernaculis peccatorum. Quid
eñ: Si abiiciaris in domo dñi: nõ ibi habitas. No-
luit significare habitationẽ: nisi in eis q regnant et te-
nent: et dñant: et gubernãt: qui aũt cõtemnũt: nõ qsi
habitãt sed subiecti sũt. Ita aũt dixit. Subdit⁹ volo
esse in domo dei: magis qz regnare i tabnaculis pec
catorum. Itaqz si est aliq distinctio int oẽs gẽtes et ha-
bitatores orbis: sic est distinctio inter audite et auri-
bus pcipite: hoc quidẽ videt repetisse: sz tamẽ aliud
est. Quid sane voluit significare: Quia ista eloquia
audituri erãt nõ solũ peccãtes et impii sz et iusti. Per-
mixte mõ audiũt omnes: sed cũ ventũ fuerit ad red-
dendã rationẽ: separabunt qui sine causa audierũt ab
illis qui aurib⁹ perceperũt. Audiãt ergo et peccatores: au
dite hec omnes gentes. audiãt et iusti qui nõ sine cau
sa audierũt: et requirũt potius terrã qz requirunt a terra:
auribus pcipite omnes qui habitatis orbẽ. Et iterũ
dicit: Quiqz terrigene et filij hominũ. Qõ D
ait terrigene: ad peccatores retulit qõ ait: filij homi
nũ: ad fideles et iustos. Uidetis ergo: quia seruat ista
distinctio. Qui sunt ergo terrigene: Filij terre. Qui
sunt filij terre: Qui hereditates terrenas requirũt.
Qui sũt filij hoim: Qui ptinent ad filiũ hominis. Au
quãdo iã ista distinxim⁹ sanctitati vestre et tradidim⁹
quia adam homo erat: filius hominis nõ erat. Chri
stus autẽ filius hominis erat: et deus erat. Quicũqz
eñ ptinent ad adam: terrigene: quicũqz ptinent ad
christũ: filij hominũ. Omnes tamẽ audiat: ego nulli
subtraho sermonẽ meũ. Terrigena est: audiat pter
iudiciũ: filius hominis est: audiat pter regnũ. Simul E
in vnũ diues et paup. Itez ista sũt repetita. Qõ
ait: diues: ad terrigenas ptinet: qõ ait: paup: ad filios

doin dicit. Diuites intellige supbos: paupes bũi/
les. Habeat quis multas facultates pecuniarũ: si in
eis nõ extollit: paup est: Nõ habeat aliqd ⁊ cupiat ⁊
inhiet inter diuites ⁊ reprobos cũ deputat deus. Et
diuites ⁊ paupes in corde interrogat de⁹: nõ in area
⁊ domo. Nõne paupes sunt qui accipiũt mandatũ
[illegible] 6. apostoli: dicẽtis Timotheo: Precipe diuitib⁹ hui⁹
seculi nõ supbe sapere: Quõ eos qui diuites erãt fe/
cit paupes: Tulit illis: quare quęrunt diuitię: Ne/
mo em̃ vult esse diues nisi vt inflet: inter eos ĩter qs
viuit: ⁊ supior illis videat. Cũ aũt dixit: nõ supbe sa/
pere: equales eos fecit nõ habẽtib⁹: vt fortassis pau/
culis nũmis mẽdic⁹ pl⁹ extollat: q̃ ille diues q̃ audit
apostolũ dicentẽ: Precipe diuitibus hui⁹ seculi nõ
supbe sapere. Unde nõ supbe sapere: Si faciant qð
Ibidem. sequit: Neq̃ sperare i incerto diuitiaʒ: sed in deo vi/
uo qui p̄stat nobis oĩa abũdanter ad fruendũ. Non
dixit: qui p̄stat illis: sed q̃ p̄stat nobis. Nũquid ipse
paul⁹ nõ habebat diuitias: Habebat plane. Quas
[illegible] in glo/ diuitias: De quib⁹ dicit alio loco scriptura: Fideli
[illegible] homi mũdus totus diuitiaʒ est. Audi et ip̃m confi/
[illegible] Cor. 6. tentẽ: Quasi nihil habẽtes: ⁊ oĩa possidẽtes. Qui
vult g̊ esse diues: nõ hereat parti: et totũ possidebit:
F illi inhereat qui totũ creauit. Simul in vnũ diues ⁊
Ps. 21. pauper. Dicit in alio psalmo: Edent paupes ⁊ satu/
rabunt. Quõ cõmendauit paupes: Edent paupes
⁊ saturabunt. Quid edũt: Qð sciũt fideles. Quõ sa/
turabunt: Imitãdo passiões dñi sui: ⁊ nõ sine causa
accipiẽdo preciũ suũ. Edent paupes ⁊ saturabunt: ⁊
laudabũt dominũ qui requirũt eum. Diuites quid:
Ibidem. Etiã ipsi edant. Sed quõ edunt: Mãducauerũt et
adorauerũt oẽs diuites terrę. Nõ dixit: mãducaue
rũt ⁊ saturati sunt: sed mãducauerũt et adorauerũt.
Adorant quidẽ deũ: sed humanitatẽ nolũt exhibere
fraternã. Mãducant illi ⁊ adorãt: mãducãt isti et sa/
turant: tamẽ oẽs mãducant. Exigit de mãducante
[illegible] 2. qð mãducat: nõ p̄hibeat mãducare a dispensatore:
[illegible] sed moneat timere exactorẽ. Audiãt ista ergo pecca
tores ⁊ iusti gentes ⁊ q̃ habitant orbẽ: terrigenę ⁊ fi/
lij hominũ: simul in vnũ diues ⁊ paup: nõ diuisi: nõ
Matth. 3. separ. Tẽpus messis hoc faciet: man⁹ ventilatoris
hoc poterit. Nũc sil' in vnũ audiãt diues ⁊ paup: sil'
Matth. 25. in vnũ pascant hedi ⁊ agni: donec veniat q̃ segreget
alios ad dexterã: alios ad sinistrã. Simul in vnũ au/
diant docentẽ: ne segregati abinuicẽ audiãt iudican/
G tem. Et nũc q̃d est qð audituri sunt: Os meũ lo/
[illegible] quet sapientiã: ⁊ meditatio cordis mei in/
telligentiã. Et hec repetit potius: ne forte cũ di/
xisset: os meũ: intelligeres eũ tibi loqui: qui in labijs
haberet sapientiã. Multi enim habẽt in labijs: ⁊ nõ
Matth. 15. habẽt in corde: de quib⁹ dicit scriptura: Popul⁹ iste
Esa. 29. labijs me honorat: cor aũt eoʒ longe est a me. Quid
ergo ait: Iste tibi loquit: qui cũ dixerit: Os meũ lo/
quet sapientiã: intelligas q: illud qð ex ore fundit: de
intima cordis meditatiõe p̄cedit. Et meditatio cordis
h mei intelligẽtiã. Inclinabo in pabolã aurem
meã: aperiã in psalterio p̄positionẽ meã.
Quis est hic cui⁹ meditatio cordis loquit intelligẽ/
tiã: vt nõ sit in sola supficie labioʒ: sed hominis interi/
ora possideat: Quis est iste qui audit: et sic loquit:
Multi em̃ loquũt qð nõ audiũt. Qui sũt qui nõ au/
Matth. 23. diũt quod loquũt: Qui non faciũt quę dicũt: Qua/
les dicit dñs pharisęos sedere sup cathedrã moysi.

Uoluit tibi loqui in cathedra moysi: p eos qui ea lo/
quunt ⁊ non faciũt: ⁊ tibi securitatẽ dominus voluit
dare. Nolite timere: Quę dicũt inq̃t facite: quę aũt Ibidem.
faciũt: nolite facere: Dicũt em̃ ⁊ nõ faciũt. Non au/
diũt qð dicunt. Qui xͦo faciũt ⁊ sic dicũt: audiũt qð
dicũt: Qð ⁊ iõ fructuose dicũt: q: audiũt. Qui g̊ di/
ctor ⁊ nõ auditor ẽ: alteri p̄dest: sibi nõ p̄dest. Iste g̊
qui et auditor volebat esse et dictor: ⁊ qui tibi loquit
anteq̃ diceret: Apiã inq̃t i psalterio p̄positiõeʒ meã:
qð est iã loqui p corpus: Sic em̃ vtit anima corpe:
quõ vtit cytharista psalterio: Dixit: Inclinabo i pa/
bolã aurẽ meã: apiã i psalterio p̄positiõeʒ meã. Anq̃
loq̃r tibi inq̃t p corp⁹: anteq̃ psalteriũ sonet: primo
ego inclinabo i pabolã aurẽ meã: id est audiã q̃d tibi
dicã. Et q̃re i pabolã: Quia videm⁹ nũc p speculũ i 1. Cor. 13.
enigmate. sicut dicit apls. Quãdiu sum⁹ in hoc cor/ 2. Cor. 5.
pore pegrinamur a dño: quia nõdũ est illa visio no/
stra facie ad faciẽ: vbi iam nõ sint parabolę: vbi iam
nõ sint enigmata et similitudines. Quicquid modo
intelligim⁹: p enigmata cõspicim⁹. Enigma est ob/
scura pabola quę difficile intelligit. Quantũ vis ex/
colat homo cor suũ: ⁊ ad interiora intelligenda refu/
giat: q̃diu p corruptibilitatẽ carnis hui⁹ videmus:
ex pte videm⁹: Assũpta aũt incorruptiõe in resurre/ 1. Timoth. 4.
ctiõe mortuoʒ: cũ apparuerit fili⁹ hominis iudicatur⁹
viuos ⁊ mortuos: tũc videbit fili⁹ hominis: qui p̄mo
iudicatus est: iudicans: discernẽs malos a bonis: po
nens malos a sinistris: bonos a dextris. Uidebunt
illũ: boni ⁊ mali. sed malis dicet: Ite in ignem eter/ Matth. 25.
nũ. Bonis aũt dicet: Uenite bñdicti patris mei pci/
pite regnũ. Abibũt mali in ambustionẽ eternã: iusti
aũt in vitam eternã: ⁊ ibi erit illa visio facie ad faciẽ:
qua illi nõ sunt digni. Attendite quid dicã: Filiũ em̃
hominis sicut hic: cũ esset adhuc iudicãdus: ⁊ mali vi/ I
derũt ⁊ boni: viderunt em̃ apostoli q̃ secuti sunt: vi/
derunt iudei qui crucifixerũt: sic cũ venerit iudicatu
rus: ⁊ boni illum videbũt et mali: Boni vt pcipiant
mercedẽ: q: secuti sunt: mali vt pcipiant penã: q: cru
cifixerũt. Soli ergo illi damnabunt q̃ crucifixerũt:
Audeo dicere: Soli. Ergo nos inquiũt pctõres h⁹
temporis securi sum⁹: Si nõ animã interrogat de⁹:
securi estis. Quid est quod dixi: Intelligat charitas
vestra: ne hoc dicãt in iudicio dei: q: nõ intellexerũt:
⁊ iudei q: viderunt christũ crucifixerũt: tu q: non vi/
des christũ: verbo ipsi⁹ resistis. Nũquid g̊ qui ver/
bo resistis: carnẽ nõ crucifigeres si videres: Cõtem/
psit iudeus in ligno pendentem: cõtemnis tu in celo
sedentẽ. Ergo viderunt ambo genera dum hic esset:
ambo genera videbũt ⁊ cũ venerit. Fili⁹ em̃ hominis Concor. 4 [illegible]
veniet vt iudicet: quia filius hominis venit vt iudica/ [illegible] 48. ca [illegible]
ret. Ideo quia pater nõ est incarnatus: pater nõ est cum.
passus: ⁊ per filium hominis iudicat: sicut ipse dixit in
euãgelio: Pater nõ iudicat quẽq̃: sed omne iudiciũ Ioh. 5.
dedit filio: Secutus paulopost ait: Et dedit ei pote/
statẽ iudiciũ faciendi: quoniã fili⁹ hominis est. Scdm
enim qð filius dei est verbũ semp cum patre: et quia
semper cum patre: cũ patre semper iudicat. Scdm
autem qð filius hominis est: et iudicatus est: et iudi/
caturus est. Quomõ autem visus est ab eis qui cre/
diderunt: ⁊ ab eis qui crucifixerũt: quãdo iudicatus
est: sic videbit cum ceperit esse iudex: et ab eis quos
damnabit: ⁊ ab eis quos coronabit. Uisionẽ autem
illã diuinitatis nequaq̃ p̄missã dilectoribus suis quãdo

Ioh. 14. eu. Qui diligit me diligetur a patre meo: et qui diligit me: mādata mea custodit: et ego diligā eum: et ostendam meipm illi: Iam impij nō videbūt. Ista demōstratio quodāmodo familiaris est: suis illā seruat: nō illam ostendit impijs. Qualis est ipsa visio? Qualis
Ioh. 1. christus? Equalis patri. Qualis est christus? In principio erat verbū: et verbū erat apud deū: et deus erat verbū. Huic visioni suspiram⁹ mō: et gemim⁹ q̄diu
I. Cor. 13. peregrini sum⁹. Huic visioni in fine reddemur: Hāc visionē modo in enigmate videm⁹. Si eñ in enigmate videmus: inclinem⁹ in parabolā aurem nostrā: et sic apiamus in psalterio ꝓpositionē nostrā. Audia-
R mus qđ dicit⁹. faciam⁹ qđ ꝑcipimur. Et qđ dicit?
*Ut quid timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circūdabit me. Repetit et sententiam: vt quid timebo inquit in die mala? Iniquitas calcanei mei circūdabit me. Magis ḡ debet timere: si iniquitas calcanei eius circūdabit eum. Nō eñ timeat inquit homo: qđ nō habeat in potestate deuitare. Uerbi gratia: Qui timet mortē: quid facturus est vt non moriaꝶ? Dicat mihi quo vadat: Debet qđ adā: qui natus est ex adam. Sed cogitet qui nat⁹ ē ex adam: et secutus est christū: quia oportet eum soluere quod debet adam: et cōsequi quod promisit christus. Qui ergo timet mortē: nō est quo vadat: qui autem timet
Matth. 25. damnationē quā audient impij: Ite in ignē eternū: est quo vadat: Non ḡ timeat. Ut quid enim timeat? Iniquitas calcanei ipsius illū circūdatura est. Si ḡ vitet iniquitatē calcanei sui: et ambulet in via dei: nō pueniet ad diē malā. Dies mala: dies nouissima: nō erit illi mala. Etenī dies nouissima mala erit quibusdā: bona erit quibusdā. Nūquid mala erit illis qui-
Ibidem. bus dicetur: Uenite bñdicti patris mei percipite regnū?
Ibidem. Sed mala erit illis quib⁹ dicet: Ite in ignē eternū. Qđ si iniqtas calcanei sui circūdabit eum: vt quid ḡ timet in die mala? Modo cū viuūt ꝓuideāt sibi: tollant iniquitatē a calcaneo suo: ambulēt illā viam: am-
Ioh. 14. bulent ꝑ viā de qua ipse dicit: Ego sum via veritas et vita: et nō timeāt in die mala: qr dat illis securitatē qui factus ē via. Ut quid timebo in die mala? Iniqtas calcanei mei circūdabit me. Ergo vitet iniqtatē
R calcanei sui. In calcaneo quippe labiꝶ. Attēdat chari-
Gen. 3. tas vr̄a: a deo quid dictū est serpenti? Ipsa tuū obseruabit caput: et tu ei⁹ obseruabis calcaneū. Diabolus calcaneū tuū obseruat: qñ laberis vt deijciat te. Ille obseruat calcaneū tuū: tu obserua caput illius. Quid est caput illius? Initiū male suggestiōis illi⁹. Qñ incipit mala suggerere: tunc repelle añq̄ surgat delectatio: et sequaꝶ ꝯsensio: et tūc vitabis caput ei⁹: et nō apphendet ille calcaneū tuū. Quare aūt eua hoc dixit? Quia ꝑ carnē labiꝶ hō. Eua nobis interior ca-
Eph. 5. ro nostra est. Qui diligit inqt vxorē suam: seipm dili-
Ibidem. git. Quid est seipm? Sequiꝶ et dic: Nemo eñ vnq̄ carnē suā odio habuit. Quia ḡ quō illū hominē adā ꝑ euā supplantauit: sic diabol⁹ ꝑ carnē vult nos sup-
Gen. 3. plātare. Perceptū est eñ eue vt ei seruet caput diaboli: qr diabol⁹ calcaneū ipsi⁹ obseruat. Si ḡ iniqtas calcanei circūdabit nos: vt quid timemus in die mala: cum cōuersi ad christū habeam⁹ in potestate vt non faciam⁹ iniquitatē: et nō erit qđ nos circūdet: et gaudebimus in die nouissima: nō plangem⁹. Qui
M sunt aūt quos circūdabit iniquitas calcanei? Qui cōfidunt in virtute sua: et in *abūdantia diuitiarū suarū gloriaꝶ. Ergo videte ista [illegible] iniquitas calcanei mei circūdabit me. Quid est vitare ista? Ut nō cōfidam⁹ in virtute nostra: nō gloriemur in abūdantia diuitiaꝝ nostraꝝ: sed gloriemur i eo qui nobis ꝓmisit hūilibus altitudinē: et minatus est elatis damnationē: et nō nos iniqtas calcanei circūdabit. Qui cōfidunt in virtute sua: et in abūdantia diuitiarū suaꝝ gloriaꝶ: sunt qui ꝑsumunt in amicis suis: alij ꝑsumūt in virtute sua: alij in diuitijs. Ista ē ꝑsumptio generis hūani: nō ꝑsumētis in deo. Dixit de virtute: dixit de diuitijs: dicit de amicis. Frater non redimit: redimet homo? Expectas vt hō te redimat ab ira ventura? Si te frater non redimet: homo te redempturus est? Quis est frater qui si nō redemerit: null⁹ homo redēptur⁹ est? Qui post resurrectionē dixit: Uade dic fratrib⁹ meis. Fratē noster voluit esse: et cū deo dicim⁹: Pater noster: hoc manifestaꝶ in nobis. Qui eñ dicit deo: pater noster: christo dicit: frater. Ergo qui patrē deum: et fratrē habet christū: nō timeat in die mala. Nō eñ eū circūdabit iniqtas calcanei ei⁹: qr nō ꝑsumit de virtute sua: nec in abūdantia diuitiaꝝ suarum gloriaꝶ: nec de amicis suis potētibus se iactat. In illo ḡ ꝑsumat qui ꝓpter illū mortuus est: vt ille nō in sempiternū moreretur: q ꝓpter illū hūiliatus est: vt ille exaltaretur: qui quesiuit impiū: vt a fideli quereretur. Ergo si ipse nō redimet: hō redēpturus est? Aliqs hō redimet: si filius hominis nō redimit? Si christus nō redimit: adam redimet? Frater nō redimit: redimet homo? Nō dabit deo *deprecationē suā: *Nec preciū redēptionis anime sue. Ille cōfidit in virtute sua: et in abūdantia diuitiaꝝ suaꝝ gloriaꝶ: qui nō dabit deo de ꝓpitiatione sua: id est placationē: qua flectat deū ꝑ peccatis: Nec preciū redēptiōis aīe sue: qui ꝑsumit de virtute sua: et de amicis: et de diuitijs suis. Qui sunt autē qui dant preciū redēptiōis aīe sue? Quibus ait dñs: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt et ipsi recipiāt vos in tabernacula eterna. Illi dant preciū redemptiōis aīe sue: qui nō cessant elemosynas facere. Ideo illos quos monet ꝑ Timotheū Aplus: noluit esse superbos: ne in abūdantia diuitiarū suaꝝ gloriarentur. Denique qđ possidebāt: noluit apud illos veterascere: sed aliqd ex eo fieri: vt esset preciū redēptionis aīe eoꝝ. Ait eñ: Diuitib⁹ hui⁹ seculi precipe nō superbe sapere: neq̄ sperare in incerto diuitiaꝝ: sed in deo viuo: qui ꝑstat nobis oīa abūdanter ad fruēdū. Et quasi dicerēt: Quid ḡ facturi sum⁹ de diuitijs nostris? Diuites sint inqt in operibus bonis: facile tribuant: cōmunicēt: et nō illud pdituri sunt. Unde scim⁹? Audi quid sequiꝶ: Thesaurizent sibi fundamētū bonum in futuꝝ: vt apphendant verā vitā. Sic dabūt preciū redēptionis aīe sue. Et dñs noster hoc monet: Facite vobis saccos nō veterascētes: thesaurū nō deficientē in celis: quo fur nō accedit: neq̄ tinea corrūpit. Noluit de⁹ vt pdas diuitias tuas: sed vt locū illis mutes. Consiliū tibi dedit. Intelligat charitas vestra. Modo si amicus tuus intraret in domū tuā: et inueniret te in loco humido frumenta posuisse: qui forte sciret naturā corruptionis frumentoꝝ quā tu nescires: daret tibi huiusmodi consiliū dicens: Frater: perdis quod cum magno labore collegisti: in loco humido posuisti: paucis dieb⁹ ista putrescūt. Et quid facio frater? Leua i superiora. Audires amicū

suggerentē vt frumenta leuares de inferiorib⁹ ad superiora: et non audis christū monentē: vt thesaurū
Matth. 6. tuū leues de terra ad celum: vbi nō hoc tibi reddat qd seruas. Sed serues terrā: accipias celū: serues mortalia: accipias sempiterna. Fenerare christo: accipiat in terra parua: vt reddat tibi in celo multa. Verūtamē illi q̄s circūdabit iniqtas calcanei sui: q cōfidūt in virtute sua: et in abūdātia diuitiarū suarū gloriant: et de amicis hoīb⁹ nihil valētib⁹ pstare psumūt: nō dabūt deo de ꝑmutatiōe sua. Et preciū redēptionis aīe sue. Et quid dicit de tali homie: Et laborabit
¶ Vel finē. in eternū et viuet in finē. Labor eius sine fine erit: vita ipsius habebit finem. Quare hoc dixit: viuet in finē: Vitā quippe nō ponūt isti: nisi delicias quotidianas. Adeo sunt multi inopes et paupes nostri: parū firmi: et nō intuētes qd illis pmittat de⁹ p istis laborib⁹: cū viderint diuites i epulis quotidianis in splēdore et nitore auri et argēti: qd dicūt: Felices sūt isti: isti vere viuūt. Dicit: iam nō dicat: et monem⁹: et si dici habet vel a paucioib⁹ dicat q̄ diceret si non moneremus. Nā nec nos psumim⁹: ita nos ista dicere vt non dicāt: sed vel a paucioib⁹ dicant: nā dicet vsq3 in finē seculi. Parū est qz dicit eum viuere: adiūgit: dicit: tonat: putas eum solū viuere: viuat: finiet vita ipsi⁹: qm nō dat preciū redēptiōis aīe sue. Finiet vita: labor nō finiet. Laborabit i eternū et viuet in finē. Quō viuet in finē: Quō viuebat ille qui induebat purpura et bysso: et epulabat quotidie splendide: et iacentē vlcerosū ante ianuā: cui⁹ vlcera canes lingebāt: et desiderantē micas q̄ de mensa eius cadebāt: supbus et tumidus cōtēnebat. Quid illi pfuerūt ille diuitie: Mutauerūt vices ambo: ille a ia-
Luce. 16. nua diuitis subleuat⁹ est in sinū abrahe: ille ab epulis splēdidis missus est in ignē. Ille requiescebat: ille ardebat. Satiabat ille: ille sitiebat. Ille laborauerat in finē: viuet in eternū. Ille vixerat in finē: laborabit in eternū. Et qd pfuit diuiti q̄ quesiuit apud inferos in tormētis posit⁹: stillari sibi guttā aque in linguā suā de digito Lazari: dicēs: qm ardeo hic in hac flāma: et nō illi cōcessū est: Sic desiderauit ille guttā de digito: quō ille micas de mēsa diuitis. Sed illi⁹ labor finitus est: et illi⁹ vita finita est. Labor hui⁹ in eternū: vita illi⁹ in eternū. Nō hic habem⁹ vitā qui forte hic laboram⁹ in terra: et nō sic erim⁹ postea. Erit em vita nrā christ⁹ i eternū. Illi aūt q̄ hic volūt hic vitā: labo-
¶ Vel habet. rant in eternū: et viuet in finē. †Qm nō videbit interitū cum viderit sapientes morientes: Si iste q laborabit in eternū et viuet in finē: nō videbit interitū: cum viderit sapientes morientes: quid est hoc: Et nō intelliget qd sit interit⁹: qm viderit sapiētes moriētes. Dicit em sibi iste: qz sapiēs erat: et cum sapiētia inhabitabat: et cū pietate deū coluit: nunqd nō est mortu⁹: Faciā q̄ mihi bn̄ cū viuo. Nā si aliqd possent q aliud sapiūt: nō morerent. Videt illū mori: et nō videt q̄ sit mors. Nō videbit interitū cū viderit sapiētes moriētes. Quō iudei viderūt christū
Math. 27. pendentē i cruce et despexerūt dicētes: Iste si fili⁹ dei esset: descēderet de cruce: nō vidētes qd sit interitus. Si viderēt qd sit interit⁹: se viderent. Ille moriebat tpaliter vt reuiuisceret in eternū: illi viuebāt tpaliter vt morerent in eternū. Sed qz illū videbāt morientē: nō videbāt interitū: id est nō intelligebāt qs esset verus interit⁹. Quid dicant etiā in sapiētie: Morte

turpissima cōdēnem⁹ illū: erit em respect⁹ et sermonibus illius. Si em est vere fili⁹ dei: liberabit illū de manibus ꝯtrariorū: nō pmitteret mori filiū suū: si vere Sap. 2.
filius ipsius est. At vbi viderūt illū in cruce: insultātes sibi: et illum nō descēdentē de cruce dixerūt: Vere hō fuit. Dictū est: et vtiq3 poterat descēdere de cruce: qui potuit de sepulchro resurgere. Sed docuit nos ferre insultātes: docuit aduersus linguas hoīm esse patiētes: bibere nō calicem amaritudinis: et postea accipe sēpiternā salutē. Bibe eger calicē amarū: vt sanus sis: cui nō sunt sana viscera: noli trepidare: qz ne trepidares prior bibit medicus: id est passiōis amaritudinē bibit prior dn̄s. Bibit qui peccatū nō habebat: qui qd in eo sanaret: non habebat. Bibe donec transeat amaritudo hui⁹ seculi: et veniat seculū: vbi nullū scādalū: nulla ira: nulla tabes: nulla amaritudo: nulla febris: null⁹ dolor: nulle inimicitie: nulla senectus: nulla mors: nulla cōtentio. Labora hic venturus ad finem: Labora: ne cum non vis hic laborare: venias ad finem vite: et nunq̄ venias ad finem laborum. Quoniā non videbit interitū cum viderit sapientes morientes. Simul †impudens et insipi- Et. †insipiēs et stultus.
ens peribūt. Quis est impudēs: Qui nō sibi pspicit in futurū. Quis est insipiēs: Qui nō intelligit in quo malo sit. Tu ḡo intellige i quo malo sis mō: et pspice vt in bonis sis in posterū. Intelligendo in quo malo sis: nō eris insipiēs: pspiciendo tibi in futurū: non eris imprudēs. Quis est qui sibi pspicit: Seru⁹ ille cui dedit dn̄s suus qd erogaret: et postea dixit ei: Nō potes mihi agere: redde rationē actus tui. Et ille: Quid faciā: Fodere nō possum: mendi- Luce. 16.
care cōfundor: Sedit et de re dn̄i sui fecit sibi amicos qui illū reciperēt cū de actu pelleret. Ille em fraudē fecit dn̄o suo: vt compararet sibi amicos q̄ illū susciperēt. Tu noli timere ne fraudē facias: ipse dn̄s hortat vt facias: ipse tibi dic: Fac tibi amicos de māmona Ibidem.
iniquitatis. Fortasse ea q̄ acqsisti: de iniqtate acquisisti: aut fortasse ea ipsa est iniqtas: qz tu habes et alt non habet: tu abūdas et alter eget. De ista māmona iniqtatis: de diuitijs istis q̄s iniqui vocant diuitias: fac tibi amicos: et prudēs eris: cōparas tibi: nō fraudaris. Modo em videris pdere. Nūquid perdes in thesaurario ponēs: Nā pueri fratres vn̄ sibi emant nescio qd: simul inuenerūt nūmos: et ponūt in thesaurario: et nō aperiūt nisi postea: nūquid qz nō vident qd colligunt: ideo pdiderūt: Noli timere. Ponunt pueri in thesaurario et securi sunt: ponis i manu christi et times: Esto prudens et pspice tibi in posterū in celo: Esto q̄ prudēs: imitare formicā: sicut dicit scriptura: Recōde estate: ne esurias in hyeme. Hyems Prouerb. 6. et 30.
est dies nouissim⁹: dies tribulatiōis: hyems est dies scandalorū et amaritudinis. Collige qd ibi tibi sit in posterū: si aūt nō facis: simul impudēs et insipiens peribis. Sed mortuus est ille diues: et tale ibi funus Luce. 16.
factū est. Ecce quo se cōuerterunt homies. Non attendūt q̄ malā vitā habuerit cū viueret: sed q̄ pompam cū moreret. O felix quē tanti plangūt: iste ḡo sic vixit vt pauci plangāt. Oēs em deberēt plāgere tā male viuentē: sed pompa ē funeris: excipit sepulchro precioso: inuoluit preciosis vestib⁹: sepelit vnguētis et aromatib⁹. Deinde memoria q̄le hz q̄: marmorata: Viuit i ipa memoria ille vbi mortu⁹ ē. Ista putātes hoies bona: aberrauerūt a deo: nec q̄sierūt vera. et

decepti sunt falsis: Ideo vide qd sequit. Ille qui nō
dedit p̄ciū redēptiōis aīe sue: qui nō intellexit interi-
tū q[illegible] vidit sapiētes morientes: factus ē imprudēs
& insipiens: vt simul periret. Et quō peribūt qui re-
linquūt alienis diuitias suas: Simul imprudēs & in-
R sipiēs pibūt. Attēdite fratres: Et relinquent alie-
nis diuitias suas. Quasi eos posuit in maledi-
cto: qui cū mortui fuerint: alieni possidebūt res ipso-
rū. Ergo felices ipsi q relinquūt filios in possessiōe
sua quib⁹ filii succedūt. Habuit filios: nō est mortu⁹.
Quid filii ipsi⁹? Et ipsi seruāt qd eis reliquerūt pa-
tres sui. Parū est q seruāt & augēt. Quibus & ipsi
seruant? Filijs suis: et illi filijs: et tertij filijs. Quid
christo? Quid anime tue? Omnia filiis. Inter filios
[illegible] suos quos habēt in terra: cōputent vnū fratrē quē
habent in celo: cui totū dare debebant: vel diuidant
S cū illo. Sed tū ait mihi aliqs: Ecce qs maledictos
dixit scriptura: qs dixit pire & relinquere alienis di-
uitias suas: ille aūt beat⁹ q suis reliquit. Ego discu-
tio sensum istū: q inclino in pabolā aurem meā: & vi-
deo nō frustra sic loqui scripturā. Video eñ multos
iniquos mortuos: qbus successores sunt filij: nec potuit
sic loqui scriptura: vt separet eos a miseria quorum vi-
ta improbat. Et quid putatis intelligere fratres: nisi
q oēs tales alienis relinquūt diuitias suas? Quō
alieni sunt filij? Iniquorum filii alieni sunt. Nam inue-
nimus quēdam extraneū ppinquū factū: q pfuit.
Si q's tuorum tibi nihil pdest: alienus est. Ubi inueni-
mus nescio quē exterū ppinquū factū: q pfuit? In
euāgelio: Iacebat qdā vulnerat⁹ a latronib⁹. Dñs
Luce. x. ante dixerat cuidā. Diliges pximū tuū tanq̄ teipsū:
& ille rñderat: Et qs ē mihi pxim⁹? Et narrauit dñs:
Hō quidā descēdebat ab hierl'm in hiericho: et inci-
dit in latrones qui eum vulnerauerūt: & semiuiuū in
via reliqrūt. Trāsierūt ppinqui: Iude⁹ eñ erat: ideo
de hierl'm descēdebat i hiericho. Trāsijt sacerdos et
pterijt: Transijt leuites: & pterijt etiā ipse. Trāsijt
quidā samaritan⁹. Samaritan⁹ nescio qs extrane⁹
erat. Ipse ad illū accessit: inspexit miserū ei⁹: & misericordia
mot⁹: curauit vulnera ei⁹: leuauit i iumentū & duxit
i stabulū: cōmendauit stabulario. Quia in mysterio
dicta sunt: et ad discutiendū nūc plixiora videntur: tñ
pp̄ter qd posui fratres: ait dñs: Quis est illorū illi
Ibidem. sauciato pximus? Respōdit ille: Credo qui cū illo
fecit misericordiā. Vade inqt & tu fac similiter. Cui
misericordiā facis: pximus tibi est. Si ḡ extraneus
samaritan⁹ faciēdo misericordiā & subueniēdo pxi-
mus factus est: quicūq tibi in tribulatiōe subuenire
T nō possunt: alieni a te facti sunt. Iā attendam⁹ illos
diuites q male vixerūt: q supbe egerūt: mortui sunt:
& reliquerūt: nō dico extraneis sed filiis suis reliq̄ue-
runt diuitias suas: & filij ipsorum viā parentū suorum se-
quūtur. Sicut illi supbi: ita et isti: sicut illi rapaces:
ita & isti: vt illi auari & isti: alieni ab illis sūt. Nam vt
noueritis q illi alieni sunt: subuenirent illi diuiti qui
Luce. xvi. ardebat i flāma successores ipsi⁹ diuitiarum. Sed for-
te nō habuit q illi succederēt: & alieni possiderūt diui-
tias ipsi⁹. Inuenim⁹ in ipso euāgelio q habuit. Dixit
Ibidem. eñ. Habeo quinq fratres. Fratres ipsi⁹ subuenire
fratri ardenti in flāma non potuerūt. Quid tibi diceret
diues? Quid fratres? Unū fratrē mihi amicū nō fe-
ci qui iacebat ad ianuā. Iā mihi fratres subuenire
nō possunt: qui possident diuitias meas: alieni a me

facti sunt. Videtis q oēs qui male viuūt: alienis re-
linquūt diuitias suas: sed plane p̄stant illis ipsi alieni
qui vocant sui. Audite qd illis p̄stant: attendite quō
irrideant: sic imprudēs et insipiēs pibūt: & relinquēt
alienis diuitias suas. Quare dixit alienis? Quia ni-
hil eis pdesse possunt. Et tñ in q sibi videntur pdesse?
Et sepulchra eorum domus eorū in eternū.
Iam q illa structa sunt sepulchra: dom⁹ sunt sepul-
chra. Nā plerūq audis diuitē dicentē: Habeo mar-
moratā domū quā relicturus sum: & nō cogito mihi
eternā domū vbi semp ero. Qñ cogitat sibi memo-
riā marmoratā aut sculptā facere: q̄si de domo eter-
na cogitat: q̄si ibi manebit ille diues. Si ibi mane-
ret: nō arderet apud inferos. Ubi maneat spūs male
agentis: nō vbi ponat corp⁹ mortale cogitandū est:
sed dom⁹ eorū sepulchra eorum in eternū. Taber-
nacula eorū in generatiōe & generationē.
Tabernacula in quibus temporaliter manserūt: domus in
quibus q̄si in eternū manebūt: id est sepulchra. Ta-
bernacula q̄ suis dimittunt vbi manebāt cū viuerēt:
trāseunt q̄si ad domus eternas ad sepulchra. Quid
illis psunt tabernacula eorum in generatiōe & genera-
tionē? Iam generatio & generatio: puta filij sunt: ne-
potes erūt & pronepotes: quid faciūt? Quid psunt ta-
bernacula eorum? Quid? Audi. Inuocabūt noia
eorū in terris ipsorum. Quid est hoc? Tollunt pa-
nem & merū ad sepulchra: & inuocāt ibi nomia mor-
tuorū. Putas quātū inuocatū est nomē illi⁹ diuitis
postea qñ inebriabāt se homies in memoria ipsius:
nec descēdebat vna gutta sup linguā ipsi⁹ ardentis?
Uentri suo seruiūt homies: nō spiritib⁹ suorum. Ad
spūs mortuorum suorum nō puenit: nisi qd secū viui fece-
rūt: Si autē viui nō secū fecerunt: ad mortuos nihil
puenit. Sed qd faciūt illi? Solū inuocabūt nomina
eorum in terris ipsorum. Et homo cum in honore
esset nō intellexit: cōparat⁹ est iumētis in-
sensatis: & similis factus est illis. Quo exal-
tatū est hominib⁹ q nō intellexerūt qd facerēt de di-
uitijs cū viuerēt: & putarent se beatos futuros: q̄si si
haberēt memoriā marmoratā: quasi eternā domū:
& si sui quib⁹ reliquissent substantiā suā inuocarēt no-
mina eorum in terris ipsorum. Debuerūt aūt cōtra pp̄a-
rare sibi domū eternā in bonis opibus: p̄parare sibi
vitā imortalē: mittere ante se sumpt⁹: sequi opa sua:
attendere comitē egentē: dare ei cum quo ambulat:
nō cōtemnere christū ante ianuā vlcerosum: q dixit:
Cū vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Quia
ergo nō intellexit hō in honore positus. Quid est in
honore positus? Factus ad imaginē & similitudinē
dei: hō p̄latus iumētis. Non eñ fecit deus sic homi-
nē: quō fecit iumentū: sed fecit deus hoiem cui serui-
rent iumēta. Nō quid eius viribus: & nō intellectu:
Ille autē nō intellexit. Et qui fact⁹ erat ad imaginē
dei: cōparat⁹ est iumētis insensatis: & similis fact⁹ est
illis. Unde alibi dicit: Nolite esse sicut equ⁹ & mul⁹:
quib⁹ nō est intellect⁹. Hec via eorū scanda-
lū ipsis. Ipsis sit scandalū nō tibi. Quare autē erit et
tibi? Si putes q beati sint tales: Si intelligas quia
nō sunt beati: ipsis erit scādalū via ipsorum: nō christo:
non corpi eius: nō mēbris eius. Et postea in ore
suo bñdicent. Quid est, postea in ore suo benedi-
cent? Cum facti fuerint tales vt nō querāt nisi bona
tpalia, fiunt hypocrite: & qui benedicunt deum lingua

benedicant non corde. Tales facti christiani: quan-
do illis laudatur vita eterna: et dicitur illis contem-
ptores diuinarum esse debere in nomine christi: tor-
quentur in corde suo. Et si nō audent in facie ne eru
bescant aut ne corripiantur ab hominibus: in cor-
de id faciunt et contemnunt: et remanet eis in ore be-
nedictio: et in corde maledictio. Et postea in ore suo
benedicent. Longum est vt psalmum finiamus: suf-
ficiat charitati vestre quod audistis interim hodie:
cras quod domino placuerit audietis.

Sermo secundus de secunda parte psalmi.

Hesterno die cepto psalmo terminus debe-
a b batur: sicut meminit charitas vestra. Per-
ueneramus autē vsq; ad istum versum: vbi
designat spiritus dei homines non attendentes nisi
ad presentia: secularia et terrena. Et in posterū post
hanc vitam nihil cogitantes: neq; vllam felicitatem
esse arbitrantes: nisi diuitias et honores hui⁹ seculi:
et trāsitoriā virtutē et felicitatē: Post obitū autē su-
um non attendentes: nisi quemadmodum eis pro-
curentur funera pomposa: et sepeliantur in monumē
tis opere mirabili extructis: et inuocentur nomina
eorum in terris ipsorum a domibus eorum: Non
autem sibi comparant vbi spiritus sit post hanc vi-
tam: Stulti non contremiscentes vocem christi di-
Luc. 12. centis: Stulte hac nocte auferetur anima tua a te: et
que preparasti cuius erunt? Nec attendentes post
Luc. 16. epulas quotidianas splendidas: et purpuram et byssū:
diuitem damnatum ad tormēta in infernum: et post
Ibidem. labores et vlcera et famē: pauperem requiescentem
in sinu abrae. Ista non curantes: sed attendētes ad
id quod presens est: et post hanc mortem non proui
dentes nisi quemadmodum nomen eorum quod re
probatur in celo: inuocetur in terra. Describens ergo
Verum. tales spiritussanct⁹ ait: Hec via ipsorum scā-
complacebunt. dalum ipsis: et postea in ore suo benedi-
cent. Sicut dicit dn̄s iesus christ⁹ de quibusdam qui
primo accedunt ad fidem mundati verbo dei et exor
cismis in nomine christi: vt accipiant gratiam dei
vt baptizentur: et postea redeuntes ad priora mala
ij. Pet. 2. q̄ antea cōmiserant: fiant illis inquit posteriora de-
teriora prioribus: Hoc petrus apostolus. Domin⁹
Luc. 11. autem: Et erūt posteriora inquit illius hominis pei
ora q̄ erant priora. Quare? Quia primo vel aper-
tus paganus erat: postea palliatur nomine christia
no: sub velamine religionis occultus malus est: et fit
deterior: quia occult⁹ est: sicut ait: Et postea in ore
suo benedicent: id est nomen dei et nomen christi au
dis in labiis: in corde nō inuenis: De quibus dictum
Esa. 29. c. est: Populus iste labiis me honorat: cor autē eorum
longe est a me. Hucusq; ergo psalm⁹ tractatus erat.
Deinde sic incipiunt versus: hodie discutiendi atq;
b tractandi. Sicut oues in inferno posite: mors
Depascet eos. pastor est eis. Quibus: Illis quorum via scan-
dalum ipsis. Quibus: Illis qui presentia sola atten
dunt: dum futura non cogitant: Illis qui vitam non
putāt nisi istam que: mors dicenda est. Non igitur
immerito tanq̄ oues in inferno: mortem habent pa
storem. Quid est mortem habent pastorem? Mors
enim aliqua res est: aut aliqua potestas est? Mors
Mat. 10. nempe separatio est anime a corpore. Mors equi-
dem quam timēt homines. separatio est anime a cor-
pore. Mors autem vera quam non timent homi-
nes: separatio est anime a deo. Et plerumq; cum ti-
ment homines istam que separat animam a corpo-
Ad fra. in heremo ser. 72. B. re: incidunt in illam vbi anima separatur a deo. Hec
est ergo mors. Quomodo autem mors pastor est il-
lis? Si vita christus est: mors diabolus. Habemus
autem multis locis in scriptura: quia vita est christ⁹:
mors autem diabolus est: nō quia ipse mors est: sed
Gen. 3. quia per illum mors. Siue enim illa in qua lapsus
est adam: ipsius persuasione homini propinata est:
siue ista in qua separat anima a corpore: ipsum ha-
bent auctorem: qui primo per superbiam cadens in
uidit stanti: et morte inuisibili deiecit stantem: vt etiā
morte visibili perderet. Ad eum pertinentes pasto-
rem mortem habent. Nos autem qui de futura im-
mortalitate cogitamus: et non sine causa in fronte si-
gnum crucis christi portamus: nō habemus pasto-
rem nisi vitam. Infidelium pastor mors: fidelium
pastor vita. Si ergo in inferno sunt oues quibus
pastor mors est: in celo sunt oues quibus pastor vi-
ta est. Quid igitur? Iam in celo sumus? In celo sm
fidem. Si ergo in celo: vbi sursum cor? Si non in ce
Phil. 3. lo: vbi est quod apostolus paulus dicit: Nostra enī
conuersatio in celis est? Corpore ambulamus in ter
ra: corde habitamus in celo. Habitamus ibi: si illuc
aliqd mittim⁹: qd ibi nos teneat. Nemo enī ibi habi
tat corde: nisi vn̄ cogitat Inde aūt cogitat: vbi the-
saurizat. Thesaurizauit i terra: cor ipsi⁹ a terra nō re-
cedit: thesaurizauit i celo: cor ipsi⁹ de celo nō descē
Mat. 6. dit: dn̄o aperte dicēte: Vbi est thesaurus tuus: illic
C et cor tuum erit. Isti ergo quibus mors pastor est:
videtur florere ad tempus et iusti laborare. Sed qua
re? Quia nox est adhuc. Quid est: nox est? Non ap-
parent merita iustorum: et quasi nominatur felicitas
impiorum. Tamdiu videtur herba letior q̄ arbor:
q̄diu hyems est. Herba enim per hyemem viget: ar
bor per hyemem quasi arida est. Cum sol exierit fer
uentior tempore estatis: arbor que per hyemem ari
da videbatur: expletur foliis: profert fructus: herba
autem arescit. Videbis honorem arboris: herba ari
da est. Sic et mō iusti laborant: anteq̄ veniat estas.
Est vita in radice; nondum apparet in ramis. Radix
autem nostra: charitas est. Et quid ait apostol⁹? Vt
sursum debeamus habere radicem: vt vita sit pastor
noster: quia habitatio nostra non debet recedere de
celo: quia in hac terra debemus sicut mortui ambu-
lare: vt supra viuentes: infra mortui simus: non vt
supra mortui: infra viuamus. Quia ergo non debet
recedere vita nostra et cor nostrū de supernis: quid ait
Col. 3. apostolus? Mortui enim estis. Et ne timeretis: vita
vestra abscondita est: ait: cū christo in deo. Ecce vbi
est radix nostra. Quando autē apparebit homo no-
Ibidem. ster tanq̄ in foliis et fructib⁹: sequitur et dicit: Cum
christus apparuerit vita vestra: tunc et vos cum illo
apparebitis in gloria: et erit mane. Nam modo non
est mane. Tumeant modo superbi et diuites huius
seculi: impii bonis insultent: infideles fidelibus: et di
cant: Quid vobis pdest quia credidistis? Quid pl⁹
habetis: quia christum habetis? Respondeant fide
les: si vere fideles sunt: Nox est: nōdum videtur qd
tenemus. Non quiescant manus in bonis operib⁹.
Ps. 76. Unde alibi dicitur: In die tribulationis mee deum
exquisiui manib⁹ meis: nocte coram eo: et non sum

deceptus. Apparebit labor nr̄ mane: ⁊ erit fruct⁹ ma-
ne: vt illi q̄ mō laborāt: postea gaudeant: ⁊ illi q̄ mō se ia
ctant ⁊ supbiūt: postea subijciant. Quid eñ sequit:
Sicut oues in inferno positi: mors pastor est eis.
Al. ↑ obtinebūt eos. Et ↑ dominabitur * eis recti mane. Puto iā
Al. ↑ eorū iusti in matutino. planum esse istum versum: quia pelocuti sumus:
Dominabunt eis recti mane. Tolera noctem: deside
ra mane: ne putes quia nox habet vitam: ⁊ mane nō
habet vitam. Ergo qui dormit viuit: ⁊ qui surgit nō
viuit: Nonne qui dormit: morti similior est: Et qui
sunt qui dormiūt: Quos excitat apostolus paulus:
Eph. 5. si tamen velint euigilare. Quibusdā eñ dicit: Sur-
ge qui dormis: ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illuminabit te
christus. Qui ergo illuminant a christo: iā vigilāt:
sed nondum apparet fructus vigiliarū. Mane appa-
rebit: id est cum seculi huius incerta transierint. Ip-
sa est eñ nox: Nūc tibi vident quasi tenebre. Facit
male: viuit: floret: terret: honorat. Facit bn̄: repre-
hēdit: blasphemat: accusat: laborat: terret: Quasi
tenebre sūt. In radice aūt: vigor: fructus: opulētia:
Vita nondū est in ramis: sed radix non aruit: Simi-
lis arescenti est: Sed tēpus venit: vestit honore suo:
fecundat fructibus suis. Tunc illi de quibus scriptū
est: vt nō eos zelemus: Quid eñ de illis ait psalm⁹:
Ps. 36. Quoniā sicut fenū cito arescent: ⁊ sicut olera prati
cito cadent. Cadent cū videbunt ad dexterā sanctos
quibus laborantibus insultauerunt: ⁊ dicent intra se
Sap. 5. penitētiam agentes: sed penitentia sera ⁊ infructuo-
sa. Qui noluerūt modo agere fructuosam: agent tūc
infructuosam. Quid ergo dicent tam in penitētia in
Ibidem. fructuosa: Hi sunt q̄s aliquando in derisum habui-
mus: ⁊ in similitudinē impropern. Verba dico libri
de sapientia. Cognoscūt qui ea solēt audire: Verba
eñ sunt malor̄ futura quando videbunt iudicē: et iā
omnes fideles ad dexterā eius: ⁊ omnes sanctos ei⁹
Matth. 25. cū illo iudicantes: Hoc habēt dicere: Verba ipsor̄
dicit scriptura: Hi sunt quos aliquando habuimus
in risum: ⁊ in similitudinē iproperii: Nos insensati:
vitam illorū estimabamus insaniam. Cum eñ cepe
rit deo quisq̄ viuere: mundū contēnere: iniurias su-
as nolle vlcisci: nolle hic diuitias: non hic querere fe
licitatem terrenā: cōtemnere omnia: dominū solum
cogitare: viam christi non deserere: non solū a paga-
nis dicitur: insanis: sed quod magis dolendū est: q̄a
et int⁹ multi dormiūt: ⁊ vigilare nolūt: a suis: a chri-
stianis audiunt: Quid pateris: Fratres mei: hoi vi-
uenti sm̄ viam christi: qui dicit: Quid pateris: Pu-
tamus quid dicit: Horremus iudeos quia dixerūt
Ioh. 7. dn̄o iesu christo: Demoniū habes. ⁊ quādo audim⁹
euangeliū recitari: tundimus pectora nostra. Scele
ratam rem dixerunt iudei christo: demoniū habes.
Age tu christiane quādo videris de corde hominis
expulsum diabolū: ⁊ inhabitare christū: ⁊ dicis: q̄d
pateris: demonium tibi videt habere: Dictum est ⁊
de ipso dn̄o q̄ insaniret: quādo loquebat verba que
illi non caperent. Dictū est: insanit: demoniū habet:
Ioh. 10. ⁊ tamē aliq̄ euigilabāt a somno: ⁊ dicebant: Nō sunt
Ibidem. ista verba demoniū habentis. Sic ⁊ modo fratres:
Oēs diu ista verba audiunt ⁊ gentes: ⁊ qui inhabitant
orbem: ⁊ terrigene: ⁊ filij hominū: ⁊ diues ⁊ pauper:
id est ⁊ qui pertinent ad adam: ⁊ qui ptinent ad chri-
stum. Alii dicunt: demoniū habet: Alij dicunt. non
sunt verba demoniū habentis. Alij eñ tenent viam

seculi: ⁊ ista ad tempus audiūt: Alij nō frustra audi-
unt: sed faciunt qd̄ dictū est: Aurib⁹ pcipite qui ha-
bitatis orbem: Et cū agūt ista: incertus est fructus.
Sed qui male agunt: ⁊ viam seculi eligūt: mors pa-
stor est eis. Qui aūt eligunt viam dei: vita pastor est
eis. Veniet ipsa vita iudicatura: ⁊ damnatura cum
pastore suo: eos quibus dicet: Ite in ignem eternū Matth. 25.
qui preparat⁹ est diabolo ⁊ angelis eius. Illi aūt qui
bus insultatum est: ⁊ qui irrisi sunt: quia credebant:
audient ab ipsa vita quā habent pastorē: Venite be
nedicti patris mei: percipite regnum qd̄ vobis paratū Ibidem.
est ab origine mūdi. Dominabunt ergo eis recti: nō
mō: s; mane. Nemo dicat: q̄re sū christian⁹: ipo ne-
mini: ipere iniquis: Quisq̄s es noli festinare: domi-
naberis: sed mane. Et auxilium eorum vete-
rascet in inferno ⁊ a gloria ↑ eor̄. Modo ha- Al. ↑ … lia.
bent gloriā: in inferno veterascent. Quid est auxiliū
eorum: Auxiliū de pecunia: auxiliū de amicis: auxi-
liū de virtute sua: Sed cum mortu⁹ fuerit homo: in
illa die peribunt omnes cogitationes eius. Quantum Ps. 145
visus est gloriā habere inter hoies cū viueret: tantā
vetustatē ⁊ corruptionē suppliciorum habebit cū mor-
tuus fuerit apud inferos. Verūtamen de⁹ re-
dimet animā meā. Videte vocē sperantis de fu- 5
turo: Verūtamē de⁹ redimet animā meam. Forte
vox est adhuc volentis liberari de pressura. Nescio
quis in carcere est: dicit: deus redimet animā meā:
Nescio quis in catena: deus redimet animam meā:
Nescio quis periculū patit in mari: iactat fluctib⁹
⁊ seuientib⁹ tempestatib⁹: quid dicit: Deus redimet
animā meam. Liberari volunt ad istā vitam. Non
est aūt ista vox huius. Audi quid sequit. Deus redi
met animā meam. De manu inferni cum ac
ceperit me. Hanc redēptionē dicit: quā christ⁹ iā
in se ostendit. Descendit eñ ad inferos: ⁊ ascendit in Eph. 4.
celum. Quod vidim⁹ in capite: inueniemus in corpo
re. Quid eñ credim⁹ in capite: Quū q̄ viderūt: ipsi
nobis annunciauerūt: ⁊ p ipsos videm⁹: q̄r vnū cor-
pus oēs sumus. Sed meliores illi qui viderunt:
nos deteriores quibus annunciatum est: Nā hoc
dicit ipsa vita nr̄a: ipse pastor nr̄. Insultat eñ cuidā
discipulo suo dubitanti: ⁊ cicatrices palpare cupi-
enti. Et cū palpasset cicatrices exclamauit dicēs: Do-
minus meus ⁊ de⁹ meus. Videns g̃ dubitantē disci-
pulum: ⁊ intuens totū orbem terrar̄ crediturum: q̄r Ioh. 20.
vidisti inquit credidisti: beati qui nō vidēt ⁊ credent.
Verūtamē deus redimet animā meā de manu infe- 6
ri cum acceperit me. Hic ergo quid: Labor: pssura:
tribulatio: temptatio: Nihil aliud speres. Vbi gau-
dium: In spe futura. Nam dicit apostolus: Semp
gaudētes. In tantis tribulatiōib⁹: semp gaudētes:
semp tristes. Semp gaudētes: quia ipse dicit: Qua- 2. Cor. 6.
si tristes: semp aūt gaudētes. Tristicia nostra habet
quasi: gaudiū nostrū non habet quasi: q̄r in spe cer-
ta est. Quare tristicia nostra quasi habet: Quia sic
somnus trāsit: ⁊ dominabunt recti mane. Nouit eñ
charitas vestra: quia qui somniū indicat: addit qua-
si: Quasi dicebā: q̄si loquebar: quasi prandebā. q̄si
equitabā: quasi disputabam. Totū quasi: quia cum
euigilauerit: non inuenit qd̄ videbat. Quasi thesau-
rum inueneram dicit mendicus. Si quasi non esset:
mendic⁹ non esset: Sed quia quasi erat: mendic⁹ est.
Itaq̄ modo qui ad leticias seculares oculos aper-

tur ⁊ cor gaudeat: transit quasi cor eius: ⁊ venit verum i-
psorum. Quasi ipsorum letitia est species: verum ipsorum
pena est. Nostrũ aũt quasi tristicia est: gaudiũ non
2 Cor. 6. est quasi. Non enĩ ait apostolus: Quasi gaudẽtes: sp
sũt tristes: aut quasi tristes ⁊ quasi gaudentes: sed
ait: quasi tristes: semp aũt gaudentes. Sicut egeni:
Ibidem. et ibi sicut pro q̃si posuit. Multos aũt ditãtes: et cũ
hoc diceret: nihil habebat apostolus. Omĩa sua di-
miserat: diuitias nullas possidebat. Et quid secutus
ait: Quasi nihil habẽtes: ⁊ ipsum nihil habere qua-
si apostoli erat. Et omĩa possidẽtes: ibi nõ dixit q̃si.
Quasi egebat: non aũt quasi: sed vere multos dita-
bat. Quasi nihil habebat: nõ aũt quasi: sed oĩa pos-
sidebat. Unde vere omnia possidebat: Quia omniũ
creatori adherebat. Uerũtamẽ inquit: deus redimet
animã meã de manu inferi cum acceperit me. Quid
igitur: Quid hic voluit florere: Tu visurus es ho-
b minem florentẽ malũ: ⁊ forte titubabũt pedes tui: et
dicturus es in anima tua: Deus ego noui facta hu⁹
hominis: q̃ scelera fecit iste homo: ⁊ ecce floret: fret:
dominatur: extollit: caput illi non dolet: nihil in do-
mo eius diminutũ est: ⁊ timebis: q̃a credidisti: ⁊ for-
te dicet cor tuũ: me miserũ puto: sine causa credidi:
de⁹ nõ respicit res humanas. Excitat ergo nos deus
Et quid dicit: Ne timueris cũ diues factus
fuerit homo. Quare enĩ timebas: q̄r diues fact⁹
est homo: Timebas ne sine causa crederes: ne forte
perdidisses laborem fidei tue: ⁊ spem cõuersiõis tue
quia forte incurrit tibi lucrũ cum fraude: ⁊ potuisti
facere ipsum lucrũ cũ fraude: diues esse ⁊ nõ labora-
re: et attendens quid minatus est deus: temperasti a
fraude ⁊ contẽpsisti lucrũ. Uides aliũ fecisse lucrum
de fraude et nihil mali pati: et times esse bonus. Ne
timueris ait tibi spiritus dei: cũ diues factus fuerit
homo. Oculos nõ vis habere nisi in p̃sentia: Futu-
ra p̃misit qui resurrexit: pacẽ in hac terra ⁊ requiem
non p̃misit. Omĩs homo requiẽ querit: bonã rem
querit: sed non in regione sua illã querit. Non ẽ pax
in hac vita: in celo nobis p̃missum est quod in terra
querimus. In futuro seculo p̃missum est: qd in isto
seculo querimus. Ne timueris cũ diues factus fue-
I rit homo: Et cum multiplicata fuerit glo-
Al. iacuerit. ria domus eius. Quare ne timueris: Quo-
timet. niam non cum moritur accipiet hec om-
non in e... nia. Uides viuentẽ: cogita morientẽ. Quid hic ha-
Job. 27. beat attendis: quid secũ tollat attende. Quid secum
tollit: Multum auri habet: multum argenti habet:
multũ prediorum: mancipiorum. Morit: remanẽt illa: ne-
scit quibus. Etsi enĩ dimittit quib⁹ vult: non seruat
quib⁹ vult. Multi enĩ ⁊ nõ sibi dimissa acquisierũt:
et multi sibi dimissa p̃diderũt. Remanẽt enĩ illa om-
nia: ⁊ tulit secũ. Quid: Forte dicit aliquis: Illud se-
cum tollit vnde inuoluit: ⁊ qd̃ illi erogat ad p̃ciosũ
et marmoratũ sepulchrũ ad instruẽdã memoriam:
hoc secũ tollit. Ego nec hoc dico. Exhibent enĩ ista
non sentienti. Si dormientẽ ⁊ non vigilantẽ ornes:
in lecto secũ illa habet. Forte ornamẽta insunt i cor-
pore iacentis: ⁊ forte ille in somnis in pãnis se videt.
Quod sentit ei plus est: q̃ qd̃ non sentit. Or q̃ et illũ
cum euigilauerit non erit: tamen dormienti magis
illud erat quod in somnis videbat: q̃ illud quod nõ
sentiebat. Quid ergo fratres dicant sibi homines:
Ero heres ad mortẽ meam: quare dimitto heredes

meos diuites: Multa habebunt de meo: habeam ⁊
ego aliquid de meo in corpore meo. Quid habebit
corpus mortuum: Quid habebit caro putrescens:
Quid habebit caro nõ sentiens: Si aliquid habuit
diues ille cuius lingua siccauerat: tunc habet homo
aliquid de suo. Fratres: nunquid non legimus in euã- Luce. 16.
gelio: q̃a diues ille cum holosericis ⁊ byssinis tegu-
mentis apparebat in igne: Nunquid qualis erat in
epulis ad mensam: talis erat ⁊ apud inferos: cum si-
tiret ⁊ stillam desideraret: Non ibi erant illa omnia.
Non ergo secum accipit homo omnia: nec qd̃ tollit
sepultura: tollit secum mortuus. Ubi enĩ sensus: ibi
homo: vbi null⁹ sensus non est homo. Iacet vas qd̃
cõtinebat hominẽ: dom⁹ q̃ habebat hominẽ. Cor-
pus dicam⁹ domũ: spũm dicam⁹ habitatorẽ dom⁹.
Spirit⁹ torquetur apud inferos: qd̃ illi prodest: q̃a
corpus iacet in cinnamis et aromatibus conditum:
inuolutũ p̃ciosis lintheis: Tanq̃ si dominus dom⁹
mittat in exilium: ⁊ tu ornes parietes ipsius. Ille i
exilio eget ⁊ fame deficit: vix sibi vnam cellã inuenit
vbi somnũ capiat: ⁊ tu dicis felix est. Nam ornata
est domus illius. Quis te non aut iocari: aut insani-
re arbitret: Ornas corpus: torquet spiritus. Da ali-
quid spiritui: ⁊ dedisti aliqd mortuo. Sed quid illi
dabis: quando vnam guttam desiderauit ⁊ non ac-
cepit: Hic enĩ contẽpsit mittere ante se aliqd. Qua-
re contempsit: Quia hec via eorum scãdalum est il-
lis. Non putauit vitam nisi presentem: non cogita-
uit nisi quemadmodum preciosis vestibus obuolu-
tus sepeliretur. Ablata est ab illo anima eius: sicut
domin⁹ dicit: Stulte: hac nocte auferet anima tua: Luce. 12.
⁊ que preparasti cuius erunt: Et impletũ est in illo
quod iste ps̃. dicit: Ne timueris cum diues factus
fuerit homo: ⁊ cum multiplicata fuerit gloria dom⁹
eius: quoniã non cum morietur accipiet hec omnia. K
Neq̃ simul descendet cum eo gloria dom- Al. non habet.
mus eius. Quoniam anima eius in vita non habet.
ipsius benedicetur. Intendat charitas vestra: Al. Quia.
quoniã anima eius in vita ipsius benedicet. Qr diu
vixit: bene sibi fecit. Hoc dicunt omnes: sed falso di-
cunt. Benedictio est ab animo benedicentis: nõ ab
ipsa vanitate. Quid enĩ dicis tu: quia manducauit
et bibit: q̄r fecit qd̃ voluit: quoniã splendide epulat⁹
est: ideo secũ fecit bene: Ego dico: fecit secum male:
non ego dico sed christus: fecit secũ male. Etenim di-
ues ille quando quotidie epulabat splendide: bene Luce. 16.
secum facere putabat: cũ aũt cepit ardere apud infe-
ros: tunc inuentũ est male: quod putabat bene. Qd̃
enĩ mãducauerat apud superos: hoc digerebat apd̃
inferos. Iniquitatem dico fratres quã epulabatur.
Manducabat preciosas epulas ore carnis: ore cor-
dis manducabat iniquitatem. Quod apud superos
ore cordis manducabat: hoc apud inferos in illis
supplicijs digerebat. Et quidem temporaliter man-
ducauerat: in eternũ male digerebat. Manducatur
ergo iniquitas. Forte aliquis dicit: Quid est quod
loquit: manducat iniquitas: Non ego dico: audi
scripturam: Sicut vua acerba dentibus vexatio est: Prouerb. 10.
et fumus oculis: sic iniqtas vtentibus ea. Qui mã-
ducauerit enim iniquitatem: id est qui libenter ha-
buerit iniquitatem: non poterit manducare iusti-
ciam. Panis enim iusticia est. Quis est panis:
Ego sum panis viuus: qui de celo descendi. Ipse ẽ Joh. 6.

panis cordis nostri. Quomodo qui manducat ore
Hiere. 31. corporis uuas acerbas: obrigescunt & obstupescunt
dentes eius: & min⁹ idoneus fit ad manducandũ pa
nem: & remanet illi laudare qđ videt: & mãducare nõ
posse: sic & qui iniquitate vsus est: & pastus peccatis
in corde: incipit nõ posse manducare panem: laudat
verbũ dei: & non facit. Unde nõ facit? Quia cum ce/
perit facere laborat: quomõ sentimus laborare den
tes post vuas acerbas cum ceperimus panem mã
ducare. Sed quid faciunt illi quibus obstupuerunt
dentes? Temperãt se aliquantũ ab vuis acerbis: et
redeũt dentes ad stabilitatem suã: & incumbunt pa/
ni: Sic et nos laudem⁹ iusticiam. Sed si nos volu/
mus manducare iusticiã: temperem⁹ nos ab iniqui/
tatibus: & nascitur in corde: nõ solum delectatio lau/
dandi iusticiã: sed etiã facilitas mãducandi. Nam si
dicit christianus: deus nouit: quia delectat me: & nõ
possum facere: quassatos dentes habet: diu mandu/
cauit iniquitatẽ. Ergo & iusticia manducatur? Si non
Math. 5. manducaretur: non diceret dñs: Beati qui esuriunt
& sitiũt iusticiã. Ergo quoniã anima illius in vita ip/
R sius benedicetur: in morte torquebitur. Cõfitebitur
tibi cum bene feceris ei. Attendite et psalmum:
hereat in cordibus vestris: mãducate & videte tales
et nolite esse tales. Cauete & talia verba: Confitebitur
tibi cum bene feceris ei. Quã multi sunt christiani fra/
tres: qui tunc deo gratias agunt: quãdo illis accidit
lucrũ: hoc est: ꝯfitebitur tibi cum bene feceris ei: lau
dabit te & dicet: Uere qꝛ tu es de⁹ me⁹: Liberauit me
de carcere: & ꝯfitebor illi. Uenit illi lucrũ: confitetur:
venit hereditas: cõfitetur: patitur dãmnũ: blasphemat.
Qualis filius es: quia quãdo te pater emendat: tũc
tibi displicet? Non emẽdaret: nisi displiceres. Aut si
sic displiceres vt odisset: non ille te emendaret. Gra/
tias age ergo emẽdatori: vt accipias hereditatem a
deo q̃ te emẽdat. Erudiris eñ cũ emẽdaris: sed mul/
tum emendat: qꝛ magnũ est qđ habes accipere. Nã
si appendas qđ emẽdaris cum eo qđ accepturus es:
inuenies quia nihil est qđ emendaris. Apostol⁹ pau
2. Cor. 4. lus hoc dicit: Etenĩ qđ ad p̃sens est temporale leue
tribulationis nostre: iuxta incredibilẽ modũ eternũ
Ibidem. glorie pondus operatur in nobis. Sed quõ? Non respi
cientibus inqt q̃ videntur: & q̃ non videntur: non q̃ tem
poralia: sed q̃ eterna. Que eñ videntur temporalia
Roma. 8. sunt. q̃ aũt non videntur eterna. Et iterũ: Nõ sunt cõ
digne passiones huius temporis: ad futurã gloriã q̃
reuelabitur in nobis. Quid ergo? Quod pateris sic
semp pateris? Cõcedo: Ex quo natus es p omẽs eta/
tes tuas: vsqꝫ ad senectutẽ tuã: quousqꝫ morieris: pu/
ta quia hoc pateris qđ est passus iob. Quod ille pas/
sus est aliqt dieb⁹: si aliquis patiatur ab ip̃a infantia: Cõ
pateris transit: finitur: qđ accepturus es: finẽ non ha
bebit. Nolo iam eque ꝑ gr̃a cum premio tempora
M li: Equa eternitati si potes. Confitebitur tibi cum be
ne feceris ei. Nolite esse tales fratres: videte qꝛ pro/
pterea dicimus hec, ꝓpterea cantamus: ꝓpterea tra
ctatur: ꝓpterea sudatur. Nolite facere ista: negocia ve
stra vos probant. Aliquãdo in negocio vestro audi
tis verum & blasphematis: ecclesiã blasphematis.
Quare? Quia christiãi estis. Si sic est: duco me in
parte donati: pagan⁹ volo esse. Quare? Quia mo/
mordisti panem & dolẽt dentes. Quãdo videbas ip/
sum panẽ laudabas. cepisti manducare & dolent den
tes: id est q̃ndo audiebas sermonẽ dei collaudabas:
cum tibi dicitur: fac hoc: blasphemas. Noli sic vel/
le: hoc dic: bonus est panis: sed ego non possum illũ
manducare. Nunc aũt si oculis vides laudas: cum
ceperis dentes premere: dicis: malus est panis iste.
Et qualis est ille qui illũ fecit? Ita fit vt confitearis
deum: quãdo tibi bene fecit deus: & mentiaris quan/
do cantas: benedicã dominũ in omĩ tempore: semp
laus eius in ore meo. Ergo ille de corde tuo cãtanti la/ Ps. 33.
bior tuorũ: cantasti in ecclesia: benedicã dominũ in
omni tempore. Quomõ in omni tempore? Si omĩ
tempore lucrũ: omĩ tempore benedicetur. Si aliqn/
do est dãnum non benedicitur: sed blasphematur. Certe
quia nõ benedicis in omĩ tempe: certe quia nõ semp
laus eius in ore tuo est: eris talis q̃lem modo descri/
psit: Confitebitur tibi cũ bene feceris ei. Introi/ R
bit vsqꝫ in ꝓgenies patrum suorum: Id est
imitabitur patres suos: qꝛ iniqui quõ sunt: non ha/
bent fratres vel patres? Antiqui iniqui: patres sunt
p̃sentium. Et modo q̃ iniq̃ sunt: patres sũt posterio
rum iniqrũ: quomõ patres iustorum antiq̃ iusti pa
tres sunt iustoꝝ: quõ & q̃ modo sunt: patres sunt eoꝝ
q̃ futuri erunt. Ostendere voluit spũssanct⁹: qꝛ non
est mala equitas: q̃ ad illam murmuratur: & hi ab ori
gine vsqꝫ ad ꝓgeniẽ patrũ suoꝝ: p̃rem suũ habent.
Duos genuit adam: & in vno iniqtas: & in vno iusti/
cia. Iniqtas in cain: iusticia in abel. Preualuisse vi/ Gen. 4.
detur iniqtas sup iusticiã: quia occidit cain iniust⁹ abel
iustũ & inocentẽ. Nunqđ mane? Sed domiabuntur
eis recti mane. Ueniet mane: & videbitur vbi sit abel:
& vbi cain. Sic omnes q̃ s̃m cain: & sic omnes q̃ s̃m
abel vsqꝫ in finẽ seculi. Introibit vsqꝫ in progenies
patrũ suoꝝ. Usqꝫ in eternum non videbit
lumen. Quia & hic cũ esset i tenebris: erat gaudẽs
falsis bonis: & non amans bona vera: & ideo hinc ad
tartarũ ibit: A tenebris somnioꝝ: excipient eũ tene/
bre tormentoꝝ. Ergo vsqꝫ in eternũ non videbit lu/
men. Sed q̃re hoc: quod posuit in medio psalmo:
hoc & in fine? Homo cum in honore esset nõ C
intellexit: comparatus est iumentis insipien
tibus: & similis factus est illis. Uos aũt fratres
cõsiderate vos hoĩes factos ad imaginẽ & similitu/
dinẽ dei. Imago dei intus est: nõ est in corpore: non Gen. 1.
est in aurib⁹ istis q̃s videtis: et oculis: et naribus: et
palato: & manib⁹: & pedib⁹: sed est facta mẽs vbi est
intellectus: vbi est mẽs: vbi ratio inuestigãde verita
tis: Ubi est fides: vbi ẽ spes vestra: vbi charitas ve/
stra: Ibi habet deus imaginẽ suã: vel ibi intelligitis
et videtis: qꝛ ista trãseunt: qꝛ sic dixit in alio psalmo:
Quãq̃ in imagine ambulet hõ: tñ vane conturbatur: Ps. 38.
thesaurizat & nescit cui cõgregabit ea. Nõ turbemi/
ni qꝛ q̃liacunqꝫ sunt ista: transitoria sunt: si homines
estis in honore positi & itelligitis. Nã si hoĩes estis
in honore positi et non intelligitis: cõparamini iu/
mentis insensatis: et similes efficimini illis.

Explicit tractatus de p̃s. XLVIII.

Incipit tractatus de p̃s. XLIX.

Prefatio.

Quantũ noctis valeat sermo dei ad correctio S
nem vite nostre: & ad speranda p̃mia eius
penasqꝫ metuendas: vnusqsqꝫ in se metiatur:
et cõsciam suã ante oculos eius sine dolo ponat: nec
sibi blandiatur in tanto periculo: qꝛ et ipse dñs deus

eosdem: videmus quia nulli blandit. Et si psolatur nos
promittendo bona sua: et confirmando spem nostram:
male viuentibus tamẽ et contẽnentibus verbũ suuz:
omnino non parcit. Interroget se vnusquisqz cũ tem/
pus est: et videat vbi sit: et aut perseueret in bono:
aut mutetur a malo. Sicut eñ dicit in hoc psalmo:
Non quicunqz homo: aut quicunqz angelus: sed

Expositio psalmi.

D [illegible] **Eus deorum dominus locutus est.**
Loquendo aũt qd egit? †**Vocauit ter**
ram. A solis ortu vsqz ad occasũ.
Qui vocauit terrã a solis ortu vsqz ad occasũ: dñs
Jo. i. noster et saluator: est iesus christ⁹: Verbũ caro factũ
est vt habitaret in nobis. Domin⁹ ergo noster iesus
christus deus deoꝝ est: quia per ipsũ facta sunt om/
Ibidem. nia: et sine ipso factũ est nihil. Verbũ dei: si deus est:
vtiqz deus deoꝝ est. Utrũ aũt sit deus: euangeliũ re
Jo. i. spondet: In principio erat verbũ: et verbũ erat apud
deũ: et deus erat verbũ. Et si omnia per ipsum facta
sunt: sicut cõsequenter dicit: et dij si q facti sunt: p ip/
sum facti sunt. Unus eñ deus nõ factus: et verus de/
us ipse solus. Ipse aũt solus de⁹: pater et filius et spi
ritussanctus: vnus deus. Dij ergo quoꝝ deus verus
Ps. i. [illegible] est: q sunt aut vbi sunt? Dicit ali⁹ psalm⁹: Deus stetit in
synagoga deoꝝ: in medio aũt deos discernit. Adhuc
nescim⁹: ne forte dij aliq in celo congregati sint: et in
eoꝝ congregatiõe: Hoc est eñ in synagoga stetit de
us discernere illos. Videte in eodem psalmo quibus
Ibidem. dicat: Ego dixi dij estis: et filij excelsi oẽs. Uos aũt
vt homines moriemini: et sicut vn⁹ ex principib⁹ ca/
detis. Manifestũ est ergo: quia homines dixit deos:
ex gratia sua deificatos: nõ de substantia sua natos.
Roma. 4. Ille eñ iustificat: q p semetipsm nõ ex alio iust⁹ est:
et ille deificat qui per seipm non alterius pticipatio/
ne deus est. Qui aũt iustificat: ipse deificat: quia iu/
Jo. i. stificando filios dei facit. Dedit eñ eis ptãtem filios
dei fieri. Si filij dei facti sum⁹: et dij facti sumus: sed
hoc gratię est adoptãtis: nõ naturę generãtis. Uni/
cus eñ dei filius deus: et cũ patre vnus deus: domi/
nus et saluator noster iesus christ⁹: in principio ver/
Ibidem. bum: et verbum apud deum: verbũ deus. Ceteri qui
fiunt dij: gratia ipsius fiunt: non de substantia ei⁹ na
scunt vt hoc sint qd ille: sed vt p beneficiũ pueniant
ad eum: et sint coheredes christi. Tanta eñ charitas
C est in illo herede: vt voluerit hic coheredes. Quis
eñ auarus homo velit habere coheredes? Sed et q
inueniet velle: diuidet cum eis hereditatẽ: minus ha
bens ipse diuidens q̃ si solus possideret. Hereditas
aũt in qua coheredes christi sumus: non minuit co/
pia possessorũ: nec fit angustior numerositate cohę
redũ: sed tanta est multis quanta paucis: tãta singu
i Jo. 3. lis quãta omnib⁹. Videte inquit aplus: q̃lem dile/
ctionẽ nobis dedit deus: vt filij dei vocemur et sim⁹.
Ibidem. Et in alio loco: Dilectissimi filij dei sumus: et nondũ
apparuit quid erimus. Ergo sumus in spe: nondum
in re. Scim⁹ aũt inqt: quoniã cum apparuerit: siles
ei erimus: quoniã videbim⁹ eũ sicuti est. Unicus si/
milis nascendo: nos similes viuẽdo. Non eñ ita si/
miles vt ille qui hoc est quod ille a quo genitus est.
Nos eñ similes nõ equales: ille quia equalis ideo simi
lis. Audiamus qui sint dij facti iustificati: qa filij dei
dicunt: et dij qui non sunt dij: qbus ille deus deorum
Ps. 95. terribilis est. Dicit eñ alius psalm⁹: Terribilis est
sup omnes deos. Et q̃si q̃reres: qs deos: qm omes
dij gentiũ demonia. Dijs gentiũ demoniis terribi/
lis: dijs a se factis filijs: amabilis. Proinde cõtinen
tes maiestatem dei vtrosqz inuenio: et demonia con/
fessa sunt christũ: et fideles pfessi sunt christũ. Tu es Matth. 16.
christus filius dei viui: dixit petrus. Scim⁹ qui sis: Marc. i.
tu es filius dei: dixerunt demones. Parẽ audio cõ/
fessionẽ: sed non parem inuenio dilectionẽ: imo ve/
ro hic dilectionẽ: ibi timorẽ. Quibus ergo amabilis:
filij sunt: qbus terribilis: filij non sunt. Quibus ama
bilis deos illos fecit: quibus terribilis nõ esse deos
conuincit. Hi eñ dij fiunt: illi dij putant. Hos deos
facit veritas: illos error existimat. Deus ergo deoꝝ
D domin⁹ locutus est. Locutus est multis modis. Per Hebr. i.
angelos ipse locutus est: per pphetas ipse locutus
est: per os pprium locutus est ipse: p apostolos suos
ipse locutus est: p fideles suos ipse loquit: per humi
litatem nostrã cũ aliquid verum dicimus: ipse loqui
tur. Videte itaqz loquẽdo multipliciter: multis mo/
dis: per multa vasa: per multa organa: ipse tamẽ so/
nat vbiqz tangendo: modificãdo: inspirando. Vide/
te quid egerit. Locutus est eñ et vocauit terrã. Quã
terrã? An forte africã ppter eos qui dicunt: ecclesia
christi pars donati est. Solam quidẽ africã non vo/
cauit: sed et africam non separauit. Qui eñ vocauit
terram a solis ortu vsqz ad occasum: nullas reliquit
partes q̃s non vocauerit in sua vocatione: et africam
inuenit. Gaudeat ergo in vnitate: non supbiat in di/
uisione. Bene dicim⁹: quia vox dei deoꝝ: et in afri/
cam venit: non in africa remansit. Vocauit eñ ter/
ram a solis ortu vsqz ad occasum. Non est vbi late/
ant insidię hereticoꝝ: non habent in q se vmbra fal/
sitatis abscondant. Nec eñ est q se abscondat a calo Ps. 18.
re eius. Qui terram vocauit: et totaz terrã vocauit.
Qui terrã vocauit: tantã vocauit quantã fabricauit.
Quid mihi exurgũt pseudo christi et pseudo pphe/
te? Quid est qd me verbis captiosis illaqueare mo
liuntur dicentes: Ecce hic est christus: ecce illic est? Matth. 24.
Non audio ostendentes partes: deus deoꝝ totum
mihi ostendit: qui vocauit terrã a solis ortu vsqz ad
occasum: totum redemit: partes aũt id est calũnian
tes condemnauit. Sed audieram⁹ a solis ortu vsqz
ad occasum vocauit terrã. Unde cępit vocare q vo/
cauit? Et hoc audite. **Ex sion species deco/** E
ris eius. Certe concordat psalmus euangelio di/
centi: Per omes gentes: incipientib⁹ ab hierusalẽ. Luce. 24.
Audi per omes gentes: vocauit terrã a solis ortu vs
qz ad occasum. Audi incipiẽtibus ab hierusalem: ex
sion species decoris eius. Ergo vocauit terrã a so/
lis ortu vsqz ad occasum: concordat verbis domini
dicentis: Oportebat christũ pati: et resurgere a mor Ibidem.
tuis tertia die: et predicari in nomine eius pęniteuti/
am et remissionẽ peccatoꝝ per oẽs gentes. Omnes
eñ gẽtes sũt a solis ortu vsqz ad occasum. Qd vero
ex sion species decoris eius: quod inde cępit decus
euangelij eius: qd inde annunciari cępit speciosus
forma prę filijs hominũ: concordat verbis domini Ps. 44.
dicentis: Incipientibus ab hierusalem. Concinunt Luce. 24.
noua veterib⁹: vetera nouis. Dicunt adinuicẽ sera/ Esa. 6.
phin duo: Sanctus sanctus sanctus domin⁹ deus
sabaoth. Hęc consonant duo testamenta: et vnam
vocẽ habent duo testamenta. Audiat vox cõcinen/
tium testamentorum: non calũniantiũ exheredatoꝝ

tum. Fecit ergo ista deus deorum: Vocauit terrã a solis
ortu vsq; ad occasũ: ex sion pcedẽte specie sua. Ibi
(Act.1.) enĩ erãt discipuli qui acceperũt spiritũsanctũ quinqua-
gesimo post resurrectionẽ ei⁹ die missũ de celo. In-
de euãgeliũ: inde p̃dicatio: inde implet orbis terrarũ:
Et hoc in gr̃a fidei: Nam cũ ipse dominus venisset:
qz passurus venit: occult⁹ venit: Et cũ esset fortis in
se: infirm⁹ ĩ carne apparuit. Oportebat enĩ eũ videri
vt nõ intelligeret: cõtemni vt occideret. Erat glorię
(1.Cor.2.) species in diuinitate: sed hęc latebat in carne. Si enĩ
cognouissent: nunq̃ dñm glorię crucifixissent. Sic
ergo inter iudęos: sic inter inimicos ambulauit oc-
cultus: mira faciẽs: mala patiẽs: donec suspenderet
in ligno. Viderẽtq; pendentẽ iudei: magis magisq;
(Math.27.) cõtẽpserũt: et ante crucẽ caput agitãtes et dicẽtes: Si
filius dei est: descẽdat de cruce. Occult⁹ ergo erat deus
deorum: et voces edebat magis ex cõpassiõe nostra: q̃
ex maiestate sua. Unde enĩ ille voces nisi ex nobis as-
(Ps.21.) sumptę: Deus deus me⁹ vt qd me dereliquisti: Quan-
(Math.27.) do aũt pater filiũ dereliquit: aut filius patrẽ: Nonne
(Ioh.10.) vnus deus fili⁹ et pater: Nõne verissimũ. Ego et pr̃
vnũ sum⁹: Unde ergo: deus de⁹ me⁹ vt qd me dereliq-
sti: nisi qz in carne infirmitatis agnoscebat vox pec-
(Roma.8.) catoris: Qui enĩ suscepit similitudinẽ carnis pecca-
ti: cur non susciperet similitudinẽ vocis peccati: Oc-
cultus ergo deus deorum: et cum inter hoĩes ambulauit: et
(Ioh.4.) cum esuriuit et sitiuit: et cũ fatigatus sedit: et cũ lassa-
(Math.27.) to corpore dormiuit: et cũ app̃hensus: et cũ flagella-
tus: et cum ante iudicẽ positus: et cũ supbiẽti respon-
(Ioh.19.) dit: Non haberes in me potestatẽ: nisi data tibi fuis-
(Esa.53.) set desup: et qd ductus ad victimam: corã tondẽte se
(Math.27.) non aperuit os suũ: et qd crucifixus: et quod sepult⁹:
semp occult⁹ deus deorum. Quid postea q̃ resurrexit:
(Luce.24.) Mirati discipuli: et primo nõ crediderũt donec tan-
gerent atq; palparẽt. Sed caro resurrexerat: qa ca-
ro mortua erat: diuinitas quę mori non poterat: ad-
huc etiam in carne resurgẽtis latebat. Videri forma
(Ioh.1.) potuit: teneri mẽbra: palpari cicatrices: verbũ p qd
facta sunt oĩa: quis videt: Quis tenet: Quis pal-
pat: Et tamẽ verbũ caro factum est: et habitauit in
(Ibidem.) nobis. Et qui tenebat dominũ thomas: intelligebat et
poterat deũ. Palpatis enĩ cicatricibus exclamauit:
(Ioh.20.) Dñs me⁹ et deus meus. Ostendebat tñ domin⁹ eã
formã: eamq; carnẽ quã in cruce viderant: quę in se-
(Act.1.) pultura posita fuerat. Fuit cũ eis q̃draginta dies:
Impijs iudęis nõ se demõstrauit. Illis demõstrauit
se qui in eum crediderant anteq̃ crucifigeret: vt quos
crucifixus dimiserat titubãtes: resurgẽs faceret for-
tes. Deinde quadragesimo die cõmendans ecclesiã
suam: id est vocatã terrã: a solis ortu vsq; ad occasũ:
ne haberẽt excusationẽ qui volunt in schismate depe-
(Act.1.) rire: ascendit in celum. dicens eis: Eritis mihi testes
in hierusalem (vnde species decoris ei⁹) et in totã iu-
dęam: et samariam: et vsq; in totam terrã. His enĩ di-
(Act.1.) ctis: nubes suscepit eũ. Intuebant illi quẽ nouerãt:
nouerant tamẽ in humilitate: nondũ in claritate. Et
cum ab eis iret in celũ: admoniti sunt voce angelica
dicente: Quid statis viri galilei: Hic iesus quẽ vide-
tis ire: sic veniet quẽadmodũ videtis eũ euntẽ in ce-
lum. Ascendit ergo. Regressi illi letantes manserũt
in ciuitate sm eius p̃ceptũ: donec implerent spiritu
sancto. Quid aũt dictũ erat thomę palpanti: Quia
(Ioh.20.) vidisti credidisti: beati qui nõ viderũt et crediderunt.

Prędicati sumus: Terra illa vocata a solis ortu vsq;
ad occasum: non vidit et credit. Occultus ergo deus
deorum: et eis inter quos ambulauit: et eis a quib⁹ cru-
cifixus est: et eis a quorũ oculis resurrexit: et nobis qui cre-
dimus in celo sedentẽ: quẽ nõ vidim⁹ in terra ambu-
lantem. Sed et si viderem⁹: nonne hoc viderem⁹ qd
iudęi viderũt et crucifixerũt: Plus est qd nõ viden-
tes christũ credim⁹ deũ: q̃ qd illi videntes: non nisi
hoiem putauerũt. Illi deniq; male putãdo mortifi-
cauerũt: nos bene credẽdo et viuẽdo viuificabimur.
Quid ergo fratres: Ille deus deorum et tũc occult⁹: et mõ oc-
cult⁹: Nõ qd semp occult⁹: Nõ plane. Audi sequẽtia.
Deus manifest⁹ veniet. Qui venit occult⁹:
veniet manifest⁹. Venit occult⁹ iudicand⁹: veniet mani-
festus iudicatur⁹. Venit occultus vt ante iudicẽ sta-
ret: veniet manifestus vt etiã de iudicibus iudicet.
Veniet manifestus et nõ silebit. Quid enĩ
modo tacet: Et vnde sũt quę dicim⁹: Unde ista p̃ce-
pta: Unde ista monita: Unde ista tuba terroris: Nõ
silet: et silet. Non silet admonendo: silet a iudicãdo.
Non silet p̃cepto: silet a iudicio. Patit enĩ peccato-
res q̃tidie mala faciẽtes: deũ non curãtes: nõ in cõsci-
entia sua: nõ ĩ celo: nõ in terra: Nõ eũ latẽt hęc oĩa:
et vniuersaliter omnes admonet: et quãdo aliquos fla-
gellat in terra: admonitio est: nondũ dãnatio. Silet
ergo a iudicio: occult⁹ in celo est: adhuc interpellat
p nobis. Patiens est sup peccatores: non exercens
iram: sed expectãs penitentiã. Dicit alio loco: Tacui:
Nunquid semp tacebo: Quãdo ergo nõ tacebit: Deus
manifest⁹ veniet. Et quis de⁹: Deus nr̃: et ipse est de-
us. Quis de⁹ noster: Non enĩ deus est: qui nõ est no-
ster de⁹. Dij gentiũ demonia. Deus christianorum
ver⁹ deus. Ipse veniet: sed manifestus: nõ adhuc il-
ludend⁹: nõ adhuc alapand⁹: nõ adhuc flagelland⁹.
Veniet: sed manifest⁹: nõ adhuc calamo in capite per-
tiend⁹: nõ adhuc crucifigend⁹: occidend⁹: sepeliend⁹:
quia hęc oĩa occult⁹ deus pati voluit. Veniet ma-
nifestus et nõ silebit. Quia vero ad iudiciũ veniet se-
quentia docẽt. Ignis ante eum prędibit. Ti-
meam⁹: mutemur: et nõ timebim⁹. Ignem palea ti-
met: auro quid facit: Est aũt nunc in potestate qd
facias: ne illud qd et te nolente venturũ est: non cor-
rectus experiaris. Si enĩ possem⁹ facere fratres: vt
dies iudicij non veniret: puto qz nec sic erat male vi-
uendũ. Si nõ veniret ignis diei iudicij: et sola pecca-
toribus immineret separatio a facie dei: in qualibet essent
affluentia deliciarũ: nõ videntes a quo creati sunt: et se-
parati ab illa dulcedine ineffabilis vultus eius: in qua-
libet eternitate et impunitate peccati: plangere se de-
berent. Sed qd loqr: aut quib⁹ loqr: Hęc amantib⁹
pęna est: nõ cõtemnentib⁹. Qui dulcedinẽ sapientię
et veritatis vtcũq; sentire cęperũt: nouerũt qd dico:
q̃nta pęna est tantũmõ a facie dei separari. Qui aũt
illã dulcedinẽ nõ gustauerũt: si nondũ desiderãt dei fa-
ciem: timeãt vel ignẽ: supplicia terreãt quos p̃mia nõ
inuitant. Vile tibi est qd deus pollicet: contremisce
qd minat. Veniet dulcedo p̃sentię: nõ mutaris: nõ
excitaris: non suspiras: non desideras: Amplexaris
peccatã tua: et delitias carnis tuę: stipulas ad te cogeris:
veniet ignis. Ignis in cõspectu ei⁹ ardebit. Nõ erit
iste ignis sicut focus tuus: quo tamẽ si manũ mitte-
re cogaris: facies quicqd voluerit qui hoc minat. Si
tibi dicat: scribe cõtra caput patris tui: scribe contra

ca[illegible] tuo: ad si non fecer[illegible] tuã mitto
[illegible] faciendo ne ardeat man⁹ tua ne ardeat ad
[illegible] tuã nõ sis in dolore futurũ. Minat̃ g im
ma⁹ [illegible] fac malũ minat̃ de⁹ eternã ma
[illegible] fac bonũ: ad malũ faciendũ [illegible]
te compellere deberent: a bono faciẽdo nec minę te
terrere deberent. Minis enĩ dei: minis eterni ignis
p̃hiberis a malo: inuitaris ad bonũ. Unde piget: ni
si q̃ non credis? Excutiat ergo vnusq̃sq̃ cor suũ: et
videat q̃d ibi fides teneat. Si credamus futurũ iudi
ciũ fratres: bene viuam⁹. Tẽp⁹ miscdię nũc est: tp̃s
iudicij tũc erit. Nemo dicet: reuoca me ad priores an
nos. Penitebit [illegible] frustra penitebit. Nõ peni
teat cũ fructus est penitendi: mõ adhibeat̃ ad radi
Luc. 13. ces arboris cophin⁹ stercoris id est cordis luctus et
lachrymaꝝ: ne veniat ventus et eradicet. Cum enim
[illegible]
[illegible]
[illegible]. Tunc omnis arbor
q̃ non facit fructũ bonum excidet̃ et in ignem mittet̃.
In [illegible]. Et in circuitu
I eius tempestas valida. Ualida tempestas: ven
tilatura tam magnã aream. Hac tempestate erit illa
ventilatio: q̃ separabit̃ a sanctis om̃e imundũ: a fide
[illegible] verbũ dei:
om̃is cõtemptor et sup̃b⁹. Modo enĩ mittitur q̃dam
tacet a solis ortu vsq̃ ad occasum. Uideamus ergo
quõ faciet qui venturus est tempestate illa: quid fa
cturus: q̃ erit in circuitu ei⁹ potestas valida? Pro
culdubio ista tempestas quandã separationẽ factu
ra est. Ista est illa separatio: quã nõ expectauerunt
Luc. 5. qui ante [illegible] retia dirupe[r]ũt. In illa
vero sepatiõe fit q̃dã maloꝝ et bonoꝝ distinctio. Alij
sunt enĩ sequẽtes nunc christũ: expeditis humeris si
ne sarcina curarũ secularũ: qui nõ frustra audierũt:
Matt. 19. Si vis esse perfectus: vade vende omnia q̃ habes et
da pauperibus: et habebis thesaurũ in celo: et veni
Ibidem. sequere me: q̃bus dicit̃. Sedebitis super duodeci
sedes: iudicãtes. xij. trib⁹ israel. Alij ergo erunt iudi
cantes cum domino: alij vero iudicãdi: sed ad dexte
ram ponendi. Nam quia erunt quidã iudicãtes cũ
domino: habemus aptissimũ testimoniũ: qd̃ modo
[illegible]. Sedebit̃ sup̃ [illegible] sedes iudicãtes. [illegible]
trib⁹ isr̃l. Si dicit aliq̃s: Duodecim illic ap̃li cõsede
bũt: nõ ampli⁹? Ubi g̃ erit ap̃ls paul⁹? Nũqd inde
separatus est? Absit vt hoc dicamus: absit vt hoc
vel tacite cogitemus. Quid si ergo in loco iude ipse
residebit? Sed manifestauit scriptura diuina: q̃s in
Act. 1. [illegible] loco sit ordinatus. Matthias enĩ est exp̃sse no
minatus in Actib⁹ apostoloꝝ: vt de illo dubitare nõ
possim⁹. Cadente g̃ iuda: impletus est numer⁹ duo
denarius. Cum g̃ ille numerus duodenari⁹ occupa
uerit duodecim sedes: non iudicabit paulus aposto
lus? An forte stans iudicabit? Non ita est. Non faci
et hoc ille iusticię retributor: Nõ omnino stans iudi
cabit: qui plus om̃ibus illis laborauit. Certe vel iste
vnus apostol⁹ paulus cogit nos diligẽt⁹ cogitare et
p̃scrutari: quare dicte sint. xij. sedes. Inuenimus enĩ
K et alios numeros in scripturis: multitudinẽ significã
Matt. 25. tes. Quinq̃ virgines admittunt̃: quinq̃ excluduntur.
Ubilibet intellige virgines: siue in castitate atq̃ in in
tegritate cordis: vbi debet virgo esse tota eccl̃ia: cui
2 Cor. 11. dicit̃. Despondi [illegible] virginem castã et
[illegible]

tatem carnis dicatã habẽt deo. Nunquid in tot m[illegible]
libus quinq̃ sunt? Sed in quinario numero intelli De ver. domini 23.
gitur continentia quinq̃ sensuũ carnis. Etenĩ mul
tis venit corruptio p̃ oculos: multis per aurẽ: multis
per illicitũ olfactũ: multis per nefarium gustũ: mul
tis p̃ adulterinũ amplexũ. Ab his om̃ib⁹ quinq̃ ianuis
corruptiõis: q̃cunq̃ p̃tinẽt et sic p̃tinẽt vt in sua p̃sci
entia gloriam habeãt: nõ laudem ab hominibus ex
[illegible]: quinq̃ sunt virgines sapientes habentes ole Matt. 25.
um secum. Quid est oleũ habentes secũ? Gloria no 2 Cor. 1.
stra hec est: testimoniũ p̃scientię nostrę. Rursus ille
qui apud inferos torquebatur: habeo inq̃t quinq̃ Luc. 16.
[illegible]: Ibi [illegible] popul⁹ iudeoꝝ sub lege posit⁹: L
quia moyses legislator quinq̃ libros cõscripsit. Item Ioh. 21.
domin⁹ post resurrectionem iubet mitti retia in dex
teram p̃tem. leuant̃ pisces centũ quinquaginta tres. De tempore sermone. 148. B.
Et cum tanti et magni essent: ait euangelista: retia
non sunt dirupta. Etenim ante passionẽ iussit immit [illegible]
ti retia non dixit in dexterã p̃tem neq̃ in sinistrã: Matt. 13.
quia si in dexterã diceret: solos bonos significaret: si
in sinistrã: solos malos. Ubi autẽ tacet̃ dextera et si
nistra: mitti accipiunt̃ boni et mali. Capti sunt autẽ
tunc: sicut euãgelij veritas attestat̃: tam multi vt re Ibidem.
tia rumperent̃. Significabat enĩ illa captura hoc tẽ
pus: Retia rupta significãt scissiões et p̃scissuras he
reticoꝝ et schismaticoꝝ. Quod aũt post resurrectio
nem suam domin⁹ fecit: post resurrectionẽ nostram
nobis futuꝝ significauit: in illo numero: regnũ celoꝝ:
vbi nullus erit malus. Propterea retia q̃ in dexteram Ioh. 21.
partẽ missa sunt: dexteros expresserunt: remotis sini
stris. Nunq̃d tamẽ in illis dextris centũ quinquagin
ta tres soli iusti erunt? Millia miliũ scriptura signifi
cat. Legite apocalypsim. duodecies duodena milia Apoc. 7.
fortasse sicut ibi itelligit̃: ex solo p̃plo iudeoꝝ futura
sunt. Attendite martyrũ numerositatem solã in p̃ri
mo: que dicitur massa candida: plus habet q̃ centũ
quinquaginta tres martyres. Postremo septẽ illa
milia de quib⁹ respondet helię: Reliqui mihi septẽ mi 3 Reg. 19.
lia viroꝝ q̃ non curuauerunt genua ante baal. longe Roma. 11.
itã p̃teruũ numerũ super it. Centũ g̃ quinquaginta tres Ioh. 21.
p̃sces: nõ tm̃ numeꝝ sanctoꝝ significant. [illegible] vniuersũ
sanctoꝝ et iustoꝝ numerũ. Certa causa tanto nume M
ro significat scriptura: vt omnes intelligant̃ in illis
centum quinquaginta tribus: pertinẽtes ad resurre
ctionẽ vite eternę. Etenĩ lex habet decẽ p̃cepta. Spi Exo. 20.
ritus aũt gratię per quã sola lex implet̃. septiformis
legit̃. Discutiendus g̃ numer⁹: quid sibi velint decẽ et Esa. 11.
septem. Decem in p̃ceptis. septem in gr̃a sp̃ũsancti:
p̃ quã grãam implent̃ p̃cepta. Decẽ ergo et septem te
nent om̃es p̃tinẽtes ad resurrectionẽ: ad dexteram:
ad regnũ celoꝝ: ad vitã eternã: id est legẽ iplentes p̃
grãm sp̃us: non quasi per opus suũ aut per meritũ
suũ. Decẽ aũt et septẽ: si nũeres ab vno vsq̃ ad de
cẽ: et septẽ addendo numeres: oẽs gradatim: vt ad
vnũ addas duo: ad duo addas tres: ad tres addas
quattuor: et fiunt decem: addẽdo quinq̃ vt fiant quĩ
decim: addendo sex vt fiant vigintiunũ: addẽdo sep
tem vt fiant [illegible]: addendo octo vt fiant tri
ginta sex: addendo nouẽ vt fiant q̃dragintaquinq̃:
addendo decem vt fiant quinquagintaquinq̃: addẽ
do vndecim vt fiant sexagintasex: addendo duodeci
vt fiant septuagintaocto: addendo tredecim vt fiant
nonagintaunũ: addẽdo q̃ttuordecim vt fiant centũ

quinq; addendo quindecim vt fiant centū viginti:
addendo sedecim vt fiant centū triginta sex: addēdo
decem & septem: efficiunt centū quīquaginta tres:
inuenies ingentē numerū omniū sanctorū pertinere ad
Job.21. hunc numerū piscium paucorū. Quomō aūt in quinq;
Matth.25. virginibus innumerabiles virgines: quō in quinq;
Luce.16 fratribus illius q̄ torquebat apud inferos milia ppli
Job.21. iudeorū: quō in numero centūquinquagintatriū pi
Matth.19. scium milia milium sctōrum. sic in duodecim sedibus
non.xij.homies: sed magnus est numerus pfectorū.
R Sed video quid cōsequenter requirat a nobis: quō
Matth.25. de quinq; virginibus reddita est ratio: quare ad q̄n
q; multe pertineāt: & quare ad quinq; illos multi iu
dei: et quare ad centū q̄nquagintatres: multi perfe
cti. Ostendo quare & quomodo ad.xij.sedes nō.xij.
homines: sed multi pertineant: Quid sibi volunt
xij.sedes que significant omnes vndiq; qui iam per
Matth.19. fecti esse potuerūt: q̄b perfectis dictū est: Sedebitis
super.xij.sedes: iudicantes duodecim tribus israel:
Et quare omnes vndiq; ad duodenariū numerū p
tinent: Quia ipsum vndiq; qō dicimus: de toto mū
do dicimus. Orbis aūt terrarū quattuor designatis
partibus continet: oriente: occidente: meridiano: et
aquilone. Ab his omnibus partibus vocati in tri
nitate & perfecti fide et precepto trinitatis: quoniā
ter quaterni duodecim fiūt: agnoscetis quare ad to
tum orbem pertineant sancti: qui sedebunt sup. xij.
sedes: iudicaturi. xij. tribus israel: quia et duodecim
tribus israel: totus israel. xij. tribus sunt. Sicut eñi
iudicaturi ex toto mūdo: sic & iudicādi ex toto mun
do. Apostolus de se paulus dū argueret fideles lai
cos: q: iudicia sua nō deferebāt ad ecclesiā: sed ad pub
licū pertrahebāt eos cū quibus habebāt negocia: ait:
1.Cor.6. Nescitis quia angelos iudicabim⁹: Videte quēad
modū iudicē se fecit: nō solū se sed & omēs q̄ recte iudi
cant in ecclesia. Cū ḡ manifestū sit multos cū domi
no iudicaturos: alios vero nō tamē ex equo: sed p me
Matth.25. ritis iudicandos: cū omnib⁹ angelis suis veniet: q̄n
ante eū cōgregabunt omes gentes: & inter omes an
gelos deputādi erunt illi q̄ iam pfecti fuerint: vt sedē
Matth.19. tes sup. xij. sedes: iudicent. xij. trib⁹ israel. Etenī ho
Gal.4. mines dicti sunt angeli: Apls de se dicit: Sicut an
gelum dei suscepistis me. De ioanne baptista dicit:
Malach.1. Ecce mitto angelū meū ante faciē tuā qui p̄parabit
Matth.11. viam tuā ante te. Ergo cū oībus angelis veniēs: sic
secum habebit & sanctos. Aperte eñi dicit & esaias:
Esa.3. Veniet ad iudiciū cū senioribus populi. Isti ḡ sunt se
niores ppli: isti iam angeli nominati: ista milia milto
rum pfectorū de toto orbe venientiū: celū vocatur.
Illa vero terra sed fructuosa: q̄ terra fructuosa ī dex
Matth.25. tera ponenda erit: dicet: Esuriui: & dedistis mihi mā
ducare. Vere terra fructuosa cui gaudet aplus quā
Phil.4. do ei miserūt ad necessitates eius: nō q: quero datum
Ibidem. inqt sed requiro fructū. Et gratias agit dicēs: q: tan
dem aliquādo repullulastis p me sapere. Repullula
stis vt arborib⁹ dicit: q̄ sterilitate exaruerant q̄dam.
Veniēs itaq; dñs ad iudiciū vt iam psalmū fratres
O audiam⁹: quid factur⁹ est: Aduocauit celum
Ps.16. sursum. Celū omes sanctos pfectos iudicaturos:
aduocauit eos sursū sessuros secū iudicaturos. xij.
Matth.25. tribus israel. Quō eñi aduocauit celū sursum: cū sē
sursum sit celū: Sed q̄s hic celū dicit: eosdem celos
Ps.18. alibi appellat. Quos celos: Qui enarrāt gloriā dei.

Celi eñi enarrāt gloriā dei: de quib⁹ dicit. In omnē
terrā exiuit sonus eorū: & in fines orbis terre verba
eorum. Videte eñi discernendi ordinē in iudicio. Aduo
cauit celum sursum. Et terram discernere po
pulum suum. A quib⁹ nisi a malis: De quib⁹ hic
postea nō sic mētio iam tanq̄ adiudicatis ad penas.
Istos bonos vide & distingue. Aduocauit celū sur
sum: et terrā discernere pplm suū. Vocat & terrā non
tā cōcernendā: sed discernēdā. Primo eñi cū cōminatos
vocauit: qū locut⁹ est deus deorū et vocauit terrā: a
solis ortu vsq; ad occasū. nōdū discreuerāt fui illi q̄ Matth.22.
missi erāt inuitare ad nuptias: q̄ cōgregauerāt bonos
et malos. Cum vero de⁹ deorū manifest⁹ veniet & nō
silebit: sic aduocabit celū sursū vt iudicet cū illo. Quo
ei celū: ipsi celi: sic ḡ terra: ipe & terre: sic ḡ ecclia: ipe
ecclie. Aduocauit celū sursū: & trā discernere pplm
suū. Id ē cū celo terrā discernit. id est celū cū illo ter
ram discernit. Quō discernit terrā: Ut alios ponat Matth.25.
ad dexterā alios ad sinistrā. Terre aūt discrete quid
dic: Venite bñdicti pris mei: pcipite regnū qō vob Ibidem.
paratū ē ab origine mūdi: Esuriui eñi & dedistis mihi
māducare: Et cetera. Illi aūt: Qñ te vidim⁹ inquiūt
esurientē: Et ille: Cū vni ex minimis meis fecistis: mi
hi fecistis. Celū terre ostēdit: minimos suos id sursū
vocatos: & ab humilitate exaltatos. Cum vni ex mini
mis meis fecistis: mihi fecistis. Aduocauit ḡ celū sur
sum: & terrā discernere pplm suū. Cōgregate illi P
iustos ei⁹. Vox diuina & pphetica: videns futura tā Ps.
q̄s pñtia: exhortat angelos cōgregātes. Mittet eñi Matth.24.
angelos suos: & cōgregabūt añ eū oēs gētes. Cōgre
gate illi iustos ei⁹. Quos iustos nisi viuētes ex fide: Rom.1.
facientes opa misericordie: Etenī opa illa: iusticie opa sūt.
Habes euāgeliū: Cauete iusticiā vrām facere corā Matth.6.
hoib⁹: vt videamini ab eis. Et q̄si q̄reret quā iustici
am: cū ḡ facis elemosynā inqt. Ergo elemosynas: opa
iusticie esse significauit. Ipsos congregate iustos
ei⁹: eos congregate qui cōpassi sunt inopi: qui intel Ps.40.
lexerunt super egenum & pauperem. Congregate il
los: conseruet eos domin⁹ & viuificet eos. Cōgrega
te illi iustos ei⁹: Qui disponūt testamētū ei⁹ Eccl.
sup sacrificia: Id est q̄ cogitāt de pmissis ei⁹. sup Osee.6.
illa q̄ opāt. Ipa eñi sūt sacrificia: dō dicēte: Miseri Matth.9.
cordiā volo pl⁹ q̄ sacrificiū. Qui disponūt testamē
tū ei⁹ sup sacrificia. Et annūciabūt celi iustici C
am ei⁹. Vere hāc iusticiā dei celi nobis annūciaue
runt. euāgeliste p̄dixerūt. Per illos audiuimus futu
ros q̄sdā ad dexterā. q̄b⁹ dicet paterfamilias: Veni Matth.25.
te bñdicti pris mei pcipite. Quid pcipite: Regnū.
Pro q̄ re: Esuriui & dedistis mihi māducare. Quid
tā vile. q̄d tā terrenū: q̄ frangere panē esurienti: Tā
ti valet regnū celorū: Frange esurienti panē tuū: & ege Esa.58.
nū sine tecto induc ī domū tuā. Si videris nudū: ve
sti. Si nō habes facultatē frāgēdi panē: non habes
domū q̄ inducas: nō habes vestē q̄ cooperias: da calicē Matth.10.
aq̄ frigide: mitte duo minuta in gazophylaciū. Tā Marc.12.
emit vidua duob⁹ minutis. q̄ntū emit petr⁹ relinq̄ns Matth.4.
retia: q̄ntū emit zache⁹ dando dimidiū patrimonii.
Regnū dei tāti valet q̄ntū habueris. Annūciabunt
celi iusticiā ei⁹. Qm̄ de⁹ iudex est. Vere iudex:
nō cōcernēs sed discernēs. Nouit eñi dñs q̄ sūt ei⁹. Et 2.Timot.2.
si grana latēt in palea: agricole nota sunt. Nemo ti Luc.3.
meat esse granū etiā inter paleā: nō fallunt oculi vē
tilatoris dei. Noli timere ne illa tēpestas q̄ erit ī ar

cuitu eius pcernat te cũ palea. Certe valida erit tẽpestas: nullũ tñ granũ tollet a pte tritici ad paleã: quia nõ qlibet rusticus cũ tridẽte: sed deus trinitas iudex est. Et annũciabũt celi iusticiã eius: qm̃ deus iudex

Ps. 18. est. Cant celi annũciant celi: in omnẽ terrã exiuit sonus eorũ: et in fines orbis terre verba eorũ: Et dicat

Ps. 60. illud corpus a finib⁹ terre ad te clamaui: dũ angeretur cor meũ. Nõ eñ cõcretũ gemit: discretũ gaude

Ps. 25. bit. Clamet ĝ et dicat: Ne cõperdas cũ impiis animã meã: et cũ viris sanguinũ vitã meã. Non cõpdit: qa

Ps. 42. deus iudex est. Clamet ille et dicat: Iudica me dñe et discerne causã meã de gẽte nõ sancta. Dicat ille: faciet ille: cõgregabunt ei iusti eius. Vocauit terrã vt discerneret pplm suũ. Audi pplus meus et loqr

R. in hebr. tibi. Ille qui venit et nõ tacebit: videte qz et modo si audias nõ silet. Audi pplus me⁹: et loqr tibi. Nã si nõ audis: etsi loqr: nõ tibi. Qñ ĝ tibi loqr: Si audis. Qñ audis: Si pplus me⁹ es. Audi ei pplus me⁹: nõ audis si populus alien⁹. Audi popul⁹ meus et loquar tibi: Israel: et testificabor tibi. Isrl audi: populus meus audi. Israel nomẽ electionis est.

Ge. 32. Nõ vocaberis: ait: iacob: sed vocaberis isrl. Ergo audi sicut israel: sicut videns deũ: etsi nõdum specie: sed iam fide. Hoc eñ interptat israel: vidẽs deum. Qui

Luce 11. habet aures audiẽdi audiat: et q habet oculos vidẽdi videat. Audi isrl et testificabor tibi. Qd sursuz dixit pplus meus: hoc in cõsequẽti: isrl. Et qd dixit sursum: loqr tibi: hoc in pseqnti: testificabor tibi. Quid loquet dñs de⁹ noster pplo suo israeli suo: Quid testificabit tibi: Audiam⁹. Deus deus tu⁹ ego sũ. Deus ego sum: deus tuus sum. Quõ de⁹ ego sum:

Exo. 3. Sicut moysi dictũ est: Ego sum q sum. Quõ de⁹ tu⁹

Ibidem. sũ: Ego sũ de⁹ abraã: et de⁹ isaac: et de⁹ iacob. Sum deus: et tuus sum deus: et si tu⁹ nõ sum deus: sũ deus. Bono meo de⁹ sum: malo tuo nõ sũ de⁹ tu⁹. Etenĩ deus tuus: ei pprie dicit quẽ familiarius habet de⁹: tanq̃ in mãcipio suo: tanq̃ in peculio suo. Deus deus tu⁹ sum ego. Quid vis amplius: Preciũ queris a deo: vt aliqd tibi det deus: vt qd tibi dederit: tuuz sit: Ecce ipse de⁹ qui dabit: tu⁹ est. Quid eo dulcius: Dona querebas: ipm donatorẽ habes: De⁹ de⁹ tu⁹ ego sum. Quid q̃rit ab hoie: videam⁹: deus noster: imperator et rex noster. Nõ vectigal nobis indicit: quõ voluit esse rex noster: et voluit nos esse pruinciã sui: Audiam⁹ indictiones eius: nõ trepidet paup sb indictiõe dei. Qd sibi de⁹ dari indicit: ipse prius donat qui indicit: vos tñ deuoti estote. Non exigit deus qd nõ dedit: et oibus dedit qd exigit. Quid enim

G. exigit: Audiam⁹ id. Nõ in sacrificiis tuis arguã te. Nõ tibi dicã: q̃re nõ mihi pinguẽ taurũ mactasti: q̃re nõ de grege tuo optimũ hircũ elegisti: q̃re aries ille ambulat in ouib⁹ tuis: et in ara mea nõ ponit: Nõ dicã: inspice agros tuos et curtẽ tuã: et pararios tuos: [illegible] qd mihi des. Non sup sacrificia tua arguã te. Quid ĝ: Nõ acceptas sacrificia mea: Holocausta aũt tua in pspectu meo sunt

Ps. 50. semp. Holocausta qdam de quibus in alio psalmo dicit: Si voluisses sacrificiũ dedissem vtiq̃: holocau

Ibidem. stis nõ delectaberis. Et rursus puerte se: Sacrificiũ deo spirit⁹ ptribulatus: cor ptritũ et hũiliatũ de⁹ nõ spernit. Que sunt ĝ holocausta q̃ nõ spernit: Que holocausta que in cõspectu eius sunt semp: Benigne inquit fac domine in bona voluntate tua sion: et

edificent muri hierusalem. Tunc acceptabis sacrifi-

Ibid. ciũ iusticie: oblatiões et holocausta. Dicit quedã holocausta deũ acceptaturũ. Quid ẽ aũt holocaustũ: Totum igne absumptũ. Causis incensio est: holon totũ est. Holocaustũ aũt est totũ igne absumptum. Est qdam ignis flagrantissime charitatis. Anim⁹ inflammet charitate: arripiat eadẽ charitas mẽbra in vsum suũ: nõ ea pmittat militare cupiditati: vt tot⁹ exardescat igne amoris diuini q vult offerre deo holocaustum. Talia holocausta tua in conspectu meo sunt semp. Adhuc iste israel forte nõ intelligat q̃ holocausta eius in cõspectu suo habeat semp: et adhuc de bobus de ouibus de hircis cogitat. Non cogitet.

T. Non accipiã de domo tua vitulos. Holocausta nominaui: Iam animo et cogitatiõe ad terrenos greges currebas: inde pingue mihi aliqd eligebas. Non accipiã de domo tua vitulos. Prenũciat testamentũ nouũ: vbi oĩa illa sacrificia vetera cessauerunt. Erant eñ tunc pnunciantia futurũ quoddã sacrificiũ: cuius sanguine mundaremur. Non accipiam de domo tua vitulos: Neq̃ de gregibus tuis hircos. Quoniam mee sunt omnes bestie sylue. Quid a te querã qd ego cõdidi: Magis ne est hoc tuũ: cui possidere dedi: q̃ meum qui feci: Quoniã mee sunt oĩes bestie sylue. Sed forte ait ille israel: Bestie dei sunt ille bestie fere q̃s non includo in curte mea: q̃s nõ alligo ad psepe meum: Ceterũ bos ille: et ouis et hircus: mea sũt hec. *Pecora in mõtibus et boues. Mea sunt illa que nõ possides: mea sunt ista que possides. Si eñ seruus meus es tu: totũ peculiũ tuum meũ est. Neq̃ eñ est peculiũ domini qd sibi seruus cõparauit: et non erit peculiũ domini quod ipse dñs seruo creauit: Ergo mee sunt bestie sylue q̃s tu nõ cepisti: mea sunt et pecora in mõtibus. Que sunt tua: et boues q sũt ad psepe tuũ: Oĩa mea sunt: qa ego creaui ea.

Ex. fere siluarũ. Ex. iumenta.

V. Cognoui omnia volatilia celi. Quomõ cognouit: Appendit: nũerauit. Quis nostrũ nouit oĩa volatilia celi: Sed et si alicui de⁹ det noticiã omniũ volatiliũ celi: nõ sic ipse nouit vt dat nosse homini. Alia est noticia dei: alia hominis: sicut alia possessio dei: alia hominis: id est aliud est possidere dei: aliud possidere hominis. Non eñ tu qd possides totum habes in potestate: aut q̃diu viuat bos tuus in tua ptãte est: aut vt nõ pereat aut vt nõ pascat. Apud quẽ sũma potestas est: summa et secreta cognitio: et tribuamus hoc deo: laudãtes deũ: nõ audeamus dicere: quomõ nouit deus: Ne forte hoc a me fratres expectetis vt explicẽ vobis quomõ cognoscat de⁹. Hoc solũ dico: non sic cognoscit vt homo: non sic cognoscit vt angel⁹. Et quomodo cognoscit: dicere nõ audeo: quoniã et scire non possuz: Unum tamẽ scio: qr et anteq̃ essent oĩa volatilia celi: nouerat deus qd fuerat creatur⁹. Que est illa noticia: O homo vidم re cepisti volatilia: postea q̃ plãe natus es: postea q̃

Gen. 1. sensum videndi accepisti. Hec volatilia de aqua nata sunt ad verbũ dei dicentis: Producant aque volatilia. Ubi nouerat deus que imperabat vt aqua proferret: Iam certe nouerat qd crearat: et anteq̃ crearet nouerat. Tanta est ergo noticia dei vt apud ipsum essent quodam ineffabili modo anteq̃ creata essent: et a te expectat vt accipiat qd anteq̃ crearet habebat: Cognoui oĩa volatilia celi que tu mihi po

tea dare. Que tu mihi mactaturus eras ego cognoui
X omnia. non quia feci cognoui: sed vt facerem. Et
pulchritudo. species agri mecum est. Pulchritudo agri: vber
tas omnium in terra gignentiū: mecum est: inquit.
Eccle. 35. ca. Quomodo cū illo? Utrum et anteq̄ fierent? Cum il
Iude est 22. lo enī erant omnia futura: et cū illo sunt omnia prete
rita: Futura ita vt nō ei detrahant omnia preterita:
Cum illo sunt omnia cognitione quadam ineffabilis
sapientie dei: in verbo constituta: et in ipsum verbum
omnia. An aliquo modo cum illo est agri species: q2
Hiere. 23. ipse vbiq; est: et ipse dixit: Celū et terrā ego impleo?
Ps. 138. Quid cum illo non est de quo dicimus: Si ascende
ro in celū tu illic es: et si descendero in infernū ades?
Cum illo est totū: sed nō sic cū illo est: vt aliquam ex
his que creauit contagionē: aut eorum indigentiā pa
tiatur. Nam tecū est forte columna iuxta quam stas:
et cum fatigatus fueris: incumbis in eam. Indiges
eo quod tecū est: non indiget deus agro qui cum illo
est. Cum illo ager: cum illo species terre: cū illo spe
cies celi: cum illo omnia volatilia: quia ipse vbiq;. Et
quare apud ipsum omnia? Quia et anteq̄ essent om
nia aut crearentur: ei nota erant omnia. Quid explicat:
Ps. 15. quia exponit illud quod et dicitur in alio psalmo. Quo
niam bonorum meorū nō eges? Non se egere a nobis
aliquo necessario dixit. Si esuriero non dicā
tibi. Nō esuriet: neq; sitiet: neq; laborabit: neq; ob
Ps. 120. dormiet: qui custodit israel. Sed ecce vt secundum
carnalitatem tuā loquar: quia tu cum non manduca
ueris famem patieris: forte putas et deum esurire vt
māducet: Etsi esurierit non tibi dicit: Omnia ante il
lum sunt: vnde vult tollit qđ illi necessariū est. Dicta
sunt hec ad conuincendū paruulū sensum: non quia
confessus est deus esuriem suā q̄ propter nos deus ille
deorum et esurire dignatus est. Uenit esurire et saginare:
venit sitire et potū dare: venit vestiri mortalitate et
vestire īmortalitatē: venit paup diuites factus. Ete
nim non perdidit diuitias suas assumendo paupertatē
Col. 2. nostram: quia in illo sunt omnes thesauri sapientie et
scientie absconditi. Si esuriero nō dicam tibi. Me
us est enim orbis terre et plenitudo eius.
Noli ergo laborare quid mihi des: sine labore ha
beo quod volo. Quid ergo de gregibus tuis adhuc
Y cogitas? Nunquid māducabo carnes tau
rorum: aut sanguinem hircorum potabo?
Audistis quid a nobis non querat: qui nescio quid
nobis vult indicere. Si de talib⁹ cogitabatis: iā au
ferte cogitationes vestras a talibus rebus: nihil tale
deo offerre cogitetis. Si habes taurū pinguē: occi
de pauperibus: manducent ipsi carnes taurorum: etsi
non bibent sanguinem hircorū. Quod cum feceris:
imputabit tibi ille qui dixit: Si esuriero non dicam
Math. 25. tibi. Et dicet tibi: Esuriui et dedisti mihi manducare.
Nunqđ manducabo carnes taurorū: aut sanguinē
hircorum potabo? Dic q̄ dñe deus noster: qđ indicas
ppło tuo israeli tuo? Immola deo sacrificiū
Ps. 55. laudis. Dicamus illi et nos: In me sunt deus vota
tua: q̄ reddā laudis tibi. Expaueram ne aliqđ indice
res quod esset extra me: qđ cōputabā in corte mea:
et a fure iam forte ablatū erat. Quid mihi indicis?
Immola deo sacrificiū laudis. Ad me redeā: vbi in
ueniam qđ immolem. Ad me redeā: in me inueniam
laudis imolationē. Ara tua: cōscientia tua. Immola
deo sacrificium laudis. Securi sumus: non imus in

arabiam thus querere: non sarcinas auari negocia
toris excutimus: sacrificium laudis querit a nobis
deus. Habebat hoc sacrificiū laudis zacheus in pa
Luce. 19. trimonio suo: habebat vidua in sacello suo: habebat
Marc. 12. nescio quis pauper hospes in dolio suo. Alius nec in
patrimonio: nec in sacello: nec in dolio aliquid habe
bat: totum habebat in animo suo. Salus domui za
chei facta est: plus misit hec vidua q̄ diuites illi. Ille ca
Math. 10. licem aque frigide porrigens: nō perdet mercedem su
am. Sed et pax in terra hominibus bone volunta
Luce. 2. tis. Immola deo sacrificium laudis. O sacrificium
gratuitum: gratia datum. Non quidem hoc emi qđ
offerrem: sed tu donasti: nam nec hoc haberem. Im
mola deo sacrificiū laudis. Et hec immolatio: hoc sacri
ficiū laudis est: gratias agere illi a quo habes quic
quid boni habes: et cuius misericordia tibi dimittitur
quicqđ tuum mali habes. Immola deo sacrificium
laudis. Et redde altissimo preces tuas. Hoc
odore dominus delectatur. Redde altissimo preces
tuas. Et inuoca me in die tribulationis tue:
et eximam te et glorificabis me. Non enim pu
mere debes de viribus tuis: omnia auxilia tua men
dacia sunt. Me inuoca in die tribulationis: eruā te et
glorificabis me. Ad hoc enī permisi diem tribulationis
tibi fieri: q2 forte si nō tribulareris: nō inuocares me.
Cum tribularis aūt inuocas me: cum inuocas me:
eximā te: cum eximā te: glorificabis me: vt iam non
discedas a me. Obtorpuerat q̄dem et friguerat a fer
uore orationis: et dixit: Tribulationē et dolorem in
Ps. 114. ueni: et nomē dñi inuocaui. Inuenit tribulationē tan
q̄ aliqđ vtile: putruerat tabe peccatorum suorum: iam si
ne sensu remāserat: inuenit tribulationē tanq̄ vstio
nem et sectionem. Inueni inqt tribulationē et dolorē:
Z et nomē dñi inuocaui. Et q̄dam fr̄es sunt tribulatio
nes oībus note. Ecce iste q̄ abundāt in genere hūa
no: alius dāno affectus plangit: alius orbitate pari
sus luget: alius patria exulatus meret et redire cupit:
intolerabilem peregrinationē deputans. Alteri vinea
grandinata est: attendit ad labores suos: et psumma
tam omnē operam incassum. Qñ nō potest cōtristari:
q̄ inimicū patitur ex amico? Que maior miseria in gene
re hūano? Plangūt hec oēs et dolent: et tribulationes
sunt iste: et in his omnib⁹ inuocāt dñm: et recte faciūt.
Inuocēt deū: potens est vel docere tolerandā: vel sa
Luce. 10. nare toleratā. Nouit ille nō sinere temptari nos supra
q̄ possum⁹ ferre. Inuocem⁹ deū etiā in istis tribula
tionib⁹: sed he tribulationes inueniūt nos: sicut in alio
Ps. 45. psalmo scriptū est: Adiutor in tribulationib⁹ q̄ inue
nerunt nos nimis. Est q̄dam quā nos debemus in
uenire. Inueniatur ista tribulatio: Est q̄dam tribula
tio quā nos debem⁹ q̄rere et inuenire. Que est ista?
Eaipsa in hoc mūdo. Felicitas: affluētia rerum tpaliū:
nō q̄dē ipsa tribulatio est: solatia sunt tribulationis.
Cuius tribulationis? Nostre peregrinationis. Hoc
enim ipsum qđ cum deo nondum sumus: hocipsum
q2 inter temptationes molestiasq; versamur: q2 sine
timore esse non possumus: tribulatio est. Non enim
est illa securitas q̄ nobis pmissa est. Hāc tribulatio
nem peregrinationis sue q̄ nō inuenerit: ad patriam redire
nō cogitat. Tribulatio illa est frēs. Certe in̄ faciam⁹
bona opa: q̄n porrigim⁹ panē esurienti. domū peregrino
Math. 25. &c. tribulatio est et hec. Inuenim⁹ enī miseros sup̄ q̄s
misericordiam facim⁹. Et si miserorum miseria facit nos

compatientes: quanto melius ibi iam esses vbi nō in-
venis esurientē quē pascas: vbi nō invenis pegrinū
quē suscipias: non nudū quē vestias: non egrū quē
visites: non litigantē quē cōcordes? Omnia enī ibi
summa sunt: vera sunt: sancta sunt: eterna sunt. Pa-
nis noster ibi iusticia est: potus noster ibi sapiētia ē:
vestis nostra ibi īmortalitas est: domus nostra eter-
na i celis: firmitas nostra īmortalitas. Nūquid egri-
tudo surrepit? Nūquid lassitudo ad somnū trahit?
Nulla mors: nulla lis: ibi pax: quies: gaudiū: iusti-
cia. Nullus intrat inimic⁹: nullus labit amic⁹. Que
ibi quies? Si cogitemus ⁊ attendamus vbi sumus:
⁊ vbi nos futuros esse pmisit qui mentiri nescit: ex
ipa eius pmissione inveniem⁹ in qua sumus tribula-
tione. Hanc tribulationē nemo invenit: nisi qui que-
sierit. Sanus es: vide si miser es. Nam facile est vt
qui egrotat, sentiat se miserū. Quādo sanus es, vide
Ps. 114. si miser es: quia cum deo nondū es. Tribulationē ⁊
dolorē inveni: ⁊ nomē dñi invocavi. Immola ergo deo
sacrificiū laudis. Lauda pmittentē: lauda vocantē:
lauda exhortantē: lauda adiuvantē: ⁊ intellige ī qua
tribulatiōe positus es. Invoca: erueris: glorificabe-
ne per manebis. Videte aūt quod sequit fratres mei.
Iam enī nescio quis: qꝛ dixerat illi deus: Immola
deo sacrificium laudis: et hoc quodāmodo vectigal
indixerat: meditabat sibi ⁊ dicebat: Surgam quoti-
die: pergā ad ecclesiā: dicam vnū hymnū matutinū:
aliū vespertinū: tertiū aut quartū in domo mea: quo-
tidie sacrifico sacrificiū laudis: et immolo deo meo.
Bene facis quidē si hoc facis: sed vide si iam secur⁹
sis: quia iam hoc facis: ⁊ forte lingua tua deū bene-
dicat: ⁊ vita tua deo maledicat. O popule me⁹: dicit
tibi deus deorū dñs q locut⁹ est: vocans terrā a solis
Math. 13. ortu vsqꝫ ad occasum: quāvis adhuc inter zizania cō-
stitutus sis: īmola sacrificiū laudis deo tuo: et redde
illi pces tuas. Sed vide ne vivas male ⁊ cantes bñ.
Si iudi. quare. Quare hoc? Peccatori autē dixit deus: Ut
quid tu enarras iusticias meas: et assumis
testamentū meū p os tuū? Videtis fratres cum
quo tremore ista dicam⁹. Assumim⁹ testamentū dei
p os nostrū: ⁊ pdicam⁹ vobis eruditionē ⁊ iusticias
dei. Et quid dicit peccatori de⁹? Ut quid tu pdicas?
Prohibet ergo pdicatores peccatores? Et vbi est illud
Math. 23. Que dicūt facite: q aūt faciūt facere nolite? Ubi est
Phil. j. illud: Sive veritate sive occasione christ⁹ annūciet?
Sed hec dicta sunt: ne timeāt qui audiūt a quocūqꝫ
audiāt: nō vt securi sint q dicūt bona ⁊ faciūt mala.
Nō ergo ⁊ vos securi estis: si bona auditis: deū audi-
tis: p quēlibet audiat. Sed noluit de⁹ sine correctiōe
dimittere illos q dicūt: ne ob hoc solū qd dicunt: securi
sibi obdormiscāt in mala vita: ⁊ dicāt sibi: Neqꝫ enī
pdet nos de⁹: p quoꝝ os voluit tāta bona dici popu-
lo suo. Immo vero audi qd dicit: Quicūqꝫ dicis: ⁊ q
vis te audiri: prior te audi: ⁊ dic qd dicit in alio psal-
Ps. 84. mo quodā: Audiā quid loquat in me domin⁹ deus:
quoniā loquet pacem in plebem suam. Qualis ergo
ego: qui non audio quid in me loquit: et volo vt alij
audiāt qd p me loquit? Audiā prior: audiā maxime.
Que audiā? Qd loquit in me domin⁹ deus: quoniā
1. Cor. 9. loquet pacem in plebem suam. Audiam ⁊ castigem
corpus meū ⁊ servituti subijciam: ne forte alijs pdi-
cans: ipse reprobus inveniar. Ut quid tu enarras iu-
sticias meas? Et quid tu quod non ptinet tibi? Ad-

monet illū vt audiat: nō vt deponat pdicationē: sed
vt assumat obedientiā. Tu vero vt quid assumis testa-
mentū meū per os tuum? Tu vero odisti erudi- AA
tionem: Odisti disciplinā. Quādo parco: cantas ⁊
laudas: quādo castigo: murmuras: quasi quādo par-
co: sim deus tu⁹: ⁊ quādo castigo: non sim de⁹ tuus.
Ego quos amo: arguo ⁊ castigo. Tu vero odisti eru- Apoc. 3.
ditionē. Proiecisti sermones meos post te. Al. retrorsum
Que dicunt p te: proijcis post te. Et piecisti sermo-
nes meos post te: vbi nō videant a te: sed onerēt te.
Et piecisti sermones meos post te. Si videbas
furem concurrebas ei: ⁊ cum adulteris por- Al. currebas.
tionē tuam ponebas. Ne forte diceres: nō feci
furtū: nō feci adulteriū: qd si placuit tibi q fecit? Nō-
ne ipso placito cōcurristi? Nōne portionē tuā cū illo
qui fecit laudando posuisti? Hoc est enī fratres con-
currere cum fure: ⁊ ponere cum adultero portionem
tuā: qꝛ etsi non facis: et laudas qd fit: astipulator es
facti quoniā laudat peccator ī desiderijs anime sue: Ps. 9.
⁊ q iniqua gerit benedicet. Non facis mala: laudas
mala facientes. Hoc enim parvū malū nō est. Cum
adulteris portionē tuā ponebas. Os tuū abun- BB
davit malicia: ⁊ lingua tua amplexa ē do- Al. nequicia.
lositatē. Fraudulentia ⁊ dolositate fratres quorun- Al. concinnabat dolos.
dam hominū dicit: qui p adulationē quāvis sciant ma-
la esse q audiūt: ne offendant eos a quib⁹ audiūt: nō
solū nō reprehendēdo: sed tacēdo consentiunt. Parū est: qꝛ
nō dicūt: male fecisti: sed dicūt ⁊ bñ fecisti: ⁊ norūt ma-
la esse sed abundat malicia: ⁊ lingua eorū amplectat
dolositatē. Dolositas ē fraus quedā ī verbis: aliud
pmendi: aliud sentiēdi. Nō ait: Lingua tua admisit
dolositatē: aut ppetravit dolositatē: sed vt ostēderet
tibi quādā delectationē in ipso malo facto: amplexa
est dixit. Parum est: qꝛ facis ⁊ delectaris: laudas in
pmptu irrides apud te. Precipitas hominem incaute
vitia sua pferentē: ⁊ an sint vitia nescientē: tu q scis
vitiū esse: nō dicis corruisse illū. Si illū videres am-
bulare incaute in tenebris: vbi tu puteū esse scires et
taceres: qualis esses? Nonne inimicus deputareris
anime ei⁹? Et tamē si in puteum caderet: nō anima:
sed corpe moreret. Precipitat se in vitia sua: pdicat
apud te mala facta sua: tu nosti mala esse: ⁊ laudas: ⁊
irrides apud te. O si cōvertat aliquādo ad deum ille
quē irrides: ⁊ quē corripe noluisti: ⁊ dicat: cōfundant
qui dicūt mihi euge euge. Et lingua tua amplexa est Ps. 34.
dolositatē. Sedens adversus fratrem tuū CC
detrahebas. Et ipsum sedens ad hoc ptinet qd Al. loquebaris.
superi⁹ dixit amplexa est. Qui enī stās aut transiēs
facit: non cum voluptate facit: qui vero ad hoc sedet:
quātū ocium querit vt faciat? Sedēs adversus fra-
trē tuū detrahebas: ipsam detractionē malā diligē-
ter faciebas: sedendo faciebas. Volebas ibi occupa-
ri: amplexabaris malū tuū: osculabaris dolū tuum.
Sedens adversus fratrem tuum detrahebas. Et
adversus filium matris tue ponebas scan-
dalum. Quis est filius matris? Nōne frater? Hoc
ergo repetere voluit qd superi⁹ dixerat: fratrē tuū:
an aliquā distinctionē nobis intelligēdā insinuavit?
Plane fratres puto esse distinguēdū. Frater adver-
sus fratrē detrahit (verbi gratia) vtputa qsi firmus
⁊ alicui⁹ iam momēti doctor: ⁊ doctus: detrahit fra-
tri suo: forte bene docenti ⁊ bene ambulāti. Est autē
alius infirmus: adversus illum ponis scandalū huic

detrahendo. Etenim cum detrahit bonis ab his qui
videntur alicuius momenti esse et docti esse: in scandalum
cadunt infirmi: qui adhuc nesciunt iudicare. Ideo in-
j.Cor.3. firmus ille filius matris dictus est: nondum patris. ad-
huc lacte indigens et uberibus adherens. Portatur adhuc
sinu matris ecclesie: non valet accedere ad solidum cibum
mense patris sui: sed de ubere matris victum trahit
ignarus iudicandi: quoniam adhuc animalis atque carnalis
j.Cor.2. est. Spiritualis enim omnia diiudicat: animalis autem homo non
percipit ea que sunt spiritus dei: quoniam stulticia est illi. Ta-
j.Cor.3. libus dicit apostolus: Non potui loqui vobis quasi spiri-
talibus: sed quasi carnalibus: Tanquam paruulis in christo
lac vobis potum dedi non escam. Neque enim poteratis:
sed neque adhuc quidem potestis. Mater vobis fui:
j.Thessal.2. quod dicit alio loco: Factus sum paruulus in medio vestrum:
tanquam si nutrix foueat filios suos. Non nutrit nutrix
filios alienos: sed nutrix foueat filios suos. Sunt enim
matres que cum pepererint dant nutricibus. Ille que pepe-
rerunt non fouent filios suos: quia nutricibus dederunt. Ille
autem que fouent: non suos fouent sed alienos. Iste vero pe-
pererat: ipse fouebat: nulli nutrici quem pepererat com-
Gal.4. mittebat. Dixerat enim: Quos iterum parturio: donec
christus formetur in vobis. Fouebat ergo et lactabat. Erant
autem quidam quasi docti et spirituales qui paulo detra-
2.Cor.10. herent: Epistole quidem aiunt graues et fortes sunt: presentia
autem corporis infirma: et sermo contemptibilis. Dicit hec in
epistola sua quosdam detractores suos ita dixisse. Sede-
bant et aduersus fratrem suum detrahebant: et aduersus
lactandum illum filium matris ponebant scandalum. Me-
rito fecerunt ipsi matri: ut iterum parturiret: Et aduer-
DD sus filium matris tue ponebas scandalum. Hec fecisti
et tacui. Ideo veniet dominus deus noster et non silebit:
Non hec fecisti et tacui. Quid est tacui: Vindictam sus-
pendi: seueritatem meam distuli: patientiam tibi prolongaui:
penitentiam tuam diu expectaui. Hec fecisti et tacui. Ego
autem cum ad hoc expectarem ut te peniteret: secundum apostolum
Roma.2. dicentem: Tu autem secundum duriciam cordis tui: et cor impe-
nitens: thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis
Al. Existima- iusti iudicii dei. Suspicatus es iniquitatem quod
sti iniq. [illegible] ero tibi similis. Parum est: quia mala facta tua pla-
[illegible] cent tibi placere putas et mihi. Deum quia non pateris
[illegible] ultorem: vis habere participem. et tanquam corruptum iudicem
so. home. [illegible] pecunie sociam vis habere. Suspicatus es iniquitatem quod
Matth.5. ero tibi similis: dum non vis tu mihi esse similis. Estote
enim inquit perfecti sicut et pater vester qui in celis est: qui
facit solem suum oriri super bonos et malos. Hunc tu imita-
ri noluisti: qui donat bona et malis: ut sedens detra-
has et bonis. Suspicatus es iniquitatem quod ero tibi si-
EE milis. Arguam te. Quia deus manifestus veniet deus
noster et non silebit: Arguam te. Et quid tibi faciam argu-
do te: Quid tibi faciam: Modo te non vides: faciam ut
videas te: quia si videres te et displiceres tibi: placeres
mihi: quia vero te non videns placuisti tibi: displicebis et
mihi et tibi. Mihi cum iudicaberis: tibi cum ardebis.
Al. et statuam te Quid enim tibi faciam inquit: Constituam te ante fa-
ciem tuam. Quid enim: Vis latere teipsum in dorso
tuo: Ibi es: non te vides: facio ut te videas. Quod
post dorsum posuisti: ante faciem ponam: Videbis fedi-
tatem tuam: non ut corrigas: sed ut erubescas. Iam
quia dicit ista fratres: desperandus est ille cui dicitur:
Ione 3. Nonne illa ciuitas de qua dictum est: Triduo niniue
[illegible] euertetur: intra triduum idonea fuit conuerti orare plan-
[illegible] gere. de pena imminenti misericordiam promereri. Au-
12.

diant ergo qui tales sunt: dum licet audire et tacentem.
Veniet enim et non silebit: et arguet quando correctioni
locus nullus erit: Statuam te inquit ante faciem tuam.
Non ergo tu fac quisquis talis es: quod tibi minatur facere
deus: Tolle te a tergo tuo ubi te videre non vis: dissi-
mulans a factis tuis: et constitue te ante te. Ascende tri-
bunal mentis tue: esto tibi iudex: torqueat te timor:
erumpat a te confessio: et dic deo tuo: Quoniam iniquitatem Ps.50.
meam ego cognosco: et delictum meum ante me est semper.
Quod erat post te: fiat ante te: ne tuipse postea a deo
iudice fias ante te: et non sit quo fugias a te. Intel-
ligite autem hec qui obliuiscimini dominum: [illegible]
Videte quia clamat: et non tacet: non parcit. Oblitus eras
dominum: non cogitabas de vita tua mala. Intellige
quia oblitus es dominum. Nequando rapiat sicut leo: et non [illegible]
sit qui eruat. Quid est sicut leo: Sicut fortis [illegible]
potens: sicut ille cui nemo resistere potest. Ad hoc retu-
lit: ut diceret leo. Ponitur enim in laude ponitur et in vi-
tuperatione. Dicitur et leo diabolus: Aduersarius vester j.Pet.5.
ait: tanquam leo rugiens circuit querens quem deuoret. Nun-
quid quia ille leo dictus est: propter immanem seuiciam: christus
non dicitur leo propter ingentem fortitudinem: Et ubi est illud:
Vicit leo de tribu iuda: Intendat paululum charitas Apoc.5.
vestra adhuc modicum quod restat. Obsecro vos: ut ex- GG
cuciatis fatigationem: aderit ille qui vobis usque ad hanc
horam vires dedit. Paulo ante dixerat tanquam indicens
nobis ut audistis vectigal quoddam laudis sue: Immo-
la deo sacrificium laudis: et redde altissimo preces tuas:
postea autem Peccatori autem dixit deus: ut quid tu enarras
iusticias meas: et assumis testamentum meum per os tuum:
Tanquam diceret ei: Nihil tibi prodest quod laudas. Ego
iudico laudis sacrificium illos qui bene viuunt. Eis enim
prodest quod laudant: tu autem si laudas: nihil tibi prodest.
Ut quid me laudas: Non est speciosa laus in ore pec- Eccle.15.
catoris. Postea concludit quasi ad utrumque: et arguens
malos qui obliuiscuntur deum: ait: Intelligite hec qui ob-
liuiscimini deum: nequando rapiat sicut leo: et non sit qui HH
eruat. Sacrificium laudis glorificabit me. [illegible]
Quomodo sacrificium laudis glorificabit me: Certe ni-
hil prodest malis sacrificium laudis: quia assumunt testa-
mentum tuum per os suum: et faciunt damnanda que displicent
oculis tuis. Prorsus inquit et illis hoc dico: Sacrifi-
cium laudis glorificabit me. Iam putabas tibi laudem
non prodesse: lauda: proderit tibi. Si enim male viuis et bo-
na dicis: nondum laudas. Sed rursus si cum ceperis bene
viuere: meritis tuis tribuas quod bene viuis: nondum lau-
das. Nolo te esse latronem insultantem cruci domini: sed nec Luc.23.
te volo esse phariseum in templo iactantem merita sua: et oc- Luc.18.
cultantem vulnera sua. Si fueris iniquus et perseuerans
in illa iniquitate: non dico tibi: non proderit laus: sed non
me laudas: laudem istam esse non deputo. Rursus si
fueris quasi iustus: nam nemo iustus nisi humilis et
pius: et de iusticia tua inflatus incesseris: et alios in
tua comparatione contempseris: et supertuleris tan-
quam glorians de meritis tuis: non me laudas: Nec ille
me laudat qui male viuit: nec ille me laudat qui quasi
de suo bene viuit. Sed nunquid ille phariseus quasi
de suo talis erat cum diceret: Gratias tibi ago quia Luc.18.
non sum sicut ceteri homines: Gratias deo agebat
ex eo quod bonum in se habebat. Quis ergo aliquid
bonum in te sit: quis iam intelligas non ex te esse quod
bonum est: sed a deo te accepisse: tamen in eoipso si te
extuleris super alium non habentem: inuidus teneris:

nōdum laudator meus eris. Primo ergo corrigere
a via pessima: incipe viuere bene: intellige q2 nō cor-
Ps. 36. rigeris nisi dono dei. A dño eñ gressus hominis dirigunt.
Hoc cum intellexeris: faue ꝛ alijs: vt sint qd̄ ꝛ
tu es: q2 hoc eras ꝛ tu: qd̄ ꝛ illi sunt. Faue quātū po-
tes: ꝛ noli desperare: nō eñ vsq3 ad te diues ē de⁹. Nō
ergo laudat qui male viuēdo offendit dominū: non
laudat qui cū iam ceperit bene viuere: de suo putat
esse qd̄ bene viuit: nō acceptū a deo. Nec ille laudat:
qui cū sciat se qd̄ bñ viuit: accepisse a deo: tamē vsq3
Luc. 18. ad se vult esse diuitē deū. Ille itaq3 qui dicebat: Gra-
tias tibi ago deus q2 non sū sicut ꝛ ceteri homines: in-
iusti: raptores: adulteri: sicut ꝛ publicanus iste: nōne
ibi habebat vnde diceret deo: ꝛ publicano huic qd̄
mihi donasti: supple ꝛ mihi que nōdum dedisti? Sed
Ps. 108. iam quasi saturatus ructabat: nō dicebat: Ego autē
Luc. 18. egen⁹ ꝛ paup: qd̄ dicebat publican⁹ ille: Dñe ꝓpiti⁹
esto mihi peccatori. Ideo descēdit iustificat⁹ publi-
canus: magis q̄3 ille phariseus. Ergo audite qui bñ
viuitis: audite q̄ male viuitis: sacrificiū laudis glori-
ficabit me. Nemo ṁ offert h̄ sacrificiū laudis: ꝛ ma-
lus est. Nō dico: nō h̄ mihi offerat malus: sed nemo
mihi hoc offert malus. Qui eñ laudat bonus est: q2
si laudat etiā bene viuit: q2 si laudat: non solū lingua
laudat: sed ꝛ vita cū lingua cōsentit. Sacrificiū lau-
Versus 8. dis glorificabit me. Et ibi via est: in qua ostē-
bb dam illi salutare dei. In sacrificio laudis via ē:
q̄ in ostendā salutare dei. Qd̄ est salutare dei? Chri-
stus iesus. Et quō in sacrificio laudis nobis ostendit
christ⁹? Quia christus cū gratia venit ad nos. Hec
Gal. 2. dicit apls: Viuo autē iam non ego: viuit vero in me
christ⁹. Qd̄ aūt in carne viuo: in fide viuo filij dei: q̄
me dilexit: ꝛ tradidit semetipm̄ ꝓ me. Agnoscant ḡ
Math. 9. peccatores: q2 non opus esset medicus si sani essent.
Roma. 5. Etenim christ⁹ ꝓ impijs mortuus est. Cum ḡ agno-
scunt impietates suas: ꝛ primo imitant̄ publicanum
Luc. 18. illū dicentē: Dñe ꝓpitius esto mihi peccatori: osten-
dunt vulnera: implorāt medicū. Et q2 nō se laudāt:
1. Cor. 1. sed re⁹ bendūt: ut qui gloriat̄: non in se: sed in dño
glorieť: agnoscūt causam aduentus christi: q2 ideo ve-
1. Timoth. 1. nit vt peccatores saluos faceret. Certe christ⁹ ve-
nit inquit: in hūc mūdum peccatores saluos facere:
quorū p̄mus ego sum. Proinde illos iudeos de ope-
ribus suis gloriātes: sic arguit idē apls: vt eos diceret ad
gratiā nō ptinere: qui meritis ꝛ opibus suis mercedē
deberi arbitrabant̄. Qui ergo ad gratiā se scit ptine-
re: qd̄ est christ⁹: ꝛ qd̄ ē christi: nouit: q2 indiget gra-
tia. Si gratia vocat̄: gratis dat̄. Si gratis dat̄: nul-
Roma. 4. la merita tua p̄cesserūt vt det̄. Nam si p̄cesserūt me-
rita tua: merces nō imputat̄ s̄m gratiā: sed s̄m debi-
tū. Si ḡ dicis p̄cessisse merita tua: te vis laudari non
deū: ideo nō agnoscis christū: qui venit cum gratia
dei. Cōuerte ḡ te ad merita tua: vide illa mala fuisse:
vt nō tibi deberet̄ nisi suppliciū: nō p̄miū. Et cum vi-
deris qd̄ tibi p meritū debeat̄: agnoscis quid p gra-
tiā donet̄: et sacrificio laudis glorificas deū. Ibi est
eñ via: in qua noueris christū salutare dei.

Explicit Tractatus de ps̄. XLIX.

Incipit Tractatus de ps̄. L. et vltimo prime
quinquagene.

Prefatio.

A a Multitudinē huius nec frequētia fraudāda ē:
nec infirmitas onerāda. Silentiū petim⁹ et
quietē: vt vox nostra post hesternū labore: possit ali-
quātis virib⁹ ꝑdurare. Credendū est charitatē ve-
strā: nō ob aliud hodierno die copiosius cōuenisse:
nisi vt oretis ꝓ eis q̄s absentia facit alienos ꝛ puer-
sus affectus. Neq3 eñ loqmur de paganis: neq3 de
iudeis: sed de christianis. Neq3 de his adhuc cathe-
cuminis: sed de multis etiā baptizatis: a quorū laua-
cro nihil distatis: ꝛ eorū tñ cordi dissimiles estis. Cū
multos eñ hodie fratres nr̄os cogitam⁹ ꝛ plāgim⁹
ire i vanitates ꝛ insanias mendaces: negligere q̄ vo- Ps. 39.
cati sunt. Qui si forte in ipso circo aliqua ex causa ex-
pauescāt: cōtinuo se signant: et stant illic portātes in
fronte vnde abscederēt si h̄ in corde portarēt. Dep-
canda est misericordia dei: vt donet intellectū ad ista dam-
nāda: ꝛ affectū ad fugiēda: ꝛ misericordiā ad ignoscē-
da. Oportune ḡ de penitētia psalm⁹ hodie cantatus In li. 50. home-
est. Loqmur ꝛ cū absentib⁹. Erit ad eos vox nostra: lia 3. 2j. B. I. me.
memoria vr̄a: Nec vt saucios ꝛ languidos negliga-
tis: sed vt facili⁹ sanetis: sani pmanere debetis. Cor-
rigite arguēdo: psolamini alloquēdo: exemplū p̄be-
te bñ viuēdo: Aderit eis q̄ affuit ꝛ vobis. Nō enim
vobis iam ista picula p̄ter gressis: fons misericordie
dei p̄clusus est. Qua venistis: venient: q̄ trāsistis: trāsi-
bunt. Molestū est quidem ꝛ nimiū piculosum: imo
pniciosum ꝛ ꝓ certo exitiabile: quod sciētes peccāt.
Aliter eñ ad has vanitates currit qui vocem christi
cōtemnit: aliter ille q̄ nouit qd̄ fugiat. Sed nec de ta-
libus desperari debere: iste psalmus ostendit.
Inscribit̄ enim titulus eius:

Psalmus ipsi Dauid: cū venit ad eum Nathan ꝓpheta: q2 intrauit ad Bersabee.

B Ersabee erat mulier vxor aliena: cum dolo- B
b re quidē dicim⁹ ꝛ tremore: sed tamē de⁹ no-
luit taceri: qd̄ voluit scribi. Dicā ergo nō qd̄ In li. 50. home-
volo: sed qd̄ cogor. Dicā non exhortās ad imitatio- lia 3. 2j. B.
nē: sed instruens ad timorē. Huius mulieris vxoris
aliene pulchritudine captus rex ꝛ ꝓpheta dauid: ex
cui⁹ semine s̄m carnē dñs ventur⁹ erat: adulterauit
eam. Hoc in isto psalmo non legit̄: sed in titulo eius
apparet: In libro autē regnorū plenius legit̄. Vtraq3 2. Reg. 11.
scriptura canonica est: vtriq3 sine vlla dubitatione a
christianis fides adhibēda est. Cōmissū atq3 cōscri-
ptū est. Huic⁹ etiā maritū in bello occidendū curauit:
Homicidio auxit adulteriū: Et post h̄ factū: missus
est ad eum nathan ꝓpheta: missus a dño qui eum ar- Ibidem ca. 12.
gueret de tanto cōmisso. Quid caueāt homines dixi-
mus: Quid vero si lapsi fuerint imitentur: audiamus.
Multi eñ cadere volūt cū dauid: ꝛ nolūt surgere cū
dauid. Nō ḡ cadēdi exemplū ꝓpositū est: s̄ si cecide-
ris resurgēdi. Attende ne cadas: Nō sit delectatio mi-
norū lapsus maiorū: s̄ sit casus maiorū tremor minō-
rū. Ad h̄ ꝓpositū ē: ad h̄ scriptū ē: ad h̄ in ecclia sepe
lectū atq3 cantatū. Audiāt q̄ nō ceciderūt ne cadant:
audiāt q̄ ceciderūt vt surgāt. Tanti viri peccm̄ nō ta- C
cet̄: p̄dicat̄ i ecclia. Audiūt male viuētes: ꝛ q̄rūt sibi
patrocinia peccādi: ꝛ intendūt vñ defendāt qd̄ cōmit-
tere pauerūt: nō vñ caueāt qd̄ nō cōmiserūt: ꝛ dicūt
sibi: Si dauid: cur non ꝛ ego? Inde aīa iniquior: q̄ cū 2. Reg. 11.
ꝓpterea fecerit: q2 dauid fecit: ideo pei⁹ q̄3 dauid fa-
cit. Dicā hoc ipsū si potero plani⁹. Dauid nullū sibi
ꝑa ad exemplū ꝓposuerat vt tu. Ceciderat lapsu cu-
piditatis: nō patrocinio sanctitatis: Tu tibi tanq̄3 san-
ctū ꝓponis vt pecces: non imitaris ei⁹ sanctitatē sed

ſimitaris ruinā. Hoc amas in dauid: qḋ i ſe odit da-
uid. Preparas te ad peccandum: diſponis peccare.
Librum dei vt pecces inſpicis: ſcripturas dei ad hoc
audis: vt facias qḋ diſplicet deo? Hoc non fecit da-
2.Reg.12. uid. Correptus eſt p ꝓphetam: non lapſus eſt i pro-
pheta. Alij vero audientes ſalubriter: in caſu fortes:
metiunt̃ infirmitatē ſuam: ⁊ quod damnat deus de-
uitare cupiētes: ab aſpectu ſecuro abſtinent oculos:
Nō eoſdē figunt in pulchritudine carnis aliene: nec
ſeipſos faciunt de ꝑuerſa ſimplicitate ſecuros. Non
dicūt: bono animo attendi: benigne attendi: de cha-
2.Reg.11. ritate diu aſpexi. Proponūt eñ ſibi caſum dauid: et
ad hoc illum magnū vident cecidiſſe: vt parui nolunt
videre vnde poſſint cadere. Reprimunt enim ocu-
los a petulantia: nō ſe facile adiungūt: nō miſcent ſe
mulieribus alienis: nō leuant oculos faciles ad alie-
Ibidem. na ingenia: ad aliena ſolaria. De longe eñ vidit dauid
illā in qua captus eſt. Mulier longe: libido ꝓpe. Ali-
bi erat qḋ videret: in illo vnde caderet. Attēdenda ē
ergo hec infirmitas carnis: recordanda ſunt verba
Roma.6. apoſtoli: Nō ergo regnet peccatū in veſtro mortali
corpore. Nō dixit: nō ſit: ſed nō regnet. Ineſt pecca-
tū cū delectaris: regnat ſi cōſenſeris. Carnalis dele-
ctatio ꝑſertim vſq; ad illicita ⁊ aliena ꝓgrediēs: fre-
nāda eſt: nō relaxanda: imperio domināda: nō in im-
perio collocāda. Attende ſecurus: ſi nō habes vnde
mouearis. Sed reſpōdes: fortis teneor. Nūquid tu
D
fortior ꝗ̄ dauid? Admonet etiā tali exemplo: non ſe
queq̄ꝫ debere extollere in ꝓſperis rebus. Multi eñ
res aduerſas timent: res ꝓſperas non timent. Peri-
culoſior eſt res proſpera animo: ꝗ̄ aduerſa corpori.
Prius corrumpit ꝓſpera: vt inueniat qḋ frāgat ad-
uerſa. Fratres mei: aduerſus felicitatē acrius vigi-
landū ē. Propterea videte quēadmodū eloquiū dei
Ps.2. i noſtra felicitate tollat nobis ſecuritatē. Seruite in-
quit dño i timore: ⁊ exultate ei cū tremore. In exul-
tatiōe vt gratias agam⁹: i tremore ne cadam⁹. Hoc
1.Reg.19. peccatū nō fecit dauid: cum ꝑſecutorē ſaulem pate-
1.Reg.24. ret: quādo dauid ſanctus ſaulē inimicū patiebat̃. qñ
et.26. illius ꝑſecutionibus agitabat̃. qñ p diuerſa fugiebat
ne in manus eius incideret: nō cōcupiuit alienā: non
adulterata vxore occidit virum. Erat in infirmitate
tribulatiōis ſue: tanto in deū intētior: quāto miſerior
videbat̃. Utile quiddā eſt tribulatio: vtile medici fer-
ramentū tanꝗ̄ cōtra diaboli tēptamentū. Fact⁹ ſe-
curus deuictis hoſtibus: ꝑſſura caruit: tumor excre-
uit. Ualet ergo hoc exemplū ad id: vt timeamus fe-
Ps.114. licitatē. Tribulationē inquit ⁊ dolorē inueni ⁊ nomē
domini inuocaui. Sed factū eſt: dixerim hec eis qui
nō cōmiſerūt: vt vigilent cuſtodire integritatē ſuā:
E
⁊ cum attendūt magnū cecidiſſe: parui timeant. Si
vero aliquis iam lapſus hec audit: ⁊ aliqd mali in cō-
ſcientia tenet: verba hui⁹ pſalmi aduertat. Attendat
quidem vulneris magnitudinē: ſed nō deſpet medici
maieſtatem. Peccatū cum deſperatiōe: certa mors.
Nemo ergo dicat: Si iā aliquid mali feci: iam dam-
nādus ſum: deus malis talibus nō ignoſcit: Cur nō
addo peccata peccatis? Fruar h̄ ſeculo i voluptate:
in laſciuia: in cupiditate nefaria. Iam perdita ſpe re-
parationis: vel hoc habeam qḋ video: ſi nō poſſum
habere qḋ credo. Iſte ergo pſalmus: ſicut cautos fa-
cit eos qui nō ceciderūt: ſic deſperatos eſſe non vult
qui ceciderūt. Quiſquis peccaſti: ⁊ dubitas agere pe-
nitentiā ꝓ peccato tuo deſperādo ſalutē tuam: audi
dauid gementē. Ad te nathan ꝓpheta nō eſt miſſus:
2.Reg.12. ipſe dauid ad te miſſus eſt. Audi eum clamātem: et
ſimul clama: Audi gementē ⁊ cōgemiſce: Audi flen-
tem: ⁊ lachrymas iunge: Audi correctum et cōdele-
ctare. Si tibi nō potuit intercludi peccatū: ſpes ve-
nie non intercludat̃. Miſſus eſt ad iſtū virū: nathan
ꝓpheta: Attende regis humilitatē. Nō reſpuit ver-
ba ꝑcipiētis: nō dixit: Audes mihi loqui regi? Rex
ſublimis ꝓphetam audiuit: plebs eius humilis chri-
ſtū audiat. Audi ergo hec: ⁊ dic cū illo.

Expoſitio pſalmi.

3 Miſerere mei de⁹: ſm magnā miſe-
ricordiā tuam. Qui magnam miſeri-
cordiā deprecat̃: magnā miſeriā confitet̃.
Querāt parua miſericordiā tuā: qui neſciēdo pecca-
uerūt. Miſerere inquit mei ſm magnā miſericordiā
tuam. Subueni graui vulneri: ſm magnā medicinā
tuam. Graue eſt qḋ habeo: ſed ad omnipotentē cōfu-
gio. De meo tam letali vulnere deſperarē: niſi tantū
medicū reperirē. Miſerere mei deus: ſm magnā mi-
ſericordiā tuā. Et ſm multitudinē miſeratio-
nū tuarꝫ: dele iniquitatē meā. Quod ait dele
iniquitatē meā: hoc eſt: miſerere mei de⁹: Et qḋ ait:
Scḋm multitudinē miſerationū tuarꝫ: h̄ eſt: ſm ma-
gnā miſericordiā tuam. Quia magna eſt miſerico-
dia: multe ſunt miſericordie. Et de magna miſerico-
dia tua: multe ſunt miſeratiōes tue. Attendis cōtem-
ptores vt corrigas: attendis neſciētes vt doceas: at-
tendis confitētes vt ignoſcas. Fecit h̄ neſciēs: fece-
rat aliqua: ⁊ multa mala fecerat. Et qḋ ait: Miſeri- 1.Tim.1.
cordiā inquit cōſecutus ſum: quia ignorās feci in in-
credulitate. Iſte dauid nō poſſet dicere: ignorans fe-
ci. Non eñ ignorabat quantū mali eſſet cōtrectatio 2.Reg.11.
cōiugis aliene: ⁊ quātū mali eſſet interfectio mari-
ti neſciētis: ⁊ nec ſaltem iraſcentis. Cōſequunt̃ ergo
miſericordiā domini qui ignorātes fecerūt: ⁊ qui ſci-
entes cōſequunt̃: nō quālibet miſericordiā: ſed ma-
gnā miſericordiā. Amplius laua me 6
ab iniuſticia mea. Quid eſt amplius la-
ua? Multū inquinatū: Amplius laua pecca-
ta ſcientis: quia abluiſti peccata ignorantis. Nec
ſic deſperandū de miſericordia tua. Et a delicto
meo mūda me. Quo merito? Medicus eſt: offer
mercedē. Deus eſt: offer ſacrificiū. Quid dabis vt
mūderis? Uide eñ quem inuoces. Iuſtū inuocas:
odit peccata. Si iuſtus eſt: vindicat i peccatis: ſi iu-
ſtus eſt vtiq; nō poteris auferre a domino deo iuſti-
ciā eius. Implora miſericordiā: ſed attende iuſticiā.
Miſericordia eſt vt ignoſcat peccanti: iuſticia eſt vt
puniat peccatū. Quid ergo? Queris miſericordiam:
peccatū impunitū remanebit? Reſpōdeat dauid: re-
ſpondeāt lapſi: reſpondeāt cū dauid vt miſericordiā
mereant̃ ſicut dauid: ⁊ dicāt: Nō dñe: nō erit impu-
nitū peccatū meū. Noui iuſticiā ei⁹: cui⁹ quero mi-
ſericordiā. Nō impunitū erit: Sed ideo nolo vt tu me
F
punias: quia ego peccatū meum punio: Ideo peto vt
ignoſcas: quia ego agnoſco. Quoniam iniquitatē meā
ego agnoſco: ⁊ delictū coram me eſt ſemper.
Non poſui poſt dorſum meū quod feci: non intueor
alios oblit⁹ mei: non affecto ſtipulā euellere de oculo Matt.7.
fratris mei: cum ſit trabes in oculo meo. Peccatum
meū ante me eſt: nō poſt me. Fuit enim poſt me qñ

ad me missus est ꝓpheta: & te oue paupis similitudi-
nem mihi ꝓposuit. Ait em̄ nathan ꝓpheta ad dauid.
[illegible] Erat diues quidā habens plurimas oues: paup aūt
vicinus eius habebat vnā ouiculā quā in sinu suo et
de suo cibo nutriebat. Venit hospes diuiti: nihil de
grege suo abstulit: ouiculā vicini paupis cōcupiuit:
[illegible] quam suo hospiti occidit. Quid dignus est? At ille
ꝓfert iratus sententiā. Plane tunc rex nesciens vbi
captus esset: morte dignū diuitem dixit: & ouem red
dendā i quadruplū: seuerissime atq; iustissime. Sed
peccatū eius nōdum erat corā eo: post dorsum erat
qd̄ fecerat. Suā iniquitatē nōdū agnoscebat: & ideo
alienę non ignoscebat. Sed ꝓpheta ad hoc missus:
abstulit a dorso peccatū: & ante oculos posuit: vt vi-
deret illā sententiā tam seuerā in se esse ꝓlatam. Ad
secandum & sanandū vulnus cordis eius: ferramen-
J tū fecit de lingua eius. Hoc fecit dominus iudęis q̄
ad eum adulteram mulierē adduxerunt: ꝓponentes
laqueū tēptationis: & in id qd̄ ꝓposuerant incidētes.
Joh. 8. In adulterio inquiūt hęc mulier dep̄hensa ē. Moy-
ses huiusmodi lapidari iussit: tu de illa quid censes?
Tanq̄ dicerent muscipula temptātes capere sapien-
tiā dei: vt si iuberet occidi: pderet mansuetudinis fa-
mā: si autē iuberet dimitti: incurreret blasphemiam
tanq̄ rep̄hensor legis calūniandus. Quid ergo re-
spondit? Non ait occidite: non ait dimittite: sed ait:
Ibidem. Qui se scit sine peccato esse: primus in illam lapidem
[illegible] iaciat. Justa lex quę iubet adulteram occidi: sed hęc
lex iusta: ministros habeat innocētes. Attēdītis quā
adducitis: attendite & qui estis. Illi hoc audito: vn⁹
Joh. 8. post alterū discesserūt. Remāsit adultera & domin⁹.
remansit vulnerata & medicus: remansit magna mi-
seria & magna misericordia. Adducētes erubuerūt:
nec veniam petiuerūt. Adducta cōfusa est et sanata:
Ait illi dominus: Mulier nemo te cōdemnauit? Et
illa: Nemo domine. Et ille: Nec ego te cōdemnabo:
Vade deinceps iam noli peccare. Nūquid christus
fecit cōtra legē suā? Neq; em̄ pater eius sine filio de-
derat legē. Si cęlū & terra: et omnia quę in eis sunt:
p ipsum facta sunt: lex sine verbo dei quomō scripta
est? Nō ergo deus cōtra legē suā: quia nec imperator
cōtra leges suas facit: quādo cōfessis dat indulgen-
tiā. Moyses minister legis: christus ꝓmulgator le-
gis. Moyses lapidauit vt iudex. Christus indulget
vt rex. Misertus est ḡ eius deus s̄m magnā miseri-
cordiā suā: sicut hic rogat: sicut hic petit: sicut excla-
mat & dolet: qd̄ illi adulterā offerentes facere nolue-
runt: Vulnera sua ostendēre medico cognouerunt:
medicinam a medico non quesierūt. Ita sunt multi
quos peccare non pudet: agere penitentiā pudet. O
incredibilis insania. De vulnere ipso non erubescis:
de ligatura vulneris erubescis? Nōne putridū nudū
fed⁹ & putri⁹ est? Cōfuge g ad medicū: age penitē-
R tiā. dic: Iniquitatē meā ego agnosco: & peccatū meū
[illegible] ante me est semp. Tibi soli peccaui: et mali-
[illegible] gnū coram te feci. Quid est hoc? Corā homib⁹
em̄ nō erat adulterata vxor aliena: & marit⁹ occisus?
Nōne omnes nouerāt quid dauid fecerat? Quid ē:
tibi soli peccaui: & malignū corā te feci? Quia tu sol⁹
sine peccato. Ille iust⁹ punitor: qui non habet qd̄ in
illo puniat. Ille iustus rep̄hensor: qui non habet qd̄
in illo rep̄hendat. Tibi soli inqt peccaui & malignū
coram te feci. Ut iustificeris in sermonibus
tuis: & vincas cū iudicaris. Cui dicat fratres
cui dicat: difficile est aduertere. Deo vtiq; loquitur:
& manifestū est: quomō deus pater nō est iudicatus.
Quid est: tibi soli peccaui & malignū corā te feci: vt
iustificeris in sermonib⁹ tuis: & vincas cū iudicaris?
Videte futurū iudicē: iudicatū a peccatoribus iustū
& in eo vincentē: quia qd̄ in illo iudicaret nō habuit:
& qui eum miserat pater. Erat enim solus verus. Et
ideo solum verū in hominibus dicere potuit homo
deus: si inuenistis in me peccatum: dicite. Sed forte Joh. 8.
erat qd̄ homies latebat: & nō inueniebāt illi qd̄ erat
quidē: sed manifestū nō erat. Alio loco ait. Ecce ve- Joh. 14.
nit princeps mūdi: acutus inspector omniū peccato-
rū: ecce inquit venit princeps hui⁹ mūdi: morte afflī
gens peccatores: ꝑ positus mortis: Inuidia em̄ dia- Sap. 2.
boli mors intrauit in orbē terrarū. Ecce inquit venit
princeps mūdi hui⁹. Dixit hęc ꝓximus passiōi: & in
me nihil inueniet: nihil peccati: nihil morte dignum:
nihil damnatiōe dignū. Et tanq̄ ei diceret: cur ergo
moreris? Sequit & dicit: Sed vt sciant oēs: q: vo- Joh. 14.
luntatem patris mei facio: surgite ambulemus hinc.
Patior inquit dignus ꝓ indignis: vt eos dignos fa-
ciam vita mea: p quib⁹ indigne patior mortē illorū.
Huic itaq; nullū hn̄ti peccatū dicit i p̄sentia ꝓphe-
ta dauid: Tibi soli peccaui & malignū coram te feci:
vt iustificeris in sermonibus tuis & vincas cum iudi-
caris. Superas em̄ omnes homies: oēs iudices: Et q̄
se putat iustū: coram te iniust⁹ est. Tu solus iuste iu-
dicas: iniuste iudicatus: qui potestatē habes ponēdi
animā tuā: & potestatē habes iterū sumēdi eam. Vin- Joh. 10.
cis ergo cū iudicaris. Omnes homies superas: q: pl⁹
es q̄ homies: & p te facti sunt homies. Tibi soli pec-
caui & malignū coram te feci: vt iustificeris in sermo-
nibus tuis & vincas cum iudicaris. Ecce enim i R
iniquitatibus cōceptus sum. Tanq̄ diceret:
Vincunt illi qui fecerūt quod tu dauid. Nō em̄ hoc
paruū malū: paruūq; peccatū: adulteriū & homici-
diū. Quid illi qui exquo nati sunt de ventre matris
suę: nihil tale fecerūt? Etiā ipsis imputas aliqua pec-
cata: vt ille oēs vincat cū ceperit iudicari. Suscepit
psonam generis hūani dauid: & attendit omniū vin-
cula: ꝓpaginem mortis cōsiderauit: originē iniquita- C. secūd. q. 4.
tis aduertit & ait: Ecce em̄ i iniquitatib⁹ cōcept⁹ sū. vir in medio.
Nūquid dauid de adulterio natus erat: de Jesse vi- j. Reg. 16.
ro iusto & cōiuge ipsius? Quid est quod se dicit i ini- [illegible]
quitate cōceptum: nisi quia trahit iniquitas et adā? Sed q.
Etiā ipsum vinculū mortis: cum ipsa iniquitate cō-
cretum est. Nemo nascit nisi trahens pęnā: trahens
meritum pęnę. Dicit et in alio loco ꝓpheta: Nemo Joh. 15.
mūdus in cōspectu tuo: nec infans cui⁹ ē vnius diei
vita super terrā. Nouimus em̄ et baptismo christi
solui peccata: & baptismū christi valere ad remissio- [illegible]
nem peccatorū. Si infantes oīnō innocētes sunt:
cur matres ad ecclesiam cum languētibus currunt?
Quid illo baptismo: quid illa remissione dimittit?
Innocentē magis video flentem q̄ irascentē. Quid
diluit baptismū? Quid soluit illa gratia? Soluitur
ꝓpago peccati: quia si loqui tibi posset ille infans di-
ceret: & si iam intellectū haberet: quem habebat da-
uid: responderet tibi: Quid me attendis infantem?
Nūquid vides facinora mea? Sed ego i iniqtate cō-
cept⁹ sum. Et i peccatis mater mea me i vte- Al. te cōcepit.
ro aluit. Preter h̄ vinculū cōcupiscētię carnalis: nat⁹

est christus sine masculo: ex virgine cōcipiente de spū
Luce .i. sancto. Non potest iste dici in iniquitate cōceptus:
non potest dici: in peccatis mater eius in vtero eum
Ibidem. aluit: cui dictum est: Spiritussanctus superueniet in te:
et virtus altissimi obumbrabit tibi. Non ergo ideo
in iniquitate cōcipiunt homines: et in peccatis in vte-
ro a matribus aluntur: quia peccatū est misceri coniu-
gibus: sed quia illud quod fit: vtiqꝫ fit de carne pena-
li. Pena enim carnis mors est: et vtiqꝫ inest ipsa mor-
talitas. Unde apostolus nō moriturū corpus dixit:
Roma. 8. sed mortuum. Corpus quidem mortuū est propter
peccatū: spiritus autem vita est propter iusticiam.
Quomō ergo sine vinculo peccati nascitur quod cōci-
pitur et seminatur de corpore mortuo propter pecca-
tum? Opus hoc castum in cōiuge non habet culpā:
sed origo peccati trahit secum debitam penam. Nō
enim maritus: quia maritus est: mortalis nō est: aut
aliunde nisi peccato mortalis est. Erat enī et dominus
mortalis: sed non de peccato suscepit penam nostrā:
i. Cor. 15. et ideo soluit culpam nostram. Merito ergo in adam
omnes moriuntur: in christo autē omnes viuificantur.
Roma. 5. Per vnū hominē enī ait apostolus: peccatū in hunc
mundū intrauit: et per peccatū mors: et ita in omnes
homines ptransijt: in quo omnes peccauerūt. Defi-
nita est sententia: In adam inquit omnes peccaue-
runt. Solus esse innocens infans potuit: qui de ope-
II in adam non est natus. Ecce enim veritatē di
lexisti: incerta et occulta sapientie tue mani
festasti mihi. Ueritatem dilexisti: id est impunita
peccata eorū etiā quibus ignoscis nō reliquisti: Ueritatē
dilexisti: sic misericordiā ꝓrogasti: vt seruares et ve-
De peni. dist. i. ritatem. Ignoscis cōfitenti: ignoscis sed seipsum pu-
Gratia dei. nienti. Ita seruatur misericordia et veritas. Misericor-
dia: quia homo liberatur: Ueritas: quia peccatū pu-
nitur. Ecce enī veritatē dilexisti: incerta et occulta sa-
pientie tue manifestasti mihi. Que occulta: que in-
certa? Quia deus ignoscit et talibus. Nihil tam oc-
cultū: nihil tam incertū. Ad hoc incertū niniuite pe-
nitentiā egerunt. Dixerunt enim: quāuis post minas
Jone. 3. ꝓphete: quāuis post illā vocem: Triduo et niniue euer-
tetur: dixerunt apud se petendam esse misericordiā.
Ibidem. Dixerūt ita apud se disceptātes: Quis nouit si deus
flectat in melius sententiā suam et misereatur? Incertū
erat: cum dicitur: quis nouit. De incerto penitentiam
egerunt: certam misericordiā meruerūt. Prostraue-
runt se in lachrymis: in ieiunijs: in cilicio: et in cinere.
Prostrauerūt se: gemuerūt: fleuerunt: pepercit deus.
Stetit niniue: an euersa est niniue? Aliter quidem
videtur hominibus: et aliter visum est deo. Ego autē
puto impletū fuisse: quod ꝓpheta ꝓdixerat. Respice
que fuit niniue: et vide quia euersa est. Euersa in ma-
Act. 9. lo: edificata in bono: sicut euersus saulus psecutor:
edificatus paulus ꝓdicator. Quis non diceret ciui-
tatem istam in qua nunc sumus feliciter euersam: si
omnes illi insani nugis suis desertis ad ecclesiā com-
puncto corde cōcurrerent: dei misericordiā de suis
factis ꝓteritis inuocarent? Nōne diceremus vbi est
illa carthago? Quia non est qd erat: euersa est. Sed
si est qd non erat: edificata est. Ita dicitur hieremie:
Hiere. i. Ecce dabo tibi eradicare: suffodere: euertere: disper-
dere: et rursus edificare: et plantare. Inde est vox illa
Deut. 32. domini: Ego percutiam: et ego sanabo. Percutit pu-
tredinē facinoris: sanat dolorem vulneris. Faciunt

hoc medici: secant: percutiunt et sanant: armāt se vt fe-
riant: ferrum gestant et curare veniunt. Sed quia pec-
cata magna erant niniuitarū: dixerūt: Quis nouit?
Hoc incertū patefecerat deus seruo suo dauid. Cū
enī dixisset: stante et arguēte se ꝓpheta: Peccaui: sta-
tim audiuit a ꝓpheta: id est a spiritu dei qui erat in ꝓ-
pheta: Dimissum est tibi peccatū tuum. Incerta et
occulta sapiētie tue manifestasti mihi. Asperges
me: inquit: hysopo et mūdabor. Hysopū herbā
nouimus humilē: sed medicinalē: saxo herere radici-
bus dicitur. Inde in mysterio mundandi cordis simi-
litudo assumpta est. Apprehende inquit et tu radicem
dilectionis petram tuā: Esto humilis in humili deo
tuo: vt sis excelsus in glorificato domino deo tuo.
Aspergeris hysopo: humilitas christi te mundabit.
Noli herbam contemnere: vim medicamenti atten-
de. Aliquid etiā dicam quod a medicis solemus au-
dire: vel experiri in egrotis: Hysopū dicūt: in purgā-
dis pulmonibus aptum esse. In pulmone solet no-
tari superbia: Illic enī inflatio: illic anhelitus. Dice-
batur de saulo psecutore: tanqꝫ de saulo superbo: quod
ibat ad vinciendos christianos: spirans cedem: an-
helabat cedes: anhelabat sanguinē: nōdum purga-
to pulmone. Audi et hic humiliatū: qꝛ hysopo pur-
gatū. Asperges me hysopo et mūdabor. Lauabis
me: Id est mūdabis me. Et super niuem deal-
babor. Et si fuerint inquit peccata vestra sicut fe-
niculū: tanqꝫ niuem dealbabo. De talibus sibi exhibet
christus vestem sine macula et ruga. Proinde vestis
eius in monte que tanqꝫ nix dealbata effulsit: signi-
ficauit ecclesiā omni macula peccati mundatā. Sed
vbi humilitas ex hysopo? Audi sequētia. Auditui
meo dabis exultationē et leticiam: exulta-
bunt ossa humiliata. Auditui meo inquit dabis
exultationē et leticiam. Gaudeo audiendo te: non lo-
quēdo cōtra te. Peccasti: quid defendis te loquēdo?
Loqui vis: patere: audi: cede: diuinis vocibus ne tur-
beris et amplius vulnereris. Cōmissum est: non de-
fendatur: in cōfessionem veniat: nō in defensionē. Ad-
hibes te defensorem peccati tui: vinceris. Nō inno-
centem patronū adhibuisti: non est tibi vtilis defen-
sio tua. Quis es enī vt te defendas? Idoneus es ad
ad accusandum te: noli dicere: aut nihil feci: aut quid
magnū feci: aut fecerunt et alij. Si faciendo peccatū
nihil te dicis fecisse: nihil eris: nihil accipies. Para-
tus est deus dare indulgentiā: claudis cōtra te: Ille
paratus est dare: Noli opponere obicē defensionis: sed
aperi sinū confessionis. Auditui meo dabis exultatio-
nem et leticiam. Ipse donet vt dicam qd sentio: Fe-
liciores sunt qui audiūt: qꝫ qui loquuntur. Qui enim
discit: humilis est: qui autē docet: laborat vt non sit
superbus: ne male placendi affectus irrepat: ne deo
displiceat qui vult placere hominibus. Magnus tre-
mor est in docente fratres mei: magnus tremor: et
noster in his vocibus nostris. Credite cordi nostro
quod videre non potestis: scit ipse qui mitescat no-
bis: qui propitius sit nobis: cum quanto sub illo tre-
more ad vos loquimur. Cum autem ipsum aliquid
suggerentē et docentē intus audimus: securi sumus:
securi gaudemus. Sub magistro enī sumus: illius gloriā
querimus: illū docentē laudamus. Delectat nos veritas
eius intus: vbi nemo facit vel audit strepitum: Ibi
dicit iste esse leticiā suā et exultationē suam. Auditui

meo inquit dabis exultationem et leticiam. Et ideo
quia humilis: audit. Qui vere audit et bene audit:
humilis audit: Gloria enim eius in illo est a quo au-
dit. Posteaq̃ dixit: Auditui meo dabis exultationẽ
et leticiam: cõtinuo demõstrauit quid faciat auditio:
Exultabunt ossa hũiliata. Humiliata sunt ossa: ossa
audientis non habent fastum: non habent tumorẽ:
Math. 3. quem in se vix vincat qui loquit̃. Inde et ille humilis
magnus: quo in natis mulierũ nemo maior surrexit:
Marc. 1. ille qui ita se humiliauit: vt se indignũ diceret solue-
re corrigiam calciamẽti domini sui: Joannes ille ba-
Luce 3. ptista: dans gloriã magistro suo: et ideo amico suo:
Jo. 1. cum christus putaret̃: et ex eo superbire posset et se extẽ-
dere. Nõ eñ ipse se dixerat christũ: sed poterat acci-
pere hominũ errorem hoc putantiũ: vltro istum ho-
norẽ deferre volentiũ: sed respuit falsum honorẽ: vt
inueniret veram gratiã: et vide humilitatẽ de auditu:
Jo. 3. ait: Qui habet sponsam: sponsus est: amicus autem
sponsi stat et audit eum. Stantem se fecit et audientẽ:
non cadẽtem et loquẽtem. Stat inquit et audit eum:
Audisti auditũ: vbi est exultatio et leticia? Cõtinuo
sequit̃: Stat et audit eum: et gaudio gaudet propter
vocem sponsi. Auditui meo dabis gaudiũ et leticiã:
Q et exultabunt ossa humiliata. Auerte faciem tuã
a peccatis meis: et omnes iniq̃tates meas
dele. Jam eñ exultant ossa humiliata: iã hysopo
mũdatus: humilis factus sum. Auerte faciem tuam
nõ a me: sed a peccatis meis. Alibi quippe orans di-
Ps. 26. cit: Ne auertas faciem tuam a me. Qui nõ vult a se
auerti faciem dei: vult auerti faciem dei a peccatis
suis. Peccatũ eñ vnde se deus nõ auertit: aduertit.
Si aduertit: animaduertit. Auerte faciẽ tuã a pecca-
tis meis: et omnes iniq̃tates meas dele. Satagit de
illo grandi peccato: plus p̃sumpsit: oĩs deleri vult
iniquitates suas. Presumit de medici manu: de ma-
gna illa misericordia: quã in principio psalmi inuo-
cauit: omnes iniquitates meas dele. Auertit faciem
deus: et sic delet: auertẽdo faciẽ peccata delet: aduer-
tendo scribit. Audisti auertẽdo delentẽ: audi aduer-
Ps. 33. tendo: quid facientẽ? Vultus autẽ domini sup faciẽ-
tes mala: vt perdat de terra memoriã eorum: nõ de-
lendo peccata eorum. Hic autem quid rogat? Auer-
te faciem tuã a peccatis meis. Bene rogat: Ipse eñ
non auertit faciem a peccatis suis: dicens: Quoniã
peccatũ meũ ego cognosco. Merito rogas et bene
rogas: vt deus auertat faciẽ a peccato tuo: si tu inde
non auertis faciem. Si ̃o tu peccatũ tuum in dor-
so ponis: deus ibi faciem ponit. Tu peccatũ tuum
ante faciẽ tuã cõuerte: si vis vt inde deus faciem suã
R auertat: et sic securus rogas: et exaudit. Cor mũ-
dum crea in me deus. Crea: quasi nouũ aliquid
instituere dicere voluit: sed quia penitens orabat: qui
cõmiserat aliquid: q̃ p̃us q̃ cõmitteret innocẽtior
erat: ostendit quẽadmodũ dixerit: crea. Et spiritũ
rectũ innoua in visceribꝰ meis. Perfectum in-
quit in me spm̃ fac esse. Inueterata erat atq; curuata
Ps. 56. recitudo spiritꝰ mei. Dicit eñ et alio psalmo: Cur-
uauerunt animã meam. Et quãdo se homo pronum
facit ad terrenas cõcupiscentias: incuruat̃ quodam-
modo: cum autẽ erigit̃ in superna: rectũ fit cor eius
Ps. 72. vt bonus illi sit deus. Q̃ bonus enim deus israel re-
ctis corde. Proinde fratres audite. Aliquãdo deus

cui ignoscit in futuro seculo: corripit eum de peccato
in isto seculo. Nam et ipsi dauid: cui dictum iam fue-
rat p̃ p̃phetam: Dimissũ est peccatũ tuũ: et euenerũt 2. Reg. 12.
quedam que minatus erat deus p̃pter ipsum pecca-
tum. Nam filius eius absalon aduersus eum cruen- 2. Reg. 15.
tum bellũ gessit: et in multis humiliauit patrẽ suum.
Ambulabat ille in dolore: in tribulatione hũiliatio-
nis sue: ita subditus deo: vt omnia iusta ei tribuens
confiteret̃ q̃d nihil pateret̃ indigne: habens iã rectũ
cor cui nõ displicebat deus. Iniuriosum quẽdã et in-
os sibi dura maledicta iacientẽ: patienter audiebat:
ex aduersa parte: vnũ ex militibus qui erant cum fi-
lio eius impio. Et cum ille iaceret maledicta in regẽ:
iratus vnus ex comitibus dauid: voluit ire et p̃cute-
re eum: p̃hibet̃ a dauid. Et quomõ p̃hibet̃? Ut di- 2. Reg. 16.
ceret: deus illũ misit vt mihi malediceret. Agnoscẽs
culpam suã: amplexus est penam suam: querens glo-
riam non suã: dominũ laudans in eo q̃d boni habe-
bat. dominũ laudans in eo q̃d patiebat̃: benedicens Ps. 33.
dominũ in omni tempore: semp̃ laus eius in ore eiꝰ.
Tales sunt oẽs recti corde. Nonne hi p̃uersi qui se
rectos putant: et p̃uersum deũ? Qui quãdo aliquid
faciunt mali gaudent: quando aliquid mali patiunt̃
blasphemãt: Insup̃ positi in tribulatione et flagello:
dicũt deo corde distorto: Deus quid tibi feci? Uere
quia nihil deo fecerũt: omnia eñ sibi fecerũt. Et spi-
ritũ rectũ innoua in visceribus meis. Ne proii-
S cias me a facie tua. Auerte faciem tuam a pecca-
tis meis: et ne proiicias me a facie tua. Cuius faciem
timet: ipsius faciẽ inuocat. Ne proiicias me a facie
tua. Et spiritũ sanctũ tuũ ne auferas a me.
Est eñ spiritussanctꝰ in cõfitente. Jam ad donũ spi- 4. sen. dist. 17.
ritussancti p̃tinens: quia tibi displicet q̃d fecisti. Im- Quid sancti.
mũdo spiritui peccata placent. sancto displicẽt. Et-
si tu ergo adhuc veniam dep̃ceris: tamẽ ex ea parte
qua tibi displicet malũ quod cõmisisti: deo cõiunge-
ris. Hoc eñ et tibi displicet: q̃d et illi. Jam duo estis
ad expugnandã febrem tuam: tu et medicus. Quia
ergo nõ potest esse cõfessio peccati et punitio peccati
in homie a seipso: cum quisq; sibi irascit̃ et sibi displi-
cet: sine dono spũssancti non est. Nec ait: spm̃sanctũ
tuũ da mihi: sed ne auferas a me. Et spm̃sanctũ tuũ
T ne auferas a me. Redde mihi exultationẽ sa- Ut. fratres
lutaris tui. Redde quã habebã: quã peccãdo ami-
serã. Redde mihi exultationẽ salutaris tui: vtiq; chri-
sti tui. Quis eñ sine illo sanari potuit? Quia et añq̃
de maria nasceret̃: In principio erat verbũ et verbũ Joh. 1.
erat apud deũ: et deꝰ erat verbũ. Et ita a sanctis pa- Ut cor. 3. sent.
tribꝰ dispẽsatio suscepte carnis futura credebat̃. sicut dist. 25. ca. 1.
a nobis facta credit̃. Tẽpora variata sunt: nõ fides.
Redde mihi exultationẽ salutaris tui. Et spiritu p̃n-
cipali cõfirma me. Nõnulli intellexerũt hic trini-
tatẽ in deo ipsum deũ: excepta dispensatiõe carnis:
quoniã scriptum est. Deus spiritus est. Quod enim Joh. 4.
non est corpus: et tamẽ est: videt̃ restare vt spiritus
sit. Intelligũt ergo hic nõnulli trinitatem dictam: in
spiritu recto filium: in spiritusancto spiritũsanctum:
in spiritu p̃ncipali patrẽ. Siue ẽ hoc ita sit: siue spi-
ritũ rectũ ipsius homis accipi voluit: dicẽs: Spiri-
tũ rectũ innoua in visceribꝰ meis: quẽ curuauit et di-
storsit peccãdo: vt iã spũssanctꝰ ipse sit spũs p̃ncipalis
quem et auferri a se noluit: et eo se voluit confirmari.

non est heretica quelibet sententia. Sed videte quid
adiungat: Spiritu inquit principali cõfirma me. In
quo cõfirma? Quia ignouisti mihi: quia securus sum:
non mihi imputari: qd donasti. Ex hoc factus secu/
rus atq₃ ista gratia confirmatus: non ero ingratus.
Al. docebo. Quid enim faciam? † Doceam iniquos vias tu/
as. Doceã iniquos ex iniquo: id est qui fuerã et ego
iniquus: iam nõ iniquus: non ablato spiritusancto a
me: et spiritu principali cõfirmatus: doceam iniquos
vias tuas. Quas vias iniquos docebis? Et impij
ad te conuertent. Si peccatũ dauid impietati
deputatur: non de se desperent impij: quia pepercit de⁹
impio: sed si ad eum cõuertantur: si vias ipsius discãt.
Si autẽ impietati non deputatur factũ dauid: sed illa
propria impietas dicitur apostatare a deo: vnũ deum
non colere: aut nunq̃ coluisse: aut quem colebat di/
misisse: ad cumulũ valet qd ait: Et impij ad te cõuer
tentur. Ita plen⁹ es adipe misericordie: vt ad te cõuer
sis: nõ solũ quibuslibet peccatoribus: sed etiã impius
nõ sit desperandũ. Et impij ad te cõuertentur. Ut quid?
Roma. 4. Ut credentes in eum qui iustificat impium: deputetur
Al. libera. fides eorum ad iustitiam. † Erue me de sangui/
nibus deus deus salutis mee. Expressit lati/
nus interpres verbo minus latino proprietatem tamẽ
ex greco. Nam omnes nouim⁹ latine nõ dici sangui
nes nec sanguina sed sanguinẽ. tamẽ quia ita grecus
posuit plurali numero: non sine causa: nisi quia hoc
inuenit in prima lingua hebrea: Maluit pot⁹ inter/
pres minus latine aliquid dicere: q̃ minus proprie.
Quare ergo pluraliter dixit de sanguinibus? In mul
tis sanguinibus tanq̃ in origine carnis peccati mul
ta peccata intelligi voluit. Ad ipsa peccata respiciens
apostolus que veniũt de corruptiõe carnis et sangui
nis: ait: Caro et sanguis regnum dei nõ possidebunt.
j. Cor. 15. Enchiridion ca. 90. Nam vtiq₃ sm fidem veram eiusdem apostoli: caro
ista resurget: et ipsa merebitur incorruptionẽ: dicente
j. Cor. 15. ipso: Oportet corruptibile hoc induere incorrupti/
onẽ: et mortale hoc induere imortalitatẽ. Quia ergo
corruptio ista de peccato est: ipsius nomine appellã/
tur peccata: quẽadmodum dicitur lingua et illud fru/
stum carnis et membrũ quod in ore mouetur cum ver/
ba distinguim⁹: et lingua qd per linguã fit: sicut dici/
mus aliam linguã grecam: aliam latinam. Non enim
caro diuersa est: sed sonus. Quomõ ergo dicitur lin/
gua locutio que fit per linguã sic dicitur et sanguis ini/
quitas que fit per sanguinẽ. Attendẽs ergo multas
iniquitates suas: vt illud superius: Et omnes iniqui/
tates meas dele: et eas tribuens corruptioni carnis
et sanguinis: Libera me inquit de sanguinibus: hoc est
libera me ab iniquitatibus: mũda me ab omni corru/
ptione. Incorruptionẽ enim desiderat qui dicit: Li/
Ibidem. bera me de sanguinibus: quia caro et sanguis regnum
dei nõ possidebunt. neq₃ corruptio incorruptionem.
X Erue me de sanguinibus: Deus de⁹ salutis mee. Ostẽ
dit quia cum fuerit salus perfecta ĩ isto corpore: cor/
ruptio in eo non erit: que intelligitur nomine carnis et
sanguinis. Ipsa est enim perfecta sanitas corporis.
Nam modo quomõ sanũ est quod labitur: quod indi/
get: qd habet perpetuã quandam egritudinẽ famis et
j. Cor. 6. sitis? Hec et hunc nõ erunt: quia esca ventri: et venter
escis: deus autẽ et hunc et has euacuabit. Erit forma
j. Cor. 15. corporis perfecta ex deo: absorpta morte ĩ victoriã:
nulla remanente corruptione: nulla surrepente defe/
ctione: nullis mutata etatibus: nullo labore lassata:
vt nullo cibo fulciatur: et aliqua esca reficiatur. Sed non
erimus sine esca et potu: Ipse erit cibus noster deus
et potus noster. Solus ille cibus reficit nec deficit.
Libera me de sanguinib⁹ deus de⁹ salutis mee. Nõ
enim iam in ipsa salute sumus. Audi apostolũ. Spe
enim salui facti sumus. Et vide quid de ipsa salute cor/
poris dicebat: In nobismetipsis inquit ingemiscim⁹:
adoptionem expectãtes: redemptionẽ corporis no/
stri: Spe enim salui facti sumus: Spes autẽ que vide
tur nõ est spes: Quod enim videt quis: quid sperat?
Si autẽ qd non videmus speramus: per patientiã ex/
pectamus. Qui perseuerauerit vsq₃ in finem: ipsa est
illa patientia: Hic saluus erit: ipsa est salus quã non/
dum habemus: sed habituri sumus. Nondũ res est:
sed certa spes. Et exultabit lingua mea iusti/
ciam tuã. Domine labia mea aperies: et
os meũ annũciabit laudem tuam. Laudem
tuam: quia creatus sum: laudem tuã: quia vt confi/
terer iam monitus sum: laudẽ tuã quia peccans non
derelictus sum: laudem tuam quia vt securus essem
mũdatus sum. Labia mea aperies et os meũ annũ/
ciabit laudem tuã. Quoniã si voluisses sacri
ficiũ dedissem vtiq₃. In illo tempore erat dauid
quãdo sacrificiũ victimarum animaliũ offerebantur deo:
et videbat hec futura tempora. Nõne in his vocib⁹
nos agnoscimus? Erant illa sacrificia figurata: pre/
nũciãtia vnũ salutare sacrificiũ: nec nos dimissi sine
sacrificio sumus: quod deo offeram⁹. Audi enim quid
dicat aliquando gerens pro peccato suo: et ignosci sibi vo/
lens malũ quod fecit. Si voluisses inquit sacrificiũ
dedissem vtiq₃: holocaustis nõ delectaberis.
Nihil ergo offeremus? Sic veniemus ad deũ? Et
vnde illud placabimus? Offer: sane in te habes qd
offeras. Noli extrinsecus thura comparare: sed dic:
In me sunt deus vota tua: que reddam laudis tibi.
Noli extrinsecus pecus quod mactes inquirere: ha
bes in te qd occidas. Sacrificiũ deo spiritus
cõtribulatus: cor contritũ et humiliatũ de⁹
non spernit. Prorsus spernit taurum: hircũ: ari/
etem: iam non est tempus vt hec offerantur. Oblata
sunt cũ aliquid indicarent: cum aliquid promitterent:
venientibus repromissis: promissiones ablate sunt.
Cor contritũ et humiliatũ deus non spernit. Nostis
quia excelsus est deus: si te excelsum feceris longin/
quabit a te: Si te humiliaueris propinquabit ad te. Ui/
dete quis iste sit. Unus videbatur deprecari dauid: vi/
dete hic imaginẽ nostrã et typũ ecclesie. Benigne
fac domine ĩ bona volũtate tua sion. Huic
sion benigne fac. Quid ẽ sion? Ciuitas sancta. Que
est ciuitas sancta? Que abscondi nõ potest sup mon/
tem cõstituta. Sion in speculatione: quia aliud spe/
ctat quod sperat. Interpretatur enim sion speculatio:
et hierusalẽ visio pacis. Agnoscitis ergo vos in sion
et in hierusalẽ: si certi expectatis spem futurã: et si pa/
cem habetis cũ deo. Et edificentur muri hieru/
salem. Benigne fac domine in bona volũtate tua
sion: et edificentur muri hierusalem. Non sibi enim tri
buat aliqua merita sua: tu cum illa benigne fac. Edi/
ficentur muri hierusalem: Munimenta construan/
tur imortalitatis nostre: in fide: spe et charitate.

Tunc acceptabis sacrificiũ iusticię. Modo
autẽ sacrificiũ pro iniquitate: spiritũ contribulatũ et
cor humiliatũ: tunc sacrificiũ iusticię: laudis solius.
ps. 83. Beati enim qui habitant in domo tua: in secula secu
lorum laudabunt te. Hoc est enim sacrificiũ iusticię.
holocausta Oblationes et holocaustomata. Que sunt
holocaustomata? Totũ igne cõsumptũ. Quãdo to-
tum pecus imponebat arę dei: igne cõsumendũ: ho-
locaustum dicebat. Totos nos diuinus ignis absu-
mat: & feruor ille totus arripiat. Quis feruor? Nec
ps. 18. est qui se abscondat a calore eius. Quis feruor? De
Roma. 12. quo dicit apostolus: Spiritu feruẽtes. Non tñ ani
ma nostra absumat ab illo igne diuino sapientię: sed
& corp⁹ nostrũ vt mereat ibi imortalitatem. Sic le-
1. Cor. 15. uetur holocaustũ: vt absorbeat mors in victoriam.
Oblationes & holocaustomata. Tunc imponẽt
super altare tuũ vitulos. Unde vitulos? Qui
tibi elegit innocentiã nouę ętatis: liberat colla a iu-
go legis.

t Psalmus in nomine christi: etsi forte non vt
p volumus: verũtamẽ vt potuimus termina-
tus est. Restat paucis alloqui vos fratres:
propter multa mala inter quę viuimus. Neq enim
viuentes in rebus hũanis: migrare possum⁹ a rebus
humanis. Cum tolerantia viuendum est nobis inter
malos: quia cum mali essemus: cum tolerantia vixe-
runt boni inter nos. Non obliuiscentes q̃d fuerim⁹:
non desperabimus de his qui nunc sunt q̊ fuimus.
Verũtamẽ charissimi in tanta morum diuersitate: &
tam detestabili corruptela: regite domos vestras: re-
gite filios vestros: regite familias vestras. Quomõ
ad nos ptinet in ecclesia loqui vobis: sic ad vos per-
tinet in domib⁹ vestris agere: vt bonã rationem red-
datis de his qui vobis sunt subditi. Amat deus disci
plinã. Peruersa autẽ & falsa innocentia est: habenas
laxare peccatis. Valde inutiliter: valde pniciose sen-
tiet filius patris lenitatem: vt iuste postea dei sentiat
seueritatem. Et hoc nõ solus: sed cũ dissoluto patre
suo. Quid enĩ? Si ipse non peccat et non facit quod
filius eius: ideo non debet ab ipsa nequicia filiũ pro-
hibere? An forte vt videat filio eius: quia & pater ta-
lia faceret nisi senuisset? Peccatũ q̊ tibi non displi-
cet in filio tuo: delectat te: sed ętas deseruit: nõ cupi-
ditas. Maxime fratres mei filios vestros fideles at-
tẽdite: quos fide genuistis: vt baptizarent. Sed for-
te negligit malus filius: vel monita patris: vł obiur-
gationẽ: vel seueritatẽ: Tu imple psonam tuã: deus
de te & de illo exigit suam.

Diui Augustini deuota oratio: quã post singulos sermones atq tractatus psalmorum dicere consueuit.

5
De verbis dñi s. 8. in fine. c Onuersi ad dominũ deum patrem omnipo-
tentẽ: puro corde ei quãtum potest paruitas
nostra: maximas atq veras gratias agam⁹:
precãtes toto animo singularẽ mansuetudinẽ eius:
vt p̃ces nostras in beneplacito suo exaudire dignet:
Inimicũ quoq a nostris actibus et cogitationibus
sua virtute expellat: Nobis fidem multiplicet: men-
tem gubernet: Spirituales cogitationes cõcedat: Et
ad beatitudinẽ suam perducat: Per Iesum christum
filium suum dominũ nostrũ: Qui cum eo viuit & re-
gnat in vnitate spiritussancti deus: per omnia secula
seculorũ: Amen.

Diui Aurelij Augustini Hipponensis episcopi: de quinquagesimo & vltimo pri-mę Quinquagenę psalmo Tractatus feli-citer explicit.

Aurelij Augustini Se/
cunda Quinquagena

Diui Aurelij Augustini hipponen. epi
de ps. LI. Tractatus incipit.

A Prefatio.

Psalmus breuis est: de quo loquendū
suscepimus charitati vestre: & titulū
habet aliquātulū negociosū. Pa/
tienter ergo sustinete nos: donec illum
enodemus vt possumus: quantū ad
iuuerit dñs. Necq enim passim pter/
eūda sūt hec quandoquidē placuit fratribus: nō tan/
tū aure & corde: sed & stilo excipienda que dicimus: vt
nō auditorē tantū: sed & lectorē etiā cogitare debea/
mus. Nata est quidē occasio psalmo huic ex re qua
dā gesta: quā vobis etiā fecimus recitari de libro re/
j. Reg. 8. gnorum. Saul enim rex nō ad permanendū electus ē a domi
no: sed sm populi cor durū & malū datus ad eorum cor
rectionē: nō ad vtilitatē: sm illā falsā sācta scriptura
Job. 34 rā: q ait de deo: Qui regnare facit hoiem hypocri/
tā: propter peruersitatē populi. Cū ergo talis esset saul: per
j. Reg. 21. sequebatur dauid: in quo deus prefigurabat regnū salu
tis eterne: & quē deus elegerat permansurū in semine
suo: quādoquidē futurus erat rex noster rex seculorum:
Ro. j. cū quo regnaturi sumus in eternū ex semine ipsius da
uid sm carnē. Cū ergo dauid deus elegisset: & pelegisset
& predestinasset ad regnū: noluit & ipm dauid ante re
j. Reg. 21. gnū tenere: q primo a persequētibus liberaret: vt eti
am in hoc ipso figuraret nos: id est corpus eius: cuius
Coll. j. corporis caput christus. Porro enim si ipm caput no
strū sine primo peracto labore in terra: in celo regna
re noluit: neq leuare sursū corpus qd deorsum acce
pit: nisi per tribulationis viā: quid audent mēbra spe
Matth. jo rare capite suo magis se posse esse felicia? Si patrē
familias beelzebub vocauerūt: quāto magis dome
sticos eius? Non ergo speremus molliorē viā: qua
processit caput. q duxit sequamur. Si enim a vestigio
eius aberrauerimus: perimus. In hoc ergo dauid qd prefi
B gurabatur videtis. Ergo & in saul quid prefigurabatur
videte. Regnū malū in saul. & regnū bonū in dauid.
Mors in saul & vita in dauid. Etenim nos nō persequitur
nisi mors: de qua in fine triūphabimus: dicētes: Ubi
j. Cor. 15. ē mors contentio tua? vbi est mors aculeus tuus?
Quid est qd dico: nō nos persequitur nisi mors? Quia
nisi mortales essemus: nō esset qd nobis faceret ini/
micus. Nunquid enim angelis quicq facit? Ergo etiam
ipsa mors a qua maxime habemus persecutionē: cuius
finitur in fine cōtentio: cū resurrexerimus a mortuis: si/
cut finita ē in capite nostro: sic finietur & in nobis si iu
sti fuerimus inuenti. Nā mortuus ille mortis inter/
fector fuit: & magis in illo mors mortua est: q ipse in
morte. Denique etiā nomē ipm si attēdamus. non est
sine mysterio. Nā saul interpretatur petitio: hoc ē ap/
petitio. Quid enim dubitare debemus: nobis fecisse
mortē illā? A peccato enim hominis nata ē mors. Me/
rito ergo ipse sibi homo appetiuit mortē: & iō appeti/
Sap. j. tio nomen est mortis. Nam sicut scriptū est: Deus
mortē nō fecit: nec letatur in perditione viuorum: Creauit
enim deus vt essent omnia: & sanabiles fecit nationes or/
bis terrarū: Et vnde mors: tanq quereres: Impij
Ibidem. autē manibus: inquit: & verbis accersierūt illā: & esti/
mantes illā amicā defluxerūt. Ergo appetēdo illam
defluxerūt: & in mortē irruerūt: estimātes illā sibi eē
amicā & quē estimauit populus amicū: & petiuit re
gē inimicū. Extorsit enim populus a dño habere re/
gem: & datus est saul tanq dati essent illi in manus
suas: qui manibus & verbis accersierūt mortē: & figu/ j. Reg. 8
rata est in ipso saule ipsa mors. Ideo psalmus ille se/
ptimusdecimus: sic habet titulū: In die qua liberauit Ps. 17.
eum dñs de manu omniū inimicorum eius. & de manu
saul. Dixit primo omnes inimicos eius: & postea de ma
nu saul: q: nouissima inimica destruetur mors. Quid
ē: Et de manu saul? Quoniā exemit nos ab inferis: & j. Cor. 15
de manu mortis liberauit nos. Cū ergo saul persequeretur vir
sācrā dauid: confugit dauid vbi tutū putauit eē locū: j. Reg. 21
trāsiēs per sacerdotē quendā achimelech: accepit ab
eo panes. Ubi figurauit etiā personā nō tantū regis:
sed & sacerdotis: qui mēducauit panes propositionis:
quos sicut dicit dñs in euāgelio: nō licebat mandu Matth. 12
care nisi solis sacerdotibus. Postea cepit eū querere j. Reg. 22
saul: & iratus est suis qd nemo eū sibi vellet prodere.
Hoc modo lectū est in libro regnorū. Erat autē ibi
doech idumeus quidā: quādo venerat ille ad achi/
melech sacerdotē princeps pastorum saul. Qui cū adē/
set quādo saul irascebatur suis: q nullus illi vellet pro
dere dauid: prodidit vbi eū vidisset. Misit continuo
saul: exhibuit sacerdotē: & omnes eius: & iussit occidi.
Nemo ausus est hominū regis saul: nec iubēte rege
mittere manū in sacerdotes dñi: sed ille q prodiderat:
sicut iudas qui a proposito suo nō recessit: & vsq in fi
nē perseuerauit: de illa radice fructus ferre: quales nisi Matth. 7
quales fert arbor mala? Occidit doech iste manu sua
iubente rege sacerdotē & omnes eius. Deinde debel/ j. Reg. 22
lata est ciuitas etiā sacerdotū. Inuenimus ergo doech
istum inimicum regi dauid: & sacerdoti achimelech.
Unus homo est doech: sed genus hominum est do/ D
ech: sicut dauid & corpus ipsius regis & sacerdotis:
tanq vnus homo est due persone: sed tamē vnū genus
hominū. Proinde in isto tpe: & in isto seculo videa/
mus hec duo genera: vt pertineant ad vtilitatē nostram:
vel qd cātauimus: vel qd cantari audiuimus. Mō vi/
deamus doech: modo videamus corpus regis & sa/
cerdotis: modo videamus corpus hominū aduersus
regē & sacerdotē. Primo nomina ipsa attēdite q my/
stica sint. Doech interpretatur motus. Idumeus inter
pretatur terrenus. Iā videte quale genus hominū signi/
ficet doech iste motus. Nō ergo perseuerans in eter/
nū: sed emigraturus terrenus. Quid expectatur de hoie
terreno aliqs fructus celestes? Homo erit in eternū.
Est ergo regnū terrenū: vt breuiter dicā & cito insi/
nuē: hodie in isto seculo: vbi est & regnū celeste. Pe
regrinos habet ciues suos vtrūq regnū: regnū ter
renū: & regnū celeste: regnū eradicandū: & regnum in
eternū plantandū. Modo in hoc seculo ciues vtri/
usq regni permixti sūt. Corpus regni terreni: & corpus
regni celestis cōmixtū est. Regnū celeste gemit inter
ciues regni terreni & aliquādo: Nā & hoc tacendum
nō est: quēadmodū regnū terrenū angariat ciues re
gni celorum: & regnū celeste āgariat ciues regni terre/
ni. Utrūq vobis de scriptura dei demōstrabimus.
Daniel & tres pueri in babylonia prepositi sunt nego Daniel
cijs regis. Ioseph in egypto secūdus a rege positus Gen. 41
est administrare rempublicā: de qua republica erat
populus ille dei liberādus. In ipsa republica anga/
rias quodāmodo faciebat ioseph: sic illi tres pueri:
sicut daniel. Manifestum est ergo q vsurpat sibi ad
opera sua: id ē ad opera regni sui. & ad facta sua mala re/
gnū terrenū ciues regni celorū. Quid est regnū ce/

borũ: Quod vsurpat in hoc seculo ad tẽpus ciues re-
gni trenti? Nõne de his Ap̃ls dic: q nõ caste euãge
liũ annũciabãt: sʒ terrena desiderãtes: regnũ celorũ
p̄dicabant: sua q̃rebãt t christũ annũciabant? Et vt
noueritis q̃ t ipsi ad opus regni celoꝝ: tanq̃ merce-
Phil. 1. narii assumpti sunt: Ap̃ls gaudẽs de illis dicit: Sũt
qui per inuidiã t ꝯtentionẽ christũ annũciant: nõ ca
ste: existimantes tribulationem se suscitare vinculis
meis. Quid em̃ dũ omnimodo siue per occasionẽ si-
ue per veritatẽ christus annũcietur: Et in hoc gau-
deo: sed t gaudebo. De talibus etiã christus annun
Math. 23 ciat dicens: Pharisei t scribe sup̃ cathedras moysi
sederũt: que dicũt facite: que autẽ faciũt: facere noli
te. Dicũt em̃ t nõ faciũt. Que dicũt: pertinẽt ad da
uid: q̃ aũt faciũt: ptinẽt ad doech. Per illos me au-
dite: illos imitari nolite. Ista duo genera hominuʒ
sunt hodie in terra: De his duobus generibus ho-
¶ minũ cantat psalmus iste. Habet aũt psalmi titul⁹:
1. Reg. 21. In finẽ intellect⁹ dauid cum venit doech
idume⁹ t nũciauit saul: venit dauid in do-
mũ abimelech: cũ legam⁹ eũ venisse i domũ achi
melech. Et fortasse qd nõ absurde sentim⁹ ꝓpt simi-
litudinẽ nominis: t vnius syllabe differentiã: vel poti
us vni⁹ littere: variati sũt tituli. In codicibus tamẽ
psalmoꝝ: cũ inspiceremus: mag' abimelech q̃ achi
melech inuenimus. Et qm̃ in alio loco habes eundẽ
tissimũ psalmũ: nõ dissimilitudinẽ nominis: sʒ pror
sus diuersũ nomen insinuantẽ: quãdo quidẽ dauid
ante regẽ achis: nõ ante regem abimelech imutauit
faciem suã: t dimisit eũ: t abiit. Titulus aũt psalmi
Ps. 33. sic scrip⁹ est: Quãdo imutauit vultũ suũ corã abi-
melech: Ipsa magis mutatio nomis in mysteriũ fe-
cit nos esse intentos: ne tanq̃ res historie ꝓsequaris:
t sacrata vela contẽnas. Discussũ nomen in psalmo
illo: qd ẽ abimelech: inuenit interp̄tatũ: patris mei
regnũ. Quomodo aũt patris sui regnũ dimisit da-
uid: t abiit: nisi quomõ christ⁹ regnũ iudeoꝝ dimi-
sit: t ad gentes trãsiuit? Hũc fortassis etiã ꝓpheti-
cus spiritus ascribens titulũ psalmo huic: voluit vt
nõ diceret achimelech: sed abimelech: quia quando
venit dauid ad patris sui regnũ: tũc est ꝓditus: hoc
est quãdo venit dñs noster iesus christus ad regnuʒ
iudeoꝝ institutũ a patre suo: de q̃ dic: Auferet a vob
Math. 21 regnũ dei: t dabit gẽti facientĩ fruct⁹ ei⁹: t iusticiã: ic ẽ
ꝓditus morti: quã significat saul. Non est aũt occi-
sus: sicut nec isaac: cuʒ t ipse passionẽ dñi figuraret:
nec tamẽ sine sanguine figura transacta ẽ: Uel ibi il-
Gen. 22 lius aries: vel hic achimelech sacerdotis. Neq̃ em̃
occidi oportuit eos quos tunc resurgere nõ oporte-
bat: sed eorũ vitã a mortis periculo liberari. Uerũ-
tamẽ effusi sanguinis liberatio: resurrectionẽ pot⁹
significabat: que hoc modo i illis figurabat. Quia
vero dño seruabat resurrectio: plura hinc dici pos-
sent: si illarũ rerũ gestarũ in hoc sermone suscepisse-
mus tractanda mysteria. Nunc iam audiamus ista
duo genera hominũ: quãdoquidẽ de titulo isto: t si
operosius t fortasse loquacius: tamen vt dominus
6 concessit exitũ est. Duo genera hominũ attendite:
vnũ laborantiũ: alterum eoꝝ inter quos laboratur.
Unũ de terra: alterũ de celo cogitantiũ. Unũ in pro
fundũ cor mittentiũ: alterũ cor angelis coniũgẽtiũ.
Unuʒ sperantiũ de terrenis quibus pollicet hic mũ-
dus: alterũ presumentiũ de celestibus: que promisit
nõ mendax deus. Nõ esse desperandũ de homini-
bus bonis: si per eos terrenũ aliquid administret:
nec rursũ continuo gratulandũ de hoĩbus qui cele-
stia agere dinoscant negocia: cũ plerũq̃ illi qui ne-
gocia secularib⁹ implicati sũt: cor semper sursũ ha-
beant: t isti qui celestia semp̃ predicant: cor trahunt
in terra. Sed mixta sũt ista genera hominũ: Inueni-
mus modo ciuẽ hierusalem: ciuẽ regni celoꝝ admi-
nistrare aliquid in terra: vtputa purpurã gerit: ma-
gistratus est: edilis est: proconsul est: imperator est:
rempublicã gerit terrenã: sed cor sursũ habet: Si chri
stianus est: si fidelis est: si pius est: si contẽnens in q̃
bus est: t sperat in quibus nondũ est. De quo gene-
re fuit illa sancta mulier hester: que cũ esset vxor re-
gis: ventũ est ad periculũ deprecandi pro ciuib⁹ su-
is. Et cum oraret coram deo: vbi mentiri non pos-
set: in oratiõe sua dixit: ita sibi fuisse illa ornamenta Hester. 14.
regalia sicut pannũ menstruate. Non ergo despere-
mus de ciuibus regni celoꝝ: quãdo eos videm⁹ ali-
qua gerere babylonie negocia: aliquid terrenum in
republica terrena. Nec rursus cõtinuo gratulemur
omnibus hominibus quos videmus agere negocia ce-
lestia: quia t filii pestilentie sedent aliquãdo i cathe- Ps. 1.
dra moysi: de quibus dicit: Que dicũt facite: q̃ aũt Math. 23
faciunt: facere nolite. Dicũt em̃ t nõ faciunt. Illi in
terrenis rebus leuant cor in celũ: isti in celestib⁹ ver
bis trahũt cor in terrã. Ueniet autẽ tempus ventila-
bri: quãdo vtrũq̃ diligentissime discernatur: ne gra- Math. 3.
nũ aliquod transeat in aceruũ palee comburẽduʒ:
nec vna stipula transeat ad massam in horreo recon
dendã. Q̃ diu ergo nũc permixtũ est: audiam⁹ hinc
vocem nostrã: id est ciuiũ regni celoꝝ. Hoc em̃ affe-
ctare debemus: tolerare hic malos q̃ tolerari a bo-
nis: t coniũgamus nos huic voci: t aure: t lingua:
t corde: t opere. Quod si fecerimus: nos hic loqui-
mur i his que audiuim⁹. Dicat ergo primo de cor-
pore malo regni terreni.

Expositio psalmi.

q

Quid gloria- Ps. 1. h gloriaris
tur i malicia qui po-
tens est? Attẽdite fra-
tres mei: gloriam mali- tes.
gnitatis: gloriam homi-
nũ maloꝝ. Que ẽ glia?
Quid gloriat i malicia:
qui potens est: id ẽ q in
malicia potẽs: quid glo-
riatur? Opus est potentẽ esse: sed in bonitate: nõ in
malicia. Aliquid magnũ est gloriari in malicia? Edi-
ficare domũ paucoꝝ ẽ: destruere multorũ. Quiuis
ignarus potest seminare frumenta: excolere segetẽ:
expectare donec maturescat: sed in eius fructu in q̃
laborauit gaudere: paucoꝝ est. Una scintilla omnẽ
segetẽ incendere quiuis potest. Suscipere infantes:
natũ nutrire: educare: ad iuuenilẽ etatem perduce-
re: magnũ officiũ ẽ: occidere hoĩ illũ vno puncto tẽ-
poris quiuis potest. Ergo ea que ad destructionẽ fi-
unt: facillime fiunt. Qui gloriat: in domino glorietur: 1. Cor. 1.
Qui gloriat: in bonitate glorietur. Gloriaris quia po-
tens es in malo: quid facturus es o potens: quid fa-
cturus es? Multũ te iactas: occasurus es homines:
hoc t scorpius: hoc t vna febris: hoc t fung⁹ mal⁹:

[illegible] redacta [illegible] oīs potētia tua: vt vno malo fi[illegible]
go [illegible]: Hoc ergo faciāt boni ciues hierusalē:
q nō in malicia [illegible] in bonitate glorient: Primo vt nō
in se sed in dño glorient. deinde vt ea que ad [illegible]
[illegible] faciāt studiose faciāt: [illegible] talia faciāt que valeāt
ad permanendū. Que adh faciūt ad destructionē fa
ciāt pter disciplinā [illegible] nō pter [illegible]
innocentiū. Huic ergo potentię comparatū corpus
illud terrenū: qre non audiat ex his verbis: Quid
gloriaris in malicia qui potēs est In iniquitate:
3 Tota die iniusticiā cogitauit lingua tua.
In iniquitate tota die: id est toto tēpore [illegible]
dine: sine interuallo: sine pausatiōe. Et quādo nō fa
cis: cogitas: vt quādo aliquid mali abest a manib⁹:
a corde nō absit. Aut facis malū: aut dū non potes
facere: dicis malū: hoc ē maledicis. Aut quādo nec
hoc potes: vis [illegible] cogitas malū. Tota die ergo: id ē
sine intermissiōe expectamus huic hoī pęnā: Par
ua sibi pęna est: minaris ei. Tu cuz ei minaris: quo
eū vis mittere: I malū: Dimitte illū in se: Ut multū
seuias: subiecturus es bestijs: In seipm peior est
bestijs. Bestia eñ lacerare corpus eius potest: ipse
cor suū sanuz relinquere nō potest. Interi⁹ in seipm
seuit: [illegible] tu exterius plagas inqris: imo ora deū p illo
vt liberet a se. Uerūtñ i hoc psalmo fratres mei: nō
oratio est pro malis: aut ɔtra malos: sed phetia qd
[illegible] euenturū malis. Nō [illegible] putetis ex maliuolen
tia psalmū aliquid dicere: Dicit eñ in spiritu phe
tię. Quid ergo sequit: Tota potētia tua: [illegible] tota co
gitatio iniquitatis: tota die: [illegible] meditatio malignita
tis in lingua tua sine intermissiōe quid egit: quid fe
4 cit: Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Ec
De [illegible] 6. ce quid faciāt [illegible] capillos radūt. Quid est
quod dixit: Si sint tales ciues hierusalē qui audiāt
vocē dñi [illegible]: Nolite timere eos q
Mat. 5. 10 corp⁹ occidūt: animā aūt nō possūt occidere: Qui
audiāt vocē que mō ex euāgelio recitata ē: Quid p
Mat. 5. 16. dest hoī si totū mūdū lucret: se aūt ipm pdat [illegible] de
trimētū sibi faciat: cōtēnūt oīa psentia bona: insup
[illegible] ipam [illegible] Et quid factura est nouacula doech ho
j. Reg. 21. mini meditāti in hac terra regnū celorū: [illegible] futuro in
regnū celorū habēti secū deū [illegible] permāsuro cū deo:
Quid ē factura illa nouacula: Capillos rasura: Cal
uū factura est. Et hoc ad christū pertinet: qui in lo
Mat. 27 co caluarię crucifixus est. Facit [illegible] qd in
j. paral. 26 terpretatur caluarā. Nā isti capilli superflua rerū tē
poraliū significāt. Qui quidē capilli non supflue fa
cti sūt a deo in corpore hominuz: sed ad aliquod or
namentū: tamē quia sine sensu pręciduntur: illi q ad
hęrēt corde deo: sic habent ista terrena tanq̄ capil
los. Sed aliquādo [illegible] aliquid boni de capillis operā
Esa. 58. dū est. quādo frangis panē esurienti: egenus sine te
cto iducis in domū tuā: si videris nudū vestis: Po
stremo etiā ipi martyres imitātes dominū: sangui
j. Joh. 3. nē pro ecclesia fudentes audiētes vocē illā: Sicut
christus aīam suā p nobis posuit: sic [illegible] nos debem⁹
p fratribus aīas ponere. Quodāmodo de capillis
suis bene nobis fecerunt: id est de his rebus quas
potest amputare vel radere illa nouacula. Quia er
go [illegible] de ipis capillis boni aliquid fieri potest: signi
ficatur [illegible] illa mulier peccatrix: que cū fleuisset super
Luc. 7. pedes dñi capillis suis tersit quos lachrymis riga
uit: significās quia cū misertus fueris alicuius: de
bes [illegible] subuenire si potes. Cū eñ misereris: [illegible] la
chrymas fundis: cū subuenis: capillis tergis. Et [illegible]
hoc [illegible] quāto magis pedibus dñi: Qui sunt
pedes dñi: Euāgelistę sancti. de quibus dictum est:
Quā speciosi pedes sunt eorū qui annūciant pacem:
Esa. [illegible] qui annunciant bona. Ergo acuat nouaculā suam
doech: acuat dolū quantū potest: ablaturus est sup
flua tēporalia: nūquid necessaria sempiterna: Dile
5 xisti maliciam super benignitatem. Ante te
erat benignitas: ipam diligeres. Nō enim aliquid
eras erogaturus: aut quos diligeres de longinqua
nauigatiōe allaturus eras. Benignitas ante te: ini
quitas añ te: cōpara [illegible] elige. Sed forte habes ocu
lū quo videas malignitatē: [illegible] nō habes oculum quo
videas benignitatē. Uę iniquo cordi: qd peius est:
auertit se: ne videat quod videre potest. Quid enim
de talibus alio loco dictū est: Noluit intelligere vt
Ps. [illegible] bene ageret. Nō eñ dictū est: nō potuit: noluit [illegible]
intelligere vt bene ageret: clausit oculos a luce psen
ti. Et quid sequitur: Iniquitatē meditatus est in cubi
li suo: hoc est in interiori secreto cordis sui. Tale qd
j. Reg. [illegible] obijcit huic doech idumeo maligno corporis motu
terreno: nō permanēti: nō cęlesti. Dilexisti maliciaz
super benignitatē. Nam vis nosse q̄ videat malus
vtrūq: [illegible] illud potius eligat: hinc se auertat. Quare
clamat quādo inique aliquid patitur: Quare tunc
exaggerat quantū potest iniquitatē: [illegible] laudat beni
gnitatē: rephendēs eū qui in illo operatus est mali
gnitatē super benignitatem: Sit ergo regula sibi ad
videndū: de seipo iudicabit. Porro si faciat qd scri
Mat. [illegible] ptū est: Diliges pximū tuū tanq̄ teipm: Et q vul
tis vt faciāt vobis homines bona: hęc [illegible] vos facite
illis: apud se habet vnde nouerit: quia quod sibi nō
vult fieri: nō debet facere alteri. Dilexisti maliciam
super benignitatē. Inique: inordinate: [illegible] pverse vis
leuare aquā super oleū: demergit aqua: oleū super
eminebit. Ponere vis sb tenebris lucē: fugabūt tene
brę: lux manebit. Super cęlum terrā vis collocare:
pondere suo cadit terra in locū suū. Tu ergo merge
ris diligēdo maliciā sup benignitatē. Nā nunq̄ be
nignitatē malicia superabit. Dilexisti maliciā super
benignitatē: Iniquitatē magis q̄ loqui ęquitatē.
Añ te ē ęquitas añ te ē iniquitas. Unā linguā habes: q̄
vis eā vertis. Quare ergo potius ad iniquitatem [illegible]
nō ad ęquitatē: Cibos amaritudinis nō das ventri
tuo: [illegible] cibos iniquitatis das linguę tuę maligne: Sic
eligis q̄ vescaris: sic elige qd loquaris. Pponis
ergo iniquitatē ęquitati: [illegible] pponis maliciam beni
gnitati. Tu quidē pponis: sed supra esse qd potest
nisi benignitas [illegible] ęquitas: Sed tu imponendo te q̄
dāmodo super ea que necesse est vt deorsū eant: nō
illa facias esse supra bona: sed tu cū eis mergeris in
mala. Propter hoc sequitur in psalmo: Dilexisti
Ps. [illegible] omnia verba submersionis. Eripe ergo te si
potes a submersione. [illegible] fuge: [illegible] plumbū
amplecteris. Si nō vis mergi: tabulā apphende li
j. [illegible] gno portare: crux te perducat. Nūc ergo qr doech
es idumęus: motus [illegible] terrenus: quid facis: Dilexi
[illegible] sti oīa verba submersiōis. Linguā dolosā.
Ergo illa verba submersionis linguā dolosam. Quid
est lingua dolosa: [illegible] est lingua dolo
sa: aliud in corde gestantiū: aliud in ore promentiū.
Sed in his subuersio: in his submersio est. Pro

pterea deus destruet te in finē. Et si nūc vide
Esa. 40 ris viuere tanq̃ fenū ī agro añ estū solis. Omnis em̄
M caro fenū: ⁊ claritas eius vt flos feni: Fenū aruit ⁊
flos decidit: verbū aūt dn̄i manet in eternū. Ecce q̄
te teneas: ad id qd̄ manet in eternū. Nā ad fenū: et
ad florē feni si te tenueris: quoniā fenū arescet: ⁊ flos
decidet: destruet te deus in finē. Et si modo nō: cer
Luc. 3. te in finē destruet: quādo illud ventilabrū venerit: et
aceruus paleę a massa sepatus fuerit. Nōne massa
in horreo: ⁊ palea in igne: Nonne totus iste doech
Math. 25 ad sinistrā stabit. quādo dicturus est dn̄s: Ite in ig
nem eternū qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius:
Destruet ergo te deus in finē. Euellet te et emi
grabit te de tabernaculo tuo. Modo ē do
ech iste idumeus est in tabernaculo: sed seruus non
Io. 8 manet in domo in eternū. Operatur ⁊ iste aliquid bo
Phil. 2 ni: ⁊ si nō facta sua: saltē verba dei: vt ī ecclesia q̄
sua querit: saltem quę christi sūt dicat. Sed emigra
bit te de tabernaculo: Amē dico vobis: perceperunt
Math. 6 mercedem suam. Emigrabit te de tabernaculo tuo:
N Et radicē tuā de terra viuentiū. Ergo in ter
ra viuentiū nos debemus habere radicē. Radix no
stra ibi sit. In occulto est radix. Fructus videri pos
sūt: radix videri nō pōt. Radix nostra charitas nō
stra: fructus nostri: opera nostra. Opus est vt ope
ra tua de charitate procedāt: tūc est radix tua de ter
1. Reg. 21. ra viuentiū. Inde eradicabit iste doech: nec omnino
poterit ibi pmanere: quia nec altius ibi fixit radicē.
Sed quō illa semina in petra ⁊ si radicē emittūt: ta
Math. 13. mē q̄r humorē nō habēt: sole orto ptinuo arescunt.
Et vero illi qui altius figūt radicē: quiā audiunt ab
Eph. 3 Aplo: Flecto genua mea p vobis ad patrē dn̄i nr̄i
iesu christi: vt sitis in charitate radicati ⁊ fundati. Et
q̄r ibi iā radix: vt possitis inquit cōphendere quę sit al
titudo: latitudo: longitudo ⁊ pfundū. Scire etiā su
pereminentē scientiā charitatis christi: vt impleamī
ni in omnē plenitudinē dei. Talibus fructib⁹ digna
est tanta radix: tam simplex: tam germinās in germi
na: tā alta ⁊ fundata ⁊ profunda. Et vero huius ra
[illegible] dix eradicat de terra viuentiū. Et videbūt iusti
O ⁊ timebūt: ⁊ sup eum ridebūt. Quando time
bunt: Quādo ridebūt: Intelligamus ergo ⁊ discer
namus duo ista tēpora satis vtiliter timendi ⁊ ridē
di. Q̄ diu em̄ sumus in hoc sęculo: nondū est riden
1. Reg. 22. dū ne postea ploremus. Legimus quid seruet in fi
nē huic doech: legimus ⁊ quia intelligamus ⁊ credi
mus: videmus sed timemus. Hoc ergo dictū ē: Vi
debūt iusti ⁊ timebūt. Q̄ diu timemus quid euentu
rū sit in finē malis: quare timem⁹: Quia dixit Apo
Phil. 2 stol⁹: In timore ⁊ tremore vestrā ipsorū operamī sa
Ps. 2 lutē. Quia dictū ē in ps̄. Seruite dn̄o in timore: ⁊
exultate ei cū tremore. Quare cū tīore: Quia ppt
1. Cor. 10. hoc ait Aplus: Qui se putat stare: videat ne cadat.
Gal. 6 Quare cū tremore: Quia dicit alibi: Fres si pocu
pat⁹ fuerit hō ī aliq̄ delicto: vos q̄ spirituales estis ī
struite huiusmodi in spiritu lenitatis: intendēs teip
sum ne ⁊ tu tempteris. Ergo iusti qui sūt modo: qui
Ro. 1 viuunt ex fide ⁊c. videāt istū doech quid illi euenturū
sit: vt tamē timeāt ⁊ sibi. Quid em̄ sūt hodie: sciūt:
quid cras futuri sint: nesciūt. Modo ergo videbūt
iusti ⁊ timebūt. Quādo aūt ridebūt: Quādo trāsi
erit iniquitas: quādo transuolauerit: sicut iā ex ma
gna parte transuolauit: tēpus incertū: quādo fuga

te fuerint tenebrę huius sęculi in quibus modo nos
ambulamus: nisi ad lucernā scripturarū: ⁊ ideo time
mus tanq̄ in nocte. Ambulam⁹ em̄ ad prophetiā:
de qua dicit aplus petrus. Habemus certiorē p̄phe 2. Pet. 1
ticū sermonē: cui bn̄ facitis itēdētes sic lucernę luce
ti ī obscuro loco: donec dies lucescat: ⁊ lucifer oriat
in cordibus vestris. Q̄ diu ergo ad lucernā ambula
mus: necesse est vt cū timore viuamus. Cū autē ve
nerit dies ille: id est manifestatio christi: de q̄ illā
dic aplūs: Cū christ⁹ apparuerit vita vr̄a: tūc ⁊ vos Col. 3
apparebitis cū ipo in gloria. Tūc iusti videbūt ⁊ irri
debūt sup istū doech. Nō ē em̄ iā subueniendi loc⁹ 1. Reg. 21.
quomō nūc: quādo vides hominē iniuste viuentē:
vis cū illo laborare vt corrigas: quia qui iniustus ē:
conuersus poterit iustus esse: quomō ⁊ iustus auer
sus poterit iniustus esse. Itaq̄ nec de te psumas:
nec de illo desperes: ⁊ da operā quantū potes si be
nignus es. si nō diligis maliciā sup benignitatē: vt
ambulantē hominē in via mala ⁊ errantē: corrigas
ad viā bonā. Tūc vero cū venerit iudicii tēp⁹: cor
rectionis locus nō erit: sed tantū damnatiōis: ⁊ erit
ibi pęnitentia: sed infructuosa: quia sera. Vis vt fiat
fructuosa: non sit sera. Considera: hodie te corrige.
Reus es: ille iudex est. Corrige reatū tuū ⁊ gaude
bis ad iudicē. Hodie em̄ hortat te ne iudicet te: ⁊ q̄
iudex tuus futurus est: ipse est hodie aduocatus tu
us. Tūc ergo fratres restat ridendi tempus. Nam
ipam irrisionē iniquorū quę futura ē a iustis signifi
cauit liber ille sapientię. In suorū em̄ amicorū aīas
cū transfert se sapiētia factura est qd̄ dicit: Increpa Prouer. 1.
bā ⁊ nō exaudiebatis: loquebar ⁊ meis sermonibus
nō intendebatis: ⁊ ego vestrę pditioni superridebo.
Hoc fiet tunc a iustis in istū doech. Modo autē vi
deamus ⁊ timeamus: ne hoc simus qd̄ in eum dici
mus. Et si eramus hoc: esse desinamus: vt modo ti
mentes postea rideamus. Quid aūt tūc dicent qui
ridebūt: Et sup eū ridebūt: Et dicent: ecce ho P
mo qui nō posuit deū adiutorem suū. Vi
dete corpus terrenū. Quantū habebis: tant⁹ eris:
prouerbiū auarorū: rapaciū: innocētes opprimētiū:
res alienas inuadentiū: cōmendata negantiū. Qua
le hoc prouerbiū: Quantū habebis: tantus eris id de rege. iur. 239. n
est quantū habueris pecunię: quātū plus acquisie
ris: tanto plus poteris. Ecce homo qui non posuit
deum adiutorē suū. Sed sperauit in multitu
dine diuitiarū suarum. Nō dicat pauper forte
malus: ego nō sum de hoc corpore. Audiuit em̄ pro
phetā dicentē: Sperauit in multitudine diuitiarū
suarū: continuo si paup est attendit pannos suos.
Respexit iuxta se forte diuitē in populo dei ornati⁹
vestitū: ⁊ ait in corde suo: de isto dicit: nūquid dē me:
Noli inde te excipere: noli separare: nisi videris ⁊ ti
mueris vt postea rideas. Nam quid tibi prodest si
eges facultate: ⁊ ardeas cupiditate: Quādo dn̄s no
ster iesus christus abeunti a se illi diuiti contristato
dixerat. Vade vende oīa quę habes: ⁊ da paupe Math. 19
bus: ⁊ habebis thesaurū in cęlo: ⁊ veni seq̄re me. Et
magnā desperationē diuitib⁹ pnūciaret: vt diceret:
Facili⁹ posse camelū trāsire p foramē acus: q̄ diui
tē intrare in regnū cęlorū: Nōne ptinuo discipuli cō
tristati sūt dicentes apud semetipsos: Quisnā poterit sal Ibidem.
uari: Ergo quādo dicebāt: quisnā potest saluari:
diuites paucos attendebāt. Latebat eos tāta pau

perũ multitudo? Nõ sibi poterãt dicere: si difficile
ẽ imo ẽ impossibile: vt intrẽt diuites in regnũ celo/
rũ: sicut impossibile est: vt intret camelus p foramẽ
acus. Oẽs pauperes intrent in regnũ celoꝝ: diui
tes soli excluduntur? Quot sũt eñ diuites? At vero
pauperũ milia innumerabilia. Nõ eñ tunicas ispe
ctaturi sumus in regno celorũ: sed vestis cuiusqꝫ fulgor
iustitiæ deputabit. Erũt ergo pauperes equales an
Math. 22 gelis dei. indutꝰ stolis imortalitatis: et fulgebunt sicut
Math. 13. sol in regno patris sui. Quid nobis est de diuitibus
paucis sollicitos esse aut laborare? Non hoc sense/
Math. 19. rũt apostoli: sed cũ dñs hoc dixisset: Facilius est ca
melũ trãsire p foramẽ acꝰ. q̃ diuitẽ intrare i regnũ ce
loꝝ: illi apud se dicẽtes: Quisnã poterit saluari? Quid
attenderũt? Nõ facultates: sed cupiditates. Viderũt
eñ etiã ipsos pauperes: et si nõ habẽtes pecuniã: ta/
mẽ habere auaritiã. Et vt noueritis nõ pecuniã3 in
diuite: sed auaritiã condẽnari: aduertite quod dico.
Respicis illũ diuitẽ stantẽ iuxta te: et forte in illo est
pecunia et nõ est auaricia: in te nõ ẽ pecunia et ẽ aua/
ricia. Pauper vlcerosꝰ: ærũnosus: linctus a canibꝰ:
nõ habẽs opem: nõ habẽs escam: nõ habẽs forte ip
Luc. 16 sam vestem: ablatus ẽ ab angelis in sinũ abrahe. Eia
tu pauper gaudes modo: nũquid nam tibi et vlcera
optãda sũt? Nõne patrimoniũ tuũ sanitas ẽ? Nõ
est in hoc lazaro meritum paupertatis: sed pietatis.
Nam diues qui sublatus est: nõ vides quo sublatꝰ
est. Quis est sublatus ab angelis? Pauper ærũno/
sus: vlcerosus. Quo sublatus est? In sinum abrahe.
Lege scripturas et inuenies diuitẽ abrahã. Vt noue/
Gen. 13. ris q̃ nõ diuitiæ puniũtur: habebat abrahã multum
auri: argẽti: pecorũ: familiæ. Diues erat: et in eius si/
Luc. 16. nũ lazarus pauper sublatus est. In sinu diuitꝭ pau
per. An potiꝰ ambo deo diuites: ambo a cupidita/
te pauperes? Quid ergo in hoc doech culpat scriptu
R ra? Nõ dixit: Ecce homo qui fuit diues: sed ecce ho/
mo qui nõ posuit deum adiutorẽ suũ: sed sperauit in
multitudine diuitiarũ suarũ: Nõ quia habuit diuiti/
as: sed quia in ipsis sperauit: et in deo nõ sperauit: Ideo
damnatur: ideo punitur: ideo mouetur de tabernaculo
Ps. 1. et. 5 tanq̃ motus ille terrenus. sicut puluis quẽ proiicit
vẽtus a facie terræ: ideo extirpatur radix eius de ter
ra viuentiũ. Nũquid huic similes sũt diuites: de q̃/
1. Timo. 6 bus Paulus aplus loquitur: Præcipe diuitibus hu/
ius mũdi: nõ superbe sapere: sicut doech: neqꝫ spera
re in incerto diuitiarũ: sicut ipse sperauit in multitu/
dine diuitiarũ suarũ: sed in deo viuo: non quomõ iste
q̃ nõ posuit deũ adiutorẽ suũ? Deniqꝫ illis quid p̃
cepit? Diuites sint in operibus bonis: facile tribu/
ant: cõmunicent. Et quid si facile tribuerint: si com/
municauerint nõ habẽti: intrabũt p foramen acus?
Math. 19 Intrabũt plane. Nam et pro illis iam ipse camelus
intrauit. Ipse eñ prior intrauit: quẽ sicut camelum
nemo sarcina passionis oneraret: nisi ipse se in terram
deponeret: quia et ipse hoc dixit: Qđ hominibꝰ im/
possibile est: deo facile est. Dãnatur ergo iste doech: ti
meant de illo modo iusti: rideant super eũ postea iu/
sti. Merito eñ dãnatur: q̃ nõ posuit deũ adiutorẽ suũ
sicut tu: qui forte habes pecuniã: sed de deo præsumis:
nõ de pecunia. Et sperauit in multitudine diuitiarũ
suarũ. Similis factus est illis: qui cũ dicerent: Be/
Ps. 143. atꝰ populꝰ cui hec sũt: id ẽ ista terrena: Retulit cõ/
trarius iste qui insultat huic doech: Beatus populꝰ
cuiꝰ ẽ dñs deus ipsius. Nam illa in quibus diceret
beatũ populũ enumerat psalmus: Locuti sũt eñ tã
q̃ filii alieni: tanq̃ iste doech idumeus: id est terre/
nus: os eoꝝ locutũ est vanitatẽ: dextera eorũ dexte/
ra iniquitatis. Quoꝝ filii ipsorũ sicut nouellæ cõsta/
bilitæ in iuuentute sua: filiæ eoꝝ compositæ et ornatæ:
sicut similitudo templi. Cellaria eoꝝ plena: eructan
tia ex hoc in hoc. Oues eoꝝ fœcundæ multiplicatæ
in exitibus suis: boues eoꝝ crassæ: Non est ruina se
pis. nec exitus: neqꝫ clamor in plateis eorũ. Quasi
magnã fœlicitatẽ videntur habere pacis terrenæ. Sed iste
qui terrenus est: etiam motus est: id est tanq̃ puluis
quẽ proiicit ventus a facie terræ. Deniqꝫ quid in il/
lis reprehenditur? Nõ quia ista habuerint: nam et boni
habẽt ista. Sed quid? Hoc intendite ne passim diui/
tes reprehendatis: et rursus ne de paupertate et egesta
te præsumatis. Si eñ nõ est præsumẽdũ de diuitiis:
quãto magis nõ est præsumendũ de paupertate: sed
de deo viuo. In quo ergo isti notantur? Quia beatũ
dixerũt populũ cui hec sũt. Ideo filii alieni: ideo os
eoꝝ locutũ est vanitatẽ: et dextera eoꝝ dextera iniq̃/
tatis. Tu aũt quid? Beatus populus cuius est do
minus deus ipsius. Ergo isto damnato quid? Spe
rauit in multitudine diuitiarũ suarũ. Et præualu/
it in vanitate sua. Quid eñ vanius eo qui putat
plus valere nũmũ q̃ deum? Ergo isto damnato qui
dixit: Beatũ populũ cui hec sũt: tu quid dicis? Be
atus populus cuius est dñs deus ipsius. Quid de te
sentis? Quid tibi speras? Ego aũt iam modo corpꝰ
illiꝰ: audi. Ego autem sicut oliua fructifera
in domo dei. Nõ vnꝰ hõ loquitur: sed oliua illa fru/
ctifera: vnde amputati sũt superbi illi rami: et insertꝰ
humilis oleaster. Sicut oliua fructifera i domo do
mini. Speraui i misericordia dei. Iste quid?
In multitudine diuitiarũ suarũ: ideo radix eiꝰ euel/
letur de terra viuentiũ. Ego aũt quia sicut oliua fru
ctifera in domo dei: cuius radix nutritur nõ eradicatur:
speraui in misericordia dei. Sed forte modo: Nam
et hinc errant homines aliquãdo. Deũ quidẽ colũt:
et nõ sũt iam similes isti doech. Sed q̃uis de deo præ
sumãt ad temporalia: tamẽ vt dicant sibi: colo deum
meũ qui me facturus est diuitẽ in terra: qui mihi fi/
lios daturus est: qui mihi vxorẽ daturus est. Talia
quidẽ nõ dat nisi deus: sed non vult se propter talia
diligi deus. Ideo eñ sæpe ista dat et malis: vt aliud
ab illo discãt quærere boni. Quomõ ergo tu dicis:
Speraui in misericordia dei? Forte ad tẽporalia adi/
piscenda? Immo: In æternũ et in sæculũ sæculi.
Qđ dixit in æternũ: repetere voluit adiciendo in sæ/
culũ sæculi: vt confirmaret ibi repetendo: q̃ fundatꝰ
esset in dilectione regni celorũ: et in spe æternæ fœlici/
tatis. Cõfitebor tibi i sæculũ quoniã tu fe/
cisti. Quid fecisti? Doech damnasti: dauid coro/
nasti. Cõfitebor tibi in sæculũ quoniã tu fecisti. Ma
gna cõfessio: quoniam tu fecisti. Quid fecisti: nisi hec
ipsa quæ supra dicta sũt: vt tanq̃ oliua fructifera i do
mo dei sperarem in misericordia dei in æternũ et in sæ/
culũ sæculi? Tu fecisti: impius iustificare se nõ põt.
Sed quis est qui iustificat? Credẽti inquit in eum qui
iustificat impium. Quid eñ habes qđ nõ accepisti?
Si aũt accepisti: quid gloriaris quasi nõ acceperis:
quasi ex te habeas? Absit vt et ego sic glorier: ait iste
qui oppositus est contra doech: qui tolerat doech i

terra: donec emigret ille de tabernaculo: et eradicet de terra viuentiũ. Nõ glorior quasi nõ acceperim: sed in deo glorior. Et cõfitebor tibi quoniã tu fecisti: id est q̃ tu fecisti: nõ ex meritis meis: sed ex misericordia

Timoth.1. tua. Ego enĩ quid feci? Si recolas prĩꝰ fui blasphemus et persecutor et iniuriosus. Tu aũt quid fecisti? Sed misericordiã cõsecutus sum: quia ignorãs feci. Cõfitebor tibi in sęculũ quoniã tu fecisti. Et expe-

Ps.118. ctabo nomen tuũ quoniaꝫ iocundum est.

B Amarũ est sęculũ: sed nomẽ tuũ iocundũ. Et si dulcia quędã sũt in sęculo. sed cũ amaritudine digeruntur. Pręponit nomẽ tuũ: nõ solũ amaritudini: sed etiã iocunditati. Narrauerũt etenĩ mihi iniusti dele-

Ps.118. ctatiões suas: sed nõ sicut lex tua dñe. Neq3 enĩ si nihil dulce esset martyribus: tantas tribulationũ amaritudines ęquo animo sustinerẽt. Amaritudo eorũ a quouis sentiebatur: dulcedinẽ eorũ nõ facile quisq3 gustare poterat. Nomẽ ergo dei iocundũ ẽ amãtibus deũ super omnes iocũditates. Expectabo nomẽ tuum. quoniã iocundũ est. Et cui probas quia iocundum est? Da mihi palatũ cui iocundũ est: Lauda deum quantũ potes: et exaggera dulcedinẽ eius quibꝰ valueris verbis. Homo nesciens quid sit mel: nisi gustauerit: quid dicas nescit. Ideo magis ad experimẽ-

Ps.33. tũ te inuitãs psalmus: quid ait? Gustate et videte quoniã suauis est dñs. Gustare nõ vis: et dicis: iocundũ est. Quid iocundũ est? Si gustasti in fructu tuo inueniatur: nõ in solis vocibꝰ tantũmodo tãq3 in foliis: ne

Math.21 maledicto dñi arescere tanq3 illa ficulnea merearis. Gustate inquit et videte quoniã suauis est dominꝰ. Gustate et videte: Tũc videbitis si gustaueritis. Domini aũt nõ gustanti: vnde probas? Laudado iocũditatẽ nominis dei: quãtacũq3 dixeris: verba sũt. Aliud est gustus. Verba laudis eiꝰ audiũt et impii: non aũt gustãt q̃ iocundũ est: nisi sancti. Proinde iste sentiens dulcedinẽ nominis dei: et volens explicare et volens ostendere: nec inueniens quibus: etenĩ sanctis non opus est vt ostendat: quia et ipsi gustãt et norũt: Impii aũt sciure nõ pñt q̃ gustare nolũt. Quid ergo facit de iocũditate nominis dei? Tulit se continuo e turbis ipiorũ: Et expectabo inquit nomẽ tuũ: quia iocundũ est In conspectu sanctorũ tuorũ. Iocundũ est nomẽ tuũ. sed nõ in cõspectu impiorũ. Ego q̃ dulce sit scio: sed his q̃ gustauerũt.

Explicit Tractatus de psalmo LI.

Incipit Tractatus de psalmo LII.

Pręfatio.

A Psalmũ istũ vobiscũ tractandũ quẽ dominus suggerit suscepimꝰ. Iubete fratres vt velimus: et orate vt possimus. Si quid festinatiõe forte pręterinisero: implebit in vobis qui et nobis dare dignatur q̃ dicere potuerimus.

Titulus eius est:

In finẽ pro amalech intellectus ipsi dauid.

Pro amalech sicut in hebręorum interpretationibus nominũ inuenimus: videtur dicere pro parturiente siue dolente. Quis autẽ in hoc sęculo parturiat et doleat: agnoscũt fideles: quia inde sũt. Christus hic parturit: christus hic dolet: caput est sursũ. mẽbra deorsũ. Nec enĩ nõ parturiẽs nec

Act.9. dolens diceret: Saule saule quid me persequeris? Quo persequẽte parturiebat cũ cõuersũ parturire fecit. Nã et ipse postea illuminatꝰ est: et illis q̃ cõsequebatur mẽbris insertus: eadeꝫ charitate pręgnans

diceba t: Filioli mei quos iterũ parturio donec christus formetur in vobis. Pro mẽbris igitur christi: pro Gal.4

corpore eius quod est ecclesia: pro vno ipso homine: Colo.1.

id est pro ipsa vnitate: cuius caput sursũ est: psalmꝰ iste cãtatur. Gemit aũt et parturit: et dolet iste homo. Quare et inter quos: nisi quia accepit et cognouit a

capite suo dicẽte: Abũdabit iniquitas et refrigescet Math.24.

charitas multorũ? Si aũt abũdauit iniquitas et refrigescet charitas multorũ: quis remanebit q̃ parturiat? Sequitur: Qui perseuerauerit vsq3 in finẽ: hic saluus erit. Vnde esset magnũ perseuerare: nisi inter molestias et tẽptationes et turbatiões et scandala esset perseuerandũ? Nemo enĩ iubetur bona tolerare: sed pro isto quia dicitur: et pro isto quia cantatur: videamus quid sit. Pro isto increpantur hic homines: inter quos gemitur: inter quos doletur: et cõsolatio dolentis et parturientis in psalmi fine depromitur et exprimitur. Qui sunt ergo inter quos parturimꝰ et gemimus? Si in corpore christi sumus: si sub illo capite viuimus: si in mẽbris eius deputamur: qui sunt igitur audi.

Expositio psalmi.

Dixit imprudens in corde suo: non B

est deus. Tale genus est hominũ inter Al. insipiens.

quos dolet et gemit corpus christi. Si tale Ps.13.

hoc hominũ genus est: nõ multos parturimus: quia rũ videtur occurrere cogitationibus nostris: perpauci sũt. Et difficile est vt incurramus in homineꝫ qui dicat in corde suo: nõ est deus: tamẽ sic pauci sunt: vt inter multos timendo hoc dicere: in corde suo dicant quia ore dicere nõ audent. Nõ ergo multũ est q̃ iubemur tolerare: vix inuenitur. Rarũ hominũ genus est: qui dicant in corde suo: nõ est deus. At vero alio intellectu discusso inuenitur esse in pluribus: quod in paucis et raris et pene in nullis esse putabamꝰ. Prodeant in mediũ qui male viuũt: inspiciamꝰ facta flagitiosorũ: facinorosorũ sceleratorũq3 hominũ: quorũ magna turba est: qui fouent quotidie peccata sua: qui factis in cõsuetudinẽ: versis etiã verecundiã perdiderunt. Hęc tanta hominũ multitudo est: vt inter eos positũ corpus christi: vix audeat reprehẽdere: quod nõ cogitur amittere: et pro magno sibi putet seruari integritatẽ innocentię: ne faciat q̃ culpare iam per consuetudinẽ: aut nõ audeat: aut si ausus fuerit: faciliꝰ erũpat reprehensio et reclamatio eorũ qui male viuũt: q̃ vox libera eorũ qui bene viuũt. Et isti tales sunt: vt dicant in corde suo: nõ ẽ deus. Tales enĩ cõuinco. Vnde cõuinco? Facta sua deo placere arbitrantur. Non aliqui ergo aut dicũt: sed: dixit imprudens in corde suo: nõ est deus. Qui vsq3adeo credũt esse deum: vt illa dẽ deo arbitrentur placere q̃ faciũt: atq3 si intelligas prudens: quia imprudẽs dixit in corde suo: nõ est deus: si aduertas: si intelligas si discutias: qui putat deo placere facta mala: non eũ putat deũ. Si enĩ deus est: iustus est. si iustus est: displicet ei iniusticia: displicet iniquitas. Tu aũt cũ putas ei placere iniquitatẽ negas deũ. Si enĩ deus est cui displicet iniqtas: tibi aũt nõ videtur eẽ deꝰ cui displicet iniquitas. Nõ est autẽ deus: nisi cui displicet iniqtas: cũ dicis in corde tuo fauet iniquitatibus meis deꝰ: nihil aliud dicis q̃ nõ est deus. Referamus nos ad illũ intellectũ: qui et de ipso christo dño nostro de ipso

capite nostro occurrit. Ipse enĩ cum in forma serui Phil.2.

appareret in terra: dixerūt qui eū crucifixerūt: non ē
deus. Quia filius dei erat: vtiq₃ deus erat. Sed illi q̄
corrupti sūt ⁊ abominabiles facti sūt: quid dixerūt?
Sap. 2. Nō est deus: Occidamus eū nō est deus. Habeo vo
cē ipsorū in libro Sapiētie: sed primo illos vide cor
ruptos: vt possint dicere in corde suo: non est deus.
E Premisso enī versu: Dixit insipiēs in corde suo: nō
est deus: tanq̄ causę quererent vnde hoc posset di
Ps. 13. cere insipiens subiecit: Corrupti sunt ⁊ abomi
Al. ⁊ nō habet. nabiles facti sunt in iniquitatibus suis.
Sap. 2. Audi illos corruptos. Dixerūt enī apud se nō recte
cogitātes. Corruptio a mala fide: inde itur in
turpes mores: inde in acerrimas iniquitates: Gra
das isti sūt. Quid enī apud se dixerūt cogitātes nō
Ibidem recte? Exiguū ⁊ cū tedio est vita nostra. Ab hac ma
1. Cor. 15. la fide sequitur illud qđ ⁊ Apostolus dicit. Manducemus
⁊ bibamus: cras enī moriemur. Ibi aūt latius luxu
ria ipsa describitur. Coronemus nos rosis anteq̄ mar
Sap. 2. cescāt. Vbiq₃ relinquamus signa letitię nostrę. Post
Ibidem. istā descriptā latius luxuriā, quid sequitur? Occidamus
pauperē iustū. Hoc est ergo dicere: nō est deus. Le
nia videbantur tam dudū loqui: Coronemus nos ro
sis anteq̄ marcescant. Quid delicatius: quid lenius?
Sperares ꝺ hac lenitate: cruces: gladios? Noli mi
rari: lenes sūt ⁊ radices spinarū. Si quis eas cōtre
ctet nō pungitur: sed quo pungeris: inde nascitur. Cor
rupti ergo sūt isti ⁊ abominabiles facti sūt i iniquitatibus
Matth. 27. suis. Dixit insipiēs i corde suo: nō est deus. Si filius
dei est: descendat de cruce. Ecce aperte dicere: nō est
deus. Sed quō inter illos gemit corpus christi? Ge
muerūt īter illos apostoli qui tūc fuerūt: ⁊ discipuli
D christi. Ad nos isti quid pertinēt? Quō inter hos nos
gemimus? Adhuc sūt qui dicunt: christus nō est deus.
Hoc dicūt pagani q̄ remanserūt: hoc ipsum dicūt ipsi iu
dei: q̄ ad testimoniū passionis sue vbiq₃ diffusi sūt:
Hoc dicūt et heretici multi. Manichei ⁊ arriani dixerūt:
nō ē deus. Eunomiani dixerūt: nō ē deus. Huc acce
dūt fratres: qz ⁊ illi de quibus paulo ante dixi: q̄ male viuūt:
nihil aliud dicunt quam: Nō est deus. Cū enī dicimus eis
christū venturū iudicē ad iudiciū: qđ dicūt sectatores q̄
Gen. 3. nō fallunt. Illi aūt magis aures prebentes serpenti
suggerenti: nō morte morieris: qđ dixerat in para
Gen. 2. diso. contra veritatē dei psallentis ⁊ dicentis: mor
te morieris. Ita faciūt mala vt dicāt sibi: veniet chri
stus ⁊ dabit indulgentiā oībus. Ita ergo mendax
Matth. 25. est ille q̄ dixit: quia separabit iniquos ad sinistram:
separabit iustos ad dexteram: Iustis dicet: Venite
benedicti patris mei: percipite regnū qđ paratū est
vobis ab origine mūdi: Iniquis dicet: Ite in ignē
eternū qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius? Quō
ergo oībus dabit indulgentiā? Quō neminē dam
nabit? Ergo mentitur. Hoc est dicere: nō est deus. Vi
de ergo ne forte tu mentiaris. Tu enī homo es: ille
deus. Deus enī verax. Omnis autē homo mendax.
Ps. 115. Sed quid de istis o corpus christi? Separa te inte
rim corde ⁊ vita: nec imiteris: nec assuescas: nec an
nuas nec approbes: Magis aūt ⁊ redargue. Quid
enī attendis ad istos qui hec dicūt? Corrupti sunt
⁊ abominabiles facti sūt in iniquitatibus suis. Nō
Ps. 13. est qui faciat bonū: non est vsq₃ ad vnum.
Al. ⁊ non habet Dominus de celo prospexit sup filios ho
Deus. ⁊ videat. minū: vt videret si est intelligens aut re
E quirens deum. Quid est hoc? Corrupti sūt ⁊ abomi
nabiles facti sūt. Illi omnes qui dicūt: nō est deus.
Et quid hoc latebat deū tales esse factos? Et vero
nobis eorū interior cogitatio aperiretur: nisi ab illo di
ceretur? Si ergo nouerat: si sciebat qđ est hoc qđ dictū
est. qđ de celo prospexit super filios hominū. vt vide
ret si ē intelligens aut requirens deū? Quoniā enī
verba sūt: nō scientis. deus de celo prospexit super fi
lios hominū. vt videret si est intelligens aut requi
rens deū. Et tanq̄ inueniret qđ quesiuit inspicien
do. ⁊ de celo prospiciendo dicit sententiam. Omnes
Ps. 13. declinauerūt simul inutiles facti sunt: nō
est qui faciat bonū: nō ē vsq₃ ad vnū. Due q̄
stiones oriuntur aliquantulū difficiles. Si enī respi
cit de celo deus: vt videat si est intelligens aut requi
rens deum: subintrat cogitatio imprudēti: quia nō
oīa nouit deus. Hec vna questio est. Que est alte
ra? Si nō est qui faciat bonū: nō est vsq₃ ad vnū: quis
est ille qui patitur inter malos? Illa ergo sic soluitur
questio: quia plerūq₃ ita loquitur scriptura: vt qđ do
no dei creatura facit: deus facere dicatur: vt (Vbi gra
tia) cū miseretis pauperis: quia dono dei facis deus
miseretur. Cū cognoscis qui sis: qz illo illucēte facis:
Ps. 17. sic ea qui dicis. Tu illuminabis lucernā meā do
mine: deus meus illumina tenebras meas: qđ deo
Deut. 13. donante ⁊ faciente cognoueris ille cognoscit. Hinc
vnde est: Temptat vos dominus deus vester: vt sci
at si diligatis illū? Quid est vt sciat? Vt dono suo
scire vos faciat. Sic ergo ⁊ hic: deus de celo prospe
xit super filios hominū: vt videret si est intelligens
aut requirēs deū. Misit ipse ⁊ donet nobis: vt qđ cor
nostrū fecit prospicere: faciat ⁊ parere. Apostolus dicit: Nos
1. Cor. 2. aūt nō spiritū huius mundi accepimus: sed spiritū
qui ex deo est: vt sciamus que a deo donata sūt no
bis. Hoc spiritu ergo quo cognoscimus que a deo
donata sūt nobis: discernimus inter nos ⁊ eos quibus
hec donata nō sunt: ⁊ ex nobis illos cognoscimus:
Quia si nos aliqđ bonū habere nō potuisse intelli
gimus: nisi illo donante ⁊ largiente a quo sūt oīa
bona: simul intelligamus nihil tale posse habere eos q̄
bus hec deus nō donauit. Ista dinoscentia nobis ex
spiritu dei est: eo quo videmus hoc: deus videt: qz
id deus videt vt faciamus. Hinc enī dictū est ⁊ illud:
Ibidem. Spūs enī oīa scrutatur etiā altitudinē dei: nō quia
ille scrutatur qui nouit oīa. sed qz tibi donatus est spi
ritus q̄ ⁊ te scrutari facit. Et qđ dono eius tu facis il
le facere dicitur: sine illo nō tu faceres. Ergo deus fa
cere dicitur cū tu facis. De dono spūs filiorū quibus
datus ē spūs dei: respiciūt sup filios hominū. vt vi
deāt si est intelligēs aut requirēs deū. Sed quia id
dono dei ⁊ spiritu dei faciūt: deus hoc facere dicitur:
velut prospicere ⁊ videre. Quare aūt de celo: si hoc
homines faciūt? Quia dicit apostolus: Nostra aūt cō
Philip. 3. uersatio in celis est. Vnde enī hoc facis vt videas:
vnde prospicis ⁊ intelligas? Si nō corde. Si ergo
de hoc facis christiane: vide si sursū cor habeas. Si
sursū cor habes: de celo in terras prospicis. Et qz hoc
dono dei facis. deus de celo prospicit sup filios hominū.
Illa igitur questio pro modulo nostro sic soluta ē. Quid
ē qđ prospicientes agnoscimus? Quid ē qđ prospiciens
deus agnoscit? Quicquid hic donat: agnoscit. Au
diendū: Quia oēs declinauerunt: simul inutiles facti
sūt: nō est qui faciat bonū: nō est vsq₃ ad vnū. Que
igitur illa questio est: nisi quā paulo ante cōmemora

el. Si nõ ẽ q̃ faciat bonũ: nõ ẽ vſq; ad vnũ: Nemo
reſtat qui gemat inter malos. Expecta inquit dñs:
noli cito ferre ſententiã. Donaui hoĩbus bene face-
re: ſ3 et re inq̃. ñ ex ſe. Ex ſe eĩ mali ſũt. Filij ei bo
minũ ſũt quãdo male faciũt quãdo bñ filij dei. Hoc
eñ facit de⁹ ex filijs hoĩm filios dei: q: ex filio dei fe
cit deus filiũ hoĩs. Videte que ſit illa pticipatio:
diuinitatis: Promiſſa q̃dẽ ẽ nob̃ pticipatio diuinita
tis. Mentit q̃ pmiſit: ſi nõ ẽ prior fact⁹ pticeps mor
talitatis. Fili⁹ eñ dei pticeps nr̃e mortalitatis effe-
ctus eſt: vt mortalis hõ fiat pticeps diuinitatis ſue.
Qui tibi pmiſit cõmunicandũ tecũ bonũ ſuũ: pri⁹
tecũ cõmunicauit mala tua. Qui tibi pmiſit diuini
tatẽ: oſtendat in te charitatẽ. Ergo tolle qd̃ hoĩes
filij dei ſũt: remanet qd̃ filij hominũ ſũt. Nõ eſt qui
faciat bonũ. nõ eſt vſq; ad vnũ. Nonne ſciẽt om

[illegible] nes q̃ operant iniquitatẽ: qui deuorãt po-
b pulũ meũ in cibo panis. Nõne ſciẽt: Nõne
illis oſtẽdet: Dic: minare: loquere ex parturiente et
dolente. Popul⁹ eñ tuus deuorat in cibo panis.
Eſt ergo hic populus dei qui deuorat: Certe nõ ẽ
qui faciat bonũ: non eſt vſq; ad vnũ. Respondet ex
illa regula. Sed iſte populus qui deuorat: iſte po-
pulus q̃ patit malos: iſte q̃ gemit et parturit inter ma
los: iã ex filijs hominũ filij dei facti ſũt: ideo deuora

Ps. 13. tur. Conſiliũ eñ inopis cõfudiſtis: quoniã domin⁹
ſpes eius eſt. Plerũq; eñ vt deuoret populus dei:
hoc ipm in illo ptẽnit: quia populus dei eſt. Rapiã
inquit et expoliem: ſi chriſtian⁹ eſt: quid mihi factu-
rus eſt: Loquit pillo qui loquit ex parturiente: et
minat deuorãtibus: dicẽs: Nõne ſciẽt oẽs q̃ ope

Ps. 49. rant iniquitatẽ: Nã et ille qui videbat furẽ et pcurre
bat cũ eo: et cũ adulteris portionẽ ſuam ponebat: ſe-
dens aduerſus fratrẽ ſuũ detrahebat: et aduerſus fi-
liũ matris ſue ponebat ſcandalũ: dixit in corde ſuo:
nõ eſt deus. Ideo hoc illi dicit: Hec feciſti et tacui.

Ps. 49. Suſpicatus es iniquitatẽ qd̃ ero tui ſimilis: hoc ẽ:
nõ ero de⁹: ſi ero tibi ſimilis. Sed quid ſequit: Ar
guã te: et ſtatuã te ante faciẽ tuã. Sed et hic arguam
te: et ſtatuã te ante faciẽ tuã. Nõ vis nõ noſſe vt tibi
diſpliceas: noſces vt plangas. Nõ eñ demõſtratu-
rus ẽ deus iniq̃s iniquitatẽ ſuã: Si nõ eſt demõſtra

Sap. 5. turus: qui erũt qui dicturi ſũt quid nobis pfuit ſu-
perbia: et diuitiarũ iactãtia quid ptulit nobis: Tũc
ergo ſciẽt qui modo ſcire nolũt. Nõne ſciẽt omnes
qui operant iniquitatẽ qui deuorãt populũ meum:

[illegible] In cibo panis: Quid addidit i cibo panis: T [illegible]
q̃ panẽ manducãt populũ meũ. Cetera eñ q̃ man-
ducamus poſſumus modo illa: modo illa: nõ ſemp
hoc olus: nõ ſemp hanc carnẽ: nõ ſemp hec poma:
ſp aũt panẽ. Quid eſt ergo: deuorãt populũ meũ in
cibo panis: Sine intermiſſione: ſine ceſſatione deuo-

i rant. Qui deuorãt populũ meũ i cibo panis: Deũ
non inuocauerũt. Cõſolat gementẽ: et maxime
ex cõmẽoratiõe: ne imitãdo malos: q̃ plerũq; pſpe
rãt: delectet fieri mal⁹. Seruat tibi qd̃ tibi pmiſſuz
eſt: ſpes illoz pñs eſt: tua futura eſt: ſed illoz fluxa:
tua certa. illoz falſa: tua vera. Illi eñ deũ nõ inuoca-
uerũt. Nõne q̃tidie tales rogãt deũ: Nõ rogãt deũ.
Attendite ſi poſſum⁹ h dicere adiuuãte ipſo deo. De⁹
gratis ſe vult coli: gratis ſe vult diligi: h ẽ caſte ama
ri: ã pterea ſe amari: q: dat aliq̃d [illegible] ſ3 q: dat ſe.
Qui g̃ inuocat deũ vt diues fiat: deũ ñ inuocat: h eñ:

inuocat qd̃ ad ſe vult venire. Qd̃ eñ ẽ inuocare: niſi vo-
care in ſe: In ſe g̃ vocare: h dr̃ inuocare. Nã cũ dicit:
de⁹ da mihi diuitias: nõ vis vt ipſe de⁹ ad te veniat:
ſ3 vis vt diuitie veniat ad te. Qd̃ vis vt ad te veniat:
h inuocas. Si aũt deũ inuocares: ipſe ad te veniret: ipſe
eẽt diuitie tue. Nũc aũt vis habere arcã plenã: et in-
anẽ pſcientiã. De⁹ nõ implet arcã: ſ3 pectus. Quid
tibi pſũt exteriores diuitie: ſi te interior premit ege
ſtas: Ergo iſti qui ppter ſecularia cõmoda: q̃ ppter
terrena bona: q̃ ppter vitã pñtẽ et terrenã felicita-
tẽ inuocãt deũ: nõ inuocãt deũ. Propterea quid de

illis ſeq̃t: Ibi timuerũt vbi nõ erat timor. Al. † Illic trepi dauerũt timore.
Nũquid eñ timor ẽ ſi q̃s pdat diuitias: Nõ eſt ibi R
timor: et ibi timet. Si q̃s aũt pdat ſapientiã: ibi vere
timor eſt: et ibi nõ timet. Audi: dinoſce: tales intelli-
ge. Cõmẽdat neſcio cui ſaccell⁹: nõ vult reddere: p
ſuo cõputat. Nõ putabat poſſe repeti: iã p ſuo ha-
bebat. Reddere detrectat: videat qd̃ timeat amitte-
re: et qd̃ nolit habere. In dubiũ veniũt pecunia et fi-
des: que pcioſior eſt ibi graui⁹ dãnũ timẽdũ ẽ. Tu
aũt vt aurũ teneas: fidẽ pdis. Grauiori dãno pcute-
ris: et tu de lucro letatus es. Ibi timuiſti timore: vbi
nõ erat timor. Redde pecuniã: parũ dico redde: p-
de pecuniã ne fidẽ pdas. Tu aũt reddere pecuniã ti
muiſti: et fidẽ pdere voluiſti. Martyres nõ aliena tu
lerũt: ſ3 etiã ſuã fidẽ ne amitterẽt: ppria ptẽpſerunt.
Et parũ fuit pdere pecuniã qñ pſcripti ſũt: pdiderũt et

animas ſuas quãdo paſſi ſũt: pdiderũt alam: vt in vitã Mat. 10.
eternã inuenirẽt eã. Ergo ibi timuerũt vbi timenduz
eſt. Illi iudei q̃ chriſto dixerũt: nõ eſt de⁹: ibi timuerũt

vbi nõ erat timor. Dixerũt eñ: Si dimiſerimus eũ: Joh. 11
veniẽt romani et tollẽt nobis et locũ et regnũ. O ſtul
ticia et imprudẽtia: dicẽs i corde ſuo: nõ eſt de⁹. Ti-
muiſti pdere trã: et pdidiſti celũ: timuiſti ne venirent
romani et tollerẽt tibi et locũ et gentẽ: nũqd tibi tolle
rẽt deũ: Quid g̃ reſtat: Quid niſi vt iã fateant: q: te-
nere voluiſti: et tenẽdo male amiſiſti: Perdidiſti eñ
et locũ et gentẽ occidẽdo chriſtũ: et pdidiſti et locuz et
gentẽ et chriſtũ. Timẽdo occiderũt chriſtũ. Et q̃re

hoc: Qm̃ de⁹ diſſipat oſſa hoĩb⁹ placentiũ. Al. † [illegible] feorũ q̃ hoĩbus placent.
Et volẽtes placere hoĩb⁹: timuerũt pdere locũ: Chri
ſtus aũt ipſe de q̃ dixerũt: Nõ ẽ de⁹: maluit diſplice-

re hoĩb⁹ talib⁹: q̃les illi erãt: filijs hoĩm: nõ aũt filijs R
dei maluit diſplicere. Inde diſſipata ſũt oſſa eoz: il Joh. 19
li⁹ oſſa nemo pfregit. Cõfuſi ſũt qm̃ de⁹ ſpreuit
eos. Reuera fr̃es: q̃tũ ad illos attinet: mag̃ ill' acceſ
ſit pfuſio. In loco i q̃ crucifixerũt dñm: quẽ iõ cruci
fixerũt ne pderẽt gẽtẽ et locũ et rgnũ: ñ eẽ ibi ſũt iudei.

De⁹ g̃ ſpreuit eos: et tñ ſpernẽdo admonuit illos vt Joh. 11.
puertant. Nõ cognoſcãt chriſtũ: et dicãt: deus eſt
quẽ dixerũt nõ eſt deus. Redeant ad hereditatẽ pa
ternã: ad hereditatẽ abrahe: iſaac et iacob: poſſideant
cũ ipſis vitã eternã: etſi vitã tpalẽ amiſerũt. Quare
h: Q: ex filijs hoĩm facti ſunt filij dei. Nã q̃diu ſic
manẽt et puerti nolũt: ñ ẽ q̃ faciat bonũ: ñ eſt vſq; ad
vnũ confuſi ſunt: quoniã deus ſpreuit eos. Et tan-

q̃ ad ipſos cõuerſus ait: Quis dabit ex ſion ſa Ps. 13
lutare iſrael: O ſtulta increpaſtis: [illegible] co-
laphizaſtis: ſputis illiniſtis: ſpinis coronaſtis: in
crucem erexiſtis. Quem: Quis dabit ex ſion ſa-
lutare iſrael: Nonne ipſe d quo dixiſtis: non eſt de-

us: † In auertendo dominus captiuitatem Al. † Cũ auerterit
† populi ſui. Non eñ auertit captiuitatem popu ꝑ plebis ſue.

li ꝗ̃ misi ꝗ voluit inter vestras manus esse captiuꝰ. Sed qui hoc intelligent: Exultabit iacob ⁊ le-
Gen. 25. tabitur israel. Vere iacob ⁊ vere israel. minor: ille cui seruiuit maior ipse exultabit: quia ipse cognoscet illum.

Explicit Tractatus de ps̃. LII.

A Incipit Tractatus de ps̃. LIII.

Psalmi huius titulus habet fructū ꝓlixitatis suę si intelligatur. Et quia psalmus breuis ē: cō-pensemus in mora tituli: qđ in psalmo nō i morabimur. Inde enī pendet oīs versus qui cantat. Si quis itaqꝫ cognoscat qđ in domus fronte ꝓscriptum est: securus intrabit: nec cū intrauerit: errabit. Hoc enī in ipso poste ꝓnotatū est: quomō interius nō erret. Titulus eius sic se habet. In finē i hymnis intellectus ipsi dauid: Cū venerūt ziphei ⁊ dixerunt ad saul. Nonne ecce dauid absconditus est apud nos?
j. Reg. 23. Qđ saul persecutor erat sancti viri dauid: optime nouimus: qđ figuraꝫ gerebat saul tpalis regni: nō ad vitam: sed ad mortē pertinē-tis: ⁊ hoc vestrę charitati nos cōmendasse meminimus. Itēqꝫ quia ipse dauid figuraꝫ gerebat christi: vel corporis christi: ⁊ nosse debetis ⁊ recolere qđ iā nostis. Quid ꝗ̃ ziphei? Vicꝰ ꝗdā erat ziph: cuiꝰ habitatores ziphei dicebantur: in quorū regione se abscōderat dauid: cū eū vellet saul inuenire ⁊ occidere. Isti ergo ziphei cū hoc cognouissent: prodiderūt euꝫ regi persecutori dicentes: Nōne ecce dauid abscōditus est apud nos? Nihil quidē profuit illis ꝓditio eoꝝ: ⁊ ipsi dauid nihil obfuit. Vtrorumqꝫ animus eoꝝ maligꝰ demonstratus est. Saul vero nec post eorū ꝓditionē potuit cōprehendere dauid: sed potius in ipsius regionis quadā spelunca: cū eius manibus datꝰ esset
j. Reg. 24. occidendus saul: pepercit illi dauid: ⁊ qđ habebat in potestate nō fecit. Ille aūt quęrebat facere qđ in potestate nō habuit. Ziphei ergo illi viderint ꝗ fuerunt: quos nobis psalmus ex illorū occasione intelli-
B
j. Reg. 23 gendos offerat videamus. Si quęramꝰ ergo quid interpretentur ziphei: Inuenimus florentes. Florentes ergo nescio qui inimici erant sancto dauid florētes latenti. Inuenimꝰ ergo eos i genere hūano: si psalmuꝫ intelligere volumus. Inueniamus hic primo dauid latentē: ⁊ inueniemus et aduersarios floren-
Coll. 3. tes. Attende dauid latenteꝫ. Mortui enī estis: dicit Apl̃s mēbris christi: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Isti ergo latentes quādo erunt
Ibidem. florentes? Cum christus inquit apparuerit vita vestra: tunc ⁊ vos cū illo apparebitis i gloria. Quādo erunt isti florētes: tūc erūt illi ziphei arescētes. Cui
Esa. 40 nāqꝫ flori illorū comparetur gloria attende: Omnis caro fenum: ⁊ omnis honor carnis vt flos feni. Quid finis? Fenū aruit ⁊ flos decidit. Ubi tūc erit dauid? Vide quid sequitur: Verbum aūt domini manet in ęternū. Ista ergo duo genera hominum sunt: quę ⁊ distinguere debemus: ⁊ eoꝝ alterū eligere. Quid enī tibi ꝓdest nosse: si eligere piger es? Equidē nūc eligendi potestas adiacet: veniet tempus quando tibi potestas deerit eligendi: cum iam deus sententiam
C nō differet iudicandi. Qui sunt enī isti florentes ziphei: nisi corpus illud doech idumęi: de quo iam locuti sumꝰ charitati vestrę ante paucos dies: de quo
Ps. 51. dictū est: Ecce homo qui nō posuit deū adiutorem suū: sed sperauit in multitudine diuitiarū suarum: ⁊ preualuit in vanitate sua? Isti sunt florentes hic seculi: quos modo ex euangelio audistis: quia in sua Luc. 16
generatione astutiores sunt filiis lucis. Etenī hi videntur prospicere in posterū. quo nesciūt verum videntur. Audistis quid fecerit dn̄o suo villicꝰ ille fraudulentus. Prospiciens sibi bonū de rebus domini sui: et largiens debitoribus illius: vt cū amotus esset a villicatione susciperetur ab eis: Et quāuis fraudes fecerit domino suo tamen cor eius laudauit dominus eius: nō attendēs ad dānū suū. sed ad eiꝰ ingeniū. Quāto magis nos debemus ipso domino nostro iesu christo admonente facere nobis amicos de māmona iniquitatis. Mam-
Ibidem mona enī diuitię interpretatur. Nostrę aūt diuitię hę sunt vbi est domus nostra ęterna in cęlis. Proinde pecuniā temporalem illi appellant diuitias: qui nisi temporaliter florere non possunt. nec in ęternū sibi ex his amicos facere volūt: quia veras diuitias nō nouerunt. Has ergo diuitias sola iniquitas putat: florens ad tempus vt fenū. Hi sūt ziphei inimici dauid florentes in seculo. Hos aliquādo attendūt etiā filii lucis infirmi: ⁊ nutant eis pedes cū viderint malos felicitate florere: ⁊ dicūt apđ seipsos: Quid mihi prodest innocentia? Quid mihi cōfert qđ deo seruio: qđ mandata eius custodio: qđ neminē premo: nemini aliquid rapio: nulli noceo: qđ possū presto? Ecce hęc omnia facio: ⁊ florent illi: ego laboro. Quid enī ⁊ tu ziphęꝰ vis esse? Florēt in seculo: arescēt in iu-
D dicio: ⁊ post ariditateꝫ in ignē ęternū mittentur. Hoc vellis ⁊ tu? ignoras quid tibi promiserit qui ad te venit: quid in seipso hic ostenderit. Si flos ziphęorum appetēdus esset: ipse dn̄s tuus nōne ⁊ in hoc seculo floruisset? An vero deerat illi vt hic posset florere? Sed hic maluit inter ziphęos latere: ⁊ dicere pontio pilato interroganti tanq̄ ⁊ ipsi flori ziphęorum: ⁊ suspecto de regno eius: Regnum meum nō est de hoc mun- Joh. 18
do. Dauid petiuit apud ziphęos ecclesiam ꝗ̃ latens inter florentes huiꝰ seculi hoīes: quia bonū ecclesię intus ē. Ergo hic latebat: ⁊ oēs boni latent hic: quia bonū eoꝝ intus est: absconditū est: in corde est: vbi fides: vbi charitas: vbi spes: vbi thesaurus illorum. Nunquid hęc bona apparent in seculo? Et hęc bona latent: ⁊ hoꝝ bonoꝝ merces latet. At vero dignitas seculi quā alba est? Viret ad tempus. Nunquid semper virebit? Herba est hyemalis: vsqꝫ ad ęstatem viret. Nō ergo fiet in animo qđ in alio psalmo inuenimus. Cōfitetur enī quidā prope se cecidisse nutantē: ⁊ labasse gressus suos ambulantes in via dei: dū aspiceret florē quēdā felicitatēqꝫ iniquorū: ⁊ posteaq̄ cognouisset qđ iniqꝫ i finē seruaret deꝰ: ⁊ qđ iustis laborantibꝰ ꝓmitteret q̄ fallere nō pōt: agēs gratias de hac cognitiōe: ait: Q̄ bonus israel deꝰ rectis corde.
Ps. 72 Quare hoc dicis? Mei aūt inquit pene cōmoti sunt pedes. Unde? Quia zelaui in peccatoribus pacem peccatorū intuens. Cōfirmati sūt autē gressus eius posteaq̄ itellexit i nouissima. Qđ enī in eodē psalmo paulo post dicit: Hoc labor est ante me: id ē magna mihi q̄stio surrexit in corde: q̄re hoīes male faciūt: ⁊ i seculo florent: multi aūt bn̄ agūt: ⁊ i hac ēra laborāt. Quęstio ergo ista cū magna esset ait oculis meis: ⁊ laboriosa ad intelligēdū: Labor ē hęc aū me: donec introeā in sanctuariū dei: ⁊ intelligam in nouissima. Quę sūt ista nouissima? Quę nisi quę semus iaꝫ in euāgelio pronūciata? Cū enī venerit filius hominis: Matth.
Cōgregabuntur ante eū oēs gentes: ⁊ separabit eos.

Matt.25 sicut pastor segregat oues ab hedis: Oues ponet ad
dexterā. hedos ad sinistrā. Ecce iam illi ziphei sepa-
būtur: flāma sequit̄ separationē: Ubi est flos eorū
qui iam ad sinistrā stabūt? Nōne tūc ingemiscent et
Sap.5. Nōne tūc sera penitētia torquebunt̄: et dicent: quid
nobis profuit superbia: et diuitiarū iactantia qd cō-
tulit nob? Transierūt oīa illa tanq̄ vmbra: O zi-
phei ad sinistram stantes: sero penitet vos in vmbra
deuiasse. Quare dauid quē prodebatis inter vos la-
tere nō agnoscebatis? Tūc eñ si corrigeremini: do-
lor iste infructuosus nō esset. Est eñ dolor fructuo-
sus: et infructuosus. Fructuosus dolor nūc ē cū te
accusas: cū in te reprehendis malos mores tuos: cum
reprehensos persequeris persecutos excludis: illisq̄ ex-
clusis mutar̄: exuēs te veterē hominē: et induēs no-
uū: eligēs potius christi opprobriū q̄ florē ziphe-
orū. Porro si tibi cōtigerit habēri in occulto bonū tu-
um: et latēri inter ziphēos: habēri etiam in occulto pro-
missionē mercedis tue: aliqua sublimitas seculi: noli
extolli: nā si elatus ex illa fuer̄: cades in florē ziphe-
orū. Sic eñ mulier quedā sancta hester in illo tunc
populo iudeorum: cum esset vxor regis alienigene:
venit̄ est ad periculū ciuiū: vt deprecaret̄ regem pro
Hest.14. ciuibus suis: cepit orare: et in ipsa oratione confessa ē
illa oīa insignia regalia sic sibi esse velut pannum
mēstruate. Si hec mulieres possūt: viri nō possūt?
Et si hec potuit mulier iudea: non poterit ecclesia
E Ps.61. christiana? Hoc ergo dico charitati vestre: diuitie si
affluant: ne apponatis cor: Abundent licet et sequat̄
te prosperitas seculi tu mari noli credere: nec ridenti:
Diuitie si affluāt: si abundent: calca eas: et suspēde-
re ex deo tuo. Cū eñ eas subter te habueris: et ex il-
lo pependeris: cū fuerint subtracte nō cades: ne for-
te per malā cogitationē minimeq̄ christianā: fiat in
te qd dicit̄ in alio psalmo: cōmemorato flore istorū
Ps.91. zipheorū: Nimis eñ inquit profunde facte sūt cogita-
tiones tue: Deo dicat̄: nimis profunde facte sūt cogi-
tatiōes tue: Uir imprudēs nō cognoscet: et stult⁹ nō
Idem intelliget hec. Quid nō intelliget? Cū exorientur pec-
catores sicut fenū: et prolongati fuerint oēs qui ope-
rant̄ iniquitatē: vt intereant in seculū seculi: delecta-
bit eos flāma malorū. Dixerūt apud se: ecce mali flo-
rēt: puto malos amat deus: et delectat̄ temporali flo-
re iniquorū: cōuersi sūt ad iniquitatē vt interirent:
Nō ad tēpus sicut illi florēt: sed i seculū seculi. Unde
hoc? Quia vir imprudēs nō cognoscet: et stult⁹ non
Ps.72 intelliget hec: nō intrans in sanctuariū dei: vt intelli-
gat in nouissima. Et quia difficilis est aliquantulū
intellectus hic: inde cepit psalmus iste: vt dauid la-
teret inter zipheos: nec delectaret̄ flore zipheorū: sed
eligeret potius inter illos humilitatem: vt haberet
apud deū abscōditā claritatē. Quid ergo ei tribuit̄
in hoc titulo? In finē in hymnis: hoc est in laudib⁹.
Job.1. Quibus laudibus? Dñs dedit: dominus abstulit: si-
cut dño placuit: ita factū ē: sit nomē dñi benedictū.
Quasi videbat̄ amisisse perdita oīu substantia? Ab-
sit. Folia ceciderūt: radix viuebat. Ergo in finē in
hymnis. Quid est: intellectus ipi dauid? Intellect⁹
Ps.91. contra illud. Uir imprudēs nō cognoscet: et stultus
nō intelliget hec. Intellectus ipi dauid: cū venerūt
1.Reg.23. ziphei et dixerūt ad saul: Nōne ecce dauid abscondi-
tus est apud nos? Et si abscōditus ē apud vos: dū-
modo nō floreat sicut vos. Audi ergo vocē eius:

Expositio psalmi.

Deus in nomine tuo saluū me fac: et f
in virtute tua iudica me. Hoc dicat ec- Al. [illegible]
clesia latens inter zipheos: Hoc dicat corp⁹
christianū habens in occulto bonū morū suorū: spe-
rans de occulto mercedē meritorū suorū. hoc dicat:
Deus in nomine tuo saluū me fac: et in virtute tua iu-
dica me. Uenisti o christe: humilis apparuisti: con-
tēpt⁹ es: flagellat⁹ es: crucifix⁹ es: occis⁹ es: sed tertia Math.27.
die resurrexisti: quadragesimo die in celū ascēdisti:
sedes ad dexterā patris et nemo videt: Spiritū tuū Act.1.et.2.
hic misisti: acceperūt digni implenti amore tuo: lau-
dem ipsius humilitatis tue per mundū gentesq̄ pre-
dicauerunt. Nomē tuum video excellere in genere
humano: sed tamen infirmus nobis predicatus es.
Neq̄ eñ et ille doctor gentium dixit aliquid inter nos
se scire: nisi christū iesū et hūc crucifixum: vt eius di- 1.Cor.2.
geremus opprobriū: magis q̄ gloriā florentium zi-
pheorū. Uerūtamē de illo quid ait? Et si mortuus 2.Cor.13.
ē ex infirmitate: sed nūc viuit ex virtute dei. Uenit er-
go vt moreret̄ ex infirmitate: vētur⁹ est vt iudicet i
virtute dei: sed per infirmitatē crucis clarificatus est
nomē eius. Quisquis nō crediderit in nomē clarifi-
catū per infirmitatē: expauescet ad iudicē cū vene-
rit in virtute. Ne aūt quondā ille infirmus cū vene- Math.3.et.25
rit fortis ventilabro illo ad sinistram nos mittat: sal-
uet nos in nomine suo: et iudicet nos in virtute sua.
Quis enī hoc tam temerarius optauerit: vt dicat
deo: iudica me? Nōne pro maledicto dici solet ho-
minibus: iudicet te deus? Ita plane est maledictū si iudi-
cat te i virtute sua: sed si nō te saluauerit i noīe suo: Cū
vero i noīe precedēte saluauerit: te salubrit̄ i virtute se-
quēte iudicabit. Securus esto: iudiciū illud nō tibi
erit punitio sed discretio. Nam et in quodā psalmo Ps.42.
ita dicit̄: Judica me deus et discerne causam meā de
gēte nō sancta. Quid est: iudica me? Discerne me a
zipheis inter quos lateo. Pertuli eorū florē: iam ve-
niat et flos me⁹. Et illorū quidē flos fuit tpalis: et are-
scente feno decidit: flos aūt meus quis erit? Plan- Ps.91.
tati in domo dñi: in atrijs dom⁹ dei nostri florebūt.
Remanet eñ et nobis flos: sed qui nō cadat sicut foli-
um plantati illi⁹ ligni iuxta aquas: de quo dictū est:
Et foliū eius nō decidet. Deus ergo in nomine tuo Ps.1.
saluū me fac: et in virtute tua iudica me. Deus ex-
audi orationē meā: auribus percipe ver- G
ba oris mei. Perueniāt ad aures tuas verba oris
mei. quia nō florē zipheorū a te desidero. Aurib⁹ perci-
pe verba oris mei. Tu percipe. Nā zipheis et si sonet
oratio mea nō audiūt: qr nō intelligunt: Tpalibus
quippe gaudēt: bona eterna desiderare nō nouerunt.
Ad te perueniat oratio mea: ex desiderio eternorū tuo-
rū beneficiorū excussa et iaculata: ad aures tuas emit-
to eā: adiuua eā vt perueniat: ne deficiat in itinere me-
dio: et q̄si collapsa corruat. Sed et si nō mihi eueniūt
modo bona que postulo: secur⁹ sū tamē qr postea
veniēt. Nā et in deliciis dicit̄ quidā rogasse deū: et nō
ē exaudit⁹ bono suo. Desideria eñ secularia iterare-
rāt illū ad orādū: et i tribulatiōib⁹ tpalib⁹ posit⁹ op-
tauerat vt trāsirēt tribulatiōes tpales: et rediret flos
feni: et ait: Deus meus deus meus vt quid me dere- Ps.21.
liquisti? Uox ipsa christi est: sed pro membris suis:
Uerba inquit delictorum meorū clamaui ad te per
diem nec exaudies: et nocte: et nō ad insipientiā mihi.

et die et nocte clamaui et nõ exaudisti: et tñ bonũ in qđ nõ exaudisti: nõ ad insipientiã mihi nõ exaudisti: sz magis ad sapientiã nõ exaudisti: vt intelligerẽ qđ a te petere deberẽ. Ea eñi petebã: q̃ malo meo fortassis acciperẽ. Petis diuitias o hõ: quãti euersi sũt p diuitias suas? Unde scis vtrũ tibi sint pfuturę diuitię? Nõne multi paupes tuti latebãt: diuites facti mox vt lucere ceperũt q̃ da fortiorib⁹ fuerũt? Quãto melius laterẽt: quãto meli⁹ nescirent: q̃ ceperunt q̃ri nõ pter qđ erãt: sed pter qđ habebãt. In his ergo tpalibus fratres admonem⁹ vos: et exhortamur in dño: vt nõ petatis aliqđ q̃si firũ: sed qđ vobis de⁹ expedire scit. Quid eñi vobis expediat: oĩno nõ scitis: aliqñ qđ putatis pdesse: obest: et qđ putat⁹ obesse: hoc pdest. Egri eñ estis: nolite medico dictare q̃ vobis medicamẽta velit apponere. Si doctor gẽtiũ Paulus apl̃s dicit Quid eñi orem⁹ sicut oportet: nescim⁹. q̃to mag⁹ nos? Qui cũ sibi videret etiã ipe prudent̃ orare: vt ab eo auferret stimul⁹ carnis: angel⁹ sathane q̃ eũ colaphizabat: ne in magnitudine reuelationũ extolleret: qđ audiuit a dño? Nũquid factũ est qđ volebat? Nõ: vt fieret qđ expediebat. Quid ḡ audiuit a dño? Ter inq̃t rogaui eũ: vt auferret eũ a me: et dixit mihi: Sufficit tibi grã mea: Nã virt⁹ in infirmitate pficit. Ego medicamentũ ad vuln⁹ posui: qñ posuerim noui: qñ auferẽdũ sit: noui. Nõ recedat egrotus a manib⁹ medici: nõ det cõsiliũ medico. Ita sũt oĩa ista tpalia: Tribulatiões sunt. Si bene colis deũ: noueris q̃ nouit qđ cuiq̃ expediat. Prosperitates sũt mag⁹ cauẽde: ne ipe corrũpãt aĩm tuũ: vt ab eo q̃ hec dedit recedat. Ergo iste intelligẽs qđ ait: Deus exaudi orõnẽ meam: aurib⁹ pcipe verba oris mei. Quõ alieni insurrexerũt aduersũ me. Qui alieni? Nõne ipe dauid iudeus erat: de tribu iuda? Ipe aũt loc⁹ ziph ad tribũ iuda ptinebat: iudeoꝝ erat. Quõ ḡ alieni? Nõ ciuitate: nõ tribu: nõ cognatiõe: sed flore. Nã vis nosse alienos istos? In alio psalmo filii alieni dicti sũt: quoꝝ os locutũ ẽ vanitatẽ: et dextera eoꝝ dextera iniq̃tatis. Et enumerat florẽ ziphẽoꝝ quoꝝ filij velut nouellę cõstabilitę in iuuẽtute sua. Filię eoꝝ cõposite et ornatę: sicut similitudo templi. Cellaria eorũ plena: eructãtia ex hoc in hoc. Oues eoꝝ fecũdę multiplicãtes in exitib⁹ suis: boues eoꝝ crassi. Nõ ẽ ruina sepis: nec exitus: neq̃ clamor in plateis eorũ. Sed vide ziphẽos: vide ad tẽpus florẽtes. Beatũ dixerũt populũ cui hec sunt. Merito filij alieni. Tu qđ latẽs inter ziphẽos? Beat⁹ pplus cui⁹ dñs deus ipius. Ex hoc affectu hec orõ mittit̃ ad aures dñi: cũ dicit: Aurib⁹ pcipe v̄ba oris mei: qm̃ alieni insurrexerũt aduersũ me. Et potẽtes quesierũt aĩam meã. Nouõ eñi mõ fratres mei volũt pdere genus sanctoꝝ: et ab huius seculi spe abstinentiũ. Oĩa qui spem habẽt in isto seculo: certe concordes sũt: certe simul viuũt. Uehemẽter sibi aduersa sunt ista duo genera: vnũ eoꝝ qui nõ ponũt spem nisi i rebus secularibus et tpali felicitate: et alterũ eoꝝ qui spem suã in dño deo suo firmiter ponũt. Et cũ concordes sũt isti ziphei: noli tu multũ credere ꝯcordię eoꝝ: temptatiões desũt. Ubi venerit aliqua temptatio: vt arguat̃ aliq̇s p flore seculi: nõ dico tibi offendat episcopũ: sed nec ad ipam ecclesiã accedere vult: ne cadat aliqđ firi. Quare ista dixi fratres? Quia modo libenter audistis oĩes in noĩe christi: et quẽadmodũ intelligitis: ita exclamatis ad verbũ: Nõ vtiq̃ acclamaretis nisi intelligeretis. Intellect⁹ iste vester fructuosus eẽ debet. Utrũ aũt fructuosus sit: temptatio interrogat: ne subito dũ dicimus nr̃i: p tẽptatione inueniamini alieni et dicat̃ Alieni insurrexerũt aduersũ me: et potẽtes q̃sierũt aĩam meã. Ne dicat̃ qđ sequit̃. Nõ pposuerũt deũ ãte cõspectũ suũ. Quẽ eñi ponit añ cõspectũ suũ deũ? añ cui⁹ cõspectum nõ est nisi seculũ? Quõ sit nũmus super nũmũ: quõ augeant greges: quõ impleant̃ apothece: quõ dicatur aĩe: habes multa bona: iocũdare: epulare: saturare: Aliqđ ponit añ cõspectũ suũ illũ: q̃ sic gloriat̃ et ita flore ziphẽoꝝ nitẽti dicit: Stulte: hoc est nõ itelligẽs: vir ipudẽs: hac nocte auferet̃ aĩa tua: hec q̃ p̃pasti cui⁹ erũt? Nõ pposuerũt deũ añ cõspectum suũ. Ecce eñi deus adiuuat me. Et ipi nesciũt inter qđ lateo. Si aũt et ipi ponerẽt deũ añ cõspectũ suũ: inuenirẽt quẽadmodũ me adiuuat de⁹. Oẽs eñi sancti adiuuant̃ a deo: sed intus vbi nemo videt. Quõ eñi magna est pena impioꝝ cõsciẽtia: sic magnũ gaudiũ pioꝝ ipa cõsciẽtia. Nã gloria nr̃a hec est (dicit Apl̃s) testimoniũ cõsciẽtię nr̃ę. In hac gloriat̃ iste intus: nõ in flore ziphẽoꝝ foris: q̃ mõ ait: Ecce eñi deus adiuuat me. Prorsus q̃cũq̇s longe futura sint q̃ pmittit: hodie mihi dulce et pñs est adiutoriũ. Hodie in corde meo gaudiũ inuenio: q̃ sine causa dicũt quidã: Quis ostẽdit nobis bona. Signatũ ẽ super nos lumẽ vultus tui dñe: dedisti iocũditatem in cor meũ: Nõ in vineã meã: nõ in gregẽ meũ: nõ in cuppã meã: nõ in mẽsã meã: sed i cor meũ. Ecce eñi de⁹ adiuuat me. Quõ te adiuuat? Et dñs susceptor ẽ anime mee. Auerte mala inimicis meis. Sic quõ viuũt: et sic quõ florẽt: iqui seruant̃. In virtute tua disꝑde illos. Puto q̃ florẽt mõ: puto q̃ erodiunt̃ sic firũ: Tu noli eẽ vir ipudẽs et stult⁹: vt hec attẽdẽdo intereas in seculũ seculi. Auerte eñi mala inimicis meis. Nã si tu fueris i corpe ipius dauid: in v̄tute sua disꝑdet illos. Isti florẽt felicitate seculi: peũt i v̄tute dei. Nõ eñi quõ florẽt sic pereunt. Florẽt eñi ad tẽpus: peunt in eternũ. Florent falsis bonis: peunt veris tormẽtis. Et in virtute tua disꝑde illos: q̃s in infirmitate tua tolerasti. Uoluntarie sacrificabo tibi. Quis hoc bonũ cordis vel itelligere potest alio dicẽte: si h̃ i sempo gustet? Quid ẽ voluntarie sacrificabo tibi? Dicã tñ: capiat q̇ põt. Quõ põt? Credat q̇ nõ põt: et oret vt possit. Aliqđ tñ istũ v̄sũ ita p̃terire debem⁹: vt eũ vob nõ cõmendem⁹? Dico charitati v̄re: inuitat me sat⁹ amor ipsi⁹ aliqđ d̃ illo loq̇: et grãs ago deo qđ intẽte audit⁹. Si aũt vos fastidiẽtes audire ꝯspicerẽ: inuitus ab h̃ v̄su silerem: et tamẽ in corde meo quantũ dñs dignaret̃ concedere nõ silerẽ. Ueniat ergo in linguã: qđ corde conceptũ ẽ: Promat̃ voce: quod mente seruat̃. Dicamus vt possumus: quid sit volũtarie sacrificabo tibi. Quid eñi sacrificiũ hic accipiã fratres? Aut quid digne offerã domino pro misericordia ei⁹? Uictimas q̃ram de grege ouiũ: arietem eligam: taurum aliquem in armentis prospiciam: thura certe de terra sabeoꝝ offerã? Quiter qđ faciã? Quid offeram: nisi quod ait: Sacrificium laudis honorificabit me? Quare ergo voluntarie? Quia gratis amo qđ laudo. Laudo deũ: et in ipa laude gaudeo. Ipse

laude gaudeo: quo laudato non erubesco. Non eni
queadmodu laudat a studiosis theatricaru nugaru
vel auriga vel venator vel quilibet histrio: et a lau
datorib' suis inuitant alii laudatores et exhortant
vt pariter clament: et cu oes clamauerint plerucq; illo
victo oes erubescut. No ita est de' noster. Laudet
volutate amet charitate: gratuitu sit et qd amat et qd
laudat. Quid est gratuitu: Ipse pter se non pter
aliud. Si eni laudas deu vt det tibi aliquid aliud: ia
no gratis amas deu. Erubesceres: si te vxor tua pro
pter diuitias amaret: et forte si tibi paupertas accide
ret de adulterio cogitaret. Cu ergo te a coniuge gratis
amari velis: tu deu pter aliud amabis: Qd premiu
accepturus es a deo o auare: No tibi terra: sed seipm
seruat q fecit celu et terra. Voluntarie sacrificabo ti
bi: noli ex necessitate. Si eni pter aliud laudas de
um: ex necessitate laudas. Si adesset tibi qd amas:
no laudares deu. Vide quid dica: Laudas deu (ver
bi gratia) vt tibi det amplam pecunia. Si haberes aliu
de amplam pecunia no a deo: nuquid laudares deu?
Si ergo pter pecunia laudas deu: no volutarie sacrifi
cas deo: sed ex necessitate sacrificas: qz pter illu nescio
quid aliud amas. Inde dictu est: Volutarie sacrifi
cabo tibi. Contene omnia: ipm attede: Et hec q de
dit: pter dante bona sut. Na dat prsus: dat ista te
poralia. Et quibusda bono eorum: et quibusda malo eoru:
fm altitudine et pfunditate iudicioru suoru. In quoru
Ro. xi. iudicio et abysso expauit Apls. dicens: O altitudo di
uitiarum sapietie et scietie dei: qua incomprhensibilia sut
iudicia eius: et inuestigabiles vie ipsius. Quis enim
inuestigabit vias ei': aut quis comphedet psilia ei':
Nouit quado det: cui det: quado auferat: et cui aufe
rat. Pete tu in hoc tpe: qd tibi psit in posteru: pete
quod te adiuuet in eternu. Ipm aute gratis dilige:
Quia melius ab eo no inuenis qd det q seipm: Aut
si inuenis meli': hoc pete. Volutarie sacrificabo ti
bi. Quare volutarie: Quia gratis. Quid e gratis:
Z Et pfitebor noi tuo dne: qm bonu e. Nihil
aliud nisi qz bonu e. Nuqd ait: Cofitebor nomi tuo
dne q: das mihi fructuosa [illegible]: q: das mihi aur et
argentu: q: das mihi latas diuitias: ampla pecunia: et
[illegible] dignitates: No. Sz qd: Qm bonu est.
Meli' nihil inuenio q nome tuu. Io pfitebor noi tuo
Ex omni tribula. dne q: bonu e. Qm ex oi tribulatione eruisti
me. Io itellexi qz bonu e nome tuu: Na si h posse
ente tribulationes cognoscere: forte mihi necessarie
no fuissent. Sz adhibita e tribulatio ad admonitio
ne: admonitio facta est ad tua laudatione. No eni i
telligere vbi essem: nisi de infirmitate mea admoni
tus essem. Ex omnibus ergo tribulationibus eripuisti me.
Et super. Et sup inimicos meos respexit ocul' me
us. Sup illos ziphgos respexit ocul' meus. Flore
quippe illoru trasiit altitudine cordis: et pueniens inde ad
Esa. 40 te respexit sup illos: et vidi q: omnis caro fenu: et omis
claritas hois sic flos feni: sicut quoda loco iteru dicit:
Ps. 36. Vidi impium superexaltari et eleuari sicut cedros liba
ni: transiui: et ecce no erat. Quare no erat: Quia tra
sisti. Quid e: qz transisti: Quia no sine causa sursu
cor habuisti: quia no in terra vbi putresceres rema
sisti: quia leuasti aiam tua ad deu: et transcendisti ce
dros libani: et de illa celsitudine attedisti: et ecce non
erat: et quesiui eu: et no est inuentus locus eius. Iam
Ps. 72 labor no est ante te: q: intrasti in sanctuariu dei: et in
tellexisti in nouissima. Sic et hic ita cocludit: Et sup
inimicos meos respexit ocul' meus. Hoc ergo a pa
te fres mei cu animus vestros erigite corda vra: ex
polite acie mentis vestre: discite gratis diligere deu:
discite psens pteinere seculu: discite voluntarie sacrifi
care hostia laudis: vt trascedentes flores feni: respi
ciatis sup inimicos vestros.

Explicit Tractatus de ps. LIII.

Incipit Tractatus de ps. LIIII.

Psalmi huius titulus:

In fine in hymnis intellectus ipsi dauid.

Vis sit finis comemorauim': qz nostis. Finis
eni legis christ' est: ad iustitia omni credenti. Ro. 10.
Intetio eni dirigat in fine: dirigat in chri A
stu. Quare finis dicit: Qm quicqd agim': ad illu refe
rim': et cu ad eu puenerim': vltra qd queram' no ha
bebim'. Dicit eni finis q psumit: et dicit finis q pfi
cit. Aliter quippe intelligim' cu audim': Finit' est ci
bus q manducabat: et aliter intelligim' cu audim':
finita est vestis q texebat. In vtroq; audim' finitu
est: sed cibus vt ia no esset: vestis vt pfecta esset. Finis
ergo nr pfectio nra ee debet: pfectio nostra christ' e. In
illo eni pficimur: qz ipsius capitis mebra sumus. Et
dict' est finis legis: qz sine illo nemo pficit lege. Cu
ergo audis in psalmis: In fine: Multi eni psalmi ita
suprascripti sut: no sit vra cogitatio i psumptione: sed
in psumatione. In hymnis: in laudibus. Si
ue eni tribulemur et angustiemur: siue letemur et ex
ultem': ille laudadus est: q et in tribulationib' erudit:
et in leticia consolat nos. Laus eni dei a corde et ore
christiani recedere no debet: no vt laudet in psperis
et maledicat in aduersis: sed queadmodu psalmus ille
pscribit: Benedica dnm in omi tpe: sp laus ei' i ore Ps. 33.
meo. Gaudes: agnosce patre blandiete: Tribularis:
agnosce patre emendante. Siue blandiat siue eme
det: eu erudit cui parat hereditate. Cur de: Intel
lectus ipsi dauid: Quid est ergo intellectus ipsi
dauid: Erat quidem dauid vt nouimus propheta j. Reg. 16
sanctus: rex israel: filius iesse: sed quia ex eius semine Ro. j.
venit ad salute nostra fm carne dns iesus christ': se B
pe isto noie ille figurat: et dauid p christo in figura
ponit pter origine carnis ipsius. Na fm aliqd fili'
est dauid: fm aliqd dns est dauid. Fili' dauid fm
carne: dns dauid fm diuinitate. Si eni p ipm facta Joh. j.
sut omia: p ipm et ipse dauid fact' e: ex cui' semie ve Ro. j.
nit ad hoies. Proinde cu interrogasset dns iudeos:
cui' filius christu ee dicerent: rnderut: dauid. Vidit Math. 22
eos tenere illu in carne: et dimisisse diuinitate: et corri
git eos questione posita: Quo ergo ipse dauid in spu dic
eu dnm, dicens: Dixit dns dno meo sede a dextris me Ps. 109.
is: quadusq; pona inimicos tuos sub pedib' tuis: Si ergo
ille in spu dic eu dnm: quo fili' ei' e: Questione p Heb. 10. et
posuit: no filiu negauit. Audisti dnm: discite quo fi j. Cor. 15.
li' sit. Audistis filiu: discite quo dns sit. Hanc questio
ne soluit fides catholica. Quo dns: Quia i principio
erat verbu: et verbu erat apud deu: et deus erat verbum. Joh. j.
Quo fili': Quia verbu caro factu e: et habitauit i no
bis. Quia ergo dauid in figura christ' est: christ' autem
vt sepe comemorauimus charitati vestre: caput et
corpus e: Nec nos a christo alienos dicere debem'
cuius mebra sumus: nec nos quasi alteru coputare:
Quia erut duo i carne vna. Sacrametu h magnu e
ait Apls: Ego autem dico in christo et in ecclesia. Gen. 2
Eph. 5

Quia ergo totus christus caput et corpus est. cum audimus: intellectus ipsi dauid. intelligamus et nos in dauid. Intelligant membra christi: et in membris suis intelligat christus: et membra christi intelligant in christo: quia caput et membra vnus christus. Caput in celo erat: et dicebat: Quid me persequeris? Nos cum illo in celo per spem: ipse nobiscum in terra per charitatem. Ergo intellectus ipsi dauid. Admoneamur cum audimus et intelligat ecclesia: Pertinet enim ad nos magna cura intelligendi in quo malo nunc simus: et de quo malo vt liberemur optamus: reminiscentes orationis dominice: vbi in fine dicimus: Libera nos a malo. Inter multas ergo tribulationes huius seculi: plangit aliquid psalmus iste de intellectu. Ille cum isto non plorat: qui non habet intellectum. Porro autem charissimi meminisse debemus ad imaginem dei nos esse factos: nec alibi quam in ipso intellectu. Nam in multis rebus a bestijs non separamur. Vbi autem homo ad imaginem dei factum se nouit: ibi aliquid in se agnoscat amplius esse quam datum est pecoribus. Consideratis ergo omnibus rebus quas habet homo: inuenit se eo maxime discretum a pecore: quod ipse habeat intellectum. Vnde quidam presidentes in se quod speciale et precipuum a conditore acceperunt: increpat ipse conditor: dicens: Nolite fieri sicut equus et mulus: quibus non est intellectus. Et alio loco dicit: Homo in honore positus. In quo honore: nisi quia factus ad imaginem dei? Ergo in honore positus non intellexit. ait. Comparatus est iumentis insensatis: et similis factus est illis. Agnoscamus ergo honorem nostrum: et intelligamus. Si intelligimus: videmus non esse istam regionem gaudendi: sed gemendi. non iam exultandi. sed adhuc plangendi. Sed et si exultatio quedam habitat in cordibus nostris: nondum est in re sed in spe. Ex promissione letamur: quia scimus non nos fallere promittentem. Verum quod attinet ad presens tempus: in quo malo: in quibus angustijs simus audite: et si vultis iam tenenus: quod audistis in vobis agnoscite. Quisquis enim nondum tenet iter pietatis: miratur: quia talia gemunt membra dauid. Non enim videt in se ista: quia diu et in se ista non videt. nondum est ibi. Non sentit quod corpus sentit: quia preter corpus est: Iaceo et senescit. Dicat ergo et audiamus: audiamus et dicamus.

Expositio psalmi.

Exaudi deus orationem meam: et ne despexeris deprecationem meam: intende mihi: et exaudi me. Satagentis solliciti in tribulatione positi verba sunt hec. Orat multa patiens de malo liberari desiderans superest vt audiamus in quo malo sit. Et cum dicere ceperit agnoscamus ibi nos esse: vt communicata tribulatione: coniungamus orationem. Contristatus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum. Vbi contristatus: vbi conturbatus? In exercitatione mea inquit. Homines malos quos patitur commemoraturus est: eandemque passionem malorum hominum exercitationem suam dixit. Ne putetis gratis esse malos in hoc mundo: et nihil boni de illis agere deum. Omnis malus aut ideo viuit vt corrigatur: aut ideo viuit vt per illum bonus exerceatur. Vtinam ergo qui nos modo exercent conuertantur: et nobiscum exerceantur: Tamen quamdiu ita sunt vt exerceant: si eos oderimus: quia in eo quo malus est quis eorum: verum vsque in finem perseueraturus sit ignoramus: Et plerumque cum tibi videris odisse inimicum fratrem odisti et nescis. Diabolus et angeli eius in scripturis sanctis manifestati sunt nobis: quia ad ignem eternum sint destinati: Ipsorum tamen desperanda est correctio contra quos habemus occultam luctam. Ad quam luctam nos armat Apostolus dicens: Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem id est non aduersus homines quos videtis. sed aduersus principes et potestates et rectores mundi tenebrarum harum. Ne forte cum dixisset: mundi: intelligeres demones esse rectores celi et terre: Mundi dixit: tenebrarum harum: Mundi dixit amatores mundi. mundi dixit impiorum et iniquorum: mundi dixit de quo dicit euangelium: Et mundus eum non cognouit. Si enim mundus non cognouit lucem: quia lux in tenebris lucet. et tenebre eam non comprehenderunt: et ipse tenebre que non comprehenderunt lucem presentem mundi nomine appellat: Harum tenebrarum sunt illi rectores. De ipsis ergo rectoribus habemus determinatam scripturarum sententiam: quod est nulla inde reditus alicuius eorum sperandus non est. At vero de ipsis tenebris quarum illi rectores sunt: nos sumus certi: ne forte qui erant tenebre: fiant lux. Fidelibus quippe iam factis dicit Apostolus: Fuistis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino: Tenebre in vobis: lux in domino. Ergo fratres omnes mali: cum mali sint: exercent bonos. Ecce enim breuiter audite et intelligite. Si bonus es: inimicum non habebis nisi malum. Porro tibi ea regula bonitatis prescripta est: vt imiteris bonitatem patris tui qui facit solem suum oriri super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Numquid enim tu habes inimicum: et deus non habet? Tu quidem cum habes inimicum quem tecum creatus est: ille vero eum quem creauit. Inimicos ergo dei malos et iniquos sepe in scripturis legimus: et parcat eis ille qui non habet quod ei imputet inimicitia: cui omnis inimicus ingratus est. Ab illo enim habet quicquid boni habet. Ab ipso enim habet misericordiam: quicquid etiam vsi tribulatur. Ad hoc enim tribulatur ne superbiat: Ad hoc tribulatur vt humilis agnoscat excelsum. Tu ergo inimico tuo quem intolerabiliter pateris quid prestitisti? Si ille cum habet inimicum quem et tanta prestitit: et facit solem suum oriri sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos: Tu qui nec solem potes oriri facere: nec sup terras pluere: vnum aliquid seruare inimico non potes: vt sit tibi pax in terra homini bone voluntatis: Ergo quoniam hec tibi dilectionis regula figitur vt imitans patrem: diligas inimicum: Diligite enim inquit inimicos vestros. In hoc precepto quomodo exercereris si nullum inimicum patereris? Vides ergo prodesse tibi ad aliquid: et quod deus parcit malis: Prosit tibi ad habendam misericordiam: quia et tu forte si bonus es: ex malo factus es bonus: Et si deus non parceret malis: nec tu qui gratias ageres appareres. Parcat ergo alijs qui pepercit et tibi. Non enim cum transieris: intercludenda est via pietatis. Vnde ergo iste orat positus inter malos quorum inimicitias exercebatur: Quid ait: Contristatus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum. Cum extenderet dilectionem vt diligat inimicos: affectus est tedio multorum inimicitijs: multorum rabie circumlatratus: et quadam humana infirmitate succubuit. Vidit se iam incipere penetrari mala persuasione diabolica: vt odium inducat aduersum inimicos: reluctans odio vt perficeret ipsam dilectionem: in ipsa pugna et lucta turbatus est. Eius enim vox est et in alio psalmo: Turbatus est pre ira oculus meus. Et quid ibi sequitur: Inueteraui in omnibus inimicis meis. Velut in tempestate et fluctibus mergi ceperat: sicut petrus. Ille enim calcat fluctus huius seculi: qui diligit inimicos. Christus in mari ambulabat intrepidus cuius odio de corde auferri non poterat inimici dilectio: qui pendens in cruce dicebat: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Et petrus voluit ambulare: Ille tanquam caput: Petrus tanquam corpus: quia super hanc petram

Marginalia (left): Act. 9. · L · Matth. 6. · Eccl. 1 · Ps. 31. · Ps. 48 · Al. ad orationem. ad deprecationem. · C · Sup tam Io. tract. ... 10.

Marginalia (right): Eph. 6. · Io. 1. · Eph. 5. · Eph. 5. · E · Matth. 5 · Luc. 2 · Luc. 6 · F · Luc. 23 · Ps. 6 · Matth. 14 · Luc. 23

tē ꝓclamabo eccleſiā meã. Juſſus ē ambulare: ⁊ ambulabat gr̃a iubēte nō viribus ſuis. Sȝ cū videret vētū validū timuit: ⁊ mergi iā cepat: ꝯturbat⁹ ē i exercitatiōe ſua. A q̄ vēto valido: A voce inimici: ⁊ a tribulatiōe peccatōris. Ergo quō ille clamauit: ſaluū me fac dñe pereo ſalua me: talis ⁊ hui⁹ vox ꝑceſſit. Exaudi de⁹ depcationē meã: ⁊ ne deſpexeris precē meã: intēde mihi ⁊ exaudi me. Quare? Quid eñi pateris? Quid gemis? Cōtriſtat⁹ ſū in exercitatiōe mea. Exercet me quidē inter malos poſuiſti ſed nimis excreuerūt ſup vires meas. Trāquilla ꝯturbatū manū extēde mergēti. Cōtriſtat⁹ ſū in exercitatione mea ⁊ ꝯturbat⁹ ſū a voce inimici ⁊ a tribulatiōe peccatoris. Quī declinauerūt in me iniq̄tates: ⁊ in ira adumbrabāt me. Audiebat hoc ⁊ vētos: tāq̄ȝ humiliato inſultabāt: ⁊ ille orabat. Vndiq̄ȝ illi ſtrepitu inſultantiū ſeuiebāt: at ille int⁹ ſupplicabat quē nō videbāt. Cū aliq̄d tale patit̄ chriſtian⁹: ſi debet facile velut odio ire i eū a q̄ patit̄: ⁊ velle vētū vincere: ſʒ ꝯuertere ſe ad orationē ne amittat dilectionē. Neq̄ȝ eñi timendū ē: ne aliq̄d faciat hō inimicus. Quid eñi factur⁹ eſt? Multa mala dictur⁹: opprobria iaculatur⁹: in cōuitijs ſeuiturus. Sȝ q̄d tibi? Gaudete inq̄t ⁊ exultate: qm̄ merces veſtra magna eſt in celis. Ille in terra geminat ꝯuitia: tu in celo lucra. Sȝ ſeuiat ampli⁹: poſſit ⁊ aliquid ampli⁹: q̄d te ſecuri⁹ cui dictū eſt: Nolite timere eos q̄ corpus occidūt: aīam aūt nō pn̄t occidere. Quid eſt ḡ timendū qn̄ pateris inimicū? Ne ꝯturbet̄ in te dilectio: q̄ diligis inimicū. Etenī inimic⁹ ille hō: caro ⁊ ſanguis: qd̄ videt in te: apertū. Ali⁹ aūt inimicus occult⁹ rector harū tenebrarū: q̄s tu pateris in carne et ſanguine: alterū occultū tuū petit: theſauros tuos interiores depredari ⁊ vaſtare molit̄. Duos ḡ inimicos patieris tibi ad oculos: vnū apertū: ⁊ alterū occultū. Apertū: hoīem: occultū: diabolū. Homo ille: hoc ē qd̄ tu ſm̄ naturā hūanã. ſm̄ fidē aūt ⁊ dilectionē nōdū qd̄ tu: ſʒ poterit eſſe qd̄ tu. Cū ḡ ſūt duo: vnū videas: alterū intellige. Vnū dilige: alterū caue. Vtraq̄ȝ ⁊ inimic⁹ ille quē vides: h̄ in te vult humiliare vnde vincit̄. Verbi gr̃a: Si diuitijs tuis vincit̄: pauperē te vult facere: Si honore tuo vincitur: humilē te vult facere. Si viribus tuis vincit̄: debilē te vult facere. Ea ḡ attēdit in te vel deijcere vel auferre q̄bus vincit̄: ⁊ ille occult⁹ inimic⁹ illud tibi vult tollere vn̄ vincit̄. Hō eñi hoīem vincis hūana felicitate: diabolū aūt vincis inimici dilectiōe. Quō ḡ hō ambit auferre tibi ⁊ detrūcare: aut auertere felicitatē q̄ vincitur: ſic ⁊ diabol⁹ hoīem vult vincere auferēdo vn̄ vincitur. Sȝ cura in corde ſeruare inimici dilectionē: qua diabolum vincis. Seuiat homo quantū poteſt: auferat quicquid poteſt: ſi diligitur aperte ſeuiens: victus eſt occulte ſeuiens. Et iſte conturbat⁹ ⁊ contriſtat⁹ orabat tāq̄ȝ turbato ꝑ ira oculo ſuo. Ira vero fratris ſi fuerit inueterata iam odiū eſt. Ira turbat oculū: odiū extinguit. Ira feſtuca ē: odiū trabes ē. Aliqn̄ odiſti ⁊ corripuiſti iraſcentē: in te ē odiū: in illo ira quē corripis. Demo tibi de oculo primū trabē de oculo tuo: ⁊ ſic videbis eijcere feſtucā de oculo fratris tui. Nã vt noueritis quātū interſit īter irã ⁊ odiū: q̄tidie hoīes iraſcunt̄ filijs ſuis. Rare q̄ oderunt filios ſuos. Cōturbat⁹ iſte orabat ⁊ ꝯtriſtat⁹: luctās aduerſ⁹ oīa ꝯuitia oīm ꝯuiciatorū: nō vt aliquē eorū ꝯuitiū reddēdo vinceret: ſʒ ne aliquē eorū odiſſet. Hinc orat: hinc petit. A voce inimici ⁊ a tribulatiōe peccatorū: q̄m declinauerūt in me iniq̄tates: ⁊ in ira adumbrabāt me. Cor meū ꝯturbatū ē in me. Hoc eſt illud alibi dictū: Turbat⁹ ē p̄ ira ocul⁹ meus. Et ſi ocul⁹ turbat⁹ ē: q̄d ſequit̄? Et timor mortis cecidit ſup me. Vita nr̃a dilectio eſt. Si vita dilectio mors odiū eſt. Cū ceperit hō timere ne oderit quē diligebat: mortē timet. ⁊ acriorē mortē ⁊ interiorē mortē q̄ occidit̄ aīa nō corpus. Attēdebas hoīem ſeuientē in te: q̄d erat factur⁹ ꝯtra quē tibi ſecuritatē tu⁹ dñs dederat dicēs: Nolite timere eos q̄ corp⁹ occidūt? Ille ſeuiēdo corp⁹ occidit: tu odio habēdo aīam occidiſti. ⁊ ille corpus alienū: tu aīam tuã. Metus ḡ mortis cecidit ſup me. Timor ⁊ tremor venerūt ſup me: ⁊ contexerūt me tenebre. Et dixi. Qui odit fratrē ſuū: i tenebris ē vſq̄ȝ adhuc. Si dilectio lumē ē: odiū tenebre ſūt. Et q̄d ſibi ait in illa infirmitate poſitus: ⁊ in illa exercitatione ꝯturbat⁹? Quis dabit mihi pēnas ſicut colūbe: ⁊ volabo ⁊ requieſcā? Aut mortē optabat: aut ſolitudinē deſiderabat. Q̄ diu inq̄t: id mecū agit̄: id mihi p̄cipit̄: vt inimicos diligā: ꝯuitia iſtorū crebreſcētia et adūbrātia me cōmouēt oculū meum: ꝯturbāt lumē meū: appetūt cor meū: interficiūt aīam meã: vellē vt abirē ſʒ infirmus ſū: ne manēdo augeam peccata peccatis: Aut certe ſepari paululū a genere hūano: nō patiat̄ vuln⁹ meū crebras plagas: vt ſanatū exercitatiōi reddat̄. Fit hoc fratres: ⁊ ſurgit plerūq̄ȝ in animo ſerui dei deſideriū ſolitudinis: non ob aliud niſi propter turbā tribulationū et ſcandalorū: ⁊ dicit: Quis mihi dabit pēnas? Videt ſe ſine pēnis: an poti⁹ ligatis pēnis? Si deſūt: dent̄: ſi ligate ſūt: ſoluant̄. q2 etiã q̄ ſoluit pennas aui: aut dat aut reddit illi pēnas ſuas. Nō eñi habebat eas tāq̄ȝ ſuas q̄bus volare nō poterat. Ligate pēne on⁹ faciūt. Quis inq̄t dabit mihi pēnas ſicut colūbe: et volabo ⁊ requieſcã? Requieſcet. Vbi? Duos dixit ſemꝑ hoc eē: Aut ſic ait apl̄us diſſolui ⁊ eē cū xp̄o: multo eñi magis optimū. Etenī ⁊ ipſe q̄uis fortis: q̄uis magnus: q̄uis corde robuſtiſſim⁹: q̄uis in chriſto miles inuictus: in exercitatiōe ſua: quātū legim⁹ ꝯturbatus ē ⁊ ait: De cetero nemo mihi moleſt⁹ ſit. Tanq̄ȝ diceret de illo pſalmo: Tediū detinuit me a peccatoribus derelinquētib⁹ legē tuã. Conat̄ ḡ hō plerūq̄ȝ corrigere homines diſtortos: prauos: pertinentes q̄dē ad curā ſuã: ſʒ in q̄bus deficiat oīs humana induſtria ⁊ vigilantia: corrigere nō poteſt: pati neceſſe eſt. Et qui corrigi nō pōt: tu⁹ eſt: aut ꝯſortio generis hūani: aut plerūq̄ȝ eccleſiaſtica cōmuniōe ꝯiunctus. Int⁹ eſt: q̄d facies? Quo ibis? Quo te ſepabis vt iſta nō patiaris? Sȝ adeſto: loq̄re: exhortare: blandire: minare: corripe. Feci oīa: q̄cq̄d viriū habui īpēdi ⁊ erogaui: nihil me video ꝓfeciſſe. Oīa opa cōſūmata ē: dolor remāſit. Quo ḡ requieſcet cor meū a talib⁹: niſi vt dicā: Quis dabit mihi pennas ſicut colūbe? Et tā non ſicut coruo. Colūba a moleſtijs q̄rit auolationē: ſʒ nō amittit dilectionē. Colūba eñi ꝓ ſigno dilectiōis ponit̄: ⁊ in ea gemitus amat̄. Nihil tā amicū gemitib⁹ q̄ȝ colūba: die noctuq̄ȝ gemit: tāq̄ȝ h̄ poſita vbi gemēdū eſt. Quid ḡ dicit iſte dilector? Cōuitia hoīm ferre nō poſſū: ſeuiūt: rabie ferunt̄: accēdunt̄ iracundia: in ira adumbrāt me:

Marginalia (left): Math. 5. — Math. 10. — Ephe. 6. — Ps. 6.
Marginalia (right): H — Al. ⁊ cōturbatū — Ps. 6. — Al. formido. — Math. 10. — I Joh. 2. — I — Luc. 6. — K — Phil. 1. — Gal. 6. — Ps. 118. — M. q. a. Aduerſitas.

1. Corinth. Prodesse illis nõ possũ. [illegible] aliquando ab eis separat corpore [illegible] me perturbet ipsa dilectio. Verbis meis et collocutione mea prodesse non possũ: orado pro eis forsitan [illegible]. Dicũt illi volo. [illegible] ita ligant vt volare nõ possint. Forte eñ nõ ligant visco [illegible] ligant officio. Si aũt ligant cura et officio: et deserere nõ possũt dicãt: Optabã dissolui et esse cũ christo: Multo eñ magis optimũ. manere in carne necessariũ propter vos. Columba delicata: religata affectu nõ cupiditate: volare nõ poterat: propter [illegible] officiũ nõ propter [illegible] meritũ. Tamẽ desiderũ in corde necesse est vt sit. nec parũ hoc desiderium: nisi q̃ cepit ambulare angustã illã viã. Ut nouerit q̃ nõ desũt ecclesie persecutiões etiã in hoc tempore: q̃ tranquillitas videt eccl'e [illegible] persecutionib' quas martyres nostri passi sũt: nõ aũt desũt persecutiões: quia verũ est illud: Omnes q̃ volũt pie viuere in christo: persecutionẽ patient. Nõ pateris persecutionẽ: nõ vis pie viuere in christo. Vis probare verũ est qđ dictũ est: Incipe pie viuere in christo. Quid est pie viuere in christo? Ut pertineat ad viscera tua: qđ ait Apostolus: Quis infirmat et ego nõ infirmor? Quis scandalizat et ego nõ vror? [illegible] aliorũ scandala persecutiões illi fuerũt. [illegible] hoc tempore. Plures abundãt illis q̃ ea curãt. Et plerũq; videt te longaquo bõ. et dõ bene ẽ illi. Et ille q̃d dicat? Aut sua gustat et aliena nõ curat: aut apud se qđ gustet nõ habet: et alteri gustãti [illegible] nõ cõpatit. Incipit q̃ pie viuere in christo: et videt qđ [illegible] desiderare pẽnas: elongare: fugere et manere in deserto. Vñ eñ putant fratres seruis dei ipleta ẽ deserta? Si bene illis erat inter hoies: recederent ab hoibus? Et tñ q̃d faciũt isti? Ecce elongaui fugiẽs: mansi in deserto. Si nũq̃d singillatim tenet eos charitas. vt cũ multis manerent [illegible] Quia [illegible] multitudinis necesse ẽ vt sint mali. De' eñ q̃ nouit exercendos nos miscet nobis et nõ perseueraturos: aut certe ita simulatos: vt nec inchoauerint in q̃ perseuerare debeant. Nouit eñ necessariũ esse nobis vt feram' malos: et proficiat qđ boni sum'. Diligam' inimicos: corripiam', castigemus et excõmunicem': cũ dilectiõe a nobis etiã separemus. Videte eñ q̃d dicat Apostolus: Si q̃s aũt nõ obaudit verbo nostro per epistolã: hunc notate: et nolite cõmisceri cũ eo. [illegible] et hoc iracundia: et turbet oculũ tuũ: nõ inquit vt inimicũ eum existimetis: sed corripite vt fratrẽ: vt erubescat. A quo indicat separationẽ nõ [illegible] dilectionẽ. Viuit ille ocul': viuit vita tua. Est eñ amissa dilectio: mors tua est. Hanc ille amittere timuit q̃ dicit: Metus mortis cecidit sup me. Itaq; ne amittã dilectionis vitã: q̃s dabit mihi pẽnas sicut columbe: et volabo et requiescã? Quo iturus es? Quo volatur'? Ubi requieturus?

Ecce elongaui fugiẽs et mansi in deserto. In q̃ deserto? [illegible] Desertũ tecũ petẽt: affectabũt vitã tuã: tu repellere nõ potes societatem fratrũ. Miscent tibi etiã mali: adhuc tibi exercitatio debet. Ecce elongaui fugiẽs: et mansi in deserto. In q̃ deserto? Si forte in conscientia quo nullus hominũ intrat: vbi nemo tecũ est: vbi tu et deus es. [illegible] in deserto in aliq̃ loco es: q̃d facies [illegible] Nõ eñ a genere humano separatus esse poteris: q̃diu in hoibus viuis. Attende potius consolatorẽ illũ dominũ: et regẽ imperatorẽ et creatorẽ nostrũ creatũ esse etiã inter nos. Attende quia duodecim sibi miscuit vnũ quẽ pateret. Dicat ecce elongaui fugiẽs et mansi in deserto. Forte ille et dixit fugerat ad conscientiã suã. ibi aliquantũ deserti inuenerat vbi requiesceret. Sed illa dilectio perturbat eũ. Solus erat in conscientia: sed nõ solus in charitate. Intus consolabat conscientia: sed forinsecus tribulationes nõ relinquebant. Itaq; in se quietus et aliis [illegible] dicat: Expectabã eũ qui me saluũ faceret: a pusillo animo et tempestate. Vbi est tempestas [illegible] restat nisi exclamare: dñe pereo. Porrigat manũ ille qui fluctus calcat intrepidus: subleuet trepidantẽ: [illegible] firmet in se securitatẽ tuã: alloquat te intus et dicat tibi: Me attẽde quid pertulerim: Fratrẽ malũ forte pateris: aut inimicũ forinsec' pateris. Quos nõ passus sũ? Fremebãt forinsecus iudei: intrinsecus discipulus tradebat. Seuit ergo tẽpestas: sed ille saluos facit a pusillanimitate et tẽpestate. Forte nauis tua ideo turbat: quia ille in te dormit. Seuiebat mare: turbabat nauicula in qua discipuli nauigabant: christus aũt dormiebat. Tandẽ aliquando visũ est illis: quia inter illos dormiebat ventorũ imperator et creator. Accesserũt et excitauerũt christũ: imperauit ventis: et facta est tranquillitas magna. Merito ergo forte turbat cor tuũ: q̃ excidit tibi in quẽ credideris. Intolerabiliter pateris: quia nõ venit tibi in mentẽ quid pro te pertulerit christus. Si in mentẽ nõ venit tibi christ': dormit. Excita christuz: recole fidẽ. Tũc eñ in te dormit christus: si verũ illũ filiũ dei abnegas esse: si oblitus fueris passionis christi. Tunc in te vigilat christus: si memineris passionũ christi. Cũ autẽ pleno corde intuitus fueris quid ille fuerit passus: nonne equo animo et tu tolerabis? Et forte [illegible] gaudes: q̃ inuentus es in aliqua similitudine passionũ regis tui. Cũ ergo ista cogitans cõsolari et gaudere ceperis: ille surrexit: ille ventis imperauit: ideo facta est tranquillitas. Expectabã eũ qui me saluũ faceret a pusillanimitate et tẽpestate.

Submerge dñe: et diuide linguas eorũ. [illegible] tribulationes [illegible] optauit [illegible] ira fr̃es. Qui se male extulerit: expedit eis vt submergãt. Qui male conspirauerit: expedit eis vt lingue eorũ diuidant. Ad bonũ consentiãt: et concordent lingue eorũ. Si aũt in idipsum aduersum me susurrabant: [illegible] Omnes inimici mei [illegible] in idipsum in malo. Diuidãtur lingue eorũ: nõ sibi consentiant. Submerge domine et diuide linguas eorum. Submerge: Quare? Quia se extulerũt. Diuide: Quare? Quia [illegible] conspirauerũt. Turrim illã recordare superborũ factã post diluuiũ. Quid dixerũt superbi? [illegible] mus diluuio: faciamus altã turrem. Superbia se munitos esse arbitrabant. Extruxerũt altam turrim: et [illegible] diuisit linguas eorũ. Tunc [illegible] hinc facta est origo linguarũ [illegible] eñ vna lingua erat: sed vna lingua [illegible] derat: vna lingua humilib' [illegible] Et [illegible] lectio in conspirationẽ superbie precipitata est: propterea [illegible] deus vt diuideret linguas eorũ: ne [illegible] gendo perniciosã facerent vnitatẽ. Per superbos homines diuise sũt lingue: per humiles apostolos congregate sũt lingue. Spũs superbie dispersit linguas. [illegible]

eos congregauit linguas. Quando enim spiritussanctus ve
Act.2. nit super discipulos: omnium linguis locuti sunt: ab omnibus
intellecti sunt: linguę dispersę: in vnum congregatę sunt.
Ergo si adhuc seuiunt et gentiles sunt: expedit eis diui
sas habere linguas. Volunt vnam linguam: veniant ad
ecclesiam: quia et in diuersitate linguarum carnis: vna est lin
gua in fide cordis. Submerge domine et diuide linguas
eorum. Quoniam vidi iniquitatem et contradictionem
in ciuitate. Mensis iste desertum querebat: quoniam
vidit iniquitatem et contradictionem in ciuitate. Est quę
Gen.11. dam ciuitas turbulenta: Ipsa erat que turrim ędificaue
rat: Ipsa confusa est et appellata babylonia: Ipsa per in
numerabiles gentes dispersa: inde congregatur ecclesia in
desertum bone conscientię. Vidit enim contradictionem in ci
uitate. Christus venit. Quis credit? Contradicitur.
Io.1. Et filius dei. Habet filium deus? Contradicitur. Natus est
de virgine: passus: resurrexit. Et vnde hoc fieri potest?
Contradicitur. Attende saltem gloriam crucis ipsius: Iam in
fronte regum crux illa fixa est: cui inimici insultauerunt:
Effectu probauit virtutem: Domuit orbem: non ferro sed ligno.
Lignum crucis contumeliis dignum visum est inimicis: et
ante ipsum lignum stantes caput agitabant: et dicebant:
Math.27. Si filius dei est: descendat de cruce. Extendebat ille ma
Esa.65. nus suas ad populum non credentem et contradicentem. Si
Ro.1. enim iustus est: qui ex fide viuit: iniquus est qui non habet fi
dem. Ut ergo hic ait: iniquitates: perfidiam intellige. Vi
debat ergo dominus in ciuitate iniquitatem et contradictio
nem: et extendebat manus suas ad populum non credentem
et contradicentem: et tamen et ipsos expectans dicebat: Pa
Luc.23. ter ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Adhuc sane re
liquię seuiunt illius ciuitatis: adhuc contradicunt de for
tibus omnium: Modo extendit manus ad reliquias non cre
dentes et contradicentes. Quoniam vidi iniquitatem et contradi
ctionem in ciuitate. Die ac nocte circundabit eam
super muros eius iniquitas et labor. Super mu
ros eius: super munimenta eius: tenens quasi capita eius:
nobiles eius. Ille nobilis: si christianus esset: nemo
remaneret paganus. Plerumque dicunt homines: Nemo
remaneret paganus si ille esset christianus. Plerumque
dicunt homines: et ille si fieret christianus: quis remaneret
paganus? Quoniam ergo nondum fiunt christiani: quasi mu
ri sunt ciuitatis illius non credentis et contradicentis. Quamdiu
Iosue.6. isti muri stabunt? Non semper stabunt. Circuit arca mu
ros hiericho: Veniet tempus septimo arcę circuitu: vt
omnes muri ciuitatis non credentis et contradicentis cadant.
Non donec fiat: turbatur iste in exercitatione sua: et pre
mens reliquias contradicentium: optat pennas columbę: op
tat requiem deserti: Immo ducat iter contradicentes: fe
rat minas: bibat opprobria: expectet qui eum saluum fa
ciet a pusillanimitate et tempestate. Intueatur caput ex
emplum vitę suę: tranquillet in spe etsi turbatur in re. Die
ac nocte circundabit eam super muros eius iniquitas: et la
bor. In medio eius et iniustitia. Et ideo labor
ibi: quia iniquitas ibi: quia iniustitia ibi: ideo et labor ibi.
Math.11. Sed audiant extendentes manus: Venite ad me omnes qui la
boratis: vos clamatis: vos contradicitis: vos conuicia
mini: Ille econtra: Venite ad me omnes qui laboratis in su
perbia vestra: et requiescetis in humilitate mea. Discite
Ibidem. a me inquit: quia mitis sum et humilis corde: et inuenietis re
quiem animabus vestris. Unde enim illi laborant: nisi quia non
R. sunt mites et humiles corde? Deus humilis factus est: eru
Ver.non. bescat homo esse superbus. Et non defecit de plateis
eius vsura et dolus. Usura et dolus non ab illon

dantur saltem quia mala sunt: sed publice seuiunt. Etenim qui in do
mo aliquid mali facit: vel de malo suo erubescit: in pla
teis eius vsura et dolus. Fenus et professionem habet: Fenerato
res vocantur: corpus dicitur: Corpus quasi necessarium ciuitati:
et de professione sua vectigal impendit. Usque adeo in pla
teis est: quod saltem absconditum erat. Est et alia vsura pe
ior: quando non dimittis quod tibi debetur. Et turbatur oculus in il
Math.6. lo versu orationis: Dimitte nobis debita nostra. Quid
enim ibi facturus es: quando oraturus es: et ad ipsum versum ventu
rus? Verbum contumeliosum audisti: vis exigere dampna
Concor. 3. ser. tionis supplicium? Vel tantum exige: quantum dedisti fene
Dist.47. Quamquam in medio. ratori. Iniuriam: pugnus passus es: interfectionem quę
ris: Usura mala: qui iturus es in orationem? Ut reliquę
Math.6. ris orationem: qui circuiturus es ad dominum? Ecce dices: Pa
ter noster qui es in celis: sanctificetur nomen tuum: adueni
at regnum tuum. fiat voluntas tua sicut in celo et in terra.
Dices: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie:
Venies ad: Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos di
mittimus debitoribus nostris. Vel in ciuitate illa ma
la abundant vsurę: istę non intrent parietes istos vbi pe
ctus tunditur. Quid facies quia ibi tu et ille versus in me
dio estis? Preces tibi composuit celestis iurisperitus:
Qui nouerit quid ibi agereris: ait tibi: Aliter non impetra
Ibidem. bis: Amen enim dico vobis: quia si dimiseritis hominibus pecca
ta eorum: dimittentur et vestra vobis. Si autem non dimiseritis peccata
hominibus: neque pater vester dimittet vobis. Quis hoc
dicit? Qui scit quid ibi agatur: qui scit quod tu astans petis. Vi
de quid voluit esse ipse aduocatus tuus: ipse iurisperitus tuus:
ipse assessor patris: Ipse iudex tuus dixit: aliter non acci
pies. Quid facturus es? Non accepturus: si non dicturus:
Non accepturus: si falsum dicturus. Ergo aut facturus et
dicturus: aut quod petis non promeriturus: quia qui hoc non
faciunt: in vsuris illis mali sunt. Sunt ibi illi qui adhuc ido
la aut adorant aut querunt: noli tu populus dei: noli tu plebs
christi: noli tu corpus illius capitis. Attende vinculum pa
cis: attende promissum vitę tuę. Quid enim tibi prodest: quia
exigis iniurias quas pertulisti? Ultio te reficit? Ergo
de malo alieno gaudebis? Passus es malum: ignosce:
ne duo mali sitis: et non deficiat de plateis eius vsura et
dolus. Ideo ergo tu querebas solitudinem et pennas: ideo
murmuras contra hęc: Ferre non potes contradictionem
et iniquitatem ciuitatis huius: Requiesce in his qui tecum
intus sunt: et noli querere solitudinem. Audi et de ipsis quid
Ut maled. nisi dicat. Quoniam si inimicus exprobrasset mihi.
Et quod superius conturbatus erat in exercitatione sua a vo
ce inimici: et a tribulatione peccatoris: Forte in illa ciui
Gen. 11. tate positus: superba illa erigente turrem: quę submersa
est: vt diuiderentur eorum linguę: attende intus quid ge
mat: que pericula a falsis fratribus. Quoniam si inimicus meus ex
probrasset mihi: Sustinuissem vtique. Et si is
qui oderat me super me magna locutus fuisset.
Id est per superbiam mihi insultasset: magnificaret se su
Ut. abscondere me per me: minaretur mihi quicquid posset. Absconderem
Hieronymo illo. me vtique ab eo. Ab illo qui forte est: vbi te abscon
deres? Inter illos qui intus sunt. Nunc autem vide: si non ali
ud restat: nisi vt solitudinem queras. Tu vero inquit:
homo vnanimis dux meus et notus meus. Forte
aliquando bonum consilium dedisti: forte aliquando precessisti me: et
salubre aliquid monuisti me: in ecclesia dei simul fui
mus. Tu vero homo vnanimis: dux meus et notus meus.
Qui simul mecum dulces capiebas cibos.
Qui sunt dulces cibi? Non omnes qui astant nouerunt: sed non
ignorent qui nouerunt: vt possint illis qui adhuc non no

Ps. 33. derunt dicere: Gustate et videte qm̄ dulcis ē dñs.
Qui simul mecū dulces capiebas cibos. In do-
mo dei ambulauimus cū consensu. Unde
ergo dissensio? Qui intus erat: foris factus est. Am-
bulauit mecū ī domo dei cū ꝯsensu: Aliā domū ere
xit ꝯtra domū dei. Quare illa relicta ē: vbi ambula-
uim⁹ cū ꝯsensu? Quare illa deserta est: vbi dulces si
mul capiebam⁹ cibos? Ueniat mors sup illos
Act. 1 c. et descendāt ad infernū viuētes. Quō replı-
cauit et recolere nos fecit ꝑmū illud schismatis initiū:
qñ in illo ꝑmo ꝑplo iudeoꝝ quidā sugbi se separauerūt
et extra sacrificare voluerunt: noua mors supra eos
Numeri. 16. venit? Aperuit se terra et viuos absorbuit. Ueniat lo-
quit mors sup eos: et descēdāt ad infernū viuentes.
Quid est viuētes? Scientes qꝛ pereūt et tñ ꝑeūtes.
Audi viuētes perire et absorberi hiatu terre: id ē de-
uoratiōe terrenaꝝ cupiditatū absorberi. Dicis hoc:
Quid pateris frater? Fratres sum⁹: vnū deū inuo-
cam⁹: ī vnū christū credim⁹: vnū euāgeliū audim⁹:
vnū psalmū cātamus: vnū amē respōdem⁹: vnū al-
leluia resonam⁹: vnū pascha celebram⁹: Quid tu fo-
ris es: et ego intus sū? Plerūqꝫ angustat⁹ et ꝯsideras
ꝙ vera dicant: reddat ait de⁹ maiorib⁹ nr̄is. Ergo
viuus perit? Deinde addis et mones: saltē solū si sit
malū segregatiōis: cur adiūgis et rebaptisationis?
Agnosce in me qd̄ habeo: et si tu me odisti: christo in
me parce. Et hoc eis malū plerūqꝫ et maxime displi
cet. Uere inquiūt male fit: vtinā posset nō fieri. Sꝫ
qd̄ facim⁹ de statutis maioꝝ nostroꝝ? Descendant
ad infernū viuētes. Si mortu⁹ descenderes: qd̄ age-
res ignorares. Cū ꝓo scis malū esse qd̄ facis: et tñ fa-
cis: nōne viu⁹ descendis ad inferos? Sꝫ q̄re maxie
Idem ipsos duces terre hiatus absorbuit viuos: populus
aūt illis ꝯsentiētes e celo irruēs ignis absūpsit? Pro
pterea hanc penā cōmemorās psalmus iste: a ꝑplo
cepit: et ad duces ꝯclusit. Ueniat mors sup eos: pro
pter illos dixit: sup quos venit ignis de celo: et statim
adiūxit: Descendāt ad infernū viuētes: ꝓpter duces
quos terre hiat⁹ absorbuit. Nā quō descēderūt ad
infernū viuētes de qbus dixerat: Ueniat mors sup
eos? Si iā sup eos mors venerat: quō viui ad infe-
ros descendebāt? Ergo a minoribus cepit: ad maio-
res ꝯclusit. Ueniat mors sup eos q ꝯsenserūt et cōse
cuti sūt. Quid illi duces et ꝑncipes? Descendant ad
infernū viuentes: qꝛ ipsi scripturas tractant: et noue-
runt bene q̄tidie legēdo quō ecclia catholica ꝑ totū
orbē terraꝝ ita diffusa est vt oīno cōtradictio omīs
vacet: nec īueniri possit aliqd̄ testimoniū ꝓ schisma
te eoꝝ: nouerūt bene: ideo ad inferos viuētes descē-
dunt qꝛ malū qd̄ faciūt: malū eē nouerūt. Illos aūt
diuine iracūdie ignis absumpsit. Studio em̄ cōtē-
tiōis accensi. a ducib⁹ suis malis recedere noluerūt:
Uenit sup ignē ignis: sup ardorē dissēsiōis ardor cō
sūptiōis: Ueniat mors sup illos: et descendāt ad infer
Al. nequitie. nū viuētes. Qm̄ nequicia ī hospiciis eoꝝ
tabernaculis. in medio eoꝝ. In hospitiis vbi peregrinantur et
trāseūt. Nō em̄ hic semꝑ futuri sūt: et tñ pro animo
sitate tēpali sic pugnāt. In hospitiis ē eoꝝ iniquitas:
in medio eoꝝ iniquitas. nullū tā mediū eorū ꝙ cor
Al. fantem. eoꝝ. Ego ad deū exclamaui. Corpus christi
et vnitas christi in angore: in tedio: in molestia: in cō
turbatiōe exercitatiōis sue. Ille vnus homo: ī vno
corpe posita vnitas cū tederet aīa eius exclamans

a finibus terre. A finib⁹ terre ad te clamaui: inde cū
angeret cor meū. Ipse vn⁹: ꝗ vnitas vn⁹: et ipse vn⁹:
nō in vno loco vnus: ꝗ a finibus terre clamat vnus.
Quō a finibus terre clamaret vn⁹: nisi in multis eēt
vn⁹? Ego ad deū exclamaui. Recte. Tu exclama ad
dñm: noli ad donatū: nō tibi sit ꝓ dño dñs: q̄ sit do
mino noluit esse ꝯseru⁹. Ego ad deū exclamaui. Et
dñs exaudiuit me. Uespere: mane et meri
die narrabo et annūciabo et exaudiet vocē
meā. Euāgeliza tu: noli tacere tu: dic qd̄ accepisti.
Uespe de ꝑterit: mane de futur: meridie de sempi-
terna. Iō ad id qd̄ ait: vespe: ꝑtinet qd̄ enarrat: Ad
id qd̄ ait. mane: ꝑtinet qd̄ ānūciat: Ad id qd̄ ait: In
meridie: ꝑtinet qd̄ exaudit vox ei⁹. Finis em̄ ī me-
ridie est: ꝗ inde nō declinat ī occasū. In meridie em̄
lux excelsa est. splendor sapie: feruor dilectiōis. Ue-
spere: mane et meridie. Uespe dñs in cruce: mane in
resurrectiōe: meridie in ascēsiōe. Ex enarrabo vespe
patientiā morientis: annūciabo mane vitā resurrecti
onis: orabo vt exaudias meridie sedēs ad dexteram
patris: Exaudiet vocē meā q interpellat pro nobis.
Quāta hui⁹ securitas? quāta ꝯsolatio? quanta refe
ctio? A pusillāimitate et tēpestate ꝯtra malos: ꝯtra
iniquos: et foris et intus: et in his q foris sūt cū fuissēt
intus. Itaqꝫ fratres mei q̄s in ipsa ꝯgregatiōe parie
tū horū videtis turbulentos: supbos: sua q̄rentes:
elatos: non habētes zelū dei castū: sanū: quietū: sed
multū sibi tribuētes: ad dissensionē paratos: ꝗ occasi-
onē nō inuenientes: ipsa est palea dñice aree. Hinc
illos paucos supbie vent⁹ excussit. tota palea nō vo
labit. nisi cū ille ī vltimo ventilabit. Sed nos qd̄ ni-
si cū isto clamem⁹: cū isto orem⁹: cū isto plangamus
et dicam⁹ secum: Redimet in pace aīam meā.
Cōtra illos q nō amāt pacē: In pace redimet aīam
meā: qꝛ cū his q oderūt pacē eram pacificus. Redi
met in pace aīam meā. Ab his q appropinquāt
mihi. Nā ab illis q longe sūt a me: facilis causa ē.
Nō me tā cito fallit q dicit: Ueni idolū adorare: ꝯ
trū a me lōge ē. Christian⁹ es? Christian⁹ inqt. Ex ꝓ
pinquo aduersat: ꝓpe est. Redimet in pace aīaꝫ me-
am ab his q appropinquāt mihi. Quoniā inter
multos erāt mecū. Quare dixit: q appropinquāt
mihi? Quia in multis erāt mecū. In hoc ipsu dꝫ senten
tie occurrūt. In mult⁹ erāt mecū. Baptismū habe-
bam⁹: vtriqꝫ in eo erāt mecū. Euāgeliū vtriqꝫ lege-
bam⁹: erāt in eo mecū. Festa martyꝝ celebrabam⁹:
erāt ibi mecū. Pasche solēnitatē freq̄ntabam⁹: erāt
ibi mecū. ꝗ nō oīno mecū. In schismate nō mecū: ī
heresi nō mecū. In multis mecū: in paucis nō me-
cū. Sꝫ in his pauc in qbus nō mecū: nō eis ꝓsunt
multa in qbus mecū. Etem̄ fratres videte ꝙ multa
enarrauit aplūs Paul⁹: vnū dixit. si illo defuerit fru
stra sūt alia. Si linguis hoim loq̄r et angelorū: et si
habeā omnē ꝓphetiā et oēm fidē et omnē scientiā: et si
mōtes trāsferā: si distribuā oīa mea pauperibus: et si
tradā corp⁹ meū ita vt ardeat: Cū multa enumera-
uit. Pro oibus multis desit vna charitas: illa nume
ro plura sūt: hec pondere maior est. Ergo in oīb⁹
sacramētis mecū: in vna charitate nō mecū: In mul
tis erāt mecū. Rursus alio mō: qm̄ ī mult erāt me-
cū: q se separauerāt a me: mecū erāt: nō in paucis ꝗ in
multis. Etem̄ ꝑ totū orbē terraꝝ pauca sunt grana:
multe sūt palee. Quid ꝗ ait? In palea mecū erāt

tritico nō mecū erāt: Et cōplicat palea tritico: ꝗ vno
semine exit: in vno agro radicatur: vna pluuia nutrit:
Mat. 13. eundē messorē patitur: eandē triturationē sustinet: eā
Z dē ventilationē expectat: non in vnū horreū intrat.
Psal. 54. Quā inter multos erāt mecū. Exaudiet me de-
us et humiliabit illos: qui est ante secula. Illū
enī p̄sumūt de quo nesciō duce suo q̄ cepit heri: hu-
miliabit illos q̄ ē ante secula: q̄ etsi ex tāto tpe chri-
Joh. 1. stus noster de maria virgine ante secula: tū in princi-
pio erat verbū: et verbū erat apud deū: et de⁹ erat ver
bū. Humiliabit illos q̄ ē ante secula. Nō enī ē illis
cōmutatio. De illis dico: q̄bus non ē cōmuta-
tio. Nouerat aliq̄s pseueraturos: et in pseueratione
sue nequicie morituros. Videm⁹ enī eos: et nō est il-
lis cōmutatio. Qui sic moriunt̄ in ipsa puersitate: in
ipso schismate: nō ē illis cōmutatio. Humiliabit illos
deus: humiliabit illos in dānatiōe: q̄ erecti sūt in dis-
sensione. Nō est illis cōmutatio: q̄ nō mutant̄ ī me
lius: ſ in peius: nec eū hic sūt: nec in resurrectione.
1 Cor. 15 Omēs enī resurgem⁹: ſ nō oēs imutabimur. Qua-
re: Quia nō est illis cōmutatio. Et nō timuerūt
deū. Fratres mei vnū remediū ē: Timeāt deū: de-
serāt donatū. Dicis illi: Peris in heresi: in schisma-
te: et necesse est vt de⁹ retribuat istis malis. Venies ī
dānationē: noli tibi blandiri verbis tuis: ne sequar̄
Math. 15 cecū ducē. Cec⁹ aūt cecū ducēs: simul ī foueā cadūt.
Quid ad me ait: Quō heri fuit: sic et hodie. Paren
tes mei qō fuerūt: h et ego. Nō times deum: habe ti
morē dei. Cogita q̄ ista oīa vera sūt q̄ legunt̄: q̄ est
fides christi q̄ falli nō pt. Quō in heresi remanebis
ad tātā euidētiā eccl'e catholice sc̄e: quā diffudit dn̄s
p totū orbē terrarū: quā anteq̄ diffūderet pmisit: p̄nū-
ciauit: sic exhibuit vt pmisit. Ergo caueāt et obstupe-
scāt q̄ nō timēt deū. Extēdit manū suā in retribuē-
Gen. 22. do. Polluerūt testamētū ei⁹. Lege testamē-
tū qō polluerūt. In semine tuo benedicent̄ oēs gen
tes. Polluerūt testamentū eius. Tu contra ista verba
testatoris quid dicis: Aphrica sola istā gratiā me-
ruit sancti donati: in ipso remāsit ecclia christi: Dic
saltē ecclesiā donati: quare adiungis christi: de q̄ di-
ctū ē: In semine tuo benedicent̄ oēs gentes: Post
donatū vis ire: Pōe christū: et sic recede. Videte er
go qd̄ sequit̄: Polluerūt testamentū eius. Qō testa
mentū: Abrahe dicte sūt pmissiōes et semini ei⁹. Apo
Gal. 3. stol⁹ dic: Fratres: tn̄ hoīs testamentū cōfirmatū ne-
mo irritū facit: aut superordinat. Abrahe dicte sūt pro-
missiōes et semini ei⁹. Non dicit et seminib⁹ tanq̄ in
multis: ſ tanq̄ in vno: et semini tuo qui ē christ⁹. In
Gen. 22. hoc ē christo qō pmissū est testamentū: In semine
tuo benedicent̄ oēs gentes. Tu q̄ dimisisti vniuersitatē
oīm gentiū et in pte remāsisti: polluisti testamētū ei⁹:
Quid tibi ē cōtigit: Ut exterminareris: vt ab heredi-
tate separeris: de ira dei ē. Attēde enī qd̄ sequit̄: Pol
luerūt testamentū eius. Diuisi sūt ab ira vul-
C tus eius. Quid expectamus quasi maiore nota ostē-
dant̄ heretici: Diuisi sūt ab ira vultus ei⁹. Et ap-
propinquauit cor illius. Cui⁹ intelligitur: nisi
cui⁹ ira diuisi sūt: Quō appropinquauit cor illi⁹: vt itel
ligam⁹ volūtatē illi⁹: Etenī heretici exerta ē catho
lica ecclesia: et ex his q̄ male sentiūt pbati sūt q̄ bn̄ sen
tiūt. Multa enī latebāt in scripturis: et cū p̄cisi essent
heretici: q̄stionibus agitauerūt ecclesiā dei. Aperta
sūt q̄ latebāt: et intellecta est volūtas dei. Inde di-

ctū in alio psalmo: Cōgregatio tauroꝝ inter vaccas Psal. 67
populoꝝ: vt excludant̄ hi q̄ pbati sūt argēto. Exclu
dant̄ enī dixit: emineāt: eāt: appeāt. Vn̄ dicūt̄ et ī ar
te argētaria exclusores: id est ex quadā cōfusiōe mas-
se ad sue forme expressores. Ergo multi q̄ optime pos
sūt scripturas dinoscere et pertractare: latebāt ī popu-
lo dei: nec asserebāt solutionē questionū difficilium
cū calūniatoꝝ null⁹ instaret. Nūquid enī pfecte ē de tri
nitate tractatū ē anteq̄ oblatrarēt arriani: Nūq̄d
pfecte de penitētia tractatū est anteq̄ obsisterēt no-
uatiani: Sic nō pfecte de baptismate tractatū ē an-
teq̄ cōtradicerēt foris positi rebaptisatores. Nec de
ipsa vnitate christi enucleate dicta erāt q̄ dicta sūt: ni
si postea q̄ separatio illa vrgere cepit fratres infirmos:
vt iā illi q̄ nouerāt hec tractare atq̄ dissoluere: ne pe
rent infirmi sollicitati q̄stionibus impioꝝ: sermoni-
bus et disputatiōib⁹ suis obscura legis in publicum
deducerēt. Ergo illi diuisi sūt ab ira vultus eius: et no
bis ad intelligendū appropinquauit cor eius. Itaq̄ in-
telligite illud qō in psalmo alio cōmemorauit: Con Ibidem
gregatio tauroꝝ: id est superboꝝ contumaciū: int̄ vac
cas populoꝝ. Quas dixit vaccas: Animas seducti-
biles. Ut quid hoc: Ut excludant̄ hi: id est appareāt
q̄ latebāt q̄ pbati sūt argēto. Quid ē argēto: Elo- Psal. 11.
quia dn̄i eloquia casta: argentū igne examinatū: p-
babile terre purgatū septuplū. Hūc sensū obscuꝝ
videte quēadmodū in luce excludat apls: Oportet 1 Cor. 11.
inq̄t et hereses esse: vt pbati manifesti fiāt inter vos.
Quid est pbati: Probati argēto: probati eloquio.
Quid est manifesti fiāt: Excludant̄. Quare h: Pro
pter hereticos. Quid est pter hereticos: Propter
cōgregationē tauroꝝ inter vaccas populoꝝ. Sic er-
go et hi diuisi sūt ab ira vult⁹ eius: et appropinquauit
cor illi⁹. Molliti sūt sermōes eius sup oleū: AA
et ipsi sūt iacula. Quedā enī in scripturis dura vi-
debant̄ cū obscura essent: exposita mollita sūt. Nam 4 sen. dist. 10 ca.
et pma heresis in discipulis christi velut ad duriciā Sūt nō. et ō cō.
sermonis ipsius facta est. Cū enī diceret: Nisi quis dis. 2. pma inq̄t
māducauerit carnē meā: et biberit sanguinē meū: nō Joh. 6.
habebit vitā in se: illi nō intelligētes dixerūt adui-
cem: Durus est hic sermo: q̄s potest eū audire: Di- Ibidem
cētes q̄ durus est sermo hic: separauerūt se ab illo: re-
manserūt cū illo duodecim. Cūq̄ suggessissent illos ī
sermone eius fuisse scādalizatos: nūq̄d et vos inquit
vultis abire: Et petrus: Verbū vite eterne habes: Ibidem
ad quē ibimus: Intēdite obsecramus vos et puuli
discite pietatē. Nūquid iā petrus intelligebat secre
tū illius sermonis dn̄i: Nondū intelligebat: ſ bona
esse verba q̄ nō itelligebat: pie credebat. Ergo si du
rus est sermo: et nondū intellectus est: dur⁹ sit impio:
tibi āt pietate molliat̄: q̄ quādoq̄ soluet̄: et fiet tibi
oleū: et vsq̄ ad ossa penetrabit. Proinde tanq̄ ipse pe
trus post illā duriciā sicut putabāt sermonis dn̄i scā
dalizat⁹ etiā hic diceret: Verbū vite eterne habes:
ad quē ibimus: ita subiecit. Iacta in dn̄o curā BB
tuā: et ipse te enutriet. Paruulus es: nondū itel-
ligis secreta verboꝝ. Forte tibi panis latet: et adhuc 1 Cor. 3.
lacte nutriēd⁹ es: Noli irasci vberib⁹: ipsa te idoneū
reddēt ad mensam: cui mō minus idone⁹ es. Ecce p
diuisionē hereticoꝝ multa dura mollita sūt: sermo-
nes illius duri: molliti sūt sup oleū: et ipsi sūt iacula.
Armauerūt euāgelizātes: et ipsi sermones dirigūtur
ī pectora quoꝝcūq̄ audientiū ab insidiātibus opor-

ne et importune: Illis sermonib⁹: illis verbis tanq̄ sagittis corda hoim ad amorez pacis figunt. Duri erāt: et molles facti sūt. Molliti n̄ virtutē amiserūt: sz in iacula ɔuersi sūt. Molliti sūt sermones ei⁹ super oleū: et ipi molliti s̄mōe ei⁹ ipi sūt iacula. Sz tu nōdū forte idone⁹ es q̄ armeris his iaculis: et nondū tibi eluxit qd̄ in sermōe forte obscurū est et durū. Iacta i dn̄o curā tuā et ipe te enutriet. In dn̄m iacta te. Ecce vis te iactare in dn̄m: nemo se supponat p dn̄o. Iacta i dn̄m curā tuā. Uide quēad.nodū magnus ille
J.Cor. 1. miles christi: in se curā puulo𝔯 iactari noluit: Nunquid paulus p vobis crucifixus ē: aut in noīe pauli baptizati estis: Quid ei aliud dicebat: nisi iactate in dn̄o curā vestrā: et ipe vos enutriet: Nō aūt vult puul⁹ iactare curā suā in dn̄o: et occurrit nescio q̄s: et dicat: ego excipio. Tanq̄ naui fluctuāti occurrit et dicit: ego excipio. Rn̄de et tu: Portū q̄ro: non saxū. Iacta in dn̄o curā tuā: et ipe te enutriet: Et vide q portus te excipiet. Nō dabit in eternū fluctu-
LL ationē iusto. Uideris fluctuari in mari isto: s̄ excipit te portus: Tu tātū āteq̄ intres in portū ab ancora noli abrumpi. Fluctuat nauis in ancoris: sed nō longe a terra pcutit: nec in eternū fluctuabit: etsi ad tps fluctuat. Etenī ad fluctuationē ptinēt verba superiora: Cōtristat⁹ sū i exercitatiōe mea: et ɔturbat⁹ sū: Expectabā eū q̄ me saluū faceret a pusillanimitate et tēpestate. Fluctuās loquit: s̄ nō in eternū fluctuabit: Nā ancora ligat: ancora spes ei⁹ ē. Nō dabit in eternū fluctuationē iusto. Illis autē qd̄: Tu
LL. interitus. vero deus deduces eos in puteum interitus corruptionis. Puteus corruptiōis: tenebre sūt submer-
Math. 15. siōis. Deduces eos inquit in puteū corruptiōis: q̄ cecus cecū ducēs: ambo in foueā cadūt. Deducit illos de⁹ in puteū corruptiōis: nō q: ipe sit auctor culpe ipo𝔯: s̄ q: ipe sit iudex iniquitatū eo𝔯. Tradidit
Ro. 1. eni eos deus in ɔcupiscētias cordis eo𝔯. Amauerūt eni tenebras et nō lucē: dilexerūt cecitatē et nō visionē. Nā ecce dn̄s iesus eluxit vniuerso mūdo: cātent
Ps. 18. in vnitate cū toto mūdo. Nō eni ē q̄ se abscondat a calore illi⁹. Illi āt traducētes se a toto ad ptē: a corpore ad vulnus: a vita ad ɔcisionē: qd̄ passuri sūt ni
LL. dolosi. si in puteū corruptiōis iruūt. Uiri sanguinū et
DD dolositatis. Uiros sanguineos ipe interfectiones dicit: atq̄ vtinā corpales et nō spūales. Sāguis eni de carne exiens: videt et horret. Quis videt sanguinē cordis in rebaptizato: Ille mortes alios oculos q̄rūt. Quāq̄ et de istis mortib⁹ visibilibus nō quiescāt armati vbiq̄ circūcelliōes. Et si istas visibiles mortes attēdam⁹: viri sanguinū sunt. Attēde armatū: Si vir pacis est et nō sanguinis: fustē saltem solū ferret: Sz fert fundabalū: fert securī: fert lapides: fert lanceas: Et ista portātes vbiq̄ q̄ possūt euagantur: sanguinē innocentiū sitiūt. Ergo et de istis visibilibus mortibus sūt viri sanguinū. Sz et de illis dicam⁹: Utinā solas visibiles facerēt et aias nō pimerēt. Illi q̄ sūt viri sāguinū et dolositatis: ne putēt q: nos male sic intelligam⁹ viros sanguinū q̄ aias occidūt: ipi maximianistas suos sic intellexerūt. Nā cū eos dānarēt: in ipa sententia de illis sūt ista v̄ba po-
Ps. 13 suerūt: Ueloces pedes eo𝔯 ad effundendū sanguinē annūciato ɔtribulatio et calamitas in vos eo𝔯: et viā pacis nō cognouerūt. Hoc de maximianistis dixerūt. Quero aūt ego ab eis q̄ maximianistis fu

derūt corpalē sanguinē: nō q: et ipi nō fuderīt: s̄ cū talis multitudo q̄ fūderet. s̄ pter timiditatē paucitatis sue magis ab eis passi sūt aliq̄d: q̄ ipsi tale aliquid aliquādo fecerūt. Ergo interrogo donatistam et dico: In psalmo tuo posuisti d̄ maximianistis: veloces pedes eo𝔯 ad effūdēdū sanguinē. Unū mihi dic te quē digito leserint maximianiste. Quid mihi aliud respōsurus est: nisi qd̄ ego dico: Qui se separauerūt ab vnitate: et alios seducēdo interimūt: spūaliter: n̄ carnaliter sanguinē fundūt. Optime exposuisti: s̄ in expositiōe tua cognosce facta tua. Uiri sanguinū et dolositatis. In fraude dolositatis: in simulatiōe: i seductione. Quid ergo illi: q̄ diuisi sūt q̄ tra vulnus eius: Ipi sūt viri sanguinū et dolositat. Sed quid d̄ illis ait: Nō dimidiabūt dies suos. Quid ē nō dimidiabūt dies suos: Nō pficiūt q̄ntū putāt: Intra tēpus qd̄ sperāt: pibūt. Ipe ē eni pbās illē: de quo dictū ē: In dimidio dierū eius derelinquēt eū:
Hiere. 17. et in nouissimis suis erit insipiēs. Pficiūt: s̄ ad peius. Quid eni ait Aplūs: Maligni aūt hoies et se-
2. Timo. 3. ductores pficiēt in peius: ipi errātes: et alios in errorē mittētes. Cecus aūt cecū ducēs: simul in foue-
Math. 15. am cadūt. Merito cadunt in puteum corruptiōis. Quid ergo ait: Proficiēt in pei⁹: nō tamē diu. Nā paulo ante dixit: sed vltra nō pficiēt: hoc est: non dimidiabūt dies suos. Sequat aplūs et dicat quare: Dementia eni eo𝔯 manifesta erit oībus: sicut et illo𝔯 fuit. Uiri sāguinū et dolositatis: nō dimidiabūt dies suos. Ego aūt in te speraui dn̄e. Merito aūt illi nō dimidiabūt dies suos: q: in homies sperauerūt: Ego aūt a diebus tpalibus pueni ad dies eternū. Quare: Quia in te speraui dn̄e.

Explicit Tractatus de ps̄. LIIII.

Incipit Tractatus de ps̄. LV.

Sicut aliquā domū intraturi: cuius sit et ad quē ptineat in titulo īspiciam⁹: ne forte si i-
f
portune irruam⁹ quo nō oportet: neq̄ rursus timiditate reuocemur ab eo quo oportet intrare. Tanq̄ ergo si legeremus: hec p̄dia illi⁹ aut illi⁹: ita in liminari psalmi hui⁹ habemus inscriptū: In finē p populo qui a sanctis longe factus est: ipi dauid in tituli inscriptionē: cū tenuerūt eū allophili in geth. Agnoscam⁹ ergo populū qui longe factus ē a sanctis in tituli inscriptiōe: Pertinet eni h̄ ad ipm dauid: quē iā nostis intelligere spiritualiter. Nec eni cōmendat nobis nisi ille de quo dictū est: Finis legis christus ad iusti-
Ro. 10. ciā oīn credēti. Ergo in finē cū audis: in christū intēde: ne in via remanēdo nō puenias ad finē. Quicqd̄ eni ē vbi infra steteris: anteq̄ ad christū puenias: nihil tibi aliud s̄mo diuin⁹ dicit: nisi accede: Nōdū ē loc⁹ vbi securitas sit. Est quidaz loc⁹ vbi statio fidissima collocat: Est quedā petra: vbi dom⁹ secura ɔsurgit: vt nō metuat imbrē tēpestatis. Flumina
Math. 7. eni impegerūt in domū illā et nō cecidit: fundata eni erat supra petrā. Petra aūt erat christ⁹. Sub noīe
1. Cor. 10. dauid christ⁹ figurat: q: de illo dictū est: q̄ fact⁹ est
Ro. 1. ex semine dauid s̄m carnē. Quis est ḡ populus qui longe a sanctis fact⁹ est in tituli inscriptione: Ipe titulus ostēdat nob̄ populū istū. Scrips⁹ est eni quidā titul⁹ in dn̄ica passiōe: q̄n dn̄s crucifixus ē. Erat
Joh. 19. ibi titul⁹ inscript⁹: hebraice: grece et latine: Rex iudeo𝔯: tribus linguis tanq̄ trib⁹ testib⁹ titul⁹ appo-

betis: Quia in ore duoꝝ vel triũ testiũ stabit oĩ ver
bũ. Istũ titulũ cũ legissent iudei: indignati sũt: ⁊ di
xerũt ad pilatũ: Noli scribere rex iudeoꝝ: sed q2 ipse
dixit se regẽ eẽ iudeoꝝ. Ipsum dixisse scribe dixerit:
nõ hoc esse qð dixit. Sꝫ q2 verũ est in alio psalmo: i
tituli inscriptiõe: ne corrũpas: respõdit pilatꝰ. Qð scri
psi scripsi: tanq̃ diceret: Scripsi. nõ corrũpo verita
tẽ: si vos diligitis falsitatẽ. Quia ꝰ i maledicto isto
indignati sũt iudei: dicẽtes: Nos nõ hẽmꝰ regẽ nisi
solũ cesarẽ: ĩ tituli offensiõe lõge facti sũt a sanctis.
Propinquẽt sanctis ⁊ agglutinent sancto: q regem
christũ agnoscũt ⁊ habere ꝯcupiscũt. Lõge fiãt a sã
ctis q ꝯtradicẽtes titulo: respuerũt regẽ deũ: ⁊ elege
rũt regẽ hominẽ. Oĩs ꝰ populꝰ hũano regno de
lectatꝰ: respuẽs in se regnare dñm: quo regnãte: ita
quisq̃ subiectus est: vt regnet ⁊ ipse cupiditatibꝰ su
is. Oĩs ergo populus talis longe ẽ a sanctis. No
lite itaq̃ fratres in solis iudeis hoc aduertere. Da
ta sũt quidẽ in illis q̃si ꝓmitua exẽpla: vt in illo po
pulo eluceret qð oĩs hõ caueret. Apte illi regẽ chri
stũ recusauerũt: ⁊ regẽ cesarẽ elegerunt. Est quidẽ ⁊
cesar rex hõ hoĩbus ad hũana: ſ alius rex ẽ ad diui
na: Aliꝰ rex ad vitã ꝑalem: alius ad eternã. Aliꝰ rex
terrenꝰ: alius rex celestis. Rex terrenꝰ sub rege cele
sti: rex celestis sup oĩa. Nõ ergo illi q̃ dixerũt se
habere cesarẽ regẽ peccauerũt: ſ quia regẽ christuz
habere noluerũt. Et mõ multi christũ regẽ i celo se
dentẽ ⁊ vbiq̃ regnantẽ habere nolũt: ⁊ ipsi sũt q tri
bulãt nos. Cõtra tales iste psalmꝰ ꝯfirmat nos. Ne
cesse est eñ vt tales patiamur vsq̃ in finẽ: quos nõ
pateremur nisi nobis expediret. Oĩs eñ tẽptatio
ꝓbatio ẽ: ⁊ oĩs ꝓbatiõis effectꝰ habet fructũ suũ:
q2 hõ plerũq̃ etiã sibi ipsi ignotus ẽ: Quid ferat: qd
ve nõ ferat: ignorat: ⁊ aliquãdo ꝓsumit se ferre qð ñ
põt: ⁊ aliquãdo desperat se posse ferre qð põt: Acce
dit tẽptatio q̃si interrogatio: ⁊ inuenit homo a seip
so: q latebat ⁊ seipm: ſ artificẽ nõ latebat. Proinde
petrus ꝓsumpsit: nescio qd qð in illo nondũ erat: vi
Math. 26 q2 ad mortẽ se cũ dño iesu christo esse ꝓsecuturũ.
Vires suas petrꝰ ignorabat: ſ dñs nouerat. Preuide
bat minꝰ idoneuz q fabricauerat: q etiã fabricato a
se vires idoneas daturꝰ erat. Qui nonduz dederat:
Math. 27. latebat. Ille q necdũ acceperat: nesciebat. Accessit tẽ
Ro. 8. ptatio negauit. fleuit: accepit. Cũ ergo nesciamus
qd petamꝰ tãq̃ nõ habẽtes ⁊ vnde gratias agamꝰ:
tãq̃ accipiẽtes: opus est semp tẽptationibꝰ ⁊ tribu
latiõibus erudiri in isto seculo: ſ tribulari nõ possu
mus: nisi ab eis q longe sũt a sanctis. Longinq̃tatẽ
istã fratres intelligite cordis esse: nõ corporis. Fit eñ
plerũq̃: vt q corpe longe ꝑegrinat a te: cõiũctus sit
tibi: quia hoc amat quod tu. Et fit plerumq̃ vt stãs
iuxta te: cõiunctus sit tibi: quia hoc amat quod tu.
Et fit plerumq̃ vt stans iuxta te: ex eo quia diligit
mundum. cum tu diligas deum. longe sit a te. Quid
ergo sibi vult quod ad ipm titulus adhuc pertinet:
q2 tenuerũt eũ allophili in geth: Geth ciuitas q̃dã
erat allophiloꝝ: id est alienigenaꝝ: vtiq̃ populi lon
ge a sanctis. Ex eo eñ q alienigene: nõ vtiq̃ appro
Ier. , pinquãt sanctis: ſ longe sũt a sanctis. Oẽs q recu
sant christũ regẽ: alienigene fiũt. Quare alienigene
fiũt: Quia ⁊ illa vitis q̃ vis ab illo plantata: amara
Iere. 2 facta: qd audiuit: Quare ꝯuersa es in amaritudinẽ
vitis aliena: Nõ dictũ est: vitis mea: q2 si mea: dul
cis: si amara: nõ mea: Si ñ mea: vtiq̃ aliena. Tenu
erũt ꝰ eũ allophili i geth. Inuenitꝰ q̃dẽ ipsa dauid
ipm filiũ iesse regẽ isrl. pegrinatũ esse apud allo 1. Reg. 21
philos cũ q̃reret a saule: ⁊ fuit in ista ciuitate ⁊ apd
regẽ ciuitatis huꝰ: ſ ibi retentũ esse nõ legimꝰ. Er
go dauid nostrũ ꝑ̃m iesũ xp̃m natũ ex semine illꝰ Math. 1.
dauid nõ solũ tenuerũt: ſ ⁊ tenẽt adhuc allophili i
geth. Geth diximus q ciuitas sit. Interrogata aũt
interptatio huꝰ noĩs indicat torcular. Christꝰ ſm Eph. 5.
qð caput est saluator corporis. ille natꝰ ex virgine: cru Luc. 2.
cifixꝰ: q iã nob exemplũ resurrectiõis nostre i resur Luc. 24.
rectiõe sue carnis ostẽdit: Qui sedet ad dexterã patris: Ro. 8.
⁊ p nobis interpellat: Est ⁊ hic: ſ in corpe suo qð est Eph. 1
ecclesia. Corpus ꝯiũctũ est capiti suo: caput p cor
pore clamat: Saule saule qd me ꝑsequeris: Et cor Act. 9.
pus in capite suo est ſm aplm dicentẽ: Et simul re Eph. 2.
suscitauit: ⁊ simul sedere fecit in celestibus: ⁊ nos ibi
sedemꝰ: ⁊ ipse h laborat. Nos ibi sedemꝰ ſm spez: ⁊
ille hic nobiscũ est ſm charitatẽ. Hec cõpago tanq̃
vnꝰ hominis facit duos in carne vna: sponsũ ⁊ spon
sam. Unde ⁊ ipse dñs dicit: Igit iam nõ duo: ſ vna Math. 19.
caro. Quõ ꝰ hic tenet in geth ⁊ Tenet in torculari 1. Reg. 21.
corpꝰ eius: id est ecclesia eius. Quid est in torculari:
In pressuris. Sꝫ in torculari fructuosa pressura ẽ. Uua
in vite pressurã nõ sentit: integra videt: ſ nihil inde ma
nat. Mittit in torculari: calcat: ꝓmit: iniuria videt
fieri vue: ſ ista iniuria sterilis nõ ẽ: imo si nulla iniuria
accideret: sterilis remaneret. Quicũq̃ ꝰ sancti pressu
ram patiunt ab eis q longe facti sũt a sanctis: atten
dãt psalmũ istũ: agnoscãt hic se: dicãt qð hic dicit: q
patiũt qð hic dicit: Certe q nõ patit nõ dicat: No
astringo ad vocẽ quẽ video extra passionẽ. Sꝫ vide
at ne cũ vult eẽ longe a passiõe: longe fiat a sanctis.
Cogitet ꝰ vnusquisq̃ de inimico suo si christianꝰ ẽ:
mũdus iste inimicus ẽ. Priuatas eñ inimicitias ne
mo cogitet: auditurꝰ verba psalmi huꝰ. Scimꝰ q2 Eph. 6.
nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinẽ:
ſ aduersꝰ ꝓncipes ⁊ potestates: ⁊ spiritalia nequitie:
id est aduersus diabolũ ⁊ angelos eiꝰ: q2 ⁊ qñ pati
mur hoĩes importunos: ille instigat: ille inflãmat: il
le tanq̃ vasa sua mouet. Attẽdamus ꝰ duos hostes:
quẽ videmꝰ: ⁊ quẽ nõ videmus. Hominez videmꝰ:
diabolũ nõ videmꝰ: hoĩem videamꝰ: diabolũ nõ vi
deamꝰ: Hoĩez diligamꝰ: diabolũ caueamꝰ: Pro ho
mine oremꝰ: ꝯtra diabolũ oremꝰ: ⁊ dicamus deo:

Expositio psalmi.

Miserere mei dñe qm̃ cõculcauit me Al. ꝯterit.
hõ. Noli timere: q2 ꝯculcauit te hõ. Ui
nũ habeto: vua factus es vt calceris. Mi
serere mei dñe qm̃ ꝯculcauit me homo. Tota die
debellans tribulauit me. Oĩs q longe factꝰ est Al. impugnãs
a sanctis: ſ ⁊ ipse diabolꝰ q̃re hic non intelligat: An
forte q2 nõ dictus est hõ: Ergo errat euãgeliũ: quia
dixit: inimicꝰ hõ h fecit: Sꝫ ibi q̃dã figura ẽ ⁊ ille dici Math. 13.
hõ. nõ tñ eẽ hõ. Siue ꝰ ꝑm intuerem q dicebat h:
siue xp̃m ⁊ vnũquẽq̃ lõge factũ a sãctis: p q̃les dia
bolꝰ tribulat xp̃m ve: ĩꝑãtẽ sãctis: ĩꝑãtẽ sctõ: ĩꝑe
rantẽ regi: ad cuꝰ titulũ indignati illi tanq̃ repassiu Iob. 19.
longe sũt facti: dicat: Miserere mei dñe: qm̃ ꝯculca
uit me hõ: nec desinat in ista ꝯculcatiõe: sanctis quẽ in
uocet: ⁊ q exẽplo fortis effectꝰ sit ꝓmꝰ botrꝰ i torcu Esaie. 63.
lari pressꝰ ẽ xp̃s. Cũ ille botrꝰ passiõe expressus ẽ: mana
uit illud: vñ calix inebrians q̃ ꝑclarꝰ ẽ. Dicat ꝰ ⁊ cor Ps. 22.

pus ei⁹: intuēs caput suū. Miserere mei dñe qm̄ cō
culcauit me hō: tota die bellās tribulauit me. Tota
die: toto tpe. Nemo sibi dicat: fuerūt tribulationes
apud pr̄es nr̄os: apud nos nō sūt. Si putas te non
habere tribulatiōes: nōdū cepisti eē christian⁹. Et
2. Timoth. 3. vbi ē vox Apl̄i. Omnes q̄ volūt in christo pie viue-
re: psecutiōes patiūt̄. Si ḡ nō pateris p christo vl-
lā tribulationē: vide ne nōdū cepis i xp̄o pie viuere.
Cū aūt cepis i christo pie viuere: ingressus es torcu-
F lar. Prepara te ad pssurā: s̄ noli eē arid⁹: ne ī pssu
Al. qm̄ multi ra nihil exeat. Cōculcauerūt me inimici mei
bellātes aduer- tota die: Illi longe facti sūt a sanctis: ipi inimici
sum me. mei tota die. Iā dictum ē. Ab altitudine diei:
Timere. Quid sibi h̄ vult: ab altitudine diei: Forte aliq̄s est
ad itellectū. Nec mirū: q: altitudo diei ē. Forte eīn
illi, ppterea lōge facti sūt a sanctis: q: nō potuerūt pene
Ioh. 11 trare altitudinē diei. cui⁹ sunt apl̄i duodecī hore ful
gētes. Ergo q̄ tāq̄ horē cruciauerūt: in die errauē
rūt. Quare aūt tenebras passi sūt: vt longe fierent a
sanctis: Quia in alto lucebat dies: i alto latentē nō
1. Cor. 2. cognouerūt. Si eīn cognouissent. nūq̄ dñm glīe cru
cifixissent. Hac ḡ altitudine diei repercussi: t longe
facti a sanctis: facti sūt inimici: q̄ tribulēt t pculcēt tā-
q̄ vuā in torculari. Est t ali⁹ intellect⁹: Ab altitu-
dine diei pculcauerūt me inimici mei tota die: hoc ē
toto tpe. Ab altitudine diei. h̄ est a supbia tpali. Qn̄
eīn pculcāt: alti sūt. Humiles sūt q̄ pculcant̄: alti sūt q̄
pculcāt. Sz noli timere altitudinē pculcantiū: Diei
Al. nō habet. altitudo tpalis est. nō eterna. Qm̄ multi q̄ de-
bellant me timebūt. Qn̄ timebunt: Cū transie
rint dies q̄ alti sūt. Etem ad tps alti sūt: nullo tpe al
Al. sperabo. titudinis sue timebūt. Ego vero in te speraui
t nō habet. dñe. Nō aūt: ego vero nō timebo: s̄ multi qui debel
G lāt me: timebūt. Cū venerit ille dies iudicij: tūc lamē
Math. 24 tabūt̄ se oēs trib⁹ terre. Cū apparuerit signū filii ho-
minis in celo: tūc securi erūt oēs sancti. Illud eīn ve
niet qd̄ spabāt: qd̄ desiderabant: qd̄ vt veniret: ora-
bāt. Illis aūt penitendi loc⁹ null⁹ remanebit: q: eo tē
pore q̄ fructuosa posset eē penitētia: cor obdurauē-
rūt aduersus monentē dñm. Nūqd̄ t murū erigent
aduersus iudicātē deū: Pietatē sane hui⁹ agnoscere:
t si in ei⁹ corpe es. imitare. Cū dixisset: multi q̄ de-
bellant me: timebunt: nō addidit: ego vero nō time-
bo: ne sulis virib⁹ assignādo qd̄ nō timet: eēt t ipse in
alto tpalib⁹: t p supbiā tpalē nō mereret̄ venire ad
requiē sempiternā: poti⁹ te fecit intelligere vn̄ nō ti-
mebat. Ego vero inq̄t in te spaui dñe: Non dixit pre-
sūptionē suā. s̄ causā p̄sūptiōis sue. Si eīn nō time-
H bo: possū t duriciā cordis nō timere. Multi eīn ni-
mia supbia nihil timēt. Attēdat charitas vr̄a: Aliud
est sanitas corpis: aliud stupor corpis: aliud imortali
tas corpis. Sanitas qdē pfecta imortalitas ē: s̄ di-
cit̄ etiā s̄m q̄ndā modū sanitas: quā habem⁹ in hac
vita. Qn̄ nō infirmatur: vnusq̄sq̄ san⁹ vocat̄: t cum
inspexerit medic⁹ sanū renūciat: t cū egrotare ceperit
ceperit: ipa sanitas pturbat̄: t qn̄ curat̄: ad ipam sani
tatē redit̄. Tres ḡ affectiōes q̄sdā corpis aduertite:
t inspicite sanitatē: stuporē t imortalitatē. Sanitas
egritudinē nō habet: s̄ tn̄ qn̄ tangit̄ t molestat̄: do-
let. Stupor aūt nō dolet: amisit sensū doloris: t q̄to
isensibilior: q̄nto peior. Rursus imortalitas nō do-
1. Cor. 15 let: absūpta ē eīn oīs corruptio: t corruptibile h̄ idu
et icorruptionē: t mortale h̄ induet imortalitatē. Nl-
lus ḡ dolor i corpe imortali: null⁹ dolor in corpe stu
pido. Nō se putet stupid⁹ iā imortalē: viciuior ē im
mortalitati sanitas dolens q̄ stupor: nō sentiēs. Iā
uenis ḡ hoiez supbū tpe arrogātissimo: q̄ sibi per-
suaserit nihil timere: Fortiorē putas illo: q̄ ait: Fo 2. Cor. 7
ris pugne: int⁹ timores: Fortiorē ipo capite nr̄o dño
deo nr̄o: q̄ dicit: Tristis ē aīa mea vsq̄ ad mortē: Math. 26
Nō ē iste fortior: nō te delectet stupor ei⁹: nō imor-
talitate induit⁹: s̄ sensu exut⁹ ē. Tu vero habeto aīaz s̄i 2. Cor. 11
ne affectu: reprobi eīn sūt q̄ sūt sine affectu: t dic de
sensu sanitatis: Quis infirmat̄ t ego nō infirmor: Quis 2. Cor. 11
scādalizat̄ t ego nō vror: Si ad istū nō puenerit scā
dalū: cuiusq̄ infirmitatis pditio q̄si i ngēt⁹: t sine do-
lore videret̄ melior eē. Absit: Stupor eēt. nō tranq̄l
litas. Plane sic eris cū venerim⁹ ad eū locū: ad eā se-
dē: ad eā beatitudinē: ad celestē patriā: vbi aīa nr̄a i-
pleat̄ securitate: ipleat̄ q̄ete t sempiterna felicitate:
null⁹ ibi dolor erit: q: vn̄ doleat̄ nō erit. Multi inq̄t
qui debellant me timebunt. Et ipi stupidi q̄ modo nihil
timēt: timebūt aliqn̄. Veniet eīn tāt⁹ terror q̄ totam
duriciā frāgat t pterat. Multi q̄ debellabāt me time-
būt: ego vero i te spaui dñe. In deo laudabo ser I
mones meos. In deo spaui: nō timebo qd̄ faciat
mihi caro. Quare: Quia i deo spabo. Quare: Qr̄ i
deo laudabo sermōes meos. Si i te laudas sermōes
tuos: nō dico vt nō timeas: Impossibile ē eīn vt nō
timeas. Sermōes eīn tuos aut mēdaces habebis:
lōge tuos: q: mēdaces: aut si erūt veraces s̄mones:
t nō eos putabis te habere a deo: s̄ a te loq: veraces
erūt: s̄ tu tn̄ mēdax eris. Si aūt cognoueris nihil te
vere in sapīa dei: in fide veritatis posse dicere. nisi qd̄
ab illo accepisti: de q̄ dicit̄: Quid eīn habes qd̄ non 1. Cor. 4
accepisti: In deo laudas s̄mones tuos: vt i deo lau
deris sermōib⁹ dei. Etenī si qd̄ i te dei ē: honorat̄ a te:
t tu fact⁹ a sanctis in deo honoraberis a deo. Si autē
qd̄ in te dei ē honoraueris tāq̄ tuū: nō dei: quō ipse
ille lōge fact⁹ ē a sanctis: sic tu longe a facto: Ergo in
deo laudabo sermones meos. Si in deo: q̄re meos:
Et in deo t meos. In deo: q: ab ipo: meos quia ac-
cepi. Ipse voluit meos eē qui dedit: amādo eū cui⁹
sūt: q: ex illo mihi sūt: mei facti sūt. Vnde eīn: Pa Math. 6
nē nostrū q̄tidianū da nobis hodie: Quō nostrū:
Quō da: Ab illo petēdo nō eris vacu⁹: tuū pfitendo
nō eris ingrat⁹. Si eīn nō dicas tuū. non accepisti:
Rurs⁹ si dicas tuū: ita q̄si a te sit: cū dic tuū amit-
tis qd̄ accepas: q: ingrat⁹ es illi a q̄ accepas. In deo
ḡ laudabo sermōes meos q: ibi ipse ē fons sermonū
veror. Meos: q: sitiēs accessi t bibi. In deo laudabo
sermōes meos: In deo spaui nō timebo qd̄
faciat mihi caro. Nōne tu eras q̄ paulo aū dice-
bas: Miserere mei dñe: qm̄ cōculcauit me hō: tota
die bellās tribulauit me: Quō ḡ hic nō timebo qd̄
faciat mihi caro: Quid tibi faciet: Tu ipse paulo aū
dixisti: cōculcauit me: tribulauit me. Nihil faciet cū
ista faciet: Respexit ad vinū qd̄ manat ō calcatura:
t rn̄dit: Plāe pculcauit: plane tribulauit. Sz qd̄ mi-
hi faciet: Vua erā: vinū ero. In deo spaui: nō time-
bo quid faciat mihi caro. Tota die verba mea Gen. 1
abominabant̄. Sic sūt: nostris: dicite veritatē: p- K
dicate veritatē: ānūciate christū paganis: ānūciate
ecclīaz hereticis: ānūciate oīb⁹ salutē. Cōtradicūt:
abominant̄ v̄ba mea. Sz cū v̄ba mea abominant̄:
quē putam⁹ abominant̄. nisi eū in q̄ laudabo s̄mo-

nes meos: Tota die v͛ba mea abominabant̄. Suf-
ficiat saltē abominent̄ v͛ba: nihil vltra ꝓcedant̄:
respuēdā respuāt. Absit. Ut qd̄ dicā h̄: Qui verba
mea respuūt: qñ verba mea abominant̄: ꝗ verba de
s̄te viuat̄ manāt: qd̄ faciāt illi ꝑ quē v͛ba ipsa dicū-
tur: Quid nisi qd̄ sequit̄: Aduersū me oīa cōsi-
lia eoꝝ in malū: Si panē ipm̄ abominant̄: vas-
culo in q̄ ministrat̄ quō parcūt: Aduersū me oīa cō-
silia eoꝝ in malū. Si sic & in ipm̄ dn̄m: nō dedignet̄
ꝗ corp⁹ qd̄ ꝓcessit in capite: vt corp⁹ hereat capiti.
Cōtēptus ē dn̄s tu⁹: & tu te honorari vis ab eis qui
lōge facti sūt a sanctis: Noli tibi arrogare velle: qd̄ in
Math. 10. illo nō ꝓcessit. Nō ē discipul⁹ maior magistro suo:
nō est seru⁹ maior dn̄o suo. Si patrēfamilias beelze
bub vocauerūt: q̄nto mag̃ domesticos ei⁹: Aduer
sū me oīa ꝯsilia eoꝝ in malū. Incolēt & abscon
dēt. Incolere ꝑegrinari ē. Incole dicūt̄ q̄ habitāt
L in patria nō sua. Oīs hō in hac vita ꝑegrin⁹ est. In
qua vita videtis q2 carne circūtegimur: ꝑ quā carnē
1 Cor. 4. cor videri nō pōt. Jō Apl̄s dicit: Nolite añ tēpus
quicq̄ iudicare: q̄adusq̄ veniat dn̄s: & illuminabit ab-
scōdita tenebraꝝ: & manifestabit cogitatiōes cordis:
& tunc laus erit vnicuiq̄ a deo. Antequā h̄ fiat in hac
ꝑegrinatiōe carnalis vite: q̄sq̄ cor suū portat: & om
ne cor oī cordi clausū ē. Proinde isti quoꝝ ꝯsilia ad
uersus hūc in malū incolēt & abscondēt: q2 ī ista pe-
grinatiōe sūt: & carnē portāt: dolū tegūt ī corde: q̄c-
qd̄ mali cogitāt: abscōdūt. Quare: Quia adhuc pe
regrina est vita ista. Abscondāt: apparebit qd̄ abscō-
dūt: & ipi nō abscōdent̄. Est & in h̄ abscōdito ali⁹ itel
D lect⁹: q̄ fortasse magis placebit. Etenī et his q̄ lōge
facti sūt a sanctis: subintrāt q̄dā ficti: & peiores tribula
tiōes faciūt corpi christi: Et quia nō tanq̄ penitus
alieni deuitantur ab ipis: pericula grauiora sustinet
corpus christi. Que cōmemorans Apostolus cum
enumeraret multas passiōes suas: & diceret: Peri-
culis fluminū: ꝑiculis latronū: ꝑiculis ex genere: ꝑi-
2 Cor. 11. culis ex gētib⁹: ꝑiculis in ciuitate: ꝑiculis in deserto:
Ps. 40. ꝑiculis in mari: ꝑiculis inq̄t in falsis frib⁹. Hi nimis
ꝑiculosi sūt: de q̄bus dr̄ in alio psalmo: Et ingredie-
bant̄ vt viderēt: & nemo dicit: non intres vt videas.
Intrat etenī tanq̄ tu⁹: nō cauet̄ vt alien⁹. Isti ꝗ in-
colēt & abscōdēt: q2 sic itrant in domū magnā: non
ibi ꝑseueraturi: iō incolēt. Tales enī peccatores suos
volēs itelligi dn̄s: s̄m illū itellectū euāgelicū: q̄ oīs
Joh. 8. q̄ facit peccatū: seru⁹ ē peccati: ait: Seru⁹ nō manet
in domo in eternū: fili⁹ aūt manet in eternū. Qui in
Math. 10. trat vt fili⁹: nō incolet: q2 ꝑseuerabit vsq̄ ī finē. Qui
intrat vt seru⁹: subdol⁹: peccator: ad oculū attēdēs: q̄rēs
qd̄ rapiat: q̄rēs qd̄ accuset: aut qd̄ vituperet: īcolere in-
trat: nō inhabitare & ꝑseuerare. Nec istos tñ timea-
mus fr̄es: In deo speraui: nō timebo qd̄ faciat mihi ca
ro. Et si icolūt: & si intrāt: & si fingūt: & si abscōdunt:
caro sūt: Tu ī deo spera: nihil tibi faciet caro. Sz ī
fert tribulationē: infert ꝯculcationē: accedit vinū: q2
vua ꝓmit̄: tribulatio tua īfructuosa nō erit. Alter vi-
det te: imitat̄ te: q2 et tu vt disceres talē ferre: caput
tuū ꝯtēplatus es: hoꝝ illū ꝓmū: ad quē itrauit hō
vt videret: icoluit & abscōdit traditor iudas. Oēs ꝗ
ficto aīo itrātes: icolētes & abscōdētes sūt: s̄ noli tīe
re. Pri ipoꝝ iudas cū dn̄o tuo fuit: & ille quidē noue
rat eū. Oīq̄ iudas traditor incolebat & abscōdebat:
tñ cor ipi⁹ dn̄o reꝝ patebat. Sciēs ille elegit vnuz:
vt̄ tibi solatiū faceret nescituro: q̄s deuitēs. Pote

rat enī ille nō eligere iudā: q̄ nouerat iudā. Sic dixe
discipulis: Nōne ego vos duodecim elegi: et vnus Joh. 6.
ex vobis diabol⁹ est: Ergo & diabol⁹ elect⁹ ē: Aut si
elect⁹ nō est: quō duodecim elegit: & nō poti⁹ vnde-
cim: Elect⁹ & ille ē: s̄ ad aliud. Electi vndecim ad op⁹
ꝓbatiōis: elect⁹ vn⁹ ad op⁹ tēptationis. Uñ posset
tibi exēplū dare nesciturus q̄s deuites malos: q̄s ca-
ueas falsos & fictos icolētes & abscōdētes: nisi vt di
cat tibi: Ecce ego mecū habui vnū ipoꝝ: Pcessit
exemplū: tolerauit: ꝑferre volui qd̄ sciebā: vt tibi ne-
scienti ꝓberē solatiū. Qd̄ mihi fecit: hoc faciet & tibi:
Ut multū possit: vt multū ꝯputat: accusatur⁹ est: fal
sa crimina dictur⁹ ē: vt ꝑualeāt falsitates. Nūqd̄ in
te ꝓualebūt: & in me nō ꝑualuerūt: In me certe ꝑ-
ualuerūt: s̄ celū nō mihi abstulerūt. Caro ipi⁹ tam Math. 27
sepulta falsos testes ꝓtulit: Par fuit eos ꝑpeti in iu
dicio: ꝑpessus ē in sepulchro. Acceperūt pecuniā vt Math. 28.
mētirent̄: dixerūt: Cū dormirem⁹ venerūt discipu-
li eius & abstulerūt eū. Tales aūt ceci erāt iudei: vt
crederēt dicto oīno incredibili: crediderūt testib⁹ dor
mientib⁹. Aut falsū erat qd̄ dormierāt: & mēdacib⁹
credere nō debuerūt: Aut veꝝ erat q̄ dormierunt: &
qd̄ factū ē nescierūt. Incolēt & abscondēt. Incolāt
& abscōdāt: quid facturi: In deo speraui nō timebo
qd̄ faciet mihi caro. Ipsi calcaneū meū obser-
N uabūt. Etenī sic incolēt & abscondēt: vt obseruent
vbi hō labit̄. Intēti sūt ad calcaneū qñ fiat laps⁹: vt
pedē teneāt ad ruinā: aut pedē supponāt ad offensi-
onē: certe vt inueniāt qd̄ accusent. Et q̄s ita ābulet
vt nusq̄ labat̄: Certe qd̄ cito fit vel in lingua: Etenī
scriptū ē: Si q̄s in lingua nō offendit: hic ꝑfect⁹ ē vir. Jac. 3.
Quis tandē se audeat dicere aut putare ꝑfectū: Er
go necesse ē vt aliq̄s labat̄ in lingua. Illi aūt q̄ inco-
lūt & abscōdūt: aucupant̄ verba eius: q̄rūt alicu
bi laq̄os & nodosas facere calūnias: q̄b⁹ ꝓ⁹ ipi ipli-
cēt: q̄ q̄s iplicare ꝓtēdūt: vt ꝓ⁹ ipi capiant̄ & ꝑeant:
q̄ alios capiāt vt ꝑdāt. Etenī recurrit hō in cor suū:
& inde recurrit ad deū: & nouit dicere: In deo lauda
bo s̄mōes meos. Quicq̄d bonū dixi: q̄cq̄d veꝝ dixi:
deo dixi: & ō deo dixi. Quicq̄d forte aliud dixi qd̄ di
cere nō debui: hō dixi: sed sub deo dixi: Qui ꝯfirmat
ambulantē: minatur erranti: ignoscit agnoscenti: re-
uocat linguā: reuocat lapsū. Justus enī septies ca- Prouer. 24.
det & resurget: impij vero infirmabūt̄ in malis. Nō
ergo timeat vnusq̄sq̄ vestrū callidos insectatores:
aucupes verboꝝ: dinumeratores pene syllabaruz:
& ꝑuaricatores preceptoꝝ. Quid in te arguat atten
dit: vt credat per te christo nō attendit. Attende in
sermones eius quē reprehendis: ne forte te aliquid
salubriter doceat. Et quid me inquit salubriter pote
rit docere: qui sic laps⁹ est in verbo: Hoc ipm̄ te for
te salubriter docet: ne sis auceps verboꝝ: sed colle
ctor preceptoꝝ. Ipsi calcaneū meū obseruabūt. Si O
cut sustinuit aīa mea. Hoc dico qd̄ sustinuit lo Al. Sustinuerūt
quebar expertus: Sicut sustinuit aīa mea: incolet & et alam meam.
abscōdēt. Oēs sustineat aīa mea: foris latrātes: īt⁹ oc
cultātes: sustineat forinsec⁹ venientes: Quasi fluui⁹
venit tēptatio: ī petra te inueniat: īpingat ñ deijciat.
Fūdata ē dom⁹ supra petrā. Intus ē incolet & ab- Math. 7.
scōdet: Ut palea tibi vicinet: itret tritura boū itret
tribule tēptationū: tu purgar̄: illa cōminuit̄: Sicut su
stinuit aīa mea. Pro nihilo saluos facies eos. Al. nullos.
Docuit & ꝓ ipis orare. Nēpe incolēt & abscondent:

nempe dolosi, nempe simulatores atq; insidiatores sūt:
Tu ora pro eis: & noli dicere: Nūquid ecce talē hoīem
deus correcturus est: tā maliciā peruersū: Noli despe
rare: quē roges attēde: nō pro quo roges. Magnitu
dinē morbi vides: potentiā medici nō vides: Inco
lēt & abscōdēt: sicut sustinuit aīa mea. Sustine: ora.
Et quid fit: Pro nihilo saluos facies eos. Sic illos
saluos facies, vt nihil tibi sit: id est vt nullus labor ti
bi sit. Hoībus desperati sūt: & tu verbo curas. Nō
laborabis in curādo: quia nos stupeamus in inspi
ciendo. Est alius sensus in hoc versu: Pro nihilo sal
uos facies eos: nullis eorū meritis pcedētibus saluos
I. Timoth. I. facies eos. Qui prius fui blasphemus inquit & persecutor
Act. 22. & iniuriosus: accipiebā līras a sacerdotibus: vt vbicū
q; inuenirē christianos: alligarē & adducerē: Vtiq;
vt alligaret & adduceret primo incolebat & abscondē
bat. Nulla ergo huius bona merita pcesserāt: immo ta
lia pcesserāt de qbus damnaret. Nihil boni attulit
& saluus factus est. Pro nihilo saluos facies eos. Nō
ad te afferēt hircos: arietes: tauros: nō dona & aro
mata afferēt in tēplo tuo: nō aliqd de conscientia bona
libamenta suffundāt: totū in illis asperū: totū terre
totū detestandū. Et cū illi ad te nihil afferāt: vñ sal
uent: Pro nihilo saluos facies eos: id est gratis da
Luc. 23 ta gratia tua. Quid ille latro attulerat ad crucē: de fau
ce vēit ad iudiciū: de iudicio in lignū: de ligno in para
Ps. 115. disū: Credidit propter qd locutus est. Sed & ipsam fidē
quis donauit: nisi q iuxta pependit: Pro nihilo sal
Al. tecō fringes. uos facies eos. In ira populos deduces. Iras
cerīs & deducis: seuis & saluas: terres & vocas. Quid
est enim: in ira populos deduces: Imples tribulatio
nibus omnia: vt in tribulatiōibus positi: omes recur
rāt ad te: ne delitijs & securitate peruersa seducant. A
te ira videt: sed paterna. Irascit pater filio cōtēptori
preceptorū suorū: iratus ei cū colaphizat: cedit: aurē vel
lit: manu trahit: ad scholā ducit. In ira populos deduces.
Et multi ingressi sūt: & multi pleuerūt domū dñi: in
ira eius deducti: id est tribulatiōibus territi: & fide im
pleti. Ad hoc enim exagitat tribulatio: vt exinaniat vas
qd plenū est nequicia: et impleat gratia. In ira po
Al. fannūciaui pulos deduces. Deus vitā meā enunciaui ti
P bi. Ut enim viuā tu fecisti: & ad hoc enūcio vitā meā ti
bi. Ita ne vero deus ignorabat qd dederat: Quid est
hoc qd illi enuncias: Docere vis deū: Absit. Ergo
qd ait: Enūciaui tibi. An forte: q tibi pdest qd enū
ciaui vitā meā: Et qd pdest deo: Lucris dei pdest.
Enūciaui deo vitā meā: q viuere me fecit deus. Quō
I. Timoth. I. enim enūciauit vitā suā Paulus aplus: dicēs: Qui pri
us fui blasphemus & persecutor & iniuriosus: Enunciet
vitā suā: sed misericordiā cōsecutus sū. Enūciauit vitā
suā: nō sibi sed illi: q sic enūciauit vt illi crederet: non
2. Cor. 4. ad lucra sua: sed ad lucra illius. Quid enim ait ipse Pau
lus: Ideo christus mortuus est & resurrexit: vt q viuit
iā nō sibi viuat: sed ei q pro oibus mortuus est. Si ergo vi
uis & nō a te viuis: q vt viueres ille pstitit: enuncia
vitā tuā nō tibi: sed illi: nō tua quęrēs: nō tibi viuens:
sed ei q pro oibus mortuus est. Etenim de qbusdā repro
Phil. 2. bis qd ait idē Aplus: Omnes enim sua quęrūt: nō q Je
su christi. Si si pterea enūcias vitā tuā vt tibi psit:
& alijs nō psit: tibi illā enūcias nō deo. Si autē sic
enūcias vitā tuā: vt alios etiā inuites ad accipien
dā vitā quā & tu accepisti: enūcias vitā tuā illi a quo
accepisti: & habebis mercedē ampliorem: q & ex eo

qd accepisti nō ingratus extitisti. Deus vitā meā
enūciaui tibi. Posuisti lachrymas meas in cō
spectu tuo. Et exaudisti me: dicit ei te. Sicut et
in repromissione tua. Quia sic repromiseras:
hoc egisti. Dixisti te exauditurū: & fleui: credidi: fleui:
exauditus sū. Inueni te misericordē in repromittē
do: veracē in reddēdo. Sicut & in repromissiōe tua.
Conuertant inimici mei retrorsum. Hoc
ipsis pdest: nō malū illis optat. Etenim pcedere volūt
ideo corrigi nolūt. Mones inimicū tuū vt bene vi
uat: vt se corrigat. Ille pcedit: ille respuit verbū tuū.
Ecce q me monet: ecce a quo auditurus sū pcepta q
bus vitā: pcedere te vult: & pcedēdo nō corrigitur.
Nō attēdit: q verba tua nō sūt tua: nō attendit: q
vitā tuā deo enūcias: nō tibi. Precedēdo enim nō cor
rigit: Bonū est illi vt puertat retrorsū: & quē pcedere
volebat: sequat. Dñs de passiōe sua futura discipu
lis loquebat: exhorruit petrus & ait: Absit dñe nō
fiet istud. Qui paulo ante dixerat: Tu es christus fi
lius dei viui. pfessus deū: timuit eū mori q̄si hoīem.
Dñs aūt q sic venerat vt pateret. Neq; enim aliter sal
ui esse possemus: nisi eius sanguine redimeremur: pau
lo ante cōfessionē petri laudauerat & dixerat: Quia
nō tibi caro & sanguis reuelauit hoc: sed pater meus q
in celis est: pterea tu es petrus: & sup istā petrā edi
ficabo ecclesiā meā: & porte inferorū nō vincēt eam:
& tibi dabo claues regni celorū. Videte quēadmodū
psecutus est pfessionē veritatis: plenā fiducia q di
xit: Tu es christus filius dei viui. Cōtinuo aūt vbi ce
pit loqui dñs de passiōe sua: timuit ille ne periret mo
riendo: cum ipsi nos periremus nisi ille moreret: & ait:
Absit dñe: nō fiet istud. Et dñs illi cui paulo ante di
xerat: Beatus es. Et sup hāc petrā edificabo ecclesiā
meā: Redi inquit retro sathana: scādalū mihi es. ergo
q sathanas: q paulo ante beatus & petra: Nō enim sapis ea
que dei sūt: ait: sed que sunt hoīs. Paulo ante que
dei: quia nō reuelauit tibi caro & sanguis: sed pater
meus qui in celis est. Quando in deo laudabat ser
monem: nō sathanas: sed petrus a petra. Quādo au
tē a se & ex humana infirmitate amore hoīs carnali:
qd impedimēto erat saluti ipsius & ceterorū: sathanas
dicitur est. Quare: Quia pcedere dñm volebat: & du
ci celesti terrenū dare pfiliū: Absit dñe: nō fiet istud.
Dicis absit: & dicis dñe. Vtiq; si dñs est: potestate
facit: si magister est: nouit qd faciat: nouit qd doceat.
Tu aūt vis ducere ducē: docere magistrū: iubere do
mino: optare deo: multū pcedis: redi retro. Nūqd
nō & istis inimicis hoc pderat: Cōuertant inimici mei
retrorsū: sed nō remaneāt retrorsū. Ideo puertāt retror
sū: ne pcedāt: sed vt sequāt: nō vt remaneāt. Cōuertāt
inimici mei retrorsū. In quacūq; die inuocauero
te: ecce scivi qm deus meus es tu. Magna scia.
Nō ait: sciui q deus es: sed q deus meus es tu. Tuus est enim
cū tibi subuenit: tuus est cū tu ab illo alienus nō es. Vñ dr:
Beatus pplus cuius est dñs deus ipsius. Quare cuius est: Cuius
enim nō est: Oīm qdē deus est: sed eorū deus proprie dr q eū di
ligūt: q eū tenēt: q illū possidēt: qui illū incolūt. Lā
q; de domo ipsius magna: sūt familie eius redēpte ma
gno sanguine vnici filij. Quantū dedit nobis deus:
vt ipsius essemus: & ipse sit noster: At vero alienigene lō
ge facti sūt a sanctis: filij alieni sūt. Videte qd de il
lis dicat in alio psalmo: Dñe libera me: ait de manu
filiorū alienorū: quorū os locutū est vanitatē: dexte

ra eorum dextera iniquitatis. Et vide altitudinē ipsorum:
sed altitudinem dicit: id ē superbiā tēporalem. Quorū fi
lii inquit sicut nouellę cōstabilitę: filię eorū ornatę
vt similitudo templi. Fęlicitatē describit p̄sentis se
culi: in qua errātes homines tenēt p magno habēdā:
fęlicitatem verā sempiternāq nō querunt. Inde
ergo isti filii alieni: non filii dei: Quorum filii inquit
eorum sicut nouellę constabilitę: filię eorum orna
tę sicut similitudo templi: Cellaria eorum plena: eru
ctantia ex hoc in illud: Boues eorum crassę: oues eorum
fęcūdę: multiplicātes in exitib⁹ suis: Non est ruina
macerię neq trāsitus: neq clamor in plateis eorū.
Et qd sequit: Beatū dixerūt populū cui hęc sunt.
Sed q dixerūt? Filii alieni: quorum os locutū est va
nitatē. Tu quid dicis? Beatus popul⁹ cui⁹ est dñs
deus ipsius. Tulit oīa de medio cętera quę dat de
us: et tenuit ipsum deū. Oīa q̄ppe illa fratres quę cō
memorauerūt filii alieni: dat deus: sed et alienis dat: sed
Math. 5 et malis dat: sed et blasphemis dat: q solem suū oriri fa
cit sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos.
Aliqñ ista bonis dat: aliquādo nō dat. Et malis ali
quādo dat: aliquādo nō dat. Bonis tamē seruat se
ipsum: malis aūt ignē sempiternū. Est ergo malū qd
nō dat bonis: et ē bonū qd nō dat malis: Sūt que
dā media: et bona et mala: quę dat et bonis et malis.
Nos ergo deū amemus fratres pure et caste. Nō ē
castū cor: si deū ad mercedē colit. Quid ergo? Mer
cedē de dei cultu no habebim⁹? Habebim⁹ plane: sed
ipsum deū quē colimus. Ipse nobis merces erit: quia
1 Jo. 3 videbim⁹ eū sicuti est. Attēde: qr mercedē cōseque
ris. Amatoribus suis dñs noster iesus christ⁹ quid
Jo. 14 dicit? Qui diligit me: mādata mea custodit: et q dili
git me diligetur a pr̄e meo: et ego diligā eū. Quid illi ē
dabis? Et ostēdā meipsum illi. Si nō amas: parū ē. Si
amas: si suspiras: si grat colis eū: a q grat empt es:
nō enī eū pmerueras vt te redimeret. Si psideras
in te beneficia eius suspiras: et inquietum habes cor
desiderio eius: noli extra eum aliquid ab eo querere:
ipse tibi sufficiet. Quātūlibet sis auarus: sufficit tibi
deus. Etenī auaricia terrā querebat possidere totā:
Adde et cęlū: plus est qui fecit cęlū et terram. Dicam⁹
fratres: In istis hūanis piugiis: cōsiderate cor castū:
quale sit ad deū. Certe hūana piugia sūt: nō diligit
vxorē suā: qui pter dotē illam diligit. Nō maritum
caste diligit: quę ppterea diligit: qr aliqd donauit:
aut qr multū donauit. Donauit et diues maritus: et
paup factus est maritus. Quā multi pscripti a castis
vxorib⁹ amplius dilecti sūt. Probata sūt multa ca
sta cōiugia calamitatibus maritorum: ne aliud amare
qm maritū putarent: nō solū nō deseruerūt: sed amplius
eos obsecutę sūt. Si ergo maritus carnalis grat di
ligit: si caste diligit: et vxor carnalis gratis diligit: si
caste diligit: deus quō diligēdus est: verus et verax
anime maritus ad plem sempiternę vitę fęcūdans:
et steriles nos sic eē pmittēs? Illū ergo sic diligam⁹:
vt aliud pter ipsum nō diligamus: et sit in nobis qd di
ximus: qd cātauim⁹: qr et hęc vox nostra ē: In qcū
q die inuocauero te: ecce scaui qm deus meus es tu.
Hoc est inuocare deū: gratis inuocare deū. Proinde
de qbusdā qd dictū est: Dñm nō inuocauerūt: Qua
Ps. 52 si dñm sibi inuocare videbant: et petebāt eū de here
ditatib⁹: de amplificanda pecunia: de plongāda vi
ta sua: de cęteris tēpalib⁹ rebus. Et qd de illis scriptu

ra dicit: Dominū nō inuocauerūt. Ideo quid sequi
tur? Ibi timuerūt timore: vbi nō erat timor. Quid ē
vbi nō erat timor? Ne illis subtraheret pecunia ne Ibidem
aliquid i domo eorum min⁹ fieret. Postremo: ne min⁹
annorum haberēt in hac vita q̄ sibi sperabāt. Verū
illic trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Quī fuerūt
illi iudei: Si dimiserimus eū viuere: venient romani Jo. 11
et auferēt a nobis et locū et gentem. Ibi timuerūt ti
more vbi nō erat timor. Ecce scaui: qm deus me⁹ es
tu. Magnę diuinę cordis: magnū lumē oculi interi
oris: magna fiducia securitatis: Ecce scaui qm deus
meus es tu. In deo laudabo verbū: in dño
laudabo sermonē: in deo speraui: nō time
bo quid faciat mihi homo. Iam ipse ē sensus q
supius est repetitus. In me sūt deus vota tua:
quę reddā laudes tibi. Vouete et reddite dño Al. Vandate
deo vr̄o. Quid voueamus: qd reddamus? An forte ani Ps. 75
malia illa q offerebant ad aras aliquādo? Nihil ta
le offeras: in te est qd voueas et reddas. De cordis
arca pfer laudis incensū: de cellario bonę cōsciētię
pfer sacrificiū fidei. Quicqd pfers: accēde charita
te. In te sint vota q reddas laudes deo. Cuius lau
des? Quid enī tibi p̄stitit? Qm̄ eruisti animam Al. eripuisti
meā de morte. Ipsa est illa vita quam enūciat ille: Ps. 114
De⁹ vitā meā enūciaui tibi. Qui enī erā mortuus: V
p meipsum erā mortu⁹: p te quid sū? Viuus. Ideo in
me sūt de⁹ vota tua: q reddā laudes tibi: Et amo de
um meū. Nemo hūc mihi eripit: Qd illi dem: nēo
mihi eripit: qr in corde inclusū est. Et merito dicit i
sta superiore fiducia: qd faciat mihi hō? Sęuiat hō:
pmittat sęuire: pmittat efficere qd conat: Quid est
ablaturus? Aurū: argentū: pecora: seruos: ancillas:
fundos: domos. Auferat oīa. Nūquid auferet vo
ta q in me sūt: q reddam laudes deo? Permissus est
tēptare tēptator sanctū virū iob: vno pūcto tempo Job. 1
ris abstulit oīa. Quicqd facultatū habuerat ade
mit: abstulit hereditatē: interfecit filios. Neq hoc
paulatim: sed cateruatim: vno ictu: vno ipetu: vt oīa
subito nūciarent. Ablatis oībus solus remāsit iob:
Sed i illo erāt vota laudis q redderet deo. In illo pla
ne erāt: Arcā sancti pectoris sui: fur diabol⁹ nō inuase
rat: plen⁹ erat vnde sacrificaret. Audi q habebat: audi q
pfulit: Dñs dedit: dñs abstulit: sicut dño placuit: Ibidem.
ita factū est: sit nomē dñi benedictū. O diuitię inte
riores: q fur nō accedit. Ipse dederat de⁹ vnde accipie
bat: ipse ditauerat: vnde illi offerebat qd amabat. Lau
dē a te qrit de⁹: pfessionē tuā qrit de⁹. Si de agro
tuo aliqd datur⁹ es. Ipse pluit vnde haberes. De arca
datur⁹ es aliqd. Ipse instituit qd daturus es. Quid
datur⁹ es qd ab illo non accepisti? Quid enī habes 1 Cor. 4
qd nō accepisti? De corde daturus. Ipse dedit fidē:
spē et charitatē: hoc platurus: hoc sacrificaturus es.
Sed plane oīa illa cętera pōt tibi auferre inimic⁹ tu
us: hoc auferre nō pōt nisi volēti. Illa pdet et inuit⁹: Et
volēs habere aurum: pdet aurum: et volēs habere domū:
pdet domū: Fidē nēo pdet nisi q spreuerit. In me
sūt de⁹ vota tua: q reddā laudes tibi: qr eruisti aiam
meā d morte: oculos meos a lachrymis: Et pedes X
meos d lapsu. Vt placeā corā deo i lumine Al. in
viuētiū. Merito sic placet filius alienus lōge fact a
facie: qr nō hīt lumē viuētiū vnde videāt qd deo pla
cet. Lumē viuētiū: ē lumē imortaliū: lumē sanctorum.
Qui nō est in tenebris: placet in lumine viuentium.

Attendit homo ea q̄ ipse facit: ꝛ nemo scit qualis ē:
deus videt qualis est. Aliquādo ꝛ ipsum diabolus la-
tet: nisi tēptet nō inuenit: sicut de isto viro quē mo-
do cōmemoraui. Nouerat eū deus: ꝛ ei testimonium
phibebat: Diabolus eū non nouerat: ꝛ ideo dixerat:
Nunquid nō iob gratis colit deū? Uidete q̄ puocat
inimic⁹: Ibi preconio ē: Uidete qd obijcit inimic⁹. Ui
debat hoiez deo fundēt i obsequiū: oia bn̄ operan
tē: Et q2 diues erat ꝛ felicissima dom⁹: hoc obijcit:
Job. 1. quia ideo colit deū: qm̄ dedit illi hec omnia: Nunquid
nō iob gratis colit deū? Hoc eū erat verū: hoc lu-
men viuentiū vt gratis coleret deū. Deus videbat
in corde serui sui cultū suū gratuitū. Placebat eñ
illud cor in conspectu dn̄i in lumine viuentiū: diabo
lum latebat: quia in tenebris erat. Admisit de⁹ tem
ptatorē: nō vt ipse nosset qd nouerat: sed vt nob no-
scēdū ꝛ imitandū p̄beret. Nunquid eñ si temptator
nō admitteret videremus nosipsi in iob qd debere-
mus ꝛ vellemus imitari? Admissus est tēptator; ab-
stulit oīa: remansit ille solus a facultatibus: sol⁹ a
Job. 1. familia: solus a filijs: plenus deo: vxor sane relicta
erat. Misericordē putatis diabolū qui ei reliq̄t vxo
Gen. 3. rē? Nouerat p quā deceperat adā: suā reliquerat ad-
iutricē nō mariti psolatricē. Ille ergo plenus deo i
quo vota erāt que redderet laudis: vt ostenderet q2
gratis deū colebat: nō ideo quia tanta acceperat: post
amissis oībus talis est: quia illū qui dederat oīa
Job. 1. nō amisit: Domin⁹ dedit inquit: dn̄s abstulit: sicut
dn̄o placuit ita factum est: sit nomē dn̄i benedictum.
Uulnere etiam percussus a capite vsq3 ad pedes: inte
ger tamen intus, respondit temptatrici: de lumine
Job. 2. viuentiū: de lumine cordis sui: Locuta es tanq̄ vna
ex insipientib⁹ mulierib⁹: id est tanq̄ ea que nō ha-
bet lumē viuentiū. Lumē eñ viuentiū sapientia: et
tenebre insipientiū stultitia est. Locuta es tanq̄ vna
ex insipientibus mulieribus: carnē meā vides: lumen
cordis mei nō vides. Poterat eñ illa tūc virū am-
pli⁹ amare si pulchritudinē interiorē sufficeret ꝛ inspi
cere: vbi ille pulcher erat corā oculis dei: quia in il-
lo erāt vota que redderet laudis deo. Quō illud pa-
trimoniū nō inuaserat inimicus? Or integrum erat
qd possidebat: ꝛ pter qd amplius possidendū spe-
rabat iturus a virtutibus in virtutes. Ergo fratres
ad hoc valent nobis hec oīa: vt deū gratis diliga-
mus. In illo semp speremus: nec hominē nec diabo-
lū timeamus. Nec ille: nec ille facit aliquid: nisi q̄n-
tū permitti. Permitti ad nihilū potest nisi qd nobis
pdest. Toleremus malos: simus boni: quia et nos
fuim⁹ mali. Pro nihilo saluos faciet deus oēs: de
quibus desperare nō debemus. Ergo de nemine de-
speremus: p oīb⁹ q̄ patimur oremus: a deo nunq̄ receda
mus. Patrimoniū nostrū ipse sit: spes nr̄a ipse sit: sal⁹
nr̄a ipse sit. Ipse hic cōsolator: ibi munerator: vbiq3
viuificator ꝛ vite dator: nō alterius vite: sed illi⁹ de
Joh 14. qua dictū est: Ego sum via ꝛ veritas ꝛ vita: vt ꝛ hic
in lumine fidei. ꝛ ibi in lumine speciei tanq̄ in lumine
viuentiū in cōspectu dn̄i placeamus.

Explicit Tractatus de ps̄. LV.

Incipit Tractatus de ps̄. LVI.

Audiuimus i euangelio modo fratres: quā-
tū nos diligat dominus ꝛ saluator noster ie-
sus christus: deus apud patrē: homo apud
nos: et nobiscū hic iā dexteram patris sederet. Audistis
quantū nos diligat. Nam sue charitatis mensuram
ꝛ ipse dixit ꝛ nobis indixit: mandatū suū dicēs esse:
vt nos inuicē diligamus. Et ne quereremus deberem Joh. 15.
tes ꝛ estuantes: quantū nos debeamus inuicem dili
gere: quātaq3 illa sit que deo placeat charitatis per-
fecta mensura: ea eñ perfecta est qua maior esse non
potest: ipse expressit: ipse docuit: ꝛ ait: Maiorem hac Joh. 15.
charitatē nemo habet: q̄ vt aīam suā ponat quis p
amicis suis. Fecit ipse qd docuit: fecerūt apli qd ab
illo didicerūt: ꝛ nobis faciendū p̄dicauerūt. Facia-
mus ꝛ nos: q2 ꝛ si nō sumus qd ille fm id qd creauit
nos: qd ille tamē sumus fm id qd factus est prop̄
nos: ꝛ si solus fecisset: forte nemo nostrū deberet au-
dere imitari. Ita eñ ille homo erat: vt ꝛ deus esset.
Sed in eo q2 homo erat: imitati sūt serui dn̄m: ꝛ di-
scipuli magistrū: ꝛ fecerūt q̄ nos p̄cesserūt in familia
eius: patres quidem nostri: sed inde conserui nostri.
Neq3 imperaret hoc deus vt faceremus: si impossibi-
le esse iudicaret vt hoc ab homine fieret. Si cōside-
rans infirmitatē tuam deficis sub p̄cepto: cōfortare
in exemplo. Sed etiā exemplū ad te multū ē: adest
ille, qui prebuit exemplū: vt prebeat ꝛ auxiliū. Au-
diamus ergo ꝛ in isto psalmo. Opportune nāq3 acci-
dit ꝛ illo procurante: vt ei psonaret euangeliū: cōmen
dans nobis dilectionē christi: qui aīam suā posuit
p nobis: vt ꝛ nos aīam nostrā p fratrib⁹ ponamus. 1 Joh. 3.
Concordauit ꝛ cōsonuit huic psalmo: vt videamus
quomō ipse dn̄s noster animā suam posuit p nobis.
Psalmus eñ iste passionē ipsius cantat: Et quoniā B
totus christus caput est ꝛ corpus: qd bene vos nos-
se non dubito. Caput est ipse saluator noster: passus Matt.
sub pōtio pilato: qui nūc postq̄ resurrexit a mor- 28.
tuis, sedet ad dexterā patris. Corpus aūt eius est ec-
clesia: nō aūt ista aut illa: sed toto orbe diffusa. Nec
ea que nūc est in hominibus qui p̄sentē vitā agunt: sed
ad eam ptinētib⁹ etiā his qui fuerūt ante nos: ꝛ his
qui futuri sūt post nos vsq3 in finē seculi. Tota eñ
ecclesia constans ex oībus fidelibus: quia fideles
oēs mēbra sūt christi: habet illud caput positū in
celestibus qd gubernat corpus suum: ꝛ si separatum
est a visiōe: sed annectit charitate. Quia ergo totus
christus caput est ꝛ corpus eius: propterea in oībus
psalmis sic audiamus voces capitis: vt audiam⁹ et
voces corporis. Noluit eñ loqui separatim: quia no-
luit esse separatus: dicens: Ecce ego vobiscū sum vsq3 Matt.
ad consūmationē seculi. Si nobiscū est: loquit in no
bis: loquit de nobis: loquit p nos: q2 ꝛ nos loquimur
in illo: ꝛ ideo verū loquimur q̄ in illo loquimur. Nam
quādo in nobis ꝛ et nobis loqui voluerim⁹: in men
dacio remanebim⁹. Quia ḡ passionē dn̄i cantat iste
psalm⁹: vide quē titulū habeat. In finē. Finis est Rom. 10.
christ⁹. Quare dictus ē finis? Nō q̄ psumat: sed q̄ cō- C
sūmet. Cōsumere eñ perdere est: psūmare pficere.
Finitū eñ quicqd dicim⁹: a fine dicim⁹. Aliter dici-
mus: finitus ē panis: aliter dicim⁹: finita ē tunica q̄
texebat. Finit⁹ ē panis q̄ māducabat. finita est tuni-
ca q̄ texebat. Panis ḡ finit⁹ est vt psumeret: tunica
finita est vt pficeret. Finis ḡ ppositi nr̄i christ⁹ ē: q2
quantūlibet conemur: in illo perficimur: ꝛ ab illo p-
ficimur: ꝛ hec est perfectio nostra ad illū peruenire:
Qui cū ad illū perueneris: vltra nō q̄ras: finis tu⁹ est.
Quō eñ finis viq3 tue locus est q̄ tēdis: q̄ cū perue-
neris iam manebis: sic finis studij tui: p̄positi

tui conatus tui: intentionis tue: ille est ad quē ptēdis:
ad quē cū perueneris: vltra nil desiderabis: qr melius
nihil habebis. Ipse ḡ t eternū plū nobis viuēdi ppo
suit in hac vita: t pmiū viuēdi dabit in futura vita.
In finē ne corrūpas ipi dauid in tituli in
D scriptionē: cū fugeret a facie saul in spelū
cam. Referentes nos quidē ad sanctā scripturā: i
j Reg. 24 uenim⁹ sc̄m dauid illū regē isrl: ex q̄ etiā nomē acce
pit psalteriū dauidicū: psecutorē passū fuisse saulē
regē ipi⁹ ppli: sicut mlti vestrū nouerūt q̄ scripturas
vel attigerūt vel audierūt. Habuit ergo psecutorē
saulem rex dauid: t cū esset ille mitissim⁹: ille ferocis
simus: ille lenis: ille inuidus: ille patiens: ille crude
lis: ille bñficus: ille ingratiosus: ptulit eū tanta leni
tate: vt cū eū accepisset in manus: nō illū attigisset:
nō illū lesisset. Accepit em̄ a dño deo potestatē: vt si
vellet: occideret saulē ipe dauid: t elegit pcere q̄ oc
cidere. Ille aūt nec tali beneficio vict⁹ est vt desine
ret persequi. Inuenimus ergo illo tpe quando saul
dauid psequebat regē futurū t predestinatū: rex iaz
reprobatus: q fugeret a facie saul i speluncā ipe da
uid. Quid ergo hoc ad christuz: Si omia que tunc
agebant: figure erāt futurorū: inuenim⁹ ibi christuz
t multo maxime. Nā illud: Ne corrūpas i tituli in
E scriptionē: nō video quō ptineat ad illū dauid. Nō
em̄ aliqs titul⁹ inscriptus erat ipi dauid quē corrū
peret saul. Videmus aūt in passione dñi scriptū fu
Luc. 23. isse titulū. Rex iudeorū: vt ille titul⁹ exprobraret frō
Joh. 19 tem ipoꝝ qd a rege suo manus nō abstinuerūt. In
illis em̄ saul erat: in christo dauid erat. Christus em̄
Ro. j. sic dic apostolicū euangeliū: ē qd nouim⁹: qd cōfite
Math. j. mur: ex semie dauid s̄m carnē: Nā s̄m diuinitatē su
pra dauid: supra omes homies: supra celū t terrā:
supra angelos: supra visibilia t inuisibilia: qr omia
Joh. j. p ipm facta sūt: t sine ipo factū est nihil. Dignatus
tamē hō fieri ex semine dauid ad nos venit: qr ð tri
Luc. j. et. 2. bu dauid natus est: inde virgo maria que pepit chri
stū. Inscriptus itaqz titulus ille est: Rex iudeorū.
Saul vt diximus: popul⁹ iudeoꝝ erat: dauid christ⁹
Joh. 19 erat titul⁹ ibi: Rex iudeoꝝ. Indignati sūt iudei q
inscript⁹ erat titul⁹: Rex iudeoꝝ: puduit illos habe
re regē quē crucifigere potuerūt: Nō em̄ viderunt:
qr ipa crux in qua eum fixerunt futura erat in fronti
bus regū. Cū ergo indignarent ex illo titulo: adie
rūt pilatū iudicē: cui obtulerūt occidendū christuz:
t dixerūt ad eū: Noli scribere sic: Rex iudeorū: s; scri
be: qr ipe dixit se regē esse iudeoꝝ. Et qr iam canta
tū erat p spiritūsanctū: In finē: ne corrūpas in titu
Ibidem. li inscriptionē: Respōdit eis pilat⁹: Qd scripsi scri
psi: Quid mihi suggeritis falsitatē: Ego nō corrū
po veritatē. Audiuim⁹ ḡ qd sibi velit: ne corrūpas
in tituli iscriptionē. Quid ergo ē: cū fugeret a facie
F saul in speluncā: Qd quidē t dauid ille fecit. S; qr
j Reg. 24 in illo nō inuenimus tituli inscriptionē: in hoc inue
niamus fugā in speluncā. Figurabat em̄ aliquid il
la spelunca qua se texit dauid. Quare autē se texit:
Vt occultaret t nō inueniret. Quid est ptegi spelū
ca: Cōtegi terra. Qui em̄ fugit in speluncā: terra cō
tegit ne videat. Portabat aūt terrā iesus carnē quā
acceperat de terra: t in ea se occultabat: ne a iudeis
j Cor. 2. inueniret deus. Si em̄ cognouissent: nūqz dñm glo
rie crucifixissent. Quare ergo dñm glorie nō inuene
rūt: Qr spelunca se texerat: id est carnis infirmitatē
oculis obūdebat: maiestatē autē diuinitatis in cor
poris tegmine tanq̄ terre abdito pregebat. Illi er
go nō cognoscentes deū: crucifixerūt hominē. Nec
mori potuit nisi in homine: nec crucifigi potuit nisi i
homie: qr nec teneri posset nisi in homine. Op posu
it male querentib⁹ terrā. seruauit bene querētib⁹ vi
tā. Fugit ergo s̄m carnē in speluncā a facie saul. Qd
si ex hoc velis accipe: ita dñm fugisse i speluncā a fa
cie saul: qr pass⁹ est: vsqz adeo se occultauit iudeis vt
t morerek: quātūlibet ei seuirēt in eū iudei donec mo
reret: adhuc putabāt eū posse liberari: t ostendere
miraculū aliqd qd filius dei esset: Hoc pdictū erat
in libro Sapiētie: Morte turpissima pdēnemus il Sap. 2.
lum: Erit em̄ respectus illi ex sermonib⁹ illi⁹. Si em̄
vere filius dei est: suscipiet illū: t liberabit illū de ma
nibus ptrarioꝝ. Quia ergo crucifigebat: t nō libe
rabat: crediderūt illū nō esse filiū dei. Propterea i
sultātes pendēti in ligno: t caput agitātes: dicebāt
illi: Si filius dei es: descende de cruce. Alios saluos Math. 27
fecit: seipm saluare nō pōt. Ista dicētes sicut ē i ipo
libro Sapientie: hec cogitauerūt t errauerūt. Exce Sap. 2.
cauit em̄ illos malicia eoꝝ. Quid em̄ magnum erat
de cruce descendere: cui facile fuit de sepulchro sur
gere: Sed quare: Quia vsqz ad mortē voluit eē pa
tiens: vt fugeret a facie saul in speluncā. Etem̄ spe
lunca inferior pars terre pōt accipi. Et certe qd ma
nifestū ē: t certū oibus hoibus: corpus eius in mo Math. 27
numento positū est: qd erat excisū in petra. Hoc er
go monumētū spelunca erat: illuc fugit a facie saul.
Tādiu em̄ persecuti sūt illū iudei quoadusqz pone
ret in spelunca. Unde pbamus qr tādiu illū persecu
ti sūt quousqz ibi poneret: Etiā mortuū in cruce pē Joh. 19
dentē lancea vulnerauerūt. At vbi inuolut⁹ est: cu
rato funere positus est in spelunca: iam nihil habue
runt qd carni facerēt. Resurrexit ergo dominus ex
illa spelunca illesus: incorrupt⁹ quo fugerat a facie j Reg. 24
saul: occultās se impijs quos pfigurabat saul. Ostē
dens se aūt mēbris suis. Nam resurgentis mēbra a Luc. 24.
mēbris eius palpata sunt. Mēbra em̄ eius apostoli
tetigerūt resurgentē t crediderunt: t ecce nihil pro
fecit persecutio saulis. Audiamus ergo iā psalmū:
quia de titulo eius satis locuti sumus quantū domi
nus dare dignatus est.

Expositio psalmi. G

Miserere mei deus: miserere mei: Qm̄ i
te cōfidit aīa mea. Christus in passiōe
dicit: Miserere mei deus. Deo deus dicit:
miserere mei. Qui cū patre misereret tui: in te clamat
miserere mei. Etem̄ qd de illo clamat: miserere mei:
tuuz est. A te hoc accepit: ppter te liberanduz carne
indutus est. Caro ipa clamat: Miserere mei de⁹ mi
serere mei. Homo ipe anima est t caro. Totum em̄
hominē suscepit verbū: t totus homo factus ē ver
bū. Ne iō putet non ibi fuisse animā: quia euangeli
sta ita dicit: Verbū caro factū est: t habitauit in no Joh. j.
bis. Etem̄ dr̄ caro hō: sicut alio loco dicit scriptura:
Et videbit oīs caro salutare dei. Nūqd caro sola vi Luc. 3.
debit: t aīa ibi nō erit: Itez dic ipe dñs ð hoibus:
Sic dedisti ei ptātē oīs carnis. Nūqd in sola carne Joh. 17.
accepat ptātē: t nō maxime i aīas q̄s pmit⁹ libera
bat: Ergo vbi erat aīa: ibi erat caro: ibi tot⁹ hō: To
tus hō cū xpo: t xpm cū hoie: t hō t xpm vn⁹ hō:
t verbuz t homo vn⁹ deus. Dicat ergo: Miserere.

mei deus: miserere mei. Nō expauescamus voces petētis misericordiā et exhibētis. Ideo enī petit: qr exhibet. Ad hoc enī hō: qr misericors: nō vt dānationis necessitate nasceref: sʒ vt nos de pditiōe necessitatē liberaret. Miserere mei de⁹ miserere mei: Qm in te cōfidit aīa mea. Audis magistrū orantē: disce orare. Ad hoc enī orauit vt doceret orare: qr ad hoc passus est vt doceret pati: ad hoc resurrexit vt doceret spare resurrectionē.

b Et in vmbra alarū tuarū sperabo: donec transeat iniquitas. Hoc plane iam tot⁹ christus dicit. Hic ē et vox nr̄a. Nō enī iā trāsijt iniqtas: adhuc seruet iniquitas. Et in fine dixit ipe dn̄s abundantiā futurā iniqtatis:

Math.24. Et qm abūdauit iniqtas: refrigescet charitas multorū. Qui aūt pseuerauerit vsqʒ ī finē: hic saluꝰ erit. Quis aūt pseuerabit vsqʒ ī finē: quo adusqʒ trāseat iniquitas: Qui fuerit in christi corpe: qui fuerit in mēbris christi: et a capite didicerit patientiā pseuerādi. Trāsijt: et ecce transierūt tēptatiōes tue: et tu in aliā vitā in quā ierūt sancti si sanctꝰ fueris. in aliā in quā ierūt martyres. Si martyr fueris abis et tu in aliā vitā. Nūquid qr tu trāsisti hinc: pterea iā trāsijt iniquitas: Nascunf alij iniqui: sicut moriunf alij iniqui. Quō ergo alij iniqui moriunf: et alij nascunf: sic alij iusti eunt: et alij nascunf. Usqʒ in finē seculi: nec iniqtas deerit pmens. nec iusticia patiens. Et in vmbra alarū tuarū spabo: donec trāseat iniqtas: id est tu ptegas me: Et vt ab estu iniqtatis nō arescā: tu vmbraculū pbebis mihi. Clamabo ad deum altissimū. Si altissimus est: quō te audit clamantē: Nata est experimento fiducia. Deū inquit qui benefecit mihi. Si anteqʒ eū quereres benefecit mihi: clamātē me nō exaudiet: Tm̄ enī nobis fecit dn̄s deus mittēdo nobis saluatorē nostrū iesū christuʒ: vt

Ro.4. moreref pter delicta nostra: et resurgeret pter iustificationē nostrā. Pro qualibus mori voluit filiū suum: Pro impijs. Impij āt nō querebāt deū: et qsiti sūt a deo. Sic est ergo ille altissimꝰ: vt nō sit ab illo lōge miseria nostra: et gemitꝰ noster: qr pe est dominꝰ

Ps.33. his q obtriuerūt cor. Clamabo ad deum altissimū:

Al. Ite erauit. deū q benefecit mihi. Misit de celo et saluum fecit me. Iā hō ipe: iam caro ipa: iam filꝰ dei sm̄ nostrā pticipationē manifestū est. qr saluatus ē: Et misit de celo pater et saluauit eū: misit de celo et resuscitauit eū. Sʒ vt noueritis: qr et ipse deꝰ est: et ipe se resuscitauit: vtrūqʒ positum est in scriptura: quia et pat illū resuscitauit. et qr ipe se resuscitauit. Audite:

Phil.2 qr pater illū resuscitauit: Apls dicit: Factus est hūilis obediēs vsqʒ ad mortē. mortē aūt crucis: Propter qd et deus eū exaltauit: et donauit ei nomē qd ē sup omne nomē. Audistis patrē resuscitantē et exaltantē filiū: audite qr et ipe carnē suā resuscitauit. In figura tēpli dicit ad iudeos:

Joh.2. Soluite tēplū hoc et in triduo resuscitabo illud. Euāgelista autē exposuit nobis qd diceret: Hoc aūt inqt dicebat de tēplo corporis sui. Modo ergo ex psona pcantis: ex psona hominis: ex psona carnis. dicit: Misit de celo: et saluū me fecit. Dedit in opprobriū cōculcātes me. Qui illū cōculcauerūt: Qui mortuo insultauerūt: q tanqʒ hominē crucifixerūt: qr deū nō intellexerūt: dedit eos ī opprobriū. Uidete si nō est factū. nō futurū credimꝰ: sʒ cōpletū agnoscimꝰ. Cōquerūt iudei in christū: insuperbierūt in christū. Ubi: In ciuitate hierusalem.

Ubi enī regnabāt. ibi tumebant. ibi ceruices erexerunt. Post passionē dn̄i eradicati inde sūt: et pdiderūt regnū: in quo regē christū agnoscere nō meruerūt. Quēadmodū dati sūt in opprobriū: videte. Dispersi sūt p omes gētes: nusqʒ habētes stabilitatē nusqʒ certā sedē. Propterea aūt adhuc iudei sūt: vt libros nr̄os portēt ad cōfusionē suā. Quādo enī volumus ostēdere pphetatū christū: pferimus paganis istas litteras. Et ne forte dicant duri ad fidē: qr nos illas christiani cōposuimus: vt cū euāgelio qd pdicamꝰ finxerimꝰ pphetas: p quos pdicatū videref qd pdicamus: hinc eos cōuincimus: quia omes ipe littere qbus christus pphetatus ē: apud iudeos sūt: Oēs ipas lrās habēt iudei: Proferimꝰ codices ab inimicis: vt cōfundamꝰ alios inimicos. In quali ergo opprobrio sunt iudei: Codicē portat iudeus vnde credat christianꝰ. Librarij nostri facti sūt: quō solēt serui post dn̄os codices ferre: vt illi portando deficiāt: illi legēdo pficiāt. In tale opprobriū dati sūt iudei: et impletū est qd paulo ante pdictū est: Dedit in opprobriū cōculcātes me. Quale aūt opprobriū ē fratres: vt hūc versū legant: et ipi ceci attēdant ad speculū suū: Sic enī apparēt iudei de scriptura sancta quā portant: quō apparet facies ceci de speculo: Ab alijs videt: ab ipo nō videt. Dedit in opprobriū cōculcātes me. Querebas forte cuʒ diceret: Misit de celo: et saluū me fecit: Quid misit de celo: Quē misit de celo: Angelū misit: vt saluū faceret christū: et per seruū saluus fit dn̄s: Omes enī angeli creatura seruiēs christo est. Ad obsequiū mitti potuerūt angeli: ad seruitiū mitti potuerūt: nō ad adiutoriuʒ. Sicut

Heb.1 scriptū est: qr angeli ministrabāt ei: nō tanqʒ misericordes indigenti: sed tanqʒ subiecti oipotēti. Quid ergo misit de celo: et saluuʒ fecit me: Modo audiemus in alio versu: quid de celo miserit. Misit de celo misericordiā suā et veritatē suam. Ad quā rem: Et eruit aīam meā de medio catulorū leonū. Misit inqt de celo misericordiā suā et veritatē suam. Et ipe christus ait: Ego sum veritas. Missa

Jo.14. est ergo veritas vt erueret aīam meā hinc de medio catulorū leonū: Missa ē misericordia: Ipm christū inuenimus et misericordiā et veritatē: Misericordiā nobis cōpatiētē: et veritatē nobis tribuentē. Hoc ē

Jo.11. ergo qd paulo ante dixi: Quia et ipe se resuscitauit. Si enī veritas resuscitauit christuʒ: et si veritas aīaʒ christi eruit de medio catulorū leonū: vt misericors fuit mori p nobis: ita verax resurgere ad iustificādos nos. Dixerat enī se resurrecturū: et veritas mētiri nō potuit. Et qr veritas et verax: pterea cicatri-

Jo.20 ces veras ostēdit: qr vera vulnera pertulit. Has cicatrices tenuerūt discipuli: palpauerūt: manifestauerūt sibi: Exclamauit q misit digitos in cōpunctū latus: et ait: Dominus meus et deus meus. Misericordia pro illo mortuus erat: et veritate ad illū resurrexerat. Misit de celo misericordiā suā et veritatē

Al. leo suā. Et eruit animā meā de medio catulorū leonū. Qui sūt catuli leonū: Populus ille minutꝰ: male deceptꝰ: male seductꝰ a pncipibꝰ sacerdotū iudeorū: vt illi leōes illi catuli leonū: Oēs fremuerūt: oēs occiderūt. Audiuimus enī sūmus hic et cpē ipsos mō in pcedētibꝰ vsibꝰ psalmi hꝰ. Et eruit inqt aīaʒ meā de medio catulorū leonū. Quare dicis et eruit aīaʒ meā: Quid ei passurꝰ eras: vt erueref aīa mea:

O Dormivi conturbatus. Expressa est humilitas moreni
Reg. 24. tis. Certe de illo david legim⁹ q fugerit in speluncā:
nō tñ q dormiuit in speluncā. Alius david est in spe-
luncā: alius david est qui dicit: Dormiui cōturbat⁹.
Videm⁹ pturbationē ipius: nō illo turbato: sed illis
turbātib⁹. Turbatū eni se dixit fm opinionē fremē
tiū: nō fm credētia cōscientiā. Putauerūt se illū tur-
basse: putauerūt vicisse: Ille aūt dormiuit pturba-
tus. Tam placat⁹ erat iste turbat⁹: vt qñ vellet: dor
miret. Nemo dormit turbat⁹: Oēs qui pturbātur:
aut a somno excitant: aut i somnū vera nō pmittū-
tur. Ille aūt turbat⁹ est: et dormiuit. Magna hūili-
tas pturbati: magna potestas dormientis. De qua
potestate verebat q dormiuit: De qua ipse dicit:
Jo. 10. Potestatē habeo ponēdi animā meā: et potestatem
habeo sumēdi eā: Nemo tollet eā a me: sed ego eā po
no: et iterū sumo eā. Turbauerūt illi et dormiuit ipse:
Gen. 2. Cui⁹ typū gerebat adā: qñ immisit ei deus soporē:
R vt de latere illi cōiugē faceret. Non eni nō poterat
vxorē facere pmo homi etiā de latere vigilātis: Aut
ppterea voluit eū dormire: ne sentiret cū sibi costa
detraheret: Postremo: quis ita dormit: vt osse sibi
quulso: nō expgiscat: Qui potuit sine dolore aufer
re costā dormiēti: potuit et vigilāti. Sz quare volu-
it dormiēti facere: Quia dormiēti christo in cruce:
Jo. 19. facta est cōiunx de latere. Percussum est eni lat⁹ pē
dentis de lancea: et pfluxerūt ecclie sacramēta. Dor
miui inqt cōturbat⁹. Et in alio psalmo manifestat h
Ps. 3. vbi ait: Ego dormiui et sōnū cepi. Ibi expressit po-
testatē suā. Poterat et illic dicere: Dormiui: sicut di
xit hic. Quid est aūt: ego dormiui: Id est q: volui:
dormiui. Nō illi me in somnū nolentē cōpulerūt: s
Jo. 10. mea volūtate ego dormiui: fm illud: Potestatem
habeo ponēdi aīam meā: et potestatē habeo iterū su
Ps. 3. mendi eā. Propterea ibi sequit et dicit: Ego dormi-
ui et somnum cepi: et exurrexi: qm dñs suscepit me.
O Dormiui cōturbat⁹. Vñ turbat⁹: Quib⁹ turbanti-
bus: Videam⁹ quō indurat malā pscientiā iudeis
volentib⁹ excusare se ab interfectione dñi. Nā pro-
pterea eū (sicut loquit euāgeliū) iudici tradiderūt:
ne ipi eū occidisse viderēt. Cū eni dixisset eis iudex
Jo. 18. tūc pilatus: Accipite eū vos: et fm legē vrām iudi-
cate eū. Respōderūt: Nobis nō licet interficere quē-
q. Interficere nō licet: tradere ad iterficiēdū licet:
... Quis autē occidit: Qui audito clamore cessit: an q
clamādo vt occideret extorsit: Ipe dñs dicat testi-
moniū a qbus occisus est: verū ab illo pilato qui no
Math. 27. lens eū occidit: Vñ etiā eū flagellauit: et veste igno
Jo. 19. miniosa circūdedit: et flagellatū ad eoz oculos pdu
xit: vt saltē pena flagellorū eis satiati: eum occidi nō
extorquerēt. Propterea etiā cū videret eos pseue-
Math. 27. rare: sicut legim⁹: lauit man⁹ suas et dixit: Innocēs
ego sum a sanguine iusti hui⁹. Videritis vtz ille in-
nocēs: qui vel cessit clamantib⁹: multo magis tñ illi
nocētes: qui clamādo eum occidere voluerūt. Sed
nos interrogem⁹ et audiam⁹ dñm: qb⁹ tribuat mor-
tem suā: quia dixit: Dormiui turbatus. Interroge-
mus eū et dicam⁹: Qm dormisti turbat⁹: qui te pse-
cuti sūt: Qui te occiderūt: Nunqd forte pilat⁹ qui
militibus dedit in ligno suspēdendū: clauis trāsfigē
P dū: Audite: Qui: Filij hominū. Illos vtiqz de
ex quos psecutores passus est. Sed quō ipi occide
rūt qui ferrū nō ferebant: qui gladiū nō strinxerūt:
qui impetū in eū nō fecerūt ad occidendū: Vñ oc-
ciderūt: Dētes eoz: arma et sagitte: et lin-
gua eorū gladius acutus. Noli attēdere iner
mes manus: sed os armatū: Inde gladius pcessit
quo christus occideret: quō et de ore christi vnde et
iudei occiderent. Habet eni ille gladiū bis acutum Apoc. 1.
occidēdo et resurgēdo: et resurgēdo pcussit eos: et diui
sit ab eis quos faceret fideles suos. Illi malū gladi
um: ille bonū. Illi sagittas malas: ille bonas. Nam
habet et ipe sagittas bonas: verba bona: vnde sagit
tet cor fidele vt amet. Ergo alie istoz sagitte: et ali⁹
istoz gladi⁹. Filij hominū dētes eoz: arma et sagit
te: et lingua eoz machera acuta: Lingua filioz homi
num machera acuta: et dentes eorū arma et sagitte.
Vñ ergo pcusserūt: nisi qñ clamauerunt: Crucifige Math. 27.
crucifige: Et quid tibi fecerūt o dñe: Exultet hic p- Joh. 19.
pheta. Cuptus eni omnes illos versus dñs loqueba
tur: Propheta quidē: sed ex psona dñi, quia in pro-
pheta dñs. Et qñ loquit ex psona sua ppheta: ipse
dñs loquit p eū: q ei dictat veritatē quā loquitur.
Modo ergo ex psona pphete: audite fratres mei:
Vidit dñm in spiritu iste ppheta humiliatū: cesum:
flagellatū: colaphis pcussum: expalmatū manib⁹:
sputis illinitū: spinis coronatū: ligno suspēsum: Il-
los seuiētes: illū tolerantē: illos insultātes: illū qua
si victū vidit in spiritu: et post illā tā omnē humilia-
tionē: et illorū furorē: resurrexisse eū: et illa omnia que
fecerāt iudei seuiētes facta esse inania: et eleuat⁹ gau
dio tanqz videret fieri. Exaltare: inquit sup ce- Q
los deus. Nō in cruce: et sup celos deus: Rema-
neant in terra seuiētes: tu in celo esto iudicās. Vbi
sant q furebāt: Vbi sunt dentes eorū arma et sagit-
te: Nōne sagitte infantiū facte sūt plage eoz: Alio Ps. 63.
eni loco psalm⁹ hoc dixit: volens eos ostēdere inani
ter seuisse: et inaniter in furias pcipitatos esse: qm ni
hil potuerit facere christo ad horā crucifixo: et post-
ea resurgēti atqz in celo sedēti. Sagitte infantiū fa-
cte sūt plage eoz: Quō infantes faciūt sibi sagittas
de cannis: Sagitte aūt que: Aut que vires: aut qui
arcus: aut qui ictus: aut qd vulnus: Exaltare super
celos deus. Et sup omnē terrā gloria tua. Al. Non in terra
Vt quid exaltaris sup celos deus: Fratres exalta-
tum deū sup celos nō vidim⁹: sed credimus. Sup
omnē aūt terrā gloriā eius: nō tantū credim⁹: s etiā
videm⁹. Qualē vero vesaniā patiunt heretici: que-
so vt attēdat. Illi pcisi a cōpagine ecclesie christi:
et partē tenētes: et totū amittētes: nolūt cōmunica-
re orbi terrarū: quō diffusa ē gloria christi. Nos au
tem catholici in omni terra sum⁹: qz omni terre cōmu-
nicam⁹ quacūqz gloria christi diffusa est. Videmus
eni qd tūc cantatū est: modo cōpletū. Exaltat⁹ est sup
celos deus noster: et sup oēm terrā gloria ipius. O
heretica insania: qd nō vides credis mecum: qd vi-
des: negas. Credis mecū exaltatū christū sup celos:
qd nō vidim⁹: et negas gloriā eius sup omnē terrā:
qd videm⁹. Exaltare sup celos deus: et sup oēm ter-
rā gloria tua. Redi ad verba dñi: et ipe dñs narrare
nobis incipit tanqz alloquēs nos: exultāte etiā pro-
pheta et dicēte: Exaltare sup celos deus: et sup oēm
terrā gloria tua. Cōfirmat nos et ipe: tanqz dicēs no
bis: Quid mihi facere potuerūt illi qui me psecuti
sunt: Quare aūt nos alloquit: Quia faciūt et nob:
Qz nihil faciūt qui nos similiter fuerit psecuti. Vi-

R deat eni charitas vestra aliquādiu nos dñm: t ex
Al. †Laqueū. hortatē nos exēplo suo. †Muscipulā parauerūt
pedib' meis: t incuruauerūt aiam me
am. Voluerūt illā quasi de celo deponere t ad in
feriora deprimere: Curuauerūt aiam meā. Fode
Al. †non habȝ. rūt ante faciē meā foueā: t' ipsi inciderūt ī
eam. Vbi nocuerūt an sibi: Ecce ille exaltat' est
sup celos de': t ecce sup oēm terrā gloria ipi'. Re
gnū christi videm': Vbi ē regnū iudeoꝝ: Qm̄ ḡ fe
cerūt qd facere nō debuerūt: factū ē in illos qd pati
debuerūt: Ipi foderūt foueā: t ipi inciderūt ī eā. Ce
eni psecuti sunt christū: christo nō obfuit. Sibi ob
fuit. Et nolite putare fratres ipis solis hoc accidisse.
Omnis q̄ parat foueā fratri suo: necesse ē vt ipse inci
dat in eā. Intendite fratres mei: christianos oculos
habete: nolite decipi visibilib'. Forte eni aliqui ve
strū qz hoc dixi: subuenit mō. Si quis voluit fratri
suo fraudem facere: t voluit ei aliqs insidias machi
nari: t machinat' est t impleuit: t cecidit frater ī in
sidias ei': t expoliat' est: aut pressus ē siue carcere:
siue falso testimonio: siue aliqua nefaria criminatio
ne circūuēt': Videt aūt iste opprimētē: ille oppressisse:
iste vict': ille vicisse: t falsum putat qd dixim': qm̄
quicūqz foueā parauerit fratri suo: ipse cadet ī eam.
Interrogo vos tanqz christianos: vt sumatis exem
plū de his q̄ iam nouim'. Pagani psecuti sunt mar
tyres: martyres capti sunt: ligati sunt: in carcerē mis
si sunt: bestiis subiecti sunt: alii ferro pcussi: alii igni
bus cōcremati: vicerūt psequētes: t victi sunt mar
tyres: Absit. Quere gloriā martyrū apud deū: qre
foueā paganorū in psciētia cōsciētia. Vbi eni ē fouea
quo cadit ipi': In psciētia mala. Putas eū ī foueā
nō cecidisse q̄ lucē dei t christi pdidit: t cecitate pcus
sus est: Si nō caderet in foueā: videret ante se: Ne
scit quo eat: quō qui ambulat in via cū ceciderit ī fo
ueā pdidit viā. Videtis ergo oēs malefactores qui
dā se viā implicatos facinore. Sz iam te tradidit in
man' forte latrōis: aut ī man' alicui' iniusti: vel circū
uēire te satagit apd iudicē: t tu ī pssura cōstit': ille letat:
ille exultat. Noli vt iā dixi: nolite oclos paganoꝝ:
christianos oclos habe. Vide illū q̄ ī te exultat: ipi'
exultatio est fouea ipius. Melior est eni tribulatio in
qua patiētis: q̄ letitia iniqua facientis. Ipa letitia i
niqua facientis: ipa est fouea: illuc quisqz cū ceciderit
oculos pdit. Te doles: qz pdidisti vestem: t illū nō
doles: qz pdidit fidē: Quis vestrū grauiore damno
pcussus est: Ecce ille occidit: tu occideris. Viuit il
le: tu mortu' es: Absit. Vbi est fides christianorū:
Joh. xi. t vbi ē ille qui morit ad tps: Audiat dñm suū: Qui
credit in me licet moriat: viuit. Ergo qui non credit
licet viuat: mortu' est. Foderūt ante faciē meā foue
am: t ipi inciderūt in eā. Oībus malis necesse est
vt h' cōtingat. Bonorū aūt patientia: p̄ paratiōe cor
S dis excipit voluntatē dei: t gloriat in tribulationib':
Ps. 107. dicēs qd sequit: Paratū cor meū deus: pa
Al. †paratū deo cam dno. ratū cor meū: cātabo t psallā. Quid fec mi
hi: Parauit foueā cor meū paratū est. Ille parauit
foueā ad decipiēdū: ego cor nō parabo ad ppetien
dū: Ille parauit foueā ad opprimēdū: ego cor para
bo ad tolerandū. Propterea ille incidet in eam: ego
aūt cātabo t psallā. Audi cor paratū in apostolo q
Ro. 5. mitat' est dñm suū. Gloriamur inquit in tribulationi
bus: sciētes qz tribulatio patientiā opatur: patiētia pbati

onē: pbatio spem: spes vero nō pfundit: quia chari
tas dei diffusa est in cordib' nostris p spiritūsanctū
qui dat' est nobis. Erat in pssuris: in catenis: in car 2. Cor.
cerib': in plagis: in fame t siti: in frigore t nuditate:
in oībus vastatiōe laborū t dolore: t dicebat: gloria
mur in tribulationib'. Vnde: Quia paratū ē cor ei':
ideo cātabat t psallebat. Paratū cor meū de' para
tū cor meū: cātabo t psallā. Exurge gloria mea. T
Ille qui fugerat a facie saul in speluncā. Exurge glo
ria mea: glorificat' iesus post passionē. Exurge
psalterium t cithara. Quid vocat vt surgat:
Duo organa video: corpus aūt christi vnū video.
Vna caro resurrexit: t duo organa resurrexerūt. Al
terū ergo organū psalteriū: alterū cithara. Organa
dicūtur oīa instrumēta musicorū. Nō solū illud or
ganū dicit qd grāde est t inflat follib': sed quicquid
aptat ad cantilenā: t corporeū est: quo instrumento
vtit qui cātat: organū dicit. Distincta sūt aūt int se
ista organa: t volo quantum dñs dat: indicare vo
bis: t quō distincta sunt: t quare distincta: t qre vtrū
qz dicat: exurge. Iam dixim': vna caro dñi resurre
xit: t dicit: Exurge psalteriū t cithara. Psalteriū ē
organū qd quidē manib' fertur pcutientis: t chor
das distentas habet: sed illū locū vnde sonū accipi
unt chorde: illud cōcauū lignū qd pēdet t tactū re
sonat: qz cōcipit aerē: psalteriū in supiore pte habet.
Cithara aūt genus ligni cauum t resonās in inferi
ore pte habet. Itaqz in psalterio chorde sonū desup
accipiūt: in cithara aūt chorde sonū ex inferiore pte
accipiūt. Hoc interest int psalteriū t citharā. Quid
ergo duo hec organa nobis figurāt: Excitat enim
christus dñs noster psalteriū suū t citharā suā: t di
cit: Exurgam diluculo. Puto qz hic iā agno V
scitis dñm resurgentē. Legim' in euangelio: videte Marci. 16.
horā resurrectiōis: Qm̄ diu p vmbrā p̄cedat christ':
Lux itaqz agnoscat. diluculo surrexit. Sed quid ē
psalteriū: quid ē t cithara: Per carnē suā dñs duo
genera factorū opat' est: miracula t passiōes. Mi
racula desup fuerūt: passiōes de inferiori fuerunt.
Illa eni que fecit miracula: diuina erāt: sed per cor
pus fecit: p carnem fecit. Caro ergo diuina operās
psalteriū est: caro humana patiēs: cithara est. So
net psalteriū: illuminent ceci: audiāt surdi: stringāt Math. xi.
paralytici: ambulēt claudi: surgāt egroti: resurgant
mortui: iste est son' psalterii. Sonet t cithara: esuri
at: sitiat: dormiat: teneat: flagellet: irrideat: crucifi Math. xx.
gat: sepeliat. Cū ergo vides in illa carne qdā sonuis
se desup: quedā de inferiori pte: vna caro resurrexit:
et in vna carne agnoscim' t psalteriū t citharā. Et
ista duo genera factoꝝ impleuerūt euangeliū: et p̄
dicat in gentib'. Nā t miracula t passiōes dñi p̄di
cant. Ergo surrexit psalteriū t cithara diluculo: et
ostēdit dño. Et quid ait: Confitebor tibi in popu
lis dñe: †t psallā tibi in gētib'. †Quia ma Al. †cētib' gēti.
gnificata ē vsqz ad celos misericordia tua: t v
sqz ad nubes veritas tua. Celi supra nubes: t
nubes infra celos: t tñ ad hoc celū pximū ptinent
nubes. Sed aliqñ nubes recidūt sup mōtib': vsqz
adeo vt pximo aere cōglomerent. Celū aūt sursum
est habitatiōes angelorū sedū: dominationū: prin
cipatuū: potestatū. Illud ergo forte videat hunc de
cendū: Magnificata est vsqz ad celos veritas tua: t
vsqz ad nubes misericordia tua. Etenim in celo angeli

laudãt deũ: videntes ipsam speciẽ veritatis: sine vlla
caligine visionis: sine interpolatiõe aliqua falsitatis:
vidẽt: diligũt: laudãt: nõ fatigant. Ibi veritas: hic
sũt in nostra miseria vtiq3 misericordia. Misero enĩ p̃bẽ
da est misericordia: Nõ enĩ opus est misericordia sursum: vbi
nullus est miser. Hoc propterea dixi: q3 videt cõgruẽ
tius dici potuisse: Magnificata est vsq3 ad celos ve
ritas tua: et vsq3 ad nubes misericordia tua. Nubes enĩ
intelligim⁹ p̃dicatores veritatis. Homines enĩ por
tãtes istã carnẽ caliginosam quodammodo: sed vñ de⁹ et
coruscat miraculis: et tonat p̃ceptis: et ipsi sũt ille nu
bes de quibus dicit esaias ex psona dñi: increpãs quon
Esa.5. dam vineã malã: sterilẽ: spinosam: Mandabo nubi
bus meis: ne pluãt sup eã imbrẽ: id est mãdabo apo
stolis meis vt deserãt iudeos: et nõ illis euãgelizent:
sed euãgelizent in terra bona gentiũ: vnde nõ spine:
sed vue p̃cedãt. Nouim⁹ ergo nubes dei esse p̃di
catores veritatis: prophetas: apostolos: omnes recte p
ferẽtes verbũ veritatis: et habẽtes in se lumẽ occul
tum: sicut habẽt nubes vnde coruscãt. Homines er
go nubes. Quid sibi itaq3 vult: dñe: q3 magnificata
est vsq3 ad celos misericordia tua: et vsq3 ad nubes veri
tas tua: Veritas p̃pollet in angelis: sed dedisti illam
et homib⁹ et deduxisti illã vsq3 ad nubes. Sursum
misericordia videtur angeli nõ indigere: sed q3 homib⁹
miseris tu misereris. et p̃bẽdo illis misericordiam cõmu
nicatiõe resurrectiõis angelos facis: vsq3 ad celos ẽ
misericordia tua. Gloria dño deo nostro: et misericordie
eius: et veritati ipsius: q3 nec deseruit nos misericordia
facere beatos p gratiã suã. nec fraudauit nos verita
te: quia p̃mo veritas carne coopta venit ad nos: et
sanauit p carnẽ suã oculũ interiorẽ cordis nñi: vt eã
1.Cor.13. postea facie ad faciẽ videre possem⁹. Agẽtes ergo il
li gratias: dicam⁹ cũ psalmo ipso vltimos versus quos
iamdudũ etiã dixi: Exaltare sup celos de⁹: et
sup oẽm terrã gloria tua. Hoc enĩ et dixit pro
pheta ante tot ãnos: hoc mõ videm⁹ nos: Hoc ergo
dicamus et nos.

Explicit Tractatus de ps. LVI.

Incipit Tractatus de ps. LVII.

A v Ox quã cãtauim⁹ audiẽda nobis magis est:
q3 clamãda. Omnibus enĩ tanq3 in contione
generis humani veritas clamat:

Di. recte. S I vere vtiq3 iusticiã loquimini: re
cta iudicate filij hominũ. Cui enĩ in
iquo nõ facile est loqui iusticiã: Aut quis de
iusticia interrogat⁹: qui nõ habet causam: non facile
respõdeat quid sit iustũ: Quippe manu formato
ris nostri: in ipsis cordibus nostris veritas scripsit:
Tob.7. Quod tibi nõ vis fieri: ne facias alteri: Hoc et ante
Lu.6. q3 lex daret nemo ignorare p̃missus est: vt esset vn
de iudicarẽtur: et quibus lex nõ esset data. Sed ne sibi
homines aliquid defuisse quererẽtur: scriptũ est et in ta
bulis qd in cordib⁹ nõ legebãt. Nõ enĩ et scriptũ nõ
habebãt. sed legere nolebãt. Oppositũ est oculis eo
rum qd in cõsciẽtia videre cogerẽtur: et quasi foris
secus admota voce dei: ad interiora sua hõ compul
Sap.1. sus est: dicẽte scriptura: In cogitatiõib⁹ enĩ impij
interrogatio erit. Ubi interrogatio: ibi lex. Sed q3
homines appetẽtes ea q̃ foris sunt: etiã a se ipsis exu
les facti sunt. Data est etiã cõscripta lex: nõ q3 i cor
dibus scripta nõ erat: sed q3 tu fugitiu⁹ eras cordis
tui: Ab illo qui vbiq3 est cõprehẽderis: et ad te ipsum
intro reuocaris. Propterea scripta lex quid clamat
eis qui deseruerũt legẽ scriptã in cordib⁹ suis: Re Esa.46.
dite p̃uaricatores ad cor. Quis enĩ te docuit: nolle
accedi ab altero ad vxorem tuam: Quis te docu
it nolle tibi furtũ fieri: Quis te docuit: nolle iniuriã Deut.5.
pati: et quicqd aliud vel vniuersaliter vel particula
riter dici põt: Multa enĩ sũt: de quib⁹ singulis inter
rogati homines. clara voce respõdeant: nolle se pati.
Age: si nõ vis pati ista: Nũqd sol⁹ es hõ: Nõne in
societate viuis generis humani: Qui tecũ fact⁹ ẽ: soci⁹
tu⁹ ẽ: et oẽs facti ad imaginẽ dei: nisi terrenis cupidita Gen.1.
tib⁹ cõtererant: qd ille formauit. Qd ergo tibi nõ vis
fieri: noli alteri facere. Judicas enĩ malũ esse in eo
qd pati nõ vis: et hoc te cogit nosse lex intima: in ip
so tuo corde cõscripta. Faciebas et clamabaris inter
manus tuas. Quo cogeris redire ad cor tuũ: cum
pateris inter manus alienas: Furtũ bonũ ẽ: Nõ. Deut.5.
Interrogo: Adulteriũ bonũ est: Et oẽs clamant:
Nõ. Homicidiũ bonũ est: Oẽs clamãt detestari se.
Cõcupiscere rem p̃ximi bonũ est: Nõ: vox eius ẽ.
Aut si adhuc nõ cõsenteris: accedat qui concupiscat rem
tuã: Placeat tibi: et responde qd vis. Oẽs q̃ de his
reb⁹ interrogati: clamãt hec bona non esse. Rursus
de beneficijs nõ solũ de nõ nocẽdo: verũetiã de nõ
p̃stãdo atq3 tribuẽdo. Interrogatur omnis aĩa esuriẽs:
famem pateris: Ali⁹ habet panẽ: et redũdat ei vltra
sufficiẽtiã: Nouit te egere: nõ dat: Displicet tibi esu
rienti: displiceat et saciato: cũ alterũ esurire cognoue
ris. Peregrin⁹ tecto indigens venit in patriã tuam:
nõ suscipitur ille: Tũc clamat inhumanã esse illã ciuita
tem. facile apud barbaros sibi esse potuisse refugi
um. Sentit iniquitatẽ: q3 patitur: tu forte non sentis.
Sed oportet vt et te cogites peregrinũ. et videas quõ
tibi possit displicere qui tibi nõ p̃stiterit: qd tu in pa
tria tua nõ vis peregrino p̃stare. Interrogo oẽs: ve
ra sunt hec: Vera. Justa sunt hec: Justa. Sed psal B
mũ audite: Si vere ergo iusticiã loquimini: recta iudi
cate filij hoim. Nõ sit iusticia labiorũ: sed et factorũ.
Si enĩ aliter agis q3 loqueris: bona loqueris: et mala
iudicas. Si enĩ agis: quõ iudicas: Interrogat⁹ qd sit
melius: aurũ an fides: nõ vsq3 adeo p̃uersus et deui⁹
es ab omni veritate: vt aurũ meli⁹ ẽẽ respõdeas. Pre
posuisti ergo interrogat⁹ auro fidem. Locut⁹ es iustici
am: audisti psalmũ: Si vere ergo iusticiã loquimini:
recta iudicate filij hoim. Et vbi p̃babo nõ te ita vt
locut⁹ es iudicare: Jam teneo respõsionẽ tuã: p̃po
nentẽ auro fidẽ. Ecce nescio vnde amic⁹ venit. et nul
lo teste aurũ cõmẽdauit. Solus hoc nouit: et tu quan
tum ad homines attinet. Est ibi alius testis q̃ nõ vi
detur et videt: et ille tibi aurũ in secreto et in cubiculo
tuo: forte remotis oĩbus arbitris cõmendauit. Te
stis est q̃ adest: nõ in cubiculo adest parietũ: sed i cu
bilib⁹ cõscientiarũ vestrarũ. Cõmẽdauit ille atq3 disces
sit: Nulli suorũ notũ fecit: rediturũ se sperãs: et ab ami
co qd dederat recepturũ. Ut humana sũt mortu⁹ ẽ:
filiũ habet: reliquit heredẽ: Ignorat fili⁹ qd pater
habuerit: quid tibi cõmẽdauerit. Eia tu redi: redi p̃ Esa.46.
uaricator ad cor: ibi scripta est lex: qd tibi non vis
fieri: alij ne feceris. Te ipsum cogita cõmẽdasse: nulli
tuorũ dixisse: mortuũ esse: filiũ reliquisse: Quid ei vel
les a tuo amico p̃stari: Responde. Judica causam: iudi
cis tribunal est i mẽte tua: sedet ibi de⁹: Adest accu
satrix cõsciẽtia: tortor: timor. In reb⁹ humanis cõ: in

societate humana detinet': cogita quid velles p̄-
stari filio tuo ab amico tuo. Noui q̄d tibi responde
at cogitatio tua: Sic iudica: sic audit. Iudica: Vox
erit. Vox veritatis nō tacet: nō labijs clamat: s voci-
ferat ex corde. Adhibe aurē: ibi esto cum filio amici
tui. Vides fortasse etiā indigentē vagari: nescientē
quid pater ei' habuerit: vbi posuerit: cui cōmenda-
uerit. Cogita et filiū tuū: fac illū viuere quē conte-
nis mortuū: te mortuū cogita et viuas. Sed aliud iu-
bet deus cōtra auariciā: aliud auaricia iubet cōtra deū:
Gen.3. deus aliud: auaricia aliud. Aliud in paradiso condi-
tor noster: aliud de transuerso seductor: serpēs. Veni-
at in mētē prior casus tu': Propterea mortalis: propterea
Ibidem. laborās: propterea in sudore vultus tui panē comedis:
propterea spinas et tribulos tibi terra germinat. Expe-
rimēto disce: qd noluisti p̄cepto. Si vicit cupiditas:
cur nō poti' veritas: Et vbi est qd loquebaris? Ecce co-
gitas aurū negare: ecce cogitas hereditatē amici tui
prorsus abscōdere. Interrogaueram paulo ante quid
sit charius: et qd sit meli': aurū an fides. Quare aliud
dic: aliud agis: Nō times hāc vocē: Si vere vtiqȝ
iusticiā loquimini: recta iudicate filij hoim: Ecce locu-
tus es mihi meliorē esse fidē: et in iudicio tuo meli'
duxisti aurū. Nō sic iudicasti vt locut' es. Vera locu-
tus es: et falsa iudicasti. Ergo et cū loquereris iusticiā:
nō vera loquebaris. Si enī vere vtiqȝ iusticiā loquimi-
ni: recta iudicate filij hoim. Qñ mihi de iusticia re-
debas: erubescēdo nō fatēdo loquebaris. Sed ad cāti-
C p̄sentē iā veniam' si placet. Vox est enī illa dulcis:
et nota aurib' ecclie: Vox dñi nři iesu christi: et vox
corporis eius: vox ecclie laborātis peregrinātis in terra:
inter maledicentiū et adulantiū pericula viuētis. Nō
timebis cōminatorē: si nō amas adulatorē. Attēdit
ergo ille cui' hec vox est: et videt oēs loqui iusticiā.
Quis enī audet nō loqui eā ne dicat iniust'? Cū er-
go tanqȝ audiret oīm voces: et intēderet oīm labia:
clamabat ad eos: Si vere vtiqȝ iusticiā loquimini: si
nō falso iusticiā loquimini: si nō aliud in labiis perstrepit:
aliud celat in cordib': recta iudicate filij hominum.
Audi ex euāgelio propriā vocē: eandē ipsam que in hoc
Matth.12. psalmo est: Hypocrite (ait dñs phariseis) quō po-
testis bona loqui: cū sitis mali? Aut facite arborem
bonā: et fructū ei' bonū: aut facite arborē malam: et
fructū ei' malū: Quid te vis dealbare paries lutee?
Noui interiora tua: nō fallor tectorio tuo: Noui qd
p̄tendas: noui qd tegas. Neqȝ enī opus ei erat: vt
Joh.2. euāgelista: vt quisqȝ ei p̄hiberet testimoniū de hoie:
Ipse enī sciebat quid esset in hoie. Sciebat qd esset
in homie q fecerat hominē: et homo fact' erat: vt q̄-
reret hominē. Videte ergo si nō sequūt se voces iste:
Hypocrite: quō potestis bona loqui cū sitis mali:
Si vere ergo iusticiam loquimini: recta iudicate filij
Matth.22. hominū. Nōne iusticiā locuti estis: qñ dixistis: Ma-
gister scim' quia iustus es: et nulli' psonā accipis:
Quare dolū in corde tegebatis: Quare imaginem
cesaris creatori vestro ostēdebatis: et ei' imaginē in
vestris cordib' delebatis: Nōne auditū est qd locu-
ti fueritis: et exptū est quēadmodum iudicaueritis:
Nōne vos crucifixistis eū: quē iustū esse dixeratis:
Si vere ergo vtiqȝ iusticiā loquimini: recta iudicate
filij hoim. Et quid audio locutionē vestrā scim' qr
D iustus es: cū p̄uideā iudiciū vestrū: Crucifige cruci-
Joh.19. fige: Si vere ergo iusticiā loquimini: recta iudicate fi-

lij hoim. Quid enī fecistis seuiēdo aduersus deū q
homo erat: et occidēdo regē vestrū: Nō enī ideo rex
nō erat futur': qr occisus est a vobis resurrecturus:
In titulo vbi scriptū erat: Rex iudeorum positus sup
crucē dñi: linguis trib': hebraica: greca: et latina: no-
uerat dicere iudex homo: qd scripsi scripsi: et deus
non nouerat dicere quod scripsi scripsi: Prorsus
rex vester est: viuus rex vř est: occisus rex vester est.
Ecce resurrexit: et in celo rex vester est: et ecce ventur' ē.
Ve vobis: qr rex vester est. Ite nūc et loquimini iusti-
ciam: et nolite recta iudicare filij hominū. Nō vult
recte iudicare: recte iudicabimini. Viuit enī ille rex
vester: et iam nō morit: et mors ei vltra nō domina-
tur. Ecce venit: redite preuaricatores ad cor. Ecce
veniet: corrigimini anteqȝ veniat: p̄uenite faciē ei' in
confessione. Ecce veniet: rex vester est: recordamini
titulū sup crucem: si nō eū videtis scriptū manet tñ:
In terra nō legit: s in celo seruat: Putatis enī illā in-
scriptionē fuisse corruptā: Et quid ait titul' psalmi
hui': In finē ne corrūpas ipsi dauid: in ti-
tuli inscriptionē. Non est corrupta illa inscriptio
tituli: Rex vester est christus: qr oīm rex christus:
qm ipsius est regnū: et ipse dñabit gētiū. Si ergo rex
est: ecce anteqȝ veniat dicit vobis: Adhuc loquor vo-
bis: qr nondū iudico: Qui sic clamo cōminādo: nolo fe-
rire iudicādo. Si vere ergo iusticiam loquimini: recta
iudicate filij hominū. Nūc aūt quid facitis: Qua-
re ista vobis dico: Etenim in corde iniqui-
tates operamini in terra. Iniquitate forte in cor- C
de solo: Audi quid sequit: Et cor suū sequūt man':
et cordi suo famulant man'. Cogitat et fit: aut ideo
nō fit: nō qr nolum': s qr nō possum'. Quicqd vis
et nō potes: factū deus computat. Etenim in corde
iniquitates operamini in terra. Quid deinde: Ini-
quitates manus vestre cōnectūt. Quid est
cōnectūt: De peccato pctm et ad pctm peccatū p-
pter pctm. Quid est hoc: Furtū fecit: peccatū est.
Visus est: Occidere querit eū a quo visus est: Cōnexit
peccatū peccato. Permiserit de' occulto iudicio oc-
cidere eū: quē voluit occidere: Sentit sciri: querit et
alterū occidere: cōnexuit tertiū. Dū ea molit: forte
ne inueniat: aut quia fecit ne puniat: cōsulit mathe-
maticū: additū est quartū. Respōdet forte aliq du-
ra et mala mathematicus: Curritur ad haruspicem
vt expiet. Respōdet haruspex: nō se posse expiare.
Maleficus querit. Et quis oia possit numerare que
cōnectunt peccata pctis: Iniquitates manus vestre
cōnectūt. Qz diu cōnectis: ligas peccatū pctō: te sol-
ue a pctis. Sed nō possum inquis: Clama ad illum:
Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mor-
tis hui': Veniet enī gratia dei vt delectet te iusticia:
sicut delectabat iniquitas: et homo q ex vinculis reso-
lut' es: et clamabis ad deū: Dirupisti vincula mea.
Quid est dirupisti vincula mea: nisi remisisti pecca-
ta mea: Audi qr vincula sunt. Respōdet scriptura:
Funiculis peccatorum suorum: vnusquisqȝ cōstringit. Nō
solū vincula: s et funiculi sunt. Funiculi sunt: qū his
intorquēdo: hoc est qr pctis pctā cōnectebas. Ve his
qui trahūt peccata sua sicut restem longam: Clamat
clamat. Ve his q trahūt pctm suū sicut restem lon-
gam: quid est aliud: qz ve his quorū manus cōnectūt
iniquitates: Et qr vnusquisqȝ peccatis suis cōstringit. Sic
et peccata sua ceperunt: dña male stantes in templo:

flagello de restículis facto exclusa. Sed nō vis mō
Ps. 15. dirūpe vincula tua: q̄z nō sentis: vīcula tua: etiā de
lectāt te: ⁊ voluptati sunt: sentiēs in tūc cū dicet: Li
Math. 22. gate illi man⁹ ⁊ pedes: ⁊ ꝓicite illū in tenebras exte
riores: ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū. Exhorrescis:
times: pect⁹ tundis: dicis mala esse peccata: bonam
esse iusticiā. Si vere ergo iusticiā loq̄mini: recta iu
dicate filij hominū. In vita vestra inueniant̄ verba
vestra: in factis vestris: cognoscāt̄ labia vestra. No
lite ergo cōnectere iniquitatē: q̄z vobis ad alligatu
ram adhibebit̄ quicq̄d ꝯnectitis. Nō audiūt: nō om
E nes tñ: ⁊ qui nō audiūt ꝓcogniti sunt. Alienati
ex vtero. sunt pctōres a vulua: errauerūt a ventre:
locuti sunt falsa. Et cū iniquitatē loquunt̄: falsa
loquunt̄: q̄z fallax est iniq̄tas. Et cū iusticiā loquun
tur: falsa loquunt̄: q̄z aliud ore ꝓferunt: aliud in cor
de obtegūt. Alienati sunt pctōres a vulua. Quid ē
hoc? Queram⁹ diligēti⁹: Fortassis eñ illud dicit:
quia de⁹ ꝓcognouit homīes pctōres: etiā in vteris
Gen. 25. matrū. Nā vnde cū adhuc ꝓgnans esset rebecca: et
geminos in vtero portaret: dictū est: Jacob dilexi:
Malach. 1. esau autē odio habui. Dictū est eñ: Maior seruiet
Ro. 9. minori. Occultū ibi iudiciū dei: s̄ tñ a vulua: id ē ab
ipa origie: alienati sūt pctōres. Pctōres vñ alienati?
ab ipa ꝟitate. Vñ alienati? A patria hā: a vita hā.
An forte alienati ab ipa vulua? Et qui peccatores
alienati sunt a vulua? Qui eñ nascerent̄: si nō ibi te
nerent̄? Aut qui hodie viuerēt: vt hec sine causa au
dirent: nisi nascerent̄? Forte eñ a q̄dā vulua alie
nati sunt pctōres: in q̄ dolores patiebat̄ charitas: p
Gal. 4. aplm dicēs: Quos iterū parturio: donec christ⁹ for
met̄ in vobis. Expecta ergo formari: Noli tibi tri
buere iudiciū qđ forte nō nosti. Carnalis es adhuc:
conceptus es eoipso q̄ accepisti nomē christi: sacra
mēto quodā nat⁹ es in viscerib⁹ matris. Nō eñ ex
viscerib⁹ tantū hō nascit̄: s̄ et in viscerib⁹. Pri⁹ na
scit̄ in viscerib⁹: vt possit nasci de viscerib⁹. Propte
Luc. 1. rea dictū est ⁊ marie: Qđ eñ natū est in te: de spiri
tusancto est. Nondū de illa natū erat: s̄ iam in illa
natū erat. Ergo nascunt̄ intra viscera eccl'ie quidā
puuli: ⁊ bonū ē vt formati exeāt: ne abortiui labāt̄.
Generet te mater: nō abortiat. Si patiēs fueris: vs
q̄zquo formeris: vsq̄zquo in te certa sit doctrina ve
ritatis: cōtinere te debēt materna viscera. Si autē
impatiētia tua ꝯcusseris latera matris: cū dolore q̄
dem te excutit foras: s̄ magis tuo malo q̄z suo. Alie
nati sunt pctōres a vulua: errauerūt a vētre: locuti
G sunt falsa. Ideo ergo errauerūt a vētre: q̄z locuti sūt
falsa? An poti⁹ ideo locuti sunt falsa: q̄z errauerunt a
ventre? In vētre quippe eccl'ie: ꝟitas manet. Quis
q̄s ab hoc vētre eccl'ie separat⁹ fuerit: necesse ē vt falsa
loq̄t̄. Necesse est inquā vt falsa loquat̄: qui aut cōci
pi noluit: aut quē cōceptū mater excussit. Inde he
retici clamāt contra euāgeliū: vt de his poti⁹ loq̄mur
quos dolem⁹ excussos: recitam⁹ eis: ecce christ⁹ di
Luc. 24. cit: Oportebat christū pati: et resurgere a mortuis
Luc. 24. tertia die. Agnosco ibi caput nr̄m: agnosco ibi spon
sum nr̄m: agnosce ⁊ tu mecū spōsam. Vide qđ seq̄t̄:
Predicari in noīe ei⁹ penitētiā ⁊ remissionē pctōꝝ
p oēs gentes: incipiētib⁹ ab hierl'm. Huc veni: huc
veni: ecclesia p oēs gentes incipiētib⁹ ab hierusalē.
Nō dico huc veni: ipa ad te venit. Illi aūt obsurde
scētes aduersus euāgeliū: ⁊ nō nos ꝑmittētes lege

re ꝟba dei: q̄ se iactāt custodisse a flāma: ⁊ volūt de
lere lingua: loquunt̄ sua: loquunt̄ inania: ille tradi
dit: ⁊ ille tradidit: imo ⁊ ego dico: ⁊ ille tradidit: ⁊ il
le tradidit: ⁊ verū dico. Sz qđ ad me? Nec tu mihi
q̄s nomias ex euāgelio legis: nec ego q̄s nomio ex
euāgelio lego. Auferant̄ de medio charte nr̄e: ꝓce
dat in mediū codex dei. Audi christū dicētem: audi
ꝟitatē loquētē: Predicari in noīe ei⁹ inq̄t penitētiā Luc. 24.
et remissionē pctōꝝ p oēs gētes: incipiētib⁹ ab hie
rusalē. Nō inquit: s̄ qđ nos dicim⁹. Audi qđ dicit
euāgeliū: Nolumus audire: Alienati sūt pctōres a
vulua: errauerūt a vētre: locuti sunt falsa. Nos loq̄
mur ꝟa: qui audiuim⁹ ꝟa: qđ dñs dicit: non qđ hō
dicit. Pōt fieri vt hō mētiat̄: non pōt fieri vt ꝟitas
mētiat̄. Ex ꝟitatis ore agnosco christū: ipam ꝟita
tē: ex ꝟitatis ore agnosco eccl'iam participē ꝟitat̄.
Nemo mihi falsa loq̄tur: q̄ errauit ab vtero in visce
ribus eccl'ie: Primo viderim qđ me vellet docere.
Video alienatū a vulua: video errasse a vētre: ⁊ au
ditur⁹ sum ab eo: qđ: nisi falsa? Errauerūt a ventre:
H locuti sunt falsa. † Indignatio eis scḋm simi Al. † furor illis.
litudinē serpētis. Magnā rē audituri estis. In
dignatio eis scḋm similitudinē serpētis. Quasi dicerem⁹:
quid est qđ dixisti. Sequit̄: Sicut aspidis sur
de. Vñ surde? Vñ? Et obturātis aures suas.
Ideo surde q̄z obturat aures suas. Et obturātis au
res suas: Que nō exaudiet vocē incātantiū:
et † medicamēti medicati a sapiēte. Sic audi Al. † et venefi
uim⁹ qđ ⁊ hoies dicūt q̄ ea q̄ potuerūt hec cogniti cii incātātis sapien
one didicerūt: sed tñ qđ spūs dei multo meli⁹ oib⁹ ter.
hoib⁹ nouit: Nō eñ frustra h̄ dixit: nisi q̄z fieri pōt
vt veꝝ sit etiā illō qđ audiuim⁹ de aspide. Aspis cū
cepit pati icātatorē suū marsū: q̄ eā qb⁹dā carmib⁹
ꝓprijs euocat: sicut sūt m̄lta etiā magica: audite qđ
faciat. Sz interim in h̄ attēdite fratres: h̄ eñ ꝓloq̄n
dū est: ne q̄sq̄z veluti hesitās audiat: Nō vndecūq̄z
dat̄ similitudo a scp̄turis: laudat̄ ipa res: s̄ tantū inde
similitudo trahit̄. Nō eñ laudauit iniquū iudicē q̄ no Luc. 18.
lebat audire illā viduā: q̄ nec deum timebat: nec ho
mines reuerebat̄: ⁊ tamē inde similitudinē dñs traxit.
Nec illū laudauit pigrū q̄ tres panes nō ꝓpter ami Luc. 11.
citiā dedit petēti: s̄ tedio vict⁹: ⁊ tñ inde similitudinem
dedit. Et de reb⁹ ergo nō laudādis trahūt̄ sm̄ quē
dā modū nōnulle similitudines. Aut si ꝓpterea putat̄
eūdū esse ad marsos: q̄z h̄ audimus i scp̄tura dei: eū
dū est ⁊ ad spectacula theatri: q̄z dicit apl'us: Non j. Cor. 9.
sic pugillor quasi aerem cedēs. Pugillari enim est
pancraciū facere. Iā quia hinc data est similitudo: spe
ctacula ista delectare nos debent: aut quia dixit:
Qui in agone cōtēdit: ab oib⁹ abstinēs est. Propte 1. Timoth. 2.
rea agonistica ista vana ⁊ ludicra dz affectare chri
stian⁹? Attēde qđ tibi dicat̄ ad similitudinē: quid mo
neat̄ ad ꝓhibitionē. Ita ergo ⁊ h̄ data est q̄dā simi
tudo de marso: q̄ incātat vt educat aspidem de tene
brosa caverna: vtiq̄z in lucē vult educere: Illa autē
amādo tenebras suas: quib⁹ se inuoluta occultare
dicit̄: q̄z cū exire noluerit: recusans tñ audire illas vo
ces quib⁹ se cogi sentit: allidit vnā aurem terre: ⁊ de
cauda obturat alterā: atq̄z ita voces illas q̄ntū pōt
I cuitādo nō exit ad incātantē. Huic similes dixit spirit⁹
dei q̄sdā nō audiētes ꝟbū dei: ⁊ nō solū nō audien
tes: s̄ oīo vt n̄ valeāt audire faciētes. Factū est h̄ ⁊
in p̄mis tpib⁹ fidei. Stephanus martyr p̄dicabat

veritatē: ⁊ tanq̄ tenebrosis mētib⁹: vt eas in lucem
educeret: incātabat. Ubi venit ad cōmemorationē
christi: quē illi omnino audire nollēt: Quid de eis scri
Act. 7. ptura dicit: quid de illis narrat: Clauserūt inqt au-
res suas. Quid aūt postea fecerint: passio stephani
narrat atq̄ declarat. Nō erāt surdi: ſ fecerūt se sur-
dos. Quia eñ aures patētes in corde nō habebāt:
violētia tñ verbi p aures carnis irruēs: etiā ipsis au
rib⁹ cordis vim faciebat: clauserūt ⁊ aures corpis ⁊
ierūt ad lapides. Ecce aspides surde duriores lapi-
dibus: quib⁹ incātatorē suū lapidauerūt. Nō audie
rūt vocē incātantis: Et medicamenti medicati a sa-
piente. Quid est: medicamētū medicatū a sapiēte:
Forte medicamētū pfectū: dicat medicamētū me-
dicatū. An querimus ibi aliqd: quō iam si medica-
mentū est: etiā medicatū sit: Medicamēta erant in
pphetis: medicamēta erāt i lege. Precepta ipsa om
nia: medicamēta erāt. Et h medicamētū nōdū erat
medicatū: Aduētu dñi: medicamētū est medicatū.
Hoc eñ illi ferre nō potuerūt: Quia nō curabātur
medicamēto: medicatū est ipm medicamentū aduē
tu dñi. Jam stephan⁹ medicamētū medicatū incan
tabat: Hoc illi audire noluerūt: vñ medicatū ē me-
dicamentū: ptra hoc aures clauserūt. Nā ibi hoc fe
cerūt: vbi noiatus est christ⁹. Indignatio eoꝝ: sicut
indignatio serpētis. Quid aures clauditis: Expe-
ctate: audite: ⁊ si potueritis seuite. Quia nolebāt ni
si seuire: noluerūt audire. Nā si audirēt: forte dese-
K uirēt. Indignatio eoꝝ sicut indignatio serpētis. Ta-
les etiā istos patimur. Primo sibi xitatē tenere vi-
debāt: nō cessauit de⁹: nō quieuit eccl'ia sua. Predi-
cata est xitas in viscerib⁹ matris: apta sunt eoꝝ mē
Math. 5. dacia: Patefactū ē qō lucet: demōstrata est ciuitas
sup montē pstituta: q̄ abscōdi nō pōt: ⁊ lucerna posi
ta est sup cādelabrū: q̄ lucet oībus qui in domo sūt.
Ubi eñ latet eccl'ia christi: vbi latet veritas christi:
Dan. 2. Nōne ipe est mons qui creuit ex minimo lapide: et
impleuit vniuersam faciē terre: Cōuincūt hinc: nō
habēt quid dicāt ptra ecclīam. Et qd eis remansit:
Quid nos qritis: Quid nos vultis: Dicūt. Rece-
dite a nobis. Dicūt aūt ⁊ suis: Nemo cū illis loqt:
nemo illis pungat: nemo illos audiat. Indignatio
eoꝝ sicut indignatio serpētis: sicut aspidis surde et
obturātis aures suas: q̄ nō exaudiet vocē incātātiū
et medicamēti: Hoc est vocē medicamēti medicati
a sapiēte. Nōne hinc iā intelligit quale medicamen
tū qñ vocē dicit: Nunqd medicamētū hz vocem:
Est quoddā medicamētū qō habet vocē. Medica-
mentū portam⁹: vocē eius audite: nō quō aspides
surde. Si vere vtiq̄ iusticiā loqmini: recta iudicate
filij hoim. Uox est medicamēti: ⁊ hoc medicati a sa-
Math. 5. piente. Jam eñ venit christ⁹ qui impleret legē ⁊ p
M phetas. qui xitatē ipsam firmaret: In quib⁹ duob⁹
Math. 22. pceptis: tota lex pēdet ⁊ pphete. An forte q̄rim⁹ ali
quid: ⁊ i eo qō dicit aspis ita aures claudere: vt vnā
earū in terrā pmat: alterā cauda oppilet: Quid sibi
vult hoc: In cauda: posteriora vtiq̄ intelliguntur.
Ergo nō in pterita: q̄ iā tergū oportet ponere: vt in
ea q̄ nobis pmittunt intēdam⁹: Ergo nec ex pteri-
ta vita nostra: nec ex psenti delectari debem⁹. Hoc
Ro. 6. eñ aplus monet dicēs: Quē ergo aliquē fructū ha-
buistis i his i qb⁹ nūc erubescitis: Reuocat a recor-
datione cū delectatiōe pteritis: ⁊ cū q̄dā pcupiscētia

LVII

fructū illo: ne redeam⁹ corde in egyptū. Quid de psen Exo.
tib⁹: Quō iubet etiā ipsa pteriri: Nō respiciētib⁹ in 2. Cor.
quit q̄ videnť: ſ q̄ nō videť. Que eñ videnť: tpalia
sunt: q̄ aūt nō videnť: eterna. Itē de psenti vita dicē.
Si in hac vita tm̄ in christo sperātes sum⁹: misera- 1. Cor.
biliores sum⁹ oībus hoībus. Obliuiscere ergo pte-
rita q̄bus male vixisti: cōtemne psentia q̄bus tpalr
viuis: ne te alligādo psentia nō pmittāt puēire ad fu-
tura. Si eñ psens vita te delectat: aurē in terra po-
suisti. Si tuis pteritis etiā retro labētib⁹ delectaris:
aurē de cauda obturasti. Debes ergo ire in lucē ex-
ire de tenebris audita voce medicamēti medicati a
sapiēte: vt iā in luce ambulās ⁊ exultās dicas: Que Phil.
retro oblit⁹ i ea q̄ āte sūt extēt⁹. Nō dixit: q̄ retro ob
lit⁹: ⁊ ex psentib⁹ delectat⁹. Cū dicit: q̄ retro oblit⁹:
nō obturat aurem d cauda: cū dicit: in ea q̄ ante sūt
extēt⁹: hic psentib⁹ nō obsurduit: Merito audit: Ca.
merito pdicat: merito exultat lingua ei⁹: pdicās ve
ritatē in luce noua: deposita vetere tunica. Et ad h
eñ valet astutia serpētis: ad quā nos imitādā dñs
adhortať. Ait ei: Estote astuti sicut serpētes. Quid ē: Math.
astuti sicut serpētes: Offer oīa mēbra tua pcutiēti:
dūmodo caput in te serues. Caput vm̄ christ⁹. Si 1. Cor.
grauat q̄si pōd⁹ tunica cuiusdā: ⁊ q̄si senecta veteris
hoīs. Audi aplm dicētē: Exuētes vos veterē homi Col.
nē: ⁊ induētes nouū. Et quō exuo inqs veterē hoiē:
Imitare astutiā serpētis. Quid eñ facit serpens: vt
exuat se veterē tunicā: Coartat se p foramen angu-
stū. Et vbi inqs inuenio hoc foramē angustū: Au-
di: Arta ⁊ angusta ē via q̄ ducit ad vitā: ⁊ pauci sūt Math.
q̄ ingrediunť p eā. Reformidas eā: ⁊ nō vis ambu-
lare qr pauci sūt: Ibi ponēda est vet⁹ tunica: ⁊ alibi
poni nō pōt. Aut si vis vetustate impediri: grauari
pmi: noli ire p angustā. Si aūt grauarï vetustate q̄-
dā pcti tui: ⁊ ptermittere vie vel vite: transire nō potes.
Quia corp⁹ qō corrūpit aggrauat aīam: vel cupidi Sap.
tates corpales nō pmāt: vel pcupiscētie carnis exu-
ant. Uñ exuunť: nisi iens p angustū: nisi fueris astu
K
tus vt serpēs: Deus cōtriuit dētes eoꝝ in ore Psal.
ipsoꝝ. Quoꝝ: Quib⁹ indignatio est sicut similitudo
serpētis: ⁊ aspidis obturātis aures suas: ne audiant
vocē incātantiū: ⁊ medicamēti medicati a sapiente.
Quid illis fecit dñs: Cōtriuit dētes eoꝝ in ore ipso-
rū. Factū est h pmo: factū ē: ⁊ mō fit. Sz sufficeret
fres mei vt diceret: Deus ptriuit dētes eoꝝ. Quare:
i ore ipsoꝝ: Nolebāt audire legē: nolebāt audire p-
cepta xitatis a christo pharisei: siles serpenti illi et
aspidi. Preteritis eñ suis pctis delectabanť: ⁊ psē-
tē vitā nolebāt amittere: id est gaudia terrena pro
gaudijs eternis: Unā aurē claudebāt ex delectatione
pteritoꝝ: alterā ex delectatiōe psentiū. Jō nolebāt au
dire. Nā vñ ē illud: Si dimiserim⁹ eū sic venient ro- Joh.
mani ⁊ tollēt nobis: ⁊ locū: ⁊ gētē: Utiq̄ q̄ nolebāt
pdere locū: ad terrā colliserūt aurē suā: ⁊ ideo nolue
rūt audire xba illa medicata a sapiēte. Dictū est de
illis ⁊ qr auari erāt: ⁊ amatores pecunie: et oīs vita Luce.
eoꝝ: etiā pterita: descripta ē a dño i euāgelio. Qui
legit diligēter euāgeliū: inuenit: vñ illi ambas aures
obturabāt. Intēdat charitas vr̄a. Dñs qd fecit: Cō-
triuit dētes eoꝝ in ore ipsoꝝ. Quid est: in ore ipsoꝝ:
Ut ore suo p se pnūciarēt: coegit illos ore suo in se
sentētiā dicere. Calūniari volebāt et ppter tributū:
Nō dixit ille: Licet reddere tributū: aut ſ licet red- Math.

dere. Et volebat dētes eoꝝ quibꝰ inhiabāt vt mor/
dere [illegible] in ore ipsoꝝ volebat. Si diceret sol/
[illegible]
[illegible] tributariā faciēdo. Et peccato enī
[illegible]
[illegible]
[illegible] Si aūt diceret nolite solue
re [illegible]
[illegible] quasi capiēdo dn̄o po/
[illegible] Qui nouerat cōterere dē
[illegible] Ostendite mihi nūmum [illegible]
[illegible] De tributo soluēdo
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ostēdite mihi nūmum. Et
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Reddite cesari [illegible] cesaris sūt: ⁊ deo
[illegible]
rit deꝰ: imaginē suā reddite. Nō pdat ex vobis ce/
sar nūmū suū: Non pdat deꝰ in vobis [illegible]
Et illi nō inuenerūt qd rñderēt: Missi enī erant vt ca
lūniarent ei: ⁊ redierūt dicentes: qd nemo posset ei
rñdere. Unde: Quia ɔtriti erant dentes eoꝝ in ore
ipsoꝝ. Inde est [illegible] In qua ptāte ista facis? Et
ego [illegible] Et i/
[illegible]
de celo: an ex hoibꝰ: vt si quid rñderēt ɔtra illos es/
set. Noluerūt dicere ex hoībus: timētes hoīes: ne
lapidarent ab eis: eo q̄ iohānē ꝓpham haberēt. Di/
cere de celo plus formidabāt: ne faterent ipm chri/
stū: qꝛ iohānes p̄dicauerat christū. Coartati vtriq̄
ex hac pte: ⁊ ex hac parte: Qui parabāt obijcere cri
[illegible] Calum/
niam enī p̄parabāt: q̄si dicerēt: In qua ptāte ista fa/
[illegible]
[illegible] Noluit dicere christꝰ [illegible] sed
[illegible] christus. Ji/
[illegible] ne a po
pulo occiderent. Nō sunt ausi dicere: verū dixit io/
hānes: ne diceret eis. Credite illi. Obmutuerūt ne/
scire se dixerūt: iam mordere nō valebāt. Unī nō va
lebāt [illegible] cōtriti erāt dētes eoꝝ in
ore ipsoꝝ. Pharisęo displicuit dn̄s illi q̄ ad prandiū
vocauerat: qd peccatrix mulier accesserit ei ad pe/
des [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
cata mulieris nouerat: enā cogitatiōes hospitis au
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
diceret: ad h̄ interrogat ille: vt ille rñdeat: ad h̄ ille rñ/

dat: vt dētes eiꝰ in ore eiꝰ ɔterant. [illegible]
clusus ē: admissa ē illa ad pcipiēdā misericordiam q̄ irru/
perat in habitaculū alienū: ⁊ nō accesserat ad deū
alienū. Cōtriuit dn̄s dētes eorū in ore ipsoꝝ. Mo
las leonū ɔfregit dn̄s. Nō enī aspides. [illegible]
de aspidibꝰ: Aspides insidiosę volūt venena immit
tere ⁊ aspgere ⁊ isibilare. Aptissime sequerūt gentes
⁊ fremuerūt sicut leones. Quare fremuerūt gētes: Ps. 2.
et ppl̄i meditati sūt inania: Qñ insidiabant dn̄o: Li
cet dare tributū cesari: an nō licet: aspides erāt: ser/
pētes erāt: Cōtriti sūt dētes eorū i ore ipsoꝝ. Post/
ea clamauerūt: Crucifige crucifige. Jā nō [illegible]
[illegible]
dn̄s. Forte hic nō vacat qd nō addidit: in ore eoꝝ.
Insidiātes enī captiosis interrogatōibꝰ cogebant rñ/
sione sua vinci. [illegible]
rogatiōibꝰ ɔuincēdi erāt: Cū ⁊ eoꝝ molę ɔtritę sūt.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ɔfregit dn̄s. Habeāꝰ ⁊ in hereticis h̄ documentū ⁊
experimētū: qꝛ ⁊ ipsos inuenimꝰ esse serpētes indigna/
tione obsurdatos: nolētes audire [illegible]
[illegible]
[illegible]
res essemꝰ: excludēdo illos de basilic. Nō illos int
[illegible]
Rñdeāt mō: dicant nō debere: Repetāt maximiā/
[illegible]
dicūt debere. Quid est ꝗ qd dicebant aduersū nos:
An ɔtriti sūt dētes vrī in ore vr̄o: Quid nobis ⁊ re/
gibꝰ inquiunt: Quid nobis ⁊ impatoribꝰ: Uos de im
patoribꝰ ꝑsumitis. Quero ⁊ ego: Quid vobis ad
ɔcōsules: qs miserūt impatores: Quid vobis ad le
ges: qs ꝯ vos dederūt impatores: Impatores cō/
muniōis nr̄ę: leges aduersus oēs hereticos dederūt.
Eos vtiq̄ appellāt hereticos: q nō sunt cōmuniōis
eoꝝ: inter qs vtiq̄ ⁊ vos estis. Si verę sunt leges:
valeāt ⁊ in vos hereticos: si falsę sunt leges: quare
[illegible]
[illegible]
as aduersus maximianistas: vt eos a se dānatos et
schismaticos: suis eijcerēt de locis q̄ illi tenebāt an/
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Ab his enī impatorib' latę sūt q̄ nō sūt cōmuniōis
[illegible]
ticos vocāt. Nō q̄ro vtrū verę an falsę: Seqstrata
illa sit q̄stio: si adhuc q̄stio est. Iterum te scdo mō
[illegible]

sint credat eorū salus fuit q̄e venio eo. Dimisit p̄ eclesia catholica in errore de heretica. Querimur il le vā p̄ceret heretic⁹. Procedamus cōsiliū tuū: ostē disti qd̄ eū dānaueris. Ille vel cohibēdo: vel nō intel ligēdo: visus est ei de lege sicut iudex: et fecisti de iudice qd̄ de te nō vis facere. Si eīm iudex visus est lege im peratoris ad tuā suggestionē cur ea nō vteret̄: et tu ad tuā correctionē: Ecce eum hereticū tuū et lege im peratoris sui: q̄re tu ex eadē lege nō vis vt te eijciat: Replicem⁹ qd̄ fecisti. Ecce basilice tenebant a ma ximianistis: mō a nobis tenent. Exclusi sunt ab eis maximianiste. Extant iussiōes pc̄onsulum: extat me moria gestoꝝ: apparitores accipiunt: ciuitates excl tant. pellant illos de locis suis. Quare: Quia he retici sūt. Qua lege pellunt: Audite. Videam⁹ si nō dā prima sunt dētes vrī in ore vrō. Falsa lex est nō valeat in hereticū tuū. Vera lex est valeat et in te. Nō est qd̄ rūdeat. De⁹ ptriuit dētes eoꝝ in ore ipsorum. Ideoq̄ vbi nō p̄nt lubrica fallacia serpe vt aspides: apta violētia fremūt vt leōes: Prosiliūt et seuiūt ar mate turbe circumcellionū et ut stragē q̄ntā p̄nt quā cūq̄ p̄nt. Sz et molas leonum pfregit dn̄s. Sper nent tanq̄ aq̄ decurrēs. Nō vos terreāt fr̄es quidā fluuij q̄ dicunt torrētes. Hyemalib⁹ aq̄s im plent. Nolite timere: post paululū transit: decurrit aqua: ad tps pstrepit: mox cessabit: diu stare n̄ p̄nt. Multe hereses iā emortue sūt: cucurrerunt in riuis suis q̄ntū potuerūt. Decurrerūt: siccati sūt riui: vix eoꝝ memoria reperit: vel q̄ fuerint. Spernent tanq̄ aq̄ decurrēs. Sz nō solū ipe: totū h̄ seculū ad tps p strepit: et q̄rit quē trahat. Oēs impij: omnes superbi so nātes ad saxa superbie sue q̄si aq̄s irruētib⁹ et pstrepēti b⁹: nō vos terreāt. Hyemales aq̄ s̄t: sp manare n̄ p̄nt: necesse ē vt decurrāt: necē defluāt in locū suū: in finē suū. Et tñ de isto torrēte seculi bibit dn̄s. Passus ē eīm hic: ipm torrentē bibit: sed in via bibit: s in trās cursu: quia in via petoꝝ non stetit. Sz qd̄ ait de illo scriptura: De torrēte in via bibit: ppterea exaltabit caput: Id est ppterea glificat⁹ est: q̄z mortu⁹ ē: pro pterea resurrexit: q̄z passus est. Si nollet bibere in via de torrēte: nō moreret: si nō moreret non resur geret: si nō resurgeret nō glificaret. Ergo de torrē te in via bibit: ppterea exaltabit caput. Exaltatū ē iam caput nr̄m sequant eū mēbra sua. Spernent tāq̄ aq̄ decurrēs. Intēdit arcū suū donec infir ment. Mine dei nō cessant: arc⁹ dei mine dei. In tendit arcus: nōdū ferit. Intēdit arcū suū donec in firment: et multi infirmati sūt ipi⁹ intēsione arc⁹ ter riti. Nā hinc infirmat⁹ est ille qui dixit: Quid me iu bes facere: Ego sum inq̄t iesus nazaren⁹ quē tu pse queris. Qui clamabat de celo: arcū tēdebat. Multi ergo q̄ fuerūt inimici: infirmati sūt et pūersi: Nolue rūt erigere diu ceruices suas aduersus pseuerantiā extēti arc⁹. Nā infirmat⁹ est et ille q̄ ait: Ne timea mus infirmari: qū infirmor: tūc potēs sum. Et cum oraret a se tolli stimulū carnis: quid ei rn̄sum ē: Vir tus in infirmitate pficit. Intēdit arcū suū donec in firment. Sicut cera liquefacta auferent. Dictur⁹ eīm erat: nō oēs sic infirmant: quō ego: vt credāt: pseuerabāt multi in malo suo: et i malicia sua. Et de ipis nihil timeas. Sicut cera liqfacta auferē tur. Nō p̄tra te stabūt: nō pdurabūt: igne q̄dā cōcu piscētie p̄ suarū pibunt. Est eīm hic q̄dā pena occul ta: de illa dictur⁹ est mō psalm⁹ vs̄ p in finē. Pena sūt dixit: Iudei estote. Est q̄dā pena futura gehen ne igne: ignis etern⁹. Futura eīm pena duas spēs habet: aut inferoꝝ est: vbi ardebat diues ille q̄ vole bat sibi stillā aq̄ stillari in linguā de digito paupe quā ante ianua suā pspexerat: qn̄ ait: Crucior in hac flāma: Et altera ē illa in fine: de q̄ audituri sūt q̄ ad sinistrā ponēdi sūt: Ite in ignē eternū q̄ pparat⁹ est diabolo et angelis ei⁹. Ista pena manifesta erit eo tpe qn̄ exitū fuerit ex hac vita: aut finito seclo p uētum ad resurrectionē mortuoꝝ. Nō ergo nulla pena est: et procsus impunita sinat de⁹ pctā vsq̄ ad il lū diē: Nō. Est et h̄ q̄dā pena occulta: de ipa nō tra ctat: Hāc vult cōmēdare spūs dei: hāc intelligam⁹: hāc caueam⁹: hāc euitem⁹: et in illas multū terribi les nō incidam⁹. Forte dictur⁹ est mihi aliqs: Sūt et hic pene: carceres: exilia: tormēta: mortes: diuer sa genera doloꝝ et tribulationū. Sūt quidē et iste: et dei iudicio dispēsant: s multis ad pbationē: multis ad dānationē. Videm⁹ tñ aliqn̄ in his penis iustos affligi: et ab his penis iniustos esse alienos: vñ nu tauerūt pedes illi: qui postea gratulat⁹ ait: Q̄ bo nus israel de⁹: rectis corde: Mei aūt pene moti sūt pedes quia zelaui in petorib⁹: pacē petoꝝ intuens. Viderat eīm felicitatē maloꝝ: et delectat⁹ erat eē ma lus: Vidēs regnare malos: bene illis esse: abūdare eos in omi copia rerū tpaliū: qualia adhuc ipe par uulus desiderabat a dn̄o. Et nutauerūt illi pedes: vsq̄quo videret q̄d in finē vel sperādū vel timēdū sit. Ait eīm in eodē psalmo: Hoc labor est ante me: donec introeā i sanctuariū dei: et intelligā i nouissi ma. Nō ergo penas inferoꝝ: nō penas illi⁹ post re surrectionē ignis eterni: nō penas istas q̄ adhuc in hoc seculo pmiscue sūt iustis et iniustis: et plerunq̄ grauiores iustoꝝ: q̄ iniustoꝝ. Sz nescio quā penā p̄senti vite vult cōmēdare spūs dei. Audite et au dite hoc me dictuꝝ qd̄ noueratis. Sz dulci⁹ est qd̄ i psalmo ostēdit: qui obscur⁹ anteq̄ ostēderet: puta bat. Etiā eīm q̄d ero q̄ iā noueratis. Sz q̄ii de ptra tur vbi nōdū ea videbatis: fit vt etiā nota tanq̄ no ua delectēt. Audite penā impioꝝ: Sicut cera inq̄t li quefacta auferent. Dixi p ocupiscētias suas h̄eis fi eri. Cōcupiscentia mala: q̄si ardor est ignis. Ignis psumit vestē: libido adulterij nō psumit aīam: De cogitatu adulterij cū loq̄ret scriptura ait: Alligabit q̄s ignē in sinu suo: et vestimēta sua nō cōburet: Ge stas in sinu prunas: pforat tunica. Gestas in corde adulterium: et integra est anima: Sed istas penas pauci vidēt: ppterea istas maxime cōmēdat spirit⁹ dei. Audi aplm̄ dicētē: Tradidit illos de⁹ in cōcupi scētias cordis illoꝝ. Ecce ignis a cui⁹ facie tanq̄ ce ra liq̄scūt. Soluunt eīm a quadā pstantia castitatis: ppterea et ipi euntes in libidines suas: soluti et fluxi dicunt. Vñ fluxi: vñ soluti: Ab igne ocupiscētiarū. Tradidit illos de⁹ i ocupiscētias cordis eoꝝ: vt fa ciant q̄ nō ouenūt: repleti omi iniq̄tate. Et enumerat multa q̄ pctā sūt: et penas dicit esse petorū. Nā dic primā penā superbiā: immo nō penā: s p̄mū peccatū superbia. Primū peccatū superbia est: vltima pena est ignis eternus: aut ignis infern⁹ iam damnatorum. Inter illud primū peccatū et hanc vltimā penā: media que sunt: et pctā sūt et pene petoꝝ. Tā multa enim dicit apostolus fieri ab eis: que peccata sunt

detestabilia: et tamen pene sunt ea dicta. Propter hoc
inquit deus tradidit eos in cōcupiscētias cordis eo-
rum in immūdiciā: vt faciant que nō cōueniunt. Et
ne putaret quasi ipsis penis tātū se affligi qd' mō
delectat: t si timere qd vēturū ē i fine: cōmemorauit
Ro. 1. etiam pen[illegible]. Qui cū iustitiā dei cognouissēt: nō intellexe
rūt inquit: qm̄ q ea agūt digni sūt morte: Nō solū q
faciūt: s etiā q cōsētiūt faciētib'. Qui ea agūt digni
sūt morte: Que? Que sup' enumerauit i penis esse.
Nā tradidit illos de': dixit: in cōcupiscētias cordis
eorū: vt faciāt q nō cōueniunt. Vt adulter sit: iā pe-
na est: vt mendax: vt auarus: vt fraudulētus: vt ho
micida: iam pene sunt. Cuius pctī pene? Prioris
Ecc. 10. apostasie illi' supbie. Initiū peccati hominis aposta-
tare a deo: Et initiū omis peccati supbia. Propte-
Ro. 1. rea ipsm peccatū penas dicit: Qui cū cognouissent
deū: nō vt deū glorificauerūt: aut gratias egerunt:
sed euanuerūt in cogitationib' suis: et obscuratum
est insipiēs cor eorū. Iā ista pena est obscuratio cor-
Ibidem. dis. Et vnde cōtigit? Dicētes enī se esse sapiētes:
stulti facti sunt. Quia a se habere dicebāt: qd a deo
acceperāt. Aut si cognouerūt a quo acceperūt: non
eū glorificauerūt a quo se accepisse cognouerūt. Hoc
est: Dicētes se esse sapiētes. Et ibi statim pena secu-
ta est: Stulti facti sunt: et obscuratū est insipiēs cor
eorū. Dicētes se esse sapiētes: stulti facti sūt. Parua
ista pena est? Ut de ista sola loquimur: obscuratio cor
dis: excecatio mētis: parua ē pena? Si qs furtū faci-
ens: statim oculū pdidisset: oēs dicerēt deū p̄sentē
vindicasse. Oculū cordis amisit: t ei pepercisse putat
de'? Sicut cera liquefacta auferent. Supercecidit
ignis: t nō viderūt solē. Videtis quō dixit quā-
dā penā obscurationis. Ignis supercecidit: ignis sup-
bie: ignis fumosus: ignis cōcupiscētie: ignis iracun-
die. Quāt' ignis ē? Sup quē ceciderit nō videbit so
Eph. 4. lem: Ideo dictū est: Nō occidat sol sup iracūdiam
vestrā. Ergo fratres: ignē male cōcupiscētie timete:
si nō vultis liquefieri sicut cera: t perire a facie dei. Su-
percadit enī ignis iste: t solē nō videbit. Quē solē?
Nō istū quē tecū vidēt t pecora: t musce: t boni et
Math. 5. mali: Qui facit solē suū oriri sup bonos et malos.
Est t ali' sol: de q dicturi sūt illi: Et sol nō ort' ē no-
bis: trāsierūt oīa illa tanq̄ vmbra. Ergo errauim'
Sap. 5. a via veritatis: t iusticie lumē nō luxit nobis: t sol nō
ort' est nobis. Quare: nisi supercecidit ignis: et nō
viderūt solē? Vicit illos cōcupiscētia carnis. Et ista
cōcupiscētia carnis vñ vēit? attēdite: De traduce na-
t' es: cū eo q vicas. Noli tibi hostes addere: vince
cū q nat' es. Ad stadiū vite hui' cū illo venisti: con
gredere cū eo q tecū pcessit. Ipso nō victo: q̄re p-
uocas cateruas cōcupiscētiarū? Delectatio enī carna
lis fres cū hoīe nascit. Sz q bene erudit: cito videt
hostē suū: t aggredit t luctat: t cito vincit: Idone'
est enī nōdū crescētib' hostib'. Qui aūt illā cōcupi-
scētiā cū q de pctī ppagine nat' est: cōtēnit vincere: t
multas adhuc excitat exercitusq; libidines: difficulter
eas superat: t aduersus se ipse diuisus: igne pprio cō
crematur. Ne itaq; speres q̄si illas solas penas futu-
ras [illegible] vide. Supercecidit ignis: t nō viderūt so-
lē. Priusq̄ producāt spinas vestras rhamn'
[illegible] viuētes [illegible] tanq̄ in ira [illegible] combibit eos.
Quid ē rhān'? Spinas gen[illegible] [illegible] spine
ei dicit. Primo herba ē: cū herba ē mollis t pul

chra est: sz tamē inde sūt spine postea pcessure. Nō q dele
ctāt pctā: t q̄si nō cōpūgūt: herba ē rhān': t nōdū
tn̄ ē spina: priusq̄ pducat spinas rhān': priusq̄ mira
delectationū t voluptatū manifesta tormenta pce-
dāt: Interrogēt se q aliqd amāt: t ad id puenire nō
pñt: videāt si nō cruciant desiderio: t cū puenerint
ad id qd illicite desiderāt: attendāt si nō cruciant ti-
more. Videāt ergo hic penas suas anteq̄ veniat il-
la resurrectio: cū in carne resurgētes nō imutabūt.
Oēs enī resurgem': s nō oēs imutabimur. Habe- 1. Cor. 15.
būt quippe corruptionē carnis i q doleāt: nō i q mo-
riant: alioqn t illi dolores finiētur. Tūc spine illi'
rhāni: id ē dolores oēs t cōpūctiōes tormentorū p-
ducent. Quales spinas par[illegible] illi q dicturi sūt: Hi
sūt qs aliqñ habuim' in risū. Spine cōpūctiōis pe- Sap. 5.
nitētie: s sere t infructuose sūt: sic spinarū sterilitas.
Penitētia hui' tpis: dolor medicinalis ē: penitētia
illi' tpis: dolor penalis ē. Nō vis illas pati spinas?
hic cōpūgere spinis penitētie: vt facias qd dictū ē:
Cōuersus sū i erūna mea: dū cōfigit spina. Pctīm Ps. 31.
meū cognitū t iniq̄tatē meā nō operui. Dixi pnūciā Ps. 50.
bo aduersus me delictū meū dn̄o: t tu remisisti im- Ps. 31.
pietatē cordis mei. Nō fac: mō cōpūgere: ne i te fi
at qd dictū ē de qbusdā detestabilib'. Discissi sunt: Ps. 34.
nec compūcti sunt. Attēdite qui discissi sunt: nec cō-
puncti sunt. Videtis discissos: t nō videtis compū-
ctos. Ecce p̄ter ecclesiā sunt: t nō eos penitet vt re-
deant vnde discissi sunt: producet postea spinas eo-
rum rhānus. Nolūt mō habere cōpunctionē medi
cinalē: habebūt postea penalē. Sed etiā mō priusq̄
pducat spinas rhānus: supercecidit ignis: qui eos nō
pmittit videre solē: qui eos adhuc viuētes in ira dei
combibit: Ignis cōcupiscētiarū malarū: honorū va
norū: supbie: auaricie sue: Et quicquid eos premit
ne cognoscant veritatē: ne victi videātur: ne subijci-
at illos vel ipa veritas. Quid enī gloriosius fratres
q̄ subijci et vinci a veritate? Superet te veritas vo-
lentem. Nam t inuitū ipa superabit. Ergo ille ignis
concupiscentiarū malarū qui supercecidit vt non vi
deant solem: cōbibit rhamnū priusq̄ producat spi-
nas eorum: id est occultat eorum malā vitam: prius
q̄ pariat eadem vita manifestos in fine cruciatus:
sed in ira dei occultat rhamnū ignis iste. Non enim
parua pena est q mō nō vidēt solem: nec spinas pena-
rum credūt ex hac vita malas sibi postea processu-
ras. Vos enī inquit rhamnus estis: quē rhamnum:
id est vosipos: viuentes: id est adhuc in hac vita cō-
stitutos: prius q̄ in futuro iudicio spinas penarū ve-
strarum manifestas pducat: nūc in ira combibit: id
est quasi absorbēdo apparere nō sinit. Hic itaq; or-
do verborum quantū puto: planius ita contexit:
Supercecidit ignis: t nō viderunt solē: qui ignis tan-
q̄ in ira: tanq̄ viuētes vos rhamnū combibit: pri-
us q̄ producat spinas vestras: id est vosipsos quos
rhamnum inuenit combibit ante mortē: priusq̄ ea-
dem rhamnus spinas vestras post mortē in illa pe-
nali resurrectione producat. Quare autē non dixit
viuentes: sed tanq̄ viuentes: nisi quia falsa est hec
vita impiorū? Neq; enī viuunt: sed viuere sibi vi-
dentur. Et quare nō in ira: s tanq̄ in ira: nisi qz tran
quill' hoc facit de'. Nā et h scriptū ē: Tu aūt dn̄e virtu- Sap. 12.
tum: cū tranquillitate iudicas. Ille ergo t cū minatur
non irascitur. Neq; enim perturbatur: sed tanq̄

irascitur: q2 punit & vindicat. Et qui corrigi nolunt:
Heb.5 tanq̃ viuūt & nō viuūt. Vindicta em̄ p̄mi peccati &
eoꝝ q̃ addiderūt manet sup eos: Et ip̄a vocat ira dei:
q2 de iudicio dei venit. Vn̄ dn̄s de nō credente ait:
Ioh.3. Sʒ ira dei manet sup eum. Cū ira em̄ dei mortales
Eph.2. nascimur. Vn̄ dicit ap̄ls: Fuim⁹ & nos aliq̄n natu-
ra filii ire sicut & ceteri. Quid est natura filii ire: ni-
si q2 portam⁹ nobiscū penā p̄mi pcti: Sed si cōuer-
tamur nos: aufert ira: p̄bet gr̄a. Nō vis conuerti:
adhuc etiā sup id qd nat⁹ es: tanq̃ in ira cōbibens i
p̄senti tpe. Agnoscite ergo istā penā. & gaudete vos
nō esse in hac pena oēs q̄ p̄fecistis: oēs q̄ intelligitis
et amatis v̄itatē: oēs q̄ plus in vobis vultis victo-
riā v̄itatis q̃ vestrā: qui nō clauditis aduersus v̄i-
tatē aures vestras: De p̄sentiū delectatiōe: & de p̄te-
2.Pet.2. ritoꝝ recordatiōe ne sitis canis reuersus ad suū vo
mitū. Oēs tales q̄ estis: videte penas eoꝝ qui tales
nō sunt: & gaudete: Adhuc inferoꝝ pene nō venerūt:
adhuc ignis etern⁹ non venit. Cōparet qui p̄ficit in
deo se nō cū ipso: cecū cor cū illuminato corde: Cō-
parate duos: videntē & nō videntē in carne. Et qd
Tob.4. magnū est: visio carnis: Nūqd tobias habebat car-
neos oculos: Fili⁹ ip̄i⁹ habebat: et ille nō habebat:
et viā vite cecus videnti ostendebat. Ergo istā penā
qn̄ videtis gaudete: q2 i illa nō estis: Propterea dic
scriptura: **Letabit iustus cū viderit vindi-**
Ps. impio:s. **ctam̄.** Nō illā futurā. Nā vide qd sequit: **Ma-**
nus suas lauabit in sanguine peccatoris.
Quid est hoc: Intēdat charitas vestra: Nunqd qn̄
feriunt homicide: debēt illuc innocētes ire & lauare
manus suas: Sʒ quid est: in sanguine pctōris laua-
bit man⁹ suas: Iust⁹ qn̄ videt penā peccatoris: p̄fi-
cit ipse: & mors alteri⁹ valet ad vitā alteri⁹. Si enim
spūaliter sanguis currit de his qui intrinsec⁹ moriū-
tur: tu vidēs talē vindictā: laua illic manus tuas: de
cetero mūdius viue. Et quō lauabit man⁹ suas q̄ iu-
stus est: Quid em̄ habet in manib⁹ qd lauet. si iust⁹
Ro.1. est: Sʒ iustus ex fide viuit. Iustos ergo dixit fide-
les: et ex quo iā credidisti: iam incipis vocari iustus:
Facta ē em̄ dimissio pctōꝝ. Et si de ista residua vi-
ta q̄dā pctā tua sunt: que nō p̄t nisi tanq̃ aqua de
mari in sentinā influere: tamē q2 credidisti cū videris
eū qui omnino auersus est a deo occidi i illa cecitate:
sup cadēte illo igne: nō videre solē: tu qui iā p fidē vi-
des christū: vt videas p speciē: quia iustus ex fide
viuit. Recēde impiā mortē: & purga te a peccatis:
Ita lauas q̄dammodo man⁹ tuas in sanguine pec-
catoris. Man⁹ suas lauabit in sanguine peccatoris.
Ps.ibidē. **Et dicet homo: si ergo est fructus iusto:**
Ecce antequā veniat qd p̄mittit. antequā det vita eter-
Matth.25. na antequā impii p̄cipiant in ignē eternū: hic in hac
Ro.12. vita est fructus iusto. Qui fruct⁹: Spe gaudentes:
Ro.5. in tribulatiōe patiētes. Qui fructus iusto: Gloria-
mur in tribulatiōib⁹ scientes q2 tribulatio patiētiā
opatur: patiētia aūt p̄bationē: p̄batio vero spem:
Spes aūt nō p̄fūdit: q2 charitas dei diffusa ē i cor
dib⁹ nostris p spiritūsanctū qui dat⁹ ē nobis. Gau-
det ebriosus: & nō gaudet iustus: In charitate ē fru
Matth.5. ctus iusto. Miser ille erat cū se inebriabat: beatus iste
erat cū esurit & sitit. Illū ingurgitat vinolentia: istū
spes pascit. Videat ergo ille penā suā gaudiū: et co-
gitet deū. Qui tale gaudiū nō dedit de fide. de spe:
de charitate: de v̄itate scripturarū suarū. quale p̄-
parat in fine: Qui in via sic pascit: in patria quō sa-
ginabit: Et dicet homo: Si ergo est fructus iusto:
Credant qui vidēt: videāt & intelligāt. Letabit em̄
iustus cū viderit vindictā. Si aūt nō habet oculos
vnde videat vindictā: cōtristabit: nec corrigetur ex il-
la. Si aūt videt illā: videt quid intersit inter p̄tene-
bratū oculū corporis: & oculū illuminatū cordis. In-
ter refrigeriū castitatis: & flāmā libidinis: Inter se-
curitatē spei: & timorē facinoris. Cū viderit h̄ discer-
nat se: & lauet man⁹ suas in sanguine ipsius: Profici-
at ex cōparatiōe: & dicat: Ergo ē fruct⁹ iusto. **Er-** Ps.ibidē.
go est de⁹ iudicās eos in terra. Nōdū in illa
vita: nondū in igne eterno: nōdū apud inferos: i h̄
in terra. Ecce diues ille adhuc induit purpura & bys-
so. & adhuc epulat quotidie splēdide: Nondū p̄uenit
spinas rhamn⁹: nōdū dicat: crucior i hac flāma: Sʒ Luc.16.
iam est mētis cecitas: iā ocul⁹ mētis extinct⁹ est. Si
cecus oculis carnis ad mēsam suā qualibet optimā
discūberet: miserū eū diceres. Cecus interi⁹ panē
christū nō videt: & beat⁹ est: Hoc nō dicit nisi pari-
ter cecus. Ergo est fruct⁹ iusto: ergo est de⁹ iudicās eos
in terra. Si aliquātū p̄lixiores fuim⁹: date veniam.
Exhortamur vos in noīe christi: vt hec q̄ audistis:
ad fructū cogitetis: Quia & p̄dicare v̄itatē nihil est:
si cor a lingua dissentiat: Et audire v̄itatē nihil pro-
dest. si homo non supra petrā edificet. Qui edificat Matth.7.
supra petrā: ipse est q̄ audit & facit: Qui aūt audit et
nō facit: edificat sup harenā: Qui nec audit nec fac:
nihil edificat. Sed quō qui edificat sup harenā: rui-
nā sibi edificat: Sic ille q̄ nō edificat sup petrā: ve-
niente fluuio: sine domo rapitur. Nō est aliud face-
re nisi & edificare & sup petrā edificare: id est & audi-
re & facere. Nec ali⁹ dicat: Et quid p̄cedo ad eccle-
siā: Ecce qui quotidie ad ecclesiam p̄cedūt: nō faciūt
qd audiūt: Faciūt tū vt audiāt: sic p̄t facere vt au-
diant & faciāt. Tu aūt q̄ntū longe es a faciēdo: qui
tātū fugis ab audiēdo: Sed ego inq̄t nō edifico su-
per harenā. Nudū te inuenturus est fluuius: Nunqd
ideo te nō ablatur⁹ est: nunqd ideo pluuia nō neca-
bit: nunqd venti p̄terea nō abripiēt: Ergo veni et
audi. Sʒ cū audieris: fac. Nā si audieris & non fece-
ris: edificasti quidē: s; sup harenam. Quia ergo sine
edificio p̄stituti nudi sum⁹: in edificio aūt sup hare-
nā posito: sub ruina sum⁹. Restat vt supra petram
edificem⁹: et qd audiuimus: faciamus.

Explicit Tractatus de ps̄.LVII.

Incipit Tractatus de ps̄.LVIII.

Sermo prim⁹ de prima p̄te psalmi: 1

Sicut solet scriptura psalmoꝝ mysteria in ti-
tulis ponere: & frontē psalmi sublimitate sa-
cramēti decorare: vt sciam⁹ qui intraturi su-
mus: cū tanq̃ sup postē qd intus agat legerim⁹: vel
cuius dom⁹ sit. vel quis ī ea ill⁹ p̄dii possessor sit: &
in hoc psalmo script⁹ est titul⁹ de titulo. Habet em̄
In finē: ne corrūpas ipsi dauid in tituli
inscriptionē. Hoc ē qd dixi titul⁹ d titulo. Quo-
nā em̄ sit tituli hui⁹ inscriptio: quam corrūpi vetat:
euāgeliū nobis indicat. Nā cū dn̄s crucifigeretur:
titul⁹ inscriptus est a pilato: & positus rex iudeorū Luc.23.
tribus linguis: hebrea: greca & latina: que lingue to- Ioh.19.
to orbe maxime excellūt. Ipse si rex iudeoꝝ cruci-
fixus est: & iudei regē suū crucifixerūt: crucifigēdo eū
etiam regē gentiū fecerūt: magis q̃ occiderunt. Et

quidē ꝗtū ī illis fuit ꝑdiderūt christū. ſ sibi nō no/
bis: ⁊ mortuus est ille ꝓ nobis: ⁊ sanguine suo rede/
mit nos. Et mō nō est corrupt⁹ titul⁹: q̄z ille rex est:
nō solū gētiū: ſ etiā ipoꝝ iudeoꝝ. Quid enī? Quia
ꝯtradixerūt: ideo regis sui dn̄ationē euertere potu/
erūt? Rex ē ⁊ sup ꝯ illos. Nā ille rex virgā ferream
Ps. 2. gerit: q̄ ⁊ regit ⁊ frangit. Ego inquit cōstitut⁹ sū rex
ab eo sup syō montē sanctū ei⁹: ꝑdicās ꝓceptū dn̄i:
Dn̄s dixit ad me: fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te:
Postula a me: ⁊ dabo tibi gentes hereditatē tuā: et
possessionē tuā terminos terre. Reges eos in virga
ferrea: ⁊ tanq̄ vas figuli cōteres eos. Quos regit:
q̄s cōterit? Regit obediētes: ꝯterit resistētes. Ergo
ne corrūpas optime ⁊ ꝓphetice: q̄nquidē ⁊ illi iudei
Joh. 19. suggesserūt tūc pilato: ⁊ dixerūt: Noli scribere rex
iudeoꝝ: ſ scribe: q̄z ipse se dixit regē iudeoꝝ. Nam ⁊
iste titul⁹ inquiūt ꝯfirmauit illū regē nobis. Et pila/
tus: Qd̄ scripsi. scripsi. Et impletū ē: Ne corrūpas.
Nec iste sol⁹ psalm⁹ h₃ hmōi inscriptionē vt titulus
Titu. 56. nō corrūpas. Aliq psalmi sic ꝯnotati sūt: ſ tn̄ in om/
nib⁹ passio dn̄i ꝯnūciat. Ergo ⁊ hic intelligam⁹ dn̄i
passionē: ⁊ loquat nobis christus caput et corpus.
D Sic semꝑ aut ꝑpe semꝑ audiamus voces christi de
1 Timoth. 2. psalmo: vt n̄ solū intueam: caput illō vnū mediato/
rē dei ⁊ hoim: hoiem christū iesū: qui etiā ſm diui/
Joh. 1. nitatē ī ꝑncipio erat v̄bū de⁹ apud deū: qd̄ v̄bū ca
ro factū est: ⁊ habitauit in nobis: caro ex semīe abra
Matth. 1. am: et semine dauid. de maria v̄gine. Nō ergo illū
solū qui est caput nostrū cogitem⁹ q̄n audim⁹ chri/
stum loqui: ſ cogitem⁹ christū caput ⁊ corpus totū
1 Cor. 12. integrū quēdā virū. Nobis enī dicit: Uos aūt estis
corpus christi ⁊ mēbra: ab ap̄lo paulo. Et de illo di
Eph. 1. ab eodē ap̄lo: qui ē caput eccl̄ie: Si ergo ille caput:
Col. 1. nos corp⁹: totus christ⁹ caput ⁊ corpus. Aliqn̄ enī
inuenis verba q̄ nō cōgruunt capiti: ⁊ nisi ea coa/
ptaueris corpi: nutabit intellect⁹ tuus. Rursus inue
nis v̄ba q̄ nō apta sunt corpi: ⁊ christus tn̄ loquit:
Ibi nō timēdū ē ne erret quisq̄: cito enī pagit vt ca
piti aptet: qd̄ videt corpi nō cōuenire. Ipse deniq̄ ī
Ps. 21. cruce pēdēs: ex psona corpis locut⁹ ē: De⁹ me⁹ de⁹
Matth. 27. me⁹ respice me: quare me dereliq̄sti? Nō enī dere/
liquerat christū: a q̄ derelict⁹ nō est. Aut vero sic ad
nos venit: vt illū desereret: aut sic illū dimisit: vt ab
Gen. 3. illo discederet: S₃ q̄z hō desert⁹ est a deo: adam ille
peccās: Qui cū soleret gaudere ad faciē dei: ꝯscien/
tia pc̄i deterrit⁹ fugit a gaudio suo: Et ꝑe dereliq̄t
illū deus: q̄z ipse deseruit deū. Ex quo adā christus
cū carnē accepisset: hoc ex psona ipius carnis ait: q̄z
Ro. 6. tūc vet⁹ hō noster: simul crucifix⁹ est cū illo. Audia
E mus ergo qd̄ sequit. Qn̄ misit saul ⁊ custodiuit do/
mū ei⁹: vt eū inficeret: Hoc n̄ ad crucē dn̄i: ſ tn̄ ad
passionē dn̄i ptinet. Crucifixus enī christus: ⁊ mor/
tuus: ⁊ sepultus est. Erat ḡ illa sepultura tanq̄ do/
mus: ad quā custodiēdā misit regnū iudeoꝝ: q̄n cu/
Matth. 28. stodes adhibiti sūt sepulchro christi. Est quedā hi/
storia in scriptura regnoꝝ: q̄ misit saul ad custodiē
1 Reg. 19. dam domū vt interficeret dauid. S₃ ⁊ quantū inde
sumpsit qui psalmū scripsit: tantū debem⁹ discute/
re: cū titulū psalmi tractam⁹. Hoc nobis significare
tantū voluit: q̄z missum est ad domū vt custodiret:
et ille interficeret. Quō ḡ ad h̄ custodita est dom⁹: si
dauid figurabat christū: vt christ⁹ interficeret: q̄n ī
sepultura christ⁹ positus nō est nisi in cruce interfe/

ctus? Refer hoc ergo ad corpus christi: quia interfi
cere christū: erat tollere nomē christi: ne crederet in
christū: dum mēdaciū ꝓualeret custodū: qui corru/
pti sunt vt dicerēt: Quia cū dormirēt: venerūt disci Matth. 28.
puli eius: ⁊ abstulerūt eū. Hoc est vere christū velle
interficere: nomē resurrectionis eius extinguere: vt
mendaciū euāgelio ꝓferret. S₃ quō illud nō effecit
saul vt interficeret dauid: sic ⁊ hoc nō potuit regnū
iudeoꝝ efficere: vt plus valeret testimoniū custo/
dum dormientiū: q̄ apostoloꝝ vigilantiū. Quid ei
edocti sunt custodes vt dicerēt? Dam⁹ vobis inqui/ Ibidem.
unt quantū vultis pecunie: ⁊ dicite: quia cum dor/
miretis: venerūt discipuli ei⁹: ⁊ abstulerūt eū. Ecce q̄
les testes mēdacij cōtra v̄itatē ⁊ resurrectionē chri/
sti: inimici ei⁹ p saul figurati ꝓduxerūt. Interroga
infidelitatis testes dormiētes: respōdeant tibi quid
actū sit in sepulchro. Qui si dormiebāt: vn̄ scierūt?
Si vigilabāt: fures quare nō tenuerūt? Dicat ergo
quod sequitur.

Expositio prime partis psalmi.

D
Eruc me de inimicis meis de⁹ me⁹: Al. Eripe.
E et ab insurgētibus sup me redime Al. in.
me. Factū est hoc in carne christi: fiet ⁊ in Alt. libera.
nobis. Neq̄ enī cessant inimici nostri: diabol⁹ ⁊ an
geli ei⁹ insurgere sup nos quotidie: ⁊ illudere velle
infirmitati ⁊ fragilitati nostre: deceptiōibus: sugge
stionib⁹: tēptationib⁹: ⁊ quibuscūq̄ laqueis irreti/
re: cū in terra adhuc viuim⁹. Sed vox nostra vigi/
let ad deū: ⁊ clamet in mēbris christi: sub capite ī ce/
lo cōstituti. Erue me de inimicis meis de⁹ meus: ⁊
ab insurgentib⁹ sup me: redime me. Erue me d̄ Al. Eripe.
opantibus iniquitatē: ⁊ d̄ viris sanguinū Al. a.
saluū me fac. Erant illi quidē viri sanguinū: qui Al. salua me.
iustū occiderūt: in quo nullā culpā inuenerūt. Erāt
illi viri sanguinū: quia cū vellet alienigena lotis ma
nibus dimittere christū: clamauerūt: Crucifige cru Matth. 27.
cifige. Erāt viri sanguinū: quib⁹ cū iam obiceretur Joh. 19.
crimē sanguinis christi: respōderūt: ꝑpināntes poste
ris suis: Sanguis ei⁹ sup nos: ⁊ sup filios nr̄os. S₃
nec in eius corpus exurgere: viri sanguinū cessaue/
rūt. Nā ⁊ post resurrectionē: ascēsionēq̄ christi: ꝑse
cutiones passa ē eccl̄ia. Et illa quidē ꝑmo q̄ efflozu/
it de gente iudeoꝝ: de qua ⁊ ap̄li nostri fuerūt. Ibi
ꝑmo stephan⁹ lapidat⁹ est: ⁊ qd̄ vocatur accepit. Act. 7.
Stephanus enī corona dicit: Humiliter lapidat⁹:
sed sublimiter coronat⁹. Deinde vere in gentib⁹ ex/
urrexerūt regna gentiū: anteq̄ ī eis impleret qd̄ ꝓ/
dictū erat: Adorabūt eū oēs reges terre: oēs gētes Ps. 21.
seruient ei: et fremuit imper⁹ regni illius aduersus
testes christi: effusus est magnus ⁊ multus martyꝝ
sāguis. Quo effuso: tanq̄ seminata seges eccl̄ie fer/
tilius pullulauit: ⁊ totū mūdū sicut nūc ꝯspicimus:
occupauit. Ab his ergo viris sanguinū eruit chri/
stus: nō solū caput: ſ etiā corpus. A viris sanguinū
eruitur christ⁹: ⁊ ab his qui fuerūt: ⁊ ab his qui sūt: ⁊
ab his q̄ futuri sūt: Eruit christus: ⁊ qui ꝓcessit: ⁊ q̄
est: et qui ventur⁹ est. Christus enī est totū corpus
christi: et quicūq̄ nūc christiani boni: ⁊ q̄ ante nos:
et qui post nos futuri sunt: totus christus eruitur a
viris sanguinū. Nec vacat hec vox: ⁊ a viris sāgui/
num saluum me fac. Quia ecce venati sunt Al. ceperunt.
animam meam. Potuerunt tenere: potuerunt E
occidere: venati sunt aīam meam. Sed vbi est: Di/

Ps. 123. rupisti vincula mea: Ubi ē: Muscipula contrita
Ps. 123. est: et nos eruti sum⁹: Ubi ē qđ benedict⁹ dñs:
Ibidem. qui nō dedit nos in venationē dentib⁹ eorū: Quidē
dem venati sunt: sed in manib⁹ venantiū non dimit-
tit qui custodit israel. Quia ecce venati sunt animā
Sī. hī. meā. Irruerūt sup me fortes. Nō vtcunq;
trāseundū est ab his fortib⁹: Diligēter intuendū ē
qui sint fortes insurgētes. Fortes sup quos: nisi su-
per infirmos: sup inualidos: sup non fortes: Et lau-
dant tā infirmi: et dānant fortes. Si intelligant qui
Matth. 12. sunt fortes: p̄mo ip̄m diabolū dñs fortē dicit: Ne-
mo inquit pōt intrare in domū fortis: et vasa ei⁹ eri-
pere: nisi p̄us alligauerit fortē. Alligauit ergo fortē
vinculis dñationis sue: et vasa ei⁹ abripuit: ac vasa
sua fecit. Erāt em̄ oēs iniqui: vasa diaboli: q̄ creden
Eph. 2. tes facti sunt vasa christi: quib⁹ ap̄lus dicit: Fuistis
Ro. 9. em̄ aliqñ tenebre: nūc aūt lux i dño: qui notas facit
diuitias suas in vasa misericordie. Possunt ergo isti for-
tes intelligi. Sed sunt in hominib⁹ quidā fortes rep̄-
hensibili et dānabili fortitudine: qui p̄sumūt quidē:
sed de tpali felicitate. Non vobis videt fuisse fortis
Luc. 12. diues iste: qui nūc ex euāgelio recitat⁹ est: qm̄ succes-
sit ei regio in opulētia fructuū: Perturbat⁹ cū nullā
recōditiōis inuenit: vt destructis veterib⁹ apothe-
cis: nouas cōstrueret ampliores: eisq; cōpletis: ani-
me sue diceret: Habes multa bona aīa: epulare: io-
Ps. 51. cūdare: saciare. Qualē fortē video: Ecce hō qui nō
posuit deū adiutorē suū: s; sperauit in multitudie di-
uitiarū suarū. Uide q̄ fortis sit: et p̄ualuit inquit in
vanitate sua. Sūt et alii fortes: nō de diuitiis: nō de
viribus corpis: nō de aliq̄ in tpe p̄cellēti potētia di-
gnitatis: s; p̄sumētes de iusticia sua. Hoc gen⁹ forti-
um cauēdū: metuendū: aduersandū: nō imitādum.
Presumētiū inquā nō de corpe: nō de opib⁹: nō de
genere: nō de honore: Oīa em̄ ista q̄ non videat
tpalia: fluxa: caduca: volatica: S; p̄sumētiū d̄ iusti
Matth. 19. cia sua. Talis fortitudo impediuit iudeos ne p̄ fora-
mē acus intrarēt. Cū em̄ de se p̄sumūt qđ iusti sint:
et tanq̄ sani sibi vident: medicinā recusauerūt: et ip-
sum medicū necauerūt. Tales ergo fortes: nō infir-
Matth. 9. mos: nō venit vocare qui dixit: Nō est opus sanis
medic⁹: s; male habētib⁹. Nō veni vocare iustos: s;
peccatores in penitentiā. Isti erāt fortes q̄ insulta-
bant discipulis christi q: magister eor ad infirmos
Ibidem. intrabat: et cōuiuabat cū infirmis. Quare inquiunt
magister vester cū publicanis et pctōrib⁹ māducat:
O fortes: quib⁹ medic⁹ opus nō est. Fortitudo ista
nō sanitat ē: s; insanie. Nā et phreneticis nihil forti-
us: valētiores sūt sanis: sed q̄nto maiores vires: tā-
to mors vicinior. Auertat ergo de⁹ ab imitatiōe no-
stra fortes istos. Timēdū est em̄ ne eos quisq; velit
imitari. Doctor aūt hūilitatis: p̄ticeps nostre infir-
Iob. 14. mitatis: donās participationē sue diuinitatis: ad h̄
descēdens vt viā doceret: et via fieret: maxime suā
humilitatē nobis cōmēdare dignat⁹ est: et ideo a ser
Matth. 3. uo baptizari: nō dedignat⁹ est: vt nos doceret ɔfite-
ri pctā nostra: et infirmari vt fortes sim⁹: habere po
2. Cor. 12. tius ap̄li vocē dicētis: Cū infirmor: tūc potēs sum.
Quō ergo noluit esse fortis: Isti aūt qui fortes esse
voluerūt: id est qui de sua v̄tute p̄sumere voluerūt
Ro. 9. tanq̄ iusti: offenderūt in lapidē offensionis: et hed⁹
visus est eis agnus: et q: veluti hedū occiderunt: ab
agno redimi nō meruerūt. Ipsi sunt ergo fortes q̄ ir-
ruerūt sup christū cōmēdātes iusticiā suam. Audite
fortes istos. Cū quidā hierosolymite dicerēt: nōne
ab eis ad app̄hēdēdū christū: et nō audētes app̄hē-
dere: q: qñ voluit tūc app̄hēsus est: Qui hec fortes
erāt. Quare ergo inquiunt nō eū potuistis app̄hēde-
re: Et r̄ñderūt: Nemo vnq̄ hominū sic locut⁹ est si-
Io. 7. cut ille. Et illi fortes. Nunq̄d aliq̄s phariseor illi
credidit aut aliq̄s scribar: nisi p̄lis iste nesciens le-
gē: Perpoluerūt se turbe infirme ad medicū currē-
ti. Uñ nisi q: ipsi fortes erāt: et fortitudine sua qđ est
grauī⁹: oēm etiā turbā in se traduxerūt: et medicum
oīm occiderūt: S; et ille eo q̄ occisus est: de sangui-
ne suo medicamentū fecit egrotis. Irruerūt sup me
fortes. Hos maxime fortes aduertite: et videte vtrū
de vlla re p̄sumēdū sit hoī: qñ nec de iusticia presu-
mēdū ē. Iā videte vbi iaceāt p̄sumētes de diuitiis:
de virib⁹ corpis: de nobilitate generis: de dignitate
seculi. Si quisq; de ipsa iusticia tanq̄ de sua p̄sum-
pserit: cadit. Irruerūt sup me fortes. Ex illis fortib⁹
fuit ille vires suas iactās. Grās tibi ago q: nō sū
Luc. 18. sicut ceteri hoīm iniusti: raptores: adulteri: sic et pub-
lican⁹ iste: Ieiuno bis i sabbato: decimas do oīm q̄
possideo. Uide fortem iactantem vires suas: Iā vero
longe stantē infirmū attēde: et p ipsam humilitatē p̄-
pinquātē. Publican⁹ aūt inquit de lōginq̄ stabat: et
nec oculos suos audebat in celū leuare: s; pcutiebat
pect⁹ suū dicēs: De⁹ p̄pici⁹ esto mihi pctōri. Amen
dico vobis: descēdit iustificat⁹ publican⁹ ille: mag-
Ibidem. q̄ ille pharise⁹. Et vide iusticiā: Q: oīs q̄ se exaltat
humiliabit: et q̄ se hūiliat exaltabit. Irruerūt isti for-
Ro. 10. tes: id est sup̄bi: qui ignorātes dei iusticiā: et suā iusti-
ciā volētes cōstituere: iusticie dei non sunt subiecti.
Quid deinde: Neq; iniq̄tas mea neq; pec-
catū meū dñe. Irruerūt quidē fortes de iusticia
sua p̄sumētes: irruerūt: s; pctm̄ in me nō inuenerūt.
Nā vtiq; illi fortes: id est veluti iusti: q̄re possent p̄-
sequi christū nisi q̄si pctōrē: S; tñ illi viderit q̄ for-
tes sint immanitate febris: non firmitate sanitatis.
Uiderint illi q̄ fortes sint: et tanq̄ iusti cōtra iniquū
seuierūt. S; tñ neq; iniq̄tas mea: neq; pctm̄ meum
Eadem. dñe. Sine iniq̄tate cucurri: et dirigebar.
Illi ergo fortes currentē me sequi non potuerūt: iō
pctōrē putauerūt: q: vestigia mea nō viderūt. Si-
ne iniq̄tate cucurri et dirigebar. Exurge in oc-
Eadem. cursum mihi et vide. Deo dicitur: sine iniq̄tate
cucurri et dirigebar. Exurge i occursū mihi: et vide.
Quid em̄: Si nō occurrat: videre nō potes: Tanq̄
si ambulares viā: et de lōginquo ab aliq̄ cognosci nō
posses: clamares ad eū et diceres: Occurre mihi et
vide quēadmodū ambulē. Nā qñ de lōginq̄ me at-
tēdis: gressum meū videre nō potes. Ita ne et deus
nisi occurreret nō videret: q̄ sine iniquitate iste diri-
gebat: et q̄ sine pctō currebat: Accipe q̄dē et h̄ possu
mus: Exurge i occursum mihi: adiuua me. Qđ aūt
addidit: et vide: intelligendū est: fac videri qđ curro:
fac videri qđ dirigor: ex illa figura q̄ et illud dictū est
Gen. 22. ad abraā: Nunc cognoui q̄ times deū. De⁹ dicit:
Nunc cognoui. Uñ: nisi q: nūc te feci cognoscere:
Ignor⁹ em̄ sibi q̄sq; ē añ interrogationē tēptationis.
Matth. 26. Sicut se petr⁹ p̄sumēdo ignorabat: et negādo didi-
cit q̄les vires haberet: in sua ipsa titubatiōe itellexit
falso sese p̄sumpsisse: fleuit: et flēdo meruit fractū se
nosse qđ fuit: et eē qđ nō fuit. Ergo p̄bat⁹ abraam:

Ec.i.12. factus est cogit⁹ sibi: ⁊ dictū est a deo: Nūc cogno
ui hoc est nūc te feci cognoscere. Quō letus dies q̄
facit letos: et tristis amaritudo: qō ꝯtristat gustātē:
sic videns deus: videre faciēs. Exurge ergo inquit i
occursū mihi: ⁊ vide. Quid est: ⁊ vide? Adiuua me:
id est in illis vt videāt cursum meū sequant me: nō
eis videat prauū esse qō rectū est: nō eis videat di
stortū esse: qō tenet regulā veritatis: Quī sine iniq
tate cucurri ⁊ dirigebar. Exurge in occursū mihi: et
I vide. Aliquid etiam me dicere admonet in hoc loco
capitis ipsius nostri sublimitas: qui infirmat⁹ est vs
q̄ ad mortē: ⁊ assumpsit infirmitatis carnē: vt pul
Math.23. los hierusalē colligeret sub alas suas: tanq̄ gallina
infirmata cū paruulis. Nō enī i aliq̄ aue: hoc aliq̄n
ꝯspeximus: ea⁊ etiā que nidificāt ante oculos nros:
sicut parietū passeres: sicut hirūdines tanq̄ annue
nostre hospites: sicut ciconie: sic alie atq̄ alie aues
que ante oculos nros nidificāt: ⁊ ouis insidūt: pul
los alūt: sicut ipse colūbe: quas q̄tidie videmus: ali
qn aut infirmari cū paruulis non agnouimus: non
aspexim⁹: nō vidim⁹. Gallina quō hoc habet? Cer
te notā rem dico: q̄ in ꝯspectu nostro q̄tidie versat:
quā raucescit vox: quō fit hispidū totū corpus: di
mittit alas: laxat pennas: Et vides circa pullos ne
scio quid egrotū: ⁊ ea est materna charitas q̄ inuenit
īfirmitas. Quare ergo dns nisi ꝓpter hoc gallina es
Luc.13. se voluit in sancta scriptura dicēs: Hierusalē hieru
salē quotiēs volui cōgregare filios tuos tanq̄ galli
na pullos suos sub alas: ⁊ noluisti? Cōgregauit aūt
oēs gentes tanq̄ gallina pullos suos: qui infirmat⁹
est ꝓpter nos: accipiēs carnē a nobis: id est a genere
Math.26. humano: crucifixus. cōtēptus: alapis cesus: flagel
Joh.19. latus: ligno suspēsus: lācea vulnerat⁹. Ergo h̄ mater
ne infirmitatis est: nō amisse maiestatis. Cū ergo ta
Ro.9. lis esset christus: ⁊ ideo contēptus: ⁊ ideo lapis offē
i pet.2. sionis ⁊ petra scādali: ideo multi offenderūt i eum.
Cū talis ergo esset christ⁹: ⁊ tn̄ carnē sine pctō suscē
pisset: factus est princeps nostre infirmitatis: nō iniq
tatis: vt ex eo qō nobiscū cōmunicauit infirmitatē:
solueret nostrā iniquitatē. Ideo sine iniquitate cu
K curri ⁊ dirigebar. Quid ergo? Scdm id qō deus ē:
nō est agnoscēdus: ⁊ illud solū in eo cōsiderādū est:
qō ꝓpter nos fact⁹ est: nō illud qō nos fecit? Plane
etiā illud cōsiderandū est: q: magnū pietatis indici
um est: nosse quis ꝓ te: quid sustinuit. Nō quicūq
paruus ꝓ te magno: s ꝓ te infirmo ille summ⁹: qd?
Phil.2. Fact⁹ paruulus: hūiliauit se: fact⁹ obediēs vsq̄ ad
mortē. Quis ē iste q se hūiliauit: fact⁹ obediens vsq̄
ad mortē? Quis? Supra audi: Qui cū in forma dei
esset: nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo. Er
go equalis deo: semetipsum exinaniuit: formā serui
accipiēs: in similitudinē hoim factus: ⁊ habitu iuē
tus vt homo: ⁊ ita exinaniuit: vt assumeret qō non
erat: nō vt amitteret qō erat. Quō g̃ se exinaniuit?
Quia tibi talis apparuit: quia tibi dignitatē quam
apud patrē habet: nō demōstrauit: quia tibi nūc ob
tulit infirmitatē: seruauit purgatō postea claritatē.
Ille ergo patri equalis: talis est fact⁹: ⁊ tn̄ in ipsa in
firmitate agnoscendus est: non visione: sed fide: vt
qō videre nōdū possum⁹ saltē credam⁹ ⁊ credendo
L qō nō videm⁹: etiā videre mereamur. Merito post
ea q̄ resurrexit ait marie magdalene cui dignat⁹ est
Joh.20. primus apparere: Noli me tāgere: nōdū enī ascēdi

ad patrē. Quid est hoc? Paulopost eum mulieres
tetigerūt. Nā redeūtes a monumēto: obuiā i. hi fa Math.28.
ctū adorauerūt: ⁊ pedes ei⁹ tenuerūt: Discipuli etiā Joh.21.
cicatrices palpauerūt. Quid est ergo? Noli me tan Joh.20.
gere: nōdū enī ascēdi ad patrē: nisi noli qō vides: h
solū me credere: ne ⁊ hic remaneat aspectus tu⁹: q̄si
tactus tu⁹: Humilis enī tibi videor: nōdū ascēdi ad
patrē: vnde ⁊ ad vos descēdi: ⁊ inde nō recessi: Nō
dū illuc ascendi: quādo vos nō deserui. Veni nō re
cedens: ascēdi nō deserēs. Sed quid est qō ascendi
ad patrē? Qn̄ nobis innotescat equalis patri. Nos
enī ascēdimus ꝓficiēdo: vt hoc videre: vt hoc intel
ligere: vt hoc vtcūq̄ capere valeam⁹. Ideo ergo di
stulit tactū: nō abstulit: nō repulit: nō negauit. Nō
dū ei inquit ascēdi ad patrē. A summo celo egressio Ps.18.
eius: dicit ali⁹ psalmus: et occursus ei⁹ vsq̄ ad sū
mum celi. Summū celi: id est summū in omib⁹ spi
ritualib⁹ pater ē: Inde excursus ei⁹: ⁊ occursus vsq̄
ad summū celi. Occurrit vsq̄ ad summū. Sūmū nō
dicit nisi de equali. Deniq̄ cū aliqua inequalia cō
param⁹: ⁊ aliqd breue ad aliqd magnū applicam⁹:
videre quātū ad q̄ntū sit: si inequale inuenerim⁹: ita
solem⁹ loq: Non occurrit: Si aūt eq̄le sit: occurrit.
Ergo occursus ei⁹ vsq̄ ad summū celi: q: equalis ē
patri. Talē se volebat innotescere fidelib⁹ suis: qui
dixerat: Noli me tangere: hoc volebat p̄stari a pa
tre fidelib⁹ suis: qui dicebat: Exurge in occursū mi
hi: ⁊ vide: innotesce q: tibi equalis sim ⁊ vide. Quid
est: et vide? Fac videri q: tibi equalis sim. Qm̄ diu mi
hi philipp⁹ dicit: Ostēde nobis patrē ⁊ sufficit no Joh.14.
bis: q̄diu ego dicā: Tāto tpe vobiscū sum: et patrē
nō nostis: Philippe: qui me videt: videt ⁊ patrem.
Nō credis q: ego in patre: ⁊ pater in me est? Et ad
huc forte nō credit equalē: Exurge in occursum mi
hi ⁊ vide. Fac me videri: fac te videri: fac notā ho
minib⁹ eq̄litatē nostrā. Nō putēt iudei se hominē
crucifixisse: Quis in eo nō crucifixū sit: nisi inquan
tū homo erat: tn̄ nō cognouerūt quē crucifixerunt.
Si ei cognouissēt: dn̄m glorie nūq̄ crucifixissēt. Hūc i.Joh.2.
dn̄m glie vt nouerint fratres mei fideles: Exurge in
occursum mihi ⁊ vide. Et tu dn̄e deus virtu
tum: deus israel. Tu de⁹ israel qui nō putaris ni
si deus israel solus: qui nō putaris nisi de⁹ vni⁹ gē
tis que te colit: cū oēs gētes idola colant. Tu de⁹ is
rael. Intēde ad visitādū omnes gētes. Im Et. ⁊ vas. dā.
pleat ista ꝓphetia in qua esaias ex psona tua alloqt
ecclesiā tuā sanctā ciuitatē tuā sterilē: illā cui⁹ multi
filij deserte magis q̄ eius q̄ habet virū. Ei quippe
dictū est: Letare sterilis q̄ nō paris: erumpe ⁊ cla Esa.54.
ma q̄ nō parturis: q: multi filij deserte magis q̄ ei⁹ Gal.4.
que habet virū magis q̄ gentis iudee que h̄z virū:
que accepit legē: magis q̄ ei⁹ gentis q̄ habuit eui
dentē regē. Nā tuus rex latet: ⁊ plures tibi filij sūt
ex occulto sponso. Ergo ei dicit. Multi filij deserte: ma
gis q̄ ei⁹ q̄ h̄z virū. Deinde adiūgit verba: Dilata Esa.54.
locū tabernaculi tui: ⁊ aulas tuas cōfige: Nō est qō
parcas: extēde lōgius funiculos tuos: ⁊ palos vali
dos ꝯstitue etiā atq̄ etiā in dexterā atq̄ sinistrā. In
dextera tene bonos i sinistra tene malos: donec ve Math.3.
niat ventilabrū: posside tn̄ oēs gētes. Inuitent ad Math.22.
nuptias boni ⁊ mali. impleātur nuptie recūbētium.
Seruorū est inuitare: dn̄i separare. Etiā atq̄ etiam in
dexterā atq̄ sinistrā extēde. Semen enī tuū heredi Esa.54.

tabit gẽtes: ꝛ ciuitates q̃ deserte erant inhabitabis. Deserte a deo: deserte a ꝓphetis: deserte ab apostolis. deserte ab euãgelio: plene demonus. Ciuitates q̃ deserte erãt inhabitabis: nõ est qḋ metuas. Preualebis enim nec erubescas qḋ detestabilis fueris. Ergo q: insurrexerũt sup te fortes: ne erubescas: q̄ cõtra nomẽ christianũ leges ferebãtur: qñ ignomi-
Esa.54. nia ꝛ blasphemia erat esse christianum: Nec erubescas qḋ detestabilis fueris. Cõfusionẽ em̃ in ppetuum obliuisceris: ignominie viduitatis tue non eris
Ps.67. memor: qm̄ ego sum dñs qui facio te. Dñs nomẽ ẽ ei: ꝛ qui eruit te: ipse dñs deus israel vniuerse terre vocabit. Et tu dñe deus virtutũ: deus israel: intẽde
N
Al. ꝛ omnibus. ad visitãdas oẽs gentes. Intẽde inquã ad visitãdũ oẽs gẽtes. Nõ miserearis ꝛ oĩm q̄ opant iniq̄tatẽ. Hic plane terruit. Quẽ nõ terreat? Quis ad suã cõscientiã rediẽs nõ cõtremiscat? Que etiam sibi cõscia est pietatis: mirũ nisi aliqḋ cõscia sit etiã
J.Joh.1. iniq̄tatis? Quicũq; em̃ pctm̃ facit: ꝛ iniquitatẽ facit.
Ps.129. Si em̃ iniq̄tates obseruaueris dñe: dñe qs sustinebit? Et tñ verũ est: nec frustra dictũ: nec vacare omnino pōt: aut poterit: Nõ miserearis oĩm qui opantur iniq̄tatẽ. Sed ecce miserẽ est pauli: qui pmo saulus opabat iniquitatẽ. Quid em̃ fecit boni: vnde pmereret deũ? Nõne sctõs eiꝰ ad mortẽ attrahebat? Nõne epistolas a pncipibꝰ sacerdotum ferebat: vt vbicũq; christianos inueniret: ad penã raperet? Nõne id agens eo tendẽs: cedẽ spirãs ꝛ anhelãs: sicut
Act.9. de illo scriptura attestat: de celo vocatus est: voce sublimi deiectus: erectus: excecatꝰ: illuminatꝰ: occisus: viuificatꝰ: pditus: redditꝰ? Quo merito? Nihil
J.Timoth.1. nos dicamꝰ: ipm̃ potiꝰ audiamꝰ. Qui prius fui inquit blasphemꝰ: ꝛ psecutor: ꝛ iniuriosus: s; miscd̃iam cõsecutꝰ sum. Certe nõ miserearis oĩm q̄ opant iniquitatẽ. Hoc duobꝰ modis intelligi pōt: Siue quia omnino nulla pctã impunita relinquit deꝰ: Siue q: est quedã iniq̄tas: quã qui opant: omnino eorũ deus
O
nõ miseret. Scḋm istos duos modos breuiter q̃ntum tpis sufficit: aliqḋ loq̄mur charitati vestre. Iniquitas omis parua magna ve sit puniat: necesse ẽ:
De vera ꝛ falsa pnia.ca.10. aut ab ipo hoie penitẽte: aut a deo vindicãte. Nã ꝛ quẽ penitet: punit seipm̃. Ergo fratres puniamꝰ nostra pctã: si q̃rimus miscd̃iam dei. Nõ pōt deus misereri oĩm opantiũ iniq̄tatẽ: quasi blãdiẽs peccatis: aut nõ eradicãs peccata: Prorsus aut punis: aut punit. Uis nõ puniat? Puni tu. Nã ꝛ illõ fecisti qḋ impunitũ esse nõ possit: s; a te puniat potius: vt facias
Ps.94. qḋ in illo psalmo scriptũ est: Preueniamꝰ faciẽ eiꝰ i cõfessiõe. Quid est: p̃ueniamꝰ faciẽ eiꝰ in cõfessiõe? Anteq; ipse attendat vt puniat: tu p̃ueni ꝯfitendo et puni. Nõ ille inueniat qḋ puniat: quia cũ tu punis iniquitatẽ. facis eq̄tatẽ: Et ideo tui miserebit deus: q: iã te opantẽ equitatẽ inuenit deꝰ. Quid est: operantẽ eq̄tatẽ? Quia h̄ in te odisti: qḋ et odit ille: vt incipias placere deo: dum h̄ in te punis qḋ displicet deo. Nã nõ pōt impunitũ relinqui pctm̃: q: vex ẽ:
P
Nõ miserearis oĩm qui opant iniquitatẽ. Sed videamꝰ iam aliũ modũ: quo hec sentẽtia possit intelligi. Est q̄dã iniq̄tas: quã qui opatur nõ pōt fieri vt misereat ei deus. Queritis forte quenã illa sit? Ipsa est defensio pctõx. Qñ quisq; defendit pctã sua: magnã iniquitatẽ opatur. Hoc defẽdit qḋ deꝰ odit. Et videte q̃ puerse: q̃ iniq̄. Si quid boni fecerit: sibi vult imputari: si quid mali deo. Nã hoc modo defendũt homines peccata sua et dei psona: qḋ peiꝰ est. Quid est hoc? Nemo est qui audeat dicere: bonum est adulteriũ. bonũ est homicidiũ. bona fraus: bonũ piuriũ: nullꝰ prorsus hoi n. Nã q̄ illa eciã faciunt: clamãt mala hec eẽ qñ patiũt. Omnino ergo nõ
C
inuenies aĩam tã puersam. tã extorrẽ a societate generis humani: ꝛ a participatiõe cõmunis sanguinis ex adã: cui videat bonũ eẽ adulteriũ sic dici: fraus: rapina: piuriũ. Sz quõ ea defendũt? Si deus noluisset. nõ id fecissem. Quid vis faciã fato meo? Iã
Ecc.1. queris quid sit fatũ. Curris ad stellas: Queris qs fecerit: ꝛ ordinauerit stellas. Deꝰ est. Ergo ad h̄ pctũ tuũ defendis: vt deũ accuses. Ideo excusatur reus: vt culpet iudex. Prorsus talẽ iniquitatẽ opantiũ: nõ miseret deus. Nõ miserearis oĩm qui opantur iniquitatẽ. Persequere inquit peccata eox: puni: cõpunge: cõuerte illos ante se qui se ponũt post se:
R
et erubescãt de se: vt gaudeãt de te. Nõ miserearis oĩm qui opantur iniquitatẽ. ꝛ Conuertãtur ad
E. ꝛ ca. vesperum. Nescio quos dicat quõdã opatores
E. iniquitatis: ꝛ quondã tenebras cõuerti ad vesperũ. Quid est: ad vesperũ? Postea. Quid est: ad vesperũ? Serius. Postea: qḋ est? Ad vespex. Añ em̃ timuerãt q̃ crucifigerẽt christũ medicum agnoscere. Quare iam eo crucifixo: resurgẽte: in celũ ascenden-
Marc. te: postea q̃ misit spm̃ suũ sanctũ quo repleti sũt illi qui in vna domo erãt: ꝛ ceperũt loqui linguis oĩm
Act.2. gẽtiũ: expauerũt crucifixores christi: Cõpũcti sũt de pscia sua: psiliũ salutꝭ ab aplis petierũt: audierũt: Agite penitentiã: ꝛ baptizet vnusq̄sq; vrm̃ i nomie dñi nostri iesu christi: ꝛ dimittentur vobis peccata vrã. Post occisum christũ: post effusũ christi sanguinẽ dimittuntur peccata vestra. Ille sic voluit mori: vt sanguine suo etiã effusores eiusdẽ sanguis redimeret. Fudistis sequẽtes: bibite ꝯfitẽtes. Merito puertantur ad vesperũ. Et famem patient vt canes.
S
Canes gẽtes iudei dixerũt: tã q̃ inmũdos. Nam inde x ipe dñs cũ post eũ clamaret chananea: q̃dam mlr: nõ iudea: ad suã filiã curãdã puertere volẽs eiꝰ miscd̃iam: Ille oĩa p̃uidẽs: oĩa sciẽs: s; fidẽ eiꝰ ostendere volẽs: distulit beneficiũ: ꝛ eã suspẽdit. Et quõ
Matth. distulit? Nõ sum inquit missus: nisi ad oues q̃ perierũt domꝰ israel. Israel: oues. Gẽtes quid? Nõ ẽ bonũ panẽ sumere filiox: ꝛ mittere canibꝰ. Gentes ergo canes appellauit: ppter immũdiciã. Quid aũt illa mulier esuriẽs: hoc magis nõ repulit: Suscepit humiliter cõuitiũ: ꝛ meruit bñficiũ. Neq; em̃ cõuitiũ illud dicẽdũ erat qḋ a dño dictũ erat. Seruꝰ si aliquid tale dño dicat: cõuitiũ est. Dñs aũt cũ tale aliquid seruo dicat: dignatio potiꝰ dici pōt. Ita inquit dñe: Quid ẽ ita? Uerũ dici: Prorsus vex dicis: canis ego sum. Sz ꝛ canes inq̄t edũt de micis q̃ cadũt de mẽsa dñox suox. Et cõtinuo dñs: O mulier: magna est fides tua. Iã dudũ canis: mõ mulier. Uñ tã mulier: q̃ pauloante canis? Cõfitẽdo huĩliter: nõ repellẽdo qḋ a dño dictũ erat. Ergo gẽtes canes: et ideo esuriẽtes. Bonũ ẽ ꝛ iudeis vt agñscãt se pctõres. Et licet ad vespam puertãt: ꝛ famẽ patiãt vt ca-
Luc. nes. Nã male saturatꝰ erat ille qui dicebat: Ieiuno bis in sabbato: Ille autem publicanꝰ canis erat famem patiens: ꝛ inde beneficiũ dñi esuriebat: cũ dicebat. Propitius esto mihi peccatori. Conuertant

ergo & illi ad vesperã: & famẽ patiãt vt canes: Desi-
derãt gratiã dei: intelligãt se peccatores. Fortes il-
li fiant infirmi: diuites illi fiãt paupes: iusti illi agno
scãt se pctõres: leones illi canes fiãt. Cõuertant ad
vesperã: & famẽ patiant vt canes. Et circuibũt
ciuitatẽ. Quã ciuitatẽ? Mundũ istũ: quẽ qbusdã
locis vocat scriptura ciuitatẽ circũstãtiũ: id est quia
in oibus gentib⁹ vndiq circũfuderat: mũdus vnam
Ps. 47. gentẽ iudeoꝝ: vbi talia gerebant: & appellabat ciui-
tas circũstãtiũ. Istã ciuitatẽ circũibunt illi tã canes
facti esurientes. Quare circuibũt? Euãgelizando.
Act. 9. Saulus ex lupo canis fact⁹ est ad vesperã: id est se-
ro puersus: de micis dñi sui in gratia ei⁹ cucurrit:
C
Ps. 47. et circuiuit ciuitatẽ. Ecce ipsi loquent in ore
suo: & gladius in labijs eoꝝ. Iam ille gladi⁹
Heb. 4. bis acutus: de q aplis dicit. Et gladiũ spũs: qd ẽ ver
Eph. 6. bũ dei. Quare bis acutus? Quare: nisi q ex vtroq
testamẽto feriẽs? Hoc gladio mactabant: de qb⁹ di
Act. 10. cebat petro: Macta & mãduca. Et gladi⁹ in labijs
eoꝝ. Quoniam quis audiuit. Loquent in ore suo:
quis audiuit? id est stomachabunt aduersus pigros
ad fidẽ: qui paulo ante & ipsi credere nolebãt: tediũ
de nõ credẽtib⁹ patiunt. Et vere fratres contingit.
Vides hoiem pigrũ anteq sit christian⁹: Clamas
ad illũ qndie: vix puertit. Tandẽ puersus: puertere
vult etiã oẽs & facere christianos: & mirat q nondũ
sũt. Exciditur illi: q ad vesperã puers⁹ ẽ. Sed q fact⁹ ẽ
esuriẽs sic canis: hz etiã in labijs gladiũ: Dic: Quis
Esa. 53. audiuit? Quid ẽ qs audiuit? Quis credidit auditui
nr̃o: & brachiũ dñi cui reuelatũ ẽ? Quoniam qs audiuit?
Nõ credũt iudei: & puersi sunt ad gẽtes & annũcia-
uerit. Iudei nõ credebãt: & tñ p credẽtes iudeos euã
geliũ circuibat ciuitatẽ: & dicebãt: Quoniam qs audiuit?
Et tu dñe deridebis eos. Quis audiuit?
Oẽs gentes christiane future sunt: & vos dicit: qs
audiuit? Quid ẽ derideb eos? Pro nihilo ha
bebis oẽs gentes. Nihil ante te erit: q facilli-
D
mũ erit vt credãt in te oẽs gentes. Fortitudinẽ
meã ad te custodiã. Illi eñ fortes ideo cecide-
rũt: q fortitudinẽ suã ad te nõ custodierũt: id est illi
qui sup me insurrexerũt & irruerũt: de se psumpserũt.
Ego aũt fortitudinẽ meã ad te custodiã: q si rece-
do: cado: si accedo: fortior fio. Videte eñ quid ẽ fra
tres in aĩa humana. Nõ habet ex se lumẽ: nõ habet
ex se vires. Totũ aũt qd pulchrũ est in aĩa: virtus et
sapia ẽ. Sz nec sapit sibi: nec valet sibi: nec ipa lux si
bi lux est: nec ipa sibi virtus est. Est quedã origo fons
& virtutis: est qdã radix sapiẽtie: est qdã vt ita dicã:
si & h dicendũ est regio incõmutabilis veritatis. Ab
Ps. 33. hac aĩa recedẽs tenebrat: accedẽs illuminat. Acce-
dite ad eũ & illuminamini: q recedẽdo tenebramini. Er
go fortitudinẽ meã ad te custodiam: Non a te rece-
dã: nõ de me psumã. Fortitudinẽ meã ad te custo-
diã. Quia de⁹ susceptor meus es. Ubi eñ
erã? & vbi sum? Unde me suscepisti? Quas iniquita
tes meas dimisisti? Ubi iacebã? Quo erect⁹ sum?
Ergo h meminisse nõ debeo qd ĩ alio psalmo dicit:
Ps. 26. Quoniam pater me⁹ & mater mea dereliquerũt me: dñs au
tẽ assũpsit me? Fortitudinẽ meã ad te custodiam:
q de⁹ susceptor me⁹ es. Deus meus mĩa
eius pueniet me. Ecce qd est: fortitudinẽ meam
ad te custodiã? De me omnino nihil psumam. Quid
eñ attuli boni: vt mei misereans: et me iustifices?
Quid in me inuenisti: nisi sola pctã? Tuũ nihil aliud
nisi natura quã creasti: cetera mala mea q deleuisti.
Nõ ego prior ad te exurrexi: sz tu ad me excitãdũ ve-
nisti. Nã mĩa ei⁹ pueniet me. Anteq aliqd boni
ego faciã: mĩa ei⁹ pueniet me. Quid hic respon X
debit iste pelagi⁹? Deus me⁹ demõstrauit Al. Deus ostẽ
mihi in inimicis meis. Quid aũt? Quantã cir- dit mihi sup ini-
ca me exhibuerit mĩam: in inimicis meis mihi micos meos.
demõstrauit. Relictis cõparet se collect⁹: & repulsis
elect⁹: Cõparet se vasis ire vas mĩe: & videat q
ex vna massa fecit de⁹: aliud vas in honorẽ aliud in
cõtumeliã. Quid est: demõstrauit mihi in inimicis
meis? Si eñ de⁹ volẽs ostẽdere irã: et demõstrare Ro. 9.
potẽtiã suã: attulit in multa patiẽtia vasa ire: q pfe-
cta sũt in pditionẽ. Et pter quid h? Ut notas face-
ret diuitias suas in vasa mĩe. Si ergo vasa ire
attulit: in qbus notas faceret diuitias suas in vasa
mĩe: rectissime dictũ ẽ: Mĩa ei⁹ pueniet me.
De⁹ me⁹ demõstrauit mihi in inimicis meis: id est:
qntã circa me habuit mĩam: in illis mihi demõ
strauit circa qs nõ habuit. Nisi eñ debitor suspẽda
tur: min⁹ agit grãs cui debitũ relaxat. De⁹ me⁹ de-
mõstrauit mihi ĩ inimicis meis. De ipis aũt inimicis Y
dic: Ne occideris eos: neqñ obliuiscant Al. ne occidas.
legis tue. Rogat p inimicis suis: iplet pceptũ. Al. ppli mei.
Quid ẽ: ne misereaṙis oĩm q opant iniqtatẽ. & ne oc
cideris eos ne obliuiscant legis tue? Quõ nõ mise-
ret oĩm q opant iniqtatẽ: & quõ non occidit eos ne
obliuiscant legis tue? Sz hic de inimicis suis dixit.
Quid ergo? Inimici ei⁹ eqtatẽ opant? Sz q ei ini-
micant eqtatẽ opant. Ergo ipi iniqtatẽ nõ opant?
Sz q ipe eqtatẽ operatur. Porro q eqtatẽ opat: pfe
cto iniqtatẽ ab inimicis patit: Restat vt q iusto ini-
micant: iniqtatẽ opent. Uñ ergo paulo supi⁹: Non
miserearis oĩm q opant iniqtatẽ: & nũc de inimicis
suis ne occideret eos: neqñ obliuiscãtur legis tue? Nõ
q miserearis eoꝝ: vt occidas pctã eoꝝ: Ne occidas
eos qrũ pctã occidis. Quid ẽ aũt occidi? Obliuisci
legis tue. Ipa ẽ vera mors: in pfundũ ire pcti. Po
test qdẽ & h de iudeis intelligi. Quid de iudeis? Ne
occideris eos: neqñ obliuiscant legis tue. Istos ini-
micos meos ipos q me occiderũt: noli tu occidere: Aug. de ciuit. ca.
Maneat gẽs iudeoꝝ. Certe victa est a romanis: cer 46. in fi.
te deleta ciuitas eoꝝ: nõ admittunt ad ciuitatẽ suã
iudei: & tñ iudei sũt. Nã oẽs iste puincie: a romãis
subiugate sũt. Quisnã nõ cognoscit gẽtes subiectas ipio
romano? Que quidẽ erãt qñ oẽs romani facti sũt: &
oẽs romani dicunt? Iudei tñ manẽt cũ signo: Nec
sic victi sũt vt a victorib⁹ absorberẽtur. Nõ sine cã
Cain ille est q cũ fratrẽ occidisset: posuit in eo de⁹ Gen. 4.
signũ: ne qs eũ occideret. Hoc ẽ signũ qd habẽt iu-
dei: Tenẽt omnino reliqas legis sue: circũcidunt: sab-
bata obseruãt: pascha immolãt: azyma comedunt.
Sũt ergo iudei: nõ sunt occisi: necessarij sunt credẽ
tib⁹ gentib⁹. Quare h? Ut demõstret nobis in ini-
micis nr̃is mĩam suã. De⁹ me⁹ demõstrauit mi-
hi ĩ inimicis meis. In ramis supbie pcisis: inserto Ro. 11.
mĩam suã demõstrat oleastro. Ecce vbi iacẽt q
supbi erãt: ecce vbi insert⁹ es q tũc iacebas: & tu no-
li supbire ne pcidi merearis. Deus meus ne occide-
ris eos: neqñ obliuiscãtur legis tue. Disperge Z
eos in virtute tua. Iam factum est per oẽs Al. illos.
gentes. dispersi sunt iudei testes iniquitatis sue: et

ṽitatis nr̃e. Ipsi habẽt codices: de quib⁹ ꝓphetat⁹ ē christ⁹: ⁊ nos tenem⁹ christũ. Et si forte qñ aliqs pagan⁹ dubitauerit: cũ ei dixerim⁹ ꝓphetias de christo: quaꝝ euidẽtiã obstupescit: ⁊ admirans putauerit a nobis esse cõscriptas: de codicib⁹ iudeoꝝ ꝓbamus: qꝛ hoc totũ ante p̃dictũ est. Videte quẽadmodũ de inimicis nostris: alios ꝯfũdim⁹ inimicos. Disperge eos in ṽtute tua: tolle illis ṽtutem: tolle illis fortitudinẽ eoꝝ. Et *deduc eos ꝓtector me⁹ dñe. †Delicta oris eoꝝ *sermones labiorũ *eoꝝ: ⁊ cõprehẽdant in supbia sua. Et *ex maledicto ⁊ mẽdacio *ãnũciabunt †cõsumationes: in ira ꝯsũmationis: ⁊ nõ erunt. Obscura sunt. ⁊ timeo ne nõ insinuent bene. Iamiã audiẽdo fatigati estis. Itaqꝫ si placet charitati vr̃e: q̃ restant: in crastinũ differam⁹. Adiuuabit dñs vt vobis debitũ psoluam⁹: Quia de illo magis q̃ de nobis pmittimus.

Al. * perone.
Al. * delictum.
Al. * sermonẽ.
Al. * ipsorum.
* de execratiõe.
† compellentur.
† in ꝯsumatiõe.

Sermo scõs de scõa pte eiusdẽ psalmi.

A b Esternus sermo ꝑactus debitorem me in hodiernũ reliquit. Quia ergo dñs voluit: reddẽdi tps aduenit. Qũ vero sum⁹ nos deuoti redibitores: tã debet vos esse auidi exactores: Hoc ē: vt qđ ille donat: ⁊ nos reddam⁹. Ille eñ dominus: nos serui sum⁹. Sic accipiatis vt sint fruct⁹ in auditiõe vestra de vita vestra. Cultus eñ ager fructũ nõ reddẽs: ⁊ ingratus agricole p fruge h⁹ spinas afferẽs: nõ horreũ: s; ignẽ querit. Dñs aũt de⁹ nr̃ sicut eũ videt bonã hãc trã visitare ibrib⁹ solẽnib⁹: ita cor nostrũ verbo suo tanq̃ agrũ suũ visitare dignatur: ⁊ de corde nostro fructus q̃rit: quia nouit et quid ibi seminet ⁊ quantũ pluat. Et qꝛ reuera nihil sine illo sum⁹: qꝛ ⁊ ãteq̃ essem⁹: nihil eram⁹: ⁊ quisquis iam hõ est: ⁊ sine illo eẽ voluerit: nihil aliud q̃ hõ peccãs erit. Verũqꝫ ē qđ hic dictũ est: Fortitudinẽ meã ad te custodiã: qm̃ q̃cq̃d possum⁹: nisi apud illũ ⁊ ad illũ seruem⁹: recedẽdo amittim⁹. Vigilare debet semp mens nostra: nõ ab illo recedere: sed ⁊ si lõge erat: magis magisqꝫ ꝓpinquare ⁊ accedere: nõ gressu pedũ: nõ subuectiõe vehiculoꝝ: nõ celeritate animaliũ: nõ elatiõe pennaꝝ: s; puritate affectuũ et ꝓbabilitate sctõꝝ moꝝ. Videam⁹ ergo quid restat de hoc psalmo. In hoc eñ dimiseram⁹: cũ cepisset de inimicis suis loqui: dicẽs deo: Ne *occideris eos: neq̃ obliuiscant *legis tue. Quos eos inimicos suos esse dixerit: rogauit tñ deũ ne occiderent ⁊ obliuiscerent legẽ ipsius. Non tñ tenere legẽ: id est nõ obliuisci legis: iam pfectio est: ⁊ quasi securitas de p̃mio: ⁊ nulla sollicitudo de supplicio. Sũt eñ q̃ tenẽt legẽ memoria: ⁊ nõ implẽt vita: Qui ṽo implẽt vita: nõ pñt nõ tenere memoria. Ergo q̃ moribus p̃cepta dei facit: ⁊ q̃dammodo viuẽdo semp in corde suo ne deleat: agit qđ tenet: viuẽdoqꝫ sp commemorat qđ ei in corde scptũ sit de lege dei: ipe fructuose tenet legẽ dei: ipe nõ inimic⁹ deputabit. Nã ecce inimici iudei q̃s videt significare psalm⁹ iste: legem dei tenẽt: ⁊ ideo de illis dictũ est: Ne occideris eos: neq̃ obliuiscant legis tue: Vt gens iudeoꝝ maneret: ⁊ ea manẽte: cresceret multitudo christianoꝝ: Per oẽs gẽtes manẽt certe: ⁊ iudei sunt: Nec desierũt esse qđ erãt: id est gens ista nõ ita cessit in iura romanoꝝ: vt amiserit formã iudeoꝝ: sed ita subdita romanis est: vt etiã leges suas teneat: q̃ leges sunt

D.S.6.

B
Al. * occidas.
Al. * ppl'i mei.

dei. Sed qđ in illis factũ est: Decimantes mẽtã ⁊ cyminũ: ⁊ reliquistis q̃ grauiora sunt legis: misericordiã et iudiciũ: liquãtes culicẽ: camelũ aũt gluttiẽtes. Hoc eis dñs dicit: ⁊ reuera ita sunt. Tenẽt legẽ: tenẽt ꝓphetas: legũt oĩa: cantãt oĩa: Lucẽ ꝓphetaꝝ nõ ibi vidẽt q̃ ē christ⁹ iesus. Nõ eũ eni solũ nũc nõ vidẽt cũ sedet in celo: s; nec tũc viderũt qñ int illos humilis ambulabat. ⁊ facti sũt rei fũdẽdo sanguinẽ ei⁹. s; nõ oẽs. Hoc ⁊ hodie ꝯmẽdam⁹ charitati vr̃e: Nõ oẽs: qꝛ multi eorũ ꝯuersi ad deũ quẽ occiderũt: ⁊ in eum credẽdo: veniã de effusiõe ipsius sanguinis meruerũt: exemplũqꝫ p̃buerũt hoĩb⁹ qꝛ nõ debeant diffidere dimitti sibi qualecũqꝫ pctm̃: qñ ⁊ interfectio christi dimissa est ꝯfitẽtib⁹. Inde ergo dictũ ē: qꝛ de⁹ susceptor me⁹ es: de⁹ me⁹ mĩa ei⁹ p̃ueniet me: hoc ē ante oĩa merita mea bona p̃uenit me mĩa ipi⁹: et si nihil in me boni inuenerit: ipe me facit bonũ: et ipe iustificat ꝯuersum: ⁊ ipe admonet vt cõuertatur auersus. De⁹ me⁹ inq̃t: ueril demõstrauit mihi inimicis meis: id est q̃ntũ me diligat: q̃ntũqꝫ mihi largitur de bonitate sua: ex cõpatiõe inimicoꝝ meoꝝ mihi ostẽdit: quia cũ sint ex vna massa vasa ire et vasa mĩe: p vasa ire discũt vasa mĩe q̃ntũ illa deus largiat boni. Et deinde ne occideris eos: neq̃ obliuiscant legis tue. Hoc dictũ ē de iudeis. S; qđ illis facies? Disperge †eos in virtute tua. Ostẽde illis qꝛ tu fortis es: nõ ipi qui de ṽtute sua psumẽdo: ṽitatẽ tuã nõ cognouerũt: nõ q̃les ipi fortes sunt: de q̃bus dictũ est: Irruerũt in me fortes: s; q̃lis tu fortis ad dispgendũ eos. Et *deduc eos ꝓtector me⁹ dñe. Id est sic eos disperge vt ñ eos deseras: neq̃ obliuiscant legis tue: et in corpe me ꝓtegas: vt de ipoꝝ dispsione habeã testimoniũ misericordie tue. Et seq̃t: †Delicta oris eoꝝ: sermonẽ labioꝝ *eoꝝ. Quo cõiungat. q̃ conectatur ista sententia: Delicta inq̃t oris eoꝝ sermonẽ labioꝝ eoꝝ. Sequẽtia nõ ita cõnectunt: vt doceant nos q̃ ꝯiũgat ista sententia. Delicta inq̃t oris eorum sermones labioꝝ eoꝝ: ⁊ cõprehẽdant in supbia sua: Et ex maledicto ⁊ mẽdacio annũciabunt ꝯsũmatiões: in ira ꝯsummatiõis: ⁊ nõ erũt. Hoc obscurũ etiã heri dixeram⁹: ⁊ ideo ad recẽtiores mẽtes vr̃as expositionẽ distuleram⁹. Nũc itaqꝫ qm̃ nõ dũ fatigati estis ad audiẽdũ: erigite corda vr̃a vt adiuuetis me intẽtione: ne forte in obscuritate ⁊ ꝑplexitate aliquãtũ sermo nr̃ nõ sufficiat intẽtioni vr̃e: ⁊ debeatis aliqđ a vobis offerre: vt qđ nos dicẽdo nõ impleuerimus: intelligẽdo suppleatis. Sic ergo posita est ista sententia in medio: vt q̃ iũgat: nõ facile videam⁹. Delicta oris eorũ: sermonẽ labioꝝ eoꝝ. Recurram⁹ ergo ad supiora: qm̃ cũ dixerat: Ne occideris eos neq̃ obliuiscant legis tue: q̃s tñ dixerat inimicos: adiũxit duos ṽsiculos: Disperge eos in ṽtute tua: et deduc eos ꝓtector me⁹ dñe. Et cõtinuo intulit: Delicta oris eorũ: sermonẽ labioꝝ eorũ: Hoc est: illõ occide: nõ ipsos. Nõ ergo occideris eos: neq̃ obliuiscant legis tue: S; ē qđ in illis occidas: vt impleas qđ supra dictũ est: Nõ miserearis oĩm q̃ opant iniq̃tatẽ. Disperge ergo illos ⁊ deduc eos: id ē noli deserere cũ dispgis: qꝛ nõ deserẽdo habes qđ in illis agas cũ ipsos nõ occidis. Quid ergo occides? Delicta oris eorũ: sermonẽ labioꝝ eorũ. Quid in illis occides? Crucifige crucifige: qđ clamauerũt: nõ qui clamauerũt.

Ro. 4.
Ro. 9.
Al. illos.
Al. ...
Al. ...
Al. ...
Math. ...
Io. ...

lli eni christu delere: interimere: pdere voluerut: Tu aut resuscitado christu que pdere voluerut: occidis: delicta oris eor: sermone labior eor. Quippe que pdendu clamauerut: viuere expauescant: et que in terra otempserut: in celo adorari ab omnibus gentibus admirent. Sic occidant delicta oris eoru: et sermones labiorum eoru:
D Et coprehendant in supbia sua. Quid est: comphendant in supbia sua? Quia frustra irruerut fortes: et quasi cessit illis vt aliquid sibi fecisse viderentur: et pualuerut dno. Potuerut homine crucifigere: potuit ifirmitas pualere et xrs occidi: Et visi sibi sut aliqd velut fortes:
Ps.16. velut potetes: velut pualentes: velut leo parat ad pdam: velut tauri pingues: sicut eos alio loco com
Ps.21. memorat: Tauri pingues obsederut me. Quid aut fecerunt in christo? No vita sed morte occiderunt. Extincta quippe morte in moriete: et resurgente vita de morte in viuente: Etenim et ipse se resuscitauit: qr erat in illo et qd mori no potuit: quid fecerunt? Audi quid fecerut: Soluerut templu. Quid vero ipse
Io.2. fecit? Triduo resuscitauit illud. Per hoc ergo occisa sunt delicta oris eoru: et sermo labior eorum. Et quid iam factu est illis qui couersi sunt? Et comphedunt in supbia sua. Dictu est eni illis: quia ille que
Act.2. occiderut: resurrexit. Crediderut eu resurrexisse: qr viderut eum i celo positu: spiritusanctu inde misisse: et eos qui in illu crediderunt impleuisse: et inuenerant se et nihil dnasse et nihil fecisse: Factu eorum i irritu venit: peccatu remansit. Quia ergo factu euacuatu est: peccatu aut mansit sup facientes: comphensi sunt in supbia sua: viderut se sub iniqtate sua. Restabat ergo vt cofiterent peccatu: et ille ignosceret qui peccatib cesserat: et morte sua donaret occisus a mortuis: et viuificans mortuos. Comphensi
[illegible] sunt ergo in supbia sua. Et ex maledicto et medacio annuciabutur cosummationes in ira
[illegible] sumationis et no erunt. Et hoc difficile intelligit quo iugat: et no erunt. Quid non erut? Videamus ergo superiore textu: Cu comphensi fuerint i supbia sua: annuciabunt ex maledicto et mendacio cosummationes. Que sunt cosummatioes? Perfectiones. Cosummari eni pfici est. Aliud est consummari: aliud cosumi. Cosummat eni qd sic finit vt pficiat: cosumitur qd sic finit vt no sit. Supbia non pmittebat homine pfici: nihil sic ipedit pfectione. Intendat quippe charitas vestra paululu ad id qd dico: et videte malu nimis molestu: nimis cauendu. Quale malu putatis? Qd diu exaggerem quid mali sit in supbia? Diabolus inde solu puniedus est. Certe pnceps est omniu peccatoru: certe seductor e ad peccandu. No ei imputat adulterium: no vinolentia: no fornicatio: no rapina reru alienaru: sola supbia lapsus est. Et qm supbie comes est inuidentia: fieri no potest vt supbus no inuideat: Ex hoc vitio qd supbiam necessario sequit: lapsus etiam inuidit stanti: et dedit opam seducere homine: ne illo leuaretur vnde ille deiect est: Et ideo satagit vera persuadere peccata: quia tale iudice habein vbi obiicere falsa no possit. Nam si apud iudice homine ageret causa nostra que posset fallere criminatioib falsis: no multu ageret vt peccarem: quia iudice fallendo et innocetes posset oppmere: et circuuetos ad se traducere: et secu condenari facere. Nuc vero qr scit talem iudice qui falli no possit: et quia scit eu iustu: personas accipe no posse: tales ei reos querit pducere quos necesse sit vt dnet: quia iustus est. Dat itaq operam vt peccem sola inuidetia: que inuidetia necesse est vt comitet supbiam. Hoc ergo malu superbia est: impediens pfectione. Iactet ergo se quisq de diuitiis: iactet de pulchritudine et de viribus corporis: Ista certe omia mortalia sut: Ridendi sunt q se de mortalib iactant: a quib rebus plerumq aut viui deserunt: aut mortui eas necesse est vt deserant. Illud est vitiu capitale: qd cu quisq bene pfecerit:
supbia temptat: vt pdat totu qd pfecit. Deniq om In.3.regla.c.5.
nia vitia in malefactis timeda sunt: supbia in benefactis plus metueda est. No itaq mirum quia sic est
humilis apostol vt dicat: Quado infirmor tuc for 2.Cor.12.
tis sum. Nam hoc vitio ne et ipse temptaret: quale sibi medicamentu dicit appositu otra tumore a medico: qui sciret quid curaret? Ne magnitudine inqt
reuelationu extollar: dat est mihi stimulus carnis Ibidem.
mee: angel sathane qui me colaphizet: propter qd ter dnm rogaui: et dixit mihi: Sufficit tibi gra mea: nam virtus in infirmitate pficit. Videte que sunt cosummatioes. Apostolus doctor gentiu: pater fideliu p euangeliu: accepit stimulu carnis a quo colaphizaret. Quis nostru hoc dicere auderet: nisi ille cofiteri no erubesceret? Si eni dixerimus hoc non passu fuisse paulu: cu ei qsi honore deferim: medacie facim. Sed qr verax e: et veru dixit: oportet vt credam datu illi esse angelu sathane: ne magnitudine
reuelationu extolleret. Ecce q timendus est ser F
pens supbie. Quid itaq factu est istis? In peccato suo comphensi sunt: quia christu occiderut: et de ipsa magnitudine peccati plus humiliati sunt: et maiore humilitate erigi meruerut. Hoc est: comphedantur in supbia sua: Et ex maledicto et medacio annuciabunt cosummatioes: id est ideo magis pficient: quia in maledicto et medacio dephesi sunt. Superbia quippe eos no pmittebat pfici: Facin abstulit supbiam p eoru cofessione: indulgetia deleuit facin per dei miseratione: Et ex maledicto et medacio annuciate sunt cosummatioes: Id est dictu e homini: Vidisti quid sis: sensisti quid sis: errasti: excecatus es: peccasti et lapsus es: agnouisti infirmitate tuam: supplica medico: noli tibi videri san. Vbi e phrenesis tua? Ecce medicu occidisti: que occidendo pdere no potuisti: tame quatum ad te ptinuit: occidisti. Ex maledicto et medacio: annuciabunt cosummationes. Fecistis qd ad maledictum ptinebat o iudei: Deut.21.
Maledict eni omis qui pendet in ligno. Crucifi Gal.3.
xistis eni christu. tanq maledictu putastis. Adde ma Math.27.
ledicto mendaciu. Custodes ad sepulchru posuistis: Math.28.
vt metirent: pecunia dedistis. Ecce christus resurrexit. Vbi e maledictu crucis qd fecistis? Vbi e medacium custodum quos corrupistis? Ex maledicto et mendacio annuciabutur cosummatioes: In ira cosummationis et no erunt. Quid est: in ira cosummationis annuciabutur cosummatioes? Est ira consummatiois: et est ira cosumptiois. Nam omis vindicta dei: ira dicit: sed aliquado ad hoc vindicat deus vt pficiat: aliquado ad hoc vindicat: vt damnet. Quo
ad hoc vindicat vt pficiat? Flagellat oem filiu que Heb.12.
recipit. Quo ad hoc vindicat vt dnet? Quado po
suerit impios ad sinistra: et dixerit eis: Ite in ignem Math.25.

D

ĝternũ qui paratus est diabolo et angelis ei⁹. Illa
ira cõsumptiõis est: nõ cõsummatiõis. Annũciabũ-
tur aũt ɔsummatiões in ira ɔsummationis. id est p̃-
Ro.5. dicabit ab apostolis quia vbi abũdauit peccatum:
supabũdauit gratia: Et ptinuit ad humiliatiõis me-
dicinã infirmitas hominis. Hoc cogitãtes illi et in-
uenientes atq; ɔfitẽtes iniq̃tates suas: nõ erũt. Quid
nõ erũt: In supbia sua. Supra eñ dixerat: Cõpre-
hẽdant in supbia sua: et ex maledicto et mẽdacio an-
G nũciabũtur ɔsũmationes: in ira cõsũmatiõis: et nõ
erunt: vtiq; in supbia in qua cõprehẽsi sunt. Et
scient quia deus dñabit iacob: et finiũ ter-
re. Antea eñ iusti sibi videbant q̃ gens iudea legẽ
acceperat: q; dei p̃cepta seruauerat: Demonstrat il-
lis q̃ nõ seruauit: cũ in ipis dei p̃ceptis christũ non
Ro.11. intellexit: quia cecitas ex pte in israel facta ẽ. Videt
et ipi iudei: quia nõ debẽt gẽtes contẽnere: quos q̃-
si canes et peccatores putabãt. Quõ eñ pariter in-
uẽti sũt in iniq̃tate: ita pariter puenẽt ad salutẽ. Nõ
solũ iudeis inquit aplus: verũetiã et gẽtibus. Ideo
Ps.117. eñ lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes: hic fact⁹ est
in caput anguli: vt duos iũgeret in se. Angulus eñ
duos parietes copulat. Iudei excelsi et magni sibi
videbant: gentes tanq̃ infirmi: tanq̃ peccatores:
tanq̃ demonũ serui: tanq̃ idoloꝝ adoratores: et tñ
Ro.3. in vtrisq; iniquitas erat. Demonstrati sunt et iudei
Ps.13. peccatores: quia nõ est q̃ faciat bonũ: nõ est vsq; ad
vnũ. Deposuerũt supbiã: et nõ inuiderũt saluti gen-
tiũ: quia parẽ suã et illorũ infirmitatẽ cognouerunt:
et in angulari lapide copulati simul dñm adoraue-
runt. Et scient q̃ deus dñabit iacob: et finiũ terre.
Nõ tantũ iudeoꝝ dñat: sed et finiũ terre: qõ nõ sci-
rent si adhuc in supbia sua essent. In supbia aũt sua
essent: si adhuc sibi iusti viderent. Vt autẽ sibi iusti
nõ viderent. annũciate sunt illis ex maledicto et mẽ-
dacio ɔsũmationes in ira ɔsũmationis: quia cõpre-
hensi fuerãt in supbia sua ex maledicto qõ fecerunt
qñ christũ occiderũt. Ecce quid fecit dñs noster ie-
sus christ⁹: Mortu⁹ est inter manus iudeorũ: et re-
demit multitudinẽ gẽtiũ. Effusus est sanguis: ac p-
fuit: sed cõuersis oĩbus pfuit: q̃ et illi quẽ occiderãt:
agnouerũt: et ab illo ipius interfectionis et delicti sui
magni: veniã meruerũt. Quid ergo et dixit: Quod
supra. Cõuertẽtur ad vesperã: Id est et si se-
ro: id ẽ post interfectionẽ dñi nri iesu xpi. Cõuertẽt
H ad vesperã. Et famem patiẽtur vt canes. Sz
vt canes: nõ vt oues: aut vituli: vt canes: vt gentes:
vt peccatores: q̃ et ipi cognouerũt peccatũ suũ qui
sibi iusti videbant. De quib⁹ dictũ ẽ in alio psalmo:
Ps.15. Postea accelerauerũt: Hoc dictũ est hic. Ad vespe-
ram. Nã ibi sic est: Multiplicate sunt infirmitates
eorũ: postea accelerauerunt. Unde accelerauerunt
postea: Quia multiplicate sũt infirmitates eorum.
Nã si sibi adhuc sani viderent: nunq̃ accelerarent.
Qõ ergo ibi dictũ est: Multiplicate sunt infirmita-
tes eoꝝ: hoc dictũ est hic: Cõprehendant in supbia
sua: et ex maledicto et mẽdacio annũciabũtur ɔsum-
mationes in ira ɔsũmationis. Et qõ ibi dictum est:
Postea accelerauerũt: hoc dictũ est hic: Et nõ erũt
in supbia sua. Et scient q̃ deus dñabitur iacob: et fi-
niũ terre: et cõuertẽtur ad vesperã. Bonũ ẽ ergo hu-
miliari peccatorẽ: et nemo est insanabilis: eo qui si-
bi san⁹ videt. Et circuibunt ciuitatem. Iam

et hesterno die exposuim⁹ ciuitatẽ: id est circuibũt
ciuitatẽ. Oẽs gẽtes. Dispgẽtur vt edãt: Id
est vt lucrẽtur alios vt in corp⁹ suũ trãsforment ce-
dentes. Si aũt nõ saturabũtur: et murmura-
bunt. Quia et supius murmur eoꝝ dixerat: dicen-
tium: qm̃ quis audiuit: Et tu dñe inq̃t deridebis eos
dicentes: Quis audiuit: Quare: Quia p nihilo ha-
bebis oẽs gentes. Sic et hic. Si aũt nõ saturabũtur:
et murmurabũt. Cõcludat psalm⁹: Videte angulũ
exultantẽ: iã de vtroq; pariete gaudentẽ. Qui supbie-
bant iudei: humiliati sũt: Desperabãt gẽtes: erecte
sunt. Venerũt ad angulũ: ibi cõuenerũt: ibi cõcurrerũt:
ibi pacis osculũ inuenerũt. De diuerso venerũt: sed in
aduerso nõ venerũt: Illi de circũcisione: isti de p̃pu-
tio. Longe erãt parietes: sed anteq̃ ad angulũ veni-
rent. In angulo aũt teneant se: et tota iam ecclia ex
vtroq; pariete quid dicat: Ego aũt cantabo
ptentiã tuã: et exultabo mane miscdiam
tuã. Mane trãsactis temptationib⁹: mane cũ nox hu-
ius seculi trãsierit: mane qñ iam latronũ insidias: et
diaboli et angelorũ eius nõ expauescim⁹: mane qñ
iam nõ ad lucernã pphetie ambulam⁹: sed ipm dei
verbũ tanq̃ solem ɔtemplamur. Et exultabo mane
miscdiam tuã. Merito in alio psalmo dicit: Mane
astabo tibi et contẽplabor. Merito et ipius dñi resur-
rectio diluculo fuit: vt impleret qõ dictũ est in alio
psalmo: Vesp̃ demorabit fletus: et in matutino ex-
ultatio. Ad vesperã quippe discipuli mortuũ plãxe-
rũt dñm nrm iesũ christũ: diluculo ad resurrectionẽ
exultauerũt. Exultabo mane miscdiam tuã. Quia
K factus es susceptor me⁹: et refugiũ meũ in
die tribulationis mee. Adiutor meus tibi
psallã: q̃ tu deus susceptor me⁹ es. Quid
eram: nisi subuenires: Q̃ desperatus erã nisi cura-
res: Vbi iacebã nisi aduenires: Certe ingẽti vulne-
re pclitabar: sed illud vuln⁹ meũ: medicũ oĩpotẽ-
tem reqrebat. Oĩpotẽti medico nihil est insanabi-
le: nõ renũciat alicui: opus ẽ vt tu curari velis: op⁹
est vt man⁹ eius nõ refugias. Sed et si nolis curari
vulnus tuũ: admonet vt cureris: et auersũ reuocat:
et refugientẽ q̃dammodo ad se redire cõpellit et at-
trahit: In oĩbus implet qõ dictũ est: Miscdia eius
pueniet me. Cogitate qõ dictũ est: Preueniet me.
Si aliquid tuum primũ attulisti: et ex tuo aliquid bo-
no primo dei miscdiam meruisti: nõ te puenit. Qñ
aũt vel intelligis: q̃ puẽtus es: nisi intelligas quod
ait aplus: Quid eñ habes qõ nõ accepisti: Si aũt
accepisti: quid gloriaris quasi nõ acceperis: Hoc est:
Miscdia eius pueniet me. Deniq; attendẽs omnia
bona quecũq; habere possum⁹: siue in natura siue i
instituto: siue in ipa cõuersatiõe: in fide: in spe: i cha-
ritate: in bonis morib⁹: in iusticia: in timore dei: to-
tũ nõ esse nisi ex illius donis: ita ɔclusit. De⁹ me-
us miscdia mea. Nõ inuenit implet⁹ bonis dei
quid appellaret deũ suũ: nisi miscdiam suam. O no-
men sub quo nemini desperandũ est. Deus meus in-
quit miscdia mea. Quid est: miscdia mea: Si dicas:
salus mea: intelligo: q̃ dat salutẽ. Si dicas: refugiũ
meũ: intelligo q̃ ɔfugio ad eũ. Si dicas: fortitudo
mea: intelligo q̃ dat tibi fortitudinẽ. Miscdia mea
quid est: Totũ quicquid sum: de miscdia tua ẽ. Sz
pmerui te inuocãdo te: Vt essem quid feci: Vt es-
sem qui te inuocarẽ: quid egi: Si eñ ego aliquid et

essem:iam erã anteq̃ essem. Porro si omnino nihil eram ãteq̃ essem:nihil te ꝓmerui vt essem. Fecisti vt essem:et nõ tu fecisti vt bon⁹ essem? Dedisti mihi vt sim:et potuit mihi ali⁹ dare vt bonus sim? Si tu mihi dedisti vt sim:et alius mihi dedit vt bon⁹ sim: melior est ille qui mihi dedit vt bonus sim: q̃ ille qui mihi dedit vt sim. Porro q: te nemo melior:nemo te potẽtior:nemo te in miscd̃ia largior:a quo accepi vt essem:ab illo accepi vt bon⁹ essem. De⁹ me⁹ misericordia mea.

Explicit Tractatus de ps̃. LVIII.
Incipit Tractatus de ps̃. LIX.

A Titulus psalmi huius aliquãtũ ꝓlixus est: s nõ nos terreat:q: psalm⁹ breuis ẽ. Tamẽ ergo aliquãtulũ ꝓlixiorẽ psalmũ audierim⁹ sic intẽdamus: Qñ in nomĩe christi nutrit̃ et nutriẽdis loquimur in ecc̃lia dei.nec alienis a sapore istarũ l̃rarũ a quibus mũdus alienus est:nõ quasi rudia vobis ista semp esse debẽt. Si em̃ ea q̃ sepissime audistis: cũ iocũditate in ore cogitatiõis ruminastis:nec obliuione tanq̃ in vẽtre sepelistis:eadẽ ipsa recordatio vestra et memoria multũ nos poterit adiuuare: ne multũ loquamur ad enodãda quasi rudib⁹ ea q̃ iam vos nosse nouim⁹. Certe illud meminim⁹ sepe vos audisse qd̃ dicam⁹: Vix ẽ vt in psalmis inueniam⁹ voces:nisi christi et ecclesie:aut christi tm̃: aut ecclesie tm̃: qd̃ vtiq̃ ex pte et nos sum⁹. Ac p hoc qñ voces vestras agnoscim⁹:sine affectu agnoscere ñ possum⁹: et tãto magis delectamur:q̃to in idẽ vos esse sentimus. Dauid rex vn⁹ hõ fuit:s nõ vnũ hoĩem figurauit:qñ scʒ figurauit ecc̃liam ex multis ꝯstantẽ. di- 1.Timoth.2. stentã vsq̃ ad fines terre. Qñ aũt vnũ hoĩem figurauit:illum figurauit q̃ est mediator dei et hoĩm:hõ christus iesus. In hoc ergo psalmo: vel poti⁹ i hui⁹ psalmi titulo: dicũt̃ q̃dã victoriosa dauid: qd̃ fortiter fecerit debellãdo quosdã inimicos:et eos tributarios faciẽdo:qñ post mortẽ saulis psecutoris sui regnũ illius accepit manifestũ i israel. Nam et anteq̃ psecutionẽ pateret̃:rex erat:sed deo tm̃ notus erat. Postea ergo iam mãifestato regno: et euidẽter atq̃ eminẽter accepto:debellauit eos q̃ in hoc titulo cõmemorant̃:et natus est psalmi titulus ita: In finem his q̃ immutabunt̃ i tituli inscriptionem ipsi dauid in doctrinã: cum succẽdit mesopotamiã syriã et syriã sobal:et conuertit ioab:et pcussit edom i valle salinarũ duodecim milia. Legim⁹ hec i libris regnorũ:istos oẽs quos nominauit: debellatos esse a dauid:id est mesopotamiã:syriã:et syriã sobal: a ioab: edom. Facta sunt ista: et queãdmodũ facta sunt: ita ibi cõscripta sũt:ita legunt̃:legat q̃ vult. Verũtamẽ sicut solet ꝓpheticꝰ spũs in psalmoꝝ titulis recedere aliquãtulũ ab expssione rerũ gestarũ: et aliqd̃ dicere qd̃ in historia non inuenit̃:et hinc poti⁹ admoneremur non propter cognoscendas res gestas esse huiusmodi titulos inscriptos:sed ꝓpter futura p̃figuranda: sicut dictũ est q: coram abimelech mutauit vultũ suũ: et dimisit eũ et abiit: cũ indicet scriptura regnorũ hoc eũ nõ fecisse corã abimelech: s coram achis rege: ita et in hoc titulo inuenim⁹ aliquid: q̃ cõmoueamur ad aliqd̃. Nãq̃ i illa narratiõe bellorũ fortiũq̃ factoꝝ regis dauid: vbi hi omẽs quos cõmemorauim⁹ debellati sunt: eũ aliquid succẽdisse nõ legim⁹. Hic aũt maxime hoc positũ est:qd̃ ibi nõ est scriptũ:q: succẽdit mesopotamiã:syriã:et syriam sobal. Iã ergo incipiam⁹ s̃m rerũ futuraꝝ significatiões ista discutere: et opacitatẽ vmbrarũ in lucẽ xp̃i reuocare. In finẽ:qd̃ sit nostis. Finis em̃ legis:christ⁹ est. Eos qui immutabunt̃: nostis. Qui em̃:nisi qui a veteri vita in nouã trãseũt? Absit em̃ vt hic culpãda immutatio intelligat̃: nõ quõ immutat⁹ ẽ adã a iusticia ad iniq̃tatẽ: et a delitus ad labore: sed quõ mutant̃ illi qb⁹ dictũ est: Fuist̃ em̃ aliqñ teneb̃re:nũc aũt lux in dñõ. Immutant̃ autẽ isti: in tituli inscriptionẽ. Nostis tituli inscriptionẽ: Titulus inn̄tus est: sup crucẽ dñi script⁹: Hic est rex iudeoꝝ. Mutant̃ in hui⁹ tituli inscriptionẽ q̃ in regnũ christi trãseũt a regno diaboli. Ẽn mutantur in hui⁹ tituli inscriptionẽ. Mutant̃ aũt sicut sequitur in doctrinã. Cũ em̃ dixisset ꝓ his qui immutabũtur in tituli inscriptionẽ: addidit: ipsi dauid in doctrinã: Id ẽ mutant̃ nõ sibi. s ipi dauid: et mutant̃ in doctrinã. Nõ em̃ ita rex christ⁹ quasi seculo regitur⁹: cũ apte dixerit: Regnũ meũ nõ ẽ de h̃ mũdo. Ergo i e⁹ g̃nã et doctrinã trãseam⁹: si volum⁹ i cõscriptionẽ tituli cõmutari:nõ nobis: s ipi dauid: vt qui viuũt iam:nõ sibi viuãt: s ei qui ꝓ ꝑ̃is mortuus est: et resurrexit. Qñ ergo nos mutaret christ⁹: nisi fecisset qd̃ dixit: Ignẽ veni mittere i mũdum? Si ergo christ⁹ venit mittere in mundũ ignẽ: vtiq̃ salubriter atq̃ vtiliter: nõ quõ missur⁹ est mũdũ in ignẽ: s quõ ignẽ in mũdũ. Qñ ergo venit ignẽ mittere in mundũ: queram⁹ iam qd̃ sit mesopotamia q̃ succẽsa est: quid sit syria sobal. Interptatiões ergo nominũ interrogem⁹ s̃m hebreũ eloquiũ: q̃ primũ hec scriptura locuta est. Mesopotamia: dicũt interptari: eleuatã vocationẽ. Iã totus mũdus vocatiõe eleuat⁹ est. Syria: interptat̃ sublimis: s illa q̃ erat sublimis: incẽsa ẽ et hũiliata: et queãdmodũ hũiliata est q̃ fuerat exaltata: sic exaltet̃ q̃ fuerat humiliata. Sobal: interptat̃ vana vetustas. Gratias christo q̃ eã succẽdit. Qñ vetera virgulta succendũtur: virecta succedunt: et alacri⁹ et vberi⁹ et viridius noua nascũt̃: cũ ea ignis in vetustoꝝ succẽsiõe p̃cesserit. Non q̃ timeat̃ ignis christi: si fenũ cõbusserit. Oĩs em̃ caro fenũ: et oĩs claritas hoĩs sicut flos feni. Succẽdit ergo ista illo igne. Et cõuertit ioab. Ioab interptat̃ inimic⁹. Conuersus ẽ inimic⁹. Qd̃ vis intellige: Si ꝯuersus i fugã: diabol⁹ ẽ: si ꝯuers⁹ ad fidẽ: christian⁹ ẽ. Quõ in fugã? De corde christiani. Princeps hui⁹ mũdi inquit: nũc missus ẽ foras. Cõuersus aũt ad dñm christian⁹: Quare inimicus cõuersus? Quia fidelis fact⁹ ẽ qui fuerat inimicus. Percussit edom. Interptat̃ edom terren⁹. Debuit pcuti terren⁹ iste. Vt qd̃ em̃ viuet et terren⁹: q̃ celestis debet viuere? Interfecta est ergo vita terrena: viuat celestis. Sicut em̃ portauim⁹ imaginẽ terrena: portem⁹ et imaginẽ ei⁹ q̃ in celis est. Vide illũ interficiẽtem: Mortificate mẽbra vestra q̃ sũt sup terrã. Cũ aũt pcussisset edom: pcussit duodecim milia in valle salinarũ. Duodecim milia pfect⁹ est numerus: cui pfecto numero etiã duodenari⁹ apłoꝝ numer⁹ deputat̃. Nõ em̃ frustra: nisi q: p totũ mundũ mittendũ erat verbũ. Verbũ aũt dei qd̃ est christus in nubib⁹: hoc est in p̃dicatorib⁹ veritatis. Mũdus autem quattuor ptibus constat. Quattuor enim

Marginal references: Psal.33. 1.Reg.21. 2.Reg.8. Ro.10. Ephe.5. Math.27. Joh.19. Joh.18. 2.Cor.5. Luc.12. Esa.40. Joh.12. 1.Cor.15. Col.3.

partes notissime sunt oibus: et sepe in scripturis me-
Ezech. 37. moratur: Que etiã q̃tuor ventis dicte sũt: oriens: occi
dẽs: aqlo: et meridies. Ad oẽs istas q̃ttuor ptes mis-
sum est vbũ: vt in trinitate oẽs vocarent. Duode-
nariũ numerũ: ter q̃tterni faciunt. Merito ĝ duo
decim milia terrena pcussa sunt. totus mũdus pcus-
sus est. De toto eñ mũdo electa est ecclesia: mortifi
cata a terrena vita. Quare in valle salinarum?
Vallis humilitas est. saline saporẽ significãt. Multi
eñ humiliant: sed vane et fatue: in vana vetustate humi-
liant. Patit tribulationẽ p pecunia: patit tribula-
tionẽ p honore tpali: patit tribulationẽ p cõmodis
vite huius: passus est tribulationẽ et humiliat'. Qua-
re nõ pter deũ? Quare nõ pter christum? Quare
Math. 5. nõ pter saporẽ salis? An nescit ubi esse dictũ: Vos
estis sal terre: Et si sal infatuatũ fuerit: ad nihilũ vale-
bit ultra nisi vt foras pciat. Horũ est ergo sapiẽ-
ter humiliari. Ecce nũc nõne humiliant heretici? Non-
ne leges ptra illos date sunt etiã ab hoibus ptra quos
diuine regnãt: q̃ illos ante etiã pdemnauerãt? Ecce
humiliant: ecce fugant: ecce psecutionẽ patiunt: sed si-
ne sapore: p fatuitate: p vanitate. Jã eñ sal infatu-
atũ est: ideo piectũ est foras: vt pculcet ab hoibus.
Audiuim' titulũ psalmi: audiam' etiã vba psalmi.

Expositio psalmi.

D D Eus repulisti nos et destruxisti nos.
Nunquid ille dauid loquit q̃ pcussit: q̃ succẽ-
dit: qui debellauit: et nõ illi quib' hec fecit: vt penite-
rent et repellerent q̃ mali erãt: et rursus viuificarent:
et redirẽt vt boni essent? Istã quidẽ stragẽ fecit da-
uid ille manu fortis christ' noster: cui' figurã gere-
bat ille hõ. fecit ista: dedit hãc stragem gladio suo et
Luc. 12. igne suo. Nã vtrũq attulit in hũc mũdũ: Et ignem
Math. 10. veni mittere in mũdũ: habes in euangelio: Et gla-
2. Reg. 8. diũ veni mittere in terrã: habes in euãgelio. Attulit
ignẽ vnde succẽderet mesopotamia: syria et syria so-
bal: attulit gladiũ vnde pcuteret edom. Jã ergo illa
strages facta est pter eos q̃ immutant in tituli inscri
ptionẽ ipsi dauid. Audiam' ĝ eoꝝ vocẽ: Salubriter
pcussi sũt erecti loquant. Dicãt ergo mutati in meli
us. mutati in tituli inscriptionẽ: imutati in doctrinã
Al. misisti. ipsi dauid: dicant: Deus repulisti nos et destruxisti
Al. nobis. nos. Iratus es: et misert' es nobis. Destru-
xisti nos vt edificares nos: Destruxisti nos male edifi
catos: destruxisti vanã vetustatẽ: vt sit edificatio in
nouũ hoiem: edificatio mãsura i eternum. Merito
iratus es: et misert' es nři. Nõ misereris: nisi irasce-
ris. Destruxisti nos i ira tua: sed ira tua in vetustatẽ
nřam fuit: vt destrueret vetustas. Sz misert' es nři
pter nouitatẽ: pter eos q̃ immutant in tituli inscri
2. Cor. 4. ptionẽ: quia etsi exterior hõ nr̃ corrũpit: sed interior
E renouat de die in diẽ. Cõmouisti terrã: et con-
turbasti eã. Quõ pturbata est terra? In scientia
petõrũ. Quo imus? Quo fugim' qñ ille gladi' vi-
Math. 3. bratus est? Agite penitentiã: appropinquabit eñ
regnũ celoꝝ. Cõmouisti terrã: et pturbasti eã. Sa-
Al. sana. na cõtritiões eius: qm mota ẽ. Nõ digna ẽ
sanari si mota nõ est: Sz loqris: pdicas: minaris de
deo: verũ iudiciũ nõ taces: pceptũ dei mones: ab
his reb' nõ desistis: Et q̃ audit si nõ timet: si nõ mo-
uet: nõ ẽ dign' sanari. Audit ali': mouet: stimulat:
pect' tundit: lachrymas fundit: Sana ptritiões ei'
qm mota est. Post hec: pcussa terra: succensa vetu-

statẽ: mutato hõie in meli': facta luce eis q̃ tenebre
fuerãt: sequit qd alibi scriptũ est: Fili accedens ad Eccli. 2.
seruitutẽ dei: sta in iusticia et timore: et pppara aĩam
tuã ad temptationẽ. Prior labor: vt displiceas tibi
vt petã tua expurges et muteris in meli'. Secũdus
labor p eo qd mutat' es ferre tribulatiões et tẽptati-
ones hui' seculi: et inter illas pseuerare vsq in finẽ.
De his ergo cũ loqret has significãs: qd ait? F
Ostẽdisti plebi tue dura. Jã plebi tue du- Al. ...
ra facte tribulatiões post victoriam dauid: Ostẽdisti
plebi tue dura. In quib'? In psecutiõib' quas passa
ecclia christi: qñ tãtus martyꝝ sanguis effusus est.
Ostendisti plebi tue dura. Potasti nos vino
cõpunctiõis. Quid est stimulationis? Nõ pern Al. cõpunctionis.
ptiõis. Nõ eñ erat pemptio pdẽs: sed medicina vuln.
Potasti nos vino stimulationis. Quare h? Dedi-
sti metuẽtib' te significationẽ: vt fugiant a
facie arcus. Per tribulationes inqt tpales signifi-
casti tuis fugere ab ira ignis sempiterni. Dicit enim
aplo petrus: Tps ẽ vt iudiciũ incipiat a domo dei. 1. Pet. 4.
Et exhortãs martyres ad tolerãtiã cũ seuiret mun-
dus: cũ strages a psecutorib' fierẽt: cũ longe lateq
sanguis fideliũ fũderet: cũ in catenis: in carcerib':
in tormẽtis: multa dura christiani paterent. Ne in
his ergo dura deficerẽt: ait loquit petrus: Tps ẽ vt
iudiciũ incipiat a domo dei. Et si initiũ a nobis: q̃-
lis finis erit eis q̃ nõ credũt dei euãgelio? Et si iust' Prouer. 11.
vix saluabit: petõr et impi' vbi parebũt? Quid ergo
futuꝝ ẽ in iudicio? Arcus est extẽt': adhuc in cõmi-
natiõe est: nõdũ in psentatiõe. Et videte qd sit in ar-
cu. Nõne sagitta in priora mittẽda est? Neru' tñ re-
tro extẽdit i ptrariũ q̃ illa mittẽda ẽ. Et q̃to pl' erit
ei' extẽsio retrorsũ: tãto maiore impetu illa currit in
priora. Quid ẽ qd dixi? Quãto magis differt iudici-
um: tãto maiore impetu vẽturũ est. Ergo et de tpali-
bus tribulatiõib' grãs deo agamus: qr dedit plebi
sue significationẽ: vt fugiãt a facie arcus: vt exerci-
tati fideles ei' i tribulatiõib' tpalib': digni sint eua-
dere dãnationẽ ignis eterni q̃ uẽtura est oẽs qui
ista nõ credũt. Dedisti metuẽtib' te significationẽ:
vt fugiãt a facie arcus. Ut liberẽt dilecti tui: G
saluũ me fac dextera tua: et exaudi me. Dex- Al. fac me. Al. saluos
tera tua dñe saluũ me fac: ita saluũ me fac: vt ad dex-
terã stem. Saluũ me fac dextera tua. Nõ salutẽ tẽ-
poralẽ q̃ro: de hac fiat voluntas tua: Ad tps qd no-
bis psit penit' ignoram'. Quid eñ orem sicut opor- Ro. 8.
tet: nescim'. Sz saluũ me fac dextera tua: vt etsi in
tpe isto tribulatiões aliq̃s patiar: trãsacta nocte om-
niũ tribulationũ ad dexterã inueniar int oues: nõ ad Math. 25.
sinistrã int hedos. Saluũ me fac dextera tua: et ex-
audi me. Quia iã illõ peto qd dare vis: nõ verba de-
lictoꝝ meoꝝ clamabo p diẽ et nocte et nõ exaudies: Ps. 21.
et nõ ad insipiẽtiã mihi: sed vtiq ad cõmonitionẽ ad-
dẽdo saporẽ de valle salinarũ: vt in tribulatiõe no-
uerim qd petã. Peto aũt vitã eternã. Ergo exaudi
me: qr dexterã tuam peto. Intelligat ergo charitas
vr̃a oẽm fidelẽ habẽtẽ in corde verbũ dei cũ timore
timentẽ iudiciũ futuꝝ: viuẽtẽ pbabiliter: ne de illo
blasphemet nomẽ sanctũ dñi ei': multa desideria Iaco. 4.
seculi. et nõ exaudiri ad vitã aũt eternã sp exaudiri.
Quis eñ sanitatẽ nõ petat cũ egrotat? Et tñ forte
adhuc egrotare ei vtile est. Põt fieri vt hinc nõ ex-
audiaris. nõ tñ exaudiris ad voluntatẽ: vt exaudia-

ris ad vtilitatē. Cū x̄po cū illud petis: vt det tibi vitā
Matth.6. eternā deus: vt det tibi regnū celoꝝ deus: vt det ti-
Matth.25. bi ad dexterā filij sui stare cū venerit iudicare terrā:
secur⁹ esto. Accipies: ꝭ mō nō accipis: Nō eñ iam
venit tps vt accipias: Exaudiris ꝛ nescis. Qđ petis
agit: etsi nescis in quo agit. In radice res est: nōdū
in fructu. Saluum me fac dextera tua: ꝛ exaudi me.
D Deus locutus est in sancto suo. Quid ti-
mes: ne nō faciat qđ de⁹ locut⁹ est: Si haberes ali-
quē grauē amicū ꝛ sapiētē: quid diceres: Ille locut⁹
est hoc: fiat necesse ē qđ locut⁹ est: Vir grauis est: nō
leuitate vtit: nō facile de sentētia demouet: qđ pro-
misit firmū est. Sꝫ tñ hō est qui aliqñ qđ pmitit face-
re vult: ꝛ nō pōt. De deo nō est qđ tu timeas: qꝛ ve-
rax est: cōstat: qꝛ omnipotēs est cōstat: Fallere te nō
pōt: habet vnde faciat. Quid ergo times ne decipi-
aris: Opus est vt tu te nō decipias: ꝛ pseueres vsqꝫ
in finē: cū datur⁹ est qđ pmisit. De⁹ locut⁹ est i san-
2.Cor.5. cto suo. In quo sancto suo: Deus erat i christo: mū-
dū recōcilians sibi. In sancto illo: de q̄ alibi audistis:
Ps.76. De⁹ in sancto via tua. de⁹ locutus est in sancto suo.
Letabor ꝛ diuidā sicimā. Quia de⁹ hoc lo-
cut⁹ est: fiet. Vox ecclie est: De⁹ locut⁹ est in sancto
suo. Nō verba dicit q̄ de⁹ locut⁹ est: sed qm̄ de⁹ lo-
cutus est in sancto suo: nec fieri aliqđ pōt nisi quēad
modū locut⁹ est de⁹: Cōsequēter ista eueniūt. Leta-
bor: ꝛ diuidā sicimā. Et cōuallē tabernaculo-
rū dimetiar. Sichima humeri īterptat. Scdm
Gen.33. historiā vero iacob rediēs a laban socero suo cū oī-
bus suis: abscōdit idola i sichima q̄ habebat de sy-
ria: vbi diu pegrinat⁹ tandem aliqñ inde veniebat.
Gen.33. Tabernacula aūt fecit ibi ꝓpter oues suas ꝛ armen-
ta: et appellauit locū illū tabernacula. Et hec inquit
ecclia: diuidā. Quid est hoc: diuidā sichimā: Si ad
historiā vbi abscōdita sīt idola referat: gētes signifi-
cat. Diuido gētes. Quid ē diuido: Nō eñ ē oīm fi-
des. Quid est diuido: Alij credēt: alij nō credēt: sed
tñ nō timeāt qui credūt: inter illos qui nō credunt.
Diuisi sunt eñ nūc fide: postea diuident in iudicio:
Matth.25. oues ad dexterā: hedi ad sinistram. Ecce inuenim⁹
quēadmodū ecclia diuidat sichimā: quō diuidit hu-
meros. Scdm nominis interptationē diuidunt hu-
meri: vt alios grauent pctā sua: alij tollāt sarcinam
Matth.11. christi. Humeros eñ pios q̄rebat cū diceret: Iugū
eñ meū leue ē: ꝛ sarcina mea leuis ē. Aliena sarcina
pmit ꝛ aggrauat te: christi aūt sarcina subleuat te. Alia
sarcina pōd⁹ hꝫ: christi sarcina pēnas habet. Nā et
aui si pēnas detrahas: quasi onus tollis: ꝛ q̄ magis
onus abstulisti: eo magis in terra remanebit. Quā
exonerare voluisti: iacet: nō volat: qꝛ tulisti on⁹: Re-
deat onus: ꝛ volat. Talis est christi sarcina. Portēt
illā homīes: nō sint pigri: nō attendant illi q̄ eā fer-
re nolūt: Ferant illā q̄ volūt: ꝛ inuenient q̄ꝫ sit leuis:
q̄ꝫ suauis: q̄ꝫ iocūda: q̄ꝫ rapiēs in celū: ꝛ a terra eripi-
ens. Diuidā sichimā ꝛ cōuallē tabernaculoꝝ dimeti-
ar. Forte ꝓpter oues iacob: cōuallis tabernaculoꝝ
intelligit gens iudeoꝝ: ꝛ ipsa diuidit. Nā trāsierūt
inde qui crediderūt: foris reliq remanserūt. Me-
us est galaad. Nomina sunt ista lecta i litteris dei.
Galaad habet interptatōis sue vocē ꝛ magni sacra-
menti. Interptat eñ aceru⁹ testimonij. Quāt⁹ acer-
uus testimonij in martyrib⁹: Me⁹ est galaad: me⁹
est aceru⁹ testimonij: mei sūt martyres veri. Mori-
unt mali ꝓ vetusta vanitate sua sine sale: nunqđ pti-
nent ad aceruū testimonij: Quia ꝛ si tradidero cor- 1.Cor.13.
p⁹ meū ita vt ardeā: charitatē aūt nō habeā: nihil mi-
hi ꝓdest. Cū aūt quodā loco moneret dñs de pace
retinēda: ꝓmisit salē: Habete inqt i vob salē: ꝛ pacē Marci.9.
habete inter vos. Ergo me⁹ est galaad. Sꝫ galaad
id est aceru⁹ testimonij: in magna tribulatiōe euidē-
ter fact⁹ est. Tūc ignominiosa ecclia erat in omib⁹
hoībus: tūc opprobriū illi vidue obiectabatur: quia
christi erat: qꝛ signū crucis in fronte portabat. Nō-
dū erat honor: crimē erat tūc. Qñ ergo nō honor ꝭ
crimē erat: tūc fact⁹ est aceru⁹ testionij: Et p aceruū
testimonij dilatata est charitas christi: ꝛ p dilatatio-
nē charitatis christi: occupate sunt gētes. Sequit:
Et manasses. Qđ interptat oblit⁹. Huic eñ Et. meus est. Esa.54.
dictū erat: Cōfusionē in ꝑpetuū obliuisceris: igno-
minie viduitatis tue nō eris memor. Erat ergo con-
fusio ecclie aliqñ quā mō oblita est. Cōfusiōis eñ ꝛ
ignominie viduitatis sue: iā nō est memor. Qñ eñ
erat quedā ꝯfusio iter homies: aceru⁹ testimonij fa-
ctus erat: Nō iā nemo vel meminit illi⁹ cōfusiōis:
qñ ignominia erat eē christianū: Iam nemo memi-
nit: iā oēs obliti sunt: Iā meus est manasses. Et
effrem fortitudo capit' mei. Effrem fructi- Et. ephraim.
ficatio interptatur. Mea ē inqt fructificatio: et hec
fructificatio: fortitudo est capitis mei. Caput enim
meū christ⁹ est. Et vnde fructificatio fortitudis ei⁹:
Quia nisi granū caderet in terrā: nō multiplicaret: Ioh.12.
solū remaneret. Cecidit ergo in terrā christ⁹ in pas-
siōe: ꝛ secuta est fructificatio in resurrectione. Et ef-
frem fortitudo capitis mei. Pēdebat ꝛ ꝯtēnebatur:
granū erat intus. habebat vires trahēdi post se om- Ibidem.
nia. Quō in grano numeri seminū latentiū: in terra
tactū nescio qđ apparet oculis: sed vis ꝯuertēs se in
materiā ꝛ ꝓferēs fructū abscōdita est: Sic in christi
cruce abscondita erat x̄tus: apparebat infirmitas.
O magnū granū. Certe infirm⁹ est pendens: certe
ante illū caput plebs illa agitauit: certe dixerūt: Si Matth.27.
fili⁹ dei est: descēdat de cruce. Audi fortitudinē ei⁹.
Qđ infirmū est dei: forti⁹ est hoīb⁹. Merito ista 1.Cor.1.
fructificatio ꝯsecuta est. Hec mea est: dicit ecclesia:
Iuda rex meus. Iuda rex meus. Quis iuda: L
Qui de tribu iuda. Quis iuda: nisi cui dixit ipse ia-
cob: Iuda te laudabūt fratres tui: Iuda rex meus. Gen.49.
Quid ergo timeā: qñ iuda rex me⁹ dicit: Nolite ti- Matth.10.
mere eos q̄ occidūt corpus: Iuda rex me⁹. Mo-
ab olla spei mee. Quare olla: Quia tribulatio.
Quare spei mee: Qꝛ p̄cessit iuda rex me⁹. Qꝛ eñ p̄-
cessit: tu seq̄re me: qđ times: Qua p̄cessit: Per tribu-
latiōes: p angustias: p opprobria. Septa erat via:
sed anteq̄ꝫ transiret: posteaq̄ꝫ trāsijt sequere. Iā pa-
tet via illi⁹: trāsi tu. Singularis ego sum inqt: sed q̄-
usqꝫ trāseā. Singlare granū: ꝭ qđ adusqꝫ trā eat: Cū
trāsierit: sequet fructificatio. Iuda rex meus. Ergo
qꝛ iuda rex me⁹: Moab olla spei mee. Moab intel-
ligit in gentib⁹. Nata est eñ ista gens de pctō: nata
est ista gens de filiab⁹ loth: q̄ cū patre inebriato cō- Gen.19.
cubuerūt: male vtētes patre. Meli⁹ erat vt steriles
remanerēt: q̄ꝫ sic matres fierēt. Erat aūt illa figura
q̄dā coꝝ q̄ male vtunt lege. Nolite eñ attēdere qꝛ
lex in latina lingua feminini gener' est: in greca ma-
sculini est. Sꝫ siue sit feminini generis in loquēdo:
siue masculini: nō ꝑscribit x̄tati locutio. Lex enim
magis masculinā vim hꝫ: qꝛ regit nō regit. Porro
aūt apls paul' qđ ait: Bona est lex: si quis ea legit- 1.Timoth.1.

time vtat. Illę aūt filię loth nō legitime vsę sūt pa
tre. Quō aūt nascūt opa bona cū quis lege bn̄ vtit:
sic nascunt opa mala cū lege quis male vtit. Proin
de male illę vtētes patre: hoc ē male vtētes lege: ge
nerauerūt moabitas: p quos significāt opa mala: In
de tribulatio ecclię: inde olla ebulliens. De hac olla
Hiere. 1. quodā loco ꝓphetice dr̄: Olla succēsa ab aquilōe. Unā ni
Esa. 14. si a ptibus diaboli q dixit: Ponā sedē meā ad aqui
lonē: Tribulatiōes ergo maxime nō oriunt aduer
sum ecclesiā nisi ab eis q lege male vtunt. Quid ē:
Defectura ē hinc ecclia: t ꝓpter ollā: id est abūdāntiā
scādalorū h erit pseueratura vsqꝫ i finē: Nōne iuda
rex illius ꝓdixit h ei: Nōne ait illi: Qm̄ abūdabit
Matth. 24. iniquitas. refrigescet charitas multorū: Olla bulliē
te: charitas refrigescit. Quare nō poti⁹ o charitas:
et tu cōtra ollā feruescis: An ignoras tibi esse dictū
Ibidem. cū de illa abūdātia scādalorū rex tu⁹ loq̄ret: Qui p
seuerauerit vsqꝫ in finē: hic salu⁹ erit: Perseuera er
go vsqꝫ in finē ꝯtra ollā scādalorū. Ardet olla iniq̄ta
tis: s maior est flāma charitatis. Noli vinci: pseue
ra vsqꝫ in finē. Quid times moabitas: opa mala eo
rū q lege male vtunt: Quid em̄: Iuda rex tu⁹ qui
ꝓcessit: nōne tales ptulit: Nescis iudęos male vten
do lege: christū occidisse: Ergo spera: t q ꝓcessit rex
tu⁹ seq̄re. Hic iuda: rex me⁹. Et ex eo q iuda rex me
us: moab qd fact⁹ est: Olla spei meę: nō ꝯsumptio
nis meę. Uide i tribulatiōib⁹ ollā spei. Audi aplm̄:
Sz t gl'iamur inq̄t in tribulatiōib⁹. Olla ē iam: sed
Ro. 5. vide istū: si explicat ollā spei: Sciētes q: tribulatio
patiētiā opat patiētia aūt ꝓbationē: ꝓbatio spem.
Si tribulatio patientiā: patiētia ꝓbationē: ꝓbatio
spem: olla ē aūt tribulatio q opat spē: merito moab
olla spei meę. Spes aūt nō ꝯfūdit. Et qd: Ferues
Ibidem. ꝯtra ollā: Ita plane: q charitas dei diffusa est i cor
dib⁹ nostris p spm̄ sanctū q dat⁹ ē nobis. In idu
M meā extēdā calciamētū meū. Ecclia loquit:
guenīā vsqꝫ in idumeā. Seuiāt tribulatiōes: bulli
at scādalis mūdus. Extendā calciamentū meū vsqꝫ
in idumeā: vsqꝫ ad eos ipos q terrenā vitā diligunt:
qm̄ idumea interp̄tat terrena: vsqꝫ ad ipos: vsqꝫ in
idumeā extendā calciamētū meū. Cui⁹ rei calciamē
Ro. 10. tū nisi euāgeliū: Q̄ speciosi pedes eorū q annūciāt
Eph. 6. pacē: qui annūciāt bona. t calciati pedes in ꝓpara
Ro. 5. tionē euāgelii pacis. Prorsus qm̄ tribulatio patien
tiā opat: patiētia aūt ꝓbationē: ꝓbatio spem: olla
Ibidem. nō me cōsumet Charitas em̄ dei diffusa est in cordi
bus nr̄is: p spm̄ sanctū q dat⁹ est nobis. Nō deficia
mus euāgeliū ꝓdicare: nō deficiam⁹ dn̄m annūcia
re: vsqꝫ in idumeā extendā calciamētū meū. Nōne
seruiūt t ipi terreni: Etsi cupiditatib⁹ terrenis obli
gāt: xp̄m tn̄ adorāt. Hodie videm⁹ fr̄es: q̄s multi ter
reni cōmittūt ꝓ lucro fraudes: ꝓ fraudib⁹ piuria: ꝓ
pter riores sortilegos mathematicos ꝯsulūt: oēs isti
idumei terreni: t tn̄ oēs isti adorāt christū: sub calci
amēto ipi⁹ sunt: iā vsqꝫ in idumeā extēdit calciamē
Et al. alienigenę. tū suū. Mihi allophili subditi sūt. Allophi
li q sunt: Alienigenę nō ptinentes ad genus meum.
Subditi sūt: q: multi adorāt christū: t nō sūt regna
N turi cū christo. Mihi allophili subditi sūt. Quis
Et al. munitam. deducet me in ciuitatē circūstātię: Quę ē ci
uitas circūstātię: Si meministis: iā eā cōmemora
ui in illo psalmo vbi dictū est: Et circuibūt ciuitatē.
Ps. 58. Circūstātię em̄ ciuitas: gentiū circūfusio est: q cir
cūfusio gentiū in medio habebat vnā gentē iudęo
rū colentē vnū deū. Cetera circūfusio gētiū idolis
supplicabat. demonib⁹ seruiebat. Et mystice voca
ta est ciuitas circūstātię: q vndiqꝫ se gentes circum
fuderāt t ei circūsteterāt q colebat vnū deū. Quis
deducet me in ciuitatē circūstātię: Quis. nisi deus:
Hoc vult dicere: quō deducet p illas nubes. de qb⁹
dictum est: Uox tonitrui tui in rota. Ipsa est ciui Ps. 76.
tas circumstātię: quę dicta est rota: id est orbis ter
rarum. Quis deducet me in ciuitatem circūstātię:
Quis deducet me vsqꝫ i idumeā: Id ē vt
regnē etiā trāsit. vt me venerēt etiā q o me n̄ sit q d
me nolūt ꝓficere. Quis deducet me vsqꝫ i idumeā:
Nōne tu de⁹ q repulisti nos: t nō egredie
O ris deus in virtutib⁹ nostris. Nonne tu nos
deduces q nos repulisti: Sed quare repulisti nos:
Et destruxisti nos. Quare destruxisti nos: Quia
irat⁹ es: t miser⁹ es nostri. Tu ergo deduces q re
pulisti nos: qui nō egredieris de⁹ in v̄tutib⁹ nostris
tu nos deduces. Quid ē: nō egredieris i v̄tutib⁹ no
stris: Seuitur⁹ est mūd⁹: cōculcatur⁹ est nos mun
dus: futur⁹ est aceru⁹ testimoniū effuso martyrū san
guine: et dicturi sunt pagani seuiētes: Ubi est de⁹
eorū: Tūc nō egredieris de⁹ i v̄tutib⁹ nostris: Nō
cōtra eos apparebis: nō ostēdes potētiā tuā: qualē
ostēdisti in dauid: in moyse: in iesu naue: qn̄ eorū for
titudini gētes cesserūt: et strage facta: magnaqꝫ red
dita vastitate: in terrā quā ꝓmisisti: plebē tuā indu
xisti. Hoc tūc nō facies: nō egredieris de⁹ in v̄tuti
bus nostris: s int⁹ opaberis. Quid ē: nō egredieris:
Nō apparebis. Certe em̄ qn̄ catenati martyres du
cebant: qn̄ includebant in carcere: qn̄ ludibrio habē
di ꝓducebant: qn̄ bestiis subiiciebant: qn̄ pcutieban
tur ferro: qn̄ igne cremabant: nonne ꝯtēnebant tan
q deserti: tanqꝫ sine adiutore: Quō de⁹ opabat in
tus: Quō int⁹ cōsolabat: Quō eis dulcē faciebat
spem vitę ęternę: Quō nō deserebat corda eorū: vbi
homo habitat in silētio: bene si bon⁹: male si mal⁹:
Nunqd ergo q nō egrediebat in virtutib⁹ eorū: idō
deserebat: Nōne magis nō egrediēdo in v̄tutibus
eorū deduxit ecclesiam vsqꝫ ad idumeā: deduxit eccle
siā vsqꝫ in ciuitatē circūstātię: Si em̄ bellare vellet
ecclia t gladio vti: videret ꝓ vita p̄senti pugnare:
Quia vero ꝯtēnebat vitā p̄sentē: ideo fact⁹ est acer
uus testimonii de vita futura. Tu ergo de⁹ qui nō
egredieris in v̄tutib⁹ nr̄is. Da nobis auxiliū
de tribulatiōe: t vana salus hois. Eant nūc
q salutē nō habēt t optēt salutem tpalē suis: q ē va
na vetustas: da nobis auxiliū: Inde da vnde puta
baris deserere: inde subueni. Da nobis auxilium de
tribulatiōe: t vana sal⁹ hois. In deo faciemus
virtutē: t ipse ad nihilū deducet inimicos Et al. tribulantes nos.
nr̄os. Nō faciem⁹ v̄tutē in gladio: nō in eqs: nō i
loricis: nō in scutis: nō in potētatu exercit⁹: nō foris.
Sz vbi: Int⁹ vbi latem⁹. Ubi int⁹: In dō faciem⁹
v̄tutē: et quasi abiecti: t q̄si ꝯculcati: q̄si nulli⁹ mo
mēti homines erim⁹: sed ipe ad nihilū deducet inimi
cos nr̄os. Deniqꝫ factū est h. Cōculcati sunt marty
res: patiēdo pferēdo: vsqꝫ i finē pseuerādo: In deo
fecerūt v̄tutē. Fecit t ipe qd sequit: Ad nihilū de
ducet inimicos nostros. Ubi sunt inimici martyrū:
nisi forte q modo eos ebriosi calicib⁹ psequunt: q
tūc furiosi lapidib⁹ psequebant:

Explicit Tractatus de ps. LIX.

Incipit Tractatus de ps. LX.

S C Onsiderādā cū vr̄a charitate psalmū istū
suscepimꝰ. Breuis ē:aderit dn̄s vt sufficiē
ter ex eo ⁊ breuit loq̄mur q̄ntum adiuuerit
ipse q̄ nos iubet loq̄. Sic ero volentibꝰ officiosus vt
nō sim tardis molestꝰ: nec paucas multꝰ: nec occu
pans onerosus. Titulꝰ eiꝰ nō nos tenet. Est enim:
In finē: in hymnis ipsi dauid. In hym
Ro.10. nis: itaq̄ in laudibꝰ: In finē: vtiq̄ i christū. Finis
enī legis: christꝰ est: ad iusticiā oī credēti. Et ipsi da
Matth.1. uid. nō aliū q̄ ipm accipe debemꝰ: q̄ venit ex semie
dauid: vt esset hō inter hoīes: ⁊ eq̄les angelis face
ret hoīes. Vocē aūt in isto psalmo: si in mēbris eiꝰ ⁊
i corpe sumꝰ: sicut illo exhortāte p̄sumere audemꝰ:
nr̄am debemꝰ agnoscere: nō alicuius extranei. No
strā aūt nō sic dixi: q̄si eoꝝ tm̄ q̄ i p̄sentia sumꝰ mō:
s nr̄am q̄ sumꝰ p totū mundū: qui sumꝰ ab oriēte vs
q̄ in occidentē. Et vt noueritis sic esse vocē nostrā:
loquit hic q̄si vnꝰ homo. Nō est aūt vnus hō: s tā
q̄ vnus: vnitas loquitur. In christo aūt nos oēs
vnus homo: quia huius vniꝰ hominis caput est in
celo: ⁊ membra adhuc laborāt in terra. Et q: labo
rant: videte quid dicat:

Expositio psalmi.

B C Exaudi deus deprecationē meā: in
tende orationi mee. Quis dic: Quasi
vnꝰ. Vide si vnus. A finibus terre ad te cla
maui. Jam ergo nō vnus: s ideo vnus: q: christꝰ
vnus: cuiꝰ oēs membra sumꝰ. Nā quis vnꝰ homo
clamat a finibꝰ terre: Nō clamat a finibus terre: ni
Ps.2. si hereditas illa de qua dictū est ipi filio: Postula a
me ⁊ dabo tibi gētes hereditatē tuā: ⁊ possessionem
tuā terminos terre. Hec ergo christi possessio: hec
christi hereditas: hoc christi corpus: hec vna chri
sti ecclia: hec vnitas q̄ nos sumꝰ clamat a finibꝰ ter
re. Quid aūt clamat: Qd̄ supra dixit: Exaudi deus
depcationē meā: intēde oratiōi mee: A finibꝰ terre
ad te clamaui: id est: hoc ad te clamaui: A finibꝰ ter
Vndiq̄. re: id est vndiq̄. Sꝫ quare clamaui hoc: Dū an
gerel cor meū. Ostēdit se esse p oēs gentes toto
orbe terrarū: nō in magna gloria. sed in magna tem
ptatiōe. Nanq̄ vita nr̄a in hac pegrinatiōe nō pōt
S esse sine tēptatiōe: q: pfectus noster p tēptationem
nostrā fit: nec sibi quisq̄ innotescit nisi temptatus:
nec pōt coronari nisi vicerit: nec pōt vincere nisi cer
tauerit: nec pōt certare nisi inimicū ⁊ tēptatiōes ha
buerit. Angit ergo iste a finibꝰ terre clamās: sed tn̄
nō relinquit. Quī nosipsos qd̄ est corpꝰ suū: voluit
p̄figurare: et in illo corpe suo in q̄ iam ⁊ mortuꝰ est
et resurrexit ⁊ in celū ascendit: vt q̄ caput p̄cessit: il
luc se mēbra secutura cōfidāt. Ergo nos trāsfigura
uit in se: q̄n voluit tēptari a sathana. Nō legebat i
Matth.4. euāgelio: q: dn̄s iesus christꝰ in heremo tēptabat a
diabolo. Prorsus christꝰ temptabat a diabolo. In
christo enī tu tēptabaris: q: christꝰ de te sibi habebat
carnē: de se tibi salutē: de te sibi mortē: de se tibi vi
H tā: de te sibi ptumelias: de se tibi honores. Ergo de
te sibi tēptationē: de se tibi victoriā. Si in illo nos
tēptati sumꝰ: in illo nos diabolū supamꝰ. Attendis
q: christꝰ tēptatꝰ ē: ⁊ nō attēdis q: vicit: Agnosce te
in illo tēptatū: ⁊ te in illo agnosce vincētē. Poterat
a se diabolū phibere: s si nō tēptaret: tibi tēptādo
vincēdi magisteriū nō p̄beret. Itaq̄ nō mir si iter
tēptatiōes positꝰ iste clamat a finibꝰ terre. Sꝫ q̄re
nō vincit: In petra exaltasti me. Iā ergo h
ic agnoscimꝰ q̄s clamat a finibꝰ terre. Recolamꝰ euāgeli Matth.16
um: Sup hāc petrā edificabo ecclesiam meā. Ergo il
li clamat a finibꝰ terre quā voluit edificare sup pe
trā. Vt aūt edificaret ecclia sup petrā: qs factꝰ ē pe
tra: Paulū audi dicētē: Petra aūt erat christꝰ. In 1.Cor.10.
illo ergo edificati sumꝰ. Propterea petra illa i qua
edificati sumꝰ: pos pcussa est vētis: flumine: pluuia: Matth.7.
q̄n christꝰ a diabolo tēptabat. Ecce in q̄ firmitate te Matth.4.
voluit stabilire. Merito nō vacat vox nostra: s ex
audit. In magna enī spe positi sumꝰ. In petra exal
tasti me. Deduxisti me quia factus es spes C
mea. Ille si nostra spes factus nō esset: nō nos de
duceret. Deducit tanq̄ dux: ⁊ i se ducit tāq̄ via: et
ad se pducit tāq̄ patria. Deducit ḡ nos. Vn̄: q: fa
ctꝰ est spes nr̄a. Unde factꝰ ē spes nr̄a: Ecce sic quō
nūc audistis: q: tēptatꝰ ē: q: passꝰ ē: q: resurrexit: factꝰ Matth.4.⁊.27
est spes nostra. Quid enī nobis dicimꝰ q̄n hec legi
mus: Nō enī pdet nos deus pter quos filiū suum
misit tēptari: crucifigi: mori: resurgere. Nō enī ve
re nos despicit deus pter quos filio pprio nō pep
cit: sed p nobis oībus tradidit eū. Sic ergo factꝰ ē
spes nostra. In illo vides ⁊ laborē tuū: et mercedē
tuā. Laborē in passiōe: mercedem in resurrectione.
Sic ergo factꝰ est spes nostra. Habemus enī duas
vitas: sed vnā in qua sumus: alterā quā speramus.
In qua sumꝰ: nota nobis est: quā speramus ignota
nobis est. Tolera in qua es: et habebis quā nondū
habes. Quō toleras: Vt nō vincaris a tēptatore.
Laboribꝰ suis: tēptationibꝰ: passiōibus: morte sua
demōstrauit tibi vitā xp̄s i q̄ es: resurrectiōe sua de
mōstrauit tibi vitā i q̄ eris. Nos enī nō noueramꝰ
nisi nasci hoīem ⁊ mori: resurgere hoīem ⁊ viuere i
eternū: nō noueramꝰ. Suscepit qd̄ noueras: ⁊ de
mōstrauit qd̄ nō noueras. Ideo ergo factꝰ est spes
nostra in tribulationibus: in temptatiōibus. Vide
apostolū dicentē: Nō solū autē sed ⁊ gloriamur in Ro.5.
quit in tribulatiōibus: sciētes q: tribulatio patiētiā
opatur: patiētia pbationem: probatio spem: Spes
aūt nō cōfundit. Quī charitas dei diffusa est in cor
dibus nostris p spiritūsanctū qui datꝰ est nobis. Er
go factus est spes nostra qui dedit nobis spiritūsan
ctum: ⁊ ambulamꝰ mō ad spem. Nō enī ambulare
mus nisi speraremꝰ. Quid ait ipse aplus: Qd̄ enim Ro.8.
videt quis quid sperat: Si autē qd̄ nō videmꝰ spe
ramus: per patientiam expectamus. Et item. Spe
enī salui facti sumꝰ. Deduxisti me: q: factꝰ es spes
mea. Turris fortitudinis a facie inimici. D
Angitur cor meū inquit ista vnitas a finibus terre:
et laboro inter temptatiōes et scandala. Inuident
pagani quia victi sunt: insidiātur heretici pallio ve
lati nominis christiani: intus in ipa ecclesia vim pa Matth.3.
titur frumentū a palea. Inter hec omnia cum angi Ps.60.
tur cor meū: clamabo a finibus terre. Sed non me
deserit ipse qui me exaltauit super petrā vt deducat
me: vsq̄ ad se: quia etsi laboro: diabolo p tot loca et
tempora et occasiones insidiante aduersus me: hic
est mihi turris fortitudinis: Quo cū fugero nō so
lum vitabo tela inimici: sed etiam in illum que vo
luero securus ipse iaculabor. Ipse enim christus est
turris: ipse nobis factus est turris a facie inimici: Matth.16.
qui est et petra super quā edificata est ecclesia. Ca
ue ne feriaris a diabolo: fuge ad turrim: Nun
q̄ te ad illam turrim diabolica iacula secutura sunt:
Ibi stabis munitus et fixus. Quomodo autem

fugies ad turrim? Ne forte quisq; in temptatiōe po
situs corporaliter q̄rat turrim istā: ⁊ cū eā nō inuene
rit fatiget̄ ac deficiat ī tēptatiōe: Ante te est turris:
recordare christū: ⁊ intra in turrim. Quō recordarꝭ
christū vt intres in turrim? Quicquid pateris cogi
ta q: prior passus est: ⁊ cogita quo fine passus ē: vt
moreret̄ ⁊ resurgeret. Talē ⁊ tu finē spera qualis in
illo p̄cessit: ⁊ intrasti in turrim nō ꝯsētiēdo inimico.
Si eñ ꝯsenseris inimico: tūc ad te puenit oppugnā
tis iaculū. Tu potiꝰ in illū iaculare tela: qbꝰ feriat̄: q
bus vincat̄. Que sūt ista tela? Verba dei: fides tua:
spes ipa: tua bona opa. Nō dico sic esto in ista tur
ri: vt vaces ibi: ⁊ sufficiat tibi: ad te hostis tela nō q
pueniāt: age ibi aliqd: nō cessent manus: Opa bona
Al. † Inhabitabo. tua gladiu sunt interfic̄ieꝫ inimici. † Inqlinus
ero in tabernaculo tuo vsq; in secula. Vi
Al. † non hz. detis q: ille de quo diximꝰ: est q clamat: Quis nr̄m
est inqlinus vsq; in secula? Paucis diebꝰ hic viui
mus: ⁊ trāsimus. Inqlini eñ hic sumꝰ: habitatores
in celo erimꝰ. Ibi es inqlinꝰ: vnde auditurꝰ es vocē
dñi di tui: Migra. Nā de domo illa et̄na ī celis ne
mo te videbit migrare. Hic ergo inqlinꝰ. Unde eti
Ps. 38. am dicit̄ in alio psalmo: Inqlinꝰ ego sum apud te: ⁊
pegrinus sicut oēs patres mei. Hic ergo inqlini su
Job. 14. mus: ibi dñs nobis māsiones dabit eternas. Mul
te inquit māsiōes sunt apud patrē meū. Mansiōes
illas nō tanq; inqlinis dabit: ſ tanq; ciuibꝰ in eter
nū mansuris. Hic tñ fratres q: nō modico tp̄e futu
ra erat ecclia in hac terra: sed hic erit ecclia vsq; in fi
nem seculi: ideo hic dixit: Inqlinus ero in taberna
culo tuo: vsq; in secula. Seuiat q̄ntūlibet inimicus:
oppugnet me: insidias mihi p̄paret: scādalis crebre
scat: faciat angi cor meū: inqlinus ero in tabernacu
lo tuo: vsq; in secula. Nō vincet̄ ecclia: nō eradicabi
tur: nec cedet qbuslibet tēptatiōibus: donec veniat
huiꝰ seculi finis. Et nos ab ista tp̄ali eterna illa habi
tatio suscipiat: ad quā nos deducet qui factꝰ est spes
nostra. Inqlinꝰ ero in tabernaculo tuo: vsq; in secu
la. Si diu eris inqlinꝰ: quasi hoc illi diceremꝰ: La
boraturus ergo es in terra inter tātas tēptationes:
Nā si paucoꝝ dieꝝ hic esset ecclia: cito finirent̄ tem
ptatoris insidie. Bene paucoꝝ dieꝝ velles esse tem
ptatiōes. Sz quō colligeret natos oēs nisi diu h̄ ef
set: nisi vsq; in finē p̄cēderet? Noli inuidere eterna
post futuris. noli q: iam trāsisti pontē miscdie velle
p̄cidere. Sit hic vsq; in secula. Et quid de tēptatio
nibꝰ q necesse est vt abūdent q̄nto magis veniūt scā
Matth. 24. dala? Etenim ipe ait: Qm̄ abūdabit iniqtas: ⁊ refri
gesc̄et charitas multoꝝ. Sz illa ecclia q clamat a fi
Ibidem. nibꝰ terre: in his est de qbus sequit̄ dicēs: Qui aūt
pseuerauerit vsq; in finē. hic saluꝰ erit. Sz vnde pse
uerabis? Que vires tue inter tāta scādala: inter tan
tas tēptatiōes: inter tātas pugnas? Quibꝰ viribus
vincis hostē quē nō vides? Unde tuis? Ergo q:
vsq; in secula erit inqlinꝰ iste hic: q illi spes est vt du
Al. † Protegar. ret: † Cooperiar in velamēto alarū tuarum.
Ecce quare securi sumꝰ inter tātas tēptatiōes donec
veniat finis seculi: ⁊ suscipiāt nos ī secula eterna: q:
cooperimur in velamēto alarū ipius. Estus ē seculi. ſ
magna vmbra est sub alis dei. Cooperiar in velamē
Al. † meus. to alarū tuaꝝ. Qm̄ tu deꝰ † exaudisti oratio
nē meā. Quā? A qua cepit. Exaudi deꝰ dep̄catio
nē meā: intēde orōni mee: A finibus terre ad te cla
maui. Hoc ad te clamaui a finibꝰ trē: Ideo coopi

ar in velamēto alarū tuarū: q: exaudisti dep̄cationē
meā. Admonemur ergo fratres nō cessare orando:
q̄diu tp̄s est tēptationū. Dedisti hereditatē
timētibꝰ nomē tuū. Perseueremꝰ ergo in amo
re nois dei: eternꝰ pater nō nos fallit. Laborāt filii
vt suscipiāt parētū suoꝝ hereditatē: quibꝰ mortuis
successuri sunt: Nos nō laboramꝰ accipe hereditatē
ab illo patre: cui nō moriēti succedamꝰ: sed cū illo ī
ipa hereditate in eternū viuamꝰ? Dedisti heredita
tē timētibꝰ nomē tuū. Dies sup dies regꝭ ad
ijcies annos eiꝰ. Hic est q rex nr̄: cuiꝰ mēbra su
mus. Rex christus ē: caput nr̄m: rex nr̄. Dedisti illi
dies sup dies: nō solū istos dies ī isto tp̄e cum fine:
sed dies sup istos sine fine. Habitabo inqt in domo Ps. 2.
dñi: ī lōgitudinē dierū. Quare in lōgitudinē dieꝝ?
Quia nō est breuitas dierū. Oīs eñ res q finē ha
bet: breuis est: sed regis huiꝰ dies sup dies: vt non
diebꝰ solū istis trāseūtibus regnet christꝰ in ecclesia
sua: ſ regnent cū illo sancti in diebꝰ illis q nō habēt
finē. Ibi dies vnꝰ est: ⁊ multi dies sunt: quia multi
sūt. Dixi iam in lōgitudinē dierū: q: vnus dies sic
intelligat̄: Filiꝰ meꝰ es tu: ego hodie genui te. Unū Ps. 2.
diē dixit hodie: ſ iste dies non ponit̄ in medio inter
hesternū ⁊ crastinū: nec initiū eiꝰ finis est hesterni:
nec finis eius est initiū crastini. Nā ⁊ anni dicti sūt:
Tu aūt idē ipe es: ⁊ anni tui nō deficiēt. Quō anni: Ps. 1.
sic dies: sic dies vnꝰ. Quicqd vis dicis de eternita
te: Idō qcqd vis dicis: q: qcqd vis dixeris: minꝰ di
cis: Sz ideo necesse est aliquid dicas: vt sit vnde co
gites qđ nō pōt dici. Dies sup dies regis adijcies
annos eiꝰ: Usq; in diē generatiōis ⁊ gene
rationis. Generatiōis huiꝰ ⁊ generatiōis future.
Generatiōis huiꝰ q comparat̄ lune: ꝓpter qđ luna na
scit̄: crescit: pficit̄: senescit ⁊ occidit: Sic sūt generati
ones iste mortales: et generatio q regeneramur re
surgēdo: ⁊ pmanebimꝰ in eternū cū deo: qñ iam nō
sicut luna: sz quō ait dñs: Tūc iusti fulgebūt sicut Matth. 1
sol in regno patris sui. Luna eñ figurate in scriptu
ris: p mutabilitate huiꝰ mortalitatis ponit̄. Idō ab
hiericho descēdebat ille ab hierl'm q incurrit ī latro
nes: quia hiericho ciuitas verbū est hebreū: ⁊ inter
p̄tat̄ latine: luna. Descēdebat g tāq; ab immortali Luc. 10.
tate ad mortalitatē: ⁊ merito in itinere vulneratus a
latronibꝰ ⁊ semiuiuꝰ relictꝰ est ille adā: et q est totū
genus humanū. Ergo dies sup dies regis adiacies
annos eiꝰ vsq; ī diē generatiōis ⁊ generatiōis. Ge
neratiōis mortalis accipio: cuiꝰ generatiōis alteriꝰ
mētionē fecisti. Cuius? Audi. † Permanebit in Al. † Permanebit.
eternū in ꝯspectu dei. Scd'm qd: aut quis q̄ret
Misericordiam ⁊ veritatē eius qs requiret eiꝰ Al. † ...
Dicit ⁊ alio loco: Uniuerse vie dñi miscdie ⁊ veritas Ps. 24.
reqrētibꝰ testamentū eiꝰ: ⁊ testimonia eiꝰ. Magnꝰ
sermo de veritate ⁊ miscdia: ſ veritatē pmisimus.
Accipit̄ accipite quid sit veritas ⁊ miscdia: q: nō par
uū est qđ dictū est: Uniuerse vie dñi miscdia ⁊ veri
tas. Miscdia dicit̄: q: nō merita nostra attēdit deꝰ:
ſ bonitatē suā: vt pctā nobis oīa dimitteret: et vitā
eternā pmitteret. Ueritas aūt q: nō fallit reddere
q pmisit. Agnoscamꝰ hic eā ⁊ nos faciamꝰ: vt quō
nobis deꝰ exhibuit miscdiam suā ⁊ veritatē suā: mise
ricordiā dimittēdo pctā nr̄a: veritatē exhibēdo pmis
sa sua: sic ⁊ nos faciamꝰ hic miscdiam ⁊ veritatē: Mi
sericordiam circa infirmos: circa egentes: circa ini
micos etiā nostros: Veritatē nō peccādo: nec adq

cendo penā sup peccatū: qm̄ qui multū sibi polliceē tur de misericordia dei: surrepit in animā ipsius vt faciat iniustū deū: ⁊ putet qz si pmanserit peccās: et noluerit recedere ab iniquitatib⁹ suis: veniat ille ⁊ ibi eū sit positur⁹ sit vbi ponit seruos suos q̄ ei obtēperant. Et iniustū hoc erit vt ibi te ponat pseuerantē in peccatis: vbi positur⁹ est illos q̄ recesserūt a peccat̄. Sic vis iniust⁹ esse: vt ⁊ deū facias iniustū: Quid vis ergo cōuertere deū ad voluntatē tuā: Tu cōuertere ad voluntatē dei. Quis est ergo qui hoc facit: nisi et illis paucis de quib⁹ dicit: Qui pseuerauerit vsq̄ i finem: hic salu⁹ erit: Merito et hic misericordiam ⁊ veritatem ei⁹ quis reqret ei: Quid est: ei: Sufficeret: quis reqret. Quare addidit: ei: nisi qz multi requirūt misericordiā ei⁹: ⁊ veritatē discere i libris ei⁹: Et cū didicerint: sibi viuūt nō illi: sua querūt: nō q̄ iesu christi. Pdicāt misericordiam ⁊ veritatē: ⁊ nō faciūt misericordiā ⁊ veritatē. sed pdicādo illā: norūt illā. Nō eīn pdicarēt illā: si nō nouissent illā. Sz qui deū amat ⁊ christū: in pdicādo misericordiam ⁊ veritatē ipsius: ipse illā requiret ei: nō sibi: id est nō vt ipse habeat ex hac pdicatiōe cōmoda tpalia: ſ vt psit mēbris ipsius: id ē fidelib⁹ eius: cū veritate ministrādo qd̄ nouit: vt q̄ viuit nō iam sibi viuat: ſ ei qui p oīb⁹ mortu⁹ est. Misericordiam ⁊ veritatē eius quis requiret ei: Sic psallā nomini tuo de⁹ in seculū seculi: vt reddā vota mea de die in diē. Si psallis nomini dei: ne psallas ad tps. Vis in seculū seculi psallere: vis in eternū psallere: Redde ei vota tua d̄ die in diē. Quid est: redde ei vota tua de die in diē: De die isto in diē illum: pseuera reddere vota in isto die donec venias ad illū diē: Hoc est: Qui pseuerauerit vsq̄ in finē: hic saluus erit.

Explicit Tractatus de ps̄. LX.
Incipit Tractatus de ps̄. LXI.

Delectatio diuinorū eloquiorū: et dulcedo intelligēdi verbi dei: adiuuāte ipso qui dat suauitatē vt terra nostra det fructū suū: ⁊ nos ad loquendū: ⁊ vos ad audiendū exhortat̄. Video vos sine fastidio audire: et gaudeo palato cordis vestri: a q̄ id qd̄ salubre est: nō respuit̄: sed cū auiditate pcipitur: et vtiliter cōtinet̄. Loquamur ergo vobis et hodie q̄tū dn̄s donat de isto psalmo quē mō cātauimus. Titulus ei⁹ est. In finem p idithun psalm⁹ ipsi dauid. Iam vobis insinuatū esse quid sit idithun recolo. Ex interptatione eīn hebree lingue vt ad nos peruenit: latine dr̄ idithun: trāsiliēs eos. Trāsiliit ergo iste qui cātat quosdā: quos desup despicit. Videam⁹ quousq̄ trāsilierit: ⁊ q̄s transilierit: ⁊ vbi q̄tus quosdā trāsilierit posit⁹ sit: De q̄ spūali q̄dā et securo loco intueatur ima: non ita respiciēs vt cadat: ſ vt moueat qui trāsiliuit pigros vt sequant̄: et laudet locū q̄ trāsiliēdo puenit. Ita eīn iste trāsiliēs sup aliquid est: vt sub aliq̄ sit: vnde pus nobis insinuare voluit: sub q̄ tutus sit: vt illud qd̄ trāsiliuit: nō sit supbie ſ pfectus. In quodā ergo loco munito positus ait.

Expositio psalmi.

Nonne deo subijciet̄ aīa mea: Audierat eīn: Qui se exaltat humiliabit̄: et qui se humiliat exaltabit̄: Et trepidus ne trāsiliēdo supbiret: ne elat⁹ ex his q̄ infra essent: ſ humilis ex eo qui supra esset tanq̄ inimicis⁹ et ruinā iuuidia qui eū trāsiluisse doluerāt respōdit: Nonne deo subiciet̄ anima mea: Quid est quod mihi veluti transiliēti q̄rūs laqos: Insultatiōe decipere me vultis: aut seductiōe decipe: Nunq̄d ita memini supra q̄s sum: vt oblitus sim sub q̄ sum: Nōne deo subiecta erit aīa mea: Qn̄ tūc ū q̄s accedā: q̄tūcūq̄ ascēdam: q̄tūcūq̄ trāsiliā sub deo ero: nō ptra deū. Secur⁹ ergo trāscēdo cetera: qm̄ ille me sub se tenet qui ē sup omnia. Nōne deo subiecta erit anima mea: Ab ipso eīn salutare meū. Etenim ipse est de⁹ meus ⁊ salutaris meus: susceptor me⁹ nō mouebor ampli⁹. Scio quis supra me sit: scio quis p̄tēdat misericordiam suā sacrib⁹ se: scio sub cuius alarū tegmine sperem: nō mouebor ampli⁹. Agitis quidē vos aut quibusdā trāsiliēs eos ipos qb⁹ dicit: Agitis quidē vos vt mouear: ſ nō veniat mihi pes supbie. Et hoc eīn fit qd̄ et in ipo psalmo sequitur: Nec man⁹ peccatoꝝ dimoueat me: cui psonat: Nō mouebor amplius. Ad illud eīn qd̄ ibi dictū est: nec man⁹ peccatorū dimoueat me: rn̄det hic: nō mouebor ampli⁹. Ad illud aūt qd̄ ibi dictū est: nō veniat mihi pes supbie: rn̄det hic: Nōne deo subiecta erit anima mea. Ergo de supiori loco munit⁹ ⁊ tut⁹ cui fact⁹ est dn̄s refugiū: cui est ipse de⁹ in locū munitū: respicit ad eos q̄s trāsiliuit: et despiciēs eos loquit̄ tanq̄ de turri excelsa. Nā ⁊ hoc dictū ē de eo: Turris fortitudinis a facie inimici. Attēdit ergo ad eos: et dicit: Quousq̄ apponitis sup hominē: Insultādo: exprobrādo: insidiādo: psequēdo: apponitis sup hominē onera. Apponitis sup hoīem q̄tū pōt ferre hō: sed vt ferat homo sub illo est q̄ fecit hominē. Quo adusq̄ apponitis sup hominē: Si ad hoīem attēditis: Interficite oēs. Ecce apponite: sequite: interficite oēs. Tanq̄ parieti inclinato ⁊ macerie impulse. Instate: impellite quasi delecturi. Et vbi est: nō mouebor ampli⁹: Sz quare nō mouebor ampli⁹: Quia ipse est de⁹ salutaris meus: susceptor meus. Ergo hoīes potestis apponere hoīem sup hoīem: nunq̄d sup deū q̄ fecit hoīem: Interficite oēs. Nō tantū spaciū corporis in vno hoīe: vbi possit interfici ab oībus: Sed debem⁹ intelligere psonā nostrā: psonā ecclie nr̄e: psonam corpis christi. Vn⁹ eīn hō cū capite ⁊ corpore suo iesus christ⁹ saluator corpis ⁊ mēbra corpis. duo in carne vna: ⁊ in voce vna: ⁊ in passione vna: et cū trāsierit iniquitas: i requie vna. Passiōes itaq̄ christi nō in solo christo: imo passiōes christi: nō nisi in christo. Si eīn christū intelligas caput et corpus: passiōes christi nō nisi in christo. Si aūt christū intelligas solū caput: passiones christi nō nisi in solo christo. Si eīn passiones christi in solo christo: imo in solo capite: vnde dicit q̄dā mēbrū eius paulus apl̄s: vt suppleā q̄ desunt pressurarū christi i carne mea: Si ergo in mēbris christi es q̄cūq̄ homo: q̄sq̄s hec audis: quisq̄s hec nūc nō audis sed tn̄ audis si in mēbris christi es quicq̄d pateris ab eis qui nō sunt in mēbris christi deerat passionib⁹ christi. Id addit̄: qz deerat: mensurā implens: nō supfundens. Tantū ergo pateris: q̄tū ex passionib⁹ tuis inferēdū erat vniuerse passioni christi: qui passus est in capite nostro: ⁊ patitur in mēbris suis: id est in nobis. In ipsā ad cōmunē hāc q̄si rēpublicā. Nā quisq̄ p modulo nr̄o exoluim⁹ qd̄ debem⁹: ⁊ p posse viriū nr̄arū quasi canonē passionū inferim⁹: paratoria pie-

naria: Passionū omniū non erit finis: nisi cū seculū finitum fuerit. Quousq; apponitis super hominē:
P
Matth.23. Quicquid passi sunt ꝓpheꝫ a sanguine abel iusti vsq; ad sanguinē zacharię: appositū est sup hominem: q: ꝓcesserūt aduētū incarnatiōis christi: q̄dā membra christi: sicut in nascēte quodā nōdū q̄dē ꝓcedēte capite ꝓcessit man⁹: sed tn̄ capiti cōnectebatur et man⁹. Nolite ergo putare fratres oēs iustos q̄ passi sūt ꝑsecutionē iniquoꝝ: etiā illos q̄ venerūt missi ante dn̄i aduentū ꝓnūciare dn̄i aduentū: non ꝑtinuisse ad mēbra christi. Absit vt nō ꝑtineat ad mēbra christi: qui ꝑtinet ad ciuitatē q̄ regē habet christū. Illa vna est hierl'm celestis: ciuitas sancta: hec vna ciuitas: vnū habet regē. Rex hui⁹ ciuitatis: christ⁹ est.
Ps.86. Ipse eni dic̄: Mat sion: dicet hō: dicet mr̄ hō. Mater eni sion dicet hō: et homo fact⁹ est in ea: et ipse fundauit eā altissim⁹. Ille ergo rex ei⁹ q̄ eā fundauit altissimus: ipse in ea hō fact⁹ est humillim⁹. Ipse ergo ante aduentū incarnatiōis sue ꝓmisit q̄dā mēbra sua: post q̄ ꝓnūciat se venturum: Uenit et ipse cōnex⁹ eis: refert ad similitudinē nascētis illius: q: man⁹ ante caput ꝓcedēs: et cū capite est: et sub capite. De christo
Ro.9. eni dictū est: Cū laudaret excellētia populi patrū et dolerent fracti rami naturales: quoꝝ adoptio inq̄t
Ro.9. et testamēta et legis cōstitutio: quoꝝ patres ex q̄b⁹ christus ſm carnē q̄ est sup oīa bn̄dictus i secula deus. Ex quib⁹ christus ſm carnē tanq̄ ex sion: q: hō
Ps.86. fact⁹ est in ea: quia christ⁹ sup oīa de⁹ bn̄dictus i secula: q: ipse fundauit eā altissim⁹. Ex quib⁹ christus ſm carnē fili⁹ dauid: qui est sup oīa de⁹ bn̄dict⁹ in secula: dn̄s dauid. Tota ergo illa ciuitas loquit̄ a san
Matth.23. guine abel iusti: vsq; ad sanguinē zacharię: Inde et deinceps a sanguine iohannis: p sanguinē apostolorū: p sanguinē martyrū: p sanguinē fidelium christi: vna ciuitas loquit̄: vn⁹ hō dicit: Quousq; apponitis sup hominē: Interficite oēs. Uideam⁹ si deletis: videamus si extinguitis: videamus si tollitis de terra nomē ei⁹: videam⁹ si nō populi inania meditamini:
Ps.40. dicētes: Qn̄ morief et ꝑibit nomē ei⁹: Tanq̄ parieti inclinato: et macerię impulsę: incūbite: impellite. Audite supra: Susceptor me⁹ nō mouebor ampli⁹: quia tanq̄ cumul⁹ harenę impulsus sum vt caderē:
E
Et. i. precatum. et dn̄s suscepit me. Uerūtamē honorē meū cogitauerūt repellere. Uicti dū interficiūt cedētes. sanguine interfectorū multiplicātes fideles: cedētes his etiā nō valētes occidere. Uerūtamē honorē meū cogitauerūt repellere. Nō q: nō pōt occidi christian⁹: agit̄ vt exhonoref christian⁹. Nunc eni honore christianoꝝ: corda torquent̄ impiorū.
Gen.37. Iam ioseph ille spūalis post vēditionē a fratribus: post trāslationē de patria sua ad gentes tanq̄ i egyptū: post hūiliationē carceris: post factionē falsę te
Ps.104. stis postq̄ factū est qd̄ de illo dictū est: Ferrū ꝑtrā
Gen.41. siuit aiam ei⁹: Iam honorificat⁹ est: iā nō est subditus fratrib⁹ vendētib⁹: sed frumēta erogat esurientibus. Uicti ei⁹ humilitate et castitate: incorruptione: temptatiōib⁹: passionib⁹: iam eū honoratū vident: et honorē ip̄ius cogitāt repellere. In cogitationib⁹ quippe eoꝝ ē illud: peccator videbit. Neq; enim nō
Matth.5. videbit qn̄ nō pōt ciuitas abscōdi supra montē cō-
Ps.111. stituta: Peccator ergo videbit et irascef: dentib⁹ suis frendet et tabescet. Latet in corde: et tegit̄ frōte venenum i seruiētib⁹ et i indignantib⁹. Propterea et h̄ cogitationi eoꝝ dicit: Honorē inquit meū cogitauerūt repellere. Nō eni audēt verbis ꝓferre qd̄ cogitant. Optem⁹ illis bona etiā si optāt mala. Iudica Ps.5.
illos de⁹: decidāt a cogitatiōibus suis. Quid eni illis melius: qd̄ vtili⁹: q̄ vt inde cadant vbi male stant: vt possint ipsi correcti dicere: Statuisti pedes meos Ps.39.
supra petrā: Uerūtamē cogitauerūt honorē meum repellere. Oēs ꝯtra vnū: an vn⁹ contra oēs: An oēs cōtra oēs: an vnus ꝯtra vnū: Interim cū dicit: Apponitis sup hominē: tanq̄ sup vnū: et cū dicit: Interficite oēs: quasi oēs ꝯtra vnū: ſ tn̄ et oēs ꝯtra oēs: q: et christiani oēs: sed in vno. Quid aūt illi diuersi errores inimici christi: oēs tantū dicēdi sunt: Nōne et vnus: Plane audeo et vnū dicere: quia vna ciuitas et vna ciuitas: vnus ꝑplus et vn⁹ popul⁹: rex et rex. Quid ē: vna ciuitas et vna ciuitas: Babylonia vna: hierusalē vna. Quibuslibet aliis etiā mysticis noībus appellef: vna tn̄ ciuitas et vna ciuitas. Illa rege diabolo: ista rege christo. Intēdo eni euāgelio q̄dā Matt.
loco et monet me: puto qd̄ et vos. Posteaq̄ inuitati sūt multi ad nuptias boni et mali: et iplete sunt nuptię recūbentiū: serui eni missi vt ꝓceptū erat inuitauerūt et bonos et malos. Et ingressus est rex: respicere recūbētes: et inuenit hominē nō habētē vestē nuptialem: et ait illi qd̄ nosti: Amice: quō huc venisti: non habēs vestē nuptialē: At ille obmutuit: Et iussit eū ligari man⁹ et pedes: et ꝓiici eū in tenebras exteriores. Leuat⁹ est de cōuiuio: et missus ē in pęnas. Nescio quis hō in tā magna turba recūbentiū. Sed tn̄ dn̄s volēs ostēdere vnū illū hoiem: vnū corp⁹ esse qd̄ cōstat ex multis: vbi iussit eū ꝓiici foras: et mitti in debitas pęnas subiecit cōtinuo: Multi eni sunt vocati: pauci vero electi. Quid est hoc: Cōuocasti turbas: venit ingens multitudo: annunciasti locut⁹ Ps.39.
es: multiplicati sūt sup numerū: implete sūt nuptię recūbentiū: ꝓiectus est inde sol⁹ vnus: et dic̄: Mul Matth.
ti eni sunt vocati: pauci vero electi. Cur nō potius oēs vocati: multi electi: vn⁹ ꝓiect⁹: Si diceret: multi eni sūt vocati: et plures electi: pauci vero reprobi: in paucis forte verisimili⁹ intelligerem⁹ vnū illum. Nūc vero dicit q: vn⁹ inde ꝓiect⁹ ē. et subdit: Multi eni sunt vocati: pauci vero electi. Qui sunt electi nisi qui remāserūt: Proiecto vno: electi remāserūt. Quō ꝓiecto vno de multis pauci electi: nisi q: in illo vno multi: Oēs qui terrena sapiūt: oēs qui felicitatē terrenā deo ꝓferūt: oēs qui sua q̄rūt: nō q̄ iesu christi: ad vnā illā ciuitatē ꝑtinēt q̄ dr̄ babylōia mystice: et hꝫ regē diabolū. Omnēs aūt qui ea q̄ sursum sunt sapiūt: qui celestia meditanf: qui cū sollicitudine in seculo viuūt. ne deū offendāt: qui cauēt peccare: quos peccātes nō pudet ꝯfiteri. humiles: mites: sancti: iusti: pii: boni: oēs ad vnā ciuitatē ꝑtinent: q̄ regē habet christū. Illa eni in terra quasi maior est tempore: nō sublimitate: nō honore. Ciuitas illa prior nata: ciuitas ista posterior nata. Illa eni incepit a cain: hęc ab abel. Hęc duo corpa sub duob⁹ regibus Gen.4.
agētia ad singulas ciuitates ꝑtinētia: aduersanf sibi vsq; in finē seculi. donec fiat ex cōmixtione separatio: et alii ponanf ad dexterā. alii ad sinistrā: dicaturq; illis: Uenite benedicti patris mei: percipite regnū qd̄ vobis paratū est ab exordio mūdi. Illis autē: Ite i ignē eternū: q̄ parat⁹ ē et diabolo et angelis eius. Christus eni hoc dicit: Uenite benedicti patris

rū meū: percipite regnum qd vobis paratū ē ab ini-
tio mundi. Rex ciuitatis sup victos: sup oēs. Illis
aūt ad sinistrā cōstitutis tanqȝ ciuitati iniquorum:
Ite inquit in ignē eternū. Nunquid separat ab eis re-
gem suū. Addidit enim: qui parat⁹ est diabolo & an-
c gelis eius. Intēdite fratres: intēdite rogo vos. De-
lectat enim me pauca adhuc loqui vobis de ciuitate
Ps.86. hac dulci. Gloriosissima enim de te dicta sunt ciuitas
Ps.136. dei. Et si oblit⁹ fuero tui hierusalē, obliuiscatur me dex-
tera mea. Dulcis est enim vna patria: & vera vna pa-
tria: sola patria: preter illā quicquid nobis est: pere-
grinatio est. Dicā ergo qd agnoscatis: qd approbetis:
cōmemorabo qd nostis: non docebo qd ignoratis.
1.Co.15. Nō prius inquit aplus qd spūale ē: sed qd animale:
Gen.4. postea qd spūale. Ideo ciuitas illa maior etate: quia
Gen.4. prior natus est cain: & postea abel: sed in his maior
seruiet minori. Illa maior etate: ista maior dignita-
Gen.25. te. Quare illa maior etate? Quia nō prius qd spūale
est: sed qd animale est. Quare ista maior dignitate?
Gen.25. Quia maior seruiet minori. Edificauit aūt ciuitatē
Gen.4. cain (sicut legimus) antequā esset vlla ciuitas in primor-
dio rerū humanarū: edificauit ciuitatē cain. Pro-
Gen.4. cul dubio intelligimus cain natos fuisse multos homi-
nes ex illis duob⁹: et ex his quos genuerāt: vt pos-
sit esse aptus & cōgruus numerus cui nomē ciuitatis
imponeret. Edificauit ergo ciuitatem cain vbi nō
erat ciuitas. Edificata est & postea hierusalē: regnū
dei: ciuitas sancta: ciuitas dei: & posita in specie quādā
vmbre significātis futura. Intelligite itaqȝ magnū
mysterium: & tenete qd perlocut⁹ sum: nō prius qd spi-
rituale: sed qd animale: postea spūale. Ideo ergo ca-
in prior edificauit ciuitatē: et ibi edificauit vbi nul-
2.Re.5. la erat ciuitas. Et vero edificaret hierusalē non ibi
Iudic.1. edificata est vbi nō erat ciuitas sed erat ciuitas pri-
mo que appellabatur iebus: vnde iebusei. Ea capta:
deuicta: subiecta: edificata est noua ciuitas tanqȝ de-
structa vetere: & appellata hierusalē: visio pacis: ci-
uitas dei. Vnusquisqȝ ergo nat⁹ ex adā: nōdū ptinet
ad hierusalē. Portat enim secū traducē iniquitatis: pe-
nāqȝ peccati: deputat⁹ morti: et ptinet quodammodo
ad veterē quandā ciuitatē. Sȝ si futur⁹ est in popu-
lo dei: destruitur vetus: & edificabitur nouus. Ideo er-
go cain ciuitatem edificauit vbi nō erat ciuitas: A
mortalitate enim & a malicia quisqȝ incipit vt fiat bo-
Ro.5. nus postea. Sicut enim p inobedientiā vni⁹ hominis
peccatores cōstituti sūt multi: ita p obedientiā vni⁹
1.Co.15. hominis iusti cōstituentur multi. Et oēs in adam mori-
untur: et vnusquisqȝ nostrū ab adā nat⁹ est: Trāseat ad
hierusalē: destruitur vetus: & edificabitur nou⁹. Tanqȝ
Eph.4. deuictis hiebuseis vt edificetur hierusalē: dicitur: Exui-
d te vos veterē hominē & induite nouū. Iāqȝ edifica-
Eph.5. tis in hierusalē: & etiā iam luce fulgentib⁹: dicitur: Fuistis
aliquā tenebre: nūc aūt lux in dño. Mala ergo ciui-
tas ab initio vsqȝ in finē currens: & bona ciuitas muta-
tione maloꝝ cōditur. Et sunt iste due ciuitates per-
mixte interim. In fine separande: aduersus se inuicē cō-
fligentes. Vna p iniquitate: altera p iusticia: vna p
vanitate: altera p veritate. Et aliquādo ipsa cōmix-
tio tpalis facit: vt quidā ptinentes ad ciuitatē baby-
loniam: administrēt res ptinētes ad hierusalem. Et
rursum quidā ptinētes ad hierusalē: administrēt res
ptinētes ad babyloniam. Difficile aliquid pmisisse
videor: Patientia estote donec demōstrentur exēpla.

Omnia enim in vetere populo: sicut scribit aplus: in fi- 1.Cor.10.
gura cōtingebāt eis: scripta sunt aūt ad correctionē
nostrā in quos finis seculi obuenit. Respicite ergo
populū illū primū positū etiā ad significandū po-
pulū posteriorē: & videte ibi qd dico: Fuerūt reges
magni in hierusalē notū est: numerantur, nominantur.
Oēs ergo iniqui ciues erāt babylonie: & administra-
bant res hierusalem: Oēs in finē inde separandi: non
nisi ad diabolū ptinent. Rursus inuenim⁹ ciues de
hierusalē administrasse res quasdā ptinētes ad ba-
byloniā. Nā tres illos pueros vict⁹ miraculo nabu- Dan.3.
chodonosor: regni sui administratores fecit: & consti-
tuit eos sup satrapas suos: & administrabāt res ba-
bylonie ciues de hierusalē. Respicite nūc impleri hoc
et agi in ecclesia: & his tpibus. Oēs de quib⁹ dictū Matth.23.
est: que dicūt, facite: que aūt faciunt: facere nolite: ci-
ues sunt babylonie administrātes rempublicā ciui-
tatis hierusalē. Si enim nihil administrarēt ciuitatis
hierl'm: vnde est: Que dicūt facite? Vnde cathedra moysi Ibidem.
sedent? Rursus si ciues sunt ipsius hierusalē qui re-
gnabūt in eternū cū christo: vnde: Que faciūt: facere
nolite: nisi quia audituri sunt: Recedite a me omnes Luc.13.
qui operamini iniquitatē? Notū est ergo vobis ciues I
male ciuitatis administrare quosdā actus bone ci-
uitatis. Videam⁹ si & nūc ciues bone ciuitatis ad-
ministrēt quosdā actus male ciuitatis. Terrena er-
go ois respublica quādoqȝ vtiqȝ peritura: cuius re-
gnū transitoriū est cū veniet illud regnū de quo ora-
mus: Adueniat regnū tuū. Et de quo predictum est: Matth.6.
Et regni ei⁹ nō erit finis. Terrena ergo respublica: Luc.1.
habet ciues nostros administrātes res ei⁹. Quā mul-
ti enim fideles: quā multi boni & magistrat⁹ sunt in ciui-
tatibus suis: et iudices sunt: & duces sunt: & comites
sunt: & reges sunt. Oēs iusti & boni: nō habentes in
corde nisi gloriosissima que de te dicta sūt ciuitas dei: Ps.86.
Et quasi angariā faciūt in ciuitate transitoria: & illic
a doctorib⁹ ciuitatis sancte: iubentur seruare fidem pre- 1.Pet.2.
positis suis: siue regi quasi precellēti: siue ducib⁹ tan-
quā ab eo missis ad vindictā maloꝝ: laudē vero bono-
rum: siue serui: vt dñis suis subditi sint: et christia- Ibidem.
ni paganis: et seruet fidem melior deteriori ad tpus Eph.6.
seruitur⁹: in eternū dñaturus. Fiunt enim ista: donec Ps.56.
trāseat iniquitas: Iubentur serui ferre dños iniquos &
difficiles: ciues babylonie iubentur tolerari a ciuibus
hierusalē: & ampli⁹ obsequiū exhibentib⁹: quā si ci-
ues essent et ipsa babylonia: tanqȝ implētib⁹: Qui te Matth.5.
angariauerit mille passus: vade cū illo et alia duo.
Hanc totā ciuitatē dispsam: diffusam: pmixtā: allo-
quitur his vbis & dicit: Quousqȝ apponitis sup homi-
nē? Interficite oēs: & qui foris estis tanqȝ spine in sepi-
bus: aut tanqȝ ligna infructuosa in syluis: quiqȝ in- Matth.3. et.13.
tus estis tanqȝ zizania: vel tanqȝ palea: Oēs quot-
quot estis: separati: pmixti: tolerandi: separandi: interfici-
te oēs tanqȝ parieti inclinato & macerie depulse. Ve-
rūtamē honorē meū cogitauerūt repellere. Nō di-
xerūt, sed in cogitauerūt. Cogitauerūt repellere ho- K
norē meū. Cucurri in siti. Retribuebāt enim ma- Ps.34.
la p bonis. Illi interficiebātur: illi repellebāt: ego eos
sitiebā. Illi honorē meū cogitauerūt repellere: ego
eos in corp⁹ meū sitiebā traijcere. Bibēdo enim quid
facim⁹ nisi humorē foris positū in mēbra mittim⁹: &
in corp⁹ ducim⁹ nostrum. Hoc fecit moyses in illo capite
vituli. Caput vituli magnū facim. Caput enim vituli

corpus erat impiorum: in similitudine vituli mandu-
Esa.40. cantis fenum: et terrena querentium: Quia omnis caro fenum.
Erat ergo ut dixi corpus impiorum: Iratus moyses et
Exo.32. ignem misit [illegible] comminuit in aqua sparsit: bibendum
[illegible] bibere administratio facta est p-
[illegible] corpus enim illud in ignem mittitur tribulationum:
et verbo dei comminuitur. Paulatim enim desistunt ab
unitate corporis eius. Sicut enim vestimentum per tempus ab-
sumitur: ita et unusquisque qui fit christianus separatur ab illo
populo: et quasi a massa comminuitur. Conspirati oderint:
comminuti credunt: Et quod iam evidentius quam in corpus
civitatis hierusalem: cuius imago erat populus israel per
baptismum transeundi erant homines: Ideo in aqua spar-
sum est: ut in potum daretur. Hoc usque in finem sitit iste:
currit et sitit. Multos enim bibit: sed numquam erit sine siti.
Ioh.4. Inde est enim: Sitio: mulier da mihi bibere. Sama-
ritana illa ad puteum sitientem dominum sensit: et a sitiente sa-
tiata est. Sensit prior illa sitientem: ut biberet ille
Ioh.19. credentem. Et in cruce positus: Sitio dixit: quamvis illi
non hoc dederint quod sitiebat. Ipsos enim ille sitiebat:
Math.9. Et illi acetum dederunt: non vinum novum: quo implentur
utres novi: sed vinum vetus et malum vetus. Dicitur enim
et vinum vetus: veteres homines: de quibus dictum est:
Ps.54. Non enim est illis commutatio et eversis hiebuseis edi-
Iosue.18. ficaretur hierusalem. Sic et corpus capitis huius usque in finem
2.Reg.5. ab initio cucurrit in siti. Et quasi et diceretur: quid in
siti: quid tibi deest o corpus christi: o ecclesia christi:
In tanto honore: in tanta sublimitate: in tanta celsi-
tudine etiam et in hoc seculo constituta: quid tibi deest:
Ps.71. Implere de te quod predictum est. Adorabunt eum omnes re-
ges terre: omnes gentes servient illi. Quid ergo sitis:
R Quid sitis: Tantis populis non satiaris: Quos po-
pulos dicis: Ore suo benedicebant: et corde
suo maledicebant. Multi vocati: pauci autem ele-
Math.20. cti. Mulier fluxum sanguinis patiens: vestis eius fimbriam
tetigit: et sanata est: Et cum miraretur dominus tangentem quod se
senserat: exisse virtutem scilicet ad sanandam mulierem: di-
xit: Quis me tetigit: Et admirati discipuli dicunt:
Luc.8. Turbe te comprimunt: et dicis: quis me tetigit: Et ille:
Tetigit me aliquis: tamquam diceret: Una me tetigit: turbe
premunt: Qui solemnitantibus hierusalem implent ecclesias: so-
lemnizantibus babylonie implent theatra: et tamen serviunt:
honorant: obsequuntur: non solum ipsi qui portant sacramen-
ta christi: et oderunt precepta christi: verumetiam illi qui nec
sacramenta ipsa portant: Pagani licet sint: iudei licet
sint: honorant: laudant: predicant: sed ore suo benedice-
bant. Non attendo ad hos: novit ille qui me instruxit:
corde suo maledicebant. Ibi maledicebant ubi hono-
rem meum cogitaverunt repellere. Quid tu o idithun
corpus christi: transiliens eos: Quid tu inter hec om-
nia: Quid tu: Deficiens: non perseverabis usque in finem:
Math.24. Non audias: Qui perseveraverit usque in finem hic salvus
erit: Quoniam abundabit iniquitas: refrigescet chari-
tas multorum: Et ubi est quod transilisti eos: Ubi est quod
Phil.3. conversatio tua in celis est: Illi autem inherent terrenis:
Gen.3. tamquam terrigene sapiunt terram: et sunt terra serpentis cibus.
Quid tu inter hec: Verumtamen quamvis hec faciant: quam-
vis hec cogitent: quamvis impellant: quamvis quasi inclina-
to insistant: quamvis iam erectum sentiant: et honorem meum
repellere cogitent: quamvis ore suo benedicant: et corde
suo maledicant: quamvis insidientur ubi possunt: calumnientur ubi
Al. subiecta est. possunt. Verumtamen deo subiecta anima mea.
Et quis tanta toleret: vel aperta bella: vel occultas insi-

dias: Quis tanta toleret inter apertos hostes: inter fal-
sos fratres: Quis tanta toleret: Numquid homo: Et
si homo: numquid a seipso homo: Non sic transiliam ut
extollar et cadam. Deo subiecta anima mea. Quoniam
ab ipso est patientia mea. Que patientia mea in- Al. [illegible]
ter tanta scandala: nisi quia si id quod non videmus speramus: Ro.8.
per patientiam expectamus: Venit dolor meus: veniet et
requies mea: Venit tribulatio mea: veniet et purga-
tio mea. Numquid non lucet aurum in fornace aurificis:
In monili lucebit: in ornamento lucebit: patiatur tamen
fornacem: ut purgatum a sordibus veniat ad lucem. For-
nax ista: ibi palea: ibi aurum: ibi ignis: ad hanc flat au-
rifex. In fornace ardet palea: et purgatur aurum. Illa in
cineres vertitur: a sordibus illud eruitur. Fornax mundus:
palea iniqui: aurum iusti: ignis tribulatio: aurifex deus.
Quid vult ergo aurifex: facio: ubi me ponit artifex
tolero: iubeor ergo tolerare: novit ille purgare. Ar-
deat licet palea ad incendendum me: et quasi consumendum
me: illa in cinerem vertitur: ego sordibus careo. Quare: Quia
deo subiecta anima mea: quoniam ab ipso est patientia mea. B
Quis est tibi iste a quo est patientia tua: Quoniam ip- Al. [illegible]
se est deus meus et salutaris meus: susce-
ptor meus non emigrabo. Quoniam ipse est deus meus: er-
go vocat me: et salutaris meus: ergo iustificat me: et Ro.8.
susceptor meus: ergo glorificat me. Hic enim vocor et iusti-
ficor: ibi autem tecum glorificor: et inde ubi glorificor: non
emigrabo. Neque enim in peregrinatione mea remaneo.
Est hic unde emigrem: sed veniam unde non emigrabo.
Nam inquilinus ego sum apud te in terra: sicut omnes pa- Ps.38.
tres mei. Ergo ab inquilinatu migrabo: de domo ce-
lesti non emigrabo. In deo salutare meum: et
gloria mea. Salvus ero in deo: gloriosus ero in
deo. Non enim tantum salvus: sed et gloriosus. Salvus:
quia iustus ex impio: ab illo iustificatus. Gloriosus autem: Ro.4.
quia non solum iustificatus: sed etiam honorificatus: Etenim quos Ro.8.
predestinavit: illos et vocavit: Vocans eos quid fecit:
Hic quos vocavit: ipsos et iustificavit: quos autem iu-
stificavit: ipsos et glorificavit. Iustificatio ergo ad salu-
tem pertinet: glorificatio ad honorem. Quia glorificatio
ad honorem pertinet: disputare opus non est. Quia iusti-
ficatio pertinet ad salutem: queramus aliquod documentum.
Ecce occurrit ex evangelio: Erant qui sibi videbantur
iusti: et reprehendebant dominum quod admittebat ad convivium
peccatores: et cum publicanis et peccatoribus convescebatur.
Talibus itaque superbientibus fortibus terre valde elevatis:
multum de sua salute gloriantibus quam putabant: non quam
tenebant: Quid respondit dominus: Non est opus sanis me- Math.9.
dicus sed male habentibus. Quos dicit sanos: quos
dicit male habentes: Sequitur et dicit: Non veni vocare Luce.5.
iustos sed peccatores in penitentiam. Appellavit ergo
sanos iustos: non quia pharisei hoc erant: sed quia hoc se
esse arbitrabantur: et ideo superbiebant: et medicum egro-
tantibus invidebant: et plus egrotantes medicum occi-
debant. Appellavit tamen sanos iustos: egrotantes
peccatores. Ut ergo iustificarer sit iste transiliens: ab ipso
mihi est: et ut glorificarer ab ipso mihi est. In deo
salutare meum et gloria mea. Salutare meum ut salvus
sim: gloria mea ut honoratus sim. Hoc tunc: modo F
quid: Deus auxilii mei: et spes mea in deo est. Al. [illegible]
Donec perveniam ad perfectam iustificationem et salu-
tem. Spe enim salvi facti sumus. Spes autem que videtur: Ro.8.
non est spes: Donec veniam ad illam glorificatio-
nem ubi iusti fulgebunt in regno patris sui tamquam sol. Math.13.

Interim nũc inter temptatiões: īter iniq̃tates: inter scandala: inter apertas oppugnationes et subdolas locutiones: inter eos q̃ ore suo benedicũt ꝛ corde suo maledicunt: inter eos qui honorẽ meũ cogitãt repellere: Quid h̃r? Deꝰ auxilij mei: Dat eñ auxiliũ certantibꝰ. Contra q̃s certantibus? Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ ꝛ sanguinẽ: ſ aduersus principatus ꝛ potestates. Deus ĝ auxilij mei ꝛ spes mea in deo. Spes: q̃diu nondũ est qđ ꝓmissum est: ꝛ creditur quod nondum videt. Cum aũt venerit: erit saluatio et glorificatio: non tamen dum illa differuntur: deserimur. Deus enim auxilii mei: ꝛ spes mea in deo. Sperate i eo omne cõcilium plebis. Imitamini idithun: trãsilite inimicos vestros: repugnantes vobis: resistentes itineri vestro: odio vos habentes transilite. Sperate in eo oĩe cõciliũ plebis. Effundite corã illo corda vestra. Nolite credere eis qui dicũt vobis: vbi est deus vr? Facte sũt inq̃t mihi lachrymę meę panes die ac nocte: dum dicit mihi q̃tidie vbi est deꝰ tuus. Sed q̃d ibi dicit? Hec meditatus sũ: ꝛ effudi sup me animã meã. Cõmemoratꝰ sũ qđ audio: vbi est deꝰ tuꝰ. Memoratꝰ sũ h̃ ꝛ effudi sup me aĩam meã. Querẽs deũ meũ effudi sup me aĩam meã: vt illũ attingerẽ nõ in me remãsi. Ergo sperate in eo oẽ cõciliũ plebis: Effundite corã illo corda vestra: Depcãdo: cõfitendo: sperãdo. Nolite corda vestra retinere intra corda vestra. Effũdite corã illo corda vestra: Nõ perit qđ effũditis: Ille eñ susceptor meꝰ. Si suscipit: q̃d times effundere? Jacta ĩ dño curã tuã: ꝛ spera in eũ. Effũdite corã illo corda vestra. Deus adiutor noster. Quid timetis inter susurrones: detractores: deo odibiles? Ubi possunt palã oppugnãtes: vbi nõ possunt occulte insidiantes: falso laudãtes: vere inimicantes. Inter hos q̃d timetis? Deus adiutor noster: An emulant deũ? Nunq̃d fortiores illo sunt? Deus adiutor nr̃ est: Securi estote. Si deus ꝓ nobis: q̃s cõtra nos? Effundite corã illo corda vestra: transilientes ad eũ: leuantes aĩas vr̃as: Deus adiutor noster. Et iam ꝯstituti in loco munito: in turri fortitudinis a facie ĩimici: miseramini eos q̃s timebat. Currere eñ debetis i sin. Despicite ĝ illos iam ĩ loco illo cõstituti: ꝛ dicite: Uerũtñ vani filij hominum: mẽdaces filij hoĩm. Filij hoĩm vsq̃q̃ graues corde? Filij hoĩm vani: filij hoĩm mẽdaces: filij hoĩm vt q̃d diligitis vanitatẽ ꝛ queritis mendaciũ? Cum miseratione ista dicite: atq̃ sapite: Si trãsilitis: si diligatis inimicos vestros: si destruere cupitis vt edificetis: si eũ amatis q̃ iudicat in gẽtibus et replet ruinas: ita his ista dicite: ñ odio habẽtes: nõ malũ ꝓ malo reddentes. Mẽdaces filij hoĩm. In statheris: vt decipiãt ipsi de vanitate in vnũ. Certe multi sũt: ecce hic est vnus: vnꝰ ille q̃ ꝓiectus est de turba ꝯiurantiũ. Cõspirant: oẽs ipsa sua q̃runt: q̃q̃ carnales carnalia: ꝛ in futurũ sperant q̃cunq̃ sperãt. Etsi de opinionũ varietate ĩ diuersũ: de vanitate tñ vnũ sũt. Diuersi q̃dem errores ꝛ multiformes: ꝛ regnũ aduersũ se diuisũ nõ stabit: ſ tñ in oĩbꝰ volũtas vana ꝛ mendax: ptinẽs ad vnũ regem cũ q̃ in ignẽ eternũ ꝓcipitanda est: Ipsi de vanitate ĩ vnũ. Et ad illos videte q̃z sitit: videte q̃z currũt in sci. Cõuertit ĝ se ad illos sitiens eos. Nolite sperare sup iniq̃tatẽ. Nam spes mea ĩ deo: nolite sperare sup iniq̃tatẽ. Uos q̃ nõ vult accedere et trãsilire: nolite sperare sup iniq̃tatẽ. Ego eñ q̃ trãsilui spes mea ĩ deo. Et nũq̃d iniq̃tas est apđ deũ? Nolite spare sup iĩq̃tatẽ. Hoc faciamꝰ: illđ faciamꝰ: illđ cogitemꝰ: sic insidias cõponamꝰ: de vanitate in vnũ. Tu sitit q̃ ꝯtra te ista cogitãt: ab eis q̃s bibis ꝓduntur. Nolite sperare sup iniquitatem. Uana est iniquitas: nihil est iniquitas: potens nõ est nisi iusticia. Occultari potest ad tempus veritas: vinci non potest. Florere potest ad tempus iniquitas: permanere non põt. Nolite sperare sup iniquitatem. Et rapinã ne cõcupiscatis. Nõ es diues ꝛ rapere vis? Quid inuenis? Quid perdis? O lucra dãnosa. Inuenis pecuniã: ꝑdis iusticiã. In rapinã ne cõcupiscatis. Pauper sum: nõ habeo: Ideo rapere vis? Quid rapias vides: a q̃ rapiaris nõ vides? Nescis circuire inimicũ tãq̃ leonẽ rugientẽ: ꝛ q̃rentẽ q̃d rapiat? Preda illa quã vis rapere: in muscipula ẽ: Tenes ꝛ teneris. In rapinã ĝ ne cõcupiscas o pauper: ſ cõcupisce in deũ q̃ ꝓstat nobis oĩa abundanter ad fruẽdũ. Pascet te q̃ fecit te: Si pascit latronẽ: nõ pascat innocentẽ? Pascet te q̃ solẽ suũ oriri facit sup bonos ꝛ malos: ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos. Si pascit damnãdos: nõ pascet liberãdos? Ergo in rapinã noli ꝯcupiscere: Dictũ est hoc paupi: fortassis aliq̃d de necessitate rapturo. Diues ꝓcedat: non habeo ego liĩt necessitatẽ rapiẽdi: nihil mihi deest: abũdãt oĩa: Et tu audi. Diuitię si affluant: ne apponatis cor. Ille nõ habet: iste habet. Ille nõ q̃rat rape qđ nõ habet: iste nõ apponat cor in eo qđ habet. Diuitię si fluãt: id est si exundẽt tãq̃ de fõte currãt: ne apponatis cor. Noli ꝓsumere: noli ibi te figere: Certe vel hoc time: diuitię si fluant. Nõ vides q̃z si ibi cor posueris: ꝛ tu flues? Diues es: ꝛ ecce iã nõ ꝯcupiscis adhuc hĩe: q̃z multa habeo. Audi: Precipe diuitibꝰ huiꝰ mũdi: nõ superbe sapere. Et q̃d est: ne apponat cor? Neq̃ sperare in incerto diuitiarũ. Ergo diuitię si fluant ne apponatis cor: nec in diuitijs ꝯfidatis: non ꝓsumatis: nec speretis: ne dicat: Ecce hõ q̃ nõ posuit deũ adiutorẽ suũ: sed sperauit in multitudine diuitiarũ suarũ: ꝛ ꝓualuit in vanitate sua. Ergo vani filij hoĩm: mẽdaces filij hoĩm: Neq̃ rapiatis neq̃ si fluant diuitię cor apponat. Nõ iam vanitatẽ diligatis ꝛ mendaciũ q̃ratis. Beatũ eñ cuiꝰ est dñs deꝰ spes eius: ꝛ nõ respexit in vanitates ꝛ insanias mẽdaces. Decipere vultis: fraudẽ vultis facere: q̃d affertis vt decipiatis? Statheras dolosas. Mẽdaces eñ inq̃t filij hoĩm ĩ statheris: vt decipiãt ipsi ꝓferẽdo statheras dolosas. Falso examine fallitis iudices: nescitis aliũ esse q̃ appendit: aliũ q̃ de põdere iudicat? Nõ videt cui tu appendis: ſ videt q̃ ꝛ teipsũ appẽdit. Ergo nõ fraudẽ: nõ rapinã ꝯcupiscatis: nõ in his q̃ habetis spem ponatis: monui: predixi: ait iste idithũ. Quid? Sequit. Semel locutus est deꝰ: duo hec audiui: q̃m potestas dei est: et tibi dñe misericordia: q̃a tu reddes vnicuiq̃ fm opa sua. Dixit idithũ: sonuit de alto: q̃ transiliuit: audiuit ibi q̃dam ꝛ dixit nobis: Sed aliquantũ in hoc qđ nobis dixit ꝑturbor fratres: ꝛ donec vobiscũ ꝑticipem: vel ꝑturbationẽ: vel aliquã respirationem meã: intentos vos volo: Etenĩ psalmũ ad terminũ ꝑducimꝰ adiuuante dño. Post hec ĝ dicturi sumus: nõ restat aliq̃d quod de hoc vlterius exponamus.

E

Marginalia: Ps. 6 [Eph. 6] · Ps. 41 · Ibidem · Ps. 54 · Roma. 8 · Ps. 4 · Roma. 9 · P. Et rapinam ne concupiscer. · j. Pet. 5 · j. Timoth. 6 · Math. 5 · Q. Et affluãt ne cor apponere · j. Timoth. 6 · Ps. 51 · Ps. 39 · R. Et quãtum ꝑ a.

Itaqȝ annitimini mecū: vtrū possum itelligere hoc: etsi nō potuero: ⁊ intelligit aliqs vestrū: qđ ego non possū: gaudebo poti⁹ ꝙ inuidebo. Omnino inuestigare difficile est: quēadmodū positū est ptius: Semel locutus est deus: deinde cū ille semel locut⁹ est: ego duo audiui. Si eñ diceret: Semel locut⁹ est de⁹: vnū hoc audiui: videbat ptem qōnis hui⁹ amputauisse: vt tantūmō qrerem⁹ qđ sit: semel locut⁹ est de⁹. Nūc vō qsituri sum⁹: ⁊ qđ sit semel locut⁹ ē de⁹: ⁊ qđ sit: duo hec audiui: cū semel ille locut⁹ ē. Semel locut⁹ est de⁹. Quid dic idithū: Si tu loqris q̄ trāsiluisti eos: semel locut⁹ est: Ego scptura aliā psulo: ⁊ dicit mi
Heb. j. bi: Multifarie mltisq̄ mōis olim de⁹ locut⁹ est prib⁹ in pphetis. Quid est: Semel locut⁹ est de⁹? Nōne ille est de⁹ q̄ in pmordio generis humani locutus est
Gen. 3. et 4. ad adā? Nōne idēipse locut⁹ est ad cain: ad noe: ad abraā: ad isaac: ad iacob: ad pphas oēs: ⁊ ad moysē? Unus erat moyses: ⁊ qtiēs ad eū locut⁹ est de⁹? Ecce etiā vni nō semel: ꝗ sepi⁹ locut⁹ est de⁹. Deinde locu
Matth. 3. tus est ad filiū hic positū: Tu es fili⁹ meus dilectus. Locut⁹ est de⁹ aplis: locut⁹ est oīb⁹ sctis: etiā si nō voce sonāte p nubē: in corde tñ vbi ipse mgr est. Unde
Ps. 84. ille dic: Audiā qđ loquat in me dñs de⁹: qm̄ loqt pacē in plebē suā. Quid est ḡ: semel locut⁹ est deus? Multum trāsilierat iste vt pueniret illuc vbi semel locutus

G est de⁹. Ecce breuit dixi charitati vr̄e. Hic int hoīes
Heb. j. hoibus sepe mult: mōis: mltis prib⁹: p multiforme creaturā locut⁹ est deus. Apud se semel deus locut⁹ est: qz vnū verbū genuit de⁹. Iste ḡ idithū trāsiliēs eos: trāsilierat acie mētis forti ⁊ valida ⁊ pfidēti trāsilierat terrā: ⁊ qcqd i terra est: aerē: nubes oēs ex qb⁹ locutus est de⁹ mlta ⁊ sepe: ⁊ i insus trāsilierat etiā oēs angelos acie fidei. Erat eñ iste trāsiliēs nō ptētus terrenis velut aquila volās: qteruectus oēm nebulā q̄ tegit omnia terra. Dic ei sapiā: Et nebula texi
Eccl. 24. omnē terrā: puenit ad aliqd liqdū: vniuersā trāsiliēs
Ps. 41. creaturā: ⁊ qrens deū effundēs se sup animā suā: pe
Joh. j. uenit ad pncipiū: ⁊ verbū dei apud deū: ⁊ iuenit vnius patris vnū verbū: ⁊ vidit qz semel locut⁹ est de⁹. Uidit verbū p qđ facta sunt oīa: ⁊ in q̄ simul sunt omnia: nō diuersa: nō separata: nō inēqlia. Non eñ de⁹ qđ p verbū faciebat: ipse si nouerat: Si aūt qđ faciebat nouerat: i illo erat anteqȝ fieret qđ fiebat. Si eñ nō in illo erat qđ fiebat anteqȝ fiebat: vbi nouerat qđ faciebat? Nō eñ potes deū dicere ignota fecisse. Scit vtiqȝ deus qđ fecit. Et vbi sciuit anteqȝ faceret: si sciri nisi facta nō pñt? Sed a factis sciri nisi ante facta nō possunt: a te scȝ ab hoīe in imo facto: ⁊ in imo posito. Anteqȝ aūt fierēt hec oīa: sciebāt ab illo a q̄ facta sunt: ⁊ qđ sciuit fecit. Ergo in verbo illo p qđ fecit oīa anteqȝ fierēt erāt oīa: ⁊ cū facta sūt ibi sūt omnia: ꝗ aliter hic: aliter ibi: alit in ppria natura in q̄ facta sunt: aliter in arte p quā facta sunt. Quis hoc explicet? Conari possum⁹: ite cū idithū ⁊ videte. Iam ḡ vt potuim⁹ dixim⁹: quō semel locut⁹ ē de⁹: videam⁹

T quō duo hec audiuit. Duo hec audiuit: forte nō est cōseqns vt sola duo hec audierit: ꝗ duo h̄ inqt audiui. Quedā duo q̄ nobis opus est vt dicant audiuit. Audiuit forte alia mlta: ꝗ nō op⁹ est ea dici nob. Ait
Joh. 16. eñ ⁊ dñs: Mlta habeo vobis dicere: ꝗ n̄ potestis illa portare mō. Quid est ḡ: duo hec audiui? Hec duo q̄ vobis dictur⁹ sū: nō a me vobis dico: ꝗ q̄ audiui dico. Semel locut⁹ est de⁹: vnū verbū habet vnigenitum deū. In illo vbo sūt oīa: qz p vbū facta sūt oīa. Unū verbū habz: vbi oēs thesauri sapīe ⁊ sciē abscōditi. Joh. j. Col. 2.
Unū verbū habet: semel locut⁹ ē de⁹. Duo hec q̄ vobis dictur⁹ sū: ibi audiui: nō ex me loqr: nō ex me dico: ad h̄ ptinet audiui. Amic⁹ aūt spōsi stat ⁊ audit eū: Joh. 3.
vt verū loquat: Audit eñ eū ne loqndo mēdaciū de Joh. 8.
suo loquat: ne diceres: qs es tu q̄ mihi h̄ dicis? Unde mihi h̄ dic? Audiui hec duo: ⁊ illa tibi loqr: qz audiui h̄ duo: q̄ etiā cognoui qz semel locut⁹ ē de⁹. Noli ptēnere auditorē dicētē tibi quedā duo tibi necessaria: eū q̄ trāsiliēdo vniuersā creaturā puenit ad vbū vnigenitū dei: vbi sciret qz semel locut⁹ est de⁹. Dicat ḡ iā qdā duo: Multū eñ ad nos ptinēt h̄ duo: Qm̄ ptās C
dei ē: ⁊ tibi dñe miscdia. Ista sūt duo: ptās ⁊ misericordia: Ista plane: intelligite ptātē dei: itelligite misericordiā dei. His duob⁹ ptinēt ppe oēs scpture: ppt hec duo pphe: ppt hec duo pīarche: ppt hec lex: ppter hec ipe dñs nr̄ iesus christ⁹: ppt hec apli: ppt h̄ annūciatio oīs ⁊ celebratio vbi dei i ecclia: ppt hec duo: ppter ptātē dei ⁊ miscdiam. Ptātez ei⁹ timete: miscdiam ei⁹ amate: nec sic de miscdia ei⁹ psumatis vt ptātē ptēnatis: Nec sic ptātē timeatis: vt d̄ miscdia desperetis. Apud illū ptās: apud illū miscdia: Hūc Ps. 74.
humiliat: ⁊ hūc exaltat. Hūc hūiliat ptāte: illū exaltat miscdia. Si eñ de⁹ volēs oñdere irā ⁊ demonstrare Roma. 9.
potētiā suā: attulit i mlta patia sua vasa ire q̄ pfecta sunt in pditionē. Audisti ptātem: qre miscdiam: Ut notas inqt faceret diuitias suas i vasa miscdie. Pertinet ḡ ad ei⁹ ptātez dānare iniqs. Et qs illi dicit: qđ Ibidem.
fecisti? Tu eñ o homo qs es q̄ rñdeas deo? Time ḡ ⁊ treme ei⁹ ptātem: ꝗ spera ei⁹ miscdiā. Diabolo potestas qdā est: plerūqȝ tñ vult nocere ⁊ nō pōt: quia ptās ista sb ptāte est. Nā si tñ posset nocere diabol⁹ qntū vult: nō aliqs iustoꝝ remaneret: aut aliqs fidelis esset in terra. Ipe p vasa sua ipellit: qsi parietem inclinatū: ꝗ tñ impellit qntū accepit ptātez. Ut aūt nō cadat paries: dñs suscipiet: qm̄ q̄ dat ptātē tēptatori: ipe tēptato pbet miscdiaȝ. Ad mēsurā eñ permittit tēptare diabol⁹. Et potabis nos inqt i lachry Ps. 79.
mis i mēsura. Noli ḡ timere: nisi pmissū aliqd facere tēptatorē. Habes eñ misericordissimū saluatorē: Tm̄ pmittit ille tēptare: qtū tibi pdest vt exercearis: vt pberis: vt q̄ te nesciebas: a teipo inueniaris. Naȝ vbi vel vñ nisi de hac dei ptāte ⁊ miscdia securi esse debem⁹? Scdm illā aplicā sniam: Fidelis de⁹ q̄ nō 1. Cor. 10.
pmittet vos tēptari sup id qđ potestis. Ergo ptās dei est: nō est eñ ptās nisi a deo. Noli dicere: ⁊ qre dat Roma. 13.
tātam ptātem ⁊ nō de ptāte habet equitatem? Qui X
dat potestatem: habet equitatem. Tu inique mur Roma. 9.
murare potes: ille eqtatē pdere nō pōt. Nūqd iniqtas apō deū est? Absit. Hoc fige i corde: h̄ de cogitatione tua nō excutiat inimic⁹. Facere pōt aliqd de⁹ vt tu nescias qre faciat: iniq tñ facere nō pōt: apud quē nō est iniqtas. Nā ecce rephēdis deū qsi de iniqtate. Ago tecū aliqd. attēde paululū. Nō rephēderes iniqtatē: nisi vidēdo iusticiā. Rephēsor iniqtatis esse nō pōt q̄ nō cernit iusticiā: cui cōparatā rephēdat iniqtatē. Uñ eñ scias qz h̄ iniustū est: nisi scias qđ sit iustū? Quid si eñ iustū est: ⁊ h̄ qđ dicis iniustū? Absit inqs: iniustū est: ⁊ clamas qsi videntib⁹ oculis: videns h̄ iniustū esse vtiqȝ ex aliq̄ regula iusticie: cui cōparās h̄ qđ vides puū: ⁊ cernēs nō puenire rectitudini regule tue: rephēdis tanqȝ artifex discernēs ...

stū ab iniusto. Ergo q̄ro a te: iustū ħ esse vñ vides?
Ubi inquā videbis hoc iustū: q̄ viso: reprehēdis in-
iustū? Unde illō nescio q̄d: quo aspergit anima tua
ex multis ptibus in caligine cōstituta: Nescio quid
hoc qd̄ coruscat mēti tue? Unde hoc iustū? Ita ne
habet fontē suū? A te tibi est qd̄ iustū est: ⁊ tu tibi po
tes dare iusticiā? Nemo sibi dat qd̄ non habet. Er-
go cum sis iniustus: esse nō potes iustus: nisi cōuer-
tendo te ad quandā iusticiā manentem: a qua si rece
dis: iniustus es: ad quā si accedis: iust⁹ es: Te rece-
dente non deficit: te accedēte nō crescit. Ubi est ergo
ista iusticia? Queres in terra? Absit. Non eñ aurū
aut lapides p̄ciosos q̄ris: iusticiaꝫ q̄rens. Quere in
mari: quere in nubibus: quere ī stellis: Quere in an-
gelis: inuenis in illis: sed et ipsi de fonte bibunt. Iu-
sticia eñ angelorū in omnibus est: sed ab vno capit.
Respice ergo: transcende: vide illuc vbi semel locut⁹
Ps. 35. est deus: ⁊ ibi inuenies fontē iusticie: vbi est fons vi-
te: quoniā apd̄ te est fons vite. Si eñ tu de rore exi-
guo iudicare vis quod iustum est: et quod iniustum
Ro. 9. est: nunquid iniquitas apud deum? Unde ad te ma-
nat tanq̄ꝫ de fonte iusticia: inquantum iustum sapis:
cū ex multis ptib⁹ inique desipias? Habet ergo fon
tem iusticie de⁹: Noli ibi querere iniquitatē vbi lux
sine vmbra est. Sed plane te pōt latere causa: Si la-
tet te causa: respice ignorantiam tuā: Uide qui sis:
attende hec duo: quoniā potestas dei est: ⁊ tibi do-
Ec. 3. mine misericordia. Fortiora te ne quesieris: ⁊ altio-
ra te ne scrutatus fueris: sed que precepit tibi domi-
nus: illa cogita semp. Quia ad hec que tibi precipit
deus: ptinent ista duo: quoniā potestas dei est: et ti
bi domine misericordia. Noli timere inimicū: Tātū
facit q̄tum accepit potestatē. Eum time qui habet
summā potestatē: Eum time qui q̄tum vult tantū
facit: et iniuste nihil facit: et quicq̄d fecerit: iustū est.
f Putamus iniustum esse nescio quid: et ex hoc quia
fecit deus crede iustum esse. Ergo inquis: si quis ho
minem occidat innocentē: iuste facit an inique? Ini-
que sane. Quare hoc pmittit deus? Uide prius ne
Esa. 58. illud debeas: Frange esurienti panē tuū: ⁊ egenos
sine tecto induc in domū tuam. Si videris nudū ve
sti eum. Hoc eñ iusticia est: hoc eñ tibi precepit do
Esa. 1. minus: Lauamini: mūdi estote: auferte nequitias a
cordibus vestris: atq̄ꝫ a cōspectu oculorū meorum.
Discite bonū facere: iudicate pupillo ⁊ vidue: ⁊ ve-
nite ⁊ disputemus dicit dominus. Disputare vis an
teq̄ꝫ facias vnde dignus sis disputare: quare hoc p-
misit deus? Consiliū dei tibi dicere o homo non pos
sum: Illud tamē dico quia ⁊ inique fecit homo qui
occidit innocentem: ⁊ non fieret nisi permisisset deus
Et q̄uis ille inique fecerit: nō tamē hoc inique per-
misit de⁹. Lateat causa ī isto: nescio quo de quo mo
ueris: cuius innocentia te permouet. Possem enim
tibi cito respondere: non occideret nisi nocens esset:
sed tu euꝫ innocentē putas: Possem tibi hoc cito di
cere. Non eñ tu scrutareris cor ei⁹: discuteres facta
eius: examinares cogitatiōes eius vt possis mihi di
cere: iniuste occisus est. Possem ergo facile respōde
z re: sed opponit mihi quiddā. Iustus sine controuer-
sia: iustus sine dubitatione: iustus q̄ nō habebat pec
catum: occisus a peccatoribus: traditus a peccatore
hic christus deus noster: de quo nō possumus dice-
Ps. 68. re q̄ habuit aliquā iniquitatē. qui ea que non rapuit
exoluebat: obijcit mihi: Et quid dicam de christo?
Tecū ago inquis: ⁊ ego tecū. De illo pponis questi-
onem: de illo soluo questionem. Ibi eñ cōsilium dei
nouim⁹: qd̄ non nisi ipso reuelāte nossem⁹: vt cū tu
inueneris consilium dei qui permisit innocentem fi-
lium occidi ab iniustis: ⁊ tale consiliū quale tibi pla-
ceat: et quale tibi si iust⁹ es displicere non possit: cre-
das quia et in alijs consilio id agat deus: sed latet te.
Eia fratres opus erat sanguine iusti ad delendū chi Col. 2.
rographū peccatoꝝ: opus erat exemplo patientie:
exemplo humilitatis: opus erat signo crucis ad dia
bolum et eius angelos debellādos: opus nobis erat
passione domini nostri: Nā passione domini: redē-
ptus est orbis. Q̄ta bona egit passio domini? Et ta
men passio huius iusti nō esset: nisi dominū iniqui
occidissent. Quid ergo? Bonū hoc qd̄ nobis presti
tum est de dominica passiōe: īputandū est iniquis in
terfectoribus christi? Absit. Illi voluerunt: deus p-
misit: Illi nocētes essent: etiā si tātūmodo voluissēt.
Deus aūt nō pmisisset nisi iustū eēt. Uoluerūt occi
dere: Pone q2 nō potuerūt: Iniq̄ essent: homicide
essēt: q̄s dubitaret? Dñs eñ īterrogat iustū ⁊ ipiū: Ps. 10.
et in cogitationibus impij interrogatio erit. Discu-
tit deus quid quisq̄ꝫ voluerit: nō quid potuerit. Er-
go si voluissent ⁊ nō potuissent: et nō occidissent: ini-
qui illi remanerent: tibi christi passio non p̄staretur.
Uoluit ergo facere impius vt damnaretur: permis-
sus est vt tibi prestaret. Quod voluit: imputat iniq̄
tati impij: quod pmissum est imputat potestati dei.
Ille ergo inique voluit: deus iuste permisit. Itaq̄ꝫ
fratres mei ⁊ iudas malignus traditor christi: ⁊ per-
secutores christi: maligni omnes: impij omnes: iniq̄
omnes: dānandi omnes: ⁊ tamē pater pprio filio suo Roma. 8.
non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illuꝫ.
Dispone si potes: distingue si potes: redde deo vo- Ps. 65.
ta tua: que distinxerūt labia tua. Uide quid tibi fece
rit iniquus: quid iustus? Ille voluit: iste pmisit: Ille
iniuste voluit: iste iuste permisit. Uoluntas iniusta
damnetur: permissio iusta glorificet. Quid eñ mali
accidit christo: quia mortu⁹ est christus? Et illi ma-
li sunt qui mala facere voluerunt: ⁊ nihil mali passus
est cui fecerūt. Occisa est caro mortalis interficiens
mortē morte: prebens patientie documentū: p̄mit-
tens resurrectionis exemplū. Quāta bona facta sūt
iusti: de malo iniusti? Hoc est magnū dei: q2 ⁊ bonuꝫ
qd̄ facis ipse tibi dedit: ⁊ de malo tuo ipse benefacit.
Noli ḡ mirari: pmittit de⁹ ⁊ iudicio pmittit: pmittit
et mēsura: numero: pōdere pmittit. Apud illū nō est Roma. 9.
iniq̄tas: tu tm̄ ad eū ptine. In ipso spem pone: ipse
sit adiutor tuus: salutare tuū. In illo sit loc⁹ munit⁹: Ps. 60.
turris fortitudinis. Refugiū tuū ipse est: ⁊ nō te sinit
tēptari supra q̄ꝫ potes ferre: sed faciet cū tēptatione 1. Cor. 10.
etiā exitū vt possis sustinere: vt qd̄ te sinit pati tem-
ptationē: potestas eius sit: qd̄ nō sinit vltra ī te fieri
q̄ꝫ potes ferre: misericordia eius sit: quoniā potestas
dei est: et tibi domine misericordia: quia tu reddes
vnicuiq̄ꝫ secundum opera eius.

Explicit tractatus de ps̄. LXI.

Post tractatum: cum mathematicus in popu
lo monstraretur.

a
Ula ecclesie sitis: etiam istum quem videtis
bibere vult: Simul etiā vt noueritis: q̄ꝫ mul-
ti in cōmixtione christiano pre suo benedi Ps. 53.

eant: et corde suo maledicant: iste ex christiano et fideli penitens redit: et territus potestate domini: conuertitur ad misericordiã domini. Seductus eñ ab inimico cum esset fidelis: diu mathematicus fuit: seductus seducens: deceptus decipiẽs: illexit: fefellit: multa mendacia locutus est contra deum: qui dedit hominibus potestatem faciendi qđ bonum est: et nõ faciendi quod malũ est. Iste dicebat: quia adulterium non faciebat voluntas propria: sed venus: et homicidium non faciebat voluntas ꝓpria: sed mars: et iustũ nõ faciebat deus: sed iouis: et alia multa sacrilega nõ parua. Quã multis eũ putatis christianis nũmos abstulisse: Quã multi ab illo emerunt mendaciũ quibus

Ps. 4. dicebamus: Filii hominum vsqꝫ quo graues corde: vt quid diligitis vanitatẽ et queritis mẽdaciũ: Modo sicut de illo credendũ est: horruit mendaciũ: et multorum hominũ interitũ: se aliqñ a diabolo sensit illectum: conuertit ad deum penitens. Putamus frẽs de magno timore cordis accidisse. Quid eñ dicturi sumus: Namqꝫ si ex pagano cõuerteret mathematicus: magnũ quidem esset gaudiũ: sed tamẽ posset videri: quia sic cõuersis: est clericatum querere in ecclesia. Penitens est: non querit nisi solam misericordiam. Cõmendãdus est ergo: et oculis et cordib⁹ vestris eum quem videtis: Cordib⁹ amate: oculis custodite: Uidete illũ: scitote illũ: et quacũqꝫ ille transierit: fratribus ceteris qui modo hic non sunt ostendite illũ: et ista diligentia misericordia est: ne ille seductor retrahat cor et oppugnet. Custodite vos: non vos lateat conuersatio eius: via eius: vt testimonio vestro nobis confirmet vere illũ ad deum esse cõuersum. Non eñ silebat fama de vita eius: quando sic vobis videndus et miserãdus offert. Nostis in acti

Act. 19. bus apostoloꝝ esse scriptũ: quia multi perierunt talium artiũ homines: et doctrinaꝝ nefariarum sectatores: omnes codices suos ad apostolos attulerunt: et incensi sunt libri tam multi vt pertineret ad scriptorem: estimationẽ eorum facere: et summã preciũ conscribere. Hoc vtiqꝫ propter gloriam dei: ne tales eti

Luce. 19. am perditi desperarent ab illo qui nouit querere qđ perierat. Perierat ergo iste: nunc quesitus: inuent⁹: adductus est: portat secum codices incendendos: p quos fuerat incendendus: vt illis in ignem missis: ipse in refrigerium transeat. Sciatis eum tamẽ fratres olim pulsare ad ecclesiam christi medicinã: sed quia talis est in qua exercitatus erat: que supra se esset: et de mendacio atqꝫ fallacia dilatus est ne temptaret: et aliquando tamen admissus est: ne periculosius temptaret. Orate ꝓ illo: per christũ: ꝓsus hodiernã prccem fundite dño deo nr̃o. Scim⁹ eñ et certi sum⁹: qđ o͛io vr̃a delet om̃es impietates ei⁹. Dñs vobiscum.

Incipit tractatus de ps̃. LXII.

A Propter eos q̃ forte rudes sũt adhuc ad nomen christi: quia vndiqꝫ collegit qui ꝓ omnibus dedit sanguinẽ suũ: dicendũ est pauca quod et illi libenter audiant qui nouerũt: et discãt q̃ non nouerunt. Psalmi isti quos cantamus: anteqꝫ

Luce. 2. dominus noster iesus christus natus esset ex virgine maria: spiritu dei dictante dicti et conscripti sunt. Fuit eñ dauid rex in iudeorũ gente: que gens vna colebat deum vnum qui fecit celum et terram: mare et omnia que in ipsis sunt siue que videntur: siue que non videntur. Cetere aũt gentes: aut idola colebant que manibus suis fecerant: aut creaturã dei: non ipsum creatorem: id est aut solem: aut lunã: aut stellas: aut mare: aut montes: aut arbores. Hec eñ omnia deus fecit: et laudari se vult in illis: nõ illa coli pro se. Ergo in ipsa gente iudeoꝝ dauid rex fuit: de cui⁹ se Iudei.

mine natus est dominus noster iesus christus ex ma Rom. 1.

ria virgine: quia de illo ducebat genus virgo maria: que peperit christum: et dicti sunt isti psalmi: et prophetabat in eis christus venturus post multos annos: et dicebat ab illis prophetis qui fuerunt anteqꝫ dominus noster iesus christus de maria virgine nasceretur: quicquid futurũ erat temporibus nostris: quod modo legimus et videmus: et multũ gaudem⁹ quia spes nostra predicta est a sanctis: qui illud non videbant ĩpletũ: sed in spiritu futurũ videbãt: Et nos modo legimus et audim⁹ a lectoribus: disputamus illa: et quomõ sunt in scripturis: sic ea videm⁹ impleri per totũ orbem terrarũ. Quis inde non gaudeat: Quis non et ea que nondũ venerũt ventura speret: ꝓpter illa que iam tãta impleta sunt: Modo eñ fratres videtis: quia totus mundus: tota terra: omnes gentes: om̃es regiones currũt ad nomẽ christi: et credunt in christum. Certe videtis hoc: quõ vbiqꝫ euertant vanitates paganoꝝ: videtis: Hoc manifestũ est vobis: Nunquid et hoc de libro vobis legimus et nõ ante oculos vestros fit: Hoc ergo totuꝫ qđ videtis ante oculos vestros fieri: scriptum est ante immensa volumina annorum: per istos quos modo legimus quãdo iam ista impleri videm⁹. Sed quoniã scripta sunt et alia que nõdũ venerũt: id est quia domin⁹ noster iesus christus venturus est vt iudicet: qui primo venit vt iudicaret. Uenit eñ ꝑmo hũilis: postea vẽturus est excelsus: venit vt ostenderet exẽplum patientie: postea venturus est vt ꝓ meritis iudicet omnes siue bonos siue malos: Quia ergo nondũ venit hoc qđ speramus venturũ christũ iudicẽ viuoꝝ et

mortuoꝝ: debem⁹ illud credere modicum qđ restat. Re. 1.

Uenturum esse credamus quãdo iam videm⁹ tanta que tunc futura erãt: modo cõpleri. Stultus est eñ qui non vult credere pauca que restant: cum videat tam multa impleta esse que tunc non erant quãdo ꝑ

dicebant. Psalmus ergo iste dicit ex persona domi B

ni nostri iesu christi et capitis et membroꝝ. Ille enim Luce. 2.

vnus qui natus est de maria: et passus est: et sepultus Matth.

est: et resurrexit et ascendit in celuꝫ: et modo ad dexte Rom. 8.

ram patris sedet et interpellat pro nobis: caput nr̃m est. Si ille caput est: nos membra sumus: tota ecclesia eius que vbiqꝫ diffusa est: corpus ipsius est: cui⁹ est ipse caput. Non solũ aũt fideles qui modo sunt: sed et qui fuerunt ante nos: et qui post nos futuri sunt vsqꝫ in finem seculi: omnes ad corpus eius pertinẽt:

cuius corporis ipse caput est qui ascendit in celum. Col. 1.

Quia ergo iam nouimus caput et corpus: ille est caput: nos corpus. Quãdo audimus vocem ipsius: et ex capite debemus audire et ex corpore: quia quicquid passus est in illo: et nos passi sumus: quia et nos quod patimur in nobis: et ipse patitur. Quomodo si aliquid patiatur caput: nunquid potest dicere manus quia nõ patit: Aut si aliquid patit manus: nũ

quid põt caput dicere: quia non patit: Quãdo aliquid patit membrũ nostrũ: om̃ia mẽbra currunt vt 1. Cor. 12.

subueniãt membro qđ patit. Si ergo ille cũ passus

est: nos in illo passi sumus: et ille iam ascendit in celũ Rom.

Eph. 1. et sedet ad dexterã patris quicquid patit ecclesia ipsi⁹ in tribulationibus huius seculi: in temptationibus: in necessitatib⁹: in angustijs: quibus illã oportet erudiri: vt igne tanq̃ aurum purgetur: ipse patit. Probam⁹
Col. 2. hoc quia nos in illo passi sumus: dicente aplo: Si aũt mortui estis cum christo: quid adhuc velut viuẽtes de
Roma. 6. hoc mũdo decernitis? Item dicit: quia vetus homo noster simul crucifixus est cũ illo: vt euacuetur corpus peccati. Si ergo in illo mortui sum⁹: in illo etiam resurreximus. Dicit enim ipse aplus: Si aũt resurrexistis
Col. 3. cum christo: que sursum sũt sapite: ubi sursum sunt querite: vbi christus est in dextera dei sedẽs. Si ergo in illo mortui sum⁹: et in illo resurrexim⁹: et ipse in nob mo ritur et in nobis resurgit. Ipse est enim vnitas capitis et corporis: Non immerito vox ipsius etiã nr̃a est: et vox nostra etiam ipsius est. Audiamus ergo psalmum et in eo christum loquentem intelligamus. Titulum habet iste psalmus.

C Ipsi dauid cum esset in deserto idumeę. Per idumeę nomen intelligitur seculũ istud. Idumea enim gens erat quędã errantiũ hominũ: vbi idola colebant. Non in bono
Isa. 22. ponit idumea ista. Si nõ in bono ponit: intelligendum est istã vitã: vbi patimur tantos labores: et vbi tantis necessitatib⁹ subditi sum⁹: idumeę nomine significari. Et hoc est desertũ vbi multũ sitit: et audituri estis vocẽ modo sitientis in deserto. Si aũt cognoscamus nos sitientes: cognoscem⁹ nos et bibẽtes: quia qui sitit in isto seculo: in futuro seculo satiabit: dicen
Math. 5. te domino: Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiã: quoniam ipsi saturabunt. Ergo in hoc seculo nõ debemus quasi amare saginã. Hic sitiendum est: alibi saginabimur. Modo autẽ vt non deficiamus in isto deserto: aspergit nobis rorem verbi sui: et non nos dimittet penitus arescere: vt nõ sit de nobis repetitio: sed vt sic sitiam⁹ vt bibam⁹. Ut autem bibamus: aliq̃ gratia eius aspergimur: tamen sitimus. Et quid dicit aĩa nostra deo?

Expositio psalmi.

D Deus deus meus: ad te de luce vigilo. Quid est vigilare? Utiq̃ nõ dormire. Quid ẽ dormire? Est somn⁹ aĩe: est somn⁹ corporis. Sõnum corporis oẽs debem⁹ habere: quia si nõ habeatur somnus corporis: deficit homo: deficit ipsum corpus. Non enim potest diu sustinere corp⁹ nostrum fragile animã vigilantẽ et intentã in actionib⁹. Si diu fuerit intenta anima in actionib⁹: corpus fragile et terrenũ non illam capit: nõ illam sustinet perpetuo agentẽ: et deficit et succũbit. Ideo deus donauit somnũ corpori: quo reparant mẽbra corporis: vt possint vigilantem animã sustinere. Illud aũt cauere debemus: ne ipsa anima nostra dormiat. Malus enim est somnus animę: bonus somn⁹ corporis: quo reparat valitudo corporis. Somnus aũt animę: est obliuisci deũ suũ. Quecunq̃ anima oblita fuerit deum suum: dormiuit. Ideo dicit apostolus: quibusdam oblitis deũ suũ: Et tanq̃ in somno agentib⁹ deliramenta culturę idolorum. Sic sunt enim qui colunt idola: quomõ qui vident in somnis vana. Si aũt euigilet anima ipsorum: intelligit a quo facta est: et nõ colit quod
Eph. 5. ipsa fecit. Dicit ergo quibusdam apostolus: Surge qui dormis: et exurge a mortuis: et illuminabit te christus. Nunquid corpore dormientem excitabat apostolus? Sed excitabat animam dormientem: quando ad hoc eam excitabat: vt illuminaretur a christo. Ergo secundum ipsas vigilias dicit iste: Deus deus meus ad te de luce vigilo. Non enim vigilares in te: nisi oriretur lux tua quę te de somno excitaret. Illuminat enim animas christ⁹: et facit eas vigilare. Si autẽ lumẽ suũ detrahat: obdormiũt. Ideo enim illi dicit
in alio psalmo: Illumina oculos meos: ne vnq̃ obdormiam in morte. Aut si ab illo auersi obdormiũt: Ps. 12.
presens est illis lumen et nõ possunt videre quia dormiunt: Quomõ et corpore qui dormit inter diem: iam ortus est sol: iam dies calet: et ille tanq̃ in nocte est: quia nõ vigilat vt videat iam ortum diem. Sic quibusdã iam presente christo: iam predicata veritate: inest adhuc somnus animę illi⁹. Ergo vos si vigiletis dicite quotidie: Surge qui dormis et exurge a mortuis: et Eph. 5.
illuminabit te christ⁹. Uita enim vestra et mores vestri vigilare debent in christo: vt sentiãt alij pagani dormiẽtes: et ad somnũ vigiliarũ vestrarum excitent: et ipsi excutiãt somnũ: et incipiant in christo vobiscũ dicere

E Deus deus me⁹: ad te de luce vigilo. Sitiuit † tibi anima mea. Ecce illũ desertũ idumeę. Uidete Al. † in te.
quõ hic sitit: sed videte quid hic bonũ est: sitiuit tibi. Sunt enim qui sitiunt: sed nõ deo. Omnis qui sibi vult aliquid prestari: in ardore est desiderij: Ipsum desideriũ sitis est animę. Et videte quanta desideria sunt in cordib⁹ hominũ: Alius desiderat aurũ: alius desiderat argentum: ali⁹ desiderat possessiones: ali⁹ desiderat hereditates: ali⁹ amplã pecuniã: alius multa pecora: alius domũ magnã: alius vxorẽ: alius honores: alius filios. Uidetis desideria ista: quõ sunt in cordib⁹ hominum. Ardent omes homines desiderio: et vix inuenitur qui dicat: Sitiuit tibi anima mea. Sitiunt enim homines seculo: et non se intelligunt in deserto esse idumeę: vbi debet sitire anima ipsorum deo. Dicamus ergo nos: Sitiuit tibi aĩa mea: Omnes dicam⁹: quia in concordia christi omes vna anima sumus: ipsa anima sitiat in idumea. Sitiuit tibi inquit anima

F mea. Quam multipliciter tibi † et caro mea. Al. † non habet.
Parum est: quia sitiuit anima mea: sitiuit et caro mea. Porro si anima sitit deo: quomõ et caro sitit deo? Quando enim caro sitit: aquam sitit: quando anima sitit: fontem sapientię sitit. De ipso fonte inebriabuntur animę nostrę: sicut dicit alius psalmus:
Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tuę: et torrente deli- Ps. 35.
tiarum tuarum potabis eos. Sitienda est ergo sapientia: sitienda est iusticia. Non ea satiabimur: nõ ea implebimur: nisi cũ fuerit finita vita ista: et venerim⁹ ad illud
quod promisit deus. Promisit enim deus equalitatẽ an- Math. 22.
gelorum: et modo angeli nõ sitiũt: quõ nos: nõ esuriũt quõ nos: sed habent saginã veritatis lucis imortalis sapientię. Ideo beati sunt: et de tanta beatitudine: quia in illa sunt ciuitate hierusalem cęlesti: vnde nos modo peregrinamur: Attendũt nos peregrinos: et miserantur nos: et iussu domini auxiliant nobis: vt ad illam patriam cõmunẽ aliquando redeamus: et ibi cum illis fonte dominico veritatis et eternitatis aliquando

G saturemur. Modo ergo sitiat anima nostra: vnde et caro nostra sitit: et hoc multipliciter. Multipliciter tibi inquit sitit et caro mea: quia et carni nostrę promittitur resurrectio. Quomõ animę nostrę promittit beatitudo: sic et carni nr̃ę promittit resurrectio. Resurrectio carnis talis nobis promittit. Audite et discite et tenete quę sit spes christianorum. Quare sumus christiani? Non enim ad hoc sum⁹ christiani: vt terrenam

nobis felicitatē petamus quā plerūqꝫ habēt ⁊ latrones ⁊ scelerati: Ad aliā felicitatē nos sumus christiani: quā tunc accipiem⁹ cū vita ista huius seculi tota transierit. Ergo ꝓmittit̄ nobis ⁊ carnis resurrectio: ⁊ talis resurrectio carnis nobis ꝓmittit̄: vt caro quidem ista quā modo portam⁹ resurgat in finem. Nec incredibile vobis videat̄: Si eñ deus fecit nos qui non eramus: magnū illi est reparare q̄d eram⁹: Ergo hoc vobis incredibile nō videat̄: quia q̄si putrescere mortuos videtis: ⁊ ire in cineres ⁊ in puluerē: Aut si incendat̄ aliquis mortuus: aut si canes dilaniēt eū: putatis q̄ inde nō erit resurrectur⁹: Oīa q̄ discerpunt̄: ⁊ in fauillas quasdā putrescūt: itegra deo sūt. In illa eñ elemēta mūdi eunt vnde primo venerūt. Qñ facti sumus: non illa videm⁹: sed tamē deus vñ scit ꝓducet illa: q̄ ⁊ anteq̄ essem⁹: vnde sciebat nos ꝓduxit. Talis ergo resurrectio carnis nobis ꝓmittitur: vt q̄uis ipsa sit caro quā mō portam⁹ q̄ resurrectura ē: tñ nō habeat corruptionē quā mō habet. Modo eñ ex corruptiōe fragilitatis: si nō māducem⁹: deficim⁹ ⁊ esurim⁹: Si nō bibam⁹: deficim⁹ ⁊ sitim⁹: Si diu vigilem⁹: deficim⁹ ⁊ dormim⁹: Si diu dormiam⁹: deficim⁹: ideo vigilam⁹: Si diu māducemus ⁊ bibam⁹: q̄uis ꝓpter refectionē māducem⁹ et bibam⁹: ipsa diuturna refectio defectio ē: Si diu stemus fatigamur: ideo sedem⁹: ⁊ si diu sedeam⁹: ⁊ ibi fatigamur ⁊ ideo surgimus. Deinde videte quia null⁹ est carnis nr̄e stat⁹: qm̄ infantia auolat in puericiā: ⁊ q̄ris infantiā: ⁊ nō est infantia: q̄ iam ꝓ infantia puericia est. Iterū ⁊ ipsa migrat ī adolescentiā: Queris puericiā ⁊ non inuenis. Adolescens fit iuuenis: q̄ris adolescentē ⁊ nō est. Iuuenis fit senex: q̄ris iuuenē et non inuenis. Et senex morit̄: q̄ris senē ⁊ non inuenis. Non stat ergo etas nostra: vbiqꝫ fatigatio est: vbiqꝫ lassitudo: vbiqꝫ corruptio. Attendentes q̄lem nobis spem resurrectiōis ꝓmittat deus: In istis oībus multiplicib⁹ defectionib⁹ nostris: sitim⁹ illā incorruptionē: ⁊ sic caro nostra multipliciter sitit deo: In ista idumea: in isto deserto: q̄ multipliciter laborat: tam multipliciter sitit: q̄ multiplicit̄ fatigatur: tam mltipliciter sitit illā infatigabilē incorruptionē: q̄q̄ fratres mei bono christiano ⁊ fideli etiā in hoc seculo caro deo sitit: q̄ si opus est carni pane: si op⁹ est aqua: si opus est vino: si opus est nūmo: si opus est iumēto carni huic: a deo petere debet: nō a demoniis ⁊ idolis: ⁊ a nescio quib⁹ potestatibus hui⁹ seculi. Sūt eñ q̄ q̄ndo famē patiunt̄ in isto seculo: dimittunt deū: ⁊ rogāt mercuriū: aut rogant iouē vt det illis: aut quē dicūt celestē pan: aut aliq̄ demonia similia: nō deo sitit caro ipsoꝝ. Qui aūt deo sitiūt: vndiqꝫ debent sitire ⁊ anima ⁊ carne: quia ⁊ aīe deus dat panē suū: id est verbū veritatis: carni deus dat que necessaria sunt: q̄ deus fecit: ⁊ animā ⁊ carnē. Propter carnē tuā rogas demonia: nunq̄d animā tuam de⁹ fecit: ⁊ carnē tuā demonia fecerūt: Qui fecit animā: ipse fecit ⁊ carnē. Qui fecit ambas res: ipse pascit ambas res. Utrūqꝫ nostrū deo sitiat: ⁊ ex labore multiplici simpliciter satiet̄. Ubi aūt sitit anima nostra: ⁊ mltipliciter caro nr̄a: Nō cuicūqꝫ s̄ tibi dñe: id ē deo nostro sitit. Ubi sitit:

I Sitiens? … ta et in aquosa. In terra deserta et sine via ⁊ sine aq̄. Seculū illud dicim⁹: ipsa est idumea: hoc est desertū idumee: vñ titulū psalmus accepit. In terra deserta. Parū est deserta: vbi nullus hoīm habitat: insuper ⁊ sine via ⁊ sine aqua: Utinā vel viā haberet ipsū desertū: vtinā illuc hō ī currēs: vl̄ nosset q̄ inde exiret. Non videt hoīem ad solatiū: nō videt viā qua careat deserto. Ergo ibi diuertit: vtinā esset vel aq̄ vñ reficeret̄ q̄ inde non pōt exire. Malū desertū: horribile ⁊ timendū: ⁊ tñ deus misertus est nr̄i: ⁊ fecit nobis viā in deserto: ipm̄ do- Jo. 14.
minū nostrū iesum christū: ⁊ fecit nobis cōsolationē in deserto: mittēdo ad nos ꝑdicatores verbi sui: ⁊ dedit nobis aquā in deserto: implens spū sancto ꝑdicatores suos: vt fieret in eis fons aque salientis in vitaꝫ Jo. 4.
eternā. Et ecce habem⁹ hic oīa: s̄ nō sunt de deserto. Ergo proprietatē deserti prius cōmendauit psalmus: vt ⁊ tu cū audisses in q̄ malo esses: si q̄s hic habere posses ꝯsolatiōes: vel sociorū: vel vie: vl̄ aque: nō tribueres deserto: s̄ illi q̄ te visitare dignatus est in deserto.

k Sic in sancto apparui tibi vt viderē potentiā tuā ⁊ gloriā tuā. Primo sitiuit … anima mea ⁊ caro mea multipliciter tibi in deserto: et in terra sine via: ⁊ sine aqua: ⁊ sic in sancto apparui tibi vt viderē potētiā tuā ⁊ gloriā tuā. Nisi q̄s p̄mo sitiat in isto deserto: id est malo ī q̄ est: nunq̄ ꝑuenit ad bonū qd̄ est de⁹. Apparui aūt tibi inq̄t ī sctō. Nā in sctō est magna cōsolatio. Apparui tibi qd̄ est: Ut videres me: ⁊ ideo vidisti me vt viderē te. Apparui tibi vt viderē. Nō dixit apparui tibi vt videres: sed dixit: apparui tibi vt viderē potētiā tuā ⁊ gloriā tuā. Unde ⁊ aplūs: Nūc aūt inq̄t cognoscentes deū: immo cogniti a deo. Prius eñ apparuistis deo: vt pos- Ga. 4.
sit vobis apparere deus: Ut viderem potentiam tuam et gloriam tuam. Reuera in isto deserto: id est in ista heremo: si tanq̄ ab heremo exigat hō qd̄ sibi saluti est: nunq̄ videbit potentiam dñi: ⁊ gloriam dñi: s̄ remanebit siti moriturus: nec viā inueniet: nec ꝯsolationē: nec aquā ꝑ quā duret ī heremo. Cū aūt erexerit se ad deū: vt dicat illi ex medullis oīb⁹: Sitiuit tibi aīa mea q̄ mltiplicit̄ ⁊ caro mea: ne forte vel necessaria carnis ab aliis petat: ⁊ nō a deo: aut nō desideret illā resurrectionē carnis quā nob ꝓmittit deus: cum q̄ se erexerit: habebit nō paruas cōsolationes. Ecce fratres: quō caro nostra: q̄diu mortalis est: q̄diu fragilis est: ante illā resurrectionē habet solatia ista quib⁹ viuim⁹: panē: aquā: fructus: vinū: oleū. Ista oīa solatia ⁊ subsidia: si nos deserāt: viuere qꝫ durare non possumus: q̄uis nondū receperit caro ista sanitatē illā ꝑfectaꝫ: vbi nullā patiet̄ angustiam: nullā indigentiā: sic et anima nostra cū hic est in ista carne inter temptatiōes ⁊ pericula seculi hui⁹: adhuc est īfirma. Habet etiā ipsa solatia verbi: solatia orōnis: solatia disputatiōis. Sic sūt ista aīe nostre: quomō illa carnis nostre. Cū aūt resurrexerit caro nostra: vt iam istis nō indigeam⁹: habebit locū quēdam ⁊ statū incorruptionis sue: sic ⁊ anima nr̄a habebit cibū suū ipsum verbū dei: ꝑ qd̄ facta sūt oīa. Jo. 1.
Tamē gratias deo qui modo ī hac heremo nō nos deserit: siue dando nobis qd̄ necessarium est carni: siue dando nobis quod anime necessariū est: ⁊ quāto nos aliquibus necessitatib⁹ erudit: vult vt amplius illū diligam⁹: Ne forte ꝑ saginā corrumpamur ⁊ obliuiscamur eum: subtrahit nobis aliquādo que necessaria sunt: ⁊ atterit nos: vt sciam⁹ quia pater ⁊ dominus est: non solū blandiens: sed ⁊ flagellans: Preparat eñ nos cuidā hereditati incorruptibili et ma-

re. Si vnam cuppam: aut vnam sellam tuā: aut si
quid habes i domo tua cogitas dimittere filio tuo:
et ne perdat illud: erudis eum: ⁊ flagellas eum ad di
sciplinam: corrigis ne perdat nihil tuum: quod ⁊ ipse
hic dimissurus est: sic ⁊ tu non vis vt nos erudiat
pater noster i flagellis etiā necessitatū: aut tribulati
onum: qui nobis talem hereditatem daturus est: et
que transire non possit? Hereditatē eñ nobis dabit
seipsum deus: vt ipsum possideamus: ⁊ ab ipso pos
sideamur in eternū. Ergo in sancto appareamus deo:
vt appareat nobis. Appareamus illi in sancto deside
rio: vt appareat nobis in potentia et gloria filij dei.
L Multis eñ nō apparuit: sint in scō: vt appareat ⁊ il
lis. Nam multi putāt illū tantummodo hominem
fuisse: qr ꝑdicat natus ex hoīe: crucifix⁹ ⁊ mortuus:
ambulasse i terra: māducasse ⁊ bibisse: et cetera egis
se q̄ sunt hūana: ⁊ putant illū talem fuisse quales sūt
ceteri homines. Audistis aūt modo cum euangeliū
legeretur: quomodo cōmendauit maiestatē suam:
Jo.5.10. Ego et pater vnum sumus. Ecce quāta maiestas et
quanta equalitas patris: descendit ad carnem ꝓpter
infirmitatem nostram. Ecce quātum dilecti sumus:
anteq̄ deum diligeremus. Si anteq̄ deū diligere
mus: tātum ab illo dilecti sumus: vt equalem sibi fi
lium suum hominem faceret propter nos: quid no
bis seruauit iam diligentibus se? Ergo multi nescio
quid minimū putant apparuisse in terra filium dei:
qa non sunt in sancto: non eis apparet potentia ipsi
us et gloria ipsius: id est quia nondū sanctificatū ha
bent cor vnde intelligant eminentiā virtutis illius:
et gratias agant deo: quia ꝓpter ipsos tantus quo
venit: ad quam natiuitatem: ad quam passionē: non
possunt videre gloriam ipsius ⁊ potentiam ipsius.
N Quoniam melior est misericordia tua su
per vitas. Multe sunt vite humane: sed deus vnā
vitam ꝓmittit: et nō illam dat nobis quasi propter
merita nostra: sed propter misericordiā suā. Quid
eñ boni egimus: vt illud mereremur? Aut que bo
na facta nostra precesserunt: vt deus nobis gratiam
suam daret? Nunquid inuenit iusticias quas coro
naret: et non delicta que donaret? Atq̄ delicta que
donauit si punire vellet: non esset iniustum. Quid
eñ tam iustū q̄ vt puniatur peccator? Cum iustum
sit vt puniatur peccator: pertinuit ad misericordiam
ipsius non punire peccatorem sed iustificare: et de
Rom.4. peccatore facere iustum: ⁊ de impio facere pium. Er
go misericordia ipsius melior super vitas. Quas vi
tas? Quas sibi homines elegerunt. Alius elegit si
bi vitam negociandi: alius vitam rusticandi: alius vi
tam fenerandi: alius vitam militandi: alius illā: ali⁹
illā. Diuerse sūt vite: sed melior est misericordia tua
super vitas nostras. Melius est quod das correct⁹:
q̄ quod eligunt peruersi. Unam vitam donas: que
preponatur omnibus nostris qualscunq̄ in mundo
eligere potuerimus. Quoniam melior est misericor
dia tua super vitas. Labia mea laudabūt te.
Non te laudarent labia mea: nisi me precederet mi
sericordia tua. Dono tuo te laudo: per misericordiā
tuam te laudo. Non eñ ego possem laudare deum:
nisi mihi donaret laudare se posse. Quoniā melior
est misericordia tua super vitas: labia mea laudabūt
R te. Sic benedicam te in vita mea: ⁊ in no
mine tuo leuabo manus meas. Sic benedi
cam te in vita mea. Jam in vita mea quam mihi do
nasti: non in illa quam ego elegi s̄m mundum cum
ceteris inter multas vitas: sed quam dedisti mihi ꝑ
misericordiam tuam vt te laudarem: Sic benedicā
te in vita mea. Quid est sic? Ut misericordie tue tri
buam vitam meam: in qua te laudo: non meritis
meis. Et in nomine tuo leuabo manus meas. Leua
ergo manus i oratione: Leuauit pro nobis domin⁹
deus noster manus in cruce: ⁊ extense sunt manus Math.17.
eius pro nobis. Ideo extēse sunt manus eius in cru
ce: vt manus nostre extendātur in bona opera: quia
crux ipsi⁹ misericordiā nobis ꝑbuit. Ecce leuauit il
le manus: ⁊ obtulit pro nobis sacrificium deo seip
sum: ⁊ per illud sacrificium deleta sunt omnia pecca
ta nostra. Leuemus ⁊ nos manus nostras ad deum
in prece: ⁊ non confundentur manus nostre leuate
ad deum: si exerceantur in bonis operibus. Quid
eñ facit qui leuat manus? Unde preceptum est vt
leuatis manibus oremus ad deum? Apostolus eñ j.Timoth.2.
dicit: Leuantes puras manus sine ira ⁊ disceptatio
ne: vt cū leuas man⁹ tuas ad deū: veniāt tibi in mē
tem opera tua. Quia enim manus iste leuantur vt
impetres quod vis: ipsas manus cogitās in bonis
operibus exerce: ne erubescant leuari ad deum. In
nomine tuo leuabo manus meas. Iste preces no
stre sunt in hac idumea: in hoc deserto: in terra sine
aqua ⁊ sine via: vbi nobis christus est via: sed non
via de hac terra. In nomine tuo leuabo manus me Joh.4.
meas. Et quid dicam: cum leuo manus meas in no O
mine tuo? Quid petam? Eia fratres: quādo leuatis
manus: querite quid petatis. Ab omnipotente eñ
petitis: Aliquid magnum petite: non qualia petūt
qui nondum crediderunt. Uidetis qualia dentur et
impijs. Petiturus es a deo tuo pecuniam: nunquid
non donat eam ⁊ sceleratis qui in illum non credūt?
Quid ergo pro magno petiturus es quod donat et
malis? Sed nō tibi displiceat: quia que donat ⁊ ma
lis: tā friuola sunt: vt h̄ ⁊ malis donari digna sint: ne
tibi quasi magna videātur que possunt donari ⁊ ma
lis. Dei quidem sunt et omnia dona terrena: sed vi
dete: quia que donat ⁊ malis: non pro magno habē
da sunt. Est aliud quod nobis seruat. Cogitemus
aūt que donat ⁊ malis: ⁊ hinc intelligamus quid ser
uet bonis. Que donat malis videte. Donat illis lu
cem istam: videte quia vident illam boni et mali:
Pluuiam que descendit super terram: ⁊ hinc quan
ta bona nascūtur: ⁊ malis inde prestatur ⁊ bonis: di
cente euangelio: Qui solē suum oriri facit super bo Math.5.
nos ⁊ malos: ⁊ pluit super iustos ⁊ iniustos. Dona
ergo ista que nascuntur: vel de pluuia: vel de sole: a
domino quidem nostro petere debemus: cum sint
necessaria: sed non ista sola: quia ista dantur ⁊ bonis
et malis. Quid ergo debemus petere quando leua
m⁹ man⁹? Quia quō potuit dixit illō psalm⁹. Quid
est quod dixit: quomō potuit? Quō potuit os hu
manum auribus humanis: Quia per ora humana
ista dicta sunt: et per quasdam similitudines dicta
sunt: quomodo capere possent omnes infirmi: om
nes paruuli. Quid dixit? Quid petiuit? In nomine
inquit tuo leuabo manus meas. Quid accepturus?
† Tanq̄ adipe ⁊ pinguedine repleatur ani Ar. † P Sicut.
ma mea. Putans aliqua pinguedine repleatur
anima mea? Putans aliquam pinguedinem carnis

desiderasse animā istam fratres mei: Non eni hoc pro magno desiderat vt pingues arietes: vt pingues porci illi mactarentur: vt veniret ad aliquam coquinam: vbi inueniret obsonia pinguia vnde saturaretur. Si hoc crediderimus: digni sumus qui ista audiamus. Ergo aliquid spirituale debemus intelligere. Habet quandam pinguedinē anima nostra. Est quedam saturitas pinguis sapientie. Sapientia eni ista: anime que carent: macrescunt: et omnino ita exiles fiunt: vt in bonis omnibus operibus cito deficiant. Quare cito deficiunt in omnibus bonis operibus? Quia non habent pinguedinem saturitatis sue. Audi apostolum dicentem de pingui anima precipientem: vt quisque bene operetur. Quid ait? Hilarem datorem diligit deus. Pinguis anima vnde esset pinguis: nisi a domino saturaretur? Et tamē quantumlibet hic sit pinguis: quid erit in illo futuro seculo quo nos pascet deus interim in hac peregrinatione? Quid erimus tūc? Nec dici potest: Et fortasse ipsam saturitatem optamus hic quando leuamus manus nostras: vbi pinguedine sic saturabimur: vt omnino omnis indigentia nostra intereat: et nihil desideremus: quia totum presto nobis erit: quicquid hic desideramus: quicquid hic pro magno amamus. Iam patres nostri mortui sunt: deus aūt viuit. Non hic potuimus semper habere patres: ibi autē semper habebimus viuū vnum patrē: habentes patriā nostrā: Quecunque terrena sunt: semper ibi esse non possumus: et necesse est vt alij nascantur: et ad hoc nascantur filij ciuium illorum: vt excludant inde parentes suos. Ad hoc eni nascitur puer vt dicat maiori: Quid hic agis? Necesse est vt qui succedunt et qui nascuntur: excludant eos qui se precesserunt. Ibi omnes pariter viuemus: nō ibi erit successor: quia nullus decessor. Qualis illa patria? Sed diuitias hic amas: ipse deus tibi erit diuitie tue. Sed amas fontem bonum: quid preclarius illa sapientia? quid lucidius? Quicquid hic potest amari: pro omnibus tibi erit qui fecit omnia. Tanquam adipe et pinguedine repleatur anima mea. Et labia exultationis laudabūt nomen tuū. In hac deserto. i nomine tuo leuabo manus meas: Impleatur anima mea tanquam adipe et pinguedine: et labia exultationis laudabunt nomen tuum. Modo eni oratio quamdiu sitis: cum sitis transierit: transit oratio: et succedet laudatio. Et labia exultationis laudabunt nomē tuum. † Si memoratus sum tui super stratum meum: i diluculis meditabar i te: quia factus es adiutor meus. Stratum suum: quietem suam dixit. Quādo aliquis quietus est: memor sit dei: quando aliquis quietus est: nō per quietem dissoluatur et obliuiscatur deum. Si memor est dei quādo quietus est: in actionibus suis in deum meditatur. Diluculo eni dixit actiones: quia omnis homo diluculo incipit aliquid agere. Quid ergo dixit? Si memor fui tui in strato meo: et in diluculis meditabor in te. Si ergo non fui memor in strato meo: nec in diluculo meditabor in te. Qui quasi ociosus est nō cogitat deū. in actionibus suis cogitare deū pōt? Qui aūt memor eius est: quasi quietus est: in ipso meditatur cū agit: ne in actionibus suis deficiat: Ideo quod adiecit? Et in diluculis meditabor i te: quia factus es adiutor meus. Etenim nisi deus adiuuet bona opera nostra: impleri a nobis nō possunt: Et digne debemus operari:

2. Cor. 9.

Al. labijs. laudabunt os meum.

Al. Si memor fui. † manutinis. † meditabor.

id est tanquam in luce: quādo christo demonstrante operamur. Quicunque operatur mala: in nocte operatur: nō in diluculo: apostolo dicente: Qui inebriantur: nocte inebriantur: et qui dormiūt: nocte dormiūt: Nos quia diei sumus: sobrij simus. Hortatur nos vt tanquam in die ambulemus honeste: sicut in die inquit: honeste ambulemus. Et iterum: Vos inquit filij lucis estis: et filij diei. nō estis noctis neque tenebrarum. Qui sunt filij noctis: et filij tenebrarum: Qui omnia mala operantur. Usque adeo filij noctis sunt: vt timeant videri quia operantur: Et quia publice operantur mala: nō publice operantur: quia nihil illa operantur: Que pauci operantur: i abscōdito operantur. Qui aūt talia publice operantur: sūt quidē i luce solis: sed i tenebris cordis. Nemo ergo i diluculo operatur nisi qui in christo operatur. Sed qui ociosus memor est christi: in ipso meditatur in omnibus actionibus suis: et est illi adiutor i bono opere: ne per infirmitatē suā deficiat. Si memoratus sū tui sup stratū meū: i diluculis meditabor i te: quia factus es adiutor meus. Et i velamēto † pēnarum tuarum exultabo. Hilaris eo in bonis operibus: quia sup me est velamē pēnarum tuarum. Si me non protegas: quia pullus sum: miluus me rapiet. Dicit eni quodam loco ipse dominus noster ad hierusalem quandā ciuitatē illam vbi crucifixus est: Hierusalem inquit hierusalem: quotiens volui filios tuos cōgregare tanquam gallina pullos suos: et noluisti. Paruuli sumus: ergo protegat nos deus sub vmbraculo alarum suarum. Quid cū maiores facti fuerimus? Bonū est nobis vt et tūc protegat nos: vt sub illo maiore semper nos pulli simus. Semper eni ille maior est quantūcunque creuerimus. Nemo dicat: protegat me cū paruulus sum: quasi aliquando ad tātā magnitudinē possit peruenire: quia sibi sufficiat: Sine protectiōe dei nihil es: semper ab illo protegi velimus. Tunc semper in illo magni esse poterimus. si semper sub illo paruuli simus. Et in velamēto pēnarum tuarum exultabo. † Agglutinata est aīa mea post te. Videte desiderantē: videte sitientē: videte quō heret deo. Nascatur i vobis affectus: Si iā germinat: cōpluatur et crescat: perueniat ad tale robur: vt et vos dicatis ex toto corde: agglutinata est aīa mea post te. Ubi est ipsū gluten? Ipsum gluten charitas est. Charitatē habe quo gluti ne agglutinetur aīa tua post deū: Nō cū deo: sed post deū: vt ille precedat: tu sequaris. Qui eni voluerit deū antecedere: consilio suo vult viuere: et non vult sequi precepta dei. Propterea et petrus repulsus est: quia voluit cōsiliū dare christo passuro pro nobis. Adhuc eni infirmus erat petrus: et quanta vtilitas esset generi humano in sanguine christi nō nouerat. Dominus aūt qui venerat redimere nos: et dare pretium pro nobis sanguinē suū: cepit predicare passionē suā. Expauit petrus quasi moriturum dominū quē volebat hic semper viuere quō illū videbat: quia carnalibus oculis deditus: carnali affectu circa dominū tenebatur: et ait illi: Absit a te domine: propitius esto tibi. Et dominus: Redi post me sathanas: nō eni sapis que dei sūt: sed que sūt hominum. Quare que sūt hominum? Quia antecedere me vis: Redi post me vt sequaris me: Ut iam sequens christū diceret: Agglutinata est aīa mea post te. Merito annectit: Me suscepit dextera tua. Agglutinata est post te anima mea: me suscepit dextera tua. Dixit hoc christus in nobis: id est in homine quē gestabat pro nobis: quē offerebat pro nobis: Dixit hoc: dicit hoc et ecclesia in christo: dicit in capite suo: quia et ipsa passa est hic persecutiones magnas: et singillatim etiā modo patitur. Quis eni pertinens ad christum nō varijs temptationibus agitatur: et quotidie agit cum illo diabolus et angeli eius

j. Thessa. 5.

Roma. 13.

j. Thessa. 5.

Al. alarum.

Matth. 23.

Al. adhesit.

Matth. 16.

vt perueniat qualibet cupiditate: qualibet suggesti-
one: aut promissione lucri: vel terrore damni: vel pro-
missione vite: vel terrore mortis: aut alicuius potentis
inimicicias: aut alicuius potentis amicicias. Omnibus mo-
dis instat diabolus quemadmodum deijciat. Et in persecuti-
onibus viuimus: et habemus perpetuos inimicos: diabolum
et angelos eius: sed non timeamus. Sic sunt diabolus et an-
Psal. 3. geli eius quasi miluus: Sub illius galline alis simus: et non nos
potest contingere. Gallina enim que nos protegit: fortis est:
Infirma est propter nos: sed fortis est in se dominus noster iesus chri-
stus: ipsa sapientia dei. Ergo dicit hoc et ecclesia: Agglutia-
nata est anima mea post te: me suscepit dextera tua.
C Ipsi vero in vanum quesierunt animam meam. Quid mihi
fecerunt qui quesierunt animam meam perdere? Utinam quererent
animam meam vt crederent mecum: sed quesierunt animam meam vt per-
derent me. Quid facturi? Non enim raptum erat gluten
Roma. 8. quo adhesit anima mea post te. Quis enim nos separabit a
charitate christi? Tribulatio: an angustia: an persecutio:
an fames: an nuditas: an gladius? Dextera tua susce-
pit me. Ergo propter illud gluten: et propter potentissimam dex-
teram tuam: in vanum quesierunt animam meam. Quotquot persecuti sunt:
vel persequi cupiunt ecclesiam: potest de his hoc intelligi: maxime
hoc tamen accipiamus de iudeis: qui quesierunt animam christi per-
dere. Et in ipso capite nostro quod crucifixerunt: et in disci-
pulis eius quos postea persecuti sunt. Quesierunt animam meam:
D Introibunt in inferiora terre. Terram perdere no-
luerunt vt crucifigerent christum: in inferiora terre ierunt.
Que sunt inferiora terre? Terrene cupiditates. Me-
lius est carne ambulare super terram: quam cupiditate ire sub
terram. Omnis enim qui contra salutem suam cupit terrena: sub terra
est: quia terram sibi preposuit: terram super se posuit: et se subter
fecit. Illi ergo timentes terram perdere: quid dixerunt de domino
iesu christo cum viderent multas turbas ire post illum: quia
Ioh. 11. mirabilia faciebat? Si illum dimiserimus viuum: venient
romani et tollent nobis et locum et gentem. Timuerunt per-
dere terram: et ierunt sub terram: accidit eis et quod timuerunt.
Nam ideo voluerunt christum occidere: ne terram perderent:
et ideo terram perdiderunt: quia christum occiderunt. Occiso enim
christo: quia dixerat illis ipse dominus: Auferetur a vobis re-
Matth. 21. gnum: et tradetur genti facienti iusticiam: secute sunt illos ma-
gne calamitates persecutionum. Vicerunt illos imperato-
res romani: et reges gentium: Exclusi sunt de ipso loco
vbi crucifixerunt christum: et modo locus ille plenus est laudato-
ribus christianis: nullum iudeum habet: Caruit inimicis christi:
impletus est laudatoribus christi. Ecce perdiderunt a romanis
locum: quia christum occiderunt: qui propterea occiderunt: ne lo-
cum a romanis perderent. Ergo introibunt in ima terre.
Tradentur in manus gladij. Reuera sic illis visi-
biliter contigit: expugnati sunt irruentibus hostibus.
Partes vulpium erunt. Vulpes dicit reges seculi:
qui tunc fuerunt quando debellata est iudea. Audite vt noueri-
tis et intelligatis: quia ipsos dicat vulpes. Herodem regem
Luce. 13. ipse dominus vulpem appellauit: Ite inquit et dicite vulpi illi.
Uidete et attendite fratres mei: christum regem hic noluerunt:
et partes vulpium facti sunt. Cum enim pilatus preses in iu-
dea legatus: occidit christum ex vocibus iudeorum: dixit
Ioh. 19. ipsis iudeis: Regem vestrum crucifigam? Quia dicebatur rex
iudeorum: et verus rex ipse. Et illi repellentes christum: dixe-
runt: Nos non habemus regem nisi cesarem. Repulerunt
agnum: elegerunt vulpem: merito partes vulpium facti sunt.
Rex vero: ideo ita positum est: quia illi vulpem elegerunt: regem
vero noluerunt. Rex vero: id est verus rex: cui titulus inscri-
ptus est: quando passus est. Nam pilatus hunc titulum super ca-
Ibidem. put eius inscriptum posuit: rex iudeorum: hebrea lingua:
greca: et latina: vt omnes qui transirent legerent gloriam regis: et
ad ignominiam ipsorum iudeorum: qui repellentes verum regem ele-
gerunt vulpem cesarem. Rex vero letabitur in deo. Illi
facti sunt partes vulpium: Rex vero letabitur in deo. Quem X
sibi visi sunt quasi superasse cum crucifigerent: tunc cruci-
fixus fudit precium quo emit orbem terrarum. Rex vero leta-
bitur in deo. † Laudabitur omnis qui iurat in ipso. Qua- Al. † Laudab-
re laudabitur omnis qui iurat in ipso? Quia sibi elegit chri- tur omnes qui iu-
stum: non vulpem. quia quando illi iudei insultauerunt: tunc dedit rant in eo.
ille vnde redimeremur. Ad ipsum ergo pertinemus: qui nos rede-
mit: qui pro nobis mundum vicit: non armato milite: sed irri-
sa cruce. Rex vero letabitur in deo: laudabitur omnis qui iurat
in ipso. Qui iurat in eo? Qui pollicetur ei vitam suam: qui
vouet illi et reddit: qui fit christianus: hoc est quod ait: Lau-
dabitur omnis qui iurat in ipso. * Quoniam oppilatum est os Al. † quia obstru-
loquentium iniqua. Quanta iniqua locuti sunt iudei: ctum.
quanta mala dixerunt non solum iudei: sed et omnes qui propter ido-
la christianos persecuti sunt. Quando seuiebant in christianos:
putabant quod possent finire christianos: Cum putant quod pos-
sent finire: christiani creuerunt: et ipsi finiti sunt. Oppi-
latum est os loquentium iniqua. Nemo audet modo publice
loqui contra christum: Iam omnes timent christum. Quoniam oppilatum
est os loquentium iniqua. Quando in infirmitate agnus erat:
etiam vulpes audebant contra agnum: Uicit leo de tribu iuda: Apoc. 5.
et siluerunt vulpes: quoniam oppilatum est os loquentium iniqua.

Explicit Tractatus de psalmo LXII.

Incipit Tractatus de psalmo LXIII.

Prefatio.

P Assionis sanctorum martyrum diem hodie festum ha- B
bentes: in eorum recordatione gaudeamus: recolen-
tes quid patiebantur: et intelligentes quid intue-
bantur. Nunquam enim tantas tribulationes carne tolera-
rent: nisi magnam quietem mente conciperent. Hunc itaque psal-
mum pro ipsa solennitate curramus. Hesterno enim die mul-
ta audiuit charitas vestra: nec hodie tamen huic festiuitati
negare potuimus nostram seruitutem. Itaque quoniam maxime
domini passio commendatur in hoc psalmo: nec potuerunt esse
fortes martyres: nisi intuerentur eum qui primus passus est:
nec talia sustinerent in passione qualia ille: nisi talia spera-
rent in resurrectione: qualia ipse de se demonstrauit. Nouit
autem sanctitas vestra caput nostrum esse dominum nostrum iesum
christum: omnesque illi coherentes membra esse illius capitis:
eiusque vocem iam habetis notissimam: quoniam non ex solo capi-
te: sed etiam ex corpore loquitur: Vocesque eius non tantum ipsum
dominum iesum christum qui iam ascendit in celum: vel significant: Marci. 16.
vel predicant: sed etiam eius membra caput preuium secutura. Act. 1.
Agnoscamus hic non solum illius vocem: sed et nostram: Et
nemo dicat quod hodie in tribulatione passionum non su-
mus. Supra enim audistis hoc: quia illis temporibus ecclesia quasi
tota simul impellebatur: nunc autem per singulos temptatur.
Alligatus est quidem diabolus ne faciat quantum potest: ne fa-
ciat quantum vult: tamen tantum temptare sinitur: quantum expe-
dit proficientibus. Non nobis expedit esse sine temptationi-
bus: nec rogamus deum vt non temptemur: sed vt non indu- Matth. 6.
camur in temptationem. Dicamus ergo et nos.

Expositio psalmi.

C Exaudi deus orationem meam cum * deprecor: a D Al. * tribula-
timore inimici * eripe animam meam. Seui- Al. * eripe.
erunt inimici in martyres. Quid orabat ista Ps. 15. Sa[...]
vox corporis christi? Hoc orabat vt eruerentur ab inimicis: romana. in[...]
et non eos posset occidere inimicus. Ergo exauditi non sunt:
quia occisi sunt. et deseruit deus perditos corde seruos suos: et
sperantes in se despexit? Absit. Quis enim inuocauit dominum:

& derelict⁹ e ab eo: Quis sperauit i eu: & desert⁹ e ab eo:
Exaudiebant ḡ & occidebant: & tñ ab inimicis eruebā-
tur. Alij timētes ꝯsentiebāt & viuebāt: & tñ ipi ab ini-
micis absorbebant: Occisi eruebant: viuētes absor-
bebant. Inde e & illa vox gratulatiōis: Forsitan vi-
Ps. 123. uos absorbuissent nos. Multi absorpti: & viui absor
pti. multi mortui absorpti. Qui putauerūt inanē esse
fidē christianā: mortui absorpti sunt. Qui aūt sciētes
veritatē esse ꝑdicationē euangelij: christū esse filium
dei sciētes: & h̄ credētes: & h̄ intus tenētes: cesserūt tñ
doloribus: & idolis sacrificauerūt: viui absorpti sūt.
Illi absorpti: quia mortui: illi autē q̄ absorpti: mor-
tui. Nō em absorpti viuere potuerūt: q̄uis viui ab-
sorberent. Ergo h̄ orat vox martyrū: A timore ini-
mici erue animā meā: nō vt nō me occidat inimic⁹: ſ
vt non timeā occidentē inimicū. Hoc orat in psalmo
impleri seru⁹: qđ mō iubebat dñs in euāgelio. Quid
Math. 10. mō iubebat dñs: Nolite timere eos qui corp⁹ occi-
dunt: animā aūt nō pñt occidere: ſ eū poti⁹ timete q̄
hꝫ potestatē & aīaꝫ & corp⁹ occidere i gehennā ignis.
Et repetiuit: Ita dico vob: eū timete. Qui sūt q̄ cor-
pus occidūt: Inimici. Quid iubebat dñs: Ne time
rent. Oret ergo: vt ꝑficiat qđ iubet. A timore inimici
erue aīaꝫ meā. Erue me a timore inimici: et subde ti-
mori tuo. Nō timeā eū q̄ corp⁹ occidit: ſ timeā eū q̄
hꝫ potestatē & corp⁹ & aīaꝫ occidere i gehēnā ignis.
Nō eñ a timore volo esse immunis: ſ a timore inimi-
ci liber: sub timore dñi seru⁹. Protexisti me a cō
uentu malignātiū: a multitudine operantiū
iniq̄tatē. Iā ipm caput nostrū intueamur. Multi
martyres talia passi sunt: ſ nihil sic elucet quō caput
martyrū: Ibi meli⁹ intuemur qđ illi experti sunt. Pro-
tectus est a multitudine malignātiū ꝓtegēte se deo:
ꝓtegēte carnē suā ipo filio & hoīe quē gerebat: q̄
Phil. 2. fili⁹ hoīs e: & fili⁹ dei est. Fili⁹ dei ꝓpter formā dei:
Ioh. 10. fili⁹ hoīs ꝓpter formā serui: habēs i potestate po-
nere aīaꝫ suā & recipe eā. Quid ei potuerūt facere ini
Math. 10. mici: Occiderūt corp⁹: animā nō occiderūt. Inten-
dite: Parū ḡ erat dño hortari martyres verbo: nisi
firmaret exēplo. Nostis q̄ cōuent⁹ erat malignātiū
iudeorū: & q̄ multitudo erat operantiū iniq̄tatē. Quā
iniq̄tatē: Quia voluerūt occidere dñm iesū christū:
Ioh. 10. Tanta opa bona inq̄t ostēdi vobis ꝓpter qđ hor me
vultis occidere: Pertulit oēs infirmos eoꝝ: curauit
oēs languidos eoꝝ: ꝑdicauit regnū celoꝝ: nō tacuit
vitia eoꝝ: vt ipa potius eis displicerēt: nō medic⁹ a
quo sanabant. His omib⁹ curationib⁹ eius ingrati:
tanq̄ multa febri phrenetica insaniētes i medicū q̄ ve-
nerat curare eos. excogitauerūt cōsiliū ꝑdendi eum
tanq̄ ibi volētes ꝓbare: vtrū vere hō sit q̄ mori pos-
sit: an aliquid sup homines sit & mori se nō ꝑmittat.
Sap. 2. Verbū ipoꝝ agnoscam⁹ i sapiētia salomonis: Mor-
te turpissima inquiūt ꝯdēnem⁹ eū. Interrogem⁹ eū:
erit em respect⁹ in sermonib⁹ illi⁹. Si em vere filius
dei est. liberet eū. Videam⁹ ḡ quid factū sit. Quia
Ps. 56. exacuerūt tanq̄ gladiū linguas suas. Filii
hominū dentes eoꝝ arma & sagitte: & lingua eoꝝ gla-
dius acut⁹: Qđ dicit & ali⁹ psalm⁹: sic & hic: Exacuerūt
tanq̄ gladiū linguas suas. Nō dicāt iudei: nō occi-
dim⁹ christū: Etem ꝓpterea eū dederūt iudici pilato
vt q̄si ipi a morte ei⁹ viderent immunes. Nā cū dixis-
Ioh. 18. set eis pilat⁹: Vos eū occidite. Rñderūt: Nobis nō
licet occidere quēq̄. Iniquitatē facinoris sui i iudicē

hominem refundere volebant. Sed nūquid deū iudices
fallebāt: Qđ fecit pilat⁹: in eo ipso qđ fecit: aliq̄ntū
particeps fuit: ſ in cōparatiōe illoꝝ multo ꝑe innocentior.
Institit em quātū potuit: vt illū ex eoꝝ manib⁹ libe-
raret. Nā ꝓpterea flagellatū ꝑduxit ad eos. Nō ꝑse-
quēdo dñm flagellauit: ſ eoꝝ furori satisfacere vo-
lens: vt vel sic iā mitescerēt & desinerēt velle occidere
cū flagellatū viderēt: Fecit & hoc. At vbi ꝑseuerauerūt:
nostis illū lauisse manus & dixisse q̄ ipe nō fecis-
set: mūdū se esse a morte illi⁹. Fecit tñ. Sed si re⁹ q̄
fecit vl' inuit⁹: illi innocētes qui coegerūt vt faceret:
Nullo mō. Sed ille dixit in eū sententiā: & iussit eum
crucifigi: & quasi ipe occidit: & vos o iudei occidistis.
Vñ occidistis: Gladio lingue. Acuistis em linguas
vras. Et q̄n ꝑcussistis: nisi q̄n clamastis: Crucifige
crucifige: Propterea em nō est ꝑtermittendū qđ ve-
nit in mentē: ne forte aliquē ꝯturbet lectio diuinorū
librorū. Quidā euāgelista dicit: hora sexta crucifixū
dñm: & quidā hora tertia: Nisi intelligam⁹ ꝯturba-
mur. Iam incipiēte sexta hora: dicit pilat⁹ sedisse ꝓ
tribunali: Et reuera q̄n leuat⁹ est dñs in ligno: hora
sexta erat. Sed ali⁹ euāgelista intuēs animū iudeo-
rū: q̄ volebāt se immunes videri a morte dñi: narrādo
eos ostendit reos: dicēs dñm hora tertia crucifixū.
Cōsiderātes aūt oēm circūstantiā lectiōis quāta agi
potuerūt: cū apud pilatū dñs accusaret vt crucifige-
ret: inuenim⁹ horā tertiā esse potuisse q̄n illi clama-
uerūt: Crucifige crucifige. Ergo veri⁹ illi tūc occide-
rūt q̄n clamauerūt. Apparitores potestat' hora sexta
crucifixerūt: ꝑuaricatores legis hora tertia clama-
uerūt. Qđ illi manib⁹ hora sexta: hoc illi lingua ho-
ra tertia. Rei magis isti q̄ clamādo sęuiebāt: q̄ illi q̄
obtemperando ministrabāt. Ipm est totū acumē iu-
deorū. h̄ est qđ ꝓ magno ꝯsiuerūt: Occidam⁹ & non
occidamus: Sic occidam⁹ vt nō ipi occidisse iudice-
mur. Exacuerūt tanq̄ gladiū linguas suas. Inten-
derūt arcū rem amarā. Arcū dicit insidias. Qui
em gladio cōmin⁹ pugnat: apte pugnat: qui sagittā
mittit: fallit vt feriat. Prius em sagitta ꝑcutit: q̄ ve-
nire ad vuln⁹ ꝑuideat. Sꝫ quē laterēt insidię cordis
humani: Nūquid & dñm nostrū iesum christū qui nō
opus habebat vt ei testimoniū q̄sq̄ ꝑhiberet de ho-
mine: Ipe em sciebat qđ esset in homie: sicut euāge-
lista testat. Tñ audiam⁹ eos: & intueamur eos quasi
nesciēte dño facere qđ moliunt. Intenderūt arcū rē
amarā: Vt sagittarēt in abscondito immacu-
latū. Qđ dixit: intēderūt arcū. hoc est in abscōdito
quasi fallētes insidias. Nostis em quib⁹ dolis id ege-
rint: quēadmodū discipulū ei coherentē pecunia cor-
ruperint vt sibi traderet: quomō falsos testes pa-
rauerint: quib⁹ insidijs & dolis egerint: vt sagittarēt
in abscōdito immaculatū. Magna iniquitas. Ecce de
abscōdito venit sagitta: q̄ immaculatū ferit. q̄ nec tan-
tū hēbat macule: quātū pōt pungi a sagitta. Agnus
quippe immaculat⁹: totus immaculat⁹: semp immaculat⁹:
nō cui macule ablate sint: sed q̄ maculas nullas con-
traxerit. Nā fecit multos immaculatos donādo pecca-
ta: ipse immaculat⁹ nō habēdo peccata. Vt sagittent i
abscōdito immaculatū. Repēte sagittabūt eū
& nō timebūt. O cor durū. occidere velle hominē
qui mortuos suscitabat. Repente id est insidiose: q̄-
si inopinate: quasi nō ꝓuise. Similis enim nescienti
erat inter ipsos dominus: ignorātes quid nescirēt et

quid sciret: imo ignorãtes eũ nihil nescire: et oĩa sci-
re: ⁊ ad hoc venisse vt illi facerẽt qđ se potestate face-
F re arbitrabant. Repẽte sagittabũt eũ ⁊ nõ timebũt.
Firmaue- Obfirmauerũt sibi sermonẽ malignũ. Ob-
firmauerũt: facta sunt tanta miracula: nõ sunt moti:
Job.19. psti terũt in consilio sermonis maligni. Tradit⁹ ẽ ille
iudici: trepidat iudex: ⁊ nõ trepidãt qui iud. ci tradi-
derũt: cõtremiscit potestas: et nõ cõtremiscit imani-
tas. Vult ille lauare man⁹: ⁊ illi inqnãt linguas. Sed
qre hoc? Firmauerũt sibi sermonẽ malignũ. Quã-
ta egit pilat⁹: quãta vt refrenarent? Que dixit: qđ
Luc.23. egit? Sed firmauerũt sibi sermonẽ malignũ: Cruci-
Job.19. fige: crucifige. Repetitio: ɔfirmatio ẽ sermonis ma-
ligni. Videam⁹ quõ firmauerũt sibi sermonẽ mali-
gnũ: Regẽ vestrũ crucifigã? Dixerũt: Nos nõ ha-
bem⁹ regẽ nisi solũ cesarẽ. Obfirmarũt sermonẽ ma-
lignũ. Offerebat ille regẽ filiũ dei: illi ad hominẽ re-
currebãt: digni q̃ illũ haberẽt: et illũ nõ haberẽt. Ad
huc audi: quõ firmauerũt sibi sermonẽ malignũ. Nõ
Luce.23. inuenio aliquid in isto homĩe: ait iudex quo dign⁹ sit
morte. Et illi q̃ firmauerũt sermonẽ malignũ: dixe-
Math.27. runt: Sanguis eius sup nos et sup filios nr̃os. Fir-
mauerũt sibi sermonẽ malignũ. Firmauerũt sermo-
nẽ malignũ: non dñõ sed sibi. Quõ eñ nõ sibi: cũ di-
cunt: Sup nos ⁊ sup filios nr̃os? Qđ g̃ firmauerũt:
Ps.56. sibi firmauerũt: q: ip sa vox est aliorum: Foderunt ante
faciẽ meã foueã: ⁊ inciderũt in eã. Dñm mors nõ oc-
cidit: sed ipse mortẽ: illos aũt iniqtas occidit: q: no-
luerũt occidere iniquitatẽ. Prorsus fratres certamẽ
est: aut occides iniquitatẽ: aut occideris ab iniqtate.
Noli autẽ q̃rere occidere iniqtatẽ tanq̃ aliqđ extra
te. Ad teipsum respice: vide quid tecũ pugnet in te:
⁊ caue ne expugnet te. Iniquitas tua: inimica tua: si
interfecta nõ erit: Ex te eñ est: et aĩa tua aduersus te
rebellat: nõ aliud aliqđ. Ex quadã pte cohæres deo:
et quadã pte delectaris seculo. Illud quo delectaris
seculo: pugnat aduersus mentẽ q̃ cohæret deo. Sed
q̃ cohæret cohæreat: nõ deficiat: non se dimittat: ma-
gnũ adiutorũ habet. Vincit qđ in illa sibi rebellat:
pseueret in pugnãdo. Est peccatũ in corpe tuo: s̃ nõ
Roma.6. regnet. Nõ g̃ regnet inqt peccatũ in vestro mortali
corpe: ad obaudiendũ desiderijs eius. Si vero nõ ob-
audieris: et si est qđ suadeat: qđ delectet ad malũ: nõ
obtẽpando facis vt nõ regnet qđ est: ⁊ ita fiet postea
1.Cor.15. vt nõ sit qđ erat. Qñ? Cũ absorbebit mors i victo-
ria: cũ corruptibile hoc induerit incorruptiõẽ: ibi nõ
erit qđ tibi repugnet: nõ erit qđ te aliud delectet nisi
deus. Ergo isti iudei inuiderũt dñõ: delectabat eos
pncipat⁹. Quidã videbãt sibi ab eo auferri pncipa-
tũ: ⁊ ex delectatiõe sua rebellauerũt aduers⁹ dñm: q̃
si rebellassent aduersus delectationẽ suã malã: ipsã i-
uidẽtiã vincerẽt: nec vincerent ab ea: ⁊ esset illis dñs
saluator qui venerat vt sanaret. Nũc aũt fauerũt fe-
bri: repugnauerunt medico. Quicqđ suggerebat fe-
bris faciebãt: quicqđ iubebat ꝯ medic⁹: negligebãt.
Ergo illi magis occisi sunt: nõ dñs. Nã i dñõ mors
occisa est: in illis iniqtas vixit. Viuẽte aũt in se iniq-
G tate: illi mortui sũt. Narrauerũt vt abscõde-
Narrauerũt. rent muscipulas: dixerunt quis videbit
eos. eas. Latere putabãt eũ quẽ occidebãt: latere deũ.
Ecce puta hõ erat christ⁹: sic⁊ ceteri homĩes: nescie-
bat qđ de illo cogitarẽt. Nũquid ⁊ de⁹ nescit? O cor
hũanũ: q̃re tibi dixisti: q̃s videt me: cũ ille videat qui

te fecit? Dixerũt: quis videbit eas? Videbat deus:
videbat ⁊ christ⁹: q: et christ⁹ de⁹. Sed q̃re videbat
eis nõ videre? Audi sequẽtia. Perscrutati sũt
iniqtatẽ: defecerũt scrutantes scrutatio- Pr. Scrutati iniquitates. scrutinio.
nes. Id est acerba ⁊ acuta cõsilia. Nõ tradat p nos
sed p discipulũ suũ: nõ occidat a nobis: sed a iudice: Math.26.
Totũ nos faciam⁹: et nihil fecisse videamur. Et vbi
est clamor linguæ: Crucifige crucifige? Sic eq̃ est: Luc.23.
vt ⁊ surdi sint. Simulata innocẽtia nõ est innocẽtia: Job.19.
Simulata eq̃tas non est eq̃tas: s̃ duplex iniqtas: q:
iniqtas est ⁊ simulatio. Ergo isti defecerũt scrutan-
tes scrutatiões. Quãto acutius sibi excogitare vide-
bant: tanto magis deficiebãt: q: a lumine veritatis et
eq̃tatis in pfunda ɔsilioꝝ malignoꝝ demergebant.
Habet iusticia quãdã lucẽ suã: pfundit ⁊ illustrat aĩ-
mã inhærentẽ sibi. Aĩa vero auertens se a luce iusticiæ:
quãto magis q̃rit qđ inueniat ꝯ iusticiã: tanto plus
a luce repellit: et i tenebrosa demergit. Merito ergo
⁊ isti pscrutãtes qđ cõtra iustũ moliebant: a iusticia
recedebant: et quãto a iusticia recedebãt: tanto plus
deficiebant scrutãtes scrutatiões. Magnũ cõsilium
innocẽtiæ: qñ ipm iudã penituit qđ tradidisset chri-
stũ: ⁊ p[illegible] pecuniã quã acceperat. Illi noluerũt Math.27.
eã mittere in gazophylaciũ: ⁊ dixerũt: Pecunia san-
guis est: nõ illã mittam⁹ i gazophylaciũ. Quid est g̃
gazophylaciũ? Arca dei vbi colligebant ea q̃ ad in-
digentiã seruoꝝ dei mittebant. O homo: cor tuũ sit
potius arca dei: vbi habitẽt diuitiæ dei: vbi sit nũm⁹
dei mẽs tua: habẽs imaginẽ impatoris tui. Cũ ergo
h̃ ita sint: q̃lis illa innocẽtiæ simulatio fuerit: pecuniã
sanguis nõ mittere in arcã: et ipm sanguinẽ mittere i
cõscientiã? Sed qđ eis cõtigit? Defecerũt scrutãtes
scrutatiões. Unde? Quia dixit: qs videbit eas: id est
q: eos nemo videbat. Hoc dicebant: h̃ apud se opi-
nabant: qđ nemo eos videret. Vide qđ cõtingat aĩæ
malæ. Recedit a luce veritatis: ⁊ q: ipa nõ videt deũ:
putat se nõ videri a deo: sic ⁊ isti recedẽdo ierũt in te-
nebras: vt ipi nõ viderẽt deũ: ⁊ dixerũt: quis nos vi-
det? Videbat ⁊ ille quẽ crucifigebãt: illi deficiendo:
nec illũ filiũ nec patrẽ videbãt. Si ergo et ille vide-
bat: quare se patiebat teneri occidi ab eis? Quare si
videbat: voluit consilia eorũ pualere in se? Quare?
Quia hõ erat ppter hominẽ: ⁊ de⁹ latẽs in homine:
q: ve[illegible] nescietib⁹ exẽplũ fortitudinis dare: ideo
ipse se ipso oĩa sustinebat. Quid eñ sequit? Acce-
H det hõ ad cor altũ: ⁊ exaltabit de⁹. Illi dixe-
rũt: Quis nos videbit? Defecerũt scrutãtes scruta-
tiões ɔsilia mala. Accessit hõ ad ipsa ɔsilia: passus ẽ Math.26.
se teneri vt hõ. Non eñ teneret nisi hõ: aut videret
nisi hõ: aut cæderet nisi hõ: aut crucifigeret: aut mo-
reret nisi hõ. Accessit g̃ hõ ad illas oẽs passiões quæ
i illo nihil valerẽt: nisi eẽt hõ. Sꝫ si ille nõ eẽt hõ: nõ
liberaret hõ. Accessit hõ ad cor altũ: id est cor secre-
tũ: objiciẽs aspectib⁹ hũanis hoĩes: seruãs int⁹ deũ:
celãs formã dei in q̃ eq̃lis ẽ patri: ⁊ offerẽs formã [illegible] Phil.2.
q̃ minor ẽ pře. Ipe eñ dixit vtrũq;: s̃ aliud ẽ ex for-
ma dei: aliud ex forma serui. Dixit ex forma dei: Ego Joh.10.
⁊ pr̃ vnũ sum⁹. Dixit ex forma serui: Qm̃ pr̃ maior Joh.14.
me est. Vñ ex forma dei: Ego ⁊ pr̃ vnũ sum⁹: Q: cũ
i forma dei esset cõstitutus: nõ rapinã arbitratus est Phil.2.
esse equalis deo. Unde ex forma serui: Quoniã pa-
ter maior me est? Quia semetipsũ exinaniuit formã
serui accipiẽs. Accessit g̃ hõ ad cor altũ: ⁊ exaltat⁹ est

mali putant se non videri a deo :.

deus. Occidit hō ꝛ exaltat de⁹. Qd̄ em̄ occisus ē: ex
1.Cor.15. infirmitate hūana fuit: qd̄ resurrexit ꝛ ascēdit: ex po/
testate diuina. Accedet hō ad cor altū: cor secretū: cor
abditū: nō ostēdens quid nosset: non ostēdens quid
esset. Illi putātes hoc totū esse qd̄ videbat: occidūt
hominē in corde alto: ꝛ exaltat deus ĩ corde diuino:
Potētia em̄ maiestatis sue exaltat⁹ ē. Et q̄ iā exalta/
tus: Un̄ nō recessit hūiliat⁹. Accedet hō ad cor altū:
ꝛ exaltabit de⁹: Propterea iam attēdite frēs mei cor
altū homīs. Cui⁹ homīs: Mater sion dicet homo:
Ps.86. ꝛ hō fact⁹ est ĩ ea: ꝛ ipse fundauit eā altissim⁹. In ipa
ciuitate fact⁹ ē hō: quā idē ipse fundauit altissim⁹: qꝛ
in ea factus est hō. Ergo accessit homo ad cor altū:
Intuere hominē in corde alto: vide quantū potes si
potes ꝛ deū ĩ corde alto. Accessit hō: ꝛ qꝛ deus erat:
ꝛ qꝛ passurus erat volens: ꝛ qꝛ exemplū p̄bitur⁹ in/
firmis: ꝛ qꝛ nihil ei facturi erant qui seuiebant tanq̄
passuro deo: sed in homie: sed in carne: quid sequit:
I Al. ꝑuulorū. Sagitte infantiū facte sunt plage eorū.
Ubi est illa seuicia: Ubi est ille fremitus leonis: ppli
Luce.23. rugientis ꝛ dicentis: Crucifige crucifige: Ubi sunt
Iob.39. insidie arcū tendentiū: Nōne sagitte infantiū facte
sunt plage eorū: Nostis quēadmodū sibi faciunt de
cānicijs sagittas infantes: quid feriunt: aut vnde fe/
riunt: Que manus: aut qd̄ telū: Que arma: aut que
mēbra: Sagitte infantiū facte sunt plage eorū. Et
infirmate sunt contra eos lingue eorum.
Acuant nūc linguas suas tanq̄ gladiū: firment sibi
sermonē malignū. Merito sibi eum firmauerūt: qꝛ
infirmate sunt sup eos lingue eorū. Nūquid poterat
Ps.26. esse hoc firmū aduersus deū: Mētita est iniq/
tas sibi: Infirmate sunt sup eos lingue eorum. Ecce
resurrexit dn̄s q̄ occisus erat. Trāsibāt qui crucē vel
stabāt ꝛ intuebant illā: sicut tanto ante psalm⁹ p̄dixe
Ps.21. rat: Foderūt man⁹ meas ꝛ pedes meos: dinumera/
uerūt oīa ossa mea: ipsi xͦo cōsiderauerūt et aspexe/
Matth.27. rūt me. Tūc caput agitabāt dicentes: Si fili⁹ dei est
descēdat de cruce. Temptauerūt quodāmodo vtrū
filius dei esset: ꝛ quasi inuenerūt qd̄ nō esset: qꝛ insul
tantib⁹ illis: de cruce nō descēdebat: Si descēderet de
cruce: fili⁹ dei esset. Quid tibi videt qui de cruce nō
descendit ꝛ de sepulchro surrexit: Quid ḡ pfecerūt:
Qd̄ ꝛ si dn̄s nō resurrexisset: quid pfecissent nisi qd̄
pfecerūt ꝛ psecutores martyrū: Nā et martyres nō/
dū surrexerūt: ꝛ tn̄ illi nō pfecerūt: Nōdum resurgē
tiū: iā natalicia celebram⁹. Ubi est furor seuientiū:
Sagitte infantiū facte sunt plage eorū: ꝛ infirmate sūt
sup eos lingue eorū. Quo pduxerūt illas scrutatiōes
suas qs pscrutātes defecerūt: vt etiā mortuo dn̄o et
sepulto: custodes ponerent ad sepulchrū: Dixerunt
Matth.28. em̄ pilato: seductor ille; hoc appellabat noīe dn̄m iesum
christ⁹ ad solatiū seruorū suorū: qn̄ dicunt seductores:
Ergo illi pilato: seductor ille inquiūt: dixit adhuc vi/
uens: post tres dies resurgam: Iube itaq̄ custodiri
sepulchrū vsq̄ in diē tertiū: ne forte veniāt discipuli
eius ꝛ furent eū: ꝛ dicant plebi: surrexit a mortuis: ꝛ
erit nouissim⁹ error peior priore. Ait illis pilat⁹: Ha/
betis custodiā: ite custodite sicut scitis. Illi aūt abeū/
tes munierūt sepulchrū: signātes lapidē cū custodi/
Ibidem. dibus. Posuerūt custodes milites ad sepulchrū: cō
cussa terra dn̄s resurrexit: miracula facta sūt talia cir
ca sepulchrū: vt ipi milites q̄ custodes aduenerāt te/
stes fierēt si vellēt vera nūciare. Sed auaricia illa q̄

captiuauit discipulū comitē christi: captiuauit ꝛ mi/
litē custodē sepulchri. Dam⁹ inquiūt vobis pecu/ [illegible]
ꝛ dicite: qꝛ nobis dormiētibus venerūt discipuli eius
ꝛ abstulerūt eum. Uere defecerūt scrutātes scrutati/
ones. Quid est qd̄ dixisti: O infelix astutia: Tū ne
deseris lucem consilij pietatis: ꝛ in pfunda versutia
demergeris: vt hoc dicas: dicite qꝛ vobis dormiēti/
bus venerūt discipuli eius ꝛ abstulerūt eū: Dormi/
entes testes adhibes: vere tuipse obdormisti q̄ scru/
tando talia defecisti. Si dormiebāt quid videre po/ [illegible]
tuerūt: Si nihil viderunt: quomō testes sunt: Sed [illegible]
defecerūt scrutantes scrutatiōes. Defecerunt a luce
dei: defecerūt in ipo effectu consiliorū suorū: quādo
qd̄ voluerūt nihil pficere potuerūt: vtiq̄ defecerūt.
Quare hoc: Quia accessit homo ad cor altū: ꝛ exal/
tatus est deus. Propterea postea cū innotuisset chri/ K
sti resurrectio: ꝛ veniens spūs sanctus impleret fidu/ [illegible]
cia timentes quosdā discipulos: vt auderent iā mor/
tē nō timētes: p̄dicare qd̄ viderāt: exaltato deo ĩ ma/
iestate sua: qui pter nostrā infirmitatē hūilis iudi/
cat⁹ est: Et vbi ceperūt tube celestes psonare iudicē
venturū: quē p̄mo viderūt iudicatū: Cōturbati
sunt oēs q̄ videbant eos. Exaltato deo vt dixi
p̄dicato christo visi sunt iudei a quibusdā iudeis: vi/
si sunt deficiētes in scrutationib⁹ suis. Uidebant em̄
illi in nomie crucifixi ꝛ occisi manib⁹ suis fieri tanta
miracula: et recesserūt corde ab eis q̄ pmāserūt ĩ im/
pietate. Displicuit eis illorū duricia: quesierūt psiliū
salutis sue: ꝛ dixerunt aplis: Quid faciem⁹: Cōtur/ [illegible]
bati em̄ sunt oēs qui videbant eos: id est q̄ intellige/
bāt qd̄ lingue eorū infirmate sunt sup eos q̄ intellige/
bant: qꝛ in omnib⁹ suis malis pscrutatiōib⁹ cōsiliorū
vtiq̄ defecerunt. Conturbati sunt isti: Et timuit
oīs homo. Qui nō timuerūt: nec homies fuerūt.
Timuit oīs homo: id est oīs vtens ratiōe ad intelli/
genda q̄ facta erāt. Un̄ illi q̄ nō timuerūt: pecora po
tius nominādi sūt: bestie pot⁹ imanes ꝛ truces. Leo
rapiēs ꝛ rugiēs: ille adhuc pplus. At xͦo oīs homo
timuit: id est q̄ credere voluerūt: qui iudiciū venturū
cōtremuerūt. Et timuit oīs homo. Et annūci/ L [illegible]
auerūt opa dei. Ille qui dicebat: A timore inimi/
ci erue animā meā: timuit oīs hō: A timore inimici
eruebat: sed timori dei subdebat. Non timebat eos [illegible]
qui corp⁹ occidūt: sed eū qui potestatē habet et cor/
pus ꝛ animā mittere in gehennā. Predicauerūt do/
minū. Nā p̄mo petrus timuit: ꝛ inimicū timuit: non
dum erat aīa eius eruta ab inimico. Interrogat⁹ ab [illegible]
ancilla q̄ inter discipulos eius esset: negauit domi/
nū ter. Resurrexit dn̄s: firmauit colūnā: Iā petrus
p̄dicat: sine timore ꝛ cū timore. Sine timore eorū q̄ [illegible]
corpus occidūt: cū timore eius q̄ habet potestatē et
corpus ꝛ aīam occidendi in gehennā ignis. Timuit
oīs homo: ꝛ annūciauerūt opa dei. Nāq̄ annūciā/
tes istos aplos opa dei: exhibuerūt sibi p̄ncipes sa/
cerdotū: ꝛ cōminati sunt dicētes: ne in noīe iesu p̄di/
carent. Et illi dixerūt: Dicite nobis: cui magis obtē/ [illegible]
pare oporteat: deo an hoīb⁹: Quid illi dicerēt: Ho/
minib⁹ potius q̄ deo: Sine dubio non respōderūt:
nisi deo poti⁹. Illi aūt sciebāt q̄ iuberet de⁹: ꝛ cōte/
pserūt minātes sacerdotes. Quia ḡ timuit oīs hō: nō
terruit hō: ꝛ annūciauerūt opa dei. Si timet homo:
nō terreat homo. Eum em̄ timere debet hō: a quo
factus est hō. Qd̄ supra homies est timet: et homies

te nõ terrebũt. Mortẽ sempiternã time: ⁊ p̄sentẽ nõ
curabis. Voluptatẽ illã incorruptã et quietẽ sine la-
be cõcupisce: ⁊ ꝓmittentẽ dona ista tẽpalia totũ mũ-
dum vendebis. Ama ergo ⁊ time: ama qđ ꝓmittit deus:
time qđ minat̃ de⁹: nec corrũperis ex eo qđ ꝓmittit:
nec terreberis ex eo qđ minat̃ hõ. Et timuit oĩs hõ:
⁊ annũciauerũt opa dei. Et facta eius intellexe-
rũt. Quid est, facta ei⁹ intellexerũt? Hoc erat illud:
Esa. 53. O dñe iesu christe qđ tacebas: et sicut ouis ad victi-
mã ducebaris: ⁊ non aperiebas corã tondẽte os tuũ: et
nos eum putabam⁹ esse in plaga et dolore positũ: ⁊
scientem ferre infirmitatẽ. Hoc erat qđ abscõdebas
Ps. 44. speciẽ tuã, speciose forma p̄ filiis hominũ: hoc erat
Esa. 53. illud in quo videbaris nõ habere speciẽ neq; decorẽ.
Matth. 27. Portabas in cruce insultantes ⁊ dicentes: Si filius
dei est: descẽdat de cruce. Quis forte sciens potestatẽ
tuã seru⁹ tuus ⁊ dilectus tu⁹: nõ exclamauit i corde
suo ⁊ dixit: O si mõ descẽderet: ⁊ isti oẽs qui insultãt
cõfunderent̃? Sed nõ erat sic. Moriendũ erat ꝓpter
morituros: ⁊ resurgendũ ꝓpter semp victuros. Hoc
illi qui volebãt illum de cruce descẽdere: nõ intellige-
bant. At vbi resurrexit: ⁊ glorificat⁹ ascendit in cęlũ:
intellexerũt opa dñi. Annũciauerũt opa dei: et facta
D eius intellexerũt. Letabit̃ iustus in domino.
Jam nõ est tristis iust⁹. Tristes enim erãt discipuli
crucifixo dño: cõtristati: merẽtes discesserũt: pdidis-
se se spem putauerũt. Resurrexit ⁊ glorificat⁹ etiam
apparens: tristes inuenit. Tenuit oculos duorũ i via
Luc. 24. ambulantiũ ne ab eis agnosceret̃: ⁊ inuenit eos gemẽ-
tes ⁊ suspirãtes: ⁊ tenuit eos donec exponeret scriptu-
ras: ⁊ p ipsas scripturas ostẽderet: qꝛ ita fieri oporte-
bat sicut factũ est. Ostendit enĩ in scripturis: qꝛ post
Mt. 27. tertiã diem resurgere oportebat dñm. Et quõ tertia
die resurgeret: si de cruce descenderet? Modo vos q
tristes estis i via: si iudeis insultãtibus videretis do-
minũ de cruce descẽdisse: quantũ efferremini? Letaremi
qꝛ ora iudeoꝝ sic obturasset? Expectate cõsiliũ me-
dici: qđ nõ descẽdit: qđ occidi voluit: antidotũ terit.
Ecce iam resurrexit: ecce iã loquit̃: nõdũ agnoscit̃: vt
Luc. 24. len⁹ agnoscat̃. Postea aperuit oculos eoꝝ i fractiõe
panis: agnoscũt eũ, letant̃ exclamãt. Letabit̃ iustus
in dño. Nũciat̃ cuidã duriori: visus est dñs: resurre-
Jo. 20. xit dñs: adhuc ille tristis est: non credit: Nisi misero
inqt manũ meã ⁊ tetigero cicatrices clauoꝝ: nõ cre-
dam. Prebet̃ ⁊ corp⁹ tangendũ: mittit manũ: cõtre-
ctat ⁊ exclamat: Dñs meus ⁊ deus me⁹. Letabit̃ iu-
stus in dño. Illi ergo letati sunt iusti in dño q viderunt
tetigerũt et crediderunt. Quid iusti qui modo sunt:
qꝛ nõ vident: qꝛ nõ tangũt: nõ letant̃ in dño? Et vbi
est illa vox dñi ad ipm thomã: Quia vidisti me credi-
Jo. 20. disti, beati qui non viderũt ⁊ crediderũt? Ergo oẽs
letemur in dño: oẽs scḋm fidẽ vnus iust⁹ sim⁹: oẽsq;
in vno corpe vnũ caput habeam⁹: et letemur i dño:
nõ in nobis: qꝛ bonũ nostrũ nõ nos nobis: sed ille q
fecit nos. Ipse est bonũ nostrũ ad letificandos nos.
Nemo letet̃ in se: nemo p̄sumat: nemo desperet de
se: nemo de quoq; homie quẽ debeat adducere vt so-
cius sit spei ipsi⁹: nõ datos spei. Letabit̃ iust⁹ i dño.
R. Recti corde. Et sperabit in eũ: et laudabunt̃ oẽs qui recti
Marci. 16. sunt corde. Jam qꝛ dñs resurrexit: iã qꝛ ascẽdit in
Act. 1. celũ, iã qꝛ ostẽdit esse aliã vitã, iã qꝛ manifesta sũt cõ-
silia ei⁹ quib⁹ latuit corde alto nõ fuisse inania: quia
ideo sanguis ille fusus est vt esset p̄ciũ redẽptoꝛ: iam

qꝛ manifesta sunt oĩa que p̄dicta sunt: oĩa que credi-
ta sunt: oĩa sb omi cęlo: Letabit̃ iustus in dño ⁊ spe-
rabit in eũ: ⁊ laudabunt̃ oẽs q recti sunt corde. Qui
sũt recti corde? Eia fratres mei sępe dixim⁹: ⁊ bonũ
est vt noueritis. Qui sunt recti corde? Qui oĩa que
cũ ꝓ in hac vita patiunt̃ nõ ea tribuũt insipiẽti, sed
cõsilio dei ad medicinã suam: nec p̄sumũt de iustitia
sua: vt putẽt se iniuste pati qđ patiunt̃: aut ideo esse
deũ iniustũ: qꝛ nõ plura patit̃ q plus peccat. Videte
frẽs hec sępe dixim⁹: Quicqd sentis: siue scḋm corpus:
siue scḋm dispendiũ rei familiaris: siue ꝑ orbitatẽ ali-
quã charissimoꝝ tuoꝝ: noli respicere eos quos nosti
iniquiores te. Non enĩ forte audes dicere iniustũ te: sed
nosti peiores te ⁊ florere i istis ⁊ nõ flagellari: vt dis-
pliceat tibi consiliũ dei ⁊ dicas: Ecce puta peccator
sum: ⁊ ꝓpterea flagellor: quare ille nõ flagellat̃ cuius
noui tanta flagitia? Quãtũcũq ꝓ male fecerim ego:
nũquid ego tantũ feci quãtum ille? Distortũ est cor
tuũ. Q̃ bonus de⁹ israel: sed rectis corde. Tui aũt la- Ps. 72.
bunt̃ pedes: qꝛ zelas in peccatores: pacẽ pctõꝝ intu-
ens. Sine curari. Nouit de⁹ qđ agat: q vuln⁹ nouit:
Nõ secat̃ ali⁹. Quid si desparat? Quid si ꝓpterea tu se-
caris: qꝛ nõ desparis? Patere ergo quicqđ pateris recto
corde: Nouit de⁹ qđ tibi donet: quid tibi subtrahat.
Qđ tibi donat: ad ꝯsolationẽ valeat nõ ad corrupti-
onẽ: et qđ tibi subtrahit: ad tolerantiã valeat non ad
blasphemiã. Si aũt blasphemas ⁊ displicet tibi de⁹:
⁊ tu tibi places: ꝑuerso corde ⁊ distorto es: Et h pei⁹:
qꝛ cor dei vis corrigere ad cor tuũ: vt hoc ille faciat
qđ tu vis: cum tu debeas facere qđ ille vult. Quid ergo
vis detorquere cor dei: qđ semp rectũ est ad prauita-
tem cordis tui? Quãto meli⁹ ad rectitudinẽ dei cor-
rigis cor tuũ? Nõne hoc te docuit dñs tuus: de cui⁹
passiõe mõ loqbamur? Nõne infirmitatẽ tuã porta-
bat qñ dixit: Tristis est aĩa mea vsq; ad mortẽ? Nõ- Matth. 26.
ne teipsũ in se figurabat: cum dicebat: Pater si fieri Ibidem.
potest trãseat a me calix iste? Nõ enĩ duo corda ⁊ di-
uersa: patris ⁊ filij: sed in forma serui portauit cor tuũ:
vt doceret illud exemplo suo. Jam ecce q̃si aliud cor
tuũ inuenit tribulatio: volẽs transire qđ iminebat: sed
noluit deus. Non cõsentit deus cordi tuo: cõsenti tu
cordi dei. Audi vocẽ ipsi⁹: Verũ nõ quod ego volo: Ibi.
sed qđ tu vis pater. Laudabunt̃ ergo oẽs recti corde. E
Quid sequit̃? Si laudabunt̃ oẽs recti corde: dam-
nabunt̃ ꝑuersi corde. Duo tibi mõ ꝓposita sunt: eli-
ge cũ tp̄us est. Si recto corde fueris: ad dexterã eris
⁊ laudaberis. Quõ? Venite bñdicti patris mei: perci- Matth. 25.
pite regnũ quod vobis paratũ est ab origine mũdi.
Peruerso aũt corde si fueris: si subsannaueris deũ:
si ꝓuidentiã eius irriseris: si dixeris in aĩo tuo: vere
nõ curat deus res hũanas: si curaret res humanas:
ille latro tantũ haberet: et ego innocens indigerem?
Peruerso corde factus es: veniet iudiciũ illud: appa-
rebũt oĩa ꝓpter que ista oĩa faciat deus: ⁊ tu qui no-
luisti in hac vita corrigere cor tuũ ad rectitudinẽ dei
⁊ te ad dexterã p̄parare: vbi laudabunt̃ oẽs recti cor-
de: eris ad sinistrã vbi tũc audies: Ite in ignẽ ęternũ Ibidem.
q p̄paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Et nũquid erit
tũc tp̄us corrigere cor? Mõ ergo corrigite frẽs: mõ cor-
rigite: qs ꝓhibet? Cantat̃ psalm⁹: legit̃ euãgeliũ: so-
nat lector: sonat disputator: patiẽs ẽ dñs: Peccas ⁊
parcit: adhuc peccas: adhuc parcit: ⁊ adhuc addis.
Q̃diu patiẽs est deus? Senties ⁊ iustũ dei. Terre-

mur: qz timem⁹: Docete nos nõ timere: & non terre-
mur. Sed melius nos deus docet timere: q̃ quisq̃
hominū nõ timere. Timuit eum oīs homo: & annū-
ciauerūt opa dei. Inter illos nos cõputet deus qui
timuerūt & annūciauerūt. Quia timemus: annūcia-
mus vobis fratres: Videm⁹ alacritatē vestrā ad au-
diendū verbū & exigendū: videm⁹ vota vestra: vide-
mus affectus vestros. Vnū cõpluit terra: frumēta nõ
spinas generat: Frumētis horreū parat: ignis spinis.
Nosti quid facias de agro tuo: & nescit deus quid fa-
ciat de agro seruo suo? Qd̃ pluit ī agrū vberē: dulce
est: et qd̃ pluit in agrū spinosum: dulce est. Nūquid
pluuiā accusat q' spinas genuerit? Nõne erit pluuia
illa testis in iudicio dei: & dicet: Ego dulcis sup omia
veni? Tu ergo quid pferas vide: vt quid tibi paret
attendas. Profers frumentū: horreū spera: profers
spinas: ignē spera: Sed nondū venit: aut temp⁹ hor-
rei: aut tp̄us ignis. Modo ẽ paret & nõ timebit. In
nomine christi & qui loqmur viuim⁹: et quib⁹ loqui-
mur viuitis. Nūquid cõsiliū corrigendi et mutande
vite male in bonā: nõ est locus: nõ est temp⁹? Nõne
si vis hodie fit? Nõne si vis modo fit? Quid emptu-
rus es vt facias? Que emplastra quesiturus es? Ad
quos indos nauigaturus? Quā nauim pparatur⁹?
Ecce cū loquor: muta cor: & factū est qd̃ tam sepe et
tādiu clamat vt fiat: et quod eternā penam parturit
si non fiat.

Explicit Tractat⁹ de ps̄. LXIII.

A Incipit Tractat⁹ de ps̄. LXIIII.

Cognoscenda est vox sancte pphetie et ipso ti-
a tulo psalmi hui⁹: Inscribit: In finē psal-
mus Dauid: canticum Hieremie et
Ezechielis et populo trāsmigrationis: cum
inciperēt exire. Res quēadmodū gesta sit apud
patres nostros tpe trāsmigrationis babylonie: non
omnib⁹ notū est: sed his q̄ scripturas sanctas diligē-
4.Reg.24. ter aduertunt: vel audiendo vel legendo. Captiuat⁹
est em̄ ppl's israel et ciuitate hierusalē: ductus est in
seruitutem babylonie. Prophetauit aūt hieremias
Hiere.25.&.29. sanctus post septuaginta annos rediturū populū de
captiuitate: & instauraturū ciuitatē ipsam hierusalē:
quā deuictā ab hostibus planxerat. Illo autē tēpore
fuerūt pphete in illa captiuitate ppl'i cõstituti ī baby-
lonia: inter quos erat sanct⁹ Ezechiel ppheta. Expe-
ctabat aūt ille ppl's donec implerent tpa septuagin-
ta annoꝝ fm̄ pphetiā Hieremie. Factū est: cõpletis
septuaginta annis: restitutū est templū qd̃ deletum
erat: & regressa est de captiuitate magna ps illius po-
j.Cor.jo. puli. Sed qm̄ dicit aplus: Hec in figura cõtingebāt
illis. scripta sunt aūt pꝓter nos in quos finis seculoꝝ
obuenit. Debem⁹ & nos nosse p̄us captiuitatē nr̄am:
deinde liberationē nostrā: debemus nosse babyloniā
in qua captiui sum⁹: & hierusalē ad cui⁹ reditū suspi-
B ramus. Iste quippe due ciuitates. fm̄ litterā reuera
due ciuitates: Et illa quidē hierusalē mõ a iudeis nõ
incolit. Post crucifixū em̄ dn̄m vindicatū est in illa
flagello magno: & eradicata ab eo loco: vbi impia li-
bertate furiosi aduersus medicū insanierunt: Dispsi
sūt p oēs gentes: & data ē illa t'ra christianis: iple tū ē
illud qd̃ de his p̄dixerat dn̄s: Propterea auferet a vo
Matth.2j. his regnū: & dabit genti facienti iusticiā. Cū aūt vide-
rēt tūc multas turbas ire post dn̄m p̄dicantē regnū
celoꝝ & mirabilia facientē: dixerūt p̄ncipes illius ci-
uitatis. Si dimiserim⁹ eum: oēs ibunt post illum: et Io[illegible]
venient romani & tollent nobis & locū & gentē. Ne lo-
cū pderent: dominū occiderūt: & ideo pdiderunt: q̄
occiderūt. Ciuitas quidem illa terrena. ciuitati cui- [illegible]
tatis eterne in celis vmbrā gerebat. Et vbi cepit [illegible] [illegible]
q̄ significabat euidētius p̄dicari: vmbra q̄ figura-
bat deiecta ē: Propterea ibi mõ templū nõ ē qd̃ fa- [illegible]
bricatū fuerat in imaginē futuri corpis dn̄i. Tenem⁹
lucem: vmbra transiuit: tamē adhuc in quadā capti-
uitate sum⁹. Qd̄iu sum⁹ ait aplus in corpe: peregrina- [illegible]
mur a dn̄o. Et vide nomia duaꝝ istarū ciuitatū: ba- C
bylon & hierusalē. Babylon cõfusio interptat: hieru-
salē visio pacis. Intēdite nūc ciuitatē cõfusionis: vt
intelligatis visionē pacis: Istā toleretis: ad illā suspi-
retis. Vnde dinosci possunt iste due ciuitates? Nū-
quid possum⁹ eas modo separe abinuicē? Permix-
te sunt & ab ipso exordio generis humani: pmixte cur-
runt vsq̃ in finē seculi. Hierusalē accepit exordiū p Gen.4.
abel: Babylon p cain. Edificia quippe vrbiū postea [illegible]
facta sunt. Illa hierusalē in t'ra iebuseoꝝ: Nā p̄mo [illegible]
iebus dicebat: inde gens iebuseorū deleta est: qñ [illegible]
ppl's dei liberat⁹ ē de egypto: & introduct⁹ est in ter- [illegible]
ram pmissionis. Babylon aūt cõdita ē in intimis p-
sidis regionibus: que diuturno tpe caput extulit sup
ceteras gentes. Due ergo iste vrbes certis tēporib⁹
cõdite sunt: vt manifestaret figura duarū ciuitatum
olim ceptarū: & vsq̃ in finē in isto seculo mansurarū:
sed in fine separandarū. Vnde ergo possumus eas mõ
ostendere que pmixte sunt? Ostēdet tūc domin⁹ cū
alios ponet ad dexterā: alios ad sinistrā. Hierusalē
ad dexteram erit: babylon ad sinistram. Hierusalem
auditura est: Venite benedicti patris mei: percipite re- Matth.25.
gnū quod vobis paratū est ab origine mūdi. Baby-
lon auditura est: Ite in ignē eternū qui paratus est Ibidem.
diabolo & angelis eius. Possum⁹ tñ & aliquid affer- D
re quātum dn̄s donat: vnde distinguant pii fideles
etiam hoc tempore ciues hierusalem: a ciuibus ba-
bylonie. Duas istas ciuitates faciunt duo amores.
Hierusalē facit amor dei. babyloniā facit amor secu-
li. Interroget ẽ se quisq̃ quid amet: & inueniet vnde
sit ciuis. Et si se inuenerit ciuē babylonie: extirpet cu-
piditatē: plantet charitatē. Si autē se inuenerit ciuē
hierusalē. toleret captiuitatē: speret libertatē. Mul-
ti em̄ ciues sancte matris hierl'm cupiditatib⁹ baby-
lonie corrupti tenebant: & ipsa corruptiõe cupiditatū
tanq̃ ciues inde facti erāt: Et multi adhuc ita sunt: &
multi post nos ī hac terra futuri ita erūt: Sed nouit
dn̄s cõditor hierl'm q̄s ciues ei⁹ p̄destinauerit: q̄s vi-
deat adhuc sub dn̄atu diaboli redimendos sanguine
christi: nouit illos ipse anteq̃ se ipsi nouerit. Sub hac
ẽ figura cantat h' psalm⁹: in cui⁹ titulo positi sūt ciā
duo pphe q̄ ī illo tpe ī captiuitate fuerūt: Hieremias
& Ezechiel: et cantabāt ẽdā cū inciperēt exire. Inci-
pit exire: qui incipit amare. Exeūt em̄ multi latēter:
& exeuntiū pedes sunt cordis affectus. Exeunt autē
de babylonia. Quid est de babylonia? De cõfusione.
Quō exitur de babylone: id est de confusione? Qui
p̄mo cõfusi erant similib⁹ cupiditatib⁹: incipiūt cha-
ritate distingui: Iam distincti: nõ sunt ꝯfusi: etsi ad-
huc corpe pmixti sunt: desiderio tñ sancto discernū-
tur: & propter pmixtionē corporalē nõdum exierūt:
propter affectum cordis exire ceperunt. Iam ergo
audiamus fratres: audiam⁹ & cantem⁹ & desiderem⁹

vnde ciues sum⁹: Et q̄ gaudia cantant nobis? Quō in nobis reformat amor ciuitatis nr̄e: quā diuturna pegrinatiōe obliti fueram⁹? Sed misit inde ad nos epistolas pater noster: ministrauit nobis scripturas ... quib⁹ ep̄las fieret in nobis redeūdi desideriū: qz pegrinationē nostrā diligēdo ad hostes faciē posueram⁹: et dorsum ad patriā. Quid ḡ hic cantat?

Expositio psalmi.

Te decet hymn⁹ deus in sion. Patria illa est sion: ipsa est hierusalē q̄ sion: et huius nomis interpretationē nosse debetis. Sicut hier̄lm interpretat visio pacis: ita sion speculatio: id est visio et cōtēplatio. Nescio qd̄ nobis magnū spectaculū pmittit: et hoc ipse deus est qui condidit ciuitatē. Pulchra et decora ciuitas: q̄s pulchriorē habet cōditorē? Te decet hymn⁹ deus inqt. Sed vbi? In sion: in babylone nō decet. Etenim quisq̄ cum ceperit innouari: iam corde in hier̄lm cantat: dicēte ap̄lo: Cōuersatio nostra in celis est. In carne em̄ ambulātes inquit nō s̄m carnē militam⁹. Iam desiderio ibi sum⁹: iam spem ī illā terrā quasi ancorā pmisimus: ne in isto mari turbati naufragarem⁹. Queadmodū ergo de naui q̄ in ancoris est: recte dicimus q̄ iam in terra sit: adhuc em̄ fluctuat: sed in terra quodāmodo educta est cōtra ventos et cōtra tēpestates: sic cōtra tēptationes hui⁹ pegrinatiōis nostre: spes nr̄a fundata in illa ciuitate hierusalem facit nos nō abripi in saxa. Qui ḡ s̄m hanc spem cantat: ibi cantat. Ergo dicat: Te decet hymn⁹ deus in sion. In sion: non in babylone. Sed mō ibi es adhuc ī babylone. Ibi inquit sū. Amator iste et ciuis iste ibi sunt: sed carne nō corde. Cū aūt duo quedā dixerim: qz ibi sum carne nō corde: vnde canto nō ibi? Nō em̄ carne canto: sed corde. Carnē quidem sonantē audiunt et ciues babylonie: cordis autē sonū audit cōditor hierusalē. Vn̄ dicit ap̄lus exhortans ipsos ciues ad amatoria quedam cantica et desideria redeūdi ad illā pulcherrimā ciuitatē visionem pacis: cantātes inquit et psallētes in cordibus vestris dn̄o. Quid est: cantātes in cordibus vestris? Ne inde cantetis vnde estis in babylonia: sed inde cantate vnde sursum habitatis. Ergo te decet hymn⁹ deus in sion. In sion te decet hymnus: nō in babylonia. Qui cantāt ī babylonia? Ciues babylonie: etiā hymnū dei nō decenter cantāt. Audi vocē scripture: Nō est speciosa laus ī ore peccatoris. Te decet hymn⁹ deus in sion: Et tibi reddetur votum in hierusalē. Hic vouemus et bonū est vt ibi reddamus. Qui aūt hic vouet et nō reddit? Qui nō pseuerant vsq̄ in finē in eo qd̄ vouerunt. Vnde dicit alius psalm⁹: Vouete et reddite dn̄o deo vr̄o. Et tibi reddet votū in hierusalē. Ibi em̄ erim⁹ toti: id est integri in resurrectiōe iustorū: ibi reddet votū totū nostrū: nō sola aīa: sed etiā ipsa caro iam nō corruptibilis: qz iam nō in babylonia: sed etiā in corpus celeste ī mutatā. Qualis mutatio pmittit? Omnes em̄ resurgemus: ait ap̄lus: sed nō oēs īmutabimur. Quō aūt īmutabunt? Ipse dixit: In ictu oculi ī nouissima tuba. Canet em̄ tuba et mortui resurgent incorrupti: id est integri: et nos īmutabimur. Qualis autem erit illa īmutatio? Sequit et dicit: Oportet em̄ corruptibile hoc induere incorruptionē: et mortale hoc induere imortalitatē. Cum autē corruptibile hoc induerit incorruptionē: et mortale hoc induerit īmortalitatē. tūc fiet sermo qui scriptus est: Absorpta ē mors in victoria. Vbi est mors aculeus tuus? Modo em̄ inchoatis in nobis primitūs mentis vnde desideramus hierusalē: multa ex carne corruptibili cōtendūt aduersum nos: que non cōtendent cum fuerit mors absorpta ī victoria. Vincet pax et finiet bellum. Qn̄ autē vincet pax: vincet et illa ciuitas que dicit visio pacis. Nulla ergo erit a morte ptentio. Modo cum morte quāta cōtendimus? Inde sunt em̄ delectationes carnales: que etiā nobis multe illicite suggerūt: quib⁹ nō cōsentiētibus: sed tamē nō cōsentiendo cōtendimus. Primo ergo cōcupiscētia carnis sequētes duxit nos: postea renitētes traxit nos: deinde accepta gratia cepit nos: nec ducere: nec trahere: sed adhuc cōtendere nobiscū: post cōtentionē erit et victoria. Modo te et si oppugnat: nō expugnet: postea cū absorpta fuerit mors in victoria et pugnare cessabit. Quid dictū est? Nouissima inimica destruet mors. Reddam votū meū. Quod votū? Quasi holocaustum. Holocaustū em̄ tunc dicit: quando totū ignis assumit. Holocaustū sacrificiū est vbi totū cōsumit. Holon em̄ totū dicit: causis incensio. Holocaustū totū incēsum. Arripiat ergo nos ignis: ignis diuin⁹ ī hierusalē. Incipiam⁹ ardere charitate donec totū mortale consumat: et qd̄ ꝯ nos fuerit eat in sacrificiū dn̄o. Vnde alibi dicit: Benigne fac dn̄e in bona voluntate tua sion: vt edificent muri hierusalē. Tunc acceptabis sacrificiū iusticie oblationes et holocausta. Te decet hymn⁹ deus in sion: et tibi reddet votū in hierusalē. Querim⁹ hic ne forte rex nobis ipsi⁹ ciuitatis cōmendet dn̄s et saluator noster iesus christ⁹. Cantemus ergo donec ad euidentiora pueniamus. Possem em̄ iam dicere ipsuz esse cui dicit: Te decet hymn⁹ deus in sion: et tibi reddet votū in hierusalē. Sed si dicerē: mihi potius q̄s scripture crederet: et ideo forte nō mihi crederetur. Audiamus sequētia. Exaudi inquit orationē meā: ad te oīs caro veniet. Et habemus dominū dicentē: Datam sibi potestatē oīs carnis. Cepit ergo apparere iā rex ille cum diceret: Ad te oīs caro veniet. Ad te inquit oīs caro veniet. Quare ad illum oīs caro veniet? Quia carnē assumpsit. Quo veniat omis caro? Tulit inde primitias ex vtero virginali. Assumptis primitiis: cetera cōsequent vt holocaustum compleat. Vnde ergo omnis caro? Omnis homo. Et vnde omnis homo? Nūquid omnes credituri pnunciati sunt in christū? Nōne multi impij q̄ etiā damnabunt? Nōne quotidie multi nō credentes in sua infidelitate moriunt? Scd̄m quid ergo intelligim⁹: Ad te omnis caro veniet? Omnis caro dixit: oīs generis caro. Ex omni genere carnis: veniet ad te. Quid est: ex omni genere carnis? Nūquid venerūt paupes: et nō venerunt diuites? Nūquid venerūt humiles: et non venerunt sublimes? Nūquid venerunt docti: et non venerūt indocti? Nūquid venerūt viri: et nō venerūt femine? Nūquid venerūt dn̄i: et nō venerūt serui? Nūquid venerūt senes: et nō venerūt iuuenes? Aut venerunt iuuenes: et nō venerūt adolescentes? Aut venerunt adolescentes: et non venerūt pueri? Aut venerūt pueri: et non allati sunt infantes? Postremo nūquid venerūt iudei: nā inde erāt ap̄li: inde multa milia primo tradentiū: postea credētiū: et nō venerūt greci? Aut venerūt greci: et non venerūt romani? Aut venerunt

Marginal notes (left column): E; phil.3.; Ep.5.; Ec.15.; F; Ps.75.; 1.Cor.15. (Right column): Ibidem.; Ibi.; Ps.50.; G; Math.28.; Luce.1.; Act.2.

romani: et nõ venerũt barbari? Et qs numeret oms
gentes venientes ad eum: cui dictũ est: Ad te omnis
caro veniet. Exaudi orationẽ meã: ad te oĩs caro ve-
niet. †Sermones iniquoꝝ ꝑualuerunt sup
nos: et impietates nostras tu ꝓpitiaberis.
Quid est sermones iniquoꝝ ꝑualuerunt sup nos: et
impietatib⁹ nostris tu ꝓpitiaberis? Qđ nati sum⁹ in
hac terra: iniquos inuenim⁹: quos loquẽtes audiui-
mus. Si possim explicare qđ sentio: adiuuet me intẽ-
tio charitatis vestrę. Oĩs homo vbicũq; nascit̃: ipi⁹
terrę vel regionis vel ciuitatis linguam discit: illius
imbuit̃ moribus et vita. Quid faceret puer natus int̃
paganos: vt nõ coleret lapidẽ: qñ illũ cultũ insinua-
uerũt parentes? Inde ꝑma verba audiuit: illũ erro-
rem cum lacte suxit: Et qꝛ illi q̃ loquebant̃ maiores
erant: et puer qui loqui discebat infans erat: vnde po-
terat paruul⁹ nisi maiorũ auctoritatẽ sequi: et id sibi
bonũ ducere qđ illi laudarent? Ergo gentes cõuersę
ad christũ: postea et recordãtes impietates parentũ
suoꝝ: et dicentes iã qđ dixit ꝓpheta ipse Hieremias:
Hiere. 16. Vere mendaciũ coluerunt patres nostri. vanitatẽ q̃
eis nõ ꝓfuit. Cũ ergo iam hoc dicũt: renũciant opi-
nionib⁹ et sacrilegiis parentũ suoꝝ iniquoꝝ. Sed qꝛ
vt insererent̃ talibus opinionib⁹ et sacrilegiis: ꝑsua-
siones fecerũt eorũ: qui quãto ętate ꝑcedebant: tan-
to auctoritate ꝑcedere debere putabant̃: cõfitet̃ iam
redire volens ad hierusalẽ de babylonia et dicit: Ser-
mones iniqꝝ ꝑualueret aduersus nos: duxerũt nos
mala docẽtes: Ciues babylonię nos fecerũt: Dimi-
sim⁹ creatorẽ: adorauim⁹ creaturã: dimisim⁹ eum a
quo facti sum⁹: adorauim⁹ qđ ipsi fecim⁹. Sermo-
nes eñ iniquoꝝ ꝑualuerũt sup nos: sed tamẽ nõ op-
presserũt nos. Quare? Impietates nostras tu ꝓpitia-
beris. Intẽdat charitas vestra: Propitiaberis im-
pietates nostras: nõ dicit̃: nisi cuidã sacerdoti offerẽ-
ti aliqđ: vnde impietas expiet̃ et ꝓpitiet̃. Impietas
eñ tunc dicat̃ ꝓpitiari: cum ꝓpitius fit deus impieta-
ti. Quid est fieri deũ impietati ꝓpitium? Id est igno-
scentẽ: et veniã dantẽ. Sed vt dei venia impetret̃: ꝓ-
pitiatio fit ꝑ aliqđ sacrificiũ. Extitit ergo a deo dño
missus quidã sacerdos noster: Assũpsit a nobis qđ
Luce. 1. offerret dño: ipsas diximus sanctas ꝑmitias carnis
Math. 27. et vtero virginis. Hoc holocaustũ obtulit deo: extẽ-
Ps. 140. dit man⁹ in cruce vt diceret: Dirigat̃ oratio mea sicut
incẽsum in cõspectu tuo: eleuatio manuũ mearꝝ sacri-
Math. 27. ficiũ vespertinũ. Sicut nostis: qꝛ domin⁹ circa vespe-
rã pepẽdit in cruce: et impietates nostrę ꝓpitiatę sũt:
alioqn absorbuerãt nos: Sermones iniquorũ ꝑua-
luerũt sup nos: Duxerãt nos ꝑdicatores iouis: et sa-
turni: et mercurij. Sermones iniquoꝝ ꝑualuerũt su-
per nos. Sed quid facies? Impietates nr̃as tu ꝓpi-
tiaberis. Tu sacerdos: tu victima: tu oblator: tu ob-
Ad hebr. 9. latio. Ipse sacerdos est: qui nũc ingressus i interio-
Roma. 8. ra veli: solus ibi ex his q̃ carnẽ gestauerũt interpel-
lat ꝓ nobis. In cui⁹ rei figura in illo ꝑmo populo: et
in illo ꝑmo templo: vn⁹ sacerdos intrabat in sancta
sanctoꝝ: popul⁹ oĩs foris stabat. Et ille qui solus in-
grediebat̃ in interiora veli: offerebat sacrificiũ ꝓ po-
pulo foris stãte. Si intelligat̃ bñ: spirit⁹ viuificat: si
nõ intelligat̃ lr̃a occidit. Modo cũ legeret̃ aplus au-
2. Cor. 3. diuistis: Littera occidit: spirit⁹ aũt viuificat. Quid eñ
ageret̃ in illo populo: iudei nesciérunt: sed nec modo
Ibidem. sciũt. De illis quippe dictũ est: Qdiu legit̃ moyses:

velamẽ supra cor eoꝝ positũ est. Ibi velamẽ figura
est: sed tollet̃ figura: et appareat veritas in cordibus.
Sed qñ tolletur velamẽ? Audi apostolũ: Cum aũt
trãsierint ad dñm: auferet̃ velamẽ. Dũ ꝗ nõ trãseũt
ad dñm q̃diu legũt moysen: velamẽ habẽt sup cor.
Ad hoc sacramẽtũ fulgebat tũc facies moysi: ita vt
nõ possent intendere filij israel in faciẽ ei⁹. Audistis
modo cũ legeret̃: et velamẽ erat inter faciẽ moysi lo- Exo. 34.
quẽtis: et ꝑplm audientẽ vba. Per velũ verba audi-
ebant: faciem nõ videbãt. Et qđ ait aplus. Ita vt nõ 2. Cor. 3.
possent intẽdere filij isrl̃ in faciẽ moysi. Nõ intende-
bãt inqt: vsq; in finẽ. Quid est: vsq; i finẽ? Vsq;quo
intelligerẽt christũ. Dicit quippe aplus: Finis enim Roma. 10.
legis christus: ad iusticiam omni credenti. Est fides
splendor in facie moysi: tanq̃ in facie carnali et mor-
tali. Nũquid diuturn⁹ aut ętern⁹ esse possit? Mor-
te eñ succedẽte: ꝑfecto auferet̃: Splẽdor aũt glorię
beati dñi nostri iesu christi: sempitern⁹ est. Sed illud
figura erat tꝑalis: Hoc autẽ qđ illa figura significa-
bat̃ veritas: Legũt itaq; et nõ intelligũt christũ: nõ
ꝑducũt intẽtionẽ vsq; in finẽ: qꝛ velũ oppositũ negat
eis aspectũ splẽdoris interioris. Et vide ibi sub velo
christũ: Ait ipse dñs nr̃ iesus christ⁹: Si crederetis Io. 5.
moysi: crederetis et mihi: De me eñ ille scripsit. Pro-
pitiatis aũt peccatis nr̃is et ipietatib⁹: per illud sacri-
ficiũ vespertinũ trãsimus ad dñm vt auferat velamẽ:
Propterea et dño crucifixo: velũ templi scissũ ẽ. Et Math. 27.
audi orationẽ meã: ad te oĩs caro veniet. Sermones
iniquoꝝ ꝑualuerũt sup nos: et impietates nostras tu
ꝓpitiaberis. Beatus quẽ elegisti et assumpsi- I
sti. Quis est electus ab eo: et assumptus ab eo? Et
assumpt⁹ ẽ aliqs electus a saluatore dño nostro iesu
christo? An ipse ẽm carnẽ qđ homo est: electus et as-
sumpt⁹ est? Ut tanq̃ verbo dei dicat̃: qđ erat in ꝑn-
cipio: sicut dicit euãgelista: In ꝑncipio erat verbũ et Ioh. 1.
verbũ erat apud deũ: et deus erat verbũ: qꝛ et ipse est
fili⁹ dei: verbũ dei: de quo etiã dicit. Oĩa ꝑ ipsum fa- Ibidem.
cta sunt: et sine ipso factum est nihil: vt illi dicat̃: filio
dei: qꝛ ipse est sacerdos noster: postea carne assũpta:
Beat⁹ quẽ eligisti et assumpsisti: id est ille homo quo
indutus es: qui cępit ex ꝑgnat⁹ ex fęmina: temporali
quodãmodo illi⁹ est q̃ semp in ęternũ est: et in ęternũ
fuit. An potius ipse christ⁹ assumpsit quẽdam bea-
tũ: et nõ dicat̃ ipse quẽ assumpsit quasi in plurali nu-
mero ẽ i singulari? Unũ eñ assumit: qꝛ vnitatẽ assu-
mit: schismata nõ assumit: hereses nõ assumit: Mul-
titudinẽ de se fecerũt: non est vnus qui assumit̃. Qui
autẽ manent in cõpage christi: et membra eius sunt:
faciũt quodãmodo vnũ virum: de quo dicit aplus:
Donec occurramus omnes in agnitionem filij dei in Eph. 4.
virũ ꝑfectum: in mensurã ętatis plenitudinis christi.
Itaq; vnus vir assumit̃ cui caput est christus: qꝛ ca- 1. Cor.
put viri christ⁹ est. Ipse est ille beat⁹ vir qui nõ abiit Ps. 1.
in cõsilio impioꝝ: et cętera q̃ ibi dicunt̃. Ipse est qui
assumit̃: Nõ est extra nos: in ipsi⁹ mẽbris sum⁹: sub
vno capite regimur: Uno spũ oms viuim⁹: vnã pa-
triã oẽs desideram⁹. Uideam⁹ ergo qđ ad christum
dicat̃: vtrũ ad nos ptineat: et de nobis dicat̃. Interro-
gemus cõsciẽtias nostras: amorẽ illũ ꝑscrutemur: et
si adhuc paruus est: et modo nat⁹ amor iste: forte eñ
modo in aliquo germinauit: diligẽter extirpet iuxta
germinãtes spinas: id ẽ curas seculares: ne crescẽdo
sanctũ germẽ offocet. Beat⁹ quẽ elegisti et assumpsisti:

In illo sumus: ꝛ assumemur: in illo sumus ꝛ electi erimus. Et q̄ā nobis dabit? Inhabitabit: inquit: in atriis tuis. Dicit̄ n̄ illa eī cui cantant qui incipiunt exire de babylonia: Inhabitabit ĩ atriis tuis.

D Replebimur in bonis domus tue. Que sunt bona domus dei? Fratres cōstituamus nobis aliquā domū diuitem: quantis bonis refecta sit: q̄ꝫ copiosa sit: vasa q̄ꝫ multa ibi aurea: sed ꝛ argētea: q̄ntum familie: quantū iumentoꝝ ꝛ aīalium: ipsa deniq̄ꝫ domus q̄ꝫ delectat picturis: marmore: laq̄aribus: columnis: spaciis: cubilibus: et desiderantur talia: sed adhuc ex cōfusione babylonie. Amputa omnia ista desideria o ciuis hierusalem: amputa: si vis redire: non te delectet captiuitas. Sed iam cepisti exire: noli retro respicere: noli remanere in via. Non desūt adhuc hostes q̄ tibi persuadeant captiuitatem ꝛ peregrinationē. Jam nō p̄ualeant sup te sermones iniquoꝝ. Domū dei desidera: ꝛ bona eius domus desidera: sed noli talia qualia desiderare soles: vel in domo tua: vel in domo vicini tui: vel in domo patroni tui. Aliud quidē est bonū dom⁹ illius. Quid opus est vt nos dicamus que sint bona illius domus? Ipse iudicet qui cantat exiens de babylonia. Replebimur inquit ĩ bonis domus tue. Que sunt bona ista? Erexeramus fortasse coꝛ ad aurum: ad argentum: ꝛ cetera preciosa: Noli talia q̄rere: ista premūt: nō leuant. Hic ḡ iam bona illa hierusalē: bona illa dom⁹ domini: bona illa templi domini meditemur: qꝛ que domus domini: hoc ipsum templū domini. Replebimur in bonis domus tue.

R Sanctum est templum tuū mirabile in iusticia. Ista sunt bona dom⁹ illius. Non dixit: templū sanctū tuū mirabile in colūnis: mirabile in marmorib⁹: mirabile in tect̄ auratis: sed mirabile in iusticia. Habes foris oculos vnde videas marmora ꝛ auꝝ: intus est oculus vnde videat̄ pulchritudo iusticie. Intus iquā est ocul⁹ vn̄ videat̄ pulchritudo iusticie. Si nulla est pulchritudo iusticie: vnde amat̄ iustus senex? Quid affert in corpore qd̄ oculos delectet? Curua membra: frontē rugatam: caput canis albatum: imbecillitatē vndiq̄ꝫ querelis plenā. Sed forte quia tuos oculos non delectat senex iste decrepit⁹: aures tuas delectat. Quibus vocibus? Quo cantu? Et si forte adolescens bn̄ cantauit: omnia cū etate defecerunt. An forte sonus verboꝝ eius delectat aures tuas: que verba vix plene enūciat lapsis dētibus? Tamē si iustus est: si alienum non cōcupiscit: si de suo qd̄ habet erogat indigētib⁹: si bene monet: ꝛ rectū sapit: si integre credit: si paratus est ꝓ fide veritatis etiā ipsa ꝯfracta mēbra impēdere: Multi eī martyres etiā senes: vnde illū amamus. Quid in eo bonū videmus oculis carnis? Nihil. Quedā ḡ est pulchritudo iusticie quam videm⁹ ocl̄is cordis: ꝛ amam⁹: ꝛ exardescam⁹. Quā multum dilexerūt hoīes in ipsis martyrib⁹: cū eoꝝ mēbra bestie laniarēt. Nōne cū sanguis fedaret oīa: cū morsib⁹ beluinis viscera funderent̄: nō habebāt ocl̄i nisi qd̄ horrerēt? Quid ibi erat qd̄ amaret̄: nisi qꝛ erat ĩ illa feditate dilaniatoꝝ mēbroꝝ ĩtegra pulchritudo iusticie? Ista sunt bona domus dei: his te para satiari. Sed vt ĩde saties cū perueneris: hoc te oportet esurire ꝛ sitire cū peregrinaris: Hoc siti: h̄ esuri: qꝛ ipsa erūt bona dei. Audi illū regē cui ista dicūtur: q̄ venit vt te reducat: ꝛ se tibi fecit viā. Quid dicit? Beati q̄ esuriūt ꝛ sitiūt iusticiā: qm̄ ipsi saturabunt̄. Sanctū templū tuū admirabile in iusticia. Et ipsū templū fratres nolite p̄ter vos cogitare. Amate iusticiā ꝛ vos estis templū dei. Matth. 5.

O Exaudi nos deus salutaris noster. Aperuit mō quē deū dicat. Al. salutaris

Saluator ē ꝓprie dn̄s iesus christ⁹: Aperuit mō apti⁹ de q̄ dixerat: Ad te oīs caro veniet. Exaudi nos de⁹ saluatoꝛ nr̄. Ille vn⁹ vir q̄ assumit̄ ĩ templū dei: et plures sunt ꝛ vnus est. Ex vnius ꝑsona dixit: Exaudi orationē meā: ꝛ quia ipse vn⁹ ex plurib⁹ cōstat: mō ait: Exaudi nos deus saluatoꝛ nr̄. Audi illū iam aptius ꝑ dicari: Exaudi nos de⁹ saluatoꝛ noster.

Spes omniū finiū terre ꝛ in mari longe. Ecce vnde dictū est: Ad te oīs caro veniet. Vndiq̄ꝫ venit̄. Spes omniū finiū terre: nō spes vnius anguli: nō spes solius iudee: nō spes soli⁹ africe: non spes pānonie: nō spes oriētis aut occidētis: ſ spes omnium finiū terre: ꝛ in mari lōge. Ipsoꝝ finiū terre ꝛ in mari longe: ꝛ qꝛ in mari: iō longe. Mare eī in figura dicit̄ seculū hoc: salsitate amarū: ꝓcellis turbulētum: vbi hoīes cupiditatib⁹ ꝑuersis ꝛ prauis: facti sunt velut pisces inuicē se deuorantes. Attēdite mare malum: mare amarum: fluctibus seuum: attendite qualibus hominibus plenum sit. Quis optat hereditatem: nisi morte alterius? Quis optat lucrum: nisi damno alterius? Q̄m multi alioꝝ defectione cupiūt sublimari? Q̄m multi vt emāt optāt alios vēdere res suas? Quō se inuicē opprimūt: ꝛ q̄ possūt deuorāt? Et cū deuorauerit vn⁹ piscis maioꝛ minorē: deuorat̄ ꝛ ipse a maiore. O piscis male: ꝑdam vis de paruo: preda efficieris magno. Quotidie ista eueniūt: aīi nos sūt: videm⁹ illa: hoꝛream⁹ illa. Nō illa agam⁹ frēs: qꝛ spes est ille finiū terre. Ille si nō esset spes ꝛ in mari longe: nō diceret discipulis suis: Faciā vos piscatores hoīm. Jam in mari capti ꝑ retia fidei: gaudeam⁹ nos ibi natare adhuc infra retia: q̄a adhuc mare h̄ seuit ꝓcellis. sed retia q̄ nos ceperunt ꝑducent ad littus. Littus est finis maris. Ergo peruētio in finē seculi. Interī infra ipsa retia frēs bn̄ viuam⁹: nō retia rūpētes: foras exeam⁹. Multi eī ruperūt retia ꝛ schismata fecerūt ꝛ foras exierunt: q̄a malos pisces intra retia captos se nolle tolerare dixerunt: ipsi mali facti sunt poti⁹: q̄ꝫ illi q̄s se nō potuisse tolerare dixerūt. Namq̄ꝫ illa retia ceperūt pisces et bonos ꝛ malos. Dn̄s dic: Simile est regnū celorum sagene misse in mare: q̄ ꝯgregat ex oī genere: Quā cū impleta esset educētes: ꝛ sec⁹ littus sedētes elegerunt bonos in vasa: malos aūt foras miserunt. Sic erit inq̄t in ꝯsūmatione seculi. Oñdit littus: oñdit finē maris. Exibūt angeli: ꝛ separabunt malos de medio iustoꝝ: ꝛ mittēt eos in caminū ignis: Ibi erit fletus ꝛ stridoꝛ dentiū. Eia ciues hierl̄m q̄ infra retia estis: ꝛ pisces boni estis: tolerate malos: retia nolite rumpere: cū illis estis ĩ mari: nō cū illis eritis in vasis. Spes eī ille finiū terre: ipse spes est ꝛ in mari longe: Longe: quia ꝛ in mari. Matth. 4. Matth. 13. Ibidem.

P Preparās mōtes in fortitudine sua. Non ĩ fortitudine illoꝝ. Al. virtute tu[a]

Preparauit eī magnos p̄dicatores: ꝛ ipsos appellauit montes: humiles in se: excelsos ĩ illo. Preparās montes in fortitudine sua. Quid dicit vnus ex ipsis montibus? Ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuim⁹: vt nō fidentes in nobismetipsis simus: ſ in deo q̄ suscitat mortuos. Qui in se fidit: ꝛ in christo 2. Cor. 1.

nõ fidit:nõ est de his mõtibus q̃s ille p̃parat in for-
titudine sua. Preparans montes in fortitudine sua.
Al. † accinctus potentia. Circũcinctus in potẽtatu: Potentatũ in-
telligo: Circumcinct⁹ quid est? Christũ quẽ in me-
dio ponũt circũcinctũ faciunt:id est vndiq; cinctũ:
Habemus illũ omes cõmuniter:ideo in medio est.
Circumcingim⁹ illũ omnes qui credim⁹ in illũ:et qz
fides nostra non de viribus nostris: sed de illius po-
tentia est:ideo circũcinctus in potẽtatu suo:non no-
Al. † profundũ. stra fortitudine. Qui conturbas † fundũ ma-
ris. Fecit h: videt qd fecerit: Preparauit eñ mõtes
in fortitudine sua:misit illos p̃dicare. Circũcinctus
est a credentib⁹ in potentatu:et motũ est mare: com-
motũ est seculũ:et cepit psequi sanctos eius. Circũ-
cinctus in potentatu:qui cõturbas fundum maris.
Non dixit:q cõturbas mare:sed fundũ maris. Fun-
dum maris est cor impiorũ. Sicut eñ a fundo vehe-
mentius omia mouentur:et fundus cõtinet omia:Sic
quicqd pcessit per linguã:per manus: p potestates
diuersas: ad psecutionem ecclesie a fundo pcessit. Si
eñ non esset radix iniqtatis in corde:nõ illa omia p-
cederent aduersus christũ. Fundũ cõturbauit forte:
vt et fundũ exhauriret: Nam in malis quibusdã ex-
hausit mare a fundo:et posuit mare desertũ. Dicit il-
Ps. 65. lud alius psalm⁹: Qui cõuertit mare in aridã. Oẽs
impij et pagani q crediderũt: mare erant: terra facti
sunt:salsis fluctib⁹ primo steriles:postea iusticie fru-
ctu fecundi. Qui cõturbas fundũ maris. Sonum
Al. † non habet. fluctuũ eius † quis sufferet? Quid est:quis suf-
feret? Quis hõ sufferet sonũ fluctuũ maris:iussiões
sublimitatũ seculi? Sed vnde sufferunt? Quia p̃pa-
rat mõtes in fortitudine sua. Quod ẽ dixit:qs suffe-
ret:hoc ait: Nosipsi per nosipsos sufferre illas pse-
cutiones nõ possem⁹:nisi ille daret fortitudinẽ. Qui
cõturbas fundũ maris:sonũ fluctuũ eius quis suffe-
ret? Turbabuntur gentes. Primo turbabantur:
sed illi mõtes parati in fortitudine christi:nunqd tur-
bati sunt? Turbatũ est mare:elisum est in montem:
mare fractũ est: mõtes incõcussi manserũt. Turba-
Al. † nõ habet. buntur gentes: Et timebũt † omes. Ecce iam om-
nes timẽt:antea qui turbati erant:timẽt iam omes.
Non timuerũt christiani et timent iã christiani. Om-
nes q psequebantur:modo timẽt. Superauit eñ ille qui
circũcinctus est in potentatu:sic ad illũ venit omnis
caro:vt ceteri paucitatẽ ipsam iam timeant. Et time-
Al. † terminos. † non habet. bunt oẽs. Qui inhabitant † fines † terre a si-
gnis tuis. Miracula eñ fecerunt apostoli: et ideo
omes fines terre timuerũt et crediderũt. Exitus
Al. † matutini. † mane et vespere delectabis: Id est delectabi-
les facis. Jam in ista vita qd nobis pmittitur? Exitus
delectabilis:mane et vespe. Sunt exit⁹ mane:sũt exi-
tus vespe. Mane significat psperitatẽ seculi: vespa
signat tribulationẽ seculi. Intẽdat charitas vestra.
In vtroq; eñ temptatur aia hũana: Et psperitate:ne
corrũpatur:Et aduersitate:ne frangatur. Ideo aũt ma-
ne psperitatẽ significat:quia mane letũ est: trãsacta
velut tristicia noctis. Tristes aũt sunt tenebre venie-
te vespa: Ideo veniẽte quasi mũdi vespera:obtulit
sacrificiũ vespertinũ. Non ẽ timeat vnusq̃sq; vesperũ:
ne mane corrũpatur? Ecce nescio qs vt facias mali ali-
quid: pmisit lucrũ:mane est. Arridet tibi ampla pe-
cunia:mane tibi fit. Noli corrũpi: et habebis exitũ
mane. Si eñ habes exitũ:nõ capieris. Sic est enim
pmissio lucri:q̃si esca in muscipula. Coartaris:et nõ
est q exeas:caperis in muscipula. Dedit aũt tibi exi-
tum dñs deus tuus:ne lucro capiaris:cũ tibi dicit in
corde:ego sum diuitie tue: Noli attẽdere qd mũdus
pmittit:sed qd pmittit cõditor mũdi. Attẽde qd tibi
pmisit de⁹ facienti iusticiã:et cõtemne qd tibi pmittit
hõ:vt abducat iusticiã:et adducat iniusticiã. Noli ẽ
attẽdere qd mũd⁹ pmittit: s qd cõditor mũdi: et ha-
Matth. x. bebis exitũ mane p dñi verbũ dicẽtis: Quid pdest hoi
si totũ mundũ lucretur:anime aũt sue detrimentũ pa-
tiatur? Sed ille q te pmisso lucro corrũpere:et ad iniq-
tatem adducere nõ potuit:minatur penas:et cõuertit
se ad inimicitias:et incipit tibi dicere: Si hoc nõ fe-
ceris:ego ostendã:ego faciã: habebis me inimicum.
Primo cũ lucrũ pmittebat:mane tibi erat: mõ iam
vesperascit:tristis factus es. Sed q dedit tibi exitum
mane:dabit et vespere. Quõ cõtempsisti mane seculi
ex luce dñi:sic cõtemne et vesperã ex passionib⁹ dñi:
vt dicas anime tue: Quid mihi amplius factur⁹ est
iste:q̃ passus est p me dñs meus de⁹: vt teneã iusti-
ciã:nõ cõsentiã ad iniqtatẽ? Seuiat in carne: frangat
Matth. x. muscipulã:et volabo ad dominũ meũ q mihi ait: No-
lite timere eos q corp⁹ occidũt:animã aũt nõ possũt
occidere. Et de ipso corpore securitatẽ dedit dicens:
Luc. 21. Capillus capitis vestri nõ peribit. Magnifice h po-
suit: delectabis exit⁹ mane et vespe. Si eñ nõ te dele-
ctet ipse exitus:nõ laborabis exire inde. Mittis ca-
put in lucrũ pmissũ: si nõ te delectet pmissio salua-
toris. Et rursus cedis tẽptãti et terrẽti:si nõ te delectet
ille q prior passus est: vt tibi exitũ faceret. Exit⁹ ma-
R ne et vespe delectabis. Uisitasti terrã et inebri-
Ps. 22. asti eam. Unde inebriasti terrã? Calix tu⁹ inebrians
q̃ p̃clarus ẽ. Uisitasti terrã et inebriasti eã:misisti nu-
Al. [illegible] bes tuas:pluerũt p̃dicationẽ veritatis: inebriata est
terra. Multiplicasti † ditare eam. Unde multi-
Al. [illegible] plicasti eam ditare? † Fluuius dei † repletus est
† aqua. Quid est fluui⁹ dei? Populus dei. Prim⁹
ille populus repletus est vñ et cetera terra rigaretur. Audi il-
Joh. 7. lum pmittẽtẽ aquã: Si qs sitit: veniat et bibat: Qui
credit i me:flumia aq̃ viue de vẽtre ei⁹ fluẽt. Si flu-
mina et vn⁹ fluuius:qz pter vnitatẽ multi vnũ sunt:
Multe ecclie et vna ecclia: Multi fideles et vna spõsa
christi:sic multa flumina et vn⁹ fluuius. Crediderũt
multi israelite:et impleti sũt spũsancto: Inde diffusi
sunt p gẽtes: ceperũt p̃dicare veritatem: et de fluuio
Al. [illegible] dei q implet⁹ est aq̃:irrigata est tota terra. Para-
sti cibũ illorũ † qz ita est p̃paratio † tua. Non
qz te pmeruerũt qb⁹ peccatã donasti: Merita illorũ ma-
la erant: s tu pter misericordiã tuã:qz ita est p̃para-
Al. [illegible] tio tua: ita p̃parasti cibum illorũ. † Sulcos eius
inebria. Fiãt ẽ primo sulci q inebrientur:duritia pe-
ctoris nri aperiatur vomere sermonis dei. Sulcos ei⁹
Al. [illegible] inebria. Multiplica † generatiões eius. Ui-
demus credũt:et ex credẽtib⁹ alij credũt:et ex illis alij
credũt:et nõ sufficit vni hoi vt fact⁹ ipse sit fidelis si
nõ et aliũ lucretur. Sic multiplicatur et semẽ: Pauca gra-
na mittũtur:et segetes exurgũt. Sulcos ei⁹ inebria:mul-
Al. † [illegible] † germina. tiplica generationes eius. In stillicidijs † suis
letabitur † cũ exorietur. In stillicidijs suis.id est an-
teq̃ sit forte idonea capacitate fluminis: cũ exorietur
in stillicidijs suis:id est sibi cõgruis letabitur. Paruu-
lis eñ adhuc et infirmis stillantur quedã de sacramẽtis:
qz nõ possunt capere plenitudinem veritatis. Audi

quõ similiter paruulis dum crescunt. id est in recenti cor-
1.Cor.3. pusculo minus capacibus apostolus dicit. Non potui vo-
bis loqui quasi spiritualibus: sed quasi carnalibus: qua-
si paruulis in christo. Cum dicat paruulos in christo:
iam dicit exortos: sed nõdum idoneos ad capiendã
1.Cor.2. illam vberem sapientiã: de qua dicit Sapientiã lo-
quimur inter perfectos. Letetur in stillicidiis suis: cum
crescit et augetur: roboratur: capiet et sapientiam
quomõ infans nutritur lacte et fit idoneus cibo: tamen
primo de ipso cibo cui minus idoneus erat illi lac fa-
ctum est. In stillicidiis suis letabitur cũ exorietur.
B Benedices coronã anni benignitatis tue.
Seminatur modo: crescit qđ seminatur: erit et messis:
Matth.13. et modo super semẽ superseminauit inimicus zizania:
et exorti sunt mali inter bonos pseudo christiani: si-
milem habentes herbã: sed nõ parẽ fructũ. Etenim
zizania ea proprie dicuntur que nascuntur in similitudine
frumentorũ: sicuti est lolium: sicuti est auena et cete-
ra talia que primã herbam prorsus similem habent.
Propterea de seminatione zizaniorũ hoc dixit do-
minus: Venit inimicus et superseminauit zizania. Cũ
aũt creuisset herba et fructũ fecisset: tunc apparuerũt
zizania. Ergo venit inimicus et superseminauit zizania.
Sed quid fecit tritico? Nõ opprimuntur zizaniis frumẽ-
tum: immo per tolerantiã zizaniorum crescit fructus fru-
mentorum. Ipse enim dominus dixit quibusdã operarijs
Idem. volentibus eradicare zizania: Sinite vtraque cresce-
re vsque ad messem: ne forte cũ vultis eradicare ziza-
nia: eradicetis simul et frumentũ: sed in tẽpore mes-
sis dicam messoribus: Colligite primũ zizania et al-
ligate fasciculos ad cõburendũ: frumẽtum aũt recõ-
dite in horreũ. Ille est finis anni: messis seculi. Be-
nedices coronã anni benignitatis tue. Coronam vbi
audis: gloria victorie significatur. Vince diabolum: et
habebis coronã. Benedices coronã anni benignita-
tis tue. Rursus cõmendat benignitatẽ dei: ne quis-
C quam de suis meritis glorietur. Et campi tui reple-
Al. speciosa. buntur vbertate. Pinguescent fines deser-
ti: et colles exultatiõe accingentur. Campi: col-
les: fines deserti: idem: ipsi sunt homines. Campi:
propter equalitatem. Ergo propter equalitatem:
inde dicti sunt campi populi iusti. Colles: propter
erectionem: quia erigit in se deus eos qui se humi-
liant. Fines deserti: omnes gẽtes. Quare fines deser-
ti? Deserti erant: nullus ad eos propheta missus
erat. Sic erant illi quõ heremus: qua nõ transit hõ.
Nullum verbũ dei missum erat ad gentes: Soli po-
pulo israel predicauerunt prophete. Venitũ est ad dñm:
crediderũt frumenta in ipso populo iudeorum. Nam
Ioh.4. dixit tũc discipulis suis: Dicitis qđ lõge est messis: re-
spicite et videte: quia albe sunt regiones ad messem.
Fuit ergo messis prima: erit secunda in vltimo seculo.
Messis prima de iudeis: quia mittebantur ad illos pro-
phete annũciantes venturũ saluatorem. Ideo dixit
discipulis suis dominus: Videte quia albe sunt regi-
ones ad messem. regiones vtique iudee. Alij inquit la-
Idem. borauerũt: et vos in eorum labores intrastis. Labora-
uerunt prophete vt seminarent: et vos cum falce intra-
stis ad illorum labores. Facta est ergo prima messis:
et inde de ipso frumẽto qđ tunc purgatũ est. semina-
tus est orbis terrarũ: vt surgat alia messis que in fine
Matth.13. metenda est. In secũda messe superseminata sunt ziza-
nia: modo hic laboratur. Quomõ in illa prima laborauerunt prophete quousque veniret dominus: Sic in ista se-
cunda laborauerũt apostoli. et omnes predicatores ve-
ritatis laborant: quousque in finem dominus mittat
in messem angelos suos. Antea ergo desertũ erat. et pin-
guescent fines deserti. Ecce vbi prophete nõ sonuerãt:
dominus prophetarum acceptus est. Pinguescent fines
deserti: et exultatione colles accingentur. In duti D
sunt arietes ouiũ: Subaudiendũ exultatione.
Qua enim exultatione colles accingentur hac induuntur
arietes ouiũ. Ipsi arietes: qui colles. Colles enim emi-
nẽtiore gratia: Arietes. quia duces gregũ. Arietes
ergo apostoli induti sũt exultatiõe: gaudẽt de fructi-
bus suis: non sine causa laborauerunt: non sine cau-
sa predicauerunt. Induti sunt arietes ouium. Et
*conualles abundabunt frumento. Et hu- Al. et valles.
miles populi multum fructum afferent. Clama-
bunt. Inde abundabũt frumẽto: quia clamabunt.
Quid clamabũt? Etenim hymnũ dicent. Aliud
est enim clamare aduersus deum: aliud hymnũ dicere:
aliud clamare sacrilegiũ: aliud clamare laudes. Si
clamas in blasphemia. spinas protulisti: Si clamas
in hymno: abundas frumento.

Explicit tractatus de psalmo LXIIII.

Incipit tractatus de psalmo LXV.

Inscribitur in titulo psalmus iste: In finem A
1 canticũ psalmi resurrectionis. In fi-
nem cũ audimus qñ psalmi pronunciantur. in chri-
stũ intelligatis: dicẽte apostolo: Finis enim legis chri- Roma.10.
stus: ad iustitiã omni credenti. Quõ ergo hic cantatur
resurrectio: et cuius resurrectio: quantũ ipse donare et agi-
re dignatur: audietis. Resurrectionẽ enim christiani no-
uimus in capite nostro iam factã: et in mẽbris futurã.
Caput ecclesie christus est: mẽbra christi ecclesia. Col.1.
Quod precessit in capite: sequetur in corpore. Hec est
spes nostra: ad hoc credimus: ad hoc duramus et perse-
ueramus in tanta malignitate huius seculi: cõsolãte
nos spe: antequam spes fiat res. Res enim erit cũ et nos
resurrexerimus: et in celestẽ habitũ cõmutati equales an- Matth.22.
gelis facti fuerimus. Quis hoc sperare auderet: nisi
veritas promitteret? Hanc aũt spem promissam sibi iu-
dei tenebãt: et de bonis: et de quasi iustis operibus mul-
tum gloriabantur qđ acceperãt legem secundum quã viuen-
do: et hic haberẽt bona carnalia: et in resurrectiõe mor-
tuorum talia sperabãt de qualibus hic gaudebãt. Pro-
pterea saduceis qui negabãt futurã resurrectionẽ: iu-
dei respõdere nõ poterãt proponentibus questionẽ quã
dño proposuerũt eidem saducei. Hinc enim intelligamus
eos hanc questionem soluere non potuisse: quia do-
mino soluente mirati sunt. Proponebant ergo sadu-
cei questionem de quadã muliere que habuit septẽ
viros: non simul sed succedentes sibi. Erat enim hoc
legis ad populũ propagandũ: vt qui forte sine libe-
ris defungeretur: frater eius si haberet: acciperet Deut.25.
vxorem eius: ad resuscitandũ semen fratri suo. Pro- Matth.22.
posita ergo illa muliere que habuit septẽ viros om-
nes mortuos sine liberis: et ad hoc officium implen-
dum ducentes fratris vxorem: dixerunt querentes
In resurrectiõe cuius eorum erit vxor. Procul dubio
iudei non fatigarentur: non deficerent in ista questi- Ibidem.
one: si non talia sibi in resurrectione sperarent: qua-
lia agebant in hac vita. Dominus aũt equalitatem
angelorum promittens nõ humanam carnis corru-
ptionem: ait illis: Erratis: nescientes scripturas neque

Math. 22. virtutem dei. In resurrectione enī neqꝫ nubent: ne-
qꝫ vxores ducent: neqꝫ enī incipient mori: sed erunt
ęq̄les angelis dei. Demōstrauit q̄ ibi nō sit necessa-
ria successio: vbi deletur decessio. Ibi quia decesso-
res non erūt: nec successores quęrent. Ad hoc subie
cit: non enī incipient mori. Uerumtamen quia iudęi
tenebant: et si carnaliter spem resurrectionis futurę:
gauisi sunt responsum esse saduceis cum quibus illis
erat de hac ancipiti et obscura questione certamen.
Tenebant ergo iudęi spem resurrectionis mortuo-
rum: et solos se ad beatam vitā resurrecturos spera-
bant propter opus legis: et ꝓpter iustificatiōes scri
pturarum quas habebant soli iudęi: et gentes nō ha
Roma. xi. bebant. Crucifixus est christ⁹: cęcitas ex parte in isra-
el facta est: vt plenitudo gentium intraret. Hoc apo
stolo dicente: cępit etiam gentibus promitti resur-
rectio mortuorum: credentibus in iesum christum
quod resurrexerit. Inde psalm⁹ iste est aduersus p̄-
sumptionem et superbiam iudęorum: pro fide genti-
um ad eandem spem resurrectionis vocatarum. Quo-
dammodo fratres mei animū psalmi audistis. In h̄
quod dixi: in hoc quod proposui: tota vestra suspen
datur intentio. Hinc vos nulla cogitatio auertat: cō
tra presumptionem dicitur iudęorū: qui de iustifica-
tionibus legis sperabant sibi resurrectionem: et cru-
cifixerunt christum qui primus resurrexit: nō mem-
bra resurrectura solos iudęos habituros: sed oēs
qui in eū credidissent: id est oēs gētes. Inde cępit.

Expositio psalmi.

B Iubilate deo. Qui? Omnis terra. Nō
ergo sola iudea. Uidete fratres quemadmo
Ps. 99. dum cōmendetur vniuersitas ecclesię toto
orbe diffusę: et non solum dolete iudęos: qui gratiā
istam gentibus inuidebant: sed plus hereticos plan
gite. Si enī dolendi sunt qui collecti non sunt: quan-
to amplius q̄ collecti diuisi sunt? Iubilate deo om-
nis terra. Quid est iubilate? In vocē erumpite gau
diorum: si non potestis verborum. Non enī verbis
iubilat: sed solus gaudentium sonitus redditur qua-
si parturientis et parientis cordis leticiam in vocem
rei conceptę quę verbis explicari non possit. Iubila
te deo omnis terra. Nemo iubilet in parte: Nemo in
q̄ iubilet in parte: omnis terra iubilet: catholica iu-
bilet: catholica totum tenet. Quicūqꝫ partem tenet
C et a toto pręcisus est: vlulare vult non iubilare. Iu-
Ul. psalmum dicit. bilate deo omnis terra. †Psallite* autē nomi-
ni eius. Quid dixit psallentibus vobis? Benedi-
†non habet. catur nomen eius. Quid sit aūt psallere: heri dixi:
et credo meminisse charitatem vestram. Psallere est
organum etiam assumere quod psalteriū dicitur: et
pulsu atqꝫ opere manuū vocibus concordare. Si er
go iubilatis quod deus audiat: psallite etiam q̄ ho-
mines videant et audiant: sed non propter nomen ve
Math. 6. strum. Cauete enī facere iusticiā vestrā corā homini
bus: vt videamini ab eis. Et propter cuius nomen
inquies psallam: vt non videant ab hominibus ope
Math. 5. ra mea? Attendite alio loco: Luceant opera vestra
coram hominibus: vt videant bona facta vestra:
et glorificent patrem vestrū qui in cęlis est. Uideant
bona facta vestra: et glorificent non vos sed deum.
Nam si propter vos glorificandos facitis opera bo
na: respondet vobis q̄d ipse dixit de quibusdā tali-
Math. 6. bus: Amen dico vobis: perceperunt mercedē suam.

Et iterum: Alioquin mercedē non habebitis apud [illegible]
patrem vestrum qui in cęlis est. Ergo inquies debeo
abscondere opera mea: ne faciam corā hominibus?
Non. Sed quid ait? Luceant opera vestra corā ho
minibus. Anceps ergo remanebo. Hic mihi dicis:
Cauete facere iusticiam vestram coram hominibus:
hic mihi dicis: Luceant opera vestra coram homi-
nibus: Quid obseruabo? Quid faciam? Quid relin
quam? Tamē nō potest homo seruire duobus do- [illegible]
minis diuersa iubentibus: q̄ nec vni diuersa iubēti.
Non ait dominus: diuersa iubeo. Finem attende:
in finem canta: quo fine facias: vide. Si ideo facis vt
tu glorificeris: hoc prohibui: si aūt ideo vt deus glo
rificetur: hoc iussi. Psallite ergo non nomini vestro:
sed nomini dn̄i dei vestri. Uos psallite: ille laudetur:
vos bene viuite: ille glorificet. Unde enī habetis ip-
sum bene viuere? Si ęternum haberetis: nunq̄ ma
le vixissetis: si a vobis haberetis nunq̄ bene vixisse-
tis. Psallite autem nomini eius. Date glori- D
am laudi eius. Totam intentionē nostram in lau
dez dei mittit: nihil nobis relinquit vnde laudemur.
Gloriemur inde magis et gaudeamus: illi inhęream⁹:
in illo laudemur. Audistis cū legeret apostolus: Ui
dete vocationem vestram fratres: quia non multi sa [illegible]
pientes sēm carnem: non multi potentes: non multi
nobiles: sed stulta mundi elegit deus: vt confundat
sapientes: et infirma mundi elegit deus vt cōfundat
fortia: et ignobilia mundi elegit deus: et ea quę non
sunt tanq̄ quę sunt: vt ea quę sunt euacuent. Quid
voluit dicere? Quid voluit ostendere? Descendit do
min⁹ de⁹ noster iesus christ⁹ in spiritu reparare gen⁹
humanum: et dare gratiam suā omnib⁹ intelligenti
bus: quia gratia illius nō ex meritis eorum: Et ne q̄-
libet persona gloriaret in carne: infirmos elegit: nam
inde non est electus ille nathanael etiam. Quid enī
tibi videtur: vt publicanum in telonęo sedentem eli- Math.
geret matthęum: et non eligeret nathanael cui per-
hibuit testimonium ipse dominus dicens: Ecce ve- Ioh.
rus israelita in quo dolus non est? Intelligitur ergo
nathanael iste doctus fuisse in lege: non quia doctos
non erat electurus: sed si ipsos primo elegisset: do-
ctrinę suę merito se electos putarent: et ita illorū sci
tia laudaretur: et tanta christi gratię minueret. Per-
hibuit testimonium tanq̄ bono fideli in quo dolus
non erat: sed tamen eum non assumpsit inter illos di
scipulos quos primum idiotas elegit. Et vnde intel
ligimus quod ille peritus erat legis? Quando audi
uit ab vno ex eis qui secuti erant dominum dicentē:
Inuenimus messiam: quod interpretatur christus:
quęsiuit vnde: et dictum est a nazareth. Et ille: A na [illegible]
zareth potest aliquid boni esse. Proculdubio qui in
tellexit: q̄a a nazareth potest aliquid boni esse: peri-
tus erat legis: et bene prophetas inspexerat. Nolui
esse in illius verbis aliam ꝓnunciationem: sed a pru
dentioribus non est approbata: vt quasi desperasse
videatur: ille cum audiēs dixisset: a nazareth potest
aliquid boni esse: id est nunq̄d potest? Sic pronunci
ando quasi desperaret. Sequitur aūt ibi: Ueni et vi
de. Hęc verba: id est veni et vide: vtramqꝫ possunt
pronunciationem sequi: Si dicas: quasi nō credēs:
a nazareth potest aliq̄d boni esse? Respondet: Ue-
ni et vide quod non credis. Rursus si dicas confir-
mādo: A nazareth pōt aliq̄d boni esse. Respōdet: ve

ni et vide quod credis ꝙ vere bonum sit: bonum qd̃
nũcio a nazareth: ꝛ ꝙ recte credas: veni et experire.
Hunc tamẽ estimatur doctus ille in lege fuisse: quia
1.Cor.1. nõ est electus inter discipulos ab illo qui stulta mũ-
di prius elegit cum tantum ei perhibuerit testimo-
nium dominus dicẽs: Ecce vere israelita: in quo do-
Joh.1. lus nõ est. Elegit ergo dominus postea et oratores:
sed illi superbirẽt si nõ prius elegisset piscatores. Ele-
git diuites sed dicerent merito diuitiarum suarum
se electos esse: nisi primo elegisset pauperes. Elegit
imperatores postea: sed melius est vt romam cum
venerit imperator: deposito diademate ploret ad me-
moriam piscatoris: ꝙ vt piscator ploret ad memo-
1.Cor.1. riam imperatoris. Infirma eñ mundi elegit deus:
vt confundat fortia: ꝛ ignobilia mundi elegit: et ea
q̄ non sunt tanꝙ ea q̄ sunt vt ea q̄ sunt eua-
cuarentur. Et quid sequitur? Quid ait? Conclusit
Ibidem. apostolus: vt non glorietur coram deo omnis ca-
ro. Videte quemadmodum nobis abstulit glori-
am: vt daret gloriam. Abstulit nostram: vt daret
suam. Abstulit inanem: vt daret plenam. Abstu-
lit nutantem: vt daret solidam. Tanto ergo gloria
nostra fortior et firmior: quia in deo est. Non ergo
in te debes gloriari quod prohibuit veritas: sed quod
ait apostolus: hoc precipit veritas: Qui gloria-
tur in domino glorietur. Date ergo gloriam laudi
eius: nolite imitari iudeos: q̄ quasi meritis suis vo-
lebant tribuere iustificationes suas: et inuidebant
gentibus accedentibus ad gratiam euangelicam: vt
peccata omnia donarẽtur eis: quasi illi non haberẽt
quod donaret sibi: quasi iam boni operarij merce-
dem expectãtes: Et cum adhuc egroti essent: sanos
se esse putabant: et inde periculosius egrotabant.
Nã si vel mitius egrotassent: nõ q̄si phrenetici medi-
cum occidissent. Date gloriam laudi eius. Dicite
deo ꝙ timenda sunt opera tua. Quare ti-
menda et non amanda? Audi aliam vocem Psalmi
Ps.2. Seruite domino ĩ timore: ꝛ exultate ei cum tremo-
Phil.2. re. Quid sibi hoc vult? Audi vocem apostoli: Cum
timore inquit et tremore vestram ipsorum salutem
operamini. Quare cũ timore et tremore? Subiecit causam:
Ibidem. Deus est eñ qui operatur in vobis ꝛ velle et perficere
pro bona voluntate. Si ergo deus operatur in te:
gratia dei bñ operaris nõ viribus tuis. Ergo si gau-
des: et time: ne forte quod datum est humili: aufera-
tur superbo. Nam vt noueritis hoc esse factum de
ipsa superbia iudeorum quasi se ex operibus legis
iustificantium: et ideo cadentium: dicit alius ps.
Ps.19. Hi in curribus ꝛ hi in equis: quasi in suis quibusdã
passibus et instrumentis ad erectionem suam. Nos
aũt inquit in nomine domini dei nostri magnificabi-
mur. Hi in curribus ꝛ hi in equis: nos aũt in nomi-
ne domini dei nostri magnificabimur. Videte quẽ-
admodum illi extollebantur in se: videte quẽadmo-
dum isti gloriabãtur in deo: propterea quid secutum
Ibidem. est? Ipsi obligati sunt pedes ꝛ ceciderunt: nos autẽ
surreximus et erecti sumus. Audi ipsum dominum
Joh.9. nostrum hoc idem dicẽtem: Ego inquit veni: vt qui
non vident videant: et qui vident ceci fiant. Vide in
vna parte bonitatem: in alia quasi maliciam. Sed
quid melius illo? Quid misericordius? Quid iusti-
us? Quare ergo qui non vident videant? Propter
bonitatem. Quare et qui vident ceci fiant? Propter

elationem. Et vere videbant: et facti sunt ceci: Non
videbant: sed videre sibi videbantur. Nam ecce vi-
dete fratres cũ dicerẽt ipsi iudei: Nunquid et nos ceci sumus? Ibidem.
ait illis dominus: Si ceci essetis: peccatum nõ ha-
beretis: modo aũt quia dicitis videmus: peccatum
vestrum in vobis manet. Ad med. cum venisti. vide-
re te dicis? Cessabũt collyria: semper cecus remane-
bis. Confitere te cecum: vt illuminari merearis. At-
tende iudeos: attende gentes. Qui nõ vident: vide-
ant inquit: Ideo veni: ꝛ vt qui vidẽt ceci fiant. Ipsũ
dominum iesum christum in carne videbant iudei:
gentes non videbant. Ecce qui viderunt crucifixe-
runt: qui non viderunt crediderunt. Ergo quid feci-
sti o christe: aduersus superbos? Id fecisti: Videmus
quia dignatus es ꝛ membra tua sumus: videmus:
Abscondisti deũ: ꝛ hominem aspectibus obiecisti hominũ.
Quare hoc? Vt cecitas ex parte in israel fieret: ꝛ plenitu- Roma.11.
do gentium intraret. Ad hoc abscondisti deum: ꝛ ho-
minem aspectibus obiecisti. Videbant et non vide-
bant. Videbant quod acceperas: et non videbant
quod eras. Videbant formam serui: non videbant Phil.2.
formam dei. Formam serui qua maior est pater: nõ Joh.14.
formam dei propter quam modo audisti: Ego et Joh.10.
pater vnum sumus. Tenuerunt quod videbant: cru-
cifixerũt quod videbant: Insultauerũt ei quem vi- Math.26.
debant: non agnouerunt qui latebat. Audi aposto- Ibidem.27.
lum dicentem: Si eñ cognouissent: nunꝙ dominũ 1.Cor.2.
glorie crucifixissent. Ergo gentes q̄ vocate estis
attendite ramos precisos propter seueritatem: vos Roma.11.
aũt insertos propter bonitatem: ꝛ participes factos
pinguedinis olee: non altum sapientes: id est non su-
perbientes. Non eñ tu radicem portas: ait: sed ra- Ibidem.
dix te: magis terreamini: quia videtis amputatos
ramos naturales. Iudei eñ per patriarchas vene-
runt: et de carne abrahe nati sunt. Et quid ait aposto-
stolus? Sed dicis: Fracti sunt rami vt ego inserar.
Bene. Propter infidelitatem fracti sunt: tu autẽ in- Roma.11.
quit fide stas: noli altum sapere: sed time. Si enim
naturalibus ramis deus non pepercit: neq; tibi par-
cet. Attende ergo ramos fractos: ꝛ te insertum: noli
extolli super ramos fractos: ß magis dicito deo: ꝙ
metuẽda sunt opera tua. Fratres si aduersus iude-
os olim precisos de radice patriarcharum extollere
nos non debemus: sed timere potius et dicere deo:
ꝙ timenda sunt opera tua: quanto minus non nos
debemus extollere aduersus recentia vulnera pre-
cisionum? Precisi sunt ante iudei: inserte sunt gen-
tes. De ipsa insertione: precisi sunt heretici: Sed
neq; contra illos nos extollere debemus: ne forte
precidi mereamur. Quos delectat insultare preci-
sis? Fratres mei qualiscunq; episcopi vox sonuit
vobis: rogamus vos vt caueatis quicunq; in ec-
clesia estis: nolite insultare eis qui non sunt intus:
sed orate potius vt ꝛ ipsi intus sint. Potens est eñ Ibidem.
deus iterum inserere illos. De ipsis iudeis dixit hoc
apostolus: et factum est in eis: Resurrexit dominus
et multi crediderunt: Non intellexerũt cum crucifi-
gerent: tamen postea crediderunt in eum: et donatũ
est eis tam magnum delictum. Fusus domini san-
guis donatus est homicidis: non vt dicam deicidis:
quia si cognouissent nunꝙ dominum glorie cruci- 1.Cor.2.
fixissent. Modo homicidis donatus est: fusus san-
guis innocentis: Et ipsum sanguinẽ quem per insa-

niam fuderunt: per gratiam biberunt. Dicite ergo
deo: quam timenda sunt opera tua. Unde timenda: Quia
Roma.11. cecitas ex parte in israel facta est: vt plenitudo gen
tium intraret. O gentium plenitudo: dic deo quam ti
menda sunt opera tua: et sic gaude vt contremiscas:
noli extolli super ramos precisos. Dicite deo: quam ti
G
In. virtutis. menda sunt opera tua. In multitudine potē
tie tue mentientur tibi inimici tui. Ad hoc ti
bi inquit mentientur inimici tui: vt multa sit poten
tia tua. Quid est hoc? Intentius audite. Potentia
domini nostri iesu christi: maxime apparuit in resur
rectione: Unde psalmus iste titulū accepit. Et resur
gens apparuit discipulis suis. Non apparuit inimi
Act.10. cis suis: sed discipulis suis. Crucifixus apparuit om
nibus: resurgens fidelibus: vt etiam postea qui vel
let crederet: et credenti resurrectio promitteretur.
Multi sancti multa miracula fecerunt: nullus eorū
mortuus resurrexit: quia et qui ab eis resuscitati sūt:
morituri resuscitati sunt. Intendat charitas vestra.
Joh.10. Commendans dominus opera sua dixit: Operibus
credite: si mihi non vultis credere. Et commendan
tur etiam preterita opera prophetarum: etsi nō ea
Matth.14. dem: tamen multa eiusdem potētie. Ambulauit do
minus super mare: iussit et petrū. Nunquid non ibi
Exo.14. erat ipse dominus: quando se diuisit mare: vt Moy
ses cū poplo israel transiret? Idē dñs illa faciebat:
Qui fecit ista per carnem suam: ipse illa faciebat per
carnem seruorum suorum: Illud tamen per seruos
suos non fecit: Nam ipse omnia faciebat vt aliquis
ipsorum mortuus esset: et resurgeret in vitam eter
nam. Quia ergo possent dicere iudei cum miracula
faceret dominus: fecit hoc et moyses: fecit hec et he
3.Reg.17. lias: fecit hoc et helizeus: possent sibi ista dicere: quia
4.Reg.4. et illi mortuos resuscitauerunt: et multa miracula fe
cerunt: Propterea cum ab illo signum peteretur: p
prium signum cōmendans quod in se solo futurum
erat: ait: Generatio ista praua et amaricans signū q
rit: et signum non dabitur ei: nisi signum Jone pro
Matth.12. phete. Sicut enī fuit ionas in ventre ceti tribus die
Jone.2. bus et tribus noctibus: sic erit et filius hominis in cor
de terre tribus diebus et tribus noctibus. Quomo
do fuit ionas in ventre ceti? Nonne vt postea viuus
euomeretur? Hoc fuit infernus domino: quod ione
cetus. Hoc signum proprium cōmendauit: hoc est
potentissimum. Potentius est reuixisse mortuum:
quam non fuisse mortuum. Multitudo potentie domi
ni scdm quod homo factus est: in virtute resurrectiōis
apparet. Hanc commendat et apostolus cum dicit:
Phil.3. Non habens eam iusticiam que ex lege est: sed eam
que est per fidem christi: que est ex deo iusticia in fi
de ad cognoscendum eum et virtutem resurrectionis
2.Cor.13. eius. Sic commendat et alio loco: Et si crucifixus
h est ex infirmitate: sed viuit ex virtute dei. Cum ergo
ista magna potentia domini in resurrectione intelli
gatur: vnde titulum psalmus iste accepit: quid sibi vult
in multitudine potentie tue mentientur tibi inimici
tui: nisi vt sic intelligas: ideo tibi mentientur inimici
tui vt crucifigaris: ideo crucifigeris vt resurgas?
Mendacium ergo illorum ad commēdandam mul
tam potentiam tuam valebit. Quare solent inimici
mentiri? Ut potentiam cuiusque minuant de quo mē
tiunt. Tibi inquit cōtrariū accidit. Nam minus ap
pareret potentia tua: si illi tibi non mentirentur. At

tendite et ipsum mendacium falsorum testium in eu
gelio: et videte quia de resurrectiōe est. Cū enī dño Matth.12.
dictum esset quod signum ostendis nobis: quia ista
facis: excepto eo quod dixerat de iona: per aliam si
militudinem hoc ipsum item dixit vt noueritis hoc
proprium signum maxime commendatum: Solui Jo.2.
te templum inquit hoc: et in tribus diebus excitabo
illud. Et illi dixerunt: Quadraginta et sex annis edi
ficatum est templum hoc: et tu in triduo excitabis il
lud? Et euangelista: quid illud esset: exponens: Hoc Ibidem.
aūt inquit dicebat iesus de templo corporis sui. Ec
ce hanc potentiam suam hominibus se demonstra
turum dicebat: Unde similitudinem de templo de
derat propter carnē suā que erat templū latētis intus
diuinitatis. Unde iudei templū foris videbāt numē intus
habitās nō videbāt. Ex istis verbis dñi cōcinnauerūt
falsi testes mendacium quod contra eum dicerent:
ex his ipsis vbi cōmendauit resurrectionē suam fu
turam loquens de templo. Dixerunt enī falsi testes
aduersus eum: cum quereretur ab eis quid illum au
dissent dixisse blasphemū: Audiuimus enī eū dicen
tem: Soluam templum hoc: et post triduum reedifi Matth.26.
cabo illud. Post triduum resuscitabo audierant: sol
uam non audierant: sed audierant soluite. Unum
verbū mutauerūt et paucas litteras: vt falsum testi
moniū molirent. Sed cui mutas verbū o humana va
nitas: o humana infirmitas? Verbo incōmutabili ver
bū mutas? Mutas tu tuū verbū: nunquid mutas dei
verbū? Unde alio loco dicitur: Et mētita est iniquitas sibi. Ps.26.
Quare ergo tibi mentiti sunt inimici tui o dñe: cui
iubilat omnis terra? In multitudine potētie tue mētien
tur tibi inimici tui. Dicūt: soluā: cū tu dixeris: soluite.
Quare te dixerūt dixisse: soluam: et nō dixerunt quod
tu dixisti: soluite? Ut quasi ipsi se a crimine soluti tem
pli defenderent sine causa. Christus enī qui voluit mortuus
est: et tamen vos occidistis. Ecce cōcedimus vobis o mēda
ces: ipse soluit tēplū. Dictū est enī ab aplo: Qui me I
dilexit: et tradidit semetipsum pro me. Dictū est de patre: Gal.2.
Qui proprio filio nō pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit Roma.8.
illū. Si ergo pater filiū tradidit: et filius semetipsum
tradidit: Judas quid fecit? Pater tradēdo filium ad Matth.26.
mortē pro nobis: bene fecit: christus tradēdo seipsum pro no
bis fecit bene: tradēdo iudas magistrū pro auaricia sua
fecit male. Nō enī quod nobis prestitū est de passiōe chri
sti: malicie iude deputabitur. Habet ille mercedē mali
cie: christus laudē gratie. Prorsus ipse soluerit tēplū: ip Joh.2.
se soluerit quod dixit: Potestatem habeo ponēdi animam meā Joh.10.
et potestatem habeo iterū sumēdi eam: nemo tollet eā a
me: sed ego ipse pono eā a me: et iterū sumo eā. Ipse sol
uit tēplū gratia sua: nō malicia vestra. In multitudine potē
tie tue mētientur tibi inimici tui. Ecce mētiuntur: ecce cre
ditur eis: ecce opprimeris: ecce crucifigeris: ecce insul
tatur tibi: ecce caput agitatur: Si filius dei es: descen Matth.27.
de de cruce. Ecce quando vis animā ponis: et lancea Joh.19.
latus perforeris: et sacramenta de latere tuo deflu
unt: deponeris de ligno: inuolueris lintheaminibus:
poneris in sepulchro: adduntur custodes ne tollant Matth.27.
te discipuli tui: Uenit hora resurrectionis tue: terra
concutitur: monumenta scinduntur: resurgis occul
tus: appares manifestus. Ubi sūt ergo illi mendaces?
Ubi est falsū testimoniū maliuolētie? Nōne in mul
titudine potētie tue mentiti sunt tibi inimici tui? Da
et illos sepulchri custodes: referant quid viderunt:

accipiant pecuniã ⁊ ipsi mentiant. Dicant etiam ipsi
moniti peruersi a peruersis: dicant a iudeis corrupti:
qui in christo noluerunt esse integri: dicant: Mentiã
tur etiã ipsi. Quid dicturi sunt? Dicite: videamus:
mentimini ⁊ vos in multitudine potentie dñi. Quid
dicturi estis? Cum dormiremus nos: venerũt disci
puli ei⁹ ⁊ abstulerũt eũ de monumẽto. O vere stulti
cia dormiẽs: Aut vigilabas: ⁊ phibere debuisti: Aut
dormiebas: ⁊ quid sit gestum nescisti. Accesserunt ⁊
ipsi mendacio: inimicoꝝ: auctus est ⁊ numerus men
tientiũ: vt augeret merces credentiũ: quia in multi
tudine potentie tue mentient tibi inimici tui. Ergo
mentiti sunt: in multitudine potẽtie tue mentiti sunt.
Apparuisti contra mendaces veracibus: ⁊ apparuisti
eis veracibus quos tu veraces fecisti. Remaneant
iudei in mendacijs suis: quia tibi in multitudine po
K tentie tue mentiti sunt: fiat quod sequit: Omnis
terra adoret te ⁊ psallat tibi: psallat nomi
ni tuo altissime. Pauloante humillime: modo
altissime. Humillime inter manus mentientiũ inimi
coꝝ: Altissime sup verticem laudantiũ angelorum.
Omnis terra adoret te et psallat tibi: psallat nomini
tuo altissime. Venite ⁊ videte opera domi
ni. O gentes: o vltime nationes: relinquite iudeos
mentiẽtes: venite cõfitentes. Venite ⁊ videte opera
domini. Terribilis in consilijs sup filios ho
minũ. Filius hominis ⁊ ipse quidem dictus est: et
Phil. 2. vere filius hominis factus est. Vere filius dei in for
ma dei: vere filius hominis in forma serui. Sed no
lite formam istam serui ex aliorum similiũ cõditione
pensare. Terribilis est in consilijs super filios ho
minũ. Machinati sunt filij hominũ cõsilium ad cru
cifigendũ christum: crucifixus excecauit crucifigen
tes. Quid ergo fecistis filij hominũ machinãdo acu
ta cõsilia aduersus dominũ vestrum: in quo latebat
maiestas et apparebat infirmitas? Vos machinati
estis consilia pdendi: Ille excecandi ⁊ saluandi. Ex
cecandi superbos: saluandi humiles. Ad hoc autem
superbos istos excecandi: vt cecati humiliarent: hu
miliati confiterent: confessi illuminarent. Terribilis
in cõsilijs super filios hominũ. Vere terribilis: Ecce
Roma. xi. cecitas ex parte in israel facta est. Ecce iudei ex quib⁹
natus est christus foris sunt. Ecce gentes que cõtra
iudeam erant in christo: intus sunt. Terribilis in cõ
silijs super filios hominũ. Propterea quid fecit ter
rore consilij sui? Conuertit mare in aridam. Hoc eñ
L sequit: Qui cõuertit mare in aridam. Ma
re erat mũdus amarus salsitate: turbulẽtus tempe
state: seuiens fluctibus psecutionũ. mare erat. Certe
in aridã cõuersum est mare: Modo sitit aquam dul
cem mũdus: quia salsa plenus erat. Quis hoc fecit?
Qui cõuertit mare in aridam. Iam anima gentium
Ps. 142. omniũ quid dicit? Anima mea velut terra sine aqua
tibi. Qui cõuertit mare in aridam. In flumine p
transibunt pede. Illi ipsi qui conuersi sunt in ari
dam: cum essent antea amari: in flumine pede ptrãsi
bunt. Quid est flumen? Flumen est omnis mortali
tas seculi. Vide flumen: alia veniũt ⁊ transeunt: alia
transitura succedunt. Nõne sic fit in aqua fluminis:
que de terra nascit et manat? Oĩs qui natus est: ce
dat oportet nascituro: Et omnis iste ordo rerũ labẽ
tium fluuius quidam est. In istum fluuiũ nõ se mit
tat cupida anima: nõ se mittat: stet. Et quõ transiet

delectatiões rerum periturarũ? Credat in christũ: ⁊
facile ptransibit pede: trãsibit illo duce: pede trãsibit
Quid est pede transire? Facile transire: Et nõ que
rat equũ vt transeat: nõ erigat superbia ad trãseun
dum flumẽ: humilis transeat. ⁊ ocyus trãsit. In flu M
mine ptransibunt pede. Ibi iocundabimur in Al. letabimur
ipso. In bonis operibus iocũdare. O iudei de ve
stris operibus gloriamini: deponite superbiã glori
andi de vobis: sumite gratiam iocũdandi in christo.
Ibi eñ iocũdabimur: sꝫ nõ in nob: ibi iocũdabimur
in ipso. Quãdo iocũdabimur? Cum flumẽ transie
rimus pede: vita eterna promittit: resurrectio pmit
titur: ibi caro nostra iam nõ erit flumẽ. Flumẽ enim
modo est: quando mortalis est. Videte si stat aliqua
etas: Pueri crescere volunt ⁊ nesciunt q spaciũ vite
sue annis succedẽtibus minuit. Nõ eñ addunt an
ni: sed subtrahunt crescentibus: sicut aqua fluminis
psus accedit: sed a fonte recedit: Et volunt crescere
pueri vt careant dominatu maiorũ. Ecce crescunt:
agit cito: peueniũt ad iuuentutẽ. Qui excesserũt pue
riciam: si possint teneant iuuentutẽ. Transit et ipsa:
senectus succedit: vel senectus eterna succedit: vel se
nect⁹ eterna sit: morte auferat: ergo fluuius est car
nis nascẽdi. In hũc fluuiũ mortalitatis nemo se mor
taliũ rerum cõcupiscentia subuertat ne rapiat: facile
trãsit q humilis. id est pede trãsit: duce illo q prior trãsijt
q de torrẽte i via vsqꝫ ad mortẽ bibit: ppterea exalta Ps. 109
uit caput. Trãseuntes ḡ pede fluuiũ istũ: id est facile
transeũtes mortalitatẽ istã fluentẽ: ibi iocũdabimur
i ipso. Nõ aũt i q nisi vel i ipo: vel i spe ipsius? Etsi
eñ iocũdamur mõ: in spe iocũdamur: tũc aũt in ipo
iocũdabimur: Et modo in ipso sed p spem: tunc autẽ j. Cor. 13.
facie ad faciẽ: ibi iocũdabimur in ipso. In q: Qui N
dominat in virtute sua in eternũ. Nam nos
quã virtutẽ habemus? Nũquid eternã? Si eterna
esset virtus nostra: nõ lapsi essemus: nõ cecidissem⁹ Sch. 5.
in peccatũ: nõ meruissemus mortalitatẽ penalẽ. Ille
voluntate suscepit: quia nos meritũ nostrum deiecit.
Qui dominat in virtute sua in eternũ: Eius pticeps
efficiamur: in cui⁹ virtute nos erimus fortes: ille aũt
in sua. Nos illuminati: ille lumen illuminans. Nos
auersi ab illo cõtenebramur: ille auerti a se non põt.
Calore ipsi⁹ accẽdimur: vnde recedentes friguera
m⁹: accedẽtes rursuꝫ accẽdimur. Ergo dicam⁹ ei vt
custodiat nos in virtute sua: qꝛ in ipo iocũdabimur q
dñat in virtute sua in eternũ. Sed nõ h solis iudeis
p̃stitit credẽtibus: qꝛ multũ se extulerũt iudei de vir
tute sua p̃sumẽtes: postea cognouerũt in cui⁹ virtu
te fuerũt salubriter fortes: ⁊ quidã eoꝝ crediderũt: s
nõ sufficit christo Multũ ẽ qd dedit: magnũ hoc de
dit: nõ p solis iudeis debuit valere qd dedit Oculi
ei⁹ sup gentes respiciũt. Ergo oculi ei⁹ sup gen
tes respiciũt: Et qd faciũt? Murmurabũt iudei: di
cturi sunt iudei: qd nobis. h ⁊ illis: Nobis euãgeliũ:
illis euãgeliũ: Nobis gratiã resurrectiõis: ⁊ illis gra
tiam resurrectiõis: Nihil nobis pdest quod nos le
gem accepimus: ⁊ in iustificatiõibus legis viximus:
⁊ tenuim⁹ pcepta patrũ? Nihil valebit h illis qd no
bis. Non irascãtur: nõ cõtendant. Qui amaricant Al. exasperant
nõ exaltent in semetipsis. O caro misera ⁊ tabes
cens: nonne peccatrix es? Quid clamat lingua tua?
Attendatur cõscientia. Omnes enim peccauerũt: et Roma. 3.

egent gloria dei. Agnosce te infirmitas humana: ac/
cepisti legē vt z p̄uaricatrix legis esses. Nō enim te/
nuisti et implesti quod accepisti. Accessit tibi ex lege
nō iustificatio quā lex iubet: sed p̄uaricatio quam
Roma.5. tu fecisti. Si ergo abundauit peccatū: quid inuides
sup̄abundanti gratie? Noli amaricare: quia q̄ ama/
ricant non exaltent. Quasi maledixisse videtur: qui
amaricant non exaltent: imo exaltent sed nō in seip/
Matth.23. sis. Humilent in seipsis: exaltent i christo. Qui eñ
se humiliat exaltabit: et qui se exaltat humiliabit.
O Qui amaricāt: nō exaltent i semetipsis. Benedi/
cite gentes deum nostrū. Ecce repulsi sunt qui
amaricant: reddita ē illis ratio: Aliqui cōuersi sunt:
aliqui superbi remāserunt. Non vos terreant q̄ gra/
Gen.12. tiam euangelicā inuident gentibus: iam venit semē
abrae in quo benedicunt omnes gentes. Benedicite
eū in q̄ b̄ndicamini: b̄ndicate gentes deū nostrū. Et
Al. ✝ auditā fa/ cite. ✝audite vocē laudis eius. Ne vosipsos laude/
tis s̄ ip̄m laudet̄. Que ē vox laudis eius? Quia g̃ra
ip̄i⁹ sumus: quicq̄d boni sum⁹. Qui posuit ani/
[illegible] mā meam ✝in vitam. Ecce vox laudis eius: Qui
posuit animā meam in vitam. Ergo in morte erat:
In morte erat: q2 in te erat. Inde ē q̄ nō debuistis
exaltari i vobisipsis. Ecce i morte erat i te. Ubi erit
Joh.14. in vita nisi in illo qui dixit: Ego sum via: veritas: et
vita: Quomō quibusdā credentibus ait apostolus:
Eph.5. Fuistis aliquādo tenebre: nūc autē lux in domino?
Tenebre ergo i vobis: lux i domino: sic mors in vo/
bis: vita in domino. Qui posuit animā meam in vi/
tam. Ecce posuit animā nostrā in vitam: quia credi/
mus in eum qui in vitā posuit animā nostram. Sed
quid deinde opus est nisi vt p̄seueremus vsq̄ in finē?
Et hoc quis dabit: nisi de quo consequēter dictum
Al. ✝cōmotionē. est: Et non dedit in ✝motum pedes meos?
Ipse posuit animā meam in vitam: ipse regit et pe/
des ne nutent: ne moueant z dent in motū: z ip̄e nos
Matth.10. faciet viuere: ipse p̄seuerare vsq̄ in finem vt i eternū
viuamus. Et non dedit in motū pedes meos. Qua/
re hoc dixisti: z nō dedit in motū pedes meos? Quid
enim passus es: aut quid pati potuisti vt mouerent
pedes tui? Quid? Audi q̄ sequant. Quare dixi: nō
dedit i motū pedes meos? Quia multa passuri sum⁹
de quibus mouerent de via pedes nostri nisi ipse re/
geret eos z in motū nō daret. Que sunt ista? Quo/
P
Al. ✝igne nos examinasti sicut examinat. niam probasti nos deus: ✝ignisti nos sicut
ignit argentum. Non ignisti sicut fenum: sed si/
cut argentū: Adhibendo nobis ignem: non in cinerē
cōuertisti: sed sordes abluisti. Ignisti nos sicut igni/
tur argentū. Et vide quomō seuit deus in illos quo/
rum animā posuit in vitam. Induxisti nos in
Al. laqueū. ✝muscipulā. Non vt capti moreremur: sed vnde
liberati experiremur. Posuisti tribulatiōes in
dorso nostro. Erecti enim male: superbi eramus:
male erecti curuati sum⁹: vt curuati bñ erigeremur.
Posuisti tribulationes in dorso nostro. Imposui/
sti homines sup̄ capita nostra. Hec omia passa
est ecclia variis z diuersis p̄secutiōib⁹: passa est hoc
z singillatim: z modo patit etiā. Nō enim quisq̄ est
qui se in hac vita ab his temptationib⁹ possit dicere
imunem. Ergo imponūt z homies super capita no/
stra: toleramus quos nolumus: patimur superiores
aliquādo quos nouimus peiores. Peccata autem

si desint bene superior est homo: Quāto autē plura
assunt: tanto est inferior. Et bonū est vt consideren⁹
nos peccatores esse: z sic toleremus impositos sup̄
capita nostra: vt z nos deo confiteamur: quia digna
patimur. Quid enim indigne pateris quod facit qui
iustus est? Posuisti tribulatiōes in dorso nostro: im/
posuisti homines sup̄ capita nostra. Secure videtur
deus cum ista facit: ne metuas quoniā pater est: nū/
q̄ sic seuit vt p̄dat. Quādo male viuis si parcit: plus
irascit. Omnino iste tribulatiōes flagella sunt corri/
gentis: ne sit sententia punientis. Posuisti tribulati/
ones in dorso nostro: imposuisti homines super ca/
pita nostra. Transiuimus p̄ ignem z aquā. C
Ignis z aqua: vtrūq̄ p̄iculosū ē: In hac vita: certe
videt aqua ignem extinguere: et ignis videt aquam
siccare: Ita z ipse temptatiōes sunt: quib⁹ abundat
hec vita. Ignis vrit: aqua corrumpit: vtrūq̄ metuē
dum: et vstio tribulationis: et aqua corruptionis.
Quādo sunt res anguste z alique infelicitates sūt in
hoc mūdo: quasi ignis est: quādo sunt res p̄spere et
abūdantia seculi circūfluit: quasi aqua est. Vide ne
te ignis exurat: ne aqua corrumpat. Firmus esto ad
uersus ignem: coqui te oportet: tanq̄ vas fictū mit/
teris in caminū: vt firmet q̄ formatū est: Vas ē q̄
in igne firmatū est: aquā nō timet: vas aūt si solida/
tum igne non fuerit: tanq̄ lutū aqua soluet. Noli fe/
stinare ad aquam: p̄ ignē transi ad aquā: vt transeas
z aquā. Propterea et in sacramētis z in cathezizan/
do z in exorcizando: adhibet prius ignis. Nā vnde
plerūq̄ imundi spiritus clamant ardeo: si ille ignis
non est? Post ignem autē exorcismi venit ad baptis/
mū: vt ab igne ad aquā: ab aq̄ i refrigeriū. Q̄ autē
in sacramētis aq̄ baptismi: hoc etiā i temptatiōibus
huius seculi angustia timoris. Accedit prima vice
ignis: postea ablato timore metuendum est ne feli/
citas corrumpat mūdana. Cum autē te ignis crepare
nō suffecerit: z in aquā nō merseris sed enatauens p̄
disciplinā transis ad requiē: z transiens per ignem z
aquam educeris in refrigeriū. Quarum enim rerum
signa sunt in sacramētis: ipse res sunt in illa p̄fectiōe
vite eterne. Iam cum transierim⁹ ad illud refrigeriū
fratres charissimi. nullū ibi timebim⁹ inimicū: nullū
temptatorē: nullū inuidū: nullū ignem: nullā aquā:
perpetuū ibi refrigeriū erit. Refrigeriū p̄pter quie/
tem dicit: Nam si dicas calorē: verū est: si dicas re/
frigeriū verū est. Si enim refrigeriū male acceperis:
quasi torpescimus ibi: nō autē torpescimus ibi: sed
requiescimus: Nec quia calor dicit estuabimus ibi:
sed feruemus spiritu. Attende ipsum calorem in alio
psalmo: Nec est qui se abscōdat a calore eius. Quid Ps.18. Roma.12.
dicit z apostol⁹? Spiritu feruētes. Ergo trāsiuim⁹
p̄ ignem z aquam. Et eduxisti nos in refrige/
rium. Attende quia non tantū de refrigerio: sed nec
de ipso igne optabili tacuit. Introibo in domū K
tuā in holocaustis. Quid est holocaustū? Totū
incensum. sed igne diuino. Holocaustū enim dicitur
sacrificiū cum totū accendit. Alie sunt partes sacri/
ficiorū: aliud holocaustū. Quādo totum ardet: z to/
tum consumit igne diuino: holocaustū dicit: quādo
pars: sacrificiū. Omne quidem holocaustum sacri/
ficium: sed non omne sacrificiū holocaustum. Holo/
causta enim p̄mittit: Corpus christi loquitur: vinctas

christi loquit̃: Introibo ĩ domũ tuã in holocaustis.
Totũ em̃ meũ ꝯsumit ignis tu⁹: nihil em̃ remaneat
mihi: totum sit tibi. Hoc autem erit in resurrectione
1. Cor. 15. mortuoꝝ: quando ⁊ corruptibile hoc induerit incor/
ruptionem: et mortale hoc induerit ĩmortalitatem:
Osee. tunc fiet qḋ scriptũ est: Absorpta est mors in victo/
ria. Victoria q̃si ignis diuin⁹ est: cũ absorbet et mor/
tẽ nostrã: holocaustũ ẽ: Nõ remanet mortale aliq̃d
in carne: nõ remanet culpabile aliq̃d in spiritu: totũ
ex mortali vita cõsumet̃: vt in eterna vita cõsũmat̃:
vt a morte seruemur in vitã. Erũt ergo illa holocau/
sta. Et quid erit ĩ holocaustis? Reddã tibi vota
mea que distinxerũt labia mea. Que ẽ distin/
ctio in votis? Hec est distinctio: vt te accuses: illum
laudes. Te intelligas creaturã: illum creatorem. Te
tenebras: illũ illuminatorẽ: cui dicas: Tu illumiabis
Ps. 17. lucernã meã dñe: de⁹ meus illumina tenebras meas.
Nã q̃si dixeris: O aĩa: quia ex te tibi lucet: ne distin/
gues: Si nõ distigues nõ reddes vota disticta. Red
de vota disticta: ꝯfitere te mutabilẽ: illũ incõmutabi
lẽ: ꝯfitere te sine illo nihil eẽ: ipm aũt sine te pfectũ eẽ
te indigere illo: illũ aũt tui nõ indigẽ. Clama ad illũ:
Ps. 15. Dixi dño de⁹ me⁹ es tu: qm̃ bonoꝝ meoꝝ nõ idiges.
Iã eo q te ĩ holocaustũ assumit de⁹: nõ ille crescit: ñ
ille auget̃: nõ ille ditior: nõ ille ĩstructior fit: tibi ẽ me/
li⁹ q̃cq̃d de te ꝓ te facit: nõ ei q̃ fac̃. Hec si discernas:
reddis vota deo tuo: q̃ distinxerũt labia tua. Reddã
tibi vota mea: q̃ distinxerũt labia mea. Et locutũ
est os meũ: in tribulatione mea. O dulcis est
sepe tribulatio: q̃ necessaria est tibi. Quid ibi locutũ
est os ipsi⁹ in tribulatiõe sua? Holocausta me/
dullata offeram tibi. Quid est medullata? Int⁹
teneam charitatẽ tuã: nõ erit in supficie: in medullis
meis erit qḋ diligo te. Nihil em̃ interi⁹ medullis no/
stris: Interiora ossa sũt carne: medulle interiores sũt
ipsis ossibus. Quisq̃s ergo in supficie colit deũ: ma/
gis placere vult hominib⁹. Aliud aũt intus sentiẽs:
nõ offert holocausta medullaꝝ: cui⁹ aũt medullã in/
spicit: ipm totũ accipit. Holocausta medullata offe/
[illegible] rã tibi: Cũ incenso ⁊ arietib⁹. Arietes sũt duces
eccle. Totũ corp⁹ christi loquit̃: h̃ est qḋ offert deo
incensum. Quid est orõ cũ incenso ⁊ arietib⁹? Mari
me em̃ arietes orant ꝓ gregibus. Offeram tibi
boues cũ hircis. Boues inuenim⁹ triturãtes: et
ipsi offerunt̃ deo. Aplus de annũciatorib⁹ euangelij
1. Cor. 9. dixit intelligendũ qḋ scriptũ est: Boui triturãti os
nõ infrenabis. Nũquid de bobus ptinet ad deum?
Ergo magni illi arietes: magni boues. Quid reliq̃ q̃
forte cõscij sunt aliquorũ peccatoꝝ: qui forte in ipso
itinere lapsi sunt ⁊ sauciati: p penitentiã sanant̃? Nũ
quid ⁊ ipsi remanebũt: ⁊ ad holocausta nõ ptinebũt?
Ne ipsi timeãt addidit ⁊ hircos. Holocausta inquit
medullata offerã tibi: cũ incenso ⁊ arietib⁹: offerã ti/
bi boues cũ hircis: Adiũctiõe ipsa saluant̃ hirci: q se
nõ pñt accipi: adiuncti bob⁹ accipiunt̃. Talibus em̃
Luce. 16. dictũ est: Facite vobis amicos de mãmona iniq̃ta/
tis: vt ⁊ ipsi recipiãt vos ĩ eterna tabernacula. Ergo
illi hirci nõ erunt a sinistris: q2 fecerũt sibi amicos de
mãmona iniq̃tatis. Qui aũt hirci ad sinistrã? Quib⁹
Matth. 25. dicet̃: Esuriui ⁊ nõ dedistis mihi mãducare: non qui
peccata sua elemosynis redemerũt. Venite: au/
dite et narrabo omnes qui timetis deum:
Veniamus: audiamus quid narraturus est. Venite

audite ⁊ narrabo. Sed quid? Venite audite ⁊ narra
bo omnes qui timetis deum. Si deum nõ timetis:
non narrabo. Non est quibus narret̃: vbi dei timor
nõ est. Dei timor aperiat aures: vt sit quod intret: et
qua intret: qḋ narraturus sum. Sed quid est narra/
turus? Quanta fecit anime mee. Ecce narrare
vult. Sed quid est narraturus? An forte quantũ pa/
teat terra: quãtum distendat̃ celum: ⁊ quot sint syde/
ra: ⁊ que sint vices solis et lune? Ista creatura pagit
ordinẽ suum: qui multũ eam curiose quesierũt: eius
creatorem ignorauerunt. Illud audite: illud accipi/
te: o qui timetis deum: quanta fecit anime mee: Si
vultis ⁊ vestre est. Quanta fecit anime mee? Ad
ipsum ore meo clamaui. Et hoc ipsum factum
dicit anime sue: vt ad ipsum ore suo clamaret: factũ
esse dicit anime sue. Ecce fratres gentes eramus: et
si nõ in nobis: in parẽtib⁹ nostris. Et quid dicit apo/ 1. Cor. 12.
stolus: Scitis quando gentes eratis: ad simulacra
sine voce quodãmodo ascendebatis inducti. Dicat
nunc ecclesia quanta fecit anime mee: ad ipsum ore
meo clamaui. Olim ad lapidem clamabã: ad lignũ
surdũ clamabã: simulacris surdis: mutis loq̃bar: iã
imago dei cõuersa est ad creatorem suum. Qui dice/ Hiere. 2.
bam ligno: pater meus es tu: et lapidi: tu me genui/ Matth. 6.
sti: modo dico: Pater noster qui es in celis. Ad ipm
ore meo clamaui. Ore meo iam nõ ore alieno. Quã/ 1. Pet. 1.
do clamabã ad lapidem in vana cõuersatione pater/
ne traditionis: ore alieno clamabã: quando clamaui
ad dominũ: qḋ ipse donauit: qḋ ipse inspirauit: ad Al. exaltaui.
ipm ore meo clamaui. Et †exaltaui sub lingua
mea. Quid est clamaui ore meo: ⁊ exaltaui sub lin/
gua mea? Ipsum publice p̃dicaui: ipsum in secreto
cõfessus sum. Parum est deũ exaltare lingua: sed et
sub lingua: vt qḋ coram loquer̃: hoc tacit⁹ cogites.
Ad ipsum ore meo clamaui: et exaltaui sub lingua
mea. Vide q̃ vult ĩ secreto esse integer qui in secreto
offert holocausta medullata. Hoc agite frẽs: h̃ imita
mini: vt dicatis: Venite: audite quãta fecit aĩe mee.
Omnia em̃ que enarrat: ipsius gratia fiũt in anima
nr̃a. Videte et alia q̃ dicat: Iniquitatẽ si aspe/ V
xi in corde meo: non exaudiet domin⁹. Cõ/
siderate modo fratres: q̃ facile: q̃ quotidie homies
erubescẽtes in homib⁹ iniq̃tates accusant: Male fe/
cit: perdite fecit: sceleratus homo est: hoc forte ꝓpter
homines dicit. Vide si nõ in corde tuo conspicis ini/
quitatẽ: ne forte qḋ reprehendis in altero cogites fa
cere: ⁊ ideo ĩ illũ clames: nõ quia fecit: sed quia inuẽ/
tus est. Redi ad te: intus esto tibi iudex. Ecce in cu/
biculo tuo abscõdito: in ipsa vena intima cordis tui
vbi tu sol⁹ es ⁊ ille qui videt: illuc tibi displiceat ini/
quitas: vt placeas deo. Noli illã respicere: id est no/
li illam diligere: sed potius despice: id est contemne ⁊
auertere ab ea. Quicquid letum ꝓmiserit vt illiciat
ad peccandũ: quicquid triste minatum fuerit: vt im/
pellat ad malefaciendũ: totũ nihil est: totum trãsit:
despici dignũ est vt calcetur: nõ cõspici vt acceptet̃.
Suggerit em̃ aliquãdo per cogitatiões vel p verba 1. Cor. 15.
colloquẽtiũ malorũ. Corrumpũt em̃ mores bonos
colloq̃a mala: tu noli ea respicere. Sed parũ est ĩ vul
tu: parũ est ĩ lingua: in corde noli respicere: id est noli
diligere: noli acceptare. Nã respectũ ꝓ dilectiõe po/
ni quotidianũ ẽ: ꝓmo q2 de deo dicim⁹: respexit me.
Quid est: respexit me? Ante em̃ te non videbat? Aut

rursum attendebat: et p̄cibus tuis cōmonitus est: vt in te oculos mitteret: Videbat te ⁊ añ: ſ; respexit me dicis: dilexit me. Et homini q̄ te videt: ⁊ rogas eū dicis vt misereat̄ tui: respice me. Videt te: ⁊ dicit: respice me. Quid est: respice me? Dilige: attēde: miserere mei. Ergo nō ideo dixit iniquitatē si aspexi in corde meo: q2 oīno nulla iniq̄tas suggerit̄ cordi humano: Ibi suggerit̄: nō cessat suggestio: ſ; nō fiat respectio. Si eñ conspicis iniquitatē: retro aspicis: ⁊ incurris

Luce. 9. sententiā dñi dicētis in euāgelio: Nemo ponēs manū sup aratrū ⁊ respiciēs retro: aptus est regno dei.

Phil. 3. Quid g̃ debeo facere? Qd̄ ait aplūs: Que retro oblitus: in ea q̄ ante sunt extent⁹. Retro eñ nostra oīa q̄ trāsierūt: iniq̄ sunt. Nemo ex bono venit ad christū:

Roma. 2. oēs pctōres fuerūt: oēs peccauerūt: ſ; credēdo iustificant̄. Perfecta iusticia nō erit: nisi in illa vita: tñ ad pfectū et mores boni ab ipso inspirant̄: ab ipso donant̄. Noli g̃ tua merita cōputare: noli. Et si suggerit̄ iniq̄tas: noli cōsentire. Quid eñ ait? Iniq̄tatē si

x cōspexi in corde meo: nō exaudiet dñs. Propter

Al. † nō habet. ea exaudiuit † me deus: Quia iniquitatē nō con

Al. † attendit. spexi in corde meo. Et † intendit voci † oratio-

† depcatiōis. nis mee. Benedict⁹ deus me⁹: qui nō amouit depcatiōē meā ⁊ misericordiā suā a me. Tenet sensū ab eo loco vbi ait: Venite audite et narrabo vobis oēs qui timetis deū: quāta fecit anime mee: et dixit que audistis et ad finē ita cōclusit. Benedict⁹ deus

Al. † nō habet. † meus q̄ nō amouit † depcationē meā ⁊ mi-

Al. † orationē. sericordiā suā a me. Sic eñ puenit ad resurrectionē iste q̄ loquit̄ vbi iam ⁊ nos spe sum⁹: imo et nos sum⁹: Etenī nostra vox ista ē. Qz diu g̃ hic sum⁹ hoc rogemus deū: vt nō a nobis amoueat depcationem nostrā: ⁊ misericordiā suā: id est vt pseuerāter orem⁹: ⁊ pseuerāter misereat̄. Multi eñ languescūt in orando: ⁊ i nouitate sue cōuersiōis feruēter orant: postea lāguide: postea frigide: postea negligēter: Quasi securi sunt. Vigilat hostis: dormis tu. Ipse dñs p̄cepit in euāgelio: Quia oportet semp orare ⁊ nō deficere.

Luc. 18. Et dat similitudinē de illo iniquo iudice q̄ nec deū timebat: nec hoīem reuerebat̄: quē interpellabat illa vidua quotidie vt audiret eam: ⁊ cessit tedio: qui nō flectebat̄ misericordia: ⁊ ait sibi iudex nequā: Si nec deū timeo: nec homiēs reuereor: vel pter tediū qd̄ mihi quotidie facit hec vidua: audiā causam ei⁹ ⁊ vindicabo eā. Et ait dñs: Si iudex nequā hoc fecit: pat̄

Ibidem. vester nō vindicabit electos suos qui ad eū clamant die ac nocte? Ita dico vobis: faciet iudiciū eo᷑ cito. Ergo nō deficiam⁹ in orōne. Ille qd̄ cōcessurus est: etsi differt: nō aufert. Securi de pollicitatiōe ipsi⁹ nō deficiam⁹ i orādo: ⁊ h̄ et bñficio ipsi⁹ est. Propterea dixit: Bñdict⁹ de⁹ me⁹: qui non amouit depcationē meā: ⁊ misericordiā suam a me. Cum videris nō a te amotā depcationē tuam: secur⁹ esto quia non est a te amota misericordia eius.

Explicit Tractat⁹ de ps̄. LXV.

Incipit Tractat⁹ de ps̄. LXVI.

Prefatio.

A Meminit charitas vestra in duobus psalmis m qui iam tractati sunt exhortatos nos fuisse animā nostrā vt benediceret dominū: ⁊ pro

Ps. 102. cantu dixisse: Benedic anima mea dominū. Si ergo hortati sumus in illis psalmis animā nostrā vt benediceret dominū: in hoc psalmo recte dicit̄:

Expositio psalmi.

D Eus misereatur nostri: ⁊ benedicat † nos. Benedicat aīa nostra dominū: ⁊ de⁹ benedicat nos. Cū benedicat nos deus: nos crescimus: ⁊ cum nos bñdicimus dominū: crescim⁹: Al. † [illegible] vtrūq3 nobis pdest. Nō augetur ille benedictiōe nr̄a: nec minuit̄ maledictiōe nostra. Qui maledicit dño: ipse minuit̄: qui benedicit dominū ipe auget̄. Prior est i nobis bñdictio dñi: ⁊ psequēs ē: vt ⁊ nos bñdicam⁹ dñm. Illa pluuia: iste fruct⁹ ē. Ergo redd̄it̄ tanq̄ fruct⁹ agricole deo: cōpluēti nos ⁊ colēti: Cantem⁹ ista deuotiōe: nō sterili: nō inani voce: ſ; vero corde. Apertissime eñ de⁹ p̄r dict⁹ ē agricola: Aplūs dicit: Dei agricultura estis: dei edificatio estis. In reb⁹ h⁹ mūdi visibilibus: vitis nō est edificiū: ⁊ edificiū non est vinea: nos aūt vinea domini sumus: q2 colit nos ad fructū: Edificiū dei sum⁹: q2 colit nos et habitat in nobis. Et quid ait idē aplūs? Ego plantaui: apollo rigauit: sed deus incrementū dedit. Ergo neq3 qui plantat est aliq̄d: neq3 qui rigat: sed qui incrementū dat de⁹. Ille ergo incrementū dat: nūquid forte isti sunt agricole? Agricola eñ dicit̄ qui plantat et qui rigat. Dixit aūt aplūs: Ego plātaui: apollo rigauit. Querimus vnde ipse iam fecerit? Respōdit aplūs: Nō ego autē sed gratia dei mecū. Ergo quocūq3 te conuerteris: siue p angelos: deū inuenies agricolā tuū: siue p pphas: ipe est agricola tu⁹: siue p aplos: eūdē ipsum agnosce agricolā tuū. Quid g̃ nos? Fortasse opariī sumus agricole illi⁹: ⁊ hoc ipm ab ipso impertitis viribus: ⁊ ab ipso donata gratia. Ipse g̃ ⁊ colit ⁊ incrementū dat: Agricola aūt homo vineā colit hactenus: vt aret: putet: adhibeat cetera que ptinēt ad agricolarū diligentiā: pluere vinee sue non pōt. Qd̄ si forte irrigare pōt: de cui⁹ potest? Ipse ducit quidē in riuū: sed deus implet fontem. Postremo in vinea sua incremētū dare sarmētis nō potest: formare fructus nō potest: modificare semina nō potest: tēpora gignendi temperare nō potest. Deus autē qui omnia potest agricola noster est: securi sim⁹. Forte ait aliq̄s: Tu dicis agricolā nostrū esse deum: Immo ego apostolos agricolas dico eē q̄ dixerūt: Ego plantaui: apollo rigauit. Si ego dico: nemo credat: si christus dicat: ve qui nō credit. Quid ergo domin⁹ christus ait? Ego sum vitis: vos sarmenta: pater meus agricola. Sitiat g̃ terra ⁊ edat voces sitis sue: quoniā scriptū est: Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Dicat ergo terra nostra: nosipsi: pluuiam dei desiderans: Deus misereat̄ nostri ⁊ benedicat nos. Illu-

x minet vultū suum sup nos. Quesiturus eras fortasse quid est bñdicat nos. Multis modis se volunt homines benedici a deo. Alius benedici se vult vt habeat plenā domū necessariīs rebus huic vite: Alius benedici se cupit vt obtineat salutem corporis sine labe. Alius benedici se vult si forte egrotat vt reparet sanitatem. Alius desiderās filios: ⁊ forte contristatus q2 non nascantur: benedici se vult vt habeat posteritatē. Et quis enumeret diuersa vota hominū se a domino deo bñdici cupientiū? Quis autē nostrū dicturus est non esse illā dei bñdictionē: si vel agricultura ei fructū ferat: vel dom⁹ cuiusq3 abūdet copia rerū tēporaliū: vel ipa corpis sal⁹: aut vt teneat̄: aut ne amittat̄: aut amissa repet̄? Fecūditas etiā feminarū: ⁊ casta vota filios desiderantiū: ad quē ptinet

nent nisi ad unum deum? Qui enim creauit oīa quū non
erant: ipse prolis successu facit pmanere quod condidit.
Facit hec deus: donat hec deus. Parū est nobis di-
cere: facit hec deus: donat hec deus: sed solus hec fa-
cit: solus donat. Quid enim? Facit hec deus: si facit hec
aliquis nō deus? Facit hec deus: et solus facit: Et sine
causa ista petunt: vel ab hominibus vel a demonibus:
et quecūqz bona accipiūt inimici dei: ab illo accipiūt:
et cū ab aliis petūt et accipiūt: ab illo accipiūt nesciē-
tes. Quomō cū puniunt et putant se ab aliis puniri:
nesciētes ab illo puniunt: Sic et cum vegetant: im-
plent: saluant: liberant. Et si hoc nesciētes: vel homi
nibus vel demonibus vel angelis tribuūt: nō habent
nisi ab illo penes quē potestas est oīm. Ad hoc dixe-
rim⁹ hec fratres vt quisqz etiā ista terrena forte: vel
ppter supplementa necessitatis: vel ppter aliquā infir
mitatē desiderat: nō nisi ab illo desideret: qui est fons
C omniū bonoꝝ et creator et recreator vniuersoꝝ. Sed
alia sunt dona que dat deus et inimicis suis: alia quē nō
seruat nisi amicis suis. Que sunt dona que dat deus
inimicis suis? Ea que numeraui. Non enim soli boni
plenas habent domos rebus necessariis: aut soli bo
ni: vel salui facti sunt: vel ab egritudine cōualescunt:
aut soli boni filios habent: soli boni pecuniā: soli bo-
ni cetera apta huic vite tēporali atqz trāseunti: Ha-
bent hec et mali: et aliqñ desunt bonis: sed desunt et ma
lis: et plerūqz illis magis qz illis: aliqñ illis qz istis po
tius abundant. Permixta ista temporalia deus esse
voluit: quia si bonis solis ea daret: putarent et mali
ppter hec colendum deum. Rursus si ea solis malis
daret: timerent boni infirmi conuerti: ne ista illis for-
te deessent. Est enim adhuc anima infirma minus ca
pax regni dei: nutrire illam debet deus agricola no-
ster. Nā et queqz arbor iā tempestates robore susti-
net: cū de terra nasceret herba erat. Nouit ergo ille
agricola: nō solū robustas arbores putare atqz pur-
gare: sed etiā teneras in recēti ortu sepire. Propter-
ea dilectissimi: vt dicere cepera: si solis bonis daren-
tur ista: omnes ppter hec accipienda vellent cōuerti
ad deum. Rursus si solis malis darent: timerent in-
firmi ne cū cōuerterent: amitterēt quod soli mali habe-
rent: Permixte data sunt et bonis et malis. Rursus si
solis bonis auferrent: idē ille timor eēt infirmoꝝ nec
conuerterent ad deū. Rursus si solis malis auferrē-
tur: ipsa sola pena putaretur qua mali plectunt. Qz
ergo dat ea bonis: consolat itinerantes: quod dat ea et
malis: admonet bonos vt alia desiderent que nō ha
D bent cum malis cōmunia. Rursus bonis aufert ea
quādo vult: vt interrogent se de suis viribus: et inue-
niant se qui forte latebant se: vtrum iam possint dico
Job. j. re: Dominus dedit dñs abstulit: sicut domino placuit:
ita factū est: sit nomē dñi benedictū. Benedixit enim
et illa anima dominū: et reddidit fructus cōpluta sa-
gina bndictiōis: Dominus dedit dñs abstulit. Sub-
traxit data: sed non subtraxit datorē anima bñdicta.
Omnis simplex nō herens terrenis rebus: nec visco
implicatis pēnis iacens: sed exerto nitore virtutū in
geminis alis gemine dilectiōis exultat in auras libe
ras: et videt sibi subtractū esse quod calcabat: nō ibi in-
cūbebat: et dicit secura: Dominus dedit dñs abstulit:
sicut dño placuit ita factum est: sit nomē dñi benedi-
ctū. Dedit et abstulit: manet qui dedit: et abstulit quod
dedit: sit ergo nomen eius bñdictū. Ad hoc ergo ista
auferunt bonis. Sed ne quis forte infirmus diceret: E
quū ego esse possem tante virtutis sicut sanctus Job. Ro
bur miraris arboris que modo nata est? Hec magna quā
modo miraris: sub cuius ramis et vmbra refrigeraris:
virga fuit. Sed times ne tibi auferant hec: tu cū ta-
lis fueris: attēde: quia auferunt et malis. Quid te ergo
differs a cōuersione? Quod bonus times amittere: for
te amissurus malus es. Si bonus ea pdideris: adest
consolator qui abstulit. Arca exinanita est auro: cor
plenū est fide. Foris pauper es: sed intus diues es.
Diuitias tecū portas quas nō amitteres etiam si de
naufragio nudus exires. Quod ergo forte pditurus es
malus: cur nō bonū te inuenit damnū: quū quidē vi-
des et malos pati damnū? Sed maiore illi dāno fe-
riunt. Inanis est domus: inanior cōsciētia ē. Quisqz
malus ista pdiderit: nō habet foris quod teneat: nō ha
bet intus vbi requiescat. Fugit hec vbi damnū passus
est: vbi se ab oculis hoīm de diuitiaꝝ ostentatiōe ia-
ctabat. Jam se in oculis hoīm iactare non pōt: ad se
intro nō redit: quia nihil habet. Nō est imitatus formi- Prouer. 6. et. 30.
cā: nō sibi collegit grana cum estas esset. Quid dixit
cum estas esset? Cū esset vite trāquillitas: cum esset
seculi huius erga illū psperitas: quū ei vacabat: quū fe-
lix vocabat ab omībus: estas ipsius erat: Imitaret for-
micā: si audiret verba dei: colligeret grana: et intus recō-
deret. Venerat temptatio tribulationis: superuenerat
hyems torporis: tēpestas timoris: frigus tristicie: siue
dānū esset: siue salutis piculū: siue aliq orbitas suoꝝ
siue aliqua exhonoratio siue hūiliatio: hyems erat.
Redit formica ad id quod estate collegit: et intus in secre
to suo vbi nemo videt: estiuis laboribus recreat. Quū
sibi ista colligebat estate videbāt oēs: cū his pascit in
hyeme: nullus videt. Quid est hoc? Vide formicam
dei: surgit quotidie: currit ad ecclesiā dei: orat: audit
lectionē: hymnū cātat: ruminat: quod audiuit: apud se
cogitat: recōdit intus grana electa de area. Hec ipsa
que modo dicunt qui prudēter audiūt: hoc agūt: et ab
omībus vident pcedere ad ecclesiā: redire de ecclesia:
audire sermonē: audire lectionē: inuenire librū: aprire
et legere: Oīa ista vident cū fiūt. Formica illa est cō-
terens iter: portans et recōdens in cōspectu cernētiū.
Venit hyems aliqñ: cui enim non venit? Accidit dam
nū: accidit orbitas: Ceteri miserant forte vt miserū
qui nō norūt quid intus habeat formica quod comedat:
et dicunt: Miser ille cui hoc accidit. Aut ille cui hoc
accidit: Quid illi credis animi esse? Quomō confe-
ctus est? Metitur ex se: comparat ex viribus suis: et
ideo fallit: quia mensurā qua se metitur: vult afferre
ad eū quem nō nouit: Vides illum passum damnū:
aut hūiliatū: aut orbitate percussū: Quid credis? Iste
aliquid mali fecit: vt hoc illi contingeret: Tale cor habeāt:
aut talē animū inimici mei. Ignoras o homo: vere tu ti
bi inimicus es: qui per estatē tibi nō colligis quod iste colle-
git. Nō intus formica comedit labores estatis: sed eā
colligentē videre poteras: mānducantē videre nō po
tes. Ista fratres quātū dñs dedit: quātum suggerere et
imbuere dignatus ē infirmitatē et hūilitatē nrām: quā-
tum capimus pro modulo nostro: diximus quare det
deus omnia ista permixta: et bonis et malis: et quare
auferat et bonis et malis. Dedit tibi: non extollaris:
abstulit tibi non frangaris. Times ne auferat: bonorum
pōt auferre et malo. Melius ergo bonus quod dei est amit-
tis: sed deū tenes: Sic ergo et ille malus: ipsū hortamur.

Passurus es damnū: quis non passur⁹ est orbitatē?
Aliquis casus irruet: aliqua calamitas de trāsuerso:
vndecūq; plen⁹ est mūdus: exempla nō cessant. Lo-
quor tibi i estate: grana q̄ colligas nō desunt. Attēde
ad formicā o piger: collige estate cum potes: hyems
colligere te nō sinet: s̄ mādUcare sinet qđ collegeris.
Mlti em̄ tribulationē ita patiunt: vt nō eis vacet
nec legere aliquid: nec audire aliqd: nec forte admit-
tunt ad eos qui eos cōsolent. Remāsit formica i ca-
uerna: videat si collegit estate aliquid quo se adiuuet
F byeme. Sed mō q̄ bn̄dicet nos de⁹: quare bn̄dicet
nos? Quā benedictionē petit hec vox? Ut bn̄dicat
nos deus benedictione quā seruat amicis suis: quā
solis bonis dat: Nō p̄ magno appetas qđ ⁊ mali ac-
Math. 5. cipiūt: Quia bonus deus facit illa: qui solem suū fa-
cit oriri sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniu-
stos. Quid ḡ p̄cipue bonis? Quid p̄cipue iustis? Il-
luminet vultū suū sup nos. Solis hui⁹ vultū illumi-
nat sup bonos ⁊ malos: vultū tuū illumina sup nos.
Uident istā lucē cū pecoribus ⁊ boni ⁊ mali: Beati
em̄ mūdo corde: q̄m ipsi deū videbūt. Illumiet vul-
tū suū sup nos. Geminus intellect⁹ est: vterq; dicen-
dus est. Illumīa inq̄t vultū tuū sup nos: ostende no-
bis vultū tuum. Non em̄ aliq̄n illumīat vultū suum
deus: quasi aliq̄n fuerit sine lumine: sed illumīat sup
nos: vt qđ nos latebat: apiat nobis: et qđ erat s̄ no-
bis abscōditū erat: reuelet sup nos: hoc ē illuminet.
Aut certe imaginē tuā illumina sup nos: vt hoc dixe-
rit: illumina vultū tuū sup nos: impressisti nobis vultū
Gen. 1. tuū: fecisti nos ad imaginē ⁊ similitudinē tuam: fecisti
nos nummū tuū: sed nō debet imago tua in tenebris
remanere. Mitte radium sapiētię tuę: expellat tene-
bras nostras: ⁊ fulgeat in nobis imago tua. Cogno-
scam⁹ nos imaginē tuā: audiant qđ dictū est in Cā-
Cant. 1. tico canticorū: Nisi cognoueris temetipsā o pulcher-
rima int mulieres. Dicit em̄ ecclesię: nisi coḡueris te-
metipsam. Quid est hoc? Nisi cognoueris ad ima-
ginē dei te factā: O anima ecclesię p̄cioso redempta
sanguīe agni īmaculati: attende quāti valeas: qđ p̄
te datū sit cogita. Dicam⁹ ḡ ⁊ optem⁹: illumiet vul-
tū suū sup nos. Gestam⁹ vultū eius: quō dicunt vul-
tus imperatorū. Uere quidē sacer vultus dei est i ima-
gine ipsi⁹: sed iniqui nō cognoscūt in se imaginē dei.
Ut illuminet vultus dei sup illos: quid debent dice-
Ps. 17. re? Tu illuminabis lucernā meā dñe: deus meus il-
lumina tenebras meas. Sum in tenebris peccato-
rū: sed radio sapiētię tuę discutiant tenebrę meę. Ap-
pareat vultus tuus: ⁊ si forte appareat p̄ me aliquā-
tulū deformis effectus: a te reformet qđ a te forma-
Al. līa habet. tū est. Illumiet ḡ vultū suū sup nos*: Ut cogno-
⁊ misereat nr̄i. scamus in terra viam tuā. In terra hac: in hac
G vita cognoscamus viam tuā. Quę est via tua? Quę
ducit ad te. Agnoscam⁹ quo eamus: agnoscam⁹ q̄
eamus: vtrūq; in tenebris non possum⁹. Longe es a
peregrinātibus: viā nobis porrexisti p̄ quā redeundū
sit ad te. Agnoscam⁹ in terra viam tuā. Quę est via
ipsius: q̄ hoc optauim⁹ vt cognoscam⁹ in terra viā
tuā? Quesituri sumus eam nos: nō p̄ nos discituri.
Possum⁹ eā de euāgelio discere: Ego sum via: dñs
Joh. 14. ait. Christ⁹ dicit: Ego sum via. Sed times ne erres:
adiecit: ⁊ veritas. Quis errat i veritate? Errat i verita-
te q̄ recesserit a veritate. Ueritas christ⁹: via christ⁹.
Ambula. Times ne moriaris anteq̄ p̄uenias: Ego
sū vita: Ego sū inq̄t via ⁊ veritas ⁊ vita. Quasi dice-
ret: quid times? Per me ambulas: ad me ambulas:
i me requiescis. Quid ḡ ait: Cognoscam⁹ i terra viā
tuā: nisi cognoscam⁹ i t̄ra christū tuū? Sed ipse psal-
mus respondeat: Ne puteris ex aliis scripturis adhi-
bendū esse testimoniū: qđ forte hic deest: repetendo
ostēdit qđ dixerit: Ut cognoscam⁹ in terra viā tuā.
Et quasi tu quęreres: i qua terra: quā viā? In om- H
nibus gentib⁹ salutare tuū. In qua terra quę-
ris? Audi: In omnib⁹ gentib⁹. Quā viam queris?
Audi: Salutare tuū. An forte christ⁹ nō est salutare
ipsius? Et quid est qđ dixit senex ille simeon: senex
ille in euāgelio seruatus annosus vsq; ad infantiam
verbi? Accepit em̄ senex ille in manibus suis infantē Luc. 2.
verbū dei. Qui ⁊ in vtero esse dignatus est: in mani-
bus senis esse dedignaret? Ille i vtero virginis: q̄ in
manib⁹ senis: infirmus infans ⁊ intra viscera ⁊ i ma-
nibus senis: ad dandā nobis firmitatē p̄ quem facta
sunt oīa. Et si oīa: ⁊ ipsa mater. Uenit humilis: venit
infirm⁹: sed indutus infirmitate mutanda: q̄ et si cru- 2. Cor.
cifixus est: ex infirmitate: s̄ viuit ex virtute dei: Apo-
stolus ait: Erat ergo in manib⁹ senis. Et qđ ait senex
ille? Quid ait gratulās qđ iā soluēdus hinc esset: vi-
dens suis in manib⁹ cōtineri a quo ⁊ in quo salus ei⁹
cōtinebat? Jam dimittis inq̄t dñe seruū tuū i pace: Luc. 2.
q̄ viderūt oculi mei salutare tuū. Ergo bn̄dicat nos
de⁹ ⁊ misereat nr̄i: illumiet vultū suū sup nos: vt co-
gnoscam⁹ in terra viā tuā. In qua terra? In omib⁹
gentib⁹. Quā viā? Salutare tuū. Quid sequit: quia
cognoscat in t̄ra via dei: q̄ cognoscat in oīb⁹ gentib⁹
salutare dei? Cōfiteant tibi populi de⁹: cōfi-
teant tibi: inquit: populi omnes. Exsurgat here-
ticus ⁊ dicat: Ego in africa pp̄los habeo: ⁊ ali⁹ ex alia
p̄te: ⁊ ego in galatia pp̄los habeo. Tu in africa: ille i
galatia: ego illū q̄ro q̄ vbiq; hz. Certe ad istā vocem
exaltare vos ausi estis: q̄m audistis: confiteant tibi
pp̄li deus. Audite sequētem versum: q̄ nō de p̄te lo-
quit: Cōfiteant tibi populi omnes. Ambulate i via
cum omnib⁹ gentibus: ambulate in via cum omni-
bus populis o filii pacis: filii vnicę catholicę ambu-
late in via: cantate ambulātes. Faciūt hoc viatores
ad solamē laboris. Cantate vos in hac via: obsecro Joh. 14.
vos p̄ ipsam viam: cantate in hac via. Canticū no-
uum cantate: nemo ibi vetera cantet. Cantate ama-
toria patrię vestrę: nemo vetera: Uia noua: viator
nouus: canticū nouum. Audi apostolū hortantē te 2. Cor.
ad canticū nouū: Si qua igit in christo noua creatu-
ra: vetera transierūt: ecce noua facta sunt. Canticum
nouū cantate in via: quā cognouistis i terra. In qua
terra? In oīb⁹ gentibus: Propterea ⁊ canticū nouū
non p̄tinet ad partē. Qui in parte cantat: vetus can-
tat. Quodlibet cantet: vetus cantat: vetus hō can-
tat: Diuisus est: carnalis est. Certe inquātū carnalis
est: intantū vet⁹: ⁊ inquātū spiritalis: intantū nou⁹.
Uide quid dicat aplus: Non potui vobis loqui q̄si i 1. Cor.
spiritalib⁹: sed quasi carnalib⁹. Unde illos p̄bat car-
nales? Cū em̄ vn⁹ dicit: Ego sum pauli. alter Ego
apollo: nōne inquit carnales estis? Ergo in spū can-
ticū nouū canta i via secura: Sic viatores cantātes
plerūq; in nocte cantāt. Formidulosa circūstrepūt
oīa: vel potius nō circūstrepūt: sed circūsilēt: ⁊ quā-
to magis silentia: tanto magis formidolosa: cantant
tamē quia latrones timent: Quāto securi⁹ cantas in

I christo? Non habet via ista latronem: si tu non dese-
rendo viam: incidas in latronem. Canta inquam se-
curus canticū nouū in via quā cognouisti in terra: h
est in omnibus gentibus. Vide quia ipsum canticū
Ps. 95. nouū non tecum cantat qui in parte esse voluit. Can-
tate inqt domino canticū nouū: Et sequit: Cantate
domino oīs terra. Confiteant tibi populi deus:
Inuenerunt viam tuam: cōfiteant. Ipsa cātatio cō-
fessio est: cōfessio peccatoꝝ tuoꝝ ē virtutis dei. Tuā
iniqtatē ꝯfitere: grām dei ꝯfitere. Te accusa: illū glo-
rifica. Te rephēde: illū lauda: vt ⁊ ipse veniēs: inueni-
at te punitorē tuū: vt exhibeat se tibi saluatorē tuū.
Quid eñ timetis cōfiteri: q inuenitis hāc viā in oī-
bus gentibus? Quid timetis cōfiteri ⁊ in cōfessione
vestra cātare canticū nouū cum omi terra? In omi
terra: in pace catholica cōfiteri times deo ne confes-
sum damnet? Si non cōfessus lates: nō cōfessus dā-
naberis. Times ꝯfiteri qui nō cōfitendo esse nō po-
tes occultus: damnaberis tacitus: qui posses libera-
ri cōfessus. Confiteant tibi populi deus: ꝯfiteantur
tibi populi omnes. Et quia ista cōfessio nō ad suppli-
cium ducit: sequitur ⁊ dicit: **Letent et exultent**
K **gentes.** Si plangūt ante hoiem cōfessi latrones:
letent añ deū ꝯfessi fideles. Si homo iudicet: exigit
a latrone cōfessionē tortor et timor: imo aliquādo
cōfessionē ꝓmit timor: exigit dolor: Et ille qui plan-
git in tormētis: timet aūt occidi cōfessus: portat tor-
menta quantū pōt: et si victus dolore fuerit: profert
ad mortem vocem suā. Nusq̄ ergo letus: nusq̄ ex-
ultans: anteq̄ confiteat exarat vngula: cū cōfessus
fuerit damnat carnifex: ducit miser vbiq̄. Sed letē-
tur et exultent gentes. Unde? Per ipsam confessio-
nem. Quare? Quia bonus est cui cōfitent. Ad hoc
exigit cōfessionē: vt liberet humilē: Ad hoc damnat
non cōfitentē: vt puniat sugbū. Ergo tristis esto an-
teq̄ cōfitearis: confessus exulta: iam sanaberis: Nō
confitentis conscientia saniem collegerat: aposte-
ma tumuerat: cruciabat te: requiescere non sinebat:
adhibet medicus fomenta verborū ⁊ aliquando se-
cat: adhibet medicinale ferrū in corruptione tribula-
tionis: tu agnosce medici manum: cōfitere: exeat in
cōfessione ⁊ defluat oīs sanies: Iam exulta: iam le-
tare: quod reliquū est: facile sanabit. Cōfiteant tibi
populi deus: cōfiteant tibi populi oēs. Et quia cō-
fitent. letent ⁊ exultent gentes. **Quoniam iudi-**
L **cas populos in equitate.** Nemo se fallat: gau-
deat iudicandus: qui timuit iudicaturum. Preuidit
eñ ⁊ preuenit faciem eius in confessione: ille autem
populos cum venerit in equitate iudicabit. Quid
ibi valebit calliditas accusatoris: vbi est testis con-
scientia: vbi tu eris et causa tua: vbi iudex non que-
rit testem? Aduocatum misit tibi propter illum: ⁊ p
illum cōfitere. Age causam tuā: ⁊ defensor est penitē-
tis: ⁊ petitor venie ꝯfitentis: ⁊ iudex īnocētis. Vere
timere poteris cām tuā: vbi aduocatus tuus erit iu-
dex tu⁹. Letent g̊ ⁊ exultēt gētes: qm̄ iudicas popu-
los in equitate. Sed timere poterūt ne male iudicē-
tur: dent se corrigendos: dent se dirigendos et qui vi-
det iudicandos. Hic corrigant: ⁊ non timeant cum
Ps. 53. iudicabunt. Vide qd dicat in alio psalmo. Deus in
nomine tuo saluū me fac: ⁊ in virtute tua iudica me.
Quid ait? Si nō me prius saluas in nomine tuo: de-
beo timere cū me iudicabis in virtute tua. Si autē

me prius saluas in nomine tuo: quid timebo iudicā-
tem in virtute: cui⁹ salus ꝓcessit in nomine? Sic enī
hoc loco cōfiteant tibi populi oēs. Et ne putens
aliqd timendū in cōfessione: letent inquit et exultent
gentes. Quare letent ⁊ exultent? Qm̄ iudicas po-
pulos in equitate. Nemo cōtra nos premiū dat. ne-
mo te corrūpit: nemo te fallit: Ergo secur⁹ sis. Sed
qd de causa tua? Nemo corrūpit deū manifestū est:
ne forte ideo magis timend⁹ sit: quia corrumpi nul-
lo modo pōt: Quō ergo secur⁹ es secundū illud qd
iam dictū est: De⁹ in nomine tuo saluū me fac: ⁊ ī vir-
tute tua iudica me: sic ⁊ hic: Letent ⁊ exultēt gentes
qm̄ iudicas populos in equitate. Et ne timeant ini-
qui: subiecit: **Et gētes in terra diriges.** Pra-
ue erant gentes: ⁊ tortuose erāt gentes: ꝑuerse erant M
gentes: merito prauitatis ⁊ distortionis ⁊ ꝑuersita-
tis sue: iudicē venientē timebāt. Venit manus ipsi⁹:
extenta est misericorditer in ipsos: dirigunt vt am-
bulent rectā viam: qd timeant venturū iudicem: qui
primo agnouerūt correctorē? Manibus eius dent
se: ipse gentes in terra dirigit. Directe aūt gētes am-
bulantes ī fide: exultantes ī illo: faciētes opa bona:
⁊ si qua forte qm̄ per mare nauigāt: intrat aqua per
minutissimas cauernas: per rimulas ad sentinā: ex-
haudiendo eam per opa bona: ne plus intrando cu-
mulum faciat: ⁊ nauim deprimat: exhauriant quoti-
die: ieiunādo: orādo: elemosynas faciendo: dicendo
puro corde: Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos Matth. 6.
dimittim⁹ debitoribus nostris. Dicēdo ista: ambula
secur⁹: ⁊ exulta in via: canta ī via: noli timere iudicē.
Anteq̄ esses fidelis timebas: sed iā inuenisti saluatorē:
Impiū te q̄siuit vt redimeret: redēptū deseret vt ꝑ-
dat? Et gētes ī t̄ra diriget. Exultat: gaudet: hortat:
repente eosdē versus in exhortatiōe. **Confiteant**
tibi ppli deus: ꝯfiteant tibi ppli oēs: ter- N
ra dedit fructū suū. Quem fructū? Cōfiteant
tibi ppli oēs. Terra erat: spinis plena erat: Acces-
sit eradicātis man⁹: accessit vocatio maiestatis eius
et misericordie: cepit terra cōfiteri: Iā dat terra fru-
ctum suū. Daret fructū suū: nisi ante cōplueretur?
Daret terra fructum suū: nisi ante misericordia dei
veniret desup? Legāt mihi inde: quo cōpluta dede-
rit terra fructū suū. Audi cōpluentē dñm: Agite pe- Matth. 4.
nitentiā: appropinqbit eñ regnū celoꝝ. Pluit ⁊ ipsa
pluuia: Tonitru⁹ ē: tret: Time tonātē: ⁊ excipe plu-
entē. Ecce post illā vocē tonantis ⁊ pluētis dei: post
illā vocē aliqd de ipso euāgelio audiamus: Ecce illa
meretrix malā famā habēs ī ciuitate: irrupit ī alienā
domū: q̄ n̄ erat inuitata ab hospite: sed ab inuitato voca-
ta: nō ligua: sed grā. Nouerat egra hēe ibi se locū: vbi
medicū suū discūbere sciebat. Ingressa ē q̄ erat pec-
catrix: nō audet accederet nisi ad pedes: Flet ad pe- Luce. 7.
des: irrigat lachrymis: tergit crinib⁹: vngit vnguēto.
Quid miraris? Terra dedit fructū suū. Ergo hoc fa-
ctum est ibi: pluēte dño: p os suū facta sunt que legi-
mus in euāgelio: q̄ pluēte dño p nubes suas: missis
aplis ⁊ ꝑdicantib⁹ veritatē: terra ampli⁹ dedit fru-
ctum suū: ⁊ ista seges iam impleuit orbē terraꝝ. Vi-
de qd deinde dicat. **Benedicat nos deus de-**
us noster: benedicat nos deus. Benedicat si- O
cut iā dixit: etiā atq̄ etiā bñdicat: multiplicet benedi-
cēdo. Attēdat charitas vestra: qm̄ iam ꝓcessit fruct⁹
terre ī hierusalem. Inde eñ cepit ecclesia: venit ibi

Act.2. spiritussanctus: et impleuit sanctos in vnū cōgrega-
tos: facta sūt miracula: linguis oīm locuti sunt: Im-
pleti sunt spiritu dei: cōuersi sunt qui ibi erant: timen-
tes et suscipientes imbrē diuinū: dederūt in cōfessio-
Ibid. et ca.4. ne tantū fructū: vt omnia sua in cōmune cōferrent:
distribuētes pauperibus: vt nemo diceret aliqd pro
priū: sed essent illis oīa cōmunia: et haberēt vbi aīam
vnā et cor vnū in deum. Donat⁹ eñi illis erat sanguis
domini quē fuderant: donat⁹ erat ignoscente domi-
no: vt iam qd fuderāt etiā bibere discerent. Magn⁹
ibi fructus: terra dedit fructū suū: et magnū fructum
et optimū fructū. Nunquid terra illa sola debuit da
re fructū suuz? Benedicat nos deus deus noster: be-
nedicat nos de⁹. Adhuc benedicat: Benedictio eñi
in multiplicatione solet maxime et proprie intelligi.
Gen.j. Probemus hoc in Genesi: vide opera dei: Fecit
deus lucē: et diuisit deus inter lucem et tenebras: Lu-
cem vocauit diem: et tenebras vocauit noctez. Non
dictū est: benedixit lucē: Etenī eadem lux redit et al-
Ibidem. ternat diebus ac noctib⁹. Vocauit cęlū firmamentū
inter aquas et aq̄s: nō dictū est: bñdixit cęlū. Discre-
uit mare ab arida: et nominauit vtrūq;: aridaz terrā:
et cōgregationē aquaꝝ mare: nec hic dictū est: bene-
dixit deus. Ventū est ad ea quę fęcunditatis habitu
ra erant semē: et ex aquis existentia: Ipsa eñi maxi-
mam multiplicationis vbertatē habent: et benedixit
Gen.j. ea dominus dicens: Crescite et multiplicamini: et re-
plete aquas maris: et volatilia multiplicent̄ sup ter-
ram. Sic et cū omnia subiecit homini quem fecit ad
imaginē suā: scriptū est: Et benedixit eos de⁹ dicēs:
Crescite et multiplicamini et implete faciez terrę. Er-
go benedictio proprie ad multiplicationē valet: et ad
implendā faciem terrę. Audi et in hoc psalmo: Bñ-
dicat nos deus deus noster: benedicat nos deus. Et
quo valet ista benedictio? Et metuāt eum oēs
p fines terrę. Ergo frēs mei charissimi sic abūdant
in nomīe christi benedixit nos deus: vt filijs suis im
pleat vniuersā faciē terrę: adoptatis in regnū suū co
heredib⁹ vnigeniti sui. Vnicū genuit inq;: et vnū esse
noluit: Vnicū genuit iḡ et vnū eū noluit remanere.
Fecit ei frēs: et si nō gignēdo: tñ adoptādo fec̄ ei co-
heredes. Fecit eum participem prius mortalitatis
nostrę: vt crederem⁹ nos esse participes diuinitatis
eius. Attendam⁹ preciū nostrū: Predicta sunt oīa:
exhibent̄ oīa: it euāgeliū p orbē terrarū: Omnis la-
bor hūani generis i hoc tempe testimoniū dicit: im-
plent̄ oīa q̄ in scripturis p̄dicta sūt. Sicut vsq; ad
hodiernū diem oīa venerūt: sic et q̄ restāt euētura
sunt. Timeam⁹ iudicij diem: vēturus est dominus.
Qui venit hūilis: veniet excelsus: Qui venit iudicā-
dus: veniet iudicatur⁹. Agnoscamus humilē: vt nō
expauescam⁹ excelsū: Amplectamur hūilem: vt de-
sideremus excelsuz. Desiderantibus eñi se: ꝓpitius
veniet. Illi eñi desiderant q̄ tenuerūt fidē eius: et fe-
cerūt mādata ei⁹. Nā et si nolum⁹ veniet. Velim⁹ q̄
nolum⁹ veniet: q̄ veniet et si nolum⁹. Quō velim⁹ vt
Q veniat? Bene viuendo: bene agēdo: Preterita nos
Ps.57. nō delectēt: p̄sentia nō nos teneāt: ne claudam⁹ au
rem tanq̄ de cauda: ne premam⁹ aurē in terra: ne p̄-
teritis retardemur obaudiendo: ne presentib⁹ impli
Phil.3. cemur: sed ad futura meditādo. Extendam⁹ nos in ea
q̄ ante sunt: obliuiscamur p̄terita. Et qd modo labo
ramus: et qd modo gemim⁹: qd modo suspiram⁹: qd
modo loq̄mur: qd ex q̄ntulacunq; pte sentimus et ca
pere nō possumus: capiem⁹: ꝑfruemur in resurrecti-
one iustoꝝ. Renouabit̄ iuuētus nostra sicut aquilę: Ps.102.
tantummō nos vetustatem nostrā ad petrā christuz
conteramus. Siue illa vera sint fratres q̄ dicunt̄ de
serpēte: vl̄ q̄ dicunt̄ de aqla: siue sit fama potius ho
minū q̄ veritas: veritas est tamē in scripturis: et nō
sine cā hoc dixerūt scripturę: Nos qd̄ illd̄ signifi
cat faciamus: et q̄ sit illud verum nō laborem⁹. Tu
esto talis vt iuuentus tua renouari possit sicut aqui-
lę. Et scias eam nō posse renouari: nisi vetustas tua j.Cor.x.
in petra ꝯtrita fuerit: id ē nisi auxilio petrę: nisi aux-
ilio christi: nō poteris renouari. Tu noli dulcedine
p̄teritę vitę obsurdescere aduersus verbum dei: noli
presentibus rebus sic teneri et impediri vt dicas: nō
mihi vacat legere: non mihi vacat audire: Hoc autē
aurem p̄mere in terram est. Tu ergo talis noli esse: Ps.57.
sed esto talis quod contra inuenis: id est vt preterita
obliuiscaris: in anteriora te extendas: vt vetustatem
tuam in petra conteras. Et si quę tibi similitudines
datę fuerint: si inueneris i scripturis crede: si nō inue
ner̄ dici nisi fama: nec valde credas: Res ipsa forte
ita est: forte nō est ita: Tu ꝑfice tibi: valeat ad salutē
ista similitudo. Non vis p istam similitudinem: per
aliam fac: dū tamen facias: et securus expecta regnū
dei: ne rixet̄ tecū oratio tua. Tu eñi christiane q̄ndo
dic̄: Adueniat regnū tuū: quō dic̄: adueniat regnū Math.6.
tuū? Excute cor tuū: vide: Ecce veniet regnū tuum:
Clamat tibi venio: si times. Sepe diximꝰ charitati
vestrę: p̄dicare veritatez nihil est: si cor a lingua dis-
sentiat: Et audire veritatē nihil ē: si nō auditionē fru
ctus sequat̄. De isto loco q̄si sublimiore loq̄mur ad
vos: q̄ simus aūt timore sub pedibus vestris deus
nouerit: q̄ ꝓpitius sit humilib⁹: qz nō nos tā delectāt
voces laudantiū: q̄ deuotio cōhtentiū et facta recto-
rū: et q̄ nō delectemur nisi ꝓfectib⁹ vestris. In istis
aūt laudib⁹ q̄ piclitem̄: ille nouerit q̄ nos ab oīb⁹
piculis liberet: et nos vobiscū ab omi temptatiōe sal
uatos: i regno suo cognoscere et coronare dignetur.

Explicit tractatus de ps̄. LXVI.

Incipit tractatus de ps̄. LXVII.

S Salmi huius titulus nō videt̄ esse onerosę
p disputationis: simplex eñi apparet et facilis.
Nam ita se habet. In finem ipsi da-
uid psalmus cāntici. In multis aūt iam psalmis
admonuim⁹ qd sit i finē: qm̄ finis legis christ⁹ ad iu Roma.10.
sticiā omi credēti: Finis q̄ ꝑficiat: nō q̄ cōsumat aut
pdat. Verūtamē si q̄sq; conet̄ inq̄rere: qd sibi velit
psalm⁹ cantici: cur nō aut psalmus aut canticū: sed
vtrumq;: vel qd intersit iter psalmū cātici: et canticū
psalmi: qz et sic quorūdā psalmoꝝ tituli ita inscribū-
tur: inueniet fortasse aliqd qd acutiorib⁹ et ociosiori-
bus nos relinq̄mus. Discreuerūt qdā ante nos iter
canticū et psalmū: vt qm̄ canticū ore ꝓfert̄: psalmus
autē visibili organo adhibito: id est psalterio canit̄:
Videat̄ cantico significari intelligentiā mētis: psal-
mo vero opa corporis: sicut in hoc ipso sexagesimo
septimo quē nunc tractandū suscepim⁹: illud qd di-
ctum est: Cantate deo: psallite nomini ei⁹: ita qdam
discreuerunt: vt cantate: deo dictū videat̄: qz ea q̄ in
seipsa mēs agit: deo nota sunt q̄ ab hoīb⁹ nō vident̄:
Opa vero bona qm̄ iō videnda sūt ab hominibus: vt
glorificēt patrē nostrū qui in cęlis est: merito dictuz Math.5.

sit: psallite nomini eius: id est diffamationi eius: vt
laudabiliter nominetur. Hanc differentiam alicubi
Ps. 4. 8. quantū recolo: etiam ipse secutus sum. Memini aūt
Ps. 46. legisse nos etiam psallite deo: q: talia q̄ visibiliter be
ne operamur: nō tantū hominibus: sed etiā deo pla
cent. Non aūt oīa que deo placent etiam hoībus
possunt: q̄ videre nō possunt. Unde mirū est si quē
admodū vtrūq; legit: et cātate deo et psallite deo: ita
alicubi legi pōt: cantate nomini eius. Qd̄ si et hoc in
scripturis sanctis dictū inuenit: hec differentia fru
stra elaborata est. Mouet etiā me qd̄ generali nomi
L. c. 24. ne magis psalmi q̄ cantica vocant: ita vt dn̄s dice
ret: q̄ scripta sunt in lege et pphetis et psalmis de me:
Et liber ipse psalmoꝝ dicit nō cāticoꝝ: sicut scriptū
est inq̄t in libro psalmoꝝ: cū potius scd̄m istam diffe
rentiam: cantica dici debuisse videant: qm̄ canticum
etiā sine psalmo esse potest: psalmus vero sine canti
co esse nō pōt. Possūt etenī cogitatiōes esse mētis:
q̄rum nō sint opa corporalia: Nullū est aūt op⁹ bo
num: cuius non sit in mente cogitatio: Ac per hoc
vtrobiq; cātica: nō vtrobiq; psalmi: et tñ sicut dixi
generalit psalmi appellant nō cātica: liberq; psalmoꝝ
nō canticoꝝ. Et si intelligant atq; discutiant sensus
dictoꝝ vbi titulus est tantūmodo psalmi: et vbi tan
tummodo cantici: et vbi nō psalmus cantici: sicut in
isto: sed canticum psalmi inscriptū est: nescio vtrum
possit ista differentia demonstrari. Proinde sicut ce
peramus relinquētes ista eis q̄ possunt et quibus va
cat talia discernere: et certa differentiarū ratione de
finire: nos quantū adiuuante domino valemus hu
ius psalmi textum consideremus atq; tractemus.

Expositio psalmi.

B
Roma. 9. c Exurgat deus et dissipentur inimici
eius. Iam factum est: exurrexit christus: q
est sup oīa deus benedictus in secula: et di
spersi sunt inimici eius per oēs gentes: iudei: in eo
ipso loco vbi inimicitias exercuerūt debellati: atq; in
de per cūcta dispersi: et nunc oderunt: et metuunt: et
in ipso metu faciūt qd̄ sequitur. Et fugiant qui
oderunt eum a facie eius. Fuga quippe animi
est timor. Nam carnali fuga quo fugiūt ab eius facie
q̄ vbiq; p̄sentie sue demonstrat effectū: Quo abi
Ps. 138. bo inquit ille a spiritu tuo: et a facie tua quo fugiam:
Animo ergo nō corpore fugiūt: timēdo scz nō laten
do: nec ab ea facie quā non vident: sed ab ea quā vi
dere cogunt: Facies quippe eius appellata est p̄sen
tia eius per ecclesiam eius. Unde illis inimicantib⁹
dixit: Amodo videbitis filium hoīs veniētem in
Matt. 24. nubibus: sicut venit in ecclesia sua: diffundens eam
toto orbe terraꝝ: in q̄ dispersi sunt inimici eius. Ve
nit aūt in talib⁹ nubibus: de qualibus dicit: Manda
Esa. 5. bo nubibus meis: ne pluant super eam imbrem. Fu
giant ergo qui oderunt eum a facie eius: timeant a
presentia sanctoꝝ fideliūq; eius: de quib⁹ dicit: Cū
Matt. 25. vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Sicut
deficit fum⁹ deficiant. Extulerūt enī se ab igni
bus odioꝝ suoꝝ in superbie typum: et ponētes in ce
Ps. 21. lum os suū atq; clamātes: crucifige crucifige: Capto
Ps. 72. 9. illuserunt: pendentē irriserūt: et vnde victores tumu
erunt: mox victi euanuerunt. Sicut fluit cera a
facie ignis: sic pereant peccatores a facie
dei. Nisi q̄ fortasse eos hoc loco significauerit: quo
rum duricia in penitētie lachrymas soluit: tamē eti
am illud intelligi pōt vt futurū iudicium cōminet:
quia cum in hoc seculo sicut fumus se extollendo: id
est supbiendo defecerint: veniet illis in fine extrema
damnatio: vt ab eius facie pereant ī eternū: cum in
sua claritate fuerit presentatus: velut ignis ad penā
impioꝝ lumenq; iustorum. Deniq; sequitur. Et
C
Al. epulentur. iusti iocundentur et exultēt in conspectu
dei: et delectent in leticia. Tunc enī audient:
Matth. 25. Uenite benedicti patris mei percipite regnū. Iocū
dent ergo q̄ laborauerūt: et exultent in cōspectu dei.
Non enī erit exultationis huius tanq̄ coram homi
nibus inanis vlla iactantia: sed in cōspectu eius qui
Ps. 2. sine errore inspicit qd̄ donauit. Delectent in leticia:
nō iam exultantes cū tremore sicut in hoc seculo: q̄
Job. 7. diu temptatio est vita humana sup terrā. Deinde se
ad ipsos cōuertit q̄b⁹ tantā spem dedit: et hic viuētes
Al. psalmū di- alloquit et hortat. Cantate deo psallite no
cite. mini eius. Iam hinc in tituli expositione qd̄ vide
batur p̄locuti sumus. Cantat deo q̄ viuit deo: psallit
nomini eius qui operat gloriam eius. Ita in cantā
do: ita in psallendo: id est sic viuēdo: sic operando.
Iter facite ei: inquit: qui ascendit sup occa
Esa. 52. sum Iter facite christo: vt per speciosos pedes euā
gelizantiū: pateat sint ei corda credentiū. Ipse est enī
qui ascendit sup occasum: siue quia nō eū excipit no
ua vita se ad eum conuertentis: nisi vetus occiderit
huic seculo renūciantis: siue qui ascēdit sup occasū:
Al. nomē ei. cū resurgēdo vicit corporis casuz. Dominus enī
1. Cor. 2. nomē est ei. Quod illi si cognouissent: nūq̄ dn̄m
Al. nō habe- glorie crucifixissent. Et exultate in cōspectu
eius. O vos quib⁹ dictū est: cātate deo: psallite no
mini eius: iter facite ei q̄ ascendit sup occasuz: et iam
2. Cor. 6. exultate in cōspectu ei⁹: quasi tristes: semp aūt gau
dentes. Dum enī facitis iter ei: dum p̄paratis qua
veniat gentesq; possideat: multa passuri estis in con
spectu hominū tristia. Sed vos nō solū nolite defice
re: sed etiā exultate: nō in cōspectu hominū: sed in cō
Roma. 12. spectu dei. Spe gaudētes: in tribulatiōe tolerātes:
Exultate in cōspectu ei⁹. Illi enī qui vos in cōspectu
hominū turbāt: Turbabunt a facie eius: pa
Matth. 10. tris orphanoꝝ et iudicis viduaꝝ. Desolatos
enī putāt a quibus plerūq; gladio verbi dei: et parē
tes a filiis: et mariti ab vxorib⁹ separant: sed habent
cōsolationē destituti atq; viduati patris orphanorū
et iudicis viduarū: Habēt eius cōsolationē qui ei di
Ps. 26. cunt: qm̄ pater meus et mater mea dereliquerūt me:
dominus aūt assumpsit me: et q̄ sperauerūt in domi
no: psistentes in orōnib⁹ nocte ac die: a cuius facie il
Job. 12. li turbabunt cū viderint se nihil proficere: qm̄ totus
mūdus post eū abiit. Nam de his orphanis et vidu
is: id est spei secularis societate destitutis: dominus
D
Al. deus. sibi templū fabricat: de quo psequēter dicit. Do
minus in loco sancto suo. Quis enī sit locus
eius aperuit cum dicit: Deus qui inhabitare
Al. vniusmo- facit vniusmodi in domo. Unanimes: vnum
di. sentientes: iste est locus sanctus domini. Cum enim
dixisset: dominus i loco sancto suo: tanq̄ requirere
mus in quo loco: cū ille vbiq; sit totus: et nullus euz
cōtineat corporaliū spacioꝝ locus: ilico subiecit: ne
queramus eum absq; nobis: sed potius vniusmodi
habitantes in domo mereamur: vt habitare etiam
ipse dignet in nobis. Iste est enī locus sanctus dn̄i:
quod plerūq; hoīes querunt: vt habeant vbi orātes

Ps. 4. exaudiantur. Sunt ergo ipsi qui querunt et que dicunt
in cordibus suis: id est in talibus cubilibus suis compun-
gantur: habitantes vniusmodi in domo: vt a domi-
no magne domus inhabitentur: et apud se in seipsos exau-
2. Timoth. 2. diantur. Est enim domus magna in qua non solum au-
rea vasa sunt et argentea: sed et lignea et fictilia: Et alia
quidem sunt in honorem: alia in contumeliam: Si qui autem
mundauerint semetipsos a vasis contumelie: erunt vni-
usmodi in domo et locus sanctus domini. Nam sicut
in magna hominis domo: non in qualicunque loco eius
requiescit dominus eius: sed in aliquo vtique secretio-
re et honoratiore loco: sic deus non in omnibus qui in
domo eius sunt habitat: non enim habitat in vasis con-
tumelie: sed locus sanctus eius sunt quos habitare
facit vniusmodi vel vniusmoris in domo. Qui enim
tropi. Τροποι grece dicuntur: et modi et mores latine interpre-
tari possunt. Nec habet grecus: Qui inhabitare facit:
sed tantum: habitare facit. Dominus qui in loco sancto suo.
Quis est locus iste? Ipse deus quem eum sibi facit. Deus
enim habitare facit vniusmoris in domo: hic est locus
sanctus eius. Quod autem gratia sua sibi edificet hunc
E
locum: non meritis eorum precedentibus ex quibus eum
Al. vinctos. edificat: vide quid sequatur. Qui educit compe-
ditos in fortitudine. Soluit enim gratia vincula
peccatorum quibus impediebantur ne ambularent in
via preceptorum: educit autem eos in fortitudine: quam an-
Al. eos qui exasperant. te eius gratiam non habebant. Similiter amari-
cantes qui habitant in sepulchris: Id est om-
nino mortuos occupatos in operibus mortuis: Hi enim
amaricant resistendo iustitie: nam illi compediti fors-
tan volunt ambulare nec possunt: deumque precantur vt
possint atque dicunt: De necessitatibus meis educ me:
Ps. 24. A quo exauditi gratias agunt dicentes: Dirupisti vin-
Ps. 115. cula mea. Isti autem amaricantes qui habitant in sepul-
chris: in eo degeneres sunt: quod alio loco scriptura signi-
Eccli. 17. ficat dicens: A mortuo velut qui non sit perit confes-
Prouer. 18. sio: Unde est illud: Peccator cum venerit in profundum
malorum contemnet. Aliud est enim desiderare: aliud op-
pugnare iusticiam: aliud a malo liberari velle: aliud
mala sua defendere potius quam fateri: vtrosque tamen gra-
tia christi educit in fortitudine. Qua fortitudine: nisi
vt aduersus peccatum vsque ad sanguinem certent? Ex
vtroque enim genere fiunt idonei: quibus construatur locus
Luce. 13. sanctus eius: Illi soluti: illi resuscitati: quia et mulierem
quam alligauerat sathanas per decem et octo annos: sol-
Ioh. 11. uendo vincula soluit: et lazari mortem clamando sup-
auit. Qui fecit hec in corporibus: potest mirabilio-
ra facere in moribus: et facere vniusmodi habitare
in domo: educens compeditos in fortitudine: similiter
F
Al. egredere- amaricantes qui habitant in sepulchris. Deus cum
ris. Al. in conspectu populi tui. egredieris coram populo tuo. Egressus eius
intelligitur: cum apparet in operibus suis. Apparet au-
tem non omnibus: sed eis qui nouerunt opera eius intue-
ri. Non enim ea nunc opera dico: que conspicua sunt omnibus:
celum et terram et mare et vniuersa que in eis sunt: sed
opera quibus educit compeditos in fortitudine: similiter
amaricantes qui habitant in sepulchris: et facit eos
vniusmoris habitare in domo: sic egreditur coram
populo suo: id est coram eis qui istam gratiam eius
Al. perambulares. intelligunt. Deinde sequitur: Cum transieris in
deserto: Terra mota est. Desertum erant gentes
que ignorabant deum: Desertum erat vbi lex nulla ab
ipso deo data erat: vbi nulli prophete habitauerant:

dominumque esse venturum predixerant. Cum ergo tran-
sieris in deserto: cum predicaueris in gentibus: terra mo-
ta est: terreni homines ad fidem excitati sunt. Sed
vnde mota est? Etenim celi distillauerunt a
facie dei. Forsitan hic aliquis recolat illud tempus:
quando in deserto deus transibat coram populo suo: Exo. 13.
coram filiis israel: die in columna nubis: nocte in ful-
gore ignis: et hoc esse sentiat: quod celi distillauerunt a
facie dei: quando manna pluit populo suo. hoc etiam es- Ps.
se quod sequitur. Mons sina a facie dei isra-
el. Pluuiam voluntariam segregans deus
hereditati tue. Quia in monte sina locutus est de-
us ad moysen quando legem dedit: vt manna sit pluuia
voluntaria: quam segregauit deus hereditati sue: id est
populo suo: quia solos eos ita pauit: non vt ceteras
gentes: vt quod deinde dicit. Et infirmata est. Ip-
sa hereditas infirmata intelligatur: quoniam murmu-
rantes manna fastidiose respuerunt: desiderantes escas Nume.
carnium: et ea quibus vesci in egypto consueuerant. Sed
in his verbis si proprietas tantummodo littere non spiri-
tualis requirendus est intellectus: oportet vt osten-
datur secundum proprietatem carnalem: qui tunc compediti: que-
que etiam habitantes in sepulchris: educti sunt in for-
titudine. Deinde si ille populus: illa scilicet hereditas dei
fastidio manna respuens infirmata est: non debuit se-
qui. Tu vero perfecisti eam. Sed tu vero perfe- Ibidem.
cisti eam. Deo quippe offenso per illa murmura atque fa-
stidia ingens plaga secuta est. Postremo illi omnes Nume. 14.
in heremo consternati sunt: nec quisquam eorum preter du-
os terram meruit promissionis intrare: quamquam etiam si di-
catur in filiis eorum: hereditas illa perfecta: nos sensum
spiritualem liberius tenere debemus. Omnia que 1. Cor. 10.
illa in figura contingebant illis: donec aspiraret dies: Canti. 2.
et remouerentur vmbre. Aperiat itaque nobis pulsanti-
bus dominus: et mysteriorum eius quantum ipse digna-
tur secreta pandantur. Etenim vt terra mota esset ad fi- G
dem: cum in desertum gentium transiret euangelium: celi
distillauerunt a facie dei. Hi sunt celi de quibus in alio
psalmo canitur: Celi enarrant gloriam dei. De his que Ps. 18.
paulo post ibi dicitur: Non sunt loquele neque sermo-
nes quorum non audiantur voces eorum: In omnem ter- Ibidem.
ram exiuit sonus eorum: et in fines orbis terre verba
eorum. Nec tamen istis celis tanta gloria tribuenda est: tanquam
ab hominibus illa gratia venerit vt desertum: id est gentium
terra moueretur ad fidem. Non enim celi a seipsis
distillauerunt: sed a facie dei vtique inhabitantis eos: et
facientis eos inhabitare vniusmoris in domo. Ip-
si enim sunt et montes de quibus dicitur: Leuaui ocu- Ps. 120.
los meos ad montes: vnde veniet auxilium mihi. Et ta-
men ne in hominibus spem posuisse videretur: conti-
nuo subiecit: Auxilium meum a domino qui fecit celum
et terram. Et quippe alio loco dicitur: Illuminans tu Ps. 75.
mirabiliter a montibus eternis: Quis a montibus
eternis: tamen illuminans tu. Sic et hic: celi distilla-
uerunt: sed a facie dei. Etenim ipsi salui facti sunt per fi- Ephe. 2.
dem: et hoc non ex seipsis: sed donum dei est: non ex
operibus: ne forte quis extollatur: Ipsius enim sumus
figmentum: qui facit vniusmodi habitare in domo.
Sed quid est quod sequitur: mons sina a facie dei isra- H
el? An subaudiendum est distillauit: vt quod vocauit
celorum nomine: hoc voluerit intelligi nomine etiam
montis sina: sicut diximus eos vocari montes: qui
vocati sunt celi? Nec in isto sensu mouere debet quod

mons non mõtes: cum ibi dictum sit celi: non celū:
Ps. 18. quia et in alio psalmo cum dictū esset: Celi enarrant
gloriam dei: more scripture eundem sensum verbis
alijs repetens subsequēter dictum est: Et opera ma-
nuum eius annunciat firmamentum. Prius dixit:
celi non celum: et tamen postea nō firmamenta: sed
Gen. 1. firmamentum. Uocauit enim deus firmamentum
celum: sicut in genesi scriptum est. Ita ergo celi et ce
lum: montes et mons non aliud: sed hoc ipsum: sicut
ecclesie multe et vna ecclesia: non aliud sed hoc ipsū.
Gal. 4. Cur ergo mons sina qui in seruitutē generat: Sicut
dicit apostolus: An forte lex ipsa intelligenda est in
Exo. 19. monte sina: quam distillauerūt celi a facie dei vt ter
ra moueretur: Et ipse est terremotus: cum cōturba-
buntur homines quia legem implere non possunt.
Quod si ita est: hec est et pluuia voluntaria: de qua
consequēter dicit: Pluuiam voluntariam segregās
deus hereditati tue: quia nō fecit sic vlli genti: et iu-
Ps. 147. dicia sua nō manifestauit eis. Segregauit itaqz plu-
uiam hanc voluntariam deus hereditati sue quod
legem dedit: et infirmata est vel ipsa lex vel ipsa he-
reditas. Lex infirmata sic accipi potest: eo q nō im
pleretur: non q ipsa infirma sit: sed q infirmos facit
minando penam nec adiuuādo per gratiam. Nam
et apostolus ipso verbo vsus est vbi ait: Quod enī
Roma. 8. impossibile erat legi: in quo infirmabatur per car-
nem: significare volens quia per spiritumsanctum
impletur: tamē ipsam dixit īfirmari cum ab īfirmis
non possit impleri. Infirmata vero ipsa hereditas:
id est ipse populus: data sibi lege sine vlla ambigui-
Roma. 5. tate intelligitur. Lex enī subintrauit: vt abundaret
delictū. Quod aūt sequitur: Tu vero: perfecisti eā:
ad legem ita refertur: quia secūdum illud perfecta:
Mat. 5. c. id est impleta est qd dominus in euāgelio dicit: Nō
Roma. 8. veni legē soluere sed adimplere. Unde et apostolus
qui dixerat legem infirmatam esse per carnem: quia
caro nō implet: qd per spiritum impletur: id est per
gratiam spiritualē. Ipse item dicit vt iusticia legis
Ibidem. impleretur in nobis: qui non scdm carnem ambula
mus: sed scdm spiritū. Hoc est ergo: Tu vero perfe
Roma. 13. cisti eam: quia plenitudo legis est charitas: et chari-
Roma. 5. tas dei diffusa est in cordibus nostris: non per nosip
sos: sed per spiritumsanctum qui datus est nobis.
Hoc est: Tu vero perfecisti eā: si legem perfecisse in
telligatur. Si vero hereditatē: facilior est intellectus.
Si enī ꝓpter hoc dicta est hereditas dei infirmata:
Ibidem. id est populus dei infirmatus data lege: quia lex sub
intrauit: vt abūdaret delictum: Ergo et quod sequi-
tur: Tu vero perfecisti eā: ex illo intelligitur qd eti-
Ibi. 3. am in apostolo sequitur: Ubi autē abundauit deli-
ctum: superabundauit gratia. Nanqz abundante de
Ps. 15. licto: multiplicate sūt infirmitates eorū: et postea ac-
celerauerunt: quia ingemuerunt: et inuocauerunt: vt
ipso adiuuante impleretur: quod ipso iubente non
implebatur. Est in his verbis et alius sensus qui pro
babilior mihi videtur. Multo enī congruentius in-
telligitur ipsa gratia pluuia voluntaria: quia nullis
Roma. 11. precedētibus operum meritis gratis datur. Si enī
gratia iam nō ex operibus: alioquin gratia iam non
1. Cor. 15. est gratia: Non enī dignus sum inquit vocari apo-
stolus: quia persecutus sum ecclesiam dei: Gratia
aūt dei sum id quod sum. Hec est pluuia volūtaria.
Iaco. 1. Uolūtarie quippe genuit nos verbo veritatis: Hec

est pluuia voluntaria. Inde alibi dicitur: Scuto bo Ps. 5.
ne voluntatis tue coronasti nos. Istam pluuiam cū
deus transierit ī deserto: id est predicaretur in genti
bus: celi distillauerunt: non tamen a seipsis: sed a fa 1. Cor. 15.
cie dei: quā et ipsi gratia dei sunt id qd sunt. Et ideo
mons sina: quia et ipse qui plus omnibus illis labo- Ibidem.
rauit: non ipse aūt: sed gratia dei cum illo: vt abūdā-
tius distillaret in gentibus: id est in deserto: vbi christus
non erat annunciatus: ne super alienū fundamentū Roma. 15.
edificaret: Ipse inqz israelita erat ex genere israel de Phil. 3.
tribu beniamin. Et ipse ergo in seruitutem gene- Gal. 4.
ratus erat de hierusalē terrena: que seruit cū filijs
suis: et ideo persequebatur ecclesiam. Nam quod ip
se commonuit: sicut tunc qui secundum carnem ge-
neratus est: persequebatur eum qui secundum spiri Ibidem.
tum: ita et nunc: sed misericordiam consecutus est: 1. Timoth. 1.
quia ignorans fecit ī incredulitate. Miramur ergo
q celi distillauerunt a facie dei: magis miremur q
mons sina: id est qui prius persequebatur hebreus Phil. 3.
ex hebreis: scdm legem phariseus. Quid aūt mira-
mur: Non enī a seipso: sed qd sequitur a facie dei is-
rael: De quo ipse dicit. Et super israel dei. De quo dn̄s dic: Gal. 6.
Ecce vere israelita in quo dolus non est. Hanc ergo Ioh. 1.
pluuiam voluntariam nullis precedētibus meritis
operum bonorum segregauit deus hereditati sue: et
infirmata est. Agnouit enī nō esse se aliquid per seip
sum: non in viribus suis: sed gratie dei tribuēdo esse
quod est. Agnouit qd dictum est: In infirmitatibus 2. Cor. 12.
meis gloriabor. Agnouit quod dictum est: Noli al- Roma. 11.
tū sapere: sed time. Agnouit quod dictum est: Humili Iaco. 4.
bus aūt dat gratiā. Et infirmata est: Tu vero pfeci-
sti eam: quia virtus in infirmitate perficitur. Quidā 2. Cor. 12.
sane codices: et latini et greci: non habent mons sina:
sed a facie dei sinai: a facie dei israel: id est celi distilla-
uerunt a facie dei. Et quasi quereretur: cuius dei: a fa
cie dei inquit sina: a facie dei israel: id est a facie dei q
legē dedit ppl'o israel. Quare ergo celi distillauerūt a fa-
cie dei: a facie huius dei: nisi qz sic impletū est qd pdi-
ctum est: Benedictionē dabit qui legē dedit: Legē Ps. 83.
qua terreat de humanis viribus presumentem: be-
nedictionē qua liberet in deum sperantem. Tu ergo
perfecisti deus hereditatem tuā: quia infirmata est
in se: vt perficeretur abs te. Animalia tua in- Al. habitabūt.
habitabunt in ea. Tua non sua: tibi subdita non
sibi libera: a te egentia: non sibi sufficientia. Deniqz
sequit. Parasti in tua suauitate egenti de- Al. dulcedine tua pauperi.
us. In tua suauitate: non in illius facultate. Egens
est enī: quoniā infirmatus est vt perficiat. Agnouit
se indigentem: vt repleatur. Hec est illa suauitas: de
qua alibi dicitur: Dominus dabit suauitatem et ter- Ps. 84.
ra nr̄a dabit fructū suum: vt bonū opus fiat: non ti-
more sed amore: non formidine pene: sed delectatio
ne iusticie. Ipsa est enī vera et sana libertas: Sed do
minus hoc egenti parauit nō abūdanti: cui opprobrio
est ista paupertas: de qualibus alibi dicitur: Oppro- Ps. 122.
brium his qui abundant: et despectio superbis. Hos
enī dixit superbos: quos dixit: qui abundāt. Do-
minus dabit verbum: Cibaria scilicet animalibus
suis que inhabitabunt in ea. Sed quid operabunt
hec animalia quibus dabit verbum: Quid nisi qd
sequitur: Euangelizantibus virtute mul-
ta: Qua virtute nisi fortitudine illa in qua educit cō
peditos: Fortasse etiam virtutem hic dicit illā qua

euangelizantes mirabilia signa fecerunt. Quis er-
go dabit verbum euangelizantibus virtute multa?
R Rex: inquit: virtutum dilecti. Pater ergo est
rex virtutum filii. Dilectus enim quando non ponitur
quis dilectus: per antonomasiam filius vnicus intelli
gitur. An virtutum suarum rex ipse filius? Virtutum scz
sibi seruientium: quia virtute multa euangelizantibus
dabit verbum rex virtutum: de quo dictum est: Dominus
Ps.23. virtutum: ipse est rex glorie. Quod autem non dixit: rex
virtutum suarum: sed rex virtutum dilecti: locutio est in scri-
pturis vsitatissima si quis aduertat: quod ibi maxime
apparet: vbi etiam proprium nomen exprimitur: vt eundem
esse de quo dicitur: dubitari omnino non possit. Qualis est
illa in pentateucho: et multis locis inuenitur: Et fecit moy
Exo.4. ses illud atque illud sicut precepit dominus moysi. Non
dixit quod vsitatum est in locutionibus nostris: et fe-
cit moyses sicut precepit ei dominus: sed fecit moyses
sicut precepit dominus moysi: quasi alius sit moyses cui pre-
cepit: et alius moyses qui fecit: cum idem ipse sit. Tales
locutiones in nouo testamento difficillime reperiuntur.
Roma.1. Inde est tamen quod apostolus ait: de filio suo: qui factus
est ei ex semine dauid secundum carnem: qui predestinatus
est filius dei in virtute secundum spiritum sanctificationis
ex resurrectione mortuorum iesu christi domini nostri:
tanquam alius sit filius dei qui factus est ex semine dauid
secundum carnem: et alius iesus christus dominus noster:
cum sit vnus atque idem. In veteribus autem libris cre
bra est ista locutio: et ideo quando subobscure fit: ex mani-
festis sui generis exemplis intelligenda est: sicut hoc
loco psalmi huius quem tractamus subobscure facta est.
Nam si diceretur iesus christus rex virtutum iesu chri-
sti: tam aperta esset quam illa: fecit moyses sicut precepit
dominus moysi. Quia vero dictum est: rex virtutum
dilecti: non facile est vt occurrat ipsum esse regem virtutum
qui est et dilectus. Rex ergo virtutum dilecti: sic intelli
gi potest ac si diceretur: rex virtutum suarum: quia et rex virtu-
tum christus est: et dilectus est idem ipse christus: quam-
uis non habeat iste sensus tantam necessitatem vt aliud
non valeat accipi: quia et pater potest intelligi rex virtu-
Ioh.17. tum filii sui dilecti: Cui dicit ipse dilectus: Omnia mea
tua sunt: et tua mea: Quod si forte queritur: vtrum deus
domini iesu christi pater etiam rex dici possit: nescio vtrum
1.Timoth.1. quisquam audeat hoc ab eo nomen auferre: vbi apostolus di
cit: Regi autem seculorum immortali: inuisibili: soli deo: quia
et si hoc de ipsa trinitate dictum est: ibi est et deus pa
Ps.71. ter. Si autem non carnaliter intelligimus: deus iudicium
tuum regi da: et iusticiam tuam filio regis: nescio vtrum aliud
aliquid dictum est quam filio tuo. Rex ergo est et pater. Unde
versiculus iste psalmi huius: rex virtutum dilecti: vtro-
que modo intelligi potest. Cum itaque dixisset: dominus dabit ver
bum euangelizantibus virtute multa: quia ipsa virtus ab eo
regitur: cuique mittat a quo datur: ipse inquit dominus qui dabit
verbum euangelizantibus virtute multa: rex est virtutum
M dilecti. Deinde sequitur Dilecti: et speciei domus
diuidere spolia. Repetitio pertinet ad commendati
onem: quamquam istam repetitionem non omnes codices habeant: et
eam diligentiores stella apposita: speciei domus diui
dere spolia: id est dilecti etiam prenotant: que signa vocan
tur asterisci: quibus agnosci voluit ea non esse in interpreta
tione septuaginta: sed esse in hebrea: que talibus insigni
untur notis. Sed siue repetatur: siue semel dictum acci-
piatur quod positum est: dilecti: sic intelligendum puto quod
sequitur: Et speciei domus diuidere spolia: ac si diceretur:

Dilecti etiam speciei domus diuidere spolia: id est di-
lecti etiam ad diuidenda spolia. Speciosi quippe domus di-
lecti etiam ad diuidenda spolia illa fecit
id est ecclesiam christus fecit. diuidendo spolia illa fecit
distributione membrorum. Spolia
speciosum est corpus distributione membrorum. Spolia
porro dicuntur que victis hostibus detrahuntur. Hoc quid
sit: euangelium nos admonet: vbi legimus. Nemo Marc.3.
intrat in domum fortis vt vasa eius diripiat: nisi pri
us alligauerit fortem. Alligauit ergo diabolum chri-
stus spiritualibus vinculis: superando mortem: et su
per celos ab inferis ascendendo. Alligauit eum sa-
cramento incarnationis sue: quia nihil in eo reperiens
morte dignum: tamen est permissus occidere: ac
sic alligato abstulit tanquam spolia vasa eius. Operabatur Ephe.2.
quippe in filios diffidentie: quorum infidelitate vtebatur ad
voluntatem suam. Hec vasa dominus mundans remissione
peccatorum: hec spolia sanctificando hosti erepta: prostra-
to atque alligato: diuisit ea speciei domus sue: alios con
stituens apostolos: alios prophetas: alios pastores et do- Ephe.4.
ctores in opus ministerii: in edificationem corporis chri
sti. Sicut enim vnum corpus est: et membra multa habet:
omnia autem membra corporis cum sint multa: vnum est corpus: 1.Cor.12.
sic et christus. Nunquid omnes apostoli? Nunquid omnes prophe
te? Nunquid omnes virtutes? Nunquid omnes dona ha
bent curationum? Nunquid omnes linguis loquuntur? Nun
quid omnes interpretantur? Omnia autem hec operatur vnus
atque idem spiritus: diuidens propria vnicuique prout vult.
Et hec est species domus: cui spolia diuiduntur: vt
amator eius hac pulchritudine accensus exclamet: Domine Ps.25.
dilexi decorem domus tue. Iam in eo quod sequitur: se ad
ipsa membra de quibus fit species domus alloquenda conuer
tit: dicens: Si dormiatis inter medios cleros: N
penne columbe deargentate: et inter scapulas
eius in viriditate auri. Prius hic querendus est ordo
verborum quo finiatur sententia: que vtique pendet cum dicitur si
dormiatis: deinde quod ait: penne columbe deargentate: vtrum
singulari numero intelligendum est: huius penne: an plu
rali: he penne. Sed singularem numerum grecus excludit
vbi omnino pluraliter hoc positum legitur. Sed ad-
huc incertum est vtrum he penne an o vos penne: vt ad ip-
sas pennas loqui videatur. Utrum ergo verbis que precesserunt
finiatur ista sententia: vt ordo sit: dominus dabit verbum euangeli
zantibus virtute multa: si dormiatis inter medios cle
ros: o vos penne columbe deargentate: an in his que sequun
tur: vt ordo sit: si dormiatis inter medios cleros pen-
ne columbe deargentate: niue dealbabuntur in selmon: id
est ipse penne dealbabuntur: si dormiatis inter medios
cleros: vt illis hoc dicere intelligatur: que speciei domus
tanquam spolia diuiduntur: id est si dormiatis inter medi
os cleros o vos que diuidimini speciei domus: per ma
nifestationem spiritus ad vtilitatem: vt alii quidem detur per spi
ritum sermo sapientie: alii sermo scientie secundum eundem spiritum: 1.Cor.12.
alii fides: alii genera curationum in eodem spiritu etc.
Si ergo vos dormiatis inter medios cleros: tunc penne
columbe deargentate: niue dealbabuntur in selmon: Potest
et sic: Si vos penne columbe deargentate dormiatis inter
medios cleros: niue dealbabuntur in selmon: vt subin-
telligantur homines qui per gratiam remissionem accipiunt pec-
catorum. Unde etiam de ipsa ecclesia dicitur in Cantica Cant.8.
ticorum: Que est ista que ascendit dealbata? Promis-
sio quippe dei tenetur per prophetam dicentis: Si fuerint peccata Esa.1.
vestra tanquam feniculum: sicut niuem dealbabo. Potest et sic
intelligi: vt in eo quod dictum est: penne columbe deargentate:
subaudiatur estis: vt iste sit sensus: O vos qui tanquam

spolia speciei domus diuidimini: si dormiatis inter
medios cleros: pēnę columbę deargētatę eritis: id est
in altiora eleuabimini: cōpagini tñ ecclesię cohęren-
tes. Nullā quippe aliam melius hic intelligi puto co-
lumbam deargentatam: q̄ illam de qua dictum est:
Cant.2. Una est columba mea. Deargētata est aūt: quia di-
uinis eloquijs est erudita: Eloquia nāq̄ domini: alio
Ps.11. loco dicunt̄ argentum igne examinatum terrę: pur-
gatum septuplum. Magnū itaq̄ aliqđ bonum est:
dormire inter medios cleros: quę nonnulli duo te-
stamenta esse voluerūt: vt dormire sit inter medios
cleros: in eorū testamentorum auctoritate requiesce-
re: id est vtriusq̄ testamēti testimonijs acquiescere:
vt quando aliquid ex his profertur & probatur: om-
nis contentio pacifica quiete finiat̄. Quod si ita est:
quid aliud admonere vident̄ euangelizantes virtute
multa: nisi quia tunc eis dominus dabit verbum vt
euāgelizare possint: si dormiāt inter medios cleros?
Tunc enī eis verbum veritatis dat̄: si auctoritas ab
eis duorum testamentorū non relinquat̄: vt ipsi sint
et pēnę columbę deargentatę: quorum prędicatione
in cęlū gloria fert̄ ecclesię. Inter scapulas aūt pars
est vtriusq̄ corporis: pars est circa regionem cordis: a
posterioribus tamē: id est a dorso: quā columbę il-
lius deargentatę partem in viriditate auri esse dicit:
hoc est in virore sapiētię: quem virorem melius non
puto intelligi posse q̄ charitatem. Sed quare a dor-
so et non a pectore? Nec q̄ mirer quomodo positum
Ps.90. sit hoc verbum in alio psalmo: vbi dicitur: Inter sca-
pulas suas obumbrabit tibi: et sub alis eius sperabis:
cum sub alis obumbrari non possit nisi qđ a pectore
fuerit: Et latine quidē inter scapulas fortasse aliquo
modo ex vtraq̄ parte possit intelligi et ante et post:
vt scapulas accipiamus quę in medio caput habēt:
Et in hebręo sit fortassis ambiguū: qđ possit et hoc
metaphrenon. modo intelligi. Sed qđ in gręco est μεταφρένων:
non nisi a posterioribus significat: quod est inter sca-
pulas: Utrum propterea ibi est auri viriditas: id est
sapientia & charitas: quia ibi sunt quodāmodo et ra-
dices alarū: an quia ibi portatur illa sarcina leuis?
Math.22. Quid enī sunt vel ipsę alę: nisi duo precepta charita-
tis: in quibus tota lex pendet & prophetę? Quid ip-
sa sarcina leuis: nisi ipsa charitas quę in his duobus
preceptis impletur? Quicquid enim difficile est in
precepto: leue est amanti. Nec ob aliud recte intelli-
Math.11. gitur dictum: Onus meum leue est: nisi quia dat spi-
Roma.5. ritum sanctū per quem diffunditur charitas in cor-
dibus nostris: vt amādo liberaliter faciamus: quod
timendo qui facit: seruiliter facit. Nec est amicus re-
cti: quando mallet si fieri posset vt quod rectum est
non iuberet. Quęri etiam potest: cur non sit dictum:
si dormiatis in cleris: sed inter medios cleros: quid
sit hoc: inter medios cleros? Quod quidem si ex-
pressius transferretur ex gręco: inter medium clero-
rum diceret̄: quod in nullo interpretum legi: Pro-
pterea credo quia tantundem valet quod dictum est
inter medios cleros. Hinc ergo quid mihi videatur
exponam. Sepe hoc verbum ad aliqua connecten-
da atq̄ pacanda: ne inter se dissideant poni solet: si-
cut testamentum inter se: et populum deo constitu-
ente: hoc verbum scriptura ponit. Nam pro eo qđ
est in latino inter me & vos: grecus habet inter medi-
um meum & vestrum. Sic & de signo circumcisionis

cum loquitur deus ad abraam dicit: Erit testamen- Gen.17.
tum inter me & te: & omne semen tuum: quod grecus
habet inter medium meum & tuum: & inter medium
seminis tui. Item cum loqueretur ad noe de arcu in
nubibus: ad signum constituendum: hoc verbū sę-
pissime repetit: et quod habent latini codices inter Gen.9.
me et vos: vel inter me & omnem animam viuam: et
si qua ibi talia dicuntur: inter medium meum & vēm
inuenitur in gręco: quod est ἀνὰ μέσον. Dauid ana meson.
quoq̄ et ionathan signum inter se constituūt: ne ali- 1.Reg.20.
ud opinando dissideant: et quod latine dicitur inter
ambos: inter medium amborum habet grecus eo-
dem verbo quod est ἀνὰ μέσον. Optime autem ana meson.
factum est vt loco psalmi huius: interpretes nostri
non dicerent inter cleros: quod latine locutioni vsi-
tatum est: sed inter medios cleros: tanq̄ inter medi-
um clerorum: quod potius in gręco legitur: & qđ di-
ci solet in eis rebus: vt dixi: quę inter se debeāt habe-
re consensum. Iubet ergo scriptura vt inter medios
cleros dormiant: qui vel sunt pēnę columbę deargen-
tatę: vel ex hoc eis pręstat̄ vt sint. Porro si isti cleri
duo testamenta significāt: quid aliud admonemur:
nisi vt testamentis inter se cōsentientibus non repu-
gnemus: sed intelligendo acquiescamus: nosq̄ sim⁹
eorum concordię signum atq̄ documentum: cum al-
terum aduersus alterum nihil dixisse sentimus: & cū
pacifica admiratione: quasi extasis sopore monstra-
mus? Cur aūt in cleris testamenta intelligant̄: cum
hoc nomen gręcum sit quidem: sed testamentum nō
ita dicatur: hęc causa est: quia per testamentum dat̄
hereditas: quę gręce appellatur κληρονομία. et cleronomia.
heres κληρονόμος. Cleros aūt sors gręce dici- cleronomos.
tur: et sortes ex promissione dei: partes hereditatis
vocantur: quę populo sunt distributę. Unde tribus Numeri.18.
leui precepta est: nō habere sortem inter fratres su-
os: quod ex eorum decimis sustentaretur. Nam et Concor.12.q.1. Clericus. et duo sunt.
cleros & clericos hinc appellatos puto: qui sunt in ec-
clesiastici ministerij gradib⁹ ordinati: quia matthias
sorte electus est quē primū per apostolos legimus Act.1.
ordinatum. Proinde propter hereditatē quę fit te-
stamento: tanq̄ per id quod efficitur id quod efficit
nomine clerorū testamēta ipsa significata sunt: q̄q̄
mihi et alius hic sensus occurrat: nisi fallor antepone-
dus: vt cleros multo probabilius ipsas hereditates
intelligamus: vt quoniā hereditas veteris testamen-
ti est: q̄uis in vmbra significatura futuri terrena fę-
licitas: hereditas vero noui testamenti est ęterna im-
mortalitas: dormire sit inter medios cleros: nec illā
iam querere ardenter: et adhuc istam expectare pa-
tienter. Nam qui deo propterea seruiūt: vel potius
propterea seruire volunt: dum quęrunt in hac vita
et in hac terra fęlicitatē: ablatus est somnus ab eis
et non dormiunt. Inflammantibus enī cupiditati-
bus agitati in flagitia & facinora propelluntur: nec
omnino requiescunt desiderando vt acquirant: me-
tuendo ne amittant. Qui autem me audit: ait sapien- Prouer.1.
tia: inhabitabit in spe: et requiescet sine timore ab omi
malignitate. Hoc est quantum mihi videtur: dormi-
re inter medios cleros: id est inter medias heredita-
tes: nondum tenere sed iam nō in spe cęlestis hereditatis
habitare. & terrenę fęlicitatis iam cupiditate con-
quiescere. Cum aūt venerit qđ speramus: nō iam in-
ter duas hereditates requiescemus: sed in noua ve-

R ra: cuius vetus erat vmbra regnabimus. Quapro/
pter etiam si intellexerimus qd dictū est: si dormia/
tis inter medios cleros: tanq̃ si diceretur: si morta/
mini inter medios cleros: vt istam mortē carnis mo
re suo scriptura dormitionē vocauerit. hec est mors
optima: vt in cupiditatum cohibitione a terrenis in
spe celestis hereditatis homo vsq̃ in finem perseue
rans: diem vite huius vltimū claudat. Sic eñ dor
mientes inter medios cleros erunt penne columbe
deargentate: vt tempore quo resurgēt: rapiantur in
nubibus obuiam christo in aera: et semper iam cum
domino viuant: Aut certe: quia per eos qui sic mo/
riuntur: quanto securius: tāto sublimius ecclesia dif-
famatur: et quasi quibusdam pennis excelse laudis
Ecc̃l. xi. attollitur. Neq̃ enim frustra dictum est: Ante mor/
tem ne laudes hominem quemq̃. Omnes ergo san/
cti dei ab initio generis hūani: vsq̃ ad tempus apo/
Hiere. xvii. stolorum: quia et ipsi nouerāt dicere: Diem hominis
Ps. 26. nō cōcupiui tu scis: Et Unam petii a domino hanc
requiram: Eo tempore apostolorum ex quo duorū
testamentorum differentia clarius reuelata est: ipsi
apli et beati martyres ceteriq̃ iusti: tanq̃ arietes et
arietum filii vsq̃ ad hoc tempus dormierunt inter
medios cleros: regni terreni felicitatem iam contem
nentes: et regni celorum eternitatē sperantes: et non
dum tenentes. Et qui tam beate dormierunt: eis ve/
lut pennis nunc volitat et laudibus exaltat ecclesia.
Colūba igit deargētata est: vt hac eorū fama ad imi
tandum posteris inuitatis: dum sic etiam dormiunt
S ceteri: addantur penne: quibus vsq̃ in finem seculi
Sṻ. icelestis. sublimiter predicetur. Dum discernit superce/
lestis reges super eā: niue dealbabunt
in selmon. Ille supercelestis: ille qui ascendit sup
Eph. 4. omnes celos vt adimpleret omnia: dum discernit re
ges super eam: id est super eandem columbam dear-
Ibidem. gentatam: sequitur eam apostolus ac dicit: Et ipse
dedit quosdam quidem apostolos: quosdā aūt pro/
phetas: quosdam vero euangelistas: quosdam autē
pastores et doctores. Nam quid est aliud reges di/
scernere super eam in opus ministerii in edificationē
corporis christi: quādo quidem ipsa est corpus chri/
sti? Dicuntur aūt illi reges vtiq̃ a regēdo: Et quid
Roma. 6. magis q̃ carnis concupiscētias: ne regnet peccatum
in eorum mortali corpore ad obediendū desideriis
eius: ne exhibeant mēbra sua arma iniquitatis pec/
cato: sed exhibeant se deo: tanq̃ ex mortuis viuētes
et membra sua arma iusticie deo? Sic eñ erāt reges
2. Cor. 6. primitus discreti ab alienigenis: quia non erant iu/
gum ducentes cum infidelibus: deinde discreti con/
1. Cor. 12. corditer inter se muneribus proprius. Non eñ omnes
apostoli: aut oẽs prophete: aut oẽs doctores: aut
oẽs dona habent curationū: aut oẽs linguis lo-
Ibidem. quuntur: aut oẽs interpretant: Oĩa aūt hec ope-
ratur vnus atq̃ idem spiritus: diuidens propria vni/
cuiq̃ prout vult. Quem dādo ille supercelestis discer-
nit reges sup colūbam deargentatā. De quo spiritu
sancto cū ad eius matrem gratia plena missus ange
lus loqueret: querēti quō fieret qd partura nuncia/
Luce. 1. batur: quoniā nō cognoscebat virū: Spiritussanct9
inquit superueniet in te et virtus altissimi obumbra/
bit tibi. Quid est: obumbrabit tibi: nisi vmbram faci
et? Unde et isti reges dum gr̃a spiritus domini chri
sti discernuntur super columbam deargentatam: ni/
ue dealbabuntur in selmon. Selmon quippe interp/ T
tatur vmbra. Non eñ meritis aut virtute propria
discernunt. Quis eñ te inquit discernit? Quid aūt 1. Cor. 4.
habes qd non accepisti? Ut ergo discernātur ab im-
piis: accipiunt remissionem peccatorum ab illo qui
ait: Si fuerint peccata vestra sicut phoeniceum: tanq̃ Esa. 1.
niuem dealbabo. Ecce quomodo niue dealbabūtur
in selmon: in gratia spiritus christi: quo eis etiam p
pria dona discreta sunt: de quo dictum est qd supra
commemoraui: Spiritussanctus superueniet in te et Luce. 1.
virtus altissimi obūbrabit tibi: hoc est vmbram faciet
tibi: Propterea et qd nascetur ex te sanctū: vocabit
filius dei. Umbra porro ista defensaculum intelligit
ab estu cōcupiscentiarum carnalium. Unde illa virgo
christū nō carnaliter concupiscendo: sed spūaliter cre/
dendo concepit. Constat aūt vmbra lumine et corpore:
proinde illud qd in principio erat verbū: lumē illud ve Ioh. 1.
rum: vt vmbraculū meridianū fieret nobis: verbum
caro factum est et habitauit in nobis. Deo scz homo
tanq̃ lumini corpus accessit: et in eū credētes vmbra
protectionis operit. Nō eñ de q̃ua vmbra dicit: Tra Sap. 5.
sierunt oĩa illa tanq̃ vmbra: nec de q̃li vmbra dicit
apl'us: Nemo vos iudicet in cibo: aut in potu: aut in Col. 2.
pte diei festi: aut neomenie: aut sabbatorum: qd est vm
bra futurorum: sed de quali vmbra scriptū est. Sub vm/
bra alarum tuarum protege me. Dum ergo discernit ille su Ps. 16.
percelestis reges sup colūbā deargentatā. nō sua me
rita extollant: nō de sua propria virtute confidant: Niue
quippe dealbabunt in selmon: gr̃a candificabunt in pte
ctione corporis christi. Hūc aūt montē consequent dic:

V Montē dei: mōtē vberē: mōtē incasea- V
tum vel montē pinguē. Quid hic aūt aliud pin Et incaseatum mons pinguis. Montes incaseatos montes pingues.
guē: q̃ vberē diceret? Est eñ et mons isto noĩe nūcu
patus: id est selmō. Sed quē montē intelligere debe
mus montē dei: montē vberē: mōtē incaseatum: nisi
eundē dñm christū: de q̃ et alius propheta dicit: Erit et Esa. 2.
in nouissimis temporibus manifest9 mōs dñi paratus in ca
cumine montiū? Ipse est mōs incaseat9 propter paruu 1. Cor. 3.
los gr̃a tanq̃ lacte nutriēdos: mōs vber ad roboran
dos atq̃ ditādos donorum excellētia. Nā et ipm lac vñ
fit case9: miro mō significat gr̃am. Manat quippe ex
abūdātia viscerū maternorum: et misericordia delectabili p-
uulis gratis infundit. Ambigu9 est aūt in greco casus
vtrū sit nominatiu9 an accusatiuus: qm in ea lingua
mōs neutri generis ē nō masculini: Ideo nōnulli latini nō
interptati sunt mōtē dei: sed mōs dei. Puto aūt meli9
esse in selmon montē dei: hoc est in mōtē dei q vocat sel
mon: scḋm intellectū quē supra vt potuim9 exposui/
mus. Deinde qd dicit montē dei: montē incaseatum:
montē vberē: ne q̃s auderet ex hoc dñm iesum christū
compare ceteris sctis: qui et ipsi dicti sunt mōtes dei.
Legitur quippe: Iusticia tua sicut montes dei. Un/ Ps. 35.
de apostolus ait: Ut nos simus iusticia dei in ipso.
De quibus mōtibus et alio loco dicitur: Illuminās
tu admirabiliter a montib9 eternis: qui vita eis eter/ Ps. 75.
na donata est: et per eos sanctarū scripturarū emine
tissima auctoritas cōstituta est: sed illūinante ab eis
illo cui dicitur: Illuminās tu. Leuaui eñ oculos me Ps. 120.
os in mōtes vnde veniet auxilium mihi: Nec tamē
auxiliū meū ab ipsis proprie montib9: sed auxiliū meū
a dño q fecit celū et terrā: Un9 quippe ipsorum mōtiū multū
excellēs cū dixisset: q pl9 illis oib9 laborauerit: Nō 1. Cor. 15.
aūt ego inquit sed gr̃a dei mecū: Ne q̃s ergo auderet eū

Ps. 44. montē speciosū forma p̄ filijs hoīm: mōtib⁹ filijs ho
Matth. 16. minū cōparet: q̄m nō defuerūt q̄ eū dicerēt: alij ioh̄ā
nē baptistā. alij heliā: alij hieremiā aut vnū ex ꝓphe
tis: cōuersus se ad illos r aīt: ✝Et q̄d suspicamini
mōtes ✝incaseatos: ✝mōtē ī q̄ placuit
deo habitare ī eo. Ut q̄d suspicamī: Sicut eñ
Matth. 5. lumē illi: q̄z r ipsis dictū est: Uos estis lumen mūdi:
Jo. 1. sed aliud illud dictum est lumē verū q̄d illuminat om
nem hominē: sic montes illi: sed longe alius maior
Esa. 2. mons paratus in cacumine montiū. Montes itaq̄
isti illū montē portādo gloriosi sunt: quoꝝ ille vnus
Gal. 6. dicit: Mihi autē absit gloriari: nisi ī cruce dñi nostri
iesu christi per quē mihi mūdus crucifixus est r ego
mūdo: Ut q̄ gloriat̄ nō in seipso sed ī dño glorieẗ. Ut
quid ḡ suspicamini mōtes incaseatos: cum montē in
quo placuit deo habitare in eo: Nō quia in alijs nō
inhabitat: sed q̄z in ipis p ipsū. In ipso quippe inha
Col. 2. bitat oīs plenitudo diuinitatis: nō vmbraliter tanq̄
3. Reg. 6. in templo a rege salomone facto: sed corporaliter: id
2. Cor. 5. est solide atq̄ veraciter: quoniā deus erat in christo
mūdum recōcilians sibi. Q̄d siue de patre dictū ac
Jo. 14. cipiamus: quoniā ipse ait: Pater autē in me manēs
facit opera: ego autem in patre et pater in me: siue
ita intelligat̄: Deus erat in christo: verbū erat ī ho
Jo. 1. mine: sic erat vtiq̄ verbū in carne: vt verbū etiā ca
ro factū solus ꝓprie diceret̄: id est homo verbū ī vnā
christi ꝑsonā copularet̄. Ut quid ḡ suspicamini mon
tes incaseatos: cum montē in quo placuit deo inha
bitare in eo: Longe vtiq̄ aliter q̄ꝫ in illis montibus
quoꝝ aliquē etiā hic suspicamī. Nō eñ q̄z et illi per
adoptionis gratiā filij dei sunt: ideo quisq̄ꝫ illorum ē
Ps. 109. vnigenitus cui diceret: Sede ad dexterā meā donec
ponā inimicos tuos sub pedib⁹ tuis. Etenim do
minus ✝inhabitabit ✝vsq̄ in finē: Id est illos
mōtes nō comparandos huic mōti: ipe dñs inhabita
Esa. 2. bit: qui est mōs paratus in cacumine montiū: vt ꝑdu
cat eos in finē: id est in seipsum: sicut deus est cōtem
Roma. 10. plandū. Finis eñ legis christus ad iustitiam omni
credēti. Deo itaq̄ placuit habitare in isto mōte: qui
Matth. 3. paratus est in cacumine montiū: cui dicit: Tu es fi
lius me⁹ dilect⁹: in quo mihi bñ cōplacui. Ipse autē
mons dñs est: qui alios mōtes inhabitabit ī finem:
1. Timo. 2. in quoꝝ cacumine paratus est. Unus eñ deus r vn⁹
mediator dei r hoīm: homo christ⁹ iesus: mons mō
Jo. 17. tiū: sicut sanctus sanctorū: Unde dicit: Ego ī eis r tu
in me. Ut quid ḡ suspicamī mōtes incaseatos: mon
tē in quo placuit deo inhabitare in eo: Etenī mōtes
illos incaseatos dñs iste mōs inhabitabit vsq̄ in fi
Jo. 15. nē: vt aliquid sint q̄bus ait: Quia sine me nihil po
testis facere. Ita fit etiā q̄d sequit̄. Currus dei
decem ✝miliū multiplex. Uel denū miliū mul
tiplex: vel decies milies multiplex. Unū verbū eñ
grecū sicut quisq̄ potuit latinorū interpretū transtu
lit: quod ibi dictū est: μυριοπλάσιον latine aūt
satis exprimi non potuit: quoniā mille apud grecos
χίλια dicunt̄. μυριάδες autem plura dena mi
lia. μυριάς quippe vna: decem milia sunt. Ingen
tē itaq̄ multitudinē sanctorū atq̄ fideliū: qui portā
do deū fiūt quodāmodo currus dei. significauit hoc
nomine. Hanc immanēdo r regēdo ꝑducit in finem
tanq̄ currum suum velut in locum aliquē destinatū.
1. Cor. 15. Initium eñ christus: deinde qui sunt christi in ꝑsen
tia eius: deinde finis. Hec est sancta ecclesia: que sūt
Roma. 12. q̄d sequit̄: Milia letantiū. Spe eñ sunt gauden

tes: donec ꝑducant̄ in finem: quem nūc expectant ꝑ
patientiā. Mirifice autē cum dixisset: Milia letan
tiū: cōtinuo subiecit: Dominus in ✝illis. Ne mire Al. ī eis.
mur q̄ letent̄: domin⁹ in illis. Nam p multas tribu Act. 14.
lationes oportet nos introire in regnum dei. Sed do
min⁹ in illis. Ideo etsi sūt q̄si tristes. semꝑ tamē gau 2. Cor. 6.
dētes. nec iam ipso fine quo nōdum venerūt: sed spe
sunt gaudētes: r in tribulatiōe patiētes: quoniā dñs
ī illis. In ✝sina in sancto. In nominū hebreorū Al. Sinai.
interpretatiōibus inuenimus sina interpretari man
datū: Et alia quedā interpretat̄: sed hoc puto ꝑsenti
loco aptius cōuenire. Reddēs eñ causam quare le
tarent̄ illa milia quibus cōstat currus dei: Dominus
inq̄t in illis: in sina in sancto: id est dñs in illis in mā
dato: q̄d mādatū sanctū est: sicut dicit aplūs. Itaq̄ Roma. 7.
lex quidē sancta r mandatū sanctū r iustū r bonum.
Sed quid prodesset mandatū nisi dñs ibi sit: de quo
dicit̄: Deus eñ est qui operat̄ ī vobis r velle r ope Phil. 2.
rari ꝑ bona volūtate: Nam mandatū sine dei adiu 2. Cor. 3.
torio littera est occidēs. Lex eñ subintrauit: vt abū Roma. 5.
daret delictū. Sed quoniā plenitudo legis charitas Roma. 13.
est: ideo p charitatē lex implet̄ nō per timorē. Chari Roma. 5.
tas eñ dei diffusa est ī cordibus nostris p spiritūsan
ctū qui datus est nobis. Ideo letant̄ hec milia. Tan
tū eñ faciūt iustitiā legis: quātum adiuuant̄ spiritu
gratie. Quoniā dñs in illis in sina in sancto. Deinde
ad ipsum dominū locutiōe cōuersa: Ascendisti: T
inquit: in altū ✝captiuasti captiuitatē: acce Al. accepisti.
pisti dona in hominibus. Hoc aplūs sic cōme
morat: sic exponit de dño christo loquēs: Unicuiq̄ Eph. 4.
autē nostrū inq̄t dat̄ grā ꝫm mēsurā donatiōis chri
sti: Propter quod dicit: Ascendit in altū: captiuauit
captiuitatē: dedit dona homīb⁹. Q̄d autem ascen
dit quid est nisi q̄z r descēdit in inferiores partes ter Ibidem.
re. Qui descēdit ipse est r q̄ ascēdit sup oēs celos vt
adimpleret oīa. Christo ergo sine dubitatiōe dictū
est: Ascendisti in altū: captiuasti captiuitatē: accepi
sti dona in hoībus. Nec moueat q̄d aplūs idem
testimoniū cōmemorās nō ait: Accepisti dona ī ho
minib⁹: sed dedit dona hominibus. Ille quippe aucto
ritate apostolica ꝫm h̄ locutus est quod deus filius
cum patre facit. Scd̄m hoc quippe dedit dona homi
nibus: mittens eis spiritūsanctū: qui spiritus est pa
tris et filij. Scd̄m illud xp̄o q̄d idem ipse christus in
corpore suo intelligit̄ q̄d est ecclesia: ꝓpter q̄d r mem
bra eius sunt sancti r fideles eius. Unde eis dicitur:
Uos autē estis corpus christi r membra: procul dubio 1. Cor. 12.
r ipse accepit dona in hominibus. Christus quippe Act. 1.
ascēdit in celum: r sedet ad dexterā patris sed nisi et
hic esset in terris nō inde clamasset: Saule saule q̄d Act. 9.
me ꝑsequeris: Cū ergo idem ipse dicat: Quādo vni Matth. 25.
ex minimis meis fecistis: mihi fecistis: quid dubita
mus eum accipere in membris suis que dona mem
bra eius accipiūt: Sed quid est: captiuasti captiui
tatem: Utrum q̄z vicit mortē que captiuos tenebat
in quibus regnabat: an ipsos homines appellauit ca
ptiuitatem qui captiui sub diabolo tenebant̄: Cui⁹
rei mysteriū continet etiā titulus illius psalmi quā Ps. 95.
do domus edificabat̄ post captiuitatem. id est eccle
sia post gentilitatem. Ipsos itaq̄ homines qui ca
ptiui tenebant̄ appellauit captiuitatē: sicut militia
cum dicit̄: intelligunt̄ qui militant: eandem captiui
tatem a christo captiuatā dicit. Cur eñ nō sit capti

uitas fҫlix: si et ad bonū homies possunt capi: Unde
Luce. 5. petro dictum est: Ex hoc iam homies eris capiens.
Captiuati ergo quia capti: et capti quia subiugati: sub
Matth. 11. lene illud iugum missi. liberati a peccato cuius serui
Roma. 6. erant. et iustitiҫ serui facti: cuius liberi erāt. Unde et ipse
in illis est: qui dedit dona hominib⁹: et accepit dona
in hominib⁹. Ideoqꝫ in ista captiuitate: in ista serui-
tute: in isto curru: sub isto iugo nō sunt milia ploran-
tiū: sed milia letantiū. Dominus quippe i illis in sina
i sancto. Cui sensui cōgruit et alia interpretatio: quia int-
pretatur sina mēsura. Nam et de his donis leticiҫ spiri-
talis apostolus loquens idē qd supra cōmemoraui:
Ephe. 4. Unicuiqꝫ autē inquit nostrū data est gratia sm men
surā donationis christi. Hic deinde sequitur qd etiā hic
sequitur: propter qd dicit: Ascēdit i altū: captiuauit capti-
uitatē: dedit dona in hoib⁹: qd hic est: Accepisti dona
i hoib⁹. Quid hac et illa veritate cōcordi⁹? Quid ma-
Al. ꝛ nō credentes. nifesti⁹? Sed qd deinde adiūgit: Etenim ꝛ qui nō
credūt ihabitare. Uel quod nōnulli codices habēt.
Eteni nō credētes inhabitare. Nūquid sunt
alij non credētes: nisi qui nō credūt? De qb⁹ dictū sit:
nō est facilis intellect⁹. Tanqꝫ enim ratio redderetur su-
periorū verborum cū dictū esset: Captiuasti captiuita-
tem: accepisti dona in hominib⁹: ita subiūctum est:
Etenim qui nō credunt inhabitare: id est nō creden-
tes vt inhabitarēt. Quid est hoc? De quibus hoc di
cit? An illa captiuitas anteqꝫ transiret in bonā capti-
uitatē: vnde fuerit mala captiuitas ostēdit? Nō cre-
Ephe. 2. dendo enim possidebantur ab inimico qui operatur in filios
diffidētiҫ: In quib⁹ et vos inquit fuistis aliquādo cū
viueretis in illis. Donis ergo gratiҫ suҫ qui accepit do-
na in hominib⁹: captiuauit istā captiuitatē. Etenim
nō credētes erāt vt inhabitarēt. Nam fides eos in-
de liberauit: vt iā credentes inhabitent in domo dei:
facti et ipsi domus dei: et currus dei decē miliū letan-
tium. Unde qui hec canebat: in spiritu ea preuidēs:
impletus etiā ipse leticia eructauit hymnū dicēs: Do-
minus deus bñdictus. Bñdictus dñs deus
de die in diem. Qd nōnulli codices habēt: Die
emeran cathemeran. quotidie. Quia sic habent greci [illegible]
[illegible] qd veri⁹ expressimus: die quotidie. Quā puto
locutionē hoc significare qd dictū est: de die in diē.
Quotidie quippe hoc agit vsqꝫ in finē: captiuat capti-
uitatē: accipiēs dona in hominibus. Et quoniā currū
illum ducit vsqꝫ in finem: Sequitur et dicit: Prospe-
Al. salutarium nostrorū. rū iter faciet nobis deus sanitatū nostra-
rum. Deus noster deus saluos faciendi.
Multū gratia cōmendatur. Quis enim saluus esset nisi
ipse sanaret? Sed ne occurreret cogitationi: cur ergo
morimur si per eius gratiā salui facti sumus: continuo
subiecit: Et domini dñi exitus mortis. Tanqꝫ
diceret: Quid indignaris humana cōditio habere te
exitum mortis: et domini tui exitus nō alius qꝫ mor-
tis fuit? Potius ergo cōsolare qꝫ indignare: nam et
Roma. 8. domini exitus mortis. Spe enim salui facti sumus.
Si autē qd nō videmus speramus: per patientiā ex-
pectamus. Patiēter ergo etiā ipsam mortē feram⁹:
illius exemplo qui licꝫ peccato nullo esset debitor mor-
tis et dominus esset: a quo nemo animā tolleret: sed
ipse eam a semet ipso poneret: etiā ipsius fuit exitus
Al. ꝯ cōfringet. mortis. Uerūtamē deus ꝯ cōquassabit ca-
pita inimicorū suorū: verticem capilli per-
ambulantium in delictis suis: Id est nimis se
extollentiū: nimis superbientiū in delictis suis: in qui-
bus saltem humiles esse deberent dicētes. Deus propi- Luce 18.
tius esto mihi peccatori. Sed cōquassabit eorum ca
pita: quoniā qui se exaltat humiliabitur: ac per hoc quāuis Luce 14.
et domini sit exitus mortis: tamē idem dñs quoniā
deus est: et volūtate nō necessitate sm carnē mortu⁹
est. Cōquassauit capita inimicorum suorum: nō solū eorū
qui crucifixo illudentes et mouentes capita sua dice-
bant: Si filius dei est descendat de cruce: sed etiā om- Matth. 27.
niū extollentiū se aduersus doctrinam eius: et tanqꝫ
mortē hominis irridentium. Idem quippe ipse de quo
dictum est: Alios saluos fecit: semetipsum nō potest
saluū facere: deus est sanitatū nostrarū: et deus est sal
uos faciēdi: Sed propter humilitatis et patiētiҫ docu-
mentū: et sanguine suo delendū nostrorum chirographū Col. 2.
peccatorum: etiā suum esse voluit exitū mortis: ne mor
tem istā timeremus: sed illam potius vnde nos libe-
rauit per istam. Uerūtamē illusus et mortuus cōquas-
sauit capita inimicorum suorum. de quibus ait: Resuscita Ps. 40.
me et reddam illis: siue bona pro malis: dum sibi sub-
dit capita credentiū: siue iusta pro iniustis: dum punit
capita superbientiū. Utroqꝫ enim modo cōquassantur et
confringuntur capita inimicorum: cum a superbia deijci-
untur: siue humilitate correcti: siue in ima tartari ab-
sorpti. Dixit dñs ex basan: cōuertar. Uel vt
nōnulli codices habent: Ex basan cōuertam.
Ille quippe cōuertit vt salui simus: de quo dictū est
supra: Deus sanitatū nostrarū: et deus saluos facien-
di. Ei quippe et alibi dicitur: De⁹ virtutū cōuerte nos: Ps. 79.
et ostēde faciē tuā et salui erimus. Itē alibi: Cōuerte
nos deus sanitatū nostrarū. Ille autē dixit: Ex basan
cōuertam. Basan interpretatur cōfusio. Quid est ergo:
cōuertam ex cōfusione: nisi quia cōfunditur de pecca-
tis suis qui pro eis dimittendis precatur misericordiā
dei? Inde est quod ille publicanus nec oculos ad celum Luce 18.
audebat leuare: ita se cōsiderans cōfundebatur: sed de-
scendit iustificatus: quia dixit dñs: ex basan cōuer-
tam. Basan interpretatur et siccitas. Et recte intelligitur
dñs ex siccitate cōuertere: id est ex inopia. Nam qui
sibi videntur copiosi cū sint famelici: et pleni cum sint
inanissimi: non cōuertuntur. Beati enim qui esuriūt et si- Matth. 5.
tiunt iustitiā: quoniam ipsi saturabuntur. Ex ista dñs sicci-
tate cōuertit. De aīa quippe sicca illi dicitur: Extendi Ps. 142.
manus meas ad te: anima mea velut terra sine aqua
tibi. Ibi illud quoqꝫ non absurde intelligitur: quod ha
bent alij codices: Ex basan cōuertar. Cōuertitur enim
ad nos etiā ipse qui dicit: Cōuertimini ad me: et ego Zach. 1.
cōuertar ad vos: Et nō nisi extra cōfusionē: cū pec-
catū nostrū ante nos est semper: et extra siccitatē: quia eius
desideramus imbrem quē pluuiā volūtariā segrega-
uit hereditati suҫ. Nam siccitate infirmata est: ipse
xpo cōuersus perficit eam: cui dicitur: Et cōuersus vi- Ps. 70.
uificasti me. Dixit ergo dominus: ex basan conuer-
tam. Cōuertam in profundum maris. Sic cō
uertam: quare in profundū maris? In seipsum quip-
pe cōuertit domin⁹: cum salubriter cōuertit: et nō est
vtiqꝫ ipse in profundo maris. An fallit forte latina lo-
cutio: et pro eo positum est in profundum: qd est in pro-
fundo? Nō enim ille se conuertit: sed sibi cōuertit eos
qui in profundo huius seculi iacent demersi ponde-
re peccatorum: vbi conuersus ille dicit: De profun- Ps. 129.
dis clamaui ad te domine. Si autem non est: cōuer-
tam: sed conuertar in profundum maris: hoc intelligit

[illegible]

dixisse dominū nostrū: qđ sua misericordia conuer-
Ps. 68. teret etiā in ꝓfundū maris: ad eos quoqꝫ liberādos
qui essent etiā desperatissimi peccatores: q̄lesqꝫ in aliq̄
ꝓfundo inuenerim: nō in ꝓfundū. sed i ꝓfundis. hoc ē
Ps. 68. in Ps. 68.? qđ priorē sensum cōfirmat: qđ etiā ibi
deus cōuertat ad se de ꝓfundis clamātes. Qui etsi
intelligat ibi se cōuerti ad liberādos etiam tales: nō
est incongruū: t ita eos cōuertit: vel ad eos liberan-
Al. dos cōuertat ita. Et intingatur pes tuus in san-
guine. Qđ ad ipm dominū ꝓpheta dicit: vt tingat
pes tuus i sanguine: id est vt ipsi q̄ ad te cōuertunt:
vel ad quos liberandos cōuerteris: licet in ꝓfundo
maris onere iniq̄tatis depssi fuerint: intantū gr̄a tua
Roma. 5. ꝓficiant: quoniā vbi abūdauit peccatū: supabunda-
uit gratia: vt fiāt pes tuus inter mēbra tua ad annū-
ciandū euangeliū tuū: et ꝓ nomie tuo diu ducentes
martyriū: vsqꝫ ad sanguinē certent. Sic em̄ vt arbi-
tror: cōuenientius intelligat pes ei9 tinctus i sanguine.
Deniqꝫ adiūgit: Lingua canū tuorū ex inimi-
cis ab ipso. Eosdē ipos q̄ vsqꝫ ad sanguinē fuerāt
ꝓ fide euāgelica certaturi: etiā canes vocās tanq̄ ꝓ
suo dn̄o latrātes: nō illos canes de quib9 dicit apo-
Phil. 3. stolus: Cauete canes: sed illos qui edunt de micis q̄
Math. 15. cadūt de mensa dominorū suorū. Hoc em̄ cōfessa cha-
nanea meruit audire: O mulier magna est fides tua:
fiat tibi sic̄ vis. Canes laudabiles: nō detestabiles: fi-
dem seruātes dn̄o suo: t ꝓ eius domo contra inimi-
cos latrātes. Nō em̄ tantūmodo canū dixit: sed ca-
nū tuorū: nec eorū dentes: sed lingua laudata est: Quā
nō vtiqꝫ frustra: nec sine magno sacramento gedeon
Judi. 7. solus eos iussus ē ducere: q̄ flumīs aquā sicut canes
lamberēt: talesqꝫ nō ampli9 q̄ trecēti in tanta multi-
tudine inuenti sunt. In quo numero crucis signū est
ꝓpter T. litterā: que in grecis numerorū notis trecē-
tos significat. De talib9 canibus t in alio psalmo di-
Ps. 58. cit: Cōuertent ad vesperā: t famē patient vt canes.
Nam t quidā canes repbensi sunt a ꝓpheta Esaia:
Esa. 56. nō ideo q: canes essent: sed q latrare nescirēt: et dor-
mitare amarent. Ubi vtiqꝫ demōstrauit: q: si vigila-
rent t pro dn̄o suo latrarēt: laudabiles canes essent:
sicut laudant isti de quib9 dicit: Lingua canū tuorū.
Quos tamē ꝓpheta ex inimicis futuros eē p̄dixit: p
illam scꝫ cōuersionē de qua supius loquebat. Unde
Ps. 58. t ille psalmus: Cōuertent inq̄t ad vesperū: t famem
patient vt canes. Deinde veluti q̄rētib9 vnde hoc
illis tantū bonū: vt canes eius fierēt: cui9 fuerāt ini-
mici: respōsum est ab eo. Sic em̄ legit: Lingua canū
tuorū ex inimicis ab ipso: Ipsi9 vtiqꝫ dilectiōe: ipsi9
misericordia: ipsi9 gratia. Nā quādo id possent a se
Roma. 5. ipsis: Etenī cū inimici essem9: recōciliati sumus deo
p mortē filii eius: Ad hoc et dn̄i fuit exitus mortis.
Al. ingressus. Uisi sunt gressus tui deus: Gressus qui-
bus venisti p mundū tanq̄ in illo curru pagraturus
orbē terrarū: Quas t nubes i euāgelio sanctos et fi-
Math. 26. deles suos significat: vbi ait: Amodo videbitis filiū
Marci 14. hominis venientē in nubibus. Excepto illo aduentu
i quo erit iudex viuorum atqꝫ mortuorū: Amodo in-
quit videbitis filium hominis venientē in nubibus.
Hi gress9 tui visi sunt: id est manifestati sūt: reuelata
Roma. 10. gratia testamēti noui. Unde dictum est: Q̄ speciosi
pedes eorum qui annūciant pacem: qui annūciant
bona. Hec enim gratia t isti gressus latebant in vete
Gal. 4. ri testamēto. Cum autem venit plenitudo tempor̄ā

et placuit deo reuelare filium suum vt annūciaret in
gentibus. visi sunt gressus tui deus. Gressus dei Al. ingressus.
mei regis mei qui est i sancto. In quo sancto:
nisi in teplo suo: Templū em̄ dei sanctū ē inquit: qđ 1. Cor. 3.
estis vos. Ut autē gressus isti viderent: Preue-
nerunt principes cōiuncti psallentibus: in
medio adolescentularū tympanistriarum. Al. tinnuētularū.
Principes sunt apostoli: Ipsi em̄ ꝓuenerūt vt po-
puli sequerent. Preuenerūt annūciātes nouū testa-
mentū cōiuncti psallētibus: de quorū bonis operib9
etiam visibilibus tanq̄ organis laudis glorificaret
deus. Iidem aūt principes in medio adolescentula-
rum tympanistriarū: in ministerio scilicꝫ honorabili.
Nam ita sunt in medio ministri prepositi ecclesiarū
nouarū: Hoc em̄ est adolescētularū carne edomita
deū laudantiū: Hoc em̄ est tympanistriarū: eo q tym
pana fiāt corio siccato t extento. Ideo ne quisq̄ car
naliter ista acciperet: t ex his verbis quosdam luxu-
rie choros in animū duceret: sequit t dicit: In ec-
clesiis benedicite dominum: Tanq̄ diceret: Al. deo.
quicunqꝫ auditis adolescētulas tympanistrias lasci-
ua delectamenta non cogitantes: in ecclesiis benedi-
cite dominū. Ecclesie quippe vobis hac mystica si-
gnificatiōe mōstrant. Ecclesie sūt adolescentule: no-
ua gratia decorate. Ecclesie sunt tympanistrie casti-
gata carne spiritaliter sonore. In ecclesiis ergo be-
nedicite dominū. Deum de fontibus israel. Al. dn̄o.
Inde quippe ꝓus elegit quos fontes faceret. Nam
inde sūt electi apostoli: t hi primitus audierūt: Qui Joh. 4.
biberit ex aqua quā ego dabo: nō sitiet vnq̄: sed fiet
in eo fons aque salientis in vitam eternam. Ibi Al. adolescen-
beniamin adolescentior in extasi. Ibi pau tulus.
lus nouissim9 apostolorū: qui dicit: Nam t ego isra- id est mentis excessu.
elita sū ex semine abraā de tribu beniamin. Sed pla- Phil. 3.
ne in extasi: expauescētibus omibus: tam magnum
in eius vocatiōe miraculū. Extasis nāqꝫ est mentis
excessus: qđ aliquādo pauore cōtingit: nōnunq̄ vero
p aliquā reuelationē aut alienationē mētis a sensib9
corporis: vt spiritui qđ demonstrandum est demon-
stret. Unde intelligi etiam sic potest quod hic posi-
tum est: in extasi: quia cum ei psecutori dictum esset
de celo: Saule saule quid me psequeris: adempto lu Act. 9.
mine oculorū carnaliū: respōdebat domino quē spi-
ritu videbat. Qui autē cum illo erant: vocem respon-
dentis audiebāt: neminē aūt videntes cui loqueret.
Potest hic extasis etiam illa eius intelligi de qua ipse
loquens ait: Scire se hominē raptum vsqꝫ ad tertiū 2. Cor. 12.
celum: siue autem i corpore: siue extra corpus nesci-
re: sed raptum in paradisum: audisse ineffabilia verba
que non liceret homini loqui. Principes iuda
duces eorum: principes zabulon: t princi- Al. et.
pes neptalim. Cum apostolos significet princi-
pes: ibi est t beniamin adolescentior in extasi. Qui-
bus verbis paulum significari nemo ambigit. Uel
nomīe principū omnes significant in ecclesiis excel-
lentes atqꝫ imitatione dignissimi. Quid sibi volunt
hec nomina tribuū israelitarū: Si enim tantū iude
mentio fieret: quoniā ex hac tribu reges fuerant ex
qua t dominus christus s̄m carnem: ideo ex hac tri- Roma. 1.
bu putaremus figuratos etiam principes testamen-
ti noui. Cum vero adiungat principes zabulon: prin-
cipes neptalim: quisq̄ forsitan dicat ex his tri-
bubus apostolos fuisse: ex aliis autem non fuisse.

Or licet vnde probari hoc posset non videam: tamē quia nec vnde refellat inuenio: et hoc loco principes ecclesiarū: ducesq eorum qui in ecclesijs benedicūt domino: video cōmendari: non absurde etiā istum sensū probo. Sed pl' me delectat qd ex istorū nominū interptatione clarescit. Hebrea quippe sunt nomina: quorum iuda cōfessio interptari dicit: Zabulon habitaculum fortitudinis: Neptalim dilatatio mea. Que oīa verissimos nobis insinuāt pncipes ecclesiarū: dignos ducatu: dignos imitatiōe: dignos honoribus. Martyres nāq in ecclesijs locum summū tenent: atq apice sancte dignitatis excellunt. Jam xpo in martyrio prima cōfessio est: et p illa quicquid acciderit: tolerādi sequēs assumit fortitudo: Deide post omnia tolerata: finitis angustijs: latitudo consequit i pmio. Potest et sic intelligi: vt quoniā tria hec pcipue cōmendat aplus: fidem: spem: charitatē: Cōfessio sit in fide: fortitudo in spe: latitudo in charitate.
1 Cor. 13.
Roma. 10. Fidei quippe res est: vt corde credat ad iusticiā: ore autem cōfessio fit ad salutem. In passionibus autem
Roma. 8. tribulationū res tristis est: sed spes fortis est. Si em qd non videmus speramus: p patientiā expectam'. Latitudinē xpo prestat: charitatis in corde diffusio.
1. Joh. 4. Nā cōsummata charitas foras mittit timorē: Qui timet: tormētū habet p animi angustias. Principes ergo iuda duces eorū. Quorū? Qui in ecclesijs benedicūt dominū. Principes zabulon: pncipes neptalim: pncipes cōfessionis: fortitudinis: latitudinis: principes fidei: spei et charitatis. Manda deus
Et. virtuti tue. virtutē tuam. Unus autē dominus noster iesus
1. Cor. 8. christus p quem omnia et nos in ipo: quem legimus
1. Cor. 1. dei virtutē et dei sapientiā. Quomō autē deus man-
Roma. 5. dat christū suum: nisi dum eum cōmendat? Cōmendat em deus charitatē suam in nobis: quoniā dum adhuc peccatores essemus: christus p nobis mortuus est: Quomō nō et cum illo omnia nobis donauit? Manda deus virtutē tuam. Confirma deus hoc quod opatus es in nobis. Manda docē-
Et. sancto. do: cōfirma iuuādo. A templo tuo in hieru-
Et. quod est. salem: tibi offerent reges munera. A templo
Gal. 4. tuo in hierusalē: que est libera mater nostra: q: et ipa est templū sanctū tuū. Ab illo ergo templo tibi offerent reges munera. Quicūq reges intelligant: siue reges terre: siue reges quos discernit supcelestis sup columbā deargentatā: tibi offerēt reges munera. Et q munera? Gratiosa. Que sacrificia? Laudis. Sed huic laudi obstrepūt christianū vocabulū habētes: et diuersa sentientes. Fiat ergo quod sequit In-
Et. arūdinis. crepa feras calami. Nam et fere sunt: quoniam nō intelligendo nocent. Et fere calami sunt: quoniā scripturarū sensum p suo errore puertunt. Per calamū quippe tam cōuenienter scripture significant. q sermo p linguā: sm qd dicit lingua hebrea: vel greca: vel latina: vel alia quelibet per efficientē: scz id qd efficit. Usitatū est autē in latino eloquio vt scriptura stilus vocet quod stilo fiat: ita ergo et calamus qd
2. Pet. 3. calamo fiat. Dicit aplus petrus. indoctos et instabiles puertere scripturas ad ppriū suū interitū. Hi sunt fere calami: de quibus hic dicit: Increpa feras calami. De his est em qd adiungit: Congregatio
Et. in vaccas excludat eos q. taurorū inter vaccas populorū: vt excludant hi q pbati sunt argento: Tauros vocās pter superbiā dure idomiteq ceruicis: Significat em hereticos: Vaccas autem populorū seducibiles aias intelligendas puto: q facile hos tauros sequūtur. Non em ipsos vniuersos seducūt: in quib' sunt
Ps. 34. graues et stabiles: Unde scriptū est: In populo graui laudabo te: sed in eis populis quos inuenerint vac-
2. Timot. 3. cas. Ex his em sunt qui penetrant domos: et captiuas ducūt mulierculas oneratas peccatis: que ducunt varijs desiderijs erroris: semp discentes: et ad veritatis scientiā nunq puenientes. Qd autē ait idē
1. Cor. apostol': Oportet et hereses esse: vt pbati manifesti fiant i vobis: hoc etiam hic sequit: Ut excludant hi qui pbati sunt argēto: id est qui pbati sunt eloquijs
Ps. domini. Eloquia quippe domini eloquia casta: argētū igne probatū terre: Nam excludant dictū est appareant: emineant: qd ait ille: manifesti fiant. Unde et in arte argentaria exclusiores vocant: qui de cōfusione masse nouerūt formā vasis exprimere. Multi em sensus scripturarū sanctarū latent: et paucis intelligētioribus noti sunt: nec asserunt cōmodius et acceptabilius: nisi cū respondere hereticis cura compellit. Tunc enim etiā qui negligunt studia doctrine sopore discusso ad audiendi excitant diligentiā: vt aduersarij refellant. Denique qmulti scripturarū sanctarū sensus de christo deo asserti sunt contra fotinū: q multi de homie christo contra manicheū: qmulti de trinitate contra sabelliū: qmulti de vnitate trinitatis ptra arrianos: eunomianos: macedonianos: qmulti de catholica ecclesia toto orbe diffusa: et de malorū commixtione vsq in finem seculi: quod bonis in sacramentorū eius societate non obsint: aduersus donatistas et luciferianos aliosq si qui sunt qui simili errore veritate dissentiunt: qmulti cōtra ceteros hereticos qs enumerare vel cōmemorare nimis lōgum est: et psenti operi non necessariū. Quorū tamē sensuū pbati assertores aut prorsus laterent: aut nō ita emineret: vt eos eminere fecerūt superborū cō-
Tit. tradictiones: quos velut tauros: id est iugo discipline pacifico leniq nō subditos cōmemorat apostol' vbi talem dicit eligendum ad episcopatū vt potens
Et. sit exhortari in doctrina sana: et cōtradicētes redarguere. Sunt em multi nō subditi: vt sunt tauri elatione ceruicis: impatiētes aratri atq iuncture: vaniloq et mētis seductores: Has mētes significauit iste psalmus appellatiōe vaccarū. Ad hāc q vtilitatē pudentia diuina pmittit tauros cōgregari inter vaccas populorū vt excludant: id est vt emineant qui pbati sūt argēto. Ad hoc em hereses sinunt esse: vt pbati manifesti fiāt. Nisi q et sic etiā possit intelligi: cōgregatio taurorū int vaccas ipsorū: vt ab eis vaccis excludāt qui pbati sunt argento. Hanc em habēt heretici intentionē doctores: vt ab aurib' aiarū quas seducere moliunt excludāt eos: id est separēt eos q pbati sūt argento: id est q idonei sūt docere eloquia dni. Sed
Et. siue ille hui' siue iste sit sensus: sequit. Dis- perge gentes q bella volūt: Nō em correctiōi sed cōtentiōi student. Hoc q pphetat vt ipi pot' dispgant q corrigi nolūt: qui gregē christi dispgere affectant. Gentes aūt appellauit: non pter generationes familiarū: sed pter genera sectarū vbi series successionis cōfirmauit errorē. Uenient legati ex egypto: ethiopia pueniet manus eius. Egypti et ethiopie noīe: omniū gentiū fidē significauit: a pte totū: legatos appellans recōciliationis pdicatores.

2. Cor. 5. Pro christo enĩ inq̃t legatione fungamur tanq̃ deo exhortante p nos: Obsecramus p christo recõciliari deo. Nõ ergo de solis israelitis vnde apl̃i electi sunt: sed etiã de ceteris gentibus futuros p̃dicatores christiane pacis hoc modo mystice ꝓphetatũ est. Quod ˜xo ait: Preueniet manus eius: hoc ait: p̃ueniet vindictã eius cõuersione scʒ ad eum vt peccata dimittant: ne peccatores ꝑmanendo puniant. Quod etiã
Ps. 94. in alio psalmo dicit: Preueniam⁹ faciem eius in cõfessione. Sicut p manus vindictã: ita p faciem reuelationem p̃sentiãq̃ signat que futura est in iudicio. Quia ergo p egyptum atq̃ ethiopiam totius orbis gentes significauit: continuo subiunxit: Deo regna terre. Non sabellio: non arrio: nõ donato: nõ ceteris tauris ceruicatis: sed deo regna terre. Plures autem codices latini et maxime greci ita distinctos versus habent: vt nõ sit in eis vnus versiculus: Deo regna terre: sed deo. In fine sit versus superioris: atq̃ ita dicat: Ethiopia p̃ueniet manus deo: Ac in
JJ de sequat in alio versu: Regna terre. Cantate deo: psallite dño. Qua distinctiõe multorũ codicum & auctoritate dictio͞r cõsonantia sine dubio p̃ferenda fides cõmendari mihi videt: que opera precedit: quia sine bonorum operũ meritis per fidem iustifi-
Roma. 4. cat impius: sicut dicit apostolus: Credenti in eum qui iustificat impiũ: deputat fides eius ad iusticiã: vt deinde ipsa fides p dilectionem incipiat operari. Ea quippe sola bona opera dicenda sunt que fiunt p dilectionem dei. Hec autem necesse est: vt antecedat fides: vt inde ista: non ab istis incipiat illa: quoniam nullus operat p dilectionem dei: nisi prius credat in
Gal. 5. deum. Hec est fides de qua dicit: In christo enĩ iesu neq̃ circucisio aliquid valet neq̃ preputiũ: sed fides que p dilectionem operat. Hec est fides de qua ipsi
Cant. 4. ecclesie dicit in Canticis canticorũ: Venies & ptransies ab initio fidei. Venit enim tanq̃ currus dei in
Ps. 67. milibus letantiũ: prosperũ iter habens: et ptransiit de hoc mũdo ad patrem: vt fiat in ea qd̃ sponsus ipse
Jo. 17. dicit: qui transiit de hoc mũdo ad patrem: Volo vt vbi ego sum et isti sint mecum: ab initio fidei. Quia ergo vt bona opera sequant precedit fides: nec vlla sunt bona opera: nisi q̃ sequunt p̃cedẽte fide: Nihil aliud videtur dictũ: Ethiopia p̃ueniet manus eius deo: nisi ethiopia credet deo. Sic enim p̃ueniet manus eius: id est opera eius. Cuius nisi ipsius ethiopie? Quia hoc ĩ greco nõ est ambiguũ: Eius quippe ibi feminino genere apertissime positum est: ac per hoc nihil aliud dictũ est: q̃ ethiopia p̃ueniet, man⁹ eius deo: id est credendo in deum p̃ueniet opera sua.
Roma. 3. Existimo enĩ inquit apostol⁹: iustificari hominẽ per fidem sine operibus legis. An iudeorum deus tñ? Nõne & gentium? Sic ergo ethiopia que videt extrema gentiũ iustificat p fidem sine operibus legis. Non enĩ vt iustificet de legis operibus gloriat: nec ꝑponit fidei merita sua: sed fide preuenit opera sua. Plures sane codices greci non habent manus: sed manũ: quod tantũdem valet: quoniã pro operibus positum est. Mallem autẽ latinos interp̃tes sic trãstulisse: Ethiopia p̃ueniet man⁹ suas: q̃ vt manum suam deo: quoniã planius hoc esset q̃ quod nũc dictũ est: & salua veritate sic fieri posset: q2 in greca lingua id pnomen nõ solũ eius: sed etiã suam vel suas
[illegible] põt intelligi. qd̃ ẽ αὐτῆς: Quã q si manũ suas autẽ

si man⁹. Nã qd̃ ẽ in greco: χεῖρα αὐτῆς: qd̃ plures codices habent: et manũ eius & manũ suã potest intelligi. Qd̃ ˜xo rarã est ĩ codicib⁹ grecis: χεῖρας αὐτῆς: & man⁹ eius & man⁹ suas latine potest dici. Hinc iam velut decursis per ꝓphetiam rebus omnibus quas impletas esse iam cernimus: hortat ad laudem christi: ac deinde pnũciat futurũ eius aduentũ. chira auten. chiras autẽ.

Regna terre cantate deo: psallite domino. Psallite deo qui ascendit sup celum celorum ad orientẽ. Vel sicut nõnulli codices habent. Qui ascendit sup celũ celi: ad orientem. In his verbis ille nõ intelligit christũ: qui et⁹ resurrectionẽ ascensionẽq̃ non credit. Ad orientem ˜xo qd̃ addidit: nõne etiam ipsum locum: quoniã in partibus orientis est vbi resurrexit et vnde ascendit expressit? Ergo sup celum celi sedet ad dexterã patris. Hoc est qd̃ dicit apostol⁹: Ipse est qui ascendit sup omnes celos. Quid enĩ celorũ restat post celũ celi? Quos & celos celorũ possumus dicere: sicut vocauit firmamentũ celũ: qd̃ tamẽ celum: etiã celos legimus vbi scriptum est: Et aque que super celos sunt laudent nomẽ domini. Et quoniã inde venturus est ad iudicandos viuos & mortuos: Attende quod sequit. Ecce dabit voce suam vocem virtutis. Ille q̃ sicut agnus corã tondẽte se fuit sine voce: ecce dabit vocẽ suã: nec vocẽ infirmitatis tanq̃ iudicandus: s vocẽ virtutis tanq̃ iudicatur⁹. Nõ enĩ de⁹ occult⁹ sic p⁹us & in hoĩm iudicio nõ aperiẽs os suũ: sed deus manifest⁹ veniet: deus nr̃ & nõ silebit. Quid desperatis infideles? Quid irridetis? Quid dicit seru⁹ malus: Tardat dominus meus venire? Ecce dabit vocẽ suam: vocẽ virtutis. Date gloriã deo: sup israel magnificentia eius. De quo dicit apostolus: sup israel dei. Non enĩ omnes qui ex israel hi sunt israelite: quoniã est & israel ̃fm carnẽ. Vnde ait: Videte israel ̃fm carnẽ. Non autem qui filij carnis: hi filij sunt dei: s filij pmissiõis deputant in semine. Tũc ergo quando erit sine vlla malorũ cõmixtione popul⁹ eius tanq̃ massa ventilabro emũdata: tanq̃ israel in quo dolus nõ est: tũc eminentissima erit sup israel magnificẽtia eius. Et virtus eius in nubibus. Non enĩ solus veniet ad iudiciũ: sed cum senioribus populi sui: quib⁹ pmisit q sedebũt sup sedes iudicaturi: q̃ etiã angelos iudicabũt. He sũt nubes. Denique ne aliud nubes intelligerent: secut⁹ adiũxit: Mirabilis deus in sanctis suis: deus isrl̃. Tunc enim et nomen ipsum verissime ac plenissime implebit israel. qd̃ est videns deum: quãdo videbimus eum sicuti est. Ipse dabit virtutem & fortitudinẽ plebi sue: benedictus deus. Nunc fragiles & infirmi habemus thesaurum illum in vasis fictilibus: Tũc ˜xo etiã corporũ gloriosissima cõmutatione: ipse dabit virtutẽ & fortitudinẽ plebi sue: Seminat enim hoc corpus in infirmitate: surget in virtute. Ipse ergo dabit virtutem quam in sua carne p̃misit: de qua dicit apostolus: Virtutem resurrectionis eius: Fortitudinem autẽ: quia inimica destruet mors. Quoniã itaq̃ ꝓlixum et ad intelligendum difficilem psalmũ: tandem aliquãdo ipso adiuuante finiuimus: benedictus deus: Amen.

Marci. 16. Act. 1. Eph. 4. Gen. 1. Ps. 148. Act. 1. Al. voci sue. Esa. 53. Ps. 49. Luce. 12. Gal. 6. Roma. 9. 1. Cor. 10. Roma. 9. Matth. 3. Joh. 1. Esa. 3. Matth. 19. 1. Cor. 6. 1. Joh. 3. 2. Cor. 4. 1. Cor. 15. Phil. 3. 1. Cor. 15.

Kk

Explicit Tractatus de ps̃. LXVII.

Incipit Tractatus de ps. LXVIII.

Sermo primus de prima parte psalmi.

A O tempore in hoc seculo exorti sum⁹ et aggregati populo dei: quo iam olus illud ex grano sinapis tetendit brachia sua: quo iam fermentū illud quod primo contemptibile fuit: fermentauit tres mēsuras: id est totū orbem terrarū reparatū ex tribus filiis noe: quoniā ab oriente et occidente et aquilone et austro veniunt qui recumbūt cū patriarchis: expulsis foras eis qui de illorum carne sunt nati: et eorum fidem non sunt imitati. Ad hanc ergo christi ecclesie gloriā oculos aperimus: et istam sterilem cui gaudium indictū atqȝ predictum est: quod plures filios habitura esset: quam illa que habebat virum: iam talem inuenimus que oblita esset opprobrior et ignominie viduitatis sue: et ideo possumus forte mirari cū voces humilitatis christi vel nostre relegerim⁹ in aliqua prophetia: Et fieri potest vt min⁹ ex eis afficiamur: quia non eo tempore venimus quādo ista cum sapore legebant abundante pressura. Sed rursus si tribulationū abundantiā cogitemus: et in qua ambulemus via cognoscamus: si tamē in illa ambulam⁹ que sit angusta et per pressuras atqȝ tribulatiōes perducat ad requiē sempiternā: et quam ipsa que in rebus humanis vocat felicitas: plus sit timenda quam miseria: quādoquidem miseria plerūqȝ affert ex tribulatiōe fructum bonū: felicitas autē corrumpit animā peruersa securitate: et dat locū diabolo temptatori. Cum ergo cogitauerimus prudēter et recte: sicut psallit hec victima temptationē esse vitam humanā sup terram: neminēqȝ omnino esse securū: nec debere esse securum: donec ad illam patriam veniatur: vnde nemo exit amicus: quo nemo admittit inimicus: etiā nunc in ipsa ecclesie gloria agnoscimus voces tribulationis nostre: et tanquam mēbra christi: cōpage charitatis subdita capiti nostro: et nos inuicē retinētia dicem⁹ de psalmis quod hic dixisse inuenerimus martyres qui fuerunt ante nos: quia tribulatio est omnib⁹ cōmunis ab initio vsqȝ in finem. Tamē istū psalmū quem tractandū suscepimus: et de quo loqui charitati vestre in nomine domini proposuimus: in grano sinapis agnoscam⁹: paululū in altitudine oleris et diffusiōe ramorū: et ab illa gloria vbi aues celi requiescunt: auocemus cogitationē: Et hec magnitudo que nos delectat in olere: quam de paruo surrexit audiamus. Christ⁹ enim hic loquitur: sed iam scientibus dicimus: christus non solū caput sed et corpus: ex ipsis verbis agnoscimus. Nam quia christus hic loquitur: dubitare oīno non permittimur. Hic sunt enim expressa verba: que in eius passione completa sunt: Dederūt in escam meā fel: et in siti mea potauerūt me aceto. Quādo ista ad litterā impleta sūt: et prorsus quō predicta: sic reddita. Cūqȝ ipse christus dixisset: sitio: pendēs in cruce: et ad hoc verbū ei acetum in spongia datū esset: quo accepto dixit: Consummatū est: et sic inclinato capite tradidit spiritū: ostēdens ista oīa que predicta sunt in illo fuisse tunc cōsummata: nō licet hic aliud intelligere. Apostoli etiā loquētes de christo: testimonia ex isto psalmo dederunt. Quis autē deuiet a sententiis eorū? Aut quis agnus nō sequatur arietes? Ergo christus hic loquitur: magisqȝ nobis demonstrandū est vbi eius membra loquantur: vt ostendam⁹ quia totus hic loquitur: quam dubitandum quod christus loquatur. Titulus psalmi est:

In finē pro his qui cōmutabuntur ipsi Dauid.

Nunc cōmutationē in melius audi: Cōmutatio enim: vel in deterius est: vel in meli⁹ est. Adam et eua in deterius: Qui ex adam et eua christo adheserūt: in melius cōmutati sunt. Sicut enim per vnum hominem mors: ita et per vnū hominē resurrectio mortuorū: Et sicut in adam omnes moriuntur: sic et in christo omnes viuificabuntur. Ab eo quod formauit de⁹: mutatus est adam: sed in peius iniquitatis sue: Ab eo quod operat⁹ est iniquitatē: mutantur fideles: sed in melius per gratiā dei. Vt mutaremur in peius: nostra iniquitas fuit: vt mutaremur in melius: nō nostra iusticia: sed gratia dei prestat. Quod ergo in peius mutati sumus: nobis imputem⁹: quod in melius cōmutamur: deo laudemus. Pro his qui iste psalmus: qui cōmutabuntur. Vnde autē ista cōmutatio facta est: nisi ex passione christi: Pascha ipm: latine transit⁹ interpretatur. Non est enim pascha grecū nomē: sed hebreū. Resonat quidem in greca lingua passionē: quia πάσχειν pati dicitur: Sed pascha consultū hebreū eloquiū: aliud indicat. Pascha trāsitū cōmendat. Quod admonuit etiā iohānes euangelista: qui iminente passiōe cū veniret dominus ad cenā: qua cōmēdauit sacramentū corporis et sanguinis sui ita loquitur: Cū autē venisset hora qua trāsiret iesus de hoc mūdo ad patrē. Expressit ergo transitū pasche. Sed nisi ipse transisset hinc ad patrē qui propter nos venit: nos trāsire hinc quomō possemus: qui nō propter aliquē leuādum descēdimus: sed cecidim⁹? Ipse autē nō cecidit: sed descēdit: vt eum qui ceciderat subleuaret. Trāsitus ergo illius et noster hinc ad patrem de hoc mūdo ad regnū celorum: de vita mortali ad vitam eternā: de vita terrena ad vitā celestē: de vita corruptibili ad incorruptibilē: de tribulationū cōuersatione ad perpetuam securitatē. Ideo pro his qui cōmutabuntur: psalmi titul⁹ est. Causam igitur cōmutatiōis nostre: id est ipsā domini passionē: nostrāqȝ in tribulatiōib⁹ vocē in textu psalmi aduertamus: cognoscamus: cōgemiscam⁹: et audiendo: cognoscēdo: cōgemiscēdo mutemur: vt impleatur in nobis titulus psalmi: Pro his qui cōmutabuntur.

Expositio prime partis.

Saluū me fac deus: quoniā intrauerūt aque vsqȝ ad animā meā. Granū illud est contemptū mūdo: quod videtur humiles dare voces. In horto oritur: miraturo mūdo oleris magnitudinē: cui⁹ oleris semē cōtemptū est a iudeis. Reuera enim considerate semē sinapis: minutū: fuscū: aspernabile prorsus: vt ibi impleatur quod dictū est: Vidim⁹ eū et nō habebat speciē neqȝ decorē. Et quas autē intrasse vsqȝ ad animā suā dicit: quia potuerūt ille turbe quas aquarū nomine significauit: eousqȝ preualere vt occiderēt christū. Preualuerūt ad cōtemnendū: ad tenendū: ad ligandum: ad insultandū: ad colaphizandū: ad cōspuēdū. Adhuc quousqȝ? Vsqȝ ad mortē. Ergo introierūt aque vsqȝ ad animā meā. Hanc quippe vitā dixit animā suā: quousqȝ illi accedere seuiendo potuerūt. Sed nūquid hoc possent nisi ab ipso permitterentur? Vnde ergo aliqd tanquam inuitus patiatur sic clamat: nisi quia caput membra sua prefigurat? Passus est quippe ille quia voluit: martyres xpo etiam si noluerint. Petro nāqȝ ita predixit passionem suam: Cū senueris inquit: ali⁹ te precinget: et feret quo tu nō vis. Quāqȝ enim christo inherere cupiamus: mori tñ

nolumus: ⁊ ideo libenter vel potius patienter pati/
mur: quia alius transitus non datur ꝑ quem christo
coheream⁹. Nam si possemus aliter peruenire ad
christū: id est ad vitā eternā: q̄s vellet mori? Naturā
quippe nostrā: id est cōsortiū quoddā anime ⁊ corpo/
ris: ⁊ quādam in his duob⁹ familiaritatē cōglutina/
tionis atq; cōpaginis: exponens quodā loco aposto
2.Cor.5. lus: ait: habere nos domū non manufactā eternā in
celis: id est imortalitatem ꝑparatā nobis: qua indu/
endi sumus in finem cū resurrexerim⁹ a mortuis: et
Ibidem. ait: In quo nolum⁹ spoliari sed superuestiri: vt absor/
beat mortale a vita. Si fieri posset sic vellemus ait
fieri imortales: vt iam veniret ipsa immortalitas: et
modo sicut sumus mutaret nos: vt mortale hoc no/
strū absorberet a vita: non ꝑ mortē corpus puniret:
vt in fine iterū reciperet. Cum vis ergo a malis ad bo/
na trāseamus: tamē ipse transitus aliquātū amarus
est: ⁊ habet fel qđ dederūt domino in passione iudei:
Math.27. habet acre quiddā tolerandū: quo ostendunt qui eū
aceto potauerūt. Prefigurās ergo ⁊ transformās in
se nosipsos: hoc ait: Saluū me fac de⁹: quoniā intra/
uerūt aq̄ vsq; ad animā meā. Potuerūt q̄ ꝑsecuti sūt
etiā occidere: sed amplius quod faciāt nō habebūt.
Premisit eñ exhortationē ipse domin⁹ dicens: No
Math.10. lite timere eos qui corpus occidūt: ⁊ amplius nō ha
bent quid faciāt: sed eū timete qui habet potestatē ⁊
corpus ⁊ animā occidere in gehennā ignis. Maiore
timore minora cōtemnim⁹: et maiori eternitatis cu/
piditate omnia temporalia fastidimus. Nā ⁊ hic de/
litie temporales dulces sunt: et tribulatiōes tempo/
rales amare sunt. Sed quis non bibat tribulationis
tp̄alis poculū: metuēs ignis gehenne? Et quis nō
cōtemnat dulcedinem seculi: inhians dulcedini vite
eterne? Hinc ē vt liberemur clamem⁹: ne forte i ꝑssu
ris cōsentiam⁹ iniq̄tati: ⁊ vere irreparabiliter sorbea
mur. Saluum me fac deus qm̄ intrauerūt aque vsq;
ad animā meā. Infixus sum i limo ꝓfundi:
⁊ nō est substantia. Quid dicit limū? An ipsos q̄
Gen.2. ꝑsecuti sunt? De limo eñ factus est homo: sed isti ca
dendo a iusticia limus ꝓfundi facti sunt: quib⁹ ꝑse/
quētibus ⁊ ad iniquitatē trahere cupiētibus quisq̄s
nō cōsenserit: de limo suo aurū facit. Merebit eñ li/
mus ipi⁹ cōuerti i habitudinē celestē: ⁊ soci⁹ fieri eoꝝ
de qb⁹ dicit titulo psalmi: ꝓ his q̄ cōmutabunt. Isti
aūt cū lim⁹ ꝓfundi essent: hesi in illis: id est tenuerūt
me: ꝑualuerūt mihi: occiderūt me. Infixus sū ergo
in limo ꝓfundi: ⁊ nō est substātia. Quid est hoc: non
est substantia? Nūquid nā ipse limus nō est substan
tia? An ego inherens factus sum non esse substātia?
Quid est ergo: infixus sum? Nūquid nam sic hesit
christus? An xp̄o hesit? An nō: sicut dictū est in libro
Job.9. Job Terra tradita est in manus impii? An ꝑm cor/
pus infixus est: q̄ teneri potuit: ⁊ ipsā crucifixionē
Math.27. habebat? Nisi eñ clauis fixus esset: crucifixus non
esset. Unde ē: nō est substātia? An limus ille non est
substātia? Intelligam⁹ ē si potuerimus quid sit ⁊ nō
est substātia: si ꝑus intellexerim⁹ quid sit substantia.
Substātia quippe dicit ⁊ diuitiarū: ꝑm quā dicim⁹:
habuit substantiā et ꝑdidit substantiā. Sed nūquid
hoc putabim⁹ hic dictū esse: ⁊ nō est substātia: id est
nō sunt diuitie: quasi modo aliqđ de diuitiis ageret:
aut aliqua q̄stio de diuitiis haberet? An forte q̄ ille
ipse limus paupertas erat. ⁊ diuitie nō erūt nisi quādo

eternitatis ꝑticipes effecti fuerimus? Tūc sunt eñ
vere diuitie quādo nobis nihil deerit. Potest etiam
ꝑm hui⁹ verbi intellectū accipi sensus iste vt diceret:
Infixus sum in limo ꝓfundi: ⁊ nō est substātia: id est
ad paupertatē perueni. Nam hic dicit: Paup ⁊ dolens
ego sum. Dicit ⁊ ap̄lus: Quoniā ꝓpter vos pauper
factus ē cū esset diues: vt illi⁹ inopia vos ditaremini.
Ergo paupertatē suam volēs dn̄s nobis cōmendare:
fortasse dixerit: Non est sub̄a. Ad summā eñ paup/
tatem peruenit quādo formā serui se induit. Diuitie
eius que sunt? Qui cū in forma dei esset: nō rapinam Phil.2.
arbitrat⁹ est esse se equalē deo. He magne incompa/
bilesq; diuitie. Unde ergo ista paupertas? Quia semet Ibidem.
ipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs: in similitudinē
hominū factus: ⁊ habitu inuētus vt hō: hūiliauit se
fact⁹ obediēs vsq; ad mortē: vt diceret: Introierunt
aque vsq; ad aiā3 meā. Adde sup mortē: Quid am/
plius additur⁹ es? Ignominiā mortis. Ideo sequit:
Mortē autē crucis. Magna paupertas: sed hinc erūt
magne diuitie: quia sicut impleta est paupertas eius:
ita ⁊ implebunt diuitie nr̄e de paupertate ipsi⁹. Quā/
tas diuitias habet vt de sua paupertate nos diuites fa
ceret? Quales nos factur⁹ est de diuitiis suis: quos
diuites fecit de paupertate sua? Infixus sum in limo
ꝓfundi: ⁊ nō est substātia. Intelligit alio mō substā/ 2.sen.dis.37.In
tia: illud qđ sum⁹ quicq̄d sum⁹. Sed ad hoc intelligē hoc autē.
dū: est aliquāto difficili⁹: q̄uis res visitate sint. Sed
q̄ inusitatū verbū est: indiget cōmendatiōis ⁊ expo
sitiōis aliquātule. Cui tñ si intēti fueritis: fortassis in 2.sen.dis.37.In
ea nō laborabim⁹. Dicit hō: dicit pecus: dicit terra: hoc.
dicit celū: sol: luna: lapis: mare: aer: oīa ista substātie
sūt, eo ipso q̄ sūt. Nature ip̄e: sub̄e dicunt. Deus est 1.sen.dis.33.Ue/
quedā sub̄a: Nā qđ nulla substātia est: nihil oīno ē. rū tamē.
Substātia ē aliquid esse est. Un̄ etiā in fide catholi/
ca cōtra venena quorūdā hereticorū sic edificam⁹:
vt dicam⁹ patrē ⁊ filiū et spm̄ sanctū vnius substātie
esse. Quid est vni⁹ substātie? Uerbi gratia: Si aurū
est pater: aurū ⁊ fili⁹: aurū ⁊ spūssanct⁹. Quicq̄d est
pater qđ deus est. hoc ē fili⁹: hoc spūssanct⁹. Cū aūt
pr̄ ē: nō illud est qđ illud ē. Pater eñ nō ad se: sed ad
filiū dicit. Ad se aūt deus dicit. Itaq; eo qđ deus ē: 1.sen.dis.33.Et
hoc ipso sub̄a ē. Et q̄ eiusdē sub̄e fili⁹: proculdubio et his verbis. ⁊ ca.
filius de⁹. At xp̄o qđ pater ē: q̄ nō substātie nomē ē: Nos autē.
sed refert ad filiū: nō sic dicimus filiū patrē esse: quō
dicim⁹ filiū deū esse. Queris q̄d sit pater? Respon/ 1.sentē.dis.24.
det deus. Queris q̄d sit filius? Rn̄det deus. Que/ Nō ergo fa.ca
ris q̄d sit pater ⁊ filius? Rn̄det deus. De solo patre ca sunt.
interrogat⁹: deū respōde. De solo filio interrogat⁹:
deū respōde: De vtroq; interrogat⁹: nō deos: ſ deū
responde. Nō sicut in homib⁹: Queris q̄d sit pater
abraam: respōdet hō: substātia eius respōdet. Que/
ris q̄d sit fili⁹ ei⁹ isaac? Respōdet homo. Eiusdē sub
stātie abraam ⁊ isaac. Queris q̄d sit abraam ⁊ isaac?
Non respōdet homo: sed homies. Non sic in diui/
nis. Tanta eñ ibi ē substātie societas: vt equalitatē
admittat: pluralitatē non admittat. Si ergo tibi di/
ctum fuerit: cum dicis mihi filium hoc esse quod pa/
ter est: ꝓfecto ⁊ filius pater est: responde: ꝑm substā/
tiam tibi dixi hoc esse filium quod pater est: non ꝑm
id quod ad aliud dicit. Ad se enim deus dicit: ad pa/
trem filius dicit. Rursusq; pater ad se deus dicitur:
ad filium pater dicit. Quō dicit ad filiū pater: nō est
filius. Quō dicit fili⁹ ad patrē: nō est pater. Quō dicit

ad se pater et filius ad se: hoc ē pater et filius: idē deus.
G Quid est ergo: non est substantia? Secūdū hūc intel
lectū substātię: quomō poterim⁹ intelligere istā psal
mi sententiā: Infixus sum in limo profundi et non est
Gen. 2. substātia? Deus fecit hominē: substantiā fecit. Atqȝ
2. ser. d. d. 37. In hoc. vtinā maneret in eo qđ de⁹ fecit. Si maneret homo
in eo qđ fecit deus: nō in illo infixus esset quem deus
Gen. 3. genuit. Porro aūt qȝ p iniquitatē homo lapsus est a
substantia in qua fact⁹ est: Iniquitas quippe ipsa nō
est substātia. Non eñ iniquitas est natura quā for
mauit deus: sed iniquitas est puersitas quā fecit hō.
Venit filius dei ad limū pfundi et infixus est: et non
erat substātia in qua infixus est: qȝ in iniqtate illorū
infixus est. Infixus sum in limo pfundi et nō est sub
Joh. 1. stantia. Oīa per ipm facta sunt: et sine ipso factū est
2. ser. d. d. 37. In hoc. nihil. Naturę omnes p ipm factę sūt: iniqtas p ipm
facta nō est: qȝ iniqtas facta nō est. Substantię illę p
eū factę sunt: q laudāt eū. Uniuersa creatura laudās
deū: a tribus pueris i camino cōmemorat: et a terre
nis ad celestia: vel a celestibus ad terrena hymn⁹ lau
dantiū deū puenit: non quo cūcta ista habeant sensū
laudandi: sed qȝ cūcta bene cogitata laudē pariunt:
et implet cor cōsideratione creaturę ad eructandum
hymnū creatori. Laudāt omnia deum: sed quę fecit
2. ser. d. d. 37. In hoc circa fi. deus. Nūquid in illo hymno aduertistis qđ auaricia
laudet deū? Laudat ibi deum et serpens: auaricia nō
laudat. Omnia quippe repentia nominata ibi sunt in
laudem dei. Nominata sunt oīa repentia: sed nō sunt
ibi noīata aliqua vitia. Vitia eñ ex nobis et ex nostra
volūtate habemus: et vitia nō sunt substātia. In his
infixus est dñs: quādo psecutionē passus est in vitio
iudęorū: nō in substātia hominū quę p illū facta est.
Infixus sum inquit in limo pfundi: et nō est substā
H tia: Infixus sum et nō inueni qđ feci. Ueni in al
titudinē maris: et tempestas demersit me.
Gratias ipsius misericordię qui venit in altitudinē
maris: et gluttiri a marino cetu dignatus est: sed euo
mitus est tertio die. Venit in altitudinē maris i qua
altitudine nos depssi eramus: in qua altitudine nos
naufragiū passi eram⁹. Venit illuc ipe: et tempestas
demersit illū: quia fluctus ibi passus est ipsos homi
nes: tempestates: voces dicentiū: Crucifige: crucifi
Joh. 19. ge: dicente pilato: Nō inuenio causam vllam in hoc
homine quare occidēdus sit. Inualescebāt voces di
centiū. Crucifige crucifige. Augebat tempestas do
nec demergeret qui venerat in altitudinē maris: Et
passus est dñs inter man⁹ iudęorū: qđ nō est passus
cū sup aquas ambularet: Qđ nō solū ipe passus nō
erat: sed nec petrū pati pmiserat. Ueni in altitudinē
I maris: et tempestas demersit me. Laboraui cla
mans: raucę factę sūt fauces meę. Hoc vbi:
Hoc quādo? Interrogemus euāgeliū. Passionem
Matth. 27. quippe dñi nostri i hoc psalmo cognoscam⁹: Equidē
passum eum nouimus: intrasse aquas vsqȝ ad animā
eius: qȝ ppli ꝓualuerūt vsqȝ ad mortē eius. Legim⁹:
credimus tempestate illū demersum esse: qȝ ꝓualuit
seditio ad eum occidendū. Agnoscim⁹ verū esse: la
borasse eū clamādo: et raucas factas esse fauces illi⁹:
non solū nō legimus: sed etiā ꝯ legimus: qȝ nō respō
debat eis verbū: vt impleret qđ i alio psalmo dictū
Ps. 37. est: Factus sum quasi homo nō audiēs: et nō habēs
in ore suo redargutiones. Et qđ in Esaia ꝓphetatū
Esa. 53. est: Sicut ouis ad imolandū ductus est: et sicut agn⁹
coram tondēte se: sic nō aperuit os suū. Si factus ē
sicut homo nō audiēs et nō habēs i ore suo redargu
tiones: quomō laborauit clamās: et raucę factę sunt
fauces eius? An ideo iam tūc tacebat: qȝ rauc⁹ erat:
q sine causa tm̄ clamauerat? Et illā quidē eius vocē
de psalmo quodā in cruce nouimus: Deus me⁹ de⁹ Ps. 21.
meus vt quid me dereliqsti? Sed quāta illa vox fuit
aut q̄ diuturna vt in ea raucę factę essent fauces ei⁹?
Diu clamauit: Ve vobis scribę et pharisei. diu cla
mauit: Ve mūdo ab scandalis. Et reuera quodāmō
rauc⁹ clamabat: et ideo nō intelligebat qñ dicebāt iu
dei: Quid est qđ dicit? Durus est hic sermo: qs pōt Joh. 6.
illū audire? Nō scimus quid dicat. Ille oīa verba di
cebat: sed illis raucę fuerūt fauces eius: q voces eius
nō intelligebāt. Laboraui clamans: raucę factę sunt
fauces meę. Defecerūt oculi mei ab sperādo
in deum meū. Absit hoc vt a psona capitis acci
piat: Absit vt deficerēt oculi ei⁹ ab sperando in deū
eius in quo magis deus erat mūdū recōcilians sibi: et
qui verbū caro factū est et habitauit in nobis. vt non Joh. 1.
solum deus in illo esset: sed etiā ipe deus esset. Nō q
ita: nō ipsi⁹ capitis nostri oculi defecerūt ab sperādo
in deū eius: sed defecerūt oculi eius in corpe eius: id
est in mēbris eius. Hęc vox membrorū est: hęc vox
corporis est: non capitis. Quomō eam ergo in eius
corpore mēbrisqȝ inuenim⁹? Quid aliud dicā: quid
aliud cōmemorē? Quādo passus est: qñ mortuus ē:
oēs discipuli desperauerūt qđ ipe esset christ⁹. Du la
trone aplī victi sunt: qui tūc credidit quādo illi defe
cerūt. Uide membra eius desperātia: attende duos
illos quos post resurrectionē inuenit in via colloquē Luc.
tes secū: quoꝝ vnus erat cleophas: quando detine
bant oculi eoꝝ ne eum agnoscerent. Quō eñ oculis
agnosceret a quo mente titubabant? Factū erat ali
quid in oculis eoꝝ simile mentis ipsoꝝ. Loquebant
eñ inter se: et cū ab eo cōpellerent vnde loquerent:
respōderūt: Tu solus pegrin⁹ es in hierlm: et nescis
q facta sunt: quō iesus nazarenus potēs i factis et di
ctis: occisus est a senioribus et pncipibus sacerdotū: Luc.
et nos sperabam⁹ qđ ipse erat redēptur⁹ israel. Spe
rabant et nō sperabāt. Defecerūt oculi eoꝝ ab sperā
do i deū ipsoꝝ. Ipsos q i se transfigurauit dicēdo: De
fecerūt oculi mei ab sperādo i deū meū. Hāc spē red
didit qñ cicatrices palpādas obtulit: qs cū tetigisset
thomas rediit ad spem quā pdiderat et exclamauit:
Dñs me⁹ et de⁹ me⁹. Defecerūt oculi tui ab sperādo Joh.
in deū tuū. Palpasti cicatrices: et inuenisti deū tuū.
Palpasti formā serui: et cognouisti dñm tuū. Cui tñ ipse
dñs ait: Quia vidisti: credidisti. Et nos ꝑnuncians
vasa misericordię suę: Beati inquit qui nō vident et
credūt. Defecerūt oculi mei ab sperādo in deū meū.
K Multiplicati sunt super capillos capitis Ps.
mei: qui oderunt me gratis. Oē multiplicati:
Ut adderent i bi vnum et duodecim: Multiplicati
sunt sup capillos capitis mei qui oderūt me gratis.
Capillis capitis sui cōparauit inimicos suos. De
risio rasi sunt: qñ in loco caluarię crucifix⁹ ē. Accipiāt
mēbra vocē hanc: discāt odio haberi gratis. Iā eñ
si necesse est christiane vt mūdus oderit te: q̄re nō fa
cis vt gratis te oderit: vt in corpe dñi tui: et in h psal
mo de illo ꝓmisso agnoscas vocem tuā? Quō fiet vt
oderit te mūdus gratis? Si nihil cuiqȝ noceas: et sic
odio habearis. Hoc est eñ gratis: sine causa. Parū

sit tibi sine causa odio haberi: insuper et ꝑ ista vt retribuãt tibi mala ꝓ bonis. Confortati sũt inimici mei: q̃ ꝑsequũtur me iniuste. Qđ dixit: multiplicati sũt sup capillos capitis mei: hoc postea: cõfortati sũt inimici mei: et qđ ꝑmo: q̃ oderũt me gratis: hoc postea: qui ꝑsequũtur me iniuste. Qđ ẽ gratis: h ẽ iniuste. Ipsa est vox martyꝝ: nõ in pena sꝫ in causa. Nõ ꝑsecutionẽ pati: nõ teneri: nõ flagellari: nõ includi: nõ ꝓscribi: nõ occidi laus est: ſ habẽdo causã bonã ista pati: hec laus ẽ. Laus enĩ ẽ i cause bonitate: nõ in pene acerbitate. Nã quãtacũqꝫ fuerint supplicia martyrũ: nũquid equãtur suppliciis oĩm latronũ: oĩm sacrilegoꝝ: oĩm sceleratoꝝ? Quid enĩ? Et hos odit mundus? Odit plane. Excedũt enĩ mũdi mediocritatẽ: amplitudinẽ malicie: et ab ipsa mũdanorũ q̃dãmodo hominũ societate alieni sũt: infesti circa pacem etiã terrenã: et patiũtur multa mala: sed non gratis. Denique vide vocẽ illius latronis cũ dño in cruce pẽdentis. Cũ insultaret ex alia pte vnus duorũ latronũ dño crucifixo: et diceret: Si filius dei es libera te: cõpescuit illũ alter et dixit: Tu nõ times deũ: vel q: in (Luc. 23.) eadẽ dãnatiõe positus es? Et nos quidẽ recte ꝓ facinis nostris. Ecce nõ gratis: ſ cõfessione effudit ex se sanguinẽ: et factus est aptus cibo dñi. Exclusit iniquitatẽ suã: accusauit eã: et caruit ea. Ecce ibi duo latrones: et ibi dominus: et illi crucifixi: et ille crucifixus: Et illos odio habuit mundus: sed non gratis: et illum odio habuit sed gratis.

R

Que nõ rapui tũc exoluebã. Hoc est gratis: nõ rapui et exoluebã: nõ peccaui et penas dabã. Solus enĩ ipse talis: ipse vero nihil rapuit: nõ solũ nihil rapuit: ſ etiã qđ nõ de rapina habebat: hoc se euacuauit vt ad nos veniret. (Phil. 2.) Nõ enĩ rapinã arbitratus est esse se equalẽ deo: et tamen semet ipm exinaniuit: formã serui accipiẽs. Omnino nõ rapuit. Sed quis rapuit? (Gen. 3.) Adã. Quis rapuit primo? Ille ipse qui seduxit adã. Quõ rapuit diabolus? (Isa. 14.) Ponã sedẽ meã ad aquilonem: et ero similis altissimo: Vsurpauit sibi qđ nõ acceperat. Ecce rapinã: Vsurpauit sibi diabolus qđ nõ acceperat: ꝑdidit qđ acceperat: et de ipso calice superbie sue: ei quẽ decipe volebat ꝓpinauit. (Gen. 3.) Gustate inquit et eritis sicut dii. Rapere voluerũt diuinitatẽ: ꝑdiderũt felicitatẽ. Ille ergo rapuit et ideo exoluit. Ego aũt inq̃t que nõ rapui tũc exoluebã. Ipse dñs ꝓpinquãs passioni: in euãgelio sic loquitur. (Io. 14.) Ecce venit princeps huius mũdi: id est diabolus: et in me nihil inueniet: id est quare me occidat nõ inueniet. Sed vt sciant omes: quia voluntatem patris mei facio: surgite eamus. Et iit ad passiones soluere qđ nõ rapuit. Quid est enĩ: i me nihil inueniet? Nullã culpã. An aliq̃d ꝑdidit de domo sua diabolus? Iste discutiat raptor: nihil apud me inueniet. Et tamẽ nihil rapuisse se dicit: peccatũ attẽdite: nihil vsurpasse qđ eius nõ erat. Hoc est enĩ rapine: h iniquitatis. Nam ab ipso diabolo extorsit quos ipse rapuerat. Nemo inquit in domũ fortis intrat et vasa eius diripit: nisi prius alligauerit fortem. Alligauit fortẽ et vasa eius diripuit: certe nõ rapuit. Sꝫ respõdet tibi: Vasa ista de domo mea magna perierant: non furtũ feci, sed furtũ recepi.

Deus tu scis imprudentiã meã. Iterũ ex ore corporis. Nam que imprudentia in christo? Nõne ipse est dei virtus et dei sapientia? An illã dicit imprudentiã suã. de qua dicit Aplus. Stultũ dei sapiẽtius est hominibus? Imprudentiã meã hoc ipm qđ in me irriserunt qui sibi videntur esse sapiẽtes: Tu scis quare fieret: tu scisti imprudentiã meã. Quid enĩ tam simile imprudentie (Matth. 26. et 27.) q̃ cũ haberet in potestate: vna voce suos persecutores cõsternere: pateretur se teneri: flagellari: conspui: colaphizari: spinis coronari: ligno affigi? Imprudẽtie simile ẽ: stultũ videtur: Sꝫ stultũ hoc superat omnes sapiẽtes. Stultũ quidẽ ẽ. Sꝫ et granũ quãdo cadit in terrã: si nemo sciat cõsuetudinẽ agricolaꝝ: stultũ videtur. Labore magno metitur: portatur ad areã: trituratur: ventilatur: post tãta pericula celi et tẽpestates et labores rusticanoꝝ: curãsqꝫ dominoꝝ: mittitur in horreũ frumentũ purgatũ. Venit hyems: et qđ purgatũ erat ꝓfertur et ꝓiicitur: imprudentie videtur. sed vt nõ sit imprudẽtia spes facit. (Ro. 8.) Non ergo ille pepercit sibi: quia et pater illi nõ pepercit: sed ꝓ nobis omnibus tradidit illũ. Et de ipso qui dilexit me inq̃t Apostolus: (Gal. 2.) et tradidit semetipm ꝓ me. (Io. 12.) Quia granũ nisi ceciderit in terrã et moriatur. fructũ inquit nõ reddet. Hec est imprudẽtia: sed tu nosti illam. (1. Cor. 2.) Isti aũt si cognouissent: nũq̃ dñm glorie crucifixissent. Deus tu scis imprudentiã meã.

P

Et delicta mea a te nõ sunt abscondita. Hoc plane liquide et aperte q: ex ore corporis intelligendũ est. Delicta nulla christus habuit: Fuit delictoꝝ susceptor ſ nõ cõmissor. Et delicta mea a te nõ sũt abscondita: id est cõfessus sũ tibi omnia delicta mea: et ante os meũ vidisti ea in cogitatione mea: vidisti vulnera q̃ sanares. Sed vbi? Vtiqꝫ in corpore: in mẽbris: in illis fidelibus: vnde illi herebat iam mẽbrũ illud qđ cõfitebatur peccata sua. Et delicta inquit mea a te nõ sũt abscondita. Nõ erubescant in me qui expectãt te domine deus virtutũ. Rursus vox capitis: nõ erubescãt in me: Nõ dicatur illis: vbi est de quo ꝑsumebatis? Non dicatur illis: vbi est qui vobis dicebat: (Io. 14.) Creditis in deum et in me credite? Nõ erubescant in me qui expectant te dñe deus virtutũ. Nõ cõfundantur super me: qui querũt te deus israel. Potest hoc et a corpore intelligi: sed si corpus eius nõ vnũ hominem ponas: quia reuera nõ est vnus homo corpus eius: sed exiguũ mẽbrũ: Corpus aũt ex mẽbris cõstat. Corpus ergo eius plenũ tota ecclesia. Merito ergo dicit ecclesia: Nõ erubescãt in me q̃ expectãt te dñe deus virtutũ. Nõ sic affligar ab insurgẽtibus persecutoribus: nõ sic obterar ab inuidẽtibus inimicis meis: ab oblatrãtibus hereticis qui a me exierũt: quia nõ (1. Io. 2.) erant ex me. Nã si fuissent ex me: mecũ forsitan permansissent: Nõ sic eoꝝ scandalis ꝑmar: vt erubescãt in me q̃ expectãt te dñe deus virtutũ. Nõ cõfundantur sup me: q̃ querũt te deus israel.

Q

Quĩ ꝓpter te sustinui exprobrationẽ: operuit reuerentia faciem meã. Nihil magnũ est qđ dicat sustinui: ſ qđ dicat ꝓpter te sustinui. Si eĩ sustines q: peccasti: ꝓpter te sustines: nõ ꝓpter deũ. Que enĩ vobis gloria ẽ: ait petrus; (1. Pet. 2.) si peccantes punimini et suffertis? Si aũt sustines q: mandatũ dei seruasti: vere ꝓpter deũ sustines: et merces tua manet in eternũ: q: ꝓpter deũ sustinuisti opprobria. Ideo enĩ prior ille sustinuit: vt nos sustinere disceremus. Et si ille qui non habebat qđ illi obiiceretur. quanto magis nos qui etsi nõ habemus peccatũ qđ nobis obiicit inimicus: habemus tamẽ alterũ qđ digne i nobis flagelletur? Nescio quia te furẽ dicit: et nõ es fur: audis opprobrium:

nõ tamē sic nõ es fur: vt non sis aliq̃d qd deo displi-
cet. Porro si ille qui omnino nihil rapuerat: qui verissi
Ioh. 14. me dixerat: Ecce venit princeps mundi huius: et in me
Ioh. 9. nihil inueniet. dictus est peccator. dictus ē iniquus:
Math. 10. dictus est beelzebub: dictus est insanus: tu dedignaris
seruus audire pro meritis tuis: qd dñs audiuit nul-
lis meritis suis? Ille venit vt tibi preberet exemplū.
Quasi gratis hoc fecerit: si tu nõ proficis. Quare enī
ille audiuit: nisi vt tu cū audires nõ deficeres? Ecce
tu audis et deficis. Frustra ergo ille audiuit: Nõ enī pro-
pter se: sed propter te audiuit. Quoniā propter te sustinui ex-
probrationē: operuit irreuerētia faciē meā. Irreuerē-
tia inquit operuit faciē meā. Irreuerentia quid est? Nõ
confundi. Denique quasi vitiū videtur cū dicitur. irreuerēs
homo est. Magna irreuerētia hoīs nõ illū erubesce-
re. Ergo irreuerētia quasi impudentia est. Oportet
vt habeat christianus irreuerentiā istā: quando vene-
rit inter homines quibus displicet christus. Si erubue-
rit de christo: delebitur de libro viuentiū. Opus est er-
go vt habeas irreuerentiā: quādo tibi de christo in-
sultatur. qñ dicitur cultor crucifixi: adorator male mor-
tui: venerator occisi. Hec si erubueris: mortuus es.
Ibidem. Sententiā quippe ipsius vide qui neminē fallit: Qui
me erubuerit corā hoībus: et ego erubescā eū corā
angelis dei. Obserua igitur tu: sit in te irreuerētia. Fro-
tosus esto qñ audis opprobriū de christo: Prorsus
esto frōtosus. Quid times fronti tue: quā signo cru-
cis christi armasti? Hoc est enī: propter te sustinui ex-
probrationē. Et qz nõ de te erubui: qñ mihi propter te
R
Al. extraneus insultabatur: operuit irreuerentia faciē meā. † Alie-
peregrinus. natus factus sū fratribus meis: et hospes
filijs matris mee. Filius synagoge hospes factus
Luc. 4 est. In patria quidē ipsius dicebatur: Nõne nos scimus
Ioh. 9 eū esse filiū marie et ioseph? Et vnde alio loco: Hūc
autē nescimus vñ sit. Factus sum ergo hospes filijs
matris mee. Nõ scierūt vnde sim: de quibus erat caro
mea. Nõne sciebant de femore abraā natū: vñ caro
Gen. 24. mea occulta erat: qñ sub ipso femore manū seruus po-
nēs iurauit per deū celi? Hospes inquit factus sū filijs ma-
tris mee. Quare hoc? Quare nõ agnouerūt? Qua-
re alienū dixerūt? Quare ausi sūt dicere: nescimus
vnde sit? Quoniā zelus domus tue comedit me:
Id est qz persecutus sū in illis iniquitates ipsorū: quia
nõ patiēter tuli quos sic corripui: qz quesiui gloriā
Ioh. 2. tuā in domo tua: qz flagellaui in tēplo male versan-
tes: Vbi etiā positū est: Zelus domus tue comedit
me: Hinc alienus: hinc hospes: hinc nescimus vñ sit.
Agnoscerēt vnde sim si agnoscerēt qd mādasti. Si
enī inuenirē illos seruātes mādata tua: zelus domus
tue nõ comederet me. Et opprobria exprobrā-
tiū tibi ceciderūt super me. Hoc testimonio vsus
est et Paulus apostolus: Lecta est modo ipsa lectio: et ait:
Ro. 15 Quecūque autē scripta sūt: vt nos doceremur scripta
sūt: vt per consolationē scripturarū spē habeamus. Dixit ergo
Ibidem. christū fuisse istā vocē: Opprobria exprobrātiū tibi
ceciderūt super me. Quare tibi? Nunquid patri expro-
brabatur et nõ ipsi christo? Quare opprobria exprobran-
Ioh. 14 tiū tibi ceciderūt super me? Quia qui me cognouit: co-
gnouit et patrē: qz nemo exprobrauit christo: nisi deo
exprobrās: Qz nemo honorat patrē: nisi qui honorat
et filiū. Opprobria exprobrantiū tibi ceciderunt super
Al. operui. me: qz me inuenerunt. Et cooperui in ieiunio
S animā meā: et factū est mihi in opprobriū.

Ieiuniū christi spiritaliter iā in alio psalmo cōmēdaui-
mus charitati vestre. Ieiuniū ipsius erat: qñ defece-
rūt omnes qui in eū crediderāt: qz et esuries ipsius erat
vt in eū crederent: qz et sitis ipsius erat qñ dixit muli-
eri. Sitio: da mihi bibere: fidē quippe ipsius sitiebat. Et Ioh. 4.
de cruce cū diceret: Sitio: fidē illorū querebat pro quibus Ioh. 19.
dixerat: Pater ignosce illis: qz nesciūt quid faciūt. Sed Luc. 23.
illi homines quid propinarūt sitiēti? Acetū. Acetū enī vinū
vetus dicitur. Merito de vetere hoīe propinarūt: qz noui
esse noluerūt. Quare noui esse noluerūt? Quia ad
titulū psalmi huius vbi scriptū est. Pro his qui cōmu-
tabuntur nõ pertinuerūt. Ergo operui in ieiunio aīam
meā. Denique respuit etiā fel qd illi obtulerūt: Ieiu-
nare elegit: quam amaritudinē accipere. Nõ enī intrāt
in corpus eius amaricantes: de quibus alio loco psal-
mus dicit: Qui amaricāt nõ exaltentur in semetipsis. Ps. 65.
Ergo operui in ieiunio aīam meā: et factū est mihi in
opprobriū. Hoc ipsum mihi in opprobriū factū est: qa
nõ illis consensi: hoc est ab illis ieiunaui. Qui enī non
consentit male suadētibus: ieiunat ab ipsis: et pro hoc ieiu-
niū meretur opprobriū: vt ideo illi insultetur qz nõ con-
sentit ad malū. Et posui vestimentū meū saccū. Ps. 68.
Iā et de sacco aliquid diximus. Vnde illud est. Ego autē Ps. 34.
cū mihi molesti essent: induebā me cilicio: Et humi-
liabā in ieiunio aīam meā: Posui vestimentū meū
saccū: id est opposui illis in quā seuirēt carnē meam:
occultaui diuinitatē meā. Saccū: qz mortalis caro Ro. 8.
erat: vt de peccato condēnaret peccatū in carne. Et po-
sui vestimentū meū saccū. Et factus sū illis in pa-
rabolam: Id est in irrisionē. Parabola autē dicitur quā-
dat similitudo de aliquo: quādo de illo male dicitur.
Sic ille (verbi gratia) pereat: quō ille: parabola etiā
est cōparatio et similitudo maledicti. Factus ergo sū illis
in parabolā. Aduersus me insultabāt qui se- [illegible]
debāt in porta. In porta: nihil aliud quam in publico.
Et in me psallebāt qui bibebāt vinū. Putatis
hoc fratres christo tantū modo cōtigisse? Quotidie
illi in mēbris eius contingit: qñ forte necesse erit seruo
dei prohibere ebrietates et luxurias in aliquo vel fundo
vel oppido: vbi nõ auditū fuerit verbū dei: parum est
qz cantāt: insuper et in ipsum incipiūt cātare a quo prohibentur
cātare. Cōparate nūc illius ieiuniū et illorū vinū. Et in me
psallebāt qui bibebāt vinū: Vinū erroris: vinū impie-
tatis: vinū superbie. Ego autē oratio mea ad te [illegible]
dñe. Ego autē ad te orā. Sed quō? [illegible] ad te orādo. [illegible] I
enī maledicentes: et quid agas nõ habes: qñ tibi iactan-
tur opprobria: et quō corrigas eū a quo iactantur nõ inue-
nis: nihil tibi restat nisi orare. Sed memēto: et pro ipso
orare: Ego autē oratio mea ad te dñe. Tēpus beneplaciti
deus. Ecce enī sepelitur granum: exurget fructus.
Tēpus beneplaciti dei. De hoc tēpore et propheta dixerit: qd
cōmemorat apostolus: Ecce nūc tēpus acceptabile ec- 2. Cor. 6.
ce nūc dies salutis. Tēpus beneplaciti dei: In multi-
tudine misericordie tue. Hoc est tempus beneplaci-
citi in multitudine misericordie tue. Nā si non esset
multitudo misericordie tue: quid nos faceremus de multi-
tudine iniquitatis nostre? In multitudine miseri-
cordie tue: Exaudi me in veritate salutis tue.
Quia dixit misericordiam: subiunxit et veritatē. qz Ps. 24.
misericordia et veritas vniuerse vie dñi. Quare mi-
sericordia? Dimittēdo peccatū. Quare veritas? Red-
dendo promissa. Exaudi me in veritate salutis tue. [illegible]
† Saluū me fac de luto vt nõ infigar.

de illo de quo supra dixerat: Infixus sũ in limo p̃fundi: ꝛ nõ est substãtia. Proinde qꝛ illud expositũ bene accepistis: q̃d hic audiatis expositũ nõ ẽ. Hinc se dicit liberandũ: vbi se ante dixit infixũ. Saluum me fac de luto vt nõ inherẽ. Exponit hoc ipse. Eruar et his qui oderũt me. Ipsi sũt ꝗ lutũ: cui nõ inhereã. Sed h̃ forte suggerit. Paulo añ dixerat: Infixꝰ sũ: mõ dicat: Saluũ me fac de luto vt nõ inhereã: cũ s̃m sententiã priorẽ deberet dicere: Saluũ me fac de luto vbi hesera: eruẽdo me: nõ agendo vt nõ inhereã. Ergo heserat carne: s̃ non heserat spũ. Dicat hoc et infirmitate mẽbroꝝ suoꝝ. Quãdo forte caperis ab eo q̃ te p̃mit ad iniquitatẽ: tenet quidẽ corpus tuũ: s̃m corpꝰ infixus es in limo p̃fundi: sꝫ q̃diu nõ ↄsentis nõ hesisti: si autem ↄsentis: hesisti. Ora ꝗ tua ibi sit: vt quõ iam tenet corpꝰ tuũ: nõ teneat ꝛ aĩa tua: Sis liber in vinculis. Eruar ex his q̃ oderũt me. Et de p̃fundo aquaꝝ. Non me demergat tẽpestas aque. Sed iã demersus erat. Veni in altitudinẽ maris tu dixisti: ꝛ tẽpestas demersit me tu dixisti. Demersit s̃m carnẽ: non demergat s̃m spiritũ. Quibꝰ dictũ est: Si vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliã. hoc eis dictum est: vt nec carne hererẽt nec spiritu. Nõ eñ appetendũ est vt hereamꝰ vel carne: s̃ quantũ possumꝰ vitare debemꝰ. Si vero heserimus ꝛ in manꝰ peccatorũ venerimꝰ: iã corpe hesimꝰ: fixi sumus in limo p̃fundi: restat ꝑ aĩa dep̃cari: vt nõ inhereamus: id est nõ ↄsentiamꝰ: Nõ nos demergat tẽpestas aque: vt eamꝰ in p̃fundũ limi. Neq̃ absorbeat me profundũ: neq̃ coartet sup me puteꝰ os suũ. Quid est hoc fratres: Quid dep̃catus est: Magnꝰ est puteus: p̃funditas iniq̃tatis h̃uane. Illuc quisq̃ si ceciderit: in altũ cadet. Sꝫ tamẽ ibi positꝰ: si ↄfiteatur pctã sua deo suo: nõ sup eũ claudit puteꝰ os suũ: vt est in alio quodã psalmo scriptũ: De p̃fundis clamaui ad te dñe: dñe exaudi vocẽ meã. Si aũt factũ fuerit in illo qd̃ in alia sententia scriptura dicit: Peccator cũ venerit in p̃fundũ maloꝝ ↄtẽnet: clausit super eũ puteꝰ os suũ. Quare clausit os suũ: Quia clausit os illꝰ. Perdidit eñ ↄfessionẽ: Vere mortuꝰ ẽ: impletũq̃ ẽ in eo qd̃ alibi dicit: A mortuo velut qui nõ sit perit ↄfessio. Metuẽda ista res est vehemẽter fratres. Si videris hominẽ fecisse iniq̃tatẽ: mersus ẽ in puteũ. Quãdo aũt illi dixeris iniq̃tatẽ ipsius: ꝛ dixerit: Vere peccaui fateor: ñ sup eũ clausit puteꝰ os suũ. Cũ aũt videris eũ dicere: Quid eñ mali feci. factus est defensor peccati sui: clausit sup eũ puteꝰ os suũ: q̃ eruat nõ habet. Amissa ↄfessiõe: nõ erit locus misericordie. Tu factus es peccati tui defensor: quõ erit deus liberator: Ut ergo sit ille liberator: tu esto accusator.

Sermo scd̃s de scd̃a pte eiusdẽ psalmi.

Psalmi: de quo hesterno die locuti sumꝰ charitati vestre: hodie nob expli canda remãserat. Et video esse tps reddendi debiti: si tamẽ eiꝰ plixitas nõ nos etiã hodie debitores reliquerit. Itaq̃ hoc ꝓloquor ꝛ peto: ne diuturniũ sermonẽ in his que manifesta sũt expectetis. Ita eñ possumꝰ in obscurioribꝰ necessitate imorari: ꝛ fortasse supplere qd̃ debemꝰ: vt aliis diebus alia debeamꝰ: aliaq̃ reddamꝰ. Videamꝰ ꝗ q̃ sequũtur: Posteaq̃ dixit. Neq̃ coartet sup me puteꝰ os suũ:

qd̃ hesterno die cõmẽdauimus charitati vestre: vt oĩni animi intẽtione ꝛ fide pietatis caueamus: ne h̃ maledictũ sequeniat nobis. Tũc eñ coartat puteꝰ sup hominẽ os suũ: id est p̃funditas iniq̃tatis: quãdo nõ solũ mersus in peccatis iacet: s̃ etiã ꝑdit aditũ ↄfessiõis. Quãdo aũt dicit homo: peccator sũ: radiatur aliq̃ lumine etiã p̃fũditas putei. Sequit ergo inter passiões exclamãs dñs noster iesus christꝰ caput ꝛ corpꝰ: sicut cõmendauimꝰ vt quibusdã locis capitis verba cognoscatis. Que autẽ dicta fuerint ita vt capiti ↄuenire nõ possint: ad corpꝰ referatis. Sic eñ loquit christꝰ tanq̃ vnꝰ: qꝛ ꝛ vere vnꝰ: de q̃ dictũ ẽ: Erũt duo in carne vna. Si eñ in carne vna: quid miraris: qꝛ ꝛ in voce vna: Sequit ꝗ. Exaudi me dñe qm̃ suauis ẽ misericordia tua. Hanc causã asseruit quare debeat exaudiri: qꝛ suauis est misericordia dei. Nõne magis hoc erat ↄsequẽs vt diceret: Exaudi me dñe: vt suauis mihi sit misericordia tua: Quare ꝗ: Exaudi me dñe: qm̃ suauis est misericordia tua: Suauitatẽ misericordie dñi de tribulatiõe sua cõmendauit. Alio quodãmodo verbis dixit: Exaudi me dñe qm̃ tribuloꝛ. Reuera eñ q̃ dic: Exaudi me: qm̃ tribuloꝛ dñe: causã dic q̃re se exaudiri roget. Sed hoc in tribulatiõe posito: necesse est vt suauis sit misericordia dei. De hac suauitate misericordie dei videte qd̃ alio loco scriptura dicat: Sicut pluuia in siccitate: ita speciosa est misericordia dei in tribulatiõe. Qd̃ ibi ait: speciosa: hoc ait h̃: suauis: Nec panis dulcis ẽẽt: nisi fames p̃cederet. Ergo ꝛ quãdo dñs permittit aut facit vt ĩ tribulatiõe aliq̃ simꝰ: etiã tũc misericors ẽ: Nõ eñ alimẽtũ subtrahit: s̃ desideriũ mouet. Itaq̃ qd̃ ait mõ: Exaudi me dñe qm̃ suauis ẽ miscdia tua: tãtũdẽ valet acsi dixisset: Iã noli differre exauditiõẽ: ĩ tãta tribulatione sũ: vt suauis mihi sit miscdia tua. Ad h̃ ꝗ subuenire differebas: vt mihi dulce esset qd̃ subueniebas. Iam ergo vltra nõ est qd̃ differas: peruenit tribulatio mea ad mensurã certã calamitatis: veniat misericordia tua ad faciendũ opus bonitatis. Exaudi me dñe qm̃ suauis ẽ misericordia tua. Scd̃m multitudinẽ miserationũ tuaꝝ respice ĩ me. Nõ s̃m multitudinẽ pctõꝝ meoꝝ. Ne auertas faciẽ tuã a puero tuo. Et h̃ humilitatis cõmendatio ẽ. A puero tuo: id ẽ a puo: qꝛ iã caruit supbia ꝑ disciplinã tribulatiõis. Ne auertas faciẽ tuã a puero tuo. Hec ẽ illa speciosa misericordia dei: quã sup̃ dixit. Nã sequẽti versu exponit qd̃ dixit. Qm̃ tribuloꝛ: velociter exaudi me. Quid est velociter: Iã nõ ẽ qd̃ differas: tribuloꝛ: p̃cessit afflictio mea: sequat misericordia tua. Intẽde aĩe mee ꝛ redime eã: Nõ indiget expositiõe. Videamꝰ ꝗ quid sequit. Propter inimicos meos erue me. Hec plane mirãda petitio ẽ: nec breuit ꝑstringẽda: nec cursim trãsiliẽda: prꝰ mirãda: Propt inimicos meos erue me. Quid est: ꝓpter inimicos meos erue me: Ut ↄfundãt: vt crucient liberatiõe mea. Quid ergo: Si nõ essent illi q̃ de liberatiõe mea pẽnt cruciandi: mihi subuenire nõ debuit: ꝛ tũc tibi acceptabilis est liberatio: cũ fuerit alterꝰ dãnatio: Ecce nõ sũt inimici: q̃ vel ↄfundant vel torqueant de liberatione tua. Sic remanebis: non liberaberis. An ad h̃ vt valeat inimicis tuis: quo possint ꝛ ipsi tua liberatione cõuerti: Sed ꝛ hoc mirũ est si habeat aliquaꝫ

petitiõis causã. Nũquid enĩ ad hoc liberat seru⁹ dei a
dño deo suo: vt alij pficiant? Quid si deessent q̃ pfi
cerēt: ille seruus dei nõ erat liberãdus? Quocũq̃ er
go me ɔuertã: siue ad punitionē: siue ad liberationē
inimicoꝝ: nõ video causã petitiõis huius: ꝓpter ini
micos meos erue me: nisi aliud qd̃ itelligam⁹? Qd̃ cũ
dixero adiuuãte dño: iudicabit in vobis: q̃ habitat
in vobis. Est quedã liberatio sanctorũ occulta: ⁊ ꝓ
pter ipsos fit qd̃ deus sanctos suos: quosdã occulte:
2. Machb. 7 quosdã vero liberat publice. Occulte sicut machabe
Daniel.3. os: publice: sicut tres pueros de camino ignis edu
cens. Est quedã publica ⁊ manifesta: ⁊ ꝓpter inimi
cos eoꝝ fit: siue puniēdos siue liberãdos. Nã vtiq̃
deus de ignib⁹ ɔsecutoris: nõ liberauit fratres ma
chabeos: qbus antiochus seuiens: etiã matrē adhi
buit: cuius blãdicijs ad amorē vite ɔuerterentur: et
amãdo viuerēt hoib⁹: deo morerent̃. At illa mater
iam nõ erat: ꝭ matri ecclesie similis: q̃s cũ dolore pe
pererat vt viuos agnosceret: cũ gaudio vidit moriē
tes: ⁊ ad hoc hortata est: vt eligerēt poti⁹ mori pro
paternis legib⁹ dñi dei sui: q̃ viuere ɔtra eas. Quid
hic credituri sum⁹ fratres: nisi q2 liberati sũt? Sz oc
culta fuit illoꝝ liberatio. Denique ipse antiochus a q̃
occisi sũt: visus ē sibi aliqd fecisse: qd̃ ei⁹ crudelitas
dictabat: vel potius incitabat. At vero tres pueri de
camino ignis apte liberati sũt: q2 ⁊ corpus eoꝝ eru
tũ est: salus eoꝝ publica fuit. Illi ergo sũt in occul
to coronati: isti in aperto liberati: omes tamē salua
ti. Quis aũt fruct⁹ liberatiõis triũ pueroꝝ? Quare
Ibidem. eoꝝ corona dilata est? Ipse nabuchodonosor cõuer
sus est ad deũ ipsoꝝ: eũq̃ predicauit: q2 eruit seruos
suos: quē ɔtēpserat cũ eos miserat in caminũ. Est q̃
liberatio occulta: est liberatio manifesta. Liberatio
occulta ad aĩam: liberatio manifesta etiã ad corpus
ptinet. In occulto enĩ aĩa liberat̃: in manifesto cor
pus. Porro si ita est: in hoc psalmo vocē dñi agno
scamus. Ad occultã liberationē ptinet qd̃ supra di
xit: Intēde aĩe mee ⁊ redime eam. Restat corporis
Marci.16 liberatio: q2 eo resurgente: ⁊ in celos ascēdente: ⁊ spi
Act.1.et.2. ritũsanctũ desup mittēte: ɔuersi sũt ad ei⁹ fidē qui in
ei⁹ morte sęuierũt: ⁊ ex inimicis amici facti sũt p illi⁹
gratiã: nõ p iusticiã suã: Ideo secut⁹ ē: Propter inimi
cos meos erue me: Intēde aĩe mee: Sz hoc i occul
to. Propter inimicos aũt meos erue ⁊ corp⁹ meũ.
Nihil enĩ inimicis meis ꝓderit: si solã aĩam libera
uero: Aliqd se egisse: aliqd se impleuisse credituri sũt.
Ps.29 Que vtilitas in sanguine meo dũ descēdo in corru
ptionē? Ergo intēde aĩe mee ⁊ redime eã: qd̃ tu sol⁹
scis: Deinde: ꝓpter inimicos meos erue me: vt caro
mea nõ videat corruptionē. Tu enĩ agnoscis
D
Al. ⁊ nõ habet. scis improperiũ. ⁊ reuerentiam. opprobriũ meũ: ⁊ ɔfusionē meã: ⁊ verecũ
diam meã. Quid est opprobriũ? Quid ē ɔfusio? ⁊
Quid est verecundia? Opprobriũ est: qd̃ obijcit ini
micus. Confusio est q̃ mordet ɔsciētiã. Verecũdia
est q̃ facit ingenuã frontē: etiã de falsi criminis obie
ctiõe erubescere. Erubescere qdē nõ ē crimē: aut ⁊ si
crimē ē: nõ ē illi⁹ cui obijcit: ꝭ ei⁹ q̃ obijcit. Sz tñ in
firmitas hũani aĩ plerũq̃ verecundat̃ etiam cũ fal
sũ obijcit̃: nõ q2 obiectũ est: sed quia creditũ. Oĩa
hec sũt in corpore dñi. Nã ɔfusio in illo nõ poterat
esse: in quo culpa nõ inueniebat̃. Obijciebat̃ crimē
christianis: hoc ipm̃ qd̃ christiani essent. Illa quidē
gloria erat: Fortes libenter accipiebãt: ⁊ sic accipie
bant: vt omnino in noĩe dñi sui nõ erubescerēt. Opo
ruerat enĩ irreuerētia faciē ipsoꝝ: habentiũ frontē
pauli dicētis: Nõ enĩ erubesco de euãgelio: Virtus Ro.1
enĩ dei est in salutē omni credenti. O paule nõne tu es
adorator crucifixi? Pax est inqt inde mihi nõ erube
scere: imo hinc solũ glorior: vñ me putat inimicus
erubescere. Mihi aũt absit gloriari nisi in cruce do Gal.6
mini nostri iesu christi: p quē mihi mũdus crucifix⁹
est: ⁊ ego mũdo. Huic ergo tali fronti opprobriũ so
lũ poterat obijci. Nã nec ɔfusio poterat esse in ɔsci
entia iam sanata: nec verecundia in fronte tã libera.
Sed cũ obijcerent̃ qbusdã q̃ christum interfecerunt:
merito cõpuncti sũt mala ɔscientia: ⁊ salubriter ɔfu
si atq̃ ɔuersi: vt possēt dicere: Tu cognouisti ɔfusi Ps.68
onē meã. Tu ergo dñe nosti: nõ solũ opprobriũ me
um: sed et ɔfusionē meã in quibusdã: ⁊ verecũdiã in
quibusdã: Qui q̃uis in me credant: publice me ta Marci.8
mē corã impijs ɔfiteri erubescũt: plus apud se valē
te lingua humana q̃ ꝑmissiõe diuina. Videte ergo
eos. Et cõmendant̃ tales deo: nõ vt sic relinquat: sz
vt eos adiuuãdo pficiat. Dixit enĩ ⁊ quidã credens Marci.9
⁊ turbãs: Credo dñe: adiuua incredulitatē meam.
In ɔspectu tuo sũt omnes tribulantes me. E
Quare mihi sit opprobriũ tu nosti: quare cõfusio tu
nosti: quare verecũdia tu nosti. Ergo erue me ꝓpter
inimicos meos: q2 tu nosti ista mea: illi nõ norũt: ac
p hoc: q2 ipsi in ɔspectu tuo sũt: ista nesciētes nõ po
tuerũt vel cõfundi vel corrigi nisi manifeste me eru
eris ꝓpter inimicos meos. Opprobriũ expe
ctauit cor meũ ⁊ miseriã. Quid ē expectauit?
Futura ista p̃uidit: futura ista p̃dixit. Nõ enĩ venit
ad aliud si mori nollet: nec nasci vellet: Causa resurre
ctiõis vtrũq̃ fecit. Duo enĩ quedã nobis in genere
hũano nota erãt: vnũ aũt icognitũ. Nasci quippe ho
mines: ⁊ mori sciebamus: resurgere ⁊ i eternũ viue
re nesciebamus. Ut ostēderet nobis qd̃ nõ nouera
mus: suscepit duo q̃ noueram⁹. Ad hoc ergo venit:
Opprobriũ expectauit cor meũ ⁊ miseriã. Sed mise
riã cuius? Expectauit enĩ miseriã: sed magis crucifi
gentiũ: magis ɔsequentiũ: vt in illis esset miseria: in
illo misericordia. Miseriã quippe illoꝝ miserãs erat
pendēs in cruce: Pater inqt ignosce illis: quia nesci Luc.23
unt qd̃ faciũt. Opprobriũ expectauit cor meũ ⁊ mi
seriã. Et sustinui qui simul cõtristaret̃ ⁊ nõ F
fuit. Quid ergo ꝓfuit q2 expectaui: hoc est qd̃ pre
dixi: q2 p̃dixi? Quid ꝓfuit: quia dixi ideo me venisse:
Uentũ est vt impleret̃ qd̃ dixi: Sustinui q̃ simul cõ
tristaret̃: ⁊ nõ fuit. Et cõsolantes ⁊ nõ inueni:
Hoc est nõ fuit. Qd̃ enĩ superiori versu dixit: Susti
nui q̃ simul ɔtristaret̃: hoc sequẽti versu: Et cõsolātes.
Qd̃ aũt superiore versu: Et nõ fuit: hoc sequẽti versu: Et
nõ inueni. Ergo altera nõ subiecta: ꝭ superior repe
tita sentētia est. Quã sentētiã si retractem⁹: questio
nõnulla poterit oboriri. Nũquid enĩ discipuli eius
nõ sũt ɔtristati: qñ duct⁹ est ad passionē: qñ ligno su
spensus: qñ mortu⁹? Usq̃ adeo ɔtristati sunt: vt illa Marc.16
maria magdalena q̃ p̃mo eũ vidit: gaudēs lugētib⁹
nũciaret qd̃ viderit. Euãgeliũ ista loquit̃. nõ nostra
p̃sumptio: nõ nostra suspitio est. Cõstat doluisse cõ
stat luxisse discipulos. Extranee mulieres flebãt: qñ
ad passionē ducebat̃: ad quas ɔuersus ait: Flete Luc.23
vos: nolite flere me. Quõ ergo sustinuit q̃ simul cõ
tristaret̃ ⁊ nõ fuit? Attēdimus ⁊ inuenim⁹ tristes: et

b

...tes: & plāgētes: Vñ nobis mira videtur ista sentē
tia. sustinui q̄ simul cōtristaret & nō fuit: & ɔsolātes et
nō inueni. Intēdam⁹ diligēti⁹: & videbim⁹ eū susti
nuisse q̄ simul cōtristaret & nō fuisse. Cōtristabantur
enī illi carnaliter de vita mortali: q̄ mutanda fuerat
morte & reparanda resurrectiōe. Hic erat illa tristicia.
De illa ei eē debuit tristicia: q̄z egra medicū occiderēt:
q̄ tanq̄ periculose febrientes phrenetici faciebāt iniu
riā ei a quo illis fuerat salus allata. Ille volebat cu
rare: illi seuire. Huic tristicia medico. Quere vtrū in
uenerit hui⁹ tristicie comitē. Nō enī ait: sustinui: qui
cōtristaret & nō fuit: sed q̄ simul cōtristaret: id ē ex ea re
q̄ ego cōtristabar & nō inueni. Petr⁹ certe idē plurimū
Matth.14 amauit: & in fluctus calcādos se sine dubitatiōe pre
cit: & ad vocē dñi liberat⁹ est: & eū ductū ad passio
Matth.26 nē amoris audacia ɔsecut⁹: tamē turbat⁹: ter nega
uit. Unde nisi q̄z malū illi videbatur mori? Id enī de
uitabat qđ malū putabat. Hoc ḡ & in dño dolebat:
Matth.16. q̄z ipse deuitabat. Propterea & ante dixerat: Absit
a te dñe: ppitius tibi esto dñe ne fiat istud: q̄n meru
it audire: sathanas: postea q̄z audierat: Beat⁹ es si
mon bariona. Ergo in tristicia quā habebat dñs de
Luc.23 illis p̄ q̄bus orauit: Pater ignosce illis q̄z nesciūt qđ
faciūt: nullū comitē inuenit. Et sustinui q̄ simul con
tristaret & nō fuit: Prorsus nō fuit: & ɔsolātes & nō in
ueni. Qui sūt ɔsolātes? Proficientes. Ipsi enī nos
cōsolantur: ipsi sūt solatio oībus p̄dicatoribus verita
tis. **Et dederūt in escā meā fel: & in siti mea**
c **potauerūt me aceto.** Factū est quidē ad lrām:
& euāgeliū hoc nobis indicat. Sz intelligendū ē fra
tres hoc ipm qđ nō inueni ɔsolātes: hoc ipm qđ nō
inueni q̄ simul cōtristaret: hoc fuit fel meū: hoc mihi
amarū: hoc acetū fuit. Amarū ppter merorē: acetū
ppter vetustatē eorū. Nāq̄ legim⁹ illi quidē oblatū
Matth.27 fel sicut euāgeliū loquitur. sed in potū nō in escā: Verū
tñ sic accipiendū ē & implendū: qđ hic fuerat ante p̄
dictū: dederūt in escā meā fel: & in isto ipo facto: non
solū in hoc dicto mysteriū requirere debemus: secre
Judeo. ta pulsare: velū tēpli ɔscissum intrare: videre ibi sa
cramentū: vel qđ ita dictū est: vel qđ ita factū ē. De
derūt inquit in escā meā fel: nō ipm qđ dederunt esca
erat: Pot⁹ enī erat: sed in escā dederūt. Quid? Iā do
min⁹ escā acceperat: & in ipsam iniectū ē fel. Acceperat
Luc.22 aūt ipse escā suauē: q̄n pascha mādùcauit cū discipu
lis suis: Ibi sacramētū sui corporis demonstrauit. In
hāc escā tā suauē: tam dulcē vnitatis christi: quā cō
1 Cor.10 mēdauit Aplūs: dicēs: Quia vn⁹ panis vnū corpus
multi sum⁹: In hanc escā suauē quis ē q̄ det fel: nisi
ɔtradictores euāgelij: tanq̄ illi persecutores christi?
Minus enī peccauerūt iudei crucifigentes in terra
ambulantē: q̄z q̄ ɔtēnūt in celo sedentē. Qđ ḡ fecerūt
iudei vt in escā quā iā acceperat darēt bibendū amarū
illū potū: hoc faciūt q̄ maleviuēdo scādalū inferunt
Ps.54 ecclesie: Hoc faciūt heretici amaricātes. sed nō exaltē
tur in semetipsis: Dāt fel sup tā iocundū cibū. Sed
qđ facit dñs? Nō admittit ad corp⁹ suū. Hoc sacra
Matth.27 mento ipse dñs q̄n illi obtulerūt fel gustauit & noluit
Ioh.19. bibere. Si nō eos pateremur: nec ōino gustarem⁹.
Quia x̄po necesse ē eos pati: necesse est gustari. Sz
q̄z in mēbris christi tales esse nō possūt: gustari pos
sūt: recipi in corp⁹ nō possūt. Et dederūt in escā meam
fel: & in siti mea potauerūt me aceto. Sitiebā & ace
tū acceperūt ē fidē illorū desiderauit: & vetustatē inue
ni. **Fiat mensa eorū corā ipsis in muscipulā.** Al. laqueū
Qualē muscipulā mihi retribuerūt. dādo mihi talē Ro.11.
potū: talis muscipula illis fit. Quare ḡ corā ipsis?
Sufficeret: fiat mēsa eorū in muscipulā. Sūt tales q̄
iniquitatē suā nouerūt. & in ea pertinacissime pseuerāt:
corā ipsis fit muscipula eorū. Perniciosi nimis ipsi
sūt: q̄ descendūt in infernū viuētes. Denique ɔ pseque Ps.54
toribus qđ dictū ē? Nisi q̄z dñs erat in nobis: fortas Ps.123.
se viuos absorbuissēt nos. Quid est viuos? Cōsen
tiētes illis: & sciētes q̄z hi eis ɔsētire nō debebam⁹. Er
go corā ipsis fit muscipula & nō corrigunt. Vel quia
corā ipsis ē muscipula nō incidunt. Ecce norūt mus
cipulā: & pedē mittūt: & tenēda colla subijciūt. Quā
to meli⁹ erat auerti a muscipula: peccatū cognosce
re: errorē dānare: amaritudinē coercere: in corpus
christi trāsire: dñi gloriā querere. Sed tantū valet
animi p̄sūptio: vt & corā ipsis muscipula sit: & incidāt
in eā. Obscurentur oculi eorū ne videāt: Sequitur hic:
vt q̄n sine causa viderūt: fiat illis & nō videre. Fiat
ḡ mensa eorū corā ipsis in muscipulā. Corā ipsis fiat
in muscipulā: nō optantis ē: sed pphetātis. Nō vt fi
at: sed q̄z fiet. Hoc sepe cōmēdauim⁹: & meminisse de
betis: ne qđ p̄ suga mēs in spū dei dicit maliuole impre
cari videatur. Fiat ḡ: nec pt aliter fieri: nisi vt talib⁹ ista
eueniāt. Et q̄n videm⁹ p̄ spiritū dei dici talia euētu
ra malis: ad hoc in illis hec intelligam⁹: vt nos talia
deuitem⁹. Hoc enī nobis pdest intelligere: & ex ini
micis pficere. Fiat ḡ illis & in retributionē & in scā
dalū. Et nūquid iniustū ē hoc? Iustū ē. Quare? Quia
In retributionē. Nō ei aliqđ illis accideret: qđ nō Al. retributio
debebatur. In retributionē ḡ: & in scādalū: q̄z ipsi sibi nes.
d sūt scandalū. **Obscurentur oculi eorū ne vide**
ant: & dorsū eorū semp incurua. Hoc ɔseqns
est. Nā quorū oculi fuerunt obscurati ne videant: se
quitur vt dorsū illorū incuruetur. Vñ hoc? Quia cessaue
rūt supna cognoscere: necesse ē vt de inferiorib⁹ co
gitēt. Qui bñ audiūt: sursū cor: curuū dorsū nō ha
bēt. Erecta q̄ppe statura ē: & expectat spem repositā Matth.6
sibi i celo: maxime si p̄mittat thesaurū suū: q̄ sequa
tur cor ei⁹. At x̄po q̄ future vite spem nō intelligūt:
iā excecati de inferiorib⁹ cogitāt: & hoc ē habere dor
sū curuū: a q̄ morbo dñs mulierē illā liberauit. Alli Luc.13
gauerat enī eā sathanas annis decē & octo: & eā cur
uatā erexit: & q̄z sabbato faciebat: scādalizati sūt iu
dei. Bene scādalizati sūt de illa erecta ipsi curui. Et
dorsū eorū semp incurua. **Effunde sup eos irā**
tuā: & indignatio ire tue cōprehēdat eos. Al. furor.
Plana sūt. sed ne cōprehendat eos q̄n fugientes agno
scamus. Quo aūt fugituri sūt? In celū? Tu ibi es. Ps.138.
In infernū? Ades. Penas suas nolūt recipe vt vo
lent in directū: cōprehendat eos indignatio ire tue:
nō eos pmittat effugere. **Fiat habitatio eorum** Act.1
deserta. Hoc iā in manifesto. Quā enī liberatio
nē suā nō solū occultā cōmēdauit: dicens: Intende
aīe mee & redime eā: verūetiā manifestā s̄m corpus
adijciens: ppter inimicos meos erue me: ita & his fu
turas quasdā calamitates p̄dicit occultas: de q̄bus
pauloante loq̄batur. Nā q̄tus q̄sq̄ ē q̄ intelligat infe
licitatē hoīs cui⁹ cor iā cecū ē? Tollantur illi oculi cor
poris: oēs hoīes miserū dicūt. Perdat oculos men
tis: sed tñ circūfluāt oia temporalia: felicem appellāt:
sed q̄ similiter oculos mētis pdiderūt. Ergo iā qđ? Ap
te apparet oīb⁹ q̄z vindicatū ē in eos. Nam cecatas

iudeorum: occulta vindicta est. Manifesta vero que est: Fi-
R at habitatio eorum deserta. Et in tabernaculis eo-
rum non sit qui inhabitet. Factum est hoc in ipsa ciui-
tate hierusalem: in qua ibi visi sunt potentes clamando ad-
Jo.19 uersus filium dei: Crucifige crucifige: et preualendo: quia
potuerunt occidere eum qui mortuos suscitabat. Hoc sibi
potentes: quam magni visi sunt. Consecuta est postea vindi-
cta domini: expugnata est ciuitas: debellati iudei: occisa
nescio quot hominum milia: Nullus illuc modo permittitur acce-
dere iudeorum: Ubi potuerunt aduersus dominum clamare:
ibi a domino non permittuntur habitare. Perdiderunt locum
furoris sui: atque utinam vel nunc agnoscant locum quietis
Jo.11 sue. Quid profuit illis caiphas dicendo: Nos si istum di-
miserimus sic: venient romani et tollent nobis locum et gentem:
Ecce et si eum dimisissent viuum et ille viuit: et venerunt romani
et tulerunt eis et locum et regnum. Non audiebamus cum euan-
Math.23 gelium legeretur: Hierusalem hierusalem: quotiens volui congre-
gare filios tuos: tanquam gallina pullos suos sub alas
suas et noluisti: Ecce relinquetur vobis domus vestra deser-
ta. Hoc et hic dicitur: Fiat habitatio eorum deserta: et in
tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Non sit qui inha-
bitet: sed ex numero illorum. Nam loca illa omnia et hominibus
Tt non habet. plena sunt: et iudeis inania. Quare hoc? Quia quem
L tu percussisti: ipsi persecuti sunt: et super dolorem vul-
nerum meorum addiderunt. Quid ergo peccauerunt si a
deo percussum persecuti sunt: Quid illis eorum imputatur: Ma-
licia. Nam id in christo factum est quod oportebat. Pati
utique venerat: et punitur per quem passus est. Nam iudas
traditor punitus est: et christus crucifixus est: sed nos rede-
Math.27 mit sanguine suo: et punitur illum de precio suo. Proie-
cit enim precium argenti quo ab illo domino venditus erat. nec ag-
nouit precium quo ipse a domino redemptus erat. Factum est hoc
in iuda. Sed cum videamus mensuram quandam esse retri-
butionis in omnibus: nec quenquam posse puniri amplius quam
re quam accepit potestatem: quod illi addiderunt: aut quid est
ista percussio domini: Nimirum ex persona locutus est eius
unde corpus acceperat: unde carnem assumpserat: id est generis
Gen.3. humani primus adam: qui percussus est primo morte propter pec-
catum suum. Mortales ergo hic homines cum pena nascuntur:
Huic pene addunt quicunque homines fuerint persecuti. Jam
enim hic homo moriturus non esset: nisi illum deus percussisset.
Quid ergo tu homo seuis amplius: Parum ne homini est quod
aliquando moriturus est: Portat ergo unusquisque nostrum penam
suam. Huic pene volunt addere qui nos persequuntur. Hec
Gen.2.et.3 pena percussio est domini. Dominus quippe sententia percussit ho-
minem: Qua die tetigeritis inquit: morte moriemini. Ex
Ro.6 hac morte carnem susceperat: et vetus homo noster simul cru-
cifixus est cum illo. Ex illius voce ista dixit: Quem tu percus-
sisti: ipsi persecuti sunt: et super dolorem vulnerum meorum addi-
derunt. Super quem dolorem vulnerum: Super dolorem pecca-
torum ipsi addiderunt. Uulnera enim sua peccata dixit.
Sed ne caput respicias: ad corpus aduerte: secundum cu-
ius vocem dictum est ab ipso in alio psalmo: in quo vocem suam
Ps.21 ostendit: quia eius primum versum de cruce clamauit: Deus de-
us meus respice in me: quare me dereliquisti. Ibi secutus
ait: Longe a salute mea verba delictorum meorum. Ipsa
Luc.10 sunt vulnera inflicta a latronibus in via et quem leuauit
in iumentum suum: quem sacerdos et leuites transeuntes inue-
nerant et contempserant: a quibus curari non potuit. Transiens
autem samaritanus: misertus est eius: accessit et in iumentum
proprium leuauit. Samarites autem latine custos interpre-
tatur. Quis autem custos: nisi saluator dominus noster iesus chri-
Ro.6. stus: Qui quoniam surrexit a mortuis iam non moritur: non

dormit neque obdormiet qui custodit israel. Et super do- Ps.120
lorem vulnerum meorum addiderunt. Appone iniquita-
tem super iniquitatem ipsorum. Quid est hoc: Quis non
expauescat: Deo dicitur: Appone iniquitatem super iniqui-
tatem ipsorum. Unde apponet deus iniquitatem: Habet enim ini-
quitatem quam apponat: Quomodo enim verum esse quod dictum
est per Paulum apostolum. Quid ergo dicemus: Nunquid iniquitas
est apud deum: Absit. Unde ergo appone iniquitatem super Ro.9.
iniquitatem: Quomodo id intellecturi sumus: Assit dominus ut di-
camus: et propter fatigationem vestram breuiter dicere vale-
mus. Iniquitas ipsorum erat: quia hominem iustum occiderunt.
Addita est alia: quia filium dei crucifixerunt. Sed ut ipso-
rum tanquam in hominem fuit. Sed si cognouissent: nunquam do- 1.Cor.2
minum glorie crucifixissent. Illi in iniquitate sua tanquam ho-
minem occidere voluerunt: apposita est iniquitas super
iniquitatem ipsorum: ut filium dei crucifigerent. Quis hanc ini-
quitatem apposuit: Ille qui dixit: Forte reuerebuntur fi- Math.21
lium meum: ipsum mittam. Solebant enim occidere missos ad
se seruos: exactores locationis atque mercedis. Misit
ipsum filium: ut et ipsum occiderent: Apposuit iniquitatem super
iniquitatem ipsorum. Et hoc deus seuiendo fecit: an potius iuste re-
tribuendo: Fiat ei illis inquit in retributionem et in scandalum.
Meriti erant sic excecari ut filium dei non agnoscerent. Et hoc
fecit deus: apponens iniquitatem super iniquitatem ipsorum: non
vulnerando: sed non sanando. Quomodo enim auges febrem: au-
ges morbum: non morbum adhibendo: sed non succurrendo.
Sic quia tales fuerunt ut curari non mererentur: et ipsa ma-
licia quodammodo profecerunt. sicut dictum est: Mali autem 2.Tim.3
et facinorosi proficiunt in peius. Et apposita est iniquitas
super iniquitatem ipsorum. Et non intrent in tua iusticia.
Hoc planum est. Deleantur de libro viuentium. R
Aliqui enim illic scripti erant errantes: Fratres si sic acci-
pere debemus: quod quenquam deus scribat in libro vite: et de-
leat illum. Si homo dixit: Quod scripsi scripsi: de titulo ubi Jo.19
scriptum erat: Rex iudeorum: deus quenquam scribit et delet:
Prescitus est: Predestinauit omnes ante constitutionem mun- Ro.8.
di regnaturos cum filio suo in vita eterna. Hos quos con-
scripsit: ipsos continet liber vite. Denique in Apocaly-
psi quid ait spiritus dei: cum de persecutionis ab antichristo futu-
ra loqueretur eadem scriptura: Consentient illi inquit omnes Apoc.
qui non sunt scripti in libro vite. Proinde sine dubitati-
one non erunt consensuri qui scripti sunt. Isti ergo quomodo in-
delentur: ubi nunquam scripti sunt: Hoc dictum est secundum spem
ipsorum: quia ibi se scriptos putabant. Quid est: deleantur de
libro vite: Et ipsis constet non illos ibi esse. Ex hac locu-
tione dictum est in alio psalmo: Cadent a latere tuo mil- Ps.90
le: et dena milia a dexteris tuis: id est multi scandaliza-
buntur: et ex eo numero qui se sperabant sessuros tecum: et ex eo
numero qui se sperabant staturos ad dexteram tuam: separati Math.25
ab hedis sinistris. Non quia cum ibi steterit aliquis postea
cadet: aut cum sederit cum illo deiicietur: sed quia multi
casuri erant in scandalum: qui iam ibi se esse putabant: id est mul-
ti qui se sperabant sessuros tecum: multi qui se sperauerant
staturos ad dexteram: ipsi casuri sunt. Sic ergo et hic illi qui
se sperabant tanquam merito iusticie sue in libro scriptos
dei: quibus dictum est: Scrutamini scripturas: in quibus putatis Jo.5.
vos vitam eternam habere: cum producta fuerit damnatio
eorum etiam ad cognitionem eorum: delebuntur de libro viuen-
tium: id est non ibi se esse cognoscent. Nam versus qui se-
quitur exponit quod dictum est. Et cum iustis non scribantur.
Dixit enim: Deleantur secundum spem eorum: Secundum autem equitatem
tuam quid dico: Non scribantur. Pauper et dolens ego S
sum. Quare hoc: An ut agnosceremus quod per famam

ge animi maledicit paup iste: Multa eñ dixit q̄ ill' eueniant: Et q̄si ei dicerem⁹: vt qd talia: Noli tm̄: Rñdet: Paup ⁊ dolēs ego sū. Perduxerunt me ad egestatē: ad istū dolorē deposuerunt: ideo ista dico. Nō est ti stomachãtis maledictū: ſ; p̄dicto ꝓphetãtis. Nā de paupertate sua ⁊ dolore suo quedaʒ q̄ posteri⁹ dicit cōmendatur⁹ est nobis: vt discam⁹
Math. 5. esse paupes ⁊ dolentes: Beati eñ paupes: qm̄ ipsorū est regnū celoꝝ. Et: Beati q̄ lugēt: qm̄ ipsi ꝯsolabūt. Hoc q̄ ipse ꝑus iā nob oñdit. ⁊ ideo paup ⁊ dolens ego sū. Totū corp⁹ ei⁹ hoc dicit. Corp⁹ christi in hac fra paup est ⁊ dolēs: Sʒ sint diuites christiani: Prorsus si christiani sūt: paupes sūt: In cōparatiōe diuitiaꝝ celestiū q̄s sperant: oīe auꝝ suū
g. salus ma. harenā deputant. Paup ⁊ dolens ego sū. †Et sal⁹ vultus tui deus suscepit me. Nūquid deserti⁹ est paup iste: qñ tu dignaris pannosū pauperē applicare ad mensā tuā: Porro aūt pauperē istū sal⁹ vultus dei suscepit: in vultu suo abscōdit ei⁹ egestateʒ.
Ps. 30. De illo quippe dictum est: Abscondes eos in abdito vultus tui. In illo aūt vultu q̄ sint diuitię: vultis nosse: Diuitię istę hoc tibi p̄stant: vt qn̄ vis: quādo vis prandeas: ille xp̄o vt nunq̄ esurias. Paup ⁊ dolens ego sū: ⁊ salus vultus tui deus suscepit me. Ad quā rem: Vt iā nō sim paup: nō sim ⁊ dolēs. Lau-
Al. fer. dabo nomē dī cū cātico: magnificabo eū
p in laude. Iā dictū ē: q paup iste laudat nomē dei cū cantico: magnificat eū in laude. Qñ auderet cantare: nisi recreat⁹ esset a fame: Laudabo nomen dei cū cantico: magnificabo eū in laude. Magnę diuitię. q̄s gēmas laudis dei de thesauro interiore ꝓtulit: Magnificabo eū ī laude: hę sī diuitię meę: Do-
Job. 1. min⁹ dedit: dn̄s abstulit: Ergo miser remansit: Absit. Vide diuitias: Sicut dn̄o placuit: ita factū ē: sit nomē dn̄i bñdictū. Laudabo nomen dei cū cantico: magnificabo eū in laude: Et placebit deo: Hoc q̄ eū laudabo: Placebit: Sup vitulū nouellū: cornua ꝓducentē ⁊ vngulas. Grat⁹ illi erit sacrificiū laudis: q̄ sacrificiū vituli. Sacrificiū laudis glorificabit me: ⁊ ibi via est in qua oñdā illi salu-
Ps. 49 tare dei. Immola deo sacrificiū laudis: ⁊ redde altissimo vota tua. Ergo laudabo deū: ⁊ pl⁹ ei placebit q̄ vitul⁹ nouell⁹: cornua ꝓducens ⁊ vngulas. Amplı⁹ q̄ placebit deo laus ei⁹ exiens de ore meo: q̄ magna victima adducta ad arā ipius. An aliqd de cornib⁹ ⁊ vngulis vituli hui⁹ dicendū est: Qui bene instruct⁹ est: ⁊ laude dei opulent⁹: ⁊ cornua debet habere quib⁹ aduersariū ventilet: ⁊ vngulas quib⁹ terrā excitet. Nostis eñ hoc facere vitulos pubescentes: ⁊ in taurinā audaciā grandescētes. Nā ideo nouell⁹ ē: ꝓpter vitā nouā. Aliqs q̄ heretic⁹ forte ꝯtradicit: cornib⁹ vētilet: Ali⁹ nō ꝯtradicit: ſ; tn̄ terrenū abiecte sapit: vngulis excitet. Ergo sup hūc vitulū tibi placebit laudatio mea: Nā illā post paupertatē ⁊ dolorē in eterna societate angeloꝝ: vbi nec aduersa-
ria erit in certamine ventiland⁹. nec piger de terra
Al. inope. excitādus: Videāt inopes ⁊ letent. Credant ⁊ spe gaudeāt: Magl inopes sint: vt saturari mereāt: ne cū sugbię saginā eructāt: negēt eis pāis q̄ salubri
Math. 5. ter viuāt. Querite dn̄m iopes: ⁊ esurite ⁊ sitite: Ipse
Joh. 6. est eñ panis viuus qui de celo descēdit. Querite
Al. deum. dominū: ⁊ viuet aīa vestra. Querit⁹ pan̄ē vt viuat caro vestra: dominū q̄rite vt viuat anima ve-

stra. Qm̄ exaudiuit paupes dn̄s. Exaudiuit paupes: nec exaudiret paupes nisi eēnt paupes. Vis exaudiri: Paup esto. dolo: de te clamet. ñ fastidiū.
Al. vinctos. Qm̄ exaudiuit paupes dn̄s. Et cōpeditos su-
despexit. os nō sp̄reuit. Offensus a seruis: fecit eos cōpeditos: ſ; clamātes de cōpedib⁹ nō ꝯtēpsit. Que sunt iste cōpedes: Mortalitas: corruptibilitas carnis: cōpedes sūt quib⁹ ligati sum⁹. Et vultis nosse istaꝝ
Sap. 9. cōpedū grauitatē: Inde dicit. Corp⁹ qd̄ corrūpit aggrauat aīam. Qm̄ hoīes in seculo esse diuites volūt: istis cōpedib⁹ pānos q̄rūt: Sʒ sufficiāt pāni cōpedū. Tm̄ q̄re: quātū depellendę necessitati satł ē. Cū aūt supflua q̄ris: cōpedes tuas onerare desideras. In tali q̄ custodia vel solę cōpedes remaneāt:
Matth. 6. Sufficiat diei malitia sua. De ista malitia clamant⁹ ad deū: Qm̄ exaudiuit paupes dn̄s: ⁊ cōpeditos suos nō sp̄reuit. Laudēt illū celi ⁊ terra: mare ⁊
Al. reptilia. oīa repentia in eis. Verę diuitię hui⁹ pauperis istę sūt: ꝯsiderare creaturā: ⁊ laudare creatorē. Laudent illuʒ celi ⁊ terra: mare ⁊ oīa repentia in eis. Et creatura ista sola laudat deū: qm̄ cōsiderata ea laudat deus. Audi ⁊ aliud. Qm̄ deus saluā faciet sion. Reparat ecclesiā suā: gētes fideles incorporat vnigenito suo: Nō fraudat credētes ī se p̄mio repromissiōis sue. Qm̄ de⁹ saluā faciet sion. Et edificabūt ciuitates iudę. Ipse sūt ecclesię. Nemo dicat: qñ erit istud vt edificēt ciuitates iudę: O si velis agnoscere structurā ⁊ esse lapis viuus: vt intres in eā: ⁊ tūc ciuitates iudę edificabūt. Iuda eñ ꝯfessio interp̄tat. De ꝯfessiōe hūilitatis edificant ciuitates iudę: vt foris ab eis supbi remaneāt: q̄ ꝯfiteri erubescūt. Quō de⁹ saluā faciet sion. Quaʒ sion ⁊
Al. possidebūt Audi in sequētib⁹. Et semen seruoꝝ ei⁹ obti-
inhabitabunt. nebūt eā: ⁊ q̄ diligūt nomē eius inhabitabūt in eā. Psalm⁹ finit⁹ est: ſ; paululū istos duos versus non relinq̄mus. Admonet eñ nos aliqd: ne desperando in illā structurā nō īntremus. Semē inquit seruoꝝ ei⁹ obtinebūt eā. Iaʒ ergo semē seruorū ei⁹ q̄ sūt: Forte dicis: iudei nati de abraā: Nos aūt q̄ nō sum⁹ nati de abraā: quō habebim⁹ istā ciuitatē: Sed nō sūt semē abraę illi iudei: quib⁹ dictū ē:
Joh. 8. Si filii abraę estis: facta abraę facite. Semen q̄ seruoꝝ ei⁹: imitatores fidei seruoꝝ eius obtinebūt eā. Deniq̄ vltim⁹ v̄sus supiorē exponit. Quasi eñ turbatus ne putares forte hoc de iudeis dici: Et semē seruoꝝ eius obtinebūt eā: dicens: Nos semē gētiū sum⁹ que idola coluerūt ⁊ demonib⁹ seruierūt: qd̄ ē nob in hac ciuitate sperādū ē: statim subiecit vt p̄sumas ⁊ speres: Et q̄ diligūt nomē ei⁹ inhabitabūt ī ea. Hoc ē eñ semē seruoꝝ eius q̄ diligūt nomē ei⁹. Quia eñ serui eius dilexerūt nomē ei⁹: q̄cunq̄ non diligunt nomē eius: nō se dicant semē seruorū eius: ⁊ qui diligūt nomē ei⁹: nō se negēt semē seruoꝝ ei⁹.

Explicit Tractatus de ps̄. LXVIII.
Incipit Tractatus de ps̄. LXIX.

Prefatio.

Joh. 12. Gratias grano tritici: qd mori voluit ⁊ multiplicari: gratias vnico filio dei dn̄o ⁊ saluatori nostro iesu christo: q̄ mortē nostrā subire nō dedignat⁹ est: vt nos vita sua dignos faceret. Ecce qd singularis erat donec trāsiret: sicut dixit in
Ps. 140. psalmo. Singularis sū ego donec transeā. Quia sic erat singulare granū: vt in se haberet magnā multi-

mudinis fecūditatē: in q̄rtis granis passionē eius tri/
stantibus exultam⁹: quādo natalicia martyꝝ celebra/
mus: Multa ergo mēbra ei⁹ sub vno capite ipso salua/
tore nostro charitatis et pacis vinculo colligata: sicut
nosse dignamini: q̄m sepissime audistis: vn⁹ hō sūt:
et ipsoꝝ vni⁹ hoīs vox in psalmis plerūq̄ auditur: et sic
clamat vn⁹ tanq̄ oēs: q: oēs in vno vn⁹ sūt. Audia
mus ergo q̄m laborauerūt martyres: et īter magnas tē
pestates odioꝝ in hoc seculo piclitati sūt: nō tā cor/
pori: q̄d q̄n̄q̄ positum erāt: ꝗ ipsi fidei: ne deficiētes
et forte acerbis ꝑsecutionū cedentes doloribus vel
amori vite hui⁹: amitterēt q̄d ꝓmiserat de⁹: qui non
solū verbo: ꝗ etiā exemplo abstulerat oēm timorem:
Matth.10 Verbo: dicēs: Nolite timere eos q̄ corp⁹ occidūt:
alam aūt nō pñt occidere: Exēplo faciēs q̄d v̄bo p̄
cepit: vt nec eoꝝ verberantiū man⁹ vellet deuitare:
Matth.27 nec alapas cedentiū: nec saliuas ꝯspuentiū: nec co
ronā de spinis imponentiū: nec crucē īterficientiū:
Nihil hoꝝ vitare voluit: cui nihil opus erat, ꝓpt eos
q̄bus hoc opus erat: faciens exēplo de seipso medi/
camētū. Laborauerūt ergo martyres: Et nisi ille semp
Matth.28 adesset q̄ ait: Ecce ego vobiscū sū vsq̄ ad ꝯsūmatio
nē seculi. vtiq̄ defecissent. Est ergo in hoc psalmo vox
ꝯtribulatoꝝ: et ideo vtiq̄ martyꝝ inter passiões pe/
riclitantiū. ꝗ de suo capite ꝓsumentiū: Audiam⁹ eos
et loq̄mur cū eis ex affectu cordis: etiā si nō similitu/
dine passionis. Illi eñ iā coronati sunt: nos adhuc
piclitamur: nō q: tales nos ꝑsecutiões vrgent: q̄les
ipsos vrgebāt: ꝗ forsasse peiores in oīmodis gene
ribus tantoꝝ scandaloꝝ. Nostra eñ tp̄a magis abū
Matth.18 dant illud ve: q̄d clamauit dn̄s: Ve mundo ab scan
Matth.24 dalis: Et q̄m abundauit iniq̄tas: refrigescet charitas
multoꝝ. Neq̄ eñ et loth ille sanctus in sodomis ab
2. Pet.2. aliq̄ corꝑalē ꝑsecutiões patiebatur: aut dictū illi erat:
vt nō ibi habitaret. ꝑsecutio ei⁹: facta mala sodomi
Gen.19 taꝝ erāt. Nūc ergo iā christo in celo sedēte: iā glorifica
to: iā subiectis ceruicib⁹ regū iugo ei⁹: et suppositis
eoꝝ frontib⁹ signo eius: iā nullo remanēte q̄ palam
christianis audeat insultare: adhuc tñ inter organa
et symphoniacos gemim⁹: adhuc illi inimici marty/
rū: q: vocib⁹ et ferro nō pñt: eos sua luxuria ꝑsequū
tur. Atq̄ vtinā paganos tātūmodo tolerarem⁹: es/
set q̄lecūq̄ solaciū expectare eos q̄ nōdū cruce chri
sti signati sūt: q̄n signentur. et q̄n ei⁹ auctē alligati desi
nāt furere. Videm⁹ etiā in frōte portātes lignū ei⁹:
simul in ipsa fronte portare īpudentiā luxuriaꝝ: die/
busq̄ et solēnitatib⁹ martyꝝ nō exultare. ꝗ insultare:
Et inter hec gemim⁹: et hec ꝑsecutio nostra ē: si ē in
2. Cor.11. nobis charitas q̄ dicit: Quis infirmatur et ego nō in/
firmor: Quis scandalizatur et ego nō vror: Null⁹ ergo
seru⁹ dei sine ꝑsecutiōe. Plerūq̄ est illud q̄d Aplus
2. Timoth.3 ait: Sed et oēs q̄ volūt in christo pie viuere: ꝑsecu/
tionē patiuntur. Videris: vñ videri: quō diabol⁹ bifor
Ps. 90 mis est: Leo est in impetu: draco ī insidijs. Leo mi
natur: inimic⁹ est: draco insidiatur inimic⁹ ē. Qm̄ nos se/
curi: Ecce fiūt oēs christiani: Nūq̄d et diabol⁹ chri
stian⁹ erit: Tēptare ergo nō cessat: insidiari non cessat.
Infrenat⁹ est atq̄ ligat⁹ in cordib⁹ impioꝝ: ne se/
uiat in ecclesia: et tantū faciat quantū vult. Fremūt
dētes ipioꝝ aduers⁹ dignitatē ecclie et pacē christia
noꝝ: Et q: nō hñt q̄d agāt: sçuiēdo: saltādo: blasphe
mādo luxuriādo: nō īpetiūt corpa christianoꝝ: ꝗ la
cerāt aīas christianoꝝ. Clamem⁹ ergo vna voce oēs hec
v̄ba.

Expositio psalmi.

Eus ī adiutoriū meū intende: Op⁹
D eñ habem⁹ sempiterno adiutorio ī isto se/
culo. Quādo aūt nō: Modo tamē in tribu
latione positi: maxime dicamus. Deus ī adiutoriū
meū intende. Confundantur et reuereantur: q̄ q̄
rūt aīam meā. Christ⁹ dicit: Siue caput dicat
siue corpus dicat: ille dicit q̄ dixit: Quid me ꝑsequis:
Ille dicit q̄ dixit: Cū vni ex ex minimis meis fecistis:
mihi fecistis. Nota est ergo vox huius hoīs totius
hoīs: capitis et corpis: nō sepe cōmendanda: q: no/
ta. Confundantur inq̄t et reuereantur q̄ q̄rūt animam
meā. In alio psalmo dicit: Considerabā ad dexterā
et videbā: et nō erat q̄ cognosceret me: Periit fuga a
me: et nō est q̄ req̄rat aīam meā. Ibi de ꝑsecutorib⁹
ait: q: nō erat qui requireret aīam eius: Hic autē cō
fundantur et reuereantur q̄ q̄rūt aīam meā. Dolebat
se nō q̄ri ad imitandū: gemebat se q̄ri ad oppri
mendū. Queris aīam iusti cū imitari cogitas: que
ris aīam iusti cū occidere cogitas. Qm̄ duob⁹ mo/
dis q̄ritur aīa hoīs iusti: singuli ī singulis psalmis ex
p̄ssi sūt. Illic dolet: q: nō est q̄ req̄rat aīam eius ad
imitandā passionē eius. Hic aūt cōfundantur et reue/
reantur q̄ q̄rūt aīam meā. Querūt aīam eius: nō vt
duas habeāt. Nō eñ sic q̄rebāt aīaꝫ ei⁹: quō q̄
rit latro tunicā viatoris: Ad hoc occidit: vt expoliet:
vt habeat. Qui aūt ꝑsequitur vt occidat: excludit aī
mā: nō se vestit. Querūt illi aīam meā: occidere me
volūt. Quid ergo tu illis optas: Confundantur et re/
uereantur. Et vbi ē q̄d audisti a dn̄o tuo: Diligite ini/
micos vestros: bene facite his q̄ vos oderūt: et ora/
te ꝓ his q̄ ꝑsequuntur vos: Ecce ꝑsecutionē pateris:
et maledicis eis a q̄bus pateris. Quō imitaris passi/
ones p̄cedētes dn̄i tui pendētis in cruce et dicentis:
Pater ignosce illis: q: nesciūt q̄d faciūt: Respōdet
talia dicentibus martyr et dicit: Dn̄m mihi ꝓposuisti
dicentē: Pater ignosce illis: q: nesciūt quid faciunt:
agnosce et vocē meā: vt sit et tua. Quid eñ dixi d̄ ini
micis meis: Confundantur et reuereantur. Iaꝫ facta est
talis vindicta de inimicis martyꝝ. Saul⁹ ille qui ste
phanū ꝑsecut⁹ est: ꝯfusus est et reuerit⁹. Anhelabat
cedes: q̄rebat q̄s attraheret et necaret: audita desup
voce: Saule saule: quid me ꝑsequeris: ꝯfusus ē: et p
stratus est: et erectus ad obediendū: q̄ inflāmat⁹ erat
ad ꝑsequendū. Hoc ergo optant martyres inimicis
suis: ꝯfundantur et reuereantur. Qr̄ diu eñ nō ꝯfundunt
et reuerētur: necesse est facta sua defendāt. Gloriosi si/
bi videntur: q: tenent: quia ligant: q: verberāt: q: occi
dūt: quia saltant: q: insultāt. De his oib⁹ factis ali/
q̄n ꝯfundantur et reuereantur: necesse est facta sua excu/
sent. Si eñ ꝯfundentur et ꝯuertentur: q: ꝯuerti nō pñt:
nisi ꝯfusi fuerint et reueriti. Optemus ergo hec ini/
micis nostris. securi optem⁹. Ecce ego dixi et vobis
cū dixerim: oēs q̄ adhuc saltāt et cātāt et īsultāt mar/
tyribus: ꝯfūdantur et reuereantur: et aliquādo in his pa
rietibus tundāt ꝯfusi pectora sua. Auertantur re/
trorsū et erubescāt: qui⁹ cogitant mihi ma
la. Primo fuit impetus ꝑsequentiū: modo reman/
sit maliuolentia cogitantiū. Prorsus tp̄a sunt in ec/
clesie ꝑsecutione distincta: sequere sequētia. Fact⁹
est impetus in ecclesia quādo reges ꝑsequebantur: et
quia ꝓdicti erāt et ꝑsecuturi reges et credituri: impie
to vno vtiq̄ alterū sequebatur. Factū ē et aliud q̄d cō
sequēs fuit: Crediderūt reges: data pax est ecclesie:
cepit esse in culmine dignitatis ecclesia: etiaꝫ in hac

terrarum in hac vita: s nō deest fremit᷒ psecutorū:
impetus suos ad cogitatiōes verterūt. In illis cogi
tatiōibus tanq̄ in abysso ligat᷒ ē: diabolus: fremit
& nō erūpit. Dictū ē eīm de his tēporib᷒ eccłie: Pec
Ps. 3j catos videbit & irascet. Et quid faciet: Nūquid qd̄
primo: Barrabe: liga: perde: Non facit hoc. Quid
ergo: Dentibus suis frendet & tabescet. Et his tan
q̄ irascat martyr: & tamē pro his orat martyr. Quō
Ps. 39 eīm bene optauit illis: de quibus dixit: Confundan
tur & reuereant qui q̄rūt aīam meā: sic & nūc: Auer
tant retrorsū & erubescant qui cogitant mihi mala.
Quare: Ut nō p̄cedāt: s vt sequant. Qui eīm repre
hendit christianā religionē: & ɔsilio suo vult viuere:
q̄si p̄cedere vult christū: vt ille videlicet errauerit: &
inualidus infirmusq; fuerit: qui vel voluerit pati in
ter man᷒ iudeoꝝ: vel potuerit. Ille aūt recordat᷒ sit
cauens ista oīa: declinās mortē: mentiens etiā ini
que ne moriat: interficiens aīam suam vt viuat cor
pore: magni ɔsilij prudentisq; sibi videt. Precedit
reꝑ hoīes christū: velut anteced. & christus: Credat
in christū: & sequat christū. Nā qd̄ optatū ē modo
psecutoribus cogitantibus mala: dixit hoc ipe dn̄s
petro. Precedere quippe quodā loco petrus volu
it dn̄m. Loquebatur enim saluator de passione sua:
quā si nō suscepisset: nos salui nō essemus: Et petr᷒
qui pauloante eū ɔfessus erat filiū dei: & in illa ɔfes
Math. j6 sione appellatus erat petra: sup quā fabricaret ec
clesia: paulopost dn̄o dicente de futura passiōe sua
ait: Absit dn̄e: ꝓpitius tibi esto: nō fiet istud. Paulo
Ibidem. ante: Beatus es simon bariona. qꝛ non tibi reuela
uit caro & sanguis: sed pater meus q̄ in celis est: mo
do repēte: Redi post me sathanas. Quid ē: redi p᷒
me: Sequere me. Precedere me vis: consiliū mihi
dare vis: Meli᷒ est vt ɔsiliū meū sequaris: hoc est:
redi retro: redi post me. Antecedentē cōpescit vt re
tro redeat: & appellat sathanā: qꝛ vult p̄cedere dn̄m.
Pauloante beat᷒: mō sathanas. Unde pauloante
beat᷒: Quia nō tibi inquit reuelauit caro & sāguis:
s pater me᷒ qui in celis est. Unde modo sathanas:
Quia nō sapis inq̄t que dei sūt: s que hoim. Qui er
go volumus recte celebrare natalicia martyꝝ: desi
derem᷒ imitationē martyrū: Ne velimus p̄cedere
martyres: & melioris ɔsilij nobis videri esse: qꝛ eui
tamus passiones ꝓ iusticia & ꝓ fide: quas illi nō eui
tauerunt. Ergo illi q̄ cogitant mala: & in luxuria nu
triūt corda sua: auertant retrorsū & erubescāt: Audi
Ro. 6. ent ab Aplo postea dicēte: Quē autē fructū habui
stis aliqn̄: in q̄bus nūc erubescitis: Quid sequitur:
f Auertant statim erubescentes: qui dicunt
mihi euge euge. Duo sūt genera psecutoꝝ: vitu
perantiū: & adulantiū: Plus psequit lingua adula
toris: q̄ manus interfectoris. Nā & ipsā caminū di
Sap. 3. xit scriptura. Certe cū de psecutiōe loqueret scriptu
ra dixit: Tanq̄ aurū in fornace ꝓbauit illos: de mar
tyribus interfectis: & sicut holocausti hostiā accepit
Prouer. 27. illos. Audi qꝛ & lingua adulantiū talis ē: Probatio l
quia argenti & auri ignis: vir autē ꝓbat p os laudā
tiū eū. Argēti inq̄t & auri: Ignis ille: ignis & iste: de
vtroq; te saluū oportet exire. Fregit te rep̄hensor:
fractus es in fornace tanq̄ vas fictile. Formauit te
verbū: & venit tēptatio tribulationis. Illud qd̄ for
matū ē oportet vt coquat: Si bene formatū est: ac
cedat ignis vt firmet. Unde ille dicebat in passione:
Aruit sicut testa virt᷒ mea. Passio quippe & cami Ps. 2j
nus tribulationis fecerat formatū. Rursus si lauda
ris ab adulantib᷒ & assentātibus: & annueris eis ve
luti emens oleū nō tecū portans: sicut quinq; vir Math. 25
gines insipientes: erit caminus fractura tue: etiā os De tpe ser. 24
laudantiū te. Sed sine his nō possumus: necesse est
vt intremus in hec & exeamus inde: Intremus in vi
tuperationē aliquā maloꝝ & ꝑproborū: intremus et
in assentationē aliquā adulatoꝝ: sed exire inde opus
est. Rogem᷒ eū de quo dictū est: Custodiat dn̄s in Ps. j20.
troitū tuū & exitū tuū: vt intrās integer: sic exeas i
teger. Ait eīm & Aplus: Fidelis est deus q̄ nō vos si j. Cor. j0
nat tēptari sup̄ q̄ potestis. Ecce habetis igressū: Nō
dixit: nō tēptemini. Qui eīm nō tēptat: non ꝓbat: &
q̄ nō ꝓbat: nō ꝓficit. Quid ḡ optauit: Fidelis de᷒
q̄ nō vos sinat tēptari sup̄ q̄ potestis. Audistis in
gressū: audite & exitū: Sꝫ faciet cū tēptatiōe etiā exi
tū vt possitis tolerare. Ergo & illi auertantur statim
erubescentes q̄ dicūt mihi euge euge. Quare enim
me laudant: Laudēt deū. Quis eīm ego sū vt lauder
in me: Aut quid ego feci: Quid habeo qd̄ nō acce j. Cor. 4.
pi: Si accepisti inq̄t: qd̄ gloriaris q̄si nō acceperis: Ps. j40.
Auertāt ḡ statim erubescētes q̄ dicūt mihi euge eu
ge. Tali oleo pinguefactū ē caput hereticoꝝ: cū di
cūt: Ego sū: ego sū. & dr̄ illis: tu dn̄e: Acceperit euge
euge: facti sūt euge euge: facti sūt duces ceci cecoꝝ Math. j5
sequentiū. Apertissimis vocibus donato dicūtur
ista cātica: Euge euge: dux bone: dux p̄clare: Et nō
dixit ille: auertant statim & erubescant qui dicūt mi
hi euge euge: nec eos corrigere voluit vt christo di
cerent: dux bone: dux preclare. At vero Apostolus
formidans euge hominū: vt vere laudaretur in chri
sto: noluit se laudari pro christo: dicētibusq; quibus
dam: Ego sum pauli: respondit in libertate domini: j. Cor. j
Nunquid paulus crucifixus ē pro vobis: aut in no
mine pauli baptizati estis: Ergo dicant martyres
etiam in persecutione adulationū: Auertant statim
erubescentes qui dicunt mihi euge euge. Et quid fit
cum illi auertunt & erubescunt: omes siue qui que
runt animā meam: siue qui cogitant mihi mala: si
ue qui peruersa & simulata beniuolentia lingua vo
lunt emollire quod feriant: cum fuerint & ipsi auersi
& confusi. quid fiet: Exultent & iocundētur G
in te. Non in me: non in illo aut in illo: sed in quo Et letentur
facti sunt lux qui fuerunt tenebre. Exultent & iocun
dent in te: Omes qui querunt te. Aliud est
querere deū: aliud ē querere hoiem. Iocundent qui
querūt te. Non iocundabunt ergo qui querunt se:
q̄s prior q̄sisti anteq̄ q̄rerēt te. Nondū q̄rebat ouis
illa pastorē: aberrauerat a grege: & descēdit ad eam: Math. j8.
Quesiuit eā: reportauit i humeris suis: Cōtēnet te o
ouis q̄rentē se q̄ prior q̄siuit ɔtēnentē se & nō q̄rentē
se: Iā ergo q̄rere eū incipe qui prior quesiuit te: & re Joh. j0
portauit in humeris suis. Fac quod ait: Que sunt
oues mee: vocē meā audiūt & sequūt me. Si ḡ q̄ris
eū q̄ prior q̄siuit te: & ouis facta es ei᷒: & audis voces
pastoris tui: & seq̄ris eū: vide qd̄ tibi de se ondit: qd̄ de
corpe suo: ne i ipo errares: ne i eccłia errares: ne q̄s ti
bi diceret: xp̄s ē q̄ nō ē xp̄s: aut eccłia q̄ nō ē eccłia.
Multi eīm dixerūt carnē nō habuisse christū: & nō i
corpe suo resurrexisse christū: noli sequi voces eoꝝ:
Audi vocem ipsius pastoris: q̄ indutus ē carne vt
q̄reret pditā carnē. Resurrexit ait: Palpate & vi Luc. 24

dere q: spũs ossa ⁊ carnẽ ñ habet sicut me videt. hec. Ostendas se tibi: vocẽ eius sequere. Ostẽdit ⁊ eccle-
Lucẽ. siam: ne quis te fallat in noĩe eccle. Oportebat ĩquit christus pati ⁊ resurgere a mortuis tertia die: ⁊ p̄dicari in noĩe eius penitentiã ⁊ remissionẽ pctõꝝ p oẽs gẽtes. incipientib⁹ ab hierusalẽ. Habes vocẽ pastoris tui: noli sequi vocẽ alienoꝝ: ⁊ furẽ nõ timebis: si vocẽ pastoris fueris secut⁹. Unde aũt sequeris: Si
Ps. 140. ne cuiq̃ hoĩm dixeris: q̃si ei⁹ merito euge euge: neq̃ cũ gratulatiõe audieris: ne oleo peccatoris pinguescat caput tuũ. Exultent ⁊ iocũdent in te omẽs qui
b q̃rũt te. Et dicãt. Quid dicãt: q exultant: Semp magnificet dñs. Dicãt hoc omẽs q exultant et q q̃rũt te. Quid: Semp magnificet dñs. Qui diligũt salutare tuũ. Nõ tantũ magnificet dñs: sed etiã dñs semp. Ecce errabas ⁊ auersus ab eo eras: vocauit te: magnificet dñs. Ecce inspirauit tibi pfessionẽ pctõꝝ: pfessus es: dedit veniã: magnificet dominꝰ. Iã cepisti iuste viuere: iã puto q̃si iustũ est: vt ⁊ tu magnificeris. Etenĩ cũ te vocaret errantẽ magnificãd⁹ erat dñs: cũ tibi pfitẽti pctã dimitteret: magnificand⁹ erat dñs. Nõ iam audiens verba ei⁹ cepisti pficere: iustificat⁹ es: puenisti ad quandã ꝟtutis excelentiã: dignũ est vt ⁊ tu aliq̃ magnificeris. Dicant: Semp magnificet dñs. Peccator es: magnificet vt vocet: Cõfiteris: magnificet vt ignoscat: Iã iuste viuis: magnificet vt regat: Perseueras vsq̃ i finẽ: magnificet vt glorificet. Sp ḡ magnificet dñs. Hoc dicãt iusti: hoc dicant q q̃rũt eũ. Quisq̃s h nõ dicit: nõ q̃rit eũ. Ecce magnificet dñs: exultẽt ⁊ iocũdent omẽs q q̃rũt eũ: ⁊ dicant: semp magnificet dñs q diligũt salutare ei⁹. Ab illo est eĩ illis sal⁹ nõ a se. Salutare eĩ dñi dei nr̃i saluator dñs noster iesus christus. Quisq̃s diligit saluatorẽ: pfitet se sanatũ: Quisq̃s se pfitet sanatũ fuisse: pfitet egrotũ. Dicãt ḡ semp magnificet dñs q diligũt salutare tuũ: non salutare suũ. q̃si ipi se saluẽt: nõ q̃si salutare hoĩs:
Ps. 145. tãq̃ ab illo saluent. Nolite insḡ pfidere i p̄ncipes:
Ps. 3 ⁊ in filios hoĩm: i quib⁹ nõ est salus. Quare h: Dñi est salus: ⁊ sup populũ tuũ benedictio tua. Ergo: sp magnificet dñs. Qui hoc dicũt: Qui diligũt salutare tuũ. Ecce magnificet dñs. nũq̃ tu nusq̃ tu: In illo aliqd: in me nihil. Si aũt in illo quicqd ego: ille
I
Ps. 39 nõ ego. Tu ḡ qd: Ego vero egen⁹ ⁊ paup sũ. Ille diues: ille abũdans: ille nulli⁹ indigens. Ecce lu-
Ps. 17 men meũ: ecce vnde illuminor: qm̃ clamo: Tu illuminabis lucernã meã dñe: de⁹ meus illuminas te-
Ps. 145. nebras meas. Dñs soluit cõpeditos: dñs erigit elisos: Dñs sapiẽtes fac cecos. dñs custodit pselytos. Quid ḡ tu: Ego ꝟo egen⁹ ⁊ paup. Ego tãq̃ pupillus: aĩa mea tanq̃ vidua destituta ⁊ desolata: auxiliũ q̃ro: sp infirmitatẽ meã pfiteor. Ego ꝟo egen⁹ ⁊ paup. Donata sũt mihi pctã: iã cepi sequi p̄cepta dei: adhuc tñ egen⁹ ⁊ paup. Unde adhuc egen⁹ ⁊ paup:
Ro. 7 Quia video aliã legẽ in mẽbris meis repugnantẽ
Matth. 5 legi mẽtis mee. Unde egen⁹ ⁊ paup: Quia beati q esuriũt ⁊ sitiunt iusticiã. Adhuc esurio: adhuc sitio: Saturitas mea dilata est: nõ ablata. Ego ꝟo egen⁹ paup. Deus adiuua me. Unde cepit: Deus in adiutoriũ meũ intẽde: deus adiuua me. Rectissime ⁊ latar⁹ adiut⁹ interptari dicit. Ille egen⁹ ⁊ paup q
Lucẽ. 16 oblatus est in sinũ abrahe: ⁊ gerit typũ ecclesie: deũ q̃ sp pfiteri debet adiutorẽ sibi op⁹ eẽ. Hoc est verũ:

hoc est piũ. Dixi dño: de⁹ me⁹ es tu. Quare: Quo- Ps. 5
niã bonoꝝ meoꝝ nõ eges. Ille non eget nostri: nos egem⁹ ipi⁹: Iõ ver⁹ dñs: Nã tu nõ valde ver⁹ dñs serui tui: ambo hoĩes: ambo egẽtes deo. Si aũt putas egere tui seruũ tuũ vt des panes: eges ⁊ tu serui tui vt adiuuet labores tuos: Uterq̃ vestꝝ altero vestrũ indiget. Itaq̃ nullus vestꝝ vere dñs: ⁊ nullus vestrum vere seruus. Audi verũ dñm cui⁹ ver⁹ es seruus. Dixi dño deus meus es tu. Quare tu dñs: Qm̃ bonoꝝ meoꝝ nõ eges. Quid autẽ tu: Ego vero egen⁹ ⁊ paup. Ecce egenus ⁊ pauper. Pascat de⁹: suscipiat de⁹: adiuuet de⁹. De⁹ inqt adiuua me. Ad-
k iutor ⁊ ereptor me⁹ es tu dñe: ne tardaueris. Tu adiutor ⁊ erutor. Indigeo auxilio: adiuua: Implicat⁹ sũ: erue. Nemo eñ eruet de iplicatiõib⁹ nisi tu. Circũstant nos nex⁹ diuersaꝝ curaꝝ: hinc atq̃ inde dilaniamur q̃si spinis ⁊ sepib⁹. Ambulam⁹ angustã viã: fortasse hesimus in sepib⁹: dicam⁹ deo: tu es erutor me⁹. Qui oñdat angustã viã: fecit vt se-
Matth. q̃remur. Hec vox pseueret in nobis fratres: Quantũcũq̃ hic vixerim⁹: quãtũcũq̃ hic pfecerim⁹: nemo dicat: sufficit mihi: iustus sũ: Qui dixerit: remãsit i via: nõ nouit peruenire. Ubi dixerit sufficit: ibi hesit. Attẽde Aplm cui nõ suffic: Uide quõ se vult adiuuari donec pueniat. Fratres inqt: ego me non
Psal. arbitror cõphẽdisse: ne illi sibi viderent apphendisse: quibus rursus dicit: Qui se putat aliqd scire:
1. Cor. 1 nondũ scit quẽadmodũ opteat eũ scire. Quid ḡ ait: Fratres: ego me nõ arbitror cõphẽdisse. Sup dixerat: Nõ qz iã acceperim aut iã pfect⁹ sim: Et ibi se-
Phil. 3 quit. Fratres ego me nõ arbitror cõphẽdisse. Si nondũ accepit: egen⁹ ⁊ paup est: si nondũ pfect⁹ est: egen⁹ ⁊ paup est: Unde dicit: de⁹ adiuua me. Sed intelligit aliqd ⁊ excelsius ĩtelligit. Uide tñ qd dicat.
1. Cor. 1. Ei aũt qui potens est oĩa facere supabũdant⁹ q̃ petim⁹ ⁊ intelligim⁹. Unde ḡ qz nondũ puenit: nondũ apphẽdit. Quid ḡ ait: Fratres: ego me nõ arbitror apphẽdisse: Unũ aũt q retro oblit⁹: in ea q ante sũt extent⁹: sm intentionẽ sequor ad palmam superne vocatiõis. Ille ḡ currit: tu hesisti: Ille dicit nõdũ se pfectũ: ⁊ tu iã de pfectiõe gloriaris: Cõfundant qui tibi dicũt euge euge. Cõfundaris inter illos ⁊ tu: qz tu tibi dic euge euge. Qui eñ seipm laudat: sibi di-
Matth. 25 cit euge euge: q ab aliis laudat ⁊ pſentit: nõ portat oleũ secũ: Deficiũt faces: clausur⁹ ẽ ille ianuã. Hoc ergo nos docuit psalmus iste breuiter charissimi ex admonitiõe solennitatis martyrũ: vt intelligamus qz martyres tribulationẽ hic passi sũt corporalem: Nos in quãtacũq̃ pace simus: necesse ẽ patiamur tribulationẽ spiritualẽ: Et necesse ẽ vt inter scanda-
Matth. 3 la ⁊ zizania ⁊ paleam gemat ecclesia ⁊ illa massa: donec messis veniat: donec ventilabrũ: donec veniat vltima ventilatio: vt separet palea a frumento: donec ad horreũ redigat. Quod donec fiat clamem⁹: Ego vero egenus ⁊ pauper sũ: deus adiuua me: adiutor me⁹ es tu: Dñe ne tardaueris. Quid ẽ ne tar-
l daueris: Qz mihi dicũt: lõgũ ẽ vt veniat xp̃s. Quid igitur: Quia dicimus: ne tardaueris: iã ventur⁹ ẽ añq̃ statuit venire: Quid sibi vult h votũ: ne tardaueris: Ne mihi tardius videatur quod venturus ẽ. Tibi eñ longum videtur: nõ deo longum videtur:
2. Pe. 3 cui mille anni dies vnus est: velut tres hore vigilie. Sz tu si non habueris tolerantiam: tardũ tibi erit:

Et cū tibi tardū erit reflecteri ab eo: et eri sicut illi: q̄ i heremo fatigati sūt: et festinauerūt a deo petere de/
Exo.16 licias q̄s illis i patria reseruabat. Et cū nō daret de/ licie in itinere quib⁹ forte corrūperent: murmuraue rūt aduers⁹ deū: et redierūt corde i egyptū. Vñ corpe erāt separati: corde redierūt. Noli ḡ tu sic: noli sic. Ti
Luc.17 me voce dñi dicētis: Mementote vxoris loth. Et ipsa i via iā liberata de sodomis retro respexit. Vbi respe xit: ibi remāsit. Facta ē statua salis vt cōdiat te. Exē plo em̄ tibi data est: vt tu cor habeas: nō remaneas fatu⁹ i via. Attēde remanentē et trāsi: attēde respiciē
Phi.3 tē retro: et tu in anteriora extent⁹ esto sicut paulus. Quid ē: nō respicere retro? Que retro oblit⁹ loquit: Ideo sequeris vocat⁹ ad supnā palmā: de q̄ postea
2.Timoth.4 glorieris: qz idē Apl's dicit: Superest mihi corona iu sticie quā mihi reddet dñs in illo die iustus iudex.

Explicit Tractatus de ps̄.LXIX.

Incipit Tractatus de ps̄.LXX.

Sermo pm⁹ de pma pte eiusdē psalmi.

A 1 IN oībus scripturis sanctis gr̄a dei que libe rat nos: cōmēdat se nobis: vt cōmendatos habeat nos. Hoc in isto psalmo cantat: de q̄ cū vestra charitate loqui suscepim⁹. Aderit dñs vt sic ea corde ꝯcipiā quō dignū est: et sic ea promā quō expedit vobis. Multū em̄ mouet dei amor et ti mor. Timor dei qz iust⁹ est: amor qz misericors est. Quis ei ei diceret: qd fecisti: si dānaret iustū? Quā ta ḡ misericordia ei⁹ vt iustificet iniustū? Ex hoc ꝑ/ lectū nobis et Aplm audium⁹ eandē maxime gra tiā cōmendantē: et de cui⁹ cōmendatiōe habebat iu deos inimicos: velut de lr̄a legis ꝑsumentes: et tan/ q̄ iusticiā suā diligētes atq̄ iactātes: De qb⁹ dic:
Ro.10 Testimoniū phibeo illis: qz zelū dei habēt: sz nō fm sciā. Et tāq̄ ei diceret: qd est em̄ habere zelū dei nō fm sciētiā? Subiecit ꝯtinuo: Ignorātes em̄ dei iusti/
Ibidem cia: et suā volentes ꝯstituere: iusticie dei nō sūt subie/ cti. Gloriātes inquit tanq̄ de opibus: excludūt a se gratiā: et tanq̄ de sanitate sua falsa ꝑsumētes: respu
Math.9. unt medicinā. Cōtra tales em̄ et dñs dixerat: Non veni vocare iustos: sz peccatores in pnitentiā. Nō est opus sanis medic⁹: sz male habentib⁹. Hec est ḡ tota sciētia magna hoīs: scire qz ipse p se nihil est: et
1.Cor.4. q̄ quicqd est: a deo est: et ꝑpter deū est. Quid em̄ ha bes inquit qd nō accepisti? Si aūt accepisti: qd glo riaris quasi nō acceperis? Hāc gratiā ḡ cōmēdat Apo stol⁹: Hinc habere meruit inimicos iudeos: de lr̄a
1.Cor.15. legis et de sua iusticia gloriātes. Hāc ḡ cōmendans in lectiōe q̄ lecta est: sic ait: Ego em̄ sū minim⁹ aplo/ rū: qui nō sū dign⁹ vocari apl's: qz ꝑsecut⁹ sū ecclīaʒ
1.Timoth.1 dei. Sz ideo inquit misericordiā ꝯsecut⁹ sū: qz ignorās
Ibidem. feci in incredulitate. Deinde paulopost: Fidelis ser mo est inquit: et oīni acceptiōe dign⁹: qz christus ie/ sus venit in hunc mundū peccatores saluos facere: quor pmus ego sū. Nūquid ante illū nō erant pec/ catores? Quid est ḡ pmus ego? Antecedēs oēs: nō tpe: sz malignitate. Sz ideo inquit misericordiā con
Ro.5. secut⁹ sū: vt in me ostēderet christ⁹ iesus oēm longa/ nimitatē ad informationē eor qui credituri sūt illi i vitā eternā: id est vnusq̄sq̄ peccator et iniqu⁹ iā de se desperās: iā habēs q̄si gladiatoriū aīm: vt ideo fa ciat q̄cquid vult: qz necessario dānādus est: respiciat tñ ad aplm Paulū: cui tanta crudelitas: tātaq̄ ma licia a deo donata est: et nō de se desperādo: ꝯuertat ad deū. Hāc ḡ gratiā cōmendat nobis deus et i isto psalmo. Intueamur illam: et videam⁹ an ita sit: an forte ego aliter suspicer. Etēsi arbitror hunc eū ha bere affectū: et hoc omibus ꝑpe suis syllabis resona re: id est hoc nobis cōmendare gratiā dei gratuitam que nos liberat indignos: non ꝑpter nos: sz ꝑpter se: vt etiā si nō hoc dicerē: neq̄ hoc ꝑlocut⁹ essem: qui/ libet mediocris cordis homo attente audiēs verba eiusdē psalmi saperet hoc: et forte ipsis verbis si aliō habebat in corde mutaret et fieret quod hic sonat. Quid est hoc? Vt tota spes nostra in deo sit: nihilq̄ de nobis tanq̄ de nostris virib⁹ ꝑsumam⁹: ne nostꝛ faciētes qd ab illo est: et qd accepim⁹ amittamus. Titul⁹ ē ḡ psalmi hui⁹: vt solet titulus psalmi: indi/ cans in limine qd agat in domo. Ipsi dauid fili/ B
orū ionadab: et eor qui pmi captiui ducti sūt. Ionadab homo fuit quidā: cōmēdat nobis ex
Hiere.35 ꝓphetia Hieremie: q̄ filiis suis ꝑcepat vt vinū non biberēt: neq̄ in domib⁹ residerēt: sz in tabernaculis habitarēt. Preceptū aūt patris filij tenuerūt et ser/ uauerūt: et ex h benedici a dño meruerūt. Dñs āt h nō ꝑceperat: sed pater ipsor. Sic aūt hoc accepert tāq̄ ꝑceptū a dño deo suo: Qz etsi dñs nō ꝑcepat vt nō biberent vinū: et in tabernaculis habitarēt: ꝑ/ ceperat tamē dñs vt filij patri obedirent. In ea er/ Deut.5 dñi.6. circa.fi.et Con cor.1j.q.3.Qui resistit.
go re sola filius nō debet obedire patri suo: si aliqd pater ipsius iusserit cōtra dñm deū ipsius. Neq̄ em̄ debet irasci pater quādo sic ei ꝑ ponit de⁹. Vbi au/ tē hoc iubet pater qd ꝯtra dñm nō sit: sic audiēd⁹ ē
Exo.20. quō de⁹: qz obedire patri iussit deus. Benedixit er/ go deus filios ionadab ꝑpter obedientiā: eosq̄ obie/ Hiere.35
cit inobedienti populo suo: exprobrās: qz cū filij io nadab obedientes essent patri suo: illi nō obedirent deo suo. Cū autē ageret ista Hieremias: id agebat cū populo israel: vt pararēt se ad captiuitatē ducē/ dos se esse in babyloniā: et nō resisterēt volūtati dei: nec sperarēt aliud: nisi qz futuri eēnt captiui. Videt ergo ide colorat⁹ titulus hui⁹ psalmi: vt cū dixisset: filior ionadab: subijceret: et eor q̄ pmi captiui ducti sūt: nō qz filij ionadab captiui ducti sūt: sz qz illis q̄ captiui ducēdi erant oppositi sūt filij ionadab: qz pa tri obedientes erāt: vt intelligerēt illi ꝑpterea se fieri captiuos: qz deo obediētes nō fuerūt. Accedit etiaʒ C
q: ionadab interptat dñi spontane⁹. Quid est hoc: dñi spōtaneus? Dei volūtati libēter seruiēs. Quid
Ps.55. est: dñi spōtaneus? In me sūt deus vota que reddā
Ps.53. laudes tibi. Quid ē: dñi spontane⁹? Volū[tarie sa]/ crificabo tibi. Si em̄ disciplina apostolica [ser]uū mo
Eph.6. net: vt homi dño suo: nō tanq̄ ex necessitate: sed ex voluntate seruiat: et libēter seruiēdo se in corde libe rū faciat: quāto magis deo tota et plena et libēti vo/ luntate seruiendū est: qui videt ipsam voluntatē tu/ am? Nā si seruus tibi nō ex animo seruiat: man⁹ ei⁹: faciē ei⁹: ꝑsentiā ei⁹ potes videre: cor ei⁹ nō potes: et tamen ait illis Aplus: Nō ad oculum seruientes.
Ibidem. Et quid ē: nō ad oculū? Quid em̄? Visurus est do minus meus quomō illi seruiam: vt dicas mihi: nō ad oculū seruiētes? Adiecit: sed quasi serui christi. Dominus homo nō videt: sed dominus christ⁹ vi/ det. Ex animo inquit: cū bona voluntate. Nō quia D
h[ij] ionadab captiui ducti sūt: tal fuit ionadab: id ē h nomē ipi⁹ interptat. Qui sūt ḡ q̄ pmi captiui du/ cti sūt? Ducti sūt filij isrl' captiui pmi et scdi et tertij.

Sed p his psalmus aut de his psalm⁹ q̄ pmo ducti
sūt:nō hoc sonat:idē ipe psalm⁹ discussi⁹:pscrutat⁹:
interrogat⁹ oībus versib⁹ suis: aliud tibi dicit:non
dō illis se loqui q̄ hoīes:nescio q̄:nescio qñ irruētib⁹
hostibus in babyloniā captiui ducti sūt et hierusa-
lem. Sed qd dicit psalmus: Quid nisi qd audistis
ab Aplo: Cōmēdat nobis gratiā dei: cōmēdat no-
bis:qz nos p nosmetipos nihil sum⁹:cōmendat no-
bis:qz quicqd sumus:illi⁹ misericordia sum⁹. Quic
qd aūt ex nobis sum⁹:mali sum⁹. Quare ergo capti
ui:ꝛ quare nomie captiuitatis cōmendat ipa grā li-
beratoris: Aperit:ipe dicit Aplus: Condelector legi
Ro.7. dei f̄m interiorē hominē: video aūt aliā legē in mē-
bris meis repugnātē legi mētis meę: ꝛ captiuū me
ducentē in lege peccati:quę est in mēbris meis. Ec-
ce habes duci captiuū. Quid ḡ cōmendat iste psal-
Ibidem. mus: Quod sequit ibi Aplus: Infelix ego homo:
quis me liberabit de corpe mortis hui⁹: Gratia dei
p iesū christū dñm nostrū. Quare ergo pmi: Nam
dictū est quare captiui. Quantū arbitror ꝛ hoc elu-
Hiere.35 cet:qm in comparatiōe filiorū ionadab:omis inobedi-
entia culpata est. Per inobediētiā aūt captiui facti
Gen.3. sumus:quia ipe adā nō obediēdo peccauit. Dictus
1.Cor.15 ē aūt ab eodē Aplo:qd ꝛ verū est:qz oēs in adā mo
riunt in quo oēs peccauerunt. Merito ꝛ pmi du
cti sūt captiui:qz pmus hō de terra terrenus:secūd⁹
homo de cęlo cęlestis. Qualis terrenus:tales ꝛ ter-
Ibidem. reni:qualis cęlestis.tales ꝛ cęlestes. Sicut portaui-
mus imaginē terreni:portem⁹ ꝛ imaginē eius q̄ de
cęlo est. Primus homo captiuos nos fecit: secūd⁹
hō nos de captiuitate liberauit. Sicut eñi in adam
oēs moriunt:sic ꝛ in christo oēs viuificabūtur.
Sed in adā oēs moriunt per carnis natiuitatē:in
christo liberant p cordis fidē. Nō erat in potestate
tua: vt non nascereris ex adā:est in potestate tua vt
credas in christū. Quantūcūqz ḡ ad pmū hominez
ptinere volueris:ad captiuitatē ptinebis. Et qd est
ptinere volueris:aut qd est ptinebis: Iā ptines:ex-
Ro.7 clama: Quis me liberabit de corpore mortis hui⁹:
Audiamus ergo istū hoc exclamantē.

Expositio prime partis.

Deus in te speraui dñe: nō ɔfūdar
i ęternū. Iā ɔfus⁹ sū vel nō ɔfūdar in ęter-
nū. Quō eñi nō ē cōfus⁹ cui dr: Quē fructū
habuistis in his in qbus nūc erubescitis: Quid er-
go fiet:ne ɔfundamur i ęternū: Accedite ad eū ꝛ il-
luminamini: ꝛ vultus vestri nō erubescent. Confusi
estis in adā:recedite ab adā:accedite ad christuz:et
tūc nō ɔfundemini: In te speraui dñe nō cōfundar in
ęternū. Si in me ɔfundor: in te nō ɔfundar in ętnū.
In tua iustitia erue me ꝛ exime me. Nō in
mea: s̄ in tua. Si eñi in mea:ero ex illis de qbus ille
Ro.10 ait: Ignorantes dei iustitiam: ꝛ suam volentes cō-
stituere:iustitię dei nō sūt subiecti. Ergo in tua iusti
tia:ñ i mea. Quia mea qd: Pręcessit iniqtas. Et cū
ero iust⁹:tua iustitia erit: qz iustitia mihi abs te da-
ta:iustus ero: ꝛ sic erit mea vt tua sit:id ē abs te mi-
Ro.4 hi data. In eū eī credo q̄ iustificat impiū: vt deputet
fides mea ad iustitiā. Erit ḡ ꝛ sic iustitia mea: nō tñ
tanqz ppria mea:nō tanqz a meipo mihi data: sicut
Ps.7 putabāt illi q̄ per lrām gloriabant: ꝛ gratiā respue-
bant. Nā dictū est in alio loco. Iudica me dñe f̄m
iustitiā meā. Certe gloriabat in sua iustitia: s̄ reuo-
ca te ad Aplm: Quid eñi habes qd nō accepisti: Et
sic dic iustitiā tuā: vt memineris qd acceperis eā:
ꝛ nō eā iudęas accepisse. Nā ꝛ ille phariseus tāqz
a deo accepisse se dicebat Grās tibi ago: qz nō sū
sicut cęteri hoīes. Quare: Inde ei te delectat: qz bon⁹
es qd alter malus est: Denicqz qd addidit: Iniusti:
raptores: adulteri: sicut ꝛ publicanus iste. Hoc tamē
nō est exultare: s̄ insultare. Ille aūt captiu⁹ nec ocu
los ad cęlū audebat leuare: s̄ pcutiebat pectus suū:
dicens: De⁹ ppitius esto mihi peccatori. Par ita-
qz est vt illud qd in te ē bonū agnoscas qd a deo sit:
nisi etiā inde nō te extollas sup illū q̄ nōdū habet:q
fortasse cū acceperit: trāsiet te. Qñ eñi erat saulus ste
phani lapidator: qz multi erāt christiani quorū erat
ille psecutor: tamē quādo ɔuersus ē: oēs q̄ se p̄ces
serāt supauit. Ergo dic deo qd audis in psalmo: In
te speraui dñe:nō ɔfunder in ęternū:in tua iustitia:
nō in mea erue me ꝛ exime me. Inclina ad me
aurē tuā. Et hęc ɔfessio est humilitatis. Qui dicit
inclina ad me:ɔfitet qz iacet tanqz ęger pstrat⁹ me-
dico stanti. Denicqz vide quia ęger loquit: Inclina
ad me aurē tuā: Et saluū me fac. Esto mihi i
deū ptectorē. Nō ad me iacula inimici pueniāt:
ego eñi me ptegere nō possū. Et parū est in ptecto-
rē: addidit. Et i locū munitū mihi esto vt sal-
uū me facias. In locū munitū mihi esto: tu esto
locus munit⁹ me⁹. Ubi est qd ab illo fugiebas adā:
ꝛ te inter paradisi ligna abscondebas: Ubi ē qd ei⁹ fa
ciē formidabas ad quē gaudere ɔsueueras: Abisti
ꝛ peristi: captiuatus es: ꝛ ecce visitaris: ꝛ ecce nō di
mitteris: ꝛ ecce dimittunt nonagintanouez oues in
mōtib⁹: ꝛ qrit ouis pdita: ꝛ ecce dr de inuenta oue:
Mortu⁹ erat ꝛ reuixit: perierat ꝛ inuētus est. Ecce
ipe de⁹ factus est locus refugij tui: q̄ pmo erat me-
tus fugę tuę. In locuz munitū tu inqt esto mihi: vt
saluū facias me: Nō ero saluus nisi in te: nisi tu fue-
ris requies mea: sanari nō poterit ęgritudo mea. Le
ua me a terra: in te iaceā: vt surgā in locū munitum.
Quid muniti⁹ cū ad illū locū cōfugeris: Dic mihi
qs aduersarios formidabis: Quis insidiabit ꝛ pue
niet ad te: Nescio qs dicit de mōtis vertice damas-
se cū imperator trāsiret: nō de te loquor: respondisse ille
dicit ꝛ dixisse: nec ego de te. Cōtēpserat imperatorē
cū insignib⁹ armis ꝛ exercitu potētē. Unde: De loco
munito. Si securus ille in alta terra: quō tu nō in eo
a quo factū est cęlū ꝛ terra: Esto mihi ergo in deuz
ptectorē ꝛ in locū munitū vt saluū me facias. Ego
si mihi aliū locū elegero: saluus eē nō potero. Elige
certe hō si inueneris munitiorē. Nō est ergo quo fu
giat ab illo nisi ad illū. Si vis euadere iratum: fuge
ad placatū. Qm̄ firmamentū meū ꝛ refugiū
meū es tu. Firmamētū meū qd ē: Per te sum fir
mus: ꝛ ex te sū firm⁹. Qm̄ firmamentū meū ꝛ refu-
giū meū es tu. Ut fiam firm⁹ ex te: sicubi fuero infir-
matus in me: refugiā ad te. Firmū eñi te facit gra-
tia christi: ꝛ immobilē aduersus oēs tēptationes
inimici. Sed ibi ē ꝛ humana fragilitas: ibi est ad-
huc prima captiuitas: ibi est ꝛ lex in membris repu-
gnans legi mentis: ꝛ captiuuz volens ducere in le-
gē peccati: Adhuc corp⁹ qd corrumpit: aggrauat
animam. Quātūlibet firm⁹ sis ex grā dei: qdiu adhuc
portas terrenū vas in q̄ thesaur⁹ ē dei: aliqd etiā de
ipso vase fictili formidandū est. Ergo firmamentū

meũ es tu: vt firmus sim in isto seculo aduersus om
nes tẽptatiões. Sed si multe sũt ⁊ turbant me: refu
giũ meũ es tu. Ad hoc enĩ ↄfitebor infirmitatẽ me
am: vt sim timidus tanq̃ lep⁹: q2 spinis plen⁹ tanq̃
Ps. 103. herina⁹. Et sicut in alio psalmo dr. Petra ẽ refugiũ
herinaciis ⁊ leporib⁹. Petra aũt erat christ⁹. Deˀ
meus ✝eruẽ me de manu pctõris. Generalit̃
itellige peccatores inter q̃s laborat iste qui de capti
uitate iã liberãdus est iste: q̃ iã clamat: Infelix ego
Ro. 7. homo: quis me liberabit de corpe mort̃ hui⁹? Gra
tia dei p iesũ christũ dñm nostꝝ. Intus ẽ hostis: lex
illa i mẽbr̃. Sũt ⁊ for̃ hostes: Quo clamas? Ad il
Ps. 18. lũ cui clamatũ est: Ab occultis meis mũda me dñe:
⁊ ab alienis parce seruo tuo. Ergo saluũ me fac cuꝫ
dr: ab egritudine tua dicit̃ interiore: id est ab iniqta
te tua: ab ea q̃ captiuus es: ab ea qua ad p̃mũ homi
nẽ ptines: vt inter p̃mos captiuos clames. Saluus
aũt factus ab iniquitate tua: vide iaꝫ ⁊ de iniqtatib⁹
alienis: inter q̃s tibi necesse est viuere quousq̃ vita
ista finiat̃. Et q̃usq̃? Ecce finit̃ tibi: Nũqd finit̃ ec
clesie: nisi in fine seculi? Iste aũt vn⁹ hõ vnitas chri
sti clamat has voces. Necesse ẽ g̃ vt multi exeũtes
d̃ hoc corpe fideles: iã sint in illa requie quã prestat
deus spiritibus fideliũ. Sed hic adhuc sũt membra
christi in his qui in hac vita degunt: in his q̃ postea
nascent̃. Ergo vsq̃ in finẽ seculi erit hic iste homo q̃
clamat a peccatis suis liberari: ⁊ a lege mẽbrorũ re
pugnãte legi mẽtis. Deinde inter peccata alioꝝ: in
ter q̃s necesse est vt viuat vsq̃ in finẽ. Sed duo ha
bet genera peccatores isti. Alii sũt q̃ legem accepe
rũt: alii sũt q̃ nõ acceperũt. Oẽs pagani legeꝫ nõ
acceperũt: oẽs iudei ⁊ christiani legẽ acceperũt. Er
go generale nomẽ est peccator: aut legis trãgressor
si accepit legẽ: aut tantũmodo iniqu⁹ sine lege si nõ
accepit legẽ. De vtroq̃ genere loquit̃ Apls ⁊ dicit:
Ro. 2. Qui sine lege peccauerũt: sine lege peribũt: ⁊ q̃ in le
ge peccauerũt: p legẽ iudicabũt̃. Tu aũt q̃ int̃ vtrũ
q̃ genus gemis: dic deo qd̃ audis in psalmo: Deus
meus erue me de manu peccatoris. Cui⁹ pctõris?
Al. ✝Et. ✝De manu ✝legem ✝pretereuntis ⁊ iniqui.
✝contra. Est quidẽ ⁊ iniqu⁹ legẽ p̃teriens: Nõ enĩ nõ iniqu⁹
✝agentis. q̃ legẽ p̃terit. S3 oĩs legẽ p̃teriens iniquus est non
Ro. 4. oĩs iniquus legẽ p̃terit. Ubi enĩ nõ ẽ lex: ait Apo
stolus: nec p̃uaricatio. Qui ergo legẽ nõ acceperũt:
iniqui dici possũt: p̃uaricatores nõ possũt: Iudicã
tur vtriq̃ s̃m merita sua. Sed ego q̃ de captiuitate
volo liberari p gratiã tuã: clamo ad te: Libera me d̃
manu peccatoris. Quid est de manu eius? De pote
state ei⁹: ne cũ seuit adducat ad ↄsensionẽ: ne cũ insi
diat̃ psuadeat iniquitatẽ. De manu legẽ p̃tereuntis
⁊ iniqui. Respõde illi. Quid te queris liberari d̃ ma
nu legẽ p̃tereũtis ⁊ iniqui? Noli ↄsentire: s3 si seuit:
patiẽs esto: tolera. Sed q̃s te tolerat: si deserat ille q̃
est locus munit⁹? Quare ergo dico: Libera me de
manu legem pretereũtis ⁊ iniqui? Quia nõ est i me
vt patiens sim. sed in te q̃ donas patientiã. Deniq̃
I sequit̃. quare hoc dico. Quoniã tu es patien
tia mea dñe. Iam si patientia: recte ⁊ qd̃ sequit̃:
Domine spes mea a iuuẽtute mea. Ideo pa
tientia mea: q2 spes mea. An potius ideo spes mea:
Ro. 5. q2 patientia mea? Tribulatio ait aplis, patientiaꝫ
operat̃: patientia pbationẽ: pbatio aũt spem: spes
vero nõ confundit̃. Merito in te speraui dñe: nõ cõ

fundar in eternũ. Dñe spes mea a iuuẽtute mea. A
iuuẽtute tua: deus spes tua? Nõne ⁊ a pueritia tua:
⁊ ab infantia tua? Plane inquit. Nã vide qd̃ sequit̃.
Ne d̃ putares ita me dixisse: Spes mea a iuuẽtute
mea: q̃si nihil ↄfuerit deus īfantie vel pueritie mee.
Audi qd̃ sequit̃: In te ↄfirmatus sũ ex vtero.
Adhuc audi. De ventre matris mee tu es p
tector meus. Quare g̃ a iuuẽtute mea. nisi exq̃ in
te cepi sperare? Ante enĩ non in te sperab ã: q̃uis tu
fueris ptector meus q̃ me saluũ pduxisti ad tẽpus q̃
in te discereꝫ sperare. A iuuẽtute aũt mea cepi in te
sperare: ex quo me aduersus diabolũ armasti: vt in
pcinctu exercitus tui armat⁹ fide tua: spe: charita
te: ceterisq̃ donis tuis: ↄfligerẽ aduersus inuisibiles
inimicos tuos: audirẽq̃ ab Aplo: Nõ est nob colEph. 6
luctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinẽ: s3 aduersus p̃n
cipat⁹ ⁊ potestates ⁊ rectores mũdi tenebraꝝ harꝝ:
aduersus spiritalia nequitie. Ergo iuuenis ẽ qui pu
gnat ↄtra ista. S3 q̃uis iuuenis sit cadet: nisi ille sitR
spes ei⁹ cui clamat: Dñe spes mea a iuuẽtute mea.
In te ✝decantatio mea semp. Nũquid ex quoAl. ✝cantatio.
in te sperare cepi: vsq̃ nũc? Sed semp. Quid ẽ sem
per? Nõ tantũ tpe fidei: s3 ⁊ tpe speciei. Nũc enĩ q̃2. Cor. 5.
diu sumus in corpe: pegrinamur a dño: Per fidem
enĩ ambulamus: nõ p speciẽ. Ueniet tẽpus vt vide
amus qd̃ nõ visũ credimus. Uiso aũt qd̃ credimus:
letabimur: viso aũt qd̃ nõ crediderũt impii: ↄfũden
tur. Tũc veniet res: cui⁹ modo est spes. Spes enĩ q̃Ro. 8.
videt̃: nõ est spes. Si aũt qd̃ nõ videm⁹ speramus:
p patientiã expectam⁹. Modo g̃ gemis: mõ in locũ
refugii curris vt saluus fias: mõ in infirmitate posi
tus medicũ rogas. Quid cũ acceperis pfectã etiã sani
tatẽ? Quid cuꝫ effectus fueris equalis angelis dei?Math. 22.
Iam forte istã gratiã qua liberatus es obliuisceris?
Absit. In te decantatio mea semp. Tanq̃ prodi
giũ factus sũ multis. Hic tẽpore spei. tpe gemi
tus: tpe humilitatis: tpe doloris: tpe infirmitatis: tpe
vocis a cõpedib⁹. Hic ergo qd̃? Tanq̃ pdigiuꝫ fa
ctus sũ multis. Uã tanq̃ pdigiũ? Uñ mihi insultãt
q̃ me pdigiũ putãt? Quia credo qd̃ nõ video. Illi
enĩ beati in his q̃ vident exultant: in potu: i luxuria:
in scortatiõibus: in auaricia: in diuitiis: in rapinis:
i secularib⁹ dignitatib⁹: i dealbatiõe lutei parietis: i
his exultãt. Ambulo aũt ego in viã dissimilẽ: contẽ
nẽs ea q̃ p̃sentia sũt: ⁊ timẽs etiã psp̃era seculi: nec
alicubi secur⁹ nisi in pmissis dei. Et illi: Manduce
mus ⁊ bibam⁹: cras enĩ moriemur. Quid ais? Re1. Cor. 15.
pete: Manducem⁹ inqt ⁊ bibam⁹. Age. Quid po
stea dixisti? Cras enĩ moriemur. Terruisti: nõ sedu
xisti. Plane hoc q̃d postea dixisti: incussisti mi
hi timorẽ ne tibi ↄsẽtiã. Cras enĩ moriemur dixisti:
⁊ precessit: Manducemus ⁊ bibamus. Cũ enĩ dixis
ses: manducem⁹ ⁊ bibamus: adiũxisti: cras enĩ mo
riemur. Audi ↄtra a me: Immo ieiunem⁹ ⁊ orem⁹:
cras enĩ moriemur. Hanc viã tenẽs artã ⁊ angustã:Math. 7.
tanq̃ prodigiũ factus sũ multis. ✝Sed tu adiuAl. tu.
tor fortis. Adesto o dñe iesu q̃ mihi dicas: noli de
ficere in via angusta: ego p̃or transii: ego sũ ipsa via:
Ego duco. i me duco: ad me pduco. Ergo q̃uis pdi
giũ factus sũ multis: tamẽ nõ timebo: quia tu adiu
tor fortis. Repleatur os meum laude vt
✝hymno dicam gloriam tuã: tota die✝ ma
gnificentiam tuam. Quid est tota die? OmneR
Al. ✝cantem ✝magnitudinem

intermissione. In prosperis qz consolaris: in aduersis qz
corrigis. Anteq̄ essem qz fecisti: cũ essem qz salutē
dedisti: cũ peccassem qz ignouisti: cũ cõuersus essem
qz adiuuisti: cũ pseuerassem qz coronasti. Ita plane
repleat os meũ laude: vt hymno dicā gloriā tuam:
tota die magnificentiā tuā. Ne proiicias me i tpe
senectutis. Spes mea a iuuētute mea: ne proiicias
me in tpe senectutis. Quid est hoc tpus senectutis:
Cũ deficiet virtus mea ne derelinq̄s me.
Respōdet hic tibi deus: imo vero deficiat virt⁹ tua:
2. Cor. 12 vt in te maneat mea: vt dicas cũ Aplo: Quādo infir
mor: tūc potēs sũ. Noli timere ne proiciaris in infir
mitatē in ista senectute. Quid em: Dñs tuus nõ est
infirmatus in cruce: Nõne ante illũ tanq̄ aũ homi
nem nihil valentem: captiuatum ɀ oppressũ: caput
Math. 27 agitauerũt fortissimi ɀ tauri pingues: ɀ dixerũt: Si
fili⁹ dei est descēdat de cruce: Nũqd ille qz infirm⁹
erat desertus est: qui maluit nõ descendere de cru
ce: ne nõ potentiā ostendisse: sed insultantib⁹ cessisse
videret: Quid te docuit pēdēs q̄ descēdere noluit:
nisi patiētiā int insultātes: nisi vt sis fortis i dño tuo:
An forte ɀ ex ei⁹ persona dictũ est: Tanq̄ pdigium
factus sũ multis: ɀ tu adiutor fortis: Ex persona ei⁹
ꝫm infirmitatē: nõ ꝫm potestatē: ꝫm id qd nos in se
transfigurauerat: nõ ꝫm id qd ipse descenderat. Fa
ctus est em multis pdigiũ. Et forte ipse erat senect⁹
eius: qz ex vetustate nõ incõgrue senect⁹ vocat: vt
Ro. 6 ait Apls: Vetus homo noster simul crucifixus est
cũ illo. Si ibi erat vetus hõ noster: senect⁹ ibi erat:
Ps. 102. qz vetus senectus: Tñ qz vez est: Renouabit sicut
Math. 20 aquile iuuētus tua: Resurrexit ipse die tertio: promi
sit resurrectionē finito sclo. Iā pcessit caput: mē
bra secutura sunt. Quid times ne derelinquat te: ne
abiiciat in tpe senectutis cũ defecerit virt⁹ tua: Im
mo tūc in te erit virtus ei⁹ quādo defecerit virt⁹ tua.
Quare hoc dico: Quia dixerunt inimici mei
mihi: ɀ qui custodiebāt aiam meā cõsiliũ
M fecerũt in vnũ: dicētes: Deus dereliquit
cũ: persequimini ɀ cõphendite cũ: quia
Alr. scriptũ. non est qui eruat eũ. Dictũ est hoc de christo.
tñ non habet. Ille em q̄ potentia magne diuinitatis qua patri eq̄
lis est: resuscitauerat mortuos: subito inter man⁹ ini
micoz infirmus fact⁹ est: ɀ q̄si nihil valens compre
Math. 26. hēsus est. Quādo cõphēderet: nisi illi pmo i cor
de suo dicerēt. De⁹ dereliqt eũ: Unde illa vox est in
Ps. 21. et cruce: Deus meus de⁹ me⁹ vt qd dereliquisti me:
Math. 27 Ergo deus dereliquit christũ: cũ deus esset in chri
2. Cor. 5. sto mundũ reconcilians sibi: cũ eēt ɀ christus deus:
Ex iudeis quidē ꝫm carnē q̄ ē sup omia de⁹ benedi
ctus in secula: deus dereliquit illũ: Absit. Sz in ve
Ro. 6. tere nostro vox nostra erat: qz simul crucifixus erat
vet⁹ hõ nr̄ cũ illo: Et de ipso vetere nostro corp⁹ acce
perat: qz maria de adā erat. Ergo qd illi putauerũt:
hoc de cruce dixit: Quare me dereliquisti: Quare illi me
derelictũ putāt malo suo: Quid est derelictũ putāt
1. Cor. 2. malo suo: Si em cognouissent: nũq̄ dñm glie cru
cifixissent. Persequimini ɀ cõphendite eũ. Familia
ri⁹ tñ hoc fratres accipiam⁹ ex mēbris christi: ɀ vo
cē nostrā in his verbis agnoscam⁹: qz ɀ ille tales vo
ces ex psona nostra habuit. nõ ex potētia ɀ maiesta
te sua: sed ex eo qd fact⁹ est pter nos: non ꝫm id qd
Gr. deus ne elõ erat q̄ fecit nos. Dñe deus me⁹ ne elongeris a
geris. me. Ita fit ɀ nõ elongat oino: Prope est em domi
Ps. 33.

nus his q̄ obtriuerũt cor. Deus meus in adiu
toriũ meũ respice. Confundant ɀ deficiāt
cõmittētes aiam meā. Quid optauit: Confũ
dant ɀ deficiāt. Quare optauit: Cõmittentes aiam
meā. Quid est: cõmittētes aiam meā: Cõmittētes
q̄si in litem aliquā. Cõmitti em dicunt: q̄ litem p
uocant. Si ergo ita est: caueam⁹ cõmittentes aiam
nostrā. Quid est. cõmittentes aiam nostrā: Primo
puocātes nos vt deo resistamus: vt in malis nostris
deus nobis displiceat. Quando enim rectus es vt
bonus sit tibi deus israel: bonus rectis corde: Qñ Ps. 72
rect⁹ es: Vis audire: Quādo in eo bono qd facis:
deus tibi placet: in eo aũt malo qd pateris: de⁹ tibi
nõ displicet. Videte qd dixeri fratres: ɀ cauti esto
te contra cõmittētes aias vestras. Oēs em q̄ vobis
cũ agũt: vt in merorib⁹ ɀ tribulationib⁹ fatigemini:
id agũt vt in eo qd patimini: deus vobis displiceat
ɀ exeat ex ore vestro. Quid est hoc: Quid em feci:
Iā ergo tu nihil mali fecisti: ɀ tu iustus es: ɀ ille in
iustus: Peccator sũ inquis fateor: iustũ me non di
co. Sed qd: peccator ē: Nũquid tantũ quantũ ille
cui bene est: Quantũ peius: Ego scio mala ipsius:
ego scio iniq̄tates ipius: a qb⁹ ego etsi peccator: lon
ge absum: ɀ tamē video eũ florere omibus bõis: ɀ
ego tanta patior. Nõ ḡ ideo dico: deus qd tibi feci:
qz nihil oino mali feci. ꝫ qz nõ tñ feci vt ista dignus
sim pati. Iterum tu iustus es: ille iniustus. Euigila
miser: cõmissa est aia tua. Nõ inq̄t ego iustũ me di
xi. Quid ergo tu dicis: Peccator sũ: ꝫ nõ tanta cõ
misi: vt ista dignus essem pati. Nõ ḡ dicas deo: iu
stus sũ ɀ tu iniustus es: sed dicis: iust⁹ sũ: sed tu es
iniustior. Ecce cõmissa ē aia tua: ecce iam bellũ gerit
aia tua. Que: Cõtra quē: Aia tua contra deũ q̄ facta
est contra illũ a q̄ facta ē: Vel ḡ es que cõ illũ clamet:
Ingrata es. Redi ḡ ad cõfessionē in murmuraris: ip̄
plora medici manũ. Nõ tibi videant felices q̄ florēt
ad tēpus. Tu castigaris: illis parcit. forte tibi castiga
to ɀ emēdato filio. hereditas reseruat. Redi ḡ redi Esa. 46
puaricator ad cor: nõ cõmittat aia tua: Potētiorē
multũ cui bellũ indixisti. Quāto grādiores lapides
in celũ miseris: tāto te fortior ruina pssura est. Redi
potius ad cognoscendũ te: deus ē qui tibi displicet:
Erubesce: tu tibi displice: Nihil boni faceres nisi ille
bon⁹ esset: ɀ nihil mali patereris nisi ille iustus esset.
Euigila ḡ in hanc vocē: Dñs dedit: dñs abstulit: sic Iob. 1.
dño placuit: ita factũ ē: sit nomē dñi bñdictũ. Iam Iob. 2
si erāt q̄ iuxta iob putrescentē sani sedebāt: ɀ tñ ille
suscipiēdus flagellabat: illis puniēdis parcebatur.
Quicq̄d ḡ tribulationis tibi acciderit: quicq̄d insultati
onis: nõ cõmittat aia tua. nõ cõmittat nõ solũ contra
deũ: ꝫ nec contra eos ipos q̄ tibi ista faciũt. Si em vel
ipos odio habueris: ɀ contra illos cõmissa est aia tua:
pfusus illi gratias age p istis oīa. Forte em ɀ ora
tio pro ipis est ista quā audisti: Cõfundant ɀ defici
ant cõmittentes aiam meā. Confundantur ɀ defici
ant. Multũ em de iusticia sua psumũt: ḡ cõfundant.
Hoc illis expedit vt peccata sua cognoscāt vt cõfũ
dant ɀ deficiāt: male em de virib⁹ suis sumebāt: Et
ipi defecti dicant: Quando infirmor tũc fortior sũ: 2. Cor. 12
ɀ ipi defecti dicāt: ne abiicias me in tēpus senectu
tis. Bonũ ergo illis optauit: vt cõfundātur de ma
lis suis: ɀ deficiāt a puersis virib⁹ suis: Et tūc iā de
fecti et confusi querant illuminatorē a cõfusione:

Vel ergo. defecatorē a defectiõe: Deniq̃ vide quid sequit̃. † In
... duant̃ ꝯfusione ꝛ vereciidia: q̃ *cogitant
querunt. mihi mala. Cõfusionē ꝛ verecūdiã: Cõfusionē ꝺ
mala ꝯsciã: verecūdiã ꝓpter modestiã. Fiat hoc il
lis: ꝛ boni erūt. Nõ tibi videat̃ sęuire: vtinã exaudi
atur ꝓ illis. Nã sęuire videbat̃ ꝛ stephanus q̃n ore
flãmanti v̄ba illa iaculabat̃. Dura ceruice ꝛ nõ cir
Act.7. cūcisi corde ꝛ auribus: vos semꝑ restitistis spūisan
cto. Nũ accensa iracūdia: q̃ȝ vehemēs aduersus ini
micos cõmissa tibi videt̃ aĩa ipsius? Absit. Salutē
ipsoꝝ reqrebat: phreneticos male sęuiētes v̄bis liga
bat. Nã vide quõ nõ erat cõmissa aĩa ipsius: nõ solū
Act. nõ ꝯtra deū: ſ nec ꝯtra ipsos. Dñe inquit iesu: tu acci
pe spiritū meū. Nõ ei displicuit iesus: q: passurus
erat lapidationē ꝓ verbo ipsius. Nõ ergo erat com
Act.7. missa aĩa eius ꝯtra deū. Itē dixit: Dñe ne statuas il
lis hoc delictuꝫ. Nõ ergo erat cõmissa aĩa eius: nec
ꝯtra inimicos suos. Induant̃ ꝯfusione: ꝛ verecun
dia qui cogitant mihi mala. Hoc eñ querūt oẽs
q̃ me tribulãt: mala mihi querūt. Que mala quere
bat etiã mulier illa quãdo suggessit: Dic aliqd in de
Job.2 um: ꝛ morere: Et illa vxor tobię q̃ ait marito: Vbi
Tob.2. sūt iusticię tuę? Ad hoc dicebat vt displiceret illi de
us qui illū fecerat cęcū: ꝛ cū illi displiceret cõmitte
ret aĩa ipsius. Si ḡ nemo tibi tribulãdo persuaserit:
nemo extorserit vt tibi displiceat deus in his q̃ pate
ris: aut vt oderis homĩes ꝑ quos pateris: ñ cõmit
P. sperabit. tet̃ aĩa tua: secur⁹ dicas qđ sequit̃: Ego aũt ſp̄ *in
te sperabo: ꝛ adijciã sup omnē laudē tuã.
Quid est hoc? Mouere nos debet: adijciã sup oẽm
laudē tuã. Perfectior ē factur⁹ es laudē dei? Est ali
quid qđ supadijciat̃? Si iam oĩs illa laus ē: tu qđ
adiecturus es? Laudatus est deus in omnibus bo
nis factis suis: in oĩ creatura sua: in oĩ institutio
ne rerū oĩm: in gubernatione ꝛ regimine sęculoruꝫ:
in ordine tẽpoꝝ: in eminẽtia cęli: in fęcūditate terra
rū: in circūfusiõe maris: in oĩ p̄pollentia nascẽtis
vbiq; creaturę: in ipis filijs hoĩm: in danda lege: in
liberãdis suis a captiuitate ęgyptioꝝ: ꝛ ceteris oĩ
bus mirabilibus suis: Nonduꝫ erat laudatus in eo
qđ suscitauit carnē in vitã ęternã. Sit ergo ista laus
adiecta ꝑ resurrectionē dñi nostri iesu christi: vt hic
eius vocē intelligamus sup oẽꝫ laudē p̄teritã: si hoc
ꝛ recte intelligamus. Sed qđ tu forte peccator q̃ ti
mebas cõmitti aĩam tuã: q̃ in ipso solo sperabas: vt
a p̄ma illa captiuitate liberareris: qui de iusticia tua
non p̄sumebas: ſ de gratia illius quã cõmendat hic
psalmus. Quid tu? Adiacies aliquid sup omnē lau
dē dei? Adijciã inquit. Videamus qđ adijciat. Pos
set esse oĩs laus tua: ꝛ nihil oĩno deesse videret̃ ad
laudē tuam: quia ꝛ nihil deesset si dãnares oẽs ini
quos. Nõ eñ nõ esset magna laus dei iusticia ipa q̃
iniqui dãnant̃? Magna laus eēt. Fecisti hominē:
Gen.3. dedisti ei liberū arbitriū: in ꝑadiso collocasti: p̄cęce
ptū imposuisti: mortē si p̄ceptū violaret iustissimaꝫ
denūciasti. Nihil nõ fecisti: nemo est q̃ a te amplius
exigat. Peccauit: factū est genus hũanū tanq̃ mas
sa peccatoꝝ ꝓfluēs ď peccatorib⁹. Quid ergo? Tu
si massam istã iniquitatis dãnes: quis tibi dicet: In
iuste fecisti? Esses plane etiã sic iustus: ꝛ oĩs esset
ista laus tua: Sed q: liberasti ꝛ ipm peccatorē iusti
ficãdo impiū: Adijciã sup omnē laudem tuã. Os
C. meū *ꝓnūciabit iusticiã tuã. Nõ meã. Inde
adijciã sup omnē laudē tuã: quia ꝛ q̃ iustus sū: si iu
stus sū. iusticia tua est in me: nõ mea. Tu eñ iustifi
cas impiū. Os meū annūciauit iusticiã tuã. Tota Ro.4.
die *salutē tuã. Quid est salutē tuã? Dñi est sal⁹. Al. salutare
Nemo sibi vsurpet q: se saluū facit: Dñi ē sal⁹: nõ tuū.
se saluū ꝑ se quisq̃ facit. Dñi est salus: vana sal⁹ ho Ps.3.
minis. Tota die salutē tuã: toto tp̄e. Aliqd aduersi
ē: p̄dica salutē dñi. Aliquid ꝓsperi est: p̄dica salutē
dñi. Ne p̄dices in ꝓsperis: ꝛ obmutescas in aduer
sis: alioq̃n nõ erit qđ dictū est: tota die. Tota enim
dies cū sua nocte est. Nũquid quãdo dicim⁹: triginta
ta dies: vbi causa: trãsierūt: nõ dicimus ꝛ noctes?
Nõne ꝛ in ipo numero dierū includimus ꝛ noctes?
In Genesi quid dicebat̃? Factuꝫ ē vespere ꝛ mane Gen.1.
dies vnus. Ergo dies totus est cuꝫ sua nocte. Nox
eñ diei seruit: nõ dies nocti. Quicqđ facis in carne
mortali: iusticię debet seruire. Quicqđ facis ex p̄ce
pto dei: nõ ꝓpter emolumẽta carnis fiat: ne dies ser
uiat nocti. Ergo tota die laudē dei dic scꝫ ĩ ꝓsperis ꝛ
in aduersis: In ꝓsperis tanq̃ tp̄e diurno: in aduer
sis tanq̃ tp̄e nocturno. Tota tamē die laudē dei: vt
nõ frustra cãtaueris: Benedicã dñm in oĩ tẽpore: Ps.33.
semꝑ laus eius in ore meo. Saluis filijs: pecorib⁹:
familia: oĩ re sua: iob laudabat deū: hoc quasi diur
no tp̄e. Dãna venerūt: orbitas irruit: ꝑijt qđ ser
uabat̃: obierūt q̃bus seruabat̃: hoc quasi nocturno
tp̄e. Vide tamē tota die laudantē. Nũquid post il
lud diurnū tẽpus vbi lętabat̃: q: factus ē illius qua
si lucis: hoc est ꝓspitatis occasus: defecit a laudibus
dei? Nõne dies erat in corde vnde fulgebat: Domi Job.1.
nus dedit: dñs abstulit: sic dño placuit: ita factuꝫ ē:
sit nomē dñi benedictū? Et hoc quasi adhuc vespti
nū erat tẽpus: venit ꝛ nox crassior: tenebrę ꝓfundio
res: corpis dolor: putredo vermiū: nec sic in ipa pu
tredine defecit a laudibus dei: foris in nocte q̃ intus
exultabat in die. Nãq; vxori ꝓsuadenti blasphemi
am: ꝛ cõmittenti aĩam ipsius: male suadẽti miserę: tã Job.2
q̃ȝ vmbrę nocturnę: Locuta es inq̃t tanq̃ vna ex insi
pientibus mulierib⁹. Vere filia noctis: Si bona su
scepimus de manu dñi: quare mala nõ sustineam⁹?
Laudabimus in die: deficiemus ĩ nocte? Tota die:
id est cū sua nocte salutē tuã. Qm̃ non cognoui
*negociatiões. Ideo inq̃t tota die salutē tuam: R.
Al. literaturam
qm̃ nõ cognoui negociationes. Que sūt istę nego
ciationes? Audiãt negociatores ꝛ mutent vitã: ꝛ si
fuerūt nõ sint: nõ cognoscãt qđ fuerūt: obliuiscant̃:
Postremo: nõ approbẽt: nõ laudẽt: improbẽt: dam
nent: mutent̃ si peccatū est negociatio. Hinc enim
auiditate nescio qua acq̃rendi o negociator: quãdo
damnū passus fuerit: blasphemas: ꝛ nõ erit in te qđ
dictū est: Tota die laudē tuã. Quãdo aũt p̄o p̄cijs
rerū quas vendis: nõ solū mentiris: verūetiã falsuꝫ
iuras: quõ ĩ ore tuo tota die laus dei? Et q̃n si chri
stianus es etiaꝫ ex ore tuo blasphemat̃ nomē dei: vt Ro.2
dicat̃: Ecce quales sūt christiani? Ergo si ꝓpterea Is.52.
iste tota die laudē dei dicit: quia nõ cognouit nego
ciatiões: corrigant se christiani: nõ negocient̃. Sed
ait mihi negociator: Ecce ego affero quidē ex lõginquo
quo merces: ad ea loca in quibus non sūt ea quę at
tulero: vnde viuam tanq̃ mercede laboris mei: pe
to vt carius vendam q̃ȝ emerim. Vnde enim viuã:
cum scriptum sit: Dignus est operarius mercede Luc.10
sua? Sed agitur de mendacio: de periurio: hoc

virimu meum est: nō negociatōis. Nec̄ eñ si non vellem: possem agere sine isto vitio. Nō ḡ eā culpā
ss.dil.Chri. auctor ad negociū transfero: sed si mentior: ego mentior: nō negociū. Possem eñ dicere: tanto emi: tanto vendā: si placet eme. Nō eñ istā veritatē audiēs emptor repelleret: t nō oēs pot⁹ accurrerēt: Quia plus fidē q̄ mercedē diligerēt. Hoc ergo inquit me mone: ne mētiar: ne iurē. nō vt abiciā negociū vñ me trāsigo. Quo eñ vocas: q̄ñ hic reuocas? Forte ad artē aliquā: Ero sutor: calciamenta faciā hoib⁹. Mendaces eñ t ipi nō sūt? Periuri t ipsi nō sunt? Nōne locatis ab alio calciamētis: cū acceperint ab alio prāū: dimittūt qd faciebāt: t suscipiūt alteri facere: t fallūt eū cui pmiserāt cito se facturos? Nonne sepe dicūt. hodie facio: hodie impleo? Deinde ipa sutura tātas fraudes nō faciūt? Faciūt ista t di
Ibidem. cūt ista: sed ipi mali sūt: nō ars quā pfitent. Oēs ergo artifices mali: deū nō timētes: vel p lucro: vel p timore damni: aut egestatis mentiūtur: piurant: nō est ptinua dei laus in eis. Quō ḡ reuocas a negociatione? An vt agricola sim: t aduersus deū tonantē murmurē: vt grandinē timēs. sortilegū cōsulam: vt querā quid faciā ptra celū: vt optem paupib⁹ famē: quo possem vendere qd seruaui? Ad hoc me addu
Ibidem cis? Sed nō ea faciūt inquis agricole boni: nec illa negociatores boni. Quid eñ? Etiā t filios habere malū est: q: quādo eis caput dolet: male t infideles matres ligaturas sacrilegas t incātiones querunt? Ista hoim nō rerū peccata sūt. Potest mihi hoc dicere negociator: Quere ergo episcope queādmodū intelligas negociatōes q̄s legisti in psalterio: ne forte tu nō itelligas t me a negociatiōe phibeas. Mone ergo queādmodū viuā. Si bñ: bñ mihi erit: vnū tñ scio: q: si mal⁹ fuero: nō negociatio mihi facit: sed
ss.dil.Chri. circa finem. iniq̄tas mea. Quādo vez dicit: nō est qd ptradicatur. Queram⁹ ergo quas dixerit negociationes: q̄s
S vere qui nō cognouit: tota die laudat deū. Negociatio t in greca lingua ab actu dicit t in latina: Negociatio siue actus siue negociū: discutiat qd sit. Qui eñ negociatores actuosi q̄si ex eo qd agūt psumūt:
ss.dil.Chri. opa sua laudāt: nō puenīūt ad gratiā dei. Ergo ptra illā gratiā sūt negociatores: quā cōmendat hic ps. Illam eñ gratiam commēdat: vt nemo de suis ope
Ps.87 ribus gloriet. Quō quodā loco dicit: Medici nō resuscitabūt: deserere debēt hoies medicinā? Sed qd est hoc? Sub isto noie intelligunt supbi: pollicētes
Ps.3. salutē hoibus: cū dñs sit salus. Quō ergo ptra medicos. id ē supbos salutis pollicitatores vigilat hoc qd dictū ē: Tota die salutē tuā: sic cōtra negociatores: id est qui de actu suo t opibus gaudēt: vigilat h
Ps.70 qd dictū est: Os meū annūciabit iusticiā tuā: id est nō meā. Qui sūt negociatores: id est q̄si de actu suo
Ro.10. sibi placentes? Qui ignorātes dei iusticiā: t suā volentes pstituere: iusticie dei nō sūt subiecti. Merito t negociū dictū est qd negat ociū. Quantū mali est qd negat ociū? Merito dñs expulit illos de teplo:
Io.2 qbus dictū est: Scriptū est: Domus mea dom⁹ orationis vocabit: vos aūt fecistis eā domū negociationis: id est gloriātes de opibus vestris: ociū nō q̄rētes: nec audiētes ptra inquietudinē t negociationē
Ps.45. vestrā: dicentē scripturas: Uacate t videte: q̄ñ ego sū dñs. Quid ē: vacate t videte q̄ñ ego sū dñs: nisi vt sciatis q: deus est q opatur in vobis: t nō de vīa

opa ūa extollamini? Nō audis vocē dicentis: Venite ad me omēs qui laboratis t onerati estis: t ego vos reficiam: Tollite iugū meū sup vos: t discite a me q: mitis sū t humilis corde: t inuenietis requiē aīabus vestris? Hec requies ptra negociatores pdicat. hec requies ptra eos qui oderūt ociū pdicat: Agēdo t iactādo se de opibus suis: vt nō longi requiescāt in deo: t tanto longius a gr̄a desiliāt: quāto magis de suis opibus extollunt. Sed est in quibusdā exemplarib⁹: Qm̄ nō cognoui litteraturam. Ubi alii codices habēt negociationē: ibi alii litteraturā. Quō pcordēt: inuenire difficile est: t tamē interpretū diuersitas forte sensū ostēdat: nō errorē inducit. Queramus ḡ t litteraturā quō intelligamus: ne sic offendam⁹ grāmaticos: quō pauloante negociatores: q: t grāmaticus potest in arte sua honeste viuere: nō piurare: nō mentiri. Queram⁹ ergo litteraturā quā nō cognouit iste: in cuius ore tota die laus dei est. Est quedā litteratura iudeoꝝ: ad illos eñ et hoc referamus: ibi inueniem⁹ qd dictū est: quō cū de negociatorib⁹ q̄rerem⁹: pter act⁹ t opa inuenimus illā dici negociationē detestandā: quā notauit Aplūs: dicens: Ignorātes eñ dei iusticiā: t suā volentes cōstituere: iusticie dei nō sūt subiecti. Contra quā dixit idē Aplūs: Non ex opibus: ne forte quis extollat. Quō ergo? Nūquid nō opabimur bonū? Opabimur: sed ipo in nobis operāte. Ipius eñ sumus figmentū: creati in christo iesu i opibus bonis. Quō h ergo inuenim⁹ cōtra negociatores: id est de actu gloriantes: de negocio qd neget ociū se extollētes: iquietos pot⁹ q̄ bonos opatores: q: boni operatores illi sūt: in qbus de⁹ operatur: sic nescio quā litteraturā inuenim⁹ apud iudeos. Dñs assit vt explicē verbis qd dignatus est donare vt corde cōspicerē. Supbia iudeoꝝ psumendū tāq̄ de virib⁹ suis t d iusticia opeꝝ suoꝝ extollebat d lege: qd illi legē acceperūt: alie gētes nō acceperūt: In q legē nō d gr̄a gl̄iabant: sed de littera. Lex eñ sine gratia: sola littera ē. Manet ad puniendā iniq̄tatē: nō ad dandā salutē. Quid eñ ait Aplūs? Si eñ data esset lex q posset viuificare: oīno ex lege esset iusticia. Sz pclusit scriptura oīa sub peccato: vt pmissio ex fide iesu christi daret credentibus. De hac lr̄a dicit alio loco: Littera occidit: spūs aūt viuificat. Habes lr̄am si puaricator legis es? Qui per lr̄am inquit t circūcisionē puaricator legis es. Nōne bene cātat t dicit: Erue me de manu legē pterentis t iniqui? Habes lr̄am: t nō imples litterā. Unde nō imples lr̄am? Quoniā qui pdicas nō furandū furaris: qui dicis nō adulterandū: adulteraris: qui abominar⁹ idola: sacrilegiū facis. Nomen eñ dei per vos blasphemat in gentibus: sicut scriptū est. Quid tibi ergo pfuit lr̄a quā nō imples? Quare aūt nō imples? Quia de te psumis. Quare nō imples? Quia negociator es: opera tua extollis. Nescis necessariā esse gratiā adiuuātis vt impleat pceptū iubentis. Ecce iussit de⁹: age qd iussit. Incipis agere quasi ex viribus tuis: t cadis: t manet super te littera puniens: non saluans. Merito lex per moysen data est: gratia t veritas p iesū christū facta est. Moyses quinq libros scripsit: sed in quinq porticibus piscinā cingentibus languidi iacebant. sed curari non poterant. Unde quā manet littera: conuincens reū. nō saluans iniquū. Ius

cū quinq; porticibus in figura quinq; librorū cōdebā-
tur porticꝰ ꝙ sanabant̄ egroti. Quid ergo ibi tūc sana
bat egrotū: Motꝰ aque. Piscina illa mota: descen-
debat egrotꝰ: et sanabat̄ vnꝰ: q: vnitas: Quisq̄s ali-
us ante ipm̄ motū descēderat nō sanabat̄. Quid cō-
mendabat̄ vnitas corporis clamantis a finibꝰ terre:
Aliꝰ nō sanabat̄ nisi rursus mota fuisset piscina. Si
gnificabat ḡ piscine motꝰ cōturbationē populi iude-
orū: quādo venit dn̄s iesus christus. Angeli em̄ ad-
uentu intelligebat̄ moueri aqua in piscina. Aqua er
go cincta porticibus quinq;: gens erat iudea cincta le
ge. Et in porticibꝰ egroti iacebāt: et in sola aq̄ turba-
ta et mota sanabant̄. Venit dn̄s: turbata ē aqua: cru
cifixus est: descēdat vt sanet̄ egrotus. Quid ē descē-
dat: Humiliet se. Ergo quicūq; amatis lr̄am sine gra
tia: in porticibꝰ remanebitis: egri eritis: iacētes: nō
Gal. 3 cōualescētes: de lr̄a em̄ p̄sumitis. Si em̄ data esset
lex que posset viuificare: om̄ino ex lege eēt iusticia.
Sed data est lex: vt reos vos faceret: rei facti time-
retis: timētes indulgentiā peteretis: iā de viribꝰ ve-
stris nō p̄sumeretis: de lr̄a vos nō extolleretis. Nā
ipsa figura ē etiā: q heliseus p̄mo ad mortuū resus-
4. Reg. 4 citandū baculū suū misit p seruū: Mortuꝰ erat filiꝰ
vidue hospite ipius: nūciatū ē ei: seruo suo dedit ba
culū suū: Vade inq̄t pōe sup mortuū. Nesciebat p-
pheta qd ageret: Precessit seruꝰ suus: posuit bacu-
Gal. 3 lū sup mortuū: nō surrexit mortuꝰ. Si em̄ data eēt
lex q̄ posset viuificare: vere ex lege eēt iusticia. Nō
viuificauit lex p seruū missa: et tn̄ ille misit baculū su
4. Reg. 4 um p seruū suū: qui postea secutꝰ viuificauit. Nāq;
cū ille infās nō resurrexisset: venit heliseꝰ iā figurā
portās dn̄i q seruū suū cū baculo tanq̄ cū lege p̄mi
serat: venit ad iacentē mortuū: posuit mēbra sua su-
per illū. Ille infās erat: ille iuuenis erat: Cōtraxit et
breuiauit quodāmodo iuuētutis sue magnitudinē:
paruꝰ factꝰ vt mortuo cōgrueret. Mortuꝰ ḡ surrexit:
cū se viuꝰ mortuo coaptauit: et fecit dn̄s qd nō fecit
baculꝰ: Fecit gratia qd nō fecit lr̄a. Illi ḡ q̄ i baculo re
māserunt: in lr̄a gloriant̄: et ideo nō viuificant̄: Ego
Gal. 6 aūt de gratia tua volo gloriari. Mihi aūt (ait Apo-
stolꝰ) absit gloriari nisi i cruce dn̄i nr̄i iesu christi: ni
si in illo q̄ se mihi viuꝰ mortuo vt resurgerē coapta-
Gal. 2 uit: vt iā ego nō viuerē: viueret aūt in me christus.
In ipsa gratia gloriās: litteraturā nō cognoui: id est
I homines de lr̄a p̄sumētes: et a gratia resiliētes: toto cor
de reprobaui. Merito sequit̄. Introibo in potē
tiā dn̄i. Nō meā s̄ dn̄i. Nā illi in potētia sua de lit
tera gloriati sūt: ideo adiunctā lr̄e gratiā nō cogno-
Jo. 1 uerut: Nā lex p moysen data est: gratia et veritas p
iesū christū facta ē. Ipse em̄ venit vt legē impleret:
qn̄ charitatē donauit p quā lex posset impleri. Ple
Ro. 13 nitudo em̄ legis charitas. Illi nō habentes charita
Ro. 5 tē: q̄ ē nō habētes spiritū gratie. Quia charitas dei
diffusa est in cordibꝰ nostris p spiritūsanctū q̄ datꝰ
2. Cor. 3 ē nob: remāserūt gloriātes in lr̄a. Sz q: lr̄a occidit:
spiritꝰ aūt viuificat: nō cognoui lr̄aturā: et introibo
in potentiā dn̄i. Ideo versus iste sequens cōfirmat
perficitq; sententiā: ita vt eā figat in cordibꝰ hoim:
nec aliū permittat om̄ino irrepere vlla ex parte itel
lectū. Dn̄e memorabor iusticie tue solius.
O solius. Quid addidit solius: rogo vos: Suffice-
ret memorabor iusticie tue. Solꝰ inquit p̄sus: vbi
1. Cor. 4 meam nō cogito. Quid em̄ habes qd nō accepisti:

Si aūt accepisti: qd gloriaris quasi nō acceperis: Iu
sticia tua sola liberat me: Mea sola nī sūt nisi pecca-
ta. Nō glorier ergo de viribꝰ meis: non in lr̄a rema-
neā: Reprobē lr̄aturā: id est homies de lr̄a gloriātes:
et de suis viribꝰ quersetanq̄ phreneticū p̄sumentes:
Reprobē tales: intrem in potentiā dn̄i: vt quādo i-
firmus sū: tūc potens sū: vt tu in me sis potēs: qm̄
memorabor iusticie tue solius.

Sermo scd̄s de scd̄a pte eiusdē psalmi. A

Gratiaz dei qua gratis salui facti sumus nul
lis nostris meritis p̄cedētibus: nisi quibus
supliciū debebat̄: i isto cōmēdari psalmo he
sterno die insinuauimꝰ charitati vestre: cūq; tractā-
do quoniā finire nequiuimus: extremā eiꝰ partē in ho
diernā diem distulimus: p̄mittētes in noie dn̄i nos
debitū soluturos. Qd soluendi qm̄ tēpus ē: adesto-
te animo tanq̄ agro fertili: vbi et semen multiplice-
tis: et pluuie ingrati nō sitis. Cōmēdauimꝰ hesterna
die titulū eius: s̄ ꝓpter renouandā intētionē vestrā:
et his intimandū q̄ heri absentes fuerūt: breuiter cō
memoramus: qd recolāt q̄ audierūt: audiāt q̄ nescie
rūt. Filiorū ionadab psalmꝰ ē. Qd nomē interp̄tat̄
dn̄i spontaneꝰ: quoniā spontanee: hoc est bona pu-
ra: sincera et pfecta voluntate: nō ficto corde domi-
no seruiendū est. Qd etiā illud indicat vbi dictū ē:
Voluntarie sacrificabo tibi. Filius huius: id est filius Ps. 53
obedientie cantat̄ psalmus: et his q̄ p̄mi captiui du
cti sūt: vt agnoscat̄ hic gemitꝰ noster: et sufficiat diei Math. 6.
malicia sua. Iā em̄ si superbi desieramꝰ vel fatigati
redeamus: Nec rediri nisi p gratiā potest: Gratia gra-
tis data. Nam nisi gratis: gratia non esset. Porro
autē si ꝓpterea gratia est: q: gratis est: nihil tuū p̄-
cessit vt acciperes. Nā si aliqua bona opa tua p̄cesse-
rūt: p̄ciū accepisti nō gratis: Preciū aūt qd nob de-
bebat̄: suppliciū ē. Qd ergo liberamur: nō meritis no
stris: s̄ illiꝰ gratia est. Illū ḡ laudemus: illi totū qd
sumus: et qd salui efficiamur debemus. Ad qd cōclu-
sit cū multa dixisset: dicens: Dn̄e memorabor iusti-
cie tue solius. Ad istū versū cōclusa est hesterna tra-
ctatio. Primi ergo captiui: id est ptinētes ad p̄mū B
hoiem: Propt̄ hoc em̄ captiui: ꝓpter primū hoiem
in quo om̄es morimur: q: nō p̄us qd spūale est: sed 1. Cor. 15
qd aiale: postea qd spirituale. Propter p̄mū homi-
nē p̄mi captiui: ꝓpter secundū hoiem secūdi redem-
pti. Nā et ipsa redemptio clamat captiuitatē nostrā.
Unde em̄ redēpti si nō antea captiui: Et em̄ captu-
uitatē expressius ab Aplo insinuatā ex epistola eius
verba quedā cōmemorātes insinuauimꝰ et repetimꝰ.
Video aliam legē in mēbris meis repugnantē legi Ro. 7.
mentis mee: et captiuū me ducentē in lege peccati q̄
est in mēbris meis. Ipsa est p̄ma captiuitas nostra
q̄ cōcupiscat aduersus spiritū caro. Venit aūt hoc de Gal. 5.
pena peccati: vt homo aduersus seipsuz diuideret̄:
qui vni subditus esse noluit. Nihil enim tam expe-
dit anime ꝙ obedire. Et si expedit ali obedire in ser
uo vt obediat dn̄o: in filio vt obediat patri: in vxore
vt obediat viro: quāto magis in homie vt obediat
deo: Expertus ergo malū adā: om̄is aūt homo adā:
sicut in his q̄ crediderūt om̄is homo christus: quia
mēbra sūt christi. Expertus ergo malū qd non debuit
experiri si crederet dicēti: Nolite tāgere. Expertus ḡ Gen. 3.
malū: postea saltē obtēperet p̄ceptis medici vt sur-
gat: q̄ noluit credere medico vt nō egrotaret. Nam

⁊ sanis bonus ⁊ fidelis medicus dat p̄ceptū ne sit il
Math. 9. lis necessarius. Nō est em̄ sanis necessari⁹ medic⁹:
sed male habētibus. Boni autē amici medici q̄ no/
lūt vendere artē suā: ⁊ plus gaudent ad sanos q̄ȝ ad
egrotos: dant quedā p̄cepta sanis: q̄ obseruādo in
egritudinē nō cadāt. Porro aūt illi si p̄cepta p̄tem/
pserint ⁊ in egritudinē inciderint: supplicāt medico:
Quē p̄tēpserūt sani: rogāt egroti. Vnā salutē ro/
gāt: ne p febrē mente perdita medicū cedant. Audi/
stis modo cū euangeliū legeret quēadmodū in illos
Math. 21 dicta sit parabola. Mentis sane erant q̄ dixerūt: Hic
est heres: venite occidamus eū: ⁊ nostra erit heredi
tas. Atq̄ nō. Puta q̄ occiderūt filiū. ⁊ patrē occi
suri erāt: Hoc ē mentē sanā nō habere. Postremo:
Ps. 117. ecce q̄ occiderūt filiū: resurrexit fili⁹: ⁊ lapis repro/
batus ab edificātibus fact⁹ est in caput anguli. Of/
fenderūt in illū ⁊ conquassati sūt: veniet sup eos ⁊ con
teret eos. Sed nō ita iste q̄ cantat in psalmo ⁊ dicit:
Introibo in potentiā dn̄i: nō meā sed dn̄i. Dn̄e me/
morabor iusticie tue solius. Nullā meā agnosco: so/
lius tue iusticie memorabor. A te habeo quicq̄d bo/
ni habeo: quicq̄ aūt mali habeo: a me habeo. Non
merita supplicii reddidisti: sed gratiā grat' imper/
C tisti. Tue itaq̄ solius iusticie memorabor. De⁹ do
Ve. 17. cuisti me ex iuuētute mea. Quid est me docu/
isti: Quia tue solius iusticie memorari debeo. Con/
siderans em̄ vitā meā p̄teritā: video q̄d mihi debe
bat: ⁊ q̄d acceperim p eo qd̄ mihi debebat. Debe/
bat pena: sed reddita est gratia. Debebat gehenna:
data est vita eterna. Deus docuisti me ex iuuentute
mea. Ex ipso initio fidei mee: qua me innouasti: do/
cuisti me. Nihil in me precessit vn̄ mihi dicerē debe
ri qd̄ dedisti. Quis em̄ puertit ad deū nisi ab iniq̄ta
te: Quis redimit nisi a captiuitate: Quis autē pōt
dicere iniustā fuisse captiuitatē illā. quando deseruit
īpatorē: ⁊ diuertit ad desertorē: Imperator em̄ deus:
Gen. 2. et 3. desertor aūt diabol⁹. Preceptū dedit imperator: frau
dē suggessit desertor. Vbi aures tue inter p̄ceptionē
⁊ deceptionē: Melior ne diabol⁹ q̄ȝ de⁹: Melior q̄
te fecit q̄ȝ q̄ te fecit: Credidisti qd̄ pmisit diabol⁹:
⁊ inuenisti qd̄ minat⁹ est deus. Iā ergo ex captiuita
te liberatus: adhuc tamē in spe: nondū in re: ambu/
2. Cor. 5. las p fidē nondū p speciē. Deus inquit docuisti me
ex iuuentute mea. Ex quo cōuersus sū ad te: innoua/
tus a te q̄ factus a te: recreatus q̄ creat⁹: reformatus
q̄ format⁹: Ex quo puersus sū: didici merita mea nul
la p̄cessisse: s; gratia tua mihi gratis venisse: vt me/
morarer iusticie tue solius. Quid deinde post iuuen
tutē: Om̄ docuisti me inq̄t ex iuuētute mea. Quid
post iuuentutē: In ipsa em̄ p̄ma puersione tua didi
cisti. qd̄ ante puersionē iustus nō fuisti. s; p̄cessit ini/
quitas: vt expulsa iniq̄tate succederet charitas: vt
sis renouat⁹ in nouū hoīem spe dūtaxat nō re. Didi
cisti: qd̄ nihil tui boni p̄cesserat: ⁊ gratia dei puersus
es ad deū. Iā forte ex quo puersus es: habebis ali/
quid tuū: ⁊ de viribus tuis p̄sumere debes: Quēad
modū solēt hoīes dicere: Iā dimitte: opus erat vt
viā ondēderes: sufficit: ambulabo viā. Et ille q̄ tibi viā
ondit: Ne forte vis vt deducā te: Tu aūt si supbior
absit: Sufficit ābulabo viā: Dimitteris: ⁊ p infirmitatē
iterū aberrabis. Bonū erat tibi vt deduceret te: q̄
pus in via collocauit te. Ceterū nisi ⁊ ipse ducat rur/
Ps. 5. sus errabis. Dic illi ergo: Deduc me dn̄e in via tua:

⁊ ambulabo in veritate tua. Ex aūt viā ingressus ex
iuuentute est: ipsa renouatio ⁊ initiū fidei. Antea em̄
ambulabas p vias tuas vagabūdus: errans per sil/
uosa: per aspera: laceratus om̄ibus mēbris patriā
querebas: hoc est stabilitatem quandā [illegible]
vbi diceres: bene est: ⁊ securus diceres: quietus ab
om̄i molestia: ab om̄i tēptatione: ab om̄i postremo
captiuitate: ⁊ nō inueniebas. Quid dicā: Venit q̄
te qui tibi ostēderet viam: venit ad te ipsa via: ⁊ con/
stitutus es in ea: nullis tuis merit' p̄cedentib⁹: q̄ȝ
vtiq̄ errabas. Quid est. ex quo ingressus es: Iā re
gis te: iam ille qui viam docuit te: dimittet te: Nō
inquit. Docuisti me ex iuuētute mea. Et vsq̄ nūc
⁊ annūciabo mirabilia tua. Mirabile est enim B Ve. 17.
qd̄ adhuc facis vt regas me: qui in via posuisti me:
Et hec sūt mirabilia dei. Que sunt putas mirabilia
dei: Quid mirabilius inter dei mirabilia q̄ȝ mortu/
os suscitare: Nūquid nam ego mortuus sum inde:
Si mortuus nō essem: nō diceret tibi: Surge q̄ dor/ Eph. 5
mis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illūminabit te christ⁹. Mor
tui sūt om̄es infideles: om̄es iniqui corpore viuūt:
sed corde extincti sūt. Qui aūt suscitat mortuū sm̄
corpus: reddit eū luci huic vidende: ⁊ huic aeri du/
cendo: nō autē suscitator eius: ipse illi lux ⁊ aer ē. In
cipit videre quēadmodū videbat antea. Anima nō
sic exuscitat. Aīa em̄ exuscitat a deo: q̄ȝ ⁊ corp⁹ ex
uscitet a deo. Sȝ de⁹ qn̄ exuscitat corp⁹: mūdo red
dit: qn̄ exuscitat aiaȝ: sibi reddit. Si recedat aer mū
di isti⁹: morit corp⁹: si recedat de⁹ morit aia. Cū
animā suscitat de⁹ nisi assit q̄ suscitauit: suscitata nō
viuit. Nō em̄ suscitat: ⁊ dimittit vt viuat sibi: sicut
lazarus quādo resuscitatus est quatriduan⁹ mortu
us: suscitatus ē corpore per dn̄i corporalē p̄sentiā. Io. 11.
Accessit em̄ corpaliter ad sepulchruȝ: clamauit: La
zare veni foras: Et surrexit lazar⁹: pcessit de sepul
chro ligatus: deinde solutus discessit. Resuscitatus De re[surrectione] lazari
est dn̄o p̄sente: sed vixit ⁊ dn̄o absente: q̄ȝ eum
dn̄s corpaliter resuscitasset: q̄tū ad visibilia ptinet:
Ceterū p̄sentia maiestatis sue illū suscitauit: qua p̄/
sentia nusq̄ȝ recedit. Interim tamē ad p̄sentiā visi
bilem dn̄s suscitauit lazarū. Discessit de ipsa ciuitate
dn̄s vel de illo loco: nunq̄d lazarus non vixit: Non
sic anima suscitat. Suscitat illā deus: morit si disces
serit deus. Dicā em̄ audacter fratres: sed tamē ver.
Due vite sunt: vna corporis: altera anime. Sicut vi
ta corporis anima: sic vita anime deus. Quomo
do si anima deserat moritur corpus: sic anima mori
tur si deserat deus. Ipsa est em̄ gratia eius vt resusci
tet ⁊ sit nobiscum. Ex ergo nos suscitat a morte no/
stra p̄terita: ⁊ innouat quodammodo vitam no/
strā: dicim⁹ ei: Deus docuisti me ex iuuentute mea.
Quia vero nō recedit ab eis quos suscitat: ne cum
recesserit moriant: dicimus ei: Et vsq̄ nūc annūcia
bo mirabilia tua: quia cū mecum es viuo: ⁊ aīe mee
vita tu es: que morerēt si dimittat sibi. Ergo dn̄ ad
est vita mea. hoc est deus me⁹ vsq̄ nūc: q̄d postea: E
Et vsq̄ in senectam ⁊ seniū. Duo ista nomina
senectutis sūt: ⁊ discernūtur a grecis. Grauitas em̄
post iuuentutem aliud nomē habet apud grecos: ⁊
post ipsam grauitatē veniens vltima etas aliud no/
men h̄s. Nā πρέσβυτης dr̄ grauis: ⁊ γέρων
senex. Quia vero in latina lingua duo⁊ istoȝ nomi
nū distinctio deficit: de senectute ambo sunt posita

senecta ꝛ seniū. Scīs aūt esse duas etates. Docu/
isti me gr̃az tuā a iuuētute mea: ꝛ vsq̧ nūc. Post iu/
uentutē meā annūciabo mirabilia tua: q: mecū es
vt nō moriar: q: venisti vt surgā. Et vsq̧ in senectā
ꝛ seniū: id est vsq̧ ad vltimū meū: nisi mecū fueris:
nō erit aliquid meriti mei: Gr̃a tua semꝑ perseueret
mecū: Hoc diceret etiā vnus hō: tu: ille: ego. Quia
vero vox ista vnius cuiusdā magni hoīs est. hoc est
ipius vnitatis: vox est eīn ecclie: querám⁹ iuuentu/
tē ecclie. Quādo venit christus: mortuus est: cruci/
fixus est: surrexit: vocauit gētes: ceperūt pueri: fa/
cti sunt martyres fortes in christo: fusus est sanguis
fideliū: surrexit seges ecclesie: Hec iuuēt⁹. Progre/
dientibus aūt tēporibus ꝯfiteat ecclia: dicat: Usq̧
nūc annūciabo mirabilia tua: nō tantū in iuuentute
quādo paulus: quādo petrus: qñ ꝑmi apostoli nun/
ciauerūt: ꝓcedēte etiā etate: ego ipse: id ē vnitas tua:
corp⁹ tuū: annūciabo mirabilia tua. Quid postea?
Et vsq̧ ad senectā ꝛ seniū annūciabo mirabilia tua:
Math. 28 vsq̧ i finē seculi erit hic ecclesia. Si eīn nō h̄ futura
ē vsq̧ i finē secli: qb⁹ dñs dixit: Ecce ego vobiscū sū
oīb⁹ dieb⁹ vsq̧ i ꝯsūmationē secli: Quare ista opor/
tebat vt dicerent in scripturis? Quia futuri erāt ini/
mici christiane fidei q̄ dicerēt: ad certū tempus sūt
christiani: postea peribūt ꝛ redibūt idola: rediet qđ
erat antea. Qm̄ diu erūt christiani? Usq̧ ad senectā ꝛ
seniū: id est vsq̧ in finē seculi. Tu cū expectas miser
infidel' vt trāseāt christiāi: transis tu sine christianis:
Et christiani vsq̧ in finē seculi ꝑmanebūt: ꝛ tu puer
ꝑ infidelitatē tuā: cū finieris breuē vitā tuā: qua frō/
te exies ad iudicē: quē cū viueres blasphemasti? Er/
go a iuuētute mea ꝛ vsq̧ nūc ꝛ vsq̧ ad senectā et se/
Ibidem. niū: Dñe ne derelinquas me. Nō quō dicūt
f inimici mei: vsq̧ ad tp̄us erit. Ne derelinquas me:
Esaie. 53 (?) Donec annūciem brachiū tuū generatiōi
Luce. 1 (?) oīm superuēture. Et brachiū dñi cui reuelatū ē?
Brachiū dñi xp̄s ē⁹. Noli g° derelinquere me: Nō
gaudeāt q̄ dicūt: Usq̧ ad certū tp̄s erūt christiani:
sūt q̄ annūcient brachiū dñi. Cui? Generationi om/
ni superuēture. Si ergo omī generationi superuēture:
vsq̧ in finez seculi: Finito eīn seculo: iam nulla sup/
ueniet generatio. Potentiā tuā ꝛ iusticiā tuā.
Hoc est annunciē generationi omī superuenture bra/
chiū tuū. Et quid ꝯstituit brachiū tuū? Liberationē
nostrā gratuitā. Hoc ergo annūciem: ipam gratiaz
omī generatiōi superuenture. Dicā omī homini nascitu/
ro: Nihil es ꝑ te: deū inuoca: tua peccata sūt: merita
dei sūt: Supliciū tibi debet'. ꝛ cū ꝑmiū venerit: sua
dona coronabit: nō merita tua. Dicā oī generatiōi
superuēture: de captiuitate venisti: ad adā ꝑtinebas.
Dicā hoc oī generatiōi superuēture: nullas vires me/
as: nullā iusticiā meā: s; potentiā tuā ꝛ iusticiā tuā.
Deus vsq̧ in altissima q̄ fecisti magnalia.
Potentiā tuā ꝛ iusticiā tuā vsq̧ quo? Usq̧ ad carnē
ꝛ sanguinē: imo vsq̧ ad altissima q̄ fecisti magnalia.
In altis celi sūt: in altis angeli sūt: sedes: dñatiōes:
principatus: potestates: tibi debēt q̧ sūt: tibi debēt q̧
viuūt: tibi debēt q̧ iuste viuūt: tibi debēt q̧ beate vi/
uūt. Potentiā tuā ꝛ iusticiā tuā: vsq̧quo? Usq̧ i al/
tissima q̄ fecisti magnalia. Ne putes hominē solū
ꝑtinere ad gratiaz dei: quid erat angel⁹ anteq̄ fieret?
Quid est angel⁹ si deserat q̄ creauit? Ergo potentiā
tuā ꝛ iusticiā tuā vsq̧ in altissima q̄ fecisti magnalia.

Et hō se extollit: ꝛ vt ꝑtineat ad primā captiuitatē:
audit serpētē suggerentē: Gustate ꝛ eritis sicut dii. Deus Gen. 3
quis similis tibi? Nō in abysso: nō G
in inferno: nō in terra: nō in celo: Oīa eīn tu fecisti.
Quid ꝯtēdit opus cū artifice? Deus quis similis tibi?
Ergo aūt ait adā miser: ꝛ in adā omis homo: cū vo/
lo esse puerse similis tibi: ecce quid factus sū: vt de ca/
ptiuitate ad te clamē: Cui bene erat sub rege bono:
captiu⁹ factus sū sub meo seductore: ꝛ clamo ad te:
q: cecidi abs te. Et vnde abs te cecidi? Cū quero es/ Ibidem.
se puerse similis tibi. Quid enī? Deus nōne ad suā
similitudinem nos vocat? Nonne ipse est qui dicit:
Diligite inimicos vestros: orate ꝓ eis q̄ vos perse/ Math. 5
quūtur: benefacite eis q̄ vos oderūt: Hec dicēs: ad
similitudinē dei nos hortat'. Deniq̧ quid adiūgit?
Ut sitis inqt filii patris vr̄i q̄ i celis ē. Quid eīn ipse
facit? Hoc facit certe: Qui solē suū oriri facit super Ibidem.
bonos ꝛ malos: ꝛ pluit super iustos ꝛ iniustos. Qui
eīn bene vult inimico suo: deo similis ē. Nec ista su/
perbia: s; obedientia est. Quare? Quia ad imaginē Gen. 1
dei facti sum⁹. Faciam⁹ inqt hominē ad imaginē
ꝛ similitudinē nostrā. Non g° aliqđ alienū est: si ima/
ginē dei tenem⁹ in nobis [illegible] eā ꝑ superbiā nō amitt/
amus. Sed qđ est ꝑ superbiā? Uelle esse similē deo.
Quid putam⁹ vt exclamaret captiu⁹: Dñe qs simi/
lis tibi: Que est ista puersa similitudo? Audite ꝛ in/
telligite si potestis. Credimus aūt q̧ ipse q̄ nos po/
suit hec vobis dicere: dabit vobis etiā posse ꝛ intel/
ligere. Deus nullo indiget bono: ꝛ ipse ē summū bo/ h
nū: ꝛ ab ipo est omē bonū. Ut ergo boni simus: deo
indigem⁹: vt bonus sit de⁹: nobis nō indiget. Nec
nobis tantū: sed vsq̧ ad altissima que fecit magna/
lia: Nec ipis celestibus: nec supcelestibus: nec celo
celi qđ dicit' indiget deus: vt aut melior sit: aut potē/
tior: aut beatior. Quid eīn esset quicqđ aliud est: ni/
si ipse fecisset? Quo ergo eget abs te q̄ erat ante te: ꝛ
tā potēs erat: vt cū tu nihil esses: faceret te? Nunqđ
quō parētes faciūt filios? Per q̄ndā ꝯcupiscentiā
carnalē generāt potius q̄ creant. Istis eīn generā/
tib⁹: de⁹ creat. Nā si tu ita creas: dic qđ tua mulier
paritura est? Quid dicaz? Tu dic. Ipa dicat: q̄ qđ
portat ignorat. Generāt tamē hoīes filios: ꝛ ad so/
laciū suū: ꝛ ad subsidiū senectutis. Nunquid ideo cre/
auit hec omia de⁹ a qbus senex adiuuaret'? Nouit
ergo deus qđ creat: ꝛ quale sit ꝑ eius bonitatē: ꝛ qle
futurū sit ꝑ ꝓpriā volūtatez: Nouit de⁹ ꝛ ordinauit
omia. Ut aūt homo sit aliquid: puertit se ad illū a q̄
creatus est. Recedēdo eīn frigescit: accedēdo ferue/
scit: Recedēdo tenebrescit: accedēdo clarescit. A q̄
eīn habet vt sit: apud illū habet vt ei bene sit. Deni/
q̧ filius minor q̄ voluit in sua potestate habere sub/
stantiā suā que illi apud patrē optime seruabat' fa/
ctus sui ptās: profectus ē in regionē longinquā: Luc. 15
hesit ꝑncipi malo: porcos pauit: fame corept⁹ est
q̄ saturitate superb⁹ abscesserat. Ergo quisq̧s ita vult
esse similis deo: vt ad illū fiet fortitudinē suā sicut Ps. 58
scriptum est: ad illuz custodiat: nō ab illo recedat: et
coherendo signetur tanq̄ ex anulo cera: Illi affi/
xus habeat imaginē eius: faciēs qđ dictū ē: Mihi Ps. 72
aūt adherere deo bonum est. vere custodit similitu/ Gen. 1
dinē ꝛ imaginē ad quā factus est. Porro aūt si per/
uerse voluerit imitari deū: vt quō deus non habet a
quo formet': nō habet a quo regat'. Sic ipse velit sua

potestate uti: ut quasi deo nullo formante: nullo regente uiuat: quid restat fratres: nisi ut recedens ab eius calore torpescat: recedens a ueritate uanescat: recedens ab eo quod summe atque incommutabiliter est: in deterius mutatus deficiat. Hoc diabolus fecit: imitari deum
I uoluit: sed peruerse: non esse sub illius potestate: sed habe-
Gen. 2. et. 3 re contra illum potestatem. Homo autem positus sub precepto: audiuit a domino deo: Noli tangere. Quid: Hanc arborem. Quid est enim illa arbor: Si bona est: quare non
S. de Gen. ad lit. tango: Si mala est: quid facit in paradiso: Prorsus ideo
tera. li. 8. c. 9. et. c. 13 est in paradiso quia bona est: sed nolo tangas. Quare non tango: Quia obedientem te uolo: non contradicentem seruum. Ad hoc serue: sed noli male serue. Serue audi preceptum domini tui: et tunc iubentis disce consilium. Bona est arbor: nolo tangas. Quare: Quia dominus sum: et seruus es. Hec tota causa est. Si parua est: dedignaris esse seruus. Quid autem tibi expedit: nisi esse sub domino: Quomodo eris sub domino: nisi fueris sub precepto: Porro si expedit tibi esse sub domino et sub precepto: quid tibi iussurus erat deus: Aliquid enim quereba te: Offer mihi sacrificium dicturus erat tibi: Nonne ipse fecit omnia in quibus et te fecit: Obsequere mihi dicturus est tibi. siue ad lectum cum recedesco: siue ad mensam cum reficio: siue ad balnea cum me lauo. quia quasi nullo absit te eget deus: nihil tibi debuit iubere: Si autem debuit aliquid iubere: ut te quod tibi expedit sentires esse sub domino: ab aliqua re prohibendus eras: non propter illius arboris malum: sed propter tuam obedientiam. Non potuit deus perfectius demonstrare quantum sit bonum obedientie: nisi cum prohibuit ab ea re que non erat mala. Sola ibi obedientia tenet palmam: sola ibi inobedientia inuenit penam. Bonum est: nolo tangas. Non enim non tangendo moriturus es. Nunquid qui hinc prohibuit: alia subtrahit: Nonne est paradisus fructuosis plenus arboribus: Quid tibi deest: Hoc nolo tangas: hinc nolo gustes. Bonum est: sed obedientia melior est. Proinde cum tetigeris: nunquid arbor illa malum erit
Ibidem ut moriaris: Sed inobedientia te subiecit morti: quia prohibita tetigisti. Ideo arbor illa appellata est sciencia dinoscendi boni et mali: non quia inde talia quasi poma pendebant: sed quicquid esset arbor illa cuiuslibet pomi: cuiuslibet fructus esset: ideo sic uocata est: quia homo qui nollet bonum a malo discernere per preceptum: discreturus erat per experimentum: ut tangendo uetitum inueniret supplicium. Quare autem tetigit fratres mei: Quid illi deerat: Dicat mihi quid illi deerat in paradiso con-
Gen. 3 stituto: in media opulentia: in mediis deliciis: Cui magne delicie erant ipsa uisio dei: cuius facies quasi inimici timuit post peccatum: Quid illi deerat ut tangeret: nisi quia sua potestate uti uoluit: preceptum frangere delectauit: Et nullo sibi dominante fieret sicut deus: quia deo nullus utique dominatur. Male uagus: male presumens. futurus mortuus: recedendo a uita iusticie: Ecce soluit preceptum: excussit a ceruice iugum discipline: habenas regiminis exaltante animositate dirupit. Ubi est nunc: Certe captiuus clamat: Domine quis similis tibi: Uolui esse peruerse similis tibi: et factus sum similis pecori. Sub tua domi-
Ps. 48. natione: sub tuo precepto uere similis eram. Sed homo in honore positus non intellexit: comparatus est iumentis insensatis: et similis factus est illis. Iam de similitudine iumentorum clamat sero et dicit: Deus quis similis ti-
K bi: Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas. Uenito superbe serue. Uolu-
Gen. 3. isti enim peruerse esse similis domino tuo: qui factus eras ad imaginem domini tui. Bene tibi uelles ut esset recedi ab illo bono: Prorsus dicit tibi deus: Si recedis a me et bene tibi est: ego non sum bonum tuum. Proinde si ille bonus et summe bonus: et de se sibi bonus: et nullo alieno bono bonus: et ipse nostrum summum bonum: recedendo inde: quid eris nisi malus: Item si ipse est beatitudo nostra: quid erit recedentibus nisi miseria: Redi ergo post miseriam: et dic: Domine quis similis tibi: Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: Sed disciplina fuit admonitio non deserto. Denique gratias agens quid dicit: Et conuersus uiuificasti me: et de abyssis terre iterum reduxisti me. Quando enim antea: Quid est hoc iterum: Ceciditi ab altitudine o homo: mancipium inobediens: superbe aduersus dominum cecidisti: Factum est in te: Omnis
Luc. 14 qui se exaltat humiliabitur: fiat in te: Omnis qui se humiliat exaltabitur. Redi de profundo. Redeo inquit redeo: agnosco: Deus quis similis tibi: Ostendisti mihi tribulationes multas et malas: et conuersus uiuificasti me: et de abyssis terre iterum reduxisti me. Intelligamus iam duo: Reduxisti me enim de abyssis terre: reduxisti me a profunditate et submersione peccati. Sed quare iterum: Quando iam factum erat: Sequamur ne forte posteriora psalmi ipsius exponant nobis: quod hic nondum intelligimus quid dixerit iterum. Ergo audiamus: Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas: et conuersus uiuificasti me: et de abyssis terre iterum reduxisti me. Quid deinde: Multiplicasti iusticiam
L tuam et conuersus consolatus es me: et de abyssis terre iterum reduxisti me. Ecce alterum iterum:
Si hoc iterum soluere laboramus semel positum: quomodo poterit soluere geminatum: Iam ipsum iterum geminatio est: et rursum positum est iterum. Assit ille a quo gratias agit et brachium quod annunciamus omni generationi superuenture. Assit ipse: et tanquam claue crucis sue clausum sacramentum aperiat. Neque enim frustra illo crucifixo: uelum templi medium scissum est: nisi quia per ipsius passionem omnium mysteriorum secreta patuerunt. Assit ergo ipse transeuntibus ad eum. auferat uelamen: dicat nobis dominus noster et saluator iesus christus: quare talis uox prophetie premissa est: Ostendisti mihi tribulationes multas et malas: et conuersus uiuificasti me: et de abyssis terre iterum reduxisti me. En hoc primum positum est iterum: uideamus quid hoc sit: et inueniemus quare alterum iterum. Quid est christus: In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum: et deus erat uerbum: hoc erat in principio apud deum: Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Grande hoc: magnum hoc. Tu quid captiue: Ubi iaces: In carne: sub morte. Quis est ille: Quis tu: Et quid ille postea: Propter quem: Quis ille: nisi quod dictum est uerbum: Quod uerbum: Ne forte sonat et transit: Uerbum deus apud deum: uerbum per quod facta sunt omnia. Quid propter te: Et uerbum caro factum est: et habitauit in nobis. Qui filio proprio non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo ergo non et cum illo omnia nobis donauit: Ecce quid: quis: propter quem. Filius dei caro propter peccatorem: propter iniquum: propter desertorem: propter superbum: propter peruersum dei sui imitatorem. Factus ille quod tu filius hominis: ut nos efficeremur filii dei. Caro factus. Unde caro: Ex maria uirgine. Unde maria uirgo: Ex adam. Ergo ex illo primo captiuo et caro in christo de massa captiuitatis. Et quid hoc: Ad exemplum. Suscepit a te in quo moreretur pro te.

Susceperit a te qđ offerret pro te: quo exemplo doceret te. Quid doceret te? Quia resurrecturus es. Unde enī crederes: nisi exemplū carnis pcederet assūpte de massa carnis tue? Ergo in illo primo resurrexim⁹: qr et christus cū resurrexit nos resurreximus. Nō enī verbū mortuū est: et resurrexit: sed in verbo caro mortua est et resurrexit. Ibi mortu⁹ est christus: vbi es tu moriturus: et ibi resurrexit christ⁹ vbi tu es resurrecturus. Exemplo suo docuit qđ nō timeres: quid sperares. Timebas mortē: mortuus est: desperabas de resurrectione: resurrexit. Sed dicis mihi. Ille resurrexit: nunquid ego? Sed resurrexit in eo qđ pro te accepit ex te. Ergo natura tua in illo precessit te: et qđ sumptum est ex te: ascendit ante te. Ibi ergo et tu ascendisti. Ascēdit ergo ille prior: et in illo nos: quia caro illa de genere hūano. Ergo et illo resurgēte: reducti sum⁹ ex abyssis terre. Cū itaqz resurrexit christus: de abyssis terre reduxisti me. Cū vero credim⁹ i christū: de abyssis terre iterū reduxisti me. Ecce vnū iterū audi impleri ab Aplo: Si ergo resurrexistis cū
Col. 3. christo: que sursū sūt querite: vbi christus ē in dextera dei sedens: que sursū sūt sapite: nō que sup terrā. Precessit ergo ille iam resurreximus et nos: sed adhuc in spe. Audi hoc idē aplm Paulū dicentem. Et
Ro. 8. ipsi in nobismetipsis ingemiscimus: adoptionē expectantes redemptionē corporis nostri. Adhuc ingemiscis: adhuc expectas. Quid ergo est qđ tibi pstitit
Ibidem. christus? Audi qđ sequit. Spe enī salui facti sum⁹: Spes aūt que videt nō est spes. Qđ enī videt quis: quid sperat? Si aūt qđ nō videmus speram⁹: p patientiā expectamus. Reducti ergo sumus iterū ab abyssis spe. Quare iterū? Quia iam christus pcesserat. Sed qr resurgemus in re: modo enī spe viuim⁹: modo fm fidē ambulamus: reducti sumus ab abyssis terre credēdo in eū q ante nos resurrexit ab abyssis terre. Resuscitata ē anima nostra ab iniquitate infidelitatis: et facta ē in nobis quasi pma resurrectio per fidē. Sed si sola erit: vbi ē qđ Aplus ait: Adoptionē expectantes redemptionē corporis nostri?
Ibi. 8. Ubi ē qđ illo loco dixit: Corpus mortuū est ppter peccatū: spiritus vita ē ppter iusticiā: Si aūt q suscitauit christū a mortuis habitat in nobis: q suscitauit iesū christū a mortuis: viuificabit et mortalia corpora nostra per inhabitantē spiritū eius in nobis. Ergo iā resurreximus: mente: fide: spe: charitate: sed restat vt resurgam⁹ corpore. Audisti vnū iterū: audi alterū iterū. Unū iterū ppter christū pcedentem: Tu iterū: sed adhuc spe. Quid restat in re? Multiplicasti iusticiā tuā: iam in credentibus: iā in illis q primo resurrexerūt i spe: Multiplicasti iusticiā tuā. Ad
1. Pet. 4. ipsam iusticiā ptinet et flagellū: qr tēpus ē vt iudiciū incipiat a domo dei: ait petrus: id est a sanctis eius.
Heb. 12. Flagellat aūt omnē filiū quē recipit. Multiplicasti iusticiā tuā: quia iam nec filijs pepercisti: sed quib⁹ hereditatē eternā seruabas: disciplina nō deseruisti. Multiplicasti iusticiā tuā: et conuersus consolat⁹ es me: et ppter corpus in fine resurrecturū: et de abyssis terre iterū reduxisti me. Etenim ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatē tuā. Uasa psalmi psalteriū. Sed qđ est psalteriū? Organū ligneū cū chordis. Quid significat? Interest aliqd int ipm et citharā: Interesse dicūt qui norunt: eo q cōcauū illud ligneū cui chorde superextendunt vt resonent: in superiore parte habet psalteriū: citharā in inferiore: Et quia spirit⁹ desup: caro de terra: significari videt: p psalteriū spiritus: p citharā caro. Et qr duas dixerat reductiōes nostras ab abyssis terre: vnā fm spiritū in spe: alteram fm corpus in re: audi eas duas: Etenim ego pfitebor tibi in vasis psalmi veritatē tuā. Al. deus
Hoc ē fm spiritū. Quid de corpore? Psallā tibi in cithara sanctus israel. Iterū hoc audi: propter ipm iterū et iterū. Exultabunt labia mea cū psallā tibi. Sz qr labia solent dici et interioris Al. dū cantauero.
hominis et exterioris: incertum est quō posita sint labia. Sequit ergo. Et aīa mea quā redemisti. Ergo de labijs interiorib⁹ saluati in spe: reducti ab abyssis terre in fide et charitate: expectantes tamen adhuc redemptionē corporis nostri: qđ dicimus?
Jam dixit. Et anima mea quā redemisti. Sed ne solam animā redemptam putares: in qua nūc audisti Ro. 8.
vnū iterū: Adhuc aūt inquit. Quid adhuc? Adhuc aūt et lingua mea. Ergo iā lingua corporis: Al. non hab
Tota die meditabit iusticiā tuā: Id ē in eternitate sine fine. Sed quādo hoc? Jam in fine seculi: in resurrectione corporis: et imutatiōe in angelicū statū. Unde hoc pbat: quia de fine dicitur: Adhuc autē et lingua mea tota die meditabit iusticiā tuam. Cū confusi fuerint et erubuerint: qui querūt mala mihi. Al. reuerint
Quādo confundent: quādo erubescent: nisi in fine seculi? Duobus enī modis cōfūdent: aut cū credūt in christū: aut cū venerit christ⁹. Nam qđdiu hic ē ecclesia: qđdiu gemit triticū inter Matth. 3. et 13.
paleas: qđdiu gemūt spice iter zizania: qđdiu gemūt vasa misericordie inter vasa ire facta in contumeliā: 2. Timoth. 2.
qđdiu gemit liliū inter spinas: nō deerūt inimici qui Cant. 2.
dicāt: Quādo morie: et peribit nomē eius? Id ē ecce veniet tpus vt finiant: et nō sint christiani. Ps. 40.
Sicut ceperūt ex aliquo tempore: ita vsqz ad certū tēpus erunt. Sed cū ista dicūt: et sine fine moriunt: et pmanet ecclia pdicans brachiū dni omni generationi superuēture. Ueniet et ipse vltimus in claritate sua: resurgēt oēs mortui: quisqz cū causa sua: Separabūtur boni ad dexterā: mali autē ad sinistrā: Matth. 25.
Et cōfundent qui insultabant: erubescent q carpebāt: Et sic lingua mea post resurrectionē meditabit iusticiā tuam: tota die laudem tuā: Cum confusi fuerint et erubuerint qui querunt mihi mala.

Explicit Tractatus de ps. LXX.

Incipit Tractatus de ps. LXXI.

In salomonē: quidē psalmi huius titul⁹ pnotatur. Sed hec in eo dicūt que nō possint illi salomoni regi israel fm carnē iuxta ea que de illo sancta scriptura loquit pvenire: Dño aūt christo aptissime possunt. Unde intelligit etiam ipm vocabulū salomonis ad figuratā significationē adhibitū: vt in eo christus accipiat. Salomon qppe interptat pacific⁹: Ac per hoc tale vocabulū illi verissime atqz optime pgruit: p quē mediatorem ex inimicis accepta remissione petōrum reconciliamur deo. Etenim cū inimici essemus recōciliati sum⁹ deo p Ro. 5.
mortē filij eius. Idē ipse ē ille pacificus q fecit vtraqz vnū: et mediū parietes macerie soluēs inimicitias Eph. 2.
in carne sua: legem mandatorū decretis euacuās: vt duos conderet in se in vnū nouū hoiē: faciens pacem: et veniens euangelizauit pacem his qui lōge: et pacē his q ppe: Ipse in euangelio dicit. Pacem re- Joh. 14.

linquo vobis: pacē meā do vobis. Et multis aliis
testimonijs dn̄s christus pacificus eē monstratur:
nō s̄m pacē quā nouit ꝛ querit hic mūdus. s̄ illā pa
cē de qua dicit apud ꝓphetā: Dabo eis solaciū ver:
pacē sup pacē: cui scȝ paci reconciliatōis: addit pax
īmortalitatis. Nā post oīa reddita q̄ ꝓmisit de⁹:
nouissimā pacē nos expectare debere: qua cū deo vi
Esa. c. 26. uamus in eternū: idē ꝓpheta ostēdit vbi ait: Domi
ne de⁹ noster pacē da nobis: Oīa enī dedisti nob.
j. Cor. 15. Pax erit plane illa ꝑfecta quādo nouissima inimica
destruet mors. Et in quo erit hoc nisi in pacifico illo
Ibidem recōciliatore nostro: Sicut enī in adā oēs moriū
tur: sic ꝛ in christo oēs viuificabunt. Quē ergo in
uenim⁹ verū salomonē: hoc est verū pacificū: qd de
inde psalmus ipse de illo doceat attendamus.

Expositio psalmi.

D Eus iudiciū tuū regi da: ꝛ iusticiā
tuā filio regis. Dn̄s ipse in euangelio di
Jo. 5 cit: Pater nō iudicat quēq̄: s̄ oē iudiciū
dedit filio: Hoc est ergo: Deus iudiciū tuū regi da.
Qui rex: etiā filius ē regis: q2 ꝛ de⁹ pater vtiq̄ rex
Math. 22 est. Ita scriptū est: q2 rex fecit nuptias filio suo. Mo
re aūt scripture idē repetit. Nā qđ dicit: iudiciū tuū:
h̄ aliter dicit: iusticiā tuā: Et qđ dicit regi. hoc aliē
Ps. 2. dicit: filio regis: Sicut ē illud. Qui habitat in celis
irridebit eos: ꝛ dn̄s subsannabit eos. Qđ est: qui ha
bitat in celis: hoc est: ꝛ dn̄s: Et qđ ē irridebit eos: h̄
Ps. 18 est: subsannabit eos. Et. Celi enarrāt gloriā dei: ꝛ opa
manuū ei⁹ annūciat firmamentū. Celi repetiti sunt
noīe firmamēti: Et qđ dictū ē: gl'iā dei repetitū ē:
opa manuū ei⁹: Et qđ dictū est. enarrāt: repetitū ē:
annūciat. Iste aūt repetitiōes multū eloquia diui
na cōmendāt: siue eadē v̄ba alia sententia: siue alijs
v̄bis eadē sentētia repetat: ꝛ maxime repetiūtur i
psalmis: ꝛ in eo genere sermonis quo ad eū mouēd⁹
affectus. Deinde sequit: Iudicare populū tuū
Al. non habet in iusticia: ꝛ pauperes tuos i iudicio.
Rex pater regi filio ad quā rem dedit iudiciū suū ꝛ
iusticiā suā: satis ostendit cū dicit: Iudicare popu
lū tuū in iusticia: id ē ad iudicandū ꝑlm tuū. Talis
Prouer. 5. j locutio est apud salomonē: Prouerbia salomonis
filij dauid. Scire sapientiā ꝛ disciplinā. Hoc ē pro
uerbia salomonis: ad sciendā sapientiā ꝛ disciplinā:
Ita iudiciū tuū regi da: Iudicare populū tuū: id ē
iudiciū tuū da ad iudicandū populū tuū. Qđ autē
ait ꝑus: populū tuū. hoc ait posterius: pauperes tu
os: Et qđ ait ꝑus: in iusticia: hoc posteri⁹: in iudicio:
more illo repetitiōis: Ubi sane demonstrat populū
dei pauperē esse debere: id est nō superbū: sed humi
Math. 5. lem. Beati enī pauperes spiritu: quoniā ipsoꝝ ē re
gnū celorū. Qua paupertate etiā beatus iob paup
fuit: ꝛ anteq̄ magnas illas terrenas diuitias amittē
set. Qđ ideo cōmemorandū putaui: quoniā sūt q̄
dam qui facilius oīa sua pauperibus distribuūt:
q̄ ipsi pauperes dei fiant. Inflati sūt enī iactantia q̄
putant sibi esse tribuendū: non gratie dei q2 bene vi
uūt: ꝛ ideo iam nec bene viuūt quantacunq̄ bona
opera facere videant. De suo quippe habere se pu
j. Cor. 4. tant: ꝛ gloriant q̄si nō acceperint: Diuites sūt: non
pauperes dei: abundantes sibi nō egentes deo. Sȝ
j. Cor. 13 ait Apl's: Si distribuero oīa mea pauperibus:
ꝛ tradidero corpus meū vt ardeam: charitatē autē
nō habeā: nihil mihi ꝓdest. Tanq̄ si diceret: Si di
stribuero oīa mea pauperibus: ꝛ pauper dei nō
fuero: nihil mihi prodest. Charitas enī nō inflatur: Ibidem
nec est vera charitas dei in eo qui ingratus est spūi
sui sancto eius per quē diffundit i cordibus nostris Ro. 5.
charitas eius. Et ideo tales nō ptinēt ad populū
dei: quia nō sūt pauperes dei. Pauperes quippe di
cūt: Nos aūt nō spūm huius mundi accepim⁹: j. Cor. 2.
sed spūm qui ex deo ē: vt sciamus que a deo dona
ta sūt nobis. Nā et ꝛ in isto psalmo ꝓpter susceptū
hominis sacramentū quo verbū caro factū est de Jo. 1.
catur deo patri regi: iusticiā tuā da filio regis: noūt
eni sibi dari iusticiā: sed a semetipsis eam habere cō
fidūt. Ignorātes enī dei iusticiā: ꝛ suam volentes Ro. 10.
constituere: iusticie dei nō sunt subiecti. Nō sūt ita
q̄ vt dixi pauperes dei: sed diuites sui: quia nō sūt
humiles: sed superbi. Ueniet vero ille iudicare po
pulū dei i iusticia: ꝛ pauperes dei in iudicio: ꝛ eo iu
dicio discernet a diuitibus eorū pauperes suos: sed
quos paupertate sua fecit diuites suos. Clamat ei
quippe populus pauper: Iudica me deus ꝛ discer Ps. 42.
ne causam meā de gente nō sancta. Qđ autē mutato
verborū ordine: cū prius dixisset: De⁹ iudiciū tuū
regi da: ꝛ iusticiā tuā filio regis: prius ponens iudi
ciū: deinde iusticiā: postea iusticiā posuit: deinde iudi
ciū: dicens. Iudicare populū tuū in iusticia: ꝛ pau
peres tuos in iudicio: magis ostendit iudiciū se ap
pellasse iusticiā: nihil interesse demonstrās q̄ ordine
pōat: cū idē significat. Solet ei dici iudiciū prauū
qđ iniustū ē. iusticiā v̄o iniquā vel iniustā dicere nō
solem⁹. Si enī ꝑua ꝛ iniusta erit: nec iusticia iā dicē
da ē. Proinde ponēdo iudiciū atq̄ iusticie noīe repe
tēdo vel ponēdo iusticiā: ꝛ eā iudicij noīe repetēdo:
satis edocet ꝓprie se appellare iudiciū qđ ꝑ iusticia
poni solet: id est qđ in male iudicādo intelligi nō po
test. Ubi enī dn̄s dicit: Nolite iudicare personaliē: Jo. 7.
sed rectum iudiciū iudicate: ostendit esse posse prauū
iudiciū cū dicit: Rectū iudiciū iudicate. Denique
illud vetat: hoc precipit. Cū vero sine vlla adiecti
one dicit iudiciū: continuo iustū vult intelligi: sicut
est quod ait: Relinquitis grauiora legis: misericor Math. 23
diam ꝛ iudiciū. Et illud qđ hieremias dicit: Faci Hiere. 17
ens diuitias suas nō cū iudicio. Nō ait: faciēs diui
tias suas ꝑuo vel iniusto iudicio: vel nō cū iudicio re
cto aut iusto: sed nō cū iudicio: iudiciū nō appellās:
nisi quod rectū ac iustū est. Suscipiant mon P
tes pacem pp'lo: ꝛ colles iusticiam. Mon
tes maiores sūt: colles minores. Utrunq̄ ergo hīc sūt
q̄s alius habet psalmus: pusillos cū magnis. Illi Ps. 113
quippe montes exultauerunt sicut arietes: ꝛ isti col
les sicut agni ouiū: sic in exitu israel de egypto: id est Ibidem
in populi dei liberatione ab huius seculi seruitute.
Excellenti ergo sanctitate eminētes in ecclesia mō
tes sunt: qui idonei sunt ꝛ alios docere: sic loquen j. Tim.
do vt fideliter instruant: sic viuēdo vt salubriter imi
tentur. Colles autē sūt illorū excellentiam sua obe
dientia subsequentes. Quare ergo montes pacē ꝛ
colles iusticiam: An forte nihil interesset etiā si ita
diceret. Suscipiant montes iusticiā populo: ꝛ col
les pacem: Utrisq̄ enī iusticia ꝛ vtrisq̄ pax necessa
ria ē: Et fieri potest vt alio noīe pax appellata sit
ipsa iusticia. Hec est enī vera pax: nō qualē iniusti i
ter se faciūt. An potius cū distinctione nō confūdē
da intelligendū est qđ ait: Montes pacē ꝛ colles iu

tia. Excellentes quippe in ecclesia paci debent vigilanti intentione consulere: ne propter suos honores superbe agendo se schismata faciant: vnitatis compage dirupta. Colles autem ita eos imitando et obediendo subsequantur: vt eis christum anteponant: ne malorum montium quoniam videntur excellere vana auctoritate seducti: se a christi vnitate dirumpant. Ideo dictum est: Suscipiant montes pacem populo. Dicant quidem: Imitatores
1.Cor.4. Gal.1. mei estote sicut et ego christi. Sed rursus dicant: Licet si nos aut angelus de celo vobis annunciauerit preter
1.Cor.1. id quod accepistis: anathema sit. Dicant etiam: Nunquid paulus pro vobis crucifixus est: aut in nomine pauli baptizati estis? Ita suscipiant pacem populo dei: id est pauperibus dei: non illis: sed cum illis regnare cupien
1.Cor.3. tes. Illi quoque non dicant. Ego sum pauli. ego autem apollo: ego vero cephe: sed omnes dicant: ego sum christi. Hec est iusticia: non anteponere seruos domino: nec eque
Ps.120. ita leuare oculos in montes vnde veniat auxilium sibi: vt tamen auxilium suum non sperent a montibus: sed a domino qui fecit celum et terram. Potest et sic conuenientissime intelligi: Suscipiant montes pacem populo: vt pa
E cem intelligamus in reconciliatione qua deo reconciliamur: montes quippe eam suscipiunt populo eius. Hoc Apostolus ita testatur: Vetera transierunt: ecce facta sunt
2.Cor.5. noua: Omnia autem ex deo qui reconciliauit nos sibi per christum: et dedit nobis misterium reconciliationis. Ecce quomodo suscipiunt montes pacem populo eius. Deus enim erat in christo mundum reconcilians sibi: non reputans
Ibidem. illis delicta eorum: et ponens in nobis verbum reconciliationis. In quibus: nisi in montibus qui suscipiunt pacem populo eius? Quocirca legati pacis subsequenter
Ibidem. adiungunt et dicunt: Pro christo ergo legatione fungimur tanquam deo exhortante per nos: obsecramus pro christo reconciliari deo. Hanc pacem suscipiunt montes populo eius: id est predicationem legationemque pacis eius. Colles autem iusticiam: hoc est obedientiam: quod est in hominibus et in omni rationali creatura: omnis iusticie origo atque perfectio: ita vt duorum hominum: id est adam qui fuit caput mortis nostre: et christi qui est caput salutis nostre: hec commendetur magna distinctio: quia si
Ro.5. cut per inobedientiam vnius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et per obedientiam vnius hominis iusti constituentur multi. Suscipiant ergo montes pacem populo: et colles iusticiam: vt hoc modo vtrisque concordantibus: fiat quod scriptum
Ps.84. est: Iusticia et pax osculate sunt se. Quod vero alii codices habent: Suscipiant montes pacem populo et colles: vtrosque predicatores euangelice pacis intelligendos puto: siue precedentes siue subsequentes. In his autem codicibus illud sequitur. In iusticia iudicabit pauperes populi. Sed illi magis codices approbantur qui habent quod superexposuimus: Suscipiant montes pacem populo: et colles iusticiam. Aliud est enim populo tuo: aliud non enim tuo: sed tantummodo populo.
F Iudicabit pauperes populi: et saluos faciet filios pauperum. Pauperes et filii pauperum idem ipsi mihi videntur: sicut eadem ciuitas est sion et filia sion. Si autem distinctius intelligendum est: pauperes accipimus montes. filios autem pauperum colles: velut prophetas atque apostolos pauperes: filios autem eorum id est qui sub eorum auctoritate proficiunt filios pauperum. Quod vero supra dictum est: iudicabit: et postea: saluos faciet: quedam velut expositio est quomodo iudicabit. Ad hoc enim iudicabit vt saluos fa
1.Pet.1. ciat: id est a perdendis damnandisque discernat: quibus donat salutem paratam reuelari in tempore nouissimo: vt alibi dicitur: Ne perdas cum impiis animam meam. Ps.25
Et: Iudica me deus et discerne causam meam de gente non Ps.42.
sancta. Considerandum etiam quod non ait: Iudicabit pauperem populum: sed pauperes populi. Superius enim vbi dixit: Iudicare populum tuum in iusticia: et pauperes tuos in iudicio: eundem dixit populum dei quos pauperes eius: id est tantummodo bonos et ad dexteram partem pertinentes. Quia vero in hoc seculo simul dextri sinistrique pascuntur: qui velut agni et hedi in fine separandi sunt: totum si Math.25.
cut commixtum est: nomine populi nuncupauit. Et quia iudicium etiam hic in bono ponit: id est ad saluos faciendos: ideo ait: Iudicabit pauperes populi id est eos ad salutem discernet qui sunt in populo pauperes. Iam qui sint pauperes superexposuimus: hos et egenos intelligamus. Et humiliabit calumniatorem. Nullus melius quam diabolus hic calumniator agnoscitur. Calumnia
eius est: Nunquid gratis colit iob deum? Humiliauit autem illum dominus iesus gratia sua: suos adiuuando: vt gratis deum colant: id est delectentur in domino. Humiliauit etiam sic: quia Job.1.
cum diabolus: id est princeps huius mundi nihil in eo inuenisset: occidit per calumnias iudeorum: quibus eius vsus calumniator: tanquam vasis suis operatur in filiis diffidentie. Humiliatus est enim: quia ille quem occiderat resurrexit et regnum Joh.14 Eph.2.
abstulit mortis: cuius ille potestatem ita gerebat: vt ex vno homine quem deceperat: omnes per mortem traheret ad condemnationem. Sed humiliatus est: quoniam si ob vnius delictum mors regnauit per vnum: multo magis qui abundantiam gratie et iusticie accipiunt: in vita regnabunt per vnum iesum christum: qui humiliauit calumniatores: falsa crimina: iniquos iudices: falsos testes: vt cum perderent ininuentes. Ro.5.
Ibidem.
Et permanebit soli: vel permanebit cum sole. Sic enim melius interpretandum quidam nostri putauerunt: quod in greco est: συμπαραμενεῖ. Quod si latine vno verbo dici posset: compermanebit dicendum esset: id quia latine verbum non potest dici: vt saltem sententia exprimeretur: dictum est: permanebit cum sole. Nihil est enim aliud: compermanebit soli: quam permanebit cum sole. Quid autem magnum est permanere cum sole et per quem facta sunt omnia: et sine quo factum est nihil: nisi quia hec prophetia propter eos premissa est: qui putant religionem nominis christiani vsque ad certum tempus in hoc seculo victuram: et postea non futuram? Permanebit ergo cum sole: quamdiu sol oritur et occidit: hoc est quamdiu tempora ista voluuntur: non deerit ecclesia dei: id est christi corpus in terris. Quod vero adiungit. Et ante lunam et generationes generationum. Potuit dicere: et ante solem: id est et cum sole: et ante solem: quod intelligeretur. et cum temporibus: et ante tempora: Quod ergo tempus antecedit: eternum est: Et hoc vere habendum est eternum quod nullo tempore variatur: sicut in principio erat verbum. Sed per lunam significare maluit incrementa defectusque mortalium. Denique cum dixisset: ante lunam: volens quodammodo exponere propter quod re lunam posuerit: generationes inquit generationum: tanquam diceret: ante lunam: id est ante generationes generationum: que transeunt decessione et successione mortalium: tanquam decrementis incrementisque lunaribus: Ac per hoc quid melius intelligitur permanere ante lunam: nisi omnia mortalia immortalitate precedere? Quod etiam sic non inconuenienter accipi potest: vt quoniam humiliato calumniatore sedet ad dexteram patris. hoc sit permanere cum sole. Splendorem enim eterne glorie intelligitur filius: tanquam sol sit pater et splendor eius filius eius. Sed si vtrumque ista dici possunt de inuisibili substantia creatoris: non sicut

G

Job.1.

Al. ī in generatione et generationem

Joh.1.

Heb.1.

de ista visibili creatura in qua sūt corpa celestia quo
illustrius eminet sol. de quo hec similitudo adhibita
ē: sic adhibet etiam ē terrestrib⁹: petra: leo: agnus:
homo habēs duos filios: et cetera. Ergo humiliato ca
Marci 16 lūnatore pmanet cū sole: q2 victo diabolo p resurre
Ro. 6. ctionē. sedet ad dexterā patris: vbi iam nō moritur: et
mors ei vltra nō dñabit: Et hoc ante lunam tanq̄ pri
mogenitus a mortuis p̄cedens ecclesiā mortalium
decessione ac successione transeuntē. Iste sunt gene
rationes generationū: aut forte q2 generatiōes sūt
qbus generamur mortaliter: generationes autē ge
nerationum quib⁹ regeneramur imortalit: Et hec ē
ecclesia quā ille antecessit: vt pmaneret añ lunā q̄ p̄
mogenit⁹ ē ex mortuis. Sane qd̄ ē in greco: γέγε
άσ γερεόρ: nōnulli interptati sūt: nō generatiōes:
ſ generationis generationū: q2 γέρεάσ ambigu⁹
ē casus in greco: et vtrū genitiu⁹ singularis sit: τησ
γερεασ: id ē hui⁹ generationis: an accusatiu⁹ plu
ralis τάσ γέρέασ: id ē has generationes: nō eui
dent apparet: nisi q2 merito sēsus ille plur⁹ ē: vt tanq̄
h exponēdo qd̄ dixerit lunā: secutus adiūgeret gene
Al. ⁺ non habet rationes generationū. ⁺Et descendet sicut plu
⁺ stillicidia stil uia in vellus: et sicut ⁺ gutte stillātes super
lantia. terrā. Recolimus et admonemur illud qd̄ factū est p iu
Iudic. 6. dicem gedeon: de christo id habere in finem. Petiit
quippe ille signū a dño vt in area positū solū vell⁹ cō
plueret: et sicca esset area: et rursū solū vellus siccum
esset: et complueret area: Et ita factū ē. Qd̄ significa
uit tanq̄ in area in toto orbe terrarū: siccū vellus fu
isse priorē populū israel. Idē ipse ergo christ⁹ descen
dit sicut pluuia in vellus cū adhuc area sicca esset.
Math. 15 Unde etiā dixit: Nō sū missus nisi ad oues que pe
rierūt domus israel. Ibi matrē de q̄ formā serui acci
peret: in qua hoibus appareret elegit: ibi discipulos
Math. 10. qbus hoc idē p̄cepit: dicens: In viā gentiū ne abie
ritis: et in ciuitates samaritanorū ne introieritis: Ite
primū ad oues q̄ perierūt domus israel. Cū dicit:
Ite p̄mū ad illas: ostēdit et postea cū iā esset area cō
pluenda: ituros eos etiā ad alias oues q̄ nō erāt ex
Io. 10 veteri populo isrl': de qbus dicit: Habeo alias oues
q̄ nō sunt ex hoc ouili: oportet me et ipsas adducere:
Ro. 15 vt sit vnus grex et vn⁹ pastor. Hinc et Aplus: Dico
eñ inqt christū ministrū fuisse circūcisiōis ,pter ve
ritatē dei: ad ɔfirmandas ,pmissiones patrum. Sic
pluuia descendit sup vellus sicca adhuc area. Sed
Ibidem. quoniā sequit: Gentes aūt sup misericordia glorifi
care deum: vt accedēte tēpore compleret qd̄ p ,phe
Ps. 17 tā dicit: Populus quē nō cognoui seruiuit mihi: in
obauditu auris obediuit mihi: Uidem⁹ iā gr̄a christi
sti siccā remansisse gentē iudeorū: totūq̄ orbē terra
rū in oībus gētibus christiane gratie plenis nubi
bus compluti. Alio quippe verbo eandē pluuiā signifi
Luc. 12 cauit: dicens: Gutte stillantes nō iā sup vellus: ſ su
per terrā. Quid est eñ aliud pluuia q̄ gutte stillan
tes: Ideo autē illam gentē velleris nomine signifi
cari puto: vel q2 expolianda fuerat auctoritate do
ctrine: sicut ouis expoliat vellere: vel quia i abdito
eandē pluuiā retinebat: quā nolebat p̄putio predi
I cari: id est in circūcisis gentibus reuelari. Orietur
Al. ⁺ auferatur. in diebus eius iusticia et abundātia pacis:
donec ⁺ tollat luna. Id quod dictū est: tollat:
alij interpretati sunt auferatur: alij vero extollatur:
vnū verbū grecū sicut vnicuiq; visum est transferē

tes quod ibi positū est: [illegible]. Sed qui di
xerunt tollat et qui dixerūt auferatur: nō vsquequaq;
dissonant. Tollat eñ magis habet consuetudo ita
dici: vt auferat et nō sit: q̄ ita vt altius eleuet. Aufe
ratur vero prorsus aliter intelligi non potest: nisi vt
perdat: hoc est vt nō sit. Extollat aūt nihil nisi vt al
tius eleuetur. Quod quidē cū in malo ponit: super
biā solet significare: sicuti est: In tua sapientia noli Prove. [illegible]
extolli. In bono aūt ad honorē ptinet amplificatam:
velut cū aliquid eleuat. sicuti est: In noctib⁹ extol Ps. [illegible]
lite manus vestras in sancta: et benedicite dominū.
Hic ergo si auferat dictū intellexerimus: quid erit
donec auferat luna: nisi efficiat vt nō sit: Fortassis
eñ hoc intelligi voluit: ne vlteri⁹ sit mortalitas q̄n 1. Cor. x[illegible]
do nouissima inimica destruet mors: vt pacis abun
dantia vsq; ad hoc perducat: ne quid resistat felici
tati beatorū ex infirmitate mortalitatis qd̄ erit i illo
seculo: cuius tenemus fidelem ,pmissionē dei p iesum
christū dñm nostrū: de quo dicit: Oriet in dieb⁹ ei⁹
iusticia et abundantia pacis: donec morte oīno de
uicta atq; destructa: omnis mortalitas absumatur.
Sin vero vocabulo lune nō mortalitas carnis per
quā nūc transit ecclesia: sed ipa oīno ecclesia signi
ficata est: que pmaneat in eternū ab hac mortalita
te liberata: ita dictū accipiendum est: Oriet in dieb⁹
eius iusticia et abundantia pacis: donec extollat lu
na: tanq̄ diceret: orietur in diebus eius iusticia que
contradictionē ac rebellationem carnis vincat: et fiat
pax intantū crescens et abundans: donec luna extol
lat: id est eleuet ecclesia p gloriā resurrectionis: cū
illo regnatura qui eam in hac gloria primogenitus
a mortuis antecessit: vt sederet ad dexteram patris: Mar[illegible]
ita cū sole permanet āte lunā: quo postea extollere
tur ⁊ luna. Et dominabitur a mari vsq; ad K
mare: et a flumine vsq; ad terminos orbis Al. [illegible]
⁺terre. De quo vtiq; dixerat: Orietur in diebus
eius iusticia et abundantia pacis: donec extollat lu
na. Si ecclesia hic recte significatur vocabulo lune:
consequenter ostendit q̄ late eandē ecclesiam fuerat
diffusurus: cū adiecit: et dominabit a mari vsq; ad
mare. Mari quippe magno cingit terra: qui vocatur
oceanus: de quo influit quiddā exiguū in medio ter
rarū: et facit ista maria nota nobis que nauigia fre
quentant. Proinde a mari vsq; ad mare: a quolibet
fine terre: vsq; ad quēlibet finem dominaturū dixit:
cui⁹ nomē et potestas toto orbe fuerāt p̄dicāda mul
tūq; valitura. Qd̄ ne aliter posset intelligi: a mari vs
q; ad mare: ɔtinuo subiecit: Et a flumine vsq; ad termi
nos orbis terre. Qd̄ ē ait: vsq; ad terminos orb ter
re: h añ dixerat: a mari vsq; ad mare. Qd̄ vero nunc
ait: A flumine: euidēter expssit inde voluisse christum
ptātē suā iā cōmēdare: vñ et discipulos cepit eligere
a flumine scz iordane: vbi sup baptizatū dñm cū de
scenderet spūsanct⁹: sonuit vox de celo: Hic est fili⁹ Mat[illegible]
me⁹ dilect⁹. Hinc ē doctrina ei⁹ incipiēs: et magiste
rij celestis auctoritas dilatat vsq; ad terminos orbis
terre: cū p̄dicat euāgeliū regni in vniuerso orbe i te
stimoniū oīb⁹ gētib⁹: et tūc veniet finis. Corā illo L
⁺decidēt ethiopes: et inimici ei⁹ terram lin Al. [illegible]
gēt. Per ethiopes a pte totū: omnes gentes signi
ficat: eam eligens gentem quam potissimū nomina
ret que in finibus terre est. Coram illo procident de
cū est: adorabunt eū. Et quoniā subsumata futura

eā p diuersa terrarū loca: q̄ inuiderūt ecclesię catho/
licę toto terrarū orbe diffusę: eadē porro schismata p
hominū noīa se fuerāt diuisura: t hoīes amādo q̄ʒ
auctorib⁹ scissa sūt glorię christi: q̄ p oēs terras ē in/
notescura. Jdeo cum dixisset: Coram illo decident
ethiopes: adiūxit: Et inimici ei⁹ terrā lingēt: id est
hoīes amabūt vt inuideāt christi glorię: cui dictū est:
Ps. 107. Exaltare sup celos de⁹: t sup oēʒ terrā gl'ia tua. Ho/
Gen. 3. mo q̄ppe audire meruit: Terra es: t i terrā ibis. Hāc
terrā lingēdo: id ē taliū auctoritate vaniloqua dele/
ctati: eos amādo: t in suauissimos habēdo: ꝯtradi/
cūt diuinis eloquijs: q̄bus catholica ecclia p̄nūcia
ta ē nō in aliq̄ pte terrarū futura: sicut quęlibet schis/
mata: ſ in vniuerso mūdo fructificādo atq̄ crescen/
do vsq̄ ad ipos ethiopes: extremos videlicet t te/
terrimos hoīm ꝯuentura. Reges tharsis t insu/
lę munera offerēt: reges arabū t saba do/
D na adducēt. Et adorabūt eū oēs reges
[illegible] terrę: oēs gentes seruient ei. Hoc iā non
expositorē ſ ꝯteplatorē desiderat: imo nō solū letā/
tiū fideliū: ſ etiā infideliū gemētiū infert aspecti/
bus: nisi fortasse qd̄ q̄rendū ē qd̄ dictū sit: dona ad/
ducēt. Ea q̄ppe adduci solēt q̄ ābulare nō pñt. Nū/
quid nā ergo de imolādis victimis dici potuit? Ab
sit vt talis oriat in dieb⁹ eius iusticia. Sʒ ista dona
quę adducēda p̄dicta sūt hoīes mihi videnť signi/
ficare: q̄s in societatē ecclesię christi: regum adducit
auctoritas: q̄uis reges etiā psequentes dona addu
xerint: nō sciētes qd̄ facerēt: sanctos martyres imo
lando. Cū ꝟo exponeret causas cur ei tātus honor
deferret a regibus eiq̄ seruiret ab omnib⁹ gentib⁹:
[illegible] Quia liberauit inquit egenū a potente: et
pauperē cui nō erat adiutor. Jste egen⁹ t pau/
per: popul⁹ ē credentiū in eū. Jn hoc populo sūt etiā
iam reges adorātes eū. Nō eñ egeni esse dedignāť
t pauperes: id ē hūiliter peccata ꝯfitētes: egentes glo
rię t gratię dei: vt eos rex ille fili⁹ regis liberet a po/
tente. Jdē q̄ppe est potēs ille q̄ supius calūniator est
dictus: quē potentē ad hoīes sibi subdēdos: t in ca/
ptiuitate retinendos nō ꝟtus eius fecit: ſ humana
peccata. Jdē ipe t fortis est dict⁹: ideo t hic potēs:
Matth. 12 Sʒ q̄ hūiliauit calūniatorē: t intrauit in domū for/
tis: vt eo alligato vasa ei⁹ diriperet. hic liberauit ege/
nū a potēte: t pauperē cui nō erat adiutor. Nō eñ
hoc efficere potuit vel cuiusq̄ ꝟtus: vel q̄sq̄ homo
iustus: vel aliquis angel⁹: Cuʒ ḡ null⁹ esset adiutor:
ipe adueniēs saluos fecit eos. Occurrebat aūt si ꝑ/
pter peccata hō tenebať a diabolo: nūqd nā christo
q̄ eruit egenū a potēte: peccata placuerūt? Absit. Sʒ
[illegible] Parcet ipe inopi t pauperi: Jd est peccatā di
B mittet illi hūili: t nō de suis meritis ꝯfidenti aut de
sua virtute salutē speranti: sed idigenti gratia salua/
toris sui. Cū aūt addidit. Et animas pauperuʒ
saluas faciet. Vtrūq̄ adiutoriū gratię cōmēda/
uit: t qd̄ est in remissionē peccatorū: cū ait: Parcet
pauperi t inopi: t qd̄ ē in pticipatione iusticię cū ad
didit: Et aīas pauperū saluas faciet. Nemo eñ sibi
est idoneus ad salutem: quę salus non est pfecta iu/
sticia: nisi dei adiuuet gratia: quia plenitudo legis
Ro. 13 non est nisi charitas: quę non a nobis existit in no/
bis: ſ diffundiť in cordibus nostris p spiritū sanctū
qui datus est nobis. Ex vsuris t iniquitate re/
dimet animas eorū. Quę sūt istę vsurę: nisi pec/

cata quę etiā debita noīanť? Vsuras aūt appellatas
puto. quia plus mali inueniť i supplicijs q̄ cōmissū
est in peccatis. Naʒ verbi gratia, cū homicida cor/
pus tantū hoīs perimat: animę aūtē nihil nocere
possit: ipius t aīa t corpus perdiť in gehēna. Pro/
pter huiusmodi ꝯtēptores p̄sentiť p̄cepti: t uisores
futuri supplicij dictū est: Ego veniens cū vsuris exi/ Matth. 25
gerē. Ab his vsuris redimenť aīę pauperū sanguīe
illo q̄ effusus est in remissionē peccatorū. Redimet ḡ
ab vsuris: remittēdo peccata q̄bus debebāť amplio
ra supplicia. Redimet aūt ab iniquitate: adiuuando
p gratiā etiā ad faciendā iusticiā. Eadē itaq̄ duo re
petita sūt q̄ sup dicta erāt. Qd̄ eñ supra ē: Parcet
inopi t pauperi: hoc intelligať: Redimet ex vsuris: Qd̄
ꝟo ibi dic: Et aīas pauperū saluas faciet: hoc dictū vi
deť: Ex iniquitate redimet: vt vtrūq̄ subaudiatur.
Nā parcendo redimet ab vsuris: saluos aūt faciēdo
redimet ab iniq̄tate. Jtaq̄ sic parcet paupi t inopi:
t aīas pauperū saluas faciet: sic ex vsuris t iniq̄tate
redimet aīas eorū. Et honorabile nomē eius Al. t eorum
coram ipis. Dant eñ honorē nomī eius pro tā/ illo
tis beneficijs: qui respondēt dignū t iustū esse gra/
tias agere dño deo suo. Vel qd̄ habēt codices aliq̄:
Et honorabile nomē eorū corā ipo: quia etsi videnť
huic sęculo contēptibiles christiani: nomē eorū corā
ipo est honorabile: qui eis illud dedit: iā nō memor
nominū eorū p labia sua q̄bus antea vocabanť: cum Ps. 15
eēnt gentiliū supstitionibus obligati: vel suorū ma/
lorū meritorū signati vocabulis: anteq̄ eēnt christia/
ni. Qd̄ nomē honorabile est coram ipo: etsi contem
ptibile videť inimicis. Et viuet t dabiť ei d̄ au
ro arabię. Nō diceretť: t viuet: de quo eñ nō pos/
set dici hoc quantulocūq̄ spatio temporis viuente
i hac terra: nisi i illa vita cōmendaretť: in qua iaʒ nō
moriť: t mors ei vltra nō domiabiť? Atq̄ ideo t vi Ro. 6.
uet q̄ ꝯtēptus est moriens: quoniā sicut alius ꝓphe/
ta dicit: Tolleť de terra vita eius. Sed qd̄ est: t da/
biť ei de auro arabię? Nā qd̄ inde aurū etiā ille salo/
mon accepit: in hūc psalmū figurate traiectū est in
aliū verū salomonē. id est verū pacificū. Nō eñ ille
dominat⁹ est a flumine vsq̄ ad terminos orbis ter/
rę. Sic ergo ꝓphetatū est etiā sapientes hui⁹ mūdi
in christo fuisse credituros. Per arabiā aūt etiā gen
tes intelligam⁹: per aurū sapientiā. quę ita excellit i/
ter oēs doctrinas: vt aurū inter metalla. Vnde scri
ptū est: Accipite prudentiā sicut argentū: t sapien/ Prouerb. 8
tiā sicut aurū ꝓbatū. Et orabūt de ipo semꝑ. Al. t adora
Qd̄ habet grecus: πέρί ἀυΤορ: aliqui interpre/
tati sūt de ipo: aliqui pro ipo: vel p eo. Quid ē aūt
d̄ ipo: nisi forte qd̄ oram⁹ dicētes: Adueniat regnū
tuū? Christi nāq̄ aduētus p̄sentauit fidelib⁹ regnū Matth. 6.
dei. Pro eo vero quō intelligaťť. angustū ē: nisi quia
cū orať pro ecclia: p ipo orať: q: corpus ē eius. De
christo quippe t ecclesia p̄missū est sacramentū ma/
gnū. Erunt duo in carne vna. Jam vero qd̄ sequiť. Ephe. 5.
Tota die: Jd est toto tempore. Benedicēt ei.
Satis apertum est. Et erit firmamentum in Al. t non ha
terra in summis montiū. Omnes enim pro/ P
missiones dei etiam in illo firmatę sūt: quādo in illo
impletū est: quicquid pro salute nostra ꝓphetatū ē.
Nā summa montiū: scripturarū diuinarū auctores eiid ē
p q̄s ministratę sūt: intelligere ꝯuenit: in q̄bus vtiq̄
ipe est firmamentū: qm̄ ad illū oia q̄ diuinit⁹ scripta

sūt referunt. Hoc aūt in terra esse voluit: quia pter eos q in terra sūt: illa pscripta sūt. Unde et ipse in terrā venit: vt ea cūcta firmaret: id est in se mōstraret impleri. Oportebat em inqt impleri oia que scripta sunt
Luc.24 in lege et pphetis et psalmis de me: id est in sūmis mon
Esaie.2 tiū. Sic em venit in nouissimis tpibus manifestus mons dñi parat in cacumine montiū: qd hic ait: in sūmis montiū. Supertolletur sup libanū fructus eius. Libanū solemus accipere velut huius seculi dignitatē: qm mons est libanus: excelsas arbores habēs: et nomē ipm interptatur candidatio. Quid est mirū si sup huius seculi pclarū oēm fastigiū fructus supextolletur christi: cuius fructus dilectores oīa secularia culmina ptempserūt. Si aūt in bono accipi
Ps.103 mus libanū pter cedros libani quas plantauit: qs alius fructus intelligēdus est: qui sup hūc libanū extollitur: nisi de quo Apls dicit de charitate loquutus:
1.Cor.13 Adhuc supereminentē viā vobis demōstro. Hoc em
Gal.5 et in pmo ponit munere diuinorū: vbi ait: Fructus aūt spiritus est charitas: atqz inde cetera: vt eā cōsequēcia cōtexunt. Et florebunt de ciuitate sicut fenū terre. Cum ambigue posita sit ciuitas: nec adiunctū est eius aut dei: Nō em dictū est de ciuitate eius: vel de ciuitate dei: sed tantū de ciuitate: in bono intelligitur: vt de ciuitate dei: hoc est de ecclesia floreāt sicut fenū: sed fenū fructiferū. sicut est frumētū: Nā et hoc fenū appellatur in sancta scriptura: sicut in Genesi
Gen.1 iussū est pducere terrā oēm lignū et oēm fenū: Nec adiunctū est: oēm frumentū: qd pculdubio nō pteriret nisi feni nomine etiā hoc intelligeretur: et in multis aliis scripturarū locis hoc inuenitur. Si aūt sic accipiendū est. florebūt sicut fenū terre: quēadmodū dictū est: Omnis caro fenū: et claritas hois sicut flos fe
Esaie.40
Gen.4 ni: pfecto et ciuitas illa intelligenda est q seculi huius societatē significat. Nō em frustra pmus cain pdidit ciuitatē. Exaltato itaqz fructu christi sup libanū: id est sup arbores diuturnas: et ligna imputribilia: qz ille fructus eternus est: omis claritas hois sm tpalem seculi celsitudinē feno compatur: qm a credētibus et vitā eternā iā sperantibus spernitur felicitas tpalis: vt impleatur illud qd scriptū est: Omnis caro fenū: et oīs claritas carnis vt flos feni. Fenum aruit: flos decidit:
Esa.40 verbū dñi manet in eternū. Ibi est fructus eius exaltatus sup libanū. Semp em caro fenū fuit: et claritas carnis vt flos feni. Sed qz nō demonstrabatur que fuerat eligenda et pponenda felicitas: flos feni p magno habebatur: nec solū minime cōtēnebatur: sed etiā maxime appetebatur. Quasi ergo tunc ita esse cepit: quādo em aduersum est atqz cōtemptū: qcquid florebat in seculo: ita dictū est: Supextolletur super libanū fructus eius: et florebūt de ciuitate sicut fenū terre: id est diffamabitur sup oīa qd in eternū
R pmittitur: et compabitur feno terre: quicqd pro magno
Gr. nō habet. habetur in seculo. Sit ergo nomen eius benedictum in secula: ante solem permanet nomē eius. Per solem tēpora significata sunt. Ergo in eternū pmanet nomen eius. Eternū em antecedit tempora nec clauditur tempore. Et benedicentur in ipso omnes tribus terre. In ipso quippe implebitur quod
Gal.3 pmissū est abrae. Nō em dicit in seminibus tanqz in multis: sed tanqz in vno: et semini tuo qd est christus.
Gen.22 Abrae aūt dr: In semine tuo bñdicentur omnes tribus
Ro.9 terre. Neqz filii carnis: sed filii pmissiōis deputātur in semine. Omnes gentes magnificabunt eum. Tanqz exponendo repetitū est qd supra dictū est. Quia em benedicentur in eo: magnificabunt eum: non ipsi faciendo vt magnus sit qui per seipsum magnus est: sed laudando et magnum fatendo. Sic em
Mat.6 magnificamus deum: sic etiam dicimus: Sanctificetur nomē tuū: qd semp vtiqz sanctū est. Benedictus dñs deus israel: qui facit mirabilia solus. Consideratio oībus supra dictis: eructat hymnus: et benedicit dñs deus israel. Implet em qd ad
Esaie.54 illā sterilē dictū est: Et q eruit te ipse dñs deus israel vniuerse terre vocabitur. Ipse facit mirabilia solus. Quoniā quecūqz faciūt: ipse in eis opatur: q facit mirabilia solus. Et benedictū nomē glorie eius in eternū: et in seculū seculi. Quid aliud latini interpretes dicerēt: q nō possent dicere: in eternū: et in eternū eterni: Quasi em aliud dictū sit in eternū: et aliud in seculū: ita sonat. Sed grecus hz: εἰσ τὸν αἰῶνα καὶ εἰσ τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνοσ: qd forte cōmodius diceretur in seculū: et in seculū secli: vt in seculū intelligeretur: qntū hoc seculū durat. in seculū aūt seculi. qd post huius tñie futurū pmittitur. Et replebitur gloria eius omnis terra: fiat fiat. Iussum dñica fit: ita fit: donec illud qd cepit a flumine: perueniat oino vsqz ad terminos orbis terre.

Explicit Tractatus de ps. LXXI.

Incipit Tractatus de ps. LXXII.

Audite audite dilectissima viscera corporis christi: quorū spes dñs deus vester est: et nō respicietis in vanitates et insanias mēdaces:
Ps.39 et q adhuc respicitis: audite: ne respiciatis. Psalmus iste inscriptionē habet: id est titulū: Defecerunt hymni dauid filii iesse: psalmus ipsi asaph. Tot habemus psalmos in quorū titulis scriptū est nomē dauid: nusqz est additū filii iesse: nisi in hoc solo: Qd credendū est nō frustra factum neqz inaniter. Ubiqz em nobis innotuit deus: et ad intellectū vocat piū studiū charitatis. Quid est: defecerūt hymni dauid filii iesse: Hymni laudes sūt dei cū cāntico: Hymni cantus sūt ptinētes laudes dei. Si sit laus et nō sit dei: nō est hymnus. Si sit et laus et dei laus: et nō cantetur: nō est hymnus. Oportet ergo vt si sit hymnus: habeat hec tria: et laudē: et dei: et canticū. Quid est ergo: defecerūt hymni: Defecerūt laudes que cantātur in deū. Molestā rem et quasi luctuosam videtur nūciare. Qui em cantat laudē: nō solum laudat: sed etiā hilariter laudat. Qui cantat laudem: nō solum cantat: sed et amat eū quē cantat. In laude pfitentis est pdicatio: in cātico amantis affectio. Defecerunt
1.Reg.16 ergo hymni dauid ait: et addidit: filii iesse. Erat em dauid rex israel filius iesse: tpe quodā veteris testamenti: Quo tpe nouū testamētū occultatū ibi erat: tanqz fructus in radice. Si em queras fructū in radice nō inuenis: nec tamē inuenis in ramis fructū: nisi q de radice processerit. Illo ergo tempore populo primo veniente ex semine abrae carnaliter: nā et populus secūdus ptinens ad nouū testamentū: ad semē abrae ptinet: sed iā spūaliter. Illi ergo populo pmo adhuc carnali: vbi pauci pphete intelligebāt: et qd desiderarent a deo: et qn haberet publice pdicari: pnūciauerunt futura hec tpa: et aduentū dñi nři iesu christi: et quēadmodū ipse christus sm carnem nasciturus: in radice erat occultus in semine patriarcharū: et quodā tpe

te reuelandꝰ tanq̄ fructu apparēte: sicut scriptū est:
Esa.xi. Floruit virga de radice iesse. Sic etiam ipm nouū te
stamentū qḋ in christo est: prioribus illis tpibus oc
cultū erat: solis ꝓphetꝭ cognitū: τ paucissimis pijs:
nō ex manifestatiōe p̄sentiū: s; ex reuelatiōe futuro-
B rū. Nā qd sibi vult fratres vt vnū quiddā cōmemo
rē: q abraaȝ mittēs seruū suū fidelē ad desponsandā
vxorē vnico filio suo: facit eum iurare sibi: τ in iura
Gen.24. mēto dicit ei: Pone manuȝ sub femore meo τ iura:
Quid erat in femore abrae: vbi ille manū iurās po
suit: Quid ibi erat: nisi qḋ τ tūc ei ꝓmissū ē: In se-
Gen.22 mine tuo benedicent oēs gētes: Femoris nomi-
ne caro significat. De carne abrae: p isaac τ iacob: τ
ne multa cōmemorem": per mariā dn̄s noster iesus
christus. Quia vero radix erat in patriarchis: vnde
ostēdemus: Paulū interrogemꝰ. Gentes iā credē
tes in christū τ quasi supbire cupiētes cōtra iudeos
q̄ crucifixerunt christū: cū τ de ipso populo venerit:
ex aliꝰ partes occurrēs in angulo: id est in ipso chri-
sto de diuerso veniēte pariete p̄putij: id est gentiuȝ.
Cū ergo se erigerēt gētes sic eas repmit: Si eñi tu
Ro.xi. inqt ex naturali incisus oleastro: insertus es in illo:
noli gloriari aduersꝰ ramos: Naȝ si gloriaris: nō tu
radicē portas: s; radix te. Ergo ō radice p̄iarcharū
dicit fractos quosdā ramos ꝓpter infidelitatē: τ iser
tuȝ ibi oleastrū: vt esset pticeps pinguedinis oliuę:
id est ecclesiā ex gentibꝰ venientē. Et qs inserit ole-
astrū i oliuā: Oliua solet eē in oleastro: oleastꝝ i oli
ua nūq̄ vidimꝰ. Nā quisqs fecerit: nō inueniet bac
cas nisi oleastri. Qḋ eñi inserit: hoc crescit: τ eiꝰ rei
fructꝰ iueīt: Inueīt nō radicꝭ fructꝰ: s; surculi. Hoc
ostēdēs Aplus oipotētia sua deū fecisse vt oleaster
i radicē oliuę insereret: τ nō baccas syluestres: s; oli
uā daret. Ad oipotentiā dei reuocās hoc Apls ait:
Si tu ex naturali incisus es oleastro: τ ꝯtra naturaȝ
insertus es in bonā oliuā: noli gloriari aduersus ra-
mos inqt. Sed dicis: ait: Fracti sūt rami vt ego in-
Ibi.s. serar. Bene. Propt incredulitatē fracti sūt: Tu aūt
fide sta: noli altū sape: s; time. Quid eñi ē: noli altuȝ
sape: Noli supbire: qz insertꝰ es: s; time ne frangar
p infidelitatē: sicut illi fracti sūt. Propt infidelitateȝ
inqt fracti sūt: Tu aūt fide sta: noli altū sape: s; time.
Nā si deꝰ naturalibꝰ ramis nō pepcit: neqȝ tibi par-
cet. Et sequit bonꝰ locꝰ τ necessariꝰ: τ totꝰ audiēdꝰ.
Uides ḡ inqt bonitatē τ seueritatē dei. In eos qdē
q̄ fracti sūt seueritatē: in te aūt q̄ insertus es bonita-
tē: si ꝑmāseris in bonitate. Alioqn: id est si tu nō ꝑ-
manseris in bonitate: τ tu excideris: τ illi si nō ꝑmā-
C serint in infidelitate inserent. Tpe igit veteris testa
mēti fres: ꝑmissiōes a dō nr̄o pplo illi carnali terre-
nę erāt τ tpales: Promissū ē regnū terrenū: ꝑmissa
ē terra illa in q̄ etiā inducti sūt ab egypto liberati: p
iesū naue introducti sūt in terrā repromissiōis: vbi
etiā hierusalē terrena edificata est: vbi regnauit da-
uid. Acceperūt terrā: liberati ex egypto: trāseuntes
p rubrū mare: fluxus anfractibꝰ ac terroribꝰ solitudi
nū: acceperūt terrā acceperūt regnū. Deinde post
regnū acceptū: qz terrena acceperāt: cęperūt meri-
to peccatorū suorū oppugnari: expugnari τ captiuari:
Ad extremū euersa ē τ ipsa ciuitas. Tales erāt τ illę
ꝑmissiōes nō pseueraturę: p q̄s tñ figurabāt futurę
ꝑmissiōes pseueraturę: vt ille gis decursus tpaliuȝ
ꝑmissionū figura esset: τ quędā ꝓphetia futurorū.

Itaqȝ cū illud regnū deficeret vbi regnauit dauid fi
liꝰ iesse: id ē hō qdā: tñ ꝓpha: tñ sanctꝰ: qz videbat
τ p̄uidebat christū venturū: de cuiꝰ semine etiaȝ fm
carnē nasciturꝰ erat: tñ hō: tñ nōdū christꝰ: tñ nōdū
rex nr̄ filꝰ dei: s; rex dauid filꝰ iesse. Quia ḡ defectu
rū erat illud regnū: per qḋ regnū acceptū laudabat
tūc deꝰ a carnalibꝰ: h̄ solū eñi pro magno tūc habe-
bāt: qz liberati erāt tpalit ab his a qbꝰ tūc opprime-
bant: τ euaserāt hostes psequētes p mare rubrū: τ du
cti erāt p solitudinē: τ inuenerāt patriā τ regnū: hinc
solū laudabāt deū: nōdū itelligētes qd in illis figu-
ris p̄signaret τ ꝑmitteret deꝰ. Deficiētibꝰ ḡ rebꝰ p
qbꝰ laudabat deū ppls ille carnalis: cui regnauit il-
le dauid. defecerūt hymni dauid: non filij dei: s; filij
iesse. Periculosū locū multi psalmi p̄sentis: sicut do
minꝰ voluit: p̄teruecti sumꝰ. Accepistis q̄re dictum
sit: defecerūt hymni dauid filij iesse: cuiꝰ vox ē psal
mus asaph. Quid ē asaph: Sicut inuenimꝰ in iter-
D p̄tatōibꝰ ex lingua hebręa in grecā: τ ex greca nob
in latinā trāslatis: asaph synagoga iterptat. Vox ē
ḡ synagogę. S; tu cū audieris synagogā: noli conti
nuo detestari q̄si interfectricē dn̄i. Erat quidē illa sy
nagoga iterfectrix dn̄i: nēo dubitat: S; memēto ō
synagoga fuisse arietes q̄z filij sumꝰ. Un̄ dr̄ in psal-
mo: Afferte dn̄o filij dei: afferte dn̄o filios arietuȝ: Ps.28
afferte dn̄o gloriā τ honorē. Qui inde arietes: Pe
trꝰ: ioānes: iacobꝰ: andreas: bartholomeus τ ceteri
apli. Hinc τ ipe pmo saulꝰ: postea paulꝰ: id ē pmo
supbꝰ: postea humilis. Saul eñi vn̄ dictū ē nomē sau
lis nostis: qz rex supbꝰ τ infrenis fuit. Nō q̄si aliq̄ ia-
ctātia sibi nomē mutauit Aplus: sed ex saulo factꝰ ē
paulꝰ: ex supbo modicꝰ. Paulū eñi modicū ē. Uis
nosse qd sit saulꝰ: Ipm audi iā paulū recordātē qd
fuerit p maliciā suā: τ qd iā nūc sit p grām dei. Audi
quō fuerit saulꝰ: τ quō sit paulꝰ. Quid fuit p̄ꝰ: qd: 1.Timot.1.
Blasphemꝰ: τ psecutor τ iiuriosꝰ. Audisti saulū: au
di τ paulū. Ego eñi sum inqt minimꝰ aplorū. Quid 1.Cor.15
ē minꝰ: nisi ego sū paulꝰ: Et seqt: Qui nō sū dignꝰ
vocari apls. Quare: Qz fui saulꝰ. Quid ē: fui saulꝰ:
Ipe dicat: Quia psecutꝰ sū inqt ecclīam dei: s; grā Ibidem.
dei: ait: sū id qḋ sū. Abstulit sibi oēȝ grāditatē suā: mi
nimꝰ iā in se: grādis i xp̄o. Et iste paulꝰ qd dic: Nō Ro.11.
repulit deꝰ plebē suā: ō plebe ex iudeis veniēte: Ple-
bē suā inqt quā p̄sciuit. Nā τ ego israelita sū ex semi
ne abrahā de tribu beniamin. Ergo τ paulꝰ nō de sy
nagoga: τ petrꝰ: τ alij apli ō synagoga. Itaqȝ cū au
dis veterē vocē synagogę: noli attēdere meritū: s; itē
de partū. Loquit ḡ in h̄ psalmo synagoga: deficiēti-
bus hymnis dauid filij iesse: id ē deficiētibꝰ rebꝰ tpa
libꝰ: p q̄s solebat a carnali pplo laudari deꝰ. Quare
E aūt illę defecerūt: nisi vt alię q̄rerent: Ut q̄rerentur
quęqȝ ibi nō erāt: Nō. S; q̄ ibi tegebant figuris: nō
q̄ iā ibi nō erāt: s; ibi tamē in radice occultabāt qbus-
dā secretis mysterijs: q̄ inqt ipe Aplus figurę nr̄ę 1.Cor.10
fuerūt. Et attēdite iā breuit ipsaȝ figurā nostrā. Po
pulꝰ israel sb̄ pharaonis τ egyptiorū dn̄atiōe: pplus
christianꝰ añ fidē p̄destinatꝰ a deo: τ adhuc seruiēs
demonibꝰ τ diabolo p̄ncipi eorū: Ecce ppls subiuga Exo.1.
tus egyptijs seruiēs peccatis suis. Nō eñi nisi p pecca
ta nostra potest diabolꝰ dn̄ari. Liberat pplus ab egy-
ptijs p moysen: liberat pplus a p̄terita vita peccatorum
per dominū nostrū iesū christū. Transit populus Exo.14
ille per mare rubrū: iste per baptismū. Moriunt ia

mari rubro omnes inimici populi illius: moriunt in baptismo omnia peccata nostra. Intendite fratres. Post mare illud rubrum nō continuo patria dat: nec tanq̄ iam hostes desint: secure triumphat: sed restat heremi solitudo: restant hostes insidiantes in via: Sic et post baptismū restat vita christiana in temptationibus. In illa heremo suspirabat patrie promisse. Quid aliud christiani suspirant iam abluti in baptismo? Nunquid iam regnāt cū christo? Nondū ventū est ad terrā promissionis nostre: sed nō defecturā. Nō enī ibi deficient hymni dauid. Hoc modo audiant omnes fideles: sciāt vbi sint. In heremo sūt: patrie suspirant. Mortui sunt hostes in baptismo: sed insequētes a tergo. Quid est insequentes a tergo? Ante facies futura habem⁹: a tergo preterita. Omnia preterita peccata deleta sūt in baptismo: quibus modo tēptamur: nō a tergo insequūtur: sed in via insidiant. Unde Apostolus huius heremi in via ad-

Phil. 3 huc constitutus: Que retro inquit oblitus: in ea que ante sunt extent⁹: secundum intentionē sequor ad palmā superne vocationis dei: Tanq̄ diceret: Ad patriā superne promissionis dei. Et ibi iam fratres in heremo quicquid passus est populus ille: et quicquid eis deus largitus est: quecūq; illa flagella fuerāt: quecunq; dona: significationes sūt rerū quas in hac solitudine huius vite ambulantes in christo querentes patriā: et accipim⁹ ad consolationē: et portam⁹ ad probationem. Non ergo mirū: quia illud defecit quod figurabat futurū. Nam perductus est populus ad patriam promissionis: nunquid semper staturā? Si hoc esset: nō esset figura: sed res. Quia vero figura erat: ad temporale quiddā perduct⁹ est ille populus. Si ad temporale quiddā perductus est: oportebat vt deficeret: et defectu suo cogeret querere quod nunq̄ deficeret. Synagoga ergo: id est qui deū ibi pie colebāt: sed tamen propter terrenas res: propter ista presentia. Sunt enī impii qui presentiū rerū bona a demonibus querūt: Hic autem populus ideo melior erat gentibus: quia quamuis presentia bona et temporalia: tamē ab vno deo querebat qui est creator omnium et spiritualiū et corporaliū. Cum ergo illi pii secundum carnē attenderent: id est illa synagoga que erat in bonis: pro temporalib⁹ bonis: nō spiritualib⁹: quales erāt ibi prophete: quales pauci intellectores regni celestis eterni. Ergo illa synagoga aiaduertit que acceperit a deo et que promiserit deus populo illi: abundantiā rerū terrenarū: patriā: pacē: felicitatem terrenā: Sed in his omnib⁹ figura erat: et non intelligens quid ibi lateret in rebus figuratis: putauit hoc pro magno dare deū: nec habere melius quod dare posset diligentibus se et seruientibus sibi. Attendit et vidit quosdam peccatores impios: blasphemos: seruos demonū: filios diaboli viuētes in magna nequicia et superbia: abundare rebus talibus terrenis et temporalibus: pro qualibus rebus ipse deo seruiebat: et nata est cogitatio pessima in corde que faceret nutare pedes: et prope labi a via dei. Et ecce ista cogitatio in populo erat veteris testamēti: Utinam nō sit in carnalibus fratrib⁹ nostris: cū iam aperte predicat felicitas noui testamēti. Quid enī dixit illa tūc synagoga? Quid dixit ille populus? Nos seruim⁹ deo et corripimur: flagellamur: subducunt nobis ea que diligimus: et que pro magno a deo accepam⁹. Illi autē scelerati: homines nequissimi: superbi: blasphemi: inquieti: abundant his omnibus rebus: propter quas nos deo seruim⁹: Puto sine causa seruit deo. Hic sensus est psalmi deficientis populi et nutantis: dū consideraret bona terrena: propter que seruiebat deo: abūdare his qui nō seruirēt deo: nutat et prope labitur: et cū hymnis illis deficit: quia in talibus cordib⁹ hymni deficiebāt. Quid est: in talibus cordibus hymni deficiebāt? Quia iā talia cogitabāt: et deū nō laudabant. Quō enī laudarent deum: quibus quasi peruersus videbatur: dans impiis tantā felicitatē: et auferens eā seruientibus sibi? Nō illis bonus videbat deus: Et quibus deus bonus nō videbat: nō vtiq; ab eis laudabat: A quibus autē deus nō laudabat: defecerūt in illis hymni. Postea vero popul⁹ iste intellexit quid eū admoneret deus querere: cū ista temporalia subtraheret seruis suis: et donaret ea inimicis suis: blasphemis: impiis: admonitus intellexit: quia preter omnib⁹ que dat de⁹ et bonis et malis: et aliquādo aufert et bonis et malis: seruat omnib⁹ seruat aliquid bonis. Quid est seruat aliquid bonis? Quid illis seruat? Seipsum. Iā quantū arbitror currāt in psalmo: intellect⁹ est in nomine domini. Audi recordantē et penitentē quod errauerat: putādo deū non bonū qui dat bona terrena malis et aufert illa a seruis suis. Intellexit enī quid deus seruaret seruis suis: et recogitās: seq; castigans erupit hoc modo.

Expositio psalmi.

Quā bonus israel deus. Sed quibus? Rectis corde. Peruersis quid? Peruersus videt. Sic et in alio psalmo dicit: Cū sancto sanctus eris: et cū viro innocēte innocēs eris: Et cū peruerso peruersus eris. Quid est peruersus eris cum peruerso? Peruersum te putabit peruersus: nō quod vllo modo peruertat de⁹: Absit. Quod enim est. Sed quēadmodum sol oculos puros: sanos: vegetos: fortes habēti: tranquillus apparet: in oculos autē lippos quasi tela aspera iaculat: intuentē illū vegetat: hunc excruciat non mutat⁹ sed mutatū: sic cū ceperis esse peruersus: et tibi de⁹ peruers⁹ esse videbit: tu mutat⁹ es nō ille. Ergo erit tibi pena: quod bonis gaudiū. Hoc iste recolens: quam bonus inquit de⁹ israel rect⁹ corde. Quid autē tibi? Mei autē pene commoti sūt pedes. Quādo commoti sūt pedes: nisi quādo nō erat rectum cor? Unde non erat rectū cor? Audi. Paulominus effusi sūt gressus mei. Quod dixit pene: hoc dixit: paulominus: Et quod dixit: pene moti sūt pedes: hoc dixit: effusi sūt gress⁹ mei. Pene moti sūt pedes: pene effusi sūt gress⁹ mei. Moti pedes: Sed vnde moti pedes et effusi gress⁹? Ad errādū fusi sūt gress⁹: pedes ad lapsū nō omnino sed pene. Quid enī est? Iā ibā in errorē: nō ierā: iā cadebā: nō ceciderā. Sed quare et hoc? Quia zelaui inquit in peccatorib⁹: pacē peccatorū intuens. Attēdi peccatores: vidi illos habere pacē. Quā pacē? Temporalē: fluxā: caducā atq; terrenā: sed tū talē qualem et a deo ego desiderabā. Uidi illos habere qui nō seruiebāt deo: quod ego desiderabā vt seruirē deo: et moti sūt pedes mei: et pene effusi sūt gressus mei. Quare autē hoc habēt peccatores: dicat breuit. Quia nō est declinatio morti eorū: et firmamentū in flagello eorū. In laboribus hominum nō sūt: et cū hominibus non flagellabuntur. Iam intellexi inquit quare illi habent pacem et florent in terra: quia morti eorum non est declinatio: id est quia certa mors et eterna eis manet: que nec declinat ab eis: nec ipsi declinare ab ea possunt. Quia non est declinatio

mortis eorum: et firmamentum in flagello eorum. Et est firmamentum in flagello eorum: Non est enim temporale flagellum eorum: sed firmum in sempiternum. Propter hec ergo mala que illis eterna futura sunt: modo quid? In laboribus hominum non sunt: et cum hominibus non flagellabuntur. Nunquid et ipse diabolus cum hominibus non flagellatur: cui tamen eternum supplicium preparatur? Propterea quid hinc isti dum non flagellantur: dum non laborant cum hominibus? (Al. tenuit.) Ideo inquit: † obtinuit eos superbia. Attende illos superbos indisciplinatos: attende taurum devotum victime: permissum errare libere et vastare que potest usque ad diem occisionis. Iam bonum est fratres: In ipsis prophete verbis audiamus hunc quasi taurum: de quo dixi. Sic (Prover. 7.) enim illum et alibi scriptura commemorat. Ducit eos tanquam ad victimam preparatos: et parcit eis ad malam libertatem: ideo dixit: Obtinuit eos superbia. (Al. operti sunt.) Quid est obtinuit eos superbia? † Circumamicti sunt iniquitate et impietate sua: Non dixit tecti: sed circumamicti: undique cooperti impietate sua. Merito miseri: nec vident nec videntur: quia circumamicti sunt: nec videntur interiora eorum. Nam quisquis malorum hominum quasi felicium secundum tempus interiora conspiceret: quisquis eorum videret truces conscientias: quisquis animas eorum posset inspicere diverberari tantis perturbationibus cupiditatum et timorum: videret illos miseros: et quando felices vocantur. Sed quia circumamicti sunt iniquitate et impietate sua: non vident: sed nec videntur. Noverat illos spiritus qui de illis ista dicit: et eo oculo tales debemus inspicere: quo scimus videre: si nobis auferatur tegmen ab oculis impietatis: Videamus istos: et cum felices sunt fugiamus: et cum felices sunt non imitemur: nec a domino deo nostro talia nobis pro magno petamus: qualia accipere meruerunt qui illi non serviunt. Aliud quiddam servat: aliud desiderandum est. Quid sit autem: audite. Primo isti describantur. Prodiit quasi
I ex adipe iniquitas eorum. Vide si non taurus ille agnitus est. Audite fratres: Non quomodocunque transeundum est: quod dixit: Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Sunt enim mali sed macie mali: ideo mali: quia macri: id est exiles exiguitate quadam necessitatis affecti: et ipsi mali et damnandi. Ferenda est enim magis omnis necessitas: quam perpetranda est aliqua iniquitas: Tamen aliud est de necessitate peccare: aliud in abundantia. Pauper mendicus furtum facit: ex macie processit iniquitas. Dives abundans rebus tantis: quare diripit res alienas? Illius iniquitas ex macie: huius ex adipe processit. Ideo macro cum dicis: quare hoc fecisti: humiliter afflictus et abiectus: respondet: Necessitas coegit me. Quare non timuisti deum? Egestas compulit. Dic diviti: quare hec facis: et non times deum? Si tamen tantus es qui possis dicere: vide si vel dignatur audire: vide si non etiam in teipso prodeat iniquitas ex adipe eius. Iam enim preceptoribus et correctoribus suis inimicitias indicunt: et fiunt inimici verum dicentibus: iam sueti palpari verbis adulantium: aure molli corde non sano. Quis dicit diviti: male fecisti rapiendo res alienas? Aut forte si ausus fuerit aliquis dicere: et talis est: cui non possit ille resistere: quid respondet? Totum in contemptu dei loquitur. Quare? Quia superbus est. Quare? Quia pinguis est. Quare? Quia devotus ad victimam est.
Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Transierunt in † dispositionem cordis. R (Al. † affectum) Ibi intus transierunt. Quid est: transierunt? Pretergressi sunt viam. Quid est transierunt? Excesserunt metas humani generis homines: se pares ceteris non putant. Transierunt inquam metas humani generis. Quando dicis tali homini: frater tuus est iste pauper: eosdem parentes habuistis adam et evam: noli attendere tumorem tuum: noli attendere typum tuum in quo elevatus es: et si te circumstant familie: et si numerosum aurum et argentum: et si domus marmorata continet: et si tecta laqueata contegunt: simul te et pauperem contegit tectum mundi celum: sed diversus es a paupere rebus non tuis extrinsecus appositis. Te in illis vide: non illa in te. Attende teipsum qui sis ad pauperem: teipsum: non quod habes. Quid enim despicis fratrem? In visceribus matrum vestrarum ambo nudi fuistis: Certe etiam cum de ista vita exieritis: et iste carnes exuta anima fuerint putrefacte dinoscantur ossa divitis et pauperis. De conditione loquor equali: de ipsa sorte generis humani in qua omnes nascuntur. Et dives cum hic sit et pauper: non semper hic erunt: Et sicut dives non venit dives: sic nec dives abscedit. Idem ipse est utriusque introitus: et par exitus. Addo quod forte mutabitis vices. Iam ubique evangelium predicatur: Attende quendam pauperem ulcerosum qui iacebat ante ianuam divitis: et cupiebat saturari de micis que cadebant de mensa divitis: Attende et illum parem tuum qui induebatur purpura et (Luce. 16.) bysso: et epulabatur quotidie splendide. Contigit nempe mori inopem illum et afferri ab angelis in sinum abrahe. Ille autem mortuus est et sepultus est: Nam illius forte sepulturam nemo curavit. Et cum apud inferos ille dives in tormentis esset: nonne elevavit oculos suos et vidit in infinito gaudio eum quem contempsit ante ianuam suam: et digito eius aque stillam desideravit: qui de mensa eius cadentes micas desideraverat? Fratres: labor ille pauperis quantus fuit? Delicie ille divitis quam longe fuerunt? Quod autem mutaverunt: perpetuum est. Illius quia non erat declinatio in morte: et firmamentum erat in flagello eius: in laboribus hominum non fuit: et inter homines flagellatus non est. Ille autem flagellatus hic requievit ibi: quia flagellat omnem filium quem recipit. (Hebr. 12.) Sed cui dicis ista? Epulanti splendide et induenti se quotidie purpura et bysso. Cui dic? Qui transit in dispositionem cordis. Merito sero dicturus est: Mitte lazarum dicat vel fratribus meis: quando ei non concedit fructus penitentie. Non enim penitentia non datur: sed sempiterna erit penitentia: et nulla salus post penitentiam. Ergo isti transierunt in dispositionem cordis. Cogitaverunt (Al. nequitiam.) et locuti sunt † malignitatem. Sed loquuntur malignitatem hominis: et cum timore. Isti autem quomodo? Iniqui-
L tatem in † altum locuti sunt. (Al. de excelso.) Non solum locuti sunt iniquitatem: sed etiam clare audientibus omnibus: Ego facio: ego ostendo: Superbe sentiens cum quo habes: vivere te non sinam. Vel cogitares ea: non etiam effunderes: vel intra claustra cogitationis mala cupiditas coerceretur: vel refrenares eam intra cogitationem suam. Quare? An forte macer est? Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum. Iniquitatem in altum locuti sunt. Posuerunt in celum os suum: et lingua eorum transivit † super (Al. † in terra.)

R

terrã. Quid est hoc: trãsiuit sup terrã: Qd dictum est: Posuerũt in celũ os suũ: hoc est transijt sup terram. Transeũt terrena oĩa. Quid est terrena oĩa transire: Non se cogitat hoĩem subito mori posse: cum loquitur: q̃si sp victurus minat. Transcendit iniquitas cogitatiõis illius terrenã fragilitatẽ: nescit q̃li vase coopertus est: nescit qd scriptũ est in alio loco

Ps. 145 de talibus: Exiet spirit⁹ eius et reuertet in terrã suã: in illa die peribũt oĩes cogitationes eius. Sed isti diem vltimũ suũ nõ cogitãtes: loquunt sup̃biã: et in celum ponũt os suũ: et transcendũt terrã. Si vltimũ suũ diem nõ cogitaret: id est iudicij sui vltimũ diem latro missus in carcerẽ: nihil illo esset inanius: et tñ posset effugere. Quo fugis ne moriaris: Certus erit ille dies. Quid est diu qd victurus es: Quantũ est diu qd habet finẽ: et si diu esset: Huc accedit: q̃ nõ est diu: et incertũ est ipsum qd dicit diu. Quare hoc non cogitat: Quia posuit in celum os suũ: et lingua

Al. con. uerte. ibit. eius transiuit super terram. Ideo * reuertetur populus meus * huc. Id ẽ ipse asaph reuertet huc. Vidit enĩ ista abũdare iniquis: vidit superbiã: redit ad deum: et incipit q̃rere et disputare. Sed quã-

Al. * Et. do: * Cũ dies pleni inuenient in eis. Quid

Gal. 4. est dies pleni: Cum aũt venit plenitudo temporis misit de⁹ filiũ suũ. Ipsa est plenitudo tpis q̃n venit ille tpalia docere cõtẽni: nõ hr̃e magnũ quicq̃d mali hoĩes cupiũt: pati q̃cq̃d mali hoĩes metuũt. Fact⁹ est via: reuocauit ad cogitationẽ intimã: admonuit quid a deo querẽdum esset. Et vide de qua cogitatione reuerberata in se: et quodãmodo reuocãte fluct⁹ impetus sui transit ad vera eligenda. Ideo reuertet populus meus huc: et dies pleni inuenient in eis.

Al. scit. tertio. Et dixerunt. Quomodo * sciuit deus: et si est scientia in * altissimo: Vide per quã cogitationem transeunt. Ecce iniqui felices sunt: non curat deus res hũanas. Vere scit qd agamus. Videte q̃ dicunt. Rogamus fratres: iam a christianis non dicat: quomõ sciuit deus: et si est sciẽtia in altissimo: Unde enĩ tibi videtur non scire deum: et nõ esse scientiam in altissimo: Respondet: Ecce ipsi peccatores et abundantes in seculo: obtinuerũt diuitias. Et peccatores sunt: et abundantes diuitias in seculo obtinuerũt. Confessus est: quia ideo nolebat esse peccator vt haberet diuitias. Carnalis anima visibilibus rebus et terrenis vendiderat iusticiã suã. Qualis iusticia: Que p̃ter aurũ habetur: quasi preciosius sit aurũ q̃ ipsa iusticia: aut cum quis q̃ negat res alienas: mai⁹ damnũ patiat cui negat: q̃ ille qui illi negat. Ille perdit vestem: iste fidem. Ecce ipsi peccatores et abundantes in seculo: obtinuerunt diuitias. Inde ergo nescit deus: et inde nõ est scientia

Al. ergo. in altissimo. Et dixi: * Sine causa iustificaui

R cor meum. Quando seruio deo: et ista non habeo: non seruiunt illi: et hic abundant: Ergo sine causa iustificaui cor meum. Et laui inter innocentes

Ps. 25. man⁹ meas. Hoc sine causa feci. Ubi est merces bone vite mee: Ubi est premiũ seruitutis mee: Ego viuo et egeo: et iniquus abundat. Et laui inter innocentes meas. Et fui flagellatus tota die. A me nõ recedũt flagella dei. Bñ seruio et flagellor: nõ seruit et ornat. Magnã q̃stionẽ sibi fec. Agitat aĩa: trãsit aĩa: transitura ad ptẽnenda terrena: et cõcupiscenda eterna. Transitus est ipsius anime in hac co-

gitatiõe: Ubi fluctuat: In q̃dã tẽpestate: Peruẽtura est ad portũ. Et quõ solent egri qui lentius egrotant: cum sanitas longe est: vicina sanitate plus estuant. Accessionem creticam medici vocant: p quã trãsitur ad sanitatem: Maior ibi estus: sed ducẽs ad salutem: maior ibi ardor: s vicina refectio: Sic et hic estuat: Nam periculosa verba sunt fratres: molesta: et pene blasphema: quomodo sciuit deus: hoc est et pene: Non dixit nesciuit deus: non dixit: non est scientia in altissimo: s q̃si q̃rens: hesitans et dubitans: Hoc est qd ait pauloante: Pene effusi sunt gressus mei: Quomõ sciuit deus: et si est sciẽtia in altissimo: Non confirmat: sed ipa dubitatio piculosa est. Periculum transit ad sanitatem. Audi iam sanitatẽ. Ergo in vanũ iustificaui cor meũ: et laui inter innocẽtes manus meas. Et fui flagellatus tota die. Et * ar- Al. * arguti... matutinũ.

gutio mea i * matutinũ. Argutio correptio est. Qui arguit: corripit. Quid est i matutinũ: Nõ differtur. Differt impiorũ: mea nõ differt. Illa sera vel nulla est: mea in matutinũ. Et fui flagellat⁹ tota die: et argutio mea in matutinũ. Si dicebam narrabo sic: Id est docebo sic. Quõ docturus es: q̃ non est scientia in altissimo: q̃ non scit deus: Hanc scientiam vis pferre: q̃ sine causa iuste viuunt: qui iuste viuunt: q̃ perdidit homo iustus seruitutẽ suã: quia magis deus malis fauet: aut neminem curat: Hoc vis dicere: h vis narrare. Repmit se auctoritate cõpescẽte: Qua auctoritate aliq̃n vult hõ erũpere in istã snĩam: s reuocat scpturis dicẽtib⁹: vt sp bñ viuat: dicentib⁹: q̃ deus curat res hũanas: quia discernit inter pium et impiũ. Ergo et iste volens iam istam proferre snĩam: reuocat se. Et qd ait: Si dicebam narrabo sic: Ecce * generationẽ filiorũ Al. * natio...

tuorum reprobaui. Reprobaui generationem filiorũ tuorũ sic: si narrabo sic: generationẽ iustorũ reprobabo: Sicut et q̃dam habent exemplaria. Ecce generationẽ filiorũ tuorũ cui cõcinui: id est cui filiorũ tuorũ cõcinui: Id est cui cõgrui: cui accommodatus sum. Dissonui ab oĩbus si sic doceo. Concinit enĩ qui cõsonat: qui aũt nõ cõsonat: nõ concinit: Aliud dictur⁹ sum q̃ dixit abraam: q̃ dixit isaac: q̃ dixit iacob: q̃ dixerũt p̃phete. Illi enĩ oĩes dixerunt q̃ curat deus res humanas: ego dicturus sum: q̃ non curat: Maior ne in me prudẽtia: q̃ i illis: maior ne intellectus q̃ i illis: Saluberrima auctoritas reuocauit cogitationẽ ab ipietate. Sz qd sequit: Si dicebam narrabo sic: ecce generationẽ filiorũ tuorũ reprobaui. Ergo ne reprobaret: qd fecit: * Et susce- Et susce... bam in cogno... scerem.

pi cognoscere. Suscepit cognoscere: deus illi assit et cognoscat. Interim fratres a magno lapsu reuocatur: q̃n non se iam scientem presumit: s suscepit cognoscere qd nesciebat. Iam enĩ volebat quasi sciẽs videri: et docere nullam deo esse curam de rebus humanis. Facta est enĩ ista iniquorũ nequissima et impia doctrina. Sciatis fratres multos disputare et dicere: quia deus res humanas non curat: quia casibus reguntur oĩa: vel q̃ stellis subiecte sunt volũtates nostre: quia vnusq̃sq; non p meritis agitur: s necessitate stellarũ suarũ. Doctrina mala: doctrina ipia. In hec iste ibat: cuius pene cõmoti sunt pedes: et cuius paulominus effusi sunt gressus: In hũc ibat errorẽ: Sed quia nõ concinebat generationi filiorũ dei: suscepit cognoscere: et damnauit scientiã: in qua iustus

vel non congruebat. Et quid dicit: audiamus: quia
suscepit cognoscere et adiutus est: et didicit aliquid: et
indicauit nobis. Et suscepi inquit cognoscere. Hoc
labor est: inquit: ante me. Vere magnus labor co
gnoscere quomodo et deus curet res humanas: et be
ne sit malis et laborent boni. Magna vis questionis:
Ideo hoc labor est ante me: Quasi stat mihi in facie
murus quidam: sed habes vocem psalmi: In deo meo (Psal. 17.)
transgrediar murum. Hoc labor est ante me. Verum
dicis: Labor est ante te: sed ante deum non est labor. Fac
te ante deum vbi non est labor: et nec tibi erit labor. Et
fecit hoc. Nam dicit quamdiu labor ante se. Donec
† introeam in sanctuarium dei: et intelligam
in † nouissima. Magna res fratres. Tamdiu labo
ro inquit: et ante faciem meam laborem quendam quasi
inextricabilem video: vt cognoscam quomodo et iustus
sit deus: et res humanas curet et non sit iniquus: quod
peccantes et scelera facientes felicitatem habent in hac
terra: Pii vero et deo seruientes in temptationibus
plerumque et in laboribus fatigantur. Magna difficul
tas est hoc scire: sed donec introeam in sanctuarium dei.
In sanctuario enim dei quid tibi prestatur vt hanc soluas
questionem? Et intelligam inquit in nouissima: non in pre
sentia. Ego inquit de sanctuario dei intendo oculum
in finem: presentia transgredior. Totum hoc quod voca
tur humanum genus: omnis ista massa mortalitatis ven
tura est ad examen: ventura est ad libram: appendentur
ibi opera hominum: Cuncta modo nubes inuoluit: sed deo
cognita sunt merita singulorum. Et intelligam inquit in no
uissima: sed non a me: nam ante me labor est. Vnde in
telligam in nouissima? Intrem in sanctuarium dei. Vbi
ergo intellexit: et vnde modo isti felices? Verum
tamen propter † dolositatem posuisti eis.
Quia dolosi sunt: id est fraudulenti: quia dolosi sunt:
dolos patiuntur. Quid est hoc: quia fraudulenti sunt:
fraudem patiuntur? Fraudem volunt facere generi
humano in omnibus nequitiis suis: fraudem et ipsi pa
tiuntur: vt terrena bona eligant: et relinquant eterna. Er
go fratres in eo quod fraudem faciunt: fraudem patiuntur.
Quod iam dudum dixi: fratres: quale cor habet qui
vt lucretur vestem et perdat fidem? Ille cui tulit ve
stem passus est fraudem: an iste qui tanto damno per
cutitur? Si preciosior est vestis quam fides: maiore dam
no ille afficitur. Si autem incomparabiliter fides excedit to
tum mundum: ille videbitur damnum vestis perpeti:
Huic autem dicitur: Quid prodest homini si totum mun (Math. 16.)
dum lucretur: anime autem sue damnum patiatur? Ergo quod
illis contingit? Propter dolositatem posuisti eis.
Deiecisti eos dum † extollerentur. Non dicit:
deiecisti eos quia eleuati sunt: non quasi postea quam eleua
ti sunt deiecisti eos: sed in eoipso quod eleuati sunt: de
iecti sunt. Si enim efferri iam cadere est: deiecisti eos
dum extollerentur. Quomodo facti sunt in
desolationem subito? Admiratur super eos: in
telligens in nouissima. Defecerunt: vere quo
modo fumus: qui dum extollitur: deficit. Defecerunt:
Quomodo dicit defecerunt? Quomodo qui intelli
git in nouissima. Defecerunt: Perierunt pro
pter iniquitatem suam: Velut somnium
† exurgentis. Quomodo defecerunt? Quomodo
deficit somnium exurgentis. Fac hominem in som
nis videre se inuenisse thesauros: diues est: sed do
nec euigilet. Veluti somnium exurgentis: sic defece

runt quomodo somnium euigilantis. Queritur igitur et
non est: nihil in manibus: nihil in lecto. Pauper dor
mierat: diues in somnis factus fuerat. Si non eui
gilasset: diues esset. Euigilauit: inuenit erumnam quam
dimiserat dormiens. Et isti non inuenient miseriam
quam sibi comparauerant? Cum euigilauerint de
hac vita: transit illud quod quasi somno tenebatur:
veluti somnium exurgentis. Et ne diceretur: Quid er
go? Parua tibi videtur claritas eorum: parua tibi vi
detur pompa eorum: parui tibi videntur tituli: imagines:
statue: laudes: cunei clientium. Domine: ait: in
ciuitate tua † imagines eorum ad nihilum re (Al. † imagines ipsorum.)
diges. Itaque fratres mei libere loquens de hoc lo
co: veluti vnde libet: quia quando vobis miscemur:
magis vos ferimus: quam docemus: in nomine christi
et in timore eius exhortor vos: vt quicunque ista non
habetis non cupiatis: quicunque habetis non in eis pre
sumatis. Ecce dixi vobis: non dico damnamini quia
habetis: sed damnamini si de talibus presumatis: Si
de talibus presumatis: si de talibus inflemini: si pro
pter talia magni vobis videamini: si propter talia
pauperes non agnoscatis: si generis humani condi
tionem communem propter excellentem vanitatem ob
liuiscamini: Tunc enim deus: necesse est: retribuat in no
uissimo: et in ciuitate sua imaginem talium ad nihilum
redigat. Qui autem diues est: hoc modo sit quo prece
pit apostolus: Precipe inquit diuitibus huius mun (1. Timoth. 6.)
di non superbe sapere: neque sapere in incerto diuitia
rum suarum: sed in deo viuo: qui prestat omnia no
bis abundanter ad fruendum. Abstulit superbiam di
uitum: dat consilium. Quasi dicerent: diuites sumus:
superbire nos prohibes: iactare pompas diuitiarum
nostrarum vetas. Quid ergo facturi sumus de istis di
uitiis? Vsque adeo non est quod inde fiat? Diuites (Ibidem.)
inquit sint in operibus bonis: facile tribuant: com
municent. Et quid prodest hoc? Thesaurizent sibi
fundamentum bonum in futurum: vt apprehendant veram
vitam. Vbi debent sibi thesaurizare? Quo misit iste
oculum intrans in sanctuarium dei? Exhorrescant om
nes fratres nostri diuites: abundantes pecunia: au
ro: argento: familia: honoribus: exhorrescant quod
modo dictum est: Domine in ciuitate tua imagines
eorum ad nihilum rediges. Nonne digni sunt hec pa
ti: vt deus in ciuitate sua imaginem eorum ad nihilum
redigat: quia et ipsi in ciuitate sua terrena: imagines
dei ad nihilum redigerunt? In ciuitate tua imaginem
eorum ad nihilum rediges. Quia † delectatum (Al. † inflammatum)
est cor meum. Dicit quibus rebus temptatur: quia dele
ctatum est cor meum. Et renes mei † mutati (Al. † commutati)
sunt. Quando me delectauerunt temporalia ista: mu
tati sunt renes mei. Potest et sic intelligi: quia dele
ctatum est cor meum in deum: et renes mei mutati sunt:
id est libidines mee mutate sunt: et castus totus fa
ctus sum. Renes mei mutati sunt. Et audi quomo
do. Et † ego ad nihilum redactus sum et (Al. † non habe[illegible])
† non cognoui. Ego ille qui modo ista dico de di († nesciui.)
uitibus: aliquando talia desideraui: ideo et ego ad ni
hilum redactus sum: quando pene effusi sunt gressus
mei. Et ego ad nihilum redactus sum: et non cogno
ui. Non est ergo desperandum: et de illis in quos
talia dicebam. Quid est non cognoui? † Quasi pe (Al. † Et iumentum.)
cus factus sum † ad te: et ego semper tecum. († apud.)
Multum interest inter vnum et alios. Ille quasi pe

cus factus est desiderando terrena: quãdo redactus
ad nihilũ nõ cognouit eterna. Sed nõ recessit a deo
suo: quia non illa desiderauit a demonibus: a dia-
bolo. Hoc enĩ iam vobis cõmẽdaui. Uox est syna-
goge: id est illius populi qui non seruiuit idolis. Pe
cus quidẽ factus sum: a deo meo terrena desiderãs:
sed nunq̃ recessi ab ipso deo meo. Quia ergo q̃uis
T
Er. † dexteram factus pecus: non recessi a deo meo sequitur: Te-
meam. nuisti manum dextere mee. Non dixit manũ
dexteram meã: sed manum dextere mee. Si dextera
manus est: manus habet manũ. Manũ tenuisti dex
tere mee: vt deduceres me. Quid posuit manũ? Po
testatem. Hoc enĩ dicimus quemq̃ habere i manu
quod habet in potestate: quomõ dixit diabolus deo
Iob. j. de iob: Mitte manũ tuam: & tolle que habet. Quid
est mitte manũ tuam? Da potestatem. Manum dei:
Prouerb. 18. potestatẽ dei dixit: sicut scriptũ est alio loco: Mors
et vita in manibus lingue. Nunquid lingua manus
habet? Quid est in manib⁹ lingue? In potestate lin-
Matth. 12. gue. Quid est in potestate lingue? Ex ore tuo iustifi
caberis: & ex ore tuo condemnaberis. Tenuisti ergo
manũ dextere mee: potestatem dextere mee. Que est
dextera mea? Quia ego semp tecum. In sinistra ha-
bebam: quia pecus factus sum: id est quia terrena in
me fuit concupiscentia: Sed dextera mea erat: quia
semp tecum eram. Huius dextere mee: manũ tenui-
Ioh. j. sti: id est potestatem dedisti. Quam potestatem? De
disti eis potestatẽ filios dei fieri. Cepit esse iam inter
filios dei ad nouũ testamentũ pertinens. Uide quõ
Et. † Et. retenta est manus dextere eius. † In voluntate
tua deduxisti me. Quid est in volũtate tua? Nõ
meis meritis. Quid est in voluntate tua? Audi apo
stolum: qui fuit pecus primo terrena desiderans: et
j. Timoth. j. fm vetus testamentum viuens. Quid ait? Qui pri
mo fui blasphemus: & persecutor: & iniuriosus: s mi
sericordiam consecutus sum. Quid est in voluntate
Al. in. tua? Gratia dei sum id quod sum. Et † cũ gloria
Al. † suscepisti. † assumpsisti me. Iam quod assumptus est: et in
qua gloria quis explicat? Quis dicit? Expectemus
hoc: qr in resurrectione erit: in nouissimis erit: Cum
gloria assumpsisti me. Et cepit cogitare felicitatem
ipsam celestem: et arguere se: quia pecus fuit: & terre
V
na desiderauit. Quid enĩ mihi est in celo: & a
te quid volui super terram? Ex voce vestra in
De ciuitate. tellexisse vos video. Comparauit voluntati sue ter-
25. in fine. rene premiũ celeste quod accepturus est: vidit quid
ibi sibi seruaretur: & cogitans & estuans in cogitatio-
ne cuiusdam rei ineffabilis: quam nec oculus vidit:
j. Cor. 2. nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: non
dixit illud: aut illud mihi est i celo: sed quid mihi est
in celo. Quid est illud qd habeo in celo? Quantum
est? Quale est? Quid est? Et cũ nõ trãsijt: quod ha-
beo in celo a te: quid volui sup terram? Seruas mi-
hi tu: s dicam vt possum: sed date veniam: Accipite
conatum meũ: deuotionem nitendi: nam explicandi
nulla facultas est. Seruas inquit mihi tu in celo di-
uitias immortales te ipsum: & ego volui a te in terra
quod habent & impij: qd habent & mali: quod habẽt
et facinorosi: pecuniã: aurũ & argẽtum: gemmas: fa-
milias: quod habent et scelerati multi: quod habent
multe femine turpes: multi viri turpes. Hec p ma-
gno desideraui a deo meo super terram: cum seruet
se mihi in celo deus meus. Quid enĩ mihi est i celo?

Ostendere habet ipsum quid? Et a te quid volui su-
per terram? Defecit † cor meum & caro mea: Et † [illegible]
deus cordis mei. Hoc ergo mihi est in celo ser- cor [illegible]
uatum. Deus cordis mei. Et pars mea deus [illegible]
† meus. Quid est fratres? Inuenimus diuitias no
stras: eligat sibi partes genus humanum. Uideam⁹
homines cupiditatum diuersitate dilaniari: Eligãt
alij militiam: alij: aduocationem: alij diuersas vari-
asq; doctrinas: alij negociationem: alij agriculturã:
Istas partes sibi faciant de rebus humanis: clamet
populus dei: Pars mea deus meus. Nõ ad tẽpus
pars mea: sed pars mea deus: † In secula. Etiã Et [illegible]
et si sp habeo: qd habeo? Deũ et si semp haberem:
q̃ magnum bonum haberem. Huc accedit quia de
us seipsum mihi promittit: et id me i eternum habi-
turum promittit. Tantum habeo: et nunq̃ non ha-
beo. Magna felicitas pars mea deus. Quãdiu? In
secula. Quomodo? Ecce vide quomõ illũ amauit.
Fecit cor castũ: Deus cordis mei: & ps mea de⁹ in
secula. Factum est cor castum: gratis iam amatur
deus: Nõ ab illo petitur aliud premium. Qui aliud
premium petit a deo: et propterea vult seruire deo:
carius facit quod vult accipere: q̃ ipsum a quo vult
accipere. Quid ergo? Nullum premiũ dei? Nullũ
preter ipsum. Premiũ dei: ipse deus est. Hoc amat:
hoc diligit: si aliud dilexerit: non erit castus amor.
Recedis ab igne immortali: frigesces: corrumperis.
Noli recedere: corruptio tua erit: fornicatio tua erit
Iam iste redit: iam iste penitet: iam penitẽtiã iste eli
git. iam dicit: pars mea deus. Et quomodo delecta-
tur in ipso quem partẽ sibi elegit? † Ecce qui lõ [illegible]
ge faciunt se a te: peribunt. Iste ergo recessit a [illegible]
deo: sed non longe: quia quasi pecus factus sum in-
quit: et ego semp tecum. Illi vero longe recesserunt:
quia non solum terrena desiderauerunt: sed ea a de-
monibus & a diabolo petierunt. Qui longe se faciũt
a te: peribunt. Et quid est. longe a deo fieri? Per- [illegible]
didisti † omnẽ qui † fornicatur abs te. Huic [illegible]
fornicationi ptrarius est amor cast⁹. Quis est amor
castus? Amat iam anima sponsum suum. Quid ab
illo querit: ab sponso suo quẽ diligit? Forte quomõ
sibi eligunt homines aut generos: aut sponsos fe-
mine eligunt: Forte diuitias & aurũ ei⁹ amat: & fun-
dos: & argentum: & pecuniam: & equos: & familiam:
et cetera? Absit. Iste ipsum solũ amat: gratis amat:
quia in ipso habet omnia: quia per ipsum facta sunt Ioh. j.
omnia. Perdidisti inquit omnem qui fornicat abs
te. Tu aũt quid facio? Mihi autem adherere
deo bonum est. Hoc est totum bonũ. Uultis am
plius? Doleo volentes. Fratres: quid vultis ampli
us? Deo adherere nihil est melius: quando videbi- j. Cor. [illegible]
mus facie ad faciem. Modo ergo quid? Quia adhuc
peregrinus loquor: Adherere deo inquit bonũ est:
sed modo in peregrinatione: quia nõdum venit res.
Ponere in † deo spem meam. Quãdiu ergo [illegible]
nõdum adhesisti: ibi pone spem. Fluctuas: premit-
te ad terram hanc ancoram: Nondum heres per p-
sentiam: inhere per spem. Ponere in deum spem me-
am. Et quid hic ages ponẽs in deo spem tuam? Qd
erit negociũ tuum: nisi vt laudes quem diligis: & fa-
cies te cum coamatoribus eius? Ecce si amares au-
rigam: non raperes ceteros: vt tecũ amarent? Ama
tor aurige quacunq; transit loquitur de illo: vt cum

illo eum ament et ceteri. Gratis amant flagiciosi homines: et a deo premium queritur vt ametur? Amatum gratis: nulli inuideas deum. Rapite eum quotquot potestis: quotquot possessuri estis: nõ fit angustus. Nullos in illo limites facietis: totum singuli possidebitis: et totum omnes habebitis. Ergo hoc fac cũ hic es: id est cum ponis in deo spem tuam. Quid enim hic sequitur? Ut annunciem omnes laudes tuas in atrijs filie sion. Ut annunciem omnes laudes tuas. Sed vbi? In atrijs filie sion: quia predicatio dei preter ecclesiam inanis est. Parum est laudare deum et annunciare omnes laudes eius. In atrijs filie sion annuncia. Ad vnitatem attende: noli diuidere populum: sed rape ad vnum et fac vnum. Oblitus sum quamdiu dixi: Iam finito psalmo: ex isto odore coniicio me diuturnum habuisse sermonem: sed studijs vestris non sufficio. Uiolenti estis nimis: vtinam ista violentia rapiatis regna celorum.

Explicit tractatus de ps. LXXII.

Incipit tractatus de ps. LXXIII.

A Psalmi huius titulus est: Intellectus asaph. Asaph latine congregatio: grece synagoga dicitur. Uideamus quid intellexerit ista synagoga. Nos autem intelligamus primitus synagogam: exinde intelligemus quid intellexerit synagoga. Omnis congregatio generali nomine synagoga appellatur: et pecorum et hominum potest dici congregatio. Non autem hic pecorum congregatio est quando audiuimus intellectum. Nam homo si neglexerit intellectum in honore positus: quid de illo dictum est: audi: Homo in honore positus non intellexit: cõparatus est iumentis insensatis: et similis factus est illis. (Ps. 48.) Quia ergo non est pecorum congregatio: nec diu differendum est nec diligentius commendandum est: sed quia hominum est: quorum hominum sit: hoc debemus intelligere. Non vtique eorum hominum est qui in honore positi non intelligentes comparati sunt iumentis insensatis: et similes facti sunt eis: sed eorum qui intelligunt. Prescribit enim hoc titulus psalmi dicens: Intellectus asaph. Intellectus ergo quedam congregatio est: cuius vocem audituri sumus. Sed quoniam proprie synagoga dicta est congregatio populi israel: ita vt vbicunque audierimus synagogam: non iam soleamus intelligere nisi populum iudeorum: videamus ne forte ipsius vox sit in isto psalmo. Sed qualium iudeorum: et qualis populi israel? (Matth. 3.) Non enim palee sed forte frumenti: nõ ramorum fractorum: sed forte confirmatorum. (Roma. 11.) Non enim omnes qui sunt ex israel. hi sunt israelite: sed in isaac inquit vocabitur tibi semen: hoc est non hi qui filij carnis: hi filij dei: sed filij promissionis deputantur in semine. (Roma. 9.) Sunt ergo quidam israelite ex quibus erat ille: de quo dictum est: Ecce vere israelita in quo dolus nõ est. (Ioh. 1.) Non secundum hoc dico quod et nos israelite sumus: quia et nos semen abrae sumus. Gentibus quippe loquebatur apostolus cum diceret: Ergo abrae semen estis secundum promissionem heredes. (Gal. 3.) Secundum hoc ergo omnes israelite qui sequimur vestigia fidei patris nostri abrae. Sed illo modo hic intelligamus israelitarum vocem: quomodo dixit apostolus: Nam et ego israelita sum ex semine abrae de tribu beniamin. (Roma. 11.) Hic ergo intelligamus quod prophete dixerunt: Reliquie salue fient. Reliquiarum itaque sal- (Roma. 9.)

B uatarum audiamus hic vocem: et loquatur synagoga que acceperat vetus testamentum: et intenta erat in promissa carnalia: et ex hoc factum est vt nutarent ei pedes. Nam et in alio quodam psalmo: vbi titulus etiam habet asaph: quid dicitur? Quam bonus deus israel rectis corde. (Ps. 72.) Quare rectis corde? Mei autem pene cõmoti sunt pedes. Et quasi diceremus: vnde tibi cõmoti sunt pedes? Paulominus inquit effusi sunt gressus mei: quia zelaui in peccatoribus pacem peccatorum intuens. (Ibidem.) Cum enim secundum promissa dei ad vetus testamentum pertinentia expectaret felicitatem terrenam: animaduertit eam abũdare apud impios in his rebus quas expectauerat a deo: pollere illos qui non colerent deum: et tanquam sine causa deo seruisset: nutauerũt pedes eius. Ibi enim dicit: Ecce ipsi peccatores et abũdantes in seculo obtinuerunt diuitias. Numquid in vano iustificaui cor meum? Uidete quemadmodum paulominus effusi sunt gressus eius: vt iam sibi dicat anima: Que vtilitas quia seruio deo? Ecce ille non seruit et felix est: ego seruio et laboro. Postremo puto: quia et ego felix sum: quando et ille felix est qui nõ seruit: quare me putem ideo felicem esse quia seruio? Ille autem psalmus cuius testimonium produxi precedit istum quem nunc in manibus habemus. Oportune autem nõ ex nostra sed ex dei dispensatione factum est: vt modo audiremus ex euangelio: Quia lex per moysen data est: gratia et veritas per iesum christum facta est. (Ioh. 1.) Si enim discernimus

C duo testamenta: vetus et nouum: nõ sunt eadem sacramenta: nec eadem promissa: eadem tamen pleraque precepta. Nam nõ occides: nõ mechaberis: nõ furaberis: honora patrem et matrem: non falsum testimonium dixeris: nõ concupisces rem proximi tui: et nõ concupisces vxorem proximi tui: et nobis preceptum est: et quisquis ea nõ obseruauerit: deuiat: nec omnino dignus est qui accipere mereatur montem sanctum dei: de quo dictum: Quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet in monte sancto tuo? Innocens manibus et mundo corde. (Exo. 20.) (Ps. 14.) Hec dicimus fratres charissimi: vt omnes de nouo testamento discatis: nõ inherere terrenis rebus: sed celestia adipisci. Discussa ergo precepta: aut omnia eadem inueniuntur: aut vix aliqua in euãgelio que non dicta sint a prophetis. Precepta eadem: sacramenta non eadem: promissa nõ eadem. Uideamus quare precepta eadem: quia secundum hec deo seruire debemus. Sacramenta non eadem: quia alia sunt sacramenta dantia salutem: alia promittentia saluatorem. Sacramenta noui testamenti dant salutem: sacramenta veteris testamenti promiserunt saluatorem. Cum ergo iam teneas promissa: quid queris promittentia saluatorem: iam habens? Hoc dico: teneas promissa: nõ quod iam acceperimus vitam eternam: sed quia iam venerit christus qui per prophetas prenunciabatur. Mutata sũt sacramenta: facta sũt faciliora: pauciora: salubriora: feliciora. Promissa quare nõ eadem? Quia promissa est terra chanaan: terra copiosa: fructuosa: affluens lacte et melle: promissum regnum temporale: promissa felicitas seculi: promissa fecunditas filiorum: promissa subiectio inimicorum: (Exo. 3.) Hec omnia ad terrenam felicitatem pertinent. Sed quare ipsa primo promitti oportebat? Quia nõ primo quod spirituale est: sed quod animale: postea inde spirituale. (1. Cor. 15.) Primus homo de terra terrenus: secundus hõ de celo celestis: Qualis terrenus: tales et terreni: et qualis celestis: tales et celestes. Sicut portauimus imaginem terreni: portemus et imaginem eius qui de

cęlo est. Ad imaginem terreni pertinet vetus testa-
mentum: ad imaginem cęlestis nouũ testamentum.
Sed ne quisq̃ putaret ab alio factum esse hominem
terrenum: ab alio cęlestẽ: ideo deus ostendens se esse
vtriusq̃ creatorem: etiam vtriusq̃ testamenti se esse
voluit auctorem: vt et terrena promitteret in veteri te-
stamento: et cęlestia in nouo testamento. Sed tãdiu
primus homo terrenus es: q̃diu terrena sapis. Nã et ali
quid quoniã puero dant quedam puerilia ludicra:
quibus puerilis animus auocetur: propterea grande-
scenti nummi non excutiunt e manibus. vt aliqd iã vti
lius tractet: qd grandem decet? Verumtamẽ tu ipse
dedisti filio tuo et nuces paruulo et codicem grandi.
Non ergo quia illa quasi ludrica puerorum deus per
nouũ testamentũ excussit de manibus filiorũ: vt ali
quid vtilius daret grandescentibus: propterea prio
ra illa non ipse dedisse putãdus est? Ipse vtrunq̃ de-
Ioh. i. dit. Sed lex ipsa per moysen data est: gratia et veritas
per iesum christum facta est. Gratia: quia impletur
per charitatem: qd per litteram videbatur: veritas quia
redditur qd promittebatur. Hoc ergo intellexit asaph
iste. Deniq̃ omnia que iudeis promissa fuerant ab-
Daniel. 9. lata sunt. Vbi est regnum eorũ? Vbi templum: vbi
vnctio: vbi sacerdos: vbi iam apud illos prophete?
Ex quo venit qui per prophetas predicabatur in illa
gente: iam nihil horum est: Iam perdidit terrena: et
nondum querit cęlestia. Inherere ergo terrenis: quã-
uis ea deus donet: non debes. Verumtamẽ non quia
eis inherere nõ debemus: aliũ ea dare: nisi deum cre
dere debemus. Ipse ea dat: sed noli pro magno ex-
pectare ab eo bonũ: qd dat et non bono. Nam si pro
magno ea daret: malis ea non daret. Ideo autem ea
voluit dare et malis: vt discant boni aliud ab eo que-
rere: qd nõ dat et malis. Illi aũt inherentes terrenis
miseri: et non de illo presumentes qui fecit cęlũ et ter-
ram: qui eis dedit et ipsa terrena: qui eos etiã tempo
Exo. 14. raliter de egypti captiuitate liberauit: qui eos per di
uisum mare duxit: qui eorũ inimicos persequentes
fluctibus obruit: non in illo presumẽtes qui daret vtri
q̃ cęlestia grandibus: sicut terrena paruulis dedit: ti-
mentes perdere qd acceperant: occiderunt qui dede
rat. Hec dicimus fratres: vt omnes de nouo testamẽ
to discatis non inherere terrenis. Si enim illi inexcu-
sabiliter terrenis inheserunt: quibus ipsum nouũ te-
stamentũ nondum fuerat reuelatum: quanto inexcu
sabilius terrena sectant: quibus iam promissa cęle-
stia in nouo testamẽto reuelata sunt? Nam recolite
fratres mei quid dictũ sit a persequentibus christũ:
Ioh. xi. Si dimiserimus eũ sic: venient romani et tollent nobis
et locum et gentem. Videte quia timendo terrena per-
dere: regem cęli occiderunt. Et quid eis factum est?
Perdiderũt etiã ipsa terrena: Et vbi occiderũt chri-
stũ: ibi occisi sunt. Et cum terrã nolentes perdere: da-
torem vite occiderũt: eandẽ terrã occisi perdiderũt:
Et eo tempore quo illum occiderunt: eo ipso tempore
Iosephus de iu- admonentur: quare ista perpessi sunt. Quando enim
daico bello. euersa est ciuitas iudeorum: pascha cęlebrabãt: et in mul
tis millibus hominũ tota ipsa gens conuenerat ad il-
lius festiuitatis celebrationẽ. Ibi deus per malos
quidem sed tamen ille bonus: per iniustos sed iustus
et iuste ita in eos vindicauit: vt perimerentur multa
milia hominum: et ipsa ciuitas euerteretur. Hoc in
isto psalmo plangit intellectus asaph: et in ipso plan

ctu tanq̃ intellectus discernit terrena a cęlestibus:
discernit vetus testamentum a nouo testamento: vt
videas per que transeas: quid expectes: quid relin-
quas: quibus hereas. Sic ergo cępit.

Expositio psalmi.

V Et quid repulisti nos deus in finẽ.
Repulisti in finẽ ex persona populi iudeorum: ex per-
sona cõgregationis que proprie synagoga
appellatur. Ut quid repulisti nos deus in finẽ? Non
reprehendit: sed querit vt quid: Quare: ob rem: propter quid
hoc fecisti? Quid fecisti? Repulisti nos in finẽ. Quid
est in finem? Forte vsq̃ in finem seculi. An repulisti
nos in christo qui finis est omni credenti? Ut quid enim Roma. 10.
repulisti nos deus in finem? Iratus est animus
tuus super oues gregis tui. Quare iratus est
super oues gregis tui: nisi quia terrenis inhereba-
mus: et pastorem non agnoscebamus? Memen-
to congregationis tue: quam possedisti ab
initio. Nunquid ista potest esse vox gentium? Nun-
quid gentes possedit ab initio? Sed possedit semen
abrahe populũ israel etiã secundum carnẽ natum de patriar
chis patribus nostris: quorum nos filij facti sumus:
non veniendo de carne: sed imitando fidem. Illi aũt
a deo possessi ab initio: quid eis contigit? Memen-
to congregationis tue quam possedisti ab initio.
Redemisti virgam hereditatis tue. Ipsam
congregationẽ tuã virgã hereditatis tue redemisti.
Hanc ipsam cõgregationẽ dixit virgam hereditatis.
Respiciamus ad factũ primũ: quando voluit possidere
ipsam cõgregationem liberans illam de egypto: qd
signũ dederit moysi cum diceret moyses ei: Quod
signũ dabo vt credãt mihi quia tu me misisti? Et de- Exo. 4.
us ait ad illum: Quid in manu tua portas? Virgam:
Proijce illã in terrã. Et dimisit virgam in terrã: et fa
cta est serpẽs: et expauit moyses: et fugit ab eo. Et ait
illi dominus: Apprehende caudã eius. Et apprehen
dit: et reuersa est in statũ suum virga facta: sicut antea
virga erat. Quid significat? Non enim frustra factum
est. Interrogemus litteras dei. Quid serpens persua-
sit homini? Mortem. Ergo mors a serpente. Si mors Gen. 3.
a serpente: virga in serpente: christus in morte. Ideo
etiam cum a serpentibus in deserto morderentur et ne-
carentur: precepit dominus moysi: vt serpentẽ eneum Nume. 21.
exaltaret in heremo: et admoneret populũ: vt quisquis Ioh. 3.
a serpente morsus esset: illum intueretur et sanaretur. Sic
et fiebat. Sic et homines a veneno: morsi a serpentibus
sanabantur intuẽdo serpentẽ. Sanari a serpẽte magnũ
sacramẽtũ. Quid est: intuẽdo serpentẽ sanari a serpẽ-
te? Credẽdo in mortuũ: saluari a morte. Et tamen ex- Exo. 4.
pauit: et fugit moyses. Quid est: ab illo serpente fu-
gisse moysen? Quid fratres: nisi qd scimus in euange-
lio factũ? Mortuus est christus: et expauerunt disci- Luce. 24.
puli: et ab illa spe in qua fuerant recesserunt. Sed quid
dictũ est? Apprehende caudam eius. Quid est cau-
dã? Posteriora comprehende. Hoc significauit et Exo. 4.
illud: Posteriora mea videbis. Primo factus est serpẽs: Exo. 33.
sed cauda retẽta facta virga. Primo occisus: et postea
resurrexit. Est etiam in cauda serpentis finis seculi:
quia sic modo mortalitas ecclesie ambulat. Alij eunt: alij ve
niunt per mortẽ tanq̃ per serpentem: quia a serpen-
te mors seminata est. Sed in fine seculi: tanq̃ cau-
da redimus ad manũ dei: et efficimur stabilitũ regnũ
dei. vt impleatur in nobis: Redemisti virgam heredi-

tatis tue. Sz qr synagogę vox ē: Redemisti aūt vir
gā hereditatis tue: magis apparet in gentib⁹. Occul
ta aūt spes iudeorū: vel eorū qui futuri sunt vt cre
dant: vel eorum qui eo tempore crediderunt: quan
Act. 2. do misso spiritusancto: discipuli oim gentiū linguis
locuti sūt. Tūc em̄ aliq̄t milia de iudeis ipsis christi
crucifixorib⁹: crediderūt: Et qr ꝓpe iuēti erāt: ita cre
Act. 4. diderūt: vt oia q̄ habebāt vēderēt: ⁊ p̄cia rez suarū
an̄ pedes aplo₄ ponerēt. Quia ḡ occultū erat hr̄ ma
gisq̄ redemptio virge dei clara futura erat in genti
b⁹: exp̄mit vñ dicat qd̄ dixit: Redemisti virgā here
ditatis tue. Hoc dixit non de gentibus in quib⁹ ma
Al. Mons. nifestā ē. Sed vnde: † Mōtem sion. Ad hec
Al. in quo. et mōs sion potest aliter intelligi: Istū: In † quē
habitasti in † ipso. Ubi erat populus ante: vbi in
stitutum templū: vbi celebrata sacrificia: vbi omnia
illo tempore necessaria christū promittēta. Promis
sio cum redditur: res iam fit supflua: Nā anteq̄ red
datur qd̄ ꝑmittit: necessaria est ipsa ꝑmissio: ne pro
missum sibi obliuiscat cui ꝑmittit: ⁊ non expectādo
moriat. Oportet ergo vt expectet: vt cū venerit ac
cipiat: Ideo nō debet deserere ꝑmissionē. Propter
hoc non deserebant figure: vt veniēte die: vmbre tol
6 lerent. Montē sion istum quē inhabitasti in ipso.
Leua manus tuas in superbias. *Eleua manum tuam in superbiā eorū in
finem. Quomō nos repellebas in finem: sic eleua
manum tuā in superbiā eo₄ in finem. Quorū super
biam: A quibus euersa est hierusalem. A quibus
aūt: nisi a regibus gentiū: Bene eleuata est manus
eius in superbiā eo₄ in finē: Nam ⁊ ipsi iam christū
Roma. 10. cognouerunt. Finis em̄ legis christus ad iusticiam
omni credēti. Q̄ bene illis optat: Quasi iratus loq̄
tur: ⁊ maledicere videt: Et vtinā eueniat qd̄ maledi
cit: imo iaz in nomīe christi euenire gaudeamus. Iā
tenētes sceptrū: fodiunt ligno crucis: Iam fit quod
Ps. 71. p̄dictum est: Adorabunt eum omnes reges terre: om
nes gentes seruient illi. Iam in frontibus regum p̄
ciosius est signum crucis: q̄ gēma diadematis. Ele
ua manum tuā in superbiā eorū in finem. Quan
Al. quanta ... ta † maligne operatus est inimicus in † san
ctis tuis: In his quę sancta tua erant: id est in tem
plo: in sacerdotio: in illis omnibus sacramentis que
illo tempore fuerunt: quanta maligne operatus est
inimicus: Reuera inimicus tunc operatus est. Gen
tes em̄ tunc quę hoc fecerunt: deos falsos colebant:
simulacra adorabant: demonibus seruiebāt. Opa
ti sunt tamen multa mala in sanctis dei. Quādo pos
sent: nisi p̄mitterent: Quando aūt p̄mitterent: nisi
iā gēs scā illa p̄ma ꝑmissa si eēnt: cū ipe q̄ ꝑmiserat
teneret: Ergo q̄nta malignatus est inimicus in san
Al. habet. ctis tuis q̄ oderūt te. Et gloriati sunt † omnes
qui oderunt te. Seruos attēde demonū: seruos
simulacrorū: quales tunc gentes erant: quādo euer
terunt templū ⁊ ciuitatē dei. Et gloriati sunt: In
medio solēnitatis tue. Mementote qd̄ dixi tūc
euersam esse hierlm̄: cū ipsa solēnitas ageret: in qua
solēnitate dn̄m crucifixerūt. Congregati seuierunt:
cōgregati perierūt. Posuerunt signa sua si
K gna ⁊ nō cognouerūt. Habebāt signa sua que
ibi ponerent: vexilla sua: aquilas suas: dracones su
os: signa romana: aut etiā statuas suas: quas p̄mo
in templo posuerūt: aut forte signa sua que audierāt
a vatibus demonū suo₄: ⁊ non cognouerunt. Quid

non cognouerunt: Quia non haberes in me ptātē: Job. 19.
nisi tibi data esset desup. Non cognouerūt: qr nō ip
sis honor delat⁹ est: vt affligerēt: vt caperēt: vel euer
terent ciuitatē: sed īpietas eo₄ tanq̄ securis dei fa
cta est. Facti sunt instrumentum irati: non regnum
placati. Facit hoc em̄ deus: qd̄ plerumq̄ facit hō.
Aliquando iratus homo apprehendit virgā iacentē
in medio fortasse qualecunq̄ sarmentū: cędit inde fi
lium suū: ac deinde ꝓicit sarmentū in ignem: ⁊ filio
seruat hereditatē. Sic aliquādo deus p̄ malos eru
dit bonos: ⁊ per temporalē potentiā damnandorū:
exercet disciplinam liberandorū. Quid em̄: Putat
fratres: quia vere sic data est disciplina illi genti: vt
omnino periret: Quanti inde postea crediderūt: q̄nti
adhuc credituri sūt: Alia est palea: aliud frumentū:
sup vtrunq̄ tñ intrat tribula: ⁊ sub vna tribula aliud
comminuit: aliud purgat. Quantū bonū p̄stitit nobis
de⁹ de malo iude traditoris: De ipsa seuitia iudeo₄:
quātū bonū p̄stitū est fidelibus gentib⁹: Occisus
est christus: vt esset in cruce qd̄ attenderet qui esset Numeri. 21.
a serpente pcussus. Sic ergo ⁊ isti forte a diuinis su
is audierāt: qr debuerunt ire ad hierlm̄: ⁊ capere eā:
⁊ cū cepissent atq̄ euertissent eam: dixerūt sibi qd̄
a demonibus suis factū sit. Posuerunt signa sua si
gna: ⁊ non cognouerūt. Quid nō cognouerunt:
Sicut in † egressu desuper. Quia nisi desuper Al. in exitu summum.
egrederetur iussio: nunq̄ seuientibus gentibus in il
lorum populū talia licerent. Sed egressum est de
super: quomodo dicit daniel a principio orationis
sue: Egressus est sermo. Hoc et dn̄s ipsi pilato insliā Daniel 9.
ti se: ⁊ ponenti signa sua signa: ⁊ nō cognoscenti ⁊ di
centi ad ad christum: Mihi non respōdes: nescis q̄a
potestatē habeo occidendi te: ⁊ potestatē habeo di
mittēdi te. Et dn̄s ad inflatū: tāq̄ vesicā inflatā pū
gēs: Nō haberes īquit ī me ptātē: nisi datū eēt tibi Job. 19.
desup. Sic ⁊ hic Posuerūt signa sua signa: ⁊ non co
gnouerunt. Quomodo non cognouerunt: Sicut in
egressu desup. Quomodo egressus factus fuerat de
super: vt hoc impleret: Nunquid sic illi cognoscere
potuerunt: Iam pcurram⁹ versus istos euersa hie
rusalem: ꝑterea qr ⁊ manifesti sunt: ⁊ non libet īmo
rari nec ī pęna inimico₄. Quasi in sylua ligno
I rum securibus † conciderūt ianuas eius in Al. ceciderunt ...
idipsū: in † dolabro ⁊ in fractorio deiecerūt
eam. Id est conspiranter: constanter in dolabro et
fractorio deiecerūt eam. Incenderunt igni san
ctuarium tuum: polluerunt in terra taber 4. Reg. 25.
naculum nominis tui. Dixerunt in corde
suo cognatio eorum † inter se. Quid dixerūt: Al. simul.
† Uenite cōprimam⁹ omnes solēnitates dn̄i Al. quiescere faciamus omnes ... festos dei a ...
de terra. Dn̄i: et psona huius iterpositū est: id est
et psona asaph. Non em̄ illi seuiētes dominū appel
larent: cuius templum euertebant. Uenite cōprima
mus oēs solēnitates domini de terra. Quid asaph:
Quid intellectus asaph in his: Quid: Nō proficit
vel disciplina data: Mentis prauitas non corrigi
tur: Euersa sunt omnia que primo erant: Nusq̄ sa
cerdos: nusq̄ leuita iudeo₄: nusq̄ victima: nusq̄ tē
plum. Ergo nihil aliud cognoscendum est nisi quod
huic decedēti successit. Aut vero h̄ ꝑmissū signū nō
auferret: nisi venisset qd̄ ꝑmittebat: Uideamus ḡ
hoc modo itellectū asaph: videamus si ꝓficit ex tri
bulatiōe. Attēde quid dicat: Signa nostra nō

vidimus: iam nō est propheta: ⁊ nos non
Al. sampl. ne. cognoscet adhuc. Ecce isti iudei qui se dicunt
nō agnosci adhuc: id est in captiuitate adhuc se esse:
nondum se liberari: expectāt adhuc christum. Uen-
turus est christꝰ: sed veniet vt iudex: Primo voca-
tor: postea discretor veniet: quia venit: ⁊ eum ventu-
rum esse manifestum est: Sed iam desup veniet. Ān-
te erat o israel: Quassatꝰ es: quia offendisti in iacen-
tem: ne conteraris obserua desuper venientem. Ita
Luce. 20. em̄ predictum est per prophetam. Quisquis offen-
derit in lapidem illum: cōquassabitur: et super quem
venerit conteret eum. Conquassat paruos: conteret
magnos. Iam signa tua non vides: iam non est pro-
pheta: ⁊ dicis: Et nos non cognoscet adhuc: q̄a vos
non agnoscitis adhuc. Iam nō est propheta: ⁊ nos
non cognoscet adhuc. Usqquo deus ⁺ expro-
Al. improperabit. brabit inimicus: Clama quasi derelictus: quasi
R desertus: clama tanq̄ eger qui medicum cedere q̄
curari maluisti: Nō te agnoscit adhuc. Uide quid fe-
cerit qui te non agnoscit adhuc. Etenim quibus nō
Esa. 55. est annunciatum de eo videbunt: ⁊ qui non audierūt
intelligent: ⁊ tu adhuc clamas: iam non est prophe-
ta: ⁊ nos non cognoscet adhuc: Ubi est intellectus
tuus: Irritat aduersarius nomen tuum in
finem. Ad hoc irritat aduersarius nomen tuum in
finem: vt iratus corripias: corripiens cognoscas in
finem: aut certe in finem vsq ad finem. Usq ad quē
finem: Quousq cognoscas: quousq clames: quo-
usq apprehensa cauda redeatur ad regnum. Ut
quid auertis manum tuam: ⁊ dexteram tu-
am de medio sinu tuo in finem: Iterum aliō
signum quod datum est moysi. Quomodo em̄ supe-
rius de virga signum: ita ⁊ de dextera. Cum em̄ illud
Exo. 4. factum esset de virga: dedit deus alterū signū: Mit-
te inquit manū tuam in sinū tuū: Et misit: Produc
eam: Et produxit: ⁊ inuenta est alba: id est immūda.
Albor em̄ in cute: lepra est: non candor. Ipsa em̄ he-
reditas dei: id est populus eiꝰ foras ab eo missus: im-
mundus factus est. Sed quid illi ait: Reuoca eam
in sinum tuū: Reuocauit: ⁊ reuersa est ad colorē su-
um. Quando hoc facis ait asaph iste: Quousq dex-
teram tuam alienas a sinu tuo: vt foris immūda re-
maneat: Reuoca eam: redeat ad colorem: agnoscat
saluatorem. Ut quid auertis manū tuam: et dexterā
tuam de medio sinu tuo i finem: Hec clamat cecus
non intelligens: ⁊ hoc deus facit qō facit. Quare em̄
venit christꝰ: Cecitas ex pte in israel facta est: vt ple-
Roma. 11. nitudo gentiū intraret: ⁊ sic omis israel saluus fieret.
Ergo iam asaph agnosce qō precessit: vt vel seque-
ris si precedere non potuisti. Non em̄ frustra venit
christus: aut frustra occisus est christus: aut frustra
Ioh. 12. granum cecidit in terram: nisi vt multiplicater surge-
Numeri. 21. ret. Exaltatus est serpens in heremo: vt percussos a
veneno sanaret. Attende qō factum est: noli putare
vacare quod venit: ne te malum inueniat cum iterū
venerit. Intellexit asaph: quia in titulo psalmi intel-
L lectus asaph. Et quid ait: Deus aūt rex noster
ante secula: operatus est salutem in medio
terre. Hec nos clamamꝰ: Iam nō est propheta: et
nos non cognoscet adhuc. Hec aūt deus noster: rex
noster: qui est ante secula: operatus est salutem in
Ioh. 1. medio terre: Quia ipse est in principio verbum: per
quod facta sunt secula: operatus est salutē in medio

terre. Deꝰ ergo rex noster ante secula: q̄d fecit: Ope-
ratus est salutem in medio terre: ⁊ ego adhuc clamo
quasi desertus: Ille operatur salutē in medio terre
et ego remansi in terra: Intellexit asaph bn̄: quia in-
tellectus est asaph. Quare em̄ ista: aut quales salutē
operatus est christus: nisi vt discerent homines eter-
na desiderare: non semper temporalibus inherere:
Deus aūt rex noster ante secula: operatus est salutē
in medio terre. Dum nos clamamꝰ: Usqquo dn̄e
exprobrabit inimicus in finē: vsqquo irritat aduer-
sarius: vsqquo manum tuā auertis a sinu tuo: cum
hec dicimꝰ: Deus aūt rex nr̄ an̄ secula opatus est sa-
lutē in medio terre: ⁊ nos dormimus. Iam vigilant
gentes: ⁊ nos stertimus: ⁊ tanq̄ nos deus deseruerit:
in somnis delyramus Operatꝰ est salutem in medio
terre. Iam ergo asaph corrigere ad intellectum: dic
nobis qualem salutem operatus est deus in medio
terre: Cum illa terrena vestra salus euersa est: Quid
fecit: Quid promisit: Tu confirmasti in vir-
tute tua mare. Tanq̄ gentem iudeorū velut ari-
dā a fluctibꝰ separatā. Mare in amaritudine sua gē-
tes erant: terram illam vndiq circumfluebant: Ec-
ce confirmasti in virtute tua mare: et remansit terra
sitiens imbrem tuum. Tu cōfirmasti in virtute tua
mare. ⁺ Cōtriuisti capita draconū i ⁺ aqua. [illegible]
Draconū capita: demoniorum superbias a quibus [illegible]
gentes possidebant cōtriuisti super aquam: q̄a eos taquis.
quos possidebant tu per baptismū liberasti. Quid
adhuc post capita draconum: Illi em̄ dracones ha-
bent principē suū: ⁊ ipse primꝰ est magnus draco. Et
de illo quid fecit qui operatus est salutē in medio ter-
re: Audi. Tu confregisti ⁺ caput draconis. [illegible]
Cuius draconis: Intelligimus dracones om̄ia de-
monia sub diabolo militantia. Quem ergo singula-
rem draconē cuius caput confractū est: nisi ipsū dia-
bolum intelligere debemus: Quid de illo fecit: Tu
confregisti caput draconis. Illud est initiū peccati.
Caput illud est qō accepit maledictū: vt semen eue Gen. 3.
obseruaret caput serpentis. Admonita est em̄ eccl̄ia
initiū pctī deuitare: Qō est initiū peccati: Tanq̄ ca-
put serpētis. Initiū om̄is peccati superbia. Contra- [illegible]
ctū est ergo caput draconis: cōfracta est supbia dia-
bolica. Et q̄d de illo fecit qui operatus est salutem in
medio terre: Dedisti eum ⁺ in escam populis [illegible]
⁺ ethiopibus. Quid est hoc: Quō intelligo p̄ ethio-
pes: Quō: nisi p omnes gentes: Et bene per ni-
gros. Ethiopes em̄ nigri sunt. Ipsi vocant ad fidē
q̄ nigri fuerūt: ipsi prsus: vt dicatur eis: Fuistis em̄ Eph. 5.
aliq̄n tenebre: nūc aūt lux in dn̄o. Ipsi prsus vocan-
tur nigri: s; ne remaneāt nigri. De his em̄ fit ecclesia
cui dicit: Que est ista q̄ ascendit dealbata: Quid em̄
de nigra factum est: nisi qō dictum est: Nigra sum ⁊ Can. 1.
speciosa: Et quō acceperunt isti in escam draconem
istum: Puto quia magis christū acceperūt in escā:
Sed christū quo se cōsūmarent: diabolū quē consu-
merent. Nam et vnde vitulꝰ ille quē adorauit ppl̄us
infidelis: apostata: querēs deos egyptiorum: dimit-
tēs eū q̄ liberauit de seruitute egyptiorū: Uñ agita-
tū est illud magnū sacramentū: Cū em̄ sic irasceret
moyses colentibus ⁊ adorantibꝰ idolū: ⁊ zelo dei in-
flāmatus vindicaret tpaliter: vt a morte sempiterna
deuitanda terreret: tamē ipsū caput vituli in ignē mi- Exo. 32.
sit ⁊ exterminauit: Comminuit: in aquam sparsit: et

pplo bibere: Sic factũ est magnũ sacramentũ.
O ira ꝓphetica ⁊ anim⁹ nõ turbatus sed illuminat⁹:
Quid egit? Misit in ignẽ vt forma ipsi⁹ prius con-
fundat: minutatim cõminue vt paulatim cõsumat:
Misit ĩ aquã: da poplo bibere. Quid ẽ hoc: nisi q̃
adoratores diaboli corpus ipsius facti erãt: quomõ
agnoscẽtes christũ fiũt corp⁹ xpi vt eis dicat: Vos
1.Cor.6. autẽ estis corp⁹ christi ⁊ mẽbra? Corp⁹ diaboli cõsu-
mendũ erat: ⁊ hoc ab israelitis consumendũ. Ex illo
eñ pplo apl'i: ex illo p̃ma eccl'ia: Et dictũ erat petro
Act.10. de gentib⁹: Macta ⁊ mãduca. Quid est macta ⁊ mã-
duca? Occide quod sunt: ⁊ fac quod es. Hac macta
⁊ mãduca: hac cõminue et bibe. Vtrũq; tamẽ in eo-
dem sacramẽto: q: oportebat vtiq; ⁊ sine dubitatõe
oportebat: vt corpus qd̃ erat diaboli: credẽdo trãsi-
ret in corpus christi. Sic diabolus cõsumet̃ amissis
mẽbris suis. Hoc figuratũ est ⁊ ĩ serpẽte moysi. Nã
Exo.4. fecerũt magi simil̃r: piectisq; virgis suis exhibuerũt
dracones: Sed draco moysi oĩm illoꝝ magorũ vir-
gas absorbuit. Intelligat̃ ergo ⁊ mõ corp⁹ diaboli:
Hoc fit: deuorat̃ a gentibus que crediderũt: factus
est esca populis ethiopib⁹. Illud quoq; intelligi po-
test: Dedisti eum escã populis ethiopib⁹: q: nũc eũ
omnes mordẽt. Quid est mordent? Rep̃hendendo:
culpando: accusando. Quomõ dictũ est in ꝓhibiti-
Gal.5. one quidẽ: sed tamẽ exp̃ssum: Si aũt mordetis ⁊ co-
meditis inuicẽ: videte ne ab inuicem consumamini.
Quid est: mordetis ⁊ comeditis inuicem? Litigatis
inuicem: detrahitis inuicẽ: opprobria obijcitis inui-
cem. Attendite ergo nũc his morsibus cõsumi dia-
bolũ. Quis nõ iratus seruo suo etiã paganus dicat
illi sathanas? Vide diabolũ datũ in escam. Hoc di-
cit christianus: hoc dicit iudeus: hoc dicit paganus:
N Ipsum adorat: ⁊ de ipso maledicit. Videamus ergo
reliqua fratres: obsecro intẽdite: cũ magna volupta-
te audiunt̃: q: audita etiã ĩ orbe terraꝝ cognoscunt̃.
Hec quãdo dicebant̃: nõ fuerũt: q: tũc ꝓmittebant̃
non reddebant̃: Nũc v'o quia voluptate afficimur:
cum ea que p̃dicta legimus in libro: cõpleri videm⁹
in mũdo. Videam⁹ quid fecerit: quem iam intellexit
asaph: q̃ opatus est salutẽ in medio terre. Tu di-
rupisti fontes et torrẽtes: Vt manarẽt liquorẽ
sapientie: vt manarẽt diuitias fidei: vt irrigarẽt sal-
sitatẽ gentiũ: vt oĩs infideles in fidei dulcedinẽ sua
irrigatiõe cõuerterent: dirupisti fontes ⁊ torrentes.
Forte discretũ est: forte vnũ est: quia fontes tã largi
fuerũt vt flumina facerent. Tu dirupisti fontes ⁊ tor
rentes. Si autem ad discretionẽ: in alijs fit verbũ dei
Io.4. fons aque saliẽtis in vitam eternã: Alij autẽ audien-
tes verbũ: ⁊ nõ sic habẽtes vt bene viuãt: tamẽ non
tacẽtes lingua torrentes fiũt. Torrentes eñ dicunt̃
ꝓprie qui nõ sunt perennes. Nam aliq̃n ⁊ translate di-
Ps.35. cit torrens p fluuio: sicut dictũ est: Inebriabunt̃ ab
vbertate domus tue: ⁊ torrẽte delitiarũ tuarũ pota-
bis eos. Nõ eñ ille torrẽs aliq̃n siccabit̃: Sed torrẽ-
tes ꝓprie dicunt̃ fluuij qui estate deficiũt: aquis aũt
hyemalibus inundant̃ ⁊ currunt. Vides ergo homi-
nem bene fidelem pseueraturũ vsq; in finem: nõ reli-
cturũ deum in temptatiõe omni: p veritate non pro
falsitate ⁊ errore oĩes molestias sustinentẽ. Hic vñ
Io.4. sic viget: nisi quia verbũ factũ est in eo fons aque sa-
lientis in vitam eternã? Alius autem accepit verbũ:
p̃dicat: non tacet: currit: Sed estas probat fontẽ aut
torrentẽ: Tamẽ ex vtroq; rigat̃ terra ab eo qui ope
ratus est salutem in medio terre. Exundent fontes:
currãt torrẽtes. Tu dirupisti fontes ⁊ torrẽtes. Tu O
siccasti fluuios ethan. Hac rũpit fontes ⁊ torrẽ-
tes: hac siccat fluuios ethan: vt inde currãt aque: Et
que aque siccent̃? Fluuios inquit etham. Quid est
ethan? Verbũ enim hebreum est. Quid interpretat̃
ethan? Fortis: robustus. Quis est iste fortis ⁊ robu
stus: cui⁹ fluuios siccat deus? Quis: nisi ille ipse dra
co? Nemo enim intrat in domũ fortis vt vasa illius Math.12.
diripiat: nisi prius alligauerit fortem. Ipse enim est
fortis de virtute sua p̃sumens: ⁊ deum deserens. Ipse
est fortis qui ait: Ponã sedem meã ad aquilonem: et Esa.14.
ero similis altissimo. De ipso calice puerse fortitudi-
nis homini ꝓpinauit. Fortes esse voluerunt qui se
deos futuros de cibo vetito crediderũt. Factus est
adam fortis cum audiret: Ecce factus est adam qua- Gen.3.
si vnus ex nobis. Fortes ⁊ iudei de iusticia sua p̃su-
mentes: Ignorantes eñ dei iusticiã ⁊ suam querẽ- Roma.10.
tes cõstituere iusticiam: tanq̃ fortes iusticie dei non
sunt subiecti. Videte hominẽ digessisse fortitudinem
suam: ⁊ remansisse infirmũ: inopem: longe stantem:
nec oculos suos ad celos leuare audentem: sed percu-
tientẽ pectus suum: ⁊ dicentẽ: Domine ꝓpitius esto Luce.18.
mihi peccatori. Iam infirmus est: iam infirmitatem
confitet̃: Non est fortis: Arida terra est: rigat̃ fonti-
bus ⁊ torrentibus. Illi adhuc fortes sunt qui de vir-
tute sua p̃sumũt: Siccent̃ flumina eorũ: nõ ꝓficiant
doctrine gentiũ: haruspicũ: mathematicorũ: magi-
ce artes: quoniã siccati sunt fluuij fortes. Tu siccasti
fluuios ethã. Arescat illa doctrina: vt vndent̃ mẽtes
euangelio veritatis. Tuus est dies et tua est P
nox. Quis hoc ignorat quãdo ip̃e fecit hec omnia:
quia p verbũ facta sunt omnia? Illi ipsi qui operatus Ioh.1.
est salutem in medio terre: illi dicit̃: Tuus est dies et
tua est nox. Aliquid hic intelligere debemus qd̃ ptĩ-
neat ad ipsam salutẽ quã opatus est deus in medio
terre. Tuus est dies. Qui sunt isti? Spiritales. Et
tua est nox. Qui sunt isti? Carnales. Tuus est dies
⁊ tua est nox. Loquant̃ spiritales spiritalia spiritali-
bus. Dictũ eñ est: Spiritalib⁹ spiritalia cõparantes: 1.Cor.2.
Sapientiã loquimur inter pfectos. Nõdum capiũt
istã sapientiã carnales: Nõ potui vobis loqui quasi 1.Cor.3.
spiritalibus: sed quasi carnalib⁹. Ergo cũ spiritales
spiritalibus loquunt̃. dies diei eructat verbũ. Cum Ps.18.
v'o et ipsi carnales non tacent fidem crucifixi christi
quã possunt cape parui: nox nocti annũciat scientiã.
Tuus est dies: ⁊ tua est nox: Ad te ptinẽt spiritales:
ad te ptinent carnales. Illos illustras incõmutabili
sapientia ⁊ veritate: illos cõsolaris carnis manifesta-
tione: tanq̃ luna cõsolans noctẽ. Tuus ẽ dies: ⁊ tua
est nox. Vis audire diẽ? Vide si capis: erige quãtum
potes mentẽ tuã: Videam⁹ si ptines ad diẽ: Iã vi-
deamus. Si nõ palpitat aspect⁹ tuus: potes videre
qd̃ audisti modo ex euangelio: In principio erat ver- Ioh.1.
bũ: ⁊ verbũ erat apud deum: ⁊ deus erat verbũ. Nõ
nosti eñ tu cogitare verba nisi que sonant ⁊ trãseũt.
Potes iam capere verbũ: nõ sonum: sed deum? An
nõ ibi audisti: et deus erat verbũ? Sed tu ista verba
cogitas: Oĩa p ipsum facta sunt: ⁊ p ipsum facti sũt: Ibidem
qui verba faciũt. Quale ẽ illud verbum est? Capis

o carnalis? Respōde. Capis? Non capis: adhuc ad
noctem ptines: luna tibi necessaria est ne in tenebris
moriaris. Etenim quidā peccatores intenderūt arcū
Pš.10. vt sagittarēt in obscura luna rectos corde. Obscura/
ta est enī caro christi de cruce deposita: ⁊ ī sepulchro
Matth.27. posita. ⁊ illi qui occiderūt insultauerūt: ⁊ nōdum re/
surrexerat: ⁊ sagittati sunt discipuli recti corde: sed in
obscura luna. Ergo vt nō solū dies diei eructet ver/
Pš.18. bū: sed etiā nox nocti annūciet scientiā: quoniā tuus
est dies: ⁊ tua ē nox: dignare descēdere: manere apud
eum a quo descendis: sed venire ad quos descendis.
Dignare descēdere qui in hoc mūdo eras: ⁊ mūdus
Joh.1. p te factus est: ⁊ mūdus te non cognouit. Habeat et
nox cōsolationē suam: habeat inquit verbū caro fa/
Q ctum est: ⁊ habitauit in nobis. Tuus est dies: et tua
Al. *fabricatus es aurorā ⁊ solē. est nox. Tu *pfecisti *solem ⁊ lunā: Solē spiri/
tales: lunam carnales. Adhuc carnalis est nō deserat
⁊ ipse pficiat. Tu pfecisti solem ⁊ lunam: Solē tanq̄
sapientē: lunam tanq̄ insipientē: nō tamē deseruisti.
Eccl.27. Nam ita scriptū est: Sapiens pmanet sicut sol: stul/
tus autē sicut luna mutat. Quid ergo? Quia sol per
manet: id est sapiens pmanet sicut sol: stultus sicut
luna mutat: adhuc carnalis: adhuc insipiens: Dese/
rendus est? Et vbi est qd̄ dictū est ab apostolo: Sa/
Roma.1. piētibus ⁊ insipiētibus debitor sum? Tu pfecisti so/
lem ⁊ lunā. Tu fecisti omnes terminos ter/
re. Nōne ⁊ antea q̄ fundauit terrā? Sed quomō fe/
cit terminos terre qui opatus est salutē in medio ter/
re? Quomō: nisi quomō dicit aplus: Gratia autem
Eph.2. salui facti sumus: ⁊ hoc nō ex nobis sed dei donū est:
nō ex operib⁹ ne forte quis extollat? Ergo nō erant
opa bona? Erant. Sed quō? Gratia dei. Sequere.
Ibidem. Videam⁹. Ipsi⁹ enī sum⁹ figmentū creati in christo
iesu in opibus bonis. Ecce quō fecit terminos terre
qui opatus est salutē in medio terre. Tu fecisti oīs
Al. *plasmasti. terminos terre. Estatē ⁊ ver tu *fecisti ea. Fer/
uentes spiritu estas est: Tu inq̄ fecisti spū feruētes:
tu fecisti ⁊ nouellos in fide: ver est. Estatē ⁊ ver tu fe/
R cisti ea: Non glorient quasi nō acceperint: tu fecisti
Al. ⁊ nō habet. ea. Memor esto huius *creature tue. Cui⁹
Al. *improperauit. creature tue? Inimicus *exprobrauit domi/
no. O asaph dole in intellectu pristinā cecitatē tuā:
inimicus exprobrauit dn̄o. Dictū est christo ī gente
Joh.9. sua: Peccator ē iste: nō nouim⁹ vnde sit: Nos moy/
sen nouim⁹: Illi locutus est deus: iste samaritan⁹ est.
Al. *insipiēs in cuauit. Inimicus exprobrauit dn̄o. Et popul⁹ *imp̄ru/
dens exacerbauit nomē tuum. Popul⁹ im/
prudens tunc asaph: sed nō intellectus asaph tunc.
Pš.72. Quid dicat in superiore psalmo? Quasi pecus factus
sum a te: ⁊ ego semp tecū: quia non ij ad deos et ido/
la gentiū. Et si nō cognouit vt pecus: tamē recogno
uit vt homo. Dixit enī semp tecum quasi pecus. Et
Ibidem. quid postea in ipo psalmo vbi asaph? Tenuisti ma/
nū dextere mee: in volūtate tua deduxisti me: ⁊ cum
gloria assumpsisti me. In volūtate tua nō in iusticia
mea: dono tuo nō opere meo. Ergo ⁊ hic inimic⁹ ex/
probrauit dn̄o: ⁊ popul⁹ imprudēs exacerbauit no/
mē tuū. Omnes ergo perierūt? Absit. Et si aliqui ex
Roma.11. ramis fracti sunt: manent tamē aliqui quo insereretur
oleaster: ⁊ radix manet: ⁊ ex ipsis ramis p infidelita/
tem fractis: reuocati sunt quidā p fidem. Nam ⁊ ipe
apostol⁹ paulus p infidelitatē fractus erat: et p fidē
radici restitutus est. Ita plane populus imprudens

exacerbauit nomē tuū: quādo dictū ē: Si filius dei Matth.27.
est. descendat de cruce. Sed qd̄ tu asaph iam in intel/
lectu? Ne *tradideris bestijs *animā cō/
fitentē tibi. Agnosco inqt asaph: qz sicut in alio psal
mo dicit: Peccatū meū cognoui: ⁊ facinus meū nō Pš.50.
opui. Quare? Quia locut⁹ est petrus mirātibus lin/
guas israelitis: qm̄ ipsi occiderūt christū: cum pter
illos missus sit christus. Hoc audito cōpuncti sunt
corde: ⁊ dixerunt ad aplos: Quid g faciem⁹? Dicite Act.2.
nobis. Et apli: Agite penitētiā: ⁊ baptizet vnusqsq
vestrum in nomie dn̄i iesu christi: ⁊ dimittent vobis
peccata vestra. Quia g p penitentiā cōfessio facta ē:
Ne tradideris bestijs animā ↄfitentē tibi. Quare cō
fitentē tibi? Quia cōuersus sum in erūna dū cōfigit Pš.31.
spina. Cōpuncti sunt corde: ⁊ facti sunt erumnosi pe
nitendo: qui fuerāt gloriosi seuiendo. Ne tradideris
bestijs animā cōfitentē tibi. Quib⁹ bestijs: nisi qua/
rū capita cōtrita sunt sup aquam? Quia dic⁹ est be/ Pš.73.
stia leo ⁊ draco ipse diabolus. Noli inquit dare dia/
bolo ⁊ angelis eius animā cōfitentem tibi. Deuoret Gen.3.
serpens si adhuc terrena sapio: si terrena desidero: si
adhuc in promissis veteris testamēti nouo reuelato
remaneo. Cum autē iam deposuerim superbiā: ⁊ iu/
sticiā meā non agnoscā: sed gratiā tuā: nō habeant in
me superbe bestie potestatē. Ne tradideris bestijs ani
mā confitentē tibi. *Animas pauperū tuorū Al. *Et
ne obliuiscaris in finem. Diuites eramus: for/
tes eramus: sed siccasti fluuios ethan. Iam mō non
cōstituimus iusticiā nostrā: sed agnoscimus gratiam
tuā. Pauper sum⁹: exaudi mendicos tuos: Iā ocu/
los nō audem⁹ ad celū leuare: sed pcutientes pectus
nostrū dicamus: Dn̄e ppitius esto mihi peccatori. Luc.18.
Animas pauperū tuorum ne obliuiscaris in finem.
Respice in testamentū tuū. Redde quod p/ L
misisti: tabulas tenemus: hereditatē expectamus.
Respice ī testamentū tuū: nō illud vetus: Nō pter
terrā chanaan rogo: non pter inimicorū temporalē
subiectionē: nō pter filiorū carnalē fecunditatē: non
pter diuitias terrenas: non pter salutē temporalē.
Respice in testamentū tuū quo pmisisti regnū celo/
rum. Iam agnosco testamentū tuū: iam intellect⁹ est
asaph: nō est pecus asaph: iā videt qd̄ dictū ē: Ecce Hier.31.
dies veniēt dicit dn̄s: et cōsummabo domui israel et
domui iuda testamentū nouū: nō s̄m testamentū qd̄
disposui patribus eorū. Respice in testamentū tuū.
*Quoniam repleti sunt qui obscurati sunt [illegible]
*terra domorū iniquarum: Quia corda habe/ [illegible]
bant iniqua. Dom⁹ nostre corda nostra: Ibi libēter [illegible]
habitant: Beati mūdo corde: quoniā ipsi deum vi/ Matth.5.
debunt. Respice ergo in testamentū tuū: et reliquie [illegible]
salue fiant: quia multi qui attendūt ad terram: obscu
rati sunt ⁊ repleti sunt terra. Intrauit in oculos eo/
rum puluis: ⁊ excecauit eos: ⁊ facti sunt puluis quē proij/
cit ventus a facie terre. Repleti sunt qui obscurati Pš.1.
sunt terre domorū iniquarum. Attendendo enī ter/
ram obscurati sunt: de quibus dictū est in alio psal/
mo: Obscurent oculi eorum ne videant: et dorsum Pš.68.
eorum semp incurua. Terra ergo repleti sunt qui ob
scurati sunt terre domorū iniquorum: quia corda ha
bent iniqua. Domus enim nostre sicut supra dixi/
mus: corda nostra sunt: Ibi libēter habitabim⁹ si ea
ab iniquitate mūdemus. Ibi est mala cōscientia que
inde repellit hominē: quo iubet ire portās grabatū

Jo.5.c. sanum: cui peccata dimissa sunt: dicēte domino: Tol
le grabatū tuum: ⁊ vade in domū tuam. Porta car
nem tuā: ⁊ intra ad sanatā cōscientiā tuā: quoniā re
pleti sunt qui obscurati sunt terre domorū iniquarū.
Obscurati sūt: repleti sūt terra. Illi obscurati q̄ sūt:
B Qui corda iniqua habent: Reddet illis dñs sm cor
suū. Ne auertat humilis confusus. Illos
eñ supbia confudit. † Egenus ⁊ inops lauda
bunt nomē tuū. Videtis fratres q̄ debeat dulcis
esse paupertas: videtis pauperes et inopes ptinere
Math.5. ad deū: sed paupes spiritu: quoniā ipsoꝝ est regnum
celorū. Qui sunt paupes spiritu: Humiles: tremen
tes verba dei: cōfitentes peccata sua: nō de suis me
ritis: nec de sua iusticia psumētes. Qui sunt paupes
spiritu: Qui quādo faciūt aliquid boni deū laudant:
Esa.66. quādo malū se accusant. Sup quē requiescet spiritus
meus: ait ppheta: nisi sup humilē ⁊ quietū ⁊ tremen
tem verba mea: Iam ergo asaph intellexit: iam ter
renō heret: iam pmissa terrena ex veteri testamēto
nō expetit: Mēdicus tuus fact⁹ est: paup tu⁹ factus
est: flumos tuos sitit: qz sui siccati sunt. Quia ḡ talis
Ps.76. fact⁹ est: nō fraudet spe. Quesiuit manib⁹ nocte corā
te: nō decipiat. Ne auertat hūilis confusus: egenus
⁊ inops laudabūt nomē tuū. Cōfitētes peccata sua
laudabūt nomē tuū: desiderātes eterna pmissa tua:
laudabunt nomē tuū: Nō de tpalibus turgidi: nō de
ppria iusticia i superbiā elati ⁊ inflati. Nō ipsi: Sed
X qui: Egenus ⁊ inops laudabūt nomē tuū. Exur
ge domine iudica causam tuā: Desertus eñ
videor: quia nōdum accepi qd pmisisti: ⁊ facte sunt
Ps.41. mihi lachryme mee panes die ac nocte: dum dicit
mihi quotidie: vbi est deus tuus: Et quia non possū
ostēdere deū meū: quasi inane sequor: Insultat mi
hi nec paganus tm: vel iudeus: vel heretic⁹: sed ali
quādo frater ipse catholicus torquet os qñ pmissa
dei predicant: quando futura resurrectio pnunciat.
Et adhuc ipse q̄uis iam tinctus aqua salutis eterne:
portās sacramentū christi: forsitan dicit: Et qs huc
resurrexit: Et nō audiui patrē meū de sepulchro lo
quētem: exquo eum sepeliui. Deus dedit legem ad
tempus seruis suis: ad qd se reuocarēt: nam quis re
dit ab inferis: Et quid faciā talibus: Ostendā quod
nō vident: Nō possum: Nō eñ propter illos deus
visibilis debet fieri. Iam id agāt si placet: ita faciāt:
ita conent: quia ipsi nolunt cōuerti in melius: deum
cōuertunt i peius. Videat qui potest: credat qui nō
potest: esse deū. Et si videt qui potest: nūquid oculis
videt: Intellectu videt: corde videt. Nō eñ solem ⁊
Math.5. lunam volebat ostendere qui dicebat: Beati mūdo
corde: quoniā ipsi deū videbūt. Immūdum autem
cor nec ad fidem idoneū: vt qd non potest videre vel
credat: Nō video inqt: quid creditur⁹ sum: Anima
enim tua videt: Ut opinor stulte: corpus tuū videt:
animā tuā quis videt: Cum ergo corpus tuū solum
videat: quare nō sepeliris: Miratur: quia dixi si corp⁹
tm videt: quare nō sepeliris: Et respondet: sapis eñ
adhuc quia viuo. Unde scio qz viuis: cui⁹ animā nō
video: Unde scio: Respondebis: quia loquor: quia
ambulo: qz operor. Stulte ex opibus corporis agno
sco viuentē: ex opibus creature nō potes agnoscere
Y creatorē: Et forte qs dicit: Cū mortu⁹ fuero: postea
nihil ero: Et litteras didicit: ⁊ ab epicuro didicit hoc
nescio quo deliro philosopho: vel potius amatore

vanitatis nō sapiētie: quē ipsi etiā philosophi porcū
noīauerūt: qz voluptatē corporis summū bonū dixit:
Hūc phm porcū nomiauerūt volutās in ceno car
nali. Ab illo forte didicit litteras iste litterat⁹ dicere:
Nō ero posteaq̄ mortuus fuero. Siccent flumina
ethan: pereant doctrine iste gentiū: pullulēt virecta
hierusalē: videant qd poterunt: credant corde qd vi
dere non possunt. Certe ista omnia que per mūdum
modo videnl: quando opabat deus salutē in medio
terre: cum ista dicebant nondū erant: ⁊ ecce tūc pdi
cta sunt: nūc impleta monstrant: ⁊ adhuc dicit stult⁹
in corde suo: nō est deus. Ve puersis cordibus: quo Ps.13.
niā ita ventura sunt que restant: sicut venerūt ista q̄
tunc nō fuerūt: ⁊ ventura pnunciabant. An xpo exhi
buit nobis deus omnia que pmisit: ⁊ de solo die iu
dicij nos fefellit: Non erat christus in terra: promi
sit: exhibuit. Non virgo pepererat: promisit: exhi
buit. Non erat fusus sanguis pciosus: quo delere
tur chirographū mortis nostre: promisit: exhibuit.
Nōdum resurrexerat caro in vitam eternā: pmisit:
exhibuit. Nōdum crediderāt gentes: pmisit: exhi
buit. Nōdum heretici in nomine christi armati: ptra
christū militabant: pdixit: exhibuit. Nōdum idola
gentiū de terra ista deleta erāt: pdixit: exhibuit. Ista
omnia cum pdixisset ⁊ exhibuisset: de solo die iudicij
mētitus est: Veniet oīno quomō ista venerūt: quia
⁊ ista anteq̄ venirēt futura erāt: ⁊ futura prius pnun
ciata sunt: ⁊ postea venerūt. Veniet fratres mei: ne
mo dicat: nō veniet: aut veniet: sed longe est qd ve
niet: sed tibi ppe est vt eas hinc. Sufficiat prima de
ceptio. Si nō potuimus primo pmanere in pcepto:
saltem corrigamur exemplo. Nōdum erat exemplū
casus hūani: quādo dictū est ad adam: Morte mo Gen.2.et.3.
rieris si tetigeris: ⁊ venit de transuerso serpens: ⁊ di
xit: Nō morte morieris. Creditus est serpens: con
temptus est deus: tactū est vetitū: mortu⁹ est homo.
Nōne impletū est potius qd minat⁹ est deus: q̄ qd
pmiserat inimicus: Sic est certe: Agnoscim⁹ hoc:
ideo oēs in morte iam vel experti cauti sim⁹. Non
eñ cessat ⁊ mō serpēs insusurrare ⁊ dicere: Nūquid
vere damnatur⁹ est deus tantas turbas: liberatur⁹
est paucos: Quid est aliud: q̄ facite ptra pceptum:
Nō morte moriemi: Sed quō tūc: sic ⁊ nūc. Si fe
ceris qd suggerit diabol⁹: et cōtempseris qd pcipit
deus: veniet iudicij dies: ⁊ inuenies verū qd minat⁹
est deus: ⁊ falsum qd pollicitus est diabolus. Exur Z
ge dñe iudica causam meam. Mortuus es ⁊ cōtem
ptus es: dicit mihi: Ubi est deus tuus: Exurge iu Ps.41.
dica causam meā. Non eñ venturus est ad iudiciū:
nisi q exurrexit a mortuis. Venturus pnunciabat:
venit et cōtemptus est a iudeis ambulans in terra:
cōtemnit a falsis christianis sedens in celo. Exurge
domine iudica causam meā: quoniā in te credidi: nō
pereā: quia credidi quod nō vidi: Spe mea non fal
lar: accipiam quod pmisisti: Iudica causam meam.
† Memento opprobriorū tuorum: eorum Ps. † Memēto improperioꝝ tuoꝝ ab insipiente.
que ab imprudēte sunt tota die. Adhuc eñ
insultatur christo: nec deerunt tota die: hoc est vsq̄
in finem seculi vasa ire. Adhuc dicit: Vana predicāt
christiani. Adhuc dicit: Inanis est resurrectio mor
tuoꝝ. Iudica causā meā: memēto opprobrioꝝ tuoꝝ.
Sed quoꝝ nisi eoꝝ q̄ ab imprudente sunt tota die:
Nūquid prudēs h dicit: Prudēs eñ dici⁹ est porro

videns. Si prudēs porro videns: fide videt porro: Nā oculis vix ante pedes videt tota die. Ne obliuiscaris voces deprecantiū te. Ingemiscentium et expectantiū iam quod promisisti de nouo testamento: et ad ipsam fidem ambulantiū: Ne obliuiscaris voces deprecantiū te; Sed illi adhuc dicūt: Ubi est deus tu⁹? Superbia eorū qui te oderunt ascendit semp̄ ad te. Noli et eorū superbiā obliuisci. Nec obliuiscit omnino: aut punit: aut corrigit.

Al. inimicorū tuorū.

Al. ins habet.

Explicit Tractat⁹ de ps̄. LXXIII.
Incipit Tractat⁹ de ps̄. LXXIIII.
Prefatio.

P Salmus iste tumori superbie medicinā humilitatis apportat. Humiles autē consolat in spe: hoc agens: vt ne quisq̄ superbe de se p̄sumat: ne quisq̄ humilis de domino desperet. Est enim pmissio dei rata: certa: fixa et incōcussa: fidelis: et omni dubitatiōe carens: q̄ consolat afflictos. Tota em̄ vita humana super terrā (sicut scriptū est) temptatio est: Nec quasi prospera eligēda est: et sola aduersa deuitanda: sed vtraq̄ cauēda est: Illa ne corrūpat: ista ne frangat: vt vnicuiq̄ hominū in quocūq̄ statu rerum in hac vita egerit: non sit refugium: nisi deus: nec vllū gaudiū: nisi in pmissis eius. Uita em̄ hec qualibet redundans felicitate multos fallit: deus enim neminē. Quia ergo omni homini conuerso ad deum mutat delectatio: mutant delitie: Non enim subtrahunt: sed mutant. Omnes autē delitie nostre in hac vita: nōdum sunt in re: sed ipsa spes tam certa est vt omnibus huius seculi delitijs p̄ponenda sit: sicut scriptū est: Delectare in dño. Et ne putares iā te habere qđ promittit: subiecit statim: et dabit tibi petitiones cordis tui. Si ergo nōdum habes petitiones cordis tui vnde delectaris i domino: nisi quia tenes certum pmissorem qui se efficit pmittēdo debitorē: Hui⁹ igit deprecatiōis: vt pmaneat nobiscū spes nostra: et introducamur in id quod pmisit de⁹: loquit titulus huius psalmi. In finem ne corrūpas. Quid est ne corrūpas? Quod pmisisti: exhibe. Sed quādo? In finem. Illuc ergo mentis oculus dirigat in finem. Omnia que in via occurrerint transeant: vt perueniat i finem. Exultent superbi de p̄senti felicitate: tumeant honoribus: fulgeant auro: redundent familijs: obsequijs clientum constipent: Pretereūt ista et transeūt tanq̄ vmbra. Cum ille finis venerit: vbi omnes qui modo in domino sperāt gaudeāt: tunc illis veniet sine fine tristicia. Quando acceperint humiles qđ irrident superbi: tūc superborum typus conuertet in luctum. Tunc erit illa vox quā in libro sapiētie nouim⁹. Dicent em̄ tunc videntes gloriam sanctorū: qui cum hic humiliarent tolerauerunt: qui cū hic sublimarent: nō annuerūt. Tūc ergo illi dicent: Hi sunt quos aliquādo habuim⁹ in derisū. Ubi etiā dicent: Quid nobis pfuit supbia: et diuitiarū iactantia quid cōtulit nobis? Transierūt omnia tanq̄ vmbra. Quia de corruptibilibus p̄sumpserunt: spes eorū corrumpet: nostra vero spes tunc erit res. Promissio enim dei vt maneat integra et firma et certa erga nos: diximus ex corde fidei: In finē ne corrumpas. Noli ergo timere ne pmissiones dei corrumpat aliquis potentū: Ipse vero nō corrūpit: q̄ verax est: potentiorē nō habet a quo ei⁹ pmissio cor-

Iob. 7.

Ps. 36.

Sap. 5.

rumpat. Certi q̄ simus de pmissis dei: et cantemus iam vnde incipit psalmus.

Expositio psalmi.

C Onfitebimur tibi deus: cōfitebimur tibi et inuocabimus nomē tuū. Noli antequā cōfitearis inuocare: cōfitere et inuoca. Illum quippe quē inuocas: in te vocas. Quid est em̄ inuocare: nisi in teipm vocare? Si inuocat a te: id est si vocat in te: ad quē accedit? Ad superbū non accedit. Certe altus est: nō eum attingit elatus. Que sublimia vt cōtingam⁹: attollim⁹ nos: Etsi attingere nō possum⁹: machinamēta aliqua vel scalas querimus: vt sublimati sublimia cōtingam⁹. Cōtra: deus et altus est: et ab hūilib⁹ cōtingit. Scriptū est: Prope est dñs his q̄ obtriuerūt cor. Tritura cordis: pietas: hūilitas. Qui se cōterit: irascit sibi: Se habeat iratū: vt illū habeat pitiū: Se habeat iudicē vt illū habeat defensorē. Ergo inuocat⁹ de⁹ venit. Ad quē venit? Ad supbū non venit. Audi aliud testimoniū: Excelsus dñs et humilia respicit: excelsa autē a longe cognoscit. Excelsus dñs et humilia respicit nō a longe: excelsa aūt a longe cognoscit. Et ne forte cum dictū esset: q̄ hūilia respicit: supbi de impunitate gauderēt: quasi eos supbientes nō agnoscat qui in excelsis habitat: territi sunt: et dictum est eis: videt vos: et cognoscet vos: sed a longe. Hos facit beatos quib⁹ ppinquat: Uos aūt inquit o supbi o excelsi: nō eritis impuniti: q̄ cognoscit: nō eritis beati: q̄ a longe cognoscit. Uidete ergo quid agatis: q̄ si agnoscit: non ignoscit. Melius q̄ ignoscit q̄ agnoscit. Quid est em̄ ipm ignoscere: nisi nō noscere? Quid est nō noscere? Non animaduertere. Nam et vindicantis solet dici aiaduersio. Audi orantē vt ignoscat: Auerte faciem tuam a peccatis meis. Quid igit facies si auerterit faciem tuā a te? Molestū est et timendū ne deserat te. Rursus si faciē nō auertit: animaduertit. Nouit hoc deus: potest hoc deus: et auertere faciem a peccante: et nō auertere a cōfitente. Itaq̄ alibi ei dicit: Auerte faciē tuā a peccatis meis: Et alibi ei dicit: Ne auertas faciē tuam a me. Ibi a peccatis meis auerte: hic aūt a me noli auertere. Cōfitere ergo et inuoca. Cōfitendo em̄ mūdas templū quo veniat inuocat⁹. Cōfitere et inuoca: Auertat faciē suā a peccatis tuis: nō auertat a te. Auertat faciem ab eo quod tu fecisti: nō auertat ab eo qđ ipse fecit. Te em̄ hominē ipse fecit: peccata tua ipse fecisti. Cōfitere ergo et inuoca: Dic: Cōfitebimur tibi deus: cōfitebimur tibi. Ipsa repetitio: cōfirmatio est: ne te cōfessum esse peniteat. Nō em̄ alicui crudeli cōfessus es: nō vltori: nō insultatori: cōfitere securus. Audi aliam vocē psalmi adhortantē: Cōfitemini domino quoniā bonus est. Quid est: quoniā bonus ē? Quid timetis cōfiteri? Bonus est: ignoscit cōfitenti. Time confiteri iudici homini: ne forte cōfessum puniat. Deo noli. Fac confitendo pitium: quem negando nō facis nescium. Confitebimur tibi deus cōfitebimur: et securi iam inuocabimus nomē tuum. Exhausimus corda nostra confessione: terruisti: mundasti. Confessio nos humiles facit. Propinqua humilibus: qui recedis ab excelsis. Firmamentū autem esse sentētie in repetitiōe: multis scripturarū locis docemur. Inde est qđ domin⁹ ait: Amē amē. Inde in aliquib⁹ psalmis: Fiat fiat. Ad significationē rei sufficeret vnū fiat: ad significa-

Ps. 33.

Ps. 137.

Ps. 50.

Ps. 26.

Ps. 117.

Io. 3.
Ps. 71.

donem firmamenti accessit alterum fiat. Rex egypti pharao nostis qd cum ibi iam esset ioseph propter pudicitie amorem inclusus in carcerem: vidit somnium idem pharao notum omnibus nobis: a septem macris consumptas esse septem boues pingues: et rursus a septem spicis exilibus consumptas esse septem fecundas. Et qd est interpretatus ioseph? Si meministis: non duo sunt ista somnia: sed visum vnum. Una est inquit interpre-
Gen.41. tatio eorum: sed qd bis vidisti ait: ad confirmationem valet. Hec dixi vt non putetis repetitionem in verbis sancte lingue: quasi loquacitatis esse appetitum. Sepe
Ps.56. ibi repetitio firmamenti habet vim. Paratum cor meum deus inquit: paratum cor meum. Alio loco dicit: Susti-
Ps.26. ne dominum: viriliter age: et confortetur cor tuum: et sustine dominum. Innumerabilia talia sunt per omnes scripturas: his sufficiat commendasse nos vobis loquendi genus: qd obseruetis in omnibus similibus. Modo ad rem aduertite: Confitebimur tibi inquit et inuocabimus nomen tuum. Dixi quare ante inuocationem precedit confessio: quia quem inuocas: inuitas. Uenire autem non vult inuocatus: si tu fueris elatus. Elatus si fueris: confiteri non poteris: nec ea negas deo que nescit. Itaque confessio tua non illum docet: sed te mundat. Et iam confessus est

E Narrabi- et inuocauit: imo confessi sunt et inuocauerunt: et dicitur ex persona vnius. †Enarrabo omnia mirabilia
Enarrat. tua. Confessus exinaniuit se malis: inuocans impleuit se bonis: enarrans eructauit quo se impleuit. Et videte fratres cum confiterentur multi erant: Confitebimur tibi deus: confitebimur tibi: et inuocabimus nomen tuum. Multa enim sunt corda confitentium: vnum credentium. Quare multa sunt corda confitentium: vnum credentium? Diuersa enim peccata homines confitentur: vnam fidem homines credunt. Iam ergo cum cepe-
Eph.3. rit christus habitare in interiore homine per fidem: ceperit inuocatus possidere confessum: fit totus christus caput et corpus: et ex multis vnus. Audite iam christiana verba. Nam quasi non verba eius videbantur: Confitebimur tibi deus: confitebimur tibi: et inuocabimus nomen tuum. Iam incipit ex persona capitis sermo. Siue autem caput loquatur: siue membra loquantur: christus loquitur: Loquitur ex persona capitis: loquitur ex per-
Gen.2. sona corporis. Sed quid dictum est? Erunt duo in car-
Eph.5. ne vna. Sacramentum hoc magnum est: ego inquit dico in christo et in ecclesia. Et ipse in euangelio: Igitur
Matth.19. iam non duo: sed vna caro. Nam vt noueritis has duas quodammodo esse personas: et rursus vnam copulationem coniugii: tanquam vnus loquitur apud Esaiam et
Esa.61. dicit: Sicut sponso alligauit mihi mitram: et sicut sponsam induit me ornamento. Sponsum se dixit ex capite: sponsam ex corpore. Loquatur ergo vnus: audiamus eum: et in eo nos quoque loquamur. Simus membra eius: vt hec vox et nostra esse possit. Enarrabo inquit omnia mirabilia tua. Euangelizabat christus seipsum: euangelizat se etiam in membris suis iam existentibus: vt et alios adducat: et accedant qui non erant: et copulentur in membris eius: per que membra eius predicatum est euangelium: et fiat vnum corpus sub vno capite: in vno spiritu: in vna
F vita. Et quid ait? Cum accepero tempus: ego iusticias iudicabo. Quando iudicabit iusticias? Cum acceperit tempus. Nondum est ipsum tempus? Gratias misericordie eius. Prius predicet iusticiam: et sic iudicet iusticias. Nam si ante vellet iudicare quis predicare: quos inueniret liberandus? Quis absoluendus occurreret? Modo ergo predicationis tempus est: Narrabo inquit omnia mirabilia tua. Audi narrantem: audi predicantem. Nam si contempseris: Cum accepero tempus inquit: ego iusticias iudicabo. Dono inquit nunc peccata confitenti: non parcam postea contemnenti. Mise- Ps.100.
ricordiam et iudicium cantabo tibi domine. Dicitur in psalmo: misericordiam et iudicium. Modo misericordia: postea iudicium: In qua misericordia peccata donantur: in quo iudicio peccata puniuntur. Uis non timere peccatorum punitorem? Ama donatorem: noli respuere: noli extollere: noli dicere: non habet qd mihi donet. Audi enim quod sequitur: Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Accepit tempus christus? Accepit tempus filius dei? Filius dei non accepit tempus: sed filius hominis accepit tempus. Idem ipse autem et filius dei per quem facti sumus: et filius hominis per quem refecti sumus. Homine
assumpto: ipse non assumptus: Homine mutato in me- Concor. 3. sent. dist. ca. Recedente.
lius: nullo modo ipse in deterius commutatus: Non destitit esse qd erat: sed accepit qd non erat. Quid erat? Cum
in forma dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equa- Phil.2.
lem deo: Apostoli verba sunt. Et quid accepit? Sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. Sicut formam serui accepit: ita et tempus accepit. Demutatus est ergo? Diminutus est? Exilio redditus? In defectum lapsus? Absit. Quid ergo? Semetipsum exinaniuit formam serui accipiens? Exinanisse se dictus est accipiendo inferiorem: non degenerando ab equali. Ergo fratres quid est hoc: Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo? Accepit tempus vt filius hominis: gubernat tempora vt filius dei. Audi quia vt filius hominis accepit tempus iudicandi. Dicit in euangelio:
Dedit ei potestatem iudicii faciendi: quoniam filius ho- Joh.5.
minis est. Secundum qd filius dei: nunquam accepit potestatem iudicandi: quia nunquam caruit potestate iudicandi. Secundum qd filius hominis: accepit tempus sicut nascendi et patiendi: sicut et moriendi et resurgendi: et ascendendi: ita veniendi et iudicandi. Dicit in illo ista et corpus eius. Non enim sine illis iudicabit. Dicit quippe in euan-
gelio: Sedebitis super duodecim sedes iudicantes duo- Matth.19.
decim tribus israel. Ergo totus christus dicit: id est
caput et corpus in sanctis: Cum accepero tempus ego G
iusticias iudicabo. Modo autem quid? †Defluxit Al.† Liquefacta est.
terra. Si defluxit terra: vnde defluxit nisi de peccatis? Ideo et delicta dicuntur. Delinquere est: tanquam de liquido quodam defluere a stabilitate firmamenti virtutis atque iusticie. Cupiditate enim inferiorum quisque peccat: Sicut roboratur charitate superiorum: sic deficit et quasi liquescit cupiditate inferiorum. Hunc fluxum rerum in peccatis hominum attendens donator misericors: et donator peccatorum nondum exactor suppliciorum: atten-
dit et ait: Defluxit terra. Et omnes inhabitan- Al. qui habitant.
tes in ea. Ipsa vnde terra defluxit inhabitantibus in se. Expositio est consequens non additio: tanquam si diceres: Quomodo defluxit terra? Subtracta sunt fundamenta: et aliquid in ea hiatu quodam dimersum est. Quod dico terram? Omnes inhabitantes in ea. Inueni inquit terram peccatricem. Et quid feci? Ego confirmaui columnas eius. Quas columnas confirmauit? Columnas apostolos dicit. Sic apostolus paulus de coa-
postolis suis: Qui videbantur inquit columne esse. Et Gal.2.
quid essent ille columne: nisi ab illo firmarentur? Quia

terremotu quodā etiā ipse columne nutauerunt: In passione domini oēs apostoli desperauerūt. Ergo columne ille que in passione domini nutauerūt: resurrectione firmate sunt. Clamauit initium edificij per columnas suas: et in eis omnib9 colūnis architectus ipse clamauit. Columna enim vna est ex illis paulus
2. Co. 13. apostolus cum diceret: An vultis experimentū accipere eius qui in me loquit christus? Ergo ego inquit cōfirmaui columnas eius: Resurrexi: ostendi mortē nō esse metuendā: ostendi timētibus nec ipsum cor
Joh. 20. pus perire in mortētibus. Tenuerunt eos vulnera: firmauerūt cicatrices. Posset domin9 iesus christus sine vlla cicatrice resurgere. Quid enim illi potestati magnū erat ad tantā integritatē compagē corporis reuocare: vt nullū oīno vestigium preteriti vulneris appareret? Habebat potestatē vnde illud etiā sine cicatrice sanaret: sed habere voluit vnde nutantes columnas firmaret. Audiuimus iam fratres qd quotidie nō tacetur: audiamus quid clamauerit per columnas has. Tempus audiēdi est propter terrorem illum: ego iusticias iudicabo cum accepero tempus. Ille accepturus est tempus iusticias iudicandi: vos iam nūc habetis tempus iusticias faciendi. Si taceret: non haberetis quid faceretis: sed cōfirmatis columnis
H clamat. Quid clamat? **Dixi iniquis nolite inique agere.** Clamat fratres mei: certe clamat: delectat vos: audite clamantem. Per ipsum obsecro terreat vos ista vox: nō tam nos vestre iste voces delectare debent: quā vos iste terrere. Dixi iniquis nolite inique agere. Sed iam fecerūt et rei sunt: Iam defluxit terra: et oēs qui habitant in ea. Cōpuncti sunt corde qui christū crucifixerūt: agnouerūt peccatum
Act. 2. suum: didicerūt aliquid ab apostolis ne desperarent de indulgentia predicatoris. Medicus eī venerat: et
Matth. 9. ideo nō ad sanos venerat. Nō est opus inquit sanis medicus: sed male habētibus: Non veni vocare iustos: sed peccatores ad penitentiā. Ergo dixi iniquis: nolite inique agere. Non audierūt. Olim eī nobis dictum est: Nō audiuimus: lapsi sumus: mortales facti: mortales genuit. Defluxit terra: audiāt vel mō vt surgant ad medicū qui venit ad languidū: Quem noluerunt audire sani vt nō caderent: audiant iacentes vt surgant. Dixi iniquis nolite inique agere. Quid agimus? Iam fecimus. **Et delinquētibus nolite exaltare cornu.** Quid ē hoc? Si fecistis iniquitatē per cupiditatē: nolite eam defendere per elationem: Cōfitemini si fecistis. Qui eī nō confitet: et iniquus est et exaltat cornu. Dixi iniquis: nolite inique facere: et delinquētibus nolite exaltare cornu vestrū. Exaltabit in vobis cornu christus: si nō exaltet cornu vestrū. Cornu vestrū de iniquitate est: cornu christi
I
Al. Nolite extollere in altum cornu vestrum: nolite loqui. de maiestate est. **Nolite ergo extollere in altum cornu vestrum: ne loquamini aduersus deū iniquitatē.** Audite iam voces multorum: audiat vnusquisque et pungat. Quid solent homies dicere? Vere nō iudicat deus de rebus humanis: Et est vllū iudiciū dei? Aut vere curat quid agat in terra? Tam multi iniqui redundant felicitatibus: innocentes premuntur laboribus. Sed illi accidit nescio quid mali castigante deo et admonente: et nouit cōscientiā suam: nouit pro merito peccatorum suorū aliquid se posse perpeti vnde argumentet aduersus deū. Quia nō potest dicere: iustus

sum: quid putamus eum dicere? Sūt peiores iniqui et tamē ista non patiunt. Hec est iniquitas quam loquunt homines aduersus deum. Videte autē quā iniquū sit: dum se vult iustū videri: illum facit iniustū. Qui eī dicit: inique patior qd patior: illum iniquū facit cui9 iudicio patit: se aūt iustū qui inique patit. Rogo vos fratres mei: equū est hoc: vt deus credat iniustus: tu iustus? Cum aūt hoc dicis: loqueris aduersus deum iniquitatē. Quid dicit in alio psalmo?
Hec fecisti. Numerans quibusdā peccat: hec inquit fecisti et tacui. Quid est tacui? Nunquā tacet precepto: sed interim tacet supplicio: Quiescit a vindicta: nō profert in damnatū sententiā. Sed h ille dicit: Feci illa et illa: et nō vindicauit deus. Ecce sanus sum: nihil mali cōtigit mihi. Hec fecisti et tacui: suspicat9 es iniquitatem qd ero tibi similis. Quid est: qd ero tibi similis? Quia tu iniquus es: et me tanquā iniquū putasti: tanquā approbatorē facinorū tuorū: non aduersatorē: non vltorē. Et quid postea tibi dicit? Arguā te et cōstituā te ante faciem tuā. Quid est hoc? Quia modo peccādo post terga te ponis: nō te vides: nō te inspicis: ego te pono ante te: et faciam tibi suppliciū de te. Sic et hic: Ne loquamini aduersus deū iniquitatē. Attendite. Multi autē loquunt istam iniquitatē: sed nō audent palam: ne blasphemi exhorreant ab hominibus pijs: In corde suo ista rodūt: intus tali nefario cibo pascunt: delectat eos loqui aduersus deum iniquitatē: etsi non erumpūt lingua: corde non tacent. Unde in alio psalmo dicit: Dixit stultus in corde suo: nō est deus. Dixit stultus: sed homines timuit: noluit dicere vbi audirent homies. Et vbi dixit? Ubi audierat ipse: de quo dixit. Propterea et hic in isto psalmo charissimi attendite: quoniā hoc quod dixit: Nolite loqui aduersus deum iniquitatē: vidit multos hec in
K corde agere: et adiunxit. **Quoniā neque ab oriente neque ab occidente neque a desertis montium: quoniā deus iudex est.** Iniquitatū earum iudex deus est. Et si deus est: vbique presens est. Quo te auferes ab oculis dei: vt in parte aliqua loquaris quod ille non audiat? Si ab oriente iudicat deus: secede in occidentē: et dic quicquid vis aduersus deum. Si ab occidente: vade in orientem et ibi loquere. Si a desertis montiū iudicat deus: vade in medium populorū vbi tibi submurmures. De nullo loco iudicat: qui vbique secretus est: vbique publicus: quem nulli licet vt est cognoscere: et quem nemo permittit ignorare. Vide quid agas? Loqueris aduersus deum iniquitatē. Spiritus domini repleuit orbem terrarū. Alia scriptura dicit hoc et hoc quod continet omnia: scientiā habet vocis. Propter hoc qui loquit iniqua: non potest latere. Noli ergo cogitare deum in locis: ille tecum est talis qualis fueris. Quid est: talis qualis fueris? Bonus si bonus fueris: et malus tibi videt si malus fueris: sed opitulator si bonus fueris: vltor si malus fueris. Ibi habes iudicem in secreto tuo. Volens facere aliquid mali de publico recipis te in domū tuam: vbi nemo inimicorū videat: de locis domus tue promptis et in faciem constitutis: remoues te in cubiculum: Times et in cubiculo aliunde conscium: secedis in cor tuum: ibi meditaris: Ille in corde tuo interior est. Quocunque ergo fugeris: ibi est. Teipsum quo fugies?

Tibi ex quo eciā fugens a te sequens? Quādo autē et
te ipso interior es: nō est quo fugias a deo irato: nisi
ad deum placatū. Prorsus non est quo fugias. Uis
fugere ab ipso? Fuge ad ipsum. Ergo ne loquamini
aduersus deum iniquitatem: nec illic vbi loquimini.
ps. 14. Iniquitatē inquit meditatus est in cubili suo. Quid
meditatus est in cubili suo? Cubile cor eius dicens:
ps. 4. Sacrificate inquit sacrificiū iustitię ⁊ sperate in do/
mino. Sed supra dixit: Dicite in cordibus vestris: ⁊
ibidem in cubilibus vestris compungimini. Quot habes ibi
cōpunctiones facinorū: habe illic punctiones con/
fessionū. Ubi ergo loqueris aduersus deum iniquita
tem: ibi te iudicat: non iudiciū differt sed pęnā. Iam
iudicat: iam nouit: iam videt: pęna restat. Cū fuerit
p̄sentata habebis ⁊ pęnam. Cum apparuerit facies
illius hominis: qui h̄ irrisus est: qui iudicatus est: qui
ps. 27. crucifixus est: qui sub iudice stetit: cum apparuerit iu/
dicans in p̄sentia sua: tunc habebis pęnam si te non
ps. 94. correxeris. Quid ergo modo faciemus? Preueniā/
mus faciē ei⁹ εν εξομολογήσει. Preueni in cō
fessiōe: veniet mitis quē feceras iratum. Neq̨ a de/
sertis mōtium: quoniā deus iudex est: nō ab oriente:
non ab occidente: non a desertis montium. Quare?
Quia deus iudex est. Si in aliquo loco esset: non esset
deus: Quia xpo deus iudex est: nō homo: noli illum
expectare de locis: Locus eius tu eris: si bon⁹: si cō
fessus inuocaueris eū. Hunc humiliat ⁊ hunc
1 exaltat. Quē humiliat: quē exaltat iudex ille? At
tendite duos illos i templo: ⁊ videtis quē hūiliat: et
quem exaltat. Ascenderūt in templo orare ait: vnus
phariseus: ⁊ alter publicanus. Phariseus dicebat:
Luc. 18. Gratias tibi ago: quia nō sum sicut cęteri homines:
iniusti: raptores: adulteri: sicut ⁊ publicanus iste: ie
iuno bis i sabbato: decimas do omniū quęcūq̨ pos/
sideo. Ad medicū ascenderat: ⁊ membra sana osten/
debat: vulnera tegebat. Quid ergo ille qui meli⁹ no/
uerat vnde sanaret? Publicanus autē de longinquo
stabat: ⁊ percutiebat pectus suū. Uidetis eum de lon/
ginquo stantem: illi ꝓpinquabat quem inuocabat: et
percutiebat pectus suū: dicens: Deus ꝓpitius esto mi/
hi peccatori. Amē dico vobis: descendit iustificatus
publicanus ille magis q̄ phariseus ille: quia omnis
Ibidem. qui se exaltat humiliabit: ⁊ qui se humiliat exaltabi/
tur. Expositus est versus psalmi hui⁹: Deus iudex
quid facit? Hūc humiliat: ⁊ hunc exaltat. Humiliat
superbū: exaltat humilem. Quia calix in manu
domini vini meri plen⁹ mixto. Merito. Et
2 Dec. inclinauit ex hoc in hūc: verūtamē fex ei⁹
non est exinanita: bibent ex eo oēs peccato/
res terrę. Renouamini paululū: obscurū aliquid
est: Sed quomō audiuim⁹ euangelij lectionē recen/
Luc. 7. tissimā: Petite ⁊ dabit vobis: quęrite ⁊ inuenietis:
pulsate et apierit vobis: Sed dicis mihi: Quo pulso
vt aperiat mihi? Neq̨ ab oriente: neq̨ ab occidēte:
neq̨ a desertis montium: quoniā deus iudex est. Si
presens est hic atq̨ illic: et absens nusq̄: vbi stas: ibi
pulsa: Ibi tm̄ sta: quia stando pulsat. Quid ergo est
hoc? Primo questio ista occurrit: Uini meri plen⁹
est mixto. Quomō meri: si mixto? Cęterū calix i ma
nu dominicū dicit: eruditis i ecclesia christi loquit:
non vtiq̨ veluti forma humana circūscriptū deum
debetis vobis in corde pingere: ne clausis templis
simulacra in cordibus fabricetis. Calix ergo iste ali/
quid significat: Inueniemus hoc. In manu aūt do/
mini est: in potestate domini est. Manus enim dei:
potestas dei cōmendata est. Nā ⁊ de hominib⁹ ple/
rūq̨ dicit: In manu h̄ habet: hoc est i potestate ha/
bet: vt cum vult: faciat. Uini meri plenus est mixto.
Cōsequēt ipse exposuit: Inclinauit inqt ex h̄ in hūc:
verūtamē fex eius nō est exinanita. Ecce vnde mix/
to vino plenus erat. Non ergo vos terreat: quia et
merū ⁊ mixtū: Merū ꝓpter sinceritatē: mixtū ꝓpter
fęcem. Quid ergo ibi vinum: ⁊ quid ibi fex? Et quid
est: inclinauit ex hoc in hunc ita vt fex eius nō sit ex/
inanita? Unde venerit ad hoc recordamini: hūc hu/
miliat: ⁊ hunc exaltat. Quod figuratum est nobis in
euāgelio p duos homines: phariseum ⁊ publicanū. Luce. 18.
Hoc latius accipiētes: intelligam⁹ duos populos:
iudęorū ⁊ gentiū: Iudęorum popul⁹ phariseus ille:
gentiū populus publicanus ille. Iudęorū populus
iactabat merita sua: gentiū populus confitebat pec/
cata sua. Qui nouit i litteris sanctis: ⁊ epl'as aposto/
licas: ⁊ act⁹ apostolorum: videt ibi qd dico: Ne longū
faciam: quomō apostoli exhortabant gentes ne de/
sperarent: qd in magnis peccatis iacuissent: ⁊ repri/
mebant iudęos ne se extollerent: quasi ex iustificati/ Roma. 3.
onibus legis: ⁊ ideo se putarent iustos: gentes autē
peccatores esse: quia iudeis ⁊ lex erat: ⁊ templū erat:
⁊ sacerdotiū erat. Illi autē omnes cultores idolorū:
veneratores demoniorū: longe quidem positi: sicut
publicanus ille de longinquo stabat: Sicut illi sup/
biendo recesserūt: sic isti cōfitendo ꝓpinquauerunt.
Calix ergo vini meri plenus in manu domini. Quā/
tum donat domin⁹ vt intelligam. Potest eñ alius
melius: quia sic se habet obscuritas scripturarū: dif/
ficile est vt vnū pariāt intellectū: Quicūq̨ tamē in/
tellectus exierit: opus ē vt regulę fidei cōgruat: nec
maioribus inuidemus: nec de paruulis desperam⁹.
Quid nobis videat dico charitati vestrę: nō vt ob/
struam aures vestras: aduersus alios aliquid meli⁹
forte dicturos: Calix eñ vini meri plen⁹ mixto: videt
mihi esse lex quę data est iudeis: ⁊ omnis illa scriptu/ A
ra veteris quod dicitur testamēti: vbi sunt pondera
omniū sententiarū. Nam ibi nouū absconditū latet
testamentū tanq̄ in fęce corporaliū sacramentorū.
Circūcisio carnis magni sacramenti res est: et intel/ Roma. 2.
ligit ex eo circūcisio cordis. Templū hierusalē illud
magni sacramēti est res: ⁊ intelligit ex eo corp⁹ dñi. Ioh. 2.
Terra ꝓmissionis intelligit regnū cęlorū. Sacrifi/
cium victimarū et pecorum: magnum habet sacra/
mentū. Sed in omnibus illis generibus sacrificiorū
intelligit vnū illud sacrificiū: ⁊ vnica victima in cru/
ce domini. Pro quibus omnib⁹ sacrificijs vnū nos
habemus: quia ⁊ illa figurabant hęc: id est illis hęc
figurabant. Accepit populus ille legem: accepit mā
data iusta ⁊ bona. Quid tam iustum: q̄ nō occides: Deut. 5.
non męchaberis: non furaberis: non falsum testimo/
niū dices: honora patrem ⁊ matrē: non concupisces
rem ꝓximi tui: vnum deum adorabis ⁊ illi soli serui/
es? Omnia ista ad vnum ꝑtinent. Illa xpo carnalia
quasi resederūt: vt remanerēt apud illos: et effunde/
ret inde omnis spiritalis intellectus. Calix xpo i ma/
nu dñi: id ē in potestate dñi: vini meri: id est legis sin/
cerę: plen⁹ est mixto: id est cū fęce corpaliū sacramē/
torū. Et quia hunc hūiliat superbū iudęum: ⁊ hunc
exaltat ꝑnitentē gētilē: Inclinauit ex h̄ in hūc: id est a

iudaico populo in gentilē populū. Quid inclinauit? Legem. Eliquatus est inde spiritalis intellect⁹. Uerūtamē fex eius nō est exinanita: qꝛ omnia sacramenta carnalia apud iudeos remāserūt. Bibent omnes peccatores terre. Qui bibent? Omnes peccatores terre. Qui peccatores terre? Judei quidē erant peccatores: sed supbi: gentiles autē erāt peccatores: sed hūiles. Oēs peccatores bibēt: Sed vide qui fecē: qui vinū. Etenim illi bibendo fecem euanuerūt: isti bibendo vinū iustificati sunt. Audeā dicere: et inebriatos et nō timebo: atq₃ vtinā oēs sic inebriemi.
Ps. 22. Recordamini: Calix tu⁹ inebriās q̄ p̄clarus est. Quid enim? Putatis fratres mei oēs illos qui cōfitendo christū etiā mori voluerūt sobrios fuisse? Usq₃ adeo ebrij erant: vt suos nō agnoscerēt. Oēs ꝓpinqui sui qui eos a spe celestiū p̄miorū terrenis blandimētis auertere moliti sunt: nō sunt agniti: nō sunt auditi ab ebrijs. Nō erant ebrij quibus mutatū cor erat? Nō erant ebrij quorū mens alienata erat ab hoc seculo? Bibent inq̄t oēs peccatores terre. Sed qui bibent vinū? Peccatores bibūt: sed ne remaneāt peccatores: vt iustificent: non vt puniant. Ego autem. Nam oēs bibūt: sed seorsum: ego id est christus cū corpore suo. †In seculū gaudebo: †psallam deo iacob: Promissione illa futura de q̄ dicit: ī finem ne corrumpas. Ego autem in seculū gaudebo. Et omnia cornua peccatorū cōfringam: et exaltabunt cornua iusti: Hoc est. hunc humiliat et hūc exaltat. Nolūt sibi frangi cornua peccatores: que sine dubio frangent in fine. Non vis vt ille tūc frangat: tu hodie frange. Audisti em̄ supra: noli cōtemnere: Dixi iniqs: nolite inique agere: et delinquētibus nolite exaltare cornu. Quādo audisti: nolite exaltare cornu: cōtēpsisti: et exaltasti cornu: venies ad finem: vbi fiet: oīa cornua peccatoꝝ cōfringā: et exaltabunt cornua iusti. Cornua peccatoꝝ: dignitates supboꝝ: cornua iusti: munera christi. Per cornua em̄ sublimitates intelligunt. Oderis in terra sublimitatē terrenam: vt possis habere celestem. Amas terrenā. nō te admittit ad celestē: Terrenā vt possis habere celestē: et ad cōfusionem ptinebit quod frangit tibi cornu: quomō ad gloriam ptinebit: si exaltet tibi cornu. Modo ergo est tibi tempus eligendi: tūc non erit. Non es dicturus: dimittar et eligam. Precesserūt em̄ voces: dixi iniquis. Si nō dixi: para excusationē: para defensionē. Si aūt dixi: p̄occupa cōfessionē: vt nō venias ad damnationē: qꝛ tunc cōfessio sera erit: et defensio nulla erit.

Al. †annūciabo in seculū. †cantabo.

Explicit Tractat⁹ de ps̄. LXXIIII.

Incipit Tractat⁹ de ps̄. LXXV.

Prefatio.

A
Ps. 75. Solent inimici domini nostri iesu christi omnibus noti iudei gloriari in isto psalmo quē cantauimus dicētes: Notus in iudea deus: in israel magnū nomē eius: et insultare gentibus quibus non est notus deus: et dicere qꝛ sibi soli notus est deus: quādo ꝓpheta dicit: Notus in iudea deus: alibi ergo ignotus. Notus est aūt reuera in iudea de⁹: si intelligāt quid sit iudea. Nam vere non est notus deus: nisi in iudea. Ecce et nos hoc dicimus: qꝛ nisi quisq₃ fuerit in iudea: notus ei deus esse non potest.
Roma. 2. Sed quid dicat apostol⁹? Qui in occulto iudeus est: qui circūcisione cordis: non littera sed spiritu. Sunt ergo iudei in circūcisione carnis: et sunt iudei in circūcisione cordis. Patres nostri multi sancti et circūcisionē carnis habebāt ꝓpter signaculū fidei: et circūcisionē cordis ꝓpter ipsam fidem. Ab his patribus degenerantes isti q̄ modo in nomie gloriant: et facta perdiderūt. Ab his ergo patribus degenerantes remāserūt in carne iudei: in corde pagani. Ipsi em̄ iudei qui sunt? Ex abraā a quo isaac natus est: et ex illo iacob: et ex iacob duodecim patriarche: et ex duodecim patriarchis populus vniuersus iudeorū. Sed iudei ꝓpterea maxime appellati sunt: quia iudas vn⁹ Ge. 49.
erat de filijs duodecim iacob: patriarcha inter duodecim filios iacob: et de stirpe eius regnum veniebat iudeis. Nā oīs ille ꝑplus ſm numerū duodeci filioꝝ iacob: duodecim tribus habebat. Tribus dicunt tāq̄ curie et cōgregatiōes distincte ꝑploꝝ. Habebat ḡ ille popul⁹ duodecim tribus: e quib⁹ duodecim tribubus: vna trib⁹ erat iuda: ex qua erāt reges: et erat altera tribus leui: ex qua erāt sacerdotes. Sed qꝛ sacerdotibus templo seruiētibus terra diuisa non est: Nume. 1
oportebat vt duodecim tribubus dispertiret oīs regio ꝓmissionis. Excepta ḡ vna tribu maioris dignitatis: id est tribu leui q̄ erat in sacerdotib⁹ remanerēt vndecim: nisi p adoptiōez duoꝝ filioꝝ ioseph duodecim cōplerent. Hoc qd sit aduertite. Unus de duodecim filijs iacob erat et ioseph. Iste est ioseph quē fratres sui in egyptū vendiderūt: et illic merito castitatis ad sublimitatē dignitatis ꝑductus est: et affuit illi deus in omni ope suo: et suscepit fratres suos a quibus venditus erat et patrē fame laborātes: sed ꝓpter panem ad egyptū descendētes. Iste ioseph duos filios habuit: ephraim et manasse. Moriēs iacob tāq̄ testamento assumpto: assumpsit illos nepotes suos ī numerū filioꝝ: et dixit filio suo ioseph: Ceteri q̄ na- Gen. 48.
scent: tibi erūt: isti autē mihi: et diuidēt terrā cū fratribus suis. Adhuc nō erat data nec diuisa terra promissionis: sed dicebat ille in spiritu ꝓphetās. Accedētibus ḡ duobus filijs ioseph: facte sunt nihilomin⁹ duodecim tribus: qꝛ iam tredecim sūt. Pro vna em̄ tribu ioseph: due accesserunt: et facte sunt tredecim. Excepta ergo tribu leui: illa trib⁹ sacerdotū q̄ seruiebat templo: et de decimis viuebat ceteraꝝ oīm quib⁹ terra diuisa est: remanerēt duodecim. In his duodecim erat tribus iuda: vnde reges erant. Nam primo de alia tribu datus est rex saul: et reprobat⁹ est tanq̄ 1. Reg.
malus rex: postea datus est rex de tribu iuda rex da- 1. Reg.
uid. et ex illo de tribu iuda fuerunt reges. Jacob autē ille hoc dixerat quādo benedixerat filios suos: Non Gen. 49.
deficiet princeps de iuda: nec dux de femorib⁹ eius donec veniat cui repromissū est. De tribu autē iuda venit dominus noster iesus christus. Est enim sicut scriptura dicit: et modo audistis: ex semine dauid na- Roma. 1
tus de maria. Ceterū qd̄ attinet ad diuinitatē domini nostri iesu christi. in qua equalis est patri: non solū Ioh. 1
ante iudeos: sed etiam ante ipsum abraam: nec solū ante abraam: sed et ante adam: nec solum ante adam: sed ante celum et terrā et ante secula: quia omnia per Ioh. 1
ipsum facta sūt: et sine ipso factū est nihil. Quia ergo in ꝓpheta dictū est: Non deficiet princeps ex iuda: neq₃ dux de femoribus eius: donec veniat cui repromissum est: considerent priora tempora: et inuenitur quia iudei de tribu iuda semper reges habuerūt: vnde dicti sunt iudei: et non habuerunt regem p̄ius

Lxx j. alienigenā: nisi herodē illū qui fuit qñ dñs nat⁹ est. Unde coeperūt reges alienigene: Ab herode. Ante
Ge. 49. herodē oēs de tribu iuda: sed donec veniret cui repromissum est. Ipso itaq; veniēte dño: euersum est regnū iudeorū: et sublatū ē ex iudeis: Nō nō habēt regnū: qz noluīt cognoscere verū regē. Uidete iam si
B iudei sint appellandi. Jam videtis: iudei non sunt appellandi. Ipsi voce sua abdicauerunt se ab isto nomine: vt iudei nō sint digni appellari nisi tantum carne. Ubi ergo se separauerūt ab isto nomie? Dicebāt: seuiebāt in christū: id est in genus iuda: seuiebant in semen dauid. Et ait illis pilat⁹: Regem ve-
Jo. 19. strum crucifigā? Et illi: Nos nō habemus regē nisi cesarē. O ergo iudei qui vocamini: et nō estis: Si nō
Ge. 49. habetis regē nisi cesarē: defecit iam pnceps d̃ iuda. Uenit ergo ille cui repromissum est. Illi ergo veri⁹ iudei: qui christiani facti sūt ex iudeis: Ceteri iudei qui i christū nō crediderūt: etiā nomē ipm perdere digni fuerūt. Judea ergo vera: christi eccl̃ia est: credēs in illū regē: qui venit ex tribu iuda: per virginē mariā: credēs in illū de quo modo apl̃s dicebat: ad
2 ad Ti. 2. timotheū scribens: Memor esto iesum christū resurrexisse a mortuis ex semie dauid: fm euāgelium meū. De iuda em̃ dauid: et ex dauid dñs ies⁹ christ⁹. Nos aūt credētes in christū ptinem⁹ ad iudam: et nos cognuim⁹ christū: Qui oculis nō vidim⁹: fide tenem⁹. Nō ergo insultēt iudei: quia iam nō sunt
Jo. 19. iudei. Ipsi dixerūt: Nos nō habem⁹ regē nisi cesarem. Nā meli⁹ illis erat: vt rex illorū esset christus: ex semine dauid de tribu iuda. Tamē qz ipse christ⁹ ex semine dauid fm carnē: deus aūt sup oīa bñdictus in secula: ipe rex noster et dñs noster: Rex noster fm qd̃ natus est ex tribu iuda fm carnē christ⁹ dñs saluator: de⁹ aūt noster quia est ante iudā: et an
Joh. 1. te celū et terrā: p quē facta sunt oīa: et spūalia et corporalia. Si em̃ oīa p ipm facta sunt: et ipa maria de qua natus est: p ipm facta est. Quō ergo ille quasi ceteri hoies nascerek: qui sibi fecit matrē d̃ qua nascerek? Ergo ipe dñs aplo dicente cū loquerek d̃
Ro. 9. iudeis: quorū patres: et ex quib⁹ est christ⁹ fm carnem: qui est sup oīa: deus bñdictus in secula. Quia ergo iudei viderūt christū et crucifixerūt: nō viderūt deū: Gētes aūt qz nō viderūt et crediderūt: intellexerūt deū. Ergo si innotuit eis deus in christo: mūdum recōcilians sibi: et ideo illi crucifixerūt: quia in carne latentē deū nō intellexerūt: recedat illa q̃ vo-
Ps. 33. cak iudea et nō est: accedat vera iudea: cui dicik: Accedite ad eū et illuminamini: et vult⁹ vr̃i nō erubescēt. Uultus vestri iudei: nō ɔfūdank: Etenim audierūt et crediderūt: et facta est eccl̃ia vera iudea: vbi notus christ⁹ qui homo est ex semie dauid: de⁹ sup dauid.

Expositio psalmi.

C n Otus in iudea deus: in israel magnū nomē eius. Et de israel sic debem⁹ accipe: quō de iudea: Quō illi nō sunt veri iudei: sic nec verus israel. Quis em̃ dicik israel? Uidens deū. Et quō illi viderūt deū: inter quos ābulauit i carne et cū putarēt hominē: occiderūt? Resurgēs ille apparuit deus oibus qbus se voluit demōstrare. Illi ergo digni sunt israel dici qui meruerūt christū intelligere deū: in carne positū: vt nō qd̃ videbāt contenerent: sed qd̃ nō videbāt adorarent: Nō visū em̃ oculis gētes humili mente pceperūt illū quē nō videbāt: et fide tenuerūt. Proinde illi qui manibus tenuerūt: occiderūt: qui fide tenuerūt adorauerūt. In israel magnū nomē eius. Uis esse israel? Illū attende de quo dñs ait: Ecce vere israelita: in quo dolus Joh. 1.
nō est. Si ver⁹ israelita est in quo dol⁹ nō est: dolosi et mendaces nō sunt veri israelite. Nō ergo dicant istu: qñ apud illos est deus: et magnū nomē eius in israel: Probent se israelitas et cōcedo ego: quia in israel magnū nomē ei⁹. Et fact⁹ est in pace locus eius: et habitatio eius in sion. Rursus sion quasi patria ē iudeorū: Uera sion: eccl̃ia est christianorū. Interptatio aūt nominū hebreorū sic nobis tradik. Judea cōfessio interptak. Israel videns deū. Post iudeā israel: sic hic positū est: Notus in D
iudea deus: in israel magnū nomē ei⁹. Deū vis videre? Prius ɔfitere tu: et sic in teipso fit loc⁹ dei: qz fact⁹ est in pace loc⁹ ei⁹. Qz diu em̃ nō ɔfiteris pctā tua: q̃dammodo rixaris cū deo. Quō em̃ nō cū illo litigas: qui qd̃ illi displicet laudas? Punit ille furē: tu furtū laudas? Punit ille ebriosū: tu laudas ebriositatē? Litigas cū deo: nō fecisti illi locū i corde tuo: qz in pace fact⁹ est loc⁹ eius. Et quō incipis pacē habere cū deo? Incipis illi in ɔfessione. Psalmi vox ē dicētis: Incipite dño in ɔfessione. Quid est: incipite dño in cōfessiōe? Incipite adiūgi deo. Quō? Ut hoc vobis displiceat: qd̃ et illi displicet. Displicet illi vita tua mala: si placeat tibi: disiūgeris ab illo: Si displiceat tibi: p ɔfessionē illi cōiūgeris. Uide ex q̃nta parte dissimilis es: qñ vtiq; ppter ipam dissimilitudinē displices. Fact⁹ em̃ es o homo ad imaginē Gen. 1.
dei: p vitā vero puersam et malā pturbasti i te: et exterminasti in te imaginē cōditoris tui. Fact⁹ dissimilis: attēdis in te et displices tibi: iam ex eo cepisti similis fieri: qz hoc i te tibi displicet qd̃ displicet et deo. Et quō sum similis inqs deo: qñ adhuc mihi displiceo? Ideo dictū est incipite. Incipite inqt dño i ɔfessione: pficieris in pace. Adhuc em̃ habes aduersum te bellū. Indicik tibi bellū: nō solū aduersus suggestiones diaboli: aduersus pncipē potestatis aeris hu- Eph. 6.
ius qui opak in filijs diffidētie: aduersus diabolū et angelos ei⁹ spūalia nequitie: nō solū ergo aduersus istos tibi bellū indicik: s; aduersus teipm. Quō aduersus teipm? Aduersus tuā ɔsuetudinē malā: aduersus vetustatē vite tue male: que trahit te ad solitā: et refrenat a noua. Indicik em̃ tibi q̃dam noua vita: et tu vet⁹ es. Nouitatis gaudio suspenderis: vetustatis onere p̃grauaris. Incipit tibi esse bellū aduersus te: sed ex qua parte displices: iungeris deo: et ex qua pte iam iūgeris deo: idone⁹ eris ad vincendū te: qz ille tecū est qui oīa superat. Attēde quid dicat aplus: Mente seruio legi dei: carne aūt legi pec- Ro. 7.
cati. Unde mēte? Quia displicet tibi vita tua mala. Unde carne? Quia nō desunt suggestiones et delectatiōes male: sed ex eo qd̃ mēte iūgeris deo: vincis qd̃ in te nō vult sequi. Precessisti em̃ ex pte: et ex pte tardaris. Trahe teipm ad illū qui te sursum tollit. Pondere quodā vetustatis grauaris: clama et dic: Infelix ego homo: quis me liberabit de corpe mor- Ibidem.
tis huius? Quis me liberabit ab eo a quo grauor? Corpus em̃ qd̃ corrūpik aggrauat aīam. Quis tē li- Sap. 9.
berabit? Gratia dei p iesum christū dñm nostrum. Quare aūt pmittik: vt diu ɔ te litiges: donec absorbeank oēs cupiditates male? Ut intelligas in te

penã tuã. Jn te et teipso est flagellũ tuũ: sit ira tua
tecũ. Sic vindicat in rebellẽ aduersus deũ: vt ipse si
bi sit bellũ: qui pacẽ noluit habere cũ deo. Sed te/
ne membra tua aduersus ↄcupiscẽtias tuas malas.
Surrexit ira: tene tu manũ cõiunctus deo. Potuit
E surgere: sed nõ inuenit arma. Apud iram tuã impe/
tus est: apud te arma sunt. Sit impetus inermis: et
discat iam nõ surgere qui frustra surrexit. Hoc autẽ
Ro.7. dico charissimi: ne forte quia dixim⁹: carne aũt legi
peccati: putetis cõsentiendũ esse desiderijs vestris
carnalibus: Et si nõ possunt mõ nisi esse desideria
carnalia: nõ est illis cõsentiendũ: Propterea nõ dixit
apostol⁹: Nõ sit peccatũ in vestro mortali corpore:
nouit eñ quia quãdiu mortale est: est ibi peccatũ. Sʒ
Ibidem. quid ait: Nõ ergo regnet peccatũ in vestro mortali
corpe. Quid ẽ nõ regnet: Ipse exposuit: Ad obedi
endũ inquit desiderijs ei⁹. Sunt desideria: existũt
desideria: nõ tu obaudis desiderijs tuis: nõ sequeris
ipsa desideria: nõ illis cõsentis: Est tibi peccatũ: sed
amisit regnũ: quãdo iam in te nõ regnat peccatum:
j.Cor⁹.15. postea inimica nouissima destruet mors. Quid eñ
Ro.7. nobis pmittit: q̄ dictũ est: Mente seruio legi dei:
carne aũt legi peccati: Audi pmissionẽ: quia nõ sẽ/
per erũt in carne desideria illicita: Etenim resurget
et mutabit: ⁊ cũ mutata fuerit caro ista mortalis in
spũale corpus: iam nullis cõcupiscẽtijs secularib⁹:
iam nullis terrenis delectatiõibus titillabit anim⁹:
nec auertet a cõtẽplatiõe dei. Fit ergo in ea qđ di/
Ro.8. cit aplš: Corpus quidẽ mortuũ est pter peccatũ:
Ibidem. spũs aũt vita est pter iusticiã. Si autẽ q̄ suscitauit
iesũ a mortuis habitat i vob: q̄ suscitauit iesum chri
stũ a mortuis viuificabit et mortalia corpa vestra
pter spiritũ suũ q̄ habitat in vobis. Viuificatis er
go corpibus vestris: erit pax vera: vbi loc⁹ est dei: s
pcedat cõfessio. Notus in iudea de⁹. Cõtitere ergo
prius in israel magnũ nomẽ eius. Nondũ vides in
specie: vide et fide: ⁊ fiet in te qđ sequit: Et fact⁹ est
in pace loc⁹ eius: ⁊ habitatio ei⁹ in sion. Sion inter/
j.Cor⁹.13. pretat contẽplatio. Quid est contẽplatio: Cõtem/
plabimur eñ deũ facie ad faciẽ. Hic nobis pmitti/
tur: in quẽ mõ nõ vidẽtes credimus. Quõ gaudebi
mus cũ viderim⁹ eũ: Fratres: si mõ tantũ gaudiũ i
nobis facit pmissio: q̄ntũ est factura redditio: Red
det eñ nobis qđ pmisit seipm: vt facie ipsius ⁊ illi⁹
cõtemplatiõe gaudeam⁹: ⁊ nõ aliquid aliud delecta
bit nos: qz nihil est melius illo q̄ fecit oĩa que dele
ctant. Fact⁹ est in pace loc⁹ eius: ⁊ habitatio eius in
F sion: id est in contẽplatiõe quadã ⁊ speculatione: fa
Et potentias. cta est habitatio ei⁹ in sion. Ibi cõfregit fort/
Al. mon bẽ. itudines arcuũ: ⁊ scutũ et gladiũ et bellũ.
Vbi cõfregit: In illa pace eterna: in illa pace perfe/
cta. Et mõ fratres mei: qui bene crediderũt: vident
quia de se nõ debẽt p̄sumere: ⁊ omnẽ potentiã mi/
narũ suarũ: ⁊ quicquid in eis acutũ est ad nocendũ:
cõfringũt illud: et quicq̄d quasi p magno habẽt vñ
se ptegant ⁊ palliter: ⁊ bellũ qđ aduersus deũ defen
dendo peccata sua gerebant: oĩa hec ibi cõfregit.

Jlluminãs tu mirabiliter a montib⁹ eter/
nis. Qui sunt montes eterni: Quos ipse fecit eter/
nos. Qui sunt montes magni: Predicatores veri/
tatis. Tu illuminãs: sed a mõtibus eternis. Primi
magni montes exceperũt lucem tuã: ⁊ a luce tua quã
susceperũt mõtes: vestit terra. Sʒ illos magnos mõ/
tes exceperũt apostoli: tanq̄ ex celis lumina p̄mer
dia exceperũt apostoli. Nunq̄d qđ acceperũt apud
se retinuerũt: Nõ. Ne diceret ⁊ illis: Serue nequã
et piger: dares pecuniã meã nũmularijs. Si ergo
quod susceperũt nõ apud se retinuerũt: sed oĩu or/
bi terrarũ predicauerũt: Jlluminãs tu admirabili/
ter a mõtib⁹ eternis: Quos eternos fecisti: per illos
vitam eternã ⁊ ceteris pmisisti. Jlluminãs tu admi
rabiliter a mõtibus eternis. Magnifice cũ ponde/
re dictum est: tu: ne putet aliquis q̄ montes illu/
minẽt. Multi eñ putantes q̄ ab ipsis montib⁹ illu/
minarent: fecerũt sibi partes de mõtibus: et ipsos
montes cõciderũt: et ipsi confracti sunt. Nescio qui
sibi fecerũt donatũ: nescio qui sibi fecerũt maximi/
anum: nescio qui sibi fecerunt illũ ⁊ illũ. Quare cõ/
putãt salutẽ suam in hominib⁹ esse nõ in deo: O ho
mo venit ad te lux per mõtes: sed deus te illuminat:
nõ mõtes. Jlluminãs tu inquit: tu nõ montes. Tu
illuminãs a mõtibus quidem eternis: sed tu illumi/
nas. Unde et in illo loco quid ait psalmus: Leuaui Ps. 120.
oculos meos in montes: vnde veniet auxiliũ mihi.
Quid ergo: In montibus est spes tua: et inde tibi
veniet auxiliũ. Remansisti in montibus: vide quid
agas: Est aliquid sup montes: Super montes est
quẽ tremũt montes. Leuaui inquit oculos meos in
montes: vnde veniet auxiliũ mihi. Sed quid sequi
tur: Auxiliũ meũ inq̄t a dño: qui fecit celũ et terrã.
Jn mõtes q̄dẽ leuaui oculos meos: qz p mõtes mi/
hi sunt scripture monstrate: sed ego cor habeo in il/
lo qui illuminat omnes montes. Ergo fratres hoc 6
ad hoc dictũ est: ne quisq̄ vestrũ velit spem suã po/
nere in hominẽ. Tamdiu est aliquid homo: q̄diu
heret illi a quo fact⁹ est homo. Nam recedens ab il
lo: nihil homo est: ⁊ cum heret illi: tu sic accipe con/
silium p hominẽ: vt illum consideres qui illuminat
hominẽ. Etenim ⁊ tu potes accedere ad illũ: qui ti/
bi p hominẽ loquitur. Nõ eñ fecit illũ accedere ad
se: ⁊ te repellit. Et qui vere sic accessit ad deũ: vt in
illo habitet deus: displicẽt illi oẽs qui in illo po/
nunt spem suã. Propterea datũ est quoddã exem/
plum cũ ipsos apostolos sibi diuiserũt ⁊ in schisma/
ta ierunt qui dicebãt: Ego sum pauli: ego apollo:
ego cephe: id est petri. Hos plangit apostol⁹ et di/ j.Cor.1.
cit eis: Diuisus est christus: Et se elegit quẽ apud
ipsos cõtemneret. Nunquid paulus p vobis cruci/
fixus est: aut in nomie pauli baptizati estis: Vide
bonũ montẽ querentẽ gloriã nõ sibi: sed a quo mon
tes illuminant. Nolebat de se p̄sumi: sed de illo de
quo ipse p̄sumpserat. Quisquis ergo ita se cõmẽda/
re voluerit populis: vt si forte ↄtigerit ei aliquis tu/
multus frangat post se populos: et diuidat ecclesiã
catholicã pter se: nõ est de illis montibus quos il/
luminat altissimus. Sed q̄s est iste: Cõtenebrans
a se: nõ illuminat⁹ a dño. Unde aũt pbant isti mõ/
tes: Si forte cõtigerit aliquis tumultus aduersus
mõtes in ecclesia: aut p populares seditiones carna
lium: aut p aliquas falsas suspitiões hominũ: bon⁹
mons repellit a se oẽs qui pter ipsum volunt ab
vnitate recedere. Sic eñ ipse remanebit in vnitate:
si pter illũ nõ diuisa fuerit ipsa vnitas. Illi aũt diui
si sunt: qñ recessit popul⁹ ab orbe terrarũ: ⁊ secutus
est nomẽ ipsorũ: gauisi sunt: elati sunt: ⁊ deiecti sunt.
Humiliarent ⁊ exaltarent: quõ humiliat⁹ est apo

solus dicẽs: Nunq̃d paulus p vobis crucifixus ẽ:
Et alio loco: Ego plãtaui: apollo rigauit: sed deus
1.Cor.3. incrementũ dedit. Ergo neq̃ qui plantat est aliq̃d:
neq̃ qui rigat: sed qui incrementũ dat deus. Tales
montes in se humiles sunt: in deo excelsi sunt. Qui
Luc.14. aũt in seip̃is excelsi sunt: a deo humiliant̃: qm̃ qui se
exaltat humiliabit̃: ⁊ qui se hũiliat exaltabit̃. Ideo
tales quia supbias suas attendũt: inamaricãt homi
nibus pacificis in ecclesia. Illi volũt coagulare pa
cem: isti inter se miscent dissensionẽ. Et quid de illis
Ps.65. dicit alius psalmus? Qui amaricant: nõ exaltentur
H in semetipsis. Illuminãs tu: attende hic tu admira
bilis a mõtibus eternis. Cõturbati sũt om
nes insipientes corde. Predicata est veritas:
dicta est eterna vita: dicta est esse alia vita: que non
est de ista terra. Cõtempserũt homines vitam p̃sen
tem: et amauerũt vitam futurã: illuminati p mõtes
illuminatos. Insipiẽtes aũt corde conturbati sunt.
Quomõ cũturbati sunt? Cũ euangeliũ predicatur.
Et quid est vita eterna? Et quis est qui resurrexit a
mortuis? Admirati sunt atheniẽses: loquẽte paulo
Act.17. apl̃o de resurrectiõe mortuoꝝ: ⁊ putauerunt eũ ne
scio quas fabulas dicere. Sed q2 dicebat esse aliam
1.Cor.2. vitam: quã nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec
in cor hominis ascẽdit: ergo insipientes corde tur
bati sunt. Sed quid eis contigit? Dormierunt
somnũ suũ: ⁊ nihil inuenerunt omnes viri
diuitiarũ in manibus suis. Amauerũt p̃sen
tia: ⁊ dormierũt in ip̃is presentibus: ⁊ sic illis facta
sunt ip̃a p̃sentia deliciosa: quõ qui videt p somniũ i
uenisse se thesauros: tamdiu diues est: q̃zdiu nõ eui
gilet. Somniũ illũ diuitẽ fecit: euigilatio pauperẽ
fecit. Tenuit illũ somnus fortasse in terra dormien
tem: ⁊ in duro iacentẽ: pauperẽ ⁊ forte mendicum.
In somnis vidit se iacere in lecto eburneo vel au
reo: ⁊ i plumis aureis alti⁹ extruct̃. Q̃zdiu dormit
bñ dormit: euiglãs inuenit se iacere in duro in quo
illũ somnus tenuerat. Tales sunt et isti. Venerũt in
hanc vitã: ⁊ per cupiditates tẽporales quasi obdor
mierũt hic: ⁊ exceperũt illos diuitie: ⁊ vane pompe
volatice: et trãsierũt: nõ intellexerũt quantum inde
boni posset fieri. Nam si nossent aliã vitam: illic sibi
thesaurizarẽt: qđ hic erat periturũ: sicut zache⁹ vi
dit illud bonũ maior publicanorũ: quando suscepit
Luc.19. dñm iesum hospitio. et ait: Dimidiũ rerũ mearum
do pauperibus: ⁊ si cui aliq̃d fraudaui: quadruplũ
reddo. Nõ erat iste in vanitate somniantiũ: sed i fi
de euigilantiũ. Ideo dñs quia medicus intrauerat
Ibidem. ad egrotũ: pnunciauit salutẽ illius ⁊ ait: Hodie sa
lus huic domui facta est: qm̃ et hic est filius abrae:
vt noueritis quia nos imitãdo fidem: filij abrae su
mus: iudei aũt qui de carne supbiunt: a fide degene
rauerũt. Ergo dormierũt somnũ suũ viri diuitiaꝝ: ⁊
nihil inuenerũt viri diuitiaꝝ i manib⁹ suis. Dormierũt
eñi in cupiditatib⁹ suis: delectat illos: transit somn⁹
iste: trãsit vita ista: ⁊ nihil inuenerũt in manib⁹ suis:
quia nihil posuerũt in manu christi. Vis aliquid in
uenire in manib⁹ tuis postea? Noli cõtẽnere modo
manũ pauperis: ⁊ respice manus inanes: si vis ha
Math.25. bere manus plenas. Dixit eñi dñs: Esuriui ⁊ dedi
stis mihi mãducare: Sitiui et dedistis mihi potũ:
Hospes fui ⁊ adduxist̃ me ⁊c̃. Et illi: Quãdo te vi
Ibidem. dimus esurientẽ: sitientẽ: aut hospitẽ? Et ille dicit il
lis: Quãdo vni ex minimis meis fecistis: mihi feci
stis. Esurire in pauperib⁹ voluit: qui diues in celo
est: ⁊ tu dubitas homo dare homini: cũ scias te chri
sto dare qđ das: a quo accepisti quicquid das? Sz
illi dormierũt somnũ suum: ⁊ nihil inuenerũt oẽs
viri diuitiarũ in manibus suis. Ab increpatio I
ne tua deus iacob: dormitauerũt † omnes Al. † non hz.
qui * ascẽderũt equos. Qui sunt qui ascẽderũt Al. * cõscẽderũt.
equos? Qui humiles esse noluerũt. Nõ in equis se
dere peccatũ est: sed ceruicẽ potestatis cõtra deum
erigere: et putare se in aliquo honore esse. Quia di
ues es ascendisti: increpat deus et dormis. Magna
ira increpãtis: magna ira: Attẽdat charitas vestra
rem tremendã. Increpatio strepitũ habet: strepit⁹
expergisci solet homĩes facere. Tantũ pondus est
increpantis dei: vt diceret: Ab increpatiõe tua de⁹
iacob: dormitauerũt oẽs qui ascẽderunt equos.
Ecce quo somno dormitauit ille pharao qui ascen
debat equos? Nõ eñi vigilauit in corde: quia de in Exo.14.
crepatiõe duꝝ cor habebat. Duricia eñi cordis: ob
dormitio est. Rogo vos fratres mei: videte quomõ
dormiũt: qui sonãte euãgelio ⁊ amẽ ⁊ alleluia p to
tum orbẽ terrarũ: adhuc vitã veterẽ nolũt damna
re ⁊ in nouã euigilare. Erat scriptura dei in iudea:
modo per totũ orbẽ terrarũ cantat̃. In illa vna gen
te dicebat̃ deus vnus: qui fecit oĩa: esse adorand⁹
et colẽdus: modo ibi tacet̃ christus. Resurrexit chri
stus: irrisus est in cruce: ipam crucẽ suam in qua irri
sus est: iam fixit in frontib⁹ regũ: et adhuc dormit̃.
Magna ira dei fratres: Meli⁹ nos eũ audiuim⁹ q
dicit: Surge qui dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illu Eph.5.
minabit te christus. Sed qui illũ audiũt? Qui non
ascendũt equos. Qui sunt qui nõ ascendũt equos?
Qui mõ nõ se iactant et extollũt: quasi in honorib⁹
et potestatib⁹ suis. Ab increpatione tua de⁹ iacob:
dormitauerũt qui ascenderũt equos. Tu terri K
bilis es: ⁊ quis resistet tibi † tũc ab ira tua? Al. † ex tunc ira
Modo dormiũt et iratũ non sentiũt: sed vt dormi tua.
rent irat⁹ est. Modo qđ dormientes non sentiũt: in
fine sentient: Apparebit eñi iudex viuoꝝ ⁊ mortuo
rum. Et quis resistet tibi tũc ab ira tua? Modo eñi
loquunt̃ qđ volũt: ⁊ disputãt contra deũ: et dicunt:
Qui sunt christiani: aut quis est christ⁹? Aut qua
les inepti qui credũt qđ non vident: et dimittũt de
litias quas vident: et sequunt̃ fidem rerũ que ocu
lis ip̃orũ nõ exhibent̃? Dormitis et balatis: loq̃mi
ni aduersus deũ quantũ potestis. Vsq̃quo pecca Ps.93.
tores dñe: vsq̃quo peccatores gloriabunt̃? Respõ
dent ⁊ loquunt̃ iniquitatẽ. Qñ aũt nemo respõdet:
et nemo loquit̃: nisi quãdo se in se cõuertat? Quan
do in se cõuertẽt dentes quib⁹ modo nos rodũt: q
bus nos discerpũt irridẽdo christianos: et repheñ
dendo vitã sanctorũ? Tũc se in se cõuertent: cũ illis
eueniet qđ dicit̃ in libro sapientie: Dicẽt inter se pe
nitentiã agentes: et per angustiã spirit⁹ gementes:
cũ viderint gloriã sanctorũ tũc dicent: Hi sũt quos Sap.5.
aliquãdo habuim⁹ in risũ. O qui multũ dormistis:
certe iam euigilatis: ⁊ in vestris manib⁹ nihil inue
nitis. Videtis quõ plenas habeant manus gloria
dei: quos tanq̃ pauperes irrisistis. Dicite ergo tũc
vobis: quãdo nõ resistitis ire dei: nõ manu: non lin
gua: nec verbo: nec cogitatione. Apparebit eñi vo
bis manifestius quẽ irridendũ putastis: cum vobis

Sap. 5. ventur⁹ nūciarent. Et quid dicent: Ergo errauim⁹ a via veritatis: ꝛ iusticię lumen nō luxit nobis: ꝛ sol nō ortus est nobis. Quō iusticię sol oritꝛ dormientibus: Sed ab ira ꝛ increpatiōe ei⁹ dormiunt. Hoc forte dictum⁹ est: sed meli⁹ est nō ascendere equū: et tamen ipsi equos suos accusabūt. Audi illos accusātes equos suos in quib⁹ dormierūt. Ergo errauim⁹ inquit scriptura a via veritatis: ꝛ iusticię lumen non luxit nobis: ꝛ sol nō ort⁹ est nobis. Quid nobis ꝓfuit superbia: ꝛ diuitiarū iactantia qd contulit nobis: Transierūt oīa tanq̄ vmbra. Ergo vigilasti aliquādo: sed melius equū nō ascenderes: vt tunc non dormitares: quādo vigilare debuisti: ꝛ audire vocē christi: vt illuminaret te christus. Tu terribilis es: ꝛ quis resistet tibi tūc ab ira tua: Quid eñ erit tunc:

Al. audita fecisti. tremuit. De celo iaculatus es iudiciū: terra timuit ꝛ quieuit. Quę se mō turbat: quę mō loquitur: timere habet in finē ꝛ quiescere: Meli⁹ mō quiesceret: vt in fine gauderet. Terra timuit ꝛ quieuit. Al. deus. in iudicio. terrę. Quādo: Cū exurgeret in iudicio dñs: vt saluos faceret oēs mites corde. Qui sūt mites corde: Qui fremētes equos nō ascenderunt: sed in humilitate sua peccata cōfessi sunt. Ut saluos faceret oēs mites corde. Quoniam cogitatio hominis cōfitebitꝛ tibi: ꝛ reliquię cogitatiōis

Al. ꝛ diē festum agent tibi. solēnia celebrabūt tibi. Prīa cogitatio: posteriores reliquię cogitatiōis. Quę ē cogitatio prima: Unde incipimus: bona illa cogitatio vnde incipies cōfiteri. Cōfessio adiūget nos christo. Iā vero confessio ipa: id est prima cogitatio: facit in nobis reliquias cogitationis: ꝛ ipę reliquię cogitatiōis solennia celebrabūt tibi. Cogitatio homīs cōfitebitꝛ tibi: reliquię cogitatiōis: solēnia celebrabūt tibi. Quę ē cogitatio quę cōfitebitꝛ: Quę damnat vitā priorem: cui displicet qd erat vt sit qd nō erat: ipa est prima cogitatio. Sed qꝛ sic debes recedere a peccatis: prima cogitatiōe ꝯfessus deo: vt nō tibi recedat de memoria qꝛ peccator fuisti: ꝓ hoc qd peccator fuisti: solēnia celebras deo. Adhuc intelligendū est: Prima cogitatio cōfessionē habet: ꝛ recessionē a vetere vita. Sꝫ si oblit⁹ fueris a quib⁹ peccatis liberatus sis: nō agis gratias liberatori: ꝛ nō celebras solēnia deo tuo. Ecce prima cogitatio cōfitens sauli apli iā pauli: qui primo saulus fuit: quādo audiuit vocē de celo cū ꝑsequeretꝛ christū: ꝛ fureret in christianos: et vellet vt vbicūq inuētos adduceret necādos: audiuit vocē de celo: Saule saule quid me persequeris: Et circūfusus lumine: facta sibi cecitate in oculis vt intus videret: emisit primā cogitationē obedientię: cū audiret: Ego sum iesus nazarenus quē tu persequeris: Dñe ait: quid me iubes facere: Et hec cogitatio

Act. 9. ꝯfitēns: iā deū appellat quē ꝑsequebatꝛ. Quō reliquię cogitatiōis solēnia celebrabāt in paulo: audistis: cū

2. Timoth. 2. ipe aplus legeretꝛ: Memor esto christū iesum resurrexisse a mortuis ex semine dauid: fm euāgeliū meum. Quid est: memor esto: Nō deleatꝛ de memoria tua cogitatio qua primo ꝯfessus es: Sint reliquię cogitatiōis in memoria. Et vide quēadmodū repetit quid sibi donatū est: idem paulus aplus alio loco:

1. Timoth. 1. Qui prius inqt fui blasphem⁹ ꝛ ꝑsecutor ꝛ iniuriosus. Quid dicit: Prius fui blasphem⁹. Nunqd adhuc blasphemus est: Ut nō esset blasphem⁹: fuit prima cogitatio ꝯfitens: Ut aūt cōmemoraret quid illi donatū est: reliquię cogitatiōis erant: ꝑ ipas reliquias cogitatiōis solēnia celebrabat. Etenim ita meus: ecce innouauit nos christus: donauit nobis omnia peccata ꝛ cōuersi sum⁹. Si obliuiscamur qd nobis donatū est: et a quo donatū est: obliuiscimur mun⁹ saluatoris. Cū aūt nō obliuiscimur mun⁹ saluatoris: nōne quotidie nobis christus immolatꝛ: Et semel ꝓ nobis christ⁹ immolat⁹ ē. Cū credidim⁹: tūc nobis fuit cogitatio: modo aūt reliquię cogitatiōis sunt q̄ meminim⁹ quis ad nos venerit: ꝛ quid nobis donauerit: Ex ipis reliquijs cogitatiōis: id est ex ipa memoria. Quotidie nobis sic imolatꝛ: quasi quotidie nos innouet: q prima gratia sua nos innouauit. Iā

Ro. 5. eñ innouauit nos dñs in baptismo: ꝛ facti sum⁹ noui homīes: in spe quidē gaudētes: vt in tribulatiōe simus patiētes: tamē nō debet de memoria nostra recedere: quid nobis ꝓstitū sit: etsi mō nō est cogitatio tua q̄ fuit. Etenim prima cogitatio fuit cōfitentis recedere a peccato: modo aūt nō recedis: sed tūc recessisti: Sint reliquię cogitatiōis: nec excidat a memoria qui sanauit. Uulnus te habuisse si oblit⁹ fueris: nō tibi erūt reliquię cogitatiōis. Quid eñ putatis dixisse dauid: Ecce ex oīm ꝑsona loquitꝛ. Peccauit dauid sanct⁹ grauiter: missus est nathan ꝓpheta ad

2. Reg. 12. illū: ꝛ corripuit illū. ꝛ cōfessus est. ꝛ dixit: Peccaui. Hec fuit prima cogitatio cōfitētis. Cogitatio hoīs cōfitebitꝛ tibi. Quę erāt reliquię cogitatiōis: Quādo ait: Et peccatū meū añ me est semꝑ. Quę fuit ē

Psal. 50. prima cogitatio: Ut recederet a peccato. Et si iā recessit a peccato: quō peccatū illius ante illū est semper: Si prima cogitatio trāsijt: sed reliquię cogitatiōis solēnia celebrabūt. Meminerim⁹ ergo fratres charissimi: rogam⁹ vos: Quisqs liberatus est a peccato: meminerit quid fuit: sint in illo reliquię cogitationis. Tūc eñ portat aliū ad sanandū si se meminerit esse sanatū. Ergo vnusquisq recordetꝛ quid fuit: ꝛ vtrū iam nō sit: ꝛ tūc subueniet ei qui adhuc est qd ille iam nō est. Si aūt iactat se quasi de meritis suis: ꝛ repellit tanq̄ indignos peccatores: ꝛ sine misericordia ꝯuit: equū ascendit: videat ne dormiat. Dormitauerūt eñ qui ascenderūt equos. Iam tūc dimisit equū: Humiliauit se: nō iterū ascēdat equū: id est nō se rursus erigat i supbiā. Unde fit illi hoc: Si reliquię cogitatiōis solēnia celebrat deo. Uouete ꝛ reddite dño deo nostro. Quis quod

Al. vouete. potest voueat: ꝛ reddat. Nō voueatis: et nō reddatis: ꝫ quisqs qd potest: voueat: ꝛ reddat. Non sitis pigri ad vouendū: nō eñ virib⁹ vestris implebitis. Deficietis si de vobis presumitis: si aūt de illo cui vouetis: vouete: securi reddetis. Uouete et reddite dño deo nostro omes cōmuniter. Quid debem⁹ vouere: Credere in illū: sperare ab illo vitam eternā: bene viuere fm cōmunē modū. Est eñ quidā modus cōmunis oībus: Furtū non facere: Non castimoniali precipitꝛ: ꝛ nuptę non precipitꝛ: adulteriū nō facere: Oībus precipitꝛ. Nō amare vinolentiā qua ingurgitatꝛ anima: et corrūpitur in se templum dei: omibus equaliter precipitꝛ. Nō supbire: omnibus equaliter precipitꝛ. Non hominē occidere: non odisse fratrē: nō aduersus aliquē tenere pniciem: oībus in cōmuni ꝑcipitur. Hoc totum omes vouere debemus. Sūt etiā vota ꝓpria singulorū: Alius vouet deo castitatē cōiugalē: vt ꝓter vxorē suā nō no

uerit aliā: sic et femina vt p̄ter virū suum nō noue/
rit alium. Alij etiā vouent: ⁊ si experti tale cōiugiū:
vltra nihil tale pati: nihil tale cōcupiscere aut susti/
nere: et ipsi vouerūt aliquid maius q̄ illi. Alij virgi/
nitatē ipam ab ineunte etate vouent: vt nihil tale
vel experiant̄: q̄le illi experti sūt ⁊ reliquerūt: ⁊ isti vo/
uerūt plurimū. Alij vouent domū suam esse hospi/
talem omnibus sanctis aduenietibus: magnū votū
vouent. Alius vouet relinquere oīa sua distribuē/
do pauperibus: ⁊ ire in cōmunē vitam: in societatē
D sanctorū: magnū votū vouit. Vouete ⁊ reddite do/
mino deo vestro. Quisq̄ qd̄ vouere voluerit voue/
at: illud attendat: vt qd̄ vouerit reddat. Unusquisq̄
deo qd̄ vouet: si respicit retrorsum: malū ē. Nescio
que castimōialis nubere voluit. Quid voluit? Qd̄
et virgo quelibet. Quid voluit? Quod ⁊ mater ipi/
us. Aliqd mali voluit? Mali plane. Quare? Quia
iam vouerat dn̄o deo suo. Quid eñ dixit de talib⁹
1. Thi. 5. apostolus paul⁹: cū dicat viduas adolescētulas nu
1. Cor. 7. bere si velint? Sed tamē ait quodā loco: Beatior
aūt erit si sic p̄manserit s̄m meū consiliū. Ostendit
beatiorē si sic p̄manserit: nō tamē damnandā si nu/
bere voluerit. Quid aūt ait de quibusdā que voue/
1. Thi. 5. rūt: ⁊ nō reddiderūt? Habētes inquit damnationē:
quia p̄mā fidem irritā fecerūt. Quid est: p̄mā fi/
dem irritā fecerūt? Vouerūt ⁊ nō reddiderūt. Ne/
mo ergo positus in monasterio frater: dicat: recedo
de monasterio: Neq̄ eñ soli qui sunt ī monasterio
p̄uenturi sunt ad regnū celorū: ⁊ illi qui ibi nō sunt:
ad deū nō p̄tinent. Respōdet̄ ei: Sz illi nō vouerūt:
tu vouisti: tu retro respexisti. De die iudicij cū dn̄s
Luc. 17. minaret̄: qd̄ ait? Mementote vxoris loth. Oib⁹ di/
xit. Quid eñ fecit vxor loth? Liberata ē a sodomis:
⁊ in via posita: retrorsum respexit. Ubi respexit: ibi
Gen. 19. remansit. Facta est aūt statua salis: vt illius cōtem
platiōe cōdiant̄ homines: cor habeāt: nō sint fatui:
nō retro respiciāt: ne malū exēplū dātes: ipi remāe/
ant: et alios cōdiant. Nā et modo dicim⁹ illud qui/
busdā fratribus nostris: quos forte viderim⁹ velut
infirmari ī p̄posito bono: Et talis vis esse quales il
li. Obijcim⁹ illis quosdā qui retro respexerūt: illi fa
tui sunt in se: sed alios cōdiunt: quādo cōmemoran/
tur: vt illorū exemplū timētes: isti retro ne respici/
ant. Vouete ⁊ reddite dn̄o deo nostro: quia illa vx/
or loth ad oēs p̄tinet. Maritata mulier voluit fa/
cere adulteriū: de loco suo quo p̄uenerat retro respe
xit. Vidua que iam sic p̄manere voluerat: voluit nu
bere. Hoc voluit qd̄ licuit ei que nupsit: sed illi non
licuit: que de loco suo retro respexit. Virgo est casti/
monialis: iā dicata deo: habebat et cetera q̄ vere or/
nant ipam virginitatē: ⁊ sine quibus illa virginitas
turpis est. Quid si enim sit corpe integra: et mente
corrupta? Quid est qd̄ dixi? Quid si nullus tetige/
rit corpus: sed si forte ebriosa sit: supba sit: litigiosa
sit: linguosa sit: Hec oīa damnat deus. Si ante/
q̄ vouisset nupsisset: nō damnaret̄. Elegit aliquid
melius: supauit qd̄ ei licebat: supbit ⁊ illicita tāta cō
mittit. Hoc dico: nubere licet anteq̄ voueat: supbi/
re nunq̄ licet. O tu virgo dei nubere noluisti quod
licet: extollis te qd̄ nō licet. Melior virgo humilis:
q̄ maritata humilis: sed melior maritata humilis:
q̄ virgo supba. Que aūt respexerit ad nuptias: nō
q2 voluit nubere dānat̄: sed q2 iam ante recesserat: ⁊

sit vxor loth: respiciēdo retrorsum. Nō sitis pigri q̄
potestis: quib⁹ aspirat deus app̄hendere grad⁹ me
liores: quia nō ista ideo loquimur: vt nō voueatis:
sed vt voueatis ⁊ reddatis. Vouete ⁊ reddite domio
deo nostro. Jam q2 ista tractauimus: forte volebas
vouere: ⁊ mō nō vis vouere. Sed quid tibi dixerit
psalmus: attēde: Nō dixit nolite vouere: sed voue/
te ⁊ reddite. Quia audisti reddite: non vis vouere?
Ergo vouere volebas ⁊ nō reddere? Jmmo vtrūq̄
fac. Unum sit ex p̄fessiōe tua: aliud ex adiutorio dei
p̄ficietur. Aspice eum qui te ducit: ⁊ nō respicies re/
tro vnde te educit. Qui te ducit: añ te ambulat: vn/
de te eduxit post te est. Ama ducentē: ⁊ nō te dam/
nat retro respicientē. Vouete ⁊ reddite dn̄o deo no
stro. Omēs qui in circūitu eius sunt: of/ [illegible] P
ferent munera. Qui sunt in circūitu eius? Ubi ē
eñ iste: vt ducat oēs qui in circūitu eius sunt? Si Cōtra .1. R. d. s.
deū patrem cogites: vbi nō est qui vbiq̄ p̄sens est? 37. fateamur.
Si filiū cogites s̄m formā diuinitatis: ⁊ ipse cū pa
tre vbiq̄ est: quia ipse est sapientia dei: de qua dictū
est: Attingit aūt vbiq̄ p̄pter suam mundiciā. Si au Sap. 8.
tem filiū sic intelligas: s̄cdm qd̄ assumpsit carnem: Baruch. 3.
et visus est inter homines: et crucifixus est: ⁊ resur/ Marci. 16.
rexit: nouim⁹ quia ascendit in celū. Qui sunt in cir/
cūitu eius? Angeli. Ergo nos nō offerim⁹ mūera:
quia oēs qui in circūitu ei⁹ sunt: dixit: offerēt mu/
nera? Si sepultus dn̄s noster hic esset in terra: et ia/
ceret corpus ipius: quomō alicui⁹ martyris vl' apo
stoli: attēderemus eos qui in circūitu eius essent: q̄/
cunq̄ vel gentes essent circa ipm locum vndiq̄ vel
cōuenientes ad illā sepulturā cum munerib⁹. Nunc
aūt ascendit: sursum est. Quid est hoc: oēs qui in
circūitu eius sūt offerent munera? Hoc interim qd̄
deus admonet dicā vobis: quid ex his verbis ipse
mihi inspirare dignat⁹ sit: si melius aliquid postea
visum fuerit: ⁊ hoc vestrū est: quia cōmunis est om
nib⁹ veritas. Nō est mea: nec tua: nō est illius aut il
lius: oībus cōmunis est. Et fortassis ideo media ē:
vt in circūitu eius sint oēs qui diligūt veritatem.
Quicquid eñ oībus cōmune est: ī medio est. Qua/
re in medio dicit̄? Ut tantū distet ab oībus: ⁊ tan
tum p̄pinquet oībus. Quod nō in medio est: qua/
si priuatū sit. Qd̄ publicū est: in medio ponitur: vt
oēs qui veniūt p̄cipiāt: illuminent̄. Nemo dicat:
meū est: ne in parte sua velit facere qd̄ in medio est
oībus. Quid est ergo: omnes qui in circūitu eius
sunt: offerent munera? Oēs qui intelligūt cōmunē
esse oīnib⁹ veritatē: ⁊ nō illam faciūt quasi suā su/
perbiendo de illa: ipi offerent munera qui humilita
tem habēt: Qui aūt quasi suū faciūt qd̄ oīnib⁹ cō
mune est: tanq̄ in medio positū: ad partē seducere
conant̄: nō offerent hi munera: quia oēs qui in cir
cūitu eius sunt: offerēt munera terribili: Offerētur
munera terribili. Timeāt ergo oēs: qui in circūi/
tu eius sunt. Ideo eñ timebūt: ⁊ cū tremore lauda/
bunt: quia ideo in circūitu eius sunt: vt oēs asse/
quant̄ eum: ⁊ publice oīb⁹ cōfluat: ⁊ publice illu/
minet: hoc est cōtremiscere. Tu cum feceris eū tibi
quasi p̄priū: ⁊ iam nō cōmunē: extolleris in supbiā:
cum scriptū sit: Seruite dn̄o in timore: ⁊ exultate ei Ps. 2.
cū tremore. Ergo offerēt munera: qui ī circūitu ei⁹
sunt. Ipi eñ humiles sunt: qui cōmunē nouerūt es/
se oībus veritatē. Cui offerēt munera? Terri/ Q

bili et ei qui aufert spiritū principū. Spiri-
tus eñ principū: superbi sunt spiritus. Illi ergo nō
sunt spirit⁹ eius: quia et si aliquid nouerūt: suum vo
lunt esse: nō publicū. Sed ille qui cōmendat se: tā͞q͞
equalē omnib⁹: qui se in medio ponit: vt oēs capi
ant quantū possunt: quicquid possunt: nō de cuius-
q͞ hominis: sed de dei: et ideo de suo: quia ipsi facti
sunt eius. Ergo illi omnes humiles sint: necesse est:
Perdiderūt spiritū suū: et spiritū dei habēt. A quo
perdiderūt spiritū suū? Ab illo qui aufert spiritum
Ps.103. principū. Quādoquidē dicit et in alio loco: Auferes
spiritū eorū et deficient: et in puluerē suum cōuerten
tur. Emitte spiritū tuū et creabunt: et innouabis faci
em terre. Nescio quis intellexit aliquid: suū vult es-
se: adhuc spiritū suū hz: Bonū est illi vt perdat spi-
ritum suū: et habeat spiritū dei. Adhuc inter princi-
pes supbit: bonū est illi vt redeat ad puluerē suū: et
Ps.102. dicat: Memēto dñe quia puluis sumus. Si eñ te
confessus fueris puluerē: deus de puluere facit ho-
minem. Oēs qui in circūitu ei⁹ sunt: offerent mu-
nera. Oēs humiles cōfitent ei et adorāt eū: Ter-
Ps.2. ribili offerent munera. Unde terribili? Exultate cū
tremore: Et ei qui aufert spiritū principū: id est tol-
lit audaciam superborū. Terribili apud re-
ges terre. Terribiles sunt reges terre: sed ille sup
oēs qui terret reges terre. Esto rex terre: et erit ti-
bi terribilis deus. Quō inquies ero rex terre? Re-
ge terram: et eris rex terre. Noli ergo auiditate im-
perandi ponere tibi ante oculos puīcias latissimas:
qua tua regna diffūdas: Terrā quam portas rege.
1.Cor.9. Audi aplūm regentē terrā: Nō sic pugillor quasi
aerem verberās: sed castigo corpus meū: et in serui-
tutem redigo: ne forte aliis p̄dicans: ipse reprob⁹
efficiar. Ergo fratres mei: estote in circūitu eius: vt
per quēcun͞q͞ vobis veritas sonuerit: nō illā impu-
tetis illi per quē sonat: sed de medio sit omnibus: q̄
equaliter adest oībus. Et estote humiles: ne vos
et vosipsi vsurpetis si quid forte boni illi⁹ intellexe
ritis: quia et nos qō melius intellexerim⁹: vestrū est:
et qō vos melius intellexeritis nostrū est: vt in cir-
cūitu eius simus: et humiles simus: Atq͞ ita perdē
tes spiritū nostrū offeremus munera terribili super
oēs reges terre: id est super oēs regentes carnem
suam: sed subiectos creatori suo.

Explicit Tractatus de ps̄. LXXV.

Incipit Tractatus de ps̄. LXXVI.

A P Salmi huius titulus ita scribitur: In finē
pro idithun psalmus ipsi asaph. In
Ro.10. finē quid sit: nostis. Finis eñ legis christus ad iu-
sticiam oīi credenti. Idithun interpretat̄ transili-
ens eos. Asaph interpretat̄ cōgregatio. Loquitur
hic ergo cōgregatio transiliēs: vt pueniat ad finem
qui est christus iesus. Que sint itaq͞ transilienda:
vt ad illū finem puenire possimus: vbi iam qō tran
siliamus non habemus: psalmi textus ipse demon-
strat. Etenim tamdiu trāsilire debemus: quicquid
nos impedit: quicquid irretit: quicquid visco q̄dam
illigat: et onere aggrauat volatū nostrū: donec pue-
niam⁹ ad id qō sufficit: vltra qō nihil est: infra quē
sunt oīa: et ex quo sunt omnia. Patrem quippe ip
sum volebat philippus intueri: et dicebat dño iesu
Io.14. christo: Ostēde nobis patrē et sufficit nobis: tan͞q͞
tamdiu illi trāsiliendū esset: quicquid aliud esset do-
nec pueniret ad patrē: vbi iam securus assisteret: et
quid ei vltra requirendū esset non haberet. Hoc est
eñ: sufficit. Uerū ille q̄ verissime dixerat: Ego et pa- Io.10.
ter vnū sumus: admonuit philippū: docuitq͞ om-
nem hominē qui christū intelligeret: etiā in eo habe-
re finem: quia ipse et pater vnū sunt. Tanto eñ inq̄t Io.14.
tempe vobiscum sum: et non vidistis me? Philippe
qui me videt: videt et patrem. Quisquis ergo psal-
mi huius animū sentire: imitari: tenere vult: omnia
desideria carnalia transiliat: seculiq͞ hui⁹ pompam
et illecebrā calcet: nihilq͞ sibi aliud pponat vbi cōsi-
stat: nisi ex q̄ sūt oīa: In quib⁹ oīb⁹ etiā ipse laborat:
donec ad finē pueniat. Quid nobis ḡ indicat trāsili-
ens iste?

Expositio psalmi.

V Oce mea: inquit: ad dñm clamaui. Ps.141.
Sed multi clamant ad dñm p diuitiis ac-
quirēdis damnisq͞ deuitādis: p suorū sa-
lute: p stabilitate domus sue: p felicitate temporali:
p dignitate seculari: postremo etiam pro ipsa salute
corporis: que patrimoniū est pauperis. Pro his at-
q͞ huiusmodi reb⁹ multi clamant ad dñm: vix quis-
q͞ ppter ipm dñm. Facile quippe homini est quod-
libet desiderare a dño: et ipsum dñm nō desiderare:
quasi vero suauius esse possit qō dat: q͞ ipse q̄ dat.
Quisquis ergo p alia re qualibet clamat ad dñm:
nondū est transiliens. Hic vero transiliens quid di-
cit? Uoce mea ad dñm clamaui. Et ne arbitreris vo
cem ipsius qua clamauit ad dñm ppter aliud emissā
q͞ ppter ipsum dñm: secutus ait: †Et vox mea Al. et voce mea
ad deum. Emittitur eñ vox qua clamem⁹ ad de-
um: et ipsa vox ad aliud est: non ad deum. Ad hoc
eñi est vox: propter qō edit̄ vox. Iste ergo qui deū
gratis amabat: qui volūtarie deo sacrificabat: qui Ps.53.
transilierat quicquid infra est: nihilq͞ aliud supra se
viderat: quo effunderet animā suā: nisi ex quo et per
quem et in quo creat⁹ erat: ad quē clamauerat voce
sua: ad illum esse fecerat ipsam vocē suam: Uox mea
inquit ad deum. Et nunquid sine causa? Uide quid
sequitur. Et *attendit mihi. Uere tūc tibi attē- Al. [illegible]
dit: quādo ipm queris: nō quādo per ipsum aliud q̄-
ris. Dictū ē de quibusdā: Clamauerūt: nec erat qui Ps.17.
saluos faceret: ad dñm: nec exaudiuit eos. Quare?
Quia vox eorū nō ad deū. Exprimit hoc alio lo-
co scriptura: vbi dicit de talibus: dñm nō inuocaue- Ps.13.
runt. Ad illū clamare nō cessauerunt: et tamen dñm
nō inuocauerūt. Quid est: Dñm nō inuocauerunt?
Dominū in se nō vocauerūt: Ad cor suum dominū
nō inuitauerūt: a dño se habitari noluerūt. Et ideo
quid eis contigit? Ibi trepidauerunt timore vbi nō Ibidem.
erat timor. Ideo de rerum presentiū amissione tre-
muerunt: qm non erāt pleni illo quē nō inuocaue-
runt: Nō gratis amauerūt: vt amissis tēporalibus
rebus possent dicere: Sicut domino placuit: ita fa-
ctum est: sit nomen dñi benedictum. Ergo iste: vox
mea inquit ad dñm: et attēdit mihi. Doceat nos q̄-
modo id fiat. In die tribulationis mee de- C
um exquisiui. Quis es qui h̄ facis? In die tribu
lationis tue: vide quid exquiras. Si carcer facit
tribulationē: exire de carcere exquiris. Si febris fa-
cit tribulationē: sanitatem exquiris: Si fames facit
tribulationē: saturitatē exquiris. Si damna faciūt
tribulationē: lucrum exquiris. Si peregrinatio fa-
cit tribulationē: ciuitatem tue carnis exquiris. Et

quid cūcta cōmemorem: aut quādo cūcta cōmemo
rem: Uia esse trāsiliēs: In die tribulatiōis tuę de-
um exquire: nō per deum aliud: sed ex tribulatione
deum: vt ad hoc deus remoueat tribulationem: vt
securus inhereas deo. In die tribulatiōis meę de-
um exquisiui: nō aliud aliquid. sed deum exquisiui.
Et quomō exquisisti: Manibus meis no-
ē. cte* corā eo. Dic hoc rursus: videamus: intelliga
mus: imitemur si possumus. In die tribulatiōis tuę
quid exquisisti: Deum. Quomō exquisisti: Mani-
bus meis. Quando exquisisti: Nocte. Ubi exqui-
sisti: Coram eo. Et quo fructu exquisisti: Et nō
sum deceptus. Omīa ergo videamus fratres:
omīa consideremus: omnia interrogem⁹: et quid sit
tribulatio in qua iste deū exquisiuit: ⁊ quid sit ma-
nibus inquirere deum: ⁊ quid sit nocte: ⁊ quid sit co
ram illo: ⁊ sequit: quod omes intelligūt: Et nō sum
deceptus. Quid est enī: et nō sum deceptus: Inue-
ni qd̄ querebā. Tribulatio nō illa vel illa cogitan-
da est: Etenim vnusquisqȝ nōdū transiliēs: nōdum
putat esse tribulationē: nisi quę acciderit huic vitę
ex aliquo tristi tempe. At vero ille transiliēs totam
vitā istam tribulationē suam reputat. Hic enī amat
patriam supnā: vt terrena peregrinatio: ipa sit ma-
xima tribulatio. Quomō enī nō sit tribulatio vita
ista: rogo vos: Quomō nō sit tribulatio quę dicta ē
Job.7. tota temptatio: Habes scriptum in libro Job: Nū
quid nō temptatio est vita humana super terram:
Nunquid dixit: temptat vita humana super terrā:
Ipa vita temptatio est. Si ergo temptatio: vtiqȝ
tribulatio. In hac igit tribulatiōe: hoc est in hac
vita: deū exquisiuit iste transiliēs. Quomō: Mani
bus inquit meis. Quid est: manib⁹ meis: Operib⁹
meis. Non enī aliquid corporeū querebat: vt con-
trectando inueniret qd̄ perdiderat: vt manib⁹ que-
reret nummū: aurū: argentū: vestem: quicquid tale
est quod manib⁹ teneri possit: qȝqȝ et ipe dominus
noster iesus christus voluit se manib⁹ inquiri: quan
do dubitāti discipulo: cicatrices ostēdit. Sed nun-
quid cū ille exclamasset tangens cicatrices vulnerū
Joh.20. eius: Dn̄s meus ⁊ deus meus: nōne audiuit: Quia
vidisti me credidisti: beati qui nō viderūt ⁊ credide
runt: Si ergo ille manibus querēs christū: hoc au-
dire meruit: vt opprobriū ei fuerit ita quesisse: nos
qui beati dicti sumus: qui nō vidimus ⁊ credidim⁹.
Quid ergo: Ad nos nō pertinet manib⁹ querere:
D Pertinet: sicut dixi: opibus querere. Quādo hoc:
Nocte. Quid est nocte: In hoc seculo. Nox enī est
anteqȝ effulgeat dies: in aduentu clarificato dn̄i no-
stri iesu christi. Nam vultis videre qz nox est: Nisi
lucernā hic haberemus: in tenebris pmaneremus.
1 Pet.1. Petrus enī dicit: Et nos habem⁹ certiorē phetī-
cū sermonē: cui bn̄facitis intendētes: velut lucernę
lucēti in obscuro loco: donec dies lucescat: et lucifer
oriat in cordib⁹ vestris. Uentur⁹ est ergo dies post
istam noctē: interim in hac nocte lucerna non desit.
Et hoc est fortasse qd̄ nūc facimus. Has litteras ex
ponendo: lucernā inferimus: vt in hac nocte gaude-
amus: Quę quidē debet accensa esse semp in domi
Tessal.5. bus vestris. Talibus enī dicit: Nolite spiritū extin
guere: Et tanqȝ exponens quid diceret secutus ait:
Prophetiā nolite spernere: id ē lucerna i vobis sem
per luceat. Et hęc quidē lux in comparatione cuiusdā

ineffabilis diei nox dicitur: Nā ipsa vita fideliū in
comparatiōe infideliū dies est. Quomō aūt sit nox
iam dixim⁹: et ostendim⁹ petri apostoli testimoniū:
Qui quidē etiā ⁊ lucernā nominauit: et de ipa lucer
na nos admonuit vt intēdamus ei: id est phetico
sermoni: donec dies lucescat: ⁊ lucifer oriat i cordib⁹
nostris. Quomō aūt iam vita fideliū dies sit in cō-
paratione vitę impiorū: paulus ostēdit: Abiciam⁹ Ro.13.
inquit opera tenebrarū: ⁊ induamur arma lucis: sic
vt in die honeste ambulemus. Ergo honeste viuen
tes in comparatiōe vitę impiorū: in die sum⁹. Sed
iste dies vitę fideliū non sufficit huic idithun: transi
lire vult ⁊ istū diem: donec veniat ad illū diem vbi
noctis temptationē nullā omino formidet. Hic enī
qȝuis dies sit vita fideliū: temptatio est vita huma- Job.7.
na super terrā: Nox et dies: Dies in cōparatiōe in-
fidelium: nox in comparatiōe angelorū. Habēt enī
diem angeli: quē nos nōdum habem⁹: Iā nos ha-
bemus quē nō habent infideles: Sed nōdū habēt
fideles: quē angeli habent: Tūc autē habebunt cū
erunt equales angelis dei: quod illis in resurrectiōe Mat.22.
pmissum est. In hac ergo iam die ⁊ adhuc nocte: in
comparatiōe futuri diei quem desideramus: die in
cōparatione pterite noctis cui renūciauimus: In
hac ergo inquā nocte: deū requiramus manib⁹ no-
stris. Non cessent opera: queram⁹ deū: non sit ina-
ne desiderium. Si in via sum⁹: sumptus erogem⁹:
vt peruenire possim⁹: Manib⁹ queramus deū: Et
si nocte querimus quē manibus querim⁹: nō deci-
pimur: quia coram ipo querimus. Quid est coram
ipo: Nolite facere iusticiam vestrā corā hominib⁹ Mat.6.
vt videamini ab eis: alioquin nō habebitis merce-
dem apud patrē vestrū. Cum ergo facis elemosynā
ait: manus illę sunt querentes deū: noli tubicinare
ante te sicut hypocritę faciūt: sed sit elemosyna tua Ibidem.
in occulto: ⁊ pater tuus qui videt in occulto: reddet
tibi. Ergo manibus meis nocte corā eo: ⁊ non sum
deceptus. Quanta tamē iste idithun ptulerit in hac
terra: et in hac nocte: et quomō habuerit qdammo-
do transiliēdi necessitatē impingētibus atqȝ pungē-
tibus deorsum tribulatiōibus: vt necesse fuerit trāsi
lire: intētissime audiamus. Negauit consola- E
ri* animā meā. Tantū tędiū me hic occupauit: Al. † Renuit.
vt contra oēm ɔsolationē clauderet se aīa mea. Unde Al. † aia mea.
huic tale tędiū: Fortasse qz vinea grādinata ē: aut
qz olea nō puenit: aut qz vindemia a pluuiis interce-
pta ē. Unī huic tędiū: Audi hoc ex alio psalmo: Ipsi⁹
enī ⁊ ibi vox ē. Tędiū detinuit me a pctōrib⁹ relin- Ps.118.
quētib⁹ legē tuā. Tāto ḡ tędio de hmōi malo affe-
ctū se iste dicit vt negaret ɔsolari aīaȝ ipi⁹: Prope ab-
sorbuerat eū tędiū: Tristicia ḡ eū oino irreparabilr
merserat: negat se cōsolari. Quid igit restabat: Pri
mo vide vn̄ ɔsolaret. Nōne sustinuerat q sil ɔtrista Ps.68.
ret ⁊ nō inuenerat: Quo enī se verteret ad ɔsolatio-
nē quē occupauerat tędiū de pctōrib⁹ relinqntib⁹ le
gē dei: Quo se ɔuerterat: Ad hoiem dei quēlibet: In
mult⁹ iā forte iste expert⁹ erat magnā tribulationē q
magis de illor aliq̄ delectatiōe ḡ sūpserat. Uidet enī
aliqn̄ iusti hoies: ⁊ gaudet ad eos: Et nccē ē vt gau
deat: qm̄ charitas sine gaudio talis esse nō pōt. In
his aūt in qb⁹ gauisus est hō si forte aliqd prauū cō
tigerit: quō sepe ɔtingit: qnta leticia ibi erat: tantus
meror accedit: ita vt postea iā timeat hō laxare ha-

bens a gaudio⁊ũ: timeat se leticie cõmittere: ne quã/
to magis letatus fuerat: tãto amplius si aliquid cõ
tigerit contabescat. Percussus ergo scãdalis abun
dantibus quasi multis vulneribus clausit contra se
humanã consolationẽ: et negauit consolari animã
suam. Et vnde vita? Unde respiratio? Memor
fui dei et delectat' sum. Non frustra man' ope
rate fuerant: inuenerant magnũ consolatorẽ. Non
quiescendo memor fui dei ⁊ delectat' sum. Predi/
candus igit est deus: cuius iste memor factus dele
ctatus est: ⁊ cõsolatus in quadã tristicia: ⁊ q̃dammo
do salute desperata recreatus: Predicãdus est de'.
Al. † exercitat' sum. Deniqȝ qd cõsolatus est iste: securus ait: †Garri
ui. In ipa consolatiõe memor factus dei: delectat'
garriui. Quid est: garriui? Letatus sum: exultaui lo
quẽdo. Garruli em̃ pprie dicũt: qui a vulgo verbo/
si appellant: accedente leticia: nec valẽtes nec volẽ
tes tacere. Factus est iste talis. Et rursus quid ait?
Et defecit spiritus meus. Tedio cõtabuerat:
Recolendo deũ delectatus fuerat: rursus garrien/
do defecerat. Quid sequit? Anticipauerunt
Al. † oculi mei. vigilias† omnes inimici mei. Uigilauerũt su
per me omes inimici mei. Plus me vigilauerũt: vi/
gilando poccupauerũt me. Ubi nõ muscipulas po
nunt? Nõne vigilias anticipauerũt omnes inimici
mei? Qui sunt em̃ isti inimici: nisi illi de quib' dicit
Ep3.6. apostolus: Nõ est vobis colluctatio aduersus car
nem ⁊ sanguinẽ: sed aduersus pncipatus ⁊ potesta
tes et rectores mundi tenebrarũ harũ: aduersus spi
ritualia nequitie in celestibus? Ergo aduersus dia/
bolum ⁊ angelos eius inimicitias exercem'. Recto
res eos mundi dixit: quia ipi regũt dilectores mun
di. Non em̃ regunt mundũ: quasi rectores sint celi
Joh.1. et terre: sed mundũ peccatores dicit. Et mũdus eũ
nõ cognouit. Talem mundũ illi regunt: qui non co/
gnoscunt christũ: Cõtra hos habemus inimicitias
ppetuas. Deniqȝ q̃slibet habeas inimicitias aduer
sus hominẽ: cogitas finire: siue illius satisfactione
si ille te lesit: siue tua sit si tu lesisti: siue vtriusqȝ si
vos inuicẽ lesistis: laboras satisfacere et cõcordare:
Cũ diabolo aũt ⁊ angelis eius nulla cõcordia est.
Ipi nobis inuidẽt regnũ celorũ. Mitescere omino
erga nos nõ possunt: quia anticipauerunt vigilias
omes inimici mei. Plus illi vigilauerũt ad decipiẽ
dum: q̃ ego ad custodiendũ me. Anticipauerũt vi/
gilias omes inimici mei. Quomõ em̃ nõ anticipa/
uerũt vigilias: qui vbiqȝ scandala: vbiqȝ muscipu/
las posuerũt? Tedium inest cordi: Metuẽdã est ne
absorbeat tristicia leticiã: metuendũ est ne garrien/
do deficiat spiritus tu'. Anticipauerũt vigilias om
nes inimici mei. Deniqȝ in ipa garrulitate dũ loque
ris: ⁊ securus loqueris: quãta plerũqȝ inueniuntur
que velint tenere inimici ⁊ repbendere: vnde velint
etiam criminari ⁊ calũniari: hoc dixit: illud sensit: h
locutus est: Quid faciat homo: nisi quod sequitur?
Al. † Turbatus. † Conturbatus sum et nõ sum locutus.
Cõturbatus ergo: ne in eius garrulitate inimici an
ticipantes vigilias: calũnias quererẽt ⁊ inuenirent:
nõ est locutus: Nũqȝ tamẽ iste transiliẽs cessaret in
se. Et si forte a garrulitate cessauit qua subrepserat
ei de ipa locutione placere hominib': nõ tamen de/
stitit: nõ cessauit vt conaret et hocipsum trãscende/
re. Et quid dicat: Cogitaui dies antiquos.

Jam iste velut qui vapulauerat foris: tulit se intro.
In secretario sue mẽtis agit: Et quid ibi agat dicat
nobis: Cogitaui dies antiquos. Bene est illi. Uide/
te que cogitat rogo vos. Intus est: apud se cogitat
dies antiquos: Nemo illi dicit: male dixisti: nemo
illi dicit: multũ locutus es: nemo ei dicit: puerse sen
sisti: Ita sit ei bene secũ: adiuuet deus: cogitet dies
antiq̃s: ⁊ dicat nobis in ipo interiore cubiculo suo:
quid egerit: quo puenerit: quid transilierit: vbi man
serit. Cogitaui dies antiquos. Et† annorum Al. †
eternorũ memor fui. Qui sũt anni eterni? Ma
gna cogitatio. Uidete quid sibi vult ista cogitatio:
nisi magnũ silentiũ: ab omi forinsecus strepitu: ab
omi rerũ humanarũ tumultu? Intus requiescat: q
cogitare vult istos annos eternos. Nunquid anni
in quibus sumus: eterni sunt: aut in quibus fuerunt
maiores nostri: aut in quibus futuri sunt posteri no
stri? Absit vt eterni existimenk. Quid em̃ de his an/
nis manet? Ecce loquendo dicimus: hoc anno. Et
quid tenemus de hoc anno pter vnũ diem in q̃ su/
mus? Nam supiores dies anni hui' iam transierũt
nec tenenk: futuri autẽ nondũ venerũt. In vno die
sumus et dicimus hoc anno: imo dic hodie: si aliqd
vis psens dicere. Nam de toto ãno quid psens te/
nes? Quicquid de illo preteritũ est: iam nõ est: quic
quid de illo futurũ est: nondũ est. Quomõ hoc an/
no? Corrige locutionẽ: Hodie dic. verũ dicas. Ho/
die iam dicam'. Rursus ⁊ hoc attẽde. Cum hodie
hoc hore matutine transierũt: hore future nondum
venerũt. Et hoc ergo corrige: Hac hora dic. Et de
ista hora quid tenes? Momẽta eius quedã iam trã
sierunt: que futura sunt nondum venerũt: Hoc mo
mento dic. Quo momento? Dũ syllabas loquor: si
duas syllabas dicã: altera nõ sonat: nisi cũ illa tran/
sierit. Ipa deniqȝ vna syllaba si duas litteras habe/
at: nõ sonat posterior lrã: nisi prior abierit. Quid er
go tenem' de his annis? Anni isti mutabiles sunt:
anni eterni cogitandi sunt: anni qui stant: qui nõ ve/
niẽtibus ⁊ abeuntib' diebus pagunk: anni de qui/
bus alio loco scriptura dicit deo: Tu aũt idem ipse Ps.
es: ⁊ anni tui nõ deficient. Hos annos iste trãsiliẽs:
nõ in garrulitate forinsec': sed in suo silẽtio cogita/
uit. Et annorũ eternorũ memor fui. Et medita
tus sum nocte cũ corde meo. Nemo illi calũ/
niosus tendiculas verborũ reqrit: in corde suo me/
ditatus est. † Garriebã. Ecce est illud garrire: Al. †
Obserua igit iterũ te: ne deficiat spirit' tu'? Nõ inqt
nõ sic garriebã quasi foris: alio mõ nunc. Quomõ
nũc? Garriebam. Et† scrutabar spiritũ me Al.
um. Si scrutaret iste terrã: vt venas auri inueniret:
nemo eum desipe diceret: immo sapientẽ multi di/
cerent: qui vellet ad aurum puenire. Quanta homo
habet intus: et nõ fodit? Scrutabatur iste spiritũ su
um: ⁊ cũ ipo spiritu suo loquebak: et in ipa locutio/
ne garriebat. Seipm em̃ interrogabat: seipm examia
bat: in se iudex erat. Et qd sequik? Scrutabar spm
meũ. Timẽdũ ẽ ne in ipo spiritu suo remaneat: gar/
riuit em̃ foris. Et quia anticipauerũt vigilias oẽs
inimici eius: inuenit ibi tristiciam: ⁊ defecit spiritus
ei'. Qui garriebat foris: ecce cepit intus garrire se/
curus: Ibi sol': ibi in silentio cogitat annos eter/
nos. Et perscrutabar inquit spiritum meũ. Et hic
timendũ: ne in spiritu suo remaneat: et nõ sit transi/

here. Jam tamen meliꝰ agit q̄ foris agebat. Trāscendit aliquid: Et hunc videamus quo. Non enim cessat iste transiliēs: donec veniat in finē: vnde habet titulum psalmus: Garriebā inquit ꝛ scrutabar spiritū meū. Et quid inuenisti? *Nō in eternū repellet deus. Tediū inuenerat in hac vita: nusq̄ fidem: nusq̄ securā ꝯsolationē. Ad quoscūq̄ homines intendebat: scandalū in eis inueniebat: aut timebat. Nusq̄ ergo securꝰ: Tacere illi malū erat: ne sileret a bonis: Loqui ꝛ foris garrire molestū erat: ne anticiparēt vigilias oēs inimici eiꝰ: calūnias inquirerent in verbis eius. Angustatus in hac vita vehemēter: multū de alia vita cogitauit: vbi ista nō sit temptatio. Et quādo illuc peruenit? Nō eñ non constat: qz qd̄ hic patimur: ira dei est. Dicit hoc in
Esa.57. esaia: Nō in eternū vindex in vobis ero: neq̄ p omne tēpus irascar vobis. Et dicit quare: Spiritꝰ eñ a me ꝓcedet: et oēm flatū ego feci: Propt peccatū paululū q̄dē ꝯtristaui eū ꝛ ꝑcussi eum: ꝛ auerti faciē meā ab illo: et abijt tristis: et ambulauit vias suas. Quid ergo? Hec ira dei semp erit? Nō hoc inuenit iste in silētio? Quid eñ dicit? Nō in eternū repellet deꝰ. *Et nō apponet vltra vt *bñplaceat ei adhuc. Quid ē vt bñplaceat ei adhuc? Repellere et in eternū repellere nō apponet. Necesse est vt reuocet ad se seruos suos: necesse est vt recipiat fugitiuos redeūtes ad dñm: necesse est vt exaudiat vocē compeditorū. Nō in eternū repellet deus: ꝛ nō apponet vltra vt beneplaceat ei adhuc. Aut in finem miscōiam suā abscidet: a generatiōe in generationē: Aut obliuiscet misereri deus. In te: a te: in alterū nulla est miscōia: nisi eā tibi deus donet: Et ip̄e deꝰ obliuiscit misericordiā? Riuus currit: fons ip̄e siccatur? Aut obliuiscet misereri deus? Aut cōtinebit in ira sua *miserationes suas? Id est sic irascet vt nō misereat. Facilius ille irā: q̄ miscōiam cōtinebit. Hoc ꝛ per
Esa.57. Esaiā dixerat: Nō ī eternū vindex in vobis ero: neq̄ p oīe tēpus irascar vobis. Hoc et posteaq̄ dixit: abijt tristis: et ambulauit vias suas. Vias inq̄t eius vidi: ꝛ sanaui eū. Hoc vbi cognouit iste: transcēdit se: ꝛ delectat in dño: vt ibi esset: ꝛ in eius operibus magis garriret: nō in spiritu suo: nō in eo quod erat: ſ in eo a q̄ factus erat. Et hinc q̄ trāsiliēs trāscendit. Videte transilientē: videte si remaneat alicubi quousq̄ ꝑueniat ad deū. Et dixi. Jā seipsum transiliēs: quid dixit? Nunc cepi. Cū excessissē et me: nūc cepi: Hic iam nullū periculū est: Nā in meip̄o remanere: periculū fuit. Et dixi: Nūc cepi. Hec *est *imutatio dextere excelsi. Modo me cepit mutare excelsus. modo recepi aliq̄d vbi securus sim: mō intraui aliquā aulā gaudioꝝ: vbi nullus timet inimicus: Modo cepi esse ī ea regiōe: vbi nō anticipēt vigilias oēs inimici mei. Nūc cepi: hec ē imutatio dextere excelsi. Memor fui operum dñi. Jam videte illū spaciari in opibus dñi. Garriebat eñ foris: ꝛ cōtristatus inde: defecit spiritus eiꝰ. Garriuit intus cū corde suo ꝛ cū spū suo: et ꝑscrutatꝰ eundē spiritū suū: memor fuit annorum eternorū. memor fuit miscōie dñi: quia nō repellet dñs in eternū: ꝛ cepit iam in eiꝰ opibus securꝰ gaudere: securus exultare. Audiamꝰ iam opera ipsa: et exultemꝰ et nos: Sz affectibꝰ etiā nos trāsiliamus: nec ad tēporalia gaudeamꝰ. Habemus eñ et nos cubile nostrū: quare nō illuc intramus? Quare non in silentio agimꝰ? Quare nō spiritū nostrū perscrutamur? Quare annos eternos nō cogitamꝰ? Quare in opibus dei nō letamur? Si nūc audiamus: et ip̄o dicēte delectemur: vt etiā cum hinc abierimus: faciamus qd̄ ip̄o loquēte faciebamus: si tamē faciemus ceptū ip̄ius qd̄ dixit: nūc cepi. Gaudere in opibus dei est obliuisci ꝛ te: si potes illo solo delectari. Quid eñ melius illo? Nō vides: quia cū ad te redis: in deterior ē redis. Memor fui operum domini.

Quia memor ero ab initio mirabiliū tuoꝝ. Et meditabor in omnibus opibus tuis: et in *affectionibus tuis *garriā. Ecce tertium garrire. Garriuit foris quādo defecit: garriuit in spiritu suo intus quādo ꝓfecit: garriuit in opibus dei quādo ꝑuenit quo profecit. Et in affectiōibus tuis garriā: nō in affectiōibus meis. Quis viuit sine affectionibꝰ? Et putatis fratres: quia q̄ deū timēt: deum colūt: deum diligūt: nullas habēt affectiones? Vere hoc putabis ꝛ putare audebis qd̄ affectiōes habeat tabula: theatrū: venatio: aucupiū: piscatus: et nō habeāt opera dei: ꝛ nō habeant meditationes dei interiores affectiōes quasdā suas: cū inspicitur mūdus: et ponit ante oculos spectaculū nature rerum: ꝛ in his q̄rit artifex: et inuenit nusq̄ displicens: et per oīa placens. Deus in sancto via tua. Inspicit iam opa miscōie dei circa nos: ex his garrit. et in his affectionibꝰ exultat. Primo inde cepit in sancto via tua. Que via tua in sancto? Ego sū inquit via veritas ꝛ vita. Redite ergo homines ab affectiōibus vestris. Quo itis? Quo curritis? Quo nō solū a deo: sed etiā a vobis fugitis? Redite ꝑuaricatores ad cor: scrutamini spiritū vestrū: recolite annos eternos: inuenite miscōiam dei circa uos: attendite opera miscōie eius: In sancto via eiꝰ. Filij hominū vsq̄quo graues corde? Quid q̄ritis in affectiōibus vestris? Ut quid diligitis vanitatem: et q̄ritis mendaciū? Et scitote qm̄ magnificauit dñs sanctū suū. In sancto via tua. Ad ip̄m ergo attendamꝰ christū: Attēdamus ibi viā eius. Deus in sancto via tua. Quis deus magnꝰ sicut deus noster? Habēt gentes affectiōes circa deos suos: idola adorāt: oculos habēt ꝛ nō vidēt: aures habent ꝛ nō audiēt: pedes habent et nō ambulabunt. Quid ambulas ad deū qui nō ambulat? Nō inquit ea colo. Et quid colis? Nomen qd̄ ibi ē? Certe hoc colis quod alibi dictū est: Oīs dij gentiū demōia. Aut idola colis: aut demonia? Nec idola: nec demonia inquit. Et quid colis? Stellas: solem: lunā: ista celestia. Quanto melius qui fecit et terrena ꝛ celestia? Quis deus magnꝰ sicut deus noster? Tu es deꝰ qui facis mirabilia *solꝰ. Tu vere magnus deus: faciens mirabilia: in corpe: in anima: solus faciens. Audierūt surdi: viderunt ceci: cōualuerunt languidi: surrexerunt mortui: cōstricti sunt paralytici: Sed miracula ista tūc ī corporibꝰ. Videamus in anima: Sobrij sunt: pauloante ebriosi. Fideles sunt: pauloante adoratores simulacrorum. Res suas donant paupibus: qui alienas antea rapiebant. Quis deꝰ magnꝰ sicut deus nr̄? Tu es deꝰ q̄ facꝰ mirabilia solꝰ. Fecit ꝛ moyses: ſ nō solꝰ: Fecit ꝛ helias: fecit et heliseꝰ: fecerūt ꝛ apl̄i: ſ nullꝰ eoꝝ solꝰ.

Marginal notes: Al. *adinuentionibus. / Al. *exercebor. (beside "in affectionibus tuis garriā"); Job.14.; Esa.46.; Ps.4.; Ps.113.; Ps.95.; Al. *non hz.; Exo.4.

Illi cum facerent: tu cū eis: tu quādo fecisti: illi non tecū. Nō enī tecū fuerūt cū fecisti: qñ ⁊ ipsos tu fecisti. Tu es deus qui facis mirabilia solus. Quō solus? Nunqd forte pater ⁊ nō filius: aut filius ⁊ nō pater? Immo pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. Tu es deus q̄ facis mirabilia solus. Nō enī tres dij: sed vnus deus facit mirabilia solus: ⁊ in ipso transiliēte. Nā vt etiā transiliret: ⁊ ad ista puenirit: miraculū dei fuit. Qñ intus garriuit cū spiritu suo vt trāsiliret ⁊ ipm spiritum suū: et in dei opibus delectaref: ipse ibi fecit mirabilia. Sed quid fecit deus? Notā fecisti ī populis virtutē tuā. Inde congregatio ista asaph transiliens: quia notā fecit in populis virtutē suam.

1.Cor.1 Quā virtutē suā notā fecit in populis? Nos autem p̄dicam⁹ christū crucifixū: iudeis quidē scandalum: gētibus aūt stultitiā: ipsis aūt vocatis iudeis ⁊ grecis christū dei virtutē: ⁊ dei sapientiā. Si ergo virtus dei christus: notū fecit christū in populis: An ⁊ hoc nondū agnoscim⁹: ⁊ ita desipim⁹: ita infra iacemus: ita nihil trāsilim⁹: vt hoc nō videam⁹? Notā fecisti in populis virtutē tuā. Redemisti ī brachio tuo populū tuū. Brachio tuo: hoc ē virtute tua.

Esa.53. Et brachiū dñi cui reuelatū est? Redemisti in brachio tuo populū tuū. Filios ⁺israel et

Al. iacob. ioseph. Quomodo duos populos filios israel et ioseph? Nōne filij ioseph in filijs israel? Ita plane: Hoc scim⁹: hoc legim⁹: hoc scriptura clamat: hoc veritas indicat: qm̄ israel idem qui iacob: habuit filios duodecim: inter quos vn⁹ erat ioseph: ⁊ ex duodecim filijs israel quotquot nati sunt: ad populū israel ptinēt. Quō ergo ait: filios israel ⁊ ioseph? Nescio quid hic distinguendum admonuit. Perscrutemur spiritū nostrū: fortassis ibi aliquē posuit deus: quē debem⁹ et nocte querere manib⁹ nostris: vt nō decipiamur: forte inueniem⁹ et nos in hac distinctione filios israel ⁊ ioseph. Per ioseph aliū populū intelligi voluit: gētiū populū intelligi voluit. Quare gētiū populū p ioseph? Quia ioseph vēditus ē ī egyptū a fratribus suis.

Gen.37. Ille ioseph cui fratres inuiderunt: ⁊ eū in egyptū vendiderūt: vendit⁹ in egyptū laborauit: humiliat⁹ est: agnitus: exaltatus: floruit: impauit. Et his oībus quid significauit? Quid nisi christū a fratrib⁹ venditū: eiectū de terra sua tanq̄ in egyptū gentiū? Ibi primo humiliatū: qñ psecutiones martyres patiebanf: nūc exaltatum sicut vi-

Ps.71. demus: qm̄ impletū est in eo: Adorabūt eū omnes reges terre: oēs gentes seruient illi. Ergo ioseph populus ex gētibus: israel vero popul⁹ ex gēte hebreorū. Redemit populū suū de⁹ filios israel ⁊ ioseph.

Ephe.2. Per quid? Per lapidē angularē: in quo duo parietes copulati sūt. Et exequif quō. Viderunt te aque deus. Quid sunt aque? Populi. Que sunt

Apoc.17. iste aq̄? Dictū est ī apocalypsi: respōsū est populi: Ibi inuenim⁹ aptissime aquas in figura positas populorū. Supra aūt dixerat: Notā fecisti ī populis virtutē tuā. Merito ergo viderūt te aq̄ de⁹. Viderūt te aque ⁊ timuerūt. Ideo mutate sūt q2

Al. turbate. timuerūt. Viderūt te aq̄ deus ⁊ timuerūt. Et ⁺cōturbate sunt abyssi. Que sunt abyssi? Altitudines aquarū. Quis nō turbaf in populis cū cōsciencia pulsaf? Queris altitudinē maris: quid pfundi⁹ humana cōscientia? Ista pfunditas turbata est: qñ in brachio suo redemit populū suū deus. Quō turbate sunt abyssi? Quādo oēs cōscientias suas confitendo fuderūt. Et turbate sunt abyssi. Multitudo sonitus aquarū. In laudibus dei: in cōfessionibus peccatoꝝ: in hymnis ⁊ canticis: in orationibus. Multitudo sonitus aquaꝝ. Vocē dederūt nubes. Inde isti sonit⁹ aquaꝝ: inde abyssorū perturbatio: q2 vocē dederūt nubes. Que nubes? Predicatores verbi veritatis. Que nubes? De quibus minaf cuidā vinee deus: q̄ p vua fecit spinas: ⁊ dic: Mandabo nubib⁹ meis: ne pluāt sup eam imbrem. Denicq apostoli relinquētes iudeos: ierūt ad gentes: In omnib⁹ gētibus vocē dederūt nubes p̄dicando christū. Vocē dederūt nubes. Etenim sagitte tue ⁺ ptrāsierūt. Easdē voces nubiū rursus sagittas dixit. Verba enī euangelistarū sagitte fuerūt: Similitudines enī sūt: Nā pprie nec sagitta est pluuia: nec pluuia sagitta. At vero verbū dei et sagitta est q2 peutit: et pluuia q2 rigat. Nemo q̄ iā miretur abyssorū cōturbationē: qñ sagitte tue ptrāsierunt. Quid est: ptransierūt? Nō in aurib⁹ remanserunt: sed corda trāsfixerunt. Vox tonitrui tui in rota. Quid est hoc? Quō intellecturi sum⁹? Adiuuet dñs. Vox tonitrui tui in rota. Solebam⁹ pueri suspicari cū audirem⁹ tonitrua de celo: quasi vehicula de stabulo pcessisse. Habent enī tonitrua quādā concussionē similē vehiculis. Nunqd ad ista puerilia redituri sum⁹: vt intelligam⁹: Vox tonitrui tui ī rota: quasi aliqua vehicula habeat de⁹ in nubibus: et trāsitus vehiculoꝝ illorū strepitū cōcitet? Absit. Hoc puerile est: vanū: nugatoriū. Quid est q̄: Vox tonitrui tui in rota? Voluif vox tua: Necq hoc intelligo. Quid faciemus? Interrogem⁹ ipm dauid: ne forte ipse exponat qd̄ dixit: Vox inquit tonitrui tui in rota. Non intelligo. Audiā quid dic: ⁺Apparuerunt fulgura tua orbi ⁺terrarum. Dic ergo: Nō intellexerā. Orbis terrarū est rota. Nam circuitus orbis terraꝝ merito ⁊ orbis dicif: Unde breuis etiā rotella: orbiculus appellaf. Vox tonitrui tui in rota: apparuerūt fulgura tua orbi terrarum. Nubes ille in rota circuierūt orbem terraꝝ: circuierunt tonando ⁊ coruscādo: abyssum cōmouerūt: p̄ceptis tonuerūt. miraculis coruscauerūt. In omnē enī terrā exiuit son⁹ eorū: ⁊ in fines orbis terre ṽba eorū. Commota et ⁺ cōtremebūda facta est terra: Id est omes qui habitant in terra. Per similitudinē aūt ipsa terra: mare est. Quare? Quia gentes omes maris nomine nūcupanf: qd̄ vita humana amara est: et pcellis ac tempestatibus subdita. Iam illud si attendas q̄ homies se tanq̄ pisces deuorant: cum maior minorē absorbet. Hoc est ergo hoc mare: illuc euāgelistę ierūt. In mari ⁺ē via tua. Iam dudū in sancto via tua: modo in mari ē via tua: quia ipse sanctus in mari: et merito etiā super aquas maris ambulauit. In mari est via tua: id est in gentibus predicaf christus tuus. In alio quippe psalmo ita dicitur: Deus misereaf nostri et benedicat nos: illuminet vultum suum sup nos et misereatur nostri: vt cognoscamus in terra viam tuam. Ubi in terra? In omibus gentibus salutare tuum: Hoc est: In mari est via tua. Et semite tue in aquis multis. Hoc est in populis multis. Et vestigia tua non ⁺ agnoscentur. Nescio quos tetigit: et mirum nisi et ipsos in-

dros. Ecce iam sic plata est gentib⁹ misericordia christi:
vt in mari sit via tua: ⁊ semite tue in aquis multis: ⁊
vestigia tua nō agnoscent. Unū: A quibusdā nō agno-
scent: nisi ab his qui adhuc dicūt: Nondum venit
christus: Quare dicūt: nondū venit christ⁹: Quia
nō agnoscūt vestigia sup mare ambulātē. Dedu
[illegible] xisti sicut oues plebē tuā in manu moysi ⁊
aaron. Quare hoc addiderit: indagare aliquātulū
difficile est. Adiuuate ergo nos intētione vestra: q̄r
post ipos duos v̄sus finis erit: ⁊ psalmi ⁊ sermōis.
Ne forte cū aliquid restare arbitramini: timore la-
bores minus ad p̄sens attēdat. Cū dixisset: In ma
ri est via tua: qd̄ intelligim⁹ in gētibus: ⁊ semite tue
in aquis multis: qd̄ intelligim⁹ in populis multis:
adiunxit: Et vestigia tua nō agnoscent: Et quereba
mus a quibus nō agnoscerent: ⁊ subiecit cōtinuo: De
duxisti sicut oues plebē tuā in manu moysi ⁊ aarō:
id est ab ista plebe tua q̄ deducta est in manu moysi
et aaron: vestigia tua nō cognoscent. Quare ergo posi-
tum est: nisi increpādi ⁊ exprobrādi causa in mari ē
via tua: Unde in mari est via tua: nisi q̄r exclusa est
a terra tua: Expulerūt christū: noluerūt esse suum
saluatorē egri: Ille aūt cepit esse i gētibus: ⁊ in om-
nibus gētibus in multis populis: salue facte sūt eti-
am reliquie populi illius: Remāsit foris igrata mul
[illegible] titudo: ⁊ claudicās iacob femoris latitudo. Latitu-
do em̄ femoris intelligit via in multitudine generis:
et facta est in maiore pte israelitarū turba quedā va
na ⁊ insipiens: que nō agnosceret vestigia christi in
aquis. Deduxisti sicut oues plebē tuam: ⁊ nō te co-
gnouerūt. Tāta cū illis bona fecisti: mare diuisisti:
inter aquas p arida traiecisti: psequentes inimicos
fluctibus operuisti: in deserto egētibus manna plu-
isti: deducēs eos in manu moysi ⁊ aaron: ⁊ expulerūt
te a se: vt i mari esset via tua: ⁊ vestigia tua nō agno
scerent. Explicit Tractatus de ps̄. LXXVI.

Incipit Tractatus de ps̄. LXXVII.

a p Salmus iste ea ptinet q̄ i veteri testamēto
p̄lo acta narrāt. recētior aūt ⁊ posterior po
pulus admonet: vt caueat ne sit ingratus benefici-
is dei: eiusq̄ in se puocet iracundiā: cuius obedien-
ter et fideliter debet suscipe gratiam: Ne fiat inquit
sicut patres eorū generatio praua ⁊ amaricans: ge-
neratio que nō direxit cor suū: et nō est creditus cū
deo sp̄ūs eius. Hec est igit psalmi huius intentio:
hec vtilitas: hic vberrim⁹ fruct⁹. Sed cū hec oīa vi
deant pspicua ⁊ apta dici atq̄ narrari: p̄mitus mo-
net atq̄ intētos facit titulus ei⁹. Neq̄ em̄ frustra i-
scribit: Intellectus asaph: nisi q̄r fortasse non
qd̄ superficies sonat: sed interius aliqd intelligentem
querūt ista lectorē. Deinde narraturus ⁊ cōmemo-
ratur⁹ hec oīa: que videnť auditore q̄ expositore
potius indigere: Apiam inquit in pabolis os meū:
loquar ppositiōes ab initio. Quis non hic de som-
no excitet: Quis audeat velut manifestas legendo
pcurrere pabolas ⁊ ppositiones: que nominib⁹ suis
indicant alti⁹ pscrutari oportere: Parabola quippe
alicui⁹ rei similitudinē pre se gerit: qd̄ licet sit voca-
bulū grecū: iam tamē p latino vsurpat. Et notū est
q̄ in parabolis que dicūtur: rerū similitudines re-
bus de quibus agit cōparant. Propositiōes autē
que grece appellātur problemata: questiones sunt:
habentes aliquid quod disputatiōe soluendum sit.

Quis ergo parabolas ⁊ ppositiones transito: le le-
gat: Quis nō his auditis vigilantiā mentis inten-
dat: vt ad earū fructū intelligēdo perueniat:

Expositio psalmi.

a Ttendite: inquit: populus meus le Att. ppl̄s le.
gem meā. Quē hic credamus loqui nisi b
deum: Ipe em̄ legē dedit populo suo: quē liberatū
ex egypto congregauit: que cōgregatio pprie syna-
goga nuncupat: qd̄ interp̄tatur asaph. Utrum er-
go ita dictū est: Intellectus asaph: q̄ ipe asaph in-
tellexerit: an figurate intelligendū: qd̄ eadem syna-
goga: hoc est idē populus intellexerit: cui dicit: At-
tendite populus meus legē meā: Quid est ergo q̄
eundē populū per pphetā increpat dicens: Israel Esa. j.
aūt me nō agnouit: et popul⁹ me⁹ nō intellexit: Sz
pfecto erant etiā in illo populo qui intelligerēt ha-
bentes fidem: que postea reuelata est: non ad legis
litterā: sed ad gratiā spiritus pertinentē. Nō em̄ si-
ne ipa fide fuerūt qui eius in christo futurā reuela-
tionem: p̄uidere ⁊ p̄nuūciare potuerūt: cum et illa
vetera sacramēta significatiua fuerint futurorum.
An soli pphete habebant hāc fidem: nō ⁊ populus:
Immo vero etiā qui pphetas fideliter audiebant:
eadem adiuuabātur gratia: vt intelligerēt qd̄ audie
bant. Sed vtiq̄ sacramentū regni celoꝝ velabatur
in veteri testamēto: qd̄ plenitudine tēporis reuela-
retur in nouo. Nolo em̄ vos (ait apostol⁹) ignora- j. Cor. x.
re fratres: qm̄ patres nostri oēs sub nube fuerunt:
et oīes mare trāsierūt: ⁊ oīes p moysen baptizati
sunt in nube ⁊ in mari: et omnes eundē cibū spirita-
lem manducauerūt: et oīes eundem potū spiritalē
biberūt. Bibebāt em̄ de spiritali psequente eos pe-
tra: petra aūt erat christus. Idem itaq̄ in mysterio
cibus ⁊ potus illoꝝ qui noster: sed significatiōe idē:
nō specie: quia idē ipe christus illis in petra figura-
tus: nobis in carne manifestatus. Sed nō inquit in Ibidem.
oīibus illis beneplacitū est deo. Oēs quidem eun
dem cibū spiritalē manducauerunt: ⁊ eundē potum
spiritalē biberūt: id est spiritale aliquid significātē:
sed nō in oīibus illis beneplacitū est deo. Cū dic:
Nō in oīibus: erāt ergo ibi aliqui in quibus bene-
placitū est deo: Et cū essent oīa cōmunia sacramē 4. sent. d. 4.
ta: nō cōmunis erat oīb⁹ gratia. que sacramētorū qui vero.
virt⁹ est: Sicut ⁊ nūc iam reuelata fides q̄ tūc vela-
bat: oīb⁹ in noīe patris ⁊ filii ⁊ sp̄ūssancti bapti Math. 28.
zatis cōmune est lauacrū regeneratiōis: s ipa gra-
tia cui⁹ ipa sunt sacramēta: qua mēbra corpis chri-
sti cū suo capite regenerata sunt: nō cōmunis est om
nibus. Nā ⁊ heretici habēt eundē baptismū: et falsi
fratres in cōmunione catholici nominis. Ergo et h̄
recte dicit: sed nō in oīibus illis beneplacitū est deo.
Neq̄ tūc tamē: neq̄ nūc infructuosa est vox dicen-
tis: Attēdite pplus me⁹ legē meā. Que locutio nota
est in oīibus litteris: qd̄ nō ait attēde: s attēdite. Ex
multis em̄ pp̄lis cōstat: quib⁹ multis qd̄ sequit plu-
raliter dicit: Inclinate aurē v̄ram in verba
oris mei. Qd̄ est attēdite: hoc est inclinate aurem C
v̄ram. Et qd̄ ibi ait: legē meā. hoc ait hic: v̄ba oris
mei. Ille nāq̄ pie attēdit legē dei ⁊ verba oris eius:
cui⁹ aurē inclinat humilitas: nō cui⁹ erigit ceruicem
supbia. Quod em̄ infundit: cōcauo humilitatis ex-
cipit: eminētia tumoris expellit. Unū alio loco: In-
clina inquit aurē tuam: et excipe verba intellectus. Prouer. 22.

Quanto itaq̄ admoniti sumus etiā istū psalmū hui⁹
intellectus asaph: q̄z genitiuo casu in titulo positū ē
huius intellectus: nō hic intellectus: inclinata aure
suscipe: id est humili pietate. Nec ipi⁹ asaph dictū
est sed ipi asaph: qđ greco articulo apparet: ⁊ in q̄/
busdā latinis codicib⁹ inuenit̄. Verba igit̄ ista intel/
lectus sunt: id est intelligentię sunt: quę data est ipsi
asaph: Quod nō vni homini: ſ melius cōgregationi
populi dei: vnde nequaq̄ꝫ nos alienare debemus.
Quis em̄ ꝓprie dicat̄ synagoga iudęorum: ecclesia
vero christianorū: q̄z cōgregatio magis pecorū: cō
uocatio vero magis hominū intelligi solet: tamē et
illam dictā inuenim⁹ ecclesiā: et nobis fortasse poti/
Ps. 105. us ꝯuenit dicere: Salua nos dn̄e deus noster: ⁊ cō/
grega nos de gētibus: vt cōfiteamur nomini sancto
tuo. Neq̄ꝫ dedignari nos oportet: imo gratias inef
fabiles agere: qđ sumus oues manuū eius: quas ꝓ/
Joh. 10. uidebat cū diceret: Habeo alias oues q̄ nō sunt ex
hoc ouili: oportet me ⁊ ipsas adducere: vt sit vnus
grex ⁊ vnus pastor: iungēdo scȝ fidelē populū gen/
tiū: fideli populo israelitarū: de q̄bus ꝓ̄us dixerat:
Math. 15. Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierāt domus is/
Math. 25. rael. Nā ⁊ ꝯgregabūt̄ ante eū oēs gētes: et separabit
eos sicut pastor segregat oues ab hędis. Sic igit̄
audiamus qđ dictū est: Attēdite popul⁹ meus legē
meā: Inclinate aurē vestrā: in verba oris mei: Nō
tanq̄ꝫ iudeis: sed potius tanq̄ꝫ nobis: vel certe tanq̄ꝫ
1. Cor. 10. etiā nobis ista dicant̄. Cū em̄ dixisset apl̄us: Sȝ nō
in om̄ibus illis bn̄placitū est deo: ita ostēdens fuisse
ibi etiā illos in quib⁹ beneplacitū est deo: continuo
subiecit: Prostrati em̄ sunt in deserto. Deinde ad/
iunxit: Hęc aūt figurę nostrę factę sunt: vt nō simus
cōcupiscētes mala: sicut ⁊ illi cōcupierūt: Neq̄ꝫ ido
lis seruiētes: sic q̄dā eorū fuierūt: sic scriptū ē: Se/
dit popul⁹ mādUcare ⁊ bibere: ⁊ surrexerūt ludere.
Neq̄ꝫ fornicemur: sicut quidā eorū fornicati sunt: ⁊
ceciderūt vna die vigintitria milia. Neq̄ꝫ tempte/
mus christū: sicut quidā eoꝝ temptauerūt: ⁊ a serpē
Ibidem. tibus perierūt. Neq̄ꝫ murmurauer itis: sicut quidā
eoꝝ murmurauerūt: ⁊ perierunt ab exterminatore.
Om̄ia aūt hęc ī figura ꝯtingebāt illis: Scripta aūt
sunt ad correptiōē nostrā: in quos fines seculorum
obuenerūt. Nobis ergo poti⁹ ista cātata sūt: Vn̄ in
hoc psalmo inter cetera dictū ē: Ut cognoscat gene
ratio altera: filij qui nascent̄ ⁊ exurgēt. Porro si ille
interit⁹ a serpētibus: ⁊ ab exterminatore illa ꝑditio:
et gladij trucidatio figurę fuerūt: sicut euidēter dic
1. Cor. 10. apl̄us: cū illa om̄ia cōtigisse manifestū sit: nō enim
ait: in figura dicebant̄: vel in figura scripta sunt: sed
in figura inquit cōtingebāt illis: Quāto maiore dili
gentia pietatis cauēdę sunt pęnę: quarū figurę illę
fuerūt: Procul dubio quipꝑe sicut ī bonis reb⁹ mul
to ampli⁹ bonū est in eo qđ ꝑ figurā significat̄ q̄ꝫ in
ipa figura: ita ⁊ in malis longe vtiq̄ꝫ peiora sunt q̄ si
gnificant̄ figuris: cū tanta mala sint etiā significan/
tes figurę. Nam sicut terra illa ꝓmissiōis quo ille
popul⁹ ducebat̄ in cōparatiōē regni cęloꝝ: nihil est
quo christian⁹ popul⁹ ducit̄: ita ⁊ pęnę illę q̄ figu/
rę fuerūt: cū tam sint atroces in cōpatiōē pęnarum
quas significāt nihil sunt. Quas autē figuras dixit
apl̄us: eas dicit iste psalm⁹ q̄ntū existimare possu/
mus parabolas ⁊ ꝓpositiōēs: nō habētes in eo fidē
qđ cōtigerūt: sed in his reb⁹ ad quas rationabili cō

paratione deferunt̄. Attēdamus ergo legē dei po/
pulus eius: ⁊ inclinem⁹ aurem nostrā in verba oris
eius. Aperiā: inquit: in parabolis os meū:
⁊ eloquar ꝓpositiones ab initio. A quo ini
tio dicat: satis apparet in cōsequētibus. Nō em̄ ex q̄
factū est cęlū ⁊ terra: vel ex quo creatū est in ꝓ̄mo ho
mine genus humanū. sed ex quo populi cōgregatio
q̄ abducta ē ex ęgypto: vt sensus ꝑtineat ad asaph:
qđ interꝑtat̄ ꝯgregatio. Sed vtinā qui dixit: Aperiā
in parabolis os meū: etiā intellectū nostrū ī eas ape/
rire dignet̄. Si em̄ sic os suū aperuit in parabolis:
ita aperiret etiā ipas parabolas: et sicut eloquit̄ ꝓ/
positiones: ita eloqueret̄ ⁊ eaꝝ expositiōēs: nō hic
ęstuarem⁹. Nūc vero ita obtecta ⁊ clausa sunt om/
nia: vt etiā si ad aliquid ipo adiuuāte vnde salubrit̄
pascamur ꝑuenire possim⁹: in sudore tn̄ vultus no
stri edamus panē et pęnā diffinitiōis antiquę: non
corporis tantū: sed ⁊ cordis labore pendamus. Dicat
ergo ⁊ audiam⁹ parabolas ⁊ ꝓpositiōēs. Quan/
ta: inquit: audiuimus ⁊ cognouim⁹ ea: ⁊ pa
tres nostri narrauerūt nobis. Dn̄s sic q̄ lo
quebat̄. Nā cuius alteri⁹ verba credēda sunt: Attē/
dite popul⁹ meus legē meā: Quid est ergo qđ nūc
repēte homo loquit̄: Jam em̄ hominis verba sūt:
Quāta audiuim⁹ ⁊ cognouimus ea: ⁊ patres nostri
narrauerūt nobis. Nimirū iam deus ex hominis mi
nisterio loquitur⁹: sic ait apl̄us: An vultis experimē 2. Cor. 13.
tum accipe eius qui in me loquit̄ christus: ex ꝑsona
sua primū verba fieri voluit: ne verba eius loquens
homo cōtemneret̄ vt homo. Ita em̄ se habēt locu/
tiones dei quę nobis insinuant̄ ꝑ sensum corporis no
stri. Creaturā subditā: opere inuisibili creator mo/
uet: Nō ei⁹ substātia ī aliquid corpale ⁊ tēporale cō/
uertitur: aut corpalibus ⁊ tēporalib⁹ signis: siue ad
oculos siue ad aures ꝑtinētibus q̄ntū capere homies
possunt: suā faciat innotescere volūtatem. Si enim
angelus vti pōt ęthere: aere: nube: igne: ⁊ alia qua/
libet natura vel specie corpali: et homo: vultu: lin/
gua: manu: calamo: litteris: alijsve significantib⁹ re/
bus ad suę mētis indicāda secreta. Postremo cum
homo sit: nūcios homīes mittit: ⁊ dicit ali: vade: et
vadit: ⁊ alij: veni: et venit: ⁊ seruo suo: fac hoc: et fa/
cit: Quāto maiore ⁊ efficaciore potestate deus: cui
dn̄o vniuersa subiecta sunt: ⁊ ipo angelo et homine
vtit̄: vt qđ ei placet annūciet: Quis itaq̄ꝫ iā homo
dicat: Quāta audiuim⁹ ⁊ cognouim⁹ ea ⁊ patres no
stri narrauerūt nobis: tamē tanq̄ꝫ dei verba: nō tan
q̄ꝫ humanas fabulas audiam⁹. Propter hoc enim
ꝓmissum est: Attēdite popul⁹ meus legē meā. Incli/
nate aurē vestrā in verba oris mei: Aperiā in para/
bolis os meū: eloquar ꝓpositiōēs ab initio. Quāta
ergo audiuim⁹ inquit ⁊ cognouim⁹ ea: ⁊ patres no/
stri narrauerūt nobis. Sic est audiuim⁹ ⁊ cognoui/
mus: quō: Audi filia ⁊ vide. Audita em̄ sunt in ve/
teri testamēto quę cognoscunt̄ ī nouo: Audita cum
ꝓ̄phetarent̄: cognita cū implerent̄. Ubi ꝓmissio red
ditur: nō fraudat̄ auditio. Et patres nostri moyses
et ꝓ̄phetę narrauerūt nobis. Nō sunt abscon
dita a filijs eorum: in generatione altera.
Hęc est generatio: in qua nobis donata est regene/
ratio. Annūciātes laudes dn̄i ⁊ potentī
as eius: ⁊ mirabilia eius quę fecit. Ordo ver
borū est. Et patres nostri narrauerūt nobis: annūc

cẽtes laudes dñi. Laudat dñs vt amet. Quid em
saluberius amat? Et suscitauit testimonium
in iacob: et legẽ posuit in israel. Hoc est initi
um de quo supra dictũ est: Eloquar ꝓpositiones ab
initio. Initiũ est ergo vetus testamẽtũ: finis nouũ.
Timor em̃ preualet in lege. Et initiũ sapiẽtie: timor
Ro. 10. dñi. Finis aũt legis christ⁹ ẽ ad iustiaã omi credẽ
Ro. 5. ti: Quo donãte diffundit charitas in cordib⁹ nostris
per spiritũ sanctũ: qui dat⁹ est nobis: Et cõsumma
1. Jo. 4. ta charitas: foras mittit timorẽ: qm̃ nõ sine lege iu
sticia dei manifestata ẽ: Sꝫ qm̃ testimoniũ habet a
lege ꝛ ꝓphetis: ideo suscitauit testimoniũ in iacob:
et legẽ posuit in israel. Nam et illud qd̃ tam insigni
et pleno tãtis significationib⁹ opere tabernaculum
Ex. 40. cõstitutũ est. tabernaculũ testimonii nominat: in q
2. Cor. 3. erat velamẽ cõtra arcã legis: sicut velamẽ ꝯtra faci
em ministri legis: qꝛ in illa dispensatione: parabole
et ꝓpositiões erant. Ea quippe q̃ p̃dicabant ꝛ facie
bant: velatis significationib⁹ cõdebant: ꝛ nõ reuela
Ibidem. tis manifestationib⁹ cernebant. Cũ aũt trãsierit ad
2. Cor. 3. christũ (ait aplus) auferet velamen. Quotquot em̃
sunt ꝓmissiones dei: in illo erãt. Quisquis igit chri
sto adheret: totũ bonũ qd̃ etiã i litteris legis nõ in
telligit habet: Quisquis aũt ẽ alien⁹ a christo: nec i
telligit: nec habet. Suscitauit ergo testimoniũ in ia
cob: ꝛ legẽ posuit in israel. More suo repetit: Nam
qd̃ est. suscitauit testimoniũ: hoc est: legẽ posuit: Et
qd̃ est in iacob: hoc est in israel. Nam sicut ista duo
nomina sunt hominis vnius: ita lex ꝛ vetus testimõi
um duo sunt nomĩa rei vnius. Interest aliquid ait
q̃spiã: inter suscitauit ꝛ posuit. Ita sane: quẽadmo
dum interest etiã inter iacob et israel: Nõ quia erãt
duo homines: sed eadẽ duo nomĩa diuersis causis
Gen. 25. 32. vni homini sũt imposita. Jacob ꝓpter supplãtatio
nem: qm̃ nascẽtis tenuit plantã fratris: Israel autẽ
ꝓpter visionẽ dei. Sic aliud est suscitauit: aliud po
suit. Nam suscitauit testimoniũ ꝙtũ existimo dictũ
Ro. 7. est. qd̃ illo aliquid suscitatũ est. Sine lege enim ait
aplus peccatũ mortuũ est: Ego autẽ viuebã aliqñ
sine lege: Adueniẽte aũt mãdato: peccatũ reuixit.
Ecce qd̃ suscitatũ est p testimoniũ: qd̃ est lex: vt ap
Ibidem. pareat qd̃ latebat: Sicut paulopost dicit: Sꝫ pecca
tum vt appareat peccatũ p bonũ mihi operatũ est
mortẽ. Posuit aũt legem: dictũ est: tanq̃ iugũ pec
1. Tim. 1. catorib⁹: Vñ dicit: Q: iusto nõ ẽ lex posita. Testi
moniũ est igit inq̃ntũ aliquid ꝓbat: lex autẽ inq̃ntũ
iubet: cum sit vna eadẽq3 res. Quocirca sicut lapis
Ps. 117. christus: sed credẽtibus in caput anguli: non credẽ
tibus aũt lapis offensionis ꝛ petra scandali: Ita te
stimoniũ legis: eis qui lege non legitime vtunt: te
1. Pet. 2. stimoniũ est quo cõuincantur puniẽdi peccatores:
His vero qui ea legitime vtunt: testimoniũ est quo
demonstrat ad quẽ liberãdi cõfugere debent pecca
tores. In eius em̃ gratia est iusticia dei: testimoniũ
Ro. 10. habẽs a lege ꝛ ꝓphetis qua iustificat impius: Quã
quidã ignorãtes: ꝛ suam volẽtes cõstituere: iusticie
dei nõ sunt subiecti. Quanta: inquit: manda
uit patribus nostris nota facere ea filijs su
is: vt cognoscat generatio altera. Filij q̃
nascẽtur ꝛ exurget: ꝛ narrabũt filijs suis.
Vt ponãt i deo spem suã: ꝛ nõ obliuiscã
tur opm dei: ꝛ mãdata ei⁹ exquirãt. Ne
fiãt sicut patres eorũ: generatio praua et
amaricãs. Generatio que nõ direxit cor Al. (?)
suum: ꝛ nõ est creditus cũ deo spũs eius.
Hec verba indicãt duos q̃dammodo populos: alte
rum ad vetus: alterũ ad nouũ testamentũ ꝑtinentẽ.
Nam qd̃ ait: Quãta mãdauit patrib⁹ nostris: nota
facere ea filijs suis: Mãdata eos accepisse dixit: no
ta ea facere filijs suis: non tamẽ eos agnouisse aut
fecisse: sed ad hoc acceperũt ipi: vt cognoscat gene
ratio altera: qd̃ illa nõ cognouit. Filij qui nascent ꝛ
exurgent. Nam illi qui nati sunt: non exurrexerũt:
quia nõ sursum cor: sed in terra potius habuerunt.
Cũ christo em̃ exurgit: Vnde dictũ est: Si exurre Col. 3.
xistis cũ christo: q̃ sursum sunt sapite. Et narrent in
quit filijs suis: vt ponãt in deo spem suã. Ita em̃ nõ Ro. 10.
suã iusticiã iusti volũt cõstituere: sed reuelant ad de Ps. 36.
um viã suã: ꝛ sperãt in eũ: vt ipe faciat. Et nõ obliui
scant opm dei: Magnificãdo scꝫ ꝛ iactando opera
sua tanq̃ ipi faciant: cũ deus sit qui opatur in eis q̃ Phil. 2.
bona operant: ꝛ velle ꝛ opari p bona voluntate. Et
mandata eius exq̃rant. Cũ iam ea didicerit: quõ ex
quirant? Quanta em̃ inq̃t mãdauit patrib⁹ nostris:
nota facere ea filijs suis: vt cognoscat generatio al
tera. Quid cognoscat? Vtiq3 mãdata q̃ mandauit.
Quõ ergo adhuc exq̃rant: nisi quia ponẽdo in deo
spem suã? Tũc mandata eius exq̃rant: vt ab eis illo
adiuuãte cõpleant. Ne fiant sicut patres eorũ ge
neratio praua ꝛ amaricãs: generatio que nõ direxit
cor suũ. Et dicit quare: cõtinuo subiungẽdo: Et nõ
est creditus cũ deo spirit⁹ eius: id est qꝛ nõ habebat
fidem q̃ impetrat qd̃ lex imperat. Qñ em̃ cũ spiritu
dei operãte spũs hominis coopatur: tũc qd̃ de⁹ iussit
implet: Et hoc nõ fit nisi credendo in eũ q̃ iustificat Ro. 4.
impiũ. Quã fidẽ nõ habuit generatio praua ꝛ ama
ricans. Et ideo de illa dictũ est: Nõ est creditus cũ
deo spũs eius. Multo em̃ hoc expressius dictũ est:
ad significandã gratiã dei: q̃ nõ solũ opatur remissi
onẽ peccatoꝝ: sed etiã coopantẽ sibi facit hominis
spiritũ: in ope bonoꝝ factoꝝ: quasi diceret: Nõ cre
didit deo spũs eius. Hoc est em̃ habere cũ deo cre
ditũ spiritũ: nõ credere spiritũ suũ posse facere sine
deo iusticiã: sed cũ deo. Hoc est em̃ credere in deũ: 3. sen. d. 23. ali
qd̃ vtiq3 plus est q̃ credere deo. Nã ꝛ homini cuili ud est.
bet plerũq3 credendũ est: q̃uis in eũ nõ sit credẽdũ.
Hoc est ergo credere in deũ: credendo adherere ad
bene coopandum bona opanti deo: Quia sine me Joh. 15.
inquit nihil potestis facere. Quid aũt plus hic apo
stolus dicere potuit q̃ qd̃ ait: Qui aũt adheret deo 1. Cor. 6.
vnus spũs est? Aliqñ lex ista testimoniũ est q̃ dam
netur: nõ quo absoluat reus. Littera em̃ est minax
q̃ cõuincat p̃uaricatores: nõ spũs adiuuans qui li
beret ꝛ iustificet peccatores. Generatio ergo illa cu
ius exemplũ cauendũ est: ideo praua et amaricans
fuit: quia nõ est credit⁹ cum deo spũs eius: quia etsi
aliqua credidit deo: nõ tamẽ credidit in deũ. Non
ex fide adhesit deo: vt sanata a deo bene cooparet
coopanti in se deo. Deniq3. Filij ephrem intẽ
6
dentes ꝛ mittẽtes *arcus: cõuersi sunt i die Al. *arcum.
belli. Persequẽtes legẽ iusticie: in legẽ iusticie non Ro. 9.
puenerũt. Quare? Quia nõ ex fide. Generatio em̃
erat cui⁹ spũs cũ deo credit⁹ nõ est: sed tanq̃ ex opi
bus: quia nõ sicut tetendit misit arcus qd̃ foris ap
pareret: tanq̃ in opibus legis: ita direxit ꝛ cor: vbi
iustus viuit ex fide: q̃ p dilectionẽ opatur: qua inhe Ro. 1.

Gal. 5. retur deo qui operatur in homine et velle et operari
Phil. 2. pro bona volūtate. Nā quid est aliud tēdere arcus et
mittere et cōuerti in die belli: nisi attendere et pmit-
tere in die auditionis: et deserere in die tēptationis:
armis quasi pludere: et ad horam certaminis nolle
pugnare? Quod sane ait tēdētes et mittētes arcus:
cum debuisse dicere videatur: tendentes arcus: et mit
tentes sagittas: Nō enim arcus mittitur: sed ab arcu ali
quid mittitur: Aut illa locutio est de qua supius dis
seruimus: vbi dictū est: Suscitauit testimoniū: quia
suscitauit aliquid testimonio: Ita et hic mittētes ar
cus: quia miserunt aliquid arcubus: Aut obscurus
ordo verborū est cū ītermissione verbi: qd etiā ta-
citū subaudiendū est: vt iste ordo sit: Filii ephrem
intendētes arcus et mittentes: et subaudiatur sagittas:
plenusque sit sensus: tendētes arcus et mittentes sagit
tas: quod etiā si diceret: tēdētes arcus et mittētes sagittas:
nō vtique tendentes sagittas intelligere deberemus:
sed audito eo qd dixit: tendentes: subaudire potius
arcū: quamuis dictum nō fuerit. Nōnulli sane codices
greci habere dicuntur: tendētes et mittētes arcubus:
vt sine dubitatiōe subaudiamus: sagittas. Quod ve-
ro per filios ephrem vniuersam illā generationē ama-
ricantē intelligi voluit: locutio est a parte totū signi-
ficans. Et ideo fortasse electa est ista pars: ex qua to
tus ille populus significaretur: quia de his potissimū
boni aliquid expectandū fuit: quia ex illo nati sunt
Gen. 48. quē nepotē suū iacob: quamuis a patre eius tanquam mi-
norē ad sinistrā constitutū: manu tamē dextera bn-
dixit: eumque maiori fratri arcana benedictione ppo
suit. vt qd ita hoc loco tribus illa culpatur: nec aperu-
isse in ea qd illa benedictio pmittebat ostendit: satis
intelligamus qd etiā tūc ex verbis patriarche iacob:
longe aliud figurabatur: quam prudentia carnis expe-
Matth. 20. ctat. Figurabatur enim quia futuri essent nouissimi qui erāt
primi: et primi futuri essent qui erant nouissimi: per
Joh. 1. saluatoris aduentū. de quo dictū est: Qui post me
Gen. 4. et 21. et venit: ante me factus est. Sic abel iunior maiori prela-
25. tus est fratri: Sic hismaeli isaac: Sic esau cōgemino
Gen. 38. suo: sed tamen prius nato ipso iacob. Sic phares et
ipse cōgemino suo: qui prius manū ex vtero miserat
1. Reg. 15. et cepat nasci. et iam nascendo pcessit. Sic dauid ma
ioribus prelatus est fratribus: Et propter qd iste omnes
atque alie similitudines nō solū dictorū: sed etiam fa
ctorū parabole pcesserūt. Sic populo iudeorū: pre-
latus est populus christianus: pro quo redimendo
Gen. 4. quēadmodū abel a cain: sic a iudeis occisus est chri-
stus. Hoc figuratū est enim etiā: cum iacob decussat i
Gen. 48. porrectis manibus dextera tetigit ephrem ad sinistrā
cōstitutū: eumque pposuit manasse ad dexterā cōsti-
tuto: quē sinistra ipse tangebat. Nam secundum carnē filii
ephrem intendētes et mittentes arcus cōuersi sunt in
die belli. Quid sit aūt qd ait: Cōuersi sūt in die bel
li: consequētia docent: quibus id apertissime exposuit.

b Non custodierūt: inquit: testamentū dei:
et in lege eius noluerūt ambulare. Ecce qd
est: Cōuersi sūt in die belli: Nō obseruauerūt testa-
mentū dei. Ubi arcus tendentes et mittētes: etiam
pmissionis verba pimptissime ptulerunt dicentes:
Exo. 19. Quecunque locutus est dñs deus noster: audiemus et
faciemus. Cōuersi sunt in die belli: quia pmissionē
obedientie: nō auditio: sed temptatio pbat. Cuius est
autē cū deo spiritus creditus: fidelē tenet deū: qui

nō enim permittat tēptari sup id quod potest: sed fa 1. Cor. 10.
ciet cum tēptatione etiam exitū: vt possit sustinere:
ne conuertatur in die belli. Qui autem in se nō in deo 1. Cor. 1.
gloriatur: quamuis iactet pollicitationem virtutis sue:
velut tendens et mittens arcus: cōuertitur in die bel
li. Quia enim nō est creditus cū deo spiritus eius: nō
est cum illo etiā spiritus dei. Et sicut scriptū est: qui a Eccl.
nō credidit: ideo nō protegetur. Quod vero cū dixis
set: Nō obseruauerūt testamentū dei: adiecit et ait:
Et in lege eius noluerūt ambulare: Repetitio est su-
perioris sententie: cum quadā eius expositiōe. Hoc
enim appellauit legē eius: qd supra dixerat testamen-
tum dei: vt illud quod dictū est: nō custodierunt re-
petitum intelligatur: in eo ambulare noluerunt. Sed
cum breuius dici possit: Et in lege eius noluerunt
ambulare: nō nihil mihi videtur in hoc verbo nos que-
rere voluisse qd maluit dicere: noluerūt ambulare:
quam: nō ambulauerūt. Poterat enim putari lex operū
quasi sufficere ad iustificationē: cum ea que pcipiū-
tur forinsecus fiunt ab eis hominibus qui mallent nō
pcipi que nō ex corde faciūt: et tamē faciunt: Ac per hoc
quasi videntur ambulare in lege dei: sed nolūt ambu
lare: Nō enim ex corde faciūt. Ex corde aūt nullo mō
fieri potest: quod formidine fit pene: non dilectione
iusticie. Nam quātū attinet ad facta que forinsecus
agūtur: et qui timent penam: et qui amant iusticiā:
nō furātur: et ideo pares sunt manu: dispares corde:
pares opere: dispares volūtate. Ideo illi sic notati
sunt: Generatio inquit que nō direxit cor suū. Non
dictū est opera: sed cor. Recto enim corde: recta sunt
opera. Cum aūt cor rectū nō est: opera recta nō sunt
etiam si recta videantur. Et vnde cor nō direxit pra-
ua generatio: satis aperuit cum ait: Et nō est credi-
tus cum deo spiritus eius. Rectus est enim deus: et
ideo recte adherens: tanquam incōmutabili regule po-
test fieri rectū: qd in se fuit prauū cor hominis. Ut
aūt cor cum illo sit: et per hoc rectū esse possit: accedit
ad eum: nō pede: sed fide. Ideo dicitur etiam in epla
ad Hebreos de illa ipsa generatione praua et amari-
cante: Non profuit sermo auditus illis: nō cōtempe- Heb. 4.
rans fidei eorū qui obaudierūt. Uoluntas igitur que
est in corde recto: paratur a dño: fide pcedente: qua
acceditur ad deū directū: vt cor fiat rectum. Que fi
des pueniente et vocāte: misericordia dei: per obediē-
tiam suscitatur: et applicare incipit ad deum cor: vt
dirigatur: vt quanto magis magisque dirigitur: tanto ma
gis videt qd nō videbat: et valet qd nō valebat. Hoc
nō fecerat simon: cui petrus apostolus dixit: Non Act. 8.
est tibi pars neque sors in hac fide: Cor enim tuum nō
est rectū cum deo. Ibi enim ostēdit quia non pōt esse
rectū sine deo: vt incipiant homines nō tanquam serui
sub lege ambulare metuentes: sed in lege tanquam filii
volētes: in qua illi ambulare noluerūt: et sub illa rei
remanserunt. Hanc enim voluntatē nō timor: sed cha Ro. 5.
ritas habet: que diffunditur in cordibus credentiū per
spiritū sanctū. Quibus dicitur. Gratia salui facti estis Eph. 2.
per fidem: et hoc nō ex vobis: sed dei donū est: non ex
operibus: ne forte quis extollatur: Ipsius enim sumus fi-
gmentū creati in christo iesu: in operibus bonis que
pparauit deus: vt in illis ambulemus: Nō quō isti
qui in lege eius noluerūt ambulare: nō credendo in
eum: neque viam suā reuelando ad eū: et sperādo in eū
vt ipse faceret. Et obliti sunt beneficiorum Ps. 36.

eius: et mirabilium eius que ostendit eis:
Coram patribus eorum fecit mirabilia.
Quid sit hoc nõ est questio negligẽda. De ipsis pa-
tribus pauloante dicebat: qd̃ fuisset generatio pra-
ua et amaricans. Ne fiãt inquit sicut patres eorum
generatio praua et amaricans: generatio que nõ di-
rexit cor suum: et cetera que adhuc de ipsa generati-
one dicũtur: Cuius imitationẽ eo modo cauendã p̃-
cipit alteri generationi vt ponant in deo spem suã:
et nõ obliuiscãtur operũ dei: et mãdata eius exq̃rãt.
De quibus iam satis qd̃ visum est disseruimus. Quid
sibi ergo vult cũ de ipsa generatione praua loquat:
quomõ obliti sunt beneficiorũ dei: et mirabiliũ eius
que ostendit eis: qd̃ addidit et dicit: Corã patribus
eorum fecit mirabilia: Quibus patribus cum ipsi
sint patres eorũ: quorũ nõ vult esse posteros similes:
Si illos acceperimus ex quibus isti nati erãt: velut
abrahã: isaac et iacob: iam olim dormierãt: quãdo mi-
rabilia deus ostẽdit in egypto. Sequitur enim. In
terra egypti: in campo thaneos. Ubi dicit ostẽ-
disse deum istis mirabilia corã patribus eorũ. An
forte spiritu p̃sentes erant: quia de ipsis dñs in euan-
Luc.20. gelio ait: Omnes enim illi viuũt: An accõmodatius ac-
cipimus patres moysen et aaron: aliosq̃ seniores qui
cõmemorãt in eadẽ scriptura etiã spiritũ accepisse
Rom.5. vnde acceperat et moyses: vt eum adiuuarent ad eun-
dem populũ regendũ ac ferendũ: Cur enim nõ appel-
larẽtur patres: Non sicut deus pater vnus est qui
regenerat spiritusancto quos facit filios ad eternã
hereditatẽ: sed honoris gratia p̃pter etatem curãq̃
i.Cor.4. pietatis. Sicut paulus senior dicit: Nõ vt cõfundã
vos hec scribo: sed vt filios meos charissimos mo-
Math.23. neo: cum sciret vtiq̃ a dño dictũ: Ne vobis dicatis
patrẽ in terra: vnus est enim pater vester deus. Quod
nõ ideo dictũ est: vt hoc vocabulũ honoris huma-
ni de loquendi cõsuetudine tolleretur: sed ne gratia
dei qua in eternam vitã regeneramur: nature: vel po-
testati: vel etiã sanctitati cuiusq̃ hominis tribueret.
Ideo cum diceret: Ego vos genui: predixit in chri-
sto et per euangeliũ: ne ipsius putaret esse qd̃ dei est.
Ergo illa generatio praua et amaricans: obliti sunt
beneficiorũ dei: et mirabiliũ eius que ostendit eis co-
ram patribus eorũ que fecit mirabilia in terra egy-
K pti: in campo thaneos. Et incipit eadẽ mirabilia cõ-
memorãdo retexere: Que si parabole sũt et p̃positi-
ones: pfecto ad aliquid cõparandũ referende sunt:
Nec oculum intẽtionis debemus auferre ab eo qd̃
psalmus iste intẽdit ostendere: hunc esse fructũ om-
niũ que dicunt: et quare admoniti sumus: hec intẽ-
tissime audire deo dicente: Attẽdite populus meus
legem meã: inclinate aurem vestrã in verba oris mei:
Ut ponamus in deo spem nostrã: et ne obliuiscamur
operũ dei: et mandata eius exquiramus: ne fiamus
sicut illi patres generatio praua et amaricans: ge-
neratio que cor nõ direxit suum: et nõ est creditus cũ
deo spiritus eius. Ad hoc ergo omnia referenda sũt:
ac p hoc quicquid figurata actione ista significant:
ita fieri possunt spiritualiter in homie: vel gratia dei
si bona sunt: vel iudicio dei si mala sunt: sicut illa
bona facta sunt in israelitas: vel mala et in ipsos: et in
eorũ inimicos. Que si non obliuiscamur: sed in deo
spem nostrã ponamus: nec ipsius gratie simus in-
grati: eumq̃ timeamus: nõ timore seruili quo sola
mala corporalia formidant: sed timore casto p̃manẽ-
te in seculũ seculi: qui timor magnã esse iudicat pe-
nam priuari luce iusticie: non efficiemur tanq̃ pa-
tres illi generatio praua et amaricans. Terra itaq̃
egypti: in figura intelligẽda est huius seculi. Campus
thaneos planicies est mãdati humilis. Nam man-
datũ humile interp̃tatur thanis. In hoc ergo secu-
lo humilitatis mandatũ suscipiamus: vt in alio se-
culo exaltationẽ quã p̃misit qui p̃pter nos hic factus
est humilis: accipere mereamur. †Nam qui di- Exo.40.
rupit mare et †traiecit eos: †statuit aq̃s qua- Al. †non hz.
si in †vtres. Ut sic staret vnda tanq̃ fuisset inclu- Al. †interrupit †pduxit. †it.
sa: potest p suã gratiam cohibere fluida et labentia Al. †vtre.
cõcupiscentiarũ carnaliũ: cum huic seculo renũcia-
tur: vt tanq̃ inimicis peccatis omnibus pdeletis fi-
deliũ populus p sacramentũ baptismatis traiciatur.
†Qui eduxit eos in nube diei: et tota no- Al. Et deduxit.
cte in illuminatione ignis. Potest etiã spiritu- Ibidem.
aliter dirigere itinera: si ad eũ clamet fides: Itinera Ps.118.
mea dirige s̃m verbũ tuũ. De quo alibi dicit: Ipse Prouer.4.
enim rectos faciet cursus tuos: et itinera tua in pace p-
ducet p iesum christũ dñm nostrũ: Cuius in hoc secu-
lo tanq̃ in die sacramentũ manifestatũ est in carne
velut in nube: in iudicio vero tanq̃ in terrore noctur-
no: q2 tunc erit magna tribulatio seculi tanq̃ ignis:
et lucebit iustis: et ardebit iniustis. Qui †diru- Exo.17.
pit in deserto petrã: et adaquauit eos sicut in Al. †interrupit petrã in heremo
abysso multa: Et eduxit aquã de petra: Al. †velut.
et deduxit tanq̃ flumina aquas. Pot vtiq̃
sitientis fidei donũ spũsancti qd̃ illa res gesta spũa-
liter significabat infundere de spiritali sequente pe-
tra qd̃ est christus: qui stabat et clamabat: Si quis Ioh.7.
sitit: veniat ad me: Et: Qui biberit de aq̃ quam ego
dabo: flumina aque viue fluent de ventre eius. Hoc
enim dicebat sicut in euãgelio legit de spiritu quẽ ac-
cepturi erant credẽtes in eũ. Ad quẽ velut virga li-
gnum passionis accessit: vt emanaret credẽtibus gra-
tia. Et tamẽ illi tanq̃ generatio praua et amaricãs. L
†Apposuerũt adhuc peccare ei: Id est nõ Al. †Et.
credere. Nã hoc est peccatũ de quo arguit spiritus Ioh.16.
mundũ: sicut dñs dicit: De peccato quidẽ: quia nõ
crediderũt in me. Et †exacerbauerunt altissi- Al. †in ira excitauerũt excelsũ.
mum in siccitate. Qd̃ alii codices habent: in in-
aquoso: Qd̃ de greco est expressius: nec aliud q̃
siccitatẽ significat. Utrũ in alia heremi siccitate: an
potius in sua: Quia licet bibissent de petra: nõ ven-
tres: sed mẽtes aridas habebãt: nulla virentes fecũ-
ditate iusticie. In qua siccitate magis fideliter deo
supplices esse debuerãt: vt qui sanctitatẽ donauerat
faucibus: equitatẽ donaret et moribus. Ad eum quippe
fidelis anima clamat: Oculi mei videant equitatẽ. Ps.16.
Et temptauerũt deũ in cordibus suis: vt Nume.11.
peterẽt escas aiabus suis. Aliud ẽ petere cre-
dendo: aliud temptãdo. Deniq̃ sequit. Et †de- Al. †male locuti sunt.
traxerũt de deo et dixerũt: nunquid pote-
rit deus parare mẽsam in deserto: Qm
percussit petrã et fluxerũt aque: et torrentes
inundauerũt: Nũquid et panem poterit
dare: aut parare mẽsam populo suo: Non
credentes ergo petierũt escas aiabus suis. Non sic
apostolus iacobus escã mentis p̃cepit postulari: sed
a credentibus eam peti admonet: nõ a temptãtibus at-
q̃ detrahẽtibus deo: Si quis autẽ vestrũ inquit in- Iacobi.1.

diget sapiētia: postulet a deo: qui dat omib⁹ affluen-
ter ꝛ nō improperat: ꝛ dabit ei: Postulet aūt in fide
nihil hesitans. Hanc fidē non habebat generatio q̄
coꝝ nō direxit suū: et non est creditus cū deo spirit⁹
Al. ꝑ deo. eius. ꝑ Propter hoc audiuit dñs ꝛ distulit:
ꝛ ignis accēsus ē in iacob: ꝛ ira dei ascēdit
in israel. Exposuit quid ignē dixerit. Iram quip-
pe appellauit ignē: q̄ꝗ multos ꝑpe etiam ignis ac-
cenderit. Quid ergo est qd̄ ait: Audiuit dñs ꝛ distu-
lit: An distulit eos introducere in terrā ꝑmissionis
quo ducebant: qd̄ intra paucos dies fieri poterat:
Sed ꝑpter peccata in heremo fuerant cōterēdi: vbi
et cōtriti sunt ꝑ quadraginta annos. Quod si ita ē:
distulit ergo populū: nō istos ipos qui temptātes
detrahebāt deo. Nam omes in heremo perierunt:
et filij eoꝝ in terrā ꝑmissionis ingressi sunt. An di-
stulit penam vt prius satiaret etiā infidelē concupi-
scentiam: ne ꝑpterea putaret iratus: quia hoc ab il-
lo licet temptātes ꝛ detrahentes petebant qd̄ face-
re non posset: Audiuit ergo et distulit vindicare: et
posteaq̄ꝫ fecit quod eū illi facere nō posse putauerāt:
tūc ira ascēdit in israel. Deniq̄ꝫ vtrunq̄ꝫ breuiter po-
situm: deinceps aperte ordinē narrationis exequit.

Quia nō crediderūt in deo: nec sperauerunt in salutare eius. Namq̄ꝫ cum dixisset: q̄re
ignis accēsus est in iacob: ꝛ ira ascendit in israel: id ē
quia nō crediderūt in deo: nec sperauerūt in saluta-
ri eius: continuo subijciens q̄ꝫ euidētius beneficijs
ingrati fuerunt. Et mandauit: inquit: nubi-
bus desuper: et ianuas celi aperuit: Et
Exo. 16. pluit illis manna ad manducandū: et pa-
nem celi dedit eis. Panē angeloꝝ man
Sap. 16. ducauit homo: cibaria misit eis in abūdā-
Al. tabūd ātia. tiam. Transtulit austrū de celo: ꝛ indu-
xit in virtute sua aphricū. Et pluit super
Nume. 11. eos sicut puluerem carnes: ꝛ sicut harenā
maris volatilia pēnata. Et ceciderūt in me
dio castroꝝ eoꝝ: circa tabernacula eoꝝ.
Et manducauerūt et saturati sunt nimis:
Al. ꝛ fraudati. et desideriū eoꝝ attulit eis: nō sūt priua-
ti a desiderio suo. Ecce quare distulerat. Quid
Al. ꝛ esce eorum aūt distulerat: audiamus. Adhuc esca erat i
erant. ore ipsoꝝ: ꝛ ira dei ascendit in eos. Ecce qd̄
Al. ꝛ super. distulerat. Prius eñ distulit: ꝛ postea ignis accen-
M sus est in iacob: ꝛ in ira ascendit in israel. Distulerat
ergo vt prius faceret qd̄ eum facere nō posse credi-
derant: deinde infert quod eos pati oportebat. Nā
si ponerent in deo spem suā: nō solum eis illa deside
ria carnis: sed etiam spirit⁹ implerent. Qui eñ mā-
dauit nubibus desup: ꝛ ianuas celi aperuit: ꝛ pluit
illis manna ad manducandū: ꝛ panē celi dedit eis:
vt panem angeloꝝ manducaret homo: qui cibaria
misit eis in abundātia: vt satiaret incredulos: nō est
inefficax dare credētibus verū ipm de celo panem:
quē manna significabat: qui vere cibus est angelo-
rum: Qd̄ dei verbū corruptibiles incorruptibiliter
Ioh. 1. pascit: quod vt māducaret homo: caro factū est: et
habitauit in nobis. Ipe eñ panis ꝑ nubes euange-
licas vniuerso orbi pluit: et apertis p̄dicatoꝝ cordi
bus tanq̄ꝫ celestib⁹ ianuis: nō murmurāti ꝛ temptā-
ti synagoge: sed credenti ꝛ in illo spem ponēti ecclesie
p̄dicat. Qui trāstulit austrū de celo: ꝛ induxit i vir-
tute sua aphricū: ꝛ pluit sup eos sicut puluerem car

nes: ꝛ sicut harenā maris volatilia pennata: Et ce-
ciderunt in medio castroꝝ eoꝝ: circa tabernacula eo-
rum: Et māducauerūt: ꝛ saturati sunt nimis: et desi
deriū eorum attulit eis: nec sunt priuati a desiderio
suo. Potest ꝛ nō temptantiū: sed credentiū paruulā
fidem: carne editis vocū signis: et per aerē trāscur-
rētibus tanq̄ꝫ volatilibus pascere: nō tamē ab aqui-
lone venietib⁹: vbi frigus ꝛ caligo p̄ualēt: id est elo-
quentia q̄ huic seculo placet: sed transferēdo austrū
de celo. Quo nisi ad terras: Vt q̄ in fide sūt paruu-
li: audiēdo terrestria: nutriant ad capiēda celestia.
Si enim terrestria inquit dixi vobis: et non creditis: Io. 3.
quō si celestia dixero vobis: credetis: Trāslat⁹ eñ
erat ille de celo q̄dammodo vbi mēte excesserat deo
vt temperātus eis esset quib⁹ dicebat: Nō potui vo- 1. Cor. 3.
bis loqui quasi spūalibus: sed quasi carnalib⁹. Ibi 2. Cor. 12.
eñ audierat ineffabilia verba: que in terra illi nō li-
cebat loqui ꝑ verba sonantia quasi ꝑ volatilia pen-
nata. Et inducēdo in virtute sua aphricū: hoc est ꝑ
ventos meridianos feruētes ꝛ lucentes p̄dicantiū
spūs: Et hoc i virtute sua: ne sibi tribuat aphric⁹ qd̄
habet ex deo. Veniūt aūt vltro isti venti ad homi-
nes: ꝛ apportāt eis verba diuinit⁹ missa: vt i suis se-
dibus ꝛ circa tabernacula sua colligāt eiusmodi vo-
latilia: ꝛ adoret vnusquisq̄ꝫ dñm de loco suo: omnes
insule gentiū. Sed infidelibus tanq̄ꝫ praue ꝛ amari-
canti generationi: cū adhuc esca esset in ore ipsoꝝ:
ira dei ascēdit in eos. Et occidit in plurimis
eoꝝ. Hoc est plurimos eoꝝ. Vel sicut nōnulli co
dices habent: Pingues eorum. Quod quidē
in grecis quos habuim⁹: nō inuenimus: Sꝫ si hoc ē
verius: quid aliud intelligēdi sunt pingues eoꝝ: ni-
si in superbia p̄ualentes: de q̄bus dicit: Prodijt q̄si Ps. 72.
ex adipe iniquitas eoꝝ. Et electos israel im-
pediuit. Erant illic etiā electi: quoꝝ fidei nō cōtē-
perabat generatio praua ꝛ amaricās. Impediti sūt
aūt: ne aliquid eis ꝑdessent: quib⁹ paterno affectu
cōsulere cupiebāt. Quibus eñ deus irascit: qd̄ mi-
sericordia ꝯferet humana: An potius simul cū eis
cōpeditos etiā electos intelligi voluit: vt qui mente
et vita discernebant ad exemplū: nō iusticie tantū:
sed etiā patiētie cū illis molestias sustinerēt: Nam
sanctos cū peccatoribus nō ob aliam forsitā causā
etiā captiuos ductos esse vidicim⁹: q̄ñ in grecis co
dicibus nō ἀραποδίσεν quod est impediuit: sed
συνεποδίσεν legimus: qd̄ ē poti⁹ compediuit.
Sed generatio praua ꝛ amaricans. In omni- N
bus his peccauerūt adhuc: ꝛ nō crediderūt
in mirabilibus ei⁹. Et defecerūt in vani-
tate dies eoꝝ: Cū possent si crederēt dies in ve-
ritate sine defectu habere apud eum cui dictum est:
Anni tui nō deficient. Defecerunt ergo in vanitate Ps. 101.
dies eoꝝ. Et anni eoꝝ cū festinantia. Fe-
stinat quippe tota vita mortaliū: ꝛ que videt prolix
ior: vapor est aliquāto diuturnior. Verūtamē Al. ꝛ cum
cū occideret eos: querebant eū. Non ꝑpter
eternā vitā: sed vaporē citius finire metuētes. Que-
rebāt ergo eū: nō vtiq̄ꝫ hi quos occiderat: sed q̄ exē-
plo eoꝝ occidi timebant. Sic aūt de illis scriptura
locuta est: tanq̄ꝫ hi deū quererēt qui occidebant: q̄a
vnus populus erat: tanq̄ꝫ de vno corpore dicitur.
Et reuertebant et diluculo veniebāt ad
eū. Et rememorati sunt qm̄ deus ē adiutor Al. ꝛ

ptor eorū: et deus excelsus redemptor eorū
est. Sed hoc totū ꝓpter acquirēda tēꝑalia bona: et
vitanda tēporalia mala. Nam qui ꝓpter beneficia
terrena deū querebant: nō vtiqꝫ deū: sed illa quere-
bant: quia eo mō timore seruili nō liberali dilectio-
ne deus colit. Sic ergo deus nō colit: hoc eni colit
quod diligit. Unde qr deus rebus omnibus maior et
melior inuenit. plus omnibus diligēdus est vt colit.
Denique hic sequētia videamꝰ. Et dilexerunt
Psalm 77. eū: inquit in ore suo: et in lingua sua menti-
ti sunt ei. Cor aūt ipsoꝝ non erat rectū cū
eo: nec fideles habiti sunt in testamēto eiꝰ.
Aliud in lingua eorū: aliud in corde eorū īueniebat:
cui secreta hominū nuda sunt: et sine vllo obstaculo
quid potius amarēt: videbat. Rectū itaqꝫ cor cum
Ps. 26. deo est: qñ ꝓpter deū querit deū. Unā quippe cōcu-
piuit a dño: hāc requiret: vt inhabitet in domo dñi
semꝑ: et cōtempletur eiꝰ delectationē: Cui dicit cor fi-
Exo. 16. delū: saturabor: nō olla carniū egyptioꝝ: nec me-
lonibus et peponibus et allio et cepis (que generatio
praua et amaricās etiā pani celesti ꝓferebat) nec mā-
Ps. 16. na visibili atqꝫ ipsis volatilibꝰ pennatis: sed satura-
bor cū manifestabit gloria tua. Hec est eni heredi-
tas noui testamēti: in quo illi fideles habiti nō sunt:
cuius tamē fides etiā tunc qñ velabat erat in electis:
et nūc qñ iam reuelata est: nō est in multis vocatis.
Math. 20. Multi eni sunt vocati pauci aūt electi. Talis ergo
erat generatio praua et amaricans: etiā cum deū q-
rere videret: diligēs in ore: et in lingua mentiens: in
corde aūt nō recto cum deo: vbi ea potiꝰ diligebat
O ꝓpter que dei adiutoriū requirebat. Ipse autē
est misericors: et ꝓpitius fiet peccatis eorū:
Ibidem. et nō disꝑdet eos. Et abūdauit vt auer-
teret irā suā: et nō accendit omnē irā suam.
Et recordatus est qr caro sunt: spūs va-
Ibidem. dens et nō reuertens. In his verbis multi sibi
iniquitatis impunitatē de diuina miscdia pollicent:
etiā si tales esse persiterit: qualis generatio ista de-
scribitur praua et amaricans: que cor nō direxit suū:
et nō est creditus cū deo spūs eius: quibꝰ cōsentire
nō expedit. Si eni vt ſm ipsos loquar: deus fortas-
se nō perdet nec malos: sine dubio nō ꝑdet bonos:
Cur ergo nō potius id eligimꝰ: vbi dubitatio nulla
est: Nam qui in lingua sua mentiunt illi: cum aliud
habeat cor eorū: putāt vtiqꝫ et volūt qñ penam eter-
nam talibus cōminat: etiā deū esse mendacē. Sz cū
ipsi eū mentiendo nō fallāt: ille verū dicendo nō fal-
lit. Hec itaqꝫ verba diuinoꝝ eloquioꝝ de qbꝰ sibi
generatio praua blādit: nō ea deprauet sic cor suū:
quia et illo depꝛauato: ista recta ꝑsistunt. Primo qp-
pe ſm hoc intelligi potest qd in euāgelio scriptū ē:
Math. 5. Ut sitis sicut pater vester qui in celis est: qui facit ori-
ri solem suū suꝑ bonos et malos: et pluit suꝑ iustos et
iniustos. Quis eni nō videat quāta miscdie patien-
tia malis parcat: Sed ante iudiciū. Sic ergo peꝑ-
cit illi genti: vt nō accēderet oēm irā suā ad eam pe-
nitus eradicandā atqꝫ finiendā: Qd in verbis eiꝰ et
intercessione ꝓ peccatis eorū moysi serui eius eui-
Exo. 32. dēter apparet: vbi deus dicit: Deleā eos: et faciam te
in gentē magnā. Ille intercedit paratior deleri pro
ipsis qꝫ ipsos: sciēs apud misericordē se id agere: qui
qñ nullo mō deleret ipm: etiā illis ipsis parceret ꝓ-
pter ipsum. Videamus eni qūtum pepercit: et adhuc
parcat. Nam introduxit eos in terrā ꝓmissionis: et
seruauit eam gentē quousqꝫ se christū interficiendo
sceleri omniū maximo colligarēt: Qd eos ex illo re-
gno eradicatos: ꝑ cuncta gentiū regna disseminauit:
nō vtiqꝫ deleuit: sed manet idem populus ꝓlis suc-
cessione seruatꝰ: Uelut cain signo accepto: ne quis Gen. 4.
eum occidat: id est penitus ꝑdat. Ecce quēadmodū
implet qd dicit: Ipse aūt est misericors: et ꝓpitius fi-
et peccatis eorū: et non disꝑdet eos: et abundauit vt
auerteret irā suā: et nō accendit omnē iram suā: quia
si omnis ira eius: id est qntū digni sūt in eos accēde-
retur: gens illa nulla relinqueret. Ita deus cui can-
tatur: miscdia et iudiciū: Et in isto seculo ꝑ misericor- Ps. 100.
diam facit oriri solem suū suꝑ bonos et malos. et ī fi- Math. 5.
ne seculi per iudiciū ab eterna luce sua separatos: eter-
P nis tenebris punit malos. Deinde ne vim diuinis
verbis inferre videamur: et vbi dictū est: Non ꝑdet
eos: nos dicamꝰ: sed postea perdet eos. De hoc ip-
so ꝑsenti psalmo: vsitatissimā scripture locutionem
aduertamus: vnde ista questio multo diligentiꝰ ve-
riusqꝫ soluat. Certe de his ipis loquens paulopost:
cū cōmemorasset que ꝓpter eos egyptij ꝑpessi fue-
rant: cōmemorans etiā vltimā plagam: Et ꝑcussit
inquit omne primitiuū in terra egypti primitias la-
boris eorū in tabernaculis cham. Et abstulit sicut
oues populū suum: et ꝑduxit eos tanqꝫ gregē in de-
serto. Et eduxit eos in spe et nō timuerūt: et inimicos
eorū operuit mare: Et induxit eos in montē sancti-
ficationis sue: montē quē acquisiuit dextera eiꝰ: Et
eiecit a facie eorū gentes: et sorte distribuit eis terrā
in funiculo distributionis. Si quis ad hec verba no-
bis inferens questionē dicat: quō eis hec omnia col-
lata esse cōmemorant: cum ipsi non fuerint ꝑducti in
terrā ꝓmissionis: qui ab egypto liberati sunt: qm il-
li mortui sunt: quid respōdebimus nisi eos dictos:
quia idem ipse populus fuit ꝑ successiones filioꝝ:
Sic ergo cū audiuimus maxime: quia futuri tēpo-
ris verba sunt: Et ꝓpitius fiet peccatis eorū: et non
disꝑdet eos: et abūdauit vt auertat iram suam: et nō
accendit omnē iram suā: Intelligamus in his iple-
tum: de quibus dicit apostolus: Sic ergo et in hoc Ro. 11.
tempe reliquie ꝑ electionem gratie: salue facte sunt.
Unde etiā dicit: Nunquid repulit deus plebē su-
am: Absit. Nam et ego israelita sum ex genere isra- Ibidem.
el: de tribu beniamin: hebreus ex hebreis. Hos igi-
tur scriptura ꝑuidit qui in christū fuerant ex isto po-
pulo credituri: et accepturi peccatoꝝ remissionē: vs-
qꝫ ad illud maximū: q insanientes ipm medicū pere-
merūt. Hinc omnino dictum est: Ipse aūt est miseri-
cors: et ꝓpitius fiet peccatis eorū: et nō disꝑdet eos: et
abūdauit vt auerteret iram suā: qr etiam illud remi-
sit: qd ab eis vnicꝰ filius eiꝰ occisus est. Et nō accē-
dit oēm irā suā: qr reliquie salue facte sunt. Et recor-
datꝰ ē: qr caro sūt: spūs vadēs et nō reuertēs. Ideo
Q eos vocādo et miserādo ꝑ suā gratiā ipe reuocauit:
qr ꝑ seipos redire nō possent. Quō enim redit caro
spūs ambulās et nō reuertens: vrgente se in ima ma-
loꝝ atqꝫ lōginqua pōdere meritoꝝ: nisi ꝑ electio-
nē gratie: q nō meritis tanqꝫ merces redd[illegible]: ſ tāqꝫ Ro. 4.
donū gratis dat. vt iustificet impium: et redeat ouis Math. 12.
ꝑdita: nō tñ in viribus suis: ſ in humeris reportata
pastoris: q se ꝑdere potuit: cū sponte vagaretur: se
aūt inuenire non potuit: Nec omnino inueniret: nisi

pastoris misericordia quereret. Non eñ et ille filius ad
hanc ouem nõ pertinet: qui reuersus in semetipsum
Luc. 15. dixit: Surgam et ibo ad patrẽ meũ: Occulta itaq3
vocatiõe et inspiratiõe etiam ipse quesitus est: et re/
suscitatus: nõ nisi ab illo qui viuificat om̃ia. Et in/
uẽtus: a quo: nisi ab illo qui venerat saluare et que/
Luc. 19. et. 15. rere quod perierat: Mortuus eñ erat et reuixit: pe/
rierat et inuẽtus est. Nam et illa nõ leuis sic solueret
questio quod in Prouerbijs scriptũ est: cum de via
Prouer. 2. iniquitatis scriptura loqueretur: Om̃es qui ambu/
lant in eã non reuertẽtur. Sic eñ dictũ est: quasi de
iniquis hominibus desperandũ sit. Scriptura vero
gratiam cõmendauit: quia p seipsum homo potest
in illa ambulare: nõ potest aũt per seipsm redire: nisi
gratia reuocatus. Ut ergo prauit et amaricantes:

Quotiẽs exacerbauerũt eũ in deserto:
Et non hʒ. et in ira cõcitauerũt eũ in inaquoso: Et
cõuersi sunt et temptauerunt deũ: et sanctũ
israel exacerbauerunt. Eandẽ illorum infideli/
tatem repetit quã supius iam cõmemorauerat: Sz
repetendi causa est: vt cõmemorẽtur plage quas i/
fixit egyptijs pter illos: Que oĩa vtiq3 recordari
debuerunt: neq3 existere ingrati. Deniq3 qd sequit:

Nõ sunt recordati manus eius: die qua
redemit eos de manu tribulantis. Et ma/
Et. Sicut. pu dicere q̃ fecit egyptus. Posuit i egypto
signa sua: et pdigia sua i campo thaneos.
R
Exo. 7. Et conuertit in sanguinẽ flumina eorũ:
et imbres eorũ ne biberent. Uel potius: ma/
nationes aquarũ. Sicut nõnulli melius intelli
gunt: quod grece scriptũ ẽ τά ομβρήματα: q̃s
latine scaturigines dicimus: ab imo aquas ebullien
tes. Foderunt eñ egyptij et sanguinẽ p aqua inue
Exo. 8. nerũt. Misit in eos cynomyiã et comedit
Ps. 104. eos: et ranam et disperdidit eos. Et dedit
Et. et fructus. erugini fructum eorũ: et labores eorũ lo/
Exo 10. custe. Et occidit in grandine vineas eo/
Exo. 9. rum: et moros eorũ in pruina. Et tradidit
grandini iumenta eorũ: et possessionẽ eor
igni. Misit i eos iram indignatiõis sue:
indignationẽ et iram et tribulationem: im/
Et. immissionẽ. missionem p angelos malos. Uiam fecit
semite ire sue: et non pepercit a morte ani/
Exo. 9. marum eorũ: et iumẽta eorum in morte cõ/
Et. primogeni clusit. Et percussit om̃e pmitiuũ in ter/
tum. omnia ra egypti: primitias laborum suorũ in ta/
bona eorum.
Exo. 12. bernaculis cham. Hec om̃es egyptiorum plage
Ps. 134. et. 135 allegorica interptatione exponi possunt: prout ea
quisq3 intelligere: et rebus ad quas referẽde sunt cõ/
pare voluerit. Quod nos quoq3 facere temptabi/
mus: tanto aptius facturi: q̃nto magis diuinitus fu
erimus adiuti. Ad hoc eñ psalmi huius illa verba
cõstringunt: vbi dictũ est: Aperiam i parabolis os
meũ: eloquar ppositiones ab initio. Propter hoc
quippe etiam aliqua hic dicta sunt: que om̃ino acci/
disse egyptijs nõ legimus: cũ om̃es eorum plage i
Exodo diligẽtissime ex ordine contexant: vt qm̃ id
quod ibi non dictũ est: nõ frustra in psalmo dictum
certi sumus: neq3 id interptari nisi figurate possumus:
simul intelligamus etiam cetera q̃ facta esse cõstat:
ob aliquã figuratã significationẽ facta atq3 conscri/
pta. Facit eñ hoc scriptura in multis locis pphetico/
corum eloquiorum: Dicit aliquid quod in illa re gesta

quã videtur cõmemorare nõ inueniat: immo et aliter
esse inueniat: vt hinc intelligat nõ hoc dicere qđ po/
test putari: sed aliud potius quod magis debet ad/
uerti: sicut est illud. Dominabit a mari vsq3 ad ma/ Ps. 71.
re: et a flumine vsq3 ad terminos orbis terre: Quod
in illius salomonis regno constat nõ esse completũ:
de quo putari posset iste psalmus loqui: cũ de chri/
sto dño loqueret. In plagis ergo egyptiorum que
sunt in libro qui Exodus nominat: vbi maxime scri
ptura curauit: vt ea quibus afflicti sunt: om̃ia ex or/
dine dicerẽtur: non inuenit quod habet iste psalmus:
Et dedit erugini fructus eorum. Illud etiam quod
cum dixisset: Et tradidit grandini iumẽta eorũ: ad/
didit: Et possessionẽ eorum igni. De iumentis gran Exo. 9.
dine occisis legitur in Exodo: q vero possessio eo/
rum igne cremata sit: omnino nõ legimus: Cum
voces et grandines cum igne fierẽt: sicut tonitrua cũ
fulgoribus solent: non tamen scriptũ est aliquid tra
ditum igni vt arderet. Deniq3 mollia q̃ ledere grã/
do non poterat: dicũtur nõ esse percussa: id est du/
ris ictibus lesa: que postea comedit locusta. Itẽ qđ
hic dicitur: Et moros eorũ in pruina: nõ est in Exo/
do: Multũ eñ pruina distat a grandine. Nam se/
renis hyemalibus noctibus pruina terra canescit.
Quid ergo ista significẽt: dicat tractator vt potest:
iudicet lector et auditor: vt iustum est. Aqua in san/ S
guinem conuersa mihi videt significare de rerum
causis sẽtire carnalit. Cynomyia: canini mores sũt:
qui nec parentes quãdo nascũtur vident. Rana est
loquacissima vanitas. Rubigo occulte nocet: quã
etiam eruginẽ nõnulli interpretati sũt: alij canicu/
lam. Quod malũ cui vitiorũ aptius cõparatur: nisi
quod difficillime apparet: sicuti est multũ de se fide/
de. Aura est eñ noxia que hoc in fructibus latenter
opatur: sicut in moribus occulta superbia: quãdo se
quisq3 putat aliquid esse cum nihil sit. Locusta est
malicia ore ledens: infideli scz testimonio. Grando
est iniquitas: res alienas auferens: vnde furta: rapi/
ne: predationesq3 nascũtur: plus aũt vitio suo va/
statur ipse vastator. Pruina significat vitium quo
charitas proximi stulticie tenebris velut nocturno
frigore congelescit. Ignis vero si nõ ille hic comme
morat qui erat in grandine ex fulgurãtibus nubibus:
qm̃ hic dixit: Tradidit possessionẽ eorum igni: vbi
eam significat vtiq3 incẽsam: qđ ignis ille fecisse nõ
legitur: immanitatẽ ergo iracundie mihi videt si/
gnificare: qua et homicidiũ admitti potest. Morte
pecorũ figuratũ est: quantũ arbitror: damnũ pudi/
citie. Concupiscentiã quippe qua fetus exoritur: cõ/
munem cũ pecoribus habemus. Hanc itaq3 edomi/
tam habere et ordinatã: pudicitie virtus est. Mors I
primitiuorũ est amissio ipsius iusticie: qua quisq3 hu
mano generi socialis est. Sed siue ita se habeãt ha/
rum rerũ figurate significatiões: siue aliter melius
intelligãtur: quẽ non moueat q decem plage per/
tiuntur egyptij: et decem p̃cepta scribũtur tabulis
quibus regatur populus dei: De quibus econtra/
rio inter se comparãdis: id est plagis et p̃ceptis: qm̃
alibi diximus expositionẽ psalmi huius. in his ope
rari nõ opus est: tãtũ admonemus: quia et hic tñ nõ
eodem ordine: decem tamẽ egyptiorũ plage cõme/
morantur: dum p his tribus q̃ sũt in Exodo: et hic Exo. 8. 9.
nõ sũt: id ẽ scyniphes: vlcera: tenebre: alie tres cõme/

morantur que ibi non sunt: id est rubigo: pruina: et ignis non fulgurum: sed cui est tradita possessio eorum: quod ibi non legitur. Satis autem hic expressum est iudicio dei fieri hec in illis per angelos malos: in hoc seculo maligno: tanquam in egypto et in campo thaneos: ubi humiles esse debemus: donec veniat seculum ubi exaltari ex ista humilitate mereamur. Nam et egyptus in hebrea lingua: tenebras vel tribulationes significat: in qua lingua thanis sicut supra commemoravi: humile intelligitur esse mandatum. De angelis ergo malis in isto psalmo: cum de ipsis plagis loqueretur: sic interpositum est: quod non transitorie preterendum est: Misit in eos inquit iram indignationis sue: indignationem et iram et tribulationem: immissiones per angelos malos. Esse autem diabolum et angelos eius tam malos utique ut eis ignis preparetur eternus: nullus fidelis ignorat. Sed immitti per eos immissionem super quoslibet a domino deo quos hac pena iudicat dignos: durum videtur eis qui minus idonei sunt cogitare quemadmodum summa dei iusticia bene utatur et malis. Quos quidem quantum pertinet ad eorum substantiam: quis alius quam ipse fecit? Sed malos ipse non fecit: utitur tamen eis qui bonus est: bene: id est convenienter et iuste: sicut econtra iniqui creaturis eius bonis utuntur male. Utitur ergo deus angelis malis: non solum ad puniendos malos: sicut in istis omnibus de quibus loquitur psal-

3 Reg. 22. mus: sicut in rege achab: quem fallacie spiritus ex dei voluntate seduxit: ut caderet in bello: verumetiam ad

Job. 1. probandos et manifestandos bonos. sicut fecit in iob. Quod autem pertinet ad istam materiam corporalem visibilium elementorum: puto quod ea possunt uti angeli et boni et mali: quantum cuiusque potestas est: quemadmodum et homines boni malique utuntur talibus: quantum possunt pro modulo infirmitatis humane. Nam et terra utimur et aqua et aere et igne: non solum in necessarijs rebus sustentationis nostre: verumetiam in multis superfluis et ludicris: et mirabiliter artificiosis operibus. Nam innumerabilia que appellantur

[illegible] mechanematica his elementis arte tractatis moliuntur. Sed in hec angelis longe amplior est potestas et bonis et malis: quibus utique maior bonis: sed quantum dei nutu atque ordine iubetur aut sinitur: sicut et nobis. Neque enim in his omnia que volumus possumus. In libro autem fidelissimo legimus diabolum potuisse etiam de celo ignem immittere: ad sancti viri tantum pecorum numerum: mirabili et horrendo impetu consumendum: Quod diabolo tribuere nemo fidelium fortassis auderet: nisi sancte scripture auctoritate legeretur. Sed ille vir dei dono iustus et fortis et pie

Ibidem. peritus: non ait: Dominus dedit: diabolus abstulit: sed dominus dedit: dominus abstulit: optime sciens diabolum etiam quod facere de istis elementis poterat: non tamen servo dei: nisi domino volente ac permittente fuisse factam maliciam diaboli: confidebat: quoniam quis

Eph. 2. illa in se probando uteretur: sciebat. In filijs vero diffidentie tanquam in suis mancipijs operatur: quemadmodum homines in pecoribus suis: et illic tamen quantum dei iusto iudicio sinitur. Sed aliud est quando potestas eius etiam suis sicut ei placet tractandis maiore potestate prohibetur: aliud quando ei potestas etiam in eos qui ab illo alieni sunt: datur. Sicut homo de pecore suo pro humano captu facit quod vult:

nec sane facit si prohibeatur a potestate maiore: de alieno autem pecore ut faciat: expectat sibi potestatem dari ab illo cuius est. Ibi ergo potestas que fuerat prohibetur: hic autem que non fuerat tribuitur. Que cum ita sint: si per angelos malos deus illas plagas inflixit egyptijs: nunquid audebimus dicere: et aquam in sanguinem per eosdem angelos versam: et ranas per eosdem angelos factas: quorum similia etiam magi pharaonis veneficijs suis facere potuerunt: ut angeli mali ex utraque parte consisterent: hinc illos affligentes: inde fallentes. secundum iudicium et dispensationem iustissimi et omnipotentissimi dei iuste utentis etiam iniquorum malicia? Non audeo dicere. Unde enim sciniphes facere magi pharaonis minime potuerunt? An quia hoc permissum ibi angeli mali non sunt? An quod verius dicendum est: occulta causa est: et vires nostre inquisitionis excedit? Nam si propterea per malos angelos illa deum fecisse putaverimus: quia pene infligebantur: non beneficia prestabantur: tanquam nemini deus penas irroget per angelos bonos: sed per illos velut militie celestis carnifices: consequens erit: ut etiam sodomam per malos angelos eversam esse credamus: et malos angelos abraam et loth hospitio suscepisse videantur: quod absit ut contra scripturas apertissimas sentiamus. Claret igitur ista hominibus fieri per bonos et malos angelos posse. Quid autem quando fieri oporteat me latet: illum vero qui facit non latet: et cui voluerit revelare. Verumtamen quantum nostre intentioni scriptura divina moderatur: malis penas irrogari: et per bonos angelos sicut sodomitis: et per malos angelos sicut egyptijs legimus: iustos vero corporalibus penis per bonos angelos temptari et probari non mihi occurrit. Quod vero pertinet ad presentem psalmi huius locum: si ea que mirabiliter de creaturis facta sunt: malis angelis tribuere non audemus: habemus quod eis tribuere sine dubitatione possumus: mortes pecorum: mortes primitivorum: et illud maxime unde relegata sunt omnia ob durationem cordis illorum: ut populum dei nollent dimittere. Hanc enim iniquissimam et malignissimam obstinationem deus cum facere dicitur: non instigando et inspirando: sed deserendo facit: ut illi operentur in filijs diffidentie: quod deus debite iusteque permittit. Nam et illud quod Esaias propheta dicit: Domine ecce tu iratus es: et nos peccavimus: propterea erravimus: et facti sumus sicut immundi omnes: ea ratione intelligitur. Precessit enim aliquid unde deus iustissime iratus ab eis suum lumen auferret: ut in peccata que nulla tergiversatione defendi possunt non esse peccata: cecitas humane mentis offenderet ab itinere iusticie deviando et errando. Et quod in alio psalmo scriptum est de hispisis egyptijs: quod deus converterit cor eorum ut odissent populum eius: et dolum facerent in servos eius: bene creditur deus fecisse per illos angelos malos: ut etiam viciose mentes filiorum infidelitatis: per eos angelos quibus eadem amica sunt vitia: excitarentur in odium populi dei: atque ad terrendos et corrigendos bonos illa mirabilia sequerentur. Illa etiam mala morum que his corporalibus plagis significata esse prediximus: propter quod dictum est: Aperiam in parabolis os meum: per malos angelos exerceri in eos qui illis divina equitate subduntur: convenientissime creditur. Neque enim cum ist

Marginal references (right column): Exo. 7. — Exo. 8. — Gen. 19. et 18. — Exo. 4. — Eph. 2. — Esa. 64. — Ps. 104.

Ro. i. quod ait apostolus: Tradidit illos deus in concupi-
scentias cordis eorum: ut faciant que non conveni-
unt: non illic mali angeli tanquam in materia sui operis
versantur et gaudent: quibus iustissime subdita est vi-
tiositas humana: preter eos quos liberat gratia. Et
ad hec quis idoneus? Unde cum dixisset: Misit in
eos iram indignationis sue: indignationem et iram et
tribulationem: immissionem per angelos malos: illud
quod addidit: viam fecit semite ire sue: cuius tandem
acies sufficiat penetrare: ut intelligat captatque senten-
tiam in tanta profunditate latitantem? Erat enim semi-
ta ire dei: que egyptiorum impietatem occulta equi-
tate puniret: sed eidem semite viam fecit: ut eos tan-
quam ex abditis per malos angelos in manifesta scele-
ra producens: in evidentissimos impios evidentissime
vindicaret. Ab hac potestate malorum angelorum non
liberat hominem nisi gratia dei: de qua dicit aposto-
Col. i. lus: Qui eruit nos de potestate tenebrarum: et tran-
stulit in regnum filii claritatis sue. Cuius rei populus iste
figuram gerebat: cum esset erutus de potestate egy-
ptiorum: et translatus in regnum terre promissionis flu-
entis lac et mel: quod suavitatem significat gratie.
Sequitur ergo post commemorationem plagarum egy-
ptiorum psalmus: et dicit: Et abstulit sicut oves
populum suum: et perduxit eos tanquam gregem
in deserto. Et deduxit eos in spe et non ti-
Exo. xiv. muerunt: et inimicos eorum operuit mare.
Tanto fit hoc melius: quanto interius: ubi eruti
de potestate tenebrarum: in regno dei mente transferi-
mur: et secundum pascua spiritualia efficiemur oves dei:
ambulantes in hoc seculo velut in deserto: quoniam ne-
mini est fides nostra conspicua. Unde dicit aposto-
Col. iii. lus: Vita vestra abscondita est cum christo in deo.
Ro. viii. Deducimur autem in spe: quoniam spe salvi facti su-
Ibidem. mus: nec timere debemus. Si enim deus pro nobis:
quis contra nos? Et inimicos nostros operuit ma-
re. Abolevit in baptismo remissio peccatorum. De-
inde sequitur. Et induxit eos in montem san-
ctificationis sue. Quanto melius in sanctam ec-
clesiam? Montem quem acquisivit dexte-
ra eius. Quanto est ecclesia sublimior quam acqui-
Esa. liii. sivit dextera eius: de quo dictum est: Et brachium domini
cui revelatum est? Et eiecit a facie eorum gen-
tes. Et a facie fidelium suorum. Nam quodammodo
gentes sunt gentilium errorum maligni spiritus. Et
Tl. in. sorte divisit eis terram in funiculo distribu-
i Cor. xii. tionis. Et in nobis omnia operatur unus atque idem spi-
ritus: dividens propria unicuique prout vult. Et ha-
bitare fecit in tabernaculis eorum tribus is-
rael. In tabernaculis inquam gentium habitare fecit
tribus israel: Quod spiritualiter sic melius desideran-
dum puto: ut celestem gloriam unde peccantes ange-
li eiecti sunt: nos per christi gratiam sublevemur. Il-
la enim generatio prava et amaricans: quoniam istis be-
neficiis corporalibus imponebat tunicam vetustatis.
Tl. Et. Temptaverunt et adhuc et exacerbave-
Tl. non hs. runt deum excelsum: et testimonia eius non
custodierunt. Et averterunt se et non ser-
vaverunt pactum: quemadmodum patres eo-
Exo. xix. rum. Pacto enim quodam et placito dixerunt: Om-
nia que locutus est dominus deus noster: faciemus et au-
diemus. Notandum sane quod ait: Quemadmodum
patres eorum: cum per totum psalmi textum tanquam de

hominibus eisdem loqui videretur: apparet tamen
nunc de illis dici: qui iam erant in terra promissionis:
et patres eorum dictos qui in heremo amaricave-
runt. Conversi sunt: inquit: in arcum pra-
vum. Vel sicut alii codices habent: In arcum
perversum. Quid autem hoc sit in eo quod sequi-
tur magis apparet ubi ait: Et in ira concita- Tl. hs.
verunt eum in collibus suis. In idolatriam
eos prolapsos significat. Arcus ergo perversus est:
non pro nomine domini: sed contra nomen domini: qui dixit
eidem populo: Non erunt tibi dii alii preter me. Per Exo. xx.
arcum autem significat animi intentionem. Hoc ipsum
denique psalmus planius exprimens. Et in scul-
ptilibus suis: inquit: ad emulationem eum pro-
vocaverunt. Audivit deus et sprevit: Id
est avertit et vindicavit. Et ad nihilum rede-
git nimis israel. Deo quippe spernente quid re- Tl. hs.
manserunt: qui deo adiuvante fuerunt quod fuerunt:
Nimirum autem rem istam gestam commemorat: quan-
do victi sunt ab allophilis tempore heli sacerdotis: i. Reg. iv.
et arca domini capta est: et magna strage vastati sunt.
Hoc est quod dicit: Et repulit tabernaculum
sylo: tabernaculum suum ubi habitavit in ho-
minibus. Eleganter exposuit quare repulerit ta-
bernaculum suum: cum ait: Ubi habitavit in homini-
bus. Cum ergo digni non essent in quibus habitaret:
cur non repelleret tabernaculum quod utique propter se
non instituerat: sed propter ipsos quos iam iudicabat
indignos in quibus habitaret? Et tradidit in
captivitatem virtutem eorum: et pulchritudi-
nem eorum in manus inimici. Ipsam arcam un-
de sibi videbantur invicti: et unde sibi plaudebant vir-
tutem et pulchritudinem eorum dicit. Denique et post-
ea male viventes: et de templo domini gloriantes: terret
per prophetam dicens: Videte quid fecit sylo: ubi erat
tabernaculum meum. Et conclusit in gladio
populum suum: et hereditatem suam sprevit.
Iuvenes eorum comedit ignis: Id est ira.
Et virgines eorum non sunt lamentate.
Quia neque hoc vacabat in hostili metu. Sacer-
dotes eorum in gladio ceciderunt: et vi-
due eorum non plorabantur. Ceciderunt enim in i. Reg. iv.
gladio filii heli: quorum unius uxor viduata: et mox
in partu mortua: propter eandem perturbationem plan-
ctu non potuit honore funeris. Excitatus est Tl. hs.
tanquam dormiens dominus. Videtur enim dormi-
re: quando populum suum dat in manus eorum quos
odit: ubi eis dicitur: Ubi est deus tuus? Excitatus est Ps. xli.
ergo tanquam dormiens dominus: Tanquam potens
crapulatus a vino. Nullus hoc de deo dicere
auderet: nisi spiritus eius. Dixit enim: Dicit videri
impiis insultantibus: quod velut ebrius diu dormiat:
quando non tam cito quam putant hominibus subvenit.
Et percussit inimicos suos in posterio- i. Reg. v.
ra. Illos utique qui gaudebant quod arcam eius capti-
vare potuerunt. Percussi enim sunt in sedibus suis.
Quod eius pene signum mihi videtur: quia quisque
cruciabitur si in posteriora respexerit: que sicut apostolus Phil. iii.
ait estimari debent ut stercora. Qui enim sic susciptiunt
testamentum dei: ut veteri vanitate non se exuant:
similes sunt hostibus populi eius: qui arcam testamen-
ti captivatam iuxta sua idola posuerunt. Et illa quidem
vetera etiam illis nolentibus cadunt: quia omnia ca- Esa. ...

ro senum: et claritas hominis vt flos feni. Fenum
aruit: flos decidit: arca aũt dñi manet i ęternũ: secre-
tum scꝫ testamẽti regnum cęlorum vbi est ęternum
verbum dei. Sed illi qui posteriora dilexerunt: et
2 ipsi iustissime cruciabuntur. Opprobriũ sem-
piternum dedit illis. Et repulit taber-
[illegible] naculum ioseph: et tribum *ephrem nõ ele-
[illegible] git. *Et elegit tribum iuda. Non dixit: re-
pulit tabernaculum ruben: qui fuit primogenitus
iacob: nec eos qui sequuntur: et iudam nascẽdo pre-
cedunt: vt illis repulsis et non electis: tribus iuda eli-
geretur. Poterat enim merito dici illos repulsos:
Gen.49. quia et in benedictione iacob qua filios suos bene-
dixit: peccata eorum cõmemorãs grauiter detesta-
tur: q̃uis in eis tribus leui sacerdotalis tribus esse
Exo.2. meruit: vnde etiam moyses fuit. Nec dixit repu-
lit tabernaculum beniamin: vel tribum beniamin
1 Reg.9. non elegit: ex qua rex esse iam ceperat: nam inde
1 Reg.16. electus fuerat saul. Unde et ipsa vicinitate tem-
poris quando ille repulsus est atqꝫ reprobatus: et
dauid electus: conuenienter posset hoc dici: nec ta-
men dictum est: sed eos potissimum nominauit: qui
Gen.41. clarioribus meritis videbantur excellere. Nam io-
seph pauit in egypto patrem et fratres suos: et im-
pie venditus: merito pietatis: castitatis: sapientię:
Gen.48. iustissime sublimatus est: et ephrem maiori fratri
aui sui iacob benedictione prelatus est: et tamen de-
us repulit tabernaculum ioseph: et tribum ephrem
non elegit. Ubi per hec preclari meriti nomina:
quid aliud q̃ vniuersum populum illum vetusta cu-
piditate a domino terrena premia requirentem:
repulsum et reprobatum intelligimus: electam au-
tem tribum iuda: non pro meritis ipsius iude: Lon-
ge quippe maiora sunt merita ioseph: sed per tri-
bum iuda: quoniã inde extitit christus ꝫm carnem:
nouum populum christi illi populo veteri prelatũ
scriptura testatur: aperiente domino in parabo-
lis os suum. Iam vide etiã quod sequitur. Mõ-
tem sion quem dilexit. Ecclesiam christi meli-
us intelligimus: non propter presentis tẽporis be-
neficia carnalia deum colentem: sed futura et ęter-
na premia oculis fidei longe speculantem. Nam et
sion speculatio interp̃tatur. Denicꝫ sequitur. Et
[illegible] edificauit sicut* vnicorniorum sanctifica-
tionem suam. Uel sicut quidam interpretes ver-
bum nouum fecerunt: Sanctificium suum.
Unicornij recte intelliguntur: quorum firma spes
in vnum illud erigitur: de quo dicit alius psalmus:
Ps.26. Unam peti a domino hanc requiram. Sanctifici-
1 Pet.2. um vero dei est ꝫm apostolum petrum: intellecta
plebs sancta et regale sacerdotium. Quod vero se-
[illegible] quitur: In terra quam fundauit *in ę-
ternum. Quod habent greci codices εἰς τὸν
αἰῶνα: vtrum in ęternum an in seculum dicatur
a nobis: in latinorum interpretũ potestate est: quo-
niam vtrumqꝫ significat: et ideo hoc in latinis co-
dicibus: illud in aliis inuenitur. Habent aliqui eti-
am pluraliter: id est in secula: quod in grecis quos
habuimus non inuenimus. Quis vero fidelium du-
bitet ecclesiam etiã si aliis abeuntibus: aliis veni-
entibus et hac vita mortaliter transit: tamẽ in ęter-
1 Reg.16. num esse fundatam: Et elegit dauid seruũ
suum. Tribum ergo iuda propter dauid: Dauid
autem propter christum. Tribum igitur iuda pro-
pter christum: Quo transeunte clamauerunt ceci:
Miserere nobis fili dauid: Et cõtinuo misericordię Math.20.
eius lumen receperunt: quia verum erat quod cla-
mauerunt. Hoc igitur non transeunter dicit: sed at-
tente cõmendat apostolus scribens ad timotheum:
Memor esto christum iesum resurrexisse a mortu- 2.Timoth.2.
is ex semine dauid: ꝫm euangelium meum: in quo
laboro vsqꝫ ad vincula tanq̃ malefaciens: sed ser-
mo dei non est alligatus. Ipse itaqꝫ saluator ꝫm car-
nem factus ex semine dauid: figuratur in hoc loco
nomine dauid: aperiente domino in parabolis os
suũ. Nec moueat quod cum dixisset: Et elegit da-
uid: quo nomine christum significauit: addidit: ser-
uum suum: non filiũ suum. Immo vero hinc agno-
scamus: non patri coęternam vnigeniti substanti-
am: sed formam serui susceptam ex semine dauid.
Et sustulit eum de gregibus ouium: et t
de post fętantes accepit eum: Pascere
iacob seruum suum: et israel hereditatem
suam. Ille quidem dauid ex cuius semine caro
christi est: ab officio pastorali pecorum: ad hominũ
regnum translatus est. Noster autem dauid ipse ie-
sus ab hominibus ad homines: a iudeis ad gentes:
tamen ꝫm parabolam ab ouibus ad oues allatus
atqꝫ translatus est. Non sunt enim modo in terra il-
la ecclesię iudeę in christo: quę fuerunt circumciso-
rum recenti passione: et resurrectione domini no-
stri: de quibus dicit apostolus: Eram autem igno- Gal.1.
tus facie ecclesiis iudeę quę sunt in christo: Tãtum
autem audiebant: quia is qui aliquando nos perse-
quebatur: nunc euangelizat fidem quam aliquan-
do vastabat: et in me magnificabant dominũ. Iam
hinc illę ecclesię transierunt populorum circumci-
sorum: ac per hoc iudea quę modo in terra est: non
est modo christus: Ablatus est inde: nunc gentium
greges pascit. Sane de post fętantes inde acceptus
est. Illę quippe priores fuerunt tales: de qualibus
dicitur in Canticocanticorũ: Uni ecclesię quę con-
stat ex multis: id est vni gregi cuius membra sunt
multi greges. De talibus ergo et dicitur: Dentes Canti.4.
tui: id est per quos loqueris: vel per quos in cor-
pus tuum velut manducãdo ceteros traiicis: Hoc
itaqꝫ significantes dentes tui: sicut grex detonsa-
rum ascendentes de lauacro: quę omnes gemi-
nos creant: et sterilis non est in eis. Deposuerunt
enim tunc velut vellera: onera seculi: quando ante Act.2.et.4.
pedes apostolorum venditarũ rerum suarum pre-
cia posuerunt: ascendentes de lauacro illo: de quo
eos admonet apostolus petrus sollicitos: q̄ chri-
sti sanguinem fuderunt: et dicit: Agite penitentiam: Act.2.
et baptizetur vnusquisqꝫ vestrum in nomine domi-
ni nostri iesu christi: et dimittentur vobis peccata
vestra. Geminos autem creauerunt: opera scilicet
duorum preceptorum geminę charitatis: dilectio-
nis dei: et dilectionis proximi: Unde sterilis nõ erat
in eis. De post has oues fętantes dauid noster acce-
ptus: nũc alios greges pascit in gẽtibus: et ipsos ia-
cob et israel. Sic enĩ dictũ est: Pascere iacob seruũ
suũ: et israel hereditatẽ suã. Non enĩ: quia ex genti-
bus sunt istę oues: ideo ab illo semine alienatę sunt:
qḋ est iacob et israel. Semen est enim abrae: semen
promissionis: de quo et dominus dixit: In isaac Gen.21.

Ro. 9. vocatur tibi semen. Quod exponens apostolus: Non inquit filii carnis: sed filii promissionis deputantur in semine. Ex gentibus enim erant fideles quibus dice-
Gal. 3. bat: Si autem vos christi: ergo abrahe semen estis: et secundum repromissionem heredes. Quod vero ait: Jacob seruum suum: et israel hereditatem suam: more suo scriptura repetiuit eandem sententiam: nisi forte quispiam sic distinguere velit: vt hoc tempore iacob seruiat: tunc autem sit eterna hereditas dei: quando videbit deum facie ad faciem: vnde israel nomen accepit.

D Et pauit eos: inquit: in innocentia cordis sui. Quid illo innocentius: qui vllum peccatum: non solum a quo vinceretur: sed etiam quod vinceret non habebat? Et in intellectu manuum suarum deduxit eos. Vel sicut aliqui codices habent: In intellectibus manuum suarum. Alius putaret ita congruentius potuisse dici: Innocentia manuum et intellectu cordis. Hic autem qui magis quam alius quid loqueretur sciebat: cordi maluit adiungere innocentiam: et manibus intelligentiam. Illud propterea quantum existimo: quia multi sibi videntur innocentes qui non faciunt mala: cum timent ne patiantur si fecerint: vellent autem facere si impune potuissent. Tales videri possent habere innocentiam manuum: non tamen cordis. Et que tandem aut qualis est ista innocentia: si cordis non est: vbi homo factus est ad imaginem dei? Quod vero ait: In intellectu vel in intelligentia manuum suarum deduxit eos: videtur mihi eam dixisse ipse intelligentiam quam fecit in credentibus: Ideo manuum suarum. Facere quippe ad manus pertinet: Sed sicut possunt intelligi manus dei: quia et christus sic homo: vt etiam deus. Hoc certe et ille dauid de cuius est iste semine facere non poterat in populo: cui sicut homo regnabat: sed ille hoc facit: cui recte anima fidelis dicere potest: intellige-
Ps. 118. re me facito: et perscrutabor legem tuam. Proinde ne ab illo erremus: dum de nostra velut ex nobis sit intelligentia fidimus: et manibus nos credendo subdamus. Ipse in nobis eam faciat: vt intelligentia manuum suarum nos deducat: erutos ab errore: eoque perducat vbi iam non possimus errare. Hic est fructus populi dei: attendentis legem dei: et inclinantis aurem suam in verba oris eius: vt dirigat in eo cor sursum: et sit cum illo creditus spiritus eius: ne immutetur in generationem prauam et amaricantem: sed his omnibus sibi annunciatis: non solum ad presentem vitam: verum etiam ad eternam: nec tantum ad recipienda bonorum operum premia: sed etiam in ipsa bona opera facienda ponat in deo spem suam.

Explicit Tractatus de ps. LXXVII.

Incipit Tractatus de ps. LXXVIII.

Prefatio.

A In titulo psalmi huius tam breui et simplici immorandum esse non puto. Prophetiam vero quam hic premissam legamus: euidenter scimus impletam. Cum enim ista canerentur temporibus regis dauid: nihil tale adhuc contigerat ex aduersitate gentium ciuitati hierusalem: nec templo dei: quod nec edificatum adhuc erat. Post mortem quippe dauid filium eius salomonem deo templum fecisse quis nesciat? Dicitur ergo tanquam preteritum: quod in spiritu videbatur esse futurum.

Expositio psalmi.

D Eus venerunt gentes in hereditatem tuam. Qua loquendi consuetudine etiam illud est prophetatum de domini passione: Dederunt in escam meam fel: et in siti mea potauerunt me aceto: et alia que in eodem psalmo: ventura velut facta narrantur. Nec illud mirandum est quod deo ista dicuntur. Non enim nescienti indicantur quo reuelante presciuntur: sed anima cum deo loquitur pietatis affectu quem nouit deus. Nam et angeli que hominibus nunciant: nescientibus nunciant: que autem deo nunciant sciente nunciant: quando illi offerunt orationes nostras: et ineffabili modo de actibus suis eternam veritatem tanquam legem incommutabilem consulunt. Et iste ergo homo dei dicit deo quod discat a deo: tanquam discipulus magistro non ignoranti: sed iudicanti: ac sic aut approbanti quod docuit: aut quod non docuit reprehendenti: maxime quia specie presenti propheta eos in se transfigurat qui tunc futuri essent quando ista veniebant. Solent autem in oratione dici deo que vindicans fecerit: et adiungi petitio vt iam misereatur et parcat. Hoc modo et hic dicitur a quo predicitur: tanquam ab eis dicatur quibus acciderunt: et ipsa deploratio atque precatio: prophetatio est. Deus venerunt gentes in hereditatem tuam: E Polluerunt templum sanctum tuum: posuerunt hierusalem in pomorum custodiam. Posuerunt morticina seruorum tuorum escas volatilibus celi: carnes sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt sanguinem eorum sicut aquam in circuitu hierusalem: et non erat qui sepeliret. Si in ista prophetia quisque nostrum eam vastationem hierusalem intelligendam putauerit: que facta est a tito imperatore romano: cum iam dominus iesus christus post resurrectionem et ascensionem suam predicaretur in gentibus: non mihi occurrit quomodo dici potuerit iam ille populus hereditas dei non tenens christum: quo reprobato et occiso factus est reprobus: qui in eum nec post eius resurrectionem credere voluit: et insuper martyres eius occidit. Ex illo enim populo israel quicunque in christum crediderunt: quibus facta est christi presentatio: et quodammodo promissi redditio salubris atque fructuosa: de quibus et ipse dominus dicit: Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel: Matth. 15 ipsi ex illis sunt filii promissionis: ipsi deputantur in semine: ipsi pertinent ad hereditatem dei. Hinc sunt ioseph homo iustus: Matth. 1 et virgo maria que peperit christum. Hinc iohannes baptista amicus sponsi: et parentes eius zacharias et helizabet. Luc. 1 Hinc simeon senex et anna vidua: Luc. 2 qui christum non loquentem sensu corporis audierunt: sed adhuc infantem non loquentem spiritu cognouerunt. Hinc beati apostoli. Hinc nathanael in quo Joan. 1 dolus non erat. Hinc alius ioseph qui expectabat etiam Luc. 23 ipse regnum dei. Hinc tanta illa multitudo que precedebat et sequebatur iumentum eius dicens: Benedictus Matth. 21 qui venit in nomine domini: In qua erat et congregatio puerorum: in quibus dictum impletum: Ex ore Ps. 8 infantium et lactentium perfecisti laudem. Hinc etiam illi post eius resurrectionem: quo et die vno tria Act. 2 milia: et alio quinque milia baptizati sunt in animam vnam: et cor vnum conflati charitatis igne: quorum nemo dicebat aliquid proprium: sed erant illis omnia communia. Act. 4 Hinc sancti diacones: quorum stephanus ante apostolos martyrio est coro-

tantũ. Hinc tote ecclesie iudee q̃ in christo erãt: q̃
Ga.1. bus erat facie paulus ignotus: notus aũt sequita fa
mosissima: s notior christi misericordissima gratia.
Ge.49. Hinc et ipse fm̃ p̃missam de se prophetiam: Lupus ra
pax mane rapiens: et ad vesperum diuidens escas:
id est prius rapiens persecutor ad mortem: postea pa
scens predicator ad vitam. Hi erant ex illo populo
hereditas dei: Unde ait et ipse minimus apostolorũ
Ro.11. doctor gẽtium. Dico ergo: Nunquid deus repulit
plebẽ suam? Absit. Nam et ego israelita sum ex se
mine israel: de tribu beniamin. Nõ repulit deus plebẽ
suam quã presciuit. Hec plebs que ex illa gẽte chri
sti corpori accessit: hereditas dei ẽ. Nam quod ait
apostolus: Nõ repulit deus plebem suam quam p̃
sciuit: illi psalmo vtiqȝ respondit: vbi scriptum est:
Ps.94. Quoniã nõ repellet dñs plebem suam. Ubi autem
sequit: Et hereditatẽ suam non derelinquet: ibi eui
denter apparet: talem plebẽ esse hereditatem dei.
Ro.10. Ut enim hoc diceret: et apostolus supra cõmemorauer
rat propheticum testimoniũ de p̃nunciata futura in
Isa.65. credulitate populi israel. Tota die expandi manus
meas ad populum nõ credentẽ et contradicentem.
Hic ergo ne quisq̃ male intelligens vniuersum illũ
populũ crimine incredulitatis et contradictionis ar
bitret esse damnatũ: continuo subiecit: Dico ergo:
Ro.11. Nunquid repulit deus plebem suam? Absit. Nam
et ego israelita sũ ex genere israel: de tribu beniamin.
Hinc ostẽdit quã plebem dixerit: vtiqȝ populi prio
ris: quam si totam deus repulisset atqȝ damnasset:
nõ vtiqȝ ipse christi esset apostolus: Israelita ex se
mine abraam: tribu beniamin. Adhibet autem val
Ibidem. de necessariũ testimoniũ dicens: An nescitis in he
lia quid dicit scriptura: quemadmodum interpel
3.Reg.19. lat deum aduersus israel? Dñe: prophetas tuos oc
ciderunt: altaria tua suffoderunt: et ego relictus sum
solus: et querunt animã meam. Sed quid dicit illi
respõsum diuinũ? Reliqui mihi septem milia viro
rum: q̃ nõ incuruauerunt genua sua ante baal. Sic
ergo et in tempore hoc reliquie per electiõem gratie
salue facte sunt. Iste reliquie sunt ex illa gente here
ditas dei: nõ illi de quibus paulopost dicit: Ceteri
Ro.11. vero excecati sũt. Sic enim ait. Quid ergo? Quod
querebat israel: hoc nõ est consecutus: Electio autẽ
consecuta est: ceteri vero excecati sunt. Ista igit ele
ctio: iste reliquie: ista plebs dei quam nõ repulit de
us: hereditas eius dicitur. In illo aũt israel qui hoc
nõ est consecutus: hoc illis ceteris excecatis nõ erat
iam hereditas dei: de qua dici posset post christi in
celis glorificationẽ tempe titi imperatoris: Deus
venerunt gentes in hereditatẽ tuam: et cetera que il
lius populi et templi et ciuitatis vastatione videt in
hoc psalmo esse predicta. Proinde aut ea debemus
intelligere que facta sũt ab alijs hostibus anteq̃ chri
4.Reg.25. stus venisset in carne: Non enĩ erat alia tunc heredi
tas dei vbi et prophete sancti erant: quãdo facta ẽ trãs
migratio in babyloniam: grauiterqȝ gens illa vasta
2.Mach.6. ta est: et sub antiocho etiam machabei horrenda p
pessi: gloriosissime coronati sunt: Ea quippe dicta
sunt in hoc psalmo que solent fieri etiam strage bel
lorum. Aut certe si post resurrectionẽ et ascẽsionem
dñi accipienda est hic cõmemorata hereditas dei:
ea sunt intelligenda que a cultoribus idolorum et ini
micis nominis christi: ecclesia eius in tanta marty

rum numerositate perpessa est. Quãuis enim asaph sy C
nagoga interpretet: que est congregatio: idqȝ nomẽ
vsitatius insederit genti iudeorũ: tamẽ et ecclesiam
istam posse dici congregationẽ: et illum veterẽ po
pulum dictũ esse ecclesiam: iam in alio psalmo satis
aperteqȝ monstrauimus. Hec igit ecclesia: hec he
reditas dei ex circũcisione et p̃putio congregata est: Ps.117.
id est ex populo israel: et ex ceteris gentibus per la
pidem quẽ reprobauerũt edificantes: et factus est in
caput anguli: in quo angulo tanq̃ duo parietes de Eph.2.
diuerso venientes copularentur. Ipse est enĩ pax no
stra qui fecit vtraqȝ vnum: vt duos conderet in se
in vnum nouũ hominẽ: faciens pacem: et coaduna
ret vtrosqȝ in vno corpore deo: in quo corpore su Ro.8.
mus filij dei: clamantes: abba pater. Abba propter il Gal.4.
lorum linguã: pater propter nostram. Hoc enim est
abba quod et pater. Unde dñs q̃ dixit: Nõ sum mis Math.15
sus nisi ad oues que perierunt domus israel. osten
dens illi genti redditam p̃sentie ipsius promissionem: Ioh.10.
ait tamẽ alio loco: Habeo alias oues que nõ sunt ex
hoc ouili: oportet me et ipsas adducere: vt sit vnus
grex et vnus pastor: gentes significans quas erat
adducturus: nõ quidem p suam p̃sentiam corpora
lem: vt illud verũ sit: Non sum missus nisi ad oues Ro.10.
que perierunt domus israel: sed tamen p euangeliũ
suum quod erãt dissemịnaturi speciosi pedes annũ Ps.18.
ciantiũ pacem: annunciantiũ bona. In omnem ter
ram enĩ exiuit sonus eorũ: et in fines orbis terre ver Ro.15.
ba eorũ. Hinc et apostolus ait: Dico enĩ christũ iesũ
ministrum fuisse circũcisionis propter veritatem dei
ad cõfirmandas promissiones patrum. Ecce quod ẽ: Math.15.
Non sum missus nisi ad oues que perierũt domus
israel. Deinde subiungit apostolus: Gentes aũt su
per misericordiã glorificare deum. Ecce quod est: Ioh.10.
Habeo alias oues q̃ nõ sũt de h ouili: oportet me et
ipsas adducere: vt sit vnus grex et vnus pastor. Qd
vtrũqȝ breuiter dictũ est in eo quod de prophetia idẽ
apostolus cõmemorat: Letamini gẽtes cum plebe Ro.15.
eius. Iste ergo vnus grex sub pastore vno: heredi
tas dei est: nõ solum patris sed etiam filij. Nam fi
lij vox est: Funes ceciderũt mihi in p̃clarís: etenim Ps.15.
hereditas mea p̃clara est mihi: Et ipsius heredita
tis vox est apud prophetam: Dñe deus noster possi
de nos. Hanc hereditatem nõ moriens pater filio
reliquit: sed ipse filius eam sua morte mirabiliter ac
quisiuit: cum resurrectione possedit. Si ergo de hac
intelligẽdum est quod in psalmi huius prophetia can
tur: Deus venerunt gentes in hereditatẽ tuam: vt
venisse gentes accipiamus in ecclesiam: nõ creden
do: sed persequendo: id est eam inuasisse volũtate de
lendi atqȝ omnino perdendi: sicut tot persecutionum ex
empla mõstrarunt: oportet vt quod sequit: Pollu D
erunt templum sanctũ tuum: non in lignis et lapidi
bus: sed in ipsis intelligatur hominibus: de quibus 1.Pet.2.
tanq̃ lapidibus viuis construi: dicit apostolus petrus:
domũ dei. Unde et apostolus paulus apertissime:
Templũ inquit dei sanctũ est quod estis vos. Hoc 1.Cor.3.
itaqȝ templum persecutores in his vtiqȝ polluerunt:
quos ad negandũ christum: terrendo vel cruciando
coegerunt: atqȝ vt idolis supplicarent vehementer
instando fecerũt: Quorũ multos penitẽtia reparauit:
atqȝ ab illa inquinatione mũdauit. Penitẽtis enĩ vox
est. Et a delicto meo mũda me: et cor mundum crea Ps.50.

in me deus: et spiritū rectū innoua in visceribꝰ me-
is. Jam vero quod sequitur: Posuerūt hierusalem
in pomorum custodiā: Et ipsa ecclesia hoc nomine
recte intelligit: hierusalem libera mater nostra: de q̄
Gal.4. scriptū est: Letare sterilis que nō paris: erumpe et
Esa.54. exclama que nō parturis: qm̄ multi filij deserte ma-
gis q̄ eius que habet virū. In custodiā pomorum:
qd̄ dictū est: desertionē intelligendā existimo: quā
fecit vastitas psecutionū: id ē velut custodia pomoꝝ:
quia deserunt pomorū custodie cū poma transie-
runt. Et certe quādo gentilibꝰ psequētibus: ecclesia
deserta visa est: in celestē mēsam spūs martyꝝ: tāq̄
de horto dn̄ico multa ⁊ suauissima poma trāsierūt.
Posuerūt inquit morticina seruoꝝ tuoꝝ: escas vo-
latilibus celi: carnes sanctorum tuoꝝ bestijs terre.
j.Mach.7. Quod dictū ē: morticina: hoc repetitū ē carnes: Et
qd̄ dictū est: seruoꝝ tuoꝝ: hoc repetitū est: sancto-
rum tuorū. Illud tantūmodo variatū est: volatili-
bus celi ⁊ bestijs terre. Melius sane interpretati sunt
qui morticina posuerūt: q̄ sicut quidam mortalia.
Morticina eñ nō dicunt nisi mortuorū: mortalia
vero etiam viuorū corporū nomē est. Cum ergo si-
cut dixi ad agricolam suū spūs martyrum velut po
ma transissent: morticina eorum ⁊ carnes eorum po
suerūt volatilibus celi ⁊ bestijs terre: quasi quicq̄
eorum resurrectioni deperiret. Ex occultis nature
Matth.10. sinibus totū reintegrat ab illo: cui et capilli capitis
nostri numerati sunt. Effuderūt sanguinem eorum
sicut aquā: id est abundāter ⁊ viliter: in circuitu hie
rusalem. Si hierusalē terrenā vrbem hic accipimꝰ:
eorū sanguinē intelligimꝰ effusum in circuitu eius:
quos hostes extra muros reperire potuerūt. Si autē
Gal.4. hierusalē illam intelligimus: de qua dictū ē: Multi
filij deserte: magis q̄ eius que habet virū: circuitus
eius est per vniuersam terrā. In ea quippe lectione
pphetica vbi scriptū est: Multi filij deserte magꝰ q̄
Esa.54. eius que habet virū: paulopost et dicit: Et qui eru-
it te: deus israel vniuerse terre vocabit. Circuitꝰ er-
go huius hierusalē in hoc psalmo intelligēdus est
quousq̄ tūc fuerat eadem ecclesia dilatata: fructifi-
cans ⁊ crescens in vniuerso mūdo. Qm̄ in omni par-
te eius psecutio seuiebat: ⁊ martyrū stragem quorū
sanguis sicut aqua effundebat: cum magnis lucris
thesaurorū celestiū faciebat. Quod vero adiunctū
est: Et nō erat qui sepeliret: aut nō incredibile debet
videri tam magnū in aliquibus locis fuisse terrorē:
vt sepultores sanctorū corporū nulli prorsus existe
rent: aut certe quia insepulta cadauera in multis lo-
cis diu iacere potuerūt: donec a religiosis q̄damo-
F do furata sepelirent. Facti sumus: inquit: op-
Ps.115. probrium vicinis nostris: Ideo preciosa nō in
cōspectu hominū a quibus hoc erat opprobriū: sed
in conspectu dn̄i mors sanctoꝝ eius. Subsam-
natio ⁊ irrisio: Vel vt quidam interpretati sunt:
Al. ibi. Illusio his qui in circuitu nostro sunt.
Repetitio est sententie superioris. Nam qd̄ supra di-
ctum est: Opprobriū: hoc repetitū est: subsamnatio
et irrisio: Et quod supra dictum ē: vicinis nostris:
hoc repetitū est: his qui in circuitu nostro sūt. Pro-
inde s̄m hierusalē terrenam vicini: et qui in circuitu
gētis eius: vtiq̄ alie gētes intelligūtur: Scd̄m aūt
hierusalē liberam matrē nostrā: vicini sunt: ⁊ in cir
cūitu eius: inter quos inimicos suos habuit eccl̄ia

in circuitu orbis terrarū. Deinde iam manifestā h̄-
cem fundens: vnde intelligat superioris afflictionis
cōmemoratio nō esse quasi indicatio s̄ deploratio.
E Al. ... Vsquequo: inquit: dn̄e irasceris i finē: ex-
ardescet velut ignis zelus tuus: Rogat vti-
q̄ ne deus vsq̄ in finē irascat. id est ne illa tāta pres-
sura ⁊ tribulatio atq̄ vastatio vsq̄ in finē pseueret:
sed temperet correctionē suam: s̄m illud quod i alio
Ps.79. psalmo dicitur: Cibabis nos pane lachrymarum: ⁊
potabis nos in lachrymis in mensura. Nam quous
q̄ dn̄e irasceris in finem: ita dictū est: ac si diceret:
Noli dn̄e irasci in finem. Et in eo quod sequit: Ex-
ardescet velut ignis zelus tuus: vtrūq̄ subaudien-
dum est: ⁊ quousq̄: et in finem: ac si diceret: Quous
q̄ exardescet velut ignis zelus tuus in finem: Nā
ita hic duo ista subaudiēda sunt: sicut superius vnū
illud quod dictū est: posuerunt. Nam cum habeat
prior sententia: Posuerūt morticina seruorū tuorū
escas volatilibus celi: hoc verbum: posterior nō ha
bet: vbi dictū est: Carnes sanctorū tuorum bestijs
terre: sed subaudit vtiq̄ quod habet superius: posue-
runt. Ira porro ⁊ zelus dei: nō sūt pturbatiōes dei:
sicut nōnulli scripturas quas nō intelligūt arguūt:
sed nomine ire intelligit vindicta iniquitatis: nomie
zeli exactio castitatis: ne anima legem dn̄i sui contē-
nat: et a deo suo fornicādo dispereat. Hec ergo ipso
affectu in hominū afflictione sunt turbulenta: in dei
autē dispositione tranquilla sunt: cui dictū est: Tu
Sap.12. aūt dn̄e virtutū cum tranquillitate iudicas. Satis
aūt ostēditur his verbis ꝓpter peccata hominibꝰ li
cet fidelibus has fieri tribulatiōes: q̄uis hinc flore-
scat martyrū gloria merito patientie: ⁊ pie sustenta-
2.Mach.7. to in flagello dn̄i moderamine discipline. Hoc ma
Dan.3. chabei int̄ seuissima tormenta. h̄ tres viri inter non-
as flāmas: hoc ꝓphete sancti in captiuitate testant.
Qui uis eñ paternam correctionē fortissime ⁊ pijssi-
me pferrent: non tamen tacent hec accidere meritis
Ps.117. peccatorum. Horum eñ vox est: ⁊ i psalmis: Emē-
dans emendauit me dn̄s: et morti non tradidit me.
Heb.12. Flagellat eñ omnē filiū quem recipit. Et quis est
filius cui nō det disciplinā pater eius: Quod vero
H adiungit: Effunde iram tuam i gētes que
Hiere.10. te non nouerūt: ⁊ in regna que nō inuoca-
uerunt nomen tuū. Etiā ista ꝓphetatio est: non
optatio: Nō maliuolētie voto ista dicūtur: sed spiri
tu p̄uisa predicūtur: sicut de iuda traditore: que ma
Ps.108. la illi fuerant pro suis meritis euentura: ita ꝓpheta-
ta sunt: quasi optata sint. Quemadmodū eñ ꝓphe-
ta nō imperat christo: q̄uis modo imperatiuo ꝓnun-
Ps.44. ciet qd̄ dicit: Accingere gladio tuo circa femur potē-
tissime. Specie tua ⁊ pulchritudine tua: ⁊ intende ⁊
prospere ꝓcede ⁊ regna: Ita nō optat: sed prophe-
tat qui dicit: Effunde iram tuā in gentes que te non
nouerūt: Quod more suo repetit dicens: Et in re-
gna que nō inuocauerūt nomen tuum. Nam gen-
tes p regna repetite sūt. Et qd̄ eum nō nouerunt: p
hoc repetitum est: qd̄ nō inuocauerūt nomen eius.
Quomodo ergo intelligendū est: quod ait dominꝰ
Luc.12. in euangelio: Seruus qui nescit voluntatem domi-
ni sui et facit digna: plagis vapulabit paucis. Ser-
uus autem qui scit voluntatem domini sui et facit
indigna: plagis vapulabit multis: sic maior ira dei
est in gentes que dominū non cognouerunt. Ja eo

quippe quod ait: Effunde iram tuã: satis hoc ver-
bo indicauit q̃ multã iram voluerit intelligi. Unde
postea dicit: Redde vicinis nostris septies tantum.
An quia multũ interest inter seruos: qui licet nesci-
ant voluntatem dñi sui: tamẽ inuocant nomẽ eius:
et alienos a familia tanti patrisfamilias: qui sic igno
rãt deũ vt nec inuocẽt deũ? Inuocãt em̃ pro eo vel
simulacra: vel demonia: vel quãlibet creaturam: nõ
creatorem qui est benedictus in secula. Neq3 enim
istos de quibus hoc ꝓphetat: ita nescientes signifi-
cãt sui dñi voluntatẽ: vt tamẽ ipsum dñm timeant:
sed ita ipsum dñm nescientes vt nec inuocẽt eum et
inimici nominis eius existant. Multũ ergo distat i-
ter seruos voluntatẽ dñi sui nescientes: et tamen in
familia eius atq3 in domo viuentes: ⁊ inimicos nõ
solũ ipsum dñm scire nolentes: sed et nomen ei⁹ non
I inuocantes: atq3 in seruos ei⁹ insuper oppugnãtes.
Versio. Denicq3 sequitur. Quia comederũt iacob:
et locum eius desolauerũt. Jacob quippe fi-
guram gestat ecclesie: sicut esau veteris synagoge.
Gen.25. Unde dictũ est: Maior seruiet minori. Potest in h
nomine intelligi ea de qua loquebamur hereditas
dei: in quã inuadendã atq3 vastandam post resurre-
ctionem ⁊ ascensionẽ dñi gentes persequendo vene
runt. Sed locũ iacob quẽ intueamur: intelligẽdum
est. Magis em̃ locus iacob illa ciuitas putari põt:
in qua erat ⁊ templũ: quo vniuersam illã gentem sa-
crificandi ⁊ adorandi causa ⁊ pascha celebrandi: do-
minus p̃ceperat conuenire. Nam si christianorum
cõuentus inhibitos atq3 compressos a ꝑsecutorib⁹
ꝓpheta vellet intelligi: loca desolata videret̃ dicere
debuisse non locũ. Sed possumus accipe ꝑ nume-
ro plurali: numerũ singularem positũ: sicut vestem
ꝑ vestibus: militem ꝑ militibus: pecus ꝑ pecori-
bus. Multa em̃ huiusmodi moris est dici: nec solũ
vulgo loquentiũ: verum etiã disertissimorũ aucto-
rum eloquẽtie. Nec ab ipa diuina scriptura hoc ge
Ps.77. nus locutionis alienum est. Posuit enim ⁊ ipa ra-
nam ꝑ ranis: locustam ꝑ locustis: ⁊ innumerabilia
talia. Quod vero dictũ est: Comederũt iacob: hoc
bene intelligit̃: q̃ multos in suum malignũ corpus:
hoc est in suam societatẽ terrẽdo transire coegerũt.
Meminit sane q̃uis illis ꝑ merito pessime volunta
tis ex ira dei digna reddenda sint: non tamẽ eos ali-
quid aduersus hereditatẽ eius valere potuisset nisi
k eam voluisset ipe ꝑ peccatis eius flagellãdo emẽ-
dare. Unde subiungit: Ne memineris iniq-
tatum nostrarum antiquarũ. Non ait p̃teri-
tarum: que possent esse etiã recẽtiores: sed antiqua-
rum: hoc est a parẽtibus venientiũ. Talibus quip-
pe iniquitatibus: damnatio nõ correptio debetur.
Cito anticipent nos misericordie tue.
Anticipent vtiq3 iudiciũ tuum: Superexaltat̃ enim
Iacob.2. misericordia iudicio. Judicium aũt sine misericordia: sed ei
qui nõ fecit misericordiam. Qd̃ aũt adiungit: Quia
pauperes facti sumus nimis: Hoc vult intel
ligi anticipare nos misericordia dei: vt nostra pau-
pertas: id est infirmitas eo miserante adiuuetur ad
eius p̃cepta facienda: ne ad iudiciũ eius damnandi
veniamus. Ideo sequitur. Adiuua nos deus
salutaris noster. Hoc vero qd̃ ait: Salutaris no
ster: satis exponit quã voluerit paupertatẽ in eo qd̃
dixerat: Quia pauperes facti sumus nimis. Ipa est

quippe infirmitas: cui salutaris est necessarius. Cũ
vero adiuuari nos vult: nec ingratus est gratie: nec
tollit liberũ arbitrium. Qui em̃ adiuuatur: etiam ꝑ
seipsum aliquid agit. Addidit etiam. †Propter Al.*Et.
gloriã nominis tui dñe libera nos. Ut qui 1.Cor.1.
gloriatur: nõ in seipso: sed in dño glorietur. Et ꝓ-
pitius esto: inquit: peccatis nostris propter
nomen tuũ: Nõ ꝓpter nos. Nam quid aliud me-
rentur peccata nostra: q̃ debita ⁊ digna supplicia?
Sed ꝓpitius esto peccatis nostris ꝓpter nomẽ tuũ.
Sic ergo nos liberas: id est eruis a malis cũ et adiu
uas nos ad faciendã iusticiam: ⁊ ꝓpitius es peccat̃
nostris: sine quibus in hac vita nõ sumus: Quoniã Ps.142.
nõ iustificabitur in cõspectu tuo om̃is viuens. Pec 1.Jo.B.5.
catum aũt iniquitas est. Et si iniquitates obserua- Ps.129.
ueris: quis sustinebit? Or autem adiungit: †Ne
quando dicant *gẽtes: vbi est deus eorũ: Al.†Ne forte. Al.†in gẽtib⁹.
Magis ꝓ ipis gẽtibus est accipiẽdũ. Male em̃ pe-
reunt qui de deo vero disputauerũt: putantes eum
vel nõ esse: vel suos nõ adiuuare: nec eis esse ꝓpitiũ.
Illud vero quod sequit̃: Et innotescat in na
tionib⁹ corã oculis nostris: †Uindicta sã Al telcio.
guinis seruorũ tuorũ qui effusus est: Uel L
sic intelligit̃ cum credũt in deum verũ qui ꝑseque-
bantur eius hereditatẽ: quia ⁊ ipa vindicta est qua
perimitur seua iniquitas eorũ gladio verbi dei: de
quo dictũ est: Accingere gladio tuo. Uel cum ꝑse- Ps.44.
uerantes inimici in fine puniũtur: Nam mala tem-
poralia que in hoc seculo patiũtur: cõmunia possũt
habere cum bonis. Est aliud vindicte genus: quo ec
clesie dilatationẽ ⁊ fecunditatem in hoc seculo post
tantas ꝑsecutiones: quib⁹ eam om̃ino perituram pu-
tabãt: peccator ⁊ incredulus ⁊ inimicus videt ⁊ ira- Ps.111.
scetur: dentib⁹ suis frendet ⁊ tabescet. Quis em̃ ne-
gare audeat hanc etiam esse grauissimã penã? Sed
nescio vtrũ satis eleganter accipiat̃ quod ait: ante
oculos nostros. Si em̃ h pene gen⁹ intelligam⁹ qd̃
i intimis cordis agitur: ⁊ torquet etiã illos q̃ nobis
adulãter arrident: nec a nobis videri potest quid in
homine interiore patiãtur. Illud aũt quod siue eis
credẽtibus iniquitas eorũ interimit̃: siue in maligni
tate ꝑseuerãtibus: suppliciũ nouissimũ reddit̃: sine
scrupulo questiõis intelligit̃ dictũ: Innotescat ante
oculos nostros vindicta in nationibus. Et hec qui-
dem vt diximus ꝓphetantis est: nõ optantis. Sed ꝓ- M
pter illud quod scriptũ est in Apocalypsi: sub ara Apoc.6.
dei martyres ad deum clamare ⁊ dicere: Quousq3
dñe nõ vindicas sanguinẽ nostrũ: non est p̃tereun-
dum quẽadmodũ accipi oporteat: ne ꝓpter exatu-
randum odiũ: credãtur sancti desiderare vindictã:
quod ab eorum ꝑfectione longe abest: et tamen scri-
ptum est: Letabit̃ iustus cum viderit vindictam im Ps.57.
piorum: manus suas lauabit in sanguine peccator̃.
Et aplus ait: Nõ vosipos vindicantes charissimi: Ro.12.
sed date locũ ire. Scriptũ est em̃: Mihi vindictam Deu.32.
et ego retribuã dicit dñs. Nec ipe itaq3 precepit vt
nolint vindicari: sed vt nõ seipi vindicãtes dent lo-
cum ire dei: qui dixit: Mihi vindictã ⁊ ego retribu-
am. Et dñs in euangelio: viduã ꝓponit in similitu
dinẽ que vindicari desiderãs: iudicem interpellabat Luc.18.
iniustũ: qui eam tãdẽ aliquãdo nõ iusticia ductus: s
tedio victus audiuit. Hoc aũt dñs ꝓposuit: vt ostẽde-
ret multo mag̃ deũ iustũ cito facturũ iudiciũ electorũ

Apoc. 6. suorum: qui ad eum clamãt die ac nocte. Inde est et
ille sub ara dei martyrum clamor: vt dei iudicio vin
Matth. 5. dicentur. Ubi est ergo illud: Diligite inimicos ve-
stros: benefacite eis qui vos oderunt: et orate pro
1. Pet. 3. eis qui vos persequuntur? Ubi est et illud: Non redden
tes malũ pro malo: nec maledictũ pro maledicto: et
nulli malũ pro malo reddentes? Si enim malũ pro ma
lo nõ est cuiquam reddendũ: nõ solũ factum malum pro
facto malo: sed nec votũ malum reddendũ est pro fa-
cto vel voto malo. Reddit autem malũ votum qui eti
am si nõ seipsum vindicat: tamẽ vt eius inimicũ deus
N puniat expectat atque optat. Quapropter cũ et ho-
mo iustus et homo malus de inimicis suis velint a
dño vindicari: vnde discernuntur: nisi quia iustus et ma
gis cupit inimicũ suum corrigi quam puniri: et cum in
eum videt a dño vindicari: nõ eius delectatur pena:
quia nõ eum odit: sed diuina iusticia: quia deũ dili-
In epistola 2. c. 1. git? Denique si in hoc seculo in eum vindicatur: vel pro
illo etiã letatur si corrigitur: vel certe pro aliis vt eũ ti-
meãt imitari: Ipse quoque fit melior: nõ supplicio illi-
us odia sua pascẽdo: sed errata emendãdo: Ac per
Ps. 57. hoc de beniuolẽtia est nõ de malicia quod letatur iustus
cum videt vindictam: et manus suas lauat: id est opera
sua mũdiora efficit in sanguine: hoc est in exitio pec
catorum: sumẽs inde nõ mali alieni gaudiũ: sed diui
ne admonitionis exemplũ. Si autem in futuro seculo
vltimo dei iudicio vĩdicatur: hoc ei placet quod deo:
ne bene sit malis: ne piorũ premiis etiam impii perfru-
antur: Quod vtique iniustũ est: et a regula veritatis quam
iustus diligit alienũ. Cum enim nos ad diligẽdos ini-
micos dñs hortaretur: exemplũ proposuit patris nostri
Matth. 5. qui in celis est: qui facit solem suũ oriri super bonos et
malos: et pluit super iustos et iniustos: Nunquid tamẽ
ideo vel tẽporalibus correctiõibus non emẽdat: vel
pertinaciter duros in fine nõ damnat? Sic ergo inimi-
cus diligatur: vt nõ displiceat dñi iusticia qua puni
tur: Et sic placeat iusticia qua punitur: vt nõ de malo
eius: sed de bono iudice gaudeatur. Maliuolus enim
animus contristatur: si eius inimicus correctus euase
rit penam: Et cũ puniri eum videt: vindicari ita se
gaudet: vt nõ iusticia dei quẽ non diligit: sed illius
quẽ odit miseria delectetur: Et cũ deo dimittit iudici-
um vt plus noceat deus quam ipse nocere possit: exoptat.
Et cum dat cibũ esurienti inimico potumque sitienti:
Ro. 12. maliciose sapit quod scriptũ est: Hoc enim faciens: car-
bones ignis congeres super caput eius. Agit enim vt
amplius aggrauet et ei excitet indignationẽ dei: quã
carbonibus ignis significari putat: non intelligens
illũ ignẽ esse penitentie vrentem dolorem: quousque ca
put erectũ superbia beneficiis inimici ad humilitatẽ
salubrem deponatur: et in bono illius: huius malũ vin
Ibidem. catur. Unde apostolus vigilãter admonet: Noli vin
ci a malo: sed vince in bono malũ. Quomodo autẽ po
test vincere in bono malũ: in superficie bonus: et in ab-
dito malus: qui ope parcit: et corde seuit: manu mitis:
volũtate crudelis? Sic ergo specie poscentis in hoc
psalmo futura in impios vindicta prophetatur: vt in-
telligamus sanctos homines dei suos inimicos dile
xisse: nec cuiquam voluisse nisi bonum: quod est pietas in
hoc seculo: eternitas in futuro. In penis autem malorum
nõ malis eorũ: sed dei bonis iudiciis fuisse delecta-
tos. Et vbicũque in scripturis sanctis leguntur in ho-
mines odia eorũ: odia fuisse vitiorum: que ipse etiã

vnusquisque hominum odire debet in se si diligit se.
Iam vero quod sequitur: † Intret in conspectũ Art.
tuum. Uel sicut alii codices habent: In cõspe
ctu tuo gemitus compeditorum. Non faci-
le quisque reperit coniectos in cõpedes a persecutori-
bus sanctos. Et si accidit in tã magna atque multipli
ci varietate penarũ: tam raro accidit: vt nõ sit credẽ
dum hoc in isto versu quod cõmemoraret potissimũ
elegisse prophetam. Sed nimirũ compedes sunt infir-
mitas et corruptibilitas corporis: que aggrauant ani-
mam. Per eius enim fragilitatẽ velut quorũdam do-
lorum molestiarũque materiã ad impietatẽ poterat
compellere persecutor. Ab his compedibus concupi- Phi.
scebat dissolui apostolus et esse cũ christo: manere
autẽ in carne necessarium propter illos quibus euan-
gelium ministrabat. Donec ergo corruptibile hoc 1. Cor. 15.
induat incorruptionẽ: et mortale hoc induat immor
talitatem: velut cõpedibus caro infirma: promptum
impedit spiritum. Has ergo compedes nõ sentiũt:
nisi qui in semetipsis ingemiscũt grauati: habitacu- 2. Cor. 5.
lum quod de celo est superindui cupientes: quia et
mors horrori est: et merori vita mortalis. Pro his
propheta gemitibus ingemit: vt intret in cõspectu dei
gemitus compeditorũ. Possunt et illi intelligi com-
pediti: qui preceptis sapientie colligati sunt: que pati-
enter sustentata in ornamenta vertũtur. Unde scri-
ptum est: Iniice pedem tuum in compedes eius. Eccl. 6.

Scdm magnitudinẽ: inquit: brachii tui:
recipe in adoptionem filios mortificato-
rum. Uel sicut in aliis codicibus legitur: Pos-
side filios morte punitorum. Ubi satis mihi vide
tur ostendisse scriptura: quis fuerit gemitus compe
ditorum: qui pro nomine christi persecutiones grauissi-
mas pertulerunt: que in isto psalmo apertissime prophe-
tantur. In diuersis enim passionibus constituti ora-
bant pro ecclesia: ne infructuosus esset posteris san-
guis illorum: vt dominica seges vnde inimici eã pu
tabant perituram: inde veracius pullularet. Filios
quippe mortificatorũ dicit: qui nõ solum nõ sũt ter-
riti precedẽtium passionibus: sed in eum pro cuius no-
mine passos eos nouerant: exhortante illorũ gloria
ad imitãdum accensi: copiosissimis agminibus cre
diderunt: Ideo dixit: Scdm magnitudinẽ brachii
tui. Res enim tam magna secuta est in populis chri-
stianis: vt eam qui se aliquid persequendo perficere pu
tabant: nullo modo crederent secuturã. † Red- Art.
de: inquit: vicinis nostris septies tantum in
sinus eorum. Non mala optat: sed iusta pronun-
ciat: et futura prophetat. Septenario autẽ numero: id
est septupla retributione perfectionẽ pene vult intelli
gi: quia isto numero: plenitudo significari solet. Un
de et illud est in bonis accipiẽdũ et in hoc seculo septies
tantũ: quod positum est pro omnibus: quasi nihil ha
bentes et omnia possidentes. Vicinos dicit: quia inter
illos habitat ecclesia vsque in diẽ separationis. Nõ enim
modo fit discessio corporalis. In sinus eorũ dicit vs-
que nunc in occultis: vt vindicta que in hac vita agi-
tur in occulto: post innotescat in nationibus ante ocu
los nostros. Homo nanque cum datur in reprobum
sensum: in interiore sinu accipit suppliciorũ meri-
tum futurorum. † Opprobrium eorum:
quod exprobrauerunt tibi domine. Hoc eis
redde septuplum in sinus eorum: id est: pro isto

exprobrio eos in occultis eorū plenissime reproba.
Tibi enī exprobrauerūt: nomē tuū se arbitrātes in
P seruis tuis delere de terra. Nos aūt populus
tuus. Generaliter accipiendū de omni genere piorū
et verorū christianorum. Nos ergo quos perdere
se posse putauerūt populus tu⁹. Et oues † gre- (marginal note: † pascue tue)
gis tui. Ut qui gloriatur: in dño glorietur. Con-
fitebimur tibi in seculū. Alij autē codices ha-
bent: Cōfitebimur tibi in eternum. Ex ambi-
guo greco: facta est ista diuersitas. Quod enī habet
grecus εἰς τὸν αἰῶνα et in eternū et in seculum
interptari potest. Sed pro loco intelligendū quid me
li⁹ interptatū sit. Sensus ergo hui⁹ loci magis mihi
videtur ostēdere: in seculū dici oportere: id est vsqꝫ
in finem seculi. Sequēs aūt versus more scriptura-
rum: maximeqꝫ psalmorū: repetitio superioris est or-
dine cōmutato: prius habēs quod ibi est posteri⁹:
et posterius qd ibi est prius. Nam qd ibi dictū est:
Cōfitebimur tibi: pro ipo hic dictū est: Annūciabi-
mus laudē tuam. Quod itaqꝫ ibi dictū est: In secu
lum: pro ipo hic dictū ē: In generationē. Ista qui-
dem generatiōis repetitio: ppetuitatem significat:
siue vt nōnulli intelligūt: quia due sunt generatio-
nes: vetus et noua: Sꝫ in hoc fit seculo vtraqꝫ: Qm
Joh.3. qui nō renatus fuerit ex aqua et spiritusancto: nō in-
trabit in regnū celorū. Deniqꝫ quia in isto seculo an
j. Joh.3. nunciatur laus dei: Nā in futuro seculo cum videbi-
mus eum sicuti est: cui deinceps annūcietur: non erit.
Nos ergo populus tu⁹ et oues gregis tui: quas p-
sequēdo illi crediderūt se posse cōsumere. Cōfitebi
mur tibi in seculum: pmanente vtiqꝫ ecclesia vsqꝫ in
finem: quā illi delere conati sunt. In generati-
one et generationem: annūciabim⁹ laudē
tuā. Que laus vt taceretur: in nos finire conati sunt.
Multis aūt iam locis sanctarū scripturarū insinua
uimus cōfessionē etiā pro laude poni: Sicuti est il-
Ec. 39. lud: Hec dicetis in cōfessione: Opera dñi vniuersa
quoniā bona valde: maximeqꝫ illo qd ait ipe salua-
tor: qui nullū habebat omnino peccatū: quod penitē
Math. 11. do confiteretur: Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi et terre: qr ab-
scōdisti hec a sapiētib⁹ et prudētib⁹ et reuelasti ea paruulis.
Hoc dixi: vt aptius intelligatur id esse repetitū in eo
quod dictū est: Annūciabimus laudē tuam: qd supi
us dictū erat: Cōfitebimur tibi.

Explicit Tractatus de ps̄. LXXVIII.

Incipit Tractatus de ps̄. LXXIX.

A On adeo multa sunt in hoc psalmo in qui-
n bus sermo noster patiatur difficultatē: vel in-
tentio auditorū intelligendi impedimentū.
Proinde adiuuante dño cū affectu audiendi et vidē
di iam que pphetata et predicta sunt: tanqꝫ eruditi
in schola christi currere debem⁹ que plana sunt: vt
si forte obscura exigūt officiū interptandi: ea q̄ pla-
na sunt legendi officiū a me debeant flagitare. Can
tatur hic de aduētu dñi et saluatoris nostri iesu chri-
sti: et de vinea eius. Sꝫ cantat ille asaph quantū ap-
paret illuminatus atqꝫ correctus: cuius nomine no-
stis significari synagogā. Deniqꝫ titulus psalmi est:
In finem pro his qui immutabuntur:
Ro. 10. Vtiqꝫ in melius: Qm̄ christus finis legis: ideo venit:
vt immutet in melius: Et ait: testimonium ipsius a-
saph: bonū testimoniū veritatis. Deniqꝫ hoc testimo
nium: et christū et vineā cōfitetur: hoc est caput et cor-
pus: regem et plebem: pastorē et gregem: et totum
omniū scripturarū mysterium christū et ecclesiam.
Concludit autē titulus psalmi: Pro assyrijs. As-
syrij interpretantur dirigentes. Iam ergo non sit ge-
neratio que cor nō direxit suum: sed generatio iam
dirigēs. Ergo audiamus quid dicat in hoc testimo
nio.

Expositio psalmi.

B
q Ui † pascis israel intende. Quid est: (marginal note: Al. † regis.)
qui pascis israel intēde: Qui deducis
velut † oues ioseph. Inuocatur vt veniat: expe- (marginal note: Al. † ouem.)
ctatur vt veniat: desideratur vt veniat: Ergo dirigē-
tes inueniat. Qui deducis inquit velut oues ioseph.
Ipm ioseph velut oues: ipe ioseph oues sunt: et ip-
se ioseph ouis est. Audito ioseph: quāqꝫ et interptatio
eius nominis multū iuuet: significat enī augmen-
tum: et ideo vtiqꝫ venit ille: vt mortificatū granum Joh. 12.
multipliciter surgeret: hoc est augeretur popul⁹ dei:
tamen ex eo quod iam nostis contigisse ioseph: ve- Gen. 37.
niat in mentē a fratribus vēditus: veniat a suis ex-
honoratus: apud alienigenas exaltat⁹: et intelliget Gen. 41.
in cuius grege esse debeam⁹: simul cū illis qui iam
dirigūt cor suum: vt lapis reprobatus ab edifican- Ps. 117.
tibus fiat in caput anguli: tenens duos parietes de
diuerso veniētes: sed in angulo cōcordātes. Qui
sedes sup cherubin. Cherubin sedes est glorie
dei: et interptatur plenitudo scientie: Ibi sedet de⁹
in plenitudine scientie. Licet intelligam⁹ cherubin
sublimes esse celorū potestates atqꝫ virtutes: tamē
si vis: eris cherubin. Si enī cherubin: sedes es dei:
audi quid dicat scriptura: Anima iusti: sedes est sapi
entie. Quomō inquis ero plenitudo scientie? Quis
hoc implet? Habes vnde impleas: Plenitudo legis Ro. 13.
charitas. Noli per multa ire atqꝫ distendi. Terret
te ramorū diffusio: radicem tene: et de magnitudine
arboris noli cogitare. Sit in te charitas: et necesse ē
plenitudo scientie consequatur. Quid enī nescit q chā
ritatem scit? Quādoquidē dictū est: Deus charitas
est. Qui sedes super cherubin † appare. (marginal note: Al. † manifestare)
Ideo enī errauimus: quia nō apparebas: Appare: (marginal note: Al. † ephraim.)
Coram † ephrem et beniamin et manasse:
Appare inquā coram gente iudeorū: coram popu-
lo israel. Ibi enī ephrem: ibi manasses: ibi beniamin.
Sed interpretationē videamus: Ephrem fructifi-
catio: Beniamin fili⁹ dextere: Manasses oblitus.
Appare enī coram fructificato: corā filio dextere:
appare corā oblito: vt iam nō sit oblitus: sed veniat
illi in mentē qui liberasti. Si enī gentes cōmemora- Ps. 21.
buntur: et cōuertentur ad dñm vniuersi fines terre: po
pulus ipe de abraam veniēs: nō habuit parietē su-
um qui gaudeat in angulo: cum scriptū sit: Reliquie
salue fient? Excita potentiā tuam. Nam in- C
firmus eras quādo dicebatur: Si filius dei es: descē- Math. 27.
dat de cruce. Nihil valere videbaris: Preualuit su
per te psecutor: et demōstrasti hoc antea: quia et ia-
cob ipe preualuit angelo in luctādo. Quādo nisi vel-
let angelus? Et preualuit homo: et victus est angel⁹:
et victor homo tenet angelū: et dicit: Non dimittā Gen. 28.
te: nisi benedixeris mihi. Magnū sacramētum: Et
stat victus: et benedicat victorē. Victus: quia volu-
it: carne infirmus: maiestate fortis: et benedixit:
Vocaberis inquit israel. Tetigit tamen et femoris Ibidem.
latitudinem et aruit: eundēqꝫ hominem vnum: fecit

ũ τ claudũ. Uides claudicasse populum
te ibi et benedictũ genus apostolorum.
potentiã tuã. Q̃ diu videris infirmus?
infirmitate: resurge in virtute. Excita
...am: **Et veni: vt saluos facias**
. **Deus cõuerte nos.** Auersi enim sum⁹ a
te: τ nisi tu ɔuertas: nõ ɔuertemur. **Et * illumina
faciẽ tuã: τ salui erimus.** Nunquid ille obscu-
ram habet faciẽ? Nõ habet obscurã faciem: sed op-
posuit ei nubẽ carnis: τ tanq̃ velum infirmitatis: τ
nõ est putat⁹ ipse cũ penderet in ligno: agnoscendus
cũ sederet in celo. Nam ita factũ est. Presentẽ i ter-
ra christũ τ miracula facientẽ non agnouit asaph:
mortuũ tamẽ posteaq̃ resurrexit τ ascendit in celũ:
agnouit: cõpunct⁹ est: dixerat τ de illo totũ: hoc est
testimoniũ quõ agnoscam⁹ in hoc psalmo: Illumina
faciẽ tuã: τ salui erimus. Obtexisti faciẽ tuã τ egro-
tauimus: illumina illã: τ salui erimus. **Dñe de⁹**
Al. † quousq̃: **virtutũ † vsq̃quo irasceris † in orationem**
Al. † super **serui tui?** Iam serui tui. Irascebaris in orationem
inimici tui: adhuc irasceris in orationẽ serui tui? Cõ-
uertisti nos: agnouim⁹: τ adhuc irasceris in oratio-
nem serui tui? Ita plane irasceris vt pater corrigẽs:
nõ vt iudex damnãs: Ita plane irasceris: q᷑ scriptũ
Ecc̃i. 2. est: Fili accedẽs ad seruitutẽ dei: sta in iusticia et ti-
more: τ p̃para animã tuã ad temptationẽ. Ne pu-
tes iam trãsisse iram dei: q᷑ cõuersus est: transit: sed
ne dãnet in eternũ: Flagellat aũt non parcit: q᷑ fla-
gellat omnẽ filiũ quem recipit. Si flagellari detre-
Heb. 12. ctas: recipi quare desideras? Flagellat aũt oẽm fi-
lium quẽ recipit. Flagellat omnẽ: qui τ vnico non
pepcit. Sed tamẽ q̃diu irasceris in orationẽ serui
tui? Nõ iã inimici tui. Sed irasceris in orationẽ ser
ui tui: Q̃diu? Seq̃r. **Cibabis nos pane la-**
D
Al. † potũ dabis **chrymarũ: et * potabis nos in lachrymis i**
nob. **mensura.** Quid est in mẽsura? Apostolum audi.
1. Cor. 10. Fidelis de⁹ qui nõ vos p̃mittit temptari: supra q̃
potestis ferre. Ipsa est mẽsura p̃ virib⁹ tuis: ipsa est
mensura vt erudiaris: nõ vt opprimaris. **Posu-
isti nos in contradictionẽ vicinis nostris.**
Plane factũ est: id est de asaph electi sunt qui irent
ad gẽtes: τ p̃dicarent christũ: τ dicereñ eis: Quis ẽ
Act. 17. iste nouorũ demoniorũ annũciator? Posuisti nos i
cõtradictionẽ vicinis nostris. Cũ eñ p̃dicabant cui
ɔtradicebañ: quẽ p̃dicabãt mortuũ resurrexisse chri
stum. Quis hoc audiat? Quis hoc nouerit? Noua
res: Sꝫ signa cõsequebañ. τ incredibili rei fidẽ mi-
racula faciebant. Cõtradicebañ: sed cõtradictor vin
cebañ: τ ex cõtradictore fidelis efficiebañ. Ibi tamẽ
magna flamma: ibi martyres cibati pane lachryma-
rum: τ potati in lachrymis: sed in mensura: nõ am-
plius q̃ poterãt ferre: vt post mensurã lachrymarũ
sequereñ corona gaudiorũ. **Et inimici nostri
subsannauerũt nos.** Et vbi sũt q̃ subsannaue
runt? Diu dictũ est: Qui sunt isti colentes mortuũ:
adorantes crucifixũ? Diu dictũ est: Ubi est nasus
subsamnantiũ? Nõne nũc qui rep̃hendunt: i cauer
nas fugiunt: ne videanñ? Et inimici nostri subsanna
Al. † non hʒ. uerũt nos. Sed videtis quid sequañ. **† Dñe deus
virtutũ cõuerte nos: τ ostẽde faciẽ tuam: τ**
Al. † de. **salui erimus. Uineã * ex egypto transtu-
listi: eiecisti gentes τ plantasti eam.** Nou-
imus: factũ est. Que gentes eiecte sunt? Amorrei: ce

thei: hiebusei: gergesei: τ euei: Quib⁹ expulsis τ vi-
ctis: introductus est populus ex egypto liberat⁹ in
terrã p̃missionis. Unde vinea electa sit: et vbi plan
tata sit: audiuim⁹: Uideam⁹ quid deinde factũ est:
quõ crediderit: quãtũ creuerit: q̃d occupauerit. Ui-
neam ex egypto transtulisti: eiecisti gẽtes et planta-
sti eam. **† Uiam fecisti in cõspectu eius: et** Al. † De... [illegible]
plantasti radices eius et impleuit terram.
Nunquid impleret terrã: nisi via fieret in cõspectu
eius? Que via facta est in conspectu eius? Ego sum J. 14.
inquit via: veritas τ vita. Merito impleuit terram.
Hoc dictũ modo de vinea ista qd̃ perfectũ est vsq̃
in finem. Uerũtamẽ quid primo? **Operuit mõ-
tes vmbra ei⁹: τ arbusta eius cedros dei.**
† Extendisti palmites eius vsq̃ ad mare: Al. † ...
et vsq̃ ad flumen p̃pagines eius. Hoc desi
derat officiũ expositoris: non sufficit lectoris τ lau-
datoris: Adiuuate me intẽdendo. Solet eñ vinee
hui⁹ cõmemoratio i hoc psalmo caliginẽ facere mi
nus intentis. Etenim magnitudo vinee huius iam
a nobis explicata est: τ vnde facta est: et vnde facta
sit magna: predictum est. Uiam fecisti in conspectu
eius: et plantasti radices ei⁹: τ impleuit terrã. Hoc
de p̃fectione ipsius dictũ est. Sed tamẽ prima gens
iudea fuit ista vinea. Gens aũt iudea vsq̃ ad mare:
et vsq̃ ad flumen regnauit. Usq̃ ad mare: apparet i
scriptura quod mare ibi vicinum sit. Et vsq̃ ad flu
men iordanem. Trans iordanẽ eñ aliquid iudeorũ Num. 34.
collocatũ est: infra iordanẽ autẽ tota gens. Ergo vs-
q̃ ad mare: τ vsq̃ ad flumẽ regnũ iudeorũ: Regnũ
israel non a mari vsq̃ ad mare: sed et a flumine vs-
q̃ ad termios orbis terre. Illa iam perfectio vinee
est: de qua hic p̃dixit: Uiam fecisti in ɔspectu ei⁹:
et plantasti radices eius: τ impleuit terram. Cum i-
bi ergo predixisset perfectionem: redijt ad initium:
de quo initio sit facta p̃fectio. Initium vis audire?
Usq̃ ad mare: et vsq̃ ad flumen. Finem vis audi-
re? Dominabiñ a mari vsq̃ ad mare: et a flumiẽ vs- Ps. 71.
q̃ ad terminos orbis terre: hoc est: impleuit terrã.
Uideamus ergo testimoniũ asaph: quid factum est
prime vinee: quid est expectandũ secunde vinee: im
mo eidem vinee. Ipsa est eñ: non eñ altera est. In- Job. 4.
de christus salus ex iudeis: inde apostoli: inde primi Act. 2. 4.
credentes: et precia rerum suarũ ante pedes aposto-
lorum ponẽtes: inde omnia hec. Et si aliqui ex ramis Ro. 11.
fracti sunt: propter incredulitatẽ fracti sunt: tu autẽ
populus gẽtiũ fide sta: Noli altũ sapere: sed time.
Nam si deus naturalib⁹ ramis nõ pepercit: neq̃ ti
bi parcet. Si autẽ altũ sapis: nõ tu radicem portas:
sed radix te. Quid ergo vinea ante cuius conspectũ
facta est via? Facta ẽ vt impleret terrã. Primo vbi
fuit? Operuit montes vmbra eius. Qui sunt mon-
tes? Prophete. Quare operuit illos vmbra eius?
Quia obscure locuti sunt. Quare futura annũciata
sunt? Audis a p̃phetis: Obserua sabbatũ: octauo
die circũcide infantem: offer sacrificiũ arietis: vitu-
li: hirci: noli moueri: vmbra eius est cooperiẽs mon
tes dei: Ueniet et post vmbrã mãifestatio. Et arbu-
sta eius cedros dei: id est cooperuit cedros dei altis-
simas sedes dei. Sunt enim cedri significantes su-
perbos euertendos. Cedros libani: altitudines mũ
di: operuit crescendo vinea ista: Et montes dei om
nes sanctos prophetas: patriarchas. Sed quous-

q; extēdit palmites eius: Usq; ad mare ꝛ vsq; ad
flumen propagines eius. Inde quid? Ut quid de-
struxisti maceriam eius. Iam videtis euer-
sam illam gentem iudeorū: iam ex alio psalmo au-
ps. 73 distis: In dolabro ꝛ fractorio deiecerunt eam. Nō si
eret: nisi eius maceria destrueretur. Que est maceria
eius? Munitio eius. Extitit enī superba aduersus plā
Math. 21. tatorē suū. Sz seruos ad se missos ꝛ petentes merce
dem coloni flagellauerūt: ceciderūt: ꝛ occiderūt. Ue
Ibidem. nit ꝛ vnic⁹ fili⁹: dixerūt: Hic est enī heres: venite oc
cidam⁹ eū: ꝛ nostra erit hereditas. Occiderūt ꝛ ex-
tra vineam piecerūt. Proiectus magis possidet vñ
Esa. 5. piect⁹ est. Sic enī ei minatur p Esaiā: Destruā mace-
riam eius. Quare? Expectaui enī vt faceret vuā: fecit
aūt spinas. Expectaui inde fructū: ꝛ inueni peccatū.
Quid ḡ queris o asaph? Ut qd destruxisti maceriā
eī? Tu enī nescis. Quare? Expectaui vt faceret iu-
diciū: ꝛ fecit iniquitatē. Non erat destruenda mace-
ria eius? Et venerūt gentes: destructa maceria: inua
sa est vinea: ac deletū regnū iudeoꝝ. Hoc primū plā
git: sed non sine spe. De directiōe enī cordis iam lo-
quitur: id est, p assyriis: p diripientibus psalmus est.
Ut quid destruxisti maceriam eius? Et vinde-
miant eam omnes transeuntes viam. Quid
est: viam transeuntes? Ꝛ paliter dominantes. †De-
uastauit eam aper de sylua. Aprū de sylua qd
intelligamus? Iudeis porcus aduersus est: ꝛ in por-
co ponunt tanq; immundiciā gentiū. A gentib⁹ aūt
euersa est gens iudea: Sed rex ille qui euertit: nō tm̄
porcus imūdus: sed etiā aper fuit. Quid enī aper:
nisi porcus seuus: porc⁹ sup̄b⁹? Aper de sylua vasta
uit eā: De sylua: de gentib⁹. Etenī illa vinea erat: gen
tes aūt sylue erant. Sed qn crediderūt gentes: quid
Ps. 95. dictū est? Tunc exultabunt oīa ligna syluarū. De-
uastauit eam aper de sylua. Et singularis ferus
depastus est eam. Quid est singularis fer⁹? Ip-
se aper qui deuastauit eam: singularis ferus. Singu
laris: quia superbus. Hoc enī dicit omīs superbus:
Ego sum: ego sum: ꝛ nemo. Sed quo fructu hec?
Deus virtutū cōuertere. Quia hec facta sint:
conuertere vero. Respice de celo ꝛ vide ꝛ vi-
sita vineam istam. Et perfice eam quam
plantauit dextera tua. Non aliam institue: sed
hanc perfice. Ipsū est enī semen abraam: ipsum est
semen ī quo benedicuntur omēs gētes: Ibi est radix:
ibi portatur oleaster insertus. Perfice vineam istam
quā plantauit dextera tua. Sed vbi perficiat? Et su
per filiū hominis quē cōfirmasti tibi. Quid
euidentius? Quid adhuc expectatis vt vobis dispu-
tando exponamus: ꝛ nō potius vobiscū admirādo
clamemus: Perfice vineā istā quā plātauit dextera
tua: ꝛ sup filium hoīs eam pfice? Quem filiū homi-
nis? Quem ꝯfirmasti tibi. Magnum firmamentū:
1. Cor. 3. q̄ fūdamentū potes? Fundamētū enī aliud nemo pōt
ponere pter id qd̄ positum est: qd̄ est christus iesus.
†Succensa igni et effossa: ab increpatio
ne vultus tui peribunt. Que sunt succensa igni
et effossa: que peribunt ab increpatione vultus tui?
Uideamus et intelligamus que sint igni succensa et
effossa. Quid increpauit christus? Peccata. Ab icre
patione vult⁹ eius: pctā perierūt. Quare ergo pctā
igni succensa et effossa? Omnia peccata due res faci
unt ī homie: Cupiditas ꝛ timor. Cogitate: discutite:
interrogate corda vestra: pscrutamini conscientias:
videte vtrum possint esse peccata: nisi aut cupiendo
aut timēdo. Proponitur tibi pmiū vt pecces: id est qd̄
te delectet: facis propter qd̄ cupis: sed forte nō duce
ris donis: terreris minis: facis pter qd̄ times. Cor
rumpere te vult aliquis vt dicas (verbi gratia) falsū
testimoniū. Innumerabilia sunt: sed planiora pro-
pono: de quibus cetera conijciatis. Attendisti tu de-
um: et dixisti ī animo tuo: Quid pdest homini si to- Math. 16.
tum mundū lucretur: anime aūt sue detrimētum pa
tiatur? Non adducor premio: vt perdā animā meā
pro lucro pecunie. Conuertit ille se ad incutiendum
metum: Qui premio corrūpere nō valuit: incipit mi
nari damnū: expulsionem: cedes: fortassis ꝛ mortē.
Ibi iam si cupiditas non valuit: forte timor valebit
vt pecces. Porro autem si de scripturis: contra cu-
piditatem venit tibi in mentē: Quid prodest homi-
ni si totum mundū lucretur: anime aūt sue detrimentū
patiatur: Ueniat etiā ptra timorē in mentem: Nolite Math. 10.
timere eos qui corpus occidunt: animā aūt non pos
sūt occidere. Quicunq; te vult occidere: vsq; ad cor
pus: et licet: vsq; ad animam nō licet. Anima tua nō
moritur: nisi tu eam volueris occidere. Perimat alie-
na iniquitas carnem tuam: dum seruet veritas ani-
mam tuam. Si autem a veritate resilieris: quid tibi
amplius factur⁹ est inimic⁹: q̄ tu tibi ipse facis? Ini
micus seuiens carnem potest occidere: tu aūt dicen-
do falsum testimoniū animam occidis. Audi scriptu
ram: Os quod mentitur occidit animā. Itaq; fratres Sap. 1.
mei ad omē recte factum: amor ꝛ timor ducit. Ut fa-
cias bene: amas deū ꝛ times deū: Ut aūt facias ma
le: amas mundū: ꝛ times mundū. Hec duo conuer-
tantur ad bonū. Amabas terram: ama vitā eternā:
Timebas mortē: time gehēnam. Quicquid tibi ini-
quo promiserit mundus: nunquid potest dare quan
tum dabit iusto deus? Quicquid tibi iusto minatus
fuerit mūdus: nunquid potest facere quod facit ini-
quo deus? Uis audire quid daturus est deus: si iu-
ste vixeris? Uenite benedicti patris mei percipite re Math. 25.
gnum quod vobis paratum est ab origine mundi.
Uis videre quid facturus est impiis? Ite in ignem Ibidem.
eternum: qui parat⁹ est diabolo ꝛ angelis eius. Be-
ne quidem tu nihil aliud vis: q̄ vt bene tibi sit. Naz
in eo qd̄ amas: vis vt bene tibi sit: ꝛ in eo qd̄ times:
non vis vt male tibi sit: Sed nō in ea regiōe queris:
in qua querendum est. Festinas. Nam et sine indi-
gentia vis esse ꝛ sine molestia. Bonuz est quod vis:
sed tolera qd̄ non vis: vt assequaris quod vis. Pro-
inde illi⁹ facies delens peccata: quid faciet? Que sūt
peccata? Succensa igni ꝛ effossa. Quid fecerat amor
malus? Tanq; ignem succenderat. Quid fecerat ti-
mor malus? Tanq; effoderat. Amor quippe inflam-
mat: timor humiliat: Ideo peccata mali amoris igne
succensa sunt: peccata mali timoris effossa sunt. Hu
miliat ꝛ bonus timor: accendit ꝛ bonus amor: sed ali
ter atq; aliter. Nam ꝛ colonus intercedens pro ar-
bore que fructus non dabat ne subuerteretur: ait: Cir Luce. 13.
cumfodio eam ꝛ adhibeo cophinum stercoris. Fos
sa significat plam humilitatem timentis: ꝛ stercoris
cophinus sordes vtiles penitentie. De igne aūt bo-
ni amoris dñs dicit: Ignem veni mittere in terrā: q Luce. 12.
igne inardescant spiritu feruentes: et dei ac proximi
charitate flagrātes: Et p hoc sicut omia iusta opa:

bono timore et bono amore fiunt: sic malo amore et malo timore omnia peccata committuntur. Ergo succensa igni et effossa omnia scilicet peccata ab increpatione vultus tui peribunt. Fiat manus tua super virum dextere tue: et super filium hominis quem confirmasti tibi. Et non di-
Ps. 77. scedimus a te: O diu generatio praua et amaricans: et que cor nõ dirigit suum: dicat asaph: et ostẽdat se misericordia tua: Fac bene cum vinea tua: pfice illam: quoniam cecitas et parte i israel facta est:
Roma. 11. vt plenitudo gentium introiret: et sic omis israel saluus fieret: Demonstrata facie tua super virum dextere tue quem confirmasti tibi: non discedimus a te. O diu nos increpas: O diu accusas: Hoc fac et nõ discedimus a te. Viuificabis nos et nomen tuum inuocabimus. Tu nobis dulcis eris: viuificabis nos. Nam prius amabamus terram non
Col. 3. te: sed mortificasti membra nostra que sunt super terram. Illud enim vetus testamentum habens promissa terrena: hoc videtur suadere ne gratis colatur deus: sed quia aliquid dat i terra: ideo diligitur. Quid amas vt deum non ames: Dic mihi: Ama si potes aliquid quod ille non fecit. Circumspice vniuersam creaturam: vide vtrum alicubi cupiditatis visco tenearis: et a diligendo creatorem impediaris: nisi ea re quã creauit ipse quem negligis. Quare aũt amas ista: nisi q pulchra sunt: Possunt esse tam pulchra: q̃ ille a quo facta sunt: Miraris hec: quia illum nõ vides: sed per ea que miraris ama quem non vides. Interroga creaturam: si a se ipsa est: remane in illa. Si aũt ab illo est: non ob aliud perniciosa est amatori: nisi quia preponitur creatori. Quare hoc dixi: Propter versum istum fratres. Mortui ergo erant qui propterea deum colebant: vt eis fm carnem be-
Roma. 8. ne esset. Sapere enim fm carnem mors est: Et mortui sunt qui non deum gratis colunt: id est quia ipse bonus est: non quia dat talia bona que dantur et non bonis. Pecuniam vis a deo: habet et latro. Vxorem: fecunditatem filiorum: salutem corporis: dignitatẽ seculi: attende q̃ multi mali habent: hoc est totum propter quod eum colis. Nutabunt pedes tui: putabis te sine causa colere: quando in eis vides ista qui eum non colunt. Ergo ista dat omnia etiam malis: se solum seruat bonis. Viuificabis nos: nam mortui eramus: quando terrenis rebus inherebamus: mortui eramus quando terreni hominis imaginem portabam⁹. Viuificabis nos: inouabis nos: Vitam interioris hominis dabis nobis. Et nomen tuum inuocabimus: id est te diligem⁹: Tu nobis dulcis eris remissor peccatorum nostrorum: tu eris totum premium iustificatorum. Domine deus virtutũ conuerte nos: et ostende faciem tuam et sal-
[illegible]

Explicit tractatus de ps. LXXIX.

Incipit tractatus de ps. LXXX.

Qui ad vos de presenti psalmo suscepim⁹: adiuuet vocem nostram qui et vestram. Etenim aliquanto est obtusior: Dabit ei vires intentio audientium: et adiutorium iubentis vt loquar. Titulum habet psalmus iste. In finem pro torcularibus quinta sabbati: psalmus ipsi asaph. In vnum titulum multa sunt congesta mysteria: ita tamen vt linea psalmi indicet interiora. Cum de torcularibus locuturi sumus: nemo vestrum aliquid expectet nos dicturos esse de lacu: de prelo: de fiscinis: quia nec ipse psalmus hoc habet: et ideo magis indicat mysteriũ. Nam et si aliquid tale psalmi text⁹ sonaret: nõ deesset q̃ putaret ad litterã esse accipiẽda torcularia: nec aliquid illic tale amplius requirendum: nec mystice aliquid positum et sacrate significatum: sed diceret simpliciter: psalmus de torcularibus loquitur. Et tu mihi nescio quid aliud suspicaris: nihil hic tale audistis cum legeretur. Ergo accipite torcularia mysterium ecclesie quod nunc agitur. In torcularibus animaduertimus quedam tria: pressuram: et de pressura quedam duo: vnũ recondendum: alterum proiiciendum. Fit ergo in torculari conculcatio: tribulatio: pondus: et in his oleum eliquatur occulte in gemellariũ: amurca publice per plateas currit. Intendite ad magnum hoc spectaculum. Non enim deserit deus dare nobis quod cũ magno gaudio expectem⁹: Aut circi isania huic spectaculo comparanda est. Illa ad amurcam pertinet: hoc ad oleum. Quando ergo auditis contumaciter garrire blasphemos et dicere: abundare pressuras tẽporibus christianis: scitis enim quia hoc amant dicere: et vetus quidem: sed a temporibus christianis cepit prouerbiũ: Non pluit de⁹: dic ad christianos: q̃ et priores ista dixerunt. Isti aũt modo dicũt et quia pluit deus: dicant christiani: non pluit deus: non seminamus: pluit deus: non trituramus: et inde volunt superbire vnde deberẽt amplius supplicare: eligentes blasphemare q̃ orare. Cum ergo ista commemorant: cum ista iactant: cum ista dicunt: et contumaciter dicunt: nõ cum timore: sed cum elatione: nõ vos perturbent. Puta enim quia pressure abundant: tu oleum esto. Nigra tenebris ignorãtie amurca insultet: et illa tanq̃ per plateas proiecta publice insul-
tet: tu apud te in corde tuo: vbi qui videt in occulto reddet tibi: liquare in gemellarium. Oliua in arbore quibusdam quidem tempestatibus agitatur: non tamen pressuris torcularis atterit: Ideo vtrũq; simul pendet ex arbore: et quod proiiciendum est: et quod recondendũ est. At vbi ad torcular et psuras ventũ fuerit: vtrũq; discernitur: dirimit: et aliud appetitur: aliud respuitur. Vultis nosse vim torcularium istorum: Ut vnum aliquid dicam: vnde et ipsi murmurant qui ea faciũt: Quante inquiunt rapine temporibus nostris: quante pressure innocentium: quante expoliationes rerum alienarum: Ita sane in amurcam attenditis: quia rapiuntur res aliene: in oleum non attenditis: quia pauperibus donantur et proprie. Non habebat antiquitas tales raptores rerum alienarum: sed habebat antiquitas tales donatores rerum suarum. Aliquanto esto curiosior in torculari: Noli hoc solum videre quod publice fluit: est aliquid quod querendo inuenias: Discute: audi: cognosce q̃ multi faciũt quod ex ore domini cum audisset vnus diues tristis abscessit: Ex euangelio multi audiũt: Vade vende omia que possides: et da pauperibus: et habebis thesaurum in celis: et veni seque re me. Non attendis q̃ multi id faciunt: Pauci inquiũt sunt: Ipsi tamen pauci oleũ sunt: Et qui bene vtuntur his rebus quas possident: ad oleum pertinent. Adiunge omnia: et videbis patrisfamilias tui plenas apothecas. Vides raptorem qualem nunq̃

vidisti: vide contemptorem rerum suarum qualem tamen vidisti. Lauda torcularia: unde et propheta in apocalypsi: Justus iustior fiat: et sordidus sordescat adhuc. Ecce torcularia in hac sententia: Justus iustior fiat: et sordidus sordescat adhuc. (Apoc.22.) C Quare et quinta sabbati? Quid est hoc? Recurramus ad prima opera dei: ne forte ibi aliquid inveniamus quo et sacramentum intelligamus. Sabbatum enim septimus dies est: quo requievit deus ab omnibus operibus suis: (Gen.1.) magnum intimans mysterium quietis nostre future ab omnibus operibus nostris. Prima sabbati dicitur primus dies: quem dominicum etiam nominamus: Secunda sabbati: secundus dies: tertia sabbati tertius dies sabbati: quarta sabbati: quartus dies: Quinta ergo sabbati quintus dies a dominico die: post quem sexta sabbati: sextus dies: et ipsum sabbatum: septimus dies. Videte itaque quibus loquitur hic psalmus. Videtur enim mihi quoniam baptizatis loquitur. Quinto enim die deus ex aquis creavit animalia. (Ibidem.) Quinto die: id est quinta sabbati dixit deus: Producant aque reptilia animarum vivarum. Videte ergo vos in quibus iam produxerunt aque reptilia animarum vivarum. Vos enim ad torcularia pertinetis: et in vobis quod produxerunt aque: aliud eliquatur: aliud proiicitur. Sunt enim multi non digne viventes baptismo quod perceperunt. Quam multi enim baptizati hodie circum implere: quam istam basilicam maluerunt? Quam multi baptizati aut casas in vias faciunt: aut non fieri conqueruntur? Psalmus autem iste pro torcularibus et quinta sabbati cantatur: et in pressura discretionis: et in sacramento baptismi cantatur ipsi asaph. Asaph homo quidam fuit hoc nomine appellatus: sicut idithun: sicut chore: sicut alia nomina que invenimus in titulis psalmorum: Interpretatio tamen nominis mysterium indicat occulte veritatis. Asaph quippe latine dicitur congregatio. Ergo pro torcularibus quinta sabbati cantatur ipsi asaph: id est pro pressura discernente baptizatis ex aqua renatis cantatur psalmus dominice congregationi. Titulum in limine legimus: et in his que sit quid sibi velint intelleximus. Jam si placet etiam ipsam domum operis: id est ipsius torcularis interiora videamus: Intremus: inspiciamus et gaudeamus: timeamus: appetamus: fugiamus. Omnia enim hec inventuri estis in hac interiore domo: id est in textu ipsius psalmi: cum legere et adiuvante domino quod donaverit loqui ceperimus. D Ecce vos o asaph congregatio domini.

Expositio psalmi.

E Exultate deo adiutori nostro. Vos qui congregati estis hodie: vos hodie asaph domini: siquidem vobis canitur psalmus ipsi asaph: Exultate deo adiutori nostro. Exultant alii circa vos deo: exultant alii deceptori suo: exultate vos adiutori vestro. Exultant alii deo suo ventri suo: exultate vos deo vestro adiutori nostro. Jubilate deo iacob. Quia et vos pertinetis ad iacob: immo vos estis iacob minor populus cui servit maior: (Gen.25.) Jubilate deo iacob. Quicquid verbis explicare non potueritis: non ideo tamen ab exultatione cessetis: Quod poteritis explicare clamate: quod non potestis: iubilate. Etenim ex abundantia gaudiorum: cui verba sufficere non possunt: in iubilationem solet erupere: Jubilate deo iacob. †Accipite psalmum et date tympanum. (Al. †Sumite.) Et accipite et date. Quid accipite? Quid date? Accipite psalmum: et date tympanum. Dicit quodam loco apostolus paulus: reprehendens et dolens: quod nemo illi communicaverit in ratione dati et accepti. (Phil.4.) Quid est in ratione dati et accepti: nisi quod alio loco aperte exposuit: Si nos vobis spiritualia seminavimus: magnum est si nos carnalia vestra metamus? (I.Cor.9.) Et verum est quod tympanum quod de corio fit: ad carnem pertinet. Psalmus ergo spiritualis est: tympanum carnale. Ergo plebs dei: congregatio dei accipite psalmum: et date tympanum: Accipite spiritualia et date carnalia: Hoc est quod et vos ad illam mensam beati martyris exhortati sumus: ut accipientes spiritualia: daretis carnalia. Hec enim que extrahunt ad tempus ad recipienda corpora: vel vivorum vel mortuorum: necessaria sunt: sed tempore preterituri. Numquid post iudicium dei istas fabricas in celum levabimus? Sine his tamen hoc tempore agere que ad possidendum celum pertinent non poterimus. Si ergo avidi estis in spiritualibus accipiendis: devoti estote in carnalibus erogandis. Accipite psalmum et date tympanum: Accipite vocem nostram: reddite manus vestras. E Psalterium iocundum cum cithara. (S.ps.56.T.et 70.tract.2.R.) Meminimus aliquando differentiam psalterii et cithare intimasse charitati vestre: Studiosi qui meminerunt recognoscant: qui vel non audierunt: vel non meminerunt discant. Istorum duorum organorum musicorum: et psalterii et cithare hec differentia est: quod psalterium lignum illud concavum unde canore chorde redduntur: in superiore parte habet: Deorsum feriunt chorde: et desuper sonent. In cithara vero hec eadem concavitas ligni partem inferiorem tenet: tamquam illud sit de celo hoc de terra. Celestis enim est predicatio verbi dei: Sed si expectamus celestia: non simus pigri ad operanda terrena: quia psalterium iocundum: sed cum cithara. Hoc alio modo dictum est quod supra: Accipite psalmum et date tympanum. Hic pro psalmo psalterium: pro tympano cithara posita est. Hoc tamen admoniti sumus: ut predicationi verbi dei corporalibus respondeamus operibus. †Tuba canite. (Al.†Buccinate.) Hoc est clarius et fidentius predicate: Ne terreamini: sicut ait propheta quodam loco: Exclama: et exalta sicut tuba vocem tuam. (Esa.58.) Tuba canite. †In initio mensis tube. (Al.†In neomenia tuba in insigni die solennitatis vestre.) Preceptum erat ut in initio mensis tuba canerent. Et hoc usque nunc iudei corporaliter faciunt. spiritualiter non intelligunt. Initium enim mensis: nova luna est. Nova luna: nova vita est. (Leui.23.) Quid est nova luna? Si quis igitur in christo nova creatura. Quid est tuba canite in initio mensis tube? Cum tota fiducia novam vitam predicate: strepitum vite veteris nolite metuere. Quia preceptum ipsi israel est: et iudicium deo iacob. (Al.in.) Ubi preceptum: ibi iudicium. Qui enim in lege peccaverunt: per legem iudicabunt. (Roma.2.) Et ipse precepti dator dominus christus: verbum caro factum: In iudicium inquit veni in hunc mundum: ut qui non vident videant: et qui vident: ceci fiant. (Joh.1. Joh.9.) Quid est: ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant: nisi humiles exaltentur: superbi deiiciantur? Non enim qui vident ceci fiant: sed qui sibi videre videntur: de cecitate convincantur. Hoc agit mysterium torcularia: ut qui non vident videant: et qui vident ceci fiant. F Testimonium in ioseph posuit illud. Eia fratres quid est? Joseph interpretatur au-

generatio. Venit ista nostra ioseph in egyptum
Gen. 37. et 41. venditum: christus ad gentes transiens. Ibi ioseph
post tribulationes exaltatus: et hic christus post pas
sionem martyrum glorificatus. Ergo ad ioseph ma
Esa. 54. gis gentes pertinent: Et ideo augmentatio. quia mul
ti filii deserte magis quam eius que habet virum. Testi
El. Cum monium in ioseph posuit illud. Dum exiret de
terra egypti. Videte et hic significari quantã sab
Exo. 14. bati: quando exiit de terra egypti ioseph: id est popu
lus multiplicatus per ioseph per mare rubeũ traie
Gen. 1. ctus est. Et tunc ergo produxerunt aque reptilia
animarum viuarũ. Nihil aliud tunc in figura por
tendebat transitus populi per mare: nisi trãsitum fi
delium per baptismũ: Testis est apostolus: Nolo
1. Cor. 10. enim vos inquit ignorare fratres: quia patres nostri om
nes sub nube fuerunt: et omnes per mare transierũt:
et omnes in moyse baptizati sunt. Nihil ergo aliud si
gnificabat transitus per mare: nisi sacramentũ bap
tizatorum: Nihil aliud insequẽtes egyptii: nisi abũ
dantiam preteritorum delictorum. Videtis euidentis
sima sacramenta: Premunt egyptii: vrgent: instant
ergo peccata: sed vsque ad aquam. Quid ergo times
qui nondum venisti: venire ad baptismũ christi: tran
sire per mare rubrum? Quid est rubrum? Sanguine
domini consecratum. Quid times venire? Conscien
tia forte aliquorum immanium delictorum stimulat
et excruciat in te animum: et dicit tibi tam magnum
esse illud quod commisisti: vt desperes tibi dimitti.
Time ne remaneat aliquid peccatorum: si vixit ali
quis egyptiorum. Cum autem transieris rubrum ma
re: cum eductus fueris a delictis tuis in manu poten
ti et brachio forti: percepturus es mysteria que non no
ueras: quia et ipse ioseph cum exiret de terra egypti:

Linguam quam non nouerat audiuit.
Audies linguam quam non noueras: quam modo
audiunt et recognoscunt testantes et scientes qui no
runt. Audies vbi debeas cor habere. Quomodo cum
dicerem: multi intellexerunt et acclamauerunt: reliqui
multi steterunt: quia nondum linguam quã non no
uerant audierũt. Accelerent ergo: transeant: discãt.
Linguam quam non nouerat audiuit. Auertit
El. Diuertit. ab oneribus dorsum eius. Quis auertit ab one
G
Matth. 11. ribus dorsum eius: nisi ille qui clamauit: Venite ad
me omnes qui laboratis et onerati estis? Alio modo
hoc idem significatur. Quod faciebat insecutio egy
ptiorum: hoc faciũt sarcine peccatorum. Auertit ab
oneribus dorsũ eius. Et quasi diceres: a quibus one
ribus? Manus eius in cophino seruierũt.
Per cophinum significantur opera seruilia: Mũdare
stercora: terram portare: cophino fit. Seruilia sunt
Joh. 8. opera: quia omnis qui facit peccatum: seruus est pec
cati. Et si vos filius liberauerit: tunc vere liberi eri
Ibidem. tis. Merito et abiecta mundi: quasi cophini deputã
Matth. 14. tur. Sed et cophinos de buccellis impleuit. Duo
1. Cor. 1. decim cophinos buccellarũ impleuit: quia abiecta
huius mũdi elegit: vt cõfunderet fortia. Sed et quã
do in cophino seruiebat ioseph: terrã ibi portabat:
quia lateres faciebat. Manus eius in cophino serui
El. liberaui. erunt. In tribulatiõe inuocasti me et eruii
te. Recognoscat se vnaqueque conscientia christiana
Exo. 14. si deuote transierit mare rubrũ: si cum fide credendi
et obseruandi linguam quam nõ nouerat audiuit: re
cognoscat se in tribulatione exauditam. Ipsa enim

magne tribulatio erat premi sarcinis peccatorum.
Quantum gaudet releuata conscientia? Ecce bapti
zatus es: conscientia que heri premebat: hodie gra
tulatur. Exauditus es in tribulatione: memento tri
bulationis tue. Antequam accederes ad aquã: quid sollici
tudinis gerebas? Quid ieiunio expendebas? Quam
tribulationẽ in corde gestabas: orationũ internarũ:
piarum: deuotarum? Occisi sunt hostes tui: omnia pec
cata tua deleta sunt. In tribulatione inuocasti me et
erui te. Exaudiui te in abscondito tempe
statis. Non in tempestate maris: sed in tempestate
cordis. Exaudiui te in abscõdito tẽpestatis. Pro
bauit te in aqua cõtradictionis. Reuera fra El. [illegible] Rumeris.
tres reuera: qui exauditus est in abscõdito tẽpestatis:
debet probari in aqua cõtradictionis. Cum enim credi
derit: cum baptizatus fuerit: cũ viã dei capere cepe
rit: cum se gemellariũ eliquari intenderit: et ab amur
ca publice currẽte se extraxerit: habebit multos ex
agitatores: multos insultatores: multos detractato
res: dehortatores: minãtes etiam vbi possunt: deter
rentes: deprimentes. Hec tota aqua contradictio
nis est. Puto esse hodie hic sic: Arbitror esse hic nõ
nullos quos amici sui volebant rapere ad circum: et
ad nescio quas hodierne festiuitatis nugas: Forte ip
si illos adduxerunt ad ecclesiã: Sed siue ipsi illos ad
duxerũt: siue ab eis ad circum abduci nõ potuerũt:
in aqua cõtradictionis probati sunt. Non ergo eru
bescas predicare quod nosti defendere: et inter blasphe
mos quod credidisti. Si enim exaudiris in abscondito tẽ Roma. 10.
pestatis: corde creditur ad iustitiã: Si probaris in aqua
contradictionis: ore confessio fit ad salutem. Quan
ta est enim ipsa aqua contradictionis? Iam pene sicca
ta est: Sed senserunt illã maiores nostri: quãdo ver
bo dei: quãdo mysterio christi acriter resistebant gẽ
tes: Turbabatur aqua. Aquas enim pro populis aliquãdo
intelligendas euidẽter apocalypsis scriptura demõ Apoc. 17.
strat: vbi aque multe cum viderentur: et cum quere
retur quid essent: responsum est: Populi sunt. Per
tulerunt ergo illi aquam contradictionis: quãdo fre Ps. 2.
muerũt gentes: et populi meditati sunt inania: quã
do astiterunt reges terre: et principes cõuenerunt in
vnum aduersus dominum: et aduersus christũ eius.
Quando fremuerunt gentes: tunc leo ille viro forti
samson venienti ad ducendam de alienigenis vxo
rem: christo scilicet descendenti ad habendam eccle
siam de gentibus frementem venit in obuiam. Sed quid Judicum
ei fecit? Accepit: tenuit: fregit: occidit autem leonem: fact
est in manibus eius velut buccella [illegible]. Quid enim
fieret populus fremens: nisi languidus peccator?
Occisa autem illa feritate: iam non sic fremit regia po
testas: non sic fremit populus gentium: non it obui
am christo: immo vero in ipso regno gentium inue
nimus leges pro ecclesia: tanquam fauũ in ore leonis.
Quid ergo iam metuam aquam contradictionis: que
prope iam tota siccata est? Illa pene iam silet: si amur
ca non cõtradicat. Quantumlibet mali seuiant alieni: o
si eos nõ adiuuẽt mali nostri. Exaudiui te in abscõdito
tempestatis: probaui te in aqua cõtradictionis. Re Luce. 2.
colite quid de christo dictum sit: sic natum eum esse
in multorum ruinam: et multorum resurrectionem:
et in signum cui contradicetur? Nouimus: videmus
signum crucis erectum esse: et contradictũ est ei. Cõ
tradictum est glorie crucis: sed titulus erat super cru

De sansone

Ps. 4. cem qui non corrumpebatur. Est enim titulus in psal
mo: In tituli inscriptionē ne corrūpas: Signū erat
Jo. 19. ea contradiceret. Dixerunt enim iudei: Noli facere
rex iudeorum: sed fac quia ipse dixerit regem se esse iudeo
rum: Victa est contradictio: responsum est: qđ scripsi
scripsi. Exaudiui te in abscondito tempestatis: pro
baui te in aqua cōtradictionis. Hoc totum ab initio
psalmi vsque ad hunc versum: de oleo torcularis audi
uimus: Quod restat magis dolēdum est et cauendum.
Ad amurcam enim torcularis pertinet vsque in finem:
fortasse nō frustra: et interposito diapsalmate: Sed h
etiam audire vtile est: vt qui se iam in oleo videt gau
deat: qui periclitatur: ne in amurcam incurrat caue
at: Vtrunque audi: vnū dilige: alterū time. Audi
populus meus et loquar: et testificabor ti
bi. Non enim populo alieno. Non enim populo nō p
tinenti ad torcular. Judicate inquit inter me et vine
am meam. Audi populus meus et loquar et testifica
bor tibi. Israel si me audieris: non erit in te
deus recens. Deus recens est ad tempus factus:
Deus aūt noster nō recens: sed ab eternitate in eter
nitatem. Et christus noster recens forte homo: sed sem
piternus deus. Quid enim? Ante principium: et vtique
Jo. 1. in principio erat verbum: et verbum erat apud deū:
et deus erat verbum: Et ipse deus noster verbū caro
factū: vt habitaret in nobis. Absit ergo vt sit in ali
quo deus recens. Deus recens: aut lapis: aut phan
tasma est. Non est inquit lapis: Ego argenteum ha
beo et aureum. Merito ipsa preciosa voluit numerari
Ps. 113. qui dicit: Idola gentium argentum et aurum. Ma
gna sunt quia aurea et argentea sunt: preciosa sunt: luci
Ibidem. da sunt: sed tamen oculos habent et non vident. Re
centes hi dij. Quid recentius deo ex officina: licet il
los iam vetustos aranearū casses contexerint? Qui
sempiterni nō sūt: recētes sunt. Hoc de paganis ne
scio quis alius in vanitatē accipiens nomen domi
ni dei sui: fecit sibi christum creaturam: christū imparē
et inequalem generanti: filium dei dicens: et filiū dei
negans. Si enim filius vnicus est: hoc qđ pater est: et
hoc est ex eternitate. Tu aūt nescio quid aliud cogi
tasti in corde tuo: deum recētem posuisti. Fecit sibi
alius deum pugnantem contra gētem tenebrarum:
timentem ne inuadatur: satagentem ne corrumpat:
ex parte tamē corruptum: vt possit esse totus saluus:
sed non totus: quia ex parte corruptus. Manichei
ista dicunt: Faciunt sibi et isti in corde recentē deum.
Non est talis deus noster: non est talis portio tua
iacob sed qui fecit celum et terram: ipse est deus tuus:
qui nō eget bonis: qui non timet a malis. Multi ergo he
retici cū paganis alios et alios deos ipsi sibi finxerūt:
alios et alios deos sibi ipsi fecerunt: et eos etiam si non
in templis: tamen quod est peius in suo corde posue
runt: et falsorū ridendorūque simulacrorū templa ipsi
facti sunt. Magnū opus est intus hec idola frange
re: et locum deo viuenti non recenti mūdare. Omnes
enim isti aliud et aliud sentientes: alios atque alios deos
sibi facientes: ipsamque fidem falsitate variantes vi
dentur dissentire: sed omnes a terrenis cogitationi
bus non recedunt: in terrenis cogitationibus cōsen
tiunt sibi. Opinio diuersa est: vanitas vna est. De il
Ps. 61. lis in alio psalmo dicitur: Ipsi de vanitate in vnum
colligātur. Omnis opinionum varietate discordent:
simul tamen vanitate colligantur. Et nostis quia va
nitas retro est: posterior est: Ideo ille que retro oblitus
est: id est vanitatē oblitus: in ea que antea sunt id est in Phil. 3.
veritatem extensus: sequitur ad palmam superne vo
cationis dei in christo iesu. Ergo in peius sibi isti cō
sentiunt: quanuis dissentire a se inuicem videantur. Ideo
samson caudas vulpium colligauit. Vulpes insidi Judic. 15.
osos maximeque hereticos significant dolosos: frau
dulentos: cauernosis anfractibus latentes et decipiē
tes: odore etiam tetro putentes. Contra quē odorē
dicit apostolus: Christi bonus odor sumus deo in 2. Cor. 2.
omni loco. Iste vulpes significantur in Cāticis can
ticorum: vbi dicitur: Capite nobis vulpes pusillas
exterminantes vineas: latentes in cauernis tortuo
sis: Capite nobis: conuincite nobis. Capis enim eum
quem de falsitate cōuincis: Contradicentibus deni
que vulpeculis domino: et dicētibus: In qua potesta
te ista facis: respōdete mihi et vos inquit vnū sermo
nem: Baptismum ioannis vnde est. de celo an ex ho Math. 21.
minibus? Vulpes autem solēt habere tales foueas:
vt ex vna parte intrent: et ex alia parte exeant. Ad
vtrunque foramē captor vulpium retia posuit: Dici
te mihi: de celo est: an ex hominibus? Sentiūt illi eū
ex vtraque parte tetendisse vnde caperet: et aiunt apud
se: Si dixerimus inquiunt de celo: dicturus est nobis:
quare ergo non credidistis? Ille enim testimoniū chri
sto perhibuit: Si dixerimus de terra: lapidabit nos po
pulus: quia vt prophetam eum habent. Sentientes ergo
hac atque hac esse vnde caperent: responderunt: Ne
scimus. Et dominus: Nec ego vobis dico in qua po Ibidem.
testate ista facio. Vos dicitis vos nescire qđ scitis:
ego vobis nō dico qđ queritis: Quia ex nulla parte
exire ausi estis: in vestris tenebris remansistis. Ob
temperemus ergo et nos si possumus dicenti verbo
dei. Capite nobis vulpes pusillas exterminantes vi Cant. 2.
neas. Videamus si et nos quasdam vulpeculas cape
re possumus. Proponamus ad foramen vtrūque: vt
vnde vulpes exire voluerit: capiatur (Verbi gratia)
Manicheo facienti sibi deum recentem: et in corde
suo ponenti quod non est: dicamus et interrogemus
eum: Substantia dei corruptibilis est: an incorrup
tibilis? Elige qđ vis: Exi qua vis: sed non effugies.
Si dixeris corruptibilis: non a populo: sed a teipso Math. 21.
lapidaberis. Si aūt dixeris incorruptibilem deum:
incorruptibilis quomodo timuit gentem tenebrarum?
Quid factura erat incorruptibili gens corruptionis?
Quid restat nisi vt dicatur: nescimus? Sed tamen si
hoc non dolo sed ignorantia dicitur: nō remaneat in
tenebris: et vulpe fiat ouis: Credat iam soli incorru
ptibili soli deo: nō recenti: Soli ab eo quod est solus:
non ab eo qđ est sol: ne nos ipsi vulpi fugienti aliam
cauernam aperuisse videamur. Quia nec nomen solis
formidabimus. Est enim in scripturis nostris sol iusti Malach. 4.
cie: et sanitas in pennis eius. Ab estu solis huius vm
bra appetitur: Sub alas aūt solis huius ab estu fugit:
Sanitas enim in pennis eius. Iste est sol de quo dictu
ri sunt impii: Ergo errauimus a via veritatis: et iusti Sap. 5.
cie lumen non luxit nobis: et sol non est ortus nobis:
Dicturi sunt adoratores solis: sol non ortus est nobis:
quia cum adorent solem quem facit oriri super bo Math. 5.
nos et malos: non est eis ortus sol: qui solos illumi
nat bonos. Faciunt sibi ergo deos recētes quique qua
les volunt. Quid enim impedit officinam decepti cor
dis fabricare phantasma quale voluerit? Sed omnes

bi in posterioribus consentiunt: id est simili vanitate detinentur. Unde samson noster qui etiam interpretatur sol ipsorum: eorum scilicet quibus lucet: non omnium: sicuti est oriens super bonos et malos: sed sol quorundam sol iusticie: figuram enim habebat christi:
Iud. ca. 15. colligauit ut dicere ceperam caudas vulpium: et ibi ignem alligauit: Ignem ad incendendum: sed messes alienigenarum. Proinde tales consentientes in posterioribus tanquam caudis colligati: trahunt ignem corrumpentem: sed non incendunt nostrorum segetes.
2. Timoth. 2. Nouit enim dominus qui sunt eius: et recedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea: sed et lignea et fictilia: Et alia quidem sunt in honorem: alia
Ibidem. vero in contumeliam. Si quis autem mundauerit se ab huiusmodi: erit vas in honorem: utile deo: ad omne opus bonum paratum: Et ideo nec caudas vulpium: nec faces vulpium pertimescet. Sed videamus de ipso isto. Si me audieris inquit: non erit in te deus recens. Mouet me: quod dixit in te. Non enim dixit a te: quasi simulacrum forinsecus adhibitum: sed in te in corde tuo: in imagine phantasmatis tui: in deceptione erroris tui: tecum portabis deum tuum recentem: remanens vetustus. Si ergo me audieris: me inquit quia ego sum qui sum: non erit in te deus recens.

Nec adorabis deum alienum. Si enim in te non sit: non adorabis deum alienum. Si tu non cogites deum falsum: non adorabis deum fabricatum. Non enim erit in te deus recens. Ego enim sum. Quid vis adorare quod non est: Ego enim Do-
Al. tuus. minus deus tuus sum: Quia ego sum qui sum. Et ego
Exo. 20. quidem sum inquit qui sum super omnem creaturam. Tibi
Exo. 3. tamen temporaliter quid prestiti: Qui eduxi te de terra egypti: Non tantum illi populo dicitur. Omnes enim educti sumus de terra egypti: omnes per mare rubrum transiuimus: inimici nostri persequentes non: in aqua perierunt. Non simus ingrati deo nostro: non obliuiscamur deum manentem: et fabricemus in nobis deum recentem. Qui eduxi te de terra egypti. Loquitur deus. Dilata os tuum: et
Al. et implebo. adimplebo illud. Angustias pateris in te propter deum recentem constitutum in corde tuo: Frange vanum simulacrum: deijce de conscientia tua fictum idolum: dilata os tuum confitendo: amando: et adimplebo illud: quoniam apud me est fons vite. Hoc qui-
Ps. 35. Al. audiuit. dem dicit dominus: sed quid sequitur: Et non obaudiuit populus meus vocem meam. Non enim loqueretur ista: nisi populo suo. Scimus enim quia
Roma. 3. quecunque lex dicit: his qui in lege sunt dicit. Et non obaudiuit populus meus vocem meam. Et israel
Al. intendit. non attendit mihi. Quis? cui? Israel mihi. O ingrata anima: Per me animata: a me vocata anima: a me in spem reducta: a me a peccatis abluta. Et israel non attendit mihi. Baptizantur enim et transeunt per mare rubrum: Sed in via murmurant: contradicunt: conqueruntur: seditionibus perturbantur: ingrati ei qui liberauit a persequentibus hostibus: qui ducit per siccum per heremum: cum cibo tamen et potu: cum lumine nocturno et umbraculo diurno. Et israel non attendit mi-
Al. et ... bi. Et dimisi eos secundum affectiones cordis eorum. Ecce torcular. Aperta sunt foramina: currit amurca. Et dimisi eos: non secundum salutem preceptorum meorum: sed secundum affectiones cordis eorum donaui
Roma. 1. eos sibi. Dicit et apostolus: Tradidit illos deus in concupiscentias cordis eorum: Dimisi eos secundum affectiones cordis eorum. Ibunt in affectionibus suis. Inde est quod horretis: si tamen eliquamini in gemellaria abscondita domini: si tamen apothecas eius adamastis: inde est quod horretis: Alij defendunt circum: alij amphitheatrum: alij casas in vias: alij theatra: alij illud: alij illud: alij postremo deos recentes suos. Ibunt in affectionibus suis. Israel si in vijs meis ambulasset. Dicit fortasse enim iste israel: Ecce peccor: manifestum est: eo post affectiones cordis mei. Sed quid facio: Diabolus hoc facit: demones hoc faciunt. Quis est diabolus: Qui sunt demones: Certe inimici tui. Israel si in vijs meis ambulasset: In nihilum omnes inimicos eorum humiliassem. Ergo si plebs mea audisset me. Quare enim mea si non audit me: Si plebs mea audisset me. Quis est plebs mea: Israel. Quid est audisset me: Si in vijs meis ambulasset. Queritur et gemit sub inimicis. In nihilum inimicos eorum humiliassem. Et super tribulantes eos misissem manum meam. Nunc vero quid queritur de inimicis: Ipsi facti sunt peiores inimici. Quod enim quod sequitur de inimicis querimini: vos quid estis: Inimici domini mentiti sunt ei. Renuncias: Renuncio. Et redit ad quod renunciat. Utique quibus rebus renuncias: nisi factis malis: nisi factis diabolicis: factis a deo damnatis: furtis: rapinis: periurijs: homicidijs: adulterijs: sacrilegijs: factis abominandis: curiositatibus: His omnibus renuncias: et rursus his infectus superaris. Facta sunt tibi posteriora deteriora prioribus: Canis reuersus ad vomitum suum: et sus lota in volutabro ceni. Inimici domini mentiti sunt ei. Et quanta patientia domini: Quare non consternuntur: Quare non trucidantur: Quare non terra dehiscente sorbentur: Quare non celo flagrante incenduntur: Quia magna patientia domini. Et erunt impuniti: Absit. Non sibi tamen de dei misericordia blandiantur: ut sibi eius iniusticiam polliceantur. Ignoras: quia dei patientia ad penitentiam te adducit: Tu autem secundum duriciam cordis tui et cor impenitens: thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet unicuique secundum opera sua. Et si modo non reddit: tunc reddet. Si enim modo reddit: ad tempus reddit. Non conuerso autem nec correcto: in eternum reddet. Uide ergo quia non erunt impuniti: Attende quod sequitur: Inimici domini mentiti sunt ei. Dictum est eis: et quid eis fecit: Non uiuunt: non auras carpunt: non lucem hauriunt: non fontes potant: non fructus terre edunt: Et erit tempus eorum in eternum. Nemo sibi ergo blandiatur: quia quasi ad torcular pertinet: Bonum est illi si ad oleum in torculari pertineat. Non sibi polliceatur unusquisque habens facta nefaria: que regnum dei non possidebunt: et dicat sibi: Quoniam habeo signum christi et sacramenta christi: non delebor in eternum: Etsi purgor per ignem: saluus ero. Nam quid est quod ait apostolus de his qui habent fundamentum: Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est: quod est christus iesus. Quid est inquiunt quod sequitur: Unusquisque autem super fundamentum videat quid superedificet: Alius enim superedificat aurum: argentum: lapides preciosos: Alius ligna: fenum: stipulam: Uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. Dies enim domini declarabit: quia in igne reuelabitur. Si cuius opus permanserit quod superedificauit: mercedem accipiet: Si quis super fundamentum illa opera edificauit:

gentū. lapides p̄ciosos: Si aūt ponā lignū: fenū:
stipulā: tamē ꝓpter fundamentū ipse saluus erit: sic
tū quasi p ignē. Fratres: nimis timēdum esse volo:
Melius est eīm non vobis dare securitatē malā. Nō
ꝗ ābo qꝺ nō accipio: timēs terreo. Securos vos fa/
cerē si securus fierē ego: Ignē eternū timeo. Et erit
tempus eoꝝ in eternū. Nō accipio nisi ignē eternū:
Esa.66. de quo alio loco scriptura dicit: Ignis eoꝝ nō extin/
guet: ꝛ vermis eoꝝ nō moriet. Sed de impiis dixit:
ait aliquis: non dixit de me: qui q̄uis peccator sim:
q̄uis adulter: q̄uis fraudator: q̄uis raptor: q̄uis p̄/
iur⁹: habeo tñ in fundamēto christū: Christian⁹ sū:
baptizatus sum: ego p ignem purgor: ꝛ ꝓpter funda/
mentū nō pereo. Dic mihi iterum qs es: Christia/
nus sū inqt. Interim trāsi. Quid aliud: Raptor: ad/
Gal.5. ulter ꝛc. de quib⁹ aplūs dicit: Qm̄ qui talia agūt re/
gnū dei nō possidebūt. Certe ergo a talib⁹ nō corre/
ptus: de talib⁹ cōmissis penitentiā non agens: regnū
celorū speras: Nō opinor: Qm̄ qui talia agunt re/
Ro.2. gnū dei nō possidebūt. Et ignoras quia patiētia dei
ad penitentiā te adducit: Tu nescio quid tibi polli/
cens s̄m duriciā tuā et cor impenitens: thesaurizas
tibi iram in die ire et reuelatiōis iusti iudicii dei: qui
reddet vnicuiq; s̄m opa sua. Attende ergo ipm iudi/
cem venientē. Bene. Deo gratias. Nō tacuit sentē/
tiā diffinitiuā: nō misit foras reos: ꝛ dixit velū. Sꝫ
voluit p̄nūciare qꝺ disposuit facere: Nēpe cōgrega
bunt ante eum omnes gentes. Quid de illis faciet:
Separabit eas: ꝛ alios ponet ad dexterā: alios ad si/
nistram. Nūquid medius locus seruatus est: Quid
Mat.25. dextris dicturus est: Venite bñdicti patris mei perci/
Ibidem. pite regnū. Quid sinistris: Ite in ignem eternū qui
paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Si nō times mit/
ti quo: vide cū quo. Si ergo opa illa oia regnū dei
nō possidebūt: imo nō opera sed qui talia agūt: Nā
opera talia in igne nō erūt. Nō eīm illo igne ardētes
Gal.5. furati sunt ꝛ adulterati: sed qꝛ qui talia agūt re/
gnū dei nō possidebūt. Nō ergo erūt a dextris cum
illis quibus dicet: Venite bñdicti patris mei percipite
regnū: quia qui talia agūt regnū dei nō possidebūt.
Si ergo a dextris nō erūt: nō restat nisi vt sint a sini/
stris. Sinistris quid dicet: Ite in ignē eternū: quia
erit tempus eorū in eternū. Expone ꝗ inquit nobis:
i.Cor.3. lignū: fenū: stipulā: que qui edificant sup fundamen/
tū: quomō nō pereant: sed salui fiant: sic tamē quasi
p ignem. Obscura quidē illa questio: sed vt possum
[illegible] breuit dico: Fratres: sunt homies oino cōtempto/
res seculi hui⁹: quib⁹ nō est gratū quiqd temporalit
fluit: nō herent dilectione aliqua terrenis operibus:
sancti: casti: cōtinētes: iusti: fortassis ꝛ oia sua vendē/
[illegible] tes ꝛ pauperibus distribuētes: aut possidentes tanq̄
nō possidētes: ꝛ vtentes hoc mūdo tanq̄ nō vtētes.
Sūt aūt alii qui rebus infirmitati cōcessis: inherent
aliquātū dilectione. Non rapit villam alienā: sed sic
amat suā: vt si pdiderit conturbet: Nō appetit vxorē
alienā: sed sic inheret sue: sic miscet sue: vt modū nō
ibi teneat p̄scriptū tabulis liberoꝝ ꝓcreādoꝝ causa.
Non tollit alienā: sꝫ repetit suā: ꝛ habet cū fratre suo
j.Co.6. iudiciū. Talib⁹ eīm dicit: Iā quidē oino delictū est i
vobis: q iudiciū habeatꝭ vobiscū: Verū ipa iudicia
in ecclia iubet agi: nō ad forū trahi: tñ delicta eē dic.
Cōtendit eīm christian⁹ p rebus terrenis ampli⁹ q̄
decet eū cui ꝓmissū ē regnū celoꝝ. Nō totū cor sur/
sum leuat ꝗ aliquā ptē eius trahit in terrā. Denuq; si

venit temptatio vt ad martyriū: illi q hnt i fundamē/ j.Cor.3.
to christū ꝛ edificāt aurū argentū: lapides preciosos: Phil.1.
quid dicūt ex hac oportunitate: Bonū est mihi dis/
solui ꝛ esse cū christo: Alacres currunt. aut nihil: aut
modice de terrena fragilitate cōtristant. Illi aūt amā/
tes res ꝓprias: domos ꝓprias: grauiter cōturbant:
fenum: ꝛ stipula: ꝛ ligna ardent. Habent ergo ligna:
fenū. stipulā. sup fundamentū: sed rerū cōcessarū non
illicitarū. Dico eīm fratres: possides fundamētū hēre
celo: calca terrā. Si talis es: nō edificas nisi aurū: ar/
gentū: ꝛ lapides preciosos. Cū aūt dixeris: amo pos/
sessionē istam: timeo ne pereat: ꝛ imminet damnū: ꝛ tu
cōtristaris: non quidē p̄ponis eam christo. Nā si sic
amas possessionē istā. vt si dicat tibi: Ipsam vis an
christū: Et si tristis eā pdis: pl⁹ tñ amplecteris chri/
stū: quē posuisti i fundamētū: salu⁹ eris tanq̄ p ignē.
Audi aliud. Nō potes tenere possessionē istā: nisi di/
xeris falsū testimoniū: Et h nō facere: christū in fun/
damēto ponere est. Veritas eīm dixit: Os qꝺ mētit Sap.1.
occidit animā. Ergo si possessionē tuam diligis: non
tamē propter illam facis rapinam: non propter illā
dicis falsum testimoniū: non propter illam facis ho/
micidiū: nō ꝓpter illā falsum iuras: nō ꝓpter illā chri/
stū negas: eo qꝺ non ꝓpter illā facis hec: christū ha/
bes in fundamēto. Sed tñ qꝛ diligis illā: et cōtrista/
ris si pdas illā: sup fundamentū posuisti: non aurū:
non argentū: nō lapides preciosos: sed lignū. fenū. sti/
pulam. Saluus ergo eris cū ardere ceperit qꝺ edifi/
casti: sic tamē quasi p ignē. Nemo eīm sup fundamē/
tū hoc edificans adulteria: blasphemias: sacrilegia:
idolatria: piuria: ꝛ putet se saluū futurū p ignē: quasi
ista sint ligna: fenum: stipula: Sed q edificat amorē
terrenoꝝ sup fundamentū regni celoꝝ: id est sup chri/
stū: ardebit amor rerū temporaliū: ꝛ ipse saluus erit
p idoneum fundamentū. Inimici dñi mentiti sunt ei
dicēdo: Eo ad vineā ꝛ nō eundo: et erit temp⁹ eorū:
nō ad temp⁹ sed in eternū. Et q sunt isti: Et ciba/
uit illos ex adipe frumēti. Nostis adipem fru/
menti: vnde cibant multi inimici qui mentiti sunt ei.
Et cibauit illos ex adipe frumēti: miscuit eos sacra/
mentis suis. Et iude qñ dedit buccellā ex adipe fru/ Ioh.13.
mēti cibauit. Et inimic⁹ dñi mētitus est ei: ꝛ erit tem/ Ps.40.
pus eius in eternū. Et cibauit illos ex adipe frumen/
ti. Et de petra melle saturauit eos. O ingra/
tos cibauit ex adipe frumēti: ꝛ de petra melle satura/
uit eos. In heremo de petra aquam pduxit nō mel. Exod.17.
Mel sapiētia est: primatū dulcoris tenēs i cibis cor/
dis. Q̄ multi ergo inimici domini mentientes dño
cibant: nō solum ex adipe frumenti: sed etiā de petra
melle: de sapientia christi: q̄ multi delectantur verbo
eius ex cognitione sacramentorū eius: solutione pa/
rabolarū eius: q̄ multi delectant: q̄ multi clamant:
Et nō est hoc mel de quolibet homine: sed de petra. i.Cor.10.
Petra autem erat christus. Q̄ multi ergo satiant de
melle isto: clamant: dicunt: Suaue est: dicunt: nihil
melius est: nihil dulcius vel intelligi vel dici potuit:
Et tamē inimici domini mentiti sunt ei. Nolo am/
plius immorari in reb⁹ dolendis: Q̄ q̄ terribilit psal/
mus ad hoc finit⁹ sit: tamē a fine eius: obsecro vos:
recurramus ad caput: Exultate deo adiutori nostro.

Explicit Tractatus de ps. LXXX.

Cōmendatio populi et exhortatio ꝛ inuitatio ad
sequētem tractatū audiendū: et ludos seculares cō/
temnendū.

R Non paruũ vestras mẽtes in nomie christi di-
a uina spectacula tenuerũt ⁊ suspẽderũt vos:
nõ solum ad appetenda quedã. sed ad quedã
etiam fugienda. Ista sunt spectacula vtilia salubria:
edificantia nõ destruẽtia: imo ⁊ destruẽtia ⁊ edifican-
tia. Destruẽtia recentes deos: edificãtia fidẽ in verũ
⁊ eternũ deum. Etiã in crastinũ diem inuitam⁹ cha-
ritatẽ vestrã. Cras illi habent vt audiuimus mare in
theatro. nos habeam⁹ portũ in christo. Sed quoniã
feriatino die: id est quarta sabbati: nõ possumus ad
mensam cypriani cõuenire: qꝛ festiuitas est sanctorũ
martyrũ: crastino ad ipsam mẽsam cõueniam⁹.

Incipit Tractatus de psã. LXXXI.

A Psalmus ipsi Asaph. Psalmo huic titu-
p lum sicut alijs qui similiter ꝓnotant̃: vel no-
mẽ eius hoĩs indidit a quo scriptus est: vel
eiusdem noĩs interpretatio: vt ad synagogã qd est
asaph: eius intelligẽtia referat̃: presertim qꝛ hoc ⁊ pal-
mus ei⁹ versus assignat. Sic eñ incipit.

Expositio psalmi.

Deus stetit in synagoga deorum. Quos
d deos? Absit vt intelligam⁹ deos gentiũ. siue
idola: siue aliquã preter hoĩes celestẽ terre-
strẽq; creaturã: cũ paulopost hunc versum: idem iste
psalmus asserat. ⁊ quos deos intelligi velit: in quorũ
synagoga stetit de⁹: aptius exprimat. vbi ait: Ego dixi
dij estis: ⁊ filij altissimi omnes: Vos aũt sicut homi-
nes moriemini: ⁊ sicut vnus de principibus cadetis. In
horum ergo synagoga filiorũ altissimi. de quibus idẽ
Esa. 1. altissimus p Esaiã dicit: Filios genui ⁊ exaltaui. ipsi
aũt me spreuerũt: stetit deus. In synagoga populũ
israel accipim⁹: qꝛ ⁊ ipsorũ proprie synagoga dici solet:
quãuis ⁊ ecclesia dicta sit. Nostrã vero apostoli nunq̃
synagogã dixerũt: sed semp ecclesiã: siue discernẽdi
causa: siue qd inter cõgregationẽ vnde synagoga: et
conuocationẽ vnde ecclesia nomẽ accepit distet aliqd:
qd scz cõgregari ⁊ pecora solent: atq; ipsa proprie: quo-
rũ ⁊ greges proprie dicim⁹. Cõuocari autẽ magis est
vtentiũ ratiõe: sicut sunt hoĩes. Vñ et psona ipsi⁹
Ps. 72. asaph in alio psalmo canit̃. Quasi pecus factus sum
apud te: et ego sp tecũ: Cũ vtiq; quãuis vni vero deo
mãcipatus videret̃: pro magnis tamẽ ac summis bo-
nis ab illo carnalia: terrena. tpalia requirebãt. Inue-
nimus etiã sepe eos filios appellatos: nõ ea gratia q̃
ad nouũ testamentũ ptinet: sed illa q̃ ad vetus: quia
⁊ ipsa gratia est qua elegit abrahã: ⁊ ex eius carne tam
Malach. 1. magnũ populũ ꝓpagauit: qua nõdum natos iacob
Roma. 9. dilexit: esau autẽ odio habuit: q̃ liberauit ex egypto:
qua in terrã promissionis electis gentibus introduxit.
Nisi eñ ⁊ ipsa esset gratia: nõ vtiq; de nobis quib⁹
nõ ad terrenũ: sed ad regnũ celorũ capessendũ data
Ioh. 1. est potestas filios dei fieri: in eodẽ mox euãgelio di-
ceret̃: qd accepim⁹ gratiã pro gratia: id est pro testamẽti
veteris promissiõibus testamẽti noui promissiões. Li-
quet igit̃ quantũ existimo: in q̃ deorũ synagoga stete-
rit deus: Deinceps requirendũ est: vtrũ patrẽ: an fi-
lium: an spm̃sanctũ: an ipsam trinitatẽ accipe debea-
B mus: stetisse in synagoga deorũ. In medio autẽ
Al. deos iudicat. deos discernere. Quia ⁊ singulus quisq; deus:
⁊ ipsa trinitas vnus deus. nõ quidẽ hoc facile est eli-
quare: ⁊ qꝛ nõ corpalẽ: sed spiritalẽ dei p̃sentiã: q̃ cõ-
gruit eius substãtie negari nõ põt ab eo esse cõditis
reb⁹ mirabili videlicet ⁊ vix paucis intelligibili mõ

cui dicit̃: Si ascẽdero in celũ tu ibi es: si descẽdero in Ps. 138.
infernũ: ades. Vñ merito phibet̃ stare deus in cõgre-
gatiõe hoĩm inuisibiliter: sicut celũ ⁊ terrã ipse im- Hiere.
plet. Quod p pphetã ipse de se p̃dicat: nec tñ phibet̃. s
pro captu mẽtis humane: vtcũq; nosat̃ stare in eis que
creauit. esi homo stet ⁊ audiat eũ: ⁊ gaudio gaudeat Ioh. 3.
propter eius intimã vocẽ. Verũtamẽ quantũ arbitror:
psalmus iste insinuare aliquid molit̃: qd ex quodã tẽ-
pore factũ est: vt staret deus in synagoga deorũ. Nã
illa statio que celũ ⁊ terrã implet: nec ad synagogam
proprie ptinet: nec tẽpore variat̃. Deus itaq; stetit in
synagoga deorũ: Nimirũ ille qui de se dixit: Nõ sum Math.
missus nisi ad oues que perierant domus israel. Dicit̃
⁊ causa: In medio autem deos discernere. Agnosco
igit̃ deũ stetisse in synagoga deorũ: quorũ patres: ⁊ ex Roma.
quib⁹ christus sm carnẽ. Vt eñ staret deus in syna-
goga deorũ: ad hoc et ipsis sm carnẽ. Sed qs deus:
Neq; eñ quales illi in quorũ deorũ synagoga stetit:
sed sicut illic aplus sequit̃: Qui est sup oĩa deus bñ- Roma.
dictus in secula. Agnosco inq̃ stetisse: agnosco et in
medio deũ sponsum: de quo amicus eius quidã di-
cit: In medio aũt vestrũ stat quẽ vos nescit̃: Cui p- Ioh. 1.
pe de quib⁹ paulopost in hoc psalmo dicit̃: Nescie-
runt neq; intellexerũt: in tenebris ambulãt. Testifi-
cat̃ ⁊ apostol⁹: Quñ cecitas ex pte israel facta est: vt Roma.
plenitudo gentiũ intraret. Stantẽ quippe in medio sui
videbãt eũ: s nõ eũ videbãt deũ: qlẽ se volebat vide-
ri dicẽs: Qui me videt: videt ⁊ patrẽ. Discernit aũt Ioh. 14.
deos: nõ eorũ meritis: s gratia sua: ex eadẽ conspersiõe fa- Roma.
ciẽs alia vasa in honorẽ: alia in cõtumeliã. Quis eñ
te discernit: Quid eñ habes quod nõ accepisti: Si 1 Cor. 4.
autẽ accepisti: quid gloriaris quasi nõ acceperis: Au-
di ⁊ vocẽ dei discernẽtis: audi ⁊ vocẽ dñi diuidentis Ps. 28.
flammã ignis. Vsquequo iudicatis iniquita- C
tẽ: et facies peccantiũ sumitis. Sicut alibi Al. iudicant.
Vsquequo graues corde: Nũquid ⁊ vsq; ad aduentũ Ps. 4.
eius q̃ lumẽ est cordis: Dedi legẽ: durius restitistis:
Misi pphetas: iniurijs affecistis: aut interfecistis: aut
hec agentib⁹ cõhibuistis. Sed vt illis nec loqui di-
gnũ sit qui occiderunt seruos dei p̃missos ad se: vos
qui cũ hec fierẽt tacuistis: id est vos qui eos qui tũc
tacuerũt velut innocẽtes imitari voluistis. Vsquequo
iudicatis iniquitatẽ ⁊ facies peccãtiũ sumitis: Nũ-
quid etiã nunc ⁊ ipse heres veniens occidendus est: Math.
Nõne ipse propter vos sine patre esse voluit tanq̃ pu-
pillus: Nõne propter vos esuriuit ⁊ sitiuit vt egenus:
Nõne ad vos clamauit: Discite a me qꝛ mitis sum Math.
et humilis corde: Nõne paup fact⁹ est cũ diues esset 2 Cor.
vt ipsius paupertate ditaremini: Iudicate ergo:
pupillo ⁊ egeno: humilẽ ⁊ pauperẽ iustifi-
cate. Non illos propter se superbos ⁊ diuites: sed illum
propter vos humilẽ ⁊ pauperẽ: iustũ credite: iustũ p̃di-
cate. Sꝫ inuidebãt ei: nec oĩno parcebãt dicẽtes: Hic ẽ Math.
heres: venite occidam⁹ eũ: et nostra erit hereditas.
Auferte: ergo: inopẽ: ⁊ pauperẽ de manu
peccatoris eruite. Hec dicta sunt: vt sciret̃ eo
ppto in q̃ nat⁹ ⁊ occisus ẽ christ⁹: nec illos fuisse imu-
nes a tãto scelere: q̃ cũ eẽnt tante multitudinis: vt eos
sic euãgeliũ loquit̃ timerẽt iudei: ⁊ propterea i christũ
man⁹ mittere nõ auderẽt: ⁊ postea cohibuerũt: eũq;
interimi a malignis ⁊ inuidis iudeorũ principib⁹ per-
miserũt: q̃ si voluissent timerent̃ semp: ⁊ nunq̃ in eũ
sceleratorũ p̃ualerent manus. De his quippe ⁊ alibi
dicit̃: Canes muti nescierũt latrare. De his etiã illud Esa.

Eit quomõ iustus perit. ⁊ nemo cõsiderat. Perit quãtum in ipsis est qui eum pdere voluerunt. Nam quomõ ille posset perire moriẽdo: qui eo modo potius qd erat pditũ requirebat? Porro si isti iuste increpant: merito arguunt q tãtũ scelus fieri dissimulando siluerũt: quomõ increpandi: aut ne increpãdi quidẽ: sed qua seueritate damnãdi sunt: qui hoc consilio malicia qꝫ fecerũt? Verũtamẽ etiã hi qd sequit ̃ nesciẽtes cõgruit. Nescierũt ⁊ nõ intellexerunt: i tenebris ambulãt: Quia ⁊ illi si cognouissent nũqꝫ dominũ glorie crucifixissent: Et illi si cognouissent: nunqꝫ barrabã liberãdũ: ⁊ christũ crucifigendũ petere cõsensissent. Sed quoniã supra memorata cecitas ex pte israel facta est: donec plenitudo gentiũ intraret: p hanc vtiqꝫ illius populi cecitatem crucifixo christo: Mouebunt omnia fundamẽta terre. Sic mota sunt ⁊ mouebunt donec intret que pdestinata est gentiũ plenitudo. Nam et in ipsa morte dñi terra mota est: ⁊ petre fisse sunt. Et si intelligam⁹ fundamenta terre terrenoꝝ bonoꝝ copia felices: recte pdictũ est qd mouerent: vel admirando sic amari: sic coli: hũilitatẽ: paupertatẽ: mortem: velut magnã fm ipsos miseriã christi: vel ipsi qꝫ hui⁹ mũdi vana felicitate cõtẽpta: illã diligẽdo atqꝫ sectãdo. Ita mouent oĩa fundamẽta tre: cũ partim mirant partim etiã cõmutant. Sicut eñ nõ absurde dicim⁹ fundamẽta celi: qb⁹ regnũ celorũ supedificat in sanctis ⁊ fidelib⁹: quos dicit scriptura lapides viuos: quorũ fundamentũ est primitus ipse christus et virgine: de quo dicit aplus: Fundamentũ aliud nemo potest ponere pter id qd positũ ẽ: qd est christus iesus. Deinde ipsi apostoli ⁊ pphete: quorũ auctoritate locus celestis erigit: vt eos sectando coedificemur. Unde dicit ad Ephesios: Iam nõ estis peregrini ⁊ inquilini: sed estis ciues sanctoꝝ: et domestici dei: supedificati sup fundamentũ aploꝝ et pphetarũ ipso summo angulari lapide existente christo iesu: in quo oĩs edificatio cõpacta crescit in templũ sanctũ in domino: Ita nõ incõueniẽter fundamẽta terre intelligunt: quoꝝ terrenã felicitatẽ p pollentẽ atqꝫ potentẽ homies inuidendo eorũ auctoritati: ad huius mũdi bona cõcupiscẽda ptrahunt: ⁊ adipiscẽdo coedificant tanqꝫ terra sup terrã: sicut in illo supno edificio celũ sup celũ: qr ⁊ peccatori dictũ est: Terra es ⁊ in terrã ibis. Et celi enarrant gloriã dei. cũ in omnẽ terrã exiit sonus eorũ: ⁊ i fines orbis terre verba eorũ. Terrene aũt felicitatis regnũ supbia est: Contra quã venit hũilitas christi exprobrans eis quos vult ex humilitate filios altissimi facere atqꝫ increpans:

Ego dixi dii estis: et filii ⁊ altissimi omnes. Vos autem sicut homines moriemini: et sicut vnus ex principibus cadetis. Siue ad illos dixerit: Ego dixi dii estis ⁊ filii altissimi oẽs: Ad eos vtiqꝫ q pdestinati sunt in vitã eternã: ad alios xo: Vos autẽ sicut homines moriemini: ⁊ sicut vn⁹ ex principib⁹ cadetis. Hoc mõ etiã de⁹ discernens: siue omnes simul increpat: vt obediẽtes corrector discernat: Ego inqt dixi dii estis: et filii altissimi oẽs: id est omnib⁹ vobis pmisi felicitatẽ celestẽ: Vos autẽ p infirmitatẽ carnis: sic hoĩes moriemini: ⁊ p elationẽ animi: sicut vn⁹ ex pncipib⁹: id est diabol⁹ nõ extollemini: s cadetis. Velut si diceret: Cũ tã pauci sint dies vite vestre: vt cito sicut hoĩes moriamini: non vobis pdest ad correctionẽ: sed tanqꝫ diabolus cui⁹ dies i hoc seculo multi sũt: quia carnẽ nõ portat: extollimini vt cadatis. Per diabolicã quippe superbiã factũ est: vt christi glorie pversi: ⁊ ceci pncipes iudeorũ inuidissent: Per hoc vitiũ factũ ẽ ⁊ fit: vt christi vsqꝫ ad mortẽ crucifixi hũilitas vilescat eis: q huius seculi diligunt excellentiã. Proinde vt hoc vitiũ sanetur: ex ipsi⁹ pphete psona dicit: Surge deus iudica terrã. Timuit eñ terra cũ te crucifigeret: surge a mortuis ⁊ iudica terrã. Quoniã tu ⁊ disperdes in omnib⁹ gentibus. Al. ⁊ hereditabis. Quid nisi terrã. hoc est eos qui terrena sapiunt: siue ipsum affectũ in credentibus terrene cupiditatis et electionẽ assumens: siue nõ credẽtes terrã pterendã disꝑdendãqꝫ discernens: Sic p mẽbra sua quoꝝ conuersatio in celis est iudicat terrã et disperdet in omnib⁹ gentibus. Non ptereundũ est qꝫ nõnulli codices habẽt: Quoniã tu hereditabis in omnib⁹ gentibus: qr ⁊ hoc nõ inconuenienter accipit: neqꝫ vt simul vtrũqꝫ sit quicqꝫ repugnat. Fit ergo hereditas eius p charitatẽ: quam suis pceptis ⁊ gratia misericorditer extollẽdo: terrenam disperdit cupiditatẽ.

Explicit Tractatus de psã. LXXXI.

Incipit Tractatus de psã. LXXXII.

A

Psalmi titulus hui⁹ est: Canticũ psalmi Asaph. Iam sepe diximus quid interptet asaph: id est cõgregationẽ. Homo ergo ille qui vocabat asaph in figura cõgregationis pplĩ dei: in multoꝝ psalmoꝝ titulis ponit. Grece autẽ cõgregatio synagoga dicit: qd velut pprium nomen iudeorũ populus detinuit: vt synagoga appellet: sicut populus christian⁹ visitatus vocat ecclesia: cũ ⁊ ipse vtiqꝫ cõgreget. Popul⁹ itaqꝫ dei in isto psalmo dicit:

Expositio psalmi.

Deus quis similis erit tibi? Qd ego arbitror accõmodatius accipi in christo: quia in similitudine hominũ factus: putatus est ab eis a quib⁹ cõtempt⁹ est ceteris homib⁹ comparandus: Nã ⁊ int iniquos deputat⁹ est: s ad hoc vt iudicaret. Luce. 22.
Cũ aũt veniet iudicatur⁹: tũc fiet qd hic dicit: Deus qs similis erit tibi. Si eñ psalmi nõ solerent loqui ad dominũ christũ: nõ diceret etiã illud quod ipsi dictũ esse nullus potest dubitare fideliũ: Thronus tuus deus in seculũ seculi: virga directiõis virga regni tui: Dilexisti iustitiã ⁊ odisti iniquitatẽ: ppterea vnxit te deus deus tuus oleo exultatiõis pre pticipibus tuis. Ps. 44.
Huic ergo ⁊ nunc dicit: Deus quis similis erit tibi? Multis eñ similis in hũilitate esse voluisti: vsqꝫ adeo vt ⁊ latronib⁹ q tecũ sũt crucifixi. Luce. 22.
Sꝫ in claritate cũ venies: qs silis erit tibi? Quid eñ magnũ dicit cũ deo di: quis silis erit tibi: nisi illi dicat: qui silis esse i hoĩb⁹ voluit: formã serui accipiẽs in silitudinẽ hoĩm fact⁹ et habitu inuẽtus vt hõ? Phil. 2.
Et ideo nõ ait: Quis silis ẽ tibi: qd vtiqꝫ recte diceret: si hoc ad diuinitatẽ referret. Quia xo ad formã serui relatũ est: tũc ei⁹ a ceteris hoĩb⁹ dissilitudo apparebit: qñ apparebit in gĺia. Ideo sequit: Ne taceas neqꝫ cõpescaris deus. Quia pmo tacuit vt iudicaret qui sicut agnus corã tondente se fuit sine voce: sic nõ aperuit os suum: et suã compescuit potestatẽ. Esa. 53.
Quã vt se cõpescere ostẽderet: ad illã eius vocẽ qua dixit. Ego sum: hi qui eum apprehẽdendum querebãt: redierũt retro ⁊ ceciderũt. Quãdo ergo teneret Joh. 18.

atq3 pateret: nisi se ipse cohiberet atq3 compesceret:
& quodammodo mitigaret: Nã & sic quidã interptati
sunt quod hic positũ est: Neq3 compescaris de⁹: vt
dicerẽt: neq3 mitescas deus. Ipse alibi dicit: Tacui:
nũquid semp tacebo: Cui dicit hic: ne taceas: de illo
Ps.49. alibi dicit. Deus manifestus veniet: deus nr̃ et nõ si-
lebit. Cui dĩ h: Ne taceas: Tacuit eñ vt iudicaret
B qñ venit occult⁹. Non autẽ tacebit vt iudicet qñ ve-
Al. sonuerũt. niet manifest⁹. Qm ecce inimici tui *sonaue-
rũt: & q oderũt te extulerũt caput. Nouissi-
mos dies significare mihi videt: qñ hec que nũc me-
tu cõprimunt: i liberã vocẽ erupture sunt: Sed pla-
ne irrationabilẽ: vt sonitus magis q̃ locutio vel ser-
mo dicẽdus sit. Nõ itaq3 tũc odisse incipiẽt: sed qui
oderũt te: tũc leuabũt caput: Nec capita sed caput:
qñ eo puenturi sunt vt etiã illud caput habeãt quod
1. Thessal. 2. extollit sup om̃e qd dicit de⁹ & qd colit: vt in illo ma-
Luc. 14. xime ipleat: Qui se exaltat hũiliabit: & cũ eũ ille cui
dicit: Ne taceas neq3 mitescas de⁹: interficiet spiritu
oris sui: & euacuabit illuminatiõe p̃sentie sue. Sup
pplm̃ tuũ malignauerũt cõsiliũ. Vel sicut aliq
codices habẽt: Astute cogitauerũt cõsiliũ: et
cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Impu-
dent ista dicunt. Qñ eñ valerẽt nocere pplo vel ple-
Roma. 8. bi dei: vel sanctis ei⁹ q nouerũt dicere: Si de⁹ p no-
bis q̃s cõtra nos: Dixerũt venite & disperda-
mus eos de gente. Singularẽ numerũ posuit p
plurali: sicut dicit: Cui⁹ est hoc pecus: etiã si de gre-
ge interroget: & intelligunt pecora. Deniq3 alii codi-
ces de gentib⁹ habẽt: vbi magis interp̃tes intellectũ
q̃ verbũ secuti sũt. Venite & disp̃dam⁹ eos de gente.
Ipse ẽ ille son⁹ quẽ sonuerũt magis q̃ locuti sũt: qm
inanit inania strepuerũt. Et nõ memoret nomẽ
israel vltra. Hoc alii plani⁹ dixerũt: Et nõ sit me-
moria nomis israel adhuc: Qr memoret nois: in la-
tina lingua inusitata locutio ẽ: Potius eñ dici solet
Memoret nomẽ: sed eadẽ ipsa sentẽtia est. Nã q di-
xit: memoret nomis: grecã trãstulit locutionẽ. Isrl
aũt hic debet intelligi vtiq3 semẽ abrae: cui dicit apo
Ibidem. stol⁹: Ergo abrae semẽ estis sm pmissionẽ heredes:
C nõ israel sm carnẽ: de quo dicit: Videte israel sm car
Al. simul. nẽ. Qm cogitauerũt vnanimiter *aduer-
sus te testamentũ disposuerũt: Quasi possent
esse fortiores. Testamentũ sane in scripturis nõ illud
solũ dicit qd nõ valet nisi testatoribus mortuis: sed
om̃e pactũ & placitũ testamentũ vocabãt. Nã laban
Gen. 31. & iacob testamentũ fecerũt: qd vtiq3 etiã inter viuos
valeret: et innumerabilia talia in diuinis legunt elo-
quiis. Deinde incipit inimicos christi cõmemorare
sub quibusdã vocabulis gentiũ: Quorũ vocabulorũ
interp̃tatio satis indicat qd velit intelligi. Talib⁹ eñ
nominibus cõuenientissime figurant veritatis inimici.
Idumei quippe interp̃tant: vel sanguinei: vl terreni.
Hismaelite: obedientes sibi: vtiq3 nõ deo s sibi. Mo-
ab ex patre. Qd in malo nõ intelligit melius: nisi cũ
Gen. 19. ipsa historia cogitat: q pater loth filie sue illicite se
vtenti pmixtus eũ genuit: qr ex ipsa re tale nomẽ ac-
3. Reg. 8. cepit. Bonus autẽ pater: sed sicut lex ait. si qs ea le-
gitime vtat: nõ inceste & illicite. Agareni pselyti: id ẽ
aduene. Quo noie significant int inimicos ppli dei:
nõ illi q ciues fiũt: sed q in aĩo alieno atq3 aduenticio
pseuerãt: & nocẽdi occasiõe inuẽta se ostẽdũt. Gebal
vallis vana: id est fallaciter humilis. Amon pplus tur-
bid⁹: vel pplus meroris. Amalech pplus lingẽs: Vñ
alibi dictũ est: Et inimici ei⁹ terrã lingẽt. Alienigene Ps. 71.
q̃uis et ipso nomine latino se indicent alienos: et ob
hoc psequẽter inimicos: tamẽ in hebreo dicunt phi-
listiim. qd interp̃tat cadẽtes potiõe: velut quos fecit
ebrios luxuria secularis. Tyrus lingua hebrea dicit
sor: Qd siue angustia siue tribulatio interpretetur:
sm illud accipiendũ est: in his inimicis populi dei: q
ait apostolus: Tribulatio & angustia in omnẽ aĩam hõ
Roma. 2. hominis opantis malũ. Oĩs ergo hi sic enumerant
in hoc psalmo. *Tabernaculum idumeorũ et Al. taberna-
hismaelite. Moab et agareni: Gebal et cula.
amon et amalech: & alienigene cũ habitan-
tibus tyrũ. Et tanq̃ indicãs causam quare sint ini-
mici populo dei: adiungat & dicat. Etenim assur
venit cum illis. Assur autẽ p ipso diabolo figu-
rate intelligi solet: qui opat in filiis diffidentie tanq̃ Ephe. 2.
in vasis suis: vt oppugnẽt populũ dei. Facti sunt:
inquit in adiutoriũ filiis loth. Quia oẽs inimi-
ci opante in se principe suo diabolo: facti sunt in adiu-
toriũ filiis loth: qui interpretat declinãs. Angeli aũt
apostatici bene intelligunt tanq̃ filii declinatiõis: a
veritate quippe declinãdo: i satellitiũ diaboli discesse-
rũt. Hi sunt de quib⁹ dicit aplus: Nõ est nobis col- Ephe. 6.
luctatio aduersus carnẽ & sanguinẽ: sed aduersus pn-
cipes & potestates & rectores mũdi tenebrarũ harũ:
aduersus spiritalia nequicie in celestib⁹. Quapropt
isti inuisibiles & spiritales inimici adiuuant homines
infideles in quibus operant ad oppugnandum po-
pulũ dei. Iam nũc videam⁹ quid impcet pphetie⁹ D
spiritus: magis p̃dicens q̃ maledicens. Fac illis
sicut madian & sysare: sicut iabin in torren-
te cyson. Disperierũt in endor: facti sunt
vt stercus terre. Hos omnes sm historiã popul⁹ Iudi. 4.
israel: qui tũc erat popul⁹ dei: debellauit & vicit: Sic
etiã illos quos deinceps cõmemorat dicẽs: Po-
ne principes eorũ sicut oreb et zeb: et zebee Iudi. 7.
et salmana. Interpretatiões autẽ eorum nominũ
iste sunt. Madian interpretat declinãs iudiciũ. Sy-
sara: gaudii exclusio. Iabin: sapiens. Sed in his ini-
micis a pplo dei supatis: ille intelligẽdus est sapiens:
de quo apostol⁹ dicit Vbi sapiẽs: vbi scriba: vbi cõ- 1. Cor. 1.
quisitor hui⁹ seculi: Oreb siccitas. Zeb lup⁹. Zebee
victima: sed lupi. Habet enim & ipse victimas suas.
Salmana vmbra cõmotiõis. Hec oĩa cõgruũt ma-
lis: quos in bono vincit pplus dei. Porro autẽ cyson
in quo torrente victi sunt: interpretat duricia eorũ.
Endor vbi pierũt: iterp̃tat fons generatiõis: s vtiq3
carnalis: cui dediti pierũt nõ curãtes regeneratiõẽ q
pducat ad vitã: vbi nõ nubẽt neq3 vxores ducẽt: Nõ Math. 22.
eñ incipiẽt mori. Merito ergo de his dictũ est: Fa-
cti sunt vt stercus terre: de quib⁹ nihil ppagatũ est:
nisi terrena fecunditas. Sicut ergo illi omnes i figu-
ra supati sunt a populo dei: sic istos inimicos precat
E in veritate supari. Omnes: inquit: principes
eorũ: qui dixerũt hereditate possideamus
sanctuarium dei. Ipse est sonitus inanis: quo vt
supra dictũ est: Inimici tui sonuerunt. Sanctuariũ
autem dei quid intelligendũ est: nisi templũ dei: de
quo apostol⁹ ait: Templũ eñ dei sanctũ est qd estis 1. Cor. 3.
vos: Nã qd aliud inimici: nisi pplm̃ dei possidere: id
est subiugare moliunt: vt cadat in eorũ impias volũ-
tates: Sed quid sequit: Deus meus pone il-

pos vt rota. Cōuenienter quidē accipit: vt nō sint in eo qđ cogitant stabiles. Verūtamē etiam sic recte posse intelligi existimo: Pone illos vt rotam quia rota ex his que retro sunt extollit: ex his q ante sunt deijcit: sic fiunt oēs inimici ppl'i dei. Non eñ hec optatio sed ꝓphetatio est. Adiūgit etiā. Sicut stipu-
lam ante faciē venti. Faciē dicit ꝑsentiā. Illam que facies est vēti: cui nulla liniamēta sūt corpis: cū sit motus: id est quasi fluctus aeris. Ponit aūt pro temptatiōe qua leuia et inania corda rapiunt. Leuitatē porro qua facile cōsentit ad mala: grauis sequit cruciatus. Unde deinceps dicit: Sicut ignis q comburit syluā: sicut flāma cōburens mōtes: Ita psequeris illos i tempestate tua: et in ira tua turbabis eos. Syluā dixit propter sterilitatē: mōtes ꝓpter elationē. Tales eñ sunt inimici populi dei: inanes iusticie: pleni supbia. Ignem aūt et flammā dicēs: hoc idem alio nomie repetiuit: qđ intelligi voluit iudicantē atq puniētē deū. Qđ autē ait: In tempestate tua: hoc idē cōsequēter exposuit dicens: In ira tua: Et qđ supra dixit: Persequeris eos: hoc postea: cōturbabis eos. Meminerim' sane irā dei sine vlla affectiōe turbulēta nos debere intelligere. Ira quippe eius dicit: ratio iuste vindicte: tanq si dicat lex: cū ministri eius fm eam cōmoti vindicāt.

F Imple: inquit: facies eorū ignominia: et querāt nomē tuū dñe. Hoc sane illis bonū et optabile ꝓphetat: Nec ꝓphetaret nisi eēnt i ea societate inimicorū ppl'i dei etiā tales homies: quib' hoc ante vltimū iudiciū ꝑstaret: qr et nunc idem ipsi sunt: et ipm corp' est inimicoꝝ fm inuidentiā q emulant populū dei: Et nūc vbi possunt: et sonāt: et leuāt caput: sed pticulatim nō vniuersalit: sicut i fine seculi: nouissimo iminente iudicio: tamē ipm corpus est: et in his q inde credituri sūt: atq in corp' aliud trāsituri. Hoꝝ eñ facies salubriter implet ignominia: vt querāt nomē dñi: et in illis q vsq in finē in eadē malicia pseuerant: qui ponunt vt stipula ante faciē venti: et sylue mōtibusq infructuosis similes cōburunt. Ad quos denuo reuertit dicens: Erubescant et cōturbent in seculū seculi. Nō enim in seculū seculi cōturbant q querūt nomē dñi: sed respiciētes ignominiā peccatoꝝ suoꝝ ad hoc cōturbant vt querant nomē dñi: p qđ nō cōturbent. Rursusq ad hos redit: qui in eadē societate inimicoꝝ ad hoc cōfundendi sunt ne cōfundant in eternū: et ad hoc pdendi sunt inquātū mali sunt: vt boni facti inueniant in eternū. De his eñ cū dixisset: Et cōfundant et pereāt. Statim subiecit: Et cognoscāt qr nomē tibi dñs: tu solus altissim' in omni terra. Ad hāc cognitionē veniētes sic cōfundant vt placeāt: sic pereant vt pmaneāt. Cognoscāt inquit quia nomē tibi dñs: tanq nec vero nec suo noie nūcupent: quicūq alij dñi noiant. q̄ñ seruiliter dñant: et vero dño cōparati nec dñi sunt: sicut dictū ē: Ego sum qui sum: tanq nō sint ea q facta sūt: si cōparent ei a quo facta sunt. Qđ aūt adiūxit: Tu solus altissim' in omni terra: Vel sic alij codices habēt: Sup omnē terrā: vtiq et in omni celo vel sup omne celū: sed hoc dicere maluit quo terrena supbia ꝑmeret. Desinat eñ supbire terra: id est hoīes: qbus dictū est: Terra es. Et qđ supbit terra et cinis: cū cognoscat dñm esse altissimū sup omnē trā: id est nulli' hominis cogitatiōes valere aduersus eos qui fm ꝓpositū vocati sūt sancti: et de quib' dicit: Si deus p nobis: quis cōtra nos?

Explicit Tractat' de ps. LXXXII.

Incipit Tractat' de ps. LXXXIII.

A Psalmus iste p torcularibus inscribit. Et quātū aduertit nobiscū charitas vestra: quia vos intētissime audire aduertebamus: nihil i ei' textu dictū est: vel de ꝑlo: vel de fiscinis: vel de lacu: vel de instrumētis: aut edificio torcularis: Omino nihil i eo tale audiuim'. Uñ qđ sibi velit titul' eius qđ inscribit p torcularib': nō parua qstio est. Profecto eñ si post istū titulū aliqđ de talib' rebus diceret: qles cōmemoraui: crederet a carnalib' vere ista visibilia torcularia voluisse cantare. Quia aūt titulū imposuit p torcularib': et nil postea in omni versu psalmi dixit de his torcularib' notissimis oculis nostris: nō dubitat esse alia torcularia que nos h querere et intelligere voluit spūs dei. Quapropt qđ agat in his visibilib' torcularib' recordemur: et hoc videam': quēadmodū spiritalit agat in ecclia. Uua certe pendet in vitib': et oliua in arborib'. Hi enim duob' p fructib' solēt torcularia ꝑparari: Et qādiu pēdent in frutetis suis: tanq libero aere pfruunt: et nec vua vinū est: nec oliua oleū ante ꝑssurā. Sic sunt et hoīes quos ꝑdestinauit de' ante secula cōformes fieri imaginis vnigeniti filij sui: Qui pcipue i passiōe magn' botr' expssus ē. Huiusmodi g hoīes anteq accedāt ad seruitutē dei fruūt i h seculo tanq delitiosa libertate: velut vue aut oliue pendentes. Sed qm dictū est: Fili accedēs ad seruitutē dei: sta in iusticia et timore: et ꝑpara animā tuā ad tēptationē: Accedēs quisq ad seruitutē dei: ad torcularia se venisse cognoscat. Cōtribulabit: contereti: cōprimet: nō vt in hoc seculo pereat: sed vt in apothecas dei defluat. Exuitur carnaliū desideriorū integumentis qsi vinaceis: hoc eñ ei cōtigit in desiderijs carnalib'. Propt q et apostol' dicit: Exuite vos veterē hoīem et induite nouū. Hoc totū nō fit nisi ꝑ pssura: Propterea torcularia noiant eccle dei huius tpis: sed in torcularib' positi q sum' filij chore. Sic eñ additū est: p torcularibus

B Filijs chore. Filios chore interptatos habem' filios calui: quātū nobis q illā linguā nouerūt p ministeriū qđ deo debuerūt interptari potuerūt: Et in h nō diffugio magnū mysteriū intueri: et adiuuante dño inuenire vobiscū. Nō eñ tanq a filijs pestilētie oīs ē irridēda caluicies: ne cū qsq sacratā caluā irriserit: a demonijs dissipet. Nā et helise' ibat: et insensati pueri clamauerūt p' eū: Calue calue et qsi sacramentū implēdū: cōuersus ad dñm petiuit: vt eos vrsi de sylua exeūtes comederēt. Arrepta est quidē illoꝝ infantia i exitiū vite de h seculo. Mortui sunt pueri: senes qñq morituri. Verūtñ sacramētū terror dat' ē hoīb'. Helise' eñ psonā cuiusdā tūc gerebat: cui' filij sum': filij chore: dñi scz nři iesu xpi. Iā occurrit charitati vře et euangelio qre caluus gerebat psonā xpi. Recordamini qr i caluarie loco crucifix' ē. Siue g hoc interptet fili' chore: sic secuti ꝑores dixim': siue aliud aliqđ qđ nos forsitan latet: interim qđ occurrit videns qr plenū ē sacro: Filij chore filij xpi. Nā et filios suos dicit spōsus: cū ait: Nō pnt filij spōsi ieiunare: qādiu cū illis ē spōsus. Christianorū sunt g ista torcularia. In pssuris aūt pstituti ad h cōterimur: vt amorē nostrū quo ferebamur in ista mūdana: secu

taria: temporalia: fluxa atq̄ peritura: passi in eis i hac
vita tormēta: ⁊ tribulatiōes ꝑssurarū: ⁊ abundantiā
temptationū: incipiam⁹ querere illā quietē: que non
est de hac vita: nec de hac terra: ⁊ fit dn̄s vt scriptum
Ps.9. est: refugiū pauperi. Quid est pauperi? Tanq̄ desti
tuto: sine ope: sine auxilio: sine aliqua re: de qua i ter
ra ꝓsumat. Talibus em̄ paupibus adest deus: quia
homīes etsi abūdent pecunia in hac terra: respiciūt
j.Timoth.6. qd̄ ait aplus: Precipe diuitib⁹ hui⁹ mūdi nō sup̄be
sapere: neq̄ sperare i incerto diuitiarū. Et cōsiderā-
tes q̄ sit icertū: vnde gaudebāt anteq̄ accederēt ad
seruitutē dei: id est anteq̄ intrarent in torcularia: vi-
dent ex ipsis diuitijs: vel habere se ꝑssuras cogitati-
onū quō ea gubernent: quō custodiant: vel si paulu
lum inclinauerint cupiditatē vt ea diligāt: plus eos
impleri timorib⁹ q̄ fructib⁹. Quid em̄ tam incertū
q̄ res volubilis? Nec imerito ipsa pecunia rotunda
signat: quia nō stat. Tales ḡ etsi habeant aliq̄d: pau
peres sunt. Qui ḡ nihil horū habēt ⁊ habere deside-
rant: inter reprobādos diuites computant. Nō em̄
attendit deus facultatē: sed voluntatē. Paupes igit
destituti omni ope seculari: quia etsi ea circūfluāt in-
telligunt q̄ incerta sint: ⁊ ingemiscētes ad deū: nihil
habētes in hoc seculo quo delectent: quo teneant: in
abūdantia temptationū ⁊ ꝑssurarū tanq̄ in torcula-
ribus cōstituti: defluunt vinū: defluunt oleum. Que
sunt ista: nisi bona desideria? Restat em̄ illis deside-
randus deus: iam nō amant terrā: Amāt em̄ qui fe-
cit celū ⁊ terrā: amant ⁊ nōdum cū eo sunt. Deside-
riū eorū differt vt crescat: crescit vt capiat. Non em̄
parū aliquid datur⁹ est deus desiderāti: aut parum
exercendus est ad capacitatē tanti boni. Nō aliquid
deus qd̄ fecit daturus est: sed seipsum qui fecit oia.
Ad capiendū deū exercere: qd̄ semp habitur⁹ es diu
D desidera. Reprobati sunt i populo israel qui festina-
uerūt assidue: Affectus iste reprehendit i scriptura
festinantiū. Qui sunt em̄ qui festinant? Qui cōuersi
ad deum cū hic nō inuenerint requiē quā querebāt:
⁊ gaudia que ꝓmittebant: tanq̄ i itinere deficiētes:
⁊ longū sibi quiddā donec h̄ seculū vel h̄ vita finiat:
restare arbitrātes: ⁊ querētes hic aliquā requiē: que
si habet: falsa est: respiciūt retro ⁊ decidūt a ꝓposito:
nec attendūt cū quāto terrore dictū est: Memētote
Luce.17. vxoris loth. Ut quid em̄ in statuā salis versa ē: si nō
homīes cōdit vt sapiant? Ergo exemplū illi⁹ malū:
tibi sit bonum si caueris. Memētote inquit vxoris
Gen.19. loth. Respexit enim retro vnde liberata erat a sodo-
mis: ⁊ ibi remāsit vnde respexit: ipsa in loco mālsura:
et trāseuntes alios conditura. Liberati ḡ a sodomis
p̄terite vite: nō respiciam⁹ retro. Nam hoc festinare
est: nō attēdere qd̄ ꝓmisit deus: q̄ longe est: ⁊ respi-
cere ad id quod ꝓximū est: vnde iam liberatus es.
2.Pet.2. De talibus quid dicit apostol⁹ petrus? Contigit illis
res veri prouerbij: canis reuersus ad suum vomitū.
Premebat em̄ pectus cōscientia peccatorū: accepta
indulgētia quasi vomuisset: ⁊ reuelatū est peccatum
tuū: Facta ē bona cōscientia ex mala ꝯscientia. Quid
E rursus cōuerteris ad vomitū tuū? Si canis hoc faci-
ens horret oculis tuis: tu quid eris oculis dei? Unus
quisq̄ autē fratres charissimi de loco itineris sui: ad
quem ꝓficiendo peruenit: ⁊ quē vouit deo: inde respi-
cit retro cū ipsū dimiserit (verbi gratia) Statuit ca-
stitatē coniugalē seruare: inde em̄ incipit iustitia: re-

cessit a fornicatiōibus: ⁊ ab illa illicita imundicia: q̄n
se ad fornicatiōes cōuerterit retro respexit. Alius et
munere dei maius aliquid vouit: statuit nec nuptias
pati: q̄ nō damnaret si duxisset vxorem: post votum
qd̄ deo ꝓmisit: si duxerit damnabit: cum hoc faciat
qd̄ ille qui non ꝓmiserat: tamē ille non damnat: iste
damnat. Quare: nisi q̄ iste respexit retro? Jam em̄ j.Cor.3.
in ante erat: iste autē illuc nōdū ꝑuenerat. Sic virgo
q̄ si nuberet non peccaret: Sanctimonialis si nupse-
rit: christi adultera reputabit: Respexit em̄ retro de
loco quo accesserat. Sic quibus placet relicta omni
spe seculari: ⁊ omni actione terrena cōferre se in soci-
etatē sanctorū: in cōmunē illā vitā vbi nō dicit aliq̄s
aliquid ꝓpriū: sed sunt illis omnia cōmunia: et ē illis Act.4.
anima vna ⁊ cor vnū in deū: quisq̄s inde recedere vo
luerit: nō talis habet qualis ille qui nō intrauit. Jlle
em̄ nōdum accessit: iste retro respexit. Quapropter
charissimi: quomō quisq̄ pōt: vouete et reddite dn̄o Ps.75.
deo vr̄o qd̄ quisq̄ potuerit: nemo retro respiciat: ne-
mo pristinis suis delectet: nemo auertat ab eo quod
ante est: ad id qd̄ retro ē currat: donec ꝑueniat: Non
em̄ pedibus: sed desiderio currimus. Nullus autē in
hac vita ꝑuenisse se dicat. Quis em̄ pōt tam ꝑfect⁹
esse q̄ paulus? Et tamē ait: Fratres: ego me nō ar- Phil.3.
bitror apprehendisse: Unū autē que retro oblit⁹: i ea
que ante sunt extentus: s̄m intentionē sequor ad pal
mā superne vocatiōis dei in christo iesu. Uides pau
lū adhuc currere: et te iam existimas ꝑuenisse? Si ḡ F
sentis ꝑssuras hui⁹ mūdi: etiā cū felix es: intellexisti
te esse in torculari. Putatis em̄ fratres charissimi in-
felicitatem seculi metuendā esse: et felicitatē non esse
metuendā? Jmmo xp̄o nulla infelicitas frangit: quē
felicitas nulla corrumpit. Quomō ergo cauenda vel
timenda est ipsa corruptrix: ne te blandiēdo seducat:
ne incūbas in baculū arundinis? Nam ⁊ hoc scriptū 4.Reg.18
est quosdam incūbere in baculum arūdinis: Nolite
credere: Fragile ē in quo niteris: frangit ⁊ interimit
te. Si ḡ felicitatē tibi iste mūdus arrideat: in ꝑssura
te computa vt dicas: Tribulationē ⁊ dolorem inue Ps.114.
ni: ⁊ nomē dn̄i inuocaui. Nō dixit: inueni tribulatio-
nem: nisi quādam que latet. Quedā em̄ tribulatio ⁊
dolor: quosdā in hoc seculo latent: qui putant sibi bn̄
esse cum ꝑegrinant a dn̄o. Q̄ diu em̄ sumus in hoc 2.Cor.5.
corpore inq̄t: ꝑegrinamur a domino. Si a patre tuo
homie ꝑegrinareris: miser esses: a dn̄o ꝑegrinans et
felix es? Ergo sunt qui putant sibi bn̄ esse. Qui autē
intelligūt in qualibet circūfluentia copiarū ⁊ volup-
tatū: q̄uis ad nutū cuncta deseruiāt: q̄uis nihil mo-
lestū irrepat: nihil aduersum terreat: tamē in malo se
esse q̄diu ꝑegrinant a dn̄o: acutissimo oculo tribula
tionē ⁊ dolorem inuenerūt: ⁊ nomē domini inuoca-
uerūt. Talis est qui cantat in hoc psalmo: Quis est?
Corp⁹ christi. Quis ē iste? Uos si vultis: Nos oēs
si volumus: omnes filij chore: ⁊ omnes vn⁹ homo:
q̄ vnū christi corpus. Quomō nō est vnus homo:
qui vnū caput habet? Caput omniū sanctor̄ christ⁹
est: Corpus illi⁹ capitis oēs nos sum⁹: Et oēs i hac
vita in torcularib⁹ sum⁹: si bn̄ sapim⁹ si iam ad torcu
laria venim⁹. Ergo in ꝑssuris tēptationū constituti:
ꝓdamus hāc vocē ⁊ p̄mittam⁹ desideriū nostrū.

Expositio psalmi.

Q Uā amabilia sūt inq̄t tabernacula G
tua dn̄e virtutum. Erat in tabernaculis

quibusdã id est in torcularibus: sed desiderabat alia tabernacula: vbi nulla pssura ẽ. In his illuc suspirabat: ab his i illa p desideriũ carnale quodãmodo de fluebat. Et quid sequit: Concupiscit et deficit anima mea in atria dñi. Parũ est: cõcupiscat ɀ deficit. Sed quo defecit: In atria dñi. Defecit vua pressa. Sed quo defecit: In vinũ ɀ in lacũ: ɀ in apothecę requie seruãda: in qete magna. Hic desideratur: ibi capitur. Hic suspirat. ibi gaudet. Hic operatur. ibi laudatur. Hic gemit: ibi exultat. Ea quę dixi quasi dura hic nemo aduersetur: nemo q̃si nolit pati: Metuendum est ne vua dum torcular timet: ab auibus vel a feris comedatur. In magna videtur tristicia esse: cum dicit: Cõcupiscit ɀ deficit aĩa mea in atria dñi. Nõ enĩ habet quod desiderat. Sed nũquid sine gaudio est: Quo gaudio: Quo ait aplus: Spe gaudentes. Ibi iam re gaudebit: mõ adhuc spe: Ideoq̃ qui spe gaudent: qɀ certi sunt se accepturos: tolerant in torculari oẽs pssuras. Propterea ɀ ipse aplus cum dixisset: Spe gaudẽtes: quasi his loqueretur qui iam in torculari sunt: addidit statim: In tribulatiõe patiẽtes. In tribulatiõe inquit patiẽtes: Quid inde: In oratiõe tolerãtes. Quid est tolerãtes: Quia differimi. Orantis et differimini: tolerate qd differimi. Toleretur qd differtur: quia cũ venerit nõ aufertur. Audisti gemitũ in torculari: Desiderat ɀ deficit aĩa mea i atria domini:

b Audi vñ ducit: Spe gaudẽtes. Cor meũ ɀ caro mea: exultauerũt in deũ viuũ. Exultauerunt hic in illud. Unde exultatio nisi de spe: Quo exultauerũt: In deũ viuũ. Quid ibi exultauerũt: Cor meum ɀ caro mea. Unde exultauerũt: Nam et passer: inquit inuenit sibi domũ: ɀ turtur nidũ sibi vbi ponat pullos suos. Quid est hoc: Duo dixerat: ɀ duo reddidit in similitudinẽ auium. Dixerat exultasse cor suũ ɀ carnẽ suã: ɀ in his duob[9] reddidit passerem et turturẽ. Cor tanq̃ passer: caro tanq̃ turtur. Inuenit sibi domũ passer: inuenit sibi domũ cor meũ. Exercet pẽnas in virtutib[9] hui[9] temporis: in ipsa fide: spe ɀ charitate: quib[9] volet in domũ suã: ɀ cum venerit pmanebit: etiam querula vox passeris quę hic est: nõ erit ibi. Nã ipse est querulus passer: de quo in alio psalmo dicit: Sicut passer singularis in tecto: de tecto volat ad domũ. Iam sic sit in tecto: calcet domũ carnalẽ: habebit quẽdam celestem locũ: perpetuã domũ. Passer iste finiet querelas suas. Turturi aũt dedit ɀ pullos: id est carni. Inuenit nidũ turtur vbi ponat pullos suos. Passer domũ: turtur nidũ: ɀ nidũ vtiq̃ vbi ponat pullos suos. Dom[9] tanq̃ ad sempiternũ eligitur: nidus ad tempus cõgerit. Corde cogitam[9] deũ tanq̃ volantẽ passerẽ ad suam domũ: carne autẽ agimus opa bona. Videtis enĩ p carnẽ sanctoꝝ: quãta bona fiant. Per hanc enĩ opamur quę iussi sum[9] opari: quib[9] adiuuamur in hac vita. Frange esurienti panem tuũ: ɀ egenum sine tecto induc i domũ tuã: Si videris nudũ vesti: et cętera talia q̃ nobis p̃cepta sunt: nõ opamur nisi p carnem. Passer ergo ille qui cogitat domũ suam: nõ recedit a turture quęrẽte sibi nidũ: vbi ponat pullos suos. Non enĩ abijcit illos vbicũq̃: sed inuenit sibi nidum: vbi eos ponat. Dicimus autẽ fratres quod nostis: quia videntur p̃ter ecclesiã bona operari. Nõ multi enĩ pagani pascunt esurientẽ: vestiunt nudũ: suscipiunt hospitem: visitant ęgrotum: cõsolantur incl[u]sum. Nõ multi hęc faciunt: quasi videtur parere turtur: sed non sibi inuenit nidum. Nõ multa multi heretici nõ ea i ecctia operantur: nõ in nido pullos ponũt: conculcabuntur ɀ cõterent. ɀ nõ seruabũtur: nõ custodientur.

I In hui[9] enĩ carnis opationis psona posita est quędã mulier ab aplo paulo cũ ait: Adã nõ est seduct[9]: mulier aũt seducta est: Postea enĩ adã cõsensit mulieri: nam a serpente mulier seducta est. Nec modo potest aliqua mala suasio: nisi carnis tuę p̃mo desideriũ cõmoueret: cui postea si mẽte cõsenseris: cecidit ɀ passer. Si autẽ vincuntur desideria carnis: tenentur mẽbra ad opa bona: auferuntur arma cõcupiscentię: ɀ incipit turtur habere pullos. Propterea quid ibi ait apls: Salua aũt erit p filiorũ generationẽ. Mulier vidua sine filiis si pseuerauerit: nõne beatior erit: Nũquid salua nõ erit: qɀ nõ parit filios: Uirgo dei nõne melior erit: Nũquid salua nõ erit: quia filios nõ habet: aut ad deum nõ ptinet: Salua ergo erit mulier quę in corpo carnis accipitur p filiorũ generationẽ: id est si faciat opera bona. Sed nõ vbicũq̃ turtur inueniat nidum sibi. ibi ponat pullos suos. In fide vera: in fide catholica: i societate vnitatis ecclesię: pariat opa sua. Propterea ɀ de illa cum loqueretur aplus: ita subiecit: Salua aũt erit p filioꝝ generationẽ. si pmanserit in fide ɀ dilectione ɀ sanctificatione cum sobrietate. Permanẽdo ergo in fide: ipsa fides nidus est pullorũ tuorũ. Nam p̃pter infirmitatẽ pullorũ turturis tuę: dignatus est domin[9] p̃bere tibi vnde nidũ facere. Indut[9] est enĩ fęno carnis: vt ad te veniret: In ista fide pone pullos tuos: in isto nido opare opera tua. Qui enim sunt nidi: vel quis est nidus: Sequitur statim. Altaria tua domine deus virtutũ: Cũ dixisset: Et turtur inuenit sibi nidum: vbi ponat pullos suos: quasi quęsisses quem nidũ: Altaria tua domine virtutum. Rex meus et deus meus. Quid est: rex meus ɀ deus meus: Qui regis me: qui creasti me. Sed hic nidus est: ɀ hic pegrinatio: ɀ hic suspirium: ɀ hic tritura: ɀ hic pssura: qɀ hic torcular. Quid est autẽ qd desiderat: Quid cõcupiscat: Quo it: Quo tendit desiderium nostrũ: Quo nos rapit: Hic positus illa meditatur: positus inter temptationes: positus inter pssuras: positus in torcularibus: suspirans in supna pmissa: quasi quid ibi acturus: iam p̃meditatur gaudia futura.

K Beati inquit qui habitãt in domo tua. Unde beati: Quid habituri: Quid acturi: Oẽs qui beati dicuntur in terra: habent aliquid: ɀ agũt aliquid. Beatus est hõ ille: q tot p̃dia: tanta familia: tanto auro ɀ argẽto habendo: beatus dicitur. Beatus est: ad illos honores peruenit: ad pcõsulatũ: ad p̃fecturam agendã. Beatus q dicitur: aut habendo: aut agendo. Unde aũt ibi beati: Quid habituri: Quid acturi: Quid habituri iã supra dixi: Beati q habitant in domo tua. Domũ tuã si habueris pauper es: domũ dei si habueris diues es. In domo tua timebis latrones: domus dei mur[9] ipse deus est. Beati ergo qui habitant in domo tua. Possident hierusalẽ celestem sine angustia: sine pssura: sine diuersitate ɀ diuisione limitũ: Omnes habẽt eam: et singuli habent totã. Magnę illę diuitię: Nõ angustat frater fratrem: nulla ibi indigẽtia est. Quid ergo ibi acturi: Omniũ enim actionum humanarũ mater: necessitas. Iam fratres breuiter dixi: Currite animo p quaslibet actiões: videte si eas parit nisi

Margin notes: [Rom. 12] · [Rom. 12] · [Psal. 101] · [Esa. 58] · [Matth. 6] · I. Timoth. 2. · Gen. 3. · I. Timoth. 2. · I. Cor. 7. · Al. ĩ nõ habet.

necessitas. Ipse memorabiles artes que magne vi-
dentur in subueniendo patrocinia lingue: et adiutoria
medicine: ipse sunt enim in hoc seculo excellentes actio-
nes. Tolle litigatores: quibus opitulatur aduocatus?
Tolle vulnera et morbos: quid curat medicus? Et omnes
iste actiones nostre ad quotidianam vitam: que exiguntur et
fiunt ex necessitate veniunt. Arare: seminare: nouellare:
nauigare: talia omnia opera quis parit nisi necessitas et indi-
gentia? Tolle famem: sitim: nuditatem: cui opus sunt ista
omnia? Hec sunt que nobis iubentur bona opera. Nam ista
que commemoraui honesta sunt: sed omnium hominum: exceptis
operibus pessimis: loquor: detestabilibus operibus: flagi-
tiis et facinoribus: homicidiis et effractoriis: adulte-
riis: illa nec reputo inter actiones humanas. Hec ho-
nesta loquor: non parit nisi necessitas: necessitas fragi-
litatis carnalis. Hec etiam que dixi iuberi nobis: Frange
Esa.58. esurienti panem tuum. Cui frangis vbi nemo esurit? Ege-
num sine tecto induc in domum tuam. Quem hospitem susci-
Matth.25. pis: vbi omnes in patria sua viuunt? Quem visitas egro-
tum: vbi perpetua sanitate gaudent? Quem concordas
litigiosum: vbi pax sempiterna est? Quem sepelis mor-
tuum: vbi semper viuitur? Nihil ergo horum acturus eris
ex operibus honestis illis omnium hominum: nihil acturus
es ex istis bonis operibus: quia isti pulli turturis iam
R. volabant de nido. Quid ergo? Iam dixisti quid ha-
bituri sumus: Qui habitant in domo tua beati sunt. Dic
etiam quid acturi sunt: quia non ibi video aliquas ne-
cessitates que me impellant ad agendum. Ecce modo quod
loquor et disputo: necessitas parit. Numquid enim ibi ta-
lis disputatio erit: quasi doceat ignaros: quasi comme-
moret obliuiosos? Aut vero in illa patria euangelium reci-
tabitur: vbi ipsum dei verbum contemplabitur? Ergo quia dixit
iste desiderans et suspirans ex voce nostra: quid habituri su-
mus in illa patria: cui suspiratur et ait: Beati qui habitant
in domo tua: dicat et quid acturi sumus. In secula se-
culorum laudabunt te. Hoc erit totum negocium no-
strum: sine defectu: alleluia. Non vobis fratres videatur
quasi fastidium ibi futurum: quia si modo hoc diu dicatis: non
duratis ab illo gaudio: necessitas vos auertit. Et quia
non tantum delectat quod non videtur: si tanta alacritate in ipsa
pressura et fragilitate carnis laudamus quod credimus:
1.Cor.15. Quomodo laudabimus quod videbimus? Cum absorpta fue-
rit mors in victoria: cum mortale hoc induerit immor-
talitatem: et corruptibile hoc induerit incorruptionem:
nemo dicet: diu steti: nemo dicet: diu ieiunaui: diu
vigilaui. Stabilitas enim magna ibi: et ipsa immortali-
tas iam corporis nostri suspenditur in contemplatione dei.
Et si modo verbum hoc quod vobis erogamus tamdiu fra-
gilitatem carnis nostre stantem tenet: quid nobis faciet
illud gaudium? Quomodo nos mutabit? Similes enim ei
1.Ioh.3. erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Iam similes
illi: quando deficiemus? Quo auertemur? Securi quia
simus fratres: non nos satiabit nisi laus dei. Si defi-
cias ab amore: deficies a laude. Si autem amor sempi-
ternus erit: quia illa insatiabilis pulchritudo erit: noli
timere: ne non possis semper laudare: quem semper poteris
M amare. Ergo beati qui habitant in domo tua: in secu-
la seculorum laudabunt te. Huic vite suspiremus. Sed
Al. [illegible] abs te. quomodo illuc veniemus? Beatus vir cuius est †susce-
ptio eius abs te domine. Intellexit vbi esset: quia per
fragilitatem carnis sue ad illam beatitudinem volare
non posset. Circumspexit pondera sua: quia dicitur alio lo-
Sap.9. co: Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam: et de-
primit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem.
Spiritus sursum vocat: pondus carnis deorsum re-
uocat. Inter duos conatus suspensionis et ponderis col-
luctatio quedam est: et ipsa colluctatio ad pressuram pertinet
torcularis. Audi ipsam luctam de torculari ab apostolo
expressam: quia et ipse ibi conterebatur: ibi premebatur. Con-
delector inquit legi dei secundum interiorem hominem: Video Roma.7.
autem aliam legem in membris meis repugnantem legi
mentis mee: et captiuum me ducentem in lege peccati que
est in membris meis. Magna lucta: et euadendi ma-
gna desperatio: nisi subueniat de consequenti: Infelix Ibidem.
ego homo quis me liberabit de corpore mortis hu-
ius? Gratia dei per iesum christum dominum nostrum.
Ergo et hic in isto psalmo vidit illa gaudia: cogitauit
animo: Beati qui habitant in domo tua domine: in
secula seculorum laudabunt te. Sed quis illuc ascendet?
Quid faciam de carnis pondere? Beati qui habitant in
domo tua: in secula seculorum laudabunt te. Condelector
enim legi dei secundum interiorem hominem. Sed quid faciam?
Quomodo volabo? Quomodo perueniam? Video enim aliam
legem in membris meis repugnantem legi mentis mee.
Dixit se infelicem: et dixit: Quis me liberabit de cor-
pore mortis huius: vt inhabitem in domo domini: et in
secula seculorum laudem eum? Quis me liberabit? Gra-
tia dei per iesum christum dominum nostrum. Sicut ergo
in verbis apostoli illi difficultati: et quasi inextricabi-
li lucte subuenit quod subiecit: Gratia dei per iesum chri-
stum dominum nostrum: sic et hic cum suspiraret flammanti
desiderio in domum dei: et in illas laudes dei: conside-
rata grauedine corporis sui: et mole carnis sue: et despe-
ratione quadam suborta: rursus in spe euigilauit et ait:
Beatus vir cuius est susceptio eius abs te domine. Quid
ergo prestat deus in hac gratia et quem suscipit perdu-
cendum? Sequitur: et dicit: †Ascensus in corde eius. Al. [illegible]tiones.
Facit illi gradus quibus ascendat. Vbi illi facit gra-
dus? In corde. Quanto ergo plus amaueris: tanto
plus ascendes. Ascensus inquit in corde eius Dispo-
suit: Quisquis suscipit eum: Beatus enim: cuius est
susceptio eius abs te domine. Quia per se non potest: opus
est vt gratia tua suscipiat. Et quid facit gratia tua?
Disponit ascensus in corde. Vbi disponit ascensus?
In corde: †In conualle plorationis. Ecce habe- Al. [illegible]
tis torcular conuallem plorationis: Ipse lachryme pie
contribulatorum: mustum sunt amantium. Ascensus in cor-
de eius disposuit. Vbi quem disposuit? In conualle plo-
rationis. Hic enim disposuit ascensus in conualle plora-
tionis. Hic enim ploratur vbi seminatur. Euntes inquit Ps.125.
ibant et flebant mittentes semina sua. Ergo ascen-
sus in corde tuo sint dispositi a deo per gratiam ipsius.
Amando ascende: Inde cantatur canticum graduum. Et
vbi tibi disposuit hos ascensus? In corde in conualle
plorationis. Dixit vbi disposuit: quod disposuit. Quid
disposuit? Ascensus. Vbi? Intus in corde. In qua
regione: et quo habitationis loco? In conualle plora- R
tionis. Et quo ascendatur? In †locum quem †dispo- Al. [illegible]
suit. Quid est hoc fratres: in locum quem disposuit?
Quem locum diceret: quem disposuit: si dici posset: dictum
tibi est: Ascensus disposuit in corde: in conualle plo-
rationis. Queris quo: quid tibi dicturus est? Quod 1.Cor.2.
oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor homi-
nis ascendit. Collis est: mons est: terra est: pratum est?
Prope omnia ista dictus est locus ille: non quod sit per
proprietatem: sed per similitudinem. Videmus enim nunc 1.Cor.13.

p speculū in enigmate quid sit ille locus: tunc vide/
bimus facie ad faciem. Quis explicet: Noli ꝑ que/
rere qđ disposuit: i locū quem disposuit: Ipse nouit
qui ipse nouit qui disposuit quo te ducat: cui⁹ ascen
sus in corde disposuit. Quid times ascendere: ne er/
ret qui te ducit: Ecce in conualle plorationis dispo/
suit ascēsus: in locum quē disposuit. Ploramus mō.
Unde: Ubi dispositi sunt nostri ascensus. Unde plo
ramus: nisi inde vnde se miserū exclamabat aposto/
Rom. 7. lus: quia videbat aliā legem in membris suis repu/
gnantē legi mētis sue: Et vnde hoc nobis: Ex pena
peccati. Et putabam⁹ nos facile iustos esse posse q̄si
viribus nostris anteq̄ acciperem⁹ mandatū. Adue/
Ibidem. niente autē mādato peccatū reuixit: ego aūt mortu⁹
sum: hoc ait apostolus. Data est eñ lex hominibus:
nō que saluaret eos tam· sed p quam cognoscerent in
Gal. 3. qua egritudine iacebāt. Audi verba apostoli: Si eñ
data esset lex que posset viuificare: vere ex lege esset
iusticia: Sed cōclusit scriptura omnia sub peccato:
vt ꝓmissio ex fide iesu christi dareť credētibus: Ue/
niret gratia post legē: inueniret hominē non solū ia/
Rom. 7. centē sed iam etiā ꝯfitentē ⁊ dicentē: Miser ego hō:
quis me liberabit: de corpore mortis hui⁹: Ut opor
tune veniret medicus ad cōuallem plorationis ⁊ di/
ceret: Certe cognouisti: quia cecidisti: audi me vt sur
gas: qui me contempsisti vt caderes. Data est ergo
lex vt egrum de morbo cōuinceret: qui sibi sanus vi/
debať: vt peccata demōstrarenť: nō vt auferreť. De/
monstrato peccato p datam legem auctum est pec/
Ibidem. catū: quia peccatū est ⁊ cōtra legem. Occasione inq̄t
accepta: peccatū p mandatū operatū est i me omnē
concupiscentiā. Quid est: occasione accepta p man/
datū: Acceptū mandatū: Quasi virib⁹ suis conati
sunt facere hoīes: victi cōcupiscētia mādati etiā ipsi⁹
trāsgressione rei facti sūt. Sed qđ ait apostol⁹: Ubi
Rom. 5. autē abundauit peccatū: supabundauit gratia: id est
auctus est morbus: cōmendata est medicina: Pro/
pterea fratres: quinq̄ ille porticus salomonis: nun/
Joh. 5. quid curabant egrotos vbi erat piscina in medio eo/
rum: Et iacebant inquit egroti in quinq̄ porticib⁹:
in euangelio lectū habemus. Quinq̄ ille porticus:
lex est in q̄nq̄ libris moysi. Ad hoc ꝓducebanť egro
ti de domibus suis: vt iacerent in porticibus. Ergo
lex ꝓducebat egros: non sanabat: Sed benedictio/
Ibid. ne dei turbabať aqua: tanq̄ angelo descendēte. Ui/
sa aqua turbata: qui poterat vnus descendebat ⁊ sa/
nabatur. Aqua illa cincta quinq̄ porticibus: popu/
lus iudeorum erat lege conclusus. Hunc ꝯturbauit
domin⁹ ꝑsentia sua: vt occidereť. Nisi eñ descensu
suo domin⁹ ꝯturbaret populū iudeorū: nunq̄ cruci/
figereť. Itaq̄ ꝯturbata aqua: passionē domini signi
ficabat: que facta est ꝯturbata gente iudeoꝝ. In hāc
passionē credit languid⁹: tanq̄ i aquā turbatā descē
dens ⁊ sanabať. Qui nō sanabať lege: id est portici/
bus: sanať gratia p passionis fidē domini nostri iesu
christi. Unus: quia vnitas. Ergo ⁊ hic qđ ait: Ascē
sus in corde eius: disposuit in cōualle plorationis: in
locū quem disposuit. Iam in illo loco gaudebimus.
Quare autē in cōualle plorationis: Et ex qua con/
ualle plorationis: ad illum locum gaudia veniem⁹:
Nam et benedictionē: inquit: dabit ⁺qui
legem dedit. Affixit nos lege: pressit nos lege: ostē/

dit nos torcular: vidimus pressuram: carnis nostre tri
bulationē cognouimus: ingemuimus reuelante pec
cato. aduersus mentē nostram clamauimus: Miser Roma. 7.
ego homo: sub lege gemuimus. Quid restat: nisi vt
benedictionē det qui legem dedit: Aduenit gratia
post legem: ipsa est benedictio. Et quid nobis ꝑstitit
ista gratia ⁊ benedictio: ⁺Ambulabunt a virtu/ Al. ⁺Ibunt de
tibus in virtutē. Hic enim p gratiā multe virtu/ virtute.
tes danť. Alii quidem dať p spiritū sermo sapientie: i Cor. 12.
alij sermo scientie ꝑm eūdem spiritum: alij fides: alij
donatio sanitatum; alij genera linguarū; alij inter/
ꝑtatio sermonū: alij ꝓphetatio. Multe virtutes: sed
hic necessarie: ⁊ ab his virtutibus imus in virtutem.
Quā virtutē: Christū dei virtutem ⁊ dei sapientiā. i. Cor. 1.
Ipse dat diuersas virtutes in loco hoc: qui pro om/
nibus virtutibus necessarijs in conualle plorationis
⁊ vtilitatibus: dabit vnā virtutem seipsum. Nam et
virtutes agende vite nostre quattuor describunť a
multis: ⁊ in scriptura inueniunť. Prudentia dicitur:
qua dinoscimus iter bonū ⁊ malū. Iusticia dicitur:
qua sua cuiq̄ tribuimus: nemini quicq̄ debētes: sed Roma. 13.
omnes diligentes. Temperantia dicitur: qua libidi/
nes refrenam⁹. Fortitudo dicit; qua omnia molesta
toleramus. Iste virtutes nūc in cōualle plorationis
per gratiā dei donanť nobis. Ab his virtutib⁹ imus
in illam virtutē. Et que erit illa virtus: nisi solius cō/
templationis dei: Necessaria ibi nō erit ista prudē/
tia: vbi nulla mala occursura sūt que vitemus. Sed
quid putam⁹ fratres: Nō ista iusticia: vbi nulla erit
cuiusq̄ indigentia cui subuenire debeamus. Nō ista
temperātia: vbi nulla erit libido refrenāda: Non ista
fortitudo: vbi nulla erūt mala tolerāda. Ergo ab his
virtutibus huius actionis ibimus in virtutem illius
cōtemplationis: qua cōtemplemur deum: sicut scri/
ptū est: Mane astabo tibi ⁊ contemplabor. Et audi Ps. 5.
quia ab huius actionis virtutibus: in illam contem/
plationē ibimus. Sequiť ibi: Ibunt a virtutibus in
virtutē. Quam virtutē: Cōtemplandi. Quid est: cō
templandi: ⁺Apparebit deus deorū in sion. Al. ⁺videbit.
Deus deorum: christus christianoꝝ. Quomō deus
deorū: christ⁹ christianorū: Ego dixi dii estis: ⁊ filii Ps. 81.
altissimi omnes. Dedit eñ eis potestatē filios dei fi/ Joh. 1.
eri: ille in quē credimus: pulcher sponsus: qui hic ꝓ/
pter deformitatē nostrā deformis apparuit. Quia vi/ Esa. 53.
dimus eum inquit: ⁊ nō habebat speciem neq̄ deco/
rem. Finita omni necessitate mortalitatis: sicuti est
deus apud deū: verbū apud patrē: p quod facta sunt Joh. 1.
omnia: apparebit mūdis corde. Beati eñ mūdo cor/ Matth. 5.
de: quoniā ipsi deū videbunt. Apparebit deus deorū
in sion. Et rursus iste a cogitatione illorū gaudiorū:
redit ad suspiria sua. Uidet quid ꝑuenerit spe: et vbi
adhuc sit re. Apparebit tūc deus deorū in sion. Hoc
est: vnde gaudebimus: ipsum in secula seculorū lau/
dabimus. Sed adhuc nō temp⁹ est orandi: tempus
deprecandi: ⁊ si aliquantulū gaudendi: sed adhuc in
spe: In pegrinatione sumus: in cōualle plorationis
sumus. Ad huius ergo loci gemitum rediens dicit:
Domine de⁹ virtutū exaudi ⁺precem meā: Al. orationē.
auribus percipe deus iacob. Quia et ipsum
iacob fecisti: ⁊ de iacob israel. Apparuit eñ illi deus; Gen. 32.
⁊ dictus est israel: videns deum. Audi ergo me deus
iacob: ⁊ fac me israel. Quādo fiam israel: Cum appa/

rebit deus deorum in sion. Protector noster aspice deus: Sub vmbra alarū tuarū sperabūt. Ideo protector noster aspice deus. Et respice in faciem christi tui. Quādo enī nō respexit in faciem christi sui deus? Quid est respice in faciem christi tui? Per faciem innotescimus. Quid est ergo respice in faciem christi tui? Fac innotescere omnibus christū tuum. Respice in faciem christi tui: notus sit omnib⁹ christus tuus: vt possimus ire a virtutibus in virtutem:
Roma. 5. et possit supabundare gratia: quoniā abundauit pec-
Al. Quia. catū. Quoniā melior est dies vna in atrijs
O tuis: sup milia. Atria illa sunt in que suspirabat: in que deficiebat. Desiderat et deficit anima mea in atria domini. Melior ibi est dies vna super milia dierum. Milia dierū desiderant homies: et multū volūt hic viuere. Cōtemnant milia dierū: desiderēt vnū diem qui nō habet ortum et occasum. Vnū diem: diē sempiternū: cui nō cedit hesternus: quem nō vrget crastinus. Ipse vnus dies desideretur a nobis. Quid nobis est cum milibus dierū? Imus a milibus dierum ad vnū diem. Ad vnū diem festinemus: sicut imus a
Al. t abiectus esse virtutibus in virtutē. Elegi abijci in domo
t dei mei. domini: magis quā habitare in tabernaculis peccatorū. Inuenit enim iste cōuallem plorationis: inuenit iste humilitatē vnde ascēdat. Scit quia si se extollere voluerit cadet: si se hūiliauerit erigetur: eligit abijci vt subleuetur. Quā multi pter tabernaculū hoc torcularis dñici: id est pter ecclesiam catholicā volentes subleuari: et amātes honores suos: nolunt cognoscere veritatē: si esset illis in corde versus iste: Elegi abijci in domo domini: magis quā habitare in tabernaculis peccatorū: Nōne abijcerent honores: et currerent ad conuallem plorationis: et hinc inuenirent ascensus in corde: et hinc irent a virtutib⁹ in virtutem: ponentes spem suam in christo: non in nescio quo homie? Bona vox: gaudēda vox: eligēda vox: Elegi abijci in domo domini: magis quā habitare in tabernaculis peccatorū. Ipse elegit abijci in domo domini: sed ille qui inuitauit ad cōuiuiū eligentē in-
Luc. 14. feriorem locū: vocat ad superiorē et dicet illi: Ascende. Ipse tamē nō elegit nisi esse in domo domini: in quocūqz loco: nō tamē extra limē. Quare elegit abiectus esse in domo dñi magis quā habitare in taber-
R naculis peccatorū? Quia misericordiā et veritatem diligit deus. Dominus misericordiā diligit: qua mihi primo subuenit: Veritatem diligit: vt credenti det quod pmisit. Audi misericordiā et veritatē in apostolo paulo: prius saulo psecutore: Indi-
I. Timoth. 1. gebat misericordia: et dixit in se factā: Qui prius fui blasphemus: et psecutor: et iniuriosus: sed misericordiam cōsecutus sum: vt in me ostenderet christus iesus omnē longanimitatē: in eos qui credituri sunt illi in vitam eternā: vt cum indulgentiā tantorū scelerū acciperet paulus: nemo desperare posset sibi donari quecūqz peccata. Ecce habes misericordiā: Noluit tunc deus exercere veritatem: vt puniret peccantē. Etenim si puniretur peccator: nōne veritas esset? Aut auderet dicere: nō debeo puniri: qui nō posset dicere nō peccaui? Et si diceret: Non peccaui: cui diceret? Quē falleret? Ergo primo dominus misericordiā in [illegible] erogauit: post misericordiam: veritatem: Audi [illegible] exigentem veritatē. Primo ergo inquit misericordiā cōsecutus sum: qui prius fui blasphemus
I. Cor. 15. et psecutor et iniuriosus. sed gratia dei sum id quod sum.
2. Timo. 4. Postea dicit cum passioni appinquaret: Bonū agonem certaui: cursum cōsummaui: fidem seruaui: supest mihi corona iusticie. Ille qui tribuit misericordiā: seruat veritatem. Vnde seruat veritatē? Quā reddet [illegible] mihi domin⁹ in illo die iustus iudex. Indulgentiam donauit: coronam reddet. Donator est indulgentie: debitor corone. Vnde debitor? Accepit aliquid? Cui debet aliquid deus? Ecce videmus: quia tenet eum debitorem paulus: Cōsecutus est misericordiā: exigens veritatē: Reddet mihi inquit dominus in illo die. Quid tibi reddet: nisi quod tibi debet? Vnde tibi debet? Quid ei dedisti? Quis prior dedit illi: et retribuetur ei? Debitorē dominus ipse fecit se: nō accipiendo sed pmittendo. Non ei dicitur: Redde quod accepisti: sed redde quod pmisisti. Misericordiam mihi erogauit inquit: vt faceret me innocentē: Nā prius I. Timoth. 1.
fui blasphem⁹ et iniuriosus: sed ex illius gratia fact⁹ sum innocens. Ille autē qui erogauit misericordiā: negare poterit debitū? Diligit misericordiā et veritatem. Gratiam et gloriā dabit. Quam gratiā: [illegible]
nisi de qua ipse dixit: Gratia dei sum id quod sum? I. Cor. 15.
Quā gloriā: nisi de qua ipse dixit: Supest mihi co- 2. Timo. 4.
rona iusticie? Ideo domin⁹ inquit: Nō priuabit bonis ambulantes in innocentia. Quare ergo homies nō vultis tenere innocentiā: nisi vt habeatis bona? Non vultis tenere innocentiā: vt non reddat quod ille assignat? Aurū vult habere et pdit innocentiā. Quid lucratur? Quid damnificatur? Habet lucrum auri: passus est damnū innocentie. Est aliquid preciosius innocentia? Sed si innocentiā retinebo inquit pauper ero. Parue ne diuitie ipsa innocentia? Si arcam plenā auro habueris diues eris: si cor habueris plenū innocentia pauper eris? Sed hec bona desideras: mō in egestate: in tribulatione: in cōualle plorationis: in pssura: in temptatiōibus: serua innocentiā. Erit enī postea etiam bonū tuum quod desideras: requies: eternitas: imortalitas: impassibilitas erit postea. Ipsa sunt bona que seruat deus iustis suis. Nam bona que modo desideras pro magno: ppter que vis esse nocens et nō innocens: attende illa que habeant qui talibus abūdant. Vides diuitias apud latrones: apud impios: apud sceleratos: apud turpes: apud flagitiosos et facinorosos vides diuitias: dat illis deus ista ppter cōmunionē generis humani: ppter abundantē
Math. 5. affluentiā bonitatis sue: qui etiam solem suū oriri facit sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Tanta dat et malis: et tibi nihil seruat? Falsum est quod tibi pmisit? Seruat: securus esto. Qui misertus est tui cum esses impius: deseret te cum factus es pius? Qui peccatori donauit mortem filij sui: quid seruat saluato p mortē filij sui? Securus ergo esto: Tene debitorē: quia credidisti in pmissorem. Dominus nō priuabit bonis ambulantes in [illegible]
innocentia. Ergo quid nobis hic restat in torculari: in afflictione: in re dura: in psentia vite piculose? Quid nobis restat vt illuc perueniamus? Domine deus virtutum: beatus homo qui sperat [illegible]
in te.

Explicit Tractat⁹ de ps. LXXXIII.

a Incipit Tractat⁹ de ps. LXXXIIII.

Deprecati sumus dominū deum nostrum: vt
b ostendat nobis misericordiā suam: ꝛ saluta
re suum det nobis. Dictū est hoc quidem in
ꝓpheta cum pmū psalmi isti dicerent: et scriberent:
Ceterū qd attinet ad hoc temp⁹: iam ostēdit domi
nus gentibus misericordiā suam: ꝛ dedit eis salutare
suum. Ille quidem ostendit: sed multi sanari nolunt:
vt videant hoc qd ostendit. Sed quia ipse sanat ocu
los cordis ad videndū se: ꝓpterea cum dixisset: Ostē
Ps. 84. de nobis domine misericordiā tuā. tanq̄ⷬ multis ce
cis dicturis: quomō videbimus: cum ceperit osten
dere: adiunxit: Et salutare tuū da nobis. Dando eñ
salutare suum sanat in nobis vnde possimus videre
quod ostendit: nō quomō medicus homo ipse curat
vt lucē istā ostendat eis quos curauerit: Et aliud est
ista lux quā demōstraturus est: aliud autē ipse medi
cus qui curat oculos quib⁹ ostendat lucem: que lux
non est ipse medicus. Non ergo sic dominus deus
noster. Ipse est eñ medicus qui curat vnde nos vi
dere possimus: ꝛ ipse est lux quam videre possum⁹.
Totū tamē psalmū breuiter quātū possumus: quā
tum donat domin⁹ p angustia temporis attēti cur
ramus. Titulus eius est: In finem: filijs cho
B re psalmus. Finē non intelligamus: nisi quē dicit
Roma. 10. apostolus: Finis eñ legis christus ad iusticiā omni
credenti. Ergo cum primo in titulo psalmi positū: in
finem. dirige cor nostrū in christū. In illum si inten
Jo. 14. damus nō errabimus: quia ipse est veritas quo festi
namus: et ipse est via p quā currimus. Quid est: fi
lijs chore? Interpretat̄ chore ex verbo hebreo i la
tinū: caluum. Ergo filijs chore: filijs calui. Quis est
iste caluus? Non vt irrideam⁹ illū: sed vt ploremus
ante illum. Nā ꝛ irriserūt illum quidā: ꝛ a demonib⁹
4. Reg. 2. vexati sunt: quomō in regnoꝝ libro caluū heliseum
irriserunt pueri: dicebantq̄ⷬ post illum: Calue calue:
processerunt vrsi de sylua et comederunt pueros male
ridentes: ꝛ plangēdos a parētibus suis. Significa
uit hoc factū ꝓpheta quadam: futurū dominū no
strū iesum christum. Ille enim a iudeis irridentibus
Math. 27. velut caluus irrisus est: qui in caluarie loco crucifix⁹
est. Nos autē si in illum crediderim⁹: filij ipsius su
mus. Nobis ergo cantat̄ psalmus iste: vbi inscribit̄:
Filijs chore. Sumus enim filij sponsi. Ille quippe
spōsus dans arras spōse sue: sanguinē suū et spiritū
suū: quo locupletauit nos interim in ista pegrinatio
ne: adhuc autē seruat nobis occultas diuitias suas.
Unde enim tale pignus dedit? Quid est qd seruat?
Itaq̄ⷬ cantat ei ꝓpheta in futurū: ꝛ vtitur verbis q̄si
iam preteriti temporis: tanq̄ⷬ facta dicit que futura
erant: quia apud deum ꝛ qd futurū est: iam factū est.
Ibi ergo ꝓpheta videbat futura nobis: iam xp̄o fa
cta in illius prouidentia et p̄destinatione certissima:
quomō dicit ꝛ in illo psalmo vbi oēs christū agno
scunt? Sic eñ recitatus est psalmus tanq̄ⷬ euāgeliū
Psal. 21. legit̄: Foderūt manus meas ꝛ pedes meos: dinu
merauerūt oīa ossa mea: Ipsi xp̄o cōsiderauerūt et
cōspexerūt me: diuiserūt sibi vestimēta mea: ꝛ super
vestem meā miserūt sortem. Quis nō legente lecto
re psalmū: agnoscat euāgeliū? Et tamē cum diceret̄
in psalmo: nō dictū est: Fossuri sunt manus meas ꝛ
pedes: sed foderūt manus meas ꝛ pedes: Nec dictū
est: Dinumeraturi sunt ossa mea: sed dinumerauerunt ossa mea: Nec dictū est: Diuisuri sūt vestimēta
mea: sed diuiserunt sibi vestimēta mea. Hec omnia
que futura videbat ꝓpheta: tanq̄ⷬ p̄terita indicabat:
Sic et hic.

Expositio psalmi.

Benedixisti domine terrā tuam: Tan
b q̄ⷬ iam fecerit. Auertisti captiuitatem
iacob. Populus eius antiquus iacob. Ia C
cob populus israel natus de semine abrae in repro
missione: futurus aliquādo heres dei erat. Quidam
ergo ille populus cui datum est testamentū vetus:
figurabat testamentū nouum. Illa figura erat: hec
expressio veritatis. In illa autem figura s̄m quā
dam p̄nunciationem futurorum: data est illi populo
terra quedam promissionis in quadam regione vbi
habitauit populus iudeorum: vbi est etiam hierusa
lem ciuitas: cuius nomen omnes audiuimus. Hanc
ergo terrā cum accepisset ille populus ab hostibus
suis vicinis circūquaq̄ⷬ inimicātibus: multas mole
stias patiebat̄: Et cū peccabat in deum suum: daba
tur in captiuitatē: nō ad interitū: sed ad disciplinam:
nō damnāte patre: sed flagellāte: ꝛ cum obsessa esset
liberabat̄: Et aliquotiēs captiuata est: et liberata est
illa gens: ꝛ modo in captiuitate est: ꝛ hoc ꝑ peccato
magno quod dominū suum crucifixit. Quid igitur
scdm̄ istos accipimus qd ait: Auertisti captiuitatem
iacob? An forte intelligimus hic aliam captiuitatem
de qua omnes nos volumus liberari? Nam omnes
ptinemus ad iacob: si ptinemus ad semē abrae. Hoc
eñ dicit apostol⁹: In isaac vocabit̄ tibi semen: id est Roma. 9.
non hi qui filij carnis hi filij dei: sed filij ꝓmissionis
in semē deputant̄. Si filij ꝓmissionis: in semē depu
tant̄: offendendo dominū iudei degenerauerūt: nos
ꝓmerendo deum: de genere abrae facti sumus: non
ptinentes ad carnem: sed ptinentes ad fidē. Imitati
eñ fidem: filij facti sumus: illi autē degenerando a fi
de exheredidari meruerūt. Nā vt hoc noueritis: qr
pdiderunt illud quod nati erant de abraā: cum se ar
roganter iactarent: audiēte dño nostro iesu christo:
gloriātes de sanguīe: ꝛ nō de vita: ꝛ dicerēt domino:
Nos patrē habemus abraam. Et ait illis dominus Joh. 8.
tanq̄ⷬ degenerantibus: Si filij abrae estis: facta abrae Ibidem.
facite. Si ergo illi ꝓpterea iam nō filij: quia nō facie
bant facta abrae: nos ꝓpterea filij: quia facimus fa
cta abrae. Que sunt facta abrae que facimus? Cre Gen. 15.
didit autē abraam deo: ꝛ deputatū est illi ad iusticiā. Gal. 3.
Ergo omnes ad iacob pertinemus: imitantes abrae
fidem: qui credidit deo: et deputatum est illi ad iusti
tiam. Que est ergo illa captiuitas: vnde nos volu D
mus liberari? Puto enim neminē nostrū modo esse
apud barbaros: nec aliquā gentē irruisse armatam:
ꝛ captiuos duxisse nos. Sed modo ostēdo quādam
captiuitatē in qua gemimus: ꝛ vnde nos liberari cu
pimus. Paulus apostolus ꝓcedat: ꝛ ipse illā dicat:
Sit ipse speculū nostrū: ille loquat̄ ꝛ nos ibi videa
mus. Nemo est eñ qui nō se hic agnoscat. Ait ergo
ille beatus apostolus: Cōdelector enim legi dei s̄m Roma. 7.
interiorē hominē. Intus me delectat lex dei. Video
aūt aliā legē in membris meis repugnātem legi mē
tis mee. Iam audisti legem: audi pugnā: Captiui
tatem necdum audieras: audi que sequunt̄: Repu
gnantē inquit legi mentis mee: ꝛ captiuū me ducen
tem in lege peccati que est in mēbris meis. Agnoui

mus enim captiuitatē: Quis nostrū est q̄ nolit se de ista captiuitate liberari? Et vn̄ liberabimur? Quoniā hoc cantauit iste psalmus futurū: Auertisti captiuitatem iacob. Cui dixit? Christo: propter in finē: propter filios chore: Ille enim auertit captiuitatem iacob. Audi ⁊ ipsum paulū confitentē: Cum diceret se trahi captiuū a lege in membris suis repugnantē legi mentis sue: exclamauit sub illa captiuitate ⁊ ait:
Ibidem. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpe mortis huius? Quesiuit qs esset: ⁊ statī illi occurrit: Gratia dei: per iesum christum dominū nostrū. De hac gratia dei ꝓpheta dicit huic domino nostro iesu christo: Auertisti captiuitatē iacob. Attendite captiuitatem iacob: attēdite: quia hoc est: auertisti captiuitatem nostram: non liberando nos a barbaris in quos non incurrimus: sed liberando nos ab operibus malis: a peccatis nostris ꝑ que nobis sathanas dominabat. Si quis enim liberatus fuerit a peccatis suis: non habet vnde ei dominet princeps peccatorum. Quomō enim auertit captiuitatem iacob? Videte quia ista liberatio spiritualis est. Videte quia intus agi-
E tur. Remisisti inquit: iniquitatē plebis tue: operuisti omnia peccata eorum. Ecce vnde auertit captiuitatē: qa remisisti iniquitatē. Iniquitas tenebat captiuum: remissa iniquitate liberaris. Confitere ergo te esse in captiuitate: vt dignus sis liberari. Nam qui hostem suū non intelligit: quomō inuocat liberatorem? Operuisti omnia peccata eorum. Quid est operuisti? Ut non illa videres. Quid est: vt nō illa videres? Ut nō i illa vindicares. Noluisti videre peccata nostra: ⁊ ideo nō vidisti: quia ipsa videre noluisti. Operuisti omnia peccata eorum.
Al. mitigasti †Sedasti omnē iram tuā: auertisti ab ira indignationis tue. Et quoniā de futuro ista dicunt: q̄uis verba preterita sonent. Sequit et dicit:
Al. salutaris noster. Conuerte nos domine †sanitatū nostrarū. Quomō narrabat quasi factum esset: ⁊ quomō orat vt fiat: nisi quia voluit ostendere p̄terita verba se in ꝓphetia dixisse: nōdum autem factum esse quod dicebat iam factū? Hinc ostēdit: quia orat vt fiat. Cōuerte nos domine sanitatū nostrarum. Et auerte
Al. iram. †iracundiā tuam a nobis. Nōne iam dudum dicebat: Auertisti captiuitatem iacob: operuisti omnia peccata eorū: Sedasti omnē iram tuam: auersus es ab ira indignatiōis tue: quomō et hic est: Auerte iracundiā tuā a nobis? Respondet tibi ꝓpheta: Illa dico quasi facta: quia video futura: Quia vo nondū
F facta sunt: oro vt veniant que iam vidi. Auerte ira-
Al. † Nūquid. †irasceris. cundiā tuam a nobis. †Non in eternū †irascaris nobis. De ira eī dei mortales sumus. ⁊ de ira
Gen. 3. dei in ista terra in egestate ⁊ labore vultus nostri mā-ducamus panem. Hoc eī audiuit adam quādo peccauit: ⁊ adam ille omnes nos eramus: quia in adam omnes moriunt. Qd ille audiuit: secutum est ⁊ nos. Non eī eramus iam nos: sed eramus in adā: Ideo quicquid euenit ipsi adam: secutū est ⁊ nos: vt moreremur. Omnes quippe i illo fuimus. Ea eī peccata parentū nō ꝑtinent ad filios que faciūt parentes iā natis filijs. Iam enim nati filij ad se ꝑtinent: ⁊ paren-
Ezec. 1. sent. d. 33. Sed vide. tes ad se ꝑtinent. Itaqz illi qui nati sunt si tenuerint vias parentū suorum malas: necesse est vt portent ⁊ merita ipsorum. Si autē mutauerint se ⁊ non fuerint imitati parentes malos: incipiunt habere meritum

suum: non meritū parentū suorum. Usqz adeo autē non tibi obest peccatū patris tui si te mutaueris: vt nec ipsi patri tuo obsit si se mutauerit. Hoc iam qd accepit ad mortalitatē: ista radix nostra duxit de adam. Quid duxit? Istā fragilitatē carnis: hoc tormentū dolorū: hanc domū paupertatis: hoc vinculū mortis: et laqueos temptationū. Portamus omnia ista i carne hac: ⁊ ira dei est ista: quia vindicta dei est. Sed quia futurū erat vt regeneraremur: ⁊ credēdo noui efficeremur: atqz in resurrectiōe omnis ista mortalitas absumeret: ⁊ nouitas totius hominis repararet. Sicut eī in adam omnes moriunt: sic et in christo omnes 1. Cor. 15.
viuificabunt. Hoc videns ꝓpheta: ait: Non in eternum irascaris nobis. †Uel †extendas iram tuā Al. †Et †extendas.
a generatione i generationē. Fuit ꝓma generatio mortalis de ira tua: erit altera generatio imortalis de misericordia dei. Quid ergo? Hoc tibi ꝓstitisti tu o homo: vt quia cōuersus es ad deum: mere- G
aris misericordiā ipsius? Qui autē cōuersi nō sunt: non sunt adepti misericordiā: sed inuenerunt iram. Quid autē? Ut cōuerteteris posses: nisi vocareris? Nōne ille qui te vocauit auersum: ipse ꝓstitit vt conuerteteris? Noli ergo tibi arrogare nec ipsā cōuersionē: quia nisi te ille vocaret fugientem: non posses cōuerti. Propterea et ipsius cōuersionis beneficiū deo tribuens ꝓpheta orat ⁊ dicit: Deus tu †con- Al. ...
uertens viuificabis nos. Et non quasi nos ꝑ nos i nostra sponte sine misericordia tua conuertimur ad te: ⁊ tu viuificabis nos: sed tu cōuertens viuificabis nos: vt nō solum viuificatio nostra a te sit: sed etiam ipsa cōuersio vt viuificemur. Deus tu cōuertens viuificabis nos. Et plebs tua letabit in te. Malo suo letabit in se: bono suo letabit in te. Quādo eī voluit habere gaudia de se: inuenit planctū i se. Nūc ergo quia totū gaudiū nostrū deus est: qui vult securus gaudere: i illo gaudeat qui nō potest perire. Quid enim fratres mei gaudere vultis in argento? Aut argentū perit: aut tu: ⁊ nemo scit qd prius. Uerūtamē illud constat: quia vtrūqz periturū est: quid prius: incertū est. Nam nec hō hic potest manere semp: nec argentū hic potest manere semp: Sic aurū: sic vestis: sic domus: sic pecunia: sic lata predia: sic postremo lux ista. Noli ergo velle gaudere in istis: sed gaude in illa luce que nō habet occasum. Gaude in illa luce quā nō p̄cedit hesternus dies: nec sequit crastinus. Quid est ista lux? Ego sum inquit lux mūdi. Qui ti- Io. 8.
bi dicit: Ego sum lux mūdi: vocat te ad se. Cū vocat te: cōuertit te: cum cōuertit te: sanat te: cū sanauerit te: videbis cōuersorem tuum: cui dicit: Et plebs tua H
letabit in te. Ostende nobis domine misericordiā tuam. Hoc est qd cantauimus: ⁊ iam hinc diximus: Ostende nobis dn̄e misericordiā tuā: Et salutare tuū da nobis. Salutare tuū: christum tuū. Felix est cui ostendit deus misericordiā suam. Ipse est qui superbire non potest: cui deus ostendit misericordiā suam. Ostendendo eī illi misericordiā suam ꝑsuadet illi: quia quicquid boni habet ipse hō: non habet nisi ab illo: quia omne bonum nostrū ipse est. Et cum viderit homo quicquid boni habet non se habere a se: sed a deo suo: videt quia totū quod in illo laudat: de misericordia dei est: nō de merito ipsius. Et videndo ista nō superbit: non superbiendo non extollit: non se extollendo non cadit: non cadendo stat:

Rendo subpretiab grendo manet:manendo pfruit⁊ letatur in domino deo suo. Erunt illi delitie: ipse qui fecit illum: et delitias ipsas nemo eorum pit: nemo interpellat: nemo aufert. Quis potens mutabit auferre: Quis vicinus malus: quis latro: quis insidiator tibi tollit deum: Et potest tibi tollere totū qd̄ possides corpore: non tibi tollit eum quē possides corde. Ipsa est misericordia quā vtinā deus ostēdat nobis. Ostēde nobis dn̄e mi̇sericordiā tuā: ⁊ salutare tuū da nobis. Christū tuū da nobis. In illo em̄ ē misericordia tua. dicam⁹ illi ⁊ nos: da nobis christū tuū. Iam quidem dedit nobis christū suū: Adhuc tn̄ illi dicamus: Da nobis christū tuū: quia dicimus illi: Panē
Matt. 6. nostrū quotidianū da nobis hodie. Et quis est pa-
Jo. 6. nis noster: nisi ipse qui dixit: Ego sum panis viuus qui de celo descendi: Dicamus illi: Da nobis christū tuū. Dedit em̄ nobis christū: sed hominē quē nouimus: Dedit hominē: cum ipsum nobis daturus est deū. Hominib⁹ enim hominē dedit: quia talē illum hominib⁹ dedit: qualis posset capi ab hominibus. Deū enim christū nullus hominū capere poterat. Factus est hominib⁹ homo: seruauit se deum diis. An forte arroganter dixi: Reuera arroganter: nisi
Psal. 81. ipse dixisset: Ego dixi dii estis: et filii altissimi omnes. Ad hanc ipsam adoptionē reuocamur: vt efficiamur filii dei. Iam quidem sumus: sed p fidem. Sumus
Ro. 8. quidē: sed in spe: nōdum sumus in re. Spe em̄ salui facti sumus: sicut dicit apostolus. Spes aūt que videt non est spes. Quod enim videt quis: quid sperat: Si autē qd̄ non videmus speramus: p patientiā expectamus. Quid enim expectamus p patientiā: nisi videre quod credimus: Modo enim credimus quod nō videmus: pmanendo in eo quod credentes nō videmus: merebimur videre qd̄ credimus. Pro-
1. Jo. 3. pterea Joannes in epistola sua: quid ait: Dilectissimi: filii dei sum⁹: ⁊ nōdū apparuit quid erim⁹. Quis nō exultet si subito (nescio cui pegrinanti et ignoranti genus suum) patienti aliquā egestatem ⁊ erumnā: ⁊ i labore cōstituto diceret: Filius senatoris es: pater tuus amplo patrimonio gaudet in re vera: reuoco te ad patrē tuum: Quali gaudio exultaret: si hoc nō fallax pmissor diceret: Venit ergo nō fallax apostolus christi ⁊ ait: Quid est quod de vobis speratis: Quid est qd̄ vos affligitis ⁊ merore cōteritis: Quid est qd̄ cōcupiscētias vestras sequēdo i egestate istarū voluptatū cōteri vultis: Habetis patrē: habetis patriā: habetis patrimoniū. Quis ē iste pr̄: Dilectissimi filii dei sumus. Quare ḡ nondū videm⁹ patrē nostrū: Quia nōdum apparuit quid erimus. Iam sumus: sed in spe: Nā quid erimus: nōdum apparuit.
1. Jo. 3. Et quid erimus: Scimus inquit: quia cum apparuerit: similes ei erimus: quoniā videbimus eum sicuti est. Sed hoc de patre dixit: de filio autē domino nostro iesu christo nō dixit: Et forte videndo patrē: nō videndo filium erimus beati: Ipsum audi christū:
Jo. 14. Qui me videt: videt ⁊ patrē. Cum em̄ vnus deus videtur: trinitas videt: pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus. Audi expressius: quia ipsius filii visio tribuet nobis beatitudinē: ⁊ nihil interest inter visionem ipsius et
Ibidem. visionem patris. Ipse ait in euangelio: Qui diligit me mandata mea custodit: et ego diligam illum: et ostendā meipsū illi. Loquebat illis ⁊ dicebat: Ostēdam meipsum illi. Quare: Non erat ipse qui loquebat: Sed carnem caro videbat: diuinitatē caro non videbat. Ad hoc autē caro carnem vidit: vt p fidem cor mundaret: vnde deus videret. Dictū est enim de
Act. 15. domino: Fide mūdans corda eorū. Et dixit domi-
Matth. 5. nus: Beati mūdo corde: quoniā ipsi deum videbūt. Ergo si nobis pmisit ostendere se nobis: qualis est pulchritudo eius: Fratres: cogitate omnia ista que videtis pulchra: que amatis ipse fecit. Si hec pulchra sunt quid est ipse: Si hec magna sunt: quātus est ipse: Ergo ex istis que hic amamus: illum magis desiderem⁹: Et cōtemnentes ista: illum diligamus: vt ipsa dilectione per fidem cor mūdemus: ⁊ mūdatum cor nostrū inueniat aspectus illius. Lux que nobis ostendet sanos nos debet inuenire: Hoc agit mō fides. Hoc ergo mō dicimus: Et salutare tuum da nobis. Da nobis christū tuum: nouerimus christū tuum: videamus christū tuum: Nō quomodo illum viderunt iudei ⁊ crucifixerunt: sed quomō illum vident angeli ⁊ gaudent. Audiā quid loquat in
Ps. me dominus deus. Propheta dixit. Loquebat in illo deus intus: ⁊ mūdus faciebat illi strepitum foris. Cohibens ergo aliquātū a strepitu mūdi. ⁊ auertens se ad se: ⁊ a se in illum cuius vocē audiebat interius: quasi obturans aurem cōtra tumultuantē vite
Sap. 9. huius inquetudinē: et cōtra animā corpore qd̄ corrumpit aggrauatā: ⁊ sensum frena inhabitatiōe deprimentē multa cogitantem: ⁊ ait: Audiam quid loquat in me domin⁹ deus. Et audiuit. Quid: Quoniā loquet pacem in plebem suā. Et super sanctos suos. Vox ergo christi: vox ergo dei pax est: ad pacem vocat. Eia dicit quicūqȝ nōdum estis in pace: amate pacē. Quid em̄ vobis melius de me inuenire potestis q̄ pacē: Pax quid est: Ubi nullū bellum est. Quid est vbi nullū bellum est: Ubi nulla cōtradictio: vbi nihil resistit: nihil aduersum est. Uidete si iam ibi sumus: videte si iam non est cōflictus cum diabolo: videte si nō omnes sancti et fideles cū pncipe demoniorū luctant. Et quomō cum illo luctant quem nō vident: Luctant cum cōcupiscentiis suis: quibus ille suggerit peccata: ⁊ non cōsentiendo qd̄ suggerit: ⁊ si nō vincūt tamē pugnant. Nōdum est ergo pax vbi pugna est. Aut date mihi hominē q̄ nihil temptatiōis patit in carne sua: ⁊ possit mihi dicere: quia iā pax est. Nihil quidē temptatiōis forte patit in illicitis voluptatibus: saltem suggestiones ipsas patit: vel suggerit illi qd̄ respuit: vel delectat vnde cōtineat. Sed ecce iam nihil delectat illicitū: vel cōtra famē ⁊ sitim pugnat quotidie. Quis enim iustus hinc alienus: Pugnat ergo quotidie fames ⁊ sitis: pugnat cōtra nos lassitudo carnis: pugnat delectatio somni: pugnat oppressio. Uigilare volum⁹: dormitam⁹: ieiunare volumus esurimus ⁊ sitimus: stare volum⁹ defatigamur: querim⁹ sedere: Si ⁊ hoc diu facimus: deficimus. Quicquid nobis pui̇derimus ad refectionē: illic rursus inueniemus defectionem. Esuris dicit tibi aliquis: Respondes: Esurio. Ponit ante te cibū: Ad refectionē posuerat: psequere in eo qd̄ posuit. Certe reficere te volebas: hoc age semp: Hoc agendo in eo qd̄ adhibueras ad refectionem: ibi inuenies lassitudinē. Multū sedendo fatigatus eras: surgis deambulando reficeris. Perseuera in eo qd̄ reficeris: multum deambulando lassaris: sedere iterum queris. Inuenis aliquid mihi vnde te

reficias: vbi si pseueraueris iterū nō reficias? Qua-
lis est ergo ista pax: quam hic habent homines tan-
tis resistentibus molestijs: cupiditatibus: indigen-
tijs: lassitudinibus? Non est ista vera: non est perfe-
R ‖ cta pax. Que erit perfecta pax? Oportet corruptibi-
1.Cor.15. ‖ le hoc induere incorruptionē: et mortale hoc induere
imortalitatem: Tūc fiet sermo qui scriptus est: Ab-
sorpta est mors in victoria. Ubi est mors acule⁹ tu⁹?
Ubi est mors cōtentio tua? Ubi enī adhuc mortali-
tas: quomodo est plena pax? Etenim de morte venit
lassitudo ista quā inuenimus in omnibus refectioni-
bus nostris. De morte est: quia corpus mortale por-
tamus: qđ quidē mortuū dicit apostolus et ante ani-
Roma.8. ‖ me resolutionē. Corpus quidem inquit mortuū est
ppter peccatū. Nam si pseueraueris i eo qđ reficis:
etiam morieris. Perseuera in multum māducando:
ipsa res te interficiet. Perseuera in multū ieiunādo:
inde morieris. Sede semp vt nolis surgere: morieris
inde. Ambula semp vt nolis quiescere: morieris in-
de. Uigila semper vt nolis dormire: morieris inde.
Dormis semp vt nolis vigilare: morieris inde. Cū
1.Cor.15. ‖ autē absumpta fuerit mors in victoria non: erūt ista:
et erit pax plena et eterna. Erimus in quadā ciuitate
fratres: quando de illa loquor: finire nolo: et maxime
quādo scandala crebrescunt. Quis nō desideret illā
pacem: vnde amicus non exit: quo inimicus non in-
trat: vbi nullus temptator est: nullus seditiosus: nul-
lus diuidens populū dei: nullus fatigans ecclesiam
Math.25. ‖ in ministerio diaboli: quādo ipse princeps ipsorum
mittitur in ignem eternum: et hi cum illo quicūq3 illi
cōsentiūt: et recedere ab eo nolūt? Erit ergo pax pur-
gata in filijs dei omnibus amātibus et se videntibus
1.Cor.15. ‖ plenos deo: cū erit deus omnia in omnib⁹. Cōmunē
panē spectaculū habebim⁹ deū: cōmunē possessionē
habebimus deum: cōmunē pacem habebimus deū.
Quicquid enī est qđ modo nobis dat: ipse nobis erit
p omnib⁹ que dat: Ipse erit pfecta et plena pax. Hāc
loquit in plebem suam. Hāc volebat audire ille qui
ait: Audiā quid loquat in me domin⁹ deus: quoniā
loquet pacem in plebem suam: Et sup sanctos suos:
Al. se cōuertunt ad cor. ‖ Et in eos qui conuertūt cor ad ipsum. Eia
fratres: vultis vt ad vos ptineat ipa pax quā loquit
deus? Cōuertite cor ad ipsum: non ad me aut ad illū
aut ad illū: aut ad quēq3 hominē. Quisqs enī homo
voluerit conuertere ad se corda hominū: cadit cum
ipsis. Quid est melius vt cadas cum illo ad quē con-
uerteris: an vt stes cum illo cū quo cōuerteris? Gau-
diū nostrū: pax nostra: requies nostra: finis omniū
molestiarum: non est nisi deus. Beati qui cōuertunt
cor ad ipsum. Uerūtamē ppe timētes eum
M ‖ salutare ipsius. Erant quidam qui iam timebant
eū in gente iudeorū. Per omnē trā vbiq3 idola cole-
bant: demonia timebant non deus. In illa gente ti-
mebat deus. Sed ppter quid timebat? In veteri te-
stamēto timebat: ne daret illos in captiuitatē: ne tol-
leret illis terrā: ne grandine cōtunderet vites ipsoꝝ:
ne faceret steriles vxores eorum: ne auferret ab eis
filios ipsoꝝ. Hec enī carnalia pmissa dei tenebant
adhuc paruę animę et ppter hec timebat deus: Sed
ppe illis erat: qui vel ppter hec ipsum timebāt. Ter-
ram petebat paganus a diabolo: terram petebat iu-
deus a deo. Unum erat qđ petebant: sed non vnus a
quo petebāt. Petebat iste qđ paganus petebat: dis-

cernebat tamē a pagano: quia ab illo ista petebat q
omnia fecerat. et ppe illis erat deus a magna gentib⁹
ppe erat: Tamē respexit et eos qui longe erāt: et eos q
ppe erant: sicut dicit apostolus: Et veniens euange- ‖ Eph.2.
lizauit pacem his qui erant longe: et pacem his qui
ppe. Quos dixit qui erant ppe? Iudeos qui vnum
deū colebant: Quos dixit qui erant longe? Gentes
qui dimiserāt deum a quo facti erant: et colebant illa
quę ipsi fecerant. Nō enī regionib⁹ longe est quisq3
a deo: sed affectibus. Amas deū: ppe es: odisti deum
longe es: Uno loco stans: et ppe es: et longe es. Ergo
fratres respexit iste pheta: q̄q3 generalē vidit mise-
ricordiā dei sup oms: tamē aliquid speciale et pprium
vidit in gente iudea: et ait: Audiā quid loquat in me
domin⁹ deus: quoniā loquet pacem in plebē suā. Et
plebs ipsi⁹ nō iudea sola erit: sed de omnib⁹ gentib⁹
colliget: quia sup sanctos suos loquet pacē: et in eos
qui cōuertunt cor ad ipsum: et oms qui cōuersuri sūt
cor ad ipsum de omni orbe terrarū: Uerūtamē ppe
timētes eum salutare ipsi⁹: Ut inhabitet gloria
in terra nostra: Id est in ea terra i qua natus erat
pha: vt inhabitet gloria maior: qz inde cepit pdica-
re christus: Inde apostoli: et illuc pus missi: inde p-
phetę: Ibi pmū templū: ibi sacrificabat deo: ibi pa-
triarche: ibi ipse etiā venit de semine abrae: ibi mani-
festatus est christus: ibi apparuit christus. Inde enī
virgo maria quę pepit christū: ibi ambulauit pedib⁹
suis: ibi mirabilia fecit: Postremo tantū honorē illi
genti detulit: vt cum eum interpellaret quedā mulier
chananęa salutē querens filię suę: diceret ei: Nō sum ‖ Math.15.
missus nisi ad oues quę perierāt domus israel. Hoc
ergo videns pheta: ait: Uerūtamē ppe timētes eū
salutare ipsius: vt inhabitet gloria in terra nostra.
Misericordia et veritas occurrerūt sibi. ‖ R Al. occurrerunt.
Ueritas in terra nostra ex psona iudeorū: misericor-
dia in terra gentiū. Ueritas enim vbi? Ubi erāt elo-
quia dei. Misericordia vbi? In illis qui dimiserant
deū suū et cōuerterāt se ad demonia. Nunquid et ipos
despexit? Quomō si diceret: Uoca et istos longe fugi-
tiuos: qui multū a me recesserūt voca: inuenient me
quęrentē se: quia ipi nolebant quęrere me. Ergo mi-
sericordia et veritas occurrerūt sibi. Iusticia et pax
osculatę sunt se. Fac iusticiā et habebis pacem: ‖ Al. ...
vt osculent se iusticia et pax. Si enī nō amaueris iu-
sticiā: pacem nō habebis. Amant enī se duo ista: iu-
sticia et pax: et osculant se: vt qui fecerit iusticiā: inue-
niat pacē osculantē iusticiā. Duę amicę sunt: tu forte
vnā vis: et alterā nō facis. Nemo est enī qui nō vult
pacē: sed nō oms volūt operari iusticiā. Interroga
oms homies: Uultis pacē? Uno ore tibi rńdet totū
gen⁹ hoim: opto: cupio: volo: amo. Ama et iusticiā:
qz duę amicę sūt iusticia et pax. Iusticia et pax: ipę se
osculant. Si amicā pacis nō amauerit: nō te amabit
ipa pax: nec veniet ad te. Quid enī magnū ē deside-
rare pacē? Quiuis malus desiderat pacē. Bona enī
res est pax. Sed fac iusticiā: qz iusticia et pax se oscu-
lant: non litigant. Tu quare litigas cū iusticia? Ecce
iusticia dicit tibi: Ne fureris: et nō audis. Ne adulte- ‖ Exod.20.
reris: et nō vis audire: Non facias alteri qđ tu pati nō ‖ Math.7.
vis: nō dicas alteri quod et tibi dici nō vis: Inimic⁹
es amicę meę: dicit tibi pax. Quid me quęris? Ami-
ca sum iusticię. Quecunq3 inuenero inimicā amicę
meę: non ad illum accedo. Uis ergo venire ad pa-

eum? Fac iusticiam. Ideo alius psalmus dicit tibi:
ps. 36. Declina a malo et fac bonum: hoc est ama iusticiam:
Et cũ iam declinaueris a malo: et feceris bonũ: quere pacẽ et psequere eã. Iã eñ non diu illã qres: qz et
ipsa occurret tibi: vt osculerĩ iusticiã. Ueritas de
terra orta est: et iusticia de celo pspexit. Ueritas de terra orta est: christus de femina natus est.
Ueritas de terra orta est: filius dei de carne pcessit.
Quid est veritas? Fili⁹ dei. Quid est terra? Caro.
Interroga vñ nat⁹ est christus: et vides qz veritas
de terra orta est. Sed hec veritas q̃ orta est de terra:
erat añ terrã: et p ip̃az factũ est celũ et terra. Sed vt
iusticia de celo pspiceret: id ẽ vt iustificarenĩ hoĩes
diuina gratia: veritas nata est de maria virgine: vt
posset p illis iustificãdis offerri sacrificiũ: sacrificiũ
passionis: sacrificiũ crucis: Et vñ offerret sacrificiũ
p pctĩs nostris nisi moreretĩ? Uñ aũt moreretĩ: nisi
a nobis acciperet vbi moreretĩ? Id ẽ nisi a nobis sumeret carnẽ mortalẽ: christus mori nõ posset: qz verbũ
nõ moritĩ: diuinitas nõ moritĩ: virt⁹ et sapiẽtia dei nõ
moritĩ. Quõ ergo offerret sacrificiũ: victimã salutarem si nõ moreretĩ? Quõ aũt moreretĩ nisi carnẽ indueret? Quõ carnẽ indueret nisi veritas de terra oriretur? Ueritas de terra orta est: et iusticia
de celo pspexit. Possum⁹ hinc dicere alterum
sensum: Ueritas de terra orta est: cõfessio ab hoĩe.
Homo eñ peccator eras. O terra: q̃ qñ peccasti audisti: Terra es et i terrã ibis. Oriatĩ de te veritas: vt
respiciat de celo iusticia. Quõ ĝ orietĩ a te veritas cũ
tu peccator sis: cũ tu iniquus sis? Cõfitere peccata
tua: et orietĩ de te veritas. Si eñ cũ sis iniquus dicis te iustũ: quõ a te orietĩ veritas? Si autẽ cum sis
iniqu⁹: dicis te iniquũ: veritas de terra orta est. Intende illũ publicanũ lõge a pharisço ĩ tẽplo orantẽ:
q̃ nec oculos ad celũ audebat leuare: sed pcutiebat
Luc. 18. pect⁹ suũ dicẽs: Dñe ppitius esto mihi peccatori.
Ecce veritas de terra orta est: qz pfessio pctõz ab homine facta est. Quid ergo sequitĩ? Amẽ dico vobis:
Ibidem. qz descendit iustificat⁹ publicanus ille magis q̃ ille
phariseus: Quia oĩs q̃ se exaltat humiliabitĩ: et q̃ se
hũiliat exaltabitĩ. Orta ẽ veritas de terra in pfessione pctõz: et iusticia de celo p pexit: vt descẽderet iustificatus publican⁹ ille magis q̃ ille phariseus. Nã
i. Ioh. 1. vt noueritis: qz veritas ptinet ad pfessionẽ peccatorũ: ait iohãnes euãgelista: Si dixerim⁹ qz peccatũ
nõ habem⁹: nosip̃os seducim⁹ et veritas in nobis nõ
est. Quõ ergo veritas de terra orietĩ: et iusticia de celo pspiciet? Audi illũ sequentẽ et dicentẽ: Si cõfitea-
Ibidem. mur peccata nr̃a: fidelis est et iustus vt remittat nobis pctã: et purget nos ab oĩ iniqtate. Ueritas q̃ de
terra orta est: et iusticia de celo pspexit. Que iusticia
de celo pspexit? Tãq̃ dei dicẽtis: parcam⁹ huic homini: qz ip̃e sibi nõ pepcit: Ignoscam⁹: qz ip̃e agnoscit. Cõuersus est ad puniendũ peccatũ suuz: cõuertar et ego ad eũ liberandũ. Ueritas de terra orta est:
et iusticia de celo prospexit. Etenim dñs dabit suauitatẽ: et terra nostra dabit fructuz
suum. Un⁹ versus restat: peto vt sine tedio sit qd
dictur⁹ sum. Attendite rem necessariã fratres mei:
attendite: percipite: ferte vobiscum: et non sit inane
semen dei in cordib⁹ vestris. Ueritas inquit de terra orta est cõfessio peccatorum ab homine: et iusticia de celo pspexit: id est a domino deo data est iustificatio cõfitenti: vt ip̃e agnoscat impius: pium se
fieri nõ posse: nisi ille fecerit cui confitetur: credendo in eum qui iustificat impium. Tua ergo pecca- Roma. 4.
ta potes habere: fructum bonum nõ potes habere
nisi ille dederit cui cõfiteris. Ideo cũ dixisset: Ueritas de terra orta est: et iusticia de celo pspexit: tãq̃ diceretĩ ei: quid est qd dixisti: iusticia de celo prospexit: etenim dominus inquit dabit suauitatem: et
terra nostra dabit fructũ suum. Nos ergo respiciamus nos: et si nihil in nobis inuenerimus nisi peccata: oderimus peccata: et desideremus iusticiã. Cũ
enim ceperimus odisse peccata: iam ip̃m odiũ peccatorum: similes nos incipit facere deo: quia hoc odimus quod odit et deus. Cum ergo ceperis odisse
peccata et cõfiteri deo: cum te delectationes illicite
rapiunt: et ducũt te ad ea que tibi nõ psunt: ingemisce ad deum: et cõfitens illi peccata tua: mereberis
ab illo delectationẽ: et suauitatẽ iusticie faciẽdi dabit
tibi vt incipiat te delectare iusticia: quẽ primo delectabat iniqtas: vt q̃ pmo gaudebas ĩ ebrietate: gaudeas in sobrietate: Et q̃ primo gaudebas de furtis
vt tolleres hoĩ qd nõ habebas: ĝras donare nõ habenti qd habebas. Et quẽ delectabat rape: delectet
donare: quem delectabat expectare: delectet orare:
quẽ delectabãt cantica nugatoria et adulterina: delectet hymnũ dicere deo: currere ad ecclesiã q̃ primo
currebas ad theatrũ. Uñ nata est ista suauitas: nisi
qz dñs dabit suauitatẽ: et terra nostra dabit fructuz
suum? Ecce enim videte quod dico. Ecce locuti sumus vobis verbum dei: semen sparsimus deuotis
cordibus: tãq̃ sulcata inuenientes pectora vr̃a aratro cõfessionis: deuotione et intentione suscepistis
semẽ: Cogitate de verbo quod audistis: tanq̃ glebas frangentes: ne semen rapiant volatilia: vt possit ibi germinare quod seminatum est. Et nisi deus
pluerit: quid prodest quod seminatur? Hoc est: dominus dabit suauitatẽ: et terra nostra dabit fructũ
suum. Ille enim visitationibus suis in ocio: in negocio: in domo: in lecto: in cõuiuio: in collocutione: in
deambulatione visitet vr̃a corda vbi nos nõ sum⁹.
Ueniat imber dei: et fructificet quod ibi seminatuz
est: Et vbi nõ sumus nos et securi quiescimus: aut
aliud agimus: deus det incrementũ seminibus que
sparsimus: vt attendentes postea bonos mores vestros: etiam de fructu gaudeam⁹. Quoniam dominus dabit suauitatem: et terra nostra dabit fructum
suum. Iusticia ante eum preibit: et ponet in via gressus suos. Iusticia illa est que est Al. tambulabi
in cõfessione peccatorũ: Ueritas enim ipsa est. Iustus enim debes esse in te: vt punias te: Ip̃a prima
est hominis iusticia vt punias te malum: et faciat te
deus bonum: Quia ergo ipsa est prima hominis iusticia: ip̃a fit via deo: vt veniat ad te de⁹: Ibi illi fac
viam in cõfessione peccatorum. Ideo et iohannes
cum baptizaret in aqua penitentie: et vellet ad se venire penitentes de suis prioib⁹ factis: dicebat hoc:
Parate viam domino: rectas facite semitas eius. Matth. 3.
Placebas tibi in peccatis tuis o homo: displiceat
tibi quod eras: vt possis esse quod non eras. Parate viam domino: Precedat ista iusticia vt cõfitearis peccata: Ueniet ille et visitabit te: quia ponet in
via gressus suos. Est enim iam vbi ponat gressus
suos: et vbi ad te veniat. Uñ aũt q̃ cõfiterens pec-

cata: interduseras ad te viā: et nō erat qua ad te veniret. Cōfitere vitā: et aperis viā: et veniet christus: et ponet in via gressus suos: vt te informet vestigijs suis.

Explicit tractatus de ps. LXXXIIII.

Incipit tractatus de ps. LXXXV.

A Ullum maius donū pstare deus posset hominib⁹: q̄ vt verbū suū p qd̄ cōdidit oīa faceret illis caput: et illos ei tanq̄ mēbra coaptaret: vt esset fili⁹ dei et filius hoīs: et vn⁹ deus cū pr̄e: vn⁹ homo cū hoīb⁹: Ut et qn̄ loquimur ad deū deprecātes: nō inde filiū separemus: et qn̄ precatur corp⁹ filij: nō a se separet caput suū: sitq̄ vn⁹ ipse saluator corpis sui dn̄s noster iesus christ⁹ fili⁹ dei: q et oret p nobis: et oret in nobis: et oret a nobis. Orat p nobis: vt sacerdos noster: Orat in nobis vt caput nostrū: Orat a nobis: vt de⁹ noster. Agnoscamus ḡ et i illo voces nostras: et voces ei⁹ in nobis. Neq̄ cū aliqd dicit de dn̄o nr̄o iesu christo maxime in phetia qd̄ ptineat velut ad q̄ndā hūilitatē indignā deo: dubitem⁹ illi eā tribuere q nō dubitauit se nobis adiūgere. Ei q̄ppe seruit vniuersa creatura: qr p ip̄m facta est vniuersa creatura. Et ptcrea cū ei⁹ sublimi-

Ioh. 1. tatē diuinitatēq̄ intuemur: qn̄ audim⁹: In principio erat verbū: et verbū erat apud deū: et deus erat verbū: hoc erat i principio apud deū: oīa p ip̄m facta sunt: et sine ip̄o factū est nihil: intuentes hāc excelsam et supeminentissimā et excedentē oīa creaturarū sublimia diuinitatē filij dei: Audim⁹ etiā in aliq pte scripturarū velut gementē: orantē: cōfitentē: et dubitam⁹ ei tribuere vba hec: ex eo q cogitatio nostra de recenti ei⁹ cōtemplatiōe q̄ erat in diuinitate: pigrescat descēdere ad ei⁹ humilitatē: et tāq̄ faciat illi iniuriā: si ei⁹ verba in hoīe agnoscat: ad quē verba dirigebat: cū deū dep̄carent. Heret plerūq̄ et conatur mutare sententiā: et nō ei occurrit i scriptura: nisi q ad ip̄m recurrat: et ab illo deuiare non sinat. Expgiscatur ḡ et euigilet in fide sua: et videat qr ille quē cō-

Ph. 2. tēplabat paulo ante i forma dei: formā serui accepit: in similitudine hominū factus: et habitu inuentus vt hō: humiliauit se fact⁹ obediēs vsq̄ ad mortem. Et verba psalmi voluit esse sua i cruce pendēs et di-

Ps. 21. cēs: De⁹ me⁹ deus me⁹: vt qd me dereliquisti: Orat ergo i forma dei: orat i forma serui: Ibi creator: hic creat⁹: Creaturā mutandā nō mutat⁹ assumēs: et se-

B cū nos faciēs vnū hoīem: caput et corp⁹. Oramus ergo ad illū: p illū: in illo: et dicim⁹ cū illo: et dicit nobiscū. Cū dicim⁹ i illo: dicit in nobis psalmi huius orationē: Qui intitulat: Oratio dauid: qr dominus noster s̄m carnē fili⁹ dauid: s̄m vero diuinitatē dn̄s dauid: et creator dauid. Et nō solū āt dauid: s ante abraā: ex q dauid: s et ante adā: ex q oēs hoīes: sed et ante celū et terrā: in q oīs creatura est. Nemo ḡ cū audit hec vba: dicat: nō christ⁹ dicit: aut rursus dicat: nō ego dico: immo si se i christi corpe agnoscat: vtrūq̄ dicat: et christ⁹ dicit: et ego dico. Nō potes aliqd dicere sine illo: et dicit aliqd sine te. Nōne ha-

Ioh. 1. bemus i euāgelio vbi certe scriptū est: In principio erat verbū: et verbū erat apud deū: et de⁹ erat vbū:

Math. 26. oīa p ip̄m facta sūt: Ibi certe habem⁹. Et cōtristat⁹

Ioh. 4. est iesus: et fatigatus ē iesus: et dormiuit iesus: et esu-

Math. 8. riuit et sitiuit iesus: et orauit et pnoctauit i orando ie-

sus. Pernoctabat inqt iesus: et stabat in orando: et Luce. 22.

globi sanguinis decurrebāt p corp⁹ eius. Quid ostēdebat qn̄ p corpus orātis globi sanguīs distillabāt: nisi qr corp⁹ eius qd̄ est ecclesia: martyrū iā sanguine defluebat:

Expositio psalmi. C

Inclina dn̄e aurē tuā et exaudi me.

Ille ex forma serui dicit: tu serue in forma dn̄i tui: Inclina dn̄e aurē tuā. Inclinat aurē si tu nō erigis ceruicē. Humiliato em̄ appropinquat: ab exaltato lōge discedit: nisi quē ip̄e humiliatū exaltauerit. Inclinet ḡ dn̄s aurē suā ad nos. Ille em̄ sursum est: nos deorsum. Ille i altitudine: nos in humilitate: sed nō relicti. Ostēdit em̄ dilectionē suā

de⁹ in nobis. Etem̄ cū adhuc pctōres essemus: christus p nobis mortu⁹ ē: Vix em̄ inqt p iusto qs moritur: Nā p bono forsitan qs audeat mori: Dn̄s autem nr̄ p impijs mortuus est. Neq̄ em̄ merita nr̄a p̄cesserāt p qb⁹ filius dei moreret. sed magis qr nulla erāt merita: magna erat misericordia. Qr certa ergo q̄ firma pmissione seruat iustis vitā suā: q donauit iniustis mortē suā. Inclina dn̄e aurē tuā et exaudi me. Roma. 5.

D Al. inops et pauper.

Qm̄ egen⁹ et inops ego sum. Ergo nō inclinat aurē ad diuitē: sed ad inopē et egenū inclinat aurē: id ē ad humilē et ad cōfitētē: ad indigentē misericordia: nō ad saturatū et extollentē se et iactantē se: q̄si nihil ei desit: et dicentē: Grās tibi: qr nō sum sicut publi-

can⁹ iste. Diues em̄ phariseus iactabat merita sua: inops publican⁹ cōfitebat pctā sua. Nec sic accipiatis frēs qd̄ dixi: ad diuitē nō inclinat aurē suā: tanq̄ nō exaudiat de⁹ eos q hn̄t aurū et argētū: et familiā et fundos: si sic forte nati sunt: aut cū lucrū rerū hūanarū tenēt: tantū meminerint qd̄ ait aplȯs: Precipe Luce. 18.

diuitib⁹ hui⁹ mūdi nō supbe sape. Qui em̄ nō supbe sapiūt: i deo pauperes sunt. Et paupib⁹ atq̄ inopib⁹ et egenis inclinat aurē suā. Norūt em̄ spem suā non esse i auro et argēto: neq̄ in illis reb⁹ qb⁹ ad tps circūfluere videnk. Sufficit vt diuitie nō illos pdāt: vt nō obsint satis ē: nā pdesse nihil pñt. Plane pdest op⁹ misericordie et in diuite et i paupe: In diuite ex volūtate et ope: in paupe ex sola volūtate. Cū ḡ talis est cōtemnēs i se qcqd est vñ supbia solet inflare: pauper est: inclinat illi aurē suā: nouit em̄ cōtribulatū cor eius. Certe frēs ille paup ante ianuā diuitis vlcerosus q iacebat: ab angelis ablat⁹ est i sinū abrae: sic legimus: sic credim⁹. Diues aūt ille q induebat pur- 1. Timo. 6.

pura et bysso: et epulabak q̄tidie splēdide: ablat⁹ est ad inferos ad tormēta: Nūqd vere ille paup merito ill⁹ inopie ablat⁹ est ab angelis: diues aūt ille pctō diuitiarū suarū ad tormēta missus ē: In illo paupe hūilitas intelligit honorificata: in illo diuite supbia Luce. 16.

dānata. Breuiter pbo: qr nō diuitie: sed supbia i il- E

lo diuite cruciabak. Certe ille pauper in sinū abrae Luce. 16.

sublat⁹ ē. De ip̄o abraā dicit scriptura: qr habebat hic plurimū auri et argēti: et diues fuit i terra. Si qs diues ē ad tormēta rapik: quō abraā p̄cesserat pauperē vt ablatū in sinū suū susciperet: Sed erat abraā i diuitijs paup: hūilis: tremēs: et oīa p̄cepta obaudiens. Usq̄ adeo aūt p nihilo habebat illas diuitias:

vt iussus a dn̄o filiū suū immolaret: cui seruabat di- Gen. 22.

uitias. Discite ḡ esse inopes et pauperes: siue q habetis aliqd in isto seculo: siue q nō habetis. Nā et hominē mendicū inuenitis supbientē: et hominē super abun-

Ja. 4. Ante diuitias inuentus cõfitentē. Resistit deus su/
perbis et holosericatis et pannosis: humilib⁹ autem
dat gratiā: Et habentib⁹ aliquā substantiā hui⁹ se/
culi: et nō habentib⁹: interior inspector est deus. Ibi
appēdit: ibi examinat. Statherā dei nō vides: cogi/
tatio tua in illā leuat͛. Uidete qr meritū exauditio/
nis sue: id est quo exaudiret͛ in eo posuit vt diceret:
Quoniā egen⁹ et inops ego sum. Obserua ne nō sis
egen⁹ et inops: Si nō fuer͛ nō exaudieris. Quicqd
est circa te vel in te vñ possis p̄sumere: abijce a te: et
tota presumptio tua deus sit: Ipsius indigens esto:
vt ipso implearis. Quicqd enim aliud habueris sine
f illo latius inanis eris. Custodi animā meam
qm̄ sanctus sum. Hoc vero: qm̄ sanct⁹ sum: ne/
scio vtrū potuerit forte ali⁹ dicere nisi ille q̄ sine pec
cato erat in hoc mundo: pctōꝝ omniū nō cōmissor:
sed dimissor. Agnoscam⁹ vocē dicētis: qm̄ sanctus
sum: custodi animā meā: vtiq3 ī illa forma serui quā
assumpserat. Ibi em̄ caro: ibi et aīa. Neq3 enim vt
nōnulli dixerūt: caro sola erat et verbū: sed et caro et
anima et verbū: et totū hoc vn⁹ filius dei: vn⁹ chri/
stus: vnus saluator in forma dei equalis patri: ī for/
ma serui caput ecclesie. Ergo qm̄ sanctus sum cū au
dio: vocē eius agnosco: et hic separo meā. Certe in/
separabiliter a corpore suo loquit͛ cū sic loquit͛: et au
deo ego dicere: qm̄ sanctus sum? Si sanctus tanq̄3
sanctificās: et nullo sanctificāte indigēs: superbus et
mendax: si aūt sanctus sanctificat⁹: s̄m id qd̄ dictum
Le. 19. est. Sancti estote: qm̄ ego sanct⁹ sum: audeat et cor/
Ps. 60. pus christi: audeat et vn⁹ ille homo clamās a finib⁹
terre cū capite suo: et sub capite suo dicere: sanctus
sum. Accepit em̄ gratiā sanctitatis: gratiā baptismi
et remissionis pctōꝝ. Et hec quidē fuistis: ait apl's:
enumerās multa peccata: et leuia: et grauia: et vsita/
1. Cor. 6. ta: et horribilia: Et hec quidē fuistis: s̄ abluti estis:
sed sanctificati estis. Si ergo sanctificatos dicit di/ *
cat et vnusq̄sq3 fideliū: sanctus sum. Nō est ista sup/
bia elati: sed cōfessio non ingrati. Si em̄ dixeris te
sanctū esse et te sup̄b⁹ es: Rursus fidelis ī christo:
et membrū christi: si te nō dixeris esse sanctū: ingra/
tus es. Arguens em̄ supbiā apl's: nō ait: nō habes:
1. Cor. 4. sed ait q̄d em̄ habes qd̄ nō accepisti? Nō arguebā/
ris: quia dicebas te habere qd̄ non habebas: sed qr
ex te tibi volebas esse qd̄ habebas. Immo et habe/
re te agnosceret et te nihil habere: vt nec supbus sis
nec ingratus. Dic deo tuo: sanct⁹ sum: qr sanctifica/
sti me: qr accepi: nō qr habui: qr tu dedisti: non quia
ego merui. Etem̄ ex alio latere incipis iniuriā face/
re ipi dño nostro iesu christo. Si em̄ christiani oēs et
fideles et baptizati in illo: ip̄m induerūt: sicut apl's
Gal. 3. dicit. Quotq3 in christo baptizati estis: christū in/
duistis: si mēbra sunt facti corpis eius: et dicunt se
sanctos nō esse: capiti ipi faciunt iniuriā: cui⁹ mēbra
sancta nō sunt. Iam vide vbi sis: et de capite tuo di
Eph. 5. gnitatē cape. Etem̄ eratis aliqñ tenebre: nūc autem
lux in dño: Fuistis aliqñ inqt tenebre: sed nūqd te/
nebre remāsistis? Ad hoc illuminator venit vt et te/
nebre remaneretis: an vt in illo lux fieretis? Ergo
dicat et vnusq̄sq3 christian⁹: immo dicat totū corp⁹
christi: clamet vbiq3 patiēs tribulationes: diuersas
temptationes et scandala innumerabilia: dicat: Cu
G stodi animā meam: qm̄ sanctus sum. Saluū fac
seruum tuum deus meus sperantē in te.

Ecce ille sanctus nō est superbus: qr sperat in dño.
Miserere mihi dñe qm̄ ad te clamaui to/ Al. t med.
ta die. Nō vna die: Tota die: oī tpe itellige: Ex q̄
corpus christi gemit in pressuris vsq3 in finē seculi
quo transeūt pressure: gemit iste homo et clamat ad
deū: Et vnusq̄sq3 nostrū p̄ portione habet clamorē
suū in toto isto corpore. Clamasti tu diebus tuis: et
transierūt dies tui: Successit tibi alius: et clamauit
diebus suis: et tu hic: ille alibi. Corpus christi to/
ta die clamat sibi decedentib⁹ et succedētib⁹ mēbris.
Unus homo vsq3 ad finē seculi extendit͛. Eadē mē/
bra christi clamāt: et q̄dā mēbra iā in illo requiescūt:
quedā mō clamāt: q̄dā vero cū ipi nos requieueri/
mus clamabūt: et post illa alia clamabūt. Toti⁹ cor
poris christi hic attēdit vocē dicētis: Ad te clamaui
tota die. Caput aūt nostrū ad dexterā patris inter/ Roma. 8.
pellat p̄ nobis. Alia membra recipit: alia flagellat:
alia mūdat: alia cōsolat͛: alia creat: alia vocat: alia re
vocat: alia corrigit: alia redintegrat. Iocūda ani
mā serui tui: qm̄ ad te dñe animā meam le/ Al. t Letifica.
uaui. Iocunda eā: qr ad te leuaui eā. In terra em̄
erat: et ī terra amaritudinē sentiebat: Ne ī amaritu
dine cōtabesceret: ne omnem tue gratie suauitatem
amitteret: Leuaui eam ad te: iocunda eam apud te.
Solus enim tu es iocunditas: amaritudie plenus
est mundus. Certe recte admonet membra sua: vt
sursum corda habeāt. Audiāt ḡ et faciāt: leuēt ad ce/
lum qd̄ male est in terra. Ibi em̄ nō putrescit cor: si
leuet͛ ad deū. Frumentū si haberes in inferioribus:
ne putresceret leuares ad supiora: Frumēto tuo q̄/
ris mutare locum: et cor pmittis ī terra putrescere?
Frumentū leuares in superiora: cor leua in celū. Et
vñ inquis possum? Qui funes: q̄ machine: q̄ scale
opus sunt? Gradus effectus sunt: iter tuū voluntas
tua est. Amando ascēdis: negligēdo descēdis. Stās
in terra: in celo es si diligas deū. Nō enim sic leuat͛
cor quō leuat͛ corpus. Corpus vt leuet͛ locū mutat:
cor vt eleuet͛ volūtatē mutat. Qm̄ ad te dñe animā
meā leuaui. Quia tu dñe suauis et mi/ Al. t Quoniam tu.
tis: Ideo iocūda. Tāq3 tedio affect⁹ ex amaritudie
terrenoꝝ indulcari voluit: et q̄siuit fontē dulcedinis: Jobel. 2.
et ī terra nō inuenit. Quacūq3 em̄ se vertebat: scāda/
la: tribulatiōes: timores: tēptatiōes inueniebat. In
q̄ hoīe securitas? De q̄ certū gaudiū? Nec de seipo
vtiq3: q̄to magis de alio? Aut mali sunt: et necesse est
eos pati: s̄ sperare: qr mutari pñt. Aut boni sunt: et
sic eos oportet diligere vt timeamus qr pñt mutari
ne mali fiant. Ibi malitia coꝝ facit amaritudinē aīe:
hic sollicitudo et timor ne labat͛ q̄ bñ ambulat. Quo/
cūq3 ḡ cor se cōuerterit ī terrenis reb⁹: amaritudinē
inuenit: Ubi dulcescat nō habet: nisi leuet se ad deū.
Qm̄ tu dñe suauis et mitis. Quid est mitis? Portas
me: donec pficias me. Uere em̄ fratres mei dicam
tanq3 homo in hominibus: et ex hominibus: Ferat
quisq3 cor suū: et intueatur se sine adulatione: et sine
palpatiōe. Nihil est em̄ stultius q̄3 seip̄m q̄sq3 pal/
pet atq3 seducat. Attēdat ḡ et videat quāta aguntur
in corde humano: quēadmodū ipe plerūq3 oratio/
nes impediant͛ vanis cogitatiōib⁹: ita vt vix stet cor
ad deū suū: et vult se tenere vt stet: et q̄dammō fugit
a se: nec inuenit cācellos qb⁹ se includat: aut obices
q̄sdā qb⁹ retineat auolatiōes suas: et vagos q̄sdā mo
tus: sed stet iocundari a deo suo. Uix est vt occurrat

talis oro inter multas orationes. Diceret vnusquisque sibi contingere: et alteri nõ cõtingere: nisi inueniremus in scripturis dei dauid orantẽ quodã in loco et
2. Reg. 7. dicentẽ: Quoniam inueni dñe cor meũ vt orarem ad te. Inuenire se dixit cor suũ: quasi soleret ab eo fugere: et ille sequi quasi fugitiuũ: et nõ posse cõprehendere
Ps. 39. et clamare ad dñm: Quoniam cor meũ dereliquit me. Itaque fratres mei attendẽs qd dicatur: Suauis es tu et mitis: videor mihi videre hic qd ait mitis: Iocũda animã serui tui: quoniam ad te dñe leuaui animã meam: quoniam tu suauis et mitis es: videor mihi videre ad hoc dixisse mitẽ deũ: quia patitur ista nostra: et expectat tñ a nobis orationẽ: vt pficiat nos: Et quando illi eam dederimus: accipit grate et exaudit: nec meminit tãtas quas incõdite fundim⁹: et accipit vnam quã vix inuenim⁹. Quis enim est fratres mei hõ cũ quo si amic⁹ eius ceperit colloqui: et noluerit ille respõdere collocutioni eius: et viderit eũ auerti a se: et aliud loqui ad aliũ: quis hoc ferat? Aut si forte interpellas iudicẽ et cõstituas eũ loco vt te audiat: et subito cum ad eum loquaris: dimittas eũ: et incipias fabulari cũ amico tuo: quis te tolerat? Et tolerat de⁹ tot corda peccantiũ: et diuersas res cogitantiũ: Omitto dicere et noxias: omitto dicere aliquando peruersas et inimicas deo: ipsas superfluas cogitare iniuria est eius cum quo loqui ceperas. Oratio tua locutio est ad deũ. Quando legis: de⁹ tibi loquitur: quando oras: cũ deo loqueris. Sed quid? Desperandũ est de genere humano: et dicendũ iã ad dãnationẽ ptinere omnẽ hominẽ cui surrepserit aliqua cogitatio oranti: et interruperit orationẽ ipsius? Si hoc dixerimus fratres: quae spes remaneat nõ video. Porro quia est aliqua spes ad deum: quia magna est ei⁹ misericordia: Dicam⁹ ei: Iocunda animã serui tui: quoniam ad te dñe aiam meã leuaui. Et quõ eã leuaui? Quõ potui: quõ tu vires dedisti: Quõ eã fugientẽ apprehẽdere valui: et excidit tibi? Quia quotiẽscũque ante me stetisti (puta deũ dicere) tãta vana et superflua cogitasti: et vix mihi fixã et stabilẽ orationẽ fudisti. Quia tu suauis es dñe ac mitis. Mitis es: tolerãs me. Ex egritudine dextro: cura et stabo: Cõfirma et firmus ero. Donec aũt facias: toleras me: quia tu suauis
Al. Et multe misericordie es dñe et mitis: Et multũ misericors. Nõ enim solũ misericors. sed et multũ misericors. Abundat enim
R iniquitas nr̃a: abũdat et tua misericordia. Et multũ misericors es: Omnibus inuocãtib⁹ te. Ergo quid est qd di-
Prouer. 1. cit multis locis scriptura: quia inuocabũt: et nõ exaudiã eos? Certe misericors oĩb⁹ inuocãtib⁹ te: nisi quia quidã inuocãtes: nõ ipm inuocãt: De quibus dicitur:
Ps. 52. Deũ nõ inuocauerũt. Inuocãt: sed nõ deũ. Inuocas quicquid amas: inuocas quicquid in te vocas: inuocas quicquid vis vt veniat ad te. Porro si deũ propterea inuocas vt veniat ad te pecunia: vt veniat ad te hereditas: vt veniat ad te secularis dignitas: illa inuocas quae vis vt veniãt ad te: sed deũ tibi adiutorẽ ponis cupiditatũ: nõ exauditorẽ desideriorũ. De⁹ bonus si det qd vis: Quid si male vis? Nõne erit tibi magis nõ dando misericors? Porro si nõ dederit: iã nihil tibi deus est. Et dicis: Quotiens rogaui. quotiens sepe rogaui: et nõ sum exauditus. Quid enim petebas? Forte mortẽ inimici tui. Quid si et ille petat tuam? Qui te creauit ipse et illũ: homo es: homo est et ille: de⁹ autem iudex est: Audit ambos: sed nõ exaudit ambos. Tristis es: quia nõ es exauditus cõtra illũ:

gaude quia nõ est exauditus cõtra te. Ego inquis nõ hoc petebã: nõ inimici mei petebã mortẽ: sed vitam petebã filii mei. Quid mali petebã? Nihil mali petebas. sicut tu sentiebas: Nam quid si ille raptus est:
Sap. 4. ne malitia mutaret intellectũ illius? Sed peccator inquis erat: et ideo volebã eum viuere vt corrigeretur. Tu volebas eum viuere. vt melior esset: quid si deus nouerat si viueret peior futurũ? Unde ergo nosti quid illi pdesset: mori an viuere? Si ergo nõ nosti: redi ad cor tuum. dimitte deo cõsiliũ suũ. Quid
S ergo inquis faciã? Quid orem? Quid ores? Quod te docuit dñs: qd te docuit celestis magister. Inuoca deum tanquam deũ: ama deũ tanquam deum. Illo meli⁹ nihil est: ipm desiderare: ipm cõcupisce. Unde inuocantem deũ in alio psalmo: Unã petij a dño hãc requi-
Ps. 26. ram. Quid est qd petit? Ut inhabitẽ in domo dñi p oẽs dies vite mee. Ut quid hoc? Ut cõtempler delectationẽ dñi. Si ergo amator dei esse vis: sincerissimis medullis castisque suspirijs ipsum dilige: ipsum ama: illi flagra: illi inhia quo iocundius nihil inuenis: quo melius: quo letius: quo diuturnius. Quid enim tã diuturnũ: quam id qd est sempiternũ? Nõ times ne aliquando a te pereat: quod facit ne tu pereas? Si quando tu inuocas deũ tanquam deum: securus esto: exaudiris: ptines ad istũ versum: Et multũ misericors omnib⁹ inuocantibus te. Noli ergo dicere: Illud mihi nõ dedit. Redi ad cor tuũ: et conscientiã tuã libra interroga: parcere illi noli. Si vere deũ inuocasti: certus esto quia id forte qd volebas tẽporaliter: ideo nõ dedit: quia nõ tibi pderat. Edificetur in hoc cor vestrũ fratres:
R cor christianum: cor fidele: ne incipiatis tristes facti velut fraudati desiderijs vestris: ire in indignationem cõtra deũ: et nõ expediat aduersus stimulũ cal-
Act. 9. citrare. Recurrite ad scripturas. Exauditur diabol⁹: et nõ exauditur apostol⁹. Quid vobis videtur: quõ exaudiuntur demones? Petierũt se ire in porcos: et cõ-
Mar. 5. cessum est eis. Quõ exaudit⁹ est diabolus? Petijt
Iob 1. iob temptandũ: et accepit. Quõ non est exauditus apl's? In magnitudine inquit reuelationũ ne extollar:
2. Cor. 12. datus est mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane qui me colaphizet: pter qd ter dñm rogaui vt auferret eũ a me: et dixit mihi: Sufficit tibi grã mea: nã virtus in infirmitate pficitur. Exaudiuit eum quẽ disponebat damnare: et nõ exaudiuit eũ quẽ volebat sanare. Nã eger petit multa a medico: nõ dat medicus: nõ exaudit ad voluntatẽ: vt exaudiat ad sanitatem. Ergo medicũ tuũ pone deũ: pete ab illo salutẽ: et salus tua ipse erit: Nõ quasi salutẽ extrinsec⁹: sed vt sal⁹ ipse sit: Ne rursus ames aliã salutẽ pter ipm: sed quõ
Ps. 34. habeas in psalmo: Dic anime mee sal⁹ tua ego sum. Quid ad te: quid tibi dicat: vt se tibi det? Uis vt det se tibi? Quid si qd vis hẽre: nõ vult ipse vt habeas: vt se tibi det: Impedimenta remouet: vt intret ad te.
D Bona cogitate et cõsiderate fratres quae dat de⁹ peccatorib⁹: et hinc intelligate quid seruet et seruis suis. Peccatoribus blasphemãtibus eum quotidie dat celum et terrã: dat fontes: fructus: salutem: filios: copias: vbertatem. Hec omnia bona non dat nisi deus. Qui talia peccatoribus dat: quid eum putas seruare fidelibus suis? Hocne de illo sentiendũ est: quia qui talia malis dat: nihil seruat bonis? Immo vero seruat: non terram: sed celum. Uilius forte aliquid dico cũ dico celum: sed seipm qui fecit celum.

Pulchrū est celum: sed pulchrior est fabricator celi. Sed video celum: et illum nō video. Oculos enim habes ad videndū celū: cor nondū habes ad videndum fabricatorē celi. Ideo venit de celo in terram: vt mundet cor quo videat q̄ fecit celū et terrā. Sed plane cū patiētia salutē expecta: Quib⁹ te medicamētis curet: ille nouit: qb⁹ sectiōib⁹: q̄bus vstionib⁹ ille nouit. Tu tibi egritudinē cōparasti peccādo: ille venit nō solū fouere: sed et secare et vrere. Nō vides q̄ta hoīes patiant sub medicoꝝ manib⁹: spem incertā hoī pmittētes: Sanaberis dicit medic⁹: sanaberis si secuero: Et hō dicit: et hoī dicit. Nec q̄ dicit certus est: nec q̄ audit: qr ille dicit hoī: q̄ nō fecit hominē: et nō pfecte scit qd agat i hoīe: et tn̄ ad verba hoīs plus nesciētis qd agat in hoīe credit homo: subdit mēbra: ligari se patit: aut plerūq; etiā nō ligatus secat et vrit: et accipit forte salutē paucoꝝ dierū: iam sanatus qn̄ moriat ignorās: et fortasse dū curat morit: et fortasse curari nō poterit. Cui aūt pmisit deus aliquid et fefellit? Auribus infige dn̄e orationē meā. Magnus orantis affect⁹. Aurib⁹ infige dn̄e orationē meā: id est nō exeat de auribus tuis oratio mea: fige illā ibi i aurib⁹ tuis. Quō parturiuit vt figeret orationē suā in auribus dei? Respondeat deus: et dicat nobis: Vis figā orationē tuā in aurib⁹ meis? Fige tu in corde tuo legē meā. Auribus infige dn̄e orationē meā. Et intende voci orationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te: q̄m exaudisti me. Causa vt exaudiret me: qr in die tribulationis mee clamaui ad te. Pauloante dixerat: Tota die clamaui: tota die tribulatus sum. Nullus ergo christianus dicat esse diē q̄ nō sit tribulat⁹: Totā diē: totū tps itelligim⁹. Tota die tribulat. Quia q̄ tribulatio est: et qn̄ bn̄ est vtiq; tribulatio. Vn̄ tribulatio? Quia q̄diu i corpe sum⁹: pegrinamur a dn̄o. (2. Cor. 5.) Quodlibet hic abundet: nondū sum⁹ in illa patria quo redire festinam⁹. Cui pegrinatio dulcis est: nō amat patriā. Si dulcis est patria: amara ē pegrinatio: Si amara est pegrinatio: tota die tribulatio. Qn̄ nō est tribulatio? Qn̄ i patria delectatio. (Ps. 15.) Delectatiōes in dextera tua vsq; i finē. Implebis me leticia ait cum vultu tuo: vt cōtempler delectationē dn̄i. Ibi trāsiet labor et gemitus: ibi nō oratio: sed laudatio: ibi alleluia: amen: ibi vox cōsonat cū angelis: ibi visio sine defectu: et amor sine fastidio. Q̄diu ergo nō ibi: videris qr nō in bono: Sz abūdāt oīa: Abundēt oīa: vide si secur⁹ es qr nō pereunt oīa. Sed habeo qd nō habebā: accessit pecunia q̄ nō erat. Forte accessit et timor qui nō erat: Forte tāto securior eras: q̄to pauperior. Postremo sint copie: redundet affluētia hui⁹ seculi: detur securitas qd nō pt: Dicat deus desup: eternus i bis et sempiterna tecū erūt ista sed meā faciē nō videbis. Nemo carnē cōsulat: spiritū ɔsulite: Respōdeat vobis cor vestrū: respōdeat spes: fides: charitas: q̄ in vobis esse cepit. Ergo ne si acceperim⁹ securitatem nos in affluētia bonoꝝ secularium semp futuros: et diceret nobis de⁹: Faciē meā nō videbitis: gauderemus i illis bonis? Eligeret forte aliqs gaudere et dicere: Abundāt mihi ista: bn̄ mihi est: nihil amplius q̄ro. Nōdū cepit esse amator: vel nondū cepit suspirare tā q̄ pegrinus. Absit: absit: Recedāt oīa seductoria: recedat blandimēta falsa: recedāt ea q̄ nobis quotidie dicūt: Vbi est deus tuus? (Ps. 41.) Effundam⁹ sup nos animā nostrā: cōfiteamur in lachrymis: gemamus in ɔfessionibus: in miserijs suspiremus. Quicquid nobis adest p̄ter deū nostrū: nō est dulce: Nolumus oīa que dedit: si nō dat seipm qui oīa dedit. Aurib⁹ infige dn̄e orationē meā: et intēde voci orationis mee. In die tribulatiōis mee clamaui ad te: q̄m exaudisti me.

C (Et quid) Nō est similis tibi in dijs dn̄e. Et quid dixit? Nō est similis tibi in dijs dn̄e. Fingāt sibi deos q̄s volūt pagani: adducāt fabros argentarios: aurifices: expolitores: sculptores: faciant deos. Quales deos? Oculos habētes et nō videntes: (Ps. 94.) et cetera q̄ dicit psalmus cōsequenter. Sed ista nō colimus ait: nō colimus: hec signa sunt. Et quid colitis? Aliud aliqd peius: qm̄ dij gentium demonia. Et qd? Nec demonia inquiūt colimus. Plane nihil aliud habetis in templis: nihil aliud implet vates vestros q̄ demoniū. Sed qd dicitis? Angelos colimus: angelos habem⁹ deos. Nō plane: nostis angelos. Angeli eni vnū deum colūt: nec fauent hominib⁹ q̄ volūt colere angelos et nō deū. Nam inuenimus honoratos angelos ꝓhibētes hoīes ne se adorarēt: sed verū deū. (Apocal. 19.) Sed angelos dicāt: hoīes dicāt: qr dictū est: Ego dixi dii estis: et filii altissimi oēs: (Ps. 81.) Nō est similis tibi i dijs dn̄e. Quōlibet aliud cogitet hō: non est simile qd factū est illi q̄ fecit. Excepto deo quicqd aliud est in natura rerū: factum est a deo. Quantū interest inter eum q̄ fecit: et illud qd factum est: quis digne cogitet? Iste ergo dixit: Non est similis tibi in dijs dn̄e. Quantū autē sit dissimilis deus: nō dixit: qr dici nō potest. Intendat charitas vestra: Deus ineffabilis est: Facilius dicimus qd nō sit: q̄ quid sit. Terrā cogitas: nō est hoc de⁹: mare cogitas: nō est hoc deus. Omnia q̄ sunt in terra hoīes et animalia: nō est hoc de⁹: Oīa q̄ sunt i mari: q̄ volāt p aerē: nō est hoc de⁹. Quicqd lucet i celo: stelle: sol et luna: nō est h̄ de⁹. Ipm̄ celū nō est deus. Angelos cogita: virtutes: potestates: archangelos: thronos: sedes: dn̄ationes: nō est hoc deus. Et qd est hoc? Solū potui dicere: quid nō sit. Queris qd sit? Qd oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit. (1. Cor. 2.) Quid q̄ris vt ascēdat in linguā qd in cor nō ascēdit? Nō est similis tibi i dijs dn̄e. Et nō est sm̄ opa tua.

R (Et sequitur) Oēs gētes quotqt fecisti venient et adorabūt corā te dn̄e. Annūciant ecclesiā oēs gentes quotqt fecisti. Si est gens quā nō fecit de⁹: nō adorabit eū. Nulla est aūt gēs quā nō fecit de⁹: qr fontē oīm gentiū adā et euā fecit deus: inde ꝓpagate sunt oēs gētes. Oēs q̄ gētes fecit deus. Omnes ergo gentes quotqt fecisti venient et adorabūt corā te dn̄e. Quādo dictū est? Qn̄ corā eo nō adorabāt: nisi pauci sancti in vno populo hebreoꝝ: tunc dictū est hoc: et modo videt qd dictum est: Oēs gentes quotqt fecisti venient et adorabunt corā te dn̄e. Quādo dicebant hec: non videbantur et credebant. Quando videntur: quare negantur? Omnes gentes quotquot fecisti venient et adorabunt coram te dn̄e. Et glorificabunt nomen tuum.

S (Et nō habet) Quoniā magnus es tu: et faciens mirabilia: tu es deus solus magn⁹. Nemo se dicat magnum. Futuri erant qui se dicerent magnos. Contra hos dicitur: Tu es deus solus magn⁹. Nā quid magnū dicit deo: quia ipse e⁹

solus deus magnus? Quis hoc nescit: quia ipse est
deus magnus? Sed quia futuri erant qui se dicerẽt
magnos: et deũ facerẽt paruũ: cõtra illos dicit: Tu
es solus deus magnꝰ. Etenĩ qđ tu dicis implet: nõ
qđ illi dicũt q se dicũt magnos. Quid dixit deus ꝑ
spiritũ suũ? Oẽs gẽtes q̃tq̃t fecisti veniẽt et adora-
bũt corã te dñe. Aliud dicit: nescio quis: q se dicit ma
gnũ? Absit. Nõ adorat deꝰ in oĩbꝰ gẽtibꝰ: Perie-
rũt oẽs gẽtes: sola aphrica remãsit. Hoc tu dicis q
te dicis magnũ: aliud dicit q est solꝰ deus magnus.
Quid dicit: q est solus deus magnꝰ? Omnes gẽtes
quotq̃t fecisti veniẽt et adorabũt corã te dñe. Video
qđ dixit solus deus magnus: taceat homo falso ma-
gnus. Ideo fallaciter magnꝰ: q2 dedignat esse par-
uus. Quis paruus esse dedignatur? Iste q hoc di-
Matth. 20. cit: Quicunq3 vult inter vos maior esse (dicit dñs)
erit vester seruus. Ille si seruus vellet esse fratrũ suo
rũ: nõ eos separet a mr̃e ipsoꝝ. Sed cũ vult esse ma-
Iaco. 4. gnus: et nõ vult esse salubriter paruus: deꝰ q supbis
resistit: humilibꝰ aũt dat gratiã: q2 solꝰ est magnus:
implet oĩa q̃ ꝑdixit: et cõtradicit maledicẽtibꝰ. Chri
sto enĩ tales maledicũt qui dicunt: q2 periit ecclesia
de toto orbe terrarũ: et remãsit ĩ sola aphrica. Si di
ceres illi: ꝑdes villã tuã: forte nõ a te tẽperaret ma-
nũ: et dicis christũ ꝑdidisse hereditatẽ suã redemptã
sanguie suo? Quã aũt faciat iniuriã videte frẽs: scri
ptura dicit: In lata gẽte gloria regis: ĩ diminutiõe
Prouerb. 14. ppli cõtritio principis. Ergo hãc iniuriã facis chri-
sto: vt dicas populũ eiꝰ ad istã exiguitatẽ diminu-
tũ. Ideo natꝰ es: ideo christianũ te dicis: vt inuide-
as glorie christi: cuiꝰ signũ te ĩ fronte portare asse-
ris: et de corde ꝑdidisti? In lata gente gloria regis.
Agnosce regẽ tuũ: da illi gloriã: da illi latã gentem.
Quã latã gentẽ dabo inquis? Noli ex tuo corde da-
re: et recte dabis. Vñ do inquis? Ecce hinc da: Oẽs
gẽtes quotq̃t fecisti: veniẽt et adorabũt corã te dñe.
Dic hoc: cõtere hoc: et dedisti latã gentẽ: q2 oẽs gẽ
tes ĩ vno: vna ipa est vnitas. Quõ enĩ ecclesia et ec-
clesie: ille ecclesie q̃ ecclesia: sic illa gẽs q̃ gẽtes. An-
tea gentes: multe gentes: mõ vna gens. Quare vna
gẽs? Quia vna fides: q2 vna spes: q2 vna charitas:
q2 vna expectatio. Postremo q̃re nõ vna gẽs: si vna
patria? Patria celestis est: patria hierusalẽ est: quis-
quis inde ciuis nõ est: ad istã gentẽ nõ ꝑtinet. Quisq̃s
aũt inde ciuis est: ĩ vna gente dei est: Et hec gens ab
oriente in occidentẽ: ab aq̃lone et mari distenditur ꝑ
q̃tuor ptes totiꝰ orbis. Hoc deꝰ dicit: Ab oriente et
occidẽte: ab aquilone et mari date gloriã deo. Hoc
ꝑdixit. hoc impleuit q solus est magnꝰ. Desinat er-
go hoc dicere ꝯtra solũ magnũ: q noluit esse puus:
q2 nõ pñt esse duo magni: deꝰ et donatus. Deduc
T
Al. ingrediar me dñe in via tua: et ambulabo in verita-
te tua: Via tua: veritas tua: vita tua: christꝰ. Ergo
Ioh. 14. corpꝰ ad illũ: et corpꝰ de illo. Ego sum via et veritas
et vita. Deduc me dñe in via tua. In q̃ via? Et am-
bulabo in veritate tua. Aliud est vt ducat ad viam:
aliud vt deducat in via. Vide hoies vbiq3 pauperes:
vbiq3 adiutorio egẽtes. Qui ꝓter viã sunt: christia-
ni nõ sunt: aut catholici nondũ sunt: deducant ad vi-
am. Sed cũ ꝑducti fuerint ad viã: et catholici ĩ chri
sto facti fuerint: ab ipo deducant ĩ ipa via ne cadãt.
Certe iã ambulãt in via. Deduc me dñe in via tua.
Certe iã in via tua sum: deduc me ibi: et ambulabo
in veritate tua. Deducẽte te: non errabo: si dimise-
ris errabo. Ora ergo vt nõ te dimittat. sed vsq3 ĩ finẽ de-
ducat. Quõ deducit? Semꝑ monẽdo: semꝑ dando
tibi manũ suã. Et brachiũ dñi cui reuelatũ est? Dan- Esa. 53.
do enĩ christũ suũ: dat manũ suã: dãdo manũ suã:
christũ suum dat. Ad viam ducit ꝑducendo ad chri
stum suũ. In via deducit: deducendo in christo suo.
Christꝰ aũt veritas. Deduc me ergo domine in via
tua: et ambulabo in veritate tua. In illo vtiq3 q ait:
Ego sum via et veritas et vita. Nam qui in via et ve- Ioh. 14.
ritate deducis: quo nisi ad vitam ꝑducis? Deducis
ergo in illo: et ad illum. Deduc me dñe in via tua: et
ambulabo in veritate tua. Iocundet cor meũ V
vt timeat nomen tuum. Ergo timor in iocun- Al.
ditate est. Et quomodo iocunditas: si timor? Nõne
timor amarꝰ solet esse? Erit ergo aliq̃n iocunditas
sine timore: modo iocunditas cũ timore. Nondum
est enĩ plena securitas: nec pfecta iocũditas. Si nul
la iocũditas: deficimꝰ: Si plena securitas: male ex-
ultamus. Ergo et iocunditatẽ aspergat: et timorem
incutiat: vt de dulcedine iocunditatis perducat nos
ad sedem securitatis. Dando timorẽ non nos faciat
male exultare et recedere de via. Ideo sic dicit ps.
Seruite dño in timore: et exultate ei cum tremore. Ps. 2.
Sic et aplꝰs paulus dicit: Cum timore et tremore ve- Phil. 2.
strã ipoꝝ salutẽ operamini. Deus enim est qui ope-
ratur in vobis. Quicq̃d ergo prosperum venit fra-
tres: magis metuendũ est. Que putatis ꝓspera: ma
gis tẽptationes sunt. Venit hereditas: venit copia
rerũ: abundat circumfluentia: nescio cuius felicita-
tis: tentationes sunt iste: cauete ne vos ista corrum-
pant. Quicq̃d etiã ꝓsperũ est fm christũ: et germa-
nam charitatẽ christi: Si forte lucratꝰ es vxorẽ tuã
q̃ fuit in parte donati: si forte crediderũt filij tui qui
fuerũt pagani: si forte lucratus es amicũ tuum q te
volebat seducere ad theatrũ: et tu eum deduxisti ad
ecclesiam: si forte cõtradictor nescio quis inimicus
tuus: et rabide seuiens: deposita illa rabie factus est
mitis: et agnouit deũ: nec oblatrat aduersum te: sed
clamat tecum aduersus malũ: ista iocũda sunt. Vñ
enĩ gaudemus: si de his nõ gaudemus? Aut q̃ sunt
alia gaudia nostra: nisi ista? Sed quia abundant et
tribulationes et tẽptationes: et dissentiones: et schis-
mata et cetera mala: sine q̃bus nõ põt esse hoc secu-
lum: donec trãseat iniq̃tas: exultatio illa nõ nos fa-
ciat securos: sed ita iocũdet cor nostrũ vt timeat no
men dñi: ne aliunde iocundet. aliunde feriat. Secu-
ritatẽ nõ expectetis ĩ ꝑegrinatiõe: q̃n hic illã volue
rimus: viscũ erit corporis: nõ securitas hoĩs. Iocun-
detur cor meũ vt timeat nomen tuũ. Cõfitebor
tibi dñe deus meꝰ in toto corde meo: et glo
rificabo nomẽ tuũ in eternũ. Quia miseri
cordia tua magna est sup me: et eruisti ani- I
mã meã ex inferno inferiori. Quod dicimus fra- Al.
tres: hoc si nõ vobis tãq3 certus exposuero: ne suc-
censeatis: Homo enim sum: et quantũ cõceditur de
scripturis sanctis: tantũ audeo dicere: nihil ex me.
Infernum nec ego expertus sum adhuc nec vos: Et
fortassis alia via erit: et nõ per infernũ erit. Incerta
sunt enĩ hec. Verũ q2 dicit scriptura cui ꝯtradici nõ
põt: Eruisti animã meã ex inferno inferiori: Intelli-
gimꝰ tãq3 duo inferna esse: superiꝰ et inferiꝰ. Nã vñ in-
fernũ inferius nisi q2 est infernũ superiꝰ? Aliud eõ

[…]cretur inferius nisi in cõparatione illius superio/
ris partis. Videt ergo fratres esse quãdã habitatio
celestis angelorũ: vbi vita ineffabiliũ gaudiorum: vbi
immortalitas et incorruptio: vbi oĩa ſm dei donũ et
gratiã pmanẽtia: Illa ps rerũ supna ẽ. Si ergo illa
supna est: hec terrena vbi caro et sanguis: vbi corru
ptibilitas: vbi natiuitas et mortalitas: vbi decessio
atq successio: vbi mutabilitas et incõstantia: vbi ti/
mores: cupiditates: errores: leticie incerte: spes fra/
gilis: caduca substãtia: puto qz oĩs ista pars nõ põt
cõparari illi celo de q loquebar pauloante. Si ergo
illi parti hec ps nõ cõparat: illa supna est: hec infer/
na. Et post morte q hinc nisi sit infernũ inferi' hoc
! inferno in q sum' in carne et in ista mortalitate: Cor/
Ro. 8. pus eñ mortuũ est: ait aplus: pter peccatũ. Ergo et
hic sunt mortui: vt nõ mireris: qz infernũ dicitur si
mortuis abũdat. Nõ eñ ait: corpus moriturũ: sed
[…] corpus mortuũ est. Adhuc habet vitã vnicuiq corp'
nostrũ: et tñ cõparatũ corpori illi qd futurũ est: q̃le
sunt angelorum corpora: inuenit corp' hoĩs mortuũ:
qũuis adhuc habẽs animã. Sed rursus ab hoc infer
no: id est ab hac pte inferni est aliud inferi' quo eunt
mortui: vñ voluit deus eruere aĩas nostras: etiam il
luc mittẽdo filiũ suũ. Etenim fratres pter ista duo
inferna missus est fili' dei vndiq liberãs. Ad hoc infer
nũ missus est nascẽdo: ad illud moriẽdo. Propterea
Ps. 15. vox eius est in illo psalmo: nõ quoquo hoĩe cõiectãte:
Act. 2. sed aplo exponẽte: vbi ait: Qm nõ derelinquis animã
meã in inferno. Ergo aut ipi' vox est hic: Et eruisti
animã meã ab inferno inferiori: Aut nr̃a vox p ipm
christũ dñm nostrũ: qz ideo ille puenit vsq ad infer
2 nũ: ne nos remaneremus in inferno. Aliã etiã opinio
nẽ dicã. Fortassis eñ apud ipos inferos est aliq ps
inferior: qua trudunt impij q plurimũ peccauerũt.
[…] Etenim apud inferos vtrũ in locis quibusdã fuisset iã
abraã nõ satis possum' definire. Nondũ eñ dñs ve
nerat ad infernũ vt erueret inde oim sctõrum pceden/
Luc. 16. tiũ aĩas: et tñ abraã in requie ibi erat. Et qdã diues
cũ torqueret apud inferos: cũ videret abraã: leuauit
oculos. Nõ eñ posset leuatis oculis videre: nisi ille
esset superi': ille inferius. Et qd ei r̃ndit abraã cũ di/
ceret: Pater abraã mitte lazarũ vt intingat digitum
suũ: et stillet in linguã meã: qm crucior in hac flãma:
Fili ait: memẽto qz recepisti bona in vita tua: lazar'
aũt mala: Nunc aũt hic requiescit: tu vero torqris.
Et sup hoc ait: Inter nos et vos magnũ chaos firma/
tum est: vt nec nos possim' venire ad vos: nec inde
aliqs venire ad nos. Ergo inter ista fortasse duo in/
ferna: quorum in vno quieuerũt aĩe iustorum: in altero tor
querent aĩe impiorum: attendẽs qdam orans hic iã in
corpe christi positus: et orãs in voce christi: eruisse deũ
aĩam suã ab inferno inferiori dixit: quia liberauit se
[…]s peccatis p q posset deduci ad tormẽta inferni
[…] Quẽadmodũ si medic' videat tibi immi
nentẽ egritudinẽ forte et aliq labore: et dicat: pce ti/
bi: sic te tracta: reqesce: his cibis vtere: nã si nõ fece/
ris egrotabis: tu aũt si feceris: salu' eris: recte dicis
medico: liberasti me ab egritudine: nõ in q̃ iã eras: sed
in q futur' eras. Nescio q is hñs causas molestas mit
tẽd' erat in carcerẽ: Venit ali' defendit eũ: grãs agẽs:
qd dicit: Eruisti aĩam meã de carcere. Suspendend'
erat debitor: solutũ est p eo: liberat' dicit de suspen
dio. In his oĩbus nõ erãt: sed qz talib' meritis age/
bant: vt nisi subuentũ esset: ibi essent: inde se recte di
cunt liberari: quo p liberatores suos nõ sunt pmissi
perduci. Ergo fratres siue illud siue istud sit: hic me
scrutatorẽ verbi dei: nõ temerariũ affirmatorẽ tenea
tis. Et eruisti animã meã ex inferno inferiori. De/
us pretereũtes legẽ insurrexerũt sup me. Al'. iniqui
Quos dicit pretereuntes legẽ: Nõ paganos: q non
acceperũt legẽ. Nemo eñ pterit qd nõ accepit. Di
cit aplus definire: Vbi eñ lex nõ est: nec puaricatio. Roma. 4.
Pretereuntes legẽ: puaricatores legis dicit. Quos
ergo intelligim' frẽs: Si ab ipo dño accipiam' hãc
vocẽ: ptereuntes legẽ iudei erant. Insurrexerũt sup
me ptereuntes legẽ: nõ seruauerũt legẽ: et accusaue/
rũt christũ: qsi ipe pteriret legẽ. Pretereuntes legẽ
insurrexerũt sup me: et passus ẽ dñs q nouim'. Pu
tas nihil tale patit mõ corp' eius: Vñ fieri põt: Si
patrẽfamilias beelzebub vocauerũt: qnto magis do Matth. 10.
mesticos ei': Nõ est discipul' sup magistrũ: nec ser
uus sup dñm suũ. Patit et corp' ptereuntes legẽ: et
insurgũt sup corp' christi. Pretereũtes legẽ q sunt:
Nãqd forte iudei audẽt insurgere sup christũ: Nõ.
Nã nec ipi nobis valde faciũt tribulatiões. Nõdũ
eñ crediderũt: nõdũ salutẽ cognouerũt. Insurgũt
sup corp' christi mali christiani: de qb' qtidie tribu/
lationẽ patit corp' christi. Oĩa schismata: oẽs he
reses: oẽs intus pessime viuẽtes: et mores suos bñ
viuẽtib' imponẽtes: et ad sua trahẽtes: et malis col/
loquijs bonos mores corrumpẽtes: ipi ptereuntes 1. Cor. 15.
legẽ insurrexerunt sup me. Dicat oĩs aĩa pia: dicat
oĩs aĩa christiana: Que hoc nõ patit nõ dicat. Si aũt
christiana aĩa ẽ: nouit qz patit. Si agnoscit in se pas/
sionẽ suã: agnoscat hic vocẽ suã. Si aũt extra passio
nẽ est: et extra vocẽ sit: necesse est. Vt aũt nõ sit extra
passionẽ: ambulet p viã angustã: et incipiat pie viue/ Matth. 7.
re in christo: et necesse est vt hãc psecutionẽ patiat.
Oẽs eñ (inqt aplus) q volũt pie viuere in christo iesu 2. Timoth. 3.
psecutionẽ patiunt. Deus: ptereuntes legẽ insurre
xerunt super me. Et synagoga potentiũ in/
quisierũt animã meã. Synagoga potentiũ: cõ/ Al'. requisierunt
gregatio est superborum. Synagoga potentiũ insur/
rexit super caput: id est sup dñm nrm iesum christum
clamãtiũ et dicẽtiũ vno ore: Crucifige crucifige: De Ioh. 19
qb' dictũ est: Filij hoim dẽtes eorum arma et sagitte: Ps. 56.
et lingua eorum gladi' acutus. Nõ pcusserũt: sed cla/
mauerũt: Clamãdo ferierũt: clamãdo crucifixerũt.
Volũtas clamãtiũ impleta est qñ dñs crucifix' est.
Et synagoga potẽtiũ inqsierunt aĩam meã. Et nõ
proposuerũt te in cõspectu suo. Quomodo
nõ pposuerunt: Non intellexerunt deum: vt homi/
ni parcerẽt: ad qd videbant: ad hoc ambularẽt. Pu
ta quia deus nõ erat: homo erat. Ideo occidendus
erat: quia homo erat. Parce homini: et agnosce de/
um. Et tu domine deus miserator et mise/
ricors longanimis et multũ misericors et Al'. patiens et multe misericordie
verax. Quare longanimis et multum misericors
et miserator: Quia in cruce pendẽs ait: Pater igno Luce. 23.
sce illis: quia nesciũt quid faciunt. Quẽ petit: P[ro]
quibus petit: Quis petit: Vbi petit: Patrem fili/
us: p impijs crucifix': Inter ipas iniurias: nõ ver/
borum: sed mortis illate: pendens in cruce tanq ad
hoc extẽtas manus habuerit: vt sic pro illis oraret:
vt dirigeretur oratio eius tanq incensum in conspe
ctu patris: et eleuatio manuum eius sacrificium ve/ Ps. 140.

AA sperātiā. Longanimis et multū misericors et verax. Si ergo tu verax: Respice in me et miserere
El. et imperium suum mei: da potestatē puero tuo. Quia verax: da potestatē puero tuo. Trāsiet tempus patiētię: veniet tēp⁹ iudicij. Quō? Da ptātem puero tuo. Pa-
Joh.5. ter nō iudicat quēq̄: sed omne iudicium dedit filio. Ille resurgēs: et in terram ipse veniēs iudicaturus: ipse videbit terribilis qui visus est contemptibilis. Demonstrabit potentiā: qui demonstrauit patientiam. In cruce patiētia erat: in iudicio potētia erit. Apparebit enim homo iudicās: sed in claritate: quia
Act.1. sicut eū vidistis ire: dixerunt angeli: sic veniet. For-
Concor. 4. sen dis. 48. Sed cū ma ipa veniet ad iudiciū. ideo videbūt illā et impij: nā formā dei nō videbūt. Beati enim mūdo corde:
Matt.5. quoniā ipi deū videbunt. Apparēs in hominis forma: dicet: Ite in ignē eternū: vt impleat quod dixit
Matt.25. Esaias: Tollat impius vt nō videat claritatem dñi.
Phil.2. Formā ergo videbūt hominis: Qui cū i forma dei esset ęqualis deo: hoc nō videbūt impij. In princi-
Joh.1. pio erat verbū: et verbū erat apud deū: et deus erat verbū: hoc nō videbūt impij. Si eī deus verbū:
Matt.5. Et beati mūdo corde: quoniā ipi deū videbūt: Impij aūt immūdi sunt corde: procul dubio deū nō vide-
Joh.19. bunt. Et vbi est: Videbūt i quē pupugerūt: nisi qr apparet formā hoīs eos visuros vt iudicent: formā dei nō visuros: nisi eos q̄ ad dexteram separabunt: Etenim cū separati fuerint ad dexterā: hoc eis dicet:
Matt.25. Venite benedicti patris mei: percipite regnū qd vobis paratum est ab origine mundi. Impijs vero ad sinistrā dicet: Ite in ignē eternum: quē parauit pater
BB meus diabolo et angelis eius. Finito autē iudicio:
Ibidem quō cōcludit: Sic ibūt impij i ambustionē eternā: iusti autē in vitā eternā. Iam a visione formę hoīs pergūt illi ad visionē formę dei. Hec est eī vita eter-
Joh.17. na: vt cognoscant te vnū verū deū: et quē misisti iesum christū: subaudis et iesum christū vnū verū deum: qr pater et fili⁹ vnus ver⁹ deus: vt iste sit sensus: Te et quē misisti iesum christū: cognoscāt vnū verum deum. Nō eī illi ibunt ad visionē patris: et nō ibi videbūt et filiū. Si nō esset fili⁹ in pr̄is sui visione: nō diceret ipe fili⁹ discipulis suis: qr filius in patre est: et pater in filio. Dicūt illi discipuli: Ostende nobis patrē et sufficit nobis. Ait illis: Tāto tpe vobi-
Joh.14. scum sum: et nō me nostis? Philippe: q̄ videt me: videt et patrē: Videtis: qr in visione patris et filij visio est: et in visione filij et patris visio est. Ideo cōsequē-
Ibidem. ter subiecit et dixit: Nescitis: qr ego in patre: et pater in me est: Id est: et me viso videt et pater: et patre viso videt et fili⁹: Patris et filij separari nō potest visio. Ubi nō visus separat natura et substātia: visio separari nō pōt. Nā vt noueritis illuc debere p̄parari cor ad videndā diuinitatē patris et filij et spūsancti: in quā nō visam credimus: et credēdo cor vī videri possit
Ubi supra. mundam⁹: ipe dñs alio loco dicit: Qui audit mādata mea: et seruat ea: ille est q̄ diligit me: q̄ aūt diligit me: diliget a prē meo: et ego diligā eū et manifestabo ei meipm. Aliqd nō eū videbāt cū qb⁹ loqbat? Et videbāt et nō videbāt: Aliqd videbāt: aliqd credebāt. Videbāt hominē: credebant deū. In iudicio aūt eundē dñm nrm iesum christū videbūt hoiem cū impijs: post iudicium videbūt deū p̄ter impios.
CC Da potestatē puero tuo. Et saluū fac filiū ancillę tuę. Dñs filius ancillę. Dñs fili⁹ ancillę:

cuius ancillę? Cui nascitur⁹ qñ nūciatus est: respōdit et ait. Ecce ancilla dñi: fiat mihi fm verbū tuū. Sed
Luce.1. num fecit filiū ancillę suę: et filiū suū. Filiū suū i for-
Philip.2. ma dei: filiū ancillę suę in forma serui. De ancilla dei nat⁹ est ergo dñs i forma serui: et dixit. Saluū fac filiū ancillę tuę: Et saluat⁹ est a morte sicut nostis: resuscitata carne sua q̄ mortua erat: Sed vt videatis qr de⁹ est: et nō a prē sic est suscitat⁹: vt a se nō sit suscitat⁹: qr et ipe carnē suā suscitauit: habes i euāgelio dictū: Destruite tēplū hoc: et i triduo suscitabo il-
Joh.2. lud. Ne aūt nos aliud suspicaremur: euāgelista secutus ait: Hoc aūt dicebat de tēplo corpis sui. Saluus ergo fact⁹ ē fili⁹ ancillę. Dicat et vnusqsq christian⁹ in corpe christi posit⁹: Saluū fac filiū ancillę tuę. Forte nō potes dicere: Da ptātē puero tuo: qr ille filius accepit potestatē. Sed q̄re nō dicit et hoc? An nō seruis dictū est: Sedebitis sup duodecim se-
Matt.19. des iudicātes duodecim tribus israel: Et hui dicit: Nescitis qr angelos iudicabimus? Accipit ergo et
1.Cor.6. vnusqsq sctōr potestatē: et est vnusqsq sctōr filius ancillę ei⁹. Quid si de pagana nat⁹ est: et christian⁹ fact⁹ est? Filius paganę quō pōt esse filius ancillę ipius? Est q̄dē paganę fili⁹ carnaliter: sed fili⁹ ancillę spiritualiter. Et saluū fac filiū ancillę tuę. Fac
DD mecū signū in bono. Qd signū nisi resurrectionis? Dñs dicit: Generatio hec praua et amaricās si-
Matt.12. gnū q̄rit: et signū nō dabit ei nisi signū ionę prophetę: Sicut eī ionas fuit i vētre ceti tribus diebus et tribus noctibus: sic erit et filius hoīs in corde terrę. Fac mecū signū i bono: Ergo cū capite nostro iam factū ē signū i bono. Dicat et vnusqsq nostrū: Fac mecū signū in bono: qr in nouissima tuba: in aduētu
1.Cor.15. dñi: et mortui resurgēt incorrupti: et nos immutabimur: erit hoc signū in bono. Fac mecū signū in bono. Ut videāt q̄ oderunt me et cōfundant. In iudicio cōfundent pniciose: q̄ mō nolūt cōfundi salubriter. Nō ergo cōfundant: accusent vias suas malas: teneāt viam bonā: qr nemo nostrū viuit sine cōfusione: nisi pri⁹ cōfusus reuiuiscat. Prebet illis de⁹ mō aditū salubris cōfusionis: si nō ɔtemnāt medicinā cōfessionis. Si aūt mō nolūt cōfundi: tūc cōfundent qñ deducēt eos ex aduerso iniqtates eorū.
Sap.5. Qñ ɔfundent? Qñ dicēt: Hi sunt q̄s aliqñ habuim⁹ in derisum et similitudinē improperij: Nos insensati vitā illor estimabamus insaniā: Quō cōputati sunt inter filios dei: Quid nobis pfuit supbia: tūc dicēt: mō dicāt et salubriter dicāt. Cōuertat eī vnusqsq humilis ad dñm: et mō dicat: Quid mihi pfuit supbia: et audiat ab aplo: Quā eī gloriā habuistis in
Roma.6. his i qbus nūc erubescitis: Videtis esset mō cōfessionē salubrē i loco penitētię: tūc aūt serā: inutilem: infructuosam. Quid nobis pfuit supbia: aut q̄d diuitiarū iactātia cōtulit nobis? Trāsierūt oia tāq̄ vmbra. Quid eī? Qñ hic viuebas: nō videbas: quia trāsierūt ista oia tāq̄ vmbra? Tu ne relīqres vmbram vt esses i luce: nō postea diceres: trāsierūt oia velut vmbra: qñ ab vmbra i tenebras itur⁹ es. Fac mecū signū in bono: vt videāt q̄ me oderūt et cōfundantur. Qm tu dñe adiuuisti me: et cōsola-
EE tus es me. Adiuuisti me in certamine: et cōsolat⁹ es me i tristitia. Nemo eī ɔsolationē q̄rit: nisi q̄ est in miseria. Nō vultis cōsolari: dicite qr fęlices estis: et audite populus meus. Iā respōdetis: et audio

murmur bñ tenentiũ scripturas. Deꝰ ꝗ hoc scripsit in cordibus vestris: cõfirmet ⁊ in factis vestris. Videns fratres: qꝛ qui vobis dicũt: Felices estis: sedu
Esa.3. cunt vos. Populus meus qui vos felices dicunt: in errorem vos mittunt: ⁊ turbant semitas pedum vestrorũ. Sicut et de epistola iacobi apostoli: Miseri estote inquit ⁊ lugete: risus vester in luctũ cõuertatur. Videtis quę audistis: quando vobis hęc dicerentur in regione securitatis. Utiqꝫ regio ista scandalorũ est ⁊ temptationũ ⁊ omniũ malorum: vt gemamus hic: ⁊ mereamur gaudere ibi: hic tribulari: ⁊ cõsolari ibi et
ps.55. dicere: Quoniã ecce exemisti oculos meos a lachrymis: pedes meos a ruina: quoniã placebo dño in regione viuorũ. Ista regio mortuorũ est. Transit regio mortuorũ: venit regio viuorũ. In regione mortuorũ labor: dolor: timor: tribulatio: tẽptatio: gemitus: suspiriũ. Hic falsi felices: vere infelices: qꝛ falsa felicitas vera miseria est. Qui ꝯo se agnoscit in vera esse miseria: erit etiã in vera felicitate. Et tamẽ nunc qꝛ miser es: dominũ audi dicentẽ: Beati lugẽtes. O beati lugẽtes. Nihil tam cõiunctũ miserię ꝙ̃ luctꝰ: Nihil tam remotũ ⁊ cõtrariũ miserię ꝙ̃ beatitudo. Tu dicis lugẽtes: ⁊ tu dicis beatos: Intelligite inquã qđ dico: Beatos dico lugẽtes. Quare beati: In spe. Quare lugentes: In re. Etenim lugẽt in morte ista: in tribulatiõibꝰ istis: in pegrinatiõe sua: Et qꝛ agnoscunt se esse in ista miseria: ⁊ gemũt: beati sunt. Quare lugent: Cõtristatus est beatus cyprianus i passione: mõ cõsolatus est in corona. Modo ⁊ cõsolatus
Roma.8. adhuc tristis est. Dñs eñi noster iesus christꝰ adhuc interpellat ꝓ nobis. Omnes martyres qui cum illo sunt interpellant ꝓ nobis. Nõ transeũt interpellationes ipsorũ: nisi cũ transierit gemitꝰ noster. Cũ autẽ trãsierit gemitus noster: oĩs vna voce: in vno ꝑplo: i vna patria cõsolabimur: milia miliũ cõiuncta psallentibꝰ angelis: choris cęlestiũ potestatũ in vna ciuitate viuentium. Quis ibi gemit: Quis ibi suspirat: Quis ibi laborat: Quis ibi eget: Quis ibi moritur: Quis ibi misericordiã ꝓbet: Quis ibi frangit panẽ esurienti: vbi omnes pane iusticię saginantur: Nemo tibi dicet: Hospitẽ suscipe. Peregrinꝰ ibi nemo erit: oẽs in patria sua viuũt. Nemo tibi dicit: Concorda amicos tuos litigãtes: in pace sempiterna dei vultu ꝑfruũtur. Nemo tibi dic: Uisita ęgrotũ: sanitas imortalitasqꝫ ꝑmanet. Nemo tibi dicit: Sepeli mortuũ: oĩs in vita ęterna erunt. Cessant opa misericordię: qꝛ miseria ibi nõ inuenitur. Et quid ibi faciemꝰ: Dormiemus fortasse. Si mõ pugnamꝰ cõtra nos: ꝙ̃uis geramus domũ somni carnẽ istã: ⁊ euigilamꝰ in his luminaribꝰ: ⁊ solẽnitas ista dat nobis animũ vigilãdi: dies illa quales vigilias nobis dabit: Ergo vigilabimꝰ: nõ dormiemꝰ. Quid agemꝰ: Opera misericordię: Ista nõ erũt: qꝛ nulla miseria erit. Forte opa necessitatis erũt ista ꝗ hic sunt mõ: seminãdi: arandi: coquẽdi: molendi: texendi: Nihil horũ: qꝛ necessitas nõ erit. Sic nõ erũt opa misericordię: qꝛ trãsit miseria. Ubi necessitas nõ erit nec miseria: opa necessitatis ⁊ misericordię nõ erũt. Quid ibi erit: Quõ negocium nostrũ: Quę actio nr̃a: Nulla actio: qꝛ quies. Sedebimꝰ ꝗ ⁊ torpebimꝰ: ⁊ nihil agemꝰ: Si refrigescit amor nr̃: refrigescit ⁊ actio nr̃a. Amor ꝗ quietꝰ in vultu dei: quẽ mõ desideramꝰ: cui suspiramus: cũ ad eũ venerimꝰ: quõ nos accẽdet: in quẽ nõdum visum sic suspiramꝰ: Cũ ad eum venerimus: quõ nos illuminabit: Quõ nos mutabit: Quid de nobis faciet: Quid ꝗ agemꝰ fratres: Psalmꝰ nobis indicat: Beati qui habitãt in domo tua. Unde: In sęcula sęculorũ laudabũt te. Hęc erit actio nr̃a: laus dei. Amas ⁊ laudas. Desinis laudare si desinis amare. Nõ aũt desines amare: qꝛ talis est quẽ vides ꝗ nullo te offendat fastidio: ⁊ satiat te: ⁊ nõ te satiat. Mirũ est qđ dico. Si dicã qꝛ satiat te: timeo ne quasi satiatus velis abscedere: quõ de prandio: quõ de cęna. Ergo qđ dico: non te satiat: timeo rursus ne si dixero non te satiat: indigens videaris: ⁊ q̃si manior existas: ⁊ minus in te sit aliquid qđ debeat impleri. Quid ꝗ dicã nisi qđ dici põt: cogitari vix põt: Et satiat te: ⁊ non te satiat: quia vtrũqꝫ inuenio in scriptura. Nã cum diceret: Beati esuriẽtes: qꝛ ipsi saturabuntur. Et rursum de sapiẽtia dictũ est: Qui te mãducant: iterũ esurient: et qui te bibũt iterũ sitient. Immo ꝯo nõ dixit iterũ: sed dixit adhuc. Nam iterũ sitiet quasi pmo saginatus discesserit ⁊ digesserit ⁊ redierit bibere. Tale est: Qui te edũt adhuc esuriẽt sic cũ edunt esuriẽt: ⁊ qui te bibũt sic bibẽdo sitient. Quid est bibẽdo sitire: Nunqꝫ fastidire. Si ꝗ ista ineffabilis et sempiterna dulcedo erit mõ: quid a nobis petit fratres nisi fidẽ nõ fictam: spem firmã: charitatẽ puram: vt ambulet homo i via quã dñs dedit: Ferat tẽptatiões ⁊ suscipiat cõsolationes.
P.S.83.
Iaco.4.
Matth.5.
Matth.5.
Eccl.24.

Explicit Tractatus de ps̃. LXXXV.

Incipit Tractatus de ps̃. LXXXVI.

Prefatio.

A

Psalmus iste qui modo cantatꝰ est: breuis est numero verborũ: magnus est pondere omniũ sententiarũ. Nã totus lectus est: ⁊ videtis ꝙ̃ exiguo tempore ad terminũ vsqꝫ ꝑductus. Hic nobis quãtum dñs donare dignatur cum vestra charitate tractãdus mõ est: ꝓpositus a beatissimo ꝓsente patre nr̃o. Repentina ꝓpositio me grauaret: nisi me cõtinuo ꝓponentis orõ subleuaret. Intẽdat ꝗ charitas vestra: Ciuitas quędam in isto psalmo cantata ⁊ cõmendata est: cuiꝰ ciues sumus inquãtũ christiani sumꝰ: ⁊ vnde pegrinamur ꝙ̃diu mortales sumus: et ad quã tendimꝰ ꝑ eius viã: quę oĩno quasi dumetis et sentibꝰ interclusa nõ inueniebatur. Rex ipsius ciuitatis se fecit viam: vt ad ciuitatẽ ꝑueniremꝰ. Ambulantes ꝗ in christo ⁊ adhuc pegrinãtes donec ꝑueniamus: ⁊ suspirãtes desiderio cuiusdã ineffabilis quietis quę habitat in illa ciuitate: de qua quiete dictũ est hoc nobis esse ꝓmissum: Quõ oculus non vidit: nec auris audiuit: nec i cor hoĩs ascẽdit: Ambulãtes ergo sic cantemꝰ vt desideremꝰ. Nam ꝗ desiderat: ⁊ si lingua taceat: corde cantat. Qui autẽ nõ desiderat quolibet amore: quolibet clamore aures hominũ feriat: mutus est deo. Uidete quomõ erant amatores huiꝰ ciuitatis ardẽtes: illi ipsi ꝑ quos hęc dicta sunt: ꝑ quos hęc nobis cõmẽdata sũt: quãto ꝑ eos affectu ista cantata sunt. Affectũ istũ generabat in eis amor ciuitatis: amorẽ aũt ciuitatis infuderat spiritus dei. Charitas inqt dei diffusa ẽ in cordibꝰ nr̃is ꝑ spiritũ sanctũ ꝗ datꝰ est nobis. Hoc ꝗ spũ feruẽtes: audiamus ꝗ dicta sunt de hac ciuitate. Sic ꝗ cepit.
i. Cor.2.
Roma.5.

Expositio psalmi.

B

Fundamẽta eius in mõtibꝰ sanctis. Nihil de illa adhuc dixerat ps̃. hic incipit ⁊

est: Fundamēta eius in mōtibus sanctis. Cui⁹ fun-
damēta: Nō dubiū est: q fundamēta ꝑ̄sertum ī mō-
tib⁹ ciuitatis alcui⁹ sunt. Repler⁹ ḡ spū sancto ciuis
iste: ⁊ mlta de amore ⁊ desiderio ciuitat̄ hui⁹ voluēs
secū: tanꝙ plura int⁹ apud se meditat⁹ erūpit ī hoc:
Fundamēta ei⁹ in mōtib⁹ sanctis: q̄si iā de illa dixe-
rit aliqd. Quō de illa nihil dixerat: qui nunꝙ de illa
corde tacuerat? Quō em̄ dicit̄ ei⁹: de q̄ nihil dictū ē?
Sed multa vt dixi secū in silētio de illa ciuitate ꝑtu-
riens: clamās ad dn̄m: erupit etiā in aures hominū:
Fundamēta ei⁹ in mōtib⁹ sanctis. Et q̄si hoīes au-
dientes q̄rerēt: cui⁹. Diligit dn̄s: inquit: portas
sion. Ecce cui⁹ fundamēta in mōtib⁹ sanct̄ cuiusdā
ciuitat̄ sion: cui⁹ dn̄s portas diligit: sicut ꝓsequēter
C dicit: Sup oīa tabernacula iacob. Sed quid
est: Fūdamēta eius in mōtib⁹ sanctis? Qui sūt mō-
tes sancti sup q̄s fundata est ista ciuitas? Alter quidā
ciuis planı⁹ h̄ dixit aplus paulus. Ciuis inde ꝓpha:
ciuis inde aplus: Et hi ꝓpterea loq̄bant̄ vt ceteros
ciues exhortarent̄. Sed hi: id est ꝓphete ⁊ apli quō
ciues? Fortasse ita vt etiā ipsi sint mōtes sup quos
fundamēta sunt hui⁹ ciuitatis: cuius portas diligit
dn̄s. Dicat ḡ ali⁹ ciuis hoc apte: ne nos hoc suspica-
ri videamur: loquēs ad gentes ⁊ cōmemorans vt re-
diret: ⁊ q̄si cōstruerent̄ ī fabricā sanctā: Superedifica-
Eph.2. ti inqt sup fundamentū aploꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ. Et q nec
ipsi apli aut ꝓphete in quib⁹ fundamētū est ciuitatis
Ibidem. se tenerēt in se: secut⁹ ibi ait: Ipso sūmo existēte lapi-
de angulari christo iesu. Ne itaqꝫ putarēt gentes nō
se ꝑtinere ad sion: Erat em̄ quedā ciuitas sion terre-
na: q̄ ꝑ vmbrā gestauit imaginē cuiusdā sion: de qua
Gal.4. mō dicit̄ celestis illi⁹ hierlm: de q̄ dicit aplus: Que
est mat̄ oīm nostrū. Ne ḡ illi se nō ꝑtinere dicerēt ad
sion: q nō erāt de ꝑplo iudeoꝝ: hoc eis dixit. Igit̄ iā
Eph.2. nō estis peregrini ⁊ inqlini: ſ estis ciues sanctoꝝ ⁊ do-
mestici dei. superedificati sup fundamētū aploꝝ ⁊ ꝓphe
taꝝ. Habes cōstructionē tante ciuitat̄: Sed oīa ista
compages vbi innitit̄: vbi incūbit: vt nusꝙ cadat?
D Ipso inquit summo angulari lapide existēte christo
Ibidem. iesu. Dicet fortasse aliqs: Si angularis lapis ē chri-
stus iesus: in illo qdē duo parietes cōpaginant̄: Ne-
qꝫ em̄ angulū faciunt nisi duo parietes in vnū de di-
uerso veniētes: Sic ⁊ ꝑpli duo ex circūcisione ⁊ ex ꝑ-
putio ad pacē christianā sibimet cōnexi in vna fide:
vna spe: vna charitate. Sed si angulus summ⁹ chri-
stus iesus: quasi vident̄ ꝓora fundamēta ⁊ posterior
lapis angularis. Pōt ḡ aliqs dicere: q magis chri-
stus sup ꝓphetas ⁊ aplos incūbit. nō illi super illum:
sed illi sunt in fundamēto: ipse in angulo. Sed cogi-
tet q hoc dicat angulū ⁊ in fundamēto esse. Neqꝫ em̄
ibi est angul⁹ vbi videt̄ vt surgat in apicem: a fundo
em̄ incipit. Nā vt noueritis q fundamentū christ⁹
I.Cor.3. ⁊ ꝓmū ⁊ maximū: Fundamētū inqt apl's nemo pōt
ponere ꝓ̄ter id qō positū ē: qō est christ⁹ iesus. Quō
ergo fundamēta ꝓphete aut apli? Et quō fundamē-
tū christ⁹ iesus quo vlterius nihil est? Quō putam⁹:
nisi quēadmodū apte dicit̄ sanctus sanctoꝝ: sic figu
rate fundamentū fundamētoꝝ? Si ḡ sacramēta co-
gitas: christ⁹ sanct⁹ sanctoꝝ. Si gregē subditū cogi-
tas: christ⁹ pastor pastoꝝ: Si fabricā cogitas: christ⁹
fundamētū fundamētoꝝ. In edificiis istis nō potest
idē lapis esse ī imo ⁊ ī summo. Si fuerit ī imo: in sū-
mo nō erit: Si ī sūmo fuerit: ī imo nō erit. Angustias

em̄ oīa pene corpa patiunt̄: nec vbiqꝫ esse possūt nec
semꝑ. Diuinitas aūt que vbiqꝫ ꝑ̄sto est: vndiqꝫ ad eā
pōt duci similitudo: ⁊ totū pōt esse in similitudinib⁹: quia
nihil eorum est in ꝓprietatibus. Nūquid christus est
ianua: quēadmodū videmus ianuas factas a fabris?
Nō vtiqꝫ. Et tn̄ dixit: Ego sū ianua. Aut nūquid sic Ioh.10.
est pastor: quō videm⁹ pastores istos ꝑpositos pe-
coꝝ? Et tn̄ dixit: Ego sū pastor. Et vno loco ambas Ibidem.
res dixit. In euāgelio dixit: q pastor ꝑ ianuā intrat:
Et ibi dixit: Ego sū pastor bon⁹: et ibi dixit: Ego sū
ianua. Pastor intrat ꝑ ianuā. Et qs est pastor q in-
trat ꝑ ianuā? Ego sum pastor bon⁹. Que est ḡ ianua
qua intras tu pastor bone? Ego sum ianua. Quō ḡ
tu oīa? Quō ergo ꝑ te oīa? Verbi gratia: cū paulus
intrat ꝑ ianuā: nōne christ⁹ intrat ꝑ ianuā? Quare?
Non q paulus christ⁹: sed q in paulo christ⁹: ⁊ per
christū paul⁹. Ipse dicit: An experimentū eius vultis 2.Cor.13.
accipe qui in me loquit̄ christ⁹? Cū sancti ei⁹ ⁊ fide-
les eius intrant ꝑ ianuā: nōne christ⁹ intrat ꝑ ianuā?
Quō ꝓbamus? Quia ipsos sanctos ei⁹ ꝑsequebat̄
saulus. nondū paulus: qn̄ ei clamauit de celo: Saule Act.9.
saule qd me ꝑsequeris? Ergo fundamētū ⁊ lapis an-
gularis ipse est ab imo surgēs: si tamē ab imo. Etenī
origo fundamēti hui⁹ summitatē tenet. Et quēadmo-
dū fundamentū corporee fabrice in imo est: sic fun-
damentū spiritalis fabrice ī summo est. Si ad terrā
edificaremur: in imo nobis ponendū erat fundamē-
tū: Q celestis fabrica ē: ad celos ꝑ̄cessit fundamētū
nostrū. Ipse ḡ angularis lapis: mōtesqꝫ apli: ꝓphe-
te magni: portantes fabricam ciuitatis: faciūt viuū
E quoddā edificiū. Hoc edificiū mō clamat de cordib⁹
vestris: hoc agit artificiosa man⁹ dei etiā ꝑ linguam
nostrā: vt ad illi⁹ edificij fabricā cōquadremini. Nō
em̄ frustra etiā de lignis quadratis edificata est arca Gen.6.
noe: que nihilomin⁹ figurā gestabat ecclesie. Quid
est em̄ quadrari? Attendite similitudinē quadrati la-
pidis: similis debet esse christian⁹. In omni tēptati-
one sua christian⁹ nō cadit: ⁊ si impellit̄: et si qua ver-
tit̄: nō cadit. Nam quadratū lapidem quacūqꝫ ver-
teris stat. Cadere visi sunt martyres cum pcuterent̄.
Sed quid dixit quedam vox cantici: Cum ceciderit Ps.36.
iustus: nō cōturbabit̄: quoniā domin⁹ cōfirmat ma-
nus ei⁹. Sic ergo cōquadramini: ad omnes tempta-
tiōes parati: quicqd impulerit nō vos euertat: Stā-
tem te inueniat omnis casus. Erigeris ergo in hanc
fabricā affectu pio: religione sincera: fide: spe: chari-
tate: ⁊ ipsum edificari ambulare est. In istis ciuitati-
bus alia est fabrica edificioꝝ: alij sunt ciues inhabi-
tantes in fabrica. Illa ciuitas ciuibus suis edificat̄:
ipsi ibi sunt lapides qui sunt ciues: lapides em̄ sunt
viui. Et vos inquit tanꝙ lapides viui edificamini in I.Pet.2.
domū spiritalē. Ad nos directa vox est: Ergo sequa-
F mur de ista ciuitate. Fundamēta ei⁹ in montib⁹ san-
ctis: diligit dominus portas sion. Iam ideo ꝑ̄locu-
tus sum: ne putetis alia esse fundamenta: alias por-
tas. Quare sūt fundamēta apostoli ⁊ ꝓphete? Quia
eorum auctoritas portat infirmitatē nostram. Qua-
re sunt porte? Quia per ipsos intramus ad regnum
dei: Predicant em̄ nobis: Et cum ꝑ ipsos intramus:
per christū intramus. Ipse est enim ianua. Et cum Ioh.10.
dicuntur duodecim porte hierusalem: et vna porta Apoc.21.
christus: ⁊ duodecim porte christus: quia in duode-
cim portis christus: Et ideo duodenarius numerus

apostoloꝝ. Sacramentū magnū huius duodenarij
Luc. 9. significatio est numeri. Sedebitis inquit sup duode
cim sedes: iudicātes duodecim trib⁹ israel. Si duo
Lu. 4. decim sōlę ibi sunt: non est vbi sedeat tertiusdecim⁹
paulus apostolus: ꝛ nō erit quomō iudicet: et ipse se
iudicaturum dixit: non homines tm̄: sed ꝛ angelos.
Quos angelos nisi apostatas angelos? Nescitis in
1. Cor. 6. quit: quia angelos iudicabimus? Responderet ergo
turba: Quid te iactas iudicaturum? Ubi sedebis?
Duodecim sedes dixit dominus duodecim aposto
lis: vnus cecidit iudas: in locū ipsius sanctus mat
Act. 1. thias ordinatus est: impletus est duodenarius nu
merus sediū: primo locum inueni vbi sedeas: ꝛ sic te
minare iudicaturū. Duodecim ergo sedes quid sibi
velint videamus. Sacramentū est cuiusdam vniuer
sitatis: quia per totū orbem terrarū futura erat ec
clesia: vnde vocat̄ hoc ędificiū ad christi cōpagem:
Et ideo quia vndiq; venit̄ ad iudicādum: duodecim
sedes sunt: sic quia vndiq; intrat̄ in illā ciuitatē duo
decim portę sunt. Non solum ergo illi duodecim: et
apostol⁹ paulus: sed quotquot iudicaturi sunt pro
pter significationē vniuersitatis: ad sedes duodecim
ptinent: quēadmodū quotquot intrabunt ad duode
cim portas pertinent. Partes enim mūdi quattuor
sunt: oriens: occidens: aquilo: ꝛ meridies. Istę quat
tuor partes assidue nominant̄ in scripturis: Ab omni
Mar. 13. bus istis quattuor ventis: sicut dicit domin⁹ in euan
gelio: a quattuor ventis se collecturū electos suos:
ab omnib⁹ ergo istis quattuor ventis vocat̄ ecclesia.
Quomō vocat̄? Undiq; in trinitate vocat̄: Nō vo
cat̄ nisi p baptismū in nomine patris ꝛ filij ꝛ spiritus
sancti. Quattuor ergo ter ducta: duodecim inueniū
tur. Pulsate ergo affectu ad has portas: ꝛ clamet in
Ps. 117. vobis christus: Aperite mihi portas iustitię. Prę
b cessit enim in capite: sequit̄ in corpore. Videte ergo
quid dixit apostolus: quia in ipso christus patiebat̄:
Col. 1. Ut adimpleā inquit quę desunt pssurarum christi in
carne mea. Ut adimpleam. Quid? Quę desunt. Cui
desunt? Pressurarū christi. Et vbi desunt? In carne
mea. Nūquid aliquid pssurarū deerat in illo homi
Luc. 1. ne q factū est verbū dei natū ex maria virgine? Pas
sus enim est quicquid pati deberet ex sua voluntate:
nō ex peccati necessitate: ꝛ videt̄ q̄ omnia: In cru
ce em̄ positus accepit acetum in vltimo: et ait: Per
Io. 19. fectū est: Et inclinato capite emisit spiritū. Quid est
perfectū est? Iam de mēsura passionū nihil mihi de
est: quia omnia quę de me dicta sunt: completa sunt:
tanq̄ ideo expectaret vt cōplerent̄. Quis est qui sic
pficiscat̄: quomō ille de corpore egressus est? Sed
quis est qui hoc potuit? Qui primo dixerat: Pote
Io. 10. statē habeo ponendi animā meā: et potestatē habeo
iterum sumēdi eam: Nemo tollet eam a me: sed ego
pono eam a me: et iterum sumo eam. Posuit quādo
voluit: sumpsit quādo voluit: Nemo abstulit: nemo
excussit. Ergo implete erant omnes passiones: sed i
capite: restabant adhuc christi passiones in corpore.
1. Cor. 12. Uos autē estis corpus christi ꝛ mēbra. In his ergo
Col. 1. membris cum esset apostolus dixit: Ut adimpleam
quę desunt pssurarum christi i carne mea. Ergo illuc
imus quo christus pcessit: ꝛ adhuc christus illuc per
git quo pcessit. Precessit etenim christus in capite:
sequit̄ in corpore: Et adhuc christus hic laborat: Et
christus hic patiebat̄ a saulo: quādo audiuit saulus:
Saule saule quid me psequeris? Quomō solet lin Act. 9.
gua dicere calcato pede: Calcas me. Linguā nullus
tetigit: cōpassione clamat: nō attritione. Adhuc chri
stus hic eget: christus hic pegrinat̄: christ⁹ hic ęgro
tat: christus hic in carcere includit̄. Iniuriam ei faci
mus si nō ipse dixit: Esuriui ꝛ dedistis mihi mandu Math. 25.
care: sitiui ꝛ potastis me: hospes ꝛ collegistis me: nu
dus ꝛ vestistis: eger ꝛ visitastis me. Et illi: Quando
te vidimus hęc patientē ꝛ ministrauim⁹ tibi? Et ille:
Cū vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Ergo
ędificemur in christo sup fundamentū apostoloꝝ et Eph. 2.
pphetarū: ipso summo angulari lapide existente: q̄a
diligit dominus portas sion sup omnia tabernacula
iacob. Quasi vero ꝛ ipsa sion nō sit inter tabernacula
iacob. Et vbi erat sion nisi in populo iacob? Iacob
enim nepos abrahę: vnde populus natus iudęorū di Gen. 32.
cit̄ populus israel: q2 ipse iacob appellatus est israel
hic. Hęc bene nouit sanctitas vestra: Sed quia erāt
quędā tabernacula temporalia ꝛ imaginaria: loquit̄
autē iste de ciuitate quadā quā spiritaliter intelligit:
cui⁹ vmbra ꝛ figura erat illa terrena: ait: Diligit do
min⁹ portas sion sup omnia tabernacula iacob. Di
ligit illam spiritalē ciuitatē sup omnia figurata: qui
bus intimabat̄ illa ciuitas semp manēs: ꝛ semp quie
scens in pace. Gloriosa dicta sunt de te: ciui
tas dei. Quasi intuebat̄ ciuitatē illam hierusalē in b
terra. Nam videte quā ciuitatem dicit: de qua dicta
sūt quędā gloriosissima. Iā illa destructa est i terra:
hostes passa cecidit in terrā: iā nō est qd̄ erat: expssit
imaginē: transiuit vmbra. Unde igit̄ gloriosa dicta
sunt de te: ciuitas dei? Audi vnde: Memor ero
raab ꝛ babylonis: scientibus me. In illa ci Ps. Memento.
uitate inqt iam ex psona dei: memor ero raab: et me
mor ero babylonis. Raab nō ptinet ad populū iude
orū. Babylon nō ptinet ad populū iudęorū. Nam
sequit̄: Etenim alienigenę ꝛ tyrus ꝛ popu Ps. Ecce
lus ęthiopū: hi fuerunt ibi. Merito gloriosa fuit.
dicta sunt de te ciuitas dei: vbi nō solum est ille po
pulus iudęorū natus ex carne abrahę: sed ibi omnes
gentes quaꝝ quędā nominatę sunt: vt omnes intel
ligant̄. Memor ero inquit raab. Quę ista est? Me Iosue. 2.
retrix illa in hiericho: Meretrix q̄ suscepit nuncios:
et alia via eiecit: quę psumpsit in pmissione: quę ti
muit deū: cui dictū est: vt p fenestrā mitteret coccū:
id est vt in fronte haberet signum sanguinis christi: Ibidem.
Saluata est ibi: ꝛ ecclesiā gentiū significauit. Unde
domin⁹ supbientibus pharisęis dicit: Amē dico vo Math. 21.
bis: publicani ꝛ meretrices pcedunt vos in regnum
cęlorū. Pręcedūt: quia vim faciūt. Impellūt credē
do et credit̄ fidei: nec obsistere potest quisq̄: quia qui
vim faciunt diripiunt illud. Ibi em̄ positum est: Re Math. 11.
gnū cęlorum vim patit̄: et qui vim faciunt diripiunt
illud. Hoc fecit ille latro: fortior in cruce q̄ in fauce. Luce. 23.
Memor ero raab ꝛ babylonis. Babylon ciuitas di i
citur s̄m sęculū. Quomō vna ciuitas sancta hierusa
lem: vna ciuitas iniqua babylon. Omnes iniqui ad
babyloniā ptinent: quomō omnes sancti ad hierusa
lem. Sed delabit̄ de babylone i hierusalē. Unde: ni
si p eum qui iustificat impiū? Piorum ciuitas hieru Roma. 4.
salem: impiorū ciuitas babylon. Sed venit ille qui
iustificat impium: quia memor ero inquit: nō solum
raab: sed etiam babylonis. Sed quomō memor ero
raab ꝛ babylonis? scientibus me? Ideo quodam lo

Ps.78. co dicit scriptura: Effunde iram tuam in gentes que
Ps.35. te non nouerunt. Et alibi: Pretende misericordiam
tuam scientibus te. Et vt noueritis quia in raab et ba
bylone gentes significauit: quasi diceret: quid est quod
dixisti: Memor ero raab et babylonis scientibus me:
quare hoc dixisti? Etenim alienigene inquit: id est
pertinentes ad raab: pertinentes ad babylonem et tyrum.
Sed quousque gentes? Usque in fines terre. Elegit enim
populum qui in terre fine est. Et populus inquit ethi
opum: hi fuerunt ibi. Si ergo ibi raab et babylon: quia
ibi et alienigene: ibi tyrus: ibi populus ethiopum: me
rito gloriosissima dicta sunt de te ciuitas dei. Iam at
tendite sacramentum magnum: per eum illic raab: per quem
illic babylon: iam non babylonia: Caret enim baby
Matth.10. lone: et incipit esse hierusalem. Diuiditur filia aduersus
matrem suam: et erit in membris regine illius cui dicitur:
Ps.44. Obliuiscere populum tuum et domum patris tui: concu
piuit rex speciem tuam. Nam vnde babylon aspiraret
ad hierusalem: vnde et raab ad illa fundamenta perueni
ret: vnde alienigene: vnde tyrus: vnde populus ethi
L. Nonquid. opum? Audi vnde: Mater sion dicet homo.
Est quidam homo qui dicit mater sion: et per hunc venerunt isti
omnes. Sed iste homo quid est? Dicit: Si audia
mus: si capiamus: Mater sion dicet homo. Sequitur
ibi quasi quereres per quem venerit raab: babylon: alie
nigene: tyrus: ethiopes. Ecce per quem venerunt: Ma
Et, natus. ter sion dicet homo: Et homo factus est in ea:
et ipse fundauit eam altissimus. Quid aptius
fratres? Vere quia gloriosissima dicta sunt de te ciuitas
dei: Ecce mater sion dicet homo. Quis homo? Qui
homo factus est in ea. Ipse factus est homo: et ipse
eam fundauit. Quomodo in ea factus est: et ipse eam fun
dauit? Ut in ea fieret homo: iam fundata erat. Sic
intellige si potes. Etenim mater sion dicet: sed homo.
Mater sion dicet: homo autem factus est in ea: Ipse
autem fundauit eam: non homo sed altissimus. Sic fun
dauit ciuitatem in qua nasceretur: quomodo creauit matrem
de qua nasceretur. Quid est hoc fratres? Quales pro
missiones: quantam spem tenemus? Ecce propter nos
altissimus qui fundauit ciuitatem: mater dicit ipsi ciui
tati: et homo in ea factus est: et altissimus eam funda
uit. Quasi diceretur: Unde ista scitis? Cantabimus hec
omnes: et cantat homo in omnibus christus. Homo
propter nos: deus ante nos. Sed quid magnum ante
nos? Ante terram et celum: ante secula. Hic ergo homo
propter nos factus est in ea: id est ipse altissimus funda
L. narrabit. uit eam. Unde ista scimus? Dominus narra
uit in scripturis populorum: Hoc enim sequitur in
psalmo: Mater sion dicet homo: et homo factus est
in ea: et ipse fundauit eam altissimus. Dominus nar
rauit in scripturis populorum: Et principum. Quo
L. fuerunt. rum principum? Horum qui facti sunt in ea.
Principes qui facti sunt in ea: in ea facti sunt princi
1.Cor.1. pes. Nam antequam in ea fierent principes: abiecta mun
Matth.4. di elegit deus vt confunderet fortia. Nunquid princeps
Luce.5. piscator? Nunquid princeps publicanus? Principes
plane: Sed quia facti sunt in ea. Quales isti principes
venerunt de babylone? Principes credentes de secu
lo: Principes venerunt ad vrbem romam: quasi caput
babylonis: non ierunt ad templum imperatoris: sed ad
memoriam piscatoris. Unde enim isti principes? Infir
1.Cor.1. ma mundi elegit deus vt confundat fortia: et ignobilia
elegit deus: et ea que non sunt tanquam ea que sunt: vt ea que

sunt euacuentur. Hoc facit qui erigit de terra inopem:
et de stercore exaltat pauperem. Ut quid erigit? Ut col Ps.112.
locet eum cum principibus: cum principibus populi sui.
Magna res: magnum gaudium: magna leticia. Postea
venerunt in hanc ciuitatem et oratores: sed non venirent:
nisi precederent piscatores. Magna hec: Sed vbi hec:
nisi in illa ciuitate dei: de qua gloriosissima dicta sunt:
Ideo collatis omnibus gaudiis atque conflatis: quomodo
clausit? Tanquam iocundatorum habitatio om
nium in te. Tanquam iocundatorum habitatio omnium io
cundatorum in hac ciuitate: In peregrinatione ista con
terimur. Habitatio nostra: iocunditas sola erit. Pe
ribit labor et gemitus: transeunt orationes: succedunt
laudationes. Ibi ergo habitatio iocundatorum: non erit
gemitus desiderantium: sed leticia perfruentium. Aderit
enim cui modo suspiramus: similes ei erimus: quoniam 1.Joh.3.
videbimus eum sicuti est. Ibi totum negocium nostrum:
non erit nisi laudare deum et frui deo. Et quid aliud que
remus: vbi solus sufficit: per quem facta sunt omnia: Ha Joh.1.
bitabimur et habitabimus: Subiicientur illi cuncta: vt sit 1.Cor.15.
deus omnia in omnibus. Beati ergo qui habitant in Ps.83.
domo tua. Unde beati? Habendo aurum: habendo
argentum: numerosam familiam: multiplicem prolem?
Unde beati? Beati qui habitant in domo tua: in se
cula seculorum laudabunt te. Hoc vno beati ocioso
negocio. Hoc ergo vnum desideremus fratres: cum
venerimus ad hoc: nos paremus gaudere ad domi
num: laudare deum. Opera bona que modo nos pellu E
cunt: non ibi erunt. Diximus et hesterno die quantum
potuimus: non ibi erunt opera misericordie vbi nulla
erit miseria. Egentem non inuenies: nudum non inue
nies: nemo tibi occurret sitiens: nullus peregrinus erit: Matth.25.
nullus egrotus quem visites: nullus mortuus quem
sepelias: nullus litigatorum inter quos pacem compo
nas. Quid facturus es? An forte propter necessitates
nostri corporis nouellabimus et arabimus: et negocia
bimur: et peregrinabimur? Magna ibi requies. Nam
ibi omnia opera que necessitas flagitat subtrahentur:
Mortua necessitate: peribunt opera necessitatis. Quid
ergo erit? Quomodo potuit dixit lingua humana: Tanquam
iocundatorum omnium habitatio in te. Quid est tanquam?
Quare tanquam? Quia talis ibi erit iocunditas: qualem
hic non nouimus. Video hic multas iocunditates: et
multi gaudent in seculo: alii hinc: alii inde: et non est
quod illi gaudio comparent: sed tanquam iocunditas erit.
Nam si dicam iocunditas: incipit homini occurrere ta
lis iocunditas: qualem solet habere in poculis in pran
diis: in auaricia: in honoribus seculi. Extolluntur enim
homines: et leticia quadam insaniunt: sed non est gau
dere impiis: dicit dominus. Est enim iocunditas quedam:
quam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor ho 1.Cor.2.
minis ascendit. Tanquam iocundatorum omnium habitatio in
te. Ad aliud gaudium nos paremus: quia et hic tanquam simile
inuenimus: et non est hoc: ne quasi paremus nos talibus
ibi perfrui: qualibus hic gaudemus: alioquin continentia nostra
auaricia erit. Sunt enim homines qui inuitantur ad cenam opti
mam: vbi multa et preciosa ponenda sunt: non prandent. Si di
catur eis quare non prandeant: Respondent: Ieiunamus. Ma
gnum opus: christianum opus ieiunium: Noli cito laudare:
quere causam: negocium ventris agitur non religionis. Quare
ieiunant? Ne ventrem preoccupent vilia: et non possint ad
mittere preciosa. Ergo negocium gutturis gerit in ieiu
nio. Magna res: Utique ieiunium contra ventrem et guttur

pugnat: aliq̃s illo militat. Itaq3 fratres mei: si putatis aliquid tale habituros nos in illa patria ad quam nos exhortat tuba celestis: et propterea vos a p̃sentib⁹ abstinetis vt illic talia copiosius recipiatis: sic estis quō illi qui ieiunāt propter epulas maiores: et cōtinent se a maiori incōtinētia. Nolite ergo sic ad aliq̃d vos ineffabile p̃parare: mūdate cor ab omnib⁹ affectiōibus vestris terrenis et secularib⁹. Uisuri sum⁹ quiddam: quo viso beati erimus: et hoc solum nobis sufficiat. Et quid? Nō māducabim⁹? Immo māducabimus: et ipse erit cibus noster: qui et reficiat: et nō deficiat. Tanq̃ iocūdatorū omniū habitatio in te. Iam dictū est vnde iocūdabimur. (ps. 83.) Beati qui habitant in domo tua: in secula seculorum laudabūt te. Laudemus et modo dominū quātū possum⁹ mixtis gemitib⁹: qr laudando eū desideram⁹ eum: et nondū tenem⁹. Cū tenuerimus subtrahet omnis gemitus: et remanebit sola et pura et eterna laudatio.

Explicit Tractatus de ps. LXXXVI.
Incipit Tractatus de ps. LXXXVII.

Prefatio.

S
Psalmi huius octogesimi et septimi titulus: habet aliquid quo nouum negociū disputatori afferat. Nusq̃ enim aliorum psalmorū positū est qd hic legit: Pro melech ad respondendū. Nam de psalmo cantici: et cantico psalmi: alias iam quid nobis videret diximus: Et filiis chore vsitatū in titulis psalmorū sepissimeq3 tractatum est: et qd sit in finem: Sed qd sequit: Pro melech ad respondendū: hoc inusitatū habet iste titulus. Pro melech autē: latine p choro dici pōt. Melech enim verbo hebreo chor⁹ significat. Quid est ergo p choro ad respondendū: nisi forte vt canēti chorus cōsonādo respondeat? Sicut nō istū solum: sed alios quoq3 psalmos credendū est esse cantatos: q̃uis alios titulos acceperint: qd factū existimo causa varietatis q̃ fastidiū leuaret. Non em̄ solus iste psalmus dignus est habitus vbi responderet chorus: cum vtiq3 non sit solus de domini passione cōscript⁹. Aut si est alia causa cur tanta sit varietas titulorū: qua possit ostēdi ita psalmos omnes esse p̄notatos: qui sunt aliter et aliter p̄notati: vt nulli⁹ titulus valeat alicui alteri cōuenire: ego eam fateor cū multū conatus essem penetrare non potui. Et si quid de hac re legi ab eis dictū qui ante nos ista tractauerūt, nō satisfecit expectationi siue tarditati mee. In quo igit mysterio dictum mihi videat: Pro choro ad respōdendū: id est vt canenti p chorū respondeat: exponā. Domini hic passio p̄phetat. (1. Pet. 2.) Dicit autē apl's petrus: Christus p nobis passus est: relinquens nobis exemplū vt sequamur vestigia eius: Hoc est respōdere. Dicit etiā (1. Io. 3.) apl's iohānes: Sicut christ⁹ p nobis animā suam posuit: ita et nos debemus animā p fratribus ponere: hoc est respōdere. Chorus autē cōcordiā significat: que in charitate cōsistit. Quisquis ergo quasi emu- (1. Cor. 13.) lator dñice passiōis tradiderit corp⁹ suū vt ardeat: si charitatē nō habeat nō rñdet in choro: et ideo nihil ei pdest. Proinde queadmodū dicunt in arte musica: sicut ea edocti homies latine dicere potuerūt p̄centor et succentor: p̄centor scz q vocē p̄mittit in cantu: succentor autē qui subsequēter canēdo respōdet: ita in hoc cantico passionis p̄cedentē christū subsequit chorus martyrū in finē celestiū coronarū. Hoc est canit filius chore: id est imitatorib⁹ passiōis christi: q in caluarie loco crucifixus ē christ⁹: que illius (Math. 27.) hebrei noīs interp̄tatiōe p̄hibet: id est chore. Et hic est intellect⁹ eman israelite: Qd in titulo huius vltimo positū est. Eman quippe interp̄tari dicit frater eius. Eos em̄ fratres suos christ⁹ facere dignat⁹ est: qui sacramentū crucis eius intelligūt: et nō solum de illa nō erubescunt: verūetiā in illa fideliter gloriant: nō se de suis meritis extollētes: sed eius gratie nō ingrati: vt vnicuiq3 eorū dici possit: Ecce vere israelita (Ioh. 1.) in quo dolus nō est: sicut ipm israel scriptura sine dolo fuisse cōmēdat. Iā itaq3 christi vocem in p̄phetia p̄cinentis audiamus: cui suus chorus vel imitatiōe vel gratiarū actione respondeat.

Expositio psalmi.

C
Domine deus salutis mee: in die clamaui et nocte corā te. Intret in cōspectu tuo oratio mea: inclina aurē tuā ad precē meā. Orauit em̄ domin⁹: nō s'm formā dei: sed s'm formā serui. Scdm hanc em̄ et passus est. Orauit autē et cum in letis rebus ageret: qd diei nomie: et cū in aduersis qd noctis nomie significari arbitror. Ingressus orōnis in cōspectu dei: acceptatio ei⁹ est: Inclinatio auris dei misericors exauditio est. Nā mēbra talia qualia nos habemus in corpore nō habet deus. Est autē solita repetitio. Nam qd ē: Intret in cōspectu tuo oratio mea: id ipsum est: inclina aurē tuā ad precē meā. Qm̄ repleta est ma- (Al. Quia.) lis anima mea: et vita mea in inferno ap- (Al. nō habet.) propinquauit.

D
Audem⁹ne dicere animā christi repletā malis: cū illa passiōis affectio i carne valuerit quicq̄d valuit? Uñ et ipse suos ad tolerantiā passionis accēdēs: et tanq̃ ad respondendū exhortās chorū suū: Nolite inq̃t timere eos qui corpus occidūt: (Math. 10.) animā aūt nō possūt occidere. An occidi aīa a psecutorib⁹ nō pōt: malis aūt repleri pōt? Qd si ita est, q̄rendū quib⁹: Non em̄ vitiis p que homi dñat iniq̄tas: animā illā repletā possum⁹ dicere: s̄ forte dolo- (1. sent. dist. 15. Sed quia.) ribus quib⁹ aīa sue carni i eius passiōe cōpatit. Nō em̄ vel ipse q dicit corpis dolor pōt esse sine aīa: quē ineuitabiliter i minentē p̄cedit mesticia: que sol⁹ aie dolor est. Dolere ergo aīa etiā nō dolēte corpe pōt: dolere aūt corp⁹ sine aīa nō pōt. Cur itaq3 nō dicam⁹ nō hominis peccatis: sed tn̄ hūanis malis repletā fuisse aīam christi? De quo ali⁹ p̄pha dicit qd p nobis (Esa. 53.) doluerit: Et euāgelista: Assumpto inq̄t petro et duo- (Math. 26.) bus filiis zebedei cepit cōtristari et mestus eē. Et ipe dñs de seipo: Tristis est aīa mea vsq3 ad mortē. (Ibidem.) Hec futura p̄uidēs p̄pha psalmi hui⁹ cōscriptor: inducēs eū loquētē: Qm̄ repleta est inq̄t malis aīa mea: Et vita mea in inferno appropinquāt.

E
Nā ipsaz sententiā oino verbis aliis explicauit. q̄ dictū est: Tristis est aīa mea vsq3 ad mortē. Qd em̄ aīt: tristis ē aīa mea: hoc dictū ē: Repleta ē malis aīa mea. Et qd sequit: vsq3 ad mortē: hoc dictū est: et vita mea i inferno appropinquāt. Hos aūt hūane infirmitatis affect⁹: sicut (1. sent. dist. 15. Sed quia.) ipsā carnē infirmitat⁹ hūane: ac mortē carnis hūane dñs iesus: nō cōditionis necessitate: sed miseratiōis volūtate suscepit: vt trāsfiguraret in se corp⁹ suū qd est ecclia: cui caput esse dignat⁹ ē: hoc est mēbra sua i sanctis et fidelib⁹ suis: vt si cui eorum inter hūanas tēptatiōes cōtristari et dolere cōtingeret, nō ideo se ab ei⁹ gr̄a putaret alienū: et nō esse ista peccata: s̄ hūane

infirmitatis indicia: tanq̃ voci p̃missę cōcinens cho
rus: ita corpus eius ex ipo suo capite addisceret. In
hoc quippe corpe p̃cipuū membroꝝ apostolū paulū
legimus: ⁊ audimus cōfitentē talibus malis repletā
esse animā suam: cum dicit tristiciā sibi esse magnā ⁊
Roma. 9. continuū dolorem cordi suo ꝓ fratribus suis ſm car
nem: qui sunt israelitę. Pro quib⁹ si cōtristatū dica
mus et dominū cum eius passio ꝓpinquaret: in qua
illi se imanissimo scelere fuerāt obligaturi: non incō
grue nos dicere existimo. Deniq̃ illud quod in cru
Luce. 23. ce dixit: Pater ignosce illis quia nesciūt quid faciūt:
F etiam in isto psalmo deinceps dicit. ⁺Deputat⁹
Et. Estimat⁹. sum cum descendentibus in lacum: Utiq̃ a
nesciētibus quid facerent: qui eum sic mori putaue
runt vt moriunt̃ homiēs ceteri: tanq̃ necessitati sub
ditum atq̃ illa necessitate deuictum. Lacum enim di
xit: vel miserię: vel inferni profunditatem. Factus
sum: inquit. sicut homo sine adiutorio: inter
mortuos liber. In his verbis maxime p̃sona do
mini apparet. Quis enim alius inter mortuos liber:
Roma. 8. nisi in similitudine carnis peccati: inter peccatores so
lus sine peccato? Unde illis qui se insipiēter liberos
Joh. 8. putabant: Omnis aūt qui facit peccatum: seruus est
peccati. Et quia per eum qui nō habebat peccatum:
oportebat liberari a peccatis: Si vos inquit filius
liberauerit: tūc vere liberi eritis. Hic ergo inter mor
Joh. 10. tuos liber: qui ī potestate habebat ponere animam
suam ⁊ iterum sumere eam: a quo eā nemo tollebat:
Joh. 2. sed eam ipse voluntate ponebat: qui etiā carnē suam
tanq̃ solutū ab eis templuꝫ resuscitare poterat cum
Joh. 8. et. 16. volebat: Quem passurū cum omnes deseruissent. so
lus non remansit: quia pater eum non deseruit: sicut
ipse testat̃: Ab inimicis tamē pro quib⁹ orauit nesci
Math. 27. entibus qđ faciebant ⁊ dicentibus: Alios saluos fe
cit: seipsum non potest: si filius dei est descendat nūc
de cruce: ⁊ credimus ei: saluū faciat eum si vult eum:
G factus est: id est estimatus est tanq̃ homo sine ad
Et. Sicut. iutorio. ⁺Tanq̃ vulnerati dormientes in
sepulchris. ⁺sepulchro. Sed addidit. Quorū nō ⁺memi
Et. Quorum memor amplius. nisti adhuc. Ubi est domini christi a ceteris mor
Math. 27. tuis animaduertēda discretio? Nam ⁊ ipse vulnera
tus est: et mortuus positus ī sepulchro: Sed illi qui
nesciebant quid faciebant: quis esset vtiq̃ nesciētes:
similē illum putauerūt alijs vulnere occisis: et dor
mientib⁹ in sepulchro: quorum deus adhuc non me
minit: id est quorum nōdum tempus resurgendi ad
uenit. Ideo nāq̃ mortuos consueuit scriptura dice
re dormientes: quia euigilaturos: id est resurrectu
ros vult intelligi. Sed hic vulneratus et dormiens
Ps. 101. in sepulchro: die tertio euigilauit: et factus est sicut
passer singularis in tecto: id est ad dexteram dei pa
Roma. 6. tris ī cęlo: Nec iam morit̃: ⁊ mors ei vltra nō domi
nabit̃. Unde longe distat ab eis: quorū ad talem re
surrectionem deus nō meminit adhuc. Qđ enī pre
cedere oportebat in capite: corpori seruat̃ in finem.
Tunc autē dicit̃ deus meminisse quando facit: tunc
oliuisci quādo non facit. Nam neq̃ obliuio cadit in
deū quia nullo modo mutat̃: neq̃ recordatio: q̄ nō
obliuiscit̃. Factus sum ergo ab eis nescientibus qđ
faciebāt tanq̃ homo sine adiutorio cum essem inter
mortuos liber: factus sum ab eis nesciētibus qđ fa
H ciebant velut vulnerati dormiētes ī sepulchro. Et
Et. sepulti. ipsi ⁺expulsi sunt de manu tua: Id est eā hęc

ab eis factus sum: ipsi expulsi sunt de manu tua: ipsi
adiutorio manus tuę priuati sunt: qui me sine adiu
torio esse putauerūt. Foderunt enī sicut dicit in alio
psalmo ante faciē meā foueam: ⁊ inciderunt in eam. Ps. 56.
Melius enī sic intelligendū existimo: q̃ vt id quod
dictum est: Et ipsi expulsi sunt de manu tua: ad illos
referat̃ dormientes in sepulchro: quorum nō memi
nit adhuc: cum sint in eis iusti: quorum licet non me
minerit adhuc vt resurgant: de his tamē dictum est:
Iustorū animę in manu dei sunt. hoc est. habitant in Sap. 3.
adiutorio altissimi: et ī ꝓtectione dei cęli cōmorant̃. Ps. 90.
Sed illi expulsi sunt de manu dei qui dominū iesum
christū de manu eius expulsum esse crediderūt: quia
eum inter iniquos deputatum occidere potuerunt.
Posuerunt me: inquit: in lacu inferiori: Uel
potius: in lacu infimo: Sic enī est ī greco. Quid
est aūt lacus infimus: nisi ꝓfundissima miseria: qua
nō sit ꝓfundior? Unde alibi dicit̃. Eduxisti me de la Ps. 39.
cu miserię. In tenebrosis ⁊ in vmbra mortis.
Posuerūt vtiq̃ id est existimantes qñ qđ faciebant
nesciebant: ⁊ ignorabant eum quem nemo principū 1. Cor. 2.
hui⁹ sęculi cognouit. Umbra enī mortis: nescio vtrū
mors corporis hic intelligenda sit: an illa potius de
qua scriptum est: Qui sedebant in tenebris ⁊ vmbra Esa. 9.
mortis: lux orta est eis: quia credendo in lucē ⁊ in vi
tam: ex tenebris ⁊ morte impietatis educti sunt. Ta
lem ergo illi qui nesciebant qđ faciebant deum puta
uerūt: ⁊ inter tales nesciendo posuerūt: quibus ne
hoc essent: ipse subuenit. ⁺In me ⁺confirmata I
est ⁺indignatio tua: Uel sic alij codices habent: Et. Super. Et. Confirmata. Et. Furor tuus.
ira tua: Uel sicut alij: furor tuus. Qđ enim grę
ce positū est θυμοσ: diuerse interp̃tati sunt nostri.
Nam vbi gręci codices habent ὀργὴν: ibi iram la
tine dicere nullus fere dubitauit interpres. Ubi autē
θυμοσ positum est: pleriq̃ non putauerunt iram
esse dicendā: cum magni auctores latinę eloquentię
de philosophoꝝ gręcorū libris: etiā h̃ ire nomie ver
terunt in latinū: Neq̃ de hac re diutius disputandū
est: Cui tamē si ⁊ nos aliud nomē adhibere debem⁹:
tolerabilius indignationē dixerim q̃ furorem. Fu
ror quippe sicut se latinū habet eloquiū: nō solet esse
sanorum. Quid ergo est. in me cōfirmata est ira tua:
nisi quēadmodum illi putauerūt: qui dominū glorię 1. Cor. 2.
non cognouerunt? Apud eos enim sic erat: q̄ ira dei
nō solum cōmota verūetiam cōfirmata fuerit super
eum: quē vsq̃ ad mortem: nec quālibet mortem: sed
quā execrabilius p̃ ceteris habebant: id est vsq̃ ad
mortē crucis ꝑducere potuerūt. Unde dicit aplus:
Christus nos redemit de maledicto legis: factus ꝓ Gal. 3.
nobis maledictū. Scriptū est enī: Maledictus om Deut. 21.
nis homo qui pendet in ligno. Et ideo cum eius obe
dientiā vsq̃ ad extremā humilitatē cōmendare vel
let: humiliauit inquit semetipsum: factus obediens Phil. 2.
patri vsq̃ ad mortē. Qđ cum parum videret̃: adie
cit: mortem autē crucis. Propter hoc quātum mihi
videt̃. etiam in isto psalmo talis versus sequitur. Et
oēs suspensiōes tuas: Uel sic quidā sunt inter
p̃tati. Omnes fluct⁹ tuos: Aut sicut alij: Omnes
elationes tuas sup me induxisti. Scriptū est
⁊ in alio psalmo: Omnes suspēsiones tuę: et fluctus
tui: super me ingressi sunt. Uel sicut quidam melius
transtulerūt: Super me transierunt. διήλθοσαν enī
est in gręco non ἐπῆλθον. Ubi ergo vtrūq̃ positū

tibi et suspensiones et fluctus: nō ibi potuerūt p su/
spensionibus fluctus poni. Que duo sic exposuim⁹:
vt suspensiones diceremus cōminationes: fluctus
autem iam ipsas passiones: Que vtraqꝫ veniūt de iu
dicio dei. Sed illic dictuz est: Omnes sup me trāsie/
runt: hic vero super me omnes induxisti. Illic ergo
et si quedam acciderūt: omnia tamen mala que illis
verbis intelligi voluit: super me transierunt dixit:
hic vero super me induxisti. Transient enim siue q̄
nō attingunt sicut suspensiones: siue que attingunt
sicut fluctus. Cum autem nō ait: omnes suspensio/
nes super me transierūt: sed super me induxisti: oīa
que impendebant euenisse significat. Impendebāt
autem q̄diu in ꝓphetia futura imminebāt omnia q̄
de illius passione pdicta sunt. Longe inquit:
K fecisti notos meos a me. Si eos quos nouerat
acceperimus dictum esse notos meos: omnes erūt.
Nam quem ille non nouerat? Sed eos dicit notos
quibus et ipse notus erat quantū eum tunc nosse po
tuerunt: certe vel hactenus q sciebant eum innocen
tem: etiam si hominē tm̄modo et nō deum putabāt:
q̄uis et bonos quos pbaret hic notos dicere po/
tuerit: sicut malos quos improbaret ignotos: qui/
Mat. 7. bus in fine dictur⁹ est: nō noui vos. Quod vero ad/
iungit: Posuerūt me abominationem sibi:
Possunt et illi quidē intelligi quos notos sibi dixit:
q̄ et ipsi genus illius mortis horrebant. Sed me/
lius intelligitur de his de quibus suis ꝓsecutoribus
superius loquebatur: Traditus sum: inquit: et
Mar. 14. non egrediebar. Utrum quia foris erant disci/
puli eius quādo ipse intus iudicabatur: an poti⁹ nō
egrediebar altius dictum debem⁹ accipere: id est in
interioribus meis latebam: nō ostendebā q̄s essem:
nō propalabar: nō manifestabar? Et ideo sequitur.
L Oculi mei infirmati sunt ab inopia. Nam
quos eius oculos intellecturi sumus? Nam si exte/
riores in carne in qua patiebatur positos: non eos
in eius passione legim⁹ infirmatos ab inopia: id est
tāq̄ fame (vt assolet) languisse. Post cenā quippe sa/
cram traditus: et eodem die crucifixus est. Si interio/
res: quomō infirmati sunt ab inopia: cum in eis esset
lux indeficiēs? Sed nimirum oculos suos dixit mē/
bra: que in suo corpore cui caput est ipse clariora et
eminentiora et precipua diligebat. De quo corpo/
re apostolus loquens: et de nostro corpore similitu/
1. Cor. 12. dinem adhibens: ait: Si totum corpus oculus: vbi
auditus? Si totum corpus auditus: vbi odoratus?
Si fuissent omnia vnū membrū: vbi corpus? Nūc
autem multa membra: vnum autem corpus. Non
potest dicere oculus manibus: opus vobis non ha
beo. Et si dixerit manus: quia non sum oculus: non
sum de corpe: nō ideo nō est de corpore? Quid au/
tem his verbis vellet intelligi: euidentius exp̄ssit
dicens: Vos autem estis corpus christi et membra.
Mat. 16. Quapropter et illi oculi: id est sancti apostoli quib⁹
non reuelauerat caro et sanguis: sed pater eius qui
in celis est: vt petrus diceret: Tu es christus filius
dei viui: videntes eum tradi ac tanta perpeti mala:
quoniā nō eum videbant qualem volebant: quia nō
egrediebatur: id est nō manifestabatur in virtute et
potentia sua: sed in suis interiorib⁹ occultis: omnia
quasi superatus atqꝫ impotens sufferebat: infirmati
sunt ab inopia velut subtracto sibi cibo suo: lumine

suo. Et clamaui inquit ad te domine. Hoc Al. † clamaui
quidem et apertissime fecit cum penderet in ligno. M
Sed quod sequitur. Tota die expandi manus Al. † expandi
meas ad te. Quō oporteat accipi: merito quęri/
tur. Si enim in eo quod ait: expandi manus meas:
crucis patibulū intellexerim⁹: quomodo intellectu/
ri sumus: tota die? Nunquid tota die pepēdit in li/
gno: cum et nox ad totum diem pertineat? Si autē
hoc loco diem voluit intelligi: qui p̄ter noctem dies
appellari solet: etiam talis diei quando crucifix⁹ est:
iam pars prima et nō parua transierat. Si autē di/
em pro tempore positum velimus accipere: maxi/
me quia hoc nomē genere feminino posuit: quod in
latino eloquio nō nisi temp⁹ significare solet: q̄uis
in greco non ita sit: semper quippe in ea lingua dies
feminino genere dicit: et ideo nostros sic interpre/
tari puto: artius questio colligabit. Quomodo em̄
toto tempore: si nec saltem vno toto die manus ex/
tendit in cruce? Porro si totum p parte accipiendū
esse dicamus: quia isto genere locutionis vti etiam
sancta scriptura cōsueuit: nō mihi occurrit exemplū
totum pro parte etiā tunc posse accipi: qñ ipsum ver
bum additur: et dicitur totū. Nam et in eo quod di
xit dominus in euangelio: Sic erit et filius hominis Matth. 12.
in corde terre tribus diebus et tribus noctib⁹: ideo
totum pro parte nō insolēter accipitur: quia nō ait:
totis tribus diebus: et totis tribus noctib⁹. Unus In ep. [illegible]
quippe medius fuit totus dies: duorum autem par/
tes: primi vltima: vltimi prima. Si autē nō crucem
suam in hac ꝓphetia psalmi significauit his verbis:
sed orationē quā eum ex forma serui fudisse deo pa/
tri euāgelio teste didicimus: vbi eum et longe ante
passionē et sub die passiōis: et in ipsa cruce orasse me/
minimus: nusq̄ tn̄ eū tota die fecisse legim⁹. Proin/
de cōuenienter p extentas man⁹ tota die cōtinuatio/
nē bonorū operum intelligere possum⁹: a quorum
nunq̄ intentione cessauit. Sed quia solis p̄destina/
tis in eternā salutem: nō autē omnibus hominib⁹:
nec ipsis inter quos facta sunt ei⁹ bona opa pfuerūt.
Ideo cōsequenter adiūgit. Nunquid mortuis N
facies mirabilia? Hoc em̄ si de his dictum pu/
tauerim⁹ quorū caro exanimis facta est: magna mi/
rabilia facta sunt mortuis: cum quidā eoꝝ etiam re/ Matth. 27.
uixerūt: Et q dn̄s penetrauit inferna: atqꝫ inde mor
tis victor ascendit: magnū mortuis miraculū factū
est. Significat ergo isto verbo quo ait: Nūqd mor
tuis facies mirabilia: hoīes corde ita mortuos: vt
eos ad vitā fidei tāta christi mirabilia nō mouerent.
Neqꝫ em̄ ꝓpterea dixit nō eis fieri mirabilia: q̄ nō
ea vidēt: sed q̄ nō eis ꝓsunt. Nā sicut hic ait: Tota
die expandi man⁹ meas ad te: q̄ oīa opa sua nō ni/
si ad voluntatē patris referat: sepissime se cōtestans
ideo venisse: vt voluntatē p̄ris impleret: ita q̄ eadē Jo. 6.
opera etiā infidelis popul⁹ vidit: ali⁹ ꝓpheta dicit: Esa. 65.
Tota die expandi man⁹ meas ad populū nō credē
tem et ꝯtradicentē. Ipsi sunt mortui q̄bus nō sunt fa
cta mirabilia: nō q ea nō viderūt: sed q p ea nō reui/
xerūt. Qđ aūt seq̄t: Aut medici suscitabūt: Al. † suscitabunt
et cōfitebunt tibi. Id est q̄ nō a medicis suscita/ O
buntur hi ut cōfiteantur tibi. In hebreo q̄dā aliter se
habere firmant. Non em̄ medici s gigātes esse phibent.
Verū septuaginta interp̄tes q̄rū auctoritas tāta ē:
vt nō immerito ꝓpter mirabilē consonantiā diuino

spiritu interpretati esse credantur. de vocis similitudine qua in hebrea lingua gigantes et medici pene eodē modo sonant: et exigua differentia distinguantur: nō errore sed potius occasione: quō isto loco accipiendi essent gigātes significare voluerūt. Si eñ superbos gigantū nomine insinuatos intelligam⁹:
1. Cor. 1. de qbus dicit aplus: Ubi sapiēs: ubi scriba: ubi conquisitor hui⁹ seculi: nō fuit incōgruū eosdē medicos nuncupari: velut p artē sapiētie sue ꝑmittentes animarū salutē. Contra quos dicitur: dñi est salus. Si
Ps. 3. aūt in bono acceperim⁹ gigātes: quia et de ipso dño
Ps. 18. dictū est: Exultauit vt gigas ad currendā viā: q ita sit gigas gigantū magnoꝝ scȝ et fortissimorū: qui in ei⁹ ecclesia spirituali robore excellūt: sicuti est mōs
Esa. 2. montiū: qꝛ de illo scriptū est: Erit in nouissimis temporibus manifestus mons dñi parat⁹ in cacumine
Dan. 2. montium: sicut etiam sanctussanctoꝝ: nō est absurdum vt idē ipi magni et fortes etiā medici vocentur.
Roma. 11. Uñ dicit aplus paulus: Si quō emulari potero carnem meā: vt saluos faciam aliquos ex illis. Sed etiā tales medici q̄uis nō de suo curent: quia nec medici corporis curāt de suo: tñ q̄ntumlibet per fidele ministeriū opitulenꝰ saluti: viuētes curare possunt: non mortuos excitare: De quib⁹ dictū est: Nūqd mortuis facies mirabilia: Munus eñ occulte dei gratie est: qua hominū mentes quodammō reuiuiscūt vt possint a quibuslibet eius ministris ꝑcepta sanitatis audire. Quā gratiā cōmendat in euangelio dñs
Joh. 6. dicens: Nemo pōt venire ad me: nisi pater q̄ misit me traxerit eum. Et paulopost apertius hoc ipm repetens ait: Verba q̄ ego locutus sum vobis: spiritus
Ibidem et vita sunt: sed sunt quidā ex vobis qui nō credunt.
Ubi s. Deinde interponit euangelista: Sciebat eñ ab initio iesus qui essent credituri: et quis traditur⁹ esset eum. Et secutus atqꝫ ipius verba dñi cōiungens dicebat: Propterea dixi vobis qꝛ nemo potest venire ad me: nisi fuerit ei datū a patre meo. Supra dixerat: Sed sunt qdā ex vobis qui nō credunt: Et tāq̄ hui⁹ rei causam exponēs: Propterea inqt dixi vobis: quia nemo potest venire ad me: nisi fuerit ei datum a patre meo: vt ostenderet etiam ipsam fidem qua
4. sen. dis. 18. B credit: et ex morte sui cordis aia reuiuiscit: dari no-
querit in fine bis a deo. Quantūlibet ergo existant excellētes verbi ꝑdicatores et veritatis: etiaȝ per miracula sua fortes: tāq̄ magni medici agant cum hominib⁹: si mortui sunt: et tua gratia nō reuixerint: nunqd mortuis facies mirabilia: aut medici exuscitabūt: et hi quos exuscitabūt cōfitebuntur tibi: Nec enim cōfessio in-
Eccl. 17. dicat viuos: nō sicut alibi scriptū est: A mortuo ve-
Al. narrabit aliquis. lut q̄ nō sit perit cōfessio. Nunquid enarrabit quis in sepulchro misericordiā tuā: et veritatē tuā in perditione: Subaudiꝰ qō supra dictū est: vt etiaȝ iste versus ita se habeat acsi dictum sit: Nunqd enarrabit quis veritatē tuā in pditione: Misericordiā quippe et veritatē amat scriptura cōiungere: maxime in psalmis. Qō vero ait in perditione: alio verbo repetiuit qō supra dixerat: in sepulchro. Sic eñ dictū est: i sepulchro: vt intelligaꝰ hi q̄ sunt in sepulchro: q̄ et superius significati sunt noīe mortuorū: vbi ait: Nunqd mortuis facies mirabilia: Anime nāqꝫ mortue: corpus sepulchrū est.
Math. 23. Uñ dñs in euāgelio talibus dicit: Similes estis sepulchris dealbatis: q̄ foris apparent hominib⁹ speciosa: intus vero plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ et omni spurcitia. Sic et vos aforis quidē apparetis hominibus iusti: intus aūt pleni estis hypocrisi et iniquitate. Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: et iusticia tua i terra oblita: Quod est in tenebris hoc est in terra oblita. Infideles enim significanꝰ nomine tenebrarū. Hinc dicit apostolus: Fuistis enim aliquādo tenebre. Sic
Ephe. 5. et terra oblita: homo est qui oblitus est deum. Potest nāqꝫ anima infidelis vsqꝫ ad tantas tenebras puenire: vt dicat stultus in corde suo: nō est deus. Totus ergo iste sensus ita cōtinuaꝰ atqꝫ cōtexitur. Clamaui ad te dñe inter passiones meas: tota die expādi man⁹ meas ad te: id est nō destiti ad te glorificandum extēdere opera mea. Cur ergo impij in me seuiunt: nisi quia mortuis nō facies mirabilia: Id est nō eis cōmouentur ad fidem: nec medici eos exuscitabunt vt cōfiteantur tibi: in quibus occulta gratia tua nō operatur qua trahunꝰ vt credant: quia nemo venit ad me: nisi quem tu attraxeris. Nam qs narrabit in sepulchro misericordiam tuam: id est anime mortue: cui⁹ mors iacet sub corporis pondere: Et veritatem tuam in perditione: hoc est in tali morte nihil bonum valenti credere atqꝫ sentire: Nunquid enim in tenebris huius mortis: hoc est in homine q̄ te obliuiscendo vite lumen amisit: tua mirabilia et iusticia cognoscentur: Occurrebat autē questio quisnam sit vsus istorum mortuorum: quid ex his agat deus ad vtilitatē corporis christi quod est ecclesia: vt in eis demonstretur que sit dei gratia in predestinatis: qui sm ꝓpositum vocati sunt. Unde ipm corpus in alio psalmo dicit: Deus meus misericordia eius ꝑueniet me. Deus meus demonstrauit mihi in inimicis meis. Ergo et hic sequitur ac dicit. Et ego ad te domine clamaui. In quibus verbis iam intelligendus est dominus christus ex voce corporis sui loqui: id est ecclesie. Quid est enim: et ego: nisi quia fuimus et nos aliquando natura filij ire: sicut et ceteri: Sed ad te clamaui vt saluus essem. Quis enim me discernit ab alijs filijs ire: cum apostolum audiam ingratos terribiliter increpātem ac dicentē: Quis enim te discernit: Quid autē habes quod nō accepisti: Si autem accepisti: quid gloriaris quasi nō acceperis: Domini est salus. Gigas autem in multitudine virtutis sue nō erit saluus: sed sicut scriptū est: Qui inuocauerit nomen domini saluus erit. Quō autē inuocabūt i quē nō crediderūt: Aut quomodo credent ei quē nō audierunt: Quō aūt audiēt sine ꝑdicante: Aut quomodo ꝑdicabūt si nō mittanꝰ: Sicut scriptū est: O q̄ speciosi pedes eorū q̄ annunciāt pacē: q̄ annunciāt bona. Ipsi sunt medici curantes a latronib⁹ sauciatum: sed dñs perduxit eum ad stabulum: quia ipi sunt etiam operantes in agro dominico: Nec tamen qui plātat est aliquid: aut qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Ideo et ego ad dominū clamaui: hoc est dominū vt saluus essem inuocaui. Quomodo autem inuocarē: nisi crederem: Quomodo crederē: nisi audirē: Sed vt audita crederem ipse me attraxit: quia i occulto a morte cordis nō quilibet medicus: sed ipse excitauit. Nāqꝫ multi audierūt: quia in omnē terram exiuit sonus eorū: et in fines orbis terre verba eoꝝ. Sed nō omniū est fides: Et nouit dñs qui sunt eius: De per

Right margin notes: R Ex. .. ; Ephe. 5. ; Ps. 13. ; Jo. 6. ; Ps. 58. ; S ; Ep. 2. ; 1. Cor. 4. ; Ps. 3. ; Roma. 10. ; Ibidem ; Luce 10. ; 1. Cor. 3. ; Roma. 10. ; Ps. 18. ; 2. Thi. 2.

hoc nec credere potuissem nisi me dei misericordia
preuenisset. Et quia mortuos suscitat: et vocat ea que non
[illegible] sunt tanquam ea que sunt: me in occultis vocando et susci-
tando: et trahendo a tenebris eduxisset: et ad lumen
fidei perduxisset. Ideo sequitur. Et mane oratio mea
preueniet te. Iam mane postea quam nox infidelita
tis et tenebre transierunt. Quod mane vt mihi esset: mi-
sericordia quidem tua preuenit me. Sed quia restat illa
clarificatio: vbi illuminabuntur occulta tenebrarum: et
[illegible] manifestabuntur cogitationes cordis: et tunc laus erit
vnicuique a te: nunc autem in ista vita: in ista peregrinatione:
in hac luce fidei: que in comparatione tenebrarum infide-
lium iam dies est: sed in comparatione diei: vbi vide-
bimus facie ad faciem: adhuc nox est: adhuc oratio mea
preueniet te. Vt autem ista feruescat et exerceatur oratio
quod nobis quantum expediat nullis vt opinor verbis
explicari potest: differtur bonum quod in eternum dabitur: et ma
la transitoria crebrescunt. Ideo sequitur. Vt quid do
[illegible] mine repulisti orationem meam? Hoc et illis ver-
Ps. 21. bis dictum est: Deus deus meus respice in me: vt quid
me dereliquisti? Causa cognoscenda proposita est: non
tamquam sine causa hoc faceret dei occulta sapientia: ita et
hic: Vt quid domine repulisti orationem meam? Cuius tamen rei
causa si diligenter aduertatur: iam superius indicata est.
Ad hoc enim oratio sanctorum dilatione tanti beneficii
et tribulationum aduersitate quasi repellitur: vt tanquam
ignis flatu repercussus inflammetur ardentius. Exequitur
itaque breuiter etiam tribulationes corporis christi. Neque
enim in solo capite facte sunt: cum et saulo dictum sit:
Act. 9. Quid me persequeris. et ipse iam paulus tanquam electum
membrum in eodem corpore positus dicat: vt suppleam
I que desunt pressurarum christi in carne mea. Vt quid
[illegible] domine repulisti orationem meam: Auertisti faciem tuam
Pauper. a me? Inops sum ego et in laboribus a iuuen
tute mea: exaltatus autem humiliatus sum et
conturbatus. In me transierunt ire tue: et ter
rores tui conturbauerunt me. Circumdederunt
me sicut aqua tota die: circumdederunt me
simul. Elongasti a me amicum et proximum
et notos meos a miseria. Contigerunt et contin-
gunt omnia hec in membris corporis christi: et auer-
tit deus ab orantibus faciem: non exaudiendo ad id
quod volunt: quoniam sibi nesciunt non expedire quod petunt.
Et inops est ecclesia cum esurit et sitit: peregrina vnde
satietur in patria: et in laboribus est a iuuentute sua.
Ps. 128. Ipsum enim corpus christi et in alio psalmo dicit: Sepe
expugnauerunt me a iuuentute mea. Et ad hoc exal-
tantur etiam in seculo isto quedam membra eius: vt in eis
sit maior humilitas: et super ipsum corpus: id est vni-
tatem sanctorum atque fidelium cui caput est christus:
transeunt ire dei: non autem manent. Quia non de fideli:
Io. 3. sed de infideli dictum est: Ira dei manet super eum. Et ter-
rores dei conturbant infirmitatem fidelium: quia omne quod
accidere potest etiam si non accidat prudenter timetur. Et
aliquando terrores ipsi ita conturbant animum cogitantis cir
cumpendentibus malis: vt sicut aqua vndique conflue-
re videatur: et simul circumdare metuentem. Et quia ecclesie
in hoc mundo peregrinanti ista non desunt: dum modo
in his: modo in illis membris eius vsquequaque contin-
gunt: ideo dixit: tota die: continuationem significans
temporis donec finiatur hoc seculum. Et sepe amici et
noti periclitantes secundum seculum: sanctos formidine de-
[illegible] serunt: de quibus dicit apostolus: Omnes me dereliquerunt:

non illis imputetur. Sed vt quid hec omnia:
nisi vt oratio huius sancti corporis mane: id est post
noctem infidelitatis in luce fidei preueniat deum: do-
nec veniat salus illa in cuius nondum re: sed iam spe
salui facti sumus: eamque cum patientia fideliter expe- Roma. 8.
ctamus: vbi nec repellet dominus orationem nostram:
quoniam iam tunc nihil erit petendum: sed quicquid recte
petitum est obtinebitur. Nec faciem suam auertet a no
bis: quoniam videmus eum sicuti est. Nec inopes eri
mus: quia copia nostra ipse deus erit omnia in omni-
bus. Nec laborabimus: quia nulla remanebit infirmi-
tas. Nec exaltati humiliabimur et perturbabimur: quia
nulla ibi erit aduersitas. Nec iram dei vel transeuntem
sustinebimus: quia in eius benignitate manentes ma
nebimus. Nec terrores eius nos conturbabunt: quia
promissa reddita nobis obuiabunt. Nec quisquam lon-
ge fiet a nobis notus et amicus: vbi nullus erit qui
timeatur inimicus.

Explicit tractatus de psalmo LXXXVII.

Incipit tractatus de psalmo LXXXVIII.

p Salmum istum de quo loqui proposuimus cha A
ritati vestre: donante domino: accipite de spe
quam habemus in christo iesu domino nostro:
et erigite animos: quia ille qui promisit ita cetera com-
pleturus est: vt multa compleuit. Dat enim nobis ad
eum fiduciam: non meritum nostrum: sed illius misericor
dia. Et ipse est quantum arbitror Intellectus ethan
israelite: Unde iste psalmus titulum accepit. Audie
ras enim quis homo fuerit qui vocabatur ethan: Inter
pretatio tamen nominis huius robustum indicat. Et nemo in
hoc seculo robustus est: nisi in spe promissionis dei.
Quantum enim attinet ad merita nostra: infirmi sumus:
quantum ad eius misericordiam robusti sumus. Itaque
iste infirmus in se: robustus in misericordia dei: inde
cepit.

Sermo primus de prima parte psalmi.

m Isericordias tuas domine in eternum B
cantabo. In generatione et gene
rationem annunciabo veritatem tuam
in ore meo. Obsequantur membra inquit mea: domino
meo loquor: sed tua loquor: annunciabo veritatem
tuam in ore meo. Si non obsequor: seruus non sum:
si a me loquor: mendax sum. Ergo vt et abs te dicam:
et ego dicam: duo quedam sunt. Unum tuum: vnum
meum: Ueritas tua: os meum. Quam ergo verita
tem annunciet: quas misericordias cantet: audiamus.
Quoniam dixisti: in eternum misericor-
dia edificabitur. Hoc canto: hec est veritas tua:
huic annunciande seruit os meum: Quoniam dixi-
sti in eternum misericordia edificabitur. Sic inquis
edifico vt non destruam: quoniam quosdam sic destrues
vt non edifices: quosdam vero sic destrues vt edifices.
Nisi enim quidam destruerentur vt edificarentur:
non diceretur hieremie: Ecce posui te ad destructio- Hiere. 1.
nem et ad edificationem. Et vtique omnes qui idola co
lebant et lapidibus seruiebant: in christo non edi-
ficarentur: nisi in pristino errore destruerentur. Rur-
sus nisi quidam ita destruerentur vt non edificarentur: non
diceretur: Destrues eos et non edificabis illos. Pro- Ps. 27.
pter eos ergo qui destruuntur et edificantur: ne putarent
edificationem qua edificantur esse temporalem: sicut temporalis fuit
ruina in qua destruuntur: tenuit se ille cuius os seruit verita
ti dei ad ipsam veritatem dei. Ideo annunciabo: ideo dico:

Quoniam dixisti: securus homo dico: quoniam tu
deus dixisti: quia et si ego in verbo meo fluctuarem:
verbo tuo confirmarer: Quoniam dixisti. Quid dixisti:
C In eternum misericordia edificabitur. In celis pre
Alter. [illegible] parabitur veritas tua. Quod superius. ita in con
sequentibus. Misericordias tuas domine inquit in eter
num cantabo: in generatione et generationem annun
ciabo veritatem tuam in ore meo. Dixit misericordias:
dixit veritatem: ita rursus vtrumque coniungit: Quoniam dixi
sti in eternum edificabitur misericordia: in celis prepara
bitur veritas tua. Et hic repetiuit misericordiam et ve
Ps. 24. ritatem. Uniuerse enim vie domini misericordia et veritas. Ne
que enim exhiberetur veritas in impletione promissorum: nisi
precederet misericordia in remissione peccatorum. Deinde
quoniam populo israel etiam secundum carnem venienti de semine
abrahe promissa erant multa prophetice: et ita ille popu
lus propagatus est in quo implerentur promissa dei: non autem
clausit deus fontem bonitatis sue: etiam in alienigenas
gentes quas sub angulis constituerat: portionem sibi fa
ciens populum israel: In hec duo apostolus distincte di
Roma. 15. stribuit misericordiam domini et veritatem. Ait enim christum
ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad con
firmandas promissiones patrum. Ecce quia non fefellit de
Roma. 11. us. ecce quia non repulit deus plebem suam quam presciuit.
Etenim cum de casu iudeorum ageretur: ne quis putaret sic il
los improbatos: vt nihil frumenti ex illa ventilatione
in horreum mitteretur: ait apostolus: Non repulit deus plebem
Ibidem. suam quam presciuit. Nam et ego israelita sum. Si totum il
lud spine fuerunt: vnde hoc granum: Uobis loquor:
Ergo impleta est veritas dei in his qui ex israelitis cre
Eph. 2. diderunt: et venit vnus paries ex circumcisione appli
cans se ad lapidem angularem. Sed ille lapis angulum
non faceret: nisi alium parietem ex gentibus susciperet. Ille
itaque paries tanquam proprie pertinet ad veritatem: iste autem alius
ad misericordiam. Dico enim inquit iesum christum ministrum
Roma. 15. fuisse circumcisionis propter veritatem dei ad confirman
das promissiones patrum: gentes autem super misericordia
glorificare deum. Merito in celis preparabitur veritas
tua. Etenim omnes illi israelite vocati apostoli: celi facti
sunt qui enarrant gloriam dei. De his celis dicitur: Celi
Ps. 18. enarrant gloriam dei: et opera manuum eius annunciat fir
mamentum: Ut noueritis de his celis dici: certe de
his in consequenti expressius dictum est: Non sunt lo
quele neque sermones quorum non audiantur voces eorum.
Quere quorum: non inuenis nisi celorum. Si er
go apostoli sunt: quorum in omnibus loquelis vox au
Roma. 10. dita est: ipsi sunt de quibus dictum est: In omnem terram
exiuit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum:
Quia etsi assumpti hinc sunt antequam ecclesia impleret
orbem terrarum: tamen verba eorum peruenerunt vsque ad termi
nos orbis terrarum. Bene accipimus in his impletum
quod nunc legimus: In celis preparabitur veritas tua.
D Disposui testamentum electis meis. Dixisti:
intellexisti hoc totum dixisti: Disposui testamentum
electis meis. Quod testamentum: nisi nouum testamen
tum: Quod testamentum nisi quo renouamur ad no
uam hereditatem: Quod testamentum: nisi cuius heredi
tatis desiderio et amore cantamus canticum nouum: Di
sposui inquit testamentum electis meis: Iuraui da
uid seruo meo. Quam securus loquitur iste qui intelligit:
cuius os seruit veritati: Quoniam dixisti: securus loquor.
Si securum me facis quia dixisti: quanto securiorem quia iu
rasti: Dei quippe iuratio: promissionis est confirmatio.

Bene prohibetur homo iurare: ne consuetudine iuran
di: quia potest homo falli: etiam in periurium prolabatur. Deus so
lus securus iurat: quia falli non potest. Uideamus ergo quid
iurauerit deus. Iuraui inquit dauid seruo meo: Usque
in eternum preparabo semen tuum. Semen da
uid quid est nisi semen abrahe: Quod autem semen abrahe:
Et semini tuo inquit quod est christus. Sed forte ille christus
stus caput ecclesie saluator corporis semen est abrahe:
et ideo dauid. Nos autem non sumus semen abrahe: Im
mo vero sumus: sicut apostolus ait: Si autem vos christi: ergo
abrahe semen estis: secundum promissionem heredes. Sic er
go hic accipiamus fratres: vsque in eternum preparabo se
men tuum: non tantum illam carnem christi natam ex maria virgi
ne: sed etiam nos omnes credentes in christo. Illius enim
capitis membra sumus: non potest hoc corpus decolla
ri. Si in eternum caput: in eternum gloriantur et membra:
vt sit ille christus integer in eternum. Usque in eternum
preparabo semen tuum: Et edificabo in genera
E tionem et generationem sedem tuam. Putamus
hoc dixit: in eternum: quod in generationem et generatio
nem: quoniam vt supra dixerat: in generationem et genera
tionem annunciabo veritatem tuam in ore meo. Quid est in ge
nerationem et generationem: In omnem generationem. Non
enim toties repetendum erat verbum: quoties generatio
venit et transit. Ergo multiplicatio generationum in repe
titione significata et commendata est. An forte due ge
nerationes sunt intelligende sicut nostis: sicut iam in
sinuatum vestre charitati retinetis: Est enim genera
tio nunc carnis et sanguinis: erit generatio futura in re
surrectione mortuorum. Predicatur hic christus: predica
bitur ibi. Sed hic predicatur vt credatur: ibi predicabitur
vt videatur. Edificabo in generationem et generationem
sedem tuam. Nunc autem christus habet in nobis sedem su
am: edificata est sedes eius in nobis. Nisi enim sede
ret in nobis. non nos regeret: Si ab illo autem non regere
mur: a nobis ipsis precipitaremur. Sedet ergo in nobis
regnans in nobis: sedet iam in illa generatione que fuerit
ex resurrectione mortuorum: In eternum christus regna
bit in sanctis suis: Hoc promisit deus: hoc dixit deus.
Si parum est: hoc iurauit deus. Quia ergo non secundum me
rita nostra: sed secundum illius misericordiam firma est promis
sio: nemo debet cum trepidatione predicare: vnde non potest
dubitare. Fiat ergo in cordibus nostris robur illud vnde
ethan nomen accepit robustus corde: Predicemus ve
ritatem dei: eloquium dei: promissa dei: iurationem dei: et
his modis omnibus ex parte firmati predicemus: et portando de
F um celi simus. Confitebuntur celi mirabilia tua
domine. Non merita sua confitebuntur celi. sed confitebuntur
celi mirabilia tua domine. In omni enim misericordia pro
ditorum in iustificatione impiorum: quid laudamus nisi mira
bilia dei: Laudas quia resurrexerunt mortui: plus lau
da quia redempti sunt perditi. Que gratia: que misericordia dei: Ui
des hominem heri voraginem ebriositatis: hodie orna
mentum sobrietatis. Uides hominem heri cenum luxurie:
hodie decus temperantie. Uides hominem heri blasphe
matorem dei: hodie laudatorem dei. Uides hominem heri
seruum creature: hodie cultorem creatoris. Ab istis om
nibus desperationibus ita homines conuertuntur: Non respiciant
ad merita sua: fiant celi. Confiteantur celi mirabilia eius:
a quo facti sunt celi. Quoniam videbo inquit celos Ps. 8.
opera digitorum tuorum. Confitebuntur celi mirabilia
tua domine. Et vt noueritis: quia celi confitebuntur:
videte vbi confiteantur. Sequitur enim: Et veritatem

tem tuã in ecclesia sanctorum. De celis ergo nulla dubitatio est: qȝ intelligant̃ ꝑdicatores verbi veritatis: Et vbi cõfitebũt̃ celi mirabilia tua et veritatẽ tuã? In ecclesia sctõꝝ. Excipiat ecclesia rorẽ celorum: sitienti terre pluant celi: et germinet excipiens pluuiã germina bona: opa bona: ne ꝓ bona pluuia det spinas: et ꝓ horreo expectet ignẽ. Cõfitebuntur celi mirabilia tua dñe: et veritatẽ tuã in ecclesia sanctorũ. Celi ergo cõfitebunt̃ mirabilia tua: et veritatem tuã. Totũ quicqd ꝑdicant celi ex te est: et de te est: et ideo securi ꝑdicant. Norunt eñi quẽ ꝑdicant: qȝ nõ possunt de predicato erubescere. Quid predicant celi? Quid cõfitebunt̃ in ecclesia sanctorum?

6 Quoniam quis in nubibus equabit̃ dño? Hoccine celi cõfitebuntur: hoc celi pluent? Quid? Quoniã quis in nubibus equabit̃ dño? Inde securi ꝑdicatores: quoniã nemo in nubibus equabit̃ domino. Magna laus vobis videt̃ fratres: nõ equari nubes creatori. Si intelligat̃ sine mysterio ad litteram: nõ magna laus ẽ dño nõ equari nubes. Quid eñi? Stelle q̃ sunt sup nubes equantur dño? Quid eñi? Sol ⁊ luna: angeli: celi cõparari poterũt dño? Quid est qđ ꝓ magno ait: Quoniã quis in nubib⁹ equabitur dño? Intelligim⁹ fratres nubes istas sicut celos ꝑdicatores esse veritatis: ꝓphetas: apostolos: annũciatores verbi dei. Nam ista oĩa genera ꝑdictorũ: nubes esse dictas ex illa ꝓphetia intelligimus: vbi deus iratus vinee sue dixit: Mandabo nubibus meis ne pluant sup eam imbrem. Quã vineã explicat et designat apertissime dicens: Uinea dñi sabaoth: domus israel est. Ne tu aliter intelligas vineam: et relictis oĩbus significatis terrã scruteris: Uinea inqt dñi sabaoth: domus israel est. Non intelligat aliud: sed intelligat dom⁹ israel se esse vineã meã: Se intelligat mihi nõ dedisse vuam ꝫ spinas: Se intelligat ingratã extitisse plãtatori atqȝ cultori: ingratã extitisse irrigatori. Ergo si vinea dñi sabaoth domus israel est: qđ dixit irat⁹? Mandabo nubibus meis ne pluant sup eam imbrẽ. Et reuera ita fecit: Missi sunt apostoli tãqȝ nubes vt pluerent iudeis: et illi verbum dei repellentes: quia ꝓ vuis spinas dederũt: dixerũt apostoli: Ad vos missi eram⁹: sed qȝ repulistis verbũ dei: imus ad gentes. Ex illo ceperunt nubes nõ pluere pluuiã sup vineã illã. Si igit̃ nubes ꝑdicatores sunt veritatis: q̃ramus primo quare sint nubes: Idẽ quippe celi: idem nubes: Celi ꝓpter fulgorẽ veritatis: nubes ꝓpter occulta carnis. Nubes eñi oẽs nebulose sunt ꝓpter mortalitatem: et veniunt et transeũt ꝓpter ipa occulta carnis: que est occulta nubiũ. Ait aplus: Nolite ante temp⁹ quicqȝ iudicare donec veniat dñs et illuminet abscondita tenebrarũ. Nunc ergo quid loquat̃ homo vides: quid gestet in corde: nõ vides. Quod exprimitur de nube vides: qđ seruatur in nube nõ vides. Cui⁹ eñi oculi nubẽ penetrãt? Ergo nubes in carne ꝑdicatores veritatis. Uenit ⁊ ipe oĩm creator ĩ carne. Sed qs in nubib⁹ equabit̃ dño? ⁊ Et quis similis erit dño in filijs dei? Ergo nemo in filijs dei: similis erit filio dei. Et ipse dictus est filius dei: et nos dicti sumus filij dei. Sed qs similis erit dño in filijs dei? Ille vnicus: nos multi. Ille vnus: nos in illo vnum. Ille natus: nos adoptati. Ille ab eterno filius vnigenitus per naturã: nos a patre facti per

gratiã. Ille sine vllo peccato: nos ꝑ illum liberati a peccato. Quis ergo in nubibus equabitur dño: aut qs similis erit dño in filijs dei? Dicimur nubes ꝓpter carnẽ: et sumus ꝑdicatores veritatis propter imbrem nubiũ. Sed caro nostra aliter venit: caro illius aliter. Dicimur et filij dei: sed ille aliter fili⁹ dei. Illius nubes ex virgine: ille fili⁹ ex eternitate equalis patri. Quis ergo in nubib⁹ equabit̃ dño: aut qs similis erit dño in filijs dei? Dicat ipse dñs vtrũ similẽ inueniat. Quẽ me dicũt homines esse filiũ hominis? Ecce eñi: qȝ videor: qȝ cõspicior: qȝ inter vos ambulo: ⁊ fortasse ꝑsentia vilui: dicite quem me dicunt hoĩes esse filiũ hoĩs? Certe quẽ filiũ hoĩs vident: nubẽ vidẽt: Dicãt vel dicite: quẽ me dicũt homines esse? Et responderunt dicta hominũ: Alij dicunt hieremiã: alij heliã: alij iohannẽ baptistam: aut vnũ ex ꝓphetis. Nominate sunt multe nubes et filij dei. Etenim qȝ iusti ⁊ sancti: vtiqȝ ⁊ ipi filij dei: Hieremias: helias: iohannes: filij dei et nubes: qȝ ꝑdicatores dei. Dixistis quas nubes me hoĩes esse putent: et in qbus filijs dei me hoĩes numererẽt: dicite ⁊ vos: quẽ me dicitis esse? Respondẽs petr⁹ ꝓ oĩb⁹: pro vnitate vnus: Tu es inqt christus fili⁹ dei viui. Matth.16.
Eñi quis in nubib⁹ equabit̃ dño: aut quis similis erit dño inter filios dei? Tu es christus fili⁹ dei viui: nõ quõ filij dei: qui tibi nõ equant̃. Uenisti ĩ carne: sed nõ quõ nubes que tibi nõ equant̃. Quis eñi tu cui respondet̃: Tu es christus fili⁹ dei viui: quẽ putauerũt alij hoĩes nõ sancti: nõ iusti: vnum ex ꝓphetis: aut heliam: aut hieremiã: aut iohannẽ baptistam? Quis ergo es tu? Audi qđ sequit̃. Ibidem

De⁹ glorificandus in cõsilio ⁺iustorũ. Quis Al. ⁺ glorificatur ⁺ sanctorum
ergo in nubibus equabit̃ dño: aut qs similis erit domino in filijs dei: qñ ille deus est glorificand⁹ in consilio iustorũ? Qm̃ nõ possunt equales illi esse: cõsilium ipoꝝ sit credere in illũ. Qm̃ nõ pñt equales illi esse nubes ⁊ filij dei: restat cõsilium anime humane fragilitatis: vt q̃ gloriat̃ in dño glorie̊t. Deus glorificandus in cõsilio iustorum. 1.Cor.1.
Magnus et terribilis ⁺ in oẽs qui in circuitu ei⁹ sunt. Al. super
Ubiqȝ deus. Qui ergo in circuitu eius sunt: q̃ vbiqȝ est? Si eñi habet aliquos in circuitu: quasi vndiqȝ finit⁹ intelligit̃. Porro si verũ dictũ est a deo ⁊ de deo: Magnitudinis eius nõ est finis: q̃ remanẽt: q̃ sunt in circuitu eius nisi quia ille q̃ vbiqȝ est: voluit per carnẽ in vno loco nasci: in vna gente cõuersari: in vno loco crucifigi: ex vno loco resurgere: ex vno loco ĩ celũ ascendere? Ubi hoc fecit: ĩ circuitu eius gẽtes sunt. Si ibi remaneret vbi ista fecit: nõ esset magnus et terribilis in oẽs qui in circuitu eius sunt. Quia vero ibi sic predicauit: vt inde sui noĩs mitteret ꝑdicatores per omnes gentes toto orbe terrarũ faciẽdo miracula ꝑ seruos suos: factus est magn⁹ et terribilis ĩ omnes q̃ in circuitu eius sunt. Luce.2.et.23.

9 Dñe deus virtutum quis similis tibi? Potẽs es dñe et veritas tua in circuitu tuo. Magna potẽtia tua: Tu fecisti celum et terrã et omnia que ĩ eis sunt: sed plus est misericordia tua que exhibuit veritatem tuã in circuitu tuo. Si eñi ibi solum ꝑdicareris vbi nasci: Matth.27.
vbi pati: vbi resurgere: vnde ascendere voluisti: im- et.28.
pleta esset illa veritas ꝓmissionis dei ad cõfirmãdas Roma.15.
ꝓmissiones patrũ: sed nõ impleretur: Gentes autẽ super misericordia glorificare deum: nisi illa veritas

expanderet: et ab illo loco vbi apparere voluisti ī cir-
cuitu diffunderet. Tu q̄dē in illo loco de nube ꝓpria
intonuisti: sed ad rigandū in circuitu gentium: alias
Matth. 24. nubes misisti. Uere potēs impleuisti qḋ dixisti: ā mo-
do videbitis filiū hoīs venientē in nubibꝰ celi. Po-
tens es dn̄e: et veritas tua in circuitu tuo. Sed cum
Ps. 2. cepisset veritas tua ī circuitu p̄dicari. vtiq̄ fremuerūt
gentes: et populi meditati sunt inania: Astiterūt re-
ges terre: et principes cōuenerunt in vnū aduersus
dn̄m: et aduersus christū eius. Utiq̄ cū cepisset ve-
ritas tua p̄dicari in circuitu tuo: tanq̄ venires ad du-
cendā cōiugem ex alienigenis: occurrit leo fremens
Jud. c. 14. et suffocatꝰ est a te. Hoc enī p̄figuratū est ī samson:
Et illiꝰ verbis meis sine noīe illius dictis nō accla
maretis: nisi agnosceretis. Audistis enī vt illi qui so-
letis cōpluti a nubibꝰ dei: Ergo veritas tua ī circuitu
tuo. Sed qn̄ sine psecutionibꝰ: qn̄ sine cōtradictio-
Luce. 2. nibus: cū dictū sit eum natū in signū cui cōtradici-
tur: Quia ergo illa gens vbi nasci: vbi cōuersari vo
luisti: tanq̄ terra erat separata a fluctibus gentiū: vt ap
pareret arida cōpluenda: relique autē gentes mare
erāt in amaritudine sterilitatis sue: qd facient p̄dica-
tores tui spargētes veritatē tuā in circuitu tuo: qn̄
L fremunt fluctus maris: qd facient: Tu domi-
naris potestati maris. Nam qd̄ facit mare se-
uiendo: nisi diem quē hodie celebramꝰ: Martyres
occidit: semina sanguinis sparsit: seges ecclesie pul
lulauit. Secure ergo pergāt nubes: diffundāt veri-
tatē tuā in circuitu tuo: nō timeāt rabidos fluctus:
Tu dn̄aris p̄tāti maris. Mouet q̄dē mare: et pertra-
1. Cor. 10. dicit mare: pstrepit mare: s fidelis deꝰ q̄ nō vos si-
nat tēptari supra id qḋ potestis. Quia ḡ fidelis est q
nō vos sinit tēptari supra id qḋ potestis. Motuz
aūt fluctuū eius tu mitigas. Denīq̄ vt placa-
retur mare: immo vt eneruaret rabies maris: qd in
ipso mari fecisti: Tu humiliasti sicut vulne-
ratū superbū. Est quidē superbus draco ī mari:
Amos. 9. de quo alia scriptura dicit: Mādabo draconi ibi vt
Ps. 103. mordeat eū. Est draco de quo dicit: Draco hic quē
finxisti ad illudendū ei: cuius caput cōtriuisti super
aquā. Tu inq̄t humiliasti sicut vulneratū superbū.
Humiliasti te: et humiliatus est supbus. Superbus
enī p supbiā superbos tenebat: humiliatus est ma-
gnus: credēs aūt in eū factus est paruus. Dū nutrit
paruꝰ exēplo magnificati parui: qḋ tenebat diabolꝰ
pdidit: q2 supbꝰ nō nisi supbos tenebat. Dato tanto
hūilitatꝭ exēplo: didicerūt hoīes dānare supbiā suā:
imitari hūilitatē christi. Ita ḡ ille pdendo q̄s tene-
bat: etiā ipe hūiliatꝰ ē: nō correctꝰ sed ꝓstratꝰ: Tu
humiliasti sicut vulneratū superbū. Humiliatꝰ es et
humiliasti: vulneratꝰ es et vulnerasti. Neq̄ enī eum
Col. 2. nō vulneraret sanguis tuus q̄ effusus est: vt deleret
chirographū pctōꝝ. Un̄ enī supbiebat: nisi q2 cau-
tionē cōtra nos tenebat: Hāc tu cautionē: hoc chi-
rographū tuo sanguine deleuisti. Illū ḡ vulnerasti:
cui tot abstulisti. Vulneratū enī intelligas diabolū:
nō penetrata carne quam nō habet: s pcusso corde
Al. nō habet. vbi superbus est. Et in brachio virtutis tue
M dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi et
tua est terra. A te pluāt: sup terrā pluāt. Tui sunt
celi p quos p̄dicata est veritas ī circuitu tuo: tua est
terra q̄ excepit veritatē in circuitu tuo. Denīq̄ quid
Al. terre. de illa pluuia factū est: Orbem terrarū et pleni
tudinē eius tu fundasti: aquilonē et ma- [illegible]
ria tu creasti. Nō enī aliquid contra te valet: con-
tra creatorē suū. Et malitia quidē sua per sue volun
tatis puersitatē seuire pōt mūdus: nūq̄ tn̄ excedit
modū positum a creatore q̄ fecit oīa. Quid ḡ timeo
aquilonē. qd timeo maria: Est q̄dē ī aquilone diabolꝰ:
q̄ dixit: Ponā sedē meā ī aquilonē: et ero similis altis- Esa. 14.
simo: Sed hūiliasti sicut vulneratū superbū. Ergo
qḋ in illis tu fecisti: plus valet ad dominationē tuā:
q̄ illoꝝ volūtas ad malitiā suā. Aquilonē et maria
tu creasti. Thabor et hermon ī noīe tuo ex-
ultabunt. Montes isti intelliguntꝭ. sed aliquid si- F
gnificant. Thabor et hermon in noīe tuo exultabūt.
Thabor interpretari dicit: veniēs lumē. Sed vnde
venit lumen de quo dictū est: Vos estis lumē mun- Matth. 5.
di: nisi ab illo de quo dictū est: Erat lumen verū qḋ Joh. 1.
illuminat omnē hominē venientē in hūc mundum:
Illud ergo lumē qḋ est lumen mūdi: ab illo lumine
venit qḋ nō aliunde accēdit: vt timēdū sit ne extin-
guat. Ergo venit lumē ab illo: lucerna illa q̄ nō poni
tur sub modio: sed super candelabrū: veniēs lumen
thabor. Hermon aūt interp̄tat anathema eiꝰ. De-
nuo venit lumen: et factū est anathema eius. Cuius
nisi diaboli vulnerati superbi: Ut ergo illuminare-
mur abs te: datū est vt anathema nobis esset: q̄ nos
in suo errore et supbia detinebat: a te nobis est. Ergo
thabor et hermon in noīe tuo exultabūt: nō in men-
tis sua: sed in noīe tuo. Dicāt enī isti: Nō nobis do Ps. [illegible]
mine nō nobis: sed nomini tuo da gloriā: ꝓpter ma-
re seuiens: ne forte dicāt gentes: vbi est deus eoꝝ.
Tuum brachiū cum potētia. Nemo sibi ali-
quid arroget: Tuū brachiū cū potētia. A te facti su
mus: a te defensi sumus. Tuū brachiū cū potentia.
Cōfirmetur manus tua et exaltet dexte- [illegible]
ra tua: iusticia et iudicium p̄paratio sedis O
tue. Apparebit in fine iusticia tua et iudiciū tuū. nūc
occulta sunt ista. Et de iudicio tuo dicit in alio psal-
mo: Pro occultis filii: erit manifestatio iudicii tui et Ps. [illegible]
iusticie tue. Ponent quidā ad dexterā et quidā ad Matth. [illegible]
sinistrā: et expauescent infideles cū viderint qḋ mo-
do irridētes nō credūt: Gaudebūt iusti cū viderint
quod modo nō videntes credūt. Justicia et iudiciū
p̄paratio sedis tue: Utiq̄ in die iudicii: Nunc ergo
quid: Misericordia et veritas p̄cedunt fa- [illegible]
ciem tuam: Preparationē sedis tue: Justiciā tuā
et iudicium tuum venturum timerē: nisi antecederet
te misericordia et veritas tua. Quid timeam in fine
iudicia tua: quando precedente misericordia tua de-
les peccata mea: et exhibendo veritatem: imples p-
missa tua: Misericordia et veritas tua p̄cedunt faciē
tuam. Uniuerse inquit vie domini misericordia et ve- Ps. [illegible]
ritas. In his oībus non exultabimus: aut qḋ exul-
tamus capiemus: aut verba sufficiēt leticie nostre:
aut lingua idonea erit explicare gaudium nostrum:
Si ergo nulla verba sufficiunt: Beatus populꝰ
qui sciens iubilationē. O beate popule: putas in- [illegible]
telligas iubilationē: Nullo modo beatus es: nisi in-
telligas iubilationē. Quid ē intelligas iubilationē:
Scias vn̄ gaudeas: qḋ verbis explicare nō possis.
Gaudium enim tuū nō de te: vt qui gloriatꝭ: in do 1. Cor. 1.
mino glorientur. Noli ergo exultare in supbia tua:
sed in gratia dei. Uides ipsā gratiā tantā esse: cui lin
gua explicādē nō sit idonea: et intellexisti iubilatio-

rat. Deniqꝫ si intellexisti in gr̃a iubilationẽ: ipsi⁹ gr̃e
redde cõmendationẽ. Beat⁹ certe ipsius facis iubilan
tes. Quã iubilationẽ? Vide si nõ de gr̃a: vide si nõ
de deo: et omnino nõ de te. Dñe in lumine vult⁹ tui
ambulabũt. Thabor ille veniẽs lumẽ: nisi in lu
mine vult⁹ tui ambulet: vento superbie lucerna extin
guit. Dñe in lumine vult⁹ tui ambulabũt: Et in no
mine tuo exultabũt tota die. Thabor ille et her
mon in noĩe tuo exultabũt. Si volũt: tota die in no
mine tuo. Sin autẽ: exultabũt in noĩe suo: nõ tota die
exultabũt. Nõ enĩ in gaudio pseuerabũt qñ de seip
sis gaudebũt: et p superbiã cadẽt. Ergo vt tota die ex
tent in noĩe tuo exultabũt. Et in iusticia tua ex
altabunt. Nõ in sua iusticia: s; in tua: ne sint zelum
dei habẽtes: s; nõ ſm scientiã. Quidã enĩ notant ab
apło q zelũ dei habeãt: s; nõ ſm scientiã. Ignorã
tes dei iusticiam: et suam volentes constituere: et non
in lumine tuo exultãtes: iusticie dei nõ sunt subiecti.
Sz vñ? Quia zelũ dei habẽt: s; nõ ſm scientiã. Po
pul⁹ aũt sciens iubilationẽ: illi enĩ nõ ſm scientiam:
beat⁹ aũt ppl's nõ nesciẽs s; sciens iubilationẽ: vnde
debet iubilare: vñ debet exultare: nisi in noĩe tuo am
bulãs in lumine vult⁹ tui? Et exaltari quidẽ merebi
tur: s; in tua iusticia. Auferat de medio iusticiã suã:
et humilet: veniet dei iusticia et exaltabit. Et in iusti
cia tua exaltabunt. Quoniam gloria virtutis eorum
tu es: et in beneplacito tuo exaltabit cornu
nostrũ. Quia tibi bñplacuit: nõ q: nos digni sum⁹.
Quia dñi est susceptio. Nã ego vt cumul⁹ are
ne impulsus sũ vt caderẽ: et cecidissem nisi dñs sus
cepisset me. Quia dñi est susceptio: Et sancti israel
regis nostri. Ipse susceptio: ipse te illuminat: In ei⁹
lumine tut⁹ es: in ei⁹ lumine ambulas: iusticia ei⁹ ex
altaris. Ipse te suscipit: infirmitatẽ tuã ipse custodit:
ipse te facit robustũ de se: nõ de te. Tunc locut⁹ es i
aspectu filijs tuis et dixisti. Locut⁹ es i aspe
ctu tuo reuelasti hoc ꝓphetis tuis. Ideo locut⁹ es
eis in aspectu: id ẽ in reuelatiõe: vñ ꝓphete vidẽtes
dicebant. Viderũt quiddã intus qd dicerẽt foris: et
in occulto audierũt qd palã ꝑdicauerũt. Tũc locu
tus es in aspectu filijs tuis: et dixisti: Posui adiu
toriũ sup potentẽ. Intellexisti: quẽ potentem?
Exaltaui electũ de populo meo. Intelligi
tis quẽ electũ. quẽ iã gaudetis exaltatũ? Inueni
dauid seruũ meũ. Iustũ dauid ex semĩe dauid.
In oleo sancto meo vnxi eũ. De illo enĩ dr̃:
Vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo exultatiõis ꝑ pticipib⁹ tu
is. Manus enĩ mea auxiliabit ei: et brachi
um meũ confortabit eũ. Scdm qd susceptio ho
minis facta ẽ: ſm qd caro in vtero virginis assũpta
est: nõ ſm qd ab illo q in forma dei equalis ẽ patri. for
ma serui suscepta est. et fact⁹ ẽ obediẽs vsqꝫ ad mor
tẽ mortẽ aũt crucis. Nõ pficiet inimic⁹ i eo.
Seuit quidẽ inimic⁹: s; nõ pficiet in eo. Solet quidẽ
nocere: s; nõ nocebit. Quid ẽ ergo qd affliget? Exerce
bit: nõ nocebit. Proderit seuiẽdo. q: in quos seuit co
ronabũt vincẽdo. Quid enĩ vincit: si nihil cõtra nos
seuit? Aut vbi adiutor noster de⁹: si nos nõ dimica
mus? Inimicus q faciat qd suũ est: sed non pficiet
inimicus in eo. Et filius iniquitatis non appo
net nocere ei. Et concidã inimicos eius a
facie ipsius. Concidant a cõspiratiõe sua: et quod
credant cõcidant. Paulatim enĩ credunt: tanqꝫ cõmi-
nuto capite vituli venient in potũ populi dei. Cõmi
nuit enĩ caput vituli moyses: sparsit in aqua: et de
dit bibere filijs israel. Cõminuũtur omnes infideles: Exo. 32
credũt paulatim: et a populo dei bibũtur: in corpus
christi traijciunt. Et cõcidã inimicos ei⁹ a facie illi⁹:
Et eos qui oderũt eũ fugabo. Fugabo ne
noceãt. Sz fugato: isto et forte aliq dicũt: Quo ibo
a spiritu tuo: et a facie tua quo fugiã? Et vidẽtes nõ
se habere quo fugiãt ab oĩpotẽte: cõuersi fugiũt ad
omnipotentẽ. Et eos q oderũt eũ fugabo. Et veri
tas mea et misericordia mea cũ ipso. Vni
uerse vie dñi misericordia et veritas. Memẽtote quã
tum potestis: q: sepe nobis cõmendent duo hec vt
reddamus illa deo. Sicut enĩ ipse exhibuit nobis mi
sericordiã: vt deleret peccata nostra: et veritatẽ vt im
pleret pmissa sua. sic et nos ambulantes in via eius
debemus ei reddere misericordiã et veritatẽ. Miseri
cordiã vt misereamur: veritatẽ vt non iniq
iudicemus. Nõ tibi tollat veritas misericordiã: nec
misericordia impediat veritatẽ. Si enĩ p misericor
diã iudicaueris cõtra veritatẽ: aut quasi rigida veri
tate oblitus fueris misericordiã: nõ ambulabis i via Ps. 24
dei vbi misericordia et veritas occurrerũt sibi. Et i
nomine meo exaltabit cornu eius. Quid op⁹
ẽ vt immoremur? Christiani estis: christũ agnoscite.
Et ponã in mari manũ eius: Hoc ẽ domina
bit gentibus. Et in fluminibus dexterã eius.
Flumina currũt in mare: cupidi hoĩes in amaritu
dinẽ hui⁹ seculi plabũt: omnia tamẽ genera ista chri
sto subdita erũt. Ipse inuocabit me pater me⁹
es tu: deus meus et susceptor salutis mee.
Et ego primogenitũ ponã eũ: excelsum
apud reges terre. Martyres nostri quorũ na
talicia celebramus sanguinẽ suũ ꝓpter hec credita et
nondũ visa fuderũt: quanto fortiores nos esse debe
mus videndo p qd illi crediderũt? Excelsus enĩ apd
reges terre. Illi nondũ viderũt christũ: adhuc prin
cipes cõueniebãt in vnũ aduersus dñm et aduersus Ps. 2
christũ eius. Nondũ impletũ erat qd i ipso psalmo
sequit. Et nũc reges intelligite: erudimini oẽs q iu
dicatis terrã. Iam ergo factus est christus excelsus
apud reges terre. In eternũ seruabo illi mise
ricordiã meã: et testamentũ meũ fidele ipsi.
Propter ipm fidele testamentũ: in ipso mediatũ est
testamẽtũ: Ipse mediator testamẽti: ipse signator te
stamenti: ipse fideiussor testamẽti: ipse testis testamẽ
ti: ipse hereditas testamenti: ipse coheres testamẽti.
Et ponã in seculũ seculi semen eius. Nõ tã
tũ in hoc seculo: s; in seculũ seculi: q trãsibit vtiqꝫ semẽ
eius. Quę ẽ hereditas ei⁹? Semẽ abrahe: qd est chri Gala. 3.
stus. Si aũt vos christi: ergo abrahe semẽ estis: Et si i
eternũ acceptum hereditatẽ: ponet in seculum seculi
semẽ ei⁹: Et thronũ ei⁹ sicut dies celi. Thro
ni regũ terrenorũ sicut dies terre. Alij sunt dies celi:
alij sũt dies terre. Dies celi anni sũt illi: de quibus dr̃:
Tu aũt idẽ ipse es: et anni tui nõ deficiẽt. Dies terre Ps. 101.
succedẽtibus vrgent: ꝑcedentes excludũt: Nec qui
succedũt manẽt: s; veniũt vt eant: et pene anteqꝫ ve
niãt eũt. Isti sũt dies terre. Dies aũt celi quid? Et vn⁹
dies celi: et illi anni nõ deficiẽtes: nec initium habent
nec terminũ: nec vllus dies ibi angustat inter hester
nũ et crastinũ. Nemo ibi expectat futurum: nemo ibi
perdit ꝑteritũ: sed dies celi semp presentes sũt: vbi

Q

erit thronus eius in eternū. Quod restat: si placet seruemus: qm̄ longus ē psalmus: ⁊ adhuc vobiscum aliqd in nomīe christi acturi sum⁹. Reficite ḡ vires: nō dico animi vestri: nā video q̄ aīo infatigabiles estis: sed ꝓpter seruos alē vt durēt in ministerio corpora vestra: aliquātulū reficiamini: Et refecti: ad cibos redite.

Sermo scd̄s de scd̄a pte eiusdē psalmi.

A Reliqua psalmi de quo in matutino locuti sumus animū intēdite: ⁊ piū debitū exigite: eo reddituro per nos: q̄ fecit ⁊ nos ⁊ vos. Dn̄s christus in superioribus psalmi ex promisso dei annūciabat̄: ⁊ adhuc in his verbis etiā que tractaturi sumus ipse annūciat̄. De illo eni inter cetera paulo supius dictū erat. Et ego ꝑmogenitū ponā eum: excelsū apud reges terre. In eternū seruabo illi misericordiā meā. ⁊ testamentū meū fidele ipsi. Et ponā in seculū seculi semē eius: ⁊ thronū eius sicut dies celi. De his ⁊ de oībus supra ab ipso exordio q̄
Al. autem potuim⁹ diximus. Sequit̄ aūt. Si *dereliquerint filij eius legē meam: ⁊ in iudicijs meis
Al. iustitias nō ambulauerint. Si iustificatiōes meas
pphanauerint: ⁊ mandata mea nō custo-
dierint: Uisitabo in virga iniqtates eorū:
2. Reg. 7. ⁊ in flagellis delicta eorū. Misericordiā
Al. [illegible] peccata ⁊ aute. *vo meā n̄ dispgā ab eo: neq3 nocebo eos
in veritate mea. Neq3 pphanabo testamē-
tū meū: ⁊ que pcedunt de labijs meis nō
Al. faciā irrita *reprobabo. Magnū firmamentū: firmamentū pmissiōis dei. Filij huī⁹ dauid: filij sūt sponsi. Omnes ergo christiani: filij eius dicunt̄. Multū est aūt qd̄ pmittit deus: q2 si christiani: hoc est filij ei⁹ dereliquerint inquit legē meā: ⁊ in iudicijs meis nō ambulauerint: si iustificatiōes meas pphanauerint: et mandata mea nō custodierint: nō ꝯtemnā eos: neq3 in perditione dimittā eos. Sed quid faciā: Uisitabo in virga iniqtates eorū ⁊ in flagellis delicta eorū. Nō ergo tantū misericordia vocātis est: s; ⁊ verberātis ⁊ flagellantis. Sit itaq3 manus paterna super te: ⁊ si filius bonus es: noli repellere disciplinā patris tui. Quis ē eni filius cui nō dat disciplinā pat̄ eius: Det disciplinā dū non auferat misericordiā. Cedat ꝯtumacē: dū tamē reddat hereditatē. Tu si pmissa patris bene agnouisti: nō timeas flagellari: s; exheredari. Quem eni diligit deus: corripit: flagellat au-
Prover. 3 / Heb. 12 tē omnē filiū quē recipit. Peccator filius dedignat̄ flagellari: cū sine peccato videat vnicū flagellatū: Uisitabo ergo ait in virga iniqtates eorum. Sic ⁊ Apl̄us cōminat̄. Quid vultis: In virga veniā ad
1. Cor. 4. vos: Absit vt dicerent pui filij: si cū virga ventur⁹ es: noli venire. Meli⁹ est eni erudiri in virga patris: q̄3 in blandimēto perire predonis. Uisitabo inqt in virga iniquitates eorū: ⁊ ī flagellis delicta eorū. Mi-
B sericordiā vero meā nō dispergā ab eo. A quo: Ab
Ps. 44 illo scz dauid cui talia pmisit: quē vnxit in oleo sācto meo pre pticipib⁹ suis. Agnoscitis eū a quo nō disperget deus misericordiā suā: ne q̄s forte sollicitus dicat: quādo quidē christus dicit: a quo se misericordiā suā nō dispersurū esse ꝯfirmat: Quid ergo peccator: Nūquid eni hoc dixit: Misericordiā autem meā non dispergā ab eis: Uisitabo inquit in virga iniquitates eorū: ⁊ in flagellis delicta eorū. Expectabas ad securitatē tuā: misericordiā vero meā nō dispergā ab eis. Et q̄uis hoc nōnulli codices habēt: s; emēdatiores nō habēt: Tamē ⁊ q̄ hoc habēt: nō abs re habēt. Quomō eni a christo misericordiā suā nō disperget: Nūquid ipse saluator corpis: vel in terra: vel in celo peccauit: qui sedet ad dexterā dei: et
Ro. 8. interpellat ꝓ nobis: A christo tamē sed a membris eius: a corpore eius qd̄ est ecclesia. Sic eni pro magno dicit qd̄ ab illo nō disperget misericordiā suā: quasi nō agnoscimus vnigenitū filiū qui est in sinu patris. Nō eni ꝓ psona sua ibi cōparat̄ homo: sed vna psona est deus ⁊ homo. Ergo ab eo non dispgit misericordiā suā: cū a mēbris eius: cū ab eius corpe nō dispergit misericordiā suā: in quo ⁊ ipse in terra psecutiōes patiebat̄ cū iā sederet in celo: ⁊ nō de celo
Act. 9 clamabat: Saule saule: quid psequeris seruos meos: nec quid psequeris sanctos meos: nec quid psequeris discipulos meos: sed qd̄ me psequeris: Sicut ḡ cū eū sedentē ī celo nemo psequeret̄ clamauit: quid me psequeris: cū caput mēbra sua cognosceret: et a compage corpis sui caput charitas non separet: sic cū misericordiā suā nō dispergit ab eo: a nobis vtiq3 nō dispgit qui sumus mēbra eius ⁊ corpus eius: Nec ideo tamē debemus securi peccare: ⁊ peruerse nobis polliceri: qm̄ quicqd̄ fecerimus nō perimus. Sūt eni quedā peccata: ⁊ quedā iniqtates: de q̄bus quidē differere atq3 diffinire: aut impossibile nobis est: aut si iā eēt possibile: certe tēpori lōgū eēt. Nemo eni pōt se dicere esse sine peccato: quia si dixerit mentit̄. Si eni dixerimus quia peccatū non habe-
1. Jo. 1 mus: nosmetipsos decipim⁹: ⁊ veritas in nobis non est. Ergo vnusq̄sq3 ꝓ peccatis suis necessario flagellat̄: s; ab eo si christian⁹ est dei misericordia nō dispgit̄. Plane si in tātas ieris iniquitates vt repellas a te virgā verberātis: si repellas manū flagellantis: ⁊ de disciplina dei indigneris: ⁊ fugias a patre cedēte: ⁊ nolis eū verberantē patrē pati: q2 nō parcit peccāti: tu te alienasti ab hereditate: ipse te nō abijcit. Nā si maneres flagellat⁹: nō remaneres exheredatus.
C Misericordiā vero inqt meā nō dispgam ab eo: neq3 nocebo in veritate mea. Ad hoc eni nō dispgit misericordia liberantē: vt nō noceat veritas vindicantia. Neq3 pphanabo testamentū meū: ⁊ q̄ pcedunt de labijs meis nō reprobabo. Nō q2 filij ei⁹ peccāt: ideo ego mendax inueniar: pmisi: facio. Pone quia volūt illi etiā cū desperatiōe peccare: ⁊ stare omino in peccato: vt offendāt oculos patris: ⁊ exheredari mereant̄: Nōne ipse ē deus: de quo dictū ē: De la-
Math. 3 pidibus istis suscitabit filios abrae: Itaq3 dico vobis fratres: multi christiani tolerabiliter peccāt: multi flagello a peccato corrigūt̄: ⁊ emēdant̄: ⁊ sanant̄: multi omino auersi dura ceruice obnitētes aduers⁹ disciplinā patris: ⁊ ipam omino dei hereditatē recusantes: habentes tamē signū christi: eūt in tales ini-
Gal. 5 quitates: vt nō possint nisi recitari cōtra eos: quoniam qui talia agūt regnū dei nō possidebūt. Non tamen ꝓpter hos remanebit christus sine hereditate:
Math. 3 nō ꝓpter paleā etiā frumenta interibūt: nō ꝓpter pi-
2. Tim. 2 sces malos nihil ex illa sagena mittet̄ ī vascula. Nouit dn̄s qui sūt eius. Securus eni promisit qui nos
Ro. 8 anteq̄3 essem⁹ pdestinauit. Quos aūt pdestinauit illos ⁊ vocauit: quos aūt vocauit illos ⁊ iustificauit: quos autē iustificauit illos ⁊ glorificauit. Peccent quantū volunt desperati: respondeāt mēbra christi:

Et deus p nobis quia contra nos? Nō ergo nocebit deus in veritate sua: nō erit fallax: nec pphanabit testamentū suū. Manet imobile testamentū ei⁹: qz ipse sibi ꝑ facta ꝑ destinauit heredes. Et que pcedūt de labijs ei⁹ nō reprobabit. Audisti iā ꝯfirmationē: iā audi securitatē tuā. si te in mēbris christi esse cogitas. Semel iuraui i sācto meo: si dauid mentiar. Expectas vt itez iuret deus. Quotiens iuraturus est: si semel iurādo mentit? Unā iurationē p vita nostra habuit: qñ p nobis ad mortē vnicū suū misit. Semel iuraui i sancto meo si dauid mentiar. Semen eius in eternū manebit. In eternū manet semē eius: qz nouit dñs qui sūt eius. Et sedes eius sicut sol in ꝯspectu meo: ⁊ sicut luna pfecta in eternū: ⁊ testis in celo fidelis. Sedes eius: qbus dominat: in qbus sedet: in qbus regnat. Si sedes eius: ⁊ mēbra eius: qz etiā mēbra nostra sedes sūt capitis nostri. Uidete quemadmodū cetera oīa mēbra nostra caput portēt: Caput aūt ipm sup se non portat aliqd: sed ipm portat a ceteris mēbris nostris: quasi totū corpus hominis sedes sit capitis. Sedes ergo eius oēs in qbus regnat deus. Sic erūt inqt oēs in cōspectu meo sicut sol: quia iusti fulgebūt in regno patris mei sicut sol: Sz sol spūaliter nō corpaliter: sicut lucet iste de celo quē facit oriri sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos ⁊ iniustos. Denicꝫ iste sol in cōspectu est: nō solū hominū: verūetiā pecoꝝ minutissimarūqꝫ muscarum. Quod eñ quorūlibet vilissimoꝝ aīaliū nō videt solez istū? At vero de isto sole quid ait pptie? Sicut sol in cōspectu meo. Nō in ꝯspectu hominū: nō in cōspectu carnis: nō in ꝯspectu mortaliū aīaliū: sed in conspectu meo. Et sicut luna. Sed que luna? Perfecta in eternū. Etem̄ etsi pficit luna ista quā nouim⁹: alio die incipit minui posteaqꝫ pfecta fuerit. Sicut luna inqt pfecta in eternū: sic pficiet sedes eius tanqꝫ luna. Sed luna in eternū pfecta. Si sol: quare ⁊ luna? Per lunaz solet significare scripture mortalitatem carnis hui⁹: pter augmenta ⁊ detrimēta: pter trāsitoriā speciē. Denicꝫ ⁊ hiericho luna interptat. Et vtiqꝫ quidā qui descēdebat ab hierusalem in hiericho: incidit in latrones. Descēdebat eñ ab imortalitate ad mortalitatē. Similis ē ergo caro ista lune: que oīni tēpore ⁊ oīni mense patit augmēta ⁊ detrimenta: Sed erit caro ista nostra in resurrectiōe pfecta: ⁊ testis in celo fidelis. Itaqꝫ si in solo animo pficeremur: tantūmodo soli nos compareret. Rursus si in solo corpore pficeremur: tantūmodo lune nos cōpararet. Sed qz pficiet nos deus ⁊ in aīo ⁊ in corpore: sm animū dictū est: sicut sol in cōspectu meo: qz aīm nō videt nisi de⁹: Et sicut luna iā caro perfecta in eternū: in resurrectiōe mortuorū: ⁊ testis i celo fidelis: Quia vera dicebāt oīa de resurrectiōe mortuoruz: obsecro vos audite hoc itez planius: ⁊ mementote. Scio eñ quosdā itellexisse: alios vero fortasse quid dixerim adhuc inquirere. In nulla re sic ꝯtradicit fidei christiane: qꝫ in resurrectiōe carnis. Denicꝫ ille qui natus est in signū cui ꝯtradicit: ⁊ ipse carnē suā resuscitauit: vt ostēderet contradictoribus: ⁊ qui posset mēbra sua sic sanare: vt ea vulnerata fuisse nō appareret: cicatrices seruauit in corpe: vt vulnus dubitationis sanaret in corde. In nulla ergo re tam vehemēter: tam ptinaciter: tam obnoxie ⁊ cōtētiose ꝯtradicit fidei christiane: sicut de carnis resurrectione. Nam de animi imortalitate multi etiā philosophi gentiū multa disputauerūt: ⁊ imortalē esse animū humanū pluribus ⁊ multiplicibus libris cōscriptū memorie reliquerunt. Cum ventū fuerit ad resurrectionē carnis: nō titubāt: sed aptissime contradicūt: ⁊ contradictio eorū talis ē: vt dicāt fieri nō posse: vt caro ista terrena possit in celū ascendere. Ideo luna ista pfecta in eternū: ⁊ aduersus oēs contradictores testis in celo fidelis. Hec de christo promissa sunt: qꝫ certa: qꝫ firma: qꝫ aperta: qꝫ indubitata. Nam etsi quedā sunt tecta mysterijs: quedā tamen sic manifesta: vt ex ipsis facillime aperiant obscura. Hec cū ita sint: videte quid sequit. Tu vero repulisti ⁊ ad nihilū deduxisti: distulisti christum tuū. Auertisti testamētū serui tui: pphanasti in terra sanctitatē eius. Destruxisti oēs macerias eius: posuisti munitiones eius formidinē. Diripuerunt eum oēs transeuntes viam: factus est opprobriū vicinis suis. Exaltasti dexterā inimicorū eius: iocundasti oēs inimicos ei⁹. Auertisti adiutoriū gladij eius: ⁊ non es opitulatus ei in bello. Dissoluisti euz ab emundatione: ⁊ sedem eius in terra collisisti. Minuisti dies sedis eius: perfudisti eum confusione. Quid est hoc? Illa oīa pmisisti: tu vero ista cōtrarie fecisti. Ubi sūt pmissiones ad quas paulo ante gaudebamus: de qbus taz alacriter plaudebam⁹: de qbus securi gratulabamur: quasi alius pmiserit: alius euerterit? Quod mirandum est. Nō alius: sed tu: Tu vero qui pmittebas: tu qui cōfirmabas: tu qui pter dubitationē humanā etiā iurabas: illa pmisisti: ista fecisti. Ubi teneo iusiurandū tuū: vbi inueniā pmissū tuū? Hec pmisisti: hec fecisti. Quid est hoc? Ita vero falsū pmitteret deus: aut falsū iuraret? Quare ergo illa promisit: ⁊ ista fecit? Ego dico quia ista fecit: vt pmissa firmaret. Sed quis ego qui ista dico? Uideam⁹ si hoc veritas dicit: tūc nō erit inane qd dico. Dauid positus erat cui pmitterent hec oīa in semine eius qd est christus implenda. Propter pmissa ergo que dicta sunt ad dauid: expectabant homines impleri in dauid. Proinde ne quisqꝫ christianus cū diceret de christo dixit: ali⁹ diceret: nō: sed de illo dauid dixit: ⁊ erraret cū diceret: cū videret ipleta oīa eē in dauid: destruxit ea in dauid: vt cū videas ea in illo nō impleta que necesse est impleri: queras alteruz in quo ostendātur impleri. Ita etiam dictū est de esau ⁊ iacob: Maior seruiet minori: Et inuenim⁹ maiorē adoratū a minore: cū scriptū sit: Maior seruiet minori: Et cū in illis duob⁹ pcedētibus videris nō impletuz: expectes duos populos in quibus impleat qd non mendax deus polliceri dignat. Ecce ex semine tuo dixit dauid: ponā sup sedem tuam. Promisit ex semine eius in eternum aliquid: ⁊ natus est salomō: Factus est autē tante sapientie tanteqꝫ prudentie: vt promissio dei de semine dauid in illo putaret impleta. Sed cecidit salomon: ⁊ dedit locum sperandi christū: vt quoniā de⁹ nec falli posset nec fallere: quē sciebat casurū: nō in eo poneret promissū suum: sed post casum eius respiceres tu deū: ⁊ flagitares promissum tuū. Ergo dñe mētitus es? Nō implea qd

Marginal notes: Matth. 13. — Matth. 5. — Luc. 10. — Luc. 2. — Al. decepisti — Al. sanctuariū — Al. sepes — firmamentum. — Al. dextrā manū. — eā — letificasti. — Al. auxiliatus — Destruxisti — Minorasti. — tempora. — Gen. 25. — 3. Reg. 11.

pmisisti: Nō exhibes qđ iurasti? Forte hic dictu-
rus tibi erat deꝰ: Iuraui quidē ⁊ pmisi: sed iste no-
luit pseuerare. Quid ergo tu dñe deus: nō pscieba
istū nō pseueraturū? Utiqȝ sciebas. Quare ergo in
nō pseueraturo mihi qđ eternū esset promittebas?
Nōne tu dixisti: Si dereliquerint legē meā: ⁊ in iu-
dicijs meis nō ambulauerint: ⁊ mandata mea nō cu-
stodierit: ⁊ testamētū meū pphanauerint? Mācebit
tamē pmissio mea: implebit iuratio mea. Semel iu-
raui in sancto meo: intus in secreto quodā: in ipo fō
te vnde pphete biberūt qui nobis hec eructauerūt.
Semel iuraui inquit: si dauid mētiar. Exhibe ergo
qđ iurasti. redde qđ pmisisti. Sublatū est ē isto da-
uid: ne expectaret in isto dauid. Expecta ergo qđ p
misit: nouit illud ⁊ ipse dauid. Vide enī quid dicat:
F Tu vero repulisti ⁊ ad nihilū deduxisti. Ergo vbi ē
qđ pmisisti? Distulisti christū tuū. Cū ista multa q-
dā enumeret. in hoc tamē verbo recreat nos. Manet
omnino deus qđ pmisisti: nā ⁊ christū tuū nō abstu-
listi sed distulisti. Hic ergo dauid in quo sperabāt
ignari pmissa sua deū completurū: videte quid acci
dit: vt pmissa dei firmius in alio sperata compleā-
tur: Distulisti christū tuū: euertisti testamentū serui
tui. Ubi est enī testamentū vetus iudeorū? Ubi est
terra illa pmissiōis: in qua habitantes peccauerūt:
qua deleta migrauerūt? Regnū iudeorū queris: nō
est. Altare iudeoꝝ queris: nō est. Sacrificiū iudeoꝝ
queris: nō est. Sacerdotiū iudeoꝝ queris: non est.
Euertisti testamentū serui tui: pphanasti in terra sā-
ctitatē eius. Sancta illa que habebant: terrena esse
ostendisti. Destruxisti omes macerias eius quibus
eū muniebas. Quādo enī diriperet: nisi macerie di-
rute fuissent? Posuisti munitiōes eius formidinē.
Ro. 11 Quid est formidinē? Ut dicat peccātibꝰ: Si deꝰ na-
turalibus ramis nō pepercit: neqȝ tibi parcet. Diri-
puerūt eū omes transeuntes viam: omes scȝ gētes:
p viam: hoc est p vitam istā transeūtes diripuerūt
israel. diripuerunt dauid. Primū videte frusta eius
in omnibus gentibꝰ. De ipsis enī dictum est: Partes
Ps. 62. vulpiū erūt. Reges quippe impios vulpes appella-
uit scriptura. dolosos ⁊ timidos: quos terret virtus
aliena. Ideo ipse dñs cū de herode cōminante loq-
Luc. 13. retur: dicite inquit vulpi illi. Rex qui neminē homi
nū timet: ipse vulpes nō est: leo ille de tribu iuda: cui
Gen. 49 dr: Ascēdisti recūbēs: dormisti sicut leo. Pōtāter ascēdi
sti: pōtāter dormisti. Qr voluisti dormisti: qr voluisti
ascēdisti. Jd in alio psalmo dicit: Ego dormiui. Nō-
Ps. 3. ne plana erat sententia: Dormiui ⁊ somnū cepi: ⁊ ex-
urrexi: quoniā dñs suscepit me? Quare additū est
ego? Et cū magno pondere pnūciatū ē: ego dormi-
ui. Ego dormiui: illi senserūt: illi persecuti sūt. Sed si
noluissem nō dormissem. Ego dormiui. Ergo de q-
bus dictū erat: Partes vulpiū erūt: de his dictum
est nūc: Diripuerūt eū omes transeuntes viam: fa-
ctus est opprobriū vicinis suis. Exaltasti dexterā ini-
micorū eius: iocundasti omes inimicos eiꝰ. Aduer-
tite iudeos ⁊ videte omnia impleta que pdicta sunt.
Auertisti adiutoriū gladij eius: Quō solebāt pauci
dimicare: multos psternere? Auertisti adiutorium
gladij eius: ⁊ non es opitulatus ei in bello. Meri-
to victꝰ: merito captus: merito a regno suo aliena-
tus: merito dispsus. Eam enī terrā pdidit: pro qua
diū occidit. Auertisti adiutoriū gladij eius: ⁊ nō es
opitulatus ei in bello. Dissoluisti eū ab emūdatiōe.
Quid est hoc? Inter omnia mala magnꝰ hic terror.
Quantūcūqȝ enī cedat deus: quātūlibet irascat. qā-
tūlibet verberet: flagellet: ligatū tamē flagellet: quē
mūdet nō dissoluat ab emūdatiōe. Si enī dissoluit ab
emūdatiōe: iā nō habet mundandū sed pdendū.
A qua ergo emūdatiōe dissoluit iudeꝰ? A fide. Ex
fide enī viuimus: ⁊ de fide dictū est: Fide mundās
corda eorū. Et quia sola fides christi mundat: non
credentes in christum soluti sunt ab emundatione:
Dissoluisti eum ab emundatione: ⁊ sedē eius in ter-
ra collisisti: merito ⁊ fregisti: minuisti dies sedis eiꝰ.
Putabant se in eternum regnaturos: Minuisti di-
es sedis eius: perfudisti eū ɔfusione. Hec omnia ve-
nerūt iudeis: nō tamē ablato christo: sed dilato. Ui-
deamus ergo vtrū impleat deus pmissa sua. Post
hec dura que cōmemorauit euenisse illi populo ⁊ il-
li regno: ne ibi putaret deus impleuisse qđ promise-
rat: ⁊ non daret alterū regnū in christo: cuius regni
nō erit finis: alloquit eū ppheta ⁊ dicit: Quousqȝ
dñe auerteris in finē? Forte enī nō in finem ⁊
ab ipsis. qr cecitas ex parte israel facta est: vt plenitu-
do gētiū intraret: ⁊ sic omnis israel saluus fieret. In-
terea tamē Exardescet sicut ignis ira tua.
Memento que est substantia mea. Dauid
iste dicat positus in carne in iudeis: positus in spe in
christo: Memēto que ē substātia mea. Nō enī qr iu-
dei defecerūt: defecit substantia mea. Etenī ē illo po
pulo virgo maria: ē virgine maria caro christi: ⁊ ca-
ro illa nō peccatrix: sed pctōꝝ mūdatrix. Ibi est enī
inquit substātia mea. Memento q ē substantia mea.
Nō enī omnino interijt radix: veniet semen cui pmis-
sū est: dispositū p angelos in manu mediatoris. Me-
mento que ē substātia mea. Nō enī vane cōsti-
tuisti omes filios hominū. Ecce omes filij ho-
minū ierūt in vanitatē: tu tamē nō vane illos ɔstitu-
isti. Cū ergo ierūt omes filij hominū in vanitatem:
quos tu nō vane ɔstituisti: vnde eos mūdares a va-
nitate? Nunqd nihil tibi seruasti? Illud qđ tibi ser-
uasti vnde mūdares homines a vanitate: sanctus il-
le tuus: in eo substātia mea. Ex illo enī mūdant oēs
quos nō frustra ɔstituisti a ppria vanitate: qbus di-
cit: Filij hominū quousqȝ graues corde: vt qd dili-
gitis vanitatē: ⁊ queritis mendaciū? Forte solliciti
facti ɔuerterent a vanitate: inuenirēt se vanitate in-
qnatos: quererent vnde mundarent. Succurre: fac
securos. Et scitote qm admirabilē fecit dñs sanctū
suū: Sanctū suū admirabilē fecit: inde oēs vanita-
tes mūdauit. Ibi est inquit substātia mea: memēto
eius. Nō enī vane cōstituisti omes filios hominū.
Ergo seruasti aliquid vnde mundarent. Quis ē iste
quē seruasti? Quis est homo qui viuet ⁊ non
videbit mortē? Ergo ille homo q viuet ⁊ nō vi-
debit mortē: ipse mūdat a vanitate. Nō enī in vani-
tate ɔstituit oēs filios hominū. Aut potest illos cō-
tēnere qui fecit illos: nō eos cōuerteret ⁊ nō mūda-
ret? Quis est homo q viuet: ⁊ nō videbit mortem?
Surgēs enī a mortuis iā nō morit: ⁊ mors ei vltra
nō dominabit. Denīqȝ cū in alio psalmo scriptū le-
gat: Nō derelinques aiam meā in inferno: nec dabis
sanctū tuū videre corruptionē: assumit hoc testimo-
niū apostolica disciplina: ⁊ ita in Actibus apostolo-
rum ɔtra infideles disputat: dicēs: Uiri fratres

eius qz dauid patriarcha mortuus est: et caro eius
vidit corruptionē. Nō ē de illo dictū est: Nec dabis
sanctū tuū videre corruptionē. Si ē nō de illo dictū
est de q dictū ē: Quis ē hō q viuet & nō videbit mor-
tē: Sed forte null⁹ ē: imo qs ē vt queras dictū est
vt nō desperes. Sed forte est aliqs hō q viuet & nō
videbit mortē: nō tamē dixit de christo q mortu⁹ ē.
Nullus oino hō ē q viuet & nō videbit mortē. nisi q
iā p mortalib⁹ mortuus ē. Nā vt scias qz de illo di-
xit: vide qd sequif: Quis ē hō q viuet & non videbit
mortē: Ergo nunq̄ fuit in morte: Fuit. Quō ē vi-
uet & nō videbit mortē: Eruet aiaz suā de ma
Psal. nibus inferi. Ecce vere solus oino: singularis so
lus viuit: & nō videbit mortē: & eruet aiam suam de
manib⁹ inferni: qz etsi ceteri fideles ei⁹ resurgent a
mortuis: & viuēt & ipsi i eternū: & nō videbūt mortē:
nō tā aiam suā ipsi eruēt de manib⁹ inferni. Ille qui
eruit aiam suā de manib⁹ inferni: ipse eruet aias fide
liū suoꝝ: ipsi se eruere nō pñt. Probat qz ipse aiaz su
Io.10. am eruit: Potestatē habeo ponēdi aiam meā: & po-
testatē habeo iterū sumēdi eā: Nēo tollit eā a me: qz
ego dormiui: sed ipse eā pono a me: & iterū sumo eā: qz
ipse ē q eruit aiam suā de manib⁹ inferni. Sz & in ipsa
fide christi laboratū ē aliquantū: & diu dixerūt gen-
Ps.40. tes fremētes: qn morief & pibit nomē ei⁹: Propter
hos ē iā i christū credētes: sed aliquādiu laboratu-
I ros sequif & dicit: Ubi sunt misericordie tue
antique dñe: Iā agnouim⁹ christū mādatorē:
iā tenemus in quo cōples pmissa. Exhibe i illo qd
pmisisti: ipse ē q viuet & nō videbit mortē: Ipse ē q
eruit aiaz suā de manibus inferni: & nos tñ adhuc la
boramus. Dixerūt ista martyres: quoꝝ natalicia ce
lebramus: Ipse viuet & nō videbit mortē: ipse eruet
Ps.43. aiam suā de manibus inferni: & nos pter te mortifi
camur tota die: deputati sum⁹ velut oues occisiōis.
Ubi sūt misericordie tue antique dñe: Quas iu
rasti dauid in veritate tua: Memento op
probrij seruoꝝ tuoꝝ. Iā in illo viuēte: iā in illo
in celo ad dexterā patris sedente: opprobria obiecta
sūt christiāis: Crimē de christo christiani diu habu-
Isa.54. erūt. Vidua illa paterna: & habēs filios abundātio-
Gal.4. res q̄ illa que habebat virum: audiuit ignominias:
audiuit opprobria: sed ecclesia multiplicata extendēs
in dexterā atq sinistrā: ignominiā viduitatis sue: iā
nō est memor. Memēto dñe apud quē ē abundan-
tia suauitatis memorie tue: memento noli obliuisci.
Quid memēto: Memēto opprobrii seruoꝝ tuoꝝ:
Qd cōtinui in sinu meo multaꝝ gentiuz.
Ibā inqt pdicare: & opprobria audiebam: & in sinu
1.Cor.4. meo ptinebā: qz iplebā. Blasphemamur: rogam⁹:
qsi purgamēta mūdi facti sum⁹: oīm pipsima. Diu
ptinuerunt christiani opprobria in sinu suo: in corde
suo: nec audebāt resistere puitātibus: antequā crimē
videref respondere pagano. Nūc iā crimē est rema
nere paganū: Gras dño: memor fuit opprobriorum
nroꝝ: exaltauit cornu christi sui: fecit admirabilem
apud reges terre. Iā mō nemo insultat christianis:
aut si insultat nō publice insultat: Sic loqf mala vt
plus timeat audiri: q̄ velit credi. Qd ptinui in sinu
meo multarū gentiū. Qd exprobrauerūt ini-
mici tui dñe: Et iudei & pagani: qd exprobra-
uerūt. Quid exprobrauerūt: Cōmutationem
christi tui. Hoc exprobrauerūt cōmutationē chri-
sti tui. Hoc eñ obiecerūt qz mortu⁹ ē christ⁹: qz cru
cifixus ē christ⁹. Quid obijcitis insani: Quis iā ne
mo ē q obijciat: tñ si q reliq remāserūt: qd obijcitis:
qz mortu⁹ ē christ⁹: Ille nō perimebaf: sed cōmuta
baf. Mortu⁹ dicif pter triduū. Ecce qd exprobra-
uerūt inimici tui: Nō amissionē: nō pditionē: sed plane
cōmutationē christi tui. Mutat⁹ ē ille a tpali vita ad
eternā: mutat⁹ ē a iudeis ad gētes: mutat⁹ ē etiaz a
terra in celū. Eant nūc vani inimici tui: & adhuc ex-
probrent cōmutationē christi tui. Utinā & ipsi mutē-
tur: & cōmutationē christi tui nō exprobrabūt. Sed
displicet christi mutatio: qz ipsi mutari nolūt. Neq; Ps.54.
eñ est illa cōmutatio: & nō timuerūt deū: qd expro
brauerūt inimici tui: cōmutationē xpi tui. Et expro-
brauerūt illi cōmutationē: Tu aūt qd: Benedicti Et benedictus
onē aūt dñi in eternū: fiat fiat. Gras miseri- dominus. R
cordie ipius. Quid dicā aliud: q̄ gras gratie ipius:
Nos eñ gras agim⁹: nō dam⁹: nec reddim⁹: nec re
ferimus: nec rependim⁹ gras: sed tantū verbis agim⁹:
retribuim⁹. Ipse nos gratis saluos fecit: ipse impie-
tates nostras attēdit: ipse nos nō eū querētes qsiuit:
inuenit: redemit: liberauit a dominatu diaboli & po
testate demonioꝝ: Alligauit nos fide mūdādos: vñ
soluit illos inimicos q nō credūt: & ideo mūdari nō
pñt. Dicāt q remāserūt qd qd volunt: qui de in dies
singulos min⁹ minusq; remanebūt. obijciāt: irride-
ant: exprobrēt: nō iteritū. sed cōmutationē christi tui:
nō vidēt qz cū ista dicūt: deficiūt: aut nō credendo:
aut moriēdo. Illoꝝ eñ maledictio tpalis est: bñdi
ctio aūt dñi in eternū: & ad ɔfirmādā bñdictionē ne
qs timeat: fiat fiat. Ista subscriptio ē cautio dei.
Securi ē de pmissiōib⁹ ei⁹: pterita credam⁹: pñtia
cognoscam⁹: futura speremus: nō nos auertat inimi-
cus a via: vt q colligit nos tāq; pullos suos sub alis
suis: foueat nos: nec aberrem⁹ ab alis ei⁹: nec accipi
ter ethere⁹ rapiat iplumes adhuc pullos. Nō eñ ī
se debet christian⁹ spare si vult eē firm⁹: vapore ma
terno nutriaf. Illa ē eñ gallina colligēs pullos su-
os: de q ip̄e opaf illi ciuitati infideli hierusalē: qties Mat.23.
volui colligere filios tuos: tāq; gallina pullos suos
sub alis suis: & noluisti: Ecce relinquef vobis dom⁹
vr̄a deserta. Hinc dictū ē: Posuisti munitiōes eius
formidinē. Quia ē illi noluerūt ɔtegi sub alis galli-
ne huj⁹: & tale exemplū dederūt q timere debeam⁹ a
volatilis spiritib⁹ imūdis: ɔrētibus quotidie qd ra
piāt: intrem⁹ sub alas galline huj⁹ diuine sapientie:
qm pꝑ pullos suos ifirmata ē vsq; ad mortē: Ame
mus dñm deū nostꝝ: amem⁹ ecclesiā ei⁹: Illū sic pa
trē: istā sicut matrē: illū sicut dñm: hāc sicut ancillā
ei⁹: qz filij ancille ipi⁹ sum⁹. Sz matrimoniū h ma-
gna charitate cōpaginaf. Nemo offēdit vnū & pro-
meref alterꝝ. Nemo dicat: ad idola qdē vado: arre-
pticios quidē & sortilegos ɔsulo: sed tñ dei ecclesiā nō
relinquo: catholicus sū. Tenēs matrē: offendis pa-
trē. Alius itē dicit: Absit a me: nō ɔsulo sortilegū: nō
qro arrepticiū: nō qro diuinatiōes sacrilegas: nec
eo ad adorāda demonia: nō seruio lapidib⁹: sed tñ ī
te donati sū. Quid tibi pdest nō offēsus pater: q of
fensam vidicas matrē: Quid pdest si dñm ɔfiteris:
deū honoras: ipm pdicas: filiū ei⁹ agnoscis: sedētē
ad dexterā patris ɔfiteris: & blasphemas ecclēiam ei⁹:
Nō te corrigūt exempla humani ɔiugij: Si haberes
aliquē patronū cui quotidie obsequereris: cui limina ser-

uiendo preteres: quē q̄ndie nō dico salutares: sed ꝛ adorares: cui impēderes fidelia obsequia: si vnū crimen de eius ꝯiuge diceres: nūquid domū ei⁹ intrares? Attēdite ḡ charissimi: tenete oēs vnanimiter deū patrē ꝛ matrē ecclesiā. Natalicia sanctoꝝ cū sobrietate celebrate: vt imitemur eos q̄ p̄cesserunt: et gaudeāt de vobis q̄ orāt p̄ vobis: vt benedictio dn̄i in eternū maneat sup̄ vos: fiat fiat.

Explicit Tractat⁹ de ps̄. LXXXVIII.

Incipit Tractatus de ps̄. LXXXIX.

A Ratio moysi hoīs dei: Prenotat psalmus iste: p̄ quē hominē suū deus legē dedit populo suo: quē p̄ eundē hoīem suū de domo seruitutis liberādo: q̄draginta ānis p̄ deremū duxit. Fuit ḡ moyses minister veteris testamenti: ꝛ p̄pheta noui testamēti. Oīa q̄ppe illa in figura cōtin-
i. Cor. 10. gebāt in illis: sic ait Apl's: Scripta sūt aūt ad correptionē nr̄aꝫ: in quos finis seculoꝝ obuenit. Scd̄m hāc ḡ dispēsationē q̄ facta ē p̄ moysen: inspiciendus est psalm⁹ iste: q̄ ex ei⁹ oīone titulū accepit.

Expositio psalmi.

Domine inq̄t refugiū tu factus es no-
Al. ta. tm. bis † in generatiōe † ꝛ generationē: Siue in oī generatiōe: siue in duab⁹ vetere ꝛ noua: q2 sicut dixi: minister fuit ille testamēti ptinētis ad generationē veterē: ꝛ p̄pheta testamēti ptinētis ad generationē nouā. Cui⁹ testamēti spōsoꝝ spōsusq̄ coniugij qd̄ de illa generatiōe sortitus est: ait
Joh. 5 ip̄e iesus: Si crederetis moysi: crederetis ꝛ mihi: De me eīm ille scripsit. Nō eīm credendū est ab ip̄o oīno moyse istū psalmū fuisse ꝯscriptū: q̄ vllis ei⁹ lr̄is indituis nō ē i q̄b⁹ ei⁹ cātica scripta sūt: s̄ alicui⁹ significatiōis gr̄a tā magni meriti serui dei nomē adhibitū ē: ex q̄ dirigeret legētis vel audiētis intētio: Factus es inq̄t nobis dn̄e refugiū in generatōe ꝛ generationē. Quale aūt refugiū fact⁹ sit: q̄m scꝫ nob cepit esse qd̄ nō erat: id ē refugiū: Nō aūt ip̄e nō erat anteq̄ꝫ nobis esset refugiū. sequit⁹ adiūgit: Priusq̄ꝫ
B Al. † aut. † non habet. † et. † idem. mōtes fierēt † ꝛ formaret terra ꝛ orbis † terre: ꝛ a seculo † vsq̄ in seculū tu es †. Tu ergo q̄ ip̄e es: ꝛ anteq̄ꝫ essem⁹: ꝛ anteq̄ꝫ mūd⁹ eēt: refugiū ꝫ eīq̄ ad te ꝯuersi sum⁹ fact⁹ es nobis. Nō mihi autē videt vtcūq̄ꝫ itelligendū qd̄ ait: Priusq̄ꝫ mōtes fierent ꝛ formaret terra: vel sicut alij codices habēt: qd̄ de vno verbo greco expressū est: fingeret terra. Mōtes q̄ppe ptes tre sūt altiores: Et vtiq̄ꝫ si an̄q̄ꝫ formaret terra deus ē: a q̄ terra formata est: qd̄ magnū de mōtib⁹ vel q̄buslibet alijs ei⁹ ptibus dicit: cū sit de⁹ nō solū ante terrā: s̄ ꝛ an̄ celū ꝛ terrā: ꝛ ante oēm corpalē ꝛ sp̄ualē creaturā. Sꝫ nimiꝝ vniuersa creatura rōnabilis hac differētia fortasse distincta ē: vt mōtiū noīe significarent celsitudines āgeloꝝ: ꝛ terre noīe hūilitas hoīm. Et ideo q̄uis oīa q̄ creata sūt: nō incōgrue: vel facta vel formata dicant: tn̄ si verboꝝ istoꝝ ē vlla p̄prietas: facti sūt angeli: q̄ cū in eisdē celestib⁹ enūerarent opib⁹: ita enūeratio ip-
Ps. 32. sa ꝯclusa ē: Ip̄e dixit ꝛ facta sūt: ip̄e mādauit ꝛ creata sūt. Vn̄ aūt hō s̄m corp⁹ fieret: terra formata est.
Gen. 2 Vn̄ hoc v̄bo scriptura vtit: vbi legimus: vel finxit de⁹ vel formauit de⁹ hoīem de limo terre. Ergo priusq̄ꝫ fierēt ea q̄ i creatura tua sūma atq̄ꝫ magna sūt: Quid eīm maius rōnali celestiq̄ꝫ creatura: ꝛ priusq̄ꝫ fingeret terra et eēt q̄ te agnosceret ꝛ laudaret i terra: ꝛ hoc paꝝ est: q2 ista ceperūt: siue in tp̄e siue cū tp̄e: s̄ a seculo ꝛ vsq̄ꝫ in seculū tu es. Qd̄ [illegible] diceret ab eterno in eternū. Nō eīm a seculo de⁹: q2 est an̄ secula: aut vsq̄ꝫ in seculū: cui⁹ est finis: cū sit ille sine fine: sed ex ambiguo v̄bo greco fit plerūq̄ꝫ in scripturis vt vel seculū p̄ eterno: vel eternū p̄ seculo ponat latin⁹ interpres. Optime aūt nō ait a seculo tu fuisti: ꝛ vsq̄ꝫ in seculū tu eris: s̄ p̄sentis significatiōis verbū posuit: insinuās dei substantiā oīmodo incōmutabileꝫ: vbi nō est fuit ꝛ erit: s̄ tātūmodo
est. Vnde dictū est: Ego sū q̄ sum: ꝛ qui est misit me ad vos. Et mutabis ea ꝛ mutabūt. tu aūt idē ip̄e es ꝛ anni tui nō deficiēt. Ecce q̄ eternitas facta est nob refugiū: vt in ea māsuri: ad eā de hac tp̄is mutabilitate fugiam⁹. Sꝫ q̄m cū hic sum⁹: in magnis ꝛ multis tēptationib⁹ viuim⁹: q̄bus ne auertamur ab isto refugio metuendū ē: intueamur qd̄ ꝯsequenter orano poscat hoīs dei. Ne auertas hoīem in hūilitatem: Id est ne a tuis eternis atq̄ꝫ sublimib⁹ homo auersus: tp̄alia ꝯcupiscat sapiatq̄ꝫ terrena. Et h̄ a deo petit qd̄ de⁹ ip̄e p̄cepit: simili oīno sententia q̄ in oīone dicim⁹: Ne nos inferas in tēptationē. Deniq̄ꝫ ꝛ hic adiūgit: Et dixisti: cōuertimini filij hominū. Tanq̄ꝫ diceret hoc a te peto qd̄ ip̄e iussisti: dans ei⁹ gratie gloriā: vt q̄ gloriat: in dn̄o glorietur: sine cui⁹ adiutorio: p̄ arbitriū voluntatis tēptationes hui⁹ vite supare nō possum⁹. Ne auertas inquit hoīem in hūilitateꝫ: ꝛ tamē tu dixisti: Cōuertimini filij hominū. Sed da qd̄ iussisti: precē petentis exaudiendo: et adiuuando volentis fidē. Quoniā mille anni ante oculos tuos: tanq̄ꝫ dies hesterna est q̄ preterijt. Ideo debem⁹ ad refugiū tuū: vbi sine vlla mutabilitate tu es: ab his p̄tereūtibus labētibusq̄ꝫ cōuerti: q̄m quantūlibet huic vite longū tēpus optet: Mille aūt anni ante oculos tuos tāq̄ꝫ dies hesternus ē qui p̄terijt: Nō saltē tanq̄ꝫ dies crastinus q̄ vētur⁹ ē: ita oīa que tēporis fine claudūt: p̄ trāsactis habēda sūt. Vnde ꝛ ea sibi apostoli pauli postposuit intētio: que retro sūt obliuiscēs: vbi tp̄alia cuncta oportet intelligi: ꝛ i ea que ante sūt extenti: que appetitio est eternoꝝ. Ne putarēt aūt aliqui mille annos sic cōputari apud deū p̄ vna die: quasi tā longos dies de⁹ habeat: cū hoc ad contēnenda tp̄is longitudinē dictū sit: ideo addidit: Et
D † sicut † vigilia i nocte. Cū vigilie spaciū nō habeāt ampli⁹ q̄ꝫ tres horas: attamē ausi sūt hoīes p̄sumere scientiā tēpoꝝ: qd̄ scire cupientibus discipulis dn̄s ait: Nō est vestrū scire tp̄a que pater posuit in sua potestate: ꝛ definierūt hoc seculū sex annorūꝫ milibus: tanq̄ꝫ sex dieb⁹ posse finiri: nec attēderūt qd̄ dictū est: tanq̄ꝫ dies vnus q̄ p̄terijt. Nō eīm quādo dictū est: soli mille anni p̄terierāt: ꝛ qd̄ eos maxime debuit admonere ne tēpoꝝ clauderent incerto: qd̄ ē sicut vigilia in nocte. Neq̄ꝫ eīm sicut de sex dieb⁹ aliq̄d verisimile vident opinati: p̄pter sex dies p̄mos q̄bus de⁹ pfecit opa sua: sic etiā sex vigilias: id ē horas decē ꝛ octo possūt illi opinatiōi cōptare. Deinde iste hō dei: vel poti⁹ p̄pheticus sp̄us: velut dei legē in secreta ei⁹ sapia ꝯscriptam: vbi vite mortaliū peccatis ꝯstituit p̄currēdi modū: ꝛ mortalitatis erūnā videt quodāmō recitare: cū dicit: Que p̄ nihi-
E lo habent: anni erūt eoꝝ. Mane sicut herba transeat: mane floreat ꝛ † ptranseat: vespere

[illegible] pere decidat: indurescat et arescat. Felici-
tas ergo hereditatis veteris testamenti quam pro magno bo-
no expetierunt a domino deo suo: hanc legem accipere merue-
runt in occulta eius prudentia: quam videtur recitare moy-
ses. Que pro nihilo habentur: erunt anni eorum. Pro nihilo
enim habentur: quia antequam veniant adhuc non sunt: cum vene-
rint iam non erunt: Non enim ut assint veniunt: sed ut non sint.
Mane id est prius sicut herba transeat: mane floreat
et pertranseat: vespere id est postea: decidat: durescat et are-
scat. Decidat utique in mortem: durescat in cadavere: are-
scat in pulvere. Que nisi caro: ubi est concupiscentia
Esa. 40 damnata carnalium: Omnis enim caro fenum: et claritas homi-
nis ut flos feni: Fenum aruit: flos decidit: verbum autem domi-
ni manet in eternum. Hanc autem penam de peccato venisse non
tacet: continuo subiciens: Quia defecimus in ira tua:
et in indignatione tua conturbati sumus. De-
fecimus in infirmitate: conturbati sumus mortis timore.
Infirmi enim facti sumus: et infirmitatem finire trepida-
Joh. 21 mus. Aliter te inquit cinget: et feret quo tu non vis: quamvis
martyrio non puniendo sed coronando. Et ipsius domini anima
Matt. 26 nos in se transfigurans dixit: tristis est usque ad mortem: quam-
Ps. 67 vis sit exitus non nisi mortis. Posuisti iniquitates
nostras in conspectu tuo: Id est non ab eis dissi-
mulasti. Seculum nostrum in illuminatione vul-
tus tui: Subauditur posuisti. In illuminatione autem
vultus tui dixit: quod superius in conspectu tuo: et seculum
nostrum quod superius iniquitates nostras. Quoniam omnes dies
nostri defecerunt: et in ira tua defecimus. Satis
in his verbis ostenditur penalis esse ista mortalitas. De-
fecisse dies dicit: sive quod in eis deficiunt homines aman-
do que transeunt: sive quod ad paucitatem redacti sunt. Quod
videtur in consequentibus aperire cum dicit: Anni nostri
sicut aranea meditabuntur: dies annorum no-
Gen. 6 strorum in ipsis septuaginta anni. Si autem in
Luc. 13 potentatibus octoginta anni: et amplius eorum
labor et dolor. Hec quidem verba videntur exprime-
re brevitatem miseriamque vite huius: quia longevi appellan-
tur hoc tempore etiam qui septuaginta annos vixerunt: Us-
que ad octoginta autem videntur aliquas vires habere: Hi
vero amplius si vixerint: multiplicatis laboribus et do-
loribus vivunt. Sed multi et intra septuaginta annos
gerunt infirmissimam et erumnosissimam senectutem: Et se-
pe ultra octoginta annos senes mirabiliter vigere pro-
bati sunt. Melius est quam in his numeris spirituale aliquid
perscrutari. Neque enim super filios adam: per quem unum homi-
Ro. 5. nem peccatum intravit in mundum: et per peccatum mors: et ita
in omnes homines mors pertransiit: maior ira est dei: quia mul-
to brevius vivunt quam vixerunt antiqui: cum et vite ipsorum
transacta sit longitudo: ubi mille anni comparati sunt diei
hesterno atque preterito: et horis tribus. Et utique tunc
multum vivebant: quando iram dei provocaverunt usque ad dilu-
vium quo perirent. Septuaginta porro anni et octoginta:
fiunt centum quinquaginta. Quem sacrum esse numerum: satis
insinuat liber iste psalmorum. Hanc enim habet in signifi-
catione rationem centum quinquaginta quam quindecim: Qui
numerus fit septem et octo coniunctis: quorum primus insi-
nuat propter sabbati observationem testamentum vetus:
secundus testamentum novum propter domini resurrectionem.
[illegible] Hinc sunt in templo quindecim gradus: hinc sunt in psalmis
[illegible] 7. quindecim cantica graduum: Hinc quindecim cubitis sum-
mos montes aqua diluvii superavit: Et si quibus aliis lo-
cis: sacratus commendatur hic numerus. Ergo anni nostri
[illegible] sicut aranea meditabuntur. In rebus corruptibili-
bus laboramus: corruptibilia opera texebamus: quia nos
(secundum Esaiam) texebant, minime pregerent. Dies annorum
nostrorum in ipsis septuaginta anni: si autem in potentati-
bus octuaginta anni. Aliud est in ipsis: aliud in poten-
tatibus. In ipsis: hoc est in annis vel diebus ipsis: quod dat
intelligi in temporalibus rebus. Ideo septuaginta: quia tem-
poralia promitti videntur in veteri testamento. Si autem
non in ipsis annis sed in potentatibus: id est non in rebus tempora-
libus sed in eternis: octuaginta anni quod novum testamen-
tum in spe est renovationis et resurrectionis in eternum.
Et amplius eorum labor et dolor: id est quisquis hanc fidem
transgreditur: et amplius aliquid querit: labores inveniet et
dolores. Potest et sic intelligi: Quia licet in novo testamen-
to constituti sumus quod octogenarius significat numerus:
amplius habet hec vita nostra laborem et dolorem. dum in no-
bismetipsis ingemiscimus: adoptionem expectantes re-
demptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus: et quod Ro. 8
nondum videmus: per patientiam expectamus: Et hoc ad mi-
sericordiam dei pertinet. Unde sequitur et dicit: Quoniam super-
venit mansuetudo: et corripiemur. Quem enim Heb. 12 G
diligit deus: corripit: flagellat autem omnem filium quem re-
cipit. Et dat etiam magnis quibusdam stimulum carnis a quo
colaphizentur: ne extollantur in magnitudine revelatio- 2. Cor. 12.
num suarum: ut virtus in infirmitate perficiatur. Quidam sane
codices non habent corripiemur: sed erudiemur: quod ad
eandem mansuetudinem revocatur. Non enim potest erudiri quis-
quam sine labore et dolore: quia virtus in infirmitate perficitur.
Quis novit potestatem ire tue: et pre timore
tuo iram tuam dinumerare: Valde paucorum homi-
num est inquit nosse ire tue potestatem: quia plerisque ira magis
cum parcis: irasceris: ut non ad iram: sed potius ad mansue-
tudinem tuam pertinere intelligatur labor et dolor: quo corri-
pis erudisque quos diligis: ne penis excrucientur eternis.
Sic enim legitur in alio psalmo: Irritavit dominum peccator:
pro magnitudine ire sue non exquiret. Quis quam novit:
Id est quousque reperitur qui noverit potestatem ire tue:
et pre timore tuo iram tuam dinumerare: Etiam hic subau-
ditur: quis novit. Quia difficile invenitur qui noverit iram pre ti-
more tuo dinumerare iram tuam: ut etiam hoc addat: et ad
eam intelligat pertinere: quod nonnullis quibus plus irasceris
parcere videaris: ut prosperentur peccator in via sua: et
maiora recipiat in novissimo. Potestas quippe huma- Matt. 10.
ne ire cum corpus occiderit: amplius non habet quid fa-
ciat: deus vero habet potestatem et hic punire: et post
corporis mortem mittere in gehennam. Et a paucis eru-
ditis maior eius ira intelligitur: vana et seductoria feli-
citas impiorum. Hanc ille non noverat cuius pene commo- Ps. 72.
ti sunt pedes: quia zelavit in peccatoribus pacem peccatorum
intuens: Sed didicit eam cum intraret in sanctuarium dei: Ibidem
et intelligeret in novissimis: quam pauci intrant ut discant
pre timore dei dinumerare iram eius: et prosperitatem homi-
num malorum in numero applicare penarum. Dexteram tuam sic
notam fac. Hoc enim magis habent et codices greci: non
sicut quidam latini Dexteram tuam notam fac mihi.
Quid est quam dexteram tuam sic notam fac: nisi christum tuum:
de quo dictum est: Et brachium domini cui revelatum est: sic Esaie. 53.
notam fac: ut in eo discant fideles tui ea magis a te po-
scere: et sperare premia fidei que non apparent in veteri te-
stamento: sed revelantur in novo: ne arbitrentur pro ma-
gno habendam et cupiendam vel adamandam esse terreno-
rum ac temporalium bonorum felicitatem: et commoveantur pedes eorum Ps. 72.
cum eam viderint: et in eis qui te non colunt: et gressus eorum
effundantur in lapsum: dum nesciunt dinumerare iram tuam:

H

Denique secundum orationem hanc bona sua sic notam fecit christus dexteram suam, ut suis passionibus demonstraret: non ea munera que videntur sonare in veteri testamento: ubi sunt umbre futurorum: sed eterna esse concupiscenda. Potest in isto sen-
Matth. 25 su etiam in dei dextera intelligi: in qua iustos suos ab im-
Heb. 12 piis segregabit: quia et ipse bene sic innotescat cum flagel-
lat omnem filium quem recipit: neque in peccatis suis prospe-
rari sinit plus irascendo: sed in mansuetudine sinistram flagellat ut emendatum ad dexteram ponat. Et illud quod plerique codices habent: Dexteram tuam sic notam fac mihi: ad utrumque referri potest: sive ad christum: sive ad eternam felicitatem. Nam deus ita non habet corporalis forme dexteram sicut nec iram commotionibus turbulentam. Quod
I vero adiungit: Et compeditos corde in sapientia.
Alii codices non habent compeditos: sed eruditos.
Verbum enim grecum ita in utraque significatione similiter sonat: ut una syllaba paululum differat. Sed cum illi eru-
Eccl. 6 diantur in sapientia que inducunt (sicut scriptum est pedem in compedes eius: non utique pedem corporis: sed pedem cordis: et eius velut aureis vinculis alligati a via dei non exorbitant: nec fiunt ab illo fugitivi: Quodlibet horum legatur: salva est sententia veritatis. Et ipsos enim compeditos vel eruditos corde in sapientia: sic notos deus fecit in novo testamento: ut pro fide quam iudeorum et gentium detestabatur impietas: omnia contemnerent: et eis se privari paterentur: que magna putant promissa in veteri testamento: qui carnaliter iudicant. Et quoniam cum sic noti fierent: ut illa contemnerent: et desiderandis eternis per suas passiones testimonium perhiberent: unde et testes dicti sunt: Hic enim grece martyres appellantur: multa et multum mala et acerba temporalia pertulerunt: Hoc attendit iste homo dei: et prophetieus spiritus per moysi vocabulum figuratus: et ait:
Re
M. in alio quo. Convertere domine quousque: et deprecabilis esto super servos tuos. Vox est eorum vel pro eis qui multa persequente isto seculo mala tolerantes: innotescunt compediti corde in sapientia: ut nec tantis malis coacti refugiant a domino ad huius seculi bona. Secundum autem illud quod alibi scriptum est: Quousque avertis faciem tuam a me: etiam hoc
Ps. 12 dictum est: Convertere domine quousque. Et ut sciant qui multum carnaliter sapientes deo tribuunt humani corporis formam: aversionem vultus eius: et conversionem non fieri motu simili motibusque corporis nostri: in hoc eodem psalmo recolant superiora: Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo: seculum nostrum in illuminatione vultus tui. Quod ergo hic dicit: convertere: ut sit propitius: quasi faciem avertisset iratus: cum ibi se sic insinuet iratum: ut non averterit faciem ab iniquitatibus: et seculo eorum quibus irasceretur: sed ea posuit in conspectu suo: et in illuminatione vultus sui posuerit: Quod autem dicit: Quousque: verbum orationis est instantie: non indignationis impatientie. Sane quod hic positum est: deprecabilis esto: alii verbum ex verbo deprecare interpretati sunt. Sed qui ait: Deprecabilis esto: vitavit ambiguum: quia deprecare commune verbum est. Nam et ille deprecatur qui deprecationem fundit: et ille cui funditur. Dicimus enim: Deprecor te: et deprecor a te. Deinde illa bona que futura sunt: spe anticipans: et velut iam facta deputans.
L Repleti sumus inquit mane misericordia tua. Ergo in his velut nocturnis doloribus et laboribus prophetia nobis accensa est: sicut lucerna in caliginoso et
2. Pet. 1. obscuro loco: donec lucescat dies: et lucifer oriatur in
Matth. 5. cordibus nostris. Beati enim mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Tunc replebuntur eo bono iusti: quo nunc esuriunt et sitiunt: cum per fidem ambulantes pere- 2. Cor. 5
grinantur a domino. Unde et illud alio loco dicitur: Reple- Ps. 15
bis me letitia cum vultu tuo: Mane astabunt et contem-
plabunt: Et sicut alii dixerunt interpretes: Satiati su- Ps. 5
mus mane misericordia tua: Tunc satiabuntur: Sicut
enim alibi ait: Satiabor: dum manifestabitur gloria tua: Ps. 16
Unde dicitur: Ostende nobis patrem et sufficit nobis: Et Ioh. 14
quia ipse dominus ait: Ostendam meipsum illi. Quod donec fiat: nihil boni nobis sufficit: nec sufficere debet: ne desiderium nostrum in via remaneat: quod donec perveniat extendendum est. Repleti sumus mane misericordia tua.
Et exultavimus: et iocundati sumus in omnibus diebus nostris. Dies ille: dies est sine fine. Simul sunt illi omnes dies: ideo satiant. Non enim succedentibus cedunt: ubi non est aliquid quod non veniendo nondum sit: et veniendo iam non sit. Omnes simul sunt: quia unus est qui stat et non transit: ipsa est eternitas. Hi sunt dies de quibus di-
citur: Quis est homo qui vult vitam: et diligit dies vi- Ps. 33
dere bonos: Hi dies et in alio loco anni appellantur: ubi
deo dicitur: Tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ps. 101
Non enim anni sunt qui pro nihilo habentur: aut dies sunt qui sicut umbra declinaverunt: sed dies sunt qui sunt: Quorum numerum notum sibi fieri precabatur qui dice-
bat: Notum fac mihi domine finem meum. quo perveniendo Ps. 38
maneam: ut nihil ulterius iam requiram: et numerum dierum meorum quis est: Utique qui est: non qui non est: quia di-
es ista de quibus et illic consequenter dicit: Ecce vete- Ibidem
res posuisti dies meos: non sunt: quia non stant: non manent: celerrima mutabilitate transcurrunt: nec una hora in eis invenitur in qua ita simus: ut non alia pars eius transierit: alia ventura sit: nulla stet ut sit. Illi autem anni et dies non deficiunt: in quibus nec nos deficiemus: sed sine defectu reficiemur. Exestuet enim anima nostra illorum dierum desiderio: sitiat ardenter atque vehementer: ut illic repleamur: ibi satiemur: ibi dicamus quod hic predicimus: satiati sumus mane misericordia tua: et exultavimus et iocundati sumus in omnibus diebus nostris. Letati sumus pro diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidimus mala. Nunc autem in diebus adhuc malignis dicamus quod sequitur. Et respice in servos tuos et in opera tua. Ipsi enim servi tui opera tua sunt: non solum ut homines sint: sed etiam ut sint servi tui: id est obedientes iussis tuis. Ipsius enim sumus fig- Eph. 2
mentum: non solum in adam: sed etiam creati in christo iesu: in operibus bonis: que preparavit deus ut in illis ambu-
lemus. Deus est enim qui operatur in nobis: et velle et per- Phil. 2
ficere pro bona voluntate. Et dirige filios eorum: Ut sint recti corde quibus bonus est deus. Bonus est Ps. 72
enim deus israel: sed rectis corde: non sicut illi cui commoti sunt pedes: quia pacem peccatorum intuenti: displicere ceperat deus: quasi ista nesciens: quasi ista non curans: et ab humani generis gubernatione dissimulans. Et sit splendor domini dei nostri super nos:
Unde dicitur: Signatum est super nos lumen vultus tui Ps. 4
domine. Et opera manuum nostrarum dirige super nos: Ut non ea pro rerum terrenarum mercede faciamus: Tunc enim non directa sed curva sunt. Huc usque psalmum istum multi codices habent: sed in nonnullis legitur alius ultimus versus: Et opus manuum nostrarum dirige. Cui versui diligentes et docti [illegible]
tant stellam: quam asteriscum vocant: quo significant ea que in hebreo vel in aliis interpretibus [illegible]
periuntur. in septuaginta vero interpretatione [illegible]

Quē versum si velimus exponere: id mihi videtur
habere sententie q̄ omnia bona opa nostra: vnū opus
Ro. 13. est charitatis. Plenitudo eīm legis: ē charitas. Nā
in superiore versu cū dixisset: Et opera manuū nostra
rū dirige super nos: isto vltimo nō opera: sed opus
dixit manuū nostrarū dirige: tanq̄ vltimo versu vo
lens ostendere ipsa opera vnū opus esse: id est ad vnū
opus dirigi. Tūc eīm recta sūt opa: cū ad hunc vnū
1. Ti. 1. finē diriguntur. Finis eīm precepti charitas ē: de cor
de puro: et psciētia bona: et fide nō ficta. Opus er
Gal. 5. go vnū est in quo sunt omnia: fides que per dilectio
Jo. 6. nē operaē: Unde etiā domin' i euāgelio dicit: Hoc
est opus dei vt credatis in eū quē ille misit. Cum er
go in isto psalmo: et vita vetus. et vita noua: et vita
mortalis: et vita vitalis. et anni qui pro nihilo habē
tur: et dies habētes plenitudinē misericordie veteris
legis: id est et pena primi hominis: et regnū secūdi:
sic apertēq̄ distincta sint: Ad hoc eīm existimo ho
minis dei moysi nomen titulo eius inscriptū: vt eis
qui pie recteq̄ scrutanē scripturas: eo modo insinua
ret etiā lex dei que per moysen ministrata est: vbi p
bonis operibus sola vel pene sola pmia terrenorū
bonorū deus polliceri videē: sine dubio habere sub
velamento tale aliquid: quale iste psalmus ostēdit.
2. Cor. 3. Sed cū quisq̄ trāsierit ad christū: auferet velamē:
et reuelabūtur oculi eius vt cōsideret mirabilia de le
Ps. 118 ge dei: donāte illo cui dicimus: Reuela oculos me
os: et cōsiderabo mirabilia de lēge tua.

Explicit Tractatus de ps̄. LXXXIX.

Incipit Tractatus de ps̄. XC.

1 Psalm' iste ē de quo dominū nostrū iesum
christū diabolus temptare ausus est. Au
diamus ergo vt possimus instructi resistere
temptatori. nō psumētes in nobis: sed in ipso qui
prior temptatus est. ne nos in temptatione vincere
mur: Illi eīm temptatio non erat necessaria. Tēpta
tio christi: nostra doctrina est. Si autē attendamus
quid responderit diabolo: vt hoc et nos respondea
mus quādo similiter temptat: intremus per ianuā:
sicut audistis lectionē euangelij. Quid est eīm intra
re per ianuā: Intrare per christum. Ipse eīm dixit:
Jo. 10. Ego sū ianua. Quid ē aūt intrare per christū: Imi
tari vias christi. In quo imitatori sumus vias chri
sti: Nūquid in ea magnificentia in qua deus erat in
carne: Aut ad hoc nos exhortaē: aut hoc a nob̄ exi
git: vt talia miracula qualia fecit ipse: faciam': Aut
vero dn̄s noster iesus christus: nōne et modo et sem
per cū patre totū mundū gubernat: Et nūquid vel
ad hoc vocat hominē faciēs eū imitatorē suū: vt cū
illo gubernet celū et terrā: et omnia que in eis sūt: Aut
vt sit et ipse creator: p quē fient omnia: sicut p christū
facta sunt omnia: Neq̄ ad ista opera te inuitat deus
saluator dn̄s noster iesus christus que fecit ab initio:
Jo. 1. de q̄bus scriptū est. Omnia per ipsū facta sūt: Neq̄
Joan. 14 ad illa que fecit in terra: Nō hoc tibi dicit: Nō eris di
Jo. 9. scipulus meus nisi ambulaueris super mare: aut ni
si suscitaueris mortuū quatriduanū: aut nisi oculos
ceci nati aperueris: Nec hoc. Quid ē g intrare p ia
Mat. 11. nuā: Discite a me: q: mitis sū et humilis corde. Qd fa
ctus est pp̄ter te: hoc in eo debes attendere vt imite
ris. Miracula eīm et nondum natus de maria fecit.
Jo. 11. Quis eīm viuū fecit: nisi ipse de q̄ dictū ē. Qui facit mi
rabilia magna sol': In q̄bus eīm virtute: et antea q̄ te
cerūt: potuerūt aliq̄d facere. In virtute christi: helias 3. Reg. 17
mortuū suscitauit. Nisi forte maior est petr' q̄ chri
stus. q: christus voce suscitauit egrotantē: Petrus Joh. 11.
aūt cū ptrāsiret: vmbra ipsius tangēdi pferebantur Act. 5
egroti. Potētior ergo petrus q̄ christ': Quis hoc
dementissimus dixerit: Quare ergo tanta potētia in
petro: Quia christus in petro. Ideo dixit: Omnes Joh. 10.
q̄ venerūt fures sunt et latrones: id est q̄ venerūt sua
spōte: Nō sūt a me missi: q̄ venerit sine me. A me nō
sūt missi. in q̄bus ego nō fui: quos ego nō introduxi.
Quotq̄t ergo miracula facta sūt: siue a pcedētibus:
siue a subsequētib': ipse dn̄s fecit q̄ fecit et p̄sentia
sua. Nec ad ipsa ergo miracula hortaē que ipse fecit:
et anteq̄ esset hō: Sed q̄d te hortaē: vt imiteris: Qd
nō posset: nisi factus homo. Tolerare eīm passiōes
nūquid posset nisi homo: Mori et crucifigi et humi
liari posset nisi homo: Si ergo et tu cum molestias
huius seculi pateris quas facit diabolus: siue aper
te per homines: siue occulte sicut iob: sis fortis: sis
tolerās: habitabis in adiutorio altissimi: sicut dicit
iste psalmus: q: si recedas ab adiutorio altissimi: te
ipm nō valēs adiuuare: cades. Multi eīm fortes sūt:
quādo ab hominibus patiunē persecutiones: et vidēt
eos apte seuire in se: et putāt q: tūc imitanē passiōes
christi: si aperte eos homines persequanē: Si autē
occulta diaboli persecutiōe feriant: putāt se nō coro
nari a christo. Noli timere quādo imitaris christū: Matth. 4.
Nā et quādo tēptauit diabol' dn̄m: null' homo fu
it in heremo: Occulte illū tēptauit: sed superat' est:
Et apte seuiēs: superat' ē. Sic et tu fac si vis intrare p
ianuā quādo occulte tēptat inimicus: quādo postu
lat hominē vt aliquid ei noceat p corpales molesti
as: p febres: p egritudines: p aliquos labores corpo
ris: sicut laborauit iob. Diabolū nō videbat: s potē Job. 1.
tē dei intelligebat. Nouerat q: diabolus in eo nihil
poss;: nisi ab illo cui' sūma ptās ē: pmitteret. Totā
gloriā deo dabat: potētiā diabolo nō dabat. Nā et
qn̄ abstulit diabol' oīa. h̄ dixit: Dn̄s dedit: dn̄s ab Ibidem.
stulit. Nō dixit: dn̄s dedit: diabol' abstulit: q: nihil
abstulisset diabol' nisi pmisisset dn̄s. Nō aūt pmisit
dn̄s vt hō pbareē: diabol' vincereē. Et qn̄ eū pla
ga pcussit: ille pmisit: q: cū a capite vsq̄ ad pedes in
putredine vermiū flueret: nec tūc tribuit diabolo ali
quā potētiā iob: Sz cū ei suggessisset et vxor ei': quā
solā reliq̄rat diabolus: nō p̄solatricē mariti: s adiu
tricē sui: et dixisset ei: Dic aliq̄d v̄bū i deū: et morere: Job. 2.
dixit ei: Locuta es tanq̄ vna ex insipiētib' mulieri
bus: Si bona suscepim' de manu dn̄i: mala q̄re non
sustinebim': Ergo q̄ sic imitaē christum vt toleret
oēs molestias hui' seculi: spes eius in deo sit: vt nec
illecebra capiaē: nec timore frangaē: Ipse est:

Expositio prime ptis.

q Qui habitat in adiutorio altissimi: in
ptectiōe dei celi cōmorabiē. Sic au
distis psalmū et cātastis. Nā inde incipit ps̄. Quib'
aūt v̄bis tēptauit dn̄m diabol': cū ad ipsa venerim'
agnoscetis. Nota sūt eīm. Dicet dn̄o susceptor
me' es tu: et refugiū meū de' me'. Quis h̄ di
cit dn̄o: Qui habitat in adiutorio altissimi. Quis ē
q̄ habitat i adiutorio altissimi: Qui h̄ habitat i ad
iutorio suo. Quis est qui habitat in adiutorio altissi
mi: Qui nō ē superbus quō illi q̄ mādicauerūt vt Gen. 3
eēnt q̄si dij: et pdiderūt qd erāt facti homines imorta

les. In adiutorio enim suo habitare voluerit: non in
adiutorio altissimi: Ideo suggestionem serpentis audierit:
precepta dei contempserit: et inuenerit se credidisse in se quod mina
tus est deus: non quod promisit diabolus. Ergo sic et tu dic.
Al. liberabit. Sperabo in eum: Quoniam ipse eruet me: Non ego me.
Unde si aliud aliquid docet nisi vt tota spes nostra non sit
Al. laqueo. in nobis: non sit in homine. Unde eruet te? De musci
pula venantium: et a verbo aspero. De musci
pula venantium: magnum aliquid est: a verbo aspero:
Quid magnum? Multi in muscipulam venantium per ver
bum asperum deciderunt. Quid est quod dico? Tendit dia
bolus et angeli eius tanquam venantes tendunt muscipu
las: et longe ab ipsis muscipulis ambulant homines
qui in christo ambulant. Non audet enim in christo
tendere muscipulas: circa viam ponit: in via non po
nit. Via autem tua christus sit: et tu non cades in mu
scipulam diaboli. Aberranti a via: iam ibi est muscipu
la. Hinc atque hinc ponit laqueos: hinc atque inde po
nit muscipulas: inter laqueos ambulas. Sed si vis se
curus ambulare: Noli declinare in dexteram aut sinistram:
et sit tibi via ille qui tibi pro te factus est via: vt perducat te
ad se per se: et non timebis laqueos venantium. Sed quid est
a verbo aspero? Multos per verbum asperum misit in mu
scipulam diabolus (Uerbi gratia) qui voluerint esse chri
stiani inter paganos: insultatores patiuntur paganos:
Erubescunt inter insultatores: et a verbo aspero receden
tes de via: incidunt in laqueos venantium: Et quid tibi fa
cturum est verbum asperum? Nihil. Nunquid nihil tibi fa
cturus est laqueus: quo te compellit inimicus per verbum
asperum? Quomodo retia plerumque tendunt ad caput sepis:
tenduntur auibus: et lapides mittuntur in sepem: lapides
illi nihil sunt facturi auibus: quando enim ferit auem: qui
lapidem mittit in sepem? Timens autem auis inanem sonum:
cadit in retia: sic homines timentes insultatorum verba
vana et inania: et erubescentes conuitiis superfluis: ca
dunt in laqueos venantium: et captiuantur a diabolo.
Sed cur non dico fratres quod non est tacendum: quod me
cogit deus dicere? Quomodolibet hoc accipiatis: co
git me deus dicere: Et si non dixero: ego cado in laque
os venantium. Si enim detractiones hominum timeo vt
non dicam: ego ipse a verbo aspero cado in laqueos
venantium: qui vos moneo vt non timeatis verba ho
minum. Quid est ergo quod dicturus sum? Quomodo inter pa
ganos qui fuerit christianus: a paganis audit verba
aspera: quibus si erubuerit: cadit in muscipulam ve
nantium: sic inter christianos qui voluerint esse dili
gentiores et meliores: ab ipsis christianis audituri sunt
insultationes. Et quid prodest frater quia aliquando inuenis
ciuitatem: vbi nullus est paganus? Nemo ibi insultat
christiano quod christianus est quia non ibi inuenitur pa
ganus. Sed sunt multi male viuentes christiani: inter
quos qui voluerit bene viuere: et inter ebriosos so
brius esse: et inter fornicarios castus esse: et inter con
sultatores mathematicorum deum sinceriter colere: et ni
hil tale requirere: et inter spectatores nugatium theatro
rum noluerit ire nisi ad ad ecclesiam: patitur insultatores
ipsos christianos: et patitur verba aspera: et dicunt: Tu ma
gnus: tu iustus: tu es helias: tu es petrus: tu de celo ve
nisti: Insultant: Quocunque se verterit: audit hinc atque
inde verbum asperum. Quod si timet: recedit a via chri
sti dei: cadit in laqueos venantium. Quomodo autem
cum audiunt hec verba: non receditur a via? Quid est
non recedere a via? Quando audit verba aspera: vn
de sibi habet facere solatium: vt non curet verba aspera:
nec recedat a via: et intret per ianuam: Dicat: Qualia ver
ba audio seruus peccator? Dominus meus audiuit
demonium habes. Modo audisti verbum asperum quod
dictum est in dominum: Non opus erat vt iesus hoc audiret:
sed te monuit vt aduersus verba aspera: ne incidas in
laqueos venantium. Inter scapulas suas ob
umbrabit tibi: et sub alis eius sperabis. Hoc
dicit: ne tua protectio a te tibi sit: ne putes quia tu te
potes protegere: Ille te proteget vt eruat: et eruet de
muscipula venantium et a verbo aspero: Inter scapulas
suas obumbrabit tibi: et a tergo potes intelligere et
a pectore. Scapule enim circa caput sunt. Sed quia dixit
sub alis eius sperabis: manifestum est: quia protectio
alarum pansarum facit te esse inter scapulas dei: vt hinc
atque hinc ale dei te ponant in medio: et non timebis ne
quis tibi noceat: tantum tu noli inde recedere: quo nul
lus inimicus audet accedere. Si gallina protegit pul
los suos sub alis suis: quanto magis tu sub alis dei tu
tus eris: et aduersus diabolum et angelos eius: que aerie
potestates tanquam accipitres circumuolitant: vt infir
mum pullum auferant? Neque enim sine causa comparata
est gallina ipsi sapientie dei. Nam christus ipse domi
nus noster et saluator: tanquam gallinam se dixit. Hierusa
lem hierusalem quotiens volui colligere filios tuos:
tanquam gallina pullos suos: et noluisti. Noluit illa hie
rusalem: velimus nos. Illa rapta est ab aeriis potesta
tibus fugiens alas galline: presumens de viribus suis
cum esset infirma: nos confitentes infirmitatem nostram: sub
alis dei fugiamus. Erit nobis enim tanquam gallina pro
tegens pullos suos. Non est enim iniuriosum nomen gal
line. Attendite ceteras aues fratres. Multe aues an
te nos generant: calefaciunt pullos suos: nulla sic auis in
firmatur cum pullis suis quomodo gallina. Attendat charitas
vestra hirundines: passeres et ciconias: videmus ex
tra nidos suos: nec cognoscimus vtrum fetus habeant.
At vero gallinam cognoscimus in infirmitate vocis: et
in relaxatione plumarum: Tota mutatur affectu pullo
rum: Quia illi infirmi sunt: infirmam se facit. Quia ergo
et nos infirmi eramus: infirmam se fecit sapientia dei:
quia verbum caro factum est: et habitauit in nobis vt
sub alis eius speremus. Scuto circundabit te
veritas eius. Que sunt ale: hoc est scutum: quia nec
ale sunt nec scutum. Si aliquid horum proprie esset: nunquid
ale scutum esse possent vel scutum ale? Sed quia figurate
per similitudines dicuntur ista possunt: ideo et ale et scu
tum esse potuerunt. Si vero lapis esset christus: leo non
esset. si leo esset: agnus non esset. Ideo et leo et agnus
et lapis et vitulus: et si quid huiusmodi: quia nec lapis
nec leo: nec agnus: nec vitulus: sed saluator omnium
iesus christus. Iste enim similitudines sunt: non proprie
tates. Ueritas eius inquit circundabit te. Tanquam scu
tum veritas eius est: vt non misceat eos qui in se spe
rant cum eis qui in deo sperant. Peccator est: et pater
das peccatorem de se presumentem: contemnentem peccata
sua non confitentem: et dicentem: Si deo displicerent peccata
mea: non permitteret me viuere. Alius autem non au
debat oculos leuare: sed percutiebat pectus suum:
dicens: Domine propitius esto mihi peccatori. Et ille pec
cator: et ille: sed ille irridens: iste plangens: Ille pre
ptor: hic confessor peccatorum suorum. Ueritas autem dei que non per
sonas accipit: discernit penitentem a defendente: discernit
humilem a superbo: discernit presumentem a sperante:

ꝯplemente de deo. Ergo veritas ei⁹ tanꝙ̄ scuto circūdabit te. **Nō timebis a timore nocturno: a sagitta volante per diē: a negocio pambulāte i tenebris: a ruina ꝛ demonio meridiano.** Duob⁹ q̄ supra dixit. reddunt duo q̄ infra dixit: nō timebis a timore nocturno: a sagitta volante p diem: ꝛ ꝓpter timorē nocturnū: a negocio pambulante in tenebris: ꝛ ꝓpter sagittā volantē p diē a ruina ꝛ demonio meridiano. Quid est timendū in nocte: ꝛ quid in die? Cū quisq̄ ignorās peccat: tanꝙ̄ in nocte peccat: Cum autem sciēs peccat: tanꝙ̄ in die peccat. Duo ergo illa leuiora: ipsa sunt grauiora q̄ repetita sūt. Intendite vt diligēter hoc si dn̄s annuerit exponat vobis: Obscurū est enī: ꝛ erit magnus fruct⁹ si intellexeritis. Tēptationē q̄ fit i ignorantibus leuis: timorē nocturnū appellauit. ꝛ tēptationē q̄ fit leuis in sciētibus: sagittā volantē p diē appellauit. Que sūt leues tēptationes? Que non sic instant: nō sic vrgent vt cogāt: ſ ꝓfit cito declinata trāsire. Eadē rurs⁹ fac grauia: Si ꝓsecutor instet: ꝛ vehemēter terreat ignorātes: id est nondū firmos i fide: nec scientes qđ ad hoc sūt christiani vt futurā vitā sperēt: cū ceperint terreri de malis tꝑibus: putāt qđ deseruit illos christ⁹: ꝛ sine causa sint christiani. Nō norūt enī vt dixi: q2 ad hoc sūt christiani: vt p̄sentia superēt: ꝛ futura sperēt: inuenit illos negociū pambulās in tenebris: ꝛ capit eos. Sūt aūt quidā q̄ nouerūt se ad futurā spem vocatos: q2 qđ nob ꝓmisit deus: nō est de ista terra: nō est de ista vita: q̄ tāꝗ̄ oēs tēptatiōes tolerāde sunt: vt illud accipiamus: illud acquiram⁹: qđ nobis ꝓmisit de⁹ in eternū. Norūt ista: ſ qn̄ cepit ꝓsecutor instare vehemētius: agitare minis: penis: tormētis: aliq̄n cedunt: ꝛ sciētes tanꝙ̄ in diē cadūt. Quare autē in meridie? Quia multū feruet ꝓsecutio. Maiorē est⁹ dixit meridianū. Attendat hoc charitas vestra de scriptur. memorādū. Qn̄ de seminante dicebat dn̄s: q2 exijt seminās seminare: ꝛ aliud cecidit i via: aliud in petrosa: aliud inter spinas: dignat⁹ ē ipse expōere similitudinē. Et cū venisset ad petrosā. hoc ait. Hi sūt qui audiūt verbū ꝛ ad horā gaudēt ad ꝟbū: ꝛ in tribulatiōe q̄ fit propter verbū: ꝯtinuo scādalizant. Quid enī dixerat de his qui exierāt in petrosis? Exorto sole inq̄t aruerūt: q2 nō habebāt altam radicē. Hi sūt ergo qui ad horā gaudent ad verbū: ꝛ cū persecutio facta fuerit ꝓpter verbū: arescūt. Quare arescūt? Quia nō habebant firmā radicē. Que est radix? Charitas. Hoc enī dicit apl̄s: vt in charitate radicati ꝛ fundati. Quomodo enī radix omniū maloꝝ est cupiditas: sic ꝛ radix omniū bonoꝝ ē charitas. Nostis hoc: ꝛ sepe dictū est. Sed quare hoc volui cōmemorare? Ut intelligatis psalmū: q2 demoniū meridianū ꝓpter estum vehemētis ꝓsecutiōis positū est. Sic enī dn̄s dicit: Ortus est sol: ꝛ aruit herba: q2 radicē non habebat. Et exponēs nobis quid est a sole arescere herbā: dixit: q2 ꝓsecutiōe facta nō manēt illi in fide: q2 altā radicē nō habebāt. Recte hic intelligimus demoniū meridianū ꝓsecutionē vehementē. Qualis fuit illa ꝓsecutio aliq̄n fratres cōmemorē: vn̄ dn̄s liberauit ecclesiā suā: dignet attēdere charitas vestra. Primo q̄ imperatores ꝛ reges seculi putauerūt se ꝓsequendo tollere posse de terra nomē christi ꝛ nomen christianoꝝ: iusserūt vt quisq̄s se ꝯfiteret christianū. ferire-tur. Quicūq̄ noluit feriri: negauit se christianū: sciens qđ malū faceret: peruenit ad illā sagittā volātē p diē. Quicūq̄ aūt nō curauit p̄sentē vitam. sed certus sperauit futurā: declinauit sagittā volantem per diem: confessus est se christianū: ꝑcussus carne: liberatus est spiritu: expectare cepit positus apud deū in quiete etiā redēptionē corꝑis sui in resurrectione mortuoꝝ. Euasit aūt tēptationē illā a sagitta volante p diem. Ergo quicūq̄ se ꝯfessus fuerit christianū: feriat. Quō sagitta volās p diem fuit? Nondū erat demoniū meridianū flagrans vehemētia ꝓsecutione: ꝛ faciēs magnos estus etiā fortibus. Audite enī quid secutū sit. Cū vidissent inimici q̄ multi festinarent ad martyriū: ꝛ tanto plures crederēt i christū: quāto plures patiebant: dixerūt apud se: Nos occisuri sum⁹ genus humanū: tot milia qui credūt in hoc noīe. Si occiderimus oēs: ꝓpe null⁹ in terra remanebit. Cepit feruere sol. cepit feruescere estus. Audite enī qđ iusserint. Quō aūt iusserāt? Quicūq̄ ꝯfess⁹ se fuerit christianū. feriat. Iusserūt postea: quicūq̄ se ꝯfessus fuerit christianū torqueat: ꝛ tandiu torqueat: donec neget se eē christianū. Cōpare sagittā volantē p diē. ꝛ demoniū meridianū. Sagitta volans p diē: qđ erat? Qui se ꝯfess⁹ fuerit christianū: feriat. Quis fidelis eā mortis celeritatē nō declinaret? Illud aūt: q̄ se ꝯfitet christianū: nō occidat: ſ torq̄at donec neget: ſ si se negauerit: dimittat: demoniū meridianū erat. Multi ḡ nō negātes: in tormētis deficiebāt: Tādiu enī torq̄bant donec negarent. Perseuerātibus aūt in nō negādo christū: qđ factur⁹ erat gladi⁹? Uno ictu occidēdo corp⁹: aīam ad deū mittēdo. hoc faciebāt diuturna tormenta. Sed q̄s tandē inueniret q̄ duraret aduersus tātos ꝛ tā lōgos cruciat⁹? Multi defecerūt. Et credo illi defecerūt q̄ de se p̄sūpserūt: q̄ nō habitabāt in adiutorio altissimi ꝛ in ꝓtectiōe dei celi: qui nō dixerūt dn̄o: susceptor me⁹ es tu: q̄ nō sub vmbra alaꝝ ei⁹ sperauerunt: ſ viribus suis multū dederūt. Deiecti sunt a deo vt ostenderet illis: q2 ipse ꝓtegit: ipse tꝑerat tēptationes: ipse tantū venire ꝑmittit: quātū pōt ferre cui venit. Multi ergo ceciderūt a demonio meridiano. Oēs multi. vultis nosse? Sequit ꝛ dicit: **Cadēt a latere tuo mille: ꝛ dena milia a dextris tuis: ad te aūt nō appropinq̄bit.** Cui dicit hoc fratres? Cui: nisi dn̄o nostro iesu christo? Dn̄s enī iesus nō solum in se: sed et in nobis. Recordamini verba illa: Saule saule qđ me ꝓsequeris. Quando ipsum nemo tangebat ꝛ dicebat. quid me ꝓsequeris: nūquid non in nobis seipm cōputabat? Quādo dicebat: Qui fecit vni ex minimis meis: mihi fecit: nonne in nobis seipm computabat? Non enī diuisa sunt abinuicem mēbra: caput ꝛ corpus. Quid est caput ꝛ corpus? Saluator ꝛ ecclesia. Quomō ergo dictū est: cadent a latere tuo mille ꝛ dena milia a dextris tuis? Cadēt enī a demonio meridiano. Magn⁹ terror fratres a latere christi cadere: a dextris christi cadere. Quō cadēt a latere? Quare illi a latere: illi a dextris? Quare mille a latere: ꝛ dena milia a dextris? Quid est a latere mille? Quia pauciores sūt mille ꝙ̄ dena milia q̄ a dextris cadēt. Qui sunt isti? Modo planū erit in nomine christi: mō apertū erit. Quibusdā ꝓmisit christus quia cū illo iudicabunt. apostoli scilicet: ꝛ q̄ dimiserunt oīa: ꝛ secuti sunt eū. Nam petrus ait illi

Act. 9

Matth. 25

Math. 19. Ecce nos dimisim⁹ oīa: ⁊ secuti sum⁹ te: Et hoc illis
ꝓmisit: Sedebitis sup duodecim sedes: iudicantes
4. sen. dis. 47. duodecim tribus israel. Nolite putare: qꝛ ipsis solis
[illegible] ꝓmisit dñs: Ubi eñ sedebit Paulus aplš q̄ plus il
1. Cor. 15. lis oibus laborauit: si nō ibi sedebūt nisi duodecim?
Ille eñ tertiusdecim⁹ ē: Nā ex duodecim cecidit iu
Act. 1 das: In locū aūt iude traditoris: matthias ordinat⁹
ē vt i actib⁹ aploꝝ legim⁹. Impleꝫ sūt duodecī se
des: Nō ibi sedebit q̄ pl⁹ oib⁹ illꝭ laborauit? In duo
decim sedes pfecto ē tribunalis: Nā multa sedet ūt
in duodecim sedib⁹. Sꝫ vnde mihi ꝓbas ait aliq̄s:
qꝛ ⁊ paulus inter iudices erit? Audi illū dicētē: Ne
1. Cor. 6. scitis qꝛ angelos iudicabim⁹? Iudicabim⁹ inq̄t. Et
ipse nō dubitauit in ꝓsūptione: qꝛ credidit cōputari
se inter illos q̄ iudicabūt cū christo. Qui ḡ iudica
būt cū xp̄o ꝓncipes ecclīarū sūt: pfecti sūt. Talib⁹
Math. 19 dicit: Si vis esse pfectus: vade vende oīa tua: et da
pauperibus. Quid ē si vis esse pfectus? Uis mecum
iudicare ⁊ nō iudicari. Ille eñ contristat⁹ abscessit.
R. Sed multi hoc fecerūt: ⁊ multi hoc faciūt. Ergo isti
cū illo iudicabūt. Sed multi ꝓmittūt sibi qꝛ iudica
Ibidem būt cū christo: qꝛ dimittunt oīa sua ⁊ sequuntur chri
stū: Sed habēt ꝓsūptionē de se: habēt q̄ndā typū et
superbiā quā deus solus pōt nosse: ⁊ nō possūt eui
tare demoniū meridianū: id est casū feruētis caloris
nimieꝫ psecutiōis. Tales multi cū eēnt illo tpe q̄ di
stribuerūt omnia sua pauperibus: ⁊ sibi iā ꝓmittebant:
qꝛ sessuri erāt cū christo ⁊ iudicaturi gētes: feruente
calore psecutiōis tanq̄ a demonio meridiano defe
cerūt in tormētis: ⁊ negauerūt christū: Ipsi sūt qui a
latere ceciderūt: tanq̄ sessuri cū christo ad mūdū iu
dicandū ceciderūt. A dextris aūt dicā q̄ cadūt. No
stis qꝛ cū apparuerit ipm tribunal vbi cū christo do
mino iudicabūt: q̄ voluerūt esse ⁊ vere fuerūt pfecti:
Eph. 3. radicati ⁊ fundati in charitate: vt nō arescerēt de so
Math. 13 le ⁊ demonio meridiano. Hoc eñ ait dñs: Congre
gabunt ante eū omnes gētes: ⁊ diuidet illos abinui
cem sicut pastor diuidit oues ab hedis: ⁊ oues po
Math. 25 net a dextris: hedos aūt a sinistris ⁊ iudicabūt. Mul
ti erūt q̄ iudicabūt: sꝫ pauciores erūt q̄ illi q̄ ante tri
bunal stabūt: qꝛ illi tanq̄ mille: illi tanq̄ dena milia.
Ibidem A dextris pos̄ neq̄d dicit⁹ ē: Esuriui eñ ⁊ dedistis
mihi mādūcare: hospes fui ⁊ suscepistis me. Mani
festū ē qꝛ his dicet q̄ habēt substantiā huius seculi:
vñ ista hūana faciāt: Tñ ⁊ ipsi cū illis regnabūt: qꝛ
illi tanq̄ milites: illi tanq̄ annonā ꝓbētes ꝓuincia
les: Sub vno tñ imperatore: ⁊ miles ⁊ ꝓuincialis in re
gno ē: Miles fortis: ꝓuincialꝭ deuot⁹: Miles fortis
orōnibus pugnat aduersus diabolū: deuot⁹ ꝓuin
cialis annonā tribuit militibus. Intelligat charitas
Math. 25 vestra. Et audiunt in fine ad dexterā positi: Uenite
benedicti patris mei: ꝑcipite regnū qd̄ vobis paratū
est ab origine mūdi. Erāt ergo illo tpe multi qñ gra
uiter inferbuerat sol psecutiōis: ⁊ demoniū meridia
nū: erāt q̄ sibi ꝓmittebāt qꝛ iudicaturi erāt cū xp̄o:
nō potuerūt ferre estū psecutiōis: ⁊ ceciderūt a late
re ipius. Erant ibi alii qui nō sibi ꝓmittebāt sedes
iudicantiū: sed p elemosynas ꝓmittebant sibi: qꝛ ad
dexterā futuri erāt: q̄bus dictur⁹ erat christus: Ue
M nite benedicti patris mei ꝑcipite regnū: qd̄ vob pa
ratū ē ab origine mūdi. Et quia multi de spe illa iu
dicandi ceciderūt: multi aūt ⁊ multo plures de spe il
la dexteræ ceciderūt: ideo dictū ē christo: Cadēt a la
tere tuo mille: ⁊ dena milia a dextris tuis. Et qꝛ mul
ti erūt cū illo qui omnia illa nō curarūt: cū q̄bus tanq̄
mēbris vnus ē christus: ad te aūt inq̄t nō appropin
quabit. Nunquid ad solū caput dixit: nō appropinq̄
bit? Nō vtiq̄: sed nec ad petrū: nec ad paulū: nec ad
omnes apostolos: nec ad omnes martyres: qui in tor
mētis nō defecerūt. Quō ergo nō appropinquabit?
Cur sic torti sūt? Propinquauit carni tormentū: sꝫ
nō puenit ad locū fidei. Itaq̄ lōge erat fides ipsorū
a terrore torquentium. Torquebānt: nec appropinq̄bat
terror: torquebāt: sed irridebāt tormentū: ꝓsumētes
i illo q̄ prior vicit: vt ceteri vincerēt. Et qui vincūt:
nisi q̄ de se nō ꝓsumpserūt? Intendat charitas vr̄a.
Ad hoc eñ dixit oīa superiora: Dicet dño susceptor
meus es tu ⁊ refugiū meū: ⁊ sperabo in eū: qm̄ ipse
eruet me de muscipula venantiū. Ipse eruat me: non
ego me. Inter scapulas suas obūbrabit tibi. Sꝫ q̄re
Qm̄ sb alis eius sperabis: scuto circūdabit te veritas
eius. Quia ergo in illo ꝓsumpsisti: ⁊ totā spem tuā
in illo posuisti: sequit. Quid? Nō timebis a timore
nocturno: a sagitta volante p diem: a negocio pam
bulante in tenebris: a ruina ⁊ demonio meridiano.
Quis nō timebit? Qui in christo ꝓsumit. Qui aūt
de se ꝓsumūt: etsi iā sibi sperabāt latus christi tanq̄
iudicaturi: ⁊ si futuros se iā sperabāt a dextris chri
sti quasi diceret illis: Venite benedicti patris mei ꝑci Math. 25
pite regnū qd̄ vobis paratū est ab origine mūdi: vēit
demoniū meridianū: id ē feruēs estus psecutiōis ve
hemēter terrens: ⁊ ceciderunt multi a spe sedis iudi
ciarie: de q̄bus dictū est: Cadēt a latere tuo mille: et
multi a spe remunerationis obsequioꝝ suoꝝ: de q̄b⁹
dictū ē: Et dena milia a dextris tuis: ad te aūt: id est
ad caput ⁊ corp⁹ nō appropinquabit ruina ⁊ demo
niū meridianū: qm̄ nouit dñs q̄ sūt eius. Verūta R
men oculis tuis ꝯsiderabis: ⁊ retributionē
peccatoꝝ videbis. Quid ē hoc? Quare verū
tamē? Quia licuit impijs supbire in seruos tuos: li
cuit impijs psequi seruos tuos. Impune ergo erit i
pijs: quia psecuti sūt seruos tuos? Nō erit impune.
Quis eñ tu pmiseris: ⁊ magis inde tui coronati sint:
verūtamē oculis tuis ꝯsiderabis: ⁊ retributionē pec
catoꝝ videbis. Malū ergo qd̄ voluerūt: nō bonum
qd̄ p nesciētes actū ē: eis retribuet. Nō opus est vt
oculos fidei habeam⁹ ⁊ videamus: qꝛ ⁊ exaltant ad
tēpus ⁊ plangēt in eternū: ⁊ q̄bus dat potestas i ser
uos dei taliter: dicet eis: Ite in ignē eternū q̄ parat⁹ Ibidem
est diabolo ⁊ angelis eius. Sꝫ si habeat quisq̄ ocu
los sicut dixit: oculis tuis ꝯsiderabis: nō est leue vi
dere ipiū florentē in hoc seculo: ⁊ habere ad illū oculos
vt consideres fide quid ille passurus est in fine si se
non correxerit: quia qui modo tonare volūt: postea
fulminant. Verūtamen oculis tuis considerabis et
retributionē peccatoꝝ videbis. Quoniā tu es
domine spes mea. Ecce venit ad illud: quare nō
cadat a ruina ⁊ demonio meridiano. Quoniā tu es
domine spes mea. Altissimū posuisti refugiū
tuum. Quid est hoc qꝙ in alto est refugium tuum?
Multi enim sic sibi faciunt refugium dei: quo fugi
ant a temporalibus estibus. In alto est enim re
fugium dei: valde in occulto est quo fugias ab ira
ventura. Intus altissimum posuisti refugium tuū.
Non †accedent ad te †mala: ⁊ flagellum Al. accedet malum
non approximabit tabernaculo tuo:

Luc.4 Quoniã angelis suis mãdauit de te: vt cu stodiãt te in omnibus vijs tuis. In manib⁹ tollent te: ne quãdo offendas ad lapidẽ pedẽ tuũ. Ista sũt verba q̃ dixit diabolus domino iesu christo: quãdo illũ tẽptauit. Sed q2 diligẽtius psiderãda sũt: ne vos fatigemus: differamus in crastinũ: q2 ⁊ crastino si dñs voluerit: inde vobis erit sermo: vt ab isto loco psalmi rursus incipiamus ꝑpter tediũ vestrũ: ne cũ volumus finire res obscuras q̃ capitem⁹: ⁊ nõ ꝑueniãt ad intelligẽtiã vestrã.

Sermo scđs de scđa pte eiusdẽ psalmi.

3 Iam nõ dubito meminisse charitatẽ vestrã qui hesterno die sermoni affuistis: psalmũ quẽ ceperam⁹ exponere: ne ad terminũ perueniret: angustia tp̃is impediuit: ⁊ dilata est ps eius in hodiernũ diem. Hoc q̃ heri affuistis recordamini. q̃ nõ affuistis agnoscite. Propterea fecimus ipsam lectionẽ euãgelij recitari: vbi dñs tẽptatus ẽ ꝑ ea ver Luc.4 ba psalmi q̃ hic audistis. Ideo tẽptatus ẽ christ⁹: ne vincat a tẽptatore christian⁹. Iste q̃ ꝑ magister ĩ omnibus tẽptari voluit q2 tẽptamur: sicut mori voluit q2 morimur: sicut resurgere voluit: quia resurrecturi sum⁹. Illa eñ q̃ ostẽdit in hoĩe q̃ factus ẽ ꝑpter nos homo cũ esset deus ꝑ quẽ facti sum⁹: ꝑpter nos ostẽdit. Et sepe cõmendauimus charitati vestre q̃ nos sepe iterare nõ piget: vt q2 forte multi vestrũ legere nõ possũt: q2 nõ eis vacat legere: aut lr̃as nõ norũt: saltẽ assidue audiẽdo nõ obliuiscant̃ salubrẽ fidẽ suã. Certe eã repetendo q̃busdã molesti videamur: dũ tamẽ quosdã edificemus. Nouimus enim multos esse ⁊ memoria ꝑualentes ⁊ lectiõis diuine studiosos: qui ea q̃ dicturi sum⁹ nouerũt: et forte nos ea volum⁹ dicere q̃ nõ nouerũt. Sed si celeriores sũt: intueant̃ q2 cũ tardioribus ambulãt viã. Quãdo aũt duo comites vnã viam ambulãt: quoꝝ ẽ ĩ vnus celerior: alter tardior: in potestate celeriorĩ est: vt cũ illo ambulet tardior: nõ in potestate tardioris: q2 si velit celerior tantũ facere quãtũ potest: tardior illũ nõ sequit̃. Opus ẽ ergo vt celerior refrenet celeritatẽ suã: ⁊ nõ relinquat comitẽ tardiorẽ. Hoc ẽ ergo qđ dixi me sepe dixisse: ⁊ nũc iterũ dico: sicut di Phil.3 cit Ap̃ls: Eadẽ scribere vobis mihi quidẽ nõ pigꝝ:

B vobis aũt tutũ. Dñs aũt noster iesus christ⁹: tanq̃

Col.1 totus pfectus vir ⁊ caput ⁊ corp⁹. Caput in illo ho

Luc.1 mine agnoscam⁹: q̃ natus ẽ de maria virgine: passus sub pontio pilato: sepultus: resurrexit: ascẽdit in ce

Marc.16 lũ: sedet ad dexterã patris: inde illũ expectamus iudicẽ viuoꝝ atq3 mortuoꝝ: hoc ẽ caput ecclesie. Corpus huius capitis ecclesia ẽ: nõ q̃ hoc loco ẽ: sed q̃ hoc loco ⁊ ꝑ totũ orbẽ terraꝝ: nec illa q̃ hoc tpe:

Gen.4 sed ab ipso abel vsq3 ad eos q̃ nascituri sũt vsq3 in finẽ ⁊ credituri in christũ: totus populus sanctoꝝ: ad vnã ciuitatẽ ptinentiũ: q̃ ciuitas corpus ẽ christi: cui caput est christus. Ibi sũt ⁊ angeli ciues nostri: s̃ q2 nos ꝑegrinamur: laboram⁹: illi autẽ in ciuitate expectãt aduẽtũ nostrũ. Et hĩc de illa ciuitate vnde ꝑegrinamur littere nobis venerũt: ipe sũt scripture q̃ nos hortant̃ vt bñ viuamus. Quid dicã venisse lr̃as? Ipse rex descẽdit ⁊ factus ẽ nobis via in ꝑegrinatiõe: vt in illo ambulantes: nec errem⁹: nec deficiamus: nec in latrocinãtes incidam⁹: nec in laqueos incidam⁹ q̃ ponũtur iuxta viã. Talẽ ꝑ̃ famus christũ totũ atq3 vniuersũ simul cũ ecclesia: ipm aũt solum natũ de virgine: caput ecclesie: mediatorẽ scꝫ inter deum Rom.2 ⁊ hoĩes christũ iesũ: ad hoc mediator ẽ: vt eos q̃ re 1. Timoth.2 cesserũt ꝑ se recõciliet. Medi⁹ eñ nõ ẽ nisi inter duos. Recesseram⁹ a maiestate dei: ⁊ peccato nr̃o offẽderam⁹ eũ: missus est filius mediator: q̃ sãguine suo solueret peccata nostra: q̃bus sepabamur a deo: ⁊ interpositus redderet nos ei ⁊ recõciliaret a q̃ auersi ĩ peccatis nr̃is ⁊ delictis tenebamur. Ipse est caput nostrũ. ipe ẽ deus eqũs patri: verbũ dei ꝑ qđ facta Joh.1 sũt oĩa: s̃ deus vt crearet: homo vt recrearet: de⁹ vt faceret: homo vt reficeret. Hũc intuẽtes: sic audiamus psalmũ: Intẽdat charitas vr̃a: Disciplina ẽ ista ⁊ doctrina schole hui⁹: q̃ vobis valeat nõ ad vnũ psalmũ intelligendũ. s̃ ad multos si teneatis hãc re-

E gulã. Aliqñ psalm⁹ nõ solũ psalm⁹. s̃ ⁊ oĩa ꝑ̃ l̃ra: aliqñ sic loquit̃ de christo vt caput solũ cõmẽdet: et aliqñ a capite it ad corpus: id ẽ ad ecclesiã: ⁊ non videt̃ mutasse ꝑsonã: q2 nõ separat̃ caput a corpe: s̃ tanq̃ de vno loquit̃. Videat eñ charitas vr̃a qđ dico. Manifestus ẽ certe psalm⁹ ei⁹ vbi de passiõe dñi ẽ: Foderũt man⁹ meas ⁊ pedes meos: dinume- Ps.21 rauerũt oĩa ossa mea: Diuiserũt sibi vestimẽta mea: ⁊ sup vestẽ meã miserũt sortẽ. Hoc ⁊ iudei q̃ audiunt erubescũt. Euidẽtissime eñ ꝑpheta de passione dñi nostri iesu christi ꝑlata ẽ. Delicta aũt nõ habebat dñs noster iesus christ⁹: ⁊ tamẽ in capite ipsius psalmi dicit: Deus deus me⁹ vt qđ me dereliquisti: Ps.21 longe a salute mea verba delictoꝝ meoꝝ. Videtis q̃ qđ dicat ex ꝑsona capitis: qđ ex ꝑsona corpis. Delicta ad nos ptinẽt: passio ꝑ nobis ad caput ptinet: s̃ ꝑpter passionẽ illi⁹ ꝑ nobis: ⁊ qđ ad nos ptinet delictoꝝ debitũ soluit. Sic ⁊ in isto psalmo iã istos xĩ⁹ hesterna die tractauim⁹: ⁊ breuit̃ illos cõmẽorem⁹.

Commemoratio versuũ prius tractatoꝝ cũ expositione sequentiũ.

D Qui habitat in adiutorio altissimi: in protectiõe dei celi cõmorabit̃. Hoc cõmẽdauim⁹ charitati vr̃e in istis versib⁹: ne quisq̃ in se spem ponat: s̃ totã spem suã in illo ponat in q̃ sũt vires nr̃e. Ex adiutorio eñ ei⁹ vincim⁹: nõ ex nr̃a ꝑ̃sumptiõe. Protegat ꝑ̃ nos de⁹ celi. si dicam⁹ dño qđ sequit̃: Dicet dño susceptor me⁹ es tu: ⁊ refugiũ meũ: deus me⁹ sperabo in eũ. Qm̃ ipe eruet me de muscipula venantiũ: ⁊ a verbo aspero. Dixim⁹ q2 multi timẽtes verbũ asperũ incidũt in muscipulã venantiũ. Insultat̃ homi q2 christianus est: ⁊ ꝑ̃nitet illũ q2 christianus factus ẽ: ⁊ ab aspero verbo incidit in muscipulã diaboli. Insultat̃ etiã homi q̃ inter multos christianos melius viuit: ⁊ timens aspera verba insultatorũ: incidit in laqueos diaboli: vt nõ sit triticũ ĩ area: s̃ paleã seq̃t̃. Qui aũt ĩ dño spat: eruit̃ a muscipula venãtiũ ⁊ a xbo aspero. Quõ aũt te ꝑtegat de⁹? Inter scapulas suas obũbrabit tibi: Id ẽ añ pectus suũ te ponet. vt alis suis te ꝑtegat. si mõ agnoscas infirmitatẽ tuã. vt q̃si pullus infirm⁹ fugias sub alas matris: ne a miluo rapiaris. Milui sũt eñ aeree Eph.2 potestates: diabol⁹ ⁊ angeli ei⁹: rapere volũt infirmitatẽ nostrã. Fugiam⁹ sub alas matris sapiẽtie: q2 ⁊ ipa sapia infirmata ẽ ꝑpter nos: q2 xbũ caro factus Joh.1 est. Sicut infirmat̃ gallina cũ pullis suis vt ꝑtegat Matth.23 eos alis suis: Sic dñs noster iesus christus q̃ cũ in Phil.2 forma dei esset: nõ rapinã arbitrat⁹ est esse se equa-

le deo: vt infirmaretur nobiscũ: et alijs suis ptegeret nos: semetipsum exinaniuit formã serui accipiens: in si
militudinem hominũ factus: et habitu inuentus vt
E homo. Et sub alis eius sperabis. Scuto cir
cũdabit te veritas eius: nõ timebis a timo
re nocturno. Tẽptationes ignorantie timor no
cturnus: peccata scientie sagitta volans per diem. In
nocte enim ignorantia intelligitur: in die manifestatio.
Sũt qui ignorantes peccãt: sũt qui sciẽtes peccãt.
Qui ignorantes peccãt: a timore nocturno supplan
tantur: qui sciẽtes peccãt: a sagitta volante per diẽ percus
si sũt. Hec autẽ cũ in grauioribus persecutionibus fi
unt: quousque perueniatur tanquam ad meridiẽ: quicunque illo
calore ceciderit: tanquam a demonio meridiano cadet.
Et multi calore isto ceciderũt: sicut iam hesterno die
exposuimus charitati vestre: quia feruẽte persecutione
dictũ est: torqueantur christiani donec negent quod chri
stiani sũt: Cũ antea solerẽt confessi percuti: ad hoc po
stea torquebantur vt negarent. Et cũ omnis reus tam
diu torqueatur quamdiu neget: christianorũ confessio torque
batur: negatio dimittebatur. Erat ergo tũc magnus estus
persequentiũ. Quicunque in illa tẽptatiõe ceciderũt: tan
quam a demonio meridiano ceciderũt. Et quãti cecide
rũt: Multi qui se sperabãt sessuros cũ dño et iudicatu
ros: illi a latere ceciderũt. Itẽ multi qui se sperabãt ad
dexterã futuros: in plebe sancta stipendaria tanquam pro
uinciales: qui annonã militibus prebent: quibus dici ha
Matth. 25 bet: Esuriui enim et dedistis mihi manducare: ad dex
teram enim erũt: multi: et de ipsa spe ceciderũt: et plures
inde: quia plures ibi. Pauciores enim qui cũ dño iudi
cabũt: et plures qui stabũt ante illũ: sed nõ vna cõdi
tio corporum: alij ad sinistrã: alij ad dexterã: alij vt regnẽt:
alij vt puniantur: alij vt audiãt: Uenite benedicti pa
Ibidem tris mei percipite regnũ: Alij vt audiant: Ite in ignem
eternũ: qui paratus est diabolo et angelis eius. Ergo
a ruina et demonio meridiano: Cadẽt mil
le a latere: et decem milia a dextris: ad te au
tẽ nõ appropinquabit. Quid: Demoniũ meri
dianũ te nõ deijcit. Quid mirũ si caput non deijcit:
Sed nõ deijcit et illos qui sic herent capiti: quomõ ait
2. Timoth. 2 Apostolus: Nouit dñs qui sũt eius. Sũt enim quidã ita
predestinati vt nouerit dñs quia pertineant ad corpus ipsi
us. Cũ ergo ad hos nõ accedet illa tẽptatio vt deij
ciat eos: isti intelliguntur in eo quod scriptũ est: ad te au
tẽ nõ appropinquabit. Sed ne illi peccatores quibus
tanta licuit exercere in christianos attendantur a qui
busdã infirmis et dicatur: ecce quid voluit deus vt tan
tũ impijs et sceleratis liceat in seruos dei: modicũ cõ
sidera oculis tuis: oculis fidei: et videbis retributio
nẽ peccatorum in fine: quibus modo tanta permittuntur vt ex
F erceant. Hoc enim sequitur. Uerũtamẽ oculis tu
is cõsiderabis: et retributionẽ peccatorum vi
debis. Quoniam tu es dñe spes mea: altissimum
posuisti refugiũ tuũ. Non accedent ad te
mala: Dño dicit: Quoniam tu es dñe spes mea: altissi
mũ posuisti refugiũ tuũ nõ accedẽt ad te mala. Et
flagellũ nõ appropinquabit tabernaculo
tuo. Et deinde verba que audistis iã dicta a diabo
Matth. 4. lo. Quoniam angelis suis mandauit de te: vt cu
stodiant te in omnibus vijs tuis. In mani
bus tollent te: neque offendas ad lapidem
pedẽ tuũ. Cui hoc dicit: Cui illud dixit: quoniam tu es dñe
spes mea. Iã puto si est exponendũ christianis quis sit

dño. Si deũ patrẽ [illegible] in manibus: ne offendat ad lapidẽ pedẽ suũ: Uide
tis ergo quia et christus dñs dũ loqueretur de corpore:
subito cepit loqui de capite. Caput nostrum appella
tũ est modo: cũ diceretur: quoniam tu es dñe spes mea: altis
simũ posuisti refugiũ tuũ. Ideo posuisti altissimum
refugiũ tuũ: quoniã tu es dñe spes mea. Quid sibi
hoc vult: Attendat charitas vestra: Quoniam tu es dñe
spes mea: altissimũ posuisti refugiũ tuũ: Iam non est mi
randũ: Propterea enim sequitur: Nõ accedẽt ad te ma
la. quia altissimũ posuisti refugiũ tuũ. Et flagellũ non ap
propinquabit tabernaculo tuo: quoniam altissimũ posui
sti refugiũ tuũ. Nõ aũt legimus in euãgelio: quia ali
cubi angeli portauerũt dñm: ne offenderet ad lapi
dẽ: et tamẽ intelligimus. Hinc enim iã facta sũt: et nõ si
ne causa prophetata sũt: nisi quia futura erãt: Et nõ pos
sumus dicere: postea venturus est christus: vt nõ of
fendat ad lapidẽ pedem suũ: Iudicaturus enim veniet.
Ubi ergo completũ est: Intendat charitas vestra.
Primo hos versus audite: quoniam tu es dñe spes mea:
altissimũ posuisti refugiũ tuũ. Genus humanũ mo
ri hominẽ nouerat: resurgere nõ nouerat: ideo quid
timeret habebat: quod speraret nõ habebat. Ut ergo
ille qui propter disciplinã fecit timorẽ mortis: propter
premiũ future vite eterne daret spem resurrectionis:
prior resurrexit dñs noster iesus christus: Mortuus
est post multos: resurrexit ante omnes. Hoc passus
est moriendo: quod iam multi passi erãt: Hoc iã fecit re
surgendo: quod nullus ante illũ. Quando enim hoc acci
piet ecclesia nisi in fine: Precessit in capite quod mem
bra sperent. Nouit enim charitas vestra: quomõ inter se
dicant. Dicat ergo ecclesia dño suo iesu christo: di
cat corpus capiti suo: Quoniam tu es dñe spes mea: altissi
mũ posuisti refugiũ tuũ: id est ideo resurrexisti a mor Philip. 2.
tuis et in celum ascendisti: vt altum poneres refu
gium tuũ: ascendens vt fieres spes mea: qui in terra
desperabam: et me resurrecturum esse non crede
bã: Modo iam credo: quia ascendit in celum caput
meũ: quo caput precessit et membra secutura sũt. Puto
iã manifestũ esse quod dictũ est: quoniam tu es domine spes
mea: altissimũ posuisti refugiũ tuum. Hoc planius di
xerim: Ut me haberẽ spem resurrectionis quam non
habebã: ideo prior resurrexisti: vt quo precessisti: illuc
me secuturũ sperarẽ. Uox enim est ecclesie ad dominum
suũ: vox est corporis ad caput suũ. Noli ergo mirari: G
Nõ accedẽt ad te mala: et flagellũ nõ appropinquabit
tabernaculo tuo. Tabernaculũ dei: caro est. In car
ne inhabitauit verbũ: et caro factũ est tabernaculum Joh. 1.
deo. In ipso tabernaculo imperator militauit pro nobis:
in ipso tabernaculo ab hoste temptatus est: ne miles
deficeret. Et quia ipsam carnem ostendit oculis nostris: quia
oculi nostri ista luce gaudẽt: et visibili lumine isto dele
ctantur: quia in manifestatiõe posuit carnẽ suam vt omnes
viderẽt: id psalmus dicit: In sole posuit tabernaculũ Ps. 18.
suũ. Quid est in sole: In aperto: in manifesto: in luce ter
rena: id est in luce que terras de celo perfundit: ibi posuit
tabernaculũ suũ. Sed quõ ibi poneret tabernaculum
suũ: si nõ tanquam sponsus procederet de thalamo suo: Hoc
enim sequitur. In sole posuit tabernaculũ suũ. Et quasi di
ceretur ei: quomodo: ipse inquit: Tanquam sponsus procedens de tha Ibidem
lamo suo: exultauit vt gigas ad currendã viã: Quod est
tabernaculũ: Ipsa est sponsa: Uerbũ sponsus: caro spõ
sa: et thalamus vterus virginis. Et quid dicit Apostolus:

Ephe.5 Erunt duo in carne vna. Sacramentū hoc magnum
eſt: ego aūt dico in chriſto & in eccleſia. Et qd ipſe do-
minus in euāgelio: Itaq̄ iā nō ſūt duo: ſed vna caro.
Ioh.1 Ex duobus vnus: ex verbo & carne: vnus hō: vnus
deus. Hoc aūt tabernaculū eius ſenſit flagella in ter-
ra. Manifeſtū ē q̄ flagellat⁹ ē dñs. Nunqd in celo
Act.9 ſunt flagella? Neq̄q̄. Quare? Qr altiſſimū poſuit
refugiū ſuū: vt eēt ſpes nr̄a: & nō ad eū accedāt ma-
la: nec flagellū ꝓpinquabit tabernaculo eius. Lōge
eſt ſup oēs celos: ſed pedes habet in terra. Caput
in celo eſt: corpus in terra. Cū aūt pedes ipſius fla-
gellarent̄ & calcarent̄ a ſaulo: clamauit caput: Sau-
Act.9 le ſaule qd me ꝑſequeris? Ecce nemo caput ꝑſequit̄:
Ro.6 & ecce caput in celo: quia chriſtus reſurgens a mor-
tuis: iam nō morit̄: & mors illi vltra nō dominabit̄.
Nō accedāt ad te mala: & flagellū nō appropinquabit
tabernaculo tuo. Sed ne putemus qr ſeparatū eſt ca-
put a corpe: diſcretū eſt em̄ locis. ſed iunctū eſt affe-
ctu: ipſa affectus cōiunctio clamauit de celo: Saule
ſaule quid me ꝑſequeris? Proſtrauit em̄ eū voce ob-
iurgante: & leuauit dextera miſerāte. Qui corp⁹ chri-
ſti ꝑſequebat̄: factus eſt membrū chriſti: vt qd facie-
bat ipſe ibi pateret̄. Quid ergo ibi fratres: de capi-
te noſtro qd dictū eſt? Qm̄ tu es dñe ſpes mea: al-
tiſſimū poſuiſti refugiū tuū. Nō accedent ad te ma-
la: & flagellū nō appropinquabit tabernaculo tuo. Di-
Pſal.90 cta ſūt hec: Qm̄ angelis ſuis mandauit de te: vt cu-
ſtodiant te in oīb⁹ vijs tuis. Audiſtis modo cū
euāgeliū recitaret̄: attēdite: Baptizat⁹ ē dñs ieiuna-
uit. Quare baptizatus? Ut nō aſpernaremur baptiza-
Matth.3 ri. Nā cū ipſe ioānes diceret dño: Tu ad me venis ba-
ptizari: ego a te debeo baptizari. Et dñs: Sine mō:
ſic em̄ oportet nos īplere oēm iuſticiā. Voluit īpleri
humilitatē: vt ablueret̄ q̄ ſordes nō habebat. Ut qd hoc?
Propt ſupbiā futuroꝝ. Exiſtit em̄ aliqs cathecumi-
nus: q̄ forte doctrina & morib⁹ vincit mltos fideles:
Attēdit iā baptizatos mltos impios: nō ſic viuētes
quō ipſe viuit: nō in tanta ꝯtinentia: nō in tanta caſti-
tate: Iā ille nec vxorē querit: & videt aliquādo fide-
lem ſi nō fornicantē: tamē vxore intēperantius vtē-
tem: poteſt erigere ceruicē ſupbie & dicere: qd mi-
hi iā opus eſt baptizari: vt hoc accipiam qd iſte ha-
bet quem iam & vita & doctrina p̄cedo? Huic dñs.
Quid p̄ceſſiſti? Quantū p̄ceſſiſti? Tantūne quan-
Matth.10 tū ego te? Nō eſt ſeruus ſup dñm ſuū neq̄ diſcipu-
lus ſup magiſtrū ſuū. Sufficit ſeruo vt ſit ſicut dñs
eius: & diſcipulo vt ſit ſicut magiſter eius. Noli ex-
tolli: vt nō queras baptiſmū. Baptiſmū q̄rens dñi:
I ego ſerui queſiui. Baptizatus eſt ergo dñs: & poſt
baptiſmū tēptatus eſt: ieiunauit quadraginta dieb⁹
in myſterio qd ſepe vobis cōmemoraui. Nō oīa
vno die dici poſſūt: ne occupent neceſſaria tēpora.
Matth.4 Poſt quadraginta dies eſuriuit: qui poterat & nun-
q̄ eſurire. Sed quō tēptaret̄? Aut ſi ille nō vinceret
tēptatorē: quō diſceres tu cū temptatore pugnare?
Idem. Eſuriuit: etiā tēptat⁹ audiuit: dic lapidib⁹ iſtis vt pa-
nes fiant: ſi filius dei es. Quid magnū erat dño ie-
Ioh.14 ſu chriſto de lapidib⁹ panē facere: q̄ de q̄nq̄ panib⁹
tot milia ſaciauit? De nihilo fecit panē. Tanta enim
fuerat multitudo eſce: que ſaturaret tot milia? Unde
poſſet? Fōtes panes erāt in manib⁹ dñi: Nō ē ma-
gnū: nā ipſe fecit de quinq̄ panibus multos panes vn-
de ſaturaret tot milia: qui facit quotidie in terra de
paucis granis meſſes ingentes. Ipſa em̄ ſūt miracu-
la dñi: ſed aſſiduitate viluerūt. Quid ergo fratres?
Impoſſibile erat dño de lapidib⁹ panes facere? Ho-
mines fecit de lapidibus. dicente ipſo ioanne bapti-
ſta: Potens eſt deus de lapidibus iſtis ſuſcitare fili- Matth.3.
os abrahe. Quare ergo nō fecit? Ut te doceret reſpō-
dere temptatori: vt ſi forte in aliqua anguſtia poſit⁹
fueris. & ſuggeſſerit tibi tēptator: ſi chriſtianus eſſes
& ad chriſtū ꝑtineres: deſereret te mō vt non dediſſet
tibi auxiliū? Et forte adhuc medicus ſecat: & ideo de-
ſerit: Sz nō deſerit: Quō paulū ipm iō nō exaudi-
uit? Nā dicat paulus nō ſe exauditū de ſtimulo car- 2.Cori.12.
nis ſue āgelo ſathane: a q̄ colaphizari ſe dixit: Pro-
pter qd dñm ter rogaui vt auferret eū a me: et dixit
mihi: Sufficit tibi gratia mea: nā virt⁹ in infirmitate
ꝑficit̄. Tāq̄ medico diceret̄ poſito forte epithema-
te: moleſtū ē mihi hoc emplaſtrū: rogo te tolle illō:
Et medic⁹: Nō op⁹ eſt: diu ibi ſit: nō em̄ aliter ſana-
re poteris. Egrotū nō exaudiuit medicus ad volun-
tatē, quia exaudiuit ad ſalutē. Ideoq̄ fortes eſtote
fratres: & quādo aliqua inopia temptami deo flagel-
lante & erudiente vos: quib⁹ & parat & ſeruat eternā
hereditatē: nō vobis ſuggerat diabolus: Si iuſtus
eēs: nōne tibi ꝑ coruū mitteret panē: quō miſit he- 3.Reg.17
lie? Ubi eſt qd legiſti: Nunq̄ vidi iuſtū derelictū: Ps.36
nec ſemē eius querens panē? Tu reſpōde diabolo:
Verū dicit ſcriptura: nunq̄ vidi iuſtū derelictū: nec
ſemen eius querēs panē. Habeo em̄ panē meū quē
tu nō noſti. Quem panē? Audi dominū: Non in ſo-
lo pane viuit homo: ſed in omni verbo dei. Putas- Matth.4
ne verbū dei nō ſit panis? Si nō eſſet panis: non di-
ceret verbū dei ꝑ qd facta ſūt oīa: Ego ſum panis Ioh.6.
viuus qui de celo deſcēdi. Didiciſti ergo quid reſpō-
deas temptatori in anguſtia famis. Quid ſi te ſic tē- K
ptat vt dicat tibi: ſi chriſtian⁹ eſſes: faceres miracu-
la quomodo fecerūt multi chriſtiani? Tu iā ſugge-
ſtione mala deceptus: temptares dominū deū tuū:
& diceres domino deo noſtro: Si chriſtianus ſum:
& ſū ante oculos tuos: & in aliquo numero tuoꝝ me
computas: faciā & ego aliquid qualia multa fecerūt
ſancti tui: Temptaſti deū quaſi non ſis chriſtianus
ſi hoc facias. Multi talia deſiderātes ceciderūt. Nā
ſimon ille magus talia deſiderauit ab apoſtolis: qui Act.8.
ſpiritūſ ſctū ꝑ pecuniā voluit cōparare. Amauit po-
tentiā miraculoꝝ: & nō amauit imitationē humilita-
tis. Ideo quidā diſcipulus: vel quidā de turba: cū
vellet ſequi dominū. attendens miracula que facie-
bat: vidit illū dominus ſuperbū nō querere viā hu-
militatis: ſed typum potentie: & ait: Uulpes foueas Matth.8.
habent: & volucres celi nidos: filius autē hominis
non habet vbi caput reclinet. Uulpes in te foueas
habent: volucres celi in te nidos habent. Uulpes
dolus eſt: volucres celi ſuperbia eſt. Sicut enim vo-
lucres alta petūt: ſic ſuperbi. Et vt vulpes cauernas
habent doloſi: ita omnes inſidiatores. Quid er-
go reſpondit dominus? Poteſt in te habitare ſup-
bia & dolus: chriſtus nō habet vbi in te habitet: vbi
reclinet caput ſuū: Quia reclinatio capitis: humili-
tas chriſti eſt: Niſi reclinaret caput non iuſtificare-
mus. Talia deſiderantes et diſcipuli: et volentes
iam appetere ſedem regni antequam viam humili-
tatis caperent: quando illis ſuggeſtum eſt a matre
diſcipulorum: Dic vt vn⁹ ſedeat ad dexteram: et Matth.[illegible]

alius ad sinistrā tuā: potētiā querebāt: sed p passio
nē hūilitatis venit ad potentiā regni. Ait dn̄s: Po
Ibidem testis bibere calicē quē ego bibiturus sū: Quid cogi
tatis altitudinē regni: et nō imitamini humilitatem
meā: Ergo qd̄ si sic te tēptet: fac miracula: Nec et tu
tēptes deū: qd̄ debes respondere: Qd̄ respōdit do
Matth. 4 min⁹. Ait illi diabolus: Mitte te deorsū: qz scriptū
est: Angelis suis mādauit de te: vt in manib⁹ tollāt
te ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Si te mise
ris: angeli te suscipiēt. Et posset quidē fieri fratres:
vt si se misisset dn̄s: obsequia angeloꝝ susciperēt car
Deut. 6 nē dn̄i. Sed qd̄ illi ait: Iteꝝ scriptū ē: Nō tempta
bis dn̄m deū tuū. Hominē me putas. Ad hoc enī
accessit diabol⁹ vt tēptaret vtrū filius dei eēt: Ipse
videbat carnē: sed maiestas in operibus apparebat:
Angeli testimoniū dixerūt: Ille videbat mortalē vt
temptaret: vt christo temptato doceret christian⁹.
Quid ergo scriptū est: Nō tēptabis dn̄m deū tuū.
Itaqz nō tēptemus dn̄m vt dicamus: si ad te perti
nemus: miracula faciamus. Redeamus ergo ꝓpter
L verba psalmi: Angelis suis inqt mandauit de te: vt
custodiāt te in oībus vijs tuis. In manib⁹ tollent
te: ne qn̄do offendas ad lapidē pedē tuū. Sublat⁹
Marci 16 est christus in manibus angeloꝝ: quādo assumptus
Act. 1 est in cęlū: nō qz si nō portarēt angeli casurus erat:
sed qz obsequebant regi: ne forte dicatis: meliores sūt
q portabāt qz ille qui portabat. Ergo meliora sunt
iumenta qz homines: Sed quia infirmitatem homi
nū portāt iumēta. Nec hoc debemus dicere: Etenī
iumēta si se subtrahūt: cadūt q sedent. Sed quomo
Esa. 66 do debemus dicere: Nā et de deo dictū est: Cęlum
Act. 7 mihi sedes est. Quia ergo cęlū portat: et deus sedet:
ideo melius est cęlū: Sic ergo et de obsequio ange
loꝝ in hoc psalmo intelligere poterimus: Nam nō
ad infirmitatē dn̄i ptinet: sed ad illoꝝ honorificētiā:
ad illoꝝ seruitutē. Resurrexit autē dn̄s iesus christ⁹.
Ro. 4 Propter qd̄: Apostolū audite. Mortuus est ꝓpter
delicta nostra: et resurrexit ꝓpter iustificationem no
Ioh. 7 strā. Itē de spiritusancto euangeliū: Spiritus qui
dē inquit nondū erat datus: quia iesus nondū erat
clarificat⁹. Que est clarificatio iesu: Resurrexit et as
Act. 2 cendit in cęlū. A deo clarificatus ascensiōe in cęlūqz
Exo. 12. et. 19 misit spiritū suū sanctū die pentecostes. In lege au
tē in libro moysi Exodo: a die agni occisi et mandu
cati quinquaginta dies numerant: et data est lex in
Exo. 31 tabulis lapideis scripta digito dei. Quid sit digit⁹
dei: euāgeliū nobis exponit: quia digitus dei spiri
tussanctus est. Quō probamus: Dominus respon
dens eis q illū dicebāt in nomine beelzebub eijcere
Matth. 12 demonia: ait: Si ego in spiritu dei eijcio demonia.
Luc. 11 Alius euangelista cū hoc narraret: Si ego inqt in di
gito dei eijcio demonia. Qd̄ ergo positū est in vno
aperte: positū est in altero obscure. Nesciebas quid
sit digitus dei: exponit alius euāgelista dicēs eūdē
spiritū dei. Digito ḡ dei scripta lex data ē die qnq̄
Act. 2 gesimo ab occisiōe agni: et spiritussanctus venit die
Exo. 12. et. 19 quinquagesimo a passiōe dn̄i nostri iesu christi. Oc
cisus est agnus: factū est pascha: impleti sūt qnqua
ginta dies: data ē lex: Sz data est illa lex ad timorē:
nō ad amorē. Ut autē timor cōuerteret in amorē: oc
cisus est iustus iam in veritate: cuius typus erat ille
agnus quē occidebant iudei. Resurrexit: et a die pa
sche dn̄i sicut a die pasche agni occisi numerant qn

quaginta dies: et venit spiritussanctus iam in pleni Act. 2
tudine amoris non in pena timoris. Quare hoc di
xi: Ad hoc ergo resurrexit dn̄s et glorificatus est: vt
mitteret spiritūsanctū. Et dixerā iā dudū: qz caput
in cęlo est: pedes in terra. Si caput in cęlo pedes in
terra: quid est pedes dn̄i in terra: nisi sancti dn̄i in
terra: Qui sūt pedes dn̄i: Ap̄li missi p totū orbē ter
rarū. Qui sūt pedes dn̄i: Oēs euangelistę in qui
bus peragrat dn̄s vniuersas gentes. Metuendū erat
ne euangelistę offenderent in lapidē. Illo enī in cęlo
posito capite: pedes qui in terra laborabāt possent
offendere in lapidē. In quē lapidē: In legē in tabu Exo. 31
lis lapideis datā. Ne ergo legis rei fierēt: non acce
pta gratia et in lege rei tenerent: ipsa est enī offensio
reatus quos lex tenebat reos: absoluit dn̄s: vt iā in
legē nō offenderēt. Ne pedes hui⁹ capitis incurre
rent in legis reatū: missus est spiritussāctus vt amo
rē faceret: et solueret a timore. Timor legē nō imple
bat: amor implebit. Timuerūt hoīes et nō impleuerūt:
amauerūt et impleuerūt. Quō timuerūt et nō impleuerūt: ama
uerūt et impleuerūt: Tollebāt hoīes: et rapiebāt res alie
nas: amauerūt: et donauerūt suas. Ergo nō ē mirādū:
qz idō in manib⁹ āgeloꝝ assūpt⁹ ē dn̄s in cęlū: ne offēde Marci
ret ad lapidē pes ei⁹: ne illi q in terra laborabāt in cor
pore eius: pagrātes totū orbē terraꝝ fierēt rei legis:
subtraxit ab eis timorē: et impleuit eos amore. Ti Matth.
more petrus ter negauit: nondū enī acceperat spiritū
sāctū. Accepto postea spūsancto: cū fiducia cepit p
dicare. Qui ad vocem ancillę ter negauit: accepto
spūsancto inter flagella principū cōfessus ē quē nega Act. 4
uerat. Nō mirū: qz dn̄s ipsum trinū timorē trino amo
re dissoluit. Resurgēs enī a mortuis ait petro: Pe
tre amas me: Nō dixit times me. Nā si adhuc time Ioh. 21
ret: offēderet ad lapidē pedē suū. Amas me inqt: Et
ille. Amo. Sufficiebat semel. Forte mihi sufficeret
q cor nō video: qūto magis sufficeret dn̄o: q videbat
qb⁹ medullis visceꝝ suoꝝ dicebat petr⁹: amo. Nō suf
ficit dn̄o rn̄dere semel: interrogat iteꝝ: et ille rn̄det: amo.
Interrogat tertio: Et iā tedio affect⁹ petr⁹: qūi dubita
ret dn̄s nī de amore ipsi⁹: Dn̄e tu inqt scis oīa: tu scis
qz amo te. Sz dn̄s cū illo sic gerit: et tāqz diceret: Ter
me negasti timēdo: ter me cōfitere amādo. Isto amo
re et ista charitate repleuit discipulos suos. Quare:
Quia altissimū posuit refugiū suū: qz clarificat⁹ mi Act. 2
sit spiritū sanctū. Soluit credētes a reatu legis: ne in
lapidē offēderēt pedes ei⁹. Iaz cetera manifesta sunt
fratres: qz sępe tractata sunt. Sup aspidē et basilis
cū ambulabis: et conculcabis leonē et draco
nē. Qui sit serpēs nostis: quō sup illū calcet eccl̄ia
q nō vincat. qz cauet astucias ipsi⁹. Quēadmodū au
tē sit leo et draco: puto et hoc nosse charitatē vestrā. Leo
seuit aperte: draco occulte insidiat. Utrāqz vim et pota
tē habet diabol⁹: Qn̄ martyres occidebāt: leo erat
seuiēs: Qn̄ heretici insidiant: draco ē surrepēs. Vici
sti leonē: vince et draconē. Nō te fregit leo: nō te de
cipiat draco. Probem⁹ qz leo erat qn̄ aperte seuiebat.
Exhortās martyres petr⁹ ait: Nescitis qz aduersa 1. Pet. 5
rius vester diabol⁹ tanqz leo rugiēs circuit querēs
quē deuoret: Aperte seuiēs leo qrebat quē deuoraret.
Draco quō insidiat: Per hereticos. Tales timens
paul⁹ ne ab illis corrumpet eccl̄ia a virginitate fidei
quā gestabat in corde: ait: Desponsaui enī vos vni 2. Cor.
viro virginē castā exhibere christo: et timeo ne sicut

serpens euam seduxit astutia sua: ita et mētes vestre
corrūpant a castitate que est in christo. Uirginitatē
corpore pauce femine habent in ecclesia: sed virgi-
nitatē cordis: omēs fideles habent. In ipsa fide vir-
ginitatē cordis timebat corrūpi a diabolo: quā qui
pdiderint: sine causa sunt virgines corpe. Corrupta
corde quid seruat in corpe? Ideo mulier catholica
pcedit virginē hereticā. Illa enī nō est virgo in cor-
pore: ista mulier facta est in corde: et mulier nō a ma
rito deo: sed a serpente. Quid aūt ecclesia? Super
aspidem et basiliscū ambulabis. Rex est serpentium
basiliscus: sicut et diabolus rex est demoniorū. Et
cōculcabis leonem et draconē. Iam verba dei ad ec
b clesiam. Quoniam in me sperauit eruam eum.
Non solū ergo caput est: qd nō sedet in celo: qz al-
tissimū posuit refugiū suū: ad qd nō accedūt mala:
et flagellū nō appropinquabit tabernaculo eius: sed
et nos qui laboramus in terra: et adhuc in temptati-
onibus viuim⁹: quorū gressus timent ne in laque-
os incidant: audiam⁹ vocem dñi dei nostri consolā-
tis nos et dicētis nobis: Quoniam in me sperauit: eruam
eum: Protegā eum qm̄ cognouit nomē
Canticum meū. Inuocauit me et ego exaudiā eū:
cum ipso sum in tribulatione. Noli timere qm̄
tribularis: ne quasi nō sit tecū de⁹: Fides sit tecū: et
tecū est deus in tribulatione. Fluctus sunt maris:
Matth. 8. turbaris in nauigio quia dormit christus. Dormie-
bat in naui christus: pierant homines. Si fides tua
Secū. tract. dormit in corde tuo: tanq̄ in naui tua dormit chri-
stus: quia christus p fidē in te habitat. Cum turbari
ceperis: excita christū dormientē: erige fidem tuā: et
noueris quia te nō deserit. Sed ideo putas te dese-
Dan. 3. ri: qz non qm̄ vis eripit. Eripuit tres pueros d igne.
Mach. 7. Qui eripuit tres pueros: deseruit machabeos? Ab-
sit. Et illos eripuit: et illos. Illos corpaliter: vt infi-
deles cōfunderent: istos spūaliter: vt fideles imita-
rent. Cum ipso sum in tribulatione: Et eruam
eum et glorificabo eū. Longitudine die-
c rum replebo eum. Que est longitudo dierum?
Uita eterna est. Fratres: nolite putare longitudinē
diep dici: sic sūt hyeme dies miores: estate dies ma
iores. Tales dies nobis habet dare? Longitudo il
la est que nō habet finē: eterna vita: que nobis pro-
mittitur in diebus longis. Et vere quia sufficit: non
sine causa dixit: replebo eū. Non nobis sufficit quic
quid longū est in tpe si habet finē: et ideo nec longū
dicendū est. Et si auari sumus: vite eterne debemus
esse auari talē vitā desiderare que nō habet finem.
Ecce vbi extendat auaricia vestra. Argentū vis si-
ne fine? Uitā eternā desidera sine fine. Nō vis vt ha-
beat finē possessio tua? Uitā eternā desidera. Que est:
Longitudine dierum replebo eū: Et ostēdam
d illi salutare meū. Nec hoc fratres breuiter pre-
tereundū est: ostendā illi salutare meū. Hoc dixit:
ostendā illi ipm christū. Quare? Nō est visus in ter
ra? Quid nobis magnū habet ostendere? Sed non
est visus tali visu quali videbimus. Tali visu visus
est: quali viderūt qui crucifixerūt. Ecce qui viderūt
crucifixerūt: nos nō videmus et credimus. Illi ocu
los habebant: et nos nō habem⁹? Immo et nos cor-
dis oculos habemus: sed p fidē adhuc videmus nō
Cor. 13 per speciē. Quando erit species? Quando videbimus eū
facie ad faciē: qd dicit aplus: qd nobis pmittit de⁹

in magno premio omniū laborum nostrorū. Quic-
quid laboras: ad hoc laboras vt videas. Nescio qd
magnū est qd visuri sumus: qm̄ tota merces nostra
visio est: et ipm magnū visum. hoc est dñs noster ie-
sus christus: Ipse qui humilis visus est: ipse videbit
magnus: et letificabit nos quō videt modo ab ange
lis: In principio erat verbū: et verbū erat apud deū: Joh. 1.
et deus erat verbū. Attēdite qui hoc pmisit ipsum
dñm in euāgelio dicentē: Qui diligit me: diliget a Joh. 14.
patre meo: et ego diligā eum. Et quasi diceretur ei:
et quid ei dabis qui diligit te? Ostendā inqt meip-
sum illi. Desideremus et amem⁹: Flagrem⁹ si spon
sa sumus. Sponsus absens est, sustineamus: veniet
quē desideramus. Tantū pignus dedit: nō timeat
sponsa ne deserat a sponso: nō dimittit pignus suū.
Qd pignus dedit? Sanguinē suū fudit. Qd pign⁹
dedit? Spiritū sanctū misit. Talia pignora dimit-
tet ille sponsus? Si nō amaret: talia pignora nō da- b
ret. Iam amat. O si sic amaremus. Maiorē dile- Joh. 15.
ctionē nemo habet: q̄ vt animā suā ponat pro ami-
cis suis. Et nos quō ponimus animas nostras pro
illo? Quid illi pdest: qm̄ tam altissimum posuit refu
giū suum: et flagellū non appropinquat tabernaculo
eius? Sed quid dicit iohānes? Sicut christus pro 1. Joh. 3.
nobis animam suā posuit: sic et nos debemus p fra
tribus animas ponere. Unusquisq3 ponens p fra-
tre animā: p christo ponit. Qui modo pascit fratrē:
christū pascit. Cū vni ex minimis meis fecistis: mi- Matth. 25.
hi fecistis. Amem⁹ et imitemur: curram⁹ post vnguē-
ta eius: quō dicit in Canticis canticorū: Post odorē Cant. 1.
vngētorū tuorū currim⁹. Uenit enī et oleuit: et odor
ipius impleuit totū mundū. Unde odor? De celo.
Sequere ergo ad celū: si non falsum respondes qd
dicit: Sursū cor: sursum cogitationē: sursum amo-
rem: sursum spem. Ne putrescat in terra triticū: nō
audes ponere in humida terra ne putrescat: quia la
borasti et messuisti: triturasti et ventilasti. Queris lo
cum tritico tuo: et nō queris locū cordi tuo: et non q̄-
ris locū thesauro tuo? Fac quicqd poteris in terra:
eroga: nō pdes sed recondes. Et quis seruat? Chri-
stus q et te saluat. Te nouit saluare: thesaurū tuum
nō nouit seruare? Quare aūt vult vt locum mutes
thesauro tuo nisi vt locū mutes cordi tuo? Nemo
enī cogitat nisi de thesauro suo. Qm̄ multi hic sunt q
me modo audiūt: et nō est cor eorū nisi i saccellis su-
is. In terra estis: quia in terra est qd amatis. Mit-
tatur in celū et ibi erit cor vestrū. Ubi enī fuerit the- Matth. 6.
saurus tuus: ibi erit et cor tuum.

Explicit Tractatus de ps̄. XC.

Incipit Tractatus de ps̄. XCI.

a Attendite ad psalmū det nobis dñs aperi- A
re mysteria que hic cōtinent: quia pter fa-
stidiū animop: eadē diuerse variecq3 tractant. Nam
nullū aliud canticū nos docet deus: nisi fidei: spei et
charitatis: vt fides nostra firma sit in ipo q̄diu illū
nō videmus: credētes i eum quē nō videm⁹ vt gau
deamus cū viderimus: et fidei nostre succedat speci-
es lucis eius: vbi iam nō nobis dicet: crede qd non
vides: sed gaude quia vides. Spes etiā nostra incō
mutabilis sit: et figat in illo: et non nutet et fluctuet:
Nō agitet sicut ipe deus in quo figat nō potest agi-
tari. Spes enim q̄ modo vocat: tūc nō spes sed res
erit. Tamdiu enī vocat spes: q̄diu non videt quod

Ro. 8. sperat dicente ap'lo: Spes aũt que videt nõ ẽ spes.
Qd eñ videt quis: quid sperat? Si aũt qd nõ videmus speram': p patientiã expectamus. Modo ergo patientia necessaria est quousq veniat qd pmissum est. Nemo aũt patiens est in bonis. Sed exigitur de homie patiẽtia: in malis agit: quãdo dicit: patiens esto: tolera: sustine: molestia est: sub qua te de' vult esse fortẽ: tolerantẽ: lõganimem: patientẽ. Sed nũquid decipit qui pmisit? Medicus etenĩ ferrũ ad secanda vulnera: et dicit ei quẽ sectur' est: Patiens esto: sustine: tolera. In dolorib' exigit patientiam: sed post dolores pmittit salutem. Et ipse qui tolerat dolores i ferro medici: nisi sibi pponat sanitatẽ quã nondũ habet: deficit in dolore quẽ patit. Multa ergo mala sunt in isto seculo: intus: foris: prorsus non cessant: Abũdant scandala: nemo illa sentit: nisi qui gradit viã dei. Et dicitur in omib' diuinis paginis vt toleret p̄sentia: speret futura: amet que nõ videt: vt amplectat cũ viderit. Charitas eñ que tertia no
J. Cor. 13. bis adiungitur ad fidẽ et ad spem: maior est supra fidem et spem: qz fides est rez q̃ nõ videntur: erũt autẽ species cũ vise fuerint: et spes rei est q̃ non tenetur: adueniẽte ipsa re: nõ erit iam spes: qz tenebimus nõ sperabim'. Charitas aũt nõ nouit crescere nisi magis magisq. Si eñ amam' quẽ non videmus: quõ amaturi sum' cũ viderimus? Desideriũ ergo nr̃m crescat: christiani nõ simus nisi pp̄ter futurũ seculũ. Nemo p̄sentia bona speret: nemo sibi pmittat felicitatẽ mũdi qa christian' est: sed vtatur felicitate p̄senti vt potest: quõ potest: qñ potest: quãtũ potest. Cũ adest: cõsolationi dei gratias agat: cũ deest: iusticie dei gratias agat. Vbiq sit grat': nusq̃ sit ingratus. Et patri consolãti et blãdienti grat' sit: et patri emendãti et flagellãti et disciplinã danti grat' sit: Amat eñ ille semp siue blandiat siue minetur: et di-
B cat qd audistis in psalmo: Bonum est confiteri domino: et psallere nomini tuo altissime. Titul' psalmi habet: Psalmus cantici in die sabbati. Ecce et hodiern' dies sabbati est: Hũc in p̄senti tẽpore ocio quodã corporaliter languido et fluxo et luxu-
Exo. 20. rioso celebrãt iudei. Vacãt eñ ad nugas: Et cũ de' p̄ceperit obseruari sabbatũ: illi in his que deus phibet exercẽt sabbatũ. Vacatio nostra a malis opibus: vacatio illorũ a bonis opibus est. Melius est eñ arare q̃ saltare. Illi eñ a bono ope vacant: ab ope nugatorio nõ vacant. Nobis sabbatum indicit deus. Quare? Primo vbi sit videte. Intus est: in corde est sabbatũ nostrũ. Multi eñ vacant mẽbris: et tumultuant cõsciẽtia. Omis homo mal': sabbatum habere nõ potest. Nusq̃ eñ illi' cõquiescit cõscientia: et necesse est vt in pturbationib' viuat. Cui aũt bona est conscientia: tranquillus est: et ipsa tranquillitas: sabbatũ est cordis. Attendit eñ pmissorẽ dñm: et si laborat in p̄senti: extẽditur spe futuri: et se-
Ro. 12. renatur oẽ nubilũ tristicie: sicut dicit ap'lus: Spe gaudẽtes. Ipm aũt gaudiũ in trãquillitate spei nostre: sabbatũ nostrũ est. Hoc cõmendat: hoc cantat in isto psalmo: quõ sit homo christianus in sabbato cordis sui: id est in vacatione et trãquillitate et serenitate psciẽtie sue imperturbatus. Inde dicit hic vnde solent perturbari homines: et docet te agere sabbatũ
C in corde tuo. Primũ est vt tuipse si aliquid pfecisti: deo cõfitearis ex eo qd pfecisti. quia munera ipsius sunt: nõ merita tua. Hinc incipe sabbatũ: nõ tibi tribuendo quasi nõ acceperis quod accepisti: neq etiã peruersando te ab eo qd facis mali: quia ipsa sunt tua. Peruersi eñ homines et pturbati qui nõ agũt sabbatũ: mala sua deo tribuunt: bona sua sibi. Si quid boni fecerit: ego feci dicit: si quid mali fecerit: querit quẽ accuset: ne cõfiteatur deo. Et quid est: querit quẽ accuset? Si nõ est valde impius: ad manũ sathanam habet quem accuset. Sathanas fecit dicit: ipse mihi persuasit: quasi sathanas habeat potestatẽ cogẽdi. Astutiam suadẽdi habet. Sed si sathanas loqueretur et taceret de': haberes vnde te excusares: Nõ aures tue posite sunt inter monentẽ deũ et suggerentem serpẽtẽ. Quare huc flectũtur: hinc auertũtur? Non cessat sathanas suadere malũ: sed nec de' cessat admonere bonũ. Sathanas aũt non cogit inuitum: In tua potestate est cõsentire aut nõ cõsentire. Si aliquid psuadente sathana mali feceris: dimitte sathanã: accusa te: vt accusatione tua dei miscdiam merearis. Expetis illũ accusare qui nõ habet veniam? Te accusa: et accipis indulgẽtiã. Deinde multi non accusant sathanã: sed accusant fatũ. Fatũ meũ me duxit dicit. Cũ dixeris illi: quare fecisti: quare peccasti? Et ille: Fato meo malo: Ne dicat ego feci, tã manus ad deũ tendit: lingua blasphemat. Nondum quidẽ hoc apte dicit: sed tamẽ attende et vide quia hoc dicit. Queris ab illo quid sit fatũ: et dicit: stelle male. Queris ab illo quis fecit stellas: quis ordinauit stellas: nõ habet quid tibi respõdeat nisi deus. Restat ergo vt siue p transennã: siue p cannam longã: siue p pximũ: deũ accuset: et cũ deus puniat peccata: deũ faciat auctorẽ peccatorũ suorũ. Non põt eñ fieri vt puniat qd fecit. Punit qd fac: vt liberet qd fecit. Aliqñ aũt dimissis oĩbus oĩno dl recte eunt in deũ: et qñ peccãt dicũt: deus hoc voluit: et si nollet de': nõ peccarẽ. Ergo ne ad hoc monet deus vt nõ solũ nõ audiat vt nõ pecces: sed accuset qz peccas? Quid ergo nos docet psalmus iste?

Expositio psalmi.

b Onũ est confiteri dñõ. Quid est confiteri dñõ? In vtraq re: et in peccato tuo: qa tu fecisti: et in bono facto cõfiteri dñõ: quia ipse fecit. Tũc psalles nomi dñi altissimi. Queres gloriã dei nõ tuã: nomẽ ipsius nõ tuũ. Si eñ tu q̄res nomẽ dei: q̄rit et ipse nomẽ tuũ: Si aũt tu neglexeris nomẽ dei: delet et ipse nomen tuũ. Quõ aũt dixi queret et ipse nomen tuũ? Quõ dixit discipulis venientibus postea q̃ misit eos euãgelizare. Cũ fecissẽt multa miracula: et in nomie christi demonia eiecissent: redeuntes dixerũt: Dñe: ecce nobis demonia subiecta sunt. Dixerũt quidẽ in noĩe tuo: sed ille vidit in eis quia ipsa gloriatione gaudebant et extollebant se: et ibant inde in supbiã qz licuit illis expellere demonia: vidit illos querere gloriã suã: et ait illis querẽs ipse: immo cõseruãs nomia eorum apud se: Nolite gaudere in hoc: gaudete aũt q nomina vestra scripta sunt in celo. Ecce vbi habes nomẽ: si tu nomen dei nõ negligas. Psalle ergo nomini dei: vt fictum sit apud deũ nomẽ tuũ. Psallere aũt deo qd est fratres? Psalterium organi genus est: chordas habet. Opus nostrũ: psalteriũ nostrũ est. Quicũq manibus opatur opera bona: psallit deo: Quicũq ore cõfitetur: cantat deo. Canta ore: psalle opib'.

3 Et quā rem: Ad annūciandū mane miſe-
ricordiā tuā: ⁊ veritatē tuā p noctē. Quid ſi
bi vult quia mane annūcianda eſt miſcdia dei: ⁊ p no
ctem veritas dei? Mane dicit: quādo nobis bene ē:
Nox dicit qn̄ triſticia tribulationis ē. Quid ergo di
xiſſe videtur? Qn̄ tibi bene eſt: gaude deo: quia miſe-
ricordia ipſius ē. Jam tu forte diceres: Si ergo gau
deo qn̄ mihi bene eſt: quia miſcdia ipſius eſt: quādo
in triſticia: in tribulatiōe ſum: quid facio? Miſcdia
ipſius eſt qn̄ mihi bene eſt: crudelitas ergo ipſius qn̄
male eſt? Si laudo miſcdiam qn̄ bene eſt: reprehēdo
ergo crudelitatē qn̄ male eſt? Non. Sed qn̄ bene ē
lauda miſcdiam: qn̄ male eſt lauda veritatē: q: peccatā
flagellat nō eſt iniquus. In nocte erat daniel quan
do orabat. Erat enim in captiuitate hieruſalē: erat in
Da. 14. ptāte hoſtiū. Tunc multa mala ſancti patiebantur:
tunc ipſe in lacum leonū miſſus eſt: tūc tres pueri in
ignē pcipitati ſunt. Hec patiebat in captiuitate po-
pulus iſrael: Nox erat. Per noctē cōfitebat daniel
Dan.3.c.9. veritatē dei: dicebat i oratiōe: Peccauimus: impie
egim⁹: iniquitatē fecimus: Tibi dn̄e gloria: nobis
confuſio: Veritatē dei annūciabat p noctē. Quid
eſt: veritatē dei annūciabat per noctē? Nō accuſa-
re deū quia pateris aliquid mali: ſed tribuere illud
peccatis tuis: emēdationi ipſius: ad annunciandam
mane miſcdiam ipſius: ⁊ veritatē per noctē. Cū mi-
ſericordiā annūcias mane: ⁊ veritatē per noctē: ſem
4 per laudas deū: ſemp cōfitens deo: ⁊ pſallis nomi-
ni eius: In decachordo pſalterio: cū can
tico in cithara. Decachordū pſalteriū nō modo
audiſtis. Decachordū pſalteriū ſignificat decē pre-
cepta legis. Sed cātare i illo opus eſt: non portare
pſalteriū. Nam ⁊ iudei habēt legem: portant ⁊ non
pſallūt. Qui ſunt qui pſallūt? Qui opantur. Parū
eſt: Qui opant cū triſticia: nōdū pſallūt. Qui ſūt q
pſallūt? Qui cū hilaritate faciūt bene. In pſallēdo
2.Co.9. enim hilaritas eſt. Et quid dicit aplus? Hilarē enim
datorē diligit deus. Quicquid facis cum hilaritate
fac bonū: tūc ⁊ bene facis. Si autē cū triſticia facis:
fit de te: nō facis: ⁊ portas magis pſalteriū non can
tas. In pſalterio decbacordo cū cantico in cithara:
hoc eſt in verbo et ope. Cum cantico in verbo: in ci
thara in ope. Si verba ſola dicis: quaſi canticū ſo-
lum habes: citharā non habes. Si oparis ⁊ nō loq-
ris: quaſi ſolam citharā habes. Propter hoc ⁊ loq-
5 re bene ⁊ fac bene: ſi vis habere canticū cū cithara.
Quia iocūdaſti me dn̄e in factura tua:
et in opibus manuū tuarū exultabo. Vide-
tis quid dicat: Tu me feciſti bene viuentē: tu me for
maſti. Si quid forte boni facio in factura manuum
Eph.2. tuarū exultabo: Quō dicit aplus? Ipſius enim ſumus
figmentū: creati in opibus bonis. Niſi enim te forma-
ret ad opa bona: non noſſes niſi opa tua mala. Qui
Joh.8. enim loquit mendaciū: de ſuo loquit. Hoc euangeliū
dicit: Omne peccatū mendaciū eſt. Contra legē enim
et ɔtra veritatē quicquid eſt: mendaciū dicit. Ergo
quid ait? Qui loquit mendaciū de ſuo loquit: id eſt
qui peccat de ſuo peccat. Attēdite ergo ſententiam
contrā: Si enim qui loquit mendaciū de ſuo loquit:
reſtat vt qui loquit veritatē de deo loquatur. Ideo
Ps.115. dicit alio loco: Deus verax ſolus: omis aūt hō men
dax. Non tibi dicit in hac ſententia: vade ſecur⁹ mē-
tire: quia hō es: immo vide te hominē: quia mēdax
es: Et vt ſis verax: bibe veritatem vt de deo ructes:
vt ſis verax: Quia de tuo illā nō potes habere: re-
ſtat vt inde illā bibas vnde fluit. Quō ſi a luce receſ
ſeris in tenebris es: quō lapis nō de ſe feruet: ſed vel
a ſole: vel ab igne: ſi eū calori ſubtraxeris frigeſcit:
ibi apparet quia qō feruebat nō erat ipſius: ſed fer-
uebat vel a ſole vel ab igne: ſic ⁊ tu ſi a deo receſſeris
frigeſcis: ſi ad deū acceſſer⁹ ferueſcis. ſic vt dicit Apo
ſtolus. Spiritu feruētes. Itē de luce quid dicat: Si Ro.12.
ad eū acceſſeris: i lumine eris. Ideo pſalmus dicit:
Accedite ad eū ⁊ illuminamini: ⁊ vultus veſtri non Ps.33.
erubeſcent. Quia ergo boni nihil poteris opari niſi
illuminatus: ⁊ a lumine dei: et feruefactus a ſpiritu
dei: quādo videris te bene operantē: confitere deo:
et dic qō ait Aplus: dic tibi ne extollaris: Quid enim 1.Cor.4.
habes qō non accepiſti? Si aūt accepiſti: quid glo-
riaris quaſi non acceperis? Hic ergo confitet dn̄o: et
docet nos bonā confeſſionē: q: dicit: Iocūdaſti me
dn̄e in factura tua: ⁊ in opibus manuū tuarū exulta-
bo. Quid agim⁹ de illis q male viuūt ⁊ florent? Hi
enim pturbatū animū hn̄t: ⁊ pdūt ſabbatū. Et q pdit b
ſabbatū videt ſe quotidie in bonis opib⁹ verſantē ⁊
laborantē in anguſtia rerū: forte in inopia rei fami-
liaris: forte in fame ⁊ ſiti ⁊ nuditate: forte ſe in carce-
re bona facientē: ⁊ illū a quo in carcerē miſſus ē ma-
la facientē ⁊ exultantē: ⁊ ſubintrat in cor peſſima co-
gitatio aduerſus deū ⁊ dicit: De⁹ quare tibi ſeruio:
quare obedio verbis tuis? Non rapui aliena: non Exo.20.
furtū feci: nō hominē occidi: nō cuiuſq rem concu-
piui: nō falſum teſtimoniū aduerſus aliquē dixi: nō
patri vel matri iniuriā feci: nō ad idola inclinat⁹ ſū:
nō accepi nomen dn̄i dei in vanū: ſeruaui me a pec-
cato. Enumerat decē chordas: id eſt decem pcepta
legis: ⁊ interrogat ſe ſm ſingula: ⁊ videt ſe non pec-
caſſe nec in vno: ⁊ cōtriſtatur quia talia mala patit:
et illi qui nō dico aliquas chordas tangunt: ſed nec
tangūt ipm pſalteriū: ⁊ nihil boni opantur: cōſulūt
idola: Et forte tūc vidētur chriſtiani: qn̄ nihil mali
patiūtur domus eorū: Qn̄ aūt aliqua ibi tribulatio
ē: currūt ad phythonē: aut ſortilegū: aut mathema-
ticum: Dicitur illi nomē chriſti: ſubſannat: torquet
os ſuū: Dicit illi: Fidelis: ſic cur ɔſulis mathematicū?
Et ille: Recede a me: ipſe mihi pdidit res meas: Vti-
nā nō pdidiſſem: ⁊ i plācitu remāſiſſē. Hō bone: nō-
ne ſignas te ſigno ſancte crucis chriſti? et lex omnia
iſta phibet? Gaudes quia res tuas inueniſti: nō es
triſtis quia tu periſti? Quāto melius tunica tua pe-
riret q̄ anima tua? Subſannat in his omib⁹: cōtu-
melioſus eſt parētibus: odit inimicū: inſectat vſq
ad mortē: furat vbi occaſionē inuenerit: a falſo teſti-
monio nō ceſſat: inſidiat matrimonio alieno: concu
piſcit rem pximi ſui. Facit hec omia: ⁊ floret in di-
uitijs: in honoribus: in excellētia mūdi huius. Vi-
det eum ille miſer bene operās ⁊ mala patiēs: ptur-
batur ⁊ dicit: Deus: puto mali tibi placent: ⁊ bonos
odiſti: amas eos qui faciunt iniquitatē. Si cōmot⁹
fuerit: ⁊ illi cogitationi conſenſerit: pdet ſabbatū de
corde. Jam incipit ad pſalteriū hoc non attendere:
deuiauit inde: ſine cauſa cantat: Bonū eſt confiteri
dn̄o: ⁊ pſallere nomini tuo altiſſime. Jam pdito ſab
bato ab interiore homie: ⁊ excluſa quiete cordis: et
bona cogitatiōe repulſa: incipit iam imitari illū quē
videt in malis florentē: et conuertit ſe ipſe ad facien

mala. Deus aūt patiens est: quia eternus est: nouit
B dē iudicij sui vbi oīa examinat. Hoc nos docens
Ps. 103. quid ait? Quā magnificata sunt opa tua
dn̄e: nimis ꝓfunde facte sunt cogitatiōes
tue. Nec terra fratres mei nullū mare tam ꝓfundū ē
q̄ est ista cogitatio dei vt mali floreāt: et boni labo/
rent. Nihil tam ꝓfundū: nihil tam altū vbi naufra/
gat oīs infidelis in isto alto: in isto ꝓfundo. Uis
transire ꝓfundū hoc? A ligno christi noli resilire:
nō mergeris: tene te ad christū. Quid est qd̄ dico:
tene te ad christū? Ideo voluit ipse in terra labora/
Esa. 50. re. Audisti cū ꝓpheta legeretur: non auertisse eum
scapulas a flagellis: non auertisse eum faciē ab spu/
tis hominū: nō auertisse maxillas a palmis eorum.
Quare oīa ista pati voluit: nisi vt cōsolaret̄ patiē
tes? Nam poterat ⁊ ipse in fine resuscitare carnē su/
am: sed tu qui nō videras: nō esset qd̄ sperares: Nō
distulit resurrectionē suam: ne tu adhuc dubitares.
Eo ergo fine patere: ⁊ tolera tribulationes in mun/
do quēadmodū attēdisti i christo: ⁊ nō te moueāt q
faciūt mala: ⁊ in isto seculo florent. Nimis ꝓfunde
facte sunt cogitationes dei. Ubi est cogitatio dei?
Ad p̄sens habenas laxat: sed postea astringet. No/
li gaudere ad piscē qui in esca sua exultat: nondum
traxit hamū piscator. Nam iam ille hamū habet in
faucibus: et quod tibi videt̄ longū: breue est: Oīa
ista cito transeunt. Quid est longa vita hominis ad
eternitatē dei? Uis esse lōganimis? Uide eternitatē
dei. Nam attendis ad dies tuos paucos: ⁊ diebus
tuis paucis vis impleri oīa: Que oīa? Ut dam
nentur oēs impij: ⁊ coronētur omnes boni. Istis
diebus tuis vis hec oīa impleri? Implet ea deus
in tempe suo. Quid tu tediū pateris ⁊ facis? Eter/
nus est: tardat: lōganimis ē: Tu aūt dic: Ideo ego
nō sum lōganimis: quia temporalis sum: Sȝ in potestate
habes. Iunge cor tuū eternitati dei: ⁊ cū illo etern⁹
Esa. 40. eris. Quid eī dictū est de temporalibus? Oīs caro
fenū: ⁊ oīs claritas carnis vt flos feni: Fenū aru/
it ⁊ flos decidit. Oīa ergo arescūt ⁊ decidūt: non
verbū illud: Uerbū eī dn̄i manet in eternum. Trā/
sit fenū: transit claritas feni: sed nō habes quo te te/
R neas: verbū dn̄i manet in eternū. Dic ergo illi: Ni/
mis ꝓfunde facte sunt cogitatiōes tue. Tenuisti li/
gnum: transis p istā ꝓfunditatē. Uides ibi aliquid?
Intelligis ibi aliquid? Intelligo dicis. Si iam chri
stianus es: ⁊ bene eruditus: dic: Deus iudicio suo
reseruet oīa. Boni laborant: qr flagellant̄ vt filij:
mali exultāt quia damnātur vt alieni. Duos filios
habet homo: alterū castigat: alterū dimittit. Facit
vnus male ⁊ nō corripit̄ a patre: alter mox vt se mo
uerit: colaphis cedit̄. flagellat̄. Unde ille dimitti? ⁊
ille cedit̄: nisi quia huic ceso hereditas seruatur: ille
aūt dimissus exheredat⁹ est? Uidet eum nō habere
spem: ⁊ dimittit eum vt faciat qd̄ vult. Puer autē q
flagellat̄ si cor nō habuerit ⁊ imprudēs fuerit ⁊ stul/
tus: gratulat̄ fratri suo qui non vapulat: ⁊ gemit de
se: ⁊ dicit i corde suo: Tāta mala facit frater meus:
quicquid vult facit contra p̄cepta patris mei: et ne/
mo facit illi durū verbū: ego mox vt me mouero ce
dor. Stult⁹ est: imprudens est: Attēdit quid patit̄:
et nō attendit quid illi seruet̄. Ideo cum dixisset: ni/
mis ꝓfunde facte sunt cogitatiōes tue. subiecit stati:
Al. insipiens. Uir imprudēs nō cognoscet: ⁊ stultus
non intelliget ea. Que sunt q̄ nō intelligit stul/
tus: ⁊ que nō cognoscet imprudens? Cū exori
untur peccatores sicut fenum. Quid est. sic
fenum? Uidet cū hyems est: sed estate arescit. Attē/
dis florem feni: quid estus trāsit? Quid laudas?
Quid vindices? Nō te delectet viriditas ipsius: sed
time ariditatē ipsius. Audisti peccatores sicut fenū:
audi ⁊ iustos. Quomō? Ecce interim videte: pecca/
tores sicut fenū floret: Bene. Sed qui sunt qui nō
cognoscūt? Stulti ⁊ imprudentes. Cum exoriūtur
peccatores sicut fenū: Et ꝓspexerint om/
nes qui operantur iniquitatem. Omnes qui in
corde suo nō recta sentiunt de deo: ꝓspexerūt pec/
catores orientes sicut fenum: id est florētes ad tem/
pus. Quare illos ꝓspiciunt? Ut intereant in
seculū seculi. Attendūt eī florem ipsorū tempo/
ralem: ⁊ imitant̄ illos: ⁊ volentes cū illis florere ad
tēpus: intereunt in eternū: Hoc est vt intereāt in se/
culū seculi. Tu autē altissimus in eternum
es dn̄e. Expectans desuper ex eternitate tua qū
transeat tempus iniquorū: ⁊ veniat tempus iusto/
rum. Quoniam ecce: Intendite fratres: iam
et ipse loquitur. Loquitur eī ex psona nostra: loqui
tur ex psona corpis christi. Christus eī loquitur in
corpe suo: id est in ecclesia sua. Iam iungit se eterni/
tati dei: Sicut vobis pauloante dicebā: lōganimis
est deus ⁊ patiens: oīa ista mala que videt a ma/
lis fieri: tolerat. Quare? Quia eternus ē: ⁊ videt qd
illis seruet. Uis ⁊ tu esse lōganimis ⁊ patiens? Iun
ge te eternitati dei: cum illo expecta illa que infra te
sunt. Cum eī adheserit cor tuum altissimo: infra te
erunt oīa mortalia: ⁊ dic quod sequitur: Quoniā
ecce inimici tui peribunt. Qui florent modo:
postea peribūt. Qui sunt inimici dei? Fratres: for/
te illos solos putatis inimicos dei a qb⁹ blasphemat̄?
Sūt quidem ⁊ ipsi: ⁊ atroces isti qui nec lingua: nec
cogitationibus malis parcūt iniurijs deo. Et quid
faciūt deo excelso: eterno? Si pugnū in columnā fe
rias tu lederis: ⁊ putas quia blasphema deū percu
tias? Non: tu dirūperis: nam nihil facis deo. Sed
inimici dei aperte blasphematores sunt: ⁊ quotidie
occulti inueniūtur. Caue tales inimicitias dei. Quos
dam eī occultos inimicos dei scriptura aperit: vt
quia nō illos potes nosse in corde tuo: noueris illos
in scriptura dei: ⁊ caueas inueniri cum illis. Aperte
dicit Iacobus apostol⁹ in epistola sua: Nescis qr
amicus huius mūdi inimicus dei constituitur? Au
disti: Nō vis esse inimic⁹ dei? Noli esse amic⁹ hui⁹
mundi. Nam si amicus fueris huius mundi: inimi/
cus eris deo. Quomō eī non potest fieri adultera
cōiunx: nisi inimica sit viro suo: sic anima adultera
amore rerum secularium: nō pōt nisi inimica esse deo.
Timet: sed nō amat. Penas timet: iusticia nō dele/
ctatur. Ergo inimici dei oēs amatores hui⁹ mun
di: oēs inquisitores nugarū: oēs consultatores
sortilegorum: mathematicorum: phytonū: Intrēt eccle
sias: nō intrent ecclesias: inimici dei sunt. Ad temp⁹
possunt florere sicut fenum: peribūt autē cum ille ꝑ
spicere ceperit: ⁊ iudiciū suum in omnē carnem ad/
duxerit. Iunge te scripture dei: ⁊ dic illud cum isto
psalmo: Quoniā ecce inimici tui peribūt. Non hi
inuenians vbi peribunt. Et dispergētur om/
nes qui operantur iniquitatem. Quid tu qui

laboras modo: si inimici dei peribūt: ⁊ dispergētur oēs qui opātur iniquitatē? Tu qui inter ista scādala: inter iniquitates humanas gemis: qui tribularis in carne: sed gaudes in corde: quid tu? Que tibi spes o corpus christi? O christe qui in celis sedes ad dexterā patris: sed pedibus tuis ⁊ mēbris tuis la-
Act. 9. boras in terra: ⁊ dicis: Saule saule quid me psequeris: tu quā spem habebis si inimici dei pibunt: ⁊ dispergent oēs qui opantur iniquitatem? Quid tibi erit? **Et exaltabit sicut vnicornis cornu meum.** Quare dicis sicut vnicornis? Aliqñ vnicornis significat superbiā: aliquādo vnicornis exaltationē vnitatis significat: Quia vnitas exaltatur: oēs hereses cum inimicis dei peribūt. Et exaltabitur sicut vnicornis cornu meū. Et qñ erit? **Et senectus mea in misericordia pingui.** Quid dixit: senectus mea? Nouissima mea. Quō in etatibus nostris nouissima senectus est: sic totū hoc qō modo patit christi corpus in laboribus: in erumnis: in vigilijs: in fame: in siti: in scandalis: in iniquitatibus: in pressuris: iuuētus ipius est. Senectus ipius: id ē nouissima ipius: in leticia erunt. Et intēdat charitas vestra: quia dixi senectutē: ne putetis ⁊ mortē. Homo eñ in carne ideo senescit: vt moriat. Senecta ecclesie cādida erit recte factis: morte aūt nō corrūpet. Quod est caput senis: hoc erunt opera nostra. Videtis quēadmodū canescat caput ⁊ inalbescat: quātumcūqz senectus accedit. Qui bene senescit ordine suo: queris illi aliquādo in capite capillū nigrum: et nō inuenis: sic cum fuerit vita nostra talis: vt queratur nigritudo peccatorum ⁊ nō inueniatur: senectus tua iuuenilis est: senectus ista viridis est: semp virebit. Audistis de feno peccatorū: audite de senecta iustorū. Senectus mea in misericordia pingui. **Et respexit oculus meus inimicos meos.** Quos dicit inimicos suos? Oēs qui opantur iniquitatē. Noli attēdere: quia iniquus ē tibi amicus. Incurrat negociū: ⁊ ibi illū pbas. Incipis venire contra iniquitatē ipius: ⁊ ibi videbis: quia qñ tibi blandiebat inimicus erat: Sz nondū pulsaueras: nō vt institueretur in corde qō non erat: sed vt erūperet qō erat. Et respexit oculus meus inimicos meos. **Et in eis qui insurgūt in me malignantibus: audiet auris mea.** Quādo? In senecta. Quid ē in senecta? In nouissimo. Et quid audiet auris nostra? Stantes ad dexterā: audiemus qō dicet eis q̄ sunt
Math. 25. ad sinistrā: Ite in ignē eternū: qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Ab isto audito malo: iustus nō timebit. Sicut quia dictū est in quodā psalmo: In memoria eterna erit iustus: ab auditu malo non timebit. Quo auditu malo? Ite in ignē eternum: qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Et in eis qui insurgunt in me malignantibus audiet auris mea. Trāsit fenū: transit flos peccatorū. Quid de iustis? **Iustus vt palma florebit.** Illi exorūt sicut fenū: iustus vt palma florebit. In palma: altitudinē significauit. Forte ⁊ hoc significauit in palma: quia ī nouissimis suis pulchra est: vt initium eius a terra ducas: finem ipius in cacumine: vbi habet totam pulchritudinē. Aspera radix videt in terra: pulchra coma sub celo est. Erit ergo ⁊ tua pulchritudo in fine. Radix tua fixa sit: sed sursum versus habeamus radicem nostrā. Radix eñ nostra christus est: qui ascēdit in celum: humiliatus exaltabit: **Velut cedrus que in libano est multiplicabitur.** Videte quas arbores dixit: Iustus vt palma florebit. vt cedrus libani multiplicabit. Nunquid cū sol exierit arescit palma? Nunquid arescit cedrus? Cum autē sol candēs aliqñ fuerit: arescit fenū. Veniet ergo iudiciū: vt arescāt peccatores: et virescāt fideles. Velut cedrus in libano multiplicabit. **Plantati in domo dñi: in atrijs domus dei nostri florebunt. Adhuc multiplicabunt in senecta vberi: ⁊ tranquilli erunt vt annūcient.** Hoc est sabbatū quod vobis pauloante cōmendaui: vnde habet titulū psalmus. Tranquilli sūt: vt annūcient: Quare tranquilli vt annūcient? Non illos mouet fenū peccatorū. Cedrus ⁊ palma nec in tempestatibus curuant. Ergo tranquilli sint vt annuncient: Et vere qr modo annūciādū est: ⁊ subsannātibus hoībus. O nisi hoīes amatores mūdi: ānūciāt vobis qui plantati sunt in domo dñi: qui confitent dño in cantico: ⁊ in cithara: in verbo ⁊ ope: annunciant vobis: ⁊ dicunt vobis: Nolite seduci felicitate iniquorū: nolite attendere florem feni: nolite attendere ad tēpus beatos: in eternū miseros. Nec ista beatitudo que foris mō videtur vera est: nec in corde beati sūt: qr torquet mala cōsciētia. Tu aūt tranquillus esto: sperans de pmissis dñi dei tui. Quid eñ annūciabis in tranquillitate? **Quoniam rectus dñs: ⁊ nō est iniquitas in eo.** Attendite fratres: si plantati estis in domo domini: si vultis florere sicut palma: ⁊ multiplicari sicut cedrus libani: ⁊ nō arescere sicut fenum sole cadente: sicut hi q̄ vident florere sole absente. Si ergo nō vultis esse fenum: sed palma ⁊ cedrus: quid annūciabitis? Qm̄ rectus dñs: ⁊ nō est iniquitas in illo. Quomō nō est iniquitas? Tanta mala facit: sanus est: filiosqz habet: plenam domū: abundat gloria: exaltat honoribus: de inimicis vindicat: ⁊ oīa mala committit. Alius innocens sui negocij: nō rapiēs aliena: nō cōtra quēqz faciens: laborat in vinculis: in carceribus: in inopia estuat ⁊ suspirat. Quomō nō est iniquitas in eo? Esto tranquillus ⁊ intelliges: Nā pturbaris: et ī cubiculo tuo obscuras tibi lucē. Radiare tibi vult eternus deus: noli tibi facere nubilū de pturbatione. Esto trāquillus ī te: ⁊ vide quid tibi dicat. Quia deus eternus est: quia modo parcit malis: adducēs illos ad penitentiā: flagellat bonos: erudiens illos ad regnū celorū: nō est iniquitas ī eo: Noli timere. Ecce ego flagellatus sum tantū: manifestū est: confiteor peccaui: Nō eñ dico me iustum. Hoc enim dicunt plerīqz: Qñ ē forte quisqz in aliqua miseria: in doloribus: intras consolari illū. Et ille: Peccaui fateor: multa sūt pctā mea: agnosco illa. Sed nūqd tanta peccaui quāta ille? Ego noui quāta fecit ille: ego noui quanta cōmisit. Peccata mea sunt: fateor illa deo: sed minora sunt q̄ illius: et ecce ille nihil mali patitur. Noli turbari: trāquillus esto: vt scias quoniam rectus dñs: ⁊ nō est iniquitas in eo. Quid si te pterea flagellat modo: quia nō tibi seruat ignē sempiternū? Quid si illū pterea dimittit modo: qr auditurus est: Ite in ignē eternum? Sed quando? Cū
Math. 25. tu positus fueris ad dexterā: tunc dicet positis ad sinistrā: Ite in ignē eternū: qui paratus est diabolo et angelis eius. Non te ergo ista moueāt: tranquil-

lus esto: sabbatiza ⁊ annūcia: q̄m rectus dñs de⁹ nr̄: et non est iniquitas in eo.

Explicit Tractatus de ps̄. XCI.

Incipit Tractatus de ps̄. XCII.

A P Salmi huius titulū cum pnunciaret audiuim⁹: et quid sibi velit de scriptura dei: h̄ ē ex libro Genesis: nō est difficile cognoscere. In titulo enim tāq̄ admonemur in limine: quid intus queramus. Inscriptus ergo est ita: **Laus cantici ipsius dauid in die ante sabbatum: quando fundata est terra.** Recordantes ergo p omnes dies quid fecerit deus quādo creauit ⁊ ordinauit vniuersa a p̄ma die vsq̄ ad sextū diem: septimū enim sanctificauit: quia in illo requieuit post omnia opera que fecit valde bona: et inuenimus eū sexto die fecisse: qui dies hic cōmemoratur: quia dixit: ante sabbatū oīa animalia in terra: Deinde ip̄o die fecit hominē ad imaginē ⁊ similitudinem suā. Non enīt sine causa illi dies sic sunt ordinati: nisi quia ⁊ secula sic cursura erant anteq̄ requiescamus in deo. Tunc autē requiescim⁹ si facim⁹ opa oīa bona. Ad

Gen.1. hoc exemplū dictū est de deo: Requieuit deus septimo die cum fecisset oīa opera bona valde. Nō enim fatigat⁹ est vt requiesceret: aut modo nō ope-

Joh.5. ratur: cum aperte dñs christus dicat: Pater meus vsq̄ nūc operat̄. Dicit enim illud iudeis qui carnaliter sentiebant de deo: nec intelligebant quia deus cum quiete opatur: ⁊ semper opatur: ⁊ semper qui-

B etus est. Ergo ⁊ nos quos in se voluit deus tūc figurare: post omnia opera bona habebimus requiem. Et quidē opera nostra bona fratres que hic operamur in seculo ante requiē: quasi cū labore sunt: ⁊ requies illa in spe ē: nōdū tenet̄ in re: Etenī nisi esset in spe: deficeremus in labore: Sz trāseunt opera labo-

Math.25. riosa ⁊ bona. Quid eñ tam bonū: q̄ porrigere panem esurienti: Et quod audiebam⁹ modo cum euāgeliū legeretur: Quid eñ tam bonū: q̄ id quod ad-

Luc.3. monebat generaliter: Omnis qui habet duas tunicas det nō habenti: ⁊ qui habet escas pascat esurientem: Nudum vestire bonū opus est: Nūquid semper erit hoc opus bonū: Habet aliquantulū laborem: sed habet solatiū in spe future quietis. Quātū autē laborē habet q̄ vestis nudū: Bonū opus non multum laborat: malū opus habet laborem. Qui enim vestit nudum si habet vnde faciat: nō laborat:

Luc.2. si nō habet vnde faciat: gloria in excelsis deo: ⁊ i terra pax hominibus bone voluntatis. Qui autē vult spoliare vestitū: quantum laborat quis enumerat: Et tamē ⁊ ista transitura sunt: cum venerim⁹ ad illā requiem vbi nemo esurit qui pascat̄: nemo nud⁹ est qui vestiat̄. Ideo quia ⁊ ista transitura sunt opa bona: et sextus iste dies quādo pficiuntur opera bona valde: h̄z vesperā: In sabbato aūt nō inueniem⁹ esse vesperam: quia requies nostra non habebit finem.

Gen.1. Vespera eñ: p fine ponitur. Sic ergo sexto die fe-

C cit deus hominē ad imaginē et similitudinē suam: sic inuenim⁹ sexto seculo venisse dñm iesum christū: vt reformaret̄ homo ad imaginē dei. Primū enim tempus tanq̄ primus dies: ab adā vsq̄ ad noe. Secūdū tēpus tāq̄ secūdus dies: a noe vsq̄ ad abraā. Tertiū tempus tanq̄ tertius dies ab abraam vsq̄ ad dauid. Quartū tempus tāq̄ quartus dies a dauid vsq̄ ad transmigrationē babylonie. Quintum tempus tanq̄ quintus dies a transmigratiōe in babyloniā vsq̄ ad predicationē iohannis. Sextus dies iam a p̄dicatione iohānis agit̄ vsq̄ ad finem: et post finem sexti diei puenimus ad requiem. Modo ergo sextus dies agitur. Si sextus dies agit̄. videte quid habeat titul⁹: In diē ante sabbatū quādo fundata est terra. Iam audiamus ip̄m psalmū: ip̄m interrogemus quomō fundata est terra: ne forte tunc facta est terra. Nec in Genesi sic legimus. Quando ergo fundata est terra: Quādo: nisi cū fit qd̄ lectum est modo in Apostolo: Si tamē statis in fide vt sta- 1.Cor.15.

biles ⁊ immobiles: Cum oēs qui credūt p vniuersam terram immobiles sunt in fide: fūdata est terra: tunc fit homo ad imaginē dei. Quod significat sextus ille dies in Genesi. Sed quomō fecit illud de⁹: Quomō fundata est terra: Christus venit vt fūdaret terrā. Fundamētū eñ aliud nemo potest pone- 1.Cor.3.

re p̄ter id quod positū est: quod est christus iesus. De illo ergo cantat psalmus.

Expositio psalmi.

D **Dominus regnauit decorē induit:** D [illegible]

induit dñs fortitudinē et precinctus est. [illegible]

Videmus quia duas res induit: decorem ⁊ fortitudinē. Vt quid autem: Vt fundaret terram. Sequitur enim: **Etenim confirmauit orbē** [illegible]

terre: qui non commouebitur. Unde cōfirmauit: Quia decorē induit. Non cōfirmaret si solum decorē indueret ⁊ nō fortitudinē. Quare ergo decorem: Quare fortitudinē: Utrūq̄ enim dixit: Dñs regnauit decorē induit: induit dñs fortitudinem et precinctus est. Nostis fratres quia dñs noster cum venisset in carne: his quibus p̄dicabat euāgelium: aliis placebat: aliis displicebat. Nam dicit̄ fuit ad- Joh.7.

uersus se lingue iudeorū: Aliī dicebāt quia bon⁹ est: aliī dicebāt nō: sed seducit turbas. Aliī ergo loq̄bāt bñ: aliī detrahebāt: lacerabāt: latrabāt: mordebāt: conuitiabant̄. Ad eos ergo quibus placebat: decorem induit: ad eos quib⁹ displicebat: fortitudinem induit. Imitare ergo ⁊ tu dñm tuum: vt possis esse vestis ip̄ius. Adesto cū decore ad eos quib⁹ placēt bona opera tua: esto fortis aduersus detractores. Audi paulū apostolū imitantē dñm suum: quomō et ip̄e habuit decorem: habuit ⁊ fortitudinē. Chri- 2.Cor.2.

sti bonus odor sumus inquit in oīni loco: ⁊ in his q salui fiunt: ⁊ in his qui pereunt. Quibus eñ placet bonū: salui fiunt: qui detrahunt bono: pereunt. Qn̄ suum erat ille odorē habebat bonū: immo bonus odor erat: sed ve miseris qui et bono odore moriuntur. Non eñ ait illis: Bonus odor sum⁹: illis mal⁹ odor sumus: sed christi bonus odor sumus ait i omni loco: ⁊ in his qui salui fiunt: ⁊ in his qui pereunt.

Subiecit statim: Aliis quidē sumus odor vite i vi- Ibidem.

tā: aliīs odor mortis in mortē. Quib⁹ eñ erat odor vite in vitam: decorem induerat: quibus erat odor mortis in mortē: fortitudinē induerat. Si autē tūc gaudes quādo te laudant homines: ⁊ placēt illis bona opera tua: cum aūt vituperauerint: deficis in bonis opibus: et quasi fructū bonorū operū te perdidisse arbitraris: quia inuenis rep̄hensores: nō stetisti immobilis: nō pertines ad orbem terrarū qui nō cōmouebitur. Induit dñs fortitudinē et p̄cinctus est. De ip̄o decore ⁊ fortitudie habet alio loco apostolus paul⁹: Per arma iustitie: dextera et sinistra. 2.Cor.6.

Uide vbi decorem: vbi fortitudinē. Per gloriam et ignobilitatē. In gloria decorus: in ignobilitate fortis. Apud alios gloriosus p̄dicabatur: apud alios ignobilis contēnebatur. Decorē afferebat eis quibus placebat: fortitudinē aduersus eos quibus displicebat. Et sic enumerat omnia vsq̧ in finem: vbi dicit quasi nihil habentes: et omnia possidentes. Cum omnia possidet: decorus ē: cum nihil habet fortis est. Non ergo mirū est si sequitur: Etenim firmauit orbem terre qui non cōmouebitur. Quō em̄ nō cōmouebit orbis terrarū? Cum credūt in christū omnes fideles: et parati sunt ad vtrūq̧ gaudere cū laudantibus: fortes esse aduersus vituperātes: nō mollescere linguis laudantiū: nec frangi linguis vituperantiū.

F Forte queramus et de hoc verbo: quare dixit precinctus est. Cinctio opera significat. Tunc em̄ se quisq̧ cingit: cū operaturus est. Sed quare nō dixit: cinctus est: sed: p̄cinctus est? Dicit em̄ in alio psalmo: Ps. 44. Accingere gladiū tuū circa femur potentissime: populi sub te cadent. Nec ibi dixit cingere: neq̧ p̄cingere: sed accingere. Accingeris em̄ quādo aliquam adiūxeris lateri tuo p̄cinctionē. Ideo accingere gladium tuū. Gladius dn̄i vnde debellauit orbem terrarū: occidēdo spūs neq̄tie: spūs dei ē i v̄itate s̄monis dei. Quare circa femur accingere dicit gladiū? Aliō q̄dē ex alio de alio psalmo ad cīctionē diximus: Sz tamē quia cōmemoratū est: nō ē p̄termittēdū. Quid est accinctio gladij circa femur? Per femur: carnē significat. Non em̄ aliter debellaret dn̄s orbē terrarū: nisi in carnē veniret gladius veritatis. Dic ergo quare p̄cinctus est? Qui se p̄cingit: ante se ponit aliquid quo p̄cingitur. Unde dictū est: Io. 13. Precinctus est linteo: et lauit pedes discipulorū suorum. Quia em̄ tunc humilis fuit quādo linteo p̄cinctus est: lauit pedes discipulorū suorū. Omnis aūt fortitudo in humilitate: quia fragilis est omnis superbia: Ideo cū de fortitudine diceret: addidit p̄cinctus est: vt recolas deū precinctū humilē: quādo pedes discipulorum lauit. Et exhorruit petrus dn̄m suū magistrū suum: minus dixi magistrū suū: cū dixissem dn̄m suum: curuantē se ante pedes suos: et lauantē sibi pedes: expauit et dixit: Domine: non lauas mihi pedes. Et ille: Quod ego facio tu nescis modo: scies aūt postea. Et ille: Non lauabis mihi pedes in eternū. Et ille: Si non lauero te: nō habebis partē Ibidem. mecū. Petrus qui primo expauerat dn̄m lauantē sibi pedes: plus expauit: non habebis partē mecū: et credidit nō sine causa hoc facere dn̄m: nisi q2 erat illud forte sacramentū: et ait: Dn̄e: nō pedes tantū: sed et caput et totū. Et ille: Qui lotus est semel: non habet necessitatē iterū lauandi: sed est mūdus totus. Non ergo ad sacramentū tātū mūdationis pertinebat qō lauit pedes eis: sed ad exemplū humilitatis. Hoc em̄ dixerat: Quod em̄ ego facio nescis: scies postea. Uideamus si scierūt postea: videamus si aperuit illis quod faciebat: vt videamus dn̄m p̄cinctū fortitudine: quia in hūilitate est tota fortitudo. Cū Io. 13. lauisset eis pedes rursus discubuit: et ait illis: Dicitis me magistrū: et vere dicitis: Sū etenim: Dicitis me dn̄m et verū dicitis: sum etenim. Si ergo ego magister et dn̄s vester laui vobis pedes: quomō oportet vt hoc vobis inuicē non faciatis? Si ergo in humilitate est fortitudo: nolite timere superbos. Humiles tan̄q̄ petra sunt. Petra deorsum videt: sed solida est. Superbi quid? Quasi fumus: Etsi alti sunt: euanescunt. Ergo ad humilitatē dn̄i referre debemus qō precinctus est: s̄m cōmemorationē euāgelij qō p̄cinctus est: vt lauaret pedes discipulis suis. Est et aliud quod in hoc verbo possimus intelligere. G

Diximus: quia qui se p̄cingit: ante se ponit quod sibi adiūgit vt se cingat. Quia ergo illi qui detrahūt nobis. aliquādo nobis absentibus faciūt: tā̄q̄ post dorsum suū sūt: aliq̄n coram in facie: sicut dn̄o faciebant pendenti in cruce: Si filius dei est descendat Matth. 27. de cruce. Non opus habes fortitudine quādo tibi aliquis detrahit absenti: quia nō audis: nec sentis: Si aūt in faciē tibi dicat: opus ē vt fortis sis. Quid est: fortis sis? Ut feras: ne forte ideo te putes fortē cum audieris: quia reddis pugno victus conuitio. Non est ista fortitudo si putaris reddas: qm̄ ab ira victus es. Et valde stultū est hominē victū fortem dicere: cū dicat scriptura: Melior est qui vincit irā: Prouer. 16. q̄ qui capit ciuitatē. Meliorē dixit ire victorem: q̄ ciuitatis captiuatorē. Habes ergo aduersariū magnum in teipso. Cum audito conuitio ira cepit surgere vt reddas malū p̄ malo: recordare v̄ba Apostoli: Non reddentes malū pro malo: neq̧ maledi 1. Pet. 3. ctum p̄ maledicto. His verbis recordatis frangis iram: tenes fortitudinē: et q2 corā te ille tibi maledixit: non post dorsum tuū p̄cinctus es illa. Iam cetera audiamus: Breuis est psalmus. Etenim cōfirmauit orbem terre: qui non cōmouebitur. Uidetis fratres: multi credūt in christū: magna turba est: et tamen in hac magna turba audistis modo cū euangeliū legeretur: quia veniet dn̄s ferens palam in manu Matth. 3. sua: et mundabit areā suā: frumentū recondet in horreo: paleas cōburet igne inextinguibili. Sūt ergo per totā terrā et boni et mali. Boni grana sunt: mali palea. In aream intrat tribula: paleā concidit: triticū purgat. Quis est ergo orbis terrarū qui nō cōmouebitur? Quod vtiq̧ nō diceret: nisi esset et orbis terrarū qui cōmouebitur. Est orbis terrarū qui non cōmouebitur: est orbis terrarū qui cōmouebitur: quia et boni qui stabiles sunt in fide: orbis terrarum est: ne quis diceret: in partes sunt: et mali q̄ nō stant in fide cū senserint aliquā tribulationē: p̄ orbē terrarū sunt. Est ergo orbis terrarū mobilis: Est et orbis terrarū immobilis: de quo dicit Apostolus: Uidete orbē terrarū immobilē. Rogo te de quibus dicebat Apl̄s? Et quibus est hymeneus et phile- 2. Timoth. 2. tus: qui circa veritatē aberrauerūt: dicentes resurrectionē iam factā esse: et fidem quorundā subuerterunt. Nunquid isti ad orbē terrarū p̄tinebant q̄ nō cōmouebitur: Sed palea erant Et fidē inquit quo Matth. 3. rundā subuertūt. Non dixit omniū: Et si omnium diceret: omēs intelligere deberemus p̄tinentes ad ciuitatem babyloniā: que habet dānari cum diabolo. Tamen fidem quorundā dixit: et quasi diceret ei: et quid eis potest referre subiecit statim: Firmū aūt 2. Timoth. 2. fundamentū dei stat. Ecce habes orbem terrarum qui nō cōmouebitur: habēs signaculū hoc. Nō signaculū habet firmū fundamentū? Nouit dominus Ibidem. qui sunt eius. Iste est orbis terrarū qui non cōmouebitur: nouit dn̄s qui sunt eius. Et quod signaculum habet? Et recedet ab iniusticia omnis qui nomi Aba. 8. nat nomen dn̄i. Modo ab iniquitate recedat. Ab in

quio enim nõ potest recedere: quia mixta est palea
tritico vsq dum ventilet. Quid diximus fratres?
Et in ipsa area: mira res est de tritico: Recedit a pa-
lea cũ expoliatur: et non recedit ab area cũ trituratur.
Quando aũt omnino separabitur? Cum venerit ven-
Math.3. tilator. Ergo modo area in orbe terrarũ est: necesse
est vt si pficis: inter iniquos viuas. Ab iniquis rece-
dere nõ potes: ab iniquitate recede. Recedat ab in-
h iquitate om̃is qui nominat nomen dñi: et erit in or-
Alt. non hz. be terrarũ qui non commouebitur. Parata est
Al. tunc. sedes tua deus ex illo. Sedes tua deus ex il-
lo. Ex illo: quid est? Ex tunc. Tanq̃ si diceret: Que
est sedes dei? Vbi sedet deus? In sanctis suis. Vis
esse sedes dei? Para locum in corde tuo vbi sedeat.
Que est sedes dei: nisi vbi habitat deus? Vbi habi-
tat deus: nisi in templo suo? Quod est templũ ei?
Aut parietibus instruitur? Absit. Mundus iste est
forte templũ ipsius: quia valde magnus est: et digna
res que capiat dñm? Nec capit eum a quo fact9 est.
Et vbi capit? In anima quieta: in anima iusta: Ip-
sa illũ portat. Magna res fratres. Certe magn9 est
de9: Fortibus grauis est: at infirmis leuis est. Quos
dixi fortes? Superbos: qui quasi habẽt p̃sumptio-
nem virium suarũ. Nam infirmitas illa in humili-
tate: maior fortitudo est. Audi Apostolũ dicentem:
2.Cor.12. Quãdo infirmor: tũc potens sum. Hoc est quod cõ-
mendauit euãgeliũ: q dñs p̃cinctus est fortitudine
qsi humilitatẽ docebat. Ergo ipsa est sedes dei: que
Esa.66. aperte alio loco in pphetia dicitur: Super quẽ re-
quiescet spiritus meus: Id est: vbi requiescit spirit9 dei:
nisi in sede dei? Audi: quomõ describat ipam sedẽ.
Forte auditur9 eras marmoratã domũ: amplam:
spaciosam: atriorum magnitudine: et fulgore tecto-
rum. Audi quid sibi paret deus. Super quẽ requi-
escet spiritus meus? Super humilẽ et quietũ: et tre-
mentẽ verba mea. Ecce humilis esto et quietus: vt et
in te habitet deus. Altus est deus: nõ in te habitat
si altus esse volueris. Certe altus vis esse: vt habi-
tet in te deus: humilis esto et tremens verba eius: et
ibi habitat. Non timet trementẽ domũ: quia ipse il-
I lam firmat. Parata est sedes tua deus ex illo. Ex il-
lo: id est ex tunc: id est quasi quoddã tempus signifi-
cat ex tunc. Ex quo? Forte ex die ante sabbatũ: Ex
illo quia titul9 psalmi p̃scribit nobis ex quo. Sex-
to em̃ die: id est tempore hui9 mundi sexto: venit do-
minus in carne. Ex illo ergo? Plane ex illo fm ho-
minẽ: ex illo ex vtero. Quid em̃ dicit alius psalm9?
Ps.109. In splendore sanctorũ ex vtero. In splendore san-
ctorum: id est vt illuminent sancti: vt videant deum
in carne: et purgetur cor: vnde videat in diuinitate.
In splendore sanctorũ ex vtero. Sed quid ibi sequi-
tur? Ne forte ex vtero inde incipe putares esse chri-
Ibidem. stũ ante luciferũ inde genui te. Cum dixisset: In splẽ-
dore sanctorũ ex vtero: subiecit statim ne putares
christum a tẽpore esse cepisse ex quo natus est: sicut
cepit adam: sicut abraã: sicut dauid: Ante luciferũ
genui te: ante om̃e quod illuminatur. Per luciferũ
enim aut stellas om̃es significat: et per stellas tẽpo-
Gen.1. ra: quia fecit deus stellas in signo temporũ: vt ante
tẽpa inuenias natũ esse christũ: et vtiq q nat9 ẽ an-
te tempa: nõ potest videri natus ex tempe: quia et tẽ-
Ioh.1. pora creatura dei sunt: Et vtiq si omnia per ipsum
facta sunt et tẽpora per ipm facta sũt: aut certe ante

omnes spirit9 qui illuminãtur de sapientia dicit. An-
te luciferũ genui te. Intẽdat charitas vestra. Quo-
mõ ergo cum dixisset: Ex vtero: veluti p̃caueat fi-
dei nostre ne inde putaremus cepisse christum ex
quo ex vtero virginis natus est: subiecit statim: An-
te luciferum genui te: sic et hic cum dixisset: ex illo:
id est ex quodã tempore: ex die ante sabbatũ: ex illa
sexta etate mũdi: quãdo venit dñs christ9 et in carne
natus est: Et quia dignatus est homo fieri propter
nos deus: nõ solum ante abraam: sed ante celum et
terram: qui dixit: Ante abraam ego sum: Non solũ Ioh.8.
autẽ ante abraam: sed ante adam: nõ solũ ante adã:
sed ante om̃es angelos: ante celum et terram: q: om- Ioh.1.
nia per ipm facta sunt: subiecit ne tu intendẽs diem
natiuitatis domini ex quo natus est: putares ex illo
esse cepisse: Parata est sedes tua deus. Sed quis
deus? A seculo tu es: Ab eterno dixit: ἀπὸ
αἰῶνος sic habet grecus. αἰὼν: aliquãdo seculũ
ponitur: aliquãdo eternũ ponitur. Ergo o tu qui ex
illo videris natus: ex eterno es. Non aũt natiuitas
humana cogitetur: sed cogitetur eternitas diuina.
Ergo cepit ex quo natus est: creuit: audisti euange-
lium: elegit discipulos: impleuit illos: ceperũt pre-
dicare discipuli. Forte hoc est quod consequenter
dicit. Eleuauerunt flumina dñe: eleuaue-
runt flumina vocem suam. Eleuauerunt k
flumina voces suas. Que sũt ista flumina que Al. ...
eleuauerũt voces suas? Non audiuim9: Neq quã-
do natus est domin9 audiuimus locuta flumina: ne-
q quãdo baptizatus est: neq quãdo passus est au-
diuimus flumina locuta. Legite euangeliũ: et non
inuenitis quia locuta sunt flumina. Parũ est quia
locuta sunt: eleuauerunt voces suas. Nõ solum lo-
cuta sunt: sed fortiter: magne: excelse. Que sunt ista
flumina que locuta sunt? Diximus q in euangelio
non legimus: tamẽ ibi queramus. Nam si ibi non
inuenimus: vbi inueniem9? Ego vobis fingere po-
tero: et subito ero non certus dispensator: sed inept9
fabulator. In euãgelio queramus: simul queram9:
que sunt ista flumina que eleuauerunt voces suas.
Stabat iesus et clamabat: dictum est in euangelio.
Quid clamabat? Ecce iam ipm caput fluminũ cla-
mat: ipse fons vite vnde sunt flumina cursura: leua-
uit prior vocem suam. Et quid stans iesus clama-
bat? Qui credit in me (sicut scriptura dicit) flumina Ioh.7.
aque viue de ventre eius fluent. Euangelista sequi-
tur statim. Hoc autẽ dicebat de spiritu quem acce-
pturi erant hi qui in eum erant credituri. Spiritus Ibidem.
autem nondũ erat datus: quia iesus nondum erat
glorificatus. Cum autem glorificatus est iesus in re-
surrectiõe: et ascẽsione in celos (sicut nostis fratres)
impletis ibi decem diebus propter quoddã sacra- Act.2.
mentũ: misit spiritũ suum sanctũ: impleuit discipu-
los. Ipse spiritus magnũ flumen: vnde impleta sũt
multa flumina. De ipso flumine dicit psalmus alio Ps.45.
loco: Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Er-
go facta sũt flumina currẽtia de vẽtre discipulorũ q l
acceperunt spiritumsanctum: Ipsa flumina acce-
pto spiritusancto: vnde eleuauerunt voces suas?
Quare eleuauerunt? Quia primo timuerunt. Pe-
trus nondum erat flumen quando interrogatione Matth.26.
ancille ter christum negauit dicens: Nescio homi-
nem. Hic timens mentitur: nondum eleuat vocem:

nondum est flumen. Ubi autem impleti sunt spiritu sancto: accersierũt eos iudei: et preceperunt eis ne omnino loquerẽtur: neq̃ docerent in nomine iesu.
Act.4. Petrus autem et iohannes dixerunt ad eos: Si iustum est coram deo: vt vobis obediamus magis q̃ deo: iudicate: Non enim possumus que vidimus et audiuimus nõ loqui. Eleuauerunt ergo flumina voces suas **A vocibus aquarum multarum.** Ad ipsam eleuationem vocis pertinet quod ibi scriptum est: Stetit autẽ petrus cum vndecim: et eleuata voce dixit ad eos: Uiri iudei: et cetera quibus annunciat iesum sine timore cum magna fiducia. Eleuauerunt enim flumina vocem suam: a vocibus aquarum multarum. Nam et cum dimissi essent apostoli de concilio iudeorum: venerunt ad suos et indicauerunt quanta eis sacerdotes et seniores dixerunt.
Ibi.3. At illi audientes: leuauerunt voces vnanimes omnes ad dominũ et dixerunt: Domine: tu es qui fecisti celum et terram: et mare et oĩa que in eis sunt: et cetera que dicere potuerunt flumina eleuantia vocem suam. **Mirabiles suspensure maris.** Cum eñ eleuassent voces suas discipuli illi: crediderunt multi: et acceperunt multi spiritumsanctũ: et ceperũt multa flumina clamare de paucis. Ideo sequitur: A vocibus aquarũ multarum mirabiles suspensure maris: id est huius seculi. Cum cepisset christus tãtis vocibus predicari: cepit irasci mare: ceperunt crebrescere persecutiones. Cum eleuassent ergo flumina vocem suam a vocibus aquarum multarum: mirabiles suspensure maris. Suspensure exultationes sunt: quia quãdo irascitur mare: suspenduntur fluctus. Suspendãtur fluctus quantũ volunt: fremat mare quantum vult: mirabiles quidem suspensure maris: mirabiles mine: mirabiles persecutiones. Sed vide quid sequitur: **Mirabilis in excelsis dominus.** Compescat se ergo mare: et aliquãdo tranquilletur: detur pax christianis. Turbabat mare: fluctuabat nauicula. Nauicula ecclesia est: mare seculum est. Uenit domin⁹: ambulauit super mare: et pressit fluctus. Quomodo ambulauit dominus super mare? Super capita istorum fluctuum magnorum spumantium. Potestates et reges crediderunt: et subiugati sunt christo. Ergo non terreamur: quia mirabiles suspẽsure maris: mirabilis in excelsis dominus. **Testimõia tua credita facta sunt nimis.** Magis q̃ mirabiles erant suspensure maris: et mirabilis in excelsis dominus. Testimonia tua credita facta sunt nimis. Testimonia tua: quia dixerat illud ante: Hec dico vobis: vt in me pacem habeatis: in mundo autem pressuram. Ergo quia mundus pressuram vobis facturus est dico vobis. Ceperunt pati: et confirmarunt in se quod illis predixerat domin⁹: et magis fortes facti sunt. Cum enim videbant impleri in se passiones: sperabant compleri in se et coronas. Et ideo mirabiles suspẽsure maris: mirabilis in excelsis dominus. Ut in me inquit pacem habeatis: in mundo autem pressuram. Ergo quid facimus? Sevit mare et extolluntur fluctus: et rabidi fremũt: pressuras patimur. Nonne forte deficimus? Absit. Mirabilis in excelsis dominus: Ideo et ibi cum diceret: Ut in me pacem habeatis: in mundo autem pressuram: quasi diceretur: Putas non premet nos mundus et extinguet nos: statim subiecit: Sed gaudete: quia ego vici seculum. Si ergo ait: ego vici seculum: adherete illi qui vicit seculum: qui vicit mare: Gaudete ad eum: quia mirabilis est in excelsis dominus: et testimonia tua credita facta sũt nimis. Et quid factum est de his oĩbus? **Domum tuam decet sanctificatio domine.** Domum tuam: totam domũ tuam: Nõ hic: aut hic: aut ibi: sed domum tuam: tantum per totum orbem terrarum. Quare per totum orbem terrarũ? Quia correxit orbem terre qui non cõmouebitur. Dom⁹ domini fortis erat: per totum orbẽ terrarũ erit. Multi cadent: sed domus illa stat. Multi turbabuntur: sed domus illa non mouebitur. Domum tuam decet sanctificatio domine. Nunquid paruo tẽpore? Absit. **In longitudine dierum.**

Explicit Tractatus de ps̃. XCII.

Incipit Tractatus de ps̃. XCIII.

Sicut intentissime audiuimus cum psalm⁹ iste legeretur: ita intente audiamus cum reuelat domin⁹ que hic dignatus est opacare mysteria. Ad hoc enim clauduntur quedam sacramenta scripturarum: non vt denegentur: sed vt pulsantibus aperiantur. Si ergo affectu pio et sincera cordis charitate pulset: ille aperiet qui videt vnde pulsetis. Notum est nobis oĩbus atq̃ vtinam de numero eorum non simus: multos murmurare aduersus dei patientiam: et dolere iniquos homines et impios: vel viuere in hac terra: vel etiam plurimũ posse: et quod est amplius plerũq̃ plurimum posse malos aduersus bonos: et sepe malos premere bonos: malos exultare: bonos laborare: malos superbire: bonos humiliari. Attendentes talia: in genere enim humano abundant: peruertuntur impatientes et infirmi animi: quasi frustra sint boni: quia deus auertit vel auertere videtur oculos suos a bonis operibus piorum et fidelium: et augere malos i his que diligunt. Putantes ergo infirmi frustra se bene viuere: aut inuitantur ad imitandam maliciam eorũ quos quasi florere conspiciunt: aut si per infirmitatem: vel persone sue vel animi timent male facere: ne aliquid illis sm leges seculi mali accidat: nõ quia iusticiam diligunt: sed vt dicam apertius timentes damnari inter hoĩes vel ab hoĩbus: abstinent se q̃dem a factis malis: sed non se abstinent a cogitationibus malis: Et inter cogitationes eorum iniquas precipue caput iniquitatis illa tenet impietas: quia videtur eis deus negligere et nõ curare res humanas: et aut equaliter habere bonos et malos: aut etiam quod ẽ perniciosius cogitare: insectari bonos: et malis fauere. Qui talia cogitat: et si nihil mali alicui faciat: facit plurimum sibi: et in semetipsum impius est: et iniquitate sua non ledit deũ: sed interficit se: neq̃ nocent hominibus: quia timidi sunt qui talia cogitant: sed tamen homicidia eorum: adulteria eorũ: fraudes et rapinas eorũ videt deus: et punit ĩ cogitationibus eorũ. Quid enim velint: ille attendit cuius oculus non repellitur carne: vt non videat voluntatẽ. Tales si occasiones inueniãt: nõ mali fiũt sed manifestant: nõ vt sentias quid natum sit manifestum: sed vt intelligas qđ latebat inclusum. Paucis his annis: et prope hesterno die vidimus: hec ho

[...]mines: ꝛ pbauerũt etiã qui tarde intelligunt. Erat enim hic vna domus potentissima ad tempus: de qua flagellũ fecerat deus generi humano: ꝛ castigatum est inde genus humanũ: sic cognoscat flagellũ patris: ꝛ timeat sentẽtiã iudicis. Cum ergo esset hic eadem domus magna: multi sub illa gemebãt: murmurabant: reprehẽdebant: detestabantur: blasphemabant: Quomõ se artant homĩes: ꝛ dãtur diuino illo iudicio? Multi in ↄcupiscentias cordis sui subito euertebant ipam domũ illi qui murmurabant de ipa domo: ꝛ ab eis talia homines patiebãtur: qualia se pati ipi a talibus pauloante querebantur. Bonus ergo ille est qui ꝛ quãdo potest mala facere non

Eccl. 31. facit: De quo scriptum est: Qui potuit trãsgredi et nõ est transgressus: et facere mala et nõ fecit: Quis est hic et laudabim⁹ eum? Fecit enim mirabilia in vita sua. Loquebaꝛ scriptura de potentibus innocentibus. Et lupus eñi tantũ vult nocere quantum leo: Dissimiliter nocent: sed nõ dissimiliter cupiunt. Leo enim nõ solum contẽnit canem latrantẽ: sed etiam fugat: ꝛ venit ad ouile: et obmutescentibus canibus rapit quod potest: Lup⁹ nõ audet inter latrat⁹ canum. Nunquid ꝓpterea quia nõ potuit auferre a canibus territus: innocẽtior remeauit? Docet ergo deus innocentiã: vt quisq̃ innocens sit: nõ timore pene: sed amore iusticie. Tũc enim liber est innocẽs: ꝛ verus est innocẽs ẽ. Qui autẽ timore innocẽs est: nõ est innocens: q̃uis nõ noceat cum vult nocere. Non enim nocet alteri p effectũ malum: sed sibi plurimũ per cupiditatẽ malam. Nã quomõ sibi no

Ps. 10. ceat: audi scripturam: Qui autem amat iniquitatẽ: odit animã suam. Et reuera multum errãt homĩes qui putant iniusticiã suam alijs nocere: ꝛ sibi nõ nocere. Ad alios ꝓcedit iniquitas cuiuslibet: vt corpori noceat: vt rem familiarẽ ledat: vt villam inuadat: vt mancipiũ abducat: vt aurum auferat: aut argentũ: vel si quid aliud possidet: Ad hoc ꝓfertur illa iniquitas ad alterum. Ergo iniquitas tua alieno corpori nocet: tuo animo nõ nocet? Contra istã simplicem veracẽq̃ doctrinam qua insinuaꝛ hominibus bonis: vt ipam iusticiam diligant: et ex ea placere deo velint: ab illa intelligant luce quadã intelligibili ꝑfundi animã suam: vt faciant iusta opera: ꝛ illam lucem sapiẽtie omnibus que in seculo diliguntꝛ ꝑponant:

C Contra istam doctrinã talia murmura sũt hominũ: etsi nõ ꝓcedunt in voce: roduntur in corde. Quid ergo dicunt? Vere placitur⁹ sum deo per iusticiã: Aut iusti illi placẽt: sub cui⁹ ipio mali florẽt? Tanta mala cõmittũt: ꝛ nihil illis euenit mali? Aut si forte euenit aliquid mali: quid tibi dicunt illi cum eis ceperis dicere: Ecce quanta fecit mala: quomõ illi redditũ ẽ: qualẽ exitum habuit? Incipiũt illi cogitare iustos quib⁹ mala euenerũt: ꝛ opponunt nobis: ꝛ dicunt: Si illi propterea mali accidit aliquid quia iniquus fuit: illi quare accidit qui tam iuste vixit? Qui elemosynas tantas fecit: qui tam multa bona operatus est in ecclesia: quare talem sortẽ inuenit? Quare talẽ exitũ habuit: qualẽ ille homo qui mlta iniqua cõmisit? Ad hoc aũt ista dicunt: vt ostendãt se propterea nõ facere mala: quia non possunt: aut quia nõ audent. Nam quid velit cor: lingua testaꝛ. Et quidem etiã si lingua obmutesceret: ꝛ ipa timore cõpressa esset: deus videret intus quid cogitaret homo: si etiam aliũ hominẽ lateret. Tacitas et [...] cogitationes hominũ tales: aut etiam erumpen[...] in verba vel facta curat iste psalm⁹: si curari [...] Intendant ergo ꝛ curẽtur. Atq̃ vtinã in h[...]tudine tota que nũc est inter istos parie[...] per nos verbũ dñi: nulla sint talia vulnera que curẽtur: Vtinã nulla sint: Nõ tamẽ rẽ sup̃fluam facim⁹ dicere: si nulla ibi sunt vulnera. Instruanꝛ corda ad sanãdos alios: cum audire talia ceperint. Credo eñi quia vnusquisq̃ christian⁹ cum audierit aliquem dicentẽ talia: si bonus fidelis est: ꝛ bene credit deo: et spes eius est in futuro seculo: nõ in hac terra: non in hac vita est: et nõ frustra audit vt sursum cor habeat: irridet ꝛ dolet talia murmurãtes: et diꝛ sibi: Deus nouit quid agat: nos nõ possumus nosse consilium ipius: quare parcit malis ad tẽpus: vel quare laborẽt boni ad tẽpus: Sufficit tamen mihi hoc scire: quia ꝛ ad tẽpus laborat bonus: ꝛ ad tempus floret malus. Qui ergo talis est: secur⁹ est: et patienter fert omnes felicitates malorũ: ꝛ labores bonorũ patienter fert: Tolerat donec finiaꝛ hoc seculũ: donec transeat iniquitas. Iam talis beatus est: ꝛ erudiuit eum deus de lege sua: et mitigauit eũ a diebus malignis: donec fodiaꝛ peccatori fouea. Qui vero nõdũ est talis: audiat per nos quod dño placet: Plura autẽ ipe dicat in corde: qui melius videt vulnus quod curet. Psalmus hunc titulũ habet: id est hãc inscriptionem: **Psalmus ipsi dauid quarta sabbati.** D

Docturus est psalmus iste patiẽtiam in laboribus iustorũ: Cõtra iniquorum felicitates patientiã docet: patiẽtiã edificat: Hoc habet totus a capite vsq̃ in finẽ. Quare ergo talẽ habet titulũ: in quarta sabbati? Vna sabbati: dies dominic⁹ est. secũda sabbati: secunda feria: quem seculares diem lune vocãt: Tertia sabbati: tertia feria: quẽ diem illi martis vocant. Quarta ergo sabbatorũ: quarta feria: qui mercurij dies dicitur a paganis et a multis christianis: sed nolumus vt dicant: atq̃ vtinã corrigantur vt nõ dicant. Sic eñi habẽt linguam suam: qua vtantur. Non eñi ꝛ in omnibus gentibus ista dicũtur. Multe gẽtes alie atq̃ alie aliter vocãt. Melius ergo de ore christiano ritus loquẽdi ecclesiasticus ꝓcedit. Tamen si quem forte consuetudo traxerit: vt illud exeat ex ore quod improbat corde: intelligat illos omnes de quorũ nominibus appellata sũt sidera homines fuisse: nec ex eo esse cepisse ista sidera in celo: ex q̃ illi esse ceperũt: Et ante ibi fuerunt: s per beneficia quedam mortaliũ mortalia illi homines pro tẽpore suo: quia plurimũ potuerunt ꝛ eminuerunt in hoc seculo cum chari essent hominibus: nõ propter vitã eternam: sed propter cõmodũ temporale deferebantur eis diuini honores. Veteres enim vates decepti: ꝛ decipere volentes: in eorum adulationẽ q̃ sibi aliq̃d ſm amorẽ secli ꝑstitissẽt: sidera ostendebant in celo: dicentes: q̄ illius esset illõ sidus ꝛ illud illius. Homĩes autẽ qui ante nõ aspexerant vt viderent: quia ibi erant et illa sidera ante q̃ nascerenꝛ: decepti crediderũt: et cõcepta est opinio vanitatis. Hanc opinionẽ erroris diabolus confirmauit: christus euertit. Nos ergo ſm q̄ loquimur

E quarta sabbatorum: quartus dies intelligitur a die dominica. Attendat itaq̃ charitas vestra quid sibi velit iste titulus. Hinc grande mysterium: ex

recera occultum. Nam pleraq; ipsius psalmi ma/
nifeste sonant: & manifeste mouent: & cito intelligun
tur. Hic autem titulus quod fatendum est habet
non parũ obscuritatis: sed aderit dñs & serenabit nu
bilum: & videbitis psalmũ: & ex fronte psalmi cogno
scetis eum. In fronte eñi habet psalmus iste: psal/
mus ipsi dauid quarta sabbatorũ. In limine est ti/
tulus: in postibus situs est. Volũt homĩes titulum
cognoscere: & sic domum intrare. Recolamus ergo
Gen. 1. scripturã sanctã in Genesi: primo die quid sit factũ:
inuenimus lucem. secũdo die quid sit factũ: inueni/
mus firmamentũ qḋ appellauit deus celum. tertio
die quid sit factũ: inuenimus speciẽ terre & maris: &
segregationem: vt oĩs congregatio aquarũ voca/
Ibidem. retur mare: & arida vocaretur terra. Quarto die: lu/
minaria fecit deus in celo: solem in potestatem diei:
lunã & stellas ĩ potestatẽ noctis: Hoc quarto die fe/
cit. Quid sibi ergo vult quod de quarto die accepit
psalmus titulũ: In quo psalmo docet patiẽtia ad/
uersus felicitates malorũ: & labores bonorum. Ha/
bes paulũ apostolũ dicentẽ sanctis fidelibus robo/
Phil. 2. rans ĩ christo: Oĩa facite sine murmuratiõe & dis/
ceptatione: vt sitis irreprehensibiles & sinceres: im/
maculati filij dei in medio nationis tortuose & puer/
se: in quibus apparetis sicut luminaria in mũdo: ver
bum vite habentes. Similitudo de luminarib' da/
ta est ad sanctos: vt sine murmuratione sint in nati/
f one tortuosa & peruersa. Sed ne quisq; ppterea pu/
tet colenda esse & adorãda luminaria celi: quia inde
aliqua similitudo ducta est ad significationẽ sancto/
rum: prius hoc explicemus in nomine christi: q̃ nõ
sit consequens vt ppterea tibi videatur adorandus
sol: aut luna: aut stelle: aut celum: quia aliqua de il/
lis similitudo ducta est: qua significarent sancti: q̃a
multa sunt de quibus ducta est similitudo ad signi/
ficandos sanctos que nõ adorãtur. Si eñi quicquid
est vnde similitudo ducit ad sanctos: adorandũ tibi
Ps. 113. putas: adora montes & colles: quia dictũ est: Mon
tes exultauerũt velut arietes: & colles velut agni oui
um. Tu de sanctis dicis: ego de ipso christo dico.
Apoc. 5. Adora leonẽ quia dictũ est: Vicit leo de tribu iuda.
1 Cor. 10. Adora petram: quia dictũ est: Petra aũt erat chri/
stus. Si autẽ non adoras in christo ista terrena: q̃/
uis de illis similitudo quedã data est ad significan/
dos sanctos: de quacũq; creatura ducta fuerit simi/
litudo: tu intellige similitudinem creature: et adora
Mal. 4. artificem creature. Dictus est sol dñs noster iesus
christus: Nunqd iste sol quẽ & minutissima anima/
Ioh. 1. lia nobiscum vident: Sed de quo dictũ est: Erat lu
men verũ quod illuminat omnẽ hominẽ venientem
in hunc mundũ. Nam lux ista nõ hominẽ solũ illu/
minat: sed & iumẽta & pecora & oĩa animalia. Qḋ
autem illuminat omnẽ hominẽ: in corde illuminat:
g vbi intellectũ solum habet. Intelligat ergo charitas
Phil. 2. vestra quibus dixit Apostolus in natione tortuosa
et peruersa: id est inter iniquos in quibus apparetis
sicut luminaria in mũdo: verbũ vite habentes: q̃dã/
modo admonuit nos: & istum psalmum intelligere:
et prenoscere titulũ ipsius. Tales eñi sancti in quib'
est verbum vite: de cõuersatione quã habẽt in celo:
despiciũt oĩa iniqua que fiunt in terra. Et quomõ
luminaria in celo per diẽ et per noctẽ pcedunt: per/
agunt itinera sua: cursus suos certos habẽt: & com
mittũtur tãta mala: nec deuiant desup stelle sixe in
celo agentes per tractus celestes, que illis cõstituit
et constituit creator ipsorũ: sic debẽt sancti sed si ĩ ce
lo figãtur corda eorum: si nõ frustra audiãt & respõ
deant sursum se habere cor: si imitẽtur eum qui ait:
Nostra aũt conuersatio in celis ẽ. Qui ergo sunt in Phil. 3.
supernis: et de supernis cogitant: sicut dictum est:
Vbi est thesaurus tuus: ibi ẽ et cor tuum: de ipsis co Matth. 6.
gitationibus supernorũ patiẽtes fiunt: et quicquid
in terra cõmittitur: sic nõ curant donec peragãt iti/
nera sua: quemadmodum non curant luminaria ce
li: nisi quõ exerceant dies & noctes: q̃uis tanta ma
la videãt fieri sup trã. Sz facile ẽ forte vt ferãt iusti
iniquitates malorũ q̃ nõ ĩ ipsos fiũt: Sz sic ferũt q̃ ĩ ali
os fiũt: sic ferãt & q̃ in ipsos fiũt. Nõ eñi ppterea de/
bent ferre & tolerare: q2 in alios fiũt: Et si in se fiant:
nõ debent pdere tolerantiã. Nam qui pdiderit tole/
rantiam: cecidit de celo. Qui autẽ fixũ habet cor in
celo: terra ipsius laborat in terra. Quanta & de ipsis
luminaribus fingũt homĩes: & patiẽter ferunt: quõ
iusti patiẽter debent ferre omnes etiam de se falsas
criminatiões: Hocipsm quod iam dudũ dixi: q2 il/
la stella mercurij est: et illa stella saturni est: & illa stel
la iouis est: conuitia fiunt stellis. Quid ille: cũ audi/
unt tanta conuitia: Nunquid mouẽtur: aut non ex/
ercent cursus suos: Sic & homo qui in natiõe per/ Phil. 2.
uersa & tortuosa habet verbum dei: sicut luminare ẽ
fulgens in seculo. Quanti qui sibi videtur honora/
re solẽ: de illo mentiũtur: Qui dicũt christus ẽ sol:
mentiũtur de sole. Nouit sol dñm suum esse christũ
et creatorẽ suũ: Et si indignari potest: acerbius in/
dignat contra falso honorantẽ: q̃ contra contume/
liosum. Seruo eñi bono: maior contumelia est iniu
ria dñi. Quanta falsa de ipsis luminaribus quidam
dicũt: & ferũt: tolerant & nõ mouẽtur. Quare: Quia h
in celo sunt. Celum aũt quid est: Nec hoc p̃termit/
tamus. Quedam de luna mentiũtur homĩes: quã/
do vidẽt obscurari lunã: & dicunt: malefici illam de
ponunt: cum certis temporib' defectũ suũ habeat
scdm dei dispositionẽ: Nõ curat tamen ista verba ho
minũ illa que in celo est. Sed quid est: ĩ celo: In fir
mamento celi est. Cuius ergo cor in firmamento li/
bri dei est: illa nõ curat. Nam celũ id ẽ firmamentũ:
intelligit p figurã liber legis. Ideo quodã loco di/
citur: Extendẽs celum sicut pellẽ: Si extendit sicut Ps. 103.
pellis: tanq̃ liber est extẽtus vt legatur. Transacto
aũt tempe quo legitur lex: propterea eñi legitur lex:
quia nondũ venimus ad illam sapientiam que im/
plet corda et mentes intuentium: et nõ opus erit vt
aliquid ibi nobis legatur: quia in eo q nobis legi/
tur: syllabe sonãt et transeũt: illa aũt lux veritatis nõ
preterit: sed fixa permanens inebriat corda videnti/
um: quomodo dictum est: Inebriabuntur ab vber/ Ps. 35.
tate domus tue: & torrente deliciarũ tuarũ potabis
eos: q̃m apud te est dñe fons vite. Et vide ipm fon/
tem: In lumine inquit tuo videbimus lumen. Quo/ Ibidem.
do ergo lectio necessaria est: q̃diu ex parte cognosci
mus: et ex parte pphetamus: sicut dicit Apostolus:
cũ aũt venerit quod pfectum est: auferet qḋ ex par/ 1 Cor. 13.
te ẽ. Nõ eñi liber necessari' erit: neq; legem' ĩ illa ci
uitate hierl'm vbi ãgeli viuũt: vñ nos mõ pegrina/
mur: & pegrinatio nostra gemit: gemit aũt si hom' q2
peregrinatur. Nã odit valde patriã: qui putat sibi

bene esse cũ peregrinatur. Nunquid ĩ illa ciuitate vbi
sunt angeli euangeliũ legitur: aut Apłus? Verbo
dei pascũtur: Qđ verbũ dei vt sonaret nobis ad tẽp⁹:
Ioh.j. verbũ caro factũ est ⁊ habitauit in nobis. Sȝ tamẽ
ipa lex que scripta est: firmamentũ nobis est: ibi si
sit cor nostrũ nõ cõpellitur iniquitatib⁹ hominum.
Ps.103. Dictũ est ergo: Extendẽs celum sicut pellẽ. Cũ aũt
Esa.34. transeũt tpa necessitatis librorũ: fiet qđ dictũ est: Ce
lum plicabitur vt liber. Qui ergo sursum habet cor:
ipm cor ipi⁹ luminare est: In celo fulget: nec vincitur
tenebris: Infra enĩ sunt tenebre: tenebre aũt iniqui
tas: nõ incõmutabiles tenebre. Iam ⁊ hesterno die
cõmemorauim⁹. Sed qui hodie tenebre sunt: si ve
lint: cras lux erunt. Qui tenebre huc ingressi sunt: si
velint iam lux esse possunt. Aperte enĩ Apostolus
ne quis putaret naturales esse iniquitates que mu
Eph.5. tari nõ possũt: Fuistis enĩ inquit aliquãdo tenebre:
nũc aũt lux in dño: sicut filij lucis ambulate. Lux in
quit in dño: nõ in vobis: Cor ergo in libro. Si cor ĩ
libro: cor in firmamẽto celi. Si ibi ẽ cor: inde lucet:
⁊ nõ mouebitur iniquitatib⁹ subterpositis: nõ quia ĩ ce
lo ibi est per carnẽ: sed quia ibi est ꝑ conuersationẽ:
Phil.3. secundũ qđ dictũ est: Nostra aũt cõuersatio in celis ẽ.
Nõ potes cogitare illam ciuitatẽ: quia nondũ vi
des. Vis cogitare celum? Librum dei cogita. Audi
Ps.1. psalmũ: Et in lege eius meditabitur die ac nocte. Et
ibi hic beatus dict⁹ est: qui nõ abijt in cõsilio impi
Ibidem. orum: ⁊ in via peccatorũ nõ stetit: ⁊ in cathedra pe
stilentie nõ sedit: sed in lege dñi fuit voluntas eius.
Vide luminare in celo: Et in lege eius meditabitur die
ac nocte. Vult patiẽter ferre oĩa? Nõ descendat de
celo: ⁊ in lege eius meditetur die ac nocte. Ergo in
celo cor eius. Si in celo cor eius: omnes iniquitates
que fiunt in terra ad tempus: omnes felicitates malo
rum hominũ: omnes labores iustorũ: meditanti die
ac nocte legẽ dei: nulla sunt: ⁊ paciẽter tolerat omnia:
et erit beatus erudit⁹ a deo. Et quomõ in firmamẽ
to celi? Quia lex firmamentũ est. Beatus vir quẽ
tu erudieris dñe: ⁊ ex lege tua docueris eũ: vt miti
ges eum a diebus malignis: donec fodiatur peccato
ri fouea. Attendite ergo luminaria quomõ ꝓcedũt
et occidũt: ⁊ redeunt: Agũt cursus suos: distinguũt
diem et noctem: voluunt annos et tempora: et tan
ta mala fiunt in terra: illis quietẽ in celo habentib⁹.
Quid est ergo quod docet nos deus? Iam attenda
mus psalmum.

Expositio psalmi.

R Al. fiducialiter.

DEus vltionũ dñs: deus vltionum
fidenter egit. Tu putas quia non vin
dicat? Qui vindicat deus vltionũ est. Quid est de
us vltionum? Deus vindictarũ. In eo certe mur
muras: quia nõ vindicatur in malos. Noli murmura
re: ne inter illos sis in quos vindicatur. Facit ille fur
tũ ⁊ viuit: Tu murmuras aduersus deũ: quia non
moritur qui tibi furtũ fecit. Si iam non facis furtũ:
vide. Si enĩ iam nõ facis: vide ne aliquando fecisti.
Si iam dies es: recole noctẽ tuã. Si iã in celo fixus
es: recole terrã tuã. Inuenies te furẽ fortasse fuisse ali
qñ: ⁊ aliquẽ aliũ forte stomachatũ: qz ⁊ tu furtũ faci
ens vixisti: ⁊ nõ es mortu⁹. Quõ aũt tu qñ faciebas:
ideo vixisti vt postea nõ faceres: noli qz tu trãsisti: vel
le miscdie dei pontem subuertere. Nescis illuc mul
tos trãsituros: ꝗ ⁊ tu trãsisti? Esses mõ qui murmu

raret si aduersus te audiret q̃ prior te murmura
uit? Et tñ ⁊ nũc optas vindictã dei in malos: vt fur
moriatur: ⁊ murmuras aduersus deum: qz fur nõ mo
ritur. Appẽde in stathera equitatis: furem ⁊ blasphe
mũ. Iam dicis qz fur nõ es: sed murmurãdo aduer
sus deũ: blasphem⁹ es. Ille captat somnũ hoĩs vt
aliquid inuolet: ⁊ tu dicis qz dormit de⁹ ⁊ hoĩem nõ
videt. Ergo vis vt ille corrigat manum: prior tu lin
guã corrige. Vis vt ille corrigat cor aduersus homi
nẽ: tu corrige cor aduersus deum: ne forte cũ optas
vindictã dei: si venerit te priorẽ inueniat. Nã illa ve
niet: Veniet ⁊ vĩdicabit pseuerãtes ĩ nequitia sua: ingratos
erogationi miscdie ipius: ingratos patiẽtie ipius:
thesaurizãtes sibi irã in die ire ⁊ reuelationis iusti iu
dicij dei: qui reddet vnicuiq; sm opa ei⁹: quia deus
vltionũ dñs: deus vltionũ: ideo fidenter egit. Nulli
enĩ pepercit qñ hic locutus est: ipse dñs erat in carne
infirmitate: sed in virtute sermonis nõ accepit pso
nas principũ iudeorũ. Quanta in illos dixit: que di
ctũ ẽ fidenter? Egit hec ĩ fiducia: qz scriptũ ẽ ĩ psalmis d
illo. Propter miseriã inopum ⁊ gemitũ pauperum
nũc exurgã dicit dñs. Qui sunt paupes? Qui sunt
inopes? Qui spem nõ habẽt nisi in illo solo: in quo
solo spes nõ fallitur. Attẽdite fratres: q̃ sunt paupes ⁊
inopes. Nõ omnino paupes qui nihil habent videntur
dici a scriptura: qñ laudantur paupes. Inuenis enim
pauperem hoĩem q̃ sibi putat aliqua fauẽda nõ attendit
nisi patronũ suũ: ĩ cui⁹ forte domo manet: cui⁹ inq
lin⁹ est: cui⁹ colon⁹ ẽ: cui⁹ cliens est: ⁊ ideo se indigne
pati asserit: qz ad illũ ptiet: Cor ipi⁹ ĩ hoĩe: spes ipi
us in hoĩe: cinis in cinere. Sũt aũt ⁊ alij qui opulẽ
ti sunt: ⁊ honorib⁹ scdm tps humanis fulciuntur: ⁊ tñ
nec in pecuniam suam spem ponũt: nec in fundis su
is spem ponũt: nec in familia sua spem ponũt: nec in
claritate trãsitorie dignitatis: sed totam spem ĩ illo
ponũt: cui nõ succeditur: qui mori nõ põt: qui falli et
fallere non põt. Tales etsi multa videntur habere in
seculũ: bene tñ ea gubernãt ad refectionẽ indigẽtiũ:
inter paupes dñi numerantur. Vident enĩ piculose se
viuere in hac vita: sentiũt se esse peregrinos: sic diuer
santur in opulentia diuitiarũ suarũ: quõ viator in sta
bulo: trãsiturus: nõ possessur⁹. Ergo qđ dñs: Pro
pter miseriã inopũ ⁊ gemitũ pauperũ nũc exurgã di
cit dñs: ponã in salutari. Salutaris nr̃: saluator no
ster est. In illo voluit ponere spem ⁊ gemitũ oim in
opũ. Et qđ ait: Fiducialiter agã in eo. Quid est fi
ducialiter agã? Nõ timebit: nõ parcet vitijs ⁊ pec
piscẽtijs hoim. Vere medic⁹ fidelis: medicinali fer
ro sermonis instruct⁹: secuit oĩa vulnera. Ideo qz ta
lis ꝓdic⁹ ⁊ ꝓnũciat⁹ erat: talis etiã inuẽt⁹ ẽ. Loqbatur
in monte vbi dixit: Beati pauperes spũ: qm ipsorũ est re
gnũ celorũ. Ibi btĩ dicti sunt: q̃ psecutionẽ patiũtur
ꝓpter iusticiã. In ipo sermõe dixit: Quia ipsorũ ẽ re
gnũ celorũ. Et vt faceret illos luminaria: id est paciẽ
ter tolerãtes oĩa [illegible] Beati eritis
cũ vos psecuti fuerint: ⁊ dixerint oĩe malũ aduer
sum vos: gaudete ⁊ exultate: qz merces vr̃a magna
est ĩ celis. Deinde in ꝓgressu sermõis cũ docere inci
peret [illegible] talia [illegible]
[illegible] phariseorũ ⁊ iudeorũ [illegible]
mat⁹ habebãt exponẽdarũ scripturarũ oim: q̃ sibi [illegible]
[illegible]
[illegible] ꝑplebis [illegible] nõ pepercit.

Matt. 6. bant. Quo oratis nõ eritis sicut hypocrite: q amãt i sy-
nagogis et angulis plateaz stãtes orare vt videant
ab hominib⁹: et cetera talia. Tetigit homines: non ti
muit aliquẽ. Et cũ terminasset ipm sermonẽ: condu
Matt. 7. xit de illo scriptura euãgelij sic. Factũ est inquit cũ
cõsummasset iesus verba hec: admirabant turbe su
per doctrina eius: Erat enĩ docens eos tanq̃ ptãtẽ
habens: nõ quasi scribe eoz et pharisei. Quanta er-
go ille de quo dictũ est: erat docẽs eos tanq̃ ptãtẽ
Matt. 23. habens: quãta dixit: Ve vobis scribe et pharisei hy
pocrite: quãta i illos cozã in facie: Neminẽ timuit.
Quare? Quia deus vltionũ ẽ: Ideo nõ parcebat i
verbo: vt essent postea quib⁹ parceret in iudicio: qa
si nollẽt accipe verbi medicinã: incursuri erant vtiq̃
et inuẽturi iudicis sententiã. Quare? Quia dixit de-
us vltionũ dñs: deus vltionũ fidenter egit: id ẽ nul
li pepcit in verbo. Qui in verbo nõ pepcit passur⁹:
parcet in sentẽtia iudicatur⁹. Qui neminẽ timuit in
humilitate: timebit quẽq̃ in claritate? Ex eo qđ iã
fidẽter egit: cogita quõ sit acturus i fine seculi. No
li ergo murmurare aduersus deũ: qui quasi parcit
malis: sed esto bonus cũ forte ad tps in flagello nõ
A parcat: et in fine parcat i iudicio. Deus vltionũ do-
minus: de⁹ vltionũ fidẽter egit. Et qz fidẽter egit: il
li nõ tulerũt fiduciã eius. Et qz humilis venerat: et
carne mortali indut⁹ erat: et mori venerat nõ facere
qđ peccatores: sed pati qđ pctõres: qz ppterea ve-
nerat vt cũ fidẽt egisset: et illi ferre nõ possẽt fiduciã
Act. 26. et h eius in verbo: qđ fecerũt? Tenuerũt: flagellauerũt:
illuserũt: colaphizauerũt: sputis illinierũt: spinis co
ronauerũt: in cruce leuauerũt: postremo occiderũt.
Sed quid sequit qđ fidẽter egerit? Exaltare q̃
iudicas terrã. Quia tenuerũt humilẽ: tenebunt
excelsum. Puta qz iudicauerũt mortalem: nõne ab
immortali iudicabunt? Quid ergo ait? Exaltare tu
qui fidẽter egisti: et fiduciã verbi tui nõ sunt passi ini
qui: et putauerũt se aliquid egisse: qz te cõprehẽden-
tes crucifixerũt: qui te deberẽt fide cõprehẽdere: cõ
prehẽderũt psecutione. Tu ergo qui fidenter egisti
iter iniquos: et neminẽ timuisti: et qz passus es: exal
tare: id est exurge: vade in celũ: patiat et ecclesia pa-
tienter: qđ passum est caput ecclesie patiẽter. Et ex-
altare qui iudicas terrã. Redde retributionẽ
O superbis. Redditur⁹ est fratres. Quid est enĩ qđ
dictũ est: Exaltare qui iudicas terrã: redde retribu-
tionẽ supbis? Prophetia est pdicentis: nõ audacia
iubentis. Nõ enĩ qz dixit pphta: Exaltare qui iudi
cas terrã: obtemperauit pphete christus vt resurge
ret et iret in celũ: sed qz hoc facturus erat christus: h
pdixit pphta. Nõ iõ fecit christ⁹ qz pphta pdixerat: s
ideo pphta pdixit: qz ille facturus erat. Videt hu
milẽ christũ in spiritu: videt humilẽ: neminẽ timẽtẽ:
nulli parcentẽ in vbo: et dicit: fidẽter egit. Videt illũ
Psalm. Act. 1. q̃ fidenter egit: videt illũ cõprehẽsum: videt illum
crucifixũ: videt illũ humiliatũ: videt illũ resurgentẽ
et in celũ euntẽ: et venturũ inde ad iudiciũ eoz inter
quoz manus passus est omnia mala: Exaltare inq̃
D qui iudicas terrã: redde retributionẽ supbis. Sup-
bis reddet nõ humilibus. Qui sunt supbi? Quibus
parũ est q mala faciũt: sed et defendere peccata sua
volunt. Nãq̃ de his qui crucifixerunt christũ facta
sunt postea miracula: quãdo de ipo numero iudeo-
rum crediderũt: et donatus est illis sanguis christi.

Impias manus et cruentas de sanguine christi por-
tabãt: lauit eos ipse cui⁹ sanguinẽ fuderũt: Adiũcti
sunt corpi ipius: id est ecclesie q corpus ei⁹ morta-
le: qđ viderant psecuti sunt: Fuderunt pcium suum
vt biberent preciũ suũ. Nãq̃ postea plures cõuersi
sunt: Cũ multa miracula fierent ab apostolis: ali-
quot hominũ milia vna die crediderũt: et tã i pmi-
quo inuẽti sunt: vt oĩa sua que habebãt venderẽt: Act. 2. et. 4.
et preciũ rerũ suarũ ad pedes apostoloz ponerẽt:
et vnicuiq̃ distribuebat quõ cuiq̃ opus erat: et erat
illis vna anima: et coz vnũ in deũ: de ipis crucifixo-
ribus dñi. Sed quare nõ illis redditũ est? Quia red
de retributionẽ superbis dictũ est: illi aũt noluerũt
esse superbi. Etenim cũ viderent multa miracula fie
ri p nomen christi quẽ se putabant interfecisse: com-
moti miraculis: audierũt a petro in cuius nomine il
la fierẽt. Non enim sibi arrogare serui voluerũt po
tentiã dñi sui: vt dicerent a se factũ esse qđ ille in ip-
sis faciebat. Honorẽ ergo serui dederunt dño suo:
dixerũt: quia que illi mirabãtur: in nomine eius fie-
rent quẽ illi crucifixerũt: Et facti sũt hũiles: cõpun-
cti sunt corde: conturbati sunt cõfitentes peccatũ su
um: et consiliũ quesierunt dicentes: Quid ergo faci- Act. 2.
emus? Non desperãt de salute: sed querunt medici-
nam. Tunc ait illis petrus: Agite penitentiam: et ba
ptizetur vnusquisq̃ vestrũ in noĩe dñi nři iesu chri-
sti. Qui egerũt penitentiã humiles fuerũt. Non er-
go illis redditũ est: quia vide quid dicat psalm⁹ iste:
Exaltare qui iudicas terrã: redde retributionem su-
perbis. Ab illo ergo numero excepti erant illi: in il
lis valuit vox illa dñi in cruce pendentis: et dicentis:
Pater ignosce illis: quia nesciũt quid faciunt. Exal Luc. 23.
tare qui iudicas terrã: redde retributionem supbis.
Ergo redditurus est retributionẽ? Redditurus: sed
supbis. Sed quãdo? Quãdo reddet? Interim mali Q
triumphãt: et exultant mali: et blasphemãt mali: om
nia mala faciũt: Mouet te: cũ pietate quere: nõ cũ
superbia rephẽde: Mouet te: cõpatitur tibi et psal-
mus: querit tecũ: nõ quia nescit: sed ideo tecũ que-
rit quod scit: vt in illo inuenias qđ nesciebas. Quõ
qui vult aliquẽ consolari: nisi cõdoleat cum illo: nõ
illũ erigit: Pri⁹ cum illo cõdolet: et sic eum reficit ser
mone consolatorio. Si aũt intret ad illum ridens lu
ctum ei⁹: nõ facit quod modo lectũ est: dicẽte Apo-
stolo: Gaudere cũ gaudentib⁹: flere cum flentib⁹. Ro. 12.
Ergo vt gaudeat tecũ: prius fles cum illo: contrista-
ris cum illo vt reficias eum: sic et psalmus et spiritus
dei vtiq̃ omnia sciens querit tecũ: quasi verba tua
dicit. Vsquequo peccatores dñe: vsquequo
peccatores gloriabunt? Respondebunt et Al. t. exaltabunt.
loquent iniquitatẽ: loquent oẽs qui opan
tur iniusticiã? Quid loquẽtur: nisi cõtra deũ qui
dicũt: quid nobis pdest qz sic viuim⁹? Quid dictu-
rus es: Vere curat ista q faciam⁹ deus? Quia enĩ vi-
uunt: putãt deũ nescire qđ faciũt. Vide qđ mali illis
ptingat: qz si stationari⁹ sciret teneret illos: et ideo vi-
tant oculos stationarij ne statim teneat. Oculos enĩ
dei vitare nemo põt: qz nõ solũ i cubiculo videt: s ẽ
intima cordis tui. Cogitãt et ipi: quia nihil potest la
tere deum: et quia faciũt et sciunt quid fecerunt: et vi-
dent se viuere sciente deo: qui non viuerent sciente
stationario: dicũt sibi: Ista placet deo: Et reuera si
illi displicerẽt facta nostra: quõ displicent iudicib⁹:

quō displicent regibus: quō displicent imꝑatoribꝰ:
et quō displicent cōmentariēsibus: nunquid quō il-
lorum oculos vitamꝰ: vitare possumus oculos dei?
R Ergo placēt ista deo. Ideo in alio psalmo peccatori
Ps. 49. dicit. Hec fecisti ⁊ tacui: suspicatus es iniquitatē ꝙ
ero tibi similis. Quid est ergo: ero tibi similis? Ut
quō tibi placet factū tuum malū: sic putes qꝛ et mi-
Ibidem. hi placet. Et minat̄ i posterū: Arguā te. Ergo nō ta
cet qui dixit: tacui. Cū dicat: Hec fecisti ⁊ tacui: su-
spicatus es iniquitatē ꝙ ero tibi similis: non tacet.
Cum eñ nos loquimur: ille non tacet. Cum eñ le-
ctor legit: ille nō tacet. Cū psalmꝰ ista cantat: ille nō
tacet: Et istę oñes voces dei ꝑ orbem terrarū sūt.
Quō ergo tacet: quō nō tacet? Non tacet in verbo:
tacet in vindicta. Quid est ergo: hec fecisti et tacui?
Hec fecisti ⁊ nō vindicaui: Suspicatus es iniquita-
tem ꝙ ero tui similis. De ipa vindicta ⁊ taciturnita-
te id est de cessatiōe vindictę: alio loco dicit: Tacui
Ps. 93. nūquid semꝑ tacebo? Usqꝫquo peccatores dñe: vs-
qꝫquo peccatores gloriabunt̄? Respondēt ⁊ loquē
tur iniquitatē: Iniquitatē loquent̄ oñes qui ope-
rātur iniusticiā? Et dicit oñia opa. Respondēt ⁊ lo-
quentur iniquitatē. Quid est respondent? Contra
iustū habent quod respōdeant. Venit iustus aliqs
et dicit: Noli facere iniquitatē. Quare? Ne moria-
ris. Ecce feci iniquitatē: quare nō morior? Ille fecit
iusticiā et mortuus est. Quare mortuus est? Ego fe
ci iniquitatē: quare me nō abstulit deus? Ecce: ille
fecit iusticiā: ⁊ quare sic in illū vindicauit? Quare il
le sic laborat? Respondēt: hoc est respondēt qꝛ ha-
bent qō dicant: quia parcitur illis: de patientia dei
inueniūt argumentū respōsiōis suę: Parcet ille ꝓ-
pter aliud: respondent illi propter aliud quia viuūt.
Quare eñ parcat ille: dicat aplus: exponit consiliū
Ro. 2. patientię dei: Extimas inquit qui talia agis: quia
tu effugies iudiciū dei? An diuitias benignitatis et
lōganimitatis eius contēnis? Ignoras quia patiē-
tia dei ad pęnitentiā te adducit? Tu aūt: id est ille q
respondet ⁊ dicit: si displicerē deo: non mihi parce-
Ibidem. ret deus: Uide quid sibi facit: audi Apl̄m: Tu autē
ſm duriciam cordis tui ⁊ cor impenitens: thesauri-
zas tibi iram in die irę ⁊ reuelatiōis iusti iudicij dei:
qui reddet vnicuiqꝫ ſm opa sua. Ille ergo auget lō-
ganimitatē: ⁊ tu auges iniquitatē. Erit illius thesau
rus in sempiternū: misericordia in eos qui nō contēpse-
runt misericordiam: Tuus aūt thesaurꝰ in ira inuenietꝛ
et qō ponis quotidie ꝑ modicū: postea massam in-
C. ꝯ. cor. de peni. dist. i. tres sunt. uēturus es. Minutatim ponis: sed cumulū inueni-
es. Noli attendere minuta peccata tua quotidiana:
De minutissimis guttis flumia implent̄. Quid aūt
illi faciūt qui respondēt ⁊ loquūtur iniquitatē: qꝛ fa-
ciunt et parat̄ eis? Populū tuū dñe humi-
G liauerūt: Id est oñes qui iuste viuūt: in quos vo
lunt subire oñes mali. Populū tuū dñe humilia-
uerūt: Et hereditatē tuā vexauerūt. Vi-
Al. *aduenam. Al. † pupillos. duam ⁊ *pupillos interfecerūt: et † pselytū
occiderūt: Id est peregrinū aduenā: Aduenā aū
ipm̄ dicit pselytū. Manifesta sunt ista singula: nec
opus est in his immorari. Et dixerūt: non vi-
debit dñs: Nō attēdit ista: negligit ista: alias res
curat: non intelligit. Hę eñ duę voces: sunt voces
Ps. 49. malorū. Una quā iam dixi: Hec fecisti ⁊ tacui: suspi
catus es iniquitatem ꝙ ero tibi similis. Quid est, ꝙ
ero tibi similis? Putas quia video peccata tua: et
placēt mihi quia nō vindico? Alia est vox iniquorꝫ:
quia nec attēdit ista deus: nec aduertit vt sciat quē-
admodū viuā: nō me curat deus. Ergo inter aliquā
me cōputat deus: Aut vere me numerat deus? Aut
ipos homines numerat? Infelix homo: vt esses cu-
rauit: vt bene viuas nō curat? Istorū ergo ista vox
est. Et dixerūt: Nō videbit dñs: † Nec intelli- Al. illa.
get deus iacob. Intelligite *nūc qui insi- Al. iam.
pientes estis in populo: ⁊ stulti aliqñ sapi-
te. Populū suum erudit cui possunt cōmoueri pe-
des. Quādo felicitates iniquorū videt homo: iam
bene viuens in numero sanctorꝫ dei: id est in nume-
ro filiorū ecclesię: videt quia florent mali: et faciunt
iniquitatē: et ęmulatur eos: ⁊ adducitur vt imitetur
facta ipsorum: quia videt quasi nihil sibi prodesse ꝙ
bene viuat humilis: hic sperās mercedē. Nam si il
lam speret futurā: nō illā pdet: quia nondū venit tē-
pus vt accipiat eam. In vinea oparis: fac opus tu-
um: ⁊ accipies mercedē tuā. A patrefamilias nō ex-
igeres anteqꝫ opareris: ⁊ a deo exigis anteqꝫ operis?
Et ista tolerantia ad opus tuū ꝑtinet: ⁊ hoc ad mer-
cedem ꝑtinet. Minus vis facere i vinea: qui nō vis
tolerare: quia et ipa tolerātia ad ipam opationē ꝑti
net: vt inuenias mercedē. Et si dolosus es: vide ne
non solū nō accipias mercedē: sed et pęnā inuenias:
quia voluisti esse oparius dolosus. Et quidē opera-
rius dolosus vt incipiat nō bene facere: oculos pa-
trisfamilias attendit: ad illū aspicit qui conduxit ad
vineā: vt cū ille auerterit oculos: cesset ⁊ nō bñ ope-
retur: cum aūt ille puerterit oculos: bene opet̄. Deus
aūt qui te cōduxit nō auertit oculos: Non tibi licet
dolose opari: Sup te sp sunt oculi patrisfamilias:
quęre vbi illū fallas: ⁊ si potes cessa. Ergo si qui for
te aliquid cogitabatis: qñ videbatis malos florere:
et cogitatiōes vestrę faciebāt nutare pedes vestros
in via dei: vobis loquit̄ psalmus iste. Si aūt nullus
vestrū talis est: ꝑ vos alijs loquit̄ dicēs: Intelligite
nūc: quia dixerūt illi: Non videbit dñs: nec intelli-
get deus iacob. Intelligite inquit nūc qui insipien-
tes estis in populo: ⁊ stulti aliquādo sapite. Qui
plantauit aurē nō audiet? Nō habet vnde au- L
diat: qui tibi fecit vnde audias? Qui plantauit aurē
nō audiet? Aut qui finxit oculū nō conside-
rat? Qui † erudit gentes nō arguet? Attē- Al. corripit.
dite hoc magnopere fratres mei: Qui erudit gentes
nō arguet? Hoc mō facit deus: Erudit gētes: Ideo
misit verbū suū ꝑ orbem terrarū hominibꝰ: Misit
ꝑ angelos: ꝑ patriarchas: ꝑ ꝓphetas: ꝑ seruos suos:
ꝑ tot ꝓcones antecedētes iudicē. Misit ⁊ ipm̄ ver-
bum suū: misit ⁊ ipm̄ filiū suū: misit seruos filij sui:
et in ipis seruis filiū suū. Per totū orbē terrarū ꝓ-
dicatur vbiqꝫ verbū dei. Ubi nō dicit̄ hoīb': Relin
quite iniquitates vias prauas: puertite vos ad itinera
recta? Ideo parcit: vt vos corrigatis: ꝗ̄ heri nō vi-
xerunt vt hodie bñ viuat. Erudit gētes. Nō ꝗ̄ argu
et? Nō auditurꝰ est q̄s erudit? Nō iudicaturꝰ est de
his sermonē ꝗ misit ⁊ ꝗ seminauit? In schola si esses:
acciperes: ⁊ non redderes? Unqꝫ qñ accipis a magi-
stro: erudiris. Cōmittit tibi magister qō ꝓbet: ⁊ nō
exiget qñ reddis? Aut cū ceperis reddere: sine metu
eris plagarū? Modo ergo accipimꝰ: postea statue-
mur ante magistrū: vt reddamus oīa ꝗ̄ tenemus no-

cessaria est vt rationē reddamus de his oīb⁹ que
nobis modo erogant. Audi apostolū dicentē: Om
Ro. 14. nes astabimus ante tribunal christi: vt illic recipiat
vnusquisq̧ fm ea q̄ p corpus gessit: siue bonū siue
malū. Qui erudit gentes nō arguet: Qui do
cet hominē scientiā: Ipse nō sciet: qui te fecit sci
Ibidē. re: Qui docet hominē scientiā. Dñs scit cogi
tatiōes hominū: qm̄ vane sūt. Nā etsi tu ne
scis cogitatiōes dei qm̄ iuste sit: ille tñ scit cogitatio
nes hominū: qm̄ vane sunt. Et homines scierūt co
gitationes dei sed quibus iam amicus fact⁹ est: p
dit consiliū suū. Et vos fratres mei nolite vos con
temnere. Si cū fide accedit ad dñm: audit cogitati
ones dei. Eas modo discite: hoc vobis dicit: et ad
hoc instruimini quare parcat modo deus malis: ne
murmuretis aduersus deū: qui docet hominē scien
tiam. Dñs scit cogitatiōes hominū: qm̄ vane sunt.
Relinqte ergo cogitatiōes hominū: qm̄ vane sunt:
vt cōprehēdatis cogitatiōes dei: que sapiētes sunt.
Sed quis est q̄ cōprehēdit cogitatiōes dei: Qui po
nitur in firmamēto celi. Jam hoc cantauim⁹: iā hoc
V. homo. diximus ꝛ exposuim⁹. Beatus vir quem tu
erudieris dñe: ꝛ ex lege tua docueris eum.
Ut mitiges eū a dieb⁹ malignis: donec
fodiatur peccatori fouea. Ecce habes consilium
dei quare parcat malis: donec fodiat fouea pctōri:
Tu iā vis illū sepelire: Adhuc fouea illi fodit: noli
festinare sepelire. Quid est: donec fodiat peccatori
fouea: Aut quē ponit peccatorē: Unū hominem:
Nō. Quid ergo: Omē gen⁹ hominū pctōꝝ: scʒ et
supboꝝ. Jam eñ p̄misit: Redde retributionē supb.
Nā ꝛ ille pctōr fuit publicanus: qui oculos eiicerat
Luc. 18. in terrā: ꝛ percutiebat pectus suū dicēs: Deus ppici⁹
esto mihi pctōri. Sed qz nō supb⁹ erat: deus autem
reddet retributionē supbis: nō illi: sed talib⁹ fodiat
fouea donec reddat retributionē supbis. Ergo qd̄
ait: Donec fodiat pctōri fouea: superbos intellige.
Quis est supbus: Qui in ꝯfessione pctōꝝ non agit
penitentiā: vt sanari p humilitatē possit. Quis ē su
perbus: Qui illa ipa pauca que videt habere bona
sibi vult arrogare: ꝛ derogat misericordie dei. Quis ē su
perb⁹: Qui etiā si deo tribuat bona q̄ facit: insultat
tamē his qui illa nō faciūt: ꝛ extollit se sup illos. Nā
Ibidem. et ille phariseus: Gratias tibi ago inquit: Non di
xit: ego facio: De his q̄ faciebat: gratias deo age
bat. Sciebat ergo ꝛ bene se facere: ꝛ ab illo se face
re. Unde ergo improbat⁹ est: Quia insultabat pub
licano. Ut pficiamini attēdite. Primo p̄cedere de
bet: siue virū: siue feminā ꝯfessio peccatoꝝ: salubris
penitentia que valeat ad corrigendū hominē: nō ad
irridendū deū: Cū aūt post penitentiā bene viuere
cepit: habet adhuc qd̄ cogitet: ne sibi tribuat qd̄ be
ne facit: sed illi agat gratias: cui⁹ gratia factū est vt
bene viueret: qz ille illū vocauit: ille illū illuminauit.
Ergo iste iam pfectus est: Nō. Adhuc deest illi ali
quid: Quid illi deest: Ut nō supbiat sup eos q̄ nec
dum sic viuūt quō ipe viuit. Qui talis fuerit secur⁹
sit: nō illi reddit retributio de qua dictū est: Redde
retributionē supbis. Nō est inter illos qbus fodiat
Luc. 18. fouea. Nā videte illū qui dicebat Gratias tibi ago:
qz nō sū sicut ceteri homines: iniusti: raptores: ad
ulteri: sicut ꝛ publican⁹ iste. Quantū se extulit cū di
xit: qz nō sum sicut ꝛ publican⁹ iste. Ille aūt elata fa
cie: percutiebat pectus suū dicēs: De⁹ ppici⁹ esto mi
hi pctōri. Ille supb⁹ erat i bonis factis: ille hūilis i
malis fact. Uidete fratres: Magis placuit deo hu
militas in malis factis: q̄ supbia in bonis fact. Sic
odit de⁹ supbos: ꝛ ideo sic ꝯclusit: Amē dico vob:
descēdit iustificat⁹ publican⁹ magis q̄ phariseus.
Ibidem. Et dicit quare: Quia omnis qui se exaltat hūilia
bit: ꝛ q̄ se hūiliat exaltabit. Fratres mei: vel hic nō
solū nō discam⁹: qz hūilitatē nos docuit christus: qz
de⁹ fact⁹ ē homo: Ipe est hūilitas q̄ displicet paga
nis: vnde nobis insultant: qualem deum colitis qui
natus est: Qualem deum colitis qui crucifix⁹ est:
Humilitas christi superbis displicet: tibi autem
christiano si placet: imitare. Si imitatus fueris: nō
laborabis: quia ipe p̄ dixit: Uenite ad me oēs qui Matth. 11.
laboratis ꝛ onerati estis: ꝛ discite a me: qz mitis sum
et hūilis corde. Hec est ergo disciplina christiana.
Nemo facit aliquid bene: nisi gratia ipsi⁹. Qd̄ facit
homo male: ipsi⁹ est hois: qd̄ facit bene: de benefi
cio dei facit. Cū cepit facere bñ: nō sibi tribuat: Cū
nō sibi tribuerit: gratias agat ei a quo accepit. Cū
aūt bene facit: nō insultet illi q̄ illud nō facit: aut ex
tollat se sup eū. Nō eñ in illo finita est gratia dei: vt
ad aliū nō perueniat. Ut mitiges eū a dieb⁹ malignis:
donec fodiat pctōri fouea. Mitis ergo esto quisqs
christian⁹ es a dieb⁹ malignis. Maligni eñ sunt di
es: quib⁹ videntur florere pctōres et laborare iusti: ꝑ
labor iustorū: flagellū est patris: et felicitas pctōꝝ:
fouea ipoꝝ est. Quia eñ mitigat vos de⁹ a diebus
malignis: donec fodiat peccatori fouea: non cogi
tetis qz mō in aliq̄ loco stant angeli cū tridentibus:
et fodiūt illā foueā magnā: q̄ possit cape oēe genus
iniquorū. Et quia videtis multos esse iniquos: ꝛ di
catis vobis carnaliter: Reuera tantā multitudinem
iniquoꝝ: tantā turbā peccantiū q̄ fouea pōt cape:
Qñ fodit fouea talis q̄ oēs capiat: Qñ exhaurit:
Jō parcit de⁹: Nō ē hec fossa pctōꝝ: Ipa felicitas
ipoꝝ: fossa ipoꝝ ē: In illā eñ cadūt tanq̄ in foueā.
Intēdite fres: qz mag res ē vt felicitas fouea dicat:
donec fodiat pctōri fouea. Parcit eñ illi deus quē
nouit peccatorē ꝛ impiū: occulta iusticia sua: et hoc
ipm qd̄ ei parcit deus: p impunitatē facit eū elatū.
Ille se altū putat ꝛ cadit: in eoipo cadit quo se altū
putat. Hoc se ille putat sublimiter ire: ꝛ de⁹ hoc fo
ueam vocat. Fossa ad ima tēdit nō ad celū: Pecca
tores aūt supbi quasi in celū eunt: ꝛ in terra mergū
tur. At ꝯtra hūiles q̄si in terra se deprimūt: ꝛ i celū
ascēdūt. Mitescere ergo quisqs es fidelis: si erudi
tus es ex lege dei: vt sit cor tuū in firmamento celi:
Gen. 1. qz de⁹ fecit luminaria quarto die: qui dicit quarta
sabbati: vnde titulū psalm⁹ iste pcepit. Quō vides
luminaria cū tota patientia dirigere cursus suos: et
non curare que in se dicant homines: sic et tu non
cures quicquid tibi fecerit caro. Omnis enim ho
mo: caro ꝛ sanguis est. Non enim vilis es in com
paratiōe alterius carnis a qua videris premi: quia
pro te ille suscepit carnē: et p te ille fudit sanguinē:
qui et te et illum ad suū ē p̄ducturus examen. Et si
tanta prerogatiue cum esses impius: qd̄ seruat fide
li: Hinc mitesce: quēadmodū mitescis cū dicis: qz
deus hoc vult: ideo florent mali. Parcere vult ma Ro. 2.
lis: ad penitentiam adducit eos quibus parcit: sed
illi non corrigūtur. Nouit ille quomodo de illis iu

dicet. Immitis est autem homo cum vult contra-
dicere: aut bonitati domini: aut patientię: aut pote-
stati: aut iusticię iudicis. Erigit̃ sup̃bus in deũ: mer-
git illũ deus: ⁊ in eoipso mergit̃ quo erigit̃ in deũ.
Ps. 72. Nam in alio psalmo sic ait: Deiecisti eos dũ extol-
lerent̃. Non dixit: deiecisti eos quia elati sunt: aut
deiecisti eos postea q̃ elati sũt: vt aliud sit tempus
elationis eorũ: aliud tp̃s deiectionis: sed in eoipso q̃
extollebant̃. ibi deiiciebant̃. Quantũ enĩ superbũ ẽ
cor hominis: tantũ recedit a deo: Et si recedit a deo:
in p̃fundũ it. Nam cõtra cor humile de cęlo addu-
cit deũ: vt p̃ximus fiat. Certe altus est deus: super
om̃es cęlos est deus: transcẽdit oẽs angelos. Quã-
tum habes erigi vt attingas ad illũ excelsum? No-
lo te rumpas extẽdendo te. Aliud consiliũ tibi do:
ne in ista extẽsione forte crepes p̃ sup̃biam. Certe al-
tus est deus: tu humilia te: ⁊ descendet ad te. Audi-
uimus quare parcat malis: hoc ip̃m fossa ip̃orũ est.
Dicit tibi deus: quõ illis foditur: ⁊ quare illis fodit̃
fouea: non est tuũ cognoscere: sed ex lege mea disce
patientẽ te esse debere: donec fodiat̃ peccatori fo-
uea. Et quid de me inquis qui laboro: ⁊ laboro inter
ip̃os peccatores? Respõdetur tibi quod sequitur:
C Quia nõ repellet dñs plebẽ suã. Exercet:
Heb. 12. non repellit: quomõ dicit alio loco scriptura: Eũ
quẽ diligit deus corripit: flagellat aũt omnẽ filium
quẽ recipit. Ille flagellatũ recipit: tu dicis quia re-
pellit? Videm⁹ homines in filijs suis facere illõ: ali-
quando iam desperatos filios suos dimittũt viuere
quõ volunt. Eos qui spem habẽt: flagellãt: illos ve-
ro quos om̃ino viderit sine spe ⁊ indomitos esse: di-
mittunt vt faciant qd̃ volũt. Iam quem dimittit fa-
cere qd̃ vult: nõ vult admittere ad hereditatẽ suã:
cum autẽ flagellat filiũ cui ip̃am hereditatẽ seruat.
Cum aũt flagellat deus filium: curat sub manu pa-
tris flagellãtis: quia q̃ flagellat: ad hereditatem eru-
dit. Ab hereditate non repellit filium suũ quẽ casti-
gat: sed ideo flagellat vt recipiat. Nõ sit tam vano
sensu ⁊ puerili vt dicat: Plus amat pater meus fra-
trem meũ cui p̃mittit facere quicq̃d vult: ego si me
mouero cõtra iussionẽ patris mei: flagella inuenio.
Tu gaude sub flagellis: quia tibi seruat̃ hereditas:
quia nõ repellet dñs plebẽ suã. Ad tp̃s emendat: nõ
in ęternũ damnat. Illis aũt ad tẽpus parcit: in ęter-
num illos damnabit. Elige tibi: tẽporalẽ vis labo-
rem: an sempiternã pęnã? Tẽpalẽ felicitatẽ: an sem-
piternã vitã? Quid minat̃ deus? Sempiternã pę-
nam. Quid p̃mittit deus? Sempiternã requiem.
In quo flagellat deus bonos: tempale est: in q̃ par-
cit malis: tp̃ale est: Quia nõ repellet dñs plebẽ suã:
? Et hereditatẽ suã nõ derelinquet: Quo-
adusq; iusticia inquit cõuertat̃ in iudiciũ: ⁊ qui ha-
bent eam: om̃es recto sunt corde. Attende modo et
habe iusticiã: quia iudiciũ nondum potes habere.
Prius est vt habeas iusticiã: sed ip̃a iusticia tua cõ-
uertet̃ in iudiciũ. Habuerũt hic iusticiã ap̃li: ⁊ ptule-
Matth. 19. runt iniquos. Sed quid illis dicit̃? Sedebitis sup
duodecim sedes iudicãtes duodecim tribus israel.
Ergo iusticia ap̃lorũ cõuertet̃ in iudiciũ. Modo enĩ
iustus quisquis hic fuerit: ad hoc est vt patiat̃ mala
et toleret. Patit̃ tp̃s passionis: ⁊ veniet dies iudica-
tionis. Sed quid dico de seruis dei? Ip̃e dñs q̃ iu-
dex est oĩm viuorũ ⁊ mortuorũ. p̃mo iudicari volu-
it: et sic iudicare. C Quousq; iusticia tua con-
uertat̃ in iudiciũ: ⁊ qui habent eã: omnes
recto sunt corde. Qui habẽt modo iusticiã: non-
dum iudicãt. Primo est enĩ habere iusticiã: et post-
ea iudicare. Primo patitur malos: ⁊ postea iudicat
malos. Modo iusticia sit: postea conuertet̃ in iudi-
ciũ. Tamdiu patit̃ homines malos: q̃diu vult de-
us: q̃diu illos p̃feret ecclesia dei: vt erudiat̃ p̃ mali-
ciam ip̃orũ. Nõ tamẽ repellet deus plebẽ suã: quo-
usq; iusticia cõuertat̃ in iudiciũ: et qui habent eam:
om̃es recto sunt corde. Qui sunt recto corde? Qui
hoc volũt qd̃ deus vult. Deus parcit peccatorib⁹:
tu vis vt iã p̃dat peccatores? Distorti ḡ cordis es ⁊
prauę volũtatis: qñ aliud vis: aliud vult de⁹. Vult
aũt deus parcere malis: tu nõ vis parci. Patiens ẽ
deus peccatoribus: tu nõ vis tolerare peccatores.
Sed vt dicere cępam: aliud vis tu: aliud vult deus.
Cõuerte cor tuũ ⁊ dirige ad deũ: quia ⁊ dñs infir-
mis cõpassus est. Vidit in corpe suo: id est i ecclesia
sua infirmos: qui primo voluntatẽ suã sequi tẽpta-
rent: Sed cũ vident voluntatẽ dei aliã esse: dirigũt
se et cor suum ad suspiciendã ⁊ sequendã voluntatẽ
dei. Ne voluntatẽ dei velis torquere ad voluntatẽ
tuã: sed tuã corrige ad voluntatẽ dei. Volũtas dei
sic est quõ regula. Ecce puta torsisti regulam: vnde
habes corrigi? Illa aũt integra manet. Regula est
enĩ incõmutabilis. Q̃diu integra est regula: habes
quo te cõuertas: ⁊ corrigas prauitatẽ tuam: habes
vnde corrigas qd̃ in te tortũ est. Quid autẽ volunt
homines? Parũ est quia voluntatẽ suã tortuosam
habẽt: etiã volũt volũtatẽ dei tortuosam facere fm
cor suũ: vt hoc faciat deus qd̃ ip̃i volũt: cũ ip̃i debe-
ant facere qd̃ deus vult. Quõ aũt cõplexus ẽ dñs
ex duab⁹ voluntatib⁹: vnã factã in hoĩe quẽ porta-
bat? Pręfigurãs in corpe suo: id est i ecclesia sua fu-
turos quosdã qui voluntatẽ suã vellent facere: ẽ se-
querent̃ postea dei: infirmos quosdam ostendit q̃
ad ip̃m ptineant. ⁊ eos p̃figurauit in se. Nam ideo
et toto corpe sanguinẽ sudauit: quia in corpe suo: id
est in ecclesia sua martyrũ sanguinẽ ostendit. Toto
corpe sanguis exibat: ita ecclesia eius habet marty-
res: p̃ totũ corpus eius fusus est sanguis. Quosdã
enĩ infirmos in se p̃figurãs id ẽ in corpe suo: ex p̃so-
na infirmorũ cõpatiẽs illis ait: Pater si fieri potest
trãseat a me calix iste. Ostendit hominis volũtatẽ:
et si in ip̃a volũtate p̃maneret: iam prauũ cor vide-
retur ostẽdere. Sed si cõpassus est tibi: ⁊ te liberat i
se: imitare qd̃ sequit̃ dicens: Verũ nõ qd̃ ego volo:
sed qd̃ tu vis pater. Si cępit tibi subrepe voluntas
hũana dicẽs: O si occidat de⁹ inimicũ istũ meũ: ⁊ nõ
me p̃sequat̃: O si posset fieri: vt non ab illo paterer
tanta. Iam si p̃seueraueris: et hoc tibi placuerit: et
vides q: hoc nõ vult deus: prauus corde es: nõ ha-
bes iusticiã quę cõuertat̃ in iudiciũ. Qui enĩ illã ha-
bẽt: om̃es recto sunt corde. Et qui sunt recti corde?
Qui sic inueniunt̃ quõ inuẽt⁹ est iob: qui ait: Dñs
dedit dñs abstulit: sicut dño placuit ita factũ est: sit
nomen dñi benedictũ. Ecce rectũ cor. Iterũ in gra-
ui vulnere quid dixit vxori quã p̃terea reliq̃rat di-
abolus ⁊ nõ occiderat: vt ip̃e haberet adiutricẽ: nõ
vt maritus cõsolatricẽ? Meminerat enĩ q: per
euam deceptus erat adã: et necessariã sibi putabat
hanc euam. Accessit ad iob illa tanq̃ eua: Sed iob

medio: fuit in stercore victor: q̄z adam victus in pa-
radiso. Quid enim illi respondit mulieri? Vide cor
paratum: vide cor rectū. Nunquid non patiebatur
persecutiōes et graues? Et omnes christiani patiūtur:
Et si nō sęuiunt homines: sęuit diabolus. Et si chri
stiani facti sunt imperatores: nūquid diabolus fact⁹
est christianus? Intendat ergo sanctitas vestra q̄d
Iob.2. sit rectū cor. Accessit ad eum: et ait: Dic aliquid in
deū: et morere. Et enumerauit omnes erumnas ipi-
us vel suas: Dic aliq̄d i deū et morere. Et ille illā iā
cognoscēs euam: redire volēs vnde lapsus est: fixo
corde in deo tanq̄z luminare in firmamēto: habitās
Ibidem. corde in libro dei: Locuta es inquit tanq̄z vna ex in-
sipientibus mulieribus: Si bona suscepim⁹ de ma-
nu dn̄i: et mala non tolerabim⁹? Quia fixū cor i do
mino: ideo rectū. Quia enī rectus est deus: quando
in illo figis cor: forma tibi fit vt sit tibi cor rectū. Fi
CC ge ergo cor tuū in illo: et rectū cor erit. Sz si surrepe
bat voluntas humana nescio quid de carnis infir-
mitate: lacerabat mentē tuā: noli iā desperare: Pre-
figurauit dn̄s in sua infirmitate te: non se. Non enī ti
mebat dn̄s pati: tertio die resurrectur⁹. Si prorsus
quō homo patereť: et non quō deus pati veniret: et
si sciret se post triduū resurrecturū: nullo modo for-
midaret moriturus: qd̄ nō formidauit aplūs Pau-
Phil.1. lus: in fine sęculi resurrecturus. Ait enī: Compellor
aūt ex duobus: concupiscentiā habens dissolui et es-
se cū christo: multo enim magis optimū: manere in
carne necessariū propter vos. Tędiū enī illi erat ma
nere in carne: Ex duob⁹ patiebať ardorē: dissolui et
esse cū christo: multo magis dicebat optimū: At cū
appropinquaret ipa passio: quō exultabat? Quomō
2.Tim.4. gloriabať? Bonū certamen certaui: cursum cōsum-
maui: fidem seruaui: de cętero superest mihi corona
iusticię: quā reddet mihi dn̄s i illa die iustus iudex.
Iste gaudet coronandus: et tristis est ille coronatu-
rus? Gaudet sic apostol⁹: et dicit christus dn̄s no-
Math.26. ster: Pater si fieri potest transeat hic calix? Sed tri-
sticiam sic assumpsit: quō carnē. Nolite enī putare
quia hoc dicimus: non fuisse tristē dn̄m. Si enī hoc
dixerimus quia nō erat tristis: cū euangeliū dicat:
Tristis est anima mea vsq̄z ad mortē: ergo et quan-
Math.8. do dicit euangeliū: Dormiuit iesus: nō dormiuit ie
sus: et quādo euangeliū dicit: Mādučauit iesus: nō
manducauit iesus: surrepit vermiculus putredinis:
et nihil sanū relinquet: vt dicať q: et corpus nō erat
verū: et carnē verā non habuit. Quicquid ergo de il
lo scriptū est fratres: factū est: verū est. Ergo tristis
fuit: Prorsus tristis: sed volūtate suscipiens tristici
am: quomō volūtate suscipiens carnē. Quō volun
tate carnē verā: sic volūtate tristiciā verā. Sic ğ tri
sticiā volūtate ostēdit in se: vt si forte surrepserit tibi
hūana infirmitas: et ceperit aliud velle q̄z de⁹ vult:
videas prauitatē cordis tui extra regulā: figas illō
ad regulā: et dirigať in deū cor tuū: qd̄ i hoīe cępe-
Math.26. rat esse prauū. Sic ergo dn̄s te ostendēs dixit: Tri-
stis est anima mea vsq̄z ad mortē. Et dixit: Pater si
fieri potest trāseat a me calix iste. Sz statim fac: qd̄
Ibidem. ideo fecit vt te doceret: Verū nō qd̄ ego volo: sz qd̄
tu vis pater. Si enī hoc feceritis: iusticiā habebitis:
Et iusticiā habebitis: rectū ē cor: Si rectū ē cor: iu-
sticia illa quę modo tolerat conuerteť in iudiciū: et
postea iudicante dn̄o tuo. non solū non expauesces

mala: sed etiā gloriaberis de corona. Tūc videas q̄-
modo pfecerit patientia dei: vel ad illorū pęnā vel
ad tuā coronā. Modo nondū vides: crede qd̄ non-
dū vides: ne erubescas cū videris. Quoadusq̄z iu-
sticia conuertať in iudiciū: et qui habent eā omnes
recto sunt corde. Quis* exurget mihi aduer PP Al.e. cōsurget.
sus malignantes: aut quis† consistet mihi Al. stabit mecū
aduersus operantes iniquitatem. Persua-
dent multi multa mala. susurrare serpens non desi-
nit vt facias iniquitatem. Quacūq̄z te conuerteris:
forte si pfeceris: quęris cū aliquo bene viuere: et vix
inuenis. Multi mali te circūdant: quia pauca gra- Math.3.
na mltā paleā habēt. Hęc area hz grana sua pauca:
sed adhuc laborāt. Separata ergo a palea tota mas
sa: grandis erit: Pauca grana sūt: sed in cōparatiōe
palearū: multa aūt in se. Ergo cū vndiq̄z mali pstre-
pant et dicant: quare sic viuis: tu solus christianus
es? Quare non facis qd̄ faciunt et alij? Quare non
spectas quēadmodū et alij? Quare non remedia et
ligaturas adhibes? Quare non mathematicos et
haruspices consulis sicut et alij? Et tu signas te et di
cis: christian⁹ sum: vt repellas istos nescio quos: sed
aduersarius premit: viget: qd̄ peí⁹ est: exēplo chri-
stianorū: suffocat christianos: Sudať: ęstuať: tribu-
lať anima christiana: vincere habet tamen. Sed nū
quid de se? Ideo vide quid dicat: Respondet enim.
Quid mihi pdest quia mō mihi facio remedia: et lu
cror paucos dies? Exeo hinc de isto sęculo: et vado
ad dn̄m meū: et mittet me in ignē: q: pręposui pau-
cos dies vitę futurę: mittet me in gehennas. Quas
gehennas? Eterni iudicij dei. Vere nisi putas quia
deus curat quō viuant hoīes? Et hoc forte non in
platęa tibi dicit amicus: sed in domo vxor: aut for-
te marit⁹ vxori fideli bonę et sanctę: deceptor ipsi⁹.
Si mulier marito. Eua est illi. Si vir vxori. diabol⁹ Gen.3.
est illi. Aut ipsa tibi eua est: aut tu illi serpens es. Ali
quādo vult conuertere pater cogitationē suā vl' ad
filiū: inuenit et ipm maliū: neq̄ssimū: Estuat: fluctu-
at: q̄rit quō vincat: prope sort eť: prope consentit: sz
assit de⁹. Audite ergo psalmū: Quis exurget mihi
inq̄t aduersus malignantes? Tā multi sūt: quocū q̄z
respicio ipi occurrūt. Quis occurrit principi iniqui
tatis diabolo et angelis ei⁹: et hoīb⁹ seductis ab eo?
Nisi quia domin⁹: inq̄t: adiuuit me: pau- EE
lominus* inhabitauerat in inferno anima Al. habitasset.
mea. Prope ruerā i illā foueam q̄ parať peccatori-
bus: hoc est paulomin⁹ habitauerat in inferno ani-
ma mea: Quia iā nutabat: iā ppe consentiebat: re-
spexit ad dn̄m: vtputa: verbi gratia: Insultabať il-
li vt faceret iniquitatē. Aliquādo enī congregant se
mali. et insultant bonis: maxime si fuerint illi plures:
et ceperint illū vnū. quō aliquādo multa palea ē cir
ca vnū granū. tūc non erūt simul cū fuerit mala vē
tilata: Capiť inter multos iniquos ille: insultať illi:
circūueniť: superponere se volūt illi: exagitant qua-
si iustū: et insultant q̄si de ipa iusticia: magn⁹ inquit
aplūs: in cęlū volasti quō helias. Faciunt homines
ista: ita vt aliquādo attendens ad linguā hūanam:
erubescat esse bon⁹ inter malos. Resistat ergo ma-
lis: sed nō de virib⁹ suis: ne efficiať superb⁹ cū vult
euadere superbos: et augeat numerū superborum.
Sed q̄d dicat? Quis exurget mihi aduersus mali-
gnantes: aut quis consistet mihi aduersus operan-

tes iniquitatem: Nisi quia dñs adiuuit me: paulo
ff minus habitauerat in inferno anima mea. Si di
cebā motus est pes meus: miscdia tua do
mine adiuuabat me. Uide quomō confessionē
amat deus. Mouet pes tuus: et nō dicis: mouetur
pes me⁹: sed stare te dicis: cū iam ruas: Immo si iā
cepisti moueri: si iam cepisti fluctuare: confitere mo
tum ne plangas ruinam: vt adiuuet te ille: ne i infer
no sit anima tua. Cōfessionē vult deus: Humilita
tem vult. Motus es vt homo: adiuuat te ille vt de
us: Sed dic tamen: motus est pes meus. Quare iā
moueris et dicis sto: Si dicebā motus est pes me⁹:
miscdia tua dñe adiuuabat me. Quō p̄sumpsit pe
Math.14. trus nō in viribus suis: Uidebat dñs ambulare sup
mare: calcans capita omniū supborū in isto seculo:
Ipm iter suū calcantis capita supborū: significauit
ambulans sup tumidos fluctus. Calcat et ecclesia:
nā ipa est petrus: Nō tamē ausus est petrus per se
Ibidem. ipm ambulare super aquas. Sed quid ait: Dñe: si
tu es: iube me venire ad te sup aquas. Ille potesta
te sua: petrus i iussu illi⁹. Iube inquit tu venire me
ad te sup aqs: Rñdit ille: Ueni. Calcat eñ et ecclia
capita supborū. Sed quia ecclesia est: et habet infir
mitatem humanā: vt compleret: si dicebā mot⁹ est
pes meus: titubauit petrus in mari et exclamauit:
Ibidem. Dñe: pereo. Quod ergo hic positū est: si dicebā mo
tus est pes meus: hoc ibi positum ē: dñe pereo: Et
qd hic positū est: miscdia tua dñe adiuuabat me: h
Ubi.s. ibi positū est porrexit manū iesus dicens: Modice
fidei: vt qd dubitasti: Mirū est qd mō pbat de⁹ ho
mines: Ipa pericula nostra: dulciorē nobis faciūt
liberantē. Nam videte quod sequit: quia dixit: Si
dicebā motus est pes meus: miscdia tua dñe adiu
uabat me: Dulcis illi vtiq factus est dñs: eripiens
gg illū a periculo: Et ideo exponens ipam dulcedinē
Al. fnon hȝ. dñi: exclamat dicens: † Dñe ſm multitudi
Al. tcōsolatio/nes. nem dolorū meorū in corde meo: exhorta
tiones tue iocundauerūt animam meam.
Al. tletificauerunt. Multi dolores: sed multe ɔsolationes. Amara vul
nera: sed suauia medicamenta. Nunquid ad
Al. tlaborem. heret tibi sedes iniquitatis: qui fingis dolo
lorem in precepto: Hoc dixit: nemo sedet tecū
iniquus: nec tu sedem iniquitatis habebis. Et vnde
hoc intelligit: reddit rationē: Qui fingis inquit do
lorem in p̄cepto. Ex hoc eñ intelligo q nō tibi ad
heret sedes iniquitatis: quia nec nobis pepcisti. Ha
bes h in epistola apli Petri: Et ad hoc testimoniū
1. Pet. 4. posuit de scriptura: Tps est ait inchoationis iudicij
ex domo dñi: id est tēpus est vt mō iudicent qui pti
nent ad domū dñi. Si flagellant filij: quid debent
sperare serui nequissimi: Ideoq addidit. Si autē
initiū a nobis: quis finis eorū qui nō credūt dei euā
Ibidem. gelio: Deinde adiungit illud testimoniū: Et si iust⁹
Prouer. 11. vix saluabit: peccator et impius vbi parebūt: Quō
ergo erūt tecū iniqui: qñ nec tuis fidelib⁹ parcis: vt
exerceas et erudias eos: Sed qz ppter hoc nō par
cit vt erudiat eos: ideo dixit: Qui fingis dolorē in
p̄cepto. Fingis eñ est: facis: formas: plasmas: vñ
et figuli dicunt: et vas fictile dicit: non fictū illud qd
mendaciū est: sed qd formatū vt sit: et habeat aliquā
Ps. 93. formā: sicut iā dudū dixit: Qui finxit oculū nō vide
bit. Nunquid finxit oculū mendaciū est: Sed intel
ligit: plasmauit oculū: fecit oculū. Nonne figul⁹ est

eū fragiles et infirmos et terrenos facit: Audi aplm
dicentē. Habem⁹ thesaurū istū in vasis fictilib⁹. Sz 2. Cor. 4.
forte alius fecit nobis hec vasa. Ipm audi dicentē:
O homo tu quis es qui respōdeas deo: Nunquid Ro. 9.
dicit figmentū ei qui se finxit: quare me sic finxisti:
An nō habet potestatē figulus luti ex eadē massa fa
cere aliud vas in honorē: aliud in cōtumeliā: Uide
et ipm dñm nostrū iesum christū: qz ostēdit se figu
lū: Nā qz de limo hoīem fecerat: de limo linuit cui Gen. 2.
minus in vtero oculos fecerat. Ergo qd dixit: nun Joh. 9.
quid adhereat tibi sedes iniquitatis qui fingis dolo
rem in p̄cepto: sic dicamus: Nunquid adheret ti
hh bi sedes iniqtatis: q formas dolorē in p̄cepto: For
mas inquit dolorē in p̄cepto: id est de dolore p̄ce
ptū nobis fac: vt ipe dolor p̄ceptū sit nobis. Quō
nobis dolor est p̄ceptū: Qñ te flagellat qui pro te
mortu⁹ est: et nō tibi pmittit beatitudinē in ista vita:
et fallere nō pōt: et hic nō dat qd q̄ris. Quid dabit:
Ubi dabit: Quātū dabit qui hic nō dat: Qui hic
erudit: qui fingit dolorē in p̄cepto: Labor est h mi
nus: et requies tibi pmittit. Attēdis te hic habere la
borē: sed attēde qualē ille requiē pollicet. Nunquid
cogitare poteris: Si illā posses cogitare: videres te
nihil laborare ad cōpēsationē. Audi eū q illō ex pte
cernebat: q dixit: Nūc scio ex pte: Quid ait apls: 1. Cor. 4.
Etenim qd est ad p̄sens tpale et leue tribulationis no Ibidem.
stre: iuxta incredibilē modū et in incredibilē modum
eternū glorie pōdus operatur in nobis. Quid ē eter
nū glorie pōdus opat nobis: Quib⁹ opat: Nō re Ubi.s.
spicientib⁹ q̄ vident: sed q̄ nō vident. Que eñ vidē
tur: tpalia sunt: q̄ aūt nō vident: eterna. Noli esse pi
ger in labore breuiter: et gaudebis incessabilr. Eter
ii nam vitā tibi datur⁹ est deus: cogita quāto labore
emenda sit. Intēdite fratres: venale est. Uenale est
qd habeo dicit tibi deus: eme illud. Quid hȝ vena
le: Requiē venalē habeo: eme illā. De labore intel
dite: vt simus in nōie christi fortes christiani. Iam
modicū est qd restat in psalmo: nō fatigemur. Quō
eñ fortis poterit esse in faciēdo: q deficit in audien
do: Aderit dñs vt vobis qd reliquū est: explicem⁹.
Attēdite quodāmō deus pposuit venale regnū ce
lorū. Dicis illi: Quātū valet: Preciū ipi⁹ labor est
quō si diceret: p̄ciū illius aurū est: Non sufficeret h
solū dicere: sed q̄reres quātū aurū. Nā si solid⁹ au
rū ē: et semiuncia: et libra: et tale aliqd. Iō dixit p̄dñ:
ne laborares q̄rere q̄diu huius rei p̄cium labor est.
Quāt⁹ labor est: Iam q̄re tu: quātū laborādū sit:
nondū dicit tibi. Quātus futur⁹ sit labor iste: vel q̄n
tū laboris de te exigat: illud tibi dicit de⁹. Ego ostē
do quanta sit illa requies: tu iudica q̄nto labore emen
da sit. Dicat ergo de⁹: q̄nta futura sit ipsa requies.
Beati qui habitāt in domo tua: in secula seculorū Ps. 83.
laudabūt te. Hec ē requies sempiterna: Sine fine erit
requies ista: sine fine erit gaudiū hoc: sine fine erit le
ticia ista: sine fine erit incorruptio. Uitā eternā ha
bebis: requiē q̄ nō hȝ finē. Quāto labore digna est
requies q̄ non hȝ finē: Si verū vis cōparare: et verū
iudicare: eterna requies eterno labore recte emit. Ue
rū hoc est. sed noli timere: misericors est de⁹. Si eñ
haberes eternū laborē: nunq̄ puenires ad eternam
quietē. Semp laborās qñ puētur⁹ eras ad illud qd
digne quidē pōt emi sempiterno labore: Quia sem
piterna requies est: sēḡ preciū: Eterno certe labore

digna est eterna requies cōparari. Sed si sēp labo-
rares nunq̄ ad requiē puenires. Ergo vt aliquādo
puenias ad id qd̄ emis: nō in eternū laborandū est:
nō quia nō valet tanti: sed vt possideat quod emit.
Digna est quidē emi labore ppetuo: sed necesse ē vt
labore tpali emat. Certe tantus debuit esse: id ē sem
piternus labor p requie sempiterna. Decies cente-
na milia annorū in labore quid valent? Decies cen
tena milia annoꝝ habēt finē: qd̄ tibi dabo dicit do-
minus non habebit finē. Qualis misericordia dei? Nec
dicit: decies cētena milia annorū labora: nō dicit:
vel mille annos labora: nō dicit: quingentos annos
labora: cū viuis labora in paucis annis: Inde iā req-
es erit: ⁊ finē nō habebit. Et adhuc audi cōsequen-
tia. Dn̄e sm̄ multitudinē dolorum meoꝝ in corde
meo: exhortatiōes tue iocūdauerūt animā meam.
Et paucos annos laboras: ⁊ in ipsis laboribus non
deest cōsolatio: nō desunt gaudia quotidiana: s; no-
li gaudere in seculo: Gaude in christo: gaude i ver-
bo eius: gaude in lege ei⁹. Ad ipsa gaudia ptinet qd̄
loquimur et qd̄ auditis. Quāte ergo sunt iste conso
latiōes i tāto laborib⁹? Verū est q̄ qd̄ dicit Apls:
2.Co.4. Etenim qd̄ ad p̄sens ē tpale ē ⁊ leue tribulatōis no
stre: iuxta incredibilē modū: et in incredibilē modū
eternū glorie pōdus opatur in nobis. Ecce quantū
preciū damus: quodāmō vnam siliquā ad accipien
dos thesauros sempiternos: Siliquā laboris ad re-
quiē incredibilē: sm̄ qd̄ dictū est iuxta incredibilem
modū: et in incredibilē modū eterne glorie pondus
Vi opat. Gaudes ad tps: noli ibi confidere: Tristis es
ad tēpus: noli desperare. Nō te corrūpat felicitas:
et nō frangat aduersitas: Ne forte dicas in aīo tuo:
Nō pōt fieri vt deus admittat ad se iniquos: q̄ iu-
stos ipsos emēdat: vt saluet: Qui iō emēdat: vt eru-
1.Pe.4. Pro.11. diat. Si iustus vix saluus fiet: peccator ⁊ impi⁹ vbi
parebūt? Nunquid adheret tibi sedes iniquitatis?
Id est nūquid adheret tibi sedes impioꝝ qui fingis
dolorē in pcepto: Qui et istos filios sic voluisti ex-
ercere et erudire: sic voluisti eis p̄cepta dare: vt nō
essent sine timore: ne amarēt aliquid aliud: et obliui-
scerēt te xp̄ū verū bonū suū? Bon⁹ est de⁹. Si ces-
saret deus ⁊ nō misceret amaritudines felicitatibus
seculi: obliuisceremur eū. Sed vbi angores mole-
stiarū faciūt fluctus anime: fides illa q̄ ibi dormie-
Mat.8. bat excitat. Tranquillū em̄ erat qn̄ dormiuit chri-
stus in mari: Illo dormiēte tēpestas orta ē: et cepe-
runt pclitari. Ergo in corde christiano ⁊ tranquilli-
tas erit et pax: sed q̄diu vigilat fides nostra: Si aūt
dormit fides nostra: pclitamur. Hoc em̄ significat
dormiēs christus: qr quidā obliuiscunt fidē suam: ⁊
pclitant. Sed quō illa nauis cū fluctuaret: excitat⁹
Ibidem. est christus a fluctuantib⁹ et dicentib⁹: Dn̄e: pim⁹:
Surrexit ille: īpauit tempestatib⁹: īpauit fluctib⁹:
cessauit pclm: facta est trāquillitas: Sic ⁊ te cū tur
bant cōcupiscētie male: psuasiones male: fluct⁹ sūt:
trāquillabunt. Iam desperas et putas te nō perti-
re ad dn̄m: Euigilet fides tua: excita christū i corde
tuo: surgente fide: iam agnoscis vbi sis. Et si forte
temptāt fluctus ɔcupiscētie: intueris qd̄ pmisit de-
us: et dulcedo pmissorū faciet te contēptorē dulce-
dinū seculi. Et si forte multe vrgent mine potentiū
malorū: ⁊ ipse te expellūt de iusticia: attēde qd̄ mi-
Mat.25. natur de⁹: Ite in ignē eternū qui parat⁹ est diabo-
lo ⁊ angelis eius: et nō dimittis iusticiā. Timeas er
go ignē sempiternū: cōtēnis dolores tpales: Et pro
eo qd̄ pmisit de⁹: contēnis tpalē felicitatē. Promi-
sit requiē: patere molestiā: Minat ignē eternū: con
temne dolores tpales: ⁊ euigilāte christo trāquillet
cor tuū: vt ad portū quoq₃ puenias. Nō em̄ nō p̄-
parat portū qui parauit nauim? Nūquid adheret
tibi sedes iniqtatis qui fingis dolorē i p̄cepto? De
hoībus quidē malis exercet nos: ⁊ de illoꝝ insecuti-
onib⁹ nos erudit. De malicia mali flagellat bonus:
⁊ de seruo emendat fili⁹: Ita fingit dolor i p̄cepto.
Qd̄ illos deus posse pmittit: hoc faciūt mali hoīes
quib⁹ ad tps parcit. Quid em̄ sequit? Capta- XX
bunt in animā iusti. Quare captabūt? Quia ve
rū crimē nō inuenerūt qd̄ obiciāt. Quid em̄ capta-
uerūt in dn̄o? Cōcinnauerūt falsa crimina: qr vera Math.27.
inuenire nō potuerūt. Et sanguinē innocen
tem condēnabūt. Quare hoc totū fit: in cōseqn
tib⁹ declarabit. Et factus est mihi: inqt: do-
minus in refugiū. Nō q̄reres tale refugiū si nō
pclitatereris: Sz ideo pclitat⁹ es vt q̄reres: qr ille fin
git dolorē in p̄cepto. Facit mihi de malicia maloꝝ
tribulationē: punctus tribulatiōe cepi q̄rere refugi-
um: qd̄ in illa felicitate seculari desieram querere.
Quis em̄ facile recordat deū qui semp felix est: ⁊ spe
p̄senti gaudet? Recedat spes seculi: et accedat spes
dei: vt possit dicere: Et fact⁹ est mihi dn̄s i refugiū.
Ad hoc doleā vt fiat mihi dn̄s in refugiū: Et de-
us meus in *auxiliū spei mee. Nō em̄ domi- Al. fadiutoriū.
nus spes. Qdiu em̄ hic sumus in spe sum⁹: nondū
in re. Sed ne in spe deficiam⁹: adest pmissor erigēs
nos: ⁊ tēperās ipsa mala q̄ patimur. Nō em̄ frustra
dictū est: Fidelis de⁹ qui nō sinit vos tēptari supra 1.Cor.10.
q̄ potestis ferre: sed faciet cū tēptatiōe etiā exitum
vt possitis sustinere. Sic intrat in fornacē tribula-
tionis vt coquat vas: nō vt frangat. Et fact⁹ est mi
hi dn̄s in refugiū: ⁊ de⁹ me⁹ in auxiliū spei mee. Cū
ergo qui tibi videbat quasi iniustus esse qr pcit ma-
lis: vide quō iam corrigat psalm⁹: ⁊ tu cum psalmo
corrigere. Ideo em̄ voces tuas habebat psalmus.
Que sunt voces? Quousq₃ peccatores dn̄e: vsq₃ q̄
petōres gloriabuntur? Psalm⁹ voces tuas habet:
nō ergo tu habeto voces psalmi. Que sunt voces
psalmi? Et fact⁹ est mihi dn̄s in refugiū: ⁊ de⁹ meus M ab
in auxilium spei mee. Et reddet illis *domi- Al. nō hīs.
nus *sm̄ opa eoꝝ: et *sm̄ maliciā eoꝝ disp- Al. iniquitatē ipsoꝝ. *I malicia
det *eos. Non vacat qd̄ ait sm̄ maliciā eoꝝ: mi- Al. illos.
hi de illis p̄stat: ⁊ tn̄ malicia eoꝝ dicit: nō beneficia
eorū. Certe em̄ de malis exercet nos: flagellat nos.
Ad quā rem flagellat? Vsq₃ ad regnū celoꝝ. Fla- Heb.12.
gellat em̄ omnē filiū quē recipit. Et quis est fili⁹ cui Prouer.3.
nō det disciplinā pater ei⁹? Qd̄ cū facit de⁹: ad he-
reditatē sempiternā nos erudit: ⁊ hoc nobis p̄stat
sepe de malis hoībus: in quib⁹ exercet ⁊ pficit dile-
ctionē nostrā: quā vult extēdi vsq₃ ad inimicos. Ne-
q₃ em̄ est pfecta dilectio christiani nisi cū implet qd̄
christus p̄cepit: Diligite inimicos vestros: bn̄faci- Math.5.
te his qui vos oderūt: ⁊ orate p eis q̄ vos psequun
tur. Hinc ipse diabolus vincit: hinc victorie corona
pcipitur. Ecce quāta nobis p̄stat de⁹ de malis hoī-
bus: nec tn̄ sm̄ id qd̄ de illis nobis p̄stat: sed sm̄ ma
liciā eoꝝ retribuet eis. Videte em̄ quāta nobis pre-
stat de ipso immanissimo scelere iude traditor̄. Iu- Math.26.

das quippe tradidit ad passionē filiū dei: ꝛ ꝑ passio-
nem filij dei oēs gentes redemptę sunt ad salutē:
nec tamē ꝓ salute gentium merces reddita est iudę:
sed ꝓ eius malicia debitū suppliciū ei retributū est.
Concor. 3. sent. d. 1. 20 christus ergo est. Nam si traditio christi: ꝛ nō tradentis anim⁹ consi-
derādus est: hoc fecit qd̄ fecit deus pater: de q̄ scri-
Ro. 8. ptū est: quia filio ꝓprio nō pepcit: sed ꝓ nobis omi-
bus tradidit illū. Hoc fecit iudas qd̄ fecit ipse domi
Eph. 5. nus christus: de quo scriptū est: Qui seipm̄ tradidit
ꝓ nobis oblationē ꝛ hostiā deo in odorē suauitatis.
Et iterū: Sic christus inquit dilexit ecclīam suam:
et seipm̄ tradidit ꝓ ea: ꝛ tamē gratias agimus deo
patri: qui vnico filio suo nō pepcit: ſ pro nobis tra-
didit eum. Gratias agimus ipi filio qui seipm̄ tradi
dit ꝓ nobis: ꝛ in eo voluntatē patris impleuit: Et
detestamur iudā de cui⁹ facto nobis tantū benefici-
um ꝓstitit deus: ꝛ recte dicimus: Reddidit ei domi
nus ſm iniquitatē eius: ꝛ ſm maliciā eius disperdi-
dit eū. Nō eñ ille ꝓ nobis tradidit christū: sed pro
argēto quo vēdidit eū: Cuius traditio christi sit nr̄a
redemptio: ꝛ christi vēditio sit nostra redēptio. Sic
et illi qui martyres ꝑsecuti sunt: ꝑsequendo in terra:
in celū mittebant: Et sciētes quidē ꝓsentis vitę dā-
nū inferebāt: nesciētes aūt futurę vitę lucrum ꝯfere-
bant. Quicūq; tamē ꝑseuerauerunt in odio iniusto
iustoꝝ: reddidit eis dn̄s ſm iniquitates eorū: et ſm
NN maliciā eoꝝ disꝑdidit eos. Sicut eñ malis obest bo
nitas iustoꝝ: sic bonis ꝓdest iniquitas impiorum.
Joh. 9. Nam ꝛ dn̄s dicit: Ego veni: vt qui nō vidēt videāt:
2. Cor. 2. et qui vident ceci fiant. Et Apl's: Alijs quidē inq̄t
sumus odor vitę in vitā: alijs aūt odor mortis ī mor-
tē. Malicia vero iniquoꝝ: sinistra sunt arma iusto-
2. Cor. 6. rū: sicut idē dicit Apl's: Per arma iusticię a dextera
et sinistra: id est ꝑ gloriā ꝛ ignobilitatē: atq; ita dein
ceps cetera: exequit dextera arma: demōstrās glori
am dei: famā veritatis qua cognoscebantur ꝙ viue-
bant: ꝛ ꝙ nō mortificabant: ꝙ gaudebāt: ꝙ multos
ditabāt: ꝙ oīa possidebāt. In sinistra vero ꝙ igno
biles ꝛ malę famę habebant: ꝙ seductores putabā-
tur: ꝙ ignorabant: occidebant: coercebant: contri-
stabant: egere ac nihil habere videbant. Et quid mi
rū si milites christi ꝛ dextris ꝛ sinistris armis diabo
Luc. 2. lū expugnant: Sicut aūt pax hoībus bonę volūta
2. Cor. 2. tis: ꝛ q̄ sunt alijs odor mortis in mortē: sic ꝛ interi-
tus hoībus malę voluntatis: et qñ iustis arma sunt
sinistra ad salutē. Itaq; reddet illis nō ſm nostram
vtilitatē quę de ipis fit: sed ſm ipoꝝ iniquitatē quā
diligēdo oderūt animas suas: ꝛ nō ſm beneficiū qd̄
nobis de ipis ꝓstat: honorat eos: qui etiā malis be
OO ne vtit. Scd̄m maliciā eoꝝ disꝑdet eos Domi-
nus deus noster. Toleret ergo iustus iniustū:
toleret tpalē impunitatē iniusti tpalis labor iusti: ſ
Ro. 1. iustus ex fide viuit. Nō est eñ alia iusticia hoīs in
Gal. 5. hac vita: nisi ex fide viuere: q̄ ꝑ dilectionē operatur.
Si eñ ex fide viuit: credat ꝛ sibi futurā requiē post
ꝓsentē laborē: ꝛ illis sempiternos cruciat⁹ post ꝓsen-
Matth. 5. tem exultationē. Et si fides ꝑ dilectionē opat: dili-
gat etiā inimicos: ꝛ q̄ntū in ipo est: ꝓdesse illis ve-
lit. Ita eñ faciet: ne sibi obsint illi cū hoc velint: Et
qñ forte potestatē acceperint: quasi nocēdi ꝛ domi-
nādi: sursum cor habeat vbi ei nemo nocet: doct⁹ et
erudit⁹ ex lege dei vt mitiget a dieb⁹ malignis: do-
Ps. 1. nec fodiat peccatori fouea. Si eñ in lege dn̄i volū-
tas ei⁹ est: ꝛ in lege eius meditabit die ac nocte: cu-
ius cōuersatio in cęlis est: de firmamēto lucet super Phil. 3.
terrā. Unde iste psalm⁹ titulū de quarta sabbati ac-
cepit. qñ facta sunt luminaria: vt oīa faciat sine mur Gen. 1.
muratione: verbū vitę habēs in natione tortuosa ꝛ Phil. 2.
ꝑuersa. Sicut eñ stellas ī cęlo nō extinguit nox: sic
mētes fideliū inherētes firmamēto scripturę dn̄i nō
vincit iniquitas. Et hoc ipm̄ qd̄ ꝛ nostra terrena dā
tur aliq̄n in ꝑtāte maloꝝ: nō solū ad nostrā ꝑtinet
eruditionē: vt fiat nobis dn̄s in refugiū: ꝛ de⁹ in au-
xiliū spei nostrę: sed etiā ad ipius ꝑditoris fouea ꝑfi
cit: de quo in alio psalmo dicit: Inclinabit et cadet Ps. 9.
cū dn̄abitur pauperū. Forte onerosa fuit vobis lō-
gitudo sermonis: q̄q̄ in ista alacritate studij vestri
nō hoc appareat. Sz ꝛ si ita est: ignoscite: primo: q̄r
iussus feci: Nā dn̄s deus noster ꝑ eos mihi fratres
iussit in quib⁹ habitat. Nō eñ iubet de⁹: nisi de sede
sua. Deinde q̄r tantū auidi fuistis nostri: cōfitemur:
et nos auidi fuim⁹ vestri. Cōsoletur ergo de⁹ noster
istū laborē: vt sudor iste noster sit vobis in ꝓfectum
salutis: nō in testimoniū accusatiōis. Hoc dico fra-
tres: vt ex eo qd̄ audistis: ꝓficiatis: ꝛ ruminetis vo-
biscū. Nō vos ꝑmittatis obliuisci: nō solū ista reco-
gitando ꝛ colloquēdo: sed etiā ita viuēdo. Bona vi-
ta eñ ex ꝓceptis dei quę agitur: tanq̄ stilus est: qd̄
audit scribēs in corde: Si ī cera scriberet: facile de-
leretur: Scribite illud in cordib⁹ vestris: morib⁹ ve-
stris: et nunq̄ delebitur.

Explicit Tractatus de ps̄. XCIII.

Incipit Tractatus de ps̄. XCIIII.

e Go vellē fratres: vt patrē nostrū potius au A
diremus: Sz ꝛ hoc bonū est: vt patri obe-
diamus. Quia ergo iussit nobis qui dignat orare ꝑ
nobis: de ꝓsenti psalmo: qd̄ dn̄s de⁹ omniū nostrū
donare dignabit: loquar charitati vestrę. Est aūt
psalmi titulus: Laus cātici ipsi dauid. Laus
cantici ꝛ hilaritatē significat: quia cant⁹ est: ꝛ deuo-
tionē: quia laus est. Quid eñ magis homo debet
laudare: q̄ id qd̄ sic sibi placet vt ei possit displicere:
Securitas ergo laudis: in laude dei est. Ibi lauda-
tor secur⁹ est: vbi nō timet ne de laudato erubescat.
Et laudem⁹ ergo ꝛ cantem⁹: hoc est cū hilaritate et
cū leticia laudem⁹. Quid aūt laudaturi sumus: ipse
psalm⁹ sequētib⁹ versib⁹ indicat nobis.

Expositio psalmi.

v Enite exultem⁹ dn̄o. Inuitat ad ma- B
gnas epulas exultādi: nō sęculo: sed dn̄o.
Nisi eñ esset in hoc sęculo exultatio mala q̄ distin-
guenda est ab exultatiōe bona: sufficeret dicere: Ve-
nite exultemus. Sed breuiter distinxit. Quid est be-
ne exultare: Dn̄o exultare. Ergo exultatio mala: est
exultare sęculo. Exultatio bona est: exultare deo.
Pie debes dn̄o exultare: si vis secur⁹ mūdo insul-
tare: Quid est autē: venite: Unde vocat vt veniāt
cū quib⁹ vult exultare dn̄o: nisi quia longe sunt: vt
veniēdo ꝓpinquent: ꝓpinquādo accedāt: accedēdo
exultēt: Unde aūt longe sunt: Nūquid locis longe
potest homo esse ab eo qui vbiq; est: Uis esse ab eo
longe: Quo ibis vt longe sis: Nam quidā pecca-
tor quidē: sed tñ cū spe salutis penitens ꝛ dolens de
peccatis: ꝛ metuēs iram dei: ꝛ volens placare deū:
sic in alio psalmo loquit: Quo ibo a spiritu tuo: et q̄ Ps. 138.
a facie tua fugiam: Si ascendero in celū: tu ibi es.

Quid ergo restat? Quia si ascēderit in celū: ibi inue
niet deū. Ut longe fugiat a deo: quo iturus est? Ui/
de quid dicat: Si descēdero ad infernū ades. Si er/
go ascendendo in celū: ibi inuenit deū: descendendo
in infernū: non fugit deū: quo itur⁹ est: quo fugitu/
rus est ab illo irato: nisi ad ipm placatū? Et tamen
cum omnino nemo possit fugere ab illo qui vbiqȝ
Esa.29. est: nisi quidam longe essent a deo: nō diceret: Po/
Mat.15. pulus iste labiis me honorat: cor autē eorū longe est
a me. Non ergo loco quisqȝ longe est a deo: sed dis/
similitudine. Quid est: dissimilitudine? Mala vita:
malis moribus. Si enī bonis moribus ꝓpinquatur
deo: malis morib⁹ recedit a deo. Unus ergo idēqȝ
homo corpe stans vno loco et amando deū: accedit
ad deū: et amādo iniquitatē: recedit a deo. Nusqȝ pe
des mouet: et tamē pōt accedere et recedere. Pedes
enī nostri in hoc itinere: affectus nostri sunt. Prout
quisqȝ affectū habuerit: ꝓut q̄sqȝ amorē habuerit:
ita accedit vel recedit a deo. Nōne plerūqȝ dicim⁹
quādo inuenim⁹ aliqua dissimilia: hoc longe est ab
illo? Quādo aliquos duos forte homines cōpara/
mus: duos equos: duas vestes: et dixerit aliquid si
mile: Hec vestis talis est qualis illa: aut iste homo
talis est qualis ille: quid alius dicit quid cōtradicit?
Absit: longe est ab illo. Quid est: longe est ab illo?
Dissimilis est illi. Et iuxta stant: et tamē iste lōge est
ab illo. Duo vero iniqui pares vita et morib⁹: si vn⁹
sit in oriente: alter in occidente: iuxta inuicē sunt. Et
duo iusti similiter: alter sit in oriente: alter in occi/
dente: secū sunt: quia in deo sunt. Contra vnus iu/
stus: alter iniquus: etiā si vna catena ligentur: multū
a se sepati sunt. Ergo si dissimilitudine recedimus a
deo: similitudine accedimus ad deū. Qua similitu/
dine? Ad quā facti sumus: quā in nobis peccādo cor/
ruperamus: quā peccatoꝝ remissione recepim⁹: q̄
in nobis renouatur intus in mente: vt tanqȝ resculpatur
in nūmo: id est in anima nostra imago dei nostri: et
C redeamus ad thesauros eius. Nam et inde fratres
de nūmo voluit dñs noster iesus christus ostēdere
temptatorib⁹ suis: quid querat de⁹. Quādo enī de
tributo cesaris querētes causam calūnie: consulere
magistrū veritatis voluerūt: et consulendo tempta/
re: vtrū liceret tributū dari cesari: quid ille ait? Quid
me temptatis hypocrite? Petit afferri sibi nūmū: et
Mat.22. oblatus est. Cuius habet inquit imaginē? Respōde/
runt: Cesaris. Et ille: Reddite ergo cesari que cesa/
ris sunt: et deo que dei sunt. Tanqȝ diceret: Si cesar
querit in nūmo imaginē suam: deus nō querit in ho/
mine imaginē suam? Ad hanc similitudinē nos do/
minus noster iesus christus inuitans: imperat nobis:
vt nostros etiā inimicos diligamus: et dat exemplū
de ipso deo: Sicut pater vester ait qui in celis est: q̄
solem suū oriri facit sup bonos et malos: et pluit sup
Mat.5. iustos et iniustos: Estote ergo sicut pater vester pfe/
ctus. Cum dicit: estote sicut ille pfecti: ad similitudinē
nos inuitat. Si ergo ad similitudinē nos inuitat: cō/
stat quia dissimiles existēdo recesseramus a deo: et
facti eramus longe p dissimilitudinē: et efficimur ꝓ/
pe per similitudinē: vt iam fiat in nobis quod scri/
Ps.33. ptum est: Accedite ad eū et illuminamini. Ergo qui/
busdā longe positis et male viuētibus: psalmus iste
dicit: Venite exultem⁹ dño. Quo itis? Quo recedi/
tis? Quo disceditis? Quo fugitis? exultando mun/
do? Venite exultemus dño. Quo itis exultare vbi
deficitis? Venite exultem⁹ in illo a quo facti sum⁹.
Venite exultemus dño: Iubilemus deo sa/ D
lutari nostro. Quid est iubilare? Gaudiū verbis
nō posse explicare: et tamen voce testari quod corde
conceptū est: et verbis explicari nō potest: hoc est iu
bilare. Nam cōsideret charitas vestra: qui iubilant
in cantilenis quibusqȝ et quasi in certamine quodā
leticie secularis: et videtis quasi inter cantica verbis
expressa exundātes leticia: cui lingua dicēdo nō suf/
ficit quēadmodū iubilent: vt per illā vocē indicetur
animi affectus: verbis explicare nō valētis qd cor/
de cōspicit. Si ergo illi de gaudio terreno iubilant:
nos de gaudio celesti iubilare nō debemus qd vere
E verbis explicare nō possum⁹? † Preueniamus Et.† Preoccupemus.
faciem eius in confessione. Confessio quidem
duobus modis accipitur in scripturis. Est confessio
laudantis: et est confessio gementis. Cōfessio laudā/
tis: ad honorē pertinet eius qui laudatur. Confessio
gementis: ad penitentiā pertinet ei⁹ qui confitetur.
Confitentur enī homines cum laudant deū. confitentur
cum accusant se: Et nihil digni⁹ facit lingua: Vere
puto q ipa sint vota: de quib⁹ dicit in alio psalmo:
Reddam tibi vota mea: que distinxerūt labia mea. Ps.65.
Nihil ista distinctione sublimi⁹: nihil tam necessari
um et ad intelligendū et ad faciendū. Quomō ergo
distinguis vota que reddis deo? Ut illū laudes: te
accuses: quia illi⁹ est misericordia: vt peccata nostra dimit
tat. Nam si vellet p meritis agere: nō inueniret nisi
quos damnaret. Venit ergo docens: vt recedamus
iam a peccatis nostris: et nō nobiscū deducat ratio/
nem de p̄teritis: sed tanqȝ tabule noue fiant: incēsis
omnib⁹ chirographis debitoꝝ nostrorū. Quāta er
go illius laus: quanta misericordia? Confiteamur itaqȝ
laudantes. Nam si semp confessio penitentis esset:
nō diceretur in euāgelio de ipso dño: In illa hora exul Luc.10.
tauit iesus in spiritusancto: et ait: Confiteor tibi pa/ Mat.11.
ter dñe celi et terre: qui abscondisti hec a sapientib⁹
et prudentib⁹: et reuelasti ea paruulis. Nunquid qȝ
christus confitebatur: penitens erat? Illū nihil peni/
tere poterat: quia nihil culpabiliter fecerat: sed con/
fitebatur in laude patris. Ergo quia et hic exultati/
onis loc⁹ est: forte illā debem⁹ intelligere confessio/
nem que est in laude dei: Unī et laus cantici: vt nō h̄
intelligam⁹ cōfessionē penitentiū: sed laudantium.
Et quid est q continuo nos admonet de quadā con
fessione cū ait: Preueniam⁹ faciē ei⁹ in confessiōe?
Quid est: p̄ueniamus faciem ei⁹ in confessione? Ue
turus est: p̄ueniam⁹ faciem ei⁹ in confessione prius
anteqȝ veniat. Nos confitendo damnem⁹ qd feci/
mus: vt ille quod coronet: nō quod damnet: inueni/
at. Nunquid autē et hoc nō ptinet ad laudem dei: qñ
confiteris peccata tua? Immo vero maxime ptinet
ad laudem dei. Quare maxime ptinet ad laudē dei:
qñ cōfiteris pctā tua? Quia tāto ampli⁹ laudatur medi/
cus: q̄nto pl⁹ desperatur egrot⁹. Cōfitere itaqȝ pctā
tua: quo magis desperabas de te ꝓpter iniquitates tu/
as. Tanto enī maior laus est ignoscētis: quāto ma/
ior exaggeratio est peccata confitentis. Non ergo
putemus nos recessisse a laude cantici: si iam hic
confessionē intelligimus: qua cōfitemur peccata no
stra. Et hoc ad laudē cātici pertinet: quia cū pecca/
ta nostra cognoscimus: dei gloriam cōmendamus.

E Preueniamus faciem eius in confessione: Et in
Al. ad. psalmis iubilemus illi. Iam diximus quid sit
iubilare: repetitũ est: vt confirmet in faciendo. Ipsa
repetitio: exhortatio est. Non enim iam obliti sumus:
vt iam moneri nos velimus: que dicta sunt superius
vt iubilemus: Sed plerũq; in affectu animi repetitur
verbũ quod notũ erat: nõ vt innotescat: sed vt ipsa
repetitio faciat confirmationẽ. Repetitur enim ad in-
telligendũ affectũ dicentis. Inde est quod dicit do-
Joh. j. minus: Amen amen dico vobis. Sufficiebat amen
vnũ. Quare amen amen: nisi quia ipsa repetitio: cõ-
firmatio est? In psalmis ergo inquit: Iubilemus ei.
Et que dicimus in psalmis? Que dicimus vel po-
tius sentiemus in iubilatione. Que sunt que ptinẽt
ad laudem cantici huius? Iam audite. Quoniã
Al. enim deus magnus est dñs: et rex magnus sup
Ps. 93. omnes deos. Propterea ergo iubilemus illi. Qm
nõ repellet dñs plebem suã. Iubilemus illi.
Al. Quia. Quoniã in manu eius fines terre: et al
Al. sunt oẽs. titudines montiũ ipsius sunt. In his omib⁹
Al. ipse cõspicit iubilemus illi. Qm ipsius est mare et ipse fe
Al. siccam. cit illud: et aridã terrã manus ei⁹ fundave-
Al. non hẽ. runt. Iubilemus illi. Sed hec omnia q̃ sibi velit:
Al. formaver si cõgruẽter discutiant: tẽpus forte nõ sufficiet: si rur
Al. fundaverũt sus si penitus negligant. debitores remanebimus.
Breuiter itaq; p tempe quantũ perstringere pote-
rimus accipite: quia et pauca semina vberrimã mes
G sem referũt: si sit terra fructifera. Primũ quare iubi
lemus: quare laudemus: hoc posuit: Quoniam de-
us magnus est domin⁹: et rex magnus super omnes
deos. Sunt ergo dii sup quos magnus est de⁹ no-
ster: cui iubilamus: cui exultamus: cui laudes canti-
ci dicimus. Sunt: sed nõ sunt nobis. Aplus enim ait:
j. Cor. 8. Nam et si sunt qui dicunt dii: siue in celo siue in ter-
ra: quẽadmodũ sunt dii multi et dñi multi: nobis ta-
men vnus deus: ex quo omnia: et nos in ipso: et vnus
dñs noster iesus christ⁹: per quẽ omnia: et nos in ipo.
Si ergo non nobis: quibus? Audi ex alio psalmo:
Ps. 95. Quoniã dii gentiũ demonia: dñs autẽ celos fecit.
Magnificentius et breui⁹ tibi cõmendare nõ potu-
it spũsanctus per pphetã deũ et dñm tuũ. Parum
Ibidem. enim erat: quia terribilis super omnia demonia deus.
Quid magnũ esset sup omnia demonia? Quia dii gẽ-
tium demonia. Ubi est aũt deus tu⁹? Dñs autẽ ce-
los fecit. Illud fecit dñs tuus: vbi non possent habi-
tare demonia. De celis enim deiecta sunt demonia.
Celi q̃ ponũtur demonibus: dñs tuus et celis: qz dñs
tuus et celos fecit. Quanto ergo altior a demonibus
deus gentiũ qui altior est celis: vnde ceciderũt ange-
li vt fierent demonia? Et tñ gẽtes omnes sub demo-
nibus erant. Demonib⁹ aũt templa fabricata sunt:
demonibus are constructe: demonibus sacerdotes
instituti: demonibus oblata sacrificia: demonibus
arrepticii tanq̃ vates instituti. Hec omnia demonib⁹
gentes exhibuerũt: hec omnia vero non nisi vni ma-
gno deo debentur. Templũ fecerũt gentes demoni-
bus: habet deus templũ. Sacerdotes fecerũt gen-
tes demonibus: habet deus sacerdotes. Sacrificiũ
exhibuerũt gentes demonibus. habet deus sacrifi-
ciũ. Etenim illi demões volẽtes videri dii: nõ sibi
ista exegiss͞et vt fallerẽt nisi qz sciũt ea deberi vero deo.
Hoc enim mos ẽ deberi vero deo: q̃d sibi exigit falsus
j. Cor. 3. de⁹. Ergo verũ tẽplũ dei agnoscim⁹. Tẽplũ enim dei
sanctũ est inquit: q̃d estis vos. Si ẽ nos sumus tẽplũ
dei: ara dei anima nostra est. Sacrificiũ dei quid ẽ?
Forte hoc facimus mõ. Imponim⁹ in ara sacrifici-
um: quãdo deũ laudamus. Docet enim nos psalmus
dicens: Sacrificium laudis honorificabit me: et ibi
via est vbi ostendã illi salutare dei. At vero sacerdo- Ps. 49.
tem si requiras. sup celos ẽ: Interpellat p te qui in Ro. 8.
terra mortuus est p te. Ergo deus magnus est do-
minus: et rex magnus sup omnes deos. Hic accipe
noles deos: Nõ enim rex dñs super demonia. Et hic
habemus scripture testimoniũ: Deus stetit in syna- Ps. 81.
goga deorũ. in medio aũt deos discernit. Deos dix-
it participatione nõ natura. s gratia: q̃ voluit face-
re deos. Quantus deus est qui facit deos? Aut qua-
les dii sunt quos facit homo? Qm ille magnus deos
faciendo: tam isti nihil qui ab homie facti sunt. De⁹
verus facit deos credentes in se: quibus dedit pote- Joh. 1.
statẽ filios dei fieri. Et ideo ipse verus deus: quia de-
us nõ factus est: nos aũt facti non veri dii: meliores
tamẽ illis quos homo facit: Qm simulacra gentiũ: Ps. 113.
argentũ et aurũ: opus manuũ hominũ: os habent
et nõ loquent: oculos habent et nõ videbũt. Nobis
aũt deus noster oculos vidẽtes fecit: Neq; in eo ta-
men nos deos fecit: quia videntes oculos nobis fe-
cit: nam fecit hoc et pecorib⁹: Sed ideo nos deos fe
cit: quia interiores oculos nostros illuminauit. Er-
go sit laus illi: confessio illi: sit iubilatio illi: quia ma-
gnus est dñs: et rex magn⁹ sup oẽs deos: Quia nõ
repellet domin⁹ plebem suam: Laus illi: iubilatio
illi. Quã plebẽ non repellet? Hic nobis interpretari H
aliquid nõ licz: pscriptũ habem⁹ ab Aplo: Expo-
suit hoc Apls vnde sit dictũ. Erat enim plebs iudeo- Ro. 11.
plebs vbi fuerũt pphete: plebs vbi fuerũt patriar-
che: plebs etiam fm carnẽ ppagata de semie abrahe:
plebs in qua pcesserũt omnia sacramẽta saluatorem
nostrũ pmittentia: plebs vbi institutũ est templũ:
vnctio sacerdos ad figurã: vt cum omnes iste vmbre
pterirẽt: ipsa lux adueniret. Erat ergo ista plebs dei:
ad eam pphete missi: et illa nati: qui missi: et tradita et
credita eloquia dei. Quid ergo? Totũ illud dãnatũ
est? Absit. Arbor oliue ipsa dicta est ab Aplo. Ce- Ibidem.
pit enim ista arbor a patriarchis: sed fuerunt ibi rami
aridi: quia nimis alti per supbiã: pcisi ergo pter ste-
rilitatẽ: insert⁹ ẽ oleaster pter humilitatẽ. Uerũta-
men charissimi: ne supbiret oleaster insertus: quid
ait Aplus? Si tu ex naturali incisus oleastro: et con
tra naturã insert⁹ es in bonã oliuã: quãto magis qui
fm naturã sunt inserent sue oliue? Et quõ tu non p-
manens in infidelitate meruisti inseri in oliuã cũ es-
ses oleaster: sic isti correcti facili⁹ sue oliue naturali-
ter inserent. Hoc de illis Apls. Ergo ipsa est arbor:
etiam etsi aliqui ex ramis fracti sunt: nõ omnes. Nã
si omnes rami frangerent: vnde petrus? vnde iohan
nes? vnde omnes illi apostoli? Unde ipse paul⁹ apo
stol⁹ qui loquebat: et suo fructu oliue testabat? Nõ- j. Cor. 15.
ne isti oẽs inde? Unde etiã quingenti illi fratres q- Ibidem.
bus dñs post resurrectionẽ apparuit? Unde tot mi-
lia ad vocẽ petri: qñ spũsancto repleti apli oim gen-
tiũ linguis locuti sunt? Tanta auiditate dei laudis
et sue accusatiõis conuersi sunt: vt qui primo sangui-
nem dñi fuderũt seuientes: bibere discerent iã creden-
tes. Sic aũt omnia illa conuersa sunt milia hominũ: Act. 4.
vt res suas venderẽt: et precia rerum suarũ ante pe-

Act. 2. des apostolorum ponerent. Quod diues unus non fecit quod ex deo audiuit: et a domino tristis abscessit. Hoc fecerunt subito tot milia eorum hominum: in quorum manibus christus fuerat crucifixus. Quanto maius vulnus erat in corde ipsorum: tanto auidius medicum quesierunt. Cum ergo inde illi omnes fuerunt: de ipsis dicit modo psalmus: Quoniam non repellet dominus plebem suam. Nam hoc testimonio psalmi cum hinc loqueretur visus est Apostolus et dixit:
Ro. 11. Quid ergo dicemus fratres? Numquid deus repulit plebem suam quam presciuit? Absit: nam et ego israelita sum ex semine abrahe: de tribu beniamin: Non repulit deus plebem suam: quam presciuit. Utique si repelleret dominus plebem suam: non esset unde esset ipse apostolus. Unde autem ipse: inde et alii. In his plebs domini: non in omnibus: sed
Esa. 10. quemadmodum scriptum est: Reliquie salue erunt. Non in
Ro. 9. omnibus: sed in area uentilata massa intromissa est: palea iacet. Totum quicquid vides iudeorum reproborum: paleam vides. Unde vides istam paleam? Iam inde exiit massa: iam in horreo recondita est. Ambas res videamus: ambas discernamus. Quid psalmus adiungit?
J
Quoniam in manu eius omnes fines terre. Agnoscimus lapidem angularem. Lapis angularis: christus. Non potest esse angulus: nisi duos in se copulauerit parietes. Ad angulum de diuerso venerunt: sed in angulo sibi non aduersantur. Uenit ex una parte circumcisio: venit ex alia parte preputium. In christo ambo populi concordauerunt: quia ille factus est lapis de quo scriptum
Ps. 117. est: Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic factus
Mat. 21. est in caput anguli. Si ergo christus in caput anguli: non attendamus diuersitatem de longe venientium: sed propinquitatem in christo coherentium. Ibi igitur: ibi videamus: quoniam non repellet dominus plebem suam. Ecce unus paries: in quo iam ut diximus non repulit dominus plebem
Act. 4. suam. Inde apostoli: inde israelite omnes qui crediderunt: ac venditarum rerum suarum precia ante pedes apostolorum posuerunt: voluntate pauperes: de deo diuites. Agnouimus unum parietem: impletum est ibi quod diximus: Quia non repellet dominus plebem suam. Videamus et alium parietem. Quoniam in manu eius fines terre. Ecce alius paries: In omnibus gentibus: in manu eius fines terre. Uenerunt etiam omnes gentes ad lapidem angularem: ibi osculum pacis agnouerunt in illum unum qui de duobus fecit unum: non quemadmodum heretici: qui de uno fecerunt duo.
Eph. 2. Hoc enim idem ait Apostolus de domino christo: Ipse est enim inquit pax nostra: qui fecit utraque unum. Ergo iubilemus illi. Quare? Quia non repellet dominus plebem suam.
K
Iterum quare? Quoniam in manu eius fines terre: et altitudines montium ipsius sunt. Altitudines montium: sublimitates terrarum. Aliquando iste sublimitates: id est ipse terrene potestates: aduersate sunt ecclesie. Leges contra ecclesiam promulgauerunt: nomen christianum de terra delere conati sunt. Sed posteaquam im-
Ps. 71. pletum est quod prophetatum est: Adorabunt eum omnes reges terre: factum est quod hic dictum est: Altitudines montium ipsius sunt. Sed forte tu de temptationibus fatigaris: ut constitutus in tanta gratia promissionum dei: propter scandala mundi turberis: Nec ipsa scandala aliquid tibi faciunt: quoniam mensuram a domino acceperunt: Quoniam ipsius est mare. Est enim mare mundus iste: sed et mare deus fecit. Nec seuire fluctus possunt: nisi usque ad litus: ubi ipse terminum posuit. Nulla ergo temptatio: nisi acceperit mensuram a domino. Sunt quedam temptationes: sunt tribulationes: consumaris eis: non consumeris. Uide utrum ipse temptationes non presint. Attende Apostolum: Fidelis deus qui non vos sinat temptari supra quam potestis ferre: sed faciat cum temptatione etiam exitum: ut possitis sustinere. Non ait: non vos sinat temptari omnino. Si enim recusares temptationem: recusares refectionem. Ergo reficeris: Et si reficeris: in manibus artificis es. Aliquid tibi tollit: aliquid corrigit: aliquid complanat: aliquid mundat: Agit quibusdam ferramentis suis. Ipsa sunt scandala huius seculi: tu tantum de manu artificis noli cadere. Nihil temptationis accidet ultra vires tuas. Hoc promittit deus ad utilitatem tuam: unde tu possis proficere. Denique ipsum Apostolum audi hoc coniungentem: Sed faciet cum temptatione etiam exitum: ut possitis sustinere. Ergo mare forte metuendum tibi erat: Noli timere: quoniam ipsius est mare: et ipse fecit illud. A gentibus times scandala: et ipsas gentes ipse fecit: non permittet illas ultra seuire quam nouit ille mensuram ex qua proficias. Nonne dicit alius psalmus: Omnes gentes quotquot fecisti venient et adorabunt coram te domine? Si omnes gentes quotquot fecisti: manifestum est quia et gentes ipse fecit. Ideo ipsius est mare: et ipse fecit illud: et aridam terram manus eius fundauerunt. Esto tu arida terra: siti gratiam dei: ut veniat super te imber dulcis: inueniat in te fructum. Non permittit fluctus operire quod seruit: Et aridam terram manus eius finxerunt. Ergo et hinc iubilemus illi. Nam quoniam hec ita sunt: quoniam tanta explicauimus ad laudem dei pertinentia: redite ad illud unde cepat.

1. Cor. 10. — Ps. 85.

L
Uenite adoremus et procidamus ei: et ploremus ante dominum qui fecit nos. Al. † non hz.

Ideo enim exultemus: quia fecit illud et illud: Et commemorauit multa: et nunc repetit exhortationem: Uenite adoremus et procidamus ei: et ploremus ante dominum qui fecit nos. Iam commemorata me laudibus dei: nolite pigri esse: et longe vita et moribus stare: Uenite adoremus et procidamus ei. Sed forte de peccatis vestris: que vos longe fecerant a deo: solliciti estis: Faciamus sequentia et ploremus coram domino qui fecit nos. Ardes forte consciencia delicti: lachrymis extingue flammam peccati: Plora ante dominum: securus plora ante deum qui te fecit. Non enim opus manuum suarum contemnet in te. Noli putare: quia potes a te refici. A te deficere potes: tu teipsum reficere non potes. Ille reficit qui te fecit. Ploremus ante dominum qui nos fecit. Lachrymare ante illum: confitere illi: preueni faciem eius in confessione. Quis enim es tu qui illi ploras: et illi confiteris: nisi quem fecit? Non pure fiducie sed ad factorem res facta: et non quomodocumque facta: sed ad imaginem et similitudinem ipsius. Uenite adoremus et procidamus ei: et ploremus ante dominum qui fecit nos: † Quoniam ipse est † dominus deus noster. Ut autem securi ante illum procidamus et ploremus: nos quid sumus? † Nos † autem populus pascue eius: et oues † manuum eius. Uide quam eleganter verborum ordinem commutauit: et tanquam non propria reddidit: ut ipsas intelligamus oues que sunt et populus. Non dixit: oues pascue eius et populus manuum eius: quod magis putabatur posse congruere: quia oues ad pascua pertinent: sed ait populus pascue. Ergo populus oues sunt: quia dicit: populus pascue eius. Ipse populus oues sunt. Sed rursus quia nos habemus oues quas emimus: non quas fecimus: Dixerat autem superius: procidamus ei qui fecit nos: recte dictum est: oues manuum eius. Nullus hominum sibi facit oues. Emere potest: donari possunt: inuenire potest: aggregare potest: postremo furari potest: facere

Al. † Quia. Al. † non hz. Al. † Et. Al. † non hz. Al. † manuum

M

oues nõ potest. At vero dñs noster fecit nos: ideo
populus pascuę eius: et oues manuũ eius: ipsi sunt:
quas sibi ipse facere dignatus est gratia sua. Has
etenim oues laudat et in Canticis canticorum: perfectos quos/
dam dicens tanquam dentes ecclesię sanctę sponsę suę.
Cant. 4. et. 6. Dentes tui sicut grex detonsarũ ascendentiũ de la/
uacro: quę geminos pariunt: et sterilis non est in illis.
Quid est: dentes tui? Per quos loqueris. Dentes
enim ecclesię: per quos loquitur ecclesia. Quales dentes
tui? Tanquam grex detonsarũ. Quare detonsarum? Quia
sarcinas sęculi deposuerũt. Nonne detonsę erant oues
illę de quibus paulo ante dicebam: quas preceptum dei
Math. 19. totonderat dicentis: Uade vende omnia tua: et da pau
peribus: et habebis thesaurũ in cęlis: et veni sequere
me? Fecerũt hoc preceptũ: detonsi venerũt. Et quia
baptizati sunt credentes in christũ: quid ibi dicitur?
Cant. 4. et. 6. Ascendentiũ de lauacro: id est ascendentium de mun
datione: et omnes geminos creant. Quos geminos?
Math. 22. Duo illa precepta: in quibus tota lex pendet et prophetę.
Nos ergo populus pascuę eius: et oues manuũ eius.
Al. et non hz. Heb. 3. et. 4. *Ergo hodie si vocem eius audieritis:
O plebs mea: o plebs dei. Alloquitur plebem suam de/
us: non solũ illã plebem suã quã non repellit: sed etiã
Eph. 2. omnem plebem suam. Loquitur enim in angulo vtrique parie
ti: id est in christo prophetia loquitur et populo iudęorum:
et populo gentiũ. Hodie si vocem eius audieritis:
H. 5. 4. Nolite obdurare corda vestra. Aliquando enim
audistis vocem illius per moysen: et obdurastis corda
vestra. Per preconem locutus est: quando obdurastis
corda vestra: per se nũc loquitur: mollescant corda
vestra. Qui precones ante se mittebat: ipse venire di/
gnatus est. Ore suo hic loquitur: qui loquebatur per ora
prophetarũ. Hodie ergo si vocem eius audieritis: noli/
te obdurare corda vestra. Quare dixisti: nolite ob/
durare corda vestra? Quia meministis quid soleant
N Al. * Sicut in irritatione. facere patres vestri: Nolite obdurare corda vestra:
*Quemadmodũ in illa amaricatione secundum
Heb. 3. diem temptationis in deserto. Recolitis cer/
Exo. 16. et. 17. te fratres: quia ille populus temptauerit deũ: acceperit
disciplinã: et rectus sit in deserto tanquam ab optimo ses
sore: frenis legũ: frenis preceptorum: nec sit desertus tamen
a deo etiã indomitus: non solũ beneficiis presentibus:
sed etiã virga emendationis nõ desistente. Nolite er/
go obdurare corda vestra: sicut in amaricatione secundum
diem temptationis in deserto: Ubi temptauerũt
me patres vestri. Jam tales nõ sint patres ve/
stri: nolite eos imitari: Patres vestri erant: sed si nõ
imitati fueritis: patres vestri nõ erunt: tamen quia de
his nati estis: patres vestri erant. Et si gentes veni/
Hiere. 16. entes ab extremo terrę (sicut dicit hieremias: Ad
te gentes venient ab extremo terrę: et dicent: Uere mẽ
dacia coluerũt patres nostri: simulacra in quibus nõ
est vtilitas) si gentes dimiserũt simulacra sua: vt ve
Exo. 14. et. 16. nirent ad deũ israel. quos ipse deus israel de egypto
per mare rubrũ duxit: in quo inimicos eorũ cõsequen
tes operuit: quos in desertũ eduxit: mãna pauit: nũ
quam virgã suam ab eorũ disciplina tulit: nunquam benefi
cia misericordię subtraxit: ipsi debẽt deserere deum
suũ: cum gentes venerint ad deũ ipsorũ? Ubi tem/
ptauerũt me patres vestri: Probauerũt me
et viderunt opera mea. Quadraginta annis vi/
derunt opera mea: quadraginta annis exacerbauerũt
me. Ante illos miracula in manu moysi faciebam: et

ipsi magis magisque corda obdurabant. Quadra/ O
ginta annis *proximus fui generationi huic.
Quid est: proximus fui? Presentaui me in signis et
virtutibus meis. Nõ vno die: nõ duobus: sed qua
draginta annis proximus fui generationi huic. Et
dixi: semper *isti errant corde. Hoc signifi/
cauerũt quadraginta anni: quod est semper. Quadrage
narius enim iste numerus indicat integritatẽ sęculorum:
tanquam perficiantur sęcula per hunc numerũ. Ideo do
minus quadraginta diebus ieiunauit: Quadragin/
ta diebus temptatus est in heremo: et quadraginta
diebus fuit cũ discipulis post resurrectionem. Pri
mis quadraginta diebus temptationẽ: posterioribus
bus quadraginta diebus consolationẽ ostendit: quia
cum temptamur sine dubio consolamur. Corpus
enim eius: id est ecclesia: necesse est temptationes pati/
atur in hoc sęculo: Sed nõ deest ille cõsolator qui dix
it: Ecce ego vobiscũ sum vsque ad consummationẽ sęcu
li. Et dixi: semper isti errant corde. Ad hoc cum illis
fui quadraginta annis: vt ostenderẽ tale genus ho/
minũ: quod me semper exacerbat vsque in finẽ sęculi:
Quia per illos quadraginta annos: totũ sęculũ signi/
ficare voluit. Quid est ergo? Pro illis nõ erunt alii
qui intrent in requiẽ dei? Improbati sunt illi quibus
displicuit misericordia dei: qui restiterũt deo corde
indurato. Illis improbatis: nunquid perdidit deus po
pulum suũ? Non erat verum. Potens est deus de
lapidibus istis suscitare filios abrahę. Ergo dixi: sem
per isti errant corde. Et isti nõ cognouerũt P
vias meas: *quibus iuraui in ira mea: si *in/
troibunt in requiẽ meam. Quibus iuraui in
ira mea: si introibũt in requiẽ meam? Magnus ter/
ror. Ab exultatione cępimus: sed ad magnũ timorẽ
conclusit psalmus iste: Quibus iuraui in ira mea: si
introibunt in requiẽ meam. Loqui dñm: magnũ est:
quanto magis iurare deũ? Jurantẽ hominẽ debes
timere: ne propter iurationẽ faciat quod contra volũ/
tatẽ eius est: quanto magis deũ qui nihil temere iu
rare potest? Jurationẽ ad cõfirmationẽ voluit esse.
Et per quẽ iurat deus? Per seipsum. Non enim ha/ Heb. 6.
bet maiorẽ per quẽ iuret: Per seipsum confirmat pro
missa sua: per seipsum confirmat minas suas. Nemo
dicat in corde suo: verũ est quod promittit: falsum est
quod minatur. Sicut verũ est quod promittit: sic cer
tum est quod minatur. Tam certus debes esse de re/
quie: de fęlicitate: de ęternitate: de immortalitate: si
feceris pręcepta ipsius: quam certus esse debes de inte/
ritu: de ardore ignis ęterni: de damnatione cum di/
abolo: si contempseris pręcepta eius. Jurauit ergo il
lis in ira sua: ne intrent in requiem ipsius: Et tamen
oportet aliquos intrare in requiem ipsius. Nõ enim
nulli debetur requies ipsius. Illis ergo reprobatis:
nos intrabimus: quia etsi aliqui ex ramis fracti sũt
propter dissimilitudinẽ et infidelitatẽ: nos propter fi/
dem et humilitatẽ inserimur. Nos ergo intremus
in requiem eius. Unde autẽ intrarent illi qui intra/
uerunt? Illi qui electi sunt: qui non corde obdurato
restiterũt: quia verũ est quod nõ repellet dñs plebẽ suã.

Explicit Tractatus de psalmo XCIIII.

Incipit Tractatus de psalmo XCV.

D Ominus et frater meus seuerus adhuc dif/
fert letitiã nostrã: de sermone quẽ nobis debet:
Nã quod debitor teneatur agnoscit. Dñi enim ecclesias quę

ctificium fecit: letificauit domin⁹ ꝑ os ipsius: Mul
to magis ergo ista letificanda est: de qua ceteris cū
oīa ꝓpagauit. Sed quid facturi sumus: nisi vt ser/
uiamus volūtati ipsius: Differre illū tamē dixi fra/
tres: nō fraudare. Itaqꝫ tenete debitorē: nec dimit/
tat nisi cū soluerit. Aduertat itaqꝫ charitas vestra:
Quātū donat dn̄s de isto psalmo dicam⁹ aliquid:
Qd̄ quidē iam nostis: sed dulcis est cōmemoratio
veritatis. Forte cū ꝓnunciaret titulus eius: cū ad/
miratione aliqui audierunt. Inscribit eñ titulus
psalmi: Quādo domus edificabat post ca/
ptiuitatem. Hoc titulo ꝙ dixi: iā i ipso textu psal
mi expectabat fortasse qui lapides ꝑciderēt de mō/
tibus: que moles attraherent: q̄ fundamenta iace/
rent: que trabes imponerent: que colūne erigerēt.
Nihil horū cantat: Et si aliud aliquid: nō ergo ꝯso
nat psalmus titulo suo: ⁊ aliud portat in fronte: ali/
ud in voce: Immo nihil aliud: s intellectores q̄rit.
Loquit eñ de edificatione domus. Oēs lapides
ipius domus: intelligāt qd̄ cantarūt. Edificat enim
3. Reg. 6. domus deo: nō illo loco vbi edificauit salomō. Edi
ficauit eñ templū: ⁊ de ipso templo audistis nō que
dixerit dn̄s: Cū saxa templi et moles ingētes admi
rarent discipuli: indicauerūt dn̄o admirationē ⁊ stu
Luc. 21. porem suū. Et dn̄s illis: Amen amē dico vobis: nō
relinquet hic lapis sup lapidē qui nō destruat. Nō
talis edificat domus. Nam videte vbi edificat: qa
nō vno loco: aut aliqua in parte. Sic eñ incipit.

Expositio psalmi.

B C Antate dn̄o canticū nouū: cantate
dn̄o oīs terra. Si canticū nouū cātat
omnis terra: sic edificat cum cantat. Ipm cantare:
edificare est: sed si nō vetus cantet. Vetus cātat cu/
piditas carnis: nouū cantat: charitas dei. Quicqd
cātaueris de cupiditate: vetus cantas: Et si non so/
Eccl. 15. nāt in ore verba cantici noui: nō est speciosa laus in
ore peccatoris. Meli⁹ est vt nouus taceas: q̄ꝫ vt ve/
tus cantes: quia si fueris nou⁹ et tacueris: auribus
hominū nō sonat. Nam cor tuū nō tacet canticum
nouū: ⁊ ꝑuenit ad aures dei: qui te fecit hominē no
uum. Diligis et taces: Dilectio ipa vox est ad deū:
et ipa dilectio canticū nouū est. Audi quia canticū
Ioh. 13. nouū est. Dicit dn̄s: Mandatū nouū do vobis: vt
vos inuicē diligatis. Omnis ergo terra cantat can/
ticū nouū: Ubi edificat dom⁹: Omnis terra: est do
mus dei. Si ḡ oīs terra ē dom⁹ dei: q nō heret om/
ni terre: ruina est: nō dom⁹: Ruina illa vetus: cuius
vmbrā habebat templū illud vetus. Ibi eñ dirue/
batur vetustas: vt nouitas edificaret. Et quō dirui/
Luc. 21. tur vetustas: Amē dico vobis inquit: nō relinquet
lapis sup lapidē qui nō destruet. Lapis: christ⁹ est.
Gal. 3. Dicit autē Aplus: Quotquot in christo baptizati
estis: christū induistis. Si christū induit quisquis
baptizat: in christo: quis ponit lapidē sup lapidem:
nisi qui baptismū sup baptismū imponit: Sed no/
lite terreri: nō relinquet qui non destruat. Lapides
eñ ad fabricā nouā: que edificat post captiuitatem
sic colligunt: ⁊ sic illos charitas in vnitate ꝯstringit:
vt nō sit lapis sup lapidē: sed vn⁹ lapis sint oēs la
pides. Ne miremini: Hoc fecit cāticū nouū: id est h
fecit innouatio charitatis. Ad ipsam structurā nos
cōpingit aplus: ⁊ in illa vnitate nos constrictos cō/
Eph. 4. paginat dicēs: Sufferētes inuicē in dilectiōe: studē
tes seruare vnitatē spiritus: in vinculo pacis. Ubi
vnitas spirit⁹: vnus lapis: sed vnus de multis fact⁹.
Quō de multis vn⁹ factus: Sufferendo inuicē i di
lectione. Edificat ergo domus dn̄i dei nostri: edifi/
cat: Hoc fit: hoc agit: hoc voces iste agūt: hoc le/
ctiones: hoc ꝑdicatiōes euāgelij: toto orbe terraꝝ:
adhuc edificat. Creuit multū domus hec: ⁊ multas
gentes impleuit: Nondū tamē oēs gentes occu/
pauit: crescēdo multas tenuit: Oēs occupatura est:
et contradicit ab eis qui domesticos ei⁹ se esse glo/
riātur: ⁊ dicit: Iam decreuit: Adhuc crescit: adhuc
credituri sunt oēs gentes: q nondū crediderunt.
Ne quis dicat: Et illa lingua credītura est: Et bar/
bari credituri sunt: Et quid sibi vult q spiritussan/ Act. 2.
ctus apparuit in linguis igneis: nisi quia nullius lin
gue duricia est: que nō illo igne soluat: Neqꝫ enim
nō habemus iam multas gentes barbaras credidis
se christo: Quo nōdū porrectū est romanū imperi/
um: Iam christus possidet. Quod adhuc clausū est
eis qui ferro pugnant: nō est clausum illi qui ligno
pugnat. Dn̄s enim regnauit a ligno. Quis est qui li
gno pugnat: Christ⁹: De cruce sua vicit reges: ⁊ sb/
iugatis eis ipam crucē in frōte fixit: ⁊ gloriant de il
la: quia ibi est salus eorū. Hoc agit: Sic crescit do/
mus: sic edificatur. Et vt noueritis: sequētia psalmi
audite. Videte opantes ⁊ fabricantes domū. Can/
tate dn̄o canticū nouum: cantate dn̄o omnis terra.
Cantate dn̄o et benedicite † nomē eius: C Al. † nomini.
† bene nunciate de die in diē salutare ei⁹. Al. † annūciate.
Quomō crescit edificium: Bene inquit nūciate de 1. Paral. 16.
die in diem salutare ei⁹. De die in diem ꝑdicetur: de
die in diem inquit edificetur. Crescat inquit de⁹ do
mus mea. Et quasi diceret ab operarijs: vbi iubes
edificari domū: Ubi vis crescere domū tuā: Elige
nobis aliquē locum equalē: aliquē locū speciosum:
si tibi amplā domū vis edificari: Ubi iubes vt bene
nunciem⁹ de die in diem: Ostēdit locum. Annū
ciate † in gentibus gloriā eius. Gloriam inqt Al. † inter gētes
ei⁹ annūciate in gentib⁹: Gloriā eius: nō gloriā ve/ 1. Paral. 16.
stram. O structores gloriā eius bene nunciate in gē
tibus. Si gloriā vestram annūciare volueritis: ca/
detis: Si ei⁹: edificabimini cū edificatis. Ideo qui
gloriā suam annūciare voluerunt: noluerunt esse in
ista domo: et ꝓpterea non cantāt canticū nouum cū
omni terra. Nō enim cōmunicant vniuerso orbi ter
rarum: et ideo nō sunt edificantes in domo: sed pa/
rietem dealbatū erexerunt. Quanta minatur deus
parieti dealbato: sunt testimonia ꝓphetarū innume
ra. Unde maledicit parieti dealbato: Quid est pa/ Ezech. 13.
ries dealbatus: nisi hypocrisis: id est simulatio: Fo
ris lucet: intus lutū est. Quod dictur⁹ sum: iam di/
ctum est: sed quia eo spiritu iam dictū est: quem no/
bis quoqꝫ dn̄s impertiri dignatus est: nos illud dix
imus: et quicquid modo eodem spiritu dicim⁹: illi
dixerunt qui fuerunt ante nos. Nō ē ergo ꝑtermit/
tendū: sed dicendum est: quia dono dei dictum est.
Quidam de isto pariete dealbato cum diceret: hoc
ait: Quomodo in pariete non coniuncto alijs parie
tibus: sed singulariter erecto: si ostiū facias: quisqs
intrauerit foris est: Sic in illa parte que noluit cāta
re cum domo canticum nouum: sed partem voluit
struere: et hanc dealbatā non solidatā: quid valet q
habet ianuā: Si intraueris: foris inueniris. Quia

em̄ ipi nō p ianuā introierūt: & ianua ipos nō intro/
Joh. 10. mittit. Dn̄s enim dicit: Ego sum ianua: p me intra/
tur. Qui sunt qui intrant p ianuam? Qui gloriā do
mini querunt: nō suam. Qui intrāt per ianuā? Qui
faciūt quod dictū est: bene nunciate in gentibus glo
Ibidem. riam eius. Qui intrat per ianuā pastor ouiū est: ait
dn̄s: Qui aūt p aliā partē ascendit: ille fur ē & latro.
Qui per ianuā intrat humilis est: qui per aliā partē
ascendit sup͂bus est. Ideo illū dixit intrare: illū ascē/
dere: sed ille intrando recipit̄: ille ascēdendo p̄cipi/
tatur. Annūciate in gentibus gloriā eius. Quid est:
in gentibus? Forte gentes nominant̄ et pauce: Et
Ezech. 13. adhuc habet quod dicat illa pars que erexit parie/
tem dealbatū. Quare? Non gētes sunt getulia: nu/
midia: mauritania: byzantiū p̄uincie? Gentes sūt:
Auferat sermonē hypocrisis parieti dealbato s̄mo
dei: edificans domū toto orbe terrarū. Parū ē qđ
dixit: annūciate in gētibus gloriā eius: Ne aliquas
1. Paral. 16. gentes exceptas putares: sequit̄ et dicit: In om
nibus populis mirabilia eius. Quoniā
Ps. 47. magn⁹ dn̄s et laudabilis nimis. Quis do/
minus: nisi iesus christus: magnus & laudabilis ni/
mis? Nostis certe quia homo apparuit: nostis certe
Luc. 1. et. 2. quia in vtero femine cōceptus est: nostis qr ex vte/
ro natus est: nostis quia lactat⁹ est: quia ī manibus
portatus est: quia circūcisus est: quia hostia p illo
oblata est: qr creuit: Postremo nostis qr expalma/
Luc. 23. tus est: consputus est: spinis coronatus: crucifixus:
mortuus est: lancea p̄cussus est: Nostis qr hec om/
nia passus est: Magn⁹ est & laudabilis nimis. No/
lite contēnere paruū: intelligite magnū. Paruus fa/
ctus est: quia parui eratis: intelligat̄ magnus: et in
illo magni eritis. Sic em̄ edificat̄ domus: sic erigū/
tur moles: in ipa domo: crescūt lapides qui ducunt̄
ad edificiū. Crescite ergo: intelligite christū magnū:
et paruus magnus est: Magn⁹ nimis. Finiuit ver/
ba: volebat dicere q̄ntū magnus. Et si tota die di/
ceret magn⁹: magn⁹: qđ magnū diceret? Tota die
dicēs magn⁹: finiret aliq̄n: quia finit̄ dies: Magni/
tudo illius ante dies: vltra dies. Sine die ergo qđ
diceret? Q̄m magnus domin⁹ et laudabilis nimis.
Quid em̄ dictura est lingua parua ad laudandū ma
gnum? Dicendo nimis: emisit vocē: & dedit cogita/
tioni qđ sapiat: tanq̄ dicens: Quod sonare nō pos/
sum tu cogita: & cum cogitaueris parū erit. Qđ co/
gitatio nullius explicat: lingua alicuius explicat?
Magnus dn̄s et laudabilis nimis. Ipse laudet̄: ipse
p̄dicet̄: eius gloria nunciet̄: et edificetur domus.
1. Paral. 16. Terribilis est super om̄es deos. Sūt em̄
Eccl. 43. dii sup quos sit terribilis ille. Videbimus quos di/
cat: & videamus quare dicat. Interim anteq̄ dicat:
charissimi aduertite. Ille qui quasi territus videt̄
inter homines: terribilis est sup om̄es deos. Nun/
Ps. 2. quid nō fremuerūt gētes? Nunquid nō populi me/
ditati sunt inania aduersus dn̄m: & aduersus christū
Ps. 21. eius? Nunquid illi tauri pingues nō circūdederūt
eum? Nunquid nō leo ille rugiens fremuit sup illū:
Math. 27. et intrans in corda s̄uientiū exclamauit. Crucifige
crucifige: quasi ille isto fremitu terreret̄ qui terribi/
lis est: non solū sup om̄es homies: sed sup om̄es de/
os? Vbi em̄ vult edificare domum: locus ipse syluo/
Ps. 131. sus est: vnde dictū est hesterno die: Inuenimus eā
in campis sylue. Domū em̄ ipam querebat cū dice/
ret: In campis sylue. Et vnde syluosus erat locus ille?
Simulacra colebant homines: Nō mirū: quia porcos
pascebāt. Filius em̄ ille erat qui dimissa patre: &
om̄ia sua consumpsit in meretricibus: viuens p̄di/ Luc. 15.
ge pascebat porcos: id est colebat demonia: Et p̄ pa
supstitione gentiliū: sylua facta erat om̄is terra. Sz
extirpat syluā qui edificat domū. et p̄pterea dictum
est: cū domus eius edificaret̄ post captiuitatē. Te/
nebant̄ em̄ homies captiui sub diabolo: & demoni/
bus seruiebant: sed redempti sunt a captiuitate. Ven/
dere em̄ se potuerūt: sed redimere nō potuerūt. Ve/
nit redemptor: et dedit p̄ciū: fudit sanguinē suum:
emit orbem terrarū. Queritis quid emerit? Videte
quid dederit: & inuenite quid emerit. Sanguis chri
sti: p̄ciū est. Tanti quid valet? Quid nisi totus or/
bis? Quid nisi om̄es gentes? Valde ingrati sunt p̄/
cio suo: aut multū sup͂bi sunt qui dicunt: aut illud tā
paruū esse: vt solos aphros emerit: aut se tam ma/
gnos esse p quibus solis illud sit datū. Nō ergo ex/
ultēt: nō sup͂biant: Pro toto dedit q̄ntū dedit. No/
uit qđ emerit: quia nouit q̄nti emerit & q̄nti dederit.
Inde qr redēpti sum⁹: post captiuitatē edificat̄ do/
m⁹. Et q̄ sunt qui nos tenebāt in captiuitate? Quia
illi quibus dicit̄ annūciate: extirpatores sylue sūt:
vt extirpent syluā: liberent de captiuitate terrā: & in/
struant: edificent: annūciando magnitudinē dom⁹
dn̄i. Vnde sylua demonū extirpat̄: nisi p̄dicetur il/
le qui sup om̄es est? Ergo om̄es gentes demōia ha
bebāt deos: Quos dicebant deos: demonia erant:
Ap̄lo dicente aptius: Q̄m que immolant gētes de/ 1. Cor. 10.
moniis immolant: & nō deo. Quia ergo ideo erant
in captiuitate: qr demoniis immolabant: & p̄pterea
tota terra syluosa remanserat: annūciat̄ iste magnus
et laudabilis nimis. Et quō ostenditur magnitudo
eius: vt eradicet illas supstitiones sub quib⁹ capti/
uus populus tenebat̄: quē redimere aduenit terribi
lis sup om̄es deos? Et quasi diceret̄ illi: quare dixi/
sti super oēs deos: Sunt enim dii? Sequitur et di/
cit Quoniā omnes dii gentiū demonia. 1. Paral.
Intendat charitas vestra: Magnum aliquid: dice/
bat paulo ante: magnus dn̄s: et tanq̄ deficiēs ī lau/
de ipi⁹: addidit: & laudabil̄ nimis. Nōne h̄ dixerā: qr
dimisit tibi cogitare qđ non poterat ipse verbis ex/
plicare? Explicans aūt ipse verbis: quid magnū mi/
hi dixit de dn̄o iesu christo? An quia sup omnia de/
monia est? Cum em̄ dixisset: Terribilis super om̄es
deos: subiūxit: Q̄m oēs dii gētiū demonia. Nō est
magnū esse super demonia: poteris hoc et tu si vo/
lueris: sed si in illū credideris. Ita ne ipa est illa ma/
gnitudo laudis: magnus dn̄s et laudabilis nimis?
Volēs em̄ explicare vt poterat humana lingua: et
q̄uis magn⁹ sit factor & factor organi sp̄ūssctūs: ta/
men p angustias spiritus humani syllabas sonat: &
cogitationes generat: Explicare ergo per hanc lin/
guam volens: quid ait? Magnus domin⁹ et lauda
bilis nimis. Dic: dic quantū laudabilis: dic. Terri
bilis est inq̄t super om̄es deos. Quare dixisti super
omnes deos? Quoniā om̄es dii gentiū demonia.
Et ipa est tota laus illius quia laudabilis est nimis:
quia supat omnes deos gentiū: qui sunt demonia?
Expecta et audi quod sequitur: Dominus au 1. Paral.
tem celos fecit. Iam ergo non sup demonia so/
lum: sed super om̄es celos quos fecit. Si diceret ista

per oĩes deos: quoniã oẽs dii gentiũ demonia:
et ibi tantũmodo remaneret laudatio domini: mirũ
diceret: q̃ nos solemus de christo cogitare. Cũ au-
tem dixit: Dñs autẽ celos fecit: videte quid intersit
5 inter celos et demonia: et videte quid intersit inter
ipos celos et illũ qui fecit celos. Ecce quantũ excel-
sus est domin⁹. Non dixit: dominus aũt sup celos
sedet: fortasse eñi alius illos fecisse putaret sup quos
sederet: sed dixit: domin⁹ autẽ celos fecit. Si celos
fecit: etiam angelos fecit: Ipẽ fecit angelos: ipse fe-
cit apostolos. Apostolis cedebant demonia: sed ipsi
apostoli celi erant: qui dñm portabãt. Et quem de-
um portabãt: A quo facti erant. Audi quia celi sũt:
Ps. 18. Celi enarrant gloriam dei. Ipsis celis dicitur: An-
nunciate in gentibus gloriã eius: in omnibus popu-
lis mirabilia eius: Quoniã magnus dñs et laudabi-
lis nimis: terribilis est super oĩes deos. Quos de-
os: Quoniã oẽs dii gentiũ demonia: Et ipẽ est ter-
ribilis super oĩes deos. Dominus aũt celos fecit.
O celi quos fecit: annũciate in gentibus gloriã ei⁹.
Edificetur domus sup omnẽ terram: cantet omnis
1. Paral. 16. terra canticũ nouũ. Confessio et pulchritu-
do in conspectu eius. Pulchritudinem amas:
Vis esse pulcher: Confitere. Non dixit pulchritu-
do et confessio: sed: confessio et pulchritudo. Fedus
eras: confitere vt sis pulcher. Peccator eras: confi-
tere vt sis iustus. Fedare te potuisti: formosum te
facere nõ potes. Qualis autẽ est spõsus noster: qui
fedam amauit vt pulchram faceret: Quomõ ait ali-
Math. 9. quis fedam amauit: Nõ veni inquit vocare iustos:
sed pctõres. Quos vocas pctõres: An idõ vocas: vt re-
maneant peccatores: Non inquit. Et quõ nõ erũt
peccatores: Confessio et pulchritudo in conspectu
eius. Confitẽtur eñi peccata sua: vomunt mala que
2. Pet. 2. auide vorauerunt. Non redeunt ad vomitũ suum
sicut canis immũdus: et erit confessio et pulchritu-
do. Amamus pulchritudinem: prius eligamus con-
fessionẽ: vt sequatur pulchritudo. Iterũ existit qui
amat potentiã: amat et magnificẽtiã: Vult esse ma-
gnus quomõ angeli sũt: Magnificentia quedã ẽ in
angelis: et tanta potentia: vt si faciant angeli quicq̃d
possunt: sustinere non possit. Et oĩs homo deside-
rat potentiam angelorũ: sed iusticiã angelorum nõ
amat. Prius iusticiã dilige: et sequetur te potentia.
Quid enim sequit̃ et hic: Sãctitas et magni-
1. Paral. 16. ficentia in sanctificatione eius. Tu iam que-
rebas magnificẽtiã: prius dilige sanctitatẽ: Cũ san-
ctificatus fueris: eris et magnificus. Nam si prepo-
stere prius esse volueris magnificus: ante cadis q̃
surgas. Non eñi surgis: sed extolleris. Melius sur-
gas si te ille erigat qui non cadit. Descendit enim ad
te ille qui non cadit. Tu cecideras: ille descẽdit: por-
rexit tibi manũ: Nõ potes viribus tuis surgere: am-
plectere manũ descẽdẽtis: vt erigaris a forti. Quid
ergo: Si confessio et pulchritudo in conspectu eius:
sanctitas et magnificentia in sanctificatione eius:
hoc annũciamus: cũ edificamus domũ. Ecce iam
annũciatum est gentibus: quid debeant facere gen-
tes: Quid annũciauerũt illi qui syluã extirpauerũt:
1. Paral. 16. Iam ad has gentes dicat: Afferte domino pa-
trie gentiũ: afferte dño gloriam et honorẽ:
Videte vobis: quia et illi qui vobis annũciauerunt:
non suã sed illius gloriam annũciauerũt. Et vos a-
fferte dño gloriam et honorẽ: et dicite: Nõ nobis do- Ps. 113.
mine non nobis: sed nomini tuo da gloriam. Nolite
spem in hoĩe ponere: Si baptizatur vnusquisq̃ ve-
strum: dicat: Ille me baptizauit: de quo amic⁹ spon-
si dixit: Hic est qui baptizat. Si enim hec dixeritis: Ioh. 1.
afferetis dño gloriã et honorem. Afferte dño gloriã
et honorem: Afferte domino gloriam no-
mini eius. Non nomini hominũ: non nomini ve- R
stro: sed nomini eius afferte gloriã. Tollite ho- 1. Paral. 16.
stias et introite in atria eius. Tollite hostias.
Quid allaturi estis: vt introeatis ĩ atria eius: Iam
enim creuit domus: et facta sunt atria. Qui afferunt
hostias: intrant in atria. Tauros allaturi sumus: hir-
cos vel oues: Absit. Si voluisses sacrificiũ: dedissẽ Ps. 50.
vtiq̃. Ille nobis hostiã cõmendabat: quam offerre
debemus. Videte ne illud sit hostia: de quo iam du-
dum dixit: Confessio et pulchritudo ĩ cõspectu ei⁹.
Confessio hostia est deo. O ergo gẽtes: si vultis in-
trare in atria eius: nolite vacue intrare. Tollite ho-
stias. Quas hostias nobiscũ portaturi sumus: Sa- Ibidem.
crificiũ deo spiritus contribulatus: cor contritum et
humiliatũ deus non spernit. Cum humili corde in-
tra in domũ dei: et cum hostia intrasti. Si autẽ su-
perbus es: inanis intras. Nam vnde superbires: nisi
inanis esses: Nã si plenus esses: nõ inflareris. Quõ
plen⁹ esses: Si tecũ tolleres hostiam quã portares
ad atria dñi. Iam ne diu teneamus: curramus et ce-
tera. Videte crescentẽ domũ: videte edificium ire p
totũ orbem terrarũ. Gaudete quia intrastis ĩ atria:
gaudete quia edificamini in templũ dei. Qui enim
intrant ipsi edificantur: ipsi sunt domus dei: Ille est
inhabitator cui edificatur domus toto orbe terrarũ:
et hoc post captiuitatẽ. Tollite hostias et introite in
atria eius: Adorate dominũ in atrio sãcto
eius: In ecclesia catholica: hoc est atriũ sanctũ ei⁹.
Nemo dicat: ecce hic est christus: ecce illic. Exur- Math. 24.
gent eñi pseudo pphete. Dic eis istud. Lapis sup la- Ibidem.
pidem non relinquet qui nõ destruatur. Ad parietẽ
dealbatũ vocatis: in atrio sancto eius adoro deum
meum. Cõmoueatur a facie eius vniuer- 1. Paral. 16.
sa terra: dicite in nationibus quia dñs re- Al. in gentibus.
gnauit a ligno: Etenim correxit orbem Al. non hz.
terre: qui non cõmouebitur. Que testimonia R
edificationis dom⁹ dei: Intonant nubes celorum
per totum orbem terrarum edificari domum dei:
et clamant rane de paludibus: nos soli sumus chri-
stiani. Que testimonia pfero psalterij: Profero qd̃
surd⁹ cãtas: Aperi aures: tu cantas ista: cantas me-
cum: et non concordas mecũ. Lingua tua sonat: qd̃
sonat mea: et cor tuũ dissonat a corde meo. Nonne
tu cãtas ista: Vide testimonia orbis terrarũ: Com-
moueatur a facie eius vniuersa terra. Et tu dicis: nõ
cõmoueri: Dicite in nationibus: dñs regnauit a li-
gno. An forte hic obtinebũt: et dicent se regnare a li-
gno: quia fustib⁹ circũcellionũ regnant: De cruce
christi regna: si a ligno regnaturus es. Nam lignũ
h tuũ ligneũ te facit: lignũ christi p mare te traijcit.
Audis psalmũ dicẽtẽ: Correxit orbem terre: qui nõ
cõmouebitur: et tu dicis nõ solũ motum post corre-
ctionem: sed etiam diminutũ: Tu verum dicis: iste
mentitur: Pseudo pphete clamantes: Ecce hic est Math. 24.
christus: ecce illic: verũ dicũt: et ppheta iste mentit̃:
Fratres: Istas asperrimas voces audit̃ ĩ angulis

strepitum: ille tradidit: et ille tradidit. Quid dicis:
Voces tuę audiendę sunt: an voces dei? Etenim
correxit orbē terrę qui non cōmouebitur. Ego tibi
orbem terrarū ostendo ędificatū: tolle hostiam: in-
tra in atria dñi. Hostias non habes: ꝓpterea nō vis
intrare. Quid est hoc? Si hostiam tibi indiceret de-
us taurū: hircū: arietē: inuenires qđ afferres: In-
dixit tibi humile cor: et non vis intrare? Hoc enī in
te nō inuenis: quia supbia tumuisti. Etenim correx-
it orbem terrę qui non cōmouebitur. Judica-
M bit populos in ęquitate. Tunc se illi plangēt:
Al. ꝑ Letentur. qui nolūt modo diligere ęquitatē. †Jocundē-
1. Paral. 16. tur cęli et exultet terra. Jocundent cęli: q̄ enar-
Ps. 18. rant gloriam dei. Jocundent cęli quos dñs fecit: ex-
ultet tra quā cōpluūt cęli. Cęli enī ꝑdicatores: terra
auditores. Cōmoueatur mare et plenitu-
do eius. Quod mare? Seculū. Cōmotū ē mare:
et plenitudo maris. Omne sęculū concitatū est ad-
uersus ecclesiam: cum dilataret et ędificaret toto or-
be terrarū. De ipa cōmotione audistis in euāgelio:
Math. 24. Tradēt vos ad iudicia. Cōmotū ē mare: Sed quā-
do vinceret mare eum qui cęlos fecit? Gaude-
bunt campi: et oīa quę in eis sunt. Oēs
1. Paral. 16. lenes: oēs mites: oēs ęqui: cāpi sunt dei. Tūc
exultabūt oīa ligna syluarū. Ligna sylua-
Ro. 11. rum: pagani sunt. Quare iam gaudent? Quia ꝑcisi
sūt de oleastro: et inserti ī oliuā. Tunc exultabūt om-
nia ligna syluarū: quia ꝑcisę sunt ingentes arbores
3. Reg. 5. cedrinę et cypressinę: et imputribilia ligna trāslata
sunt ad ędificationē domus. Ligna syluarum erāt:
sed anteq̄ irent in ędificiū. Tunc exultabunt oīa
N
Al. ꝑ a facie. ligna syluarū: †Ante faciem dñi *quoniam
Al. ꝑ quia. venit: quoniā venit iudicare terram. Pri-
mo venit: et postea venturus est. Primo venit ī eccle-
sia sua in nubibus. Quę sunt nubes quę eū portaue-
runt? Apostoli ꝑdicantes: de quibus audistis cum
2. Cor. 5. aplus legeretur: Legatione inquit ꝓ christo funga-
mur: obsecrantes ꝓ christo reconciliari deo. Ipsę
sunt nubes in quibus venit: excepto aduētu suo po-
steriore: quo venturus est iudicare viuos et mortuos.
Venit primo in nubib⁹: hęc prima vox ipius sonuit
Math. 24. in euangelio: Amodo videbitis filiū hominis veni-
entem in nubibus. Quid est: amodo? Nōne domi-
nus postea venturus est: quādo se plangent omnes
tribus terrę? Prius venit in ꝑdicatorib⁹ suis: et im-
pleuit totū orbem terrarum. Non resistam⁹ primo
aduentui: et non expauescemus secundū. Et vę tūc
pregnantibus et mămantibus. Audistis mō in euan-
Ibidem. gelio. Cauete: quia nescitis qua hora veniat. In fi-
gura dicta sunt. Quę sunt pregnātes: et quę sunt la-
ctantes? Pregnātes animę dicunt: quę habēt spem
in sęculo. Quę aūt adeptę sunt iam quod sperabāt:
ꝓ lactantib⁹ sunt positę. Verbi gratia: Emere vult
villā. ꝑgnans est: Nondū enim factū est: tumet ve-
rus in spe. Emit: peperit: adeo lactat qđ emit. Vę
ꝑgnantibus et mămantibus. Vę qui habēt spem in
sęculo. Vę qui hęrent his rebus quas de sęculo pe-
pererunt. Quid ergo debet facere christianus? Uti
mundo: non seruire mundo. Quid hoc est? Haben-
tes: tanq̄ non habentes. Sic dicit his: sic hortatur
quos non vult inueniri a die illa: tanq̄ ꝑgnantes et
mămātes: sic eos hortatur. De cętero fratres: tem-
1. Cor. 7. pus breue est: Reliquū est: vt qui habēt vxores tā-
q̄ non habētes sint: et qui flent tanq̄ non flentes: et q̄
gaudent tanq̄ nō gaudētes: et qui emūt q̄si nō emē-
tes nec possidentes: et qui vtūtur h̄ mūdo tanq̄ nō vten-
tes: Pręterit enī figura hui⁹ mūdi: Volo vos sine Ibidem.
sollicitudie esse. Qui enī sine sollicitudine est: secur⁹
expectat quādo veniat dñs ipius. Nā qualis amor
est christi: timere ne vēiat? Fratres: nō erubescim⁹?
Amamus: et timemus ne veniat. Certe amamus:
An peccata nostra plus amamus? Ergo ipa oderi-
mus peccata: et amemus eū qui venturus est ad pu-
nienda peccata. Veniet: velimus nolimus. Nō enī
quia modo nō venit: ideo venturus nō est. Veniet:
et quando nescis: et si paratū te inuenerit: nihil tibi
obest quia nescis. Tunc exultabunt oīa ligna syl-
uarum ante faciem dñi: qm̄ venit primo. Et postea
quid? Qm̄ venit iudicare terram. Et exultabūt om-
nia ligna syluaꝝ. Venit primo: et postea iudicare ter-
ram: Exultātes inueniat eos qui ꝑmo aduentui cre-
diderunt: qm̄ venit. Nam: Judicabit orbem O
†terraꝝ in ęquitate: Non partem: quia nō par- Al. [illegible]
tem emit. Totū iudicare habet: quia ꝓ toto preciū 1. [illegible]
dedit. Audistis euangeliū: quia cū venerit inquit [illegible]
congregabit electos suos a quattuor ventis. Con- Math. [illegible]
gregabit electos oēs a quattuor vētis cęli. Ergo de
toto orbe terrarū: quia et ipe adam aliquādo h̄ dixe- [illegible]
ram orbem terrarū significat: sm̄ gręcam linguam. [illegible]
Quattuor enim litterę sunt: A: D: A. et M. Sicut
aūt gręci loquunt: quattuor orbis partes has in ca-
pite litteras habent. ἀνατολή: dicūt orientē:
δυσμή occidētem: ἄρκτον: aqlonē: μεσημβρίαν meridiem: Habes adā. Ipse ḡ adā toto orbe
terrarum sparsus est. In vno loco fuit et cecidit: et Gal. 5.
quodammodo cōminutus impleuit orbem terraꝝ:
Sz misericordia dñi vndiq̄ collegit fracturas: et cō-
flauit igne charitatis: et fecit vnū quod fractum erat.
Nouit illđ facere artifex ille: Nemo desperet: Mul-
tum quidē est: sed q̄ sit artifex cogitate. Ille refecit q̄
fecit: ille reformauit qui formauit. Judicabit orbem
terraꝝ in ęquitate: et populos in veritate sua. Quę ē P
ęquitas et veritas? Congregabit secum electos su-
os ad iudicandū: cęteros autem separabit abinui-
cem. Positurus est enim alios ad dexteram: alios Math. [illegible]
ad sinistrā. Quid autem ęquius: quid verius: q̄ vt
non expectent misericordiā de iudice: qui noluerūt
facere misericordiam anteq̄ veniret iudex? Qui autem
voluerunt facere misericordiā: cum misericordia iu-
dicabuntur. Dicetur enim eis ad dexteram positis:
Venite benedicti patris mei percipite regnū quod Ibidem.
vobis paratum est ab origine mundi. Et imputat
opera misericordię. Esuriui enī et dedistis mihi mā-
ducare: sitiui et potastis me: et cętera. Rursus ad si-
nistram positis quid imputabitur? Quia noluerūt
facere misericordiā. Et quo ibunt? In ignem ęter-
num. Iste auditus malus: magnū gemitum faciet.
Sed quid dicit alius psalmus? In memoria ęterna Ps. [illegible]
erit iustus: ab auditu malo non timebit. Quid est:
auditus malus? Ite in ignem ęternū: qui parat⁹ est Math.
diabolo et angelis eius. Qui gaudebit ab auditu bo-
no: nō timebit ab auditu malo. Quomō gaudebit
ad auditum bonū? Venite benedicti patris mei. Et
a quo auditu non timebūt? Ite in ignē ęternū q̄ pa-
ratus est diabolo et angelis eius. Hęc est ęquitas:
hęc est veritas. Judicabit enim orbem terrarum in

equitate: Et populos in veritate sua. An
quia tu iniustus es: iustus nõ erit iudex? Aut quia
tu mendax es: verax nõ erit veritas? Sed si vis ha/
bere misericordem: esto misericors ante q̄ veniat.
Dimitte si quid in te cõmissum ē: da ex eo quo abũ/
das. Et de cuius das: nisi de illius? Cũ d̄ illius das:
1. Cor. 4. redditio est: si de tuo dares: largitio esset. Quid em̄
habes quod nõ accepisti? He sũt hostie deo gratissi
me: misericordia: humilitas: cõfessio: pax: charitas.
Has apportemus: et securi expectamus adventum
iudicis: qui iudicabit orbem terrarum in equitate: et
populos in veritate sua.

Explicit Tractat⁹ de ps̄ XCV.

Incipit Tractatus de ps̄. XCVI.

B Magna spectacula deus prebet cordi christia
no: et quibus vere nihil possit iocundius in
veniri: si tamen assit palatum fidei: cui sa
piat mel dei. Credimus omnibus vobis qui in salua
torem nostrũ toto corde credidistis: inesse spiritum
eius qui vos delectet cum leguntur prophetie ante
tot annos prolate ex ore sanctorum: et post annos
implete in fide gentium. Magnam enim iocundi/
tatem tunc carpebant ipsi sancti prophete: cum ea
videbant in spiritu: nõ iam impleta: sed adhuc futu/
ra. Erat em̄ eis magna delectatio: sed tamē et ipsi pro
charitate qua in nos accensi erant quos nondum vi/
debant: sed spiritu parturiebant: volebãt si fieri pos
set in hoc tempore nobiscum vivere: et videre imple/
ta que in spiritu prophetabant. Inde dñs discipu/
Matth. 13 lis suis iam ista videre incipientibus ait: Multi iusti
et prophete voluerũt videre que videtis et nõ vide/
runt: et audire que auditis: et nõ audierũt. Quãuis em̄
viderent ista in spiritu: tamen futura illis quodãmo
do formabant: Apostolis autē iam presentia crede/
Luc. 2. bant. Unde ille symeon iustus quidã senex: multum
exultavit videns infantem iesũ: et agnoscens in par/
uo magnũ: et in exigua carne cognoscens celi et terre
creatorē. Multũ ergo exultavit: quia responsũ acce/
perat nõ se exiturum esse de hac vita prius q̄ videret
salutare dei. Agnouit ergo illum: iocundatus est: ex/
Ibidem. ultavit gaudio: et hoc ait: Domine: nũc dimittis ser
uũ tuũ in pace: quia viderũt oculi mei salutare tuũ.
Magna est ergo ista iocunditas: et hanc facit chari/
tas. Delectati sumus cũ psalmus iste cantaretur: et
quedã ibi ab omnibus intellecta sũt: quedã vo quã/
tum arbitramur: aut a paucis: aut certe nõ ab omni/
bus. Simul ergo illum in isto sermone in quo vobis
seruimus cõsideremus: et videamus quãta digna/
tione nos deus letificare voluit: presentando que ꝓ
misit: et nobis et nos exhibēs veritatē ꝓmissis suis.

B Inscribit psalmus: Ipsi david: cũ terra eius
restituta est. Totum ad christũ revocemus: si vo
lumus iter recte itelligentie tenere: Nõ recedamus
Ps. 2. a lapide angulari: ne intellectus noster ruinã faciat.
In illo solidet: quod instabili motu nutabat: in illo
incumbat: quod per incerta pendebat. Quicq̄d du/
bitationis habet homo in animo: auditis scripturis
dei a christo nõ recedat: cũ ei fuerit in illis verbis chri
stus revelatus: intelligat se intellexisse. Anteq̄ autē
perveniat ad christi intellectũ: nõ se presumat intel/
Rom. 10 lexisse. Finis em̄ legis christus est ad iustitiã omni
credenti. Quid est ergo et quomodo accipit̄ in chri/
stus: cũ terra eius restituta est? Nam quomodo da
uid intelligat̄ christus: facile est agnoscere. Christus Matth. 1.
em̄ ex maria: et ex semine david: Et qz ex semine ei⁹
futurus erat: propterea nomen eius in figura ꝓphe
tabat̄. Ergo david christus: quia et interpretat̄ da/
uid manu fortis. Et quis tam manu fortis: q̄ qui d̄
cruce mundũ vicit? Nam post resurrectionē et ascen
sionem eius: accepto spiritusancto: loquētibus apo
stolis variis linguis: cõmota multitudo eorũ ipsorũ Act. 2
q̄ eũ crucifixerãt: ꝯsiliũ q̄sierũt salutis: accepit. credi
dit: ignotũ ē: donat⁹ ē reatus sanguine christi: imp/
tu⁹ ē pot⁹ sanguis xp̄i. facti sũt fideles ei⁹ cui⁹ fuerãt
ꝑsecutores. Crediderũt ī eũ quē crucifixerũt: et ãn quē Matth. 27
insultantes caput agitaverũt: eum ipm̄ caput habe
re voluerunt. Ita ergo restituta est terra eius: quod C
habet titulus psalmi. Terra em̄ ei⁹ iudea: Et perie
rat omnis iudea quando crucifixerat dominũ suum:
ignorantes phreneticii seuientes in medicũ: et salutē
insania repellentes. Tanq̄ ergo perierat iudea to
ta: quã totam ipsi etiam apostoli trepidaverũt. Pe/
trus q̄ audaci dilectiōe seq̄bat̄: timida trepidatiōe et
negatiōe ter negavit. Resurgēs in via quosdã loq̄n Matth. 16.
tes secũ d̄ se: tales invenit ipse dñs iesus christus: vt
dicerent illi: querenti vnde colloquerent̄: Tu solus
peregrinus es in hierusalem: et nõ cognovisti que fa
cta sũt in illa his diebus? Quibus ille dixit. Que?
Et dixerunt: De iesu nazareno: q̄ fuit vir propheta
potens in opere et sermone corã deo et omni populo:
Et quomodo eũ tradiderũt sũmi sacerdotes et prin/
cipes nostri in damnationē mortis: et crucifixerunt
eũ. Nos autē sperabamus: quia ipse esset redemptu Luc. 24.
rus israel. Iam spem christi perdiderũt. Nõ em̄ di/
xerunt: speramus eũ redempturũ: sed sperabamus
q̄ esset redempturus israel. Ipse cũ eis erat: et spes il
lius in illis nõ erat: Ostēdit se illis: manifestatus est
etiã ceteris discipulis: visus: contrectatus: et inuen/
tus illis quibus iam perisse videbat̄. Revocata est
fides eorũ qui ceciderant: restituta est terra ei⁹. De/ Act. 1
inde factis cũ eis quadraginta diebus: ascendit ī ce
lum: et sicut paulo ante cõmemoravi: misso spiritu/
sancto fecit discipulos suos idiotas homines loqui Act. 2.
omniũ gentiũ linguis. Tunc illi pro quibus nõ fru/
stra dixerat: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid Luc. 23.
faciunt: cõmoti vt diximus: quesierũt salutē: consi/
lium acceperũt vt in eum crederēt: Crediderũt vno Act. 2. et. 4.
die tria milia: et rursus quinq̄ milia. Cepit feruere
per iudeã ecclesia christi: vbi ferbuerat opprobrium
christi: et restituta est terra ei⁹. Sz quia dixerat ipse: D
Habeo alias oues que nõ sũt de hoc ovili: oportet Ioh. 10
me et eas adducere: vt sit vnus grex et vnus pastor:
Etiam ad gentes ad quas prophete missi non erant:
apostoli missi sunt. Quesiti sũt qui nõ quesierant: i/
uenti sũt qui nihil expectabãt: Quē nõ tenebãt deũ
pollicitatorē: invenerũt redemptorē. Iam em̄ iudei
tenebant deũ pollicitatorē: quia ibi ꝓphete christũ
predicaverũt: vbi christũ promiserũt: sed quē pro/
missum audierant: presentē nõ cognouerunt. Illis
autē ꝓmissũ nihil erat: sed tamē in prophetis etiam
de fide ipsorũ dictũ erat. Nõ dictum erat ipsis: sed di/
ctũ erat de ipsis. Missũ est ad illos: et audistis ex di/
spensatione dei. Ipsa em̄ lectio modo vobis lecta est
in actibus apostolorum: quomodo centurio corneli/ Act. 10.
E

us credidit. Cornelius enim centurio nõ erat de gẽ
te iudeorum. Orabat: ieiunabat: elemosynas faciebat:
Nõ illũ deseruit deus: q̃uis in gentibus cõstitutũ:
Et missus ẽ ei angelus qui illi nunciaret q elemosy
ne et orationes ipsius accepte fuerint apud deũ. Cre
Ibidem. didit aduocato ad se petro. Nunquid nõ illũ poterat
docere angelus? Misit illũ ad petrũ: vt magis per
hominẽ illi fides fieret: quia homines nõ dedigna
tus erat dñs visitare. Nec dedignabat docere per
hominẽ: qui dignatus est esse homo. Sic ergo resti
tuta est terra eius: vno pariete veniẽte de iudeis: al
tero pariete veniente de gentibus: q̃bus duob9 pa
Eph. 2. rietibus de diuerso venientibus esset ipse lapis an
gulari: vbi ambo copularent. Iterũ quomodo ac
cipimus: cũ terra eius restitueret? Cũ caro eius re
suscitaret. Alius eñ intellectus tamen a christo nõ
recedẽs: sic potest nobis occurrere: terra restituta:
caro resuscitata. Post resurrectionẽ eñ ipsius facta
sũt ista oñia que cantant in psalmo. Audiamus iam
de terre restitut: õe psalmũ plenũ gaudio: Excitet no
bis ipse dominus deus noster dignã tante rei expe
ctationẽ et iocunditatem: Ipse sermonẽ nostrũ mo
deret aptũ cordibus vestris: vt quicq̃d hic exultat
cor nostrũ in talibus spectaculis pducat ad linguã:
et inde in aures vestras: deinde in cor vestrum: dein
de in facta vestra.

Expositio psalmi.

E Dominus regnauit: Ille qui stetit ante
Matth. 17 iudicem: ille qui alapas accepit: ille qui fla
gellatus est: ille qui cõsputus est: ille qui spi
nis coronatus est: ille qui colaphis cesus est: ille q̃ i
ligno suspensus est: ille cui pendenti in ligno insulta
tum est: ille qui in cruce mortuus est: ille qui lancea
percussus est: ille qui sepultus ẽ: ipse resurrexit: Do
minus regnauit. Seuiãt q̃ntũ possũt regna: Quid
sũt factura regi regnorũ: domino omniũ regum: cre
atori omniũ seculorũ? An ideo contemnit: quia tam
submissus: et tam humilis apparuit? Misericordia ẽ
non impotentia. Ille eñ humilis apparuit vt eũ ca
peremus. Sed iam videamus. Dñs regnauit: Ex
Letentur ultet terra: iocundent insule multe. Est q̃
dem: quia verbũ dei nõ in sola continenti terra pre
dicatũ est: sed etiã in insulis que constitute sũt i me
dio mari: Et ipe plene christiãis: plene sũt suis dei.
Nõ eñ separat mare eũ qui fecerat mare. Quo na
ues possunt accedere: verba dei nõ possunt? Imple
te sũt insule: Verũtamẽ possũt et in figura recte acci
pi insule oñes ecclesie. Quare insule? Quia circũ
latrãt fluctibus omniũ temptationũ. Sed quomo
do insula vndiq̃ circũstrepentibus fluctibus tundi
potest: frangi nõ potest: magis magisq̃ ipa frangit
fluctus venientes: q̃ frãgat ab eis: sic et ecclesie dei
pullulantes per totũ orbem terrarum: passe sunt per
secutiones vndiq̃ frementiũ infideliũ. Et ecce stant
insule: et iã placatũ est mare: Iocundent insule mul
F te: Nubes et caligo in circuitu ei9: iusticia
Al. i correctio et iudiciũ directio sedis eius. Quibus nu
bes et caligo in circuitu eius? Quibus iusticia et iu
diciũ directio sedis eius? Nubes et caligo ipsis qui
eũ nõ intellexerũt: iusticia et iudiciũ fidelibus qui in
eũ crediderũt. Illi eñ per superbiã non viderunt: il
li per humilitatẽ dirigi meruerũt. Audi nubes et ne

bulam: et audi iusticiã et iudiciũ. Ipse dñs ait: In iu Io. 9.
diciũ ego in hunc mundũ veni: vt qui nõ vident vi
deant: et qui vident: ceci fiant. Quid est: qui vident
ceci fiant? Qui sibi videre vident: qui se sapientes
putant: qui nõ sibi arbitrant necessariã medicinam:
ipi ceci fiant: ipi nõ intelligant. Qui aũt non vident
videant: qui cecitatẽ confitent: illuminari mereant.
Sic ergo in circuitu eius nubes: et caligo his q̃ eum
nõ cognouerũt: confitentibus aũt et humiliantibus
se: iusticia et iudiciũ directio sedis eius. Sedem eius
dicit eos ipos qui in eũ crediderũt. De ipis eñ sibi
facit sedem: quia in eis sedet sapientia. Filius enim 1. Cor. 1
dei: sapientia dei est. Audiuimus aũt ex alia scriptu
ra: magnũ huius intelligentie documentũ. Anima
iusti: sedes sapiẽtie. Ergo quia isti facti sũt iusti qui
i eũ crediderũt: iustificati ex fide facti sũt sedes ipi9:
Sedet in ipis iudicãs ex ipis: et dirigens eos. Qua
re? Quia mansuetos inuenit: veluti iumenta mitia
nõ recalcitrantia: nõ collum superbũ aduersus iugũ
eius excutientia: nõ flagellũ eius recusantia. Facta
sunt iumenta eius bona: mansueta: et meruerunt qđ
dictũ ẽ in alio psalmo: Diriget mites in iudicio: do Ps. 24
cebit mãsuetos vias suas. Propterea ergo illis nu
bes et caligo: quia nõ sunt recti: mansuetis aũt iusti
cia et iudiciũ directio sedis eius. Ignis ante eũ
precedet: et inflãmabit in circuitu inimicos
eius. De quo igne dicit fratres: Ignis ante eum
preibit: et inflammabit in circuitu inimicos ei9: Nõ E
arbitror de illo igne dici in quẽ mittendi sũt impii il
la vltima iudicii sententia: q̃bus ad sinistram separa
tis: sicut in euangelio lectũ meminimus: dicetur ẽ:
Ite in ignẽ eternũ: qui paratus est diabolo et ange Matth. 25
lis ei9: Nõ puto de illo igne dici. Unde hoc non pu
to? Quia de quodã igne dicit: qui preibit ante illum
anteq̃ veniat ad iudiciũ. Dictũ est eñ preire ignem
et inflammare in circuitu: id est per totũ orbẽ terrarum
inimicos eius. Ille ignis post eius aduentum erit: iste
aũt ignis ante eũ preibit. Quis est ergo iste ignis?
Possum9 eũ accipere in pena malorũ: possumus i
salute redemptorũ. In pena malorum quomodo?
Quia cũ predicaret christus: irate sũt gentes: et cõ
mouerũt persecutionẽ: Que ira ignis fuit magis cõ
summens eos qui persequebant: q̃ eos quos perse
quebant. Cũ eñ videmus duos: vnũ irascentẽ: al
terũ patienter ferentẽ: quis eorũ ardeat: vestrum est
iudicare: Potestis i vno genere humano tale specta
culũ contueri. Ponite vobis ante oculos hominem
iniquũ: cõmotũ animo: trucẽ vultu: flãmantib9 ocu
lis: scintillantibus verbis: ferri in hominis necem: in
depredationẽ: in iniurias: in contumelias: nõ se ca
pere: nõ se tenere: alterũ patienter excipientẽ verba
ac plagas: quicq̃d ille inferre voluerit: et percutienti Matth. 5
maxillã parantẽ alterã: cũ videris hinc furias: inde
lenitatẽ: hinc iram: inde patientiã: hinc flãmas: inde
tolerantiã. dubitas pronũciare quis eorũ ardeat pe
nãq̃ patiat? Ille ne cuius corpus vexat. an cuius
anim9 vexatur? Propterea et ẽ saias ppheta dixit: Esa.
Et nũc ignis aduersarios comedet. Quid est et nũc?
Anteq̃ veniat dies ille iudicii magnus: iam furore
suo ardent: qui postea supplicio sempiterni illius ig
nis arsuri sunt. Nisi forte putatis fratres mei: quia
iniusticia que pcedit ex homie ad ledendũ alterum

dominē: illi ad quē pcedit nocet: ⁊ illi de quo proce
dit nō nocet. Unde fieri potest? Aliquādo facula ar
dens apponit ad lignū humidū ⁊ viride: ⁊ nō illud in
cendit: ipsa tantū ardet: sic ⁊ inimicus tuus. Si quis
forte extitit iniustus q tibi moliat insidias: vel p pa
ret aliqs molestias: iniustus est. Tu si viride lignum
fueris: id est si succo spirituali vigens ⁊ virēs: flam
mis inimicitiarū restiteris orando pro illo qui te p
sequit: ille ardet: tu maēs integer: Et iniusticia illi⁹ illi no
cet: tibi nihil nocet: nisi forte putas: qz nocet tibi si
corpi tuo aliqd fecerit: ⁊ aīa patiēs ⁊ incorrupta ad
deū coronāda puenerit: seqns exēplū dñi sui: q pati
maluit a iudeis: ⁊ qui poterat nō mori mortuus est:
quia ⁊ q poterat nō nasci natus est. Tu eñi cōditio
ne nat⁹ es: ille volūtate: Tu cōditione morieris: ille
misericordia. Quō ergo illi nihil nocuerūt iudei: sic
nec tibi quisqz psecutor inimicus: si tu elegeris esse
membrū capitis illius. Ecce intelleximus ignē ante
eū precurrentē id est hoc tēpore intelligendū in penā
quandā infideliū iniquorū: intelligamus ignē si pos
sumus: ⁊ in salutē redemptorū. Ita eñi proposuera
D
Luc. 12. mus. Idē ipse dñs ait: Ignē veni mittere in terram.
Math. 10. Sic ignē: quō gladiū. Uidi ⁊ quodā loco ait: nō veni
misse pacē mittere in terram: s gladiū. Gladiū ad se
parationē: ignē ad vstionē: Sz vtrūqz salubre: quia
⁊ gladius verbi ipsius salubriter nos separauit a cō
suetudine mala. Gladiū eñi attulit ⁊ separauit vnū
quēqz fideliū: aut a patre suo q in christum nō credi
derat: aut a matre similiter infideli: aut certe si ō pa
rentibus christianis natus ē: saltē a pgenie sua pri
ore. Nemo eñi nostrū nō aut auū: aut pauū: aut ali
quā antiquā originē in gentibus habuit: ⁊ illa exe
crabili deo infidelitate separati sumus ab eo qd era
mus: sed gladius intercessit secernens non interfici
Luc. 12. ens. Hoc modo ⁊ ignis. Ignē veni mittere in terrā:
Exarserūt hoīes credētes in eū: acceperūt flammā
charitatis: Propterea ⁊ ipse spiritussāct⁹ cū missus
Act. 2. est ad apostolos: sic apparuit: Uise sūt illis inquit lin
gue diuise velut ignis: qui ⁊ insedit super vnūquēqz
illorū. Isto igne inflāmati ceperūt ire p mūdū: ⁊ infla
mare: ⁊ icēdere i circuitu inimicos ei⁹. Quos inimi
cos ei⁹? Qui deserto deo a q facti erāt: adorabāt si
mulacra q fecerant. Ipsi incēdebant: si mali erāt ad
cōsūptionē: si boni erāt ad reparationē: Aut ipse in
cendebat qui nolebat credere illo igne: audito ver
bo dei factus peior: inuidia sua exustus atqz cōsum
ptus: aut si cōuerteret ⁊ crederet: nec sic in illo nihil
arsisset. Arserat eñi fenū: vt purgaret aurū. Aurum
fides est: fenū carnalis cōcupiscentia est. Omnis ca
Esa. 40. ro fenū Esaias dicit: ⁊ omnis honor carnis vt flos fe
ni. Quicquid est ergo in homine carnali appetens va
na ⁊ secularia: fenū ē. Qz multi forte ⁊ fratres nostri
venūt ad theatrū: feno ducti sūt. Nōne optandus ē
illis iste ignis: vt fenū ardeat ⁊ aurū purget? Qd eñi
illis inest fidei: feno premit. Bonū est ergo eis arde
re sancto igne: vt feno cōsumpto: splendeat preciosum
qd redemit christus. Ergo ignis ante eū precedit: ⁊ in
flammabit in circuitu inimicos eius. Sūt qui salu
briter arserunt: hodie fideles eius sunt: Inimici ei⁹
erant: ⁊ nūc iam fideles eius sūt. Queris inimicos:
nō sūt: Cōsūpti sūt: arserūt. Charitas cōsumpsit in
eis qd persequebāt christū: ⁊ purgauit in eis qd cre
derēt in christū. Et inflāmauit in circuitu inimicos
eius. Apparuerūt fulgura eius orbi terre. Al. Illuxerūt
Magna exultatio. Nōne videmus? Nōne manife I
stū ē? Apparuerūt fulgura ei⁹ vniuerse terre: Inflāma
ti sūt inimici: incensi sūt inimici: Arsit quicqd ptra
dicebat: ⁊ apparuerūt fulgura eius orbi terre. Quō
apparuerūt? Ut iam crederent. Unde fulgura? De
nubibus. Que sūt nubes dei? Predicatores verita
tis. Uides aūt nubē in celo: nebulosam: obscurā: et
habet intus nescio quid latens. Si corruscet de nu
be: emicat splēdor. Et eo ipso qd cōtemnebas: inde
exiliuit qd expauescas. Misit ergo dñs noster iesus
christus aplos suos: pdicatores suos factos velut
nubes: videbant homies ⁊ cōtēnebant: quomodo
vident nubes ⁊ contēnunt: anteqz de eis exiliat qd
mireris. Erant eñi illi primū hoīes carnē portātes
infirmi: deinde idiote: indocti: ignobiles: sed erat in
illis qd fulguraret: erat in illis qd corruscaret. Acce Act. 9
debat petr⁹ homo piscator: orabat: ⁊ surgebat mor
tuus. Forma humana nubes erat: splendor miracu
li corruscatio erat. Sic in verbis: sic in factis: cū mi
randa dicūt: ⁊ miranda faciūt: Apparuerūt fulgura
eius orbi terre. Uidit ⁊ cōmota est terra. Si K
eñi nō est verū: si nō tota terra iaz christiana clamat
amen: cōmota fulgoribus de illis nubibus erūpenti
bus: Uidit ⁊ cōmota est terra. Montes fluxe
rūt sicut cera a facie dñi. Qui sūt montes? Su
perbi. Omnis altitudo extollens se aduersus deum: fa
ctis christi ⁊ christianorū contremuit: succubuit. Et
quādo dico qd dictū est: fluxit: melius verbū inue
niri nō potest. Montes fluxerūt a facie dñi velut ce
ra. Ubi ē altitudo potestatū? vbi duricia infideliū?
Montes fluxerūt sicut cera a facie dñi. Ignis eñi
eis fuit dñs: illi ante faciē eius sicut cera fluxerunt:
Tādiu duri: donec ignis ille admoueret. Compla
nata est omnis altitudo: modo blasphemare christum
nō audet: ⁊ pagan⁹ nō in eū credit: nō eū tamē blas
phemat: Et si nōdū factus est viuus lapis: tamē vi
ctus est durus mons. Montes fluxerūt sicut cera a
facie dñi: A facie dñi omnis terra. Nō iudeorū
tantū: sed ⁊ gentiū sicut dicit apls: Nō eñi est iu Ro. 3.
deorū tantū deus: sed ⁊ gentium. Dñs ergo vniuerse
terre: dñs iesus christus in iudea nat⁹: sed nō iudee
tantū natus: qui anteqz natus omes fecit: ⁊ q omes
fecerat: omes refecit. A facie dñi omis terra. An L
nūciauerūt celi iusticiā eius: ⁊ viderūt om
nes populi gloriā eius. Qui celi ānūciauerūt?
Celi enarrant gloriā dei. Qui sūt celi? Qui facti sūt Ps. 18.
sedes ipsius. Quō eñi in celis sedet deus: sic sedet in
apostolis: sic sedet in pdicatoribus euangelij. Et tu
si vis: celū eris. Si vis esse celū: purga de corde tuo
terrā. Si terrenas cōcupiscentias nō habueris: ⁊ nō
frustra responderis sursū te habere cor: celum eris.
Si resurrexistis cū christo, fidelib⁹ Apls loquit Colo. 3.
que sursū sūt querite vbi christus est in dextera dei
sedens: q sursū sūt sapite: nō que sup terrā. Cepisti
sape q sursū sūt ⁊ nō q sup trā: iā terra sūt: nōne fa
ct⁹ es celū? Carnē portas: ⁊ corde iā tecū ē: celū es.
Cōuersatio eñi tua in celis erit. Talis annuncias et Phil. 3.
tu christū. Quis eñi fideliū tacet christū? Intendat
charitas vestra: Putat quia nos soli stātes hic an
nūciamus christū: ⁊ vos non annūciatis? Unde ad

nos venerūt christiani volentes esse quos nūc^ videmus: quos nō nouimus: quibus nūc^ p̄dicauimus? An forte crediderunt nullo nūciante? Apl'us dicit:
Ro. 10. Quō credent quē nō audierūt? Quō audient sine p̄dicante? Ergo tota ecclesia p̄dicat christū: et annūciant celi iusticiā ipius: quia oēs fideles quibus cura est lucrari deo eos qui nondū crediderūt: et faciūt hoc ex charitate: celi sunt. Intonat de illis de' iudicij sui terrorem: et tremit qui infidelis erat: et pauescit et credit. Ostendite hoībus quid potuit christus p totū orbē terrarū: loquēdo eis: et adducēdo eos ad amādū christū. Quāti em̄ hodie adduxerūt amicos suos: aut ad pantomimū: aut ad choraulā? Quare: nisi amando illū? Et vos amate christū. Tāta em̄ spectacula p̄buit: in quo nemo potest dicere aliqd se reprehensiōis inuenire illū qui vicit seculū. Nā et aliqn̄ quē amat quisq^ in theatro: vincit in illo. Nemo vere vincit in christo: nō est de quo erubescere. Arripite: adducite: attrahite quos potestis: securi estote: ad eū adducitis: qui nō displicet videntib': et rogate illū vt illuminet eos: et bene expectent. Annūciauerūt celi iusticiā eius: et viderūt oēs populi gloriam ei'.
D Cōfūdant oēs: qui adorant sculptilia. Nōne factū est? Nōne cōtusi sūt? Nōne q̄tidie cōfundūt? Sculptilia em̄ sūt: manifesta idola. Quare iā cōfundunt oēs q adorāt sculptilia? Quia viderūt oēs populi gloriā ei'. Iā oēs populi gloriā christi cōfitent. Erubescāt qui adorant lapides: quia lapides illi mortui erant: nos viuū lapidem inuenim': Immo lapides illi nūc^ vixerūt: vt nec mortui dicant. Lapis aūt noster viuus est: et semp vixit
Ro. 6 apd̄ p̄rem: et p nob mortu' resurrexit: et nō viuit: et mors ei vltra nō dn̄abit. Hāc gloriā ipi' cognouerūt et cognouerūt populi: dimiserūt templa: currūt ad ecclesias. Cōfundant oēs q adorant sculptilia. Adhuc querūt adorare sculptilia: noluerunt deserere idola: deserti sūt ab idolis. Cōfundant oēs q adorant sculptilia:
Ibidem Qui gloriant in simulacris suis. Si existit nescio qs disputator: qui doctus sibi videbatur: et ait: Nō ego illū lapidē colo: nec illud simulacrū qd̄ est sine sensu: Nō em̄ n beta vester potuit
Ps. 113 nosse: qz oculos habēt et nō vidēt: et ego nescio qz illud simulacrū nec aīam habet nec videt oculis: nec audit auribus. Nō ergo illud colo: sed adoro qd̄ video: et seruio ei quē nō video. Quis est iste? Numē quoddā inquit inuisibile: qd̄ p̄sidet illi simulacro. Hoc mō reddendo ratiōnē de simulacris suis: deserti sibi vidēt qz nō colūt idola: et colūt demonia. Et em̄ fratres sicut dicit Apl's: Que īmolant gētes: de-
1. Cor. 10. monijs īmolant: et nō deo: Nolo vos inqt socios fieri demonior: Nā scimus: quia nihil ē idolū. Ipe h̄ dicit Apl'us: Scim': qz nihil est idolū: & que īmolāt gētes: demonijs īmolāt: et nō deo. Dixit: Nolo vos fieri socios demonior. Nō ergo hinc se excusent: qz q̄si idolis insensatis dediti nō sūt: demonijs magis dediti sūt: qd̄ est piculosius. Nā si tantū idola colerent: sicut eos nō adiuuarent: ita illis nihil nocerēt. Si aūt adores et seruias demonib': erūt dn̄i tui. Et qui erūt dn̄i tui? Inuidi tui: libertati tue necesse ē inuideāt: Sp te velint possidere: semp talē facere q̄lē possint secū trahere. Est em̄ insita maliuolētia q̄dā et gaudium nocendi istis malis spiritib': Gaudent de

malo hoīm: et de fallacia nostra: Si nos seducere potuerint. Et q̄d querūt? Nō quibus in eternā dominent: & cū quibus i eternū dānent. Quō solet malus latro noīare innocentē? Nūquid si fuerit vn' innocens, minus ardet: si duo ardeāt? Nunquid moriet si duo moriant? Pena illi nō minuit: & si maliuolētia pascit: Secū moriat: non se min' moritur dicens: sed solatiū habet malū alterius. Talis est diabol': Seducere vult illos: q cū illo puniant. Et qz nō pōt fallere iudicē deū: nō em̄ noiat apud illū innocentē: vera crimina volēs habere q̄ obijciat: pctā p̄suadet. Ecce q̄les dn̄os sibi faciūt q colūt idola: demonia. Que em̄ īmolant gētes: demonijs immolant: et nō
deo. Nolo vos socios fieri demonior. Nos aūt q̄lem deū habem'? Audite qd̄ seqt. Cū em̄ dixisset: cōfūdant oēs q adorāt sculptilia: addidit: et q gloriant i simulacris suis: ne existerēt q̄si reddētes rationē de simulacris: et dicerēt: nō lapides sed numina colim': Que numina colis? Dic mihi: Demōia colis: an spiritus bonos: q̄les sūt angeli? Sūt em̄ angeli sancti: et sūt spūs maligni. Ego dico qz in tēplis tuis nō colunt nisi spiritus maligni: q sibi exigūt superbe sacrificiū: et volūt se coli tanq^ deos. Maligni sūt: superbi sūt. Tales sūt etiā homies nō boni: qui suā gloriam querūt: et dei gloriā ptēnūt. Homies aūt sanctos attēdite: q sūt similes angelis. Cū inueneris hoiem aliquē sanctū seruū dei: si volueris illū colere et adorare p deo: phibet te. Non vult sibi arrogare honorē dei: non vult tibi esse pro deo: sed tecū esse sub deo. Fecerunt hoc apostoli sancti: paulus et barnabas: P̄dicabāt xp̄ū dei i lycaonia. Miracula cū fecissent lycaonie: ciues eiusdē regionis adduxerūt victimas: et voluerūt illis sacrificare: dicētes barnabā iouē: et paulū mercuriū. Illi nō sūt delectati. An forte ideo sibi īmolari noluerūt: qz demonib' se cōparari execrati sūt? Nō: & qz honorē diuinū exhiberi hominibus horruerūt: verba ipor indicāt: nō suspicamur. Sequit em̄ lectio libri eiusdē: et dic quō mo- ti sūt. Tūc paulus et barnabas psciderūt vestimēta sua et dixerūt: Viri fratres: qd̄ facitis? Et nos homines sumus passibiles similes vobis. Intēdite ergo quō hoīes boni phibēt eos q se voluerāt colere tāq^ deos: et volūt poti' vt deus vn' colat: de' vnus adoret: deo vni sacrificiū offerat: nō sibi. Sic et oēs sancti vel āgeli illius gloriā querūt quē diligūt. Ad eius cultū: ad ei' orationē: ad eius cōtēplationem: oēs quos diligūt rape et inflāmare studēt: ipm illis annūciant nō se: qm̄ angeli sūt. Et qz milites sūt: nō nouerūt gloriā q̄rere nisi impatoris sui. Si aūt gloriā suā quesierint: vt tyrāni dānant. Talis extitit diabolus et demonia: id ē angeli eius: Arrogauit sibi honorē diuinū et oib' demonijs: et impleuit tēpla paganor: et p̄suasit simulacra: et p̄suasit illa sacrificia offerri sibi. Nonne meli' erat vt angelos sāctos q̄ vt demones colerēt? Rndēt: Nō colim' mala demonia: angelos quos dicitis ipos et nos colim': virtutes dei magni: et mysteria dei magni. Vtinam ipos colere velletis: facile ab ipis disceretis nō illos colere. Audite angelū docentē. Docebat quendā discipulū christi: et ostendebat illi multa miracula in Apocalypsi iohānis. Ille aūt quodā sibi demonstrato miraculo visionis expauit: et misit se ad pedes angeli.

Et ille angelus qui non querebat nisi gloriã dñi sui:
Apo.19 Surge qđ facis inq̃t: Illũ adora: Nã ego ꝯseru⁹ tu⁹
sũ: & fratrũ tuoꝝ. Quid ꝗ fratres mei: Nemo dicat:
timeo ne irascat̃ mihi angelus: si nõ illũ colo ꝓ deo
meo. Tũc tibi irascit̃: qñ ipm colere volueris. Bo-
nus est eñ & deũ amat. Quõ eñ demones irascunt̃
si nõ colant̃: sic angeli indignãt̃ si ꝓ deo colant̃. Sz
ne forte dicat sibi cor ĩfirmũ: cor trepidũ: ꝗ si irascã-
tur demonia quia nõ colunt̃: timeo offẽdere demo-
nia. Quid tibi facturus est: vel pnceps ipoꝝ diabo-
lus: Si posset aliquid: nullus nostrum remaneret.
Nõne quotidie tanta in illo dicunt̃ ore christiano-
rũ: & crescit seges christianoꝝ: Quãdo irasceris ne-
quissimo seruo tuo: hoc nomẽ illi iponis: sathanas
diabole: hoc illi dicis. Fortasse in hoc erras: qꝛ ho-
mini hoc dicis: & ĩmoderata ira raperis ad cõuiciã-
dã imaginẽ dei: & tamẽ h̃ eligis vt ei dicas qđ valde
detestaris. Si posset ille: nõ se vindicaret: Sed nõ
Job.1 pmittit̃: & tantũ facit quantũ pmittĩt. Nã & iob tem
ptare voluit: & nõ nisi potestatẽ quesiuit: & nihil fa-
ceret nisi potestatẽ accepisset. Quare ergo nõ secu-
rus adoras deũ: ꝗ nolẽte nẽo tibi nocet: & ꝗ pmitten
te emẽdari ñ euerteri: Si eñ placuerit dño deo tuo
pmittere vt aliqs hõ tibi noceat: aut aliqs spũs tibi
Ps.117 noceat: emẽdauit te vt clames ad eũ: Emẽdãs emẽ
dauit me dñs: & morti nõ tradidit me. Ergo ꝯfũdãt̃
oẽs ꝗ adorãt sculptilia: & ꝗ gl'iant̃ ĩ simulacris suis.
Heb.1 Adorate eũ oẽs angeli eius. Discant pagani
adorare deũ. Angelos volũt adorare: angelos imi-
tent̃: & illũ adorẽt ꝗ ab angelis adorat̃. Adorate eũ
oẽs angeli eius. Adoret angelus ille qui missus ẽ
Act.10 ad corneliũ: Naz eũ adorans cornelius: misit ad pe
trũ adorare christũ dñm petri: & ipe ꝯseruus petri.
Act.10 Adorate eũ oẽs angeli eius: Audiuit & iocun
data est sion. Quid audiuit sion: Quia adorant
eũ oẽs angeli eius. Quid audiuit sion: Ecce quid
audiuit: Annũciauerũt celi iusticiã eius: & viderunt
oẽs populi gloriã eius: Confundant̃ oẽs ꝗ ado
rãt sculptilia: & ꝗ gloriant̃ ĩ simulacris suis. Etenĩ ec
clesia necdũ erat in gẽtib⁹: In iudea crediderant ex
iudeis: & putabant ipi iudei qui crediderant solos se
pertinere ad christũ. Missi sũt apostoli ad gentes:
ꝑdicatũ ẽ cornelio: Credidit cornelius: baptizat⁹ ẽ:
baptizati sũt & illi ꝗ cũ cornelio erãt. Sz vt baptiza-
rent̃: qđ factũ ẽ scitis: Nõ qdẽ hucusqꝫ puẽit lector
& tamẽ aliqui recordant̃: Et ꝗ nõ recordant̃: audiãt
a me breuiter. Missus est angelus ad corneliũ: an-
Act.10 gelus corneliũ misit ad petrũ: petrus venit ad cor-
neliũ. Et quia de gentibus erat cornelius: & ipe & ꝗ
cũ eo erant: nõ erant circũcisi. Ne dubitarent ergo
illi tradere euangeliũ nõ circũcisis: anteꝗ̃ baptiza-
ret̃ ipe cornelius & illi qui cũ eo erant: venit spiritus
Ibidem sctus & impleuit illos: & ceperũt loqui linguis. In
nullũ aũt ceciderat spiritussanct⁹: nisi qui fuerat ba
ptizat⁹: In istos aũt ante baptismũ cecidit. Posset
eñ petr⁹ dubitare vtrũ incircũcisos baptizaret: Ve-
nit spiritussanctus: ceperũt loqui linguis. Donatus
est donũ inuisibile: & tulit dubitationẽ de sacramen-
to visibili: & baptizati sũt oẽs. Et habes scriptũ:
Act.11 Audierũt autẽ apostoli: & qui erãt in iudea fratres:
quoniã & gentes receperunt verbũ dei: & benedice-
bant deũ. Hoc ẽ qđ hic cõmemorat: Audiuit & io-
cundata est sion: Et exultauerunt filie iude. Ps.47
Quid audiuit: & iocundata est sion: Quia recepe- Q
runt gentes verbũ dei. Unus paries venerat: sed an
gulus nondũ erat. Sion ipsa ecclesia que erat in iu-
dea: proptẽ hic nominata est. Audiuit & iocundata
est sion: & exultauerunt filie iude. Sic scriptũ ẽ: Au- Act.11
dierunt apostoli: & qui erant in iudea fratres. Vide-
te sion: exultauerunt filie iude. Quid audierunt:
Quia & gentes receperũt verbum dei. Ubi illud di-
xit iste psalmus: Annunciauerũt celi iusticiam ei⁹:
& viderunt omnes populi gloriã eius. Et quia gen-
tes crediderũt: a quibus colebant̃ idola: securus ait:
Confundant̃ oẽs qui adorant sculptilia: qui glo-
riant̃ in simulacris suis. Audiuit & iocundata est si-
on: & exultauerunt filie iude. Postea quidẽ de incir-
cumcisis calũniari voluerunt petro: & dixerunt illi:
Quare intrasti ad gentiles & incircũcisos: & mandu
casti cum eis: Ille autẽ reddidit eis rationem: quo-
modo cũ oraret demonstratus est illi discus pendẽs
quattuor lineis. Disc⁹ ille ꝗ habebat omnia anima- Ibidem.
lia: & significabat oẽs gentes. Ideo autẽ quattu-
or lineis pendebat: quia quattuor partes sũt orbis:
vnde futuri populi erãt: Et ideo quattuor euãgelia
predicabant christũ: vt gratia ipius ad oẽs quat-
tuor partes orbis pertinere ĩtelligatur. Quia ergo
tale visum demõstratũ fuerat petro: indicauit: ape-
ruit illis oĩa quomõ credidit cornelius: quia prius
ꝗ̃ baptizaret̃ homo gẽtilis: venit super eũ spiritus-
sanctus. Hec cum audissent tacuerũt: & magnifica-
uerũt deũ dicentes: Ergo & gentibus deus penitẽ- Ibi.11.
tiam ad vitã dedit. Ecce audiuit & iocundata est siõ:
& exultauerunt filie iude: Propter iudicia tua
domine. Que iudicia: Quia non est personarum
acceptor deus. Nãqꝫ ipse petrus cum vidisset cor-
nelium centurionẽ & eos qui cũz illo erant adimple
tos spiritusancto: exclamauit & ait: In veritate com Act.10.
prehendo: quia non est personaruz acceptor deus.
Ergo exultauerunt filie iude: ꝓpter iudicia tua do-
mine. Quid est: propter iudicia tua: Quia in omni Ibidem.
gente & in omni populo: quicunqꝫ illi seruierit accep-
tus est illi: quia nõ iudeorũ deus tantũ: sed & genti-
um. Videte si hoc nõ est: vnde exultauerunt filie iu
de. Et exultauerũt filie iude propter iudicia tua do-
mine: Quoniã tu es dominus altissimus R
super omnẽ terram: Nõ super solam iudeam:
nõ super solam hierusalẽ: nõ super solaz sion: sed su-
per omnẽ terraz. Huic vniuerse terre iudicia dei vi-
gilauerunt: vt vndiqꝫ populos cõuocaret: quibus nõ
cõmunicãt qui se preciderũt: nec audiunt predictũ:
nec vident impletũ. Quoniã tu es dominus altissi-
mus super omnẽ terram: Nimis exaltatus es
super omnes deos. Quid est nimis: Naz de
christo dicit̃. Quid est ergo nimis: nisi vt intelligat̃
equalis patri: Quid ẽ super oẽs deos: Qui sũt:
Idola: Nõ habent sensũ: non habent vitã. Demo-
nia habent sensũ: habent vitam: sed mala sũt. Quid
magnũ est: quia exaltatus est christus super idola:
exaltatus est super demonia: Sz nec hoc valde ma
gnũ est. Demonia quidem dii gentiũ: sed ille nimis Ps.95.
exaltatus est super oẽs deos. Et homines dicti sũt
dii: Ego dixi: dii estis: & filii altissimi omnes. Item Ps.81
scriptũ est: Deus stetit in synagoga deorũ: in medio Ibidem

autem deos discernens. Super omnes homines exaltatus est iesus christus dominus noster: Nec tantũ super idola: nec tantũ super demonia: sed super omnes homines iustos. Et hoc paruz est: super omnes etiam angelos. Nam vnde est: Adorate eum omnes angeli eius? Nimis exaltatus est super omnes deos? Quid ergo facimus omnes qui ad illum ꝯuenimus: ad eum qui nimis exaltatus est super omnes deos? Preceptũ nobis dedit.

S

Qui diligitis dominum: odite malignum. Non est dignus christus: cũ quo diligas auariciã. Amas illã: debes odisse quod odit. Homo est inimicus tuus: hoc est quod tu: Creati estis ab vno creatore in vna cõditione: et tamen si filius tuus loquat cum inimico tuo: et veniat ad domũ inimici tui: et assiduas collocutiones habeat cum illo: exhereditare illũ vis: quia loquitur cũ inimico tuo. Et quomodo? Quã iustã vocem videris tibi habere? Amicus es inimici mei: et queris aliquid de re mea? Ergo attende. Dilig christum: inimica est christi auaricia: Quare cum ea loqueris? Non dico loqueris cuz illa: Quare illi seruis? Nam multa iubet christus et nõ facis: iubet ipsa et facis. Jubet christus vt vestias pauperẽ: et non facis: iubet ipsa auaricia vt facias fraudẽ: et hoc potius facis. Si hec ita sunt: si talis es: noli tibi multũ ꝓmittere hereditatẽ christi. Sed dicis: diligo christum. Qui diligitis dominuz: odite malignũ. Hinc apparet te diligere quod bonũ est: si inuentus fuer odisse quod malũ est. Qui diligitis dominuz odite malignũ. Sed cũ ceperimus odisse malignũ: subsequent persecutiões. Odimus malignũ. dicit nobis aliquis persecutor: fac fraudem: dicit nobis: adora idolum: dicit nobis: thus pone demonijs: sed nos audiuim⁹: Qui diligitis dominũ: odite malignũ. Audiuimus quidem: sed si nõ fecerimus sequit ille. Usq quo sequit? Quid est ablaturus? Responde. Quare christian⁹ es? Propter eternã hereditatem: an propter terrenã felicitatẽ? Interroga fidem tuaz: pone in catasta conscientie animã tuam: torque teipsuz timore iudicij: responde cui credideris: quare credideris. Dicis mihi: in christũ credidi. Quid tibi promisit christus: nisi quod ostendit in se? Quid ostendit

Marci. 16.

in se? Mortuus est: et resurrexit: ascendit in celum. Uis sequi? Imitare passionẽ: expecta promissionẽ. Quid ergo tibi ablaturus est sequens cum ceperis odisse malignũ? Qui diligis dominũ: quid ablaturus? Patrimoniũ. Nunquid celum? Postremo quicquid tibi dedit deus tollat: ille nõ tollit quidem si nõ vult deus. Si autẽ vult deus: tollit quod dedit de⁹: ne se tibi auferat ipse de⁹. Deũ tibi nemo tollet: Tu tibi illum tollis si illũ fugis. Forte respondes: Nõ

Job. 1

caro de patrimonio meo: dñs dedit: domin⁹ abstulit: Possum⁹ dicere: sicut domino placuit: ita factũ ẽ. sed timeo ne occidat me. Hoc totũ est. Audi ꝗ psalmũ consolantẽ.

T

Custodit dominus animas

Ab. manu seruorum

seruorũ suorum. Quia ergo dixerat superius: Qui diligitis dominũ: odite malignũ ne ideo timeres odisse malignũ ne occideret te malignus: subiecit statim: Custodit dominus animas seruorũ suorum. Audi illum custodientẽ animas seruorũ suoꝝ: et dicentem: Nolite timere eos qui corpus occidũt:

Matth. 10.

aiaz aũt nõ pñt occidere. Occidat et corp⁹ q̃ i te plurimũ põt: quid tibi fecit? Qõ et dño deo tuo. Quare amas hic qõ xp̃s: si times pati qõ christ⁹? Ille venit ferre vitam tuã temporalẽ: infirmã: morti obnoxiam. Certe timeres mortẽ si posses nõ mori. Quod per naturã vitare nõ potes: quare ꝓpter fidẽ nõ suscipis? Tollat tibi istam vitã qui minat aduersarius: dat tibi deus aliã vitam: quia et istam ipse tibi dedit: et si ipse noluerit nec ipsa tollet. Si autez voluerit vt tollat tibi: tollet: hz qd tecũ mutet; Noli timere spoliari pro illo. Nõ vis exui vestem pannosam? Stolam glorie tibi daturus est. Quã stolaz dicis mihi?

Oportet corruptibile hoc induere incorruptionez: et mortale hoc induere immortalitatẽ. Ubi ipsa caro tua non periet. Usq ad mortẽ põt sequire inimicus: potestatẽ vltra nõ habet: nec in animã: nec in ipsam carnẽ: quia et si dissipet carnem: nõ impedit resurrectionẽ. De anima sua timebant homines: et quid eis

1. Cor. 15

dominus ait? Uestri aũt et capilli capitis omnes numerati sũt. Times ne animã perdas: qui capillũ nõ pdis? Deo omnia numerata sũt: Omnia redintegrabit: qui omnia creauit. Nõ erant: et creata sunt: erant et nõ reparabũtur? Credite ergo toto corde fratres mei: et qui diligitis dominũ: odite malignũ. Fortes estote: nõ solũ in diligendo deũ: sed etiam in odiendo malignũ. Nam nõ vos terreant potentiores: q vos vocauit: oĩpotẽs est. Fortior est eñ omni forti: superior est omni excelso: Fili⁹ dei pro nobis mortuus ẽ. Securus esto accepturũ te vitaz ipsius: qui pignus habes mortẽ ipsius. Pro quibus eñ mortuus est?

Matt.

Nunquid pro iustis? Paulũ interroga. Etenĩ christus pro impijs mortu⁹ est. Impius eras et mortu⁹ est ꝓ te: iustificatus es et deseret te? Qui iustificauit impiũ: relinquet piũ? Qui diligitis dñm: odite malignũ. Nemo timeat: Custodit dñs animas seruoꝝ suoꝝ:

Ro. 5.

De manu peccatoris eruet eas. Si forte dicitur⁹ ei: perdo lucẽ istã.

Ab. manu peccatoris

V

Lux orta est iusto. Quã lucẽ times ne perdas? Times ne in tenebris sis? Noli timere ne pdas lucẽ: imo time ne dũ caues pdere illã lucẽ: pdas illã lucẽ verã. Quã times eñ pdere: videmus q̃bus donata ẽ: cũ q̃bus tibi cõmunis est. Nũquid soli boni vident istũ solẽ: cũ faciat oriri solem suũ sup bonos et malos: et pluat super iustos et iniustos? Istam lucẽ vident tecũ iniqui: vident tecũ latrones: vident tecũ impudici: vidẽt tecũ bestie: musce: vermiculi. Qualẽ lucẽ iusto seruat: q et istis istã dat? Merito hãc lucẽ in fide martyres viderũt. Qui eñ istã ꝯtẽpserũt: aliquã viderũt quam desiderauerũt. q: hanc respuerũt. Lux orta ẽ iusto:

Matth. 5.

Et rectis corde iocunditas. Nolite putare q: vere in miseria fuerũt cũ in catena ambulauerũt. Latus fuit carcer fidelibus: leues fuerũt catene ꝑsi-tentibus. Habebãt gaudia i catasta: q christũ ꝑdicabant inter tormẽta. Lux orta ẽ iusto. Que lux orta ẽ iusto? Que nõ oritur iniusto: nõ ista lux quã fac oriri sup bonos et malos. Est alia lux q̃ orit iusto: De q̃ luce nõ sibi orta: i fine dicẽt iniusti: Ergo errauim⁹

Ab. mali.

a via veritatis: et iusticie lumẽ nõ luxit nobis: et sol nõ ortus ẽ nob. Ecce amãdo istũ solẽ: i tenebris cordis iacuerũt. Quid ꝓfuit ocul videre istũ: et mẽte nõ videre illũ? Tobias cec⁹ erat: et filiũ suũ viã dĩ docebat. Nostis eñ: q: tobi filiũ suũ admonebat et dicebat:

Sap. 5.

Fili: fac elemosynas: q: elemosyne nõ patiũtur te i

Tob. 4.

tenebras: Et loqbat ille q in tenebris erat. Videtis qz ē alia lux q̄ orit iusto: z rectis corde iocunditas: Oculos nō habebat: z filio suo dicebat: Fac elemosynas: qz elemosyne nō sinūt ire in tenebras. Nec timuit ne diceret in corde suo filius ipsius: Tu em̄ elemosynas fecisti: q̄re cecus mihi loqueris: Ecce elemosyne ad tenebras te pduxerūt: Et quō mihi dicis: Elemosyne nō sinūt ire in tenebras: Quare ille dicebat ista cū fiducia: nisi qz aliā lucē videbat: Filius patri manū tenebat vt ābularet: s pater filio viā docebat vt viueret. Est ergo alia lux: q̄ orit iusto. Lux orta ē iusto: z rectis corde iocunditas. Vis illā nosse: Esto rectus corde. Quid ē rectus corde: Noli torto corde eē ad deū: resistēs volūtati ipsius: z volēs illū curuare ad te: z nō te dirigere ad illū: z sēties iocūditatē quā norūt oēs q recto sūt corde. Lux orta ē iusto: z rectis corde iocūditas. †Jocundamini iusti. Jā forte fideles audientes iocūdamini: cōuiuia meditanē: calices p̄parant: rosarū tēpus expectant: qz dictū est: iocūdamini iusti. Vide qd sequit. In dño. Jocundamini iusti in dño. Expectas tēpus veris vt iocunderis: si dñm habes iocūditatē: dñs tecū semp est: nō habet tps. Habes illū nocte: habes illū die. Esto rectus corde: z semp est tibi de illo iocunditas. Nō em̄ iocūditas q̄ est f̄m seculū: vera iocunditas est. Audi pphetam Esaiam: Nō est gaudere impiis dicit dñs. Gaudere qd vocāt impij: nō est gaudere. Quale gaudiū nouerat: q hoc gaudiū iprobabat: Credamus illi fratres: bō erat: s ambo gaudia nouerat. Bō erat vtiq̄ nouerat gaudia calicis. Quia bō erat: nouerat gaudia mense: nouerat gaudiū lecti: nouerat gaudia ista secularia z luxuriosa. Jlle q nouerat illa: ait p̄sumēs: Nō ē gaudere impijs dicit dñs. Sz nō dicit hō: dicit dñs: Sed ex veritate dñi: nō ē gaudere impijs. Nā illi sibi videnē gaudere: Nō ē aūt gaudere impijs: dicit nō homo: s dñs. Unde ille ipm gaudiū vidēs ait: Et diem hominū nō cōcupiui: tu scis. Qui mihi aliū diem ostēdis: qui me aliā lucē doces: q me alia iocūditate pfundis: qui aliud mihi intus insinuas: fecisti me nō pcupiscere diem hoim. Utiq̄ videbat Esaias hoies in potatiōe: in luxuria: in theatris: z in spectaculis totū mundū luxuriari varijs nugis: z tamē clamabat: Nō est gaudere ipijs dicit dñs. Si hō nō est gaudere: quale gaudiū videbat: in cuius comparatiōe hoc nō erat gaudiū: Tanq̄ si tu nosses solē: z alicui laudanti lucernā diceres: Nō ē ista lux. Quare lux nō est: Jlle p magno habet: gaudet: exultat: z tu dicis: nō est ista lux: Aut si quis simiā mirareē: diceres: Nō ē ista pulchritudo. Et si forte ille occupatus esset circa cōpositionē mēbrorū in illa bestia: z oēs illas cōgruentias mirareē: tu qui nouerāt aliam pulchritudinē: negares istā z diceres: nō est. Quare: Quia aliam nosti. Sed dicis: Ego illā quā videbat Esaias nō video. Crede: z videb. Forte em̄ non habes vnde videas. Est em̄ oculus vnde illa pulchritudo videaē. Nā quō est oculus carnis vñ lux ista videaē: sic est oculus cordis vñ illa iocūditas videaē. Forte ille oculus saucius est: sordidatus ē: turbatus est ab ira: ab auaricia: a cupiditate: a libidine insensata: Turbatus est oculus tuus: nō potest videre illam lucē. Crede anteq̄ videas: sanaberis z videbis. Lux orta est iusto: z rectis corde iocunditas. Jocūdamini ait iusti in dño: Et confitemini memorie sanctitatis eius. Jā iocūdati in dño: iā gaudentes in dño: illi pfitemini: qz nisi vellet: nō in illo gauderemus. Ait em̄ ipse dñs: Hec locutus sum vobis vt in me pacē habeatis: in mūdo aūt pssurā. Si christiani estis: pssuras in isto mūdo spate. Tranquilliora z meliora tpa nolite sperare fratres: Fallitis vos. Qd vobis euangeliū nō pmittit: nolite vobis pmittere. Quid dicat euangeliū scitis: christianis loqmur: fidei puaricatores eē nō debemus. Euāgeliū hoc dicit: qz i nouissimis tpibus multa mala: multa scādala: multe pssure: multe iniquitates abūdabūt: Sz q pseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. Refrigescet inqt charitas multorū. Qui ergo pseuerāter spū ferbuerit (f̄m Aplm: qui ait: Spiritu feruētes) eius charitas nō refrigescit: quia ipa charitas dei diffusa est in cordibus nostris p spiritūsanctū q datus est nobis. Nemo ergo sibi pmittat qd euāngeliū nō promittit. Ecce venient letiora tempora: z facio illud: z emo illud. Bonū est tibi vt attendas illum qui non falliē: nec fefellit aliquē: qui tibi promisit nō hic leticiā sed in se: Et cū transierint ista: speres quia cū illo regnabis in eternū: ne cum hic vis regnare: neq̄ h̄ habeas iocūditatē: neq̄ illic lucias.

Explicit Tractatus de ps. XCVI.
Incipit Tractatus de ps. XCVII.
Expositio psalmi.

Cantate domino canticū nouū. Nouus homo nouit: vetus nō nouit. Vetus homo est vetus vita: z nouus homo est noua vita. Vetus vita ex adam trahiē: noua vita in christo formatur. Diciē autē in hoc psalmo vniuerso orbi terrarū vt cātet canticū nouū. Nam apertius alibi sic diciē: Cantate domino canticū nouū: cantate domino omnis terra: vt intelligant qui se precidunt a cōmunione totius orbis terrarū: nō se posse cantare canticū nouū: quia canticū nouū in toto orbe: nō i pte cantaē. Et hic attēdite z videte hoc dici. Et cū dr vniuerso orbi terrarū vt cātet cāticū nouū: h intelligiē: qz pax cātat canticū nouū. Cātate dño canticū nouū. †Quia mirabilia fecit dñs. Que mirabilia: Ecce modo legebaē euangeliū: z audiuimus mirabilia domini. Efferebaē mortuus vnicus matris sue que erat vidua: misertus dñs: fecit illos stare: deposuerūt illū: z dixit: Juuenis dico tibi surge: Et sedit ille mortuus: z cepit loqui: z reddidit illū matri sue. Ecce mirabilia fecit dñs. Sed multo maiora mirabilia sūt qz totū orbē terrarū a morte sempiterna erexit: q̄ qz vnicū filiū matris vidue resuscitauit. Cātate ergo dño cāticū nouū: qz mirabilia fecit dñs. Que mirabilia: Audi. †Sanauit ei dextera eius: z brachiū sanctū eius. Qd ē brachiū sāctū dñi: Dñs nr iesus christus. Audi Esaiā: Quis credidit auditui nro: z brachiū dñi cui reuelatū ē: Brachiū ergo sāctū z dextera ipsius: idē ipse ē. Ergo dñs nr iesus christus brachiū dei z dextera dei: ppterea sanauit ei. Nō dictū est: tantū orbem terrarū sanauit dextera eius: s sanauit ei. Multi em̄ sananē sibi: nō ei. Ecce q̄m multi cupiunt sanitatem istam corporalem: z ab illo accipiunt: z ab illo sanantur: z non illi sanantur. Quomodo ab illo sanantur: et non illi sanantur: Accepta sanitate lasciuiunt. Qui egroti casti erāt: sana-

ri adulteri fiunt. Qui cū egrotarēt: neminē ledebāt:
receptis viribus inuadunt et opprimunt innocentes:
Sanati sūt sed nō ei. Quis est qui sanatur ei? Qui
intus sanatur. Quis est qui intus sanatur? Qui cre-
dit in eū: et cum interius fuerit sanatus: in nouū ho-
minē reformat: postea et h' qd languet ad tēpus ca-
ro ista mortalis: recipiet in finē et ipsa suā pfectissimā
sanitatē. Sanemur ergo ei. Ut autē sanemur ei: creda-
mus in dextera eius: qz sanauit ei dextera eius: et bra-
chiū sanctū eius. Notū fecit dñs salutare suū.
Ipsam dexterā: ipm brachiū: ipm salutare dñs nr ie-
Luc.3 sus christus: de quo dictū est: Et videbit ois caro salu-
tare dei. De quo etiā dixit ille symeon qn infantē acce-
Luc.2 pit in manus: Nūc dimittis dñe seruū tuū in pace:
qm viderūt oculi mei salutare tuū. Notū fecit dñs
salutare suū. Cui notū fecit? pti aut vniuerso? Non
pti alicui. Nemo fallat: nemo decipiat: nemo dicat:
Math.24 Ecce hic christus: ecce illic. Qui dicit: ecce hic ē: ecce
illic: ei ostēdit. Cui notū fecit dñs salutare suū? Audi
Al. in cōspectu qd seqt: Ante cōspectū gētiū reuelauit iusti
ciā suā. Dextera dei: brachiū dei: salutare dei: et iu
Al. recordat' ē sticia dei: dñs ē saluator noster iesus christus. Me-
Al. non habet mor fuit misericordie sue iacob: et verita-
Al. domui tis sue domus israel. Quid est memor fuit mi
C sericordie sue et veritatis? Ut pmitteret misertus ē:
qz pmisit et exhibuit misericordiā veritas cōsecuta
est. Misericordia pmisit pmissionē: pmissio reddi
dit veritatē. Memor fuit misericordie sue iacob: et
veritatis sue domus israel. Et quid? tantū iacob: et
tm domus israel? Dom' iudeorum et pgago illa abrahe
fm carnē solet dici domus israel: et israel iacob. Ja-
cob enim filius isaac: isaac aūt ipse filius abrahe. Ergo
iacob nepos abrahe fuit: et de iacob duodecim filij: et
d' duodeci filijs vniuersa pgago iudeorum. Nunqd il-
lis tantū pmissus est christus? Si discutias quid sit
israel: israeli pmissus est christus. Israel est videns
2.Cor.5. deū. Videbim' per speciē: si nūc videamus p fidē.
Habeat oculos fides nostra: et exhibebit veritas fi-
dei. Credamus in eū quē nō videmus: et gaudentes
videbim': Desiderem' nō visū: et fruemur viso. Er
go et mō israel p fidē: tunc aūt israel p speciē facie ad
faciē. Nō iam p speculū: nō iā in enigmate: sed quēad
1.Joh.3 modū dictū ē a Johāne: Dilectissimi filij dei sum':
et nondū apparuit quid erim': Scim' qz cū apparue
rit siles ei erimus: qm videbim' eū sicuti ē. Ad hāc
visionē parate corda vestra: ad hoc gaudiū parate
aias vestras: Quō si solem vellet deus ondere: mo-
neret vt oculos pararetis carnis: Sz qz sapiētie sue
speciē vobis dignatus est ostēdere: pate oculos cor-
Math.5. dis. Beati mūdicordes: qm ipsi deū videbūt. Me-
mor fuit misericordie sue iacob: et veritatis sue dom'
israel. Quis est iste israel? Ne forte vnā gentē cogi-
Esa.52. tes iudeorum: audi qd sequit. Viderūt oēs fines
Al. termini terre: salutare dei nostri. Nō dictū est: ois ter-
D ra. sed oēs fines terre: quō dicit a termino vsqz ad ter
minū. Nemo pcidat: nemo dissipet: fortis ē vnitas
christi. Totū emit: qz tantū pciū dedit. Viderūt oēs
fines terre salutare dei nostri. Quia ergo viderunt:
Al. dño omnis Jubilate deo vniuersa terra. Jam nostis qd
sit iubilare. Gaudete et loqmini: Sz qd gaudētis lo
qui nō potestis: iubilate. Gaudiū nostrū exprimat iu
bilatio: si non pōt locutio: Nō sit tm mutū gaudiū.

cor nō taceat deū suū: nō taceat munera eius. Si tibi
loqris: tibi sanat' es: Si te sanauit dextera eius: ei
loquere cui sanat' es. Viderūt oēs fines terre: salu-
tare dei nri: Jubilate deo vniuersa terra: Cantate
et exultate et psallite. Psallite dño deo no- Al.
stro in cithara: in cithara et voce psalmi.
Psallite nō voce sola: assumite opa: vt nō tātū can
tetis: sed et opemini. Qui cātat et opat: psallit in citha
ra: et in psalterio. Et vide qua organa adhibeāt in si
militudinib'. In tubis ductilibus: et voce tu-
be cornee. Quid sibi volunt tube ductiles et tube E
cornee? Ductiles tube eree sūt: tundēdo pducunt.
Si tundendo: ergo vapulando eritis tube ductiles: ad
laudē dei pducere. Si cū tribulamini pficit: tribula
tio tunsio: pfectus pductio est. Tuba ductilis erat
iob: qn repēte pcussus tantis dānis et orbitate filio-
rū: tūsione illa tante tribulatiōis fact' tuba ductilis
sonuit: Dñs dedit: dñs abstulit: Sicut dño placuit: Job.1
ita factū est: sit nomē dñi benedictū. Quō sonuit quā
suauē sonū dedit ista ductilis tuba? Adhuc tundit:
dat' est in potestate: vt et caro eius pcuteret. Percus-
sa est: cepit putrescere: scatere vermibus. Supposi-
ta eua ad seductionē: vxor ei' seruata ad ministeriū
diaboli: nō ad solatiū mariti. suggerit blasphemias:
non obtempat ille. Obtēperauit adā eue in padiso: Gen.3
repellit adā euā in stercore. In stercore enī sedebat
iob: cū flueret et putresceret vermib'. Melior iob pu
tris in stercore: qz integer ille in padiso. Sz adhuc il
la eua erat: iā ille adā nō erat. Respōdit eue pparā-
te ad istā supplantationē et temptationē: et ait illi: Ec
ce audiuimus quō tundit tuba ista. Percussit eū di
abolus a capite vsqz ad pedes graui vulnere: et pu-
trescēs vermib' sedebat in stercore. Audiuim' quē-
admodū tunsus ē: audiam' quō sonet vox tube hu-
ius ductilis. Dulcē vocē: si placet audiamus. Locu
ta es inqt tanqz vna ex insipientib' mulieribus. Si Job.2
bona suscepim' d' manu dñi: mala non sustinebim'?
O sonū fortē: o sonū dulcē. Quē nō dormientē exci
tet sonus iste? Quē nō excitet psūptio in deo: vt ad-
uersus diabolū securus pcedat in plium: nō suis vi
rib' obtētur': sed illi' q pbat? Qz ipse etiā tūdit: Nō
enī faceret malleos d' seipso. De illius enī diaboli pe
na futura pphā cōmēorās ait: Cōtrit' ē malle' vni-
uerse tre. Malleū vniuerse tre diabolū voluit itelli
gi. De ipso malleo i manu dñi posito: iā ē i ptāte dei
tūduntur ductiles tube: vt resonēt laudes dei. Videte
quēadmodū audeo dicere fres mei: d' isto malleo eti
am Apls tundebat. In magnitudine inqt reuelati 2.Cor.12
onū ne extollar: datus est mihi stimulus carnis mee
angelus sathane qui me colaphizet. Ecce tundit: vi
deamus quēadmodū sonet. Propter qd inquit ter
dñm rogaui: vt auferret eū a me: et dixit mihi: Suf-
ficit tibi gratia mea: nā virtus in infirmitate pficit.
Ego tubā inqt ille fabricator pficere volo: nō pficiā
nisi tundā: In infirmitate virt' pficit. Et audi iā ip-
sam tubā ductilem et bene sonantē: Quādo infirmor:
tunc potens sum. Et ipse Apostolus tanqz apostol'
herens christo: herens illi dextere de q tenet malle'
vt pducat tubam: in illa dextera positus fuerit: fa-
cit et ipse de ipso malleo: Dicit de quibusdā quos 1.Tim.1
tradidit sathane: vt discant nō blasphemare. Tra
didit malleo tūdēdos: Male sonabāt antequā tun-

ce ꝫ. forte ꝑueti ⁊ facti tube ductiles: amissa blas-
phemia laudes dñi sonuerũt. Hec sũt tube ductiles.
f Vox tube cornee quid est? Cornu excedit carnẽ: ne-
cesse ẽ vt carnẽ superãdo sit firmũ: Firmũ ad ꝑdu-
randũ: ⁊ capax vocis: Sed vnde hoc? Quia carnez
supauit. Qui vult esse tuba cornea: superet carnem.
Quid est superet carnẽ? Transcendat carnales affe-
ctus: vincat carnales libidines. Audi tubas corne-
as. Si aũt resurrexistis cũ christo: Apls dicit. que
Col.3 sursũ sũt querite: vbi christ⁹ est in dextera dei sedẽs:
Que sursũ sũt sapite: nõ que sup terras. Quid est: q̃
sursũ sũt querite? Id est carnẽ excedite: nolite carna
lia cogitare. Nondũ erant tube cornee: quibus ad-
1.Cor.3 huc ita loquebat: Fratres: nõ potui loqui vobis q̃-
si spiritualibus: sed quasi carnalibus: tanq̃ paruul
in christo: lac vobis potũ dedi: nõ escam: Neq̃ eñ
poteratis: ſ nec quidẽ adhuc potestis: Estis eñ ad-
huc carnales. Ergo nõ erãt tube cornee: quia nõ ex-
cesserãt carnẽ. Cornu ⁊ carni heret: ⁊ carnẽ excedit:
Et q̃q̃ de carne oriat: superat carnẽ. Fies ergo ex
carnali spiritualis: Adhuc carne calcas terrã: ⁊ spiri
tu erumpes in celũ. In carne eñ ambulantes lquit
2.Cor.10 nõ ſm carnẽ militamus. Nã illud quib⁹ dixit Apo-
stolus: nõ ꝑtermittamus. Quid illis ait: vnde ꝓba
ret illos carnales carnalia sapere: ⁊ nondũ factos tu
bas corneas? Cũ eñ dicit vnusquisq̃ vestruz: Ego
1.Cor.3 suz pauli: alius ego apollo: ali⁹ aũt: ego cephe: nõ-
ne carnales estis: ⁊ ſm hominẽ ambulatis? Quid ẽ
autẽ apollo? Quid est autẽ paulus? Ministri dei: ꝑ
quos credidistl. Ego plantaui: apollo rigauit: ſ de-
us icrementũ dedit. Vult illos ergo erigi a spe quã
in homine posuerãt: ⁊ contingere spiritualia christi:
vt possent esse tube cornee si superarent carnẽ. Fra
tres: nolite insultare fratribus: quos nondũ ꝯuertit
misericordia dei: Noueritis q2 q̃diu hoc facitl: car
nẽ sapitis. Tuba nõ est illa que delectat aures dei.
Insultationis tuba: infructuosuz bellũ facit. Tuba
cornea te erigat aduersus diaboluz: nõ tuba carnea
aduersus fratrẽ tuũ. In tubis ductilibus: ⁊ voce tu-
6 be cornee: **Iubilate in conspectu regis dñi.**
Et vobis iubilantibus ⁊ exultãtibus in tubis ducti
Moueatur. libus: ⁊ in voce tube cornee: quid sequit? †**Commo
ueat mare ⁊ plenitudo eius.** Fratres: ꝑdicã
tibus veritatẽ apostolis tanq̃ tubis ductilibus ⁊ tu-
bis corneis cõmotũ est mare: surrexerũt fluctus: cre
uerũt tempestates: facte sũt persecutiones ecclesie.
Vñ cõmotũ est mare? Cũ iubilabat deo: cum psalle
bat deo: dei aures delectabant: maris fluctus excita
bant. Cõmoueat mare: ⁊ plenitudo eius: **Orbis
terre ⁊ omnes inhabitantes in ea.** Com-
moueat mare in persecutiõibus. **Flumina plau-
dent manibus in idipm.** Moueat mare ⁊ flu
mina plaudant manibus in ipm. Fiunt persecutio-
nes: ⁊ gaudent sancti ĩ dño. Unde flumina plaudẽt
manibus? Quid est plaudere manibus? Gaudere
operibus. Plaudere: gaudere ẽ. Manibus: operi-
bus. Que flumina? Quos deus fecit flumina: dan-
do illis illam aquã spiritussanctũ: Si quis sitit ueni-
Ioh.7 veniat ⁊ bibat: Qui credit in me: flumina aque viue
fluent de ventre eius. Ista flumina manibus plau-
debãt: ista flumina operibus gaudebant: ⁊ deuz be-
nedicebãt. **Montes exultabunt a facie dñi**

quoniã venit: quoniã veniet iudicare ter Al. † non habet
ram. Magni montes: Venit deus iudicare terraz:
⁊ gaudent. Sunt eñ montes qui venturo dño iudi-
care terrã cõtremiscent. Ergo sũt montes boni: sunt
mõtes mali. Mõtes boni magnitudo spũalis: Mõ
tes mali: tumor superbie. Mõtes exultabũt a facie
dñi quoniã venit: quoniam veniet iudicare terram.
Quare veniet ⁊ quõ veniet? Quoniã veniet iudica-
re terram. **Iudicabit orbẽ terre in iusticia:** Al. † terrarum
⁊ populos in equitate. Gaudeant ergo mon- Ps.95
b tes: Ille eñ nõ iniuste iudicabit. Venturo forte ali-
quo iudice homine qui nõ potest patere cõsciẽtia:
cõtremiscũt homines etiaz innocẽtes: si ab ipo expe-
ctant ꝑmiũ laudis: vel timent penã dãnatoria: Qñ
ille veniet qui falli nõ potest: gaudeãt montes: secu
ri gaudeant: illuminabunt ab eo: nõ damnabuntur.
Gaudeant: quia veniet dñs iudicare orbẽ terraꝝ in
equitate: Ac si mõtes iusti gaudẽt: iniqui ꝯtremiscũt.
Sz ecce nondũ venit: Quid op⁹ est vt tremãt? Cor-
rigant: ⁊ gaudeãt. In potestate tua ẽ: quõ expectes
venturꝝ christũ. Ideo differt venire: vt cuz venerit:
nõ te dãnet. Ecce nondũ venit. Ille in celo est: tu in
terra. Ille differt aduentũ: tu noli differre consiliũ.
Aductus ipius durus est duris: mitl est piis. Vide
ergo mõ tu qui sis. Si dur⁹: licet tibi mitescere. Si
mitis: iã gaude venturꝝ. Christianus eñ es. Ita in-
quis. Credo q2 oras ⁊ dicis: Adueniat regnũ tuum. Matth.6
Optas vt veniat: quẽ times ne veiat. Corrige te: vt
nõ ores contra te.

Explicit Tractatus de psã. XCVII.
Incipit Tractatus de psã. XCVIII.

Prefatio.

Fratres: id etiã notũ esse debet charitati ve- A
f stre: tanq̃ filiis ecclie ⁊ eruditis ĩ schola chri
sti: ꝑ omes lrãs antiquoꝝ patrũ nostrorũ q̃
scripserũt verba dei ⁊ magnalia dei nobis eos cõsu-
lere voluisse: q̃ futuri eram⁹ h tpe: iã credẽtes ĩ chri-
stũ: Qui oportuno tpe venit ad nos: ꝑmo hũilis: po
stea vẽtur⁹ excelsus. Primo eñ venit ante iudicẽ sta
turus: postea vẽturus ẽ iudex sessurus: vt ante illũ
stet ꝓ merito suo genus humanũ. Precesserũt aũt
illũ multi ꝑcones tanq̃ iudicẽ magnuz: ⁊ hũc adhuc
in hũilitate vẽturꝝ. Multi ꝑcones ꝑcesserũt adhuc
nasciturꝝ de virgine maria: futurꝝ infantẽ: ⁊ sugiturũ
lac futurꝝ puulũ: verbũ dei: ꝑ qd̃ facta sũt oĩa: Pre- Ioh.1
cesserũt multi ꝑcones: ⁊ dixerũt futura ista tpa: Sz
ita dixerũt: vt q̃busdã figuris rex tegerẽt sentẽtias
suas: ipmq̃ velamẽ q̃ tecta est veritas in libris anti
quoꝝ: tũc tolleret: qñ iã ipa veritas de terra oriretur.
Sic eñ dẽ in psalmo: Veritas de terra orta est: ⁊ iu Ps.84
sticia de celo ꝓspexit. Mõ ẽ tota intentio nrã est qñ
psalmũ audiuim⁹: qñ ꝓphetã: qñ legẽ: que oĩa anteq̃
vẽiret in carne dñs nr̃ iesus christ⁹ ꝯscripta sũt: chri
stũ ibi videre: christũ ibi itelligere. Intẽdat ẽ nobis-
cũ charitas vrã ad istũ psalmũ: ⁊ q̃ram⁹ hic christũ.
Vtiq̃ apparebit q̃rẽtib⁹ ⁊ credẽtib⁹: q̃ ꝑmo apparuit nõ
q̃rẽtib⁹: Et nõ deseret desiderãtes se: q̃ redemit negli
gẽtes se. Ecce de illo cepit psalmus: de illo dicit:

Expositio psalmi.

Dominus regnauit irascantur po-
d **puli.** Cepit enim regnare dominus no B
ster iesus christus: cepit predicari postq̃ Marc.16.

resurrexit a mortuis: et ascendit in celũ: postea ꝗ im-
Act. 2. pleuit discipulos suos fiducia spiritussancti: vt non
timerẽt mortẽ: quã ipse iã occiderat in se. In se ipse ꝗ
cepit predicari dñs noster iesus christus: vt in illum
crederent qui salutẽ habere vellent: et irati sũt popu
li qui idola colebant. Irascebant qui colebãt qđ fe-
cerũt: quia annũciabat ille a quo facti sũt. Vtiqꝫ ille
annũciabat per discipulos suos seipm: qui illos vo
lebat cõuerti ad eũ a quo facti sũt: et auerti ab eis ꝗ
ipsi fecerant. Illi pro idolo suo irascebant dño suo:
Qui si p idolo suo irascerent seruo suo: damnandi
erant. Melior eñ seruus eorũ: ꝗ idolũ eorũ. Ser-
uũ eñ eoꝝ deꝰ fecit: idolũ eorũ faber fecit. Sic ira-
scebant pro idolo suo: vt irasci nõ timerent p domi
no suo. Sed irascant: ꝓdictũ est: nõ iussuꝫ. In pro-
phetia eñ dicit: Dñs regnauit: irascant populi. Est
qđ fiat et de populis irascentibus. Illi irascant: et in
ira ipsorũ martyres coronent. Quid fecerũt annun-
ciatoribus verbi veritatis nubibus christi: circum-
euntibus orbẽ terraꝝ: et compluẽtibus agrum dei?
Quid illis fecerunt qui irascebant: nisi vt inter ma-
nus eorũ caro affligeret: et in manibus christi spiri-
tus coronaret? Nec ipsa caro quã persecutores occi
dere potuerunt ita mortua est vt in eternũ interiret.
Habebit eñ tẽpus suũ quo resurgat et ipsa: quia re-
surrectionẽ carnis iam ostendit dñs in seipso. Inde
illam voluit a nobis accipere: vt de nostra possemꝰ
nõ desperare. Ergo fratres: caro seruoꝝ quã occide
rũt cultores idolorũ resurget in tpe suo: idola ꝗ fre-
git christus nunqꝫ iterũ faciet faber. Audistis cum
Hieremias legeret ante apostolicã lectionẽ: si aurẽ
apposuistis: vidistis ibi tpa ꝓsentia que nũc agimꝰ.
Hiere. 10. Dixit eñ: Dij qui celũ et terrã nõ fecerũt: pereãt de
terra et de sub celo. Nõ dixit: dij qui celũ et terrã non
fecerũt pereant de celo et de terra: qz nunqꝫ fuerũt in
celo. Sed quid dixit? Dij qui celũ et terraꝫ nõ fecerũt
pereant de terra. Quasi rñdit ad terram: et defuit qđ
responderet de celo: quia illi nõ fuerũt in celo. Ipsã aũt
terrã bis dixit: quia ipsa est sub celo: Pereãt de ter-
ra et de sub celo: de templis suis. Videte si non fit: si
nõ ex magna parte iam factũ est. Quid eñ remãsit:
aut quantuꝫ remansit? Magis remanserũt idola in
cordibus paganoꝝ: ꝗ in locis templorũ. Ergo do
C minus regnauit: irascant populi. Qui sedet sup
cherubin: Subaudis regnauit. Cõmoueatur
terra. Iterũ dixit: irascant populi. Quod eñ dixit:
dominus: hoc repetiuit: qui sedet super cherubin: et
qđ dixit: regnauit: subaudire fecit in alio versu. Et
qđ ait: irascant populi: hoc dixit: cõmoueat terra.
Quid sũt eñ populi nisi terra? Quantũ potest ira-
scat terra ei qui iam sedet in celo. Fuit eñ dñs et in
terra: et assumpsit terrã in qua esset in terra. Induit
se carnẽ: et prior voluit pati irascẽtes populos: Ne
iram populorũ timerent serui eius: prior illam pati
voluit. Et quia necessaria erat ira populoruꝫ seruis
eius: vt a peccatis suis oĩbus per ipsas tribulatio-
nes curarent et sanarent: amarũ poculũ prior medi-
cus bibit: ne bibere timeret egrotus. Ergo dominꝰ
regnauit irascant populi. Irascant populi: quia de
ira ipsorũ multa bona fecit deus. Illi irascant: et ser-
ui dei purgant: Quia exercent: coronant. Irascant
populi: qui sedet sup cherubin regnauit: cõmoueat

terra. Cherubin sedes dei est: sicut scripture tradũt:
celestis queđã sedes sublimis: quã nos nõ vidimꝰ:
sed verbũ dei nouit illam. Nouit tanqꝫ sedem suaꝫ:
et ipm verbũ dei et spiritus dei dixit seruis dei vbi se-
deat deꝰ: Nõ quia sic sedet deus quõ homo: sed tu
si vis vt sedeat in te deus: si bonꝰ eris: sedes dei eris.
Sic eñ scriptũ est: Sedes sapiẽtie: aĩa iusti. Thro
nus eñ: latine sedes dicit. Nã et ipm cherubin inter-
pretati sunt quidã quid diceret latine qui nouerunt
linguã illam hebreã: quia hebrea lingua dictum est
cherubin: et dixerũt esse cherubin plenitudinẽ scien-
tie. Ergo quia deus supat omnẽ sciẽtiã: super pleni-
tudinẽ scientie sedere dicit. Sit in te ergo plenitudo
scientie: et eris et tu sedes dei. Sed forte dicturus es: D
Et quãdo in me erit plenitudo scientie? Et quis po-
test ad tantũ culmen peruenire: vt sit in illo plenitu-
do scientie? Putas hoc velle deũ: vt sit in nobis ista
plenitudo scientie: vt nouerimus: aut quot sint stel-
le: aut quot sint grana: nõ dico arene: sed tritici: aut
quot poma pendeãt in arbore? Ille nouit oĩa: qz
capilli nostri numerati sũt deo: Sed alia est plenitu Psal. 2.
do scientie quã voluit hominẽ nosse. Ad legẽ dei ꝑti
net scientia: quã te voluit habere. Et quis potest for
te dicas mihi ꝑfecte nosse legem: vt habeat in se ple-
nitudineꝫ scientie legis: et possit esse sedes dei? Noli
turbari: Breuiter tibi dicit qđ habeas si vis habe-
re plenitudinẽ scientie: et eẽ sedes dei. Ait eñ Apls:
Plenitudo aũt legis est charitas. Quid ꝗ est? Pcisi- Ro. 13.
disti totã excusationẽ. Interroga cor tuũ: vide vtꝝ
habeat charitatẽ. Si est ibi charitas: est ibi plenitu
do legis: Iã in te habitat deus: sedes dei factus es.
Irascant populi. Quid facient irascentes populi ei
qui factus est sedes dei? Qui contra te seuiant atten-
dis: qui in te sedeat nõ attendis. Celum factus es: et
terram times? Dicit eñ alio loco scriptura domi-
nũ deũ nostrũ dicere: celũ mihi sedes est. Si ergo et Esa. 66.
tu habendo plenitudinẽ scientie: et habendo charita
tem vtiqꝫ sedes dei factus es: celum factus es. Non
eñ hoc celũ: oculis his nostris quod suspicimꝰ: val
de preciosũ est deo. Celũ dei: anime sancte sũt. Celuꝫ
dei: mentes angelorũ sũt: et oĩes mentes seruorum
eius. Ergo irascant populi: commoueat terra: quid
facturi: aut quid factura sedi dei: et celo: vbi sedet de-
us? Dominus in sion magnus: et excelsus
est super oĩes populos. Dominus in sion E
magnus et excelsus est. Ecce si obscurũ tibi erat qđ
dictũ est: qui sedet super cherubin: nesciebas quid ẽ
cherubin: et forte tibi figurabas animo quandaꝫ ca-
thedrã celestẽ: ingentẽ: gemmatã: et ipsam dicebas
cherubin: carnali sensu volutans per phantasmata:
Dictũ est tibi: quia cherubin plenitudo scientie est:
et dictũ est: quia plenitudo scientie: nõ cuiuslibet sci
entie: sed plenitudo scientie legis vtilis est homini.
Et ne desperares de ipsa scientia legis: breuiter tibi
dictũ est: plenitudo legis est charitas. Habeto ergo Ro. 13.
charitatẽ in deuꝫ et in ꝓximũ: et eris sedes dei: ptine-
bis ad cherubin. Sꝫ si adhuc nõ intelligis: audi qđ
sequat: Dñs in sion magnꝰ. Quẽ tibi dixi sup che-
rubin: in sion magnꝰ est. Iã quere qđ ẽ sion? Sion
nouimus ciuitatẽ dei esse. Sion dicta est ciuitas: ꝗ
ẽ hierusalem: Dicta aũt ẽ ex interpretatiõe quãdã no
men accipiẽs: quia sion speculatio dicit: id est visio

⁊ cōtemplatio. Speculari em̄ prospicere est: vel cō spicere: vel intendere vt videas. Est autē sion oīs anima: si intendit videre lucē que videnda est. Nā si ad suā attenderit: tenebrat: si ad lucē illius attēderit: illuminat. Quia tamen manifestū est sion ciuitatem dei esse: que est ciuitas dei nisi sancta ecclesia? Homies em̄ amantes se inuicē: et amantes deū suū q̄ in illis habitat: faciūt ciuitatē deo: quia lege quadam ciuitas continet. Lex ipa eorū: charitas est: et
ps. 4. ipa charitas deus est. Aperte em̄ scriptū est: Deus charitas est. Qui ergo plenus est charitate: plenus deo ē. Et multi pleni charitate: ciuitatē faciunt deo. Ista ciuitas dei: vocat sion. Ergo ecclesia est sion. In illa ergo est magnus deus: in illa esto: ⁊ non erit preter te deus. Cū autē fuerit in te deus: quia tu factus es de sion: mēbrū de sion: ciuis de sion pertinēs ad societatē populi dei: excelsus in te erit deus super omnes populos: Super illos qui irascunt: aut sup illos qui irascebant? Putatis em̄ quia tūc irascebātur: ⁊ modo nō irascunt? Irascebant tunc: sed quia plures erant aperte irascebant: modo quia pauci facti sūt occulte irascunt. Interim facta est audacia: finietur ⁊ iracundia? Putatis em̄ fratres: quia illi qui hesterno die organa cōcrepabant: nō irascunt de ieiunijs nostris? Nō aūt eis irascamur: sed pro eis ieiunemus. Dixit em̄ nobis dn̄s deus noster qui sedet in nobis: ipse nobis mandauit vt oremus pro inimi
Math. 5. cis nostris: oremus pro persequentibus nos: Et cū hoc facit ecclesia: prope finiti sūt persecutores. Exaudita est em̄ cū hoc faceret: ⁊ exaudit cū hoc facit. Preualebāt malo suo: finiti sūt bono suo. Quomodo em̄ finiti sūt vultis nosse? Manducati sūt ab ecclesia. Queris illos in se ⁊ nō inuenis: quere in ea q̄ illos manducauit: ⁊ in visceribus eius inuenientur. Transeūtes em̄ ad ecclesiā christiani facti sūt: perierunt persecutores: creuerūt predicatores. Ideo p dies festos ipsorū: quia videmus eos qui reliqui facti sūt insanire adhuc in volūtatibus suis malis ⁊ puersis: rogamus pro illis deū: vt qui delectabilit audiūt organū: delectabilius audiāt vocē dei. Nō em̄ qd̄ sonat sine ratione delectat aurē: ⁊ verbū dei non delectat cor? Sed ideo pro illis oramus: quādo diebus illorū festis nos ieiunamus: vt fiāt sibiipsi spectaculū. Quādo em̄ viderint se: displicebūt sibi. Sz ideo nō sibi displicent: quia nō se attendūt. Ebrius nō sibi displicet: sed sobrio displicet. Da hoīem qui iam iocundat in dn̄o: viuit: grauiter suspirat in illā pacem eternā quā illi promisit deus: ⁊ vide qz quando respexerit hominē saltantē ad organū: plus illū dolet insanientē: q̄ phreneticū febrientē. Ergo si nouim⁹ mala illorū: quia d̄ ipsis malis ⁊ nos liberati sumus: doleamus illos: Et si dolemus illos: orem⁹ p illis: Et vt exaudiamur: ieiunem⁹ pro illis. Nō em̄ nos nostra ieiunia celebramus: p dies festos illorū: Alia sūt ieiunia nostra q̄ celebramus p dies pasche futuros: per alia atqz alia que solennia nobis sūt in christo: per istos aūt dies ad hoc ieiunamus: vt qn̄ illi letant: nos pro illis gemam⁹. Leticia em̄ sua admonent dolorē nostrū: ⁊ faciūt nos recordari q̄z miseri sint adhuc. Sed quia videmus multos inde liberatos vbi ⁊ nos fuimus: nec de illis desperare debemus. Et si adhuc irascūt: nos orem⁹: Et si adhuc cō mouet particula terre que remansit: nos permaneamus ī gemitu pro ipsis: vt ⁊ illis deus tribuat intellectū: ⁊ nobiscū audiant voces istas: de qbus modo gaudemus. Domin⁹ in sion magnus: ⁊ excelsus super oēs populos. Confiteant nomini tuo
b magno. Ipsi oēs populi super quos magnus es in sion: iam confiteant nomini tuo magno. Paruū fuit nomen tuū quando irascebāt. factum est magnū: iam confiteant. Quomodo diximus paruū fuisse nomen christi ante q̄z preclare diffamaret christus? Quia nomen ipsius fama ipsius dicitur. Paruū nomen erat: iam modo nomen magnū factū est. Que gens est que nō audiuit nomen christi? Iā ergo magno nomini tuo confiteant populi: qui ante paruo nomini tuo irascebant. Cōfiteant nomi tuo magno. Quare confiteant? Quoniā terribile ⁊ sanctum est. Ipsum nomen tuū terribile ⁊ sanctum est. Sic predicat crucifixus: sic predicatur humiliatus: sic predicat iudicat⁹: vt veniat ⁊ excelsus: veniat viuus in virtute: veniat vt iudicaturus. Nō parcit populis blasphemantibus: quia patiētia dei ad penitentiā te adducit. Non em̄ qui modo parcit Ro. 2.
semper habet parcere: aut qui modo predicat vt timeat: non est venturus vt iudicet: Venturus ē fra Math. 25
tres mei: venturus est: Timeam⁹ illum: ⁊ sic viuamus vt ad dexterā illius inueniamur. Venturus est em̄ ⁊ iudicaturus: vt alios ponat ad sinistram: alios ad dexteram. Et non illud facit ipse quomodocunqz vt erret forte in hominibus: vt qui ad dexteram ponendus est: ad sinistram ponatur: aut qui ad sinistrā debet stare: errante deo ad dexteram ponat. Nō em̄ potest errare vt ibi ponat malum vbi ponere debet bonū: nec ibi ponat bonū vbi debet ponere malū. Si errare nō potest: nos erramus si non timemus. Si autē timuerimus modo: tūc quod timeam⁹ nō habebimus: quoniā terribile ⁊ sanctū est: Et ho
b nor regis iudiciū diligit. Sic ergo timeant eū populi vt corrigant se: non quasi multū presumentes de misericordia ipsius: dimittāt se: ⁊ male viuāt. Diligit enim misericordiā: sz diligit ⁊ iudiciū. Que est misericordia? Ut modo predicet tibi veritatem: vt modo clamet ad te vt conuertaris. Parua misericordia est: quia vixisti in malis factis: ⁊ adhuc non te tulit cū peccares? Ut credenti ignosceret peccata sua: parua misericordia est? Putas quia sic semper erit misericordia vt neminē puniat? Noli sic putare: terribile ⁊ sanctū nomen eius: ⁊ honor regis iudiciū diligit. Iniustū ē em̄ iudiciū: ⁊ omnino nō est iudiciū: nisi merita reddantur sua vnicuiqz quemadmodū quisqz gessit in corpore: siue bonū siue malū. Et honor regis iudiciū diligit. Ergo timeamus: er 2. Cor. 5.
go faciamus iusticiam: ergo faciamus equitatem. Sed quis facit equitatē? Quis facit iusticiā? Homo peccator: homo iniquus: homo peruersus: homo auersus a luce veritatis? Quid debet facere homo? Cōuertere se tantū ad deū: vt ipse in illo formet equitatem: quā ipse formare nō potest: sed deformare. Idoneus est homo ad vulnerandū se: nunquid idone⁹ ē ad sanandū se? Qn̄ vult egrotat: nō quādo vult surgit. Si vult viuat intemperanter vel i frigore vel in calore: eo die egrotat q̄ voluerit. Cum aūt viuendo intemperanter ceperit egrotare: surgat qn̄ vult?

Quieuit quãdo voluit: surgat si potest quãdo vult.
Ut iaceret egrotus intemperantiã suaz habuit ne-
cessariã: vt surgat autẽ necessariã habet artificẽ me-
dicinã. Sic ergo vt peccet homo: ipse sibi sufficit ad
peccandũ: vt iustificet nõ sibi sufficit: nisi ab illo iu-
stificet: qui solus est iustus. Ut ergo se illi homines
dent formandos ad iusticiã: cum terruisset populos
psalmus iste: et dixisset: Confiteantur nomini tuo ma-
gno: quoniã terribile et sanctũ est: et honor regis iu-
diciũ diligit: veluti querẽtes iam populos territos
quomodo iusti viuere debeãt: quia in seipsis nõ pos-
sunt habere iusticiã: cõmendauit illis et plasmatorez
Ex directiões. iusticie illorũ: et secutus ait. Tu parasti equi-
I tatem: iusticiam et iudiciũ in iacob tu feci-
sti. Debemus enĩ et nos habere iudiciũ: debemus
habere iusticiam: Sz ille in nobis facit iudiciũ et iu-
sticiam: qui nos fecit in quibus faceret. Quomodo
et nos debemus habere iudiciũ et iusticiaz? Judiciũ
habes quãdo discernis malũ a bono: iusticiã autẽ:
quãdo sequeris bonũ et declinas a malo. Discernen-
Ps. 36 do iudiciũ habes. faciendo iusticiam habes. Decli-
na a malo ait: et fac bonũ: quere pacez et sequere eã.
Primo debes habere iudiciũ: et postea iusticiã. Quod
iudiciũ? Ut primo iudices: quid sit malũ: et quid sit
bonũ. Et quã iusticiã? Declines a malo: et facies bo-
nũ. Hoc autem non a te habes: quia vide quid di-
xit: Judiciũ et iusticiaz in iacob tu fecisti. Exalta-
te dominũ deum nostrum. Uere exaltate: be-
ne exaltate. Laudemus et exaltemus illum qui fecit
ipsam iusticiã: quã habem⁹ ipse in nobis fecit. Quis
enĩ in nobis fecit ipsam iusticiã: nisi qui nos iustifica-
Ro. 4 uit? De christo autẽ dictũ est: qui iustificat impiuz.
Nos ergo impij: ille iustificator: quãdo et ipsam iu-
sticiam ipse in nobis fecit: qua illi placeamus: vt ad
dexteram nos ponat et nõ ad sinistrã: vt dicat ad dex-
Matth. 25 terã positis: Uenite benedicti patris mei: percipite
regnũ quod vobis paratũ est ab initio mundi: Nõ
autem ponat ad sinistrã inter eos quibus dicturus
Ibidem. est: Ite in ignẽ eternũ qui paratus est diabolo et an-
Conco: 2. sent. d. 27. Ex muneribus. gelis eius. Qui in nobis coronaturus est non meri-
ta nostra: sed dona sua: quãtũ debet exaltari? Exal-
tate dominũ deũ nostrũ: Et adorate scabellũ
K pedum eius: quoniam sanctum est. Quid
habemus adorare? Scabellũ pedũ eius. Suppe-
daneũ dicit scabellũ. Quod dicũt greci: ὑποπόδιον
dixerũt latini scabellum: Et alij dixerũt: suppeda-
neum. Sed videte fratres quid nos iubeat adora-
Esaie 66 re. Alio loco scriptura dicit: Celũ mihi sedes est: ter-
Matth. 5 ra autem scabellũ pedũ meorum. Ergo terram nos iu-
bet adorare: quia dixit alio loco q sit scabellũ pedũ
dei? Et quomodo adorabimus terrã: cũ dicat aper-
Deut. 6 te scriptura: Dominum deũ tuũ adorabis: et hic dicit:
Matth. 4 Adorate scabellũ pedũ eius: Exponens autẽ mihi
quid sit scabellũ pedũ eius: dicit: Terra autẽ scabel-
lũ pedũ meorũ. Anceps factus sũ: Timeo adorare
terram: ne damnet me qui fecit celũ et terram. Rur-
sum timeo nõ adorare scabellũ pedũ domini mei: q
psalmus mihi dicit: Adorate scabellũ pedum eius.
Quero quid sit scabellũ pedũ eius: et dicit mihi scri-
ptura: Terra scabellũ pedum meoruz. Fluctuans
conuerto me ad christum: quia ipsum quero hic: et in-
uenio quomodo sine impietate adoretur terra: sine
impietate adoret scabellum pedum eius. Suscepit
enĩ de terra terram: quia caro de terra est: et de carne
marie carnem accepit. Et quia in ipsa carne hic am-
bulauit: et ipsam carnẽ nobis manducandã ad salutẽ Joan. 6
dedit: Nemo autẽ illam carnem mãducat nisi prius
adorauerit: inuentuz est quemadmodũ adoretur ta-
le scabellum pedũ domini. et nõ solum nõ peccemus
adorando: sed peccemus non adorando. Nunquid
autem caro viuificat? Ipse dominus dixit cũ de ipsa
cõmendatione eiusdez terre loqueret: Spiritus est
qui viuificat: caro autẽ nihil prodest. Ideo et ad terrã Joan. 6
quãlibet cum te inclinas atq prosternis: non quasi
terram intuearis: sed illuz sanctũ cuius pedũ scabel-
lũ est quod adoras: Propter ipsum enĩ adoras: Ideo
et hic subiecit: Adorate scabellũ pedum ei⁹: quoniã
sanctũ est. Quis sanctus est? In cuius amore ado- L
ras scabellũ pedum eius. Et cũ adoras illum: ne co-
gitatione remaneas in carne: et a spiritu nõ viuifice-
ris: spiritus enĩ inquit viuificat: caro autẽ nihil pro- Joan. 6
dest. Tunc autẽ quãdo hoc dominus cõmendauit:
de carne sua locutus erat: et dixerat: Nisi quis man-
ducauerit carnem meã: nõ habebit in se vitam eter- Joan. 6
nã: Scandalizati sunt quidã discipuli eius: septua-
ginta ferme: et dixerunt: Durus est hic sermo: quis Joan. 6
potest hoc intelligere? Et recesserunt ab eo: et ampli-
us cũ eo nõ ambulauerũt. Duruz illis visum est quod
ait: Nisi quis manducauerit carnẽ meã: nõ habebit
vitã eternã: acceperũt illud stulte: carnaliter illud co-
gitauerũt: et putauerunt q precisurus esset domin⁹
particulas quasdã de corpore suo: et daturus illis: et
dixerũt: Durus est hic sermo. Ipsi erãt duri: nõ ser-
mo. Etenĩ si duri nõ essent: sed mites essent: dicerẽt
sibi: Nõ sine causa dicit hoc: nisi quia est ibi aliquod
sacramentũ latẽs: Manerent cũ illo lenes: nõ duri:
et discerent ab illo quod illis discedentibus qui re-
manserunt didicerũt. Nam cũ remansissent cũ illo
discipuli duodecim: illis recedentibus: suggesserũt
illi tanq dolentes illorũ mortẽ: quod scandalizati sunt
in verbo eius: et recesserũt. Ille autẽ instruxit eos et
ait illis: Spiritus est qui viuificat: caro autem nihil Joan. 6
prodest. Uerba que locutus sũ vobis: spiritus est et
vita. Spiritualiter intelligite quod locutus sũ: Nõ
hoc corpus quod videtis manducaturi estis: et bibi-
turi illuz sanguinẽ quẽ fusuri sunt qui me crucifigẽt.
Sacramentũ aliquod vobis cõmendaui. spiritualiter
intellectũ viuificabit vos. Et si necesse est illud vi-
sibiliter celebrari: oportet tamẽ inuisibiliter intelligi.
Exaltate dominũ deum nostrũ: et adorate scabellũ
pedũ eius: quoniã sanctũ est. Moyses et aarõ
in sacerdotibus eius: et samuel in his qui
inuocant nomen eius. Inuocabant do- M
minũ: et ipse exaudiebat eos: in colũna nu-
bis loquebatur ad eos. Isti antiqui moyses
et aaron et samuel serui dei magni apud antiquos.
Nostis quia moyses eduxit in virtute dei populum
israel de egypto per rubrũ mare: et duxit in deserto: Exo. 14
Et quãta mirabilia fecerit in illo tempore deus per
manũ moysi: nouerunt omes qui istas scripturas
bene audiũt in eccla: vel apud se legũt: vel quoq mõ
didicerũt. Aaron frater ipsius fuit quẽ ordinauit en-
arã sacerdotem: Et ibi quidẽ nõ videt sacerdos esse
nisi aaron. Aperte enĩ in illis litteris aaron nomina-

per sacerdos dei: De moyse nō ibi dicit q sacerdos erat. Sed si hoc nō erat: quid erat? Nūquid maior sacerdote esse poterat? Exprimit psalmus iste: q ⁊ ipse sacerdos erat. Moyses ⁊ aaron in sacerdotib⁹ eius. Ergo erant illi domini sacerdotes. Postea samuel iam in libro regnorū legitur. Iste est samuel
1.Reg.16 tēporibus dauid: Nā ⁊ ipse vnxit sanctum dauid. Samuel ab initio ętatis suę in templo creuit. Mater eius sterilis fuit: Volēs habere filiū: orauit ad dñm cū gemitu magno: ⁊ petens vt daret ei deus filiū: ostēdit q nō carnaliter habere voluit: quē natū illi dedit: qui eū esse voluit. Vouit enī eum domino deo: ⁊ ait: Si mihi masculus natus fuerit: tēplo tuo seruiet: Et ita fecit. Nat⁹ sanctus samuel: fuit apud matrē tempore lactis: Mox vt eū ablactauit: dedit
1.Reg.2. in templū: vt ibi cresceret: ibi roboraretur i spiritu: ibi deo seruiret. Factus ē samuel sacerdos magn⁹: sacerdos sanctus: illo tēpore: Cōmemorat istos: et per istos oēs sanctos nos vult intelligere. Quare autē hic illos nominauit? Quoniā diximus christū
A hic nos debere intelligere. Aduertat sanctitas vr̃a. Dixit superius: Exaltate dominū deum nostrum: ⁊ adorate scabellum pedū eius: quoniā sanctū est: cōmendans quendā: id est dominū nostrū iesum christum: cuius scabellū pedum adorandū est: quia carnē assūpsit in qua appareret generi humano: Et volens nobis ostendere ⁊ antiquos patres ipm predicasse: quia ipse est verus sacerdos domin⁹ noster iesus christus: cōmemorauit istos: quia in colūna nubis loquebat ad eos deus. Quid est in columna nubis? Loquebat per figuras. Si enī in quadā nubecula loquebat: obscura illa dicta: nescio quē manifestum prefignabant. Ille autē nescio quis: iam non ē nescio quis: quia scitur a nobis: dominus noster iesus christus. Moyses ⁊ aaron in sacerdotibus eius ⁊ samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Inuocabant dominū ⁊ ipse exaudiebat eos: in colūna nubis loquebat ad eos. Qui primo loquebat in colūna nubis: ipse nobis locutus est in scabello pedū suorum: id est in terra assumpta carne: vnde adoram⁹ scabellū pedum eius: quoniā sanctū est. Ipse de nube loquebat: quod tunc nō intelligebat: locutus est in scabello pedū suorū: et intellecta sūt verba nubis ei⁹. In colūna nubis ei⁹ loquebat ad eos. Attendamus ergo fratres: videte quos ⁊ quales sanctos no
C minauerit. Custodiebant testimonia eius: ⁊ precepta eius quę dedit eis. Custodiebat certe. Intendite. Custodiebant testimonia eius: ⁊ precepta ei⁹ quę dedit eis. Hoc dicit: ⁊ negari nō potest. Nihil ne habebāt peccati? Quomō? Quādo custodiebant pręcepta eius: custodiebāt testimonia eius. Videte quales nos velit formari: ne quasi de perfecta iusticia presumamus. Ecce moyses ⁊ aaron in sacerdotibus ei⁹: ⁊ samuel in his qui inuocāt nomen eius: ad quos de columna nubis loquebat. Iam aperte illos exaudiebat: qui custodiebant testimonia eius: ⁊ pręcepta eius quę dedit eis. Domine inquit deus noster tu exaudisti eos: de⁹ tu propitius fuisti illis. Propitius nō dicit de⁹: nisi peccatis. Quādo dat veniam tunc dicitur ꝓpitius. Et quid habebat in istis qd vindicaret vt esset propitius? Ignoscendo propitius fuerat: propiti⁹ erat donando peccata: propitius fuerat ⁊ vindicando. Quid enī sequit? Tu propitius fuisti illis: Et vindicans in oēs affectiones eorum.
Al. ulciscens / ad inuentiones / studia
Etiam vindicans ꝓpitius fuisti: nō solum donans peccata: sed etiam vindicans ꝓpitius fuisti. Videte
P fratres mei: quid hic cōmendauit aduertite. Illi deus irascitur: quē peccantē nō flagellat. Nam cui vere propitius est: nō solum donat peccata ne noceāt ad futurū seculum sed etiam castigat: ne semp peccare delectet. Forte fratres: Quomodo illis vindicatū est si quęramus: aderit dominus vt dicā. Quęramus enī tres istas personas: moysen: aaron ⁊ samuelē: ⁊ quomodo in eis vindicatū sit: quia dixit: Vindicans in oēs affectiōes eorū: Vtiqꝫ eas affectiones dicens eorū: quas dominus nouerat in cordibus eorū: quas homines nō nouerant. Etenī sine querela hominū versabant in medio plebis dei. Sed quid dicimus: quia moyses habuit primam vitam fortasse peccatricem? Nam ⁊ percusso homie: fugit Exo.2 de ęgypto. Habuit ⁊ aaron primā vitam quę displiceret deo. Nam ipse insaniēti populo ⁊ quęrēti ido Exo.32. lum: permisit vt fieret: ⁊ factū est populo dei idolū qd adoraret. Samuel quid fecit infans ad templū datus? Oēs ętates suas inter sancta sacramenta 1.Reg.1.et.2 dei peregit: ab ineunte ętate famulus dei. Nihil vnqꝫ dictum est de samuele: nihil ab hominibus. Nouerat ibi forte deus aliquid qd purgaret: Quia ⁊ qd perfectū iam videtur hominibus: illius perfectioni adhuc imperfectum est. Pleraqꝫ faciunt artifices: et ostendunt imperitis: ⁊ cū iā iudicauerint imperiti esse perfecta: expoliūt illa artifices qui nouerūt adhuc quid illis desit: vt mirent homines tantā expolitionē rebus accidisse: quas iam perfectas pronunciauerant. Fit hoc ⁊ in ędificijs ⁊ in picturis ⁊ in vestibus: ⁊ prope in omi genere artiū. Primo iudicāt illud iam quasi perfectū esse: vt oculi eorū amplius nihil desiderent. Sed aliud iudicat oculus imperitus: aliud iudicat artificis regula. Sic ⁊ illi sancti versabant ante oculos dei: tanqꝫ sine culpa: tanqꝫ perfecti: tanqꝫ angeli: Nouerat aūt quid illis deesset: qui vindicabat in omnes affectiones eorū. Vindicabat autē nō irascens: sed propitius. Ad hoc vindicabat vt perficeret ceptū: nō vt damnaret electum. Vindicans ergo in oēs affectiones eorum erat deus.
Q Quomodo vindicauit in samuele? Vbi est vindicta ipa? Hoc dico: vt nouerint christiani qui iā hic cognouerūt christū: ad quos venit in scabello pedum suorū: quos ita dilexit pro quibus sanguinē fudit: nouerint quō vapulent: cū multū ꝓfecerint. Quęrimus vindictā in moyse: prope nullam habet: nisi qd ad extremū ait illi deus: Ascende in montem ⁊ Deut.32 morere. Ait seni: morere. Iam peregerat ętates suas: Nūquid nūqꝫ erat moriturus? Qualis illa vindicta? Ostendit ibi vindictā suā vt diceret: Nō intrabis in terrā ꝓmissionis: quā intraturus erat po Ibidem pulus. Quandā figurā quorundā gerebat moyses. Nam qui in regnū cęlorū intrauit: magna illi pęna erat ad terram illā nō venire: quę ad tēpus erat promissa: vt vmbrā ostenderet ⁊ transiret? Nōne multi perfidi intrauerūt in illam terram? Nōne in illa terra viuentes multa mala fecerūt: ⁊ deū offenderunt? Nonne ⁊ idolatriā secuti sūt in ipa terra? Magnus

erat nō tradiſſe terram iſtam moyſi: Sed moyſen voluit geſtare figurā eorū qui ſub lege erant: quia per moyſen data eſt lex: ⁊ oſtendit eos qui ſub lege eſſe vellent: ⁊ ſub gratia eſſe nollent: nō intraturos in terram promiſſionis. Ergo illud qđ dictū eſt moyſi figura erat: nō pena: Seu mors ꝗ̄ pena: Nō intrare in illam terrā. Cuiꝰ pena intrare ꝗ̄ intrauerūt indigni:
Numeri.20 De aaron autē qđ dictū eſt: Mortuus eſt ⁊ ipſe ſenex: filij ſui ſucceſſerūt ei in ſacerdotio: Filiꝰ eiꝰ poſtea ſacerdotiū adminiſtrauit. Quō ⁊ in iſtum vindicauit: Samuel ⁊ ipſe ſanctus ſenex mortuus eſt: relictis filiis ſucceſſoribus ſuis. Quid eſt qđ in illis vindicatū eſt quero: ⁊ ſm̄ homines nō inuenio: ſm̄ autē qđ ſic pati ſeruos dei quotidie in illos vindicabat. Legite ⁊ videte vindictas: ſed qui proficitis:
1.Reg. li. ca.25
R Forte vindictas quotidie patiebant: populos contradicentes: quotidie patiebant inique viuentes: et inter illos viuere cogebant. quorum vitam quotidie rephēdebant. Hec erat vindicta: Nōdū ꝓficit: cui parua eſt. Tantū te em̄ torquet iniuſticia aliena: ꝗ̄tum receſſeris a tua. Cum em̄ fueris frumentū: id eſt herba bona de ſemine bono: ſemine filius regni: cū ceperis fructū dare: tūc tibi apparebūt zizania. Cū
Matth.13. em̄ creuiſſet herba ⁊ fructū feciſſet: tunc apparebant zizania. Cū ceperint apparere zizania: videbis te inter malos. Velle habes quaſi ſeparari a te malos: ⁊ ſeparare ab eccleſia oēs malos: reſpondebit tibi dñi ſententia: Sinite vtraqꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſem: ne forte cū vultis eradicare zizania: eradicetis
Ibidem.
ſimul ⁊ triticū. Ex ſententia dñi neceſſe erit parcere zizanijs: ⁊ conditiōe ſerui neceſſe erit viuere inter zizania. Separare ea non potes: tolerare tibi neceſſe ē. Vide quātas plagas in corde patiaris: qui corpe ⁊ corde integro int̄ malos verſaris. Probabitis quicūqꝫ profeceritis: ꝓbabit ꝗ̄cūqꝫ iā ꝓficis. Tolerāda ſūt ergo iſta: ⁊ forte hoc ptinet ad illud. Ser-
Luce.12 uus qui nouit volūtatē dñi ſui ⁊ nō facit digna: plagis vapulabit multis. In multis em̄ quantū nobis innoteſcit voluntas dei: etiam reatus noſter innoteſcit nobis: Et quāto ille nobis innoteſcit: tāto plus [illegible] fletꝰ ⁊ lachrymas. Videmus em̄ ꝗ̄ ſit iuſtū quod de nobis exigat deus: in quanta adhuc imperfectione iaceamus: ⁊ fit in nobis qđ dictum eſt: Qui
Eccle.1 apponit ſcientiam: apponit dolorem. Ecce abundet in te charitas: ⁊ plus dolebis peccantē. Quanto in te maior charitas eſt: tanto ampliꝰ te torquebit quē toleras. Nō torquebit tanꝗ̄ iraſcentē illi: ſed tanꝗ̄ dolentē pro illo. Vide Paulū apoſtolū quid patiebat. Vide qđ [illegible] patiebat: Preter illa inqt ꝗ̄ extrinſecꝰ
2.Cor.11 ſunt. Dixit enim multa que patiebatur: et cepit dice-
S re interiora: preter illa que extrinſecus erant que patiebat a malis perſecutoribus [illegible] incurſus in me quotidianus: ſollicitudo omniū eccleſiarum. Et vide qualis ſollicitudo: ꝗ̄ paterna: ꝗ̄ materna. Videte quomodo cedebat: vt vindicaret in oēs affectiones eiꝰ. Dicemus affectiones eius in quas vin-
2.Cor.12 dicabat deus. Quis infirmat inquit: ⁊ ego nō infirmor: Quis ſcandalizat: ⁊ ego nō vror: Quāto maior charitas: tanto maiores plage de peccatis alienis. Acceperat quidem ille ⁊ ſtimulū carnis angelū ſathane: a quo colaphizaret. Ecce quō ꝓpitius erat deus: vindicans in oēs affectiones eius. Que ſūt affectiones in quas ſic vindicat: Ipſe expoſuit: ipſe
Ibidem dicit: In magnitudine inquit reuelationū ne extollar: datus eſt mihi ſtimulus carnis mee: angelus ſathane qui me colaphizet. Tam perfectus erat: vt tamen timendū eſſet ne extolleret. Nam non poneret deus medicamentū: vbi vulnus nō eſſet. Et rogauit vt tolleret: Eger ille rogauit vt auferret medicamē: Propter qđ ter dñm rogaui inquit: vt auferret eū a me: id ē ſtimulū carnis a quo colaphizabat: aliquē forte dolorem corporis. Rogaui inquit vt auferret
Ibid. eū a me: ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea: Nam virtus in infirmitate perficit. Ego noui quē curo: Nō mihi det qui egrotat conſiliū: Tāꝗ̄ emplaſtrū mordax vrit te: ſed ſanat te. Rogat medicū vt tollat emplaſtrū: ⁊ nō tollit niſi cū fuerit ſanatū quo poſitū erat. Virtus in infirmitate perficit. Ergo fratres quicunqꝫ in chriſto proficimus: non nos putemus ſine flagello ꝓfuturos: quia quantūlibet proficiamus: nouit ipſe peccata noſtra: aliquādo ⁊ nobis oſtendit illa: ⁊ videmus ⁊ nos peccata noſtra. Et cū inter tales homines verſari cepimus: vt iam homīes qđ in nobis rephendant nō inueniant: reprehendit ille adhuc qui nouit oīa: ⁊ vindicat in oēs affectiones: quia ꝓpitius eſt nobis. Nam ſi non vindicet et deſerat: perimꝰ. Deus tu propitius fuiſti illis: ⁊ vin-
T dicans in oēs affectiones eorū. Exaltate dñm deum noſtrum. Iterū exaltemus illum: quia bonus ē: Et cū fuerit: quomō laudandus eſt: quō exaltandus eſt: Tu potes hoc exhibere filio tuo: ⁊ deus nō poteſt: Nō em̄ bonus es quando blandiris filio tuo: ⁊ malus cū cedis filiū tuū: Et cū blandiris: pater es: ⁊ cū cedis: pater es. Ideo blandiris ne deficiat: ideo cedis ne pereat. Exaltate dominū deum noſtrū: Et adorate in monte ſancto eius: quoniā ſanctus dominus deus noſter: Quō ſuperius dixit: exaltate dñm deum noſtrū: ⁊ adorate ſcabellū pedum eius: quoniā ſanctū eſt. intelleximꝰ qđ ſit adorare ſcabellum pedum eius: Sic ⁊ modo poſt exaltationē domini noſtri ieſu chriſti: ne quis illum ꝑter montē eius exaltet: cōmendauit ⁊ montē ipſiꝰ. Mons ipſius quis eſt: Legimus alibi de hoc monte: quia lapis fuit ꝓciſus de monte ſine manibus: et
Dan.2 confregit omnia regna terre: ⁊ creuit lapis ipſe. Danielis viſio eſt iſta quā narro. Creuit lapis iſte qui ꝓciſus eſt de monte ſine manibus: ⁊ factus eſt inquit mons magnus: ita vt impleret vniuerſam faciē terre. In ipſo monte magno adoremus: ſi exaudiri volumus. Heretici nō adorant in iſto monte: qꝛ mons iſte impleuit vniuerſam faciē terre: Heſerūt in parte ⁊ totū amiſerūt. Si agnoſcant eccleſiā catholicam: adorabūt in iſto monte nobiſcū. Etenī lapis ille qui ꝓciſus eſt de monte ſine manibus: iam videmꝰ quātum creuerit: ⁊ quantas regiōes terre occupauerit: ⁊ vſqꝫ ad quas gentes puenerit. Quid eſt mons vnde preciſus eſt lapis ſine manibus: Regnum iudeorum. Primo qđ colebant vnū deū: inde preciſus eſt
Pſal. lapis dominus noſter ieſus chriſtꝰ: Ipſe dictus eſt lapis quē reprobauerūt edificantes hic factus eſt in caput anguli. Lapis iſte preciſus de monte ſine manibus: confregit oīa regna terrarū. Videmus cōfracta ab illo lapide oīa regna terre. Que erāt omnia regna terre: Regna idolorum: Regna demoniorū ha-

ca sūt. Regnabat saturn⁹ in multis hoībus: Ubi ē regnū eius? Regnabat mercuri⁹ ī multis hoībus: vbi est regnū eius? Fractū ē: Redacti sūt illi in regnū christi: in qbus ille regnabat. Regnuz veneris quale erat carthagini: vbi nūc ē regnū celeste? Lapis ille fregit oīa regna terrarum: lapis ꝑcisus de monte sine manibus. Quid est ꝑcisus de mōte sine manibus? Natus de gente iudeoꝝ sine opere hominū. Oēs eñ qui nascunt᷑: de opere maritali nascunt᷑: ille de virgine natus: sine manibus natus est. Per manus eñ: op⁹ humanū significat᷑: quo manus hūane nō accesserunt: vbi maritalis amplexus nō fuit: fetus tamē fuit. Natus est ergo ꝺ mōte sine manib⁹ lapis ille: creuit: ꝛ crescēdo fregit oīa regna terraꝝ. Factus est aūt mōs magn⁹: ꝛ impleuit vniuersam faciē terre. Hec ē ecclesia catholica: cui vos cōmunicare gaudete. Illi aūt q̄ nō ei cōmunicāt: qꝛ ꝑter ipm montē adorāt ꝛ laudāt deū: nō exaudiunt᷑ ad vitam eternā: ꝛ si ad quedā tpalia exaudiantur. Nō sibi ergo blandiant᷑: quia eos in quibusdā exaudit deus. Nā ꝛ paganos exaudit in qbusdā. Nōne clamant pagani ad deū: ꝛ pluit? Quare? Quia facit

Math.5 solem suū oriri super bonos ꝛ malos: ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos. Noli ergo gloriari pagane: quia te clamāte ad deū pluit deus: qui sup iustos ꝛ iniustos pluit. Audiuit te ad tpalia: nō te audit ad eterna: nisi in mōte sancto eius adoraueris. Adorate dñm in

B mōte sancto eius: qm̄ sanctus est dñs deus nr̄. Hec ꝺ psalmo sufficiāt charitati vestre: Q̄ntū dñs donauit: locuti sumus. Ecce quicqd loqmur in noīe dei: qm̄ dei est loquentis p nos: imber dei est: videte vos qualis terra sitis. Nam quādo pluuia venit sup terram: si bona terra est: fructus bonos parit: nā si mala terra ē: spinas parit: Pluuia tamē dulcis est: ꝛ super fruct⁹ ꝛ sup spinas. Qui istis verbis auditis: peior factus fuerit: ꝛ spinas de pluuia generauerit: ignem speret: pluuiā nō accuset. Qui aūt melior fact⁹ fuerit: ꝛ fruges de bona terra generauerit: horreum speret: pluuiaz laudet. Aut quid sūt nubes: aut qd ē pluuia: nisi dei misericordia oīa faciētis circa eos quos diligit: ꝛ qbus donauit vt ab eis diligat᷑?

Explicit Tractat⁹ de ps̄. XCVIII.

Incipit Tractatus de ps̄. XCIX.

A Salmū fratres cuz cantaret᷑ audistis: breuis ē: nec obscurus: Quasi securitatē dederim ne laborē timeatis: Uideam⁹ tamē attētius: ꝛ quāto liberius tāto diligētius: quid sibi velit ea ipa que apte sonāt: vt quantū dñs donare dignat᷑: spūaliter intelligat᷑. Uox dei quolibet organo sonās: tamē vox dei. Neqꝫ eñ delectat aures eius: nisi vox eius. Nā ꝛ nos cū loqmur: tūc eū delectamus: cū ipe det nobis loqui. Psalmus in ꝯfessiōe sic inscribit᷑. Hic est titulus ei⁹. Psalmus in confessione. Pauci versus sūt: magnaꝝ reꝝ grauidi: Pariāt semina in cordib⁹ vestris: vt paret᷑ horreū messis dominice. Psalmus iste in ꝯfessione hoc nobis iubet: ad hoc nos hortat᷑: vt iubilem⁹ deo. Nec hortat᷑ velut aliquē vnū angulum terre: aut vnā aliquā habitationē: ꝯgregationē ve hoīm: sed qꝛ vbiqꝫ nouit se seminasse benedictionē: vndiqꝫ exigit iubilationē. Iubilate ergo deo vniuersa terra. Nūqd mō vocē meā audiuit vniuersa terra? Et tamē hanc vocem audiuit vniuersa terra. Iaꝫ iubilat dño vniuersa terra: ꝛ qꝺ adhuc nō iubilat: iubilabit. Pertēdēs

Luc.24 eñ benedictio incipiente ecclesia ab hierusalē p oēs gentes: impietatē vbiqꝫ ꝯsternit: pietatē vbiqꝫ construit: Et mixti sūt boni malis: ꝛ mali p oēm terrā: ꝛ boni p oēm terrā. In malis murmurat oīs terra: in bonis iubilat oīs terra. Quid ē ergo iubilare?

B Multū eñ nos attentos facit hoc verbum: ꝛ ꝑsentis psalmi titulus: qꝛ inscribit᷑ in cōfessiōe. Quid est in ꝯfessione iubilare? Et alterius cuiusdā psalmi sententia ē dicētis: Beat⁹ popul⁹ q̄ intelligit iubilatio-

Ps.88 nē. Profecto magnū aliqd ē: ꝙ qꝺ intellectū nos beatos facit. Dñs ergo deus noster beatificator hominū: det mihi intelligere qꝺ dicā: det vobis intelligere qꝺ auditis. Beat⁹ populus q̄ intelligit iubilationē. Curram⁹ ergo ad hanc beatitudinē: intelligam⁹ iubilationez: nō eam sine intellectu fundam⁹. Quid opus est iubilare: ꝛ nō obtēperare huic psalmo dicenti: Iubilate deo oīs terra: ꝛ nō intelligere iubilationē: vt vox nostra sola iubilet: ꝛ cor non iubilet? Son⁹ eñ cordis: intellect⁹ est. Qꝺ nostis: dictur⁹ sum. Qui iubilat nō verba dicit: sed sonus quidam est leticie sine verbis. Uox est eñ animi diffusi leticia: quantū potest exprimentis affectū: nō sensū comꝑhendentis. Gaudēs homo in exultatiōe sua: ex verbis quibusdā que nō possūt dici ꝛ intelligi: erupit in vocē quandā exultatiōis sine verbis: ita vt appareat cū ipa voce gaudere quidē: ſ quasi repletum nimio gaudio non posse verbis explicare qꝺ gaudet. Animaduertite hoc in eis q̄ cantāt etiā nō honeste. Non eñ talis erit iubilatio nostra: qualis illoꝝ est. Nos eñ in iustificatiōe iubilare debem⁹: illi aūt iubilant in iniqtate. Itaqꝫ nos in ꝯfessiōe: illi in confusione. Tamē vt hoc qꝺ dico intelligatis: imo recordemini rem cognitā: maxime iubilāt q̄ aliqd in agris opantur: Copia fructuū iocūdati: vel messores: vel vindemiatores: vel aliqs fruct⁹ metentes: ꝛ in ipa fecūditate terre ꝛ feracitate gaudētes exultādo cātāt: ꝛ inter cātica que ꝑ verbis enūciāt: inserūt voces q̄sdā sine verbis in elatiōe exultātis aī: ꝛ hec vocat᷑ iubilatio. Si qs forte ꝓpterea nō recognoscit qꝛ nunq̄ aduertit: aduertet decetero. Atqꝫ vtinā nō inueniat qs aduertat: ne de⁹ inueniat qs euertat. Sꝫ tamē qꝛ nō desūt nasci spine: in male exultātibus: aduertamus iubilationē improbandā: ꝛ offeram⁹ deo iubi-

C lationē coronandā. Eñ g nos iubilamus? Eū laudam⁹ qꝺ dici nō pōt. Attēdim⁹ eñ vniuersam creaturā: terrā: mare ꝛ celū: ꝛ oīa q̄ in eis sūt: Attendimus singula habere origines ꝛ causas suas: seminū vim: nascēdi ordinē: ꝑmanēdi modū: intereundi decessū: currere volumina seculoꝝ: sine vlla ꝑturbatione: stellas volui quodāmodo ab oriente in occidētē: ꝑagere cursus annoꝝ: videm⁹ dimēsiōes mensiū: distēsiōes horaꝝ: inqꝫ his oībus nescio qd inuisibile qꝺ spūs vel aīa dicit᷑ inesse oībus aīantib⁹ ad appetendā voluptatē: fugiendāqꝫ molestiā: ad ꝯseruādā icolumitatē suā: vestigiū qddā vnitat᷑: inesse etiam hoī cōmune qddā cū āgelis dei: nō cū pecorib⁹: sicut esse: viuere: audire: videre ꝛ cetera: ſ qꝺ intelligat deū qꝺ ad mentē ꝓprie ꝑtineat qꝺ sicut ocul⁹ album ꝛ nigrū: ita equitatez ꝛ iniquitatēqꝫ discernat. In hac tota ꝯsideratiōe creature quā noīare vtcunqꝫ ꝛ ꝑcurrere potuim⁹: interroget se aīa: qs fecit hec oīa? Quis creauit hec? Quis te ipam? Quid sūt ista que

ↄsideras? Quid tu qui cõsideras? Quis ille q̃ fecit
cõsiderãda ⁊ cõsiderantẽ? Quis est iste? Dic illũ: vt
dicas illum: cogita illũ. Potes em̃ aliqd cogitare: ⁊
forte nõ potes dicere: nullo mõ autẽ poteris dicere
qd̃ nõ potueris cogitare. Ergo cogita illũ prius q̃
dicas illũ: vt cogites illũ accede ad illũ. Qd̃ em̃ vis
bene videre vt habeas qd̃ loquaris: accedis vt inspi-
cias: ne forte videndo longe fallaris. Sed vt oculis
ista corpora: sic ille mente cõspicit: corde attenditur
Matth. 5. ⁊ videt. Et vbi est cor vnde ille videatur? Beati aũt
mũdicordes: qm̃ ipsi deũ videbũt. Audio: credo: vt
possũ intelligo corde videri deũ: nec posse nisi mun-
Prouer. 20 do corde cõspici: Sz audio aliã scripturã: Quis glo-
riabit castũ se habere cor? Aut qs gloriabit mũdũz
se esse a peccato? Attendi ergo vniuersam creaturã
quantũ potui: corpalem animaduerti in celo ⁊ ĩ ter
ra: spiritualẽ aũt in meipso qui loquor: qui membra
vegeto: qui vocẽ intendo: qui linguã moueo: q̃ ver-
ba pnũcio: sensusq̃ discerno. Et quãdo cõphẽdo
me in me? Unde ergo possũz qd̃ supra me pmittit?
Tamẽ cordi humano visio dei: ⁊ inde dicit quedaz
D opatio mũdandi cordis. Hoc dicit a scriptura: Pa
ra vnde videas qd̃ amas: anteq̃ videas. Audito em̃
deo ⁊ noĩe eius: cui nõ dulce est qd̃ audit: nisi impio
multũ remoto: multũ longe facto? Qm̃ ecce inquit:
Ps. 72 qui longe faciũt se a te: peribunt. Sequit. Perdidisti
oẽm qui fornicat abs te. Nobis aũt quid? Quia illi
longe: ⁊ ideo in tenebris: ⁊ ita sauciatis oculis in te-
nebris: vt lumẽ nõ solũ nõ desiderẽt: sed etiã phorre
Ps. 33 scãt: nobis in longinquo inuẽtis qd dicit? Accedite
ad deũ ⁊ illuminamini. Ut autẽ accedas ⁊ illumine-
ris: displiceãt tibi tenebre tue: Damna qd̃ es: vt me-
rearis esse qd̃ nõ es. Es iniquus: esse debes iustus.
Nũq̃ iusticiã pcepturus es: si adhuc tibi placet ini
quitas. Contere illã in corde tuo ⁊ mũda: expelle il-
lam de corde tuo: vbi vult habitare quẽ vis videre.
Accedit ergo vtcũq̃ aĩa humana interior homo re-
Gen. 1. creatus ad imaginẽ dei: qui creatus est ad imaginez
dei: q̃ tanto erat longe factus: quãto ierat in dissimi-
litudinẽ. Nõ em̃ locorũ interuallis accedit ad deũ:
aut recedit a deo. Dissimilis factus: longe recessisti:
similis factus proxime accedis. Uide quõ nos vult
accedere dñs: faciẽs primo similes vt accedamus.
Estote ait sicut pater vester qui in celis est: q̃ solem
Matth. 5. suũ oriri facit sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos
⁊ iniustos. Disce diligere inimicuz: si vis cauere ini-
micũ. Inquantũ autẽ in te charitas crescit: efficiens
te ⁊ reuocãs te ad similitudinẽ dei: ptẽdit vsq̃ ad ini
micos: vt sis ei similis q̃ facit solem suũ oriri nõ sup
bonos tantũ: sed sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit nõ sup
iustos tantũ: sed sup iustos ⁊ iniustos. Quantũ ac-
cedis ad similitudinẽ: tãtũ pficis in charitate: ⁊ tan
E to incipis sentire deũ. Et quẽ sentis? q̃ venit ad te: an
ad quẽ tu redis? Nã ille nũq̃ discessit a te. Recedit
a te de⁹: cũ tu recedis a deo. Presentia sũt cecis oĩa
sicut videntibus. Uno loco stãs cecus ⁊ vidẽs: hisdẽ
formis rerũ vterq̃ circũfundit: Ille ẽ psens rebus:
ille absens. Ex duobus vno loco stãtibus: vn⁹ est p-
sens: alius absens: nõ reb⁹ ipsis ad alterutrũ accedẽ-
tibus: ⁊ ab altero recedentib⁹: sed pter dissimilitu-
dinẽ oculoꝝ suorũ. Ille q̃ cecus dicit: quia extinctũ
est ibi qd̃ cõtemplari solet luci cuncta vestiẽti: frustra
est psens reb⁹ q̃s nõ videt: imo recti⁹ absens q̃ p-
sens dicit. Ubi em̃ nõ est sensus eius: recte dicit ab-
sens. Hoc est em̃ absentẽ esse: sensu abesse. Sic ⁊ de-
us vbiq̃ psens est: vbiq̃ tot⁹ ẽ. Sapiẽtia ei⁹ attin- Sap. 8
git a fine vsq̃ ad finẽ fortiter: ⁊ disponit oĩa suauit.
Qd̃ aũt deus pater: hoc verbũ eius: ⁊ sapiẽtia ei⁹:
Lux de luce: de⁹ de deo. Quid ergo optas videre?
Nõ est a te longe qd̃ vis videre: Apłus dicit eũdez
nõ longe positũ ab vnoquoq̃ nostrũ: In ipso enim Act. 17
viuim⁹ ⁊ mouemur ⁊ sum⁹. Quãta ergo miseria est
longe esse ab eo q̃ vbiq̃ est? Esto ergo similis pieta-
te: ⁊ diligẽs cogitatiõe: qm̃ inuisibilia eius p ea que Ro. 1
facta sũt intellecta cõspiciunt. Ea que facta sũt intu-
ere: mirare: quere auctorẽ. Si dissimilis sis: repelle-
ris: si similis exultabis: Et cũ accedere cepis simil
⁊ psentẽ dicere deũ: quantũ in te charitas crescit: qa
⁊ charitas deus est: senties quiddã qd̃ dicebas ⁊ nõ
dicebas. Ante em̃ q̃ sentires dicere te putas deuz:
incipis sentire: ⁊ ibi sentis dici non posse qd̃ sentis.
Cũ aũt ibi didiceris dici nõ posse qd̃ sentis: tacebis:
nõ laudabis? Ergo mut⁹ eris in laudib⁹ dei: ⁊ grati-
arũ actiões nõ reddes ei q̃ voluit se notũ tibi facere?
Laudabas cũ quereres: silebis cũ inueneris? Nul-
lo pacto nõ eris ingrat⁹. Debet honor: debet reue-
rẽtia: debet magna laudatio. Attẽde te q̃ sis terra et
cinis: vide qs meruerit qd videre. Uide qs: qd: ho-
mo deũ. Agnosco nõ meritũ hoĩs: s misericordiam
dei. Lauda ergo miserantez. Quõ inquis laudabo?
Modicũ ipm qd̃ sentire possũ ex pte in enigmate p 1. Cor. 13.
speculũ: iã explicare nõ possũ. Audi q̃ psalmũ.

Expositio psalmi.

Iubilate deo omnis terra. Intellexisti [illegible]
E iubilationẽ omnis terre? Si iubilas: domino Ps. 65
iubila: noli iubilationẽ tuã in alias atq̃ alia 4
res diuidere. Postremo cetera dici possũt vtcũq̃:
ille solus est ineffabilis q̃ dixit ⁊ facta sunt oĩa. Dixit Ps. 32.
⁊ facti sumus: s nos eũ dicere nõ possum⁹. Uerbuz
eius quo dicti sumus: filius eius ẽ: Ut a nobis vt-
cunq̃ infirmis diceret: infirmus fact⁹ est. Iubilati-
onẽ p verbo possum⁹ dicere: verbũ p verbo nõ pos
sum⁹. Iubilate ergo deo omnis terra: Seruite do- 6
mino in iocunditate. Oĩs seruit⁹ amaritudine Gal. [illegible]
plena ẽ: Oẽs ↄditiõe serui obligati: ⁊ seruiũt ⁊ mur
murãt. Nolite timere illi⁹ dñi seruitutẽ: nõ erit tibi
gemitus: nõ murmur: nõ indignatio. Nemo se pu-
tet inde venalẽ: qr dulce est qd̃ redempti oẽs sum⁹.
Magna felicitas ẽ fratres: esse in ista domo magna
seruũ: ⁊ si cũ cõpedib⁹. Noli timere serue cõpedite:
cõfitere dño. Meritis tuis attribue cõpedes tuas:
ↄfitere in cõpedib⁹ tuis: si vis vt in ornamẽta vertan
tur. Nõ frustra nec sine exauditiõe dictũ ẽ: Intret Ps. 78
in ↄspectu tuo gemitus cõpeditoꝝ. Seruite domino
in iocunditate. Libera seruit⁹ est apud dñm: libera
seruit⁹: vbi nõ necessitas s charitas seruit. Uos in- Gal. 5
quit in libertatẽ vocati estis fratres: tantũ ne liberta
tẽ in occasionẽ carnis detis: s p charitatẽ spũs serui-
te inuicẽ. Seruũ te charitas faciat: qr liberũ te veri
tas fecit. Si manseritis inq̃t in verbo meo: vere disci Jo. 8
puli mei estis: ⁊ cognoscetis veritatez: ⁊ veritas liberabit
vos. Simul es ⁊ seru⁹ ⁊ liber: Seru⁹ qr fact⁹ es: lib qr
amaris a deo a q̃ fact⁹ es: imo etiã inde liber: qr amas
eũ a q̃ fact⁹ es: Noli seruire cũ murmure. Nõ em̃ id
agũt murmura tua vt nõ seruias: s vt mal⁹ seruus
seruias. Seru⁹ es dñi: libert⁹ es dñi: nõ te sic q̃ras

manumitti: vt recedas de domo manumissoris tui. Seruite dño in iocunditate. Plena erit illa et pfecta

Cor.15 iocũditas: cũ corruptibile hoc induerit incorruptionẽ: et mortale hoc induerit imortalitatẽ. Tunc erit pfecta iocũditas: tũc illa pfecta iubilatio: tũc laus sine defectu: tũc amor sine scãdalo: tũc fructus sine timore: tũc vita sine morte. Quid hic? Nullũ ne gaudiũ? Si nullũ gaudiũ: nulla iubilatio. Quõ iubilate deo vniuersa terra? Est plane et hic gaudiũ de spe future vite: Gustat hic vñ ibi satiemur. Sz necesse

Mt ca.13 est vt multa pferãt frumẽta inter zizania. Sunt grana inter paleã. est liliũ inter spinas. Quid enĩ audit

Cant.2 ecclesia? Sicut liliũ ĩ medio spinarũ: ita proxima mea in medio filiarũ. Nõ dictũ est in medio alienarũ: sed in medio filiarũ. O dñe quõ consolaris: quõ cõfortas? Quõ terres? Quid est qd dicis: Sicut liliũ ĩ medio spinarũ: ita proxima mea in medio filiarũ? Quas dicit spinas? Ipsas filias: respõdet. Spine sũt pter mores suos: filie pter sacramẽta mea. Utinã ergo int gemitus alienarũ gemeret: min⁹ gemeret. Ille est ma

Ps.54 ior gemit⁹: Quĩ si inimicus exprobrasset mihi: sustinuissem vtiq: Et si is q oderat me sup me magna locutus fuisset: abscondere me vtiq ab eo. Psalmi voces sũt: Qui litteras nostras nouit seqt: q nõ nouit discat vt sequat. Si is q oderat me sup me magna

p.ideᵐ. locut⁹ fuisset: abscõdere me vtiq ab eo: Tu xo homo vnanimis dux me⁹ et notus me⁹: q simul mecũ dulces capiebas cibos. Quos dulces cibos nobiscũ capiũt: q nobiscũ semp futuri nõ sũt? Quos dul

Ps.33 ces cibos: nisi gustate et videte qm dulcis ẽ dñs? Inter illos necesse ẽ vt gemam⁹. Sz q se sepatur⁹ ẽ christian⁹: vt nõ gemat inter falsos fratres? Quo iturus est? Quid factur⁹? Solitudines petat? Sequũt scãdala. Sepatur⁹ est se q bene pficit: vt nullũ oĩno hominẽ patiat. Quid si et ipm anteq pficeret nẽo vellet pati? Si ergo qr pficit nullũ hoĩem vult pati: eo ipso q nõ vult aliquẽ hoĩem pati cõuincit qd nõ pfecerit. Intẽdat charitas vr̃a: Sustinẽtes inuicẽ (ait Apl's)

Eph.4 in dilectiõe: satagẽtes seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis. Sustinẽtes inuicẽ: Nõ habes qd in te ali⁹ sustineat? Miror si nõ ẽ: Sz ecce nõ sit: Eo robustior es ad ceteros sustinẽdos: q iã non habes qd in te alij sustineãt. Nõ sustinerit: sustine ceteros. Nõ possũ inqs. Ergo habes qd et in te alij sustineãt: Sustinẽtes inuicẽ in dilectiõe. Tu deseris res humanas: et segregas te: vt nemo te videat: Cui pderis? Tu ad hoc puenisses: si nullus tibi pfuisset? An qr veloces pedes tibi videris habuisse ad transeundũ: pcisur⁹ es pontẽ? Et hortor oẽs: vox dei oẽs hortat: sustinẽtes inuicẽ in dilectiõe. Separabo me inqt aliqs a cũ paucis bonis: cũ illis mihi bene erit. Nã nulli prodesse: impiũ et crudele ẽ: Nõne hoc docuit domin⁹ me⁹? Nõ enĩ dãnauit seruũ q interuertit qd acceperat: sed q nõ erogauit. Intelligat pena interuersoris ex pe

Math.25 na pigri. Serue nequã et piger ait dñs dãnãs: Nõ ait: interuertisti pecuniã meã: nõ ait: Dedi tibi et nõ mihi: qd dedi: itegrũ reddidisti: Qr nõ creuit: qr nõ erogasti: inde inqt te puniã. Auar⁹ est de⁹ salutis nostre. Ergo separabo me inqt cũ paucis bonis. Quid mihi ẽ rõne habere cũ turbis? Bene: Pauci ipsi boni: de qbus turbis sũt eliqti? Si tñ iã ipsi pauci homines boni: tñ bona cogitatio humana laudabilis: esse cũ talib⁹ q elegerũt vitã quietã; remoti a strepitu popu

lari: a turbis inquietis: a magnis fluctib⁹ seculi: tanq ĩ portu sũt. Iã ergo ibi gaudiũ illud? Iã ibi iubilatio illa q pmittit? Nondũ: sed adhuc gemit⁹: adhuc sollicitudo tẽptationũ. Habz enĩ aliũde et port⁹ aditũ. Si nulla ex pte haberet: nulla in eũ nauis intraret. Oportet ergo vt ex aliq pte pateat. Aliqñ aũt p eã ptem q patet vẽt⁹ irruit: et vbi scopuli nõ sũt: naues se inuicẽ collise cõfringũt. Ubi ergo securitas: si nec ĩ portu? Et tñ vtcũq feliciores ĩ portu q ĩ pelago: Fatẽdũ est: cõcedendũ ẽ: verũ est: Tñ si naues in portu bene sibi applicent: nõ sibi collidũt. Seruet ibi parilitas eqlitatis: cõstantia charitatis: et qñ forte vẽtus ex illa pte q patz irruerit: sit tibi cauta gubernatio. Nã qd

dictur⁹ est mihi qsqs talibus locis forte preest: imo seruit fratrib⁹ in his q monasteria dicunt? qd dicturus ẽ? Caut⁹ ero: nullũ malũ admittã. Quõ nullum malũ admittes? Nullũ hominẽ malũ: nullũ fratrem malũ intrantẽ admissur⁹ sũ: cũ paucis bonis bñ mihi erit. Ubi cognoscis: quẽ forte vis excludere? Ut cognoscat mal⁹: intus proband⁹ est. Quõ ergo excludis intraturũ: q postea proband⁹ est: et probari nisi intrauerit nõ potest? Repelles oẽs malos? Dicis enĩ et nosti inspicere: Oẽs nudis cordib⁹ ad te veniũt: q intraturi sũt? Ipsi se nõ nouerũt: qto min⁹ tu? Multi enĩ

sibi pmiserũt qd impleturi essent illã vitã sanctã: in Act.2.c.4

cõe habentẽ oĩa: vbi nemo dicit aliqd suũ: qbus est vna aĩa: et cor vnũ in deũ: missi sũt in fornacẽ: et crepuerũt. Quõ ergo cognoscis eũ q sibi adhuc ignot⁹ ẽ? Excludes malos fratres a cõuentu bonorũ? De corde tuo quisqs ista dicit: oẽs malas cogitatiões si potes a te exclude: Nõ intret in cor tuũ vel mala suggestio. Nõ cõsentio inqs: sed intrauit tñ vt suggereretur. Nã oẽs munita corda habere volum⁹: vt nihil intret qd male suggerat. Unde aũt intret qs nouit? Et pugnam⁹ qtidie in vno corde nr̃o: Un⁹ hõ in corde suo cũ turba luctat. Suggerit auaricia: suggerit libido: suggerit voracitas: suggerit leticia ista popularis: oĩa suggerunt: ab oĩbus se cõtinet: oĩb⁹ rñdet: et ab oĩbus auersat: difficile est vt nõ ab aliq feriat. Ubi ergo securitas? Hic nusq: in ista vita nusq: nisi in sola spe pmissorũ dei. Ibi aũt cũ illuc puenerim⁹: pfecta securitas: cũ claudunt porte: et cõfirmant vectes portarũ hierusalẽ: ibi vere plena iubilatio et magnũ gaudiũ. Nõ aũt ne secur⁹ laudes quãlibet vitam:

ante mortẽ ne laudes hoĩem quẽq. Hinc aũt fallũ Eccl.11

tur hoĩes: vt vel nõ suscipiãt meliorẽ vitã: vl' temere aggrediant: qr et cũ laudare volũt: sic laudant vt nõ ibi dicãt mala q mixta sũt: et q vituperare volũt tã liuido aĩo et peruerso vitupant: vt claudãt oculos aduersus bona: et sola mala q ibi vel sũt vel putant exaggerẽt. Inde fit vt vnaqueq pfessio male laudata: id ẽ nõ caute laudata: cũ inuitauerit hoĩes laude sua: inueniãt illi q illuc venerũt aliqs qles ibi esse nõ credebãt: et offensi a malis: resiliãt a bonis. Fr̃es: disciplinã istã ad vitã vestrã cõferte: et sic audite vt viuatis. Laudat: vt generalit dicã: ecclesia dei: magni hoĩes christiani: soli christiani: magna ecclia catholica: diligũt se oẽs: ipendũt sibi qsq qd pñt: oronib⁹: ieiunijs: hymnis vacat p totũ orbẽ terrarũ: vna cõfessiõe pacis laudat de⁹: Audit forte q nescit tacitũ eẽ de cõmixtis malis: venit laude inuitat⁹: inuenit cõmixtos malos: q nõ illi pdicti sũt anteq veniret: offendit a falsis christianis: refugit a veris christianis. Rursus

odiosi maledici: irruũt in vituperationẽ. Quales chri
stiani? Qui christiani? Auari: feneratores. Nõne ipsi
sũt q̃ theatra ⁊ amphitheatra implent p ludos ⁊ p
alia spectacula? Qui iplent ecclesias p dies festos?
Ebriosi: voraces: inuidi: isectatores alterutrũ: Sũt
tales: sed nõ sũt soli tales. Et iste vituperator ceco aĩo
tacet bonos: ⁊ ille laudator icauto aĩo tacet malos.
Si aũt sic laudam⁹ in hoc tp̃e ecclesiã dei: quõ lau
Cant. 2. dant scripture dei: Ecce quõ nũc dicit. Sicut liliũ in
medio spinarũ: sic ꝓxĩa mea in medio filiaꝝ. Audit
homo: ꝯsiderat: placet illi liliũ: intrat: adheret lilio:
tolerat spinas: merebit̃ esse in laude ⁊ in oculis spõ
si: q̃ dicit: Sicut liliũ in medio spinarum: sic ꝓxima
mea in medio filiarũ. Ita ⁊ in clericis. Laudatores
clericoꝝ intẽdũt ibi bonos ministros: fideles dispẽ
satores: oĩa toleratores: viscera sua impẽdẽtes his
Phil. 2. quos volũt ꝑficere: nõ querẽtes que sua sũt: s; que
iesu christi: Laudãt hec: obliuiscũt̃: q: mixta sũt ma
lis. Rursus qui rep̃hẽdũt auariciã clericoꝝ: impro
bitates clericoꝝ: lites clericorũ: appetentes res alie
nas: ebriosos: voraces: iactãtes: ⁊ tu iuide vitupas:
⁊ tu incaute laudas. Tu qui laudas: dic mixtos ma
M los: tu q̃ vitupas: vide ibi ⁊ bonos. Sic ⁊ in illa vita
cõmuni fratrũ que est in monasterio: magni viri san
cti: quotidie in hymnis: in orõnibus: in laudib⁹ dei:
inde viuũt: Cũ lectiõe illis res est. Laborãt manib⁹
suis: inde se trãsigũt: nõ auare aliq̃d petũt: Quicq̃d
eis infert̃ a piis fratribus: cũ sufficiẽtia ⁊ cũ charita
te vtunt̃. Nemo sibi vsurpat aliq̃d qd̃ alter non ha
beat. Oẽs se diligũt: oẽs inuicẽ se sustinent. Lau
dat q̃ nescit q̃d interius agat̃: qui nescit quõ illo ven
to intrante etiã naues in portu collidũt̃: Intrat q̃si
securitatẽ sperãs neminẽ quẽ toleret habitur⁹: inue
nit ibi fratres malos: q̃ mali inueniri nõ possent: nisi
admitterent̃: Et necesse est vt p̃mo tolerent̃: ne forte
corrigant̃: Nec excludi facile possunt: nisi p̃us fue
rint intolerati: ⁊ fit ipe intolerande patientie. Quis
me h̃ querebat? Ego putabã q: charitas eẽt hic. Et
paucoꝝ hoĩm molestia irritatus: dũ nõ ꝑseuerauerit
implere qd̃ vouit: fit desertor tam sancti ꝓpositi:
⁊ reus voti nõ redditi. Iã vero cũ inde exierit: fit et
ipe vituperator ⁊ maledicus: ⁊ dicit ea sola que quasi
se pati nõ potuisse asseuerat: ⁊ aliq̃n vera: S; vera ma
la maloꝝ toleranda sũt ꝓpter societatẽ bonoꝝ. Dicit
Eccl. 2. illi scriptura: Ve his q̃ ꝑdiderũt sustinentiã: Et qd̃
est amplius ructat indignatiões maloꝝ odores: vnde
absterreat intraturos: q: ipe cũ itrasset: ꝑdurare nõ
potuit. Quales illi? Inuidi litigatores neminẽ susti
nẽtes: auari: Ille illud ibi fecit: ⁊ ille illud ibi fec. O ma
le: quare taces bonos? Quos tolerare nõ potuisti:
N iactas: qui te malũ tolerauerũt taces. Merito illud
fratres charissimi magnificum in dñi euangelio ex
Math. 24 ore dñi: Duo in agro. vnus assumet̃: ⁊ vnus relinq̃
tur. Due in molendino: vna assumetur: ⁊ vna relin
quet̃. Duo in lecto: vnus assumet̃: ⁊ vnus relinque
1. Cor. 3. tur. Qui sũt duo in agro? Qd̃ dicit Aplṡ. Ego plã
taui: apollo rigauit: sed deus incrementũ dedit. Dei
agricultura estis: In agro laboram⁹. Duo i agro: cle
rici sũt: Un⁹ assumet̃ ⁊ vnus relinquetur. Assumet̃
Math. 24 bonus: relinquet̃ malus. In molendino duę: ad ple
In expositione bes retulit. Quare i molendino? Quia deuincte i se
ps. 36. tract. i. culo circuitu reꝝ temporaliũ: tanq̃ mola deinent̃:
b. c. Et inde vna assumet̃: ⁊ vna relinq̃t̃. Que inde assu

metur? Faciens opera bona: attendens indigentiã
seruoꝝ dei: indigentiã paupeꝝ: in confessione fide
lis: in leticia spei certa: vigilans ad deum: nulli im
precans mala: diligens quantũ potest: nõ solũ ami
cos sed etiam inimicos: preter vxorẽ suã nõ sciens
aliquã: preter maritũ suum nõ sciens aliquẽ. Assu
metur ⁊ de molendino: Que autẽ aliter fuerit: relin
quetur. Alii autem dicunt: Quietẽ volumus: nemi
nem volumus pati: remouemus nos a turbis: bene
erit nobis in quadam securitate. Si quietẽ queris:
quasi lectum queris: vt sine aliqua sollicitudine re
quiescas: Et inde vn⁹ assumetur: ⁊ vnus relinquet̃. Phil. 2.
Nemo vos fallat fratres: si nõ vultis falli: et vultis
amare. Fratres: scitote omnẽ ꝓfessionẽ in ecclesia O
habere fictos. Nõ dixi omnẽ hominẽ esse fictũ: sed
omnẽ ꝓfessionẽ habere fictas personas. Sunt chri
stiani mali sed sunt ⁊ boni. Quasi plures malos vi Math. 3.
des quia palea sunt: ⁊ te ad grana peruenire nõ per
mittunt. Sunt ibi ⁊ grana: accede: tempta: excute:
adhibe oris iudiciũ. Inuenis sanctimoniales indis
ciplinatas: Nũquid ideo sanctimoniũ rep̃hẽden
dũ est? Multe nõ stant in domibus suis: circũeunt
domos alienas: curiose agentes: loquentes que nõ 1. Timot. 5.
oportet: superbe: linguace: ebriose. Et si virgines sũt:
quid ꝓdest integra caro: mente corrupta? Melius
est humile coniugiũ: q̃ superba virginitas. Si eñ
nuberet: nõ haberet nomen vnde extolleret̃: ⁊ habe
ret frenũ quo regeret̃. Sed nũquid ꝓpter virgines
malas dãnanturi sũt sancte ⁊ corpore et spiri 1. Cor. 7
tu? Aut ꝓpter istas laudabiles etiam illas impro Math. 24
bandas laudare cogemur? Undiq; vnus assumet: ⁊
vnus relinquet̃. Ergo fratres finiamus psalmũ: q̃a
planus est. Seruite domino in iocunditate. Uos al
loquit̃: quicunq; in charitate omnia toleratis: ⁊ spe
gaudetis. Seruite dño: nõ in amaritudine murmu
rationis: sed in iocunditate dilectionis. Intrate
in conspectu eius: in exultatione. Facile ẽ P
exultare foris: in conspectu dei exulta. Nõ valde lin
gua exultet: sed conscientia exultet. Intrate in con
spectu eius in exultatione. Scitote quoniã do
minus ipe est deus. Quis nescit quoniã domi
nus ipe est deus? Sed de dño dicit quẽ nõ putabãt
homines deũ. Scitote quoniã dñs ipe est de⁹. Do Math. 27
minus iste nõ vobis vilescat: quẽ crucifixistis: flagel
lastis: sputis illinistis: spinis coronastis: veste igno
miniosa vestistis: in ligno suspendistis: clauis confi
xistis: lancea ꝑcussistis: custodes ad sepulchrũ posu
istis: Ipe est deus. Scitote quoniã dñs ipe est de⁹.
Ipe fecit nos: ⁊ non ipi nos. Ipe fecit nos:
Oĩa per ipm facta sunt: ⁊ sine ipo factũ est nihil. Ioh. 1
Quid est qd̃ exultatis? Quid est qd̃ superbitis? Ali
us vos fecit: Et q̃ vos fecit: ipe a vobis patit̃. Sed
vos sic vos iactatis ⁊ gloriamini ⁊ extollitis: quasi
a vobisipis facti sitis. Bonũ est vobis vt qui fecit
vos: perficiat vos. Ipe fecit nos: ⁊ nõ ipi nos. Nõ
debemus superbire: Totũ bonũ qd̃ habemus: ab
artifice nostro habem⁹. Quod in nob̃ fecimus inde
dãnamur: qd̃ in nobis ille fecit: inde coronabimur:
Ipe fecit nos ⁊ nõ ipi nos. Nos autem popu
lus eius: ⁊ oues pascue eius. Oues ⁊ ouis.
Ipe oues: vna ouis: Et q̃ amantissimũ nostri pa
storẽ habemus? Dimittit nonagintanouẽ: descendit Luc. 15
querere vnã: reportat in humeris suis redemptam

sanguine suo. Securus mortuus est pastor pro oue: qui resurgens possidet ouem. Nos autem populus eius: et oues pascue eius: **Intrate portas eius in confessione.** In portis initium est: a confessione incipite: Inde psalmum in confessione ibi iubilate. Confitemini vos non factos a vobis: laudate eum a quo facti estis. Ab illo sit bonum tuum: a quo recedens fecisti malum tuum. Intrate in portas eius in confessione. Intret grex in portas: non foris remaneat ad lupos. Et quomodo intret? In confessione. Porta: id

ps. 44 est initium: confessio tibi sit. Unde in alio psalmo dicitur: Incipite domino in confessione. Quod illic dicit: incipite: hoc appellauit hic portas. Intrate portas eius in confessione. Et quid? Cum iam intrauerimus: non confitebimur? Semper confitere: semper habes quod confitearis. Difficile est in hac vita: vt sic homo mutetur: vt nihil inueniatur in eo quod reprehendatur. Opus est vt tu te reprehendas: ne ille reprehendat qui damnaturus est. Ergo et cum intraueris in atria confitere: Quando non erit confessio peccatorum? In illa requie: in illa equalitate angelorum. Sed videte quid dixerim: Non erit confessio peccatorum. Non dixi: non erit confessio: erit enim confessio laudis. Semper confiteberis illum deum: te creaturam: illum protectorem: te protectum. In illo quodammodo

ps. 30 absconditus eris: sicut dictum est: Abscondes eos in abscondito vultus tui. **In atria eius in hymnis confessionum confitemini ei.** In portis confitemini: et in atria cum intraueritis confitemini in hymnis. Hymni laudes sunt. Quando intras te reprehende: cum intraueris illum lauda. Ape-

ps. 117 rite mihi portas iusticie: dicit in alio psalmo ingrediens in eas confitear domino. Nunquid dixit: cum ingressus fuero iam non confitebor? Etiam ingressus confitebitur. Que enim peccata confitebatur do-

Math. 11 minus noster Iesus christus quando ait: Confiteor tibi pater domine celi et terre? Illum laudans confitebatur: non se accusans. **Laudate nomen eius: quoniam suauis est dominus.** Nolite putare quia deficitis in laudando. Laudatio vestra quasi manducatio erit. Quantum laudatis: tantum vires acquiritis: et tantum dulcescit quem laudatis. Laudate nomen eius quoniam suauis est dominus: **In eternum misericordia eius.** Non enim cum te liberauerit desinet esse misericors: Et vt protegat semper in eternam vitam: misericordie eius est. In eternum ergo misericordia eius. **Et vsque in generationem et generationem veritas eius.** Aut omnem generationem accipe quod dictum est in generationem et generationem: aut in duabus generationibus: vnam terrenam: alteram celestem. Hic est generatio vna que parit mortales: altera que parit eternos. Veritas eius et hic est et ibi. Noli putare quia hic non est veritas eius. Si non hic esset veritas eius:

ps. 84 non diceret in alio psalmo: Veritas de terra orta est:

Math. 28 Nec ipsa veritas diceret. Ecce ego vobiscum sum vsque in consummationem seculi.

Explicit Tractatus de psalmo XCIX.
Incipit Tractatus de psalmo C.

Psalmus iste centesimus quod habet in primo versu: hoc in toto corpore eius querere debemus.

C

Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Nemo sibi ad impunitatem blandiatur de misericordia dei: quia est iudicium: Et nemo in melius commutatus exhorreat iudicium dei: quia precedit misericordia dei. Homines enim quando iudicant aliquando victi misericordia faciunt contra iusticiam: et videtur in eis esse misericordia: et non esse iudicium: aliquando vero rigidum volentes tenere iudicium: perdunt misericordiam. Deus autem nec in bonitate misericordie perdit iudicii seueritatem: nec in iudicando cum seueritate amittit misericordie bonitatem. Ecce si temporibus distinguamus hec duo: misericordiam et iudicium: forte enim non sine causa ipso ordine posita sunt: vt non diceret iudicium et misericordiam: sed misericordiam et iudicium: Si ergo per tempora distinguamus hec duo: forte inuenimus modo tempus esse misericordie: futurum autem tempus iudicii. Quomodo est primo tempus misericordie? Primo in deo considera: vt et tu quantum ipse tibi donauerit imiteris patrem. Neque enim arroganter dicimus patrem nostrum nos debere imitari: quandoquidem dominus ipse verus dei filius ad hoc nos hortatur dicens. Esto- Math. 5
te sicut pater vester celestis: Cum diceret: Diligite inimicos vestros: orate pro eis qui vos persequuntur: vt sitis inquit filii patris vestri qui in celis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Ecce misericordia. Quando vides iustos et iniquos eundem solem intueri: eandem lucem capere: eosdem fontes bibere: eadem pluuia saginari: iisdem fructibus terre repleri: similiter aerem istum ducere: habere equaliter bona mundi: noli putare iniustum esse deum qui dat ista equaliter iustis et iniustis. Misericordie tempus est: nondum iudicii. Nisi enim primo deus per misericordiam parceret: non inueniret quos per iudicium coronaret. Est ergo misericordie tempus: quando pa- Ro. 2.
tientia dei ad penitentiam adducit peccantes. Audi Apo- B
stolum dicentem vtrumque tempus: et distingue et tu. Existi- Ibidem.
mas autem inquit o homo qui iudicas eos qui faciunt ea et eadem agis: quoniam tu effugies iudicium dei? Intendite: Videbat enim se. Sed cui hoc dicit? Non enim vni homini dicit: sed generi humano talia dicebat se committere multa mala quotidie: et tamen viuere: nihil mali sibi contingere: et putabat aut dormire deum: aut res humanas non attendere: aut amare facta hominum mala: Tollit istam cogitationem de corde: sed bene intelligentibus. Quid ergo ait? Existimas o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea: quoniam tu effugies iudicium dei? Et quasi diceret: quare facio tanta mala quotidie: et nihil mali mihi contingit: secutus ostendit illi tempus misericordie. An diuitias benignitatis et patientie et lon- Ro. 2.
ganimitatis eius contemnis? Et vere quia hoc contemnebat: sed fecit illum sollicitum: Ignoras inquit quoniam benignitas dei ad penitentiam te adducit? Ecce tempus misericordie. Ne autem hoc ille semper putaret futurum: quomodo secutus eum terruit? Tu autem iam tempus iudicii audisti: audi tempus misericordie. Propter misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Tu autem inquit Ibidem.
secundum duriciam cordis tui et cor impenitens: thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicii dei: qui reddet vnicuique secundum opera sua. Ecce misericordiam et iudicium cantabo tibi domine. Sed minatur est de iudicio. Numquid iudicium deinde timendum formidandum est et non amandum? Formidandum malis propter penam: amandum bonis propter coronam. Quos ergo terruit C
malos Apostolus in hoc testimonio quod commemorauit: audi vbi spem dat bonis de iudicio: Deinde ponit: et dicit et ostendit

⁊ ipe in se tẽpus misericordię: quia nisi ⁊ ipe inuenires tẽpus misericordię: qualẽ illum inueniret in iudicio? Blasphemũ: ꝑsecutorẽ: iniuriosũ. Sic eñ dicit ⁊ cõmendat tẽpus misericordię in quo modo sum⁹.
1. Timoth. 1 Qui prius fui inquit blasphem⁹ ⁊ ꝑsecutor ⁊ iniuriosus: sed misericordiã ꝯsecutus sum. Sed forte ipe solus cõsecut⁹ est misericordiã? Audi quomodo nos erigat.
Ibidem. Ut in me inquit ostẽderet christus iesus omnẽ longanimitatẽ ad informationẽ eoꝝ qui credituri sũt illi in vitam ęternã. Quid est: vt in me ostenderet oẽm lõganimitatẽ? Ut vnusquisq3 peccator ⁊ sceleratus videret: quia Paulus accepit veniã: ⁊ nõ de se desperaret. Ecce ostendit se: erexit ⁊ alios. Ubi? In tẽpore misericordię. Audi in tempore iudicii qđ dicat de bonis: Iterũ dicens de se ⁊ d alijs: ꝑmo misericordiã consecut⁹ est. Quare? Quia fuit blasphemus ⁊ persecutor ⁊ iniuriosus: Uenit dñs vt donaret Paulo: nõ vt redderet. Nã si reddere vellet: qđ inueniret qđ redderet peccatori: nisi pęnã ⁊ supplicium? Noluit reddere pęnã: sed donauit gratiã. Audi q2 ille cui donauit: tenet dñm etiã debitorem. Inuenit eũ donatorẽ tẽpore misericordię: tenet debitorẽ tẽpore iudicii. Quõ hoc dicit: videte.
2. Timoth. 4 Ego enim iã imolor dixit: ⁊ tẽpus resolutionis meę ꝓximũ ẽ. Bonũ certamẽ certaui: cursũ consũmaui: fidem seruaui. Hoc tẽpore misericordię: Audi d iudicio: De cętero superest mihi corona iusticię quã reddet mihi
Ibidem. dñs in illa die iustus iudex. Nõ dixit donat: sed reddet. Quãdo donabat misericors erat: qñdo reddet: iudex erit: q2 misericordiã ⁊ iudiciũ cãtabo tibi dñe. Sed donãdo delicta fecit se debitorẽ coronę: ibi misericordiã cõsecutus sum. Misericors ergo dñs primo: hic aũt reddet mihi coronã iusticię. Unñ reddet? Quia iustus iudex ẽ. Quare iust⁹ iudex? Quia bonũ certamẽ certaui: cursũ consũmaui: fidẽ seruaui. Ideo iust⁹ nõ potest nisi coronare ista: Inuenit eñ ista quę coronaret. Antea vero quid inuenerat: qui
1. Timoth. 1 prius fuit blasphem⁹ ⁊ ꝑsecutor? Ista donauit: illa coronauit. Donauit hęc tẽpore misericordię: coronauit illa tpe iudicij: quia misericordiã ⁊ iudiciũ cãtabo tibi dñe. Sed nunqđ solus Paulus hoc meruit? Hoc eñ dixerã quomõ in illo testimonio terruit:
2. Timoth. 4 sic in isto erexit. Cũ dixisset: Reddet mihi in illo die iustus iudex: nõ solũ mihi inqt: s3 oĩbus q diligunt
D manifestationẽ ⁊ regnũ eius. Ergo fratres quoniã habem⁹ tps misericordię: nõ nobis blandiamur: nõ nos dimittam⁹: nõ dicamus: semꝑ ꝑcit deus: Ecce feci heri: ⁊ pepercit deus: facio ⁊ hodie: ⁊ parcit de⁹: faciam ⁊ cras: quia parcit deus. Attendis ad misericordiã: ⁊ nõ times iudiciũ. Si vis cantare misericordiã ⁊ iudiciũ: intellige: quia ideo parcit vt corrigaris: nõ vt in malignitate ꝑmaneas.
Ro. 2. Noli tibi thesaurizare irã in die irę ⁊ reuelationis iusti iudicij dei: q2 tẽpus misericordię in alio psalmo dicit. Peccatori aũt dicit de⁹: Ut quid tu enarras iustificationes meas: ⁊ assumis testamentũ meũ ꝑ os tuũ? Tu vero odisti disciplinã meã: ⁊ abiecisti sermões meos post te. Si videbas furẽ: currebas cũ eo: ⁊ cũ męchis portionẽ tuã ponebas. Sedẽs aduersus fratrẽ tuũ detrahebas: ⁊ aduersus filiũ matris tuę ponebas scã
Ps. 49. dalũ: Hęc fecisti ⁊ tacui. Uide tẽpus misericordię. Quid est tacui? Nũquid nõ corripui? Sed nõ iudicaui. Quomodo eñ tacet q quotidie clamat in scripturis. in euangelio in prędicatoribus suis? Tacui Ps. 49.
a supplicio: non a verbo. Hęc fecisti ⁊ tacui. Et q2 tacuit deus: id est nõ vindicauit: quid sibi dixit in corde suo peccator? Audi. Suspicatus es inqt iniqui Ibidem tẽ q ero tibi similis: id est par est quia tu talis eras: ⁊ me talẽ putabas. Et cũ ostendisset illi tpus misericordię: terruit de tpe iudicij. Arguã te ⁊ statuã te añ faciẽ tuã. Tu te ponis post te: ego te ponã ante te. Oĩs eñ q nõ vult videre peccata sua: post dorsũ se ponit: ⁊ alioꝝ peccata acute attẽdit: nõ ꝑ diligentiã: s3 ꝑ inuidentiã: nõ volẽs sanare s3 accusare: se autẽ obliuiscit. Unñ talibus dñs dicit: Stipulã in oculo Mat. 7 fratris tui vides: ⁊ trabẽ in oculo tuo nõ cõsideras?
E Quia ġ misericordia ⁊ iudiciũ cãtat nobis: ⁊ nos facientes misericordiã securi expectemus iudiciũ: ⁊ simus in corpe ipsius: ⁊ nos cantem⁹ eã. Cantat eñ h christ⁹: id est si solũ caput cantat: a dño est cãticũ h: ad nos nõ ꝑtinet. Si aũt totus christ⁹: id ẽ caput et corp⁹ ei⁹: esto in mẽbris ei⁹: adhęre illi ꝑ fidẽ ⁊ per spem ⁊ ꝑ charitatẽ: ⁊ in illo canta: in illo exulta: q2 et ipe in te laborat: in te sitit: in te esurit ⁊ tribulat. Ille in te adhuc morit: ⁊ tu in illo iã resurrexisti. Nã si in te non moreret: nollet in te sibi parci a ꝑsecutore: cũ diceret: Saule saule qđ me ꝑsequeris? Ergo fra Act. 9 tres mei christus cantat. Sed quõ nostis? Christũ assidue cõmẽdauim⁹ vobis: ⁊ scio quia rudia vobis nõ sunt: Dñs christus verbũ ẽ dei per qđ facta sũt oĩa. Ioh. 1 Hoc verbũ vt redimeret nos: caro factũ est: ⁊ habitauit in nobis: Factus ẽ homo deus sup oĩa: filius dei ęqualis patri. Ad h hõ factus ẽ vt de⁹ homo mediator esset inter homĩes ⁊ deũ: ⁊ reconciliaret lõge positos: ⁊ ꝯiungeret sepatos: ⁊ reuocaret alienatos: ⁊ reduceret pegrinos: ad hoc factus est homo. Factus est ergo caput ecclesię: habet corpus ⁊ mẽbra. Quęre mẽbra ipi⁹: Modo gemũt per vniuersum orbẽ terrarũ: tunc lętabunt in fine in corona iusticię: de qua dicit Paulus: Quã reddet mihi domi 2. Timoth. 4 nus in illo die iustus iudex. Et modo ergo cantem⁹ in spe: oĩes in vnũ collecti: Christũ eñ induti christus sumus cũ capite nostro: quia vtiq3 abrahę semẽ Gal. 3 sumus. Apostolus hoc dicit. Quia dixi christus sumus: Apostolus ait: ergo abrahę semẽ estis sm promissionẽ heredes: abrahę semen estis: Uideam⁹ si semẽ abrahę est christus: In semine tuo benedicentur Gen. 22 oĩes gentes. Non dixit in seminibus tanq3 in mul Gal. 3 tis: sed tanq3 in vno: ⁊ semini tuo quod est christus. Et nob dicit: Ergo semen abrahę estis. Manifestũ ẽ quia ad christũ ꝑtinem⁹: Et quia mẽbra eius ⁊ corpus eius sumus: cum capite nostro vnus homo sumus. Cantemus ergo: misericordiã ⁊ iudiciũ cantabo tibi dñe. **Psallam ⁊ intelligam in via immaculata qñ venies ad me.** Nisi in via immaculata: nõ potes psallere nec itelligere. Si vis intelligere in via imaculata: psalle: id ẽ opare i hilaritate deo tuo. Quę est via imaculata? Audi sequẽtia. **Perambulabã in inocẽtia cordis mei: i medio Ps. 25 F domꝰ meę.** Hęc via imaculata: ab inocẽtia cępit: in ipa etiã ꝑuenit. Quid q̃ris multa vba? Innocẽs esto: ⁊ ꝑfecisti iusticiã. Sed qđ est esse innocentem? Duobus eñ modis nocet homo q̃cũq3 in ipso est: aut faciendo miserũ: aut deserendo miserũ: quia ⁊ tu nõ vis ab alio fieri miser: et non vis deseri ab alio si miser fueris. Quis ẽ ille qui facit miseros? Qui infert

violētias vel insidias: rapit res alienas: opprimit pau
peres: furat: cōiugia aliena sollicitat: pōculosus ē: et ca
lūniosus est: vult inferre hominibus vñ doleāt studio
maliuolentie. Quis est qui deserit miseros? Qui vi
det inopē aliquo auxilio egentē: et cū habeat quō p̄
stet contēnit: despicit: alienat cor suū. Et si iam om
nino talis esset: vt nō op⁹ haberet aliqua misericor
dia: supb⁹ esset si desereret miserū. Adhuc in tribula
tione carnis cōstitutus est: nesciens quid sibi possit
cras accidere: et despicit lachrymas miserorū: nō est
innocēs. Sed qs est innocēs? Qui cū alijs nō nocet:
nec sibi nocet. Qui eī et sibi nocet: nō est innocens.
Et alijs: Ecce nō tuli alicui nec pressi aliquē de re
mea: de iusto labore meo bene mihi faciā: Cōuiuiū:
eparatū habere volo: erogare volo quantū me de
lectat: Bibere cū qbus volo quantum me delectat.
Cui aliquid tuli? Quē pressi? Quis de me questus
ē? Innocens videt: Sz si seipm corrūpit: si templū
dei in se euertit: Quid expectas vt in alio faciat mise
ricordiā: et parcat miseris? Qui in seipm crudelis ē:
esse in alio misericors potest? Tota ergo iusticia: ad
Ps. 10. vnū verbū innocentie redigit. Qui aūt diligit iniq
tatē: odit animā suā. Quādo amabat iniquitatē: pu
tabat q alijs nocebat. Sed vide si in alijs nocet: qui
diligit iniquitatē: odit animā suam. Sibi ergo p̄us
E nocet qui vult alijs nocere: nec deambulat: quia nō
ē vbi angustias nō patit: Arta omis malicia: sola i
nocentia lata est. Vbi deambulabat? Deambulabā
in innocētia cordis mei: i medio domus mee. Me
diū domus sue: aut ipam ecclesiā dicit. Christ⁹ eī
i ea deābulabat. aut cor suū: Dom⁹ eī nostra iteri
or: cor nostrū est: vt hoc exposuerit qō supius dixit:
In innocētia cordis mei. Que est innocētia cordis
sui? Mediū domus sue. Hanc domū quisqs habet
malā: pellit ab illa foris. Quisqs eī in corde p̄mit
mala p̄sciētia: quō quisqs ab stillicidio exit d domo
sua: aut a fumo: nō ibi se patit habitare: sic q nō ha
bet quietū cor: habitare in corde suo libēter nō pōt.
Tales foras exeūt a seipis animi intētione: et de his
q foris sūt circa corpus delectant: quietē in nugis:
in spectaculis: in luxurijs: in oibus malis querunt.
Quare foris voluerūt sibi bene esse? Quia nō est il
lis intus bene: vnde gaudeāt in p̄sciētia sua. Ideo
Mat. 9. dñs cū sanasset paralyticū ait: Tolle grabatū tuū et
vade in domū tuā. Faciat illud aīa que quasi para
lysi dissoluta est: in mēbris bone opatiōis: p̄stringa
tur vt bene operetur. Tollat grabatum suū: regat cor
suū: Iam eat in domū suā: intret in cōscientiā suā:
iam latā inueniet vbi deambulet: et psallat et intelli
b gat. Nō p̄ponebā ante oculos meos rem
malā. Quid ē: Nō p̄ponebā añ oculos meos rē
malā? Nō diligebā. Solet eī dici qō nostis de ho
mine q ab aliq diligit: Ante oculos illū habet: Et il
le q cōtēnit sic solet queri: Nō me habet añ oclos.
Quid ergo ē: ante oculos habere? Diligere. Quid
est nō diligere? Nō ibi corde habitare. Dixit ergo:
nō p̄ponebā ante oculos meos rē malā: nō dilige
bā rem malā. Et exponit ipam rem malā. Facien
tes p̄uaricationes odio habui. Intendi
te fratres mei. Si deambuletis cū christo in medio
domus ei⁹: id est si vel in corde vestro bene requies
citis: vel in ipa ecclesia bonū iter carpitis in via im
maculata: nō eos tantū qui foris sūt debetis odisse
p̄uaricatores: sed et quoscunq intus inueneritis.
Qui sūt p̄uaricatores? Qui oderūt legē dei: Qui
audiūt illam et nō faciūt: p̄uaricatores dicuntur.
Facientes p̄uaricationē: odio habe: repelle illos
a te. Sed odire debes p̄uaricatores: nō homies.
Unus homo p̄uaricator: videte quia duo nomia Cōtr. 23. q. 4.
habet. homo et p̄uaricator. Hominē deus fecit: p̄u Duo.
aricatorē ipe homo se fecit. Ama i illo qō de⁹ fecit:
p̄sequere in illo qō ipe sibi fecit. Cū eī persecutus
fueris p̄uaricatorē eius. occidis qō homo fecit: et
liberas qō deus fecit. Facientes p̄uaricationē odio
habui. Nō adhesit mihi cor prauū. Quid est F
cor prauū? Cor tortū. Qō ē cor tortū? Cor nō rectū.
Quod est cor nō rectū? Vide qō est cor rectū: et ibi
inuenis qō est cor nō rectū. Rectū cor dicit homis:
qz oia q̄ vult de⁹ nō ipe nō vult. Intēdite. Orat ali
quis vt nescio quid nō eueniat: orat: et non p̄hibet:
Petat quātū potest: sed contra voluntatē ipius eue
nit aliquid: subiungat se voluntati dei: nō resistat vo
luntati magne: quia et ipe domin⁹ sic illud exponit:
ostendēs infirmitatē nostrā in se quādo passur⁹ erat:
ait: Tristis est anima mea vsq ad mortē. Nō enim Matth. 26.
vere ille timebat mortē: qui i potestate habebat po Ioh. 10.
nendi animā suam: et in potestate habebat iterū su
mendi eam. Et Paulus apostolus miles ipius: ser
uus ipius clamat. Bonū certamē certaui: cursū cō 2. Timoth. 4.
sūmaui: fidem seruaui: decetero reposita est mihi co
rona iusticie: quā reddet mihi dñs in illo die iustus
iudex. Exultat quia moriturus est: et dñs eius et im
perator eius tristis est quia moriturus ē? Ergo me
lior seruus q̄ dñs? Et vbi est quod ait ipe domin⁹:
Sufficit seruo vt sit sicut dominus eius: sufficit di Matth. 10.
scipulo: vt sit sicut magister ei⁹? Ecce fortior ē Pau
lus ventura morte: et dñs tristis est: Optabam inqt Phil. 1.
dissolui: et esse cū christo. Gaudet quia dissoluit: vt
sit cum christo: et ipe christus tristis est cū quo iste
futurū se esse letat? Sed quid erat illa vox: nisi son⁹
infirmitatis nostre? Multi adhuc infirmi cōtristan
tur futura morte: sed habeāt rectū cor: vitent mor
tē quantū possūt: Sed si nō possunt: dicant qō ipse
dominus nō propter se: sed p̄pter nos dixit. Quid
eī dixit? Pater si fieri potest trāseat a me calix iste. Matth. 26.
Ecce habes voluntatē humanā expressam: vide iā
rectū cor: Verū nō quod ego volo: sed quod tu vis
pr̄. Si ergo cor rectū sequit deū: prauū cor resistit
deo. Aliqd illi obijcit aduersū: Clamat: De⁹ qd tibi
feci? Quid cōmisi? Quid peccaui? Se iustū vult vi
deri: deū iniustū: Quid tā prauū? Prauū ē: qz tort⁹
ē: et tortā regulā portat. Corrige te: et inuenies rectū
a quo te deprauasti. Ille iust⁹: tu iniust⁹: Et tō puer
sus es: qz hominē iustū dicis: et deū iniustū. Quē ho
minē iustū dicit? Seipm. Quādo eī dicis: qd tibi fe
ci: iustū te putas. Sz rńdeat tibi de⁹: Vere dicit: Mi
hi nihil fecisti: oia eī tibi fecisti. Si eī mihi aliqd
fecisses: bonū fecisses. Quicquid eī bñ fit: mihi fit:
quia ex precepto meo fit. Quicquid autē mali fit: ti
bi fit: nō mihi fit: quia nō facit malus aliquid nisi si
bi: quia hoc nō ego iubeo. Tales quando videritis
fratres corripite: arguite: corrigite. Et si nō potestis
corripe aut corrigere: nolite p̄sentire: vt possitis dice
re: Nō adhesit mihi cor prauū. Cū declinaret Al. I declinantē
a me malignus nō cognoscebam. Quid est: a me malignum
nō cognoscebam? Nō approbabam: nō laudabam: K

nõ mihi placebat. Cognoscere eñ inuenim⁹ in scri-
pturis aliquando dici pro eo quod ẽ placere nobis.
Quid eñ latet deũ fratres? Nũquid nouit iustos: ⁊
nõ nouit iniustos? Quid cogitas qđ ille nesciat? Nõ
dico qđ facis: ſ qđ cogitas qđ ille nesciat? Nõ dico
qđ cogitas: ſ qđ cogitatur⁹ es qđ ille ante nõ vide-
rit? Oĩa ḡ nouit de⁹: ⁊ tñ in fine: id est in iudicio post
misericordiã de q̄busdã dicit: In illa die multi veñtu-
Math. 7 ri sũt ⁊ dicẽt: Dñe dñe in no[illegible] tuo demonia eieci-
mus: in noĩe tuo ṽtutes multas fecim⁹: in noĩe tuo
mãducauim⁹ ⁊ bibim⁹. [illegible] Discedite a me
operarii iniq̄tatis: nõ no[illegible] nõ noui aliquẽ:
Sz qđ est: nõ noui vo[illegible] nõ vos ag-
nosco. Noui ei regulã [illegible] Nõ illi ↄgruit?
Declinasti ab illa: disto[illegible] eo ⁊ hic dixit: nõ
cognoscebam. Cum declinaret a me malignus: non
agnoscebã. Quid est: nõ c[illegible]scebã? Nũqđ forte
q₂ malignus q̄ñ obuiã fit [illegible] vico angusto dicit
Sap. 2 sibi qđ est scriptũ in Sapiẽ[illegible]lomonis: Grauis ẽ
nobis etiã ad videndũ: ⁊ mutat viã ne videat quem
nõ vult? Sz q̃z multi sũt maligni q̄s videm⁹ ⁊ q̄ nos
vidẽt: ⁊ nõ solũ nõ a nob̄ declinãt: ſ currũt ad nos: ⁊
aliq̄ñ iniq̄tates suas p nos ĩpleri cupiũt: plerũq₃ se no-
bis ↄiũgũt? Plerũq₃ nob̄ ↄtingit. Quõ ḡ declinãt?
Declinat a te: q̄ dissĩlis ẽ tibi. Quid ẽ declinat a te?
Nõ te seq̄t. Quid ẽ: nõ te seq̄t? Nõ te imitat. Ergo
cũ declinaret a me malign⁹: id est cũ mihi dissĩlis es-
set malign⁹: ⁊ vias meas nollet imitari: nollet sic vi-
uere malignus quõ me illi ꝓposui ad imitationẽ: nõ
cognoscebã. Quid est: nõ cognoscebã? Nõ q₂ nesci-
R | ebã: ſ q₂ nõ approbabã. Detrahẽtẽ ꝓximo suo
Al. secreto | *occulte: hũc ꝑsequebar. Ecce ꝑsecutor bon⁹:
nõ hoĩs: ſ peccati. Superbo oculo ⁊ insatia-
Al. *cũ hoc non edebam | bili corde*: huic nõ ↄuescebar. Quid ẽ: nõ
ↄuescebar? Nõ cũ illo mãducabã. Attendat chari-
tas vestra: q₂ mirũ aliq̄đ audituri estis. Si nõ ↄues-
cebat cũ illo: nõ manducabat. Vesci eñ: mãducare
est. Cur ḡ ꝑmo ĩpm dominũ inuenim⁹ manducasse
cũ sup̄bis: ⁊ nõ cũ publicanis illis ⁊ peccatoribus? Nã
ĩpi hũiles erãt oẽs: Cognoscebãt eñ lãguorẽ suũ: ⁊
medicũ req̄rebãt. Cũ ĩpis sup̄bis pharisẹis inueni-
mus illũ mãducasse. Nã sup̄bus quidã inuitauerat
illũ: Ipse est cui displicuit q₂ mulier peccatrix q̄ erat
in ciuitate famosa accessit ad pedes dñi: ⁊ ait in cor-
Luc. 7. de suo: Hic si eẽt ꝓpheta: sciret q̄ mulier illi accessit
ad pedes. Quia talis erat mundicia pharisẹorũ: vt
nemo eos iniqu⁹ tãgeret: Si q̄s eos ĩmũdus vł mo-
dice tetigisset: exhorrebãt: ne q̄si ĩmundos eos face-
ret tactus ĩmũdus. At vbi peccatrix illa q̄ erat in ci-
uitate famosa accessit flere ad pedes dñi: ille cũ vide-
ret eã dixit in corde suo: Hic si esset ꝓpheta sciret q̄
mulier illi accessit ad pedes. Unde sciebat q₂ christ⁹
nesciuit: nisi inde suspicatus est eũ nescisse: q₂ eã nõ
a se repulit? Quia si ĩpe eẽt: repelleret a se. Dñs aũt
nõ solũ mulierẽ illã peccatricẽ nouerat: ſ ⁊ illi⁹ sup-
bi vulnera medicus insanabilia videbat. Ait eñ cũ
audisset cogitantẽ: vt ostẽderet illũ superbũ: Simõ
habeo aliq̄đ tibi dicere: Duo debitores erãt cuidã
feneratori: vnus ei debebat q̄nquaginta denarios:
ali⁹ q̄ngentos: Cũ nõ haberẽt vnde redderẽt: dimi-
sit ambobus. Quis eũ plus dilexit? Et ille cõtra se
dixit sententiã: extorquẽte sibi confessionẽ veritate.
Ibidem. Crẽdo dñe: q₂ cui plus donauit. Et ↄuersus ad mu-
lierem dixit simoni: Uides istã mulierẽ? Intraui in
domũ tuã: aquã mihi ad pedes nõ dedisti: Ista aũt
lachrymis suis rigauit pedes meos: ⁊ cetera q̄ nostis.
Nõ opus est in aliis ꝑpter quẹ ad testimoniũ adhi-
buimus diutius immorari. Iste pharisẹus superbus
erat: cõuescebat cũ illo dñs. Quid est ergo qđ ait:
Superbo oculo ⁊ insatiabili corde huic nõ cõuesce-
bar? Quid est: nõ cõuescebar? Non cũ illo mandu-
cabã. Quomodo nobis ꝓponit hẹc: quãdo ĩpe nõ fe-
cit? Ad imitationẽ suã nos hortat. Uidemus eũ cõ-
uiuatũ esse cũ superbis: quõ nos ꝓhibet ne conui-
uemur cũ eis? Nos quidẽ fratres ꝑpter correptio-
nẽ aliquã tenem⁹ nos etiã a fratrib⁹ nostris: ⁊ nõ cũ
eis ↄuiuamur vt corrigãt. Cũ extraneis pot⁹ ↄuiuam
⁊ cũ paganis: q̃z cũ his q̄ nobiscũ erãt ⁊ nob̄ adhẹ-
rẽt: si viderim⁹ eos male viuere vt erubescãt: ⁊ corri-
gant: sicut dicit Apostol⁹: Si quis nõ obaudit ver-
bo nostro: per epistolã: hunc notate: ⁊ nolite cõmis- 1. Cor. 5
ceri cũ eo: ⁊ nõ vt inimicũ eũ existimetis: ſ corripi-
te vt fratrẽ. Facimus hoc plerũq₃ ꝑpter medicinã:
⁊ tamẽ cũ extraneis multis ⁊ cũ impiis sẹpe vesci-
mur. Quid est hoc qđ ait: Superbo oculo ⁊ insatia-
bili corde: huic nõ cõuescebar? Habet epulas suas
cor piũ: habet epulas suas cor superbũ. Nam pro-
pter cibos ĩpos cordis superbi: ideo dixit: insatiabi-
li corde. Cor superbũ vnde pascit? Si superbus ẽ:
inuid⁹ ẽ: aliter eẽ nõ põt. Superbia mater inuiden-
tiẹ ẽ: Nõ potest nisi generare hãc: ⁊ cũ illa semp eẽ.
Omis ergo superbus: inuidus ẽ: ⁊ si inuidus ẽ: ma-
lis alienis pascit. Unde dicit Apłus: Si mordet ⁊ Gal. 5
comeditis inuicẽ: videte ne abinuicẽ consumamini.
Uidetis ergo comedentes: nolite his ↄuesci: fugite
tale cõuiuiũ. Neq₃ eñ se satiant gaudẽdo de malis
alienis: quia insatiabili corde sũt. Caue ne capiaris
in epulis eorũ laqueo diaboli. Cibis talibus pasce-
bant iudẹi quãdo crucifixerũt dñm: Sed q₂ pasce-
bant tanq̃₃ de pẹna dñi: Nam ⁊ nos de cruce domi-
ni pascimur: quia corpus ĩpius mãducamus: Dice-
bant eñ cũ viderent eũ pendentẽ in cruce insultan-
tes: quia insatiabiles corde erãt: Dicebãt ergo: Si
filius dei est: descendat de cruce: alios saluauit: se sal- Math. 27
uare nõ potest. Pascebant cibo crudelitatis suẹ: ⁊ il-
le pascebat cibo misericordiẹ suẹ. Pater ignosce (?) igno- Luc. 23
sce illis: quia nesciũt quid faciũt. Illi ergo habebãt
alias epulas: ille alias. Sed quid dictũ sit de mensa
superborũ: audite: Fiat mensa eorũ coram ĩpsis in Ps. 68
muscipulã: ⁊ in retributionẽ ⁊ in scandalũ. Pasti sũt:
capti sũt. Quõ eñ aues ad muscipulam: aut pisces
ad hamũ nõ pascũt: sed capiunt: sic ⁊ ĩpi. Hñt ḡ im-
pii epulas suas: hñt ⁊ pii epulas suas. Audi epulas
pioꝝ: Beati q̄ esuriũt ⁊ sitiũt iusticiã. qñ ĩpi saturabũ- Math. 5
tur. Si ḡ pius pascit cibo iusticiẹ: ⁊ impius supbiẹ:
nõ mirũ si ĩsatiabilis corde pascit cibo iniq̄tatis. No-
li pasci cibo iniquitatis: ⁊ non tibi cõuescatur super-
bus oculo ⁊ insatiabilis corde. Et vnde tu pasceba-
ris? Et quid te delectabat: vbi ille tibi nõ cõuesceba- R
tur? Oculi mei* ad fideles terrẹ sequit vt* cõ- [illegible]
siderent* hi mecũ. Dominus dicit: Oculi mei
sup fideles terrẹ: vt ↄsiderent hi mecũ: id est vt me-
cũ sedeãt. Quõ sedebũt? Sedebit inq̄t sup duode- Math. 19
cim thronos: iudicãtes duodecim trib⁹ isrł. Iudicãt
fideles trẹ: de q̄bus dr̃: Nescit q₂ angelos iudicabi- 1. Cor. 6
mus? Oculi mei sup fideles trẹ: vt ↄsiderẽt hi mecũ.

Ambulans in via immaculata: hic mihi ministrabat. Mihi ait: nõ sibi. Multi enĩ ministrãt euangeliũ: sed nõ sibi ministrãt: q͛ sua querũt. nõ q̃ iesu christi. Quid est christo ministrare? Ea q̃ christi sunt querere. Equidẽ quãdo mali annũciãt euangeliũ: alij saluant: illi puniunt. Dictus est enĩ: Que dicũt facite: que autẽ faciũt: facere nolite. Nõ timeas ergo quãdo a malis audis euangeliũ. Ve illi qui sibi ministrat: id ẽ qui sua sibi querit: Tu christi accipe. Ambulans in via immaculata: hic mihi ministrabat. Nõ habitauit in medio domus mee faciens superbiã. Reuertere ad domũ illã: id ẽ ad cor. Nõ habitabit in corde meo faciẽs sup̃biã. Nullus talis habitabat ĩ corde meo: resiliebat enĩ inde. Nemo habitabit in corde meo: nisi mitis et quiet⁹: sup̃bus non illic habitabit. Non enĩ habitat in corde iusti iniustus. Sit a te iustus remotus: nescio q̃t milibus et mansionibus: simul habitatis: si vnũ cor habetis. Nõ habitauit in medio dom⁹ mee faciens superbiã. Loquens iniqua nõ direxit in cõspectu oculorũ meorũ. Hec est via immaculata: vbi intelligim⁹ quãdo ad nos veniat dñs. In matutinis interficiebã omes peccatores terre. Hoc obscurũ est: dignamini aduertere. Iam finis psalmi est. In matutinis interficiebã omes peccatores terre. Quare? Ut disperdã de ciuitate dñi oẽs operantes iniquitatẽ. Sũt enĩ in ciuitate dñi operantes iniquitatem: et q̃si parcit eis mõ. Quare? Q͛ misericordie dñi tp̃s ẽ. sed veniet et iudiciũ: q͛ sic cepit psalmus: Misericordiã et iudiciũ cãtabo tibi dñe. Iam enũerauit sup̃ius: q͛ illi nõ adheserũt nisi boni. Malis nõ adhesit: nec delectabatur epulis iniquitatis eorũ q̃ sibi ministrabãt nõ dño: id est sua querebãt. Et q̃si diceret illi: et vt quid tales ĩ ciuitate tua tãto tp̃e tolerasti? Tẽpus misericordie est ait. Quid ẽ tp̃s misericordie? Adhuc nõdũ reuelatũ ẽ iudiciũ. Nox ẽ: Apparebit dies: apparebit iudiciũ. Audi Ap̃lm. Itaq͛ nolite ante tp̃s q̃cq̃ iudicare. Quid est ante tp̃s? Ante diem. Audi q͛ añ diẽ dixerit: Donec veniat dñs: q̃ et illuminet abscõdita tenebrarũ: et mãifestet cogitatiões cordis: et tũc laus erit vnicuiq͛ a deo. Nã mõ q̃diu nõ vides cor meũ: et nõ video cor tuũ: nox est. Nescio quid ab homine petisti: nõ accepisti: cõtẽni te putas: et forte nõ cõtẽneris. Cor enĩ non vides: et cito blasphemas: in nocte: danda est tibi venia erranti. Diligit te hõ nescio q̃s: et putas q͛ odit te. aut odit te: et putas q͛ diligit te. Sz q̃dlibet sit: nox ẽ: Noli timere: Presume in christo in illo habeto diẽ. Nõ est q̃d mali de illo sentias: q͛ securi sum⁹: et certi sumus: q͛ falli non põt: amat nos: de nob aũt inuicẽ nondũ tã certi sum⁹. De⁹ enĩ nouit dilectionẽ nostrã inuicẽ. Nos aũt et si diligim⁹ nos inuicẽ: q̃s videt q̃ dispẽsatiõe a nobis fiãt ista? Quare nemo videt cor? Quia nox est. In ista nocte tẽptatiões abũdãt: Quasi ð ipa nocte dixit psam⁹: Posuisti tenebras et facta est nox: in ea ptransibunt omes bestie sylue. Catuli leonũ rugiẽtes vt rapiãt: et querãt a deo escã sibi. In nocte querũt escã catuli leonũ. Qui sũt catuli leonũ? Principũ et potestatũ aeris huius demones et angeli diaboli. Quõ sibi querũt escã? Qñ tẽptãt. Sz q͛ nõ accedunt: nisi eis detur dederit ptãtẽ: ideo dictũ ẽ Querẽtes a deo escã sibi. Petijt iob tẽptandũ. Qualẽ escã? Opulentam: pinguẽ: iustũ dei: cui ipse de⁹ testimoniũ phibuit: et ait: Hõ sine q̃rela: ver⁹ dei cultor fuit. Petiuit illũ tẽptandũ: querẽs a deo escã sibi: et accepit tẽptãdũ: sed nõ opprimendũ: purgandũ vo nõ euertendũ: aut forte nec purgandũ: sed p̃bandũ. Tamẽ et q̃ temptant aliq̃ñ traduntur occulto merito suo in man⁹ tẽptatoris: q͛ traditi sũt forte in concupiscẽtias suas. Nã diabolus nulli nocet: nisi acceperit potestatẽ a deo. Sz quãdo? In nocte. Quid ẽ in nocte? In isto tp̃e. Cũ aũt transierit nox: et venerit dies: mittẽtur mali cũ illo in ignẽ eternũ: iusti vero in vitã eternã. Null⁹ illic erit tẽptator: q͛ nõ sũt illic catuli leonũ: q͛ trãsacta ẽ nox. Ideo dñs discipulis suis ait: Hac nocte postulauit sathanas vexare vos sicut triticũ: et ego rogaui p̃ te petre ne deficiat fides tua. Quid est: vexare sicut triticũ? Quõ ab hoĩe triticũ nõ mãducatur: nisi p̃mo attritũ vt panez faciat. sic neminem manducat diabol⁹: nisi p̃mo p tribulationẽ euerterit: cõterit vt mãducet. Tu aũt qñ tribularis: si maneas granũ: nõ cõturberis: nihil tibi cõtingit. Quõ qñ boues triturant: nuunq̃d in soluz triticũ intrãt? Simul mittuntur cũ tribula in area. Sed nũq̃d timendũ est tritico? Absit: Nõ cõcidit: nisi palea a tritico spoliat: sup̃fluit: et veniet vẽtilatio: et inueniet purã massaz. Quã inuenit granũ: mittit in horreũ suũ: et acerũ palee cõburet igni inextinguibili. Unde dixit hic: Quia diem in spe habemus: Dies nobis in christo debet esse: Nã q̃diu inter tẽptatiões sumus: nox ẽ. In ista nocte parcit deus peccatoribus: vt nõ illos tollat. Flagellat illos tẽptatiõibus vt corrigantur: tolerat illos in ciuitate sua. Putam⁹ semp tolerabit? Si semp misericors est: et nõ ẽ iudiciũ? Si aũt misericordiaz et iudiciũ cãtabo tibi dñe: mõ parcit: tunc iudicabit. Sz quando iudicabit? Cũ transierit nox. Ideo dixit: In matutinis interficiebã omes peccatores terre. Quid est: in matutinis? Cũ iã dies venerit: nocte transacta. In matutinis interficiebã omes pctõres terre. Quare eis parcit vsq͛ ad matutinuz? Quia nox erat. Quid est: nox erat? Quia tp̃us erat pcendi. Parcebat cũ corda hoim eẽnt occulta. Uides aliquẽ male viuere: toleras illũ: Nesc enĩ q̃lis erit: q͛ nox est. Utrũ q̃ hodie male viuit: cras bñ viuat: et vtrũ q̃ hodie bene viuit: cras mal⁹ sit? Nox ẽ enĩ: et oẽs tolerat de⁹: q͛ longanimis est. Tolerat vt cõuertantur ad illũ pctõres. Sz q̃ non se correxerint in isto tp̃e misericordie: interficientur. Et quare interficientur? Ut disp̃gantur de ciuitate dñi: de societate hierusalẽ: de societate sanctorũ: de societate ecclesie. Quãdo aũt interficientur? In matutinis. Quid ẽ in matutinis? Cũ nox transacta fuerit. Quare mõ pcit? Q͛ tp̃s misericordie ẽ. Quare nõ sp̃ parcit? Quia misericordiã et iudiciũ cantabo tibi dñe. Fratres: nemo sibi blandiatur: Interficientur oẽs operantes iniq̃tatem. Interficiet eos christ⁹ in matutinis: et disp̃det eos ð ciuitate sua. Sz mõ cũ tp̃us misericordie ẽ: audiant eũ. Ubiq͛ clamat p legẽ p p̃phetas: p psalmos: per ep̃las: p euãgelia. Uidete q͛ nũc tacet: q͛ pcit: q͛ erogat misericordiã: sed cauete: q͛ venturũ est iudicium.

Diui Aurelii Augustini Hipponensis episcopi: de centesimo et vicesimo secunde Quinquagene psalmo Tractatus feliciter explicit.

Aurelij Augustini Ter/
tia Quinquagena

Diui Aurelij Augustini hipponensis episcopi: de psalmo. CI. Tractat' incipit.

Sermo primus: de prima parte psalmi.

A Ecce vnus pauper orat: et nō orat
in silentio. Licet ergo audire eū:
et videre quis nam sit. Ne forte
ille sit: de quo dicit apostol': Qui
2. Cor. 8. propter vos pauper factus est cum
diues esset: vt illius paupertate
vos ditaremini. Si ergo ipse est: quomō paup'? Nā
quomō diues: quis nō videt? Unde enim homines
sunt diuites? Puto auro: argento: familia: terra: sed
omnia per ipsum facta sunt. Quid ergo illo ditius: p
quē facte sunt diuitie: ille etiā q̄ nō sunt vere diuitie?
Per illū eni et ille diuitie: ingeniū: memoria: mores:
vita: ipsi' corporis sanitas: sensus: cōfirmatioq̄ mem-
brorū. Etenim cum hec salua sunt: et pauperes diui-
tes sunt? Per illum et ille maiores diuitie: fides: pie-
tas: iusticia: charitas: castitas: mores boni. Nemo
Roma. 4. eni et has habet: nisi p eum qui iustificat impiū. Ecce
q̄ diues. Quis eni magis diues: qui habet qd vult
alio faciēte: an qui facit qd vult et alio habēte? Puto
quia ditior ille: qui fecit qd habes. Quia qd ille ha-
bet: tu non habes. Ecce q̄ diues. In hoc tam diuite
Ps. 101. vnde agnituri sum' hec verba: Cinerē sicut panem
mādaucaui: et potum meū cum fletu miscebā? Unde
ille: Huccine ille tante diuitie puenerunt? Multum
illud excelsum: multū hoc abiectū? Quid faciemus?
Queādmodum ista ima illis summis cōtemperabi-
mus? Nimis abinuicem longe sunt. Nondū agno-
B sco istū pauperē. Alius est fortasse? Sed adhuc que-
ramus. Unde eni nobis non videt ipse? Mirū si in-
terrogas: et nō expauescis diuitias. In pricipio erat
verbū: et verbū erat apud deum: et deus erat verbū:
Hoc erat in pricipio apud deum: Omnia per ipsum
facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Qui ista dixit:
cū diceret: diues erat: quāto magis ille de quo dice-
Joh. 1. bat: In pricipio erat vbū. Et nō qualecūq̄ verbū:
sed verbū deus: Et nō vbicūq̄: sed apud deū: Et nō
vacans: sed omnia p ipsum facta sunt. Cinerem sicut
panem mādaucauit: et potū suū cum fletu cōmiscuit.
Metuendū est ne tantis diuitijs nostra paupertas
faciat iniuriā: Quere adhuc tamē ne ipse sit pauper
Ibidem. iste: quoniā verbū caro factum est. et habitauit in no-
Ps. 115. bis. Respice et illam vocē Ego seruus tuus: et filius
ancille tue. Attende ancillā istam castā: et virginem:
et matrem. Ibi enim accepit paupertatē nostrā: vbi
Phil. 2. serui formā indutus est: semetipsum exinaniens: ne
diuitias eius expauesceres: et ad eū accedere cū tua
mēdicitate non auderes. Ibi accepit inq̄ formā ser-
ui. Ibi nostra indutus est paupertate. Ibi se paupera-
uit. Ibi nos ditauit. Iam ergo appinquamus de illo
C hec intelligere. Uerūtamē adhuc temere nō est pro-
Daniel. 2. nūciandū. Partus virginis est lapis sine manib' de
monte precisus: vbi nullus hominū opatus est: nulla
transfusa cōcupiscentia: sed sola fides accensa: et ver-
Luce. 2. bi caro accepta. Deinde processit ex vtero. Locuti sūt
Matth. 2. celi. Angeli pastoribus nunciauerūt. Stella ad ado-
Luce. 2. randū regē magos traxit. Symeon implet' spiritu
sancto infantē deū in matris manibus agnouit. Ac-
Ibidem. cessit etas: nō diuinitati sed carni. Hoc et miratur q̄
sapientiā dei pueri duodēnis: impleti senes. Sut etiā
si periti senes: quid illoz peritia ad verbū dei? Quid
illorum peritia ad sapientiā dei? Nōne et periti: nisi
illo subueniente: vtiq̄ perituri? Crescit adhuc etate
corporis: venit ad fluuiū baptizandus. Baptizatur: Matth. 3.
deum agnoscit: indignū se soluende calciamēti corri-
gie confitet. Iā inde: Ceci illuminant. Surdi ape- Matth.
riunt audit': Loquunt muti: Mūdant leprosi: Strin-
gunt paralytici: Cōualescunt languidi: Resurgunt
mortui. Iam quidē in verbi illius p quod facta sunt Joh. 1.
omnia cōparatione: diuitiarū agnosco paupertatē:
sed q̄ longe adhuc a cinere et fletu cum potu. Adhuc
timeo dicere ipse est: et tamē volo. Sūt enim hic que
me cogāt velle: et rursus quedā q̄ me cogant timere.
Ipse est: et nō est. Ipse iam in forma serui est: iā mor-
talem fragilēq̄ carnem portat: iam moriturus adue-
nit: et tamē nōdum intelligit in hac egestate. Cinerē
sicut panē manducaui: et potū meū cum fletu misce-
bam. Addat ergo paupertatē pauptati: et transfigu- Phil. 2.
ret in se corp' humilitatis nostre. Sit caput nostrū:
simus membra eius: sint duo in carne vna. Iam eni
vt primitus pauper esset: formā serui accipiens: dimi- Phil. 2.
sit patrē. Quia autē de virgine natus est: dimittat et Luce. 2.
matrē: et adhereat vxori sue: et sint duo in carne vna. Eph. 5.
Ita enim erunt duo et in voce vna: et in illa vna voce
iam nō mirabimur nostrā vocē. Cinerem sicut panē
māducaui: et potum meū cum fletu miscebā. Digna-
tus est eni habere nos membra. Sunt et penitentes
in membris eius. Nō enim exclusi et separati sunt ab
ecclesia eius. Nec oino sibi adiungeret cōiugem: ni-
si illa voce: Agite penitentiā: appropinquabit enim Matth.
regnū celorū. Iam ergo audiamus quid oret caput D
et corpus: sponsus et sponsa: christ' et ecclesia vtrūq̄
vnus. Sed verbū et caro non vtrūq̄ vnum. Pater et Joh. 1.
verbū vtrūq̄ vnum: christus et ecclesia vtrūq̄ vn'.
Unus quidē vir pfectus in forma plenitudinis sue:
donec occurramus omnes in vnitatem fidei: in agni- Eph. 4.
tionem filij dei in virum perfectū: in mensuram eta-
tis plenitudinis christi. Sed donec occurram': agit
hic paupertas nostra: agitur hic adhuc labor et gemi-
tus. Gratias misericordie ipsius. Unde illi labor: vn-
de illi gemitus verbo: p quod facta sunt omnia? Si di- Joh. 1.
gnatus est habere mortē nostrā: nō nobis dabit vitā
suam? In magnā spem erexit: cum magna spe gemi-
mus. Gemitus habet tristiciam. Sed est gemit' qui
habet et gaudiū. Ego puto saram sterilem letam ge-
muisse: cum pareret. Et nos dicamus: A timore tuo Esa. 26.
cōcepimus et parturiuimus spiritū salutis. Audia-
mus ergo christū pauperē in nobis: et nobiscū: et pro
pter nos. Titulus eni ipse iudicat pauperē. Postre-
mo putate me suspicatum: quis nam sit iste pauper.
Orationē audiamus: et psonam agnoscam': nec vbi
erres: quādo audieris aliquid qd coaptari capiti il-
lius non possit. Ideo plocutus sum: vt si quid tale
audieris: ex infirmitate corporis aduertas sonare: et
vocem membroz agnoscas in capite. Oratio in-
opis: hoc habet titulus: cum angeret: et in cō-
spectu domini effudit precem suā. Ipse ille
paup est qui alibi dicit: A finibus terre ad te clama- Ps. 60.
ui: cum angeret cor meū. Iste ipse pauper est: quia
idem ipse christus est: qui se apud prophetam: et spon-
sum dixit: et sponsam. Sicut sponso alligauit mihi mi- Esa. 61.
trā: et sicut sponsam induit me ornamento. Se dixit

sponsum se dixit sponsam. Unde hoc: nisi quia sponsum propter caput: sponsam propter corpus? Vox ergo una: quia caro una. (Ephe.5.) Audiamus et potius in his vocibus nos quoque agnoscamus: Et si nos extra esse viderimus: ibi esse laboremus.

Expositio psalmi.

Exaudi domine orationem meam: et clamor meus ad te perveniat. Hoc est: exaudi domine orationem meam: quod est: clamor meus ad te perveniat. In geminatione: affectus petentis est. Ne avertas faciem tuam a me. Quando deus a filio faciem avertit? Quando pater a christo? Sed propter membrorum paupertatem: ne avertas faciem tuam a me. In quacunque die tribulor inclina aurem tuam ad me. Tribulor enim deorsum: tu autem es sursum. Si enim me extollo: longe fio: si me humilio: inclinas aurem tuam ad me. Sed quid est: in quacunque die tribulor? Nunc enim non tribulatur? Aut ista diceret: nisi tribularetur? Sufficeret ergo: Inclina aurem tuam ad me quoniam tribulor. In quacunque die tribulor inclina aurem tuam ad me. Tanquam unitas corporis: si patitur unum membrum: compatiuntur omnia membra. (1.Cor.12.) Tribularis tu hodie: ego tribulor. Tribulatur alius crastino: ego tribulor. Post istam generationem alii posteri: qui succedunt posteris tribulantur: ego tribulor usque in finem seculi. Quicunque in meo corpore tribulantur: ego tribulor. In quacunque ergo die tribulor inclina aurem tuam ad me. (Ps.33.) In quacunque die invocavero te: cito exaudi me. (Al. velociter.) Hoc idem est. Iam nunc invoco: Sed in quacunque die invocavero te: cito exaudi me. Oravit petrus: oravit paulus: oraverunt et ceteri apostoli: oraverunt fideles temporibus illis: oraverunt fideles consequentibus temporibus: oraverunt fideles martyrum temporibus: orant fideles nostris temporibus: orabunt fideles posterorum temporibus. In quacunque die invocavero te cito exaudi me. Cito exaudi: Iam enim hoc rogo quod dare vis. Non terrena quasi terrenus: sed ex prima captivitate iam redemptus regnum celorum desidero. Cito exaudi me: Non enim nisi tali desiderio dixisti: (Esa.58.) Adhuc te loquente dicam: ecce assum. In quacunque die invocavero te: cito exaudi me. Unde invocas? De qua tribulatione? De qua egestate? O pauper ante ianuam divitis dei: quo desiderio mendicas? Qua inopia requiris? Qua egestate pulsas ut aperiatur tibi? Dic: Audiamus istam ipsam egestatem: in illa: et nos ipsos inveniamus: et tecum rogemus. Audi et agnosce si potes: Quia defecerunt sicut fumus dies mei. O dies: si dies. Ubi enim dies auditur: lux intelligitur. Sed defecerunt sicut fumus dies mei. Dies mei: tempora mea. Unde sicut fumus: nisi propter elationem superbie? Tales dies dignus fuit accipere superbus adam: unde carnem christus accepit. Ergo in adam christus: et adam in christo. Liberavit profecto et a diebus fumi: qui dignatus est habere vocem dierum fumi. Quia defecerunt sicut fumus dies mei. Videte fumum superbie similem: ascendentem: tumescentem: vanescentem. Merito ergo deficientem: non

utique permanentem. Quia defecerunt sicut fumus dies mei. Et ossa mea sicut in frixorio confrixa sunt. (Al. cremium aruerunt.) Et ipsa ossa mea: et ipsa fortitudo mea non sine tribulatione: non sine ustione. (7.q.1. Adversitas.§. Hinc augustinus.) Ossa corporis christi: fortitudo corporis christi: ubi maior quam in sanctis apostolis? Et tamen vide ossa frigi. Quis scandalizatur et ego non uror? (2.Cor.11.) Fortes sunt fideles boni: intellectores et predicatores verbi: viventes ut loquuntur: loquentes ut audiunt. Fortes plane sunt: sed omnes qui scandala patiuntur: frixorium ipsorum sunt. Est enim ibi charitas et magis in ossibus. Interiora sunt ossa omnibus carnibus et portant omnes carnes. Verum si quisquam patiatur aliquod scandalum et in anima periclitetur: tantum os frigitur: quantum amat. Desit amor: nemo frigitur: assit charitas et si membrum compatitur: compatiente uno membro: quomodo frigunt qui portant universa membra? (1.Cor.12.) Ossa mea sicut in frixorio confrixa sunt.

B

Percussum est sicut fenum et aruit cor meum. (Al. Percussus sum ut.) Respice ad adam: unde genus humanum. Unde enim nisi ab illo propagata miseria est? Unde enim nisi ab illo hereditaria ista paupertas? Dicat ergo cum spe iam in corpore christi positus: ille aliquando in suo corpore desperatus: Percussum est sicut fenum et aruit cor meum. Merito quia omnis caro fenum. (Esa.40.) Sed tamen unde tibi hoc contigit? Quoniam oblitus sum manducare panem meum. (Al. Quia. comedere.) Dederat enim deus panem precepti. Nam panis anime quid nisi verbum dei? Suggerente serpente: prevaricante muliere: tetigit vetitum: (Gen.3.) oblitus est preceptum. Merito percussum est sicut fenum et aruit cor eius: quoniam oblitus est manducare panem suum. Oblitus manducare panem: bibit venenum: Percussum est cor eius: et aruit sicut fenum. Ipse est ille percussus in Esaia: de quo dicitur: et cui dicitur: Non in eternum (Esa.57.) tempus irascar vobis: Spiritus enim a me procedit: et omnem flatum ego feci: Propter peccatum modicum quid contristavi illum: et percussi illum: et averti faciem meam ab illo. Merito hic: Ne avertas faciem tuam a me: hoc est a percusso: de quo dixisti: Percussi illum: de quo dixisti: Vias eius vidi: et sanavi eum. Percussum est sicut fenum: et aruit cor meum: quia oblitus sum manducare panem meum. Modo manduca. Oblitus erat: sed venit et ipse panis: in cuius corpore tibi licet recordari vocem oblivionis tue: et clamare ex paupertate ut sumas divitias. Modo manduca: In eius enim corpore es: qui ait: Ego sum panis vivus qui de celo descendi. (Ioh.6.) Oblitus eras manducare panem tuum: sed iam illo cruciato commemorabuntur et convertentur ad dominum universi fines terre. (Ps.21.) Post oblivionem veniat commemoratio: manducetur panis de celo ut vivatur: non manna sed illi manducaverunt et mortui sunt (Ioh.6.) panis de quo dicitur: Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam. (Matth.5.) A voce gemitus mei adheserunt ossa mea carni mee. (Al. adhesit os meum.) A voce quam intelligo: a voce quam novi probabiliter: a voce gemitus mei: non a voce gemitus illorum quibus compatior. Multi enim gemunt: gemo et ego: et hoc gemo: quia male gemunt. Amisit nummum: gemit: amisit fidem non gemit. Ego appendo nummum et fidem: et invenio maiorem gemitum de male gemente: aut non gemente. Facit fraudem et gaudet. Quo lucro? Quo damno? Acquisivit pecuniam: perdidit iustitiam. Nemo hinc qui gemere novit. Qui capiti propinquat: qui recte heret corpori christi: gemit inde. Carnales autem non inde gemunt: et gemendos se faciunt: quia non

inde gemũt? Nec eos possumus: vel non gementes:
vel male gementes cõtemnere. Volumus enim eos
corrigere: volumus emendare: volumus reparare:
et quãdo non possumus gemimus: et cum gemimus
nõ ab ipsis separamur. A voce eñ gemitus mei ad-
heserunt ossa mea carni mee. Adhheserunt fortes in-
ualidis: adheserũt firmi infirmis. Unde adheserũt?
A voce gemit⁹ mei: nõ a voce gemitus illorũ. Qua
Roma.15. lege adheserunt: nisi qua dictũ est: Debemus enim
nos firmi infirmitatẽ infirmorũ portare? Adheserũt
I ossa mea carni mee. Similis factus sum pel-
Al. *solitudi-nis. licano *qui habitat in solitudine: factus sũ
Al. *in domicilio. sicut nycticorax *qui habitat in parietinis.
Vigilaui: et factus sum sicut passer †sin-
Al. solitarius. gularis in tecto. Ecce tres aues: et tria loca: quid
sibi velint: donet dñs vt dicamus: et vt audiatis vti-
liter qđ dicit salubriter. Quid sibi volũt tres aues: et
tria loca? Que tres aues? Pellicanus: nycticorax: et
passer: Et tria loca: Solitudo: parietina: et tectum.
Pellicanus in solitudine: nycticorax in parietinis:
passer in tecto. Primo quid sit pellicanus dicendũ
est. In ea quippe regione nascit: vt nobis ignota hec
auis sit. Nascit in solitudinib⁹: maxime nili fluminis
in egypto. Quelibet hec auis sit qđ de illa psalmus
dicere voluit hoc intueamur. Habitat inquit in soli-
tudine. Quid queris formã eius: membra eius: mo-
res eius: vocem eius? Quãtum tibi psalmus dicit:
auis est in solitudine habitans. Nycticorax: auis est
amans noctẽ. Parietine dicunt quas vulgo dicim⁹
ruinas: vbi parietes stant sine tecto: sine habitãtib⁹:
ibi habitat nycticorax. Iam vero passer et tectũ quid
sit: nostis. Inuenio ergo aliquẽ de corpore christi p-
dicatorẽ verbi: cõpatientẽ infirmis: querentẽ lucra
Math.25. christi: remunerantẽ dñi sui venturi: ne dicat: Serue
nequã et piger: dare debueras pecuniã meã nũmula-
rijs. Ex huius dispẽsatoris officio videam⁹ hec tria.
Venerit inter aliquos vbi christiani nõ sunt: pellica-
nus est in solitudine. Venerit ad eos qui fuerũt et ce-
ciderunt: nycticorax est in parietinis. Nõ enim dese-
rit et in tenebras eorũ qui habitãt in nocte: et ipsos lu-
crari vult. Venerit ad eos qui christiani sunt quidẽ
habitantes in domo: non quasi qui nõ crediderint:
aut quod crediderint dimiserunt: sed in eo qđ cre-
dunt tepide ambulantes: clamat ad eos passer. Nõ
in solitudine: quia christiani sunt: nec in parietinis:
quia non ceciderunt: sed tamẽ in tecto sunt: Sub te-
cto potius: quia sub carne sunt. Ille super carnem
clamat passer qui precepta dei nõ tacet: nec fit carna-
Math.24. lis vt subiaceat tecto. Qui eñ in tecto est: nõ descen-
dat tollere aliqđ de domo: Et qđ in aure auditis: p-
dicate sup tecta. Iste tres aues et tria loca: et vnus hõ
potest habere psonam triũ auiũ: et tres homies pos-
sunt habere psonam triũ auiũ: Et tria genera locorũ:
tria genera sunt hominũ: Tamẽ solitudo: parietine:
K et tectũ: non nisi tria genera sunt hominũ. Sed quid
his plurimũ? Ipsum dominũ videam⁹: ne forte ipse
sit: Et meli⁹ ipse agnoscat: et pelicanus i solitudine:
et nycticorax in parietinis: et passer singularis i tecto.
Dicat nobis paup iste caput nostrũ: Pauper volũ-
tate: loquat pauperibus in necessitate. Quod eñ di-
cit: vel etiã legit de hac aui: id est pellicano: nõ tacea-
mus: Nõ aliquid affirmãtes temere: sed tamẽ nõ ta-
centes: qđ qui scripserũt et legi et dici voluerũt. Vos

sic audite: vt si verũ est cõgruat: si falsum est non te-
neat. Dicunt he aues tanq colaphis rostrorũ occi-
dere paruulos filios suos: eosdẽq i nido occisos a se
lugere p triduũ. Postremo dicunt matrẽ seipsã gra-
uiter vulnerare: et sanguinẽ suũ super filios fundere:
quo illi superfusi reuiuiscũt. Fortasse hoc verũ: for-
tasse falsum sit: tamẽ si verũ est queadmodũ illi con-
gruat qui nos viuificauit sanguine suo: videte. Con-
gruit illi qđ matris caro viuificat sanguine suo filios
suos: satis cõgruit. Nam et ipse gallinã se dicit super
pullos suos. Hierusalẽ hierusalẽ quotiens volui cõ- Math.23.
gregare filios tuos: tanq gallina pullos suos sb alas
suas: et noluisti. Habet eñ paternã auctoritatẽ: ma-
ternũ affectũ: sicut et paulus et pater est et mater est:
nõ p seipsum: sed p euangeliũ. Pater vbi dicit: Etsi 1.Cor.4.
habeatis multos pedagogos in christo: sed nõ mul-
tos patres: In christo eñ iesu per euãgeliũ ego vos
genui. Mater ergo vbi ait: Filioli mei quos iterum Gal.4.
parturio: donec christus formet in vobis. Habet q̃
hec auis (si vere ita est) magnã similitudinẽ carnis
christi: cui⁹ sanguine viuificati sumus. Sed quomõ
cõgruat christo: qđ ipsa occidit filios suos? An et illi
non cõgruit: Ego occidã: et ego viuificabo: ego per- Deut.32.
cutiam: et ego sanabo? An vero saulus psecutor more- Act.9.
ret: nisi de celo pcuteret? Aut p̃dicator excitaret: ni-
si illi⁹ sanguine viuificaret? Sed hoc viderit qui scri-
pserunt: Non in incerto intellectũ nostrũ cõstituere
nos debemus: Hãc aũt potius in solitudine cogno-
scamus. Hoc eñ inde psalmus voluit ponere: pelli-
can⁹ in solitudine. Puto eñ ego hic intelligi christũ Luce.2.
natũ de virgine. Solus eñ sic: ideo solitudo. In so-
litudine natus est: quia solus ita natus. Post natiui-
tatẽ ventũ est ad passionẽ. A quibus crucifigebat?
Nũquid a stantibus? Nũquid a lugentibus? Ergo
tanq in nocte ignorãtie ipsorũ: et tanq in parietinis
ruinis ipsorũ. Ecce nycticorax et in parietinis amat et
noctẽ. Nam nisi amaret: vnde diceret: Pater igno- Luce.23.
sce illis: quia nesciũt quid faciũt? Deinde natus in so
litudine: qr solus ita nat⁹: Passus in tenebris iude-
orũ tanq in nocte: In puaricatione tanq in ruinis.
Quid postea? Vigilaui. Ergo dormieras in parieti-
nis et dixeras: Ego dormiui. Quid est: ego dormiui?
Quia volui dormiui: noctẽ amando dormiui. Sed
ibi sequit: Exurrexi: quia hic vigilaui. Sed postea Ps.3.
q̃ vigilauit quid egit? Ascendit in celum: Fact⁹ est Marc.16.
sicut passer volando: id est ascẽdendo: singularis in
tecto: id est in celo. Ergo pellicanus nascendo: nycti-
corax moriẽdo: passer resurgendo. Ibi in solitudine
velut solus: hic in parietinis velut ab eis occisus qui
stare non potuerũt in edificio: Hic vero iam vigilans
et volans singularis in tecto: ibi interpellat p nobis. Roma.8.
Caput enim nostrũ passer est: corpus illius turtur.
Etenim passer inuenit sibi domũ. Quã domũ? In Ps.83.
celo est. interpellat pro nobis. Et turtur nidum sibi.
Ecce ecclesia dei nidũ de ligno crucis ipsius vbi po-
nat pullos suos: pullos suos. Vigilaui et factus sum
sicut passer singularis in tecto. Tota die expro- L
brabant mihi inimici mei: et qui laudabãt
me: aduersum me iurabant. Ore laudabant:
corde insidias p̃parabant. Audi laudẽ ipsorũ. Ma- Math.22.
gister scimus quia viam dei doces: et psonã non acci-
pis: Licet tributũ dari cesari? Quẽ laudas supplan-
tas. Quare nisi qr qui laudabant me aduersum me

iurabant: Unde autē hoc opprobriū: nisi qz veni fa/
cere membra mea peccatores: vt agendo penitentiā
sint in corpe meo: Inde totū opprobriū: inde psecu/
Luc. 5. tio. Quare magister vester cū peccatorib⁹ et publicanis
manducat: Nō est opus sanis medicus sed egrotā/
tibus. Utinā vos egrotare nossetis vt medicū que/
reretis: non occideretis: et p superbā dementiā falsa
sanitate periretis. Mihi autez vnde tota die expro/
brabant inimici mei: Unde qui laudabāt me: aduer/
sum me iurabant: * Quoniā cinerē * sicut pa/
nem * manducaui: et * potum meū cum fle/
tu miscebam. Quia hec genera hominū habere i
sua membra sananda voluit et liberāda: inde oppro/
brium: Hodieqz paganorū opprobriū: quale in nos
est: Quid putatis fratres: quid eos putatis dicere
nobis: Uos corrūpitis disciplinā: moresqz generis
hūani peruertitis. Quid inueheris: Dic quobrem:
Quid fecimus: Dando inquit hominib⁹ penitentie
locū: pmittēdo impunitatē omniū delictorū: Ideo
homines mala faciunt securi: qz eis cum cōuersi fue/
rint omnia dimittunt. Hinc ergo opprobrium: quo/
niā cinerem sicut panem māducaui: et potū meū cū
fletu miscebā. O qui insultas: inuito te ad istum pa/
nem. Non em̄ audes te dicere non esse peccatorem.
Discute cōscientiam tuam: ascende tribunal mentis
tue: noli tibi parcere: examia te: Loquat tibi medul/
la cordis: vide vtrū audeas innocentiā pfiteri. Hic
plane si se respexerit cōturbabit: si se non palpauerit
confitebit. Et quid agis miser: si non erit portus im/
punitatis: Si sola fuit peccandi licentia: et nulla pec/
catorū est indulgentia: vbi eris: Quo ibis: Certe et
O pro te factum est vt pauper iste cinerem sicut panem
mānducaret: et potum suū cum fletu misceret. Non te
iam delectat tale cōuiuium: Sed tamē inquit augēt
homies peccata spe venie: Imo augerent peccata de/
speratiōe venie. Nōne attendis qz licentiosa crude/
litate viuant gladiatores: Unde hoc: nisi iam tanqz
ad ferrum et victimā destinati: explere volūt libidinē
anteqz fundant sanguinē: Nonne hoc et tu tibi dice/
res: Iam peccator sum: iam iniquus: iam damnan/
dus: nulla venie spes est. Cur iam nō faciam quicqd
libet: etsi non licet: Cur non impleam quātū possum
quecūqz desidero: si post hec nō restant nisi sola tor/
menta: Nōne hoc tibi diceres: et desperatiōe ipsa pe/
ior fieres: Potius ergo te corrigit: qui indulgentiā
Eze. 18. pmittit: et dicit: Redite preuaricatores ad cor. Nolo
Eze. 33. mortē impii: tantū vt reuertat et viuat. Hoc pcul/
dubio portu pposito: deponis vela iniqtatis: cōuer/
tis proram: velificas ad iusticiam: et speras vitam:
P non negligas meditari. Nec in hoc tibi displiceat de⁹:
tanqz p istam indulgentie pmissionem securos fece/
rit peccatores. Eteni ne desperatione homies peius
viuerēt: pmisit indulgentie portū. Rursus ne de spe
venie peius viuerent: fecit diem mortis incertū: p/
uidentissime vtrumqz cōstituens: et reuertentes quo
recipiant: et differentes vnde terreant. Manduca ci/
nerē velut panē: fletū tuū cum potu misce: Per hoc
conuiuiū venies ad mensam dei. Noli desperare: p/
missa est indulgētia tibi. Deo grās inqt qz pmissa ē:
teneo pmissū dei. Ergo iā bn̄ viue. Cras inqs bn̄ vi/
uā. Indulgentiā tibi de⁹ pmisit: crastinū diē tibi ne/
Luc. 12. mo pmisit. Si male viuis: bn̄ viue iā hodie. Stulte
hac nocte auferet a te anima tua. Non dico que pre/
parasti cui⁹ erunt: sed sm qd̄ vixisti: vbi eris: Corri/
ge ergo te vt possis in corpore christi habere vocem
istā: quā (nisi fallor) libēter agnoscis: Quoniā cine/
rem sicut panem māducaui: et potum meū cum fletu
Q miscebam. A facie ire et indignationis tue:
quoniā leuasti: elisisti me. Ipsa est ira tua Al. * qz eleuās allisisti.
de nive in adam: ira cū qua omnes nati sumus. cui
nascēdo cohesimus: ira de ppagine iniqtatis: ira de
massa peccati: sm quā dicit apostolus: Fuimus et Eph. 2.
nos aliquādo natura filij ire: sicut et ceteri. Et vnde
dicit domin⁹: Ira dei manet sup eū: quia non credi/ Joh. 3.
dit in vnigenitū filiū dei. Non em̄ ait: Ira dei veniet
sup eum: sed manet sup eum: quia nō tollit in qua na
tus est. Quare ergo: Et quid sibi vult vox ista: qm̄
leuasti: elisisti me: Non em̄ ait: Qm̄ leuasti et elisisti
me: sed quoniā leuasti: elisisti me. Ideo elisisti: quia
leuasti. Unde hoc: Homo i honore positus: factus Gen. 1.
est ad imaginē dei. Leuatus in hūc honorē: erectus
a puluere: erectus a terra: accepit animā rationalē:
ppositus est ratiōis ipsi⁹ viuacitate omnib⁹ bestijs:
pecoribus: volatilibus: piscibus. Quid em̄ horū ha
bet intelligentie rationē: Quia nullū horū factū est
ad imaginē dei. Quomō nullū horum habet hūc ho
norē: sic nullū horum habet hanc miseriā. Quid em̄
pecus plangit de peccato: Que auis timet gehennā
ignis eterni: Quia nulla ei participatio beate vite:
nulli stimuli miseriarū. Homo autē quia factus est q
sit in beata vita si bene vixerit: ideo erit in misera vi/
ta: quia male vixit: Ergo qz leuasti: elisisti me: Ideo
sequit me pena: quia dedisti mihi liberum arbitriū.
Si em̄ mihi nō dedisses liberum arbitriū: et p hanc
rationem pecoribus me nō faceres meliorē: non me
sequeret damnatio iusta peccantē: Ergo p arbitriū
liberum leuasti me: et per iusticie iudicium elisisti me.
Dies mei sicut vmbra declinauerūt. Po/ R
tuerunt enim esse dies tui non declinantes: si tu a die
vero nō declinasses. Declinasti: et accepisti dies decli
nātes. Quid mirū si dies tui facti sūt siles tui: Ipsi
sunt em̄ dies declinantes quia declinasti: qui sunt dies
fumi: qz tumuisti. Supra em̄ dixerat: Defecerūt si/
cut fumus dies mei: et nūc dicit: Dies mei sicut vm/
bra declinauerūt. In hac vmbra agnoscend⁹ ē dies:
in hac vmbra videnda est lux: ne postea sera et infru/
ctuosa penitentia dicat: Quid nobis pfuit supbia: et Sap. 5.
diuitiarū iactantia quid cōtulit nobis: Transierūt
omnia tanqz vmbra. Modo dicit: Trāsibūt omnia
tanqz vmbra: et tu nō trāseas tanqz vmbra. Dies mei
sicut vmbra declinauerūt. Et ego * velut fenum Al. Mat.
arui. Quia et supra dixerat: Percussum est sicut fe/
nū: et aruit cor meū: sed reuirescet fenū irrigatū san/
guine saluatoris. Ergo sicut fenum arui ego homo
post illā preuaricationē: hoc ego iusto iudicio tuo. Tu S
autē quid: Tu * vero * domine in eternū per/ Al. * autem.
manes. Mei dies sicut vmbra declinauerūt: et tu Al. * non habet
in eternū pmanes. Temporalē saluet eternus. Non
em̄ quia ego cecidi: et tu senuisti viges ad me liberan/
dū: qui viguisti ad me humiliandū. Tu vero domine
in eternū pmanes: Et memoriale tuū in gene/
ratione et generationē. Memoriale tuū: qz non
obliuisceris i generationē: Nō vnā: sed generationē
et generationē. Pro ommē enim habem⁹ vite p/ i Timoth. 4.
sent⁹ et future. Tu exurgēs misereberis Sion: Al. * qz tēpus mi
* qm̄ venit temp⁹ vt misereris ei⁹. De tem/ serēdi eius quia
venit tempus.

Gal.4. pos: Cum autē venit plenitudo temporis misit de⁹
filiū suū factū ex muliere: factū sub lege. Et vbi sont?
1.Cor.15. Ut eos qui sub lege erant redimeret. Primi e⁹ enim
iudei: inde autem apostoli: inde illi plus q̄ qui genti
Act.4. fratres: inde illa deinceps multitudo: cui erat anima
vna ⁊ cor vnū in deū. Ergo tu exurgens misereberis
sion: quoniā venit tēpus vt miserearis eius: quoniā
2.Cor.6. venit tempus. Quod tempus? Ecce nūc tempus acce-
ptabile: ecce nūc dies salutis. Quis hoc dicit? Ser-
uus dei paulus: edificator qui dicebat: Dei edificiū
1.Cor.3. estis: qui dicebat: Sicut sapiens architectus funda-
mentū posui: ⁊ fundamentū aliud nemo pōt ponere:
p̄ter id quod positū est: qd̄ est christus iesus. Ergo ⁊
Al.⁹ placuerūt seruis tuis lapides. hic quid dicat: Quoniā beneplacitū habuerūt
serui tui in lapides eius. In lapides eius: In
T lapides sion. Sed sunt ibi ⁊ nō lapides: Cui⁹ nō lapi
Al. terre. des? Ergo qd̄ sequit̄? Et puluerís ei⁹ misere-
bunt̄. Agnoscam⁹ lapides in sion: agnoscam⁹ pul-
uerē in sion. Nō em̄ dicit: lapidū eius miserebunt̄.
Sed qd̄ ait? Quoniā beneplacitū habuerūt serui tui in
lapides eius: ⁊ puluerís eius miserebunt̄. Benepla-
citū habuerūt in lapides eius: puluerís autē misere-
bunt̄. Intelligo lapides sion omnes p̄phetas: ibi p̄-
missa est vox p̄dicatiōis: inde assumptū est euangeli-
cū officiū: p illud p̄conū cognitus ē christus. Ergo
serui tui beneplacitū habuerūt in lapides sion. Sed
illi p̄uaricatores recedētes a domino: malisq̄ factis
suis offendētes creatorem: in terrā vnde sumpti sunt
redierūt. Puluis facti sūt. impii facti sunt: De quib⁹
Ps.1. dicit̄: Nō sic impii nō sic sed tanq̄ puluis quē proij
cit ventus a facie terre. Sed expecta domine: sustine
dn̄e: patiens esto dn̄e: nō irruat vent⁹: ⁊ auferat hūc
puluerē a facie terre. Veniāt veniāt serui tui: agno-
scant in lapidibus eloquia tua: misereant̄ puluerís
Gen.1. sion: formet̄ hō ad imaginē tuam: dicat puluis ne pe
reat: memēto q2 puluis sumus. Et puluerís eius mi-
serebunt̄. Hoc de sion. Nūquid non erat puluis qui
dominū crucifixit? Quo peius est: puluis de pariet-
nis ruinarū. Puluis erat p̄fus: Verūtamē nō fru-
stra de puluere dictū erat: Pr̄ ignosce illis q2 nesciūt
Act.4. qd̄ faciūt. De illo puluere venit p̄tes tot miliū credē-
tiū: ⁊ p̄cia rerū suar̄ ad pedes aplor̄ ponētiū. Ergo
extitit de illo puluere hūanitas: ⁊ formata: ⁊ formo-
sa. Quis em̄ de gentibus sic? Qui paucos miramur h̄
Act.2.et.4. fecisse ad illor̄ tot milia: Subito p̄mo tria milia: po-
stea quinq̄ milia: Oēs in vnitate viuētes: oēs vēdi-
tarū rerū suar̄ p̄cia ad pedes aplor̄ ponētes: vt di-
stribueret̄ vnicuiq̄ put cuiq̄ opus erat: quib⁹ erat
aīa vna: ⁊ cor vnū in deū. Quis hoc fecit etiā de isto
Gen.2. puluere: nisi qui ⁊ ip̄m adam fecit ex puluere: Hoc ḡ
V de sion: sed nō tm̄ in sion. Quid igit̄ sequit̄? Et ti-
mebūt gentes nomē tuū dn̄e: ⁊ oīs reges
terre gloriā tuā. Iam qm̄ miserit⁹ est sion. iā qm̄
s̄ui tui bn̄placitū habuerūt i lapides eius cognoscē-
do fundamentū aplor̄ ⁊ p̄phar̄: iam qm̄ miserti sūt
puluerís eius: vt formaret̄ vl̄ potius reformaret̄ hō
viuus ex puluere: Hinc p̄dicatio creuit i gentibus.
Timeāt nomē tuū gentes: ⁊ oēs reges terre gloriā
Eph.2. tuā. Veniat ⁊ ali⁹ paries de gentib⁹: agnoscat lapis
Al.⁹ Quia. angularis: Ibi hereāt duo de diuerso venientes: sed
iam nō aduersa sentiētes. Quoniā edificauit dn̄s
sion: Hoc agit̄ nūc. Eāt lapides viui in structurā: n
currat. nō in ruinā. Edificat̄ sion. cauete parietinas.

Edificat̄ turris: cauete diluuiū: edificat̄ arca: obser-
uate diluuiū. Hoc agit̄ nunc: quoniā edificauit do-
minus sion. Sed edificata sion: nunc quid net? Et
videbitur: inquit: in gloria sua. Ut edificaret Al. [illegible]
sion: ⁊ vt esse fundamentū i sion: visus est i sion: sed sua.
nō in gloria sua. Vidimus eum ⁊ nō habebat speciē
neq̄ decorē. Et vo cū venerit iudicare cum angelis Esa. [illegible]
suis: q̄i cōgregabunt̄ ante eum oēs gentes: q̄i oues
ad dexterā. hedi ad sinistrā separabunt̄: nōne tūc vide- Math. [illegible]
bunt in quē pupugerūt? Et cōfundent̄ sero: q̄ p̄ma Zach. [illegible]
penitētia ⁊ salubri cōfundi noluerūt. Edificabit dn̄s
sion: ⁊ videbit̄ in gloria sua: qui in illa p̄mo visus est
in infirmitate sua. Et respexit in orationem X
humiliū: et non despexit deprecationem [illegible]
eorū. In edificatiōe sion hoc agit̄ mō: edificantes
sion orant ⁊ gemūt. Ille vn⁹ paup: q̄t paupes multi:
q2 multa in tot gentib⁹: vn⁹ q2 vnitas pacis ecclesie.
Ipse vn⁹: ipse multi. Un⁹ p̄pter charitatē: multi p̄p̄
latitudinē. Ergo nūc orat̄. nūc currit̄. Nūc si qs ali-
qd̄ alit̄ erat: et alit̄ se habebat: māducet cinerē sic pa-
nē: ⁊ potū suū cū fletu cōmisceat. Nūc tēp⁹ ē cū edi-
ficat̄ sion: nūc intrāt lapides in structurā. Perfecto
edificio ⁊ dedicata domo quid curris sero q̄siturus:
inaniter petiturus: frustra pulsatur⁹: foris remāsur⁹ Math. [illegible]
cū q̄nq̄ virginib⁹ fatuis? Nūc ergo curre: Respexit
em̄ in orationē humiliū: et nō despexit precē eorum.
Scribant̄ hec in generationē alterā. Cū Al.⁹ [illegible]
hec scribebant̄: hec nō ita p̄derant eis inter q̄s scri- [illegible]
bebant̄. Scribebant̄ em̄ ad p̄phetandū nouū testa-
mentū: inter homies q̄ viuebāt ex veteri testamēto.
Sed ⁊ illud vetus testamentū deus dederat: ⁊ in illa
terra p̄missiōis p̄plm̄ suū collocauerat. Sed quoniā
memoriale tuū in generatiōe ⁊ generationē: nō ini-
quor̄ est: sed iustor̄. In vna generatiōe pertinet ad
vetus testamentū: in alia autē generatiōe p̄tinet ad
nouū testamentū. Et q2 hoc qd̄ p̄phetatū est nouum
testamentū p̄nunciat: Scribant̄ hec inquit in gene-
rationē alteram: ⁊ p̄plus q̄ creabit̄ laudabit dominū:
Nō popul⁹ qui creatus est: sed p̄plus qui creabitur.
Quid euidētius fratres mei: q̄ hic p̄dicta est illa cre
atura: de qua dicit aplus: Siqua igit̄ i christo noua 2.Cor. [illegible]
creatura: vetera trāsierūt: Ecce facta sunt oīa noua:
Omnia autē ex deo. Quid est: oīa aūt ex deo? Et ve-
tera ⁊ noua: q2 memoriale tuū in generatiōe ⁊ gene-
rationē. Et populus q̄ creabit̄ laudabit do-
minū: Quoniā p̄spexit ex alto sancto Al.⁹ [illegible]
suo. Prospexit ex alto: vt veniret ad humiles: ⁊ ex [illegible]
alto factus est hūilis: vt exaltaret hūiles.
Sermo secūdus: de secūda parte psalmi.
Hesterno die audiuimus cuiusdā pauperis ge- X
b mitū in oratiōe eumq̄ esse cognouim⁹: qui
p̄pter nos paup factus est cū diues esset: vt 2.Cor. [illegible]
illius paupertate nos ditaremur: eiq̄ membra cohe-
re ⁊ p suum caput loquētia vidimus. Vidimus em̄
ibi ⁊ nosipsos: si tm̄ p eius gratiā aliquid ⁊ nos. Fu-
erunt autē iam erāt verba gemituū: ⁊ ceperāt cōsolatio-
nū. Sed ea finiri hesterno die tractando minime po-
tuerūt: In his que restant audiamus hodie nō iam
gementē pauperē: sed gaudentē. Ideo gaudentē q2
sperantē: Ideo sperantē q2 nō de se p̄sumentē. Pre-
nunciauit fel cātatē rerū hūanar̄ in scripturis dei et
adiecit: Scribant̄ hec in generationē alterā: ⁊ p̄plus
q̄ creabit̄ laudabit dn̄m: Quoniā p̄spexit ex alto sancto

tio. Vnusquisque sermo hesternus productus est. Videte q
sequat. Dominus de celo in terram aspexit:
Ut audiret gemitum compeditorum: vt sol-
ueret filios mortificatorum. Inuenimus in alio
Ps. 78. psalmo dictum: Intret in conspectu tuo gemitus com-
peditorum. et in eo loco dictum. vbi vox martyrum intelli-
gebat. Vñ martyres compediti: Nõne catenati po-
tius q̃ cõpediti: Ductos eñ sanctos dei martyres
post iudices: p prouincias circueuntes: in catenas no-
uimus missos. in cõpedes autẽ nõ nouimus. Cogno-
scant t cõpedes disciplinę dei t timoris eius: de quo
Eccl. 1. dictũ est: Initiũ sapiẽtię timor dñi. Per hunc enim
timorẽ nõ timuerũt serui dei eos qui corp⁹ occidũt:
animã autẽ nõ possunt occidere: q: eum timebãt qui
habet potestatẽ t corpus t animã occidere in gehẽ-
nam ignis. Nisi eñ cõpedibus timoris hui⁹ ligati
essent martyres: qñ illa oĩa dura t molesta sustinerẽt
a persecutorib⁹ suis: cũ eis liberũ fuerit facere qd coge
bant. t euadere qd patiebant: Sed alligauerat eos
dñs istis cõpedibus duris quidẽ t molestis ad tem-
pus: sed tolerãdis, pter pmissa eius cui dicat: Pro-
Ps. 16. pter verba labiorũ tuorũ: ego custodiui vias duras.
Gemendũ quidẽ est in his cõpedibus ad impetran-
dã misericordiã dei: Vñ vox martyrũ est i alio psal-
Ps. 78. mo: Intret in cõspectũ tuũ gemitus cõpeditorũ: Nõ
tamẽ euitandi sunt tales cõpedes vt appetat pnicio-
sa libertas: t temporalis vitę breuisq dulcedo: quã
sequat amaritudo ppetua. Proinde scriptura ne re-
cusemus esse cõpediti sapiẽtię: sic nos alloquit: Au-
Eccl. 6. di fili t excipe sententiã meã: t ne abiicias consiliũ
meũ: et infer pedẽ tuũ in cõpedes illius: t in torquẽ
eius collũ tuũ: Subiice humerũ tuũ t porta illã: et
ne oderis vincula ei⁹: In oĩ aĩa tua accede ad illã:
t in omni virtute tua serua vias eius: Inuestiga t in-
quire t innotescet tibi: et cõtinẽs factus ne derelinqs
eam: In nouissimis eñ inuenies requiẽ eius: t con-
uertet tibi in letitiã: t erũt tibi cõpedes eius in pte-
ctionẽ fortitudinis: t torques illi⁹ i stolã glorię: De-
cus eñ aureũ est in illa: t vincula illi⁹ fila hyacinthi-
na. Stolã glorię indues eã: t coronã exultatiõis su-
pones tibi. Clamẽt g cõpediti q̃dã sunt in vincu-
lis disciplinę dei: in q̃ sunt exercitati martyres: Sol-
uent cõpedes t volabunt: t eadẽ ipsa in ornamentũ
postea puertent. Factũ est hoc de martyrib⁹. Quid
eñ psecutores occidendo fecerũt: nisi vt compedes
soluerent. t in coronas cõuerterent: De celo g pro-
E spexit dñs vt audiret gemitũ compeditorum: vt soluat
filios mortificatorũ. Mortificant illi: hic autẽ mor-
tificatos qui: nisi nos: Quõ autẽ soluimur nos: nisi
Ps. 115. cum dicim⁹ ei: Dirupisti vincula mea: tibi sacrifica-
bo hostiã laudis: Soluat aũt vnusquisq a vinculis
cupiditatũ malarũ vel a nodis peccatorũ suorũ. Re-
Io. 11. missio peccatorũ solutio est. Quid eñ pdesset Laza-
ro: q: pcessit de monumẽto: nisi diceret: Soluite eũ
t sinite abire: Ipse quidẽ voce de sepulchro suscita-
tus: ipse clamando animã reddidit: ipse terrenã molẽ
de illo sepulchro impositã vicit: et pcessit ille vinct⁹.
Non ergo pedibus priis sed virtute pducentis hi
hoc in corde pnitẽtis. Cum audis hominẽ pnitere
peccatorũ suorũ: iam reuixit. Cũ audis hominẽ cõfi-
Math. 16. tendo pferre cõscientiã: iam de sepulchro educt⁹ est:
sed nõdũ solut⁹ est. Vñ soluit: A quib⁹ soluit: Que
solueritis in terra: erũt soluta t in celo. Merito

p ecclesiã dari solutio peccatorũ pot: suscitari aũt ipse Greg. li. 3 mora.
mortu⁹ nõ nisi int⁹ clamãte dño põt. Hoc eñ deus 49.
interius agit. Loquimur ad aures vestras: vñ scim⁹
quid agat in cordib⁹ vestris: Qd aũt intus agit: nõ
a nobis sed ab illo agit. Prospexit g vt soluat filios
mortificatorũ. Quos mortificatorũ audistis: quos
filios audistis. Quid deinde: Quare hoc agit: Au- D
scultat: Ut annũciet in sion nomẽ domini. Ut annũciet
Primo eñ pmebat ecclesia: qñ mortificabant com-
pediti: post illas pssuras annũciat in sion nomẽ do-
mini: cũ magna libertate in ipsa ecclesia. Ipsa enim
sion: nõ ille vnus loc⁹ pmo supbus: postea captiua-
tus: sed sion cui⁹ vmbra erat illa sion quę interptat
speculatio: Propterea q: i carne posita videm⁹ i pos-
ra extendẽtes nos: nõ ad presens qd est. sed ad id qd
futurũ est: ideo speculatio. Oĩs eñ speculator longe
pspicit. Specula dicit vbi ponunt custodes. Fiũt
istę speculę in saxis: in mõtibus: in arborib⁹: ad hoc
vt de loco eminẽtiore longe videat. Sion g specula-
tio: ecclesia speculatio. Vñ speculatio: Longe vide-
re. hoc est speculatio. Labor est enim ante me donec Ps. 72.
introeam in sanctuariũ dei: et intelligã in nouissima.
Qualis speculatio intelligere in nouissima: Trãsire
mare videndo: non nauigando: t habitare in extre-
mis maris: id est ibi ponere spem in eo: qd erit finito
seculo. Ergo si ecclesia speculatio: vbi iam annũciat
nomẽ dñi: Nõ solũ nomẽ dñi in hac sion annũciat:
sed t laus eius inquit i hierusalẽ. Et quõ annũciat:
Audi. In cõueniẽdo populos in vnum: et Et reges.
regna vt seruiat dño. Unde hoc factũ nisi san-
guine mortificatorũ: Vñ hoc factũ: nisi gemitib⁹ cõ-
peditorũ: Exauditi g sunt q̃ erant in pssura t tribula-
te: vt esset nostris tpibus ecclesia in tanta gloria quã
videm⁹: vt iam regna q̃ psequebant, ipsa seruiãt do-
mino. Respõdit ei in via fortitudinis suę. Et virtutis.
Cui rñdit: nisi dño: Quis respondit: Supra videa-
mus: Et laus eius inquit in hierusalẽ: In cõueniẽdo
populos in vnũ t regna: vt seruiãt dño. Respõdit ei
in via fortitudinis suę. Quę ei respõdit. aut quis ei
respõdit in via fortitudinis suę: Quęram⁹ g primo
quis respõdit: et sic qram⁹ q̃ sit via fortitudinis ei⁹.
Superiora verba inducit: rñdisse aut laudẽ eius aut
hierusalẽ. Supra eñ dixerat: Et laus eius in hieru-
salẽ: In cõueniẽdo pplos in vnũ: t regna vt seruiant
dño. Respõdit ei: nõ possumus dicere regna: q: re-
sponderũt dixisset. Rñdit ei: nõ possum⁹ dicere ppli:
quia t hic responderũt dixisset. Quia g respondit ei:
Singularẽ numerũ q̃rimus singularis: t nõ inuenim⁹:
nisi aut laudẽ ei⁹: aut hierusalẽ. Et q: hoc ambiguũ
est vtrũ laus eius an hierusalẽ: in vtrũq tractem⁹.
Quõ et respõdet laus eius: Nã et gratias agũt vo-
cati ab illo. Ille eñ vocat: nos respõdem⁹: non voce
tñ de nõ lingua s vita. Si eñ vocat te de⁹: et [illegible]
t tu male viuis: vocanti ei⁹ nõ rñdes: Nec laus ei⁹
rñdet ei de te: q: sic viuis vt ille nõ laudet sed potius
blasphemet p te. Cũ aũt sic viuim⁹ vt p nos laudet
de⁹. rñdit ei laus ei⁹ de vocatis t sanctis ei⁹. Rñdit ei
hierlm: Vocata ẽ eñ t hierlm. Et prima hierlm noluit
audire: t dictũ ẽ ei. Ecce relinquet vob domus vestra de- Math. 23.
ta. Dñs in hierlm flagellat clamãs: t ñ rñdet. quoties vo-
lui cõgregare filios tuos sicut gallina pullos suos sub
alas suas: t noluisti: nõ rñdet. Plãtat desup et p fru-
ctu spinę pferunt. Et vox illa hierlm de q̃ dictũ est:

Esa.54. Letare sterilis que non paris: erumpe et clama que nō
Gal.4. parturis: quia multi filii deserte magis quam eius que habet
virū: rūdit ei. Quid est: rūdit ei? Nō ptepsit vocan-
tē. Quid est: rūdit ei? Ille pluit: illa fructū dedit. Re-
F spōdit ei. Sed vbi? In via fortitudinis sue. Nunquā
in se: Nā quid esset in se: aut quā vocē haberet in se: de
se: nisi solā vocē peccati: vocē iniquitatis? Excute vocē
Ps.40. ipsi9: quid ā inuenis nisi tumultū? Ego dixi dñe misere-
re mei: sana animā meā: quia peccaui tibi. Porro si
iustificata est: respondit ei: non ex meritis suis: sed ex
manibus ipsius. Ubi? In via fortitudinis sue. Chri-
Jo.14. stus est ipse est. Ego sum inquit via: veritas et vita.
Sed ante resurrectionē non agnoscebatur a populo
2.Cor.13. suo: Et maxime crucifixus ex infirmitate latuit quis
esset: donec fortis resurgēdo appareret. Nō ei ergo
respondit ecclesia in via infirmitatis: sed in via forti-
tudinis sue: quia post resurrectionē vocauit ecclesiā
de toto orbe terrarum: iā nō infirm9 in cruce: sed fortis i
1.sent.d.l.24. Di.4. celo. Non enim laus fidei christianorum est: quia credūt
mortuū christū. F Sed quia credūt resurrexisse christū. Nā
mortuū et pagan9 credit: et hoc tibi pro crimine obijcit:
quia in mortuū credidisti. Que igitur laus tua? Credere
resurrexisse christū: et sperare te resurrecturū esse per chri-
stū: Hec est laus fidei. Si enim credideris in corde tuo:
Roma.10. quia dñs est christ9 iesus: et confessus fueris ore tuo: quia
de9 suscitauit eū a mortuis: saluus eris. Nō ait: si cō-
fessus fueris: quia de9 eū tradidit occidendū: sed quia eū
Roma.8. de9 suscitauit a mortuis: si cōfessus fueris tūc saluus
Roma.10. eris. Corde enim creditur ad iustitiā: ore autē cōfessio fit
ad salutē. Quare autē credim9 et mortuū? Quia cre-
dere eū resurrexisse nō possum9: nisi prius mortuū fu-
isse credam9. Quis enim resurgit: nisi mortuus fuerit?
Quis euigilat: nisi prius dormierit? Sed nunquid qui
Ps.40. dormit nō adiciet vt resurgat? Hec fides est christi-
Esa.54. anorū. In hac quippe fide in qua cōgregata est ecclesia: multi
G filii deserte magis quam eius que habet virū. Rūdit ei:
Dixit ei laudē suam ei9 quam cepta in via fortitudinis ei9:
nō in via infirmitatis eius. Quid ei rūderit: iā supra
audistis: In cōueniēdo ppłos in vnū et regna: vt ser-
uiant dño. In hoc ei quippe rūdit in vnitate: Qui autē nō
est in vnitate non ei rūdet. Ille enim vnus est: ecclesia
vnitas. Nō respōdet vni: nisi vnitas. Sed existūt qui
dicant: Jam hoc factū est: respōdit ei: in omnib9 gen-
Ibidem. tibus ecclesia pariens filios plures quam illa que habebat
virū. Respōdit in via fortitudinis sue: Credidit enim
christū resurrexisse: crediderūt in eū oēs gentes: Sed
illa ecclesia que fuit omniū gentiū: iam non est: periit.
Hoc dicūt qui in illa nō sunt. O impudentē vocē. Illa
nō est: quia tu in illa nō es. Uide ne tu ideo nō sis: Nā
illa erit: et si tu nō sis. Hanc vocē abominabilē et de-
testabilē: presumptionis et falsitatis plenā: nulla verita-
te suffultā: nulla sapientia illuminatā: nullo sale con-
ditā: vanā temerariā precipitē perniciosam. preuidit spi-
ritus dei: et tanquam contra illos eū annūciaret vnitatē:
In cōueniēdo ppłos in vnū et regna: vt seruiāt dño.
Usque subaudi et: rūdit ei: vsque laus eius: vsque hie-
rusalē mater nostra de peregrinatione reuocanda: festosa cū
multis filiis: magis quam ea que habebat virū. Cum qui-
H dā dicturi erāt contra. fuit et nō est. Exiguitatē inqt
Ex.? exiguitatē. inuncia. dierū meorū annūcia mihi. Quid est quod nescio:
qui recedentes a me murmurant contra me? Quid est quod per-
diti me perisse cōtendūt? Certe enim hoc dicūt: quia fui:
et non sū: Annūcia mihi exiguitatē dierū meorū. Nō

a te pro illos dies eternos: Illi sine fine sūt: vel ego
nō ipsos quero: Temporales quero. Temporales dies mihi
annūcia. Exiguitatē dierū meorū: nō eternitatē dierū
meorū annūcia mihi. Quādiu ero in isto seculo: annū-
cia mihi: propter illos qui dicūt: fuit et iā nō est: propter illos
qui dicūt: impletę sunt scripturę: crediderūt oēs gen-
tes: sed apostatauit et periit ecclesia de omnib9 gentib9.
Quid est hoc: exiguitatē dierū meorū annūcia mihi?
Et annūciauit: nec vacua fuit vox ista. Quis annū-
ciauit mihi nisi ipsa via? Quid annūciauit? Ecce ego
vobiscū sum vsque in cōsummationē seculi. Sed hic Math.ult.
exultāt et dicūt: Uobiscū sū inqt vsque in cōsummatio-
seculi: quia nos preuidebat: quia nos donati erit in terra. Nā
quid ipsa est que dicit: Exiguitatē dierū meorū annūcia
mihi: ac nō illa potius que superius loquebatur. In cōueniē-
do ppłos in vnū et regna: vt seruiant dño? Uā nobis
cos volet: Quia et imperatores contra hereticos leges po-
nūt. Vox impletū est: Et regna vt seruiāt dño. Nō enim
vos filii estis illorum mortificatorum: quorum vox cōpedi-
torum exaudita est a dño? Absit. Nō hoc indicat facta
vestra: nō hoc indicat superbia vestra: nō hoc indicat va-
nitas vestra. Nō sapitis et fortis estis. Sal infatuatū Math.5.
estis: ideo et ab homib9 cōculcami. Audite quid dicat I
ecclesia. Que ecclesia? Que cōgregauit ppłos in vnum.
Que ecclesia? Que cōgregauit regna vt seruiāt dño.
Docta vocib9 vris et falsis opinionib9 vestris: petit a
deo vt exiguitatē dierū suorum annūciet sibi: et inuenit
dñm dixisse: Ecce ego vobiscū sū vsque in cōsumma- Math.ult.
tionē seculi. Hic vos dicitis: De nobis dixit: Nos
sum9: nos erim9 vsque i cōsummationē seculi. Inter-
roget ipse christ9 cui dictū est: Exiguitatē dierū me-
orū annūcia mihi. Et predicabitur inqt hoc euāgeliū in Math.24.
vniuerso orbe in testimoniū oib9 gentib9: et tunc ve-
niet finis. Quid est quod dicebas: hoc certe fuit et pūt:
Dñm audi annūciantē exiguitatē dierū meorū. Pre-
dicabitur inqt hoc euāgeliū. Ubi? In toto orbe terrarū.
Quib9? In testimoniū oib9 gentib9. Quid postea?
Et tūc veniet finis. Nō vides adhuc esse gentes in
quib9 nōdū est predicatū euāgeliū? Cum quibus necesse sit
impleri quod dñs dixit? Exiguitatē dierū meorū annū-
ciabis ecclesie: vt predicetur hoc euāgeliū in oib9 gentib9:
et tūc veniet finis. Quid est quod dicis iā perisse ecclesi-
am de omnib9 gentib9: quia ad hoc predicatur euāgeliū:
vt possit esse in oib9 gentib9? Ergo vsque in finē seculi
ecclesia in omnib9 gentib9: et ipsa est exiguitas dierū
quia exiguū est omne quod finitur. vt iā in eternitatē ab ista
exiguitate transeatur. Pereāt heretici: pereāt quod sunt:
et inueniantur vt sint quod nō sunt. Exiguitas dierū vsque
in finem seculi erit. Exiguitas dierum ideo: quia totū
hoc tempus: non dico ab hoc hodierno die vsque in
finem seculi: sed ab adam vsque in finem seculi exigua
gutta est cōparata eternitati. Non quippe blandiantur sibi
contra me heretici: quia dixi: Exiguitatem dierum
meorū: quasi non permansuram vsque in finem seculi. Ex. [illegible]
Quid enim addidit? Ne reuoces me in di-
midio dierum meorū. Uolo quomodo heretici
loquuntur: sic mecum agere. Usque in finem seculi me
perduc: non in dimidiū dierum meorum. Et postea
mihi dies exiguos: vt donec mihi postea dies eter- K
nos. Quare ergo de exiguitate dierū requiris? Qua-
re? Uis audire? In generatione generatio- Ex. [illegible] generat.
nū anni tui. Ideo ergo de dieb9 exiguis qui sunt ec-
licet vsque in finē seculi durēt mecū illi dies: exigui sūt.

in cōparatione dierū tuorū. Anni eni tui in genera-
tione generationū. Quare nō ait: anni tui in secula
seculorū. sic eni magis solet eternitas significari in
sanctis scripturis: sed ait. In generatiōe generatio-
num anni tui: Sed qui anni tui: Qui nisi q nō ve-
niunt vt transeāt: Qui nisi q nō ideo veniūt vt non
sint: Omnis eni dies i hoc tpe ideo venit vt nō sit:
ois hora: ois mensis: ois annus. Nihil horum stat:
antq venit erit: cū venerit nō erit. Illi ergo anni tui
eterni: anni tui q nō mutant: in generatiōe genera-
tionū erūt. Est quedā generatio generationū in illa
erūt anni tui. Que est ista: Est quedā si sit q agno-
scamus in illa erim⁹: et anni dei in nobis erūt. Quō
in nobis erūt: Quō ipse de⁹ in nobis erit. Vn̄ dicitū
est. Ut sit deus oia in oibus. Nō eni aliud anni dei:
et aliud ipse de⁹: Sed anni dei: eternitas dei est. Eter-
nitas ipsa dei substantia est: q nihil habet mutabile:
ibi nihil est p̄teritū quasi iam nō sit: nihil est futurū
quasi nondū sit: sed nō est ibi nisi est: Nō est ibi fuit
et erit: q: et qd fuit iam nō est: et qd erit nondū ē. sed
quicqd ibi est nō nisi est. Merito sic misit de⁹ famu-
lum suū moysen. Quesiuit eni nomē mittētis se re-
quisiuit et audiuit: nec deserta est desideriū cōcupi-
scentie bone. Quesiuit aūt nō quasi curiositate p̄su-
mendi. sed necessitate ministrādi. Quid inqt dicā fi-
liis israel. si dixerint mihi: qs te misit ad nos: Et ille
indicās se creature creatorē: deū homini: immortalē
mortali: eternū tpali: Ego inqt sum q sum. Tu dice
res: ego sum. Quis: Caius: alius lucius: alius mar
cus. Aliud ne diceres: nisi nomē tuū diceres: Hoc
expectabat de deo. Hoc eni erat qsitū. Quid voca-
ris: A quo me missum esse respōdebo querētibus:
Ego sum. Quis: Qui sum: Hoc est nomē tuū. Hoc
est totū qd vocaris. Nō esset tibi nomē ipm esse: nisi
quicqd est aliud tibi cōparatū inueniret nō esse ve-
re. Hoc ē nomē tuū: Exprime hoc idē meli⁹. Vade
inqt: et dic filiis israel. Qui est misit me ad vos: Ego
sum q sum: q est misit me ad vos. Magnū ecce est:
magnū est. Ad hoc homo qd ē: Ad illud tā magnū
est homo quid est quicqd est. Quis apprehendat il-
lud esse: Quis eius particeps fiat: Quis anhelet:
Quis aspiret: Quis ibi se esse posse p̄sumat: Noli
desperare humana fragilitas: Ego sum inquit deus
abraam et deus isaac et deus iacob. Audisti qd sim
apud me audi et qd sim pp̄ter te. Hec igit eternitas
vocauit nos: et erupit et eternitate verbū. Iam eter
nitas: iam verbū. et nondū tēpus. Quare nondum
tps: Quia factū est et tps. Quō factū est et tempus:
Oia per ipm facta sunt: et sine ipo factū est nihil. O
verbū ante tempora p qd facta sunt tpa: natū est in
tempore cū sit vita eterna: vocās tpales faciēs eter-
nos. Hec generatio generationū. Generatio eni va
dit: et generatio venit. Et videtis generatiōes hoīm
sic esse in terra tanq in arbore folia. Sed in arbore
oliue vel lauri vel cuiuscūq alteri⁹ q toto tpe fronde
vestita est: sic tanq folia gen⁹ humanū terra portat:
plena est hoibus: sed cū alios morientib⁹: alii nascen-
do succedūt. Semp eni arbor illa veste viridi orna-
ta est. Sed subter attende q multa calces arida fo-
lia. Ergo fuit generatio sub adam trāsiit. Nam sunt
inde quidā futuri principes eternitatis dei etiam illo
tpe. Inde eni abel: inde seth: inde enoch. Trāsiit il-
la generatio: venit diluuiū. remāsit vna domus. Et
illa generatio deus aliquo ipm noe: et tres filios ei⁹:
et tres nurus ei⁹. In tota eni domo ista octonaria:
solus vn⁹ peccator inuētus est. Accessit numer⁹ su-
periori generationi. Deinde de trib⁹ filiis noe: tāq
de trib⁹ mēsuris farine implet⁹ est orbis. Electus est
abraā: isaac et iacob: sancti viri patriarche placue-
runt deo. Sed et illa generatio sequētes etiā gene-
rante ꝯ: Dederūt ꝓphetas: dederūt p̄conea dei. Ve-
nit etiā postea et ipe dn̄s noster iesus christus: misit
fermentū i tres mēsuras farine quousq fermentet to-
tum. Temporibus in terra carnis illi⁹ fuerūt apli: fuerūt
sancti: ipo⁹ illos alii sancti. Et nūc in noīe christi qc-
cūq sunt sancti: et post nos qcūq erūt et vsq in fi-
nem seculi qcūq sancti. De tot generationib⁹ colli-
gens oēs sanctos ꝓles oim generationū: et faciens vi-
derā generationē. In ista generatiōe generationū
anni tui: id est eternitas illa. in illa generatiōe erit q
de oibus generatiōib⁹ colligit. et in vnā redigit. ipa
particeps erit eternitatis tue. Ceteris generatiōes im-
plendis tpibus generant. et quibus illa i eternū rege
nerat. mutata viuificabit: erit idonea portare te: vi-
res accipiēs a te. In generatione generationū anni
tui. *In *principio terrā tu fundasti dn̄e:
Nouā eternitatē tuā: qr p̄cedis oia q fecisti. Princi
pio tu dn̄e terrā fundasti Et opa manuū tuarū
sunt celi. Ipsi peribunt tu aūt pmanes: et
oēs sicut vestimentū veterascēt. Et sicut
opertoriū mutabis eos: et mutabūt: tu aūt ve-
ro idem ipse es: Tu q es: Idē ipse es. Tu qui dixi
sti: Ego sum q sum: idē ipse es. et ꝯuersa etiā pa nō
essent nisi et terre p tenet i terrā nō qd ipse es. Tu vo
idē ipse es: Et anni tui nō deficiēt. Illi anni tui
nō deficiēt: illi anni tui q erūt in generatiōe genera-
tionū. nō deficiēt. Hec qsiuit: exiguitatē dierū meo
rū ꝯtere a te: nisi scirē oēs dies seculi ab initio vsq i
finē exiguos esse i cōparatiōe eternitatis tue. Nouā
q vn̄ interrogauerim: Non se extollāt heretici: q il
exigui dies fuerint ecclesie toto orbe diffuse: Nā et
vsq in finē cū sint: exigui sunt. Quare exigui sunt:
Qui q finiēdi sunt. Anni illi q erūt i generatiōe
generationū. hi amādi. hi desiderādi. his suspirā-
dū: ppter hos i vnitate pmanendū: ppter hos quic-
qd hereticoꝝ mali ē tolerādū: ppter hos plano fi-
dendū: ppter hos lucrādi q errauerāt: et reuocādi q
perierāt: Illuc debet eē desideriū. Sz tū vt xpoliti vt
male garruli. vt calūniosis susurrātib⁹ detractorib⁹
respōdeā. Nos mihi annūcia exiguitatē dieꝝ meoꝝ:
et ne me reuoces i dimidiū dieꝝ meoꝝ: vt aī me au
feras de tra q tot⁹ orbis euāgelio repleat. Si missionē
p ii mei dicens. Oportet p̄dicari euāgeliū h in toto
orbe terrarū i testimoniū oib⁹ gētib⁹: et tūc veniet fi
nis. Quid ad hec fres: Plana sut manifesta sūt: De⁹
fundauit terrā sam⁹. opa manuū ei⁹ sūt celi. Ne pu
tetis eni q il alio deū facere manu: aliud vbo. Qd fa
cit vbo h facit manu. Nō eni distinct⁹ est corporeis
mēbris q dixit Ego sum q sū. Et forte vbū eius est
man⁹ ei⁹. Certe man⁹ ei⁹ ē vtus ei⁹. Quia eni dictū
est: Fiat firmamētū: et factū est firmamētū. Vbo in-
telligit fecisse. Quia vbo dixit: Faciam⁹ hoiem ad
imaginē et silitudinē nr̄as: q̄si manu videt fecisse. Tu
di ergo. Opera manuū tuarū sunt celi. Ecce qd ver
bo fecit: vsq etiā manibus fecit: qr virtute sua fecit:
qr potestate sua fecit. Attende potius quid fecerit:

et noli querere quod fecerit. Multum est enim te comprehendere quod fecerit: cum teipsum sic fecerit: ut paruus sis seruus obediens: et postea fortasse amicus intelligens.

2. Pet. 3. Ergo opera manuum tuarum sunt celi: Ipsi peribunt: tu autem permanes. Aperte dixit hoc apostolus petrus. Celi erant olim de aqua: et per aquam constituti dei verbo: per quod qui factus est mundus: ab aqua mundatus deperijt. Terra autem et celi qui nunc sunt: eodem verbo repositi sunt igni reseruandi. Iam ergo dixit perisse celos per diluuium: Perisse autem nouimus celos secundum quantitatem et spacia aeris huius. Excreuit enim aqua: et totam istam capacitatem ubi aues volitant occupauit: ac sic utique celi perierunt propinqui terris: Celi secundum quod dicuntur aues celi. Sunt autem et celi celorum superiores in firmamento. sed utrum et ipsi perituri sint igne: an hi soli celi qui etiam diluuio perierunt: disceptatio est aliquanto scrupulosior inter doctos: nec facile: maxime in angustia temporis explicari potest. Dimittamus ergo eam vel differamus: Nouerimus tamen perire ista. deum manere. Et si manent quedam cum deo que facta sunt a deo: si manent in se et in deo: non recedendo a deo. Quid enim? Dicturi sumus fratres quia angeli perituri sunt igne quo incendetur mundus? Absit. Sed quid? Dicemus quia angelos deus non fecerit? Absit. Sed quid dicemus?

Ps. 32. Et vnde essent: si non ab illo facti essent? Ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. Dictum est enim hoc cum operum eius commemoratio fieret: in quibus et angeli nominati sunt. Erunt ergo cum illo angeli etiam mundo igne flagrante: Et erit incendium mundi: non incendens

Dan. 3. sanctos dei. Quod fuit caminus regis tribus pueris: hoc erit ardens mundus iustis in trinitate significatis.

Forte hic celos etiam non importune intelligamus ipsos sanctos dei in quibus manens deus intonuit preceptis: choruscauit miraculis: imbrificauit terram sapientia

Ps. 18. veritatis. Celi enim enarrauerunt gloriam dei. Sed nunquid et ipsi peribunt? An secundum quendam modum peribunt? Secundum quem modum? Secundum vestimentum. Quid est secundum vestimentum? Secundum corpus. Vestimentum enim anime corpus.

Matth. 6. Dominus enim vestimentum nominauit ubi ait: Nonne anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum? Quod ergo

2 Cor. 4. perit vestimentum? Et si exterior homo noster corrumpitur: sed interior renouatur de die in diem. Ergo ipsi peribunt: sed secundum corpus: tu autem permanes. Si quod secundum corpus peribunt: ubi resurrectio mortuorum? Ubi exemplum membrorum quod precessit in capite? Ubi? Vis audire? Mutabitur. Non tale erit quale fuit. Audi apostolum

1 Cor. 15. dicentem. Et mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur. Quomodo immutabimur? Seminatur corpus animale: surget corpus spirituale. Ergo seminatur mortale: resurget immortale. Ergo seminatur corruptibile: resurget incorruptibile. Mutationem itaque expectamus: ita peribunt celi et immutabuntur celi. Sed fortasse sanctorum corpora non recte dicuntur celi: Si non portant deum: non sunt celi. Et vnde inquit mihi probas quia portant

1 Cor. 6. deum? Usque adeo ne exciderit tibi: glorificate et portate deum in corpore vestro? Ergo tales celi peribunt: sed non in eternum: peribunt vt mutentur. An non hoc dicit psalmus?

Ps. 101. Lege sequentia. Et omnes sicut vestimentum veterascent: et sicut opertorium mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es et anni tui non deficient. Vestem audis: coopertorium audio: et aliud quam corpus intelligo. Operiemur quidem etiam immutatione corporum nostrorum: sed tu ab illo qui erat et ante nos: et manet post nos: A quo sumus quod sumus: ad quem veniemus cum fuerimus mutati: mutantem non mutatum: facientem non factum: mouentem sed manentem. Et quod intelligi a carne et sanguine potest: Ego sum qui sum: Tu vero idem ipse es et anni tui non deficient: Sed nos ad illos annos cum his pannosis annis quid sumus? Et illi qui sunt? Nec tamen desperare debemus. Iam enim magnitudine quadam et excellentia sapientie dixerat. Ego sum qui sum: et tamen ad nos consolandos Ego sum inquit deus abraam et deus isaac et deus iacob. Et nos abrae semen sumus: et nos quanto abiecti quanto terra et cinis: in illo speramus. Serui sumus: sed propter nos dominus noster formam serui accepit: propter nos mortales: immortalis mori voluit: propter nos de exemplum resurrectionis ostendit. Ergo speremus nos venturos ad hos annos stantes: in quibus non circuitu solis peraguntur dies: sed manet quod est sicuti est: quia hoc solum vere est. Nos autem utrum aliquid ibi esse possimus dicet. Audi et vide utrum debeas desperare. Audi quod sequitur: Filij seruorum tuorum inhabitabunt. Vbi inhabitabunt: nisi in annis non deficientibus? Filij seruorum tuorum inhabitabunt: Et semen eorum in seculum seculi dirigetur. In seculum seculi in secula permanentia: Sed filij inquit seruorum tuorum. Metuendum ne nos serui dei simus: et filij nostri ibi futuri sint: non nos? Aut si nos filij sumus seruorum: quia filij sumus apostolorum: quid dicturi sumus? Que nam tandem audacia tam infelix filiorum subnascentium, et recenti successione gloriantium: quod audeat dicere: nos ibi erimus: apostoli ibi non erunt? Absit hoc a pietate filiorum: absit a fide paruulorum: absit ab intelligentia grandium. Ibi erunt et apostoli: arietes precedunt: agni sequuntur. Quare ergo filij seruorum tuorum. et non de compendio serui tui? Et apostoli serui tui et filij eorum serui tui: et illorum filij nepotes illorum. quid nisi serui tui? Omnes compendio includeres: si diceres serui tui inhabitabunt. Videamus quid nos voluerit admonere. Est enim quedam gesta in prioribus seculis. Per quadraginta annos filij israel attriti sunt in heremo: nullus eorum intrauit in terram promissionis: sed filij eorum: Intrauerunt sane: quantum recordamur nisi fallor: duo: ceteri non. Intrarunt de tot milibus duo. Laboratum est cum eis tamen. Sed deus non laborat: certe laborauerunt serui ipsius. Quanta pertulit quanta audiuit moyses propter hos non intraturos in terram promissionis? Intrarunt filij eorum quid significat? Intrarunt noui homines: veteres non intrabunt. Inde tamen intrarunt duo: vnus et vnitas: tanquam caput et corpus: christus et ecclesia: cum omni illa nouitate. id est filiorum. Ergo filij seruorum tuorum inhabitabunt. Filij seruorum opera seruorum sunt. Nemo ibi habitabit nisi per opera sua. Quid igitur erit et filij habitabunt? Nemo glorietur se habitaturum si dicat se seruum dei et opera non habet. Non enim habitabit [illegible] filij. Quid est ergo filij seruorum tuorum inhabitabunt? Serui per opera sua inhabitabunt: serui per filios suos inhabitabunt. Noli ergo esse sterilis: si vis habitare. Propterea fratres quod sequitur [illegible] non [illegible]. Filij tui te deducant ad terram promissionis ad terram viuentium non morientium. Cum hic viuis in hac peregrinatione [illegible] suscipiat te propter refectionem [illegible]. Filius ioseph antecessit iacob in egyptum et ad patrem suum et fratribus suis: Ego pueri preparare vobis cibaria. Precedant ergo filij tui: precedant te opera tua: Quales filios premiseris: talis et sequeris.

Incipit tractatus de ps. CII.

Prefatio.

a In omni munere domini dei nostri: in omni
eius cōsolatione: in omni correptiōe: in gra
tia quā donare dignatus est: in indulgentia
qua nobis nō hoc reddidit qd̄ debebatur: in oībus ope
ribus ei⁹. benedicat aīa nostra dn̄m. Hoc eñ canta
uimus: Inde incipit psalm⁹: de q̄ loquemur donāte
ipso qd̄ possum⁹: Quod nr̄a aīa benedicat. Unusquisq̄
nostrū excitet et exhortet animā suā: et dicat ei.

Expositio psalmi.

Benedic anima mea dn̄m: Et omnes
b nos: et qui vbiq̄ sunt fratres in christo: vn⁹
homo: cuius caput in celo est. Exhortetur
ipse vnus homo animā suam et dicat ei: Benedic
anima mea dn̄m. Obaudit: obtemperat: facit hoc:
suadet ei: Nō ex donis nostris: sed ex illi⁹ quē be
nedicat aīa nostra. Suscepit eñ psalmus iste osten
dere nobis quare bn̄dicat aīa nostra dn̄m: quasi ei
respondisset aīa sua. Quare mihi dicis: benedic do
minum? Audiamus ergo: audiat ipsa anima nostra:
cōsideret oīa quibus excitet: ne pigra sit in benedi
ctiōe dn̄i: et videat an iustū sit qd̄ ei dicit: Benedic
anima mea dn̄m: Videat si debeat aliud benedicere
p̄ter deū. Bn̄dic inq̄t aīa mea dn̄m. Repetit hoc:
c et expressius dicit qd̄ dixerat. Benedic aīa mea do
minū. Et omnia interiora mea nomen san
ctum eius. Puto q̄ nō ad interiora corporis loqui
tur: Puto eū nō hoc dicere vt pulmo noster et iecur:
et si qua sunt intestina carnis erumpāt in vocē bn̄di
ctionis dn̄i. Est quidē pulmo pectoris iecoris nr̄i: q̄si
follis quidā anhelātis spiritū reciprocā: q̄ spiritus
cōcepti aeris in vocē et sonū exprimit: cū verba di
gerimus: Nō pōt vocis aliq̄d sonare ab ore nostro:
nisi qd̄ pulmo expressi⁹ emiserit: Sed nō hinc agit:
hoc totū ad aures hominū. Habet aures deus: ha
bet et sonū cor. Interiora sua alloquit homo: vt be
nedicāt dn̄m: et dicit eis: Omnia interiora mea no
men sanctū eius bn̄dicite. Queris q̄ sunt interiora
tua? Ipsa aīa tua. Quod ergo ait: Benedic aīa mea
dn̄m: hoc ait: oīa interiora mea nomen sanctū eius:
Subaudit eñ: bn̄dicite. Clamat voce si est homo q̄
audiat: silet voce qn̄ nō est q̄ audiat. Interiora tua
nūq̄ deest q̄ audiat. Itaq̄ sonabat iam dudū bn̄di
ctio de ore nr̄o: et hec ipsa verba cātabam⁹: Benedic
aīa mea dn̄m: et oīa interiora mea nomē sanctū ei⁹.
Quantū satis fuit temporis cantauim⁹ et siluimus.
Nunq̄d interiora tua silere debēt a benedictiōe do
mini? Alternet p̄ tp̄e sonus vocū: ppetua sit vox in
terior. Cū cōueneris ad ecclesiā hymnū dicere: sonet
vox tua laudes dei: dixisti q̄ntū potuisti: discessisti:
sonet aīa tua laudes dei. Negociū agis: laudet do
d minū aīa tua. Cū cibū capis: vide qd̄ ait apls: Si
ue manducatis siue bibitis: oīa in gloriam dei facite.
Audeo dicere cū dormis. benedicat aīa tua dn̄m.
Nō te excitet cogitatio flagicij: nō te excitet deposi
tio furti: nō te excitet cōducta forte corruptio. Inno
centia tua etiā in dormiēte vox est aīe tue. Benedic
aīa mea dn̄m: et oīa interiora mea nomē sanctū ei⁹.
Benedic aīa mea dn̄m: et noli obliuisci
oēs retributiōes ei⁹. Benedic inq̄t aīa mea do
minū. Quid est aīa tua? Oīa interiora tua. Bn̄dic
anima mea dn̄m. Repetitio ad exhortationē valet:
Ut autē benedicat semp̄ dn̄m: noli obliuisci oēs retri
butiones ei⁹. Si obliuisceris: tacebis. Nō aūt po
terunt añ oculos tuos esse retributiōes dn̄i: nisi añ
oculos tuos fuerint pctā tua. Non sit añ oculos tu
os delectatio p̄teriti peccati: sed sit ante oculos tu
os dānatio peccati. Damnatio peccati a te: remis
sio a deo. Hec enim retribuit dn̄s: vt possis dicere:
Quid retribuā dn̄o p̄ oībus q̄ retribuit mihi? Hoc Ps. 115.
eñ ɔsiderātes sctī martyres quoꝝ etiā memoriā ho
die celebram⁹: et oēs omnino sancti q̄ vitā istam cō
tēpserūt: et sicut audistis in Ep̄la ioannis: Aīas su 1. Ioh. 3.
as p̄ fratrib⁹ posuerūt: q̄ est pfectio charitatis di
cente dn̄o: Maiorē charitatē nemo habet: q̄ vt ani Ioh. 15.
mā suā ponat q̄s p̄ amicis suis. Hec ergo cōsiderā
tes sancti martyres: ɔtempserūt aīas suas hic: vt ibi
eas inuenirēt sequētes verba dn̄i dicētis: Qui amat Ioh. 12.
animā suā: perdet eā: et q̄ pdiderit eā p̄pter me: in vi
tam eternā inueniet eam. Voluerūt eñ retribuere.
Quid? Et q̄d? Et cui? Posita ministeriū suū vsq̄ ad
mortē deo retribuerūt. Quid q̄d ille nō donauerat?
Quid dederūt qd̄ nō acceperūt? Retribuit q̄ mihi
ille vere solus q̄ solus donat: sed nō retribuet pecca
tis nostris. Nā retributiōes nobis alie debebantur:
et alie reddite sunt. Noli inq̄t obliuisci oēs retribu
tiones eius: nō tributiones sed retributiōes. Aliud
eñ debebat: et redditū est qd̄ nō debebat. Uñ et ille:
Quid retribuā inq̄t dn̄o: p̄ oībus q̄ retribuit mihi? Ps. 115.
Nō aūt q̄ tribuit mihi sed q̄ retribuit mihi. Retri D
buisti tu mala p̄ bonis: et retribuit ipse bona p̄ ma
lis. Quō retribuisti tu o homo deo mala p̄ bonis?
Qui prius fuisti blasphemus et persecutor: et iniurio 1. Timot. 1.
sus: retribuisti blasphemias. Pro q̄b⁹ bonis? Pri
mo: q̄ es cū nō esses: sed et lapis: Deinde q̄ viuis:
sed viuit et pec⁹. Quid retribues dn̄o p̄ eo q̄ super
oīa pecora et sup̄ oīa volatilia fecit te ad imaginē et Gen. 1.
similitudinē suā? Noli q̄rere q̄d ei retribuas: Simi
litudinē ipsius retribue illi: Nō plus q̄rit: numū suū Math. 22.
exigit. Tu aūt p̄ gratijs agēdis: p̄ hūilitate: p̄ ob
sequio: p̄ cultu religioso: id est p̄ his oībus bonis q̄
debebas deo tuo: p̄ bonis q̄ accepisti que dixi: retri
buisti blasphemias. Quid ille? Cōuertere ignosco:
Retribuo et ego: sed nō qd̄ tu retribuisti. Tu retri
buisti mala p̄ bonis: et ego retribuo bona p̄ malis.
Cogita q̄ aīa oēs retributiones dei: cogita oīa mala
facta tua. Q̄ multa eñ mala facta tua: tā multe bo
ne retributiones eius. Et q̄d illi offeres forte requi E
rim? Quid munerū? Quid sacrificiorū? Cū nō ob
liuisceris retributiones eius: hoc sacrificio delectat.
Bn̄dic aīa mea dn̄m. Sacrificiū laudis glorificabit
me: Immola deo sacrificiū laudis: et redde altissi Ps. 49.
mo vota tua. Laudari se vult de⁹: sed vt tu p̄ficias:
nō vt ille sublimet. Nō ēnim qd̄ illi retribuas: Et
qd̄ exigit: nō sibi sed tibi exigit. Tibi pderit: tibi fru
ctū. Nō ēm a te amat qd̄ illū augeat: sed qd̄ te ad illū p
ducat. Propterea q̄ q̄rebāt martyres retribuere q̄
dā: nō nō inueniebāt et dicebāt: Quid retribuā do Ps. 115.
mino p̄ oīb⁹ q̄ retribuit mihi? Et nō inuenerūt q̄d
retribuerēt: nisi Calicē salutaris accipiā: et nomē dn̄i
inuocabo. Quid retribuā domino? Cogitabas eñ
et nō inueniebas: calicē salutaris accipiam. Quid?
Calicem salutarē nonne ipse dominus dedit? De
tuo aliquid retribue: si potes. Non dixerim: Nefe
ceris. Noli de tuo retribuere: Non vult deus de tuo

sibi retribuet. Si de tuo retribuis: peccatū retribuis.
Omnia enī q̄ habes: ab illo habes. Tuū peccatum
solū habes. Nō vult sibi retribui de tuo. de suo vult:
Quō agricole de terra quā seminauit segetē attu
lerit: de agricole fructu retribuisti. Si spinas de tuo
obtulisti. Veritatē retribue. i veritate dn̄m laudas:
Job.8. Si de tuo volueris mentiri: Qui loquit menda-
cium. de suo loquit. q̄ loquit veritatē. de dei loquit.
Ps.115. Quid est aūt accipere calicē salutaris nisi passionē
dn̄i imitari: Hoc martyres fecerūt. Hoc de super-
bientibus dicit et sedes sublimes iam ꝑ̄sumentibus: et
cōuallem ploratiōis declinantib⁹: q̄ volebāt sedere:
vnus ad dexterā: alius ad sinistrā. Quid ergo ait:
Matth.20. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum. Iam
ergo martyr paratus ad virtutē sanctā dicit: Calicē
salutaris accipiā. Accipiā ergo calicē christi: bibam
Ps.115. passionē dn̄i. Caue ne deficias: Sed nomē dn̄i in-
uocabo. Qui ergo defecerūt: dn̄m nō inuocauerūt:
de sua fortitudine ꝑsumpserunt. Tu sic redde: vt te
accepisse qd̄ reddis memineris. Sic ergo benedicat
F aīa tua dn̄m. vt nō obliuiscat oēs retributiōes eius.
Ps. ꝓpiciat infirmitates. Redimit. Misericordia et miseratione. Repleuit. Iuu. Laudate oēs retributiōes eius: Qui ꝓpiciat omnibus iniquitatib⁹ tuis: Qui sanat oēs
languores tuos: Qui redimit de corru-
ptione vitā tuam: qui coronat te in mise-
ratione z misericordia: Qui satiat in bo-
nis desideriū tuū: renouabit sicut aquile
iuuentus tua. Ecce retributiones. Quid debebat
peccatori: nisi supplicium: Quid debebat blasphe-
mo: nisi gehēna ignis ardētis: Nō ipsa retribuit: ne
expauescas: ne exhorrescas: ne sine amore timeas.
Noli obliuisci oēs retributiōes eius bonas: et mu-
tare iam: ne experiaris retributiōes eius: Quid di-
cam: Malas: Si iustas: nō malas. A te ergo mala:
a deo autē bona. Nec hec que pateris mala: mala
sunt. Si eni iusta sunt: bona sunt: sed tibi patiēti hec
mala sunt. Nō vis vt mala sint tibi q̄ iusta sunt dei:
nō sit mala in cōspectu dei iniquitas tua. Nō enim
cessauit vocare: aut vocatum neglexit instruere: aut
instructū cessauit ꝑficere: aut ꝑfectū neglexit coro-
nare. Quid dicis: Quia es peccator: Cōuertere: et
accipe retributiōes istas: ꝓpicius fit oībus iniquita
tibus tuis. Post remissionem peccatoꝝ corp⁹ infir
G mum geris: necesse est: sunt q̄dā desideria carnalia q̄
te titillent: et q̄ tibi suggerāt delectationes illicitas:
sed de languore tuo veniūt. Adhuc eni infirmā car-
1.Cor.15. nē geris. Nondū est absorpta mors in victoriā: nō-
dum corruptibile hoc induit incorruptionē. Adhuc
quibusdā perturbationib⁹ etiā ipsa aīa quatitur post
remissionē peccatoꝝ. Adhuc in periculis temptationum
versat. quibusdā suggestionib⁹ delectat: quibusdā nō
delectat. et in eis quib⁹ delectat. aliqā quibusdā cō-
sentit. capit. Languor est. Sanat et oēs languores
tuos. Sanabuntur oēs languores tui: noli timere.
Magni sunt inquies sed maior ē medicus. Omni-
potenti medico null⁹ languor insanabilis occurrit:
tantū tu curari te sine: manus eius ne repellas: No-
uit quid agat. Nō tm̄ delecteris cū fouet. sed etiam
toleres cū secat. Tolera medicinalē dolorē futuram
cogitās sanitatē. Videte fratres mei i istis languori
bus corporis q̄ta homines tolerent: vt paucos di-
es victuri moriant: Et hos paucos dies incertos.
Multi eni post tolerantiā magnoꝝ doloꝝ cū a me-
dicis secarent: aut inter man⁹ medicoꝝ mortui sunt:
aut iam sani irruente aliq̄ egritudine defuncti sunt.
Si tā sibi nunquā mortē sperarēt: illos immensos
dolores nō suscepissent tolerādos. Tu nō toleras ad
incertā. Qui promisit sanitatē: nō pōt falli. Fallunt
medici aliq̄n et ꝓmittūt sanitatē de corpe humano.
Quare fallūt: Quia hoc nō curāt qd̄ fecerūt. Deus fe-
cit corpus tuū. deus fecit animā tuā. Nouit quēad-
modū recreet qd̄ creauit: Nouit quēadmodū refor-
met quod ipse formauit. Tu tm̄ sub manib⁹ medici
esto. Odit eni repellentē manus suas. Nō sit hoc in
medici huius manib⁹. Ligari se volūt homines et seca-
ri: Dantur ꝓ incerta sanitate: certū dolorē magnā
mercedē. Deus te quē fecit: z certus curat z gratis.
Ferto ergo manus eius o aīa q̄ benedicis eū: non
obliuiscēdo oēs retributiōes eius. Sanat eni omnes
languores tuos q̄ redimet de corruptione vitā tuā.
Inde sanat oēs languores tuos: qz redimit de cor-
b ruptiōe vitā tuā: Ecce corpus qd̄ corrumpit aggra-
Sap.9. uat animā. Vitā ergo habet aīa i corpore corrupti-
bili. Qualē vitā: Onera patit: pondera sustinet. Ad
ip̄m deū cogitare sicut dignū est ab hoīe cogitari
deū: quāta impediūt velut interpellātia de necessi-
tate corruptionis humane: Quāta reuocāt: Quā-
ta a sublimi intentione detorquēt: Quāta interpel-
lant: Que turba phantasmatum: Qui populus sug-
gestionū: Totū hoc in corde humano tāq̄ de ver-
mib⁹ huius corruptiōis scatet. Exaggerauim⁹ mor-
bum laudem⁹ z medicū. Nō ergo te sanabit q̄ fecit
talē q̄lis nō egrotares: si legē sanitatis acceptā ser-
Gen.3. uare voluisses: Nōne tibi z disposuit z mādauit q̄d
tangeres: et qd̄ nō tāgeres ad retinendā salutē: No-
luisti audire ad retinendā: audi ad recipiendā. Lan-
guore tuo expert⁹ es q̄ vera ille iussisset. Iā tandē
aliqn̄ homo qd̄ nō tenuit monit⁹: audiat vel exper-
tus. Que duricia est quā nec expientia docet: Non
ergo te sanabit q̄ talē fecerat vt nunq̄ egrotares si
eius ꝓcepta seruare voluisses: Nō te sanabit q̄ fe-
cit angelos et te refectū equatur⁹ est angelis: Non
sanabit factū ad imaginē suā q̄ fecit celū z terrā: Sa-
nabit te: op⁹ est vt sanari velis. Sanat omnino ille
quemlibet languidū. s; nō sanat inuitū. Quid aūt
te beati⁹: q̄ vt tāq̄ in manu tua vitā: sic habeas i vo-
luntate sanitatē tuam: Si velles esse in aliquo sub-
limi honore in hac terra: ducatum: ꝓconsulatū ꝑ-
fecturā si cōcupisceres: nunquid cōtinue posses qd̄
velles: Nunquid voluntatē tuam potestas seque-
retur: Multi ad ista volunt peruenire et nō possunt:
sed si peruenerint: quid ꝓdest honor egroto: Quis
enim nō egrotat in hac vita: Quis nō longum lan-
guorem trahit: Nasci hic in corpore mortali incipe-
re egrotare est. Quotidianis medicamentis subuen-
tur indigētie nostre: Quotidiana medicamēta sunt
refectiones omnium indigentiarum. Fames nōne
ne te occideret: nisi medicamentum eius apponeres:
Sitis nōne te perimeret: nisi eam tu bibendo non
penit⁹ extingueres: sed differres. [illegible]
[illegible] paululū reparata. Tēperam⁹ ergo [illegible]
[illegible] erumnā egritudinis. Stando lassat⁹ [illegible]
[illegible] Ipsum sedere medicina ē lassitudinis [illegible]
[illegible] medicina [illegible]
ris. Quicqd est vbi fatigationi succurris: [illegible]
no inuenias. Quid [illegible]

de salute tua cogita. Aliquãdo egrotat homo in do/
mo sua: in lecto suo egritudine manifestiore. Que q̃ƺ e/
gritudo manifesta sit quã nolũt hoies intueri: tñ ea egri/
tudine ad quã quærunt medici hoies egrotat quisq̃ƺ in
domo sua: anhelat febribus in lecto suo: Velit forte
cogitare de re familiari aliquid. vel iubere i domo sua:
vel fundo: aut disponere: statim cura suorum circũstre/
pente et murmurante: reuocatur a talibus curis et dicitur
illi: dimitte ista: prius cogita de salute tua. Ergo hoc
tibi dicitur: ois homo: si non egrotas: alia cogita. Si
te egrotantẽ languor ipse cõuincit. prius de salute tua
cogita. Salus tua christus est: Christũ ergo cogita:
ps. 115. Accipe calicẽ salutaris eius q̃ sanat oẽs lãguores tu/
os. Hãc salutẽ si volueris obtinebis. Honores et di/
uitias cũ quæsieris: non cõtinuo si volueris habebis.
Hoc et preciosius est et sequitur voluntatẽ eius. Unde et
subdit: Qui sanat oẽs languores tuos: q̃ redimit de
corruptiõe vitã tuã. Ibi sanabit ois languor tuus:
1. Cor. 15. cũ corruptibile hoc induerit incorruptionẽ. Redem/
pta est enĩ vita tua de corruptiõe: iam securus esto.
Initus est bone fidei cõtractus: Nemo fallit redẽ/
ptorẽ tuũ: nemo circũuenit: nemo premit. Egit hic
cõmerciũ: iam preciũ soluit: sanguinẽ fudit. Sangui/
nem inquã fudit vnicus filius dei pro nobis. O anima
erige te: tãti vales: Redimet de corruptiõe vitã tu/
Rom. 4. am. Vidẽ i exẽplo: qd̃ pmisit in pmio. Mortuus
est propter delicta nr̃a: et resurrexit propter iustificationẽ
nostrã. Sperent mẽbra: qd̃ in capite demonstratum
est. Nõ curabit mẽbra sua: quorũ caput leuauit i ce/
lum: Ergo q̃ redemit de corruptiõe vitã tuã: qui co/
k ronat te in miseratiõe et misericordia. Iam enĩ forte
quasi arrogãs esse ceperas: cũ audires: Coronat te
in miseratiõe et mĩscdia. Ergo magnus sum: ergo lu/
ctatus sum. Cuius viribus: Tuis: sed ab illo submi/
nistratis. Nã luctaris manifestũ est: et ideo corona/
beris: q2 vinces. Sed vide qs prior vicerit: vide qs
te faciat etiã secũdo victorẽ. Ego inquit vici seculuƺ:
gaudete. Et vñ gaudemus: si ille vicit seculũ: Quasi
nos vicerimus: Ita plane gaudeamus: q2 nos vicimus.
Qui in nobis victi sumus: in illo vicimus. Ergo coro/
nat te q2 dona sua coronat: nõ merita tua. Plus oĩ/
bus illis laboraui ait Aplus: sed vide qd̃ adiũxit: Nõ
ego aũt sed gratia dei mecũ. Et post labores oẽs ex/
pectat ipsam coronã: et dicit: Bonũ agonẽ certaui:
cursuƺ cõsummaui: fidẽ seruaui: De cetero reposita ẽ
mihi corona iusticie: quã mihi reddet dñs in illa die
iustus iudex. Quare: Quia agonẽ certaui. Quare:
Quia cursum cõsummaui. Quare: Quia fidem ser/
uaui. Vñ certasti: Vñ fidẽ seruasti: Nõ ego aũt sed
gratia dei mecũ. Ergo et q2 coronaris illius misericor/
dia coronaris. Nusq̃ƺ sis superbus: semp lauda dñm.
Oẽs retributiões eius noli obliuisci. Retributio est
cũ peccator et impius vocatus es: vt iustificareris. Re/
tributio est cũ erectus et gubernatus es ne caderes. Re/
tributio est cũ tibi vires subministrate sunt: vt vsq̃ƺ
in finẽ pseuerares. Retributio est vt etiam caro ista
tua q̃ premebaris resurgat: et nec capitis tui capil/
lus intereat. Retributio est: vt post resurrectionẽ co/
roneris. Retributio ẽ vt in eternũ deũ sine de/
fectu laudes. Omnes retributiões eius noli obliui/
sci si vis vt benedicat aĩa tua dñm: qui coronat te in
l misericordia et miseratiõe. Et quid agã ego corona/
tus: Ecce adiuuabar cũ luctarer: finito certamine:

coronabor: iam nulla residua erit inimica suggestio
vel corruptio cum qua lucter. Semp enĩ in hac vita
luctamur cũ corruptiõe ista. Sed quid scriptũ est: 1. Cor. 15.
Nouissima inimica destruetur mors. Post destructio/
nem mortis: nullũ timebis inimicũ: Id est absorpta
est mors in victoria. Tunc ergo erit victoria: tũc co/
rona: Post certamen ergo coronabor: post coronã:
quid agã: Qui satiat i bonis desideriũ tuũ. Modo
enĩ audis bonũ et anhelas: audis bonũ et suspiras: et
hoc ipsum qd̃ forte peccas: eligendi boni auiditate fal/
leris: Et i eo reus detineris qd̃ bonũ cõsiliũ dei nõ
audis: qd̃ cõtemnendũ: et quid eligendũ sit. Qd̃ for/
te negligis discere: si negligẽdo bona: falleris. Ubi/
cũq̃ƺ peccas quasi bonũ quæris: quasi refectionẽ desi/
deras. Bona sunt ista q̃ queris: sed mala tibi erunt
deserto illo a q̃ bona facta sunt. Bonũ tuũ quere o
anima. Est enĩ bonũ aliud alteri: et oẽs creature ha/
bent quoddã bonũ suũ integritatis sue: et pfectiõis
nature sue. Interest qd̃ cuiq̃ƺ rei impfecte necessari/ Mat. 19.
um sit vt pficiatur. Quere tuũ bonũ: Nemo bonus nisi
vnus deus. Summũ bonũ: hoc est tuũ bonũ. Quid
ergo deest cui summũ bonũ: bonũ est: Sunt enĩ et
inferiora bona q̃ aliis et aliis bona sunt. Pecori qd̃
bonũ est frẽs: nisi implere ventrẽ: carere indigentia:
dormire: gestire: viuere: sanũ esse: generare: Bonũ
est illi: et vsq̃ƺ ad quandã modũ habet boni sui mẽsurã
tributã et cõcessam ab oĩm rerũ creatore deo. Tale
tu bonũ quæris: Dat et hoc deus: sed noli solũ quærere. Cohe/
res christi qd̃ gaudes: q2 socius es pecorũ: Erige spem
tuã ad bonũ bonorũ oĩm: Ipse erit bonũ tuũ: a quo
tu in tuo genere factus es bonus: et oĩa in suo gene/
re facta sunt bona. Fecit enĩ deus oĩa bona valde. Gen. 1.
Ergo illud bonũ qd̃ deus est: si dicamus valde bonũ:
Iã et de creatura dictũ est: Fecit deus oĩa bona val/
de. Quid ergo illud bonũ de quo dictũ est: Nemo Mat. 19.
bonus nisi vnus deus: Dicimus q2 bonũ est valde.
Recurrit nobis recordatio de oĩbus creaturis: quia Gen. 1.
dictũ est: Fecit deus oĩa valde bona. Quid ergo di/
cturi sumus: Defecimus in voce: sed nõ affectu. Ue/
niat in mentẽ recens illa tractatio psalmi: explicare
nõ possumus: iubilemus: bonũ est deus. Quale bo/
num: qs dicat: Ecce nõ possumus dicere et nõ per/
mittimur tacere. Ergo si nõ possumus dicere: et pre
gaudio nõ pmittimur tacere: nec loquamur: nec ta/
ceamus. Quid ergo faciemus: nõ loquentes et non
tacẽtes: Iubilemus: Iubilate deo salutari nostro: Ps. 94.
iubilate deo omnis terra. Quid est iubilate: Dese/
te vocem ineffabilem gaudiorũ vestrorũ: et ructate
in eum leticias vestras. Et que erit illa ructatio post
saginã. si modo post modicas istas refectiones tñ
afficitur anima nostra: Quid erit quãdo fiet post re/
demptionẽ ab omni corruptiõe: quod dictum est in
isto psalmo: Qui satiat in bonis desideriũ tuũ: Et
quasi quæreres: quãdo satiat. modo enim nõ satior
ad quodcũq̃ƺ me cõuertero: videtur mihi adeptum:
quis accenderit desiderantũ: cum omnia q̃ deũ nõ ha/
beo amo: cũ habuero contemno: qd̃ bonũ me satia/
bit: Laus dei. Et ipsa cũ corpus qd̃ corrumpitur aggra/ Sap. 9.
uat animã: et deprimit terrena inhabitatio sensum
multa cogitantẽ: non impletur aĩa mea: nõ pficitur: aliq̃
de corruptiõe delectatiões indigentiarũ detorquent
me ab illa q̃ satiabit desideriũ meũ in bonis: Quid
quæris: Renouabitur sicut aquile iuuentus tua.

Queris ergo qñ satiet in bonis aia tua? Qñ reno-
uata fuerit iuuent⁹ tua? Et addidit sicut aqle. Pro-
fecto hic aliqd latet: qd tñ dici de aquila solet: nõ ta-
cemus: qz nõ est ab re hoc intelligere. Illud tñmõ
insinuatum sit cordib⁹ nostris: nõ sine causa dictum
esse a spũsancto: Renouabit sicut aquile iuuentus
tua. Resurrectionẽ eñ quandã significauit nobis.
Et quidẽ renouat iuuent⁹ aquile: sed nõ ad immor-
talitatẽ. Data est eñ similitudo qñtum de re mortali
potuit trahi ad rẽ vtcunqz significandã immortalẽ:
nõ ad demonstrãdã. Dicit: aquila cũ senectute cor-
poris pressa fuerit: immoderatiõe rostri crescentis
cibũ capere nõ posse. Pars eñ rostri eius supior: q̃
supra ptẽ inferiorẽ aduncat: cũ p̃ senecta immode-
ratius creuerit: longitudo ei⁹ incrementi nõ eã sinit
os apire: vt sit aliqd receptaculi interuallũ inter in-
feriorẽ ptẽ et vncum superiorẽ. Nisi eñ aliqd inter-
uallũ pateat: nõ habet morsus quasi forpicẽ: vñ ve-
lut tondeat qd trãsmittat in fauces. Crescente itaqz
supiore pte ⁊ nimis aduncata: nõ poterit os aperire
et aliqd capere. Hoc ei facit vetustas. Pregrauatur
languore senectutis: ⁊ inopia comedendi languescit
nimis: vtraqz re etate et egestate accedente. Itaqz
mõ quodã naturali in mẽsura reparande qñ iuuen-
tutis aqla dicit collidere ⁊ pcutere ad petrã ipm qñ
labiũ suũ superi⁹ q̃ nimis crescẽte edendi adit⁹ clau-
ditur: atqz ita cõterendo illud ad petrã excutit: et ca-
ret prioris rostri onere q̃ cibus impediebat: accedit
ad cibũ et oĩa reparant: erit post senectutẽ tãqz iuue-
nis aqla. Redit vigor omniũ mẽbrorũ: nitor pluma-
rũ: gubernacula pennarũ: volat excelsa sicut antea:
fit in ea quedã resurrectio. Ad hoc eñ exposita est
ista similitudo: sicut de luna ponit: qz diminuta ⁊ q̃-
dammõ intercepta luna rursus nascit ⁊ implet: ⁊ si-
gnificat nobis resurrectionẽ: sed impleta illa non p-
manet: rursus minuit vt semp significet. Sic ergo ⁊
hoc qd de aquila dictũ est: non ad immortalitatem
aquila reparat: nos aũt ad vitã eternã. Sed tamen
ppterea inde ducta est similitudo: vt qd nos impe-
dit: petra nobis auferat. Nõ ergo psumas de virib⁹
1 Cor. 10. tuis: firmitas petre tibi excutit vetustatẽ. Petra au-
tem erat christus. In christo renouabit sicut aquile
iuuentus nr̃a. Etenim inueterauim⁹ inter inimicos
Ps. 6. nostros: sicut nota est vox psalmi: Inueteraui inqt
in oĩbus inimicis meis. Vñ inueterauimus? Carne
Ps. 101. mortali: carne ista fenea: et ideo pcussum est sicut fe-
num: et aruit cor meũ: qz oblitus sum mãducare pa-
nem meũ. Oblitus sum inqt manducare panẽ meũ.
Creuit vetustas: os clausit: atterat in petra. Sic q̃
et in hoc psalmo vñ agim⁹ cũ pmisisset: Qui satiat i
bonis desideriũ tuũ. qñ rñderit aia: Non satiabor
de mortalib⁹: nõ satiabor de tpalibus: aliqd eternũ
donet: aliqd eternũ pcedat: Sapiẽtiã suã mihi det:
verbũ suũ mihi det: deũ apud deũ: et se deũ patrẽ et
filiũ ⁊ spiritũsanctũ. Mendicus añ ianuã eius sto:
nõ dormit quẽ inuoco: det mihi tres panes: Euan-
geliũ recordamini. Ecce qd sit nosse dei lrãs: q̃ lege-
Luce. 11. runt moti sunt. Nõ recordamini quendã inopẽ ve-
nisse ad domũ amici sui ⁊ petisse tres panes. Et ille
inqt dormiẽs respõdebat ei ⁊ dicebat: iam requiesco:
pueri mei intus mecũ dormiũt. Ille pseuerãs in pe-
tẽdo: extorsit tedio qd nõ potuit merito. Deus aũt
dare vult: sed nõ dat nisi petenti: ne det nõ capienti.

Nõ tedio tuo vult excitari. Nõ eñ cum oras [illegible]
dormiẽti molestus es: Et nõ dormiet neqz dormita-
bit q̃ custodit israel. Semel christus dormiuit: vt d[e] Ps. [illegible]
li cõiunx de latere fieret. Dormiuit in cruce: manife-
stum est. Mortuus est eñ vt diceret: Ego dormiui Ps. 3.
et somnũ cepi. Sed nũqd qui dormit nõ adiciet vt
resurgat? Propterea ibi sequit: Et exurrexi: qz dñs
suscepit me. Quid vero ait apłus? Christus inqt re-
surgẽs a mortuis iã nõ morit: et mors ei vltra non Roma. 6.
dominabit. Ipse ergo nõ dormit: vide ne fides tua
dormiat. Dicat q̃ aia iam desiderãs satiari qdã ex-
celso ⁊ inenarrabili bono: cui iubilat potius et de q̃
iubilat: qz aliquid explicat. Iam eñ vult: iam sentit
inde aliqd. Videt se impediri p grauatione corporis:
nõ se posse in hac vita satiari. et qñ rñdeat et dicat:
Quid mihi dicis: satiabit in bonis desideriũ tuum?
Noui bonũ eius qd desiderem: noui qd mihi suffi-
ciat. Video hoc in philippo: Ostende inqt nobis pa- Jo. 14.
trem: et sufficit nobis. Solũ patrẽ qñ desiderabat:
ostendit dominus tres panes desiderãdos. Qui est
vnus panis: ostẽdit ⁊ dicit: Tanto tpe vobiscũ sum:
et patrẽ nõ nostis? Philippe: q̃ me videt. videt ⁊ pa-
trem. Promisit ⁊ spiritũ: quẽ mittet inqt pater i no- Joha.
mine meo. Itaqz ait: Quẽ ego mittã vobis a patre: do-
num suũ equale sibi. Noui qd desiderẽ: sed qñ inde
satiabor? Ecce mõ et de trinitate cogito: quomõcũ-
qz de trinitate: vix in enigmate: vix p speculũ ex pte
audeo aliqd sentire. Qñ satiabor? Renouabit sicut
aquile iuuẽtus tua. Non satiaris mõ: qz nõ est ido-
nea aĩa tua ad solidũ illũ et magnũ cibũ: sed rostro
clauso: non est idonea. Vetustas tibi os clausit: pro-
pterea petra data est: vbi vetustate cõtrita: renouet
iuuent⁹ tua sicut aquile: vt possis mãducare panem
tuũ illũ q̃ ait: Ego sum panis viuus q̃ de celo desce- Jo. 6.
di. Renouabit iuuẽt⁹ tua sicut aquile: tu satiaberis
in bonis. Faciens misericordias dñs: et iu-
dicia oĩbus iniuriã accipientibus. Facit mõ tres
anteqz veniam⁹ ad renouationẽ: sicut aquile: anteqz
satiemur in bonis. Quid eñ hic: qd in ista pegrina-
tione: qd in ista vita? Nunqd deserimur nõ faciens
misericordias dñs? Et videte quõ faciat misericor-
dias: nõ nos relinquẽs in deserto: nõ nos relinquẽs
in heremo: donec pueniamus ad patriã. Faciẽs mi- Math. 5.
sericordias. Sed quibus? Beati misericordes: qñ
ipi misericordiã cõsequent. Nõ audistis fratres cũ
euangeliũ legeret. Nõ ergo putet aliqs futuram in
se esse misericordiã dei si est ipse immisericors. Sed
audi q̃ sit mẽsura misericordie: Ne quasi in amicos Math. 5.
sit et nõ sit in inimicũ. Dictũ est. Diligite inimicos
vestros. Satiari vis bonis dei: satiata sit in te mise-
ricordia dei. Plena misericordia: ipa est pfecta mise-
ricordia: ipa est q̃ amat: que diligit etiaz habentẽ se
odio. Nã qd faciã inqs? Si cepero diligere inimi-
cum meũ: iniurias accipiã et iurias pferã. ⁊ nõ me
vindicabo cũ affixit leges? Iustũ est vt vindicem te.
Cõcedit qz iustũ est. Vide vtrũ ne habeas qd in te
vindicet ⁊ vindica. Sic eñ dicas: Ita ne me nõ vin-
dicabo qñ de⁹ iusticiã vindicte reprimat: et non su-
perbiam vindicantis extinguat? Aut vero adultera
illa non erat lapidanda: aut si lapidaretur: iniquum
aliqd fieret. Si iniqd fieret: inique iussum esset. Lex
aũt iussit: de⁹ iussit. Sed o vos: videtis videte si nõ Jo. 8.
eius pcẽtes. Adducta ẽ adultera mulier lapidãda

et legem: q̄ adducta est ad latorē legis. Et quia q̄ ad dominum: vide q̄ seuius: et in quā seuius. Si peccator in peccatricē: desine seuire: prius cōtere. Si pecca tor seuis in peccatricē: relinque illam. Nouit ille q̄ de illa sentiat: q̄d iudicet: quō parcat: quō sanet. Et lege seuis: Nescis nouit q̄d agat legislator: et qua lege seuias. Jam dñs eo tpe quo illi oblata ē: inclinato ca pite scribebat in terra. Tūc scripsit in terra. q̄n se in clinauit in terrā. Anteq̄ se inclinaret in terrā: non in terra scripsit: sed i lapide. Jam fructuosum aliquid erat terra de dīs litteris paritura. In lapide legē scri pserat: significans duriciā iudeoꝝ. In terra scripsit significans fructū christianoꝝ. Venerūt ḡo illi addu centes adulterā tāq̄ seuientes fluctus in petrā: sed eius responsione cōfracti sunt. Ait eñ illis: Qui in vobis sine peccato est: prior in illā lapidē iaciet. Et rursum inclinato capite scribebat in terra. Et vnus quisq̄ iam interrogans cōscientiā suā: nō cōparue runt. Repulit eos: non infirma mulier adultera: sed adulterata cōscientia. Qui vindicare volebāt: iudi care cupiebant. Venerunt ad petram: absorpti sunt iuxta petrā iudices eoꝝ. Faciēs misericordias dñs. Sed quib⁹? Beati misericordes: qm̄ ipi misericor diam cōsequent. In omnes fac misericordiā. Quā misericordiā facturus es iusto? In necessitatib⁹ tm̄ corporalib⁹. Cui si defuerint suppleméta a te: non ei deerunt a deo. Qō ergo facis tibi plus pdest. Das mendico transeunti et petenti: queris et iustum cui des: p quē recipiaris i tabernacula eterna: Quia q̄ recipit iustum in noīe iusti: mercedem iusti accipiet. Mendicus te q̄rit: iustū tu q̄re. De alio eñ dictum est. Omni petenti te da: et de alio dictum est: Desu det elemosyna i manu tua donec inuenias iustū cui eā tradas. Et si diu nō inuenit: diu q̄re et inuenies. Sed qd p̄stabis? Nōne plus tibi p̄statur? Si nos vobis inqt spiritualia seminauim⁹: magnū est si ve stra carnalia metamus? Inde est et illud qd̄ pridem exposuimus in nutu dñi q̄ pducit terra fenū iumē tis: id ē carnalia eis q̄ triturāt: Quia boui triturāti os nō infrenabis. Uñ vos adhortati sum⁹ vt in hac re diligētes sitis: cauti: sobrij: Opera vestra: thesau ros vestros deputetis. Nunqd aūt hec frēs ideo di cimus vt ita fiat in nos? Puto i noīe dñi posse esse illam q̄uis infirmoꝝ vocē apostolicā mi: sed vobis pdest sicut ait ipe aplūs: Nō q: q̄ro datū: sed req̄ro fructū. Quā ergo elemosynā factur⁹ es iusto? Non pascebat vidua: pascebat coruus: q: pascebat q̄ fe cit coruū. Iudeā dico. Non ḡ deest vñ deus det iusto. Tu vide qd emas: qm̄ emas: quāti emas. Emis eñ regnū celoꝝ: et nō est emendi tempus: nisi in hac vi ta. Et q̄ vili emas attēde. Tanti tibi valet: quantus habere potueris. Fac misericordiā iniquo: nō tāq̄ iniquo. Nō ipm̄ in iniquū inquantū iniquus est ne su scipias: id est ne quasi intentione et amore iniquita tis illius suscipias eū. Nā et phibitū est dari pecca tori: et suscipere peccatores. Et quō omni petēti te da? Et quō si esurierit inimic⁹ tuus ciba illū? Qua si contraria videnk: sed aperiunk in noīe christi pul santibus: et manifesta erunt q̄rentibus. Ne tradas peccatori: et ne suscipias peccatorē: et tñ omni pe tenti te da. Et si peccator est q̄ te petit: da nō tanq̄ peccatori. Qn̄ das tanq̄ peccatori? Quādo in q̄ petit: hoc tibi placet vt des: deū offendis. Paululū at

tendat charitas vestra donec euoluak res etiā exē plis multū vtilis ad intelligendū. Hoc dixi: cū esu rierit nescio qs: si habes vñ des: da. Si vides dan dum esse ad subueniendū da. Ne pigrescāt i hoc vi scera misericordię: quia tibi hō pctōr occurrit. Tibi eñ homo peccator occurrit. Cū dico: Occurrit tibi homo peccator: duo noīa dixi. Hec duo noīa nō su perflua sunt. Duo noīa: aliud qd̄ homo: aliud quod peccator. Qd homo: opus est dei: qd̄ peccator: op⁹ hominis est. Da operi dei: noli operi hominis. Et quō inqt me phibes dare operi hoīs? Quid est da re operi hoīs? Peccatori dare pter peccatū: pla centi tibi pter peccatū. Et quis hoc faciet inquis? Quis hoc faciet? Utinā nēo: vtinā pauci: vtinā non publice. Qui venatoribus donāt: quare donāt? Di cāt mihi: Quare donat venatori? Hoc in illo amat in quo nequissimus est: hoc in illo pascit: hoc in illo vestit ipam nequiciā publicā spectaculis oīm. Qui donat histrionib⁹: q̄ donat aurigibus: q̄ donat me retricibus: q̄re donat? Nunqd nō et ipi hoībus do nant? Nō tñ ibi attendūt naturā operis dei: sed ne quiciā opis humani. Uis videre qd honores in ve natore qñ illū vestis? Dicak tibi: sis talis: amas illū: gaudes ad illū: vis quodammō expoliare te: et illū vestire. Noli cum iniuria accipere: si tibi de meretri cibus dicak: Tales sint filię tuę. Iniuria est inquis. Quare iniuria est: nisi q: illa iniquitas? Quare iniu ria: nisi q: illa turpitudo? Nō ergo donas cum non das fortitudini sed turpitudini. Quō ergo q̄ vena tori donat: nō hoī donat: s arti neq̄ssimę? Nā si hō tm̄ esset: et venator nō esset: nō donares. Honoras i eo viciū nō naturā. Sic cōtra: si des iusto: si des p phetę: si des discipulo christi aliqd cuius indiget: et nō ibi cogites: q: discipul⁹ christi est: q: minister est dei: sed dispēsator ē dei: s cogites ibi aliud cōmodū tēporale: vt fortasse causę tuę necessarius: qñ fuerit: venalis tibi sit: q: ei aliqd porrexisti: tā tu nō dedisti iusto si sic dederis: q̄ ille non dedit homini qñ dedit venatori. Res ergo charissimi in pmptu posita est: et puto q: et si obscura fuit iā manifesta est. Ad hoc dñs te cōstrinxit cū diceret: Qui receperit iustū. sus ficeret. Sed q: potest recipi iustus alia intentione cū putak pdesse posse ad aliqd tpale: forte ad supplē dam cupiditatē: forte ad adiuuandū vt hō circūue niak: aut opprimak: q: tale ministeriū de illo queris: forte pterea suscipis: negauit tibi mercedē iusti: ni si cū additamēto. Ait eñ: Qui recepit iustū in noīe iusti: mercedē iusti accipiet: id est ideo recipiēs q: iu stus est: et q̄ receperit pphetā: nō tñ recipe pphetā: sed i noīe pphetę: hoc i illo honoras qd̄ ppheta est: ad extremū q̄ dederit calicē aquę frigidę vni ex mini mis istis tñ in noīe discipuli: id est pterea q: disci pulus christi est: pterea q: dispēsator sacramēti ē: amē dico vobis: nō pdet mercedē suā. Quō ḡ intel ligis: q̄ recepit iustū in noīe iusti: mercedē iusti acci piet? Sic intellige: q̄ receperit peccatorē in noīe pec catoris: pdet mercedē. Ergo frēs exercete misericor diā. Nō est aliud vinculū charitatis: nō est aliud ve hiculū quo perducamur in hac vita ad illam patriā. Extendat dilectione n[illegible] ad inimicos secum esto te. Ideo venit christ⁹ cui tanto ante dictū est. Ex ore infantiū: lactētiū pfecisti laudē. vt destruas inimicū et vindicatorē. Quod nōnulli codices defensorē ha

Marginalia: Ioan. 8. · Matth. 10. · Eccl. 12. · 1. Cor. 9. · Deut. 25. · 1. Cor. 9. · Philip. 4. · 3. Reg. 17. · Eccl. 12. · Luce. 6. · Rom. 12. · Psal. 103. · Psal. 8. · Matth. 10. · Ibidem · Matth. 5. · S · T

bent: sed versus vltorē: vindicatorē. Destruere vo/
luit dñs vindicatorē: id est eū qui se voluit vindica/
re: vt nō illi dimittāt peccata sua. Quid ergo inqs?
Dormiet disciplina? Auferet ois correptio? Non
auferetur. Quid eñi de luxurioso filio facturus es?
Nō castigabis? Nō verberabis? Seruū et ipm tu/
um si male viuentē videris: nō pena aliqua: nō ver/
berib' refrenabis? Fiat h: fiat: admittit deus: immo
reprehendit si nō fiat: sed animo dilectionis fac: non
animo vltionis. Ubi autē potētiores aliqs iniurio/
sos passus fueris: vbi tibi nec corrigere disciplina li
cet: nec forte etiam monere aut ꝑcipere: tolera. secu/
Mat. 5. rus tolera. Audi euāgeliū: quō lectū est: Beati eri/
tis cum vos ꝑsecuti fuerint hoies et dixerint aduer/
sum vos omne malum: mentiētes ꝑpter nomē meū.
Et ibi addidit ꝑpter qd: ne merito tuo accipias ma/
ledicta nō causa iustificationū dei. Nō eñi q maledi
11. q. 3. qui iu/ ctus fuerit iustus est. sed qui iustus est et iniuste ma
stus est. ledicatur: et si iniuste maledicatur premiū illi redditur.
Propterea itaqz secur' esto misericors: extēde dile/
ctionē vsqz ad inimicos. Qui forte ptinēt ad guber/
nationē tuā vindica: coerce cū dilectiōe cū charita/
te: attendens salutē eternā: ne cum parcis carni: aia
pereat. Fac hoc et multos passurus es in qs nō po
tes exercere disciplinā: qz nō ptinent ad iura guber/
nationis tue. Ferto iniurias: securus esto. Facit
eñi misericordias dñs et iudiciū oib' iniuriā accipiē
tibus. Sic in te facit misericordiā si miser' fueris:
sic eris misericors: vt qd pateris iniuriā non sit im/
Deut. 32. punitum. Mihi vindictam et ego retribuam: dicit
dñs. **Notas fecit vias suas moysi.** Quas
vias suas notas fecit moysi? Quare moysen elegit?
Ex moyse intellige omnes iustos: omnes sanctos.
Ioh. 1. Unū posuit: oēs occurrāt. Lex p moysen data est
lex: et habet aliqd obscurum traditio ipsa legis. Ad
hoc eñi data est lex: vt conuinceret languidus: et me/
dicum imploraret. Ipsa est occulta via dei. Iā du/
dum audieras: Qui sanat oēs languores tuos. Lan/
guores in egrotis latebāt. Quinqz sunt quinqz libri moysi:
Circa est piscina quinqz porticibus: pducit langui/
Ioh. 5. dos vt ibi iacerēt: vt pderēt: nō vt sanarent. Quin/
qz porticus pdebant: nō curabāt. Piscina curabat
descendēte vno: et hoc piscina turbata. Turbatio pi/
scine in passione dñi. Uenit eñi et ignotus factus:
Ioh. 7. cum dicit ab alijs ipse est christus: ab alijs non est
christ'. iust' ē: peccator est. magister est. seductor ē. tur
bauit aquā: id est turbauit populū. et in tota illa ꝑtur
batione aque vnus sanabat: qz in passione dñi vni/
tas sanat. Qui ꝑter vnitatē fuerit: et si iacebit in por
ticibus sanari nō poterit. et si legē tenet: ad salutē nō
puenit. Ergo qz hoc ibi mysteriū est: ideo docet da/
tam legē vt conuincerent peccatores et ad gratiā ac/
cipiendā medicū inuocarēt. Unde ille cōuict' est quē
Roma. 7. in se transfigurat paul' apls dicēs: Infelix homo:
qs me liberabit de corpore mortis huius? Per mā/
datum eñi demonstrata illi erat quedā rixa in seipso:
Ibidem. Unde dicit: Uideo aliā legē in mēbris meis repugnā/
tē legi mētis mee: et captiuū me ducentē in lege pec
cati q est in mēbris meis. Cognouit se in miseria: in
gemitu: in rixa: in cōtentione: ipe secū sibi nō cōcor/
dans: a se dissonās: a se resiliēs. Et qd ait: optās pa
cem: pacē verā: pacem supernā: Infelix ego homo:
quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia
dei per iesum christū dñm nostrū. Ubi eñi abunda/ Roma. 5.
uit peccatū superabundauit grā. Unde autē abunda/
uit peccatū? Lex autē subintrauit: vt abūdaret pec/ Ibidem.
catum. Quare lege subintrante abundauit peccatū?
Quia nolebāt se ꝑ terra hoies peccatores: addita le/
ge facti sūt et preuaricatores. Preuaricator eñi nō est
quisqz nisi cū legē transgressus fuerit. Ipse aposto/
lus hoc dicit: Ubi enim nō est lex: nec preuaricatio. Roma. 4.
Abundauit ergo peccatū vt superabūdaret gratia.
Ergo vt dicere ceperā: qz hoc est in lege magnum
mysteriū: ideo eam datā: vt crescente peccato: humi/
liarent superbi: humiliati cōfiterent: cōfessi sanaren
tur. Iste sunt vie occulte qs notas fecit moysi p quē
legem dedit qua peccatū abundaret: et supabunda/
ret gratia. Non crudeliter hoc fecit deus. sed cōsilio
medicine. Aliqñ eñi videt sibi homo sanus et egro/
tat: Et in eo qd egrotat et nō sentit. medicū nō qrit.
Augetur morbus: crescit molestia: querit medicus:
et totū sanat corpus. Notas fecit vias suas moysi:
filijs israel voluntates suas. Nunqd oibus
filijs israel? Sed veris filijs israel: immo omnibus
filijs israel. Qui eñi dolosi. q insidiosi. q hypocrite:
nō filij israel. Et q filij israel? Ecce vere israelita in q Ioh. 1.
dolus nō est. Filijs israel voluntates suas. **Mise/**
rator et misericors dñs: lōganimis et mul/ Eccl. 2.
te misericordie. Quid tam lōganimis? Quid tā
multū in misericordia? Peccatur et viuit: accedunt
peccata: auget vita: Blasphemat quotidie: et facit Mat. 5.
solem suū oriri sup bonos et malos. Uocat vndiqz
ad correctionē: vocat vndiqz ad penitentiam: vocat
beneficijs creature: vocat impertiendo tempus vi/
uendi: vocat p lectorē: vocat p tractorem: vocat per
intimā cogitationē: vocat p flagellū correctiōis: vo
cat per misericordiā consolationis. Longanimis et
multe misericordie. Sed obserua ne lōganimitate mi/
sericordie dei male vtendo: tu tibi thesaurizes quod
ait apls: irā in die ire et reuelatiōis iusti iudicij dei. Roma. 2.
Nam hoc ait apls: An diuitias benignitatis et lō/
ganimitatis ei' cōtemnis? Ignoras qz patiētia dei
ad penitentiā te adducit? Qz tibi parcit: putas quia
places ei? Hec fecisti inquit et tacui. Suspicatus es Ps. 49.
iniquitatē qz ero tui similis. Nō mihi placent pecca/
ta: sed lōganimitate qro recte facta. Si punirē pec/
catores: nō inuenirē confessores. Ergo te deus lon/
ganimitate sua parcendo ad penitentiā adducit: tu
autem quotidie dicis: finitur hodiernus dies: et sic
ero et crastino die: nō eñi cras erit vltimus: et tercio
die: et subito venit ira eius. Fratres: nō tardeus cō/ Eccl. 5.
uerti ad dñm. Sunt eñi qui ꝑparant cōuersionē et Ibidem.
differunt: et fit in illis vox coruina: cras: cras. Cor/
uus de arca missus: nō est reuersus. Non qrit deus
dilationē in voce coruina: sed confessionē in gemitu
columbino. Missa columba reuersa ē. Qñdiu cras:
cras? Obserua vltimū cras: quia ignoras qd sit vl/
timum cras. Sufficiat qz vixisti vsqz ad hodiernum
peccator. Audisti. Sepe soleo audire: audisti et ho/
die. Qz quotidie audis: tam quotidie nō corrigeris. Roma. 2.
Tu eñi fm duriciā cordis tui et cor impenitēs the/
saurizas tibi irā in die ire et reuelationis iusti iudi/
cij dei: q reddet vnicuiqz fm opera sua. Nō sic sibi
eo dei q reddet vnicuiqz. Ne videat deus misericors: vt nō videat et iustus. Mi/
sericors et miserator dñs. Audio et gaudeo: mi/
sericors: audi et gaude. Adhuc addidit: Longanimis et

ps. 88. maiorē misericors: Et i extremo: ꝛ verax. Gaudes ad
verba suspiria. ad vltimū treme. Sic misericors ꝛ lō-
ganimis est: vt sit ꝛ verax. Cum t.b. thesaurizaueris
irā in die ire: nōne experieris iustū quē cōtēpsisti be-
1 nignū: Nō in finē irascet: neqꝫ in eternum
indignabit. Quia ꝛ qd viuim⁹ in flagellis ꝛ cor-
reptione mortalitatis: de indignatiōe ipsi⁹ est: de pena
hoc habem⁹ pmi peccati. Fratres mei nō solā cogi-
tare debem⁹ vt futuras minas ipsius euadam⁹: sed ꝛ
psentē irā: qꝛ ꝛ ista ira ipsius est: cui⁹ ꝛ se ꝛ nos fuisse
Ephe. 2. dicit filios aplus. Ait quippe: Fuim⁹ em ꝛ nos aliqñ
natura filii ire: sicut ꝛ ceteri. Ergo ex ira ipsius est qꝛ
hic homo generat: qd laborat. Nō est ex ira ipsius
Gen. 3. fratres mei: In sudore vult⁹ tui ꝛ in labore edes pa-
nē tuū. ꝛ terra spinas ꝛ tribulos pariet tibi: Ab au-
ctore nostro dictū est. Aut si est aliud vita nr̄a. si po-
tens cōuertere ad aliquā voluptatē: vbi spinas non
sentias: Elige qd volueris: esto auarus: luxuriosus:
Et duo ista sola nō dicam⁹: adde terciū: ambitios⁹.
In honorū cupiditate quāte spine: In luxuria libi-
dinū quāte spine: In ardore auaricie: quāte spine:
Amores turpes quātas molestias habēt: Quātas
sollicitudines hic in ista vita: Omitto gehennā. Vi-
de ne iam ipse tibi gehenna sis. Hoc em totū fratres
mei de ira ipsius est: ꝛ cū te cōuerteris vt iuste agas:
nō poteris nisi laborare i terra: Et nō finit labor: nisi
cum finita fuerit via. Oportet in via laborare: vt in
patria gaudeam⁹. Ergo consolat pmissione sua la-
borem tuū: sudorem tuū: molestias tuas: ꝛ dicit tibi:
1 Nō in finē irascet: neqꝫ in eternū indignabit. Nō
sm peccata nostra fecit nobis. Deo gratias:
quia hoc voluit. Nō qd merebamur accepim⁹. Nō
sm peccata nostra fecit nobis: Neqꝫ sm iniquita-
tes nostras retribuit nobis. Qm sm alti-
tudinem celi a terra: cōfirmauit dominus
misericordiā suam sup timentes eum. Cō-
firmauit domin⁹ misericordiā suam super timentes
eū. Scdm quid: Scdm altitudinē celi a tra. Quid
dixit: Si aliquādo potest celū abscedere a ptectiōe
terre: aliquādo poterit deus non ptegere timētes se.
Attende et celum: vbiqꝫ atqꝫ vndiqꝫ ptegit terrā: ꝛ
nulla pars terre est que non celo protegat. Peccant
homines sub celo faciūt omnia mala sub celo: tamē
pteguntur celo. Inde lux ad oculos: inde aer: inde spi-
ritus: inde pluuia ad terrā ppter fructus: inde omnis
misericordia a celo. Tolle auxiliū celi a terra: statim
deficiet. Sicut ergo ptectio celi pmanet super terrā:
sic protectio domini pmanet sup timentes eum. Ti-
mes deum: supra te est protectio ipsius. Sed forte
flagellaris: et putas quia deseruit te deus: si deseruit
protectio celi terram: Quoniā sm altitudinem celi
a terra confirmauit dominus misericordiā suā super
2 timentes eum. Et quid fecit: Quia non sm peccata
nostra retribuit nobis. Quātū distat oriens
ab occidēte: longe fecit a nobis esse pec-
cata nostra. Scdm altitudinē celi a terra: confir-
mauit dn̄s misericordiā suam sup nos. Dixi quare:
Propter ptectionē. Vnde: Quātū distat oriens ab
occidēte: longe fecit a nobis esse peccata nostra. No-
uerūt qui sacramēta sciunt: Tamē qd omnes audire
possunt dico. Quādo peccatū remittit: occidūt pec-
cata tua: oritur gratia tua. Peccata tua tanqꝫ in oc-
casu sunt: gratia qua liberaris in ortu est. Veritas de
terra orta est. Quid est veritas de terra orta est: Na-
ta est gratia tua: Occidūt peccata tua: inouaris quo-
dāmodo. Ad ortū attendere debes: ab occasu auerti
debes. Auertere debes a peccatis tuis: cōuertere ad
gratiā dei. Illis occidentib⁹ surgas ꝛ pficias. Sed pars
celi qua surgit: rursum in occasū it. Nō vndecūqꝫ pos-
sunt similitudines duci ad pfectum: possunt conuenta-
ri ipse res reb⁹ ad quas adhibent: Sic dixi de aqui-
la: sicut de luna: sic et hic: Occidit pars vna celi: orit
altera: Sed pars que oritur mō: post duodecim ho-
ras occasura est. Nō sic est gratia que nobis orit. Et
peccata in eternū occidūt: ꝛ gratia in eternū manet.
Quare autem: Quātum distat oriens ab occidente:
tantū longe fecit a nobis peccata nostra: vt illa occi- AA
dant: ꝛ gratia oriat. Quare putatis: Sicut mi- Al. Quō.
seret pater filijs: sic miserit⁹ est dominus filiorū.
timētibus eum. Jam seuiat quātum vult pater Al. sua re.
est. Sed flagellauit nos: ꝛ afflixit nos: ꝛ ptriuit nos:
pater est. Fili si ploras: sub patre plora: noli cum in-
dignatione: noli cum typo supbie. Qd pateris vnde
plangas: medicina est nō pena: castigatio est nō dam-
natio. Noli repellere flagellū: si nō vis repelli ab he-
reditate. Noli attendere quā penā habeas in flagel-
lo: sed quem locū in testamēto. Sicut miseret pater
filiis: sic miserit⁹ est dn̄s timentibus eum: Quoniā
ipse cognouit figmentū nostrū: Id est infir-
mitatē nostram. Nouit quid fecerit: quō lapsum sit:
quō reficiendū sit: quō adoptandū sit: quō ditandū
sit. Ecce facti sumus de limo. Prim⁹ homo de terra 1. Cor. 15.
terrenus: secūdus homo de celo celestis. Misit ꝛ fi-
lium suū qui factus est secūdus homo: qui ante om-
nia deus. Secūdus em in aduentu: prior in reditu.
Post multos mortu⁹ est. ante omnes resurrexit. Ipse
em cognouit figmētū nostrū. Qd figmentū: Nos.
Vnde loqueris: qꝛ cognouit: Quia miseratus est. Al. ꝛ recordat⁹
Memento quia puluis sumus. Ad ipsum est quoniā.
deū cōuersus: ait: memēto: quasi obliuiscat de⁹. Sic
cognoscit: sic cognouit vt nō obliuiscat. Sed qd est
memēto: Perseueret erga nos misericordia tua. Co-
gnouisti figmentū nostrū quodāmodo: ne obliuisca-
ris figmentū nostrū: ne obliuiscamur gratiā tuam: BB
Memento quia puluis sumus. Homo tanqꝫ fe- Al. sicut
num dies illius. Attēdat quid sit homo: nō sup- fenū.
biat hō: tanqꝫ fenū dies illius. Quid supbit fenū ad
temp⁹: mō florens post paululū arescēs: Quid sup-
bit fenū ad tempus virens: ꝛ hoc ad paruū tempus
donec sol candescat: Bonū est qꝫ nobis vt misericor-
dia ipsi⁹ sit sup nos: ꝛ de feno aurū faciat. Vn̄ homo
tanqꝫ fenum dies eius: Sicut flos agri ita ef- Al. tanqꝫ.
florebit. Totus splēdor generis humani. honores: flos.
potestates: diuitie: superbi timores: flos feni est.
Floret illa dom⁹: ꝛ magna dom⁹. floret illa familia:
ꝛ qꝫ multis floret: aut qꝫ multis annis viuūt: Multi
anni tibi: breue tempus deo. Deus nō sic numerat
quō numeras. In cōparatione longorū et longe vi-
uentiū seculorū: omnis flos cuiuscūqꝫ domus sic est
quō flos agri. Vt est annua omnis pulchritudo an-
ni. Quicqd ibi viget: quicqd ibi candet: quicquid ibi
pulchrū est nō perennat: imo p totum annū duci nō
potest. Exiguo tempore transeūt flores: ꝛ hoc est
pulchrum in herbis. Hoc qd valde pulchrū est. hoc
cito cadit. Ois caro fenū ꝛ claritas hominis vt flos Esa. 40.
feni: Fenū aruit: ꝛ flos decidit: verbū autē domini

manet in eternū. Quia ergo quō pater cognouit fi-
gmentū nostrū: quia fenū sumus & ad temp⁹ florere
possumus: misit nobis verbū suū: & verbū suum qđ
manet ī eternū: feno qđ nō manet in eternū: fratrem
fecit. Natura vnigenitū: vnicum natū de substantia
sua fratrem adoptatis tot fratrib⁹ fecit. Noli mirari
quia pticeps eris eternitatis illius: factus ipse prior
pticeps feni tui. Qđ excelsum est a te: tibi nō denega-
uit: qui qđ humile erat ex te suscepit. Ergo hō quātū
ad hominē attinet: sicut fenū dies ei⁹: et sic flos agri
ita florebit: Quoniā spirit⁹ ptransibit in eo
& nō erit: & non cognoscet amplius locum
suum. Quasi quedā perditio: quasi interitus qui-
dam. Ecce qui se inflat: ecce qui tumet: ecce qui se ex-
tollit: Spiritus ptransiet in eo: & nō erit: & nō cogno
scet amplius locū suū. Uidete quotidie morientes: et
hoc erit totū: Ipse erit finis. Nō alloquit eni fenū:
sed pter quod & verbū fenum factum est: Tu enim
homo: propter te autem et verbū factum est homo:
Job. j. Tu caro: et pter te verbū caro factum est. Omnis
... a. 40. caro fenum: & verbum caro est factum. Quāta ergo
spes feni: quādo verbū caro factum est? Illud quod
manet in eternū: non dedignatū est suscipere fenum:
ne de se desperaret fenum. Ergo qđ ad te attendis:
humilitatē tuam cogita: puluerem tuū cogita: noli
extolli: Quicquid melius eris: gratia illius eris: mi-
sericordia illius eris. Audi eni qđ sequit: Mise-
ricordia aūt domini in seculo et in seculū
sup timentes eum. Qui nō timent eum fenum:
& in feno: & in tormento cū feno erunt. Resurget eni
caro ad tormentū: Gaudeant illi qui timent eū: quia
sup eos misericordia eius: Et iusticia eius su-
per filios filiorum. Retributionē dicit: super fi-
lios filiorū. Nā multi sunt serui dei nō habētes filios:
quāto minus filios filiorū? Sed filios nostros dicit
opa nostra: Filios filiorū: mercedē operū nostrorum.
Iusticia eius sup filios filiorum: Custodientib⁹
testamentū eius. Uideant ne putent omnes ad
se ptinere quod dictū est: Eligant cum licet. Custo-
dientibus inquit testamentū eius: Et memoria
retinentibus mandata eius: vt faciant ea.
Jam te disponebas extollere et forte reddere mihi
psalteriū: qđ ego nō teneo: aut totā legē memoriter
pnūciare. Plane ī memoria melior me: melior quo-
uis iusto. Iustus ad verbū legem nō tenet. Sed vi-
de vt pcepta teneas. Sed quō teneas? Non memo-
ria: sed vita. Memoria retinētibus mādata eius: nō
vt reddant ea: sed vt faciant ea. Jam forte mō ptur-
bat vniuscuiusqʒ anima. Quis tenet omnia manda-
ta dei? Quis tenet oēs litteras dei? Ecce volo nō so-
lū memoria retinere: sed et opib⁹ meis facere. Sed
quis tenet oīa memoria? Noli timere nō te onerat:
Matth. 22. In duob⁹ pceptis tota lex pendet & pphete. Sed to-
tam legem volo tenere. Tene si potes. Quādo po-
tes: quomō potes? Quācunqʒ paginā interrogaue-
ris hoc tibi respōdebit. Quod tenes: tene Charita-
Roma. 10. tem tene: Finis pcepti est charitas. Noli cogitare
de multitudine ramorū: Radicē tene: & tota arbor in
te est. Et memoria retinētib⁹ mādata eius: vt faciant
ea: Dominus parauit in celo thronū suū.
Quis nisi christus parauit in celo thronū suū? Qui
descendit & ascendit: qui mortuus est & resurrexit: Qui
hominē assumptū in celū leuauit: ipse parauit in ce-
lo thronū suū. Thronus est sedes iudicis. Obserua-
te ergo qui audistis: qz parauit in celo thronū suū.
Faciat qđ vult quisqʒ in terra: nō erit impunitū pec-
catū. nō erit infructuosa iusticia: qz dns q ante thro-
nū iudicis hominis iniustus est: in celo parauit thronū
suū. Dñs in celo parauit thronū suū: Et regnum
eius omnium dominabit. Dominus est regnū et
ipse dñabit gentiū. Et regnum eius omniū dñabit.
Benedicite dominū omnes angeli ei⁹:
potentes fortitudine facientes verbū ei⁹.
Ergo tu verbo dei nōdum iustus es aut fidelis: nisi
cū facis. Potentes fortitudine: facientes verbū eius:
Ad audiendā vocē sermonū eius. Bene-
dicite dominū oēs virtutes eius: ministri
eius facientes voluntatē ipsius. Omnes an-
geli. oēs potētes fortitudine facientes verbū eius:
Omnes virtutes eius: omnes ministri eius facientes
voluntatē ipsius: Uos benedicite dominū. Omnes
eni male viuentes: etsi lingua taceant: vita domino
maledicunt. Quid prodest qz hymnū cantat lingua
tua: si sacrilegiū exhalat vita tua? Male viuēdo mul-
tas linguas misisti ī blasphemiā. Lingua tua vacat
hymno: & cetere te intuētiū vacāt blasphemiā. Ergo si
vis benedicere dominū: fac verbū eius: fac volunta-
tem eius. In petra edifica nō in arena. Audire & nō
facere: in arena edificare est. Audire et facere: ī petra
edificare est. Nec facere: nec audire: nihil edificare
est. Si in arena edificas: ruinā edificas: Si nihil edi-
ficas: exposit⁹ pluuijs: fluminib⁹: ventis: ante rapie-
ris qz steteris. Ergo nō est cessandū: sed edificandū:
nec sic edificandū: vt ruina edificet. Sed i petra edificā-
dū: vt tēptatio nō euertat. Si sic est: benedic domi-
nū: si nō est sic: noli blandiri lingue tue: Uitam tuam
interroga: ipsa tibi respōdeat: Inuenis quid sis ma-
li: geme: cōfitere: Cōfessio tua potest dominū bñdi-
cere sed mutatio tua in benedictiōe pseueret. Be-
nedicite dominū oīa opera eius in omni lo-
co dominatiōis eius. Ergo in omni loco: ibi nō
benedicat: vbi nō dominat. In omni loco domina-
tionis eius. Ne forte aliquis dicat: Nō possum bñ-
dicere dominū in oriente: quia ad occidentē pfectus
est: Aut nō possum in occidente: quia in oriente est:
Nō ab oriente & ab occidēte: nō a desertis montib⁹:
quoniā deus iudex est. Sic vbiqʒ est: vt vbiqʒ bene-
dicat: sic vndiqʒ est vt illi vndiqʒ iubiletur. sic vndiqʒ
benedicat: vt vbiqʒ bene viuat. Benedicite domi-
nū omnia opera eius: quia cum ceperis in bona vi-
ta benedicere dominū omnia opera eius cum bene-
dicunt nō merita tua. Ipse enim p te et in te bonum
operat: dicēte apostolo: Cum timore & tremore ve-
strā ipsorū salutē operamini: Deus eni est qui ope-
ratur in vobis. Ergo ne te extolleres: qz facis verbū
eius: quia facis volūtatē eius: voluit te humiliari re-
spiciēdo gratiā eius vnde hoc cōsecutus es. In omni
loco dominationis eius: Benedic anima mea
dominū. Ipse viuimus verius est. qui primus.
Benedictio a capite: benedictio in fine. A benedicti-
one pfecti sumus: ad benedictionē redeamus: in be-
nedictione regnemus.

Explicit Tractatus de ps. CII.

Incipit Tractatus de ps. CIII.
Sermo primus de prima parte psalmi.
Prefatio.

a Je quidē nudiustertiano quantū meminisse dignamini: abundāter refecti estis. Sed qa nos etiā post longū sermonē auidissime dimisistis: nō putauim⁹ sanctitatē vestrā hodierni diei debito fraudandā: vt hoc sit de debito: illud de lucro. Psalmus q lectus est: pe totus figuris rerū mysteriisq cōtexit: et opus habet non solū nostra: sed etiā vestra nō parua intentiōe: qsq etiā cūcta que dicta sunt possint ad litteram religiose accipi. Enumerant eñ et si nō omnia: multa tñ opa dei: q nota sunt omnibus intuētibus: qui norūt et ex his que facta sunt: et videre illi⁹ inuisibilia intellectu cōspicere. Videm⁹ eñ fabricā mūdi amplā quādā ex celo et terra et omniū q in eis sunt. Et ex hui⁹ fabrice magnitudine ac pulchritudine fabricatoris ipsius inestimabilē magnitudinē et pulchritudinē: et si nōdum videm⁹: iam tamē amam⁹. Nō eñ cessauit qui nōdum pōt nostri cordis puritate cōspici: ante oculos nostros ponere opa sua: vt vidētes q possum⁹: amem⁹ q videre non possum⁹: vt ipsi⁹ amoris merito aliqñ videre possimus. Tamē in omnib⁹ q dicta sunt: querēd⁹ est eni intellect⁹ spiritalis: ad quē pscrutādū: adiuuabūt nos in christi nomie desideria vestra: Quib⁹ qsi manib⁹ inuisibilibus ad inuisibilē ianuā pulsatis: vt inuisibiliter vobis aperiat: et inuisibiliter intretis et inuisibiliter sanemini. Ergo dicamus omnes:

Expositio eiusdem partis.

b Enedic anima mea dominū. Alloqmur omnes animā nostrā: qz omniū nostrū anima: p vnā fidē vna anima est. Et omnes nos quicūq in christū credim⁹: pter vnitatē corporis eius vnus homo sum⁹. Benedic aīa nostra dominū: Pro tantis būficiis eius: p tam multis et magnis munerib⁹ grāru eius: Que munera inuenim⁹ in hoc psalmo intenti: et excussa nebula carnalis cogitationis: quātū possum⁹ erecta mēte: et quātū possumus directa acie: et quātū possum⁹ puro oculo cordis nostri: quātū nō impedit psens vita: quātū non occupant rerū psentiū desideria: quātū non excecat cupiditas seculi. Erecti ergo audituri sum⁹ magna: leta et pulchra: desiderabilia: et plena leticie gaudiorūq munera eius: que iam ille q cōceperat istū psalmū: videbat aīo: Et ipsi⁹ visionis exultatione ructabat dicens: Benedic anima mea dūm. Dñe deus c meus magnificatus es nimis. Vide magnifica que dicturus est. In quib⁹ magnificis: nō vtiq nisi ille laudādus est auctor omniū magnificorum.

Confessionē et decorē induisti. O dñe deus meus q magnificat⁹ es nimis: vnde magnificat⁹ es nimis: Nōne semp magnus: Nōne semp magnificus: Nūquid pfectus nō es vt crescas: Nūquid defictus: vt aliqñ minuaris: Sed qz es qd es: et vere es: vtiq nomē tuū dixisti famulo tuo moysi: Ego sum qui sum: vtiq magn⁹ es: et magnitudo tua sempiterna est: nec cepit: nec desinit: nec ab initio tpis incipit: vsq ad finē tpis excurrit: nec in medio aliqd patit: Incōmutabilis eñ magnitudo est. Quō g magnificat⁹ es nimis: Alius psalm⁹ admonet nos: Ait eñ: Mirificata est sciētia tua ex me: Si recte dicit: Mirificata est sciētia tua ex me: recte dicit: Magnificatus es nimis dñe de⁹ meus ex me. Sed et hoc adhuc est qrendā. Ex me magnificat deus me⁹: Ex me ergo magn⁹ fit. Docet nos aliqd et quotidiana oratio salutis nostre: Sanctificet nomē tuū: Quotidie petimus: quotidie rogam⁹ vt fiat. Si nos quisq interroget quid est qd petitis: vt sanctificet nomē dei: aliqñ eñ sanctū nō est vt mō sanctificet: et tñ nisi vellem⁹ fieri: nō peterem⁹ vt fieret. Alia est eñ gratulatio: alia oratio. Gratulamur ex eo qd est: oramus vt sit qd nondū est. Quid est q: sanctificet nomen tuū: Et intelligam⁹ qd hic dictū est: Dñe de⁹ meus magnificat⁹ es nimis: hoc est: sanctificet nomē tuū: sanctū sit apud homies nomē tuū. Sanctū est eñ semp nomē tuū: sed quibusdā immūdis nōdum est sanctū nomē tuū. Dicit eñ aplus: Oia mūda mūdis: Immūdis aūt et infidelib⁹ nihil est mūdū. Si imundis et infidelib⁹ nihil est mundū: quero causā: Sed quibusdā immūdis nōdū est causa: Polluta sūt inquit eorū et mens et cōscientia. Si nihil est mūdū eis: nec de⁹: Nisi forte putatis mūdū videri deū illis q quotidie blasphemāt eū. Si mūdus est placeat: si placet laudet. Si autē blasphemat displicet: et si displicet: quō tibi pōt mūdus esse q tibi displicet: Quid ergo rogamus: Sanctificet nomē tuū: in illis homib⁹: q p infidelitatē nōdum habet nomē dei sanctū: quibus nondū est ille sanct⁹ q p se et in se et in sanctis suis sanctus est: Rogamus p genere humano: rogam⁹ pro orbe terrarū: p omnib⁹ gentib⁹ quotidie sedētibus et disputātib⁹: qz nō rectus de⁹: et nō recte iudicat de⁹: vt aliqñ ipsi se corrigāt: et rectū cor ad illi⁹ rectitudinē ducāt: et adherētes eidē de recto ad rectū: nō iam vituperēt: sed placeat rectis rectus: qz qbonus de⁹ isrl: sed rectis corde. Ergo cum videret iste q cantat: iste ipse nosipsi: id est corp⁹ christi mēbra christi: cū videret quāta pstiterit deus generi hūano: cui antea aut nullus aut falsus: aut nō tam magn⁹ videbat de⁹ in opibus suis eū vidēs: Dñe de⁹ meus inqt magnificat⁹ es nimis: id est qui nōdū te intelligebā: intelligo te magnū. Magnus semp etiā occultus: sed mihi tūc magn⁹ qñ apparuisti fact⁹ es manifest⁹. Magnificatus es q ex me: quoniā mirificata est sciētia tua ex me. Mira eñ facta est ex me. Ergo illā miror cōuersus ad illā. Illa aūt et si nō cōuertar: et si nō post cōuersionē auertar: integra pmanet. Sed ego iā magnus factus in ea: et ex diminuto fact⁹ integer in ea: Miror q nō nouerā: nō q amō magnū factū est exq vidi: sed qz magn⁹ fact⁹ sum exquo vidi. Audi iā: Et vbi videt magnificat⁹ de⁹ nimis: Semp magn⁹ magnificat⁹ nimis in opibus suis ad nos. Cōfessionem et decorē induisti. Ante decorē cōfessionē posuit: decus i pulchritudine. Queris pulchritudinē: bonā rem qris. Sed qre queris pulchritudinē o aia: Vt amet te spōsus tu⁹: Eteni displices et feda. Ille autē qualis est: Speciosus forma p filiis hoim. Osculari vis feda pulchrū: sed nō attēdis: qz tu iniqtatibus plena es. Diffusa est aūt gratia i labiis tuis. Sic eñ de illo dictū est: Speciosus forma p filiis hominū: diffusa est gratia in labiis tuis: pterea adolescētule dilexerūt te. Est q quidē formosus: est quidē pulcher p filiis hoim: Est filius homis tñ p filiis hoim. Dnūc tu placere vis o aia hūana: o vna in multis. Audiamus ecctiā: qz erat illis aia vna et cor vnū i deū. Hac alloquit psalmus: Vis ei placere: Nō potes qdiu

Marginalia: Matth. 6. · Ad Titū. 1. · D · Ps. 72. · Ps. 138. · E · Ps. 44. · Exod. 3. · Ps. 138.

deformis es. Quid faciã vt pulchra sis? Primo tibi displiceat deformitas tua: et tunc ab illo ipso cui vis placere pulchra mereberis pulchritudinẽ. Ipse em̃ erit reformator tuus q̃ fuit formator tu⁹. Ergo ꝑus attẽde q̃ sis: ne audeas ire fęda in pulchri oscula. Et q̃d intuẽs inquis me videbo? Posuit tibi in speculũ [Math. 5.] scripturã suã. Legit̃ tibi: Beati mũdo corde: q̄niã ipsi deũ videbũt. Speculũ in hac lectiõe ꝓpositũ est: vide si hoc es q̃d dixit: si nõdũ es: geme vt sis. Renũciauit tibi speculũ faciẽ tuã. Sicut speculũ nõ sentiens adulatorẽ: sic nec te palpes. Hoc tibi oñdit nitor ille q̃d es: vide quę es: ⁊ si tibi displicet: quęre vt nõ sis. Si em̃ cũ fęda sis tibimetipsi displices: pulchro iam places. Quid ḡ? Cũ displicet tibi fęditas tua: inci- [Ps. 94.] pis et in ꝯfessiõe. sicut alibi dicit̃: Incipite dño in cõfessiõe. Primo accusa fęditatẽ tuã: Fęditas em̃ aĩe: de peccatis: de iniq̃tatib⁹. Accusando fęditatẽ tuam incipe cõfiteri: a cõfessione incipis decorari. Quo de- [Ps. 44.] corãte nisi speciosi forma p̄ filios hoim? Ut autẽ et [F] decorã faceret: audeo dicere: Amauit ⁊ fędã. Quid ẽ [Roma. 5.] amauit ⁊ fędã? Etenĩ christus ꝓ impiis mortu⁹ est. Quã vitã tibi seruat iustificato: qui suã mortẽ dona- [Ps. 44.] uit ⁊ impio? Ecce pulcher ille ⁊ speciosus forma p̄ę filiis hominũ: q2 iustissim⁹ p̄ filiis hominũ: Cũ veniebat ad fędam: vt faceret pulchrã: dicã ⁊ hoc: q2 in scripturis inuenio: fędus factus est. Non me in hoc audiatis: ne in hoc verbo temere lapsus sim. Sicut em̃ dixerã: Amauit ⁊ fędã: nõ autẽ quasi cõgruẽter dixerã: quibusdã illũ amãtibus: nisi mihi testis ꝓcederet: ⁊ dixi q̃d dixit aplus: Uis nosse q̃d amaret et fędã? Christus ꝓ impiis mortuus est: Sic et modo q̃d dixi vt veniret ad fędam. fędus factus est. deformis fact⁹ est: Quõ ꝓbabo: q̄si iam mihi p̄dixit diuinũ eloquiũ: Speciosus forma p̄ filiis hoim? Sed ĩ [Esa. 53.] ipso diuino eloquio rursus habeo. Uidim⁹ eũ ⁊ non habebat speciẽ neq3 decorẽ. Speciosus forma p̄ filiis hominũ: vidim⁹ eũ ⁊ non habuit speciẽ neq3 decorẽ. Nõ dixit: nõ vidim⁹: ⁊ ideo nesciebam⁹ vtrum haberet speciẽ vel decorẽ: Ecce vidim⁹ ⁊ non habebat speciẽ neq3 decorẽ. Ubi ḡ illũ vidit q̃ dixit Speciosus forma p̄ filiis hominũ? Et vbi illũ vidit qui dixit: Nõ habebat speciẽ neq3 decorẽ? Audi vbi eũ vidit qui dixit: Speciosus forma p̄ę filiis hominũ. [Phil. 2.] Cũ in forma dei esset nõ rapinã arbitratus est esse se ęqualẽ deo. Merito p̄ filiis hominũ: q2 ęqualis deo. Ecce accepi ⁊ agnoui vbi eũ viderit qui dixit: Speciosus forma p̄ filiis hoim. Responderit em̃ nobis. Ubi eum viderim queris? In forma dei. Et vnde vi- [Roma. 1.] disti ĩ forma dei? Quõ vidisti in forma dei? Quia inuisibilia eius ꝑ ea q̃ facta sunt intellecta cõspiciunt̃. Bene optime accepi: agnoui: ⁊ quẽ videris: ⁊ qualẽ videris: ⁊ vbi videris: ⁊ vnde videris. Quẽ vidisti? Sponsum nostrũ. Qualẽ vidisti? Speciosũ forma p̄ filios hominũ. Ubi vidisti? Cũ in forma dei esset. [G] Unde vidisti? Per ea quę facta sunt intellecta cõspiciunt̃. Uideam⁹ ⁊ de isto quid dicat ali⁹ ꝓpheta: sed nõ alius spũs. Nõ em̃ discordãt int̃ se. Exhibuit no- [Ps. 44.] bis ille speciosum forma p̄ filios hominũ exhibeat ⁊ iste q̃d ait: Uidim⁹ eũ et nõ habebat speciẽ neq3 decorẽ. Unus aplus paulus: ꝓphetã vtrũq3 cõiungit: vnũ caplm pauli vtriq3 ꝓphetę ꝓbibet testimoniũ. Ibi habeo speciosũ forma p̄ filiis hoim: Qui cũ in [Phil. 2.] forma dei eet nõ rapinã arbitrat⁹ ẽ esse ęqualis deo.

Ibi dixit q̃d dixit ⁊ ali⁹ nõ habebat speciẽ neq3 decorẽ? [Phil. 2.] Sed semetipsũ exinaniuit formã serui accipiens in similitudinẽ hoim fact⁹ ⁊ habitu inuẽtus vt hõ. humiliauit se fact⁹ obediẽs vsq3 ad mortẽ: mortẽ aũt crucis. Merito viderũt eũ ⁊ non habebat speciẽ neq3 decorẽ. Merito ante crucẽ agitabãt caput: hiccine ẽ tot⁹ filius dei? Si fili⁹ dei est: descẽdat de cruce. Sed nõ ha- [Math. 27.] bebat speciẽ neq3 decorem: etiã sic. O qb⁹ displicet: q2 nõ habebat speciẽ neq3 decorẽ? O agitãtes caput ante crucẽ: ⁊ nõ figẽtes caput in capite q̃d pendebat ĩ cruce. Merito nutat insultãtiũ caput: donec sit eorũ caput ille ipse cui insultabat̃. Ecce resumit decorẽ: ⁊ magnũ decorẽ. Ecce q̃d dicis tu: min⁹ est q̄3 q̃d fecit. Dicis tu: Si filius dei est descẽdat de cruce. Ecce de cruce nõ descẽdit: ꝫ de sepulchro resurrexit. Ergo aĩa decora esse non põt: nisi cõfessa fuerit fędiatẽ et ille semꝑ pulcher: ⁊ ꝓpter te ad tpus nõ pulcher: ⁊ sic ad tpus nõ pulcher in forma serui: vt nunq̄ deficeret a pulchritudine q̃ est in forma dei. Ergo tu ecclia ha- [b] bes decorẽ: Dicit̃ tibi ĩ Cãticis canticorũ: O decora [Cant. 4.] inter mulieres. Dicit̃ de te: Quę est ista q̃ ascẽdit dealbata? Quid ẽ dealbata? Illumiata: Nõ dealbata: sicut fucata: quẽadmodũ se dealbãt feminę q̃ volũt videri q̃d nõ sũt: Nõ dealbata sic̃ paries dealbat⁹. Destruet̃ em̃ sicut dicit aplus paries dealbat⁹: hy- [Act. 23.] pocrisis ⁊ simulatio. Paries dealbatus foris decorũ: int⁹ lutũ. Nõ ergo illa sic dealbata: sed dealbata illuminata: q2 nõ ꝑ se alba. Prius inq̃t fui blasphem⁹. [1 Tim. 1.] Et item: Fuim⁹ em̃ ⁊ nos aliq̃n natura filii irę sicut [Eph. 2.] ⁊ cęteri. Accedit gratia illuminãs ⁊ dealbans: primo nigra fuisti. ꝫ facta es alba ex gratia illi⁹. Fuistis em̃ [Eph. 5.] aliq̃n tenebrę: nũc aũt lux in dño. Dicit̃ ergo ⁊ de te: Quę est ista q̃ ascẽdit dealbata: Iã mirabilis: iã etiã cõtemplabilis. Admirãtis ẽ em̃ dicere: Quę est ista [Cant. 6.] q̃ ascẽdit dealbata: tam pulchra: tã luminosa: tã sine [Eph. 5.] macula ⁊ ruga. Nõne ista est q̃ iacebat in ceno inquinata? Nõne ista est q̃ iacebat in fornicatiõe idolorũ? Nõne ista est q̃ imũda erat in omni cupiditate desiderioq3 carnali? Quę est q̃ ista q̃ ascendit dealbata? Attende q̃s sit ille q̃ ꝓ ea factus est. nõ habẽs speciẽ [Esa. 53.] neq3 decorẽ: ⁊ intelligis huius claritatis honorẽ. Si miraris illi⁹ hũilitatẽ ꝓpter hanc: noli iã mirari hui⁹ celsitudinẽ ꝓpter illã. Quãtę fęlicitatis est ista dealbata: vt ⁊ cũ esset nigra: pulchrũ ad se deponeret qui ꝓ impiis moreret̃? Ergo induit se dñs de⁹ nr̃ cõfessionẽ ⁊ decorẽ induit se ecclesiã. Ipa em̃ ecclesia cõfessio ⁊ decus: Ante cõfessio: postea decus. Cõfessio pctõrũ: dec⁹ recte viuẽtiũ ⁊ recte factorũ. Cõfessionẽ ⁊ [Ps. 103.] decorẽ induisti. ¶ Circũamict⁹ lumẽ sicut vestimẽtũ. Ipsa est vestis eius de q̃ iã dixit: Non habẽs maculã neq3 rugã. Lux vocat̃: ⁊ ego iã ꝫ dixi. Fuistis [Eph. 5.] aliq̃n tenebrę: nũc aũt lux in dño. Nõ ḡ in vobis: nã tenebrę in vobis. lux autẽ in dño. Ergo circũamict⁹ lumẽ velut vestimẽtũ. Extendẽs celum sicut [H] pellẽ. Quõ fecit hoc vt indueret se sicut vestimento lumen ecclesiã? Enumerare vult figuratis quibusdã sacramẽtis: quõ lux facta sit ecclesia: quõ facta sit si- [Ps. 103.] ne macula ⁊ ruga: quõ facta sit candida: dealbata: fulgens ĩ vestitu spõsi sui imbręs illi. Quõ facta sit audiamus: Extẽdẽs celũ sicut pellem: ⁊ ꝫ quidẽ video. Quis em̃ extendit hoc celum quod nostris carnalibus oculis intuemur: nisi deus? Et extẽdit sicut pellem. Ad facultatem redegit si ad litteram accipias.

Etenim cum videris istam fabricā magnā: quia cum
quisqȝ hominū vnā vel paruā cameram extenderit
magno molimīe: magno labore ac difficultate ac di/
uturna operatiōe: id facit ne huiusmodi laborē ī dei
operib⁹ infirmitas suspicaret̄ humana: attulit quā/
dam facilitatē pro tua capacitate: vt sic quodāmodo
incipias credere facile operantē deum: ⁊ non putare
sic eū extendisse celū: sicut te tectū domus tue: sed q̄
tibi facile est extendere vnā pellē: tam facile illi fuisse
extendere tam magnū celū. Mira facilitas: ⁊ tamen
adhuc spūs tibi tardo loquit̄: Tibi inquā adhuc tar
do dicit spūs. Nā nec sic extēdit deus celū: sicut ⁊ tu
pellem. Si eī sic extēdit: Ecce ante te pellis: vel ru/
gosa: vel plicata ponit̄: dic vt extendat̄: dictu tuo ex/
tende pellē. Nō possum inqs. Ergo ⁊ in extenta pel
Ps. 48. le multū longe es a facilitate dei. Ipse eī dixit ⁊ fa
Gen. 1. cta sunt. Dixit: Fiat firmamētū int̄ aquā ⁊ aquā: et
sic factū est. Tamē ꝑpter facilitatē significandā ꝺm
k sensum tuū: accepisti aliquid interim ad litterā. Figu
rate autē si aliquid tectū retegi volum⁹ ⁊ pulsare ad
clausum: inuenim⁹ extendisse deū celū sicut pellē: vt
intelligam⁹ celū sanctā scripturā. Hanc auctoritatē
ꝑmo posuit deus in ecclesia sua: inde cepit exequi ce/
tera. Posuit eī celū deus: ⁊ extēdit sicut pellē: ⁊ nō
frustra sicut pellem. Primo istā famā ꝑdicantiū: ex/
tendit sicut pellē. Pellis mortalitatē significat. Pro
pterea ⁊ illi duo homīes ꝑmi parētes nostri: aucto/
res peccati generis hūani adam et eua: cū in paradiso
cōtempto dei ꝑcepto ad suggestionē suasionēqȝ ser/
pentis transgressi essent qd iusserat deus: facti mor/
tales dimissi sunt de paradiso. Ut autē significaret̄ ipsa
Gen. 3. mortalitas eo ꝑ induti sunt tunicis pelliceis. De pel
libus eī tunicas factas acceperūt. Pelles enim de/
trahi nō solent: nisi de animalib⁹ mortuis. Ergo pel
l liū nomīe mortalitas illa figurata est. Quid ergo h̄s
si diuina scriptura significat̄ pellis nomīe: Quō de
pelle fecit deus celū: ⁊ extēdit celū sicut pellē: Quia
p quos nobis scriptura ꝑdicata ē: mortales fuerūt.
Illud quidē verbū dei q̄d idē: semperqȝ incōmutabile
Jo. 1. atqȝ indeficiens: Ecce in ꝑncipio erat verbū: ⁊ verbū
erat apud deū: ⁊ de⁹ erat verbū. Nūquid erat: ⁊ mō
nō est: Et est ⁊ semp erit. Si ergo est verbū dei deus
apud deū: lege si potes. Sed quid dicis: qȝ sursum
Sap. 8. est: ⁊ ideo legere nō potes: Ubiqȝ ē verbū dei: Per
tendit a fine vsqȝ ad finē fortiter: ⁊ attingit oīa ꝑpter
Jo. 1. suā mūdiciā. In hoc mūdo erat: ⁊ mūdus p ip̄m fa
ctus est: ⁊ cū venit hic erat. Uenit eī in carne: nūqȝ
absens diuinitate. Quare ergo legere non poteras:
1. Cor. 1. Quia in sapientia dei nō cognouit mūdus p sapien/
tiā deū ibi cōstitut⁹ in sapiētia dei. Oīa eī ibi: ⁊ ipsa
nulla subtracta sunt: ibi cōstitut⁹ nō poteras cogno/
scere p sapiētiā deū. Ergo necessariū erat qd sequit̄:
Ibidem. Placuit deo p stulticiā ꝑdicationis saluos facere cre
dentes. Si p stulticiā ꝑdicationis salui futuri erant
credentes: elegit deus quedā mortalia: elegit homi/
nes mortales ⁊ morituros adhibita lingua mortali:
exhibuit sonos mortales: adhibita dispensatiōe mor
taliū: adhibuit instrumēta mortalia: Et in eo tibi fa/
ctum est celū: vt in re mortali cognosceres verbū im
mortale: ⁊ fieres tu quoqȝ eiusdē verbi ꝑticipatione
Deu. 32. immortalis. Uerū moyses ⁊ mortuus est: Dicit enim illi
deus: Ascēde in montē ⁊ morere. Mortu⁹ est hiere/
mias: ⁊ tot ꝑphete mortui sunt: ⁊ mortuorū dicta qȝ
nō eorum sed p eos illius erant qui extendit celum sicut
pellem: manent vsqȝ ad posteritatē nostrā. Ecce apo
stolus solutus de hac vita qui dixit: Cupio dissolui: Phil. 1.
⁊ esse cū christo: multo magis eē optimū: Uiuit nūc
cū christo: sicut illi ꝑphete omnes viuunt cū christo.
Sed p quid nobis dispensauit id qd legimus: Per
id quod moriturū erat: p os: p linguā: dentes: man⁹.
Omnia ista quib⁹ opatus est aplūs: totū qd legim⁹
corporis officia sunt: sed iubente anima cui iubebat
deus: ꝑpterea extensum est celū sicut pellis. Nos sb
celo tanqȝ sub pelle diuina ⁊ scripturarū. legim⁹ mō
eā tendi. Etenim postea celū plicabit̄ vt liber. Nō Esa. 34.
frustra fratres hic vt pellis: ibi vt liber. Figuratum Apoc. 6.
ibi quiddā nobis est qd ad scripturā diuinā attinet: ⁊
tendit̄ sicut pellis: ⁊ tenditur sermo mortuo⁊. Ergo
ideo tendit̄ sicut pellis: et multo magis tendit̄: qȝ illi
mortui sunt. Nā post mortē plus innotuerūt ꝑphete
⁊ apostoli: nō erant tam noti cū viuerent. Prophe/
tas viuos sola iudea habuit: mortuos oēs gentes.
Cum eī viuerēt nōdum erat extensa pellis: nondū
erat extensum celū: vt tegeret orbē terrarū. Et exten
dit ergo celū sicut pellē. Qui protegit in aquis Al' tegit.
superiora eius. Et hoc legimus. ⁊ ad litteram bene L.t. non habet.
intelligat̄. Quādo eī iussa vt fieret firmamentū int̄ Gen. 1.
aquas ⁊ aquas: factū est vt sint aque inferiores que
ꝑfundūt terras: ⁊ sint aque supiores remote ab aspe
ctibus: tamē fidei cōmendate. Et aque inquit q̄ sup Ps. 148.
celos sunt laudent nomē domini: qm̄ ipse dixit et fa
cta sunt: ipse mādauit ⁊ creata sunt. Ergo explicatus
est sensus ad litterā: Protegit eī in aquis superiora
eius. Quid ad figurā: Qm̄ in figura accepim⁹ pellē
scripturā sanctā: ⁊ auctoritatē diuini verbi dispensa/
tā nobis p mortales: quib⁹ mortuis eiusdē dispēsa/
tionis fama extendit̄. Scḋm hoc quō ꝑtegit in aqs
supiora eius: Cuius supiora: Celi. Et quid celum:
Sancta scriptura. Que sūt supiora sancte scripture:
Quid inuenimus in scripturis sanctis supius: Pau/
lū interroga. Supeminentiorē inquit viā vobis de/ 1. Cor. 13.
monstro. Quam dicit supeminentiorē viam: Si lin/
guis hominū loquar et angelo⁊: charitatē autē nō
habeā: factus sum velut eramentū sonans aut cym/
balum tinniens. Si ergo in his nihil supeminentius
in scriptura sancta inueniri potest q̄ charitas: supio/
ra celi quomō aquis ꝑtegunt̄ si superiora scripture
ꝑcepta charitatis sunt: Audi queadmodū. Chari/ Roma. 5.
tas inquit dei diffusa est in cordibus nostris p spiri/
tūsanctū qui datus est nobis. Jam nomīe diffusio/
nis intellige aquas in charitate spūsancti. He sunt
aque de quib⁹ dicit̄ in quadā scriptura: Et in plateis Prouer. 5.
tuis discurrāt aque tue: nemo alienus cōmunicet ti/
bi. Alieni eī sunt omnes a via veritatis: siue paga/
ni: siue iudei: siue heretici: et mali quiqȝ christiani.
Habere multi dona possunt: charitatē non possunt.
Hoc ip̄m quale donū est: vt nō loquamur de donis m
aliis foris: que dona habent omnes homīes: qui fa/
cit solem suū oriri sup bonos ⁊ malos: dona dei sunt: Matth. 5.
⁊ nō tantū bonis ⁊ malis cōmunia: sed etiā bestiis et
pecoribus. Ipsum esse: viuere: videre: sentire: audi/
re: ⁊ ceteris fungi sensuū muneribus: dona dei sunt.
Sed videte cum qualib⁹ ⁊ q̄ multis cōmunia: et cū
eis quos nolis imitari. Ipsum ingeniū acutū habēt
⁊ pessimi homines: sollertē artium industriā habent
⁊ turpissimi sequunt̄: diuitias habent ⁊ latrones: con/

ingia: filios. Multi mali habent pulchra dona dei: omnia: nemo negat: sed vide cū quib⁹ cōmunia. Respice ad munera ipsi⁹ ecclesię. Munus sacramētorū in baptismo: in eucharistia: i ceteris sanctis sacramē-
Act.8. tis: quale mun⁹ est: Hoc mun⁹ adeptus est & simon magus. Prophetia quale munus est: Prophetauit & saul malus rex: & tūc ꝓphetauit cū dauid sanctū persequeret. Intendite: nō dici cū p̄secutus fuisset. Fortassis eñ eo p̄secuto: penitentiā gessit et dignus fuit spiritu ꝓphetandi. Nō p̄secutus neq̄ p̄secutur⁹: sed p̄sequēs ꝓphetauit. Misit ad cōprehendendū dauid ministros suos. Dauid vo eo tempore iter ꝓphetas
J.Reg.19. erat: vbi erat & sanctus samuel. Impleti sunt spiritu ꝓphetię q̄ missi sunt & ꝓphetauerūt. Sed forte bono illi aīo venerāt: vel ob necessitatē officij sui: vel nō facturi qđ iussū est. Misit & p alios hoc et in eis factū est: & eoꝝ hoc modo animū interp̄temur. Cū illi tardarent: venit ipse furēs: anhelans cędē: sanguinē sitiens innocētis sancti: cui etiā ingrat⁹ erat: & ipse im-
Ibidem. pletus est spiritu ꝓphetandi & ꝓphetauit. Non ergo se iactent q̄ forte sine charitate habuerint hoc mun⁹ dei sanctū: sicut sanctū baptismū: sed videant qualē rationē habituri sunt cum deo qui sanctis nō sancte
Math.7. vtunt. Et his erūt q̄ dicturi sunt: In noīe tuo ꝓphe-
Ibidem tauim⁹. Nō illis dicet: mentiemi. sed dicet: Nō noui vos: Recedite a me q̄ opamini iniqtatē: qꝛ si ha-
J.Cor.13. beā omnē ꝓphetiā charitatē autē nō habeā nihil sū.
J.Reg.19. Prophetauit aūt & saul. sed opabat iniqtatē. Quis opabat iniqtatē: nisi qui nō opabat ęquitatē: Quis autē opat iniquitatē: nisi qui nō habuerit charitatē:
Roma.13. Plenitudo eñ legis charitas. Ergo ꝓtegis in aqs
J.Cor.13. supiora eius. Quid dicit: In omnib⁹ scripturis sup-
Eph.3. eminentissimā viam: supeminentissimū locū charitas obtinet. Nō ad eam aspirēt nisi boni. Hanc nobiscū nō cōmunicāt mali. Possūt cōmunicare baptismū: possunt cōmunicare cetera sacramēta: possūt cōmunicare orationē: possunt cōicare istos parietes: & istā
Extra. de regulis iuris. ca. Licet. in fine. cōiunctionē: charitatē nobiscū nō cōmunicāt. Ipse est eñ fons ꝓprius bonoꝝ: ꝓprius sanctoꝝ. De quo dicit: Ne no alien⁹ cōmunicet tibi. Qui sunt alieni:
Prouerb.5. Oēs q̄ audiūt: Nō noui vos. Si eñ nō cognoscūt:
Math.7. vtiq̄ alieni sunt quib⁹ dicit: Nō noui vos. Supeminens eñ via charitatis tenet eos: qui ꝓprie ptinēt ad
J.Cor.13. regnū celoꝝ. Ergo p̄ceptū charitatis sup celos: sup omnes libros. Ei eñ subdunt libri: et militant oēs lingue sanctoꝝ: et oīs motus dispensatoꝝ dei & aīe & corporis. Supeminēs est eñ via: Et merito ꝓtegit in aquis supiora celi: qꝛ nihil inuenis eminētius charitate in diuinis libris. Sed adhuc euidentius audi
O
Roma.5. quid aqua sit. Dicim⁹ eñ q̄ charitas dei diffusa sit in cordibus nostris p spiritūsanctū qui dat⁹ est nobis:
Prouerb.5. Dicim⁹ etiā: In plateis discurrant aquę tuę: Et ait mihi aliquis: nō ibi exp̄sse dictū est vtrū charitatem intelligere debeā: Quid si alius aliud aliquid intelli-
Roma.5. gat: Tū memēto qđ ait aplus: Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris. Vnde: Per spūsanctū qui datus est nobis. Audiamus dominū magistrū apo-
Joh.7. stoloꝝ. Si q̄s sitit veniat & bibat. Dicat adhuc: Qui credit in me flumia aquę viuę fluent de ventre eius. Quid est hoc: exponit euāgelista: Hoc autē dicebat inquit de spiritu quē accepturi erāt credētes in eum: Spirit⁹ eñ nondū erat datus: qꝛ iesus nōdum erat glorificat⁹. Ergo fratres si ꝓpterea spirit⁹ nōdū erat datus: qꝛ iesus nōdum erat glorificatus: glorificato

iesu & ascendente in celos: missus est spiritussanctus: Act.2.
& charitate impleti sunt apostoli: diffusa est in cordibus eoꝝ per spūsanctū qui datus est eis: qꝛ supiora celi aquis ꝓtegunt. Et bene: qꝛ dñs in celos ascēdit vt supior esset celis: et inde mitteret charitatē. Non eñ sic deus ꝓtegit: vt quasi subleuet ab eo quē ꝓtegit. Subleuat quē ꝓtegit: nō onerat. Ita ergo celos aquis ꝓtegit: vt magis illi diuino spiritu subleuent. Qui subleuat sursum est: qđ subleuat infra est. Illud suspēdit: hoc pendet. Si ergo illud suspēdit hoc pendet: audi qꝛ hoc celum scripturarū ex charitate pendet. Duo sunt nempe illa notissima p̄cepta dilectionis: In his duob⁹ p̄ceptis tota lex pēdet & ꝓphe. Math.22.
Qui ꝓtegis in aquis supiora eius: Qui ponit nubes ascensum eius. Accipit et hoc bene ad litterā. Dñs visibiliter ascēdit in celum. Quo posito sunt nubes ascēsus celi: Hec cū dixisset: nubes suscepit eum. Habes itē de resurrectione nostra p̄dictū: Act.1.
Et mortui inq̄t in christo resurgēt primi: deinde nos J.The.4.
qui viuim⁹ simul cum illis rapiemur in nubibus obuiā christo in aera: atq̄ ita semp cū dño erimus. Habes nubes ascēsum celi: Ostendā & nubes ascēsū celi hui⁹: id est diuinarū scripturaꝝ. Quid est hoc fratres: Utinā me dñs deus me⁹ inter illas qualescūq̄ nubes numerare dignet: viderit q̄ nebulosa nubes sim: Oēs tñ p̄dicatores verbi veritatis nubes accipi possunt. Quicūq̄ ergo infirmi nō possunt ascendere in hoc celū: id est ad intellectū scripturaꝝ: p nubes ascēdāt. Forte eñ & mō satis sit vobis: si aliqd agim⁹: Si labor sudorq̄ noster nō est infructuosus: ascenditis in celū scripturaꝝ diuinarū hoc est intellectū earū p p̄dicationē nostrā. Qꝛ altū erat celū: in psalmo isto: Nemo enim vestrū videbat: quid esset in figura: Extendit celum sicut pellem: qui ꝓtegit in aquis supiora eius. Hocipsum qđ dictū est: Qui ponit nubes ascēsum eius. Ecce iam intellectū est: quātū dñs donauit p̄dicātibus nobis. Non eñ nubes de suo munere pluūt. Vos intelligendo ascēdite: in C
intellectu ipso fructificate: ne sitis quasi illa vinea: de qua dicit apud ꝓphetā: Mādabo nubibus meis ne Esa.5.
pluant sup eam. Accusabat eñ quēdā vinea q̄ pro vuis spinas dederat: nō reddiderat dignā gratiā dulci pluuię. Qui eñ bona audit & mala opat: dulci pluuia cōpluit: & spinas generat. Nō est vt suspicemur fratres de aliqua terrena et ista visibili vinea dominū locutū. Naq̄ ibi ne sub obscuritate sermonis lateret excusatio iniqtatis: ipse dñs p ipm ꝓphetā exposuit cui vineę loqueret: et de qua vinea ista diceret. Vinea inquit dñi sabaoth domus isrl' est. Quid Ibidem.
vagant o iniqui corda vestra p mōtes et colles vinitorū: Noui inq̄ de qua vinea loquar: noui vbi grebā vuā & inueni spinas. Sine causa aliud atq̄ aliud suspicami & opinami: nolētes intelligere vt bñ agatis. Nā & hoc scriptū est: Noluit intelligere vt bene Psal.35.
ageret. Tollite oēs suspicatōes vias de medio: Vinea etenī dñi sabaoth dom⁹ isrl' est: & hō iuda nouellā dilectū. Dilectū cū plantatū est: dānatū cū spinas creauit. Ergo fratres forte vinea fuit domus israel: & nos nō sum⁹ vinea: Cū timore audiam⁹ qđ iudeis dictū videm⁹. Videte quomō aplus terreat ramos Roma.11.
insertos de ramis fractis: et in ramis fractis cōmendet timendam seueritatem: in ramis insertis commendet amandā bonitatem. Noli esse infructuosus

in bonitate: ne sterilis sentias seueritatem. Sed nō
Joā.15. sum vitis dicis mihi. Ubi est dn̄i vox: Ego sum vi-
tis: vos estis sarmenta: pater meus agricola? Ubi
j.Co.9. est vox apl̄i: Quis plātat vineā. et de fructu eius nō
percipit? Uinea ḡ es o ecclesia: et habes agricolā deū.
Nemo ḡ agricola hō cōpluit vineā suā. Frēs ḡ dile
ctissimi: viscera eccl'ie: pignora ecclesie: filij m̄ris ce
lestis: audite cū tēpus est. Minat⁹ est deus illi vinee
Esa.5. atrocissima cōminatione: Mandabo nubibus meis
inq̄t ne pluāt sup eā: et factū est. Uenerūt apl̄i ad iu
Act.13. deos: respuerunt eos: et dixerunt illis: Ad vos missi
eram⁹: sed q̄z repulistis verbū dei: imus ad gentes.
Uidetis quō in eodē spiritu dei illo iubēte intrinsec⁹
q̄ habitat in cordib⁹ suoꝝ mandatū sit nubib⁹ dei ne
Esa.5. cōpluerēt vineā: q̄ cū expectaret vt faceret vuas: fe
cit spinas. Ideo et nubes fecit ascensum ei⁹: et celum
tetēdit sicut pellem. Nō est qō q̄ramini: auctoritas
scripturaꝝ extēta est sup orbē terraꝝ: Nubes nō de-
sunt: p̄dicaꝝ verbū veritatis: exponunꝝ oīa q̄ obscu
ra sunt: vt corda vr̄a p nubes ascendāt. Uidete quō
credatis: videte q̄d suscipiatis. Post p̄dicatorē ve-
niet iudex: et post dispensatorē veniet exactor. Qui
Ps.17. ponit nubē ascensum ei⁹. **Qui ambulat sup pē
nas ventoꝝ.** Hoc iā p̄iculosum est accipe ad litte
ram. Aut q̄ sunt penne ventoꝝ? Aut vero quō ī pi
ctura facturi nobis sum⁹ vētos volātes: et alas ha-
bentes? Uentus nō est frēs nisi quē sentim⁹: mot⁹
quidā et q̄si flat⁹ aeris: impellēs qō pōt p viribus.
Que pēne vētoꝝ sunt? Sed et q̄ ale dei? Et tn̄ dictū
Ps.35. est: Sub vmbra alarū tuarū sperabūt. Conemur ḡ
et hoc accipe ad lr̄am: veluti p̄prie factū in creatura
ista. Uelocitatē verbi fortasse cōmendat scriptura:
De q̄ velocitate iā pridē in alio psalmo locuti sum⁹:
Ps.147. vbi scriptū est: Usq̄ ī velocitatē curret verbū eius:
Quia nihil vētis veloci⁹. Nostis oēs q̄tū illa facili-
tas cōmēdabaꝝ ī pelle. Nihil enī facili⁹ ab hoīe q̄ pel
lis extendiꝝ. Sic et hic insinuās deū p verbū ei⁹ vbi
q̄ p̄ntem: velocitate mot⁹ nihil deserere: q̄z tu nō no
ueras aliq̄d vēto veloci⁹. Ambulat inq̄t sup pēnas
ventoꝝ: id est velocitas ei⁹ supat velocitatē ventoꝝ:
Ut p pennas vētoꝝ intelligas velocitatē ventorū.
Et verbū dei intelligas veloci⁹ oībus vētis: Et sic ī
S prima facie cōsideratiōis pulsem⁹ ad aliq̄d interius:
et figurate aliq̄d nobis indicēt iste lr̄e. Uentos q̄dē
intelligim⁹ ī figura nō absurde aīas: Nō q̄z vēt⁹ est
aīa: sed q̄z inuisibilis est vētus: c̄ūis res corporea
corpa impellēs: tn̄ q̄z hūani oculi aciē fugit. Est aūt
aīa inuisibilis: p̄pterea b̄n intelligim⁹ aīas ventos.
Gen.2. Inde ē q̄z de⁹ insufflasse dicaꝝ spirituā vite formato
hoī: Et fact⁹ hō in aīaz viuentē. Ergo vēti: aīe ī al-
legoria nō absurde accipiūꝝ. Uidete aūt ne putetis
noīata allegoria: pantomimi aliq̄d me dixisse. Naz
quedā vba q̄n verba sunt et de lingua p̄cedūt: cō-
munia nobis sūt etiā cū reb⁹ ludicris et nō honestis.
Tn̄ locū suū h̄nt ista vba in ecclesia: et locū suū in
scena. Nō enī ego dixi qō paul⁹ apl̄s nō dixit: cum
Gal.4. de duob⁹ filijs abrae diceret: Que sunt inq̄t in alle-
goria. Allegoria dicitꝰ: cū aliq̄d aliud videꝝ sonare in
Joā.1. verbis: et aliud in intellectu significari. Quō dicitur
agnus christus: Nūq̄d pec⁹? Leo christus: nunq̄d
1.Co.10. bestia? Petra christus: nūq̄d duricia? Mons chri-
stus: nūq̄d tumor terre? Et sic multa aliud videꝝ so-
nare: aliud significare: et vocaꝝ allegoria. Nā q̄ pu-
tat me de theatro dixisse allegoriā putet et dn̄m de
amphitheatro dixisse parabolā. Uidetis q̄d faciat
ciuitas: vbi abundāt spectacula: In agro securi⁹ lo-
querer. Quid sit enī allegoria: non ibi forte didicis-
sent hoīes: nisi in scripturis dei. Ergo q̄ dicim⁹ alle
goriā figurā esse: Sacramētū figuratū allegoria ē.
Et q̄d hic accipim⁹: Ascēdit sup pennas ventorū?
Diximus b̄n accipi figurate ventos aīas. Pēne vē- T
torum: penne animaꝝ q̄ sunt: nisi a q̄bus sursum at-
tolluntꝝ? Penne ergo animarū virtutes: bona opa:
recta facta: In duob⁹ alis habent oēs pennas. Oīa Matth.22.
enī p̄cepta in duob⁹ p̄ceptis sunt. Quisq̄s dilexerit
deū et p̄ximū: aīam habet pennatā liberis alis: scō
amore volantē ad dn̄m. Quicunq̄ implicaꝝ amore
carnali: viscū habet in pennis. Nā si aīa non habet
alas et pennas: vn̄ ille gemēs in tribulatiōib⁹ dicit:
Quis dabit mihi pēnas sicut columbe? Et sequiꝝ: Ps.54.
Et volabo: et requiescā. Itē alio loco: Quo ibo a spi
ritu tuo: et q̄ a facie tua fugiā? Si ascendero in celū Ps.138.
tu ibi es: si descēdero ad infernū: ades: Si accepero
pennas meas sicut colūba: et volabo ī extrema ma-
ris. Tāq̄ diceret: Sic possuz fugere a facie ire tue:
si accepero pēnas vt colūba: et volauero ī extrema
maris. In extrema maris volare: est spem iam p̄ten
dere in finē seculi: quō ille q̄ ait. Hoc labor est an̄ me Ps.72.
donec introeā in sanctuariū dei: et intelligā in nouis-
sima. Et quō venit in extrema maris: etiā acceptis
pennis? Etenī illuc inq̄t man⁹ tua deducet me: et p- Ps.138.
ducet me dextera tua. Nā et cū pennis meis casura
sum nisi tu deducas. Ergo alas habēt bonas: et libe
ras: et nullo visco obligatas anime: bene operantes
p̄cepta dei: habentes charitatē de cōsciētia pura: j.Timo.j.
et fide nō ficta. Sed q̄ttumula sint p̄grādē virtuti- V
bus charitatis: quid ad illaz dilectionē dei: qua sunt
dilecte: etiam cum visco essent implicate? Maior er
go in nos dilectio dei q̄ nostra in illum. Nostra di-
lectio penne nostre sunt: sed ille ambulat super pen-
nas ventorum. Jam dicebat quibusdā Apostolus:
Flecto genua mea pro vobis ad patrem: vt det vo- Eph.3.
bis s'm interiorē hominē habitare christum per fi-
dem in cordibus vestris: in charitate radicati et fun-
dati. Jam dat illis charitatē deus: iam dat illis alas
et pennas vt possitis inq̄t cōprehendere que sit la- Ibidem
titudo: longitudo: altitudo: et p̄fundum. Fortassis
crucē dn̄i significat. Erat enī latitudo in qua por- Super Johem tractat⁹.118.D.
recte sunt manus: longitudo a terra surgens in qua
erat corpus infixū: altitudo ab illo dirigendo ligno sur
sum quod eminet: p̄fundum vbi fixa erat crux: et ibi
omnis spes vite nostre. Latitudo enim est in bonis
operibus: longitudo in p̄seuerādo vsq̄ in finē: alti-
tudo p̄pter sursum cor: vt oīa sint bona opera nr̄a in
quibus p̄seueramus vsq̄ in finem: habentes latitu-
dinem qua bene operamur: et longitudinē qua p̄se-
ueram⁹ vsq̄ in finē: Nō faciam⁹ aliq̄d nisi spe cele-
stium premiorū. Ipa est enī altitudo: nō hic q̄rere
mercedē: sed sursum: ne dicaꝝ nobis: Amē dico vobis Matth.6.
perceperūt mercedē suam. Profundū aūt qō dixi vbi
fixa erat ps crucis et nō videbaꝝ: inde resurgebant q̄
nō videbanꝝ. Quid est qō occultū est: et nō publicū
in ecclia? Sacramentū baptismi: sacramētū eucha-
ristie. Opa aūt nr̄a bona vidēt et pagani: sacramēta
vero occultanꝝ illis: Sed ab his q̄ nō videt surgūt ad
illa q̄ nō videt. sicut a p̄fundo crucis: q̄ in terra fi-

gitur surgit tota crux q̄ apparet ⁊ cernit. Et quid postea: Cū hoc dixisset: Apostolus adiecit: scire etiā supe-
Ephe. 3. minentē scientie charitatis christi: cū iam dictū fuisset: in charitate radicati et fundati. Amatis eni christum: et ideo in cruce operamini. Sed nūquid amatis christū vos ille amauit: Amādo aūt christum etiā amatis: volatis ad ipm: vt cognoscatis queadmodū ipse vos amauerit: Hoc est: vt sciatis supeminentiā charitatis christi. Amatis eni vos christū potestis: et volatis christū potestis: Sed ille ābulat sup pennas ventorū. Qui ambulat sup pennas ventorū: Qui facit angelos suos spiritus: et ministros suos ignē flagrantē. Et hoc quia nō videamus apparitionē angelorū: abscōdita est eni ab oculis nostris: et est in quadā republica magna imperatoris dei: Tn̄ esse angelos nouim⁹ ex fide: et multis apparuisse scriptū legim⁹ et tenem⁹: Nec inde dubitare fas nobis est. Spiritus aūt angeli sunt: et cū spirit⁹ sunt nō sunt angeli: cū mittunt fiunt angeli. Angelus eni officij nomen est: nō nature. Queris nomen eius nature: spūs est: queris officiū: angel⁹ est. Ex eo qd̄ est: spiritus est: ex eo qd̄ agit: angel⁹ est. Vide illud in hoīe. Nomē nature homo: officij miles. Nomen nature vir: officij preco. Homo eni fit p̄co: id est qa homo erat fit preco: nō qz erat p̄co fit homo. Sic ergo q̄ erāt iam spūs cōditi a creatore deo: facit eos angelos: mittēdo eos nūciare qd̄ iusserit: ⁊ ignē
Exo. 3. flagrantē facit ministros suos. Legimus apparuisse ignē in rubo: legimus etiā missum ignē desup: et impleſſe qd̄ p̄ceptum est. Ministrauit ergo cū impleret: Cū esset ī natura sua: erat: cū egit qd̄ iussum est: ministeriū impleuit. Sic sm̄ lrām videmus in creatura. Quid est aūt in ecclesia figurate: Quō accipimus: q̄ facit angelos suos spiritus: et ministros suos ignē flagrantē: Spūs spirituales dicit. Bene facit angelos suos spūales id ē nūcios verbi sui. Spi-
j. Cor. 2. ritualis eni oīa iudicat: ipse aūt a nemine diiudicat.
i. Cor. 3. Vide spiritualē factū angelū dei: Nō potui inqt vobis loqui quasi spiritualib⁹: sed quasi carnalib⁹. De spirituali quadā affectiōe missus est ad carnales tā̄q̄ angelus de celo ad terrā. Quō dicit: et ministros
Roma. 12. suos ignē flagrantē: nisi quō dicit spiritu feruētes: Sic eni feruens spiritu: ignis ardēs est oīs minister dei. Nōne ardebat stephanus: Quo igne ardebat:
Act. 7. Et q̄ ille ignis erat: q̄n lapidabat: et p̄ eis a quib⁹ lapidabat rogabat: Cū audis: ignis est minister dei: incēsurū illū putas: Incendebat licet: sed fenū tuū: id ē carnalia oīa desideria tua: Curat minister dei:
j. Cor. 4. p̄dicā verbū dei. Audi illū: Sic nos existimet homo: vt ministros christi: et dispēsatores ministerio-
2. Cor. 6. rum dei. Quō autē ardebat cū diceret: Os nostrū patet ad vos o corinthij: cor nostrū dilatatum est: Ardebat ⁊ flagrabat charitate: et ibat ī eos vt incenderet. Hūc ignē se missurū dn̄s in terrā dicebat cum
Luce. 12. ait: Ignē veni mittere ī terrā. Quō gladiū: sic ignē.
Math. 10. Gladius diuidit affectū carnalē: ignis absumit. Totum in verbo dei intellige: totū ī spiritu dei cognosce. Incipe feruere charitate p̄ verbū qd̄ audis: ⁊ vide qd̄ in te fecerit ignis minister dei. Qui facit angelos suos spūs. et ministros suos ignē flagrantem: Fundauit terrā sup firmitatē eius: nō inclinabit in seculū seculi. De terra ista hoc accipere nescio vtrū habeat vllū exitū: vtrū recte dicatur: nō inclinabit in seculū seculi: de q̄ dictū est: Celum et terra transient. Laborat hic si ad lrām q̄ras accipere. Nā q̄ ait: Fundauit terrā sup firmitatem eius: fortasse quedam est firmitas occulta nobis: q̄ cōtinet terrā: et hoc dixit: fundauit. Sup qd̄ firmauit: Sup firmitatē ipsius terre: quā et supposuit: vt cōtineret: q̄ latet forte oculis tuis: Sunt ista occulta ī creatura: Nō de obscuritate creature creator latebit. Que possum⁹ videamus: ex his q̄ videmus illū laudemus et amemus. Cōuertamus nos ad q̄rendum aliqd hic in figura positū. Firmauit terrā: intelligo ecclesiā. Dn̄i est terra et plenitudo ei⁹: Intelligo ecclesiā terrā. Ipsa est terra sitiēs: Ipsa ē que dicit in psalmis: vna eni dicit ex oībus: Aīa mea sicut terra sine aq̄ tibi. Sicut terra sine aqua tibi: qd̄ est: Sitiens sitiuit aīa mea ad te tā̄q̄ terra sine aq̄. Nisi eni sitiat: nō recte irrigabit. Nāq̄ crebra pluuia diluuium est: sitiat oportet: Beati eni q̄ esuriūt ⁊ sitiunt iusticiā: Et dicat aīa mea tan̄q̄ terra sine aqua tibi: qz dicat alibi: Sitiuit aīa mea ad deū viuū. Terram ergo intelligo ecclesiā. Que est firmitas ei⁹ sup quā fundata est: nisi fundamentū eius: An incōgrue intelligimus firmitatē sup quā fundata ē terra: fundamentū vbi cōstituta est ecclesia: Qd̄ est illud fundamentū: Fundamentū inqt nemo pōt ponere p̄ter id qd̄ positū est: qd̄ est christus iesus. Ibi ergo firmati sumus: Merito ibi firmati: nō inclinabimur in seculū seculi. Nihil eni firmi⁹ isto fundamēto. Infirmus tu eras: sed firmū fundamētū te portat. In te firmus esse nō poteras: firmus eris semp si ab illo firmo fundamēto nō recedas. Nō inclinabit ī seculū seculi. Ipsa est p̄destinata colūna: et firmamentū veritatis. Abyssus sicut vestimentū amictus ipsius: sup montes stabūt aque. Ab increpatiōe tua fugiēt: a voce tonitrui tui formidabūt. Ascendūt montes ⁊ descendunt campi: in locū quē fundasti eis. Terminū posuisti eis quē nō trāsgredientur: neq̄ reuertent tegere terrā. Qui emittis fontes in conuallibus: inter mediū montiū p̄transibūt aq̄. Potabūt oēs bestie agri: suscipiēt onagri in sitim suā. Sup illos volatilia celi inhabitabunt: de medio petrarū dabūt vocē suā. Rigās mōtes de superioribus suis: de fructu operū tuorū saciabit terra. Producēs fenū iumentis: ⁊ herbā seruituti hominū: Ut educas panem de terra: ⁊ vinū letificet cor hominis: Ut exhilaret faciē in oleo: et panis cor hois cōfirmet. Saturabuntur oīa ligna campi: et cedri libani quas plantauit: illic passeres nidificabūt. Fulice dom⁹ dux est eorū. Animaduertitis extentū celū: vultis intellectu ascēdere: Et ego video q̄tū altū sit. Puto q̄ mecū cōsideret charitas vestra. Nā ideo multos versus volui p̄nūciare: vt videatis q̄ alta sint posita sacramēta dei: ne fastidiam⁹ oblata: ne p̄mpta p̄pterea vilescāt: vt sp̄ quesita cū difficultate: cū maiori iocunditate inueniantur. Inter cetera tamē fratres que p̄nt accipi ad litterā: nūqd ⁊ hoc qd̄ dictū est: Illic passeres nidificabūt: fulice dom⁹ dux est eorū: Nunquid domus fulice dux est passerū: Aut dom⁹ fulice: dux est cedrorū: Et hoc eni ibi est:

Et cedri libani quas plantauit:illuc passeres nidifi/cabunt:fulice domus dux est eorum. Et quidē latina lo cutione:eorū cedrorū nō possum⁹ intelligere. Cedri enī feminini generis sunt. Fulice itaque domus:quō est dux passerū:Hoc enī in ista creatura que oculis nostris adiacet:intelligi nullo pacto potest. Fulicas enī aues esse marinas vel stagnenses nouimus. Do mus fulice:sit nidus fulice. Quō ergo domus fulice dux est passerū:Quare quedā in rebus visibilibus quasi absurda miscet spiritussanct⁹:nisi vt ex eo qō nō

12 possum⁹ accipe ad lrām:cogat nos ista spiritualiter q̄rere:Ergo si ad celū intellectu vt dixi:ad extentā pellē volvis ascēdere:et nubes fecit ascensionē eius: Nubes ista q̄ vobis loquit:inualida ē hodie ad oīa ista exponēda. Date veniā:et si nō vestre:mee certe infirmitati. Auiditatē qdē vestrā tantā video: vt sp parati sitis audire. Sed due res sunt: quarū rō non cōtemnenda est. Nā et infirmitas corpis nostri cō siderāda est:et ipsarum rez q̄ exponunt:memoria: Interim q̄ audistis cogitate. Quid dixi: Que mā ducastis:ruminate. Sic enī eritis mūda animalia:et apta epulis dei. Fructū aūt vestrū in operib⁹ vrīs aduertite. Valde enī male digerit is q bñ audit:et n bñ operat:qz dñs deus noster nō deest pascere. No tum est omnibus:qz de pane quē accipim⁹ et quē ero/gam⁹:reddituri sum⁹ rationē:Optime nouit chari/tas vestra: Non enī tacet nobis pagina diuina:aut adulat nos deus. De isto loco q̄ liberi sim⁹ ad vos potestis aduertere:et si forte ego minus liber sum: vel oēs q in hoc loco vobis loquunt si minus liberi sumus:certe ipse sermo dei neminē timet. Nos autē siue timeamus:siue liberi simus:eū cogimur annū/ciare q neminē timet:Hoc vobis nō hoīes: sed de⁹ p̄stitit:vt et p timidos liberū audiatis. Excusationē in iudicio dei nō habebitis:nisi vos in bonis opib⁹ exercueritis:et eorū q̄ audistis tāq̄ pluuie fructū cō grūum dederitis. Fruct⁹ cōgruus opa bona: Fru

13 ctus boni⁹ sincera dilectio:nō solū fratris:sed et ini mici. Supplicē nullū spernas:et cui dare non potes qō petierit:nō eū spernas. Si potes dare: da:si nō potes:affabilē te p̄sta. Coronat deus intus boni/tatē:vbi nō inuenit facultatē. Nēo dicat:nō habeo. Charitas n̄ de sacello erogat:qz qcqd dicim⁹ et qc/qd diximus: et qcqd dicere poterim⁹: vel nos:vel post nos. vel q āñ nos:finē nō hñt nisi charitatē:qz

1. Tim. 1. finis p̄cepti charitas est:de corde puro et cōscientia bona:et de fide nō ficta. Interrogate qñ rogat deū corda vestra:videte quō trāsmittatis versum istum:

Matt. 6. Dimitte nobis debita nostra:sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nrīs. Nō eris orans:nisi ista dicas:Si alia dicas:nō te exaudit ille:qz nō ipam tibi dictauit iurisperitus quē misit. Necesse est ergo: vt et qñ ver/ba nrā dicimus in oratione: sm ipam dicamus:Et qñ ipa verba dicimus:bñ intelligam⁹ qō dicimus: qz manifestā illā deus esse voluit. Si ergo nō oraue/ritis:spem nō habebitis:Si aliter q̄ magister docuit oraueritis:nō exaudiemini:aut si in oratione mēti fueritis: nō impetrabitis. Ergo et orandum:et ve/rum dicendū est:et sic dimitti orandum est:quomo do ille docuit. Velis nolis quotidie dicturus es: Di mitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Vis securus dicere:fac quod dicis.

Sermo secundus de eadem parte psalmi.

Prefatio.

Cio qz debitores nos tenetis:nō necessita/ A
te:sed qō est vehementius charitate. Debe/
mus aūt hoc primo dño deo nostro:q habi/
tans in vobis et exigit ista de nobis:deinde dño et pa tri p̄senti:et iubenti et oranti p me:deinde vestre vio lentie:qz extorquetis etiā infirmis viribus nostris. Cū q̄tum dñs donat:q et ipas vires vobis oranti/bus donare dignet: qm psalmi huius primas ptes die iam nup p̄cedente tractauimus:etiā sequētia su/scipienda sunt:et illo adiuuante in cui⁹ noīe cepim⁹ terminanda sunt. Cōmendaueram⁹ aūt charitati ve/stre q affuistis:totū istū psalmū figuratis mysteriis esse cōtextum. Vñ qō difficilius querit:solet dulci⁹ inueniri. Ne putetis ista vobis obscuritate subtra/cta:sed difficultate pdita et credita:ad hoc qō sepe iā

dixim⁹: vt detur petētib⁹: inueniat a q̄rētib⁹:aperiat Matth. 7. a pulsantib⁹. Sed opus est nobis aliquāto maiore et silentio vestro:et patiētia vestra: vt pauca q̄ dictu ri sumus:nō p strepitū tempus amplius occupent. Pauca enī nos dicere tpis cogit angustia:qō nouit et charitas vestra debere nos exequijs fidelis cor/poris solēne obsequiū. Et etiam q̄ dicta sunt repe/tere:et rursus exponere nō cogamur:sed si defuerint aliqui q nō audierūt: q vtinā nō deessent: pdest aūt illis fortasse q nō audiūt mō qō audierūt qui affue/rūt:vt et ipi discāt adesse. Legam⁹ ergo cursim.

Item expositio eiusdem partis. B

Benedic aīa mea† dominū. Omnium Al. † deo.
b nostrū aīa dicat vna facta in christo: Dñe

deus meus magnificat⁹ es †nimis. Al. † vehementer
Vñ magnificat⁹ es nimis: Cōfessionē et deco rem induisti. Cōfitemini vt decoremini: vt indu/at vos †Circūamict⁹ lucē sicut vestimentū. Al. † Amict⁹ lu/
Circumamict⁹ eccle. ā suā: qz ipa facta est lux i illo: mine sicut vesti/
q̄ prius erat tenebre in se: dicēte Aplo: Fuistis ali/ mento.
qn tenebre:nūc aūt lux in dño. Extendēs celū Eph. 5.
sicut pellē: Vel tā facile q̄ tu pellē. si tam facile sit tāq̄ ad lrām accipias: vel vt auctoritatē scripturaz intelligamus distentā p totū mundū noīe pellis:qz mortalitas in pelle significat. Dispensata est aūt no bis omnis auctoritas scripturarū diuinarū p hoīes mortales:quoz iā mortuorū fama distendit. Qui

†ptegit †in aquis superiora ei⁹. Cuius supe/ Al. † tegis.
riora: Celi. Quid est celū: Figurate dūtaxat dixi/ Al. † nō habet.
mus scripturā diuinā. Que superiora scripture diui ne: Preceptū (quo nihil est eminentius) charitatis. 1 Cor. 13.
Quare aūt aq̄s cōparata ē charitas: Quia charitas Roma. 5.
dei diffusa est i cordib⁹ nrīs p spm̄sanctū q dat⁹ ē no bis. Vñ aq̄ ipe spūs: Quia stabat iesus et clamabat: Joh. 7.
Si qs sitit: veniat ad me et bibat: q credit in me: flu mina aq̄ viue fluent de vētre ei⁹. Vñ pbam⁹: qz de spiritu dictū est: Dicat ipe euāgelista q sequit et ait: Hoc aūt dicebat de spiritu quē accepturi erāt credē tes in eū. Qui ambulat sup pennas vētoz: Id est sup virtutes animarū. Que est virt⁹ aīe: Ipa charitas. Quō aūt ille sup illā ambulat: Quia ma/ior ē charitas dei i nobis: q̄ nrā in deū. Qui facit

āgelos suos spūs:et ministros suos ignē fla Al. † potentem.
grantē: Id est eos q iā spūs sunt: q spūales nō car nales sunt: facit angelos suos mittēdo vt p̄dicēt ei⁹ euāgeliū. Et ministros suos ignē flagrātē. Nisi enī

E ardeat minister ꝓdicans: nō accēdit eū cui predicat.
Ps.* Qui fundasti terrā sup stabilitatē suā. *Fundauit terrā sup firmamentū ei': Firmauit ecclesiā sup firmamentū ecclesię. Quid est firmamentū ecclesię: nisi fundamentū ecclesię? Quid est fundamētū ecclesię: nisi de quo dicit Apls: Fun
1. Cor. 3. damentū aliud nemo pōt ponere ꝑter id qd positū est: qd est christus iesus? Et ideo tali fundamēto suffulta: qd meruit audire? Nō inclinabit in seculum seculi. Firmauit terrā sup firmamentū eius: id est firmauit ecclesiā sup firmamentū christū. Mutabit ecclesia/si nutauerit fundamentū. Sed vn̄ nutabit christus: q anteq̄ veniret ad nos ⁊ carnē susciperet: oīa p ipm facta sunt: et sine ipo factū est nihil:
Joh. 1. q oīa cōtinet maiestate: et nos in bonitate? Non nutante christo: nō inclinabit in seculū seculi. Ubi sunt q dicūt perisse de mūdo ecclesiā: qn̄ nec inclinari potest? Sed vn̄ cepit dn̄s asserere istā ecclesiā: reuelare: incipe: ostēdere: diffundere? Un̄ cepit hoc? Quid erat primo? Quia firmauit terrā sup firmamentum eius: nō inclinabit in seculū seculi. Abyssus si-
D Ps. ibidem. cut vestimentū amictus ipsius. Eu': Nūquid forte dei? Sed iā de amictu eius dixerat: Circumamictus lucē sicut vestimentū. Audio deū luce vestitū: et lux ipa si volum' nos sumus. Quid est si volum'? Si iā tenebrę nō sum'. Ergo si de' luce vestitus est: cui' rursus vestimentū est abyssus? Abyssus eī dicit immensa aquarū copia. Omnis aqua: oīs humida natura atq̄ substātia circūquaq̄ diffusa ꝑ maria et flumīa ⁊ antra occulta: simul vno noīe abyssus vocat. Ergo terrā intelligim' de qua dixit: Firmauit terrā sup firmamentū eius: nō inclinabit in seculū seculi. De illo dictum credo: Abyssus sicut vestimentū amict' ipius. Terrę eī q̄si vestimentū est aqua: circūdās eā ⁊ cōtegens eā. Sed aliqn̄ i diluuio ita creuit hęc vestis terrę: vt oīa oīno cooperiret: et trāscenderet altissimos mōtes: sicut scriptu
Gen. 7. ra testat: cubitis ferme quindecim. Fortasse ipm tēpus significauit iste psalmus cum diceret: Abyssus sicut vestimentū amictus ipius. Sup mōtes sta-
E bunt aquę: Id est vestimentū terrę: qd ē abyssus: ita creuit: vt etiā sup montes aq̄ starēt. Legim' hoc
Ibidem vt dixi. factū i diluuio. Inde loquebat nobis ꝓpheta: narrabat nobis ꝑterita: an ꝓnunciabat futura? Sed si narraret ꝑterita: nō nobis diceret: Sup mōtes stabūt aquę: sed sup mōtes steterūt aq̄. Preteritum eī tps ꝓ futuro solet poni i scripturis: Ita ꝓuidente spiritu q̄ vētura sunt: q̄si iam facta sint solemus legere. Inde est qd illud i alio psalmo nouim' oēs: vbi tāq̄ euangeliū recitat: Foderūt man' me-
Ps. 21. as ⁊ pedes meos: dinumerauerūt oīa ossa mea. sup vestimentū meū miserūt sortē. Omnia q̄si iam facta cōmemorant: q̄ vtiq̄ adhuc vētura cernebant. Sed q̄tū pōt nostra intelligētia: q̄tū aūt pōt tāta occupatio: aut qn̄ sic vacat: vt possim' ꝑ certo dicere: ita est: Animaduertum' sępe ꝓphetas ꝑterito tpe verborū dicere q̄ vētura sunt: in figura aūt futuri dicere ꝑterita: nō facile occurrit legēti. Nā audeo dicere nō est sed certe studiosis earū lr̄aꝝ inuenerint qd querāt. Si inuenerint: et ad nos attulerint gratulabimur: adolescentiū studijs ociosoꝝ occupati senes: et ex eoꝝ ministerio ⁊ nos aliqd discim'. Nō eī dedignabimur qn̄ christus de oībus docet. Hoc ergo dicit: Sup montes stabūt aquę. Propheta curans futura ꝓdicere: nō narrare preterita: ꝓpterea dixit: quia ecclesiā futuram in diluuio ꝑsecutionū volebat intelligi. Fuit eī tēpus aliqn̄: quo terrā dei ecclesiā dei cooperuerūt aq̄ ꝑsequentiū: et ita cooperuerant vt nō apparerēt: nec ipi magni q sunt mōtes. Qn̄ eī vbiq̄ fugiebāt: quō nō min' apparebāt? Et fortasse de illis aq̄s est vox illa: Saluū me fac deus: qm̄ in- Ps. 68.
trauerūt aquę vsq̄ ad animā meā. Maxime aquę q̄ mare faciūt: ꝓcellosę: infructuosę. Nō eī quācūq̄ terrā cooperuerit aq̄ marina: fecundauit eā potius q̄ ad sterilitatē ꝑduceret. Erāt eī ⁊ mōtes sub aq̄s: qz sup montes stabūt aq̄: populi resistentes supauerunt auctoritatē oīm vbiq̄ fortiter euangelizantiū verbū dei: cooperuerāt eos aquę: et sup illos stabūt aquę: Dicebāt: preme: ꝑme: et ꝑmebāt: extingue nō appareāt. Dicebāt ista: et ꝑualebāt sup martyres: et fugiebāt vbiq̄ christiani: et fuga quadā occultabāt apli. Un̄ fuga occultabant apli? Quia sup montes stabūt aq̄. Erat potestas aquarū magna. Sed q̄diu? Audi qd sequit. Ab increpatiōe tua fu- F
gient. Et hoc factū est fratres: ab increpatione dei fugierūt aquę: hoc est a ꝑssura montiū recesserunt. Jam mōtes ipi extant petrus ⁊ paulus. Quō eminent? Qui ante a ꝑsecutorib' ꝑmebant: nūc ab imperatorib' venerant. Fugierūt eī aq̄ ab increpatione dei: qz cor regum i manu dei: deflexit q voluit: Prou.
iussit p eos pacē dari christianis: emicuit et eminuit auctoritas apostolica. Nunqd et qn̄ supra erāt aq̄: montiū defecerat magnitudo? Sed tn̄ fratres mei. vt oēs viderēt eminentiā montiū: p quos mōtes salus esset generi humano: qz leuaui oculos meos in Ps. 120.
montes vnde veniet auxiliū mihi: Ab increpatione dei fugierunt aquę: A voce tonitrui tui formidabunt. Jam quis nō terreat a voce dei ꝑ aplos: voce dei per scripturas: per nubes eius? Cōquieuit mare: formidauerūt aquę: nudati sunt mōtes: iussit imperatorē. Sed qd iussisset: nisi de' tonuisset? Quia voluit deus: illi iusserūt et factum est. Ergo null' sibi hominū arroget aliquid: formidauerūt aquę: sed a voce tonitrui tui. Nam ecce cum voluit deus fugierunt aquę: ne ꝑmerent montes: Anteq̄ id fieret: et sub aquis firmi erāt montes. Ascendūt mō- 6
tes ⁊ descendunt campi: in locum quē fundasti eis. Adhuc de aquis loquit. Nō hic mōtes accipiamus quasi terrenos: neq̄ campos quasi terrenos: sed fluctus tā magnos: vt mōtib' cōparent. Fluctuauit aliqn̄ mare: ⁊ fluct' eius tāq̄ mōtes fuerunt: q mōtes illos aplos operirēt. Sed q̄diu ascēdūt mōtes ⁊ descēdūt cāpi? Sęuierūt ⁊ placati sūt. Cū sęuiebāt: mōtes erāt: cū placati sūt: campi facti sunt: Fundauit eī eis locū. Est qdā meatus: q̄si ꝓfund' locus: q recepta sūt qdammō oīa sęuiētia corda mortaliū. Qz multi mō: ⁊ falsi: et amari sunt: ⁊ tn̄ quieti. Qz multi sunt q dulcescere nolūt. Qui sunt q dulcescere nolūt? Qui in christū adhuc credere nolūt. Et q̄uis multi sūt q nōdū crediderūt: qd faciūt ecclesię? Mōtes erāt aliqn̄: mō cāpi sūt. Tn̄ frēs mei et malitia mare ē. Quare eī nō sęuiūt mō? qre nos insaniūt: qre nō dāt operā? Siquidē si nō ꝑnt euertere terrā nostrā certe cōtegere. Quare nō? Audi: Terminū posuisti quē nō trāsgredient: ne- Ps. ibidem
q̄ reuertent tegere terrā. Quid ē qz ia fluct' amarissimi modum acceperūt: vt liceat nobis talia

eis libere pdicare: qr terminū acceperūt debitū: qr transgredi non pōt impositū finē neqz reuertent tegere terrā. Quid fit in ipsa terra: q operationes ibi sunt: quā mare nudauit: Et si adhuc ei⁹ orā tenues fluctus pstrepunt: et si adhuc murmurāt pagani: sonitum littorū audio: diluuium nō phorresco. Quid ergo: Quid fit in terra: Qui emittit fontes in cōuallibus. Emittit inquit fontes in cōuallibus. Cōualles nostis quid sint: depressa loca terrarum. Nam collibus et montibus: contraria figura opponuntur valles vel cōualles. Colles et montes: tumores terrarū sunt: Valles aūt vel cōualles humilitates terrar. Noli cōtemnere humilitates: inde fluūt fontes: emittit fontes in cōuallibus. Audi montem:
1. Cor. 15. Dicit apl'us: Plus illis omnib⁹ laboraui. Magnitudo quedā cōmendat: statim tn̄ vt pfluant aque: cōuallem se fecit: Nō ego autē: sed gratia dei mecū. Nō repugnat vt q sunt montes: sint et cōualles. Sicut eñ mōtes dicunt pter spiritualē magnitudinē:
Ibidem ita et cōualles pter sui spūs humilitatē: Nō ego inquit: sed gratia dei mecū. Ergo cōuallis est: et gratia dei fons est. Qui emittit fontes in cōuallibus: de spi
Joh. 7. ritu dicebat quō cōmemoraui: Si qs sitit veniat et bibat: qui credit in me: flumina aque viue fluent de ventre ei⁹: Hoc aūt dicebat de spiritu quē accepturi erant hi qui in eum erāt credituri. Videam⁹ si cōualles sunt: vt emittant fontes in cōuallibus. Audi
Esa. 66. pphetam: Super quē requiescit spiritus meus: nisi sup humilē et quietū: et trementē verba mea: Quid est super quē requiescit spūs meus: Sup humilē et quietū. Quis habebit fontē meum: Cōuallis. Inter mediū montiū pertransibūt aque. Huc
I
vsqz a lectore pnunciatus est psalm⁹. Hucusqz charitati vestre sufficiat. Hoc dicemus: et in noīe dei sermonē terminabim⁹. Quid est: inter mediū montiū ptransibūt aque: Audium⁹ qd sunt mōtes: magni pdicatores verbi: sublimes angeli dei: qui adhuc in carne mortali: excelsi nō sua virtute: sed illius gratia. Quantū aūt ad ipsos attinet: cōualles sunt: humiliter emittūt fontes: Et inter mediū montiū inqt pertransibūt aque. Putemus hoc ita dictum: inter aplo҄ mediū pertransibūt pdicationes verbi veritatis. Quid est inter mediū montium pertransibūt aque: Quid est inter mediū aplo҄: Qd mediū dicitur: cōmune ē. Res cōmunis: vnde oēs equaliter viuūt: media est: nec attinet ad te: nec ad me. Propterea loquimur et sic de aliqb⁹ hoīb⁹: Habēt inter se pacē: habēt inter se fidē: habēt inter se charitatē: sic certe dicimus. Quid est inter se: In medio sui. Quid est in medio sui: Cōmune est illis. Audi aqs inter mediū montiū. Quia cōmunis illis fides erat: nec quisqz aquas qsi pprias et suas habebat. Si eñ nō sunt in medio: qsi priuate sunt: nō publice fluūt: Et ego habeo meā: et ille habet suā: nō est in medio qd et ego et ipse habeat: et talis nō ē pacifica pdicatio. Et vero vt inter mediū montiū fluāt aq. Audi
Roma. 15. vocē montis: De⁹ inqt pacis det vobis idipm sape
1. Cor. 1. inuicē: Et iterum: Vt id ipm sapiatis oēs: et nō sint in vobis schismata. Qd sentio sentis: i medio fluit aqua: nō habeo qsi priuatū meū: nec tu priuatū tuum. Veritas nec mea sit ppria: nec tua: et vt et tua sit et mea: inter mediū montiū ptransibūt aque. Audi ipm montē et dicit: qr inter mediū montiū ptransibūt aq: Siue aūt ego: siue illi: sic pdicam⁹: et sic cre- 1. Cor. 15.
didistis. Secu⁹ dicit: siue ego siue illi sic pdicam⁹: et sic credidistis: Inter mediū eñ montiū fluebant aq. Nulla eñ de aqs discordia montiū: sed pax consensionis: et societas charitatis. Si qs aūt vellet aliud pdicare: iā de suo pdicaret: nō de medio. Et audi qd de illo dicat ab ipo q emisit fontes in cōuallibus: K
Qui loqt mēdaciū: de suo loqt. Itaqz ne acciperet Joh. 8.
aliqs mōs nō de medio: sed de suo manās: ait apls:
Quicūqs vobis euāgelizauerit pter q̄ qd accepistis: Gal. 1.
anathema sit. Et vide quēadmodū noluerit de mōte psumi: ne forte mōs discedat ab aqs p mediū currētib⁹: et aliqd ppriū velit influere: Licet si nos: Et quantus mons dixit hoc: q̄ vberrime aq fluebāt de cōualle eius: tn̄ hoc volebat vt medios inter mōtes curreret: et ibi esset fides recta populo҄: qd inter se mediū atqz cōmune apl'i retinebāt: Licet si nos inqt: Et tu paule potes aliqd aliter pdicare. De paulo qstio. Audi qd sequit. Licet si nos aut angel⁹ de Ibidem
celo annunciauerit vobis pter q̄ qd accepistis: anathema sit. Si veniat mons aliud euāgelizans: anathematizet: si veniat angel⁹ aliud euāgelizans: anathematizet. Vñ hoc: Quia de puato vult fluere nō de medio. Et hoc forte homo carnali nebula ppeditus: et a fonte cōmuni ad ppriā suā falsitatē redact⁹ possit hoc facere: nūqd et angel⁹: Vere nūqz et angelus. Si angel⁹ de pprio fluens in paradiso non esset Gen. 3.
audit⁹: nō pcipitaremur in mortē. Media aq posita erat hoīb⁹ pceptū dei: Aq media: aqua qdammō publica sine fraude valebat: qd dixim⁹ charitati vestre: sine labe: sine ceno fluebat. si ipa aq semp biberet: semp viueret. Venit angel⁹ lapsus de celo: fact⁹ serpēs: qr insidiose iam venena spargere cupiebat:
Emisit venenū de pprio: locut⁹ ē de suo: qr q loquit Joh. 8.
mendaciū: de suo loquit: et miseri audiendo dimiserūt qd cōmune erat: vñ beati erāt: et ad suū pprium redacti: cū volūt puerse eē similes deo: Hoc eñ eis
dixerat Gustate: et eritis sicut dii: appetētes qd non Gen. 3.
erāt: qd acceperāt amiserūt. Ergo frēs ad hoc valeat qd dixim⁹ charitati vre: pter fontes: vt fluāt de vobis: Cōualles estote: et cū oib⁹ cōferte qd de deo habetis. Inter mediū fluāt aq: nulli inuideatis: bibite: saturamini: manate: saturate. Vbiqz cōmunis aq dei habeat gloriā: nō hoīm priuata mēdacia.

Sermo tertius de secūda pte eiusdē psalmi.

Prefatio. A

Eliquarū partiū psalmi hui⁹ ptractandarum debitores nos esse meminit charitas vra. Nō ergo opus est vt intentionē vestrā aliquo pmio moueā. Video eñ vos ad intelligēda sacramēta ppbetica oi alacritate suspēsos: Nec op⁹ est vt intētos faciat sermo me⁹: qs iā fecit spūs dei. Hoc potius agam⁹ qd vrget. De fontib⁹ emissis i cōuallib⁹: et de aqs inter mediū montiū ptrāseuntib⁹ iā dictū est: Sed ad hucusqz dictū est: hinc deinceps ordiamur. Sequitur enim.

Expositio eiusdem partis. B

Stabūt oēs bestie silue: Quid potabūt: Aquas ptranseūtes inter mediū montiū. Quid potabūt: Fontes emissos in cōuallibus: Et que potabūt: Bestie silue. Videmus qdē hoc etiā i ista creatura bestias silue bibere de fontib⁹ et de riuis inter mōtes currētib⁹. Sed iā qm̄ deo

placuit talib⁹ rerū figuris abscondere sapientiā suā: nō auferre studiosis: sed claudere negligētib⁹: apire pulsantibus: Placuit etiā ipi dño deo nostro ad hoc hortari vos per nos: vt in his omnibus q̄ velut de corporali et de visibili creatura dicunt: q̄ram⁹ aliquid spiritualiter absconditū: quo inuento gaudeamus. Bestias silue: gētes intelligim⁹: Et multis d locis scriptura testat. Sed tñ euidentissima duo ma
Gen. 7. xima occurrūt documēta: q: in arca noe (qua nemo nostꝝ dubitat ecclesiā esse p̄figuratā) nō includerētur oīa genera animaliū: nisi in illa vnitate cōpaginis oēs gentes significarent: Nisi forte putam⁹: si oīa talia penitus diluuio delerent: defuturam fuisse deo potestatē iubēdi vt terra ea pduceret: sicut primo verbo eius pduxerat. Nō ergo frustra: nō temere: nō aliq̄ indigentia dei vel inopia potestatis iussa sunt aīalia illa in arca includi. Nā posteaq̄ venit tēpus: Iā eñ debemus et alterū euidentissimū adiūgere testimoniū: Cū q̄ venit tps vt illud qđ in arca
C erat p̄figuratū: iam in ecclesia cōpleret: Petr⁹ apostolus dubitās dare sacramentū euangelicū gentibus incircūcisis (immo nō dubitās: sed omnino dādum esse nō putās) quodā die esuriēs cū prandere vellet ascēdit vt oraret. Hoc in Actib⁹ aplōꝝ omnibus bene legentibus et bene audientibus notū est. Illo igitur orante facta est illi mētis alienatio: quā greci extasin dicūt: id est auersa ē mens ei⁹ a cōsuetudine corporali ad visum quendā cōtemplandum
Act. 10. alienata a p̄ntibus. Tūc vidit vas quoddam velut linteū q̄ttuor lineis submitti d celo: vbi erāt aīalia oīs generis bestie: et sonuit ei vox: Petre: macta et manduca. Ille aūt q̄ in lege erat eruditus: et in consuetudine iudaica creuerat: p̄ceptumq̄ per moysen dei famulū retinebat: totāq̄ vitā suā fideliter custodierat: rñdit: Absit a me dñe: nūq̄ cōmune aliquid intrauit in os meum. Cōmune aūt immundū dici a iudeis et a lege bene nouerūt q̄ ecclesiasticas lr̄as didicerūt. Et vox ad illū: Que deus mūdauit: tu immūda ne dixeris. Hoc aūt factū est ter: et ablat⁹ est ille disc⁹ q̄ demōstrabat ter de celo submissus. Discus q̄ q̄ttuor lineis cōtinebat: orbis terrarū erat in q̄ttuor ptib⁹. Has q̄ttuor ptes sepe scriptura cōmemorat oriētē et occidentē: aqlonē et meridiē. Ideo q:
Ibidem. tot⁹ orbis terrarū p euāgeliū vocabat: q̄ttuor euāgelia cōscripta sunt. Ter aūt submissum vas de celo
Math. 28. hoc significat: q: dictū est aplis: Ite baptizate oēs gētes in noīe patris et filij et spiritussancti. Inde colligitur sicut iam nostis duodenari⁹ etiā numer⁹ discipuloꝝ. Nō eñ frustra duodecim dñs habere vo
Act. 1. luit. Et ita numerus ille sacratus est: vt in locū vni⁹ q̄ ceciderat: nō posset nisi alter ordinari. Quare duodecim apli: Quia eñ q̄ttuor sunt orbis ptes: et tot⁹ orbis in euangelio vocabat: vñ q̄ttuor euāgelia cōscripta sunt: et tot⁹ orbis in noīe trinitatis vocatur: vt congreget in ecclesia: Quattuor ter ducta: duodecim fiūt. Ergo nō miremur si de illis aquis inter mediū montiū ptranseuntib⁹: i illa doctrina apostolica fluente i medio: pter cōcordiā cōmunionis: oēs
Gen. 7. bestie silue bibūt. Oēs eñ erāt in arca: oēs i disco:
Act. 10. oēs mactat et manducat petrus: q: petrus petra: petra ecclesia. Quid est eñ mactare et mādiucare: Occidere in eo qđ erāt: et in sua viscera assumere. Discussit paganos sacrilegia occidit qđ erat. Dato sacramento christi: incorporasti ecclesie: manducasti. Ipse ergo bestie potāt istas aquas ptranseuntes: nō nō manentes: sed pertranseuntes. Oīs eñ doctrina q̄ toto isto tpe dispēsat: transit. Inde dicit aplus Et
1. Cor. 13. scientia destruet. et pphetia euacuabit. Quare ista euacuabunt: Ex parte eñ scimus: et ex pte pphetā
Ibidem. mus: Cum aūt venerit qđ pfectū est: qđ ex parte est euacuabit: Nisi forte putat charitas vestra: q: i illa ciuitate cui dicitur: Collauda hierusalē dñm lauda deum tuū sion: qm̄ cōfortauit vectes portarū tua
Ps. 147. rum: Iam cōfirmatis vectibus et clausa ciuitate: vñ vt iam pridē dixim⁹: nemo exit amic⁹: et quo nemo intrat inimicus. Quis codex ibi nobis legēdus est: aut tractād⁹ sermo: quēadmodū vobis mō tractat: Ideo modo tractat: vt ibi teneat. Ideo mō p syllabas diuidit: vt ibi totus atq̄ integer cōtempletur. Nō tibi deerit verbū dei: sed tñ nō p lr̄as: nō per sonos: nō per codices: nō per lectorē: nō per tractatorem. Quō ergo: Sicut in principio erat verbum: et
Ioh. 1. verbū erat apud deū: et deus erat verbū. Non eñ sic ad nos venit: vt inde discederet: q: in hoc mūdo erat: et mundus per eū factus est. Tale verbum cōtemplaturi sum⁹. Apparebit eñ deus deoꝝ in sion.
Ps. 83. Sed hoc qñ: Post pegrinationē finita via: si tamē
Matt. 5. post finitā viā nō iudici tradamur: vt iudex mittat i carcerē. Sed si finita via sicut speramus et optam⁹ et studemus: ad patriā venerimus: ibi cōtemplabimur qđ semper laudabimus: Nec illud deficiet qđ nobis p̄sto est: nec nos qui fruemur: nec fastidiet q̄ manducabit: nec deficiet qđ manducabit. Magna illa et mira cōtemplatio erit. Et qs de illa digne dicet isto tēpore: cum inter montes fluunt aque: Interim ergo fluent aque inter mōtes et pertranseāt: Cū pertranseūt aque: bibit i peregrinatiōe: ne siti i via deficiamus. Potabunt oēs bestie silue. Inde venistis: de silua collecti estis. Et qualis silua: Nullus hominū ibi pertransibat: q: nullus ppheta illuc missus erat. Sed ad arcā cōstruendā concisa sunt ligna
Gen. 6. de siluis: inde ligna: inde bestie: inde venistis: Ergo
E bibite. Potabūt oēs bestie silue. Suscipiēt onagri in sitim suam. Onagros magnas quasdā bestias dicit. Quis eñ nesciat onagros dici agrestos asinos: Magnos ergo quosdam dicit indomitos. Nullū eñ habebāt gentes iugum legis: Viuebant multe gentes moribus suis: superba iactātia vagantes tāq̄ in deserto. Et oēs quidem bestie ipse ... sed onagri positi sunt ad significationē magnitudinis. Potabūt et pi in sitim suā. Fluit eñ et ille aque: inde bibit lepus: inde onager: Lepus paru⁹: et onager magnus: lepus timid⁹: et onager ferus: Vterq̄ inde bibit sed quisq̄ in sitim suā. Nō dicit aqua lepori: sufficio: et repellit onagrū: neq̄ hoc dicit onager: accedat lepus: si accesserit rapiet: tā fideliter et temperate fluit vt sic onagrū satiet: ne leporē terreat. Sonat strepitus vocis tulliane: Cicero legitur: aliquis liber est: dialogus eius est: siue ipsius: siue platonis: seu cuiuscūq̄ taliū: Audiūt imperiti: infirmi minoris cordis: qs audet illuc aspirare: Strepitus ibi aque et forte turbate: certe tñ tam rapaciter fluentis: vt animal timidū nō audeat accedere et bibere. Cui sonuit: In principio fecit deus celū et terrā: et
Gen. 1. nō ausus est bibere: Cui sonat psalm⁹: et dicat: multum est ad me: Et ecce mō qđ sonat psalmus: certe

occulta sunt mysteria: tamē ita sonat: vt ⁊ pueros audire delectet: ⁊ imperiti accedant ad bibendū: ⁊ satiati ructent in psallēdo. Bibūt ergo minores bestie et maiores: sed capacius maiores: q꞉ suscipiūt onagri in sitim suā. Bibat minor: qđ dictū est: Uiri diligite vxores vestras: sicut ⁊ christus dilexit ecclesiā: Mulieres viris suis subdite sint. Bibāt minores: Dictū est aūt dño: Licet dimittere vxorem omni ex causa? Prohibuit dñs: ⁊ dixit non licere: Nō scitis inqt q꞉ deus ab initio masculū ⁊ feminā fecit? Quos de⁹ coniunxit homo nō separet. Deinde addidit: Qui dimiserit vxorē suam excepta causa fornicatiōis: facit eā mechari: ⁊ si aliā duxerit mechat. Cōfirmauit cōpedem: hoc expedit colligato: prius ageret ne ligaret. Alligatus es vxori: ne q̄sieris solutionē: Solut⁹ es ab vxore: ne quesieris vxorē. Si nōdum es onager: ⁊ solutus ab vxore: habes ibi qđ ⁊ lepus bibas: et si acceperis vxorē nō peccasti. Discipuli autē cū viderent dictū a dño non licere vllo mō p̄ter causam fornicatiōis disiungi piugia: Si talis est inquiūt causa cū vxore: nō expedit ducere. Et dñs: Nō oēs capiūt verbū hoc. Nā verū dicitis: q꞉ si talis est causa cum vxore: non expedit ducere. Sed nūquid soli onagri bibituri sunt? Non omnes capiūt verbū hoc: multi nō capiūt. Et qui sunt q̄ capiūt? Suscipiēt onagri in sitim suam. Quid est: suscipiēt onagri in sitim suam? Qui pōt capere capiat. Deinde sequit in cōtextione sua psalmus. Sup illos volatilia celi inhabitabūt. Sup quos? Sup onagros? An poti⁹ sup mōtes? Illuc eñ sensus iste dirigit: Int mediū montiū ptransibūt aque: potabūt omnes bestie syluę: suscipiēt onagri in sitim suā: sup illos volatilia celi inhabitabūt. Cōgruētius intelligim⁹ sup montes: quia hoc est etiā huic simile creature. Sup montes possunt habitare volatilia: nō sup onagros. Nō hoc intelligerem⁹ si nō necessitas cogeret. Sup montes ergo volatilia celi inhabitabūt. Uidemus aues istas habitare sup montes: sed multę eaꝝ habitāt in campis: multę in cōuallibus: multę in nemorib⁹: multę i hortis: nō omnes sup mōtes. Sunt quedā volatilia que nō habitant nisi sup mōtes. Spiritales quasdā animas significat hoc nomē. Uolatilia spiritalia corda sunt: que aere libero pfruunt. Gaudent serenitate celi aues istę: sed tñ pastus eaꝝ in mōtibus: illic inhabitabūt. Nostis montes iam tractati sunt. Montes pphetę: montes aplī: mōtes oēs p̄dicatores veritatis. Quicūqꝫ vult esse spiritalis: ibi inhabitet: non in corde suo aberret: habitet: pferat volando. Habem⁹ aues significantes aliquid spiritale. Non frustra dictum est: Renouabit iuuentus tua sicut aquile. Nō frustra dictum est de abraam: Aues aūt non diuisit. Abraā in illo sacrificio satis mystico accepit tria animalia: arietem trimū: vaccam trimā: capram trimā: ⁊ turturem: ⁊ columbā. Diuisus est aries: ⁊ aduersus se inuicē partes pstitute. Diuisa capra: nihilominus aduersus se partes cōstitutę. Diuisa vacca: sic etiam de ipsius carne factū est. Et subiecit scriptura: Aues autē non diuisit. Deinde dicit: Trimus aries: trima vacca: trima capra: De auiū etate tacet. Unde rogo vos: nisi quia significant i auibus quidā spiritales: quorum etas temporalis, pptere a tacet: quia eterna meditant: ⁊ transgrediunt desiderio et intellectu oīa temporalia? Spiritales viri qui de omnib⁹ iudicāt: ⁊ a nemine iudicant, itaqꝫ ipsi soli nō diuidunt in hereses ⁊ schismata. In ariete intelligunt p̄positi: ducūt enim greges. In vacca plebs intelligit iudeorū: habuit enim iugum legis sub quo laborabat. In capra intelligit ecclesia de gentibus: i quibusdā eñ libertas saltibus insultabat: ⁊ amaro pascebat oleastro. Trima sunt dicta hec animalia: quia tertio tempore gratia reuelata est. Nam primū fuit ante legem: secūdū ex quo lex data est: tertiū quod nūc est, ex quo regnū celorum predicat. Quid ergo dicimus qđ aries nō diuidat? Nōne episcopi fuerūt auctores schismatū ⁊ heresum? Porro autē si plebs ipsa non diuideret: id est si vacca non diuideret: si capra non diuideret: erubuissent fortasse illi in diuisionib⁹ suis: ⁊ ad compagem remeassent. Diuidunt duces: diuidunt ⁊ plebes: vt cecus cecū sequat: ⁊ simul in foueam cadant. Ponunt aduersus inuicē. Aues aūt nō diuisit. Spiritales non habēt diuisiōes: nō cogitant schismata. Pax est in eis: custodiunt eam in ceteris quātū possunt: vbi in aliis deficiūt in se tenent: Si erit ibi inqt fili⁹ pacis: requiescet sup eum pax vestra: si quo minus: ad vos reuertet. Nō est filius pacis qui diuidi voluit: reuertet ad te pax tua: quia aues non diuisit. Uenit ⁊ caminus: nam cōsedit ibi abraā vsqꝫ ad vesperam: ⁊ venit magnus terror diei iudicii. Uespera autē illa finis est seculi: ⁊ camin⁹ ille veniens dies iudicii: Diuisit inter media illa que diuisa erant etiam camin⁹. Si inter media transiit camin⁹: alia in dexteram: alia in sinistrā separauit. Sunt ergo quidā carnales ⁊ tñ ecclesię gremio cōtinent: viuētes s̄m quēdā modū suum: quib⁹ timemus ne seducant ab hereticis. Quādiu eñ carnales sunt: diuisibiles sunt. Aues quippe nō diuisit: Carnales diuidunt: Nō potui loqui vobis quasi spiritalib⁹: sed quasi carnalibus. Et quomō probat: q꞉ carnales diuidunt? Adiūgit: Cū eñ dicit vnusquisqꝫ vestrū: Ego sum pauli: ego aūt apollo: ego xo cephe: nōne carnales estis: ⁊ s̄m hominē ambulatis? Rogo vos fratres: audite ⁊ proficite: excutite vos de loco carnali: pergite in turturē ⁊ columbā. Aues enim nō diuisit. Sed quicūqꝫ talis pmanserit: ⁊ s̄m quēdā modū vite aptū carnalibus: ⁊ de gremio ecclesię nō recesserit: et nō fuerit seduct⁹ ab hereticis: vt ex cōtraria pte diuidat: veniet caminus ⁊ ad dexterā ponet: sine camino nō poterit. Sed si caminū pati nō vult: pgat in turturem ⁊ columbā. Qui pōt capere capiat. Si aūt nō sic erit ⁊ edificauerit sup fundamētū: ligna: fenū: stipulā: id est amores seculares fundamento fidei sup superedificauerit: tamē si in fundamēto sit christus: vt primū locū ipse habeat in corde: ⁊ ei nihil oino anteponat: portant tales tolerant ⁊ tales: veniet camin⁹: incēdet ligna: fenū: stipulā: Ipse aūt inquit saluus erit: sic tñ quasi p ignem. Hoc aget caminus: alios in sinistrā separabit: alios in dexterā quodāmō eliquabit. Aues autē nō diuisit. Sed aues videāt: si aues tales sunt q̄ sup mōtes illos inhabitēt: nō debēt sequi altitudinē cordis sui: de quib⁹ dicit: Posuerūt in celū os suū. Ne a ventis tollant: in mōtibus requiescāt. Habeāt auctoritatē sanctoꝝ: requiescāt in mōtibus: in aplis: in pphetis. Illic inhabitēt tales aues: q꞉ in mōtib⁹ petras inueniūt: firmamēta quedam p̄ceptorū. Sicut eñ vna illa petra christus verbū dei: sic multa verba dei: multę petrę: ⁊ vbi petrę in mōtibus. Unde aues

1 Cor. 1. Gen. 15. Math. 4. Math. 15. Luce. 10. H Gen. 15. 2. Retrac. 43 b. 1 Cor. 3. Ibidem. Gen. 15. 1. Cor. 3. 13. de ciuita. ca. 21. et 26. Cōcer. a. fin. dis. 11 c. In alio in medio. Ps. 72.

[illegible]: Sup illos volatilia celi inhabitabūt.
Sed noli putare: qz ista volatilia celi auctoritatē suā
sequant: Unde quid dicat psalmus: De medio pe
I trarū dabunt vocē suam. Modo si dicā vobis
credite: Hoc em̄ dixit cicero: hoc dixit plato: hoc di/
xit pythagoras: q̄s vestrū nō irridebit me? Ero em̄
auis que non de petra emitto vocē meā. Quid mihi
vnusquisq; vestrum debet dicere? Hoc debet dicere
Gal. i. ille q̄ sic instructus est. Si q̄s vobis euāgelizauerit
p̄ter q̄ accepistis: anathema sit. Quid mihi dicis de
platone: & de cicerone: et de virgilio? Habes ante te
petras montiū: de medio petrarū mihi da vocē tuā.
De medio petrarū dabūt vocē suā. Audiant qz pe/
tre audiunt: audiant qz & in illis multis petris petra
i. Cor. x. audit: Petra em̄ erat christus. Audiant q̄ libēter: de
medio petrarū dātes vocē suā. Nihil suaui tali voce
aliū. Ille sonant: & petre resonāt: sonāt illi: disputāt
spiritales. Resonāt petre testimonia: r̄ndēt scripture.
Ecce inde volatilia de medio petrarū dant vocē suā:
habitant em̄ in mōtib⁹. Ipsi mōtes: & ille petre inde
habent vocē. Ut em̄ rigemur scripturis: cōfugimus
ad apostolū paulū. Ille vnde habet? Cōfugim⁹ ad
esaiā. Esaias vnde? Audi vnde: Rigans mōtes
K de supioribus suis. Nō si ad nos venerit homo
gētilis incircūcisus: credetur⁹ christo: dam⁹ ei bapti/
mū: nec reuocam⁹ ad illa opa legis. Et si nos interro
get iudeus q̄re ita faciam⁹: sonam⁹ de petra: dicim⁹:
Hoc fecit petrus: hoc fecit paul⁹: De medio petrarū
dam⁹ vocē nostrā. Illa aūt petra: ipse petrus mons
magn⁹: q̄n orabat et illū visum videbat: de supiorib⁹
Gal. v. rigabat. Paulus aplus dicit gentib⁹: Si circūcida/
mini: christ⁹ vobis nihil pderit. Dicit h̄ paul⁹ tanq̄
mōs: Inde nos dicim⁹: sonātes de petra: Riget do/
min⁹ ipsā petrā de supioribus suis. Nā cū ista petra
adhuc esset in infidelitate aspera: volens eam rigare
de supioribus suis vt flueret aqua in cōualle: clama/
Act. ix. uit: Saule saule q̄d me psequeris? Nō ei legit pphe/
tā: non elegit alterū apostolū: Oia em̄ ista cōtemne/
ret mons magn⁹: rigauit illū de supiorib⁹ suis: Sta/
Ibidem. tim rigatus & manare iam volens: Dñe ait: quid me
iubes facere? Accipe illū montē vel petrā vñ possis
dare vocē tuā: accipe illū: & inde rigari de supiorib⁹:
& effluere de inferiorib⁹. Audi hoc & i vno loco: Siue
ii. Cor. v. inquit mente excessim⁹ deo: siue tēperātes sum⁹ vo/
bis. Qd ait: Mēte excessim⁹: vos cape nō potestis.
Excessim⁹ omnia ista carnalia: vos adhuc carnales
estis. Deo ergo mēte excessim⁹: et qd em̄ videm⁹ cū
ii. Cor. xii. mēte excedimus: effari nō possumus. Ibi em̄ audi/
uit ineffabilia verba q̄ nō licet homini loqui. Quid
ergo inquiūt illi carnales: illi lepores? Nos nō irri/
gabimur? Ad nos nihil pueniet? Et quō emittet fon
tes in cōuallibus? Et quō in medio montiū ptransi/
bunt aque? Ad hoc ergo ptinet: siue temperātes su/
ii. Cor. v. mus vobis. Unde hoc? Quō inuenimur? Charitas
christi inquit cōpellit nos. Tu pticeps verbi: & si ho/
die spiritalis: heri carnalis: ad carnales dedignaris
Ioh. i. descēdere: cū ipsum verbū caro factū sit: vt habita/
ret in nobis? Benedicam⁹ ergo deū: & laudemus eū
qui rigat mōtes de supioribus suis. Inde veniet irri
gatio ad terrā. inde & bōūa saturabūt. Sequit em̄:
L De fructu operū tuorū satiabit terra. Quid
est: de fructu operū tuorū? Nemo gloriet in opibus
i. Cor. iv. suis. sed qui gloriat. in domino glorietur. Gratia tua sa

tiat eum satiat: non dicat meritis suis datam gratiā
fuisse. Si gratia dicit. gratis dat: si opibus reddit: Roma. iv.
merces reddit. Gratis ergo accepe: quia impi⁹ iusti/
ficaris. De fructu operū tuorū satiabit terra: Pro
ducens fenū iumentis: & herbam seruituti Psal. [illegible]
hominū. Uerū est video: agnosco creaturā: pduci/
cit terra fenū iumentis: & herbam seruituti hominū:
Sed video & alia iumenta dei q̄ significant cū dicit:
Boui trituranti: os non infrenabis. Dicit em̄ ipsum i. Cor. [illegible]
iumentū: Nūquid de bobus ptinet ad deum? Pro/
pter nos scriptura ergo dicit. Quō ergo pducit ter/
ra fenū iumētis? Quia dñs cōstituit: vt qui euange/ Ibidem.
liū annūciant: de euāgelio viuant. Misit pdicatores
& ait illis: Oia que ab ipsis apponunt vobis: mādu/ Luce x.
cate: Dignus est em̄ operarius mercede sua. Cū em̄
dixisset: que apponunt vobis mādúcate: ne illi dice/
rent: Improbi erimus: ad mensas alienas indigebi/
mus. vis nos esse ita frontosos: non inquit: Non est
illa donatio eorum: sed vestra merces. Sed cui⁹ rei
merces? Quid dant? Quid accipiūt? Dant spirita/
lia: accipiūt carnalia: dant aurū: accipiūt fenū. Oia Esaie xl.
enim caro fenum: et claritas carnis vt flos feni. Oia
temporalia que tibi supfluunt et redundant. fenū iu/
mentorū sūt. Quare? Quia carnalia sūt. Audi quo
iumentorū sit fenū. Si nos vobis spiritalia semina/ i. Cor. ix.
uimus: magnū est si carnalia vestra metamus? Hoc
apostolus dixit: talis annūciator: tam laboriosus: tā
impiger: tā exercitat⁹: vt ipsum fenū donaret terre:
Ego inquit nullius horū vsus sum. Ostendit sibi de/ i. Cor. ix.
beri: et nō accepit: nec cōdemnauit eos q̄ acceperūt
quod debebat. Cōdemnādi enim erāt exigentes in/
debita: non accipientes mercedem suam: ille tamē et
ipsam mercedē suam donauit. Non quia alius tibi
donauit non debes alteri: alioquin non eris irrigata
terra que pducit fenum iumentis. De fructu operū
tuorū inquit satiabit terra: pducens fenum iumen/
tis. Tu noli esse sterilis: produc fenum iumētis. Si
nolunt iumēta fenum tuū: nō te tamē sterilem inue/
niant: Accipis spiritalia: redde carnalia: Debita sūt
militi: militi reddes: puincialis christi es. Quis mi/ Ibidem.
litat suis stipendiis vnq̄? Quis plantat vineam: et
de fructu eius nō edit? Quis pascit gregē: & de lacte
eius nō percipit? Non ideo dico: vt ista fiant in me.
Fuit quidā miles qui etiam puinciali donaret an/
nonā: sed tamē reddat puincialis annonā. Ut autē
hinc dicit: porius qz iumēta sunt: Boui trituranti os Deut. xxv.
non infrenabis: Producens inquit fenū iumentis: &
quasi hoc exponens adiecit: Et herbā seruituti ho/
minū: Ne nō intelligeres qd dictū est: Producens
fenum iumentis: repetitione exposuit quod pmisit.
Quod em̄ dixit supra: fenum: postea herbā nomina/
uit: qd autē dixerat iumentis: hoc seruituti hominū
dixit: Ergo seruituti & nō libertati. Ubi ergo ē: Uos Gal. v.
in libertatē vocati estis? Sed audi eundē ipsum: Cū
enim liber sim ex omnib⁹: omniū seruum me feci: vt i. Cor. ix.
plures lucrifacerē. Et quib⁹ dixit: in libertatē voca/
ti estis? Et quid adiūxit? Tm̄ ne libertatē in occasio/ Gal. v.
nem carnis detis: sed per charitatē seruite inuicem.
Quos liberos fecerat: seruos fecit: non cōditione ser
uili: sed tamē christi redemptione: nō necessitate: sed
charitate. Per charitatem inquit seruite inuicem. Ibidem.
Sed christo seruimus inuicem ait: non populis car/
nalibus: non infirmis. Bene christo seruis: si seruis

quibus christus seruiuit. Nonne de illo dictū est: bñ
seruientē plurimis? In ꝓpheta legit̃: de nullo nisi de
christo accipi solet. Audiamus tamē ꝓpter ꝛ in euan
Mat. 20. gelio vocem eius: Quicūq; inquit in vobis vult ma
ior esse: erit vester seruus. Seruū suum te fecit: qui
te suo sanguine liberū fecit. Dicite hoc nobis: q2 ve
2. Cor. 4. rum dictis: Audi illum alio loco: Nos autē seruos
vestros p iesum. Bene diligite seruos vestros: sed in
domino vestro. Pręstet nobis deus vt bene seruia
mus. Nam: velimus: nolimus: serui sumus: et tamē
si volentes sum⁹: non necessitate: sed charitate seruie
mus. Quodāmodo em̄ quasi sūpbia seruoꝝ stoma
chata videbat̃: cum diceret domin⁹. Erit vester ser
Math. 20. uus qui voluerit inter vos maior esse. Iam em̄ filij
zebedei sedes altissimas querebāt: vnus volebat se
Ibidem. dere ad dexterā: et alter ad sinistrā: dicentes p matrē
quod ipsi cupiebant. Dñs nō illis sedes inuidit: sed
Ps. 83. cōuallem prius ploratōnis ostendit: quasi diceret:
Illuc vultis venire vbi sum ego: venite qua ego.
Quid est: venite qua ego? Per humilitatē. Ego de
sublimitate descendi: ꝛ humiliatus ascendo. Vos in
terra iueni: ꝛ ante vultis volare q̄ pasci: Prius nu
trimini: educamini: ferte nidum. Quid em̄ ait? Quō
illos reuocauit ad humilitatē: iam querētes altitudi
Math. 20. nem? Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum?
Et illi (etiā in hoc supbi) possumus. Quomō petrus
Math. 26. decā vsq; ad mortē fortis vir donec fęmina diceret:
Et iste cū illis erat: sic et isti: Possumus. Potestis?
Math. 20. Possumus. Et ille. Calicem quidē meū bibetis: ꝛ si
Ioh. 13. modo nō potestis: bibet⁹: quō petro: Nō potes me
modo sequi: sequeris autē postea. Calicē quidē meū
bibetis: sedere aūt ad dexterā vel ad sinistram meā:
nō est meū dare vobis. Quid est: nō est meū dare vo
bis? Nō est meū dare supbis. Modo quib⁹ loquor
supbi estis: ideo dixi: Non est meū dare vobis. Sed
forte dicerent: Erimus hūiles. Nō ergo eritis vos:
ego vobis dixi. Nō dixi: nō dabo humilib⁹: sed non
dabo supbis. Qui autē ex superbo fit humilis: non
erit qui erat. Ergo p̄dicatores verbi: ꝛ iumēta et ser
ui sunt: Producat terra si irrigata est fęnū iumētis:
O et herbam seruituti hominū. Ipse est em̄ fructus vt
Luc. 16. possit fieri quod dictū est in euāgelio: Vt et ipsi reci
piant vos in tabernacula ęterna. Vide de fęno quid
facias: vide de re vili quid emas. Vt recipiāt vos in
quit in tabernacula ęterna. Vbi erunt ipsi: illuc vos
Math. 10. recipiant. Quare hoc? Quia qui recipit iustū in no
mine iusti: mercedē iusti accipiet: ꝛ qui suscipit ꝓphe
tam in nomie ꝓphetę: mercedē ꝓphetę accipiet: ꝛ qui
dederit calicem aquę frigidę vni ex his minimis: tm̄
in nomie discipuli: amē dico vobis non perdet mer
cedē suam. Quā mercedē nō perdet? Recipiēt vos
in tabernacula ęterna. Quis non festinet? Quis non
alacri⁹ currat? Si terra estis: rigamini de fructu ope
rum vestrorum ne dicatis: nō sunt cū quib⁹ faciamus. Pre
1. Cor. 9. dicatores nostri iumenta triturantia: homines seruiē
tes non indigent nostri. Quęre tamē ne q̄s indigeat
postremo: ꝛ qui nō indiget: inueniat in te qđ velit ac
cipere. Accipit em̄ bonā voluntatē: cum tu accipias
Phil. 4. pacē. Et si em̄ non quęrit datū: sed requirit fructū:
q̄re tū ne q̄s indigeat: ꝛ noli dicere: si petierit dabo.
Expectas ergo vt petat. Si pascis bouem dei: quō
transeuntē mendicū? Illi petenti das: quia scriptū
Luc. 6. est: Omni petenti te da. De isto quid scriptum est?

Beatus qui intelligit sup egenū ꝛ pauperē. Quęre Ps. 40.
cui des: Beatus em̄ qui intelligit sup egenū et pau
perē: qui p̄occupat vocē petituri. Si sic inter vos
indigent milites christi: vt etiā petant: videte ne vos
iudicent anteq̄ȝ petant. Quō inquis quęro? Esto cu
riosus: esto ꝓuidus: Prospice: attēde vnde q̄sq; vi
uat: vnde se transigat: vnde habeat: nō reprehendet
ista curiositas tua: Terra eris ꝓducens fęnum iumē
tis: ꝛ herbā seruituti hominū. Curiosus esto: ꝛ intel
lige sup egenum ꝛ pauperē. Alius ad te venit vt pe
tat: alium tu p̄ueni ne petat. Sicut em̄ de illo qui te
quęrit dictū est: Omni petenti te da. sic de illo quem Luce. 6.
suberis quęrere dictū est: Sudet elemosyna in manu
tua: donec inuenias iustū cui eā tradas. Cū em̄ dan
dū sit ꝛ istis paupib⁹ petētibus patet. Nō em̄ ab eis
inhibuit deus elemosynas: cū christ⁹ de ipsis dicat:
Cū facis epulū cōuoca cęcos: claudos: debiles: nō Luce. 14.
habētes vnde tibi reddāt: Retribuet aūt tibi i resur
rectione iustoꝝ: voca ꝛ ipsos: pasce ꝛ ipsos: epulare
cū illi epulant̃: delectare cum illi saginant̃: Illi enim
pane tuo: tu iusticia dei. Nemo vobis dicat: Pręce
ptū est a christo: vt seruo dei det̃: mendico nō detur.
Absit p̄sus: impius ista loquit̃: Da illi: sed multo
magis illi. Ille em̄ petit: ꝛ in voce petentis agnosce
cui des. Ille autē quāto min⁹ petit: tanto magis tibi
vigilandū est vt p̄occupes petituꝝ: aut forte mō nō
petiturū: ꝛ aliq̄n donaturū vel dānaturū. Itaq; cu
riosi estote ad ista frēs mei: et inuenietis multoꝝ dei
seruoꝝ indigentiā: tantū vt velitis inuenire. Sed q2
delectat vos excusatio quia vultis dicere: nescieba
mus: Propterea nō inuenitis. Ipse domin⁹ loculos
habebat q̄ mittebāt necessaria: ꝛ possidebāt necessa P
ria ꝛ nūmi ꝓpter vsus eoꝝ q̄ cū illo erāt ꝛ ei⁹. Nō em̄ Ioh. 13.
cum dicit̃: Esuriuit iesus: euāgelista mentit̃. Voluit Math. 4.
esurire ꝓpter te: ne tu esurias in illo quia pauper fa
ctus est cū diues esset: vt illius paupertate nos ditare 2. Cor. 8.
mur. Habuit em̄ loculos: ꝛ dictum est de quibusdā
fęminis religiosis: q̄ ambulabant qua ibant pedes
eius euāgelizantes: ꝛ ministrabāt ei de substātia sua.
Nominant̃ ibi mulieres in euāgelio: vbi erat quędā Luce. 8.
etiā vxor cuiusdā chuzę ꝓcuratoris herodis. Vide q̄
faciebant: Futurus erat paulus: nihil tale aliq̄n quę 1. Cor. 9.
rens: ꝛ oīa ꝓuincialib⁹ donās. Sed q2 multi infirmi
ista q̄situri erāt: magis infirmoꝝ psonā suscepit chri
stus: sublimi⁹ paulus: Nūquid et christo sublimi⁹?
Sublimi⁹ christ⁹: q2 misericordius. Cū em̄ videret
ꝛ paulū ista nō esse q̄siturū: p̄uidit ne dānaret q̄situ
rū: ꝛ p̄buit exemplū infirmo: quō cum videret mul
tos ꝓnos ꝛ gaudētes ituros ad martyriū passionis:
exultaturos in ipsa passiōe forte centenarios matu
ros ad horreū: quorū dā tū infirmoꝝ quos videbat
posse cōturbari ventura passiōis p̄ssura: ne deficerēt
tū: sed poti⁹ voluntatē hūanā volūtati creatoris cō
iungerēt: ipsoꝝ psonā voluit suscipe in passiōe christ⁹
dicēs: Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. Et iterum: Math. 26.
Pater si fieri pōt trāseat a me calix iste. Docuit qđ
esset dictur⁹ infirm⁹: ꝛ secut⁹ oñdit qđ facere deberet
infirm⁹: Verūtñ nō sic ego volo: sed quō tu vis pat. Ibidem.
Quō ḡ in passiōe infirmoꝝ psonā sustinuit: i q̄ figu
rata illa i corpe suo: q2 ꝛ illa mēbra ei⁹. Neq; em̄ fru
stra dictū ē: Imꝑfectū meū viderūt oculi tui: ꝛ i libro Ps. 138.
tuo oēs scribent̃. Sic ꝛ in loculis habēdis et i erogā Ioh. 13.
da quodāmō annona: nō perēdo sed p̄bendo indigē.

Luce.19. tiam suscepit. Suscepit enim zacheus ꝛ gaudet. Cui ꝺ
bonū: Christo an zacheo? Vere si nō susciperet ꝛ za-
cheus: nō erat vbi maneret mūdi fabricator? Aut si
Math.14. nō pasceret zacheus. indigeret is qui de quinqꝫ pani
bus tot milia hominū saturauit? Cū ꝫ quisqꝫ sanctū
suscipit: non suscepto sed susceptori pstatur. Nunquid
3.Reg.17. in illa fame nō pascebatur helias? Nōne coruus affere
bat panē ꝛ carnes seruo dei seruiente creatura? Mis-
sus est tn̄ pascēdus ad viduā: nō vt militi: sed vt pro-
uinciali aliquid pstaret. Ergo qꝛ dicebam⁹ fratres: ꝛ
Joh.13. de pascēdis paupib⁹: cū dn̄s loculos haberet tamē
qn̄ dixit iude eum tradituro: Qđ facis fac velociter:
nō intelligētes ceteri quid dixisset: arbitrati sūt eum
dixisse: vt aliqđ pararet qđ daret paupib⁹. Ille enī
loculos habebat: hoc in euāgelio scriptum est. Pos-
sent hoc suspicari: nisi ꝺ haberet in cōsuetudine dn̄s.
De his ꝫ que dabant ꝛ in loculos mittebant dabat
tamē ꝛ illis pauperibus quos de⁹ docuit nō cōtemnē-
1.Cor.9. dos. Sed si illū nō cōtemnis: quāto magis bouē g
quē trituratur hec area? Quāto magis seruū tuū? Nō
indiget cibo: forte veste indiget. Non indiget veste:
forte tecto indiget: Forte ecclesiā fabricat: forte ali-
quid vtile in domo dei molitur: expectat vt attendas:
Ps.40. expectat vt intelligas sup egenū ꝛ pauperē. Tu ptra
terra dura: lapidea: non irrigata: aut frustra irrigata
seruas tibi dicere: Non sciebā: nō nouerā: nemo mi-
hi dixit. Nemo tibi dixit? Christ⁹ non cessat dicere:
phete nō cessant dicere: Beat⁹ q intelligit sup ege-
nū ꝛ pauperē. Nō vides arcā inanē pposit tui? Vi-
des certe vel surgentē fabricā: quā intraturus ꝛ ora-
turus es: Nōne admouetur oculis tuis: nisi forte pu-
tatis fratres: qꝛ pposit vestri thesaurizāt: ꝛ nouim⁹
multos non thesaurizare: ꝛ ad quotidiana egere: de
quibus oīno non creditur: Quos ꝛ vos inueniretis si
velletis: si circūspiceretis: si ad hoc vigilaretis vt fru-
ctū daretis. Dixi qđ potui: quātū potui. Puto autē
manifestos nos esse vobis: sicut ait aplus: non ideo
1.Cor.9. nos dicere: vt in nos ista fiant. Prestet hoc deus
vt hec nō frustra dixerim: Prestet ꝺ de⁹ vt terra irri-
gata sitis nō lapidea: sicut iudeoꝝ vnde tabulas la-
pideas accipe meruerūt: sed terra fructifera: terraqꝫ
irrigata reddat agricole. Illi ipsi corde lapideo (qđ
significatū ē lapideis tabulis) decimas dabāt. Etiā
gemite: ꝛ nihil huc exeat. Si gemitis pturite: si par-
turitis parite. Quare gemit⁹ inanis? Quare gemit⁹
sterilis? Viscera torquentur: An nō est int⁹ qđ edatur?
Rigans montes de superioribus suis: de fructu operū
tuoꝝ satiabitur terra. Beati qui faciunt: beati qui ista
fructuose audiūt: beati q non inaniter clamāt: de fru-
ctu operū tuoꝝ satiabitur terra: pducens fenū iumen-
tis: ꝛ herbam seruituti hominū. Vt quid vocat? Vt
Et educas. quid hoc? Ut educat panē de terra. Quem
panē? Christū. De qua terra? De petro ꝛ paulo: de
ceteris dispensatoribus veritatis. Audi qꝛ de terra.
2.Cor.4. Habem⁹ inquit thesaurū istū in vasis fictilibus: vt
Joh.6. eminētia sit virtutis dei. Ipse est panis q de celo de-
scendit: vt e terra educatur: cū p seruoꝝ suoꝝ carnem
pdicatur. Terra fenū pducit vt panē de terra educat.
Que terra fenū pducit? Plebes pie: plebes sancte.
Aut de qua terra panis educatur? Verbū dei de apo-
stolis: de dispēsatorib⁹ sacramētoꝝ dei: adhuc in ter-
ra ambulātibus: adhuc corpus terrenū portātibus.
Et letificat. Et vinū letificet cor hominis. Nemo se ad ebri-

etatem paret: Imo se oīs homo ad ebrietatem paret.
Calix tuus inebrians ꝙ̄ pclarus est. Nolum⁹ dicere:
Nemo se inebriet. Inebriamini: sed videte vnde. Si
vos inebriat calix dn̄i pclar⁹: videbitur ista ebrietas i
operibus vr̄is: videbitur in sancto amore iusticie: vide-
bitur postremo in alienatiōe mētis vestre: sed a terre-
nis in celū. Ut exhilaret faciem suam in oleo.
Video ꝫ terra: quātū fructū educat si pducat fenū
iumētis. Nō isti serui vendūt qđ dant: Nō enī ven-
ditores euāgelii sunt. Gratis dant. qꝛ gratis accepe
rūt. Gaudēt bonis operibus vestris: hoc enim vobis
pdest: Nō enī querunt datū. sed requirūt fructum.
Quid est exhilaratio faciei in oleo? Gratia dei nitor
quidā in manifestatiōe: ꝛ sicut dicit aplus: Unicuiqꝫ
autē datur spūs ad manifestationē. Gratia quedā que
est hominū ad homines pspicua: ad conciliandū san-
ctū amorē: oleū dicitur in nitore diuino: ꝛ qm̄ excellē-
tissima in christo apparuit: totus orbis eum diligit: q
cū cōtēptus hic esset: adoratur nūc ab omni gente: qꝛ
ipsius est regnū ꝛ ipse dn̄abitur gentiū. Tanta est enī
eius gr̄a: vt multi q in eū nō credūt laudent eū: ꝛ p-
pterea dicāt nolle se in eum credere: qꝛ nemo potest
implere qđ iubet. Laudando impediunt: qui in illū
vitupando seuiebāt. Amatur tn̄ ab omnib⁹: pdicatur ab
omnib⁹: qꝛ excellēter vnctus: ideo christ⁹. Christus
enī vnctus: a chrismate dict⁹ ē christ⁹. Messias he-
braice: grece christ⁹: latine vnct⁹: sed corp⁹ suū totū
pungit. Oēs ꝫ veniētes accipiūt gratiā vt exhilaret
faciem eius in oleo in celo: Et panis cor hominis
confirmet. Quid ē hoc fratres? Quasi cepit intel-
ligi de quo pane diceret. Panis enī iste visibilis sto-
machū cōfirmat: ventrē cōfirmat. Est alius panis q
cor confirmat: qꝛ panis est cordis. Iā enī dixerat de
pane supius: vt educat panē de terra: sed nō dixerat
qualis panis sit ille. Et vinū letificat cor hominis. Vi-
detur iā dicere de spirituali vino: nā id letificat cor homi
nis. Sed adhuc putatur de vino isto dici: quo ebrij
quasi leto corde videntur apparere. Utinā letentur et nō
rixentur. Dicis mihi: Quid letius ebrio? Immo quid
insani⁹ ebrio? Quid plerūqꝫ iracūdi⁹? Est ꝫ vinū qđ
vere letificat cor: et nō nouit aliud nisi letificare cor.
Sed ne putes hoc quidē de spirituali vino debere ac-
cipi: De illo pane autem nō qđ ꝛ ipse spiritualis sit: s
exposuit ꝛ ipsum: ꝛ panis inqt cor hominis cōfirmat.
Ergo sic accipe de pane quō accipis de vino: Intus
esuri int⁹ siti. Beati enī q esuriūt ꝛ sitiūt iusticiā: qꝛ
ipsi saturabūtur. Panis ille iusticia ē. Vinū illud iusti-
cia est: Veritas est: veritas christ⁹ est. Ego sum inqt
panis viu⁹ q de celo descēdi. Et Ego sum vitis vos
sarmēta. Et panis cor hominis cōfirmat. Sa-
tiabuntur ligna cāpi: Sed de ista gr̄a educta de ter.
Ligna campi: plebes plebs. Et cedri libani quas
plantauit. Cedri libani: potētes i seculo. ꝛ ipsi sa-
turabuntur. Peruenit panis ꝛ vinū ꝛ oleum christi ad
senatores: ad reges: ad nobiles. Satiata sunt ligna
cāpi. Prius hūiles satiati sunt: deinde etiā cedri liba
ni: sed quas plātauit ipse. Cedri religiosi fideles: tales
enī plātauit. Nā ꝛ impii sunt cedri libani: qꝛ cōterit
dn̄s cedros libani. Liban⁹ enī mons est. Ibi iste ar-
bores etiā fm litterā annosissime sunt ꝛ excellentissi-
me. Liban⁹ enī interptatur sicut legim⁹ i eis q ista scri-
pserūt: candidatio. Liban⁹ dicitur candidatio. Videt
aūt candidatio esse seculi hui⁹: nā nitētis et fulgētis

te pompis suis. Sunt ibi cedri libani quas plantauit dn̄s. Ipse saciabunt[ur] q̄s plātauit dn̄s. Illā arborē in- quit quā nō plantauit pater me[us]: eradicabit[ur]. Et ce- dri libani quas plantauit: Illic passeres nidifi- cabūt. Fulice dom[us]: dux est eo[rum]. Ubi passeres ni- dificabūt? In cedris libani. Iam audiuim[us] q̄ sunt ce- dri libani: Nobiles seculi: excelsi genere: op[ib]us: ho- norib[us]q[ue]: t ipse cedri saciant[ur]: Ille tn̄ q̄s plātauit ipse. In his cedris passeres nidificabūt. Qui sunt passe- res? Aues quidē t volatilia celi sunt passeres: s[ed] mi- nuta volatilia solent dici passeres. Sunt ergo quidā spiritales nidificātes in cedris libani: id est sūt quidā serui dei audientes in euāgelio: Dimitte omnia tua: vel vende oīa tua: t da pauperibus: t habebis thesau- rū in celo: t veni sequere me. Et nō tm̄ hoc audierūt magni: sed audierūt t parui: t voluerūt hoc facere t parui: t esse spiritales: nō iūgi vxorib[us]: nō macerari cura filio[rum]: nō habere ꝓprias sedes qb[us] religarent[ur]: sed ire in vitā quādam cōmunē. Sed quid dimiserūt isti passeres? Minuti em̄ seculi hui[us] passeres vident[ur]. Quid dimiserūt? Quid magnū dimiserūt? Aliquis se cōuertit: dimisit cellā patris sui inopē: vix vnū lectū t vnā arcā. Cōuertit se: tamē factus est passer: q̄ siuit spiritalia. Bene: optime. Nō illi insultem[us]: nō dica- mus: nihil dimisisti. Nō supbiat qui multa dimisit. Petr[us] vt sequeret[ur] dominū nostrū [?] piscator: erat: quid potuit dimittere? Uel frater eius andreas: vel filij zebedei ioannes t iacobus: etiā ipsi piscatores: t tamē quid dixerūt? Ecce nos dimisim[us] omnia: t se- cuti sumus te. Nō ei dixit dn̄s: Oblitus es paupta- tem tuam: quid dimisisti vt totū mundū acciperes? Multū dimisit fratres mei: multū dimisit. Quid? Nō solū dimisit quicqd̄ habebat: sed etiā quicquid habere cupiebat. Quis em̄ paup nō turgescit in spe seculi hui[us]? Quis nō quotidie cupit augere qd̄ ha- bet? Ista cupiditas p̄cisa est. Ibat in imensum: acce- pit modū: t nihil dimissum est. Prorsus totū mun- dum dimisit petrus: et totū mundū petrus accepit: Quasi nihil habentes t oīa possidētes. Faciūt hoc multi: Ista faciūt qui parum habent: t veniūt t fiūt passeres vtiles. Minuti videnf[ur]: quia nō habēt alti- tudinē dignitatis secularis: nidificant in cedris liba- ni. Etenī t cedri libani nobiles t diuites t excelsi hu- ius seculi: q̄n cū timore audiūt: Beatus qui intelli- git sup egenum t pauperē: Attēdūt res suas: villas suas: t omniū supfluas copias: quib[us] videnf[ur] excel- si: t p̄bent illas seruis dei: dant agros: dant hortos: edificant ecclesias: monasteria: colligūt passeres vt in cedris libani nidificent. Passeres ergo saciant[ur] ce- dris libani quas plātauit dn̄s: t illic passeres nidifi- cabunt. Attendite totā terrā: si non ita est. Ut loque- rer ista nō solū credidi: sed t vidi: Dedit mihi intelle- ctū ipsum experimentū. Interrogate latissimas ter- ras qui nostis: t videte ī q̄ multis cedris libani pas- seres illi de quib[us] locutus sum nidificant. Sed tamē fratres mei: ipsi passeres si spiritales sunt: q̄uis nidi- ficent in cedris libani: nō ꝓ magno habere debēt ce- dros libani: t putare illos esse supiores: a quib[us] eo[rum] necessaria cōpient[ur]. Passeres em̄ sunt: illi aūt cedri li- bani sunt. Ergo fulice domus dux est passe[rum]. Quāuis in cedris libani nidificēt passeres: non tn̄ cedri libani duces sunt passe[rum]. Ecce saciabunt ligna campi: oēs a[rbores] t cedri libani saciabunt[ur] q̄s plātauit dn̄s: oēs no-

biles t excelsi fideles. Illic: id est in cedris libani pas- seres nidificabūt: q̄ debēt ramos facultatū sua[rum] col- ligendas minutis spiritalib[us] p̄bent ista. Faciunt hec cedri libani quas plantauit dn̄s: faciunt t libēter fa- ciunt: nouerūt quid faciant: nouerūt quid accipiant. Sed passeres q̄uis in cedris libani nidificabūt: fuli- ce domus dux est eorū. Que est fulice domus? Fu- lica sicut omnes nouim[us]: marina auis est: vel in sta- gnis est: vel in mari est. Habet quādam domū: non facile in litore terre aut nunq̄: sed in his q̄ in media aqua sunt: plerūq[ue] q̄ in petris quas aque circūdāt. Intelligim[us] q̄ petrā esse idoneā fulice domū. Nulla q̄ fortius t firmi[us] habitat: q̄ in petra. In quali petra? In mari cōstituta. Et si tundit[ur] fluctibus: frangit tn̄ fluctus: nō frangit[ur] petra. Hoc habet magnū petra ī mari cōstituta. Quāti fluctus contuderūt petrā no- strā iesum christū? Ulisi sunt in illum iudei: illi fracti sunt: ille aūt integer pmansit. Et vnusquisq[ue] imitans christū: ita fit in isto seculo: id est in isto mari: vbi non potest nisi ꝓcellas tempestatesq[ue] sentire: vt nulli ve- to cedat: nulli fluctui: sed oīa excipiat: et integer ma- neat. Ergo fulice domus t fortis ē t hūilis. Nō ha- bet domū fulica in excelsis: nihil illa domo firmius: t nihil hūilius. In cedris quidē nidificant passeres ꝓpter p̄sentē necessitatē: sed petrā illā habent ducem q̄ fluctibus tundit[ur]: t nō frangit[ur]: Imitant[ur] em̄ christi passiōes. Et si forte cedri libani irate fuerint: t aliqd molestie vel scandali seruis dei in ramis suis cōmo- uerint: volabūt quidē inde passeres: S[ed] ve cedro re- manēti sine nidis passerū. Passeres em̄ non naufra- gabūt: nō peribūt: q[uia] fulice dom[us] dux est eo[rum]. Quid ergo sequit[ur]? Montes altissimi ceruis. Cerui magni: spiritales transcendētes in cursu oīa spinosa vepriū atq[ue] syluarum: Qui pficis inqt pedes meos sic- cerui: t sup excelsa statuēs me. Teneant mōtes altos alta p̄cepta dei: sublimia cogitēt: teneant ea q̄ multū eminent in scripturis: iustificent[ur] in summis. Ceruis em̄ sunt illis montes altissimi. Quid de hūilibus be- stijs? Quid de lepore? Quid de heritio? Lep[us] minu- tū animal t infirmū: Heritius etiā spinosum: minor eo[rum]. Illud aīal timidum: illud aīal spinis coopertū. Spine autē quid significant: nisi peccatores? Qui peccat quotidie: etiā si nō magna peccata: minutissi- mis spinis coopertus est. In eo qd̄ timet lepus est: in eo qd̄ minutissimis peccatis operitur: heriti[us] est: et nō pōt tenere illa excelsa t pfecta p̄cepta. Illi em̄ mon- tes altissimi ceruis. Quid q̄ isti: lepus t heriti[us]? Pe- reunt? Nō. Sic em̄ mōtes altissimi dati sunt ceruis: vt t his videas qd̄ sequat[ur]. Petra refugiū heri- tijs t leporibus: Quia factus est dn̄s refugium paupu[m]. Ponas petrā illā in terra: refugiū ē heritijs t leporib[us]: ponas illā in mari: dom[us] est fulice. Ubiq[ue] vtilis petra: t in mōtib[us] ipsa vtilis: q[uia] mōtes sine pe- tre fundamēto: ruerent in ꝓfundū. Mōne iam dudū de mōtib[us] dicebat[ur]: Illic volatilia celi inhabitabūt: de medio petra[rum] dabūt voces suas? Ubiq[ue] q̄ petra refugiū nostrū: siue in mōtib[us] excelsa sit: siue ī mari tundat[ur] fluctib[us] nō frangit[ur]: siue ī terra solidet[ur]: ad illā cerui: ad illā fulica: ad illā lep[us] t heriti[us]. Tūdant pe- ctora lepores: t heritij cōfiteant[ur] peccata sua. Licet co- opti sint minutis quidē quotidianisq[ue] peccatis: non eis tn̄ deest petra q̄ illos docuit dicere: Dimitte no- bis debita nostra: sicut t nos dimittim[us] debitoribus

nostris. Petra refugiū herināceis ⁊ leporib⁹. Fecit lunā in tempora: Intelligim⁹ spiritaliter ecclesiā crescentē de minimo: ⁊ istā mortalitatē vitę quodāmō senescentē: Sed vt propinquet ad solē: Nō istā lunā dico visibilē oculis: sed quę hoc nomine significat̄ ista. Qñ obscura erat ecclesia: Qñ nōdum apparebat: nondum eminebat: seducebant homies: ⁊ dicebat.
Ps. 10. Hęc est ecclesia: hic est christus: vt sagittarēt in obscura luna rectos corde. Nō ꝙ cęcus est ꝗ plena luna errat: Fecit lunā in tempora. Hic eñ tpaliter trāsit ecclesia. Nō eñ hic erit semp ista mortalitas. Augeri ⁊ minui pōt: aliqñ ptransibit: in tempora facta est.
M. recognouit. Sol ˚agnouit occasum suū. Et hic ꝗs sol: nisi sol ille iusticię quē sibi non ortū impii plangent in die iudicii: Qui dicturi sunt in illo die: Ergo
Sap. 5. errauim⁹ a via veritatis: ⁊ iusticię lum̄ nō luxit nobis: ⁊ sol nō ortus est nobis. Ei sol iste orit̄ qui intelligit christū. Recedit aūt ab intellectu eius christus: qui sic irat⁹ fuerit fratri suo vt teneat odium. Itaqꝫ
Ps. 4. irascimi ⁊ nolite peccare. Charitas etsi irascit̄ aliqñ vt corrigat: non tenet̄ reā: quia nō inueterauit ira: vt
Eph. 4. verteret̄ in odiū. Si aūt ira cōuersa fuerit in odium: occidit sol sup iracundiā vestrā. Nō ergo occidat sol sup iracūdiā vestrā. Nec putetis fratres ideo nōnullis solē esse adorādū: qꝛ sol in scripturis aliqñ christū significat. Talis est eñ dementia hominū: ꝗsi adorādum aliquid dicat̄: cū dicit̄: Sol christū significat:
I. Cor. 10. Adora ergo ⁊ petram: quia christū significat. Sicut
Esa. 53. ouis ad victimā ductus est: Adora et ouē qꝛ christū
Apoc. 5. significat. Vicit leo de tribu iuda: adora ⁊ leonem: qꝛ christū significat. Videte ꝙ multa christū significāt. Oīa ista christus in similitudine: nō in ꝓprietate. Quęris ꝓprietatē christi: In pncipio erat verbū: ⁊ verbū
Joh. 1. erat apud deū. Ecce ꝓprietas christi p quā factus es. Vis audire ⁊ ꝓprietatē p quā refectus es: Et verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. Cetera similitudines sūt. Intellige: esto scripturę capax: vt aliud videas obiici oculis tuis: aliud innui cordi tuo. Sol ꝗ
Sap. 5. ille iā secum diximus: sol ille iusticię: nō sine causa impiis nō orit̄ etsi volūt: Ipsa eñ sapiētia dicit: Quę-
Prouerb. 1. runt me mali ⁊ nō inueniūt. Quęrēt et nō inuenient. Et quare: Oderunt eñ sapientiā. Si ergo oderunt: quare quęrūt: Quęrūt non vt fruant̄: sed vt infligant̄.
Sap. 1. Quęrūt sermonib⁹: oderūt moribus. Spūs eñ sanctus disciplinę fugiet fictū: et auferet se a cogitatiōibus ꝗ sunt sine intellectu. Non ꝗ sol ille orit̄ impiis: nō orit̄ malis. At de isto sole quid dictū est: Qui
Matth. 5. facit solē suū oriri sup bonos ⁊ malos: ⁊ pluit sup iustos et iniustos. Ergo de illo sole iusticię nescio quid significat psalmus iste fm mysteriū: Nā videm⁹ ista fieri in creatura: etiam fm speciē rerū visibiliū. Sol agnouit occasum suū. Quid est: sol agnouit occasum suū: Christ⁹ agnouit passionē suā. Occasus christi: passio christi. Sꝫ nūquid sic sol occidit vt nō oriat̄: Nūquid qui dormit nō adiiciet vt resurgat: Nōne ipse dixit: Dormiui turbat⁹: Et de ipso dictū est: Exaltare sup cęlos deus. Ergo sol agnouit occasū suū. Quid ē agnouit: Approbauit: placuit ei. Et vñ ostēdimus: quia agnouit. hoc est: placuit ei: Quid enim nō nouit deus: Quid nō nouit christus: Et tamē di-
Matth. 7. cturus est in fine quibusdam: Non noui vos. Quid ergo ibi: nō noui vos: nō est quasi mihi ignoti estis: sed non mihi placetis: sic et hic agnouit occasū suū: placuit illi occasus suus. Si enim ei displiceret quō pateret̄: Dormiui eñ quia nō est illi sol etiā si displiceat ei passio sua: patit̄ et qđ non vult. Ille autē non pateret̄ nisi ei placeret: id est nisi agnosceret occasū suū non occideret: quia ipse dixit: Potestatē habeo Joh. 10.
ponendi animā meā: ⁊ potestatē habeo iterū sumendi eam: Nemo tollit eam a me: sed ego ipse eā pono a me. Ergo agnouit occasum suū: ⁊ sol agnouit occasum suū. Et quādo occidit sol: Cum passus est dñs: facte sunt quędā tenebrę in apostolis: defecit spes eorum quibus primo magnus ⁊ redemptor omniū videbat̄. Quare: Posuisti tenebras ⁊ facta est nox: ibi pertransibunt omnes bestię syluę. M. ...
Catuli leonū rugientes vt rapiant: ˚quęrentes a deo escam sibi. Quid intelligā spiritaliter catulos leonū. nisi spiritalia nequicię: Quid intelligā nisi mala demonia: quę demonia pascunt̄ erroribus hominū: Sunt eñ principes demoniorū: et sunt demonia quędam cōtemptibilia. Ista demonia seducere animas quęrūt: sed vbi sol nō ortus ē: Tenebrę eñ sunt: ⁊ cum tenebrę sint: quęrūt catuli leonum quos deuorent. Ipse leo maior pnceps omniū taliū leonū: quid de illo dictū est: Nesciatis qꝛ aduer- I. Pet. 5.
sarius vester diabol⁹ tanꝗ leo rugiens circuit ꝗrens quē deuoret: Ideo ꝗrētes a deo escā sibi: qꝛ nec temptari quis potest a diabolo nisi pmittente deo. Job sanctus ante diabolū erat: ⁊ tamē longe ab illo erat: aspectu ante illū erat: potestate remotus ab illo. Qñ Job. 1.
auderet temptare vel carnē vel facultates eius quas possidebat: nisi acciperet potestatē: Quare aūt dat̄ potestas: Aut ad damnādos impios: aut ad ꝓbandos pios. Iuste hoc tamē actū: totū domin⁹ agit: et i neminē habet diabolus potestatē: vel in aliqd ei⁹: nisi ille concedat: cui est potestas summa ⁊ sublimis. Sic diabolo: sic homini: nulla est potestas in hominē: nisi desup det̄. Stabat iudex viuorū et mortuorū ante hominē iudicē: ⁊ inflauit se homo iudex videns ante se christū: ⁊ ait: Nescis qꝛ potestatē habeo occidendi ⁊ dimittendi te: At ille qui venerat ⁊ eum docere a quo iudicabat̄: Nō haberes inquit in me po- Joh. 19.
testatē. nisi esset tibi desup data. Et homo ⁊ diabol⁹ ⁊ quelibet demonia nō nisi accepta potestate nocēt: Sed pniciētibus non nocent. Malis ita sunt tanꝗ ignis fęno: bonis ita sunt tanꝗ ignis auro. Māducat⁹ est iudas vt fęnū: probat⁹ est iob vt aurū. Posuisti tenebras ⁊ facta est nox: illic ptransibūt oēs bestię syluę. Iā bestię syluę alio mō. Alio eñ ⁊ alio mō semp ista intelligunt̄: quemō dñs: ipse agnus: ipse leo. Quid tā diuersum ꝙ agnus et leo: Sed qualis agnus: Qui vicit lupum: vicit leonem. Ipse petra: ipse pastor: ipse ianua. Pastor intrat p ianuā. ⁊ dicit: Ego sum pastor bon⁹: Et dicit: Ego sū ianua. Ipm leonis nomē dominū significat: qꝛ vicit leo de tribu iuda. ⁊ diabolū: qꝛ conculcauit leonē ⁊ draconē. Nolite sic intelligere cū figurate ista dicunt̄: ne forte vbi legeritis ꝙ christū significat petra: vbiqꝫ petrā christū putet̄. Significat alia atqꝫ alia: sicut littera quo loco ponat̄: vide: ibi intelligis ei⁹ vim. Si audieris litterā primā in noīe dei: ⁊ putaueris eā semp ibi ponendā: delebis eam in nomie diaboli. Ab eadem eñ littera incipit nomē dei a ꝗ incipit nomē diaboli: Et nihil tam disiunctū ꝙ deus et diabolus. Vide ergo ꝙ absurdus est a rebus et humanis et diuinis: qui

diterit o littera singulari non debet habere in capite
nomē diaboli. Et cū quesieris: quare? Respondeat:
Ego in nomine dei legi istā litterā. Ridet iste: nā nec
talis est cui digneris reddere rationē. Nolite ergo tam
pueriliter sapere etiā ista diuina: vt forte aliquis ve-
strū (qr diri supius bestias sylue significare gentes:
modo autē dico bestias sylue significare demonia et
angelos puaricatiōis) putet ijs me aliqd contrariū
dicere. Similitudines enim sunt: et in quocūqz loco
sunt: circūstantia sui exponunt. Illic ptransibūt oēs
bestie sylue. Ubi? In noctē quā posuit dñs: quia sol
agnouit occasum suū. Catuli leonū rugiētes vt rapi-
ant querētes a deo escam sibi. Merito dñs ventur⁹
ad occasum suū: ipse sol iusticie agnoscens occasum
suū: ait discipulis: tanqz tenebris futuris: circūitu-
ro leone vt quereret quē deuoraret: et qd ille leo nemi
Luc.22. nē deuoraret: nisi peteret: Hac nocte inqt postulauit
sathanas verare vos sicut triticū: et ego rogaui p te
Mat.26. Petre: ne deficiat fides tua. Nōne petr⁹ cum ter ne-
gauit: iam inter dentes leonis erat? Catuli leonū ru-
C giētes vt rapiant: et vt quērāt a deo escā sibi. Ortus
Jo.10. est sol: Qui dixit: Potestatē habeo ponēdi animā
meā: et potestatē habeo iterū sumēdi eam. Agnouit
occasum suum et posuit eam: ortus est et recepit eam.
Ortus est sol: quia occidit sol: sed nō extinct⁹ est sol.
Adhuc eis q nō intelligūt christū: ipsa nox est. Ad-
huc eis sol ort⁹ nō est: Instent vt intelligāt ne rapi-
ant a rugiēte leone. Nā ecce quib⁹ ortus est: nō eos
audēt inuadere catuli leonū. Sequit enī: Ortus est
[illegible] sol: Et cōgregati sunt: et in cubilib⁹ suis *cu-
babunt. Magis magisqz ibi orit sol iste: vt intelli-
gat ab orbe terrarū: et clarificet christus in toto mū-
do. Cōgregant catuli leonū: Illa demonia recedūt
a psecutiōe ecclesie: que instigabāt psequi domū dei:
operando in filijs diffidētie. Nam dictū est fm princi-
Eph.2. pem potestatis aeris qui nūc opat in filios infideli-
tatis. Nō iam: qr nemo eorū psequi audet ecclesiā:
ortus est sol et cōgregati sunt. Et vbi sunt? Et in cu-
bilibus suis cubabunt. Cubilia eorū: corda infideliū.
Qm multi gerūt leones cubantes in cordib⁹ suis: Nō
inde erumpūt: nō faciūt impetū in istam pegrinantē
hierusalē. Quare nō faciūt? Quia iam ortus est sol:
et splēdet in toto orbe terrarū. Ergo vide qd sequat:
Quia ortus est sol et cōgregati sunt: et in cubilib⁹ suis
cubabūt. Quid tu o hō dei? Quid tu o ecclesia dei?
D Quid tu o corp⁹ christi cui⁹ caput in celo est? Quid
[illegible] tu facis o hō vnitas eius? *Exiet: inquit. homo
ad opus suum. Operet ergo iste homo opa bona in
securitate pacis ecclesie: operet vsqz in finem. Aliqñ
enī erit quedā cōtenebratio: et fiet quidā impet⁹: sed
in vespera: id est in fine mūdi. Modo autē in pace et
trāquillitate opat ecclia: Quia exiet homo ad opus
suum: Et ad opationē suā vsqz ad vesperā.
Ps.91. Qm magnificata sunt opa tua dñe: Merito
magna: merito excelsa. Ubi facta sunt opa ista tam
magna? Que illa statio dei vbi stetit? Uel que illa sessio
vbi sedit et ista opatus est? Quis locus vbi ista ope-
ratus est? Unde pcesserunt primo ista tam pulchra?
Si ad litterā accipias: omis ordinata creatura ordi-
nate currens: ordinate pulchra: ordinate oriēs: ordi-
nate occidens: ordinate pagens omnia tēpora: vnde
pcessit? Ipsa autem ecclesia quō accepit incremēta
successus pfectionem? Quō destinat ad finem quē-
dam imortalitatis? Quib⁹ pconijs pdicat? Quib⁹
mysterijs cōmendat? Quibus sacramētis occultat?
Qua pdicatiōe reuelat? Ubi fecit hec deus? Uideo
magna opa tua dñe. Qm magnificata sunt opera tua
dñe? Quero vbi fecerit: locū nō inuenio: Sed video
quid sequat: Omnia in sapientia fecisti: Ergo
omnia i christo fecisti. Ille cōtemptus: ille expalma-
tus: ille cōsput⁹: ille spinis coronat⁹: ille crucifixus: Joh.19.
omnia in illo fecisti. Audio audio quid de illo tuo mi
lite nūcies hominib⁹: qd de illo pcone sancto pdices
gentib⁹: christū dei virtutē et dei sapientiā. Irrideāt 1.Cor.1.
iudei crucifixū christū: qr scandalū est eis. Irrideāt
pagani crucifixū christū: qr stulticia ē eis. Nos aūt Ibidem.
inquit pdicamus christū crucifixū: iudeis quidē scā-
dalū: gentibus aūt stulticiā: ipsis xpo vocatis iudeis
et grecis: christū dei virtutē et dei sapientiā. Omnia in E E
sapientia fecisti: *Repleta est terra *creatura Al. impleta.
tua. Repleta est terra creatura tua christe. Et quō? †possessione.
Quomō videbim⁹? Quid enī non a patre p filium
creatū est? Quicquid enī ambulat et repit in terris:
quicquid natat in aquis: quicqd volat in aere: quic-
quid in celo circūagit: quāto magis terra? Tot⁹ mū-
dus creatura dei est. Sed nescio qd hic significat de
quadā creatura noua: de qua dicit aplus: Si qua in 2.Cor.5.
christo noua creatura: vetera trāsierūt: ecce facta sūt
omnia noua: omnia aūt ex deo. Noua creatura que
facta est? Omnes credētes in christū: exuētes se ve- Eph.4.
terē hominē et induētes nouū. Repleta est terra cre-
atura tua. In vno loco terre crucifixus erat: in vno
exiguo loco cecidit granum illud in terrā: et mortifi- Joh.12.
catū est: sed magnū fructū attulit. Singularis eras
dñe iesu christe: donec trāsires. Agnosco in alio psal
mo vocē tuam qua dixisti: Singularis ego sum do- Ps.140.
nec transeā. Singularis ergo eras donec trāsires: Sin-
gularis eras cū agnouisti occasū tuū: Sed ab occa-
su in ortū transisti. Ortus es: splenduisti: Clarificat⁹
es cū in celū ascēdisti: et repleta est tra creatura tua.
Psalmū fratres nōdū finiuim⁹: sed aliqd inde in no-
mine christi etiā ad diē dominicū differamus.

Sermo quartus de tertia parte eiusdem psalmi.

Prefatio.

Eminit charitas vestra cū sit vn⁹ sermo dei A
m in scripturis omnib⁹ dilatat⁹: et p multa ora
sanctoꝝ vnū verbū sonet: qd cū sit i pncipio Joh.1.
de⁹ apud deū: ibi nō habeat syllabas: qr nō habet tē
pora. Nec mirandū nobis sit: quia pter infirmitatē
nostrā descēdit ad pticulas sonoꝝ nostroꝝ: cū descen
derit ad suscipiendā infirmitatē corpis nri. Istū tñ
psalmū iā multos nobis fecisse sermōes: mysteriaqz
ipsa que hic clausa tenent vt pulsantib⁹ apirent attulis-
se nobis nō paruas p aliqt dies moras tpis cū pro-
nūciant: cū cōmendant: cū clausa esse mōstrant: cū
aperiunt: cū eruunt: cū ostēdunt: ac p hoc meminit:
vt dixi: charitas vra: nec pterito die ad ei⁹ terminū
psalmi nos puenire potuisse et distulisse in hunc diē:
Uoluitqz dñs et tpus redditionis nobis exhibere: et
me debitorem debito satisfacere: et exactores securio-
res efficere. Det ergo ipse bonū qd reddam⁹: q non red-
didit quicqd mali feceram⁹. Exclamauerūt vt nostis D
qd cū pietate gaudioqz recolitis: Exclamauerūt cū
psalmo viscera cordis nri: et dixerūt: Qm magnifica-
ta sunt opa tua dñe: oia in sapiētia fecisti: repleta est

terra creatura tua. Quicquid a deo factū est: in sapien-
tia factū est: ꝛ p sapientiā factū est. Quicqd nouit sa-
pientiā: ꝛ quicqd non nouit sapiētiā: ꝛ tn̄ in creatura
dei est: in sapiētia factū est: ꝛ p sapiētiā factū est. Qui
cognoscūt sapiētiā: lucē habent sapientiā: qui nō co-
gnoscūt: habent tn̄ artificē sapientiā cū sint ipsi der ē-
ti in sapiētia. Et qui eā lumē habent: etiā artificē ha-
bent: Nō quicūq artificē habēt: etiā lucē habēt. Et
quidē in hominib⁹ multi sunt q̄ eius pticipes fiūt: et
sapiētes vocant: multi eius exptes: stulti nominant.
Propter hoc vitioso nomine stulti appellant: quia si
studeant sapiētię: si petant: si querāt: si pulsent: pos-
sunt puenire ad eius pticipationē. Nō em̄ naturę s
negligētię deneganc. Sūt aūt alię creaturę q̄ nō pos-
sunt fieri pticipes sapiētię: sicut oēs bestię: oīa peco-
ra: oēs arbores q̄ nec sensuz habēt vllū: Nūquid qꝛ
pticipes sapiētię esse nō pñt: ideo non in sapiētia et p
sapiētiā facta sūt: Nō q̄ eti ait de⁹ intellectū de equo
Ps. 31. ꝛ mulo: sed homib⁹ dicit: Nolite fieri sicut equus et
mulus: quib⁹ nō est intellect⁹. Qd̄ equo natura est:
homi crimē est. Hoc q̄ dicit de⁹: Nō exigo pticipati-
Sap. 1. onē sapiētię meę ab eis quę nō feci ad imaginē meā:
sed vbi feci: inde exigo: et vsum eius rei postulo quā
donaui. Homiēs q̄ reddētes deo q̄ dei sunt: si cęsari
Matth. 22. reddūt qd̄ cęsaris est: id est reddentes cęsari imaginē
suam: ꝛ reddētes deo imaginē suā: erigūt ipsam mē-
tem suā: nō ad se: sed ad artificē suū: et ad lumē vnde
sunt: ꝛ ad calorē quēdam spiritalē vnde feruescūt: et
vnde remoti frigescūt: ꝛ vn̄ recedētes cōtenebrant: ꝛ
quo reuertentes illuminant: qꝛ pie illi dixerunt: Tu
Ps. 17. illuminabis lucernam meā domine: deus meus illu-
mina tenebras meas: Discussis tenebris terrenę stul
cię: aperiētes os ꝛ educētes spiritū: erigūt (vt dixi)
fidētē oculuz cordis: ꝛ circūspiciūt mēte vniuersum
mūdum: terrā: mare ꝛ cęlū: et videntes oīa pulchre
disposita ordinata currere: digeri generibus: fulciri
seminib⁹: mutari successiōibus: currere temporib⁹:
placet eis in his artifex: vt et ipsi placeant in artifice
artifici: ꝛ exclamāt p̄ gaudio magno: qꝛ vere huic lę-
ticię nihil comparari potest: Qm̄ magnificata sunt opa
C tua dn̄e: oīa in sapiētia fecisti. Ubi est ipsa sapientia
in qua omīa fecisti: Quo sensu attingit: Quo oculo
videt: Quo studio querit: Quo merito possidet:
Quo putaris nisi gratia sua: Qui donauit vt sim⁹:
donet vt boni simus. Donat cōuersis qui anteq̄ cō-
uerterent: ꝛ auersi irent post vias suas: Nōne q̄siuit
Joh. 1. eos: Nōne descendit: Nōne verbū caro factū est: ꝛ
Matth. 5. habitauit i nobis: Nōne accēdit lucernā carnis suę
Luce. 15. dū penderet i cruce: ꝛ q̄siuit pdītā drachmā: Quę-
siuit ꝛ inuenit vicinis cōgratulātib⁹: id est omī crea-
tura spiritali quę deū ꝓxime attingit. Vicinis cōgra
tulātib⁹ inuēta est drachma: angelis lętantib⁹ inuē-
ta est anima hūana. Inuenta est ergo: gaudeat ꝛ di-
cat: Qm̄ magnificata sunt opa tua dn̄e: omnia in sapi-
entia fecisti: repleta est terra creatura tua. Qua crea-
tura tua repleta est terra: Omnib⁹ arborib⁹ ꝛ frute-
tis: omnib⁹ aīalibus ꝛ pecorib⁹: ꝛ vniuerso ipso ge-
nere hūano repleta est terra creatura dei. Uidemus:
nouim⁹: legim⁹: agnoscim⁹: laudam⁹: ꝛ in his p̄dica
mus: ꝛ in his nō sufficim⁹ laudare tantū quātū abū-
dat ex bona inspectiōe cor nostrū. Sed ad illā magꝰ
creaturā debemus attendere: Unde dicit aplus: Si
2. Cor. 5. qua igit in christo noua creatura: vetera trāsierunt:

ꝛ ecce noua facta sunt oīa. Quę vetera trāsierūt: In
gentibus omnis idolatria: in ipsis iudęis omnis illa
seruitus legis: omnia illa sacrificia p̄nūciatiua p̄sens
sacrificiū. Abundabat tunc vetustas hominis: venit
qui renouaret opus suū: venit qui cōflaret argentū
suū: qui formaret monetā suā: Et si attendim⁹ plenā
terram christianis credētibus in deū: auertētib⁹ se a
priorib⁹ immūdicijs suis: et idolatria: a spe p̄terita
ad spem noui sęculi: ꝛ ecce nondū est in re: et iā tenet
in spe: ꝛ p ipsam spem iam cantamus et dicim⁹: Re-
pleta est terra creatura tua. Nōdū em̄ in patria can-
tamus hoc: nōdum in illa requie quę ꝓmittit: nōdū
cōfirmatis vectibus portarū hierusalē: sed adhuc in
pegrinatiōe intuētes mundū istū totū: ꝛ vndiq ho-
mines currentes ad fidē: timētes gehennas: cōtem-
nētes mortē: amātes vitā ęternā: spernētes p̄sentē: ꝛ
tali spectaculo cōpleti gaudio dicim⁹: Repleta ē tra
creatura tua. Hoc autē sęculū adhuc tēptationū flu-
ctib⁹ quatit: adhuc tēpestatib⁹ ꝛ ꝓcellis tribulationū
ꝛ tumorū turbat: hac tn̄ itur. Mineē licz mare et tu-
meat fluctib⁹: ꝓcellasq parturiat: hac tn̄ itur: Datū
ē nobis lignū in q̄ nauigem⁹: Repleta est terra crea-
tura tua. Sed nōdū sum⁹ i terra viuētiū: adhuc ista
terra morientiū est: Clamamus autem et dicimus:
Spes mea es tu: portio mea in terra viuentium. In Ps. 141.
terra morientiū spes mea: in terra viuentium portio
mea. Ecce ista terra quę repleta ē creatura dei. Qui
adhuc in ista terra est morientiū: nōdum est in terra
viuentiū qua transit: Audi sequētia.

Expositio eiusdem partis.

D
Hoc mare magnum ꝛ spaciosuz⁎: ibi
b repentia quorum non est numerus:
Animalia pusilla† ꝛ magna. Terri-
bile mare significat: ibi sunt repentia quoꝝ nō est nu
merus. Insidię repunt in hoc sęculo: et incautos re-
pente occupant. Repentes aūt temptatiōes q̄s nu-
merat: Repunt: sed caue ne surripiāt. Uigilet in li-
gno: etiā in aquis in cruce nauigamus: etiā in fluct-
ibus tuti sumus. Nō dormiat christus: non dormiat
fides: et si dormierit: excitet: imperabit ventis: pla- Matt. 8.
cabit mare: Finiet via: gaudebit i patria. Ibi repē-
tia quorū nō est numer⁹: animalia pusilla ꝛ magna.
Uideo em̄ adhuc in mari isto formidoloso nondum
credētes. Ipsi em̄ versant in amaris aquis ꝛ sterili-
bus. Illic autē ꝛ pusilli ꝛ magni sunt. Nouim⁹ hęc:
multi pusilli sęculi nōdum crediderūt: multi prima-
tes sęculi nōdum crediderūt. Animalia pusilla ꝛ ma-
gna sunt in hoc mari. Oderunt ecclesiā: p̄munt chri-
sti nomie: Nō sęuiunt: quia non pmittunt: In mari⁹
nō erumpens: clausa est in corde sęuicia. Nam oīs
siue pusilli: siue magni: animalia pusilla et magna q̄
modo dolēt templa esse clausa: aras euersas: simula-
cra confracta: leges latas: vt sacrificare idolis capi-
tale sit crimē: Omnes qui dolēt hęc in mari sunt ad-
huc. Quid ergo nos: Ad patriam qua ituri sumus:
Per ipsum mare: sed i ligno. Noli timere periculū:
lignum te portat qd̄ cōtinet sęculū. Ergo attendite:
Hoc mare magnū ꝛ spaciosum: ibi repētia quorum
nō est numerus: animalia pusilla ꝛ magna. Noli ti-
mere: noli terreri: desidera patriā. intellige pegrina-
tionem. Illic naues pertransibunt. Ecce in eo qd̄
terrebant cōmeabūt: Naues natant ꝛ nō merguntur.
Naues ecclesias intelligim⁹: cōmeant inter tempesta-

pes: inter procellas tēptationū: inter fluctus seculi. Inter animalia pusilla et magna. Gubernator est christus in ligno crucis sue. Illic naues cōmeabunt. Non timeāt naues: nō valde attendāt vbi natent. sed a quo gubernent̄. Illic naues cōmeabunt. Quē cōmeatū reperiūt nisi eum qui gubernatorē sentiūt christum? Cōmeabūt secure: cōmeabunt pseuerantes. Venient ad finē debitū: perducent̄ ad terrā quietis. Est in isto mari aliqd etiā qd superat oīa aīalia pusilla et magna. Quid est hoc? Psalmū ipsum audiam⁹. Draco

E Et ibi adue(r)sarius

hic quē finxisti ad illudendū ei. Ibi reptilia quo⁊ nō est numerus: ibi aīalia pusilla et magna: illic naues cōmeabūt et nō timebūt: nō solū reptilia quo⁊ nō est numer⁹: et aīalia pusilla et magna: sed nec draconē q ibi est: Quē finxisti inqt deo ad illudendū ei. Magnū secretū: et tñ qd nostis dictur⁹ sum. Nostis inimicū ecclesie quendā draconē: non vidistis oculis carnis: sed videtis oculis fidei. Ipse est q et leo dicit̄: De illo scriptura dicit: Cōculcabis

Ps. 90. leonē et draconē. Subdit⁹ est ille capiti tuo: subdet̄ et corpori eius: Depreāt tñ mēbra capiti suo vt mēbra eius sint. Dictū est de prima femina: quā seduxit hic draco: eua: scʒ illa cui cōsiliū mortis dedit: et psuasione astuta: in cor femineū more serpētis irrepsit. Factū est qd nouim⁹: qd ibi et nos fecimus qd dolem⁹. In illis enī duob⁹ hoībus totū genus humanū: inde ppago mortis: inde et in paruulis debita

Ge. ca. 5. delicta. Quis enī est mūdus: ait scriptura. in cōspectu tuo? Nec infans cuius est vnius diei vita super terrā. Tradux peccati. tradux mortis de primo peccato. Nostis enī et qd dictū est mulieri: vel potius

Gen. 3. serpenti: cū audiret deus peccatū primi hoīs: Ipsa tuū obseruabit caput: et tu ei⁹ obseruabis calcaneū. In magno mysterio dictū: in figura dictū ecclesie fu

Gen. 2. ture: facte de latere viri sui: et hoc dormientis. Erat

Ro. 5. aūt adā q dā forma futuri: Hoc Aplūs dicit: Qui est forma futuri. Pfiguratū est qd futu⁊ erat: Facta est ecclesia de latere dñi dormientis in cruce. Nā de

Jo. 19. latere crucifixi percusso. sacramēta ecclesie pfluxerūt. Quid ergo dictū est ecclesie? Iam mō audite: intelligite: cauete: Ipsa tuū obseruabit caput: et tu eius

Gen. 3. calcaneū. O ecclesia caput serpētis obserua. Quid est caput serpētis? Prima peccati suggestio. Venit tibi in mentē nescio qd lucrū: noli ibi tenere mentē tuam. noli psentire. Hoc quod venit in mentem: caput serpentis est. Caput calca: et euadet̄ ceteros motus. Quid est: caput calca? Ipsam suggestionē cōtemne. Sed lucrum suggessit: Magnū ibi lucrum est: magnum ibi aurum est. Si hanc fraudem feceris diues eris. Caput serpentis est: calca. Quid est calca? Cōtemne quod suggessit. Sed magnū aurū

Math. 16. suggessit. Et quid pdest homini si vniuersum mundum lucret̄: aīe aūt sue detrimentū patiat̄? Pereat mundi lucrū: ne fiat aīe damnū. Hec dicens obseruasti caput serpentis et calcasti. Ille aūt diabol⁹ calcaneum tuū obseruat. Quid est: obseruat calcaneū tuū? Quādo labaris a via dei: Tu obseruas primā suggestionē: ille obseruat lapsum tuū. Si enī lapsus fueris: et cadens. Si cecideris: possidebit. Ut aūt nō cadas: noli exire de via. Angustā tibi semitā strauit deus: quicqd extra illā est lubricū est. Propterea lu

Jo. 1. men est christus: et via est christus. Erat lumē verū qd illuminat oēm hoiem venientē in hūc mundū. Et:

Jo. 14. Ego sum via: veritas et vita: Per me itis: ad me itis. Si ergo ipse est lumen: et ipse est via: si ab illo recesseris: nec in lumine eris: nec in via. Et qd te sequetur?

Ps. 34. Quod dicit̄ de impiis quidā psalm⁹: Fiāt vie illo⁊ tenebre et lubricum. Hic ergo draco antiquus hostis noster ira feruidus: insidiis astutus: in mari ma-

F

gno est. Draco hic quē finxisti ad illudendū ei: Id est tu illude draconi. Ad hoc enim hic factus est draco. Ipse cadens peccato suo de sublimi habitatione celorū: et ex angelo factus est diabolus: accepit quendam locū suum in hoc mari magno et spacioso. Regnum eius qd putas: carcer eius est. Multi enim dicunt: Quare tantam potestatē diabolus accepit: vt dominet̄ in hoc seculo: et tm valeat. et tantū possit? Quantū valet? Et quantū potest? Nisi permissus nihil valet. Tu sic age ne permittat̄ in te: aut si permissus fuerit ad temptandū: victus abscedat et non possideat. Permissus est enī ad temptandos quosdā sanctos viros famulos dei superauerūt eum: qz de via nō secesserūt: Non lapsi sunt quorū obseruabat calcaneū. Job ille sanctus sedebat in stercore: et currebat in via. Videte quō obseruauerit caput eius et quēadmodū ille calcaneū ei⁹ attendebat. Ille repellebat suggerentē: ille sperabat labantē. Cepit et eius mulierculam: subtraxit oīa q habebat: solā diabol⁹ dimisit adiutricē suam: nō mariti cōsolatricē: sed potius temptatricē: Cepit etiam ipsam nō obseruantē caput eius. Adhuc enī illa eua erat: sed iam ille adā nō erat. Ablatis omnibus: remansit iob cum vxore p quā temptaret̄: et cum deo a quo regeretur. Quid illo pauperius subito factū. si domū ei⁹ cōsideres? Quid illo ditius: si cor eius cogites? Unde paupertatem domus: ablata sunt oīa: Unde diuitias cordis: Dñs dedit: dñs abstulit: sicut dño placuit: ita factū est: sit nomen dñi benedictū. Dominus dedit: dñs abstulit: Nouerat rectorē suū et tēptatorē suū: pmissorē temptatoris sui nouerat. Nihil sibi inqt diabolus tribuat: Voluntatē habet nocēdi: potestatē aūt nisi acciperet nō haberet. Quantū accepit ille potestatis: tantū ego patior. Nō q ab illo patior: sed ab eo q potestatē dedit. Cōtemnat̄ superbia tēptatoris mei. sustineant̄ flagella patris mei. Repulsus est tēptator: obseruatum est caput eius: penetrare nō potuit in cor. Muratam ciuitatē forinsecus oppugnauit: sed non expugnauit. Accessit alia temptatio: pmissus est ad corpus eius: percussit graui vulnere a

G

capite vsqz ad pedes: contabescebat putredine: scatebat vermibus: amissa domo: sedebat in stercore. Ibi eua captiuata a diabolo ad adiutorium marito supposita: ad lapsum suggerit vt blasphemetur deus. Primo suggessit in paradiso: vt contemneretur deus: modo vt blasphemetur deus. Valuit tūc in integrum: nunc victus est a putredine. In paradiso deiecit: in stercore superat⁹ est. Attendebat autem ille draco vtrum iob lingua laberetur. Omnis enim homo in actu suo pedes habet. in eo quod agit: in quo mouetur ibi tanq̄ ambulat. Dicebat ille multa. Quanta enim dixit iob: qui legerunt: nouerunt. In tam multis illis verbis obseruabat serpens calcaneum labentis. Ille autem qui caput obseruabat serpentis: repulit omnem suggestionem. Respondit et mulieri sicut dignum erat respondere mulieri. Locuta es inquit tanq̄ vna de insipientibus

Job. 14. — Ps. 34. — C. Et cor. 2. seni. — Gen. 5. Putaue- runt. — Gen. 3. — Job. 2. — Job. 1. — Job. 2. — Gen. 3. — Ibidem

Job.2. bus mulieribus. Si bona percepimus de manu domini: mala quare non sustineamus: Et inter illa etiam

Ibidem h. que dixit: nusquam lapsus est. Quod multi in illo verbis nõ intelligũt: et q̃dã ibi sic accipiũt quasi aliqd durũ dixerit iob in deũ. Nã inter multa etiã hoc dixit: velut stomachãs aduersus deũ: sicut videbatur nõ intelligentib⁹. Ille aũt gestabat psonã magnam

Job.6. magne pphetie: Utinã inqt loquẽs ad deum: vtinã esset nobis arbiter. Quid est: vtinã esset nobis arbiter: Quasi q̃ inter nos iudicaret: ꝛ q̃ iudicãte causaz

Gen.3. vinceret. Sic accepit ad primum serpens sed dixit te ne labaris. Attendit em̃ serpẽs ille semp calcaneũ tuũ. Quid visus est dixisse iob: Utinã esset nobis arbiter: vtinã esset medius aliqs q̃ iudicaret inter me et te. Hoc deo hoc hõ: hoc in stercore hõ: hoc vel in celo angelus dei: vtinã esset nobis arbiter: Sed qd

Math.13. quidebat: Quid optabat: Multi inqt dñs iusti et pphete voluerũt videre q̃ videtis: et nõ viderũt. Arbitrum desiderabat. Quid est arbiter: Medius ad cõponendã causam. Nõne inimici eram⁹ dei: et malam causam habebamus aduersus deũ: Quis finiret causam istã malã: nisi ille medi⁹ arbiter: Qui nisi veniret: misericordie pierat iter: de quo Apls dicit:

I.Timo.2. Unus em̃ deus: vn⁹ ꝛ mediator dei ꝛ hoim hõ christus iesus. Si nõ homo: nõ mediator: qꝛ equalis pa

Gal.3. tri deus. Dicit in alio loco: Mediator aũt vnius nõ est: deus aũt vnus est. Inter duos mediator. Ergo christus mediator inter hominẽ et deũ: nõ qꝛ deus: sed qꝛ hõ: nõ qꝛ deus equalis patri: sed si equalis patri: nõ mediator. Ut aũt sit mediator: descendat a superiore ad inferiorẽ ab equalitate patris: faciat qd

Phil.2. ait Apls: Semetipsum exinaniuit formam serui accipiens: in similitudine hoim factus: et habitu inuentus vt homo. Fundat sanguinẽ suum: deleat chirographum nostrũ: cõponat pacẽ inter nos ꝛ deũ: nostram voluntatẽ corrigẽs ad iusticiã illi⁹ sententiam flectens ad misericordiã. Sicut ergo vnũ hoc exposuim⁹ q̃tũ dñs dedit: qd durũ videt dictũ a iob: sic et cetera q̃ ibi videnť q̃si aspera ꝛ blasphema: habẽt intellectus suos: Qd putaremus aliter esse: nisi de⁹ phiberet testimoniũ. Et anteq̃ loqueret iob: et postea q̃ totũ locut⁹ est: phibuit deus primo testimo

Job.1. nium dicẽs: Homo sine q̃rela: verax dei cultor. Dixit hoc deus: dixit hoc ante temptationẽ illius. Ne qs aũt in illis verbis forte male intelligẽs scandalizaretur: et putaret iustuz quidẽ virũ fuisse iob ante temptationẽ: in temptatiõe autẽ graui defecisse: et lapsum esse in sacrilegã blasphemiã finitis omnib⁹ sermonib⁹: et ipsius iob: et amicoꝝ eius a q̃bus ei cõsolatio reddebať: dicit dñs testimoniũ: illos nõ verũ

Job.42. locutos. sicut seruũ ei⁹ iob. Nõ eñ locuti estis inqt corã me verũ ꝛ rectũ quicq̃: sicut seruus meus iob.

Ibidem i. Deinde iubet: vt ille pro eis offerat hostias: qb⁹ eoꝝ pctã soluantur. Eia frẽs mei: Qui vult obseruare ca

Gen.3. put serpentis: ꝛ secure trãsire hoc mare: qꝛ necesse ẽ habitet hic serpens iste: et vt dicere ceperam: lapsus diabolus de celo hũc locũ accepit: obseruet caput eius a timore seculi: et a cupiditate seculi. Hinc em̃ suggerit aliquid: aut vnde times: aut vñ cupis: aut amorẽ tuum temptat: aut timorem. Tu si timueris gehennas: si amaueris regnũ dei: obseruabis caput eius. Euitato capite: secur⁹ eris: nec ille lapsum tuũ tenebit: nec de tua ruina gaudebit. Nemo autẽ di

cat vt dixi: Magnã habet potestatẽ. Uident eñ homines quasi q̃tuz acceperit potestatis: qd pdiderit maiestatis nõ vident. Ipse autem sanctus iob in verbis suis mysticis ꝛ alte secretis: dicens de ista potestate quã dicitur diabolus habere: et describẽs illũ: multis modis in figuris similitudinũ exponens qd ille sit: vel quid valeat: hoc quoq̃ ait: Nõ est quicq̃ Job.41.
simile ei factũ super terrã: ad illudẽdũ ei ab angelis meis. Deus ibi loquitur in libro iob: Nõ est quicq̃ simile ei sup terrã factum: ad illudendũ ei ab angelis meis. Omne altũ videt: et ipse est rex omniũ que in Job.41.
aquis sunt. Cui testimonio cõgruit hoc in psalmo. Cum enim diceret de mari magno et spacioso: vbi animalia pusilla ꝛ magna: vbi repentia quoꝝ non est numerus: vbi naues nauigãt ligno tute: ait: Draco hic quẽ finxisti ad illudendũ ei. Sed si ad illuden Psal.103.
dum: Quõ de⁹ illi illudit: An tradidit eum ad illudendum: hoc est vt illudať: Putarem⁹ q̃ deus illi illuderet: nisi scriptura iob soluisset questionẽ. Ibi enim dictũ est: Ad illudendum ei ab angelis meis. Uis illudere draconi: Esto angelus dei. Sed non k
dum es angelus dei: Donec sis: si eum cursuz tenes vt sis: sunt angeli qui illudant draconi ne tibi noceat. Prepositi enim sunt angeli celorum super potestates aereas: et inde procedit verbũ quod fit hic. Intuentur enim legem fixam: legez eternã: iubentẽ sine scriptura: sine syllabis: sine strepitu: fixam semp et stantem: intuentur angeli corde mundo: et ex illa faciũt quicqd hic fit: Et potestates ex illa ordinãtur a summis vsq̃ in ima. Et si potestates summoꝝ celorum regunť verbo dei: quãto magis inferiores atq̃ terrene: Remanet ergo in malis sola nocẽdi cupiditas. Hanc habet homo in potestate cupiditatẽ nocẽdi: volũtatẽ ad pniciẽ. Si aũt cuiq̃ nocere potuerit: nõ gloriet: q̃ ipse nocuit: Data ẽ em̃ ei ptãs. Semel dictũ ẽ: sententia firma ẽ. Nõ ẽ potestas nisi Roma.13.
a deo. Quid ergo times: In aquis sit draco: in mari sit draco: illuc transitur⁹ es: Sic est fictus vt illudatur hic: Ad hũc locũ ordinatus est: in his sedib⁹ deputatus est. Si magnuz aliqd illi putas esse has sedes: qꝛ nõ nosti sedes angeloꝝ vñ lapsus est: miraris sedes mortuoꝝ vbi deiectus est. Que tibi videť eius gloriatio: damnatio est. Similitudinẽ accipite breuiter: qꝛ reuera magnũ aliqd est hoc nosse et intelligere. Domũ magnã aliquã putate totã istã ad l
ministrationẽ creature. Domus ista magna: habet dominũ: habet seruos: et in ipsis seruis habet circa se proximos sibi in apparatibus melioribus vestiũ: thesauroꝝ: horreoꝝ: magnarum possessionũ: Habet etiam seruos in infimis ministeriis ita subditis sibi potestatib⁹: vt quosdã habeat et ad mundãdas cloacas. A summis atq̃ pcuratorib⁹ vsq̃ ad extrema ista et infima ministeria: q̃multi sunt grad⁹. Si ergo aliqs magn⁹ pcurator offendat: ꝛ in pena dñi sui (verbi gratia) fiat ostiarius in extremo loco aliquo: si exercens sibi datam potestatẽ: vt volentes intrare vel exire perturbet s̃m modũ potestatis quẽ accepit a domino: illi autẽ nesciant eum fuisse aliquando magnũ pcuratorẽ: magnã potestatẽ illius esse arbitranť: qꝛ qd pdiderit nesciũt. Et tñ frẽs mei ostiari⁹ ille de q̃ dixi: ad similitudinẽ domus magne huius terrene põt aliquid facere nesciente dño suo: et turbare aliquẽ illo nõ iubente: Iste aũt nec ad illam ia

[illegible] positus est: qua intram⁹ ad deū. Christus est
Jo. 10. et illa ianua: et p christū intramus ad vitā eternam.
Sed est quedā ianua qua intrat̃ i hoc seculū: ianua
quedā mortalitatis circa ista infirme carnis huius
detrimenta et supplemēta. Ad istā ianuā quasi quidā
ostiarius est. Hic habet potestatē in isto mari q̃ na-
ues cōmeant: sed nō tantam vt faciat aliqd nesciente
aut nolēte dño suo: Ne forte aliqs dicat: pdidit q̃dē
iste magnā potestatē superioꝝ apparatuū. sed ego in
his infimis sum: hic me pōt habere i potestate: op⁹
est vt seruiā illi. Noli falli: nouit te dn̄s deus tuus:
Luce 12. Et sic te nouit: vt capillos tuos habeat nūeratos.
Quid ḡ times? Tēptatur⁹ est forte carnē tuā: flagel
lū est dn̄i tui: nō potestas tēptatoris tui. Vult noce-
re saluti q̃ pmittit̃: sed nō pmittit̃. Ut autē nō pmit-
tatur: habe caput christuꝫ: repelle caput draconis.
Suggestioni eius noli cōsentire: a via tua noli labi.
Draco hic quē finxisti ad illudendū ei. Nam vis vi-
dere q̄ nō tibi noceat: nisi pmissus? Omnia: inqt:
a te expectāt ⁺dn̄e: vt des illis ⁺cibū in tpe
oportuno. Et iste draco manducare vult: sed non
manducat quē vult. Oīa a te expectāt dn̄e: vt des il
lis cibū in tpe oportuno: Oīa et repētia quorū non
est numer⁹: et aīalia pusilla et magna: et ipe draco: et
oīs creatura tua qua implesti terram: oīa a te expe-
ctāt vt des illis cibū i tpe oportuno: Vnicuiqꝫ cibū
suū. Habes cibū tuum: habet et draco cibum suum.
Si bene vixeris: cibū christū habebis: Si a christo
recesseris: cibus draconis eris. Oīa a te expectāt vt
des illis cibū i tpe oportuno. Quid dictū est ipi dra
Ge. 3. coni: Terrā mānducabis. Draconi dictū est: Terrā
manducabis cunctis dieb⁹ vite tue. Audisti cibum
draconis: Nō vis vt det te deus mādücandū draco-
ni: noli esse cibus draconis: id est noli relinquere ver
bum dei. Ubi eñ dictū est draconi: Terrā mandu-
Ibidem cabis: ibi iā dictū ē et p̄uaricatori: Terra es: et i ter-
ram ibis. Cibus serpētis esse nō vis: noli esse terra.
Quō inqs nō ero terra? Si terrena nō sapias. Au-
di aplm̄: vt non sis terra. Nā corpus qd̄ geris terra
Col. 3. est: sed tu noli eē terra. Quid est hoc? Si resurrexistis
inqt cū christo: q̄ sursum sunt q̄rite: vbi christus est
in dextera dei sedēs: q̄ sursum sunt sapite: nō q̄ super
terrā. Si nō sapis terrena: nō es terra. Si nō es ter-
ra: nō manducaris a serpente cui cibus data ē terra.
Cibū suū dat deus serpenti: qñ vult: quē vult. Hñ
aūt iudicat: falli nō pt: Nō ei dat aurū p terra. Oīa
a te expectāt dn̄e: vt des illis cibū in tpe oportuno.
Dante te ⁺Cū dederis eis colligēt. Ante illos sunt: sed
Job c. 1. nō colligēt nisi cū dederis. Ante diabolū iob erat: et
quidē nō deuorauit iob: sed vel tēptare nō ausus est:
nisi cū ille dedisset. A te expectāt: cū dederis eis col-
ligent: si nō dederis: nō colligēt. Et qd̄ nos fratres?
Quē cibuꝫ habem⁹? Sequit̃ et de cibo nr̄o. Ape-
riente aūt te manū tuā: ⁺vniuersa implebū
tur bonitate. Quid est o dn̄e q̄ aperis manū tu-
Esa. 53. am? Manus tua christus est. Et brachiū dn̄i cui re
uelatū est? Cui reuelat̃: illi aperit̃. Reuelatio enim
apertio est. Aperiente autem te manū tuā: vniuer-
sa implebunt̃ bonitate. Reuelante te christū tuum:
vniuersa implebunt̃ bonitate. Nō aūt habēt a se bo
Nō habet. nitatē. Nā illi q̄ā bonū? Probat̃ illi. Auertēte aūt
te faciē ⁺tuā turbabunt̃. Quia repleti bonita-
te sibi tribuerūt quod habebāt: et voluerūt gloriari
quasi in iustificationib⁹ suis: et dixerūt sibi: Iustus
sum: magn⁹ sum. et facti sunt sibi placētes: et sonuit
eis Apls: Quid eñ habes qd̄ nō accepisti? Volēs 1. Cor. 4.
aūt pbare de⁹ homini qd̄ ab illo habeat quicquid
habet: vt cū bonitate habeat et humilitatē: aliqñ eū
pturbat: Auertit ab illo faciē suā: et decidit i tempta-
tionē: et ostēdit illi q̄ q̄ iustus erat et recte ambula-
bat: ipo regēte fiebat. Auertente aūt te faciē tuā tur
babunt̃. Videte qd̄ dicat: i alio psalmo: Ego dixi i Ps. 29.
abundātia mea: nō mouebor in eternū. Presumpsit
de se: impletus erat bonitate: et putabat a se sibi esse
totā bonitatē: et dixit in corde suo: Nō mouebor in
eternū. Sꝫ q: iā sen̄erat dei grāꝫ se pcepisse p eo qd̄
erat expt⁹: reddidit gratiarū actionē: Dn̄e i volūta
te tua p̄stitisti decori meo v̄tutē: Auertisti aūt faciē Ibidem
tuā a me: et fact⁹ sum pturbat⁹. Sic et hic: aperis tu
manū. Aperis tu manū tuā: et vniuersa iplebunt̃ bo
nitate. Nō manu sua: sed manu tua apta. Auertēte
autē te faciē tuā: turbabunt̃. Sed quare hoc facis?
Quare auertis faciē tuā vt turbent̃? Auferes spi
ritū eoꝝ: et deficiēt. Spiritus eorū: supbia eorū O
erat. Gloriāt̃: sibi tribuūt: seipos iustificāt. Auerte
faciē tuā vt turbent̃: aufer spiritū eoꝝ et deficiāt. Cla Ps. 76.
mēt ad te: cito exaudi me dn̄e: defecit spūs me⁹: Ne
auertas faciē tuā a me. Auferes spiritū eoꝝ et defi-
cient: Et in puluerē suū ⁺cōuertent̃. Inuenit Al. reuertent̃.
se homo pn̄itēs de peccato suo: q: non habebat vi-
res ex se: et cōfitet̃ deo: dicēs se esse terrā et cinerem.
O supbe: cōuersus es i puluerē tuū: Ablat⁹ est spiri
tus tuus: Iam nō te iactas: nō te extollis: nō te iu-
stificas. Vides quia de puluere factus es: et auertē-
te faciē suā dn̄o: in tuum puluerē recidisti. Rogo er
go cōtītere puluerē tuum et infirmitatē tuam: et vi-
de quid sequat̃. ⁺Emittes spiritū tuum et crea Al. Emitte:
buntur. Auferes spiritū eorū: emittes tuum: Au-
feres spiritū eorū: nō habebunt spiritū suum. Ergo
deserti sunt beati pauperes spiritu? Nō sunt autem Matth. 5.
deserti: quoniā ipsorum est regnū celoꝝ. Noluerunt
habere spiritū suum: habebūt spiritū dei. Hoc enim
dixit martyribus futuris. Cū vos ceperint et addu-
xerint: nolite cogitare quō aut qd̄ loquamini: Non Matth. 10.
eñ vos estis q̄ loquimini: sed spūs patris vestri q̄ lo
quit̃ i vobis. Nolite vobis tribuere fortitudinē: Si
vestra est inqt et mea nō est: duricia est nō fortitudo.
Auferes spiritū eoꝝ et deficiēt: et in puluerē suū cō-
uertent̃: Emittes spiritū tuū et creabunt̃. Ipius eñ
sum⁹ figmentū (dixit Apls) creati in opib⁹ bonis. Eph. 2.
A spū eius accepim⁹ gratiā: vt iustitie viuamus: q: Roma. 4.
ipe est q̄ iustificat impiū. Auferes spiritū eoꝝ: et de-
ficient. Emittes spiritum tuum et creabuntur: Et
⁺innouabis faciem terre: Id est nouis homi- Al. renouabis
nibus cōfitentib⁹ se iustificatos esse: nō a se iustos:
vt gratia dei sit in illis. Vide quales sint: quibus in-
nouata est facies terre. Paulus dicit: Plus eñ oī-
bus illis laboraui. Quid est paule? Attēde si tu sis 1. Cor. 15.
seu spūs tu⁹. Non ego inqt: sed gratia dei mecum.
Quid ergo? Quia cum abstuleris spiritum nostrū:
in puluerē nostrum cōuertemur: vtiliter intuentes
infirmitatē nostrā: vt accepto ei⁹ spiritu recreemur.
Videte quid sequit̃. Sit gloria dn̄i ⁺in eternū: P
Non tua: nō mea: nō illi⁹: aut illius. Gloria dn̄i sit: Al. in seculum
nō ad tempus sed i eternū. Letabit̃ dn̄s in ope-
ribus suis. Nō in tuis quasi tuis: q: et opa tua si

mala:p iniquitatē tuam:si bona:p gratiā dei. Leta-
Al. respicit. bitur dñs in opibus suis. Qui aspicit terrā &
& in gaud. facit eam tremere:qui tangit montes & fu
migabunt. O terra: exultabas de bonitate tua:
tibi tribuebas vires opulentię tuę:Ecce respicit do
minus:& facit te tremere. Respiciat te:& faciat te tre
mere. Melior est tremor humilitatis: q̄ cōfidentia
supbię. Videte quō aspiciat deus terrā & faciat eam
tremere. Ad terrā quasi puidentē sibi & exultantē:lo
Phil. 2. quitur apl's: Cū timore & tremore vestrā ipoꝝ salu-
tem operamini. Cū timore & tremore. Deus eñ est
qui operat̄ in vobis. Dicis o paule operamini:dicis
Ibidem. vt operemur:Quare cū timore & tremore:? De⁹ eñ
est inqt:q operat̄ in vobis. Ideo ergo cū tremore:
quia deus operat̄. Quia ipe dedit:nō ex te est quod
habes:cū timore & tremore operaberis. Nam si nō
timueris eum:auferet qd̄ dedit. Cū tremore ḡ ope-
Ps. 2. rare. Vide alium psalmū: Seruite dño in timore:et
exultate ei cum tremore. Si cū tremore exultandū
est:de⁹ aspicit:fit terremot⁹: Aspiciente deo tremāt
corda nostra:nā tunc ibi requiescit deus. Audi illum
Esa. 66. alio loco: Sup quē requiescet spiritus meus:? Sup
humilē et quietū:et trementē verba mea. Qui aspi-
cit terrā & facit eam tremere:qui tangit montes & fu
migabūt. Montes superbi erāt:iactabāt se: nō eos
tetigerat de⁹: Tāgit illos & fumigabūt. Quid est fu-
migare montes:? Precem dño reddere. Ecce magni
montes:supbi:montes ingentes non rogabāt dñm:
Se rogari volebāt:& supiorē nō rogabāt. Quis eñ
potēs et tumidus & supbus in terra:q dignet̄ humi
liter rogare deum:? De impijs loquor:nō de cedris
libani quas plantauit dñs. Impius q̄libet:& infelix
aīa rogare deum nescit:et vult se rogari ab hoībus.
Mons est:opus est vt tangat illū deus et fumiget.
Cū ceperit fumigare:dabit deo precem:tanq̄ sacrifi
ciū cordis: Fumigat ad deū: deinde tundit pectus:
Incipit & flere:q2 & fumus excutit lachrymas. Qui
C tangit mōtes & fumigabunt. Cantabo dño in
Ps. 145. vita mea. Quid est cātabit:? Totū quicqd ē canta
bit. Cantemus dño in vita nostra. Vita nostra mō
spes ē: vita nr̄a postea ęternitas erit. Vita vitę mor-
talis:spes est vitę immortalis. Cantabo dño in vita
mea. Psallam deo meo q̄diu sum: Cū in
illo sine fine sum. Q2 diu sum:psallam deo meo: Ne
forte cum ceperimus psallere deo:in illa ciuitate:pu
temus nos aliquid aliud acturos. Tota vita nostra
erit psallere deo. Si veniet in fastidiū qd̄ laudam⁹:
potest venire in fastidiū & nostra laudatio. Si semp
Al. & iocunda a nobis amat̄ ille:semp laudat̄. Psallā deo meo q̄-
sit ei eloquium diu sum: Suauis sit ei disputatio mea:ego
meum. autē iocundabor in dño. Suauis sit ei dispu
& delectabor. tatio mea. Quę est disputatio hoīs ad deum:nisi cō
fessio peccatoꝝ:? Cōfitere dño qd̄ es:& disputasti cū
illo. Disputa cū illo:fac bona opa & disputa. Laua-
mini: mundi estote: Esaias dicit:auferte nequitias
Esa. 1. ab animis vr̄is:a cōspectu oculoꝝ meoꝝ: Cessate
a nequitijs vestris: discite bene facere:iudicate pu-
pillo: et iustificate viduā: et venite disputem⁹ dicit
dominus. Quid est disputare cum deo:? Te illi indi-
ca scienti: vt indicet se tibi nescienti: Suauis sit ei di
sputatio mea. Ecce hoc ē domino suaue: Disputa-
tio tua:sacrificiū humilitatis tuę: cōtribulatio cor-
dis tui:holocaustū vitę tuę: hoc est suaue dño. Ti-
bi autē quid est suaue:? Ego aūt iocundabor in dño.
Ipsa est mutua disputatio quā dixi: Indica te ei sci-
enti:et indicat se tibi nescienti. Suauis est ei confes-
sio tua:suauis est tibi gratia ipsius. Dixit se tibi. Vñ
se tibi dixit:? Per verbū. Quod verbū:? Christum.
Et tibi dixit se:& se dixit: Quia misit christū:seipm
dixit. Ita plane audiam⁹ ipm verbū. Qui me videt: Io. 14.
videt et patrē. Ego aūt iocundabor in dño. Defi- R
ciant peccatores a terra. Seuire videtur san-
cta anima q̄ hic cantat et gemit. Utinā cum ipsa aīa
sit aīa nostra: vtinā copulet̄ ei et societur & cōiungat̄
ei: videbit etiā misericordiā seuientis. Quis eñ ca-
pit hoc:nisi qui impletus fuerit charitate:? Deficiāt
peccatores a terra: Cōtremisce: quia maledicit. Et
quis maledicit:? Sanctus: sine dubio exaudit̄. Sed
dictū est sanctis: Benedicite: et nolite maledicere. Roma. 12.
Quid ē ergo qd̄ dicit: Deficiāt peccatores a terra:?
Plane deficiāt: Auferat̄ spirit⁹ eorū et deficiant: vt
emittat spiritū suum:et recreent̄. Deficiant pecca-
tores a terra: Et iniqui ita vt nō sint. Quid nō
sint:nisi iniqui:? Ergo iustificent̄: vt non sint iniqui.
Vidit hoc et impletus est gaudio: & reuocat versum
primus psalmi: Bñdic anima mea dñm. Be- Al. & vide.
nedicat aīa nostra dñm fratres:q2 donare dignatus
est et facultatē & sermonē nobis:et vobis intentionē
& studiū. Vnusqsq3 vt pōt recordet̄ qd̄ audiuit. Col
locutionē inuicē ructate:saginā vr̄aꝝ ruminate: Qd̄
accepistis:nō eat in viscera obliuionis vestrę. The-
saurus desiderabilis requiescat in ore vestro. Ma-
gno labore q̄sita et inuenta sunt:magno labore nū-
ciata & disputata sunt. Sit labor noster fructuosus
vobis:et bñdicat aīa nostra dñm.

Explicit tractatus de ps̄. CIII.

Incipit tractatus de ps̄. CIIII.

P Salmus iste centesimusquartus: primus A
est in eis qbus p̄notat̄ alleluia. Cuius ver-
bi vel potius duoꝝ verborū: interpretatio
est: laudate deum. Et ideo inde cepit.

Expositio psalmi.

C Onfitemini dño:et inuocate no- j. paralip. 16.
men eius. In laude eñ intelligēda est Eccl. 12.
ista cōfessio:sicut est: Cōfiteor tibi pater Matth. 11.
dñe cęli & terrę. Pmissa eñ laude:inuocatio sequi
solet: vbi desideria peccatorē alligāt: Vñ et ipsa orō
dñica habet a capite breuissimā laudē:qd̄ est. Pa- Matth. 6.
ter noster q es in cęlis. Tūc q̄ petunt̄: deinceps ɔse
quunt̄. Vñ & alibi in psalmo dicit̄. Cōfitebimur tibi Ps. 74.
deus: cōfitebimur & inuocabim⁹ nomē tuū. Qd̄ ali-
bi est planī⁹: Laudās inuocabo dñm: & ab inimicis Ps. 17.
meis salu⁹ ero: Ita & hic: Cōfitemini inqt dño:& in-
uocate nomē ei⁹. Qd̄ tale est:ac si diceret: Laudate
dñm & inuocate nomē ei⁹. Exaudit ipe inuocantē:
quē laudantē videt: Laudantē aūt videt: quē pbat
amantē. Et in q voluit dñs boni serui amorē circa se
ostēdi maxime:nisi in eo qd̄ illi ait: Pasce oues me- Io. 21.
as:? Vñ hic sequit̄: Annunciate inter gentes
opa eius. Vel pot⁹ vt de gręco ad verbū expri-
matur:quod et alij latini codices habēt: Euangeli-
zate in gentibus opera eius. Quibus hoc dicit̄:nisi
euangelistis in pphetia:? Cantate ei et psalli-
te ei: Verbo et opere laudate: Ore quippe cantat̄:
psalterio autem: hoc est manib⁹ psallitur. Narra- j. paralip. 16.
te omnia mirabilia eius:laudamini in no- B

mine sancto ei9. Possunt hi duo versus et duo/
bus verbis superioribus dici nō absurde videri: vt
qđ ait: Narrate oīa mirabilia eius: referatur ad id qđ
dictum est: Cantate ei. Qđ vero sequitur: Laudami
mini nomine sancto eius: referatur ad id quod di/
ctum est: Et psallite ei. Illud scz ad verbū bonū qđ
cantatur ei: et narrantur oīa mirabilia ei9. Illud aūt ad
op9 bonū qđ psallitur ei: Ne velit quisqȝ de ope bono
tanqȝ in sua virtute laudari: ideo cū dixisset: Lauda/
mini: qđ vtiqȝ bn̄ operātes merito bn̄ p̄nt: addidit:
2.Co.10 in noīe sancto eius: vt qui gloriatur in dn̄o glorietur. Qui
ergo nō sibi: sed ei volunt psallere: caueāt facere iu/
Math.6 sticiam suā corā hoīb9: vt videantur ab eis: Alioquin
mercedē nō habebūt apud patrē q̄ in celis est: Sed
luceant opa eoꝝ corā hominib9: nō eo fine vt ipsi vi/
Math.5 deantur ab eis: sed vt videāt bona opera eoꝝ: et glori/
ficent patrē eorū q̄ in celis est. Hoc est laudari in no
Ps.33 mine sancto eius. Unde & in alio psalmo legitur: In do/
mino laudabitur anima mea: audiant mites et iocun/
dentur. Quod & hic quodammō sequitur: Letetur
cor querentium dn̄m. Sic enī mites iocundan
tur: q̄ nō amaro zelo eos iam bene operantes emu/
lantur. Querite dn̄m et cōfirmamini. Hoc enī
de greco expressius interpretatū est: q̄uis verbum
minus latinū videatur. Unde et alij codices habēt: con/
Ps.58 fortamini: alij corroboramini. Et quippe dicit: forti
tudo mea: et fortitudinē meā ad te custodiā: vt eum
q̄rendo atqȝ ad eum accedēdo: et illuminemur et cō
fortemur: ne cecitate qđ faciendū sit nō videamus:
aut infirmitate nō faciamus etiā qđ videmus. Qđ
Ps.33 ergo est ad videndū: accedite ad eum & illuminami/
ni: hoc est ad faciendū: q̄rite dn̄m & corroboramini.
Querite: inquit: faciem eius semp. Que est fa
cies dn̄i: nisi p̄sentia dei: Sicut facies venti: et faci/
Ps.1 es ignis. Dictū est enī: Sicut stipulā an faciē venti:
et sicut fluit cera a facie ignis. Et multa talia ponit
scriptura: nihil aliud q̄ earū rerū p̄ntiam volēs in/
telligi q̄rū noīat faciē. Sed qđ est: Querite faciē ei9
Ps.72 semp: Scio quidē quia mihi adherere deo bonum
est: Sed si semp queritur: qn̄ inuenitur: An semp dixit i
tota vita ista qua hic viuitur: ex q̄ nos id facere de
bere cognouim9: qn̄ et inuentus q̄rendus est: Iam
quippe illum inuenit fides: sed adhuc eum q̄rit spes.
Charitas aūt: et inuenit eum p fidē et eum q̄rit ha
bere per speciē. Ubi tunc sic inuenietur vt sufficiat no
bis: et vlterius nō queratur. Nisi enī eum in ista vita
Esa.55 inuenirent fideles: nō diceretur: Querite dn̄m: Et cū in/
ueneritis eū: derelinquat impi9 vias suas: & vir ini/
quus cogitatiōes suas: Itē si fide inuent9 nō adhuc
Ro.8 esset perquirendus nō diceretur. Si enī qđ nō videm9
1.Jo.3 speramus: p patientiā expectamus. Et qđ iohānes
ait: Scim9: q2 cū apparuerit: similes ei erimus: qm̄
videbim9 eū sicuti est. An forte etiā cū facie ad faciē
viderimus eū sicuti est: adhuc perquirendus erit: Et
sine fine q̄rendus: q2 sine fine amandus. Dicim9 enī
etiā p̄nti alicui: nō te q̄ro: id est nō te diligo. Ac per
hoc q̄ diligitur etiam p̄ns q̄ritur: dum charitate ppetua
ne fiat absens optatur. Proinde quē quisqȝ diligit:
etiā cū eum videt sine fastidio semp vult esse p̄sentē:
hoc est: semp q̄rit eū esse p̄ntem. Et nimirū hoc est:
Querite faciē eius semp: Ut nō huic inquisitioni q̄
significatur amor finē p̄stet inuētio: sed amore cresce
te inquisitio crescat inuēti. Iam deinceps a temperat

se laudator iste ardēs: et ad capacia verba descēdit:
infirmū amorē atqȝ lactentē: temporalib9 dei mira/
bilibus nutriens. Mementote: inquit: mirabi/
lium eius q̄ fecit: pdigia ei9 et iudicia oris D 1.paralip.16.
eius. Qui locutus fuerat videlicet alio loco: vbi ad moy/
sen q̄rentē qs esset cum dixisset: Ego sum qui sum: &
dices filijs israel. Qui est misit me ad vos: qđ et ali/ Exo.3.
quātulacūqȝ pcula rara pura mēs capit: Deinceps
nomen suū cōmemorans erga hoies gratiā suā mi/
sericorditer temperauit dicēs: Ego sum deus abra/ Ibidem
am: et deus isaac: et deus iacob: hoc mihi nomen est
in eternū. Ubi intelligi voluit & illos quoꝝ se deū di/
xit viuere secū in eternū: Et hoc dixit qđ capi etiā a
paruulis posset: vt ego sum q̄ sum: illi p captu intel/
ligerēt q̄ grandibus viribus charitatis noscent q̄re/
re faciem eius semp. Si ergo qđ est ipse multū est ad
vos vel videre vel q̄rere: mementote mirabiliū ei9
q̄ fecit: prodigia eius & iudicia oris eius. Et quibus
dicit: Semē abraam serui eius: filij iacob 1.paralip.16.
electi eius. Uos semē abraam: vos filij iacob me/
mentote mirabiliū eius q̄ fecit: pdigia eius & iudi/
cia oris eius. Ne qs autē vni genti hoc tribueret is/
raelitarū s̄m carnē: et non intelligeret magis esse se/
men abrae filios pmissionis q̄ filios carnis: q̄bus
Ap̄ls dicit cū gentib9 loqueretur: Uos q̄ abrae semen Gal.3.
estis: s̄m pmissionē heredes: Sequitur & dicit: Ipse
dominus deus noster: in omni terra iudi Al. i vniuersa. E
cia eius. Hoc dicitur p̄ esaiam ad hierusalē liberam 1.paralip.16.
matrē nostrā: Et q̄ eruit te ipse dn̄s de9 tu9: de9 vni/ Esa.54.
uerse terre vocabitur. An iudeoꝝ de9 tm̄: Absit. Ipse Roma.3.
est dn̄s deus noster: in omni terra iudicia eius: quia
in omni terra ecclesia eius: vbi p̄dicantur iudicia ei9.
Quid ergo ait in alio psalmo: Qui annunciat ver/ Ps.147.
bum suum iacob: iusticias et iudicia sua israel. Non
fecit sic omni genti: et iudicia eius non manifestauit
eis. Ideo dictum est: quia ad vnam gentem voluit
intelligi pertinentē ecclesiā ad semen abrae que vo/
cata est quidē ex omnibus gentib9: et sic in ea dicūtur
omnes gētes: vt vna sit gens in adoptionē vocata.
Extra istā nulli genti manifestauit iudicia sua: qm̄ q̄
ea nō crediderūt: etiam si annunciata sunt: manife/
sta eis vtiqȝ nō sunt: quia nisi credant nō intelligent. Esa.7.
Memor fuit in seculū testamēti sui. Alij co/
dices habent: in eternū: quod ex ambiguo greco fa/
ctum est. Sed si in hoc seculo intelligendū est: nō in
eternū: qđ mō exponēs: cuius testamēti memor fue
rat: adiūgit & dicit: Uerbi quod mandauit in
mille generationes: Quod adhuc cū aliq̄ fine
pōt intelligi. Sed deinde dicit: Qđ disposuit 1.paralip.16.
ad abraam: et iuramenti sui ad isaac. Et F
statuit illud iacob in pceptum: et israel in
testamentū eternū. Ubi nulli9 est ambiguitatis
locus. αἰώνιον: quippe habet grecus: qđ nusq̄ no
stri nisi eternū interpretati sunt: Uix autē aliq̄ alicu/
bi αἰώνιον eternale dixerūt: nisi forte q2 αἰῶνα
familiarius interpretatur seculū: αἰώνιον non eter/
nū: sed seculare interp̄tari velint: qđ neminē ausum
fuisse cōmemini. Si aūt hoc loco testamentū vetus
intelligēdū est ppter terrā chanaan: sic enī sermo cō
texitur: & statuit illud ipsi iacob i p̄ceptū: & ipsi israel in
testamentū eternū: dicēs: Tibi dabo terrā chanaan
funiculū hereditatis vestre. Quō intelligendum est
eternū: cū terrena illa hereditas eterna eē nō possit:

Et ideo vetus testamentū vocat̄:q2 per nouū abo/
letur. Mille vero generationes:nec eternum viden/
tur aliqd significare:q2 vtiq3 finem habēt:et ad ipa
tpalia nimis multe sunt: Quālibet em̄ paucis annis
generatio determinet̄:quam greci γένεαν dicunt:
quā minimā quidā quindecim annis terminauerūt:
ex qua hō incipit posse generare: Que sunt iste mil/
le generationes? Nō solū a tpe abraā q̄n et facta est
ista pmissio: vsq3 ad tps noui testamenti:sed ab ipso
adam vsq3 ad terminū seculi. Quis em̄ audeat dice
re quindecim annoꝝ milibus hoc seculum extendi?
Proinde mihi videt̄ nō hic vetus testamentū intel/
ligendū:qḋ nouo esset tollendū. Dicit̄ per pphetā:
Hiere.31. Hebr.8. Ecce dies veniūt dicit dñs:et cōsūmabo domū ia/
cob i testamentū nouū:nō ɓm testamentū qḋ cōsti/
tui patrib9 eoꝝ:cū eduxissem eos de terra egypti:ꝭ
testamentū fidei:qḋ laudat Apl's cum abraam no/
bis pponit imitandū:et de legis operibus glorian/
tes inde cōuincit:q2 abraam etiā ante circuncisionē
Gal 3. credidit deo:et reputatū est illi ad iusticiam. Deniq3
cū dixisset: Memor fuit in seculū testamenti sui:qḋ
in eternū intelligere debemus:testamenti scz iustifi/
cationis et hereditatis eterne:quā fidei pmisit de9:
Verbi inqt qḋ mādauit in mille generatiōes. Quid
est mādauit? Qḋ em̄ ait:Tibi dabo terrā chanaan:
nō mandatū est:sed pmissum. Mandatū est autem
qḋ facere debem9:pmissum qḋ accipere. Manda/
Roma.1. tum ergo fides est:vt iustus ex fide viuat et huic fi/
dei hereditas eterna pmittitur. Mille ergo genera/
tiones pter numeri perfectionē p omnibus intelli/
gende sunt:id ē q̄diu generatio generatiōes sequē/
do succedit:tamdiu mandatū est viuendum ex fide.
Qḋ obseruat populus dei:filij pmissionis nascēdo
veniētes:et moriendo abeuntes:donec oīs genera/
tio finiat̄:qḋ millenario numero significatū est:q2 p
denarij numeri solidū quadratū decē decies: et hoc
decies ad mille puenit. Qḋ disposuit inqt ad abraā
et iuramenti sui ad isaac:et statuit illud iacob:id est
ipi iacob in p̄ceptū. Ipi sunt tres patriarche:quoꝝ
specialiter se dicit deū:quos et dñs nominat in testa/
Matth.8. mento nouo. vbi dicit: Multi ab oriente et occidēte
venient:et recumbēt cū abraā et isaac et iacob in re/
gno celoꝝ. Ista est hereditas eterna. Nā et hic vbi
ait: Statuit illud iacob in p̄ceptū:manifestauit pre/
ceptum esse fidei. Nō em̄ pmissum appellaret p̄ce/
ptum. Si em̄ op9 est in p̄cepto:merces in pmisso:
Joh.6. Hoc est op9 dei dñs ait:vt credatis in eū quem ille
misit: Hoc est ḡ verbū qḋ mandauit: Memor erit
in eternū testamēti sui:hoc est verbū fidei qḋ p̄dica/
mus: Statuit illud ipi iacob in p̄ceptū:et ipi israel
in testamentū eternū:id est qḋ ex ipo v̄bo et p̄cepto
impleto daturus esset aliqd eternū: Dicens tibi
1.paralip.16. dabo terrā chanaan:funiculū hereditatis
vestre. Quō ergo est hoc in eternū:nisi aliqd eter/
num significet? Ipa em̄ dicta est terra pmissionis:
Exo.3. terra fluēs lac et mel: Qḋ totū significat gratiā in q̄
Ps 33. 1.Pet.5. gustat̄ q̄ suauis est dñs:ad quā nō oēs hoies perti/
nent. Nō em̄ oim̄ est fides:ideo addidit: Funiculū
hereditatis vestre. Idē in alio psalmo semen abrae
qḋ est christus intelligit̄ loqui: vbi dicit: Funes ce/
Ps.15. ciderūt mihi in p̄claris:etem̄ hereditas mea p̄clara
est mihi. Cur aūt dicta sit terra chanaan: interpre/
tatio hui9 nois aperit. Chanaan quippe interpretat̄

humilis. Q2 si ad illā referat̄ sententiā sancti noe q̄
eundē chanaan dixit futurū seruū fratrū suoꝝ:hinc Gen.9.
est etiam seruilis timor. Seruus aūt nō manet i do/ Joh.8.
mo in eternū:filius autē manet in eternū. Ideo ex/
cluso chananeo:dat̄ terra pmissionis semini abrae.
Cōsummata enim charitas foras mittit timorē:vt 1 Joh.4.
filius maneat in domo in eternū. Unde dictum est:
et ipi israel in testamentū eternū. Deinceps exequit̄
historiā in libro sanctoꝝ veritate notissimā. Cum
essent numero breui: paucissimi et incole
in ea: Id est in terra chanaan: Quādo ibi patres Gen.
habitauerūt abraam isaac et iacob:anq̄3 eā accipe/
rent hereditatē:in semine suo paucissimi erant:et in/
cole in ea. Nōnulli autem codices habēt nō pauci/
simi et incole:sed paucissimos et incolas. Ubi appa/
ret eos q̄ ista ita interp̄tati sunt:grecā fuisse locutio/
nem secutos:q̄ transferri nō potest in latinū:nisi cū
ea absurditate:que ferri omnino nō possit. Si enim
totā ipam locutionē transferre conemur: dicturi su/
mus in ea esse illos numero breui:paucissimos et in/
colas in ea. Quod aūt ait grecus in ea esse illos:hoc
est latine:cum essent:qḋ verbū nō potest casus accu/
satiuus sequi:sed nominatiuus. Quis em̄ dicat cū
essent paucissimos:sed cū essent paucissimi? Cū er/
go essent numero breues:vel numero breui:pauci/
simi et incole in ea: Transierunt de gente in Gen.
gentem:et de regno in populū alterū. Re/ Gen.
petitio est eius qḋ dixerat de gente in gentē. Nō
dimisit homini nocere eis: Id est nō pmisit.
Greca aūt locutio est:nocere illos: latina vero:no/
cere illis. Et corripuit p eis reges. Nolite: 1.Para.
inquit:tangere christos meos:et in pphetis
meis nolite malignari. Uerba dixit dei corri/
pientis vel arguentis reges ne lederent sanctos pa/
tres:cum essent numero breues:et paucissimi:atq3
incole in terra chanaan. Que verba licet in libris ei9
historie nō legantur:tamen intelligenda sunt vel la/
tenter dicta:sicut deus in hominū cordibus loquit̄
occultis et veracibus visis: vel etiam per angelum
expressa. Nam et rex gerararum:et rex egyptiorum Gen.
diuinitus admoniti sunt ne nocerēt abrae:et rex ali/ Gen.
us ne noceret isaac:et alij ne nocerēt iacob:cū essent
paucissimi et incole: anteq3 ad incolendā egyptum
cum filijs suis transiret iacob: quod intelligit̄ in eo
cōmemoratū quod ait: Transierunt de gente in gen
tem:de regno in populum alterum. Sed quia occur
rebat querere anteq3 transirent:et in egypto multi/
plicarent̄:quō numero breues:paucissimi:et incole
in aliena terra perdurare potuerunt:secutus adiun/
xit: Nō pmisit homini nocere eis:et corripuit p eis
reges: Nolite tangere christos meos:et in pphetis
meis nolite malignari. Potest autem merito moue
re quō fuerint christi appellati anteq3 esset vnctio:et
qua hoc nomē impositum est regibus. Qḋ a saule 1.Reg.
cepit:cui dauid successit in regno:atq3 inde ceteri et
reges iude et reges israel:cōtinuatione sacrate cōsue
tudinis vngebantur: In qua vnctione figurabatur
vnus verus christus:cui dictum est: Unxit te deus Ps.44.
deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis.
Unde ergo illi iam tunc christi appellabant̄? Nam
pphetas eos fuisse legimus. De abraam enim quod Gen.
de illo manifeste dictū est:hoc et de illis intelligendū
est. An ideo christi:q2 etiā si latēter:iā tū christiani?

Cuius enim caro christi ex illis: tamē christus ante
Joh. 8. eos quod et iudeis respōdit dicēs: Ante q̄ abraam
fieret ego sum. Quō ergo hunc illi ignorarēt: aut in
eum nō crederēt: cū, ꝓpterea ꝓphete dicerent: q: licet
occult⁹: tñ dñm p̄nunciabāt? Vñ aperte ipse dicit:
Joh. 8. Abraam cōcupiuit videre diē meū: et vidit et gau-
sus est. Nō eñ quisq̄ ꝑter istā fidem q̄ est in christo
iesu: siue ante eius incarnationē: siue postea recōci-
liatus est deo: cum sit ab Ap̄lo veracissime diffinitū:
1. Timo. 2. Unus eñ deus: et vnus mediator dei et hominū: ho
mo christus iesus. Deinde iam narrare incipit quō
factū sit vt transirēt de gente in gentem: et de regno
in populū alterū. Et vocauit inq̄t famē sup
Gen. 41. terrā: et omne firmamentū panis cōtriuit.
Misit ante eos virū: in seruū venundatus est ioseph. Per hoc factū est vt transirēt de
gente in gentē: de regno in populū alterū. Sed non
sunt negligenter p̄tereunde scripturarū sanctarū lo
cutiones. Vocauit inq̄t famē sup terrā: quasi fames
aliqua ꝑsona sit: vel aliquō animatū corpus: vel ali-
quis sp̄us q̄ obedire possit vocanti: cū sit fames ex
media cōtracta pnicies: atq̄ ita sit in eis q̄ eam pa-
tiuntur: vt aliq̄s morbus. Sicut eñ morbus vt esse
desinat: fit plerūq̄ p medicamentū: sic et fames sa-
natur quodammō p alimentū. Quid est ergo: voca-
uit famē? An forte ista mala q̄ patiunt̄ hoīes: habēt
quosdā p̄positos suos angelos malos? Nam et in
Psal. 77. alio psalmo dicit immissione p angelos malos deū
hoīes afflixisse: nō vtiq̄ errante iudicio. Et hoc est
forte: vocauit famē: id est angelū p̄positū famis: et
eius rei noīe cuius est p̄positus appellat̄. Ex q̄ opi-
nione romani veteres quosdā deos tales cōsecraue-
rūt: sicut deā febrem: deumq̄ pallorē. An quō est cre-
dibilius: vocauit famē: intelligendū est: dixit vt fa-
mes esset: vt h̄ sit vocare quō est appellare: hoc appel-
lare quō dicere: hoc dicere quō iubere? Nā ille voca-
uit famē qui vocat ea que nō sunt tāq̄ sint. Nec ibi
Ro. 4. Ap̄lo dixit: Qui vocat ea q̄ nō sunt vt sint: sed tāq̄
sint. Apud deū quippe iam factū est: quō eius disposi
Esa. 45. tione futurū est: q: de illo alibi dicit̄: Qui fecit q̄ fu-
tura sunt. Et hic qñ fames facta est: tūc dicta est vo-
cata: id est vt adesset q̄ iam fuerat in eius occulta gu
bernatione disposita. Deniq̄ quō vocauerit famē:
statim exposuit dicens: Omne firmamentū panis
cōtriuit. Et hec inusitata locutio est. Cōtriuit enim
dixit p eo quō est cōsumpsit. Misit ante eos virum:
Gen. 37. Quē virū? Ioseph. Quō misit? In seruū venūda-
tus est ioseph. Nempe qñ factū est: peccatū erat fra
trum: et tñ deus misit ioseph in egyptū. Intuenda
est ergo res magna et pnecessaria: quō deus bñ vtat̄
malis operib⁹ hominū: sicut illi cōtra male vtuntur
bonis opibus dei. Cōtexit deinde narrationē cōme-
morās q̄ ptulerit ioseph i humilitate sua: et quō fue
Gen. 39. rit sublimatus. Humiliauerunt in cōpedib⁹
pedes eius: ferrū ptransijt animā eius: do
nec veniret verbū eius. Cōpedes quidē acce-
pisse ioseph nō legimus: sed factū esse: minime dubi
tandū est. Aliqua eñ p̄termitti potuerūt in illa hi-
storia: q̄ tñ spūiādsanctū nō laterent q̄ in hoc loquit̄
psalmis. Ferrū aūt quō dicit ptransisse animā eius:
tribulationē durā necessitatis accipimus. Nō enim
corpus sed animā dixit. Talis eñ locutio est quedā
in euāgelio: vbi symeon dixit ad mariā: Ecce posit⁹

est hic in ruinā et in resurrectionē multo₄ in israel. et Luce. 2.
in signū cui cōtradicet̄: et tuā ipsius animā ptransiet
gladius: vt reuelent̄ ex multis cordibus cogitatio-
nes. Passio quippe dñi q̄ multis ruina fuit: et in qua
multo₄ cordiū occulta patuerūt: qñ expressum est
q̄d de dño sentiebāt: et ipam ei⁹ matrē grauiter car-
nali orbitate pcussam sine dubio cōtriuit. In illa
vero tribulatiōe fuit ioseph: donec veniret verbum
eius: quo fuerat interpretatus veraciter somnia. vñ Gen. 40.
cōmendatus est regi: vt etiā illi de somnijs eius futu
ra p̄diceret. Sed qñ dixit: donec veniret verbū ei⁹:
ne oīno eius sic intelligerem⁹: vt quisq̄ rē tantā ho
mini tribuendam putaret: cōtinuo subiecit: Elo-
quium dñi inflammauit eum. Vel quō magis M
de greco expressum est: alij codices habēt: Eloquiū
dñi igniuit eum: vt etiam ipse inter eos cōputaret̄
quibus dictū est: Laudamini in noīe sancto ei⁹: Elo
quium dñi igniuit eū. Merito spiritussanct⁹ quādo
a dño missus est: visē sūt illis lingue diuisē velut ig- Act. 2.
nis. Et Ap̄lo dicit spiritu feruētes: De quo igne dicte Roma. 12.
dente: de q̄bus dicit̄: Refrigescet charitas multorū. Math. 24.
Deniq̄ sequit̄: Misit rex et soluit eum: prin- Gen. 41.
ceps populorū et dimisit eū. Ipse eñ rex qui et
princeps populo₄: Soluit cōpeditū: dimisit inclu
sum. Cōstituit eum dñm dom⁹ sue: et prin- Ibidem
cipem omnis possessionis sue: Ut erudi-
ret principes eius sicut semetipsum: et se-
nes ei⁹ prudētiā doceret. Grecus habet: et se-
niores ei⁹ sapientiā doceret. Quō oīmō adver
bū dei ita dici possz: erudiret p̄ncipes ei⁹ sicut semet
ipm: et seniores ei⁹ sapiētes faceret. πρεσβυτεροσ
eñ hz q̄s dicere solem⁹ seniores: non γεροντεσ
id est senes. σοφίζε autem quō vno verbo latine di
ci nō potest: a sapiētia dictū est: q̄ σοφία grece dici
tur: nō a prudētia q̄ φρονησισ appellat̄. Neq̄ hoc
tñ legimus in illa sublimitate ioseph: sicut nec cōpe
des in eius humilitate. Sed vnde fieri possit vt vir
tantus vnius veri dei cultor: in egypto alendis tñ-
modo corporibus: et rebus tñ corporalibus guber
nandis esset intentus: et quo eos meliores redderet:
curam nō gereret animo₄? Sed ea cōscripta sunt
in illa historia: que f̄m intentionē scribentis in quo
erat spiritussanctus rebus futuris in illa narratione
significandis sufficere iudicāda sunt. Et intrauit N
israel in egyptū: et iacob accola fuit in ter- Gen. 46.
ra cham. Quod est israel: hoc ē iacob: et quod est
egyptus: hoc est terra cham. Hic enim apertissime
demonstratū est de semine cham filij noe: cuius pri- Gen. 10.
mitiuus fuit chanaan: exortam fuisse etiam gentem
egyptiorū. Proinde in quibus codicibus hoc loco
legitur chanaā: emendandū est. Melius autem in-
terpretatum est: accola fuit: q̄s sicut alij codices ha-
bent: inhabitauit: quod tantundē esset si et incola di
ceretur. Nihil enim aliud significat. Nā idip̄m est
verbum in greco isto loco: quod est et superius vbi
dictum est: paucissimi et incole in ea. Incolatus por-
ro vel accolatus: nō indigenā sed aduenā ostendit.
Ecce quomodo transierunt de gente in gentē: de re-
gno in populum alterum. Quod breuiter propo-
situ fuerat: breuiter narrando explicatum est. Sed
de quo regno transierunt in populū alterū: merito
querit poter̄. Nondū eñ regnabāt i terra chanaan:
quia nondū ibi fuerat regnū cōstitutū populi israel.

Quomodo ergo pōt intelligi: nisi forte ꝯm anticipatione: q2 ibi regnum futurū erat seminis eoꝝ: Deinceps narrant ꝗ i egypto gesta sunt. Et auxit: inquit: populū suū vehemēter: et firmauit eū sup inimicos eius. Etiam hoc totū breuiter ꝓpositū est: vt quemadmodū factū sit: deinceps narretur. Nō eñ tunc firmat⁹ est populus dei sup egyptios inimicos suos: qñ eoꝝ masculini fetus necabantur: vel qñ in faciendis lateribus cōterebantur: sed qñ in manu potēti p signa ꝛ portenta dñi dei sui: metuendi et honorandi facti sunt: donec duri regis cōtentio vinceret: et mare rubrū ꝑsecutorē cum exercitu eius obrueret. Qꝛ ergo breuiter positum est: Firmauit populū suū super inimicos eius: velut ꝗreremus quō factū sit: incipit dicere: donec etiam id narrādo determinet.

O Al. tno habet. †Et cōuertit coꝛ eorum vt odirēt populū eius: et dolū facerent in seruos eius. Nunqd nam intelligendū est vel credendum: ꝙ deus coꝛ hominis ad faciēda peccata cōuertat: An peccatū nō est: vel paruū peccatum est odisse populū dei: ꝛ dolū facere in seruos ei⁹: Quis hoc dixerit: Nunqd ergo istoꝝ tam grauiū peccatorum auctor est deus: q nullius vel leuissimi peccati auctor credendus est: Quis sapiens: et intelliget hec: Nam ipa est illa mirabilis dei bonitas: qua bñ vtitur etiā malis: vel angelis: vel hominib⁹. Cū eñ ipi vitio suo mali sint: ille de malo eorum bene facit. Nō eñ anteq̄ odissent populū eius boni erant: sed maligni ꝛ impij tales erāt: ꝗ facile incolis suis felicibus inuiderēt. In eo ergo ꝙ populū suū multiplicauit: hoc beneficio suo malos ad inuidendū cōuertit. Inuidia est eñ odiū felicitatis aliene. Sic ergo cōuertit coꝛ eoꝝ: vt p inuidentiā odissent populū eius: et dolū facerēt in seruos eius. Nō itaq̄ coꝛ illorum malū faciendo: sed populo suo benefaciēdo: coꝛ illorum sponte malū cōuertit ad odiū. Nō eñ rectum coꝛ ꝯuertit: sed sponte ꝯuersum ad odiū populi vbi eo malo bene vterek cōuertit. Nō enim illos malos faciendo: sed istis bona ꝗbus mali facillime possent inuidere largiēdo: Quo illoꝝ odio ꝛ ad exercitationem populi sui: et ad gloriā nois sui ꝗ nobis est vtilis: quō sit vsus: cōsequentia docēt: ꝗ in eius laude cōmemorank cum cantak alleluia.

P Exo. 3. Misit moysen seruū suū: ꝛ aaron quem elegit ipsum. Sufficeret quē elegit: sed nihil in eo ꝗrendū est qd additū est ipm. Locutio scripturarum est: sicuti est: In ꝗ habitabūt in ea: Qua locutiōe diuine pagine plene sunt. Posuit in eis verba signoꝝ suorum: et ꝓdigiorū in terra cham. Nō ita debem⁹ accipere verba signoꝝ ꝛ ꝓdigiorū: quasi verba quibus verbis fierent signa et ꝓdigia: id est ꝗ dicerent vt fierēt signa et ꝓdigia. Exo. 8. Multa eñ sine verbis facta sunt: vel virga: vel manu extenta: vel fauilla in celum missa: Sed quia illa ipa ꝗ facta sunt: non erāt alicuius significationis inania: sicut ꝛ verba ꝗ loquimur: ideo et ipa dicta sunt verba: nō vocum et sonorū: sed signoꝝ et ꝓdigiorū: Posuit in eis: id est fecit per eos. Exo. 10. Misit tenebras et obscurauit. Scriptū est et hoc inter plagas quib⁹ et egyptii ꝑcussi sunt: Qō aūt sequik: in diuersis codicib⁹ varie legitur. Alii nāq̄ habent: Exacerbauerunt sermones eius. Alii vero: Al. *et non exacerbauit. Nō exacerbauerūt sermones *eius: Sed qō prius dixi: in pluribus Exo. 8.

inuenim⁹. Ubi aūt addita est negatiua ꝑticula: vix duos codices potuim⁹ reperire. Sed ne forte mendositas ꝓpter sensum faciliorē abundauerit: qd eñ facilius intelligik q̄ id qō dictū est: Exacerbauerūt sermones ei⁹: Utiq̄ cōtumacib⁹ suis ꝯtradictiōib⁹ conati sumus ꝯm aliquā rectam sententiā etiā illud exponere: Et h interim occurrit: Non exacerbauerunt sermones ei⁹: id est i moysen ꝛ aaron: quia eos etiam durissimos patientissime ꝑtulerūt: donec oīa que deus in eis facere disposuerat et ordine cōplerentur. Cōuertit aquas eoꝝ in sanguinē: et occidit pisces eoꝝ. Q Exo. 7. Et dedit terra eorum ranas: in penetrabilibus regū ipsoꝝ. Exo. 8. Ps. 77. Tanq̄ diceret: Terrā eoꝝ cōuertit in ranas. Tāta eñ ranaꝝ fuerat multitudo: vt h per ὑπέρβολην hyperbolē conuenienter diceret. Exo. 8. Ps. 77. Dixit ꝛ venit cynomyia et cynifex in omnibus finibus eoꝝ. Signk qñ dixerit: in verbo eius erat anteq̄ fieret: Et sine tpe ibi erat quo ꝛ tpe fieret: quāq̄ ꝑ angelos et per seruos suos moysen ꝛ aaron etiā tūc ꝗdammō dixit vt fieret qñ fuerat faciendū. Posuit pluuias eoꝝ *in grandinē. Al. *in grandine. Similis locutio illi est vbi ait: Dedit terrā eoꝝ ranas: nisi ꝙ ibi nō vtiq̄ in ranas tota terra cōuersa est: pluuia vero in grandinem etiā tota potuit. Exo. 9. Ps. 77. Ignē cōburentē in terra ipsoꝝ: Subaudik posuit. Et percussit vineas eorum et ficulneas eoꝝ: et cōtriuit *omne lignum finium eorū. Al. *ex. Hoc in grandinib⁹ et fulminib⁹ factum est: vñ et ignē dixit cōburentē. Exo. 10. Dixit ꝛ venit locusta et bruchus: cui⁹ nō erat numerus. Una plaga ē locuste ꝛ bruchi: qm̄ altera est parens: ꝛ alter est fetus. Et comedit omne fenū in terra eoꝝ: et comedit omnē fructū terre eoꝝ. Et fenū fructus est: sicut loqui scriptura consueuit: ꝗ fenū appellat etiam segetes frugū. Sed vt duo diceret: duobus fortasse ꝗ dixerat numero voluit cōsonare: id est locuste et brucho. Hoc aūt totū ꝑtinet ad elocutionis varietatē medentē fastidio: nō ad diuersitatē sententiaꝝ.

R Exo. 12. Ps. 77. Et percussit omne primogenitū in terra eorū: primitias omnis laboris eorum. Hec plaga nouissima ē excepta morte in mari rubro. Primitias vero laboꝝ: ꝓpter primogenita pecorū dictū arbitroꝛ. Que plage cū sint decem: nec oēs cōmemorate sunt: nec eodem ordine quo ibi facte legunk. Libera eñ est laudatio a lege narrātis et texentis historiā. Cuius laudationis auctoꝛ ꝛ dictoꝛ cū sit p ꝓphetam spiritussanct⁹: eadē vtiq̄ auctoritate qua per eum egit hominē ꝗ illā scripsit historiā: et cōmemorat aliquid factū qō ibi non legik: et quod ibi legitur: preterit. Adiungit autem etiam hoc laudibus dei: ꝙ argento et auro Exo. 12. ditatos israelitas eduxit de egypto: quia et ipi tales erant ꝗ nondū possunt cōtemnere laborum suorū licet temporalē tñ debitā iustāq̄ mercedē. Nec in eo ꝙ egyptios deceperūt: a ꝗbus sibi vt cōmodaretur aurū argentūq̄ petierūt: putandus est deus huiusmodi dolos eis ꝗ sursum coꝛ habent vel iubere: vel si fecerint approbare. Magis eñ p illa dei verba vtiq̄ ab illo ꝗ coꝛ eoꝝ videbat ꝛ cupiditates examinabat ꝑmissi sunt facere ista ꝗ [illegible] non tñ sine aliq̄ ꝑfecta anime carnalis: quod et hi fecerūt ꝗ talia ꝑpassi sunt: Et ꝗsito per dolū ab inuitis hoib⁹: tā quod sibi reddi debuit: abstulerūt. Sicut eum

egyptiorum iniquitate: sic istorum infirmitate ad id quod opus erat illis factis figurandū τ ꝓnunciandū diuine visus est deus. Et eduxit eos in argento τ auro. Et ista locutio scripturarum est. Pro eo quippe dictū est: in argento τ auro: ac si diceret: cum
3 argento τ auro. Et non erat in tribubus eorū infirmus: Sed corpore: non animo. Etiā hoc magnū dei beneficiū fuit: vt in illa necessitate migrandi nullus esset egrotus. Letata est egyptus in ꝓfectione eorū: quia incubuit timor eorum super eos. Timor quippe hebreorum super egyptios. Non enī timor eorum quo timebāt hebrei: sed quo timebant. Dicet aliquis: Quomō ergo nolebāt eos dimittere egyptij: Quomō tanq̄ redituros dimiserūt: Quomō tanq̄ redituris τ reddituris aurū τ argentū petentibus cōmodauerūt: si letata est egypt⁹ in ꝓfectione eorum: Sed intelligendū est post illam vltimā egyptiorū mortē τ tantā stragem in mari rubro tā magni ꝓsequētis exercitus: egyptios timuisse residuos: ne redirent hebrei: τ eorū reliquias magna felicitate τ facilitate cōtererēt. Tūc impletū ē qd̄ superi⁹ cū dixisset: Et auxit ꝑplm̄ suū vehemēter: mox addidit: Et firmauit eum super inimicos eius. Hanc enī sententiā vno versiculo ꝓpositam vt explicaret quō id factū sit: adiūxit cetera q̄ in hac laude cladis narrauit: vsq̄ ad istum locū vbi ait: Letata est egyptus in ꝓfectione eorum: quia incubuit timor eorū sup eos: velut assignans qd̄ ꝓposuerat: quia firmauit populū suum sup inimicos eius. Proinde iam dicit: que iter agentibus in heremo beneficia diuina collata sunt. Expandit nubem in ꝓtectionem eorū: τ ignem vt luceret eis ꝑ noctem. Tam sunt hec manifesta: q̄ nota. Petierūt carnes et venit coturnix. Nō coturnices cōcupierūt: s carnes. Quia τ coturnix caro est: τ ī isto psalmo non loquit̄ de amaricatiōe eorū in quibus nō est bn̄placitum deo: sed de fide electorum: qd̄ est verū semē abrae: ipsi intelligēdi sunt petisse vt veniret vñ amaricantiū murmura opprimerēt: Etiā ī versu quid sequit̄: Et pane celi saturauit eos. Mānā quidem nō nominauit: sed nulli obscurū est qui illas litteras legit. Dirupit petrā et fluxerūt aque: abierunt in sicco flumina. Et hoc factū: tam cito intelligit̄ q̄ legit̄. His autē omnib⁹ bn̄ficijs suis: deus cōmendat in abraā meritū fidei. Sequit̄ enim et dicit: Quoniā memor fuit verbi sancti sui: qd̄ habuit ad abraam puerum suum.

Et eduxit populū suum in exultatione: τ electos suos in leticia. Qd̄ ait populū suū: hoc repetiuit: electos suos: Et q̄ ait: in exultatione: hoc repetiuit in leticia. Et dedit illis regiōes gentiū: et labores populorū possederunt. Qd̄ sunt regiones gentiū: hoc sunt labores populorū: et qd̄ dictū est: Dedit illis: hoc repetitum est: possederunt. Et tanq̄ quereremus cui bono ista data sunt: ne hoc ipsum putaret̄ summū bonū: qd̄ ista felicitas rerum temporaliū populo dei data est: ꝯtinuo eam ad aliud retulit: vbi summū bonū oportet inquiri. Ut custodiant inquit iustificatiōes eius: τ legē eius requirant. Ubi non sola intelligendā est dei seruos τ electos filios ꝓmissionis: verum τ germanū semen abrae: imitantes fidem abrae: propterea ista bona terrena sumere a deo: vt non in eis luxu defluant: siuē ꝑuersa securitate torpescant: sed ideo habeant diuina misericordia hec omnia ꝑparata in quibus querendis possent negociosissimis laborib⁹ occupari: vt ad hoc vacent vnde bonū eternū possit acquiri: Hoc est vt custodiāt iustificationes eius: τ legem eius requirant. Deniq̄ quoniā semen abrae tales hic intelligi voluit: qui vere essent semen abrae: quales vtriq̄ nec in illo populo defuerūt. Qd̄ etiam apostolus Paulus satis ostendit: cū dicat: Sed non in omnib⁹ illis beneplacitū est deo. Si enī nō in omnibus: ꝓfecto fuerunt ibi quidam in quib⁹ beneplacitum est deo: non in omnib⁹ illis ꝓfecto. Quia ergo tales psalmus iste cōmendat: nihil hic dixit de iniquitatibus τ irritatiōibus τ amaricatiōe eorū: in quib⁹ nō est beneplacitū deo. Sed quia τ iniquis non sola iusticia: verūetiam misericordia dei omnipotentis τ clementis apparuit: De illis sequēs loquit̄ psalmus cum laudib⁹ dei. Et tamē vtriq̄ in vno populo fuerunt: nec istos illi suarū iniquitatū cōtagione polluerunt. Nouit enī domin⁹ qui sunt eius. Et si ī hoc seculo nō potest ab iniustis recedere. recedat ab iniusticia omnis qui nominat nomē domini. Ut hoc q̄ tanq̄ in corpore psalmi hui⁹ velut latentem quodāmodo eius animā cōmendemus: hoc est ī verbis quasi exterioribus: interiorem intellectū: videt̄ mihi āmoneri semē abrae: qui sunt omnes filij ꝓmissionis ꝑtinētes ad eternā hereditatē testamenti eterni: vt tanq̄ ipsam hereditatē sibi eligant deum: τ eum gratis colant: id est ꝓpter ipsum: non ꝓpter aliquod emolumētum mercedis extra ipsum: Et hoc faciant laudātes: inuocantes: annūciantes: nec in suā sed in eius gloriam: per fidem bene operantes: spe gaudentes: charitate feruentes. Hoc totū sonat his versibus.

Repetitio expositorum.

Confitemini domino τ inuocate nomē eius: annūciate in gentib⁹ opera ei⁹. Cantate ei τ psallite ei: narrate omnia mirabilia ei⁹: Laudamini ī nomine sancto eius: Letetur cor querentiū dominū: Querite dominū τ cōfirmamini: querite faciem eius semper. Deinde ad paruulorū corda nutrienda vt roborent̄ in fide: de patriarchis ꝓponunt̄: τ illorū fidei τ ꝓmissionis dei vt imitando τ sperando simus semen illorū: nō de sola gente hebreorū: sed quotquot istam gratiā suscipiunt in omni terra. Qd̄ totū his versibus cōtinet̄. Mementote mirabilia eius que fecit: ꝓdigia eius τ iudicia oris eius. Semen abraam serui eius: filij iacob electi eius. Ipse est dominus deus noster: ī vniuersa terra iudicia eius. Memor fuit in seculum testamenti sui: verbi quod mandauit ī mille generationes. Qd̄ disposuit ad abraam: et iuramēti sui ad isaac. Statuit illud ipsi iacob in ꝑceptū: τ ipsi israel in testamētū eternū. Dicens tibi dabo terrā chanaan: funiculū hereditatis vestre. Que omnia ꝓ modulo meo: quēadmodum accipienda essent exposui. Hic occurrebat animo paruule fidei. Si ergo deus gratis est colendus: τ testamēti eterni hereditas ipse a seipso requirēdus: mortalē istam vitam cur ꝑstat querētibus eum: et temporales necessitates: Nam et ipsas sue misericordie multiplicatiōe nō deserit: Ut

Intente audite quid ꝓstiterit patribus nostris: vel in quibus fidei exempla cōstituit: vel qui et illorū carne propagati etiā fidem imitati sunt.
y Cum essent ipsi numero breui: paucissimi et incole in ea: Id est in terra chanaan: Et pertransierunt de gente in gentem: et de regno in populū alterum. Non reliquit hominem nocere
Al. ꝓ corripuit. eis: et ꝓ arguit pro eis reges. Nolite tangere christos meos: et in ꝓphetis meis nolite malignari. Si autē queritis: quomō transierunt de gente in gentem: et de regno in populū alterum: Audite: Uocauit famem sup terram: et omne firmamentū panis contriuit. Misit ante eos virum: in seruum venundatus est ioseph. Humiliauerūt in compedibus pedes eius: ferrum ptransijt animā eius: donec veniret verbum eius. Eloquium domini igniuit eum: misit rex et soluit eum: princeps populorū et dimisit eum. Constituit eum dominū domus sue: et principem omnis possessionis sue. Ut erudiret
Al. ꝓ senes. ꝓncipes eius sicut semetipsum: et ꝓ seniores eius prudentiā doceret. Et intrauit israel in egyptum: et iacob accola fuit in terra cham. Ecce quomodo ptransierūt de gente in gentem: et de regno in populum alterum. Et auxit populū suum vehementer: et firmauit eum super inimicos eius. Si autē scire vultis quomodo eum firmauit super inimicos eius: audite.
Al. ꝓ odissent. Conuertit cor eorum vt ꝓ odirent populū eius: et dolum facerent in seruos eius. Misit moysen seruū suum: aaron quem elegit ipsum. Posuit in eis verba signorum suorum: et ꝓdigiorum in terra cham. Misit tenebras et obscurauit eos: et exacerbauerunt sermones eius. Conuertit aquas eorum in sanguinē: et occidit pisces
Al. ꝓ penetrali-bus. eorū. Dedit terra eorum ranas: in ꝓ penetrabilibus regum ipsorum. Dixit et venit cynomyia et cyniphes: in omnib⁹ finibus eorum. Posuit pluuias eorū grandinem: ignem comburentē in terra ipsorū. Et percussit vineas eorum et ficulneas eorum: et contriuit lignum finium eorum. Dixit et venit locusta et bruchus. cuius non erat numerus. Et comedit omne fenum in terra eorum: et comedit omnē fructum terre eorum. Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum. Et eduxit eos in argento et auro: et non erat in tribubus eorū infirmus. Letata est egyptus in ꝓfectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos. Ecce quomodo populū suū firmauit sup inimicos eius. Cum autem inimicis eorum ista mala iusticia eius infliterit: que ipsis largita sint etiam temporalia misericordia eius: accipite: Expandit nubem in protectionē eorum: et ignem vt luceret eis per noctem. Petierunt carnes et venit coturnix: et pane celi saturauit eos. Dirupit petrā et fluxerunt aque: abierūt in sicco flumina. Quoniam memor fuit verbi sancti sui: quod habuit ad abraam puerum suum. Et eduxit populum suum in exultatione: et electos suos in leticia.
Et dedit illis regiones gentium: et labores populorū possederunt. z Non vt propter ista eum colant: sed vt ea quoqꝫ ad bonum eternum referant atqꝫ cōuertant: id est vt custodiant iustificationes eius: et legē eius exquirant. Quecūqꝫ igitur alia bona dat deus: referenda sunt ad gratuitum cultū eius: Ipse autem cultus eius: non est referendus ad alia bona que dat deus. Tunc enim erit gratuitus. Ad quod certamen ꝓuocans hostis: ausus est dicere deo: Nunquid iob gratis colit deum? Job. 1.
Porro si in seruū venundat⁹ ē ioseph: et humiliatus et exaltatus locum fecit ad temporalia bona populo dei vt firmaret sup inimicos eius: quāto magis iesus Math. 4. venūdatus et humiliatus a fratribus suis ſm carnē: et exaltatus in celis: locum facit ad eterna bona populo dei triūphanti de diabolo et angelis eius: Audi ergo semen abrae: non de carne glorians: sed imitans fidem. Audite serui dei et electi dei ꝓmissionem habentes vite p̄sentis et future. Si temptationes dure sunt in hoc seculo: Joseph in carcere: Jesum in cruce cogitate. Si rerū temporaliū ꝓsperitas adiacet: non propter ipsam deo: sed ipsa vtimini ꝓpter deum. Nec eum existimetis ꝓpter vite hui⁹ necessaria coli a cultoribus suis: q̄ donat et blasphematorib⁹ suis: sed querite primū regnum dei et iusticiam eius: et hec Math. 6. omnia apponent vobis.

Explicit Tractatus de ps̄. CIIII.

Incipit Tractatus de ps̄. CV.

Prefatio.

p Psalmus centesimusquintus etiā ipse prenotat Alleluia: Et ħ dupliciter. Sed quidam dicunt vnum alleluia ptinere ad finem a psalmi superioris: alterū ad huius principiū. Et hoc asserunt ꝙ omnes alleluiatici psalmi habeant in finē alleluia: non omnes in capite. Unde quicūqꝫ psalm⁹ nō habet in finē alleluia: nec in capite volūt eum habere: ꝙ autē in eius capite videt esse: ad finem superioris ptinere. Sed nos quousqꝫ nobis aliquib⁹ certis documentis id verū esse ꝑsuadeāt: multorū consuetudinem sequimur: Qui vbicūqꝫ legūt alleluia: eidem psalmo attribuunt: in cuius hoc capite inueniūt. Paucissimi enī codices sunt: Qd̄ quidē in nullo grecorū repperi quos inspicere potui qui habeant alleluia in fine: p̄ter centesimi et quinquagesimi psalmi cōtextionē: post quē iam nullus est qui ad eundē canonē ptinet. Sed neqꝫ hoc posset p̄scribere cōsuetudini: etiā si omnes codices id haberēt: Fieri enim potuit: vt aliqua ratiōe laudatiōis dei totus psalmorū liber: qui libris quinqꝫ constare ꝓhibet (Naz vbi scriptū ē: Fiat fiat: ibi fines librorū esse dicūt) post oīa q̄ cantata sunt: vltimo all'a clauderet: nec ꝓpter finem centesimi et quinquagesimi psalmi necesse esse video vt oēs alleluiatici psalmi in fine habeāt all'a.
Cum enī in capite psalmi geminat alleluia: cur dicat p. e. l. aliqn̄ semel: aliqn̄ bis dicat amē: et quō eo modo nō possit aliqn̄ semel: aliqn̄ bis all'a dici: nescio: p̄sertim qa post numeri notā q̄ psalm⁹ inscribit quot⁹ sit: velut iste centesimusquint⁹ vtrūqꝫ all'a positū est. Debuit aūt vnū poni ante ipm numerū: si ad finē ptinet superioris: et post numerū psalmi scribi alterū all'a: qd̄ ad psalmū ipi⁹ numeri ptinet. Sed fortasse et in hoc

ses imperita ꝑualuit cõsuetudo: ⁊ aliqd afferri pōt
qđ adhuc ignoram⁹: vnde nos magis docere debeat
eiusdẽ veritatis: q̃ ꝑiudicatã cõsuetudinis. Nūc tñ
anteq̃ hoc ꝑdiscam⁹: vbicūq̃ post numerū psalmi:
siue semel: siue bis conscriptū inuenim⁹ alleluia: ſm
celeberrimā ecclesię ꝯsuetudinē et psalmo tribuim⁹:
qui eodē numero ꝑnotatꝛ: ꝯfitentes nos arcana om-
niū titulorū q̄ sunt in psalmis: ⁊ ordines eorūdē psal-
morū: ⁊ magna esse credere: ⁊ nondū sicut volumus
penetrare potuisse. Uideo autē istos duos centesi-
mūquartū ⁊ centesimūquītū ita int̄ se cõiunctos: vt
in vno eorū qui ꝑcedit cõmendetꝛ ꝑplus dei in electis
eius: de quibus nulla q̄rela sit: quos ego arbitror ibi
[illegible].jo. fuisse in quib⁹ bn̄placitū est deo: in isto autē q̄ sequitꝛ
eos cõmemoratos q̄ in eodē ꝑplo amaricauerūt: nec
tñ etiā ipsis dei misericordiā defuisse. Dicuntꝛ autem
ista ex eorū ꝑsona qui veniā ꝯuersi ꝑcantꝛ: ⁊ exempla
cõmemorantꝛ illorū in q̄s etiā petōres diues apparuit
misericordia dei. Incipit ḡ etiā iste psalm⁹ sicut ille.

Expositio psalmi.

B Matth. 13. Onfitemini dn̄o. Sed ibi sequitꝛ: Et in-
C uocate nomē eius hic autē: Qm̄ bonus:
quoniā in seculū misericordia eius.
Quapropter pōt hic quidē intelligi etiā cõfessio pec-
catorū. Nā ⁊ post paucos versus sequitꝛ: Peccauim⁹
cum patrib⁹ nr̄is: iniuste ges̄im⁹: iniquitatē fecimus.
Sed in eo qđ dicit: Qm̄ bonus: qm̄ in seculū miseri-
cordia eius: laus vtiq̄ dei est: atq̄ in eius laude con-
fessio: q̄ꝛ ꝑ etiā cum sua quisq̄ cõfitetꝛ peccata: cū dei
laude cõfiteri debet: Nec aliter pia est ꝯfessio pecca-
torū: nisi nō desperādo: ⁊ poscēdo misericordiā dei. Ha-
bet ḡ eius laudē: siue etiā in verbis cū eum bonū et
misericordē dicit: siue in solo affectu cum hoc credit.
Nā ⁊ ille publican⁹ cui⁹ sola illa verba cõmemorata
Luc. 18. sunt: Dn̄e ꝓpitius esto mihi peccatori: etsi nō dixit:
Qm̄ bonus et misericors es: vel aliquid hmōi: non
tamē illud diceret: nisi hoc crederet: qm̄ cū spe ora-
uit: q̄ sine vlla fide esse nō posset. Potest ḡ esse laus
dei vera ⁊ pia: vbi nō fit ꝯfessio peccatorū: Quę laus
multo crebrius in scripturis ꝯfessio vocatꝛ. Nulla est
aūt peccatorū ꝯfessio pia ⁊ vtilis: vbi nō laudatꝛ de⁹:
siue corde: siue etiā ore atq̄ sermone. Qđ autē habēt
aliqui codices: qm̄ bonus: alij habēt: qm̄ suauis: Ita
vnū verbum grecū qđ dicitꝛ χρηστὸς diuersa in-
terꝑtatio secuta est. Item qđ dictū est: Qm̄ i seculū
misericordia eius: grecus habet εἰς αἰῶνα: qđ pōt
etiam in ęternū interꝑtari. Proinde si illa misericor-
dia hic intelligitꝛ: qua nemo sine deo beatus esse pōt:
melius accipim⁹ in ęternū. Si aūt illa est misericor-
dia q̄ miseris exhibetꝛ: vt vel cõsolentꝛ in miseria: vel
ab illa etiā liberentꝛ: melius in seculū: hoc est vsq̄ in
finem seculi. in quo non deerūt miseri: quib⁹ misericordia
ꝑbeatꝛ: Nisi forte q̄s audeat dicere etiā in his q̄ dam-
[illegible] nabuntꝛ cū diabolo ⁊ angelis eius: aliquā misericor-
diā dei minime defuturā. nō q: et illa damnatiōe libe-
rentꝛ: sed vt eis aliq̄tin⁹ mitigetꝛ: atq̄ ita ęternā posse
intelligi dei misericordiā sup illorū ęternā miseriā. Sed
toler[illegible] quosdā excepturos dānationē i quorū-
dā cõparatiōe legam⁹: Tolerab⁹ xpo mitigari eā cui est tra
ditur pœnā: vel q̄busdā interuallis hēre aliquā pausā:
Luc. 16. quis audacter dixerit: qm̄ quidem vnā stillā diues ille
nō meruit. Sed de hac tanta re diligēti⁹ et ocio dis-
serendū est: nūc qđ ad istū psalmū attinet: hactenus
de illa dictū esse suffecerit. Quis loquetꝛ potē- C
tias dn̄i. Implet⁹ ꝯsideratiōe diuinorū operū: qui
miscordiā eius expostlat: Quis inq̄t loquetꝛ potentias
dn̄i: Auditas faciet oēs laudes ei⁹: Subau-
diendū est qđ supra dictū est: vt etiā ista sententia ita
sit plena: Quis auditas faciet oēs laudes ei⁹: Id est
quis idoneus sufficiat auditas facere oēs laudes ei⁹: Audi-
tas faciet: dixit: id est faciat vt audiantꝛ: ostēdens ita
loquēdas potētias dn̄i ⁊ laudes eius: vt ꝑdicentꝛ au-
dientibus. Sed q̄s pōt oēs: An forte q: sequitꝛ: Be-
ati qui custodiūt iudiciū: ⁊ faciunt iusticiā
in omni tpe: Eos dicit laudes eius: q̄ intelligantꝛ
opa eius in ꝑceptis ei⁹: Deus est eñ (ait ap̄lus) qui Phil. 2.
opatꝛ in vobis. Et dictū est semini abrahę: Cantate ei Ps. 104.
et psallite ei: Qđ intellexim⁹ ita dictū: ac si diceretꝛ:
bona in eius laudē et dicite ⁊ facite: Quib⁹ duobus
verbis: id est cantādi ⁊ psallēdi cõuenire duos sequē-
tes versus: vt qđ dictum est: Narrate oīa mirabilia Ibidem
ei⁹: hoc sit: cantate ei: qđ xpo dictū est: Laudamī in
noīe sancto ei⁹: hoc sit: psallite illi. Huic q̄ppe semini
etiā ipse dn̄s dicit: Luceāt opa vr̄a bona corā hoīb⁹: Matth. 5.
vt videāt bona facta vr̄a: ⁊ glorificēt patrē vr̄m qui i
cęlis est. Hic ḡ ipsa dei ꝑcepta cõsiderās: quorū ꝑce-
ptorū opa laudes sunt ei⁹ q̄ opatꝛ in suis: ait: Quis lo-
quetꝛ potētias dn̄i: qm̄ hęc ineffabilitꝛ opa ei⁹: Quis
auditas faciet oēs laudes ei⁹: Id est q̄s cū audierit
faciet oēs laudes ei⁹: q̄ sunt opa ꝑceptorū ei⁹: Quia
inquātū fiūt: et si nō oīa q̄ audita sūt fiūt: ille laudā-
dus est q̄ opatꝛ in nobis ⁊ velle ⁊ opari ꝓ bona volū- Phil. 2.
tate. Ideo cū posset dicere: oīa mādata eius: vel oīa
opa mādatorū eius: maluit dicere: laudes eius: q: vt
dictū est: inquātū fiūt ipse laudādus est. Quas tamē
laudes: q̄s iā sufficit auditas facere: Id est cū auditę
fuerint: facere oēs q̄s est idoneus: Beati qui custo-
diūt iudiciū: ⁊ faciūt iusticiā i omī tpe: Utiq̄ exquo D
incipiūt ⁊ viuunt in tempore. Qui eñ ꝑseuerauerit Matth. 10.
vsq̄ in finē: hic saluꝰ erit. Pōt aūt videri eiusdē sen-
tentię repetitio: vt h̄ sit facere iusticiā qđ est custodire
iudiciū: vt etiā in supiori versu subaudiatꝛ i omī tpe:
sicut in posteriori subauditꝛ beati: Et redditis q̄ sub-
audiuntꝛ: ita dicatꝛ: Beati q̄ custodiūt iudiciū in omī
tpe: beati q̄ faciūt iusticiā in omī tpe. Sed nisi aliqd
interesset inter iudiciū ⁊ iusticiā nō in alio psalmo di-
ceretꝛ: Quousq̄ iusticia cõuertatꝛ in iudicium. Amat Ps. 93.
quidē scriptura ista duo simul ponere: sicuti est: Iu- Ps. 96.
sticia et iudiciū directio sedis eius. Et illud: Et edu- Ps. 36.
cet sicut lumē iusticiā tuam: ⁊ iudiciū tuū sicut meri-
diē: cū ⁊ illic eiusdē sententię repetitio videatꝛ. Et for-
tasse ꝓpter vicinitatē significatiōis etiā alterū ꝓ alte-
ro poni pōt: vel iudiciū ꝓ iusticia: vel iusticia ꝓ iudi-
cio: Tñ si ꝓprie dicantꝛ: aliqd interesse nō dubito: vt
iudiciū custodire dicatꝛ q̄ recte iudicat: iusticiā xpo fa-
cere q̄ recte agit. Nec absurde existimo intelligi ſm
illud qđ dictū est: Quousq̄ iusticia cõuertatꝛ in iudi- Ps. 93.
ciū: etiā hic eos dictos beatos q̄ iudiciū custodiūt in
fide: iusticiā faciūt in ope. Ueniet eñ tp̄us vt iudiciū
qđ mō custoditꝛ in fide: etiā exerceatꝛ in ope: cū iusti-
cia ꝯuersa fuerit i iudiciū: id est cū acceperit iusti po-
testatē iudicādi eos recte: a q̄b⁹ mō nō recte iudicātꝛ.
Unā alibi ip̄m corp⁹ christi intelligitꝛ dicere: Cū acce- Ps. 74.
pero tp̄us: ego iusticias iudicabo. Qđ verbū e xpo
magis diceretꝛ: ęquitates iudicabo. Non aūt dixit:
Cū accepero tp̄us iusticiā faciā. q: i omī tpe faciēda

est. sicut etiā hic dicit: Qui faciūt iusticiā in omni tpe.
Deinde qr deus iustificat: id est iustos facit: sanādo
E eos ab iniquitatib⁹ suis: Sequit oratio: Memē-
to nostri dñe in bñplacito populi tui: Id est
vt i eis sim⁹ in quib⁹ bñplacitū est tibi: qr nō in oīb⁹
illis beneplacitū est deo. Uisita nos in salutari
tuo. Ipse est eñ saluator in quo peccata dimittunt
⁊ aīe sanant: vt possint custodire iudiciū: ⁊ facere iu-
sticiā. Quos cū beatos eē intelligerēt q̄ hec loquūt:
hoc sibi cōsequēter orādo petūt. De isto salutari ali-
Ps. 66. bi dicit: Ut cognoscam⁹ i terra viā tuā. Et q̄si quere-
remus in q̄ terra: secutū est: in omib⁹ gentib⁹. Rursū
q̄si q̄rerem⁹: quā viā: secutū est: salutare tuū. De illo
Luce. 2. quippe dixit symeon senex: Qm viderūt oculi mei sa-
Joh. 14. lutare tuū: Qui etiā de seipso dixit. Ego sum via ve-
ritas ⁊ vita. Uisita ḡ nos i salutari tuo. hoc est i chri-
F sto tuo. Ad videndū in bonitate electorū
tuorū: ad letandū in leticia gentis tue: Id
est ad hoc nos visita in salutari tuo: vt videamus in
bonitate electoꝝ tuoꝝ: ⁊ letemur i leticia gentis tue.
Qḋ aūt hic positū est: in bonitate: alij codices habēt
in suauitate: Sicut illud: qm bonus: alij habent: qm
suauis. Idipm autē verbū in greco est. qḋ ⁊ alibi le-
Ps. 84. git: Dñs dabit suauitatē: quā et alij interptati sunt
bonitatem: aliqui benignitatē. Sed quid est: Uisita
nos: vt videamus in bonitate electoꝝ tuorū: id est in
ea bonitate quā pstas electis tuis: nisi vt nō remane-
Joh. 9. amus ceci. sicut illi quib⁹ dictū est: Nūc aūt dicitis
Ps. 145. qr videmus: peccatū vestrū manet: Dñs eñ illumi-
nat cecos: nō meritis eoꝝ: sed in bonitate electorum
suoꝝ: id est quā exhibet vel donat electis suis: Sicut
Ps. 41. salus vultus mei nō a meipso. sed de⁹ meus: Et panē
Math. 6. nostrū dicim⁹ quotidianū: sed tñ addim⁹. da nobis.
Uisita ḡ nos in salutari tuo ad videndū: id est vt vi-
deamus in bonitate electorū tuoꝝ: ad letandū. id est
vt letemur in leticia gentis tue. Unā gentē dei intel-
ligere debem⁹ vniuersum semē abrae: sed filios pro-
missiōis nō carnis. Ut ḡ quoꝝ vox est. optant eiusdē
gentis hic leticiā. Et q̄ hui⁹ gentis leticia: nisi deus
Ps. 31. e⁹: cui dicit: Exultatio mea redime me: Et cui dicit:
Ps. 4. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe: dedisti le-
ticiam in cor nostrū: Sūmo scʒ vero incōmutabili ⁊
G beatifico bono: qḋ ipse de⁹ est. Ut lauderis cum
hereditate tua. Miror istū versiculū sic interpre-
tatū: ⁊ in multis ita esse codicib⁹: cū sit vna eademqȝ
in tribus his versib⁹ greca locutio: vt si hoc recte di
ctū ē qḋ legit: Ut lauderis cū hereditate tua: posset
recte dici: vt videas in bonitate electoꝝ tuoꝝ: ⁊ lete-
ris in leticia gentis tue: ⁊ lauderis cū hereditate tua:
toto ipo sensu ita cōtexto: Uisita nos in salutari tuo:
vt videas in bonitate electoꝝ tuoꝝ: vt leteris in leti-
cia gentis tue: et lauderis cū hereditate tua. Scḋm
hoc aūt qḋ dixim⁹: Uisita nos: vt videam⁹ in boni-
tate electoꝝ tuoꝝ: ⁊ letemur in leticia gentis tue: cō-
sequēter ⁊ hic dici debuit: vt laudemur cū heredita-
Ps. 104. te tua: Cui hereditati dictū est: Laudamini i nomie
sancto eius. Porro aūt qm hec ambigua videt locu
tio: si verus est iste sensus quo maluerunt interptes
dicere: vt lauderis: etiā duo versus supiores ita intel
ligendi sunt: qr vt dixi vna est in his tribus versibus
greca locutio: vt hoc totū ita dictū accipiat: Uisita
nos in salutari tuo: vt videamus in bonitate electoꝝ
tuoꝝ: id est ad hoc nos visita: vt illic nos esse facias:
⁊ illic nos videas: vt leteris in leticia gentis tue: id ē
vt tu dicaris letari: cū illi letant ex te: vt lauderis cū
hereditate tua: id est cū ea lauderis: qm non laudat
nisi pter te. Siue ḡ illo siue isto mō intelligendū sit
qḋ dictū est: ad videndū: ad letandū: ad laudandū:
ideo se optant visitari in salutari dei: id est in christo
eius: vt nō alienent a populo eius: ⁊ ab eis in quib⁹
bñplacitū est deo. Quid aūt deinceps cōfiteant au-
diamus. Peccauim⁹ cum patrib⁹ nostris: b
iniuste egimus: iniquitatē fecim⁹. Quid est:
cum patrib⁹ nostris: An sicut habet epistola ad he-
breos: quia et Leui cū abraā decimatus est: quoniā
in lumbis eius fuit quādo decimas dedit sacerdoti
melchisedech: sic ⁊ isti peccauerūt cum patrib⁹ suis:
in quorū lumbis erāt quādo illi in egypto fuerunt:
Nam qui fuerūt eo tempore cū psalmus iste cōscri-
ptus est: maximeqȝ posteri eorum: quia vel ab eis q
tunc erant: dici: vel de post futuris potuit pphetari:
longe aberant ab etate illorū qui in egypto peccaue-
runt: non intelligentes mirabilia dei. Hoc eñ sequit
exponendo quomō peccauerūt cum patribus suis.
Patres nostri nō intellexerūt: inqt: in egy-
pto mirabilia tua: Et cetera que de peccatis eoꝝ
multa cōmemorat. An sic poti⁹ accipiendū ē qḋ ait:
Peccauim⁹ cum patrib⁹ nostris: tanqȝ diceret: pec-
cauimus sicut ⁊ patres nostri: eoꝝ videlicet imitādo
peccata: Qḋ si ita est: astruendū est aliquo huiusmo
di locutiōis exēplo: Qḋ cū in psentia quererē: nō oc
currit: vt cū illo se q̄sq̄ peccasse: vel cū illo se aliqd fe
cisse dicat: quē i sili facto etiā post multū tpis fuerit
imitat⁹. Quid est ḡ: Patres nostri nō itellexerūt in
egypto mirabilia tua: nisi nō cognouerūt qd p illa mi-
rabilia eis pstare voluerit: Quid vtiqȝ nisi vitā eter-
nā: ⁊ nō temporale: sed incōmutabile bonū: quod p
patientiā expectat: Ideo impatiēter murmurave-
rūt ⁊ amaricauerūt: ⁊ bonis psentib⁹ fallacibus atqȝ
fugacib⁹ beatos esse se fieri quesierūt. Nō fuerūt
memores multitudinis misericordie tue.
Et intellectū redarguit ⁊ memoriā. Intellectu quippe
opus erat: vt cogitarēt ad quoꝝ bonoꝝ eternitatem
eos p illa tpalia vocaret deus. Memoria xo vt saltē
que tēporaliter mirabilia facta sūt nō obliuiscerent:
fideliterqȝ psumerēt qr eadē potestate quā fuerant iā
experti: deus illos ab inimicoꝝ psecutione liberaret.
Obliti sunt autē quid eis in egypto ad inimicos eo-
rū cōterendos p tanta pdigia pstitisset. Et irrita
uerūt cū ascendētes in⁹ mare: mare rubꝝ.
Codex quē intuebar: sic habebat. Et his q̄ē duob⁹
verbis vltimis qḋ dictū est: mare rubꝝ: stella fuerat
pnotata q̄ significant q̄ in hebreo sunt: ⁊ in interpre-
tatiōe septuaginta nō sunt. Plures autē codices q̄s
inspicere potui ⁊ greci ⁊ latini sic habēt: Et irritaue-
runt. vel quod expressius de greco est: ⁊ amaricauerūt
ascendentes in mari rubro. Qui illam legit historiā
quādo exierūt de egypto: et p mare rubꝝ trāsierūt:
dolet eorū infidelitatē: in quāta trepidatiōe ⁊ despe-
ratiōe fuerit post recētia tot ⁊ tanta miracula i egy-
pto: cuius multitudinis misericordie dei nō eos fuis-
se memores dicit. Ascenderūt aūt ppterea dictū est:
quia ita est terre positio: vt descēsio dicat in egyptū
de terra chanaan: ⁊ in eam illinc ascensio. Notādum
est sane quēadmodū scriptura culpare voluerit: non
intelligere quod intelligendū est: ⁊ nō meminisse qḋ

memoria retinendū est: qđ homines sue culpe depu
tari nolunt: ad nihil aliud nisi vt minus supplicent:
minusq3 sint humiles deo: in cuius cōspectu confite
ant quod sunt: atq3 impetrato adiutorio possint esse
qđ non sunt. Nam etiā peccata ignorantie vel negli
gentie melius accusant vt pereāt: q̄3 excusant vt ma
neant: meliusq3 purgant inuocato deo: q̄3 firmant ir
ritato deo. Adiungit tamē non sm eorū infidelitatē
deum fecisse. Et saluauit eos: inquit: propter no
R men suū: vt notā faceret potentiā suā. Non
Psal. cv. propter vlla bona merita eorum. Et increpauit
Exo. 14. mare rubrū: et exiccatū est. Non legimus vllā
qua increparet mare emissam celitus vocem: sed po
tentiā diuinā qua id factum est increpationē appella
uit: nisi forte q̄s dicat latenter increpatū: sic vt aqua
posset audire: et homines nō possent. Valde occulta et
abstrusa vis est, qua deus agit: vt etiā illa que sensu
Exo. xiv. carent: cōfestim ei⁹ obtemperent voluntati. Et edu
xit eos in abyssis sicut in deserto. Abyssos di
xit multitudinē aquarū. Nam quidā volētes istum
versiculū totū interpretari: dixerunt: Et eduxit eos
in aquis multis. Quid est ergo in abyssis sicut in de
serto: nisi quia aruerat siccitate velut desertū: vbi fu
erant abyssi aquarū? Et saluauit eos de ma
nu odientiū. Hunc versum p circuitū quidam in
terpretati sunt: verba minus latina vitantes: Et sal
uos fecit eos de manu eorum qui oderant eos: Et
redemit eos de manu inimici. Quid p̄cij da
tum est in hac redemptione? An prophetia est qđ in fi
gura baptismi hoc factū est: vbi redimimur de manu
diaboli magno p̄cio: quod sanguis est christi? Vnde
nō quocūq3 mari: sed mari rubro id cōuenientius fi
guratū est. Sanguis enim rubrū colorem habet. Et
operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis
non remansit. Non ex omib⁹ egyptijs: sed ex eis
qui persequebant̄ p̄fecto eos: apprehēdere vel interimere
Exo. xiiij. cupientes. Et crediderunt in verbis eius.
Minus latina videt̄ locutio: quia nō ait verbis ei⁹:
vel in verba eius: sed in verbis eius: tamē scripturis
vsitatissima. Et laudauerūt laudem eius. Ta
les sunt locutiones cum dicimus: Hanc seruitutem
seruiuit: talem vitā vixit. Laudem porro dei notissi
Exo. 15. mā illam cōmemorat: vbi dicit: Cantem⁹ domino:
gloriose enim magnificatus est: equum et equitem
I proiecit in mare. Cito fecerūt: obliti sunt ope
rum eius. Alij codices intelligibili⁹ habent: Festi
nauerunt: obliti sunt operū eius. Nō sustinue
runt consiliū eius. Debuerūt enim cogitare tan
ta erga se opera dei non esse inania: sed vacare ad ali
quā sine fine felicitatē: que p patientiā sustinēda est:
sed festinauerūt beati fieri temporalibus rebus: que
ideo nemini cōferunt verā felicitatē: quia non extin
Jo. 4. guunt insatiabilē cupiditatē. Qui enī biberit inquit
Jo. 7. ex hac aqua sitiet iterum. Denicq3: Et cōcupie
runt cōcupiscentiā in deserto: et temptaue
runt deū in inaquoso. Qđ est in deserto: hoc re
petitū est in inaquoso: id est in loco sine aqua. Ex quo
cōcupierunt cōcupiscentiā: hoc temptauerūt deum.
Talis sane locutio est: cōcupierūt cōcupiscentiā: qua
lis superior: laudauerūt laudem. Et dedit eis pe
titionem ipsorum: Id est qđ petitione petierūt.
Num. xi. Et misit saturitatē in animas eorum. Nec ideo
beatos fecit. quia nō erat illa saturitas: de qua dicit:

Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiā: quoniā ipsi satu Matth. 5.
rabunt. Itaq3 hoc loco animā nō sm id qđ rationalis
est dixit: sed sm id qđ animā⁹ corp⁹: aial facit: dixit.
Ad cui⁹ animalis sustentationē ptinet cib⁹ et potus:
sm hoc qđ i euāgelio dicit: Nōne anima plus est q̄3 Mat. 6.
esca: et corpus plus q̄3 vestimentū? Tanq3 ad animā
ptineat vesci: ad corpus vestiri. Scdm hoc dicitur
apud Esaiam: Quid est qđ ieiunauimus: et nō vidi Esa. 58.
sti: defraudauimus animas nostras: et nescisti? Et
irritauerūt moysen in castris: aaron sanctū
domini. Quā dicat irritationē: vel sicut expressius
alij interpretati sunt amaricationē: sequētia satis in
dicāt. Aperta est terra et deglutiuit dathā: Numeri. 16.
et operuit sup⁹ cōgregationē abyron. Hoc ē Et. [illegible]
deglutiuit: hoc est supoperuit. Amborū autē: id est
dathan et abyron: vna erat causa superbissimi et sacrile
gi schismatis. Et exarsit ignis in synagoga
eorū: et flāma cōbussit peccatores. Non est
hoc nomē in scripturis vsitatum eorum qui licz iuste
ac laudabilit viuāt: nō sunt sine peccato. Magis enī
sicut interest inter irridentes et irrisores: int murmu
rātes et murmuratores: inter scribētes et scriptores:
et cetera similia: Ita scriptura peccatores appellare
cōsueuit valde iniquos et grandibus peccatorū sarci
nis oneratos. Et fecerunt vitulū in oreb: et Exo. 32.
adorauerūt sculptile. Et mutauerūt glo
riam suā: in similitudine vituli comedentis
fenum. Nō ait in similitudinē: sed in similitudine.
Talis est locutio qualis illa vbi ait: Et crediderūt in
verbis eius. Elegāter sane nō ait: Et mutauerūt glo
riā dei: cum hoc fecerint: sicut etiā aplūs loquit̄: Et Roma. 1.
mutauerūt gloriā incorruptibilis dei i similitudinē
imaginis corruptibilis hominis: sed gloriā suā dixit:
Deus enī erat gloria eorū: si eius sustinerēt cōsilium
et nō festinarēt: cui dicit: Gloria mea et exaltās caput Ps. 3.
meū. Istā gloriā suā: id est deū mutauerūt in simili
tudine vituli comedētis fenū: vt ab eo comederent
a quo comedunt qui sapiūt sm carnē. Omnis enim Esa. 40.
caro fenū. Obliti sūt deū qui saluauit eos.
Quō saluauit eos? Qui fecit magnalia i egy
pto: mirabilia in terra cham: terribilia i ma
ri rubro. Que sunt mirabilia: ipsa sunt terribilia.
Nulla quippe admiratio est sine quadam formidine:
quāuis ista etiam hinc terribilia dici potuerūt: qđ ad
uersarios afflixerūt: et illis qđ deberēt timere mon
strarūt. Et dixit vt disperderet eos. Quia obli
ti sunt eū qui saluauit eos faciēs mirabilia et magna
lia: et fecerūt et adorauerūt sculptile: Hoc vtiq3 tā im
mani scelere et incredibili impietate digni fuerāt qui
perirēt. Dixit ergo vt disperderet eos: Si nō moyses
electus eius stetisset in cōfractione i cōspe
ctu eius. Nō ita dixit stetisse i cōfractiōe: quasi vt
frangeret irā dei: sed in cōfractiōe: id est in plaga qua
erāt illi feriēdi: id est nisi obiecisset seipsum p eis di
cēs: Si dimittis illis peccatū: dimitte: sin autē: dele Exo. 32.
me de libro tuo. Vbi demonstratū est intercessio
sanctorū: quātū p aliis valeat apud deū. Securus enī
Moyses de iustitia dei q̄ eū delere nō posset impetrauit
misericordiā: ne illos q̄s iuste posset delere: deleret et o
ret: Ita stetit i cōfractiōe i cōspectu eius. Vt auer
teret irā eius ne disperderet eos: et pro nihilo
habuerūt terrā desiderabilē. Sed nūquid vi
derūt eā? Quō ergo p nihilo quā nō viderāt habuerūt

M
Al. †non habet. nisi quõ sequit: Nõ crediderũt † in †verbis
†verbo. eius. Profecto nisi terra illa significaret aliqd ma/
Exo. 3. gnum: que terra dicebat fluens lac ⁊ mel ꝑ quod vi/
sibile sacramentũ ad inuisibilẽ gratiã regnũq3 celoꝝ
duceret eos q̃ mirabilia eius intelligebant: nullo mõ
isti culparent q2 ꝓ nihilo habuerũt illã trã desidera/
bilẽ: cuius tpale regnũ etiã nos ꝓ nihilo habere de/
Gal. 4. bemus: vt hierusalẽ liberam matrẽ nostram q̃ in ce/
lis est vere desiderabilẽ diligamus. Sed potius hic
infidelitas eoꝝ merito redarguit: q2 in eo q terrã de/
siderabilem ꝓ nihilo habuerũt: verbis dei nõ credi/
derunt ꝑ quedã parua ducentia ad magna: ⁊ festinan/
tes beari tpalibus rebus q̃s ꝫm carnem sapiebãt: nõ
sustinuerũt (sicut supra dictũ est) consiliũ eius. Et
Al. †murmurau/ †murmurabãt in tabernaculis suis: nõ ex/
erunt. audierũt vocẽ domini: Vehementer eos a mur
muratione ꝓhibentis. Et eleuauit manũ su/
am sup eos: vt ꝓsterneret eos in deserto.
Et vt deijceret semen eoꝝ in nationib⁹:
⁊ dispergeret eos in regionibus. Hic antequã di/
ceret q tante indignationi dei quisquã intercesserit: eũ
N q3 aliq̃ modo placauerit: secut⁹ adiũxit: Et initi/
Numeri. 25. ati sunt beelphegor: Id est idolo gentiũ conse/
Al. †comederũt crati. Et †manducauerũt sacrificia mortu/
orum. Et irritauerũt eũ in adinuẽtionib⁹
suis: ⁊ multiplicata est in eis ruina. Tanquã ad
h distulerit q leuauerat manũ suã sup eos ꝓsternen/
dos in deserto: ⁊ deijciendũ semen eoꝝ in nationib⁹:
⁊ dispergendos eos in regionib⁹: vt dati in reprobum
sensũ: etiã illud admitterent in q̃ immaniore crimine
euidẽti iusticia punirent: quẽadmodũ dicit apls: Et
Roma. 1. sicut nõ ꝓbauerũt deũ habere in noticiã: tradidit il/
los deus in reprobã mentẽ: vt faciãt q̃ non ꝯueniũt.
Denique tñ fuit scelus eoꝝ q cõsecrati sũt idolo: ⁊ co/
mederũt sacrificia mortuoꝝ: id est q2 mortuis hoib⁹
tanquã diis sacrificabãt gentes: vt aliter se placari de⁹
Numeri. 25. nollet: nisi quõ eum placauit phinees sacerdos: qui
masculũ ⁊ feminã in cõplexu adulterino dephensos
pariter interemit. Qd si odio eorũ nõ dilectiõe fecis/
Job. 2. set: dũ eũ comederet zelus dom⁹ dei: nõ ei reputaret
ad iusticiã. Hoc em facto illũ pplm cuius futur⁹ erat
maior interitus: tanquã vnũ hoiem q̃si virga pcussit:
vt alas ei⁹ saluaret a morte. Leniorẽ qdem reuelato
testamẽto nouo dñs iesus christ⁹ esse voluit discipli/
nã: ſꝫ atrocior ẽ cõminatio gehẽne: quã tũc i illis cõ/
minationib⁹ dei ꝓ temporũ dispẽsatiõe nõ legimus
Multiplicata est ꝗ in eis ruina: cũ ꝑ sola grauibus
Numeri. 25. peris grauiter vastarent. Et stetit phinees ⁊
placauit: ⁊ cessauit quassatio. Breuiter totũ
dixit: qa nõ hic nescientes docet: ſꝫ cõmemorat scien/
tes. Que autẽ hic posita est quassatio: hec superius
cõfractio. Nam in greco vnũ verbũ est. Et repu
Al. †ad. tatum est ei †in iusticiã: in generatiõe ⁊ ge/
nerationem vsque in sempiternum. Deus hoc
reputauit sacerdotio suo in iusticiã: non solũ q̃diu ge/
neratio est: ſꝫ vsque in sempiternũ: qui coꝛ scrutat ⁊ no
uit apphendere quanta id factũ sit pplõ in charitate.
P
Numeri. 20. Et irritauerunt eum ad aquã contradicti
onis: ⁊ vexatus est moyses propter eos: q2
exacerbauerunt spiritum eius. Et distin/
xit in labijs suis. Quid est distinxit? Quasi illud
nõ posset deus facere: q̃ tãta iam fecerat: vt aqua de
Ibidem. petra profflueret. Dubitãter em petrã virga pcussit:
et ideo hoc miraculum distinxit a ceteris miraculis
in quibus non dubitauerat. Hinc offendit: hinc au/
dire meruit vt moreret: ne intraret in terrã ꝓmissio/ Deu.
nis. Perturbatus em murmure populi infidelis: nõ
tenuit fiduciam quã debuit. Cui tamen deus tanquã
electo suo etiã post mortẽ eius bonũ ꝓhibet testimo/
niũ: vt intelligamus illam fidei eius titubationẽ hac
sola pena fuisse correptã: qd in eam terrã ad quã po/
pulũ ipse deducebat: nõ ẽ ꝑmissus intrare. Absit aũt
vt eũ credamus alienatũ a regno gratie dei qd signi/
ficabat illa terra ꝓmissionis vnde lac ⁊ mel defluere Exo. 3.
dicebat. Hoc est em potius testamentũ eternũ: qd
disposuit ad abraam: non ꝫm carnẽ patrem nostrũ:
sed ꝫm fidem. Illi aũt de quoꝝ iniquitatibus iste lo/
quit psalmus: cum in illã temporalẽ terrã repromis/
sionis intrassent: Non disperdiderũt gentes q̃s Iudic. 1.
dixit dominus illis. Et cõmixti sunt inter
gentes: ⁊ didicerũt opera eoꝝ: ⁊ seruierũt
sculptilibus eorum: ⁊ factũ est illis in scan/
dalum. Illud qd eas nõ disperdiderunt: sed eis com
mixti sunt: factum est illis in scandalũ. Et imola/
uerunt filios suos ⁊ filias suas demonijs.
Et effuderunt sanguinẽ innocentem: san
guinẽ filioꝝ suorum et filiarũ suarũ: quas
sacrificauerũt sculptilibus chanaan. Im/
molasse filios suos ⁊ filias suas demoniis et idolis:
non eos illa narrat historia. Sed neque iste psalmus
mẽtiri põt: neque ꝓphete: qui hoc dicũt multis incre/
pationũ suarũ locis. Habuisse ergo illã consuetudinẽ
gentes: nec eaꝝ littere tacuerũt. Sed quid est qd se/
quit: Et interfecta est terra in sanguinib⁹. C
Putarem⁹ em h̃ scriptoris errorẽ esse: atque eũ dicere/
mus ꝑ eo qd ẽ infecta: fecisse interfecta: nisi haberem⁹
beneficiũ dei: qui scripturas suas in multis linguis
esse voluit: atque ita esse scriptũ: Interfecta est terra i
sanguinib⁹: inspectis grecis codicibus videremus.
Quid est ergo: Interfecta est terra: nisi hoc referat
ad homines qui habitabãt in terra: tropica locutiõe:
qua significat per id qd cõtinet: id qd continet: sicut
dicimus malã domũ in qua mali habitãt: et bonã in
qua boni: Ipsi nãque interficiebant animas suas im/
molãdo filios suos: ⁊ effundẽdo sanguinẽ paruuloꝝ
a cõsensione illius sceleris alienorũ: Unde dictũ est:
Effuderunt sanguinẽ innocentẽ. Ergo interfecta est
terra in sanguinib⁹. Et cõtaminata est in ope/
ribus eorũ: Cum ipsi interfecti sunt in aia ⁊ cõta/
minati in operibus suis. Et fornicati sunt i adin/
uentiõibus suis. Has dicit adinuentiões quas
greci [illegible] appellãt. Nam hoc verbũ
est in codicibus grecis: ⁊ hoc loco ⁊ superius vbi di/
ctũ est: Irritauerũt eum in adinuẽtiõibus suis: cum
⁊ illic ⁊ hic eas dicat adinuẽtiões in quib⁹ alios imi/
tati sunt. Nõ itaque sic dictas arbitremur adinuẽtio/
nes: q̃si ab ipsis institutas: nullo in alijs p̃cedẽte qd
imitarent exemplo. Unde alij interptes nr̃i: nõ adin/
uentiones: sed studia: Alij vero affectiões vel affecta/
tiones: alij voluptates dicere maluerunt. Et idẽ ipsi
qui dixerũt adinuẽtiones: alio loco studia posuerũt.
Hoc est qd cõmemorare volui: ne questionẽ faceret
nomẽ adinuẽtionis in ea re quã non a seipsis excogi
tauerũt: sed alios imitati sunt. Et iratus est fu/ R
rore dñs in †populo suo. Noluerũt quidã in/ Al. †plebe
ptes nr̃i irã ponere: in eo qd grecus hꝫ θυμῷ [illegible] sed

quidam iram posuerũt: quidã vero indignationem interpretati sunt. Quodlibet aũt h[oc] dicat: perturbatio nõ cadit in deũ: sed de cõsuetudine translatum: potentiã vindicandi hoc nomen accepit. Et abominatus est hereditatẽ suam. Et tradidit eos in manus gentiũ: et dominati sunt eorum qui oderũt eos. Et tribulaverunt eos inimici eorũ: et humiliati sunt sub manibus eorũ. Quãdo eos hereditatẽ dei vocavit: manifestũ est q[uod] nõ ad perditionẽ: sed ad disciplinã eos abominatus est: et tradidit eos in manus inimicorum. Deniq[ue] sequitur: Sepe liberavit eos.

Ipsi autem exacerbaverũt eum in consilio suo. Hoc est qd superius ait: Nõ sustinuerunt cõsilium eius. Perniciosum enim est cõsilium hominis sibi hominis: quo ea q[ue]rit que sua sunt: non que dei sunt. In cuius hereditate qd ipse nobis est: cũ ad fruendũ se p[re]bere dignabitur: nullas patiemur cũ sanctis societatis angustias: dilectione rei nostre q[ua]si privata. Gloriosissima quippe illa civitas adepta promissam hereditatẽ: in qua nullus morietur: nullus orietur: nõ habebit cives q[ui] singuli gaudeant suis rebus: q[uia] deus erit omnia in omnibus. Cuius societatẽ quisq[ue] in hac peregrinatione fideliter et flagranter desideraverit: assuescit privatis p[re]ferre cõmunia: non sua q[ue]rendo: sed que iesu christi: Ne sibi sapiens: et sibi cõsiliens exacerbet deum cõsilio suo: sed sperãs qd nõ videt: Nõ festinet de his q[ue] videntur fieri beatus: atq[ue] illud eternũ qd nõ videt patienter expectans: eius in promissionibus sequatur cõsilium: cuius in temptationibus precatur auxilium. Ita erit et humilis in cõfessionibus suis: ne fiat istorum similis de q[ui]bus dicitur: Et humiliati sunt in iniquitatibus suis. Deus tamen plenus misericordia nõ neglexit eos. Et vidit cũ tribularentur: cum audiret orationẽ eorum.

Et memor fuit testamenti sui: et penituit eum s[ecundu]m multitudinẽ misericordie sue. Penituit dictũ est: q[uia] mutavit qd eos facturus videbatur. Et apud deum quidẽ disposita et fixa sunt oĩa: Nec aliud facit q[ua]si cõsilio repentino: qd nõ ex eternitate se facturũ esse p[re]scivit: sed in creatura temporalibus motibus quã gubernat mirabiliter: ipse nõ temporaliter motus: q[ua]si repentina volũtate facere dicitur: qd ordinatis rerũ causis consilio sui secretissimi immutabilitate disposuit: q[ue] suis queq[ue] temporibus cognita agit: ita et p[rese]ntia facit: et futura iam fecit. Et ad hec q[ui]s idoneus? Audiamus itaq[ue] scripturã humiliter excelsa dicentẽ: cũ et parvulis nutriendis sumẽda porrigit: et maioribus exercẽdis p[er]scrutãda p[ro]ponit. Et vidit cũ tribularentur: cũ audisset orationẽ eorum: et memor fuit testamẽti sui: Utiq[ue] testamẽti eterni: qd disposuit ad abrahã: nõ veteris qd abolet: sed novi qd etiã in veteri abscondit. Et penituit eũ s[ecundu]m multitudinẽ misericordie sue. Hoc fecit qd disposuerat: sed cõtribulatis et orantibus se id cõcessurũ esse p[re]scierat: q[uia] et ipsa oratio eorum: cũ adhuc nõ esset sed futura esset: deum procul dubio nõ latebat. Et dedit eos in misericordias: Ut essent nõ vasa ire: sed vasa misericordie. Ideo autem puto pluraliter misericordias dictas in q[ui]bus eos dedit: q[uia] unusq[ui]sq[ue] p[ro]priũ donũ habet a deo: alius sic alius aũt sic. Dedit ergo eos in misericordias: In cõspectu omniũ q[ui] ceperãt eos. Age nũc quisq[ui]s hec legis: et gratiã dei qua in eternã vitam per dñm nostrũ iesum christũ redimimur legẽdo in apostolicis litteris: in propheticis aũt scrutãdo cognoscis: et vetus testamentum in novo revelatũ: et in veteri novũ velatũ video: Recole quẽ dixerit ap[osto]l[u]s paulus principẽ potestatis aeris q[ui] operatur in filios infidelitatis: et illud ubi ait de quibusdã: ut resipiscant de diaboli laqueis captivati ab ipso s[ecundu]m ipsius voluntatẽ: et verba dñi nostri iesu christi ubi eũ expellẽdũ de fideliũ cordibus ait: Nunc princeps huius mundi missus est foras: et ipsius in idẽ q[uo]d[que] ẽ ap[osto]li dicentis: Qui eruit nos de p[otes]tate tenebrarum: et transtulit in regnum filij charitatis sue. Hec atq[ue] huiusmodi ratiocinatus intende animũ: et in litteras veteris testamẽti: et vide qd cantetur in eo psalmo cuius est titulus: q[uan]n domus edificabatur post captivitatẽ. Ibi enim dicitur: Cantate dño canticũ novũ. Et ne existimes ad iudeorũ populũ tantũmodo p[er]tinere: Cantate inq[ui]t dño oĩs terra: cantate dño: et b[e]n[e]dicite nomen eius: annũciate: vel potius b[e]n[e] nũciate: immo ut ip[su]m verbũ qd in greco positũ est transferã: evangelizate diẽ ex die salutare eius. Hinc enim evangeliũ nũcupatum est in q[uo] annunciatur dies ex die: dñs christus: lumen ex lumine: filius ex patre. Hoc enim est et salutare eius: q[uia] salutare dei christus est: sicut et superius iam demonstravimus. Annunciate in gentibus gloriã eius: in oĩbus populis mirabilia eius: Q[uonia]m magnus dñs et laudabilis valde: terribilis est sup[er] oẽs deos: q[uonia]m oẽs dij gentiũ demonia. Isti ergo inimici cũ rege suo diabolo: captivũ tenebant populũ dei. De q[ua] captivitate cũ redimimur: et princeps huius mundi mittitur foras: edificatur domus post captivitatẽ: cuius lapis angularis ẽ christus: Qui duos cõdidit in se in unũ novũ hominẽ faciẽs pacẽ: quẽ dies ex die veniens evangelizavit eis q[ui] erãt p[ro]pe: et eis q[ui] erãt longe: faciẽs utraq[ue] unũ: et adducẽs alias oves q[ue] non sunt de hoc ovili: ut sit unus grex et unus pastor. Et ita deus dedit in misericordias p[re]destinatos suos q[uia] nõ volẽtis neq[ue] currẽtis: sed miserẽtis est dei: In cõspectu oĩm q[ui] ceperãt eos. Hi ergo inimici diabolus et angeli eius captivaverãt predestinatos in dei regnum et gloriam: A redemptore autem nostro foras missi: qui dominari infidelibus solebant intrinsecus: fideles oppugnant extrinsecus. Sed oppugnant: nõ expugnant eos qui apprehenderint turrim fortitudinis a facie inimici. Ut aũt oppugnent: sentiũt in nobis esse infirmitates reliquas p[ro]pter q[ua]s dicimus: Dimitte nobis debita nostra: p[ro]pter q[ua]s dicimus: et ne nos inferas in temptationẽ: sed libera nos a malo. His itaq[ue] inimicis eiectis: perficit dñs christus sanitates in corpore: cui caput est ipse salvator corporis: ut in eo ipse corpore suo tertia cõsummetur. Sic enim dixit: Ecce eijcio demonia: et sanitates p[er]ficio hodie et cras: et tertia cõsummor: id est perficior: occurrẽtibus oĩbus nobis in virũ p[er]fectũ: in mensurã etatis plenitudinis christi. Itaq[ue] eiectis demonijs a q[ui]bus captivi tenebamur: perfecit sanitates. Ideo et hic cũ dixisset: Et dedit eos in misericordias in cõspectu oĩm q[ui] ceperãt eos: tanq[uam] eiectis demonijs q[ui] ceperãt: fit oratio ut p[er]ficiat sanitates.

Salvos nos fac dñe deus nr̃: et cõgrega nos de nationibus. Vel sicut alij codices h[abe]nt: De gentibus. Ut confiteamur nomini sancto tuo: et gloriemur in laude tua. Deinde breviter subiecit ipsam laudẽ. Benedictus dominus deus israel: a seculo et usq[ue] in seculũ.

Margin notes (left): Phil. 2. — 1 Cor. 15. — S — 2 Cor. — L — Rom. 9. — 1 Cor. 7.
Margin notes (right): Eph. 2. — 2 Timo. 2. — Ioh. 12. — Col. 1. — Ps. 95. — Ibidem — Ibid. — Ioh. 12. — Ps. 95. — Eph. 2. — Ioh. 10. — Roma. 9. — Ps. 60. — Matth. 6. — Luce 13. — Eph. 4. — X

Quod intelligimus ab eterno vsqȝ in eternū: qr sine
Ps. 83. sine laudabit ab eis de quibus dicit: Beati q habi-
tant in domo tua: in secula seculorum laudabūt te.
Ipsa est tertia cōsummatio corporis christi: electis
demonijs: et pfectis sanitatib⁹ vsqȝ ad ipsius corpis
immortalitatē: regnū sempiternū pfecte laudantiū:
quia perfecte amantiū: Perfecte aūt amantiū: quia
facie ad faciem cōtemplantiū. Tunc eñ perficietur
qd̄ i primordio psalmi hui⁹ oratū est. Memēto nr̄i
dn̄e i bn̄placito populi tui: visita nos i salutari tuo:
ad videndū in bonitate electo⁊ tuorū: ad letandum
in letitia gentis tue: vt lauderis cum hereditate tua.
Matth. 15. Nō eñ de gētib⁹ solas cōgregat oues q̄ perierunt
Joh. 10. domus israel: sed etiam eas q̄ non sunt de illo ouili:
vt sit grex vnus: vt dictū est: et vnus pastor. Judei
vero cum putāt ad suū regnū visibile istam ptinere
pphetiam: qr spe inuisibiliū bonorū gaudere nō no-
Joh. 5. runt: in laqueos illi⁹ ruituri sunt: de q̄ dn̄s ait: Ego
veni in noīe patris mei: et nō suscepistis me: ali⁹ ve-
niet in nomine suo: ⁊ hūc suscipietis. De quo⁊ apl̄s
2. Thes. 2. paulus ait: Quia reuelabit homo peccati filius in-
teritus: q̄ aduersat et superextollit sup omne qd̄ dicit
deus: aut qd̄ colitur: ita vt in templo dei sedeat ostē-
Ibidem dens se tāq̄ sit deus. Et paulo post: Tūc reuelabit
inqt ille iniqu⁹: quē dn̄s iesus interficiet spiritu oris
sui: et euacuabit illuminatiōe p̄sentie sue eum cuius
est p̄ntia s̄m operationē sathane in omni virtute et
signis et pdigijs mendacij: et in omni seductiōe ini-
quitatis his q̄ pereunt: p eo qd̄ dilectionē veritatis
nō receperūt vt salui fierēt: Et ideo mittet illis deus
operationē erroris vt credāt mendacio: et iudicent
omnes qui non crediderūt veritati: sed cōsenserunt
iniquitati. Per istum refugā: p istum q̄ se extollit su-
Ubi s. pra omne qd̄ dicit deus: et qd̄ colit: videt mihi po-
pulū israelitarū carnaliū putatu⁊ impleri istā pphe-
tiam: q̄ dictū est: Saluos nos fac dn̄e de⁹ noster: et
cōgrega nos de gentibus: qd̄ illo duce velut in con-
spectu inimicorū suorum visibiliū: q̄ eos visibiliter
captiuauerāt: habituri sint visibilē gloriā: Sic cre-
dent mendacio: quia dilectionē veritatis nō recepe-
runt: vt nō bona carnalia: sed spiritualia cōcupisce-
rent. Sic enim a diabolo decepti sunt: vt occiderent
Joh. 11. christū: qn̄ dixerūt: Si dimittimus eum sic: omnes
credent in eum: et venient romani et tollent nostrū
⁊ locū et gentē: qn̄ cayphas vnus ex ipsis cum esset
Ibidem pontifex anni illi⁹: dixit eis: Vos nescitis quicq̄ nec
cogitatis: quia expedit vobis: vt moriat vnus ho-
mo p populo: ⁊ nō tota gens pereat: Hoc aūt sicut
euangelista intellexit: nō a seipso dixit: sed cum esset
pontifex anni illi⁹: pphetauit: Quia iesus moritur⁹
erat p gente: Et nō tm̄ p gente: id est p ouibus que
perierāt domus israel: sed vt filios dei q̄ erant dispsi
Joh. 10. congregaret in vnum. Habebat eñ alias oues que
nō erant de illo ouili. Istas vniuersas oues: et de is-
raelitis: et de gentib⁹: diabolus et eius angeli capti-
uauerāt. Expulso itaqȝ ab eis diaboli dominatu in
cōspectu maligno⁊ spirituū: qui eas captiuauerāt:
vt saluent ⁊ pficiantur in eternū: vox earū est in p-
phetia: Saluos fac nos dn̄e deus noster: ⁊ cōgrega
nos de gentibus. Non sicut per antichristū cōpleri
Joh. 5. existimāt iudei: sed per christū dn̄m nostrū venien-
tem in noīe patris sui: diem ex die salutare eius: de
quo ⁊ hic dictū est: Uisita nos i salutari tuo. Et di-

cet oīs popul⁹. Iste popul⁹ p̄destinato⁊ de cir-
cumcisione ⁊ p̄putio: gens sancta: populus in ado-
ptionem: Fiat fiat.

Explicit tractatus de ps̄. CV.

Incipit tractatus de ps̄. CVI.

Psalmus iste miseratiōes dei cōmendat no- A
bis probatas in nobis: et ideo expertus est
dulcior. Et mirū si potuerit suauis esse cui-
libet: nisi illi q̄ id quod in isto psalmo audit: in se di-
dicit. Non tm̄ vni alicui vel duobus: sed populo dei
cōscriptus est: et ad se agnoscendū tanq̄ in speculo
ppositus: Cuius titulus nō nunc tractandus est. Est
eñ: Alleluia: Et his alleluia: Quod nobis canta-
re certo tp̄e solēniter moris ē: s̄m ecclesie antiquam
traditionē. Neqȝ eñ et hoc sine sacramento certis
diebus cantamus alleluia. Certis quidē dieb⁹ can-
tamus alleluia: sed omni die cogitam⁹. Sic eñ hoc
verbo significat laus dei: et si nō in ore carnis: certe
in ore cordis: Semper laus eius in ore meo. Qd̄ aū Ps.
tem nō semel: sed bis habet alleluia titulus iste: nō
hui⁹ psalmi pprīū est: Sed et alius supior sic habet:
Et qr̄tum apparet ex eius textu: cantat⁹ est ille de po-
pulo israel: Cantatur aūt iste de vniuersa ecclesia dei
diffusa toto orbe terrarū. Forte non immerito bis
habet alleluia: pter quod clamamus: Abba pater: Roma. 8.
cum aliud nihil sit abba: q̄ pater. Nō tm̄ frustra di-
xit Apl̄s: In quo clamamus abba pater: nisi quia
vnus quidē paries veniens ad lapidē angularē: cla- Ephe. 2.
mat: abba: alius ex alio latere clamat: pater: In illo
vtrīqȝ lapide angulari est pax nostra: qui fecit vtraqȝ Ibidem
vnum. Uideamus ergo hic qd̄ admoneamur: et vñ
gratulemur: et vnde gemamus: et vnde auxiliū po-
stulemus: vnde deseramur: vnde nobis subueniat:
quid simus per nos: qd̄ per misericordiam dei: quo-
modo nostra superbia cōteratur vt illius gratia glo-
rificetur: vnicuiqȝ hominū qd̄ dicturus sum: si fieri
potest cōferatur in se. Loquor aūt hominibus qui
ambulant in via dei: et cōstituti sunt in aliquo profe-
ctu spirituali. Unde si qui forte pter hoc minus me
intelligunt: inueniant vbi sint: et pficiendo ad intel-
lectum festinent. Nō autem arbitror defuturū de-
um conatū nostrum: vt ad omnes pueniat quod lo-
quimur: siue expertos: siue inexptos: vt experti ap-
probent: inexperti desiderēt: et oībus suauis sit di-
sputatio mea: q̄ primum dn̄o suauis erit: si veridica
erit. Ueridica aūt erit: si nō mihi a me: s ab illo erit.
Sic cepit psalmus.

Expositio psalmi.

Confitemini dn̄o quoniā suauis B
est: qm̄ i seculū misericordia ei⁹.
Hoc cōfitemini: qm̄ suauis est. Si gusta-
stis: cō fitemini. Nō pt aūt p̄fiteri q̄ gustare noluit.
Uñ eñ dictur⁹ est suaue esse qd̄ nescit: Uos autē si
gustastis q̄ suauis est dn̄s: cōfitemini dn̄o qm̄ sua-
uis est. Si gustastis auiditate: confessione eructate.
In seculū eñ miscdia ei⁹: id est i eternū. Hic eñ ita
positū est i seculū: qr ⁊ in nōnullis scripture locis in
seculum: id est quod grece εἰς αἰῶνα dicit: in eter-
num intelligit. Neqȝ eñ misericordia eius ad tem-
pus est: ⁊ non in eternū: cū ideo sit sup hoīes hec ei⁹
miscdia: vt viuāt cū angelis i eternū. Dicāt q̄ re-
dempti sunt a dn̄o. Redemptus quidē videtur
et popul⁹ israel de terra egypti: de manu seruitutis:

et laboribus infructuosis: et operibus luteis. Videamus tamen utrum ipsi sint qui hec dicunt: qui ab egypto liberati sunt a dño. Non ita est. Sed q sunt isti: Quos redemit de manu inimicorum: Adhuc pōt quisq; et illos accipe redēptos de manu inimicoꝝ. De manu inimicoꝝ: h est egyptioꝝ: Propter exprimant: q sint ꝓpter q̄s hec vult psalmus iste cantari. De regionib cōgregauit eos. Pñt esse adhuc regiones egypti. Multe em etiā vni ꝓuincie regiones sūt. Apte dicat. Ab oriēte et occasu: ab aquilone et mari. Istos ergo iam redemptos intelligim in toto orbe terrarū. Popul hic dei de magna et lata egypto liberatus: tanq per mare rubrū ducitur: vt in baptismū finiat inimicos. (Exo. 14.) Sacramēto em tanq rubri maris baptismo: scz christi sanguine cōsecrato: insequētib egyptijs peccata delent: et te euadente nullus qui te premebat remanet inimicus. Isti ergo dicant hec: et audiam iam fratres: quoniā ducit iste populus dei: quid hic agatur in cōgregatione omniū gentiū redempta p christum: Non quasi simul cōtingant hec q cantant in omnibus gentibus: sed in singulis quibusq; credentib: In populo aūt illo aliter. Totus em popul: tota illa gens ex semine abrae fm carnē: tota multitudo dom israel: semel educta est ex egypto: semel p rubrū mare ducta: semel ad terrā pmissionis pducta. Simul em oēs erant: in qbus hec cōtingebant. (Corin. 10.) Hec autem oia in figura cōtingebāt in illis: scripta sunt aūt ad correctionē nostrā in quos finis seculoꝝ obuenit. Nos ergo non simul omnes: sed paulatim singillatimq; credētes cōgregamur in vnā quandā ciuitatē: et in vnū populū dei: Sz in vnoquoq; nostrum etiā singula cōtingunt. Hec q scripta sunt cōtingant in populo. Etem populus de singulis: non singuli de populo. Nunq em vnus homo et populus: Sed populus ex singulis hoibus cōstat. Quicquid em cū loquor agnoueris in te: quisqs expert es: noli cogitando quasi remanere in te: et putare qd in solo te cōtigat: sed crede ista contingere: aut in oibus: aut prope in omnibus qui veniūt ad hunc populū: et de manu inimicoꝝ pcioso sanguine redimūtur. (D) Repetitur est em assidue qd cantauimus mo miserationes eius. Cōfiteantur dño miserationes eius: et mirabilia eius filijs hoim. Istos versus qrtum animaduertere potui: qd potestis et vos: quater repetiti sunt: In q numero qrtū dño adiuuāte scrutari valuim: significat nobis qttuor quasdam temptationes: ex quibus nos liberat cui cōfitentur sue miseratiōes. Fac em hominē primo nihil qrentem: fm vitam veterē seductoria securitate viuentē: nihil putantē aliud esse post hanc vitam quoq; finiendā: negligentē quendā et socordem: obtutum cor habentē: illecebris mūdi et mortiferis delectationib cōsopitū: At excitetur iste ad querendam gratiā dei: vt fiat sollicitus: et tanq de somno euigilet: nōne manus dei excitat eū: Sed tñ a q sit excitat ignorat. Incipit aūt eē iā dei et ei suauitatē gustare: cū cognouerit veritatis fidē: Sed anq cognoscat: dolere delet errorē suū. Inuenit em se in errore: vult cognoscere veritatē: Pulsat vbi pōt: temptat qd pōt: vagat qua pōt: Famē etiam patit ipsius veritatis. (E) Prima ergo temptatio est erroris et famis. Ubi in hac temptatiōe fatigatus exclamauerit ad deū: perducit ad viam fidei: vñ incipiat pergere ad ciuitatem quietis. Perducitur ergo ad christū q dixit: Ego sum via. (Joh. 14.) Cum ergo ibi fuerit: iam sciens qd obseruare debeat: nōnunq multū sibi tribuēdo: et qsi de suis viribus ꝑsumēdo: incipit cōfligere velle bella cōtra vitia: et ꝓpter superbiā superari. Inuenit ergo se ligatū difficultatib cupiditatū: et nō posse viam ꝓpter cōpedes ambulare. Inclusuz se sentit difficultate vitioꝝ: et tanq muro impossibilitatis erecto: portisq; clausis: qua euadat vt recte viuat: non inuenit: Iā scit quō viuere debeat: Prius em i errore erat: et famē veritatis patiebat. Accepit aūt iam cibū veritatis: et posit est in via: audit: viue hīc: fm qd nosti. Antea em non noueras quemadmodū viueres: mō accepisti et nosti. Conatur: et nō potest: ligatum se sentit: exclamat ad dñm. Secūda ergo temptatio est difficultatis in bene operando: sicut illa prima erroris et famis. Exclamat et i hac ad dñm: liberat dñs de necessitatib: Rumpit vincula difficultatis: cōstituit in operationē equitatis: Incipit ei iam facile eē qd difficile fuerat: abstinere a malis: nō adulterare: (Exo. 20.) nō furtū facere: nō homicidium: nō sacrilegiū: non aliena cōcupiscere: facta est facultas q fuerat antea difficultas. Potuit hoc dñs sine difficultate ꝑstare: Sz si hoc sine difficultate haberem: largitorē hui boni nō agnosceremus. Si em primitus cum vellet posset: et nō sentiret aduersus se obnitentes cupiditates: nec vinculis suis grauata aīa colliderent: suis viribus tribueret qd se posse sentiret: et nō cōfiterētur dño miserationes eius. (F) Post has duas temptationes: primā erroris atq; inopie veritatis: secundā difficultatis bene operādi: tertia temptatio excipit hominē: Ei loquor q iam transiūt has duas. Nam iste due fateor multis note sunt. Quis enim nescit se ab ignorantia venisse ad veritatē: ab errore ad viā: a fame sapientie ad verbum fidei: Deinde multi luctantur cum difficultatibus vitiorū suorum: et adhuc cōsuetudine colligati gemunt tanq in clausura et cōpedibus. Agnoscunt et istam temptationē: qnto iam dicāt: si forte dicunt: Infelix ego homo qs (Roma. 7.) me liberabit de corpore mortis huius: Nam vide artissima vincula: Caro inquit cōcupiscit aduersus (Gal. 5.) spiritum: et spiritus aduersus carnem: vt nō ea que vultis illa faciat. Proinde qui iā est adult spiritu: vt quemadmodū noluit esse adulter: sic nō sit. quo- (Exo. 20.) modo noluit esse fur: sic nō sit: et cetera illa omnia q volunt homines vincere: et sepe inflexi superantur: vt exclament ad deum: vt de necessitatibus eorum eruat eos: et de liberatis cōfiteantur domino miserationes eius. Quisquis ergo talis est et vicit illas difficultates: et ꝓbabiliter iam cōuersatur inter homines sine vlla querela maloꝝ morum: excipitur tertia temptatione tedij cuiusdam in morā hui vite: ita vt aliquando eum nec legere nec orare delectet. Tertia temptatio priori cōtraria. Prius enim periclitabatur fame: postea fastidio. Unde et hoc: nisi de quodam languore aīe est: Iam non te illicit adulterīū: nec tñ delectat dei verbū. Iam post pculā impietie et cōcupiscentie: de qbus duob te euasisse letaris: vide ne tedīū fastidiūq; te necet. Nō est et ista leuis tēptatio: Agnosce te i illa: et exclama ad (Ps. 142.) dñm: vt de necessitatibus tuis etiā hic liberet te. (G) Et de hac temptatiōe liberatus cū fueris: cōfiteantur

illi miserationes eius. Liberatus aũt ab errore: liberatus a difficultate bene operandi: liberat⁹ a tedio fastidioq; verbi dei: fortassis dignus eris cui populus cõmittat: constituaris in gubernaculis nauis recturus ecclesiã. Ibi quarta temptatio: Tẽpestates maris quatientes ecclesiam: turbant gubernatorẽ. Deniq; tres illas temptatiões experiri põt omnis pius: fidelis in populo dei: q̃rta ista nr̃a est. Quãto eñ plus honoramur: tanto plus periclitamur. Metuendũ est ne auertat aliquẽ vestrum a veritate: ad periculum erroris. Metuendũ est: ne vincat vnumquẽq; cupiditas sua: et eligat eam sequi q̃ʒ et ei⁹ difficultatibus exclamare ad dñm. Metuendũ est: ne vnusquisq; vestrũ minus sapiat verbum dei: et fastidio moriat. Temptatio ergo gubernandi: temptatio piculorum in regẽda ecclesia: nos potissimũ tangit. Sed quõ et vos alieni eritis: si tota nauis periclitabitur? Quod ideo dixi: ne in hac quarta temptatione tanq̃ʒ nostra ppria: opus est vt ab orationibus nõ desistatis: nõ vos primo naufragetis: si min⁹ solliciti sitis: et p nobis minus oretis. Quid enim fratres? Quia ad eadẽ gubernacula nõ sedetis: non in

b eadẽ naui nauigatis? Post has quattuor tẽptationes: quattuor exclamatiões: quattuor liberatiões: quattuor miserationũ dominicarũ confessiones: generaliter in hoc psalmo cõsequenter ipsa cõmendat ecclesia: vt euidentissime noueritis de qua psalmus ab exordio loquebat. Cõmendatur autẽ ita vt i no

Jaco.4. bis omnibus dei gratia pdicetur: qui superbis resistit: humilibus aũt dat gratiã: quia ideo ille venit:

Job.9. vt qui non vident videant: et q̃ vident: ceci fiant: qz

Esa.40. omnis vallis implebit: et omnis mons t collis humiliabitur. Quo cõmendato dicit aliquid qõ etiaz de hereticis intelligat: quibus tanq̃ʒ ciuilibus bellis quatitur ecclesia: et cõcluditur psalmus quẽ iam exposui breuius fortasse q̃ʒ putabatis. Maz vsq;adeo me istum totũ psalmũ aliquantũ plurum exposuisse arbitror: vt iam officium a me nõ expectetis disputatoris: sed pene lectoris: si tenetis que dixi. Puto enim sunt ante oculos vestros pstituta: Sed vt melius cõmendentur: breuiter replicent. Prima temptatio erroris t famis verbi. Secunda difficultatis vincendarũ pcupiscẽtiaꝝ. Tertia tedij atq; fastidij. Quarta tempestatis et piculoꝝ in gubernandis ecclesijs. Et in his omnibus exclamationes et liberationes: et miserationũ dei cõfessiones: Ad extremũ ip̃s⁹ ecclesie ht cõmendatio: q̃ t salua facta est p gratiam dei nostri: nõ p meritũ suũ. Et cõmemorat inimicorum afflictio ppter superbiã: quibus extinctis: erecta est ecclesia. Et ppter insidias quasdã diminutionis ab hereticis: et detrimentoꝝ quodammõ domesticorũ: et ex his circa ecclesiã diuina beneficia: t

i psalmi cõclusio: Legam⁹ iã magis q̃ʒ disseram⁹.

Dicant qui redempti sunt a dño: quos

Al. t inimici redemit de manu inimicoꝝ: de regionib⁹

Al. A solis ortu. cõgregauit eos: Ab oriente t occasu: ab aqlone et mari: Christiani ergo ipi dicant: de toto orbe cõuocati. Errauerũt in solitudine: in

Al. t in aquosa Thabitaculi siccitate: viam ciuitatis habitationis nõ

Al. t nõ habe. inuenerũt. Errorẽ miserabilem audiuimus: quid de inopia? Esurientes et sitientes erãt: aia eorum in ipsis defecit. Sed quare defecit? Ut bono? Non enim crudelis est deus: sed se cõmendat quod expectã nobis: vt nobis deficientibus reficia et vt subuenturus ametur. Et ideo post hunc errorẽ et famẽ et sitim: Et exclamauerũt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatib⁹ eorum eripuit eos. Et quid illis pstitit quia exclamabant? Et deduxit eos in viam rectam. Ciuitatem habitationis nõ inueniebãt: fame t siti estuabant t deficiebãt: Et deduxit eos in viã rectã: Ut irent in ciuitatẽ habitationis. Quõ subuenerit fami et siti: nondũ dixit: sed et hoc expectate. Cõfiteantur dño miserationes eius: et mirabilia eius filijs hominũ. Dicite ergo inexpertis iam in via positi: iam ad ciuitatem inueniendam directi: iam deniq; a fame et siti liberati.

k Quoniam satiauit animã inanem: et animam esurientẽ impleuit bonis. Dixe ergo bene: iam in via positus es: iam audisti quid agere debeas: qd sperare: Quid aliud excipit: quoniã conaris et superas? Sedẽtes in tenebris t vmbra mortis: cõpeditos in mendicitate et ferro. Unde hoc: nisi quia tibi tribuebas: quia gratiam dei nõ agnoscebas: quia cõsilium dei circa te reprobabas? Nam vide quid adiungat: Quoniam inamaricauerũt eloquium dñi: Per superbiam: iustitiã dei nescientes: et suam volentes cõstituere: Et cõsilium altissimi exacerbauerunt. Et humiliatum est in laborib⁹ cor eorum. Et nunc pugna cõtra cõcupiscentiam: deo desistente ab adiutorio: laborare potes: vincere non potes: Et cũ fueris pressus psuetudine tua praua: humiliabit cor tuum in laboribus: vt iam corde humiliato discas clamare: Infelix ego homo: qs me Roma.7. liberabit de corpore mortis huius? Humiliatuz est ergo in laboribus cor eorũ. Infirmati sunt: nec fuit qui adiuuaret eos. Quid ergo restat nisi quare factum est? Si eñ data esset lex que posset viuificare: omnino ex lege esset iustitia: Sed cõclusit scriptura omnia sub peccato: vt pmissio ex fide iesu christi daret credẽtib⁹. Lex aũt subintrauit vt abundaret delictum. Roma.5. Accepisti verbum: accepisti preceptum: nec desinis facere quod male faciebas: Et accepto pcepto: auges peccata per puaricationẽ superbie. Si te ignorabas: vel disce te: humiliat⁹ clamabis: a necessitate liberaberis: liberat⁹ miserationes domini cõfiteberis. Et exclamauerũt ad dñm cũ tribularentur: t de necessitatibus eorum saluos fecit eos. Liberati sunt de secũda temptatiõe: restat tedij atq; fastidij. Sed prius quid illis pstitit liberatio: videte. Et eduxit l eos de tenebris t vmbra mortis: et vincula eorum dirupit. Cõfiteantur domino miserationes eius: et mirabilia eius filijs hominum. Quare? Quas difficultates vicit? Quia cõtriuit portas ereas: et vectes ferreos confregit. Suscepit eos de via iniquitatis eoꝝ: ppter iniustitias enim suas humiliati sunt. Quia sibi tribuebant non deo. Quia suam iustitiam cõstituere volẽtes ignorantes dei iusticiam: humiliati sunt: Roma.10. Inuenerunt se nõ posse sine eius adiutorio: qui de suis solis viribus psumebant. Sed quod aliud genus restat? Omnem escam abominata est anima eorum. Iam fastidiũ patiuntur: fastidio languentes pere

cruciantur. Nisi forte putas occidi eos fame potuisse: et nō posse fastidio. Vide quid sequatur. Cum dixisset: Omnem escam abominata est anima eorum: ne quasi eos putares de satietate securos: nō magis videres de fastidio morituros. Et appropinquerunt: inquit: usque ad portas mortis. Quid ergo restat? Ut et qđ te delectat verbū dei: nō tibi tribuas: neque hinc aliqua insleris arrogātia: et auidus ubi in eos q fastidio periclitant superbe insilias? Intellige etiam pstitutum tibi esse hoc: non a te tibi esse. Quid em̄ habes qđ nō accepisti? Hoc ergo intelligens: et hoc vitio atque languore periclitās: fac quod sequit. Et clamauerunt ad dñm cum tribularentur: et de necessitatibus eorū liberauit eos. Et qz languor erat nō delectari: Misit verbū suum et sanauit eos. Vide qđ mali habeat fastidiū: vide unde liberat ille ad quē clamat fastidiēs. Misit verbū suū: et sanauit eos: Et eripuit eos. Unde? Nō de errore: non de fame: nō de difficultate vincēdi pctā: sed De corruptela eorum. Quedā corruptela mentis est: fastidire quod dulce est. Ergo et de hoc beneficio sicut de ceteris superioribus: Cōfiteant dño miseratiōes eius: et mirabilia eius filijs hominū. Et sacrificent sacrificiū laudis. Jam em̄ vt laudet: suauis est dñs. Et nuncient opa eius in exultatione. Nō cum tedio: nō cū merore: nō cum anxietate: nō cum fastidio: sed cū exultatiōe. Quarta illa restat: in qua oēs pclitamur. Oēs em̄ in naui sumus. Alij operant: alij portant: simul tñ oēs et in tempestate pclitant: et in portu saluant. Post hec em̄ oīa sequit: Qui descendūt mare in nauibus: facientes operationē in aquis multis: Id est: in populis multis. Aqs em̄ sepe p populis ponit: testis ē Apocalypsis iohānis: vbi interrogās iohannes qđ ille aque essent: Responsum est ei: populi sunt. Qui ergo faciūt operationē i aquis multis: Ipsi viderūt opera dñi: et mirabilia eius i pfundo. Quid em̄ pfundius cordibus humanis? Inde plerūque venti erumpūt: tempestates seditionum et dissentionū nauē pturbant. Et qđ agitur in his? Volens deus vt ad eū clamarēt: et hi q gubernant: et hi q portant: Dixit et stetit spiritus procelle. Quid est stetit? Permansit: perdurauit. Adhuc turbat: diu iactat: seuit et non transit. Dixit em̄ et stetit spūs pcelle. Et qđ egit iste spūs pcelle? Et exaltati sunt fluctus eius. Ascendunt vsque ad celos: audendo: descendūt vsque ad abyssos: timendo. Ascendūt vsque in celos: descendūt vsque in abyssos: foris pugne: intus timores. Anima eoꝝ in malis tabescebat: Turbati sūt et moti sunt sicut ebrius. Qui sedent ad gubernacula: et q fideliter nauim amant: sentiūt qđ dico: Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius. Certe qñ loquuntur: qñ legūt: qñ tractant sapientes apparent. Heu pdolor ea tempestate: Et omnis: inquit: sapiētia eoꝝ absorpta ē. Aliqñ deficiunt oīa humana cōsilia: Quacūque se quisque cōuerterit: fluctus fremūt: tēpestas seuit: brachia deficiūt: Quo prora impingat: cui fluctui latus nudet: quo nauis impulsa dimittat: a quibus saxis ne pereat refrenet: oīno a rectoribus nō videt. Et qđ restat: nisi qđ sequit: Et clamauerūt ad dñm cum tribularent:

et de necessitatibus eoꝝ eduxit eos. Et imperauit pcelle: et stetit in aurā: Non stetit in tempestatē: sed in aurā. Et siluerūt fluctus eius. Audite de hac re vocē cuiusdā gubernatoris pclitatis: humiliati liberati. Nolo inquit vos ignorare fratres de pressura nostra que facta est in asia: qz supra vires grauati sumus et supra modū. Video oēm sapientiā eius absorptam: ita vt tederet nos inde etiā viuere. Et qđ ille? Ita deficientes desereret? Aut nō ppterea illi defecerunt: vt ille apud eos gloriaz reperiret? Deinde quid sequit? Sed ipi in nobisinetipis responsum mortis habuimus: vt nō fidentes in nobis simus: sed in deo qui suscitat mortuos. Et imperauit pcelle: et stetit in auraz. Jam illi de se apud se responsum mortis habuerāt: quoꝝ omnis sapiētia absorpta erat. Et siluerūt fluctus eius. Et iocundati sunt qz siluerunt et deduxit eos in portum voluntatis eorum. Cōfiteant dño miseratiōes eius. Ubique oīno: vbique cōfiteant dño: nō merita nr̄a: nō vires nostre: nō sapiētia nostra: sed miseratiōes eius. Ille amet in oī nr̄a liberatiōe: qui est inuocatus in oī nostra tribulatiōe: qui est inuocatus in oī nr̄a tribulatione. Cōfiteantur domino miserationes eius: Et mirabilia eius filijs hominū. Et videte vnde dicat: vnde oīa ista ploquitur: vnde omnia hec enumerauerit: vbi agant hec: Et exaltent eum in ecclesia populi: et in cathedra seniorꝝ laudent eum. Et exaltēt eum: hoc est laudent eum. et laudēt eum: hoc est exaltent eum. Exaltent: laudent populi: et seniores: et negociatores: et gubernatores. Quid em̄ fecit i hac ecclesia? Quid cōstituit? Unde illam eruit? Quid ei pstituit? Quemadmodū superbis resistit: humilibus gratiam dedit: Superbis scz primo populo iudeoꝝ arrogāti et extollēti se de genere abrahe: et qđ illi crediti sint credita eloquia dei: Nō em̄ eis hec valebant ad sanitatē: sed ad exaltationē cordis: nō tumorē potius q̄ ad magnitudinem. Quid ergo fecit deus: superbis resistens: humilibus autē dans gratiā? Ramos naturales propter superbiam amputās: oleastrum propter humilitatē inserens? Quid fecit deus? Audite hec duo: deus primo quomodo superbis resistat: deinde quemadmodū humilibus det gratiam. Posuit flumina in desertum. Currebant ibi aque: currebant pphetie. Quere mō apud iudeos pphetam: non inuenis. Posuit enim flumina in desertum: Et exitus aquarum in sitim. Posuit flumina in desertum. Dicant: iam nō est ppheta: et nos nō cognoscet amplius. Adhuc posuit flumina in desertum: et exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in salinas. Quere ibi fidem christi: nō inuenis: quere pphetā: nō inuenis: quere sacerdotē: nō inuenis: quere sacrificiū: nō inuenis: quere templū: nō inuenis. Quare hoc? Quia posuit flumina i desertū: et exitus aquarū in sitim: terraz fructiferā i salinas. Unde? Quo merito? A malicia inhabitantiū i ea. Ecce quō supbis resistit: Audi quō humilibus det gratiā. Posuit desertū in stagna aquarū: et terrā sine aqua i exitus aquaꝝ: Et habitare fecit illic esurientes: Quō fiat dictū ē: Tu es sacerdos i eternū s̄m ordinē melchisedech: Quere enim sacerdotē et sacrificiū apud iudeos: nō habes nec inuenis s̄m ordinē aaron: quia

Ad Gal. 4. — Ps. 73. — Apoc. 17. — Al. et collocauit illic (approx.) — 2. Cor. 1. — Ibidem — Al. Et letati — Al. misericordie — Al. plebis — Iaco. 4. — Roma. 3. — Roma. 11. — Ps. 73. — Al. salsuginem — Ps. 109. — Heb. 7.

posuit flumina in desertum. Queris ſm ordinẽ mel-
chisedech: apud illos nõ inuenis: sed p totũ orbẽ ce-
Ps. cxij. lebrat in ecclesia. A solis ortu vsq ad occasum lau-
datur nomen dñi. Et dicit deus illis quorũ flumina
Malach. j. posuit in desertũ: Nõ est mihi volũtas in vobis di-
cit dñs: nec accipiã sacrificiũ de manib' vestris: Quia
ab ortu solis vsq occasum: sacrificium mundũ offer-
tur nomini meo. Ubi erant oĩa immũda sacrificia:
qñ desertum erant: quãdo squalebant: quãdo salsuge
erant oẽs gentes: ibi nũc fontes: ibi nũc flumina: ibi
Jaco. 4. nunc stagna aquarũ: et exitus aquarũ. Ergo superbis
Ps. cj. resistit: humilib' aũt dedit gratiã. Et habitare fecit il-
O lic esurientes: qz edent pauperes et saturabunt. Et
cõstituerunt ciuitatẽ habitationis. Interim
habitationis in spẽ: qñ q me audit inquit habitabit
in spe. Et cõstituerunt ciuitatẽ habitationis. Et
seminauerũt agros et plantauerũt vineas:
Al. *natiuitat' et fecerũt fructum *frumenti: Ad quẽ fructũ
Phil. 4. gaudet operari' ille q dicit: Nõ qz q̃ro datũ: sed re-
Al. *eis. quiro fructũ. Et benedixit *eos et multipli
Al. † minorauit cati sunt nimis: et iumenta eorum nõ †sunt
diminuta. Hoc stat: Firmũ enim fundamentum
2. Timo. 2. dei stat: quia nouit dñs q sunt eius. Iumẽta enim et
pecora dicuntur in ecclesia simpliciter ambulantia:
sed vtilia: nõ multũ docta: sed fide plena. Ergo et spi
rituales et carnales bñdixit eos: et multiplicati sunt
nimis: et iumenta eorũ nõ sunt diminuta. Et pau
ci facti sunt: et vexati sunt. Unde hoc? De trans-
uerso? Immo de interno. Ut enĩ pauci fierẽt ex no-
j. Joh. 2. bis exierũt: sed nõ erant ex nobis. Ideo autẽ tanq̃
de his dicit: de quibus antea loquebat': vt cum intel
lectu discernant': qz tñ de hisdem loquit': ppter cõ-
munia sacramẽta. Ad populũ enĩ dei ptinẽt: et si nõ
per virtutẽ: certe p speciẽ pietatis. De illis enĩ audi
uimus per Aplm: In nouissimis temporibus insta-
2. Timo. 3. bunt tempora seua: Erunt enĩ hoĩes seipos aman-
tes. Primũ malũ seipos amantes: vtiq sibi placen
tes. Utinã sibi displicerẽt: et deo placerẽt: vtinam in
difficultatibus exclamarẽt: et a necessitatib' libera-
rentur. Sed multũ de se p̃sumẽtes: pauci facti sunt.
Manifestũ est fratres: omnes q se diuidũt ab vni-
tate: pauci fiũt. Multi enĩ sunt: sed in vnitate dum
nõ sunt: separant' ab vnitate. Cũ enĩ ceperit ad eos
nõ ptinere multitudo vnitatis: i heresi et i schismate
pauci sunt. Et pauci facti sunt et vexati sunt: A tri-
P bulatione malorũ et dolore. *Effusus est
Al. † Effusa est contentio cõtemptus super principes. Reprobati enĩ
sunt ab ecclesia dei: Et magis: qz principes esse volue
Math. 5. runt: ideo contempti sunt: et facti sunt sal infatuatũ
piectum foras: ideo cõculcatur ab hominibus. Ef-
Al. †errare fecit fusus est cõtempt' sup principes: Et †seduxit eos
in inuio et nõ in via. Illi superius in via: illi ad
ciuitatem directi. Denique illi deducti: nõ seducti: isti
Roman. j. autem in inuio seducti. Quid est seduxit eos? Tra-
didit illos deus in cõcupiscentias cordis eorũ. Hoc
est enĩ seduxit eos: donauit illos sibi. Nam si ppter
Gal. 6. quęrãt: ipsi se seducũt. Qui enĩ putat se esse aliquid
cũ nihil sit: seipm seducit. Quid ẽ ergo seduxit eos?
Dimisit eos in inuio et non in via. Quod enim in via
homines: qui partẽ tenẽt: et totum relinquũt? Quod
in via? Que est ergo via: aut vbi agnoscit' via? Deus
Ps. 66. inquit misereat' nostri et benedicat nos: illuminet vul
tum suum sup nos: vt agnoscamus in terra viã tuã.

In qua terra? In omnibus gentibus salutare tuũ.
Utique tales vt minuant': vt pauci fiant: hinc exeunt.
A multitudine vnitatis omnes exierũt: sicut paulo
ante cõmemoraui dictũ de illis: Ex nobis exierunt: j. Joh.
sed nõ fuerũt ex nobis: Si enĩ ex nobis fuissent per-
mãsissent vtique nobiscũ: Sed si forte nostri sunt i oc
culta p̃scientia dei: necesse est vt redeãt. Q̃ multi nõ
nostri adhuc quasi int': et q̃ multi nostri adhuc q̃si
foris. Nouit dñs q sunt eius: Et illi nõ nostri q int' 2. Tim.
sunt: quãdo occasiones inuenerint exeunt: et illi no-
stri q foris sũt qñ occasiones inuenerint: redeũt. Il-
lud ergo accipite qd nouit dñs: ſm hoc seduxit eos
in inuio et non in via. Et qd de illis fecit? Qd dicere C
ceperã: quod attente audiatis. Potuit illos pati in-
tus semp: sed nos de illis nõ pficeremus. Cũ autem
separati sunt: et per q̃stiones malignas inquietant
nos: ppositum est nobis ex illis: et inquisitionis stu-
dium: et timoris exemplũ. Unusquisq tremit cum
alterum videt exisse: tanq̃ ex illius exitu dicat illi.
Quapropter q se putat stare: videat ne cadat. Pro- j. Cor.
sunt ergo: qz exeunt. Nam si intus essent: et tã mali
essent: nihil de illis pdesset. Quid de illis dictũ est in
qdã psalmo? Cõgregatio taurorũ: id est ceruicatorũ Ps. lx.
et supborũ: cõgregatio taurorũ: inter vaccas ppłorũ.
Uaccas dicit seductiles aĩas: q facile cõsentiũt sedu
ctoribus tauris. Sed quare hoc? Ut excludãtur hi
qui pbati sunt argento. Quid est vt excludant'? Ut
appareant: et emineant illi q sunt probati in eloquio
dei. Cum enĩ respõdeat' hereticis ex necessitate: edi-
ficantur catholici ex vtilitate. Hanc sententiã plane
paulus expressit. Oportet enim inquit hereses esse: j. Cor.
vt probati manifesti fiant in vobis. Oportet et tau- Ps. lx.
ros seducentes esse: vt qui pbati sunt argento mani
festi sint: hoc est excludant'. Quid est argento pba-
ti? Eloquia dñi eloquia casta: argentũ igne exami- Ps. xj.
natum: probatũ terre: purgatũ septuplũ. Quicũque
sunt pbati in hoc argento: id est in eloquio dñi: non
possunt plene exercere hoc argentũ: nisi questioni-
bus inquietati hereticorũ. Et hic attendite: quia nõ
p̃termissum est. Ecce effusus est cõtemptus sup prin
cipes: super illos tauros. Quare cõtempti sunt? Ali-
ud annũciãtes. Quid sunt cõtempti? Anathemati-
zati. Quisquis enĩ vobis annunciauerit p̃ter q̃ qd Gal. j.
accepistis: anathema sit. Quid tam cõtemptum q̃ Math. 5
sal infatuatũ: qd foras piectum cõculcatur? Et vi-
dete si nõ principes sunt. Ipm paulum audite: Licet Gal. j.
si nos aut angel' de celo euãgelizauerit vobis p̃ter
q̃ qd accepistis: anathema sit. Principes sunt: do-
cti sunt: magni sunt: lapides p̃ciosi sũt. Quid adhuc
dicturus es? Nunquid angeli sunt? Et tñ si angel' de
celo vobis annunciauerit p̃ter q̃ quod accepistis:
anathema sit: quia et ipe diabolus angelus de celo
lapsus est. Effusus est ergo cõtemptus super princi- R
pes eorũ. Et adiuuit pauperem *a mẽdici- Al.
tate. Quid est ergo hoc fratres? cõtempti sunt prin-
cipes: et adiutus est paup? Abiecti sunt superbi: et
instructus est humilis: Hoc fecit: et hoc faciẽdo ad-
iuuit pauperẽ a mendicitate. Mendicus est ille: ni-
hil sibi tribuens: totũ de misericordia dei expectãs:
ante ianuam dominicã quotidie clamat: pulsans vt
aperiat' ei: nudus et tremẽs vt vestiat': oculos in ter
ram deijciens: et pectus tundens. Istum mendicũ: Luce. 18
hunc pauperẽ: hũc humilẽ adiuuit de': Plurimũ:

eis de ipsa separatione hereticorum: quia pauci facti sunt:
et vexati sunt: et seducti sunt in inuio et non in via. De
inde quid postea ex illis: Diminuti sunt: seducti: pau
ci facti sunt: vexati sunt. In adiutorio paupertatis quid fe
cit: Et posuit sicut oues familias. Quasi vnum
pauperem et vnum mendicum intelligebas: de quo dixit:
Et adiuuit pauperem a mendicitate. Pauper iste multe
familie sunt: pauper iste multe plebes sunt: multe eccle
sie. Una ecclesia: vna plebs: vna familia: vna ouis
est. Et posuit sicut oues familias. Magna mysteria
ista: magna sacramenta: que profunda: plena mysteriorum:
quam dulciter inuenta: quia diu laterna. Ergo vi
debunt recti et iocundabuntur: et omnis iniqui
tas oppilabit os suum. Iniquitas illa garriens contra
veritatem: et cogens manifestari veritatem: victa oppila
bit os suum. Quis sapiens et custodiet hec: et in
telliget miserationes domini. Videte quo fine clau
sit. Quis sapiens et custodiet hec: Et quid custoditu
rus est: Sapiens: id est si pauper sit custodit: si non sit di
ues: id est non sit superbus: si non sit inflatus: custodit hec.
Quare enim custodit hec: Quia intelliget miseratio
nes domini: Non merita sua: non vires suas: non potentiam
suam: sed miserationes domini. Qui errantem et egenum in
viam reduxit et pauit: qui pugnantem aduersus difficul
tatem peccatorum: et colligatum vinculis consuetudinis sol
uit et liberauit: Qui fastidientem verbum dei: et tedio quo
dam pene morientem: missa medicina verbi sui recrea
uit: Qui periclitantem inter naufraga et procellosa maris
huius discrimina: mari placato ad portum perduxit: Qui
Iaco. 4. cum deinceps constituit in eo populo vbi humilibus dat
gratiam: non in illo vbi superbis resistit: et fecit eum suum: et
intus manens multiplicaretur: vt non foras exiens mi
nueretur. Hoc vident recti et iocundantur. Omnis que iniqui
tas oppilabit os suum: et qui est sapiens custodiet hec.
Unde custodiet: Per humilitatem intelligendo mise
rationes domini: quia vbique dictum est: Confiteantur domi
no miserationes eius: et mirabilia eius filiis hominum.

Explicit Tractatus de psalmo. CVI.
Incipit Tractatus de psalmo. CVII.

Excusatio de omissione expositionis hu
ius psalmi.

A Psalmum centesimumseptimum exponendum non
putaui: quoniam iam exposui eum in psal
mo quinquagesimosexto: et in psalmo quin
quagesimonono: ex quorum postremis partibus iste
constat. Nam postrema pars quinquagesimisexti: prima
est huius: vsque ad eum versum vbi dicitur: Et super om
nem terram gloria tua. Hinc autem vsque in finem postre
ma pars est quinquagesiminoni: sicut postrema pars
centesimi tricesimiquarti: eadem est que centesimi
tertiidecimi: ab eo versu vbi dicitur: Simulacra gentium
argentum et aurum: Sicut tertiusdecimus et quinquagesi
musecundus mutatis aliquibus mediis: eadem habent
omnia a principiis vsque in fines. Quecunque igitur in hoc
psalmo centesimoseptimo aliquantulum aliter posita
sunt: quam in illis duobus ex quorum partibus constat: non ha
bent intellectum difficilem: Sicut in quinquagesimosexto
dicitur. Cantabo et psallam: exurge gloria mea: in isto
autem: Cantabo et psallam in gloria mea. Ad
hoc enim dictum est illic exurge: vt in illa cantaret et psal
Ps. 56. leret. Item ibi: Quoniam magnificata est vsque ad celos mi
sericordia tua: vel sicut alii interpretati sunt eleuata est:
hic autem: Quoniam magna est super celos mise
ricordia tua. Ideo enim magnificata est vsque ad ce
los: vt magna sit in celis. Hoc enim voluit dicere super
celos. Item in quinquagesimonono. Letabor et diui
dam sicimam: hic autem: Exultabo: et diuidam
sicimam. Ubi ostenditur quod de diuidenda sicima significa
tum est post domini resurrectionem et exaltationem predictum fu
turum: et illam leticiam ad hanc exaltationem pertinere: vt
ideo letetur: quia exaltatur. Unde alibi dicit: Conuertisti Ps. 29.
luctum meum in gaudium mihi: conscidisti saccum meum: et ac
cinxisti me leticia. Item ibi: Et effrem fortitudo ca B
pitis mei: hic autem: Effrem susceptio capitis [illegible]
mei. Suscipiendo enim fit fortitudo: id est suscipiendo Ps. 59.
fortes facit: fructificans in nobis. Interpretatur enim effra
im fructificatio. Susceptio autem ad vtrunque referri po
test: siue cum suscipimus christum: siue cum ipse nos suscipit
qui est caput ecclesie. Et quod ibi ait: Tribulantes nos: Ibidem.
hic autem: Inimicos nostros: Utique in deo ipsi sunt.
Admonemur sane isto psalmo eos titulos qui tanquam
de historia posita sunt rectissime fieri: vt secundum prophetiam
intelligamus: secundum quod videmus psalmos esse conscriptos.
Quid enim tam diuersum secundum historiam: quam id quod est in
titulo quinquagesimisexti psalmi: In finem ne cor
rumpas ipsi dauid: in tituli inscriptionem: cum fuge
ret a facie saul in speluncam. Et in titulo quinquagesimi
noni: In finem his qui immutabuntur in tituli inscripti
onem ipsi dauid in doctrina: cum succendit Mesopota
miam syrie: et syriam sobal: et conuertit ioab: et percussit in val
le salinarum duodecim milia. Nam preter id quod positum est:
In tituli inscriptionem: et ipsi dauid: et in finem: cetera
ita diuersa sunt: vt ille habeat humilitatem dauid: iste
fortitudinem: Ille fugam: iste victorias. Et tamen ex isto
rum duorum posterioribus partibus: quorum tam diuersi sunt
tituli: psalmus iste componitur: Ubi significatur ad vnum
aliquid concurrere vtrunque: non superficie historie: sed alti
tudine prophetie: copulatisque vtriusque finibus in hoc vno:
Cuius est titulus: Canticum psalmi ipsi dauid:
Neutro illi titulo similis: preter quod etiam hic positum est:
Ipsi dauid. Quam multis partibus et multis modis: sicut
ad hebreos epistola loquitur: olim deus locutus est pa Heb. 1.
tribus per prophetas: In eo tamen locutus est: quem misit postea:
vt complerentur eloquia prophetarum. Quotquot enim promis 2. Cor. 1.
siones dei: in illo sunt.

Explicit Tractatus de psalmo. CVII.
Incipit Tractatus de psalmo. CVIII.

Prefatio.

A Psalmum istum de christo habere prophetiam quisquis
actus apostolorum fideliter legit agnoscit: vbi
de christi traditore iuda prophetatum est quod hic
scriptum est: Fiant dies eius pauci: et episcopatum eius Act. 1.
accipiat alter: quando matthias in locum iude ordina
tus: numero apostolorum duodecimus adiunctus esse:
euidenter apparet. Sed si de illo vno homine omnia que
hic in malo dicta sunt intelligere conemur: expositi
onis ratio non omnimodo aut vix valebit occurrere:
Si enim de tali genere hominum malorum: id est inimicorum chri
sti ingratorumque iudeorum: ola mihi videntur posse clarius
aperiri. Sicut enim quedam dicuntur que ad apostolum petrum
proprie pertinere videantur: nec tamen habent illustrem intel
lectum: nisi cum referuntur ad ecclesiam cuius ille agnoscitur in
figura gestasse personam: propter primatum quem in discipulis
habuit. sicut est: Tibi dabo claues regni celorum: et si Math. 16.
qua huiusmodi: ita iudas personam quodammodo sustinet inimi
corum christi iudeorum: qui et tunc oderant christum: et nunc per

successionē pseuerante genere ipsi⁹ impietatis oderunt. De quibus hominibus et de quo populo possunt nō incōuenienter intelligi non solū ea que aguntur de ipsis in hoc psalmo legūtur: verūetiā illa que specie de ipso iuda dicunt expressius: sicuti est qd̄ commemo-
Act. j. raui: Fiant dies eius pauci: & episcopatū eius accipiat alter. Qd̄ apparebit adiuuante domino: cum ad eos versus tractādi ordine venerimus. Incipit ergo ita iste psalmus.

Expositio psalmi.

D Eus laudem meā ne tacueris: quia os peccatoris et os dolosi super me apertū est. Unde apparet et falsā esse vituperationē quā nō tacet peccator & dolosus: & veram
Roma. 3. esse laudē quā nō tacet deus. Deus enim verax: omnis aūt homo mendax: quia non est homo verax: nisi in quo loquitur deus. Laus autem maxima est vnigeniti filij dei: qz hoc ipsum qd̄ est: vnigenit⁹ dei filius p̄dicatur. Hoc autē nō apparebat: sed apparente infirmitate eius q̄ latebat: cū os peccatoris & os dolosi sup eū aptū est: Et iō illud apertū est: qz opta virt⁹ huius fuit. Ideo autē dicit: apertū est os dolosi: quia odiū qd̄ dolo tegebatur erupit in vocē. Hoc etiā in cōsequētibus versibus planius dicit. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa: Tunc vtiqz quādo eum tanq̄ magistrū bonū captiosa adulatione lau-
Ps. 101. dabant. Unde alibi dicit: Et qui laudabant me: aduersum me iurabant. Deinde qz eruperūt clamātes:
Ioh. 19. Crucifige crucifige: secutus adiunxit: Et sermonibus odij circūdederūt me: Illi qui lingua dolosa: quasi nō odij sed dilectionis verba locuti sunt: ideo aduersum me: quia hoc insidiando faciebant: postea sermonib⁹: non false & dolose dilectionis: sed aperti odij circūdederūt me. Et expugnauerūt me gratis. Sicut autē pij gratis amant christū: sic impij gratis oderunt: quia sicut veritas nullo extra eam posito cōmodo: sed propter seipsam expetitur ab optimis: ita iniquitas a pessimis. Unde & apud auctores secularium litterarū dictum est: de quodā pessi-
C mo. Gratuito poti⁹ malus atqz crudelis erat. Pro eo inquit: vt diligerent me: detrahebant mi-
23. q. 3. Sex differentie. hi. Sex sunt in isto genere differentie: que cōmemorate animaduerti facillime possunt: reddere bona pro malis: non reddere mala pro malis: reddere bona pro bonis: reddere mala pro malis: nō reddere bona pro bonis: reddere mala pro bonis. Horū duo prima: bonorū sunt: & eorum duorum prius melius: Postrema duo malorū: & eorum posterius deterius: Duo media quodāmō mediocria: sed eorū pri⁹ propinquū bonis: posteri⁹ propinquū malis. Hec in scripturis sctīs oportet
Roma. 4. attēdere. Reddidit bona pro malis ipse dn̄s: qui iustifi-
Luce. 23. cat impiū. Et pendēs in cruce dixit: Pater ignosce illis: quia nesciūt quid faciūt. Cuius vestigia secutus sanctus Stephan⁹: fixo genu orauit pro lapidātibus di-
Act. 7. cens: Domine ne statuas illis hoc delictū. Ad quam
Math. 5. rem p̄ceptum pertinet: Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos: et orate pro eis qui vos persequūtur. Mala pro malis nō esse reddenda: paulus
Roma. 12. apostolus dicit: Nulli malū pro malo reddentes. Et
1. Pet. 3. apostol⁹ petrus: Non reddentes malū pro malo: vel maledictū pro maledicto. Unde & in psalmis legitur: Si
Ps. 7. reddidi retribuētibus mihi mala. Duorū postremo-
Luce. 17. rum illud minus ad nouem leprosos pertinet: qui cum

mūdati essent a domino: grās dn̄o nō egerūt. Illud vero vltimū quo nihil est peius: ad hos ptinet de quibus in isto psalmo legitur: Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi. Dilectionē quippe debebant tantis dn̄i beneficijs: Quā nō solū minime reddebāt: verū etiā pro illo bono irrogabant mala. Duo vero media q̄ diximus hominū quodāmodo esse mediocriū: ita se habent: vt eorū prius qd̄ est reddere bona pro bonis habeant et boni: & mediocriter boni: vel mediocriter mali. Ideo domin⁹ hoc non reprehendit: sed non vult in eo solo discipulos suos permanere quos vult ad maiora prouehere: quib⁹ dicit: Si dilexeritis eos qui vos Math. 5.
diligūt: id est si reddideritis bona pro bonis: quā mercedē habebitis: id est quid magnū facietis? Nōne & publicani hec faciūt? Uult autē illos & hoc facere et longe amplius: id est vt non solū amicos: verūetiam Ibidem.
inimicos diligant. Posterius aūt qd̄ est reddere mala pro malis: habent & mali vel mediocriter mali: vel mediocriter boni: vsqz adeo vt lex eis dederit vindicandi modū: oculū pro oculo: dentem pro dente: que si dici Exo. 21.
potest: iniustorū iustitia est: Nō qz iniquū est vt reci- Deut. 19.
piat vnusquisqz qd̄ fecerit: alioquin lex nequaq̄ id cōstitueret: sed qz vindicādi libido vitiosa est: magisqz ad iudicē ptinet inter malos h̄ discernere: q̄ bonum
hominē sibi expetere. Quapropter impij ex illa be- D
nignitatis summitate delapsi vbi redduntur bona pro malis: ad quātam malignitatis pfunditatē venerūt retribuendo mala pro bonis? Quāto p̄cipitio tot gradus interpositos transierūt? Nec parū aliquid putari debet quia nō ait: Pro eo vt diligerent me interficiebant me: sed detrahebant mihi. Ideo quippe interfecerunt quia detraxerunt: negantes dei filium: et dicētes: q in principe demoniorū eijceret demonia: Math. 12.
& demoniū habet & insanit quid eū auditis? & cetera Ioh. 8.
talia. Qua detractione ab illo auertebant eos: quorū cōuersionē ille querebat. Et ideo potius hoc dixit: vt ostēderet magis eos nocere qui christo detrahūt: & per hoc animas interficiūt: q̄ qui eius mortalem carnem mox p̄sertim resurrecturā sequiendo peremerunt. Sed cum dixisset: Pro eo vt diligerent me de-
trahebant mihi: quid ait? Ego autem orabam. E
Non quidē dixit quid orabat. Sed quid melius intelligere debem⁹: q̄ pro eis ipsis? Crucifixo enim maxime detrahebāt: qū velut hominē: quē quasi vicerāt:
illudebāt: de qua cruce ille dixit: Pater ignosce illis: Luce. 23.
quia nesciunt quid faciūt. Et quoniā in pfundo malignitatis reddebāt ipsi mala pro bonis: ille in summo benignitatis reddebat bona pro malis: Qūq̄ bene intelligatur etiā pro discipulis suis orasse: quod etiā ante
passionē suam dixit: ne deficeret fides eorum: quādo Luce. 22.
ipse pendens in ligno: vt cōmendaret patientiā: non ostendebat potentiā inter verba detrahentiū: quos posset diuina potestate delere. Sed nobis vtili⁹ erat q patientie p̄beb at exemplū: q̄ si suos inimicos sine dilatione perdendo ad hoc nos edificaret vt impatienter festinaremus de his quos malos patimur vin-
dicari: cum scriptū sit: Melior est patiens q̄ fortis Prouer.
vir. Docent igitur nos diuina eloquia dominico exemplo: cū audimus: Pro eo vt diligerent me detrahebant mihi: ego autē orabam: vt quādo aliquos sentimus ingratos non solum non reddentes bona sed insuper reddentes mala pro bonis: nos oremus. Et ipse quidē pro alijs vel sequentibus vel dolentib⁹ vel in ude

pugillantibus: Nos xpo etiã pro nobis primitus: vt animũ nostrũ deo miserante atq; opitulante vincamus quo ferimur in vlciscẽdi cupiditatẽ: cum detrabũt siue presentibus siue absentibus nobis. Deinde cum christi patientiã recordamur: tanq̃ ipso excitato: sicut factum est cum dormiret in naui: qui perturbationẽ cordis nostri tempestatẽq; tranquillat animo sedato atq; placato: oremus etiã p ipsis detra- Mat. 8. ctorib' nr̃is: vt securi dicam': Dimitte nobis debita Mat. 6. nr̃a sicut & nos dimittimus. Sed et ipse dimittebat: cui peccatũ quod ei dimitterẽt vtiq; non habebat. f Sequit autem: Et posuerunt aduersum me mala p bonis. Et quasi quereremus: que mala p quibus bonis? Et odium: inquit: p dilectione mea. Hic est enim ois et magnus reatus illorum. Nam quid nocere potuerũt psequẽtes: voluntate non necessitate morientem? Sed ipsum odium est crimen maximũ persequẽtis: q̃uis sit volũtaria pena patientis. Satis autẽ exposuit queadmodũ supra dixerit: Pro eo vt me diligerent: quia dilectionẽ non vtcũq; sed dilectioni eius debebant: cum hic addidit: p dilectione mea. Hanc dilectionẽ in euangelio cõ- Math. 23. memorat: vbi dicit: Hierusalẽ hierusalẽ quotiẽs volui colligere filios tuos tanq̃ gallina pullos suos sub alas suas: & noluisti. Deinde que pro ipsa impietate recipiant: incipit pphetare: Et eo mõ illa dicit: tanq̃ vlciscẽdi cupiditate ea optet vt fiant: cum dicant futura certissima veritate: et p dei iusticiã sup tales digne ventura: Quẽ modũ futura p̃dicendi velut speciẽ male optandi quidã nõ intelligẽtes putant odiũ odio: & malo animo malũ animũ reddi. Quoniã reuera paucorum est dinoscere: quomõ placeat pena iniquorũ accusatori inimicitia se saturare cupienti: & q̃ longe alio mõ placeat iudici recta volũtate peccata punienti. Ille quippe reddit malũ p malo: iste autẽ etiam cũ vindicat nõ reddit malũ p malo: qm̃ iustũ reddit iniusto. Qd̃ aũt iustũ est: vtiq; bonũ est. Punit ergo nõ delectatione aliene miserie: qd̃ est malum p malo: sed dilectione iusticie: qd̃ est bonũ p malo. Itaq; nec lumini scripturarum calumniẽt ceci: opinãtes q deus peccata nõ puniat: nec q̃si malũ p malo reddat sibi blandiant iniusti. Audiam' ergo deinde qd diuinus sermo cõtexat: & in verbis q̃si mala optãtis intelligamus p̃dicta pphetantis: & deum iusta retribuẽtem sublevata in eius eternam legẽ mente cer- g nimus. Constitue super eũ peccatorẽ: & diabolus stet a dextris eius. Cum superius querela de pluribus fuerit: nũc de vno loquit psalm'. Superius aũt dixerat: Locuti sunt aduersum me lingua dolosa: & sermonibus odij circũdederũt me: & expugnauerũt me gratis: Pro eo vt diligerẽt me detrahebãt mihi: ego aũt orabã: Et posuerũt aduersũ me mala p bonis: & odiũ p dilectiõe mea: Oia de pluribus: Nũc vero qd digni essent p his iniquitatib' suis: & qd eis diuino iudicio futurum sit pnunciãs: Constitue inquit sup eũ peccatorẽ: tanq̃ intẽdẽs in eũ q̃ se tradidit talibus: de qualib' suis inimicis loquebatur supius. Cum igit hic iudã traditorẽ s̃m scripturam actuũ aplorum supplicio debito p̃nunciet puniendum: qd est: cõstitue sup eũ peccatorẽ: nisi eũ quẽ sequenti versu indicat cũ dicit: & diabolus stet a dextris eius? Hoc vtiq; meruit vt sup se habeat diabolũ: id est diabolo subditus sit: qui christo subditus esse noluit.

Stet aũt a dextris ei' dictũ est: q: opa diaboli p̃posuit opibus dei. Hoc enim cuiq; non inmerito dextrũ dicitur qd̃ p̃ponit: sicut sinistre dextra p̃ponit. Ideo & de illis qui seculi huius gaudia p̃ponentes deo: beatum dixerunt populũ cui hec sunt: rectissime dictũ est. Dextera eorum dextera iniquitatis. Unde qd̃ dixe- Ps. 143. runt: beatũ populũ cui hec sunt: os eorum locutum est vanitatẽ: qd̃ de illis supra dictũ est. Cuius aũt os loquit veritatẽ cõtra illud qd̃ dixerũt isti: beatũ populum cui hec sunt: debet etiã ipse dicere: qd̃ in eodem psalmo sequit: Beatus ples cui' est dñs deus ipsi'. Ibidem. Huic enim nõ diabol' est a dextris: sed dñs: sicut & alibi dicit: Prouidebã dominũ in cõspectu meo semp: Ps. 15. qm̃ a dextris est mihi ne cõmouear. Diabolus ergo stetit a dextris eius quãdo p̃posuit auariciã sapientie: et pecuniam saluti sue: vt eum traderet a quo debuit possideri: ne ab ipso possideret: cuius opera ipse christus soluit: a quo noluit possideri. Cum iu- dicat exeat condemnatus. Noluit enim talis h esse cui diceret: Intra in gaudium domini tui. sed ta- Math. 25. lis de quo dicitur: Proijcite eum in tenebras exteriores. Et oratio eius fiat in peccatũ: Quoniã nõ est iusta oratio: nisi p christũ: quẽ vendidit imanitate peccati. Oratio autẽ que nõ fit p christũ: non solum nõ potest delere peccatũ: sed etiã ipsa fit in peccatũ. Qñ autẽ iudas ita orare potuerit vt oratio ei' nõ fieret i peccatũ: queri põt. Credo anteq̃ dominũ traderet: & de illo tradendo iam cogitaret. Nõ enim iam poterat orare per christũ. Nam posteaq̃ illum tradidit eũq; penituit: si p christũ oraret: indulgentiã rogaret: Si indulgentiã rogaret: spem haberet: Si spem haberet: misericordiã speraret: Si miseri- Math. 27. cordiã speraret: non sibi desperatiõe collum ligaret. Proinde cũ dixisset: Cum iudicat exeat cõdemnat' ne ab iminenti cõdemnatiõe putaret se potuisse oratione liberare: quã didicerat cum cõdiscipulis suis: vbi dicit: Dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitorib' nostris: Et oratio eius inquit fiet in peccatũ illi: quia nõ fit p christũ quem noluit i sequi: sed psequi. Fiãt dies eius pauci. Dies Act. 1. eius dixit dies apostolatus eius: quia pauci fuerũt: quoniã ante passionẽ domini scelere ipsius & morte cõsumpti sunt. Et tanq̃ diceret: Quid g̃ fieret de sacratissimo numero duodenario: i quo nõ frustra dominus duodecim hic p̃mos aplos voluit: Continuo subiecit: Et episcopatũ eius accipiat alter. Ibidem. Tanq̃ dicens: & ipse p suo merito puniat: & ille numerus suppleat. Qd̃ si quis queadmodũ factũ sit scire desiderat: Actus apostolorũ legat. Fiant filij eius orphani: & vxor eius vidua. Vnq; mortuo ipo: & filij eius orphani: & vxor eius viduata est. Nutantes transferant filij eius: & mendicent. Nutantes dictũ est: incerti quo eant: omni presidio destituti. Eijciant de habitationib' suis. Exposuit quod supra dixerit: transferant. Hoc aũt totũ quã vxor eius filijq; ei' cõtigerit: sequẽtes indicat vers'. Scrutet fenerator omnẽ substantiã ei': & diripiant alieni labores ei'. Non sit illi adiutor: Ad tuendã eius posteritatẽ dicit. Ideo sequit: Nec sit q misereat pupillis ei'. Sed q: possent etiã pupilli eius sine adiutore & sine tutore in erumnis et egestate tamẽ crescere: & genus ppagationis seruare: sequit et dicit: Fiant nati

eius in interitū: in generatione vna deleat nomē eius: Id est vt qd de illo generatū est: iā nō generet: τ cito transeat. Sed quid est qd deinde sub-
R iūgit: In memoriā redeat iniquitas patrū eius in cōspectu dñi: τ peccatū matris eius nō deleat. An intelligendū est vt reddant ei peccata etiā parentū suorū: Ei quippe non reddunt qui fuerit mutat⁹ in christo: τ ceperit esse nō filius iniq̄r: nō imitatus mores illoꝝ: qz τ illud verissime scriptū
Exo. 20. est: Reddam peccata patrū in filios: Et illud qd per
Ezech. 18. ꝓphetā dicit. Et aīa patris mea est. De eo qd dictū est: reddam peccata patrū in filios: et alibi: Anima
Ibidem que peccat ipsa morietur: τ aīa patris mea est: τ anima filii mea est: et aīa que peccauerit ipsa morietur: Hoc
C 3 cor. 2. sentē. dis. 33. Sz vt au quippe dictū est de his qui cōuertunt ad deum: et nō imitant mala parentū suorū. Qd ipse p ꝓphetā eui-
Ezech. 18. denter ostendit: Dicit eī parentū iniq̄tates eis non obesse: q iusticiā faciēdo dissimiles fuerint. Illud aūt
Exo. 3. qd dictū est: Reddā peccata parentū in filios. additū est: qui oderūt me: hoc est sic me oderāt τ parētes eoꝝ: vt queadmodū bonoꝝ imitatio fecit vt etiā ꝓpria peccata deleant: sic maloꝝ imitatio faciat nō solū sua: sed etiā eoꝝ quos imitati sūt merita sortiant.
De peni. dis. 4. Si iudas. τ cō cor. 4. sentē. dis. 22. ca. 1. Si ergo iudas teneret illud ad qd vocatus est: nullo mō ad eū vel sua ꝑ se ta vel parentū iniq̄tas ptineret. Sed quia nō tenuit adoptionē in familia dei: sed iniq̄tatē vetusti generis potius elegit: rediit iniq̄tas patrū eius in cōspectu dñi: vt in eo etiā ipe puniret:
L τ peccatū matris eius nō deleret. Fiant contra dominū semp: Id est pater eius τ mater eius fiāt cōtra dñm semp: nō vt dño aduersent: sed vt merita eoꝝ pessima nō obliuiscat in isto dñs cū illi τ ipsa retribuet. Cōtra dñm eī dixit: in cōspectu dñi. Nā et alii interpretes sic transtulerūt: fiant in cōspectu dñi semp: alii vo: fiant corā dño semp: sicut alibi dictū
Ps. 89. est: Et posuisti iniq̄tates nr̄as i cōspectu tuo. Semp aūt dicit: vt sine remissiōe sit eis illud scelus: τ hic: et
Al. ret. in futuro seculo. Dispereat de terra memoria eoꝝ: Patris scz et matris eius. Memoriā dicit eorū: que in ꝓpagine generatiōis custodit. Hāc ꝓphetauit de terra perituram: qz τ ipse iudas τ filii eius qui erant tanq̄ memoria patrū: et matris eius sine successione ꝓlis: sicut supius dictū est: in breuitate vni⁹
M generatiōis extincti sunt. Dicit aliquis: Etiā ne hoc ad pęnā iude ptinere credēdū est: q post eius mortē ad mēdicitatē vxor eius τ filii ei⁹ puenerūt: τ trāslati sunt: eiecti de habitatiōib⁹ suis: scrutante feneratore omnē substantiā eius: et diripientibus alienis omnes labores eius: nemine adiuuāte: nec miserante pupil-
4. sentē dis. 50. ꝑ terra. lis eius: τ q cito sunt sue posteris mortui: Nūquid etiam de his que in suis post mortē cuiusqꝫ cōtingūt vllos mortuos tangit dolor: Aut hec saltē scire putandi sunt: quoꝝ sensus alibi est ꝓ meritis: seu bene seu male: Cui respondeo magnā quidē esse q̄stionē: nec in ꝑsentia disserendā: q sit ogis ꝓlixioris: vtrū vel quaten⁹ vel quō ea que circa nos agunt nouerit spūs mortuoꝝ. Verūtamē qd breuiter dici potest: si nulla illis esset cura de nobis: nō diceret dñs dixisse
Luce. 16. illū diuitē qui torq̄ba apud inferos patrē abraham: Habeo ibi quinqꝫ fratres: ne τ ipsi veniant in locū hunc tormentoꝝ. Sed quōlibet intelligant qui hoc aliter intelligere conant: Et qz fatēdū est nō esse cōsequēs: vt si sciunt mortui suos viuere: quia nec in locis pe-

narū eos vident: vbi diues ille erat: nec in requie beatorū: vbi lazarū τ abraam: quibus longe agnoscebat: Ibidem
ideo eos etiā illa que circa eoꝝ charos agunt: vel leta vel tristia scire: necesse sit: Hoc dico: paucos esse ei⁹ animi homies q post mortē suā quid suis boni mali ve cōtingat: saltē dū viuūt negligant: atqꝫ oīno contemnant: multos autē qd indicat etiā tanta cura cōmēdande vltime volūtatis: τ qualiūcūqꝫ testamentorū satis agere: vt cū defuncti fuerint suis bene sit. Permansionē vo posteritatis sue: p successiōes generationū soli se laudabiliter spernūt: qui seipsos ab- Mat. 19.
scidunt ꝓpter regnum celoꝝ: τ filios suos hoc facere cupiunt: vel exoptant: vel martyrio coronari: ita vt null⁹ eoꝝ in tra remaneat: Ceteri aūt hoies aut pene oēs felices volūt suos esse i hac vita p⁹ mortē suā: τ suū genus interire nolūt. Quapropter qd iude tā R
infęliciter mortuo ita vxor eius vidua τ filii eius orphani remāserūt: vt feneratore scrutante omnē substantiā ei⁹: τ diripiētib⁹ alienis oēs labores eius: de suis habitatiōib⁹ eiicerent: nec aliquē pupilli ei⁹ miserantē inuenirent: τ in vna generatiōe sine posteris interirent: si hec sentiūt mortui: cumul⁹ malorū est: si hec nō sentiūt: formido viuorū est. Si aūt mouet quō potuerit habere substantiā quā fenerator scrutaret alienusqꝫ diriperet: qn iā cū aliis vndecim dñm Jo. 12.
sequebat: credat eum oīa que habebat ita dimisisse filiis τ vxori: vt nō inde sinceriter vel pseuerāter vinculū cupiditatis abruperit: Qui etiā si ea velut vendere videret distribuendo paupibus: ꝑfecto faceret Act. 5.
qd ananias post dñi ascensionē. Neqꝫ eī metueret ne hoc dñs diuinitate cognosceret: quem falli putabat: q̄n ea que mittebant de loculis auferebat.

Alia expositio supra dictoꝝ.

Ed iam videam⁹ si possumus quātū dñs ad- O
f iuuat: quō ista cōuenire possint etiā in ppłm iudeoꝝ: cui⁹ inimicitie cōtra dominū ptinaci odio ꝑmanserūt: cui⁹ populi diximus iudā in figura gessisse psonā: sicut ecclesie gessit apostolus petrus. Constitue sup eum peccatorē: τ diabolus stet a dextris eius. Queadmodum in iuda: sic in isto pp̄lo intelligendū est: q repulso a se christo fact⁹ est subditus diabolo: cui⁹ psuasiōes in oib⁹ prauis τ terrenis cupiditatib⁹ ꝑposuit eterne saluti. Cum iudicat exeat cōdemnat⁹: Quia in nequicia et in infidelitate psistens thesaurizat sibi irā in die ire τ Roma. 2.
reuelationis iusti iudicii dei: qui reddet vnicuiqꝫ fm opa eius. Et oratio ei⁹ fiat in peccatū: Quia nō fit 1. Timo. 2.
p mediatorē dei τ hoim: hominē iesum christū et sacerdotē magnū in eternū fm ordinē melchisedech. Ps. 109.
Fiant dies ei⁹ pauci: Scdm regnū accipiēdū ē iudeorū: qz nō diu post ea pseuerauit regnū iudeorū. Et episcopatū eius accipiat alter. Ipsius dñm christū nō incōgruēter intelligi existimo ep̄m etiā ppłi iudeoꝝ: qz de tribu iuda factus est fm carnē. Et aplus ait: Dico eī christū ministrū fuisse circūcisiōis Roma. 15.
ꝓpter veritatē dei: ad cōfirmādas ꝓmissiones patrū. Et ipse ait: Nō sum missus nisi ad oues q perierūt do- Mat. 15.
mus israel. Quē illis exhibuit i carne ꝑsentē. Et magi q Mat. 2.
ab oriēte venerūt hoc dixerūt: Vbi est q nat⁹ est rex iudeoꝝ: et hoc i titulo scriptū erat sup crucē eius. Qd Jo. 19.
illi mutare volētib⁹: non frustra rñdit pilatus: Qd scripsi scripsi. Hunc ꝑ epatū ppłi iudeoꝝ: id est dñm christū: accepit alter: id est populus gentiū. Fiant P

R

Matth.22. filij ei⁹ orphani. De quib⁹ dicit: Filii aũt regni
hu⁹ eiicient in tenebras exteriores. Facti sunt aũt
orphani amisso ipso regno: quasi patre pdito: q̃ẽ ⁊
Joh.8. verũ patrẽ bene intelligunt amisisse. Qui eñ filiũ nõ
habet: ait veritas: nec patrẽ habet. Et vxor ei⁹ vi-
dua. Uxor regni plebs intelligi põt: cui reges sub-
dite ecclie dñant. Uidua xpo facta est amisso ipo re-
gno. Nutãtes transferant filij eius ⁊ mẽdi-
cent. Nutauerũt piculis: vrgentib⁹ hostib⁹: trãsla-
ti sunt: debellati filij regni iudeoꝝ. Quid est autẽ mẽ-
dicare: nisi ad hominũ misericordiã viuere: sicut vi-
uunt sub eaꝝ gentiũ regibus in quas translati sunt:
Eiiciant de habitatiõibus suis. Ita factũ est.
Scrutet fenerator omnẽ substantiã eius:
Id est populi eius. Ubi nihil meli⁹ intelligit: q̃ꝫ de-
bita eoꝝ non dimittant: Quia in solo christo dimit-
Matth.6. tunt quẽ respuerũt: qui etiã dicere docuit: Dimitte
nobis debita nostra: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitori-
bus nostris. Omnẽ aũt substantiã eius dictũ est: om-
nẽ vitam eius: vt ei nulla debita: id est nulla peccata
Apoca. donent. Et diripiãt alieni labores ei⁹: Dia-
bolus ⁊ angeli eius: quia nõ thesaurizant in celo qui
nõ habent christũ. Non sit illi adiutor. Cuius
adiutor est ei: cui christus nõ est. Nec sit qui mise-
reat pupillis eius. Qui patre pdito: id est regno
sic remanserũt: aut amisso deo cui⁹ filiũ psecuti sunt
et oderũt: nõ est qui eoꝝ misereat: nõ ad temporalẽ
vitã sumendã vel sustentandã: sed ad verã vitam: id
est eternã. Fiant nati eius in interitũ: Utiqꝫ
in interitũ sempiternũ. In generatiõe vna de-
leat nomẽ eius. Quia generati sunt: non regene-
rati: ideo in vna generatione deleant. Nã in altera: id
est in regeneratiõe si eã cognoscerẽt ⁊ tenerẽt: nõ de-
C leret. In memoriã redeat iniquitas patrũ
eius in cõspectu dñi: Ut reddat eidem populo
dñs pseueranti in malicia etiã patrũ eius iniquitatẽ.
Matth.23. Sic eñ eis dicit: Testimoniũ estis vobis metipsis:
quia filij estis eoꝝ qui pphetas occiderũt: Et paulo
Ibidem. post ait: Ut veniat sup vos ois sanguis iust⁹ q effus⁹
est sup terram: a sanguine abel iusti vsqꝫ ad sanguinẽ
zacharie filij barachie. Et peccatũ matris eius
Luc.4. non deleat: Peccatũ hierusalẽ q̃ seruit cum filiis
Matth.23. suis: que interficit pphetas: et lapidat missos ad se.
Fiant cõtra dñm semp: Iniquitas ⁊ peccatũ
eoꝝ: id est vt a cõspectu dñi nõ aboleant: deo in eter-
nũ vindicãte. Et dispereat de terra memoria
eoꝝ. Terra dei: ager dei est: ager dei: ecclesiã dei est.
Roma.11. De qua terra pereat memoria eoꝝ: quia cũ essent ra-
mi naturales: pter infidelitatẽ fracti sunt. Pro eo
q nõ est recordatus: Uel ille iudas vel ipse po-
pulus: Facere misericordiã. Sed meli⁹ de pplo
accipit qd ait: non est recordat⁹. Nam si christũ oc-
cidit: saltẽ recordaret penitendo: ⁊ faceret misericor-
diã sup membra eius q̃ pseuerantissime psecutus est:
Ideo dicit: Quia psecutus est hoiem inopẽ
⁊ mendicũ. Põt quidẽ accipi de iuda: q2 nõ est de-
2.Cor.8. dignatus dñs paup fieri cũ diues esset: vt illi⁹ pau-
pertate nos ditaremur. Mendicũ autẽ quõ intelligã:
Joh.4. nisi forte q2 dixit mulieri samaritane: Da mihi bibe-
re: Et in cruce ait: Sitio. Sed qd sequit quõ acci-
piat in ipso capite nostro: id est sui corpis saluatore
quẽ iudas psecutus est: nõ inuenio. Cũ eñ dixisset:
Et psecutus est hoiem inopẽ ⁊ mendicũ: adiecit atqꝫ
ait: Et cõpunctũ corde mortificare: Id est vt
mortificatũ mortificaret. Nã quidã etiã sic sũt inter-
ptati. Cõpũctus aũt corde nõ solet dici: nisi stimulis
peccatoꝝ i dolore penitẽdi: Sic de illis dictũ ẽ: Qui
Act.2. cũ audissent aplos post dñi ascensionẽ: cõpuncti sũt
corde: qui occiderãt dñm. Quos allocut⁹ est beatissi-
Ibidem mus petr⁹ dicẽs inter alia: Agite penitentiã ⁊ bapti-
zet vnusqsqꝫ vestrũ in noie dñi nri iesu christi: et di-
mittent vobis peccata vestra. Sed qm ĩdẽ ipsi mẽ-
bra eius facti sũt: cui⁹ in ligno mẽbra fixerũt: pplus
iudeoꝝ nõ ẽ recordat⁹ facere misericordiã. Persecu-
tus est hoiem inopẽ et mendicũ: sed in mẽbris suis:
de quib⁹ dicturus est qd attinet ad ipa opa misericor-
Matth.25. die: Qui vni ex minimis meis nõ fecistis: mihi nõ fe-
cistis. Et cõpunctũ corde mortificare: Plane cõpũ-
ctũ corde: sed in mẽbris suis. De his autẽ qui psecu-
Act.7.et.22. ti sunt vt cõpunctũ corde mortificarẽt: erat ⁊ saulus
Act.2. cõsentiẽs in necẽ stephani: cõpuncti corde: q2 ⁊ ipse
stephanus de illis erat q cõpuncti sunt corde. Sed
Gen.49. saulus recordat⁹ est facere misericordiã: ⁊ qui mane
rapiebat: vespe diuisit escas. Et ipe cõpunct⁹ corde:
vt etiã in illo ipi psequerent inopẽ: volẽtes mortifica-
re cõpũctũ corde. Hoc quippe oderãt i paulo aplo:
Gal.1. q2 cõpunct⁹ corde pdicabat quẽ fuerat ante psecut⁹.
Inopẽ quippe ⁊ mẽdicũ ⁊ cõpunctũ corde in mẽbris
suis: ⁊ ipe vt mortificaret psequens: audiuit de celo:
Act.9. Saule saule qd me psequeris: et fact⁹ cõpunct⁹ cor-
de: cepit talia pati qualia faciebat cõpunctis corde.
S Deinde sequit psalm⁹: Et dilexit maledictio-
nẽ: ⁊ veniet ei. Quãqꝫ ⁊ iudas maledictionẽ dilexe-
Joh.12. rit: ⁊ furãdo de loculis ⁊ dñm vendendo atqꝫ tradẽ-
do: tñ aptius pplus ille dilexit maledictionẽ qñ dixit:
Matth.26. Sanguis eius sup nos ⁊ sup filios nostros. Et no-
luit bñdictionẽ: ⁊ elongabit ab eo. Et iudas
qdẽ q2 christũ noluit i quo ẽ eterna bñdictio: s apti⁹
noluit bñdictionẽ pplus iudeoꝝ: cui dixit ille illumi-
Joh.9. nat⁹ a dño: Nũquid ⁊ vos vultis discipuli ei⁹ fieri:
Et noluit bñdictionẽ: ⁊ p maledicto habuit ⁊ respõ-
Ibidem. dit: Tu sis discipul⁹ ei⁹. Et longe facta est ab eo bñ-
dictio: q2 transitũ fecit ad gentes. Et induit ma-
ledictionẽ sicut vestimentũ: Siue iudas: siue
ille pplus. Et intrauit sicut aqua in interiora
eius. Ergo ⁊ foris ⁊ intus. Foris sicut vestimentũ:
Matth.10. intus sicut aqua: qm in eius incidit iudiciũ qui põt ⁊
corpus ⁊ animã occidere in gehennã: Corpus foris:
animã intus. Et sicut oleũ in ossib⁹ eius. Ostẽ-
dit eũ cũ delectatiõe male facere: ⁊ cõparare sibi male-
dictionẽ: hoc ẽ penã eternã: q2 bñdictio vita etna ẽ.
Modo quippe malefacta delectant: sicut aqua in in-
teriora eius: ⁊ sicut oleũ in ossib⁹ eius. Sed ideo ma-
ledictio vocat: q2 talibus deus tormẽta pdixit. Tã-
qꝫ in ossib⁹ autẽ oleũ est maledictio: cũ homies inde
fortes se putant. quia licet eis mala tanqꝫ impune cõ-
mittere. Fiat ei sicut vestimentũ quo operit.
Cum supius iam dixerit de vestimento: quid est qd
repetit: An q2 dixerat induit maledictionẽ sicut ve-
stimentũ: differt ab eo vestimẽto quod nõ induit sed
operit: Induit enim quisqꝫ tunica: operit pallio. Et
quid est hoc: nisi etiã in cõspectu hoim de iniquitate
gloriari: Et sicut zona qua semp pcin-
git. Maxime homies ideo pcingunt: vt ad operã-
dũ sint aptiores: ne vestis sinibus ppediant. Ergo
maledictiõe se pcingit: qui malũ non repentinũ: sed

dispositum aggredit: et ita discat malũ facere vt semp
paratus sit. Vñ et hic ait: Et sicut zona qua semp pcin
T gitur. Hoc opus eorũ q̃ detrahũt mihi apud
dominũ. Nõ dixit merces eorũ: sed opus eorum.
Manifestũ est enĩ q̃ indumento et operiorio et aqua et
oleo et zona: ipsa opa describebat: quib⁹ eterna male
dictio compat. Non ẽ est vn⁹ iudas: sed multi: de q̃
bus dicit: Hoc opus eorũ qui detrahunt mihi apud
dñm: Quãq̃ et pluralis numer⁹ poni potuit ꝑ nume
ro singulari: sicut herode mortuo dictũ est ab ange
Math. 2. lo: Mortui sunt qui querebãt animã pueri. Sed qui
magis detrahũt christo apud dñm: nisi illi q̃ in ipsis
verbis dñi detrahũt: dicẽtes non esse ipsum quẽ lex
dñi et ꝓphete ꝓnunciauerũt: Et qui loquũtur
inquit mala aduersus animã meã: Negando
Joh. 10. eũ cũ voluisset potuisse resurgere: cũ dicat. Potesta
tẽ habeo ponẽdi animã meã: et potestatẽ habeo iterũ
sumẽdi eam. Et tu dñe dñe fac mecũ. Quidã
subaudiendã putauerũt misericordiã: quidam Vo et
addiderũt. Sed emẽdatiores codices sic habẽt: Et
tu dñe dñe fac mecũ Propter nomẽ tuũ. Unde
sensus altior nõ est ꝑtermittẽdus: ita dixisse filiũ pa
tri: fac mecũ: q2 eadẽ sunt opa patris et filij: Ubi etiã
V misericordiã intelligam⁹. Sequit enĩ: Quia sua
uis est misericordia tua. Et ipsam q2 nõ dixit:
fac in me: vel fac sup me: vel aliqd hmõi: sed ait: fac
mecũ: bene intelligim⁹ et patrẽ et filiũ simul facere mi
Roma. 9. sericordiã in vasa misericordie. Põt hoc etiã sic intel
ligi: fac mecũ: id est adiuua me. Qñ in quotidiana lo
quẽdi cõsuetudine habem⁹: cũ de aliqua re q̃ ꝓ par
tib⁹ nr̃is est: dicim⁹: nobiscũ facit. Pater quippe ad
iuuat filiũ inquãtũ de⁹ hoiem: ꝓpter formã serui: cui
homĩ deus: et cui in forma serui etiã dñs est pr̃. Nam
in forma dei filius adiutorio nõ indiget: Equalit enĩ
cũ patre omnipotẽs est: ex quo et ipse adiutor est ho
Joh. 5. minis. Sicut enĩ pater suscitat mortuos et viuificat:
sic et fili⁹ quos vult viuificat: Nec aliud pater: aliud
filius: aut aliter pater: aut aliter fili⁹: q2 et eadẽ facit:
Eccl. 2. et similit facit. Vñ inquãtũ homo est filius dei: deus
suscitauit illũ a mortuis hoc est pater cui dicit i psal
Ps. 40. mo: Suscita me et reddã illis: Inquãtũ aũt de⁹ est:
Joh. 2. etiã ipse se suscitauit: Propter qđ dic. Soluite tẽplũ
hoc: et ĩ triduo suscitabo illud. Qđ etiã hic significa
Joh. 5. tur. si qs diligẽter intẽdat. Scrutari enĩ iussit scriptu
ras q̃ testimoniũ ꝑhibẽt de illo: nõ in supficie ptrãsi
ri. Non enĩ tñmodo ait: Tu dñe dñe fac mecũ: sed
ait: et tu. Quid est et tu: nisi q2 ego et tu? Qđ autẽ nõ
semel dñe sed repetẽs ait: dñe dñe: habet in hoc orã
Ps. 21. tis affectũ: sicut est: deus de⁹ me⁹. Qđ vero cũ dixis
set: fac mecũ: addidit ꝓpter nomẽ tuũ: gratiã cõmen
dauit. Nullis enĩ operũ meritis ꝑcedẽtibus in tan
tã celsitudinẽ subuecta est hũana natura: vt totũ si
Joh. 1. mul verbũ et caro: hoc est deus et homo: vnigenitus
fili⁹ dei diceret. Hoc aũt factũ est vt ab illo q̃ creaue
rat ꝑ id qđ nõ pierat id qđ pierat ꝗreret: Unde et hic
X sequit: q2 suauis est misericordia tua: Libera me
q2 egen⁹ et paup ego sum. Egestas et paupertas:
humanitas est ex qua cruciat⁹ est. Et cor meũ cõ
turbatũ est intra me. Hoc ad illud refert qđ ait
Math. 26. appropinquãte passiõe: Tristis est aĩa mea vsq̃ ad mor
tẽ. Sicut vmbra cũ declinat ablat sũ. Hoc
ipsã mortẽ significauit. Sicut enĩ ex vmbra declinã
te fit nox: sic ex mortali carne fit mors. Et excussus
sum sicut locuste. Hoc iã in mẽbris eius: hoc est fi
delib⁹ eius cõuenien⁹ intelligi existimo. Qđ vt ali
quãto apertius poneret: maluit dicere: sicut locuste q̃
sicut locusta: Quia et numero singulari posset acci
pi etiã multi: sic illud est: Dixit et venit locusta: Sed Ps. 104.
esset obscuri⁹. Excussi sũt ẽ: id est fugati a ꝑsecuto
bus fideles ei⁹. Quorũ vel multitudinẽ significari vo
luit noie locustarũ: vel qđ transilierũt de loco in locũ.
Genua mea infirmata sunt a ieiunio. Legi
mus dñm christũ q̃draginta dierũ habuisse ieiuniũ. Math. 4.
Sed tantũ ne valuit ĩ eo illa inedia: vt genua ei⁹ infir
marent? Et hoc in mẽbris eius: hoc est ĩ sanctis ei⁹:
apti⁹ intelligit. Et caro mea imutata ẽ ꝓpter
Y oleũ: Propt gratiã spũalẽ. Vñ et christ⁹ appellat a
chrismate: Chrisma aũt vnctio ẽ. Caro aũt ꝓpt oleũ
nõ in deteri⁹ sed in meli⁹ imutata est: hoc est a mort
cõtumelia in gloriã imortalitatis exurgẽs. Cũ itaq̃
dixisset: Genua mea infirmata sunt a ieiunio: vbi si
gnificatũ esse arbitror eos q̃ in mẽbris eius fortes vi
debant: tanq̃ ꝑsentia panis q̃ sustẽtabãt abstracta:
in ei⁹ passione defecisse vsq̃ ad negationẽ q̃ apparuit Math. 26.
in petro: tanq̃ ad eos cõfirmãdos: ne succũbẽdo pe
nitus caderẽt: Et caro mea inquit imutata est ꝓpter
oleũ: vt eos a mea morte deficiẽtes mea resurrectiõe
firmarẽ: et misso spũsancto vngerẽ: qui nõ ad eos ve
nisset nisi ego abijssem. Hoc enĩ dixerat: Nõ põt ille Joh. 16.
venire nisi ego abiero: Et euãgelista dic: Nõdũ erat Joh. 7.
spũs dat⁹: q2 iesus nõdũ fuerat glorificat⁹: Nõdum
erat imutata caro eius. Siue aũt ꝑ aquã ꝓpter ablu
tionẽ vel irrigationẽ: siue ꝑ oleũ ꝓpter exultationẽ et
inflãmationẽ charitatis significet spũssanctus: non
ideo est a seipso diuersus: q2 signa diuersa sunt. Mul
tũ enĩ diuersa sunt etiã leo et agnus. et tñ vtroq̃ signi Apoc. 5.
ficat⁹ est christ⁹. Leo ꝓpter aliud: Agn⁹ ꝓpter aliud:
Nõ tñ ali⁹: Quia nec fortis ẽ agn⁹: nec innocẽs leo:
Christ⁹ aũt et innocẽs ẽ vt agn⁹: et fortis vt leo. Dixit Esa. 61.
enĩ apud esaiã ipse iesus christ⁹: Spũs dñi sup me: Luc. 4.
eo q̃ vnxit me. Et ego fact⁹ sum opprobriũ
illis: Per mortẽ crucis. Christus enĩ nos redemit Gal. 3.
de maledicto legis: factus ꝓ nobis maledictũ. Vi
derunt me et mouerũt capita sua: Quia vide
runt pepẽdisse: et nõ viderũt resurrexisse. Viderũt q̃
genua ei⁹ sunt infirmata: nõ viderũt qñ est caro imu
tata. Adiuua me dñe de⁹ meus: saluũ me Z
fac ꝫm misericordiã tuã. Hoc ad totũ referri
potest: id est et ad caput et ad corpus. Ad caput ꝓpter
formã serui: ad corp⁹ ꝓpter ipos seruos. Potuit enĩ
et in eis dicere deo: Adiuua me et saluũ me fac: in qb⁹
saulo dixit: quid me ꝑsequeris? Qđ autẽ addidit ꝫm Act. 9.
misericordiã tuã. gratuita gratia cõmemorat. nõ ex
operũ debito. Et sciant q2 manus tua hec: et
tu dñe fecisti eam. De his dixit sciant: ꝓ quibus
ꝑsequẽtibus et orauit: Quia in eis in quib⁹ fact⁹ est op
probriũ mouẽtib⁹ in eius illusionẽ capita sua: erant
etiã hi q̃ in eũ postea crediderũt. Discãt aũt q̃ formã
hũani corporis deo tribuunt: quõ habeat deus manũ.
Si enĩ qđ facit: manu facit: nũquid et ipsã manũ sua
manu fecit? Quõ ergo hic dictũ est: Et sciãt q2 man⁹
tua hec: et tu dñe fecisti eam: Intelligam⁹ itaq̃ ma
nũ dei esse christũ: Vñ alibi dicit: Et brachiũ dñi cui Esa. 53.
reuelatũ est. Hec manus et erat et fecit eam: q2 in prin
cipio erat verbũ: et verbũ caro factũ est. Et erat hoc Joh. 1.
tempore ꝫm diuinitatẽ: et fact⁹ est ei ex semine dauid Roma. 1.

in carne. Maledicent illi et tu benedices. Uana est ergo et falsa maledictio filiorum hominum diligentium vanitatem: et querentium mendacium. Deus autem cum benedicit: facit quod dicit. Qui insurgunt in me confundantur. Ut enim insurgant aliquid se adversus me
Ps.107. proficere arbitrantur: Sed cum exaltatus fuero super celos: et esse ceperit super omnem terram gloria mea: confundentur. Servus autem tuus letabitur: Sive in dextera patris: sive in membris suis letantibus: et inter temptationes in spe: et post temptationes in eternum. Induantur qui detrahunt mihi pudore: Id est pudeat eos detraxisse mihi. Sed hoc potest et in bono accipi: dum corriguntur. Et operiantur sicut diploide confusione sua. Diplois duplex pallium est. Illi quidam etiam sic interpretati sunt istum versum: Et operiantur sicut pallio duplex confusione sua. Intelligitur autem confundantur et intus et foris: id est et coram deo et coram hominibus. Confitebor domino nimis in ore meo. Nimis dici solet in consuetudine sermonis latini: quod plus est quam debet. Cui contrarium est parum: quod minus est quam debet. Sed nimis: grece ἄγαν dicitur. Iste autem versus non habet ἄγαν: sed habet σφόδρα: Quod quidam nostri sic interpretati sunt: ut pro eo ponerent aliqui nimis: aliqui valde. Sed si nimis pro eo quod est valde intelligitur: potest et in laude poni. Ubi et ista confessio laudem significat. Ita enim sequitur: Et in medio multorum laudabo eum.
Ps.21. Dicit enim et in alio psalmo: In medio ecclesie cantabo te. Sed cum ipsa cantat ecclesia que corpus est christi: quomodo in medio ecclesie cantat ecclesia: ita et hic multi cum sint membra christi: sicut ipsi laudant: ille laudat: qui est in medio eius: Quomodo in medio multorum laudat qui ipsis multis laudantibus dicitur ipse laudare? An ideo
Math.28. laudat in medio multorum: quia cum ecclesia sua est hic usque in consummationem seculi: ut quod ait: in medio multorum: hoc accipiamus quod ab eisdem multis honoratur. In medio quippe esse dicitur: cui honor precipuus exhibetur. Sic autem cor est tanquam hominis medium: nihil melius intelli-
Eph.3. gitur dictum quam in cordibus multorum laudabo eum. Habitat enim christus per fidem in cordibus nostris: et ideo ait: in ore meo: id est in ore corporis mei: quod est ecclesia. Corde
Roma 10. enim creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem.
Luc.22. Qui astitit a dextris pauperis. De iuda dictum erat: Et diabolus stet a dextris eius: quia suas divitias augere voluit christo vendito. Hic autem dominus astitit a dextris pauperis: ut divitie pauperis sint ipse dominus. Astitit quippe a dextris pauperis: non ut ei multiplicaret annos vite quandoque finiende: neque ut eius augeret pecuniam: aut eum faceret corporis viribus fortem: vel ad tempus incolumem: Sed ut salvam faceret: inquit: a persequentibus animam meam. Salva fit autem a persequentibus anima: si non eis consentiatur ad malum. Non eis autem consentitur cum assistit dominus a dextris pauperis: ne ipsa paupertate: id est infirmitate succumbat. Hoc adiutorium prestitum est corpori christi in sanctis martyribus omnibus.

Explicit Tractatus de psalmo CVIII.

Incipit Tractatus de psalmo CIX.

Prefatio.

Tantum dominus donat: qui nos ministros constituit verbi et sacramenti sui servire vobis: in adipe misericordie sue: suscipimus psalmum istum quem modo cantavimus: brevem numero verborum: sed magnum pondere sententiarum: adiuvante illo qui vos fecit intentos: ut et nos faciat idoneos sic ut possimus considerare atque tractare. Vivat anima vestra: et vigilet in deum. Tempus enim constituit deus promissis suis: et tempus eis que promisit implendis. Promissionum tempus erat tempore prophetarum usque ad Iohannem baptistam: Ab illo autem et deinceps usque ad finem: tempus est implendi ea que promissa sunt. Fidelis deus qui se nostrum debitorem fecit: non aliquid a nobis accipiendo: sed tanta nobis promittendo. Parum erat promissio: etiam scripto se tenere voluit: veluti faciens nobiscum chirographum promissorum suorum: ut cum ea que promisit solvere inciperet: in scriptura promissorum consideraremus ordinem solvendorum. Tempus itaque prophetie predictio erat ut sepe iam diximus promissionum. Promisit salutem eternam et beatam vitam cum angelis sine fine: et hereditatem immarcessibilem: gloriam sempiternam: dulcedinem vultus sui: domum sanctificationis sue in celis: et resurrectionem a mortuis: nullum deinceps moriendi metum. Hoc est promissum eius tanquam finale: quo decurrit nostra omnis intentio: quo cum pervenerimus nihil amplius requiramus: nihil amplius exigamus. Sed ad illud quod erit in fine quo ordine veniatur: neque hoc tacuit promittendo et prenunciando. Promisit enim hominibus divinitatem: mortalibus immortalitatem: peccatoribus iustificationem: abiectis glorificationem. Quicquid promisit: indignis promisit: ut non quasi operibus merces promitteretur: sed gratia a nomine suo gratis daretur: quia et hoc ipsum quod iuste vivit in quantum homo potest iuste vivere: non meriti humani sed beneficii est divini. Nemo enim iuste vivit nisi iustificatus: id est iustus effectus. Ab illo autem fit homo iustus qui nunquam potest esse iniustus. Sicut enim lucerna non a seipsa accenditur: ita nec anima humana sibi prestat lucem sed clamat ad deum: Tu illumi- Ps.17
nabis lucernam meam domine. Cum ergo peccatoribus promissum sit regnum celorum: non in peccato permanentibus: sed a peccato liberatis et iusticie servientibus: quod ipsum ut possint: ipsius gratia ut diximus adiuvantur: et ab eo qui semper est iustus iustificantur: incredibile videbatur tantam deum curam gerere pro hominibus: hodieque qui de gratia divina desperant: atque a pessimis moribus nolunt se convertere ad deum ut ab illo iustificentur: et per eius indulgentiam deletis omnibus peccatis suis incipiant in illo vivere iuste qui nunquam vixit iniuste: Hanc habent perniciem cogitationis sue in seipsos: ut dicant deum res humanas non curare: nec inde posse cogitare mundi huius artificem atque rectorem: quemadmodum quisque mortalis in terra vivat: et ita nec computari se homo putat a deo: qui factus est a deo. Talem hominem si alloqui possimus: si admittat nos prius ad aures suas: deinde ad cor suum: si non repellat resistendo querentem se: et patiatur perditus inveniri se: possumus ei dicere: O homo: quomodo te deus factum non computavit: qui ut fieres ante curavit? Cum te in ordine rerum conditarum numerari non putas: noli credere seductori: ca- Math.10.
pilli tui numerati sunt a conditore. Hoc denique et dominus in evangelio discipulis suis ait: ne mortem timerent: ne aliquid suum in morte periturum putarent. Illi in morte de animabus suis pertimescebant: ille ipsis securitatem iam de capillis dabat. Ita ne christo anima perit cuius capillus non perit? Verumtamen fratres quia incredibile videbatur hominibus quod promittebat deus ex hac mortalitate: corruptione: abiectione: infirmitate: pulvere et cinere futuros homines equales angelis dei: non solum scripturam cum hominibus fecit ut crederent: sed etiam fidei sue posuit mediatorem: non quemlibet principem aut quemlibet angelum vel archangelum: sed unicum filium suum: ut qua via nos perdu-

cturus esset ad illũ finẽ quẽ ꝓmisit: ꝑ eum ipm filiũ
suũ ⁊ oñderet ⁊ ꝑberet. Parũ em̃ erat deo vt filiũ suũ
faceret demõstratorẽ vie: cũ ipsum viã fecit: vt ꝑ illũ
ires regentẽ te ambulantẽ ꝑ se. Promisit ergo quia
venturi essem⁹ ad eũ: id est ad illã ineffabilẽ imorta-
E litatẽ: et cum angelis eius equalitatẽ. Quã longe era-
mus: q̃ ille sursum: q̃ nos deorsum: q̃ ille in summo:
q̃ nos in imo desperati iacebam⁹: Sine expectatiõe
salutis egrotabamus: Missus est medicus: quẽ non
j. Cori. 2. cognouit egrotus. Si em̃ cognouissent: nunq̃ dñm
glorie crucifixissent. Sed hoc quoq̃ valuit ad egro-
ti medicamentũ: ꝙ medicum occidit egrotus. Venit
vt visitaret: occisus est vt sanaret. Insinuauit se cre-
dentib⁹ deũ ⁊ hominẽ: Deũ ꝑ quẽ facti sum⁹: homi
nẽ ꝑ quẽ recreati sumus. Aliud in illo apparebat: aliud
latebat. Et qḋ latebat multo erat ꝑstantius q̃ id qḋ
apparebat: sed qḋ erat ꝑstantius videri nõ poterat.
Curabat̃ eger per id qḋ videri poterat: vt postea ca-
pax fieret visiõis eius: que latẽdo differebat̃: nõ ne-
gando auferebat̃. Unicus itaq̃ filius dei venturus
ad homĩes assumpturus hominẽ: ⁊ ꝑ id qḋ sumpsit
futurus homo: moritur⁹: resurrectur⁹: ascensurus in
celũ: sessurus ad dexterã patris: et impletur⁹ in gen-
tibus que ꝓmisit: ⁊ post impletionẽ ꝓmissorũ suoꝝ
in gentibus etiã hoc impletur⁹ vt veniat: et qḋ ꝑro-
Roma. 9. gauit exigat: discernat vasa ire a vasis misericordie:
reddat impijs qḋ minatus est: iustis qḋ pollicit⁹ est:
Hoc ĝ totũ ꝓphetandũ fuit: ꝑnunciandũ fuit: ventu-
rũ cõmendandũ fuit: vt nõ subito veniẽs horreret̃:
sed creditũ expectaret̃. Ex his ꝓmissiõibus est psal-
mus iste: dñm ⁊ saluatorẽ nostrũ iesum christũ certe
apteq̃ ꝓphetans: vt oĩno dubitare nõ possim⁹ chri-
stũ annũciari psalmo hoc. Quãdoquidem christiani
sumus: ⁊ euãgelio iam credimus: absit vt negemus.
Nam cũ ipse dñs noster ⁊ saluator iesus christus q̃-
reret a iudeis: cui⁹ filiũ dicerẽt esse christũ: ⁊ respon-
dissent David: ille cõtinuo retulit respõdẽtib⁹ et ait:
Matth. 22. Quõ ergo dauid in spiritu dicit eum dñm: dicens:
Dixit dñs dño meo sede ad dexterã meã: donec po-
nã inimicos tuos sub pedibus tuis: Si ergo in spũ
inquit vocat eũ dominũ: quõ filius eius est: Ab hoc
ergo versu psalmus iste incipit.

Expositio psalmi.

D Matth. 22. Heb. 10. j. Corī. 15. D Ixit dominus dño meo: sede a dex-
tris meis: Donec ponã inimicos tu-
os scabellũ pedum tuorũ. Hanc ergo
questionẽ iudeis ꝓpositã a dño: in ipso ingressu psal-
mi ꝯtractare debemus. Si em̃ qḋ responderũt iudei
exigat̃ a nobis vtrũ cõfiteamur et nos abnegemus:
absit vt negemus. Si dicat̃ nobis christus filius est
dauid: an nõ est: Si dixerim⁹ nõ: cõtradicim⁹ euan-
gelio. Nãq̃ mattheo scribẽte: sic incipit euangeliũ:
Math. 1. Liber generatiõis iesu christi filij dauid. Euãgelista
dicit librũ se scribere generatiõis iesu christi: filij da-
Math. 22. uid. Recte ergo iudei interrogati a christo: cui⁹ esse
filiũ crederẽt christũ: Respõderũt: Dauid. Respon
sioni eoꝝ cõgruit euãgeliũ. Habet hoc nõ solũ suspi
cio iudeorũ: sed ⁊ fides christianorũ. Adhuc alia fir-
Rom. 1. mamẽta cõspicio. Dicit aplus: Qui fact⁹ est ei ex se-
2. Timoth. 2. mine dauid ſm carnẽ. Dicit etiã ad timotheũ: Me-
mor esto christum iesum resurrexisse a mortuis ex se-
mine dauid ſm euangeliũ meũ. Et de ipso euãgelio
quid dicit: In quo laboro vsq̃ ad vincula tanq̃ ma- 2. Timo. 2.
le faciens: sed sermo dei nõ est alligatus. Laborabat
ergo vsq̃ ad vincula apostol⁹ pro euangelio suo: id
est pro dispensatiõe euangelica quã populis predi-
cabat: quã populis impendebat: ille qui mane rapu-
erat ſ tũc iã escas ad vesperũ diuidebat. Laborabat
ĝ vsq̃ ad vincula aplus ꝓ euãgelio: quo euãgelio ꝑ-
dicabat christũ iesum resurrexisse a mortuis ex semi-
ne dauid. Pro hoc euangelio apostol⁹ laborabat: et
tamẽ de hoc christus interrogabat: ⁊ respondẽtibus
iudeis qḋ ꝑdicabat apostol⁹: retulit vocem cõtradi-
ctionis ⁊ ait: Quomõ ergo dauid in spiritu vocat eũ Matth. 22.
dominũ: Et interposuit testimoniũ de hoc psalmo:
Dixit domin⁹ dño meo. Si ergo in spiritu vocat eũ
dominũ: quomõ filius eius est: Iudei sub hac inter-
rogatione tacuerũt: quid responderẽt deinceps non
inuenerũt: nec eum tamẽ dominũ quesierũt: quia et
ipsum esse illum filium dauid non agnouerũt. Nos
autẽ fratres credamus ⁊ dicamus: Corde em̃ credit̃ Roma. 10.
ad iusticiã: ore autẽ cõfessio fit ad salutem. Credam⁹
inq̃ ⁊ dicamus ⁊ filiũ dauid ⁊ dominũ dauid. Non
erubescamus de filio dauid: ne iratum inueniamus E
dominũ dauid. Hoc em̃ nomine illũ rectissime trã-
seuntẽ appellantes ceci: illuminari meruerũt. Transi-
bat em̃ iesus: Et illi audito sonitu trãseũtis turbe: au-
re iã illũ cognoscẽtes qḋ nõdum poterãt oculis: ac-
clamauerũt voce magna ⁊ dixerũt: Miserere nostri Matth. 20.
fili dauid. Turbe autẽ illos increpabant vt tacerent:
Et illi nihilomin⁹ lucis desiderio turbarũ ꝯdictionẽ
vincentes: in clamãdo ꝑseuerauerũt: trãseuntẽ tenu-
erunt: ⁊ a tangẽte illuminari meruerũt. Dicebãt em̃
trãseunti: Miserere nr̃i fili dauid. Stetit ille: Et vi- Matth. 20.
cto ab eis clamore cõtradicentiũ: quid inquit vultis
vt faciã vobis: Et illi: Domine vt videamus. Teti-
git ⁊ aperuit oculos eorũ: Viderũt ꝑsentẽ: quẽ sen-
serant transeuntẽ. Aliquid ergo transitoriũ domin⁹
fecit: Est aũt aliud qḋ stat. Aliud est inq̃ transitoriũ
domini: aliud stabile domini. Transitoriũ dñi: virgi
nis partus: verbi incarnatio: etatũ gradatio: mira-
culorum exhibitio: passionũ ꝑpessio: mors: resurre-
ctio: ascensio in celũ: Hoc totũ trãsitoriũ fuit. Num
em̃ adhuc christus nascit̃: aut adhuc morit̃: aut ad-
huc resurget: aut adhuc ascẽdet in celũ: Nõne vide-
tis ista facta ꝑ tempora: cucurrisse ꝑ tẽpora: exhibu-
isse viatorib⁹ quiddã trãsitoriũ ne in via remanerẽt:
sed ad patriã ꝑuenirẽt: Deniq̃ ⁊ illi ceci ad viã sede-
bant: ibi trãseuntẽ senserũt: ⁊ clamãdo tenuerũt. In
via ĝ seculi hui⁹ hoc transitoriũ sui domin⁹ operatus
est: et hoc transitoriũ ꝑtinet ad filiũ dauid: Ideo illi
domino transeunti clamauerũt: Miserere nostri fili
dauid. Tanq̃ dicerẽt: Filiũ dauid trãseuntẽ cogno-
scim⁹: filiũ dauid in trãsitu factũ discim⁹. Agnoscam⁹
ergo ⁊ nos: ⁊ filium dauid cõfiteamur: vt illuminari
mereamur. Sentiam⁹ em̃ trãseuntẽ filiũ dauid, et illu-
minamur a dño dauid. Ecce ĝ quia magister noster F
interrogauit iudeos: ⁊ ideo nõ responderũt: qr disci-
puli esse noluerũt. Ecce si nos īterrogaret qd respõ-
derem⁹: Defecerũt in hac interrogatiõe iudei: ꝑficiãt
christiani: Nõ ꝯturbẽt̃ ſ erudiant̃. Nõ em̃ dñs inter-
rogat discere volẽs: ſ tanq̃ doctor interrogat. Dice-
rent miseri iudei: tu dic nobis: Maluerũt insulta ta-
citurnitate dirũpi: q̃ humili cõfessiõe edoceri. Dicat ĝ
nobis magister nr̃: ⁊ videam⁹ qd interrogatũ rñdeam⁹.

Math. 22. Quid vobis videt de christo: Cui⁹ ē fili⁹: Rñdeam⁹
dño qd̄ iudei: sed nō remaneam⁹ vbi iudei. Reco-
Math. 1. lamus euangeliū qd̄ credim⁹: Liber generatiōis ie-
su christi filij dauid. Nō quia interrogamur excidat
nobis christum esse filiū dauid: qd̄ memorie cōmen
2. Timo. 2. dat Apl's. Ea christiane memor esto iesum christū
resurrexisse a mortuis ex semine dauid. Ergo inter-
Math. 22. rogemur et respondeamus. Quid vobis videt de
christo: Cuius filius est: Dicant ora cōcordia chri-
stiana: dauid. Referat et doctor: et reuocet nobis.
Quō ergo dauid in spiritu dicit eū dñm: Dixit dñs
dño meo: sede a dextris meis: donec ponam inimi-
cos tuos sub pedib⁹ tuis: Quō nos diceremus: nisi
a te disceremus: Nūc ergo qz didicimus dicimus:
Joh. 1. In principio erat verbū: et verbū erat apud deū:
et deus erat verbū: Oīa p te facta sunt. Ecce dñs da
uid. Sz nos ꝓpter infirmitatē nostrā: qz caro despe-
Ibidem rata iacebam⁹: verbū caro factus es: vt habitares
Phi. 2. in nobis. Ecce fili⁹ dauid. Certe tu in forma dei cum
esses: nō rapinā arbitratus es esse equalis deo: ideo
dñs dauid: Sz temetipm exinanisti formā serui ac-
Math. 22. cipiens: inde filius dauid. Denique et in ipsa interro-
Luc. 20. gatione tua dicēs: quō filius eius est: nō te filiū ei⁹
negasti: sed modū i quo id fieret inquisisti. Dicit eū
inquis dauid dñm: quō filius eius est: Nō nego: s
dic quō: Illi ergo ex litteris q̄s legebāt et nō intel-
ligebant: si in ista interrogatiōe recolerēt modū: nō-
Esa. 7. ne responderēt quō interrogas: Ecce virgo accipiet
Math. 1. in vtero et pariet filiū: et vocabūt nomen eius ema-
nuel: qd̄ est interpretatū nobiscū deus. Accipiet vir-
go in vtero: virgo et semine dauid pariet filiū: vt sis
Luce. 2. filius dauid. Erant enī ioseph et maria de domo et
patria dauid. Peperit ergo virgo illa: vt esset filius
dauid: Sz ille quē peperit: vocabūt nomen ei⁹ ema
G nuel: nobiscū deus. Ecce habes et dñm dauid. Ali-
quid nobis fortassis ex hac re: quō christus et filius
sit dauid: et dñs sit dauid: etiā psalmus iste intima-
bit. Audiamus ergo et ptractem⁹ eū: Pulsem⁹ pie-
tate: et extorqueam⁹ charitate. Dauid ergo ipse di-
cit: Neqz enī dño cōtradicere licet: Dauid inquit in
spiritu vocat eum dñm. Ille ergo dauid de christo
quid dicit: **Nam ipsi dauid psalmus.** Et iste
est totus titul⁹: simplex sine figura q̄stionis: sine vl-
lo modo difficultatis. Quid ergo dicit dauid: Dixit
dñs dño meo: sede a dextris meis: donec ponā ini-
micos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Quid est scabellū
pedū tuoꝝ: Qd̄ est sub pedibus tuis. Scabellū enī
pedū sub pedibus est. Dixit inqt dñs dño meo. Au
diuit hoc dauid: audiuit in spiritu: vbi nos qñ audi-
uit nō audiuimus: sed loquēti qd̄ audiuit: et scribēti
credidimus. Audiuit ergo prorsus: audiuit in quo-
dam secretario veritatis: in q̄dā mysterioꝝ sanctua-
rio: vbi ꝓphete in occulto audiuerūt: qd̄ i apto p̄di-
cauerūt. Ibi audiuit dauid q̄d cū fiducia magna di
cit: Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis: donec
ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Nouimus
Mar. 16. christū sedere ad dexterā patris post resurrectionē a
Act. 1. mortuis: et in celis ascensionē. Factū est iam: nec vi
dimus: sed credim⁹: in libris legimus: p̄dicatū audi-
uimus: fide retinemus. Vñ et eo ipso qd̄ erat fili⁹ da
uid: christus factus est dñs dauid. Illud enī qd̄ na-
tum est ex semine dauid: ita honoratū ē vt esset et do
minus dauid. Ita admiraris hoc q̄si et i reb⁹ huma-
nis ista nō fiant. Si enim cōtingat filiū cuiusqz regē
fieri patre priuato: nōne erit dñs patris: Admirabi
lius est qd̄ pōt cōtingere: vt nō solū rex fact⁹ priuati
filius: dñs sit patris sui: sed et episcopus fact⁹ laici fi
lius: sit pater patris sui. Ergo et eo ipso q carnē acce
pit christus: q in carne mortuus est: q in eadem car-
ne resurrexit. q in eadē carne ascēdit in celū et sedet
ad dexterā pr̄is: et in eadē ipa carne sic honorata: sic
clarificata: sic i celestē habitū cōmutata: et fili⁹ ē da-
uid: et dñs ē dauid. Scdm hāc enī dispēsatione trā-
sit⁹ christi: et ī illud ab Apl'o dicit: Propter qd̄ illū Phi. 2.
exaltauit a mortuis: et donauit illi nomē qd̄ est sup
omne nomē: vt in noie iesu omne genu flectat: cele-
stium: terrestriū et infernoꝝ. Donauit inqt ei nomē
qd̄ est super omne nomē: Christo s̄m hominē mor
tuo: christo s̄m carnē resurgenti: ascendenti: dona-
uit nomē qd̄ est sup omne nomē: vt in nomine iesu
omne genu flectat: celestiū: terrestriū et infernorū.
Ubi erit dauid: vt nō ei sit dñs: In celo sit: in terra
sit: in inferno sit: dñs eius erit: q̄ est dñs celestiū: ter
restrium et infernoꝝ. Gaudeat ergo nobiscū et dauid
filij sui natiuitate honoratus: dominatu liberatus:
et gaudens dicat: vt a gaudentib⁹ audiat: Dixit do
minus dño meo: sede a dextris meis: donec ponam
inimicos tuos: scabellū pedū tuoꝝ. Sede: nō solum H
in alto sed et in occulto: excellēs vt domineris: latēs
vt credaris. Que enī esset merces fidei: nisi lateret
qd̄ credim⁹: Merces aūt fidei est videre qd̄ credi-
dim⁹ anteqz viderem⁹. Sicut aūt scriptura ꝓsonat:
Justus ex fide viuit. Non ergo esset iusticia fidei: si Roma. 1.
nō esset absconditū qd̄ p̄dicatum crederemus: et cre
dendo ad videndū perueniremus. Quā enī multa mul- Ps. 30.
titudo dulcedinis tue domine: quam abscondisti ti-
mentibus te. Ergo abscondisti: et remanserūt: Ab-
sit. Perfecisti autem sperantibus in te. Mirabile er
go mysterium christi sedentis in dextera dei. Occul
tatum est vt crederetur: subtractum est vt speraret:
Spe enim salui facti sumus. Spes autem que vide- Roma. 8.
tur: non est spes. Quod enim videt quis: quid spe-
rat: Apostoli verba sunt: Recognoscitis quidē: sed
propter rudes cōmendo. Quid ergo ait Apostol⁹:
Spe inquit salui facti sumus. Spes autem que vi-
detur nō est spes. Quod enim videt quis: quid spe-
rat: Si autem quod nō videmus: speramus: per pa
tientiam expectamus. Quia ergo que videtur non
est spes: abscondisti dulcedinē timentibus te. Quia Ibidem
quod nō videmus speramus: et per patientiā expe-
ctamus: perfecisti sperantibus in te. Denique charis- I
simi intente accipite quod dicturus sum: Quoniam
iusticia nostra ex fide est: et fide mundantur corda
nostra: vt quod credidim⁹ videre possimus. Utrū-
qz enim positum est: et beati mundicordes: quoniā Math. 5.
ipsi deum videbunt: et fide mundans corda eorum. Act. 15.
Que ergo hec est iusticia fidei: Credere quod nō vi
des: et ipso merito fidei ad visionem suo tempore p-
uenire. Dominus in euangelio cum promitteret spi
ritumsanctum: hoc ait: Ipse arguet mundū de pec- Joh. 16.
cato: de iusticia: et de iudicio. De quo peccato: De q̄
iusticia: De q̄ iudicio: Ipse sequit et exponit: et cōie
curas hoim nō admittit. De pctō quidē inqt: quia Ibidem
nō crediderūt in me. Quāta alia peccata iudeoꝝ: et
tamen quasi hoc vnū sit: ita dixit: De peccato qui-
dem qz nō crediderunt in me. Hoc est illud peccatū

Ioh.15. de quo alibi dicit: Si nõ venissem: peccatũ nõ ha-
berent. Quid est hoc: si nõ venissem peccatũ nõ ha-
berẽt? Ergo ad iustos venisti: et eos peccatores fe-
cisti? Sed exceptis aliis peccatis q̃ possent remitti
per fidẽ: hoc vnũ peccatũ notauit: qd̄ si nõ admitte-
retur: oĩa relaxarent. De peccato qdẽ ait: q2 nõ cre-
diderũt in me. Et alibi: Si nõ venissem: peccatum
nõ haberẽt. Eo eñ ipo quo venit ꝛ nõ crediderũt in
eum: inciderũt i peccatũ: Qd̄ si nõ inciderẽt: omnia
cętera peccata dimitti possent ꝑ indulgentiã gratię
impetratã ꝑ fidẽ. Ergo de peccato: q2 nõ crediderũt
Ioh.16. in me. De iusticia: q2 ad patrẽ vado: ꝛ iã nõ videbi-
tis me. Hęc ẽ iusticia: q2 ad patrẽ vadis: ꝛ iã nõ vide-
Romano.1. bũt te: hęc eteñ iusticia ex fide ẽ. Iust⁹ eñ ex fide vi-
uit. Et tũc ex fide viuit: si nõ videat qd̄ credit. Quia
ergo et ad iusticiã ꝑtinet ex fide viuere: et ex fide ne-
mo viuit: nisi nõ videndo qd̄ credidit: vt ipam iusti-
ciam faceret in hoĩbus: id est vt crederẽt qd̄ non vi-
derẽt. De iusticia inqt: q2 ad patrẽ vado: et iam non
videbitis me. Hęc inqt erit iusticia vestra: vt creda-
tis in eũ quẽ nõ videtis: et fide mundati eũ in quem
credidistis in die resurrectiõis postea videatis. Se-
det ergo ad dexterã dei christus: a dextris patris fi-
lius i occulto est: Credam⁹. Eteñ duas res hic di-
k cit: q2 et dixit de⁹: sede a dextris meis: et addidit: do-
nec ponã inimicos tuos scabellũ pedum tuoꝝ: hoc
est: sub pedibus tuis. Non vides christũ sedentẽ ad
dexterã patris: Nec hoc potes videre quõ ponant
inimici ei⁹ scabellũ pedũ eius. Cũ hoc implebit in
apto: crede illud esse in occulto. Qui inimici ponun-
tur scabellũ pedũ eius? Quibus inania meditanti-
Ps.2. bus dicit: Quare fremuerũt gentes: et populi me-
ditati sunt inania? Astiterũt reges terre ꝛ principes
cõuenerũt in vnũ: aduersus dñm et aduersus chri-
Ibidem stum eius. Et dixerũt: Dirumpamus vincula eoꝝ:
et ꝓijciamus a nobis iugum ipoꝝ: Non nobis do-
minent: nõ nos sibi subiugẽt. Qui habitat in cęlis ir-
ridebit eos. Inimic⁹ erat: erit sub pedib⁹ eius: aut
adoptatus: aut victus. Quere ergo quẽ locũ habe-
as sub pedib⁹ dñi dei tui. Nã necesse est vt habeas:
aut gratię aut pęnę. Sedet ergo ad dexterã dei: do-
nec ponant inimici eius sub pedibus eius. Hoc fit:
hoc agit: etsi paulatim peragit: indesinẽter agitur.
Fremuerũt eñ gentes: et populi meditati sunt ina-
nia: Astiterũt reges terre et principes cõuenerũt in
vnũ: aduersus dñm et aduersus christũ eius. Nun-
quid fremẽdo? Nunqd meditãdo inania? Nunqd
in vnũ aduersus christũ cõueniendo: efficiẽt: vt nõ
impleat: Dabo tibi gentes hereditatẽ tuã: ꝛ posses-
sionẽ tuã terminos terrę? Implebit oĩno: et in illis
frementib⁹: et illis inania meditantibus: Dabo tibi
gentes hereditatẽ tuã: et possessionẽ tuã terminos
terrę. Illi eñ inania meditant: Ut aũt impleat: da-
bo tibi gentes hereditatẽ tuã: et possessionẽ tuã ter-
minos terrę: nã nescio qs inanis locutus sit: sed do-
minus dixit ad me. Sic et in hoc psalmo possum⁹
dicere: Dixit: nõ quicũq2: nõ illi qui fremũt ꝛ medi-
tantur inania: sed dixit dñs dño meo: sede a dextris
meis: Donec ponã inimicos tuos: scabellũ pedum
tuoꝝ. Fremãt: meditent inania: perstrepãt: nunqd
nõ implebitur: Perijt memoria eorum cum strepi-
tu: Loquitur certe et alius psalmus: sed nõ ali⁹ spi-
Ps.9. ritus: Perijt memoria eorum cum strepitu: et dñs
in ęternũ permanet. Ille ergo qui memoria eorum
pereunte cum strepitu in ęternum permanet: ipse di-
xit dño meo: sede a dextris meis. Sedet eñ ad dex-
teram patris: donec ponat omnes inimicos ei⁹ sca-
bellum pedũ eius. Et quid sequit? Uirgam vir-
tutis tuę emittet dñs ex sion. Apparet satis: l
euidentissime apparet: nõ de illo regno christi ꝓphe-
tam loqui: quo regnat semꝑ apud patrẽ rerum do-
minum: quę per illũ creatę sunt. Quando enim non Ioh.1.
regnat in principio verbũ deus apud deum? Dicit
eñ: Regi aũt seculoꝝ immortali: inuisibili: incor- 1.Timo.1.
ruptibili: soli deo honor et gloria: in secula seculorum
amen. Regi seculoꝝ: honor et gloria: in secula secu-
loꝝ. Cui regi seculoꝝ? Immortali: inuisibili: incor-
ruptibili. In eo eñ qd̄ et christ⁹ est cũ pr̃e immorta-
lis: inuisibilis et incorruptibilis: q2 verbũ ei⁹ est. et 1.Cor.1.
virtus eius: et sapientia eius: et deus apud deum: ꝑ
quem facta sunt omnia: rex est seculoꝝ. Sed tamen
illud dispensatoriũ ꝛ transitoriũ: quo nos ꝑ medie-
tatẽ carnis suę vocauit in ęternitatẽ: regnũ eius in- Luce.1.
cipit a christianis: sed regni eius non erit finis. Po-
nunt ergo scabellũ pedũ ei⁹ inimici eius: sedẽtis ad
dexterã pr̃is: ponunt vt dictũ est: Id agit: id vsq2 i
finẽ oĩno peragit. Nemo dicat nõ posse impleri qd̄
cęptũ est. Quid finẽ cępti desperas? Omnipotens
cępit: oĩpotens se ꝓmisit impleturũ esse qd̄ cępit.
Unde aũt cępit? Uirgam virtutis tuę emittet dñs ex
sion. Quę sion? Ipa est hierusalẽ. Audi ipm dñm:
Oportebat christũ pati: et resurgere a mortuis ter- Luce.24.
tia die. Hinc sedet ad dexterã dei patris resurgendo
vbi fuit. Deinde illo sedẽte ad dexterã dei patris: qd
agit? Ut ponãt inimici ei⁹ scabellũ pedũ ei⁹? Quid
agit? Audi illũ docentẽ ꝛ exponentẽ. Et p̃dicabit i Ibidem
noĩe eius penitẽtia ꝛ remissio pctoꝝ ꝑ oẽs gẽtes in-
cipientib⁹ ab hierusalẽ: q2 virgã virtutis tuę emittet
dñs ex sion. Uirgã virtutis tuę: hoc est regnũ potẽ-
tię tuę: q2 reges eos in virga ferrea. Emittet dñs ex
sion: q2 incipiẽtib⁹ ab hierusalẽ. Cũ ẽ miserit et sion
virgã virtutis ei⁹: qd fiet? Et dñaberis i medio [illegible]
inimicoꝝ tuoꝝ. Prius dñare in medio inimico-
rũ tuoꝝ inter fremẽtes gẽtes. Nunqd eñ postea cũ
acceperint honorẽ suũ sancti: et suã damnationẽ im-
pij: in medio inimicoꝝ suorũ dñabit? Et qd mirum
si tũc dñabit secũ in ęternũ regnãtib⁹ sanctis: ꝛ ęter-
nis pęnis ardẽtib⁹ impijs? Quid mirũ si tũc? Nõ
in medio inimicoꝝ tuoꝝ: Nũc i isto trãsitu seculoꝝ:
in ista ꝓpagatiõe ꝛ successiõe mortalitatis humanę:
nũc dũ torrẽs tpm pterlabit: ad h̄ directa est virga
virtutis tuę ex sion: vt dñeris in medio inimicorum
tuoꝝ. Dñare in medio paganoꝝ: iudęoꝝ: heretico-
rũ: falsoꝝ fratrum. Dñare dñare fili dauid: dñe da-
uid: dñare in medio paganorũ: iudęorũ: hereticoꝝ:
falsorũ fratrũ. Dñare i medio inimicorũ tuoꝝ. Hũc
versum nõ recte intelligim⁹: si nõ fieri iã videmus.
Sede ergo a dextris dei: occultare vt credaris donec
impleant tpa gentiũ. Sic eñ scriptũ est: Quẽ opor- Ac.3.
tebat cęlũ recipere: donec impleant tpa gentiũ. Ut
eñ resurgeres a mortu⁹ es: vt ascẽderes resurrexisti: [illegible]
vt sederes ad dexterã pr̃is ascẽdisti: Ergo vt ad dex- Act.1.
terã pr̃is sederes mortu⁹ es. De morte eñ resurre-
ctio: de resurrectiõe ascensio: de ascẽsione ad dexterã
sessio. Hoc totũ ergo cępit a morte: Excellẽtia clari-
tatis hui⁹: principiũ habet humilitatis. Te itaq2 se-

dente ad dexterā patris: implent̄ erga gentiū: ponūt̄
inimici oēs scabellum pedū tuorū: Et ad hoc vt sue
niatur: prius dominaberis in medio inimicorū tuo-
rum. Ad hoc eñ virgā virtutis sue emittet dñs ex
sion. Ut aūt moreretis: et p mortē tuā deleret chiro
graphum pctōrū: et p̄dicaret penitētia et remissio pec-
Luc. 24. catorū p oēs gentes incipientib⁹ ab hierusalē: ceci-
tas iudeorū fecit. Alijs illuminandis: aliorū cecitas
Roma. xj. militauit. Cecitas eñ ex pte israel contigit: donec
plenitudo gentiū intraret: et sic oīs israel saluus fie-
ret. Cecitas eñ ex pte israel facta occidit te: occisus
resurrexisti: sanguine tuo peccata gentiū diluisti: ad
dexterā patris sedēs vndiqz patiētes et ad te confu-
gientes collegisti. Facta est ergo cecitas ex parte is-
rael: facta ē vt plenitudo gentiū introiret: et sic oīs is-
rael saluus fieret: et oēs tui inimici essent scabellū pe-
dū tuorū. Sed hoc nūc: Postea qd: Tecū prin
A cipiū in die virtutis tue. Quis iste dies est vir-
tutis eius: Quādo cū illo principiū: vel qđ princi-
Joh. 1. pium: vel quō cū illo principiū: qñquidē et ipse prin
cipiū: Adiuuet dñs vt nec mihi dicere pturbet̄: nec
vobis audire. Video eñ qđ iā factū est: et vobiscū
video oculis fidei: Oculis quoqz carnis video qđ
iam fit: rursusqz oculis fidei vobiscū spero qđ futu-
rum est. Quid ꝑ factū est: Quid fit: Quid futurum
Luce. 24. est: Christus passus est: mortuus est: resurrexit ter-
Act. 1. tia die: ascendit in celū vt nouimus quadragesimo
die: sedet ad dexterā patris: Hoc iam factū est: hoc
nō vidimus ꝭ credimus. Quid nūc fit: Dominat̄ i
medio inimicorū suorū: emissa virga virtutis eius ex
sion. Fit hoc: id agit̄ i forma serui: Et p̄sentē tūc vi-
derūt serui: et absentē nūc credunt serui. Hoc credi-
mus de forma dei serui: qđ possum⁹ cape dū adhuc
sum⁹ serui. Hoc est eñ illud lac puulorū: qđ tempe-
rauit panē traijciens p carnē. Nam panis ille ange-
Joh. 1. lorum in principio erat verbū. vt tñ panē angelorū
Ps. 77. manducaret homo: creator angelorū factus est hō.
Ita nobis verbū incarnatū factū est receptibile: qđ
recipe nō valerem⁹: si fili⁹ eqlis deo nō se exinaniret
Phil. 2. formā serui accipiēs: in similitudinē hoim factus: et
B habitu inuent⁹ vt homo. Ut ergo vtcūqz cape pos-
semus eū q nō posset capi a mortalib⁹: mortalis fa-
ct⁹ ē ad mortales vt pacta sua morte faceret immor
tales: et aliqđ daret inspiciendū: aliqđ credendum.
aliqđ post videndū. Inspiciendā dedit formā serui
p̄sentibus: nō solū oculis videndā: sed etiā manib⁹
Act. 1. pertractandā. Cum eadē forma ascēdit i celū: Crede-
re nobis iussit: qđ illis videre cōcessit: Sed et nos ha
bemus qđ videam⁹. Illi eñ viderūt virgā emissam
ex sion: nos videmus dñari in medio inimicorū suo-
rum. Hoc totū fratres ptinet ad dispensationē for-
me seruilis: q tolerabiliter capit̄ a seruis: et amabit̄
a futuris liberis. Ueritas eñ incōmutabilis qđ est
Joh. j. verbum dei: deus apud deum: per quem facta sunt
Sap. 7. omnia: in se manēs innouat omnia. Hanc vt videa-
mus magna et perfecta cordis mūdicia necessaria
est: q fit p fidem. Demonstrata eñ forma serui: di-
latata est ad demōstrandā formā dei. Idem qppe in
Joh. 14. forma serui loquēs seruis: ait. Qui diligit me: man-
data mea custodit: Et q diligit me: diligetur a patre
meo: et ego diligā eum: et ostendā meipm illi. Uidē-
tibus se: pmisit demonstraturū se. Quid videbāt:
Quid pmittebat: Uidebāt formā serui: pmittebat

forma dei. Ostendā in q: meipm illi. Qualis est clari-
tas ad quā pducit̄ regnū: qđ nō transitu seculi hu-
ius colligit̄: Ducit̄ eñ ad quandā visionē ineffabi-
lem: quā nō merebunt̄ impij. Ceterū forma serui cū
hic esset: visa est ab impijs. Uiderūt eā et q credide-
runt: viderūt et q occiderūt. Ne aliqđ magnū putes
videri formā illā: viderūt amici: viderūt et inimici:
Et qdā vidētes interfecerūt: qdā nō vidētes credi-
derūt. Hanc ergo formā serui: quā hic iam in humili-
tate viderunt et pij et impij: videbunt et in iudicio
pij et impij. Cum enim dominus ante oculos disci-
pulorū suorum ferretur in celum: sonuit vox angeli-
ca intuentib⁹ eū: Uiri galilei: qđ statis intuentes in Act. 1.
celū: Iste iesus sic veniet: quō videtis eū ire in celū.
Sic ergo: sic in eadē forma: qr de impijs dictū est:
Uidebūt in quē pupugerunt. Uidebūt iudicaturū: Zach. 12.
quē irriserūt iudicarū. Ipsa itaqz forma serui in iudi- Joh. 19.
cio cōspicua erit: et iustis et iniustis: et pijs et impijs:
et fidelibus et infidelib⁹. Quid ergo: Impij nō vide-
bunt: Nam de qbus dictū est: Uidebunt in quē pu
pugerūt: de ipsis rursum dictū est. Tollat̄ impius vt Esa. 26.
nō videat claritatē dñi. Quid ē hoc frēs: Discerna-
mus: discutiamus. Excitat̄ impius vt aliqđ videat:
tollit̄ impi⁹ vt aliqđ nō videat. Iam qđ sit visurus:
ostendem⁹: Formā illā de qua dictū est: sic veniet.
Quid ergo nō est visurus: Et ostendā meipsum illi. Joh. 14.
Quid est meipm: Nō formā serui. Quid ē meipm:
Formā dei: in q nō rapinā arbitrat⁹ sum esse equa- Phil. 2.
lis deo. Quid est meipm: Dilectissimi filij dei sum⁹: j. Joh. 3.
et nondū apparuit qđ erimus: Scimus qr cū appa-
ruerit: similes ei erimus: qm videbimus eum sicuti
est. Hec claritas dei est ineffabilis lux: fons lucis si-
ne cōmutabilitate: veritas sine defectu: sapientia in Sap. 7.
seipa manens: innouans omnia: Hec substantia dei
est. Itaqz tolletur impius: vt nō videat hunc hono- Esa. 26.
rem dei. Beati enim mundicorde: qm ipsi deū vi- Math. 5.
debunt. Uidetur ergo mihi fratres qntum nostre ca-
pacitati dñs impertiri dignat̄ de ipso tempore: si tñ C
dicendum est tempus: quodā enim tempore ventu-
ri sumus ad nō tempus: inde mihi videtur dictū:
qđ sine p̄iudicio dicā: si qs intelligere aliqđ meli⁹ et
expeditius: pbabilius possit: inde mihi videtur di-
ctum: Tecum principium in die virtutis tue. Deni-
qz hoc qntum puto: versu ꝯsequente satis explanat.
Quia enim et hic dicta est virtus eius: qua subiecit
gentes iugo suo: qua strauit populos: non ferro sed
ligno: et si in carne: etsi in humilitate: etsi adhuc qn-
tum seruilis forma patitur: capitur: tamē magna vir
tus eius: quia quod infirmum est dei: fortius est ho j. Cor. 1.
minibus: Quia ergo et hic dicta est virtus ei⁹: quā
cōmendauit dicendo. Uirgam virtutis tue emittet Ps. 40.
dñs ex sion: et dñaberis in medio inimicorū tuorū:
Quāta eñ virt⁹ eius dominās in medio inimicorū
suorū pstrepentiū: nihil ptra eū valentiū. et qndie si-
bi dicentiū: Qñ moriet̄ et pibit nomē ei⁹: Cū crescat
gloria ei⁹ p populos: cū ei⁹ noī subijciant̄ gētes: cū
peccator videat et irascat̄. dentib⁹ suis frendeat et ta Ps. 111.
bescat: Quia q est et hec virt⁹ eius: volēs ppheta cō-
mendare aliter virtutē ei⁹ sicut est virtus dei: et sa- 1. Cor. 1.
pientia dei: christus in lumine ppetuo incōmutabi-
lis veritatis: ad quā visionē seruamur: ad quā visio-
nē differimur: ad quā visionē fide mūdamur: a qua Esa. 26.
visione tollitur impius ne videat honorē dñi. Hoc D

ergo volens ondere: tecum inquit principiū in die vir-
Q tutis tue. Quid est tecum principiū? Quodlibet po
ne principiū. Si ipm christū: potius diceretur: tu es
principiū: q̄z tecum principiū. Respondit enim inter-
Jo. 8. rogantibus: tu quis es? et ait: Principiū qui et loquor
vobis. Cū sit principiū et pater: de quo vnigenitus
Jo. 1. filius: in quo principio erat verbū: q̄z verbū erat apud
deum. Quid ergo? Si et pater principium: et filius
Contra. sermo. de. 19. ca. 1. principiū: duo sūt principia? Absit. Sicut enim pater
deus et filius deus: Pater enim et filius nō duo dii: sed
vnus deus: sic pater principiū et filius principium:
pater aūt et filius nō duo: sed vnū principiū. Tecū
principiū. Tunc videberis quō tecum sit principiū.
Nō enim et hic nō tecum principiū: Non enim cū dixi-
Jo. 16. sti: ecce ibis quisq̄ ad sua: et me solū relinquitis: et nō
sum solus: q̄z pater mecū est. Et hic ergo tecū principi-
Jo. 14. um. Dixisti enim et aliud: Pater aūt in me manēs fa-
cit opa sua. Tecū principiū: nec vnq̄ a te separatus
1. Jo. 3. est pater. Sed qn̄ videbitur tecū esse principium: tunc
manifestū erit e iouis si nubibus iā tibi factis: qn̄ vi-
Jo. 14. debūt te sicuti es. Etenim hic philippus te videbat et
patrē q̄rebat. Tūc ergo videbitur qd̄ nunc creditur.
Tunc tecū principiū videntibus sanctis: videntibus
Esa. 26. iustis: sublato de medio impio: ne videat gloriam
dn̄i. Modo ergo credamus frēs: qd̄ tunc videamus.
Nam et philippus obiurgatus est qd̄ q̄reret videre
Jo. 14. patrē: cum in ipso filio nō agnosceret patrē. Tanto
tpe vobiscū sum: et nō cognouistis me: Philippe: qui
videt me videt et patrē. Sed me videt q̄ nō formaz
serui in me videt. Qui ergo me videt: qualē me ab-
scondi timentibus me: qualē me videndū pficio spe-
rantibus in me: videt et patrē. Sed q̄z ista visio post
erit: nūc p illa qd̄ habebimus? Videamus quid di-
cat philippo: cui dixerat: q̄ me videt: videt et patrē.
Quasi ei philippus tacitus rńderet: et quō te vide-
bo: si aliter videris q̄z forma serui: aut quō te vide-
bo et patrē: vt inualidus homo mortalis: puluis et ci-
nis: cōuersus ad eum differēs visionē: imperans fi-
dem: q̄ dixerat: qui me videt: videt et patrē: q̄z mul-
tum erat ad philippū: et longe erat ab eo videre: non
Ibidem credis inquit: q̄z ego in patre: et pater in me est? Qd̄
videre nondū potes: crede vt videre merearis. Cū
ergo ventū fuerit vt videamus: tunc apparebit tecum
principiū in die virtutis tue: Virtus virtutis tue: nō
virtus infirmitatis tue: quia ibi virtus virtutis tue.
Habent nūc boni in fide: in spe: in charitate: in bo-
Ps. 83. nis operibus virtutes suas: sed ibūt a virtutibus in
virtutē. Tecū ergo principiū: Videberis cū patre
in patre: vt pater tecū principiū in die virtutis tue:
Esa. 26. Illius virtutis tue: quā impius nō videbit. Nam et
1. Cor. 1. hoc infirmū tuū fortius est hoībus. Etenim in die virtu-
tis tue tecū principiū. De q̄ virtute dicis? Expone:
q̄z et hic vt dictū est: noīata est virtus eius cū emittitur
R virga virtutis eius ex sion: vt dn̄etur in medio inimi-
Al. i splendoribus corū suorū. De q̄ virtute dicis? In splēdore san
ctorū. In splendore inquit sanctorū. De ipsa virtute
dicit: qn̄ erūt in splendore sancti: nō qn̄ adhuc terre-
nā carnē gestātes et in corpe mortali atq̄ corruptibi
Sap. 9. li degētes et gemētes: qd̄ aggrauat aīaz et deprimit
terrena inhabitatio sensuz multa cogitantē: Cū ipe
cogitatiōes inuicē nō videntur: nō hoc est in splēdore
1. Cor. 4. sanctorū. Sed qd̄ est in splendore sanctorū? Donec
veniat dn̄s et illuminet abscondita tenebrarū: et ma-
nifestabit cogitatiōes cordis: et tūc laus erit vnicui-
q̄ a deo. Hoc erit i splēdore sctōrū: q̄z tūc iusti fulge- Math. 13.
būt in regno sui pr̄is sicut sol. Audite enim qd̄ sit hoc:
in splendore sanctorū: Veniet inquit messis: veniet fi-
nis seculi: Mittet paterfamilias āgelos suos: et col-
ligent de regno eius oīa scādala: et mittēt eos in cami-
no ignis ardentis: Tūc iusti fulgebūt sicut sol in re-
gno patris sui. In q̄ regno? Videte si visio q̄dā ser-
uatur: de q̄ nobis dictū est: tecū principiū. In quo re-
gno? Utiq̄ i vita eterna. Nā ad dexterā positis hoc
dictum est: Venite benedicti patris mei: pcipite re- Math. 25.
gnum qd̄ vobis paratū est ab origine mūdi. Dein-
de damnatis impiis: segregatis iustis atq̄ laudatis:
qd̄ sequitur qd̄ dixerat: pcipite regnū? Tūc ibunt im- Ibidem
pii in cōbustionē eternā: iusti aūt in vitā eternā. Qd̄
dixerat regnū: hoc dixit vitam eternā: q̄ nō ibūt im
pii. Videte si q̄dā visio est vita eterna. Hec est aūt Jo. 17.
vita eterna: vt cognoscāt te solū verū deū: et quē mi-
sisti iesum christuz: q̄z tecū principiū in die virtutis
tue. Ergo tecū principiū in die virtutis tue in splen-
doribus sanctorū: Sz hoc differtur. hoc postea dabitur.
S Quid nūc? Ex vtero ante luciferū genui te.
Quid hic? Si deus filiū habet: nūqd̄ et vterū? Sed
sicut carnis corpora nō habet: q̄z nec sinū: Dictū est
tn̄. Qui est in sinu patris ipse enarrauit. Quid est au- Jo. 1.
tem sinus: ipse est vterus: Et sinus et vterus p secreto
positus est. Quid est ex vtero? Ex secreto: ex occul-
to: de meipso: de substātia mea. Hoc est ex vtero: q̄z gene- Esa. 53.
rationē eius q̄s enarrabit? Accipiamus ḡ patrē dicen-
tem ad filiū: Ex vtero ante luciferū genui te. Quid
est ergo ante luciferū? Lucifer p sideribus positus
est: tāq̄ a pte totū significāte scriptura: et ex eminēti
stella oīa sidera. Sed ista sidera quō facta sunt? Ut
sint in signis: et in tpibus: et in diebus: et in annis. Gen. 1.
Si ergo et in signis et in tpibus posita sunt sidera: et
lucifer noīatus est p sideribus: qd̄ est ante luciferum:
hoc est ante sidera: et qd̄ est ante sidera: hoc est ante
tempora. Si ergo ante tpa: ab eternitate: noli q̄rere
qn̄: Eternitas non habet qn̄. Qn̄ et aliqn̄: aduerbia
sunt tpm. De patre nō est natus in tpe: p quem facta
sunt tpa. Dictum est ḡ vt dici oportuit: figurate et p-
phetice: vt et vterus p secreta substātia: et lucifer pro
tpibus poneretur. An vultis vt ipm dauid respiciamus:
q̄ dn̄m suū dixit filiū suum? Ut enim hoc diceret: au-
diuit a dn̄o suo. Ab illo audiuit a q̄ falli nō potuit: et
dixit iam dn̄m suū: q̄z dixit inquit dn̄s dn̄o meo: sede
a dextris meis: Et ipse loquitur: ipius q̄si sermo cōtextus
est. Si ḡ ipse loquitur: forte ipse potuit dicere: Ex vte-
ro an̄ luciferū genui te: Ex vtero virginali: Ante lu-
ciferū genui te ex vtero. Si enim illa virgo ducēs pro-
ginē de carne dauid: ex illo vtero natus est christus:
tāq̄ ex vtero genitus a dauid: Ex vtero quo mascu-
lus nō accessit: ex vtero prorsus pprie: ex vtero: quia
solus ex solo vtero. Ergo ex vtero inquit ille q̄ cū dn̄m
suū dixerat: ex vtero an̄ luciferū genui te. Et hoc ipm
ante luciferū signate dictū et pprie dictū et sic imple-
tum. Nocte enim natus est dn̄s ex vtero virginis ma- Luce. 2.
rie: indicant testimonia pastorum: qui vigilias exer-
cebāt sup gregē suum. Ex vtero ante luciferū genui
te. O tu dn̄e deus meus sedēs ad dexterā dn̄i mei: tu
et filius meus: nisi q̄z ex vtero ante luciferū genui te?
T Et ad quid natus es? Iurauit dn̄s et nō pe-
nitebit eum: tu es sacerdos in eternū s[e]c[un]d[u]m

ordinē melchisedech. Ad hoc eñ natus ex vte
ro ante luciferū: vt esses sacerdos in eternū fm ordi
Luce.2. nem melchisedech. Si natū ex vtero de virgine in
telligim⁹ añ luciferū noctu: sicut euāgelia ꝓtestant:
procul dubio inde ex vtero añ luciferū: vt esset sacer
dos in eternū fm ordinē melchisedech. Nam fm id
qd natus est de patre deus apud deū: coeternus gi
gnenti: nō sacerdos: sed sacerdos ꝓpter carnē assum
ptā: ꝓpter victimā: quā ꝓ nobis offerret a nobis ac
Heb.5. ceptā. Iurauit ergo dñs. Quid est: iurauit dñs: Er
go dñs iurat: qui ꝓhibet hoīem a iurādo: An forte
ideo magis hoīem ꝓhibet a iurādo ne in piuria ꝓ
labat: et ideo deus magis iurat: qꝛ nō pōt esse piur⁹:
Ps.23. Homo eñ q ꝑ cōsuetudinē iurandi pōt lingua in ꝑ
iuriū ꝓlabi: bñ prohibet iurare. Tanto eñ longius
erit a piurio: qnto erit longe a iurādo. Qui eñ iurat
homo: falsum et verū iurare pōt: Qui autem non iu
rat: falsum iurare non potest: qꝛ omnino non iurat.
Cur ergo nō iuret dñs: qñ dñi iuramentū ꝓmissio
nis est firmamētū: Iurat oīno. Quid ergo tu facis
cū iuras: Testaris deū: Hoc est iurare: deū testari:
Et ido molestū ne ad aliquā falsitatē testē adhibeas
deū. Si ḡ tu iurando testaris deū: cur ergo nō et de⁹
iurādo testet seipm: Viuo ego dicit dñs: iuratio dei
est. Sic iurauit de semine abraē: Viuo ego dicit do
Gen.22. minus: qm audisti vocē meā: et nō pepcisti filio tuo
vnico ꝓpter me: nisi benedicēs benedicam te: et im
plendo implebo semen tuū: sicut stellas celi: et sicut
harenā q est ad labiū maris: Et bñdicent in semine
Gal.3. tuo oēs gentes. Et semē abraē qd est: Christus. Il
le semen abraē accipiens carnē de semine abraē: erit
sacerdos in eternū fm ordinē melchisedech. De sa
I cerdotio ḡ fm ordinē melchisedech: iurauit dñs et
nō penitebit eū. Quid de sacerdotio fm ordinē aa
ron: Nunqd penitet deū sicut hominē: aut nolēs ca
dit ī aliqd vt faciat: aut imprudēs ꝓlabit: vt postea
eū de suo ꝓlapsu peniteat: Sed qd agat: scit quisqꝫ
qd ꝓgrediat: vñ in aliud cōmutet ī potestate recto
ris est: Sꝫ penitētia: mutatio rerū significat. Quō
eñ tu cū aliqd te penitet: doles factū qd fecisti: Sic
qñ aliqd deus ꝑter spem hominū: id est ꝑter qꝫ spe
Iere.18. rant hoīes mutat ī aliud: penitere se dicit: vsqꝫ adeo
vt et de pena nostra peniteat eū: si nos de vita nostra
mala penituerit. Iurauit ergo dñs: Iurauit: firma
uit: nō eum penitebit: nō mutabit. Quid: Tu es sa
cerdos in eternū. Ideo ī eternū: qꝛ nō penitebit eū.
Sed sacerdos fm qd: Nunqd erūt iste hostie victi
me oblate a patriarchis: are sanguinis et tabernacu
lū: et illa ꝑmi testamēti veteris sacramēta: Absit. Iā
illa sublata sūt: Euerso iam tēplo: remoto illo sacer
dotio: pereunte victima eoꝝ et sacrificio: Hec nec iu
dei habent: Vidēt perisse iam sacerdotiū fm ordinē
aaron: et nō agnoscūt sacerdotiū fm ordinē melchi
sedech. Tu es sacerdos in eternū fm ordinem mel
chisedech. Fidelibus loquor: Si qd nō intelligunt
cathecumini: auferāt pigritiā: festinēt ad noticiam.
Nō ergo opus est mysteria promere: scripture vo
K bis intiment: qd est sacerdotiū fm ordinē melchise
dech. Dominus a dextris tuis. Dominus di
xerat: sede a dextris meis: nunc dñs a dextris eius:
quasi mutauerūt sedes. An forte sic pōt⁹: Iurauit
dñs et non penitebit eū: tu es sacerdos in eternum:
Ad christum dictū est: Tu es sacerdos in eternum.

Iurauit dñs. Quis dñs: Qui dixit dño meo: sede
a dextris meis: ipe iurauit: tu es sacerdos in eternū
fm ordinē melchisedech: Et ad ipm dñm q iurauit
sermo directus est: dñs a dextris tuis. O tu dñe qui
iurasti et dixisti: Tu es sacerdos in eternū fm ordi
nem melchisedech: ipe sacerdos in eternū: dñs est
a dextris tuis: ipe inquā sacerdos in eternū: de quo
iurasti: dñs est a dextris tuis: qꝛ eidem dño meo di
xisti: sede a dextris meis: quoadusqꝫ ponā inimicos
tuos scabellū pedum tuoꝝ. Iste ergo dñs qui est a
dextris tuis: de quo iurasti et cui iurasti dicens: Tu
es sacerdos in eternū fm ordinem melchisedech: T
Cōquassauit in die ire sue reges. Ipe vtiqꝫ Tr. Cōfregit
christus dñs a dextris tuis: cui iurasti et non penite
bit te. Quid agit sacerdos in eternū: Quid agit: qui
est ad dexterā dei et interpellat ꝓ nobis tāqꝫ sacer Roma.8.
dos intrās in interiora vel in sanctasanctoꝝ: in secre Heb.9.
ta celoꝝ: ille solus nō habens peccatū: et ideo facile
mundās a peccatis: ille ergo a dextris tuis: cōquas
sauit ī die ire sue reges: Quos reges queris: Excidit
tibi: Astiterūt reges terre et principes cōuenerunt Ps.2.
in vnū: aduersus dñm et aduersus christū ei⁹: Hos
reges conquassauit gloria sua: et pondere noīs suis
infirmos reddidit reges vt nō possent efficere quod
volebant. Conati eñ sunt multū delere nomē chri
stianū de terra: et nō potuerūt: qꝛ q offenderit in la Luce.20.
pidem illū: cōquassabit. Offenderūt ergo in lapidē
offensionis: et ideo cōquassati sunt reges: cū dicūt:
Quis est christus: Nescio qs iudeus: nescio qs ga
lileus: sic occisus ē: sic mortu⁹: Lapis est ante pedes
tuos: q̄si viliter et hūiliter iacens: Ideo cōtemnen
do offendis: offendendo cadis: cadendo quassaris.
Si ergo tanta est ira occulti: quid erit iudiciū mani
festi: Audistis iram occulti: de qua psalm⁹ inscribit
pro occultis filij: Non⁹ psalm⁹: si bene memini in
scribit ꝓ occultis filij: et ibi ostendit iudiciū occultū
ire occulte. Irato deo ruūt q ī lapidē illū offendūt: Luce.20.
cōquassant. Et q valet qꝫ cōquassant: Audi et de iu
dicio futuro: Quia q offenderit in lapidē illum: ait:
cōquassabitur: super quē vero ceciderit lapis ille: cō
teret eum. Cum ergo offendit in eū: quasi humilis
iacet: et tūc cōquassat: Cū aūt cōteret desuꝑ veniet.
Videte quemadmodū his binis verbis cōquassa
bit et cōteret: offendit in eum: et veniet super eum:
distributa sunt duo tempora humilitatis et clarita
tis christi: occulte pene et iudicij futuri: Eum nō cō
teret veniens quem nō cōquassat iacens. Iacēs di
co tamē cōtemptibilis apparens. Nam ille a dextris
dei est. et valide et alte clamauit: Saule saule quid Act.9.
me persequeris: Sed tñ qꝛuis de celo non diceret:
quid me persequeris quē nemo tangebat: nisi ita in
celo ad dexteram patris sederet: vt et in terra in no
bis quasi iaceret. Dominus a dextris tuis: cōquas Z
sabit in die ire sue reges. Iudicabit in gen Tr. in nationib'
tibus: Sed nunc pro occultis. Erit enim et iudici
um manifestum: iudicabit in gentibus. Modo eñ
fit: Perijt memoria eorū cum strepitu. In ipo psal
mo est ꝓ occultis: Perijt memoria eoꝝ cū sonitu et Ps.9.
dñs in eternū ꝑmanet: Parauit ī iudicio thronū se
dē suā: et ipe iudicabit orbē terraꝝ in equitate. Ibi di
ctū est: Increpasti gentes: et perijt impi⁹: nomē eoꝝ Ibidem
delesti ī eternū. hoc occulte agit. In die ergo ire sue
cōquassabit reges: iudicabit in gentib⁹. Quō: Quia

Al. Implebit qd sequit. Replebit ruinas. Nō sic iudicat in gentib⁹ vt repleat ruinas: Nā qñ i finē iudicauerit: damnabit ruinas. Replebit ruinas. Quas ruinas? Quisqs a noīe ei⁹ timuerit: cadet: Cū ceciderit euertet qd erat: vt edificet qd ñ erat. Iudicabit i gētib⁹: replebit ruinas. Quisqs cōtumax es i christū: casurā turrim in altū erexisti. Bonū ē vt teipm deijciens humilis reddaris: sedētis ad dexterā patris pedib⁹ puoluaris: vt fiat in te ruina cōstruenda. Nam si pmanes in mala altitudine: tūc deijcieris qñ nō edificaberis. Etem̄ de talib⁹ dicit in alio loco scriptura:

Ps. 27. Destrue eos et nō edificabis eos. Procuidubio nō diceret de qbusdā: destrue eos et nō edificabis eos: nisi quosdaz ita destrueret vt edificaret. Qd fit hoc tpe: cū christus in gentib⁹ ita iudicat vt repleat ruinas.

Al. in terra multorum. Conquassabit capita sup terrā multa. Hic super terrā: in hac vita. cōquassabit capita i terra multa: de superbis hūiles facit. Et audeo dicere fratres mei: vtile est capite quassato hic hūiliter ambulare: q̄ȝ capite erecto in iudiciū eterne mortis incidere. Multa capita cōquassabit ruinas faciendo: sed replendo edificabit.

De torrente in via bibet: ppterea exaltabit caput. Videamus eū in via bibentem: de torrente primo. Quis est torrens? Profluxio mortalitatis humane. Sicut em̄ torrēs pluuialib⁹ aqs colligit: redundat: pstrepit: currit: et currēdo decurrit: id ē cursū finit: sic ē oīs iste cursus mortalitatis. Nascūt hoīes: viuūt: moriunt: et alijs morientib⁹ alij nascūt: rursusq̄ illis nascētib⁹ alij moriunt: et illis morietib⁹ alij oriūt: succedūt: accedūt: decedūt: nec manebūt. Quid hic tenet? Quid nō decurrit? Quid nō q̄si de pluuia collectū it i abyssum? Quo em̄ fluui⁹ repēte collectus de pluuia, de guttis imbriū: it in mare: nec apparet: qz nec apparebat añq̄ȝ de pluuia colligeret: sic h gen⁹ humanū de occultis colligit et pfluit in mortē: Rursum in occultū vergit: mediū hoc sonat et transit. De hoc torrēte bibit ille: nō est dedignat⁹ bibere de hoc torrente. Bibere em̄ de hoc torrēte illi erat: nasci et mori. Hoc habet torrēs iste: natiuitatē et mortē. Suscepit hāc christ⁹: natus est et mortuus est. Ita de torrente in via bibit:

Ps. 18. exultauit em̄ vt gigas ad currendā viā. De torrente

Ps. 1. ergo in via bibit: qz in via pctōꝝ nō stetit. Quia ergo de torrēte in via bibit: ppterea exaltauit caput:

Phil. 2. id est qz humiliatus est: et fact⁹ est subditus vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis: propterea eū deus exaltauit a mortuis: et donauit ei nomē qd est sup omne nomē: vt in noīe iesu omne genu flectat: celestiū: ter

Ibidem restrium et infernoꝝ: et oīs lingua cōfiteat: qz dñs iesus christus in gloria est dei patris.

Explicit tractatus de ps. CIX.

Incipit tractatus de ps. CX.

Prefatio.

A Venerūt dies vt cantem⁹ alleluia. Adestote animo fratres ad pcipienda ea q̄ dñs suggerit ad exhortationē nostrā: et nutriendam charitatē: q̄ nobis inherere deo bonū est. Adestote aīo cātores boni: filij laudis: et glorie sempiterne veri et incorrupti dei. Adestote intenti q nostis canta

Eph. 5. re et psallere in cordib⁹ vestris dño: gratias semper agentes in omnibus: et laudate deum. Hoc est em̄ alleluia. Et hi quidē dies veniūt trāsituri: trāseūtq̄ venturi: et significant diem q non venit nec transit: quia nec hesterno pcedit vt veniat: nec crastino vrgetur vt transeat. Ad quē sane nos cum venerimus inherentes ei: nec nos transibimus. Et sicut quodā loco canitur deo: Beati q habitāt in domo tua dñe:

Ps. 83. in secula seculoꝝ laudabūt te. Hoc erit ociosoꝝ negocium: hoc opus vacantiū: hec actio quietoꝝ: hec cura securorum. Sicut em̄ dies isti p̄teritis diebus quadragesime: quibus ante resurrectionē dñici corporis vite huius significat meror solenniter grata hilaritate succedūt: sic dies ille q post resurrectionē dabitur plenario corpori dñi: hoc est sancte ecclesie cunctis vite hui⁹ erumnis atq̄ doloribus exclusis: ppetua beatitudine succedet. Hec aūt vita de nobis exigit cōtinentiā: vt etiā cū labore et luctamine inge

2. Cor. 5. miscentes grauari et habitaculū nostrum qd de celo est superindui cupientes: a secularibus delectationibus temperem⁹: Et significat quadragenario nu

Exo. 34. mero: quo et moyses et helias: et ipse dñs ieiunaue

3. Reg. 19. runt. Precipit em̄ nobis et ex lege et ex pphetis: et ex

Mat. 4. ipso euāgelio: qd testimoniū habet a lege et pphetis.

Mat. 17. Vñ etiā in monte et inter vtrāq̄ psonā medi⁹ saluator effulsit: vt ab omnib⁹ mūdi illecebris qbus captiui hoīes obliuiscunt deuz: auiditatē nostrā tāq̄ ieiunio temperantie refrenemus: q̄ȝdiu pfectio decalogi legis: tāq̄ psalteriū decē chordarū p q̄ttuor eiusdē mūdi ptes: id est toto orbe p̄dicat: vt decem quater ducta quadragenariū numerū signēt. Quinquagenario vero numero post resurrectionē dñi q cantamus alleluia: nō cuiusdā tpis finis et trāsitus: sed beata illa significat eternitas: qz denarius additus quadragenario: laborantib⁹ in hac vita fidelib⁹ merces illa psoluit: quā et primis et nouissimis pa

Mat. 20. terfamilias p parauit equalē. Audiam⁹ itaq̄ plenū diuina laude pect⁹ populi dei. Ecce psonat in h psalmo quendā exultantē felici exultatione: p̄figurat et scaturientē corde i amore dei populū scz corp⁹ christi: ab omni malo liberatum.

Expositio psalmi.

B C Onfitebor tibi: inqt: dñe i toto corde meo. Nō semp cōfessio pctōꝝ ē: sed et laus dei deuotiōe cōfessionis exprimitur. Illa luget: hec gaudet. Illa medico vuln⁹ ostēdit: hec de sanitate grās agit. Hec cōfessio quendaz significat: nō solū ab oī malo liberatū: sed etiā a malignis oībus sepatū. Et ideo videam⁹ vbi cōfiteatur dño i toto corde: In cōsilio: inqt: rectoꝝ et cō

Mat. 19. gregatiōe. Credo qz sedebūt sup duodecim thronos: iudicātes duodecim trib⁹ israel. Null⁹ em̄ iam inter eos iniquus: null⁹ iude furta tolerant: nullus

Act. 8. simon magus baptizat: spiritū volēs emere dū cogitat vendere: null⁹ alexander erarius multa mala

2. Tim. 4. ostēdit: null⁹ ouina pelle tect⁹: falsa fraternitate surrepit: Inter q̄les nūc necesse est ecclesia gemat: et q̄les tūc oportet: eū oēs iusti cōgregabunt: excludat. Hec sunt Magna opa dñi: exquisita in oēs volūtates ei⁹: Per qs nullū cōfitentē deserit misericordia: Nullus est iniqtas impunita: qz flagel

Heb. 12. lat etiā oēm filiū quē recipit. Sed si null⁹ vix saluabi

1. Pet. 4. tur: pctōr et impius vbi parebūt? Eligat sibi bō qd libet: Nō sic cōstituta sunt opa dñi: vt creatura i arbitrio libero pstituta: creatoris supet volūtatē: etiā si ꝯ ei⁹ faciat volūtatē. Nō vult de⁹ vt pecces: nā phibet: Tñ si peccaueris: nō putes hoīez fecisse qd

voluit: et deo accidisse qd noluit. Sicut enim vult vt
Eze. 18. homo nõ peccet: ita vult peccanti parcere vt reuer-
tatur et viuat: Ita vult postremo in peccato perseue-
d rantẽ punire: vt iusticie potentiã contumax non eua-
dat. Ita quicquid elegeris: omnipotenti nõ deerit vñ suã
de te cõpleat voluntatẽ. Magna enim opa dñi: exquisi-
f ta in omnes voluntates eius: Cõfessio et ma-
gnificentia opus eius. Quid magnificentius
q̃ iustificare impiũ: Sed opus fortasse bona preuenit
istã magnificentiã dei: vt cũ fuerit peccata cõfessus:
Luce. 18. iustificari mereatur. Descendit enim de templo iustifica-
tus publicanus magis q̃ ille phariseus: qui nec ocu-
los ad celũ audebat leuare: sed percutiebat pectus suũ
dicẽs: Deus ppitius esto mihi peccatori. Hec est ma
Ibidem gnificentia dñi iustificantis peccatores: quoniam q se hu-
miliat: exaltabitur: et q se exaltat: humiliabitur. Hec est
Luce. 7. enim magnificẽtia dñi: qui cui plurimũ dimittitur plu
Roma. 5. rimũ diligit. Hec magnificẽtia dñi: quoniam vbi abunda
uit peccatũ: supabundauit gratia: Sed fortasse ex ope
Ephe. 2. ribus. Nõ inquit ex opibus: ne forte quis extollatur. Ipsius
enim sumus figmentũ: creati in christo in opibus bonis.
Roma. 4. Iusticiã enim homo nõ operatur: nisi iustificatus: Credens
aũt in eum q iustificat impiũ: a fide incipit: vt bona
opera nõ precedentia qd meruit: sed cõsequentia qd
accepit ostendãt. Vñ ergo illa pfessio: Nondũ quidẽ
opus est iusticie: sed delicti improbatio. Sed quõ se
j. Cori. 1. habeat nec in ipsa de te homo glorieris: vt q gloria-
i. Cor. 4. tur: in dño glorietur. Quid aũt habes qd nõ accepi-
sti: Nõ ergo sola magnificẽtia q iustificat impius:
sed et cõfessio et magnificẽtia opus eius. Quid ergo
Roma. 9. dicemus: qui cui vult miseretur: et quem vult obdurat:
Numquid iniqtas apud deũ: Absit: Iusticia enim
eius manet in seculũ seculi. Tu aũt homo de
hoc seculo: quis es qui respondeas deo: Memo-
D riam fecit mirabiliũ suorũ: Hũc humilians et
Ps. 74. hunc exaltãs: Memoriã fecit mirabiliũ suorum: reser-
uãs oportune inusitata pdigia: q nõ infirmitas ho
minis nouitati intenta meminerit: cũ sint eius miracu
la quotidiana maiora. Tot per vniuersam terrã arbo-
Ioan. 2j. res creat: et nemo miratur: Arefecit verbo vnã: et stupe
facta sunt corda mortaliũ: sed memoriã fecit mirabi-
lium suorum. Hoc enim miraculũ maxime attentis cor-
dibus inhesit: qd assiduitas nõ vilefecerit. Quid
aũt pfuerũt miracula: nisi vt timeretur: Quid porro
pdesset timor: nisi Misericors et miserator do
Ibidem minus: escam dat timentibus se: Escam q
Ioan. 6. nõ corrumpitur panẽ q de celo descendit: quẽ nullus me-
Roma. 5. ritis dedit. Etenim christus pro impiis mortuus est. Ne-
mo ergo talẽ escã daret: nisi misericors et miserator
Ioan. j. dñs. Qd si tantã dedit huic vite: si verbum carnẽ fa
ctum peccator iustificandus accepit: quid in futuro se-
E culo glorificatus accipiet: Memor enim erit in se
culum testamenti sui. Nec totũ dedit q pignus
[illegible] dedit. Fortitudinẽ operum suorum annũciabit
populo suo. Nõ contristentur israelite sancti q dimi-
serunt oia sua et secuti sunt eum: nõ contristentur dicen-
Matth. 19. tes: Quisnã poterit saluus fieri: qui facilius intrat came-
lus per foramen acus: q̃ diues in regnum celorum: An-
Ibidem nũciauit enim eis fortitudinẽ operum suorum: quoniam q hominibus
difficilia sunt: deo facilia sunt. Vt det illis he-
reditatẽ gentiũ. Iterum est enim ad gentes: et precep-
Timo. 6. ptum diuitibus huius seculi nõ superbe sapere: neq sperare
rare in incerto diuitiarum: sed in deo viuo: cui facile est

quod hominibus difficile est. Sic enim multi vocati
sunt: sic occupata est hereditas gentiũ: sic factum est
vt etiã plurimi q nõ dimiserũt oia sua in hac vita vt
sequerentur eum: vitã etiam ipsam pro nobis eius cõfessio-
ne cõtemnerẽt: et tanq̃ cameli humiliantes se ad por
tanda onera pressurarũ: intrarẽt etiã sicut per foramẽ
acus per cõpungentes passionis angustias. Ipse fe-
cit hec: cui oia possibilia sunt. Opera manuũ eius
veritas et iudiciũ. Teneatur veritas ab his q iudi
cantur hic: Iudicantur hic martyres et ad iudiciũ pdu-
cuntur. Qui nõ solũ eos a quibus iudicati sunt: sed etiã j. Cor. 6.
angelos dijudicẽt: aduersus quos eis erat colluctatio:
etiã cũ ab hoibus iudicari viderentur. quos nõ sepa- Roma. 8.
raret a christo tribulatio: angustia: fames: nuditas:
gladius. Fidelia enim oia mandata eius. Nõ F
fallet: exhibet qd pmisit: Nõ tñ qd pmisit ẽ hic ex-
pectandũ: nõ hic sperandũ: Sed Cõfirmata: sũt in
seculũ seculi: facta in veritate et in iusti- Al. nõ habet. In equitate.
cia: Hoc est verũ et iustum: vt hic laboret: illic re-
quiescatur. Quia Redemptionem misit po- Al. dñs
pulo suo. Vñ aũt redimuntur: nisi a captiuitate pe-
grinationis huius: Nõ ergo requies: nisi in celesti
patria requiratur. Dedit quidẽ deus israelitis carnali-
bus terrenã hierusalẽ q seruit cũ filijs suis: Sed hoc
vetus testamentũ est ad veterẽ hominẽ ptinẽs. Qui
aũt ibi figurã intellexerũt: heredes etiã tũc noui te-
stamenti extiterũt quia hi q sursum est hierusalẽ libera Gal. 4.
est: q est mater nostra eterna in celis: Vetere aũt illo re
ipsa pbatũ est transitoria pmisisse. Mandauit: quare
in eternũ testamentũ suũ. Sed quid nisi nouũ:
Cuius heres quisquis esse volueris: nolo te fallas: nec Exo. 3.
terrã trahentẽ lac et mel carnaliter cogites: nõ ame-
na pdia: nõ hortos fructiferos et opacos: nõ tale ali
quid mediteris adipisci: quale solet hic oculus auaricie
cõcupiscere. Cũ enim sit radix omniũ malorum cupidi- j. Timo. 6.
tas: punienda est vt hic cõsumatur: nõ differẽda vt ibi
satietur. Primo penas fuge: gehennas deuita: anteq̃
desideres pmittentẽ deũ: caue minantẽ. Sanctũ
et terribile nomẽ eius. Pro delitijs aũt oibus
huius seculi quales vel expertus es: vel augere ac mul
tiplicare cogitãdo potes: immortaliũ deliciarũ ma-
trẽ concupisce sapientiã. Sed Initiũ sapientie: ti- Pro. j. et. 9.
mor dñi. Delectabit illa: et ineffabiliter pcul du- Eccl. j.
bio delectabit castis atq eternis veritatis amplexi-
bus: sed prius tibi donãda sunt debita: q̃ premia fla-
gitanda. Initiũ ergo sapientie timor dñi. Bonus Al. intellectus bonus
est intellectus. Quis negat: Sed intelligere et nõ omnibus
facere: periculosum est. Bonus ergo facientibus: Nec Al. eum.
extollat mentẽ in superbiã. Cuius enim timor est initiũ sa
pientie: Laus eius manet in seculũ seculi. Al. laudatio
Et hoc erit premiũ. hic finis. hec stabilis sedes q perpe-
tua: Illic enim inueniuntur: mãdata fidelia cõfirmata in
seculũ seculi. Ipsa est hereditas noui testamẽti: man
data in eternũ. Vnã petij inquit a dño hãc requirã. vt Ps. 26.
inhabitẽ in domo dñi per oẽs dies vite mee. Beati enim Ps. 83.
q habitãt in domo tua dñe: in secula seculorum lauda-
bũt eũ: quoniam laus eius manet in seculũ seculi.

Explicit tractatus de ps. CX.

Incipit tractatus de ps. CXI.

Redo qd attendistis fratres huius titulum
c psalmi: memorieq̃ mandastis. Cõuersio A
inquit: aggei et zacharie. Nondũ erant
illi per hec: cũ ista cantata sũt. Namq̃ [illegible] ipso dauide

Math. i. transmigrationē populi israel in babyloniā: qttuordecim generatiōes numerant ... sicut diuina scriptura maximeq; matthe⁹ euāgelista testat. Euersi aūt
Hiere. 25. et. 29. populi renouādo ... sanctū Hieremie ... illa trāsmigratiōe post septuaginta ānos sperabat.
i. Esdre. i. Quā cū cōplerent sub dario rege babylonio implei. Esdre. 5. ti sunt spirituasancto ... duo ... aggeus et zacha
Zacha. i. rias: et ambo post inuicē intra ... ānū ... pphetare cepe... qd ad renouationē tēpli ... sicut tanto añ ... dictum est) ptinere videbat. Sed quisqs corporaliter gestis oculū cordis infigit: neq; inde in gratiā spiritualis intellect⁹ extendit: habitat cogitatiōe in lapidibus tēpli: qbus visibilis fabrica manib⁹ hominū instructa psurgit: nec ipse lapis viuus hui⁹ efficit: tēplo illi accōmodat⁹ atq; apt⁹: Qd in suo corpe primum dñs figurauit cū ait: Soluite templū hoc: et
Ioh. 2. triduo suscitabo illud. Est eñ corpus dñi plenī⁹ ipsa sancta ecclesia: cui⁹ caput ascēdit in celū: q est maxie lapis viu⁹: lapis angularis: de q beatus petr⁹ apl's
i. Pet. 2. dicit. Ad quē accedētes lapidē viuū: ab hoib⁹ reprobatum: a deo aūt electū t honorificatū: Et vos ergo
Ibidem tāq; lapides viui edificamini in domū spiritualē: in sacerdotiū sanctū: offerētes spirituales victimas ac-
Esa. 28. ceptas deo p iesum christū. qr cōtinet scriptura: Ecce ponā in sion lapidē angularē electū pciosum: t q crediderit in illū: nō cōfundet. Ergo vt fiat qsq; lapis viuus ad talē fabricā idoneus: spiritualiter intelligat tēpli renouationē ex ruina vetere q in adam facta est: reparationē noui populi sm nouū hoiem at-
i. Cor⁹. i5. q; celestē. et sicut portauim⁹ imaginē terreni portemus et imaginē ei⁹ q de celo est: quo possim⁹ post oēs seculi hui⁹ etates tāq; post septuaginta annos: q mystico pfectionis numero psignant: t tanq; post captiuitatē longinque pegrinatiōis nō ruitura mole cōstrui: sed eterna immortalitate solidari. Spiritualem qppe hierusalē nō magis hierusalē iudeorū q; vestrā esse deputetis. Sicut eñ dicit Apl's: Iam
Eph. 2. nō estis pegrini et inquilini: sed estis ciues sanctorū et domestici dei: supedificati sup fundamentū apostolo; t pphetarū: ipso summo angulari lapide existente christo iesu: in q oīs edificatio cōpacta crescit i templū sanctū in dño: In q t vos coedificamini i habitaculū dñi in spiritu: hoc est templū dei: ad qd ptinet sacramentū pphetationis aggei et zacha-
i. Cor⁹. 3. rie. Cui rursus idem Apl's dicit: Templum eñ dei sanctū est: qd estis vos. Quisqs igit se ad opus huius coedificatiōis: t ad spem sancte firmeq; cōpaginis: tāq; lapidē viuū ab hui⁹ mūdi ruinosa labe cōuertit: intelligit titulū psalmi: intelligit puersionem aggei et zacharie. Cantet ergo q sequunt nō tā lingue voce q; vite. Erit eñ edificii perfectio ineffabi-
Prouer. i. lis pax illa sapientie: cuius est initiū timor dñi. Inde
Eccle. i. ergo incipiat quē coedificat ista cōuersio.

Expositio psalmi:

B Eatus vir qui timet dñm: in mandatis eius volet nimis. Viderit deus qui solus et veraciter t misericorditer iudicat: quantū iste pficiat in mandatis ei⁹: qm tem-
Iob. 7. ptatio est vita humana sup terrā: sicut sanct⁹ iob di-
Sap. 9. cit. Et iterū scriptū est. Qm corpus qd corrumpit aggrauat animā: t deprimit terrena inhabitatio sen-
i. Cor⁹. 4. sum multa cogitātē. Qui aūt diiudicat nos dñs est: nec ante tps diiudicare debemus: donec veniat dñs t illuminet abscōdita tenebra; t manifestet cogitatiōes t psilia cordis: et tūc laus erit vnicuiq; a deo. Viderit q ille qtū qsq; pficiat i mādatis ei⁹: iā volet nimis q pacē illi⁹ coedificatiōis adamauerit. Nec tā desperare debet: qm in mādatis ei⁹ volet nimis: t pax in terra hoibus bone voluntatis. Vñ Potens
Luce. 2. in terra erit semen eius. Semen futura messis opa esse misericordie Apl's testis est: q dicit: Bonū aūt
Gal. 6. faciētes nō deficiam⁹: tpe eñ ppo metem⁹. Et iterū. Hoc aūt inqt. Qui parce seminat: parce et me-
2. Cor. 9. tet. Quid aūt fratres potenti⁹: q; vt regnū celorū: nō solū zacheus emat dimidio rerū suarū: sed t vi-
Luce. 19. dua duob⁹ minutis: et tantundē ibi vterq; possideant: Quid potentius q; vt idē regnū t thesauris di-
Marci. 12. ues: et calice aque frigide pauper valeat: Sūt aūt
Matth. 10. q ista faciūt dū terrena cōquirūt: aut hic mercedem sperātes a dño: aut hoibus placere cupientes. Sed Generatio rectorum benedicetur: Id est opa eo-
Psal. 72. quorū bon⁹ deus israel. q recto sunt corde. Rectum aūt cor est non resistere patri emendanti: et credere pollicenti: nō eorū qbus cōmouent pedes: et effunduntur gressus atq; labunt: sicut in alio psalmo canitur: dū zelant in peccatorib⁹ pacē pctō; videtes:
Ibidem t putāt perire opa sua: qr nō eis merces reddit pitura. At iste vir q timet dñm: t in templū sanctū dei cōuersione recti cordis aptat: nec gloriam hoim qrit: nec terrenas diuitias concupiscit: et tñ Gloria
C et diuitie in domo eius. Domus eñ eius cor eius est: vbi deo habitante opulenti⁹ habitat cū laude vite eterne: q; hoibus habitantibus in marmoratis laqueatisq; tectis cū timore mortis eterne. Huius
Ibidem enim iustitia manet in seculū seculi: Ipsa eius gloria: ipse diuitie: Illius eñ purpura et byssus et epule splendide: Et cū presto sunt transeunt: t cum ad finem venerint: aque guttā et digito stillantē de-
Luce. i6. siderans ardens lingua clamabit: Exortum est in tenebris lumen rectis corde. Recto
Psal. 72. dirigunt cor in deum suum: merito ambulāt recti cū deo suo: pponentes eius voluntatē sibi: neq; de sua quieq; superbe psumentes. Meminerunt eñ fuisse
Eph. 5. se aliquādo tenebras: nunc autē lucem in dño. Misericors et miserator et iustus dñs deus.
Psal. 102. Delectat q misericors t miserator: sed terret fortasse qd iustus dñs deus. Nulla desperatione formides beate vir qui times dominū: et in mandatis ei⁹ voles nimis: Esto suauis: miserere et cōmoda. Iu-
Iaco. 2. dicium enim eius est dñs deus: vt iudicium illi sine misericordia faciat qui nō fecit misericordiā. Iocundus
Ibidem aūt vir qui miseretur et cōmodat: Hoc eum cum enomet deus et ... suo tanq; talentū. Dimit-
D Luce. 6. tite inquit et dimittet vobis: date t dabitur vobis. In eo qd dimittis vt dimittat tibi: misereris in eo qd das vt detur tibi: cōmodas. Oīnis eñ generaliter ... misericordia dicit q misero subuenit: misereris vbi nō impendis: nec sumptū pecunie: nec corporalis laboris industriā: sed ignoscēdo qd in te qsq; peccauit: et tuorū gratis cōparas veniā pctō;. Hec duo benignitatis officia ignoscendo; pctō; et bono; erogandorum: sicut i euāgelio quod cōmemorauimus: Dimittite: et dimittetur vobis: date: et dabitur vobis: sic in isto versu arbitror eē distincta: Suauis vir q miseret et cōmodat. Nec pigri simus ad hec frēs: gloriā qrit q desiderat vindicari se. Sed ...

Pro. 16. quod scriptū est: Melior est qui vincit irā: q̄ q̄ ca
pit ciuitatē. Diuitias quęrit qui nō vult dare pau
Math. 6. peribus. Attēdat quod scriptū est: Habebis thesau
rū in cęlo. Non ergo eris ingloriosus in ignoscēdo:
quia de ira victa laudabilius triūphat: nō egenus
tribuendo: quia thesaurus cęlestis certius posside
C tur. Hunc versum parturiebat ille supior: gloria et
diuitię in domo eius. Qui hęc itaq̃ facit: Dis
posuit sermones suos in iudicio. Facta ipsa
sermones sunt quib⁹ in iudicio defendet: qd ei non
erit sine misericordia: quia ꝛ ipse fecit misericordiam. Qui
in ęternū non cōmouebit. In memoria
ęterna erit iustus. In memoria ęterna erit iust⁹:
Math. 25. quia ad dexterā segregatus audiet: Venite benedi
cti patris mei: pcipite regnū qd vobis paratum est
ab origine mūdi. Neq̃ enim aliqua illic coꝝ: nisi opa
misericordię cōmemorantur. Audient ergo: Venite bñdi
cti patris mei: quia generatio rectorū benedicetur.
Sic in memoria ęterna erit iustus: Et ab au
ditu malo nō timebit. Quod dicit: audient hi
qui a sinistris erūt: Ite in ignē ęternū: qui pparat⁹
Math. 25. est diabolo ꝛ angelis eius. Itaq̃ hic nō sua quęrit:
sed quę iesu christi: Labores patientissime tolerat:
pmissa fidenter expectat. Paratū est cor ei⁹
sperare in dño: Neq̃ vllis temptationib⁹ fran
gitur. Confirmatū est cor eius: nō cōmo
uebitur: donec videat super inimicos su
os. Inimici eius hic videre bona voluerūt: et cum
Ps. 4. eis inuisibilia pmitterentur: dicebant: Quis ostēdit
nobis bona? Confirmet ergo cor nostrū: nec cōmo
ueamur donec videamus sup inimicos nostros. Il
li enim volunt videre bona hominū in terra morienti
Ps. 26. um: nos credimus videre bona dñi in terra viuenti
um. Sed magnū est confirmatū habere cor ꝛ nō cō
moueri: cum illi gaudēt qui amant qd vident: et in
sultant ei qui quod nō videt sperat. Et non cōmoue
bitur donec videat: ꝛ ipse nō deorsum quod inimici
I. Cor. 2. eius: sed sursum sup inimicos suos: qd oculus non
Esa. 64. vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit:
quę pparauit deus diligētibus eū. Quanti valet h̄
C quod nō videt ꝛ emitur? Tanti quantū quisq̃ ha
bere potuerit. Propter hoc ꝛ ille Sparsit: de
dit pauperibus. Non videbat ꝛ emebat: sed ille
thesaurū seruabat in cęlo: qui esurire et sitire in pau
peribus dignabatur in terra. Nō mirū est igitur si Iu
sticia eius manet in seculū seculi: Custode il
lo qui condidit secula. Cornu eius exaltabitur
in gloria: Cuius humilitas a supbis contēnebatur.
Peccator videbit ꝛ irascetur: Sera illa scz
atq̃ infructuosa pęnitētia. Nam irascetur: Cui ma
Sap. 5. gis q̄ sibi cū dicet: Quid nobis pfuit superbia: et
diuitiarū iactātia quid contulit nobis: videns cor
nu ei⁹ exaltari in gloria: qui sparsit ꝛ dedit pauperi
bus? Dentibus suis frendet et tabescet:
Quia illic erit ploratus et stridor dentiū. Non enim
frendet et virescet: sicut fieret si oportuno eū tempe
pęniteret: sed tūc pęnitebit cum Desideriū pec
catorum peribit: Nullo succedēte solatio: Peri
bit desideriū peccatorū: cū transient omnia tanq̃
Esa. 40. vmbra: cum feno arescente flos decidet: Verbū aūt
dñi qd manet ī ęternū: sic falsoꝝ beatoꝝ vanitate teri
lū ē: sic eorūdē veroꝝ miseroꝝ pditiōi supridebit.

Explicit Tractatus de ps. CXI.

Incipit Tractatus de ps. CXII.

Prefatio.

A

n Onus fratres et sępissime audistis in euan
gelio dñm dicere: Sinite pueros venire ad Math. 19. et. 18
me: taliū est enim regnū cęlorū. Et iterū: Si quis nō Marci. 10.
receperit regnū dei sicut puer: non intrabit in illud:
ꝛ multis alijs locis dñs deus noster: p singulare hu
militatis exemplū: superbiā veteris hominis ad in
nouandā humiliter vitā similitudine puerilis ętatis
accusat. Quapropter charissimi cum cātari auditis
ī psalmis: Laudate pueri dominum: ne arbitremini
ad vos istā exhortationē non ptinere: quia iam cor
poris puericiā supgressi: vel iuuenili decore viresci
tis: vel senili honore canescitis. Omnib⁹ enim vobis
dicit Apostolus: Nolite effici pueri sensibus: sed mali j. Cor. 14.
cia paruuli estote: vt mētibus pfecti sitis. Qua ma
licia maxime: nisi supbia? Ipsa enim de vana grandita
te psumens non sinit hominē ambulare p artā viā: Math. 7.
et intrare per angustā portā. Pueri aūt facile intrāt
per angustā portā: Et ideo nemo nisi vt puer itrat ī
regnū cęlorū. Quid aūt supbię malicia deteri⁹: quę
pposituū nō vult habere nec deū? Nam scriptū est:
Initiū supbię hominis: apostatare a deo. Hanc se Eccl. 10.
aduersus pcepta diuina tumidis ceruicibus erigen
tem: ꝛ suaui iugo dñi resistentē: deijcite: frangite: cō
minuite: atq̃ consumite: et

Expositio psalmi.

B

l Audate pueri dñm: laudate nomē
dñi. Illa enim pstrata et extincta: Ex ore Ps. 8.
infantiū et lactentiū pficitur laus: illa oppressa atq̃
deleta: Qui gloriatur: in dño glorietur. Non cantant 1. Cor. 1.
ista qui se magnos putant: nō cātant ista qui cogno Ro. 1.
scentes deū: nō sicut deū glorificauerūt: aut gratias
ęgerūt: sed se laudant illi: nō deū. Nō enim pueri sūt: sed
supbi. Nomē suū poti⁹ pdicari volūt: ꝛ nō laudant
nomē dñi. Itaq̃ euanuerūt ī cogitatiōibus suis: ꝛ
obscuratū est insipiens cor eorū: ꝛ dicētes se esse sa
pientes: stulti facti sunt. Voluerūt latissime nomen
suū ꝛ altissime diffamari: cito ipsi ī angustias trāsitu
ri. Deū decz laus: dñz nrm decz honor: ꝛ sp ꝛ vbiq̃
pdicari. Semp ergo pdicetur. Sit nomē dñi
bñdictū: ex hoc nūc ꝛ vsq̃ ī seculum. Vbi
q̃ pdicetur. A solis ortu vsq̃ ad occasum:

C

Laudate nomē dñi. Quęrat ex me aliquis pue Al. laudabile.
rorum sanctoꝝ laudantiū nomen dñi: ꝛ dicat mihi:
Ecce vsq̃ in seculū accipio vsq̃ in ęternū: Cur aūt
ex hoc: et nō ante hoc: et ante oīa secula sit nomē
dñi benedictū? Respondebo paruulo qui nō contu
maciter quęrit. Vobis dicitur pueri dominici: vobis
dicitur: Laudate nomen dñi: sit nomen dñi benedi
ctum: Sit a vobis nomen dñi benedictū: ex h̄ vtiq̃
ex quo vobis dicitur. Incipitis enim laudare: sed si
ne fine laudate. Ex hoc ergo et vsq̃ in seculū sine fi
ne laudate. Ne dicatis: nūc incipim⁹ quidē laudare
dñm: q2 pueri sumus: sed cum creuerimus magniq̃
fuerimus: nosipsos laudabimus. Non sic pueri: nō
sic. Propterea dicit dñs p Esaiam Ego sum ꝛ vsq̃ Esa. 46.
dum senescatis ego sum. Ille sp laudādus est q̄ est.
Quid ē: laudate pueri dñz et h̄: Laudate senes ꝛ vs
q̃ in seculū? Quia senect⁹ nostra albescet quidē ca
nis sapiētię: sed nō carnis vetustate marcescet. Aut
qm̄ hoc loco humilitatē potius videtur significare
puericia: cui cōtraria est vana ꝛ falsa supbię magni

tu

tudo et ideo dñm nõ nisi pueri laudant: quia superbi
eũ laudare nõ norunt. Sit senectus vestra puerilis:
et sit pueritia senilis: id ẽ vt nec sapiẽtia vestra sit cũ
superbia: nec humilitas sine sapientia: vt laudetis
dñm ex hoc et vsq; in seculũ. Quacũq; aũt i paruu/
lis sanctis ecclesia christi diffundit: Laudate nomẽ
dñi: Hoc est enĩ: A solis ortu vsq; ad occasum: lau/
date nomen dñi. Excelsus sup omnes gen/
D tes dñs. Gentes homines sunt. Quid mirũ si sup
homines excelsus est dñs? Illi sup se excelsos quos
colũt oculis vident in celo fulgere solẽ: et lunã: et stel
las: cui creature seruiũt: deserẽtes creatorem dñm.
Et non solũ excelsus sup omnes gẽtes dñs: verum
Et. et Et. etiam Super celos gloria eius. Celi supra
se suscipiunt eũ: et humiles eũ secũ habent constitu/
ti carne infra celũ: qui p illo nõ colũt celũ. Quis
enĩ sicut dñs deus noster qui in altis habi
tat: et humilia respicit: Quis putaret q in al/
tis celis habitet: vnde humilia terrena respiciat: sed
humilia respicit In celo et in terra. In quibus
ergo altis habitat vnde humilia respiciat in celo et
in terra: An in quib⁹ altis habitat etiã ipa humilia
respicit: Sic enĩ exaltat humiles: vt non faciat sup/
bos. Itaq; et in altis habitat quos exaltat: facitq; si
bi eos celũ: hoc est sedẽ suã: et eos tamẽ nõ supbos:
sed semp subditos: Intuẽdo: etiã in ipo celo humi/
lia respicit i quibus excelsus habitat. Spiritus enĩ
Esa. 57. per Esaiam ita loquit: Hec dicit altissimus in excel/
sis habitans: in eternũ nomen eius dñs altissimus
in sanctis requiẽ habens. Exposuit quid dixerit in
excelsis habitãs. Hoc enĩ plenius elocutus: in san/
ctis inquit requiẽ habens. Sed qui sunt sancti: nisi
humiles qui pueri laudãt dñm? Itaq; adiungit: et
Ibidem. pusillanimis dans magnanimitatẽ: et dãs vitam h
in humilitate cordis sunt. In quib⁹ sanctis requiẽ
habet: his pusillanimis dat magnanimitatẽ. Dans
vtiq; magnanimitatẽ excelsos facit: in quib⁹ requiẽ
habens in excelsis habitat. Sed quia pusillanimis
dat magnanimitatẽ: eadẽ excelsa in quib⁹ habitat:
humilia respicit. Sed humilia inquit respicit in ce
E lo et in terra. Excitauit nos etiã querere: vtrũ eadẽ
in celo et h in terra: an alia in celo alia in terra hũilia
respiciat dñs deus noster. Si enĩ eadẽ video: quem/
2. Cor. 10. admodũ hoc intelligã ẽm Aplm dicentẽ: In carne
enĩ ãbulãtes: nõ ẽm carnẽ militamus: Arma enĩ mi
litie nostre nõ carnalia: sed potẽtia deo. Unde ergo
potentia: nisi quia spiritualia: Cũ itaq; Aplus et in
carne ambulet: et spũaliter militet: nõ mirũ si humi/
litas eius et in celo respicit, pter spiritus libertatẽ: et
in terra, pter corporis seruitutẽ. Idẽ quippe alio loco
Phil. 3. dicit: Nostra enĩ cõuersatio in celis est. Ipse itẽ dicit:
Phil. 1. optimũ sibi esse dissolui: et esse cum christo: manere
aũt in carne necessariũ inquit, pter vos. Proinde
quisq; intelligat: et cõuersationẽ apli q ẽ in celis: et in
carne mãsionẽ in terris: simul oportet intelligat do/
minũ deũ nostrũ in excelsis sanctis habitantẽ: quẽ/
admodũ tamẽ eosdẽ sanctos humiles sibi et in celo
Col. 3. respiciat: qm que sursum sunt sapiũt h spe resurrexe
runt cũ christo: et in terra: qm nondũ soluti sunt car/
nis vinculo: vt ex tota vita sua possint esse cum chri
sto. Si vero alia dñs deus noster humilia respicit i
celo: et alia in terra: credo q in celo iam respicit quos
vocauit: et habitat in eis: in terra autẽ respicit quos

vocat vt habitet i eis. Istos enĩ possidet celestia co
gitantes: illos excitat terrena sommãtes. Sed quia
difficile obtinem⁹ vt possint et ipsi iam humilia dici
qui nondũ suaui iugo dñi pia colla iur [illegible] quan/
doquidẽ hũilia isto loco vt sancti ecclesiã intelliga/
mus p totũ terrã psalmi: diuine admonent littere.
Est et alius intellect⁹: quẽ mecũ charitas vestra cõ
sideret. Celos nũc significari arbitror: eos qui sede/ F
bunt sup duodecim thronos: et cũ dño iudicabunt: [illegible]
terre aũt nomine: ceterã multitudinẽ [illegible] qui
cõstituent ad dexterã: vt p opa misericordie collau/
dati recipiant ab eis in tabernacula eterna qs ami/ Luc. 16.
cos sibi de mammona iniquitatis in hui⁹ vite morta/
litate fecerũt. Eis quippe dicit Aplus: Si nos vo/ 1. Cor. 9.
bis spũalia seminauim⁹: magnũ est si vestra carna/
lia metam⁹: Quib⁹ etiã hec verba dici pñt: Si nos
vobis celestia seminauim⁹: magnũ est si terrena ve/
stra metam⁹: In celo ergo respicit celestia seminan/
tes: in terra aũt terrena reddẽtes: tamẽ humiles et
hos et illos. Humilia enĩ respicit in celo et in terra:
q meminerũt vtriq; qd fuerint p suã maliciã: qd fa/
cti sunt p dñi gratiã. Neq; enĩ illis tantũmodo dicit
vas electionis: Fuistis enĩ aliqñ tenebre: nũc autẽ Eph. 5.
lux in dño. Et iterũ: Gratia salui facti estis p fidẽ: et Eph. 2.
hoc nõ ex vobis: sed dei donũ est: nõ ex opibus: ne
forte qs extollat: sed etiã seipm adiũgit cõsequenter
dicens: Ipsius enĩ sum⁹ figmentũ: creati in opib⁹ bo/ Ibidem.
nis. Dicit etiã seorsum de se et ipso q respiciuntur [illegible]
lo: Fuim⁹ enĩ inquit et nos naturaliter filii ire sicut Eph. 2.
et ceteri. Et iterũ: Fuim⁹ enĩ et nos inquit stulti ali/ 1. Cor. 4.
quãdo et increduli: errãtes: seruiẽtes desiderijs et vo
luptatib⁹ varijs: in malicia et inuidia agentes: abo/
minabiles: inuicẽ odio habẽtes. Cũ aũt benignitas Ad Titum 3.
et humanitas illuxit saluatoris dñi nostri: nõ ex opi
bus iusticie que fecimus nos: sed ẽm suã miscdiam
saluos nos fecit p lauacrũ regenerationis. Ecce hũi/
lia q respiciũt in celo: Spũales enĩ sũt: et omnia iudi/ 1. Cor. 2.
cant: sed tamẽ humiles: ne delecti iudicẽt. Quid de
seipo singulariter: Nõne talia sũt que cõmemorat:
Qui nõ sum inquit idoneus vocari aplus: quia per/ 1. Cor. 15.
secutus sum ecclesiã dei: sed miscdiam psecutus sum:
quia ignorãs feci i incredulitate: Deniq; post istos
versus quib⁹ ait in psalmo spũs: Quis sicut domi/
nus deus noster q in altis habitat: et humilia respi/
cit in celo et in terra: volens docere nos quare in ce/
lo humilia cũ iam spũales magni: et iudiciarijs se/
dibus digni [illegible] significent eloquio: Subiecit ita/ G
tim. Qui erigit a terra inopem: et de ster Ps. [illegible]
core exaltat pauperẽ: Ut collocet eum Ps. [illegible]
cũ principibus: cũ principib⁹ populi sui.
Non itaq; [illegible] esse humilia capita excelsorũ
sub dextera dñi. Qm̃ as enĩ collocet [illegible] [illegible]
ce pecunie dispẽsatorẽ cũ principib⁹ populi dei: [illegible] [illegible]
[illegible] sessurus sit in duodecim sedibus: et angelos [illegible] [illegible]
iudicaturus: a terra tamẽ inops erigit: et de stercore
paup exaltat. An forte nõ est exaltat⁹ de stercore q
seruiebat desiderijs et voluptatibus varijs: Sz for
te cũ ista iam diceret: nõ erat inops: non erat paup.
Quid ergo adhuc ingemiscit grauatus: habitaculũ 2. Cor. 5.
quod de celo est superindui cupiens: Cur ne forte se 2. Cor. 12.
extollat colaphizatur: et subdit angelo sathane sti/
mulo carnis sue: Alius est quidẽ habitante in se do/ 1. Cor. [illegible]
mino: et habens eũ spiritũ qui seruat omnia [illegible]

altitudine dei. Itaqꝫ in celo est: & in celo dñs humilia respicit. Quid ergo fratres? Si iam audiuimus humilia que in celo sunt exaltata de stercore vt cum populi collocarent͂ principib⁹: nihil ne consequenter audiuimus de humilibus que in terra respicit dñs? Pauciores enim sunt illi amici iudicaturi cum dño: plures aũt isti quos recipiũt in tabernacula eterna. Quis enim tota frumenti massa in cõparatiõe seminatę paleę paucos habere videat: per se tamẽ cõsiderata copiosa est. Multi enim filii deserte: magis q̃ eius que habet virũ. Multi filii eius que ꝑ gratiã in senectute concepit: q̃ eius que ab ineunte etate legis vinculo maritata est. Et ego quidẽ dico in senectute concepit: & intuẽs saram matrẽ nostrã in vno isaac: q̃ ꝑ oẽs gẽtes mater fideliũ vocat͂. Que aũt psona est apud esaiam videte: quasi omnino nõ matris: nec ei⁹ que peperit aliquẽ: Et tamẽ quid ei dicitur? Dicent inquit in aures tuas filii tui quos amiseras: angustia nobis est in loco isto: facite itaqꝫ nobis et nunc locũ in quo cõmoremur. Tu vero dices in corde tuo: Quis generauit mihi istos: cũ sciã me esse sine filiis et viduam? Quis ergo istos educauit mihi? Ego enim derelicta fui sola: hi autem mihi vbi erãt? Ex ea ergo pte ista dicit ecclesia: qua videtur nihil parere in istis turbis: q̃ nõdũ dimiserũt omnia sua vt sequerent͂ dñm: & sederent sup duodecim thronos. Sed q̃multi in eadẽ turba facientes sibi amicos de mãmona iniquitatis: ꝑ opa misericordię ad dexterã stabunt. Non solũ ergo erigit de stercore quẽ collocet cũ principibus populi sui. sed etiã Habitare facit sterilẽ in domo: matrẽ filiorum letantem. Qui in altis habitat: & humilia respicit in celo & in terra: semẽ abraam sicut stellas celi sanctitate sublimi in supnis sedibus collocat: et sicut harena in orã maris misericordiã: atqꝫ innumerã multitudinem a sinistris fluctib⁹ atqꝫ amaritudine impia segregat.

Explicit Tractatus de ps̃. CXII.
Incipit Tractatus de ps̃. CXIII.
Sermo prim⁹ de prima pte psalmi.
Prefatio.

A I Egimus quidẽ nouissimũqꝫ retinemus dilectissimi fratres: qd̃ narrat͂ in libro Exodi populũ israel liberatum ab iniqua dominatione egyptiorũ inter diuisos fluctus maris transisse per siccũ. iordanẽ q̃qꝫ fluuiũ cũ ꝑ eũ in terrã ꝓmissiõis intrarent tactũ pedibus sacerdotũ arcã dñi portantiũ stetisse desup infrenato lapsu: ab inferiore autem pte defluxisse quo currebat in mare: donec in sicco stantib⁹ sacerdotibus transiret ꝑpls vniuersus. Nouimus hec: nec tamẽ arbitrari nos oportet in h̃ psalmo: cui nũc Alleluia ꝓnũciato cãtatoqꝫ respõdimus id agere spiritũsanctũ: vt p̃terita illa gesta recolentes: nequaq̃ futura talia cogitemus. Illa enim sicut dicit Apl's in figura cõtingebãt illis: Scripta sũt aũt ꝓpt nos ad correctionẽ nostrã: i qs fines seculorum obuenit. Cũ igit͂ audiuim⁹ in psalmo:

B Expositio eiusdẽ partis.

I In exitu israel de egypto: dom⁹ iacob de populo barbaro: Facta ẽ iudea sanctificatio eius: israel ptãs eius: Mare vidit & fugit: iordanis conuersus est retrorsum. Ne arbitremini nobis narrari p̃terita: sed potius futura ꝑdici: Quia illa quoqꝫ miracula cũ in illo populo fierent: p̄sentia quidẽ: sed nõ sine futurorũ significatiõe gerebãt͂. Ideoqꝫ vt ostẽderet qui psallẽdo ista ꝑdicebat: eadẽ se verbis agere que illic facta agebantur: vno eodẽqꝫ spũ operante: & illa facta: et hec dicta sunt: vt id qd̃ in fine seculorũ manifestandũ reseruabat͂: figuris rerũ atqꝫ verborũ p̄currentib⁹ nunciaret͂: nõ omnino ea dixit que ibi gesta sunt: sed aliter quedã q̃ illic lecta didicimus. ne vere putaretur transacta recolere: potius q̃ ventura ꝑdicere. Primo enim iordanẽ ipm nõ reuersum esse retrorsum: sed stetisse legimus ab ea parte qua aque desup influebãt: cũ ꝑpl's ille trãsiret: Deinde gestiẽtes mõtes collesqꝫ nõ legim⁹: que sic addidit vt etiã oĩa ista repeteret. Nã cũ dixisset: Mare vidit & fugit: iordanis cõuersus est retrorsum: cõtexuit: Montes exultauerũt velut arietes: et colles velut agni ouiũ. Eadẽqꝫ rursus interrogat: Quid est tibi mare q̃ fugisti: et tu iordanis quia conuersus es retrorsum? Montes quare exultastis velut arietes: et colles velut agni ouium? Attendamus ergo quid ad moneamur. Quia & illa facta figure nostre fuerũt: et hec dicta vt nosipsos recognoscam⁹ hortantur. Si enim gratiã dei que data est nobis firmo corde retinemus: nos sum⁹ israel semen abrae. Nobis dicit Apl's: Ergo semen abrae estis: quia sicut alio loco dicit: Nõ in circũcisione: sed in p̄putio deputata est abrae fides ad iusticiã: & signũ accepit circũcisionis: signaculũ iusticie: fidei que est in preputio: vt deputet͂ et illis ad iusticiã: vt sit pater circũcisionis his qui nõ solũ ex circũcisione sunt: sed & his qui sequunt͂ vestigia fidei: que est in p̄putio patris nostri abrae. Non enim carnaliter circũcise genti tantũmodo fact⁹ est pater: cui dictũ est: Patrẽ multarum gentiũ posui te. Multarũ aũt: nõ quarũdã: sed oim: Qd̃ apte dicit͂ cũ ei dicit͂: Et benedicent͂ in te omnes gentes. Nullus itaqꝫ christianorũ se a nomiẽ israel arbitret͂ extraneũ. Illis enim qui crediderũt ex iudeis: in quorum numero ꝑncipaliter aplos inuenim⁹: in angulari lapide copulantur. Hinc ait dñs i alio loco: Habeo alias oues que nõ sũt ex hoc ouili: oportet me & illas adducere: vt sit vnus grex et vn⁹ pastor. Populus ergo christianus magis israel: & ipe potius domus iacob. Idẽ quippe israel qui iacob. Illa vero turba iudeorũ que merito ꝑfidie reprobata ẽ: voluptate carnali vendidit ꝑmogenita sua: vt non ad iacob sed ad esau potius ꝑtineret. Scitis namqꝫ in hoc mysterio dictũ esse: quia maior seruiet minori. Egyptus aũt q̃m interp̃tat͂ afflictio vel affligens: vel cõprimens: sepe in imagine ponit͂ huius seculi: a quo spũaliter recedendũ est: ne simus iugũ ducentes cũ infidelibus. Sic enim quisqꝫ hierusalẽ celestis fit ciuis idoneus: cũ prmũ huic seculo renunciauerit: quẽadmodũ ille populus in terram ꝓmissionis duci nõ potuit: nisi ꝑus ab egypto recederet. Sꝫ sicut ille nõ inde discessit: nisi diuino liberat⁹ auxilio: sic nemo corde ab hoc seculo auertit͂: nisi diuine misericordię munere adiutus. Qd̃ enim illic semel prefiguratũ est: hoc in isto fine seculi: in hac (sicut beatus iohãnes apl's scribit) hora nouissima ꝗ̃diu ania ecclesie ꝑtransit⁹ in vnoquoqꝫ credente complet͂. Audite Apl'm doctorẽ gentiũ docẽtẽ et exhortantẽ: Nolo

eñ vos inquit ignorare fratres: quia oẽs patres
nostri sub nube fuerũt: ⁊ oẽs p mare trãsierũt: ⁊ om
nes in moyse baptizati sunt in nube ⁊ in mari: ⁊ om/
nes eundẽ cibũ spiritualẽ manducauerũt: ⁊ oẽs eun
dẽ potũ spiritualẽ biberũt: Bibebãt autẽ de spũali
cõsequẽte eos petra: Petra aũt erat christ⁹. Sꝫ nõ
in omibus illis beneplacuit deo. Prostrati eñ sunt
j.Cor.10. in deserto. Hęc autem figurę nostrę factę sũt. Quid
vultis amplius fratres dilectissimi? Certe manife/
stum est nõ humana suspitiõe: sed apostolico: id est
diuino ⁊ dominico magisterio: Deus eñ loquebat̃
in eis: ⁊ q̃uis de carneis nubib⁹: tamẽ dñs intona/
bat: Certe ergo tanto testimonio manifestũ est illa
omnia figurate gesta: nũc in nostra salute compleri:
quia tũc futura p̃nunciabant̃: nũc p̃terita legũtur:
E et p̃sentia cognoscunt̃. Audite quidẽ qd̃ ẽ mirabili⁹
librorũ veterũ sacramẽta occultata atq̃ velata: nõ/
nulla ex parte a libris veterib⁹ reuelari. Nã Miche/
Michee.7. as p̃pheta ita loquit̃: Scd̃m dies inquit p̃fectionis
eorũ ex egypto: ostendã mirabilia illis: Videbũt na
tiones ⁊ cõfundent̃ ab omni vigore eorũ: Manib⁹
ora sua obstruẽt: aures illis exurdabunt̃: delingẽtes
terrã: velut serpẽtes trahentes terrã: Cõturbabunt̃
de cõclusionibus eorũ: in dño deo nostro excident
mente: ⁊ terrebunt̃ a te: Quis deo tuo similis aufe/
rens iniquitatẽ: ⁊ transgrediens impietatẽ residuis
hęreditatis tuę: Et nõ continuit in testimoniũ iram
suam: quoniã volũtarius ⁊ misericors est: Ipse con/
uertet et miserebit̃ nostri: Dimerget delicta nostra:
demerget in maris p̃fundũ oẽs culpas nostras.
Nempe aduertitis fratres: manifesti⁹ hic aperiri sa/
crosancta mysteria. In hoc ergo psalmo q̃uis futu/
ra intueat̃ mirabilis p̃phetię spirit⁹: tamẽ videt̃ ve/
lut transacta narrare. Facta est inquit iudęa sancti/
ficatio eius: mare vidit ⁊ fugit. Et facta est: ⁊ vidit ⁊
fugit: p̃teriti t̃pis verba sunt. Et cõuersus est iorda/
nis: ⁊ gestierũt montes: ⁊ cõmota est terra: eodẽ mõ
p̃teritũ sonant. sine p̃iudicio tamẽ intelligenda futu
ra. Alioquin: cõtra euangelicũ testimoniũ cogimur
etiã illa nõ de futuro p̃nunciata sed de p̃terito com
Ps.21. memorata intelligere: Diuiserũt sibi vestimẽta mea:
Math.27. ⁊ sup vestimentũ meũ miserũt sortẽ. Quę q̃uis ver
bis p̃teriti t̃pis dicta sint: id tamẽ p̃nunciabant
qd̃ tanto post futurũ in passione dñi cõpleret̃. Sed
tamẽ dilectissimi: p̃pheta iste quẽ cõmemoraui etiã
grossa ⁊ crassa corda limauit: ⁊ ad intelligẽda de p̃te
ritis reb⁹ gestis futura incũctãter extendit: vt nõ solũ
j.Cor.10. apostolica auctoritate figuras nr̃as illas fuisse cre/
damus: sed nec ab ipsis p̃phetis hoc p̃termissum est:
vt etiã eorũ eloquio panderet̃: Videntes atq̃ gaudẽ
tes certi ac securi de thesauro dei: et noua et vetera
cõcorditer sibimet cohęrẽtia p̃feramus. Cũ eñ tã/
to post egressum populi illius ex egypto: ⁊ tanto añ
ista ecclesię t̃pa hęc quę cõmemoraui cecinerit:
tamẽ se futura p̃dicere sine vlla dubitatione testat̃.
Michee.7. Scd̃m dies inquit p̃fectionis eorũ ex egypto: osten
dam mirabilia illis. Videbũt natiões: ⁊ cõfundent̃:
Hoc est qd̃ hic dictũ ẽ: Mare vidit ⁊ fugit. Si eñ
hic per verba p̃teriti t̃pis: sicut ẽ vidit ⁊ fugit: oc
culta futura p̃dicant̃: videbũt certe ⁊ confundẽtur:
qñ futuri t̃pis verba sunt: quis audeat de rebus
p̃teritis cogitare? Et paulopost ipsos hostes nr̃os
q̃ nos fugiẽtes vt interimerent sequebant̃. id est de

licta nostra. sicut egyptios in mari obrutos ita iba/ Exo.14.
ptismo demersa ⁊ extincta luce clarius insinuat dicẽs:
Quoniã volũtari⁹ et misericors est: ipse cõuertet et Miche.7.
miserebit̃ nostri: demerget delicta nostra: demerget
in maris p̃fundũ oẽs culpas nostras. Quid est cha/
rissimi? Qui vos cognoscitis israelitas sc̃m semẽ a/ F
brahę: qui estis dom⁹ iacob sc̃m p̃missionẽ hęredes: Gal.3.
cognoscite etiã vos exisse ab egypto: qui huic secu/
lo renũciastis: exijsse de populo barbaro: qui confes
sione pietatis vos a blasphemijs gentiũ seiunxistis.
Nõ est eñ lingua vestra: sed barbara: quę deũ lau/
dare nõ nouit: cui vos cantatis Alleluia. Facta est
eñ iudęa sanctificatio eius in vobis. Nõ eñ qui in
manifesto iudęus est: neq̃ q̃ in manifesto circũcisio
est in carne: sed qui in occulto iudęus est ⁊ circũcisi/
one cordis. Interrogate ergo corda vestra si ea cir/
cũcidit fides: si purgauit cõfessio: in vobis facta ẽ iu
dęa sanctificatio ei⁹: in vobis israel potestas eius.
Dedit eñ vobis potestatẽ filios dei fieri. Iam ve/ Ioh.1.
ro recordet̃ vnusquisq̃ vestrũ cũ deo velit applica/
ri cor: eiusq̃ suaui iugo: recedẽs a pristinis ignoran
tię suę desiderijs deuotũ animũ subdere: carnalibus
q̃ huius mũdi factis relictis atq̃ abiectis: in q̃bus
sine fructu laborabat tanq̃ in egypto cũ lateres sub Exo.1.
dura dñatiõe diaboli faceret: audita voce dñi dicẽ/
tis: Venite ad me oẽs qui laborat̃ ⁊ onerati estis: Math.11.
et ego vos reficiam: desertis atq̃ abiectis sub leuẽ
christi sarcinam currere: Recordet̃ ergo vnusquisq̃
vestrũ quẽadmodũ oĩa secularia ĩpedimẽta cesserit:
dissidẽtiũ ⁊ dissuadẽtiũ voces aut erũpę q̃ ausę sũt:
aut cõsiderato christi nomine p oẽs terras exaltato
et honorato: tremefactę siluerũt. Ergo mare vidit ⁊
fugit: vt tibi sine contradictione ad libertatẽ spũalẽ
panderet̃ via. Iordanis autẽ quẽadmodũ retrorsũ G
cõuersus sit: nolo extra vos q̃ratis: nolo aliq̃d mali
suspicemini. Increpat eñ dñs quosdã qui dorsum
ad eũ posuerũt ⁊ nõ faciẽ. Et quisquis principiũ su/
um deserit: ⁊ a suo creatore auertit̃: tanq̃ fluuius in
mare labit̃: in huius seculi amaricantẽ maliciã. Bo/
num ergo est illi vt retrorsum cõuertat̃. fiatq̃ illi de/
us ante faciẽ reuertenti: quẽ sibi a tergo posuerat: ⁊
fiat illi retro mare huius seculi qd̃ sibi ante faciẽ cũ
illuc laberet̃. effecerat: et sic obliuiscat̃ ea quę retro Phil.3.
sunt: vt in ea quę in ante sũt extendat̃: Qd̃ iam con/
uerso vtile est. Nãq̃ anteq̃ conuertat̃: si ea quę re/
tro sunt obliuiscit̃: deũ obliuiscit̃: quia ipm retro fe/
cerat ad quẽ dorsum posuerat: ⁊ si in ea quę ante sũt
extendit̃: in seculũ extendit̃: quia ipm sibi ante faciẽ
posuerat: quo auidius irruebat. Iordanis ergo il/
los significat: qui gratiã baptismi p̃ceperunt: Et sic
iordanis cõuertit̃ retrorsum: cũ illi conuertũtur ad
deũ: vt eũ iam retro nõ habeant: sed reuelata facie 2.Cor.3.
gloriã dñi speculantes: in eandẽ imaginẽ transfor/
mentur a gloria in gloriã. Montes gestierũt velut
arietes: fideles dispensatores verbi veritatis: sancti
apostoli: sancti euãgelij p̃dicatores. Et colles velut
agni ouiũ. Hi sũt quibus dicit̃: In christo iesu per 1.Cor.4.
euangeliũ ego vos genui: Hi sunt quibus dicitur:
Non vt confundã vos hęc scribo: sed vt filios me/ Ibidem.
os charissimos moneo: Hi sunt de quibus dicitur:
Afferte dño filios arietũ. Attendite p oẽs terras Ps.28.
qui nostis ista mirari ⁊ gaudere atq̃ cantare domi/
no deo nostro: Attẽdite ista cõpleri per oẽs gen/

tes: que ante tam longa tempora figurate gesta atq;
ꝓdicta sunt. Interrogate ⁊ dicite: Quid est tibi ma
re qd fugisti: ⁊ tu iordanis quia cõuersus es retror/
sum: montes quia gestistis velut arietes: et colles
sicut agni ouiũ? Quid est o seculũ q tua impedimẽ
ta cesserunt? Quid est o tot milia hominũ toto or/
be fideliũ huic mundo renũciantiũ: q ad vestrum
dñm cõuertimini? Quid est qd gaudetis: quibus in
Math. 25 fine dicetur: Euge bone serue: qm in paucis fidelis
fuisti: sup multa te constituã? Quid est q gaude/
tis qb i fine dicet: Venite bñdicti pris mei: pcipite
regnũ quod vobis paratũ est ab origine mũdi? Re
spõdebũt vobis hec omnia: vosq; ipi respõdebitis
mota. vobis. A facie dñi * cõmota est terra: a fa/
cie * dñi dei iacob. Quid ẽ a facie dñi dei iacob:
Math. 28 nisi eius p̃sentia qui dixit: Ecce ego vobiscum sum
vsq; in cõsummationẽ sculi? Cõmota est enim ter/
ra: Sed qr male pigra remãserat: cõmota est vt so/
lidius firmaret a facie dñi: Qui conuertit pe
petram. tram in stagna aquarum: ⁊ * rupes in fon/
Exo. 17. tes aquarum. Seipsum enim et quandam su/
am duriciã liquefecit ad irrigandos fideles suos: vt
Joã. 4. fieret in eis fons aque saliẽtis in vitam eternã: quia
prius cum ignoraret: durus videbat. Inde illi tur/
bati sunt et nõ expectauerũt: donec scripturis aper/
tis influeret atq; inundaret in eos: qui dixerũt: Du
Joã. 6. rus est hic sermo: quis potest eum audire? Ista pe/
tra: ista duricia cõuersa est in stagna aquarũ: et ista
rupes in fontes aquarũ: cum resurgẽs exposuit eis:
Luc. 24. incipiens a moyse per omnes ꝓphetas: quia sic opor
tebat christũ pati: et misit spiritũ sanctũ: de quo di/
cebat: Si quis sitit veniat et bibat. Nõ nobis
dñe non nobis: sed nomini tuo da gloriã.
1. Cor. 10. Grana quippe ista erumpẽt aque de petra (Petra
autẽ erat christus) nõ quasi ex operibus p̃cedentibus
Ro. 4. et 5. data est: sed miserante illo qui iustificat impiũ. Ete/
nim christus ꝓ impijs mortuus est: ne vllã suã ho/
mines sed nominis dei quererent gloriã. Sup
Ex. ma. misericordiã inquit: ⁊ veritatẽ tuã. Hec duo
ps. 37. misericordia et veritatẽ aduertite: in sanctis scriptu
ris q̃ sibi sepe iungãtur. In sua quippe misericor/
dia vocauit impios: ⁊ in veritate iudicat eos qui vo
cati venire noluerunt. Nequãdo dicant gẽ/
tes: vbi est deus eorum? In nouissimo enĩ ap/
Math. 24. parebit misericordia eius et veritas: quãdo signum filij
hominis apparebit in celo: ⁊ tunc plangẽt omnes tri
bus terre: ⁊ nõ dicẽt: Vbi est deus eorũ: cũ eis non
I adhuc credẽdus p̃dicatur: sed iam tremendus ostẽ/
ditur. Deus autẽ noster in celo: Sursum.
Non in celo vbi solẽ et lunã vident opera dei q̃ co/
lunt: sed in celo sursum quod trãsgreditur omnia cor/
pora celestia et terrestria. Nec sic est in celo de nos/
ter: quasi subtracto celo ruinam sine sede formidet.
Math. 7. In celis enĩ et in terra: Omnia † que voluit
fecit: Nec indiget operib suis tanq̃ in eis colloce/
tur vt maneat: sed in sua eternitate ꝑsistit: in qua ma
nens omnia quecũq; voluit fecit in celis ⁊ in terra.
Neq; enĩ iam eũ portabant vt ab eo fieri possent:
quãdo nisi fierent eũ portare non possent. Ergo in
quib est ipse tanq̃ indigẽtia cõtinet: nõ ab eis tanq̃
indigens cõtinetur. Siue sic intelligat: in celis et in
terra: omnia quecũq; voluit fecit: vel in supioribus:
vel in inferiorib populi sui voluntariã gratiã suam

constituit: ne quis de operũ meritis gloriet: Quia
siue montes gestiant velut arietes: siue colles velut
agni ouium: a facie dñi cõmota est terra: ne in terre/
nis sordibus ꝑpetuo remanerent.

Sermo scd's de scd'a parte psalmi.

Prefatio.

A
Q Vãq; fortasse omniũ psalmorũ sit vna con/
textio diligenter intuentibus: ita vt nullus
sequatur qui non supiori possit adiungi: tamẽ istum
ita consideremus tanq̃ vterq; vnus sit: iste scz ac su
perior. Nanq; cum in illo dictum sit: Nõ nobis do
mine nõ nobis: sed nomini tuo da gloriam: Super
misericordiã tuã et veritatẽ tuã: ne quãdo dicãt gen
tes vbi est deus eorũ: quia inuisibilẽ deũ colimus:
qui nullorũ corporeis oculis: cordibus autẽ pauco/
rum mũdissimis notus est: tanq̃ ideo possint dice/
re gentes: vbi est deus eorũ: quia ipi possunt osten/
dere oculis deos suos: primo admonuit operibus
sentire presentiã dei nostri: quia cũ sit in celo sursũ:
in celo ⁊ in terra omnia q̃cunq; voluit fecit: Et qua/
si diceret: Ostendant gentes deos suos:

Expositio eiusdem partis.

B
S Imulacra: inquit: gẽtium argentũ
⁊ aurum: opera manuũ hominum: Ps. 134.
Id est q̃uis deum nostrũ carnalibus ocu/
lis vestris nõ possimus ostẽdere: quẽ per opera in/
telligere debuistis: nolite tamẽ seduci vanitatib ve
stris: quia vos ea que colitis digito potestis osten/
dere. Multo quippe honestius nõ haberetis quod
possetis ostendere: q̃ vt in eo qd in istis oculis a vo
bis ostendit: vestri cordis cecitas ostendat. Quid
enim ostẽditis: nisi aurũ et argentũ? Habent quidẽ I. ps. 41. ps.
⁊ erea ⁊ lignea: ⁊ fictilia simulacra: Nec huiuscemo
di: alterius alteriusq; materie: s p̃ciosũ eoꝝ maluit
cõmemorare spũssanctus: qr cũ in eo quisq; quod il
li charius est erubuerit: multo facili auertitur a ve/
neratione viliorũ. Nam dictũ est alio loco scriptu/
rarum de simulacrorũ cultoribus: dicentes ligno: Hiere. 2.
pater meus es tu: et lapidi: tu me genuisti. Sed ne
sibi sapiẽtior videatur qui hoc nõ ligno ⁊ lapidi dix
erit: sed auro et argento: hũc aspiciat: huc aure cor/
dis intendat: Simulacra gentiũ argentũ ⁊ aurum.
Non abiectũ aliquid et aspernabile nominatũ est:
Et ei quidẽ animo qui terra nõ est: terra ẽ et aurum
et argentũ: sed speciosior atq; fulgẽtior: solidior at/
q; firmior. Noli ergo addere manus hominũ: vt ex
eo metallo quod fecit verus deus velis facere falsũ
deum: immo falsum hominẽ: quẽ pro vero venere/
ris deo: quẽ quisq̃s pro vero homine in amicitiam
reciperet: insaniret. Ducit enim et affectu quodam
infirmo: rapit infirma corda mortaliũ formata simili/
tudo: et membrorũ imitata compago. Sed sicut fa/
bricata singula ostendis: sic ostende officia singulo/
rum: quorum te effigies ⁊ humana vanitas trahit. C
Os enim habent et non loquent: ocu/
los habent ⁊ non videbunt. Aures ha/
bent et non audient: nares habent et non
odorabunt. Manus habent ⁊ non † con/ Al. † palpabũt
trectabunt: pedes habent ⁊ non ambula/
bunt: non clamabunt in † faucibus suis.
Iam ergo artifex melior est eis: quia ea potuit mẽ/
brorum motu atq; officio fabricare: quẽ tamen arti/
ficem te vtiq; puderet adorare. Melior et tu q̃uis

ea non feceris: quoniam quę illa nō possunt facis.
Melior ē etiā bestia: Ad hoc eñ additū est: nō cla/
mabunt in faucibus suis. Nanq₃ cum superius dix
isset: Os habent et non loquentur: quid opus erat
postq̄₃ a capite vsq₃ ad pedes membra decursa sūt:
de faucium clamore repetere: nisi credo quia illa q̄
de cęteris membris cōmemorabat cōmunia esse ho
minibus beluisq₃ sentimus: Nam ꝛ vidēt ꝛ audiūt:
et olfaciunt: et ambulant: et quędā sicut simię mani
bus contrectant. Illud autē quod de ore dixerat:
propriū est hominis: quoniā bestię nō loquuntur.
Ne quis autē ad sola humanorū membrorū opera
referret quę dicta sunt: et dijs gentium solos homi/
nes anteponeret: post omnia subdidit dicens: Non
clamabūt in faucibus suis: quod rursum hominib⁹
pecoribusq₃ cōmune est. Quod si primo dixisset:
cum ab ore cępit mēbra percurrere: Os habent et
non clamabūt: cuncta etiam sic ad naturā hominis
referrentur: nec facile ibi quicq̄₃ de cōmunione fera/
rum sensus audientis aduerteret. Cum vero illud
de ore dixit: quod hominis propriū est: ꝛ post enu/
merationē partiū corporis quā cōmemorans pedi
bus terminasse videbat: adiunxit: Non clamabunt
in faucibus suis: lectorē vel auditorem fecit inten/
tum: vt dum quęrit cur additū sit: admoneri se inue
niat simulacris gentiū: non tantū homines: sed eti/
am beluas se debere ꝑponere: vt si pudeat adorare
bestiā quā fecit deus videntē: audientem: odorantē:
contrectantē: ambulantē: clamantē in faucibus suis:
viderent q̄₃ pudēdū esset adorare mutum: ꝛ carens
vita sensuq₃ simulacrū: cui ad hoc inesset similitudo
membroꝝ: vt anima carnalib⁹ sensibus dedita: qua/
si viuenti atq₃ animatę formę applicaret affectum:
cum ea videret quę in suo corpore viua atq₃ anima/
ta sentiret. Quanto ergo magis vel melius mures
atq₃ serpētes ꝛ id genus animantiū colerēt: Quę de
simulacris gentiū si ita dicendū est quodāmodo iu/
dicant: in quibus quia non sentiunt humanā vitam
non curāt humanā figuram: Itaq₃ in eis plerūq₃ ni
dificant: et nisi humanis motibus deterreant: nul/
la sibi habitacula munitiora conquirūt. Mouet er/
go se homo vt viuentē bestiam a suo deo deterreat:
et illum nō se mouentē quasi potētē colit: a quo me/
liorem deterruit. Deterruit enim videntē a cęco: au
dientem a surdo: clamantē a muto: ambulantem ab
immobili: sentientē ab insensato: viuentem a mor/
tuo: immo deteriore q̄₃ mortuo. Mortuum quippe
sicut manifestū est non viuere: ita manifestū est ali/
quādo vixisse: Quapropter deum qui nec viuit nec
D vixit profecto ꝛ mortuus antecedit. Quid hoc ma/
nifestius fratres mei dilectissimi: Quid euidentius:
Quis puer interrogatus nō hoc certū esse respon/
deat q̄ simulacra gentiū os habent et nō loquētur:
oculos habent et nō videbunt: et cętera quę diuin⁹
sermo contexuit: Cur ergo tantopere spiritussan/
ctus curat scripturarū plurimis locis hęc insinua/
re atq₃ inculcare velut inscientib⁹ quasi non hoībus
aptissima sint atq₃ notissima: nisi qꝛ speciē mēbrorū
significat quā naturalit̄ in animātib⁹ viuētē videre:
atq₃ ī nobismetipsis sentire ꝯsueuim⁹: Q̄z q̄₃ vt illi as
serunt in signo aliquo fabrefacto atq₃ eminēti collo/
cato suggestu: cum adorari atq₃ honorari a multitu
dine cęperit: parit ī vnoquoq₃ sordidissimū erroris
affectum: vt quoniā in illo figmento nō inuenit vi/
talem motū: credat numen occultū: effigiem tamen
viuenti corpori similē: seductus forma ꝛ cōmot⁹ au
ctoritate quasi sapientiū institutorū obsequentiūq₃
turbarū sine viuo aliquo habitatore esse nō putat:
Hinc et mala demonia ad possidenda gentiū simu/
lacra talis hominū affectus inuitat: quorū ꝓsidētiū
varia fallacia mortiferi seminant ꝛ multiplicant er/
rores. Alijs itaq₃ locis etiā ꝯtra ista diuinę litterę vi
gilant: ne quisq̄₃ dicat cum irrisa fuerint simulacra:
nō hoc visibile colo: sed numen qđ illic inuisibiliter
habitat. Ipsa ergo numina in alio psalmo eadē scri/ E
ptura sic damnat: Quoniā dii gentiū inquit demo/ Ps. 95
nia: dn̄s aūt cęlos fecit. Dicit ꝛ Apl's: Non quod 1. Cor. 10
idolū sit aliquid: sed qm̄ quę immolant gentes: de/
monijs īmolāt ꝛ nō deo: et nolo vos socios fieri de/
moniorū. Videtur aūt sibi purgatioris esse religio/
nis qui dicūt: nec simulacrū nec demoniū colo: sed
per effigiē corporalē ei⁹ rei signū intueor: quā colere
debeo. Ita ꝟo interꝑtāt simulacra: vt alio dicāt si/ 4. de Ciu.
gnificari terram: vnde templū solent appellare tellu
ris: alio mare sicut neptuni simulacro: alio aerem si/
cut iunonis: alio ignē sicut vulcani: alio luciferū sic
veneris: alio solem: alio lunā: quorū simulacris ea/
dem nomina sicut telluris imponunt: alio illud: alio
illud sidus: vel illam vel illā creaturam. Neq₃ enim
cuncta enumerare sufficimus. De quibus rursus cū
exagitari cęperint qđ corpora colant: maximeq₃ ter
ram: et mare: et aerem: et ignē: quorū nobis vsus in
promptu est: Nam de cęlestibus quoniā nostro ea
corpore cōtrectare atq₃ contingere: nisi oculorū ra/
dijs nō valem⁹: non ita erubescūt: respōdere audēt:
non se ipsa corpa colere: sed quę illis regendis pręsi/
dent numina. Itaq₃ Apostoli vna sententia pęnam
istorū damnationēq₃ testatur: Qui trāsmutauerūt Ro. 1
inquit veritatē dei in mendaciū: ꝛ coluerūt ꝛ seruie/
runt creaturę potius q̄₃ creatori: qui est benedictus
deus in sęcula. Nam priori parte huius sentētię si/
mulacra dānauit: posteriori aūt interꝑtatiōes simu
lacrorū. Effigies eñ a fabro factas appellando no/
minibus earū rerū quas fabricauit deus: transmu/
tant veritatē dei in mendaciū. res aūt ipsas pro deo
habendo et venerādo seruiūt creaturę pot⁹ q̄₃ crea/
tori qui est benedictus in sęcula. Quis autē adorat
vel orat intuens simulacrū qui nō sic afficitur vt ab
eo se exaudiri putet: ac ab eo sibi ꝓstari qđ desiderat
speret: Itaq₃ homines talibus supstitionibus obli/
gati: plerūq₃ ad ipm solē dorsum ponētes ꝑces fun/
dūt statuę quā solem vocāt: ꝛ cū sonitu maris a ter/
go feriant: neptuni statuā quā ꝓ ipso mari colunt q̄/
si sentientē gemitibus feriūt. Hoc eñ facit ꝛ quodā/
modo extorquet illa figura membrorum vt animus
viuēs ī sensibus corporis mag' arbitret sentire cor/
pus quod suo corpi simillimū videt: q̄₃ rotundū so/
lem vndasq₃ diffusas: ꝛ quicquid nō eisdē liniamen
tis formatū conspicit: quibus illa formata sunt quę
viuentia videre cōsueuit. Contra hunc affectū quo
humana et carnalis infirmitas facile capi potest: cā/
tat scriptura dei res valde notissimas quibus com/
memoret: ꝛ tanq̄₃ excitet mentes hominū in cōsue/
tudine corporū dormientes. Simulacra inquit gē/
tium argentū et aurum: Sed deus fecit argentū et
aurū: Opera inquit manuū hominū. Hoc enim ve/

gerantur quod ipsi ex auro argentoque fecerunt. Sed enim et nos pleraque instrumenta et vasa ex huiuscemodi materia vel metallo habemus in usum celebrandorum sacramentorum: que ipso ministerio consecrata sancta dicuntur: in eius honore cui pro salute nostra inde seruitur. Et sunt profecto etiam ista instrumenta vel vasa: quid aliud quam opera manuum hominum? Verumtamen nunquid os habent et non loquentur? Nunquid oculos habent et non videbunt? Nunquid eis supplicamus: quia per ea supplicamus deo? Illa causa est maxima impietatis insane: quod plus valet in affectibus miserorum similis viuenti forma que sibi efficit supplicari: quam quod eam manifestum est non esse viuentem ut debeat a viuente contemni. Plus enim valent simulacra ad curuandam infelicem animam quod os habent: oculos habent: aures habent: nares habent: manus habent: pedes habent: quam ad corrigendam quod non loquentur: non videbunt: non audient: non odorabunt: non contrectabunt: non ambulabunt. Itaque sequitur: ut illud quoque fiat quod etiam in hoc psalmo sequitur:

ut scilicet Similes illis fiant omnes qui faciunt ea: et omnes qui confidunt in eis. Videant ergo isti apertis et sentientibus oculis: et adorent clausis et mortuis mentibus: nec videntia: nec viuentia simulacra: Domus autem israel sperauit in domino. Spes enim que videtur non est spes. Quod enim videt quis quid sperat? Si autem quod non videmus speramus: per patientiam expectamus. Sed ut perduceret usque in finem ipsa patientia: Adiutor eorum et protector eorum est. An fortasse spirituales a quibus carnales instruuntur in spiritu mansuetudinis: quia ipsi tanquam superiores pro inferioribus supplicant iam vident: et illis iam res est que adhuc inferioribus spes est? Non est ita. Nam et Domus aaron sperauit in domino. Ergo ut etiam ipsi perseueranter extendantur in ea que ante sunt: et perseueranter currant donec apprehendant in quo apprehensi sunt et cognoscant sicut et cogniti sunt: Adiutor et protector eorum est. Timentes enim timent dominum et sperauerunt in dominum: adiutor eorum et protector eorum est. Neque enim nos meritis nostris preuenimus misericordiam dei: Sed Dominus memor fuit nostri: et benedixit nos. Benedixit domum israel: benedixit domum aaron. Utrosque autem benedicens: Benedixit omnes timentes dominum. Quomodo quos utrosque? Respondet: Pusillos cum magnis: Hoc est domus israel cum domo aaron: eos utique qui et ipsa gente crediderunt in saluatorem iesum: Quia non in omnibus illis beneplacuit deo: Sed si quidam illorum non crediderunt: nunquid incredulitas illorum fidem dei euacuauit? Absit. Neque enim omnes qui sunt ex israel: hi sunt israelite: neque quia sunt semen abraam: omnes filii: sed sicut scriptum est: Reliquie salue facte sunt. Ex persona enim eorum qui inde crediderunt dicitur: Nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen: sicut sodoma facti essemus: et sicut gomorra similes fuissemus. Sed ideo semen: quia sparsum per terras multiplicatum est. Dixerunt enim magni de domo aaron. Adiiciat dominus super vos: super vos et super filios vestros. Et ita factum est. Accesserunt enim etiam de lapidibus suscitati filii abrahe. Accesserunt oues que non erant de hoc ouili: ut fieret unus grex et unus pastor. Accessit fides omnium gentium: et creuit numerus non solum sapientium antistitum: sed etiam obedientium populorum: adiciente domino non solum super patres: qui ad illum in christo ceteros imitatores preirent: sed etiam super filios eorum: qui patrum pia vestigia sequerentur. Nam sic ait ille his quos per euangelium in christo genuerat. Imitatores mei estote: sicut et ego christi. Adiecit itaque dominus: non solum super montes gestientes sicut arietes: sed etiam super colles gestientes sicut agni ouium. Proinde his utrisque magnis et pusillis: montibus et collibus: arietibus et agnis: dicet propheta quod sequitur: Benedicti vos domino: qui fecit celum et terram. Tanquam diceret: Benedicti vos domino qui vos fecit celum in magnis: terram in pusillis: sed celum non istud visibile plenum luminaribus ad hos oculos pertinentibus. Celum enim celi domino: Qui erexit et sublimauit quorundam sanctorum mentes intantum: ut nulli hominum sed ipsi deo suo docibiles fierent: In cuius celi docibilis comparatione: quicquid carneis oculis cernitur terra dicenda est: quam dedit filiis hominum: ut eius consideratione siue ab ea parte qua superillustrat: sicut est hoc quod dicitur celum: siue ab ea que subter illustratur: cui proprie terra nomen est: cum totum sicut commemorauimus in illius comparatione quod celum celi dicitur: terra sit. Terram ergo istam totam dedit filiis hominum: ut eius consideratione quantum possunt coniiciant creatorem: quem infirmis adhuc cordibus sine isto conjecture adminiculo videre non possunt. Est et alius intellectus a quo dissimulare non debeo verborum istorum quibus dictum est: Celum celi domino: Terram autem dedit filiis hominum: Ut ab eo quod diximus et intelleximus non recedat intentio. Dixeramus enim magnos et pusillos significari etiam eo quod adiectum est: Benedicti vos domino qui fecit celum et terram. Si ergo magnos celi: pusillos autem terre nomine accipimus: quoniam pusilli crescendo futuri sunt celum: et in ipsa spe lacte nutriuntur: sic sunt illi magni celum terre cum paruulos nutriunt: ut etiam celum celi se esse intelligant: dum cogitant in qua spe paruuli nutriantur: Sed tamen quia iam illi non ab homine: neque per hominem: sed per ipsum deum carpunt sinceritatem: vbertatemque sapientie acceperunt: paruulos futuros quidem celum: ut celum celi se esse sciant: adhuc tamen terram cui dicat: Ego plantaui: apollo rigauit: sed deus incrementum dedit. Ipsis enim filiis hominum quos fecit celum: terram dedit in qua operentur: qui nouit terre prouidere per celum. Maneant igitur celum et terra in deo suo qui fecit ea: et viuant ex eo: confitentes ei et laudantes eum. Nam si ex se velint viuere morientur: sicut scriptum est: A mortuo quasi qui non sit: perit confessio: Sed Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum. Clamat enim alio loco tua scriptura: Peccator dum venerit in profundum malorum: contemnet. Sed nos qui viuimus benedicimus domino: ex hoc nunc et usque in seculum.

Explicit Tractatus de psalmo CXIII.

Incipit Tractatus de psalmo CXIIII.

Expositio psalmi.

Dilexi: quoniam exaudiet dominus vocem

Al. *orationis. *deprecationis meę. Cātet ħ aīa quę peregrinaꝛ
a dn̄o: cantet hoc ouis illa quę errauerat: cātet ħ fi/
Luce.15. lius ille qui mortuꝰ fuerat ⁊ reuixit: perierat ⁊ inuētus
est. cātet hoc anima nostra fratres ⁊ filij charissimi:
Erudiamur ⁊ pmaneamꝰ: ⁊ cū sanctis ista cantemꝰ:
Dilexi quoniā exaudiet dn̄s vocē depcatiōis meę.
Nūquid ipa diligēdi causa ē: quoniā dn̄s exaudiet
vocem depcationis meę? An nō potius aut ideo di
ligimus quia exaudiuit: aut ideo diligimus vt exau
diat? Quid est ꝙ̄ dilexi: quoniā exaudiet? An qꝛ di/
lectionē spes solet accēdere: dilexisse se dicit: quoniā
sperauit se exauditurū deū vocem depcatiōis suę?
Al. *Quia. Vn̄ aūt hoc sperauit? *Quā iclinauit: inqt: au
Al. *inuocabo. rem suā mihi: et in diebus meis *inuocaui.
B Ergo ideo dilexi quoniā exaudiet: ideo exaudiet: q
niam inclinauit aurē suā mihi. Sed vnde scis o ani/
ma humana ꝙ inclinauit deus suā aurem tibi: nisi
1.Cor.13. dicas credidi? Manent ergo tria hec: fides: spes: et
charitas. Quia credidisti sperasti: quia sperasti iam
dilexisti. Jam si querā vnde credideris anima incli/
nasse sibi aurē deū suū: nōne respōdebit: quia prior
Ro.8. dilexit nos: ⁊ filio ppio nō pepercit: sed p nobis om/
Ro.10. nibꝰ tradidit eū? Quō eīn inuocabūt i quē nō credi/
derūt: aut doctor gētiū? Aut quō credēt quē nō au/
dierunt? Quomō eīn audient sine pdicante? Aut
quō pdicabūt nisi mittāꝛ? Cū ꝙ̄ hec oīa gesta apō
me cernerē: quō nō crederē ꝙ iclinauit dn̄s aurē suā
mihi? Et sic cōmendauit in nobis dilectionē suam:
Ro.5. vt christus p impijs moreretꝛ. Cū igiꝛ hec mihi an/
Esa.52. nunciarent speciosi pedes eorū qui annūciauerunt
Johel.2. pacem. qui annūciauerūt bona: quia omnis ꝗ inuo
Ro.10. cauerit nomē dn̄i saluus erit: credidi aurē eius incli/
natā mihi: ⁊ in diebus meis inuocaui. Et qui sūt di/
es tui: quoniā dixisti: in diebus meis inuocaui? An
Gal.4. forte illi dies quibꝰ venit plenitudo tpis: et misit deꝰ
2.Cor.6. filiū suum qui iam dixerat: Tempe acceptabili ex/
audiui te: et in die salutꝭ adiuui te? Audisti ex ore p/
Esa.52. dicatoris veniētꝭ ad te pedibꝰ speciosis: Ecce nūc tē/
pus acceptabile: ecce nūc dies salutis: ⁊ credidisti: ⁊
in diebus tuis inuocasti ⁊ dixisti: O dn̄e erue aīam
meā. Sunt quidē isti: sed ⁊ dies meos magis inqt
possum dicere dies miserię meę: dies mortalitatis
meę: dies fm adam plenos laboris ⁊ sudoris: dies
Ps.68. fm vetustatē putredinis. Ego eīn tacens infixus in
limo pfūdi: ⁊ in alio psalmo exclamaui: Ecce vete/
res posuisti dies meos: in his diebꝰ meis inuocaui.
Distant quippe dies mei a diebꝰ dn̄i mei. Dies me/
os dico: quos ipe mihi feci priuata audacia: qua de/
serui eum. Et quoniā vbiqꝫ ipe regnat: ⁊ est omīpo/
tens atqꝫ omnitenēs: merui carcerē: id est ignoran/
tię tenebras: ⁊ cōpedes mortalitatis accepi. In his
Ps.141. diebꝰ meis inuocaui: quia ⁊ ego alibi clamo: Educ
de carcere animā meā: Et qm̄ in die salutꝭ quē mihi
pstituit adiuuit me: intrat in conspectu eius gemitus
C compeditorū. In his eīn diebus meis Circū/
Al. tet. dederunt me dolores mortis: †picula in/
Ps.17. ferni inuenerūt me: Quę nisi aberrantē abs te
nō inuenirēt me. Nūc aūt illa me inuenerunt: Ego
vero ea nō inueniebā: qui gaudebā psperis seculi:
in quibus plus fallunt picula inferni. Sed posteaꝗ̄
et ego Tribulationē et dolorē inueni: et
nomen dn̄i inuocaui. Latebat eīn me tribula/
tio et dolor vtilis: tribulatio de qua dat auxilium:

cui dictum est Da nobis auxiliū de tribulatione: et Ps.59.
vana salus hominis. Ego enim de vana salute ho/
minis gaudendū ⁊ exultandū arbitrabar: sed cū au/
dissem a dn̄o meo: Beati lugentes: quoniā ipi con/ Math.5.
solabuntur: nō expectaui vt prius amitterē bona
tempalia quibus male vtebar: et tūc lugerē: sed at/
tēdi i eadē tpalia bōa ipam miseriā meā ꝗ̄ talibꝰ ob/
lectabar: quę et amittere formidarē ⁊ tenere nō pos
sem: attendi in eam vehementer et fortiter: ⁊ me nō
solū excruciari aduersitatibus huius sęculi: sed etiā
obligari psperitatibus vidi: atqꝫ ita tribulationem
et dolorē qui me latebat inueni: et nomen dn̄i inuo/ D
caui. O domine *erue animā meam. Mi/ Al. *[illegible] Ro.7.
ser enim ego homo: quis me liberabit de corpe mor
tis huius: nisi gratia dei p iesum christum dn̄m no/
strum? Dicat igiꝛ sanctus populus dei: Tribulati/
onē et dolorē inueni: et nomen dn̄i inuocaui: et au/
dient reliquię gentiū quę nōdum inuocant nomen
dn̄i: Audiāt ⁊ quęrāt vt inueniant tribulationem et
dolorē: et inuocent nomē dn̄i: et salui fiāt. Nō hoc
eis dicimus vt quęrant miseriā quā nō habent: sed
vt inueniant eā quā nesciētes habent: Neqꝫ hoc eis
optamus: vt terrena necessaria desint eis quibꝰ in/
digent dū mortaliter viuunt: sed vt hoc plangāt qd
amissa sacietate cęlesti: terrenis nōdum ad fruendū
stabilibus bonis: sed ad sustentandū necessarijs in/
digere meruerūt. Agnoscant et lugeant istā miseri/
am: faciat eos beatos lugētes miscdia: ꝙ̄ eos esse p
miseros noluit. Misericors dn̄s et iustus:
et deus noster miseretur. Misericors et iustus:
et miseretꝛ. Misericors primū: quia inclinauit aurē
suam mihi: ⁊ nesciebā ppinquasse aurem dei mei ori
meo: nisi p illos speciosos pedes excitarer vt inuo/
carem. Quis eīn eū inuocauit: nisi quē ipe prior vo
cauit? Hinc ergo pmū misericors. Justus aūt quia
flagellat: et iterū miseretur: quia recipit. Flagellat Heb.12.
aūt omnē filiū quē recipit. Nec tam mihi amarum
debet esse qd flagellat: ꝗ̄ dulce qd recipit. Quomō
eīn nos flagellat? Custodiens paruulos do/
minus: Quos grandes quęrit heredes. Quis eīn Prouer.
est filius cui nō det disciplinā pater eius? Humi
liatus sum et *saluū me fecit. Saluū me fecit: Al. *liberauit me.
quia humiliatus sum. Non eīn pęnalis sed salutarꝭ
dolor est: quē secādo medicus fecit. Cōuertere
inquit: anima mea in requiē tuam: quia do/ E
minus bn̄fecit tibi: Nō meritis aut viribꝰ tuis:
sed quoniā dn̄s benefecit tibi. Quoniā †eri/ Ps.55. Al. [illegible]
puit: inqt: animā meam *a morte. Mira res ē
charissimi qd cum dixisset in requiē conuertendam
animā suā: qm̄ benefecit ei dn̄s: subiecit: Quoniam
exemit animā meā de morte. Ideo ne in requiē con
uerteretꝛ: quia exempta est a morte? Nonne magis
in morte requies dici solet? Quę tandē eius actio ē:
cuius vita requies: et mors inquietudo est? Talis
ergo actio debet esse animę quę tendit ad quietē se/
curitatēqꝫ: nō quę augeat inquietū laborē. Quoniā
exemit animā meā de morte: qui misertꝰ eius dixit:
Venite ad me omēs qui laboratꝭ. ⁊ ego reficiā vos Math.11.
tollite iugū meū super vos: ⁊ discite a me: quia mitꝭ
sum ⁊ humilis corde: et inuenietis requiē animabꝰ
vestris: Jugū eīn meū suaue est: ⁊ sarcina mea leuis
est. Mitis itaqꝫ ⁊ humilis corde tanꝗ̄ viā christū sequēs
debet esse animę actio tendētis ad requiē: nō tamen

pigra et desidiosa: vt cursum consumet: sicut scriptũ
Ecci.3. est: In mansuetudine opera tua perfice. Etenim ne
mansuetudo ad segniciẽ duceret: adiunctũ est: ope-
ra tua pfice. Neq3 enĩ sicut in ista vita somni requi-
es nos reparat ad actionẽ: sed actio bona perducit
ad semp vigilantẽ quietẽ. Ille aũt hec cuncta pstat:
cuncta exhibet deus: de quo hic dicit: Quoniã do-
min⁹ benefecit mihi: quoniã exemit animã meam a
5 morte: Oculos meos a lachrymis: pedes
meos a lapsu. Hec enĩ in spe cõpleta erga se can
tat: quisquis hui⁹ carnis vinculum intelligit. Vere
Ps.114. quippe dictũ est: Humiliat⁹ sum: et saluũ me fecit.
Ro.8. Sed et quia illud apostol⁹ verũ dicit: Quoniã spe sal
ui facti sum⁹: Et de morte quidẽ qd̃ exempti sum⁹:
recte dicit iam esse completũ: vt mortẽ intelligam⁹
Math.8. nõ credentiũ: de qualibus ait: Dimitte mortuos se-
Ps.113. pelire mortuos suos: et illud in superiori psalmo: Nõ
mortui laudabũt te dñe: neq3 omes qui descendũt
in infernũ: sed nos qui viuimus benedicimus dñm.
Ex hac ergo morte potest recte intelligere homo fi-
delis: iam exemptam esse animã suam: eoipso q ex
Jo.5. infideli fidelis effecta est. Unde ipse saluator: Qui
credit in me inquit: transitũ facit a morte ad vitam.
Cetera vero spe cõpleta sunt in eis: qui nondum ex
hac vita emigrauerũt. Nunc enĩ cũ lapsus nostros
periculosissimos cogitamus: nõ cessant a lachrymis
oculi. Tũc aũt exmit oculos nostros a lachrymis:
quãdo et pedes a lapsu: quia tũc nullus erit lapsus
ambulantiũ pedũ: quãdo infirme carnis nullũ erit
lubricũ. Nunc vero q̃uis firma sit nostra vita que
christus est: tamẽ quia carnem nobis quã iubemur
edomare substernim⁹: in ipo prorsus opere quo eã
subditã castigamus: nõ in eã cadere magnũ est: Nõ
autẽ in ea labi quis potest? Quapropter quia et in
carne sumus: et in carne nõ sumus: In carne enĩ su-
Phil.1. mus eo vinculo quod nondũ solutũ est: qd̃ dissolui
et esse cum christo multo magis optimũ: Non aũt
sumus in carne ex eo qd̃ spiritus primitias dedimus
Phil.3. deo: si tamen possumus dicere: quia conuersatio no
stra in celis est: tanq3 capite placeamus deo: pedib⁹
autẽ tanq3 extremis anime partibus adhuc lubricũ
sentiamus. Audi queadmodũ ad spem ptineat: qd̃
ita canit velut iam sit effectũ: Exemit inquit oculos
6 meos a lachrymis: pedes meos a lapsu: Et tñ non
[illegible] ait placeo: Sed: Placebo in cõspectu do
[illegible] mini: in regione viuorũ: Satis ostendens ab
ea parte nondũ se placere in conspectu dñi que ẽ in
Ro.8. regione mortuorũ: id est in carne mortali. Qui enĩ
in carne sunt: deo placere nõ possunt. Unde qd̃ se-
Ibidem. quitur et dicit idem aplus: Vos aũt nõ estis in car
ne: sm id dicit qd̃ corpus quidẽ mortuũ est ppter
peccatũ: spiritus aũt vita est ppter iusticiã: sm quẽ
placebant dño: quia sm ipm i carne nõ erãt. Quis
aũt placeat deo viuo in corpe mortuo? Sed quid
Ibid. ait: Si autẽ spiritus eius qui suscitauit iesum chri-
stum a mortuis habitat in vobis: qui suscitauit iesũ
christũ a mortuis viuificabit et mortalia corpa vr̃a
ppter spiritũ qui habitat in vobis. Tunc erimus in
regione viuorũ: et omni parte placentes in conspe-
2.Cor.5. ctu dñi: et nulla ab eo parte peregrini. Qñdiu enim su
mus in corpe peregrinamur a dño: et inquãtũ inde pe
regrinamur a dño: intantũ nõ sumus in regione vi-
uorũ. Confidim⁹ aũt et bene arbitramur magis pe-
regrinari a corpe: et immanere ad dñm: Et ideo am- Ibidem.
bimus: siue immanẽtes: siue pegrinantes placentes
illi esse. Ambimus quidẽ nunc: quia expectam⁹ ad- Ro.8.
huc redemptionẽ corpis nostri: Sed cum absorpta 1.Cor.15.
fuerit mors in victoria: et corruptibile hoc induerit
incorruptionẽ: et mortale hoc induerit immortalita
tem: tũc nullus erit fletus/ quia nullus lapsus: et nul
lus lapsus: quia nulla corruptio. Et ideo iã nõ am-
biemus placere: sed omino placebimus in conspe-
ctu dñi in regione viuorum.

Explicit Tractatus de ps̃. CXIIII.

Incipit Tractatus de ps̃. CXV.

Prefatio.

a Notissimũ arbitror esse sanctitati vestre qd̃ A
ait aplus: Non enĩ est omnium fides: et q 2.Thessal.3.
maior esse soleat infidelium multitudo: nõ ignoratis:
Propter quos dicitur: Domine quis credidit audi- Ro.10.
tui nostro: inter quos etiã illi numerant: de quibus
dicit idem aplus: Omnes sua querũt: non que iesu Phil.2.
christi: Quos alio loco dicit: non ex veritate: sed ex Phil.1.
occasione pdicare verbum dei: nõ caste: id est nõ ex
animo pure et sincere charitatis. Aliud enĩ sentiebãt
qd̃ in eorũ morib⁹ apparebat: et aliud pdicabãt: vt sã
cto nomine placerent hominib⁹. Nam de his iterũ
dicit: Neq3 enĩ isti deo seruiũt: sed suo ventri: quos Ro.16.
tamẽ christũ annũciare pmittit. Quis enĩ ea poti⁹
crederẽt que ipi faciebãt vt morerent: ea tamẽ pdi-
cabant que si alij credentes facerent: saluarent. Nõ
enĩ aliud annũciabãt pter regulã fidei. Eos quippe
excludit aplus dicens: Si quis vobis annũciauerit Gal.1.
pter id qd̃ accepistis: anathema sit. Illi nõ christũ
annũciant qui annũciant falsitatẽ: quia christus ve-
ritas est. De istis aũt dicit q christũ annũciẽt: sed Phil.1.
nõ caste: id est nõ animo simplici et puro ex fide sin-
cera que p dilectionẽ opatur. Terrenis quippe cu- Gal.5.
piditatib⁹ consulẽtes: regnũ celorũ annũciabãt: ha
bentes in pectore falsitatẽ in lingua veritatẽ. Sci- Math.10.
ens itaq3 aplus etiã p iudã euangelizãtẽ credentes
esse liberatos: istos quoq3 ita pmittit: Siue inquit Phil.1.
occasione: siue veritate christus annũciet. Veritatẽ
quippe annũciabant: etiã si nõ veritate: id est nõ ve
ro animo. Isti loquunt qd̃ nõ credũt: et ideo repro-
bati sunt: q̃uis sint vtiles eis: Quos instruit domi-
nus dicens: Que dicũt facite: que aũt faciũt facere Math.23.
nolite: Dicũt enĩ et nõ faciũt. Unde: nisi quia vtilia
nõ credunt esse que dicũt: Sũt aũt alij qui credũt et B
nõ loquũt qd̃ credũt vel pigricia vel timore. Nã et
ille seruus q̃uis talẽtũ habuerit: tamẽ quia eroga-
re noluit: audit a dño iudice: Serue nequã et piger: Math.25.
Et alio euãgelij loco dictũ est: q multi et principib⁹
iudeorũ crediderunt in eũ: sed nõ eũ cõfitebant: ne Joh.12.
expellerent de synagoga: Sz et etiã ipi reprobati atq3
reprobati sũt. Sequit enim euãgelista dicẽs: Ama- Ibidem.
uerũt enim gloriã hominũ magis q̃ dei. Si ergo et
illi qui verũ qd̃ loquunt nõ credũt: et illi qui verum
qd̃ credũt nõ loquunt: merito reprobant: quis erit
seruus vere dicẽdus fidelis: nisi ille cui dicitur: Eu- Math.25.
ge serue bone: quoniã in modico fuisti fidelis: supra
multa te cõstituã: intra in gaudiũ dñi tui? Talis ita
q3 seruus nec anteq3 credat loquitur: nec cũ credi-
derit tacet: Vel sic eroget vt ipe non habeat: vel qd̃
habet non erogando non habeat. Sicut enim di-
ctum est: Cui habet dabit ei: sic qui autẽ nõ habet Math.13.

et quod habet auferet ab eo. Dicat ergo iste bonus seruus cantans Alleluia: Id est sacrificans dño sacrificiũ laudis: ei a quo auditur⁹ est: Intra in gaudium dñi tui: exultet ⁊ dicat:

Expositio psalmi.

C
2. Cor. 4. C Credidi propter qđ locutus sum: Hoc est pfecte credidi. Non em̃ pfecte credunt: qui qđ credũt loqui nolunt. Ad ipsam em̃ fidē
Math. 10. ptinet etiā illud credere quod dictū est. Qui me confessus fuerit coram hominib⁹: cõfitebor eũ corā an
Math. 25. gelis dei. Et hoc em̃ est appellatus fidelis ille suus: nō tantū quia accepit: sed qꝫ impendit atqꝫ lucrat⁹ est. Ita ⁊ hoc loco nō ait: credidi ⁊ locut⁹ sum: ſ ꝑpter hoc dicat se locutum esse quia credidit. Simul em̃ credidit: et qđ ꝑmiū loquēdo speraret: et quā pꝫnam tacendo timere deberet. Credidi inquit ꝓpter qđ locutus sum: Ego aũt humiliat⁹ sum nimis. Passus em̃ est multas tribulationes propter verbũ quod fideliter tenebat: fideliter impēdebat: ⁊
Joh. 12. humiliat⁹ est nimis. Quod illi timuerũt: qui amauerunt gloriā hominũ magis ꝙ̄ dei. Sed quid est: ego autē: Diceret potius: credidi ꝓpter qđ et locutus sum: ⁊ humiliatus sum nimis. Cur addidit: ego aũt: nisi quia homo humiliari pōt ab eis qui veritati contradicũt: nō ipa veritas quā credit ⁊ loquitur: Unde ⁊ Apostolus cũ de catena sua diceret: sed ser
2. Timot. 2. mo inquit dei nō est alligatus. Sic et iste: quia ipsa est vna psona sanctorũ testiũ: hoc est martyrũ dei: credidi inquit ꝓpter quod locutus sum: Ego autem
D
Et. non ha. nō illud qđ credidi nō sermo quē ꝓtuli: sed ego hu
Et. excessu meo miliatus sum nimis. Ego⁺ aũt dixi in ⁺ extasi
Ro. 3. mea: omnis homo mendax. Extasin pauorē dicit: quē cōminātibus psecutoribus ⁊ impendentibus passionib⁹ cruciatus aut mortis: humana infirmitas patitur. Hoc em̃ intelligim⁹: quia in isto psalmo vox martyrũ apparet. Nam et alio modo dicit extasis: cum mens nō pauore alienatur: sed aliqua inspiratione reuelationis assumit. Ego autē dixi in extasi mea: om̃is homo mendax. Cōterritus enim respexit infirmitatē suā: et vidit nō de se sibi esse ꝑsumendũ. Quantũ em̃ ad ipm̃ hominē ptinet mēdax est: sed gratia dei verax effectus est: ne pressuris inimicoꝝ cedens nō loquerek qđ crediderat: sed nega
Math. 26. ret: sicut petro accidit quoniā de se ꝑsūpserat: ⁊ docendus erat de homine nō esse ꝑsumendũ. Et si de homine nō debet quisqꝫ ꝑsumere: vtiqꝫ nec de seipso: qꝫ homo est. Bene ergo iste vidit in pauore suo omnē hominē esse mendacē: quia ⁊ illi qui nullo pauore vanescũt: ne psequētibus cedendo mentiātur: muneribus dei tales sunt: nō virib⁹ suis. Proinde verissime dictū est: Omnis homo mēdax: sed deus
Ps. 81. verax qui ait: Ego dixi dii estis. ⁊ filii altissimi omnes. Uos aũt sicut homines moriemini: ⁊ sicut vn⁹ ex principibus cadetis. Cōsolak humiles: ⁊ implet eos: nō solū fide credenda: sed etiā fiducia ꝑdicādꝫ veritatis: si pseuerantes subdank deo: nec imitētur
Joh. 8. vnū ex principibus diabolū: qui in veritate non stetit ⁊ cecidit. Si em̃ om̃is homo mendax: intantum non erũt mendaces: inquantū non erunt homines: qm̃ dii erunt et filii altissimi oēs. Hoc itaqꝫ considerans deuotissimus populus fideliũ testium: quō infirmitatē humanā dei misericordia nō relinquat: in cuius infirmitatis pauore dictū est: Omnis homo mendax: quomō cōsolek ⁊ humiles: ⁊ impleat spiritu fiducię trepidantes: vt pene mortuo corde reuiuiscāt: nec in ienere pso fideles sint: sed in eo qui la
1. Cor. 4. se fet mortuo ⁊ linguas infantiū facit disertas. qui
Math. ait: Cum autē tradent vos: nolite cogitare quomō aut quid loquamini: dabitur em̃ vobis in illa hora quid loquamini: Non em̃ vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquik in vobis. Hęc ergo om̃ia considerans ille qui dixerat: Ego dixi in pauore meo: om̃is homo mendax: et videns gratia dñi se factum veracē: Quid retribuā: inquit:
E
Et. retribuam dño pro omnibus quę ⁺ retribuit mihi: Non ait ꝓ omnibus quę tribuit mihi: sed ꝓ omnibus quę retribuit mihi. Quę igik ꝑcesserāt hominis: vt omnium donorū dei nō attributio: sed retributio vocari possit: Quę ꝑcesserant hominis nisi peccata: Retribuit ergo deus bona ꝓ malis: cui homines retribuũt mala ꝓ bonis. Hęc em̃ retribuerũt qui dix
Math. erunt: Hic est heres: venite occidamus eum. Sed quęrit iste quid retribuat dño ⁊ non inuenit: nisi ex eis quę ipse dñs retribuit. Calicē: inquit: salutaris accipiam: ⁊ nomen dñi inuocabo. O homo peccato tuo mēdax: dono dei verax: Et ideo iam nō homo: quis tibi dedit calicē salutaris: quem accipiens et inuocans nomen dñi retribues ei pro
Math. omnibus quę retribuit tibi: Quis nisi ille q̄ ait: Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum: Quis tibi dedit imitari passiones suas: nisi q̄ ꝓpter te passus est prior: Ideoqꝫ ⁺ Preciosa in cōspectu
Et. Grata in cōspectu dñi mors sanctorū eius. Emit em̃ eam sanguine suo quē prior fudit pro salute seruorū: ne pro dñi nomine serui fundere dubitarent: quod tamē eorū non dñi vtilitate pficeret. Confiteak itaqꝫ cōditionem suā mancipiũ tanto ꝑcio comparatū: et dicat:
F
Et. O dñe ⁺ ego seruus tuus: ego seruus tuus ⁊ filius ancillę tuę. Ergo ⁊ emptus est ⁊ vernaculus est. An cum matre simul est empt⁹: An quia vernaculus est ꝓpter peccata fugę suę deprędatus: et ideo emptus: quia redemptus est: Filius em̃ est ancillę ſm qđ om̃is creatura subdita creatori est: et verissimo dño verissimū debet famulatū: Quē cū exhibet libera est: hanc accipiens a dño gratiā: vt et nō necessitate: sed voluntate deseruiat. Ergo iste
Gal. 4. filius est hierusalē cęlest: quę sursum est: mater omniũ nostrũ libera. Et libera quidē a peccato: sed ancilla iusticię: Cuius filiis adhuc pegrinātibus dici
Gal. 5. tur: Uos in libertatē vocati estis. Sed rursus eos seruos facit: dicēs: sed in charitate seruite inuicem.
Ro. 6. Quibus etiā dicitur: Cum serui eratis peccato. liberi eratis a iusticia: nunc vero liberati a peccato facti aũt serui deo: habetis fructū vestrũ in sanctificationem: finē vero vitam ęternā. Dicat ergo deo seruus iste: Multi se martyres dicũt: multi seruos tuos: quia nomen tuū habent in variis heresibus ⁊ erroribus: sed quia pręter ecclesiā tuam sunt: nō sunt filii ancillę tuę: ego autē seruus tuus ⁊ filius ancillę tuę: Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo ⁺ sacrificiū laudis ⁺. Nequ em̃ inuenio vlla merita mea: quando tu dirupisti vincula mea: ideo sacrificiū laudis tibi debeo: Quia et si gloriabor ꝙ seruus tuus sim: et filius ancillę tuę: non in me: sed in te dño meo gloriabor: qui dirupisti vincula mea: vt a fuga rediens religarer tibi. Uota mea
G

domino reddam. Que vota redditurus es? Quas vouisti victimas? Que incensa? Que holocausta? An ad illud respicit quod paulo ante dixisti: Calicem salutaris accipiam: et nomen domini inuocabo: et tibi sacrificabo sacrificium laudis? Et reuera quisquis bene cogitat quid voueat domino: et que vota reddat: seipsum voueat: seipsum reddat. Hoc exigitur: hoc debetur. Math.22. Inspecto nummo dominus dicit: Reddite cesari que cesaris sunt: et deo que dei sunt. Imago sua reddatur cesari: imago sua reddatur deo. Sed qui meminit non solum seruum se esse dei: sed et filium ancille dei: videt vbi reddat vota sua: conformatus christo per calicem salutaris. In atrijs: inquit: domus domini. Que domus dei est: hec ancilla dei est. Et que domus dei: nisi omnis populus eius? Ideo sequitur: In conspectu omnis populi eius. Et apertius iam nominat ipsam matrem. Quid est enim aliud populus eius: nisi quod sequitur: In medio tui hierusalem? Tunc est enim quod redditur gratum: si de pace atque in pace reddatur. Qui autem filij huius ancille non sunt: bellum potius quam pacem amauerunt. Ne quis autem existimet atria domus domini: et omnem populum eius iudeos significari: quia ita clausit iste psalmus vt diceret: In medio tui hierusalem: cuius nomine carnales israelite gloriantur: audiute sequentem psalmum: qui quattuor versiculis continetur.

Explicit Tractatus de psalmo CXV.
Incipit Tractatus de psalmo CXVI.

B

Expositio psalmi.

Laudate dominum omnes gentes: laudate eum omnes populi. Hec sunt atria domus domini: ille omnis populus eius: hec vera hierusalem. Audiant magis illi iudei qui huius ciuitatis filij esse noluerunt: cum se ab omnium gentium communione preciderunt. Quoniam confirmata est super nos misericordia eius: et veritas domini manet in eternum. Hec sunt duo illa: misericordia et veritas: que in centesimotertiodecimo psalmo memorie commendanda commonui. Confirmata est autem super nos misericordia domini: cum eius nomini per quod liberati sumus inimicarum gentium rabida ora cesserunt: et veritas domini manet in eternum: siue in eis que promisit iustis: siue in eis que minatus est impijs.

Explicit Tractatus de psalmo CXVI.
Incipit Tractatus de psalmo CXVII.

Prefatio.

A Audiuimus fratres admonentem nos atque hortantem spiritumsanctum: vt sacrificium confessionis offeramus deo. Confessio autem: vel laudis eius est: vel peccatorum nostrorum. Et illa quidem confessio qua peccata nostra deo confitemur: omnibus nota est: ita vt hanc solam dici confessionem in scripturis sanctis minus erudita estimet multitudo. Nam vbi hoc verbum lectoris ore sonuerit: continuo strepitus pius pectora tundentium consequitur. Sed debent aduertere quomodo dictum sit in alio psalmo: Quoniam ingrediar Ps.41. in locum tabernaculi admirabilis vsque ad domum dei: In voce exultationis et confessionis: soni festiuitatem celebrantis. Hic enim certe manifestum est: vocem confessionis et sonum: non ad merorem penitentie: sed ad leticiam festiuitatis celeberrime pertinere. Aut si de tam manifesto testimonio quisque adhuc dubitat: quid dicturus est ad illud quod in Ecclesiastico scriptum est: Benedicite dominum omnia opera ipsius: date nomini ipsius magnificentiam: et confitemini in laude ipsius in canticis labiorum et in cytharis: Eccl.39. et sic dicetis in confessione: quoniam omnia opera domini bona nimis? Hic certe nullus vel tardissimus ambigit confessionem in dei laudibus poni: nisi forte tanta est in cuiusquam mente peruersitas: vt dicere audeat etiam ipsum dominum iesum christum peccata sua patri esse confessum. Quod si aliquis impius propter nomen confessionis temptaret obijcere: facillime refelleretur ipsa contextione verborum. Sic enim loquitur: Confiteor: inquit tibi pater domine celi et Math.11. terre: qui abscondisti hec a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis: Ita pater: quoniam sic placitum fuit coram te. Quis non eum intelligat in laude patris hec dicere? Quis non videat istam confessionem non ad dolorem cordis: sed ad gaudium pertinere: cum etiam precesserit euangelista dicens: In ipsa hora exultauit Luc.10. in spiritusancto et dixit: confiteor tibi pater? Quapropter charissimi quoniam nullo modo est omnino dubitandum: tot congruentibus testimonijs: quorum similia in scripturis per vosipsos potestis aduertere: non tantum in peccatis: sed et in laudibus dei: confessionem diuinis litteris solere nominari: quid congruentius in hoc psalmo quando Alleluia cantamus: quod est: laudate dominum: nos admoneri intelligimus cum audimus:

Expositio psalmi.

B

C Confitemini domino: quam id ipsum scilicet Ps.105.et.106 vt laudemus deum? Non potuit laus dei breuius Iudith.13. explicari: quam vt diceretur: Quoniam bonus est. Quid sit grandius ista breuitate non video: cum ita sit proprium deo quod bonus est: vt a quodam compellatus ipse filius dei cum audiret: magister bone: ab eo scilicet qui carnem eius intuens: et diuinitatis plenitudinem non intelligens: solum hominem arbitrabatur: responderet: quid me interrogas de bono? Nemo bonus: Marci.10. nisi vnus deus. Quid est aliud dicere: quam si me bonum vis appellare: intellige et deum? Sed quoniam populo dicitur in pronunciatione futurorum liberato ab omni labore et captiuitate peregrinationis: et ab omni permixtione iniquorum quod ei per gratiam dei prestitum est: non solum non retribuentis mala pro malis: sed etiam retribuentis bona pro malis: conuenientissime adiunctum est: Quoniam in seculum misericordia eius. Al.nunc. Dicat autem domus israel quoniam bonus: quoniam in seculum Al.non hz. misericordia eius. Al.nunc. Dicat autem domus aaron quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius. C Al.non hz. Dicant nunc omnes qui timent dominum: quoniam in seculum misericordia eius. Recognoscatis credo charissimi que sit domus israel: que sit domus aaron: Et quoniam vtrique sunt timentes dominum: Ps.113. Ipsi enim sunt pusilli cum magnis: iam in alio psalmo bene insinuati cordibus vestris: Quorum numero nos omnes in eius gratia qui bonus est: et in seculum misericordia eius: sociatos esse gaudeamus: quoniam exauditi sunt qui dixerunt: Adijciat Ibidem dominus super vos et super filios vestros: vt israelitis in christum credentibus: ex quorum numero sunt apostoli patres nostri: et ad eminentiam perfectorum: et ad obedientiam paruulorum adiungeretur numerus gentium: vt dicamus: omnes facti vnum in christo: facti vnus grex sub pastore vno: et corpus illius capitis tamquam

manus homo dicamus: In tribulatione invocaui dñm: et exaudiuit me i latitudine. Angustia nostrę tribulatiõis finitur: Latitudo aũt quo trãsimus: nõ habet terminũ. Quis eñi accusabit aduersus electos dei? Dñs mihi adiutor est: non timebo quid faciat mihi homo. Sed nunquid solos homines habet inimicos ecclesia? Quid est homo carni et sanguini deditus: nisi caro et sanguis? Sed ait apostolus: Nõ est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinẽ: sed aduersus principes et rectores mũdi tenebrarũ harũ: id est rectores iniquorũ mundũ istũ diligentium: et propterea tenebrarũ: quia et nos fuim⁹ aliquãdo tenebrę: nũc autẽ lux in dño: Aduersus spiritualia inquit nequitię in cęlestibus: id est diabolũ et angelos eius: Quẽ diabolũ alio loco dicit pricipẽ potestatis aeris huius. Audi ergo quod sequit: Dominus mihi adiutor ẽ: et ego despiciã inimicos meos. Ex q̃libet genere inimici exurgãt: siue ex numero malorum hominũ: siue ex numero malorũ angelorũ: in dñi adiutorio despicient: cui confitemur laudẽ: cui cantamus alleluia. Despectis autẽ inimicis: non sic mihi tanq̃ bonus homo se amicus opponat: vt in se spem meã iubeat collocari. Bonũ est: enim: confidere in domino: q̃ cõfidere in homine. Nec quisquis sm quendã modũ dici potest angelus bonus: sic a me cogitetur aut: vt in eo cõfidere debeam. Nemo eñi bonus: nisi solus deus. Et cum videtur adiuuare homo vel angelus: cũ hoc vera dilectione faciũt: ille per eos facit qui eos pro modo eorũ bonos fecit. Bonũ est: ergo: sperare in dño: q̃ sperare in principibus. Nã et angeli dicti sunt principes: sicut in Daniele legimus: Michael princeps vester. Omnes gẽtes circundederũt me: et in nomine dñi vltus sũ eos. Circundantes circũdederunt me: et in nomine dñi vltus sum eos. Quod ait: Oẽs gentes circũdederunt me: et in nomine dñi vltus sum eos: significat ecclesię labores atq̃ victoriam. Sed quasi causa quereret: vnde tãta mala superare potuerit: respectũ est ad exemplũ: et dixit quid primo passa sit in capite suo: addẽdo quod sequitur: Circũdantes circũdederunt me. Et bene ibi non repetitum est: oẽs gẽtes: quod a iudeis solis factũ est. Et in nomine dñi vltus sum in eos: quia et illic ipse pius populus quod est corpus christi persecutores sensit: de cuius genere caro illa suscepta et suspẽsa ẽ pro q̃ factũ ẽ q̃cq̃d ab illa interiore diuinitate per exteriorẽ carnẽ virtute immortaliter factum est. Circũdederunt me sicut apes fauum: et exarserũt sicut ignis in spinis: et in nomine dñi vltus sum in eos. Hic iam ex ordine gestarum rerũ: etiã verborũ ordo contexitur. Nam ipm dñm caput ecclesię: recte accipimus circũdatũ a persecutorib⁹: sicut circũdant apes fauũ. Quid eñi ab ignorantibus gestũ sit: mystica subtilitate spiritussanctus loquit. Mel quippe apes operantur in fauis. Nescientes autẽ psecutores dñi: fecerunt eũ nobis in passione dulciorẽ: vt gustemus et videamus q̃ suauis est dñs: qui mortuus est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationẽ nostram. Jam vero quod sequitur: Et exarserũt velut ignis in spinis: in eius corpore: hoc est in populo vbiq̃ diffuso melius intelligit: quẽ circũdederũt omnes gentes: cũ sit collectus de oĩbus gentib⁹. Exarserunt quippe velut ignis i spinis: quãdo peccatricem carnẽ: atq̃ huius mortalis vite molestissimas compũctiones: psecutiõis incendio cremauerunt. Et in nomine inquit dñi vltus sum in eos. Siue quia et ipi malicia quę in eis iustos psequebatur extincta: christiano populo sociati sunt: Siue quia cęteri eorũ qui contẽpserunt hoc tempe vocãtis misericordiam: veritatẽ iudicantis in fine sensuri sunt. Tanq̃ cumulus harenę impulsus sum vt caderẽ: et dñs suscepit me. Quis eñi esset tam magna multitudo credentiũ quasi arenę innumerabili cõparanda: et in vnam societatẽ tanq̃ in cumulũ ducta: tamen quid est homo nisi q̃ memores eius? Non dixit abundantiam numeri mei: numerus gentiũ superare nõ valuit: sed dñs inquit suscepit me. Multitudinẽ ergo fideliũ in vnitate fidei simul habitantẽ: psecutio gentiũ quo impelleret vt deiiceret nõ habebat: quãdo in eũ creditũ est: qui et singulos et oẽs vbiq̃ susciperet: quia eis inuocãtibus nusq̃ deesse potuisset. Fortitudo mea et laudatio mea dñs: et factus est mihi in salutem. Qui ergo cadunt cum impellũtur: nisi qui sua sibi fortitudo et sua sibi volunt esse laudatio? Nullus quippe in certamine cadit: nisi cuius fortitudo et laudatio cadit. Quapropter cui⁹ fortitudo et laudatio est dñs: tam nõ cadit q̃ nõ cadit dominus: Et ideo eis fact⁹ est in salutẽ: Nõ quia ipse aliquid factus est quod ante nõ erat: sed quia ipi cũ in eum crederẽt: quod nõ erant facti sunt: et iam ipse nõ sibi sed illis: qđ auersis a se non erat: salus eorũ esse conuersis. Vox leticię et salutis in tabernaculis iustorũ: Ubi vocem meroris et eius putabant esse qui in eorũ corpora seuiebãt. Nõ eñi sentiebant interiora gaudia sanctorũ de spe futura. Unde et apostolus dicit: Quasi tristes: semp autem gaudentes. Et iterũ: Non solũ aũt: sed etiã gloriamur inquit in tribulatiõibus. Dextera domini fecit virtutẽ. Quã virtutẽ dicit? Dextera inquit dñi exaltauit me. Magna virtus exaltare humilẽ: deificare mortalem: pbere de infirmitate perfectionẽ: de subiectione gloriã: de passione victoriam: dare auxiliũ de tribulatione: vt afflictis vera salus dei patesceret: affligentib⁹ autẽ vana salus hominis remaneret. Magna hec: Sed quid miraris si aliquid repetat? Audi quid repetat: Non homo se exaltauit: nõ homo se perfecit: non sibi homo gloriam dedit: non homo vicit: nõ homo sibi saluti fuit: Dextera domini fecit virtutẽ. Nõ moriar sed viuam: et enarrabo opera domini. Et illi stragem funerũ vbiq̃ facientes: ecclesiam christi mori arbitrabãt. Ecce nũc enarrat opera dñi. Ubiq̃ christus beatorũ martyrũ gloria est: Uicit vapulando ferientes: patiendo impatientes: diligendo seuientes. Tamẽ cur tanta indigna pertulit corpus christi: sancta ecclesia: populus in adoptionem: indicet nobis. Emendans emendauit me dñs: et morti non tradidit me. Non ergo quicq̃ viribus suis licuisse arbitret fremitus impiorũ: Nõ haberet istam potestatẽ: nisi sibi data esset desuper. Sepe filios paterfamilias per nequissimos seruos emendari iubet: cũ illis he-

radicatē. Illis compedes ꝑparet. Que est ista hereditas? Auri est: an argēti: an gemmarū: aut fundorum: amenorūq̧ prediorum? Vide qua intret: et cognosce quid sit. Aperite: inquit: mihi portas iustitie. Ecce audiuimus portas: Quid est intus?

Ingressus: inquit: in eas confitebor domino. Illa cōfessio laudis est admirabilis vsq̧ ad
Ps. 41. domū dei: in voce exultationis et confessiōis: soni festiuitatē celebrātis. Hec est eterna beatitudo iusto-
Ps. 83. rum: quia beati sunt qui inhabitant in domo dei: in secula seculorū laudantes eū. Sed vide quēadmo-
per portas dum intretur in portas iustitie. Hec porte do-
S. iusti mini: inquit: iusti intrabūt in eas. Nā salutē nemo intrat iniustus: in illā hierusalē que nō recipit
Apoc. 22. incircūcisū carne: vbi dr: Canes foris: Satis sit qḋ i
Ps. 119. longinqua peregrinatiōe mea inhabitaui cū tabernaculis cedar: et cū his qui oderunt pacē eram pacificus: Pertuli vsq̧ in finē ꝑmixtionē malorū: sed hec porte dñi: iusti intrabunt in eas. Confitebor tibi dñe quoniā exaudisti me: et factus es mihi in salutē. Sepe ostendit laudis esse ista confessio: nō vulnera medico ostēdens: sed de percepta sanitate gratias agens. Ipse aūt medicus salus est: Actū 4. Bonū quem dicimus: Lapidē quē reproba
1. Pet. 2. uerunt edificantes. Nam: Hic factus est in caput anguli: Ut duos conderet in se in vnū nouum hominē faciens pacem: et cōmutaret vtrosq̧ i vno corpore deo: circūcisionē scz et ꝑputiū. A domino factū est istud: Id est capiti anguli a domino
Mat. 21. factus est. Quis em̄ hoc nō esset factus: nisi passus esset: nō tamē hoc ab eis a quibus passus est: factus est. Nā illi q̄ edificabāt reprobauerūt: sed in eo qḋ dñs occulte edificabat. fecit in caput anguli quod il li reprobauerunt. Et est mirabile in oculis nostris. In oculis interioris hominis: in ocul' credentiū: sperantiū: diligentiū: nō in oculis carnalib' eorū qui quasi hominē contēnendo reprobauerunt.

Hic est dies quē fecit dñs. Meminit iste
Ps. 114. homo se dixisse in superioribus psalmis: Quoniā inclinauit aurē suam mihi: et i diebus meis inuocaui: dies suos cōmemorans veteres: Unde modo dic: Hic est dies quē fecit dñs: id est quo mihi salutem
Esa. 49. dedit. Hic est dies de quo dicit dñs: Tempe acce-
2. Cor. 6. ptabili exaudiui te. et in die salutis adiuui te: id ē dies de quo ille mediator factus est in caput anguli. Exultemus: ergo: et iocundemur in eo. O dñe saluum me fac: o dñe bene prosperare. Iterū vero quia dies salutis ē: saluū me fac: quia de longinqua peregrinatione reuertētes seiungi
Ps. 119. mur ab eis qui oderant pacē cum quibus eram' pacifici: et cum loqueremur eis: debellabāt nos gratis: Bene ꝓspera iter redeūtibus: quia tu nobis fact'
Mat. 21. es via. Benedictus: enim qui venit in nomine dñi. Maledictus ergo ille qui venit in noīe
Jo. 5. suo sicut in euangelio dicit: Ego veni in nomine patris mei et nō accepistis me: si alius venerit in noīe suo illū accipietis. Benediximus vos de domo domini. Credo q̄ ista vox magnorū est ad pu
Jo. 1. sillos: eorū scz magnorū qui verbū deum apud deum: sicut in hac vita possunt mente cōtingunt: et tamen sermonē suū ꝓpter paruulos temperāt: vt pos
2. Cor. 5. sint sinceriter dicere qḋ ait Apostolus: Siue enim mente excessimus deo: siue temperātes sumus vobis: Charitas enim christi cōpellit nos. Ipsi em̄ paruulos benedicūt de interiore domo dñi: vbi laus illa in secula seculorum non deficit: Et ideo videte qḋ inde annūciant. Deus dñs et illuxit nobis. Dominus ille qui venit in nomine domini: quē reprobauerunt edificantes: et factus est i caput angu-
li: Mediator ille dei et hominū homo christus ie- 1. Thimoth. 2.
sus deus est: equalis est patri et illuxit nobis: vt qḋ credidimus intelligeremus: et vobis nondū intelligentibus sed iam credētibus enūciaremus. Ut autem et vos intelligatis: Constituite diem festum in confrequentationibus: vsq̧ ad cornu altaris: Id est vsq̧ ad interiorem domū dei: de qua vos benediximus: vbi sunt altaria excelsa. Constituite diem festum non tepide ac segniter: sed in cōfrequentationibus. Ipsa est enim vox exul- Ps. 41.
tationis soni festiuitatem celebrātis: ambulantium in locū tabernaculi admirabilis vsq̧ ad domū dei. Si enim est ibi spirituale sacrificiū sempiternum sacrificium laudis: et sacerdos sempiternus est: et altare sempiternum pacata mens ipsa iustorum. Hoc apertius dicimus fratres: quicūq̧ deum verbum intelligere volunt: non eis sufficiat caro q̄ pro-
pter eos verbū factum est: vt lacte nutrirentur: nec Joh. 1.
in terra sufficiat iste dies festus quo agnus occisus est: sed constituatur in cōfrequentationibus: quousq̧ perueniatur: exaltatis a domino mentibus nostris: vsq̧ ad eius diuinitatē interiorē: qui nobis exteriorē humanitatē lacte nutriēdis prebere dignatus est. Et quid ibi aliud: nisi laudes eius cantabimus? Quid ibi aliud dicemus: nisi Deus meus es tu et confitebor tibi: deus meus es tu et exaltabo te: Confitebor tibi domine quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem. Non strepitu verborū ista dicimus: sed dilectio inherens illi per semetipsam clamat istam vocem: et dilectio ipsa vox est. Itaq̧ sicut cepit laudē: ita terminat. Confitemini domino quoniam bonus: quoniā in seculum misericordia eius. Hinc cepit psalmus: huc desinit: quoniam sicut ab initio quod deseruimus: ita in finē quo redim' nō est aliquid quod salubri' delectet: q̄ laus dei et semper alleluia.

Explicit Tractatus de ps̄. CXVII.
Incipit Tractatus de ps̄. CXVIII.

Proemiū in psalmū octonarium: vel alphabeticū: aut alleluiaticum.

Psalmos omēs ceteros quos codicem psalmorum nouimus continere: quod ecclesie ꝯsuetudie psalteriū nūcupatur: partim sermocinando in populis: partim dictando exposui (donāte domino) sicut potui: Psalmū vero cētesimū octauumdecimū: nō tam propter ei' notissimā longitudinē: q̄ propter altitudinē paucis cognoscibilem differebam. Et cum molestissime ferrent fratres mei: eius solius expositionē quantū ad eiusdē corpus psalmi pertinet deesse opusculis nostris: meq̧ ad hoc soluendū debitum vehementer vrgerent: diu petentibus iubētibusq̧ nō cessi: Quia quotiens cunq̧ inde cogitare temptaui: semp vires nostre intentionis excessit. Quanto em̄ videtur apertior: tanto mihi ꝓfundior videri solet: ita vt etiam q̄ sit ꝓfundus demonstrare nō possim. Aliorum quippe qui

difficile intelligunt: etiam si in obscuritate sensus latet: ipsa tamē apparet obscuritas: huius aūt nec ipsa: quoniā talē prebet superficiē: vt lectorem atq̄ auditorem: nō expositorē necessariū habere credat. Et nunc q̄ tandē ad ptractationē eius accedo: quid in eo possim prorsus ignoro: Spero tamen vt aliqd possim affuturū atq̄ adiuturū deum. Sic enim feci de omibus quecunq̄ sufficienter cū prius mihi ad intelligendū vel explicandum difficilia ac pene impossibilia viderētur exposui. Statui aūt per sermones id agere qui pferuntur in populis: quas greci ὁμιλίας vocāt. [illegible] arbitror: vt conuentus ecclesiastici nō fraudētur etiam psalmi huius intelligentia [illegible] ctari assolēt cantilena. Sed sit hec [illegible] de ipso ē loquendū: de quo [illegible] loquendū.

Explicit prolog[illegible] Incipit sermo primus de eodem p[illegible]

B

Hexordio suo magn⁹ psalm⁹ iste charissimi: exhortat nos vt [illegible] b[illegible]titudinē. qu[illegible] nemo est qui non expetat. Quis enī vnq̄ vel potest. vel potuit: vel poterit inueniri: q̄ esse nolit beatus? Quid igitur ea exhortatiōe opus est ad eam rem quā sua sponte appetit animus? Nam pfecto qui exhortat id agit vt excitetur volūtas eius cum quo agit ad illud pter quod exhortationis adhibetur alloquiū. Ut quid ergo nobiscū agitur vt velimus quod nolle nō possumus: nisi quia omnes quidem beatitudinē concupiscūt: sed quomō ad eā perueniat plurimi nesciunt? Ideoq̄ hoc docet iste qui dicit:

Cōcor. 4. sent. di. 49. [illegible]

Expositio principij istius psalmi.

C Aleph.

Beati immaculati in via: qui ambulant in lege dñi. Tanq̄ diceret: Scio quid velis: beatitudinem queris? Si ergo vis esse beatus: esto immaculat⁹. Illud enī omnes: hoc aūt pauci volunt: sine quo nō peruenit ad illud quod omes volūt. Sed vbi erit quisq̄ immaculatus: nisi in via? In qua via: nisi in lege dñi? Ac per hoc: beati immaculati in via: qui ambulant in lege dñi: non supfluo vobis dicitur: sed exhortatio necessaria vestris mētibus adhibetur. Quid enim boni sit ad quod multi pigri sunt: id est immaculatos ambulare in via que lex est dñi sic ostendit: cum beatos esse qui hoc faciūt indicatur: vt pter illud qd omes volunt: etiam hoc fiat quod plurimi nolunt. Beatū quippe esse tam magnū est bonū: vt hoc et boni velint et mali. Nec mirū est q̄ boni pterea sūt boni: sed illud est mirū q̄ etiam mali pterea sūt mali vt sint beati. Nam quisquis libidinib⁹ deditus: vt luxuria stupris q̄ corrūpatur: in hoc malo beatitudinē querit: et se miserū putat cum ad sue concupiscentie voluptatē leticiāq̄ nō puenit: beatū vero nō dubitat iactare cum puenit. Et quisquis auaricie facibus inardescit: ad hoc cōgregat q̄cūq̄ mō diuitias vt beat⁹ sit. Quicūq̄ molit inimicor sāguinē fūdere: q̄cūq̄ desiderat dominationē: quisquis affectat crudelitatē suā explere: q̄sq̄s alienis cladib⁹ pascit: in omibus sceleribus beatitudinē querit. Hos igitur errantes: et vera miseria falsam beatitudinem requirentes: reuocat ad viam: si audiat vox ista diuina: Beati immaculati in via qui ambulant in lege dñi: Tanq̄ dicens: Quo itis? Peritis et nescitis:

De libero arbi. li. j. ca. 14.

Non illac itur qua pgitis: quo puenire desideratis. Nam vtiq̄ beati esse cupitis: sed misera sunt: et ad maiorem miseriā ducūt itinera ista que curritis. Tā magnū bonū querere p mala nolite. Si ad illud puenire vultis: huc venite: hac ite: Uie puerse relinque malignitatē: qui nō potestis relinquere beatitudinis voluntatē. Frustra tendēdo fatigamini: quo pueniendo inquinamini. Non aūt beati inquinati in errore qui ambulāt in puersitate seculi: sed beati immaculati in via: qui ambulāt in lege dñi. Quid porro adiungat attendite. Beati qui scrutantur testimonia eius: i toto corde exquirūt eū. D

Non mihi videt aliud his verbis cōmemoratū beatorū genus: q̄ illud quod ante dictū est. Nā scrutari testimonia dñi: et eum in toto corde exquirere: hoc ē immaculatū in via et in lege dñi ābulare. Deniq̄ sequitur et dicit: Non enī qui operātur iniquitatē in vijs eius ambulauerūt. Si ergo ambulantes in via: id est in lege dñi: ipsi sunt scrutantes testimonia eius: et in toto corde exquirentes eum: Profecto qui operātur iniquitatē: nō scrutantur testimonia eius. Et tamē nouim⁹ operarios iniquitatis ad hoc scrutari testimonia dñi: quia malūt docti esse q̄ iusti. Nouimus et alios ad hoc scrutari testimonia dñi: nō q̄ iam recte viuant: sed vt sciant quēadmodū viuere debeant. Tales ergo nondum immaculati ambulāt in lege dñi: ac per hoc nōdum beati. Quomō ergo intelligendū est: Beati q̄ scrutant testimonia eius: cum videamus homines eius scrutari testimonia nō beatos: quia non immaculatos? Nam scribe et pharisei sup cathedrā moysi sedentes de quibus dñs ait: Que dicūt facite: que autem faciūt: facere nolite: Dicūt enī et nō faciūt: vtiq̄ scrutabant testimonia dñi: vt haberēt que dicerent bona: q̄uis facerent mala. Sed hos omittamus. Recte quippe respondebit nobis: q̄ isti non scrutātur testimonia dñi. Non enī querūt ipsa: s aliud querūt per ipsa: id est vt glorificētur ab hominibus: vel ditētur. Nō est hoc scrutari testimonia dei: nō diligere quod ostendūt: et nolle puenire quo ducunt: id est ad deū. Nam aut si et ipsi scrutant testimonia dei: q̄uis nō vt ipm sed vt aliud ex his inueniant et acquirāt: certe non in toto corde exquirunt eum: Nō nō vtiq̄ frustra hic additū cernimus. Sciens enī spiritus qui hec dicit: multos pter aliud nō pter quod constitutū est scrutari testimōia ei⁹: nō tantū dixit: Beati qui scrutant testimonia eius: sed addidit: in toto corde exquirūt eū: tanq̄ docens quēadmodū: vel pter quid scrutanda sunt testimonia dñi. Deniq̄ in libro Sapiētie loquēs ipsa sapiētia: Querūt inquit me mali et nō inuenient: oderūt enim sapiētiā. Quod quid est aliud: q̄ oderūt me: Querūt ergo me aut et nō me inueniūt qui oderunt me. Quomō igit dicunt querere qd oderūt: nisi q̄ nō hoc sed aliud per eā querūt. Non enī volūt esse sapientes in dei gloriā: sed volūt videri sapientes pter humanū gloriam. Quomō enī sapiētiā nō oderunt: que iubet et docet contēnendū esse quod diligunt? Proinde: beati immaculati in via qui ambulant in lege dñi: Beati qui scrutātur testimonia ei⁹: in toto corde exquirunt eū. Si enī scrutando testimonia eius: aut in toto corde exquirūt eum: immaculati ambulant in lege dñi. Nunquid tamē ille nō

Math. 23.

Math. 6.

Prouer. 1.

Infra in [illegible]

5

scrutabaī testimonia eius: nec querebat eum q̄ dice
Math.19. bat. Magister bone: quid boni faciā. vt vitam eter/
nam cōsequar? Sed quomō eū in toto corde quesi/
uit: cuius consilio diuitias suas pretulit: quo audi/
Esa.55. to tristis abscessit? Nā et ꝓpheta Esaias dicit: Que/
rite dn̄m: et cum inueneritis eū derelinquat impius
vias suas: et vir iniquus cogitatiōes suas. Querūt
itaq; deum et impij et iniqui: vt eo inuento nō sint
impij nec iniqui. Quomō ergo iam beati cū adhuc
testimonia eius scrutātur et exquirūt eum: cū hoc
facere possint et impij et iniqui? Beatos autē esse
impios et iniquos: quis vel impius dixerit aut ini/
Math.5. quus? Ergo spe beati: sicut beati qui psecutionē pa
tiūtur ꝓpter iusticiā: non ꝓpter qḋ adest q̄diu mala
patiūtur: sed ꝓpter qḋ aderit: quoniā ipsorū est re/
Ibidem. gnum celorū. Et beati qui esuriūt et sitiunt iusticiā:
nō quia esuriūt et sitiunt: sed ꝓpter qḋ sequitur: quo/
Math.5. niam ipsi saturabūtur. Et beati qui plorant: nō quia
plorant: sed ꝓpter quod sequit: quia ridebūt. Pro/
inde beati qui scrutātur testimonia eius: in toto cor/
de exquirunt eū: nō quia scrutant et exquirunt: sed
quia inuēturi sunt quod exquirūt. In toto eni cor/
de: nō negligenter exqrunt. Si ergo spe beati: for/
tassis etiā spe immaculati. Nam pfecto in hac vita
licet in lege dn̄i ambulem⁹: licet scrutemur testimo/
1.Joh.1. nia eius: et in toto corde reqramus eū: Et si dixeri/
mus quia peccatū nō habem⁹: nosipsos seducim⁹:
et veritas in nobis nō est. Sed hoc diligētius inqui
B rendū est. Sequit quippe: Non eni qui operantur
iniquitatē: in vijs eius ambulauerūt. Ex quo vide/
ri potest: qui ambulant in via dn̄i: id est in lege dn̄i
scrutando testimonia eius: et in toto corde exquiren
do eū: iam esse posse immaculatos: hoc est sine pec/
cato ꝓpter verba sequētia: Non eni qui operantur
1.Joh.3. iniquitatē in vijs eius ambulauerūt. Qui autē pec/
catum facit: et iniquitatē facit: ait beatus Johānes.
Et addidit: Peccatū iniquitas ē. Sed iam sermo
iste claudendus est: nec in angustū tanta questio co/
artanda.

Explicit sermo p̄mus. Incipit sermo secūdus.

A Criptū est et legitur et verū est in hoc psal
S mo: Non eni qui operātur iniquitatem in
vijs eius ambulauerūt: Sed elaborandū
Sap.7. est opitulante deo: in cui⁹ manu sunt et nos et sermo/
nes nostri: ne recte dictū: nō recte intellectū: lecto/
rem auditorēve pturbet. Hucusq; cauendū est: plus
vero hꝰ ptra pelagianistas. Cauendū est eni ne om
1.Joh.1. nes sancti quorū illa vox est. Si dixerim⁹ quia pec/
catum nō habemus: nosipsos seducimus: et veritas
in nob nō ē: Aut nō putent nec posse ābulare ī vijs
1.Joh.3. dn̄i: quoniā peccatū iniquitas est: et qui operantur
iniquitatē: nō vtiq; in vijs eius ambulauerūt: Aut
quia dubiū nō est eos ambulare in vijs dn̄i: nō cre/
dantur habere peccatum: qḋ ꝓculdubio falsum est.
Neq; eni ꝓpter arrogantiā superbiāq; vitandā scri/
ptum est: Si dixerim⁹ quia peccatū nō habemus:
nosipsos seducimus: alioquin nō adderet: et veri/
tas in nobis nō est: sed diceret: humilitas in nobis
nō est: psertim quia sequitur vnde iste sensus clarius il
lustretur: omnesq; auferat dubitationis ambages.
1.Joh.1. Cum eni hoc beatus iohānes dixisset: adiunxit: Si
autē confessi fuerimus peccata nostra: fidelis est et
iustus qui nobis peccata nostra dimittat: et mūdet
nos ab om̄i iniqtate. Quid hic dicit? Quid contra/
dicit damnabilis impietatis elatio? Si eni propter
arrogantiā deuitādā: nō propter veritatē fatendā:
nō dicūt sancti se nō habere peccatū: quid est qḋ cō
fitentur vt remissionē mundationēq; mereant? An
et hoc fit: vt arrogantia deuitet? Quomō ergo im/
petrabitur peccatorū vera mūdatio: quorū est fal/
sa confessio? Conticescat igit et arescat elatio ignea
superborū seipsam seducēs: que ī auribus hominū
simulata humilitate dicit se habere peccatū: in cor/
de aūt suo impia elatione dicit se non habere pecca/
tum. Qui eni hoc dicūt: seipsos seducūt: et veritas ī
eis nō est. Sed quādo in auribus hominū hoc di/ Ibid.
cunt: nō tantū seipsos sed et alios quosq; doctrine
insane puersitate seducūt. Cum vero id in corde suo
dicūt: illic seipsos seducūt: illic veritas in eis nō est:
ac per hoc in corde seipsos seducūt: et in suo corde ve
ritatis lumen amittūt. Exclamet aūt sancta familia
christi fructificans et crescēs in vniuerso mūdo fi/ D
militer verax et veraciter humilis: exclamet inquā:
Si dixerimus quia peccatū nō habemus: nosipsos 1.Joh.1.
seducimus: et veritas in nobis nō est: Qḋ si confessi
fuerimus delicta nostra: fidelis est et iustus vt dimit Ibidem.
tat nobis peccata nostra: et mūdet nos ab om̄i iniq/
tate. Hec vt dicūtur: ita sentiātur. Tūc eni erit hu/
militas vera: si nō solū ore sed in lingua: vt sitius
(sm̄ Apostolū) nō alta sapientes: sed humilib⁹ con Ro.12.
sentientes. Non ait colloquētes: sed consentientes:
Qḋ nō fit ore sed corde. Hypocrita: si dicis te ha
bere cum credas te nō habere peccatū: foris fingis
humilitatē: int⁹ amplecteris vanitatē. Ergo et ī ore
et ī corde nō habes veritatē. Quid tibi ꝓdest videri
hominibus humile esse qḋ dicis: si deus videt altū
esse qḋ sapis? Certe si aurib⁹ diuinū insonaret ora/
culū: Noli altū dicere: nec sic immerito damnare/
ris: si humile in ore coram hominib⁹: et altū in cor
de coram dn̄o loquereris. Cum vero audias: noli Ro.11.
altū sapere: sed time: Non eni ait dicere sed sapere:
cur non etiam intus es humilis vbi sapis? An ideo
mens altitudine inflatur: vt humilitatē lingua men/
tiatur? Legis vel audis: noli altū sapere sed time:
et tu intantū sapis altū vt te peccatū existimes non
habere? Ac per hoc quia nō vis timere: nihil tibi ali E
ud remanet q̄ timere. Et vnde inquis scriptum est:
Non eni q̄ operātur iniqtatem in vijs eius ambu/
lauerunt? An vero sancti dn̄i nō ambulāt in vijs do
mini? Et si ambulant in vijs dn̄i: nō operātur iniq/
tatem. Si nō operant iniqtatem: nō habent pecca/ 1.Joh.3.
tum: quoniā peccatū iniqtas est. Exurge in adiuto/
rium mihi dn̄e iesu: et contra hereticū superbientē
opitulare mihi per Apostolū confitentē: Ecce vbi ē
hō tuus exinaniens se vt impleat teipso? Ipm audi/
amus fratres charissimi: ipm de hac q̄stione si pla/
cet: immo quia placet interrogem⁹. Dic nobis pau
le beatissime vtrū ambulaueris in vijs dn̄i cū in car
ne adhuc viueres? Respondet: Et vnde dicebam:
Verūtamē in quod peruenim⁹ in eo ambulem⁹. Vn/ Phil.3.
de dicebam: Nunqd circūuenit vos titus? Nonne 2.Cor.12.
eodem spiritu ambulauimus? Nonne iisdem vesti/
gijs? Unde aūt dicebam: Qḋ diu sumus in corpore 2.Cor.5.
pegrinamur a dn̄o? Per fidem eni ambulam⁹ non
per speciē. Que certior via dn̄i q̄ fides et qua iust⁹ Ro.1.
viuit? In cuius alterius vie itinere ad superna ten/

Phi.3. debam quãdo dicebam: omnium autẽ que retro oblitus in ea que ante sunt extentus: sm intentionẽ sequor ad palmã superne vocationis dei in christo iesu? Postremo in qua alia via cucurrerã quãdo dicebat.
2.Timo.4.c. Bonũ certamẽ certaui: cursum cõsummaui: fidem seruaui? Satis sint ista responsa quibus apostolũ Paulũ in viis dñi ambulasse discimus: Sed ab illo et aliud inquiram⁹: Dic obsecro o paule: qñ adhuc in carne viuens in viis dñi ambulabas: habebas peccatũ: an sine peccato eras? Audiam⁹ vtrum
1.Ioh.1. se ipse seducat: an vero qd beat⁹ iohãnes et⁹ coapostolus sapiat: qm veritas erat in eis? Hic ipso respon
Ro.7. dens: Mõne legisti vbi confiteor: dicẽs: Non enim qd volo facio bonũ: sed qd nolo malũ hoc ago? Et hoc audiuimus. Iam itaqz illud interrogem⁹: Quõ in viis dñi ambulabas: si malũ quod nolebas hoc agebas: cũ psalmus sanctus intonet dicens: Non enim qui operãtur iniquitatẽ in viis eius ambulauerunt? Audi continuo respondentẽ per sententiã con
Ibidem. sequentẽ: Si quod nolo inquit ego hoc facio: iam ego nõ operor illud: sed qd habitat i me peccatum. Ecce quemadmodũ qui ambulant in viis dñi non operanẽ peccatũ: et tamẽ nõ sunt sine peccato: quia iã nõ ipsi operãẽ iniqtatẽ: sed qd habitat in eis peccatum.
D Hic dicat aliquis: Quomõ agebat quod nolebat malũ: et quomodo nõ id agebat: sed quod habitabat in illo peccatum? Interim iam ista questio soluta est: quãtũ apparuit scripture auctoritate canonice certi posse: vt ambulantes in viis dñi: cũuis nõ sint sine peccato: nõ tamẽ id operenẽ ipsi. Non enim
1.Ioh.3. qui operãtur iniquitatẽ hoc est peccatũ: quia peccatũ iniquitas est: in viis eius ambulauerũt. Iam vero qua ratione possit intelligi et agens illud propter corpus mortis huius in quo lex peccati habitat:
Ro.7. et nõ ipse agens illud ppter vias dñi in quibus ambulat: alius sermo necessarius est: quia iste claudendus est.

Explicit sermo secũdus. Incipit sermo terti⁹.

A P Ropter id quod in psalmo isto scriptũ est: Non enim qui operãtur iniquitatẽ i viis ei⁹ ambulauerũt: quoniã peccatũ iniquitas ẽ:
1.Ioh.3. sicut Iohãnes apostolus dicit: exorta difficilis questio: quomõ possunt sancti in hac vita et non esse si
1.Ioh.1. ne peccato: quia et illud verũ est: si dixerimus quia peccatũ nõ habemus: nosipsos seducim⁹: et veritas in nobis nõ est: et tamẽ ambularent vias dñi: quas nõ ambulãt qui operanẽ iniquitatẽ: soluta est dicen
Ro.7. te apostolo Paulo: Iam nõ ego operor illud. sed id quod in me habitat peccatũ. Quomõ enĩ ẽ sine peccato in quo habitat peccatũ? Ambulat tamen vias dñi quas nõ ambulãt qui operãtur iniquitatẽ: quia iam nõ ipse operaẽ illud sed quod in eo habitat pec
B catum. Verũtamẽ ita soluta est questio ista vt difficilior altera nasceretẽ: quomõ agat homo qd ipse nõ
Ibidem. agit. Vtrũqz enim dixit: et nõ quod volo ago: et qd nõ ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum. Vnde intelligere debemus quãdo peccatum quod habitat in nobis operaẽ in nobis: tunc nos id nõ operari quãdo nequaqz ei volũtas nostra cõsentit: et tenet etiã corporis membra vt nõ obediãt desideriis eius. Quid enim operaẽ peccatũ nolentib⁹ nobis: nisi sola illicita desideria? Quibus si volũtatis nõ adhibeatur assensus: mouetẽ quidem nõnull⁹ affectus: sed nullus ei relaxaẽ effectus. Hoc precipit idem Apostolus vbi dicit: Nõ ergo regnet pec Ro.6.
catum in vestro mortali corpore ad obediendũ desideriis ei⁹: ne exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Sunt itaqz desideria peccati quibus nos phibuit obedire. Operãtur ergo peccatũ Ro.7.
hec desideria: quibus si obedim⁹ et nos operamur. Si autẽ obtemperãtes Apostolo nõ obedimus eis: nõ illud nos operamur: sed quod in nobis habitat peccatum. Si autẽ desideria nulla haberemus illicita: nec nos nec peccatũ mali aliquid operaretur i nobis. Motũ porro illiciti desiderii cui nõ obediendo nõ eum nos operamur: ideo et nos agere dicimur: quoniã non est nature vigor aliene: sed lãguor est nostre. A quo languore omnimodo salui erimus cũ et animo et corpore immortales facti fuerimus. Quapropter et quia in viis dñi ambulam⁹: nõ obedimus desideriis peccati: et quia nõ sumus sine peccato: habemus desideria peccati: ac per hoc iã nos ea nõ operamur: nõ eis obediendo: sed quod in nobis habitat peccatum eadẽ cõmouendo. Non enim qui operãtur iniquitatẽ: id est q obediũt desideriis peccati: i viis dñi ambulauerunt. Sed adhuc que C
rendum est que petamus dimitti nobis quãdo dicimus deo. Dimitte nobis debita nostra: vtrum que Matt.6.
nos operamur quãdo peccati desideriis obedim⁹: an ipsa desideria nobis dimitti volumus que nos Ro.7.
nõ operamur: sed quod habitat i nobis peccatum? Quantũ quidem ego sapere possum: languoris illius et infirmitatis vnde illicita desideria cõmouẽtur: quod peccatũ appellat Apostolus: vniuersus reatus sacramento baptismatis est solutus: cum omnibus que illi obediẽtes fecimus: diximus: cogitauimus: nec deinceps nobis languor iste obesset cũuis inesset: si desideriis eius illicitis nullis vnqz obedientiam pberemus: siue operatiõe: siue locutione: siue tacita assensiõe: donec etiam ipse sanaretur: cum id quod poscimus esset impletũ: siue dicentes: veniat regnũ tuum: siue dicentes: Libera nos a malo. Matt.6.
Sed quoniã temptatio est vita humana super ter Iob.7.
ram: etiam si a criminibus longe simus: nõ tamen D
deest vbi desideriis peccati: vel facto: vel dicto: vel cogitatu obediamus: quãdo aduersus maiora vigilantibus quedam incautis minuta surrepunt: Que si aduersus nos colligãẽ: etsi nõ singula suis motibus conterũt: omnia tamen aceruo nos obruunt. Et ppter hoc etiã mihi videẽ hi q ãbulant in viis dñi di
cunt: Dimitte nobis debita nostra: quoniã ad vias Matt.6.
dñi et ipsa oratio pertinet et ipsa confessio: cũuis non ad ea peccata pertineãt. Itaqz in viis dñi quas omnes fides vna cõplectitur: qua in eum crediẽ qui iu Ro.4.
stificat impiũ: qui etiam dixit. Ego sum via: nemo Ioh.14.
peccatũ operatur: sed cõfitetur. Deuiat ergo cum peccat: et ideo peccatũ vie nõ tribuitur quod a deuiante cõmittitur: sed in via fidei pro nõ peccantibus habentur quibus peccata nõ imputantur. De quibus apostolus Paulus iustitiã fidei cõmẽdãs: in psalmo scriptum esse mõstrauit: Beati quorũ re Psal.31.
misse sunt iniquitates: et quorũ tecta sunt peccata. Ro.4.
Beatus vir cui nõ imputauit dñs peccatum. Hoc prestant vie dñi: ac per hoc quoniã iustus ex fide vi Ro.1.
uit: Ab ista via domini illa alienat iniquitas: que est infidelitas. In hac autẽ via domini id est in fide pia

quisquis ambulat: aut peccatũ nõ operatur. aut si qđ
a demante cõmittitur: propter viam nõ imputatur:
et tãq̃ nõ fuerit operatus accipitur. Et ideo bene etiã
E sic intelligitur: Nõ eñ q operantur iniquitatẽ in vijs eius
ambulauerũt: vt hanc iniquitatẽ significauerit: que
recedit a fide: aut nõ accedit ad fidem. Quẽadmo-
Jo. 15. dum eñ ait dñs de iudeis: Si nõ venissem peccatũ
nõ haberent: Nec vtiq̃ sine vllo peccato erãt ante-
q̃ christus veniret in carne: et ex quo venit cepertũt
habere peccatũ: sed quoddam peccatũ certũ: id est
infidelitatis intelligi voluit: quoniã nõ crediderunt
in eũ: ita qui operantur iniquitatẽ: nõ qualibet: sed hãc
ipsam infidelitatẽ nõ in vijs eius ambulauerunt: quia
Ps. 24. vniuerse vie dñi misericordia et veritas: Vtrũq̃ aũt
Ro. 15. in christo est: et p̃ter christũ nusq̃ est. Dico eñ chri-
stum (ait Apostolus) ministrũ fuisse circũcisionis
ꝑpter veritatẽ dei: ad confirmandas ꝓmissiones pa-
trum: gentes autẽ super misericordiã glorificare de-
um. In hoc igitur mĩa: quia nos redemit: in h
veritas: quia id qđ ꝓmisit impleuit: et impleturus
est quod ꝓmittit. Qui ergo operãtur iniquitatẽ: id
est infidelitatẽ: nõ in vijs eius ambulauerũt: quia in
Ro. 4. christo nõ crediderũt. Ergo conuertantur et in eũ qui
iustificat impiũ pie credant: atq̃ in illo misericordi-
am peccatis dimissis: et veritatẽ cõpletis ꝓmissis:
hoc est vniuersas vias dñi inueniãt: in quibus am-
bulantes nõ operabuntur iniquitatẽ: quia nõ tenebũt
Gal. 5. infidelitatẽ sed fidem que p dilectionẽ operatur: et cui
peccatum nõ imputatur.

Explicit sermo tertius. Incipit quartus.

A Uis est fratres charissimi q domino dicit:
mandasti. q Tu precepisti mandata tua cu-
stodiri nimis: Utinam dirigãtur
vie mee ad custodiẽdas iustificationes tu-
as: Tunc nõ confundar: dum inspicio
in omnia mãdata tua: Quis est qui hoc dicit: ni-
si vnũquodq̃ membrũ christi: vel potius vniuersũ
corpus christi: Et quid est: tu p̃cepisti mãdata tua
custodiri nimis: Utrũ nimis p̃cepisti: an nimis cu-
stodiri: Quodlibet horũ intelligamus: cõtra illam
memorabilẽ nobilẽq̃ sententiã hoc dictũ videtur: quã
greci laudant in sapientib⁹ suis: et latini laudãdo cõ-
sentiũt: Ne quid nimis. Si eñ hoc verũ ẽ: vt ne qđ
nimis fiat: quomõ verũ est qđ hic dicitur: Tu p̃cepi-
sti mãdata tua custodiri nimis: Quõ et qñ de⁹ aliqđ
vel nimis p̃ciperet: vel custodiri nimis vellet: si omne
nimiũ reprehẽsione dignũ esset: Diceremus ergo
nos nulla grecorũ sapientiũ auctoritate terreri: in-
1. Cor. 1. tuentes quod scriptũ est: Nõne stultam fecit deus
sapientiã huius mũdi: et potius istã sententiã falsam
esse crederem⁹ qua dictũ est: Ne quid nimis: q̃ di-
uinũ eloquiũ vbi legim⁹ atq̃ cantamus: Tu p̃cepi-
sti mandata tua custodiri nimis: nisi nos non greca
clatio sed vera ratio reuocaret: Nimis quippe dici-
tur: quicquid plus fuerit q̃ oportet. Nam par et ni-
mium duo sunt inter se cõtraria. Parũ est qđ min⁹
est q̃ oportet: et nimiũ ẽ qđ pl⁹ ẽ q̃ oportet. Hoc in
medio modus est: quod dicitur sana est. Cum vtiq̃
vtile sit in vita et morib⁹ vt amplius q̃ oportet ni-
B hil omnino faciamus: ꝑfecto verã esse sententiam: ne
quid nimis: fateri potius q̃ negare debemus. Sed
aliquãdo latina lingua hoc verbo sic abutitur: vt ni-
mis p eo qđ est valde: et positũ inueniamus in litte-
ris sacris: et ponam⁹ in sermonibus nostris. Nam
et hic: tu p̃cepisti mandata tua custodiri nimis: non
nisi valde intelligimus si recte itelligim⁹: Et nimis
te diligo: si alicui charissimo dicimus: nõ vtiq̃ plus
q̃ oportet: sed valde nos diligere intelligi volum⁹.
Deniq̃ illa greca sentẽtia non habet hoc verbũ qđ
hic legitur. Ibi eñ est αγάν: quod est nimis: Hic est
aũt σφοδρα: qđ est valde: Sed aliquãdo vt dixi-
mus: nimis p eo quod est valde: et dictũ inuenim⁹
et dicimus. Unde nõnulli etiã latini codices nõ ha-
bent: Tu p̃cepisti mandata tua custodiri nimis: sed
valde. Ualde vtiq̃ p̃cepit hoc deus: et valde opor-
tet dei custodire mandata. Sed humilis pietas vel
pia humilitas et fides nõ immemor gratie: quid adiũ-
gat attẽdite: Utinã inquit dirigãtur vie mee: ad cu- C
stodiendas iustificationes tuas. Precepisti quidẽ
tu: sed vtinã quod p̃cepisti fiat mihi. Ubi audis vti-
nam: vocẽ optantis agnosce: et agnita voce optãtis:
depone superbiã p̃sumẽtis. Quis eñ se dicat opta-
re qđ sic habet in arbitrij potestate: vt nullo indigeat
adiumẽto id possit efficere: Ergo si optat homo qđ
p̃cepit deus: vt det ipse quod p̃cipit rogãdus est de-
us. A quo eñ optandũ est nisi ab illo a quo patre lu- Jacobi. 1.
minũ omne datũ optimũ et omne donũ perfectũ (san-
cta scriptura teste) descendit: Propter eos aũt qui
putant hoc solo nos ad faciendã iusticiã diuinitus
adiuuari qđ dei p̃cepta nobis in notitiã ꝓferuntur:
vt ea cognita iã sine vlla dei gratia solis nostre vo-
luntatis viribus impleantur: non optat h dirigi vias
suas ad custodiendas iustificatiões dei: nisi iã eius
acceptis ipso p̃cipiente mandatis. Ad hoc eñ perti-
net quod ꝓmisit: tu p̃cepisti mandata tua custodiri
nimis: Tãq̃ diceret: Jam legem accepi: iam noui.
Tu eñ p̃cepisti mãdata tua custodiri nimis: et man-
data tua sancta. et iusta et bona: sed peccatũ meum Ro. 7.
per bonũ mihi operabitur mortẽ: nisi adiuuet gratia.
Utinam ergo dirigantur vie mee ad custodiendas iu-
stificationes tuas: tũc non cõfundar dum inspicio i
omnia mandata tua. Mandata dei siue cum leguntur D
siue cum memoria recoluntur: tanq̃ speculũ intuẽdũ
est s'm apostolũ Jacobũ dicentẽ. Si quis auditor Jacobi. 1.
est verbi et nõ factor: hic cõparabitur viro conside-
ranti vultũ natiuitatis sue in speculo: Considerauit
eñ se et abijt: et statim oblitus ẽ qualis fuerit: Qui
autẽ pspexerit in legẽ perfectã libertatis: et ꝑmanse-
rit: nõ auditor obliuiosus factus: sed factor operis:
hic beatus in facto suo erit. Talem se iste vult esse:
vt inspiciat tanq̃ in speculũ mandata dei et nõ con-
fundatur: quia nõ auditor eorũ tantũ vult esse: sed
factor: Propterea optat dirigi vias suas ad custodi- Ibidem p3.
endas iustificationes dei. Uñ dirigi nisi gratia dei:
Alioquin legem dei habebit: nõ vbi gratuletur: sed
vbi cõfundatur: si voluerit mandata inspicere que E
nõ facit. Confitebor inquit tibi dñe in di-
rectione cordis mei: in eo qđ didicerim iu-
dicia iusticie tue. Non est peccatorũ confessio
ista: sed laudis: sicut ait etiam ipse in quo peccatum
nullũ erat. Confiteor tibi pater dñe celi et terre. Et Mat. 11.
sicut scriptũ est in libro Ecclesiastico: Hec dicite in Eccl. 39.
confessiõe: opa dñi vniuersa quoniam bona valde.
Confitebor inqt tibi in directione cordis mei. Uti-
q̃ si dirigãtur vie mee: confitebor tibi quoniã tu fe-
cisti: et tua laus est ista nõ mea. Tunc eñ cõfitebor

in eo q didicerim iudicia iusticie tue: si directū cor
habebo: directis videlicet viis meis ad custodien-
das iustificationes tuas. Nam quid mihi pderit q
ea didicerim: si corde pverso vias abibo pravas?
Non enī letabor in eis: sed accusabor ab eis. Dein-
de adiungit: Iustificationes tuas custodi-
am. Que oīa ex illo vtiqz conectunt qd ait: Uti-
nam dirigant vie mee ad custodiendas iustificatio-
nes tuas: tūc nō confundar dum inspicio in omnia
mandata tua: et confitebor tibi in directione cordis:
et iustificationes tuas custodiā. Sed quid est quod
Al. non. sequitur: Ne derelinquas me vsqz val-
Al. vsqzquaqz. de: Uel sicut nōnulli codices habēt: vsqz nimis:
F pro eo qd est valde: Nam hoc verbū grecū est: et h
est σφοδρα: quasi reliqui se a domo velit: sed non
vsqz valde: Absit. Sed quia reliquerat deus mūdū
merito peccatorū: vsqz valde illū reliquisset: si ei nec
tanta medicina pfuisset: hoc est gratia dei p iesum
christū dnm nostrū. Nunc vero ſm istā orationem
corpis christi non eū reliquit vsqz valde: quia deus
2. Cor. 5. erat in christo: mundū reconcilians sibi. Potest hoc
etiā sic intelligi: vt eius ista sit vox qui cum dixisset:
Ps. 29. in abundantia sua nō movebor in eternū: velut sua
virtute cōfidens vt ostēderet ei deus qd nō merito
Ibidem. eius: sed in voluntate sua pstiterat decori eius vir-
tutem: avertit ab eo faciem suā: et factus est cōturba-
tus. Inveniens ergo se nec iam psumens de se: cla-
mat: ne derelinquas me vsqz valde. Si enim dereli-
quisti vt sine adiutorio tuo infirmus appaream: no-
li vsqz valde: ne pereā. Tu ergo pcepisti mandata
tua custodiri nimis: Iam de ignorantia me excusa-
re nō possum. Sed quoniā infirmus sum: vtinā di-
rigant vie mee ad custodiēdas iustificatiōes tuas:
Tunc nō confundar dum respicio in oīa manda-
ta tua: tunc cōfitebor tibi in directione cordis: in eo
q didicerim iudicia iusticie tue: tunc iustificationes
tuas custodiā. Et si dereliqsti me ne gloriarer i me:
noli vsqz valde: et iustificatus abs te glorificabor
A in te.
Beth. Explicit sermo quartus. Incipit ſmo qntus.

ב b Os versus charissimi isto consideremus in
psalmo: Et sicut dñs donat eius sacras lit-
teras pscrutemur. In quo corrigit iu-
Al. adolescen-tior. nior viam suam: i custodiēdo verba tua.
Al. Nomē eo tu-os. Interrogat se: et respōdet sibi. In quo corrigit iuni-
or viam suā: hucusqz iterrogatio est: Deinde respō-
sio: in custodiendo verba tua. Sed hoc loco custo-
ditio verborū dei: intelligēda est opatio pceptorū.
Frustra enī custodiunt memoria: si nō custodiātur
et vita. Nam quidā verba dei tenēdo agunt ne obli-
viscātur: nec agunt vivēdo vt corrigant. Non autē
ait iste: in quo exercet iunior memoriā suā: sed i quo
corrigit viam suā: Atqz ad hoc respōdet: in custodi-
endo verba tua. Neqz vllo mō dicēda est via corre-
cta: qdiu est vita pversa. Sed quid sibi vult iste iu-
nior? Potuit enī dicere: in quo corrigit homo viam
suā: aut in quo corrigit vir viam suā: qd plerūqz in
scripturis ita ponit: vt a sexu honoratiore homo in-
telligatur: modo locutiōis quo significat a parte to-
Ps. 1. tum. Neqz enī et femina nō beata que nō abiit i cō-
silio impiorū: vbi tamen dictū est: beatus vir. Hic
vero nec homo ait: nec vir: ſ iunior. Nā qd? De-
sperādus est senior? Aut in alio corrigit etiā senior

viam suā q in custodiendo verba dei? An forte ad-
monitio est qua etate potissimū fieri debeat: scdm
illud quod alibi scriptū est: Fili a iuventute tua exci- Eccle. 6.
pe doctrinā: et vsqz ad canos invenies sapientiā? Est B
et alius intellectus: vt ille hic agnoscat iunior evāge- Luce. 15.
licus iunior: qui pfectus a patre in regionē longin-
quam: effudit substantiā suā vivens cum meretrici-
bus pdige: et posteaqz porcos pavit egestatē famē
qz ppessus, reversus est ad semetipm: et dixit: Sur- Ibidem.
gam et ibo ad patrē meū. In quo enī correxit viam
suā: nisi in custodiēdo verba dei: que tanqz panē pa-
ternū esuriens cōcupivit? Neqz enī corrigit viam
suam frater eius senior: qui patri suo dixit: Ecce tot Ibid.
annis servio tibi: et nunqz mandatū tuū pterij. Iu-
nior ergo ille correxit viam suā: quā se ita depravas-
se pversamqz habuisse cōfessus est vt patri diceret:
Iam nō sum dignus vocari filius tu⁹. Tertius qz C
intellectus mihi occurrit: quē quidē ego quantū p
modulo meo sapio: duobus supioribus antepono:
Ut senior agnoscat vetus homo: et novus iunior.
Senior qui portat imaginē terreni hominis: iunior: 1. Cor. 15.
qui celestis. Quia nō prius qd spirituale est: sed qd Ibidem.
animale: postea spirituale. Sic ergo licet quilibet
quantū ad etatē pertinet corporis: annosa vetusta-
te decrepitus: iunior erit apud deū percepta gratie
novitate cōversus. Et in hoc corrigit iunior viā suā
in custodiēdo verba eius: Hoc est verbū fidei quod
pdicamus: et ipsa est fides que per dilectionē opat. Gal. 5.
Sed iste iunior populus: gratie filius: homo nov⁹:
cantator novi cātici: heres testamenti novi: iste iuni-
or nō cain sed abel: nō ismael sed isaac: nō esau sed Gen. 4.
israel: nō manasses sed ephraim: nō heli sed samuel:
nō saul sed david: Quid adiungat attēdite: In D
toto corde meo exquisivi te: ne repel-
las me a mandatis tuis. Ecce orat vt adiuve-
tur ad custodienda verba dei: in quo dixerat viam
suam corrigere iuniorē. Nam vtiqz hoc ē ne repel-
las me a mandatis tuis. Quid est enī a deo repelli:
nisi nō adiuvari? Mandatis quippe eius rectis at-
qz arduis humana nō contēperatur infirmitas: nisi
pveniens eius adiuvet charitas. Quos autem nō
adiuvat: hos merito phibetur repellere: et tanqz flā-
mea framea phibeant indigni ne manū extendant Gen. 3.
ad arborē vite. Quis est autē dignus: ex quo p vnū
hominē peccatū intravit in mundū: et per peccatū Ro. 5.
mors: et ita in oēs homines ptransijt: in quo om-
nes peccaverūt? Sed indebita dei misericordia sa-
natur debita nostra miseria. Nam iste qui loquit et
dicit: In toto corde meo exquisivi te: Et hoc vnde
posset: nisi eū aversum ad se ipse cōverteret cui dici-
tur: Deus tu cōvertens vivificabis nos: et ille pdi- Ps. 84.
tum quereret et errantē ille revocaret qui dicit: Qd Luce 15.
perierat requirā: et quod erraverat revocabo? In-
de est qd et corrigit viam suam in custodiēdo verba
dei: illo regēte: illo faciente: Neqz enī per se ipse pos-
set cum Hieremias ppheta fateat et dicat: Scio do- Hiere. 10.
mine quoniā nō est hominis via eius: neqz vir ibit
et corriget viam suā. A dño quippe hoc etiā iste supi-
us optavit vbi ait: Utinā dirigant vie mee: Et hic
vbi addidit: In corde meo abscondi elo- E
quia tua: vt nō peccem tibi: Continuo dem-
nam gratie auxiliū: Nā in corde eius dei eloquia
sine fructu abscōderent: nisi opera iusticie seqrētur.

Cum eñ hoc dixisset: adiunxit: Benedict⁹ es
dñe: doce me iustificatiões tuas. Doce dix
it: quomõ eas discunt qui faciũt: nõ quomõ hi qui
vt habeant quod loquant tantũmodo meminerũt.
Nam vtiq3 iam dixerat: In corde meo abscõdi elo
quia tua: vt nõ peccem tibi. Quid ergo adhuc ea q̃
rit discere: que abscondita iam custodit in corde?
Quod vtiq3 nõ fecisset: nisi ea didicisset. Ut quid er
go addit et dicit: Doce me iustificationes tuas: ni
si quia eas vult faciẽdo discere: nõ loquẽdo vel me
moria retinẽdo? Quoniã ergo sicut in alio psalmo
Ps.83. legitur: Benedictionẽ dabit qui legem dedit: ideo
benedictus es dñe: doce me inquit iustificatiões tu
as: Quia eñ in corde meo abscondi eloquia tua: vt
nõ peccem tibi: legẽ dedisti: da etiã benedictionem
gratie: vt faciendo discam quod iniungendo iussisti.
Hec satis sint vt vestre mẽtes sine fastidio nutrian
tur: aliũ sermonẽ hec desiderant que sequunt.

Explicit sermo quintus. Incipit sermo sext⁹.

Initiũ sermõis est in psalmo huius nobis
A de quo disputamus hic versus. In la
biis meis pronunciaui oĩa iudicia
oris tui. Quid est hoc dilectissimi: quid est hoc?
Quis oĩa iudicia dei enunciare possit cum inuesti
gare nõ possit? An vero cũ Apostolo exclamare du
Ro.11. bitamus: O altitudo diuitiarum sapiẽtie et sciẽtie dei:
q̃ inscrutabilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles
Joh.16. vie eius? Dñs dicit: Adhuc multa habeo vobis di
cere: sed nõ potestis portare modo. Et q̃uis conti
nuo promiserit eis omnẽ veritatẽ per spiritũsanctũ: cla
1.Cor.13. mat tamẽ beatus Paul⁹: Ex parte scim⁹: vt intelli
gamus spiritu quidẽ sãcto: vnde pignus accepim⁹:
perduci nos ad omnẽ veritatẽ: sed cum in alia vita
Ibidem. post hui⁹ vite speculũ et enigmata facie ad faciẽ ve
nerim⁹ et viderim⁹: Quõ q̃ iste dicit: In labiis meis
pronũciaui oĩa iudicia oris tui? Et ille hoc dicit qui
pauloante superiore versu proximo dixerat: Doce me
iustificatiões tuas. Quo pacto igitur enũciauit om
nia iudicia oris eius: qui vult adhuc discere iustifi
cationes eius? An iudicia quidẽ cuncta iam noue
rat: iustificatiões autem adhuc discere cupiebat?
Hoc vero esset mirabilius: si iam sciebat inscrutabi
lia dei: et ea que hominibus precepit facienda nescie
bat. Iustificatiões eñ sunt: nõ dicta sed facta iusti
cie: opera scz iustorũ que imperat deus. Ideo autẽ
dei dicũtur q̃uis a nobis fiant: quia nisi ipso donã
te nõ fiunt. Iudicia porro dei sũt: quibus ab eo mũ
dus: et nunc et in fine seculi iudicat. Sed cũ eloqui
is dei oĩa contineantur: et iustificationes videlicet et
iudicia: cur querit iustificationes discere qui eloquia
dei se abscõdisse in corde dicit? Ait enim: In corde
meo abscondi eloquia tua: vt nõ peccem tibi. Tunc
secutus adiunxit: Benedict⁹ es dñe: doce me iustifi
cationes tuas. Ac deinde: in labiis meis inquit pro
nunciaui oĩa iudicia oris tui. Uidẽtur quidẽ duo
ista inter se esse contraria: immo esse potius amica
atq3 coniuncta: vt quoniã in corde suo abscõdit elo
Roma.10. quia dei: in labiis suis iudicia eius enunciet. Cor
de enim credit ad iusticiã: ore aũt confessio fit ad sa
lutem. Sed quod inter hec duo mediũ posuit: bñdi
ctus es dñe: doce me iustificationes tuas: quomõ
conueniat homini cuius in corde iam sunt eloquia
dei: et qui labiis suis enunciauit oĩa iudicia dei:
vt adhuc velit discere iustificationes dei: nõ inueni
tur: nisi vt eas discere velle intelligat faciendo: non
memoria retinendo et loquẽdo: et id a dño demon
strauit debere nos petere: sine quo nihil possumus
facere. Sed hoc ante istũ alio iam sermone tracta
uimus: Nunc vero quomõ se dixerit oĩa iudicia B
oris dei in labiis suis enũciasse cum dicta sint inscru
tabilia: et de quorũ profunditate alibi scriptũ est: Iu Ps.35.
dicia tua abyssus multa: quãtũ deus donat tracta
re suscepimus. Quid ergo hic intelligamus atten
dite. Nunquid iudicia dei nescit ecclesia? Scit pla
ne. Nam scit vtiq3 qualib⁹ dicturus sit iudex viuo
rum et mortuorũ: Uenite benedicti patris mei per Math.25.
cipite regnum: et qualibus dicturus sit: Ite in ignẽ
eternũ. Scit inquã: neq3 fornicatores: neq3 idolis 1.Cor.6.
seruientes: neq3 illos atq3 illos quos ibi apostolus Gal.5.
Paulus enumerat: regnum dei nõ possessuros esse:
Scit iram et indignationẽ: tribulationẽ et angustias Ro.2.
in omnẽ animã hominis operãtis malum: iudei pri
mum et greci: Gloriã vero et honorẽ et pacem omi
operanti bonũ: iudeo primũ et greco. Hec atq3 hu
iusmodi iudicia dei euidẽter expressa nouit ecclesia:
Sed nõ ipsa sũt oĩa: cum sint quedã inscrutabilia:
et sicut abyssus multa: profunda et occulta. An et ipsa
nota sunt quibusdã excellẽtioribus membris homi
nis huius qui cum suo capite saluatore tot⁹ est chri
stus? Inscrutabilia eñ fortasse dicta sunt homini:
quia viribus suis ea non potest perscrutari. Sed cur
nõ possit dono spiritussancti: cuicũq3 hoc dñs con
ferre dignatur? Sic eñ illud dictũ est: Deus habi 1.Timoth.6.
tat lucem inaccessibilẽ: et audiuimus tamẽ: Acced Ps.33.
te ad eum et illuminamini. Que vtiq3 sic soluit que
stio: vt inaccessibilis sit viribus nostris: accedat au
tem ad deũ munerib⁹ suis: Uerũ q̃ et si nemini omni
no sanctorũ q̃diu corpus quod corrũpitur aggra Sap.9.
uat animã: oĩa iudicia dei scire cõceditur: quia re
uera multum est ad hominẽ: cum profecto vt aliquid
exempli gratia dicam: vnde iudiciorũ dei conuicia
tur immẽsitas: cũ nemo sine iudicio dei sit tard⁹ in
animo: vel claudus in corpore: habet tamen vn
de dicat ecclesia: hoc est populus acquisitionis: et
veraciter dicat: In labiis meis enũciaui omnia iu
dicia oris tui: id est nihil iudiciorũ tuorũ tacui que
mihi per eloquia tua innotescere voluisti: sed oĩa
prorsus i labiis meis enũciaui. Hoc eñ mihi videt
significare voluisse qd nõ ait: oĩa iudicia tua: sed oĩa
iudicia oris tui: id ẽ q̃ mihi dixisti: vt per os ei⁹ eloq
um ei⁹ intelligam⁹: quod fecit ad nos i reuelatiõibus
sanctorum pluribus: et testamẽtis duobus: que om
nia iudicia vsq3quaq3 in labiis suis enunciare non
cessat ecclesia. Deinde subiungit et dicit: In via
testimoniorum tuorũ iocũdatus sum: sicut Al' delectatus
in omnibus diuitiis. Uia testimoniorum dei al' dicit. C
nihil citius: nihil certius: nihil breuius: nihilq3 grã
dius intelligamus esse q̃ christũ: in quo sunt omnes Col.2.
thesauri sapiẽtie et sciẽtie abscõditi. Inde et iste ait
se iocundatũ vel delectatũ in hac via quasi in oĩ
bus diuitiis. Testimonia quippe dei sunt: quibus
quantũ nos diligat: nobis probare dignatur. Com Ro.5.
mendat aũt suã charitatẽ deus in nobis: quoniam
cũ adhuc peccatores essem⁹: christus pro nobis mor
tuus est. Cum ergo ipse dicat: Ego sum via: et humi Joh.14.
litas eius carnalis natiuitatis atq3 passionis: euidẽ

ria sint testimonia diuine erga nos dilectionis: pro-
culdubio via testimoniorum dei christus est. Per hec
quippe testimonia que in illo videmus impleta: eti-
am futura erga nos que sempiterna promissa sunt ex-
Ro. 8. pectamus: et speramus implenda. Qui enim proprio fi-
lio non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit eum:
D quomodo non et cum illo omnia nobis donauit? Sequitur.
Al. exercebor In mandatis tuis garriam: et considera-
bo vias tuas. Quod grece habet αδολεσχησω:
Latini interpretes quidam garriam: quidam exercebor
interpretati sunt: que duo inter se videntur esse diuer-
sa. Sed si exercitatio intelligatur ingenii cum qua-
dam delectatione disputationis vtrunque coniungit:
et quasi ex vtroque vnum aliquid temperat: vt non sit
aliena ab huiusmodi exercitatione garrulitas. Solent
enim garruli vocari loquaces. Si autem se in dei man-
datis exercet ecclesia aduersus omnes inimicos fidei
christiane atque catholice: copiosis doctorum disputa-
tionibus est garrula: que tunc fructuose sunt disputan-
Ps. 24. tibus, si non ibi considerentur nisi vie domini. Uniuerse au-
tem vie domini (sicut scriptum est) misericordia et veritas:
quorum duorum plenitudo inuenitur in christo. Per
hanc suauem exercitationem fit etiam hoc quod adiungit:
In iustificationibus tuis meditabor: non
Al. sermones tu- obliuiscar verborum tuorum. Ideo vtique me-
os. ditabor: vt non obliuiscar. Unde beatus ille in primo
E psalmo: in lege domini meditabitur die ac nocte. In his
omnibus que pro ut potuimus disputauimus: memineri-
mus charissimi eum qui abscondit in corde suo eloqa
domini: et enunciat in labiis suis omnia iudicia oris eius:
et in via testimoniorum eius delectatur sicut in omni-
bus diuitiis: et garriens vel sese exercens in mandatis
eius considerat vias eius: et meditatur in iustificationi-
bus eius: ne obliuiscatur verborum eius: pro quo omnia vtique ver-
ba dei atque doctrinam in lege dei instructus apparet ora-
re tamen et dicere: Benedictus es domine: doce me iu-
stificationes tuas: vbi nihil aliud intelligitur poscere:
nisi adiutorium gratie: vt quod iam nouit sermone: dis-
cat et opere.

Explicit sermo sextus. Incipit sermo septimus
de eodem psalmo.

A S I huius psalmi superiora meministis charis-
simi: adiuuare nos debent ad intelligenda
sequentia. Etenim que tanquam ex vnius hominis perso-
na loquuntur: membra sunt christi: et ad vnum caput
Simel. tanquam ad vnum pertinent corpus. Nempe superius dixe-
rat: In quo corrigit iunior viam suam: in custodiendo
verba tua: Ecce nunc aptius vt id faciat: poscit auxi-
Al. viuifica me lium. Retribue: inquit: seruo tuo: viuam
Al. sermones tu- et custodiam verba tua. Si bona pro bonis sibi
os. postulauit retribui: iam custodierat verba dei. Non
autem dixit: Retribue seruo tuo: quia custodiui ver-
ba tua: tanquam mercedem bonam pro bono obedientie fla-
gitaret: sed dixit: Retribue seruo tuo: viuam et custo-
diam verba tua. Quid est aliud quam dicere mortuos
ea custodire non posse: infideles videlicet: de quibus
Matth. 8. dicitur: Sine mortuos sepelire mortuos suos: verba
dei custodire non possunt. Quapropter mortuos intelligi-
Roma. 1. mus infideles: viuos autem fideles: quia iustus ex fide vi-
Gal. 5. uit: Non possunt custodiri verba dei nisi per fidem: que per dilectio-
nem operatur. Hanc sibi poscit qui dicit: Retribue seruo
tuo: viuam et custodiam verba tua. Et quoniam ante fi-
dem non hominibus debentur nisi mala pro malis: retribuit
autem deus per indebitam gratiam bona pro malis. Hanc
retributionem rogat qui dicit: Ecce nunc retribue ser-
uo tuo: viuam et custodiam verba tua. Quattuor enim
retributiones sunt. Aut enim mala pro malis retribuun- B
tur: sicut deus ignem eternum retributurus est impiis:
Aut bona pro bonis: sicut regnum eternum retributurus
est iustis: Aut bona pro malis: sicut christus per gratiam Ro. 4.
iustificat impios: Aut mala pro bonis: sicut iudas et iudei per
maliciam persecuti sunt christum. Harum quattuor retribu-
tionum due priores pertinent ad iusticiam: vt retribuantur
mala pro malis: bona pro bonis: tertia pertinet ad miseri-
cordiam: vt retribuantur bona pro malis: quartam deus
nescit: Nulli enim malum pro bono retribuit. Hec autem C
quam tertio loco posui: primitus necessaria est. Nisi
enim deus retribueret bona pro malis: nullo modo es-
sent quibus retribueret bona pro bonis. Unde illum
saulum postea paulum: Non ex operibus inquit iusticie Ad Tit. 3.
que nos fecimus: sed secundum suam misericordiam saluos nos
fecit per lauacrum regenerationis. Et iterum: Qui prius 1. Timo. 1.
fui blasphemus et persecutor et iniuriosus: sed miseri-
cordiam consecutus sum: quia ignorans feci in incredu-
litate. Et iterum: Consilium autem do tanquam misericordiam con- 1. Cor. 7.
secutus a domino: vt fidelis essem: hoc est vt viuerem:
Quia iustus ex fide viuit. Mortuus ergo erat prius Ro. 1.
per suam iniusticiam: antequam viueret per dei gratiam. Ip-
sam porro suam mortem sic confitetur. Adueniente autem
inquit mandato peccatum reuixit: ego autem mortuus Ro. 7.
sum: et inuentum est mihi mandatum quod erat in vitam:
hoc esse in mortem. Retribuit ergo illi deus bonum
pro malo: hoc est vitam pro morte: talem scilicet retributionem
qualis hic poscitur vbi dicitur: Retribue seruo tuo:
viuam et custodiam verba tua: et vixit et custodiuit
verba eius: et pertinere cepit ad aliam retributionem: in qua
retribuuntur bona pro bonis: Propter quam dicit: Bo-
num certamen certaui: cursum consummaui: fidem ser- 2. Timo. 4.
uaui: de cetero reposita est mihi corona iusticie: quam
reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Utique iustus
retribuendo bona pro bonis: quia prius misericors re-
tribuendo bona pro malis: quanquam et ipsa iusticia qua re-
tribuuntur bona pro bonis: non est sine misericordia: quia et
hoc scriptum est: Qui coronat te in miseratione et mise- Ps. 102.
ricordia. Qui enim dixit: Bonum certamen certaui: quando 2. Timo. 4.
vinceret: nisi illo donante de quo ait: Gratias ago deo 1. Cor. 15.
qui dat nobis victoriam per dominum nostrum iesum chri-
stum? Et qui cursum consummauit quando curreret:
quando perueniret: nisi illo adiuuante de quo ait: Igi- Ro. 9.
tur non volentis neque currentis: sed miserentis est dei:
Et qui fidem seruauit quando id faceret: nisi vt ipse
ait: Misericordiam consecutus vt fidelis esset? Nul- 1. Cor. 7.
lus ergo se extollat humana superbia: donis suis deus
retribuit bona premia. Sed iste qui iam orat et dicit: D
Retribue seruo tuo viuam: si penitus iam non esset: mortu-
us non oraret: sed ab illo accepit initium bone concupiscen-
tie et conscientie: a quo vitam poscit obedientie. Habebant enim
aliquam fidem qui dicebant: Domine auge nobis fidem. Luc. 17.
Ille vero et incredulitatem suam confitebatur: nec fidem
diffitebatur. qui cum esset interrogatus vtrum crede-
ret: ait: Credo domine: adiuua incredulitatem meam. Iam Marc. 9.
vtique viuere incipiens postulat vitam: qui credens ora-
bat obedientiam: non pro ea futura premium: sed vt seruet
auxilium. Uita quippe crescente viuitur et innouatur per 2. Cor. 4.
omnem diem: qui renouatur de die in diem. Sciens au-
tem verba dei non posse custodiri per obedientiam

alii videant per intelligentiam: hoc quod orationi addidit et dicit: Reuela oculos meos: et considerabo mirabilia de lege tua. Ad hoc etiam illud pertinet quod adiungit: †Inquilinus ego sum in terra: Siue vt nonnulli codices habent: Incola ego sum apud te in terra: †ne abscondas a me mandata tua. Quod enim ait superius: reuela oculos meos: hoc postea dixit: ne abscondas a me: et quod ibi dixerat: mirabilia de lege tua: hoc alio loco repetens ait: mandata tua. Nihil est autem mirabilius in mandatis dei quam diligite inimicos vestros: hoc est retribuite bona pro malis. Sed de isto inquilinatu vel incolatu non est sermo coartandus: et ideo non iste de hac re: sed alius expectandus et domino adiuuante reddendus est sermo.

Explicit sermo septimus. Incipit sermo octauus de versu psalmi qui dicit: Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua: Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.

Expectationi charitatis vestre de sequentibus huius magnissimi psalmi sermo reddendus est: ab illo versu scilicet vbi ait: Incola ego sum in terra: non abscondas a me mandata tua: Siue vt nonnulli codices habent: Inquilinus ego sum in terra. Quod enim est in greco πάροίκοσ: aliqui nostri inquilinus: aliqui incola: nonnulli etiam aduenam interpretati sunt. Inquilini non habentes propriam domum: habitant in aliena. Incole autem vel aduene: vtique aduenticii perhibentur. Ubi magna de anima exoritur questio. Neque enim secundum corpus dictum videri potest: incola vel aduena vel inquilinus sum in terra: cum de terra corpus originem ducat. Sed de hac profundissima questione nihil audeo definire. Siue enim propter animam que absit vt putetur ex terra: merito dici potuerit inquilinus vel incola vel aduena ego sum in terra: Siue secundum totum hominem: quia paradisi aliquando ciuis fuit: vbi vtique non erat qui ista dicebat: Siue quod est ab omni controuersia liberius: non omnis homo possit hoc dicere: sed cui patria promissa est eterna in celis: Hoc ideo quia temptatio est vita humana super terram: et iugum graue est super filios adam. Uerum me plus delectat secundum istam disputare sententiam: vt ideo nos in terra inquilinos vel incolas esse dicamus: quia supernam patriam vnde pignus accepimus: et quo peruenientes nunquam inde migremus: inuenimus. Nam et ille qui in alio psalmo dicit: Inquilinus ego sum apud te et peregrinus: sicut omnes patres mei: non ait: sicut omnes homines: sed dicendo: sicut omnes patres mei: iustos procul dubio vult intelligi qui eum tempore precesserunt: et in hac peregrinatione gemitu pio superne patrie suspirarunt. De quibus scriptum est ad Hebreos: Secundum fidem mortui sunt hi omnes: cum non accepissent promissiones: sed longe eas videntes et salutantes: et confitentes: quia hospites et peregrini sunt super terram. Qui enim talia dicunt: ostendunt quia patriam querunt. Et si quidem eius memores essent a qua discesserant: habuissent tempus reuertendi. Nunc autem meliorem appetunt: id est celestem: Ideo non confunditur de his deus vocari deus eorum: Preparauit enim eis ciuitatem. Et illud quod legimus. quamdiu sumus in corpore peregrinamur a domino: potest intelligi hoc non esse omnium: sed fidelium. Non enim omnium est fides. Et videmus quid his verbis Apostolus insinuat. Cum enim dixisset: quamdiu sumus in corpore peregrinamur a domino: Per fidem enim ambulamus inquit et non per speciem: vt intelligeremus eorum esse istam peregrinationem qui ambulant per fidem. Infideles autem quos deus non presciuit nec predestinauit conformes fieri imaginis filii sui: non possunt veraciter dicere se in terra peregrinos: quando ibi sunt vbi secundum carnem nati sunt. Non enim habent alibi ciuitatem: Ac per hoc non sunt in terra alienigene: sed terrigene. Unde ait alia scriptura de quodam: Posuit enim apud mortem domum suam: et apud inferos cum terrigenis axes suos. Sunt autem et ipsi peregrini et inquilini: non huic terre: sed populo dei a quo sunt alienigene. Unde credentibus et sanctam ciuitatem que non est de hoc mundo habere incipientibus Apostolus dicit: Igitur iam non estis peregrini et inquilini: sed estis ciues sanctorum et domestici dei. Ipsi ergo sunt ciues terreni: qui sunt in dei populo peregrini. Qui vero ciues sunt in populo dei: ipsi sunt in terra peregrini: quia totus idem populus quamdiu est in corpore peregrinatur a domino. Dicat itaque: Incola ego sum in terra: ne abscondas a me mandata tua. Sed qui tandem sunt a quibus deus abscondit mandata sua? Nonne illa vbique deus voluit predicari? Utinam quam multis clara sunt: tam multis chara sint. Nam quid est clarius quam diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua: et diliges proximum tuum tanquam teipsum? In quibus duobus mandatis: tota lex pendet et prophete. Et quis est quem lateant ista mandata? Nempe et in omnibus fidelibus: et plurimis infidelibus nota sunt. Cur ergo poscit fidelis ne abscondatur sibi: quod nec infideli cernit abscondi? An quia deum nosse difficile est? Consequens est vtique vt diligas dominum deum tuum: difficile intelligatur: interrogatur ne aliud pro alio diligatur: Nam proximi facilior esse videtur cognitio. Omnis quippe homo est omni homini proximus: Nec vlla cogitanda est longinquitas generis: vbi est natura communis: Quamquam nec proximum nouerat qui domino ait: Et quis est mihi proximus? Quando illi est propositus homo quidam: qui descendens ab hierusalem in hiericho: et incidit in latrones: cui proximum non fuisse nisi qui cum illo fecit misericordiam: ipse qui interrogauerat iudicauit: Patuitque in faciendo misericordia neminem alienum esse putandum ab eo qui diligit proximum. Sed multi nec seipsos nouerunt: quia et seipsum nosse quemadmodum homo sibi debet innotescere: non omnium hominum est. Quomodo ergo diligit proximum tanquam seipsum: qui nescit et seipsum? Non enim frustra ille filius iunior qui profectus est in regionem longinquam: vbi ita dissipauit substantiam suam viuens prodige vt diceret: Surgam et ibo ad patrem meum: prius reuersus est in semetipsum: nisi quia tam longe peregrinatus est: vt relinqueret etiam semetipsum: Nec tamen reuerteretur ad se si omnimodo nesciret se nec diceret. surgam et ibo ad patrem meum: si penitus ignoraret deum. Quocirca et aliquatenus ista sciuntur: et vt magis magisque sciantur: non immerito scienda poscuntur. Quapropter vt sciamus diligere deum: sciendus est deus: Et vt sciat homo diligere proximum

Marginalia (left column): Ps. 38. — E — 5. Deu. — Math. 5. — 2 — e — Ge. 3. — Iob. 7. — Ec. 40. — B — Ps. 38. — Heb. 11. — 2. Cor. 5.

Marginalia (right column): 2. Thessal. 3. — 2. Cor. 5. — C — Esa. 28. — Eph. 2. — 2. Cor. 5. — D — Math. 22. — 3. sen. dis. 27. cum sequenti. — Luc. 10. — E — Math. 22. — Luc. 15.

tanq̃ seipm: prius debet diligendo deum diligere
seipsum. Qd' vnde poterit scire si nesciat deum: si ne-
scit et seipsum? Recte itaq; dicitur deo: Incola
ego sum in terra: ne abscondas a me mandata tua.
Merito nanq; abscõdunt eis: qui nõ sunt incole in
terra. Hec eñ mandata etsi audiũt nõ sapiũt: quia
Phil.3. terrena sapiũt. Quorũ aũt conuersatio in celis est:
inq̃ntũ hic cõuersant ꝓfecto ꝑegrinãtur. Petãt ita-
q; ne abscondant ab eis mandata dei: per que ab h'
incolatu liberẽtur diligẽdo deũ: cum quo in eternũ
erunt: et diligendo ꝓximũ: vt illic sit vbi et ipi erũt.
Quid autẽ diligẽdũ diligit: si ipa dilectio nõ diligi-
tur? Unde cõsequẽter iste incola in terra cũ dei mã-
data ne sibi abscõderent orasset: in quibus dilectio
5 ꝑcipitur vel sola vel maxima: et ipius dilectiõis di-
lectionẽ se velle habere ꝓclamat dicens: Cõcu-
piuit anima mea desiderare iustificatiões
tuas: in omni tempe. Laudabilis est ista concu-
Exo.20. piscentia: nõ dãnabilis. Non de hac dictũ est: Nõ
Ro.7. concupisces: sed de illa qua caro concupiscit aduer-
Gal.5. sus spiritũ. De hac autẽ bona concupiscẽtia qua cõ-
cupiscit spirit' aduersus carnẽ: quere vbi scriptum
Sap.6. sit et inuenies: Cõcupiscentia itaq; sapientie dedu-
cit ad regnũ. Et multa alia reperiũtur bone cõcupi-
scentie testimonia. Sed hoc sane interest: q' nõ tace-
tur quid cõcupiscat quãdo bona cõmemorat cõcu-
piscentia: cũ autẽ nõ addit quid cõcupiscat: sed sola
ponit: nõ nisi mala intelligit: sicut in hoc qd' cõme-
Ibidem. morat: Cõcupiscẽtia itaq; sapientie deducit ad re-
gnũ: Si nõ adderet sapiẽtie: nullo modo diceret: cõ-
cupiscẽtia ꝑducit ad regnũ. At vero Apostolus qd'
Ro.7. posuit: Concupiscentiã nesciebam: nisi lex diceret:
Non cõcupisces: Nõ vtiq; addidit cuius rei concu-
piscentiã: vel qd nõ cõcupisces. Certũ est eñ nõ in-
6 telligi cum ita dicit nisi malã concupiscentiã. Quid
ergo huius anima cõcupiuit? Desiderare inquit iu-
stificationes tuas in omni tempe. Credo nondũ eas
desiderabat quãdo cõcupiuit desiderare. Iustifica-
tiones aũt facta sunt iusta: id est opera iusticie. Cũ
itaq; nondũ habeat et qui iam desiderat: q̃ longe
ab his erat qui adhuc eas desiderare cõcupiscebat?
Et q̃ longius ab eis sunt: qui neq; hoc adhuc cõcu-
piscunt? Mirũ est aũt quomõ ꝯcupiscat desideriũ:
nec sit in nobis cui' cõcupiscentia iam sit in nobis.
Neq; eñ pulchrũ aliquod corp' est sicut aurũ: vel
caro aliqua speciosa: quã potest homo cõcupiscere
nec habere: quia extra posita nõ est i homie. Quis
nesciat in homine esse cõcupiscentiã: in homine esse
desideriũ? Cur ergo concupiscit vt habeat: quasi
forinsecus inferat? Aut quõ habert ei' concupiscen-
tia sine ipo põt: cũ nõ sit et ipm desideriũ qd aliud q̃
ꝯcupiscẽtia? Nã et desiderare ꝓculdubio ꝯcupisce-
re est. Quis ẽ eñ iste mirabilis atq; iexplicabilis lã-
guor? Et tamẽ est. Nã et egrotus qui fastidio labo-
rat: et vult euadere hoc malũ: cõcupiscet vtiq; desi-
derare cibũ dum ꝯcupiscit nõ habere fastidiũ: Sed
hoc fastidiũ morbus est corpis. Concupiscẽtia vero
qua ꝯcupiscit desiderare cibũ: hoc est carere fasti-
dio: in animo est nõ in corpe: et habet eam nõ guttu-
ris aut fauciũ delectatio que fastidio restringit: sed
recuperande ratio sanitatis que ad pellendũ esce fa-
stidiũ ꝓuidetur. Et ideo nõ est mirũ si appetit ani-
mus vt appetat corpus: quãdo appetit animus: nec

appetit corpus. Cum aũt vtrũq; animi est: et vtrũ-
q; ꝯcupiscentia est: cur nõ concupisco desideriũ iu-
stificationũ dei? Quomõ i vno eodẽq; animo meo
habeo concupiscentiã desiderii hui': et ipm non ha- b
beo desideriũ? Aut quomõ ista duo sũt: et nõ vnũ?
Ut quid eñ concupisco desiderare iustificationes
tuas: ac nõ ipas iustificationes potius q̃ earũ desi-
deriũ concupisco? Aut quo pacto possum iustifica-
tionũ desideriũ cõcupiscere: et ipas iustificationes
nõ ꝯcupiscere: cum ideo earũ desideriũ cõcupiscã:
quia ipas habere ꝯcupisco? Qd' si ita est iam ipsas
vtiq; ꝯcupisco. Quid igit opus est vt earũ desideri-
um concupiscã: cum iam id habeã: et habere me sen-
tiam? Non eñ possum cõcupiscere desideriũ iusti- i
cie: nisi ꝯcupiscendo iusticiam. An hoc est qd' supe-
rius dixi q' diligenda sit etiã ipa dilectio qua diligi-
tur quod diligi oportet: sicut odio habenda est dile-
ctio qua diligit quod diligi nõ oportet? Odio quip-
pe habuimus ꝯcupiscentiam nostrã: qua caro con- Gal.5.
cupiscit aduersus spiritũ. Et quid est ista ꝯcupiscen-
tia: nisi mala dilectio? Et diligimus ꝯcupiscentiam
nostrã qua spiritus ꝯcupiscit aduersus carnem. Et
quid est ista ꝯcupiscentia: nisi bona dilectio? Cum
autẽ dicit diligenda est: quid aliud dicit q̃ ꝯcupiscẽ-
da est? Quocirca quoniã recte ꝯcupiscunt iustifica-
tiones dei: recte concupiscit ꝯcupiscentia iustifica-
tionum dei. Hoc eñ alio modo sic potest dici: Si
recte diligũtur iustificationes dei: recte diligitur di-
lectio iustificationũ dei. An aliud est concupiscere: k
aliud desiderare? Non q' nõ sit ꝯcupiscentia deside-
rium: sed quia nõ omnis ꝯcupiscentia desideriũ est.
Concupiscũtur eñ et que habent: et que nõ haben-
tur. Nam ꝯcupiscendo fruit homo rebus quas ha-
bet: desiderando autẽ absentia cõcupiscit. Desideri-
um ergo quid est: nisi rerũ absentiũ concupiscentia?
Sed dei iustificationes absentes esse quomõ pos-
sunt: nisi quãdo nesciũtur? An et quãdo sciũtur et nõ
fiunt: absentes habende sunt? Nam quid sunt iusti-
ficationes: nisi opera iusta: nõ verba? Ac per h' pos-
sũt ifirmitate aie nõ desiderari: et ratiõe mẽtis vtiq;
Uidet q̃pe q̃ sint vtiles atq; salubres: et nõ põt earũ
desideriũ concupisci. Sepe eñ quid agendũ sit vi-
demus: nec agimus: quia nõ delectat vt agam': et
ꝯcupimus vt delectet. Peruolat intellectus: et tar-
de sequitur: et aliquãdo nõ sequit human' atq; in-
firmus affectus. Ideo ergo desiderare concupisce-
bat: que bona esse cernebat: cupiẽs eorũ habere de-
lectationẽ: quorũ potuit videre rationẽ. Nõ autem
ait: concupiscit: sed ꝯcupiuit anima mea desiderare
iustificationes tuas. Fortasse quippe talis erat iste l
incola in terra: qui iam ꝑuenerat ad id qd' concupi-
uerat: iamq; desiderabat eas: quarum se desideriũ
aliquãdo ꝯcupisse cõmemorat. Si aũt desiderabat:
cur nõ habebat? Non eñ aliquid impedit quo mi-
nus habeant iustificationes dei: nisi quia nõ deside-
rant: dum non in eas charitas feruet: quãtũ claritas
lucet. An habebat eas atq; faciebat? Nã paulopost
dicit: Seruus aũt tuus exercebatur in iustificationi-
bus tuis. Sed quib' quasi gradib' ad eas ꝑueniat:
ostendit. Prius est eñ vt videat q̃ sint vtiles et ho-
neste: deinde vt earũ desideriũ cõcupiscatur: postre-
mo vt ꝓficiente lumine atq; sanitate delectet earũ
operatio: quarũ sola ratio delectabat. Sed ea que

sequatur: quoniā iam iste plurius est: alio sermone
adiuuante dño cōmodius different.

Explicit sermo octauus. Incipit sermo non⁹
de eo qḋ dicit: Increpasti superbos: maledicti qui
declinant a mandatis tuis: vsq; ad id. Nam et testi
monia tua meditatio mea est: ꝛ cōsolatio mea iusti
ficationes tue.

S Psalmi huius que tractanda subsequitur
P admonēt nos causam nostre miserie recor
dari. Etenim cū dixisset: Cōcupiuit anima
mea desiderare iustificatiões tuas in omi tempore:
siue scz in rebus pspēris: siue in aduersis: Quia ꝛ in
laboribus ꝛ doloribus debet delectari iusticia: nec
ita est tempe diligenda tranquillo: vt turbulēto tem
pore deseraꝫ: sed amplectenda est in omi tempore:
continuo subiecit: Increpasti supbos: ma
ledicti qui declināt a mandatis tuis. Sup
bi enim declinant a mandatis dei. Aliud est quippe
mandata dei per infirmitatē vel per ignorantiā non
implere: aliud ab eis per superbiā declinare: sicut fe
cerunt qui nos mortaliter in hec mala genuerunt.
Gen. 3. Delectauit eñ eos: Eritis sicut dii: ac sic a mādato
dei qḋ sibi eū mandasse sciebant: ꝛ qḋ facillime nul
la infirmitate reuocāte: impediente: tardāte: imple
re poterant: per hanc superbiā declinarunt. Et ecce
ista tota dura ꝛ infelix erumna mortaliū: quodāmo
do hereditaria est increpatio superborum. Quādo
Ibidem. eñ dixit deus: Adam vbi es: nō vbi esset deus igno
rabat: sed superbū increpabat: et vbi tūc esset: id est
ad quā miseriā puenisset: nō scire cupiebat: sed īter
rogando increpans admonebat. Vide aūt quēad
modum cū dixisset: Increpasti superbos: nō ait ma
ledicti qui declinauerūt a mādatis tuis: vt illud tan
tum primorū hominū peccatū veniret in mentē: sed
ait: maledicti qui declinant. Oportebat eñ vt om
nes illo terrerētur exemplo a diuinis non declinare
mandatis: et diligendo iusticiam in omi tempe: ī hu
ius mundi etiā labore recipe qḋ in paradiso amisi
B mus voluptate. Sed quoniam superbi nec in tanta
deponūt īcrepatiōe ceruicē: et cū sint deiecti labor
morteq; supplicio: extollūꝫ supbie typo: imitātes ela
tionē cadentiū: irridentes humilitatē surgentiū: p
eis orat corpus christi cum dicit: Aufer a me
opprobriū et contemptū: quia testimonia
tua exquisiui. Testimonia grece martyria nūcu
panꝫ: q verbo iā vtimur pro latino eloquio. Unde il
los qui pter testimoniū christi diuersis passiōibus
humiliati sunt: et vsq; ad mortē pro veritate certa
runt: non testes qḋ latine vtiq; possemus: sed grece
vtiq; martyres appellamus. Qm hoc ḡ familiarius
auditis: ꝛ dulcius sic accipiam⁹ hec verba tanq̄ di
ctum sit: Aufer a me opprobriū et contemptū: quo
C niam martyria tua exquisiui. Christi corpus ista cū
dicit: nūquid ab impijs et supbis audire opprobriū
atq; contemptū vllā deputat penam: cū potius in
de perueniat ad coronā? Cur ergo quasi graue ali
quid ꝛ intolerabile a se poscit auferri: nisi qz vt dixi
orat p ipsis inimicis suis quib⁹ esse pspicit noxium
obijcere sanctū nomē christi tanq̄ opprobriū chri
stianis: et eius a iudeis irrisam crucē tanq̄ humili
tatis christiane medicinā: qua sola tumor ille sanaꝫ
quo inflati cecidimus: ꝛ iacentes amplius intumui
mus eadem superbia pmanente et crescente cōtem
nere? Dicat itaq; corpus christi. iam eñ diligere di Matth. 5.
dicit inimicos suos: dicat dño deo suo: Aufer a me
opprobriū et contemptū: quia martyria tua exqui
siui: id est opprobriū quod ideo audio: et contem
ptum q̄ ideo contemnor: quia martyria tua exquisi
ui: aufer a me. Inimici eñ mei quos a me p̄cipis di
ligi: qui magis magisq; moriūtur ꝛ pereunt cū mar
tyria tua ptēnant et criminātur me: ī me pfecto reui
uiscūt et inueniūtur: si martyria tua venerētur ī me.
Ita factū est: hoc videm⁹: Ecce martyriū christi et
apud homines et in hoc mūdo non solū nō est op
probriū: sed magnū est ornamentū. Ecce nō solum
in cōspectu dñi. verūetiā in cōspectu hominū iā p̄ Ps. 115.
ciosa est mors sanctorū eius. Ecce non solū nō con
temnūtur: verūetiam magnis honoribus p̄ferūtur Luc. 15.
martyres eius. Ecce filius ille iunior qui pro porcis
quos pascebat: id est p immūdis demonib⁹ quos
colebat: particulā suam ī paucissimis christianis p̄
cedentē persequebaꝫ: iam nūc in tam multis et ma
gnis populis gētiū martyres ī quib⁹ ingerebat op
probriū religiosissime p̄dicans: et maximis laudib⁹
quos contēnebat exaltans: mortuus erat ꝛ resurrex Ibidem.
it: perierat ꝛ inuēt⁹ est. Hoc tam magno lucro cor
rectionis: cōuersionis ꝛ redemptiōis inimicorū su
orum corpus christi deo dixit: Aufer a me oppro
brium ꝛ contemptū. Et quasi quereretur de qua re
opprobriū: de qua re contemptū: subiungit: Quoni
am martyria tua exquisiui. Ubi est nūc illud oppro
brium? vbi ē ille cōtemptus? Abierunt atq; transie
runt: et quia inuēti sunt qui pierāt: illa perierūt. Sz
qñ ecclesia illa p̄dicabat: peccabaꝫ. illa patiebaꝫ. Ete D
nim sederunt principes: inquit: et aduersū Ps. non hȝ.
me loquebantur. Inde psecutio grauis erat: qz
eam sedentes: hoc est iudiciarijs sedibus eminētes:
pncipes decernebant. Refer hoc ad ipm caput: in
uenies sedisse principes iudeorū: consiliū querētes Matth. 26.
quomō christū pderent. Refer hoc ad corpus eius:
id est ad ecclesiam: inuenies reges terre excogitasse
atq; iussisse quomō christiani nusq̄ essent. Etenim
sederūt principes: ꝛ aduersum me loq̄banꝫ. Ser
uus autē tuus exercebaꝫ in tuis iustificati
onibus. Qualis exercitatio hec fuerit qui nosse Ps. ead.
desideras: qḋ adiunxit intellige: Nam et testi
monia tua meditatio mea est: ꝛ consilium
meū iustificatiōes tue. Recole qḋ superius com
mendaui testimonia esse martyria. Recole in iustifi
cationibus dñi nulla esse difficiliora ꝛ mirabiliora:
q̄ vt suos quisq; diligat inimicos. Sic ergo exerci Matth. 5.
tabaꝫ corpus christi: vt et martyria: id est testimōia
eius meditareꝫ: et vt diligeret eos a quibus oppro
brātibus ꝛ ptēnētibus pter ipsa martyria psecutio
nes patiebaꝫ: Nō eñ p se sicut iam cōmēdauim⁹:
sed p ipsis potius orabat dicens: Aufer a me oppro
briū ꝛ cōtemptū: Sederūt ergo principes et aduer
sum me loquebanꝫ: seruus aūt tuus exercebaꝫ in iu
stificationib⁹ tuis: Quo nam mō? Nā et testimōia
tua meditatio mea est: ꝛ consiliū meū iustificatiōes
tue. Cōsiliū cōtra psiliū. Consiliū sedentiū pncipū
fuit inuictos martyres pdere: cōsiliū patientiū mar
tyrum fuit inimicos pditos inuenire. Reddebāt illi
mala p bonis: isti bona p malis. Quid ergo mirū
si illi occidendo defecerūt: isti moriendo vicerunt?
Quid inquā mirū si martyres spiritalibus gentibus

temporalē mortē patientissime ptulerunt: et gentes
martyribus orātibus ad ęternā vitam puenire po/
tuerunt: dum corpus christi sic exerceret: vt τ mar/
tyria meditaret: et malis martyrū persecutorib⁹ bo
na pcaretur.

Explicit sermo nonus. Incipit sermo decim⁹
de versu psalmi: Adhęsit pauimēto anima mea: vi/
uifica me sm verbum tuum.

A Equitur in isto psalmo maiore qd conside/
rare et sicut dn̄s dederit pertractare debe/
Daleth. mus: Adhęsit pauimento anima
mea: viuifica me sm verbum tuū. Quid est:
adhęsit pauimento anima mea? Nam cū adiungat
et dicit: Viuifica me sm verbū tuum: quare se viui/
ficari poscat: vtiq̧ causam pmisit dicendo: Adhęsit
pauimēto anima mea. Ergo quia ꝓpterea se viuifi/
cari petit: quia pauimēto adhęsit anima eius: mirū
si boni aliquid hinc vult intelligi. Ita quippe se ha/
bet tota ista sentētia: tanq̄ diceret: mortu⁹ sum: vi/
uifica me. Quid est enim pauimētū? Si tanq̄ vnā
quandā domū magnā vniuersum mundū velimus
accipere: videm⁹ velut eius camerā celū: pauimētū
terrā. Erit igit pauimētū terreis eruit i tra esse: τ cū
Phil. 3. apostolo dicere: Cōuersatio nostra i cęlis est. Pro/
inde terrenis adherere mors animę ē: Cui malo cō/
B traria poscitur vita: cum dicit: viuifica me. Sed vi/
dendum est: vtrū congruāt huic verba ista qui supe
rius talia dixerat: quibus magis deo videat adhę/
sisse q̄ pauimēto: vt cōuersatio eius nō in terrenis
sed in cęlestibus haberet. Quomō enim potest intel
Supra eodem. ligi terrenis adhęsisse qui dicit: Seruus autē tuus
exercebat in tuis iustificatiōibus: nam τ testimonia
tua meditatio mea est: τ consiliū meū iustificatiōes
tuę? Hęc sūt eī verba eius antecedentia: quoꝝ an/
tecedentiū ista sunt consequētia: Adhęsit pauimen
to anima mea. An ex hoc intelligere debemus: q̄n/
tūlibet quisq̧ pficiat in iustificatiōibus dn̄i: habe/
re eum mortalis carnis affectū circa ista terrena: in
Job. 7. quibus vita humana temptatio est super terrā: τ ab
hac morte si pseuerāter pficit: quotidie reuiuiscere:
2. Cor. 4. viuificāte illo cuius gratia homo noster interior re/
nouatur de die in diē? Nam et illud Apostolus cū
2. Cor. 5. dicebat: Qm̄ diu sum⁹ i hoc corpe peregrinamur a do/
Phil. 1. mino: Et cōcupiscebat dissolui: et esse cum christo:
adhęserat pauimēto anima eius. Unde τ corp⁹ ip/
sum quia ex terra est nō absurde intelligit pauimen
Sap. 9. tum: qd adhuc quia corruptibile est τ aggrauat ani
mam: recte in illo ingemiscitur τ dicit deo: Adhęsit
pauimento anima mea: viuifica me sm verbū tuū.
1. Cor. 15. Neq̧ enim nō cū corporibus nostris sic cum dn̄o eri/
mus: sed tūc quia nō erūt corruptibilia: nec animas
aggrauabunt: si diligēter cōsideremus: nō eis nos:
sed ipa nobis potius adherebūt: nos aūt deo. Un/
Ps. 72. de alterius psalmi verba illa sunt: Mihi aūt adhę/
rere deo bonū est: vt viuāt corpora ex nobis adhe/
rendo nobis: nos autē viuamus ex deo: quia nobis
C adherere deo bonū est. Adhęsio quippe ista de qua
dictū est: adhęsit pauimēto anima mea: nō coniun/
ctionē carnis τ animę: q̄uis et ipam quidam intel/
lexerint: sed carnalē magis animę affectū quo caro
Gal. 5. cōcupiscit aduersus spiritū: significare mihi videt.
Qd si recte accipit: pfecto qui dicit: Adhęsit pau/
mento anima mea: viuifica me sm verbū tuum: nō
id orat vt de corpore mortis huius: morte q̄ua cor/
poris interueniēte soluat: qd dies vltimus vitę hu/
ius: qui ꝓpter eius breuitatē nō potest esse diuturn⁹
quādoq̧ futur⁹ est: sed vt cōcupiscentia qua concu/
piscitur aduersus spiritū magis magisq̧ minuatur:
et concupiscētia qua concupiscit aduersus carnem
magis ac magis augeatur: donec ista cōsumatur in
nobis: et illa cōsummet per spiritūsanctū qui datus
est nobis. Bene aūt non ait: viuifica me sm meritū
meum: sed ait: sm verbum tuū. Qd quid est aliud:
nisi sm pmissum tuū? Filius pmissionis vult esse τ
nō filius elatiōis: vt sm gratiā firma sit promissio
oīni semini. Hoc ē eīn verbū pmissiōis: In isaac vo/ [illegible]
cabitur tibi semē: Hoc est nō qui filij carnis hi filij
dei: sed filij pmissionis deputant in semine. Nam
quid erat ipe per seipm: in eo quod sequit: confitet:
D Uias meas enunciaui: et exaudisti me.
Nōnulli quidē codices habent: vias tuas: sed plu/
res et maxime greci vias meas: hoc est malas. Nā
hoc mihi videt dicere: Peccata mea cōfessus sum:
et exaudisti me: hoc est vt dimitteres ea. Doce
me iustificatiōes tuas. Cōfessus sum vias me/
as: delesti eas: doce me tuas. Sic doce me vt agā:
nō vt tantūmodo sciam quid agere debeam. Sicut 2. Cor. 5.
enim dictū est de dn̄o q nō nouerat peccatū: τ intel
ligitur nō fecerat: sic et iusticiā ille vere dicēdus est
nosse qui facit. Proficientis hęc oratio est. Nā vti/
q̧ si omino nō faceret: pfecto illa supiora non dice/
ret: Seruus aūt tuus exercebat in tuis iustificatio/
nib⁹. Non ergo in quibus exercebat has vult a do/ [illegible]
mino discere: sed ab istis ad alias pficiendo: velut
crescendo desiderat puenire. Denique adiungit et di/
cit: Uiam iustificationū tuarum insinua
mihi. Uel vt nōnulli codices habēt: instrue me:
quod expressius de greco dicit: fac me intelligere.
Et exercebor in mirabilibus tuis. Ipsas
iustificationes ampliores: quas pficiendo cupit ap
prehendere: mirabilia dei vocat. Sunt ergo quędā
dei iustificatiōes ita mirabiles: vt humana infirmi/
tas ab eis qui experti nō sunt: nō ad eas posse pueni/
re credatur. Unde laborans iste τ earū difficultate
E quodāmodo fatigatus: adiungit: Dormitauit
anima mea: inquit: pre tędio: confirma me
in verbis tuis. Quid ē: dormitauit: nisi a spe re/
friguit: que se apprehensurā esse crediderat? Sz cō/
firma me inquit in verbis tuis: ne ab eis quoq̧ ad
que peruenisse me iam sentio: decidam dormitando.
Confirma itaq̧ me in eis verbis tuis que iā teneo:
que iam facio: vt ex eis ad alia possim pficiendo p/
uenire. Et quid impedit in via iustificationū dei sic
ambulare: vt homo facile possit ad illa etiā mirabi/
lia puenire? Quid putamus nisi quod a se amoueri
in consequētibus rogat dicens: Uiam iniqui/
tatis amoue a me? Et quia lex factorū subintra/ [illegible]
uit vt abundaret delictū: sequit et dicit: Et i le/ [illegible]
ge tua miserere mei. Qua lege: nisi lege fidei?
Audi Apostolū. Ubi est gloriatio tua? Exclusa est. Roma. [illegible]
Per quā legē? Factorum? Non: sed p legem fidei.
Hęc est lex fidei qua credimus et oramus per gra/
tiam nobis donari: vt faciamus quod p nosmetip/
sos implere non possumus: ne ignorantes dei iusti/ Roma. [illegible]
ciam τ nostrā volentes constituere: iusticię dei non
simus subiecti. In lege itaq̧ factorū est dei iuben/

ta iusticia: in lege aūt fidei subuenientis misericor/
dia. Cum aūt dixisset: Et in lege tua miserere mei:
de beneficijs eius q̄ iam consecut⁹ est quodāmodo
si dici potest p̄scribit: vt impetret cetera q̄ nondum
est consecutus. Ait enī: Viam veritatis ele/
gi: iudicia tua non sum oblitus. Adhesi
testimonijs tuis dn̄e: noli me confundere.
Viam veritatis elegi vbi currerē: iudicia tua nō sū
oblitus vt currerē. Adhesi testimonijs tuis: cū cur/
rerem: dn̄e noli me cōfundere: Quo curro ꝑtendā:
Ro.9. quo tendo ꝑueniam. Nō enim volentis neqȝ currē/
tis: sed miserentis est dei. Deniqȝ sequitur: Viam
mandatorū tuorū cucurri: cū dilatasti cor
meum. Non currerem: nisi dilatasses cor meum.
Prorsus isto versu exponitur quēadmodū dictum
sit: Viam ꝟitatis elegi: iudicia tua nō sum oblitus:
Adhesi testimonijs tuis. Cursus est quippe iste vie
mandatorū dei: Et qr potius ei⁹ bñficia q̄ȝ sua me/
rita dn̄o allegat: tanq̄ȝ diceretur ei: Quomō istā vi/
am cucurristi diligēdo: τ dei iudicia nō obliuiscēdo:
et eius testimonijs adherēdo: An per teipsū ista po
tuisti: Non: ait. Quid ergo: Viam mandatorū tu/
orum inq̄t cucurri: cum dilatasti cor meū. Non er/
go per ꝓpriū: et quasi nullius tue opis indiguū ar/
bitrium meū: sed cū dilatasti cor meū. Cordis dila/
tatio: iusticie est delectatio. Hoc munus est dei: vt
in p̄ceptis eius nō timore pene angustemur: sed di/
lectiōe dilatemur: τ delectatiōe iusticie delectemur.
1.Cor.6. Hāc enī nob ꝓmittit latitudinē dicēs: Habitabo in
eis τ deambulabo. Q̄ȝ enī latū ē vbi deābulat de⁹:
In hanc latitudinē diffundit charitas in cordibus
Ro.5. nostris per spiritūsanctū qui dat⁹ est nobis. Unde
Prouer.5. etiam dictū est: Et in plateis tuis discurrāt aq̄ tue.
Platea quippe de verbo greco a latitudine nomen
accepit: quoniā grece πλατυ dicitur latum. He
Ioh.7. sunt enim aque de q̄bus dn̄s clamat dicens: Si q̄s
sitit veniat ad me: qui credit in me: flumina aque vi/
ue fluent de ventre eius. Et exponēs euāgelista q̄d
dixerit: Hoc aūt inquit dicebat de spiritu quē acce/
pturi erant credentes in eū. Multa dici possent de
ista cordis latitudine: sed hui⁹ sermonis iam cōtra/
dicit longitudine.

Explicit sermo decim⁹. Incipit sermo vndeci/
mus de versu psalmi: Legem pone mihi dn̄e viam
iustificationū tuarū.

A In psalmo isto magno sequit quod nobis
He. adiuuante dn̄o considerandū atqȝ tractā/
dū est. Legem pone mihi dn̄e viā
iustificationū tuarū: et exquiram eā semp.
1.Timoth.1. Apostolus dicit: Iusto nō est lex posita: iniustis au/
tem et nō subditis: τ cetera que ibi concludens ait:
Ibidem. Et si quid aliud sane doctrine aduersat: que est ꝯm
euangeliū glorie beati dei: quod creditū est mihi.
Nunquid ergo talis erat iste qui dicit: Legem po/
ne mihi dn̄e: qualib⁹ beatus paulus dicit positā le/
gem: Absit. Si enī talis esset: nō superius dixisset:
Viam mandatorū tuorū cucurri: cum dilatares cor
B meū. Quid est ergo q̄ orat vt sibi lex a dn̄o ponat:
si non ponit iusto: An eo mō non ponit iusto quo/
Exo.31. modo posita est populo contumaci in tabulis lapi/
2.Cor.3. deis: nō in tabulis cordis carnalibus ꝯm testamen/
Gal.4. tum vetus ex mōte sina quod in seruitute generat:
sed ꝯm testamentū nouū: De quo scriptū est p̄ Hie/

remiam ꝓphetā: Ecce dies veniūt dicit dn̄s: τ con/ Hiere.31.
summabo domui israel τ domui iuda testamentum Heb.8.
nouū: nō ꝯm testamentū quod disposui patrib⁹ eo/
rum in die qua apprehēdi manū eorum: cū educe/
rem eos de terra egypti: quoniā ipsi nō permāserūt
in testamento meo: τ ego neglexi eos dicit dn̄s: q̄a
hoc est testamentū qd̄ constituā domui israel: Post
dies illos dicit dn̄s dabo leges meas in mentib⁹ eo
rum. et in cordibus eorū scribā eas: Ecce quō volu
it istam legē sibi poni a dn̄o: nō sicut iniustis et non 1.Timoth.1.
subditis ad vetus testamentū ꝑtinentib⁹ posita ē in
tabulis lapideis: sed sicut sanctis filijs libere: hoc ē
superne hierusalē. filijs ꝓmissionis: filijs hereditatis
eterne: sancto spiritu tanq̄ȝ digito dei in mente dat τ
in cordibus scribitur: nō quā memoria teneant τ vi/
ta negligant: sed quā sciant intelligendo: faciant dili
gendo in latitudine amoris: nō ī timoris angustijs.
C Nam qui timore pene: non amore iusticie opus le/
gis facit: pfecto inuitus facit. Qd̄ autē inuitus fa/
cit: si posset fieri mallet vtiqȝ nō iuberi: Ac p̄ hoc le/
gis quā vellet nō esse nō est amicus: sed potius ini/
micus: nec mūdat ope: q̄ īmūd⁹ est cogitatiōe τ vo
lūtate: Talis nō potest dicere qd̄ iste dixit in supio/
ribus versibus: Viam mandatorū tuorꝫ cucurri: cū
dilatasti cor meū: qr illa dilatatio charitatē signifi/
cat: que ꝯm apostolū legis ē plenitudo. Cur ergo Ro.13.
iste adhuc poscit sibi legē poni: que vtiqȝ si nō ei po
sita fuisset: nō viam mandatorū dei in cordis latitu/
dine cucurrisset: Sed quia ꝓficiens loquitur: τ dei
donū nouit esse q̄ proficit: quid aliud petit cū sibi
legem poni petit: nisi vt in ea magis magisqȝ ꝓfici/
at: Quemadmodū si poculū plenū teneas: τ sitien/
ti dare incipias: et haurit bibendo: et poscit deside/
rando: Quibus autē iniustis τ nō subditis lex in la/ 1.Timoth.1.
pideis tabulis ponitur: p̄uaricatiōis reos nō ꝓmis
sionis efficit filios. Sed τ ille qui eius meminit: nec
eam diligit eo modo reus est: quia memoria eius la
pis illi est quodāmodo scriptus: nō quo adornetur:
sed quo premat: pondus oneris: nō titulus hono/
ris. Hanc autē legem iste viā iustificationū dei vo/
cauit: nec alia via est mandatorū eius quā se cucur/
risse iam dixerat cum dilatatū est cor eius. Ergo et
cucurrit: et currit donec ꝑueniat ad palmā superne
vocationis dei. Deniqȝ cum dixisset: Legem pone D
mihi dn̄e viam iustificationū tuarū: addidit: et exq
ram eā semper. Quid enī exquirit qd̄ habet: nisi q̄a
et habet agēdo: et exquirit ꝓficiēdo: Sed quid est
semper: Utrū exquirendi nō erit finis: sicut dictum
est: Semp laus eius in ore meo: quoniā laudādi nō Ps.33.
erit finis: Neqȝ enim deū nō laudabimus cū ad ei⁹
regnū ꝑuenerimus eternū: cū legamus. Beati qui Ps.83.
habitant in domo tua: in secula seculorum lauda/
bunt te. An semp dictū est: q̄ȝdiu hic viuimus: quia tā
diu ꝓficit: Post hāc aūt vitā q̄ hīc ꝓficiebat: ibi
nō ꝓficit s̄ perficit: Sicut de quibusdā feminis di/
ctum est. semp discētes: Sȝ illę male: quia secut⁹ ad/ 2.Timoth.3.
iunxit: τ ad veritatis scientiā nunq̄ȝ ꝑuenientes. Qui
vero in melius semp hic ꝓficit: quo ꝓficiēdo nitit:
ꝑuenit vbi iam nō ꝓficiat: qr iā pfectus sine fine cō
sistit. Nec de illis tamen ita dictū est: semp discētes:
vt et post mortē discere ꝑseuerent vana τ infructuo/
sa. cum talibus doctrinis successerunt: nō studia: sed
supplicia sempiterna. Hic ergo exquiritur dei lex q̄

diu in ea proficitur: et sciēdo et diligendo: ibi autē plenitudo eius manet ad fruendū: nō remanet ad querendū. Sic etiā illud dictū est: Querite faciem eius
Ps. 104. semp. Ubi semp: nisi hic? Non enī et ibi semp que-
1. Cor. 13. remus dei faciē: vbi videbimus facie ad faciē. Aut si recte dicit exquiri qd sine fastidio diligit: et id agitur ne amittatur: semp omnino sine fine querem' legem dei: hoc est veritatē dei. In hoc quippe ipso psalmo dicit: Et lex tua veritas. Querit nūc vt teneat: tunc tenet ne derelinquatur: sicut de spiritu dei di-
1. Cor. 2. ctum est q omnia scrutet: etiā altitudines dei: nō vtiq vt qd nescit inueniat: sed quia nihil relinquet om-
E nino qd nesciat. Gratia itaq dei nobis precipue commendat: quādo sibi legē poni poscit a domino: qui
2. Cor. 3. vtiq iam legē sm litterā nouerat. Sed quia littera occidit: spirit' aūt viuificat: orat vt per spiritū sanctū faciat qd per litterā sciebat: ne per scientiā mandati nō obseruati etiam preuaricationis ei crimē accedat. Orat etiā vt sciat lex quomō scienda est: id est vt intelligatur quid sibi velit: quare sit eis posita qui eā non erant seruaturi: quidq habeat vtilitatis: etiam
Ro. 5. hoc ipsum qd lex subintrauit vt abundaret delictū: nemo comprehendit: nisi a dño accepit intellectum. Unde iste adiungit et dicit: Da mihi intelle-
F ctum et scrutabor legem tuā: et custodiam illā in toto corde meo. Cum enī quisq legem scrutatus fuerit: et ad eius alta peruenerit: in quib' tota lex pendet: pfecto debet deū diligere ex toto corde: et ex tota anima: et ex tota mente: et proximū suū
Matth. 22. tanq seipsum. In his enī duobus mādatis tota lex pendet et prophete. Hoc videt premisisse cū dixit: Et custodiā illam in toto corde meo. Sed quia et hoc nō valet viribus proprijs: nisi adiuuet ab illo qui iubet vt faciat qd iubet: Deduc me: inquit: in semita mandatorū tuorū: quia ipsam volui. Parum est mihi voluntas mea: nisi in eo qd volui me
i. eod. ps. ipse deducas. Et certe ipsa est semita: hoc est via mādator dei: quā se dilatato ab illo corde suo cucurrisse iā dixerat: Quā propterea etiam semitā vocat: qa
Matth. 7. angusta est via que ducit ad vitam. Et cū sit angusta: nisi dilatato corde nō curritur: Sed quoniā adhuc proficit: adhuc currit: et ideo diuinū auxiliū quo
Ro. 9. deducatur inquirit: quia neq volētis neq currentis: sed miserentis est dei. Deniq quia et ipm velle
Phil. 2. de' operat in eis' nobis: preparatur enī volūtas a domino: Sequit et dicit: Inclina cor meum in
G testimonia tua: et nō in auariciā. Quid ē inclinatū cor ad aliquid habere: nisi hoc velle: Et voluit ergo et orat vt velit. Uoluit cū dicit: Deduc me in semita mandatorū tuorū: quia ipsam volui: Orat aūt vt velit cum dicit: Inclina cor meū in testimōia tua: et nō in auariciā. Hoc itaq orat: vt ipsa volūtate pficiat. Que sunt autē dei testimonia: nisi quib' sibi ipse attestat? Testimonijs enī aliquid probatur: ac p hoc iustificatiōes dei et mandata dei testimonijs dei probant: Et quicquid nobis psuadere vult deus: suis testimonijs persuadet: In que iste petit inclinari cor suū: et nō in auariciā. Testimonijs quippe suis agit nobiscū deus: vt eū gratis colamus: qd
H impedit auaricia radix omniū malorū. Tali verbo greco hic appellat a quo possit intelligi generalis auaricia: quia plus appetit quisq: q sat est. πλέον enim latine plus est: ἔξις habitus est: ab eo qd est habere. Ergo a pl' hndo appellata ē πλεονεξία: quā latini interptes in hoc loco nōnulli interpretati sunt emolimentū: quidā vero vtilitatē: sed meli' qui
auariciā. Dicit aūt Apostolus: Radix omniū malorum auaricia est. Sed in greco: vnde in nostram linguam verba ipsa translata sunt: nō legit apd Aplm πλεονεξία: quod in loco isto psalmi huius: sed φιλαργυρία: quo vbo significat amor pecunie. 1 Timo. 6.
Uerū Apostol' intelligendus est isto nomine gen' significasse p speciē: id ē p amorē pecunie vniuersalem generalēq auariciā: que vere radix est malorū omniū. Nam ipsi primi homines p serpentē decepti et deiecti nō fuissent: nisi plus q acceperant habere et pl' q facti fuerāt esse voluissēt. Hoc quippe ille promiserat dicens: Eritis sicut dij. Ergo ista πλεονεξία Gen. 3.
subuersi sunt. Plus enī volentes habere q acceperant: et qd acceperant: amiserūt. Cuius vestigiū veritatis legibus que vbiq disperse sunt: et in forensi iure deprehēsum est qd institutū est: vt plus petendo: causa cadat: id est vt qui plus petierit q ei debet: et qd ei debebatur amittat. Omnis aūt a nobis arceat
auaricia: si gratis colat deus. Ad quod sanctū iob I agone temptatiōis ipse prouocat inimicus: cū de illo I
dicit: Nunquid grat' colit iob deum? Putabat enī Job. 1.
diabolus q in deo colendo vir iustus cor inclinatū haberet in auariciā: et causa emolumēti vel vtilitatis rerū tempaliū quibus eū ditauerat dñs: velut mercēnarius ei pro tali mercede seruiret. Sed q gratis deū coleret: tēptat' apparuit et apparuit. Si ergo cor nō habeamus inclinatū in auariciā: deū nō colamus nisi propter deū: vt sui cultus ipse sit merces. Ipm diligamus et in seipso: ipm diligam' et in nobis: ipm in proximis nostris quos diligimus sicut nosmetipsos: siue Matth. 22.
habeāt eū: siue nō vel vt habeant eū: qd nobis qn ipso donante confert. Ideo illi dicitur: Inclina cor meū in testimonia tua: et nō in auariciā: Sed que sequuntur alio sermone tractanda sunt.

Explicit Sermo vndecimus. Incipit Sermo duodecimus de eo qd dicit: Auerte oculos meos ne videant vanitatē: vsq ad Ecce cōcupiui mandata tua: in iusticia tua viuifica me.

Sequitur in psalmo quem suscepimus disse- K
rendū: Auerte oculos meos ne videant vanitatē: in via tua viuifica me. E contrario differūt inter se vanitas et veritas. Huius aūt mūdi cupiditas: vanitas: sed christ' qui ex hoc mūdo liberat veritas. Ipse ē et via: in qua se vult iste viuificari: quia ipse est et vita. Ipse quippe ait: Ego sum via: veritas et vita. Sed quid ē: Auerte oculos meos ne videāt vanitatē? Nūquid qdiu Joh. 14.
sumus in hoc mūdo: possum' nō videre vanitatē? Omnis enī creatura vanitati subiecta est: que intelligitur esse in homine: et omnia vanitas. Que abundan- Ro. 8.
tia hominis in omni labore suo quo ipse laborat sb sole? An iste fortassis hoc orat: vt nō sit eius vita sub sole vbi omnia vanitas: sed in illo sit in quo se viuificari petit? Ille quippe ascēdit nō sup solē tantū: sed Eccle. 1.
sup oēs celos: vt adimpleret omnia: Et in illo magis Eph. 4.
q sub sole viuūt: qui nō inaniter audiunt qd dixit Apls: Que sursum sunt querite: vbi christ' ē in dex- Col. 3.
tera dei sedens: q sursum sunt sapite: non q sunt sup terrā: Mortui enī estis: et vita vestra abscōdita ē cū christo in deo. Ac p hoc si vita nostra ibi est vbi ē christus:

ge est vita nostra sub sole vbi est vanitas. Sed hoc
tam magnū bonū magis habem⁹ in spe: nōdū i tene-
mus in re. Et fm spem nostrā beat⁹ Apostolus ista
Ro. 8. locutus est: quia et illud cum dixisset: Vanitati cre-
atura subiecta est: adiecit atq; ait: nō sponte: sed ꝑ-
pter eum qui subiecit eam in spe. Ergo in spe q2 spe-
ramus nos adhesuros contēplande veritati: subie-
cti sumus interim vanitati. Creatura quippe ista spi-
ritualis: animalis: corporalisq; oīs in homie est: im-
mo homo est: Sponte peccauit: & inimica facta est
veritati: Sz vt merito puniret̄: nō sponte subiecta ē
Ibidē. vanitati. Denicq; post pauca: Nō solū autē inquit:
sed et nosipsi ꝑmitias spirit⁹ habentes: id est q nō-
dum quidē ex toto quod sumus: sed ex ea parte qua
pecoribus meliores sumus: deo nō vanitati subditi
sumus: hoc est ꝑ ꝑmitias spirit⁹: et ipi in nobismet-
ipsis ingemiscimus adoptionē: expectātes redem-
Ibi. 8. ptionē corporis nostri. Spe eñ salui facti sumus.
Spes aūt que videt̄ nō est spes. Quod enim videt
quis quid sperat? Si aūt quod nō videmus spera-
mus: ꝑ patientiā expectamus. Q̄ diu itaq; hic fm
carnē sumus: cuius adoptionē & redemptionē ꝑ pa-
tiētiā spei adhuc expectam⁹: tamdiu fm id ꝑ quod
sub sole sumus: vanitati subiecti sumus. Q̄ diu igi-
tur ita sumus: vnde possum⁹ nō videre vanitatem:
cui etiam subiecti sum⁹ in spe? Quid est ergo q dic
C dicit: Auerte oculos meos ne videant vanitatem?
An hoc petit: vt non quidē in hac vita qd in spe ge-
rimus impleat̄: sed vt in ea forte sit que in illo quan-
Ro. 8. doq; possit impleri cum liberabitur a seruitute cor-
ruptionis & spiritu & anima & corpore in libertatem
glorię filiorū dei: vbi iam nō videat vanitatē? Pos-
sunt quidem verba ista sic intelligi: nō preter regulā
fidei: Sz est hic alius sensus: quē mihi fateor plus
Math. 6. placere. Dñs in euangelio dicit: Si fuerit ocul⁹ tu-
us simplex: totū corp⁹ tuū lucidū erit: Si autē ocu-
lus tuus fuerit nequā: totū corpus tuū tenebrosum
erit. Si ergo lumen quod in te est tenebrę sunt: ipsę
tenebrę quantę erūt? Proinde magni interest cū ali-
quid boni facimus: cuius rei contēplatiōe faciam⁹.
Officium quippe nostrū: non initio sed fine pensan-
dum est: vt scz non tantū si bonū est quod facimus:
sed ꝑcipue si bonū est ꝑpter quod facimus: cogite-
mus. Hos oculos quibus contēplamur quare faci-
amus qd facimus auerti poscit ne videant vanita-
tem: id est ne hanc attēdat ꝑpter quā faciat cum bo-
ni aliquid facit. In qua vanitate ꝑcipuū locum ob-
tinet amor laudis humanę: ꝑpter quā multa magna
fecerunt qui magni in hoc seculo nominati sunt: mul-
Math. 6. tūq; laudati in ciuitatibus gentium: querentes non
apud deū sed apud homines gloriā: et propter hāc
velut prudētes fortiter: temperanter: iusteq; viuen-
tes: ad quā peruenientes perceperūt mercedē suā: vani
vanam. Ab hac vanitate volens dñs auertere ocu-
Math. 6. los suorū: Attendite inquit ne iusticiā vestram faci-
atis corā hominibus vt videamini ab eis: alioquin
mercedem nō habebitis apud patrē vestrū qui ī ce-
lis est. Deinde cum ipsius iusticię quasdā partes exe-
queretur: ꝑcipiens de elemosynis: de orationibus:
Ibidem. de ieiuniis: ne quid ad noscitur ne aliquid corā pro-
pter gloriā hominū fiat: et vbiq; dicit eos qui ꝑpte-
rea faciūt percepisse mercedē suam: id est nō ęternā
que sanctis reposita est apud patrē: sed tempalem

quā querūt qui contēplantur in suis operib⁹ vani-
tatē. Nō quia ipa laus humana culpāda sit. Nam D
quid tam optandū est hominib⁹ q̄ vt eis placeant
que debeāt imitari? sed ꝑpter ipam laudē bene ope-
rari: hoc est vanitatem in suis operib⁹ intueri: quā-
doquidē et ipa ab hominib⁹ laus homini iusto quā-
tacūq; puenerit: nō ibi esse debet eius finis boni: s
etiam ipa referenda est ad laudē dei: propter quem
bona faciunt vere boni: quoniā nec a seipis sed ab il-
lo fiunt boni. Denicq; in eodem sermōe dñs iam dix-
erat eis: Luceat lumē vestrum coram hominibus: Math. 5.
vt videant vestra opera bona: & glorificent patrem
vestrū qui in celis est: Vbi finē posuit hoc ē in glo-
riā dei. Hoc debemus quādo aliquid boni facim⁹
intueri: si auertūtur a vanitate oculi nostri. Non er-
go sit finis nostri boni operis in laudibus hominū:
sed ipas laudes hominū corrigamus: & ad dei lau-
des oīa referamus: a quo nobis datur quicquid ī
nobis sine laudātis errore laudat̄. Porro si vanum
est ꝑpter hominū laudes bona facere: quāto vanius
ꝑpter adipiscendā pecuniā vel augendā siue retinen-
dam: et si quid huiusmodi est cōmodi tempalis qd
nobis accedit extrinsecus: quia oīa vanitas? Que Eccle. 1.
abundātia hominis in oīi labore suo quo ipe labo- E
rat sub sole? Propter ipam denicq; tempalem salu-
tem nō debemus facere bona opa nostra: sed poti⁹
ꝑpter illā quā speramus ęternā: vbi bono immuta-
bili pfruamur: qd nobis erit ex deo: immo qd nobis
est ipe deus. Si eñ sancti dei propter hanc tempa-
lem salutē bona opera facerēt: nunq̄ martyres chri-
sti bonū opus cōfessionis in eiusdē salutis amissiōe
pficerent: sed accepērūt auxiliū de tribulatione: non
intuentes vanitatē. Quia vana salus hominis: & dic Ps. 59.
hominū nō concupierūt quia homo vanitati simi- Hiere. 17.
lis factus est: dies eius velut vmbra ꝑtereunt. Cum autē Ps. 143.
deus rogatur vt ea que videt̄ esse in nostra potesta-
te: id est oculorū auersio a videnda vanitate: ab illo
nobis cōcedatur: quid nisi eius gratia cōmēdatur?
Nōnulli eñ ab ea vanitate nō auerterūt oculos su-
os: quia putauerūt a seipis se fieri iustos et bonos:
et dilexerunt gloriā hominū magis q̄ dei quia & ip- Ioh. 12.
si homies sunt qui sibi nimiū placuerūt: et de sui ar-
bitrij viribus ꝑsumpserūt. Sed etiam hec vanitas Eccle. 6.
et ꝑsumptio spiritus est. Cum vero dixisset: Auerte
oculos meos ne videant vanitatē: in via tua viuifi-
ca me: que via nō vanitas sed veritas ē: deinde sub-
iunxit: Statue seruo tuo eloquiū tuū in F
timore tuo. Qd qd ē aliud: q̄ da mihi vt faciam
quod eloqueris? Neq; eñ statutū est eloquium dei
his qui in se mouent illud cōtra faciēdo: eis aūt sta-
tutū est in quibus immobile est. Statuit itaq; deus
eloquiū suum in timore suo eis quibus dat spiritū
timoris sui: Timoris autē nō illi⁹ de quo dicit Apo-
stolus: Non eñ accepistis spiritū seruitutis iterum Ro. 8.
in timore. Hunc eñ cōsummata charitas foras mit- 1. Ioh. 4.
tit timorē: sed illius timoris quē dicit ꝑpheta spiri- Esa. 11.
tum timoris dei. timoris vtiq; casti ꝑmanentis in se- Ps. 18.
culū seculi: timoris quo timet̄ offendi qui amatur.
Aliter quippe timet adultera virū suū: aliter casta: Cō conf. 8 sentē.
Adultera ne veniat: casta ne deserat. Amputa dd. 34. nō pecc.
opprobriū meū qd suspicatus sum: quia G
iudicia tua iucunda. Quis est qui suum oppro- Ti. iocunda.
brium suspicatur: et non magis nouit suum quisq;

opprobriū q̄ cuiuslibet alienum: Suspicari enim
potius alienū potest homo: nō suum: quoniā quod
suspicatur: ignorat: In suo autē opprobrio nō ē cuius
q̄ suspitio: sed sciētia: vbi loquitur ɔsciencia. Quid
est ergo q̄ ait: Opprobriū meū quod suspicatus sum:
b Nimirū de superiore sensu etiam iste ducendus est: q̄
niam q̄diu nō auertit homo oculos suos ne videat
vanitatē: quod in seipso agitur: h̄ de aliis suspicatur:
vt propter quod ipse colit deum: vel propter quod bona
opera facit: propter hoc credat et alterū facere. Pos-
sunt quippe homines videre qd̄ agimus: cuius au-
tem rei contēplatione agimus occultū est: Et ideo da-
tur suspitionibus locus: vt audeat homo iudicare de
occultis hominū: & falsa plerūq;: etsi vera: tamen et
incognita temere suspicari. Propterea dn̄s cum de
ipso fine loqueretur propter quem iusticiam facere debe-
mus: vt oculos nostros a contēplatione auerteret
vanitatis: monuit: ne propter laudes hominū bo-
Math.6. na opa faciamus dicēs: Attendite ne faciatis iustici
am vestrā coram hominibus: vt videamini ab eis.
Ibidem. Monuit ne propter pecuniam dicens: Nolite vobis
thesaurizare in terra. Et: Nō potestis deo seruire et mā-
mone. Monuit ne propter ipm necessariū victū atq;
Ibid.6. vestitū dicens: Ne solliciti sitis anime vestre quid mā-
ducetis: neq; corpori vestro quid induamini. Et cum
hec oīa monuisset quia possumus suspicari eos q̄s
iuste viuere videmus: et quo fine faciant nō videmus:
propter aliquid huiusmodi benefacere: continuo sub-
Math.7. iecit: Nolite iudicare: vt nō iudicemini. Unde et hic
cum dixisset: Amputa opprobriū meū quod suspica
tus sum: addidit: Quia iudicia tua suauia: id est iu-
dicia tua vera. Ueritatis enim amator suaue clamat
esse quod verū est. Hominū aūt iudicia de occultis
hominū nō suauia: quia temeraria: Et ideo suū di-
xit opprobriū quod de aliis suspicatū est: q: et h̄ qd̄
2.Cor.10 Apostolus ait: Cōparantes semet: ipos sibimetip-
sis: nō intelligūt. Hoc enim pdiuus homo suspicatur
in alio: quod sentit in seipo. Hoc itaq; opprobriū su-
um petebat auferri quod in se senserat: et in aliis fue
rat suspicatus: vt nō esset diabolo similis qui de oc-
Iob.1. cultis sancti iob suspicatus est q̄ nō gratis deū cole
ret: quē poposcit temptandū: vt crimē quod obiece
rat inueniret. Sed cum libēter alterius opprobriū
nō nisi emulatio suspicetur: dū bonū opus reprehen-
di nō potest: quia se exerit quod apertū est: & quo si
ne fiat reprehēditur: quia nō se exerit quod occultū
i est: atq; ita male suspicari nō debet quilibet non vi-
dēdo qd̄ latet: et nō inuidēdo qd̄ eminet: Profecto
contra hoc malū quo quisq; libenter de homīe ma-
lum quod nō ɔspicit suspicatur: charitas habenda ē
1.Cor.13. que nō emulatur. quā dn̄s precipue cōmendat: dicens:
Io.13. Mandatū nouū do vobis: vt vos inuicē diligatis:
et in hoc scient oēs quia discipuli mei estis: si dile
ctionē habueritis in inuicē. Et de dilectione dei et
Math.22. proximi loquēs: In his inquit duobus mādatis tota
lex pendet et prophete. Unde et iste ɔtra sue suspitio-
nis opprobriū quod desiderat amputari: Ecce
inquit: cōcupiui mandata tua: in tua iusti-
In equitate tua cia viuifica me. Ecce cōcupiui ex toto corde: et
Ibid.5. ex tota anima: et ex tota mente diligere te: et proxi-
mū sicut me: Nō in mea: sed in tua iusticia viuifica
me: hoc est ista charitate quā concupiui imple me:
Adiuua me vt faciā quod cōmendas: dona ipse qd̄
mandas. In tua iusticia viuifica me: quia in me vn
de morerer habui: vnde aūt viuam nō inuenio nisi
in te. Iusticia tua christus est: qui factus est nobis 1.Cor.1.
sapientia a deo: et iusticia et sanctificatio et redem-
ptio: Ut quemadmodū scriptū est Qui gloriatur: in Ibidem.
dn̄o glorietur. Et in illo inuenio mandata tua que cō-
cupiui: vt in tua iusticia: hoc est in illo viuifices me.
Ipse est enim verbū deus: et verbū caro factū est: vt Io.1.
esset et proximus meus.

Explicit Sermo duodecimus.

Incipit Sermo tertiusdecimus.

Ermoni pristino quē de psalmo qui ē om- a
s niū prolixissimus nuper habuimus: de verbis Uau
eius que sequuntur iste iungendus est. Hec
verba sunt: Et veniat sup me misericordia tua
dn̄e: Que sentētia superiori videtur annexa. Non enim
ait: veniat sup me: sed ait: et veniat. Est aūt ille supe
rior: Ecce cōcupiui mandata tua: in tua iusticia vi-
uifica me: Deinde sequitur: Et veniat sup me mise-
ricordia tua dn̄e. Quid hic ergo poscit: nisi vt man-
data q̄ cōcupiuit per eius misericordiam faciat qui ea man
dauit: Exponit enim quodāmodo quid dixerit: in tua
iusticia viuifica me: cum subiungit: Et veniat super
me misericordia tua dn̄e: Salutare tuū sm̄ eloqui-
um tuū: Hoc est sm̄ promissionē tuā. Unde nos
vult Apostolus filios promissionis intelligi ne arbitre Ro.9.
mur nostrū esse q̄ sumus: sed totum dei gratie re-
tribuamus. Factus est enim nobis christus sapiētia 1.Cor.1.
a deo: et iusticia: et sanctificatio: et redēptio: vt quē-
admodū scriptū est: Qui gloriatur: in dn̄o glorietur.
Quid ergo est q̄ ait: in tua iusticia viuifica me: In
christo vtiq; viuificari cupit: et ipsa est misericordia quā
super se poscit venire. Ipse christus est et salutare dei:
Quo verbo exposuit quā misericordiam diceret: vbi ait:
Et veniat sup me misericordia tua dn̄e: Si ergo q̄rimus
que sit ista misericordia tua: audiamus qd̄ sequitur: Salu-
tare tuū sm̄ eloquiū tuū. Ab eo quippe hoc promissū
est: qui vocat ea que nō sunt tanq̄ sint. Nondū enim Ro.4.
erant quibus promitteretur: ne quisq̄ de meritis gloria-
retur: et q̄bus promissum est: etiā ipsi promissi sunt: vt
totū corpus christi dicat: Gratia dei sum id qd̄ sum. 1.Cor.15.
Et respōdebo exprobrātibus mihi ver- b
bum. Utrū verbū: exprobrātibus: an verbū: respō-
debo: ambiguū est. Sed quodlibet eorū christū so-
nat. Ipsi enim nobis exprobrant a quibus est crucifix 1.Cor.1.
us: vel scandalū vel stulticiā: ignorantes quia verbū Io.1.
caro factū est: et habitauit in nobis: qd̄ verbū in prin
cipio erat: et apud deū erat: et deus erat. Sed etsi
nō ipi verbū exprobrent qd̄ eos latet: quia diuini-
tas eius ab eis nō cognoscitur a quibus eius infirmi-
tas in cruce contēnitur: nos tamē verbū responde-
mus: nec exprobratiōe terreamur aut ɔfundamur.
Uerbū enim si cognouissent: nunq̄ dn̄m glorie cruci- 1.Cor.2.
fixissent. Ille aūt respondet verbū exprobrantibus
sup quē venit misericordia dei: hoc est ipm salutare eius.
Uenit vt pregat: nō vt conterat. Nam super quos-
dam conterendos venturus est: qui nunc in eum
dum spernunt eius humilitatē offendendo quassan
tur. Sic enim dicit in euangelio Qui ceciderit sup la- Luc.20.
pidem istū cōquassabitur: sup quē vero ceciderit con-
teret eū. Qui ergo nobis exprobrāt: offendūt: & ca-
dunt in eū: Nos autē ne offendamus & cadamus: op
probria eorum ne timeamus: sed respondeamus

eis verbuz: hoc ẽ verbũ fidei qđ p̄dicamus: quia si crediderit inq̄t in corde tuo quia dñs est iesus: & cõfessus fueris in ore tuo: quia deus illum suscitauit a mortuis: saluus eris: Corde enĩ credit ad iusticiam: ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Parũ est ergo in corde habere christũ: & nolle cõfiteri dũ timet opprobriũ: sed exprobrantib⁹ respõdendũ est verbũ. Ut autem hoc martyres possent: p̄missũ est eis & dictũ: Non enĩ vos estis q̄ loquimini: s̄ spiritus patris vestri q̄ loquit in vobis. Ideo & iste cũ dixisset: Respõdebo exprobrantib⁹ mihi verbũ: p̄tinuo sequit: Quoniã speraui in verbis tuis: Qđ est vtiq̄ in p̄missis tuis. Sȝ qm̄ q̄plurimi q̄uis ad ipm̄ corpus cuius hec verba sũt pertinẽtes: graui põdere psecutiõis surgente nõ valuerũt sustinere exprobrationẽ: & christũ tacẽdo negauerũt: Ideo sequit: Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis vsq̄ valde. Et ore suo q̄ppe dicit: quia vnitas corporis loquit: in cui⁹ mẽbris etiã illi deputant: q̄ defecerũt ad horaȝ negando: sed p̄nitendo postea reuixerũt: vel etiã martyrij palmã quã p̄diderãt reparatã p̄fessiõe sumpserũt. Nõ igit vsq̄ valde: vel sicut quidã codices habẽt: nõ vsq̄quaq̄: hoc est nõ omnino ex ore petri: in quo erat typus ecclesie verbũ veritatis ablatũ est: q̄ & si ad horã negauit timore turbatus: tamẽ flendo est repatus: & p̄fitendo ẽ postea coronatus. Totũ itaq̄ corpus christi loquit: id ẽ ecclesie sancte vniuersitas. In quo toto corpe: siue q̄ negantib⁹ plurimis remãserũt fortes q̄ vsq̄ ad mortẽ p̄ veritate certarent: siue q̄ & ex his q̄ negauerũt multi repati sũt: nõ est ablatũ ex eius ore verbũ veritatis vsq̄ valde. Qđ aũt ait: ne auferas: intelligendũ ẽ ne auferri sinas: Propt qđ orãdo dicim⁹: Ne nos inferas in tẽptationẽ. Et ait ipse dñs ad petrũ: Rogaui inq̄t p̄ te ne deficiat fides tua. h ẽ ne auferatur de ore tuo verbũ veritatis vsq̄ valde. Sequit.

D Quia in iudicijs tuis speraui: Uel sicut de greco quidã diligenti⁹ expresserũt: supsperaui. Qđ verbũ & si minus vsitate cõpositũ est: tamẽ implet veritatis interp̄tandę necessitatẽ. Attẽtius ergo nobis loci hui⁹ rimãdus est sensus: vt intelligamus q̄ntũ deus adiuuat quid sibi velit in verbis tuis speraui: in iudicijs tuis supsperaui. Respõdebo inq̄t exprobrãtibus mihi verbũ: quoniã speraui in verbis tuis: id est quoniã mihi hoc ipse p̄misisti. Et ne auferas ex ore meo verbũ veritatis vsq̄ valde: q̄m in iudicijs tuis supsperaui: id est q̄m iudicia tua q̄b⁹ me corripis & flagellas: nõ solũ mihi nõ auferũt spem: verũetiã augent: quoniã quẽ diligit dñs corripit: flagellat autem oẽm filiũ quẽ recipit. Ecce enĩ sancti et humiles corde de te p̄sumendo in p̄secutionibus nõ defecerũt: ecce etiã q̄ de se p̄sumendo defecerũt: & tamẽ ad ipm̄ corpus ptinuerũt: sibi innotescendo fleuerũt: & tuã gratiã solidius inuenerũt: q̄ suã superbiã p̄diderũt. Ergo ne auferas ex ore meo verbũ veritatis vsq̄ valde: q̄ in iudicijs tuis speraui. Et custodiã legem tuã semp: Id est si nõ abstuleris ex ore meo verbũ veritatis: custodiã legẽ tuã semper: In seculũ & in seculũ seculi. Quidã q̄d dixerit semp. Aliquãdo etenĩ semp intelligit q̄ndiu h̄ viuitur: s̄ hoc nõ est in seculũ & in seculũ seculi. Meli⁹ ergo ita interp̄tatũ est: q̄ sicut quidã codices habẽt in eternũ & in seculũ seculi: q̄ nõ potuerũt dicere: et in eternũ eterni. Lex itaq̄ ista intelligenda est: de q̄ dicit Aplus: Plenitudo legis charitas. Hec enĩ a sanctis quorũ ex ore nõ aufert verbuȝ veritatis: hoc est ab ipa christi ecclesia custodiet: nõ solũ in hoc seculo: id est donec finiat hoc seculũ: s̄ etiã in alterum qđ appellat seculũ seculi. Neq̄ enĩ p̄cepta legis sicut hic etiaȝ ibi accepturi sumus que custodiamus: sed ipam legis (vt dixi) plenitudinẽ sine vllo peccãdi timore seruabimus: quia & deũ plenius cũ viderimus amabimus & p̄ximũ: quia deus erit oĩa in oĩbus: nec false cuiq̄ de p̄ximo suspicationi erit locus: vbi nullus vlli erit occultus.

Explicit sermo tertiusdecimus.

Incipit sermo quartusdecimus de versu psalmi vbi ait: Et īgrediebar ī latitudine: vsq̄ ad Exercebor ī iustificatiõib⁹ tuis.

A Upiores versus p̄ori psalmi huius oronẽs habent: hi aũt qui sequũtur de q̄bus nũc disputandũ ẽ narrationẽ. Petebat enĩ homo dei supi⁹ adiutoriũ gratię dei: cũ dicebat: In tua iusticia viuifica me: et veniat sup me misericordia tua dñe: & alia similia vel supra vel infra: nũc autẽ dicit. Et ambulabam in latitudine: q̄ mandata tua exquisiui: Et loquebar in testimonijs tuis in conspectu regũ: & nõ cõfundebar: Et meditabar in mandatis tuis: quę dilexi: Et leuaui manus meas ad mãdata tua quę dilexi: & exercebor ī iustificationibus tuis. Ubi narrantis verba sũt: nõ petẽtis: velut impetratis quę petiuerat cõfitebat in dei laudib⁹: q̄ leȝ illũ fecerat misericordia dñi: quã sup se venire popo scerat. Neq̄ enĩ hec ita supiorib⁹ cõiũxerat vt diceret: Et ne auferas ex ore meo v̄bũ veritatis vsq̄ valde: quia in iudicijs tuis speraui. Et custodiaȝ legem tuã semp in seculũ & in seculũ seculi: Et ambulabam in latitudine: q̄ mãdata tua exq̄siui: Et loquebar in testimonijs tuis in cõspectu regũ & nõ cõfundebar: & cetera isto mõ: Sic enĩ videt sequẽtia p̄cedẽtibus debuisse cõnectere: sed ait: Et ambulabã in latitudine: Ubi copulatiua cõiũctio: id ẽ &: velut ī p̄sequẽs posita est: q̄ nõ ait: & ambulabo: quõ dicebat: & custodiã legẽ tuam semp: Aut certe si optatiuo mõ dictũ est: custodiã legẽ tuã: nõ ait: & ambuleȝ in latitudine: quasi vtrũq̄ optauerit & poposcerit: s̄ ait: Et ambulabã in latitudine: Ubi si cõiũctio ista nõ eẽt: sed a superiorũ cõnectiõe libera inferret: & soluta sẽtentia ambulabã in latitudine: nihil de inusitato loquẽdi modo hic deberet mouere lectorẽ: vt occulti⁹ sensus querẽdus hic aliq̄s putaretur. Nimiȝ ergo qđ nõ dixit intelligi voluit: id est exauditũ se fuisse: ac deinde subiunxit qualis factus fuerit: tanq̄ diceret: Et cũ orarẽ exaudisti me: & ambulabã in latitudine: & cetera que isto mõ dicta cõtexuit. Quid est igitur: & ambulabã in latitudine: nisi ambulabã in charitate: que diffusa est in cordib⁹ nostris p̄ spiritũsanctũ q̄ datus ẽ nobis: In hac latitudine ambulabat ille q̄ dicebat: Os nostrum patet ad vos o corinthij: cor nostrũ dilatatũ est. Hec aũt charitas duobus illis mãdatis tota atq̄ integra ptinet: dilectione scilicet dei & dilectiõe p̄ximi in q̄bus tota lex pendet et p̄phete. Uñ & hic cũ dixisset: Et ambulabã in latitudine: causã subiũxit atq̄ ait: Quia mãdata tua exq̄siui. Nõnulli aũt codices nõ habẽt mãdata tua: sed

testimonia: Sz mãdata in plurib⁹ inuenimus: t ma
rime i grecis: Cui lingue tãq̃ p̃cedẽti vnde ad nos
ista translata sũt magis credendũ esse q̃s ambigat?
Si ergo scire volumus quõ hec mandata quesierit vel
querẽda sint: illud intueamur qđ dicit magister bo
Math.7 nus t doctor t dator: Petite t accipietis querite et
Luc.11. inuenietis: pulsate t aperiet vobis. Et paulo post: Si
ergo vos inqt cũ sitis mali nostis bona data dare fi
liis vestris: quanto magis pater vester q̃ in celis est
dabit bona petẽtib⁹ se? Ubi euidẽter ostẽdit qđ di
xerat: Petite: querite: pulsate nõ nisi ad poscẽdi: h
est ad orãdi instantiã ptinere. Ali⁹ porro euãgelista
nõ ait: Dabit bona petẽtib⁹ se: q̃ multipliciter pos
sũt intelligi: vel corpalia vel sp̃ualia: s circumcidit
inde alia: satisq; diligẽter expssit qđ nos vehement
atq; instãter voluerit poscere dñs: t ait: Quãto ma
gis pater vester de celo dabit spiritũ bonũ petẽtib⁹
Ro.5. se. Hic est ille sp̃us p quẽ diffundit charitas in cor
C dibus nostris: vt deũ pximũq; diligẽdo diuina man
data faciamus: Hic est ille sp̃us in quo clamamus:
Ro.8. Abba pater: Ac p hoc ipse nos facit petere quod
desideram⁹ accipe: ipse nos facit q̃rere quẽ cupimus
inuenire: ipse nos facit pulsare ad quẽ nitimur pueni
re. Hoc docet Aplus. Qui cũ dicat in sp̃ũsãcto nos
Gal.4 clamare abba pater: rursus alio loco dic: Dedit de⁹
spiritũ filii sui clamantẽ in corda nostra: Abba pat.
Quõ nos clamam⁹ si ipse clamat in nobis: nisi quia
ipse clamare nos fecit dũ habitare cepit i nob? Etiã
hoc itaq; agit acceptus: vt largius accipiẽdus petẽ
Math.7 do: querẽdo: pulsando poscat. Siue em̃ vt vita bo
Ro.8. na petat: siue vt bene viuat: q̃tquot sp̃u dei agũtur:
hi filii dei sunt. Ergo ambulabam inqt in latitudine:
quoniã mandata tua exquisiui. Exq̃siuerat t inuene
rat: quẽ petierat: t accepat spiritũ bonũ: quo factus
ẽ bonus: bene faceret bona ex fide que p dilectionẽ
D opatur. Et loquebar inqt de testimoniis tuis in con
spectu regũ t nõ ɔfũdebar: tanq̃ ille q̃ petierat t ac
cepat: vt respõderet exprobrãtib⁹ sibi verbũ: t non
auferret ex ore eius verbũ veritatis. Itaq; p illa vs
q; ad mortẽ certans: nec in cõspectu regũ ɔfũdeba
tur eã loqui. Testimonia q̃ppe in q̃bus dicit qđ loq
bat: grece martyria nũcupant: quo verbo iam vti
mur p latino: Unde dictũ est etiã vocabulũ marty
Math.10 rũ: q̃bus p̃dixit iesus q̃ t ante reges eũ fuerit cõfes
suri. Et meditabar inqt in mandatis tuis que dilexi:
Et leuaui manus meas ad mãdata tua que dilexi:
Siue qđ nõnulli codices habẽt in vtroq; versu dile
xi valde: aut nimis aut vehemẽter: sicut interpretari
placuit: qđ grece σφοδρα dr. Mãdata ergo dei di
lexit p hoc q; ãbulabat i latitudie: p spiritũ scz sctm:
Ro.5 p quẽ dilectio ipsa diffundit t dilatat corda fideliũ.
Dilexit aũt t dilatat t cogitando t opando. Nam
qđ ad cogitationẽ ptinet ait: Et meditabar in man
datis tuis: Qđ aũt ad opationẽ: Et leuaui man⁹ me
as ad mãdata tua: Utriq; ãt sentẽtie addidit: q̃ dile
1. Timot.1 xi. Finis em̃ p̃cepti est charitas de corde puro. Cũ
isto fine: id est hui⁹ rei cõtẽplatiõe fit mandatũ dei:
tũc fit vere opus bonũ: t tũc leuant man⁹: qz supnũ
est quo leuant. Propterea de ipsa charitate loquit
1.Cor.13 Apls t dicit: Supeminentẽ viã vob demõstro. Et
Eph.3 alio loco: Cognoscere vos inqt volo et supeminẽtẽ scie
charitatẽ christi. Nã si de ope mãdatoz dei mercis
terrene fcelicitatis expetit: deponũtur manus pon⁹
q̃ leuant: quia terrena emolimẽta que nõ sursũ sed
deorsũ sũt, illo opere requirunt. Ad vtrũq; aũt per
tinet qđ sequit: Et exercebar in iustificatiõib⁹ tuis:
Quod plures interptes dicere maluerũt: q̃ loquebar
aut garriebã: qđ aliqui interptati sũt ex eo qđ grec⁹
habet αδολεσχον. Exercet quippe in iustificati
onibus dei iustus: t quodãmodo garrulus: qui man
data eius que diligit: t cogitandi t operandi dele
ctatiõe custodit.

Explicit sermo decimusquartus.

Incipit sermo quintusdecimus.

Consideremus quantũ donet dñs: t pertra Esa. A
C ctemus hos versus magni psalmi huius.
† Memẽto verbi tui seruo tuo: in q̃
spem dedisti mihi: hec me consolata est in
humilitate mea: quoniã verbũ tuũ viui
ficauit me. Nũquid obliuio sicut in hominẽ ca
dit in deum? Cur ergo ei dicit: memento? Quis in
aliis sanctis scripture locis ipm verbũ oĩno ponat:
vt est: Quare mei oblitus es? t obliuisceris inopiaz Ps.43
nostrã: t ipse deus per pphetã. Omnes inquit iniqui
tates eius obliuiscar: Et alibi atq; alibi sepius hoc
legit: Sed nõ vt hominibus ista contingũt: ita intelli
gunt in deo. Nã sicut deũ penitere dicit: quãdo pre
ter hominũ spem res mutat: ɔsilio nõ mutato: quia Ps.32
ɔsiliũ dñi manet in eternũ: ita dicit obliuisci qñ tar
dare videt adiutoriũ: vel pmissũ: vel nõ retribuere
digna peccantibus: vel si quid huiusmodi: tanq̃ ei⁹
memoria sit elapsũ qđ speratur siue timet: t nõ fit.
Dicũtur ista locutione morali qua humanus moue
tur affectus: q̃uis em̃ deus faciat certa dispositiõe:
nõ deficiente memoria: nec obscurata intelligentia:
nec volũtate mutata. Cum itaq; dicit ei: memento:
orantis desideriũ (quia pmissũ poscit) ostendit: t h
extendit: nõ de⁹ q̃si ei de mẽte id exciderit admone
tur. Memẽto inqt verbi tui seruo tuo: hoc est ipse
pmissũ seruo tuo: In quo spem dedisti mihi: hoc ẽ
in quo verbo quoniã pmisisti mihi: me sperare feci
sti. Hec me consolata est in humilitate mea. hec scili D
cet spes que data est humilibus: dicente scriptura:
Deus superbis resistit: humilibus autẽ dat gratiã. Jac.4 1.Pet.4
Unde ore pprio etiã ipse dñs ait: Quoniã qui se exal Luc.14
tat humiliabit: t qui se humiliat exaltabit. Bene h
intelligimus etiã illam humilitatẽ: nõ qua se quisq;
hũiliat ɔfitẽdo peccata: nec sibi arrogando iustitiã:
sed qua quisq; humiliat aliqua tribulatione vel deie
ctiõe quã meruit eius superbia: aut exercet proba
turq; eius patiẽtia. Unde paulo post dicit hic psal
mus: Priusq̃ humiliarer ego deliqui. Et illud in li
bro Sapiẽtie: In dolore sustine: t i humilitate tua Eccle.
patientiã habe: qm̃ in igne pbat aurũ t argentum:
homies vero acceptabiles in camino humiliationis.
Qđ ait acceptabiles: ibi spem dedit que consolaret
in humilitate. Et dñs iesus hãc hũilitatẽ cũ discipu
lis predicaret a persecutoribus esse venturã: nõ eos
sine spe reliquit: sed hanc etiã qua cõsolarent dedit
dicens: In vestra patiẽtia possidebitis animas ve Luc.21
stras. De ipso quoq; corpe qđ ab inimicis posset oc
cidi: t quasi penitus interire: capillus inquit capitis Ibidem
vestri non peribit. Hec spes data est corpori christi
qđ est ecclesia: qua cõsolaret in hũilitate sua. Prop
ter quã spem dicit t aplus Paulus: Si aũt quod
nõ videmus speramus: p patientiã expectam⁹: Sz

memoria est spes ista priorum. Est et alia spes que in
b acerbitate tribulationis plurimum consolatur que sanctis da
ta est in verbo dei adiutorium gratie pollicentis ne defi
1.Co.10 ciant. De qua re dicit Apostolus: Fidelis deus qui
non permittet vos temptari super id quod potestis: sed faci
et cum temptatione etiam exitum vt possitis sustinere. Hanc
Lu.22 spem dedit etiam saluator ore suo quando ait: Hac no
cte postulauit sathanas vexare vos sicut triticum: et ego
rogaui pro te petre ne deficiat fides tua. Hanc spem
dedit et in oratione quam docuit: vbi monuit vt dicamus:
Mt.6 Ne nos inferas in temptationem. Quodammodo enim
promisit se daturum suis predicantibus quod dici voluit
ab orantibus. Et nimirum de hac spe magis iste psal
mus intelligendus est dicere: Hec me consolata est in
humilitate mea: quoniam verbum tuum viuificauit me.
Quod et plures codices habent: quod non verbum sed eloquium
posuerit. Grecus enim λόγιον habet: quod est eloquium:
non λόγος: quod est verbum. Sequitur autem: Superbi
D
Al. iniquos inique agebant vsque valde: a lege autem tua
non declinaui. Superbos intelligi voluit persecu
tores piorum. Et ideo subiecit: A lege autem tua non decli
naui. quia hoc eum facere illorum persecutio compellebat.
Quos vsque valde inique dicit egisse: quia non solum
erant impii: verumetiam pios impios esse cogebant. In
hac humilitate: hoc est in hac tribulatione spes conso
lata est que data est in verbo dei pollicentis adiutorium:
ne deficiat fides martyrum: et presentia spiritus sui vires im
pertientis laborantibus: vt euaderes de muscipula ve
Ps.123 nantium dicentes: Nisi quia dominus erat in nobis forsitan
viuos absorbuissent nos. An forte quod ait: Hec me
consolata est in humilitate mea: illam dicit humilitatem
qua homo est deiectus et proiectus in mortem ex pecca
Gen.3 to illo quod valde infeliciter in paradisi felicitate com
missum est. In hac quippe humilitate in qua homo va
Ps.143 nitati similis factus est: et dies eius sicut vmbra preter
Job.14 eunt: omnes filii eius sunt nisi per mediatorem reconcilientur
deo: qui predestinati sunt in eternam salutem ante mundi con
stitutionem: in quo mediatore et antiqui iusti spem ha
bebant: quando eum in carne venturum per propheticum spiritum
preuidebant. Quod ergo verbum ad eos fiebat de illo:
etiam hoc bene hic intelligitur verbum: si et ipsorum accipi
mus istam vocem: De quo verbo dictum est: Memento
verbi tui seruo tuo in quo mihi spem dedisti: Hec me
consolata est in humilitate mea: hoc est in ista morta
litate mea: Quia eloquium tuum viuificauit me: vt spem
vite haberem proiectus in mortem. Superbi inique age
bant vsque valde: quandoquidem eorum superbiam nec hu
militas mortalitatis edomuit. A lege autem tua non de
c clinaui: quod me facere cogebant superbi. Memor
fui iudiciorum tuorum a seculo domine: et consola
tus sum: Vel sicut alii codices habent et exhorta
tus sum: id est exhortationem accepi. Vtrumque enim
potuit interpretari de verbo greco quod est παρακλή
θην. A seculo ergo ex quo genus humanum sumpsit
exordium: memor fui iudiciorum tuorum super vasa ire que
Ro.9 parata sunt in perditionem: et consolatus sum: quia per
hec quoque ostendisti diuitias gratie et glorie tue in vasa mi
Al. Mero sericordie tue. Tedium tenuit me a peccatori
bus derelinquentibus legem tuam. Cantabi
les mihi erant iustificationes tue in loco in
colatus mei: Vel sicut alii codices habent in lo
co peregrinationis mee. Ipsa est illa humilitas
in loco mortalitatis et peregrinationis hominis de

paradiso: et de illa superna hierusalem electi vnde quidam Gen.3
descendens in hiericho incidit in latrones: sed propter Luc.10
misericordiam que per illum samaritanum cum illo facta
est. cantabiles illi erant iustificationes dei in loco pe
regrinationis sue: quamuis eum tedium teneret a peccato
ribus relinquentibus legem dei: quia cum eis conuersa
ri in hac vita vel ad tempus cogitur: donec area ven
tiletur. Possunt enim isti duo versus ad singulas preo
uinus superiores aptari: vt quod ait: Memor fui iudi
ciorum tuorum a seculo domine: ad hoc referatur. Tedium te
nuit me a peccatoribus derelinquentibus legem tuam:
Quod vero ibi ait: Et consolatus sum: ad hoc referatur:
Cantabiles mihi erant iustificationes tue in loco pe
regrinationis mee. Memor inquit fui in nocte Al. non habe(t)
nominis tui domine: et custodiui legem tuam. f
Nox est illa humilitas vbi est mortalitatis erumna:
nox est in superbis inique agentibus vsque valde: nox
in tedio a peccatoribus relinquentibus legem dei: nox
est postremo in loco peregrinationis huius: donec ve
niat dominus et illuminet abscondita tenebrarum: et manife 1.Cor.4
stabit cogitationes cordis: et tunc laus erit vnicuique a
deo. In hac ergo nocte memor homo esse debet no
minis dei: vt qui gloriatur in domino glorietur. Propter quod 1.Cor.1
et illud scriptum est: Non nobis domine non nobis: sed no Ps.113
mini tuo da gloriam. Sic enim quisque non in sua sed in dei
gloria: quia nec in sua sed in dei iusticia: id est a deo sibi
donata custodit legem dei: sicut iste ait: Memor fui in
nocte nominis tui domine: et custodiui legem tuam: Quam non
custodisset si in sua virtute confidens: nominis dei me
mor non fuisset. Adiutorium enim nostrum in nomine domini. Ps.123
Propter quod sequitur adiungit. Hec facta est mihi: g
quoniam iusticias tuas exquisiui. Iusticias Al. tuas
vtique tuas quibus iustificas impium non meas que nun iustificationes
quam me pium faciunt sed superbum. Non enim erat iste aliquis Ro.4
eorum qui ignorantes dei iusticiam: et suam volentes con Ro.10
stituere: iusticie dei non sunt subiecti. Has ergo iusti
cias quibus iustificantur gratis per gratiam dei qui per se
ipsos iusti esse non possunt: melius alii interpretati sunt iu
stificationes: quia reuera δικαιοσύνας: id est iu
sticias: sed δικαιώματα grecus habet: que sunt iu
stificationes. Sed quid sibi vult quod ait. Hec facta est
mihi: Hec quid: An forte lex: quia dixerat: Et cu
stodiui legem tuam: quibus verbis subiunxit: Hec facta
est mihi: tanquam diceret: hec lex facta est mihi: Sed
non est rememorandum in exponendo: quod sit ei facta
lex dei. Greca enim locutio vnde ista translata est: satis
indicat non de lege dictum esse: hec facta est mihi: quia
lex in eadem lingua generis masculini est: et feminino
pronomine etiam ibi scriptum est: Hec facta est mihi.
Querendum est prius que illa facta sit: deinde quid illi fa
cta sit. Quecunque illa sit: Hec inquit facta est mihi: Non h
vtique hec lex: quia hunc sensum sicut dixi grecus expel
lit. Forte ergo hec nox est: quia tota superior senten
tia sic se habet: Memor fui in nocte nominis tui do
mine: et custodiui legem tuam: et sequitur. Hec facta est mi
hi. Quia vtique non lex: profecto nox est que facta est il
li. Quid est igitur nox mihi facta est: quia iustificatio
nes tuas exquisiui: Lux quippe potius est ei facta
non nox: quia iustificationes exquisiuit dei: Ac sic re
cte intelligitur: facta est mihi: ac si diceretur: facta est pro
me: id est factum est vt prodesset mihi. Si enim humilitas
illa mortalitatis non absurde intelligitur nox: vbi inuicem
latent corda mortalium: vt de talibus tenebris innu

Ps. 103 merabiles et graues tēptationes oriant̄. ita vt in eadem nocte ptranseant omēs bestie sylue: catuli leonum rugientes querētes a deo escam sibi: Unde etiam de
1. Pet. 5 illo leone rugiente et querente quem deuoret: dñs au
Luc. 22 qd iam supra cōmemoraui. Hac nocte postulauit sathanas vexare vos sicut triticum: id est hac nocte in qua ptranseunt bestie sylue: vos leo ille magn⁹ quesiuit a deo escam sibi: profecto hec ipsa humilitas in loco peregrinationis huius que nox recte intelligit̄ pdest eis qui salubriter exercent̄ in ea vt discāt non superbire: ppter qd malū in istā noctē pulsus est ho
Eccl. 10 mo: Initiū em̄ superbie hominis ē apostatare a deo: Sed gratis iustificatus: atqz vt in ista humilitate pficiat varijs tēptationibus huius noctis oppositus: iam intelligens dicat quod in hoc psalmo aliquāto post dicit: Bonū est mihi qz humiliasti me: vt discā iustificatiões tuas. Nam qd est aliud: bonū est mihi quia humiliasti me: nisi hec humilitas q̄ nox vocat̄ facta est mihi: id est factū est vt prodesset mihi?
I Sed quare hoc? Quia scilicet iustificationes tuas nō meas exquisiui. Possumus etiā quod dictū est: Hec facta est mihi: sic intelligere: vt nec lex nec nox subaudiat̄: sed hoc pnomē qd est hec: nō accipitur aliter: qz se habet ille in alio psalmo locus vbi legit̄:
Ps. 26. Unā petij a dño: hanc requirā. Nec dicit quid vnā vel quā vnā de qua dixerit hanc requirā: sed femininū genus quasi pro neutro positū est. Inusitate qppe dictū est: Unā petij: hanc requirā: vbi nō subaudit̄ que illa vna sit: qd vsitatius diceret̄: Unū petij a dño: hoc requirā: vt inhabitem in domo dñi. In his em̄ neutris nō solet exigi neutrū qd subaudiendū sit: vtputa vnū bonū: aut vnū donū: vel si quid huiusmodi: sed quicqd illud est: etiam si masculino vel feminino genere nuncupet̄: vel sine vllo nomine vllius generis quibuslibet verbis insinuetur: soluta omnino locutione sub genere neutro intelligit̄. Ita q̄ et hic eo modo dici potest: Hec facta est mihi: tanqz dictū esset: hoc factū est mihi. Si aūt queram⁹ quid illud sit: occurrit quod supra dixerat: Memor fui in nocte nominis tui dñe: et custodiui legem tuā. Hoc factū est mihi: id est hoc quod custodiui legem tuā: nō per meipm feci: sed factū est mihi vtiqz abs te: qz iustificationes nō meas sed tuas exquisiui. Deus ē
Phil. 2 em̄ inquit apostolus qui operat̄ in vobis: et velle et operari pro bona voluntate. Hoc etiā per pphetam deus dicit: Et faciam vt in iustificationib⁹ meis ambuletis: et iudicia mea obseruetis et faciat̄. Quapropter deo dicente: Ego faciā vt iudicia mea obseruetis et faciatis: rectissime iste dicit hoc factū est mihi: vt cū quesieris quid illud sit: respōdeat quod supra dixerat: vt custodirem legem dei. Sz qz iste in longū sermo pcessit: ea que sequūtur dño donante ab alio melius tractabūtur exordio.

Explicit sermo quintusdecimus.

Incipit sermo decimussext⁹ de eodem psalmi: Pars mea dñs: vsqz ad Misericordia tua dñe plena est terra.

A Heth. b Os versus psalmi huius magni nūc aggredimur in dei voluntate tractandos: Pars mea dominus: Quod habent quidam: Portio mea domine. Nō vtrum ideo dicatur: quia particeps eius est quisqz ei adheret: sicut scri-
Ps. 72 ptū est. Mihi autē adherere deo bonū est: Nō em̄ efficiendo sunt homines dij: sed fiūt participando illius vnius qui verus est deus: An qz sicut ptes sibi eligunt homines in hoc mūdo: siue sortiūtur: alius hoc alius illud vnde quisqz viuat: quodāmodo portio piorum deus est vnde semp viuāt. Uterqz sensus nō est absurdus. Sed quod sequit̄ hic audiamus.

Dixi custodire legem tuam. Quid est portio mea dñe dixi custodire legem tuā: nisi quia ita erit portio cuiusqz dñs cū legem eius custodierit: Sed quomodo custodit nisi hoc donet atqz ad hoc adiuuet spiritus viuificans: ne littera occidat: et peccatū 2. Cor. 3
occasione accepta per mandatum operet̄ in homine Ro. 7
omnē concupiscentiā: Inuocandus est igitur. Sic em̄ ab eo fides impetrat qd lex imperat: Quoniam qui inuocauerit nomen dñi saluus erit. Et ideo vide Ro. 10
quid subiungat. Precatus sum faciē tuam Al. deprecatus
in toto corde meo. Et dicens quō sit precatus: Miserere mei inquit sm̄ eloquiū tuum. Et tanqz exauditus atqz adiutus ab eo quē pcatus est: Quia cogitaui inquit vias meas: et auerti Al. [illegible]
pedes meos in testimonia tua. Auerti scz a B
vijs meis que displicuerūt mihi: vt irent in testimonia tua: atqz ibi haberent viam. Plures em̄ codices nō habent quia cogitaui: sicut in quibusdā legitur: sed tātūmō: cogitaui. Qz aūt h̄ positū ē: Et auerti pedes meos: nōnulli hñt: quia cogitaui et auertisti pedes meos: vt hoc dei potius gratie tribuat̄: sm̄ illō quod Apls ait: Deus est em̄ qui operat̄ in vobis: Phi. 2
cui etiam dicit̄: Auerte oculos meos ne videant vanitatē. Si oculos ne videant vanitatē: cur non et pedes ne sectētur errorem? Propter quod et illud scriptū est: Oculi mei semper ad dominū: quia ipse euellet de laqueo pedes meos. Ps. 24
Sed siue auertisti pedes meos: siue auerti pedes meos legat̄: ab illo fit vt faciamus cuius faciem pcatus est in corde suo: et cui dicit: Miserere mei sm̄ eloquiū tuū: hoc ē sm̄ verbus promissionis tue. Filij quippe pmissiōis: in se- Ro. 9
mine deputent̄ abrae. Deniqz hoc impetrato gratie beneficio: Paratus sum inquit et non sū tur- C
batus: vt custodiā mandata tua. Quod aliqui interpretati sunt ad custodiendū mandata tua: aliqui vt custodirē: aliqui custodire: quod grec⁹ posuit τοῦ φυλάξασθαι. Qz vero parat⁹ fact⁹ sit ad custodienda diuina mandata: subdidit dicens: Funes peccatorum circumplexi sunt me: et le- Al. [illegible]
gis tue nō sum oblitus. Funes peccatorū impedimenta sunt inimicorū: siue spiritualiū sicut diaboli et angelorū eius: siue carnalium in quibus filijs infidelitatis diabolus operat̄. Nō em̄ hoc nomen quod dictum est peccatorū ab eo qz sunt peccata declinatū est: sed ab eo qz sunt peccatores: quod in greco euidenter apparet. Cū itaqz minant̄ mala quib⁹ terreant iustos: ne pro lege dei patiant̄: quodāmodo funibus implicant: velut valida et robusta reste sua. Trahunt em̄ peccata sicut restē longam: et hinc Esa. 5
sanctos iplicare conātur: et aliqñ pmittunt̄ et pualēt. Sed si implicant corpus: nō implicant animū: vbi non est iste dei legis oblitus: quia sermo dei non est 2. Timo. 2
alligatus. Media nocte inquit surgebā ad D
confitendū tibi super iudicia iustificationis tue: Al. [illegible]
Quia et hoc ipm qz funes peccatorū circumplectuntur iustum iudicia sunt iusticie dei. Propter qd dicit apostolus petrus tempus esse vt iudiciū incipi- 1. Pet. 4

1. Pet. 4 & a domo domini. Et si initium inquit a nobis: qua-
lis finis erit eis qui non credunt domini euangelio? Et si
iustus quidem vix saluus erit: peccator et impius vbi pare-
bunt? Hoc enim ait de persecutionibus quas patiebatur
ecclesia: cum funes peccatorum circumplecterentur eam.
Proinde mediam noctem grauioris tribulationis intel
ligendam existimo: in qua dixit: Surgebam: quia non
eam sic affligebat vt deijceret sed exercebat vt surge-
ret: id est vt ex ipsa tribulatione ad fortius confitendum
proficeret. Iam vero quia ista fiunt gratia dei per iesum
christum dominum nostrum: vocem persone sue per hanc pro-
phetiam suo corpori adiungit ipse saluator. Ad ipsum
caput enim pertinere quod sequitur arbitror. Parti-
E ceps ego sum omnium timentium te: et custodi-
entium mandata tua: Sicut est in epistola quam ad
Heb. 2 hebreos scribit: Qui enim sanctificat et qui sanctifican-
tur: ex vno omnes. Propter quam causam non confunditur
Ibidem fratres eos vocare. Et paulopost: Propterea ergo
inquit: quia pueri communicauerunt sanguini et carni: et ipse
proximo modo participauit eisdem. Quod quid est aliud
quam eorum particeps factus est? Neque enim efficeremur
participes diuinitatis eius: nisi ipse mortalitatis no-
stre particeps fieret. Nam et in euangelio quo nos diui
Ioh. 1 nitatis eius participes facti sumus: ita dicitur. Dedit
eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius:
Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis: ne-
que ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Vt autem hoc
fieret: quia et ipse factus est particeps mortalitatis no-
Ibidem stre: ita ibi sequitur: Et verbum caro factum est. et habita-
uit in nobis. Per hanc eius participationem nobis gra-
tia subministratur: vt caste timeamus deum: et custodia-
mus mandata eius. Proinde ipse dominus iesus loquitur in
ista prophetia: sed quedam in membris suis et vnitate cor-
poris sui: tanquam in vno quodam homine diffuso toto
orbe terrarum: et succrescente per volumina seculorum:
quedam vero in seipso capite nostro. Vnde et hoc est quod
ait: Particeps ego sum omnium timentium te: et custodi-
entium mandata tua. Et quia propter hoc quod particeps fa-
ctus est fratrum suorum: deus omnium: immortalis morta-
Ioh. 12 lium: ideo granum cecidit in terram: vt mortificatum multum
Psal. 32 fructum faceret. Et de ipso fructu sequitur adiungit. Mi-
sericordia tua domine plena est terra. Et
vnde hoc: nisi cum iustificatur impius? In cuius gratie
scientia vt proficiatur adiungit: Et iustificationes
tuas doce me.

Explicit sermo decimussextus. Incipit sermo
decimusseptimus de versu psalmi: Suauitatem fecisti
cum seruo tuo domine: vsque ad: Bonum mihi lex oris tui
super milia auri et argenti.

A IN versus psalmi huius de quibus nunc in vo-
b luntate dei disputaturi sumus ab hoc inci-
piunt. Suauitatem fecisti cum seruo
tuo domine secundum verbum tuum: Vel potius:
secundum eloquium tuum. Sed quod ait grecus χρηστότη-
τα: aliquando suauitatem: aliquando bonitatem no-
stri interpretes transtulerunt. Verum quia suauitas po-
test esse et in malo: quando illicita queque et immunda
delectant: potest etiam esse et in ea que procedit voluptate
carnali: sic debemus intelligere suauitatem: quam
χρηστότητα greci vocant: vt in bonis spiritua
libus deputetur. Propter hoc enim eam et bonitatem nostri
appellare maluerunt. Nihil hic aliud dictum existimo: Su-
auitatem fecisti cum seruo tuo: nisi fecisti vt me delecta-
ret et bonum. Quando enim delectat et bonum: magnum dei donum
est. Quando autem bonum opus quod lex imperat fit timore pene non
amore iusticie: cum deus metuitur non amatur: seruiliter fit
non liberaliter. Seruus autem non manet in domo in eter- Ioh. 8.
num: filius manet in eternum: quia consummata charitas 1. Ioh. 4.
foras mittit timorem. Suauitatem itaque fecisti cum seruo
tuo domine faciendo filium qui seruus fuit: secundum eloquium tuum:
hoc est secundum promissum tuum: vt secundum fidem firma sit promis- Ro. 4.
sio omni semini. Suauitatem et eruditionem et sci- Al. bonitatem
entiam doce me inquit: quoniam mandatis disciplinam
tuis credidi. Augeri sibi ista poscit et perfici. Nam quia
vtique quia iam dixerat: Suauitatem fecisti cum seruo tuo: B
quid dicit suauitatem doce me: nisi vt ei gratia dei ma-
gis magisque abundet: vel innotescat dulcedine boni-
tatis? Habebant enim fidem qui dixerunt: Domine au- Luc. 17
ge nobis fidem. Et quamdiu viuitur in hoc mundo: profi-
cientium est hec cantatio. Addidit autem et eruditionem vel
sicut plures codices habent disciplinam. Sed discipli-
nam quam greci appellant παιδείαν: vbi scripture no-
stre ponere consueuerunt: ibi intelligenda est per molestias
eruditio. secundum illud: Quem enim diligit dominus corripit: Prouer. 3
flagellat autem omnem filium quem recipit. Hec autem apud Heb. 12
ecclesiasticas litteras dici assolet disciplina: interpre-
tata de greco vbi legitur φιλ... Hoc enim verbum
in greco positum est in epistola ad hebreos: vbi latinus
interpres ait: Omnis enim disciplina ad presens non gau- Ibidem.
dij videtur esse sed tristicie: postea autem fructum pacificum
his qui per eam certarunt reddet iusticie. Cui quo ergo C
facit deus suauitatem: id est cui propitius inspirat boni delecta-
tionem: atque vt apertius id explicem: cui donatur a deo chari-
tas dei. et proximi propter deum charitas primitus profecto istantur ora- Math. 22.
re debet: quam tamen sibi augeatur hoc donum: vt non solum pro illo
contemnat delectationes ceteras: sed etiam pro illo quasli-
bet perferat passiones: Ita suauitati salubriter additur
disciplina: Non enim quantulacunque suauitati vel boni-
tati: hoc est charitati sancte poscenda est et obtinen-
da: sed tam magne vt sub eius pressura non possit ex-
tingui: sed sicut ingens flamma sub impetu venti quan-
to magis reprimitur: tanto ardentius excitari. Ideo pa-
rum fuit dicere: suauitatem fecisti cum seruo tuo: nisi rursus
repeteret vt eum doceat suauitatem: tantam vtique vt dis-
ciplinam possit patientissime sustinere. Tertia ponitur
scientia: quoniam si magnitudinem sua precedat scientia 1. Cor. 8
magnitudinem charitatis: non edificat sed inflat. Cum
ergo tanta fuerit charitas in bonitate suaui: vt tribu-
lationibus non possit extingui quas adhibet discipli-
na: quia tunc vtilis erit scientia: qua innotescat etiam sibi ho- 1. Cor. 2
mo quid ipse meruerit et que a deo donata sint ei: per
que posse se sciat que se posse nesciebat: et per seipsum
omnino non poterat. Quod autem non ait da mihi: sed doce D
me: quomodo suauitas docetur si non detur? Quando-
quidem multi quod eos non delectat sciunt: et quarum rerum
habent cognitionem: non habent suauitatem? Suauitas
enim disci non potest: nisi delectet. Item disciplina que
significat emendatoriam tribulationem: accipiendo dis-
citur: id est non audiendo vel legendo vel cogitando:
sed experiendo. At vero scientiam quam terno loco posuit in
his que ait: doce me: docendo datur. Nam quid est
aliud docere: quam scientiam dare? Et hec duo ita sibi con-
nexa sunt: vt alterum sine altero esse non possit. Nemo
enim docetur nisi discat: et nemo discit nisi doceatur. Et ideo
si discipulus capax non sit eorum que a doctore dicun-
tur: non potest doctor dicere: ego eum docui: sed non

didicit: dicere autē potest: ego ei dixi qd̓ dicendum fuit: sed ille nō didicit: quia nō percepit: nō comprehendit: nō intellexit. Nam profecto et ille didicisset si
E iste docuisset. Et ideo deus quādo vult docere: prius dat intellectū: sine quo ea que ad diuinā doctrinam pertinent homo nō potest discere. Unde et iste paulo post dicit: Da mihi intellectū vt discam mādata tua. Potest itaqꝫ homo cū docere aliquē cupit dicere illa que dixit dn̄s discipulis suis posteaqꝫ resurrexit a mortuis: sed facere qd̓ ille fecit nō potest: Ait
Luc. 24 enī euangeliū: Tūc aperuit eis sensū vt intelligerēt scripturas: et dixit illis. Quid aūt illis dixerit: ibi legitur: Sed iō ceperunt qd̓ dixit: quia vnde caperent aperuit. Docet ergo deus suauitatē inspirando delectationē: docet disciplinā: temperādo tribulationē: docet scientiā insinuando cognitionē. Cū itaqꝫ alia sint que ideo discimus vt tantūmodo sciamus: alia vero vt etiā faciamus: quādo deus ea docet: sic docet vt ea scienda sciamus aperiendo veritatē: sic docet vt faciendo faciamus inspirādo suauitatē. Neqꝫ
Ps. 142 enī frustra ei dicit: Doce me vt faciā voluntatē tuā. Sic inquit doce vt faciam: nō tantūmodo vt sciam. Ipsa quippe recte facta: fructus est noster quē reddi-
Ps. 84 mus agricole nostro. Sed scriptura dicit: Dominus dabit suauitatē: et terra nostra dabit fructū suū. Que aūt ista terra est: nisi de qua dicit eidē ipsi q̄ dat sua-
Ps. 142 uitatem: Anima mea velut terra sine aqua tibi: Qd̓ vero cū dixisset: suauitatē et disciplinā et scientiā doce me: adiūxit atqꝫ ait: Quoniā mandatis tuis credidi: Nō immerito queri potest cur nō dixerit: obedi-
F ui: sed credidi. Alia enī sūt mandata: alia sūt promissa. Mandata facienda suscipimus: vt accipere promissa mereamur. Promissis ergo credimus: mandatis obtēperamus. Quid est ergo: mādatis tuis credidi: nisi credidi qd̓ tu illa mādaueris nō aliqs hō: q̄uis per hoīes hoībus ministrata et mōstrata sint: Quia itaqꝫ credidi tua esse mandata: ipsa fides mea qua id credidi impetret abs te gratiā: qua faciā qd̓ mandasti. Si enī hō mihi hec iuberet forinsecus: nūqd vt etiam facerē qd̓ iubebat adiuuaret intrinsecus: Doce ergo me suauitatē inspirando charitatē: doce me disciplinā donādo patientiā: doce me scientiā: illuminādo intelligentiam: quoniā mandatis tuis credidi. Te illa credidi mandasse qui deus es: et homini do-
G nas vnde facias eū facere quod mandas. Priusq̄ humiliarer inquit ego deliqui: propter verbum tuū: Vel sicut alii expressius hn̄t: propterea eloquiū tuū custodiui: Utiqꝫ ne rursū humiliarer. Quod ad illam humiliationē melius refert que facta est in
Gen. 3 adam: in quo oīs creatura humana tanq̄ in radice vitiata: quoniā veritati subiecta esse nō voluit: sub-
Ro. 9. iecta est vanitati. Qd̓ vasis misericordie profuit ergo ri: vt deiecta et deleta superbia: diligat obediētia: et pereat si reditura miseria. Suauis es dn̄e: Vel sic plures habent: suauis es tu domine: Aliq etiā suauis es tu: Vel bonus es tu: Sicut de hoc
Al. bonitate verbo superius tractauimus: Et in tua suauitate doce me iustificationes tuas. Uere vult facere iustificationes dei: quādo eas in eius suauitate vult discere ab eo cui dixit: Suauis es tu dn̄e. Deniqꝫ sequit: Multiplicata est sup me iniqtas superborū: Eorū scilicet quibus nō profuit q̄ postea q̄ deliquit: humiliata ē humana natura. Ego autem in toto corde meo scrutabor manda- Al. [illegible]
ta tua. Quantalibet inquit abundet iniquitas nō in me refrigescet charitas. Tanq̄ ille hoc dicat: qui i- Mat. 24
eius suauitate iustificationes dei discit. Quāto magis enī suauia sunt que iubet qui iuuat: tanto magis ea scrutatur amans vt cognita faciat: et faciendo cognoscat: quia perfectius cognoscuntur cū fiunt. Coagu- b
latū est vt lac cor eorum. Quorū nisi super- Al. [illegible]
borū: quorū super se multiplicatā dixit iniquitatē: Obduruisse autē cor eorū vult intelligi hoc verbo et hoc loco. Nā dicit et in bono: sicut in psalmo sexagesimoseptimo dicit: Mons incaseatus: mōs vber: et intelligitur gratia plenus. Nam et illic quidā coagulatus interpretati sunt. Sed vide quid ad se opponebat duricie cordis illorū. Ego vero inquit legē tuā meditatus sū. Quā legē: Utiqꝫ iustissimā et misericordissimā: vn̄ illi dī: Et lege tua miserere mei.
Superbis resistit vt obdurent: humilibus aūt dat grām: Iac. 4
vt diligāt obediētiā: et ne recipiāt excellētiā. Meditatione quippe legis huius voluntaria seruat mihi humilitas: vt penalis euadat humilitas: De q̄ mox dicit. Bonū mihi quoniā humiliasti me: Al. [illegible]
vt discam iustificationes tuas. Quāuis aliq I
et superius iam dixerat: Prius q̄ humiliarer ego deliqui: propterea eloquiū tuū custodiui. Ipso quippe fructu ostendit q̄ bonū illi fuerit humiliari: Sed illic dixit et causam q̄ humilitatē penalem delinquendo precesserit. Qd̓ vero ibi ait: Propterea eloquiū tuum custodiui: hic autem: vt discam iustificatiōes tuas: satis significasse mihi videt hoc esse ista nosse quod custodire: hoc ē custodire qd̓ nosse. Neqꝫ enī christus non nouerat qd̓ arguebat: et tamen argue-
bat peccatū: cū dictum de illo sit q̄ nō nouerat pec- 2. Cor. 5
catum. Nouerat ergo quadā noticia: et rursus quadam ignorantia nō nouerat. Sic et iustificatiōes dei multi discūt et nō discunt. Nouerant enī eas quadā noticia: et rursus quadā ignorātia: quoniā nō faciūt qd̓ nouerūt: nō nouerūt. Eo mō hic ergo itelligēdus est dixisse: vt discam iustificationes tuas: ea noticia qua fiunt. Hec autē quia nō fiūt nisi per dilectionē: vbi q̄ facit habet delectationē: propter qd̓ dictū ē: In tua suauitate doce me iustificationes tuas: sequens
versus ostēdit vbi ait: Bona mihi lex oris tui: Al. [illegible]
sup milia auri et argēti: Ut āplius diligat charitas legē dei: q̄ diligit cupiditas milia auri et argēti. Ioh.
Explicat sermo decimusseptimus. Incipit sermo decimusoctauus de versu psalmi: Manus tue
domine fecerūt me et finxerūt me: da mi- Al. plasmauerunt
hi intellectū vt discam mandata tua. Iob. 10
Q
uando deus hominē fecit ex puluere et ani- A
mauit flatu: nō ibi cōmemoratū est q̄ mani- Gen. 2
bus fecerit. Cur itaqꝫ quibusdā visum fuerit verbo deū fecisse cetera: hominē vero velut aliqd precipuū fecisse manibus suis nō video: nisi forte q̄ ex puluere formatū legit hominis corpus: nō potuisse fieri nisi manibus arbitrant: nec attēdūt quod in
euangelio de verbo dei scriptū est. Oīa per ipsum Ioh. 1
facta sūt: nō posse constare si nō per verbū factū ē etiā corpus humanū: Sed adhibent testimoniū de hoc psalmo: et dicūt: Ecce vbi aptissime clamat homo: Manus tue dn̄e fecerūt me et finxerūt me: quasi non
etiam aperte dictum sit: Uidebo celos opera digi- Ps. 8
torum tuorū: nec minus aperte dictum sit. Et ope- Ps. [illegible]

ra manuū tuarum sunt celi: multoqꝫ apertius: ⁊ ari
dam terraz manus eius finxerunt. Manus ergo dei
sunt potestas dei. Aut si pluralis numerus eos mo
uet quia nō dictum est: manus tua: sed manus tue:
accipiant manus dei virtutem ⁊ sapientiā dei: quod
vtrūqꝫ vn⁹ dictus est christus: Qui etiam intelligi
tur brachiuz domini vbi legitur: Et brachiū domi
ni cui reuelatum est: Aut accipiant manus domini
filiū ⁊ spiritumsanctū: quia ⁊ spiritussanct⁹ coopera
tor est patris ⁊ filii: Unde ait Apostolus: Oia hec
opaꝛ vn⁹ atqꝫ idem spiritus. Propterea quippe di
xit: vnus atqꝫ idem spiritus: ne tot spiritus eius qt
opera putarentur: qꝛ nō sine patre ⁊ filio spirit⁹ ope
ratur. Liberū est igitur quomodo intelliganꝛ man⁹
dei: dum tamen nec ea que facit manibus verbo fa
cere negetur: nec ea que fecit verbo: manibus face
re nō putetur: Nec propter manus forma corporꝭ:
aut alia manus sinistra: alia dextra: nec ꝓpter verbū
sonus oris aut motus animi transitorius operanti
D deo inesse credaꝛ. Nec defuerūt qui duo ista verba:
fecerūt me: ⁊ finxerūt me: sic distinguerent: vt aīaz
deū fecisse: corpus aūt finxisse dicerent: quia de ani
ma dixit de⁹: Oēm flatū ego feci: d corpe aūt legiꝛ:
Gen. 2 Et finxit deus hoīem de puluere terre: tāqꝫ fiat qdē
oē qd fingiꝛ: nō tamen fingaꝛ oē qd fit: Et ideo
animā factam potius dicūt esse qꝫ fictam: quia non
est corpus sed spiritus: quasi nō scriptū sit: Qui fin
xit spiritū hominis in ipo. Uerūtamen quādo vtrū
qꝫ hoc verbū de homine in loco vno poniꝛ: ⁊ vtrūqꝫ
hominis: id est ⁊ anima ⁊ corpus diuinitus cōditū
nō negaꝛ: nō inelegāter distribuūtur singulis singu
la: vt anima facta: corpus aūt fictuz intelligatur: si
ue formatū: siue plasmatū. Nam quidā interpretes
noluerūt dicere: finxerunt me: sed plasmauerūt me:
magis diligentes minus latine declinare de greco:
qꝫ dicere finxerūt: qd aliquādo etiā de simulatione
Ibidem dici solet. Sed vtrū hoc fm adam dictū est: ex quo
cū sint oēs homines propagati: quis hominū qm
ille factus est: etiam se factū non potest dicere origi
nis seminisqꝫ ratione: An etiā fm hoc recte dici po
tuit: Manus tue fecerunt me ⁊ plasmauerūt me: qꝛ
vnusquisqꝫ nō sine opere dei etiam de parentib⁹ fit
ipo creante: illis generantibus: Quoniā si operato
ria dei potentia rebus subtrahatur intereūt: nec ali
quid omino siue de mundi elementis: siue de geni
F toribus: siue de seminibus nasciꝛ si ea nō operetur de
Hiere. 1. us. Propter qd ait ꝓpheta Hieremie: Priusqꝫ te
formarē in vtero noui te. Sed nūquid sine intelle
ctu fecit hominē deus: siue primū: siue vnūquemqꝫ
nascentiū: vt nūc dicat ei: Manus tue fecerunt me:
⁊ plasmauerūt me: da mihi intellectuz: Nonne ipsi
nature humane intellectus est inditus: vt eo discer
natur a pecore: Aut sic est deformata peccando: vt
etiam hoc in ea reformādū sit: Propter qd ⁊ Apl's
Eph. 4. omnibus ad regenerationem pertinētibus dicit: Re
nouamini spiritu mentis vestre: Et vtiqꝫ intellectus
in mente est. Hinc rursus ait: Renouamini in noui
tate mentis vestre. De his aūt qui huius regenerati
onis consortes nō erunt: hoc inquit dico ⁊ testificor
Ibidem. in domino: vt nō iam ambuletis sicut ⁊ gentes am
bulant in vanitate mentis sue: obscurati intelligen
tia: alienati a via dei per ignorātiā: que est in illis ꝓ
pter cecitatem cordis eorū. Propter hos igiꝛ inte

riores oculos qꝛ cecitas ē deū nō intelligere vt ape
riantꝛ ⁊ mag⁹ magisqꝫ serenenꝛ: hīc mūdentur cor Mat. 17
da: Da mihi inquit intellectum vt discam mandata
tua. Quis eñ nisi aliquid itelligat nemo possit cre D
dere in deū: tamen ipa fide qua credit sanatꝛ: vt intel Aug. li. 24. post
ligat amplius. Alia sunt eñ que nisi intelligaꝛ nō hoc. in med. o
credimus: ⁊ alia sūt que nisi credamus nō intelligi
mus. Nam cū fides sit ex auditu: auditus autē per Ro. 10
verbū dei: quomodo credit predicanti fidem qui vt
alia taceam linguā ipsam quā loquiꝛ non intelligit:
Sed nisi essent rursus aliqua que intelligere nō pos
sumus: nisi ante credamus: ꝓpheta nō diceret: Nisi Esaie. 7
credideritis nō intelligetis. Proficit ergo noster in
tellectus ad intelligenda que credat: ⁊ fides proficit
ad credenda que intelligat: ⁊ eadē ipa vt magis ma
gisqꝫ intelliganꝛ in ipo intellectu proficit mens. Sꝫ
hoc nō fit ꝓpriis tanqꝫ naturalibus viribus: sed deo
adiuuāte atqꝫ donante: Sicut medicina fit nō natu
ra: vt vitiatus oculus vim cernendi recipiat. Qui er
go dicit deo: Da mihi intellectū vt discam mandata
tua: non omimō expers eius est velut pecus: nec ita
qꝫuis homo vt in eorꝫ numero deputandus sit: qui
ambulant in vanitate mentis sue: obscurati intelli Eph. 4
gentia: alienati a via dei. Nam si talis esset nec hoc
diceret. Non autē paru est intellectus nosse a quo
poscendus est intellectus. Et cogitandū est quanto
sint altius intelligēda diuina mandata: quando ad
ea discenda sibi adhuc dari intellectū petit qui iam
sic intelligit: ⁊ qui eloquia dei se custodisse ante iam
dixit. Qr autem interpretati sunt nostri: da mihi in E
tellectū: breui⁹ dixit grecus συνέτισόν με: quia
vno verbo complexus est: da mihi intellectū: quod
ē συνέτισον: qd latine vno vbo dici nō pōt: tāqꝫ
si nō posset latine dici: sana me: ⁊ diceretꝛ: da mihi sa
nitatē: sic hic dictū ē: da mihi itellectū: aut sanū me
fac: sicut etiā hic dici pōt: intelligētē me fac: qd qdē
potuit ⁊ angelus facere. Nā dixit danieli: Ueni itel Daniel. 8
lectū dare tibi: Et hoc verbū ē in greco: qd etiā hic
ē συνέτισε: tanqꝫ si diceret latin⁹ sanitatē dare ti
bi: qd grec⁹ dixisset sanare te. Nō eñ circūloqueretꝛ
latin⁹ interpꝭ dicēdo itellectū dare tibi: sꝫ quēadmo
dū dici pōt a sanitate sanare te: ita dici possit ab itel
lectu intellectuare te. Sꝫ si pōt hoc ⁊ angel⁹ facere:
qd est qꝛ iste hꝫ a deo sibi poscit vt faciat: An qꝛ deus
āgelo iusserat vt faceret: Ita vere: Nā christ⁹ itelli
giꝛ hꝫ iussisse angelo vt faceret eo loco: vbi ait ꝓpha:
Et factū est cū viderē ego daniel visū: ⁊ querebā in Ibidem.
tellectū: ⁊ ecce stetit in ꝯspectu meo vt visus viri: et
audiui vocez viri inter vbal ⁊ vocauit ⁊ dixit vlai:
Fac itelligere illū visionē: Et ibi i greco vbū hꝫ ē qd
⁊ hic: id ē συνέτισον. Deus itaqꝫ ꝑ seipm: quia F
lux ē qꝛ illuminat pias mētes: vt ea q diuina dicūꝛ Joh. 1
vel ostenduntꝛ intelligāt. Sꝫ si ad hoc ministro vtiꝛ
angelo: pōt quidē aliqd agere angel⁹ in mētē hois:
vt capiat lucē dei: ⁊ ꝑ hāc intelligat: Sed ita dr intel
lectū dare hoi ⁊ quasi (vt ita dicā) intellectuare ho
minē quemadmodū quisqꝫ dicaꝛ lucez dare domui:
vel illuminare domū cui fenestram facit: cū eam nō
sua luce penetret ⁊ illustret: sed tantūmodo aditum
quo penetretꝛ atqꝫ illustretꝛ aperiat: Sꝫ nec sol q ꝑ fe
nestrā illustrat domū: ipe creauit eandē domū: aut
hominē qui fenestrā fecit in domo: aut ipse illi iussit
vt faceret: aut adiuuit ipse facientē: aut aliquid ꝑ eius

vt aperiret qua suũ lumen infunderet. Deus autez ⁊ hoĩs mentez rationabilẽ atq intellectualem fecit: que posset capere lumen eius: ⁊ angelũ talẽ fecit qui operari posset aliquid vnde ad capiendũ lumen dei mens adiuuaret humana: ⁊ eandẽ sic adiuuat mentem vt angelicã recipiat operationez: ⁊ eam sic illuminat de seipo: vt nõ solũ illa que a veritate mõstrãtur: sed ipsam quoq pficiendo pspiciat veritatẽ. Sz quoniã res quidẽ necessarias quãtum existimo tam plixa disputatiõe tractauimus: dilatis sequẽtibus psalmi hui⁹ vsib⁹: sermonẽ istũ isto fine claudamus.

Explicit sermo decimusoctauus. Incipit sermo decimusnonus de versu psalmi: Qui timent te vi debũt me ⁊ iocundabũtur: vsq ad Fiat cor meuz imaculatũ in tuis iustificationib⁹ vt nõ confundar.

A Omni⁹ xp̃s iesus in hoc psalmo per pphetã sibi petiuit intellectuz dari a deo: ⁊ corpori suo qd ẽ ecclesia ad dei mãdata discẽda. Cũ ipo eni vita corporis eius: hoc est populi ei⁹ abscõdita est in deo: ⁊ ipse in eodez corpore suo indigentiam patitur: ⁊ poscit qd membris suis ẽ necessariuz. Manus tue inquit fecerũt me ⁊ plasmauerunt me: da mihi intellectũ vt discã mandata tua. Quia tu inquit formasti me: tu reforma: vt fiat in corpore christi qd ait Aplus: Reformamini in nouitate mentis Ep̄s.4 vestre. B Qui timent te inquit videbunt me et iocundabunt: Uel sicut habent alij codices: letabũtur: quia in verba tua speraui. Id est Ps. supsperaui in ea que promisisti: vt sint promissionis filij semen Gen.12.et.26 abrae: in quo benedicunt omnes gentes. Qui sũt autem qui timent deũ: ⁊ quẽ videbũt ⁊ letabunt: quoniã in verba dei sperauit? Si corpus christi est: id ẽ ecclesia cuius est vox ista p christũ vel in ipa ⁊ de seipsa tanq de seipso ista vox christi ẽ: nũquid nõ ipsi sũt in eis qui timent deũ? Quis est ergo ille quem vident ⁊ iocundabunt? An populus ipse se videt et iocundat? Et sic dictũ est: Qui timent te videbunt me ⁊ letabunt: quia in verba tua sperauit: vel sic alij diligẽtius expsserũt: supsperaui: tanq diceret: Qui timent te videbũt me ecclesiã tuã: ⁊ iocundabũtur: quia in verba tua supsperauit: cũ ipi sint ecclesia qui vident ecclesiã ⁊ iocũdant? Sed cur nõ dixit: qui timent te vident me ⁊ iocundant: sed timent te verbũ psentis temporis posuit: videbũt autem ⁊ iocundabũtur futuri tẽporis verba sunt? An quia in presenti tẽpore timor est: qdiu tẽptatio est vita hũana super terram? Iocunditas autẽ quã voluit hic intelligi: tũc erit: quãdo iusti fulgebũt in regno patris sui sicut sol. Hinc eni etiam illud in alio psalmo legit: O quã multa multitudo dulcedinis tue dñe: quã abscõdisti timẽtibus te. Hũc ergo qdiu timent nondum vident: sed videbũt ⁊ iocundabunt: qz ⁊ illic sequit: Perfecisti autẽ sperãtibus in te: ⁊ hic quia in verba tua speraui: vel supsperaui: vt in verbo ita composito: ⁊ cura interptis diligẽtioris expsso: etiã illud intelligam⁹ qd ẽ: potẽs ẽ deus facere supra q petim⁹ ⁊ intelligimus: vt quia supra q petimus ⁊ intelligimus sunt: parũ sit ea sperare: sed debeamus supsperare. Quia ergo adhuc timet ecclesia que in hac vita est: ⁊ nondũ se videt in eo regno vbi erit eius secura iocunditas: sed inter periculosas tẽptatões i hoc mũdo laborat vbi audit: Qui se putat stare: videat ne cadat: cõsiderans huius mortalitatis miseriaz in

Job.7

Math.13

Ps.30.

Ibidem.

Ep̄s.3

1.Cor.10

qua iugũ graue sup filios adam a die exitus de ventre matris eoz: sic in oĩbus gtendat vsq in diez sepulture in matrẽ omniũ: vt pter carnẽ cõcupiscẽtez aduersus spiritũ etiã regenerati gemere sub ei⁹ grauitate cogant: Hec ergo csiderãs: Cognoui inqt dñe qz iusticia iudicia tua: ⁊ i veritate tua humiliasti me. Fiat misericordia tua vt cõsolet me sm eloquiũ tuũ seruo tuo. Misericordia ⁊ veritas ita diuino eloquio cõmendant: vt cũ in multis inueniant locis: maxime in psalmis quodam etiã loco legat: Uniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas. Et hic quidẽ primo veritatẽ posuit: quia humiliati sumus in mortẽ: iudicante illo cuius iudicia iusticia est: deinde misericordiã qua istauramur ad vitam: pmittente illo cuius beneficiũ gratia est. Ideo ait: Scdm eloquiũ tuũ seruo tuo: id ẽ sm qd promisisti seruo tuo. Siue q regeneratio qua hic in dei filios adoptamur: siue fides: ⁊ spes ⁊ charitas: que tria edificant in nobis: Quia d misericordia dei veniant: tamẽ in hac erũnosa ⁊ pcellosa vita solacia sunt miseroz: nõ gaudia beatoz: Ideo dictũ ẽ: Fiat misericordia tua vt csolet me. Sed quia post hec ⁊ p hec etiã illa ventura sunt: ideo sequit: Ueniãt mihi miseratiões tue ⁊ viuã. Tunc eni vere viuã: quãdo nihil potero timere ne moriar. Ipa eni ⁊ sine vllo additamẽto dicit vita: nec itelligit nisi eterna vita ⁊ bta: tanq sola dicẽda sit vita in cui⁹ cõparatione ista quã ducim⁹ mors potius sit appellanda q vita: Quale illud est in euangelio: Si vis venire ad vitam: serua mandata. Nũquid addidit eternaz vel beatã? Item de resurrectiõe carnis cũ loqueretur: Qui bene fecerũt inquit: in resurrectionẽ vite. Neq hic ait: eterne seu beate. Sic ⁊ hic: Ueniant inqt miseratiões tue ⁊ viuã. Neq h ait: In eternũ viuã: vl beate viuã: qsi aliud nõ sit viuere q sine vllo fine ⁊ sine vlla miseria viuere. Sed hoc q merito? Qz lex inquit tua meditatio mea est. Hec meditatio nisi esset in fide que p dilectionẽ operat: nunq ppter eam posset ad illã vitã quispiam puenire. Hoc dicẽdum putaui: ne quisq cũ totã legem memorie mãdauerit eamq creberrima recordatiõe cantauerit: nõ tacẽs qd pcepit: nec tñ viuẽs vt pcepit: arbitret se fecisse qd legit: qz lex tua meditatio mea ẽ: ⁊ hic se adeptuz existimet: qd verbis supiorib⁹ pro h meritũ postulauit: vbi dictũ ẽ: Ueiãt sup me miseratões tue ⁊ viuã. Hec meditatio amãti ẽ cogitatio: ⁊ tñ amãtia vt charitas nõ frigescat hui⁹ meditatiõis sue qñ talibet abundãtia psupsit iniquitatis aliene. Deniq sequit ⁊ dicit: Confundant superbi quoniã iniuste iniquitatẽ fecerũt in me: ego aũt exercebor in mandatis tuis. Ecce qd ait: meditatio legis dei: vel potius: meditatio lex dei. Conuertant inquit⁹ ad me qui timent te: ⁊ q cognoscunt testimonia tua. In nõnullis codicibus inuenim⁹ ⁊ grecis ⁊ latinis: Conuertant mihi: Qd tantũdẽ valere existimo: quantũ si dicat ad me. Sed quis est iste qui hoc dicit? Nõ eni quisq hominũ hoc dicere audebit: aut si dicat audiend⁹ ẽ. Nimirũ ergo ille est qui etiam superius interposuit pprietatẽ vocis sue dicẽs: Particeps ego sũ oĩm timentiũ te: qz factus est pticeps mortalitatis nr̃e: vt ⁊ nos pticipes diuinitatis ipi⁹ fieremus. Nos vnius participes ad vitã: ad mortẽ vero particeps ille

Eccl.40

Gal.5.

Ps.

C

Ps.24.

1.Cor.13

D

Math.19

Joh.5

Gal.5.

Math.24

Ps.

E

Ps. timentes

[illegible]rū. Ipse est em̄ ad quem conuertunt̄ timentes
te: t qui cognoscūt tua testimonia: de illo per ꝓphe
tas tanto ante predicta: t eius presentia per miracu
la paulo ante monstrata. Fiat inquit cor meum
immaculatū in tuis iustificationib⁹: vt nō
confundar. Redit ad vocē corporis sui sancti scʒ
populi sui: t imaculatū fieri cor suū precat̄: hoc est
cor membrorū suorū in iustificationibus tuis: non in
viribus eorū. Poposcit em̄ hoc: nō ꝑsumpsit. Qđ
autē addidit: vt nō confundar: tale aliqđ t in primis
huius psalmi versibus inuenit̄: vbi dixit: Utinā di
rigant̄ vie mee ad custodiendas iustificatiōes tuas:
Tūc nō confundar dum inspicio in oīa mandata
tua. Quod ibi quia dixit vtinā: vno verbo significa
uit optantis: hoc isto loco apertioribus verbis exp̄s
sit orantis dicēdo: fiat cor meū immaculatū: vt nec
in illa nec in ista sententia que vtraqʒ vna est: inue
niatur audacia de libero arbitrio contra gratiā con
fitentis. Quod autē ait ibi: Tunc nō cōfundar: hoc
ait hic vt nō cōfundar. Fiat ergo cor meū immacu
latū membrorū t corporis christi: gratia dei ꝑ ip̄m
corporis caput: hoc est per iesū christū dominū no
strū: per regenerationis lauacrū: vbi abolita sunt
oīa ꝑterita peccata nostra per spirit⁹ adiutoriū:
Gal. 5 per qđ cōcupiscimus aduersus carnē: ne vincamur
in pugna nostra: per dominice orationis affectū: in
Math. 6 q̄ dicim⁹. Dimitte nob̄ debita nr̄a: Ita donata no
bis regeneratiōe: adiuti confessione: fusa ꝓcatione:
fiat cor nostrū imaculatū vt nō cōfundamur: quia t
hoc ad iustificatiōes dei ꝑtinet quādo inter ei⁹ alia
Luc. 6 ꝓcepta precipitur: Dimittite t dimittet̄ vobis: da
te t dabitur vobis.

Explicat sermo decimusnonus. Incipit sermo
vicesimus de versu psalmi: Defecit in salutare tuū
anima mea: vsqʒ ad Scd̄m misericordiā tuā viuifi
ca me: t custodiā testimonia oris tui.

Diuuante dn̄o istam magni huius psalmi
partē considerandā exponendāqʒ suscepi
mus: vbi dicit. Defecit in salutare tu
um anima mea: t in verbum tuū speraui.
Nō oīs defectus vel culpe putandus est esse vel
pene. Est etiā defect⁹ laudabilis vel optabilis. Nā
cū sint inter se duo ista cōtraria: ꝓficere t deficere:
vsitatius ꝓfectus in bono accipit̄: defectus in ma
lo: quādo nō addit̄ vel subintelligit̄ in quid ꝓficiat̄
vel deficiat̄. Cū vero addit̄: potest t malū esse pro
ficere: bonūqʒ deficere. Aperte quippe dixit Ap̄ls:
1. Timoth. 6 Prophanas autē verborū nouitates deuita: multū
2. Timoth. 3 em̄ ꝓficient ad impietatē. Ait t de quibusdā: Pro
ficient in peius. Ita t defectus a bono in malū ma
lus est: a malo in bonū bonus est. Bono quippe de
Psal. 83 fectu dictū est. Desiderat t deficit aīa mea in atria
dn̄i. Sic t hic nō ait: defecit a salutari tuo: sed defe
cit in salutare tuū: hoc est ad salutare tuū aīa mea.
Bonus est ergo iste defectus. Indicat em̄ deside
riū boni: nondū quidē adepti: sed auidissime ac ve
hementissime cōcupiti. Sed quis hoc dicit: nisi ge
1. Pet. 2 nus electū: regale sacerdotiū: gens sancta: populus
acquisitionis? Ab origine generis humani vsqʒ ad
huius seculi finē: in eis qui suo quiqʒ tempore hic
vixerunt: viuūt: victuri sunt: desiderant christū: te
ste sanctissimo sene symeōe. Qui cū eū infantē acce
Luc. 2 pisset in manus. dixit: Nūc dimittis domine seruū
tuū f̄m verbū tuū i pace: quoniā viderūt oculi mei
salutare tuū. Acceperat em̄ responsū diuinū: non se
gustaturū mortē: donec videret christū dn̄i. Quale
aūt desideriū fuit in isto sene: tale fuisse credendum
est in oībus superiorū temporum sanctis. Unde
t ip̄e dn̄s discipulis ait: Multi ꝓphete t reges vo Matth. 13
luerūt videre q̄ vos videtis: t nō viderūt: t audire
q̄ auditis: t nō audierūt: vt ex ip̄orū etiā voce hoc
loco agnoscat̄: Defecit in salutare tuū anima mea.
Nec tūc ergo quieuit hoc desideriū sanctorum: nec
nūc quiescit in christi corpore qđ est ecclesia vsqʒ ad
terminū seculi donec veniat desideratus cūctis gē Agge. 2
tibus: sicut ꝓmittit̄ ꝑ ꝓphetā: Propter qđ dicit Apo
stolus: Superest mihi corona iustitie quā reddet mi 2. Timoth. 4
hi dn̄s in illa die iustus iudex: nō solū aūt mihi: sed
t oībus q̄ diligūt manifestationē ei⁹. Hoc itaqʒ desi
deriū de quo nūc agimus: de dilectiōe ꝯsurgit mani
festatiōis eius: De qua rur̄ dicit: Cū christ⁹ appru Coll. 3
erit vita vestra: tūc t vos cū illo apparebitis in glīa.
Prima em̄ tp̄a ecclesie ante virginis partū sanctos
habuerūt qui desiderarent incarnatiōis eius aduē
tū: ista vero tp̄a ex q̄ ascendit in celū sanctos habent
qui desiderēt ei⁹ manifestationē ad viuos t mortu
os iudicādos. Neqʒ hoc ecclesie desideriū ab initio
vsqʒ in finē seculi requieuit aliquantū: nisi q̄diu hic
cū discipulis in carne ꝯuersatus ē: vt totius corpo
ris christi in hac vita gementis vox cōuenienter in
telligat̄: Defecit in salutare tuū anima mea: t in ver
bū tuū speraui. hoc ē in ꝓmissū: quod spes facit: vt Ro. 8.
ꝑ patientiā expectet̄ qđ a credentibus non videtur.
Etiā hic grecus illud verbū habet: qđ quidā nostri
interp̄tes supsperaui transferre maluerūt: quia p
culdubio plus futurū ē q̄ dici potest. Defecerūt C
inquit oculi mei in eloquiū tuū: dicentes:
quādo cōsolaberis me? Ecce rursus in oculis:
sed vtiqʒ interioribus laudabilis t felix ille defect⁹ t
nō veniens ex infirmitate animi: s; ex fortitudine de
siderii i ꝓmissū dei. Hoc em̄ ait i eloquiū tuū. Quō
aūt tales ocli dicūt: q̄n ꝯsolaberis me: nisi cū tali intē
tiōe t expectatiōe orat̄ t gemit̄? Lingua em̄ loq̄ nō
ocli solēt: s; oculorū q̄dāmodo vox ē desideriū orati
onis. Uerū in eo qđ ait: q̄n ꝯsolaberis me: tanq̄ mo
ras se ꝑpeti ostēdit. Unde est etiā illud: Et tu dn̄e vs Psal. 6
qʒquo? Qđ aut ideo fit vt dulcior veniat dilata foeli
citas: aut iste sensus est desiderantiū: cum spaciū tē
poris etiā qđ subuenienti breue est: longū est aman
ti. Nouit aūt dn̄s q̄d quando faciat: q̄ in mensura t Sap. 11.
numero t pondere cūcta disponit. Ardētibus autē
sp̄ualib⁹ desideriis: carnalia desideria sine dubitati
one frigescūt: Propt̄ hoc sequit̄: Quia fact⁹ sū tā Al. Quia
q̄ vter i pruina: iustificatiōes tuas nō sum nimis.
oblit⁹. Nimirū em̄ ꝑ vtrē carnē mortal̄ hui⁹: ꝑ prui D
nā ꝟo celeste bn̄ficiū vult itelligi: q̄ carnis ꝯcupiscē
tie velut frigore cohibēte torpescūt: Et fit hinc vt iu
stificatiōes dei de memoria nō labant̄: dū nō cogita
tur aliūde: quō fit qđ ait Ap̄ls: Carnis ꝓuidentiā Ro. 13
ne feceritis in ꝯcupiscētiis. Ideo cū dixisset: q̄m fa
ctus sū tanq̄ vter in pruina subiecit: Iustificationes
tuas nō sū oblit⁹: h est iō nō sū oblitus: q̄m talis fa
ctus sū. Feruor em̄ cupiditatis obtorpuit: vt ferue
ret memoria charitat̄. Quot sūt dies serui tui: E
q̄n facies de persequētibus me iudicium?
In Apocalypsi est ista vox martyrū: t eis impera Apoc. 6.

patientia donec fratrum eorū numerus impleat. De diebus ergo suis interrogat corpus christi qui futuri sūt in hoc seculo: et ne quisq̄ putaret aūt hic ecclesiam nō futurā q̄ finis seculi venerit: et aliqd temporis futurū in hoc seculo quo ecclesia iam nō sit in terris: propterea cū quesisset de diebus suis: adiunxit etiam de iudicio: pfecto demonstrans vsq̄ ad iudiciū in quo de psecutoribus eius est futura vindicta: ipsam quoq̄ in terris futurā. Si aūt quenq̄ mouet cur querat: qđ cum discipuli quererent magister re-
Act. 1 spondit: Nō est vestrū scire tempora que pater posuit in sua potestate: cur nō credam⁹ in isto loco psalmi huius esse pphetatū hoc ipm illos fuisse quesituros: et ecclesie vocē que hic tanto ante predicta est illorū interrogatione completā. Qđ autem sequitur:
F Al. fabulationes enen habet, nō habet Narrauerūt mihi iniqui delectationes: sz nō ita vt lex tua dñe: Eas sic transferre voluerunt interpretes nostri quas greci ἀδολεσχίας vocant: qđ vsq̄adeo vno verbo nequaq̄ dici latine potest: vt aliqui delectationes: alij fabulationes eas dicerent: vt nō immerito accipiat esse quidē illas exercitatiōes: sed in sermōe cū quadā delectatiōe. Has vero habent in diuersis sectis ac pfessionibus et littere seculares et iudeorū que deuterosis nūcupantur: ptinens p̄ter diuinarū canonē scripturarū milia fabularū: habet eas et hereticorū vana atq̄ errabunda loquacitas. Hos omēs iniquos intelligi voluit: a qbus sibi narratas dicit ἀδολεσχίας: id est exercitatiōes delectabiles verbis. Sz nō inquit vt lex tua dñe: qz me in ea veritas nō verba delectāt. Deni-
Al. iniqui q̄ adiūgit. Omia mandata tua veritas: iniqui psecuti sūt me adiuua me. Et pendet totus de supiorib⁹ sensus: Quot sūt dies serui tui: qñ facies de psequētibus me iudiciū. Ut enī psequant me narrauerūt mihi sermonū suorū delectatiōes: sed eis p̄posui legē tuā: Que iđ pl⁹ me delectauit: quia omia mandata tua veritas: Nō sicut in illorū abundet sermonibus vanitas: Ac per hoc iniuste psecuti sūt me: quia nō in me psecuti sūt nisi veritatē. Ergo adiuua me vt certē pro veritate vsq̄ ad mortē: qz et hoc tuū mandatum est: et ideo et hoc veritas est. Qđ
G cū faceret ecclesia passa est qđ adiūxit: Paulominus cōsūmauerūt me in terra: Multa scilicet strage martyrū facta: dū pfitent et p̄dicant veritatē. Sed quia nō frustra dictū est: adiuua me: Ego au-
Al. dereliqui tē inqt nō reliqui mandata tua. Atq̄ vt posset pseuerare vsq̄ in finē: Secūdū misericordiā tuā viuifica me: et custodiā testimonia oris tui: Que grecus habet martyria. Nō tacendū non fuit ppter dulcissimū martyrū nomē: q̄ pculdubio quādo tanta psequentiū crudelitas seuiebat vt ecclesia paulominus ɔsūmaret in terra: nullo mō dei martyria custodirent: nisi fieret eis qđ hic oratū ē: sm misericordiā tuā viuifica me. Uiuificati sūt enī ne amādo vitā: negarēt vitā: et negādo vitā: amitterēt vitā: Ac sic q̄ p vita veritatē deserere noluerūt: moriēdo pro veritate vixerunt.

Explicit sermo vicesimus. Incipit sermo vicesimusprim⁹ de eodē psalmo: In eternū dñe pmanet v̄bū tuū i celo: vsq̄ ad: Latū mādatū tuū valde.

A b Omo q̄ loquit in isto psalmo tanq̄ tederet eū mutabilitatis hoim: vnde vita ista temptationib⁹ plena ē: inf tribulatiōes suas ppter quas supra dixerat: Iniqui persecuti sūt me: et paulominus ɔsūmauerūt me in terra: inhiās⁹ de supna celestis hierusalē in supna suspexit et dixit:
Al. i eternū In eternū dñe pmanet verbū tuū in celo: Hoc est in angelis tuis custodientib⁹ eterna sine defectu militiā. Sequēs aūt versus post celū puenit descēdens ad terrā. Unus enī v̄sus est eorū octo: qui ad vnā literā ptinent. Singulis qppe litteris hebreis subiunguntur octoni: donec psalmi huius plixitas termi-
Al. generatione netur. In generatiōe et generatione veritas
c tua: fūdasti terrā et permanet. Post celū enī terrā contuitu fidelis mentis aspiciens, inuenit in ea generationes que in celo nō sunt: et ait: In generatione et generatiōe veritas tua: siue omēs generationes ista repetitione significans a qbus nunq̄ defuit veritas dei in sanctis eius: modo paucioribus: modo pluribus: vt se se temporū varietas habuit vel habebit: siue duas quasdā generatiōes intelligi volēs: vnam scilicet ad legem et prophetas: alterā vero ad euangeliū ptinentē. Cur autē nunq̄ enī istis gene-
I Cor. 3 ratiōibus veritas defuit: velut aperiens causam: Fūdasti inqt terrā et pmanet: eos q̄ in terra sūt terrā nūcupans. Fundamentū autē aliud nemo potest ponere p̄ter id qđ positū est: qđ est christus iesus. Neq̄ enī et illius generatiōis ad legē pphetasq̄ ptinentis fundamentū nō erat christus: testimoniū habēs
Ro. 3 a lege et pphetis. Aut vero moyses et pphete filij de-
Gal. 4 putandi sūt in seruitutē generātis ancille fuisse non libere que est mater nostra: cui mater sion dicet ho-
Ps. 86 mo: et homo factus est in ea: et ipse fundauit eā altissimus: Ipse est enī et apud patrē altissim⁹: et ppter nos in ista matre fact⁹ humillim⁹: qm̄ q̄ de⁹ erat sup eam homo factus ē in ea. Hoc itaq̄ fundamento domine fundasti terram et permanet: quia in tali fūdamē-
Ps. 124 to cōstabilita: nō inclinabit i seculū seculi: in eis vtiq̄ pmanens qbus eo vitā daturus eternā. Quos autē ancilla peperit ad vetus testamentū ptinētes: in cui⁹ tñ figuris latebat nouū: nihil aliud sapiendo: q̄
Ioh. 8 pmissa terrena nō pmanēt. Seruus enī nō manet i
d domo in eternū. filius aūt manet i eternū. Ordinatiōe tua pseuerat dies: Ista qppe et ois dies: est
Ps. 117 iste est dies quē fecit dñs: exultem⁹ et iocūdemur in eo: et sicut in die honeste ambulemus. Quoniam omia seruiūt tibi. Omia sez de qbus loquebat: omia que ptinēt ad hunc diem. seruiūt tibi. Impij
Osee 4 qppe de qbus dicit: Nocte similaui matrē vestrā nō fuiūt tibi: Deinde respexit vñ liberaret hec terra: vt fundata pmaneat: atq̄ subiecit: Nisi qz lex tua
Al. meditatio meditatio mea est: tūc forsitan periissē in
Gal. 4 humilitate mea. Ista lex fidei est: nō inanis fidei: sed q̄ p dilectionē opat. Per hāc impetrat gratia q̄ fortes facit i tribulatiōe tpali: ne pereāt i humilitate mortali. In eternū nō obliuiscar iustificatiōes
Al. quia tuas: qz in ipsis viuificasti me. Ecce vñ factū ē vt nō periret i humilitate sua. Nā deo nr̄o nō viuificāte: qđ est hō q̄ se occidere potuit: viuificare autē
d nō potest: Subiecit deinde ac dicit: Tu⁹ sū ego
Al. quoniam saluū me fac: qz iustificationes tuas exquisiui. Nō trāscūter intelligendum est: qđ dictū est: Tu⁹ sū ego. Quid enī nō ē ei⁹: An forte qz in celis ee dī de⁹. iđ putandū est aliqđ nō ee ei⁹ in terra. cū
Ps. 23 clamet alius psalm⁹: Dñi est terra et plenitudo ei⁹: orbis terrarū: et oēs q̄ habitāt in ea. Quid est ḡ q̄ hic

ita se quodammodo familiarius deo cōmendandū putauit vt diceret: Tuus sū ego saluū me fac: nisi īteligi volens q̄ malo suo suus esse voluerit: qd̄ est inobedientie pⁱmū ꝛ maximū malū. Et tanq̄ dicēs meus esse volui: ꝛ pditū me feci. Tu9 sū inqt saluū me fac: q2 iustificatiōes tuas exq̄siui: non volūtates meas q̄bus fui me9: ſ iustificatiōes tuas: vt essē iā tuus. Me inqt expectauerūt peccatores vt perderēt me: testimonia aūt tua intellexi. Quid est: expectauerūt vt pderent: An vero velut ī īsidijs obsederūt viā: expectātes vt quādo transiret occiderēt: Nūq̄d ergo morte corporis perire metuebat: Absit. Et qd̄ ē me expectauerūt: nisi vt eis ad malū ꝯsentiret: Tūc em̄ perderēt. Unde em̄ nō periret dixit: testimonia tua intellexi. Sed familiari9 hic ecclesie auribus grecū verbū sonat: martyria tua intellexi: q2 scz me sibi nō ꝯsentiētē: etiā si occiderēt: tua martyria ꝯfitens nō perirē. Sed illi qui vt perderēt expectabāt quādo ꝯsentirē: torq̄bāt cū etiā ꝯfiterer: Nec tamē qd̄ intellexerat relinq̄bat: intuēs ꝛ vidēs viā z sine fine finē: ꝛ si pseuerarēt vsq̄ in finē. Deniq̄ secutus adiūxit. Omnis ꝯsūmatiōis vidi finē: latū mandatū tuū valde. Intrauerat ēpe in sanctuariū dei: ꝛ intellexerat ī nouissima. Omnis aūt cōsūmatio mihi videt hoc loco intelligēda vsq̄ ad mortē p veritate certare: ꝛ p vero ac sūmo bono mala oīa tolerare: Cuius ꝯsūmatiōis finis est excellere in regno christi qd̄ nō habet finē: ꝛ hr̄e ibi sine morte: sine dolore ꝛ cū magno honore vitā: morte hui9 vite ac doloribus ꝛ opprobrijs acq̄sitā. Qd̄ aūt addidit: Latū mandatū tuū valde: nō intelligo nisi charitatē. Quid em̄ pfuisset quacūq̄ morte iminente: ꝛ inter quātacūq̄ tormenta illa martyria ꝯfiteri: si charitas in confitente nō esset: Audiamus Aplm̄: Et si tradidero inqt corpus meū vt ardeā: charitatē aūt nō habeā: nihil mihi pdest. Charitas aūt dei diffusa est in cordibus nostris p spiritū sanctū qui datus est nobis. In hac diffusiōe latitudo est. in qua sine angustijs via quoq̄ ambulat angusta donante illo cui dictū est: Dilatasti gress9 meos subter me: ꝛ nō sūt īfirmata vestigia mea. Latū est ergo mandatū charitatis nimis: mandatū illud geminū quo iubet deus ꝛ pximus diligi. Quid aūt latius: q̄ vt ibi pēdeat tota lex ꝛ oēs pphete.

Explicit sermo vicesimusprimus. Incipit sermo vicesimussecūdus: ā versu psalmi Quō dilexi legem tuā dn̄e: vsq̄ ad Propterea odio habui omnē viam iniquitatis.

Ype admonuimus laudabilē latitudinē: in qua nullas cū mandata dei faciamus patimur angustias: intelligendā esse charitatē: Propt qd̄ etiā in magno isto psalmo cū sup9 dixisset: Latū mandatū tuū valde: in hoc sequenti versu ostendit vnde sit latū. dicens: Quō dilexi legē tuā dn̄e. Dilectio est igit latitudo mandati. Unde quitre fieri pōt vt diligat qd̄ deus iubet diligi: ꝛ ipsa iussio nō diligat: Ipsa est em̄ lex: Tota inqt die meditatio mea est. Ecce quō eam dilexi vt tota die meditatio mea esset: vel potius sicut grecus hz: totā diē: vbi magis ꝯtinuatio meditandi exprimit. Id aūt intelligit p oē tēpus: qd̄ ē sp. Tali expugnat dilectiōe cupiditas: q̄ sepe faciēdis legis iussionibus aduersat: ꝯcupiscēte aduers9 spiritū carne: aduers9 quā spūs ꝯcupiscēs ita debet diligere legē dei: vt tota die meditatio eius sit. Ubi ē ergo gloriatio tua: Exclusa ē. Per quā legē: Factorū: nō: sed p legē fidei. Hec ē fides q̄ p dilectionē opatur quonā querēdo. petendo. pulsando. impetrat spiritū bonū p quē dilectio ipa diffunditur ī cordibus nostris: Hoc em̄ spiritu dei q̄cūq̄ agunt: hi filij sūt dei: Qui recipiūt vt recūbāt cū abraā: isaac ꝛ iacob in regno celorū: expulso seruo q̄ nō manet in domo in eternū: id est israel fm̄ carnē: cui dictū ē: Cū videritis abraā: isaac ꝛ iacob: ꝛ oēs pphetas in regno dei: vos aūt expelli foras: ꝛ venient ab oriente: ꝛ occidēte: ꝛ aquilone: ꝛ austro: ꝛ accūbent in regno dei: Et ecce sūt nouissimi q̄ erāt pⁱmi: ꝛ sūt pⁱmi qui erāt nouissimi. Gentes aūt (sicut ait vas electionis) que nō sectabant iusticiā apprehenderūt iusticiā: iusticiā aūt que ex fide est: israel aūt psequēs legē iusticie in legē iusticie nō puenit. Quare: Quia nō ex fide: sed quasi ex opibus: offenderūt in lapidē offensiōis. Ita facti sūt inimici huius q̄ hic in pphetia loquit. Ac deinde cōiūgit: Super inimicos meos sapere me fecisti mandatum tuū: quoniā in eternū mihi est. Illi nāq̄ zelū dei habēt. ſ nō fm̄ scientiā. Ignorātes em̄ dei iusticiā: ꝛ suā querētes ꝯstituere: iusticie dei nō sūt subiecti. Iste vero q̄ sup suos istos inimicos sapit: mandatū dei inuenire vult cū Aplo: nō habēs iusticiā suā que ex lege est: ſ iusticiā p fidē christi q̄ est ex deo: non q2 lex quā legūt inimici ei9 nō est ex deo: ſ q2 eā nō sapiūt sicut iste q̄ sup inimicos suos eā sapit: coherendo lapidi in quē illi offenderūt. Finis em̄ legis christus ad iusticiā omi credenti: vt iustificent gratis p gratiā ipius: nō sicut illi q̄ viribus suis se legē facere existimāt: ꝛ ido nō ex lege quidē dei. ſ suā iusticiā ꝯstituere querūt: ſ quō filius pmissiōis q̄ esuriens ꝛ siciens iusticiā: petēdo: querēdo: pulsando q̄dammodo a patre mēdicat: vt adoptat9 p vnigenitū accipiat. Sic aūt mandatū dei quādo sapuisset: nisi eū ipse sic sapere fecisset cui dicit: Sup inimicos meos sapere me fecisti mandatū tuū: Inimici q̄ppe eius illi velut ex agar in suitutē generati: ex eodē mādato tēporalia pmia quesierūt: ꝛ ideo nō fuit illis in eternū sicut est huic. Melius q̄ppe intellexerūt q̄ iterpⁱtati sūt in eternū q̄ q̄ in seculū: tanq̄ finito isto seculo nullū iam legis posset esse mandatū. Jam vo nullū erit: sed ī tabulis visibilibus librisq̄ ꝯscriptū: In tabulis vo cordis: dilectio dei ꝛ pximi mācbit in eternū. In quo mandato gemiato tota lex pēdet ꝛ pphe: eritq̄ pⁱmiū custodiēdi mandati huius ipse mandator: ꝛ premiū dilectionis ipse dilectus: quando erit deus oīa in oībus. Sed quid est hoc qd̄ sequit: Super oēs docentes me intellexi. Quis est iste qui super omnes docētes se intellexit: Quis est inq̄ qui super omnes prophetas: qui non solum loquendo eos qui secū vixerūt: verūetiā scribendo posteros tā excellenti auctoritate docuerūt: audeat se intelligēdo pponere: Salomoni qdē cui tāta est donata sapiā: vt etiā his oībus q̄ fuerūt ante illū videat esse platus: Sed nō ē credendū ipm hic a patre suo dauid potuisse prophetari: maxime q2 dici non posset ex psona salomonis qd̄ hic dr̄: Ab omi via maligna phibui pedes meos. Porro si qd̄ est acceptabilius: qd̄ nō pnūciat iste ppheta: nunc

Margin notes (left): A. [beside "Me inqt expectauerūt"]; Ps.72 [beside "pe in sanctuariū"]; Esai.4 [beside "vsq̄ ad mortē"]; 1.Cor.13. [beside "mus Aplm̄"]; Ro.5 [beside "deā: charitatē"]; Ps.17. [beside "gusta donante"]; Matth.22. [beside "latius"]; A [beside "Ype admonuimus"]; Gal.5. [beside the last line of the column].

Margin notes (right): Ro.3.; Gal.5.; Matth.7; Ro.5.et.8.; Joh.8.; Matth.8.; Ro.9.; Ibidem.; B; Ro.10; Phil.3; Ro.9; Ro.10; Ro.3; Ro.10; Matth.6.; Matth.7.; Gal.4; C; 3.Reg.3

a capite qd̕ est ipe saluator: nūc ab eius corpe qd̕ est
ecclesia: verba ꝓphetica digerens: ꝛ tanq̄ vnū loq̄n
tem faciens: ꝓpter magnū illud sacramentū: vbi di/
Eph.5 ctū est: Erūt duo in carne vna: agnosco eū plane q̄
sup oēs docētes se intellexit: quādo cū esset anno/
rū duodecim remāsit puer iesus in hierusalē: ꝛ a pa
rentibus suis post triduū inuētus est illic in templo
Luc.2 sedēs inter doctores: audiēs illos ꝛ interrogās eos:
vbi stupebāt oēs q̄ eū audiebāt sup prudētia ꝛ re/
sponsis eius. Nec imerito: q̄ ꝑ istū ꝓphetā tanto añ
dixerat: sup oēs docentes me intellexi. Omes eñ
vtiq̄ hoīes vult intelligi: nō deū patrē: de quo dicit
Joh.8 ipe filius: Sicut docuit me pater hec loquor. Qd̕ dif
ficillime ex ꝑsona verbi intelligit̕: nisi q̄s vtcūq̄ ca/
pere valeat id esse filium a patre doctum quod geni
tum. Cui enim non est aliud esse: aliud doctuz esse:
sed qd̕ illi est esse: hoc est doctū esse: profecto a quo
ei est esse: ab illo simul est ei doctū esse. Ex ꝑsona ve
Phil.2 ro hoīs vbi formā serui accepit: facilius intelligit̕
a patre didicisse q̄ dixit: in qua forma serui ꝯstitutū
maxime puerū potuerūt eū hoīes maioris etatis
docendū putare: Sꝫ ille quē pr̄ docuit: sup oēs do/
centes se intellexit. Quia testimonia inq̄t tua
meditatio mea est. Ideo sup oēs docentes se
intelligebat: q̄r testimōia dei meditabat̕: Que meli⁹
Joh.5 q̄ ille d̕ se ipo nouerat q̄ dicebat. Vos misistis ad io/
hannē: ꝛ testimoniuz ꝑhibuit veritati: Ego aūt non
ab hoīe testimoniū accipio: sed hec dico vt vos sal/
ui sitis. Ille erat lucerna ardēs ꝛ lucens: vos aūt vo
luistis exultare ad horā in luce ei⁹: Ego autē habeo
testimoniū maius iohāne. Talia testimonia medita
bat̕: qñ sup oēs docētes se intellexit. Illi autē do/
ctores nō absurde intelligunt̕ etiā ipi esse seniores:
de q̄bus ꝯtinuo dicit: Sup seniores intellexi.
Al. Henes. Quod ideo mihi eo mō repetitū videt̕: vt nob̄ hec
E legētib⁹ illa etas ei⁹ veniret i mētē: q̄ nob̄ cōmēdat̕ ꝛ
Luc.2 [illegible] ex euāgelio: q̄ etate puerili īter maiores eta
te: hoc est iunior inter seniores sedebat: ꝛ sup oēs
docētes se intelligebat. Solēt eñ iunior ꝛ senior ad
se iuicē dici minor ꝛ maior: ꝛ si neuter eoꝝ senili ac/
cessit aut ꝓpinquauit etati: q̄q̄ si ꝛ expressū nomen
senioꝝ in euangelio velim⁹ inquirere supra quos i/
tellexit: iuenim⁹ quādo ei dixerūt scribe ꝛ pharisei:
Math.15 Quare discipuli tui transgrediunt̕ traditiones seni/
orū: Nō eñ lauāt manus suas cū panē manducāt.
Ecce obiecta est ei transgressio traditiōis seniorum.
Sed q̄ sup seniores intellexit: q̄d eis respōderit au/
diam⁹. Quare inq̄t ꝛ vos trāsgredimini mandatuz
dei: ꝓpter traditionē vestraz: Deinde paulopost: vt
nō solū ipe q̄ est caput corpis: verūetiā corp⁹ ipm ꝛ
mēbra eius sup seniores illos intelligerēt: quoꝝ tra
ditio de lauādis manib⁹ ferebat̕: ꝯuocatis ad se tur/
Ibidem. bis dixit eis: Audite ꝛ intelligite: tanq̄ diceret: Su
per seniores illos ꝛ vos intelligite: vt etiā de vob̄ il/
la ꝓphetia clareat esse ꝓmissa: Super seniores intelle
xi: nec solū capiti: verūetiaz corpori: ac sic vniuerso
christo aptata conueniat. Nō qd̕ intrat in os: coin/
quinat hominē: sed quod procedit ex ore: hoc coin/
q̄nat hoīem. Hoc seniores illi nō intelligebāt: q̄ de
lauādis manib⁹ sua velut magna mandata tradide/
runt. Ipa quoq̄ mēbra capitis huius sup seniores
intelligentis: nondū qd̕ ab eo dictū est intellexerāt.
Denīq̄ post pauca respōdens petrus dixit ei: Edis

sere nobis parabolā istam. Putabat adhuc esse pa/
rabolam: qd̕ dñs sine figuris fuerat elocutus. At il/
le dixit: Adhuc ꝛ vos sine intellectu estis: Nō intel Math.15
ligitis quia oē qd̕ in os intrat: in ventrē vadit: ꝛ i
secessum emittit̕: Que aūt ꝓcedūt de ore: de corde
exeūt: ꝛ ea coinquināt hoīem. Adhuc ꝛ vos sine in/
tellectu estis: ꝛ sup illos seniores nō intelligitis: Sꝫ
plane iam nunc audito tali magistro: capite nostro:
potest vnusquisq̄ nostrū dicere: sup seniores intelle
xi. Nam etiā corpori congruit qd̕ secutus adiungit:
Quia mandata tua exquisiui. Mandata tua [illegible]
nō mandata hominū: mandata tua nō mandata se/ f
niorū qui volentes esse legis doctores: nō intelligūt 1. Timoth.1
neq̄ que loquūtur neq̄ de q̄bus affirmant. Meri/
to de mandatis dei que sūt exquirenda vt sup senio/
res illos intelligant̕: responsū est his qui eorum au/
ctoritatē veritati ꝑferebāt: ꝛ dictū ē: Cur ꝛ vos trāſ Math.15
gredimini mandatū dei: vt traditiōes vestras statu/
atis: Jam vero qd̕ adiungit̕: nō capiti videt̕ ꝯueni/
re ſ corpori. Ab omi via mala ꝓhibui pedes
meos: vt custodiā verba tua. Neq̄ eñ caput
illud nostrū ipe saluator corpis in aliquā malignam
viaz carnali cupiditate ferebat̕: vt ei necēe eēt pedes
suos inde ꝓhibere: quasi illuc eūtes motibus suis:
qd̕ nos facimus quādo ea que ille nō habuit: ne vi/
as malignas teneāt: desideria nostra praua cohibe/
mus. Sic eñ verba dei possumus custodire si post
nostras nō eamus ꝯcupiscentias malas: vt ad mala Eccl.18.
ꝯcupita pedes nr̄i n̄ ꝯueniāt: ſ eos poti⁹ aduers⁹ car Gal.5.
nē spū ꝯcupiscente refrenem⁹: ne nos raptos atq̄
subuersos ꝑ malignas vias pertrahāt. A iudicijs
inquit tuis nō declinaui: quoniā tu legem g
posuisti mihi. Dixit quid timuerit: vt ab omi via
maligna ꝓhiberet pedes suos. Quid est eñ: a iudi/
cijs tuis non declinaui: nisi qd̕ alio loco dicit: a iudi/
cijs aūt tuis timui: Perseuerāter eis credidi: quia
tu legē posuisti mihi. Tu interior in intimis meis: tu
intus in corde legē posuisti mihi spiritu tuo tāq̄ di/
gito tuo: vt eā nō tanq̄ seruus sine amore metuerē:
ſ casto amore vt fili⁹ diligerē: ꝛ dilectiōe casta time
rē. Et iō vide q̄d sequit̕. Q̄ dulcia faucib⁹ meis
verba tua: vel qd̕ de greco est expssius: eloquia
tua: super mel ꝛ fauū ori meo. Hec est illa [illegible]
suauitas quā de⁹ dat vt terra nostra det fructū suū:
vt bonū vere bene: id est nō mali carnalis formidie:
ſ boni spūalis delectatiōe faciam⁹. Nōnulli sane co
dices nō habēt fauū: sed plures hñt mel. Melli aūt
ē similis apta doctrina sapie: Fauo x̄o occulta doctri/
na sapie: que de abstrusioribus sacramentis tāq̄ de
cellis cereis ore differentis velut mandētis exp̄mi/
tur: Verū ori cordis: nō carnis ē dulcis. Sed quid
est quod ait: A mandatis tuis intellexi. Aliud h
eñ ē mādata tua itellexi: aliud ē a mādatis tuis itel/
lexi. Nescio q̄ quid aliō se significat itellexisse a mā/
datis dei: hoc est q̄tū mihi videtur faciendo māda/
ta dei peruenisse se dicit ad earum rerū intelligentiā
q̄s cōcupiuerat scire: Propter qd̕ scriptū est: Con/ Eccl.1
cupisti sapientiā: serua mandata: ꝛ dñs prebet illam
tibi: Ne quisq̄ preposterus anteq̄ habeat humili/
tatem obedientie: velit ad altitudinez sapientie per/
uenire: quā capere nō potest nisi ordine venerit. Au
diat ergo: Altiora te ne q̄sieris: ꝛ fortiora te ne scru/ Eccl.3.
tatus fueris; sed que precepit tibi dominus illa co/

pta semp. Sic homo ad occultoꝝ sapientiã puenit p obedientiã mãdatoꝝ. Cum autẽ dixisset: Que tibi scrpit dñs illa cogitã: ideo addidit semp: qꝛ ⁊ custodienda est obediẽtia vt pcipiat sapiẽtia: ⁊ pcepta sapiẽtia nõ est deserẽda obediẽtia. Spũaliũ itaqꝫ mẽbroꝝ christi vox ista est: A mandatis tuis intellexi. Hoc eñ recte dicit christi corp⁹ in eis: quib⁹ mãdata seruãtibus ꝓpter istã custodiã mandatoꝝ: ꝓbetur
Ecclesi. videlicet doctrina sapiẽtię. Propterea: inqt: odio habui omnẽ viã iniquitatis. Necesse est enim vt oderit omnẽ iniquitatẽ amor iustitię: qꝛ tanto maior est quãto eũ magis inflãmat amplioris dulcedo sapientię: que ꝓbetur ei qui obtemperat deo et a mandatis eius intelligit.

Explicit sermo vicesimussecũdus. Incipit sermo vicesimustertius: de versu psalmi: Lucerna pedibus meis verbũ tuũ ⁊ lumẽ: vsqꝫ ad Inclinaui cor meũ ad faciendas iustificationes tuas ꝓpter ęternã retributionem.

Scrutandos atqꝫ tractandos ꝓ virib⁹ quas deus donat: nunc istos versus psalmi huius aggredimur: Quoꝝ primus est: Lucerna pedibus meis verbũ tuũ: ⁊ lumen semitis meis. Qđ est lucerna: hoc repetitũ est lumen: qđ pedibus meis: hoc semitis meis. Quid est ergo
Joh. j. verbũ tuũ? Nunquid nã illud qđ in principio erat de⁹ apud deũ: verbũ scꝫ p qđ facta sunt omnia? Non est ita. Nam illud verbũ lumẽ est: sed lucerna nõ est. Lucerna quippe creatura est nõ creator: que pticipatione incõmutabilis lucis accẽdit. Hoc erat Johãnes:
Joh. v. de quo dicit verbũ deus: Ille erat lucerna ardens et lucẽs. Sed lumẽ est ⁊ lucerna: et tamẽ in cõparatiõe
Joh. j. verbi: de quo dictũ est: deus erat verbũ: non erat ille lumẽ: sed missus est vt testimoniũ phiberet de lumine. Erat enim lumẽ verũ: nõ qđ illuminat vt homo: sed qđ illuminat omnẽ hoiem. Nisi autẽ ⁊ lucerna ⁊
Math. v. lumẽ esset: non diceret aplis: Vos estis lumẽ mũdi. Quo audito ne id se putarent esse quod ille qui hoc
Joh. viij. dixerat: nam et de seipso quodã loco dixit: Ego sum
Math. v. lumẽ mũdi: ait ille de illis: Nõ potest ciuitas abscõdi supra montẽ ↄstituta: neqꝫ accendũt lucernã ⁊ ponunt eam sub modio: sed supra candelabrũ vt luceat
Vide omnib⁹ qui in domo sunt: sic luceat lumen vestrum corã hominib⁹: vt scirent se tanqꝫ lucernas de illo lumine quod imutabiliter lucet accẽsas. Nulla quippe creatura quauis rationalis et intellectualis a seipsa illuminat: sed pticipatione sempiternę veritatis accẽdit: etiam si aliquãdo dies vocat: nõ dies dominus:
Ps. cxvij. sed quẽ fecit domin⁹. Et ideo adhuc subdidit: Accedite ad eum ⁊ illuminamini. Propter quã pticipationem inquãtũ homo ẽ ipse mediator lucerna in Apocalypsi nuncupat: Sed singularis est ista susceptio. De nullo eñ sanctoꝝ dici diuinitus potuit: aut dici
Joh. j. / Tim. ij. vllo modo fas est: verbũ caro factum est: nisi de vno mediatore dei ⁊ hominũ. Cum igit lumẽ dicat vnigenitũ verbũ equale gignenti: lumen dicat ⁊ homo
Joh. v. / Math. v. ab illo verbo illuminat⁹ qui dicit ⁊ lucerna: sicut Johannes: sicut apostoli: nec vllus eoꝝ homo sit verbũ: et illud verbũ a quo illuminati sunt lucerna non sit. Quid est hoc verbũ qđ ita lumen dicit vt lucerna sit: ait eñ: Lucerna pedib⁹ meis verbũ tuũ: ⁊ lumẽ semitis meis: nisi verbũ intelligam⁹ qđ factũ ẽ ad pphetas: vel qđ pdicatũ ẽ p aplos: Nõ verbũ christũ:

sed verbũ christi: de quo scriptũ ẽ: Fides ex auditu: Roma. x.
auditus aũt per verbũ christi. Nam ⁊ verbũ ppheticũ lucernę cõparans aplus petrus: Habemus in- ij. Pet. j.
quit certiorẽ ꝓpheticũ sermonẽ cui bñfacitis: intẽdẽtes velut lucernę lucẽti in obscuro loco. Quod itaqꝫ hic ait: Lucerna pedibus meis verbũ tuũ ⁊ lumẽ semitis meis: verbũ est qđ scripturis sanctis oĩbus cõtinet. Iuraui: inquit: ⁊ statui custodire iudicia iustitię tuę: Tanqꝫ bene ambulans ad illã lucernã: ⁊ rectas semitas habẽs. Sequẽti aũt verbo illud qđ antecedit expositũ est. Quasi eñ quererem⁹ quid esset: iuraui: adiunxit: ⁊ statui. Hoc eñ appellauit iuramentũ: qđ statuit per sacramentum: qꝛ ita debet esse mens fixa in custodiẽdis iudicijs iustitię dei: vt sit omnino ꝓ iuratione qđ statuit. Fide aũt custodiunt iudicia iustitię dei: cũ sub deo iusto iudice: nec recte factũ infructuosũ: nec peccatũ credit ĩpunitũ. Sed ꝓ hac fide qꝛ multa ⁊ grauissima mala corpus ptulit christi: Humiliatus sũ: inquit: vsqꝫ quaqꝫ valde. Non aũt ait: hũiliaui me: vt humilitatẽ q̃ in pcepto est intelligere sit necesse: sed ait humiliat⁹ sum vsqꝫ valde: maximã scꝫ passus psecutionẽ ꝓ eo qꝫ iurauit ⁊ statuit custodire iudicia iustitię dei. Et ne ĩ tãta humiliatione fides ipsa deficeret: addidit: Domine viuifica me secũdũ verbũ tuum: Hoc est ſm ꝓmissũ tuũ. Nam ⁊ verbũ ꝓmissoꝝ dei lucerna est pedib⁹: et lumẽ semitis. Sic ⁊ supius vt eũ deus viuificet: orauit in humiliatiõe psecutiõis: vbi ait: Paulomin⁹ cõsummauerũt me in terra: ego autẽ nõ dereliqui mandata tua: ſm misericordiã tuã viuifica me: ⁊ custodiã testimonia tua: id est martyria oris tui. Ubi intelligit si ipse nõ viuificet donando patiẽtiam: ꝓpter qđ dictũ est: In vestra patientia posside- Luce. xxj.
bitis aĩas vestras: ⁊ de quo dictũ est: Qm̃ ab ipso est Ps. lxj.
patientia mea: nõ corpus in psecutiõe mortificari ſꝫ animã: nõ custodiẽdo martyria ſꝫ iudicia iustitię dei.

Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: Hoc est placeant tibi: noli reprobare sed approba. Bene aũt intelligunt oris voluntaria sacrificia laudis cõfessione charitatis: nõ timore necessitatis oblata: Unde dictũ est: voluntarie sacrificabo ti- Ps. liij.
bi. Sed qđ est qđ adiungit: Et iudicia tua doce me? Nonne ipse in versib⁹ superiorib⁹ dixerat: A iudicijs tuis nõ declinaui? Quõ istud si ea nõ nouerat? Porro si nouerat: quõ hic dicit: Et iudicia tua doce me? An sicut illud est: suauitatẽ fecisti cũ seruo tuo: ⁊ postea dicit: suauitatẽ doce me? Qđ ita exposuimus vt intelligerem⁹ verba pficientis: ⁊ addi sibi ad id qđ acceperat postulantis. Anima mea in manibus tuis semp. Nonnulli codices habent in manibus meis: sed plures: in tuis: Et hoc quidẽ planũ est. Iustoꝝ enim animę in manu dei sunt: In Sap. v. et vij.
cui⁹ manu sũt ⁊ nos ⁊ sermones nostri. Et legis Al. ⁊ legem tuã.
inquit: tuę nõ sum oblit⁹: Tanqꝫ ad nõ obliuiscẽdam dei legẽ manib⁹ ipsi⁹ adiuuet ei⁹ memoria: vbi est ei⁹ aĩa. Anima vero mea in manib⁹ meis: quõ intelligat: ignoro. Iusti qppe ista verba sunt nõ iniusti: redeũtis ad patrẽ nõ discedẽtis a patre. Nã põt videri ille iunior fili⁹ animã suã in manib⁹ suis habere voluisse qñ dixit prĩ: Da mihi substantiã meã q̃ me Luce. xv.
tangit. Sed ideo mortu⁹ erat ideo perierat. An forte ita dictũ est: aĩa mea in manib⁹ meis: tanqꝫ eã viuificãdã offerret deo: Sicut alibi dicit: Ad te leuaui aĩam Ps. xxiv.

meā. Dixerat em̄ ꝛ hic supius: viuifica me. Posuerūt iniq̄ peccatores laqueū mihi: ꝛ a mandatis tuis nō erraui. Un̄ hoc nisi q꞉ eius aīa in manib' dei: vel in sua viuificāda offert deo: Hereditate acquisiui testimonia tua in eternū. Nōnulli vno verbo volētes dicere qd̄ vno verbo in greco positū est: hereditaui interp̄tati sunt. Qd̄ ꝛ si latinū esse posset: magis significaret eum qui dedit hereditatē q̄ȝ eum qui accepit: vt sic esset hereditaui quō ditaui. Meli' ḡ duob' verbis insinuat̄ integer sensus: siue dicat̄ hereditate possedi: siue dicat̄ hereditate acq̄siui: Nō hereditatē s̄ hereditate. Si autē querit̄ qd̄ acq̄sierit hereditate: testimonia inq̄t tua: Quid volens intelligi: nisi vt testis dei fieret: eiusq̄ȝ testimonia cōfiteret̄: id ē vt martyr dei fieret: atq̄ȝ ei' martyria diceret: sicut martyres dicunt a patre sibi cui' donū est esse collatū: Multi q̄ppe pati voluerūt neq̄ȝ potuerūt: Nulli tn̄ potuerūt nisi qui voluerūt: Quia nō potuissent si fidei dei testimonia negare voluissent: Sed etiā ipsoꝝ p̄parata est volūtas a dn̄o. Ideo hec hereditate se acquisisse iste testat̄: ꝛ hoc in eternū: quia nō est in eis gloria temporalis hominū vana querentiū: sed eterna gloria est breui tempore patientiū: ꝛ sine fine regnantiū. Un̄ sequit̄: Quoniam exultatio cordis mei sunt. Etsi afflictio corporis: exultatio tn̄ cordis. Deinde subiecit: Inclinaui cor meū ad faciendas iustificationes tuas in eternū: p̄pter retributionem. Qui dicit: inclinaui cor meū: ipse iam dixerat: inclina cor meū in testimonia tua: vt intelligamus simul hoc esse ꝛ diuini muneris ꝛ p̄prie volūtatis. Sed nūquid in eternū facturi sumus iustificatiōes dei: Opa illa quidē q̄ opamur circa p̄ximoꝝ necessitates eterna esse nō possunt: sic nec ipse necessitates: Sed si nō diligendo ista facim': nulla est iustificatio. Si autē diligēdo eterna: est ipsa dilectio: eiq̄ȝ eterna est parata retributio: Propter quam retributionē dicit se inclinasse cor suū ad faciēdas iustificatiōes dei: vt in eternū diligens: in eternū mereat̄ habere qd̄ diligit.

Explicit sermo vicesimustertius. Incipit sermo vicesimusquart': de versu psalmi: Iniquos odio habui: vsq̄ȝ ad id Propterea dilexi testimonia tua semper.

Salmi huius locus de quo in voluntate dei disputaturi sumus: sic incipit: Iniquos odio habui: ꝛ legem tuā dilexi. Non ait: Iniquos odio habui: ꝛ iustos dilexi: aut iniquitatē odio habui: ꝛ legem tuā dilexi: sed cum dixisset: Iniquos odio habui: exposuit quare: addendo: ꝛ legem tuā dilexi: vt demōstraret: non se in hominibus iniquis odisse naturā qua homines sunt: sed iniquitatem qua legi quā diligit inimici sunt. Deinde sequit̄: Adiutor meus ꝛ susceptor me' es tu. Adiutor ad bona faciēda: susceptor ad mala euadenda. Et adiungit: In verbū tuum supsperaui: Tanq̄ȝ fili' p̄missiōis loquit̄. Sed qd̄ sibi vult versus q̄ sequit̄: Declinate a me maligni: ꝛ scrutabor mandata dei mei: Nō em̄ ait: faciam: sed scrutabor. Ut ḡ p̄fecte ea diligenterq̄ȝ nouerit: malignos a se declinare desiderat: eosq̄ȝ etiā cōpellendo a se abigit. Nā maligni exercent ad faciēda mādata: a scrutādis aūt auocāt: nō solū cum p̄sequunt̄: aut litigare nobiscū volūt: verūetiā cū obsequunt̄ ꝛ honorant: et nos cū suis vitiosis et negociosis cupiditatib' adiuuādis vt occupemur: ꝛ eis nr̄a tp̄a impendam' efflagitāt: aut certe infirmos p̄munt: vt causas suas ad nos deferre cōpellant: Quib' dicere nō audem': Dic hō: quis me cōstituit iudicē aut diuisorem inter vos: Cōstituit em̄ talib' causis ecclesiasticos aplūs cognitores: in foro p̄hibens iurgare christianos. Nec illis quidē q̄ nō aliena rapiūt sed sua cupide repetūt: dicim': Cauete ab omni cupiditate: cōstituētes eis ante oculos hominem cui dictū est: Stulte hac nocte auferet̄ a te aīa tua: q̄ p̄parasti cui' erūt: quia ꝛ q̄n dicim': nō recedūt nec declināt a nobis: sed instant: vrgent: p̄cant̄: tumultuant̄: extorquēt: vt ipsis potius ad ista que diligunt q̄ȝ scrutandis dei mādatis que diligimus occupemur. O quanto tedio turbarum turbulentarū: ꝛ quanto desiderio diuinorum eloquioꝝ dictū est: Declinate a me maligni: ꝛ scrutabor mādata dei mei. Ignoscant obediētes fideles: q̄ p̄ suis secularib' causis raro nos querūt: et iudiciis nostris facillime acquiescūt: nec nos cōterunt litigādo: sed obtemperādo potius consolant̄. Certe p̄pter eos qui ꝛ inter se p̄tinaciter agūt: ꝛ q̄n bonos p̄mūt: nostra iudicata cōtemnūt: faciuntq̄ȝ nobis perire tempora rebus erogāda diuinis: certe inq̄ȝ p̄pter istos ꝛ nobis liceat exclamare in hac voce corporis christi: Declinate a me maligni ꝛ scrutabor mādata dei mei. Deinde posteaq̄ȝ velut ab oculis cordis sui muscas irruentes abegit: redit ad eum cui dicebat: Adiutor meus ꝛ susceptor meus es tu: In verbū tuum speraui: seq̄nsq̄ȝ cōtinuans: Suscipe me: inquit: fm̄ eloquiū tuū et viuam: et ne cōfundas me ab expectatiōe mea. Quiā dixerat susceptor me': poscit magis magisq̄ȝ suscipi: et ad illud p̄pter qd̄ tolerauerat tā multa molesta p̄duci: verius ibi se q̄ȝ in isto humanarū rerū somnio fidens esse victurū. Sic em̄ de futuro dictū est: vt viuā: tanq̄ȝ in hoc corpore mortuo nō viuat̄. Corpus em̄ mortuū est p̄pter peccatū: Et expectātes redēptionē corporis nostri: spe salui facti sumus: ꝛ qd̄ nō videmus sperātes: p patientiā expectamus. Sed spes nō cōfundit: si charitas dei diffundit̄ in cordibus nostris p spiritūsanctū qui dat' est nobis. Propter que largius accipienda clamat̄ ad patrē: ne cōfundas me ab expectatione mea. Et tanq̄ȝ ei respōsum fuerit in silentio: si nō vis confundi ab expectatione tua: non intermittas meditari iustificatiōes meas: sentiēs istā meditationē plerūq̄ȝ anime languorib' impediri: Adiuua me: inquit: ꝛ saluus ero: ꝛ meditabor in iustificatiōib' tuis semp. Spreuisti omnes: Uel qd̄ de greco diligētius videt̄ expressum: Ad nihilū deduxisti oēs discedētes a iustificatiōibus tuis: q꞉ iniusta cogitatio eoꝝ. Ideo ḡ clamauit: Adiuua me ꝛ saluus ero: ꝛ meditabor in iustificationib' tuis semp: q꞉ in nihilū redigit deus oēs discedētes a iustificatiōibus suis. Quare aūt discedūt: Quia iniusta est inquit cogitatio eoꝝ. Ibi accedit̄: ibi discedit̄. Omnia opa vel mala vel bona: a cogitatiōe p̄cedunt. In cogitatiōe quisq̄ȝ innocens: in cogitatione re' est: Propt̄ qd̄ scriptū est: Cogitatio sancta seruabit te. Et alibi legit̄: In cogitationib' impii interrogatio erit. Et aplūs: Cogitationib' int̄ accusantib' aut etiā excusantib'. Ubi aūt felix ē q̄ in cogitatiōe miser est: Aut quō ibi nō miser est: qui ad nihilū redactus

est: Magna quippe est sterilitas iniqtas: Merito di/
ctū est: Cōfundant iniqui faciētes vane: id est inani/
tertanij̄ redacti in nihilū. Sequit i psalmo. Pre/
uaricantes *deputaui: vel putaui: vel existi/
maui omnes peccatores terre: Multis enim
modis nostri interpretati sunt vnū verbū grecū: qd
est ἐλογισάμην: sed pfunda est ista sententia: et si
adiuuerit dominus opotius disputatione alia pene/
tranda est. Nam et qd additū est. *Propterea di/
lexi testimonia tua *semp: Multo amplius eā
Roma.4. pfundam facit. Dicit em̄ apostolus: Lex irā opat.
Huiusq dicti ratione reddens: vbi em̄ non est lex in/
quit nec puaricatio: ita ostēdens nō omnes esse pua/
ricatores. Non em̄ omnes habent legem. Non aūt
Roma.2. omnes habere legē: alio loco euidētius ait: Qui sine
lege peccauerunt sine lege peribunt. Quid sibi ergo
vult: puaricatores deputaui omnes peccatores ter/
re: Sed hic questionem posuisse suffecerit: alio si
deus donauerit sermone tractādam: ne huiq prolixi/
tas eam cogat angustius explicari: qȝ vt bene possit
quod explicat intelligi.

Explicit sermo vicesimusquartus. Incipit ser/
mo vicesimusquītus de versu psalmi: Preuaricātes
reputaui omnes peccatores terre vsq ad A iudiciis
enim tuis timui.

A Uerimus si deo largiente inuenire possim9
quomō intelligendū sit quod in isto psalmo
magno dictū est: Preuaricatores: vel poti9
puaricātes. Grecus em̄ παραβαίνοντας ait: nō
παραβάτας. Querimus ergo quō intelligendum
sit: Preuaricātes *deputaui omnes pec/
Roma.4. catores terre. Propter qd ait apostol9: Ubi em̄
lex nō est: nec puaricatio. Hoc autē dixit cum a lege
pmissa distingueret. Nam vt de supioribus sensus
Ibidem. plenior colligat: nō em̄ p legē inquit pmissio abrae
aut semini ei9 vt heres esset mūdi: sed p iustiā fidei.
Si em̄ qui p legem heredes sunt: exinanita est fides:
et euacuata est pmissio: Lex em̄ irā operat. Ubi em̄
nō est lex nec puaricatio. Ideo ex fide: vt fm gratiā
firma sit pmissio omni semini: nō ei tantū qd ex lege
est: sed et ei qd ex fide est abraā: qui est pater omniū
nostrū. Cur hoc aplus ait: nisi vt ostēderet legē sine
pmissiōis gratia: non solū nō auferre verū et augere
Roma.5. peccatū: Unde et illud est. Lex subintrauit vt abun/
daret delictū. Sed quia omnia p gratiā dimittunt:
nō solū que sine lege: verūetiam que in lege cōmissa
Ibidem. sunt: ideo ibi secutus adiunxit: Ubi autē abundauit
delictum: supabundauit et gratia. Nō itaq puaricā/
tes deputat omnes peccatores aplus: sed eos tantū
Roma.4. puaricantes deputat qui trāsgrediunt legē. Ubi em̄
B nō est lex inqt: nec puaricatio: Ac p hoc fm aposto/
lū: omnis quidē puaricator est peccator: quia peccat
in lege: sed nō omnis peccator est puaricator: qz pec/
cant aliqui sine lege: Ubi aūt nō est lex: nec puarica/
tio. Porro si nemo sine lege peccaret: non idem ipse
Roma.2. apostol9 diceret: Quicūq sine lege peccauerūt: sine
lege pibunt. Scdm hoc istū psalmū: si puaricantes
sunt omnes peccatores terre: nullū e vtiq sine pua/
ricatiōe peccatū. Nulla est aūt puaricatio sine lege:
nullū est igitur nisi in lege peccatū. Qui ergo dicit:
Preuaricātes deputaui oēs peccatores terre: nul/
los esse omnino nisi qui legē transgressi sunt vult in/
telligi peccatores: et ob hoc aduersatur ille qui dixit:

Quicūq sine lege peccauerunt: sine lege peribunt.
Scdm illud quippe sūt aliqui peccatores: qui sis non
sint puaricatores: id est q sine lege peccauerūt. Ubi Roma.4.
enim nō est lex: nec puaricatio. Scdm istū autē nul/
lus est sine puaricatione peccator: quia puaricantes
deputat omnes peccatores terre. Nullus ergo fm
istum sine lege peccauit: quia vbi non est lex: nec pre/
uaricatio. An forte dicturi sumus verū quidem esse
qz nec puaricatio sit vbi nō est lex: sed verū non esse Ibidem.
quod aliqui sine lege peccauerint: aut verū quidem Roma.2.
esse aliquos sine lege peccasse: sed verū non esse vbi
lex non est: puaricationē esse nō posse: Ad vtrunq
aplus dixit: Uerū est ergo vtrūq: qz vtrūq p apo/
stolū veritas dixit. Quō ergo erit verū quod in psal
mo isto eadem pculdubio veritas dixerat: Preuari/ C
cantes deputaui omnes peccatores terre: Respon/
deat em̄ nobis. Qui sunt ergo illi qui fm apostolum
sine lege peccauerūt: Non em̄ ex eis quisq preuari/
catio deputandus est: cum fm eundē apostolū: Pre/ Roma.4.
uaricatio non sit vbi lex nō est. Sed nimirū cum di/
ceret apostolus: Quicūq sine lege peccauerūt sine Roma.2.
lege pibunt: de illa lege aiebat quā de9 dedit p moy/
sen famulū suū populo suo israel: Hoc ipsa que cir/
cūstant verba eius ostendunt. Disputabat em̄ de iu/
deis et grecis: id est gentib9 nō ad circūcisionē: sed ad
pputium ptinētibus: ideo sine lege eos dicens: quia
nō acceperāt legē quā se accepisse gloriabant iudei:
Unde illis ait. Si autē tu iudeus cognominaris: et Ibidem.
requiescis in lege et gloriaris in deo. Deniq vnde ad
hanc sententiā venerit intuendū est: vt diceret: Qui/
cūq sine lege peccauerūt sine lege pibunt. Ira indt
et indignatio: tribulatio: et angustia in omnē animā
hoīs operantis malū: iudei primū et greci: Gloria
autē et honor et pax omni operanti bonū: iudeo pmū
et greco. Non est em̄ psonarū acceptio apud deum.
Ad hec addidit vnde nūc questio est et ait: Quicūq
em̄ sine lege peccauerūt: sine lege pibunt: et quicūq
in lege peccauerūt: p legē iudicabunt. Hos vtiq iu/
deos: illos autem grecos volens intelligi: quoniā de
his agebat: vtrosq sub peccato esse demonstrās: vt
egere se gratia vtriq fateant. Propt qd dicit: Non Ibidem.
em̄ est distinctio: Omnes enim peccauerūt et egent
gloria dei: iustificati gratis p gratiā ipsius: p redem/
ptionē que est in christo iesu. Quos itaq dicit oēs
peccasse: nisi iudeos et grecos: de quib9 dixerat: Nō
em̄ est distinctio: Nam et de his paulo ante: Causati
em̄ sumus inquit iudeos et grecos omnes sub pecca/
to eē: Ac p hoc quicūq sine lege peccauerūt: illa scz
de qua iudei gloriabant: sine lege pibunt: et quicūq
in lege peccauerūt: id est ipsi iudei per legem iudica/
bunt: Nec ideo nō peribūt: nisi credant in eum qui D
venit querere quod perierat. Nōnulli quippe etiam Luce.19.
catholici tractatores in his apostoli verbis aliter qȝ
se res habet parū attendendo sapuerūt: vt dicerent
[illegible] lege peccauerūt hoc aūt qui in lege Roma.2.
peccauerūt iudicari tātūmodo nō pire: tanqȝ p penas
trāsitorias credant esse purgādi: sicut ille de q dictū: j.Cor.3.
Ipse aūt saluus erit sic tū qsi p ignē. Sed hoc merito fun/
damēti hoc intelligit: de q agebat apostol9 vt hoc di/
ceret. Superius quippe dixerat: vt sapiens archite/
ctus fundamentū posui: alius superedificat. Unusqsq
autem videat quomodo supedificet. Fundamentū Ibidem
enim aliud nemo potest ponere pter id quod posi/

tum est: qđ est christus iesus: ⁊ cetera vsq; ad eūdem
locū vbi eū dixit p ignem saluari qui sup hoc funda-
mentū: nō aurum: argentum: lapides p̄ciosos: sed li-
gna: fenum: stipulam edificat: nō tamē respuit ne re-
Cōcor. 4. sent. dis. 21. Ia ulo. cipiat nec receptā deserit fundamentū: id q; omnib⁹
carnalibus suis quibus capit atq; succūbit delecta-
tionibus anteponit: cum ad hūc articulū ventū fue-
rit vt aut ille deserant aut christus: vbi si nō antepo-
nit christus nō ille est fundamentū. Omnib⁹ quippe
structure posterioribus partibus: anteponit funda-
mentū: Nec cogitasse existimo eos q̄ senserūt nō pe-
Roma. 2. rire: de quibus dictum est: Per legē iudicabunt: nisi
quia fundamentū habent christū. Parū ergo atten-
derunt quod demonstrauim⁹: atq; ipsa scriptura cla-
mat: de iudeis hoc apostolū dicere: qui sine funda-
mento sunt christo. Quis autē christianus dixerit
non perire iudeū si nō credat in christū: sed tm̄modo
Matth. 15. iudicari: cū christ⁹ ipse ad eandē gentē p̄pter oues q̄
inde perierūt se missum esse testet: remissius et tolera-
Matth. 10. bilius dicat futurū sodomitis in die iudicii: qui vtiq;
sine lege perierunt: q̄ ciuitati iudee que in eum non
E credidit tanta virtute mirabilia facientem? Si ergo
Roma. 2. apostolus s̄m legem quā deus per moysen populo
israel dedit: ceteris aūt gentibus non dedit: sine lege
dixit esse ceteras gentes: quid intellecturi sumus in
isto psalmo dictū esse: Preuaricantes estimaui om-
nes peccatores terre: nisi intelligamus aliquā legem
non p moysen datam: s̄m quā sunt p̄uaricantes cete-
Roma 4. rarū gentiū peccatores? Ubi eīm lex non est: nec pre-
uaricatio. Que ista lex est: nisi forte illa de qua idem
Roma. 2. dicit apostolus: Gentes que legem nō habent: natu-
raliter que legis sunt faciūt: hi legē nō habentes ipsi
sibi sunt lex? Scd̄m hoc ergo qđ dicit: legem nō ha-
Ibidem. bentes: sine lege peccauerūt: sine lege peribunt: s̄m id
xp̄o qđ ait: ipsi sibi sunt lex: non īmerito p̄uaricato-
res estimant omnes peccatores terre. Nullus enim
est qui faciat alteri iniuriā: nisi q̄ fieri sibi nolit: Et in
hoc transgredit nature legē: quā non sinit ignorare
dum id qđ facit non vult pati. Nūquid autē lex ista
naturalis nō erat in populo israel? Erat plane: quo-
niā et ipsi homines erant. Sine lege autem naturali
essent: si p̄ter naturā humani generis esse potuissēt.
Multo magis ergo p̄uaricatores facti sunt lege di-
uina: qua naturalis illa siue instaurata: siue aucta: si-
F ue firmata est. Iam xp̄o si in omnib⁹ peccatorib⁹ ter-
re nō incōgrue deputant et paruuli p̄pter originalis
Roma. 5. vincula peccati: etiā ipsi in similitudine p̄uaricatio-
nis ade: ad illam p̄uaricationē ptinere monstrant: q̄
Gen. 3. data lege in paradiso pama cōmissa est: Ac per hoc
recte nullo prorsus excepto: p̄uaricatores estimant
Roma. 3. omnes peccatores terre. Omnes autē peccauerūt ⁊
egent gloria dei. Omnes igit p̄uaricantes gratia sal-
uatoris inuenit: alios maius: alios minus. Quanto
enim legis maior in quocūq; cognitio: tanto minor
peccati excusatio: Quāto minor peccati excusatio:
tanto manifestior p̄uaricatio. Restabat ḡ vt omib⁹
non sua sed dei: id est a deo donata iusticia subueni-
Roma. 3. ret. Unde ait apostolus: Per legem cognitio pecca-
ti. Non ergo ablatio sed cognitio. Nunc autem sine
Ibidem. lege inquit iusticia dei manifestata est: testificata per
G legē ⁊ p̄phetas. Proinde etiā hic subiungit: Pro-
Ex. Ideo. pterea inquit dilexi testimonia tua: Tanq̄ di-
ceret: Quoniā lex siue in paradiso data: siue natura-
liter insita: siue ī litteris p̄mulgata: p̄uaricatores fecit
omnes peccatores terre: p̄pterea dilexi testimonia
tua: que sunt ī lege tua de gratia tua: vt non sit in me
iusticia mea sed tua. Lex enim ad hoc prodest vt mit-
tat ad gratiā: Nō solū eīm quod attestat manifestā-
de iusticie dei que sine lege est: verūetiam hoc ipso q̄
p̄uaricantes fecit: ita vt etiā quos littera occidit ad 2. Cor. 3.
viuificantē spiritū confugere timore compellat: per
quem peccatorū deleat vniuersitas: et recte factorū
charitas inspiret. Propterea inquit dilexi testimo-
nia tua. Quidā codices habent semp: quidā non ha-
bent. Sed si est sic: accipiendū est semp: vt sic intelli-
gat: q̄diu hic viuit. Hic sunt eīm testimonia necessa-
ria de lege ⁊ p̄phetis attestantia iusticie dei qua iusti-
ficamur gratis: hic sunt ⁊ nostra testimonia necessa-
ria: p quibus ipsam que hic agitur vitam martyres
finierunt. Cognita itaq; dei gratia que sola liberat a
p̄uaricatione: que legis cognitione cōmittit: orādo b
dicit: Cōfige clauis a timore tuo carnes
meas. Sic eīm expressius interpretati sunt quidam
nostri: qđ grece vno verbo dici potuit: id est καθη-
λοσον: Hoc alii cōfige dicere voluerūt: nec addi-
derūt clauis: atq; ita dum volunt vno verbo greco
vnum latinū interp̄tando reddere: sententiā minus
explicauerūt: quoniā in eo quod est confige nō sonāt
claui: καθήλοσον aūt sine clauis intelligi nō pōt:
nec nisi duobus verbis latine dici potest: sicut dictū
est Cōfige clauis. Ubi quid vult intelligi: nisi qđ ait
apostolus: Mihi autē absit gloriari nisi in cruce do- Gal. 6.
mini nostri iesu christi: per quē mihi mundus cruci-
fixus est: ⁊ ego mūdo? Et iterū in christo inquit cō- Gal. 2.
fixus sum cruci: Uiuo autē iam non ego: viuit xp̄o in
me christus. Qđ quid est aliud nisi nō est in me iusti- Phil. 3.
cia mea: que ex lege est: in qua p̄uaricator effectus
sum: sed iusticia dei: id est que mihi ex deo est: non ex
me? Sic quippe in me viuit non ego sed christus: qui
factus est nobis sapientia a deo: ⁊ iusticia: ⁊ sanctifi- 1. Cor. 1.
catio: et redemptio: vt quēadmodū scriptū est: Qui Iere. 9.
gloriat in domino glorie. Item dicit: Qui autē sūt Gal. 5.
iesu christi: carnē suam crucifixerūt cum passionib⁹
⁊ concupiscentiis. Cum hic dictum sit q̄ ipsi cruci-
fixerūt carnē suam: in isto tamē psalmo de⁹ rogat vt
id faciat: cui dicit: Confige clauis a timore tuo car-
nes meas: vt intelligamus etiā id quod recte facim⁹
gratie dei esse attribuendū: qui ī nobis operat ⁊ vel- Phil. 2.
le ⁊ operari pro bona voluntate. Sed quid sibi vult
quod cum dixisset: Confige clauis a timore tuo car-
nes meas: addidit: A iudiciis eīm tuis timui? I
Quid est confige a timore tuo? Timui enim. Si eīm
iam timuerat vel timebat: cur adhuc vt a timore suo
deus crucifigeret carnes suas orabat? An addi sibi
volebat timorē: vt tantū timeret quātum sufficeret
crucifigendis suis carnibus: id est cōcupiscētiis: af-
fectibusq; carnalibus? tanq̄ dicens: Perfice in me
timorē tuū: timui enim a iudiciis tuis? Sed est hic
alius alio: sensus quātum deus donat scrutato sim
scripture huius eruendus. Confige inquit clauis a K
timore tuo carnes meas: a iudiciis enim tuis timui: Psal. 18.
hoc est a timore tuo casto: qui p̄manet in seculū secu-
li: carnalia mea desideria comprimant: a iudiciis eīm
tuis timui: cum mihi lex minaret penam: que mihi
non poterat dare iusticiam. Sed hūc timorem quo
pena metuit cōsummata charitas foras mittit: que 1. Iohn. 4.

non timore pęnę: sed delectatione iusticię liberos reddat. Timor nāq3 iste quo non amat iusticia sed timet penā. seruilis est: quia carnalis est. et ideo non crucifigit carnem. Viuit eñ peccandi voluntas: que tūc apparet in opere quando speratur impunitas. Cum vero penā cred. secutura latenter viuit: viuit tamen. Mallet enim licere et dolet non licere qd lex vetat: quia non spiritaliter delectat eius bono: sed carnaliter malū metuit quod minat.
1.Io.4. Timore autē casto ipa que hunc timorem foras mittit: peccare timet charitas etiam si sequat impunitas: quia nec impunitatē iudicat secuturam: quādo amore iusticię peccatum ipsum deputat penam. Tali timore carnes crucifigunt: quoniā carnales delectationes que legis littera vetant potius q̄ vitant: spiritaliū bonorum delectatione vincunt: et eadem vsq3 ad pfectionē crescente victoria perimunt. Ergo confige clauis inquit a timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui: hoc est da mihi castum timorē: ad quē petendum me tanq3 pedagogus timor legis ille pduxit: quo timore a iudicijs tuis timui.

Explicit sermo vicesimusquintus.

Incipit sermo vicesimussextus de versu psalmi: Feci iudiciū et iusticiam: ne tradas me calūniantibus me: et reliqua.

Istos magni psalmi huius versus considerandos nunc suscepimus atq3 tractandos: Feci iudiciū et iusticiam: ne tradas me nocentibus me. Non mirū est eum fecisse iudiciū et iusticiam: qui superius poposcerat a timore
Ps.118. dei vtiq3 casto confige clauis carnes suas: hoc est carnales cōcupiscētias: que solent quo minus rectū sit nostrū impedire iudiciū. Quis autē siue rectum siue prauū in nostri sermonis vsu iudiciū nuncupet:
Ioh.7. vnde hominib9 in euangelio dicit: Nolite iudicare psonaliter: sed rectum iudiciū iudicate: tamē hoc loco ita positum est iudiciū: tanq3 si hoc rectū non fuerit: non debeat iudiciū nominari: alioquim non sufficeret dicere: feci iudiciū: sed diceret: feci rectum iudicium. Hoc genere locutus est domin9 iesus: vbi ait:
Mat.23. Reliquistis grauiora legis: iudiciū: et misericordiā: et fidem. Et hic enim iudiciū sic positum est: tanq3 non sit iudiciū si puersum est. Et multis diuinarū scripturarum
Ps.100. locis ita ponit: quale illud est: Misericordiā et iudiciū cantabo tibi domine: Et illud apud Esaiā:
Esa.5. Expectaui vt faceret iudiciū. fecit autē iniquitatem: non ait: expectaui vt faceret iudiciū iustum: fecit aūt iniquū: sed tanq3 ideo iam iudicium sit: quia iustum est: nec sit iudiciū quod iniustū est. Iusticia vero non solet dici bona iusticia vel mala iusticia: sicut aliquādo dicit bonum malum ve iudicium: sed eo ipso iam bona est: quia iusticia est. Sic ergo habet cōsuetudo loquendi: vt dicat et bonū iudiciū: et malum iudiciū: queadmodū habet vt dicat: et bonus iudex: et malus iudex. Sic autē non dicit bona iusticia vel mala iusticia: sicut non dicit. bonus iustus vel malus iust9: quia continuo bonus quisq3 si iustus. Iusticia ergo virtus est animi magna pcipueq3 laudabilis: de qua nūc nō est copiosius disputandi necessitas. Iudiciū vero quādo nō nisi in bono ponit: distinctior loquēdi ratio huius virtutis est operatio. Qui eñ habet iusticiam: recte iudicat: imo sm istam locutionem qui habet iusticiam iudicat: quia nec iudicat si non recte iudicat. Iusticię nomine hoc loco non ipsa virtus: sed opus eius significatū est. Quis enim fecit in homine iusticiā: nisi qui iustificat impiū? Hoc est p gratiam suā ex impio facit iustum. Roma.4. Vnde ait apostol9: Iustificati gratis per gratiā ipsius. Roma.3. Facit ergo iusticiā: id est opus iusticię: qui habet in se iusticiā: id est opus gratię. C Feci inquit iudiciū et iusticiam: ne tradas me nocentibus me: id est feci iudiciū iustum: ne tradas me illis qui propterea me psequunt. Nam etiā quidā codices habent: ne tradas me psequētib9 me. Qd eñ grece dictū est τοῖς ἀντιδικοῦσι: quidam interpretati sunt nocentibus: quidā persequētibus: quidā calūniantibus. Miror autē omniū quos in pmptu habere potui codicum nunq3 me legisse aduersantibus: cum sine controuersia qd grece ἀντίδικος: hoc latine aduersari9 appellat. Orās itaq3 ne tradatur a domino aduersantibus sibi: quid orat: nisi qd oramus cum dicimus: Ne nos inferas in temptationē? Matth.6. Aduersari9 est eñ de quo dicit apostolus: Ne forte temptauerit vos qui temptat: 1.Thessal.3. Et tradit deus quem deserit. Eum quippe ille non decipit quē iste non deserit: in voluntate sua prestans decori hominis virtutē. Ps.29. Ab illo aūt qui dixerat in abūdantia sua: non mouebor in eternū: auertit faciē suā et factus est cōturbatus: sibiq3 monstrat9. Ibidem. Quisquis igit a timore dei casto crucifixas habet carnes suas: Ps.118. et nulla carnali corrupt9 illecebra facit iudiciū opusq3 iusticię: orare debet ne aduersantibus tradatur: id est ne timēdo perpeti mala: ad faciēda mala psequētibus cedat. A quo enim accipit victoriā concupiscētię ne voluptate pertrahat: ab illo etiā robur patientię ne dolore frangat: quoniā de quo dicit: Domin9 dabit suauitatem: de illo etiā dicit: Ab ipso est enim patientia mea. Ps.84. Deniq3 sequit: Excipe seruum tuum in bono: vt non calūnient me superbi. Al. Suscipe. Al. bonū. Al. non habet Illi impellunt vt cadam in malū: tu excipe in bonum. Qui autē interpretati sunt non calūnient me: grecam locutionē secuti sunt latinę linguę min9 vsitatam. An forte hanc habet vim cum dicit: non calumnient me quā haberet si diceret: nō me capiant calūniando? Multę autē possūt intelligi calūnię superborū: a quibus humilitas christiana despicit: sed illa vel maxima est: si homines hoc loco accipiūtur superbi: q a nobis mortuū calūnient coli. Humilitas quippe ipsa christiana christi morte insinuat: cōmendatq3 diuinitus. Hęc autē calumnia vtrisq3 infidelibus: id est iudeis gentibusq3 cōmunis est. Habent calūnias suas etiam heretici singulis quibusq3 heresib9 pprias: Habent et schismatici: quos omnes superbia de mēbrorū christi compage pcidit. Ipsi9 autē diaboli calumnia quāta vel qualis sit: qua calūniatus est iusto dicens: Nūquid gratis colit iob dominū? Iob.1. Quorum omniū calūnię superborū tanq3 colubrorū venena dicunt: cum vigilantissima et diligētissima pietate christ9 crucifixus attendit: Propter quod pfigurandū moyses deo miserante ac iubente exaltauit in heremo similitudinē serpentis in ligno: Numeri.21. Ioh.3. vt similitudo carnis peccati crucifigēda pfiguraret in christo. Hanc intuētes saluiferam crucem: omne calumniantiū superborū virus expellimus. Quam prorsus etiā iste quodāmodo valde intente intuens ait: E Oculi mei defecerunt in salutare tuū: et in eloquium iusticię tuę. Christum quippe

Roma.8. ipsum deus propter similitudinē carnis peccati: pec
catum ꝑ nobis fecit: vt nos simus iusticia dei ī ipso.
In hui⁹ igit̄ eloquium iusticie dei defecisse dixit ar
denter oculos suos ⁊ sitienter intuēdo: dum memor
infirmitatis humane: diuinam christi desiderat gra
tiā. Propter quod sequit̄: Fac cum seruo tuo
ſm misericordiā tuam: Non vtiq̄ ſm iusticiā
meā. Et iustificatiōes: inquit: tuas doce me:
Illas ꝓculdubio quibus deus facit iustos: non ipsi
se. Seruus tuus sum ego. Neq̄ enim bene
mihi cessit quādo esse volui liber meus: non seruus
Al. vt sciam. tuus. Da mihi intellectū: vt *sciam testimo
nia tua. Nunq̄ intermittenda est ista petitio. Nō
enim sufficit accepisse intellectū et dei testimonia di
dicisse: nisi semper accipiat̄: ⁊ quodāmodo semp bi
batur de fonte lucis eterne. Testimonia quippe dei
quāto fit quisq̄ intelligentior: tanto magis magisq̄
F sciunt̄. Tempus: inquit: faciendi domino:
Id eñ plures codices habent: nō vt quidā domi
ne. Quod ergo tempus vel quid faciendi voluit in
telligi domino: Illud quidē quod pauloante dixe
rat: Fac cum seruo tuo ſm misericordiā tuā: hoc fa
ciendi tempus dño. Quid est autē: nisi gratia que in
christo suo tempore reuelata est: De quo tēpore ait
Gal.4. apostolus: Cum autē venit plenitudo temporis mi
sit deus filiū suū. Propter qd̄ alibi etiā testimoniū
Esa.49. suum ꝓpheticū adiūgens: vbi dixit: Tempore placi
2.Cor.6. to exaudiui te: et in die salutis adiuui te: Ecce nunc
inquit tempus acceptabile: Ecce nunc dies salutis.
Sed quid est q̄ tanq̄ volens ostēdere tempus dño
esse faciendi: cōtinuo subiunxit: Dissipauerūt le
gem tuā: Velut propterea tempus esset faciendi
Roma.10. dño: quia eius legem dissipauerūt superbi: qui igno
rantes dei iusticiā ⁊ suam querentes statuere: iusticie
dei nō sunt subiecti: Quid est eñ: dissipauerūt legē
tuā: nisi ꝑuaricatiōis iniquitate: eius integritatē nō
custodierūt: Oportebat ergo vt superbis ⁊ de liber
tate sui arbitrij ꝑsumētibus lex daret̄: qua ꝑuaricata
quicūq̄ cōpuncti humiliarent̄: non iam per legē sed
ꝑ fidem ad subuenientē currerent gratiā. Dissipata
ergo lege tempus fuit vt ꝑ vnigenitū filiū dei miseri
Roma.5. cordia mitteret̄. Lex enim subintrauit vt abundaret
delictū: quo delicto lex dissipata est: ⁊ oportuno iam
tempore christus aduenit: vt vbi abundauit delictū
Ibidem. superabundaret gratia. Ideo: inquit: dilexi man
G data tua: super aurū ⁊ topazion. Id agit gra
tia: vt dilectione impleant̄ mandata dei: que timore
Ibidem. nō poterant. Gratia quippe dei diffundit̄ charitas in
cordibus nostris per spiritūsanctū qui datus est no
Math.5. bis. Propter qd̄ ⁊ ipse domin⁹ dicit: Non veni legē
Roma.13. soluere: sed adimplere. Et idem apostolus: Plenitu
do legis charitas est: Ideo sup aurum et topazion.
Ps.18. Hoc eñ ⁊ in alio psalmo legimus: Super aurum et
lapidem ꝓciosum multū. Topazion quippe lapidem
multū perhibent esse ꝓciosum. In testamento autē
veteri latentem gratiā tanq̄ velo interposito nō in
Exod.34. telligentes: quod significabat quādo in faciem moy
2.Cor.3. si intendere nō valebant: ꝓpter mercedē terrenā atq̄
carnalem dei mandata facere conabant̄: neq̄ facie
bant: quia nō ipsa sed aliud diligebant: Unde illa nō
erant opera volentiū: sed onera potius inuitorū. Cū
ꝟo ipsa mandata diligunt̄ sup aurum et lapidem ꝓ
ciosum multū: omnis pre ipsis mandatis terrena vi
lis est merces: nec vlla ex parte comparant̄ quecūq̄
alia hominis bona his bonis quibus ipse fit bonus
homo. Propterea: inquit: ad omnia māda b
ta tua *corrigebar. Unde corrigebar: quia dili Al. [illegible]
gebam: atq̄ illis rectis vt etiā ipse rectus fierem: di Al. [illegible]
lectione cohērebam. Jam illud quod adiungit cōse
quens erat. Omnē: inquit: viam *iniquitatis Al. [illegible]
odio habui. Unde enim fieri poterat vt iniquam
viam non odisset diligens rectam: Nam sicut aurū
⁊ lapidem ꝓciosum si diligeret: odisset profecto quic
quid ei taliū rerum damnū posset inferre: Ita quo
niā dei mandata diligebat: iniquitatis viam odio ha
buit: quēadmodū aliquod immanissimū marini iti
neris saxum declinabat: vbi tam ꝓciosarum rerū ne
cesse est pati naufragiū. Qd̄ vt non contingat longe
inde velificat: qui in ligno crucis cum mādatorū di
uinoꝝ mercibus nauigat.

Explicit sermo vicesimussextus.

Incipit sermo vicesimusseptim⁹ de versu psal A
mi: Mirabilia testimonia tua domine ⁊c. Pe.

Verba psalmi hec sunt: de quibus adiuuante
domino disputaturi sumus: Mirabilia
testimonia tua *: *propter hoc scru Al. [illegible]
tata est ea anima mea. Quis enumerat saltem
generatim testimonia dei: Celum et terra visibilia
opera eius: dicunt quodāmodo testimoniū bonita
tis ⁊ magnitudinis eius: ⁊ ipse cursus frequens vsi
tatusq̄ nature: quo temporꝝ rapacitas voluit̄: In re
rum quarūcūq̄ generibus: ꝓius temporalib⁹ atq̄
mortalibus que certe cōsuetudine viluerunt: si pius
cōsiderator aduertat: perhibēt testimoniū creatori.
Quid autē horum est quod non sit mirabile: si vnū
quodq̄ nō vsu sed ratione metiamur: Si ꝟo tanq̄
sub vnius cōtemplationis aspectu velut audeamus
cuncta contueri: nōne fit in nobis quod ait ꝓpheta:
Consideraui opera tua ⁊ expaui: Et tamē iste nō est Abac.3.
ipsa rerum admiratione pterritus: sed etiam potius
dixit esse causam: cur ea debuerit scrutari: quia mira
sunt. Cum eñ dixisset: Mirabilia testimonia tua. se B
cutus adiunxit: ꝓpter hoc scrutata est ea anima mea:
quasi factus sit ipse ꝑ inuestigandi difficultatē curio
sior. Quāto enim queq̄ res abstrusiores habet cau
sas: tanto est mirabilior. Si ergo nobis homo talis
occurrat: qui ꝓpter hoc dicat se scrutari testimonia
dei: quia mirabilia sunt: cum plena sit eis: ⁊ que con
spicit̄: ⁊ que non conspicit̄ vniuersa creatura: nonne
compescimus eum dicētes: Altiora te ne quesieris: Eccl.3.
et fortiora te ne scrutat⁹ fueris: sed que precepit tibi
domin⁹ illa cogita semp: Sed si nobis respondeat ⁊
dicat: Hec ipsa que ꝓcepit domin⁹: ⁊ q̄ iubet vt cogi
tent̄: mirabilia sunt eius testimonia: eū quippe ⁊ do
minū: quia iubet: ⁊ bonū ⁊ magnū: quia talia iubet:
esse testant̄: nūquid audebimus hominē ab eoꝝ scru
tatiōe reuocare: ac nō potius vt sedulo id agat: ⁊ tan
te rei operā quātū potest impēdat hortabimur: An
forte dei ꝓcepta testimonia quidē bonitatis eius esse
fatebimur: sed mirabilia esse negabim⁹: Quid enim
mirū si bona imperat bon⁹ dñs: Immo ꝟo id ipm
est oīno mirandū: ⁊ cur ita sit pscrutandū: q̄ cū deus
bonus bona ꝓceperit: eis tñ dederit bonā legē: quos
eadē lex viuificare non posset: nec vlla esset ex bona
lege iusticia. Si eñ data esset lex q̄ posset viuificare: Gal.3.
oīno ex lege esset iusticia. Cur q̄ data est q̄ viuificare

nō posset: ⁊ ex qua esset nulla iusticia? Nempe mirā-
dum est: nempe stupendū. Hec sunt ergo mirabilia
testimonia dei: ꝓpter hoc huiꝰ aīa scrutata est ea: qm̄
Ecc.3. deinde debilis non ei dici possit: Fortiora te ne scru-
tatus fueris: ⁊ que precepit tibi dominus illa cogita
semper. Ipsa sunt eñ que p̄cepit nobis dominus: ⁊
ideo cogitanda sunt semp. Potius itaqꝫ videamus
C huiꝰ anima que scrutata ē quid inuenerit. Ma-
nifestatio: inquit: verborū tuorū illuminat:
et intelligere facit paruulos. Quid est par-
uulus: nisi humilis et infirmus? Noli ergo superbire:
noli de tua que nulla est virtute p̄sumere: ⁊ intelliges
Gal.3. qre sit a bono deo bona lex data: q̄ tñ viuificare non
possit. Ad hoc eñ data est: vt te de magno paruulū
faceret: vt te ad faciendā legem vires de tuo non ha-
bere mōstraret: ac sic inops indignus et egenus ad
Psal.6. gratiā cōfugeres ⁊ clamares: Miserere mei domine
quoniā infirmus sum. Hoc ergo scrutando intellexit
hic paruulus: qđ minimus apostolorum paulus: id est
paruulus ostēdit: ideo datā legē que viuificare non
Gal.3. posset: quia cōclusit scriptura omnia sub peccato: vt
promissio ex fide iesu christi dareꝶ credentibus. Ita
domine: ita fac misericors dñe: Impera qđ nō possit
impleri: imo impera qđ non nisi per tuam gratiam
possit impleri: vt cum homies p suas vires id adim-
Roma.3. plere nequiuerit: omne os obstruaꝶ ⁊ nemo sibi ma-
gnus videaꝶ. Sint omnes paruuli: ⁊ reus fiat omis
mūdus tibi: quia nō iustificabiꝶ ex lege omnis caro
Ibidem. corā te deo. Per legē eñ cognitio peccati: Nūc aūt
sine lege iusticia tua manifestata est: testimoniū ha-
bens a lege ⁊ ꝓphetis. Hec sūt mirabilia testimonia
tua: que scrutata est anima paruuli huiꝰ: ⁊ ideo inue-
nit quia humiliatꝰ est: et paruulus factus est. Quis
Gal.5. eñ facit mādata tua sicut facienda sunt: id est ex fide
Roma.5. que p dilectionē dei operaꝶ: nisi eius in corde p spiri-
tū sanctū ipsa dilectio diffundaꝶ? Hoc etiā iste par-
D uulus cōtieꝶ. Os meū inqt: aperui ⁊ attraxi
spiritū: quia mādata tua desiderabā. Quid
desiderabat: nisi facere mādata diuina? Sed nō erat
vnde faceret infirmus fortia: et paruulus magna.
Aperuit os cōfitens q̄ p se ipse nō faceret: ⁊ attraxit
Math.7. vnde faceret. Aperuit os petendo: querēdo: pulsan-
do: ⁊ sitiens hausit spiritū bonū: vnde faceret quod
Roma.7. p seipsum nō poterat: mandatū sanctū ⁊ iustum ⁊ bo-
Math.7. num. Si eñ nos cū simus mali: nouimus bona da-
ta dare filijs nostris: quāto magis pater noster de ce-
Roma.8. lo dabit spiritū bonū petentibus eum? Non eñ qui
spiritu suo agunt: sed quotquot spiritu dei aguntur: hi
filij sunt dei: nō quia ipsi nihil agunt: sed ne nihil bo-
ni agant a bono aguntur vt agant. Nam tanto magis
efficiꝶ quisqꝫ filius bonus: quāto largius ei daꝶ a pa-
tre spiritꝰ bonus. Deniqꝫ iste adhuc petit: Os quidē
aperuit ⁊ attraxit spiritū: sed adhuc ad patrē pulsat
E ⁊ querit. Bibit: sed quāto suauius sensit: tanto ardē-
Eccle.24. tius adhuc sitit. Audi verba sitientis: Respice
in me ⁊ miserere mei: sm iudiciū diligentiū
nomen tuū: Id est sm iudiciū quod in eos fecisti:
qui diligunt nomē tuū: quoniā vt diligerēt te prius
1.Io.4. dilexisti eos. Sic eñ iohānes apostolꝰ: Nos dilig-
mus inqt deū: Et velut causa quereretur qre nos dili-
Ibidem. gere fecit: adiunxit: Qm̄ ipse prior dilexit nos. Unde
⁊ iste quid agit: ne dicat: Gressus meos diri-
ge sm eloquiū tuū: ⁊ nō dominetur mei om-
nis iniquitas. Ubi quid aliud dicit: nisi rectum ⁊ El. iniusticia.
liberū me fac sm ꝓmissum tuū? Quanto eñ magis
regnat ī vnoquoqꝫ dei charitas: tanto minus ei do-
minaꝶ iniquitas: Quid ergo aliud petit: nisi vt donā-
te deo diligat deū? Diligēdo eñ deū: diligit seipsum:
vt diligere salubriter possit et ꝓximū sicut seipsum.
In quibus p̄ceptis tota lex pendet ⁊ ꝓphete. Quid Math.22.
igiꝶ orat: nisi vt p̄cepta que deus imponit iubendo:
impleri faciat adiuuando? Sed quid est quod dicit:
F Redime me a calūnijs hominū: vt custo-
diā mandata tua? Si vera illi homines crimina
obijciunt nō calūniant: Si falsa: quid est q̄ se redimi
desiderat a calūnijs: id est a criminibꝰ falsis: que illi
nocere non possunt? Crimen quippe falsum quod est
calūnia: reum nō facit hominē: nisi apud iudicē ho-
minē. Ubi autē deus iudex est: nullus falso crimine
lediꝶ: quia nō cui obijciꝶ: sed obijcienti potius impu-
taꝶ. An hic ecclesie p̄signaꝶ oratio ⁊ vniuersi popu-
li christiani qui redemptus est a calūnijs hominū:
quibus exagitabanꝶ vbiqꝫ quaqꝫ christiani? Sed nū-
quid ꝓpterea dei mādata non custodit? Nōne inter
ipsas calūnias quando feruebant: multo gloriosius
populus sanctus in tribulatiōibus dei mandata ser-
uabat: cum ad ꝑpetrandas impietates ꝑsequētibus
nō cedebat? Sed nimirū hoc est: Redime me a calū-
nijs hominū: vt custodiā mandata tua: Tu age infu-
so spiritu tuo: ne me calūnie hominū terroribus vin-
cant: ⁊ a tuis mandatis ad sua mala facta traducant.
Si eñ hoc mecū egeris: id est hoc modo me ab eorum
calūnijs: ne criminatiōes eorū falsas quas obijciunt
pertimescā: cū patientia donata redemeris: inter ipsas
G calūnias custodiā mandata tua. Faciem tuam
inquit: illumina sup seruū tuū: Id est tuā ma-
nifesta subueniendo ⁊ opitulando p̄sentiā. Et do- El. doce me.
cendo iustificationes tuas. Doce vtiqꝫ vt fa-
ciam qđ euidentius alibi legiꝶ: Doce me vt faciā vo- Ps.142.
luntatē tuam. Qui eñ audiūt: licꝫ memoria teneant
quod audiunt: nequaqꝫ didicisse putandi sunt: si nō
faciūt. Ueritatis nāqꝫ verbū est: Omnis qui audiuit Io.6.
a patre et didicit: venit ad me. Qui ergo nō facit: id
est non venit: non didicit. Recolens autē iste dolorē
penitentie p̄uaricationis sue: Exitus aquarū
inquit: deducerūt oculi mei: quia nō cu- El. deduxerūt.
stodierūt legem tuā: Id est ipi oculi mei. Nam
in quibusdā codicibus ⁊ hoc legiꝶ: quia nō custodiui
legē tuā. Descenderūt q̄ exitus aquarū: id est effusio-
nes lachrymarū. Et ea locutione qua dicere potuit:
Mōtes descenderūt pedes mei: ⁊ si non diceret per
mōtes vel in montes: ea locutiōe dicaꝶ scalas descen-
dit: etsi nō dicaꝶ p scalas: aut piscinā descēdit: ⁊ si nō
dicaꝶ in piscinā. Et bene ait: descenderūt: humilitate
scꝫ penitendi. Ascenderūt eñ: qm̄ per superbiā cōtu-
macē erecti fuerāt ⁊ elati. Sursum eñ sibi esse vide-
banꝶ: qm̄ ignorantes dei iusticiā cōstituere volebant Roma.10.
suam: In qua fatigati ⁊ legis p̄uaricatiōe cōfusi: ab
illa elatiōe descenderūt flendo: vt iusticiā dei potius
impetrarent petendo. Sunt codices qui nō habent
descenderūt: sed trāsierūt: tanqꝫ exaggerāter dice-
ret trāsisse se flēdo fontes aquarū: vt h̄ intelligamꝰ exitꝰ
aquarū: plus fleuisse q̄ manāt aque de suis exitibꝰ.
Cur aūt nō custodita lege sic fleꝶ: nisi vt ipetreꝶ grā
q̄ p̄uaricatiōe delet iniquitatē ⁊ credētiū adiuuat volūtatē?
Explicit sermo vicesimusseptimus.

Incipit sermo vicesimusoctauus.

A Dixerat superius qui cantat hunc psalmum: Exitus aquarũ descenderũt oculi mei: quoniã non custodierũt legẽ tuam: vbi se multũ fleuisse testatus est p̄uaricationẽ suã. Proinde velut rationẽ reddens: cur multũ flere debuerit: & suũ grauiter dolere peccatũ. Iustus es inquit domine: et rectũ iudiciũ tuũ. Mandasti iusticiã testimonia tua: & veritatẽ tuam valde. Hec itaq; iusticia dei rectũq; iudiciũ et veritas: omni est metuẽda peccanti. Hac enĩ damnant̄ diuinitus quicunq; damnant̄: nec est omnino qui de sua damnatiõe cõtra deũ iustũ recte cõqueri possit. Inde fletus rectus est penitentis: quoniam si cor eius impenitẽs damnaret̄: iustissime vtiq; damnaret̄. Sane iusticiã dicit testimonia dei. Iustum quippe se probat mãdando iusticiã. Et enĩ hec veritas vt deus testimonia talibus innotescat. Sed quid est qd̄ sequit̄: Tabefecit me zelus meus: Vel sicut alij codices habẽt zelus tuus: Habent nõnulli etiã domus tue: Et nõ tabefecit me: sed comedit me. Qd̄ ex alio psalmo quãtum mihi videt̄ putandũ est emẽdandũ: vbi scriptũ est: Zelus domus tue comedit me: Quod cõmemoratũ etiã in euãgelio nouimus. Simile tñ aliquid est tabefecit ei qd̄ ibi est comedit. Zelus autem meus qd̄ plures codices habẽt: nullã ingerit questionẽ. Quid enim mirũ est: si zelo suo quisq; tabescit: Qd̄ vero habent aliqui: zelus tuus: significat hominẽ deo zelantẽ: non sibi: sed nõ repugnat si ipse dicat̄ et meus. Nam quid aliud dicat apostolus: Emulor enĩ vos deo emulatiõe dei: Nam dicẽdo: Emulor vos: quid nisi emulationẽ demõstrat suã: Sed quia dixit deo: id est nõ sibi sed deo: ideo addidit: emulatiõe dei. Hanc quippe suo spũ fidelib9 suis inspirat deus: Amoris enĩ est nõ liuoris. Nam que fuit causa vt hoc apostolus diceret: Aptaui enĩ vos inquit vni viro virginem castã: exhibere christo. Timeo autẽ ne sicut serpens euam seduxit versutia sua: sic et vestre mentes corrũpant̄ a simplicitate & castitate que ẽ in christo. Comedebat eũ zelus domus dei: quã tamẽ zelabat christo nõ sibi. Sponsus enĩ sibi zelat sponsam suã: amicus aũt sponsi: nõ eam sibi zelare debet sed sponso. Bonus ergo & hui9 intelligẽdus est zelus. Causã nãq; subiũgit & dicit: Quia obliti sunt verborũ tuorũ inimici mei. Retribuebãt ei mala pro bonis: quoniam zelabat illos deo tam vehemẽter & ardẽter: vt eo zelo tabefactũ se diceret: Illi aũt ob hoc in ipm inimicitias exercebãt: qr vtiq; vt deũ amarent volebat: quos amando zelabat. Nõ ingratus enĩ gratie dei: per quã fuerat ex inimico reconciliatus deo: etiam ipse suos diligebat inimicos: & eos zelabat deo: dolẽs & tabescẽs quod essent verborũ dei ei9 obliti. Deinde cõsiderans ipse in verbis dei qua flãma dilectiõis arderet: Ignitũ inquit eloquiũ tuũ valde: & seruus tuus dilexit illud. Merito zelabat in suis inimicis cor impenitẽs: qui fuerãt obliti verborũ dei. Ad hoc enĩ flagrabat eos adducere: qd̄ ipse flagrantissime diligebat. Iunior ego sum inquit et cõtempt9: iustificationes tuas nõ sum oblit9: Nõ sicut inimici mei qui obliti sunt verborũ tuorũ. Videt̄ aũt minor etate nõ oblit9 iustificatiões dei dolere pro inimicis suis etate maiorib9 qui obliti sunt. Nam quid est: iunior ego nõ sũ oblit9: nisi illi maiores obliti sunt: νεώτερος est enĩ grecũ: qd̄ est etiã in illo loco vbi dictũ est: In quo corrigit iunior viã suã. Hoc aũt nomẽ cõparatiuũ est: & ideo bñ intelligit̄ in cõparatione maioris. Duos quippe ipsos hic agnoscam9: qui etiã in Rebecce vtero luctabant̄: quibus nõ ex operibus sed ex vocante dictũ est ei: Maior seruiet minori. Sed cõtemptũ se dicit hic iunior: ideo factus ẽ maior: quia ignobilia & cõtemptibilia mũdi elegit de9: & ea que nõ sunt tanquam sint: vt que sũt euacuent̄: Et ecce sunt nouissimi qui erãt primi: & primi qui erãt nouissimi. Nec inmerito obliti sunt verborũ dei qui suã iusticiã cõstituere voluerũt ignorantes iusticiã dei: Iste aũt minor nõ est oblitus: qr non suã voluit hẽre iusticiã sed dei. De qua etiã nũc dicit: Iusticia tua iusticia in eternũ: & lex tua veritas. Quomõ enĩ nõ veritas lex per quã cognitio peccati: & que testimoniũ perhibet iusticie dei: Sic enĩ dicit apostolus: Iusticia dei manifesta est: testificata per legẽ et prophetas. Propter hanc passus est psecutionẽ iunior a maiore: vt diceret iunior qd̄ sequit̄: Tribulatio & necessitas inuenerũt me: mãdata tua meditatio mea est. Seuiant: psequant̄: dũ tamẽ mãdata dei nõ relinquant̄: & ex ipsis mãdatis etiã quos sequunt̄ diligant̄. Iusticia testimonia tua in eternũ: intellectũ da mihi & viuam. Intellectũ poscit iste iunior: quẽ si nõ haberet: non sup seniores intelligeret: Sed eũ poscit in tribulatiõe & necessitate: quo intelligat quam sit cõtemnẽdũ qd̄ ei possunt auferre psequẽtes inimici: a quib9 se dicit esse cõtẽptũ. Ideo dixit: & viuam: qr si eo vsq; tribulatio necessitasq; puenerit: vt per inimicorũ psequentiũ manus vita ista finiat̄: viuet in eternũ qui tpalibus preponit iusticiã: que manet in eternũ: Que iusticia in tribulatiõe et necessitate martyria sunt dei: hoc est testimonia: pro quibus sunt martyres coronati.

Explicit sermo vicesimusoctauus.

Incipit sermo vicesimusnon9 de eo qd̄ sequit̄: Exclamaui in toto corde: exaudi me dñe &c.

A Clamor ad dominũ qui fit ab orantib9: si sonitu corporalis vocis fiat: nõ intento in dominũ corde: quis dubitet inaniter fieri: Si autẽ fiat corde: etiã silente corporis voce: aliũ quẽlibet hominẽ potest latere: non deũ. Siue ergo cũ voce carnis quando id opus est: siue cũ silẽtio ad deũ cum oram9: corde clamandũ est. Est autẽ clamor cordis: magna cogitationis intentio. Qui cũ est in oratiõe: magnũ exprimit desiderantis & petentis affectũ: vt nõ desperet effectũ. Tũc porro in toto corde clamat̄: quando aliunde nõ cogitat̄. Tales oratiões rare sũt multis: crebre aũt paucis: Vtrũ vero cuiquam: nescio. Talẽ suã cõmemorat orõnẽ qui cantat hũc psalmũ dicẽs: Clamaui in toto corde meo: exaudi me dñe. Et cui eum rei su9 clamor proficiat: adiũxit: Iustificatiões tuas exquiram. Ad hoc ergo clamauit in toto corde suo: et hoc sibi desiderauit a domino exaudiente prestari: vt iustificationes eius exquirat. Proinde qd̄ vt faciamus iubet̄: vt exquiramus oratur. Quam longe est adhuc a faciente qui exquirit: Non enĩ est cõsequẽs vt qui exquirit inueniat: aut qui inuenit: faciat. Nõ aũt potest nisi inuenerit: facere: & nisi quesierit: inuenire. Sed magnam spem dñs iesus dedit dicẽdo: Querite & inuenietis. Rursus aũt dicit sapiẽtia que quid ẽ [illegible] nisi ipse: Querẽt me mali: & nõ inuenient. Nõ quia mali [illegible]

i bonis dictū est: Querite et inuenietis: Immo vero eis dictū est quibus eodē loco paulo post. Si ergo vos inquit cum sitis mali: nostis bona data dare filijs vestris: Quō igit malis dicit: Querite et inuenietis: cum rursus dicat: Querent me mali et nō inuenient: An aliud eos dñs q̄ sapientiam q̄rere volebat: quando eos inuenturos si quererent pmittebat: In ea quippe sunt oīa q̄ ab eis qui beati esse cupiunt inquirēda sunt. Ibi ergo sunt et iustificatiōes dei. Quapropter restat vt intelligamus nō oēs malos nō inuenire sapientiā si q̄sierint: sed eos qui intantū sunt mali vt odirent eā. Sic eīn et dixit: Querēt me mali et nō inueniēt me. Oderūt eīn sapientiā. Ideo ergo nō inueniūt: quia oderūt. Sed rursus si oderūt: quō q̄runt nisi qz nō eam q̄runt pter ipam: sed pter aliqd qd mali amant: et ad hoc se facilius putāt puenturos p ipam: Multi eīn sunt q dicta sapientie studiosissime inquirūt: eamqz in doctrina nō in vita volunt habere: vt nō p mores quos iubet sapientia pueniant ad dei lucē: qd est ipa sapiētia: sed per sermones qs habet sapiētia pueniant ad hoīm laudes: qd est vana gloria. Nō ergo sapientiā q̄rūt: et qñ eam q̄runt: quia nō querūt ipam: alioquin viuerent fm ipam: sed volunt verbis eius inflari. Et quāto magis inflant: tanto magis efficiuntur extra ipam. Iste aūt hoc ipm poscens a dño qd eum iubet facere dñs: vt ipe in illo etiā qd imperat operet: Deus est eīn q operat in nobis: et velle et opari pro bona volūtate: Clamaui inqt in toto corde meo exaudi me dñe: iustificatiōes tuas exquiram: vtiqz faciēdas nō tantummō sciēdas: ne similis fiam illi seruo duro: q etiā si intellexerit nō obaudiet. Clamaui ad te saluū me fac: Vel sicut nōnulli codices hñt et greci habent: Clamaui te: et saluum me fac. Quid ē clamaui te: nisi clamādo inuocaui te: Sz cū dixisset: saluū me fac: qd adiunxit? Ut custodiā testimonia tua. Ne te scz p infirmitatē negē: Salus quippe anime facit vt fiat qd faciendum esse cognoscitur: et vsqz ad mortē corporis: si hoc flagitat extrema temptatio p testimonio diuinorū veritate certetur. Ubi aūt nō est salus: succumbit infirmitas: et deserit veritas. Sed qd sequit habet aliquid obscuritatis: qd aliquāto diutius exponendū est.

Preueni intempesta nocte et clamaui. Plures codices non habent: intempesta nocte: sed In immaturitate. Unus aūt vnus inuentus est q haberet geminatā ppositionē: id est In inmaturitate. Immaturitas itaqz in hoc loco nocturnū tēpus est: qd nō est maturū: id est oportunū vt agatur aliqd vigilando: Qd etiā vulgo dici solet: hora importuna. Nox quoqz intēpesta: id est media: quādo quiescendū est: Hinc pculdubio nūcupata est: quia inportuna est actionib' vigilantiū. Tempestiuum eīn: dixerūt veteres oportunū: Et intempestiuum: importunū: A tpe ducto vocabulo: Nō ab illa tempestate: q̄ psuetudine latine lingue celi pturbatio iā vocat. Quāq̄ isto verbo libēter vtant historici: vt dicant ea tēpestate: qd volūt eo tpe intelligi: Et qd ait locutor egregi': Unde hectā clara repēte tempestas: Nō celū nimbis ventisve turbatū: sed magis subita et splēdida serenitate fulgidū significauit hoc nomine. Qd q̄ grece dictū est: ἐν ἀωρίᾳ: nō vno verbo sed duob': id est ppositione et noīe: hoc interpretes nostri quidā dixerūt: intempesta nocte: Plures in immaturitate: nō duob' verbis sed vno: cuius vocabuli nominatiu' ē immaturitas. Nōnulli vero in duob' verbis: sicut grecus posuit in immaturitate. ἀωρία quippe immaturitas est: ἐν ἀωρίᾳ: in immaturitate. Quāq̄ si vellet etiā ille q dixit intempesta nocte: ppositione dicere geminata: in intēpesta: vt vna ppositio significet in q̄ hora: altera ptineat ad cōpositionē noīs. Nihil sane interest ad sententiā: vtrum qs dicat egisse se aliqd gallicātu: an in gallicātu. Ita nihil interesset: vtrū intempesta nocte: an vero in intempesta nocte: id est in nocte intempesta clamasse se diceret. Grecus tñ in nocte intēpesta dixit: qd idē valet si dicat: in immaturitate: id est in tpe nocturno et immaturo. Hactenus de obscuro verbo fuerit disputatū: Nūc videamus quis ipe sit sensus. Preueni inqt nocte intēpesta et clamaui: In verbis tuis sperani. Si hoc ad vnūquēqz fideliū referamus: et ad pprietatē rei geste: sepe contingit vt tali noctis tpe vigilet amor dei: et magno vrgente orationis affectu nō expectet: sed pueniat: qd post gallicantum cōsueuit esse tps orandi: Si aūt accipiam' hoc totū seculū noctē: vtiqz intempesta nocte clamamus ad deū: et puenim' maturitatē tpis: in q nobis redditurus est qd pmisit: sicut alibi legit: Preueniam' faciem ei' in pfessione: Quāqz si velimus intelligere immaturū tps noctis huius ante q̄ venisset plenitudo tpis: id est ipa maturitas: qñ christ' manifestaret in carne: nec tūc ecclesia tacuit: sed puenies istā maturitatē pphetando clamauit: et in verbis dei sperauit potētis facere qd pmisit: vt in semine abrae benedicerent oēs gētes. Ipa et qd seqt dicit: Preuenerunt oculi mei ad matutinū: vt meditarer eloquia tua. Ponamus eīn matutinū qñ q sedebant in vmbra mortis: lux orta est eis. Nōne in sanctis q prius erāt in terra ad h matutinū oculi ecclie puenerūt: qz hoc futurū antea puiderunt: vt meditarent eloquia dei q̄ tūc erāt in lege ac pphetis et hec futura nunciabant: Vocē meā inqt exaudi dñe fm misericordiā tuam: et fm iudicium tuū viuifica me. Prius eīn de' fm misericordiā aufert a peccatorib' penā: eisqz postea iustis fm iudiciū dabit vitā: qz nō frustra illi hoc ordine dicitur: Misericordiā et iudiciū cantabo tibi dñe: Quāuis et fm tps miscōie nō est sine iudicio: et ecōtra: de q dicit Aplus: Si enim nos ipos iudicaremus a domino nō iudicaremur: Cū iudicamur autē a dño corripimur: ne cū mundo damnemur. Et eius coapostol': Tempus est inquit vt iudiciū incipiat a domo dñi: Et si initiū a nobis: qualis finis erit eis q nō credūt domini euangelio: Et vltimū temp' iudicij nō erit sine misericordia: quia coronat te: ait psalm': in miseratione et misericordia. Iudiciū autem sine misericordia: sed sinistris qui nō fecerūt misericordiam.

Appropinquauerūt inqt: psequētes me iniquitate: Vel sicut nōnulli codices habet: Iniquo. Tūc appropinquāt q psequūt: qñ vsqz ad carnē cruciandā pimendāqz pueniūt. Unde psalm' vicesimusprim' vbi passio dñi pphetata ē: Ne discedas inqt a me: qm tribulatio pxima est: cū ea dicitur q̄ nō imminēte: sed iā psente ipa passione ppessus est: Sed pximam dixit tribulationē que fiebat in carne. Nihil est quippe anime pxius carne quā gestat.

Propinquauerũt ergo persequẽtes: affligendo eorum carnẽ quos ꝑsequebant̃. Sed attende quod sequit̃: A lege autẽ tua longe facti sunt. Quanto magis ꝓpinquauerũt ꝑsequendis iustis: tãto longe facti sunt a iusticia. Sed qd nocuerũt eis qbus ꝑsequendo ꝓpinquauerũt: qñ interior est ꝓpinquatio dñi eoꝝ a quo nullaten⁹ deserunt̃? Deniq; sequitur.
h Prope es tu dñe: et oẽs vie tue veritas. Etiam in tribulationib⁹ suis q̃ eas nõ immerito patiuntur tribuere deo veritatẽ: sanctoꝝ est vsitata cõ
Hester. 14. fessio. Ita regina hester: ita sanctus danihel: ita tres
Dan. 3. viri in camino: ita eoꝝ sanctitatis alij socij cõfitent̃. Queri aũt põt quõ hic dictũ sit: Omnes vie tue ve
Ps. 24. ritas: cũ in alio psalmo legat̃: Uniuerse vie dñi misericordia et veritas. Sz erga sanctos et vniuerse vie dñi misericordia: et vniuerse vie dñi veritas: quia et in iudicãdo subuenit: atq; ita nõ deest misericordia: et in miserando id exhibet qd̃ ꝓmisit: ne veritas desit. Erga oẽs aũt et quos liberat et q̃s damnat: oẽs vie dñi misericordia et veritas: q: vbi nõ miseretur vindicte veritas exhibet̃. Multos q̃ppe immeritos
i
Al. *non habet liberat. immeritũ aũt neminẽ dãnat. *Ab initio cognoui: inq̃t: de testimonijs tuis: q: i eternũ fundasti ea. Qd̃ grec⁹ ait: κατ αρχησ. alij nostri ab initio: aliqui initio: aliqui in initijs: interpretati sunt. Sed qui pluraliter hoc dicere maluerunt: grecã locutionẽ secuti sunt. Latine aũt lingue illud potius vsitatũ est: vt ab initio vel i initio dicat̃: qm̃ κατ αρχησ grece q̃si pluraliter: sed aduerbialiter dicit̃: quale ẽ apud nos cũ dicim⁹: alias hoc facio: pluralẽ numerũ feminini generis dicere videmur: sed aduerbiũ est: et significat alio tp̃e. Quid est q̃ ab initio cognoui: vel potius vt et nos aduerbialiter id dicam⁹: Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in eternũ fundasti ea? Testimonia dñi i eternũ ab illo dicit esse fundata: et hoc se initio cognouisse testat̃: nec aliunde cognouisse q̃ʒ de ipsis vtiq; testimonijs. Que sunt ista testimonia: nisi qb⁹ testatus est deus daturũ se regnũ suis filijs sempiternũ? Et q: hoc in vnigenito se daturũ esse testatus est: de q̃ dictũ est:
Luce. 1. Et regni ei⁹ nõ erit finis: ipsa testimonia dicit i eternũ esse fundata: q: id qd̃ ꝑ ea de⁹ ꝓmisit: eternũ est. Nã ꝑ se ipsa testiõia tunc nõ erũt necessaria: qñ res ipsa videbit̃ ꝓpter quã credendã nũc testimonia requirunt̃. Et ideo bñ intelligit̃ dictũ fundasti ea: quia in
j. Cori. 3. christo vera monstrant̃. Fundamentũ eñ aliud nemo põt ponere p̃ter id qd̃ positũ est: qd̃ est christus iesus. Uñ hoc q̃ iste initio cognouit: nisi q: ecclesia loquit̃ q̃ terris nõ defuit ab initio generis humani:
Gen. 4. cui⁹ primitie abel sanct⁹ est immolatus et ipse i testimoniũ futuri sanguinis mediatoris ab impio fratre
Gen. 2. fundẽdi? Nã et illud ab initio dictũ est: Erũt duo in carne vna. Qd̃ magnũ sacramentũ apl̃s paul⁹ expo
Eph. 5. nens: Ego inq̃t dico in christo et in ecclesia.

Explicit sermo vicesimusnonus.

Incipit sermo. XXX. de versu psalmi: Uide humilitatẽ meam et eripe me ꝛc.

N Emo in christi corꝑe cõstitut⁹ a se alienã arbitret̃ esse hãc vocẽ: Qm̃ reuera totũ christi corp⁹ in hac hũilitate positũ dicit: Unde et psalmi hui⁹ incip̃it lectio: de qua nũc disputare suscepimus.
Res. m Uide humilitatẽ meã et eripe me: quia legem tuam nõ sum oblitus. Hoc lege

nullam del legẽ cõuenientius intelligimus: nisi qua immobiliter fixum est: vt oĩs q̃ se exaltat humiliet̃:
et oĩs q̃ se humiliat: exaltet̃. Superbus ergo malis Luce. 14. [illegible]
vt humiliet̃ innectit̃: humilis a malis vt exaltet̃ eripitur. Judica: inquit: iudiciũ meũ: et redime me. Superior quodammõ sentẽtia repetita est. Qd̃ eñ ait: Uide humilitatẽ meã: hoc est: iudica iudiciũ meũ: Et qd̃ ait: eripe me: hoc est: et redime me. Qd̃ vero supra dictũ est: Quia legẽ tuam non sum oblitus: huic cõgruit qd̃ infra est: Propter eloquium tuum viuifica me. Ipm̃ enim eloquiũ est lex dei: quã nõ est oblitus vt se exaltandus humiliaret. Ad ipsam vero exaltationẽ pertinet quod ait viuifica me: quia sanctorũ exaltatio vita eterna est.
k
Longe* est: inquit: a peccatoribus salus: Al. * [illegible]
quia iustificationes tuas nõ exquisierunt. Quis eñ te discernit: o tu q̃ dixisti: Longe est a peccatoribus salus? Quis te discernit a peccatoribus: vt nõ a te longe sit: sed tecum sit salus? Hoc te nempe discernit: quia id qd̃ isti nõ egerũt: ipse fecisti: hoc est dei iustificationes exquisisti. Quid eñ habes qd̃ j. Cor. 4.
nõ accepisti? Nõne tu es q̃ paulo añ dicebas: Clamaui in toto corde meo: exaudi me dñe: iustificationes tuas requirã? Ergo ab illo ad quẽ clamasti: vt eas exquireres accepisti. Ipse te igitur discernit ab eis: a qbus ꝓpterea longe est salus: q: iustificatiões dei nõ exquisierũt. Uidit h̃ etiam ipse: Neq; eñ ego viderẽ: nisi in ipo essem. Corporis eñ christi verba ista sunt: cuius mẽbra sumus. Uidit hoc inquã: continuoq; subiecit. *Miserationes tue multe do Al. [illegible]
mine: Etiam hoc ergo qd̃ exquirimus iustificationes tuas: ꝑtinet ad miserationes tuas. Scd̃m iudicium tuum viuifica me. Noui enim quia et iudicium tuum sine tua miseratiõe nõ erit super me.
l
Multi* persequentes me et tribulãtes Al. * [illegible]
me: a testimonijs tuis nõ declinaui. Factũ est. nouimus. recolimus: agnoscamus. Purpurata est vniuersa terra sanguine martyrũ: floret celum coronis martyrũ: ornate sunt ecclesie memorijs martyrum: insignita sunt tempora natalibus martyrũ: crebrescũt sanitates meritis martyrum. Unde hoc: nisi quia impletũ est qd̃ p̃dictum est de homine isto toto terrarũ orbe diffuso: Multi ꝑsequentes me et tribulãtes me: a testiõijs tuis nõ declinaui? Agnoscimus: et gratias agim⁹ dño deo nostro. Tu nãq; homo. tu in alio psalmo: tu ipse dixisti: Nisi q: dñs Ps. [illegible]
erat i nobis: fortasse viuos absorbuissent nos. Ecce quare ab ei⁹ testimonijs nõ declinasti: et ad palmam superne vocationis inter manus multorũ ꝑsequentium tribulantiũ q; venisti. Uidi: inquit: insen Al. [illegible]
satos et tabescebam: Uel sicut alij codices habent: Uidi nõ obseruãtes pactũ: Et hoc plures habent. Sed qui sunt qui pactum nõ obseruauerunt: nisi qui declinauerũt a testimonijs dei: tribulationes multorum persequentiũ non ferentes? Hoc est autem pactum: vt qui vicerit coronet̃. Hoc pactum nõ obseruauerũt qui ꝑsecutiones nõ tolerantes: a testimonijs dei negãdo declinauerũt. Hos ergo iste vidit et tabescebat: quia diligebat. Zelus ille eñ bon⁹ est: de amore veniẽs: nõ liuore. In quo eñ nõ seruauerũt pactũ secut⁹ adiũxit: Quia eloquia tua nõ custodierũt. Ea q̃ppe in tribulatiõib⁹ negauerũt. Et cõmẽdat se iste differẽs ab eis: ac dicit:

Vide quoniã mandata tua dilexi. Non enim eloquia vel testimonia tua nõ negaui qđ martyres facere cogebant: ꝫ nõ facientes intolerabilia patiebant: sed hoc dixit vbi fructus est omniũ passionum: q: si tradidero corpus meũ vt ardeã: charitatẽ aũt nõ habeã: nihil mihi ꝓdest. Hãc iste cõmendãs ait: Vide qm̃ mãdata tua dilexi. Deniqꝫ deinde postulauit p̃miũ: Dñe in tua mīscđia viuifica me. Isti mortificant: tu viuifica. Sed si p̃miũ poscitur in misericordia qđ reddere debet iusticia: q̃to magis impensa est misericordia vt obtineret cui p̃mium debet ipa victoria? Principiũ: inquit: verbo⁊ tuo⁊ veritas: in eternũ omnia iudicia iusticie tue. A veritate inq̃t tua verba ꝓcedunt: et ideo veracia sunt: et neminem fallũt: quibus p̄nunciat vita iusto: pena impio. Hec sũt q̄ppe in eternũ iudicia iusticie dei.

Explicit sermo tricesimus.

Incipit sermo tricesimusprim⁹: de versu psalmi: Principes persecuti sunt me gratis ⁊c̃.

Quas ꝑsecutiones a regibus terre corp⁹ christi: hoc est sancta ecclesia ꝑtulerit: nouim⁹: Agnoscam⁹ ergo hic etiã eius verba dicẽtis: Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis tuis formidauit cor meũ. Quid enim christiani leserãt regna terrena: q̃uis eis regna celo⁊ ꝓmiserit rex eo⁊? Quid inquã leserant regna terrena? Nunq̃d eo⁊ rex milites suos ꝓhibuit impendere ⁊ exhibere q̃ debebãt regib⁹ terre? Nonne de hoc sibi calumniã moliẽtib⁹ iudeis ait: Reddite cesari q̃ cesaris sũt: ⁊ deo q̃ dei sũt? Nõne tributũ de ore piscis etiã ipe psoluit? Nõne p̄cursor eius militibus regni huius qđ facere deberẽt ꝓ eterna salute q̃rentibus nõ ait: Cingulũ soluite: arma ꝓiicite: regem vestrũ deserite vt possitis dño militare: sed ait: Neminẽ cõcusseritis: nulli calumniã feceritis: sufficiat vobis stipendiũ vestrũ? Nõne vnus militũ ei⁹ et dilectissim⁹ comes eius: cõmilitonibus suis: et q̄dammodo christi prouincialibus dixit: Omnis aĩa potestatibus sublimioribus subdita sit? Et paulo post ait: Reddite omnib⁹ debita: cui tributũ: tributũ: cui vectigal: vectigal: cui timorẽ: timorẽ: cui honorem: honorẽ: Nemini quicq̄ꝫ debeatis: nisi vt inuicẽ diligatis. Nõne p̄cepit vt ꝓ ipis etiã regib⁹ oraret ecclesia? Quid ergo eos christiani offenderunt? Qđ debitũ nõ reddiderũt? In q̃ christiani nõ sunt terrenis regib⁹ obsecuti? Ergo terreni reges christianos gratis ꝑsecuti sunt. Sꝫ qđ subiecit attende. Et a verbis tuis formidauit cor meũ. Habuerũt quidẽ ⁊ illi verba minantia: expello: proscribo: occido: vngulis torqueo: ignibus torreo: bestiis subigo: mẽbra dilanio: sed tua me poti⁹ verba terruerũt: Nolite timere eos q̄ corp⁹ occidũt: ⁊ postea nõ habẽt qđ faciãt: sed eũ timete q̄ habet potestatẽ ⁊ corp⁹ ⁊ animã ꝑdere in gehennam. Ab his verbis tuis formidauit cor meũ. Et cõtempsi hominẽ ꝑsecutorẽ meũ: ⁊ vici diabolũ seductorẽ meũ. Deniqꝫ sequit: Exultabo ego sup eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa. Per ea verba vicit: a quibus formidauit. Victis enim spolia detrahunt: sicut victus ⁊ spoliat⁹ est ille de q̄ dicit in euangelio: Nemo intrat ĩ domũ fortis: vt vasa ei⁹ diripiat: nisi prius alligauerit fortem. Sed spolia multa inuẽta sunt: qm̃ patientiã martyrũ: etiã q̄ ꝑsecuti sunt crediderũt: et q̄ regẽ nostrũ detrimentũ militũ eius sunt damnificare moliti: ab illo sunt insup acq̄siti. Quisquis ergo a verbis dei: ne ĩ certamine vincat formidat: sup eadẽ verba victor exultat. Nã ne putarem⁹ ex illa formidine odium verbo⁊ dei potuisse surripere: q̃uis iam dixerit: Exultaui sup eloquia tua: qđ vtiqꝫ nõ diceret si odiret ea: tñ adhuc addit et dicit: Iniusticiam odio habui et abominatus sum: legẽ autẽ tuam dilexi. Nempe a verbis ei⁹ illa formido nõ fecit eorundẽ verbo⁊ odiũ: sed integrã tenuit charitatẽ. Neqꝫ enim lex dei nõ sunt verba et eloquia dei? Absit ergo vt timore pereat amor: vbi castus est timor. Sic patres a filiis piis et timent et amant: sic pudica piunx virũ ⁊ timet ne ab illo deserat: ⁊ amat vt fruat. Si ergo ⁊ pater homo: ⁊ cõiunx homo: ⁊ timeri et amari debet: multo magis pater noster q̄ in celis est: et ille spõsus nõ carne p̄ filiis hoĩm: sed virtute formosus. A quibus enim diligit lex dei: nisi a q̄b⁹ diligit deus? Et qđ habet bonis filiis triste lex patris? Nam q̄m quẽ diligit corripit: et flagellat omnẽ filium quem recipit. At q̄ hec iudicia respuit: ꝓmissa nõ recipit. Paterna ergo iudicia laudent et ĩ flagellis ꝓmissa diligant in p̄mio. Ita plane fecit iste q̄ dicit: Septies in die laudaui te: sup iudicia iusticie tue. Septies in die qđ ait: significat semp. Solet esse q̄ppe iste numer⁹ vniuersitatis indicium: q̃ter qđ sex dieb⁹ diuine operationis: septim⁹ adiect⁹ est quietis. Et ꝑ septẽ dies currẽtes ⁊ recurrentes: tempora vniuersa voluunt. Nec ob aliud dictum est: Septies cadet iustus et resurget: id est nõ perit iustus modis omnibus humiliatus: sed nõ p̄uaricatus: alioquin: nõ erit iustus. Nam ꝓ omni genere tribulationis qua in cõspectu hominũ deiicit: positum est septies cadit. Et pro eo q̃ ex ipis omnibus tribulationibus proficit: positum est: resurget. Satis illustrat in eo libro cõsequens sententia p̄cedentẽ. Ibi enim sequit: Impii aũt infirmabuntur in malis: hoc est itaqꝫ iusto septies cadere ⁊ resurgere: in omnib⁹ malis nõ infirmari. Merito igit septies in die laudauit ecclesia deũ sup iudicia iusticie ipi⁹: quia cum tẽpus esset vt iudicium inciperet a domo dñi: in oĩbus tribulationib⁹ suis non infirmata: sed coronis martyrũ glorificata est. Pax multa: inq̃t: diligentibus legem tuam: ⁊ nõ est eis scandalum. Utrum ipsa lex diligentibus se scandalum nõ est: an diligentibus eam nullũ est vndecũqꝫ scandalum? Sed vtrũqꝫ recte intelligit. Qui enim diligit dei legẽ: etiã qđ in ea nõ intelligit honorat: Et qđ ei sonare videt absurde: se potius nõ intelligere: et aliquid magnum latere ibi iudicat. Ideo lex dei nõ est ei scandalum. Ut autẽ nullum scandalũ omnino patiatur: nõ sic homines sancte cuiusqꝫ ꝓfessionis attendat: vt fides eius ex eo⁊ moribus pendeat: ne aliq̄bus cadentib⁹ qs ꝓ magno habebat: ipe scandalo pereat: sed ipam dei legem diligat: et erit ei pax multa: nullũqꝫ scandalum. Securus enim diligit eam: in qua etiam si multi peccant: peccare ipe nõ nouit.

Expectabam: inquit: salutare tuum domine: et mandata tua dilexi. Quid enim iustis ꝓfuit: et si ab antiq̄s dei dilexissent mãdata: nisi eos christus qui est dei salutare liberasset: cuius etiam spiritu impertito mandata dei diligere potuerunt?

Si ergo antiq iusti expectabāt salutare dei: qr mandata eius dilexerant: quāto magis necessarius erat christ⁹ q̄ ē iesus: hoc est salutare dei saluos faciendis eis q̄ mādata ei⁹ nō dilexerūt. Potest ista etiā sctis istoꝝ temporū: ex q̄ gratia reuelata euangeliū p̄dicatur cōgruere ꝓphetia. Expectāt eñ christū q̄ mādata dei diligūt: vt cū christus apparuerit vita nr̄a: tūc et nos appareamus cū illo in gloria. (Col. 3.) F Custodiuit: inq̄t anima mea testimonia tua: et dilexit ea valde: (Al. ✝vehementer) Vel sicut nōnulli codices habēt: dilexit: Ut subaudiaꝭ aīa mea. Custodiunꝭ testimonia dei: dū nō negāꝭ: Hoc est martyrū officiū: qr testimonia grece: martyria nuncupanꝭ. Sed qr ꝑ testimonio⁹ dei etiā flammis cōcremari sine charitate (j. Cor. 13.) nihil ꝓdest: ideo addidit: et dilexit ea valde. Supra aūt dixerat: mādata tua dilexi: deinde sequēti versu: testimonia tua ⁊ custodiui et dilexi: postea ⁊ mādata tua et testimonia tua custodiui. (Al. Seruaui) Ait eñ: Custodiui mandata tua ⁊ testimonia tua. Qui eñ diligit: ipe veraciter libēterq̄ custodit. Plerūq̄ eñ dū mandata dei custodiunꝭ: fiunt inimici cōtra q̄rū voluntatē custodiunꝭ. Tūc vero fortiter ⁊ testimonia custodienda sunt: ne ꝑsequentib⁹ inimicis negentur. Cū ergo se iste vtrūq̄ fecisse dixisset: deo tribuit vñ fecit: adiungēdo atq̄ dicendo: G Quia oēs vię meę in cōspectu tuo dñe. (Al. non habet) Ideo inq̄t custodiui mandata tua et testimonia tua: qr oēs vię meę in cōspectu tuo. Tāq̄ diceret: Si auertisses a me faciē tuā: fierem cōturbatus: nec tua mandata et testimonia custodirē. Custodiui ergo: qr oēs vię meę in cōspectu tuo. Propitio q̄ppe ⁊ adiuuāte cōspectu voluit intelligi deū videre vias suas: sicut orauit q̄ dixit: (Ps. 26.) Ne auertas faciē tuā a me. Nā vtiq̄ facies dñi est et sup faciētes mala: (Ps. 33.) sed vt ꝑdat de terra memoriam eoꝝ. Nō sic ꝑfecto iste dixit vias suas ab illo videri: sed sicut nouit dñs vias iustorum: et sicut ait moysi: (Exod. 33.) Scio te p̄ oībus. Nam si h̄ cū nō adiuuaret gradiētē: q̄ ei⁹ vię oēs sūt in ꝯspectu dei: nō diceret ideo se custodisse mandata et testimonia ei⁹: qr oēs vię sue sunt in cōspectu dñi. (Ps. 2.) Nouit eñ audire: Seruite dño in timore: et exultate ei cū tremore: apprehendite disciplinā nequando irascaꝭ dñs: et pereatis de via iusta: Quia nisi in conspectu dñi esset: via iusta nō esset. Nā hunc timorē et tremorē apl's etiā (Phil. 2.) paulus imponit eis q̄bus dicit: Cū timore ⁊ tremore vestrā ipoꝝ salutē operamini. Et cur hoc dixerit (Ibidem) aperiens: Deus est eñ inq̄t qui operaꝭ in vobis: et velle et operari pro bona voluntate. Ad hoc sunt ergo in cōspectu dñi vię iustoꝝ: vt dirigat gressus eorum: qm̄ ipę sunt vię dñi: de q̄b⁹ scriptū est in (Prouer. 4.) Prouerbiis: Vias aūt q̄ a dextris sunt nouit dñs: Peruerse sunt aūt inq̄t q̄ a sinistris sūt: vt intelligerem⁹ (Matth. 7.) q̄ eas n̄ nouerit dñs: ꝓpter qd̄ ꝑuersis dicitur⁹ ē: Nō noui vos. Porro vt ostenderet quo fructu vias q̄ a dextris sunt: id est iustoꝝ nouerit dñs: cōtinuo subiecit. (Prouerb. 3.) Ipe eñ rectos faciet cursus tuos: ⁊ itinera tua in pace ꝑducet. Ecce q̄re ait etiā iste: Custodiui mādata tua ⁊ testimonia tua. Et velut q̄rerem⁹ hoc vñ potuerit: qr omnes inquit vię meę in conspectu tuo domine.

Explicit sermo tricesimusprimus.

Incipit sermo. XXXII. de versu psalmi: Appropinquet oratio mea in cōspectu tuo dñe ⁊c.

Orantem nunc orantis audiamus: Quem tam quis oret forte nouim⁹: et nosipos si reprobi nō sumus in mēbris huius orantis agnoscamus. (Tan. 3) Appropinquet oratio mea in conspectu tuo dñe: Id est oratio mea q̄ fit in cōspectu tuo appropinquet tibi. Prope est eñ dñs his q̄ obtriuerūt cor. Secūdum eloquiū tuū da mihi intellectū. Promissum petit. Nā hoc aūt fm eloquium tuū: tāq̄ diceret: fm ꝓmissum tuū. Promisit eñ hoc dñs vbi ait: Intellectū dabo tibi. Intret postulatio mea in conspectu tuo dñe: fm eloquiū tuū eripe me. Repetit q̄dammodo qd̄ petiuit. Nā qd̄ prius dixerat: Appropinquet oratio mea i cōspectu tuo dñe: huic simile est qd̄ ait posterius: intret postulatio mea in cōspectu tuo domine: et qd̄ prius: fm eloquiū tuum da mihi intellectum: huic cōgruit qd̄ posterius: fm eloquiū tuum eripe me. Accipiēdo q̄ppe intellectū eripiꝭ: q̄ per seipm nō intelligēdo decipiꝭ. Eructabūt: inquit: labia mea hymnū: cum docueris me iustificationes tuas. Nouimus quemadmodū doceat eos deus q̄ sunt docibiles deo: Omnis eñ q̄ audi- (Iob. 6.) uit a patre ⁊ didicit: venit ad eū q̄ iustificat impium. (Roma. 4.) vt nō solū memoria retinendo: verumetiā faciendo custodiat iustificationes dei. Sic eñ q̄ gloriaꝭ: non in seipo sed in dño glorieꝭ. hymnusq̄ eructaꝭ. Sed (j. Cor. 1.) iam qr didicit et laudauit doctorē deū: deinde vult docere. Pronūciauit: inq̄t lingua mea eloquia tua: qr omnia mandata tua iudicia. (D) Cum hęc se ꝓnunciaturū dicit: vtiq̄ minister fit verbi. Quis eñ deus doceat intrinsec⁹: tñ fides ex auditu est. (Roma. 10.) Et quō audiunt nisi a p̄dicante: Neq̄ eñ quia deus dat incrementū: ideo nō est plantandum (j. Cor. 3.) neq̄ rigandū. Scit eñ q̄ pericula secutura sint a cōtradicentibus et persequentibus: cum fuerit ꝓnunciator eloquiorū dei: ꝓpter quod adiungit: Fiat manus tua vt saluū me facias: qr mādata tua elegi: Ut nō timerē: Nec solū ne cor meū timeret: sed lingua etiā ꝓnunciaret eloquia tua: mādata tua elegi: timorēq̄ amore cōpressi. Fiat ḡ manus tua vt saluū me de manu facias aliena. Sic aūt deus saluos martyres fecit: cum eos in aīa nō ꝑmisit occidi. Nam fm carnē vana sal⁹ hoīs. Potest et (Ps. 59.) sic accipi: fiat man⁹ tua: vt man⁹ dei christus intelligatur: iuxta illud Esaię: Et brachiū dñi cui reuelatum est: (Esa. 53.) Nō eñ erat fact⁹ vnigenitus: cū p eum facta sunt omnia. sed fact⁹ est ex semine dauid: vt esset (Roma. 1.) iesus: id est saluator q̄ iam erat creator. Sed cum familiare sit scripturę: fiat manus tua: et facta est manus dñi: nescio vtrū possit hic sensus in eis locis obtineri. Sane vbi audimus qd̄ sequiꝭ. (E) Concupiui salutare tuum dñe: Etiam nolentibus omnibus inimicis salutare dei nobis christ⁹ occurrat. Ipm se cōcupisse iusti antiqui veracissime cōfitentur: Ipm cōcupiuit ecclesia venturū de viscerib⁹ matris: Ipm ꝯcupiuit ecclesia venturū ad dexterā pris. Subiūgiꝭ aūt huic sentētię: Et lex tua meditatio mea est: Quia lex ꝑhibet testimoniū christo. Si hac fide cū corde credāꝭ ad iustitiā ore aūt (Roma. 10.) cōfessio fit ad salutē: fremāt gētes ꝑ̄ meditentur inania: (Ps. 2.) occidaꝭ certe caro dū p̄dicat te. Uiuet aīa mea ⁊ laudabit te: ⁊ iudicia tua adiuuabūt me. Iudicia q̄ppe illa sūt: q̄ ipe et ac vt incipere a (Ps. 4.)

domo dñi: Sȝ adiuuabũt me inqt. Et qs nõ videat
q̃tũ adiuuerit ecclesiã sanguis ecclesie: q̃ta ex illa
semente seges toto orbe surrexerit: Nouissime ꝓ/
sus apertuit se: ꝛ q̃ psona ꝑ totũ psalmũ loq̃bat̃ osten/
dit. Erraui: inqt: sicut ouis ꝑdita: q̃re ser/
uum tuũ qꝛ mandata tua nõ sum oblitus.
Nõnulli codices nõ habẽt q̃re: sed viuifica. Una
quippe syllaba interest: qua inter se in greco distant:
ζησον et ζητησον: vñ et ipi codices greci variant.
Sed q̃libet hoꝝ sit: ouis ꝑdita q̃rat̃ ouis ꝑdita vi
uificet̃: ꝓpter quã pastor eius nonagintanouẽ dimi/
sit in montib⁹: et eã q̃rens: iudaicis laceratus est ve/
pribus. Sed adhuc q̃rit̃: adhuc q̃rat̃: ex pte inuẽta
adhuc q̃rat̃. Ex ea nãqꝫ pte qua dicit iste: mandata
tua nõ sum oblit⁹: inuenta est: sed ꝑ eos q̃ mandata
dei diligũt: colligũt: diligũt: adhuc q̃rit̃: ꝛ ꝑ sui pasto
ris sanguinẽ fusum atqꝫ dispersum in oībus gentib⁹
D inuenit̃. Ut potui q̃tũ a dño adiut⁹ sum: psalmũ
istũ magnũ ptractaui et exposui: Qð ꝓfecto meli⁹
sapientiores: doctioresqꝫ fecerunt: siue facturi sunt.
Nec ideo tñ et nostrũ deesse debuit ministeriũ: ma/
xime id de me flagitantib⁹ fratribus: q̃bus sum debi
tor huius officii. Qð aũt de alphabeto hebreo: vbi
octoni versus singulis subiacẽt l̃ris: atqꝫ ita psalm⁹
totus cõtexit̃: nihil dixi: nõ sit mirũ: qm̃ nihil qð ad
istũd ꝓprie ptineret inueni. Nõ em̃ sol⁹ habet has
l̃ras. Illud sane sciant q̃ hoc in greca et latina scriptu
ra (qm̃ nõ illic seruatũ ẽ) inuenire nõ pñt: oẽs octo/
nos v̾sus in hebraicis codicib⁹ ab ea q̃ illis p̃ponit̃
l̃ra incipe: sicut nob̃ ab eis q̃ illas nouerũt l̃ras: indi
catũ est. Qð multo diligẽti⁹ factũ ẽ: q̃ȝ nostri vel la/
tini vl̾ punice qs abecedarios vocãt psalmos facere
ꝯsueuerũt. Nõ em̃ oẽs v̾sus donec claudat̃ period⁹
sed solos primos: ab eadẽ l̃ra incipiũt quã p̃ponũt.

Explicit tractatus de ps̃. CXVIII.

Incipit tractatus de ps̃. CXIX. Qui est pri/
mus Cantici graduum.

A b Breuis psalm⁹ ẽ et valde vtilis ad cantan/
dũ nobis: quẽ mõ nob̃ cantatũ audiuim⁹:
ꝛ cantãdo respõdim⁹. Nõ diu laborabit̃
i audiendo: nec infructuose laborabitis in operãdo.
Est em̃ sicut eius titulus p̃notat̃: Canticum gra
duum: Grece scriptum ẽ: ἀναβαθμῶν. Gradus
vel descendẽtiũ sunt vl̾ ascendẽtiũ. Sȝ grad⁹ q̃ mõ i
his psalmis positi sunt: ascendẽtes significãt. Intel
ligamus ergo tãq̃ȝ ascensuri: nec ascẽsiones pedib⁹
corporalib⁹ q̃ramus: sed sicut in alio psalmo scriptũ
Ps. 83. est: Ascẽsiones in corde ei⁹ disposuit. in cõualle plo/
rationis in locum quẽ disposuit. Dixit ascensiones:
Ubi: Id est in corde. Unde: A cõualle ploratiõis. Et
tum q̃ ascendat̃ tãq̃ȝ deficit sermo human⁹: nec expli
cari põt: forte nec cogitari. Audistis mõ cũ Aplus
1 Cor. 2. legeret̃. Qð oculus nõ vidit: nec auris audiuit: nec
in cor hoīs ascẽdit. In cor hoīs nõ ascẽdit: cor hoīs
illuc ascẽdat. Ergo qꝛ oculus nõ vidit: nec auris au
diuit: nec in cor hoīs ascendit: quõ dici posset: quo
Ps. 83. ascendendũ est: Ideo cũ dici nõ possit ait: In locũ
quẽ disposuit. Quid tibi plus dictur⁹ sum: Ait hõ
ẽ quẽ spũssanctus loq̃bat̃: i locũ talẽ. Ad locũ talẽ:
quicq̃d dixero: terrenũ cogitas: humo repis: carnẽ
Sap. 9. portas: corp⁹ qð corrũpit̃ aggrauat aīaȝ: et deprimit
terrena inhabitatio sensum multa cogitantẽ. Cui lo
quar: Quis auditur⁹ est: Quis capiet: Ubi erim⁹

post hanc vitã: si in corde ascenderim⁹: Quia ergo
nemo sperat aliquẽ ineffabilem beatitudinis locuȝ:
quẽ sibi disposuit q̃ ascẽsiones etiaȝ in corde suo di
sposuit. Sed vbi: In cõualle plorationis. Cõuallis Ps. 83.
humilitatẽ significat. mons celsitudinem significat. B
Est mons q̃ ascendam⁹ spũalis quedã celsitudo. Et
qs est iste mons q̃ ascendimus: nisi dñs iesus chri/
stus: Ipe tibi fecit patiendo cõuallem plorationis:
qui fecit manẽdo montẽ ascensionis. Quid est vallis
plorationis: Uerbũ caro factũ est: et habitauit i no Ioh. 1.
bis. Quid est vallis plorationis: Prebuit patien/ Math. 5.
ti se maxillã: saturat⁹ est obprobrijs. Quid est val/
lis plorationis: Colaphizatus est. sputis illitus: spi Math. 27.
nis coronat⁹: crucifixus est. Hec est vallis ploratio/
nis: vñ tibi ascendendũ est. Sed q̃ ascendendũ est:
In p̃ncipio erat v̾bũ: et verbũ erat apud deũ: ꝛ de⁹ Ioh. 1.
erat verbũ. Ipm em̃ v̾bũ caro factũ ẽ: et habitauit
i nobis. Sic descẽdit ad te: vt maneret i se. Descẽdit
ad te: vt fieret tibi ꝯuallis ploratiõis: mãsit i se vt es
set tibi mõs ascẽsionis. Erit inq̃t esaias i nouissimis Esa. 2.
dieb⁹ manifest⁹ mons dom⁹ dñi: patus in cacumine
montiũ. Ecce q̃ ascendendũ est: Sed noli aliq̃d ter/
renũ cogitare: nec qꝛ montẽ audisti: alta quedaȝ co/
gites terre: nec cũ eum saxũ audis aut petrã: aliqua
duricia a te intelligat̃. nec cum audis leonẽ: cogites 1 Cor. 10.
feritatẽ: nec cum audis agnũ: cogites pecus. Nihil Apoc. 7.
horũ est in se: et oīa factus est ꝓ te. Hinc ergo ascen C
dendũ est: illuc ascendendũ: ab exẽplo ipius ad diui
nitatẽ ipius. Exemplũ em̃ tibi fecit humiliando se.
Nam q̃ nolebãt a cõualle plorationis ascendere: cõ
pressi sunt ab ipo. Prepropere em̃ volebant habere
ascensum: Honores altos cogitabãt: viã hũilitatis
nõ cognoscebant. Intelligat charitas vestra qð di/
co: Duos discipulos voluisse ad latera dñi: vnũ ad Math. 20.
dexterã: alterũ ad sinistrã sedere. Uidit eos dñs p̃/
propere et p̃postere de honorib⁹ cogitare: cũ prius
discere deberẽt hũiliari vt exaltarent̃: et ait eis dñs:
Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibiturus sum: Ipe Ibidem
em̃ in cõualle plorationis bibiturus erat calicẽ pas/
sionis: Illi aũt nõ attendẽtes humilitatẽ christi: cõ
prehendere volebãt altitudinẽ christi. Reuocauit il
los ad viã tãq̃ȝ aberrantes: nõ vt negaret illis quod
vellẽt. sed vt ostenderet qua venirẽt. Itaqꝫ frẽs mei D
hũc psalmũ ascensionis cantem⁹ ascensuri i corde:
qꝛ vt ascendam⁹ descensum est ad nos. Uñ vidit sca Gen. 28.
las iacob: et in ipis scalis demonstrati sunt et ascen/
dentes ꝛ descendẽtes. Utrũqꝫ vidit. Possum⁹ puta/
re ascendentes viros ꝓficientes: descendentes defi/
cientes: qꝛ et reuera inuenimus hoc in populo dei:
Alij ꝓficiũt: alij deficiũt. Poterãt istos significare De tempore ser
ille scale: sed forte meli⁹ intelligunt̃ oẽs boni in illis mo. 79. 3.
scalis: et ascendẽtes ꝛ descendẽtes. Nõ enim frustra
nõ dictũ est: cadentes: sed descendẽtes. Multũ autẽ
interest inter descẽdere ꝛ cadere. Nam quia cecidit Gen. 3.
adam: ideo descendit christus. Ille cecidit: ille de/
scẽdit. Ille cecidit supbia: ille descẽdit misericordia.
Nõ autem ipe solus descẽdit: equidem de celo ipse
solus descendit: Sed multi imitantes eum sancti de/ E
scendũt ad nos: ꝛ descenderũt ad nos. Nam in qua/
dam altitudine cordis habitabat Apls cuȝ diceret:
Siue em̃ mente excessimus: deo. Iam qð mente ex/ 2 Cor. 5.
cesserat: deo excesserat. Excedẽs em̃ mente oẽm hu
manã fragilitatẽ: omnẽ seculi temporalitatẽ: oia p̃/

cunctis nascendo et occidendo euanescüt transeuntia:
hic habitabat corde in quadã ineffabili cõtempla-
1.Cor.12. tiõe q̃ nõ poterat. de q̃ dicit q̃ audiuit ineffabilia ver
ba q̃ nõ licet hoĩ loq̃: sed tibi illa loq̃ nõ posset. Ipe
aũt videre illa vtcũq3 posset: q̃ tibi loq̃ nõ posset. Ita-
q3 si sp̃ manere vellet ĩ eo qd̃ videbat: et loq̃ nõ pote-
rat: te nõ leuaret: vbi et tu posses videre. Quid aũt fe
2.Cor.5. cit: Descẽdit. Nã vbi ait: Siue em̃ mẽte excessimus
deo: ibi statim addidit: siue tẽperantes sum⁹ vobis.
Quid est tẽperantes sum⁹: Sic loq̃mur vt cape pos
sitis: q2 et christus talẽ se fecit nascendo et patiendo:
vt possent de illo hoĩes loqui: Quia de hoĩe hõ faci-
le loquit: De deo homo qñ loquit: sic quõ de⁹ est:
Homo aũt de hoĩe facile loquit. Ut ergo magni de-
scenderẽt ad paruos: et nõ illis tñ loquerent nisi ma
gnum: ipe q̃ magnus erat: factus est paruus: vt de il
F lo magni paruis loq̃rent. Audistis mõ qd̃ dico cum
Apl's legeret: Ipe aũt videre illa vtcũq3 posset: q̃ ti
bi loqui non posset: si aurib⁹ aduertistis. Dixit hoc:
1.Cor.3. Nõ potui vobis loqui quasi spiritualib⁹: sed quasi
carnalibus. Ergo spiritualibus in excelsis loquitur:
carnalibus aũt vt loquat descendit. Nam vt sciatis
q2 cũ descendit: de illo q̃ descendit loquit: Ecce iohã-
Ioh.1. nes manentẽ in se loquit: In principio erat verbũ:
et verbũ erat apud deum: et deus erat verbũ. Hoc
erat in principio apud deu3: Oĩa p ipm facta sunt: et
sine ipo factũ est nihil. Cape si potes: arripe: cibus
est. Sed dicturus es mihi: Ille quidẽ cibus est: sed
ego infans sum: Lactand⁹ sum: vt idoneus fieri pos
sim ad manducandũ cibũ. Ergo q2 tu lacte nutrien-
dus es: ille autẽ cibus est: ipe cibus p carnẽ tibi tra-
iect⁹ est ad fauces. Quõ q̃ cibũ mater comedit: vt p
carnẽ traijciat ad infantẽ lactentẽ lac factũ: sic cibus
Ibidem angelorũ dñs verbum caro factũ est: et factus est lac.
1.Cor.3. Et dicit Apl's: Lac vobis potũ dedi: nõ escã: Non-
dum em̃ poteratis: sed nec adhuc quidem potestis.
Ergo dando lac descẽdit ad puulos: et q2 descendit:
descendentẽ dedit. Ait em̃: Nunq̃d dixi me aliquid
1.Cor.2. inter vos scire: nisi iesum christũ et hũc crucifixum:
Quia si diceret tñ iesum christũ: est iesus christus
Ioh.1. etiã ĩm diuinitatẽ. ĩm id qd̃ erat verbũ apud deum
fili⁹ dei iesus christus: sed hũc: id est hoc mõ dictũ:
paruuli nõ capiũt. Quõ ergo capiũt q̃ lac capiunt:
Iesum christũ inq̃t et hunc crucifixu3. Suge qd̃ p
te factus est: et crescis ad id qd̃ est. Sunt ergo et ascẽ
dentes et descendentes. In illis scalis et ascendentes
Gen.28. sunt et descendentes. Ascendentes q̃ sunt: Qui pfi-
ciunt ad intellectũ spiritualiũ. Descendẽtes q̃ sunt:
Qui q̃uis quantũ hoĩes possunt fruant intelligen-
1.Cor.3. tia spiritualiũ: tñ descendũt ad paruulos vt talia eis
dicãt q̃lia pñt capere: et lacte nutriti possint idonei
fieri et validi ad capiendũ cibum spiritualẽ. Esaias
frẽs: etiã ipe ad nos de descendentib⁹ fuit: Nã et ipi
gradus eius descendentes apparent. Cũ em̃ diceret
Esa.11. de spiritusancto: Requiescet inq̃t sup eum spirit⁹ sa
pientie et intellectus: spiritus cõsilij et fortitudinis:
spiritus scientie et pietatis: et spũs timoris dñi: a sa-
pientia cepit: et vsq3 ad timorẽ descẽdit. Quõ ille q̃
docebat a sapiẽtia descendit vsq3 ad timorẽ: tu q̃ di-
scis et pficis: a timore ascẽde ad sapientiã. Scriptũ
Ps.110. est em̃: Initiũ sapiẽtie timor dñi. Iã ergo psalmũ
G audite. Ecce añ oculos nr̃os ponam⁹ ascensurũ ho-
Ps.83. minẽ. Ubi ascensurũ: In corde. Unde ascensurũ: A h

humilitate: id est a cõualle ploratiõis in locũ quem
disposuit. Quo ascensur⁹: Ad illud ineffabile: qd̃ cũ
dici nõ posset: dictũ ẽ: i locũ quẽ disposuit. Cũ ẽ sic
ceperit hõ disponere ascensum: hoc dico apert⁹: cũ
cepit homo christian⁹ cogitare pficere: incipit pati
linguas aduersantiũ. Quicũq3 illas nõdũ passus ẽ:
nondũ pficit. Quicũq3 illas nõ patit: nec conat pfi
cere: Uult nosse q̃d dicam⁹: Immo q̃d audiamus
simul expiat. Incipiat pficere: incipiat velle ascẽde-
re: velle cõtemnere terrena: fragilia: tpalia: felicitatẽ
seculi p nihilo hr̃e: deũ solũ cogitare: lucris nõ gau
dere: a dãnis nõ ɔtabescere: oĩa etiã sua velle vende-
re et paupib⁹ tribuere et seq̃ christũ. Uideam⁹ quẽ-
admodũ patiat linguas detrahentiũ: et multa ɔtra-
dicentiũ: Et qd̃ est grauı⁹: q̃si ɔsulẽdo a salute auer
tentiũ. Qui em̃ cõsulit alicui: ad salutẽ cõsulit: ad id
qd̃ pdest cõsulit: ille aũt q̃si ɔsulens retrahit a salu-
te. Quia q̃ videt hr̃e palliũ cõsulentis: et habet vene
nũ pimentis: lingua dolosa dicta est. Ascensur⁹ q̃ cõ
tra ipas linguas: pmo deũ deprecat: Ait em̃:

Expositio psalmi.

b Ad te dñe cũ tribularer clamaui: et
a †exaudisti me. Unde illũ exaudiuit: Ut
iã cõstitueret eũ ad grad⁹ ascendẽdi. Et q2
iã ascẽsur⁹ est: exaudit⁹ q̃d orat: Dñe †erue ani
mã meã a labijs †iniustis: et a lingua dolo-
sa. Que est lingua dolosa: Subdola: hñs imaginẽ
cõsulendi: et pniciẽ nocẽdi. Ipi sunt q̃ dicũt: Et tu h
factur⁹ es qd̃ nemo fecit: Et tu sol⁹ eris christian⁹:
Et si ostẽderit alios h facere: et legerit euangeliũ vbi
p̃cepit dñs h fieri: et legerit Act⁹ aplo4: illi q̃d dicũt
ĩ lingua subdola et labijs iniq̃s: Nõ poteris forte im
plere: multũ ẽ qd̃ aggrederis. Alij phibendo deter
rent: alij laudãdo plus pmũt. Quia em̃ talis est vita
q̃ iã occupauit mundũ: tanta auctoritas christi est:
vt rep̃hendere iã christũ nec pagan⁹ audeat: Legit
Math.19. ille q̃ rep̃hẽdi nõ põt: q2 dixit: Uade vende oĩa q̃
habes: et distribue paupib⁹: et seq̃re me: Christo cõ
tradici nõ põt: euangelio cõtradici nõ potest: rep̃re-
hendi christ⁹ non põt: conuertit se dolosa lingua ad
laudẽ phibentẽ. Si laudas: hortare. Quare laudã-
do pmis: Meli⁹ est vt tu vituperares: q̃ dolose lau
dares. Quid em̃ diceres vituperãdo: Absit: Feda
vita ẽ ista: mala vita est. S3 q2 nosti cũ hec dixeris:
pmi te posse auctoritate euãgelica: cõuertis te ad a-
liud dissuadẽdi gen⁹: vt laudãdo falso: me a via lau
de phibeas: immo laudãdo christũ: a christo phi-
beas dicẽs. Quid est hoc: Ecce illi fecerũt: forte tu
nõ poteris. Incipis ascẽdere: cadis. Monere videt:
serpẽs est: dolosa lingua est: venenũ habet. Roga q̃
illã: si vis ascendere: et dic deo tuo: Dñe erue animã
meã a labijs iniustis: et a lingua dolosa. Et dicit tibi
dñs tu⁹: Quid †dabit tibi aut q̃d †apponat
tibi ad linguã dolosam: Id est qd̃ habeas ad
uersus linguã dolosam: qd̃ opponas lingue dolose:
q̃ te munias aduersus linguam dolosam: Quid tibi
dabit: aut q̃d apponet tibi: Interrogauit exercens:
Nã ipe dictur⁹ ẽ qd̃ interrogat. Rñdit em̃: Sagitte pote-
tis acute: cum
carbonib⁹ desolatorijs: Uel vastatoribus.
Siue desolatorijs dicas: siue vastatorib⁹ dicas (Nã
in diuersis codicib⁹ diuerse scriptũ) idẽ significat.
Uidete: Uastatores carbones dicunt: q2 vastando

Al. exaudiuisti
Al. libera
Al. iniquis
Al. detur
Al. apponatur

et desolando ad desolationẽ facile ꝑducũt. Qui sunt
isti carbones? Intelligat charitas vestra primo q̄
sint sagittę. Sagittę potentis acutę: verba dei sunt.
Ecce iaciũtur ⁊ trãsfigũt corda: Sz cũ trãsfixa fuerint
corda sagittis verbi dei: amor excitatur: non interitus
cõparatur. Nouit dñs sagittare ad amorẽ: Et nemo
pulchrius sagittat ad amorẽ: q̄ q̄ verbo sagittat:
Immo sagittat cor amantis: vt adiuuet amantẽ: sa/
K gittat vt faciat amantem. Sagittę autem sunt cum
agimus verbis. Carbones autem vastatores qui
sunt? Parũ est verbis agere cõtra linguã subdolam
et labia iniqua: parum est verbis agere: et exemplis
agendũ est: Exempla: sunt carbones vastatores. Et
quare vastatores dicuntur? breuiter accipiat charitas
vestra: Primo quõ exemplis agendum sit: videte.
Lingua subdola nihil sic nouit dicere: q̄ magis sub/
dola est: nisi vide ne nõ possis implere: multũ est ad
te hoc aggredi. Accepisti tu ꝓceptũ euangelicũ: ha
bes sagittã: sed carbones nondũ habes. Timendũ
est ne sagitta sola non valeat aduersus linguã dolo/
sam. Sunt et carbones: vtputa incipit tibi eñi dice/
re deus. Tu nõ potes? Quare ille potest? Quare al
ter potuit? Nunquid tu delicatior es illo senatore?
Nunqd tu infirmior es illo senatore? Nunqd tu in/
firmior es illo aut illo in valitudine? Nunqd tu in/
firmior es fęminis? Fęminę potuerũt: viri nõ pos/
sunt? Delicati diuites potuerũt: pauperes nõ pñt?
Sed ego inqt multũ peccaui: et multum peccator
sum. Numerantur etiam qui multũ peccauerũt: et eo
amplius amauerũt: q̄ plura illis dimissa sunt pecca/
Lu. 7. ta: Quõ dictũ est in euangelio? Cui modicũ dimit/
titur: modicũ diligit. Cum ergo fuerint ista enume/
rata: et noiatim dicti fuerint hoĩes q̄ potuerunt: ille
accepta sagitta in corde accedentibus etiã carboni/
L bus desolatoriis: desolatur in illo cogitatio terrena.
Quid est eñi desolatur? Ad desolationẽ ꝑducitur. Erant
aũt in illo multa q̄ male fronduerãt: multę carnales
cogitationes: seculares multi amores: Ipsi vrũtur car
bonibus vastatoriis: vt fiat purus locus desolatus:
in cuius loci puritate faciat deus ędificiũ suũ: q: fa/
cta erat ibi ruina diaboli: et ędificatur ibi christus. Nã
q̄diu manet ibi diabolus: nõ põt ędificari christus.
Accedunt carbones desolatoriĩ: et deiiciũt qd male
fuerat ędificatũ: et desolato loco accedit instructor
fęlicitatis ꝑpetuę. Videte ergo: quare dicti sunt car
bones: quia qui se cõuertunt ad dñm: de mortuis re
uiuiscunt. Carbones aũt qñ accenduntur: añq̄ accen/
derentur extincti erãt. Nam extincti carbones mor/
tui dicuntur: ardẽtes viui appellantur. Exempla ḡ mul/
toꝶ iniqꝶ q̄ cõuersi sũt ad dñm: carbones dicti sũt.
Audis homines mirari et dicere: Ego illum noui: q̄
ebriosus fuit: q̄ sceleratus: qualis amator circi: aut
amphitheatri: qualis fraudator: mõ quõ deo seruit:
q̄ innocens factus est. Noli mirari: carbo est. Viuũ
gaudes: quẽ extinctũ plangebas. Sed qñ laudas vi
uum: si nosti laudare: adhibe illũ mortuo vt accen/
datur: id est quicunq̄ adhuc piger est sequi deũ: ad/
moue illi carbonẽ q̄ erat extinctus: ⁊ habeto sagittã
M verbi dei: et carbonẽ vastatorem: vt occurras labiis
iniquis: ⁊ linguę subdolę. Quid sequitur? Accepit iste
sagittas ardẽtes: accipiat carbones vastatores. Iã
repulit linguã subdolã et labia iniqua: iam ascendit
gradum: incipit proficere: sed adhuc viuit inter ma/
los: ⁊ inter iniquos: nondũ est area ventilata. Pu/
ta quia triticum factũ est: nũquid iam ĩ horreo est?
Adhuc necesse est multa palea prematur: Et q̄tum
ꝓficit: tantũ videt maiora scandala in populo. Nã
si nõ ꝓficiat: nõ videt iniquitates. Si non sit verax
christianus nõ videt fictos. Etenim fratres ⁊ de illa
similitudine hoc nos docet dominus et de frumen/
tis et de zizaniis. Cum autẽ creuisset herba ⁊ fructũ Math. 13.
fecisset: tũc apparuerũt et zizania: id ẽ q: nulli homi/
ni apparẽt mali: nisi factus fuerit ipse bonus: q: cum
creuisset herba et fructũ fecisset: tunc apparuerũt zi/
zania. Iã ergo iste cępit ꝓficere: et cępit videre ma/
los: et multa mala quę ante nõ nouerat: ⁊ clamat ad N
deũ: Heu me q̄ incolatus meus longin Al. hei mihi quia.
quus factus est. Multum a te recessi: peregrina ꝑlongatus
tio mea facta est longinqua. Nondum veni in patri/
am illam vbi cum nullo malo victurus sum: Nondũ
veni in illam societatẽ angeloꝝ vbi scandala non ti/
mebo. Quare autẽ nondum sum ibi? Quia incola/
tus meus longinquus factus est. Incolatus ꝑegri/
natio est. Incola dicitur qui habitat ĩ terra aliena:
nõ in ciuitate sua. Longinquus inqt factus est: et ꝓ/
longatus incolatus meus. Et vbi longinquus? Ali
quãdo fratres mei cum peregrinatur homo: inter me/
liores viuit: q̄ in patria sua forte viueret: Sed non
sic est quãdo de illa hierusalẽ cęlesti peregrinamur.
Mutat enim homo patriam: ⁊ aliquãdo in peregri
natione illi bene est: Inuenit amicos fideles ꝑegri/
nando: quos in patria inuenire non potuit. Inimi/
cos habuit vt de patria pelleretur: et cum ꝑegrina/
retur inuenit quod nõ habebat in patria. Nõ sic est
patria illa hierusalem: vbi omnes boni. Quicunq̄
inde peregrinatur inter malos est: nec recedere a ma/
lis potest: nisi cum redierit ad societatẽ angeloꝝ: vt
ibi sit vnde peregrinatur: Ibi omnes iusti et sancti q̄
fruuntur verbo dei sine lectione: sine litteris. Quod
enim nobis per paginas scriptũ est: per faciem dei
illi cernunt. Qualis patria? Magna patria: et mise/
ri sunt ꝑegrini ab illa patria. Sed quid ait iste? Lon/
ginqua facta est peregrinatio mea. Maxime eorum O
vox est: id est ipius ecclesię q̄ laborat in hac terra. Il/
lius vox est q̄ clamat a finibus terrę in alio loco psal
mi dicens: A finibus terrę ad te clamaui. Quis no/ Ps. 60.
strum clamat a finibus terrę? Nec ego: nec tu: nec ille:
Sz a finibus terrę ipsa sola ecclesia: tota hereditas
christi clamat: q: ecclesia hereditas eius: Et de eccle/
sia dictũ est: Postula a me ⁊ dabo tibi gentes here/ Ps. 2.
ditatẽ tuam: ⁊ possessionẽ tuam terminos terrę. Si
ergo possessio christi vsq̄ ad fines terrę: et possessio
christi oẽs sancti: et oẽs sancti vnus homo in christo:
quia vnitas sancta in christo est: ipse vnus homo di/
cit: A finibus terrę ad te clamaui dum angeretur cor
meum. Huius ergo hominis longinqua peregrina
tio facta est inter malos. Et tanq̄ si diceretur illi: cũ
q̄bus ergo habitas vt gemas: ꝑegrinatio inqt mea
longinqua facta est. Sed qd si cum bonis? Si cum
bonis esset: nõ diceret: heu me. Heu vox ẽ miserię:
vox est calamitatis ⁊ infelicitatis: sed cũ in spe: q: iã
vel gemere didicit. Multi eñi et miseri sunt ⁊ nõ ge/
munt: et ꝑegrinantur et redire nolunt. Iste iam volẽs
redire: cognoscit infęlicitatẽ ꝑegrinationis suę: Quia
agnouit illã: redit: et ascendere incipit: quia canticũ
graduum cępit cantare. Ubi ergo gemit: ⁊ inter q̄s

[illegible] habitat? Inhabitaui cū tabernaculis ce-
dar. Verba hoc q: hebreum est procul dubio nō in-
P tellexistis. Quid est: inhabitaui cū tabernaculis ce-
dar? Cedar quātum meminimus ex interpretatione
noīm hebreorū: tenebras significat. Interpretatum
Gen.25. cedar latine: tenebre dicunt. Nostis autē duos fili-
os habuisse abraā: quos quidē cōmemorat Apl's:
Gal.4. et ad imaginē duorū testamētorū esse dicit. Unus ex
ancilla erat: alter de libera. Ex ancilla hismael erat:
de libera sara quē suscepit ex desperatiōe per fidem
isaac erat. Uterq; ex semine abrae: sed nō vterq; he-
res abrae. De abraam natus vnus: sed tñ nō here-
ditat: Alter etiā heres nō solū fili⁹: sed et heres. In
hismael sūt omnes q carnaliter colūt deū. Ad ipos
eñ et vetus testamentū ptinet: qr sic dicit Apl's:
Ibidem Sub lege volentes esse: legē nō audistis? Scriptū
est eñ q abraā duos filios habuit: vnū de ancilla
et vnū de libera: q sunt i allegoria. Hec sunt duo te-
stamenta. Que sunt duo testamenta? Unū vetus: et
alterū nouū. Vetus testamentū a deo: et nouū testa
mentū a deo: quō de abraā: et hismael et isaac. Sed
hismael ad terrenū: isaac ad celeste regnū. Ideo vet⁹
testamētū pmissiōes habz terrenas: terrenā hierusa
lē: terrenā palestinā: regnū terrenū: salutē terrenā:
hostiū subiugationē: abundātiā filiorū: fecunditatē
frugū. Omnia ista pmissiōes sunt terrene: In figu-
ra: spiritualiter intelligunt: Quō hierusalē terrena
vmbra erat regni celestis: et regnū terrenum vmbra
erat regni celorū. Hismael in vmbra: isaac i luce. Si
ergo hismael in vmbra: nō mirū: qr ibi tenebre. Pin
guiores etenī vmbre: tenebre sunt. Ergo hismael in
tenebris: isaac in luce. Quicūq; hic etiam in ecclesia
Q terrenā felicitatē q̄runt a deo: adhuc ad hismael pti-
nent. Ipi sunt q ptradicūt spiritualib⁹ pficientib⁹:
et detrahunt illis: et habent labia iniqua: et linguas
subdolas. Cōtra quos rogauit iste ascendēs: et ap-
positi sunt ei carbones desolatorij: et sagitte poten-
Matth.3. tis acute. Inter illos enim adhuc viuit donec tota
area ventiletur. ideo dixit: Inhabitaui cū taberna-
culis cedar. Nam et ipa tabernacula hismael: cedar
Gen.25. dicta sūt. Sic habet liber geneseos: sic habet quod
cedar ad hismael ptinet. Ergo isaac cum hismael: id
est q ptinent ad isaac: inter illos viuūt q pertinēt ad
hismael. Isti sursum volūt ascendere: illi deorsum vo
lunt pmere. Isti volare volunt ad deum: illi conant
pennas euellere. Nāq; apud Apl'm ita dicit: Sed
Gal.4. sicut tunc qui fm carnē natus erat psequebat eum
qui fm spiritū: ita et nūc. Spirituales ergo persecu-
tionē patiunt a carnalibus. Sed quid dicit scriptu-
ra? Ejice ancillā et filium ei⁹: Nō eñ heres erit fili⁹
Gen.21. ancille cum filio meo isaac. Sed hoc qd dicit ejice:
quādo erit? Quādo area ceperit ventilari. Nō aūt
anteq̄ ejiciat: dicit: Heu me quia incolatus meus
longinquus factus est: inhabitaui cum taberna-
R culis cedar. Et exponit nobis q sūt isti q ptinēt ad ta
bernacula cedar. Multū peregrinata est aīa
Al. incola fuit mea. Ne peregrinationē corporalē intelligeres: aīaz
dixit pegrinari. Corpus peregrinat locis: aīa pegri
natur affectibus. Si amaueris terraz: pegrinaris a
deo: Si amaueris deū: ascendis ad eum. In chari-
tate dei et pximi exerceamur: vt redeamus ad cha-
ritatē. Si cadamus in terrā: marcescimus et putres-
cimus. Iste autem q ceciderat: descensum est ad eū

vt ascenderet: Intendens tempus peregrinationis
sue: dixit se pegrinari i tabernaculis cedar. Quare?
Quia multū pegrinata est anima mea. Ibi peregri-
natur: vbi ascendit: Nō corpe peregrinat: nō corpe
ascēdit. Sed vbi ascendit? Ascensiones indit in cor- Ps. 83.
de. Si ergo ascēdit in corde: nō ascendit? Nō ascen
dit per ascensiones cordis: nisi aīa que peregrinat.
Sed donec pueniat: multū peregrinata ē aīa mea.
Ubi? In tabernaculis cedar. Cum his qui ode- S
runt pacē eram pacificus. Verum vt audiatis
fratres charissimi: nō poteritis pbare q̄ vera can-
tetis: nisi ceperitis facere qd cantastis. Quantum-
libet illud dicā: quomodolibet exponā: qualibuscū-
q; verbis versem: nō intrat in cor eius: in quo nō est
opus eius. Incipite agere: et videte qd loquamur.
Tūc ad singula verba lachryme pfluent: tunc psal-
mus cantatur: et facit cor qd in psalmo cantatur. Q̄
multi eñ sonant voce: et corde muti sunt: Et q̄ mul-
ti tacent labijs: et clamant affectu: Quia ad cor ho-
minis aures dei. Sicut aures corporales ad os ho-
minis: sic cor hominis ad aures dei. Multi clauso
ore exaudiunt: et multi in magnis clamoribus non
exaudiunt. Affectib⁹ orare debem⁹: et dicere: Mul-
tum pegrinata est anima mea: Cum his qui oderāt
pacem: eram pacificus. Quid eñ aliud dicim⁹ istis T
hereticis: nisi cognoscite pacē: amate pacē? Iustos
vos dicitis: Sz si iusti essetis: inter paleā grana ge-
meretis. Nā qr sūt grana i ecclesia catholica: et vera
grana sunt: ideo tolerant paleā donec ventilet area: Matth.3.
quia inter paleā clamant: Heu me q incolatus me-
us longinquus factus est: inhabitaui cum taberna-
culis cedar. Inhabitaui inqt cū paleis: Sz quō de
palea multus sum⁹ erit: sic de cedar tenebre. Inha-
bitaui cum tabernaculis cedar: multū pegrinata est
aīa mea. Frumentorū vox est: inter paleas gemen-
tium. Hec loquimur illis qui oderūt pacem: et dici-
mus: Cum his qui oderūt pacem eram pacificus.
Qui sunt qui oderūt pacem? Qui cōscindunt vni-
tatem. Si eñ pacem nō odissent: in vnitate mansis-
sent. Sed videlicet pterea se separauerunt vt iusti
essent: vt non haberent mixtos iniustos. Aut nostra
est ista vox: aut illorū: Elige cuius sit. Catholica di-
cit: Nō est dimittenda vnitas: non est pdenda ec-
clesia dei: Iudicabit deus de malis et bonis postea.
Si nunc mali a bonis separi nō possunt: ferendi sūt
ad tempus. Mali in area nobiscum esse possunt: in
horreo nō possunt. Et forte hodie q mali apparent:
cras boni erunt: Et q de bonitate hodie superbiūt:
cras mali inueniunt. Quisq̄s ergo humiliter malos
ad temp⁹ fert: ipe perueniet ad requiem sempiternā.
Hec vox catholica est. Illorū aūt vox qualis est nō Esa.65.
intelligentiū neq; q loquunt neq; de quibus affir-
māt: Ne tangas immundū. Et q tetigerit immun-
dum: inquinabit. Separem⁹ nos: ne cōmisceamur
malis. Et nos illis: Amate pacē: diligite vnitatem.
Nescitis a q̄ multis bonis sepamini: dū quasi ma-
lis calumniamini? Furiunt: seuiūt: qñ ista dicim⁹:
Nā q̄runt et mortificare nos. Apparuerūt sepe im-
petus eorum: apparuerunt insidie. Cum ergo inter
insidias illorū viuimus: et quibus dicimus: amate
pacem: aduersant nobis: nōne vox ista nostra est: cū V
his q oderūt pacē eram pacific⁹: Cū loquerer Al. [illegible]
illis debellabāt me gratis. Quid est autem [illegible]

fratres debellabant me: Et parũ erat: si non adderet gratis. Quibus dicim⁹: amate pacẽ: christũ amate: nũquid dicim⁹: amate ⁊ honorate nos? Sz honorate christũ: Nos nolum⁹ honorari: sed illũ. Nã nos qd sum⁹ ad apostolũ paulũ? qui tamẽ dicebat illis parvulis: quos mali homies ⁊ mali suasores ꝑcidere ab vnitate in schismata volebãt: Quid eis dicebat ille?
I. Cor. i. Nũquid paulus ꝓ vobis crucifixus est: aut in noĩe pauli baptizati estis? Hoc ⁊ nos dicim⁹: Amate pacem: amate christũ. Si enĩ amãt pacẽ: christũ amãt. Cũ ergo dicim⁹: amate pacem: hoc dicim⁹: amate
Eph. ij. christũ. Quare? Quia de christo ait apostol⁹: Ipse est enĩ pax nostra: qui fecit vtraq₃ vnũ. Si ḡ christ⁹ ideo pax q₂ fecit vtraq₃ vnũ: quare vos de vno fecistis duo? Quõ ergo pacifici estis: vt cum christus faciat vnum de duob⁹: vos faciatis de vno duo? Sed quia hec dicimus: cũ his qui oderunt pacem sumus pacifici: ⁊ tamẽ illi qui oderunt pacẽ: cũ loqueremur eis debellabant nos gratis.

Explicit Tractatus de ps̃. CXIX.

Incipit Tractatus de ps̃. CXX.

A S Ecũdus est iste psalmus eoꝝ quorũ titulus est: Canticũ graduum. Plures enĩ sunt significantes (vt iã in primo eorũ audistis)
Ps. lxxxiij. ascensum nostrũ: qui fit in corde ad deum: in cõualle plorationis: id est ab hũilitate cõtribulatiõis. Ascensus enĩ vtilis nobis nõ potest esse: nisi primo humiliati: a cõualle nobis ascendendũ esse meminerim⁹. Cõuallis enim terre locus est depressus. Sicut loca terre alta montes et colles: ita cõuallis locus humilis: ne dum ꝑpropere et ꝑpostere querim⁹ exaltari: non ascendam⁹ sed ruamus. Docuit autẽ ipse dñs a cõualle ploratiõis ascendendũ: quãdo ꝓ nobis humiliari vsq₃ ad mortẽ crucis ⁊ pati dignat⁹ est. Hoc exemplũ nõ relinquam⁹. Istam cõuallẽ plorationis martyres intellexerũt. Unde intellexerunt? Unde? Quia et ipsi de conualle plorationis vt coronarent ascenderũt. Congruit ⁊ hodierno diei psalmus iste
Ps. cxxv. Canticũ graduũ. De illis enĩ dictũ est: Euntes ibãt ⁊ flebant: mittentes semina sua. Hec est cõuallis plorationis: vbi a flentibus mittunt semina. Que sunt autẽ semina? Bona opa in ista tribulatione terrena. Qui bene opat in cõualle ploratiõis: similis est homini seminãti p hyemẽ. Nũquid frigore ab ope deterret? Sic pssuris mũdi nõ debem⁹ a bono ope deterreri: q₂ vides quid sequit: Euntes inquit ibant et flebant mittentes semina sua. Ualde miseri si semper flebãt: Ualde miseri si nunq₃ de lachrymis sunt libe-
Ibidem. randi. Sed vide quid sequit: Veniẽtes autẽ venient in exultatiõe: portãtes germina sua. Nihil aliud istis canticis docemur fratres q₃ ascendere: sed ascendere in corde: in affectu bono: in fide: ⁊ spe: ⁊ charitate: in desiderio ppetuitatis ⁊ vite eterne: Sic ascẽdit. Cõ-
B gruit nos dicere: quõ ascendendũ sit. Quãta terribilitora lecta de euãgelio: audiuit charitas vestra: Ui-
I. Thessal. v. Matth. xxiv. detis certe: quia hora dñi sicut fur ĩ nocte ita veniet. Si sciret inquit paterfamilias qua hora fur veniret: amẽ dico vobis q₂ non pateret pfodi parietẽ suum. Dicitis mõ: Quis ergo nouit q̃ hora veniet: q̃ hora sicut fur erit? Nescis qua horã veniat: semp vigila: vt qd nescis qñ veniat: patũ te inueniat cũ venerit. Et ad hoc forte nescis qñ ventur⁹ est: vt semp patus sis. Illũ enĩ patrẽfamilias sbito occupabit hora illa: qui paterfamilias supbus significat⁹ est: Noli velle esse paterfamilias: ⁊ nõ te subito illa hora occupabit. Et quid ero inquis? Qualẽ audisti de psalmo: Pau-
Ps. xlviij. per ⁊ dolens ego sum. Si enĩ paup ⁊ dolens eris: nõ eris paterfamilias quem illa hora subito inueniet: ⁊
Matth. xxiv. subito pimet. Patresfamilias enĩ sunt illi qui psumẽtes de cupiditatib⁹ suis: ⁊ in delitus hui⁹ seculi defluentes: tumẽt: ⁊ erigunt aduersus humiles: et insultãt sanctis intelligẽtibus angustã viam: que ducit ad vi-
Matth. vij. tam. Talib⁹ enĩ veniet illa hora subito: q₂ tales erãt ⁊ in diebus noe: quorũ dierũ cõmemorationẽ audistis factã in euangelio: Sic erit aduentus filii homi-
Matth. xxiv. Gen. vij. nis inquit: quomõ in diebus noe: Manducabãt: bibebant: nubebãt: vxores ducebãt: nouellabãt: edificabant: donec introijt noe in arcã: ⁊ venit diluuiũ et pdidit omnes. Quid ergo? Omnes peribũt qui ista faciunt: qui nubunt: qui vxores ducũt: qui nouellãt: qui edificãt? Nõ. Sed qui de his ꝑsumũt: sed q̃ ista deo pferũt: sed qui ꝓpter hec offendere deũ cito parati
I. Cor. vij. sũt. Et vo q̃ istis tanib⁹ oib⁹ aut nõ vtunt: aut vtunt tanq₃ non vtentes: plus ꝑsumẽtes de illo q̃ dedit q₃ de his q̃ data sunt: et intelligẽtes in his eius cõsolationẽ ⁊ miscdiã: ⁊ nõ sunt occupati donis: ne a dona-
Matth. xxiv. tore ruant: qui tales sunt: nõ illos inuenit imparatos
I. Thessal. v. hora illa sicut fur. Talib⁹ dicit aplus: Uos autẽ nõ estis in tenebris vt dies ille vos tanq₃ fur cõprehendat: Omnes enĩ vos filij lucis estis: ⁊ filij diei. Ideo
Matth. xxiv. dñs cũ diceret timendã esse horã sicut furem: noctẽ posuit: Et apostol⁹ ita ait: Quia hora dñi sicut fur in nocte ita veniet. Non vis vt te inueniat: noli esse in nocte. Quid est: noli esse in nocte? Filij lucis estis ⁊
I. Thessal. v. filij diei nõ sumus noctis neq₃ tenebrarũ. Qui sunt filij noctis ⁊ tenebraꝝ? Iniqui: impij: infideles. Sed ⁊ ipsi audiant anteq₃ veniat hora: et dicat illis apo-
Eph. v. stolus: Fuistis aliqñ tenebre: nũc autem lux in dño: Sicut iste psalm⁹ habet euigilẽt: Iã illuminati sunt montes: Quid adhuc dormiũt?

Expositio psalmi.

C I Euent oculos suos in mõtes: vnde veniet auxiliũ illis. Quid est tam illu-
Ut. Leuaui oculos meos. ⁊ in. ibi. minati sunt motes? Iã ortus est sol iusticie: iã ab aplis ꝑdicatũ est euãgeliũ: ꝑdicate sũt scriptu-
Matth. xvij. re: patuerũt oĩa sacramẽta: cõscissuz est velũ: patuit secretũ templi: Iã tandẽ leuẽt oculos suos ĩ mõtes: vñ veniet auxiliũ illis. Hoc enĩ ꝑcipit illis iste psalmus secũdus de his q̃ inscribunt canticũ graduum. Sed nõ rursus ꝑsumant de mõtibus: q₂ ipsi mõtes: non a se lucent: sed ab illo lucent de quo dictum est:
Joh. i. Erat lumẽ verũ: qd illuminat omnẽ hominẽ venientẽ in hũc mundũ. Mõtes possunt intelligi: homies magni: homies clari. Et qs maior est iohanne bapti-
Matth. xi. sta? Qualis ille mons erat de quo dñs dicit: In natis mulierũ nemo exurrexit maior iohãne baptista? Uides recte istũ magnũ montẽ lucentẽ: audi cõfiten-
Joh. i. tẽ. Quid cõfitentẽ? Nos oẽs inquit de plenitudine eius accepim⁹. De cui⁹ ḡ plenitudine acceperũt mõtes: ab illo est tibi auxiliũ: nõ a mõtibus: In quos tñ nisi leuaueris oculos p scripturas: nõ ad moueberis
Ut. Auxilium meũ a dño. q̃ fecit celũ ⁊ terrã. Non det in cõmotionẽ pedem tuũ. vt ab illo illumineris. Cauta ẽ qd sequit. Si vis ascẽdere vt firmissime ponas pedes in gradib⁹: ne in illa ascensiõe aut fatigeris: aut lapsus cadas: dic qd sequit: D Ne des ad mouendũ pedẽ meũ. Unde mouent pedes? Unde motus est pes illi qui erat in

padiso: Sed ꝑus attende vnde motus est illi q̄ erat
inter angelos: ⁊ moto pede cecidit: et de angelo factꝰ
est diabolꝰ. Moto enī pede cecidit. Quere vñ ceci-
dit. Supbia cecidit. Non ergo mouet pedē nisi sup-
bia ad ruinam. Non mouet pedem nisi superbia:
Ad ambulandū et ꝓficiendum: charitas mouet pe-
dē: ad cadendū supbia mouet. Ideo ⁊ ille quid dicit
Ps. 35. in psalmo: Filii aūt hominū sub tegimine alaꝝ tua-
rū sperabūt. Si sub tegimīe: semꝑ humiles: semꝑ de
deo sperātes: semꝑ de se nō ꝑsumētes. Sub tegimīe
alarū tuarū spabūt: Nō enī a se satiant vt beati sint.
Ibidem. Sed q̄d sequit: Inebriabunt ab vbertate domus
tue: ⁊ torrente voluptatis tuaꝝ potabis eos. Ecce sitiē-
tes: ecce inebriati: Ecce sitiūt: ecce bibūt: Sꝫ nō a se
bibūt: nec ipsi sibi sunt fontes. Sed vñ bibūt: Sub
tegimine alarū tuaꝝ sperabūt. Si sub alis: humiles
sunt. Quare: Quia apud te inqͥt est fons vite. Nō ḡ
a se irrigant montes: sicut a se nō illuminant mōtes:
Ibidem. Nā vide q̄d sequit: In lumine tuo videbimꝰ lumē.
Si ergo in lumīe ipsiꝰ videbimꝰ lumē: qs cadit a lu-
mine: nisi cui ipse nō est lumē: Et q̄ voluerit sibi esse
lumē: ipse cadit a lumīe quo illumiat. Ideo sciēs nō
cadere nisi eū qui sibi vult lucere: cū sit ꝑ se tenebre:
Ibidem. statim subiecit: Non veniat mihi pes supbie: et ma-
nus peccatorum non moueat me: id est imitatio pec-
catorum non moueat me: vt cadam a te. Quare ti-
muisti ⁊ dixisti: Nō veniat mihi pes superbie: Se-
quit: Ibi ceciderūt oēs qui opant iniquitatē. Quos
modo vides opari iniq̄tatē: iā damnati sunt. Sed vt
damnarent: ibi ceciderunt: cum illis venit pes sup-
bie. Recte ḡ iste audiens vt ascendat ⁊ nō cadat: vt a
cōualle plorationis ꝓficiat: nō in tumore supbie de-
ficiat: ait deo: Ne des ad mouendū pedes meos. Et
E dñs illi: Neqꝫ dormitet qui custodit te. Inten-
dat charitas vestra. Quasi vna sentētia facta est ex
duabꝰ vocibꝰ. Homo dicit ascendēs ⁊ cantās canti-
cū graduū: Ne des ad mouendū pedē meū: Et deꝰ
tanq̄ diceret ad te: Ne des ad mouendū pedē meū:
dicis mihi: Adde: Neqꝫ dormitet qui custodit te: et
non mouebit pes tuus. Dixerit aūt ille: Nūquid in
potestate mea ē: vt nō dormitet q̄ custodit me: Vo-
lo vt nō dormiat neqꝫ dormitet. Ergo illū tibi elige
qui nō dormiet neqꝫ dormitabit: ⁊ non mouebit pes
tuus. Deꝰ nunq̄ est dormiēs. Si vis hr̄e custodē nō
dormiētē: deū elige custodē. Ne des ad mouēdū pe-
dē meū dicis tu: bñ optime: Sed ⁊ ille dicit tibi: Neqꝫ
dormitet q̄ custodit te. Tu forte cōuersurus te eras
ad homīes custodes: ⁊ dicturꝰ: Quē sum inuēturus
nō dormientē: Quis homo nō dormitabit: Quem
inuenio: Quo ibo: Quo reuertar: Ille tibi ostēdit.
F Ecce non dormitabit neqꝫ obdormiet: q̄
custodit isrl̄. Vis hr̄e ḡ custodē nō dormiētē neqꝫ
dormitantē: Ecce nō dormiet neqꝫ dormitabit: q̄ cu-
stodit isrl̄. Christꝰ enī custodit isrl̄. Esto ḡ isrl̄. Quid
est isrl̄: Interptat hō vidēs deū. Et quō videt deꝰ:
Primo ꝑ fidē: postea ꝑ speciē. Sed si isrl̄ ꝑ speciē nō-
dum potes: ꝑ fidem vide. Si faciē eiꝰ videre nō po-
tes: qm̄ ibi species: posteriora eius vide. Hoc dictū
Exo. 33. est moysi a dño: Nō potes videre faciē meā: poste-
2. Re(gum). 16. et 17. riora mea videbis cum pertrāsiero. Expectas forte vt
transeat: iam transijt: tu vide posteriora ipsius. Vbi
Jo. 13. transijt: Audi iohannē: Cum venisset inqͥt hora vt
transiret de mūdo ad patrem. Dominꝰ noster iesus

christus iam fecit pascha. Pascha autē transitus in-
terpretat. Nam verbū est hebreū: ⁊ putant homies
grecū esse quasi passionē: sed nō est. A diligētioribꝰ
⁊ a doctoribꝰ inuentū est: quia pascha hebreū verbū 2. ad Cor.
est: ⁊ nō interptat passionē: sed transitū. Per passio- ca. 5.
nem enī trāsijt dñs a morte ad vitā: ⁊ fecit nobis viā
credētibus in resurrectionē eius vt transeamꝰ ⁊ nos
de morte ad vitā. Non magnū est: credere q2 mortuꝰ
est christꝰ. Hoc ⁊ pagani ⁊ iudei: ⁊ omnes iniqui cre-
dūt: Hoc oēs credūt q2 mortuꝰ est. Fides christi-
anoꝝ resurrectio christi est. Hoc ꝓ magno habemꝰ:
q2 credimꝰ eum resurrexisse. Ergo tūc se voluit vide-
ri cum transiret: hoc est cū resurrexisset. Tūc in se vo-
luit credi cum transiret quia traditꝰ est ꝓpter delicta Rom. 4.
nr̄a: ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nostrā. Et ipsam
fidē in resurrectiōe christi: maxime cōmēdauit apo-
stolus: Ait enī: Si credideris in corde tuo: q2 deus Rom. 10.
eum suscitauit a mortuis: saluus eris. Nō dixit: Si
credideris q2 mortuꝰ est christꝰ: qđ ⁊ pagani et iudei
⁊ omnes inimici eius crediderūt: sed ait: Si credide-
ris in corde tuo quia deus illū suscitauit a mortuis:
saluus eris. Hoc credere: hoc est esse israel: hoc est vi-
dere deū. Oculis adhuc ī posteriora eiꝰ videas: tamē
cum credideris in posteriora: ꝑuenies ad visionē fa-
ciei. Quid est hoc: Cū credideris in id quod poste- G
rius ꝓ te factus est christus: cum credideris in id qđ
posterius suscepit christus. Nā in primo facies eius
que est: In principio erat verbū: ⁊ verbū erat apud Joh. 1.
deum: ⁊ deus erat verbū. Posteriora eius que sunt:
Et verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. Cum ḡ Ibidem.
credis in hoc qđ pro te factum est verbū: ⁊ resurrexit
ī carne ne tu de tua carne desperares: efficeris israel.
Factus aūt israel cū fueris: nō dormitabit neqꝫ dor-
miet qui custodit te: q2 iam israel es: ⁊ audisti in psal-
mo: Ecce nō dormitabit neqꝫ obdormiet q̄ custodit
israel. Christꝰ enī ipse dormiuit: sed resurrexit. Quid
enī ait ipse in psalmo: Ego dormiui et somnū cepi. Ps. 3.
Nūquid remansit in somno: Exurrexi inquit: quo-
niā dominꝰ suscepit me. Si ergo iam resurrexit: iam
transijt: Si iā trāsijt: vide posteriora eius. Quid est Exo. 33.
vide posteriora eius: Crede ī resurrectionē eius. Et
quia ait aplūs: Et si crucifixus est ex infirmitate: sed 2. Cor. 13.
viuit in virtute dei: Et iterū ait: Christus surgens a Roma. 6.
mortuis iam nō morit: ⁊ mors ei vltra non domina-
bit: Recte tibi cantat: Ecce nō dormitabit neqꝫ ob-
dormiet: qui custodit israel. Adhuc forte queris car-
nali sensu: quis est qui nō dormitabit neqꝫ dormiet:
Et cum queris inter homies: falleris: nunq̄ inuētu-
rus es. Noli ergo ꝑsumere de quoq̄ homie: Omis
homo dormit ⁊ dormitabit. Quando dormitat: Cū
portat carnem infirmitatis. Quādo dormiet: Cum
fuerit mortuꝰ. Noli ergo ꝑsumere de homine: Pōt
dormitare mortalis. Dormit moriens: noli querere
inter homines: Et quis inquis custodit me: qui non
dormitat neqꝫ dormiet: Audi quid sequit: Domi- H
nus custodit te: Non ergo homo dormitans et
dormiens: sed dominus custodit te. Quomō te custo-
dit: Dominus tegumentū tuū: super ma- [illegible]
nū dextere tue. Eia fratres intelligamus adiu-
uante domino quid sibi velit: Dominus tegumen-
tum tuū super manū dextere tue. Videt enim mihi
habere sensum occultū quare non dixerit: Dominꝰ
custodiet te absolute ⁊ simpliciter: sed addidit: sup ma-

cum dextere tue. Quid enim? Dexterā nostrā deus
custodit: et sinistrā nostrā nō custodit? Nōne ipse nos
totos fecit? Nōne qui nobis fecit dexterā: ipse fecit et
sinistrā? Postremo si placuit dici de dextera sola: q̄re
dixit: sup manū dextere tue: et nō tā sup manū dexte/
rā tuā? Cur hoc diceret: nisi aliquid h̄ occultū ad qd̄
pulsando perueniremus abscōderet? Diceret enī: aut
dn̄s custodiet te et nihil adderet: aut si dexterā adde/
re voluit: dn̄s custodiet te sup dexterā tuā: aut certe
qr addidit manū: hoc diceret: dn̄s custodit te sup ma
nū dexterā tuā: nō sup manū dextere tue. Quod dn̄s
ipse suggerere dignat promā vobis: qui et in vobis
habitat: sine dubio facit vos approbare verū esse qd̄
dico. Nā quid dicturi sumus ignoratis: sed cū dixe/
rimus: nō ab ipsis nobis vobis ostēdemus verū esse
qd̄ dicim⁹: sed vosipsi agnoscetis verū esse qd̄ dici/
mus. Unde aūt agnoscetis: nisi demōstrante illo qui
in vobis habitat: inquātū de illo numero estis quoꝝ
vox est: Ne des ad mouendū pedē nostrū: et quib⁹
I dicit: Neqꝫ dormiet qui custodit te? Oportet enī vt
christus nō dormiat in vobis: et modo intelligit veꝝ
esse quod dicimus. Quomō inquies? Quia si dor/
miat fides vestra: dormit christus in vobis. Christ⁹
Eph. 3. enī in corde vestro: fides christi est. Ait apls. habi/
tare christū p fidē in cordib⁹ vestris. In quo nō dor
mit fides: vigilat christ⁹. Et si forte dormiebat fides
tua: et ideo in ista questiōe fluctuabas q̄si nauis illa q̄
Math. 8. tempestatē patiebat vbi christus dormiebat: excita
christū: et sedabunt tempestates. Fidem ergo vestrā
interrogo charissimi: qui filii estis ecclesie: et in eccle/
sia profecistis: et in ecclesia pficitis qui nōdum pfeci/
K stis: et in ecclesia pficiendi estis qui iam pficitis. In/
terrogo vos: quid soletis intelligere qd̄ dictum est in
Math. 6. euangelio: Nesciat sinistra tua quid faciat dextera
tua? Hoc enī intellecto inuenietis que sit dextera: et
que sit sinistra: simul intelligentes et vtrāqꝫ partē deū
fecisse: et dexterā et sinistrā: et tn̄ nō debet scire sinistra
quid faciat dextera. Sinistra nostra dicit: quicq̄d tē/
poraliter habem⁹: Dextera nostra dicit: quicq̄d no/
bis eternū et incōmutabile dn̄s pollicet. Si autē ille
qui dabit eternā vitam: ipse et de istis tpalibus cōso/
lat p̄sentē vitā: ipse fecit dexteram et sinistrā. Dicit de
Ps. 143. quibusdā psalmus apud dauid: Quorū os locutuꝫ
est vanitatē: et dextera eorū dextera iniquitatis. In/
uenit ergo quosdā quos rephendit qui dexterā verā
p sinistra habebant: et verā sinistrā dexterā sibi fece/
rūt. Qui sint isti exponit ꝯsequēter. Ois hō q̄ felici/
tatē non putat esse homis nisi solū in istis tpalib⁹ fa/
cultatibus et delitiis: et affluentia et copia mūdi hui⁹:
hic est stultus atqꝫ puersus qui sinistrā fecit sibi dex/
terā. Tales illi erant de quib⁹ dicit psalmus: non qr
a deo nō acceperint etiā que tpaliter possidebāt: sed
qr ipsam solā putabant esse beatā vitā: et nihil aliud
requirebāt. Audite enī quid de illis consequēter di/
Ibidem. cit: Quoꝝ os locutū est vanitatē: et dextera eoꝝ dex
tera iniquitatis. Et sequit: Quoꝝ filii eoꝝ velut no/
uelle cōstabilite: filie eorū ornate sicut templi simili/
tudo: Cellaria eorū plena: eructantia ex hoc in hoc:
Oues eorū fecūde: multiplicātes in exitib⁹ suis. bo/
L ues eorū crasse: Non est ruina sepis nec exitus: neqꝫ
clamor in plateis eoꝝ. Magnā felicitatē quorūdam
descripsit. Posset tamē istā felicitatē et aliquis iust⁹
Job. 1. hēre: sicut habuit iob: Sed iob p sinistra illā habe/
bat: non p dextera. Nam dexterā non habebat: nisi
apud deum ppetuam et sempiternā felicitatē. Ideo
concessa est pcutienda sinistra: et suffecit ei dextera.
Quomō pcussa est sinistra? Temptatiōibus diabo/
li. Abstulit subito diabolus: pmissus quidē a deo vt
iustus probaret: et impius puniret: abstulit omnia.
Sed iob qui nouerat sinistrā: sinistram esse: et dexte/
ram nō nisi dexterā: quomō se tenuit ad dexteram?
Exultauit in domino: cōsolatus est damna: quia nō
est passus damnū: De interioribus diuitiis dei ple/
num cor habebat: Domin⁹ inquit dedit domin⁹ ab/ Ibidem.
stulit: sicut domino placuit ita factū est: sit nomē dn̄i
benedictū. Hec erat dextera ipsius: ipse dominus:
ipsa vita eterna: illa lucis possessio: fons vite: lumen
in lumine. Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tue: Ipsa Ps. 35.
erat dextera: Sinistra vero erat p adiutorio cōsolati/
onis: nō ad firmamentū felicitatis. Nā felicitas eius
vera atqꝫ germana deus erat. Isti autem de quibus
dicit dauid: quia os eorū locutū est vanitatē: et dex/ Ps. 143.
tera eorum dextera iniquitatis: non hinc eos repre/
hendit: quia his omnib⁹ abūdabant: sed quia os eo/
rum locutum est vanitatē. Quid enim sequit? Cum
enumerasset copias eoꝝ: ait: Beatū dixerūt popu/ Ibidem.
lum cui hec sunt. Hec est vanitas quā locutū est os
eorum: qd̄ beatum dixerūt populū cui hec sunt. Tu
quid dicis: qui nosti quid est sinistra: et quid est dex/
tera? Sequit et dicit: Beatus populus: cui⁹ est do/
minus deus ipsi⁹. Intēdat ḡ charitas vestra. Audi/
uim⁹ et vidim⁹ sinistrā: audiuim⁹ et dexterā. Audi hoc M
confirmatū in Canticiscanticorū: Sinistra eius in/
quit sub capite meo. Sponsa dicit de sponso: de chri
sto eccl'ia: in amplexu pietatis et castitatis. Quid ait?
Sinistra eius sub capite meo: et dextera eius com/ Cant. 2.
plectet me. Quid aūt quia sursum erat dextera: de/
orsum sinistra: et sic complectabat sponsus spōsam:
supponens sinistrā ad consolationē: imponens dex/
terā ad ptectionē? Sinistra inquit eius sub capite
meo. Deus illā dat: Ideo nō sinistra eius: qr oia ista
temporalia deus dat? Oī vani sunt: & impii qui ab
idolis: a demonib⁹ ista petunt? Oī multi a demonib⁹
ista petunt. et nō illa habēt: Et rursus qui illa non pe/
tunt a demonib⁹: habent ea: sed nō a demonib⁹ ista
dant. Itē multi petunt a deo: et nō habēt. Nouit ille
dispensare sinistrā: qui vocat ad dexterā. Ergo si est
sinistra: sit sinistra: sed sub capite sit. Supra illam sit
caput tuū: id est supra illam sit fides tua: vbi habitat
christus. Noli temporalia p̄ponere fidei tue: et non
erit sinistra sup caput tuū: Sed oia tēporalia subde
fidei tue: et fidem tuā p̄pone omnib⁹ tpalibus: et erit
sinistra sub capite tuo. et recte dextera eius comple/
ctet te. Audi hoc ipsum exponi in pverbiis: quid est N
sinistra ipsa: quid est dextera. Cum de sapiētia dice/
ret: Longitudo inqt dierū et anni vite in dextera ei⁹: Prouer. 3.
in sinistra autē eius diuitie et gloria. Longitudo illa
dierum: eternitas est. Hoc enī pprio modo dicit scri/
ptura longū: qd̄ eternū est. Nā quicquid finē habet
breue est. Alio loco: Longitudine inquit dierum re/
plebo eum. Et nūquid aliter p magno diceret: Ho/
nora patrem tuū et matrē tuam: vt longeuus sis sup Exod. 20.
terrā? Sup quā enim terrā: nisi de qua dicit: Spes Ps. 141.
mea es tu: portio mea in terra viuentiū? Ibi esse lon
geuū quid est: nisi ibi viuere in eternū? Nā hic esse
longeuū quid est: nisi vsqꝫ ad senectutē peruenire? Et

si longa videat etas: cũ venerit mors conuincit bre/
uis: q̄ finit. Et multi maledicẽtes parentibus sene/
scunt in hac terra: multi autẽ obsequẽtes parẽtibus:
cito eunt ad dñm. Nũquid ḡ implet: vt longeu⁹ sit
sm̄ hãc vitã? Sed longeuũ p eternitate illa positũ
Prouerb.3. est. Longa vita est in dextera eius: In sinistra diuitie et
gloria: id est sufficiẽtia vite hui⁹: ea que bona existi/
mant ab homib⁹: sinistra est. Nescio q̄s venit et vult
tibi pcutere dexterã: id est tollere tibi fidẽ tuam: Tu
Math.5. accepisti alapã in dexterã. p̄be sinistrã: id est vt illud
tollat q̄d tpale est: et nõ ea que eterna habes. Audite
paulũ apostolũ hoc facientẽ. Homies psequebant i
eo q̄d christian⁹ erat: Percutit illi dextra: ille sinistrã
Act.22. exponebat. Ciuis roman⁹ sũ ait. Dexterã cõtemne/
bãt illi: et ille de sinistra terrebat: q̄ illi dexterã ei⁹ ti/
mere nõ poterãt: nõdũ eñ christo crediderãt. Quid
Cantic.2. ergo? Si dextera amplectit: sinistra sub capite est.
Math.6. Quid est: Nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua?
Id est: q̄n facis bonũ op⁹: pter vitã eternã fac. Nã
si opus bonũ in terra pterea feceris vt terrena tibi
abũdẽt: scit sinistra tua quid faciat dextera tua. Mi/
scuisti dexterã sinistre: Noli facere nisi pp̄t vitã eter/
nam: Ideo fac et securus facies: Hoc eñ mandauit
deus. Si pter solas res hũanas et solam vitã istam
facis q̄d facis: sinistra sola opat. Si autẽ pter vitã
eternã operis: dextera sola opat. Si autẽ habes intẽ
tionẽ ad vitaz eternã: sed surrepit tibi cupiditas vite
tẽporalis: vt attendas etiã ista q̄n facis opus bonũ:
vt hic tibi aliquid retribuat: miscet se sinistra operi/
P bus dextere. Hoc vetat deus. Veniam⁹ nũc ad illud
quod ait psalmus. Domin⁹ tegumentũ tuũ sup ma/
nũ dextere tue. Manũ: potestatẽ dicit. Unde proba/
mus? Quia et manus dei: potestas dei dicta est. Naz
Iob.1. diabolus qui temptauit iob: hoc ait deo. Mitte ma/
nũ tuã: et tange oĩa que habet. Quid est: mitte manũ
tuã: nisi da potestatẽ? Euidẽtius audi frater: ne for/
te carnali sensu adhuc cogites: q̄ mẽbris distinctus
est deus. Audi euidẽter quõ dicat manus potestas.
Prouerb.18. Ait quodã loco scriptura: Mors et vita in manibus
lingue. Nouim⁹ linguas frusta q̄dã carnis: i ore mo/
ueri: et pcutiendo palatũ et dentes distinguũt sonos
quib⁹ loquimur. Ostendant mihi man⁹ lingue. Lin
gua ergo nõ habet manus: sed habet et manus. Que
sunt manus lingue? Potestas lingue. Quid ẽ: mors
Math.12. et vita in manib⁹ lingue? Ex ore tuo iustificaberis: et
ex ore tuo cõdemnaberis. Ergo si manus potestas:
quid est manus dextere? Nihil arbitror intelligi con
gruẽti⁹: nisi vt intelligam⁹ manũ dextere potestatẽ
quã tibi dedit deus: vt si velis deputẽte deo ad dexterã
sis. Erũt eñ impij oẽs ad sinistrã: erũt autẽ oẽs fi/
Math.25. la boni ad dexterã quibus dicet: Venite bñdicti pa/
tris mei: pcipite regnũ q̄d vobis paratũ est ab origi/
ne mũdi. Vt autẽ sis ad dexterã: id est vt possis dei
filius fieri: potestatẽ accepisti. Quã potestatẽ? De q̄
Ioh.1. dicit aplus Iohãnes: Dedit eis potestatẽ filios dei
fieri. Unde accepisti hanc potestatẽ? Credẽtib⁹ in eũ
in nomie eius. Si ḡ credis: ipsa tibi potestas data ẽ:
vt sis inter filios dei. Esse autẽ inter filios dei: hoc ẽ
ad dexterã ptinere. Ergo fides tua manus dextere
tue: id est potestas que tibi data est vt sis inter filios
Q dei: manus est dextere tue. Sed quid valet ipsa po/
testas quam accepit homo: nisi dominus protegat?
Ecce credidit: iam ambulat in fide. Infirm⁹ est inter
temptationes: agitat inter molestias: inter carnales
corruptiões: inter suggestiones cupiditatis: int ver/
sutias et laqueos inimici. Quid valet ergo q̄a habet
potestatẽ et credidit in christũ: vt sit inter filios dei?
Ve homini illi: nisi et ipsi⁹ fidem domin⁹ ptegat: id
est vt non te pmittat temptari supra q̄ potes ferre:
sicut dicit aposto.⁹: Fidelis deus qui non vos pmit/ 1.Cor.10.
tet temptari supra q̄ potestis ferre. Ille ergo qui nõ
sinit temptari supra q̄ possum⁹ ferre: q̄uis iã fide/
les simus: q̄uis iam manus dextere nostre sit in no/
bis: ptegit nos deus sup manũ dextere nostre. Nõ
nobis sufficit habere manũ dextere: nisi ille et ipsam
manũ dextere ptegat. Ecce hoc de temptationibus
dixi: Intendite quid sequat: Protegat te do/ R
minus sup manũ dextere tue. Dixi: et q̄d ar/
bitror recognouist. Si eñ nõ recognouissetis: et de
scripturis non recognouissetis: non vocibus vestris
intellectũ vestrũ mihi significaretis. Ergo quia in/
tellexistis fratres: videte quid sequit: quare ptegat
domin⁹ et super manũ dextere: id est sup ipsam fidez
in q̄ potestatẽ accepimus esse int filios dei. et esse ad Ioh.1.
dexteram. Quare oportet vt ptegat domin⁹? Pro/
pter scandala. Unde sunt scandala? De duobus ti/
menda sunt scandala: q̄ et duo sunt p̄cepta: in quib⁹ Math.22.
tota lex pẽdet et pphete: dilectio dei et pximi. Eccle/
sia propter deũ: in deo pximus diligit: deus autem
pter deum. In deo intelligit figurate dictus sol: in
ecclesia intelligit figurate dicta luna. Quisquis põt
errare vt aliud de deo credat q̄ oportet: non credat
patrẽ et filiũ et spiritũsanctũ vnius esse substantie: de/
ceptus est versutia hereticorũ: maxime arrianorum:
Si autẽ aliquid minus in filio: aut minus in spiritu
sancto q̄ in patre crediderit: passus est scandalum in
deo. Quisquis rursus putauerit ecclesiã in vna pte
esse: et nõ eam cognouerit diffusam toto orbe terra/
rum: et crediderit eis qui dicunt: Ecce hic est christ⁹: Math.24.
et ecce illic: sicut modo audistis cum euangeliũ lege/
ret: cum ille totum orbem emerit: quia tantũ preciũ
dedit: ille tanq̄ in pximo scandalizat: a luna vritur. Ps.120.
Quisquis ergo errat in ipsa substãtia veritatis: a sole
vrit: et p diem vritur: q̄ in ipsa sapiẽtia errat de qua
dictũ est. Dies diei eructat verbũ. Unde dicit et apo Ps.18.
stolus: Spiritualib⁹ spiritualia compamus: Dies diei 1.Cor.2.
eructat verbũ: spiritualib⁹ spiritualia cõparantes. Dies
diei eructat verbũ: sapiẽtiã loquimur inter pfectos.
Quid est, et nox nocti indicat scientiã? Paruulis p̄di Ps.18.
cat hũilitas christi: et caro christi: et crucifixio christi:
quia ipsum est lac quod sufficit paruulis: Et ideo nõ
relinquunt in nocte paruuli: quia lucet et luna etiam
in nocte: id est p carnẽ christi p̄dicat ecclesia: q̄ ipsa
caro christi caput ecclesie est. Quisquis ibi nõ scan/ Ps.120.
dalizat in ipsa ecclesia et i carne christi: a luna nõ vri/
tur. Quisquis scandalizatus nõ fuerit in veritate illa
incõmutabili et incõtaminabili: nõ vrit i isto sole quẽ
nobiscũ vidẽt musce et pecora: sed in illo sole de quo
dicũt impij in fine: Quid nobis pfuit supbia: et diui/ Sap.5.
tiarũ iactatio quid cõtulit nobis? Transierũt omia
tanq̄ vmbra. Et cũ ista dixissent: ergo inquiũt erra/
uimus a via veritatis: et iusticie lumẽ nõ luxit nobis
et sol nõ est ortus nobis. Nũquid nõ iste sol omnib⁹
impijs oritur: illo instituente de quo dictum est. Qui Math.5.
facit solem suum oriri sup bonos et malos? Ergo aliũ
solem fecit deus: qui oritur sup bonos et malos: aliũ

quem vident et boni et mali. Alius est autē ille sol: nō
Jo.1. factus sed genitus: per quem facta sunt omnia: vbi est
intelligentia incōmutabilis veritatis. De ipso dicūt
impii: et sol non ortus est nobis. Quisquis in ipsa sa/
pientia nō errat: nō vritur a sole. Quisqȝ in ecclesia
et in carne domini et in his que pro nobis tpaliter ge/
sta sunt nō errat: nō vritur a luna. Omnis aūt homo
b quis iam crediderit in christū: aut ibi errat: aut ibi:
si nō in illo fit qđ dictū est: Domin⁹ tegumentū tuū
super manū dextere tue. Ideo eni cū dixisset: Domi/
nus tegumentū tuū sup manū dextre tue: quasi que/
sisset ille et dixisset: Iam ecce est manus dextere mee:
iam elegi credere in christū: accepi potestatē inter fi/
lios dei esse: qđ est qȝ deus tegumentū meū est adhuc
supra: id est sup manū dextere mee? Sequit: Per
diem sol non vret te: neqȝ luna per noctē. Ad
hoc igit tegumentū tuū est sup manū dextere tue: vt
non te vrat sol per diem: neqȝ luna per noctem. Nā hinc
intelligite frēs: qȝ figurate dictū est. Etenim reuera
fratres solē visibilē si cogitem⁹: vrit per diē. Nūquid
luna vrit per noctem? Sed quid est vstio? Scandalū.
Cor.xj. Audi apostolū dicentem: Quis infirmat et ego non
infirmor? Quis scandalizat: et ego nō vror? Per diē
ergo sol nō vret te: neqȝ luna per noctē. Quare? Quia
Domin⁹ custodiet te ab omni malo. A scan/
dalis in sole: et a scandalis in luna: Ab omni malo te
custodiet qui est tegumentū tuum sup manū dextere
tue: qui nō dormit neqȝ dormitabit. Et ad quā rem?
Quia in temptationibus sumus. Domin⁹ custodiet
te ab omni malo. Custodiat animā tuam do/
c minus. Etiam in ipsa anima. Custodiat do/
minus introitū tuum et exitum tuū: ex hoc
nunc et vsqȝ in seculū. Et non quasi corpus tuū:
nā in corpe pempti sunt martyres: sed custodiet ani/
mā tuā dominus: quia de anima non cesserunt mar/
tyres: et sequebant psecutores in Christinā cuius ho/
die natalicia celebram⁹: seuiebant in feminā diuitem
et delicatā: Sed fortis erat: quia domin⁹ tegumentū
eius sup manū dextere e⁹: ille qui eam custodiebat.
Hec eni fratres nūquid ē q in aphrica ignoret? Cla/
rissima etiā fuit: nobilis genere: abundans diuitiis:
Sed hec oia sinistra erant: sub capite erant. Venit
inimicus qui ferret caput: et sinistra illi obiecta est q
erat sub capite. Caput supra erat: dextera desup cō/
plectebat. Quid poterat facere psecutor: qȝuis deli/
cate femine? Erat quidem illa et sexu infirma: et diui/
tiis forte languidior: et consuetudine corporali infir/
mior. Sed quid ad tanta munimēta? Quid ad illum
Cant.2. sponsum mittentē sinistram sub caput: et dextera sua
complectentē? Quādo sic munitā pcuteret inimic⁹?
Et tamē pcussit: sed in corpus. Quid autē dicit psal/
mus? Custodiat domin⁹ animā tuā. Anima nō ces/
sit: corpus pcussum est. Et corpus ad tempus pcus/
sum est: nam in fine resurrecturū est: quia et ipse qui
dignatus est esse caput ecclesie: pbuit corp⁹ suū ad
tempus pcutiendū. Sed carnē suā ille triduo resusci
tauit: carnem nostrā in fine resuscitaturus est. Ideo
suscitatū est caput: qđ attenderet corpus vt nō defi/
ceret. Custodiat animā tuā dñs: Ipsa nō cedat: ipsa
nō frangat scandalis: in psecutioib⁹: in tribulationi/
Mat.10. bus: ipsa nō cadat cedēdo: sicut dñs dicit. Nolite
timere eos q corpus occidūt: animā aūt nō possunt
occidere: sed eū timete q habet potestatē corp⁹ et aīam
occidere et mittere in gehennā ignis. Hanc ergo animā
tuā custodiat dñs: ne cedas psuasori malo: ne cedas
pmittenti falsa: ne cedas mināti tēporalia: Et custo/
diat animā tuā domin⁹: Et deinde custodiat domin⁹ d
introitū tuū et exitū tuum: ex hoc nūc et vsqȝ i seculū.
Nam introitū tuū: ad tpus attende. Custodiat dñs
introitū tuū et exitū tuū: ex hoc nūc et vsqȝ in seculū.
Exitū idē custodiat. Quid est introitū tuū? Quid est
exitū? Quādo temptamur: intramus. Qñ vincim⁹
temptatiōē: exim⁹. Audi introitū: audi exitū. Vasa Eccl.27.
figuli probat fornax (ait scriptura) et homies iustos
temptatio tribulationis. Si sic sunt homines iusti
quō vasa figuli: necesse ē vt vasa figuli fornacē itrēt.
Et nō quādo intrant iam securus est figulus: sed cū
exierint. Domin⁹ autē securus est: quia nouit q sunt 2.Timoth.2.
eius: et nouit qui in fornace nō crepent. Illi autē non
crepant: qui nō habent ventū supbie. Humilitas ergo
custodit in omni temptatiōe: qȝ a cōualle ploratiōis Ps.83.
ascēdim⁹ cantātes cāticū graduū nouū: Et custodit
domin⁹ introitū: vt salui intremus: Sana fide sim⁹
quādo accedit tēptatio: et custodit exitū ex hoc nūc et
vsqȝ in seculū. Cum eni exierimus ab omni temptat/
tione: iā in eternū nulla nos temptatio terrebit: nul/
la cōcupiscētia saltē sollicitabit. Audi aplm idipsum
cōmemorantē qđ pauloante cōmemorauit: Fidelis 1.Cor.10.
deus qui nō pmittet vos temptari supra qȝ potestis
ferre. Ecce introit⁹ tuus custodit: quādo nō tibi sinit
deus accidere temptationē quā nō potes ferre. In/
troitū tuū custodit: Videte si custodit et exitū. Sed Ibidem.
faciet inqt cū tēptatiōe etiā exitū: vt possitis sustine/
re. Nūquid nō possum⁹ nos fratres interpretari aliter e
qȝ ipsa verba apostoli docuerunt? Custodit ergo vos Epilogus.
sed nō a vobis: qȝ domin⁹ tegumentū tuū qui custo
dit: qui non dormitat nec dormit. Semel dormiuit
pro nobis: surrexit: iam nō dormiet. Nemo de se psu/
mat: de cōualle ploratiōis ascēdimus: nō remanea/
mus in via. Gradus in via restant: nō debem⁹ pigri
remanere: nō debemus supbi cadere. Dicam⁹ deo:
Nō moueat pes noster: nō dormiat q custodit nos.
In nostra potestate est (deo donāte) si eū nobis fa/
ciamus custodē qui nō dormit neqȝ dormitat: q cu/
stodit israel. Quē israel? Videntē deū. Ita erit auxi/
liū tuū a domino: Ita erit tegumentū tuū sup manū
dextere tue: Ita custodit introitus tuus et exit⁹ tuus
ex hoc et vsqȝ in seculū. Nā si de te psumpseris: mo/
tus est pes tuus. Si motus est pes tuus: iam putas
te in aliquo gradu esse. Inde cadis si supbus es: qa
humilis in cōualle plorationis dicit: Ne des ad mo
uendū pedē meū. Etsi breuis psalmus est: longa tn̄
tractatio: et longus sermo. Putate fratres qȝ pro nata/
lē beate Christine inuitaui vos: et imoderatior fui in
cōuiuio pducendo. Nōne posset hoc vobis fieri: si
qs vos militaris inuitaret: et ad mēsam sine mēsura
bibere cogeret? Liceat nobis hoc facere in sermone
diuino: vt inebriemini et satiemini quēadmodū et dñs
pluuia sua tempali dignat⁹ est terrā irrigare: vt cum
maiore gaudio nos non sineret ire ad locū martyrū
sicut hesterno die promiseramus. Illi eni martyres
sine labore hic sunt nobiscū.

Explicit Tractatus de ps. CXX.

Incipit Tractatus de ps. CXXI.

f Iste amor: immūdus inflāmat aiam: et ad ter/ a
rena cōcupiscēda et peritura sectāda vocat pi/

terrā: ⁊ in ima p̄cipitat: atq̄ in ꝓfunda dimergit: sic
amor sanctus ad supna eleuat et ad eterna inflāmat:
⁊ ad ea que non transeunt neq̄ moriunt: excitat ani-
mā: ⁊ de ꝓfundo inferni leuat ad celum. Habet tamē
omnis amor vim suā: nec pōt vacare amor in anima
amātis: Necesse est vt ducat. Sed vis nosse qualis
amor sit: Vide quo ducat. Nō eñ monemus vt nil
ametis: sed monem⁹ ne mundū ametis: vt eū q̄ fecit
mūdū libere ametis. Obligata eñ aīa amore terre-
no: quasi viscū habet in pēnis: volare nō pōt. Mū-
data xpo ab affectib⁹ sordidissimis seculi: tanq̄ exten
sis pēnis ⁊ duab⁹ alis resolutis ab omni impedimē-
Matth. 22. to: id est duobus p̄ceptis dilectiōis dei ⁊ ꝓximi vo-
lat. Quo nisi ad deum ascēdit volando: qui ascendit
amādo: Nō anteq̄ possit gemit in terra: si iam inest
Ps. 54. ei volandi desideriū. ⁊ dicat: Quis dabit mihi pēnas
sicut columbe: ⁊ volabo ⁊ requiescā: Quo aūt vola-
uit: nisi de medijs scandalis: vbi gemebat etiam iste
cui⁹ hec vox est quā cōmemoraui: De medijs ergo
scādalis a cōmixtione maloꝝ hominū a paleis qui-
bus grana cōmixta sūt volare vult: vbi nō patiat cō
iūctionē ⁊ societatē iniqui alicui⁹: sed viuat in sancta
societate angeloꝝ ciuiū i eterna hierusalē. Ideo psal
mus iste quē hodie suscepimus tractandū sanctitati
vestre: ipsā hierusalem desiderat: id est iste qui ascen-
dit in hoc psalmo. Est eñ Canticum graduū:
Qd̄ sepe diximus charitati vestre: q: nō sunt grad⁹
isti descendentiū: sed ascendentiū. Ascendere ḡ vult
iste. Et quo vult ascendere: nisi ad celū: Quid est in
celo: Vtrū ideo vult ascendere: vt sit cū sole ⁊ luna et
stellis: Absit. Sed est in celo eterna hierusalem: vbi
sūt ciues nostri angeli: Ab ipsis ciuibus nostris pe-
grinamur in terra. In pegrinatiōe suspiramus: in ci-
uitate gaudebimus. Inuenimus aūt ⁊ socios in ista
terre pegrinatione: qui iam viderūt ipsam ciuitatē: ⁊
inuitant nos vt curramus ad illam. Ad hos gaudet
iste qui dicit:

Expositio psalmi.

B
Et *Letatus.
*dicta sunt.
1 *Ocundatus sum in his que *dixe-
runt mihi: in domū domini ibimus.
Fratres: veniat in mentē charitatis vestre:
siqua forte festiuitas martyrū ⁊ locus aliquis sanct⁹
nominat: quo certo die turbe cōfluunt ad celebran-
dā solēnitatē: ille turbe quō se excitant: quō se hor-
tant ⁊ dicūt: eamus eam⁹. Et querūt: Quo eamus:
Et dicit: Ad illū locū: ad sanctū locū. Inuicē sibi lo-
quunt: ⁊ tanq̄ incēsi singillatim faciūt vnā flammā:
⁊ ipsa vna flāma facta ex collocutione sese accenden-
tiū rapit illos ad locū sanctū: ⁊ cogitatio sancta san-
ctificat eos. Si ḡ ad locū tpalem sic rapit amor san-
ctus: qualis amor debet esse qui cōcordes rapit in ce-
lū: ⁊ dicentes sibi in domū domini ibim⁹: Ergo cur-
ramus: Curram⁹: q: i domū domini ibim⁹. Curra-
mus: ⁊ nō fatigemur: q: illuc ꝑueniem⁹ vbi nō lassa-
bimur. Curramus in domū domini: iocūdet anima
nostra in his qui ea nobis dicūt. Qui enim ea nobis
dicūt: priores viderūt ipsam patriā: de longinquo cla-
mantes ad posteriores: In domū dñi ibim⁹: ambu-
late: currite. Viderūt illā aplī: ⁊ dixerūt nob: Curri-
te: ambulate: sequimī: in domū dñi ibim⁹. Et qd̄ di-
cit ⁊ vnusq̄sq̄ nostrū: Iocūdat⁹ sum i his q̄ dixerūt
mihi: in domū dñi ibim⁹. Iocūdat⁹ sum in ꝓphetis:
iocūdatus sū in aplīs. Oēs eñ isti dixerūt nobis: in
domū dñi ibim⁹. Stantes erāt pedes nr̄i: in
atrijs *hierlm. Ecce habes domū dñi. si q̄rebas
qd̄ sit dom⁹ dñi. In illa domo dñi laudat: q̄ cōdidit
domū: ipe ⁊ delitie oīm habitātiū i domo. Ipse sola
spes hic: ⁊ res ibi. Ergo q̄ currūt qd̄ debēt cogitare:
Quasi ibi iā sint ⁊ ibi stent. Magnū est eñ ibi stare
int angelos: ⁊ nō deficere. Qui eñ inde lapsus est: in
veritate nō stetit. Quicūq̄ nō sūt lapsi: i veritate stāt.
Et ille stat qui deo fruit: Qui aūt se frui voluerit: ca-
dit. Quis aūt se frui vult: Qui supbus est. Ideo ille
qui semp stare volebat in atrijs hierusalē: In lumie
tuo inqt videbim⁹ lumē: nō i lumie meo. Et apud te
inqt fons vite: nō apud me. Et qd̄ adiecit: Non ve-
niat mihi pes supbie: ⁊ man⁹ peccatoꝝ non moueat
me. Ibi ceciderūt oēs q̄ operant iniqtatē: expulsi sunt
nec potuerūt stare. Si ḡ illi ideo nō potuerūt stare q:
supbi fuerūt: humiliter tu ascēde vt dicas: Stātes erāt
pedes nr̄i i atrijs hierlm. Cogita q̄lis ibi futur⁹ sis.
Et q̄uis adhuc in via sis: hoc tibi pone ante oculos
q̄si ibi stes: q̄si iā inter angelos indeficiēs gaudeas:
Et fiat in te qd̄ dictū: Beati q̄ habitāt in domo tua:
i secula seculoꝝ laudabūt te. Stātes erāt pedes nr̄i:
in atrijs hierlm. Cui⁹ hierlm: Solet eñ dici et ista
hierlm: Sed ista hierlm vmbra ē illi⁹. Et qd̄ magnū
est stare i ista hierlm: q̄n ipa hierlm stare nō potuit:
q̄ in ruinā cōuersa est: Hoc ḡ ꝓ magno spūssanctus
ex inflāmato corde amātis hui⁹ eloquit: quia dicit:
Stātes erāt pedes nr̄i: in atrijs hierlm. Nōne illa ē
hierlm cui dicit dñs: Hierusalē hierlm q̄ interficis
ꝓphas: et lapidas missos ad te: Quid magnū ḡ iste
cōcupiscebat: stare inter illos q̄ interficiebāt ꝓphas ⁊
lapidabāt missos ad se: Absit vt de ista hierlm sic co
gitet qui sic amat: qui sic ardet: q̄ sic vult ꝑuenire ad
illā hierlm matrē nostrā: de qua dicit Aplūs: eternā
in celis. Audi postremo: noli mihi credere: audi qd̄
sequat: ⁊ quā hierusalē designet mētib⁹ nr̄is. Cū eñ
dixisset: Stantes erāt pedes nr̄i in atrijs hierlm: q̄si
diceret illi: de qua hierusalē dicis: de qua hierlm lo-
queris: subiecit statim: Hierusalē q̄ edificat vt
ciuitas. Fratres: q̄n dicebat ista dauid: ꝑfecta erat
illa ciuitas nō edificabat. Nescio quā ergo ciuitatē
dicit q̄ mō edificat: ad quā currūt in fide lapides vi-
ui: de quib⁹ dicit petrus Et vos tanq̄ lapides viui
coedificamini i domū spiritalē: id est templū sanctū
dei. Quid est: lapides viui coedificamini: Viuis: si cre
dis. Si aūt credis: efficeris templū dei: q: dic̄ aplūs
paul⁹: Templū eñ dei sanctū est qd̄ estis vos. Ipsa
ḡ mō ciuitas edificat: Precidunt de mōtib⁹ lapides
p man⁹ p̄dicantiū veritatē: cōquadrant vt intrent in
structurā sempiternā. Adhuc multi lapides in mani-
bus artificis sunt: non cadāt de manibus artificis: vt
possint perfecti coedificari in structuram templi. Est
ergo ista hierusalē que edificat vt ciuitas: Funda-
mentū ipsi⁹ christ⁹ est. Dicit aplūs paul⁹: Funda-
mentū aliud nemo pōt ponere p̄ter id qd̄ positū est:
qd̄ est christus iesus. Fundamentū quādo ponit in
terra: desup edificant parietes: ⁊ pondus parietū ad
ima tendit: q: in imo positū est fundamentū. Si aūt
fundamentū nostrū in celo est: ad celum edificemur.
Corpa edificauerūt istā structurā quā videt amplā
surrexisse h⁹ basilice: Et q: corpa edificauerūt: fūda-
mētū i imo posuerūt. Quia vo spūalit edificamur:
fundamētū nr̄m in summo positū ē. Illuc ḡ curram⁹:

C
Ezech.
Ioh. 8.
Ps. 35.
Ibidem.
D
Ps. 83.
Matth. 23.
Gal. 4.
E
1. Pet. 2.
1. Cor. 3.
Ibidem.

bi ędificemur: qz de ipsa hierusalē dictū est: Stan-
5 tes erāt pedes nři in atrijs tuis hierusalē. Sed quā
hierusalē: Hierusalē q̄ ędificaꝛ vt ciuitas. Parū di-
xit vt ostenderet hierusalē: qz dixit vt ciuitas ędifi-
catur: Adhuc potest illa corpalis intelligi. Quid si
eñi existat aliqs et dicat: iā quidē et cū ista dicerenꝛ
tpibus dauid: et ista canerenꝛ: erat ciuitas illa perfe
cta: sed videbat in spiritu ruituram: et iterum ędifi-
candam: Expugnata est eñi illa ciuitas: et factus est
4. Re. 25. transitus in babyloniā populi captiuati: ꝛ dicta est
ista in scripturis: trāsmigratio i babyloniā. Et pphe-
Iere. 29. tauit hieremias post septuaginta annos captiuita-
tis ędificari posse illā ciuitatē q̄ destructa erat a de-
bellantibus. Forte ait aliqs: Hoc videbat dauid in
spiritu: ruiturā ciuitatē hierusalē a debellātibus: ꝛ
iterū posse post septuaginta annos ędificari: et ideo
dixit: Hierusalē q̄ ędificaꝛ vt ciuitas. Noli ḡ puta-
re illā ciuitatē esse dictā: sed q̄ cōstat ex sanctis: tāq̄
ex lapidibus viuis. Quid sequiꝛ vt tollat totā dubi-
tationē: Ait eñi: Stantes erāt pedes nostri i atrijs
hierusalē. Sed quā dico hierusalē: Nūqd istā inqt
quā videtis stare corporeis parietib⁹ erectā: Nō: ꝑ
hierusalem q̄ ędificaꝛ vt ciuitas. Quare nō ciuitas:
sed vt ciuitas: nisi quia ista structura parietū q̄ erat
in hierusalē visibilis ciuitas erat: sicut ꝓprie dicitur
ab oībus ciuitas: illa aūt ędificaꝛ tāq̄ ciuitas: qz ꝛ
illi q̄ i eā intrāt: viui tāq̄ lapides sūt: Nō eñi vere la-
pides sūt. Sicut illi alij vt lapides nō lapides: sic il-
la vt ciuitas: nō ciuitas: qz dixit ędificaꝛ. Nōe q̄ppe
ędificij: structurā cōpagemq̄ corporū atq̄ parietū
voluit intelligi. Nā ciuitas: ꝓprie in hoībus habitā-
tibus intelligiꝛ. Sed manifestauit nobis ciuitatē se
vrbem dixisse: qz dixit ędificaꝛ: Et qz ędificium spiri
tuale similitudinē habet quandā ad ędificiū corpo-
rale: ideo ędificaꝛ vt ciuitas. Sed dicat qđ sequiꝛ:
auferat omnē dubitationē: qz nō carnaliter debem⁹
accipere: Hierusalē quę ędificaꝛ vt ciuitas: Cuius
6 participatio ei⁹ in idipsum. Iā ḡ fratres quis-
quis erigit aciem mentis: quisq̄ deponit caliginem
carnis: quisqs mūdat oculū cordis: eleuet et videat
qđ est i idipm. Idipm quō dicā: nisi idipsum: Frēs
si potestis: intelligite qđ ē idipsum. Nā et ego quic-
quid aliud dixero: nō dico idipm. Contēdim⁹ tñ q̄-
busdam vicinitatib⁹ verboꝝ et significationū ꝑdu-
Exo. 3. cere infirmitatē mentis ad cogitandū idipm. Quid
est idipm: Quod semp eodē modo est: qđ nō modo
aliud: ꝛ mō aliud est. Quid est ergo idipsum: nisi qđ
est: Quid est qđ est: Qđ ęternū est. Nam qđ semp
aliter atq̄ aliter est: nō est: qz non manet. Nō omni-
no nō est: sed nō summe est. Et qđ est quod est: nisi il
Exo. 3. le q̄ qñ mittebat moysen: dixit illi: Ego sū qui sum:
Quid est hoc: nisi ille cui cū diceret famul⁹ eius: Ec-
ce mittis me: si dixerit mihi pplš: qs te misit: qđ dicā
ei: nomē suū noluit aliud dicere: q̄ ego sū q̄ sum: Et
Ibidem adiecit ꝛ ait: Dices itaq̄ filijs israel: Qui ē misit me
ad vos. Ecce idipsum: Ego sum q̄ sum: Qui est mi-
h sit me ad vos. Nō potes cape: multū est intelligere:
multū est apprehēdere. Retine qđ ꝑ te fact⁹ est: quē
non possis cape. Retine carnē christi: in quā leueris
Luc. 10. ęgrotus: et a vulnerib⁹ latronū semiuiuus relictus:
et ad stabulū ꝑducereris: et ibi sanareris. Ergo cur-
ramus ad domū dñi: et ꝑueniamus ad ciuitatē vbi
stent pedes nři: ciuitatē q̄ ędificaꝛ vt ciuitas: cuius

participatio eius in idipsum. Quid eñi debes tene-
re: Qđ ꝑ te fact⁹ est christus: qz ipse christ⁹ est: Et
ipse christus recte intelligiꝛ: ego sum q̄ sum quō est Exo. 3.
in forma dei. Vbi nō rapinā arbitrat⁹ est esse ęqua- Phi. 2.
lis deo: ibi est idipm. Vt aūt tu efficiaris ꝑticeps in
idipsum: fact⁹ est ipse prior ꝑticeps tui: Et verbū ca
ro factū est: vt caro ꝑticipet verbū. Quia vero qđ
verbū caro factū est ꝛ habitauit in nobis: ex semine Ioh. 1.
venit abraam: promissum est autē abrahę et isaac et
iacob q̄ ex semine eorū bñdicerenꝛ oēs gētes: et in- Gen. 12. et. 2
de videmus ecclesiā toto orbe diffusam: Loquiꝛ ad
infirmos de⁹: Firmitatē cordis q̄siuit cū diceret ego Exo. 3.
sum q̄ sum. Firmitatē cordis q̄siuit ꝛ aciē cōtempla
tionis erectā cū dixit: Qui est misit me ad vos. Sz
nondū habes forte cōtēplationē: Noli deficere: no-
li despare: Qui est voluit esse hō vt tu es: et ideo se-
cutus ait moysi q̄si expauescēti nomē. Qđ nomen:
Qđ est. est. Et dixit inquit dñs ad moysen: Ego sū Ibidem
deus abraā ꝛ de⁹ isaac ꝛ deus iacob: hoc mihi nomē
est in ęternū. Noli de te desperare qz dixit: ego sum q̄
sum: et qui est misit me ad vos: qz tu mō fluctuas: et
mutabilitate rerū et varietate mortalitatis huma-
nę ꝑcipere nō potes qđ est idipm. Ego descendo: qz
tu venire nō potes: Ego sum deus abraā et deus isa-
ac et deus iacob. In semine abraam spera aliqđ: vt
cōfirmari possis ad videndū q̄ venit ad te in semine
abrahę. Ergo hoc est idipm de q̄ dictū est: Mutabis Ps. 101.
ea et mutabunꝛ: tu autē idē ipse es: et anni tui nō de-
ficient. Ecce idipm cui⁹ anni nō deficiūt. Frēs nōne I
anni nostri q̄tidie deficiunt: nec stant oīno. Nā et q̄
venerūt iā nō sunt: et q̄ futuri sunt nondū sunt. Iam
illi defecerūt: ꝛ illi defecturi ventūri sunt. In hoc ergo
ipso vno die frēs: ecce mō qđ loqmur i momēto est:
Pręteritę horę trāsierūt: futurę nondū venerūt: Et
cū venerint: ꝛ ipsę trāsibūt ꝛ deficiēt. Qui sūt anni q̄
nō deficiūt: nisi q̄ stant: Si ḡ ibi anni stant: ꝛ ipsi an-
ni q̄ stant vnus annus est: et ipse vnus annus q̄ stat
vnus dies est: qz ipse vnus dies nec ortū habet nec
occasum: nec inchoaꝛ ab hesterno: nec excluditur a
crastino: sed stat semp ille dies. Et qđ vis vocas illū
diē: si vis anni sunt: si vis dies est: qđcūq̄ cogitaue-
ris stat tñ: Ipi⁹ stabilitatis ꝑticipat illa ciuitas: cui
participatio est in idipm: Merito ḡ qz illius stabili-
tatis fit ꝑticeps: dicit iste q̄ illuc currit: Stātes erāt
pedes nostri in atrijs hierusalē. Omnia eñi ibi stāt:
vbi nihil trāsit. Vis et tu ibi stare et nō trāsire: Il-
luc curre: Idipm nēo habet ex se. Intendite frēs. K
Corpus habet: nō est idipsum: qz nō in se stat. Mu-
tatur ꝑ ętates: mutaꝛ ꝑ mutatiōes locoꝝ ac tēpoꝝ:
mutaꝛ ꝑ morbos ꝛ defectus carnales: Nō ḡ i se stat.
Corpora cęlestia nō i se stāt: Habēt q̄sdā mutatio-
nes suas: etsi occultas: Certe de locis i loca mutāꝛ.
Ascendūt ab oriēte i occidentē: et rursus circumeūt
ad orientē. Nō ergo stant: nō sunt idipm. Aīa hūa-
na nec ipsa stat. Quantis eñi mutationib⁹ et cogita-
tionibus variaꝛ: quātis voluptatibus immutatur:
quātis cupiditatibus diuerberaꝛ atq̄ discinditur.
Mens ipsa hoīs q̄ dicaꝛ rōnalis mutabilis est: non
est idipm. Modo vult: mō nō vult: mō scit: mō non
scit: modo meminit: modo obliuiscíꝛ. Ergo idipsum
nemo habet ex se. Qui voluit ex se habere idipm: vt
quasi ipse sibi esset idipsum: lapsus est. Cecidit an-
gelus: et factus est diabol⁹: Propinauit hoi super- Gen. 3.

biam: deiecit secum in ruinam eum qui stabat. Ipsi sibi voluerunt idipsum esse. sibi principari: sibi dominari voluerunt. Noluerunt habere verum dominum qui vere est
Ps. 101. idipsum. Cui dictum est: Mutabis ea et mutabuntur: tu autem idem ipse es. Iam ergo post tantum languorem: post tantos morbos difficultates labores: redeat anima humiliata ad idipsum: et sit in illa civitate cuius participatio eius in idipsum.
L Illuc enim ascenderunt tribus. Querebamus enim quo ascendat qui cecidit: quia diximus ascendentis hominis vocem esse ascendentis ecclesie. Putamus nunc possumus intelligere quo ascendit? Quo it? Quo erigatur? Illuc ascenderunt inquit tribus. Quo ascenderunt tribus? In civitatem cuius participatio eius in idipsum. Ergo illuc ascendit in hierusalem.
Luce. 10. Homo autem qui descendebat de hierusalem in hiericho incidit in latrones. Si non descenderet: non incideret in latrones. Quia vero descendendo incidit in latrones: ascendendo veniat ad angelos. Ascendat ergo: quia ascenderunt tribus. Sed que sunt tribus? Multi noverunt: multi non noverunt. Sed et nos qui novimus descendamus ad illos qui non noverunt tribus: ut nobiscum ascendant quo ascenderunt tribus. Tribus alio nomine dici possunt curie: sed non proprie. Itaque tribus uno nomine alio proprie dici non possunt. sed vicino dicuntur curie. Nam proprie si dixerimus curias: non intelliguntur nisi curie que sunt in civitatibus singulis singule. Unde dicuntur curiales et decuriones: id est qui sunt in curia vel de curia: Et nostis quia tales curias singulas habent singule civitates. Sunt autem vel erant aliquando in illis quoque civitatibus curie etiam populorum: et una civitas multas curias habet. sicut roma triginta quinque curias habet populi. Hec dicuntur tribus: Has populus israel duodecim habebat: secundum filios iacob.
M Duodecim tribus erant populi israel: sed erant ibi mali: erant ibi boni. Que enim male tribus que crucifixerunt dominum: que bone tribus que cognoverunt dominum. Ille ergo tribus que crucifixerunt dominum: tribus sunt diaboli. Cum ergo hic diceret: Illuc enim ascenderunt tribus: ne omnes tribus intelligeres addidit: Tribus domini. Quid est tribus domini? Que cognoverunt dominum. Ex ipsis enim duodecim tribubus mali ibi erant. boni de bonis tribubus: qui cognoverunt fabricatorem civitatis: Et ipse erant grana inter illas tribus: que inter paleas commixta sunt. Ascenderunt autem non cum paleis: sed tribus purgate: electe: quasi tribus domini. Illuc ascenderunt tribus: tribus domini. Quid est tribus domini? Testimonium israel.
N Hoc quid sit fratres audite. Testimonium israel. id est in quibus cognoscatur: quia est vere israel. Quid est enim israel? Interpretatio nominis eius dicta est iam: et sepe dicatur. Forte enim et si recens dicta est. excidit. Dicendo nos faciamus ut non excidat etiam eis qui legere non noverunt: aut noluerunt: nos simus codex ipsorum. Israel: videns deum interpretatur: immo diligentius discusso verbo sic interpretatur: Israel est videns. Utrumque est videns deum: quia homo in se non est: Mutatur enim et vertitur si non participet eius qui est idipsum. Tunc est qui videt deum. Tunc enim est qui videt eum qui est: et videndo eum qui est: fit et ipse pro modo suo ut sit. Ergo ipse est israel: israel est videns deum. Superbus ergo non est israel: quia non est participatio eius in idipsum quia ipse sibi vult esse idipsum. Qui sibi vult esse principium: non est israel. Omnis ergo fictus non est israel quia omnis superbus necesse est ut fictus sit. Hoc dico fratres mei necesse est ut omnis superbus velit videri quod non est. Aliter non potest. Et fratres mei utinam sic vellet superbus videri quod non est: ut vellet videri, verbi causa corvus cum corvus non esset. Cito enim probaretur si diceretur ei: canta: videamus utrum corvus sis. Cum non posset inveniretur falso se videri voluisse quod non erat. Dicit se eloqui: et dicetur ei. Loquere et proba. Si locutus non fuerit invenitur hoc non esse quod professus est. Superbus quod peius est: iustum se vult videri cum non sit: Et quia iusticiam intelligere difficile est: difficile est superbos agnoscere. Volunt ergo superbi videri quod non sunt: ideo non est participatio eorum in idipsum: non pertinent ad israel: qui est videns deum. Quis ergo pertinet ad israel? Qui est particeps in idipsum. Quis est qui participat in idipsum? Qui confitetur se non esse quod deus est. et ab illo habere quod bonum potest habere: a se autem non esse nisi peccatum: ab illo sibi esse iusticiam. Talis est in quo dolus non est. O
Et dominus videns nathanaelem quid ait? Ecce vere Ioh. 1.
israelita: in quo dolus non est. Si ergo verus israelita in quo dolus non est: tribus ille ascendunt ad hierusalem: in quibus dolus non est. Et ipse sunt testimonium israel: id est per illas agnoscitur quia erant grana Mathei 3.
inter illam paleam: quando area cum videretur tota palea putabatur. Erant ergo ibi grana: Sed cum ascenderint in sublimitatem illam splendoris: cum fuerit area ventilata: tunc erit testimonium israel: Tunc dicent omnes mali: Vere quia erant ibi iusti inter malos: quando nobis omnes mali videbantur: et quales nos eramus tales omnes putabamus. Testimonium israel: Quo ascendunt? Quare ascendunt? Ad
confitendum nomini tuo domine. Magnifi [illegible]
centius dici non potest. Sicut superbia presumit: sic humilitas confitetur. Quomodo ergo presumptor est qui vult videri quod non est: sic confessor est qui non vult videri quod ipse est: et amat quod est ille. Ad hoc ergo ascendunt israelite in quibus dolus non est: quia sunt vere israelite quia in ipsis est testimonium israel. Ad hoc ascendunt ad confitendum nomini tuo domine. P
Quoniam ibi sederunt sedes in [illegible]
iudicio. Mirum enigma: mira questio si non intelligatur. Sedes dicit quos greci thronos appellant. Thronos greci sellas dicunt tanquam honorabiles. Ergo fratres mei non est mirum: si sedeant homines in sedibus in sellis. Ut autem ipse sedes sedeant: quomodo possumus intelligere? Tanquam si dicat aliquis: Sedeant hic cathedre: aut sedeant hic selle. In sella sedetur: in sedibus sedetur: in cathedris sedetur: non ipse sedes sedent. Quid est ergo hoc: Quoniam ibi sederunt sedes in iudicium? Certe soletis audire deo dicente: Ce- [illegible]
lum mihi thronus est: terra autem scabellum pedum meorum. Latine autem totum sic dicitur. Celum mihi sedes est. Qui sunt isti nisi iusti? Qui sunt celi nisi iusti? Quid celum ipsi celi: quia que ecclesia ipse ecclesie. Sic sunt multe ut una sit. Sic ergo et iusti. Ita sunt iusti celum: ut celi sint. In ipsis autem sedet deus: et de ipsis iudicat deus. Et non sine causa dictum est. Celi enar- [illegible]
rant gloriam dei. Apostoli enim facti sunt celum. Unde facti sunt celum? Quia iustificati. Quomodo peccator factus est terra: cui dictum est. Terra es et in terram ibis: sic iusti- Gen. 3.
ficati facti sunt celum. Portaverunt deum. et de ipsis deus coruscabat miracula. tonabat terrores: pluebat consolationes. Erat ergo illud celum: et enarrabat gloriam

dei. Nam vt noueritis ipsos dictos celum: ibi ait in
Ps.18. ipso psalmo. In omnē terrā exiuit sonus eorū: et in fi
nes orbis terre verba eorū. Queris quorū: et inue
nies celorū. Si ergo celū sedes dei: apli aūt celum: et
ipsi facti sunt sedes dei: ipsi sunt thron⁹ dei. Dictum
C est alio loco: Anima iusti thron⁹ sapiētie. Magna
res. Magna res dicta ē: thronus sapiētie aīa iusti:
Id est in aīa iusti sedet sapiētia tanq̄ in sella sua: tanq̄
in throno suo: et inde iudicat quicq̄d iudicat. Ergo
Matt.19. erāt throni sapiētie: et ideo dictū illis a dn̄o. Sedebi
tis sup duodecim thronos: iudicātes duodecim tri
bus israel. Sic et ipsi sedebūt sup duodecim sedes:
et ipsi sunt sedes dei. De illis q̄ppe dictū est: Ibi eñ
sederūt sedes: q̄m ibi sederūt sedes. Qui sederunt?
Sedes. Et q̄ sunt sedes? De q̄bus dictū est: Anima
iusti: sedes sapiētie. Qui sunt sedes? Celi. Qui sunt
Esa.66. celi? Celū. Quod est celum? De q̄ dicit dn̄s: Celum
mihi sedes ē. Et ipsi iusti sūt sedes: et habēt sedes: et
in illa hierusalē sedebūt sedes. Ad quā rem? In iudi
Matt.19. cium. Sedebitis inq̄t sup duodecim sedes. O vos
sedes: iudicātes. xij. trib⁹ isrl. Quos iudicātes? In
fra q̄ sunt in terra. Qui iudicabūt? Qui facti sunt ce
lum. Illi aūt q̄ iudicabunt: in duas ptes diuident:
Una ad dexterā: alia ad sinistrā erit. Iudicabūt cū
Esa.3. christo sancti. Veniet eñ in iudiciū cū senioribus po
puli sui: ait esaias. Alij sunt ḡ q̄ cū illo iudicabunt:
alij qui ab illo iudicabunt: et ab illis q̄ cum eo iudi
cabunt diuidētur. Ergo isti in duas ptes diuident:
vna ponet ad dexterā: cui enumerabunt elemosyne
quas fecerūt: Alia ponet ad sinistrā: cui enumerabi
tur crudelitas et sterilitas miscdie. Et illis ad dexte
Matt.25. ram constitutis dicet: Venite benedicti patris mei:
percipite regnū qd̄ vobis paratū est ab origine mun
di. Quare? Esuriui inq̄t et dedistis mihi manduca
re. Et illi: Dn̄e quā te vidim⁹ esurientē? Et ille: Cū
vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Ergo q̄d
Luc.16. est fratres? Illi iudicabūt de q̄bus dictū est: vt fiant
amici de māmona iniquitatis: vt et ipsi inquit recipi
ant vos in eterna tabernacula. Sancti sedebūt cum
dn̄o attēdere qui fecerūt misericordiā: et assumēt il
los separatos in dexterā in regnū celorū: et ipsa ē pax
R hierusalē. Que est pax hierusalē? Ut opa misericor
die corpalia iungant operib⁹ p̄dicationis spiritua
libus: et fiat pax dando et accipiendo. Ait eñ Apo
Phil.4. stolus: qui rationē dati et accepti dicit esse istas ele
mosynas. Ait ergo: Si nos vobis spūalia semina
mus: magnū est si vestra carnalia metamus? Et de
2.Cor.8. ipsa re ait alio loco: Qui multū nō abundauit: et qui
modicū: nō defuit illi. Quare q̄ multū non abunda
uit? Quia qd̄ plus habebat: dedit indigēti. Et q̄d ē
qui modicū: nō defuit illi? Quia accepit ab illo qui
abundauit: vt fiat inquit equalitas. Ipsa est pax de
qua dicit: Fiat pax ī virtute tua. Nāq̄ cū dixisset:
q̄m ibi sederūt sedes in iudicio: Sedes super do
mum dauid: Id est sup familiā christi: cui dede
runt in tpe cibaria: statim tanq̄ ipsis sedibus ait:
Rogate Interrogate que ad pacē sunt hierusalē.
O vos sedes: quia iam sedetis vt iudicetis: et facti
estis sedes dn̄i iudicantis: q̄m qui iudicant: interro
gant: qui iudicant interrogant. Interrogate inquit
que sunt ad pacem hierusalē. Interrogando q̄d in
uenient? Alios fecisse misericordiā: alios nō fecisse.
Et quos inuenient fecisse misericordiā: ipsos vocabūt

ad hierusalē: quia ipsa sunt ad pacem hierusalē. Di
D
lectio fortis res fratres: dilectio fortis res. Uultis
videre q̄ sit fortis dilectio? Quisq̄s p aliquā neces
sitatē nō potuerit implere quod iubet deus: amet il
lum qui implet: et in illo implet. Intendat charitas
vestra (verbi gratia) Uxorē habet quam dimittere
nō pōt: oportet vt obtemperet Aplo dicenti: Uxo 1.Cor.7.
ri vir debitū reddat: Et alligat⁹ es vxori: ne q̄sieris
solutionē. Uenit ī mentē q̄ melior vita est illa de q̄
dicit idē Aplus: Uellem oēs esse sicut meipm. Atten Ibidem
dit eos qui hoc fecerūt: amat eos: et in ipsis implet
qd̄ in se nō potest. Fortis res est dilectio: Ipa ē vir
tus nostra: q̄ si in illa nō fuerim⁹: nihil pdest quic
quid aliud habuerimus. Si linguis hominū loquar 1.Cor.13.
(dicit Aplus) et angelorū: charitatem autem nō ha
beam: factus sum quasi eramentū sonans: aut cym
balū tinniens. Adiungit aliud magnū. Et si distri Ibidem
buero omnē substantiā meam: et si tradidero corp⁹
meum vt ardeam: charitatē autē nō habeam: nihil
mihi prodest. Si autem sit sola charitas q̄ nō inue
niat quod distribuat pauperibus: diligat. solum ca Matt.10.
licem aque frigide det: tantum illi imputabit q̄tum
zacheo: qui dimidiū patrimonii donauit pauperi Luce.19.
bus. Quare hoc? Ille tam modicum dedit: ille tam
multū dedit: et tm̄ illi imputabitur? Tantū plane.
Impar enim facultas: sed non impar charitas. Illi
E
ergo interrogant vos cogitate quid estis. Iam ec
ce dictum est nobis: in domū dn̄i ibim⁹. Iocundati
sumus certe in his que dixerūt nobis: in domū do
mini ibimus. Uidete ergo si imus. Nō enim pedi
bus im⁹: sed affectibus. Uidete si imus: interroget
se vnusquisq̄ vestrū qualis est erga pauperē sanctū:
erga indigentē fratrem: qualis est erga indigentem
mendicū: Uideat si viscera eius nō sunt angusta: q̄
interrogare te hn̄t sedes q̄ sedebūt ī iudicio: et debēt
inuenire que sunt ad pacē hierusalē. Et quō interro
gant? Tanq̄ sedes dei. Deus interrogat. Si deum
latet aliquid: et illas sedes aliquid interrogantes fu
gere potest. Interrogate que sunt ad pacē hierusa
lem. Sed q̄ sunt ad pacem hierusalē? Et abundā
tia inquit: his qui diligunt te. Ad ipsam hie [illegible]
rusalem cōuertit vocem: Abundātia est illis qui di
ligūt eam: Abundantia ex inopia. Hic inopes: ibi
abundantes: Hic infirmi: ibi firmi: Hic egeni: ibi di
uites. Unde facti diuites? Quia dederūt hic qd̄ ac
ceperūt a deo ad tps: et acceperūt ibi qd̄ postea de
us retribuet in eternum. Hic fratres mei et diuites
pauperes sunt. Bonū est diuiti vt agnoscat se pau
perem. Si eñ plenū se putat: tumor est illi: non ple
nitudo. Agnoscat se inanē: vt possit impleri. Quid
habet? Aurum. Quid nondū habet? Uitā eternam.
Attendat q̄d habeat: et videat q̄d nondum habeat.
Fratres ex eo qd̄ habet: det: vt accipiat qd̄ nō ha
bet. Emat ex eo qd̄ habet illud quod non habet. Et
abundantia his q̄ diligūt illā. Fiat pax in vir F
tute tua. O hierusalē ciuitas q̄ edificaris vt ciui
tas: cui⁹ participatio tua in idipm: fiat pax in virtu
te tua: fiat pax in dilectiōe tua: q̄ virtus tua: dile
ctio tua. Audi Canticacāticorū: Ualida ē sicut mors Cant.8.
dilectio. Magnū v̄bū frēs: valida ē sicut mors dile
ctio. Magnificēti⁹ exprimi nō potuit fortitudo chari
tatis: q̄ vt diceret: valida ē sicut mors dilectio. Quis
eñ resistit morti? Fratres intēdat charitas vestra.

Resistitur ignib⁹: vndis. ferro: resistitur potestati-
bus: resistitur regib⁹: Uenit vna mors: q̄s ei resistit?
Nihil est illa fortius. Propterea viribus eius cha-
Cant. 8. ritas cōparata est. et dictū est. Ualida est sicut mors
Gal. 6. dilectio. Et quia et ipsa charitas occidit qd fuim⁹: vt
simus qd nō eramus facit in nobis quandā mortē
dilectio. Ipsa morte mortuus erat q̄ dicebat: Mun-
dus mihi crucifixus est: et ego mundo. Ipsa morte
Col. 3. mortui erant q̄bus dicebat: Mortui enī estis: et vi-
Cant. 8. ta vestra abscōdita est cū christo ī deo. Ualida est si-
cut mors dilectio. Si ergo valida est. fortis est et ma-
gne virtutis: et ipsa est virtus: et p ipsam regunt̄ infir-
mi a firmis. terra a celo. populi a sedibus. Ideo fiat
pax in virtute tua: fiat in dilectiōe tua. Et p istā vir-
X tutem: p istā dilectionē: p istam pacē: Fiat abun-
dantia in turribus tuis: Id est in excelsis tuis.
Pauci enī sedebūt in iudicio: sed multi ad dexteram
positi: faciūt populū ciuitatis illius. Multi enī ptī-
nebunt ad singulos quosq̄ excelsos: a quibus reci-
Luce. 16. piantur in tabernacula eterna: Et erit abundātia in
turribus eius. Plenitudo aūt deliciarū et sufficien-
tia diuitiarū ipse deus. ipse idipsum. ipse cuius ꝑticipa-
tio ē ciuitatis in idipsum: Ipsa erit abundātia nostra.
Sed vñ: Per charitatē: hoc est p virtutē. In quo
Phil. 2. autem est charitas fraterna? Qui nō sua querit ī hac
vita. Audi aplm̄ Paulum habentē charitatem: ait:
1. Cor. 10. Placete omnibus per omnia: sicut et ego omnibus
Gal. 1. p omnia placeo. Ubi est ergo qd dixisti: Si adhuc
hominib⁹ placerē: christi seruus nō essem: et modo
dicis te placere: et modo cohortaris vt et illi placeāt?
Sed nō ibi posuisti finem: vt quis ꝓpter se: nō ꝓpter
charitatē placeat. Qui gloriā suam q̄rit: non querit
Ibidem. salutem aliorū. Ait enim: Sicut et ego omnib⁹ per
omnia placeo: nō q̄rens quod mihi ꝓdest: sed quod
Y multis: vt salui fiant. Ideo et hic cū de charitate di-
Al. meos et ꝓ- ceret: Propter fratres meos et ꝓpinquos
ximos meos: loquebar autē pacem de te. O hieru-
Al. non habet salem ciuitas cui⁹ participatio in idipsum: ego in hac
vita et in hac terra: ego pauꝑ: peregrinus et gemēs:
nondum perfruens pace tua. et ꝑdicans pacem tuā:
nō ꝓpter me illam ꝑdico: sicut heretici: qui q̄rentes
1. Thes. 2. gloriam suam dicunt: Pax vobiscum. et pacem nō
habent quā populis ꝑdicant. Si enim haberēt pa-
cem: nō cōscinderent vnitatē. Ego inquit loquebar
pacem de te. Sed quare? Propter fratres meos et
proximos meos: nō ꝓpter honorē meū: nō ꝓpter pe-
Phil. 1. cuniam meā: nō ꝓpter vitā meā: Nam mihi viuere
christus est: et mori lucrum: sed loquebar pacem de
te ꝓpter fratres meos et ꝓpinquos meos. Nam cu-
piebat ipse dissolui: et esse cum christo. Et quis istam
Ibidem predicaret ꝓpinquis et fratribus? Manere inquit in
carne: necessariū ꝓpter vos. Propter fratres meos
et ꝓpinquos meos: loquebar autem pacem de te.
Al. nostri Propter domū domini dei mei: quesi-
ui bona tibi. Non ꝓpter me q̄siui bona tibi: nam
nō tibi q̄rerem sed mihi: ideo nec ego haberē: q2 nō
tibi q̄rerē: sed ꝓpter domum dñi dei mei: ꝓpter eccle-
siam: ꝓpter sanctos: ꝓpter peregrinos: ꝓpter inopes
eius vt ascendāt: q2 dicim⁹ eis: In domū dñi ibim⁹:
Propter ipsam domū dñi dei mei: q̄siui bona tibi.
Hec frēs ꝓliriora et necessaria carpite: manducate:
bibite: cōualescite: currite: apprehendite.

Explicit tractatus de ps̄. CXXI.

Incipit tractatus de ps̄. CXXII.

Prefatio.

A Scendentis cantica ex ordine cū sanctitate
a vestra cōsideranda suscepi: Ascendentis et
amantis: et ideo ascendentis quia amantis.
Omnis amor aut ascendit aut descendit. Desiderio
enī bono leuamur ad deū: et desiderio malo ad ima
ꝑcipitamur. Sed q2 iam malo desiderio lapsi ceci-
dimus: supest nobis si agnoscamus q̄s ad nos non
ceciderit sed descenderit: herendo illi ascēdere: q2 vi-
ribus nostris nō possum⁹. Ipse dixit dñs iesus chri-
stus: Nemo ascendit in celum: nisi q de celo descen- Joh. 3.
dit filius hoīs q est in celo. Tāq̄ de se solo videt di-
xisse. Ergo ceteri remanserūt: q2 solus ascendit q so-
lus descendit? Quid debent ceteri facere? Uniri cor-
pori ipsius: vt sit vnus christus q descendit et ascen-
dit. Descendit caput: ascendit cum corpore: vestit⁹
ecclesia sua: quā sibi exhibuit sine macula et ruga. Ephe. 5.
Solus ergo ascendit: Sed et nos qm̄ cū illo sic sum⁹
vt in illo membra eius simus: et nobiscū solus est: et
ideo vnus et semper vnus. Unitas nos cōpaginat
vni: Et illi soli cum illo nō ascendūt: q cum illo vn⁹
esse noluerūt. Iam vero qm̄ ipse q in celo posit⁹ est: B
et carne suscitata immortalis: per quā fuit ad temp⁹
mortalis: et nihil in celo ꝑsecutionū patiēs: nihil ma-
liciarū et obprobrioꝝ: sicut in hac terra qm̄ ꝓ nobis
oīa sustinere dignatus est: cōpassus tm̄ corpori suo
in terra laboranti dixit: Saule saule qd me ꝑseque- Act. 9.
ris? Iam ipm̄ nemo tangebat: et se pati ꝑsecutionē
de celo clamabat. Nō ꝑter spem esse debem⁹: immo
cum magna fiducia ꝑsumere: Quia si p charitatem
ipse nobiscū in terra est: per eandē charitatē et nos
cū illo ī celo sum⁹. Sed diximus quēadmodū nobi-
scum ipse in terra sit: vocem eius diximus de celo so-
nantis: Saule saule quid me persequeris: cum eum
saulus omnino non tangeret: sed nec videret. Quo-
modo autem ostenditur: quia et nos cum illo in ce-
lo sumus? Eodem ipso paulo apostolo dicente. Si Col. 3.
cōsurrexistis cum christo: que sursum sunt querite:
vbi christus est in dextera dei sedens: q̄ sursum sunt
sapite: non que sunt super terram: Mortui enī estis: Ibidem
et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Er-
go et ille adhuc deorsum est: et iā nos sursum sum⁹.
Ille deorsum est cōpassione charitatis: nos sursum
sumus spe charitatis: Spe enim salui facti sumus. Roma. 8.
Sed quia spes nostra certa est: q̄uis futurum sit: sic
de nobis dicitur quasi iam factum sit. Ascendat er-
go iste cantator: Sꝫ in vnoquoq̄ corde vestrū can-
tet hic hō: et vnusq̄sq̄ sit iste homo. Cū enī dicitis
illud singuli: q2 oēs vnū estis ī christo: vn⁹ hō illud
dicit. Et nō ad te dñe leuauim⁹ oculos nr̄os: sed

Expositio psalmi.

Ad te domine leuaui oculos me- C
a os. Debetis quidem putare vnumquē-
q̄ vestrū loqui: sed vnus ille maxime lo-
quitur: qui etiā diffusus est toto orbe terrarū: vnus
ille loquitur qui alibi dicit: A finibus terre ad te cla- Ps. 60.
maui: cum angeretur cor meum. Quis est qui cla-
mat a finibus terre? Quia vnus homo diffusus est
vsq̄ ad fines terre: Unusq̄sq̄ homo in regione sua
potest clamare: Nūquid a finib⁹ terre? Sed here-
ditas illa christi de qua dictū est: Dabo tibi gentes Ps. 2.
hereditatē tuā: et possessionē tuā terminos terre: ipsa

Ps. 60. clamat et dicit: A finibus terre ad te clamaui. cū an-
geretur cor meū. Angat cor nostrū: et clamemus.
Unde angat cor nostrū: Nō de his q̄ hic patiunt̄ e
mali (verbi gratia) quia damnū patiūt. Nā si inde
angit cor: cuius est: Quia nescio quē tuorū ex volū-
tate dei amisisti: si inde angit cor: qd magnum: Hic
anguntur et corda infideliū: ista patiunt̄ e q̄ nondum
i christo crediderūt. Unde angit cor christiani: Quia
nondū cum christo viuit. Unde angitur cor christia-
ni: Quia pegrinatur et desiderat patriā. Si inde an-
gitur cor tuum: etiā si felix ſm seculū fueris: gemis:
Etsi oīa pspera pfluant: et si vndiq̄ tibi iste mūdus
arrideat: tu tñ gemis: q2 i peregrinatiōe te cōstitutū
vides: et sentis iā quidē te q̄ndā hr̄e felicitatē ſm o-
culos stultorū: sed nondū ſm pmissionē christi. Illā
querens gemis: illā q̄rens desideras: et desiderando
ascendis: et ascendēdo cantas canticū graduū: et can-
tando canticū graduū dicis: Ad te dñe leuaui ocu-
los meos: Qui habitas in celo. Ascendēs q̄ le-
uaturus erat oculos: nisi illuc quo tendebat: et ascen-
dere desiderabat: De terra eñ ad celū ascēdit. Ec-
ce terra deorsum: quā calcamus pedib9 nostris: ecce
iam celū sursum: qđ videmus oculis nostris: et ascē-
dendo cantam9: Ad te leuaui oculos meos: q̄ habi-
tas in celo. Ubi sunt ergo scale: Tāta eñ interualla
cōspicim9 inter celū et terrā: tantā separationē: et tā-
ta spacia locorū: Illuc volum9 ascēdere: scalas nō vi-
demus. Nūqd forte fallim9 nos: q2 canticū graduū:
id est canticū ascensionis cantam9: Ascendimus ad
celū: si cogitam9 deū: q̄ ascensus i corde fecit. Quid
est ascendere in corde: Proficere i deū. Quō oīs q̄
deficit nō descendit sed cadit: sic oīs q̄ pficit: ascen-
dit: Sed si sic pficiat vt non supbiat: si sic ascendat
vt nō cadat. Si aūt pficiendo supbiat: ascendendo
iterū cadit. Sed vt nō superbiat: quid debet facere:
Leuet oculos suos ad illū q̄ habitat in celo: nō se at-
tendat. Oīs eñ superbus se attendit: et magn9 sibi
videt q̄ sibi placet. Sed qui sibi placet: stulto homi-
ni placet: q2 ille ipse stultus est: cū sibi placet solus.
Solus securus placet: q̄ deo placet. Et q̄s est q̄ pla-
cet deo: Cui placuerit deus. Displicere sibi deus nō
pōt: Placeat et tibi: vt placeas illi. Sed tibi ille pla-
cere nō poterit: nisi tu tibi displicueris. Si autē di-
splices tibi: tolle a te oculū. Ut qd te eñ attendis:
Si eñ verū te attendis: inuenis in te qđ tibi displi-
Ps. 50. ceat: et dicis deo: Peccatū meū ante me est semper.
Peccatū tuū sit ante te: vt nō sit ante deū: et tu noli
esse ante te: vt sis ante deum. Quomodo enim vo-
lumus vt non a nobis auertat faciem deus: sic vo-
lumus vt auertat faciē suā a peccatis nostris. Nam
Ps. 26. vtrūq̄ illuc cantat in psalmo: Ne auertas faciē tuā
a me. Uox est psalmi: vox ē ergo nostra. Et ille q̄ di-
cit: Ne auertas faciē tuam a me: vide qd dicat alio
Ps. 50. loco: Auerte faciem tuā a peccatis meis. Si vis vt
auertat faciem suam a peccatis tuis: tu ipse a te auer-
te faciem tuam: et a peccatis tuis noli auertere. Si
eñ non ab eis auerteris faciē tuam: tu ipse irasceris
peccatis tuis. Si aūt tu nō auertis faciem tuā a pec-
catis tuis: tu agnoscis: et ille ignoscit. At vero a te le-
ua oculos ad illū: et dic: Ad te leuaui oculos meos:
qui habitas in celo. Celum frates mei si corporali-
ter intellexerimus hoc quod videmus oculis corpo-
reis: vere sic errabimus vt non putemus nos illuc

ascendere: nisi scalis positis: aut aliquib9 machina-
mentis. Si autē spiritualiter ascendimus: spirituali-
ter celum intelligere debemus. Sit ascensus in affe-
ctu: celum in iusticia. Quid est ergo celum dei: Oēs
sancte anime: omnes iuste anime. Nā et apl'i q̄uis
in terra essent carne: celū erant: q2 in illis dñs sedēs
per totū mundū ambulabat. Ergo habitat in celo.
Quō: Quō dicit in alio psalmo: Tu aūt in sctō ha- Ps. 21.
bitas laus israel. Qui habitat in celo: habitat i san-
cto. Sancto qd nisi i templo suo: Templū eñ dei I. Cor. 3.
sanctū est: qđ estis vos. Sed oēs adhuc infirmi: et
ſm fidem ambulātes: ſm fidē sunt templū dei: erūt
eñ aliqñ et ſm speciem templū dei. Q̄ diu sunt tem-
plum ſm fidē: Q̄ diu in ipis christus p fidem habi- Eph. 3.
tat: sicut dicit Apl's: habitare christū p fidē in cordi-
bus nostris. Sunt aūt iā celi: in q̄bus iā p speciē ha-
bitat deus: vidētes eū facie ad faciē: oēs sancti ange-
li: oēs sancte virtutes: potestates: sedes: dñationes:
hierusalē illa celestis vñ pegrinādo ingemiscimus:
et quā desiderando oramus. Ibi habitat deus: illuc
leuauit iste fidē: illuc ascēdit affectu desiderādo: Et
ipm desideriū facit animā desudare sordes peccato-
rum: et mundari ab omni labe: vt fiat et ipa celū: q2
leuauit oculos ad eū q̄ habitat in celo. Nam si celū
istud corporeū qd oculis videmus intellexerimus
esse habitationē dei: transitura ē habitatio dei: q2 ce- Math. 24.
lum et terra transient. Deinde anteq̄ faceret de9 ce-
lum et terrā: vbi habitabat: Sed dicit aliqs: Et anteq̄
faceret de9 sanctos vbi habitabat: In se habitabat
deus: apud se habitabat: et apud se est de9. Et qñ di-
gnatur habitare in sanctis: nō sic sunt sancti domus
dei: vt ipa subtracta cadat deus. Aliter enim nos ha-
bitam9 in domo: aliter deus in sanctis. Tu habitas
in domo: si subtracta fuerit: cadis. Deus autem sic
habitat in sanctis: vt si ipse discesserit: ipsi cadant.
Quicūq̄ ergo sic portat deum: vt sit templū dei: nō
putet sic a se portari deum: vt terreat deū si se subdu-
cat. Ue illi si se subtraxerit de9: q2 ipse cadit: Nā de-
us in se permanet. In quibus nos habitamus: ipsa
nos cōtinent: in q̄bus deus habitat: ipse illos conti-
net. Iam videte q̄tum intersit inter nostrā habita-
tionem et dei: et sic dicat anima: Ad te leuaui oculos
meos: qui habitas in celis: vt intelligat quia deus
nec celo indiget vbi habitet: sed celū ipo indiget vt
ab ipso inhabitet. Quid ergo sequit: quia dixit. Ad
te leuaui oculos meos q̄ habitas in celo: Quomō
leuasti oculos tuos in celum: Ecce sicut oculi
seruorum in manus dominorū suorum:
Et sicut oculi ancille in manus domine
sue: sic oculi nostri ad dominū deum no-
strū quoadusq̄ misereat nři. Et serui sumus
et ancilla sumus: Ille et dñs est et domina ē. Aut qd
sibi volunt ista verba: Et quid sibi volunt iste simi-
litudines rerū: Attendat aliquantulū charitas vrā.
Non mirū si serui sumus et ille dñs est: sed mirum
si ancilla sum9: et ille domina est. Sed neq̄ hoc mi-
rum quia ancilla sumus: ecclesia enim sumus: nec il-
lud mirum q2 et ipse dñā est: virtus eñ est et sapien-
tia dei. Audi ergo Apl'm dicentē: Nos autē pdica- I. Cor. 1.
mus christū crucifixum: iudeis quidē scandalū: gen-
tibus aūt stulticiā: ipsis vero vocatis iudeis et gre-
cis christū dei virtutē et dei sapientiā: vt iā sit seru9
ipsius: et sit ancilla ecclesia. Utrūq̄ audisti christū:

dei virtutẽ ⁊ dei sapientiã. Cum ergo audis christũ: leua oculos tuos in manus dñi tui: Cũ audis dei virtutem et dei sapientiã: leua oculos tuos in man⁹ dominę tuę: qꝛ et seruus ⁊ ancilla es. Seruus: quia populus es: ancilla: quia ecclesia es.
G Ipsa autem ancila magnã dignitatẽ inuenit apud deũ. Vxoꝛ facta est: sed donec veniat ad amplex⁹ illos spirituales vbi secure perfruaꝶ eo quẽ dilexit: et cui suspirauit in ista diuturna pegrinatione: sponsa est: et accepit arram magnã: sanguinẽ sponsi: cui secura suspirat: Nec illi dicitꝶ: noli amare: quõ dicitꝶ aliqñ virgini iã despõsatę et nondũ nuptę: ⁊ iuste dicitꝶ: Noli amare: Cũ facta fuerꝭ vxoꝛ: tũc ama: Recte dicitꝶ: qꝛ ꝑproperũ ⁊ ꝑposterꝫ desideriũ est ⁊ nõ castũ amare eũ cui nescit an nubat. Põt eñ fieri vt alius spõsetꝛ et ali⁹ ducat vxorẽ. Quia vero null⁹ est alius q̃ christo ꝑponaꝶ: secura amat ista: Et anteq̃ȝ illi iungaꝶ amet: et de lõginquo suspiret: ⁊ de longinqua pegrinatiõe: Sol⁹ ducet: quia sol⁹ talẽ arrã dedit. Quis eñ põt sic ducere: vt moriaꝶ ꝑ ea quã vult ducere: Si eñ mori ꝑ ea quã vult ducere voluerit: nõ erit q̃ ducat. Securus aũt ille ꝑ sponsa mortuus est: quã resurgẽs erat ductur⁹.
H Veruntñ fratres: interum simus quõ serui
Ioh. 15. et ancilla. Dictũ est quidẽ: Nõ vos dicã seruos: sed amicos: Sed forte solis discipulis dixit dñs. Audi-
Gal. 4. te aplm paulũ dicentẽ: Itaq̃ȝ iã inqͭ nõ ẽ seru⁹: sed filius: Si aũt fili⁹ ⁊ heres ꝑ deũ. Ppl'o dicebat: fidelib⁹ dicebat. Iã ḡ i noĩe dñi redẽpti sanguĩe ipi⁹: loti lauacro ipi⁹: filij sumus: filius sumus: qꝛ sic multi sumus: vt in illo vnus sim⁹. Quid sibi ergo vult qđ adhuc tanq̃ȝ serui loquimur: Nunqđ tantũ meritũ habere possumus in ecclesia: q̃ȝuis iam filij facti ex seruis: quantũ habuit ipe apl's paulus: Et tñ qđ di-
Roma. 1. cit in epl'a: Paulus seruus christi iesu. Si ille se adhuc dicit seruũ ꝑ quẽ nobis euangeliũ ꝑdicatũ est: quãto magis nos debem⁹ agnoscere cõditionẽ nostram: vt maioꝛ sit in nobis gratia ipi⁹: Primo eñ seruos fecit quos redemit. Sanguis eñ ille pro seruis preciũ est: ꝑ sponsa pignus est. Agnoscẽtes itaq̃ȝ cõditionẽ nostrã: etsi iam filij ꝑ gratiã ipius: serui tñ ꝓpter creaturã: qꝛ vniuersa creatura deo seruit: dicam⁹: Sicut oculi seruoꝝ in manus dñoꝝ suorũ: et sicut oculi ancillę in manus dominę suę: sic oculi nostri ad dñm deum nostrũ: quoadusq̃ȝ misereaꝶ nostri. Dixit et quare. Sicut serui oculos habẽt ĩ manus dñi sui: ⁊ sicut ancillę oculos habẽt in man⁹ dominę suę: sic inqͭ oculi nostri ad dñm deũ nrm. Et
I quasi q̄reres: vt qđ: Quoadusq̃ȝ inqͭ misereaꝶ nostri. Quales ergo seruos voluit intelligi frẽs: Qui oculos habẽt in man⁹ dñoꝝ suorũ. Et quales ancillas: Quę oculos habẽt ĩ man⁹ dñę suę: q̃adusq̃ȝ misereatur dña earũ. Qui sunt isti serui ⁊ ancillę: q̃ sic habẽt oculos in manus dominorũ suoꝝ: nisi qui iubentur cędi: Oculi nostri ad dñm deuȝ nostrũ: q̃adusq̃ȝ misereaꝶ nostri. Quõ: Sicut oculi seruoꝝ ĩ manus dñoꝝ suoꝝ: et sicut oculi ancillę in manus dominę suę. Ergo et illi ⁊ illę: q̃adusq̃ȝ misereaꝶ vel dominus vel domina. Fac ergo aliquem dñm iussisse seruum suum cędi. Vapulat seru⁹: sentit plagarum dolores: attendit ad manus domini sui: quoadusq̃ȝ dicat: parce. Manũ enim ipam: potestatẽ dicit. Ergo quid dicim⁹ fratres: Iussit nos cędi dñs noster: et domina nostra: sapientia dei iussit nos cędi: et in

hac vita vapulamus: et tota ista vita mortalis plaga nostra est. Audi vocem Psalmi: Pro iniquitate Ps. 38.
erudisti hominẽ: et tabescere fecisti sicut araneã animam meã. Attendite fratres: q̃ȝ tabida ẽ aranea: vt leui tactu cõquassetur et moriaꝶ. Et ne quasi carnẽ solam infirmitate mortalitatis putaremus nos habere tabidã: nõ dixit: tabescere me fecisti: ne sm carnem intelligerem⁹: sed ait: Tabescere fecisti sicut araneam animã meam. Nihil enim infirmius anima nostra: posita in medijs temptationib⁹ sęculi: in medijs gemitibus et parturitionib⁹ molestiarũ: Nihil ea infirmius donec hęreat soliditati cęlesti: et sit in templo dei vnde iam nõ cadat: Quia primo vt veniret ad hanc infirmitatẽ et tabificationẽ: sicut aranea infirma facta est: ⁊ de paradiso expulsa est: Tũc iussus est seruus cędi. Fratres mei: videte ex q̃ vapulemus. In omnibus qui ab initio generis huma- K
ni nati sunt: in omnibus qui nunc sunt: in omnibus qui postea nascenꝶ adam vapulat. Vapulat adam: id est genus humanũ: Et multi sic obdurauerũt: vt nec plagas suas sentiant. Qui vero ex ipo genere filij facti sũt: recęperũt sensuȝ doloris: Sentiũt se vapulare: et nouerũt quis iussit vt vapulent: et leuauerunt oculos suos ad eum q̃ habitat in cęlo: et sic sunt oculi eorum in manus dñi sui: quoadusq̃ȝ misereaꝶ: sicut oculi seruorũ in manus dominorũ suorũ: et sicut oculi ancillę in man⁹ dominę suę. Vides fęlices aliquos in isto sęculo ridentes: iactantes se: nõ vapulant: immo peius vapulant. Hoc ipso graui⁹ cęduntur quo sensum iam perdiderunt. Euigilent ⁊ vapulent: sentiant quia vapulãt: sciant q̃a vapulant: ⁊ doleant quia vapulant: quoniã q̃ apponit scientiã: ap- Eccle. 1.
ponit dolorẽ. Hoc scriptura dixit. Ideo dñs in euangelio: Beati lugentes: qm̃ ipsi cõsolabunꝶ. Au- Math. 5.
diamus vocem hoĩs q̃ vapulat: et sint istę vniuscuiusq̃ȝ nostrũ voces: ⁊ iã qñ nobis bñ est. Nam q̃s nõ intelligat vapulare se qñ ęgrotat: quãdo in carcere est: qñ in catena: qñ forte latrones patiꝶ: qñ ab aliq̃b⁹ improbis et aliq̃ molestię irroganꝶ: Sentit vapulare se. Magn⁹ sensus est videre q̃a vapulat: et qñ illi bene est. Nõ eñ ait scriptura in iob: tẽpta- Iob. 7.
tionibus abundat vita humana: sed ait: nunqđ non temptatio est vita humana sup terraȝ: Totã ipsam vitam temptationẽ dixit. Omnis ergo vita tua sup terrã: plagę tuę sunt. Plãgę q̃ȝdiu viuis in terra: siue fęliciter viuas: siue in aliqua tribulatione cõstitutus sis: clama: Ad te leuaui oculos meos q̃ habitas in cęlo. Ad man⁹ dñi q̃ te iussit cędi: cui dicis in alio psalmo: Propter iniquitatẽ erudisti hominẽ: et ta- Ps. 38.
bescere fecisti sicut araneã animã meã: clama ad manus cędentis et dic: Miserere nostri dñe: mi- L
serere nostri. Nõ sunt istę voces vapulantis: miserere nostri dñe miserere nostri: Quoniã mul- [illegible]
tum repleti sumus despectione. Et in plu- [illegible]
rimũ repleta est aĩa nostra: obpꝛobriũ [illegible] his [illegible]
qui abundãt: ⁊ despectio superbis. Qui de- [illegible]
spiciuntur cõtemnuntur. Omnes q̃ sm christum pie volunt viuere: necesse est patiantur obpꝛobria: necesse est cõtemnantur ab his q̃ volunt impie viuere: quorum fęlicitas tota terrena est. Irridentur illi qui fęlicitatem vocant quã oculis terrenis videre nõ possunt: ⁊ dicitur eis: Quid credis insane: Vides quod credis: Reuersus ẽ aliquis ab inferis: ⁊ renuciauit tibi

quid ibi agit? Ecce ego qd amo video: et fruor. Despiceris qꝛ speras qd non vides: ⁊ despicit te ille qui quasi tenet qd videt. Attēde ipse si tenet: Noli turbari: Uide si ipse tenet: ⁊ non tibi insultet: ne cū putas eum fęlicem in ꝑsenti: amittas verā fęlicitatē futuram. Noli turbari: attende si tenet. Labit hoc ab illo quod tenet: vel ipe ab eo quod tenet: Necesse est transeat aut ipse per res suas: aut res ipsius ꝑ illum. Per quem res transeunt suę? Qui viuus labefactauerit. Qui transit per res suas? Qui in diuitijs moritur: quia cum morit nō eas secū aufert ad inferos. Domū meā habeo: iactauit se. Queris: quā domū tuam? Quā mihi dimisit pater meus. Et ille: Unde habuit hanc domum? Auus noster illi eam dimisit. Recurret ⁊ ad proauū: inde ad attauū: ⁊ iam nomia nō potes dicere. Nōne inde potius terreris: qꝛ multos attendis transisse ꝑ illā domū: ⁊ neminē ipsorum secum illam tulisse ad ęternā domū? Pater tuus hic eam dimisit: transijt ꝑ illā: sic ⁊ tu transibis. Si ergo transitū habetis in domo vestra: stabulum est itinerantiū: non habitatio cōmanentiū: Et tamē qꝛ nos ea quę futura sunt speramus: ⁊ in futurā fęlicitatem

1 Jo.3. suspiramus: ⁊ nondū apparuit qd erimus: quia iam
Col.3. filij dei sumus: qꝛ vita nostra abscondita est cū christo in deo: Repleti sum⁹ despectiōe: id est cōtemptu ab his qui fęlicitatē quęrunt vel habent in isto seculo.

B In plurimū repleta est anima nostra: opprobriū eis qui abūdant ⁊ despectio sup̄bis. Quęrebam⁹ qui sunt qui abūdant: exposuit tibi cum dixit: superbis. Qd est autem opprobriū, hoc est despectus: ⁊ qd est: qui abūdant: hoc est sup̄bis. Repetitio sententię est: ⁊ opprobriū eis qui abundant: ⁊ despectio superbis. Quare abūdant sup̄bi? Quia hic volunt esse fęlices Quid? Quādo ⁊ ipsi miseri sunt: nūquid abūdant? Sed forte quādo miseri sunt: nō nobis insultant. Intendat charitas vestra. Tūc insultant forte quādo fęlices sunt: quādo se iactant in pompa diuitiarū suarum: quādo se iactant in ventositate falsorū honorꝫ: tūc insultāt nobis: et quasi dicunt: Ecce mihi bn̄ est: fruor ego rebus ꝑsentibus: recedant a me qui ꝓmittunt qd nō ostēdūt: qd video teneo: qd video fruor: bene mihi sit in hac vita. Tu securior esto: quia resurrexit christus: ⁊ docuit te quid in alia vita datur⁹ sit: Certus esto: quia dat. Sed insultat ille: qꝛ tenet. Ferto insultantē: et ridebis gementē. Postea enim

Sap.5. veniet tempus qn̄ dicturi sunt illi ipsi Hi sunt quos aliqn̄ habuim⁹ in risum. Uerba sunt libri Sapiētię: quia ꝓdidit nobis scriptura quę dicturi sunt illi ipsi qui nos mō irrident: ⁊ qui nos despiciūt: et a quibus impleti sumus opprobrio ⁊ despectione. Quę verba habebūt tunc qn̄ a veritate despiciunt? Uidebūt eñ ad dexterā fulgere quos secum cōmixtos cōtemple-

Col.3. rūt: cum factū fuerit in illis qd dicit ap̄lus: Cū christus apparuerit vita vestra: tūc et vos cū illo apparebitis in gloria: ⁊ dicēt: Hi sunt quos aliqn̄ habuim⁹ in risum ⁊ in similitudinē improperij. Nos insensati vitā illorꝫ estimabam⁹ insaniā: ⁊ finem illorꝫ sine honore. Quō cōputati sunt inter filios dei: et inter sanctos sors illorū est? Et sequēt in eodē sermōe: ⁊ adij-

Sap.5. cient: Ergo errauim⁹ a via veritatis: ⁊ iusticię lumē nō luxit nobis: ⁊ sol nō ortus est nobis. Quid ꝓfuit nobis superbia: et diuitiarū iactantia quid contulit nobis? Ibi tu non eis insultabis: quia ipsi sibi iam insultant. Quod donec fiat fratres leuem⁹ oculos nostros ad eum qui habitat in cęlo: et non ab illo tollamus oculos: quoadusqꝫ misereat nostri: ⁊ liberet ab omni temptatiōe ⁊ opprobrio ⁊ despectu. Huc accedit qd aliquādo et ipsi qui sunt in flagello infęlicitatis temporalis insultant nobis. Inuenis aliquē pro merito iniquitatū suarꝫ: siue occulto iudicio dei: siue manifesta damnatiōe mitti in carcerē: portare catenam: ⁊ ipse insultat: Et cū ei dictū fuerit: Quare nō bene vixisti: Ecce quo venisti male viuendo: Ille respōdit: Quare illi qui bene viuūt ista patiunt? Sed illi ꝓpterea patiunt vt probent: vt temptationibus

Prouer.3. Hebr.12. exerceant: vt flagellis ꝓficiant: quia flagellat deus omnē filiū quē recipit. Et si vnicū sine peccato flagellauit: ⁊ ꝓ nobis omnib⁹ tradidit eum: quō debemus nos flagellari qui fecim⁹? Quare flagellemur? Cum ista dixerim⁹ illis: ⁊ de infęlicitate adhuc sup̄biunt: ⁊ afflicti nōdum humiliati respondēt: ⁊ dicūt: Ista sunt verba christianorꝫ vanorꝫ: qui credunt qd nō vident. Sed ⁊ ipsi insultāt: quid putam⁹ fratres quasi non eos cōmemoratos in hoc psalmo cum diceret: Opprobriū eis qui abūdant ⁊ despectio superbis: Quādoquidem insultat christianis ⁊ ab eis qui nō abūdant: sed cum sint in egestate ⁊ erūnis: nec ipsi cessant insultare? Certe ergo opprobriū eis qui abūdant. An forte nullus inuenit qui etiā positus in calamitate insultet. si nō insultauit latro qui cum crucifixo dn̄o crucifixus erat? Ergo si insultant ⁊ illi q nō

Luce.23. C abūdant: quare psalmus ait: Opprobriū eis qui abūdant? Si diligēter discutiam⁹: ⁊ ipsi abūdant. Unde abūdant? Nam nisi abūdarent sup̄bi nō essent. Ali⁹ eñ abūdat pecunia et inde sup̄bus est: alius abūdat honoribus ⁊ inde sup̄bus est: alius abūdare se iusticia putat: ⁊ inde superbit: qd peius est. Qui vident nō abūdare pecunia: et iusticia sibi vident abūdare: aduersus deū: ⁊ positi in calamitatib⁹ se iustificāt: deū accusant ⁊ dicūt: Quid admisi: aut qd feci? Et tu dicis: Respice: Recordare peccata tua si nihil fecisti. Titillat aliquātū cōsciētia: ⁊ redit ad se: ⁊ cogitat facta sua mala: et cū cogitauerit facta sua mala: nec sic vult ꝯfiteri: qꝛ digna patit: sed dicit: Ecce manifeste feci multa: sꝫ multos video peiora fecisse: ⁊ nihil mali pati: Iust⁹ est cōtra deū. Abundat ergo ⁊ ipse: plenū habet pect⁹ iusticię: quādoquidē illi deus videt malefacere: et ipe sibi videt iniuste pati: Et si dares illi nauim gubernandā: in naufragiū iret cum illa: Uult autē deū excutere de gubernatiōe hui⁹ mundi: ⁊ ipse tenere gubernacula creaturę ⁊ distribuere omnibus dolores ⁊ leticias: pęnas et p̄mia. Et qd miramini. Infęlix aīa abundat: sed abūdat nequicia: abundat malicia: Et eo plus abūdat nequicia: quo sibi videt abūdare iusticia. At vero christianus homo nō debet

D abūdare: sed pauperē se debet cognoscere. Et si habet diuitias: scire debet qꝛ nō sunt illę verę diuitię vt alias desideret. Qui eñ diuitias falsas desiderat: veras nō quęrit. Qui aūt veras quęrit: adhuc pauper

Ps.3.48. est: ⁊ recte dicit: Paup ⁊ dolens ego sum. Rursus ille qui ⁊ paup est: ⁊ nequicia plenus est: vnde dicit abūdare? Quia displicet illi quia pauper est: et iusticia ipsa videt abūdare in corde suo aduersum iusticiam dei. Et quę abūdantia iusticię nostrę? Quātacunqꝫ iusticia nostra in nobis fuerit: ros est nescio quis ad illum fontem: ad sagenam illam tantā. ... quę

dam sunt: que vitam nostrã molliant: et durã iniquitatẽ soluant. Modo desideremꝰ de pleno fonte iusticie saginari: desideremus vbertate illa satiari de qua
Ps. 35. dicit i psalmo: Inebriabunt ab vbertate domꝰ tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. Hic aũt cum sumꝰ: inopes nos esse intelligamꝰ: et egẽtes: nõ solũ harũ diuitiarum: quia nõ sunt vere diuitie: sed et ipsiꝰ salutis. Et qñ sani sumꝰ: intelligamꝰ qz infirmamur. Qz diu enim corpus hoc esurit et sitit: qz diu corpꝰ hoc vigilãdo fatigat: stando fatigat: ambulãdo fatigat: sedendo fatigat: mãducando fatigat: quocũqz se verterit ad subsidiũ fatigationis: ibi inueniet aliã fatigationẽ. Non est ergo pfecta sanitas: nec in ipso corpe. Nõ sunt ergo ille diuitie: sed mẽdicitas. Quia quãto magis abundant: tanto crescit inopia et auaricia. Non est ista salus corporis: sed infirmitas. Paramur quotidie medicamẽtis dei: qz mãducamꝰ et bibimus. Medicamenta ipsa sunt: q nobis apponunt. Fratres: si vultis videre qualis morbꝰ nos habeat: qui ieiunat septẽ diebus: fame cõsumit. Ergo illa fames ibi est: sed ideo illã nõ sentis: qz quotidie illã curas. Ergo nec ipsa sanitas nobis est pfecta. Intẽdat
a charitas vestra quomõ nos intelligamus inopes: vt gaudeamus ad eum: et leuemus oculos ad eum qui habitat in celo. Non sunt ille vere diuitie: plus augent cupiditatẽ ei qui eas possidet. Non est illa vera corporis sanitas: quia portat infirmitas vbiqz defectum: Quocũqz se verterit deficit. In ipso adiutorio non inuenies firmamentũ. Lassat stando: sedere vult: Nũquid vel sedendo durauit: Nõ sibi elegit vt non fatigaret: ibi habet deficere. Lassatus est vigilãdo: dormiturꝰ est: Num quia dormiuit nõ deficit: Lassatus est ieiunãdo: refecturꝰ est. Si plus refecerit: inde deficit. In nulla re potest pseuerare ista infirmitas. Iusticia quid: Quãta iusticia est int tantas temptatiões: Possumus continere ab homicidio: ab adulterio: a furtis et piuriis: a fraudibꝰ. Nũquid ab iniquis cogitatiõibꝰ: Nũquid et a suggestionibꝰ malarũ cupiditatũ: Que est ergo iusticia nostra: Totũ ergo esuriamus: totũ sitiamus: et veras diui-
B tias: et verã sanitatẽ et verã iusticiã. Que sunt vere diuitie: Celestis illa mãsio in hierusalẽ. Quis enim dicit diues i hac terra: Quãdo laudat diues quid dicit: Multũ diues est: nihil illi deest. Laus certa laudantis illa est: Nã ista nõ est: cũ dicit: nihil illi deest: Attende si nihil illi deest. Si nihil cupit: nihil illi deest. Si autem adhuc cupit maiora qz que habet: ad hoc accesserũt diuitie: vt egestas cresceret. In illa xpo ciuitate vere erunt diuitie: qz ibi nihil nobis deerit: qz nec indigebimꝰ aliqua re: et vera sanitas erit. Que e
1. Cor. 15. vera sanitas: Cum absorpta fuerit mors i victoria: et cũ corruptibile hoc induerit incorruptionẽ: et mortale hoc induerit immortalitatẽ: tunc erit vera sanitas: tũc erit vera et pfecta iusticia: vt nihil mali nõ solũ facere: sed nec cogitare possimus. Modo autẽ inopes: paupes: egentes: dolẽtes: suspiramus: gemimus: oramꝰ: leuamꝰ oculos ad deũ: qm et illi qui felices sunt in hoc mũdo despiciũt nos. Abũdant enim et illi qui infelices sunt i hoc seculo: despiciũt nos: qz et ipsi abũdant: Et iusticia est in corde ipsorũ: sed falsa. Ideo non pueniũt ad veram: quia repleti sunt falsa. Tu aũt vt puenias ad verã: esto egens et mendicus
Matt. 5. ipsiꝰ iusticie: et audi euangeliũ. Beati q esuriũt et sitiunt iusticiã: quoniã ipsi saturabunt.

Explicit Tractatus de ps. CXXII.

Incipit Tractatus de ps. CXXIII.

Prefatio.

Dixe nostis iam fratres charissimi canticum
b graduũ esse canticũ ascensionis nostre: eandẽqz ascensionẽ nõ corporis pedibus fieri: sed cordis affectibꝰ. Hoc sepissime insinuauimꝰ vobis: Nec eadem sepiꝰ repetenda sunt: vt sit locus dicẽdi que nõdum dicta sunt. Et ergo iste psalmus quẽ nũc vobis cantarũ audistis: Canticũ graduum superscribit. Ipse est titulus eius. Cantant ergo ascendentes: et aliqñ tanqz vnus cantat: aliqñ tanqz multi: qz et multi vnus: qz et vnus christꝰ: et in christo membra christi cũ christo vnũ faciũt: et horum omniũ membrorum caput in celo est. Corpus autẽ etiã si laborat in terra: nõ est pcisum a capite suo. Desup enim caput pspicit et cõsulit corpori. Nam si nõ cõsuleret: nõ diceret illi psecutori adhuc saulo nondum paulo: Saule
Act. 9. saule qd me psequeris: Et hec optime nostis: et vsitata sunt vobis. Nõ autẽ cum fastidio cõmemorent eis quibꝰ nõ exciderũt: vt p eorũ patientiã redeant i cor etiã eorũ quibꝰ exciderant. Salubria sunt enim et sepius dicenda. Siue ergo vnus cantet: siue multi cantent: et multi homines vnus homo est: qz vnitas est: et christus sicut diximꝰ vnus est: et oẽs christiani membra sũt christi. Quid ergo isti cantant: Hec membra chri- B
sti quid cantant: Amant enim et amãdo cantãt: et desiderãdo cantãt: Aliqñ cũ tribulatione cantãt: et aliqñ exultãdo cantãt cũ in spe cantãt. Tribulatio enim nra in psenti seculo: spes xpo nra de futuro seculo: et nisi in tribulatiõe psentis seculi consolet nos spes futuri seculi perimus. Gaudiũ ergo nostrũ fratres nõdum est in re: sed iã in spe. Spes aũt nostra tam certa est: qsi iam res pfecta sit. Neqz enim timemꝰ pmittente veritate: Veritas enim nec falli põt nec fallere. Bonũ est vt hereamus illi: Illa nos liberat: sed si mãserimꝰ in verbo eius. Modo enim credimꝰ: tunc videbimꝰ. Cũ credimꝰ spes est in isto seculo: cũ videbimꝰ res erit i futuro seculo. Videbimus autẽ facie ad faciẽ. Tunc 1. Cor. 13.
autẽ videbimus facie ad faciẽ: cũ habuerimꝰ corda mũdata. Beati enim mũdo corde: qm ipsi deum videbunt. Matt. 5.
Unde autem corda mũdant: nisi p fidem: sicut petrus ait in actibus aplorum: Mũdans fide corda eorum: Act. 15.
Mũdant autẽ corda nostra p fidem: vt possimus esse idonea capere speciẽ. Ambulamꝰ enim nũc p fidẽ: nõdum p speciẽ sicut aplus dicit: Qz diu enim sumus 2. Cor. 5.
in corpe pegrinamur a dño. Et quid est pegrinamur: Per fidem enim ambulamus inqt: et nõ p speciẽ. Qui Ibidem
ergo pegrinat et p fidem ambulat: nõdum est in patria: sed iam est in via: Qui autem non credit: nec in patria est: nec in via. Sic ergo ambulemus tanqz in C
via simus: qz ipse rex patrie factus est via. Rex patrie nostre: dñs iesus christꝰ: Et ibi veritas: hic autẽ via. Quo imus: Ad veritatẽ. Qua imus: Per fidẽ. Quo imus: Ad christũ. Qua imus: Per christum. Ipse enim dixit. Ego sum via: veritas: et vita. Dice- Joh. 14.
rat autẽ aliqñ credẽtibus in se: Si mãseritis in ver- Joh. 8.
bo meo: vere discipuli mei estis: et cognoscetis veritatẽ: et veritas liberabit vos. Et cognoscetis inqt veritatẽ: sed si mãseritis in verbo meo. In quo verbo: Sicut dicit apostolus: Hoc est verbũ fidei qd pdicamꝰ. Primo ergo verbum fidei est: In quo verbo

fidei si manserimus: cognoscemus veritatem: et veritas liberabit nos. Veritas immortalis est: veritas incōmutabilis est: veritas illud verbum est: de quo

Jo. 1. dicit: In principio erat verbum: et verbū erat apud deū: et deus erat verbū. Et q̄s hoc videt: nisi corde

Joan. mūdato? Unde mūdant̄ corda? Et verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. Qd̄ ergo manet verbū ī se veritas est: ad quā venimus: ⁊ que nos liberat. Qd̄ autē p̄dicat̄ verbū fidei: in quo nos vult domin⁹ p̄manere vt cognoscam⁹ veritatē: hoc est verbū caro factū est: ⁊ habitauit in nobis. Credis in christū natum ī carne: ⁊ puenies ad christū natū de deo: deum

D apud deū. Exultātes cantāt isti psalmos quos legimus: membra ista christi exultātia et cantāt psalmū istū. Et q̄s hic exultat nisi in spe sicut dixi? Et vt nobis certa sit ipsa spes: exultando cantem⁹. Non enī qui cantāt alieni sunt a nobis: aut nō in hoc psalmo vox nostra est. Sic audite: tanq̄ vosipsos audiatis: Sic audite tanq̄ ī speculo scripturarū vosipsos attēdatis. Cū enī tanq̄ in speculū attēdis scripturas: exhilarat̄ facies tua. Cum similē te inuenies exultatione spei: mēbris quibusdā christi que membra ista cantarūt: eris ⁊ tu in ipsis membris et cantabis ista. Cur ꝗ̄ ista cantant exultando? Quia euaserūt. Ergo spes est in qua cantāt. Cū enī hic sumus ⁊ peregrinamur a dn̄o nōdū euasim⁹. Precesserūt quidē mēbra quedā de corpe illo de q̄ ⁊ nos sum⁹: que possūt esse ī veritate ⁊ cātare. Et hoc cantarūt martyres sancti. Jam enī euaserūt: ⁊ in exultatione cū christo sunt recepturi corpa iā īcorrupta: eadē ip̄a q̄ p̄mo erāt corruptibilia: in qb⁹ passi sūt penas: Inde illis fient ornamēta iusticie. Ergo siue illi iam in re: siue nos iā in spe cōiungētes affectū coronis eoꝝ: ⁊ desiderātes talē vitā q̄lē hic nō habem⁹: ꝯ habere nō poterim⁹ nisi eā hic desiderauerim⁹: cantem⁹ simul oēs ⁊ dicam⁹:

Expositio psalmi.

E Nisi quia dn̄s erat in nobis. Respexerunt enī quidā tribulatiōes quas passi sunt: ⁊ cōsiderauerūt in eo iam loco: ⁊ in beatitudine ⁊ ī securitate cōstituti: qua trāsierint: quo venerunt: ⁊ q̄ difficile erat inde liberari nisi adesset man⁹ liberāns: in gaudio dixerunt: Nisi quia dn̄s erat in nobis. Sic ceperūt cantare: nōdū dixerūt vñ euaserūt: tanta ē exultatio: Nisi q̄ dn̄s erat ī nob. Dicat nūc israel: nisi quia dn̄s erat in nobis. Nunc dicat: q̄ iā euasit. Euadentes enī: id est eos qui iam euaserūt: cōstituit intuendos psalmus iste. Cōstituamus illos ⁊ nos in corde iam triūphantes: et tanq̄ ibi ⁊ nos simus: sicut in superiore psalmo dictū est:

Ps. 121. Stantes erāt pedes nostri in atrijs hierusalē. Nondum ibi erāt: sed in via erant. Tanta aūt leticia erat festinantiū: et tanta pueniendi spes: vt adhuc in via positi ⁊ laborātes: iā sibi illic cōstituti viderent̄. Sic ⁊ nūc ponamus nos in illo triūpho qd̄ erit in futuro seculo: quādo insultabimus morti iam finite: iam cō

1. Cor. 15. sumpte: quādo dicem⁹: Ubi est mors cōtentio tua? Ubi est mors aculeus tuus? Jam cōiuncti angelis: ⁊ exultātes cum rege nostro qui p̄mus resurgere voluit: q̄uis prior mori noluerit. Multi enī ante illum mortui sunt: sed nemo ante illum resurrexit in eternū. Exultātes autē cum illo: etiā ibi spe ⁊ corde constituti: q̄ euasim⁹: cogitem⁹ quid euasimus: q̄ scandala: quas tribulatiōes mūdi: quas psecutiones omniū paganoꝝ: quos dolos omniū hereticoꝝ: quas suggestiōes diaboli: quas cupiditatū cōflictatiōes: Omnia ista quis euaderet: nisi quia domin⁹ erat in nobis? Dicat nunc israel. Securus enī dicat israel: nisi quia domin⁹ erat ī nobis. Quādo? Cum insurgerēt homies *in nos. Noli ergo mirari: Victi sunt: homies enī erāt. Dominus autē erat in nobis: nō homo erat in nobis. Homies aūt surrexerunt sup nos. Sed tamē opprimerent homies alios homies: nisi in his homib⁹ q̄ nō potuerūt opprimi: nō homo esset sed dn̄s. Ergo nisi quia dn̄s erat ī nobis: cū insurgerent homies sup nos. Quid enī facerēt vobis homies? Exultātibus ⁊ cantātib⁹ ⁊ securi tenētib⁹ beatitudinē sempiternā: Quid vobis facerent hoies insurgētes in nos: nisi dn̄s esset ī vobis? Quid facerēt? *Forsit ī viuos absorbuissent nos. Viuos absorbuissent? Non: prius occidissent et sic absorbuissent. O imanes: o crudeles: Non sic absorbet ecclesia. Petro macta ⁊ māduca dictū est: nō viuos absorbe. Quomō ergo petrus: id est ecclesia mactat et sic māducat? Et quō isti qui exurrexerūt super nos: forsitan viuos absorbuissent nos: nisi q̄ dn̄s erat in nobis? Quia in ecclesie corpus nemo intrat: nisi p̄us occisus: morit̄ qd̄ fuit: vt sit quod nō fuit. Alioqn: qui nō occidit̄ ⁊ nō manducat̄ ab ecclesia: esse ī numero populi potest qui videt̄ oculis humanis: in numero aūt populi qui cognit⁹ deo est: de quo dicit apostol⁹: Nouit domin⁹ qui sunt eius: nō potest esse nisi māducatus: nec māducari poterit nisi p̄mo mactatus. Uenit paganus: adhuc in illo idolatria viuit: Inserēd⁹ est mēbris christi: inserat̄: necesse est vt manducet̄: sed nō potest māducari ab ecclesia: nisi primo mactatus: Renūciet seculo: tunc mactat̄. Credat in deū: tūc manducat̄. Quomō ergo illi viuos absorbuissent nos: nisi q̄ domin⁹ erat in nobis? Surrexerūt enim multi psecutores aliquādo: ⁊ nūc nō desunt: Singillatim insurgunt: ⁊ aliquādo viuos absorbent: sed in quibus non est domin⁹. Ideo ante omnia illi dixerūt: nisi quia dominus erat in nobis: quia multi absorbent̄ in quibus nō est dominus. Hi sunt qui viui sorbent̄: qui sciūt malū esse ⁊ lingua cōsentiūt. Surrexerūt enī quidā psecutores: ⁊ dixerunt hominibus: Thurificate: Si nō feceritis: occidim⁹ vos. Illi amauerūt hanc vitā: ⁊ dulcedo vite huius tenuit eos: Nō plus dilexerūt ea que p̄misit de⁹: q̄ ea que videbant in terra. Illa enī credere iubebant̄ que nōdum videbāt: ista q̄ amabant videbāt: Plus retinētes ea que videbāt: excluserūt de cordib⁹ dn̄m: ⁊ q̄ nō erat in eis dn̄s: viui absorpti sūt. Quid ē enī: viui absorpti sunt? Thurificādo idolis: sciētes quia nihil est idolū. Nā si aliquid putarēt esse idolū: mortui absorberent̄. Cum autē putāt nihil esse idolum: ⁊ nouerūt oīa illa gentiliū vana esse: viuūt: et tamē cum faciūt quod volunt psecutores: viui absorbent̄. Sed ideo viui absorbent̄: quia non in eis est dominus: In quibus autē inest dominus: occidunt̄ ⁊ non moriunt̄: Qui autē cōsentiunt ⁊ viuunt: viui absorbent̄: absorpti moriunt̄. Illi autē qui passi sunt ⁊ nō cōsenserunt tribulatiōibus: exultant ⁊ dicunt. Dicat nūc israel: dicat exultando: dicat securus: Nisi quia dominus erat in nobis: cum insurgerēt homines super nos: forsitan viuos absorbuissent nos. Cum irasceret̄ furor eoꝝ *super nos. Nostis fratres

Right margin notes: F — Al. *exurgerēt in. — G — Al. *forte. deglutissent. — Act. 10. — 2. Timoth. 2. — H — Al. *in.

I in aliquo de superioribus psalmis: in ipso primo canti/
corũ graduũ contra linguã subdolam petisse auxiliũ
Ps. 119. quẽdam qui cepit ascendere et dixisse: Dñe erue ani/
mã meã a labijs iniustis et a lingua subdola. Prio cũ
ceperit hõ ascẽdere et pficere in ipso exordio ascẽsi/
onis: linguas dolosas patit: blandas ad pnicie: blan/
das ad malã suasionẽ: dicẽtes: Quid facis? Quare h
facis? Aliter enim viuere nõ potes? Seruire aliter deo nõ
potes? Tu solus es qui vis hoc esse qđ alij nõ sunt?
Et si inueneris alios qui tecũ sunt: illa blanda et do/
losa lingua quid dicit? Ecce illi potuerũt: forte tu nõ
poteris. Si aggrederis deficies: et melius erat nõ in/
cipere: q̃ cepisse et defecisse. Lingua dolosa adhuc
blandit. Si pseuerauerit vincitur lingua dolosa: et
blandiẽs incipit esse aperte seuiens: Et que blandie/
bat vt seduceret: minat vt terreat. Sed si dñs est in
te et non reliqueris de corde tuo christũ: quõ p sagit/
Ibidem. tas acutas et carbones desolatorios vicisti linguas
dolosas: id est p verba dei quibus transfixũ erat cor
tuũ: et p exempla iustorum qui de mortuis viuificati
sunt: de peccatorib' facti sunt iusti: quõ carbones de
morte reuiuiscũt: quõ ergo illos vicisti sagittis et car/
bonib' desolatorijs dolose blandiẽtes et blandiendo
seducẽtes: sic istos vinces iã irascendo cõminantes:
qr blandiẽdo seducere nequerũt. Victi sunt cũ blan/
dirent: vincant et cũ minant. Sz vincunt: Quomõ:
nisi quia dñs erat in nobis? Manifestũ est quia non
vicisti tu: sed vicit ille qui est in te. Imperatorẽ talẽ
portas et vinceris? Nõne ille est quẽ portas q dixit:
Jo. 16. Ego vici seculũ? Nõne prio: moriens vicit diabolũ
cũ semp esset sup omnẽ creaturã: qr verbum deus est
apud deũ? Quare vicit: nisi vt te doceret cũ diabolo
dimicare? Et tu iam doctus es: nisi in te sit ille q pro
tibi vicit: vinceris. Nisi qr dñs erat in nobis: dũ in/
surgerẽt homies sup nos: forsitan viuos absorbuis/
K sent nos. Dũ irasceret furor eorum sup nos. Iam
Al. forte. irascunt: iam aperte seuiũt. Forsitan *aqua *de/
absorbuissent. mersisset nos. Aquã dic ipsos peccatores: Et vi/
debim' qualẽ aquã in cõsequẽtib'. Quicũq3 aũt cõ/
sensisset illis: aqua illos operuisset. Moreret enim mor/
te egyptiorũ: nõ trãsiret more israelitarũ. Nostis enim
Exod. 14. fratres quia p aquã popul' israelitarũ transiuit: et ipsa
aqua popul' egyptiorũ coopertus est. Aqua inquit
dimersisset nos. Sed qualis est ista aqua? Torrens
est: fluit cũ impetu: sed transitura est. Torrentes enim
dicunt fluuij qui repẽtinis imbrib' crescũt: Magnũ
habẽt impetũ: Quisq3 incurrerit trahit: s3 in q dñs
nõ est. In quo autẽ dñs est transit torrentẽ aia ipsi'.
Adhuc fluit torrens: sed iam transijt aia martyrum:
Adhuc q̃diu seculũ hoc nascẽdo et moriendo currit:
torrẽs est. Hinc psecutiões de isto torrẽte: Hinc bi/
bit ille primus: caput nostrũ: de quo dictũ est in psal/
Ps. 109. mo: De torrente in via bibit. De torrẽte aqua illa q
significat populũ psecutorẽ: inde bibit ille qui dixit
Math. 10. discipulis: Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibiturus
sum? De torrẽte in via bibit. Quid est: in via bibit?
Transiẽs bibit: nõ hesit. In via bibit: qr de illo forte
Ps. 1. dictũ est: Et in via peccatorũ non stetit. Transiẽs bi/
bit. Et quid inde dictũ est? Propterea exaltauit ca/
Ps. 109. put. De torrẽte inquit in via bibit: ppterea exaltauit
caput. Exaltatũ est enim iam caput nostrũ: qr de tor/
rente in via bibit. Passus est enim domin' noster. Si
ergo iam exaltatũ est caput nostrũ: quid timet corp'

torrentẽ? Sine dubio: quia caput exaltatũ est: et cor/
pus dicet postea: Torrentẽ *ptransijt anima L
nostra: fortasse *ptransijt anima nra aqua
*sine substantia. Ecce quã aquam dicebat for/
sitan aqua demersisset nos. Qualis aũt aqua est sine
substantia? Quid est sine substantia? Primo qđ est:
forsitan ptransijt anima nostra? Quomõ potuerunt
enim latini exprimere qđ greci dicunt ἄρα. Sic enim
greca habẽt exemplaria: ἄρα quia dubitãtis verbũ
est exprimẽs: et quidẽ dubitantis verbo: qđ est fortasse:
sed non oĩno hoc est. Possumus illud verbo dicere
minus quidẽ latine cõiuncto: sed apto ad intelligen/
tias vestras. Qđ punici dicũt: iar: nõ lignũ: sed qñ
dubitant: hoc greci ἄρα: hoc latini possunt vel solẽt
dicere: putas: cũ ita loquunt: Putas euasi hoc? Si
ergo dicat forsitan euasi: videtis quia nõ hoc sonat:
Sed qđ dixi: putas: vsitate dicit: latine nõ ita dicit:
Et potui illud dicere cũ tracto vob: Sepe enim et ver/
ba non latina dico: vt vos intelligatis. In scriptura
autẽ nõ potuit hoc poni qđ latinũ nõ esset: et deficiẽ/
te latinitate positũ est p eo qđ nõ hoc sonaret. Sic
tamẽ intelligite dici: putas ptransijt aia nostra aquã
sine substantia? Et quare dicũt putas? Quia magni/
tudo piculi vix facit credibile qđ euasit. Magnã ne/
cem ptulerũt: in magnis discriminib' fuerũt. Ordo
sic pressi sũt: vt pene viui cõsentirẽt: vt pene viui ab/
sorberent. Jam ergo euadentes: iam securi: sed ipsi'
piculi magnitudinẽ recordãtes: putas inquiũt per/
transijt anima nostra aquã sine substantia? Que est M
aqua sine substantia: nisi aqua peccatorũ sine substã/
tia? Peccata enim nõ habẽt substantiã: Inopiã habẽt
nõ substantiã: Egestatẽ habẽt nõ substantiã. In ista
aqua sine substãtia: pdidit ille minor filius totã sub/
stantiã suam. Nostis enim qr minor filius pegrinatus
est: et dixit patri: Da mihi portionẽ substantie q me Luc. 15.
cõtingit. Quid tibi vis? Melius apud patrẽ seruat:
tua est: Dilapidare illã vis? pficisci vis longi'? Da
mihi: sed da mihi: Dedit illi. Profectus i regionem
longinquã viuens pdige cum meretricibus: pdidit
totam substantiã: Egenus remansit: porcos pauit: in Ibidem.
egestate sua patris diuitias recordat. Nisi enim eum
egestas pulsasset: illam satietatem non desideraret.
Cõsiderent ergo omnes peccata sua: videant si ha/
beant substantiã ipsa peccata. Propter quid irrita/ Ps. 9.
uit deum peccator? Si nõ vides peccatũ tuũ anteq̃
facias: vel iam fecisti considera. Dulcedo huius seculi
ad temp' fauces indulcat: s3 in magnã amaritudinẽ
postea conuertet. Ecce peccasti et lucrũ fecisti. Quid
est q fecisti lucrum? Vt lucrum faceres: offendisti
deũ. Vt augeres pecuniã fides diminuta est: et aurũ
creuit. Quid perdidisti? Et quid acquisisti? Quod
acquisisti aurũ vocat: quod pdidisti fides vocat. Cõ/
para fidem auro: si venalis esset in nũdinis fides: ha/
beret preciũ. Lucra tua cogitas: damna tua non co/
gitas? De arca gaudes: de corde nõ plãgis? Abun/
dat nescio quid in arca tua: sed vide quid imminutũ
sit in corde tuo. Cum aperueris arcã: inuenies soli/
dos qui nõ erant. Bene: quia gaudes esse ibi qđ ibi
nõ erat. Attende arcã cordis: Erat ibi fides et nõ est.
Si hac gaudes: quare hac non plangis? Plus per/ N
didisti q̃ acquisisti. Vis videre quid pdideris? Nec
naufragio tibi posset auferri. Nam aliquãdo pdunt
omnia homines in mari: et nudi exeunt. Multi nau/

[illegible] fragauerūt cū paulo: Amatores hui⁹ seculi passi sūt naufragiū: ⁊ nudi oēs exierūt illi: Et qđ foris habebant amiserunt: ⁊ domū cordis sui inuenerūt inanē. Paulus autē in corde ferebat patrimoniū fidei suę: nullis fluctibus: nullis tempestatib⁹ potuit auferri. Nudus exijt: ⁊ diues exijt. Tales diuitias debem⁹ querere. Sed nō eas video dicis mihi. Stulta anima: non eas vides oculis carnis tuę: Habeto oculū cordis ⁊ vides eas. Sed nō vides fidem. Quare illā vides ī altero? Quare clamas quādo tibi frangit: si nō eam vides? Frangat tibi aliquis fidē: clamas. Uis ergo tibi exhiberi? Et tunc vides cum petit: vt exhibeas tunc non vides? Qđ clamas alium nō habere erga te: plange te nō habere erga aliū: ⁊ vide qz peccatū quod facis sine substantia est. Qđ enī acquirit de peccato videt esse substātia: Sed ⁊ hoc nō acquirit. Ille enim habet aurum qui nouit vti auro. Qui autē auro vti nō nouit: habet nō habet: possidet non possidet. Estote domini auri: ⁊ non serui auri: quia ⁊ aurū deus fecit: ⁊ te super aurum ipse fecit.

Gen. 1. Aurū fecit ad subsidiū tuum: ⁊ te ad imaginē suam. Uide qđ supra te est: et calcas qđ infra te est. Quid ergo acquisisti? Uis videre qualis aqua sine substātia sit? Tolle tecum ad inferos qđ acquisisti. Quid facturus es? Acquisisti aurū: pdidisti fidē. Post paucos dies exis de hac vita: aurum qđ acquisisti pdita fide: afferre tecū nō potes: Cor tuum inane fidei ad penas exit: qđ plenum fide ad coronam exiret. Ecce nihil est qđ fecisti: ⁊ pter nihil deū offendisti. Aqua sine substantia est que te dimersit. Propter quid irri-

ps. 9. et. 14. tauit deū peccator? Cōfundant iniqua facientes vane. Nemo enī non inaniter inique facit: sed nemo cōsiderat. Eunt hoīes: audiūt verbū dei ⁊ puerbia dei: ⁊ dormiūt ī eis: audiūt illud vulgare puerbiū ⁊ vigilāt ī eo. Qđ puerbiū? Malo qđ teneo: q̄ qđ spero. O infelix quid tenes? Ecce dicis: malo qđ teneo. Tene sic vt nō amittas: ⁊ dic malo qđ teneo. Si aūt nō tenes: q̄re non illud tenes qđ nō potes amittere? Quid ḡ tenes? Aur. Tene ḡ si tenes: nō tibi auferat furto. Si aūt ⁊ p aurū traheris quo nō vis: ⁊ ideo te querit maior raptor: quia inuenit minorem raptorē: Ideo te querit maior aquila: quia prior cepisti leporem. Preda tibi fuit minor: preda eris maiori. Hec nō vident homines in rebus hūanis: tanta cupiditate cecant. Mira res est fratres: horrent qui considerant. Querit potentior infirmiorē: et querit eum opprimere: non ob aliud nisi quia habet qđ illi auferat. Uidet illū pati sub se tribulationē: non ob aliud nisi pter quod habet. Et hoc ipse pter qđ ille patit tribulationē ad se cōgerit: nō attendebat quādo illū persequebat. Ille fugiebat: ille torquebat: ille timebat: ille vbi se abscōderet q̄rebat. Unde pateret ista mala: nisi qz habebat? Uel in illo disce quid fugias: quia res que illū torquebat te psequēte ne auferret a te: ⁊ te sic habet torquere alio psequēte. Attendis qz pinguis est. Si pterea illum psequeris qz pinguis est: time pinguescere ne alter te q̄rat. Et oīa inaniter fiunt. Quere finē: tenebre occurrūt. Quere: quare? Nihil occurrit. Ergo exultent ⁊ letent in christo qui dicunt: Pertransiit anima nostra aquam sine substā-

Luc. 15. tia: et recipiunt substantiā suā. Perdiderūt illam viuentes prodige: sed nō pauper factus est pater. Redeant: ⁊ inuenient ibi diuitias quas ī longinqua peregrinatione cū meretricibus cōsumpserunt: euadant aquā sine substantia: ⁊ dicāt: Benedictus dominus: qui non dedit nos in ᵃvenationem dentibus eorum. Uenantes enī erant persequētes: ⁊ posuerūt escam in muscipula. Quā escam? Dulcedinē vitę huius: vt vnusquisq; pter dulcedinem huius vitę mittat caput ī nequitiā: ⁊ muscipula comprimat: Nō illi ī quib⁹ erat dominus: illi qui dicunt: nisi quia dñs erat in nobis: non capti sunt in muscipula. Sit in te dñs: et nec tu capieris in muscipula: Clama: Benedictus domin⁹ qui nō dedit nos in venationē dentibus eorū. Anima nostra sicut passer ᵇeruta est: de ᶜmuscipula venantiū. Quia in ipsa anima domin⁹ erat: ideo sicut passer eruta est anima de muscipula venantiū. Quare sicut passer? Quia incauta ceciderat sicut passer: ⁊ poterat dicere postea: Ignoscet mihi de⁹. O passer instabilis: fige potius pedes in petra: noli ire ad muscipulā: Caperis: cōsumeris: obtineris. Sit ī te dominus: ⁊ de maioribus minis eruet te: de muscipula venantiū. Quomō si videas auem veluti iam cadere ī muscipulā: facis maiorē strepitū et volat de muscipula: sic ⁊ martyrū iam forte aliqui ipsorum intēdebant collū in dulcedinē vitę huius: domin⁹ qui erat in illis fecit strepitū gehennaꝝ: ⁊ erutus est passer de muscipula venantiū. Anima nostra sicut passer eruta est de muscipula venantiū. Et quid? Semper erit illa muscipula? Muscipula erat dulcedo vitę hui⁹. Illi nō heserunt in muscipula: ⁊ occisi sunt. Illis occisis muscipula fracta est. Iam nō remansit dulcedo vitę huius: p quam possent iterum capi: sed illa contrita est: Nūquid ⁊ passer cōtritus ē? Absit: quia nō heserat in muscipula. ᵈMuscipula contrita est: ⁊ nos ᵉeruti sumus. Clamēt ergo quia eruti sunt: volent ad deū: triūphent in deo: qz eruti sunt: quoniā domin⁹ erat in eis: ne a muscipula caperent. Quare muscipula cōtrita est: ⁊ nos eruti sum⁹? Uis scire quare? Adiutoriū nostrum in nomine domini: qui fecit celum ⁊ terrā. Nam si adiutoriū hoc nō esset: non quidē eterna maneret muscipula: s cū captus esset cōtereret passer. Nā vita ista trāsitura est: ⁊ q̄ dulcedine ei⁹ capti fuerint ⁊ irretiti: et p hanc dulcedinem offenderint deū: cum ista vita transibunt. Nam conterent muscipula: Certi estote: Omnis dulcedo vitę istius p̄sentis nō erit impleta sorte loci sui: Sed opus est nō herere: vt quādo cōterent muscipula: tūc exultes ⁊ dicas: Muscipula contrita ē ⁊ nos eruti sum⁹. Sed ne putes te virib⁹ tuis h posse: attēde cui⁹ ē opis: esto pius vt eruaris: Nā si supbieris ī muscipulā cadis: Et dic: Adiutoriū nostrū in nomine domini: qui fecit celum ⁊ terrā. Psalmus tractatus est: ⁊ quātū domin⁹ adiuuare dignatus est: vt puto expositus est. Crastino etiam die sermonē deberi charitati vestrę optime nostis. Adestote ⁊ adiuuate nos oratiōibus vestris. Pollicitatiōis enī nostrę meminisse debetis. Nec dicerē quid essem tractaturus: nisi adiuuari volens studio fidei et orationū vestrarū. Meministis enī me pmisisse vobis de hoc tractare qđ dictū est in euāgelio: Lex p moysen data est: gratia ⁊ veritas p iesum christū facta est. Jo. 1.

Solent enī omnes heretici maxime manichei rephendere legē: ⁊ dicere qz de⁹ illā nō dedit. Exponend⁹ est enī locus iste: vt cognoscat. qz ⁊ legē de⁹ dedit. et

Margin notes: ᵃ Al. captionē. ᵇ ᶜ Al. decepta. laqueo. ᵈ ᵉ [illegible]

lex p moysen data est: vt nō saluaret ꝓpter certā cau/
sam. Non saluauit lex vt lator legis ipse imperator de/
sideraretur qui indulgentiā daret peccantibus: et data
quidē lex esset p moysen gratia autē et veritas p iesū
christū fieret. Ad hoc intentos vos facere volui: ad/
erit dn̄i misericordia: nō ex meritis nostris: sed forte
ꝓ merito desiderij vestri: neqȝ ex facultatibꝰ nostris:
sed ex abūdantia donorū suorum: vt sic tractetur res
satis necessaria hominibꝰ positis in nouo testamen/
to: vt oīno nullas latebras inueniat inimicus vbi se
occultet ad decipiendos fideles.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXIII.
Incipit Tractatus de ps̄. CXXIIII.

Prefatio.

A Psalmus iste pertinens ad numerū Canti/
corum graduū: de quo titulo in alijs iā
multa diximus: et repetere nolumꝰ: ne vos
obtundamꝰ potiꝰ q̄ instruamꝰ: docet nos ascendē/
tes et leuantes animas nostras ad dn̄m deū nostrū
affectu charitatis atqȝ pietatis: non intendere in ho/
mines qui ꝓsperantur in hoc seculo felicitate falsa atqȝ
ventosa et ꝑrsus seductoria: vbi nihil aliud nutriunt
q̄ superbiā: et cor eorū cōgelascit aduersus deū: et fit
durū aduersus imbrē gratie ipsius: ne fructū ferat.
Presumētes enī omnia sibi abūdare q̄ videntur huic
vite necessaria et vltra q̄ necessaria: extolluntur: Et cū
sint hoīes p iniqtatē inferiores oībꝰ hominibꝰ: p sup/
biā supiores se putāt oībꝰ hoībꝰ: Atqȝ vtinā sic alios
vel hoīes se esse deputarēt. Hos autē aliqn̄ intuen
do et nimis attendēdo: etiā illi qui deū colunt: fluctu/
ant et nutant: quasi perierit merces eorū: Quare deum
colūt cum se vident in laboribus: in egestate: in eru/
na: in morbo: in dolore: in aliqua necessitate: et vidēt
alios habere sanitatē corporis: abūdare tēporalibus:
incolumitate suorū gaudere: nitore honorum florere
eos qui nō solum deū non colunt: sed omnibꝰ homi/
nibꝰ aduersantur: attēdētes eos: nutant: et dicūt apud
Ps. 72. se qd̄ aperte scriptum est in quodā psalmo: Quomō
sciuit deus: et si est sciētia in altissimo: Ecce ipsi pecca/
tores et abūdantes in seculo obtinuerūt diuitias: Et
Ibidem. sequitur: Nūquid vane iustificaui cor meū: et laui inter
innocētes manꝰ meas: Nūquid forte vanus fui qui
volui iuste viuere: et innocēter inter hoīes cōuersa/
ri: qn̄ scio eos qui nolunt seruare innocentiā habere
tantā felicitatē: et insultare iustis p iniqtates felices:
B Sed qd̄ illud dixit ibi in psalmo: Cuiꝰ nondum erat
rectū cor: Sic enī cepit ipse psalmus de quo modo
testimoniū dedimꝰ: nō iste quē cōsiderandū et tractā/
dū mō suscepimus: sed vbi dictū est: Quomō sciuit
deus et si est sciētia in altissimo: Ecce ipsi peccatores
abundantes in seculo obtinuerūt diuitias: Nūquid
vane iustificaui cor meū: et laui inter innocētes manꝰ
meas: Ille ergo psalmus vbi videtis quia pclitatur
Ibidem. anima: vbi videtis quia nutant pedes: sic cepit: Q̄
bonus deꝰ israel rectis corde: mei aūt inquit pene cō
moti sunt pedes: paulominꝰ effusi sunt gressus mei.
Quare: Quia zelaui in peccatoribꝰ: pacē peccatorū
intuens. Inde ergo dixit cōmotos pedes suos et pe/
ne effusos gressus: lapsos ad ruinā a deo: qr intuitus
est et inspexit felicitatē peccatorū: et vidit eos habere
pacē: se autē laborē. Narrauit autē hoc cū iam eua/
sisset: cū iam correcto corde deo inhesisset: narrauit
pterita picula sua: Ergo bonꝰ deus isrl̄. Sed quibꝰ:
Rectis corde. Qui sunt recti corde: Qui nō rephen/
dunt deū. Qui sunt recti corde: Qui volūtatē suā ad
voluntatē dei dirigūt: nō volūtatē dei ad volūtatem
suā curuare conantur. Breue p̄ceptū est: vt hō dirigat
cor suū. Vis habere rectū cor: Tu fac qd̄ vult deus:
Noli deū velle facere qd̄ vis tu. Prauicordes ḡ sūt:
id est qui rectū cor nō habent: qui sedent et disputant
quō debuit facere deus: nō laudādo qd̄ fecit sed reph/
C hendēdo: Corrigere illū volunt: Parū est qr corrigi
ab eo nolūt: et dicūt: Nō debuit deus facere paupes:
s soli diuites esse debuerūt: et ipsi soli viuerēt. Vt qd̄
factus est pauper: Vt quid viuit: Rephendit deum
pauper. Quāto meliꝰ esset pauper dei: et diues esset
de deo: Hoc est sequeretur volūtatē dei: et videret pau/
pertatē suā temporalē esse et transiturā: diuitias aūt
sibi spirituales ita venturas vt nullo pacto possent p̄/
terire: et haberet in diuitijs cordis fidem si ei nō cōti
git aurū habere in arca: quia si aurū haberet in arca
furē timeret: et aurū de arca etiā nolens pderet: fidē
autē de corde nō perdet: si ipse illā inde nō expulerit.
Cito autē respōderi pōt charissimi. Fecit deus pau
perē: vt ꝓbet hominē: et fecit deus diuitem: vt ꝓbet
illū de paupe: Et oīa que fecit deꝰ recte fecit. Et si nō
possumus videre cōsilium ipsius quare illud sic fe/
cit et illud sic: bonū est nobis vt subdamus nos sapi/
entie ipsiꝰ: et credamꝰ qr bene fecit: etsi nōdum noui/
mus quare fecit: et habebimꝰ cor rectū vt p̄sumamꝰ
et cōfidamus in dn̄o: et nō mouebuntur pedes nostri: et
fit in nobis ascēdētibus vn̄ cepit iste psalmꝰ.

Expositio psalmi.

D Qui cōfidunt i dn̄o sicut mons sion:
non cōmouebitur in eternum. Qui sunt
isti: Qui habitant in hierusalē. Ipsi Al. hierusalem
nō cōmouebuntur in eternū qui habitāt in hierusalē.
Si hāc hierusalē intellexerimꝰ: oēs qui illic inhabi/
tabāt: bellis et euersione ipsiꝰ ciuitatis exclusi sunt.
Modo queris iudeū in ciuitate hierusalē: et nō inue
nies. Quare ḡ non mouebuntur in eternū q̄ inhabitāt
hierusalē: nisi qr est alia hierusalē: de qua multa so
letis audire: Ipsa est mater nostra cui suspiramus et
gemimus in ista pegrinatione: vt ad illā redeamus.
Errauerāmꝰ a via: et viā nō habebamꝰ. Rex ipsius
venit: et via nobis factꝰ est: vt ad illā redire possimꝰ.
Ipsa est illa vbi stantes erāt pedes nr̄i in atrijs hie/ Ps. 121.
rusalē: sicut audistis in psalmo canticorū graduū su/
piore iam vobis et exposito et tractato q̄ interfuistis:
cui suspirabat ille q̄ cantabat: Hierusalē q̄ edificatur Ibidem
vt ciuitas: cuiꝰ pticipatio eiꝰ in idipm̄. Qui ḡ ibi ha/
bitant nō mouebuntur in eternū. Qui aūt habitarūt i
ista hierusalē moti sūt: pmo corde: postea exilio. Qui
moti sunt corde et ceciderūt: tūc regē ipsiꝰ superne hie/
rusalē crucifixerūt. Iam spiritualiter foris erāt: et ipm
regē foras excludebāt. Eiecerūt enī illū extra ciuita/ Matth.
tē suā: et cū foris crucifixerūt: Et ipse eiecit illos extra
ciuitatē suam: id est eternam hierusalē matrē omniū
nostrū que est in celis. Qualis est ista hierusalem:
E Breuiter describit eam. Montes in circuitu
eius. Magnū ḡ aliqd est esse nos in ea ciuitate quā
circūdederūt montes: Ipsa est tota felicitas nr̄a: qr
habebimꝰ ciuitatē quā circūdederūt montes. Num
enī non nouimus montes: aut quid sint mōtes: nisi
tumores terrarū: Alij sunt ergo montes amabiles:
mōtes excelsi: p̄dicatores veritatis: siue angeli: siue

apostoli: siue prophete. Ipsi sunt in circuitu hierusalē: Ambiũt illā: et quasi murũ illi faciũt. De his mõtibus amabilib⁹ ⁊ delectabili⁹ assidue scriptura loquitur. Aduertite vel cum auditis vel legitis: Plurib⁹ locis inuenitis montes delectabiles: quos et nos possum⁹
f cõmemorare. Uerũtamē quātũ dñs suggerit: delectat nos de his mõtibus multa dicere: ⁊ diuina testimonia de litteris sanctis occurrerũt nobis. Ipsi sũt mõtes qui illuminantur a deo: Et primitus illuminantur: vt ab ipsis lumē descēdat ad valles vel ad colles: quia nõ tante sunt altitudinis quāte sunt mõtes. Ipsi sũt per quos nobis erogatur scriptura: siue in prophetia: siue in epistolis: siue in euāgelio. Ipsi sunt mõtes de quibus
Ps.120. bus cantam⁹: Leuaui oculos meos in montes vnde veniet auxiliũ mihi: quia de scripturis sanctis in hac vita habemus auxiliũ. Sed quia ipsi montes non a se proteguntur: nec a seipsis nobis cõsulunt: nec spes nostra
Iere.17. stra debet esse i mõtibus: ne maledicti simus qui spē
Ps.120. in homine ponimus: Iā dixerat: Leuaui oculos meos in mõtes vnde veniet auxiliũ mihi: Auxiliũ inquit meũ a domino qui fecit celũ ⁊ terrā. Ipsi sunt mon-
Ps.71. tes de quib⁹ item dicit: Suscipiāt montes pacē populo tuo: ⁊ colles iustitiā. Montes magni sunt: colles minores sunt. Montes ergo vident: colles credunt. Qui vident: pacem susceperũt ⁊ attulerunt ad illos qui credũt. Qui eñ credũt suscipiãt iustitiā: quia
Roma.1. iustus ex fide viuit. Angeli vident: annũciant quod vi-
Jo.1. dent et credim⁹ nos. Joannes ille in principio inquit erat verbũ: ⁊ verbũ erat apud deũ: et deus erat verbũ: Uidebat: predicauit nob vt crederem⁹: Et per montes suscipientes pacem: susceperũt colles iustitiam: quia de ipsis mõtibus ait: Suscipiant montes pacem populo tuo. Non dixit: a se habent pacem: vel instituũt pacem: vel generant pacem: sed suscipiunt pacem. Unde suscipiunt pacem: domin⁹ est. Sic ergo leua oculos tuos ad montes propter pacē: vt auxiliũ
Ps.120. tuũ sit a dño qui fecit celũ ⁊ terrā. Rursus illos mõ-
Ps.75. tes cõmemorans spiritussanctus hoc ait: Illuminans tu mirabiliter a mõtibus eternis. Non dixit: illuminãt mõtes: sed illuminãs tu a mõtibus eternis. Per mõtes istos quos eternos esse voluisti predicans euā-
G geliũ: tu illuminas nõ montes. Tales ergo montes in circuitu hierusalē. Et vt noueritis quales sint mõtes in circuitu eius: vbi cõmemorauit mõtes bonos scriptura: valde raro ⁊ difficile: aut forte nunquam: ⁊ nõ statim ibi nominat dominũ: aut simul significat: ne spes remaneat in mõtibus. Ecce videte quam multa cõ-
Ps.120. memorauit. Leuaui oculos meos in mõtes vnde veniet auxiliũ mihi: Et ne ibi remaneas: Auxiliũ meũ
Ps.71. inquit a dño qui fecit celũ ⁊ terrā. Rursus suscipiunt mõtes pacem populo tuo. Cũ dixit: suscipiēt: ostendit aliũ esse montē pacis vnde illi suscipiũt. Rursus: a
Ps.75. mõtib⁹ illuminās vt dixit: mox adiũxit: Illuminās tu mirabiliter a mõtibus eternis. Item hoc loco cũ dixisset: Mõtes in circuitu eius: ne tu rursum remaneres in mõtibus: statim subiũxit: Et dominus
Ps.124. in circuitu plebis sue: Ut tua spes non sit in mõtibus: sed in illo qui illuminat mõtes. Cum enim ille habitat in mõtibus: id est in sanctis: ipse est in circuitu plebis sue: ⁊ ipse murauit plebem suam munimēto spirituali: ne moueatur in eternum. At xpo de illis
H mõtibus malis quādo loquitur scriptura: non eis addit dominũ. Tales montes iam sepe dixim⁹ vobis:

significat magnas quasdā animas: sed malas. Non enim putetis fratres: quia potuerunt fieri hereses per aliquas paruas animas. Non fecerunt hereses nisi magni homies: sed quātũ magni: tantũ mali mõtes.
Nõ eñ montes erant tales qui susciperēt pacē: vt colles susciperēt iustitiā: sed illi dissensionē susceperũt a diabolo patre suo. Montes qui erant: Ad tales montes caue ne fugias. Uenturi eñ sũt homies: ⁊ dicturi tibi: Magnus ille vir: ⁊ magn⁹ ille homo: Qualis fuit ille donatus: qualis est maximian⁹: et nescis fotinus qualis fuit: et ille arrius qualis fuit: Omnes istos mõtes nomiauim⁹: sed naufragosos. Uidetis quia lucet de illis aliqua flamma sermonis: ⁊ aliquis de ipsis ignis accenditur. Si nauigatis i ligno: ⁊ noctē patimini: id est caliginē huius vite: non vos fallant: nec dirigatis illuc nauim: Ibi sũt saxa: vbi naufragia magna fiunt. Cum ergo tibi laudati fuerint isti montes: et ceperit tibi suaderi vt venias ad ipsos mon-
tes quasi ad auxiliũ: ⁊ ibi requiescas: Responde: In Ps.10.
domino cõfido: quomõ dicitis anime mee: transmigra in mõtes sic passer: Bonũ est eñ tibi vt ad illos
montes leues oculos vnde tibi auxiliũ a domino sit: Ps.120.
vt euadas sicut passer de muscipula venantiũ: non transmigres in montes. Passer eñ instabilis res est: Cito mouetur: cito volat hinc ⁊ inde. Sed tu cõfide in dño: ⁊ eris sicut mons sion: nõ moueberis in eternũ: et non trāsmigrabis in mõtes sicut passer. Nũquid ibi sic nominauit mõtes: vt de domino diceret: Sed montes tales ama in quib⁹ domin⁹ est. Tunc aũt te
amant ipsi mõtes: si nõ in illis spem posueris. Uide- I
te fratres quales sunt mõtes dei. Nam inde sic nomi
nati sunt in alio loco. Justicia tua sicut montes dei. Ps.35.
Nõ iusticia ipsorum: sed iusticia tua. Audi talē montē
apostolũ: Ut inueniar in illo inquit: nõ habens iusti- Phil.3.
ciā meā que ex lege est: sed eā que est per fidem christi. Illi autē qui per iusticiā suā montes esse voluerũt: sic iudei quidā vel pharisei principes eorum sic reprehen-
duntur: Ignorātes eñ dei iusticiā ⁊ suam volētes cõ- Roma.10.
stituere: iusticie dei nõ sũt subiecti. Qui aũt subiecti sunt: sic sunt alti vt humiles sint. Et quia magni sũt: montes dicuntur: Quia xpo subiecti sunt deo: valles sunt: Et quia habēt capacitatē pietatis: suscipiũt abũdantiā pacis: ⁊ inundationē transmittunt ad colles. Modo tñ tu vide quos mõtes ames. Si vis amari a bonis mõtibus: noli spem ponere nec i bonis mõtibus. Nam qualis mons erat paulus: Oñ inuenitur talis: De magnitudine loquimur hominũ. Tante gratie quisquam potest facile inueniri: Et tamē timebat
ne passer ille in illo poneret spem. Et quid ait: Nũ- 1.Cor.1.
quid paulus pro vobis crucifix⁹ est: Sed leuate ocu-
los in montes vnde auxiliũ veniat vobis: quia ego Ps.120.
plantaui: apollo rigauit: sed auxiliũ vestrũ a dño qui 1.Cor.3.
fecit celum ⁊ terrā: quia deus incrementũ dedit. Ergo mõtes in circuitu eius. Sed quõ montes in circuitu
ei⁹: sic ⁊ dñs i circuitu plebis sue: Ex hoc ⁊ vsque Ps.124.
in seculũ. Si ergo mõtes in circuitu ei⁹: et dñs in circircuitu plebis sue: cõstringit dñs plebē suam i vnũ vinculũ charitatis ⁊ pacis: vt qui confidunt in dño sicut mons sion nõ cõmoueantur i eternũ: Et hoc est ex
hoc ⁊ vsque in seculũ. Quoniā non derelin- K Ps.124. Quia non relinquet dominus.
quet virgā peccatorũ super sortē iustorũ: vt nõ extendāt iusti ad iniquitatē manus suas. Modo quidem iusti aliquātum laborant. et modo

aliquādo iniusti dominant iustis: Quibus modis? Aliquādo iniusti perueniunt ad honores seculi: Cum peruenerint et facti fuerint, vel iudices: vel reges: quia hoc facit deus propter disciplinā plebis sue: propter disciplinā populi sui: nō potest fieri nisi vt exhibeat illis honor debit⁹ potestatis. Ordinauit enī sic de⁹ ecclesiam suā: vt omnis potestas ordinata in seculo habeat honorē: et aliquādo a melioribus. Sed (exempli gratia) vnam rem dico: hinc cōijcite gradus omniū potestatū. Prima et quotidiana potestas hominis in hominē: domini est in seruum. Prope omnes dom⁹ habēt huiusmodi potestatē. Sunt dñi: sunt et serui. Diuersa sūt noīa: dñs: seru⁹: sed hoīes et hoīes paria sunt noīa. Et quid dicit apostol⁹: docens seruos dominis suis subditos esse? Serui obaudite do-
Ephe. 6. minis vestris ſm carnē: qa est et domin⁹ ſm spiritū. Ille est verus domin⁹ et eternus: isti aūt temporales ſm tempus. Tu cū ambulas in via: cum viuis i hac vita: nō vult te facere superbū christus. Cōtigit tibi vt christianus efficereris: et haberes dominū hominē: Nō ideo christian⁹ factus es: vt dedigneris seruire. Cum enī christo iubēte seruis homini: nō illi ser-
Ibidem. uis sed illi qui iussit. Et hoc ait: Obaudite dominis vestris ſm carnē: cū timore et tremore et in simplicitate cordis: nō ad oculum seruiētes quasi hominib⁹ placētes: sed q̄si serui christi faciētes bonā voluntatē dei ex animo cū bona voluntate. Ecce nō fecit de seruis liberos: ſ de malis seruis bonos seruos. O quātum debent diuites christo qui illis cōponit domū: vt si fuit ibi seruus infidelis: cōuertat illū christus: et non ei dicat: dimitte dominū tuū: iam cognouisti eum q̄ verus est dñs: ille forte impius est et iniquus: tu iam fidelis et iustus: Indignū est vt iust⁹ et fidelis seruiat iniquo et infideli. Nō hoc ei dixit: sed magis seruit: Et vt corroboraret seruū: hō dixit: Exēplo meo
L seruit: q: prior ego seruiui iniq̄s. Dñs enī tanta i passione sustinens: a quibus sustinuit nisi dñs a seruis? Et a quib⁹: nisi a malis seruis? Nam si fuissent boni serui honorarēt dñm suum: Sed q: mali serui erāt: iniuriauerūt. Ille quid contra reddidit? Dilectionē
Luce. 23. p od. o. Ait enī: Pater ignosce illis: q: nesciūt quid faciūt. Si domin⁹ celi et terre p quem facta sunt oīa seruiuit indignis: rogauit p seuiētibus et furētibus: et tāq̄ medicū se exhibuit adueniēs (Nā et medici et arte et sanitate meliores seruiūt egrot.) quāto magis non debet dedignari homo: ex toto animo: et ex tota bona volūtate: cū tota dilectiōe seruire domino etiā malo? Ecce seruit melior deteriori: ſ ad temp⁹. Qd autē dixi de dño et seruo: hoc intelligite de potestatibus et regibus: et de omnib⁹ culminib⁹ huius seculi. Aliquādo enī potestates bone sunt et timent deū: ali-
Ji. o. 8 Julian⁹ extitit. qñ nō timent deū. Julianus extitit infidelis imperator: nōne extitit apostata: iniqu⁹: idolatra? Milites christiani seruierūt impatori infideli. Ubi veniebat ad causam christi: nō agnoscebant nisi illū qui i celo erat. Quādo volebat vt idola colerent: vt thurificarent: p̄ponebant illi deū. Quādo aūt dicebat: producite aciem: ite cōtra illam gentē: statim obtemp̄abāt. Distinguebāt dominū eternū a domino temporali: et tamē subditi erant propter dominū eternū: etiā dño temporali. Sed nūquid sic erit semp: vt iniqui impe-
M rent iustis? Non sic erit. Uidete enim quid dicat iste psalmus: Qm̄ nō derelinquet dñs virgā peccatorū sup sortē iustorū. Sentiūt ad tempus virga peccatorū sup sortē iustorū: sed nō ibi relinquit: nō erit in eternū. Ueniet tēpus qñ vnus agnoscat de⁹: veniet tempus qñ vnus christus in claritate sua apparens congreget ante se oēs gentes: et diuidat eas sicut diuidit pastor hedos ab ouibus: oues ponet ad dexterā: he- Math. 25.
dos ad sinistram. Et videtis ibi multos seruos inter oues: et multos dños inter hedos: et rursus multos dños inter oues: et multos seruos inter hedos. Nō enī q: sic cōsolati sum⁹ seruos: oēs serui boni sunt: aut q: sic rep̄hendim⁹ superbiā dñorū: omnes domini mali sunt. Sūt boni et fideles domini: et sunt mali: Sūt boni et fideles serui et sunt mali. Sed q̄diu serui boni seruiūt malis dñis: ferāt ad temp⁹: q: nō dere-
liquet virgā peccatorū sup sortē iustorū. Quare hoc? N
Ut nō extendant iusti ad iniquitatē manus suas: vt ad tempus ferant iusti iniquos dominātes: et intelligant nō esse hoc sempiternū: sed p̄parēt se ad possidendā sempiternā hereditatē. Quā hereditatē? Ubi
destruet omnia potentatus et omnis potestas: vt sit J. Co. 15.
deus omnia in omnib⁹. Ad hoc se seruātes et hō corde cōtemplantes: et adhuc in fide retinētes: et vt videāt pdurantes: non extendūt manus suas in iniquitatē. Nam si videant q: semp est virga peccatorū sup sortem iustorū: cogitant apud se et dicūt: Quid mihi prodest quia iustus sum? Semp mihi dñabit iniquus: et semp seruus ero? Faciā ergo et ego iniquitatē: quia nihil prodest tenere iusticiā. Ne autem hoc dicat: insinuat illis deus: q: ad tempus pōt esse virga peccatorū sup sortē iustorū: nō eam relinquet dñs sup sortem iustorū vt nō extendāt iusti ad iniquitatē man⁹ suas: sed teneāt ab iniq̄tate man⁹ suas: et ferāt iniq̄tatē nō faciant. Meli⁹ est enī iniusticiā ferre q̄ facere. Unde nō semp erit? Quia nō derelinquet virgā peccatorū
sup sortē iustorū. Hoc cogitāt qui recto sunt corde: de Ps. 7.
quib⁹ paulo ante dixi qui voluntatē dei sequūt non voluntatē suam: sequi deū volunt: faciunt illum p̄cedentē et se sequētes: nō aūt se p̄cedētes et illū sequētes: Et in oīb⁹ eū bonū inueniūt: siue emēdantē: siue cōflantē: siue cōsolantē: siue exercentē: siue coronantē:
siue purgantē: siue illuminantē: sic aplus ait: Qm̄ Roma. 8.
qui diligentibus deū oīa coopant i bonū. Et ideo sequit: **Bene fac dñe: bonis et rectis corde.**
Qui aūt q̄ declinat a malo et facit bonū: rect⁹ corde ē: Ps. 36.
q: nō zelat in peccatorib⁹ pacē peccatorū intuens. Sic Ps. 72.
prauicordis ē q̄ scādalizat i vijs dñi q̄ declinat a deo et facit malū: et inescat dulcedine seculi: et ea illaqueatus et capt⁹: amaras penas luit. Declināt aūt a deo cui⁹ disciplinā ferre noluit: fit illi p iudiciū dei verus
laqueus falsa malorū felicitas. Uñ cōtinuo subiūgit: O

Declinantes autē in strangulationē adducet dñs cum operantibus iniquitatē: Ps. 124. Jd est quorū facta imitati sunt: quia eorū p̄sentes letitias amauerūt: et futura supplicia non crediderūt. Qui q̄ recti sunt corde et nō declināt q̄d habebūt? Jam veniam⁹ ad ipsā hereditatē fratres: q: filij sum⁹. Quid possidebim⁹? Que est hereditas? Que patria nr̄a? Quid vocat? pax. Per hanc vos salutam⁹: hāc vob
annūciam⁹: hāc suscepiūt mōtes: et colles iusticiā. Pa Ps. 71.
est christ⁹. Ipse enī est pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄ vnū: et Ephe. 2.
mediū pietē macerie soluit. q: filij sum⁹: hereditatē habebimus. Et q̄d vocabit ipa hereditas nisi pax?
Et videte q: ex hereditate sunt q̄ nō amāt pacē. P

sunt amant pacē qui diuidūt vnitatē. Pax possessio
piorum est: possessio beredū. Et qui sūt heredes? Fi
Matth.5. lii. Audite euangeliū: Beati pacifici: qm ipsi filii dei
vocabunt. Audite et conclusionē huius psalmi. Pax
super israel. Israel est videns deū: Hierusalē vi
sio pacis interpretat. Intelligat charitas vestra. Isra
el interpretat videns deum. Hierusalem interpretat
ps.124. visio pacis. Qui non mouebunt in eternū? Qui ha
bitant in hierusalē: non mouebunt in eternū. Ergo
non mouebunt in eternū q inhabitant visionem pa
cis: Et pax super israel. Ergo israel q videns deū ē:
videns pacem est: et ipse israel est et hierusalem: quia
populus ille dei ipsa est ciuitas dei. Si ergo videns pa
cem: hoc est videns deū: merito et deus ipse est pax.
Ergo qm christus filius dei pax est: ideo venit colli
gere suos: et secernere ab iniquis. A quibus iniquis? Qui
oderunt hierusalē: qui oderunt pacem: q volūt con
scindere vnitatē: q non credunt paci: q falsam pacem
pnunciant in pplo: et non illam habent. Quibus re
spondet cum dixerint: Pax vobiscū: et cum spū tuo.
Falsa dicunt: et falsum audiunt. Quibus dicunt pax
vobiscū? Quos separāt a pace orbis terrarū. Et qui
bus dicit: Et cū spū tuo? Qui dissensiōes āplectūt:
et odiūt pacē. Si enim in spū eorum eēt pax: nōne vnita
tē diligerēt: et relinqrēt dissensionē? Falsum ergo pnū
ciāt: et falsū audiūt. Nos verū pnūciemus: et verum
audiamus. Simus israel et āplectamur pacē: qm hieru
salē est visio pacis: et nos israel: et pax super israel.

Explicit Tract. de ps. CXXIIII.

Incipit Tract. de ps. CXXV.

A Sicut iam meministis ex ordine nobis tractā
tibus iste psalmus est centesimus vicesimus qn
tus: qui inter illos psalmos est quorum est ti
tulus: Canticū graduū. Est autē sicut nostis
vox ascendentiū. Quo nisi ad illam supnam hieru
salem: mrem oīum que est in celis? Que supna: ipsa
et eterna. Hec autē que i terra fuit: vmbrā habebat
illius. Itaqz ista cecidit: illa pmanet. Hec impleuit tē
pus pdicatiōis: illa tenet eternitatē repationis nre.
Ab illa pegrinamur in hac vita: ad eius reditū suspi
ramus: Suspiramus tamdiu miseri et laborātes: do
nec ad illam redeamus: Nec ciues nri angeli dimise
runt nos in pegrinatione: sed annūciauerūt nobis ip
sum regē venturū ad nos: Et venit ad nos: et ptem
ptus est inter nos a nobis: et postea nobiscum fuit et
docuit nos ptemni qm ptemptus est: docuit nos to
lerare: qm tolerauit: docuit pati: qm passus est: et pro
misit resurrecturos: qm resurrexit: in seipso oñdēs qd
sperare debeamus. Si ergo fratres, pphete antiqui patres
Marc.16. nri anteqz dñs iesus christus veniret in carne: anteqz
mortuus resurrexisset et ascendisset in celū: suspira
bant tamē illi ciuitati: quātum oportet nos desiderare
quo nos ipse pcessit: et vnde nunqz recessit? Non enim
dñs sic venit ad nos vt desereret angelos: et cum illis
mansit: et ad nos venit. In illis mansit in maiestate:
B ad nos venit i carne. Eramus aūt ibi vbi redēptor nr
ille venisse dicit: et captiui tenebamur. Si redēptor
noster ille dicit: captiui tenebamur. Ubi ergo teneba
mur: vt ille veniret redimere captiuos? Ubi teneba
mur? Forte apud barbaros. Peior ē barbaris dia
bolus et angeli eius. Ipsi antea tenebāt genus huma
nū: ab his redemit nos: qa nō aurū neqz argētū: sed
sanguinē suū p nobis dedit. Quō aūt hō venerat in
captiuitate? Paulū apl'm interrogemus. Etenim ipe p
cipue gemit in ista captiuitate: suspirās ppriā hieru
salem: et docuit nos gemere ex ipso spū: q et ille im
pletus gemebat. Hoc enim ait: Oīs creatura pgemi
scit et dolet vsqz nūc. Et iterū: Uanitati enim creatura Roma.8.
subiecta ē: ait: nō sponte sed ppter eum q subiecit in spe. Ibidem
Oēm creaturā dixit in hoībus etiā nōdū credētibus: sed
tñ credituris: ingemiscere creaturā in laboribus. Nū
qd nā in his tm gemit q nōdū crediderūt? Jāuero in
his q crediderūt nō gemit nec pturit creatura? Nō Ibi.8.
solū aūt inqt: sed et nosipsi primitias spūs habētes: id
est q iam spū deo seruimus: q iam mēte deo credimus:
et in ipsa fide primitias quasdā dedimus vt primitias
nras sequamur: Ergo et nosipi in nobismetipis inge
miscimus: adoptionē: expectātes redēptionem corpis
nri. Gemebat ergo et ipse: et gemūt oēs fideles: adoptio
nem expectātes redēptionē corpis sui. Ubi gemūt?
In ista mortalitate. Quā redemptionē expectant?
Corpis sui que pcessit in dño: q resurrexit a mortu Marc.16.
is: et ascendit in celū. Hoc nobis anteqz reddat ne
cesse est gemamus: etiā fideles: etiam sperātes. Ideo
sequit ibi et dicit: Cū diceret: et ipi i nobismetipis in
gemiscimus adoptionē expectātes redēptionem cor
poris nri: quasi diceret ei: Quid tibi ergo pfuit christus
si adhuc gemis? et quō saluator saluū te fecit? Qui
gemit adhuc egrotat: Subiūxit et ait: Spe enim sal Roma.8.
ui facti sumus: Spes enim que videt non est spes. Qd
enim videt quis quid sperat? Si autē qd non videmus
speramus: p patientiā expectamus. Ecce quare gemi
mus: et quō gemimus: qm quod speramus iam quidē ex
pectamus: sed nondū tenemus: et donec teneamus in tē
pore suspiramus: qm desideramus qd nōdum tenemus.
Quare? Quia spe salui facti sumus. Jā caro sumpta
de nobis in dño: nō spe sed re salua facta ē. Resurrexit
enim et ascēdit in capite nro caro nra salua: in mēbris
adhuc saluāda ē. Secura gaudeāt mēbra: qm a capi
te suo nō sūt deserta. Dixit enim mēbris laborātibus:
Ecce ego vobiscū sum vsqz ad psūmationem seculi. Matth.28.
Ita factū ē: vt pverteremur ad deū. Spem enim h ha C
bueramus: nisi ad seculū: Et inde fui miseri: bis mise
ri: qm et i hac vita spem posueramus et faciē hñtes ad
seculū: dorsū p deū. Cū vero pverterit nos dñs: vt
iā incipiamus faciē hre ad deū: et dorsū ad seculū: qm
adhuc i via sumus: et tñ ad patriā attēdimus: Et qñ for
te aliquā tribulationē patimur: sed tñ tenemus viā et lug
portamur: Asper quidē vel ē: sed vel psper ē: Cū la
bore quidē sed cito ducit: et cito pducit. Qm ergo d captiui
tate nra gemebamus: gemūt aūt et illi q iā crediderūt:
Quō aūt facti fuimus captiui? Oblīti fuimus: sed p scri
pturā cōmemoramus. Paulū ipsum aplm introge
mus. Ait enim: Scimus enim qm lex spiritalis ē: ego autē Roma.7.
carnalis sum: venūdatus sub peccato. Ecce vnde fa
cti sumus captiui: qm venūdati sumus sub peccato.
Quis nos vendidit? Nosipi qui psensimus seducto
ri. Uendere nos potuimus: redimere nos nō possu
mus. Uendidimus nos psensiōe peccati: redimimur
in fide iusticie. Sanguis enim innocēs datus est p nobis
vt redimeremur: Nō quēcunqz sanguinem ille fudit
psequēdo iustos: Qualē sanguinē fudit? Iustorum quidē
sanguinē fudit, pphetarū patrū nrorum: iustorum sangui
nem fudit et martyrū: tñ oēs de pagine pcti venien
tes: Unū sanguinē fudit eius q nō iustificatus: sed iusti
natus ē. Illo sanguine fuso: pdidit qs tenebat. Pro qui
bus enim datus ē innocēs sanguis redēpti sūt: et puersi
a captiuitate cantat istum psalmū.

D In p̄cõn uertendo

Expositio psalmi.

C Um conuerterit dñs captiuitatẽ sion: facti sum⁹ sicut consolati. Hoc voluit dicere: facti sumus gaudentes. Qñ: Cum ꝯuerterit dñs captiuitatẽ sion. Que sion: Ipsa hierusalem eterna sion. Quõ eterna sion: ⁊ quõ captiua sion: In angelis eterna: in hoib⁹ captiua. Non eñ oẽs illius ciuitatis ciues captiui sunt: ſ q inde pegrinant ipsi captiui sunt. Homo ciuis ẽ hierusalem: sed venditus sub pctõ: fact⁹ est pegrin⁹. De ꝓpagine ipsius natum est genus hũanũ: ⁊ impleuit terras captiuitatis sion: Et ista captiuitas sion quõ vmbra illi⁹ hierusalẽ: Umbra illius sion quam acceperunt iudei in imagine: in figura fuit in captiuita-
Hiere. 25. et. 29 te in babylonia: ⁊ post septuaginta annos redijt ille ppls ad ciuitatẽ suã. Septuaginta ãni significãt oẽ temp⁹: qõ septẽ dieb⁹ voluit. Cũ autẽ trãsierit om-
Esdre. 1. ne tps: tunc redim⁹ ⁊ nos ad patriam nr̃am: quõ ille ppls post septuaginta ãnos redijt a captiuitate babylonie. Babylonia est eñ mũdus iste. Babylonia eñ interp̄tat confusio. Uidete si non est ꝯfusio tota vita hũana. Quicqd agũt hoĩes in spe vana: qñ cognouerint qd agũt: erubescũt. Quare laborãt: Cui laborãt: Filijs meis inquit. Et ipsi cui: Filijs suis. Et ipsi qb⁹: Filijs suis. Nemo ĝ sibi. Ab ista ĝ ꝯfusione iam ꝯuersi erant qb⁹ dicit Apls: Quã eñ glo-
Roma. 6. riam habebatis in his in qbus nũc erubescitis: Cõfusio est ergo ista tota vita rerũ hũanarũ: non pertinens ad deũ. In hac ꝯfusione: id est in ista babylonia: captiua tenet sion: Sꝫ ꝯuertit dñs captiuitatẽ siõ: ⁊ facti sum⁹ inqt sic ꝯsolati: id ẽ gauisi sum⁹ tãq̃ꝫ
E ꝯsolationẽ accipiẽtes. Consolatio non est nisi miserorũ: Cõsolatio nõ est nisi gemẽtiũ ⁊ lugentiũ. Quare quasi ꝯsolati: nisi qꝛ adhuc gemim⁹: Gemim⁹ in spe: ꝯsolamur in re. Cũ trãsierit spes: de gemitu gaudium veniet eternũ: vbi non opus erit ꝯsolatiõe: qꝛ nulla miseria sauciabimur. Quare aũt velut ꝯsolati ait: ⁊ non ait ꝯsolati: Non semp quasi ad similitudinem ponit hoc verbum: sicut: qõ dicim⁹ aliqñ ad ꝓprietatẽ refert: aliqñ ad similitudinẽ: Modo ad ꝓprietatem relatum est. Sꝫ exempla nobis etiã de cõmuni locutiõe hoim danda sunt: vt facile intelligat quõ dicim⁹: Sicut vixit pater: ita ⁊ fili⁹: Ad, similitudinẽ hoc dicimus: Et sicut pec⁹ morit: ita homo
Eccles. 3. morit: Ad similitudinẽ hoc dicit. Quãdo aũt hoc dicimus: Fecit sicut vir bonus: nunqd non est vir bonus: sed similitudinẽ habet viri boni: Fecit tãq̃ꝫ iustus: Hoc tanq̃ꝫ non negat eum iustum esse: ſ proprietatem eius ostẽdit. Fecisti sicut senator: Ergo non sum senator si dicat: imo quia es: sicut senator fecisti: Et quia iust⁹ es: sicut iustus fecisti: ⁊ quia bonus es: sicut bon⁹ fecisti. Ergo quia ⁊ isti vere ꝯsolati erant: sicut ꝯsolati gaudebãt: id est magnũ erat gaudiũ ipsoꝝ tanq̃ꝫ ꝯsolatoꝝ. Illo ꝯsolante morituros q mortu⁹ est. Oẽs eñ mori gemim⁹: Cõsolat⁹ est ille qui mortuus est ne mori timerem⁹: Prior resurrexit vt haberem⁹ qõ sperarem⁹. Quia ĝ prior resurrexit: spem nobis dedit: qꝛ in miseria positi spe ꝯsolati sum⁹. Hinc gaudiũ magnũ: Et ꝯuertit dñs captiuitatẽ nr̃aꝫ: vt iam õ captiuitate viã teneam⁹: et eam⁹ ad patriã. Jam ĝ redempti in via nõ timeamus insidiãtes hostes nr̃os. Ideo eñ redemit nos: vt nõ audeat hostis insidiari nobis: si de via non recesserim⁹. Ipse eñ christ⁹ factus est via. Uis non pati latrones: Ait tibi: Uiã tibi straui ad patriã: noli õ via recedere. Talẽ viã muniui: vt latro ad te nõ audeat accedere. Tu ab illa noli recedere: ⁊ latro ad te nõ audet accedere. Ambula ĝ in christo ⁊ canta: gaudens canta tanq̃ꝫ ꝯsolat⁹: quia ille te p̄cessit qui iussit vt sequaris. Tunc repletũ est gaudio
F os nr̃m: ⁊ lingua nr̃a exultatiõe. Os fratres mei qõ habem⁹ in corpore quõ replet gaudio: Nõ solet impleri: nisi aqua aut cibo: aut potu: aut aliq̃ re tali missa in os. Implet aliqñ os nostrũ: ⁊ pl⁹ est qõ dicim⁹ sanctitati vestre: Qñ os plenũ habem⁹ loqui non possum⁹. Habem⁹ autẽ intus os: id est in corde: vnde quicqd ꝓcedit: si malũ est inqnat nos: si bonũ est mũdat nos. De ipso eñ ore audistis: dũ euangeliũ legeret. Insultabãt eñ iudei dño: qꝛ discipuli eius non lotis manib⁹ mãducabant. Illi in-
Matth. sultabant qui mũdiciam foris habebãt: ⁊ intus maculis pleni erant. Illi insultabant quoꝝ iusticia non erat: nisi ĩ oculis hominũ: Dñs autẽ querit mũdiciam nostrã interiorem: Que si fuerit: necesse est vt ⁊ q̃ foris sunt mũda sint. Mundate inqt que intus
Matth. sunt: ⁊ q̃ foris sunt mũda erunt. Ipse dñs dicit alio loco. Uerum date elemosynas: ⁊ ecce omnia mun-
Luce. 11 da sunt vobis. Unde autẽ procedit elemosyna: De corde. Si eñ manũ porrigas: nec in corde misereris: nihil fecisti. Si aũt in corde miserearis: etiam si non habeas qõ porrigas manu: acceptat deus elemosynam tuam. Illi autẽ iniqui foris querebãt mũ-
G diciam. De talibus erat etiam ille phariseus qui inuitauerat dñm: quando accessit mulier que in ciuitate peccatrix erat ⁊ famosa: que lachrymis lauit pedes dñi: tersit capillis: vnxit vnguẽto. Phariseus ĝ qui inuitauerat dñm: ⁊ mũdiciam non habebat nisi forinsecus corporis: corde autem plenus erat iniquitate ⁊ rapina. dixit apud semetipsum: Hic si esset
Luce. 7. ꝓpheta: sciret que mulier illi accessit ad pedes. Unde nouerat vtrum sciret an nesciret: Sed ideo eum nescire arbitratus est: quia non a se eam repulit. Si eñ accessisset ad ipsum phariseũ talis mulier: ille q mũdiciam tenebat quasi in carne exufflaret: repelleret: abijceret: ne imunda tangeret mundũ: ⁊ ꝯtaminaret eius mundiciam. Quia hoc non fecit dñs: iõ illũ credidit nescisse qualis mulier illi accessisset ad pedes. Dñs autem non solum illam nouerat: sed et cogitationes illius audiebat: Qꝛ ⁊ si contact⁹ corporis aliqd facit o imũde pharisee: caro dñi posset pollui cõtactu mulieris: an mulier mũdari cõtactu dñi: Permittebat aũt medicus egrotantẽ tangere medicamentũ: ⁊ illa q̃ venerat nouerat medicũ: ⁊ q̃ solebat in sua fornicatiõe fortasse esse frontosa: frontosior facta ẽ ad salutẽ. Irrupit in domũ q̃ non erat inuitata: ſ vulnera habebat: ⁊ illuc venerat vbi medicus recũbebat. Ille aũt q inuitauerat medicũ sanus sibi videbat: ꝓpterea nõ curabat. Jã ĝ sequũt in euãgelio nostr: quõ ꝯfusus ẽ ipse pharise⁹: cũ ei ostẽderet qꝛ ⁊ illã mulierẽ nouerat: ⁊ cogitationẽ cordis ipi⁹ audierat. Sꝫ ad id reuertamur quod modo de euãgelio lectũ est qõ ptinet ad p̄sentẽ versũ: vbi di-
H ctũ ẽ: Impletũ ẽ gaudio os nr̃m: ⁊ lingua nr̃a exultatiõe. Querim⁹ eñ qõ os ⁊ q̃ lingua: Attẽdat charitas vr̃a. Insultatũ ẽ dño: qꝛ nõ lotis maib⁹ discipuli ei⁹ mãducarẽt: Respõdit illis domin⁹ sicut oporte-

Math. 15. bat: et vocatis turbis ait: Audite omnes et intelligite: Omne quod intrat in os non coinquinat hominem: sed quod exit. Quid est hoc? Cum dixit quod intrat in os: non nisi os corporis voluit ostendere. Intrant enim cibi: et non coinquinant hominem cibi: quia omnia munda mundis: et omnis creatura dei bona est: et nihil abiiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. In figura iudeis posita erant quedam: et immunda dicta sunt: Sed postea quam figurarum lux ipsa venit: et remote sunt umbre: non sumus retenti in littera: sed vivificati in spiritu: et non est impositum iugum observationis christianis quod impositum erat iudeis: quia dominus dixit: Iugum meum suave est: et sarcina mea levis est. Et omnia (ait Apostolus) munda mundis: Immundis autem et infidelibus nihil est mundum: sed polluta sunt eorum et mens et conscientia. Quid voluit intelligi? Mundo homini et panis et porcina munda est: immundo autem nec panis nec porcina. Immundis autem inquit et infidelibus nihil est mundum. Quare nihil est mundum? Sed polluta sunt inquit eorum et mens et conscientia: Et si interius quod est: immundum est: foris quod est nihil mundum esse potest. Si ergo illis quibus interiora immunda sunt: exteriora munda esse non possunt: si volueris ut exteriora munda sint: interiora mundato: Ibi est enim os quod implebitur tibi gaudio: et quando taces. Nam taces enim et gaudes: os tuum clamat ad deum. Sed vide unde gaudeas. Si de seculo gaudes: immundo gaudio vociferaris ad deum: Si vero de redemptione gaudes: quod dixit psalmus iste: Cum converterit dominus captivitatem sion facti sumus iocundati: tunc impletur vero gaudio os tuum: et lingua tua exultatione. Manifestum est quia in spe gaudes: et acceptum est gaudium tuum apud deum. In ipso gaudio vel in ipso ore quod habemus intus: et manducamus et bibimus. sicut de isto ore ad refectionem corporis: sic et de illo ore ad refectionem cordis. Nam vide beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi saturabuntur. Si autem non facit immundum nisi quod exit de ore: et hoc cum audimus in evangelio non intelligamus nisi os corporis: absurdum est et nimis stultum: ut tunc putemus non fieri immundum hominem cum manducat: tunc autem putemus immundum si vomat. Ait enim dominus: Non quod intrat sed quod exit coinquinat. Quando ergo manducas non fis immundus: et quando vomis efficeris immundus? Quando bibis non es immundus: et quando spuis immundus es? Nam spuis enim de ore tuo exit aliquid: quando bibis in os intrat aliquid. Quid voluit dicere dominus: Non quod intrat in os: sed quod exit inquinat? Secutus eodem loco secundum alium evangelistam dixit: Que sunt que procedunt de ore: ut intelligas non de ore corporis eum dixisse: sed de ore cordis. Ait enim: De corde enim exeunt cogitationes male: fornicationes: homicidia: blasphemie: Hec sunt que coinquinant hominem: Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem. Illa ergo fratres mei quomodo exeunt de ore: nisi quia exeunt de corde: sicut ipse dominus dicit: Non enim quando illa loquimur tunc nos maculant. Ne quis dicat: Cum loquimur de ore nostro exeunt: quia verba et voces de ore nostro exeunt: et quando mala loquimur: immundi efficimur. Quid si aliquis non loquatur et tamen cogitet mala: Mundus est quia de ore ipsius corporis nihil processit: Sed de ore cordis iam deus audivit. Ecce fratres mei attendite quod dico. Nomini non furtum: modo nominavi furtum: Nunquid quia nominavi furtum contaminavit me furtum? Attendite quod dico: Ecce de ore meo exiit: et non me fecit immundum. Fur autem surgit in nocte: et nihil dicit ore: et faciendo fit immundus. Non solum autem non dicit: sed et premit facinus toto silentio: et usque adeo vocem suam timet audiri: ut nec vestigia sua velit sonare. Nunquid ergo quia ita silet mundus est? Plus autem dico fratres mei. Ecce adhuc in strato suo iacet: nondum surrexit ut furtum faciat: vigilat: et expectat ut homines dormiant: Iam deo clamat: iam fur est: iam immundus est: iam facinus de ore interiore processit. Nam enim facinus ex ore procedit? Quando voluntas faciendi decernitur. Decrevisti facere: dixisti. Dixisti: fecisti. Si furtum non feceris fortassis: ille non meruit perdere cui disponebas auferre. Et ille nihil perdidit: et tu de furto damnaberis. Decrevisti occidere hominem: dixisti in corde: sonuit de ore tuo interiore homicidium: Adhuc vivit homo: et tu homicida puniris. Quid sis enim apud deum queritur: non quid nondum apparueris apud homines. Certe ergo novimus et nosse debemus et tenere: quia est os cordis: est et lingua cordis. Ipsum os impletur gaudio: in ipso ore intus oramus deum quando labia clausa sunt et patet conscientia. Silentium est et clamat pectus: Sed auribus cuius? Non hominis sed dei. Securus ergo esto: Ille audit qui miseretur. Et rursus quando nemo hominum audit mala si procedunt de ore tuo: noli esse securus: quia ille audit qui damnat. Susanna si audiebatur ab iniustis iudicibus: tacebat et orabat: Os eius non audiebatur ab hominibus: cor eius clamabat ad deum. Nunquid quia vox eius ore corporis non processit: propterea exaudiri non meruit? Exaudita est illa: et quando oravit nemo hominum scivit. Ergo fratres quid habeamus in ore interiore cogitate: Ibi videte ne quid mali dicatur intus: et nihil mali facietur foris: Non potest enim fieri ab hominibus foris: nisi quod dictum fuerit intus. Custodi os cordis a malo: et innocens eris: innocens erit lingua corporis tui: innocentes manus erunt: etiam pedes innocentes erunt: oculi innocentes erunt: aures innocentes erunt: Omnia membra tua iusticie militabunt: quia imperator iustus tenuit cor. **Tunc dicent inter gentes: magnificavit dominus facere cum eis. Magnificavit dominus facere nobiscum: facti sumus iocundati.** Videte fratres si modo sion non illud dicit inter gentes per totum orbem terrarum: videte si non ad ecclesiam curritur. In toto orbe terrarum precium nostrum accipitur: Amen respondetur. Dicunt ergo inter gentes hierosolymitani captivi: hierosolymitani redituri: peregrini: suspirantes patrie sue. Quid dicunt? Magnificavit dominus facere nobiscum: facti sumus iocundati. Nunquid ipsi secum fecerunt? Ipsi male secum fecerunt: quia sub peccato se vendiderunt. Redemptor venit: et bene cum illis fecit: et magnificavit dominus facere cum eis: Magnificavit dominus facere nobiscum. facti sumus iocundati. **Converte domine captivitatem nostram: sicut torrens in austro.** Quid sit hoc attendat charitas vestra. Iam dixerat: Cum converterit dominus captivitatem sion. Quasi de preterito loquebatur: Sed solet fieri ut de preterito loquens: futura pronunciet propheta. Nam quasi de preterito loquebatur cum in alio psalmo diceret: Foderunt manus meas et pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea. Non dixit: fossuri sunt: non dixit dinumerabunt: non dixit divident sibi vestimenta mea: non dixit

Marginalia (left): Math. 15. — Ephe. 5. / 1. Timo. 4. — 1. Cor. 3. — Math. 11. — Tit. 1. — I — Math. 5. — Math. 15. — K — Mar. 7. — Idem Math. 15. — Ibidem

Marginalia (right): Concor. de pe. dis. 1. Si pp. ca — L — Dan. 13. — M — Ut hieronimus — N — Psal. 21.

super vestimētū meū mittent sortē. Futura eñi erāt
et quasi facta cantabāt. Omnia eñi que futura sūt:
deo iam facta sunt. Hic ergo cum diceret: Cū con/
uerterit dñs captiuitatē sion: facti sumus velut ꝯso/
lati: Tunc repletum est gaudio os nostrū: ꝛ lingua
nostra exultatione: Qd̓ vt ostenderet se figura pre/
teriti futura cogitare: ait: Tunc dicent inter gentes.
Dicent iam de futuro est: Magnificauit dñs facere
nobiscū: facti sum⁹ iocūdati d̓ ꝓterito. Tūc cū cāta
bāt futura erāt: ꝛ nūc vidēt ꝓsentia: Ergo orat tāq̄
de futuris: q̄ futura tanq̄ ꝓterita ꝑtinebat: Cōuer/
te dñe captiuitatē nostrā. Nondū erat ergo ꝯuersa
captiuitas: qꝛ nondū redemptor aduenerat. Ergo
qñ cantati sunt psalmi: quod orabat tunc: iam factū
est. Conuerte dñe captiuitatē nostram sicut torrēs
in austro. Sicut ꝯuertunt torrentes in austro: sic cō
O uerte captiuitatē nostram. Querebat qd sit: sed pa/
tebit modo adiuuāte dño: ꝛ vestris oratiōib⁹. Quo
dam loco dixit scriptura: cum preciperet ꝛ moneret
Eccli.3. d̓ opib⁹ nr̄is bonis: Ait eñi: Sicut glacies in sereno
ita soluūt peccata tua. Ergo peccata ligabant nos: Quo/
modo? Quō frigus ligat aquam ne currat. Et illi/
gati frigore peccatorum gelauim⁹. Auster autem cali/
dus ventus est. Cū flat auster liquescit glacies: et
implentur torrentes. Torrētes aūt dicunt flumina
hyemalia. Magno eñi impetu repentinis aquis im/
pleta currunt. Gelaueram⁹ ergo in captiuitate: con
stringebant nos peccata nostra: flauit auster spirit⁹
sanctus: dimissa sunt nobis peccata: Soluti sum⁹ a
frigore iniquitatis: tanq̄ glacies in sereno soluūt pec/
cata nostra: Curram⁹ ad patriam quasi torrentes in
austro. Diu eñi laborauim⁹ ꝛ laboram⁹: etiam faci/
entes bene. Nam ipsa vita humana quā ingressi su/
mus misera est: laborib⁹ plena: dolorib⁹: periculis:
erumnis: temptationib⁹. Nolite seduci gaudio rerum
humanarū: flenda in rebus hūanis aduertite. Po/
terat ridere prius puer qui nascit? Quare a fletu in/
cipit viuere? Ridere nondū nouit: quare plorare iā
nouit? Quia cepit ire in istam vitam. Sed si de illis
captiuis est: hic flet ꝛ gemit: sed veniet gaudiū. Se/
P quitur eñi. Qui seminant in lachrymis: in
Al' ex/ultatione †gaudio metēt. In ista vita que plēa est lachry/
mis seminem⁹. Quid semiabim⁹? Opa bona. Opa
misericordie semina nostra sūt. De quib⁹ seminibus
Gal.6. ait apl's: Bonū autem facientes nō deficiam⁹: tpe
Ibidem eñi ꝓprio metem⁹ infatigabiles. Itaq̄ dū tempus
habem⁹ opemur bonū ad oēs: maxime aūt ad do/
mesticos fidei. Loquēs itaq̄ d̓ ipsis elemosynis qd
ait? Hoc aūt dico: Qui parce seminat parce ꝛ me/
2.Cor.9. tet: Ergo q̄ multū semiat multū metet: Qui parce
seminat pce ꝛ metet: ꝛ qui nihil seminat nihil metet.
Quare desideratis latos fundos: vbi mlta semia se
minetis? Latior vob̄ nō ē vbi seminetis q̄ christ⁹ q̄
in se voluit semiari. Terra vr̄a ecclesia est: seminate
q̄tū potestis. Sz parū habes vñ facias. Habes vo/
lūtatē? Quō nihil eēt qd̓ habes: si nō adesset bona
volūtas: sic ꝛ qꝛ nō habes: noli esse tristis si ē tibi bo
na volūtas. Quid eñi semias? Misericordiā. Et qd
metis? Pacem. Nunqd autem dixerūt angeli: Pax
Luce.2. diuitib⁹ hoībus in terra? Sed pax in terra hoībus
bone volūtatis. In vidua mag volūtas. In zacheo
Luc.19. magna volūtas: in zacheo charitas magna: Susce
pit dñm hospitio: gaudens suscepit: ꝛ dimidiū pa/

trimonij sui pauperib⁹ ꝓmisit se daturū: ꝛ si cui ali/
qd abstulerat: q̄druplū redditurū: vt itelligas ꝓpterea
sibi eū tenuisse dimidiū: nō vt hēret qd̓ possideret: s
vt hēret vñ debita redderet. Magna volūtas: Mul/
tū dedit: multū semiauit. Ergo vidua illa q̄ duo mi/ Marc.12
nuta misit parū semiauit? Immo tm̄ q̄tū zache⁹.
Miores eñi facultates ferebat: s parē volūtatē ha/
bebat. Misit duo minuta d̓ tāta volūtate: d̓ q̄ta za
che⁹ dimidiū pa͞trimonij sui. Si attēdas qd dederūt: Luce.19.
diuersa inuenies. Si attēdas vnde dederunt: paria
inuenies. Quicqd habuit illa dedit: ꝛ quod habuit
dedit ille. Fac aliquem non habere vel duos num/
mos: Est aliquid vilius qd̓ seminem⁹: vt metamus
illam messem? Est. Calicem aque frigide qui dederit Mat.10.
discipulo: non perdet mercedem suam. Calix aque
frigide non duobus nūmis: sed gratis ꝯstat. Tamē
aliqñ sic gratis constat vt habeat illum alius: ꝛ ali⁹
non habeat. Si ergo ille qui illum habet: dederit il/
li qui non habet: tantū dedit si de plena charitate de
dit qd̓ dedit: tantū dedit q̄tum illa in duob⁹ nūmis:
q̄tum zacheus in dimidio rerum suarū. Non enim
sine causa addidit: frigide: vt pauperem ostende/
ret. Ideo dixit: calicem aque frigide: ne quis vel
inde causaretur q̄ lignum non habuerit vnde calefa
ceret aquam. Calicem aque frigide qui dederit vni
ex minimis: non perdet mercedē suam. Quid si nec h
habeat? Securus sit. Et si nec hoc habet: pax in ter
ra hominibus bone voluntatis: Tantū illud timeat Luce.2.
ne habeat ꝛ non faciat. Si enim habet ꝛ non facit:
intus gelauit: Nōdum soluta sunt peccata eius si/
cut torrentes in austro: quia voluntas frigida est.
Quid valent tanta bona que possidemus? Accedit
volūtas feruēs iā soluta calore austri: ꝛ si nihil ha/
bebat: totū illi cōputat. Quāta sibi prestant mēdici?
Intēdat charitas vestra quomodo fiat elemosyna. C
Certe mendici sunt in quos facis elemosynam: mē/
dici egent. Attēditis forte fratres vestros: si aliquo
egent: tribuitis: si est in vobis christus etiam exte/
ris. Sed si illi sunt mendici qui professionem habēt
petendi in erumnis: ꝛ ipsi habent quod sibi prestent
inuicē: Nō illos deseruit deus vnde probentur: qꝛ
faciūt elemosynas. Iste non potest ambulare: Qui
potest ambulare pedes suos accommodat claudo.
Qui videt: oculos suos accōmodat ceco. Et qui iu/
uenis est ꝛ sanus: vires suas accōmodat vel seni vl
egroto: ꝛ portat illū. Ille indiget: ille diues est. Ali/
quando ꝛ diues inuenitur pauper: ꝛ a paupere pre/
statur illi aliquid. Venit nescio quis ad flumen: tan/
to delicatior q̄to ditior: transire non potest. Si nu/
datis membris transierit: frigescet: egrotabit: mo/
rietur. Accedit pauper exercitatiore corpore: traij/
cit diuitem: elemosynam fecit in diuitem. Ergo no/
lite eos tantum putare pauperes qui non habent
pecuniam. In quo quisq̄ pauper est: ibi illum vides:
quia forte tu in eo diues es in quo ille pauper est: ꝛ
habes vñ accōmodes. Forte mēbra tua accōmdas:
et pl⁹ ē q̄ si pecūiā accōmodares. Cōsilio indiget: tu
plen⁹ es ꝯsilio. In ꝯsilio ille paup: tu diues es. Ec/
ce nec laboras nec aliqd ꝑdis: Das ꝯsiliū: ꝛ prestiti/
sti elemosynā. Mō frēs mei cū loqmur q̄si paupes
ad nos estis: ꝛ qꝛ nobis de⁹ dignat⁹ est dare: dam⁹ inde
vob: ꝛ oēs ab illo accepim⁹ q̄ solus ē diues. Sic se
ergo tenet corpus christi: membra socia sic cōpin/

gauĩt ⁊ adiuuant in charitate ⁊ in vinculo pacis: cum quisq; id qđ hꝫ ꝑstat ei qui non habet: In eo qđ habet diues est: in eo quod ille non habet pauꝑ est. Sic vos diligite: sic vos amate. Nolite ad vos solos attendere: sed attendite indigentes circa vos. Sed quia cum laborib⁹ ⁊ erumnis fiunt ista: in ista vita: nolite deficere. In lachrymis semiatis: in gaudio metetis. Quid enĩ fratres mei? Ipse agricola
K quando procedit cum aratro ⁊ portat semen: nonne aliqñ frigidus est ventus: ⁊ imber deterret? Attẽdit celum: videt tristem diem: tremit frigore: ⁊ tamẽ ꝓcedit ⁊ seminat. Timet enĩ ne cum tristẽ diem attendit ⁊ expectat diem letum: ne tempus trãseat: ⁊ nõ īueniat qđ metat. Nolite differre frẽs mei: Semiate in hyeme: semiate bona opera: ⁊ cum ploratis: qꝛ q̃ seminãt in lachrymis: in gaudio metẽt. Mittũt se
G mina sua: bonã volũtatẽ ⁊ bona opa. Euntes ibãt ⁊ flebãt: mittẽtes semina sua. Quare flebant? Qꝛ inter miseros erãt: ⁊ miseri erãt. Meli⁹ est frẽs mei vt null⁹ sit miser: q̃ʒ vt tu facias misericordiã. Qui enĩ vt faciat misericordiã optat esse miseros: crudelẽ hꝫ misericordiã: Quõ si medic⁹ vt exerceret artẽ suã optaret esse multos egrotos: crudelis medicina esset. Meli⁹ ẽ vt oẽs sani sint: q̃ʒ vt exerceatur ars medici. Meli⁹ est ḡ vt oẽs beati regnẽt in illa patria: q̃ʒ vt sint q̄bus impendat misericordia. Tñ q̃ʒdiu sunt q̄bus impendat misericordia: nõ deficiam⁹ in ista erũna mittere semia. Et si cũ fletu seminam⁹: tñ cũ gaudio metem⁹. In illa enĩ resurrectione mortuoꝝ recipiet quisq; manipulos suos: id est fructũ semĩs: coronam gaudioꝝ ⁊ exultationis.
Tũc erit triũph⁹ letantiũ: ⁊ ip̄si morti insultantiũ: i
1. Cor⁹ 15. qua gemebat. Tũc dicẽt morti: Ubi ẽ mors contentio
[illegible] tua? Ubi est mors aculeus tuus? † Sed quare
[illegible] iam gaudent? Quia † portant manipulos su-
† ꝓtantes os: Quia euntes ibant ⁊ flebant: mittentes semina sua. Quare mittentes semina sua? Quare autem hoc? Quia qui seminant in lachrymis in gaudio metent.

I Isto psalmo exhortati vos fuerim⁹ maxime ad faciendam misericordiam: quia hinc ascẽdit: et videtis quia ille cantat canticum graduũ qui ascendit. Memẽtote: nolite amare descendere ⁊ non ascendere: sed ⁊ de ascensione cogita-
Luce. 10. te: Quia qui descendebat de hierusalem in hiericho: incidit in latrones. Nisi descenderet: non incideret in latrones. Iam ergo adam descẽdit ⁊ incidit in latrones. Oẽs enĩ nos adã sum⁹: Sꝫ trãsijt sacerdos et ꝯtẽpsit: trãsijt leuites ⁊ ꝯtẽpsit: qꝛ lex sanare non potuit. Trãsijt samaritan⁹ q̄dã: id est dñs noster ie-
Ioh. 8. sus christ⁹. Illi enĩ dictũ est: Nõne vere dicim⁹ nos qꝛ samaritan⁹ es ⁊ demoniũ habes? Ille aũt nõ dixit: nõ sum samaritan⁹: sed dixit: ego demoniũ non habeo. Samarites enĩ interp̄tatur custos. Si diceret: nõ sum samaritan⁹: diceret non sum custos. Et quis ali⁹ custodiret? Deinde ponẽs similitudinem: Trãsijt samarites ⁊ fecit cũ illo misericordiã sicut scis.
Luce. 10. Iacebat aũt in via vulneratus. qꝛ descẽdit. Trãsiens samaritan⁹ nõ nos ꝯtẽpsit: Curauit nos: leuauit in iumẽtũ in carne sua: ꝑduxit ad stabulũ suũ: id est ad ecclesiam: cõmendauit stabulario: id est apostolo: dedit duos denarios vnde curaret: charita-
Deut. 22. tem dei ⁊ charitatem proximi. In his duobus enĩ

preceptis tota lex pendet ⁊ prophete. Dixit autem stabulario: Si quid amplius erogaueris: in redeũdo reddam tibi. Amplius erogauit apostolus: quia cum oĩb⁹ apostolis ꝑmissum esset vt acciperent tanq; milites christi stipẽdia a ꝓuincialib⁹ christi: ille manibus suis laborauit: ⁊ annonas suas ꝓuincialibus 1. Cor. 4.
donauit. Oĩa facta sũt: Si descẽdim⁹ ⁊ vulnerati sumus: ascẽdam⁹: cãtem⁹ ⁊ ꝓficiam⁹ vt perueniamus.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXV.

Incipit Tractatus de ps̄. CXXVI.

Inter oĩa cantica q̄bus est titulus canticũ graduũ: iste psalmus aliquid amplius in titulo accepit: qđ additũ est salomonis. Sic enĩ p̄notatur: Cãticũ graduũ salomonis. Itaq; fecit nos intentos inusitatior titulus ceteris: vt quetam⁹ quare sit additũ salomonis. Nã q̄d sit cãticũ graduũ: non opus est sepe repetere. Plura enĩ hinc dicta sũt: qꝛ cantat ascẽdentis vox in affectu pietatis ⁊ charitatis ad illã supernã hierusalẽ: cui suspiramus q̃ʒdiu ꝑegrinamur: ⁊ vbi letabimur cum a ꝑegrinatiõe redierimus. Ascẽdit ad hanc oĩs qui ꝓficit: cadit ab hac oĩs q̄ deficit. Nec pedib⁹ ascẽdere queras: nec pedibus te descẽdere putes. Amãdo deũ ascendis: amãdo seculũ cadis. Sũt ḡ ista cãtica amantiũ: ⁊ quodã sancto desiderio flagrantiũ. Ardẽt qui ista cantãt ex corde: quoꝝ etiã cor ardens inuenitur in moribus: in bona cõuersatiõe: in opibus s̄m p̄cepta dei: in cõtemptu tꝑaliũ: in charitate eternoꝝ. Sed quare sit additũ salomonis: q̃tũ inspira- B
uerit dñs dicã charitati vestre. Salomon erat tẽpore suo filius dauid: magnus ille ꝑ quẽ sancta p̄cepta ⁊ salubria monita ⁊ diuina sacramẽta spiritussanct⁹ in diuinis litteris opat⁹ est. Nã ipse salomon mulierum amator fuit: ⁊ reprobat⁹ ẽ a deo: Et vsq; adeo laqueus illi fuit illa cupiditas: vt a mulieribus etiã
idolis sacrificare cogeretur: sicut de illo scriptura teste 3. Reg. 11.
est. Sed si illo cadẽte que ꝑ illũ dicta sũt delerentur: iudicaretur quia ipse dixerat: nõ quia ꝑ illũ dicta erãt. Optime igitur etiã hoc egit misericordia dei ⁊ spirit⁹ eius: vt quicq̄d boni ꝑ salomonẽ dictũ est: deo tribueretur: peccatũ aũt hoĩs homi. Quid mirũ qꝛ in populo dei cecidit salomon? In paradiso nõ cecidit adã?
Nõ cecidit angelus d̄ celo ⁊ diabolus factus ẽ? Iõ Gen. 3.
docemur in nullo hoĩe spem esse ponendã: quia et Esa. 14.
iste salomon edificauerat templũ dño: in typo q̄dẽ 3. Reg. 6.
⁊ in figura future ecclesie ⁊ corporis dñi: Uñ dicit in euangelio: Soluite templũ hoc: ⁊ in triduo excita- Ioh. 2.
bo illud. Quia ergo ipse edificauerat illud templum: edificauit sibi templũ ver⁹ salomon dñs noster iesus christus: verus pacificus. Nomẽ enĩ salomonis interp̄tatur pacificus. Est aũt ille ver⁹ pacific⁹: de q̄ dicit Apl̄us: Ipse ẽ enĩ pax nostra q̄ fecit vtraq; vnũ. Eph. 2.
Ipse est verus pacificus: q̄ duos parietes e diuerso veniẽtes in se copulauit: q̄bus factus ẽ lapis angu- [illegible]
laris: Uenientẽ populũ ex circũcisione credentiũ: ⁊ venientẽ populũ ex p̄putio gentiũ ⁊ ipsoꝝ credẽtiũ: fecit vnã ecclesiã de duob⁹ populis: ⁊ fact⁹ ẽ illis lapis angularis: ⁊ ideo verus pacificus: qꝛ verus sa-
lomon. Salomon aũt ille fili⁹ dauid de muliere ber- 3. Reg. 6.
sabee: rex i israel: figurã gestabat hui⁹ pacifici quãdo templũ edificauit: Ideo ne illũ putes salomonẽ q̄ edificauit domũ deo: aliũ salomonẽ tibi ostendit ista scriptura sic cepit in psalmo.

C

Expositio psalmi.

Nisi dñs edificauerit domũ: in va/
n num laborauerũt edificãtes eam.
Dñs ergo edificat domũ: dñs iesus christus edifi/
cat domũ suam. Laborant multi in edificãdo: sed si
non ille edificet: in vanũ laborauerũt edificãtes eã.
Qui sunt isti qui laborant edificãtes? Omnes q̃ in
ecclesia predicant verbum dei: ministri sacramẽtoꝝ
dei. Oẽs currim⁹: oẽs laboram⁹: oẽs edificam⁹ mõ:
⁊ añ nos alij cucurrerũt: laborauerũt: edificauerũt.
Sꝫ nisi dñs edificauerit domũ: in vanũ laborauerũt
edificantes eã. Ideo q̃dam vidẽtes ruere aposto/
li: ⁊ ꝓprie paulus ait: Dies obseruatis ⁊ annos ⁊ mẽ
Gal. 4 ses ⁊ tpa: timeo vos ne forte sine causa laborauerim i
vobis. Quia nouerat se intus a dño edificari: plan/
gebat istos: q̃ sine causa laborauerat in eis. Nos ḡ
loquimur foris: ille edificat intus. Quõ audiatis nos
aduertim⁹: quid cogitetis ille solus nouit qui cogi/
tationes vestras videt. Ipse edificat: ipse monet:
ipse terret: ipse intellectũ aperit: ipse ad fidẽ appli/
cat sensũ vestrum: Et tamẽ laboramus ⁊ nos tanq̃
operarij: sed nisi dñs edificauerit domũ: in vanũ la/
D borauerũt edificãtes eam. Que aũt domus dei. ip/
sa ⁊ ciuitas. Domus enĩ dei populus dei: quia do/
1. Corint. 3. mus dei templũ dei. Et quid dicit Apostolus? Tẽ/
plum enim dei sanctum est: quod estis vos. Omnes
autem fideles qui sunt dom⁹ dei: non solum qui mo/
do sunt: sed ⁊ qui ante nos fuerũt: ⁊ iam dormierũt:
et qui post nos futuri sunt: adhuc q̃ nasci habent in
rebus humanis vsq̃ in finẽ seculi: cõgregati in vnũ
fideles innumerabiles: sed deo numerati: de quib⁹ di/
2. Timot. 2. cit Apostolus: Nouit dñs qui sunt ei⁹: grana illa q̃
Matt. 3. modo gemũt inter paleas: que massam vnam factu
ra sunt q̃n area in fine mũdi fuerit ventilata. Omnis
ergo numer⁹ fideliũ sanctoꝝ ex hominib⁹ cõmutã/
doꝝ vt fiant equales angelis dei: adiuncti etiam ip/
sis angelis q̃ modo non peregrinant: sed expectãt nos
q̃n a peregrinatione redeamus: omnes simul vnã do/
mũ dei faciunt: ⁊ vnã ciuitatẽ: ipsa est hierusalẽ: Ha
bet custodes. Quõ habet edificãtes: laborantes: vt
edificet: sic habet ⁊ custodiẽtes. Nã ad custodiam
2. Corint. 11. pertinet qd̃ dicit Apostol⁹: Timeo ne sicut serpẽs
euã seduxit astucia sua: sic ⁊ vestre mẽtes corrumpã
tur a castitate: que est in christo. Custodiebat: caut⁹
erat: vigilabat q̃tum poterat super eos quib⁹ pre/
erat. Et episcopi hoc faciunt. Nam ideo altior loc⁹
positus est episcopis: vt ipsi superintendãt: ⁊ tã q̃
custodiant populũ. Nã ⁊ grece qd̃ dicit episcop⁹:
hoc latine supintentor interptatur: q̃ superintẽdit:
quia desuper videt. Quõ eĩ vinitori altior fit loc⁹
ad custodiẽdam vineã: sic ⁊ episcopis altior locus
factus est. Et de isto alto loco piculosa reddit ratio:
nisi eo corde stemus hic: vt humilitate sub pedibus
vestris simus: ⁊ pro vobis oremus: vt q̃ nouit men/
tes vestras ipse custodiat: quia nos intrantes vos ⁊
exeuntes possum⁹ videre: Vsq̃ adeo aũt non vide/
mus qd̃ cogitetis in cordib⁹ vr̃is: vt neq̃ qd̃ agatis
in domib⁹ vr̃is videre possim⁹. Quõ ḡ custodim⁹?
Quõ hoĩes: q̃tũ possum⁹ q̃tũ accepim⁹. Et q̃ nos
sicut hoĩes custodim⁹: ⁊ pfecte custodire nõ possu/
E mus: ideo sine custode remanebi⁹? Absit. Nã vbi ẽ
Bl.⁹ frustra vi/ ille de q̃ dicit: Nisi dñs custodierit ciuitatẽ:
gilat qui custo/ in vanũ laborãt q̃ custodiũt eã. Laboram⁹
dit eam.

in custodiẽdo: sed vanus est labor noster: nisi ille cu/
stodiat qui videt cogitatiões vr̃as. Custodit ille cũ
vigilatis: custodit ⁊ cum dormitis. Ille eñ dormi/
uit in cruce semel ⁊ surrexit: iam non dormit. Esto/
te israel: q̃ non dormit neq̃ dormitabit q̃ custodit Psal. 120.
israel. Eia frẽs si volum⁹ sb̃ vmbra alarũ dei custodi
ri sim⁹ israel: Custodim⁹ eñ vos ex officio dispẽsa
tiõis: ⁊ custodiri volum⁹ vobiscũ: Tanq̃ vobis pa
stores sum⁹: ⁊ sub illo pastore vobiscũ oues sum⁹.
Tanq̃ vobis ex hoc loco doctores sumus: sed sub
illo vno magistro in hac schola vobiscũ condiscipu
li sumus. Si volum⁹ custodiri ab illo qui humiliat⁹
est propter nos: ⁊ exaltat⁹ est ad custodiẽdos nos:
humiles simus. Nemo sibi arroget aliquid: nemo
habet aliquid boni: nisi ab illo acceperit qui sol⁹ bo
nus est. Qui autem sibi voluerit arrogare sapienti/
am: stultus est. Sit humilis vt veniat sapientia ⁊ il/
luminet illum. Si autem anteq̃ veniat in illum sapi/
entia: putat se esse sapientẽ: ante lucem surgit: ⁊ am/
bulat in tenebris. Et quid audit in isto psalmo?
F In vanum est vobis ante lucem surgere. Ec. 2.
Quid est: in vanũ est vobis ante lucem surgere? Si
surgatis anteq̃ surgat lux: necesse est vt in vanitate
remaneatis: quia in tenebris eritis. Surrexit lux no
stra christus: bonũ est tibi vt surgas post christum:
nõ surgas ante christũ. Qui surgũt añ christũ? Qui
se volũt ꝑponere christo. Et q̃ sũt q̃ se volũt ꝑpone/
re christo? Qui volũt hĩ excelsi esse: vbi i humilis ille
fuit. Sint ḡ hĩ humiles: si volũt ibi eẽ excelsi vbi chri
stus excelsus ẽ. Ait eñ de his q̃ illi adheserãt fide: in
q̃b⁹ ⁊ nos sum⁹: si ⁊ nos puro corde in illũ credim⁹:
Pater inq̃t: quos mihi dedisti: volo vt vbi ego sũ: Joh. 17.
et ibi ipi sint mecũ. Magnũ donũ: magna grã: ma
gna ꝓmissio: frẽs mei: Et q̃s nõ vult esse cũ christo
vbi est christ⁹? Sꝫ iam excelsus christus ẽ. Vis ibi
esse vbi ẽ excelsus? Esto hũilis vbi ⁊ ille humilis fu
it. Propterea illis dicit ipsa lux: Non est discipulus Matt. 10.
super magistrum: nec seruus super dñm suũ. Qui
volebãt discipuli esse sup mgr̃m: ⁊ serui volebãt esse
sup dñm suũ: ante lucẽ volebãt surgere: ⁊ in vanum
ibat: q̃ nõ post lucẽ ibãt. Illis ḡ dicit iste psalmus:
In vanũ est vobis ãte lucẽ surgere. Tales erãt filij G
zebedei: q̃ anteq̃ hũiliarẽt ꝑ in passionẽ dñi: iã sibi
loca eligebãt vbi sederẽt. Vni: vn⁹ ad dexterã: alt̃ ad Matt. 20.
sinistrã. Añ lucẽ volebãt surgere: ideo in vanũ ibãt.
Reuocat illos dñs ad humilitatẽ cũ hoc audiret: et
ait illis: Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibitur⁹ sũ? Ibidem.
Ego veni humilis eẽ: ⁊ vos ante me vultis eẽ excel
si: Quo ego eo: illuc seq̃mini ait. Nam si hac vult
ire quo ego non eo: in vanũ est vobis ante lucẽ sur/
gere. Et petrus ante lucẽ surrexerat: q̃n ꝯsiliũ dño
dare volebat: vt nõ pateret pro nobis. Dixerat enĩ
ille de passiõe sua in qua salui futuri eram⁹: de ipsa
humilitate: Humiliari ei ĩ passus ẽ. Cũ ergo ẽ passio/
ne sua futura diceret: expauit petrus: q̃ illũ paulo Matt. 16.
añ dixerat filiũ dei: timuit ne moreret: ⁊ ait illi: Ab
sit a te dñe: ꝓpiti⁹ esto tibi: nõ fiet istud. Añ lucẽ vo/
lebat surgere: ⁊ luci consilium dare. Sed quid fecit
dominus? Fecit illum vt post lucem surgat. Redi Ibidem.
post me sathanas. Ideo eñ sathanas: quia ante lu
cem vis surgere: redi post me vt ego precedam: tu
sequaris: Quo ego eo: illuc eas: non quo tu vis ire
illuc me velis ducere. Ergo illis qui volebant ante

lucē surgere dicit psalmus: Invanū est vobis ante
lucem surgere. Et qñ surgimus? Cum fuerimus hu
miliati. Surgite postea q̄ sederitis. Surrectio
exaltationē significat: sessio humilitatem significat.
Alijs locis intelligitur sessio ī honore iudicādi: alijs
locis humilitatē ostendit. Quō in honore iudicādi
sessio? Sedebitis super duodecim sedes iudicantes
duodecim tribus israel. Quō in signo humilitatis
Io. 4. sessio? Hora sexta dñs fatigatus sedit ad puteū. Fa
tigatio dñi: infirmitas dñi fuit: infirmitas virtutis:
infirmitas sapientie: sed ipa infirmitas humilitas.
Ergo si sedit ex infirmitate: sessio illa humilitatē si/
gnificat. Et ipa sessio ipius: id est humilitas ipsius:
1. Cor. 1. ipsa nos fecit saluos: qr qd̄ infirmū est dei: forti⁹ ē q̄
Ps. 138 hoīes. Ideo dicit in qdā psalmo: Dñe tu cognoui/
sti sessionē meā & resurrectionē meā: id ē humilitatē
meā et exaltationē meā. Quid ergo vos ante lucem
Math. 20. vultis exaltari o filij zebedei? Sic em̄ loquamur: et
I ipsos potius nominem⁹: q̄ nō nobis irascunt̄: quia
ideo de illis ista conscripta sunt: vt alij cauerent sup/
biam: in qua ipsi correcti sūt. Quid ergo vultis ante
lucē surgere? invanū est vobis. Exaltari vultis anq̄
humiliemini? Dñs ipse vester q̄ est lux vestra: humi
Phil. 2. liatus est vt exaltaret̄. Audite Paulū dicentē: Qui
cū in forma dei esset: non rapinā arbitratus est esse
equalis deo. Quare illi nō erat rapina? Quia natu/
ra erat: qr ad hoc nat⁹ erat vt esset equalis illi a q̄ ge
Ibidem nitus est. Sed q̄d fecit? Propter nos semetipm ex/
inaniuit formā serui accipiens: in similitudinē hoīm
fact⁹ & habitu inuent⁹ vt hō: Humiliauit semetipm
fact⁹ obediēs vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis. Hec
est sessio ipi⁹. Sz audi resurrectionez: Propt̄ qd̄ et
Ibid. de⁹ illū exaltauit: et donauit illi nomē qd̄ est sup oē
nomē. Jam vos ad illud nomen festinatis: surgite:
sed posteaq̄ sedistis. Surgere vultis: sed primo se/
dete: Et surgēs ab humilitate venis ad regnū. Nā
si preripis regnū: cadis a regno anteq̄ surgas. Po/
Math. 20. testis bibere inquit calicem quez ego bibitur⁹ sum?
Et illi: Possum⁹. Et ille: Calicē inqt meū bibetis:
sedere aūt ad dexterā vel ad sinistrā meam ait: non
est meū dare vobis: alijs paratum est a patre meo.
Quid est: non est meū dare vobis? Non est meum
dare supbis: Hoc enim adhuc erant. Sed si vultis
illud accipe: nolite esse qd̄ estis. Alijs paratum est: &
vos alij estote: & vobis paratū est. Quid ē alij esto/
te? Prius humiliamī: quia iam vultis exaltari. In/
tellexerūt ergo humilitatē futurā sibi: & correcti sūt.
K Ergo & nos hoc audiam⁹: qr hoc dicit psalm⁹ iste:
surgite posteaq̄ sedistis. Sed ne quis putet se ad
hoc sedere vt honoret̄: vt ostenderet quia sessione
ista humilitatem voluit cōmendare: ne quis se pu/
taret iussū esse sedere: aut ad iudicandū: aut ad epu/
landū & gaudenduz: & maiorem supbiam ibi quere/
ret: in significationē humilitatis addidit: Qui man
ducatis panē doloris. Illi ergo manducāt pa/
nem doloris: qui gemunt in ista pegrinatione. Ipsi
sunt in cōualle plorationis. Ascensiones enim facit
Ps. 83 deus in corde. Sed vbi illas disponit? Ascensiones
inquit in corde eius disposuit. Quis? De⁹. Si ascē/
siones in corde: ideo cantāt canticum graduū. Hu/
miliemur in seculo: vt ascendamus. Quō? Corde.
Quia ipsa ascēsio ī cordib⁹: a cōualle plorationis sur/
git. In conualle inquit plorationis. Quomodo ere/
cti sunt montes: sic sederūt cōualles. Cōualles em̄
dicunt̄ loca depressa terrarū: Colles em̄ eminētiora
loca: minus tamē q̄ montes. Multum excelsa loca
terrarum: montes dicuntur. Parum est: Non ait a
colle surgite: nec ait a campo: sed a cōualle: vt sit ali/
quid humilius q̄ campus est. Si ergo in conualle
plorationis māducas panem doloris: & dicis: Fa/
cte sunt mihi lachryme mee panes die ac nocte dū Ps. 41.
dicit̄ mihi q̄tidie vbi est deus tu⁹: Bene surgis: qm̄ L
sedisti. Et quasi diceres: qñ surgim⁹? Modo iube/
mur sedere: qñ erit nr̄a surrectio? Qñ fuit dñi: Ad
eū attēde q̄ te precessit. Nam si nō ipsum attendis:
invanū est tibi ante lucez surgere. Ipse qñ exaltat⁹
est? Cum mortuus est. Ergo & tuam exaltationē p⁹
mortē spera: in resurrectionē mortuoꝝ spera: qr ille
resurrexit & ascendit. Sed vbi dormiuit? In cruce.
Quādo dormiuit in cruce signū gestabat: imo im/
plebat qd̄ significatū erat in adam: quia cum dor/ Gen. 2.
miret adā costa illi detracta est: & eua facta est. Sic
et dñs cum dormiret in cruce: latus eius lancea p/ Joh. 19.
cussum est: & sacramenta pfluxerunt: vnde facta est
ecclesia. Ecclesia enim coniunx dñi facta est de late/
re: quō eua illa facta est de latere. Sed quō illa non
est facta nisi de latere dormiētis: sic ista nō est facta
nisi de latere dormientis. Si ergo ille non resurre/
xit nisi mortuus: tu exaltationē speras nisi post hāc
vitā? Sed vt doceat te iste psalm⁹: quasi interroga/
res qñ surgā: fortassis pri⁹ q̄ sedero. Cū dede/ M
rit: inquit: somnū dilectis eius. Dat hoc ergo Ibidem.
de⁹: Cū dormierint dilecti ei⁹: tūc surgēt dilecti ei⁹:
id est christi. Omnes em̄ surgent: sed non quō dile/
cti eius. Omniū est em̄ resurrectio mortuoꝝ. Sz qd
ait apostolus: Omnes quidem resurgemus: sed nō 1. Cor. 15.
omnes imutabimur. Resurgunt illi ad penas: re/
surgimus nos quō resurrexit dñs noster: vt sequa/
mur caput nostrū: si membra ipsius sumus. Si au/
tem membra eius sumus: tunc sum⁹ dilecti eius: tūc
ad nos pertinet illa resurrectio que precessit in dño:
vt lux surrexerit ante nos: nos post lucem: qr in va/
num est nobis ante lucem surgere: id est altitudinez
querere anteq̄ moriamur: cum christus lux nostra
non sit exaltatus in carne: nisi posteaq̄ mortu⁹ est.
Constituti ergo mēbra eius: & in membris eius dile/
cti eius: cum somnū acceperim⁹: tunc surgemus in
resurrectiōe mortuoꝝ. Un⁹ resurrexit: iam non mo
riturus. Resurrexit lazarus sed moriturus: resurre/ Joh. 11.
xit filia archisynagogi sed moritura: resurrexit filius Math. 9.
vidue sed moriturus: Resurrexit christus nō mori/
turus. Audi apostolū: Christ⁹ resurgēs ex mortuis Roma. 6.
iam non moritur: & mors ei vltra non dominabit̄.
Talem spera resurrectionē: & propter hoc esto chri/
stianus: non propter felicitatem terre huius. Nam
si propter felicitatem vite huius vis esse christian⁹:
quando illa lux tua non hic quesiuit mundanam fe/
licitatem: ante lucem vis surgere: necesse est vt in te/
nebris perseueres. Mutare: sequere lucem tuam:
Qua resurrexit: surge. Sede prius: & sic surge cuz
dederit somnū dilectis ei⁹. Quasi quereres iterum:
quibus dilectis? Ecce hereditas dñi filij mer N
ces fructus ventris. Qñ dicit fruct⁹ ventris:
parturit sunt filij isti. Est q̄dā mulier in qua spūalit̄
ōndit̄ qd̄ dictū ē eue: In gemitu parturies. Parit em̄
ecclia filios p̄ dñi christi. Et si parit: parturit. In cu⁹ Gen. 3.

figura etiā eua mater viuoꝝ appellata est. In mem-
Gal.4. bris parturientis erat ille q̄ dicebat: Filioli mei q̄s
iterum parturio: donec christus formetur in vobis.
Sed nō frustra parturiuit: nec frustra peperit. Erit
semē sanctū ī resurrectōe mortuoꝝ: Abūdabūt iusti
q̄ diffusi sūt mō toto orbe terraꝝ. Genuit illos eccl'ia:
pturit illos eccl'ia. In illa aūt resurrectiōe mortuoꝝ
apparebit ptus eccl'ie: trāsiet dolor et gemit⁹. Et q̄d
dicet: Ecce hereditas dn̄i: filij merces: fructus ven
tris. Huius fructus ventris: nō hic fruct⁹. Merces
huius: fruct⁹ vētris. Que est ipa merces: Ipa mer
ces resurgere a mortuis. Que est ipa merces: Sur
gere posteaq̄ sedisti. Que ē ista merces: Letari po-
steaq̄ manducasti panē doloris. Cui⁹ ventris: Ec-
Gen.25. clesie: In cuius ventre: q: ei⁹ typum rebecca gesta-
bat: duo illi gemini tanq̄ duo ppl'i luctabant. Una
mater in visceribus suis: dissentiētes fratres nondū
natos cōtinebat. Pulsabāt materna viscera discor-
dijs internis: Gemebat illa: vim patiebatur: sed pa-
riens discernebat q̄s geminos pregnans ptulerat.
Sic ꝛ mō fratres q̄diu gemitus datus est ecclesie:
q̄diu parturit ecclesia: ipsi sunt intus et boni et ma-
li. Fructus aūt ventris in iacob erat: q: ipm dilexit
Malach.1. mater. Iacob dilexi dicit ꝛ deus: esau aūt odio ha-
Roma.9. bui. Ambo de vno vtero pcesserūt: vnus amari me-
ruit: alius reprobari. In dilectis ergo eius fructus
erit. Ergo merces fruct⁹ ei⁹ ventris. Sicut sagit
O
Ut. supra. te ī manu potētis: sic filij excussorū. Unde
eīn facta est hereditas ista fratres: Unū facta est tam
multa hereditas: de qua dici habet in fine: Ecce he-
reditas dn̄i filij merces fruct⁹ ventris: Excussi sunt
quidā de manu dn̄i tāq̄ sagitte: et ierunt longe: ꝛ to
tam terrā impleuerūt: vn̄ pullulant sancti. Nā ipsa
Ps.2: est hereditas de qua dicit: Postula a me ꝛ dabo ti-
bi gētes hereditatē tuā: ꝛ possessionē tuā terminos
terre. Et quō ipa possessio ptendit et crescit vsq̄ ad
fines terre: Quia sicut sagitte in manu potētis: sic
filij excussoꝝ. De arcu excutiunt sagitte: et quanto
fortior excusserit: tāto longius vadit sagitta. Quid
aūt forti⁹ excutiente dn̄o: De arcu suo mādat apo
stolos suos: Nō potuit eē residuū q̄ nō pueniret sa-
gitta a tam forti excussa: puenit vsq̄ ad fines terre.
Ideo non vltra: q: nihil est vltra generis humani.
Nam tantas vires ille habet: vt etiā si vltra esset q̄
P
ptenderet sagitta: excuteret illuc sagittā. Sic autem
sunt et filij excussoꝝ: quō ꝛ illi excussi. Quesitum est
eīn de hoc verbo etiā ab his q̄ ante nos ista tracta-
runt: quare filij excussoꝝ dicti sunt: vel q̄ sunt intelli
gendi filij excussoꝝ: Et quibusdā visum est sicut mō
dixi: filios excussoꝝ: filios esse apl'oꝝ. Intēdat pau-
lulum charitas vestra. Quesitū est q̄re excussi dicti
sunt apl'i: Dictū est a quibusdā: ideo illos appellatos
Matth.10. excussos: q: p̄cepit eis dn̄s: Si exieritis de ciuitate
in q̄ nō audiūt vos: excutite puluerē de pedib⁹ vr̄is.
Sed ait ali⁹: Nō ꝗ filij excussoꝝ dici debuerūt: sed
filij excutientiū. Excutiētes eīn illos fecit dn̄s ꝛ in-
telligi voluit qb⁹ dixit: Excutite puluerē de pedib⁹
vr̄is: nō excussos: Subtiliter quidē quasi cōtradice
re voluit p̄cedēti sententie: ille a q̄ iā ista tractata ꝛ di
Q
cta erāt: Uerunt̄ nos q̄tum adiuuat dn̄s q̄rentes
Ibidem quō recte dici potuerunt etiā excussi quibus ait do-
minus: Excutite puluerē de pedibus vestris: inueni
mus nō absurde dici potuisse. Quis eīn ipi excute-

rēt seipos excutiebāt. Hoc dico: Qui excutit aut
se excutit: aut aliq̄d aliud. Si aliquid aliud excutiat
excutiēs est: excussus nō ē. Si aūt se excutiat: ꝛ excu
tiēs ē ꝛ excussus. Intēdite: ꝺ plani⁹ dicā si potuero.
Si aliud excutiat: excutiēs ē ñ excussus: Si ab alio
excutiat: excussus est nō excutiens. Si aūt excutiat
seipm: excutiēs est: q: excutit se: et excussus: q: excu-
titur a se. Queritur ergo quos excusserint apostoli:
vtiq̄ seipos. A pedib⁹ eīn suis puluerē excusserunt.
Sed ait aliq̄s: Nō se excusserūt: sed puluerem. Hoc
plane nec calumniose dicit. Duobus eīn modis di-
cimus aliq̄d excuti: siue illud qō inde excutit: siue il-
lud vn̄ excutit. Nam et excussus est puluis dicim⁹:
et excussa est vestis. Tenēt aliq̄ et excutiunt vestem:
et exit inde puluis q̄ inheserat. Quid dicis de pulue
re: Excussus ē puluis. Quid dicis de veste: Excus-
sa est vestis. Si ergo et qō inde excutiendo exilit: et
illud vnde exilijt qō inheserat excussum dicit: et pul
uis excussus est: et apl'i excussi sunt. Quare ergo nō
R
dicant filij excussoꝝ: filij apl'oꝝ: Sed est alia senten
tia quā p̄termittere nō debem⁹. Ideo eīn forte ob-
scuri⁹ positū ē: vt multos intellect⁹ generet: vt do-
ctiores et ditiores discedāt homīes q: clausū inue-
nerūt qō mltis modis apiret: q̄ si vno mō aptū in-
uenirēt. Dicim⁹ excuti etiā aliq̄d: vt exeat inde qō
forte absconditū ē. Aliter eīn dicim⁹ excuti vestē vt
excutiant inde puluerē: et aliter dicim⁹ excuti sacci:
vt illud qō intus latebat exeat. Ergo intelligo fr̄es
q̄tum possum filios excussoꝝ fortasse ipos Apl'os
dictos filios ꝓphetaꝝ. Prophete eīn clausa sacra-
mēta et opta ꝯtinebāt: excussi sūt vt inde māifestata
Esa.1. pcederēt. Puta ꝗ ꝓphetā dixisse sicut dixit: Agno
uit bos possessorē suū: et asinus p̄sepe dn̄i sui: israel
aūt me non cognouit. Hoc mihi interim ad p̄ns oc
currit quod de ꝓpheta dicerem: si aliud occurrisset
hoc dixissem. Hoc autē audiens homo: si asinum ꝛ
bouem: et pecora et iumenta que videt cogitauerit:
nescio quid intus tanq̄ inuolucro positū forinsecus
pertractauit: ꝛ q̄d ibi sit nescit. Asinus ꝛ bos: aliq̄d
significant. Quid ergo dicit homini iam ꝓnuncia-
re volenti: Expecta: clausum est qō tangis: excute
inuolucrū. Propheta nescio quid illis velaminib⁹
nominū texit: et nescio quē asinū: nescio quem bouē
significat. Nam asinus in figura populi dei: iumen
tum dei est: portans sessorē dominū ne erret in via:
1.Cor.9. ꝛ bos ille de quo dicit Apl's: Boui trituranti os nō
infrenabis. Nunquid de bobus pertinet ad deū: q:
hec dixit: Sed ꝓpter nos scriptura dicit. Omnis er
go qui p̄dicat verbum dei: monet: obiurgat: terret:
triturat aream: et bouis implet officium. Ueniebat
bos de gente iudeorum: inde enim p̄dicatores apo-
stoli: Ueniebat et asin⁹ de gēte preputij: id est a gen
Matth.21. tib⁹. Uenit enim vt portaret dominū: Et ideo in a-
sino sedit dominus qui nunq̄ portauerat hominē:
q̄m ad gentes lex nō missa erat nec ꝓphete. Ergo q:
et dn̄s noster iesus christ⁹ cibaria nostra voluit esse:
et ꝓpterea natus in presepio collocatus est: Cogno
uit bos possessorē suum: et asin⁹ p̄sepe dn̄i sui. Sed
nūq̄d ista exirent: nisi saccus excuteret: Nisi ꝓphe-
tia inuoluta: accedēte diligētia discuteret: nūq̄d op-
ta exirent ad nos: Oia ergo ista clausa erant anteq̄
veniret dn̄s. Uenit dn̄s et excussit illa clausa: et ma
nifestata sunt: et excussi sunt prophete: et generati

sunt apostoli. Quia ergo excussis prophetis generati
sunt apostoli: filii sunt excussorum. Ipsi in manu poten-
tis positi tanquam sagitte peruenerunt usque in fines terre.
Unde dictum habet in fine: Ecce hereditas domini filii mer-
ces fructus ventris: Quia ideo de finibus terre colli-
gitur ista hereditas: quia sicut sagitte in manu potentis:
ita filii excussorum: id est sic filii prophetarum apostoli fue-
runt quasi sagitte in manu potentis. Si potens ille
potenter excussit: si potenter excussit: usque in fines ter-
re peruenerunt quos excussit. Beatus homo qui im-
pleuit desiderium suum ex eis. Ecce fratres mei:
quis replet desiderium suum ex eis? Qui non amat secu-
lum. Qui desiderio seculi plenus est: non est quo intret
quod illi predicauerit. Funde quod portas: et capax fiere ad
id quod non habes: Id est desideras diuitias: non potes
implere ex eis desiderium tuum: Desideras honores in
terra: desideras ea que etiam iumentis donauit deus:
hoc est voluptatem temporalem: et salutem corporis: et talia:
non ex eis implebis desiderium tuum. Si autem sic deside-
Ps. 41. b ras quomodo ceruus desiderat ad fontes aquarum: si dicis:
desiderat et deficit anima mea in atria domini: imples desi-
derium tuum ex eis: non quia iam illi possunt tale deside-
rium implere: sed tales imitando venis ad eum qui imple-
uit desiderium ipsorum. Non confundetur cum loquetur
C inimicis suis in porta. Fratres in porta loqui-
mur: id est ut omnes nouerint quid loquimur. Qui enim non
vult loqui in porta: latere vult quod loquitur: et forte ideo
vult latere quia malum est. Si fidit: in porta loquatur:
Prover. 8 sicut dicitur de sapientia: In portis autem ciuitatum au-
denter dicit. Quanto tempore iustitiam innocentes tenuerint:
non erubescent: Hoc est in porta predicare. Et quis est qui
predicat in porta? Qui predicat in christo: quia christus
est porta qua intramus ad illam ciuitatem. Mentior si
Joh. 10 non ipse dixit: Ego sum ianua. Si ianua est: et porta est.
Janua enim dicitur domus: et ianua ciuitatis porta est:
Porta domus ianua est: Sed forte non bene dicitur por-
ta: si non bene dicitur ciuitas que dicta est domus. Utrumque
enim paulo ante dictum est: Nisi dominus edificauerit do-
mum: in vanum laborauerunt edificantes eam: Et ne istam
domum audiendo paruum aliquid putares: Nisi dominus in-
quit custodierit ciuitatem: in vanum laborabit qui custodit
eam. Illa est ergo domus que est ciuitas. Ipsa ergo
habet ianuam tanquam domus: et habet portam tanquam ciui-
tas. Qui est quasi ianua domus: ipse est porta ciuitatis.
Ergo si christus porta ciuitatis: ille non erubescit qui in
christo stat et sic predicat. Qui autem contra christum predi-
cat: clauditur contra illum porta. Qui sunt isti qui contra chri-
stum predicant? Qui negant quia misse sunt sagitte de
manu potentis: et peruenerunt usque in fines terre: et ipsa est
Ps. 2 hereditas domini de qua dictum est. Postula a me et da-
bo tibi gentes hereditatem tuam: et possessionem tuam ter-
minos terre. Predicatum est: auditum est antequam fieret:
et iam factum nolunt agnoscere. Qui disputant quasi contra
christum: extra portam sunt: quia suos honores querunt:
non christi. Qui autem predicat in porta: christi honores
querit non suum: Et ideo qui predicat in porta: dicit: No-
lite in me presumere: non enim per me sed per portam intrabi-
tis. Illi autem qui volunt homines in seipsos presumere: no-
lunt eos intrare per portam: Non mirum si clauditur contra il-
los porta: et ociosi pulsent ut aperiatur. Adestote er-
Joh. 1 go animo fratres etiam propter crastinum sermonem ex no-
exposi-tione in stra pollicitatione adiuuante domino vobis reddendum ex
alia trac. euangelio de columba: In cuius nomine promisimus:

in illius misericordia reddemus. Sed ut possimus esse
idonei redditores: ne audaces fuerimus promissores:
orate pro nobis.

Explicit Tractatus de psalmo CXXVI.
Incipit Tractatus de psalmo CXXVII

Prefatio.

Sicut dicit Apostolus fratres charissimi: Spiritu- A
f alibus spiritualia comparantes: Animalis autem 1. Cor. 2
homo non percipit que sunt spiritus dei: Cauendum
est ne homines animales non percipientes que sunt spiritus dei:
scandalizentur potius in hoc psalmo quam edificentur. Nam
breuiter quemque eum cum cantaretur audiuimus: Quia bre-
uis est: curro eum non tractans sed legens. Et videte quia si ta-
lia quisque concupierit pro magno a deo qualia continet
iste psalmus: et forte non quia desertus est ab illo: sed quod
magis diligit non accepit: videritque illa que hic sic
audiuit esse premia timentium deum abundare illis qui non
timent deum: nutent gressus illius et effundantur lapsu ve-
stigia eius: et dicat in corde suo sine causa se deum ti-
muisse: quando illa dona non meruit que promisit timen-
tibus se: insuper et illi acceperunt qui eum non solum non ti-
muerunt: sed etiam blasphemauerunt. Videte enim quid dicat.

Expositio psalmi.

Beati omnes qui timent dominum: qui B
b ambulant in viis eius. Labores
fructuum tuorum manducabis: beatus Al. manuum tu-
es et bene tibi erit. Adhuc possumus hic et quasi arum quia
animales beatitudinem futuri seculi cogitare. Sed vide-
te quid sequatur. Uxor tua sicut vinea fertilis: Al. fertilis
in lateribus domus tue. Filii tui sicut no- abundans
uellatio oliuarum: in circuitu mense tue. nouelle
Ecce sic benedicetur homo: qui timet dominum.
Quomodo? Ut sit uxor eius tanquam vinea fertilis in lateri-
bus domus eius: et filii eius circumdent in circuitu men-
sam eius tanquam oliuarum nouellatio. Ergo perdiderunt
mercedem suam qui propter deum etiam uxores ducere no-
luerunt? Sed ait qui noluit ducere uxorem: Qualiter me
deus benedicet? Immo christo aut sic te benedicit: aut
te non benedicit. Aperta dicta sententia est: Ecce sic
benedicetur homo qui timet dominum. Quid hoc ergo sibi vult
fratres? Ne desiderando temporalem et terrenam felicitatem
perdamus celestem: propheta tanquam inuolucrum nobis consti-
tuit. Inuolucrum hoc nescio quid habet intus. Memi-
nit autem charitas vestra cum superiorem psalmum vobis
tractaremus qui est ante istum: incurrisse nos in quendam
versum obscurum: ubi dictum est: Sicut sagitte in manu Ps. 126.
potentis: sic filii excussorum: et cum quereremus qui sint
filii excussorum: visum esse nobis suggerente quantum cre-
dimus domino: filios excussorum apostolos esse dictos fi-
lios prophetarum. Quare? Quia prophete in enigmatibus
locuti sunt: et figuris rerum tanquam mysteriorum inuolucris
cooperuerunt intellectum: Qui intellectus prodire non
potuit ad homines: nisi inuolucra illa excuterentur: Un-
de dicti sunt illi filii excussorum: qui de prophetis excussis pro-
fecerunt. Ergo et nos excutiamus istum: ne per inuolucra
fallamur: et tangentes quod intus est et non videntes: du-
camus forte lignum pro auro: aut testam pro argento. Ex- C
cutiamus si videtur charitati vestre: Aderit dominus ut pro-
cedat quod intus est: maxime fratres mei quia martyrum
natalicia celebramus. Quanta mala passi sunt marty-
res: qualia cruciamenta: quanta tormenta: squalores carcerum:
stricturas catenarum: seuitias ferrorum: ardorem flammarum:
aculeos contumeliarum. Illa omnia passi sunt: nunc nescio

qd viderent quo se tenderent qd ad huius seculi feli
citatē nō pertinet. Turpe est aūt vt natalicia mar
tyrū celebrem⁹: hoꝝ videlicet seruoꝝ dei ꝯtēnentiū
mundū istū ꝑpter sempiternā felicitatē: ⁊ accipiam⁹
qd hic scriptū est ꝓ ꝑsenti felicitate: vt cuicūqꝫ for
te homini dei fideli: ciui illius hierusalem contingat
etiā ducta vxore filios nō habere: dicamus: Nō ti
met homo iste dn̄m. Nā si timeret dn̄m: vxor eius
tanqꝫ vinea fertilis esset in domo eius: nō sterilis vt
nullū generaret: ⁊ si timeret dn̄m homo iste: filij ipi
us circūdarent mensam ipius tanqꝫ arbores oliua
1.Cor.2 rū. Si enī talia dixerimus: animales sumus nō ꝑci
pientes que sūt spiritus dei. Incipiamus ⁊ nos ex
cutere: vt simus ⁊ nos filij excussoꝝ. Si enī erimus
Ps.126. filij excussoꝝ erimus in manu potentis tanqꝫ sagit
te: ⁊ iaculabit nos de ꝑcepto suo in corda hoīm nō
dum amantiū: vt ꝑcussa sagittis verboꝝ dei: amēt.
D Nā si talia illis vel ceperim⁹ ꝑdicare: filij aut fres
mei timete dominū: vt habeatis filios ⁊ nepotes: vt
gaudeat domus vestra: nō sagittamus vt ament illā
eternā hierusalē. Remanebūt in amore terrenoꝝ
vt videntes ista abundare impijs: ⁊ si nobis nō au
dent: in corde suo dicūt: Quare ille qui nō timet de
um plenā domū habet filijs? Et forte ali⁹ dicit illi:
Adhuc nescis qd illi possit contingere. Quid si effe
ret illos: quia nō timet deū: ⁊ ad hoc illi plures nati
sūt vt maiorē dolorē de illoꝝ morte patiatur? Sed si
talia dixeris: respondebit tibi ⁊ ille: Ego noui homi
nē impiū: paganū: sacrilegū: adoratorē idolorum. ⁊
forte nouit ⁊ verū dicit: nec vnū nouit: nec duos vel
tres: quē deduxerūt ad fossam: senē: decrepitū: mor
tuū ī lecto suo turbe filioꝝ ⁊ nepotū. Ecce nō timu
it dn̄m: ⁊ proles fecūdissima dom⁹ eius clausit ocu
los eius. Quid ad hoc dicturi sumus? Nihil illi po
test euenire mali: vt efferat filios suos viuus: quan
do iam mortuus a filijs ad sepulchrū gloriosū de
ductus est. Excutiamus ergo: excutiamus si volu
Ibidem. mus esse filij excussoꝝ. Et erat hic aliquid. Est enim
quidā homo qui sic benedicitur: ⁊ nemo timet dn̄m:
E nisi q est in membris ipius homis. Et multi homi
nes sūt: ⁊ vnus homo ē. Multi enī christiani: ⁊ vn⁹
christus. Ipi christiani cū capite suo qd ascendit in
celū: vnus est christus. Nō ille vnus ⁊ nos multi: ſ
⁊ nos multi in illo vno vnū. Unus ergo homo chri
stus caput ⁊ corpus. Qd est corpus eius? Ecclesia
1.Cor.12 eius dicente Aplo: Quoniā mēbra sumus corporis
eius: ⁊ vos aūt estis corpus christi ⁊ mēbra. Intel
ligamus ergo vocē huius hoīs in cuius corpe vn⁹
sumus homo: et ibi videbim⁹ ista vera bona hieru
salē. Sic enī dixit in fine: Ut videas bona que sunt
hierusalē. Si aūt ista bona terreno oculo attenderis:
abūdantiā filioꝝ ⁊ nepotū: ⁊ fertilitatē fecūditatēqꝫ
ꝯiugis: ⁊ nō sūt bona illi⁹ hierusalē: qꝛ bōa ista ⁊ in
terra morientiū sūt: illa terra viuentiū est. Noli val
de ꝓ magno habere si habes filios morituros: etsi
nō ante te: certe post te. Uis habere filios nunqꝫ mo
rituros: ⁊ tecū semꝑ victuros? Esto in illius corpe d
1.Cor.12. quo dictū est: Uos aūt estis corpus christi ⁊ mem
bra. Nā vt hoc ostenderet ⁊ ipe psalm⁹: qꝛ sic ē obscu
rus vt admoneat pulsari: sic coepit⁹ vt velut excuti:
a plurib⁹ cepit: Beati oēs q timēt dn̄m: q ambulāt
in vijs ei⁹. Multis loqtur: Sꝫ qꝛ ipi multi vnū sūt in
christo: sequitur ⁊ singulariter iam dicit: Labores fru
ctuū tuoꝝ manducabis. Superius dixerat: Beati oēs
q timent dn̄m: q ambulāt in vijs ei⁹: nō āre labores
fructuū tuoꝝ manducabis ⁊ nō manducabitis. Et āre
labores fructuū tuoꝝ: ⁊ nō labores fructuū vestroꝝ?
Tā in ꝑximo obliuis ē qꝛ plurib⁹ loquebat? Sꝫ si
iā excussisti: qd tibi respōdit? Cū plures christianos
appello: in vno christo vnū itelligo. Plures ḡ estis:
⁊ vn⁹ estis: Plures sum⁹: ⁊ vnus sumus. Quō plu
res sum⁹ ⁊ vnus sumus? Quia illi inheremus cui⁹
mēbra sumus: ⁊ quoꝝ caput in celo est: vt mēbra se
quantur. Ergo ipe describat iā qꝛ manifestatū est quē
describit: Sic patebūt oīa que sequūtur: tātū vos F
timete dn̄m ⁊ ambulate in vijs eius: et nolite zelare
eos q nō ambulāt in vijs eius: qn̄ illos videritis esse
felices infeliciter. Seculi enī hoīes infeliciter felices
sūt: Martyres aūt feliciter infelices erant. Erāt enī
ad tps infelices: ſ in eternū felices: ⁊ in eo ipo quod
erāt ad tps īfelices: putabantur magis īfelices qꝫ erāt.
Quid enī dicit Aplus? Quasi tristes: semꝑ aūt gau 2.Cor.6
dētes. Quare semꝑ? Et hic ⁊ ibi: prorsus ⁊ hic ⁊ ibi.
Hic enī vnde gaudemus? De spe. Ibi vnde gaude
bimus? De re. Magnū gaudiū habet spes gaudē
tis. Et si spe gaudētes: videte quid sequitur: In tribu Ro.12
latiōe patientes. Martyres ḡ ideo in tribulatiōe pa
tientes erāt: qꝛ spe gaudebāt. Sed qꝛ nondū erat il
lud quod ꝓmittitur: qd dicit Aplus? Spes enī que vi Ro.8.
det nō ē spes: Si aūt qd nō videmus speram⁹: per
patientiā expectam⁹. Ecce quare oīa martyres ꝑ
tulerūt: qꝛ qd nō videbāt ꝑ patientiā expectabant.
Illi q eos occidebāt que videbāt amabant: illi q oc
cidebantur ad ea q nō videbāt suspirabāt: ⁊ ea q nō vi
debāt: apphendere festinabāt: ⁊ qd tardi⁹ occidebā
tur: morā sibi fieri arbitrabātur. Ergo fratres Felix
martyr ⁊ vere felix: ⁊ nomie ⁊ corona: cui⁹ hodie na Dies natalis est
talis est: ꝯtēpsit mundū. An forte qꝛ timebat dn̄m: octauo idus no
inde erat felix: inde erat beatus: qꝛ vxor ei⁹ tanqꝫ vi uembris.
nea fertilis erat in terra: ⁊ filij ei⁹ circūdederunt mē
sam eius? Oīa ista ꝑfecte habet: ſ in corpe illius q
hic describitur: Et qꝛ sic ille intellexit: ꝯtēpsit ꝑsentia: vt
acciperet futura. Noueritis aūt fratres nō eū passū
mortē: quā alij martyres passi sūt. Cōfessus est enī:
dilat⁹ est ad tormēta: alio die inuentū est corp⁹ exa
nime. Clauserāt enī illi carcerē: ſ corpi: nō spiritui.
Quē illic parabāt torquere carnifices: absentē inue
nerūt: ꝑdiderūt seuiciā suā: iacebat exanimis sine sē
su illis ne torqueretur: cū sensu apud deū vt coronare
tur. Unī ⁊ iste felix fratres: non tantū noie: ſ ⁊ ꝑmio G
vite eterne: sic ista dilexit. Ergo sic audiamus istū
psalmū tanqꝫ de christo dicatur: Et oēs herētes cor
pori christi ⁊ effecti mēbra christi ambulemus vias
dn̄i: ⁊ timeam⁹ dn̄m timore casto: timore ꝑmanenti Ps.18.
in seculū seculi. Est enī alius timor quē charitas ex
cludit: dicēte Johāne: Timor nō est in charitate: ſ 1.Joh.4.
ꝑfecta charitas foras mittit timorē. Nō de omni ti
more dicit qꝫ mittitur foras a charitate. Habes enim
psalmū dicentē: Timor dn̄i castus ꝑmanēs in secu
lū seculi. Alius ḡ timor dn̄i ꝑmanet: alius excludit.
Timor q excluditur cast⁹ nō est: q aūt ꝑmanet: cast⁹ ē.
Quis est timor q excluditur? Dignamini aduertere.
Aliqui ꝓpterea tantū timent: ne aliqd mali in terra
patiantur: ne illis egritudo accedat: ne damnū: ne or
bitas: ne alicui⁹ amissio chari: ne exiliū: ne dānatio:
ne carcer: ne aliqua tribulatio: ꝓpterea timent ⁊ tre

mat. Adhuc timor iste nõ est castus. Adhuc audi:
Alius nõ i hac terra pati timet: sed gehennã timet:
Unde terruit et dñs: Audistis cũ euãgeliũ legeret:
Esa. 66. Ubi vermis eorũ nõ morietur: et ignis eorũ nõ extin-
Mar. 9. guet. Audiũt hec hoïes: et quia vere futura sũt im-
piis: timent: et cõtinent se a peccato. Habẽt timorẽ:
et p timorẽ ɔtinẽt se a peccato. Timẽt quidẽ: sed non
amãt iusticiã. Cũ aũt p timorẽ ɔtinent se a peccato:
fit ɔsuetudo iusticie: et incipit qđ durũ erat amari et
dulcescit deus: Et iã incipit homo iuste viuere ,ppte-
rea nõ quia timet penas: sed quia amat eternitatẽ.
Exclusus est ergo timor a charitate: sed successit ti-
Ps. 18. mor castus. Quis est iste timor castus: Scd'm quẽ
debemus fratres mei intelligere qđ dictũ est: Beati
oẽs q timent dñm: q ãbulant in viis eius. Si potu-
ero digne dicere de isto timore casto: dicã adiuuãte
dño nostro iesu christo: Multi fortasse d timore ca-
sto inflãmabũtur in amorẽ castũ: Nec possum' ex-
plicare fortassis: nisi proposita aliqua similitudine.
Pone aliquã fẽminã castam timentẽ virũ: Aliam
pone adulterã: et ipsa timet virũ. Casta timet: ne dis-
cedat vir: Adultera: ne veniat. Quid si ambo absen
tes sũt: Illa ne veniat: Illa ne tardet. Absens est q-
dãmodo cui desponsati sumus: absens est q nobis ar-
ram dedit spiritũsanctũ: absens est q nos redemit sã
guine suo: sponsus ẽ ille quo nihil est pulchrius: q q̃si
fedus apparuit inter man' psequentiũ: de quo pau-
Esaie. 53. lo ante dicebãt Esaias: Et vidimus eũ et non habe-
bat speciẽ neqȝ decorẽ. Ergo sponsus noster fedus ẽ:
Absit. Quõ eñ illũ virgines amarent: q in terra ma-
ritos nõ quesierũt: Ergo psequẽtibus fedus appa-
Ps. 17. ruit: Et nisi eũ fedũ putarent: nõ insultarẽt: nõ flagellis
cederẽt: nõ spinis coronarẽt: nõ sputis ihonestarẽt:
Sȝ quia fedus illis apparebat: fecerũt illi ista. Non
eñ habebãt oculos vnde christus pulcher videret:
Qualib' oculis christus pulcher apparuit: Quales
oculos querebat ipse christus quãdo dicebat philip
Jo. 14. po: Tãto tpe vobiscũ sũ et nõ me vidistis: Isti ocu
li mundandi sũt vt possint videre illam lucẽ: et leui-
ter tamen perstricti splendore: et accendant amore vt
sanari velint: et fiant illuminati. Nam vt noueritis
Ps. 44. q: pulcher est christus q amat: audi quod ibi dicitur: Speci-
osus forma pre filiis hoim. Oẽs hoies supat illi'
pulchritudo. Quã rẽ amam' i xpo: Mẽbra crucifi-
xa: lat' pforatũ: an charitatẽ: Cũ audimus qr pas-
sus est p nobis: quid amamus: Charitas amatur.
Amauit nos vt redamarem' eũ: Et vt eũ redamare
possim': visitauit nos spiritu suo. Pulcher est ille: et
absens est. Interroget se sponsa: si casta est. In mẽ
bris sumus oẽs fratres mei: i mẽbris ipsius sum': et
1 Co. 4. Ideo vnus hõ sum'. Uideat vnusquisqȝ qualẽ timo
Ps. 18. rem habeat: an eũ quẽ excludit charitas: an castum
pmanentẽ in seculũ seculi. Modo pbauit dicere et p-
babit: absens ẽ sponsus noster. Interroga cõscien-
tiã tuã. Uis vt veniat: an adhuc vis vt tardet: Ui-
dete fratres: Ego pulsaui ad ostia pectorũ vestrorũ:
vocẽ inhabitantiũ ille audiuit. Quid singulorum quo-
rũqȝ modo ɔscientie dixerint: ad aures meas qr hõ
sũ puenire nõ potuit: ille q absens ẽ psentia corporis:
ẽ psens ẽ vigore maiestatis: audiuit vos. Qȝ multi si
dicat illis: Ecce iam christus: cras dies iudicii: non
dicũt: vtinã veniat. Qui eñ dicũt: multũ amãt. Et
si dicat illis tardabit: timẽt ne tardet: qr timor cast'
est. Quõ aũt nõ timet ne tardet: sic cũ venerit time-
bit ne discedat. Erit aũt castus iste timor: qr tranqȝl-
lus et securus. Nõ eñ deseremur ab eo: cũ inuenerit
nos hõ aliquis credẽs in eũ. Quãdo quesiuit nos:
Anteqȝ quereremus eũ. Castus ergo timor fratres
mei hoc habet: quia venit de amore. Ille aũt timor: q est Ps. 14. Ec
nõdũ cast': psentiã dñi et penas timet. Timore facit qd
quid boni facit: nõ timore amittendi bonũ illud: sed
timore patiendi illud malũ. Nõ timet ne perdat am
plexus pulcherrimi sponsi: sed timet ne mittat i ge-
hennã. Bonus est et iste timor: vtilis est: nõ quidem
pmanebit in seculũ seculi: Sȝ nondũ est ille cast' p-
manens in seculũ seculi. In quo est castus: Iã iter K
aliqd interrogo: qđ vosmetipsos iterrogetis. Si de'
veniens voce ,pria loqueret nobis: qȝ non taceat
loqȝ p litteras suas: et diceret hoi: Peccare vis: pec-
ca: Fac quicquid te delectat: quicqd amaueris i ter
ra: tuũ fiat: cui fueris iratus: intereat: quẽ rapere vo
lueris/rapiat: quẽ cedere/cedat: quẽ dãnare/ dãne-
tur: quẽ possidere/possideas: Nemo tibi resistat: ne
mo tibi dicat: quid facis: nemo: noli facere quod ve
lis: nemo quare fecisti: Abundent tibi oĩa ista ter-
rena que cõcupisti: et viue i illis nõ vsqȝ ad temp': s
semp. faciem tamẽ meã nũqȝ videbis. Fratres mei
vnde ingemuistis: nisi quia iã natus est timor: cast' Ps. 18.
pmanens in seculũ seculi: Quare pcussũ est cor ve-
strũ si diceret deus: faciem meã nunqȝ videbis: Ec
ce oĩa ista terrena felicitate oĩbus rebus abũda-
bis: circũfluent te bona tpalia: nõ illa amittis: nõ il-
la deseris: quid vis amplius: Fleret quidẽ: geme-
ret timor castus: et diceret: Immo tollant oĩa: et fa
ciem tuã videam. Timor castus exclamaret de psal-
mo: et diceret: Deus virtutũ cõuerte nos: et ostende Ps. 79.
faciem tuã et salui erimus. Timor castus exclama-
ret de psalmo et diceret: Unã peti a dño. Unde quõ Ps. 26.
ardeat timor iste castus: amor verus: amor sincer'.
Unam peti a dño hanc requirã. Quid: Ut inhabitẽ
ẽ in domo dñi p oẽs dies vite mee. Quãdo: ne p-
pter terrenã felicitatẽ: Audi qđ sequitur. Ut ptẽplẽ Psalm.
delectationẽ dñi: et ptegar a tẽplo sancto eius: id ẽ esse
templũ eius: et ptegi ab eo: Hanc vnã petiȝ a dño:
Hanc vnã si petieritis: ad hanc vnã si cor vestrum
exercueritis: et hoc solũ amittere timueritis: nec in-
debito felicitatibus terrenis: et illam felicitatẽ veram
sperabitis: et eritis in eius corpe cui cantat: Beati
oẽs qui timent dñm: qui ambulant in viis ei'. La- L
bores fructuũ tuorũ manducabis. O vos o tu: vos
multi qui vnus estis: labores fructuũ tuorum mãduca
bis. Quasi puerse videt dicere nõ itelligentibus.
Debuit eñ dicere: fructũ laborũ tuorum mãducabis.
Multi eñ mãducant fructũ laborum suorum. Laborant
in vinea: ipsm laborẽ nõ manducãt: sed qđ de labore
ipsorum nascit manducãt. Laborant circa arbores po-
miferas. Quis manducat labores: Nemo [illegible] sed
qđ ille arbores attulerint: Fruct' laboris: et ipse io-
cundat agricolam. Quid sibi vult: labores fructuũ
tuorum manducabis: Modo labores habemus: fru-
ctus postea erit. Sed quia et ipsi labores nõ sũt sine
gaudio ,pter spẽ: de qua paulo ante dixim': Spe Ro. 12.
gaudẽtes: in tribulatiõe patiẽtes: modo nos ipsi la-
bores nostri iocundant: et letos nos faciũt d spe. Si
ergo labor noster potuit manducari et potuit iocun-
dare: mãducatus fructus ipsius laboris quãdo erit

Ps.125 Mādūcabāt labores suos: qui euntes ibant et flebāt
mittentes semina sua. Quāto iocundius manduca
cabunt fructus laborū: q venientes venient cū exul
Ibidem tatione portantes manipulos suos? Et vt noueritis
fratres quia manducat labor iste: in supiore psalmo
audistis dictū supbis: q ante lucē volebant surgere:
id est ante christū: nō per humilitatem qua surrexit
Ps.126. christus. Dictū ē illis: Surgite postq̄ sederitis: id
est humiliamini et inde surgite: quia et ille humiliari
venit: q exaltatus est ppter vos. Et quid dictuz est?
Qui mādūcatis panē doloris. Iste ē labor fructuū:
panis doloris. Nisi eñ manducaret: nō diceret pa
nis. Nisi aūt haberet aliquā suauitatē panis iste: ne
mo illū manducaret cū tanta suauitate. Plorat i ge
mitu qui orat. Dulciores sūt lachryme orantium q̄
gaudia theatrorū. Et audi flammā desiderij q man
ducat ipse panis de qbus dicit: Qui mādūcatis pa
nē doloris. Alio loco dicit amās iste: cuius vocē in
psalmo plerūq3 agnoscim⁹: Facte sūt mihi lachry
Ps.41 me mee panes die ac nocte. Unde facte sunt lachry
me panes? Duz dicit mihi quotidie vbi est de⁹ tu⁹.
Anteq̄ eñ videamus eū qui nos dilexit: qui nobis
pignus dedit: cui desponsati sumus: insultāt nob pa
gani: et dicūt: Ubi est quē colūt christiani? Ostēdāt
nobis quē colūt. Ecce ego ostēdo illis deū meū: et ip
si ostendāt mihi deū suū. Qñ tibi hoc dicit pagan⁹:
nō inuenis qd illi ostēdas: qz nō est cui ostēdas. Re
dis ergo et plangis ad deū: qz illi suspiras anteq̄ vi
deas: et desiderio ipi⁹ gemis: Et qz in ipi⁹ desiderio
ploras: dulces sūt et ipse lachryme: et p cibo tibi erūt:
qz factus est tibi et ipse panis die ac nocte dū dicit ti
bi quotidie vbi est deus tuus. Sed veniet de⁹ tuus:
Apoc.21. de quo dicit: vbi est. et abstergit lachrymas. et ipse p
pane lachrymarū succedet: et te in eternuz saginabit:
quia erit nobiscū verbū dei quo pascūt angeli. In
terim mō labores fructuū: postea fructus laboris.
Labores fructuū tuorū mādūcabis: beatus es et be
ne tibi erit. Beatus es: de p̄senti est: bene tibi erit: d
N futuro ē. Cū mādūcas labores fructuū tuorū: beat⁹
es: Cū perueneris ad fructū laborū tuorū: bñ tibi erit.
Quid dixit? Nā si bñ tibi erit: vtiq3 btūs eris: et si btūs
eris bñ vtiq3 tibi erit. Sz interest inter spez et rē. Si spes
tā dulcis: q̄to res dulcior erit? Iaz veniam⁹ ad illā:
Uxor tua. Christo dicit. Ergo vxor ei⁹. ecclesia ei⁹.
Ecclesia eius vxor eius: nosipi sicut vinea ei⁹ ferti
lis. Sed in qbus vinea fertilis? Uidemus eñ parie
tes istos intrātes multos steriles. Uidemus qz istos
parietes intrant multi ebriosi: feneratores: mango
nes: querētes sortilegos: eūtes ad p̄cātatores et pre
cantatrices: quādo illis caput dolet. Ista est fertili
tas vinee? Ista est vbertas vxoris? Nō ipa ē. Iste
spine sūt: sed nō vbiq3 spinosa: Habet quandā ferti
litatē: et est vinea fertilis. Sed in qbus? In laterib⁹
domus tue. Nō oēs dicūt latera domus. Quero
eñ que sint latera domus? Quid dicam? Parietes
sūt: quasi lapides fortes. Si de hoc habitaculo cor
porali diceret: forte hoc intelligeremus latera. La
tera dicimus domus: eos q inherent christo. Non
eñ sine causa et in sermone quotidiano dicim⁹ de ali
quo qui forte male agit ex malorū ɔsilijs amicoruz:
de illo dicim⁹: Mala latera habet. Quid est: mala la
tera habet? Mala illi inherēt. Ergo et de alio: bōa la
tera habet: bonis cōsilijs viuit. Quid est hoc? Bo
na consilia regūt. Ergo latera domus sūt illi q inhe
rent christo: nec sine causa et ipa coniūx de latere fa
cta ē. Uiro dormiente eua facta est: moriēte christo Gen.2
ecclesia facta ē. Et illa d latere viri: cū costa dtracta ē:
Et ista de latere viri: quādo latus lancea percussū est: Joh.19
et sacramēta pfluxerūt. Ergo vxor tua vt vinea ferti
lis. Sz i qb⁹? In laterib⁹ dom⁹ tue: id ē i his q ad
herēt xpo. Illos q nō adherēt xpo sterilē. Sz nec O
illos i vinea cōputabo. Filij tui. Que ē vxor: et q sūt
filij? In istis carnalib⁹ nuptijs et ɔiugijs: alia vxor
et alij filij: in ecclesia q̄ vxor: ipi filij. Ad ecclesiā eñ
ptinebāt apostoli: et in mēbris ecclesie erāt. Ergo in
ɔiuge ipius erāt: et ɔiunx erāt s̄m portionē suaz quā
in mēbris eē debebāt. Quare ergo de illis dicit: cum
recesserit ab eis sponsus: tūc ieiunabūt filij sponsi? Matt.9
Ergo ipa cōiūx: et ipa filij. Miruz dico fratres mei:
In verbis aūt dñi inuenim⁹ ecclesiā et fratres ipius
esse: et sorores ipius esse: et matrē ipius esse. Naz cū Matt.12
ei nūciaret mater eius et fratres foris stantes: qz fo
ris stabant: typū gerebāt. Quis typus matris? Sy
nagoga. Quis typus fratrū carnaliuz? Iudei foris
stātes: Et foris stat synagoga. Nā maria in laterib⁹
domus ei⁹: et cognati eius ex v̄ginis marie ɔsangui
nitate venientes: qui in eū crediderūt: i lateribus do
mus eius: nō inq̄ntū carnali ɔsāguinitate iūcti erāt:
s inq̄ntū verbū dei audiebāt et faciebāt. Hoc eñ re
spōdēs dñs et ait: Que mihi mater: aut qui fratres? Ibidem.
Unde tēptauerūt quidā dicere: quia christ⁹ matrē De fide cō
nō habuit: qz dixit: que mihi mater? Quare? Ergo manicheos
petrus et iohānes et iacobus et alij apli patres nō ha
buerūt in terra? Et tamē quia eis dicit: Nolite vobis Matt.23
dicere patres sup terrā. vn⁹ ē eñ pr vester qui in ce
lis est. Qd ergo in patre docebat discipulos: hoc in
matre ipse demonstrauit. Uult eñ dñs: vt cōsangui
nitatibus terrenis p̄ponam⁹ deū. Defer patri: quia
pater est: defer deo: quia de⁹ est. Generauit te pater
accōmodādo carnē suam: creauit te deus adhibēdo
potentiā suā. Ne irascat pater cū deus illi p̄ponit:
imo gaudeat sibi tantuz deferri: vt ille inuētus esset
qui ei deberet p̄poni. Ergo quid dicam? Dñs quid
ait? Que mihi mater aut q fratres? Et extendēs ma Matt.12
nus sup discipulos suos et ait: Ecce mater mea et fra
tres mei. Fratres erāt. Mater quō erāt? Addidit:
Et q fecerit voluntatē pris mei ipse mihi frat et soror Ibidem.
et mater est. Puta frater/ ppter sexū virilem quē ha
bet ecclesia: quos hic in mēbris habet christ⁹. Mat
quō: nisi qz ipse christus est i christianis: qs christia
nos quotidie parit ecclesia? Ergo in qbus intelligis
ɔiugē: in illis matrem: in illis filios. Dicat q̄ quales P
debent esse filij. Quales? Pacifici. Quare pacifici?
Quia beati pacifici: qz ipsi filij dei vocabūt. Quia Matt.5
ergo in oliua fructus est pacis: Oleū eñ pacē signi
ficat: qz charitatem significat: Sine charitate nulla
pax est. Et manifestū est q q diuiserūt pacē: non ha
bēt charitatē. Unde iā exposuim⁹ charitati vestre: q̄re Gen.8.
columba sola cū fructu portauit ad arcā. vt significa [illegible]
ret qz et illi qui foris baptizati sūt: sicut ligna illa ex [illegible]
tra arcā baptizata sūt: nō sola folia habuerūt: id est [illegible]
verba sola: s habuerūt et fructū/ qd ē charitas. Ipa
columba illos reportat ad arcā: et veniunt ad vnita
tē. Tales ergo filij debent esse in circuitu mense do
mini: velut nouellatio oliuarū. Perfecta res est: ma
gna beatitudo. Iam quia ibi nolo esse? Cum videt

ris aliquē blasphemū haberevxoꝛē: filios nepotes:
τ te forte nō habere:noli zelare: Vide qz in te cōple
tū est:sed spiritualiter. An forte nō es in membris:
Si nō ibi es:plange quia nō hic/ nec ibi. Si autem
ibi: securus esto quia τ si ibi τ nō hic/fructuosiꝰ ibi
ꝙ hic. Si ergo habemꝰ:quare habemus: Quia ti
memꝰ dñm. Ecce sic benedicet homo qui timet do
minū. Ille est homo qui sunt homines: et ipsi homines
homo. quia multi vnū: quia christus vnꝰ. Bene
Benedi. dicat te dñs ex sion. Ceperas eñ attēdere: Ec
ce sic benedicet hō q̄ timet dñm: Iā forte oculi tui
ibant per illos qui nō timēt dñm: τ videbāt ibi vxo
res fecundas. filios abūdantes circūire mensam pa
tris sui. Nescio qua ibas: τ non ex sion: Benedicat
te dñs sed ex sion. Noli querere illas benedictiōes:
que nō sūt ex sion. Nō benedicit dñs tales fratres
mei: Benedictio ista dñi est. Aut si nō est a dño: q̄s
duceret vxorē/si nolit dñs: Quis possit esse sanꝰ/si
nolit dñs: Aut q̄s posset esse diues/si nollet dñs:
Dat illa: sed nō vides qz τ pecoribus dedit: Nō er
go ex sion ē ista benedictio. Benedicat te dñs ex si
R on. Et videas bona hierusalem. Nā illa bōa
nō sūt hierusalē. Vis videre quia nō sūt bona hieru
Gen.1. salē: Et auibus dictū est: Crescite τ multiplicamini.
Pro magno vis habere qd̄ auibus donatū ē: Vo
ce quidē eis donatū esse quia nesciunt: Sed vere bo
nus iste si accipis: τ magis cogita quō nutrias qui
nati sūt ꝙ vt nascant. Nō eñ tam felicitas est habe
re filios: ꝙ bonos habere. De nutriēdis labora si na
ti fuerint: si aūt nō nati: age gratias deo: forte minꝰ
sollicitus eris: τ tamē sterilis nō remansisti illiꝰ ma
tris. Forte filii p te nascunt spūaliter de ista matre:
qui sūt in nouellis oliuarū circūeuntes mensam do
mini. Consolet ergo te deus: vt videas bona hieru
salē. Illa eñ bona sūt. Quare sūt: Quia eterna sūt.
Exo.3. Quare sunt: Quia ibi est rex. Ego sū qui sum. Ista
vero bona sūt/ τ nō sūt: Nō eñ stant: labunt: fluūt.
Filii sunt paruli. blandiuntur paruli. blandiunt paruli:
Nūquid stant in eo: Sed optas vt crescāt: vt acce
dat etas: optas. Sz vide quia cū accedit vna altera
morit. Veniente pueritia morit infantia: veniente
adolescentia morit pueritia: Veniēte iuuētute mo
ritur adolescētia: Veniēte senectute morit iuuētus:
Veniēte morte/morit oīs etas. Quot optas gradꝰ
etatis: tot simul optas τ mortes etatū. Non sūt er
go ista. Nā deinde nati sūt tibi filii i terra tecū victu
ri: an te potiꝰ exclusuri τ successuri: Ad eos gaudes
q̄ nati sūt: vt excludantur: Nati eñ pueri tanꝙ d̄i
cāt parētibus suis: Eia cogitate τ vos ire hinc: aga
mus τ nos mimimū nostrū. Mimus est eñ generis
Ps.38. humani tota vita tēptationis: qz dictū est: Vniuer
sa vanitas oīs hō viuens. Et tamen si gaudet ad
filios successuros: quāto gaudendū est ad filios cū
quibus permanebimus: τ ad illū patrē cui nati sumꝰ nō
morituri. ꝙ vt nos cū illo semp viuamꝰ: Ipa sūt bo
na hierusalē: quia ipa sūt. Benedicat te ergo domi
nus ex sion: τ videas que sūt bona hierusalē. Nam
ista que attēdis bona: cecus vides: Videas: ꝙ illa bo
na que corde vident. Et q̄diu videbo bona hierusa
Sequit. lē: Omnes dies vite tue. Sed si vita tua eterna
S fuerit. in eternū videbis bona hierusalē. Ista autē
fratres mei bona sunt. sed nō omēs dies vite tue vi
des. Nō eñ quādo exis de corpore moreris: Per

seuerat vita tua. Corpus morit: sed vita spūs pseue
rat. Oculi nō vidēt: qz discessit q̄ p oculos videbat.
Vbicūqz est q̄ per oculos videbat: videt aliqd. Nō
eñ mortuus erat diues ille/qui in terra induebatur Luc. 16
purpura τ bysso. Si mortuꝰ eēt: apud inferos nō tor
queret. Optandū illi forte erat vt moreret: sed ma
lo suo vixit apud inferos. Torquebat eñ τ nō vide
bat illa bona q̄ in terra dimiserat. Hec erat vita ipiꝰ
talis: τ bona illa nō videbat. Ergo tu talia desidera
bona que videas oēs dies vite tue: id ē vt cū ipsis
bonis viuas in eternū. Que sūt ergo illa bona: si eos T
attēdite. Dici possūt bona ista: Aurū est: argentum
est: fundus amenus ē: marmorati parietes sūt: te
cta laqueata sūt: Absit. Ista abūdātius pauper ha
bēt in hac vita. Plus est ergo pauperi videre celū
stellatū: ꝙ diuiti tectū inauratū. Fratres: ergo qd̄ ē
illud bonū quo accēdimur cui suspiramus quo inflā
mamur: Propter qd̄ bonū adipiscendū τ videndū
tantos labores sustinemus sicut audistis cū legere
tur Apłus: quia omēs qui volūt pie viuere in chri 2. Timo. 3.
sto iesu psecutionē patiunt. Nō eñ mō: qz diabolꝰ
p reges nō seuit: iō christiani nō patiūt psecutionē:
Si mortuꝰ ē diabolꝰ mortue sūt psecutiōes. Si ad
huc aduersariꝰ nr̄ viuit: vñ nō tēptationes suggerit:
Vñ nō seuit: Vñ nō minas aut scādala pcurat: O
si tēptas pie viuere: vide q̄ qz oīs q̄ vult pie viuere i
christo iesu psecutionē patiet. Propter qd̄ ē pati
mur tantas psecutiōes: Si eñ in hac vita i christo
sperātes sumus tantū (ait Apłs) miserabiliores su 1. Cor. 15.
mus oībus hoībus. Propter qd̄ dānati sūt ad be
stias martyres: Qd̄ ē illud bonū: Dici potest: Vn
de: Aut que lingua dicat: Aut que aures audiant:
Et quidē illud nec auris audiuit: nec in cor hoīs a 1. Cor. 2
scēdit: Amemus tamē pficiamꝰ tantū. Videtis eñ
quia pugne nō desunt: τ pugnamꝰ cū concupiscentiis
nostris. Pugnamꝰ foris cū infidelibus τ inobedien
tibus hoībus: pugnamꝰ intus cū suggestionibus:
cū perturbatiōibus carnalibus. Vbiqz pugnamꝰ ad V
huc: qz corpꝰ qd̄ corrūpit aggrauat aīam. Pugna Gal. 5.
mus adhuc: qz si spūs vita est: tamen corpus mor Ro. 8.
tuū est ꝓpter peccatū. Sed qd̄ futurū est: Si aūt spi
ritus eius habitat in vobis: q̄ suscitauit christum ex Ibidem.
mortuis: viuificabit τ mortalia corpora vestra pro
pter spiritū q̄ habitat in vobis. Cū ergo viuificata
fuerint mēbra nostra mortalia: iā nihil resistet spiri
tui nostro: Nō fames erit: nō sitis erit: qz d̄ corrupti
one corpis ista nascunt. Ideo reficis: qz a te aliquid
deficit. Concupiscentie delectationū carnaliū contra
nos pugnāt. Mortē portamꝰ immutate corpis: Sz
cū mors ipa cōuersa fuerit in illā incōmutabilitatē:
τ corruptibile hoc induerit icorruptionē: τ mortale
hoc induerit imortalitatē: qd̄ audiet tūc mors: Vbi
est mors contentio tua: Vbi est mors aculeus tuus:
Et forte morit τ diues: Restat aliq̄ inimicus: Nō: sed 1. Cor. 15
nouissima inimica mors. Cū hec destructa fuerit: i
mortalitas succedit. Si nullus erit inimicus: quasi
nouissima destruet mors. Bonū nostrū cui suspira
mus pax erit. Ecce bonū fratres: magnū bonū pax
vocat. Querebatis quid vocaret: Aurū est: an argē
tū est: an fundus: an vestis: Pax est. Nō pax qualē
inter se habēt homines infidelē instabilē mutabilē incer
tā: Nec pax talis qualē secū habet ipe vnus homo.
Diximus eñ quia τ secū pugnat homo: Vsqz quo

domet omnes cupiditates adhuc pugnat. Qualis ergo pax? Quam nec oculus vidit nec auris audivit. Qualis pax? De hierusalem: quia hierusalem interpretatur visio pacis. Si ergo benedicat te dominus ex sion: et videas bona que sunt hierusalem: et videas omnes dies vite tue: et videas filios. Non filios tuos tantum: sed filios filiorum tuorum. Quid est filios tuos? Opera tua que hic agis. Qui sunt filii filiorum tuorum? Fructus operum tuorum. Facis elemosynas: filii tui sunt. Propter elemosynas accipis vitam eternam: Filii filiorum tuorum sunt. Videas filios filiorum tuorum: et erit quod sequitur, quo concludit: Pax super israel. Hec pax vobis predicatur a nobis: ipsa amatur a nobis: ipsa ut a vobis ametur optamus. Ad illam pacem perveniunt: qui et hic pacifici fuerint. Illi sunt et hic pacifici: qui et ibi: Qui circumeunt mensam domini tanquam novellatio olivarum: ut non sit sterilis arbor qualis fuit illa ficulnea: ubi fructum non invenit esuriens dominus. Et videtis quid ei contigerit. Folia sola habebat: fructum non habebat. Sic sunt qui verba habent et facta non habent. Veniens esuriens dominus non ibi invenit quod manducet: quia fidem nostram et facta bona esurit dominus. Pascamus illum bene vivendo: et pascet nos in eternum nobis vivere donando.

1. Cor. 2 — X — Math. 21

Explicit Tractatus de psalmo CXXVII.

Incipit Tractatus de psalmo CXXVIII.

Prefatio.

A — Luc. 19 — Marc. 12

[P]salmus quem cantavimus brevis est: Sed sicut scriptum est in evangelio de zacheo statura brevis et magnus in opere: sicut scriptum est de illa vidua que duo minuta misit in gazophylacium: brevis pecunia: sed magna charitas: sic et iste psalmus si verba numeres brevis est: si sententias appendas: magnus est. Non ergo nos poterit diutius usque ad fastidium detinere. Quare? advertat prudentia vestra: et assit intentio christiana: Sonet verbum dei volentibus oportune: nolentibus importune: Inveniat sibi locum: inveniat corda ubi requiescat: inveniat terram ubi germinet et fructum ferat. Nam quia multi mali sunt et iniquos portat ecclesia usque in finem: manifestum est. Et hi sunt quibus verbum dei superfluum est: aut sic in illos cadit quomodo semen in via conculcatur: et a volatilibus colligitur: aut sic in eos cadit quomodo semen in petrosa loca: ubi non habet terram multam: statim exiit: et calefacto sole arescit: quia non habebat radicem: aut sicut inter spinas: quod et si germinet et conetur in auras surgere: suffocatur tamen multitudine spinarum. Tales autem sunt qui verbum dei contemnunt sicut via: aut qui ad horam gaudent: et facta tribulatione sicut ab estu solis arescunt: aut qui cogitationibus et curis et sollicitudine huius mundi: tanquam spinis avaricie suffocant quod in illis ceperat germinare. Est autem etiam terra bona que semen cum ceciderit affert fructum: aliud tricenum: aliud sexagenum: aliud centenum. Sive parum sive multum: omnes in horreo erunt. Sunt ergo tales et propter hos loquimur. Propter hos loquitur scriptura: propter hos non tacet evangelium. Sed et illi audiant ne forte aliud sint hodie: aliud cras: ne forte mutentur audiendo: aut arent viam: aut lapides purgent: aut spinas evellant. Dicat spiritus dei: dicat nobis: cantet nobis: Sive velimus saltare sive nolimus: cantet ipse. Sicut enim qui saltat membra movet ad cantum: sic qui saltant ad preceptum dei: operibus obtemperant sono. Ideo qui noluerunt hoc facere quid illis dominus dicit in evangelio? Cantavimus vobis et non saltastis: planximus et non lamentastis. Cantet ergo: credimus in dei misericordiam: quia erunt de quibus nos consolentur. Illi qui perseveraverunt in malicia: quamvis audiant verbum dei: scandalis quotidie perturbant ecclesiam. De talibus dicit iste psalmus. Sic enim cepit.

Math. 13 — Ibidem. — Ibi. 13 — Math. 11

Expositio psalmi.

B

[S]epe expugnaverunt me a iuventute mea. Ecclesia loquitur de his quos tolerat: et tanquam diceretur: Nunquid modo et non olim est ecclesia? Ex quo vocantur sancti est ecclesia in terra. Aliquando in solo abel ecclesia erat: et expugnatus est a fratre malo et perdito cain. Aliquando in solo enoch ecclesia erat: et translatus est ab iniquis. Aliquando in sola domo noe ecclesia erat: et pertulit omnes qui diluvio perierunt: et sola arca natavit in fluctibus: et evasit ad siccum. Aliquando in solo abraam ecclesia erat: et quanta pertulit ab iniquis novimus. In solo filio fratris eius loth: et in domo eius in sodomis ecclesia erat: et pertulit sodomorum iniquitates et perversitates: quousque deus eum de medio ipsorum liberavit. Cepit esse et in populo israel ecclesia: pertulit pharaonem et egyptios. Cepit et in ipsa ecclesia: id est in populo israel numerus sanctorum: Moyses et ceteri sancti pertulerunt iniquos iudeos populum israel. Ventum est et ad dominum nostrum iesum christum: predicatum est evangelium: Dixit in psalmo: Annunciavi et locutus sum: multiplicati sunt super numerum. Quid est super numerum? Non solum illi qui crediderunt et qui pertinent ad numerum sanctorum: sed et super numerum intrant multi: sed plerosque iniquos et pertulerunt multa iniqua. Quare? In ecclesia. Nunquid modo solum? Et ecce quid enumeravi: et quod commemoravi. Ideo ne miraretur modo ecclesia: vel ne quisque miraretur in ecclesia volens esse membrum bonum ecclesie: audiat et ipsam ecclesiam matrem suam dicentem sibi: Noli mirari ad ista fili: Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Magnus affectus: sic cepisse psalmum. Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Quasi aliquid iam loquebatur. Videtur enim non cepisse: sed respondisse. Respondit autem: Quibus? Loquentibus et dicentibus: Quanta mala perferimus: quanta scandala crebrescunt quotidie: qui iniqui intrant in ecclesiam et portamus eos. Respondeat autem ecclesia de quibusdam: id est de fortiorum voce respondeat querelis infirmorum: et confirment firmi infirmos: et grandes parvulos: et dicat ecclesia: Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Dicat vero nunc israel: Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Dicat illud: non illud timeat. Quo enim valet quod cum dixisset: sepe expugnaverunt me: addidit: a iuventute mea? Iam modo ecclesie senectus expugnatur: sed non timeat. Dicat: Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Nunquid ideo non pervenit ad senectutem: quia non cessaverunt illi expugnando? Nunquid delere potuerunt? Dicat vero israel: et consoletur se israel: consoletur se ipsa ecclesia de preteritis exemplis: et dicat: Sepe expugnaverunt me a iuventute mea. Quare expugnaverunt? Etenim non potuerunt mihi. Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores: prolongaverunt iniquitatem suam. Quare expugnaverunt? Quia non potuerunt mihi. Quid est non potuerunt mihi? Fabricare. Quid est: non potuerunt mihi? Non illis consensi ad malum. Omnis enim malus ideo persequitur bonum: quia non illi consentit bonus ad malum. Facit aliquid mali: non obiurgat episcopus: bonus est episcopus. Obiurgat episcopus: malus est

Gen. 4 — Gen. 5 — Gen. 6 — Gen. 19 — Ps. 39 — C — Al. prolongaverunt iniquitatem

[illegible]. Rapiat aliquis: faciat cui rapuit bon⁹ [illegible].
[illegible] loquat̄ ⁊ reprehēdat: etsi nō repetat malus est.
Malus est qui reprehendit raptorē: ⁊ bonus est q̄ ra/
[illegible] pit: Ambulet manducemus ⁊ bibamus: cras enim
[illegible] moriemur. Et cōtra Apl's: Corrumpunt bonos mo/
res colloq̄a mala. Sobrij estote ⁊ iusti: ⁊ nolite pec/
care. Sonat verbū: sonat sermo cōtradictor libidi/
nis. At ille amicus libidinis sue: ⁊ inimicus sermoni
ɔtradicenti amice sue: infestus est: ⁊ odit sermonem
dei. Facta est amica auaricia: inimicus deus. Con/
tradicit enim deus auaricie: ⁊ vult nihil possideri ab
auaricia. Ego possideat clamat. Quid vis auari/
cia possideri: Dura iubet / leuia iubeo. On⁹ ei⁹ gra/
Matth. 11 ue: sarcina mea leuis est. Iugū enim asperum est: iu/
gū meū leue ē. Noli velle ab auaricia possideri. Iu/
bet auaricia vt mare transeas: ⁊ obtemperas: iubet
vt te ventis ꝓcellisq̄ committas: iubeo ego vt ante
[illegible] et eo q̄d habes des paup̄i. Piger es ad fa/
ciendū ante te opus bonū: ⁊ strenuus es ad transeū/
dum mare: Quia auaricia imperat seruis: quia deus
D iubet [illegible] capiti velle cri/
minari eos a q̄bus audit bona p̄cepta: ⁊ velle p̄ sus/
pitiones suas crimina querere seruorū dei. Qui no/
bis ista dicūt: ⁊ ipi nō faciūt ista: Et ista siue que fiūt
siue que nō fiūt: ⁊ que nō fiunt dicunt̄ fieri: ⁊ q̄ fiūt
bene / dicunt̄ male fieri: ⁊ que toleramus / ad culpam
nostrā applicant̄. Nos quid respōdemus: Noli me
attendere: sermonē [illegible] attende: ipse tibi loquit̄ per
Matth. 5. quibus et [illegible]. Cōcorda cū aduersa/
rio tuo cū es cū eo in via. Aduersariū tuū sermonem
dei fecisti. Noli attēdere: quia ille tibi loquit̄. Mal⁹
est p̄ quē tibi loquit̄: sed nō est malus qui tibi loquit̄
sermo dei. Accusa deum: accusa si potes. Creditis
fratres huiusq̄ ꝓuenisse eos d̄ quibus dicit̄: Sepe
expugnauerūt me a iuuētute mea: vt etiā ipm deum
accusare nō dubitent: Accusas auarū: ⁊ ille accusat
deum qui fecit aurū. Noli auarus esse: ⁊ nō faceret
deus aurū: Iam hoc restat: quia mala tua opa co/
hibere nō potes: accusas opera bona dei. Displicet
tibi creator ⁊ fabricator mūdi. Nō faceret ⁊ solē: q̄a
multi in fenestris ɔtendūt de luminaribus: ⁊ ad iudi/
E cia se trahunt: O si vita nostra cohibeamus: q̄: bo/
Gen. 1 na sunt omnia: quia bonus deus qui fecit oia. Et lau/
dant illū opera sua: cōsiderata quia bona sūt ab eo
qui habet spiritū cōsiderandi: spiritū pietatis ⁊ sa/
pientie. Undiq̄ deus laudat̄ ab opibus suis. Quo/
modo illū laudant opera sua: Per os triū puerorū
Daniel. 3 in camino ignis: quid ꝓ [illegible] est: Laudat celum:
laudant angeli: laudant sidera: laudant sol et luna:
laudant dies ⁊ noctes: laudat quicq̄d germinat de
terra. laudat quicq̄d natat in mari. laudat quicquid
volitat in aere. laudant omēs montes ⁊ colles: lau/
[illegible] dant frigora ⁊ [illegible]. ⁊ cetera oia que deus fecit. Au/
[illegible] distis quia laudant deū. Nunquid audistis ibi quia
laudat deū auaricia: quia laudat deū luxuria: Non
laudant ista: quia nō ipse illa fecit. Laudant ibi homi/
nes deū: hominis creator est deus. Auaricia opus est
mali hoīs: homo ipse opus est dei. Et q̄d vult deus:
Occidere in te q̄d ipse fecisti: ⁊ saluare te quē fecit ip/
[illegible] 14 se. Noli fenerare. Tu accusas scripturā dicentē: Qui
F pecuniā suā nō dedit ad usurā. Nō ego illud scripsi:
nō de ore meo p̄mo exit. Deus audi. Et ille: Clericus
nō fenerat. Et forte qui tibi loquit̄ nō fenerat. Sz si
fenerat fac quia ⁊ ipse fenerat: Nunquid fenerat qui
per ipm loquit̄: Si facit quod tibi dicit: ⁊ non facis
tu: tu in ignē: ille in regnum. Si nō facit quod tibi di/
cit: ⁊ pariter facit mala que facis: ⁊ dicit bona q̄ non
facit: pariter in [illegible] ardebit [illegible] Exod. 4 / Psal. 114.
[illegible] manet in eternū. Nunquid ardebit sermo [illegible]
per illum locutus est: Aut moyses est qui tibi loqui/
tur: id est bonus ⁊ iustus famulus dei: aut pharise⁹
est cathedrā moysi sedens. [illegible] Que Matth. 23.
dicūt / facite: que autē faciūt / facere nolite. Non ha/
bes tu vñ te excuses: Qm̄ sermo dei loq̄t̄ / tibi loq̄t̄: Q̄z
nō potes interficere sermonē dei. Criminari queris
eos per quos loquit̄ tibi sermo dei. Quere quantum
vis: dic quantū vis: blasphema quantū vis: Sepe
expugnauerūt me a iuuentute mea: Dicat vero isra/
el: sepe expugnauerūt me a iuuentute mea. Audent G
etiā feneratores dicere: Non habeo aliud vnde vi/
uam. Hoc mihi ⁊ latro diceret dep̄hensus in fauce:
Hoc ⁊ effractor diceret dep̄hēsus circa parietē alie/
nū: Hoc mihi ⁊ leno diceret: emēs puellas ad pro/
stitutionē: Hoc ⁊ malefic⁹ incantās mala: ⁊ vendēs
maliciā suā. Quicq̄d tale prohibere conaremur: re/
sponderent oēs quia nō haberent vnde viuerent:
quia inde se pascerent: quasi nō hoc ipm in illis ma/
xime puniendū est: quia artem nequicie delegerunt
vnde vitam transigant: ⁊ inde se voluūt pascere vnde
offēdant eum a quo omnes pascūtur. Sed cum cla/
maueris hoc: ⁊ dixeris: illi respōdent: Si sic / nō huc
accedimus: si sic / nō intramus in ipam ecclesiā. Ue/
niant: intrent: audiant: Sepe expugnauerunt me a
iuuentute mea: Etenī nō potuerunt mihi: Sup dor/
sū meū fabricauerūt peccatores: hoc est nō potue/
rūt agere vt ɔsentiam. fecerūt q̄d portem. Sic p̄clara H
re dictū est: q̄ꝫ optime significatum est: Etenī nō po/
tuerūt mihi: sup dorsum meū fabricauerūt peccato/
res. Agunt nobiscū s̄mo: vt ɔsentiamus illis ad fa/
cta mala. si nō cōsenserimus: tolerate nos dicūt. Er/
go q̄z nō potuisti mihi: ascēde i dorsū meū: Porta/
re te habeo quousq̄ veniat finis. Sic enī mihi p̄ce/ Luc. 8.
ptū est: vt fructū afferā cū tolerātia: Nō te corrigo:
tolero te: Aut forte cū tolero te: corrigit̄ te. Sz si nō
te corrigis vsq̄ in finē: tolero te vsq̄ in finē: ⁊ vsq̄ in
finē sup dorsū meū eris vsq̄ ad tp̄s. Nunq̄d sp̄ sup
dorsū meum eris: Ueniet enī q̄ inde te excutiat. Ue/
niet tp̄s messis: veniet finis seculi: imittet de⁹ messo/
res. Messores aūt āgeli sūt: Separent malos de me/
dio iustoꝝ: sicut zizania a tritico: frumētum recondēt Matth. 13.
in horreo: paleas autē comburēt igni inextinguibi/
li. Portaui quousq̄ potui: iam gaudēs trāseo i hor/
reū dei: ⁊ securus canto: Sepe expugnauerūt me a
iuuentute mea. Quid enī mihi facere potuerūt: q̄a
expugnauerūt me a iuuētute mea: Exercuerūt me:
nō oppresserūt. Ualuerūt mihi sicut ignis ad aurū:
non sicut ignis ad fenū. Ignis enī accedens ad au/
rū / sordē tollit: accedens ad fenū / in cinerem vertit.
Etenī nō potuerūt mihi: quia nō ɔsensi: quia nō me
fecerunt quales sūt ipi. Sup dorsum meū fabricaue/
rūt peccatores: longe fecerūt iniusticiā suam. Fece/
runt quod tolerē: ⁊ nō fecerūt cui cōnsentirem. Iam
ergo iniusticia ipoꝝ longe est a me. Mali mixti sunt
bonis: nō solū in seculo: sed ⁊ in ipa intus ecclesia ma/
li mixti sunt bonis. [illegible] I
bona si bona fuerit. [illegible]

Math.13. fecisset: tūc apparuerūt zizania. Nulli apparet malꝰ in
ecclesia: nisi ei q̄ fuerit bonus. Nostis ergo q2 mixti
sunt: ꝫ semꝑ vtrosq3 dicit scriptura: q2 non sepabunt
nisi in fine. Sic quō mixti sūt longe sūt a se. Ille q̄s
ergo ex eo qd̄ mixti sūt mali īter bonos putaret ini
quitatē esse iuxta iusticiā: nō potuerūt inq̄t mihi: id
Esa.c.22. ē dixerūt ꝫ male dixerūt: manducemꝰ ꝫ bibamꝰ:
1.Cor.15. cras em̄ moriemur. Non corruperūt sermōes mali
mores bonos: in eo qd̄ audiui a deo: non cessi sermo
nibus hoīm. Fecerūt mihi peccatores qd̄ portarē/
nō cui cōmiscerer: ꝫ facta est iniquitas eorū longe a
me. Quid em̄ tā ꝓpe/ q̄ duo hoīes in vna ecclesia?
Quid em̄ tā longe/ q̄ iniq̄tas a iusticia? Ubi est em̄
consensio ibi ꝓpinquitas. Ligant duo ꝫ mittunt ad
iudicē latro ꝫ collegaꝰ: ille sceleratus ille innocēs:
Una catena ligant: ꝫ longe sūt a se. Quātū lōge sūt
a se? Quantū longe est scelus ab inocētia. Ecce isti
longe sūt a se ab inuicē. Alius latro in hispania facit
scelera: ꝓximus ē ei q̄ facit in aphrica. Quantū ꝓ
ximus? Quantū sibi iūgunt scelus ꝫ scelus: quātū
sibi iungunt latrociniū ꝫ latrociniū. Nemo ḡ time
at mixtos sibi corpe malos. Lōge ab illo sit corde:
ꝫ securꝰ portat qd̄ nō timet. Lōge fecerūt iniustitiā
suā: Quid occurrit? Florent illi q̄ regnant iniqui: et
vt sermonē loquamur vulgatū tonāt iniqui: extollunt
in tpore ꝫ calūniās. Quid ergo? Semꝑ hoc? Nō.
N. Audi qd̄ sequit. Dn̄s iustus ꝯcidet ceruices
peccatorū. Intēdat charitas vestra. Dn̄s inquit
iustus ꝯcidet ceruices peccatoꝝ. Quis nō cōtremi
scat? Quis em̄ nō peccauit? Dn̄s iustus ꝯcidet cer
uices peccatoꝝ. Oīibus q̄ audiūt intrat tremor: si
corde credūt scripture dei. Nō em̄ sibi sine causa tun
dūt hoīes pectora mentiunt: q2 tūdūt pectora si iu
sti sūt: ꝫ in eo qd̄ mentiunt dꝫ sūt peccatores. Si
ḡ veraciter sibi tundūt pectora peccatores sūt. Et q̄s
nostrū nō sibi tūdat pectus? Et q̄s nostrū nō claudat
Luce.18. oculos ad terrā sicut ille publicanus ꝫ dicit: Domi
ne ꝓpiciꝰ esto mihi peccatori? Si ḡ oēs peccātes: ꝫ nemo
inuenit sine pctō: oībus timendꝰ ē gladiꝰ i ceruices:
L. q2 dn̄s iustus ꝯcidet ceruices peccatoꝝ. Non puto
fratres mei q2 oīm pctoꝝ: ſ in mēbro qd̄ ꝑcutit/ ibi
designat q̄s peccātes percutiat. Nō em̄ dixit: Dn̄s iu
stus ꝯcidet manꝰ pctoꝝ: aut/ dn̄s iustus ꝯcidet pe
des pctōꝝ ñ dixit: Sꝫ q2 peccātes supbos volebat i
telligi: Supbi aūt oēs ceruicati sūt q̄ nō solū faciūt
mala/ ſ nec agnoscere volūt: ꝫ quādo obiurgant/ iu
stificāt se ꝫ dicūt: Ecce sensisti: saltē agnosce qd̄ fece
ris. Odit deꝰ peccatorē: oderis ꝫ tu: Cōiūgere deo:
simul ꝑsequimini peccatū tuū. Nō inq̄t: Ego bene fe
ci: deus male fecit. Quid est hoc? Ego nihil mali fe
ci inquit: q2 saturnus fecit: venus fecit. Ego nihil
feci stelle fecerūt. Iustificas te: accusas deū q̄ fecit
stellas: q̄ ornauit celū. Itaq3 q2 iustificas peccatū
tuū: ꝫ supbis aduersus deū: q2 te facis extra culpā: ꝫ
deū in culpa: ꝫ tātū erexisti ceruicē tuā: ꝫ cucurristi
Job 15. ꝯtra deū: sicut scriptū ē in Job: dicebat de ipso pec
catore: currit aduersꝰ deū in crassa ceruice scuti sui:
ꝫ tu ceruicē nō inclinas: q2 sic te erigis: ꝫ nō claudis ocu
Luce.18. los ad terrā ꝫ tundis pectus ꝫ dicis: Dn̄e ꝓpiciꝰ
esto mihi peccatori: sed iactas te de meritis tuis: Et
vis mecū inq̄t deus iudicio ꝯtendere: intrare mecū
in iudiciū: cū debeas i reatu tuo satisfacere deo: ꝫ cla
Ps.129. mare ad illū qd̄ clamat in alio psalmo: Si iniq̄tates

obseruaueris dn̄e: dn̄e quis sustinebit? Clamare ad
illū qd̄ clamat in alio psalmo: Ego dixi dn̄e misere
re mei: sana animā meā quia peccaui tibi: Quoniā Ps.40.
hec nō vis dicere: sed iustificas facta tua aduersꝰ ser
monē dei: venit in te qd̄ sequit scriptura ꝫ dicit: Do
minus iustus ꝯcidet ceruices peccatoꝝ. Confun
dant ꝫ auertant retrorsum omnes qui ode Al. ꝫ conuertant
runt sion. Qui oderūt sion oderūt ecclesiā. Siō
ecclesia est. Et qui intrāt in ecclesiā ficte/ oderunt ec
clesiā. Qui nolūt obseruare verbū dei/ oderūt eccle
siam. Sed sup dorsū meū fabricauerūt. Quid factu
ra est ecclesia nisi portatura vsq3 in finē? Sed quid
de illis sequit ꝫ dicit: Fiant sicut fenū tectorū:
qd̄ prius q̄ euellat aruit. Fenū tectorū her Al. tectorum.
ba ē que nascit in tectis in solario tegulato: In al
to videt: ꝫ radicē nō habet. Quāto melius humiliꝰ
nasceret: ꝫ letiꝰ viresceret: Modo nascit altiꝰ ad ce
leriorē ariditatē. Nondū euulsū est ꝫ aruit. Nōdū
finiti sūt in iudicio dei: ꝫ iā nō habēt succū viridita
tis. Attēdite opa ipsoꝝ ꝫ videte q2 exaruerūt. Sꝫ vi
uūt ꝫ hic sūt nondū ē euulsi sūt. Aruerūt sed nō dū
euulsi sūt. Facti sunt sicut fenū tectoꝝ: qd̄ prius q̄
euellat exaruit. Et venient messores: sed nō de illis
implent manipulos. Venturi sūt em̄ messores ꝫ col
Math.13. lecturi sūt triticū i horreū: ꝫ zizania alligabūt ꝫ mit
tent in ignē. Sic ꝫ fenū tectoꝝ expurgat: et quicq̄d
inde euellit in ignē mittit: q2 ꝫ prius q̄ euelleretur
aruit: non inde implet messor manus. Sequit em̄ ꝫ
dicit: ꝫ Non ꝫ replebit manū suā messor: ꝫ si Al. De quo. ꝫ impleuit. ꝫ qui metit. ꝫ qui pertinent. ꝫ non habet.
nū suū qui manipulos colliget. Messores
aūt angeli sūt dicit dn̄s. Et nō dixerūt ꝫ transe
untes ꝫ viam benedictio dn̄i sup vos: bene
diximus vobis in nomīe dn̄i. Nostis em̄ fra
M. tres quādo transit per operātes est consuetudo vt
dicat illis: Benedictio dn̄i sup vos: Et magis ista cō
suetudo erat in gente iudeoꝝ. Nemo transibat ꝫ vi
debat aliq̄s facere aliqd̄ opus in agro: vel in vinea:
vel in messe: vel aliq̄d eiusmodi: non licebat transire
sine benedictiōe. Alii sūt q̄ manipulos colligūt: alii
sūt trāseūtes viam. Qui manipulos colligūt/ nō d̄
illis replent manus: q2 nō colligūt ad horreū fenum
tectoꝝ. Qui sūt qui manipulos colligunt? Messo
Math.13. res. Qui sūt messores? Dn̄s dixit: Messores āt an
geli sūt. Qui sūt transeūtes? Illi qui iam per viam
vita aūt est per vitā istam transierūt hinc ad patriā:
Apostoli trāseūtes erāt in ista vita: ꝓphete transeū
untes erant. Quos benedixerūt ꝓphete ꝫ apostoli?
Illos in quibus radicem charitatis viderūt. Quos
autē inuenerunt in tecto eminere: ꝫ superbire in cer
uices scuti sui: dixerūt contra illos qd̄ futuri erant:
benedictionē autē domini super eos nō dederūt. Er
go istos oēs malos q̄s portat ecclesia: qui legitis
in scripturis/ inuenitis maledictos designatos ad an
tichristū pertinere: ad diabolū pertinere: ad paleas Paleas.
ptinere: ad zizania pertinere: Et multa innumerabi
lia p similitudinē dicunt de illis: Quia nō oīs q̄ dic Math.7.
mihi dn̄e dn̄e/ intrabit in regnū celoꝝ. Nullā inue
nis scripturā q̄ de illis bn̄ loquat: q2 trāseūtes viam
nō illos benedixerunt. Transeūtes ꝓphete omnia
mala de illis dixerūt. Ecce ꝫ iste quē portamꝰ dauid
transit viam. Audistis qd̄ de illis dicit. Dn̄s iustus
ꝯcidet ceruices peccatoꝝ: confundant ꝫ auertant re
trorsū oēs q̄ oderūt sion: Fiant sicut fenū tectoꝝ

rā qd̄ fuo ꝗ euellat arui: Nō repleuit manū suā
messor: ꝛ sinū suū q manipulos colligit. Hec de illis
dixit. Nō ergo supra illos iste transiēs benedixit: et
impletū ē etiā ꝑ illū qd̄ ipse dixit: Et nō dixerūt trās-
eūtes viam: benediximus vos in nomīe dn̄i. Et isti
transeūtes siue ꝓphete: siue patriarche: siue aposto
li quicunqꝫ trāsierūt: si bene viuimus fratres: bene-
dixerūt nos in noīe dn̄i. Qn̄ me inquis bn̄dixit pau
lus? Quando me benedixit petrus? Attende in scri-
pturā: vide si bn̄ viuis: ꝛ vide ibi benedictū te fuisse.
Oīes bene viuētes benedixerūt. Et quō benedixe
rūt? In noīe dn̄i: nō in noīe suo sicut heretici. Qui
eñ dicūt/ qd̄ nos damus hoc ē sanctū: in nomīe suo
volūt benedicere: nō in noīe dn̄i. Qui aūt dicūt: nō
sanctificat nisi deus: nec quisqꝫ est bonus nisi dono
dei: ipsi in noīe dn̄i benedicunt: nō in noīe suo: Quia
qui amici sūt sponsi: nolūt esse adulteri sponse.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXVIII.

Incipit Tractatus de ps̄. CXXIX.

Expositio psalmi.

Uoniaz vos nō solū oculis corporeis sed etiā
q corde vigilare ꝑsumimus: intelligenter nos cā
tare oportet:

E ꝓfundis clamaui ad te dn̄e: dn̄e
d exaudi vocem meā. Etenī vox hec/
ascendētis est ptinēs ad canticū graduum:
Debet itaqꝫ vnusquisqꝫ nostrū videre: in quo ꝓfun
Jone. 2. do sit: de quo clamet ad dn̄m. Clamauit de ꝓfundo
Jonas de ventre ceti: Erat non solū sub fluctibus ve
rūetiā in visceribus belue: nec tamē illud corpus et
illi fluctus ītercluserūt orationē ne ꝑueniret ad deū:
ꝛ venter bestie nō potuit tenere vocē depcātis. Pe-
netrauit oīa: dirupit oīa: peruenit ad aures dei:
Si tamē nūc dicendū est: qꝛ diruptis oībus ꝑuenit
ad aures dei quādo aures dei in corde pcantis erāt.
Ubi eñ deū ꝑsentē nō habet: cuius fidelis est vox?
Uerūtamē ꝛ nos debemus intelligere de quo ꝓfun
do clamem' ad dn̄m. Profundū eñ nobis est vita
ista mortal'. Quisqs se ī ꝓfundo ītellexerit: clamat:
gemit: suspirat: ꝛ donec de profundo eruat': ꝛ veniat
ad eū q sup oēs abyssos sedet: sup cherubin: super
oīa que creauit: nō solū corꝑalia: sed etiam spirita
lia: donec ad eū vēiat aīa: donec ab illo liberet' ima
go ipsius, qd̄ est homo: que in hoc ꝓfundo tanqꝫ assi
duis fluctibus exagitata detrita est: ꝛ nisi renouet' ꝛ
reparet' a deo q illam impssit quando formauit ho-
minē: idoneus potuit esse homo ad casū suū: nō est
idone' ad resurrectionē suā: Semꝑ in ꝓfundo ē: ni-
si liberet' vt dixi: semꝑ in ꝓfundo est. Sed cū de pro
fundo clamat: surgit de ꝓfūdo: ꝛ ipse clamor nō eum
ꝑmittit multū in imo esse. Ualde eñ in ꝓfundo sūt:
Job / Prouer. 18 q nec clamāt de ꝓfundo. Dicit scriptura: Peccator
cū venerit in ꝓfundū malorū, ꝯtēnit. Jā videte fra
tres quale ꝓfundū sit: vbi cōtēnit' deus. Cū quisqꝫ
viderit se quotidianis peccatis obrutū: aceruis qui-
busdā ꝛ molib' quibusdā iniqtatū premi: si dictū il-
li fuerit vt deū roget: irridet. Quibus modis? Pri-
mo dicit: Si deo displicerent facinora: ego viue-
rem? Si curaret deus res hūanas: ad tanta scelera
que feci: nō solū nō viuerē sed ꝛ bene mihi nō esset.
Solet eñ hoc illis euenire qui multū ī ꝓfundo sūt:
ꝛ ꝓsperant' in iniqtatibus suis: Et tanto magis ī ꝓ
fundo mergunt': quāto magis videntur esse felices,
Fallax eñ felicitas ipsa est maior infelicitas. Deīn
de ꝛ hoc solent hoīes dicere: Jaz quoniā multa feci
ꝛ dānatio imminet: hoc perdo quod nō facio: quic
quid possuz: et ex hoc perdor: cur non facio quicqd
possum? Quō solent desperati latrones dicere: Sic
me occisurus est iudex ꝓ decē homicidiis: quō pro
quinqꝫ: quō ꝓ vno: quare id nō faciā? Quicqd mihi
occurrerit facio: Hoc est peccator cū venerit in ꝓfū
dū malorū: ꝯtēnit. Sed dn̄s iesus christus qui nec ꝓ
funda nostra ꝯtēpsit: qui vsqꝫ ad istā vitā venire di-
gnatus est: ꝓmittēs remissionē omniū peccatoruz:
et iā de ꝓfundo excitauit hominē: vt clamaret de ꝓ-
fundo sub molibus peccatorū: ꝛ ꝑueniret vox pecca
toris ad deū. Unde clamantis: nisi de ꝓfundo malo
rū? Et videte qꝛ vox peccatorū clamat de profūdo:
De ꝓfundo clamaui ad te dn̄e. dn̄e exaudi vocem
meā. Fiant aures tue intendētes in vocem
depcationis mee. Unde clamat: De profundo.
Quis ē ergo qui clamat? Peccator. Et qua spe cla-
mat? Quia qui venit soluere peccata: dedit spez etiā
in ꝓfundo posito peccatori. Ideo qd sequitur post
istas voces? Si iniqtates obseruaueris do-
L mine: dn̄e quis sustinebit? Ecce apparuit de q
ꝓfundo clamaret. Clamat eñ sub molibus ꝛ flucti
bus iniquitatū suarū. Circūspexit se circūspexit vi
tam suā: vidit illam vndiqꝫ flagitiis ꝛ facinorib' co-
opertā. Quacūqꝫ respexit: nihil in se bonū inuenit:
nihil illi iusticie serenū potuit occurrere. Et cuz tāta
ꝛ tā multa peccata vndiqꝫ ꝛ cateruas scelerū suoruz
videret: tanqꝫ expauescēs exclamauit: Si iniquita-
tes obseruabis dn̄e: dn̄e quis sustinebit? Nō dixit
ego nō sustinebo: sed quis sustinebit? Uidit eñ ꝓpe
totā vitam humanā circūlatrari peccatis suis: accu
sari oēs ꝯsciētias cogitatiōibus suis: nō inueni-
ri cor castū: ꝑsumens de sua iusticia. Si ergo cor ca-
stum nō potest inueniri qd̄ ꝑsumat de sua iusticia: ꝑ
sumat omniū cor d̄ misericordia dei: ꝛ dicat deo: Si
iniquitates obseruaueris dn̄e: dn̄e quis sustinebit?
Que aūt spes ē? Quonia apud te ꝓpitiatio Al' † Quia.
est. Et q est ista ꝓpitiatio: nisi sacrificiū? Et qd̄ ē sa-
crificiū: nisi qd̄ ꝓ nobis oblatū est? Sāguis inocēs
fusus deleuit oīa peccata nocentiū: Preciū tantū
datū redemit oēs captiuos de manu captiuantis
inimici. Ergo est apud te ꝓpitiatio. Nam si nō esset
apud te ꝓpitiatio: si iudex soluz esse velles ꝛ miseri-
cors eē nolles: obseruares oēs iniquitates nostras:
ꝛ quereres eas: quis sustineret? Quis ante te staret ꝛ di
ceret: Innocēs sū? Quis staret ī iudicio tuo? Spes
ē vna est. Qm̄ est apud te ꝓpitiatio. Propter le Al' *a.
gez tuā sustinui te dn̄e. Quā legem? Que reos
facit? Data ē eñ lex sancta: iusta bona: iudicia: sed
reos eos potuit facere. Nō data ē lex q posset viui- Gal. 3
ficare: sed q ostēderet peccata peccatori. Peccator
eñ oblit' erat se/ nec videbat se: Data ē illi lex: vt vi
deret se. Fecit reuz lex: liberauit lator legis. Lator
eñ legis imꝑator est. Lex data ē q terreat ꝛ cōstrin-
gat in reatū: ꝛ nō soluit lex a peccatis: sed ostēdit pec-
cata. Et forte sub ipsa lege posit'/ animaduertit iste
in profundo quanta fecerit contra legem: ꝛ sic excla
mauit dicens: Si iniquitatem obseruabis domi-
ne: domīe quis sustinebit? Est ergo lex misericordie
dei: lex ꝓpitiationis dei. Illa timoris fuit: est alia lex
charitatis. Lex charitatis dat veniā peccatis. delet

preterita admonet te futuris. In via nō deserit co/
mitem: comes fit ei quē ducit in via. Sed concordā
Math.5. dum est cū aduersario dū es cū eo in via. Est eñ ser
mo dei aduersarius tuus: q̄diu cū illo nō cōcordas.
Concordas aūt cū ceperit te delectare facere qđ di/
cit sermo dei. Jam qui erat aduersarius: fit amicus:
Sic finita vita non erit q̄ tradat te iudici. Ergo ꝓpt
legem tuā sustinui te dñe: quia dignatus es legē mi/
sericordie afferre: mihi dimittere oīa peccata mea:
dare mihi decetero monita: ne te offendam: In ipsis
monitis: si quid forte titubauero: dedisti mihi reme
Math.6. diū quo te orem dicens: Dimitte nobis debita no/
stra: sicut et nos dimittimus debitoribus nr̄is. Hāc
legez statuisti mihi: vt quod dimitto: dimittat mihi:
Propt hanc legē sustinui te dñe. Expectaui quādo
venias et liberes ab ōni necessitate: q2 in ipa necessi/
E tate nō deseruisti legem misericordie. Audi quā legē
dicat: si nondū intellexisti. Quia legem modo dicit
Gal.6. charitatis: audi Apostolū: Inuicem onera vestra por
tate: et sic implebitis legē christi. Qui portant inuicē
onera sua: nisi qui habent charitatē? Qui nō habēt
charitatē: graues sūt sibi: qui aūt habent charitatē:
portant se. Lesit te aliqs: petit veniā: Si nō dimit/
tis: non portas on' fratris tui: Si dimittis: portas
infirmū. Et tu si forte in aliquā infirmitatē incideris
quasi homo: oportet vt sic te portet et ille: quemad/
Ibidem. modū et tu. Audi quid p̄cesserit. Fratres inquit si p̄occu/
patus fuerit homo in aliquo delicto: vos q̄ spūales
estis: instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Et ne
forte quia spirituales monuerat: velut securi sibi vi
derentur: cōtinuo subiecit: Intendens teipsum: ne et tu
tempteris. Deinde qđ cōmemoraui subiunxit. Al/
ter alteri' onera portate: et sic adimplebitis legē chri/
sti: Unde et dicit. Propter legem tuā sustinui te do/
De verbis apl. [illegible] et in libro 83 q. 71. mine. Dicuntur cerui quādo transeunt freta in proxi/
mas insulas pascue gratia: ita super se inuicē po
nere: Et vnus qui ante est solus portat caput et nō po
nit super alterū. Sed cum et ipse defecerit: tollit se ab
anteriore parte: redit posterius: vt et ipse in altero re
quiescat: et sic portant omnes onera sua: et perueniūt
ad qđ desiderant: et nō patiuntur naufragiū: quia q̄si
5 nauis est illis charitas. Itaqz charitas portat one/
ra: sed nō timeat ne premat talib' onerib': Ne pec/
cata sua vnusquisqz premat attendat. Nam quā/
do portas infirmitatē fratris tui: nō te onerant pec/
cata ipsius. Plane si consentias: iam tua te premūt:
nō alterius. Quisquis eñ cōsenserit peccatori: non
alterius sed suis grauat. Consentiēs eñ ad peccatum
alterius tuū fit peccatū: et non est quare queraris q
peccata aliena te premūt. Dicitur eñ tibi: Premunt
Ps.49. te sed tua. Videbas furem: concurrebas cū eo. Quid est
hoc? Pedibus ambulasti ad furtū: immo mente cō
uenisti furto. Quod ipsius solum erat: factū est et
tuū: quia placuit tibi. Si aūt displicuerit tibi: et ora/
ueris pro eo: et deprecatus veniam dederis: vt possis
libera fronte dicere in precibus tuis quas tibi iurisp
Math.6. ritus celestis dictauit. Dimitte nobis debita nostra:
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: didi/
cisti portare onera fratris tui: vt et alius portet si q̄
sunt tua: et fiat in vobis qđ ait Apls: Inuicē onera
Gal.6. vestra portate: et sic implebitis legez christi. Ita se/
6 curus cantas quod modo dictū est. Propter legem
tuā sustinui te dñe. Hanc autē legem qui nō seruat:
nō sustinet dominū: nec si velit sustinere: causa ē q̄re
nō sustineat: inaniter sustinet. Venturus est eñ do/
minus: et inuenturus peccata tua: qđ autē pfecta iu/
sticia vixisti: non est inuenturus. Homicidia forte:
Grauia sūt eñ et valde maiora: Nō est inuenturus
adulteriū: Nō est inuenturus furta: Nō est inuen/
turus rapinā: Nō est inuenturus maleficia: Nō ē
inuenturus idolatriam: Nō est ista inuenturus. Ni/
hil est ergo inuenturus? Audi sermonem euangelij:
Qui dixerit fratri suo fatue: Ab ista eñ peccati lin Math.5.
gue minutissimis quis abstinet? Sed forte dicis:
Parua sūt) Reus erit inquit gehēne ignis. Si par
uū tibi videt aut modicū fratri dicere fatue: vel ge/
henna ignis videat tibi magna. Si cōtēnebas mi/
nus peccatū: vel pene magnitudine deterrere. Sed
dicis: Minora sunt, minuta sunt, sine quibus nō po Concor. 4. sen. dis. 16. [illegible]
test esse ista vita. Congere minuta: et faciunt ingen
tem aceruū. Nam et grana minuta sunt: et tamē mas
sam faciūt: Et gutte minute sūt: et flumina implent et
moles trahūt. Ideo et ille psiderans q̄ multa minu/
ta peccata quotidiana cōmittat homo: si nihil aliud
vel per cogitatiōes et linguaz attendit q̄ multa sunt:
et si attendit q̄ minuta sint: videt per multa minuta
fieri aceruū magnū: et nō quasi peccata sua pristina
cogitans: sed ipsam fragilitatē humanā: iaz ascēdēs
clamat: De pfundis clamaui ad te dñe: domine ex/
audi vocem meā: Fiant aures tue intendentes ī vo
cem deprecationis mee. Si iniquitates obseruaueris
dñe: domine quis sustinebit? Utare possum homi/
cidia: adulteria: rapinas: periuria: maleficia: idola/
triā: Nūquid et peccata lingue? Nūquid et peccata
cordis? Scriptū est: Peccatum iniquitas est. Quis 1 Jo.3.
ergo sustinebit: si tu iniquitates obseruaueris? Si no/
biscū seuerus iudex agere volueris: non misericors
pater: quis stabit ante oculos tuos? Sed ē apud te
propitiatio: propter legē tuā sustinui te dñe. Que et q̄lis
lex est ista? Inuicē onera vestra portate: et sic imple Gal.6.
tis legem christi. Qui portant inuicem onera sua?
Qui hāc habent dicunt: Dimitte nobis debita nostra: Math.6.
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Su/
stinuit anima mea in † verbū tuum. Nemo Al. ī verbo eius
sustinet: nisi qui nondū accepit quod promissuz est.
Nam qui iam accepit: quid sustinet? Accepimus re/
missionem peccatorum: sed ꝓmissū est nobis regnum
celorum. Debita nostra deleta sūt: sed merces nostra
adhuc futura est. Accepimus veniā: sed eternā vitā
nondū tenemus: Sed qui dedit veniā: ipse ꝓmisit et
vitam eternā. Si verbū nostrū esset: deberemus ti/
mere quia verbū dei est: nō fallit. Securi ergo spe/
mus in verbis eius qui fallere nō potest. Spera/
uit anima mea in ' dominū: A ' vigilia ma Al. domino
tutina vsqz ad noctem. Quid est qđ ait: Una a custodia
die sperauit in dño: et finita est tota spes eius? A vi 7
gilia matutina vsqz ad noctē sperauit in dominum.
Ista vigilia matutina: finis noctis est: Hinc vsqz ad
noctē sperauit aīa mea in dñm. Ergo intelligendum
est: ne putem' vno die nobis sperandū esse in dñm:
a vigilia matutina vsqz ad noctē. Quid ē fratres pu
tatis hoc eē: a vigilia matutina vsqz ad noctē spera/
uit in dominū? Quia dominus per quem nobis di/
missa sunt peccata: in vigilia matutina resurrexit a Marc.16.
mortuis: vt ē spem' in nob̄ futurū qđ p̄cessit in dño.
Iā eñ peccata nr̄a dimissa sūt: s; nondū resurreximus.

Si nondum resurreximus: nondũ in nobis factum
est quod precessit in capite nostro. Quid precessit i
capite nostro? Quia et caro ipsius capitis resurrexit:
Spiritus illius capitis nũq̃ mortuus est. Sed qđ i
eo mortuũ est: resurrexit: Resurrexit aũt tertia die.
Et quodãmodo hoc nobis dixit dñs: Qđ in me vi/
distis: sperate in vobis: id est quia erit resurrectio:
resurgetis et vos. Sed sũt qui dicant: Ecce resurre/
K xit dñs: nũquid propterea sperandũ est et me posse re
surgere? Utiq; propterea. In hoc eñi resurrexit dñs:
qđ a te accepit. Nõ eñi resurgeret: nisi mortu⁹ eēt.
Nõ aũt mortuus esset: nisi carnem portasset. Quid
accepit a te dñs? Carnẽ. Quid venit ipe? Verbum
Jo. 1. dei qđ erat ante oĩa: p qđ facta sũt oĩa. Sʒ vt ac/
ciperet abs te aliquid: verbũ caro factũ est: et habi/
tauit in nobis. Accepit abs te qđ offerret p te: quõ
accipit a te sacerdos qđ p te offerat quãdo vis pla/
care deũ p peccatis tuis. Jam factũ est: ita factũ ē:
Sacerdos noster a nobis accepit qđ p nobis offer
ret. Accepit eñi a nob carnẽ: in ipa carne victima fa
ctus est: holocaustũ factus est: sacrificiũ factus est.
In passiõe sacrificiũ factus est: in resurrectiõe inno/
uauit illud qđ occisũ est: et tanq̃ primitias tuas dedit
deo: et ait tibi: Consecrata sũt iam oĩa tua: quãdo
tales primitie tue de te date sũt deo. Spera ergo et in
te futurũ qđ precessit in primitiis tuis. Ergo ille quia a
vigilia matutina resurrexit: cepit aĩa nr̃a ex hoc spe/
rare. Et quousq;? Usq; in noctem: quousq; moriamur.
L Oĩs eñi mors nostra carnalis: quasi somnus est.
Cepisti sperare ex quo resurrexit dñs: noli deficere
sperare quousq; exeas ab hac vita. Nã si non vsq;
ad noctẽ speraueris: delet totũ qđ speraueras. Sũt
eñi hoĩes qui incipiũt sperare: sed nõ perseuerant vs/
q; ad noctẽ. Incipiũt pati tribulationes aliq̃s: inci/
piũt pati tẽptationes: vident hoĩes malos et iniq̃s
felicitate tpali pollere: et quoniaʒ talia sperabant de
dño vt hic essent felices: attendũt eos qui recedũt a se
cerũt habere qđ ipi habere desiderabãt: et deficiunt
pedes eoꝝ: et desinũt sperare in dño. Quare? Quia
nõ a vigilia matutina ceperũt sperare. Quid ē hoc?
Nõ hoc sperare ceperunt de dño qđ precessit in dño
ab illa vigilia matutina: sed sperabãt de dño: vt si es/
sent christiani: haberẽt plenã domũ frumento: vino
et oleo: auro et argento: nullus eoꝝ moreref immatu/
rus. Si q̃s eoꝝ nõ haberet filios: acciperet: Si vx/
orẽ n̄ duxisset: duceret: Nõ abortiret nõ solũ aliqua
mulier in domo eius: sed nec pecus ei⁹. Nõ acesceret
cupe eius: nõ grandinaref vinea eius. Qui sic spera
bat in dño: aĩaduertit his rebus abũdare eos q̃ nõ
Ps. 72. colũt dñm: et defecerũt pedes eius: et nõ sperauit vs
q; ad noctẽ: quia nõ cepit a vigilia matutina spera/
re. Quis ergo sic cepit a vigilia matutina sperare?
Qui hoc sperat de dño quod cepit ostendere a vigi
lia matutina in q̃ resurrexit. Antea eñi nemo resurre/
M xerat semp victurus. Intẽdat charitas vestra. Re/
3. Reg. 17. suscitati sũt iam mortui ante aduentũ dñi. Nã et he
4. Reg. 4. lias resuscitauit mortuũ et heliseus: sed resurrexerũt
iterũ morituri. Dñs ipe quos resuscitauit: morituri
Luc. 7. resurrexerunt: siue ille iuuenis filius vidue: siue illa
Mar. 5. puella duodecim annoꝝ filia archisynagoge: siue la
Joh. 11. zarus. Aliter resuscitati sũt oĩes morituri. Semel
nati sunt: sed bis mortui sũt. Nemo resurrexerat nũ
q̃ moriturus nisi dñs. Quando autẽ resurrectus do/
minus nunq̃ moriturus? A vigilia matutina. Hoc
spera et tu de domino resurrecturũ te: nõ quõ lazar⁹
resurrexit: nõ quomodo filius vidue et archisynago
gi filia resurrexerũt: nõ quõ quos suscitauerũt anti/
qui prophete: sed resurrecturũ te spera quõ dñs: vt
post resurrectionẽ qua resurrexeris nõ te iam time/
as moriturũ: Et cepisti sperare a vigilia matutina.
Spera autẽ vsq; ad noctẽ: quousq; finiaf hec vita:
quousq; sit nox vniuersi generis humani in occasu
seculi. Quare hucusq;? Quia post hãc noctẽ: iaʒ nõ
erit spes: sed ipa res. Spes eñi que videf nõ ē spes:
Aplus dicit: Quod eñi videt quis: quid sperat? Si Ro. 8.
aũt qđ nõ videmus speram⁹: per patientiã expecta
mus. Si ergo patienter expectare debemus qđ nõ
videmus: vsq; ad noctẽ speremus: id est vsq; ad finẽ
huius vite nostre vel seculi. Cũ autẽ nox ista transi/
erit: iam veniet qđ sperabamus: et non iam sperabi/
mus: nec tamẽ desperati erimus. Est eñi vitupera/
tio desperatoꝝ: et aliquãdo detestamur hominẽ: et
dicimus: nõ habet spem. Nõ semp malũ est non ha
bere spem: In hac vita cũ sumus: malũ ē nõ habe/
re spem. Qui eñi modo spem nõ habet: rem postea
nõ habebit. Ergo modo spem debem⁹ habere. Sʒ
cũ res venerit: nunq̃d spes erit? Qđ eñi videt quis Ibidem.
quid sperat? Veniet dñs deus noster primo formam
ipsam in qua crucifixus est et resurrexit demonstratu
rus generi humano: vt videant pii et impii. Illi vi/
deant et gratulenf inuenisse se qđ crediderũt anteq̃
viderent: et illi erubescãt nõ se credidisse quod vide/
bunt. Erubescẽtes damnabunf: et gratulati corona/
bunf. Dicef confusis: Ite in ignẽ eternũ: qui para/ Mat. 25.
tus est diabolo et angelis eius. Dicef gaudentibus:
Venite benedicti patris mei: percipite regnũ qđ vob Ibidem.
paratũ est ab origine mundi. Qđ cũ acceperimus: iaʒ
spes nõ erit: quia res tenebif. Transacta ergo spe:
transibit nox illa. Sed donec hat a vigilia matutina spe
ret anima nr̃a in dño. Et redit ad illud: A vigilia ma/
tutina Speret israel in dominũ. A vigilia ma Al. s. domino.
tutina vsq; ad noctẽ: speret anima mea in dominũ;
Sed quid sperabit? A vigilia matutina speret isra/
el in dñm. Nõ solũ speret israel in dñm: sed a vigilia
matutina speret. Israel ergo culpo: spes seculi quã/
do sperat de deo? Non: Sed alia spes est israel pro/
pria. Nõ p sũmo suo bono speret israel diuitias nõ
salutẽ corporis nõ abundantiã terrenoꝝ. Imo tribula/
tionẽ hic habiturus est: si forte cõtigerit illi propter ve
ritatẽ pati aliquas molestias. Nõ eñi non sperabãt
in deũ martyres? Et tamẽ talia sunt passi qualia la/
trones: qualia iniqui: subiecti ad bestias: ignib⁹ con
cremati: gladio percussi: vngulis exarati: catenis ob/
stricti: carcere necati. Ista oĩa mala passi: nõ spera/
bant in dominũ? Aut ideo sperabant: vt istis malis
carentes: hac vita fruerenf? Nõ plane: quia a vigi/
lia matutina sperabãt. Quid est hoc? Cõsiderabãt
illam vigiliã matutinã qua resurrexit dñs eoꝝ: et vi
debant quia anteq̃ resurgeret talia et ipse pass⁹ erat
qualia et ipi patiebanf: et nõ desperabant etiã se post
tales passiões resurrecturos ad vitã eternã. Spera/
uit israel in dñm a vigilia matutina vsq; ad noctem.
Quoniam apud dñm misericordia est: et mul/ Al. Quia.
ta apud illũ redẽptio. Magnifice Uersus de/ s. non haber.
cano poset loco suo: propter illud qđ dixit: A vigilia s. copiosa.
matutina speret israel i dñm. Quare? Quia a vigilia Tenui.

matutina resurrexit dñs: et hoc debet sperare corp⁹:
qd in capite pcessit. Sz ne suggerat ista cogitatio:
Capiti licuit resurgere: qz peccatū nō pmebat: et nul
lū pctm̄ erat in illo: Quid nos facturi sum⁹? Spe
rabimus talem resurrectionē qualis in dño pcessit:
cū peccatis nostris aggrauemur? Sed vide qd seq
tur. Quoniam apud dominū misericordia: et multa
O apud illum redemptio. Et ipse redimet israel:
ex oībus iniquitatibus ei⁹. Ergo ille pcedebat
peccatis suis: adest misericordia dei. Ideo pcessit il
le sine peccato: vt deleat peccata sequentiū. Nolite
in vobis psumere: sed a vigilia matutina psumite.
Videte caput vestrū resurrexisse et ascendisse i celū.
In illo culpa nō erat: sed per illū vestre culpe dele
bunt. Ipse redimet israel ex omnibus iniquitatibus
eius: Quia israel vendere se potuit: et fieri venūda
tus sub peccato: redimere se ab iniqtatibus nō pōt.
Ille potuit redimere: q se nō potuit vendere. Qui nō
cōmisit peccatū: ipse est redēptor a peccato: ipse redi
met israel. Unde redimet? Ab illa iniqtate: an ab il
la? Ab omībus iniqtatibus suis. Nō ergo timeat acces
surus ad deū aliquas iniqtates suas: tantūmodo ac
cedat pleno corde: et desinat iam facere que antea fa
ciebat: et nō dicat: illa iniquitas nō mihi dimittitur.
Si eñ hoc dixerit: pter ipsam quā putat sibi nō di
mitti: nō se cōuertat: et faciēdo cetera nō illi dimittit
et illud qd nō timebat. Quia scelꝰ iquit scel⁹ magnū:
et nō mihi pōt dimitti: iam faciā et cetera. Hoc enim
perdo qd nō facio. Noli timere: In pfundo es: noli
ptēnere te, p fūdo clamare ad dominū et dicere: Si
iniquitates obseruabis domine: dñe qs sustinebit?
Obserua illum: et expecta illū: et sustine, pter legem
Math. 6 ipsius. Quā legem tibi dedit: Dimitte nobis debita
nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.
Spera te resurrecturū: et tūc futurū omnimodo sine
peccato: quoniā ille resurrexit qui primus fuit sine
pctō. A vigilia matutina spera. Noli dicere: Ego nō
sum dignus pter peccata. Nō es dignus: sed mul
ta apud illū redemptio: Et ipse redimet israel ex omī
bus iniquitatibus eius.

Explicit Tractatus de ps. CXXIX.
Incipit Tractatus de ps. CXXX.

Prefatio.

A In isto psalmo cōmendat nobis humilitas
serui dei et fidelis: cuius voce cantat: qd est
vniuersū corp⁹ christi. Sepe eñ admonui
m⁹ charitatē vestrā: nō quasi vnius hominis cātan
tis vocē accipi debere: sed omniū qui sunt in christi
corpe. Et qz in illi⁹ corpore sūt omes: tanqz vn⁹ ho
mo loquit: Et ipse est vn⁹ q et multi sūt. Multi enim
sūt in seipsis: vnus sunt in illo: qa vnus ē. Ipm ē au
1. Cor. 3 tē etiā templū dei. de quo apłs dicit: Templum
eñ dei sanctū est: qd estis vos. Omes qui credūt in
christū: et sic credūt vt diligāt. Hoc est eñ credere i
Iac. 2 christū: diligere christū. Non quō demones crede
bāt: et nō diligebāt christū: et iō quāuis crederēt: dice
Marci 1 bāt: Quid nobis et tibi fili dei? Nos āt sic credam⁹: vt
Luc. 4 in ipm credamus diligentes eū: et nō dicamus: quid
nobis et tibi est: sed dicamus potius: ad te ptinem⁹:
1. Pet. 2 tu nos redemisti. Omes ergo q sic credūt tanqz la
pides sūt viui. de qbus templū dei edificatū est: et
Gen. 6 tanqz ligna imputribilia qbus arca illa compacta ē:
q in diluuio mergi nō potuit. Hoc aūt templū est:

id est ipsi i quo exaudit deus et exaudit. Quisqs
enim preter templū dei orauerit deū, nō exaudit ad il
lam pacē supernā hierusalē: etsi exaudit ad quedam
temporalia que de⁹ et paganis donauit. Nam et ipsi demo Math. 8
nes exauditi sūt vt irent in porcos. Exaudiri ad vi
tam eternā aliud est: nec conceditur nisi ei qui in templo
dei orat. Ille aūt in templo dei orat: q orat in pace
ecclesie: in vnitate corporis christi: qd corpus chri
sti cōstat ex multis credētibus in toto orbe terrarum:
et ideo exaudit, quia orat in templo. Ipse eñ orat in Io. 4
spiritu et veritate: q orat in pace ecclie: nō in illo tem
plo vbi figura erat. Secūdū figuras eñ dñs exclusit
flagello de tēplo illos q sua querebant: id est pter ven B
dendū et emendū ibant in templū. Si autem figura
erat illud templū: manifestū est quia et corp⁹ christi
qd est verū templū cuius illa imago erat: habet per
mixtos ementes et vendētes: id est sua querētes nō Io. 2
que iesu christi. Sed excluduntur inde flagello re
sticule. Restis eñ peccata significat: sicut dicit per
pphetā. Ve eis qui trahūt peccata velut restem lon Esa. 5
gam. Illi aūt trahūt peccata sicut restem longā: q
addunt peccata peccatis q cū fecerint vnū peccatū
vt cooperiant illud: faciūt alterū. Quō eñ vt restis
fiat addit spartū sparto: nō aūt in rectū it s torque
tur: sic omia praua facta que sūt peccata cū addunt
sibi et addēdo peccato peccatū et peccatū ad pecca
tū ānectunt fit restis longa. Quorū semitę praue et fle
xuosi gressus eorū. Quo valet aūt ista restis nisi vt
inde ligent ei man⁹ et pedes: et proiciat quisqz in te
nebras exteriores? Meministis eñ dictū de quodā Math. 22
peccatore in euangelio: Ligate illi manus et pedes:
et pcite illum in tenebras exteriores: ibi erit fletus
et stridor dentiū. Nō ergo esset vnde illi ligarent ma
nus et pedes: nisi ipse sibi restem fecisset. Unde alibi
alio loco scriptū est. Funiculis peccatorū suorū Pro. 5
vnusquisqz cōstringit. Ergo quia de peccatis suis ho
mines vapulant, ideo dñs flagellū de resticula fecit: Io. 2
et inde expulit de templo omes qui sua querebant: Phil. 2
nō que iesu christi. Huius ergo templi vox est i psal C
mo. In hoc tēplo vt dixi rogat deus et exaudit i spi Io. 4
ritu et veritate: nō i illo corpali. Nā illic vmbra erat:
in qua demonstraret qd venturū erat. Ideo illud iā
cecidit. Cecidit ergo domus orōnis nostre? Absit.
Nō eñ illud templū qd cecidit hoc potuit dici do
mus orōnis de qua dictū est: Domus mea domus
orōnis vocabit oībus gētibus. Audistis eñ qd di
xerit dñs iesus christus: Scriptū est: Domus mea Math. 21
domus orōnis vocabit oībus gentib⁹: vos autē fe Io. 2
cistis eam speluncā latronū. Nunqd illi q voluerunt
facere domū dei speluncā latronū fecerūt vt rueret
templū? Sic et illi qui male viuūt i ecclia catholica:
qtū in ipsis est domū dei volūt facere speluncam la
tronū, nec ideo euertūt templū. Veniet eñ tēp⁹ qñ
de reste peccatorū suorū foras mittant. Hoc aūt tem D
plū dei, hoc corpus christi: hec cōgregatio fidelium
vnā vocē habet: et tanqz vnus hō cantat in psalmo.
Eius vocē iā in multis psalmis audiuimus: audia
mus et in isto. Si volumus nostra vox ē: si volum⁹
aure audimus cantantē: et nos corde cantamus. Si
aūt nolumus: erimus in illo templo tanqz ementes
et vendētes id est nostra querētes: Intramus eccle
siam non ad ea que placent oculis dei. Videat qsqz in
numero vestro quis quō audiat: vtrū audiat et irri-

deat: verū audiat et post se ponat: verū audiat et cō-
sonet: id est sentiat hic vocē suam: et adiungat vocē
cordis sui voci psalmi huius. Tamē vox psalmi hu
ius nō tacet: Instruant qui possunt: immo qui vo-
lunt: Qui nolunt: nō impediat. Cōmendetur nobis
humilitas: inde cepit.

Expositio psalmi.

E D Omine nō est exaltatū cor meum.
Sacrificiū obtulit. Unde pbamus quia sa
crificiū obtulit? Quia humilitas cordis nostri sacri-
Ps. 50. ficiū est. Dicit i alio psalmo: Quoniam si voluisses sacrifi
ciū dedissem vtiqz: satis volebat facere deo pro pec
catis suis: ppiciare illū volebat: vt acciperet indul-
gentiā peccatorū: Et quasi qrens vnde illū ppitia-
ret: Si voluisses inqt sacrificiū dedissem: vtiqz ho-
locaustis nō delectaberis. Ergo supflue qrebat aut
arietes aut tauros: aut aliquā talem victimā vnde
placaret deus. Quid ergo? Quia holocaustis nō de-
lectatur deus: nō accipit sacrificiū: et sine sacrificio pla
catur? Si nullum sacrificiū est: nullus sacerdos. Si
Ro. 8. aūt habemus sacerdotē in celis qui p nobis interpel
Heb. 9. lat patrē: Intrauit em̄ in sanctasanctorū in interio-
ra veli: quo nō intrauit sacerdos i figura nisi semel
in anno: sicut et dn̄s in toto tempore semel oblatus est:
Ipse obtulit se: ipse sacerdos: ipse victima et intrauit
Ro. 6. in sanctasanctorū semel et iam nō moritur: nec mors
ei vltra dominabitur. Securi sumus qz habemus sacer-
dotem ibi offeramus et hostiā. Uideamus qd sacrifici
um debemus offerre: quia holocaustis nō delectatur
deus noster: sicut audistis in psalmo. Sed ibi sequi-
Ps. 50. tur et ostendit quid offerat. Sacrificiū deo spiritus
cōtribulatus: cor cōtritū et humiliatū deus nō sper
nit. Si ergo humiliatū cor sacrificiū deo est: sacrifi-
ciū obtulit qui dixit: Dn̄e non est exaltatū cor meū.
Ps. 130. Unde alio loco sic offerebat se. Dicit deo: Uide humi-
litatē meam et laborē meū: et dimitte oīa peccata
E non hz. mea. Dn̄e nō est exaltatū cor meū. Neqz in al
ambulaui. tum elati sunt oculi mei: Neqz ingressus
F sum in magnis: neqz in mirabilibus super
me. Hoc planius dicat et audiat. Nō fui superbus:
nolui quasi in mirabilibus innotescere hominibus:
et nec quesiui aliquid supra vires meas: vnde me a-
pud impitos iactarē. Intēdat charitas vestra: Ma
gna res cōmendatur: quō simon ille magus in mira-
bilibus ingredi volebat super se: propterea plus il-
lum delectauit potētia apostolorū: qz iusticia chri-
stianorū. At vbi vidit p manus impositionē aposto
lorum et per oratiōes eorū deū dare fidelibus spiri-
tūsanctum: et quia tūc per miraculū demonstraba-
tur aduentus spiritussancti: vt linguis loquerentur
quas nō didicerāt oēs sup quos veniebat spūssā-
Act. 2. ctus: Nec ideo modo nō datur spūssanctus: quia lin-
guis non loquūtur qui credūt: Ideo em̄ tūc opor-
tebat vt linguis loquerentur: vt significarent omnes
linguas christo credituras: Ubi impletū ē quod si-
Act. 8. gnificabatur: miraculū oblatū est. Cū ergo hoc vide-
ret simon magus: voluit talia facere: non talis esse:
Et nostis quia etiā pecunia putauit comparandum
spiritūsanctū. Erat ergo de talibus qui i templo in-
trant ad emēdū et vendendū: Emere volebat quod
vendere disponebat. Et vere fratres mei quia talis
Mat. 21. erat ille: et sic intrauerat ad cor: dn̄s illos expulit de
templo qui columbas vendebāt. Columba aūt spi-

ritūsanctū significat. Uolebat ergo simon emere co
lumbā et vendere columbā. Accessit dn̄s iesus chri-
stus qui habitabat in templo petri et flagello resti- Ioh. 2.
cule expulit foras malū mercatorem. Ergo sunt ho
mines quos delectat miraculū facere: et ab eis q p-
fecerunt in ecclesia miraculū exigunt: et ipsi qui qua-
si pfecisse sibi videntur talia volūt facere: et putant se
ad deū nō ptinere si nō fecerint. Dn̄s aūt deus no- G
ster qui nouit quid cui tribuat: et vt seruetur cōpa-
go corporis i pace: alloquitur ecclesiā per Apostolum:
Nō potest dicere oculus manui: opus te nō habeo: 1. Cor. 12.
aut iterū caput pedibus: opus vobis non habeo.
Si totū corpus oculus: vbi auditus? Si totū corpus audi Ibidem.
tus: vbi odoratus? Ergo in membris nostris videtis
fratres: quomō singula officiū suū habeāt mēbra.
Oculus videt et nō audit: auris audit et non videt:
manus opatur: nec audit nec videt: pes ābulat nec
audit nec videt: nec facit quod facit manus: Sed in
vno corpore si sit sanitas: et nō aduersū se litigēt mem
bra: et auris videt in oculo: et oculus audit in aure:
Nec obijci potest auri qz nō videt: vt dicatur ei: Nihil
es: minor es. Nunquid videre et discernere colores
potes: qd facit oculus? Respondet em̄ auris de pa-
ce corporis et dicit: Ibi sum vbi est oculus: in eo cor-
pore sū: In me nō video: in illo cū quo sum video.
Ita cum auris dicit: oculus mihi videt: oculus dicit:
auris mihi audit. oculi et aures dicunt: manus nobis
operantur. manus dicūt: oculi et aures nobis vidēt et
audiunt. oculi et aures et manus dicūt: pedes nobis
ambulant: Omnia in vno corpore cū operantur si sit 1. Cor. 12.
ibi sanitas et cōcordent membra: gaudent et congau
dent sibi: Et si aliquid molestie sit in aliquo mēbro:
nō se deserunt: sed cōpatiuntur sibi. Nunquid quia in
corpore pes: quasi lōge videtur ab oculis? Illi em̄ sūt lo
cati in sublimitate: ille aūt infra positus. Quādo forte
pes spinā calcauerit: deserūt oculi: et nō sicut vide-
mus totū corpus contrahitur. et sedet homo: curuatur
spina dorsi: vt queratur spina que hesit in plāta: Om
nia membra quicquid possunt faciunt: vt de infimo
exiguo loco spina que inheserat educatur. Si ergo
fratres quisquis in corpore christi nō potest resuscita-
re mortuū: nō illud querat: sed querat ne discordet i
corpore quomō si auris querat videre: discordare po
test. Nam qd non accepit: nō potest facere. Sed si H
ei obiectū fuerit et dictum: si iustus esses: resuscita- Act. 9.
res mortuos quō resuscitauit petrus. In christo em̄
maiora videntur fecisse apostoli qz ipse dn̄s. Sed vn-
de fieri potest: vt plus valeant sarmenta qz radix?
Quomō aūt quasi maiora videntur fecisse illi qz ille?
Ad vocem dn̄i surrexerūt mortui: ad vmbrā transe- Ioh. 11.
untis petri surrexit mortuus. Maius hoc videtur qz Act. 5.
illud. Sed christus facere sine petro poterat: petrus
nisi in christo nō poterat: Quia sine me inquit nihil Ioh. 15.
potestis facere. Cum ergo hoc audierit homo qui
pficit: quasi obiectā calumniā ab ignaris paganis:
ab hominibus nescientibus quid loquantur: in compa
ge corporis christi respōdeat et dicat: Quid dicis? nō
es iustus quia nō facis miraculum? Possit et auri 1. Cor. 12.
dicere: Nō es i corpore quia nō vides. Facere inquit
et tu sicut et petrus fecit. Sz ipse petrus et mihi fecit
quia in eo corpore sum in quo petrus fecit. In illo qd
potest possum: a quo diuisus nō sum. Qd minus pos
sum compatitur mihi: et qz plus potest: cōgaudeo illi.

Act. 9. Ipse dñs desup clamauit p corpe suo: Saule saule
quid me psequeris: et ipm nemo tangebat: sed pro
corpore in terra laborante caput de celo clamabat.
Si ergo fratres vnusquisq; qd potest iuste egerit: et
in eo q alius plus potest nõ inuiderit: sed cõgratu/
latus fuerit tanq̃ in vno corpe cum eo constitutus:
pertinet ad eũ vox ista psalmi: Dñe nõ est exaltatũ
cor meũ: neq; i altũ elati st ocli mei: neq; igressus sũ
in magnis: neq; in mirabilibus sup me. Qd eñ ex/
cessit vires meas ait: Non quesiui: nõ ibi me exten/
di: nolui ibi magnificari. Nã ista exaltatio de abun/
dantia gratiarũ q̃s sit timenda: ne quis de dono dei
supbiat sed magis seruet humilitatẽ. et faciat quod
Eccl. 3. scriptũ est: Quãto magn⁹ es tanto humilia te in om/
I nibus: et coram deo inuenies gratiã. Qd ergo timẽda
sit supbia de dono dei: etiã atq; etiã cõmendandũ ẽ
charitati vestre: maxie quia psalmus breuissim⁹ p/
mittit nos loqui. Paulus aplus q̃ uis ex psecutore
factus sit pdicator: abundãtiorẽ gratiã cõsecut⁹ est
in oĩ labore apostolico q̃s ceteri apli. vt magis de/
us ostẽderet suũ esse qd dat: nõ hominis. Quõ solẽt
medici potentiã sue artis in desperatis ostẽdere: sic
et dñs noster iesus christus medicus et saluator no/
ster in desperato qui psecutor ecclesie fuit ostendit
magnitudinẽ artis sue: vt nõ solũ eum christianũ fa
ceret sed et aplm: nec tantũ aplm: sed sicut ipse dicit:
1. Cor. 15. plus oĩb⁹ illis laboraret. Excellentissime ergo gra
tie fuit. Et videtis fratres quia mõ in ecclesia pauli
apli epistole vigẽt: magis q̃s coapostolorum eius.
Alij eñ nõ scripserũt: sed tantũ locuti sunt in ecclia.
De fide ptra ma Nam que pferunt ab ex[illegible] sub nomie ipsorum:
nich. c. 5. et. 38 quia nõ sunt ipsorum improbant: nec acceptant ab ec/
clesia: Alij aũt qui scripserũt: nec tãtũ: nec tãta gra/
tia scripserũt. Cũ ergo esset magne gratie: et magna
dona meruisset a deo: quid dicit quodã loco: Pro/
K pter magnitudinẽ aũt reuelationũ ne extollar. In/
tẽdite: rem tremẽdã vobis dico: Proter magnitudi
2. Cor. 12. nem inquit reuelationũ ne extollar: datus est mihi
stimulus carnis mee: angelus sathane qui me cola/
phizet. Quid est hoc fratres: Ne extolleretur tanq̃s
iuuenis: colaphizabat tanq̃ puer. Et a quo: Ab an
gelo sathane. Quid est hoc: Dolore quodã corpis
traditur exagitat⁹ vehemẽter. Dolores aũt corpo/
rũ plerũq; immittunt ab angelis sathane: sed h non
possunt nisi pmissi. Nam et iob sanct⁹ sic pbat⁹ est.
Job. 1. Permissus est ad eum pbandũ sathanas: et pcussit
eũ vulnere: vt vermib⁹ putresceret. Immũdus eñ
pmittebat: et sanctus pbabat. Nescit diabol⁹ quã/
Job 13. ta bona de illo fiant etiã cũ seuit. Seuiẽdo intrauit i
cor iude: seuiens tradidit christũ: seuiens crucifixit:
et crucifixo christo redempt⁹ est orbis terrarũ. Ec/
ce seuitia diaboli diabolo obfuit: nobis aũt pfuit.
Seuiẽdo eñ quos tenebat amisit: redempt⁹ sangui
ne dñi: quẽ cũ seuiret effudit. Si sciret tantũ dãnũ
se passurũ: nõ funderet in terrã pciũ quo redemptũ
2. Cor. 12. est genus humanũ. Sic ergo ille angelus sathane
quasi libẽter pmissus est colaphizare aplum: sed tñ
aplus curabat. Et quia illud qd medicus apposue/
rat molestũ erat infirmo: rogauit medicũ vt aufer/
ret: Quõ cum medicus apponit viscerib⁹ aliqd for/
te epithema molestũ et ardens: inde tamẽ curãdus
est ille cu⁹ viscera tumebãt: cũ ille ide ardere cepit et
cruciari medicamẽto: rogat medicũ vt auferat me/
dicatũ: Sed eius aũt psolat: monet eũ patienter q̃ ille
nouit q̃s vnde sit qd apposuit: Ita et aplus sequit et
dicit: cũ dixisset: Datus ẽ mihi stimul⁹ carnis mee:
angelus sathane qui me colaphizet: predixit autem
quare: Ne magnitudine reuelationũ extollar. dat⁹ 2. Cor. 12.
est mihi stimulus carnis mee: angelus sathane qui
me colaphizet: pter quod ter dñm rogaui: vt aufer
ret eum a me. Hoc ẽ dicere: Rogaui medicũ: vt au/
ferret a me molestũ epithema qd mihi apposuerat.
Sed audi vocem medici. Et dixit mihi: Sufficit ti/ Ibidem.
bi gratia mea: Nã virt⁹ in infirmitate pficitur. Ego
noui qd apposuerim: ego noui vnde egrotes: ego no
ui vnde saneris. Si ergo charissimi paulus potuit L
apostolus extolli magnitudine reuelationũ: nisi ac/
ciperet angelũ sathane qui se colaphizaret quis de 2. Cor. 12.
se possit esse securus: Tuti⁹ videt ambulare qui mi
nus accepit: sed si nõ puerse querat qd recte ñ acce/
pit. Querat sine quo nõ põt esse i corpe christi: aut
sine quo male est illic. Tutior est eñ in corpe digit⁹
sanus: q̃s lippiens oculus. Digitus exigua quedam
res est: oculus magnifice multũ potest: Et tamen
melius est digitũ esse et sanũ esse: q̃s oculũ esse et p/
turbari: lippire: et excecari. Nõ ergo querat quisq;
in corpe christi: nisi sanitatẽ. Scdm sanitatẽ habeat
fidẽ: et fide mundat cor ei⁹. et mũdatione cordis Act. 15.
videbit illã faciem: de qua dictũ est: Beati mũdo Matt. 5.
corde qm ipsi deũ videbũt. Et qui fecit miracula: et M
qui nõ fecit miracula in corpe christi: nõ debet gau/
dere nisi de facie dei. Redierũt apli: et dixerũt dñe:
cũ missi essent a dño. Ecce dñe in nomie tuo etiam Luc. 10.
demonia nobis subiecta sunt. Vidit dñs q tempta/
ret eos supbia ex potẽtia miraculorũ: et ille qui me/
dicus venerat sanare tumores nostros: et ferre infir/
mitates nostras: cõtinuo ait. Nolite in hoc gaude/ Ibidem.
re quia demonia vobis subiecta sunt: sed gaudete
quia nomina vestra scripta sunt in celo. Nõ omnes
christiani boni demones eijciũt: omniũ tamẽ nomi
na scripta sunt in celo. Nõ eos voluit gaudere ex eo
q pprium habebant: sed ex eo q cum ceteris salutẽ te/
nebant. Inde voluit gaudere aplos: vnde gaudes
et tu. Intendat charitas vestra. Nullus fidelis ha/
bet spem: si nomẽ eius nõ est scriptũ in celo. Omni/
um fideliũ qui diligũt christũ: qui ambulant viã ei⁹
humiliter quã ipse docuit humilis: nomina scripta
sunt in celo. Cuiusuis cõtemptibilis in ecclesia qui
credit in christũ et diligit christũ et amat pacẽ chri/
sti: nomẽ scriptũ est in celo: cuiuslibet quẽ contẽnis.
Et quid simile ipse et apli: qui tãta miracula fecerũt:
Et tñ apli reprimunt ex eo q de bono pprio gaude/
bant. et iubent hinc gaudere vnde gaudet et ille cõ/
temptibilis. Nõ immerito fratres mei cũ ista humil
ate dicit: Dñe nõ ẽ exaltatũ cor meũ: neq; i altũ ela
ti sunt oculi mei: neq; ingressus sum i magnis: neq;
in mirabilib⁹ sup me. Si nõ humiliter sentie N
bam: sed exaltaui animã meã: Quẽad/ [illegible]
modum qui ablactatus est a lacte sup ma/ [illegible]
trem suã: ita retribuitur i animã meã. Vi/ [illegible]
det eñ velut maledicto se obstrinxisse. Quõ alio lo/ [illegible]
co in psalmo dicit: Dñe deus meus si feci illud: si ẽ [illegible]
iniquitas in manib⁹ meis: Si reddidi retribuentib⁹ Ps. 7.
mihi mala: decidã merito ab inimicis meis inanis
talia videt et hic dixisse. Si non humiliter sentie/
bam. sed exaltaui animã meã. Hec quasi dicitur⁹ et

Illud mihi cõtingat quod et tibi: Si reddidi retribuẽ
tibus mihi mala: cõtingat mihi illud. Quid? Deci
dam merito ab inimicis meis inanis. Sic et hic. Si
nõ humiliter sentiebã sed exaltaui animã meã: quẽ
admodũ qui ablactatus est a lacte sup matrẽ suam:
P sic retributio in animã meã. Intendite. Nost' quia
1. Cor. 3. quibusdã infirmis dicat Apls: Lac vobis potum
dedi nõ escam: Nõdũ eñ poteratis: sed nec adhuc
quidẽ potestis. Sunt infirmi qui nõ sunt idonei va
lido cibo: volũt se tendere ad id qđ cape nõ possunt:
Et si aliqđ vtcũq3 acceperint aut visi sibi fuerit cape
re qđ nõ ceperũt: extollunt inde et superbiunt. inde vi
dent sibi quasi sapientes. Hoc aũt contigit oĩbus
hereticis: qui cũ essent animales et carnales: defen
dendo sententias suas prauas quas falsas esse nõ po
tuerũt videre: exclusi sunt de catholica. Dicam cha
ritati vestre qđ possum. Dñs noster iesus christus
Joh. 1. noster quia verbũ dei est: sm illud Joh. euan.: In prin
cipio erat verbũ: et verbũ erat apud deũ: et deus erat
verbũ: Hoc erat in principio apud deũ: Omnia p ip
sum facta sunt: et sine ipso factũ est nihil. Panis ergo
est: inde viuũt angeli. Ecce panis paratus est tibi: sed
cresce de lacte: vt ad panẽ peruenias. Et quõ inquis
cresco de lacte? Qđ tibi factus est christus ad infir
mitatem tuã: Hoc pmo crede et fortiter tene. Quõ
ergo mater cũ viderit filiũ minus idoneũ ad capien
dum cibũ: ipsos cibos ei dat: sed traiectos p carnem
suam. Nam ipse est panis de quo infans pascit: quo
et mater eius pascit: sed ad mẽsam infans min' ido
neus est: ad mãmillam idoneus est. Panis ergo de mẽ
sa traiicit p matris mãmillã: vt sic perueniat idem ali
mentũ ad paruũ infantẽ: Sic dñs noster iesus chri
stus cũ esset verbũ apud patrẽ: p quod facta sũt om
Phil. 2. nia: qui cũ in forma dei esset nõ rapinã arbitrat' est
esse equalis deo: qualẽ caperẽt p modo suo angeli:
et vnde in celo potestates et virtutes: spũs intellectu
ales pascerent: homo aũt infirmus et carne inuolu
tus iaceret in terra: nec posset ad eũ peruenire panis
Ps. 77. celestis: vt panẽ angelorũ mãducaret homo: et man
Exo. 16. na descẽderet ad vberiorẽ populũ israel: verbũ ca
Joh. 1. ro factũ est. et habitauit in nobis. Quapropter ipsis
P 1. Cor. 3. infirmis paulus Apls hoc dicit: quos dicit anima
1. Cor. 2. les et carnales: Nunquid dixi me scire aliquid in vo
bis: nisi iesum christũ et hunc crucifixũ? Nam chri
Joh. 1. stus erat: et nõ crucifixus. In principio erat verbũ: et
Act. 2. rece verbũ erat apud deũ: et deus erat verbum. Et quia
ipm verbũ caro factũ est: et ipm verbũ crucifixũ ẽ:
sed nõ est mutatũ in hominẽ: homo in illo mutat' ẽ:
Mutat' est homo in illo vt melior fieret q̃3 erat: nõ
vt in ipsam substantiã verbi cõuerteret. Per id ergo
qđ homo erat: mortu' est deus: et p id qđ de' erat:
Ps. 3. et 16 excitat' est homo: et resurrexit: et ascendit in celum.
Quicquid passus est homo: nõ potest dici non pas
sus est deus: quia deus erat hominẽ assumẽdo: sed
nõ est mutat' in hominẽ: quõ nõ potes dicere nõ te
passum iniuriã si vestis tua cõscindat. Et quãdo q̃
reris vel amicis vel in iudicio: hoc dicis iudici. Cõ
scidit me. Nõ dicis conscidit vestimentũ meũ. sed consci
dit me. Si potuit et meruit vestis tua dici tu: quẽ nõ
est tu sed vestis tua: quãto potius meruit audire ca
Mat. 23. rece ro christi templũ verbi vnitũ cũ verbo? Et quicqđ
in carne pateret: deus ipse pateret: q̃uis verbũ nec
mori potuerit. nec corrũpi. nec mutari. nec occidi: sed

quicquid horũ passum est: in carne passum est. Et
nõ mutari: quia verbũ nihil passum est: Nec anima
hominis potest pati aliquid occisa carne: dicente ip
so dño: Nolite timere eos qui corpus occidũt: ani Matt. 10.
mam aũt nõ possunt occidere. Si anima nõ poterat
occidi: verbũ dei poterat occidi? Et tamẽ quid dicit?
Flagellauit me: colaphizauit me: pcussit me: dilani
auit me. Corã h nõ fit in anima: et tamẽ nõ dicit ni
si me: pter vnitatẽ consortii ipsius. Dñs ergo no
ster iesus christus panis se fecit nobis lac: incarna
tus et apparẽs mortalis: vt in eo finiret mors: et nõ
aberraremus a verbo: credentes in carnẽ qđ factũ ẽ
verbum. Hinc crescamus: ipso lacte nutriamur: An
teq3 validi simus ad capiendũ verbũ: nõ recedam'
a fide lactis nostri. Illi aũt heretici volentes dispu
tare de eo quod nõ poterãt capere: dixerũt quia fili Q
us minor est q̃3 pater: et dixerũt quia spũssanct' mi
nor est q̃3 filius: et fecerũt gradus: et immiserũt in ec
clesiam tres deos. Non eñ possunt negare deum
esse patrẽ: nec possunt negare filiũ deũ: nec possunt
negare spiritũsanctũ deũ. At si pater deus: et filius
deus. et spũssanctus deus: et inequales sunt: et nõ sunt
eiusdem substãtie: nõ est vnus deus sed tres dii. Dis
putantes ergo quod cape nõ poterãt: elati sunt in su
perbiam: et factũ est in eis qđ dicit in isto psalmo. Si
nõ humiliter sentiebã. sed exaltaui animã meã. Quẽ
admodum qui ablatus est a lacte sup matrẽ suam:
sic retributio in animã meã. Mater eñ ecclesia dei
est: vnde illi separati sunt: vbi lactari et nutriri debe
bant: vt crescerent ad capiendũ verbũ deũ apud de Joh. 1.
um. in forma dei equalẽ patri. Visa est hic quidẽ ab
his qui ante nos ista tractauerũt et alia sententia: et
alius intellectus in his verbis: quẽ nõ tacebo cha
ritati vestre. Hoc eñ dixerũt: Omnis superb' displi R
cet deo: et debet se humana anima humiliare ne deo
displiceat: et toto corde intueri quod dictũ ẽ: Quan Eccl. 3.
to magnus es humilia te in oĩbus: et corã deo in
uenies gratiã. Sed rursus sunt quidã homines qui
cũ audierint quia humiles esse debent: dimittũt se:
nihil volũt discere: putãtes quia si aliquid didicerint
superbi erunt: et remanẽt in solo lacte. Quos reprehẽ
dit scriptura dicens: Et facti estis opus habẽtes la Heb. 5.
cte: nõ solido cibo. Sic eñ nos deus vult nutriri la
cte: vt nõ ibi remaneam': sed crescendo p lac ad so
lidum cibũ perueniamus. Ergo nõ debet homo extol
lere cor suũ in superbiã. sed debet eleuare in doctri
nam verbi dei. Nam si leuanda anima nõ esset: nõ
diceret in alia voce psalmi: Ad te dñe leuaui animã Ps. 24.
meam. Et nisi seipsa anima sup se effundat: nõ perue
niet ad visionẽ dei: et ad cognitionẽ substãtie illi' in
cõmutabilis. Nã modo cũ adhuc in carne est dicit
ei. Ubi est deus tuus? Sed intus est deus ei': et spi Ps. 41.
ritualiter intus: et spũaliter excelsus est: nõ quasi in
teruallis locorũ: quomõ p interualla loca altiora sũt.
Nam si talis altitudo querẽda est: vincũt nos aues
ad deũ. Ergo intus deus altus est: et spũaliter altus:
nec perueniet animã vt contingat eũ nisi transierit se.
Nam quicquid de deo sentis sm corpus multũ er
ras. Multũ infra es si sentis de deo etiã sm animã
humanã q̃ deus aut obliuiscat: aut ita sapiat vt de
sipiat: aut faciat aliquid et peniteat eũ. Omnia enim
ista posita sunt in scripturis: vt nobis lactentib' cõ
mendaret deus: nõ vt pprie de illo sic audiam' ista

et intelligamus quasi peniteat deum: et modo aliqd discat quod nõ nouerat: ꝛ intelligat qd nõ intelligebat: ꝛ reminiscat qd oblit⁹ erat. Talia em̄ anime sũt nõ dei. Nisi ergo homo transierit ꝛ modũ anie sue:
Exo.3. nõ videbit quia deus est qd est qui dixit. Ego sum qui sum. Itaqꝫ ille cui dicebat: vbi est deus tu⁹: qd
Ps.41. dixit: Facte sunt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dũ dicit mihi quotidie: vbi est deus tuus. Ut
Ibidem. aũt inueniret deũ suũ quid fecit: Hec meditat⁹ sum inquit ꝛ effudi sup me animã meã. Ut inueniret deum: effudit sup se animã suã. Nõ ergo sic tibi dicit: humilis esto vt nõ sapias: Humilis esto ꝓpter superbiam: altus esto ꝓpter sapientiã. Audi euidentẽ sen-
1.Cor.14. tentiã de hac re. Nolite pueri effici mentibus ſ malicia infantes estote: vt mentibus pfecti sitis. Certe explicatũ est fratres mei vbi nos de⁹ voluit esse humiles: vbi altos: Humiles ꝓpter cauendã superbiam: altos ꝓpter capiendã sapientiã. Lactare vt nutriaris: sic nutrire vt crescas: sic cresce vt panẽ manduces. Cum em̄ ceperis panẽ mãducare: ablactaberis: id est iam tibi non opus erit lacte: sed solido cibo. Et hoc videt dicere. Si nõ humiliter sentiebã sed exaltaui animã meã: id est si nõ mente sed malicia paruulus fui. Nõ significans dixit supiora verba: Dñe nõ est exaltatũ cor meũ: neqꝫ in altum elati sunt oculi mei: Neqꝫ ingressus sum in magnis: neqꝫ in mirabilib⁹
Ibidem. sup me. Ecce quia malicia paruulus fui sed quia sensu nõ fui paruulus: si nõ humiliter sentiebã: sed exaltaui animã meã: retribuat mihi qd retribuitur paruulo qui ablactat a matre: vt iam panẽ sim idoneus manducare. Et hec ergo fratres sentẽtia non displicet. quia nõ est cõtra fidem. Mouet me tamẽ qꝛ nõ tantũ dictũ est queadmodũ qui ablactatus est a lacte: sic retributio in animã meã: sed additũ ẽ: queadmodũ qui ablatus est a lacte sup matrẽ suã: sic retributio in animã meã. Hic mihi nescio quid tale occurrit vt videã quia male dictũ est. Ablactat em̄ nõ infans: sed iam grandiusculus. Qui aũt infirm⁹ est prima infantia que vera infantia est: sup matrẽ suã est: Si forte fuerit a lacte ablat⁹: extinguit. Non frustra ergo additũ est: sup matrem suã. Ablactari em̄ oẽs possunt crescẽdo: Qui crescit et sic ablactat: bonũ est illi: Qui aũt adhuc sup matrẽ suã est: pniciosum. Ergo cauendũ fratres ꝛ timendũ est: ne quis ante tẽpus ablactetur. Nã oẽs grandis puer separat a lacte: Sꝫ ne quis tũc a lacte separet: qñ adhuc sup matrem suã est: Cũ aũt portatur manib⁹ matris qui portat⁹ est vtero (Portat⁹ est em̄ vtero vt nasceretur: portat manibus vt crescat) lacte opus habet: adhuc sup matrẽ suã est. Nõ ergo velit tũc exaltare animã suã: cũ forte minus idoneus est ad capiendũ cibũ: sed impleat pcepta humilitatis. Habeat vbi se exerceat: credat in christũ: vt possit intelligere christum. Uidere verbũ nõ potest: cape nõ potest equalitatẽ verbi cũ patre: equalitatẽ spũsancti cũ patre et verbo: nondũ põt videre: credat hoc ꝛ sugat: Securus est: quia cũ creuerit: mãducabit qd non poterat anteqꝫ sugẽdo cresceret: ꝛ habet vbi se extendat.
Eccli.3. Altiora te ne quesieris: ꝛ fortiora te ne scrutat⁹ fueris: sed que precepit tibi dñs illa cogita semp. Et quid facio inquis: Sic remanebo: Sed que pcepit tibi dñs illa cogita semp. Que tibi pcepit dñs: Fac mihi breuiter: ꝓpter eos qui nõ ita sunt. Que retro dominẽ

spem noli ponere. vide ideo miracula noli tẽptare deũ. Si iam in te est fructus cognoscis quia cũ bo-
Matth.5. nis tolerabis: quia vsqꝫ ad messem: quia cum malis ad tẽpus potes esse nõ i eternũ. Palea hic tibi mixta est in hoc tempe in area: in horreo tecũ non erit. Hec que tibi pcepit dñs: illa cogita semp. A lacte nõ separeris quoadusqꝫ sup matrẽ tuã es: ne prius fame moriaris: anteqꝫ panẽ mãducare sis idoneus. Cresce: erũt valide vires tue: ꝛ videbis qꝛ nõ poteras: et capies qd nõ capiebas. Quid ergo: Cum videro que nõ poterã videre: ꝛ cepero que nõ poterã capere: iam securus ero: pfectus ero: Non: qꝫdiu hic viuis. Ipa est pfectio nostra humilitas. Audistis qñ cõcelebrata modo apostolica lectio: hec a in memoria vestra: quõ ille qui accepit colaphum ne extolleret in reuelationib⁹: quãta ei reuelabantur: ꝓpter ipam magnitudinẽ reuelationũ: quia poterat extolli: nisi acciperet angelũ sathane. Et tamẽ cui tanta reuelabãtur: quid ait: Fratres: ego meipm nõ arbitror apphendisse. Paulus dicit: fratres ego meipsum nõ ar-
Phil.3. bitror apprehẽdisse: quia ad hoc accepit colaphizantem angelũ sathane ne extolleret in magnitudie reuelationũ suarũ. Quis audet dicere quia cõprehendit: Ecce paulus apprehẽdit ꝛ dicit: nõ me arbitror apprehẽdisse. Et quid ais o paule: Adhuc curro inquit vt apprehendã. Adhuc paulus in via est: et tu
Ibidem. te putas in patria: Unũ aũt inquit que retro sũt oblitus. Hoc fac et tu: et vitã pteritã malã obliuiscere. Si te delectauit aliqñ vanitas: nõ te delectet. Que retro oblit⁹ inquit: in ea que ante sunt extẽtus: fm intentionẽ sequor ad palmã superne vocationis dei in christo iesu. Audio vocẽ dei desup: ꝛ curro vt apprehẽdã. Non em̄ dimisit me in via remanere: quia nõ cessat alloqui me. Ergo fratres nõ cessat de⁹ alloqui nos. Nam si cessat: quid est quod agim⁹: Quid est qd agunt lectiões diuine et cantica diuina: Obliuiscimini ergo que retro sunt: et in ea que in ante sunt vos extendite. Sic fugite lac vt crescatis ad cibum. Cum ergo veneritis in patria gaudebitis. Et adhuc attẽdite Apostolũ sequi ad palmã supne vocatiõis.
Phil.3. Dicit em̄: Quotquot ergo pfecti hoc sapiam⁹. Nõ loquor inquit impfectis: quib⁹ adhuc nõ possum lo-
1.Cor.3. qui sapientiã: qui adhuc lacte potantur: nõ solido cibo pascũtur: sed illis dico qui iam mãducant solidũ cibũ: Jam vident esse pfecti: quia intelligũt equalitatem verbi cũ patre. Adhuc nõ sic vident quõ vi-
1.Cor.13. dendũ est facie ad faciẽ: adhuc ex parte in enigmate. Currant ergo: quia cũ via finita fuerit: tũc redimus ad patriã. Currãt currant: extendãt se. Quot-
Phil.3. quot ergo pfecti hoc sapiam⁹. Et si quid aliter sapitis: hoc quoqꝫ vobis deus reuelauit. Si forte erras in aliquo: quare nõ redis ad lac matris: Quia si nõ extollimini: quia si nõ exaltatis cor vestrũ: qꝛ si non ingredimini in mirabilib⁹ sup vos: sed seruatis hũilitatem: reuelabit vobis deus qd aliter sapitis. Si aũt hocipm qd aliter sapitis defendere vultis: ꝛ ptinaciter astruere: ꝛ contra pacẽ ecclesie: fit vob maledictũ hoc qd dixit: sup matrẽ cum estis: et foris a lacte separabimini: foris a visceribus matris fame moriemini. Si aũt pseueraueritis in pace catholica: si quid forte aliter sapitis qꝫ oportet sapere. de⁹
Jacobi.4. vobis reuelabit humilib⁹. Quare: Quia deus sup-
1.Petri.5. bis resistit: humilib⁹ aũt dat gratiã. Ideo ad hoc

T cō dusit hūc psalmum. Speret israel in dño: et hoc nūc et vsq in seculū. Qd aūt scriptū ē grece: απο του νυν και εως του αιωνος: hoc ē positū: et hoc nūc et vsq in seculū. Sed nō semp seculi nomen hoc seculū significat: sed aliquādo eternitatē: quia eternū duobus modis intelligit. Vsq i eternū: id est aut semp sine fine: aut quousq perueniamus ad eternitatē. Hic ergo quō intelligendū est? Quousq veniamus ad eternitatē: speremus i dñm deū. quia cum venerimus ad eternitatem: iam spes nō erit: sed ipa res erit.

Explicit Tractatus de ps. CXXX.

Incipit Tractatus de ps. CXXXI.

A Visum quidē erat charissimi: vt fratrē potius audiremus collegā meū: p̄sentē omnibus nobis. Et modo nō negauit: sed distulit. Et ideo hoc indico charitati vestre: vt meū promissum teneatis. Nō fuit aūt absurdū charitati vestre: vt prior obtemperarē iubenti. Exhortū est enī mihi vt esset modo auditor meus: eo sane pacto vt et ego sim ipsius: quia in ipa charitate omnes ei9 auditores sumus: qui vnus in celo nobis magister ē. (Math. 23.) Ergo animū intendite ad psalmū: quē in ordine sibi nostris tractandum habemus. Est enī ipse prenotatus: Canticū graduū: Et aliquāto creberis sub eodē titulo plures. Nō ergo immorāmur nisi vbi necessitas coegerit: vt totū si dño pmiserit explicare possimus: Quia et vos nō tāq̄ rudes oia debetis audire: aliquid et de p̄teritis auditionib9 adiuuare nos debetis: ne omnia tanq̄ noua a nobis dici necesse sit. Et noui quidē esse debem9: quia vetustas nobis obrepere nō debet: sed enī crescendū et pficiendū est. (2. Cor. 4.) De ipso quippe pfectu ait Apls. Et si exterior homo noster corrūpit: sed interior renouat de die in diem. Non sic pficiamus vt et noua vetera efficiamur: sed ipa nouitas crescat.

Expositio psalmi.

B Memento dñe dauid: et omnis mansuetudinis eius. Sicut iurauit dño: votum vouit deo iacob. Dauid fm fidē rerū gestarū vnus homo erat: rex israel: filius iesse. Erat quidē et ipse mansuetus: sicut eū indicat atq cōmendat scriptura diuina: ita mansuetus vt nec persecutori suo sauli malū p malo reddiderit. Seruauit (1. Reg. 24) aūt erga eū tantā humilitatē: vt illū regē fateretur: se aūt canē: Et nō pterue nec supbe cū esset i deo potentior respōdebat regi: sed eū placare potius affectabat (Psalm.) humilitate q̄ cōcitare supbia. Enī in ptāte datus est ei saul: et hoc a dño deo: vt ei faceret quicquid vellet. Sed quia nō p̄ceptū illi erat vt occideret: sed tantū in potestate datū illi erat: Licet autem homini in potestate sua ad lenitatē potius deflectere qd et de9 cōcessit: Qui si vellet occidere: careret inimico. (Math. 6.) Sed quō diceret Dimitte mihi debita mea: sicut et ego dimitto debitorib9 meis? In speluncam intrauit saul vbi erat dauid: nesciēs q illic esset dauid: Ad necessaria ventris ille intrauit: fereret dauid (1. Reg. 24.) sensim et lente post ipm p̄scidit illi de veste panniculum quē illi ostenderet vt nosset quia habebat illū in potestate: et nō necessitate sed volūtate pepercerat: et noluit occidere. Forte ipam mansuetudinē cōmendaui mō dicens: Memento dñe dauid et oīs mansuetudinis eius. Hoc fm rerū gestarū fidē. quā scriptura diuina vt dixim9 cōtinet. Sed solem9 in psalmis nō ad litterā attendere sicut in omni pphetia: sed per litteram scrutari mysteria. Et meminit charitas vestra: quia cuiusdā hominis vocē in omnib9 psalmis solem9 audire: quia vnus habet caput et corpus. Caput aūt in celo est: sed corpus in terra. Sed quo p̄cessit caput: et corpus secuturū est. Et iam non dico quis caput sit: qui corpus sint: quia scietib9 loquor. C Cōmendat ergo humilitas dauid: cōmendat mansuetudo dauid: et dicit deo: Memento dñe dauid: et omnis mansuetudinis eius. Ad quā rem memento dñe dauid? Sicut iurauit dño: votum vouit deo iacob. Ergo ad hoc memēto: vt impleat qd promisit. Ipse dauid vouit tanq̄ in ptāte habēs: et rogat deum: vt impleat qd vouit. Est deuotio vouētis: sed ē humilitas depcantis. Nemo p̄sumat viribus suis: se reddere qd vouerit. Qui te hortat vt voueas: ipse adiuuat vt reddas. (Ps. 75.) Quid ergo vouit videamus: et hinc intelligim9 quēadmodū sit accipiend9 in figura dauid. Dauid aūt inter psal mansuetus. D Erat enī magn9 belligerator: p̄sumens quidē de dño deo suo: Cōfecit bella omnia: prostrauit oēs inimicos suos deo se adiuuāte: quēadmodū se habebat illi9 imperii dispēsatio: p̄figurans tamē forte manu quēdā ad debellandos inimicos: diabolū et angelos ei9. Hos aūt inimicos ecclesia debellat. Et quō debellat? Mansuetudine. Mansuetudine enī ipse rex noster vicit diabolū. Seuiebat ille: ille sufferebat. Victus est qui seuiebat: vicit qui sufferebat. In ista mansuetudine corpus christi qd est ecclesia vincit inimicos. Sit manu fortis: opando vincat. Cum aūt corpus christi est: et templū: et dom9: et ciuitas: et ille qui caput corpis est: et habitator domus est: et sanctificator templi est: et rex ciuitatis est: quō ecclesia oia illa: sic christus omnia ista. Quid ergo vouimus deo: nisi vt simus templū dei? Nihil gratius ei possum9 offerre: q̄ vt dicamus ei qd dicit in Esaia: Posside nos. Equidē in istis possessionib9 terrenis patrifamilias p̄stat. q̄n ei dat possessio. Nō sic ē possessio que est ecclesia. Ipsi possessioni p̄stat vt a tali possideat. Quid ergo dicit? Sicut iurauit dño votū vouit deo iacob. E Videam9 qd votū est: nisi vt sim9 templum dei. Nihil gratius ei possum9 offerre. q̄ iure iurare. Iurare ē aūt firme pmittere. Attēdite votū hic: id ē qd vouerat quo ardore vouerit: quo amore: quo desiderio: et tamē ad hoc implendū: dñm depcatus est dicēs: Memento dñe dauid et omnis mansuetudinis eius. In hac mansuetudine votū vouit: vt sit domus dei. Si introiero in tabernaculū domus mee: si ascendero in lectum strati mei: (Al. tu.) Si dedero somnū oculis meis. Et palpebris meis dormitationē: Et requiem tēporibus meis: si dedero: quo adusq inueniā locū dño tabernaculū deo iacob. (Al. si non habeo) (Al. si donec.) Vbi querebat locū dño? Si mansuet9 erat: in se q̄rebat. Quō est enī locus dñi? Audi pphetam: Super (Esa. 66.) quē requiescet spūs meus: Sup humilē et quietum et trementem verba mea. Vis ergo esse locus dñi? Esto humilis et quietus: et tremēs verba dei: et tu ipse efficieris qd queris. Si enī in te nō fiat qd queris in altero quid tibi pdest? Opat quidē deus aliquādo p euangelizātē alteri9: tantū si ipse dicat

et nõ facit: et fit pinguis eius in alio locus dño: non
aũt fit ipse loc⁹ dño. Qui aũt q̃ docet ipse bene facit:
et sic docet. fit locus dño cum eo quẽ docet: Quia
oẽs credentes vnũ locũ faciũt dño. In corde eñ
habet locũ dñs: quia vnũ cor est omniũ in charita
te copulatorum. Q̃ multa milia crediderũt fratres
Act. 2. et 4. mei quãdo precia rerũ suarum posuerũt ante pedes
apostolorũ. Sed quid de illis dicit scriptura: Cer
te facti sunt templũ dei: nõ tantũ templũ dei singu
li: sed et oẽs simul templũ dei. Facti sunt ergo loc⁹
dño. Et vt noueritis quia vnus locus factus ẽ dño
Act. 4. in oĩbus: scriptura dicit: Erat illis anima vna et cor
F vnũ in deũ. Multi aũt ne faciãt locũ dño sua quęrũt:
sua diligũt: potestate sua gaudent: priuatũ suũ con
cupiscunt. Qui aũt vult facere locũ dño: nõ de priua
to sed de cõmuni debet gaudere. Hoc illi fecerũt de
Act. 2. rebus suis priuatis fecerũt illas cõmunes. Qđ habe
bãt suũ: nunquid amiserũt: Si soli haberẽt et vnus
quisq; suũ haberet: hoc solũ haberet qđ suũ habe
bat. Cum aũt qđ propriũ erat cõmune fecit: et ea quę
erant ceterorũ: ipsius facta sũt. Intẽdat charitas ve
stra quia propter illa quę singuli possidem⁹: existunt
lites: inimicitię: discordię: bella inter hoĩes: tumul
tus: dissensiones aduersum se: scandala: peccata: ini
quitates: homicidia. Propter q̃: Propter ipsa q̃ sin
guli possidem⁹. Nunquid propter illa quę cõmuniter
possidem⁹ litigam⁹: Aerẽ istũ cõmuniter ducimus:
solem cõmuniter oẽs videmus. Beati ergo qui sic
faciunt locũ dño: vt priuato suo nõ gaudeant. Talẽ
eñ describebat iste qui dicebat: Si introiero in ta
bernaculũ dom⁹ meę: Priuatũ hoc erat. Dicebat p̃
uato se ĩpediri: ne faceret locũ dño: et ea cõmemo
rat quę ad seipsum ptinebant: Nõ introibo in tab
naculũ dom⁹ meę: donec inueniã. Quid: Cũ inue
neris locũ dño: intrabis in tabernaculũ tuũ: An ip
sum erit tabernaculũ tuũ: vbi inueneris locũ dño:
Quare: Quia ipse eris locus dñi: et cũ eis qui fuerit
locus dñi vnũ eris. Abstineam⁹ ergo nos fratres a
G possessione rei priuatę: aut ab amore si nõ possum⁹
a possessione: et facim⁹ locũ dño. Multũ ẽ a me ait
aliquis. Sed vide quid sis facturus locũ dño. Si
vellet apud te hospitiũ habere aliquis senator (non
dico senator: procurator alicui⁹ magni ẽm seculum) et
diceret: offendit me quiddã ĩ domo tua: et si amares
hoc: auferres tamẽ: ne eũ offenderes cuius amiciti
am ambires. Et quid tibi prodest hominis amicitia:
Forte ibi nõ solũ nullũ auxiliũ: sed et periculũ inueni
res. Nam multi nõ periclitabant anteq̃ maiorib⁹ ta
gerent: exoptarũt maiorũ amicitias: vt maiora pe
ricula incurrerẽt. Secur⁹ opta amicitiã christi. Ho
spitari apud te vult: fac illi locũ. Quid est: fac illi lo
cum: Noli amare teipm: illũ ama. Si te amaueris:
claudis contra illũ: si ipm amaueris: aperis illi. Si
aũt aperueris et intrauerit: nõ peries amando te: sed
inuenieris cũ amante. Si introiero ĩ tabernaculum
H domus meę: si ascẽdero sup lectũ strati mei. Priua
ta eñ res ipsa vbi homo acquiescit: superbos facit:
Ideo dixit: si ascendero. In re quam priuatim quis
q; possidet necesse est superbus sit. Inde se eñ tendit
homo ad hominẽ: cũ ambo sint caro. Quid est ho
mo fratres: Caro. Et quid est alter homo: Altera
caro. Et tamẽ caro diues extendit se contra carnem
pauperẽ: quasi aliquid illa caro attulerit q̃ nata ẽ:

aut aliquid auferat qñ morit. Ad hoc plus habuit:
vt plus timeret. Iste aũt q vult inuenire locũ dño:
dicit: Si ascẽdero sup lectũ strati mei: si dedero sõ
num oculis meis. Multi eñ cũ dormiũt: nõ faciũt
locũ dño. Tales excitat Apls. Surge q dormis: Eph. 5.
et exurge a mortuis: et illuminabit te christ⁹. Et alio
loco: Nos aũt qui dici sum⁹ vigilem⁹: et sobrii sim⁹: 1. Thes. 5.
Nam qui dormiũt nocte dormiũt: et qui inebriant:
nocte ebrii sunt. Noctẽ dicens inquit ad: in qua illi
obdormiũt: cupiditas ista terrena. Et oĩa ista fęlicita
tis quę videnĩ seculi somnia sunt dormientium. Et
quõ qui videt thesauros in somnis: dormiẽs diues
est: sed euigilabit et paup erit. Sic oĩa ista vana bo
nus seculi de quib⁹ homines gaudẽt: in somno gau
dent. Euigilabũt qñ noluerĩt: si nõ mõ euigilãt qñ vti
le est: et inueniẽt somnia illa fuisse et trãsisse (sicut di
cit scriptura) velut somniũ exurgẽtis. Et alio loco: Ps. 72.
Dormierũt somnũ suũ: et nihil inuenerũt oẽs viri Ps. 75.
diuitiarũ in manib⁹ suis. Dormierũt somnũ suũ: fi
nitus est somn⁹: et nihil inuenerũt in manibus suis:
q: in somnis videbãt diuitias trãsituras. Iste ğ qui I
vult inuenire locũ dño: dixit etiã: Si dedero somnũ
oculis meis. Sũt aũt quidã qui nõ dormiũt: sed dor
mitant. Aliquãtũ retrahũt se ab amore tpaliũ: et rur
sus reuoluunĩ ĩ eũ: quasi dormitãtes caput crebro
inclinãt. Euigila excute somnũ: dormitando cadur⁹
es. Nõ vult psalm⁹ oculis suis dare somnũ: nec pal
pebris dormitationẽ: eũ qui vult inuenire locũ dño.
Et requiẽ inquit temporibus meis. A requie tẽporũ
somnus venit ad oculos. Tẽpora circa oculos sũt:
Velut futur⁹ somn⁹ grauedo tẽpoz est. Nã oculis
dormituris grauari tẽpora incipiũt: et cũ senserint
sibi grauari tẽpora iã imminet somnus. Qui si dan
dus est oculis: dat requiẽ tẽporib⁹ suis: et venit sõ
nus: Si nõ dederit requiẽ temporib⁹ suis: nõ venit
somnus. Cũ ergo cepit te aliquid tpale delectari ad
peccatũ: iã grauanĩ tibi tẽpora. Vis euigilare: et nõ
dormire nec dormitare: Noli te credere tali dele
ctationi: maiores dolores habebis q̃ suauitates.
Ista cogitatiõe quasi confricãs frontẽ excutis som
num: et paras locũ dño: donec inuenias locũ dño:
tabernaculũ deo iacob. Q̃ q̃ aliqñ dicit tabernacu
lũ dei dom⁹ dei: et dom⁹ dei tabernaculũ dei: distin
cti⁹ tñ accipit fratres charissimi tabernaculũ eccle
sia ẽm hoc tps: Dom⁹ aũt ecclesia celestis hierusa
lem quo ibim⁹. Tabernaculũ eñ tanq̃ militantiũ et
pugnãtiũ: Tabernacula militũ in procinctu: in expe
ditiõe. Vñ cõtubernales dicũt milites: q̃ï tabna
cula eadẽ hñtes et habitãtes. Q̃diu ğ habem⁹ ho
stẽ cũ quo pugnem⁹: tabernaculũ deo facimus. Cũ
aũt transierit tps pugnę: et venerit pax illa quę pcel
lit oẽm intellectũ: sicut dicit Apls: Et pax dei q̃ pcel Phil. 4.
lit oẽm intellectũ: Quãtũcũq; eñ cogitauerĩ de pa
ce illa min⁹ eã capit anim⁹ adhuc in ista corporis gra
uedine constitutus: cũ venerit illa patria iã dom⁹ erit:
null⁹ aduersari⁹ tẽptabit vt tabernaculũ vocet. Nõ
pcedem⁹ ad pugnandũ: sed pmanebim⁹ ad laudandũ.
Quid eñ dicit de illa domo: Beati qui habitant in Ps. 83.
domo tua in secula seculoz laudabunt te. In taber
naculo adhuc gemim⁹: in domo laudabim⁹. Qua
re: Quia gemit⁹ est peregrinantiũ: laudatio iam ĩ pa
tria cõmanentiũ. Hic primo quęrat tabernaculũ deo
iacob. Ecce audiuimus eam in effrata. Ecce audiuimus
K

Quam eā: Sedem dñi. Audiuim⁹ in effrata. In
uenimus eam in campis saltuū. Ibi audiuim⁹:
ibi inuenim⁹. Et alibi audiuit: et alibi inuenit: Quera
mus ergo quid sit effrata vbi audiuit: itē queram⁹
quid sit in campis saltuū vbi inuenit. Effrata v̄bū
hebręū: interptat latine speculū: sicut tradiderūt q̄
verba hebręa scripturis posita in alia lingua trāsla/
lerunt: vt ad nos pueniret intellect⁹. Nā ex hebręa
trāstulerunt in grecā: et ex greca trāslata sunt nobis
in latinā. Fuerūt em̄ qui vigilarūt in scripturis. Si
ergo effrata speculū: illa dom⁹ quę inuēta est in cam
pis saltuū in speculo audita est. Speculū imaginē
habet: Oīs ,pphetia imago futuroꝝ. Dom⁹ ergo
dei futura: in imagine ,pphetię p̄dicata est. Audiui/
mus em̄ illā in speculo: id est audiuim⁹ in effrata: in/
uenim⁹ in campis saltuū. Qui sunt campi saltuum?
Campi syluaꝝ. Nō em̄ queadmodū vulgo dicitur:
Saltus ille: verbi gratia: cēturias habens tot: salt⁹
ꝓprie locus adhuc incultus et syluester dicit. Nā et
quidā codices: in cāpis syluę habent. Qui ergo erāt
campi saltuū: nisi gētes incultę? Qui erant cāpi sal/
tuum: nisi vbi adhuc vepres erāt idolatrię? Sic ta/
men quō vepres ibi erāt idolatrię: ibi inuenim⁹ locū
dño tabernaculū deo iacob. Qō audiuim⁹ in effra/
L ta: inuenim⁹ in campis saltuū. Qō p̄dicatū est in iuda
gente iudęa: manifestatū est in fide gentiū. *Intro
ibimus in tabernacula eius. Cuius? Dñi
dei iacob. Qui intrant vt inhabitēt: ipsi sunt q̄ intrāt
vt inhabitent. In domū tuā vt inhabites intras: in
domū dei vt inhabiteris. Est em̄ melior dñs: q̄ cum
te cępit inhabitare: beatū te facit. Nam si tu ab illo
non inhabiteris: miser eris. In sua ptāte te esse vo/
Luc. 15. luit ille filius qui dixit: Da mihi partē patrimonij
quę me cōtingit. Bene seruabat apud patrē: ne cū
meretricib⁹ dissiparet. Accepit: facta est in ei⁹ pote/
state: Profectus in regionē longinquā: effudit om/
nia cū meretricib⁹: Passus ē tandē famē: recordat⁹
est patrē: reuersus est vt pane saturaret. Ergo intra
vt inhabiteris: et nō quasi tuus sis: sed illius. Intra/
M uimus in tabernacula eius. Adorabimus in
loco vbi steterūt pedes eius. Cuius pedes?
Dñi: an ipsius domus dñi? Domus em̄ dñi est: vbi
dicit qua debet adorari. Adorabim⁹ in loco vbi ste
terunt pedes ei⁹. Pręter q̄ domū suam nō exaudit
deus ad vitā ęternā. Ille em̄ ad domū dei pertinet:
qui est in charitate cōpaginat⁹ lapidib⁹ viuis. Qui
autē charitatē nō habuerit: ruinā facit: et illo ruente
domus stat. Nemo em̄ minet domui vbi esse quasi
lapis cępit: si ruere voluerit quasi aliqd domui no/
ceat. Sic em̄ supbierat et p̄mus populus iudeoꝝ di
cens: Neq; em̄ fraudatur⁹ est de⁹ patrē abraam: cui
ꝓmisit tanta de semine eius: et faciebant oīa mala
tanq̄ securi de pollicitatiōe dei: quia nō ꝓ illorum
meritis qui scelera faciebāt: sed ꝓ merit abrę par/
ceret eis: et qualescūq; malos filios abrę congre/
garet in domū suā ad vitā ęternā. Sed quid iohan/
Matt. 3. nes? Generatio viperarū. Qui ad eū venerūt
ipsi filij abrę vt baptizarent in aqua penitētię: non
eis dixit: Generatio abrę: sed viperarū. Tales em̄
erāt quales quos imitabantur: Nō filij abrę: sed fi
lij amorrei: chananei: gergesei: hiebusei: et oīm q̄ of/
fenderunt deū: ipoꝝ filij erant: qa ipoꝝ facta secta/
bant. Generatio viperarū quis ostēdit vobis fuge/
re a ventura ira? Facite ergo fructū dignū penitē/ Ibidem.
tię: Et ne dixeritis: patrē habem⁹ abraā. Potēs est
em̄ deus de lapidib⁹ istis suscitare filios abrę. Ne/
scio quos lapides tūc videbat in campis saltuū vñ
suscitati sūt filij abrę. Filij em̄ magis qui fidē imi/
tati sunt: q̄ qui de carne nati sunt. Nemo ergo mi/
net domui dei: quasi dicat: Subtraho me: et ruet
domus. Bonū est em̄ illi vt coedificetur et habeat
charitatē. Nā si ipse ruerit: stabit domus. Itaq; fra N
tres in his est domus dei: quos p̄destinauit et p̄sci/
uit pseueraturos. De illis dictū est: vbi steterūt pe/
des eius. Sūt em̄ q̄ nō pseuerāt: nec stant pedes ei⁹
in eis. Nō sunt ergo ipi ecclesia: nō ipi ptinent ad il
lud mō tabernaculū tūc domū. Sz vbi nō steterunt
pedes ei⁹? Qm̄ abūdauit iniquitas refrigescet cha/ Matt. 24.
ritas multoꝝ. In his in quib⁹ charitas refrigescit:
nō stant pedes ei⁹. Sed quid secutū est? Qui aūt p/ Ibidem.
seuerauerit vsq; in finē: hic saluus erit. Ecce in qui/
bus steterūt pedes eius: in eo loco adora: id ē de ta/
libus esto in quib⁹ steterūt pedes dñi. Si aūt de ip/
sa domo intelligere volueris: vbi steterunt pedes
domini: pedes tui in christo stent. Tunc autem sta/
bunt pedes: si pseueraueris in christo. Quid em̄ di/
citur de diabolo? Ille homicida erat ab initio: et in Ioh. 8.
veritate nō stetit. Diaboli ergo pedes nō steterunt.
Itē de supbis quid dicit? Nō veniat mihi pes sup/ Ps. 35.
bię: et manus peccatoꝝ nō moueāt me. Ibi cecide/
runt qui opant iniquitatē: expulsi sūt nec potuerūt
stare. Ergo dom⁹ dei cuius pedes stant. Unde ille
gaudens iohānes quid ait? Qui habet spōsam spō Ioh. 3.
sus est: amicus aūt spōsi stat et audit eū. Si nō stat:
nō audit eū. Et gaudio gaudet ꝓpter vocem sponsi.
Merito stat: qr ꝓpter vocē spōsi gaudet. Nā si ꝓpt
vocē suā gauderet: caderet. Iam videtis ergo qua/
re ceciderint: qui ad vocē suā gaudēt. Amicus autē
ille sponsi dicebat: Hic est qui baptizat. Quidā di/
cunt. Nos baptizam⁹: ad vocē suam stare gaudēt: nō
potuerūt: et nō ptinent ad illā domū de qua dicitur: O
vbi steterūt pedes eius. *Exurge dñe in requi/ Al. exurge
em tuam. Dño dormienti dicit exurge. Iam no/ 2. Paral. 6.
stis quis dormiuit: et quis surrexit. Ipse em̄ quodā
loco dicit in psalmo: Dormiui cōturbatus. Bene il Ps. 56.
li dicit: Exurge dñe in requiē tuā. Iam nō pturba/
beris: quia christus surgens a mortuis iam nō mo/ Ro. 6.
ritur: et mors ei vltra nō dñabitur. Ipius est vox in
alio psalmo. Ego dormiui et somnū cepi et exurrexi: Ps. 3.
qm̄ dñs suscepit me. Ipse dormiuit: ipi dicit Exur/
ge dñe in requiē tuā: Tu et arca sanctificati/
onis tuę: Id est exurge: vt exurgat et arca sanctifi
cationis tuę quā sanctificasti. Ipse caput nostrū: Ar/
ca eius: ecclesia eius. Surrexit prior: surgat et eccle/
sia. Nō aūt auderet sibi resurrectionē corp⁹ ꝓmit/
tere: nisi p̄us exurgeret caput. Exurge dñe in requi/
em tuā: tu et arca sanctificationis tuę. Et corp⁹ chri
sti qd ex maria natū est: intellectū est a quibusdā ar/
ca sanctificationis: vt hoc diceret: Exurge dñe in re/
quiem tuā: tu et arca sanctificationis tuę: cū corpe
exurge: vt palpent qui nō credebāt. Exurge dñe in
requiē tuā: tu et arca sanctificationis tuę. Sacer/ 2. Paral. 6.
dotes tui induantur iusticiā: et sancti tui exul/ Al. exultent.
tent. Te exurgente a mortuis et eunte ad patrē:
regale illud sacerdotiū iudeis nūc quia iusticia est fi Ro. 1.
de viuit. et acceptio pignoris spūssancti sint mem/

bra spe resurrectionis quę precessit in capite. Ecia eni
P et plus dicit Spe gaudentes. Propter dauid
seruū tuū: nō auertas faciē christi tui. Hoc
deo patri dictū est: Propter dauid seruū tuū: non
auertas faciē christi tui. Crucifixus est dñs i iudea:
crucifix⁹ ē a iudeis: ab ipis turbat⁹ dormiuit. Inter
quos et seuierūt manus dormiuit: ad eos iudicādos
Ps.42. surrexit. Et dicit quodā loco: resuscita me et reddā
illis: et reddidit et redditur⁹ est. Nā quanta postea
iudei passi sunt occiso dño: norūt ipi. De ipa ciuita
te vbi illū occiderūt: omnes expulsi sunt. Quid er
go: Etiā omnes de stirpe dauid perierūt: et de tri
bu iuda: Non. Nā crediderūt inde aliqui: et multa
milia hominū crediderūt inde: et hoc iam post resur
rectionē dñi. Sęuierūt vt crucifigerēt et postea cę
perūt videre fieri miracła i noīe christi crucifixi: et pl⁹
cōtremuerūt tantū posse ei⁹ nomen: qui quasi inter
Act.2. manus eorū nihil poterat: et cōpuncti corde iā credē
tes diuinitatē occultā fuisse in illo quē ceteris simi
lem hominib⁹ putauerūt: et consiliū petētes ab apo
Ibidem. stolis audierūt: Agite penitentiā: et baptizet vnusquis
que vestrū in nomine dñi nostri iesu christi. Ergo qa
ad iudicādos eos a quib⁹ crucifixus ē surrexit chri
stus: et auertit faciē suā a iudeis et conuertit ad gen
tes tanq rogat de⁹ ppter reliquias israel. et dicitur
ei: Propter dauid seruū tuū non auertas faciē chri
sti tui. Si palea damnata est: frumenta colligātur:
Esa.10. Reliquię salue fiant sicut dicit Esaias. Et plane fa
Ro.9. cte sunt reliquię salue. Inde erāt duodecim aposto
1.Cor.15. li: inde plus q quingēti fratres: quib⁹ se dñs demō
strauit post resurrectionē: inde tot milia baptizata:
Act.4. quę precia rerū suarū ante pedes aplorū ponebāt. Er
go impletū est qd hic rogat⁹ est deus: Propter da
Q uid seruū tuū ne auertas faciē christi tui. Iura
Al. † non habet. Al. + veritatem. † frustrabitur. uit dñs dauid *in † veritate et nō + penitebit
eum. Quid est iurauit? Promissum per seipm fir
mauit. Quid ē nō penitebit eū? Nō mutabit. Non
eni dolorē penitentię patitur de⁹: aut in aliquo fal
litur vt velit corrigere in quo errauit: Sz quō homi
nem cū penitet mutare vult qd fecit: sic vbi audis:
quia penitet deū: mutationē ipam spera. Aliter illā
facit deus: qms nomine penitentię appellet: aliter tu.
Tu eni facis: quia erraueras: Ille aūt facit: qz vin
1.Reg.15. dicat: aut quia liberat. Mutauit regnū saul cū peni
teret eū, sicut dictū est. Et in eodem loco vbi scriptu
Ibidem. ra dicit: Penituit eū: ibi paulopost dicit: Non eni
sic est vt homo vt peniteat eū. Cū ergo mutat opa
sua p incōmutabile consiliū suū: ppter ipam nō con
silij sed opis mutationē penitere dicit. Hoc aūt sic
Ps.109. pmisit: vt non mutaret: quō dicit et illud: Iurauit
dñs et nō penitebit eū: tu es sacerdos in eternū sm
Heb.7. ordinē melchisedech. Sic et hoc qz ita pmissum est
vt nō mutaret: quia necessario futurū erat et pman
surū: dixit: Iurauit dñs dauid veritatē: et nō penite
Al. † De. bit eum: *Ex fructu ventris tui ponā sup
sedem tuā. Poterat dicere ex fructu femoris tui.
Quare ex fructu ventris voluit dicere? Et illud qui
dem si diceret: verū diceret: Sed significatius dice
Luc.1. re voluit ex fructu ventris: quia de femina natus est
christus: quo vir non accessit. Quid ergo? Iurauit
dñs dauid veritatē: ex fructu ventris tui ponā super
sedem tuā. Si custodierint filij tui testamē
R tum meū: et testimonia mea hęc quę doce

bo illos: Et filij eorū sedebūt vsq in secu Al. eos. Al. in secula
lum sup sedem tuā. Si filij tui custodierint: et
filij eorū sedebūt in eternū: Meritū filiis patres fa
ciūt. Quid si filij ipsorū custodierint: et filij eorū nō cu
stodierint: Quare ad meritū patrū pmittit beatitu
do filiorū: Quid eni ait? Non ait: Si custodierint
filij tui: et filij eorū sedebūt in eternū. Nō ait: si custo
dierint filij tui sedebunt sup sedē tuam: et si custodie
rint filij eorū: et ipi sedebūt sup sedem tuā. Sed ait:
Si filij tui custodierint: et filij eorū sedebunt sup sedē
tuā. nisi quia filios hic voluit intelligi fructus ipsorū?
Si filij tui inquit custodierint legē meam: et manda
ta mea hęc quę docebo eos seruauerint: filij tui: et fi
lij eorū sedebūt sup sedē tuā: id est hic erit fruct⁹ ip
sorū: vt sedeant sup sedē tuā. Modo eni fratres om
nes qui laboram⁹ in christo: oēs qui contremisci
mus verba ipius: qui quōcunq conamur facere vo
luntatē ipius. et ingemiscimus petentes: vt adiuuet
nos quo impleam⁹ qd iubet: nunquid iam sedemus
in illis sedib⁹ beatitudinis quę nobis pmittuntur:
Non: Sed mandata tenētes speram⁹ hoc futurū.
Ipa spes tanq in filijs dicta est: quia hominis in
hac vita viuentis spes filij sunt: fruct⁹ filij sūt. Pro
pterea et homies excusantes auariciā suā: dicunt se
filijs suis seruare qd seruant: et nolentes dare inopi:
pietate nomine se excusant: quia filij eorū spes eorū
sunt. Oēs homines eni qui sm hoc seculū viuunt:
spem suā dicunt filios generare et relinquere. Ideo
nomine filiorū spem ipam posuit et ait: Si custodie
rint filij tui testamentū meū: et testimonia mea hęc
quę docebo illos: et filij eorū sedebunt in eternū sup
sedem tuā: id est tales fructus habebūt: vt spes eos
nō fallat: vt illuc veniāt q sperant se venturos. Mō
ergo tanq patres sunt homines spei future. Cū aūt
adepti fuerint qd sperāt: filij sunt: quia illud qd adi
piscunt pepererūt et generauerūt in opibus bonis:
Et hoc illis seruat in posterū: quia et ipa posteritas
in filijs appellari solet. Aut si filios ipos homies ac E
cipis: intellige et de ipis dictū: Si custodierint filij
tui testamentū meū: et testimonia mea hęc quę do
cebo illos: vt iste sit sensus: Si custodierint filij tui
testamentū meū: et testimonia mea hęc quę docebo
illos: et filij eorū: id est si custodierint: vt hic subdisti
guas: et deinde inferas: sedebūt in eternū super sedē
tuā: id est et filij tui et filij eorū: sed oēs si custodie
rint. Quid ergo si non custodierint? Perit pmissio
dei? Non: Sed ideo dictū est: et ideo pmissum est:
qz pdicauit de⁹. Quid nisi credituros? Sed ne ali
quis putaret mutari pmissa dei: et in ptāte sua vellet po
nere qd pmisit de⁹ vt impleret: ideo ei iurauit et dix
it: In quo ostēdit: qz sine dubio venturū est. Quō ḡ
posuit ibi si custodierint? Ne iā glorieris de pmissis:
et dimittas te nō custodire. Tūc eris filius dauid si
custodiris: Si aūt nō: nō eris fili⁹ dauid. Filijs da
uid pmisit de⁹. Noli dicere: Fili⁹ sū dauid si degē
neras. Si iudei illō nō dicūt q de ipa stirpe nati sūt:
[illegible] dicit illis [illegible] dñs ait. Si filij Ioh.8.
abrahę estis: facta abrahę facite. Inde illos negauit fi
lios: qz facta nō faciebāt. Nos quō nos dicim⁹ fili
os dauid: qui de ei⁹ stirpe non sum⁹ sm carnē? Re
stat vt filij nō sim⁹: nisi imitādo fidē: nisi colēdo de
um sicut ille coluit. Si ḡ qd tibi p[illegible] ē nō speras: p
facta nō vis assequi: quō in te cōpletur: sedebis sup

sedet dauid: Et si nō in te cōplebit: putas qr nō cō-
plebit: Et quō inuenit eā in campis silue: Et quō
steterūt pedes ei⁹: Qualiscūq ergo fuerit: illa do-
p̄ elegit. mus stabit. Quoniā elegit dñs sion: †preele-
git eā in habitationē sibi. Syon: ipa est ecclia:
ipa est et illa hierlm: ad cui⁹ pacē currim⁹: q̄ nō i an
gelis sed i nobis peregrinat. q̄ ex parte meliore expe-
ctat partē rediturā: vñ nobis littere venerūt q̄ quo-
tidie recitant. Ipa ciuitas: ipa ē sion quā ꝑ elegit de⁹.
p̄ sclm secli Hec requies mea in † secula seculorum.
Illi dei verba sūt: Requies mea: ibi requiesco. Quātū
nos amat de⁹ fratres: vt qr nos requiescim⁹: se dicat
requiescere. Nō eñi ipe aliqñ turbat: aut sic requi-
escit: sed ibi se dicit requiescere: qr nos in illo requiē
p̄ elegi. habebim⁹. Hic habitabo qm̄ † preelegi e-
L am. Viduā eius benedicens benedicā:
p̄ non h̄z. †et pauperes eius saturabo panibus. Om-
nis anima que intelligit se desertam omni auxilio:
nisi soli⁹ dei: vidua est. Quō eñi Apls describit vi-
Timoth. 5. duam: Que aūt vere vidua est et desolata: sperauit
in dñm. Agebat aūt de istis viduis quas omes di-
cimus i ecclesia. Dixerat autē: que in delitijs degit
viuens mortua est: et nō illā numerauit inter vidu-
Ibidem. as. Describens aūt viduas et sanctas: qd ait: Que
aūt vere vidua est et desolata: sperauit in dño: et psi-
stit in p̄cibus et obsecrationib⁹ nocte ac die: Ibi sub-
iecit. Que aūt in delitijs agit: viuens mortua ē. Vñ
ergo vidua ē: Quia nō habet auxiliū aliūde: nisi so
lius dei. Ille que habēt viros: quasi supbiūt de aux
ilio viror. Deserte vident vidue: et robustius ē aux-
iliū earū. Ergo tota ecclesia: vna vidua est: siue i vi-
ris: siue in feminis: siue in cōiugatis: siue in marita-
tis feminis: siue in adolescētib⁹: siue in senib⁹: siue i
virginibus. Omnis ecclesia vna vidua est: deserta i
hoc seculo: si sentit illud: si nouit viduitatē suā. Tūc
eñi auxiliū p̄sto ē illi. Nōne agnoscitis istā viduā i
Luc. 18. euangelio fratres mei: cū diceret dñs oportere sem
per orare et nō deficere: Erat quidā iudex in ciuita-
te dixit: qui nec deū timebat nec homies reuereba-
tur: et interpellabat eū quedā vidua quotidie et dice
bat: Vindica me de aduersario meo: Et interpellādo
quotidie vidua fregit illū. Ait eñi ipe iudex apud se:
qui nec deū timebat nec homies reuerebatur: Et si
deū nō timeo: nec homines erubesco: vel ꝓpter tedi
um qd mihi facit ista vidua vindicabo eā. Si audi-
uit iudex malus viduā ne tediū pateret: deus nō au
M dit ecclesiā quā hortat vt depcet: Itē Pauperes ei⁹
saturabo panibus. Quid est fratres: Simus pau-
peres: et tūc saturabimur. Multi p̄sumētes de secu-
lo: et supbi christiani sunt: adorant christū: sed nō sa-
turant. Saturati eñi sunt: et abundāt in supbia sua.
Ps. 122. De talib⁹ dicit: Opprobriū eis qui abundāt: et de-
spectio supbis. Isti abundant: et ideo manducant: s
Ps. 21. nō saturant. Et quid de illis dictū ē in psalmo: Mā
ducauerūt et adorauerūt oēs diuites terre. Adorāt
christū: venerant christū: supplicāt christo: sed non
saturant sapiētia et iusticia ipius. Quare: Quia nō
sunt paupes. Paupes aūt id est humiles corde: quā-
to plus esuriūt: tāto plus māducant: Tanto autem
plus esuriūt: quāto a seculo inanes sunt. Qui plen⁹
est: quicqd illi datur⁹ es: respuit: qr plen⁹ est. Da mi
Math. 5. hi esurientē: da mihi de quib⁹ dictū est: Beati q̄ esu
riunt et sitiūt iusticiā: qm̄ ipi saturabunt: et erunt hi

paupes de quibus mō dicit: Et paupes ei⁹ saturabo
panib⁹: qr et in ipo psalmo vbi dictū est: Māduca-
uerūt et adorauerūt oēs diuites terre: dictū est illic
et de paupib⁹: et prorsus eo mō q̄ et in isto psalmo:
Edent paupes et saturabunt. et laudabūt dñm q̄ req Ps. 21.
rūt eū. Vbi dictū est: Māducauerūt et adorauerūt
oēs diuites terre: ibi dictū est: Edent paupes et sa-
turabunt. Quare qñ diuites dicti sunt adorasse: sa-
turati nō dicti sunt: qñ aūt paupes dicti sunt: satura
ti dicti sūt: Et vñ saturati: Hec saturitas fratres q̄-
lis est: De⁹ ipe est panis. Panis vt lac fieret descē-
dit ad terrā et ait suis: Ego sum panis viu⁹ q̄ de ce- Ioh. 6.
lo descēdi. Ideo illic in psalmo: Edent paupes et sa-
turabunt. De q̄ saturabunt: Audi quod sequit: Et Ps. 21.
laudabūt dñm q̄ requirūt eū. Estote ergo paupes: X
estote in mēbris illi⁹ vidue: nō sit auxiliū vestrū nisi
in vno deo. Pecunia nihil est. nō inde auxiliū habe-
bitis. Multi ꝓpter pecuniā p̄cipitati sunt: multi p-
pter pecuniā perierūt: Multi ꝓpter pecuniā mactā
q̄ siti sunt a raptorib⁹: Tuti essent. si nō haberēt q̄re
q̄rerent. Multi de amicis potētiorib⁹ p̄sumpserūt:
ceciderūt illi de quib⁹ p̄sūpserūt: et inuoluerūt eos
q̄ de se p̄sumpserāt. Respicite exēpla generl humani.
Quid magnū ē qd vobis dr: Nō solū de his scptu-
ris ea loqmur: legite ea in orbe terrar: Attēdite nō
p̄sumere de pecunia: de amico hoie: de honore et ia-
ctātia secli. Tolle ista oia: Sz si habes illa: Age deo
gratias: si cōtēnis illa. Si aūt inflaris inde: noli at-
tēdere qñ eris p̄da hominū: iā diabolo p̄da es. Si
aūt de his reb⁹ nō p̄sumpseris: eris in mēbris illi⁹
vidue q̄ est ecclia: de q̄ dictū est: Viduā ei⁹ bñdicēs
bñdicā. eris et paup: de quib⁹ dictū ē: Et paupes ei⁹ Y
saturabo panib⁹. Aliqñ aūt qd nō est p̄termittendū
dicere: inuenis pauperē supbū: et diuitē humilem:
Quotidie patim tales. Audis pauperē q̄si gemētē
sub diuite: et qñ potētior fuit diues: tūc illū humilē
vides: aliqñ nec tūc: sed et tūc supbū: vñ vides: qd es
set: si aliqd haberet: Ergo paup dei in aio est: non in
seculo. Procedit aliqñ hō habēs plenā domū: vbe-
res terras: multa p̄dia: multū auri et argenti: nouit
qr in istis nō est p̄sumendū. humiliat se deo: facit inde
bene: ita cor ipi⁹ erigit ad deū: vt nouerit quia non
solū nihil illi p̄sunt diuitie ipe: s et impediūt pedes
ipi⁹: nisi ille regat et ille subueniat: et nūerat inter pau
peres q̄ saturant panib⁹. Inuenis aliū mēdicū ela-
tū: aut iō nō inflatū: qr nihil h̄z: q̄rentē tñ vñ infletur:
Nō attēdit de⁹ facultatē s cupiditatē: et iudicat eū
sm cupiditatē q̄ inhiat reb⁹ tpalib⁹: nō sm faculta-
tē quā nō ei cōtigit adipisci. Vñ eñi de diuitib⁹ dicit
Aplus: Diuitib⁹ hui⁹ seculi p̄cipe nō supbe sapere. 1. Timoth. 6.
qr sperare i icerto diuitiar: s i deo viuo: q̄ nob p̄stat
oia abūdāter ad fruendū. Quid q̄ faciūt de diuitijs
suis: Seqt et dic: Diuites sint i opib⁹ bōis: facile tri Ibidem.
buāt cōicēt. Et vide qr hic paupes sūt: Thesaurizēt
inqt sibi fūdamētū bonū i futur: vt apphēdāt verā
vitā. Cū apphēderint tūc erūt diuites. Qñ aūt nō
eā adhuc hñt: nouerit se paupes. Ita tñ vt oēs humi-
les scō corde: et i charitate germana p̄stitutos: quicqd
habuerit i hoc seculo: int paupes suos nūeret de⁹: qs
saturat panib⁹. Sacerdotes ei⁹ induā salu
tari: et sctī eius exultatiōe exultabūt. Iam i Z
fine psalmi sum⁹: paululū aduertat charitas vestra:
Sacerdotes eius induā salutari. et sancti eius exul-

eatiõe exultabũt. Quis est salutare nostrũ: nisi chri
stus noster? Quid est ergo: sacerdotes eius induam
Gal.3. salutari? Quotquot in christo baptizati estis: chri
stum induistis. Et sancti eius exultatiõe exultabũt.
Unde exultabũt? Unde? Exultatiõe: qz induti sunt
Eph.5. salutari. Non in se erã lux facti sunt: sed in dño. Erã
Al. ibi ꝑ produca. enim ante tenebre. Et ideo subiecit: Ibi susci
tabo cornu dauid. Et de christo ꝓsumatur ip
se erat altitudo dauid. Cornu enim significat altitudi
nem. Et qualẽ altitudinẽ? Non carnalẽ. Ideo om
nia ossa carne inuoluta sunt: cornu excedit carnem.
Altitudo spũalis cornu est. Que aũt altitudo spũa
lis est: nisi de christo psumere: nõ dicere: Ego facio:
ego baptizo: sed hic est qui baptizat? Ibi est cornu
dauid. Et vt noueritis: quia ibi est cornu dauid: at
tendite quid sequat: Paraui lucernam chri
sto meo. Que est lucerna? Iam nostis dñi verba
Ioh.5. de iohãne: Ille erat lucerna ardens et lucẽs. Et dd
Ioh.1. ait iohãnes? Hic est qui baptizat. In hoc ergo et
ubi et sanctum hoc exultabũt sacerdotes: qz orbe
qd ipsoꝝ bonũ est: nõ est ipsoꝝ sed illi⁹. Et qz ille ha
bet potestatẽ baptizandi: secur⁹ accedat ad templũ
Al. in domino a me induã confusione. eius omnis qui accipit baptismũ: qz nõ homine: sed il
lum est in quo excitatũ est cornu dauid. Super
Al. in illo: cbu. ipsum aũt florebit sanctificatio mea. Su
per quẽ? Sup christũ meũ. Christo enim meo cũ di
cit: vox est patris qui dicit: Uiduã ei⁹ benedicẽs be
nedicã: z pauperes eius saturabo panibus. Sacerdo
tes ei⁹ induã salutari: z sancti ei⁹ exultatiõe exulta
bunt. Qui dicit: Ibi suscitabo cornu dauid: de⁹ est.
Ipse dicit: Paraui lucernã christo meo: qz z christ⁹
noster est: et christ⁹ patris. Christus noster est: quia
saluat nos z regit nos: quõ et dñs noster est: fili⁹ au
tẽ patris: christus aũt z noster et patris. Nam si pa
tris christ⁹ nõ esset: nõ diceret superius: Propter da
uid seruũ tuũ ne auertas faciẽ christi tui. Sup ipm
aũt florebit sãctificatio mea. Super christũ aũt flo
ret. Nemo hominũ sibi illã assumat: quia ipse sancti
ficat. Aliroquin non erit verũ. Sup ipm aũt florebit
sanctificatio mea. Gloria sanctificationis florebit.
Sanctificatio ergo christi in ipso christo: potestas
sanctificationis dei in christo. Florebit enim q dixit:
ad gloriã vult ptinere. Qñ enim florent arbores tunc
pulchre sunt. Ergo sanctificatio in baptismo: vnde
floret z claret. Unde cessit mũdus huic pulchritudi
ni? Quia in christo floret. Nã pone illã in homine
Esa.40. potestatẽ: quõ floret: qz oĩs caro fenũ: et oĩs clari
tas carnis vt flos feni?

Explicit Tractatus de ps̃. CXXXI.
Incipit Tractatus de ps̃. CXXXII.
Expositio psalmi.

P Salmus breuis est et valde notus: sed val
de est nominat⁹. Ecce q̃bonũ z q̃io
cundũ habitare fratres in vnũ. Ita sonus ille
dulcis est: vt et qui psalteriũ nesciũt: ipm versũ can
tent. Tam dulcis est q̃ dulcis est charitas: q̃ facit
fratres habitare in vnũ. Et hoc quidẽ fratres nõ in
diget interptatiõe aut expositione: q̃ bonũ z q̃ io
cundũ sit habitare in vnũ: Sed ea q̃ sequunt habẽt
aliquid qd pulsanti⁹ aperiat. Uerũtamen vt ab isto
versu de quo dicit nobis intuect⁹ vniuerse texture psal
mi hoc primũ cũ atq; etiã psiderem⁹: verũ de eo⁹
charitate dicitũ sit: q̃ bonũ z q̃ iocũdũ sit habita

re fratres in vnũ: an aliqui sũt certi atq; pfecti qui
habitãt in vnũ: nec ad oẽs ptineat ista bñdictio: sed
ad quosdã a quib⁹ et descendat ad ceteros. Ista enim
vba psalterij: iste dulcis son⁹: ista suauis melodia:
tã in cantico q̃ in intellectu: etiã monasteria pepit.
Ad hũc sonũ excitati sũt fratres: qui habitare i vnũ
cõcupierũt. Iste versus fuit tuba ipsoꝝ: Sonuit p or
bẽ terrarũ: et q diuisi erant: cõgregati sũt i vnũ. Cla
mor dei: clamor spũsancti: clamor ꝓphetic⁹ nõ audie
batur in iudea: z audit⁹ est in orbe terrarũ. Aduersus
istũ sonũ surdi erant inter quos cantabat: z apti au
ribus inuẽti sunt de quib⁹ dictũ est. Quib⁹ non est Esa.52.
nunciatũ de illo videbũt: et qui non audierũt intelli
gent. Uerũtamẽ dilectissimi si psiderem⁹ de illo pa
riete circũcisiõis: pus nata est ista bñdictio. Nõ enim
oẽs iudei pierũt. Et vñ apli filij ꝓphetaꝝ: filij excus Ps.126.
soꝝ: Sicut iam sciẽtib⁹ loquimur. Unde illi qngenti I.Cor.15.
qui dñm post resurrectionẽ viderũt: qd cõmemorat
aplõ Paul⁹? Unde illi centũ viginti q̃ simul erãt in Act.1.
vno loco post resurrectionẽ dñi et ascẽsionẽ i celũ:
quib⁹ in vno loco cõstitutis superuenit spũsanct⁹ die Act.2.
pentecostes missus de celo: sic missus sic ꝓmissus?
Oẽs inde erant: et ipsi primo habitauerũt in vnũ: qui
oĩa q̃ habebãt vendiderũt: rerũq; suarũ pcia ad pe Act.4.
des aploꝝ posuerũt: sicut in Actibus aploꝝ legit:
Et distribuebat vnicuiq; sicut cuiq; op⁹ erat: z ne Act.2.
mo dicebat aliquid ꝓpriũ: sed erant illis oĩa cõmu
nia. Et quid est in vnũ? Et erat illis inquit aĩa vna z Act.4.
cor vnũ: in deũ. Ergo ipsi pus audierũt: Ecce q̃bo
nũ z q̃iocundũ habitare fratres in vnũ. Primi au
dierũt: sed nõ soli audierũt. Nõ enim vsq; ad illos ista
dilectio z vnitas fratrũ venit. Uenit enim z ad poste
ros ista charitatis exultatio z votũ deo. Uouet enim
aliquid deo: et dictũ est. Uouete z reddite dño deo Ps.75.
vestro. Melius est aũt nõ vouere z reddere: q̃ vo Eccle.5.
uere z nõ reddere. Sed debet esse impiger anim⁹ vt
et voueat z reddat: ne cũ se min⁹ idoneum putat ad
reddendũ: piger sit ad vouendũ. Plane nunq; red
det: si de suo se putauerit redditurũ. Ex voce huius
psalmi appellati sunt et monachi: ne quis vobis de
isto nomine insultet catholicis. Qñ vos recte hereti
cis de circũcellionib⁹ insultare cepitis: vt erubescen
do salueñt: illi vobis insultãt de monachis. Primo
si cõparãdi sunt vos videte: si verbis nostris op⁹ ẽ:
iam laboratis: nõ opus est: nisi vt admoneam vnũ
quẽq; vt alter det solũ attẽdat z cõparet. Quid op⁹
est vt verbis nostris cõparent ebriosi cũ sobrijs: p
cipites cũ cõsideratis: furẽtes cũ simplicib⁹: vagan
tes cũ cõgregatis? Sed tñ dicere placuerũt: Quid
sibi vult nomẽ monachoꝝ? Quanto meli⁹ dicimus
nos: quid sibi vult nomẽ circellionũ? Sz nõ inquit
vocant circellones: forte corrupto sono nomis eos
appellam⁹. Dicturi sum⁹ vobis itegrũ nomẽ ipsoꝝ:
Forte circũcelliões vocant: nõ circelliones. Plane
si hoc vocant exponãt qd sint. Nã circũcelliões di
cti sunt: qz circũ cellas vagãt: Solẽt enim ire hac at
q; illac nusq; hñtes sedes z facere q̃ nostis: et q̃ illi
norũt: velint nolint. Uerũtñ charissimi sũt: z q mo
nachi falsi sũt: Et nos nouim⁹ tales: s nõ perijt frat
num pia inter eos q phent qd nõ sũt. Tãdi sunt enim
monachi falsi: z clerici falsi: z fideles falsi. Omnia
ista tria genera fratres mei q̃ aliquãdo vobis com
mendauimus: et vt puto non semel. habent bonos

suos habent malos suos. De tribus em̃ istis gene-
Math. 24. ribus dictũ est: Duo in agro: vnus assumet, et vnus
relinquet: Et duo in lecto: vnus assumet et vn⁹ re-
Ibidem. linquet. Et due in molendino: vna assumetur et vna
relinquet. In agro sunt: qui gubernãt ecclesiã. Vn-
de dicit Apostolus (Videte si nõ in agro erat) Ego plã-
1. Cor. 3. taui: apollo rigauit. sed deus incrementũ dedit. In
lecto aũt eos intelligi voluit: qui amauerũt quietẽ.
Per lectũ em̃ quietẽ voluit intelligi: nõ se miscẽtes
turbis: nõ tumultui generis humani: in ocio seruiẽ-
tes deo: Et inde tamẽ vn⁹ assumet et vnus relinquet.
Sũt ibi probi: et sunt ibi reprobi. Ne expauescatis
quãdo ibi inueniunt reprobi: Nam et latent quidã
Math. 24. qui nõ inueniunt nisi in fine. Due autẽ in molendino
et nomine generis feminini appellauit: plebeos em̃
intelligi voluit. Quare in molendino? Quia in isto
mũdo versant: vbi molẽdinũ intelligit: quia sic ver-
titur mundus iste quõ mola. Et em̃ quos conterit.
Sic ibi versant fideles boni: vt vna ex eis consuma-
tur altera assumat. Quosdã em̃ actiones mũdi faci-
unt dilectores seculi: fraudatores: simulatores. Alij
1. Cor. 7. aũt sic ibi sunt quomõ dicit Apostolus. Et qui vtunt hoc
mũdo tanq̃ nõ vtentes sint. Preterit em̃ figura hu-
E ius mũdi. Volo vos sine sollicitudine esse. Audis q̃
assumet de molendino? Certe em̃ multa peccata vi-
dent ad diuites ptinere. Cũ em̃ plus agunt: et plus
administrãt: et plus ad eos pendet res familiar. am-
pla: difficile est vt nõ plura peccata contrahant. Et
Math. 19. de illo dictũ est: Quia facilius est intrare camelũ p
foramẽ acus q̃ diuitẽ in regnũ celorũ. Et cũ cõtri-
stati essent discipuli p illis de q̃b⁹ tam desperabãt:
Ibidem. cõsolatus est eos dñs dicens: Que hominibus im-
possibilia sunt: deo facilia sunt. Quõ aũt illud facile
facit deus? Audi Apostolũ: si nõ negligas qd̃ p̃ce-
1. Timo. 6. pit. Precipe inquit diuitib⁹ huius seculi nõ super-
be sapere. Inuenis em̃ pauperẽ superbientẽ: diuitem
humilẽ: christianũ bene consideratũ: quia illa omia
q̃ tenent et q̃ tenentur: quia nihil attulit in hũc mun-
dum: nihil potest de mũdo auferre: cogitãtẽ quem-
Luc. 16. admodũ diues ille qui ardebat in flãma apud infe-
ros guttã sibi distillari de digito desiderauit eius qui
micas de mensa eius cõcupierat. Cogitãtes ista: fa-
1. Timo. 6. ciunt qd̃ ait Apostolus: Neq3 sperare in incerto diuiti-
arum: sed in deo viuo qui prestat nobis omia abun-
danter ad fruendũ. Diuites sint inquit in opib⁹ bo-
nis: facile tribuãt: cõmunicẽt: thesaurizent. Et quid
Ibidem. inde illis lucri? Thesaurizent sibi fundamentũ bo-
Math. 24. num in futurũ vt apprehẽdant verã vitã. Ecce que
Luc. 16. assumet de molendino. Qualis aũt diues ille erat q̃
induebat purpura et bysso: et epulabat q̃tidie splen-
dide: et iacentẽ ad ianuã suã pauperẽ contẽnebat?
Relinquet: q̃a de molẽdino vna assumet et vna re-
F linquet. Sic dicit et Ezechiel de tribus psonis in q̃-
Ezech. 14. bus nõ absurde tria hec genera intelligim⁹. Cũ mi-
serit dñs gladiũ in terra: et si fuerint in medio eorũ
noe: daniel et iob: nõ liberabũt filios neq3 filias: sed
ipsi soli salui erunt. Jam illi olim liberati sunt: Sed i
istis tribus nominib⁹: tria genera quedã significa-
uit. Noe significat rectores ecclesie: quia ipse arcam
Gen. 7. in diluuio gubernauit. Daniel aũt vitã quietã ele-
git in celibatu seruire deo: id est vxorẽ non querens:
Erat vir sanctus in desiderijs celestibus vitam ge-
rens temptat⁹ in multis: et inuentus aurũ obrizum.

Dñ quietus erat qui et inter leones securus erat: Er- Dan. 6. et 14.
go in nomine danielis qui etiã vir desideriorum est Dan. 9.
appellatus sed viri p castorũ atq3 sanctorũ: significa-
tur serui dei: de quibus dicit: Ecce q̃ bonũ et q̃ io-
cundum habitare fratres in vnũ. In nomine iob: si-
gnificat vna illa de molendino que assumet. Habe- Math. 24.
bat em̃ vxorẽ habebat filios habebat multas diui- Job. 1.
tias: Et tam multa habebat i isto seculo: vt diabol⁹
hoc ei obijceret: quia nõ gratis sed pter ea que ac- Ibidem.
ceperat colebat deũ. Hoc obiecit aduersari⁹ sancto
viro: et in temptationibus suis pbatus est q̃ gratis
Iob coleret deũ: et nõ pter illa que accepat: sed pro-
pter eũ qui dederat. Amissis itaq3 oibus repenti-
na afflictiõe et temptatione: amissa hereditate: ami-
sis heredibus: sola cõiuge sibi relicta nõ ad consola-
tionẽ sed ad temptationẽ: ait qd̃ nostis: Dñs dedit Ibid. 1.
dñs abstulit: sicut dño placuit ita factũ est: sit nomẽ
dñi benedictũ. Impletũ est in eo qd̃ quotidie cãta-
mus. si et morib⁹ consonem⁹: Benedicã dñm i oi Ps. 33.
tempe: semp laus eius in ore meo. Ergo in istis tri-
bus nominib⁹ significata sunt tria genera hominũ:
et in illis tribus rursus in euãgelio que cõmemora- G
ui. Quid ergo dicit illi qui nobis de nomine mona-
chorũ insultãt? Fortasse dicturi sunt: Nostri nõ vo-
cant circũcelliones: vos illos ita appellatis contu-
melioso nomine: nam nos eos ita nõ vocamus. Di-
cant quid eos vocent: et audietis: Agonisticos eos
vocant. Fatemur et nos honesto nomie: si et res cõ-
ueniret. Sed interim illud videat sanctitas vestra:
Qui nobis dicũt: ostendite vbi scriptũ sit nomẽ mo-
nachorũ: ostendãt vbi scriptũ sit nomen agonistico-
rum. Sic eos appellamus inquiunt pter agonem.
Certant em̃ illi: et dicit Apostolus: Certamen bonum 1. Timoth. 6.
certaui: Quia sunt qui certant aduersus diabolum
et p̃ualent: milites christi agonistici appellant. Uti-
nam ergo milites christi essent: et nõ milites diabo-
li: a quibus plus timet deo laudes: q̃ fremitus leo-
nis. Hi etiã insultare nobis audent: quia fratres cũ
vident homies: deo gratias dicũt. Quid est inqui- In epistol. [illegible]
unt. deo gratias? Ita ne surdus es vt nescias quid
sit deo gratias? Qui dicit: deo gratias: gratias agit
deo. Vide si nõ debet frater deo gratias agere: quã-
do videt fratrẽ suum. Non enim est locus gratula-
tionis: quãdo se inuicẽ vident qui habitant in chri-
sto? Et tamẽ vos: deo gratias nostrũ ridetis: Deo
laudes vestrũ: plorant homines. Sed certe reddit
rationem de nomine quare appelletis agonisticos.
Ita fiat vt appellat⁹: Ita fiat: omnino faueri⁹. Pre-
stet dñs vt illi contra diabolũ certent: et nõ contra
christũ cui⁹ psequunt ecclesiã. Tamẽ quia certant:
dicitis agonisticos: et inuenistis vnde appelletis:
q: dicit Apostolus: Bonũ certamẽ certaui. Qua- 1. Timoth. 4.
re ergo et nos nõ appellem⁹ monachos: cũ dic psal- H
mus: Ecce q̃ bonũ et q̃ iocundũ habitare fratres in
vnũ? Monos em̃ vnus dr̃. Et nõ vn⁹ quocũq3. Nã
et in turba est vn⁹: sed vna cũ multis vnus dici põt:
μοροσ non põt: id est sol⁹. μοροσ em̃ vnus sol⁹
est. Qui ergo sic viuũt in vnũ vt vnũ hominẽ faciãt: vt
sit illis vere quõ scriptũ est: Una aia et vnũ cor: mul- Act. 4.
ta corpa sed nõ multe aie: multa corpa sed nõ multa
corda: recte dicit μοροσ: id est vn⁹ sol⁹. Uñ et ille Joh. 5.
vn⁹ sanabat in piscina. Reddãt nobis et exponãt q̃
insultãt nol monachorũ: quare ille q̃ [illegible]

octo annos habēs in infirmitate: hoc rñdisset dño: Cum cōmota fuerit aqua nō habeo qui me deponat: alius ante me descendit. Descēderat vnus: iam alius nō descēdebat. Vnus solus sanabat: vnitatē ecclesię figurabat. Merito insultant nomini vnitatis: qui se ab vnitate p̄ciderūt. Merito illis displicet nomen monachorū: quia illi nolūt habitare in vnū cū fratribus: sed sequētes donatū: christū dimiserūt. Hec demo et de vno solo audiuit charitas vestra: Iā iocūdemur cū psalmo vt sequētia videam⁹. Breuis est: potest a nobis curri quantum dñs suggerit. Puto enī ex his quę dicta sunt patere posse quę sequūtur. Quia et illa videant obscura. Ecce q̄ bonū et q̄ iocundū habitare fratres in vnū. Ostēdebat qui dicebat: Ecce. Videm⁹ et nos fratres et benedicim⁹ deū et oramus vt dicam⁹ et nos: ecce. Et cui rei similes sint: dicit psalmus: Sicut vnguētū ī capite: qḋ descēdit in barbā barbam aaron. Quod descendit in orā vestimēti eius. Aaron quid erat? Sacerdos. Quis est sacerdos nisi vnus sacerdos qui intrauit in sancta sanctorum? Quis est sacerdos iste: nisi ille q̄ fuit et victima? Et quis est sacerdos nisi ille qui cū in mūdo nō inueniret mundū qḋ offerret: seip̄m obtulit? In capite ipsius vnguētū: quia totus christus cum ecclesia. Sz a capite venit vnguētū. Caput nostrū christus est: Act.1. crucifixū et sepultū, resuscitatū ascendit in celum: et venit spūssanctus a capite. Quo? Ad barbā. Barba significat fortes: barba significat iuuenes: strenuos: impigros: alacres. Ideo qn̄ tales describimus: barbat⁹ homo est dicim⁹. Ergo illud primū vnguētum descendit in apostolos. descēdit in illos qui primos impetus sęculi sustinuerūt. Descendit ergo in illos spūssanctus. Nam et illi qui primū in vnū habitare cęperūt: p̄secutionē passi sunt. Sed quia descenderat vnguētū in barbā: passi sunt nō victi. Etenim et caput iā passum p̄cesserat vn̄ descēdit vnguētum. Precedēte tali exemplo: quis vinceret barbā? Ex illa barba erat stephan⁹ sanctus. Et hoc est non vinci: vt charitas nō vincat ab inimicis. Nam visi sunt sibi vicisse qui p̄secuti sunt sanctos. Illi cędebant: illi cędebant: illi occidebant: illi occidebātur. Quis nō putaret illos vincere: illos vinci? Sed qa nō victa est charitas: ideo vnguētū descēdit in barbā. Attende stephanū. Seruiebat in illo charitas: seuiebat in eos cum audirēt: rogauit p̄ eis cum lapidarent. Act.7. Quid enī ait cū audirent: Dura ceruice et incircūciso corde et aurib⁹: vos semp restitistis spiritui sancto. Vide barbā. Nunquid adulauit? nunqd timuit? Illi cum audirēt ista quę ille dicebant: seuiebant. Quasi seuiebat enī stephā⁹. Seuiebat ore: corde diligebat: et non est ficta ipsa charitas in eo. Nam illi abhorrētes a verbo: tanq̄ tenebrę fugientes a lumine: ad lapides currere cęperūt stephanū Ibidem. lapidare. Sicut antea stephani verba lapidabant illos: sic postea lapides eorū stephanum. Quā debuit plus irasci stephan⁹: qn̄ lapidabat: aut qn̄ audiebatur? Ecce mitis fact⁹ est cum lapidaret: et seuiebat cum audiret. Quare seuiebat cū audiretur? Quia mutare volebat eos a quib⁹ audiebat. Venientib⁹ in se lapidib⁹ nō victa est charitas: quia vnguētū a capite in barbā descēderat: et audierat ab ipso capite: Math.5. Diligite inimicos vestros: et orate p̄ eis qui vos p̄sequūtur. Audierat ab ipso capite pendēte in cruce et dicēte: Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Luc.23. Sic ergo vnguētū a capite descēderat in barbam: quia et ille cū lapidaretur fixo genu ait: Domine: ne statuas illis hoc peccatū. Act.7. Ergo ille tanq̄ barba erat. Multi enī fortes erant, et multas p̄secutiōes passi sūt. Sed si neq̄ ā barba descēdisset vnguentū: modo monasteria nō haberem⁹. Sed quia descēdit et in orā vestimenti: sic enī atq̄ descendit in orā vestimēti eius: secuta est ecclesia de veste dñi: pepit monasteria. Nam vestis sacerdotalis ecclesiā significat. Ipsa est vestis de qua dicit Apłus: Vt exhiberet sibi gloriosam ecclesiā: nō habentē maculā neq̄ rugam. Eph.5. Mundat vt nō habeat maculā. extenditur vt nō habeat rugā. Vbi eā extēdit fullo nisi in ligno? Videmus quotidie a fullonib⁹ tunicas quodāmodo crucifigi. Crucifigūt vt rugā nō habeat. Quid est ergo ora vestimēti? Fratres mei: in orā vestimenti quid accepturi sum⁹? Ora finis vestimēti est. Quid accepturi sumus in fine vestimēti? An quia in fine tempoꝝ habitura erat ecclesia fratres habitātes in vnum? An in ora p̄fectionē intelligim⁹: quia in ora vestimentū p̄ficitur? Et illi p̄fecti qui norunt habitare in vnū: Illi p̄fecti qui legem implent. Quomō autē implent lex christi ab eis qui habitant fratres in vnum? Audi apostolū: Inuicem onera vestra portate: et sic implebitis legē christi. Gal.6. Hęc est ora vestimenti. Quomō fratres mei intelligimus quā oram dicat: quo potuit descendere vnguētū? Non puto q̄ oram vestimenti in laterib⁹ voluit intelligi. Sunt enim orę in laterib⁹: sed a barba descendere vnguētum ad oram potuit quę in capite est. vbi apertū capitium. Tales sunt qui habitant in vnū: vt quomō per oras istas intrat caput hominis vt vestiat se: sic per concordiā fraternā christus intrat qui est caput nostrū vt vestiatur et hęreat illi ecclesia. Quid autē dicit? Sicut ros hermon qui descēdit super montē sion. Hoc voluit itelligi fratres mei gratiā dei esse q̄ fratres habitent in vnū: nō ex suis viribus: nō ex suis meritis: sed ex illi⁹ dono: sed ex illi⁹ gratia. sicut ros de cęlo. Nam enī terra sibi pluit: aut nō quicquid genuerit arescit: nisi pluuia desuper descendat? Dicit quodā loco in psalmo: Pluuiam voluntariā segregans de⁹ hereditati tuę. Ps.67. Quare dixit voluntariā? Quia nō meritis nostris: sed illius voluntate. Quid enī boni meruimus peccatores? Quid boni meruim⁹ iniqui? Ex adam adam. et sup adam multa peccata nascunt. Quisquis nascit: adam nascit: dānatus de damnato: et addidit male viuendo sup adam. Quid enī boni meruit adā? Et tñ misericors amauit: et spōsus dilexit nō pulchrā: sed vt faceret pulchrā. Ergo gratiā dei dixit rorem hermon. Sed hermon qd sit nosse debetis: Mons est qdā longe distanc⁹ ab hierlm̄: nā est a sion. Itaq̄ mirū est q̄ sic ait: Sicut ros hermon qui descendit sup montē sion: cum mons hermon longe sit distanctus ab hierlm̄. Nam trās iordanē esse dicit. Ergo aliquid interp̄tatione hermon quęram⁹. Nomē enī hebręū est: et habem⁹ interp̄tationē ab eis q̄ illā linguā nouerūt. Hermon interp̄tari dicit lumen exaltatū. A christo ergo ros. Nā nullū lumē exaltatū est nisi christus. Quō exaltatū est? Primo in cruce: postea in cęlo. Exaltat⁹ in cruce cū humiliaretur sed

humiliatio illius nõ potuit nisi alta esse. Hominis
dispensatio minus minusq; fiebat: que significabat
in iohãne: dei dispensatio in dño nostro iesu christo
crescebat: Quod et natalib⁹ eoꝝ ostẽdit. Nam ille na/
tus est sicut tradit ecclesia octauo calendas iulias:
cum iã incipiũt minui dies: dñs aũt natus est octa/
uo calendas ianuarias qñ iam dies īcipiũt cresce/
Ioh.3. re. Audi ipsm iohannẽ confitentẽ: Illũ oportet cre/
scere: me aũt minui. Et passiões ipsoꝝ hoc indicant.
Ioh.17.c. Dñs in cruce exaltat⁹ est: ille capite diminutus
est. Ergo lumen exaltatũ christ⁹: Inde est ros her/
B mon. Sed quicũq; vultis habitare in vnũ: optate
rorẽ istũ: cõpluimini inde. Alioquin: nõ poteritꝭ te/
nere qđ ꝓfitemini: Nec ꝓfiteri audere poteritꝭ: nisi
ille intonuerit: nec ꝑmanere poteritis: nisi eius sagi/
na nõ desit vobis. Ipsa enĩ sagina descẽdit sup mon
tem sion. Iam montes sion magni i sion. Quid est
sion? Ecclesia. Et q ibi sũt mõtes? Magni. Quos
significant mõtes? hos significat barba: hos signifi
cat ora vestimẽti. Barba nõ intelligit nisi in pfect.
Nõ ergo habitãt in vnũ: nisi in quib⁹ pfecta fuerit
charitas christiana. Nã in quib⁹ nõ est pfecta chari
tas christi: & cum in vno sint: nõ in vnũ habitãt: Er/
go si sunt: odiosi sunt: molesti sunt: turbulenti sunt:
anxietate sua turbant ceteros: et querũt quid de il/
lis dicant: quõ in iunctura inquietũ iumentũ nõ so/
lum nõ trahit: sed & frangit calcibus quod iũctũ est:
Si aũt habet rorẽ hermon qui descẽdit sup mõtem
sion: quietus est: placatus: hũilis: tolerans: ꝓ mur
mure precẽ fundens. Nam murmuratores omnes
magnifice descripti sunt quodã loco scripturarum.
Eccl.33. Precordia fatui sicut rota carri. Quid est precordia
fatui sicut rota carri? Fenum portat & murmurat.
Nõ enĩ potest rota carri quiescere a murmure. Sic
sunt multi fratres: nõ habitant in vnũ nisi corpore.
Sed qui sunt qui habitant in vnũ? Illi de quib⁹ di/
Act.4. ctum est: Et erat illis anima vna: & cor vnũ in deum:
Et nemo dicebat aliquid suũ esse: sed erant illis om/
nia cõmunia. Designati sunt: descripti sunt: qui ꝑti/
neant ad barbam: qui ꝑtineãt ad orã vestimenti: qui
[illegible]
Ioh.14. [illegible]
[illegible] remanebit. Quia ibi mandauit dñs benedi
p ctionem. [illegible] mandauit? In atrijs? qui habitant
in vnũ. Ibi ꝑcepit benedictionẽ: ibi benedicunt do/
minũ qui habitant cõcorditer. Nã in discordia non
benedicis dñm: Sine causa dicꝭ quia lingua tua so/
nat benedictionẽ dñi: si corde nõ dices. Ore benedi
Ps.61. cebant corde maledicebant. Ore suo benedicebãt: et cor/
de suo maledicebant. Nunquid verba nostra sunt?
Significati sunt quidã. Benedicis dñm cũ oras: et
sequeris in ꝑce tua: & maledicis inimico tuo. Hoc ẽ
Matth.5. quod audisti ab ipso dño: diligite inimicos vestros. Si
aũt facias vt diligas inimicũ tuum et ores ꝓ eo: ibi
mãdauit dñs benedictionẽ suã: Ibi habebis † vi/
[illegible] vsq. tam † in seculum: Id est in eternũ. Multi enim
amãtes vitã istã: maledicũt inimicis suis. Pro qua
re nisi ꝓ ista vita: nisi ꝓ cõmodis secularib⁹? Vbi
te angustauit inimic⁹ tuus: vt cogaris maledicere?
In terra angustatus es: migra: habita in celo. Quõ
inquies habito in celo homo carne indutus? carni
deditus? Corde ꝑcede: vt ꝓsequaris corpore. Noli
surdus audire. Sursum habe cor: et nemo te coan/
gustabit in celo. Et ideo bene sequit et ali⁹ psalm⁹.

Explicit Tractatus de ps̃. CXXXII.

Incipit Tractatus de ps̃. CXXXIII.

Expositio psalmi.

c Ecce nunc benedicite dñm: omnes [illegible]
serui dñi: Qui statis in domo dñi: [illegible]
in atrijs domus dei nostri. [illegible]
atrijs? Atria ampliora spacia domus intell[illegible].
Qui stat in atrijs: nõ angustat: non premi[illegible]
modo delectat. In latitudine mane: & potes dilige/
re inimicũ tuũ: quia nõ ea diligis vbi ab inimico an
gustias patiaris. Quõ intelligeris stare in atrijs?
Sta in charitate: & stas in atrijs. In charitate lati/
tudo est: in odio angustia. [illegible] Ro.2.
gnatio: tribulatio & angustia in omĩ anima homis
opantis malũ. De latitudine aũt charitatis quid di
cit? Quĩ charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris ꝑ Ro.5.
spiritũ sanctũ qui dat⁹ ẽ nobis. Vbi audis diffusio/
nem: intellige latitudinẽ. Vbi audis latitudinẽ: in/
tellige atria dñi: et habebis verã benedictionẽ dñi:
[illegible]
patiunt tribulationẽ: vt gloriẽt i tribulationib⁹:
et dicit eis: Ecce nũc benedicite dñm: oẽs serui dñi.
Quid est: ecce nũc? In hoc tempe. Nã post transa/
ctas tribulatiões manifestũ est quia bñdictioni dñi
[illegible] i domo Ps.83.
tua: in secula seculoꝝ laudabũt te. Qui tũc bñdictu/
ri sunt sine defectu: hic incipiũt bñdicere dñm: Hic
in tribulationib⁹: in temptationib⁹: in molestijs: in/
ter aduersitates seculi: inter īsidias inimici: int frau
des & impetus diaboli: Hoc est: Ecce nunc bñdicite
dñm: oẽs serui dñi: qui statis in domo dñi. Quid ẽ:
qui statis? Qui pseueratis: quia dictũ est de quodã
[illegible] Ioh.8.
[illegible] Ioh.3.
eũ: et gaudio gaudet ꝓpter vocẽ spõsi. Ergo qui sta/
tis in domo dñi in atrijs dom⁹ dei nostri: In no D
[illegible] in sancta:
[illegible] in dieb⁹. [illegible]
Quid est: in dieb⁹? In reb⁹ ꝓsperis. Nox enĩ tristꝭ
res est: dies res est leta. Qñ tibi bñ est: bñdicꝭ dñm:
Qñ filiũ desideras & nascit: bñdicꝭ dñm. Liberata ẽ
vxor tua a ꝑiculo part⁹: bñdicis dñm: Egrotabat fi
lius: liberat: bñdicis dñm. Egrotabat fili⁹: forte q̃si
sti mathematicũ: sortilegũ: forte nõ de lingua sed de
morib⁹ tuis exijt maledictio in dñm: exijt de morib⁹
et de vita tua. Noli gloriari q lĩgua bñdicis: si vita
maledicis. Quõ inquis vita maledico? Quia atten
dit vita tua et dicit: Ecce christian⁹: ecce quales sũt
christiani. Blasphemat ꝓpter te christ⁹. Ecce cũ vi/
ta tua maledicat: qđ ꝓdest q lĩgua tua bñdicit? Be
nedicite q̃ dñm. Qñ? In noctibus. Qñ bñdixit iob? E
Qñ tristꝭ nox erat. Ablata sunt oĩa q̃ possidebãtur:
Ablatis filijs quib⁹ seruabant: q̃tristis nox. Sed
videam⁹ si nõ in noctib⁹ bñdicit. Dñs dedit dñs ab Iob.1.
stulit: sicut dño placuit ita factũ est: sit nomẽ dñi bñ
dictũ. O q̃ nox atrox? Percussus vulnere a capite vs
q; ad pedes: putrefact⁹ liq̃scebat in se. Tũc enĩ eius
[illegible] Iob.2.
Audi bñdicẽtẽ in noctib⁹. Locuta es inquit q̃si vna
[illegible]
manu dñi: mala quare non toleramus? Ecce quid
est in noctibus extollite man⁹ vestras in sancta: & be

nedicite dominū. Quid dixit iob: Locuta es tanq̄
vna ex insipientib⁹ mulieribus. Adam putris repu
lit euā tanq̄ dicens: Sufficit q̄ ꝓpter te mortalis ef
Gē. 3. fectus sum. Valueras in paradiso: sed vincer̄ i ster
core. Magna gratia dei. Sed vnde hoc: nisi qr̄ ros
Ps. 84. hermon cōpluerat illā animā: et dederat dñs suauit
tatē: vt terra nostra daret fructū suū. In noctib⁹ ex
tollite manus vestras in sancta: et benedicite dñm.
Ibidem. Benedicat te dñs ex sion: qui fecit ce
Ps. 127. lum et terram. Plures hortat̄ vt benedicant: et
ipse vnū benedicit: quia ex plurib⁹ vnū fecit. Quia
bonū et iocundū est habitare fratres in vnū: Plu
ralis numer⁹ fratres: sed singularis habitare i vnū.
Ideo benedicat te dñs ex sion: qui fecit celū et ter
ram. Nemo vestrū dicat: Ad me nō puenit ista bñ
dictio. Puta: quis est quē benedixit: Benedicat te
dñs ex sion: Vnū benedixit. Esto vnū et in vno: et
perueniet ad te benedictio.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXXIII.
Qui est vltimus Cantici graduum.
Incipit Tractatus de ps̄. CXXXIIII.

Expositio psalmi.

Vide nobis dulce esse debet: et dulce nobis
esse gaudendū est: quo nos psalmus iste co
hortatur. Dicit enim:

Laudate nomen dñi. Causamq̄ ipsam
quare iustū sit vt laudemus nomē dñi: cō
tinuo subiecit: Laudate serui dñm.
Quid iustius: quid dignius: quid gratius: Etenim
si nō laudauerint serui dñm: superbi: ingrati: irreligio
si erūt. Et quid faciūt nō laudādo dñm: nisi vt seue
rum sentiāt dñm: Neq̄ eñ seruus ingratus si dñm
suum laudare noluerit: ideo efficit vt seruus non sit.
Laudes: nō laudes: seruus es. Sed si laudes ꝓpitia
bis: si nō laudes offendis. Bona ē exhortatio et vti
lis: Vnde magis satagere debem⁹ quēadmodū lau
dandus sit deus: q̄ dubitare laudādū. Laudate er
go nomen dñi. Hortat̄ nos psalmus: hortatur nos
ꝓpheta: hortat̄ nos spirit⁹ dī: hortat̄ postremo nos
ipse dñs vt laudemus dñm. Non eñ laudib⁹ nostris
ille crescit: sed nos. Deus nec melior fit si laudauer̄:
nec deterior ē si vituperauer̄: Sz tu laudādo bonū
melior eris: vituperādo deterior: Bon⁹ aūt ille ma
net vt est. Si eñ seruos suos ipsos bene de se meri
tos: p̄dicatores verbi sui: rectores ecclesię suę: vene
ratores nominis sui: obtemperatores mādati sui: id
docet vt in cōsciētia sua habeāt dulcedinē bonę vitę
suę: ne corrūpant̄ laudibus: ne frangant̄ vituperatio
nibus hominū: quāto magis ipse incōmutabilis su
per oīa qui hęc docet: nō vtiq̄ maior fit si laudaue
ris: nec minor si vituperaueris: Sed qm̄ nobis expe
dit laudare dñm: misericorditer iubet vt laudemus
eum: nō arrogāter. Audiam⁹ ergo quid dicat: Lau
date nomen dñi: laudate serui dñm. Nō aliquid in
congruū facitis laudando serui dñm. Et si semp tā
tūmodo serui essetis: deberetis laudare dñm: quan
to magis debetis laudare dñm serui: vt esse merea
mini et filij: Sed qm̄ scriptū est in alio psalmo: Re
Ps. 32. ctos decet laudatio: Et vt alibi scriptū est: Non est
Eccli. 15. speciosa laus in ore peccatoris: Itemq̄ alibi dicit:
Ps. 49. Sacrificiū laudis glorificauit me: Et ibi via est in q̄
Ibidem. ostendā illi salutare dei. et consequenter: Peccatori
aūt dixit de⁹: vt quid tu enarras iusticias meas: et

assumis testamētū meū p̄ os tuū: tu aūt odisti disci
plinam: et proiecisti sermones meos post te: Ne forte
te quisq̄ qm̄ dictū est laudate serui dñm. etiam in
domo ista magna fuerit malus seru⁹: putet sibi pro
desse laudē dñi. cōtinuo quales sint qui laudare de
beant dñm subijcit et docet: Qui statis in do
mo dñi: in atrijs domus dei nostri. Qui sta Ps. 121.
tis: nō qui ruitis. Illi aūt stare dicunt̄ qui in māda
tis eius pseuerant: qui in fide nō ficta: et spe firma: et
charitate sincera seruiūt deo et honorāt ecclesiā ei⁹:
et nō dant offensionē male viuēdi eis qui venire vo
lunt: et in via lapides offensionis inueniunt. Ergo
q̄ statis in domo dñi laudate nomē dñi. Grati esto
te ne sitis erecti. Quia ergo statis: parū ne est vo
bis: vbi laudādus est q̄ vos erexit iacētes: et fecit in
domo sua stare: et ipm agnoscere ipmq̄ laudare: Par
uum ne hoc bñficiū est q̄ stam⁹ in domo dñi: Hic
interim in hac pegrinatiōe: in hac domo qd̄ etiā pe
grinatiōis tabernaculū dicit̄: qr̄ hic stamus: nunqd
parū grati esse debem⁹: Nōne cogitādū est qr̄ hic
stamus: Nōne cogitādū est qd facti fuerim⁹: Nō
ne cogitandū est noctis vbi iacebam⁹: et quo collecti
sum⁹: Nōne cogitandū est: qr̄ oēs impij dñm nō q̄
rebant: et ipse illos nō q̄rentes q̄siuit: ipse inuētos ex
citauit: ipse excitatos vocauit: ipse vocatos introdux
it: et in domo sua stare fecit: Hęc quisq̄s cogitat et i
gratus nō est: omnino despicit se pr̄ amore dñi sui a
quo sibi tanta p̄stita sunt. Et qm̄ nō habet quid pro
tantis bñficijs deo retribuat: qd̄ ei restat: nisi grati
as agere et nō rependere: Ad ipam gratiarū actionē
ptinet: et calicem dñi accipe et nomē eius inuocare. Ps. 115.
Illi quid retribuat dño seruus p̄ oībus q̄ retribuit
illi: Ergo qui statis in domo dñi in atrijs dom⁹ dei
nostri: Laudate dñm. Quid dicturus sum q̄
re laudetis: Qm̄ benignus dñs. Breui vno
verbo explicata est laus dñi dei nostri. Bon⁹ dñs:
sed bon⁹ nō vt sunt bona q̄ fecit. Nā fecit deus oīa Gē. 1.
bona valde: Nō tātū bona: sed et valde. Celū et ter
ram et oīa quę in eis sunt fecit bona et valde bona fe
cit. Si hęc omīa bona fecit: qualis est ille qui fecit:
Et tñ cum bona fecerit. multoq̄ sit melior q̄ fecit q̄
ista q̄ fecit: nō inuenies melius qd̄ de illo dicas: nisi
q: bonus est dñs. si tñ intelligas ꝓprie bonū a q̄ sūt
cętera bona. Oīa eñ bōa ipse fecit: Ipse est bon⁹ quē
nemo fecit. Ille bono suo bon⁹ est: nō aliūde partici
pato bono. Ille a seipso bono bon⁹ est: nō adhęrēdo
alteri bono. Mihi aūt adhęrere deo bonū est: Qui Ps. 72.
nō eguit a q̄ fieret bonus: sed eguerūt illo cętera vt
fierent bona. Vultis audire q̄ singulariter ille sit bo
nus: Dñs interrogat⁹ dixit: Nemo bon⁹ nisi sol⁹ vn⁹ Matth. 19.
deus. Hanc singularitatē bonitatis eius et p̄terire
breuiter nolo: et cōmendare ꝯgrue nō sufficio. Me
tuo ne si hinc cito transiero: ego ingratus inueniar:
Itē metuo ne hoc cum explicandum suscepero: sub
tanta laudis dominicę sarcina defatiger. Sic tamē
fratres accipite me et laudantē et non sufficientem:
vt etiam si nō impletur illi⁹ laudis explicatio: acce
ptetur laudatoris deuotio. Approbet me ipse volū
tatē: ignoscat nō impleuisse. Ineffabili dulcedine te
neor cum audio bonus dñs. Cōsideratisq̄ oībus
et collustratis quę forinsec⁹ video qm̄ ab ipso sūt om
nia etiā cum mihi hęc placēt: ad illū redeo a q̄ sunt
vt intelligā quoniā bonus est dñs. Rursum cum ad

Tātū quantū possum ingressus factus interiorē mihi et supiorē invenio: quia sic bonus est dñs: vt istis nō indigeat quo sit bonus. Deniq̄ ista nō laudo sine il lo: illū aūt sine istis pfectū: nō indigū: incōmutabi lem nullius boni querentē quo augeat: nulli⁹ ma

f lum timentē quo minuat invenio. Et quid dicā am plius? Invenio in creatura celū bonū: solē bonum: lunā bonā: stellas bonas: terrā bonā: que gignūtur in terra et radicib⁹ nixa sunt bona: que ambulant et movent bona: que volitant in aere et natant in aq̄s bona. Dico et hominē bonū. Homo eñ bonus de

Math. 12. bono thesauro cordis sui pfert bonū. Dico et ange lum bonū qui nō est lapsus supbia ꝛ diabol⁹ fact⁹ ē: sed inhesit obediēdo ei a quo factus est. Oīa ista dico bona: sed tñ cū suis nominib⁹ celū bonū: ange lū bonū: hominē bonū: Ad dñm aūt cum me refero puto meli⁹ nihil dicere q̄ bonū. Ipse q̄ppe dñs nr̄

Ibidem. ies⁹ christ⁹ dixit: Homo bon⁹. Et ipse itē dixit: Ne

Math. 19. mo bonus nisi solus de⁹. Nōne stimulavit nos ad inquirendū et ad distinguendū quid sit bonum: et alio bono bonū: et bonū seipso bonū? Q̄ ergo bo num est a quo sunt oīa bona? Omnino nullū inve

g nias bonū qd̄ nō ab illo sit bonū. Bonū bona faci ens sicuti est ꝓprie: sic et bon⁹ est ꝓprie. Neq̄ enim ea que facit nō sunt: aut iniuria illi fit cū dicim⁹ non esse que fecit. Quare eñ fecit si nō sunt q̄ fecit? Aut quid fecit: si nō est qd̄ fecit? Cū ergo sint et illa q̄ fe cit: venit tamē ad illius cōparationē ꝛ tanq̄ sol⁹ sit

Exo. 3. dixit. Ego sum q̄ sum. Et dices filiis israel. Qui est: misit me ad vos. Nō dixit: Dñs deus ille omnipo tēs: misericors: iustus: Que si diceret: vtiq̄ vera di ceret. Sublatis de medio oībus quib⁹ appellari pos set ꝛ dici deus: ipm̄ esse se vocari respōdit: ꝛ tanq̄ h̄ esset ei nomē, Hoc dices eis inq̄t: Qui est: misit me. Ita eñ ille est: vt in ei⁹ cōparatiōe ea que facta sūt: nō sint illi cōparāda: qm̄ ab illo sunt: Illi aūt nō cō parata: sūt: qm̄ ab illo sūt. Illi eñ cōparata: nō sūt: quia verū esse incōmutabile esse est: qd̄ ille sol⁹ est. Est eñ ē: sicut bonū bonū: bonū ē. Cogitate et videte qm̄ quicquid aliud laudatis: ideo laudatis q2 bonū est. Insanit qui laudat qd̄ nō est bonū. Si laudes i iquū eo ipso q̄ iniquus est: nōne et tu iniquus eris? Si laudes furem eoipso q̄ fur est: nōne ꝛ tu pticeps eris? Si laudes iustū in eoipso q̄ iustus est: nonne et tu habes inde partē laudādo? Non eñ laudares iustū nisi amares: Nō amares: si nihil īde haberes. Ergo quicq̄d aliud laudam⁹ ideo laudam⁹ q2 bonū ē: nulla tibi maior causa et melior ꝛ firmior dari potu it quare laudes deū: nisi quia bon⁹ est. Ergo lauda te dñm: qm̄ bon⁹ est. Q̄ digne dicam⁹ eius bonitatē? Quis corde ɔcipiat aut cōplectat q̄ bon⁹ sit dñs? Sz ꝛ ad nos redeam⁹: ꝛ in nobis illū agnoscamus: et in opibus artificē laudemus: quia ipm̄ cōtēplari idonei non sumus. Et si contēplari idonei aliq̄ādo erimus: cum fuerit mundatū cor nostrū fide: vt po stremo gaudeat veritate: Nunc qm̄ ipe a nobis vi deri nō pōt: opa eius videamus: ne sine eius laude

h remaneam⁹. Ergo dixi. Laudate dñm qm̄ bon⁹ est:

...ore. Psallite nomini ei⁹ qm̄ suave est. For

...33. te eñ esset bonus et suavis nō esset si tibi nō daret pos se gustare. Talē aūt se p̄buit hominib⁹ vt etiā panē

Jo. 6. de celo mitteret et filiū suū equalē qui hoc est qd̄ ipe perderet hominē faciendo et ꝓ homib⁹ occidendo: vt p hoc qd̄ tu es gustares qd̄ nō es. Multū enim ad te erat gustare suavitatē dei: quia remota erat illa et nimis alta: tu aūt nimis abiect⁹ et in imo iacens. In magna ista sepatiōe missus est mediator. Nō pote ras ad deū homo: deus factus est homo: vt qm̄ ho mo potes ad hominē qui nō posses ad deū: per ho minē venires ad deū ꝛ factus est mediator dei ꝛ ho 1. Timoth. 2.

minū: homo christus iesus. Sed si homo solū esset: hoc sequēdo qd̄ es nunq̄ pvenires. Si deus solum esset: nō cōprehēdendo qd̄ non es nunq̄ pvenires. Deus factus est homo: vt hominē sequendo q̄ po tes: ad deū pvenias qd̄ nō poteras. Ipe est media tor: inde factus est suavis. Quid suavi⁹ pane ange lorū? Quō ḡ nō est suavis dñs: q̄ panē angelorū mā Ps. 77.

ducavit homo? Non eñ aliūde vivit homo: et ali unde vivit angelus: Ipa ē veritas: ipa est sapiētia: ipa est virtus dei: Sed quō ea pfruunt angeli: tu nō potes. Illi eñ quō pfruunt? Sicut est: In princi Jo. 1.

pio erat verbū: et verbū erat apud deū: et de⁹ erat verbū: p qd̄ facta sunt oīa. Tu aūt quō cōtingis? Quia verbū caro factū est. et habitavit in nobis. Ut Ibidem.

aūt panē angelorū manducaret homo: creator an gelorū factus est homo. Psallite ergo nomini eius qm̄ suave est. Si gustastis psallite: si gustastis quoni am suavis est dñs psallite: si bene sapit qd̄ gustastis laudate. Quis tam ingratus est vel coquēti vel pa scenti: vt cū fuerit pulmēto aliquo delectat⁹ nō red dat gratiam laudādo qd̄ gustat? Si de his nō tace mus: de illo qui dedit oīa tacebimus? Psallite nomi

i ni eius qm̄ suave est: et laudate iam opa eius. Tende batis eñ vos fortassis videre bonū oīm bonorum: bonū a quo sunt oīa bona: bonū sine quo nihil ē bo num: et bonū qd̄ sine ceteris bonū est: tendebat vos vt videretis: et forte in extendēda acie mētis vestre deficiebatis. Hoc eñ ex me cōiicio: sic patior. Sed et si est aliquis sicut fieri potest et valde potest acie mentis fortior me: et contuitū cordis sui diu figit in eo qd̄ est: laudet ille vt potest: et quō nos nō possu mus laudet. Gratias tamē illi q̄ in hoc psalmo tem peravit laudē suam: vt et firmorū esset ꝛ infirmorū. Nam et in illa missiōe servi sui moysi cum diceret: Ego sum q̄ sum. et dices filiis israel. Qui est: misit Exo. 3.

me ad vos: Quia ipm̄ ꝓprie esse mēti hūane diffici le erat capere et mittebat homo ad homines quāvis nō ab homie: cōtinuo deus tempavit laudē suam: et h̄ de se dixit quod capi dulciter possit: nō in eo volu it remanere qd̄ laudabat: quo n̄ posset laudator at tingere. Vade inquit dic filiis israel. Deus abraā et Ibidem.

deus isaac ꝛ de⁹ iacob misit me ad vos. Hoc mihi nomen est in eternū. Certe dñe nomē illud habes: q2 ꝛ tu dixisti: Ego sū: Qui est misit me ad vos: Un de modo nomē mutasti vt diceres: deus abraam et deus isaac et deus iacob? Nonne tibi videtur ratio eius respōdere et dicere: quod dixi ego sum q̄ sum: verū est sed non capis: quod aūt dixi: ego sum de us abraam: et deus isaac et deus iacob: et verū est et capis? Qd̄ eñ ego sum qui sum: ad me pertinet: q̄ aūt deus abraā et deus isaac et deus iacob: ad te ptinet: Et si deficis in eo qd̄ mihi sum: cape qd̄ tibi sum. Et ne forte quisq̄ putaret illud qd̄ dixit deus: ego sum qui sum: et qui est misit me ad vos: hoc so lum eternum ei nomē esse: q̄ autem dixit deus: ego sum deus abraam et deus isaac et deus iacob: tem

porale nomen esse: non curauit deus cum dixisset:
Ego sum qui sum: et qui est misit me ad vos: dicere
q hoc ei nomē sit ī ęternū: quia et si hoc nō diceret
itelligeret. Est em̄ vere est: et eoipso q vere est sine
initio ꝛ sine termino est. Qđ vero ꝓpt hominē est:
Ego sum deus abraā et deus isaac et deus iacob: ne
ibi suboriret humana sollicitudo: quia hoc temporale
est non sempiternū. securos nos fecit quia de tpali
bus ad ęternā vitā nos pducit. Hoc inquit mihi no
men est in ęternū: nō quia ęternus abraā et ęternus
isaac et ęternus iacob: sed quia deus illos facit ęter
B nos postea sine fine. Habuerūt quippe initiū: sed fi
Exo. 3. nem nō habebūt. In abraā et isaac et iacob totā ec
clesiā eius cogitate: omne semen israel cogitate: om
ne aūt semen israel: non solū qđ est ex carne: sed etiā
qđ est ex fide. Aplūs em̄ gentib᷑ loquebat quib᷑ di
Gal. 3. cebat. Si ergo vos christi: ergo semē abrahę estis: sm
ꝓmissionē heredes. Inueniemur ergo oēs in deo
abraā et isaac et iacob. Arborem quādā habuit quā
dam: eāq oliuā creauit: sicut dixit Aplūs: ipsos pa
triarchas sanctos: vnde effloruit populus dei. Sz
hęc arbor oliuę putata est nō amputata: et inde su
Ro. 11. perbi rami fracti sunt: Id est blasphem᷑ et impius
populus iudęorū: Māserūt tn̄ rami boni et vtiles:
Nam inde apli fuerūt. Et cū ibi rami vtiles relicti
essent: p dei misericordiam insertus est ꝛ oleaster gentiū:
Ibidem cui dicit Aplūs: Tu aūt cū esses oleaster insert᷑ es
in illis et particeps pinguedinis oleę fact᷑ es: Noli
gloriari aduersus ramos. Qz si gloriaris: nō tu radicē
portas. sed radix te. Hęc vna arbor: est pertinēs ad
abraā ꝛ isaac et iacob: ꝛ qđ plus est: magis ad abraā
et isaac et iacob oleaster insertus q̄ rami confracti.
Illi em̄ p superbiā [illegible] nō ibi sunt: oleaster nō ibi
erat et ibi est. Illi p supbiā frangi meruerūt: iste per
humilitatē inseri meruit. Illi amiserūt radicem: iste
tenuit eā. Cū ergo audistis israel: et de israel: ptinen
tem ad deū: Inde nolite vos facere alienos. Olea
ster quidē fuistis sed oliua estis: participes pinguedi
nis oliuę. Nā vultis nosse in abraā et isaac ꝛ iacob
quō sic sit insertus oleaster: ne putetis vos ad hanc
arborē nō ptinere: quia nō ptinetis carnaliter ad se
men abraā: Dn̄s qn̄ miratus est fidē centurionis il
lius qui nō erat de populo israel: sed erat de popu
lo gentiū: ꝓpterea inquit dico vobis quia multi ab
oriente et occidēte venięt. Ecce iā oleaster in manu
insertoris: multi ob oriente et occidente venięt. Vi
dimus quid ferat inserendum: vbi inserat videam᷑.
Math. 8. Et recūbet inquit cū abraā isaac et iacob ī regno cę
lorum. Videm᷑ et quid inseruit: et vbi inseruit. De
Ibidem. ramis superbis naturalib᷑ quid dicit: Filii aūt regni
ibunt in tenebras exteriores: ibi erit fletus ꝛ stridor
dentiū. Res pnunciata: res impleta. Ergo psallite
ꝛ hō qm̄ suaue est: et attendite quę circa nos fecit.
R Qm̄ iacob elegit sibi dn̄s: israel in pos
sessionē sibi. Laudate pueri: qm̄ fecit ista. Ta
lia dico quę capē valeatis. Ceteras gentes sub an
gelis posuit: Iacob elegit sibi dn̄s israel in possessi
onem sibi. Vineā suā fecit agrū quē coleret. quē ipse
seminaret. Quis ipse oēs gentes cōdiderit: ceteras
angelis cōmisit sibi istā possidendā seruandaq de
putauit. Hūc populū hūc iacob: Merito illum an
gratia sua: De nondum natis ait: Maior seruiet
Ro. 9. minori. Aplūs dicit: qđ meritū habere nondū na

ti potuerūt anteq̄ quicq̄ eorū gessisset aliquid boni
aut mali. Nō ergo se extollat iacob. nō glorietur non
suis meritis tribuat. Ante est p̄cognitus: ante p̄de
stinatus: ante electus: nō suis meritis electus: sꝫ gra
tia dei inuētus ꝛ viuificatus. Sic et oēs gentes.
Nā vt insereret quid meruit oleaster: amaritudine Ro. 11.
baccarū: sterilitate siluestri: Lignū quippe erat syl
ue nō agri dominici. et tn̄ ille p misericordiam suā ꝛ olea
strū inseruit in oliuā. Sed adhuc nō erat insert᷑ ole
aster: qm̄ dn̄s elegit sibi iacob israel in possessionem
sibi. Et quid ꝓpheta: Qm̄ ego cognoui q D Ps.
magn᷑ ē dn̄s. Mēte: voluntate volāte ad superna
erecta a carne: transcēdente creaturā: cognouit qa ma
gnus est dn̄s. Non oēs possūt vidēdo cognoscere:
laudāt qđ fecit: qm̄ suaue est. Iacob elegit sibi do
minus: israel in possessionē sibi. Et hic iā laudas:
Nā et ego cognoui quia magn᷑ est dn̄s. Prophe
ta loquebat qui intrauit in sanctuariū dei: qui audi
uit forte ineffabilia verba: quę nō licet homini loqui: 2. Cor. 12.
qui dixit qđ posset ab hominib᷑ dici: et tenuit apud
se qđ nō posset dici. Ergo et audiat ad qđ possum᷑:
et credat ad qđ nō possumus. Ad qđ possumus au
diatur: qm̄ iacob elegit sibi dn̄s: israel ī possessionē
sibi. Ad qđ nō possumus credat. quia ipse cognouit
q magnus est dn̄s. Si illi diceremus: rogam᷑ te: ex
plica magnitudinē illius: nōne forte respōderet no
bis: nō est valde magnus quē video. si a me poterit
explicari: Redeat ergo ad opa eius et dicat nobis:
Habeat ipse in cōscientia magnitudinē dn̄i: quā vi
dit: quā nobis credendā cōmendauit: quo nostros
oculos perducere nō potuit: ꝛ enumeret quędam q̄
hic dn̄s fecit vt et nos in qui magnitudinē ei᷑ sicut
ille videre nō possumus: dulcescat et quibus sua q̄
cape possum᷑. Quia ego inquit cognoui q magn᷑
est dn̄s. Et deus noster ſup oēs deos. R Ps.
Quos deos: Sicut dicit Aplūs: Et si sunt qui di 1. Cor. 8.
cant dij in cęlo et in terra: sicut sunt dij multi et dn̄i
multi: nobis tn̄ vnus est deus pater ex quo omnia:
et nos in ipso: et vnus dn̄s noster iesus christus: per
quē oīa et nos p ipsum. Dicant du boies: Dictū ē
em̄: Deus stetit in synagoga deorū: dictū est. Ego Ps. 81.
dixi dij estis ꝛ filij altissimi oēs: Nōne sup homines
deus: Sed quid magnū si sup homines deus: Et su
per angelos de᷑: quia angeli nō fecerūt deū. Ange
los fecit deus: et necesse est sup oīa q̄ fecit: sit ip
se qui fecit. Cognoscēs ergo magnitudinē dn̄i iste:
et videns eū sup omnē esse creaturā: nō tātū corpo
ralem sed etiā spiritualē: Rex magnus inquit super
oēs deos. Ipse est summus deus: q̄ sup se nō ha
bet deū. Opera eius dicat ipsa capiunt. Omnia D
quęcūq voluit dn̄s fecit in cęlo et ī terra: Ps. 134
in mari et in omnibus abyssis. Quis aūt com
prehēdat hęc: Quis enumeret opa dn̄i in cęlo et in
terra: in mari et in oīb᷑ abyssis: Si cōprehēde
re oīa nō possumus: tn̄ oīa incōcusse credere ꝛ te
nere debemus: qm̄ quicquid creaturarū in cęlo: quic
quid in terra: quicquid in mari et in oīb᷑ abyssis: a
dn̄o factū est: quia oīa quę voluit fecit in cęlo ꝛ in
terra et in mari et in oībus abyssis: Sicut iam dixi
mus: Nō oīa quę fecit coact᷑ est facere: sed oīa Cōfes. li. 12
quęcūq voluit fecit. Causa omniū quę fecit: volun 43. de ciui.
tas ei᷑ est. Facis tu domū: quā si nolles facere: si
ne habitatione remaneres. Necessitas cogit te fa

cere domū nō libera voluntas. Facis vestē: quia si nō faceres nudus ambulares. Ad faciendū ḡ vestē necessitate duceris/ nō libera voluntate. Cōfert mōtem vitibus: semē spargis: qr nisi feceris/ alimēta nō habebis. Oīa hec necessitate facis: De⁹ bonitate fecit: ⁊ nullo qḋ fecit eguit: ideo oīa quecūq̧ voluit fecit. Putas habem⁹ ⁊ nos qḋ libera voluntate faciamus: Ea eñ que diximus ex necessitate facimus: quia si nō faceremus egentes ⁊ inopes remaneremus. Inuenim⁹ aliqd qḋ libera voluntate faciam⁹: Inuenim⁹ plane: cū ipm deū amando laudam⁹. Hoc eñ libera voluntate facis: quādo amas qḋ laudas: Nō eñ ex necessitate: sed q: placet. Unde iusti⁊ et sanctis dei placuit deus etiā flagellans eos. Quādo iniquis oībus displicet: placuit illis: ⁊ sub flagello ei⁹: in erūnis: in laboribus: in vulneribus: in egestate cōstituti laudauerunt deū. Non eis displicuit nec torquēs: Hoc ē gratis amare: nō q̄si pposita acceptione mercedis: qr ipsa merces tua sūma deus ipse erit quē grat' diligis: Et sic amare debes: vt ipm p mercede desiderare non desinas qui solus te faciet: sicut philippus desiderabat cū diceret: Ostēde nobis pa-

Joh.14 trē ⁊ sufficit nobis. Videte: q: hoc ē libera voluntate facim⁹: ⁊ de libera volūtate facere debemus: quia delectati facimus: debinc amādo facim⁹: qr ⁊ si corripimur ab illo: nobis nūq̧ displicere debet: qr semper

Ps.55. iustus est. Hoc dicit ille laudator ei⁹: In me sūt deus vota tua/ que reddam laudatiōes tibi. Et alio loco:

Ps.53. Voluntarie sacrificabo tibi. Quid est voluntarie sa-

Ps.49. crificabo? Voluntarie laudabo te: qr sacrificiū laudis inquit glorificabit me. Si cogereris offerre domino tuo sacrificiū gratū illi ⁊ acceptū: sicut antea vouebant sacrificia in vmbra futurorū forte nō inuenires in grege tuo placitū taurū: in capris hircū are dñi dignū: nec in ouili tuo arietē dignū ad victimā dño tuo: ⁊ nō inueniēs satageres qḋ faceres: ⁊ diceres fortasse: Volui ⁊ nō habui. Nūqd potes de laude dicere: volui ⁊ nō habui: Ipm voluisse/ laudasse est. Nō eñ verba a te querit deus sed cor. Nec eñ potest quisq̧ dicere: ⁊ linguā nō habui. Si quis obmutescit aliqua valitudine: linguā non habuit et tamē laudē habuit. Si eñ deus aures carnales haberet: ⁊ sono tui corporis indigeret: ⁊ iccirco cū remansisses sine lingua/ sine laude etiā remaneres. Nunc vero qr cor querit: cor inspicit: intus testis est iudex approbator: adiutor: coronator: sufficit vt offeras voluntatē. Cū potes ore cōfitere ad salutē: cū autem

Ro.10 nō potes: corde crede ad iusticiam. Corde laudas: corde benedicis: corde in aram psciētie victimas sacras ipsonas: ⁊ rńdet tibi: Pax in terra hoībus bone

Luc.2. voluntatis. Ille igit deus q oipotēs est in celo et in terra: oīa quecūq̧ voluit fecit: tu in domo tua nō facis oīa q̄ vis. Ille in celo ⁊ in terra oīa quecūq̧ voluit fecit: tu fac vel in agro tuo oīa que vis. Multa vis: ⁊ nō potes in domo tua facere oīa que vis. Cōtradicit forte vxor: ptradicūt filij: aliqn ⁊ seruus pternacia ptradicit: ⁊ nō facis qḋ vis. Sz facio inquis qḋ volo: q: [illegible] ptradicēte vindico. Nec hoc facis cū vis: Aliqn vindicare vis ⁊ nō potes: aliqn minaris: ⁊ anteq̧ facias qḋ minaris moreris. Putamus in teipo facis qḋ vis: [illegible] cupiditates tuas: Fortasse frenas: [illegible] vt cupiditates nō surgant q̄s frenas: Certe eñ hoc

vis nō [illegible] molestias cupiditatū tuarū ⁊ tamē ea Gal.5.
ro concupiscit aduersus spiritū: ⁊ spūs aduersus carnem: vt nō ea q̄ vultis faciatis. Tu in teipo nō facis qḋ vis: deus autē et in celo ⁊ in terra oīa qūcumq̧ voluit. [illegible] ut tibi det gratiam vt in teipo facias qḋ vis. Nā eñ ipo adiuuāte nec in te facis qḋ vis. Etenim Ibidem.
cū dic[illegible] paulus nō faceret in se qḋ vellet: quando q: caro concupiscit aduersus spiritū: spūs autē aduersus carnē: vt nō ea q̄ vultis faciatis: cū d[illegible] dicebat: Condelector legi dei sm interiorē hoīem: vi- Ro.7
deo aūt aliā legē in mēbris meis repugnātē legi mētis mee: ⁊ captiuū me ducentē in lege pcti q̄ est in membris meis: q: nō solū in domo sua. nec solum in agro suo: sed in carne sua vel in spiritu suo nō implebat que volebat: clamauit ad deū q oia q̄cunq̧ voluit fecit i Ibidem.
celo ⁊ in terra ⁊ dixit: Infelix ego hō: q̄s me liberabit de corpe mortis hui⁹: Et ille bon⁹ ⁊ ille suauis tanq̄ respōderet ei [illegible] subiecit. Gr̄a dei p iesum christū dñm nostrū. Hāc q̄ suauitatē amate: hāc suauitatē laudate. Intelligite deū q oīa quecunq̧ voluit fecit in celo ⁊ in terra: ipe ⁊ in vobis faciet quod vultis: ipo adiuuāte volūtatē vestrā implebit. Sz dū nō potestis/ cōfitemini: Cū poteritis/ gr̄as agite. Jacētes clamate: erecti supbire nolite. Ille q̄ i celo ⁊ in terra oia q̄cūq̧ voluit fecit in mari ⁊ in oībus abyssis. ⁊ Suscitans nubes ab extremo Hi. educens. Hiere.10
terre. Videam⁹ ista opa dñi in ei⁹ creatura. Ueniunt eñ nubes ab extremo terre ad mediū/ ⁊ pluūt: vnde surrexerint nescis. Ergo indicat illō ppheta ab extremo terre: siue ab imo: siue a circūdātē fine terre. Ubi vult excitat nubes cū a terra. Fulgura i Ibidem.
pluuiā fecit. Nā fulgura sine pluuia terrerent te ⁊ nihil tibi darent. Fulgura sunt [illegible] plu[illegible] gaudes. Fulgura in pluuiā fecit. Qui terruit ⁊ fecit gaudere [illegible]. Qui educit ventos de the- Hi. ⁊ producit. Hiere.10
sauris suis: Ab occultis causis vń nescis. Qn eñ flat vētus sentis: q̄ causa flat: vel de q̄ thesauro rationis eductus sit nescis: Debes deo tñ pietatē credēdi: qr nō flaret nisi iussisset ille q fecit: nisi pduxisset ille q creauit. Uidemus q̄ hec in creatura sua lauda[illegible] mirāmur. benedicam⁹ deū. Videam⁹ q̄ fecit in hoībus inter populū suū. Qui percussit primogenita egypti. Etenī illa dura dicta sūt q̄ amares: Exo.12 Ps.77.et.135.
⁊ nō ea ut dicta q̄ timeres. Attende: q: ⁊ q[illegible] fa cit qḋ vult. Percussit pmogenita egypti Ab hoīe vsq ad pecus: ⁊ Immisit signa ⁊ pdigia in Hi. ⁊ Emisit.
medio tui egypte. Nosti[illegible] q̄nta signa ⁊ prodigia fecerit man⁹ dñi in egypto ad terrēdos: ad ptundēdos: ad deijciēdos supbos egyptios. In pharaonē ⁊ in oēs seruos eius. Pax est in egypto [illegible] posteaq̧ educt⁹ ē inde popul⁹ ⁊ Qui percussit gē
tes multas. Que possidebant terrā: quā volebat Numeri.21
de⁹ dare [illegible]. Et occidit reges fortes. Se Iosue.12
on regē amorreorū ⁊ og regē basan: ⁊ oīa regna chanaan. Oīa ista quo cōmemorat breuiter psalm⁹: sic ea legim⁹ in alijs libris diuinis: ⁊ magna ibi man⁹ dñi. Qñ tu vides q̄ facta sūt in ipsos: caue ne fiant in te. Ad hoc eñ in illos facta sūt: vt tu trāsires ⁊ eos nō imitareris: ⁊ talia nō patereris. Tū vide q: flagelli dñi est sup oēm carnē. Ne putes te nō videri qñ peccas: ne putes te ptēni: ne putes dominū dormire: attēde exēpla bñficiorū dei cū ea recolis: ⁊ cū vindictā dei recolis time. Oīpotens est.

et ad consolandū et ad castigandū: Ideo sūt ista scripta cū legunt. Qui aūt penā videt qd passus est impi⁹: purgat se ab omi impietate: ne veniat et ipse in talem penā tanq̄ vindictam. Bene ergo hec accepimus: Quid deinde fecit deus: Expulit impios. Et dedit terram eorū hereditatē: hereditatē israel populo suo. Deinde exultans laudis eius. Domine: nomen tuū in seculū: Post ista oīa q̄ fecisti Quid eīm video q̄ fecisti: Inspicio creaturā tuā quā fecisti in celo: inspicio hanc in parte vbi habitam⁹: et hinc video beneficia tua nubiū: ventorū: pluuiarū. Populū tuū attēdo. Eduxisti eos de domo seruitutis: signa et pdigia fecisti inter inimicos eorū: puniisti eos quos molestos patiebant: impios de terra sua eiecisti: reges eoꝝ occidisti: terrā eorum populo tuo dedisti. Vndi oīa et impletū est os meum laude/dixi: Dñe nomē tuū in secula.

Ps. Domine nomen tuū in eternū

Expositio mystica.

Hec quidē ad litterā que scripta sūt videm⁹: nouim⁹: laudamus. Si aūt aliquid significāt: nō sim onerosus dū explico vt potero. Ecce in ipsis bobus possū agnoscere: qr in celo et in terra oīa quecūq̄ voluit fecit. Celū enī ethereū spūales accipio: terrā carnales: et his duobus tanq̄ celo et terra constat ecclesia dei: et ad spūales ptinet predicatio: ad carnales ptinet obsecudatio. Nam et celi enarrāt gloriā dei: et facta manuū ei⁹ annūciat firmamentū. Si aūt terra dei nō esset plebs dei: non diceret Apls. Dei edificatio: dei agricultura estis: sicut sapiēs architectus fundamenta posui: alius superedificat. Ergo edificiū dei sum⁹: et ager dei sum⁹. Quis inquit plantat vineā et de fructu eius nō percipit. Ego plantaui apollo rigauit: sed deus incremētū dedit. Ergo et in ecclesia sua: et in p̄dicatoribus suis: et in plebibus suis tanq̄ in celo et in terra oīa quecūq̄ voluit fecit. Parū est in eis: In mari et in oībus abyssis: oīa quecūq̄ voluit fecit. Mare sunt oēs infideles: oēs nondū credētes: et in eis oīa quecunq̄ voluit fecit. Nō enī seuiūt infideles nisi pmittantur: aut vindicant in eos quādo cōuersi sūt: nisi vt iusserit ille q̄ fecit oēs gentes. Putas qr mare est et nō terra: nūquid ideo a potestate dei oipotentis alienū est: Et in mari et in oīb⁹ abyssis que voluit fecit. Qui sūt abyssi: Latebra corda mortaliū: profunde cogitationes hoīm. Quō et ibi facit deus qd vult: Quia dñs interrogat iustū et impiū: qui aūt diligit iniquitatem/odit animā suā. Et vbi illū interrogat: Ubi scriptū est: In cogitationibus impii interrogatio erit. Ergo in oībus abyssis oīa quecūq̄ voluit fecit. Latet cor bonū: latet cor malū: abyssus est et in corde bono et in corde malo. Sed hec nuda sunt deo quē nihil latet. Cōsolat cor bonū: torquet cor malū. Oīa ergo que voluit fecit in celo et in terra: in mari et omnibus abyssis. Suscitans nubes ab extremo terre. Quas nubes: Predicatores verbi veritatis sue. De quibus nubibus alio loco irascens vinee sue dicit: Mādabo nubibus meis ne pluāt super eā imbrē. Et parū est excitasse nubes de hierusalē vel de israel: quas misit p̄dicare euangeliū suū in toto orbe terrarū: De quibus nubib⁹ dictū ē: In oēm terrā exiuit son⁹ eoꝝ: et in fines orbis terre verba eorū. Parū est hoc. Si quipse dñs ait: Predicabit hoc euāgeliū regni in toto orbe terrarū in testimoniū ol

Ps. 113
Ps. 18.
1 Cor. 3
1 Cor. 9.
1 Cor. 3
Ps. 10.
Sap. 1.
Ps. Quecunque
Ps. Producens
Hiere. 10
Esa. 5
Ps. 18.
Math. 24

bus gentib⁹: et tūc veniet finis: excitat nubes ab extremo terre. Nā crescente euāgelio: vn̄ erūt p̄dicatores euāgeliū in finib⁹ terre: nisi ibi excitet nubes ab extremo terre: De ipsis aūt nubib⁹ qd operat: Fulgura in pluuiā fecit. Ad misericordiā fecit. De terroribus irrigauit: Quō de terroribus irrigauit: Cū commināt de⁹ p nubē et p apostolū: et timēs: nonne cōuersatio terrenē fit: Sed cū p̄sentiēdo corrigeris: et agnoscis hoc misericordia fieri: in pluuiā vertūt fulgura terroris. Qui educit vētos de thesauris suis. Eosdē puto p̄dicatores et nubes et vētos: Nubes ppter carnē: vētos ppter spūm. Nubes enī videntur: vēti sentiunt et nō vident. Denique qui carnē videm⁹ eē de terra: nubes inquit excitat ab extremo terre. Ex ipsis vñ excitet nubes. venit ad vētos: qr spūs hoīs ignorant vñ veniat. Producens inquit vētos de thesauris suis. Paululū attēdite: cetera videam⁹. Qui pcussit primogenita egypti ab homine vsq̄ ad pecus. Primogenita nostra salua sunt in dño: quia ipse ea dedit nobis. Molesta aūt pena ē: et nimiū terribilis plaga mors primogenitoꝝ. Que sūt primogenita nostra: Mores isti nr̄i quibus nūc seruim⁹ deo: ipsa sūt primogenita nr̄a. Primitias enī habem⁹: qr a fidē vñ incipim⁹. Ecclesie quippe dictū ē: Et venies et ptransies ab initio fidei: Et nemo incipit bñ viuere: nisi a fide. Fides ergo nr̄a in primogenitis nostris ē. Qui custodit fides nostra: cetera subsequi phat. Nā qui per parit hoīe a quotidie pcedendo in meli⁹: meliusq̄ viuēdo ipso interiore hoīe renouato de die in diē: sicut dicit Aplus: Et si exterior nr̄ hō corrūpit: interior aūt renouat de die in diem: ideo fit qr primogenita fides viuit. De q̄ primogenita fide et Aplo ait. Nō solū aūt sed et nos ipsi primitias spūs hūtes id ē hātes id ē primitias spūs nr̄i hoc ē ipsam fidē tanq̄ primogenita nostra: et ipsi in nobismetipsis ingemiscim⁹ et adoptionem expectātes redemptionē corporis nr̄i. Et q̄ magna dei gr̄a est vt pseruet fides nr̄a: magna pena ē occidere primogenita: qui hoīes in afflictiōe ecclesie cōstituti pdūt fidem. Nō aūt enī ecclesia vt pdāt fidē. Nā et ipsa perpetuo afflictio intersit. Quicūq̄ qui affligunt ecclesiā quāq̄ scandala ecclie inmittūt: etsi christiani appellant: moriunt primogenita eoꝝ. Erūt infideles: et erūt inanes: habētes tantū nomē et signū: in corde aūt primogenitū suū sepelierūt: vsq̄ adeo vt qui eis aliqd dixeris ppter bonā vitā: ppter spem vite eterne: et ppter timorē ignis eterni: apud se subsannēt: Aut si tales sūt vt audeāt corā te: os torqueāt et dicāt: qs huc inde reuersus ē: Dicūt sibi homies qd volūt: et christian⁹ ē: Si qr affligēdo occisus ē primogenit⁹ ei⁹: mortua ē fides eius: et hoc ab hoīe vsq̄ ad pec⁹. Dicā fratres qd sentio. Hoīes intelligo spūaliter significari tanq̄ doctos ppter rōnalē aīam qd est hō: pecora vo indoctos/sed tñ habētes fidē: Nā nō haberēt primogenita. Sūt docti q̄ affligūt ecclesiā subuertentes et hereses faciēdo. Proinde nec in illis inuenis fidē: qui facti sūt ppter quod ē afflictio gr̄o dei. Occisa sūt primogenita eoꝝ: trahūt post se turbas indoctas: et ipse sūt pecora. In hac ergo afflictiōe q̄ ecclia affligit moritur in affligētibus fides: moriunt primogenita et in ipsis doctis et indoctis: qr occidit de⁹ primogenita egyptioꝝ ab hoīe vsq̄ ad pecus. Emisit signa et pdigia in medio tui egypte: in pharaone et in omnes seruos eius. Pharao rex egypto:

Ps. Qui educit
Joan. 3.
Ps. Qui pcussit
2 Cor. 4
Ro. 8
Ps. Emisit

[illegible] vidēte quēadmodū ista facit deus. [illegible] egyptus afflictio est [illegible] habet [illegible]: q: illi qui [illegible] ecclesiam [illegible]. [illegible] populus sequitur. [illegible] sequitur afflictio. [illegible] hec: interpretatione [illegible]. [illegible] inuenio [illegible] qd bonū aliquid interpretetur. [illegible]: Percussit gentes multas: et occidit reges fortes. [illegible] q gentes [illegible]: Seon regē amorreorum: Occidit. Audite nomina. Seon rege [illegible] amorreorum occidit. Occidit [illegible]: et nūc occidat a cordibus seruorum suorum: et a tēptatiōib^9 ecclesie sue: nec cesset manus eius in occidēdo talibus regibus et talibus populis. Interpretatur enim seon tēptatio oculorum: et amorrei interpretantur amaricantes. Jā hic videte si intelligere possum^9 quō amaricātes: regē habeāt tēptationem oculorum. Tēptatio oculorum nō est nisi mendaciū oculorum. Habet regē mēdaciū [illegible] amaricātes talē habeāt regē mendaciū [illegible] enim mēdaciū et simulatio pcedat: si sūt amaricātes [illegible] ecclesia. [illegible] tēptatio oculorum [illegible] cessit. [illegible] tēptatio oculorum nō est: quō [illegible] se velat in angelū lucis? Occidat manus dni et [illegible] [illegible] ne iudicat [illegible] vt corrigantur. [illegible] vnoquoq3 hoīe occidit ille rex: qñ dānat simulatiōnē: et diligit veritatē. Manus dei nō quiescit id agere: [illegible] quēadmodū [illegible] ad literam [illegible] spiritualiter: vt impleat nūc qd tūc [illegible]. Occidit etiā aliū regē et aliū populū eius. Et og regem basan. Et hic [illegible]. Og interpretatur [illegible]. Basan interpretatur [illegible] viam ad deū. Hoc enim agit diabolus: opponēdo figmēta sua: opponēdo idola sua: opponēdo se necessariū [illegible] magos/sacra demoniorum pcludit viam. Quō p christū id agit vt pateat via que fuerat interclusa: nam p [illegible] murū: sic diabolus mō nihil aliud agit nisi vt interclu dat viā ne credat in deū. Si enim credit in deum patet via: et ipse christus est via. [illegible] interclusa est via. Si aūt interclusa fuerit qz nō cre[illegible] [illegible] pcedat: et sequitur [illegible] [illegible] mysteria [illegible] [illegible] ratus humiliati. Humilitas quasi bonū aliqd significat [illegible] penalis ē. Si enim humiliatio nō ptineret ad penam: [illegible] cū [illegible] Chanaan [illegible]

altat cor suū: nō vult credere in deū. [illegible] tur quādo nō vult. [illegible] ad dēmonē. Modo [illegible] nos/dicāt anicularia sūt ista q dicunt de die iudicij. [illegible] nō humiliatur: sed parat humiliatiōnē: id est parat damnatiōi: parat victime. Omnia ergo ista euertit deus corporaliter tūc: quādo patres nostri educti sūt de terra egypti. Euertit [illegible] tes peractas cessasse. Dne nomen tuū in seculo: [illegible] seculorum obuenit. Dne memoriale tuū in generatiōē et generatiōnē. [illegible] tiōe altera. Generatiōe q fideles efficimur: et per baptismū renascimur: generatiōe qua a mortuis resurgemus: et angelis cōiuncti viuemus in eternū. Memoriale tuū dne et super generationē istam: et super illā generationē: Quia nec nūc nos oblitus ē vt vocaret: nec tūc obliuiscet vt coronet. Memoriale tuū dne in generatiōē et generatiōnē. [illegible] bit dns plebē suam. [illegible] seruis suis aduocabit. [illegible] remāserūt iniusti. Si autē mentior aut mentiri existimor: quia dixi: iam iudicata est: audiui dnm dicētem: In iudiciū veni in hūc mūdū vt qui nō vident videant: et qui vident ceci fiant. Excecati sunt superbi [illegible] suam. [illegible] iacob [illegible] hoc. Sed quid sequit? Domus enim plebs [illegible] mū israel. Ipsa est domus iacob: que est domus israel. Qui enim iacob/ipse est israel. Nostis sanctas litteras: et puto qz vobis veniat in mentē: quia ipse iacob [illegible] israel. [illegible] vna psona est domus iacob et domus israel: vna [illegible] tam certe occidisti christū o domus iacob: iam occi[illegible] illis: nō enim sciūt qd faciūt. Certe iam fecisti ista oia: et [illegible] et in seruis suis aduocabit. Judicasse enim intelligitur plebē suam: separando in ipsa plebe sua bonos a ma[illegible] dacibus. Hoc significauit vt dicere ceperam: per pphetā [illegible]

iacob: venite ambulemus in luce dñi. Quare vobis [illegible] iudaismo: nō perueniatis ad christū. Quare? Nō semper ibi ꝓphetatus est christus? Sed nūc dimisit plebē suam domū israel. Venit domus iacob: quia dimisit plebē suam domū iacob. Venit domus israel: q̄ dimisit plebē suā domū israel. Que venit: ꝛ que

Ioh. 9. [illegible] vt qui nō videt videant: ꝛ qui vidēt / ceci fiant? Iudicabit ergo dominus plebē suā. Separauit ergo: ꝛ nō ibi inueniet q̄s in regnū suū restituat? Plane inueniet. Et in seruis

Ro. 11 [illegible] plebē suā quā p̄sciuit. Et vnde ꝓbat? Nā ꝛ ego israelita sum. Ergo iudicabit dñs plebē suam separādo bonos a malis: hoc est in seruis suis aduocabit. Quibus? A gentibus? Quātę eīn gentes credēdo venerūt? Quanti fundi: quāta loca deserta nō veniunt? Veniūt inde nescio quāti credere volūt: ꝛ dicimus eis: q̄d vultis? Respōdēt: Nosse gloriā dei. Credite fratres mirari nos ꝛ gaudere ad talem vocē rusticanorū. Veniunt nescio vnde excitati: a nescio quo: Quid dicam a ne-

Ioh. 6. [illegible] pater traxerit. Veniūt subito de sylua: de deserto: de remotissimis ꝛ arduis montibus ad ecclesiā: ꝛ hanc vocē habēt plerīq ꝛ pene oēs eorū: vt videamus vere intus docentē deū. Implet scriptura ꝓphetica

[illegible] [illegible] Videre gloriā dei. Oēs

Ro. 3 eīn peccauerūt ꝛ egent gloria dei. [illegible] tur: clericos sibi ordinari exigūt. Nōne implet: ꝛ in seruis suis aduocabit? Deniq post istā totā dispositionē ꝛ dispensationē: ꝯuertit se spiritus dei ad exprobāda [illegible] idola que [illegible] a cultoribus suis. * Idola gentiū argentū ꝛ aurū. * [illegible] dñs fecit: qui in celo ꝛ in terra omnia [illegible] voluit fecit: qui iudicabit plebē suam. ꝛ in seruis suis aduocabit: q̄d restat figmentū: nisi ridendū: nō adorandū? Idola gentiū dicturus erat fortasse vt ꝯtēneremus ista oīa: Dicturus erat idola gentiū: nō dico lapides ꝛ ligna: gypsum ꝛ testā: Nō hec dico: vilis materia ē. Illud q̄ō valde amāt: vel q̄ō valde honorāt dico idola gentiū: argentū ꝛ aurū. Certe aurū est: certe argentū est. Nūquid quia lucet argentū: lucet aurū: ideo oculos habēt ꝛ vident? Sic quō argentū est: quō aurū est: vtile forte auaro: nō religioso: imo vero nec auaro vtile: sed vtile bñ vtēti: vt per eius erogationē celestem thesaurū acq̄rent. Tamē nūc cū ista insensata sint: q̄d facitis homines de argento ꝛ auro deos? Quos deos facitis: nōne [illegible] * Oculos habent et nō videbūt: aures habent ꝛ nō audient: Nares habent ꝛ nō odorabūt: os habēt ꝛ nō loquent: Manus habent ꝛ nō operantur: pedes habēt ꝛ nō ābulabūt. [illegible] ꝛ aures ꝛ nares ꝛ os ꝛ manus ꝛ pedes: sed nec lumē oculis: nec auditū auribus: nec vocē ori: nec sensum naribus: nec motū manibus: nec iter pedib' dare potuit. O homo: rides iam ꝓculdubio q̄ō fecisti: [illegible] Simules illis fiant qui faciunt ea: ꝛ oēs qui ꝯfidunt in illis. Et credite fratres [illegible]

[illegible] nō quidē in carne [illegible] corū. Nā aures habent ꝛ nō audiūt: Ad illos quippe [illegible] Qui habet aures audiendi audiat. Oculos habent ꝛ nō vident. Habēt eīn oculos corporis: sed nō habent oculos fidei. Deniq impletur hec ꝓphetia p oēs gentes. Videte quō dictū sit p ꝓphetā. Nihil allegoricū: nihil figuratū cōmēmoro: Propriā: expssā: simplicē: manifestā audite ꝓphetiam [illegible] Preualuit [illegible] aduers' eos. [illegible] aduersus repugnantes: ꝛ aduersus rebellantes: ꝛ de occisione fideliū martyres faciētes: sed tamē nesciētes ꝛ [illegible] In ecclesia sua: videmus: quia ꝓualuit aduers' eos. Volebant paucos christianos extinguere / occidere / sanguinē fuderūt / de sanguine occisoꝝ tanti exurrexerūt: a q̄bus illi interfectores martyꝝ superarent. Tamē ꝛ nō querūt vbi abscondant idola sua: qui p̄mo christianos [illegible] Nōne p̄ualuit aduersus eos dñs? Vide si facit q̄ō sequit: Preualuit dominus [illegible] omēs deos gentiū terre: ꝛ adorabūt eum vnusquisq̄ de loco suo: oēs insule gētiū. Quid ē hoc? Nōne p̄dictū erat? Nōne cōpletū ē? Nōne vt legit sic [illegible] Quid ꝓdest q̄ nares habēt ꝛ nō odorant tā suauē odorē christi? Vere in illis factū est: ꝛ vere de illis dictū est: Similes illis fiant oēs q̄ faciūt ea: ꝛ oēs qui [illegible] sti dñi: quotidie aperiūt oculi cecoꝝ ꝛ aures surdorū: inspirant nares insensatoꝝ: dissoluūtur ora mutorū [illegible] Quibus [illegible] Domus israel benedicite dominū. Oēs [illegible] lapidibus istis suscitant filij abrae: manifestū est quia illi sunt magis domus israel qui ꝑtinent ad domū israel: qui ꝑtinēt ad semē abrae: nō carne: s fide. Domus israel benedicite dñm. Sz fac domū dñi illam dici: ꝛ populū israel vocari: Crediderīt inde aposto [illegible] Domus israel benedicite dominū. Domus aaron benedicite dominū. Domus leui benedicite dñm. [illegible] populi dñm: hoc est domus israel generaliter. Benedicite ꝑpositi: hoc ē dom' aaron. Bñdicite ministri: [illegible] timetis dñm benedicite dñm. [illegible] voce dicamus q̄ō sequit. Benedictus dñs ex sion: qui habitat in hierusalē. Ex sion ꝛ hierusalē. Sion speculatio: hierusalē visio pacis. In qua hierusalē nūc habitaturus ē? In illa q̄ cecidit? Nō: [illegible] ti filij deserte magis q̄ eius que habet virū. Nūc ergo dñs ex sion: q̄ speculamur q̄ō veniat: nūc tamē q̄diu in spe viuimus / in sion sumus. Finita via habitabim' in illa ciuitate [illegible] habitat in ea: ꝛ custodit eā: que ē visio pacis eterna hierusalē: pacis illi' fratres mei cui laudādę lingua nō sufficit. [illegible] nec in [illegible] extra ecclesiā: nec in carne nostra: nec in cogitatione nostra. [illegible]

Marginal notes (right column): Math. 13. — [illegible] — 1. Cor. 2 — Math. — [illegible] — Esai. 4

Marginal notes (left column): [illegible] — Cap. 15 — Ps. 1[illegible]

vidēdū deū i pace: ciues hierusalē facti ciuitat᷑ dei.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXXIIII

Incipit Tractatus de ps̄. CXXXV.

Expositio psalmi.

C Onfitemini dn̄o quoniā bon⁹: qm̄ in eternū misericordia eius. Psalm⁹ iste laudē ptinet dei: ⁊ eodē mō in om̄ibus suis versibus terminat᷑. Proinde q̄uis hic in laudē dei multa dicant᷑: maxime tamē eius misericordia cōmendat᷑: sine cuius cōmēdatiōe aṗte[...]e nullū versum dauid voluit: p quē spiritussanct⁹ cōdidit psalmū. Memini aūt me i psalmo cētesimo qnto q̄ similiter incipit, qm̄ codex quē intuebar nō habet i eternū: ſ in seculū misericordia eius: quesisse qd potius intelligere deberem⁹. In greco em̄ sermōe scriptuz est: εισ Τον αιῶνα: qd ⁊ in seculū ⁊ in eternū interptari pōt. Sz qd illic (vt potui) disseruerim: etiā hic retexere longū est. In isto aūt psalmo etiā idē ipe codex nō habet in seculū qd plerīq habēt: ſ in eternū misericordia eius. Qd etsi post iudiciuz quo in fine seculi viui ⁊ mortui iudicandi sūt: missis iustis in vitam eternā: iniqs autē in ambustionē eternā: nō sint deinceps futuri quoꝝ adhuc misereat᷑ deus: recte tn̄ intelligi pōt in eternū futurā misericordiā eius: quā suis sc̄tis fidelibusq largit᷑: nō qꝛ in eternū miseri erūt: ⁊ ideo in eternū misericordia indigebūt: sed qꝛ ipa beatitudo quaz misericorditer miseris p̄stat: vt esse miseri desināt: ⁊ beati esse incipiant: nō habebit finē: ideo in eternuz misericordia eius. Qd em̄ iusti erimus ex iniquis / sani ex infirmis / viui ex mortuis / ⁊ imortales ex mortalib⁹ / beati ex miseris / misericordia eius est. Hoc aūt qd ita erim⁹ / in eternū erit: ergo in eternū misericordia eius. Proinde pfitemini dn̄o: id est pfitēdo laudate dn̄m / qm̄ bonus. Nec p hac pfessiōe aliqd eius ipaꝫ sumpturi qm̄ in eternū misericordia eius: id est beneficiū qd vobis misericorditer p̄stat / in eternū est. Qd autē habet quoniam bon⁹: grec⁹ habet αγαθοσ. Nō sic hz in psalmo cētesimo ⁊ qnto: qd ibi est qm̄ bon⁹: grecus habet χρηστοσ: Ideo nōnulli illū iterptati sūt: qm̄ suauis est. αγαθοσ aūt nō vtcūq bonus: ſ excellētissime bonus est. Deinde sequit᷑. Confitemini deo deoꝝ: qm̄ in eternū misericordia eius. Confitemini dn̄o dn̄oꝝ: qm̄ i eternū misericordia eius. Qui nā sūt dij ⁊ dn̄i: quoꝝ deoꝝ ⁊ dn̄oꝝ sit deus ⁊ dn̄s q est verus deus: merito queri solet. Et scriptuz inuenimus in alio psalmo: deos etiā homines appellatos: sicut est: Deus stetit in synagoga deoꝝ: in medio autez deos discernit. Et paulo post: Ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi oēs: vos autē vt homines moriemini: ⁊ sicut vn⁹ ex p̄ncipibus cadetis. Qd testimoniū etiā dn̄s i euāgelio cōmemorat dicens: Nōne scriptuz est in lege vestra quia ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi: Si illos dixit deos ad q̄s sermo dei factus est: ⁊ nō pōt solui scriptura: quē pater sanctificauit ⁊ misit in mundum: vos dicitis qꝛ blasphemas: quia dixi: filius dei sū: Nō ḡ qꝛ boni sunt oēs: ſ qꝛ sermo dei ad illos fact⁹ est: appellati sunt dij. Nā si ꝓpterea qꝛ boni essent oēs: nō sic eos diiudicaret. Cū em̄ dixisset: De⁹ stetit in synagoga deoꝝ: nō ait: in medio deos ⁊ hoīes discernit: tāq oñdēs qd intersit inter deos ⁊ hoīes: ſ in medio inquit deos discernit. Deinde sequit᷑. Vsquequo iudicat᷑ iniquitatē ⁊ cetera. Quęrentiq nō est⁹ ſ quēdā dicit: qꝛ discernēs dic: ⁊ tn̄ i medio deos discernit. Sz q̄rit᷑ si ⁊ hoīes ad q̄s sermo dei nūc fact⁹ ē dij vocant᷑: vtrū ⁊ angeli vocādi sūt dij: cū hoīb⁹ iustis ⁊ sanctis maximū p̄miū ꝓmittat᷑ eq̄litas angeloꝝ. Et in scripturis quidē nescio vtrū vel possit vel facile possit repiri: apte dici āgelos deos. Sz cū ō dn̄o deo dictū eēt: Terribilis sup oēs deos: cur hoc diceret: consequēter exponēdo ostēdit. Qm̄ oēs dij gētiū demonia. Sup tales deos: dixit dn̄m t̄ribilē in sanctis suis q̄s celos fecit: a q̄bus demonia terrent᷑. Sic em̄ seq̄t: Dn̄s aūt celos fecit. Nō ḡ dij a fine addit᷑ [...]. ſ dij gentiū demonia: Sup⁹ tn̄ terribilis inqt sup om̄es deos. Nō ait: sup oēs deos gētiū: q̄uis itelligi d̄ voluerit: addēdo qd seq̄t᷑. Qm̄ oēs dij gētiū demonia. Qd quidē in hebreo dr̄ nō ita esse scriptū. ſ dij gentiū simulacra. Qd si vez est: multo magis credendi sūt septuaginta diuino spiritu interptati q̄ ipa ⁊ illa dixta sūt q̄ in hebreis lris sūt. Eodē em̄ ope rāte spiritu: etiā hoc dici oportuit qd dictū ē: Dij gētiuz demonia: vt intelligerem⁹ sic etiā i hebreo positū: Dij gentiū simulacra: vt demonia potius ī his qui in simulacris significarent᷑. Nā qd attinet ad ipa simulacra q̄ grece appellant᷑ idola: q̄ noīe iā vtimur p latino: oculos habēt ⁊ nō vidēt: ⁊ cetera q̄ de his ideo dicūt᷑: qꝛ om̄i sensu carēt: Quocirca nec terreri possūt: quia nisi ea que sentiūt terreri vtiq non possūt. Quō ḡ dictū est de dn̄o: Terribilis ē sup oēs deos: qm̄ dij gentiū simulacra: nisi p simulacra intelligantur demonia q̄ terreri pñt: Vn̄ aūt ⁊ apls dicēs nō⁹ qꝛ nihil est idolū. Hoc em̄ retulit ad materiā tenēdā sensu carentē. In ea itē ne q̄sq putaret nō eē aliquā viuentē sentientēq naturā q̄ gentiū sacrificijs tale etet᷑ addidit: Sz q̄ imolant gentes demonijs imolant ⁊ nō deo: Nolo vos socios fieri demōioꝝ. Si ḡ nusq̄ in eloquijs diuinis reperit᷑ sanctos angelos appellatos deos: ea mihi causa potissimus occurrit: ne illo noīe hoīes ad hoc pmouerent᷑: vt ministeriū vel seruitiū religiōis q̄ grece latria dicit᷑: vel latria dicit᷑: sanctis angelis exhiberēt: qd nec ipi exhiberi ab hoīb⁹ volūt nisi illi deo q̄ ⁊ ipoꝝ ⁊ hoīm deus est. Vn̄ multo rectius angeli vocant᷑: q latine nūcij nūcupant᷑: vt p nomē nō substantię ſ officij satis intelligam⁹ illū deū a nob eos coli velle quē nūciant. Tota ḡ ista questio ē breuit᷑ ab aplo solut: vbi ait: Nam etsi sūt q dicant᷑ dij: siue in celo siue in terra: queadmodū sūt dij multi ⁊ dn̄i multi. ſ nob vn⁹ de⁹ pater: ex q oia ⁊ nos in ipo: ⁊ vn⁹ dn̄s iesus christ⁹: p quez oia ⁊ nos p ipm̄. Cōfiteamur ḡ deo deoꝝ: ⁊ dn̄o dn̄oꝝ: qm̄ in eternū misericordia eius. Qui facit mirabilia magna solus. Sicut in eum versum nouissimū prędictū positū est. Qm̄ in eternū misericordia ei⁹: sic et in oīm capitib⁹ q̄uis nō sit positū ⁊ subaudiendū est: cōfitemini. Qd i greco euidēti⁹ apparet. Appareret aūt ⁊ in latino si eandē locutionez trāsferre potuissent iterptes nostri. Qd quidē i isto versu possent: si dicerēt facienti mirabilia. Qd enim nos habem⁹: q facit mirabilia: grec⁹ habet facienti mirabilia: vbi necessario cōfitemini subaudit᷑. Atq vtinā vel pnomē adderēt: vt dicerēt: ei q facit: vel ei q fecit: vel ei qui firmauit: qꝛ etiā sic facile intelligeret᷑ pfitemini esse subaudiendū. Nūc vero ita obscurū factū est: vt q codex grecū siue nesciūt ipe[...]

re: siue neglexerit: possit putare: qui fecit celos: q firmauit terrã: q fec luminaria mag: qm in eternũ misericordia eius: ideo dictũ quasi ꝓpterea ista fecerit: [illegible] misericordia eius cũ ad ei misericordiam illi ptineant quos de miseria liberat: nõ aũt vt eius misericordie fuisse intelligamus facere celuz: et
Gen.1 terram [illegible] luminaria [illegible] bonitatis eius q creauit oĩa bona valde: Creauit aũt oĩa vt eẽnt: hoc vero misericordie vt a peccatis nostris mũdet nos: et a miseria liberet in eternuz. Ita ergo nos alloquit psalmus: Cõfitemini deo deoꝝ: Cõfitemini domino dominoꝝ: Cõfitemini ei qui facit mirabilia magna
F solus: Cõfitemini ei Qui fecit celos in intelle
Gen.1 ctu. Cõfitemini ei Qui firmauit terraz super aquas. Cõfitemini ei Qui fecit luminaria ma
Et. [illegible] gna solus. Cur aũt [illegible] in omnibus versiculis finibus ponit: Qm in eternũ misericordia eius. Sz qd est: qui facit mirabilia magna solus: An qz multa mirabilia fecit p angelos et p homies: Sũt quedã magna que solus deus facit: et ipa exequit dicẽs: Qui fecit celos in intellectu: Qui firmauit terrã sup aquas: Qui fecit luminaria magna solus. Ideo et h addidit: solus: qz cetera mirabilia q dicturus est/ p homies fecit. Cũ eñ dixisset: Qui fecit luminaria magna solus: que sint eadẽ luminaria: secutus ape
Psidem ruit. Solem i potestatẽ diei: Lunã et stellas
G in potestatẽ noctis. Deinde incipit dicere que p angelos vel p homies fecerit. Qui percussit egyptũ cũ primogenitis eorũ. Et cetera. Uniuersam igit creaturã nõ vtiqz deus p aliquã creaturaz: s solus fecit. Cuius creature quasdã ptes excellẽtiores cõmemorauit/ ex qbus vniuersa cogitaremus: intelligibiles celos et visibilẽ terrã. Et qm sũt etiam celi visibiles cõmemoratis eorũ luminaribus totuz celeste corporeũ vt ab ipo factũ acciperem: admonuit: qz id quod ait: Qui fecit celos in intellectuz: vel sicut alij interptati sunt in intelligentiam vtrum celos intelligibiles significare hoc mõ voluerit: an in suo intellectu: vel in sua intelligẽtia fecisse celos:
Ps.103 hoc est in sua sapiẽtia sicut alibi scriptũ est: Oĩa i sapiẽtia fecisti: eo mõ insinuans vnigenitũ verbum queri põt. Sz si ita est vt in suo intellectu fecisse acci piamus deũ celos: cur tm̃ de celis hoc ait: cuz oĩa in eadẽ sapiẽtia fecerit: An ibi tm̃ exprimendũ fuit: vt i ceteris etiã tacitũ posset itelligi: vt iste sit sens: Qui fecit celos in intellectu: qui fundauit terraz sup aquas: vt et hic subaudias in intellectu: Qui fecit luminaria magna solus: solez in ptãtẽ diei: lunã et stellas in potestatẽ noctis: vtiqz in intellectu: Quo q solus: si hoc ẽ in intellectu: vel i intelligẽtia qd est i sapientia: id est in verbo vnigenito: An qz trinitas nõ sũt tres dij: sed vn deus: ad id refert qd solus deus
h fecit: qz creaturã nõ p creaturã fecit: Sz qd est: qui firmauit terrã sup aquas: Obscura eñ questio est: qz terra grauior videt vt nõ portari aquis: sed aqs potius portare credat. De qua re ne aduersus eos qui se putãt ista certis rationib cõperisse ꝯtentiose scripturas nostras defẽdere videamur siue illud ita siue alit sit: habem qd de primo intelligam: Terra q habitat ab hominib et terrestria ptinet aĩalia:
Gen.1 q aũt nõ in scriptur arida [illegible] scriptũ est: Appareat arida: et vocauit de aridã terrã: sup aqs esse fundata [illegible] sup eminet. Nõ enim q

vel litoraria ciuitas sup maria fũdata: ita sbẽ mare ẽ: queadmodũ sũt aq sub speluncaꝝ cauernis: aut sb nauib supnatantib: s iõ sup mare dr: qz inferiori
Exo.7 mari i ꝓximos fines supemiet. Sic dict ẽ pharao ep iste sup aquã: Ita eñ habet grec: qd qdã latini habẽt ad aquã. Sic dño sup puteũ sedet: at [illegible] su
Job.4 periores essent qz flumen et pute: ille iuxta flumen: iste iuxta puteũ. Si aũt etiaz aliqd aliud qd ad nos
I magis ptinet ista dicta significãt: Fecit deus celos in intellectu: spũales sanctos suos: qbus nõ tãtũ credere: verũetiã itelligere diuina donauit: Hoc q nõ dũ psit et solã fidẽ firmissimã tenẽt: tanqz infra celos terre noĩe figurant. Et qz i baptismo quẽ accepert incõcussa credulitate ꝯsistũt: iõ dictũ est: Firmauit
Colo.2 terrã sup aqs. Itẽ qz dictũ est de dño christo q in illo sũt oĩs thesauri sapiẽtie et sciẽtie abscõditi. Hec
[illegible] aũt duo id est sapiẽtiã et sciẽtiã dilare inter se aliqd alia qz scripturaꝝ testant eloqa: maxime loqute sancto Job: vbi qdãmodo singula [illegible] Dixit
Job.28 aũt hoi. Ecce pietas est sapiẽtia: abstinere aũt a malo scia est: nõ incõgruẽter itelligim sapiẽtiã i cogni tiõe et dilectiõe ei qd semp est: atqz incõmutabiliter manet qd de est. Nã et qd ait: Ecce pietas ẽ sapia: θεοσέβεια dicta ẽ in greco: qd vt totũ latine exp mat/ dei cult dici põt. Abstinere aũt a malo qd di
Prou.1 xit esse sciẽtiã: qd est aliud qz in medio nationis tortuose et puerse tanqz in nocte huius seculi caute prudẽterqz versari: vt abstinẽdo quisqz ab iniqtate: non ꝯfundat tenebris [illegible] muneris luce discretus. Cũ q quodã loco Apls cõcordẽ gratiarũ dei varietatez in hoibus dei vellet ostendere: hec in ꝓmis duo po
1.Cor.12 suit dicens: [illegible] sermo sapie: Hoc esse arbitror: solẽ in potestatẽ diei. Alij sermo sciẽtie sm eundẽ spũm: hoc est lunã. Deinde quodãmodo stellas cõmemorat puto i eo qd dicit: Alij fides
Ibidem. in eodẽ spiritu: alij curationũ donatio i vno spiritu: alij opationes virtutũ: alij ꝓphetia: alij dijudicatio spiritũ: alij genera linguarũ: alij interptatio smonũ. Nihil eñ hoꝝ est qd in hui seculi nocte non sit necessariũ: Que cũ trãsierit/ necessaria ista nõ erũt: Ideo in potestatẽ noctis: In potestate qppe ait: vel diei vel noctis: vt potestas eẽt die lucere vel nocte:
Joã.1 Qd in spũalib donis sic intelligit: qz dedit potesta
Exo.12 tẽ filios dei fieri. Qui percussit egyptũ cũ primogenitis
K eoꝝ. Percussit et seculũ: cuz his q pcipua putant in
Exo.13 seculo Qui eduxit israel de medio eorum. Eduxit etiã sanctos ac [illegible] suos de medio malorum. In manu potenti et brachio excelso. Quid potentius: qd excelsius eo de q dictũ ẽ: Et brachiũ dñi cui reuelatũ ẽ: Qui diuisit mare rubrũ
Exo.14 i diuisiões. Diuidet etiã baptismũ: vt vn atqz idẽ baptismus alijs sit in vitã: alijs sit i mortẽ. Et eduxit israel p mediũ ei. Educit etiã innouatũ populũ suũ p lauacrũ regenerationis. Et percussit
Exo.14. Ibidem. pharaonẽ et virtutẽ eius in mari rubro. Celeriter interimit: et pctm̃ suũ reatũqz ei p baptismũ. Qui traduxit pplm̃ suũ in deserto. Tradu
[illegible] cet et nos in hui seculi ariditate et sterilitate: ne in ea pereamus. Qui pcussit reges magnos: Et occidit reges fortes. Percutit atqz occidit etiaz a nobis diabolicas et nostras ptãtes. Seon regem
Numerũ amorreoꝝ. Germẽ inutile vel tẽptationẽ calentẽ: qd interptat seon: regẽ amaricãtiũ: qd interptatur

Ibidem. amorreorū. Et og regē basan. Coaceruantē qđ
interptat og: et regē confusiōis qđ interptat basan.
Quid eīm coaceruat diabol⁹ nisi ɔfusionē? Et de/
Ioh. 13 dit terrā eorū hereditatē: hereditatē israel
seruo suo. Dat etiā q̄ diabol⁹ possidebat heredi
tatē semini abrae: qđ est christ⁹. Quia in hūilita
te nostra memor fuit nostri. Et redemit nos
ab inimicis nostris: Sanguine vnigeniti sui.
Qui dat escā oīm carni: Hoc ē oīm hoīm ge/
neri: nō tm̄ israelitarū: s; et gētiū: De qua esca dicit:
Ioh. 6. Caro mea vera ē esca. Cōfitemini deo celi: qm̄
in eternū misericordia ei⁹. Cōfitemini dño
dñorū: qm̄ in eternū misericordia ei⁹. Qđ
hic ait: deo celi: credo aliē dicere voluit qđ sup iā di/
xerat: deo deorū. Nā qđ ibi deinde subiūxit: hoc eti/
am hic repetiuit. Cōfitemini dño dñorū. Sz et si sūt
1. Cor. 8 q̄ dicūtur dii: siue i celo siue i terra: quēadmodū sūt dii
multi et dñi multi: sed nobis vn⁹ est deus pater: ex q̄
oīa et nos in ipm̄: et vn⁹ dñs ies⁹ xp̄s p quē oīa et nos
p ipm̄: cui ɔfitemur: qm̄ in eternū misericordia ei⁹.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXXV.

Incipit Tractatus de ps̄. CXXXVI.

Prefatio.

A [illegible] vos credo nō arbitror: cōmēdasse nos
o vobis: imo cōmemorasse qđ oīs erudi/
tus in sancta ecclesia nosse debet vnde ciues
sim⁹: et vbi pegrinemur: et pegrinatiōis nostre cau/
sam esse peccatū: reuersionis autē munus remissio/
nem peccatorū et iustificationē gratie dei. Duas ciui
tates pmixtas sibi interim corpe: et corde separatas
currere p ista volumina seculorū vsq; in finē. Audistis
et nostis vnā cui finis est pax eterna: et vocat hieru/
salē: alterā cui gaudiū ē pax tpalis: et vocat babylo/
nia. Interptationes etiā noīm (si nō fallor) tenetis:
hierusalē interptari visionē pacis: babyloniā confu
sionē. Hierusalē i babylonia captiua tenebat nō to/
ta: ciues eīm eius et angeli sūt: s; qđ attinet ad hoīes
p̄destinatos in gloriā dei: futuros p adoptionē co/
heredes christi: quos de ipa captiuitate redemit sā/
guine suo. Particulā ḡ istā ciuitatis hierusalē capti/
uā teneri in babylonia p peccato: incipe autē inde
exire prius corde p ɔfessionē iniquitatis et charitatē
iusticie: deinde postea in fine seculi etiā corpe sepa/
randā: cōmēdauimus i eo psalmo quē primo hic cū
Ps. 64 vestra dilectiōe tractauim⁹, qui ita incipit: Te decet
hymnus deus in sion: et tibi reddet votū in hierusa/
lem. Hodierna aūt die decantauimus:

B

Expositio psalmi.

Ar. tibi. Uper flumina babylonis †illic sedi/
ſ mus et fleuimus: dū recordaremur
Pr.[illegible] †sion. Videte qz in illo dictū est: Te decet
Ps. 64 hymnus deus in sion: hic ait: Sup flumina babylo/
nis illic sedimus et fleuim⁹: cum recordaremur sion:
ipa sion vbi decet hymn⁹ deū. Que sūt ḡ flumina
babylonis: et quid ē nostrū sedere et flere in recorda/
tiōe sion? Si eīm ciues inde sum⁹: nō tm̄ hoc canta/
mus: s; et agim⁹. Si ciues sum⁹ de hierusalē: id ē de
sion: et in ista vita: in ista ɔfusiōe hui⁹ seculi: i ista ba
bylonia nō ciues habitam⁹: sed captiui detinemur:
oportet vt nō tm̄ ista decātem⁹: s; et faciam⁹ affectu
cordis pio: religioso desiderio eterne ciuitatis. Ha
bet et hec ciuitas ḡ babylonia dr̄ amatores suos ɔsu
lētes paci tpali: et nihil vltra sperātes: totūq; gaudiū
suū ibi figētes: et ibi finiētes: et videm⁹ eos p repu/
blica terrena plurimū laborare: Sz et i ea quicūq; fideli
ter versant: si nō ibi appetant superbiā et periturā ela
tionē ociosāq; iactantiā: sed verā fidem exhibeāt:
quā possūt/ q̄diu possūt/ qbus possūt ad quantum
vident terrena/ et ad quantū intelligūt speciē ciuita/
tis: nō eos sinit deus perire in babylonia. Predesti/
nauit eīm eos ciues hierusalē. Intelligit captiuitatē
eorū deus: et ostendit illis aliam ciuitatē, cui vere de/
beant suspirare: pro q̄ debeāt cuncta conari: ad quā
capessendā debeant ciues suos secū pegrinos quan
tū valuerint adhortari. Propterea dicit dñs iesus
christus: Qui in modico fidelis est/ et in magno fide/ Luc. 16
lis est. Et rursū dicit: Si in alieno fideles nō fuistis/
vestrū quis dabit vobis? Tamē charissimi attēdite C
flumia babylonis. Flumina babylonis sūt/ omnia
que hic amant et transeūt. Nescio quis amauit (ver
bi gratia) agriculturā ipā exercere: inde ditescere:
ibi occupare animū: inde pcipere voluptatē: atten/
dat exitū: et videat illud qđ amauit nō esse fundamē
tū hierusalē: sed fluuiū babylonis. Ali⁹ dixit: Ma/
gna res militare: Oēs agricole formidāt eos qui
militāt/ obsequūtur eis tremūt eos: Si fuero agri/
cola/ timebo militarē: si fuero militaris/ timebor ab
agricola. O insane: in aliū te babylonis fluuiū preci
pitasti et turbulentiorē et rapaciorē: et cum tu timeri
vis a minore/ time maiorē potestatē: te ipe maior fi/
eri potest subito qui te timet: nunq̄ autē erit minor
quē debes timere. Aduocatū esse inquit magna res
ē: potētissima eloquētia i oībus habere suspectos:
pēdētes ex lingua diserti patroni sui: et ex ei⁹ ore spe/
rātes/ vel dāna/ vel lucra/ vel mortē/ vel vitā/ vel p/
niciē/ vel salutē. Nescis quo te miseris. Ali⁹ et iste flu/
uius babylonis est: et quod multum sonat strepitus
aq̄ i saxa percutit. Attēde qz fluit, pcutit/ attende qz
labitur: et si attendas quia fluit et labit caue qz trahit.
Nauigare inquit ali⁹ et negociari magnū ē: scire mul/
tas pūincias: lucra vndiq; capere: nō esse obnoxiū
in ciuitate alicui potēti: semp pegrinari: et diuersita/
te negociorū nationū aīm pascere: et augmētis lucro/
rū ditatē remeare. Fluui⁹ ē et iste babylonis. Lucra
tua qn̄ stabūt? qn̄ p̄sūptur⁹/ qn̄ secur⁹ eris ex his q̄
acqris? Quāto eris ditior: tāto timidior. Uno nau/
fragio nudus exisii: et recte te plangis in flumia ba/
bylonis: quia noluisti sedere et flere super flumina ba/
bylonis. Alij ḡ ciues sancte hierusalē intelligētes ca
ptiuitatē suā: attendunt hūana vota: et diuersas ho/
minū cupiditates hac atq; illac rapiētes/ trahētes/
impellētes in mare: vidēt hec et nō se mittūt in flumi
na babylonis: sed sedēt super flumina babylonis: et
flent sup flumina babylonis: vel illos qui rapiūtur:
vel seipos qui in babylonia esse meruerūt: sedentes
tm̄: hoc est hūilitate humiliati. Sup flumina ḡ ba/
bylonis illic sedim⁹ et fleuimus: cū recordaremur si/ D
on. O sācta siō: vbi totū stat et nihil fluit: Quis nos
i ista p̄cipitauit? Quare dimisim⁹ ɔditorē tuū et so/
cietatē tuā? Ecce int fluētia et labētia ɔstituti: vix q̄s/
q; raptus a flumie: si tenere lignū potuerit euadet.
Humiliati ergo in captiuitate nostra sedeamus su/
per flumina babylonis: nō nos audeam⁹ in illis flu/
minib⁹ p̄cipitare: nec nos audeam⁹ in nr̄e captiuita
tis malo atq; tristicia nos supbe erigere: s; sedeam⁹
et fleamus. Sedeam⁹ sup flumina babylonis nō

infra flumina babylonis: talis sit humilitas nostra:
vt nos nō mergat. Sede sup flumina: noli in flumi/
ne/noli sub flumīe: ſ tamē sede humilis loquere nō
quō in hierlēz. Ibi eñ iā nō stabis: qz de ipa spe loq
Ps.121. tur alius psalmus: et cātat dicēs: Stātes erāt pedes
nostri in atrijs tuis hierusalē. Ibi erigerl si te h pe/
E nitēdo et ↄfitēdo humiliauerl. In atrijs ergo hieru/
salez stātes erant pedes nostri: Sup flumina vo ba
bylonis sedimus et fleuim⁹: cuz recordaremur sion.
Inde oportet vt fleas recordādo siō. Multi eñ flēt
fletu babylonico: quia et gaudēt gaudio babylonis:
Qui gaudēt lucris et flent dānis: vtrūqz d babylonia
est. Flere debes: ſ recordādo sion. Si recordando
sion fles: et qñ tibi ſm babyloniā bene est oportet vt
Ps.114. fleas. Propterea dicit in quodā psalmo: Tribula/
tionē et dolorē inueni/et nomē dñi inuocaui. Quid ē
qd dicit/inueni? Nescio quā tribulationē quasi q̄rē
dam inuenit tanqz quesitā. Et cū inuenisset: quo lu/
Ibidem. cro inuenit? Nomē dñi inuocauit. Multuz interest
vtrū inuenias tribulationē: an inueniaris a tribula/
Ps.17. tiōe. Dicit eñ alio loco: Dolores inferni inuenerūt
me. Quid est: inuenerūt me dolores inferni? Quid
est: tribulationē et dolorē inueni? Quādo te repente
occupat tristicia pturbatis tibi rebus secularib⁹ q/
bus te oblectabaris: et qb⁹ delectabaris: quādo te re/
pentina ipa iuenit tristicia: vnde te nō putabas pos/
se fieri tristem/accidit/et tristis efficeris: iuenit te do
lor inferni. Te eñ sursum putabas: verūtamē deor
sum eras: et cū te dolor inferni iueniret/ibi te inueni/
sti deorsū q sursum putabas te eē. Inuenisti enim te
dolore affectū grauiter tristicia alicuius mali: vnde
fortē psumpseras te nō fore tristez: inuenit te dolor
inferni. Cū autez bene est tibi: arrident oīa secula/
ria: nullus tuoz obijt: nihil ī vinea tua forte vel aru/
it: vel grandinatum est: vel sterile apparuit: nō acuit
cupa tua: nō abortū passuz est pecus tuū: nō exho/
noratus es in aliqua dignitate ſm seculū cōstitut⁹:
Vndiqz amici tui et viuūt et seruant tibi amiciciā: cli
entes nō desunt/filij obsequūtur/serui cōtremiscūt/
cōiunx concors/felix dicit domus: ibi inuenis tribu
lationē si aliquādo potes: vt inuēta tribulatiōe in/
F uoces nomē dñi. Peruersum aliquid videt docere
sermo diuinus: flere in leticia: et in merore letari. Au
Ro.5 di in merore letantē: Gloriamur inquit in tribulatio
nibus. Flentē aūt in leticia vide si inuenit tribula/
Ps.114. tionē. Attēdat quisqz pspam felicitatē suam qua exul
tauit anima eius: et timuit quodāmodo gaudio et ex
pauit se ne deciperet: Felix sum: Attēdat si nō fluat illa fe/
licitas: si potest certus esse de illa quia manet in eter
nū. Si aūt nō est certus et videt fluere vnde gaudet/
fluuius babylonis est: sedeat sup ea et fleat. Sedebit
aūtē et plorabit si recordatus fuerit sion. O pax illa
quā videbim⁹ apud deuz. O pax illa sancta equalitas
angelorum. O illa visio et spectaculū pulchrū. Ecce in
babylonia pulchra sūt q tenēt/nō te teneant/nō de/
cipiant. Aliud est solaciū captiuoz: aliud gaudiū li/
beroz. Sup flumina babylonis illic sedimus et fleui/
mus cū recordaremur sion. In salicibus in me/
G dio eius: suspēdimus organa nostra. Ha/
bent organa sua ciues hierusalē/scripturas dei/pre/
cepta dei/pmissa dei/meditationē quandā futuri se
culi: Sed cū agunt in medio babylonie: organa sua
in salicibus eius suspendant. Salices ligna sūt infru

ctuosa: et hoc loco ita posita: vt nō aliquid boni pos/
sit intelligi de salicib⁹. Alibi aūt forsitā potest: Mo
do ligna intelligi sterilia: nascētia sup flumina baby
lonis. Rigātur hec ligna de fluminibus babylonie:
et nullū fructuz ferunt. Sicut sunt homines cupidi/
auari/steriles in oī ope bono: ita ciues babylonie vt
etiam ligna sint illius regionis: ex istis voluptatib⁹
reruz transeuntiū pascunt: tanqz irrigata a flumini/
bus babylonie: Queris fructū et nusqz iuenies. Qñ
tales patimur: versamur cum eis qui sunt in medio
babylonis. Multū eñ interest inter mediū babylo/ H
nis: et exteriora babylonie. Sunt qui nō sūt ī medio
eius: id est non tanta cōcupiscentia seculi et delectati/
onibus obruūtur. Qui vero (vt aperte dixerim et
breuiter) multū mali sunt: in medio babylonis sūt:
et ligna sūt sterilia: tanqz salices babylonis. Quādo
illos videmus: et tam steriles eos inuenimus: vt dif
ficile nobis appareat in eis aliquid vnde possint du/
ci ad fidem rectā/vel ad bona opera/vel ad spem fu
turi seculi/vel ad cōcupiscētiā liberatiōis a captiui/
tate mortalitatis: scripturas nouimus quas eis di/
camus: Sed quia nullū fructū in eis iuenimus vn/
de incipiamus: auertimus ab ipsis faciē/et dicimus:
Adhuc isti nō sapiūt/nō capiūt: quia quicquid illis
dixerimus/sinistrū et aduersū habebūt. Ergo diffe/
rendo circa eos scripturas: suspēdimus organa no/
stra in salicibus. Nō eñ dignos habemus qui orga
na nostra portent. Nō ergo eis organa nostra inse/
rendo alligamus: sed differendo suspēdimus. Sali/
ces eñ sūt babylōie ligna infructuosa: pasta ī tēpo/
ralibus voluptatibus: tanqz fluminib⁹ babylonie.
Et videte si nō hoc sequit psalmus. In salicibus i/
quit in medio ei⁹: suspēdim⁹ organa nostra. Qm Vl. t Can.
illic interrogauerūt nos qui captiuos du/ I
xerunt nos verba canticorū: Et qui ab/ Vl. t cantico
duxerunt nos hymnū: Subaudis interroga/
uerūt nos. Verba canticoruz et hymnū interrogaue
rūt nos qui captiuos duxerūt nos. Qui nos duxe/
runt captiuos: Fratres quos sensim⁹ aliquādo ca/
ptiuatores nostros? Sensit quidē illa hierusalē ba
bylonios/persas/chaldeos: et illarū gentiū et regio/
nū homies captiuatores suos: et hoc postea: nō qn/
do isti psalmi cantabant. Sed iaz diximus charita/
ti vestre oīa que ſm litterā in illa ciuitate cōtinge
bant/figuras nostras fuisse: Et facile potest demon
strari captiuos nos esse. Nō eñ respiramus iam in
auras illius libertatis: nō eñ fruimur puritate veri/
tatis: et illa sapientia que in seipsa manens innouat Sap.7.
oīa. Delectationibus tēporaliū rerū temptamur:
et colluctamur quotidie cū suggestiōibus illicitaruz
voluptatū: Vix respiram⁹ vel ī oratiōe: et captiuos
nos esse intelligimus: Sed qui nos captiuos duxe/
runt? Qui homines? Que gens? Quis rex? Si redi/
mimur/captiui eram⁹. Quis nos redemit? Christ⁹.
A q nos redemit? A diabolo. Diabolus ergo et an/
geli ei⁹ captiuos nos duxerūt: nec ducerent nisi cō/
sentiētes: Nos duci sumus captiui. Captiuatores
nrī dixi qui sint. Ipsi sūt etiā latrones vulnerantes K
illū viatorē qui descēdebat ab hierusalem in hiericho: Luc.10
quē sauciatū semiuiuū reliquerunt. Hic fuit custos
noster: id est samaritan⁹: Samaritanus eñ custos
interptat cui obiectū ē a iudeis et dictū: Nōne vere Joh.8.
dicim⁹ qz samaritan⁹ es et demoniū habes? Et ille

[illegible] duo: & vnũ respuit & vnũ tenuit: Ego inquit demoniũ nõ habeo: Nõ autẽ dixit: ego nõ sũ samaritanus. Si eñ ille samaritanꝰ nõ custodierit: vtiq; perimus. Samaritanꝰ ergo trãsiens vidit sauciatũ & vulneratũ derelictũ a latrõibus: & sicut nostis collegit. Sicut eñ aliqui latronũ noĩe ponũtur qui nobis plagas [illegible] per nostrę captiuitatis cõsensionẽ: sic & captiuatores nostri ipi dicũtur. Isti ergo q̃ captiuos duxerũt nos diabolꝰ & angeli eius: quãdo nos duxerunt? Et quę nos interrogauerũt verba cantionũ? Quid ergo? [illegible]
L quęcũq;: q2 cũ tales nos interrogãt ĩ q̃bus diabolꝰ operak: intelligẽdus est ipe nos interrogare q̃ in eis
Eph. 2 operak. Aplus dicit: Et vos cũ essetis mortui in delictis & peccatis vestris: cũ viueretis in illis ẽm seculũ mundi huius: ẽm pncipẽ potestatis aeris huiꝰ: spiritus q̃ nũc operabak in filijs diffidẽtię: in q̃bus & nos inq̃t aliq̃n cõuersati sumus. [illegible] se redẽptos de babylonia & cępisse iam exire: sed tamẽ adhuc q̃d dicit? Quia cũ hostibus nostris cõfligimus: & ne irascamur hoĩbus qui nobis ingerunt psecutiões: tulit intentionẽ nostrã Aplus ab odio hominũ: & direxit in luctã quorundã spiritũ quos nõ videmus: & cum
Eph. 6 [illegible] Non est nobis collectatio aduersus carnẽ & sanguinẽ: id est aduersus homines quos videtis: a q̃bus mala videmini pati: q̃ vobis ĩportant psecutiões: Nã p ipis orare pceptí sumꝰ. Nõ ẽ ĩ nobis inq̃t colluctatio aduersus carnẽ & sanguinẽ: id est aduersus hoĩes: s aduersus pncipes & potestates: & rectores mũdi tenebrarũ harũ. Quid dixit mũdi? Dilectorũ mũdi. Quos dixit dilectores mundi: hos appellauit & tenebras: id ẽ iniquos/sceleratos/infideles/peccatores: Quibus iã credenti-
Eph. 5. bus [illegible] hoc modo vt dicat: Fuistis [illegible] tenebrę: nũc autẽ lux in dño. Ergo constituit nos luctam habere cũ illis pncipibus: ipi nos duxerũt ca-
Joh. 13 [illegible] traderet dñm: nõ autẽ intraret nisi ille locum daret:
M sic multi mali hoĩes de media babylonia p desideria carnalia & illicita locũ dando diabolo et angelis eiꝰ in cordibus suis: vt in illis & de illis operek: aliquando interrogãt nos/& dicũt nobis: Exponite nob rationẽ. [illegible] dicũt ista nob [illegible] rõne q̃re venit christꝰ: & q̃d pfuit christꝰ generi hũano? Aliq̃n interrogãt nos & dicũt nob: Nõne ex q̃ venit christꝰ peiora sũt in rebꝰ hũanis q̃ fuerãt antea: & [illegible] hũanę q̃ modo? Dicãt nob christiani: quid boni attulit christus vnde feliciores putent res humanas quia venit christꝰ? Vides eñ si theatra & amphitheatra & circi starẽt incolumes: si nihil caderet de babylonia: si vbertas esset circũfluentiũ voluptatũ hoĩbus cantaturis & saltaturis ad turpia cantica: si libido scortantiũ & meretricantiũ haberet quietẽ & securitatẽ: si nõ timeret famem in domo sua qui clamat vt pantomini vestiantur: Si hęc oĩa sine labe: sine pturbatione aliqua fluerent: vt eẽt securitas magna nugarũ: felicia essent tẽpora: & magnã felicitatẽ rebus humanis christus attulisset. Quia vero cedunk iniquitates: vt extirpata cupiditate plantek charitas hierusalẽ: quia miscenk amaritudines vitę tẽporali: vt eterna desiderek: q̃a erudiunk in flagello [illegible] [illegible]

[illegible] christus & liberos [illegible] pis dicere homini: quanta bona fecit christus: & nõ accipit. Proponis eñ illi eos qui faciũt q̃d mõ audistis in euangelio: vendũt oĩa sua: & dant paupe-
ribus [illegible] : Math. 19.
Dicis illis: Ecce q̃d attulit christꝰ. Õ multi faciunt ista vt distribuant res suas egenis: & fiũt pauperes: nõ necessitate: sed voluntate: sequẽtes deũ/sperãtes regnũ celorũ: Irridẽt isti quasi stultos & talia inquiunt bona attulit christus vt perdat homo res suas: & cũ dat egenis remaneat egenus? Quid ergo facies? Bona christi nõ capis. Alius eñ te impleuit q̃ aduersarius est christo [illegible] in corde tuo. N
Priora tẽpora respicis: & quasi letiora tibi videtur fuisse tpa pristina: quę sic erant tanq̃ oliuę pẽdẽtes in arbore ducentibus ventis quasi quadã libertate aurę perfruẽtes vago quodam desiderio suo. Ventum est vt oliua mitterek in torcular. Nõ eñ semp
pendere habebat in arbore [illegible] Non Ps. 8. et. 80. et
sine causa inscribunk psalmi quidã pro torcularibꝰ: 83.
In arbore libertas: in torcularibus pssura. Cuz eñ res humanę conterunk & premunk: attendis q2 crescit auaricia: attende quia crescit & continẽtia. Quare tam cęcus es vt amurcã fluentes per plateas videns: oleũ in gemellaria nõ videas? Et hoc nõ sine causa. Qui male eñ versank publice noti sunt. Qui autẽ se cõuertũt ad deũ: & a sordibꝰ malarũ cupiditatũ purgãk/occulti sũt: q2 & in ipo vel ex ipo sũt torculari: Amurca apte fluit: oleũ occulte eliq̃k. Acclamak ad ista: & gaudek ad ista: q2 iã potestis sedere sup flumina babylonis & flere. Illi aũt q̃ captiuos duxerũt
O nos quãdo intrãt in corda hoĩm & interrogãt nos p linguas eorũ q̃s possident/& dicunt nobis: Cantate nobis verba canticorũ: Reddite nobis rationẽ aduẽtus christi: & q̃ est alia vita? Volo credere: doce me rationẽ: Quare mihi imperas vt credã? Respõdeo illi/& dico: O homo: quõ nõ vis tibi imperem vt credas? Plenus es malis cupiditatibus. Si bona dicam illa hierusalẽ: nõ ea capis: oportet vt exinaniaris quo plenus es: vt possis impleri quo inanis es. Ergo noli facile huic aliquid dicere: lignũ est salix: lignũ ẽ sterile. Noli pcutere organũ vt sonet: suspẽde potius. Sed ille dicturus est: Dic mihi: cãta mihi: redde mihi rationẽ. Nõ vis inquit vt dicam: nõ bono aĩo audis: nõ sic pulsas vt tibi dignũ sit aperiri. Ille te impleuit qui me captiuũ duxit: ipe me ĩterrogat de te: Astutus ẽ: dolose querit: Nõ querit quid [illegible] sed quid respondeat. [illegible] suspendã organũ meũ. Sed quid dicturꝰ ẽ adhuc? Cantate nobis verba canticorũ: cantate nobis hymnum [illegible] Cantate nobis de canticis sion. Quid respondemus? Babylonia te portat/babylonia te continet/babylonia te nutrit/babylonia de te loquitur: Non nosti capere nisi quod fulget ad tempus: eterna meditari ignoras: nõ capis quod iterrogas.
P Quõ cantabimus canticũ dñi in terra aliena? Vere fratres sic est. Incipite velle pdicare veritatem quantulamcunq; nostis: & videte q̃ necesse sit vt tales patiamini irrisores & exactores veritatis: plenos falsitatis. Respondete illis exigentibus a vobis quę capere non possunt: & dicite ex fiducia [illegible] Quomodo cantabimus canticũ dñi in terra aliena? Sz vide quõ versek inter eos

populedei: o corp⁹ christi: o generosa peregrinatio: nō es hinc: aliunde es: Ne cū illi qui tibi dicūt: Cātate nobis verba canticoꝝ: dicite nobis hymnū: cātate nobis de canticis sion: quasi amant a te: et affectas amicitias eoꝝ: et times talibus displicere: incipiat te delectari [illegible]. Hoc ergo timēs vide quid subiciat: vide q̄d sequatur. Passus ē eñ homo iste q̄ cantabat: et iste homo nos sumus si volum⁹: Passus ē, vndiq̄ talia interrogantes [illegible] ad recordationē sion: et [illegible] anima iurat: [illegible] Si oblitus fuero tui hierusalem. Inter verba captiuantiū: inter verba dolosoꝝ: inter verba male īterrogātiū: querentiū et discere nolentiū. Ecce inde erat iste ille qui dñm interrogauit: Magister bone quid faciā vt vitā eternā cōsequar? Nōne de vita eterna q̄rēs quasi canticum sion interrogauit: Serua mandata [illegible]. Et ille de fastu cū audisset respōdit: Iam oīa hec [illegible] a iuuentute mea. Et dñs dixit illi quiddā de canticis sion: et nouerat qđ nō caperet: sed exemplū dedit nobis quō nihil querāt: quasi [illegible] ad vitā eternā [illegible] nos laudat [illegible] sunt. [illegible] nobis [illegible] Quō cantabimus canticū dñi i terra aliena? Ecce [illegible] perfect⁹: vade vende oīa que habes et da pauperib⁹: et habebis thesaurū in celo: et veni sequere me: Ut [illegible] multa [illegible] de canticis sion [illegible] impedimenta reijciat: expeditus ambulet: ne vllo onere ꝑgrauet: et dicet aliqđ de cantico sion. Ille aūt [illegible] abcessit. Dicam⁹ post illū: Quō cātabimus canticum dñi in terra aliena? Et ille quidem [illegible] diuitibus [illegible]. Nā [illegible] discipuli dixerūt: Quis potest saluus fieri? Et respōdit eis. [illegible] hominibus impossibile est: facile est deo. [illegible] diuites quosdā modo [illegible] et acceperūt canticū de sion: canticū de q̄ Aplūs dicit: Precipe diuitibus huius seculi nō superbe sapere: neq̄ sperare in incerto diuitiaꝝ: ſ in deo viuo q̄ ꝑstat nobis oīa abundanter ad fruendū: [illegible] bonū in futurū, vt apprehendāt verā vitā. Hoc canticū de cantico sion diuites acceperūt: Primo nō superbe sapere. [illegible] Iuxta flumina [illegible]. [illegible] Ipsū eñ malū est qđ importāt maxime diuitie incautis hoībus. Nō eñ aurum malū est qđ deus cōdidit. [illegible] malus est homo auar⁹ [illegible] creatorē [illegible] ad creaturas. Hoc [illegible] ꝑcaueat ne sit superb⁹: et sup fluuium babylonis sedeat. Hoc [illegible] Nō superbe sape. Ergo sedeat [illegible] in incerto diuitiarū. Ergo sup flumina babylonis sedeat. [illegible] sperauerit in incerto diuitiarū: trahit̄ a flumine babylonis. Si vero humiliauerit se et nō superbierit, et nō sperauerit in incerto diuitiarū [illegible] recordatus [illegible] ad sion erogat. Ecce habes canticum qđ diuites acceperūt de cantico sion:

[illegible] hoīes dicētē sibi: Quid ē qđ agis? Perdis res tuas tanta erogādo: thesauriza filijs tuis. Cū viderit nō capere: et intellexerint lignū esse salicis: nō facile dicāt quare agāt: et qđ agant: suspendāt organa in salicibus babylonis. Preter salices aūt cantēt: non cessent: operent̄. Nō eñ ꝑdūt qđ erogāt. Seruo commendāt et tutū est: christo cōmendāt et perit? Audistis canticū diuitū de canticis sion: audite et canticū pauperū. [illegible] in hūc mundū: [illegible] auferre [illegible] possumus. Victū et tegumentū habētes hijs contēti simus. Nā q̄ volunt diuites fieri: incidūt i temptationē et desideria multa, stulta et noxia: q̄ mergūt hoīem in interitū et ꝑditionē. Hec sūt flumina babylonis. Radix est enim omniū maloꝝ auaricia: quā quidā appetētes naufragauerūt a fide: et inseruerūt se doloribus multis. Ergo ꝯtraria sūt ista cantica? Nō sūt cōtraria. Videte quid diuitibus dictū sit: Nō superbe sapere: neq̄ sperare in incerto diuitiarū: bona operari, tribuere, thesaurizare sibi fundamentū bonū in futurū. Pauperibus aūt quid dictū ē? Qui volūt diuites fieri: incidūt in temptationē. Nō dixit qui diuites sūt: ſ qui volūt diuites fieri. Nā si iam diuites essent: alterū canticū audirent. Diues audit vt erogēt: paup aūt audit ne desideret. Sed cū inter tales versamini qui nō capiūt canticū sion: suspendite (vt dixi) organa in salicibus in medio eius: differte que dicturi estis. Incipiūt esse ligna fructuosa: mutēt arbores: et habebūt fructū bonū: Ibi iā licet nob cātare i aures audientiū. Sed cū inter istos obstrepentes: male interrogantes: veritati resistentes versamini: obstringite vos non eis velle placere ne obliuiscamini hierusalē: et dicat vna aīa vestra facta vna ex multis pace christi: dicat ipsa captiua hierusalē hic agēs in terra: Si oblit⁹ fuero tui hierusalē. Obliuiscat̄ me dextera mea. Vehementer se constringit fratres mei: obliuiscat̄ me dextera mea: atrociter se obligauit. Dextera nostra ē vita eterna: sinistra nostra est vita tpalis. Quicquid facis ꝓpter vitam eternā: dextera operat̄. Si charitati vite eterne in opibus tuis miscueris cōcupiscentiā vite tpalis: aut laudis humane: aut alicuius cōmodi [illegible] cognouit sinistra tua quid faciat dextera tua. Et nosti esse i ꝓcepto euangelij: nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Si oblitus ergo inquit fuero tui hierusalē: obliuiscat̄ me dextera mea. Et vere sic cōtigit. [illegible] Talibus qui obliuiscunt̄ hierusalē hoc cōtingit quod dixit: Obliuiscat̄ illos dextera eoꝝ. Vita eñ eterna manet in se: illi remanent in delectatiōe tēporali: et faciūt sibi dexterū quod sinistrū est. Intendite ad ista fratres: Propt̄ dexterā insinuem hoc vobis: quantū dñs donat ad salutem omniū. [illegible] hic me aliquando tractasse de quibusdā q̄ qđ sinistrū est faciūt dexterum: id est qui tpalia bona plus habēt et in istis beatitudinē ponūt: ignorātes que sit vera felicitas, vera dextera. Hos scriptura filios alienos dicit tanq̄ ciues non hierusalem: sed babylonis. Dicit eñ quodā loco psalmus: Domine libera me de manu filioꝝ alienoꝝ: quoꝝ os locutū est vanitatē: et dextera eoꝝ dextera iniquitatis. Sequitur eñ et dicit: Quorum filij sicut nouelle constabilite: filie eoꝝ ornate sicut

Math. 19.
Idem.
Ibidem.
R
1. Timo. 6.
Idem.
1. Timo. 6.
S
Ibidem.
Ibid.
1. Timo. 6.
Ibidem.
Ps. 136.
T
Math. 6.
V
Ps. 143.
Ps. 143.

similitudo templi. Cellaria eorũ plena: eructãtia ex
hoc in hoc: Oues eorz fecũdę: multiplicãtes in exiti/
bus suis: boues eorz crassę: nõ ẽ ruina sepis: nec cla/
mor in plateis eorz. Nũquid habere istã felicitatez:
hoc est peccare? Nõ: ſ facere illaz dexterã cũ sit sini
[illegible] stra. Propterea secut⁹ q̃d ait: Beatũ dixerũt ppl̃m
cui hec sũt. Ecce vnde locutũ est os eorũ vanitatẽ:
quia beatũ dixerũt populũ cui hec sũt. Tu quidem
q̃ docebis hierusalẽ: q̃ nõ obliuisceris hierusalẽ: ne
obliuiscat̃ te dextera tua: ecce illi q̃ locuti sũt vanita
tez. beatũ dixerũt populum cui hec sũt: dic mihi tu
Ps.143. canticũ sion. Beatus inq̃t popul⁹ cui⁹ est dñs deus
ip̃i⁹. Interrogate corda vr̃a fr̃es si desideratis bona
dei: si desideratis ciuitatẽ illam hierusalem: si cõcu/
piscitis vitam ęternã. Oĩs ista terrena felicitas si/
nistra vob̃ sit: illa sit dextera quã semp̃ habebitis. Et
si habuerit̃ sinistrã: nolite de sinistra ꝓsumere. Nõ/
ne corripis eũ q̃ de sinistra voluerit manducare? Si
mensę tuę iniuriã putas fieri mãducante cõuiua de
sinistra: quõ nõ fit iniuria mensę dei/ si qd̃ dextrũ est/
sinistrũ feceris: z qd̃ sinistrũ ẽ/ dextrũ feceris? Quid
ergo? Si oblitus fuero tui hierusalẽ: obliuiscat̃ me
t dextera mea. Adhereat lingua mea faucibus
Si non meis: nisi tui meminero. Id est obmutescã in/
q̃t nisi tui meminero. Ut q̃d enĩ nõ ẽ loq̃t: vt q̃d so/
nat qui cantica sion nõ sonat? Ipa est lingua nostra
canticũ hierusalẽ: Cãticuz delectatiõis sęculi huius
lingua aliena: lingua barbara est: quã in captiuitate
didicimus. Ergo mutus erit deo qui oblitus fuerit
hierl̃m: Et paz ẽ meminisse: Nã z hostes meminerũt
ei⁹ volẽtes eã euertere. Quę ẽ ciuitas ista dicũt: qui
sũt christiani: z q̃les sũt christiani? O si nõ eẽnt christi
ani. Vicit iã captiuatura turba captiuatores suos: z
tñ murmurãt z sęuiũt: z volũt inficere apd̃ se ꝑegri
nãtẽ sctãz ciuitatẽ: sic voluit ip̃m ppl̃m inficere pha
Exo.1 rao q̃n masculos natos occidebat: z feminas relinq̃
bat. Ṽtutes ꝑfocabat/ ꝯcupiscẽtias nutriebat. Paz
ꝗ ẽ meminisse: vide quõ memineris. Quędã enĩ cũ
odio meminimus: quędã cũ amore. Cũ ergo dixis/
set: Si oblit⁹ fuero tui hierusalẽ: obliuiscat̃ me dex/
tera mea: adhereat lingua mea faucibus meis: nisi
[illegible] tui meminero addidit statim: Si nõ ꝓposuero
[illegible] hierusalẽ in principio iocunditatis meę.
Ibi est enim summa iocunditas vbi deo fruimur: vbi d̃
fraternitate coherẽte/ z ciuica societate securi sum⁹.
Nullus ibi tẽptator nos violabit: nullus vel aliquã
illecebrã ꝑcellere poterit: nihil ibi delectabit/ nisi bo
nũ. Morieẗ ibi oĩs necessitas: orieẗ ibi sũma feli/
citas. Si nõ ꝓposuero hierusalẽ in ꝑncipio iocundi
tatis meę. Et ꝯuertit se ad dñm cõtra hostes ipsius
[illegible] ciuitatis. Memẽto dñe filiorũ edom. Edom
I ipse dict⁹ ẽ q̃ z esau. Audistis enĩ mõ cũ Apl̃s lege/
Ro.9. ret: Iacob dilexi: esau aũt odio habui. Duo filii erãt
in vno vtero: ambo gemini in vtero rebeccę: filii isa
Gen.25. ac z nepotes abrahę. Nati sũt ambo: vnus ad here/
ditatẽ: alter ad exhereditationẽ. Fuit aũt hostis fra
Gen.27. tris sui iste esau: q: ꝑuenit benedictionẽ eius fr̃ mi
Gen.25 nor: z impletũ est: Maior seruiet minori. Maior er
go quis est: z minor quis est? z quis est maior q̃ ser/
uiet minori/ modo intelligimus. Maior videbat̃ po
pulus iudeorz: minor ex tempore populus christia/
norum. Et videte quomodo maior seruiet minori.
Illi portant codices: nos viuimus de codicibus ip/
sorũ. Sed vt generaliter de oĩbus intelligatis fra/
tres/ maiorẽ z minorem: Maior dicit̃ homo carna/
lis: z minor dicit̃ homo spiritualis: quia pri⁹ carna/
lis est/ z postea spiritualis. Habes Apostolũ aper/
te dicentem. Primus homo de terra terrenus: secun/ 1. Cor. 15
dus homo de cęlo cęlestis: Qualis terrenus, tales z
terreni: z qualis cęlestis/ tales z cęlestes: Sicut por
tauimus imaginẽ terreni: portemus z imaginẽ eius Ibidem.
qui de cęlo est. Ibi aũt sup̃ dixerat: Sed nõ ꝑus qd̃
spirituale est. sed qd̃ animale/ postea spirituale. Ani
malẽ autẽ eundẽ dicit quẽ carnalẽ ostendit. Homo
qui nascit̃ animalis esse incipit: carnalis esse incipit.
Si se conuertat a captiuitate babylonię: in reditu
hierusalez renouat̃: z fit renouatio quędã ſm nouũ
z interiorẽ hominẽ: z fit minor tempore/ maior po/
testate. Ergo esau oẽs carnales: Iacob autẽ om/
nes significat spũales: Minores electi maiores il/ Z
li reprobati. Uult z ip̃e eligi? Fiat minor. Edom au/
tem appellatus est de cibo quodã lenticulę rubeo: id
est roseo quodã cibo. Bene cocta erat lenticula de/
fricata: cõcupiuit iste esau a fratre suo iacob: z cessit Gen.27
illi primatũ suũ: victus cõcupiscentia manducandę
illius lenticulę. Ille aũt cessit cibũ voluptatis: z sũ/
psit honorẽ dignitatis. Ita et placito quodaz inter Gen.25
eos factũ est vt ille maior: ille minor fieret: vt maior ser Ro.9.
uiret minori: z appellatus est edom. Interp̃tat̃ autẽ
quantũ dicũt qui illam linguã nouerunt: edom/ san
guis. Nã z punice edom sanguis dicit̃. Noli mira/
ri. Ad sanguinẽ ꝑtinent oẽs carnales. Caro et san 1. Cor. 15.
guis regnũ dei n̄ possidebũt. Nõ illuc ꝑtinet edom:
ꝑtinet illuc iacob: q̃a caruit cibo carnali z sũpsit ho/
norẽ spiritualẽ: Ille vero factus est inimic⁹. Oẽs
carnales/ spiritua libus inimici sũt. Oẽs tales con
cupiscentes ꝓ̃sentia: insequũtur eos quos vidẽt me/
ditari ęterna. Cõtra hos iste respiciens in hierusalẽ:
z rogãs deũ vt eruat̃ a captiuitate: quid dicit? Me/
mento dñe filiorũ edom: Libera nos a carnalibus:
ab eis q̃ imitãt̃ illũ edom: qui fratres maiores sũt: ſ
hostes sũt. Pri⁹ nati sũt/ ſ posteri⁹ nati vicerũt ad
ꝑmatũ: q: ꝯcupiscẽtia carnis illos deiecit: contẽpta
ꝯcupiscẽtia illos erexit. Uiuũt z inuidẽt z ꝑsequunt̃.
Memẽto dñe filiorz edõ: In die hierusalẽ. Diẽ
hierusalẽ quo laborauit quo captiuata est: an diem
illuz felicitatis hierusalem quo liberat̃: quo ꝑuenit:
q̃ ęternitati sociat̃? Memẽto inq̃t dñe: noli obliui/
sci filiorz edõ. Quorũ? Dicẽtiũ euacuate eua/ Al. Qui dicũt
cuate: vsq; dum fundamentũ in ea. Illũ er/ exinanite exina
go diem memento quãdo euertere volebant illã hie nite vsq; ad.
rusalem. Quantas enĩ persecutiões passa est eccl̃ia? t
Quõ dicebant filii edom: id est carnales homines:
subditi diabolo z angelis eius: colentes lapides z li/
gna: sequentes concupiscentiam carnis: Extinguite
christianos: tollite christianos: nec vnus remaneat:
euertite vsq; ad fundamentũ. Nõne dicta sũt hęc?
Et cum ista dicerent̃: persequentes improbati sunt:
martyres coronati sũt. Dicẽtiũ euacuate euacuate
vsq; dum ad fundamentũ in ea. Filii edom dicunt:
Euacuate euacuate: z deus dicit seruite. Cuius ver
ba possũt superare nisi dei qui dixit quia maior ser/ Gen.25
uiet minori? Euacuate euacuate vsq; dũ fundamẽtũ Ro.9
in ea. Et ꝯuertit se ad illã. Filia babylonis infe
lix. Beata ipsa exultatione tua: ipsa presumptione Al. misera
tua z inimica tua. Filia babylonis infelix. Ciuitas

lia dicit babylon et filia babylonis: quo hierusalem et filia hierusalem: et quo sion et filia sion: hoc more appellatur ecclesia et filia ecclesie: Propter successionem dicitur filia: propter prelationem dicitur mater. Fuit prima quedam babylonia: nunquid ipse populus in ea permansit? Per successionem babylonie facta est filia babylonia. O filia babylonis misera: tu Beatus qui retribuet tibi retributionem tuam. Infelix tu: beatus ille. Quid enim tu fecisti: et quid retribuet tibi? Audi: Beatus qui retribuet tibi retributionem tuam Quam tu retribuisti nobis. Quam retributionem dicit? Ad hoc claudit psalmus. Beatus qui tenebit: et elidet infantes tuos ad petram. Illam dicit miseram, illum beatum autem qui retribuet ei retributionem quam retribuit nobis. Querimus quam retributionem? Beatus inquit qui tenebit et elidet infantes tuos ad petram: Ipsa est retributio. Quid enim fecit nobis babylonia ista? Iam cantavimus in illo psalmo: Sermones iniquorum prevaluerunt adversus nos. Quando enim nati sumus: parvulos nos invenit ista confusio seculi huius: et suffocavit nos errorum diversorum vanis opinionibus adhuc infantes. Nascitur infans futurus civis hierusalem: et in predestinatione dei iam civis: sed interim captivatus ad tempus: quando discit amare: quod insusurraverint parentes. Instruunt et docent illum avariciam: rapinas: mendacia quotidiana: diversas culturas idolorum et demoniorum: remedia illicita per cantationes et ligaturas. Quid facturus est adhuc infans: anima tenera: attendens ad maiores quid agant: ut quod eos viderit agere hoc sequatur? Babylonia ergo persecuta est parvulos nos: sed deus dedit nobis agnitionem sui iam grandibus: ut non sequeremur errores parentum nostrorum. Hoc et tunc commemoravit propheta a propheta: Ad te gentes venient ab extremo terre et dicent: Vere mendacium coluerunt patres nostri: vanitatem que illis non profuit: Iam iuvenes dicunt qui occisi erant parvuli sequendo ipsas vanitates. Procedendo ad vanitates: et reviviscendo in deum proficient: et retribuent babylonie. Qualem retributionem ei retribuent? Quam retribuit nobis. Parvuli eius vicissim elidantur et moriantur. Qui sunt parvuli babylonie? Nascentes male cupiditates. Sunt enim qui cum veteri cupiditate rixantur: Quando nascitur cupiditas: antequam robur faciat adversum te mala consuetudo, cum parvula est. Ne enim cupiditas nequam prave consuetudinis robur accipiat: cum parvula est elide illam. Sed times ne elisa non moriatur. Ad petram elide: Petra autem erat christus. Fratres, organa in operando non cessent: vobis iucundare cantica sion. Quibenter audistis tam libenter agite quod audistis: si non vultis esse salices babylonie pasti de fluminibus eius et fructum nullum afferentes. Sed suspirate in eternam hierusalem quo precedit spes vestra: sequatur vita vestra: Ibi erimus cum christo. Christus nobis modo caput est: gubernat nos modo desuper: amplectetur secum in illa civitate cum equales erimus angelis dei. Non auderemus hoc suspicari de nobis: nisi promitteret veritas. Hoc ergo concupiscite fratres: hoc die noctuque cogitate. Quicquid de mundo feliciter arriserit: nolite presumere: nolite libenter colloqui cum voluptatibus vestris. Hostis maior est occidatur ad petram. Secundus hostis est elidatur ad petram. Et maiores ad petram occidite: et minores ad petram elidite. Petra vincat: In petra edificamini si non vultis tolli aut a vento aut a pluvia. Si vultis armari esse petra temptati-

onem a in seculo credat et roboret desiderium hierusalem eterne in cordibus vestris. Transiet captivitas: veniet felicitas: Damnabitur hostis extremus et cum rege sine morte triumphabimus.

Explicit Tractatus de psalmo. CXXXVI.

Incipit Tractatus de psalmo. CXXXVII.

Titulus psalmi huius brevis et simplex est: neque nos tenet: scientes cuius figuram portaverit david: et in eo etiam nosipsos agnoscentes: quia et nos membra sumus illius corporis. Agnoscamus ergo hic vocem ecclesie: simulque gaudeamus quod in ea esse meruimus: cuius vocem cantantis audivimus. Totus titulus est: Ipsi david. Videamus ergo quid ipsi david.

Expositio psalmi.

Onfitebor tibi domine in toto corde meo. Solet nobis psalmi titulus indicare quid agatur intus. Hic autem quoniam titulus non hoc indicat, sed tamen cui cantetur indicat: quid agatur in toto psalmo ipsius psalmi exordium indicat. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Hic confessionem audiamus. Sed prius commemoro vobis confessionem in scripturis: cum confitemur deo: duobus modis dici solere: vel peccatorum: vel laudis. Sed confessionem peccatorum omnes noverunt: laudis autem confessionem pauci advertunt. Nam ita nota est confessio peccatorum: ut in quocumque scripturarum loco auditum fuerit: Confitebor tibi domine: aut confitebimur tibi: continuo ista consuetudo sit intelligendi: manus currant ad pectus tundendum: usque adeo non solent homines intelligere confessionem esse nisi peccatorum. Sed numquid et ipse dominus noster iesus christus peccator fuit qui ait in euangelio: Confiteor tibi pater domine celi et terre? Secutus enim ait quod pretereatur: ut intelligeremus confessionem laudis non iniquitatis. Confiteor tibi inquit pater domine celi et terre: quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus: et revelasti ea parvulis. Laudavit patrem laudavit deum qui superbos despicit humiles: sed despicit superbos. Et hic talem confessionem audituri sumus laudis dei et gratulationis. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Totum cor meum in aram tue confessionis impono. holocaustum laudis tibi offero. Holocaustum enim est sacrificium ubi totum incenditur. Grece enim ὅλον latine totum dicitur. Vide quemadmodum offerat holocaustum spirituale qui dicit. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Totum inquit cor meum flamma tui amoris accendat: nihil in me relinquatur mihi: nec quo respiciam ad meipsum: sed totus in te estuem: totus in te ardeam: totus diligam te: tanquam inflammatus abs te. Confitebor tibi domine in toto corde meo: Quoniam audisti verba oris mei. Cuius oris mei, nisi cordis mei? Ibi enim habemus vocem quam deus exaudit: quam prorsus auris humana non novit. Clamabant certe qui susannam accusabant: et ad celum oculos non levabant: Illa tacebat et corde clamabat. Unde illa meruit exaudiri: inde isti puniri. Est ergo os intus: ibi rogamus: inde rogamus: Et si hospitium vel domum deo preparavimus: ibi loquimur: ibi exaudimur. Non enim est ille longe ab unoquoque nostrum positus: in quo vivimus: movemur et sumus. Longe te a deo non facit nisi iniquitas sola. Deice medium parietem peccati et cum illo es quem rogas. Audisti inquit verba oris mei. Confitebor tibi: Et coram angelis psallam tibi. Non enim coram hominibus psallam: sed coram angelis psallam. Psalterium meum gaudium meum. Sed gaudium meum de inferioribus coram hominibus est: gaudium meum de superioribus coram angelis est. Non enim novit impius gaudium iusti. Non est gaudere impiis dicit

Margin notes (left column): Psal. 136. / Al. sperando. / Psal. 54. / Hiere. 16. / I. Cor. 10.

Margin notes (right column): Matth. 11. / Al. totius. / Daniel. 13. / Act. 17. / Al. in conspectu angelorum. / Esaie 48.

Margin letters: A / B / C / D / E / F

dominus. Gaudet iniquus in pompa: gaudet mar/
tyr in catena: Quomõ gaudebat sancta ista Crispi/
na cui⁹ hodie solẽnitas celebrat: Gaudebat cum te/
nebat: cum ad iudicẽ ducebat: cum in carcerẽ mitte/
bat: cũ ligata ꝑducebat: cum in catasta leuabat: cũ
audiebat: cũ damnabat. In his omnib⁹ gaudebat:
et eam miseri miserã putabant que corã angelis gau/
debat. Adorabo ad templũ sanctũ tuũ. Qð
templũ sanctũ tuũ? Ubi habitabimus: ibi adorabi/
mus. Currim⁹ eñ vt adorem⁹. Grauidũ cor nostrũ
parturit: et vbi pariat querit. Quis est ille locus vbi
adorãdus est de⁹? Qui mũdus? Qð edificiũ? Que
denique sedes in celo et int stellas? Querim⁹ in scriptu/
ris sanctis: et inuenim⁹ in verbis Sapiẽtie: Ego inqt
Prouerb. 8. erã cũ illo: Ego eram ad quã aggaudebat quondie.
Et dicit opa eius: et exponit nobis sedẽ ipsius. Qñ?
Ibidem. Qñ validas inqt faciebat in summo nubes: qñ sedẽ
suã segregabat sup ventos. Sedes aũt eius templũ
eius. Quo ergo ibimus? Sup ventos adoraturi su/
mus? Si super ventos adorat: aues nos vincũt. Si
aũt intelligam⁹ ventos animas: id est ventorũ nomie
significatas aĩas: sicut ait quodã loco scriptura: Uo/
Ps. 17. lauit super pẽnas ventorũ: hoc est sup virtutes aĩarũ:
Gen. 2. Unde et flatus dei dicit aĩa tanq̃ vent⁹: nõ vt iste intel/
ligat ventus quo corpus ꝓpellente sentim⁹: sed eius
nomie significet aliqd inuisibile: qð neq; oculus cer/
ni põt: nec sentiri aurib⁹: nec odoratu duci: nec pala/
to gustari: nec manu cõtrectari: qð ẽ vtique vita que/
dã qua viuimus que aĩa dicit. Si hos ventos intel/
lexerim⁹: non est qre queram⁹ pẽnas visibiles vt cũ
auibus volemus ad orandũ ad templũ dei: sed super
E nosipsos inueniem⁹ deũ sedere si eius fideles esse vo/
1. Cor. 3. luerim⁹. Uidete si hoc nõ ẽ. Templũ eñ dei sanctũ ẽ
(ait aplus) qð estis vos. Certe et in qð manifestũ est
in angelis habitat deus. Ergo cũ gaudiũ nostrũ de
spiritalib⁹ reb⁹ nõ de terrenis bonis assurrexerit cantat
deo vt psallat corã angelis sanctis: ipsa cõgregatio an/
gelorũ templũ dei ẽ: adoram⁹ ad templũ dei: ecclesia
deorsum: et ecclesia sursum. Ecclesia deorsum in om/
nibus fidelib⁹: et ecclia sursum i omnib⁹ angelis. Sed
Math. 4. descendit ad ecclesiã deorsum dñs angelorũ: et et ange/
Math. 20. li in terra ministrauerũt ministrãtes nobis. Non eñ ta/
quã veni ministrari sed ministrare. Quid nobis mi/
nistrauit: nisi qð hodieq; manducam⁹ et bibim⁹? Cũ
ḡ dñs angelorũ nobis mĩstrarit: nõ desperemus nos
futuros equales angelis. Maior eñ angelis descen/
dit ad hominẽ: et creator angelorũ suscepit hominẽ:
dñs angelorũ mortuus est ꝓ homie. Adorabo ergo
F ad templũ sanctũ tuũ. Intelligo templũ tuũ nõ ma/
Ps. 113. nu factũ: sed qð tu fecisti tibi. Et cõfitebor nomi/
& super. ni tuo: † In misericordia tua et veritate tua.
In duobus istis cõfitemur. Sicut eñ et in alio psal/
Ps. 24. mo legit. Uniuerse vie dñi misericordia et veritas: in
duob⁹ istis cõfitemur i tua misericordia: et in tua ve/
ritate. Misericordia peccatorẽ respexisti: veritate ꝓ/
missionẽ reddidisti. In tua ḡ miscdia et veritate cõn/
[illegible] fitebor tibi. Has enim ego [illegible] reddo quas
[illegible] mihi donasti faciens misericordiã et veritatẽ: miseri/
cordiã in subueniẽdo: veritatẽ in iudicãdo. His adiu/
uamur a deo: his ꝓmeremur deũ. Merito ḡ miseri/
cordia et veritas vniuerse vie dñi. Non sunt alie vie
quibus ad nos veniat. Nõ sunt alie vie quib⁹ ad illũ
veniam⁹. Qm magnificasti sup omne nomẽ

sanctũ tuũ. Quale ista gratulatio [illegible]? Ma/
gnificauit nomen suũ sanctũ sup abraã. Credidit eñ Gen. 15.
abraã deo et deputatũ est illi ad iustitiã. Cetere oẽs Rom. 4.
gentes idolis imolabãt: et demonib⁹ seruiebãt. Na/
tus est ex abraã isaac: magnificat⁹ est sup illũ domĩ
deus. Inde iacob: magnificat⁹ est deus q̃ dicit: Ego Exod. 3.
sũ deus abraã: et deus isaac: et deus iacob. Inde duo/
decim filij israel: Inde popul⁹ israel liberat⁹ ab egy/
pto: ductus ꝑ mare rubrũ: exercitat⁹ in heremo: ele/
ctis gentib⁹ in terrã ꝓmissiõis collocat⁹ est: Magni/
ficatũ est nomẽ dñi sup israel. Sed inde et virgo ma/
ria: inde dñs iesus christ⁹ mortuus est ꝓpter peccata Rom. 4.
nostra: resurrexit ꝓpter iustificationẽ nostrã: impleto fi/ Act. 2.
deles spiritusancto: mittẽs ꝑdicare ꝑ gentes: Agite Matth. 4.
penitentiã: appropinquabit eñ regnũ celorũ: Et ecce G
magnificauit sup omne nomẽ sanctũ tuũ. In qua/ Ps. 101.
cunque die inuocauero te: cito exaudi me. Al. non habet
Quare cito? Qz tu dixisti: Adhuc loquẽte te dicã: Esa. 58.
Ecce assum. Quare cito? Quia iam nõ peto felicita/
tem terrenã: didici sanctũ desideriũ de nouo testamẽ/
to. Nõ peto terram: nõ fecunditatẽ carnalẽ: nõ salu/
tẽ temporalẽ: nõ inimicorũ subiectionẽ: non diuitias:
nõ honores: Nihil horũ peto: ideo cito exaudi me:
quia docuisti me quid petã. Et quid peto? Dicam⁹
huic. Quid tale petis? Audiam⁹ nos et videamus:
eructet petitionẽ suã: et videam⁹ quid petat: et disca/
mus ꝑ eum petere: vt mereamur accipere. Ueneras
ad ecclesiã: nescio quid hodie petiturus. Quid puta/
mus veneras petiturus? Ueneras cũ desiderio tuo:
nescio quo: vtinam innocẽti: Et si carnali: sed remo/
ue iniquitatẽ: remoue carnalitatẽ: disce quid petas:
quid hodie celebres attende. Natalitiũ sancte et bea/
te femine celebras: et forte felicitatem terrenã deside/
ras? Illa ꝓpter desideriũ sanctũ dimisit felicitatem
quam habebat in terra: dimisit filios flentes et tanq̃
crudelem matrẽ dolentes: qz velut ꝑdiderat huma/
nã misericordiã: que ad diuinã festinabat coronam.
Nesciebat ꝓo illa quid desideraret: quid calcaret?
Immo ꝓo nouerat psallere coram angelis dei: eo/
rũq; desiderare cõsortiũ: amicitiã sanctã et purã vbi
viueret non moreret: vbi iudicẽ nesciret apud quem
nõ valere posset mendaciũ. Quid ergo? In illa vita
nulla sunt bona? Immo ꝓo ibi sola sũt bona: nõ ma/
lis mixta bona: securitates in quib⁹ gaudeas quãtũ
vis: et nemo dicat tibi vñ doleas: tẽpera te. Hic aũt
ĩ bonis terrenis gaudere molestũ ẽ: et piculosũ nimis:
ne sic gaudeas vt hereas: et gaudendo male peas. Uñ
vnde deus [illegible] tribulatiões gaudijs terrenis: nisi
vt [illegible]
rũ desiderare [illegible]? Quid ergo petit videam⁹:
quo merito dicens: cito exaudi me. Quid eñ petis
vt cito exaudiaris? Multiplicabis me. Multi/ H Al. non habet
modis multiplicatio intelligi potest. Est multiplica/
tio terrene generatiõis ſm primã generatiõis natu/
re nostre benedictionẽ quã audiuim⁹. Crescite et mul/ Gen. 1.
tiplicamini et implete terrã et dominamini ei. Sic eñ
ille ne volebat multiplicari qui dicebat: Cito exaudi
me: Et ista plane multiplicatio fructuosa est: et nõ ve/
nit nisi de benedictione dñi. Iam quid dicã de alijs
multiplicatiõibus? Multiplicat⁹ est ille auro: ille ar/
gento: ille pecoribus: ille familia: ille possessionibus:
ille his omnib⁹. Multe sũt terrene multiplicatiões:
felicior autẽ filiorũ: q̃q̃ hominib⁹ auaris etiã ipsa

fecūditas molesta est. Timēt enim ne paupes relin-
quant: qui multi nasci potuerūt. Que sollicitudo ple-
rosq; ad impietatē coegit vt obliuiscerent qd paren-
tes essent: omniq; hūanitatis affectu expoliati: expo-
nerēt filios suos vt eos facerēt alienos: Proijceret q
peperit: colligeret q nō peperit: illa cōtemneret: illa
diligeret: illa frustra mater carne: illa verior volūta-
te. Cū ergo sint multe multiplicatiōes et multa gene-
ra multiplicationū: quā multiplicationē querit qui
dixit: Cito exaudi me? Ait enī: Multiplicabis me.
[illegible] Expectam' audire i quib'. Audi ergo: In anima
mea. Nō in carne mea: sed in aīa mea. Multiplica-
bis me in aīa mea. Est ne adhuc qd addat: ne forte et
multiplicatio in aīa nō cōtinuo felicitatē significet?
Eteni curis et furijs hoies in aīa multiplicant: Mul-
tiplicat' videt in aīa: in q etiā multiplicata sūt vitia.
Ille tm̄modo auarus est: ille tm̄mō supbus: ille tm̄-
modo luxuriosus: iste et auarus et supbus et luxurio-
sus: Multiplicatus est in aīa sua: sed malo suo. Mul-
tiplicatio illa egestatio est: nō vbertas. Ergo quid
tu qui dixisti: Cito exaudi me: et te abstulisti ab omni
corporea et ab omni terrena re: ab omi desiderio secu-
lari: vt diceres deo: Multiplicabis me in aīa mea?
Adhuc explana quid desideres. Multiplicabis me
[illegible] in aīa mea virtute. Expressum votū expressū
desideriū: ab omni cōfusione circūcisum. Si diceret:
multiplicabis me terrena: nescio q cogitares: addi-
dit in aīa mea. Rursus: ne in aīa vitia cogitares: ad-
didit virtute. Nihil est qd ampli' a deo desideres. Si
K vis bona et vera frōte dicere: Cito exaudi me. Cō-
fiteant tibi dn̄e omnes reges terre. Ita fiet:
et ita fit: et quotidie fit: Et ondit nō frustra dictū: nisi
q erat futurū. Cōfiteant tibi dn̄e omnes reges ter-
re. Sed et ipsi cū tibi cōfitent: cū laudant te: non ter-
rena desiderent a te. Quid enī reges terre deside-
rant sūt? Nōne iā habēt ipsi' imperiū? Quicqd am-
plius desiderauerit hō in terra: vsq; ad imperiū est
desideriū eius. Quid ampli' potest? Dico: sublimi-
tas necessaria ē: Sed fortasse quāto altior: tanto pe-
riculosior est. Ideoq; reges quāto sunt i maiore feli-
L citate terrena: tanto magis humiliari deo debēt. Et
[illegible] quid faciāt? Quoniā audierūt omia verba
oris tui. O dn̄e: omnia verba oris tui nescio i qua
gente abscōdita erant: lex et pphete omia verba oris
tui: Sed i gente iudeorū sola: erāt oīa verba oris tui.
Quā gentē laudans aplus ait: Quid ergo ampli' est
Rom. 3. iudeo? Aut que vtilitas est circūcisionis? Multū per
omnē modū. Primū quidē: q credita sunt illis elo-
quia dei. Ibi erant verba dei. Sed da mihi illū Ge-
deon quēdā sanctū virum tpe iudicū: Videte quale
Iudic. 6. signū petiuit a dn̄o: Ponā inquit vellus in area: cō-
pluat vellus: area sicca sit. Et factū est: complutū est
Ibidem. vellus solū: area sicca erat. Petit iterū signū: area
tota cōpluta sit: et solū vellus siccū inueniat. Et hoc
factū est: cōpluta est area sicco vellere. Primo com-
plutū vellus sicca area: postea compluta area sicco
vellere. Quid vellus? videt area orbis: Nōne orbis
terrarū? Quid vellus? Tanq; gens iudea in medio
orbe terrarū habens gratie sacramentū: nō in mani-
festatione: sed in nube secreti: tanq; in velamēto plu-
uiā in vellere. Venit temp' quādo reuelaret pluuia i
area: manifestata est non operta. Factū est ergo qd
dictū est: Cōfiteant tibi dn̄e oēs reges terre: qm au-
dierūt omnia verba oris tui. Quid est qd abscon-
debas? Qd diu abscōdebas? Expressum ē vellus: exijt
de te pluuia. Solus christ' suauitas pluuie: Ipsum
solū nō agnoscis in scripturis: ppter quem facte sunt
scripture. At vo omnes reges terre confiteant tibi
dn̄e: qm audierūt omnia verba oris tui. Et can- M
tent in vijs dn̄i: quoniā magna est gloria
domini. Cantent in vijs dn̄i reges terre. In quib'
vijs dn̄i cantēt? De quib' supra dictū est: In miseri-
Ps. 24. cordia tua et veritate tua: qm vniuerse vie dn̄i mise-
ricordia et veritas. Nō q sint reges terre supbi: sed hu-
miles sint. Tūc cantēt i vijs dn̄i si hūiles sint: amēt
et cantabūt. Nouim' viatores: et cantatores: Cantāt
et puenire festināt. Sunt cantica mala tanq; veteris
hoīs: sed canticū nouū ptinet ad hominē nouum.
Ambulēt q et reges terre in vijs tuis: ambulēt et can-
tent in vijs tuis. Quid cantent? Qm magna est glo-
ria dn̄i: nō regū. Vide quomō reges voluit cantare i
vijs hūiliter portantes dn̄m: nō se extollētes aduer-
N sus dn̄m. Nam si se extulerint quid sequit? Qm
excelsus dn̄s et hūilia respicit. Volūt q reges
respici? Hūiles sint. Quid si se extulerint in superbiā?
Latere ipsi' oculos possunt? Ne forte q audisti hu-
milia respicit: superbus velis esse, et dicas in aīa tua:
Humiles respicit deus: me non respiciat: faciā qd vo-
lo. Quis enī me videt? Hoīem latet: de' nō vult me
videre q hūilis nō sū: ille aūt hūilia respicit: qd vo-
lo facio oportune. O importune: nunqd h diceres si
scires quid amare deberes? Ecce si nollet te videre
deus: hoc ipm non times q te nō vult videre? Si sa-
lutes aliquē maiorē patronū tuū: et intentus i aliud
nō te videat: quō tibi aīa dolet? Si autē de' te nō vi-
deat: securū te putas? Nō te videt saluator: et videt
depdator et dānator? Et tn̄ et ipse te de' videt. Nō te
putes nō videri: imo roga vt merearis videre a q vi-
Ps. 33. deris. Dictū est enī: Oculi dn̄i sup iustos. Quia non
sup iniustos? faciant q qd volūt iniusti. oculi domini
super iustos. Sequat adhuc: Et aures eius in pces
eorū. Iniusti aūt qui securos se putabant: q nō sunt
oculi dn̄i sup eos: nō timēt: q nō sunt aures eius ad
pces eorū. Nōne melius et oculi eius sup nos: et au-
res eius ad pces nostras? Sed cum facis ea sup que
vis esse oculos dn̄i: tūc mereris pcibus tuis et aures
dn̄i: et tamē male faciēdo a te nō auertis oculos dn̄i.
Ibidem Quid enī ibi sequit? Vultus autē dn̄i sup facientes
malū. Sed ad quid? Vt perdat de terra memoriā eo-
rum. Vides te videri: vides te latere nō posse? Cum
ergo quicqd feceris videat: quare hoc non facis vn̄
placere merearis? Ergo et hic quid? Qm magna est
gloria domini: qm excelsus dn̄s et humilia respicit:
O Excelsa autē quasi nō respicit. Humilia enī respicit.
Et excelsa quid? A longe cognoscit. Quid [illegible]
sibi q ptulit supbus: nisi vt a longe videat: nō vt non
videat? Nec putes te ideo securū esse debere: q mi-
nus te bn̄ videt: q a longe te videat. Tu enī qd alō-
ge vides nō bene vides: Deus etsi alonge te videt:
pfecte te videt: et tecū nō est. Hoc agis nō vt minus
pfecte videaris: sed vt nō sis cum illo a quo videris.
Ps. 33. Ut vobis humiles quid sibi pmittat? Prope ē dn̄s his qui
obtriuerūt cor. Erigat se q supbus quantū voluerit:
certe in alto habitat de': in celo est de'. Vis tibi ppin-
quet? Humilia te. Nā tanto a te erit altior: quāto tu
elatior. Excelsa aūt alonge cognoscit. Si ambu- P

lauero in medio tribulationis viuificabis me. Verū est: In quacūq; tribulatiōe fuerit: cōfite/
re: inuoca: liberat te: viuificat te. Sed tamē aliquid
hic debemus meli⁹ intelligere: quo iam familiarius
inhereamus deo: dicamusq; ei: Cito exaudi me dñe.
Dixerat eni: Excelsa a longe cognoscit: et excelsa su
perba nō norunt tribulationē. Nō norunt inq; tribu
Ps. 114. lationē: de qua dicit alio loco: Tribulationē et dolo
rem inueni: et nomē dñi inuocaui. Quid eni magnū
si tribulatio te inueniat? Si aliquid pateris: tu inue
nis tribulationē. Et quis est inquis q̄ inueniat tribu
lationē? Aut q̄s illā vel querat? In medio tribulati
onis es et nescis. Vita ista parua tribulatio est? Si
nō est tribulatio: nō est pegrinatio. Si autē pegrina
tio est: aut parū patriā diligis: aut sine dubio tribu
laris. Quis eni nō tribulet nō se esse cum eo qd desi
deret? Sed vnde tibi nō videt ista tribulatio? Quia
non amas. Ama alterā vitā: et videbis quia ista vita
tribulatio est: quacūq; psperitate fulgeat: quibusli
bet delicijs abundet atq; circūfloreat: Qm nondū est
illud gaudiū sine vlla temptatione certissimū qd no
bis in fine seruat de⁹: sine dubio tribulatio est. Ergo
intelligam⁹ et huius tribulationē fratres: Si ambu
lauero in medio tribulationis: viuificabis me. Non
sic ait tanq; diceret: Si forte euenerit mihi tribula
tio aliqua: libera inde me. Sed quō? Si ambulaue
ro in medio tribulatiōis viuificabis me: id est aliter
nō viuificabis me: nisi in medio tribulationis ambu
lauero. Ve ridentibus: beati lugentes. Si ambula
uero in medio tribulationis viuificabis me. Sup
L iram inimicoꝝ meoꝝ extendisti manū tuā:
et saluū me fecit dextera tua. Seuiant inimici:
quid possunt facere inimici? Pecuniā tollere: expo
liare: pscribere: in exiliū mittere: doloribus tormen
tisq; cruciare: ad postremū si pmissi fuerint et occide
rē. Nūquid et ampli⁹? Tu aūt dñe sup irā inimicoꝝ
extendisti manū tuā. Sup id qd mihi possunt facere
inimici tu extēdisti manū tuā. Nō eni inimici possūt
me separe a te. Tu autē amplius vindicas: q2 adhuc
differs me. Sup irā inimicoꝝ meorū extendisti ma
nū tuā. Seuiat quātum pōt inimicus: nō me sepat a
deo. Tu autē dñe adhuc me nō recipis: adhuc me in
pegrinatione cōteris: adhuc gaudium dulcedinēq;
Ps. 35. tuā nō pbes: Nōdū inebriasti me ab vbertate dom⁹
tue: et torrēte voluptatis tue nōdum potasti. Apud
te eni est fons vite: et in lumie tuo videbimus lumē.
Sed ecce dedi pmitias spiritus: et credidi in te: et ser
Ro. 7. et 8. uio mente legi dei: tamē in nobis met ipsis adhuc in
gemiscim⁹: adoptionē expectātes redemptionē cor
poris nri. Hāc aūt vitā nobis peccātibus dedit de⁹:
Ge. 3. vbi etiā necesse est vt conterat adā in sudore et labore
vultus sui: cum terra ei tribulos et spinas parit. Nū
quid aliquis inimic⁹ plus potuit pcurare? Sup irā
inimicoꝝ meoꝝ extendisti manū tuā: sed tū nō ad de
sperationē. Sequit eni: Et saluum me fecit dextera
R tua. Potest et sic intelligi sup irā inimicoꝝ meoꝝ ex
tendisti manū tuā: Inde et aūt tu inimicis vindicasti me
Ps. 111. de inimicis. Peccator videbit et irascet: dentib⁹ suis
fredet et tabescet. Vbi sūt qui dicebāt: Pereat nomē
christianoꝝ de terra? Certe aut mortui aut cōuer
tunt. Ergo sup irā inimicoꝝ extendisti manū tuā.
Ps. 40. Qd enī dicit qd scriptū est: Inimici mei dixerūt ma
la mihi: qn morietur et pibit nomē eius? qn delebit no/
mē christianoꝝ de terra? Cum dicūt ista: partim cre
diderunt: partim perierūt: pauci timidi remāserunt.
Quāta ira inimicoꝝ seuiebat qn sanguis martyrum
fundebat? Quō se putabant nomē christianū delere
de terra? Sup iram inimicoꝝ meoꝝ extēdisti manū
tuā: et saluū me fecit dextera tua. Ecce illi qui marty
res psequebant: memorias martyrū inquirunt: aut
vbi adorāt: aut vbi se inebriāt: gtūt tn̄. Sup irā ini
micoꝝ meoꝝ extēdisti manū tuā: et saluū me fecit dex
tera tua. Scdm desideriū saluū me fac dextera tua.
Et quo quidē saluat dextera tua. nā est altera salus in S
sinistra. Salus tpalis et carnalis in sinistra est: salus
eterna cū angelis in dextera est. Ideo ipsa in ipsa in no
[illegible] sedere ad dexterā dei. Non Mar. 16.
eni deus habet in seipso dexterā aut sinistrā: sed dex
tera dei dicit felicitas illa: que qn oculis ostendi nō
pōt: tale nomē accepit. Hac dextera tua saluū me fe
cisti: nō sm salutē tēporalē. Nā Crispina occisa est:
Sed nūquid deseruit illā deus? Non illā fecit saluā
in sinistra sed fecit in dextera. Machabei quāta tor 2. Mach. 7.
mēta ppessi sunt? Tres autem pueri in medio ignis Daniel. 3.
[illegible] ambulādo laudauerūt deū. Illos saluos i dex
tera: istos etiā in sinistra. Aliqn ergo nō saluat in si
nistra sanctos suos: sed semp saluat i dextera. Impi
os autē plerūq; saluat in sinistra: nō saluat in dexte
ra. Nam illi qui psequebant Crispinā: sani erant in
corpore. Illa occisa est: illi viuūt. Illos et saluos in sini
stra et illā in dextera. Et saluū me fecit dextera tua. T
Dñe retribues pro me. Ego nō retribuo: tu Al. Dominus
retribues pro me. Seuiant inimici quātū libet: tu retri retribuet.
bues qd ego nō possum. Dñe retribues pro me. In
ipso capite nostro attēdite. Reliquit eni nobis exem 1. Pet. 2.
plū vt sequamur vestigia eius qui peccatū nō fecit:
nec inuētus est dolus in ore eius: qui cū malediceret
nō maledicebat dicēs: Dñe retribues pro me. Cū iu Ibidem.
dicaret nō cōminabat: sed cōmendabat se illi iniuste
iudicanti. Quid est dñe retribues pro me? Ego inquit Ioh. 8.
nō quero gloriā meā: est q̄ querat et iudicet. Nō vos Rom. 12.
metipsos vindicātes charissimi aplus dicit: sed date
locū ire. Scriptū est enī: Mihi vindictā et ego retri Deut. 32.
buam dicit domin⁹. Dñe retribues pro me. Est hic V
alius intellect⁹ nō negligēdus: et forte magis eligen
dus. Dñe iesu christe retribues pro me. Ego eni si red Ps. 68.
dā rapui: Tu qd nō rapuisti soluisti. Dñe retribues
pro me. Vide illū retribuentē pro nobis. Venerunt qui
tributū exigerēt. Exigebāt tributū didrachma: id
est duas drachmas in vno homie. Ventū est ad do
minū vt solueret tributū: i no nō ad ipsū sed ad disci
pulos: et dictū est ad illos: Magister vester nō soluit Matth. 17.
tributū? Illi retulerūt ad dñm. Et ille: Reges terre a
qb⁹ exigūt tributū: a filijs suis: an ab alienis? Rñde
runt: Ab alienis. Ergo inqt liberi sunt filij. Sed tn̄ ne
scādalizem⁹ eos: ait petro. Vade mitte hamū i ma Ibidem.
re: et q̄ pm⁹ piscis ascēderit: aperi os ei⁹ et inuenies sta
therē: id est duas drachmas. Stather pōderis gen⁹
est habēs q̄tuor drachmas. Inuenies ibi: da illis p
me et te. Dñe: retribues pro me. Merito habem⁹ pri
mū piscem hamo captū: hamo cōphensum. Primū
surgentē de mari: primogenitū a mortuis. In eius
ore inuenimus duas didrachmas: id est quattuor
drachmas: In eius ore inuenimus quattuor euāge
lia. Istis quattuor drachmis ab exactiōe hui⁹ seculi
liberamur: Per quattuor euāgelia debitores nō re/

manebimus. Ibi enim peccata nostra omnia soluũ/
tur. Retribuit ergo pro nobis: Gratias misericordię
ipsius. Nihil debebat: p se nõ reddidit. sed p nobis
Joh. 14. reddidit. Ecce inquit veniet princeps mũdi huius: et i
me nihil inueniet. Quid est: in me nihil iueniet? Nul
lũ peccatũ in me inueniet: quare occidat me: non ha/
Ibidem. bet. Sed vt sciant omnes aut quia voluntatẽ patris
mei facio: surgite eamꝰ hinc. Quid est: surgite eamꝰ
hinc? Id est nõ ex necessitate: sed voluntate patior:
reddens qđ non debeo. Dñe retribues p me. Do/
Al. in seculũ. mine misericordia tua in ęternũ. Quid desi/
Iere. 17. derẽ? Nõ diem hominũ. Non laboraui subsequẽs
te domine: et diem hominũ nõ cõcupiui tu scis. Ecce
martyr sancta Crispina si desideraret diem hominũ
negaret christũ. Plus hic viueret: sed in ęternũ non
viueret. Maluit i ęternũ viuere: q̃ paulo ampliꝰ tẽ/
poraliter viuere. Denique domine misericordia tua i
ęternũ: nõ ad tempꝰ volo liberari. Misericordia tua
i ęternũ: q̃ martyres liberasti: Et sic cito de hac vita
Al. et Et. abstulisti. Dñe misericordia tua in ęternũ. Opera
manuũ tuarũ ne despicias. Nõ dico: Domi/
ne ne despicias opera manuũ mearũ: nõ me iacto de
Ps. 76. opibus meis. Exquisiui dominũ manibꝰ meis nocte
corã eo: et non sum deceptus: sed tamẽ non cõmendo
opera manuũ mearũ. Timeo ne cũ inspexeris: inue/
nias plura peccata q̃ merita. Hoc solum rogo: hoc
dico: hoc impetrare desidero. Opera manuũ tuarũ
ne despicias. Opus tuũ in me vide: non meũ. Nam
meũ si videris damnas: tuũ si videris coronas: quia
et quęcũque sunt opera bona opera mea: abs te mihi
sunt: et ideo tua magis q̃ mea sunt. Audio quippe ab
Eph. 2. apostolo tuo: Gratia salui facti estis p fidem: et hoc
nõ ex vobis: sed dei donũ est: nõ ex opibus: ne forte
quis extollat. Ipsius eñ sumus figmentũ creati in
christo iesu in opibus bonis. Ergo siue in eo qđ ho/
mines sumus: siue in eo qđ ex nostra impietate mu/
tati et iustificati sumus: domine opera manuũ tuarũ
ne despicias.

Explicit Tractatus de ps. CXXXVII.
Incipit Tractatus de ps. CXXXVIII.

Pręfatio.

p Salmũ nobis breuem paraueramus: quem
mãdaueramus cantari a lectore: sed ad ho/
rã quãtum videt pturbatus: alterũ p altero
legit. Maluimus nos in errore lectoris sequi volun/
tatẽ dei: q̃ nostrã in nostro proposito. Si ergo vos in
eius prolixitate aliquãdiu tenuerimꝰ: nobis nõ impu/
tetis: sed credatis deum nos nõ infructuose laborare
voluisse. Neque eñ frustra in primo peccato nostro pę/
Gen. 3. nam accepimus: vt in sudore vultus nostri panẽ mã
ducemus. Tñ si panis est attendite. Panis autẽ est
Joh. 6. si christus est. Ego sum inquit panis viuus q̃ de cęlo
descẽdi. Quẽ manifestatũ nobis habemꝰ i euãgelio:
2. Cor. 3. ipsum quęramꝰ et in prophetis. Hũc ibi nõ vident sup
quorũ cor adhuc velamẽ positum est: Unde audiuit
charitas vestra hesterno die. Nobis autẽ q: sacrifi/
Matth. 27. ciũ vespertinũ crucis domini cõscidit velũ: vt pate/
ent iam templi secreta: q̃uis nobis christus pdicat:
Gen. 3. etsi cum labore et sudore mãducandus est panis. Lo/
quit autem dominꝰ noster iesus christus in prophetis
aliquãdo ex psona capitis nostri: qui est ipse christus
Marci. 15. saluator: sedẽs ad dexterã patris: qui etiã pter nos
Luce. 2. et. 23. natus de virgine: et sub pontio pilato qualia nostra
passus est fuso innocente sanguine quod est precium
nostrũ: redemit nocentes a captiuitate in qua detine
bamur a diabolo: donando nobis delicta: et ipso pre/ Col. 2.
cio nostro sanguine suo delens chirographũ quo de/
bitores tenebamur. Ipse est rector et sponsus et re/
demptor ecclesię caput nostrũ: Et vtique si caput est:
habet corpus. Corpus aũt eius sancta ecclesia: quę
etiã cõiunx eius: cui dicit apostolus: Uos autẽ estis 1. Cor. 12.
corpus christi et membra. Totus itaque christꝰ caput
et corpus: tanq̃ integer vir: quia et femina de viro fa/
cta est: et ad virũ ptinet: Et dictũ est de primo cõiugio:
Erunt duo in carne vna. Hoc aũt ad mysteriũ inter/ Gen. 2.
ptat apostolꝰ non frustra esse dictũ de illis duobus Eph. 5.
hominibꝰ: nisi q: in eis iam figurabat christus et ec/
clesia. Nam hoc sic exponit apostolꝰ: Erunt duo in
carne inquit vna: Sacramentũ hoc magnũ est: Ego
autẽ dico: in christo et ecclesia. Dicit etiã ipsum adã Roma. 5.
formã futuri: qui est inqt forma futuri. Si ergo adã
forma futuri: quõ de latere dormientis eua facta est: Gen. 2.
sic ex latere domini dormiẽtis: id est in passione mo/
rientis et in cruce pcussi de lancea manauerũt sacra/ Joh. 19.
menta quibus formaret ecclesia. Nam de futura ea/
dem passione sua sic dicit i alio psalmo: Ego dormi/ Ps. 3.
ui et somnũ cepi et exurrexi: quia dominꝰ suscepit me.
Ergo dormitio intelligit passio. Eua de latere dor/
mientis: ecclesia de latere patiẽtis. Loquit ergo do/
minus noster iesus christus in prophetis: aliqñ ex voce
sua: aliqñ ex voce nostra: quia vnũ se facit nobiscũ:
sicut dictũ est: Erunt duo in carne vna. Unde dicit et Gen. 2.
ipse dñs in euangelio cũ de cõiugio loqueret: Igit Matth. 19.
iam nõ sunt duo: sed vna caro. Una caro: quia de no/
stra mortalitate carnẽ suscepit. Nõ autẽ vna diuini/
tas: q: ille creator: nos creatura. Quicquid igit do/
minus loquit ex psona suscepte carnis: et ad illud ca/
put ptinet qđ iam ascendit in cęlũ: et ad ista membra
quę adhuc in terrena pegrinatiõe laborãt: Pro qui/
bus laborãtibꝰ mẽbris cum ea Saulus psequeret: Act. 9.
clamauit de cęlo: Saule saule quid me persequeris?
Audiamus ergo loquẽtem dominũ nostrũ iesum chri/ C
stum in prophetia. Cantati eñ sunt ipsi psalmi longe
anteq̃ dñs de maria virgine nasceret. nõ anteq̃ do/ Luce. 2.
minus esset. Sempr eñ creator omniũ: aliqñ autẽ et
natus ex creatura. Diuinitatẽ eñ illam credamus: et
quãtũ possumꝰ intelligamus ęqualẽ patri: Sed illa
diuinitas patri ęqualis: facta est pticeps mortalita/
tis nostrę: nõ de suo sed de nřo: vt et nos efficeremur
pticipes diuinitatis eius: nõ de nostro sed de ipsiꝰ.

Expositio psalmi.

D Omine pbasti me et cognouisti me.
Dicat hoc ipse dominꝰ iesus christus: dicat
et domino patri. Nõ eñ dñs eius pater eiꝰ:
nisi q: dignatꝰ est nasci fm carnẽ. Pater est dei: do/
minꝰ hominis. Uis nosse cui pater est? Ęquali sibi fi/
lio. Apostolus dicit: Qui cũ in forma dei esset: nõ ra/ Phil. 2.
pinã arbitratꝰ est esse se ęqualẽ deo. Huic formę pater
est deꝰ: ęquali sibi formę: vnigenito filio nato de sub/
stantia sua. Propter nos aũt vt reficeremur et effice/
remur pticipes diuinitatis eius repati ad vitã ęter/
nã: q: ipse vt dixi factus est pticeps mortalitatis no/
strę: Quid de illo ait aplus ibi vbi dixerat: Qui cũ i
forma dei esset: nõ rapinã arbitratus ẽ esse se ęqualẽ
deo? Sed semetipsum inqt exinaniuit formã serui ac/ Ibidem.
cipiẽs: in similitudine hominũ factꝰ: et habitu inuẽtus

vt hõ. Erat aũt in forma dei equalis patri: ⁊ accepit formã serui qua minor ẽ patre. Unde vtrũqȝ dicit in [Ioan. 14.] euãgelio: ⁊ ego ⁊ pater vnũ sumus: ⁊ quia pater maior me est. Ego ⁊ pater vnum sumus ſm formã dei: pater maior me est ſm formã serui. Ergo quia et pater et dominꝰ est: pat forme dei: dñs forme serui. Dicat ergo ipse nec miremur: nec scandalizemur: qȝ filius dei vnicꝰ dicit: Dñe pbasti me et cognouisti me. Probasti: ⁊ cognouisti: Nõ qȝ nõ nouerat: sed quia aliis notum fecerat. Probasti me inquit ⁊ cognouisti me:

D Tu cognouisti sessionem meã ⁊ resurrectionem meã. Quid hic sessio: Quid hic resurrectio: Qui sedet humiliat se. Sedit ergo dominꝰ in passione: surrexit in resurrectiõe. Tu inquit hoc cognouisti. id est tu voluisti tu approbasti: ſm voluntatẽ tuã [Ps. 48.] factã est. Si aũt volueris accipe vocẽ capitis ex psona corporis: dicamus ⁊ nos: Tu cognouisti sessionẽ meã ⁊ resurrectionẽ meã. Sedet eñ homo quando humiliat se in penitẽtia: surgit aũt remissis peccatis: quãdo erigit in spem vite eterne. Propterea ⁊ i alio [Ps. 126.] psalmo dicit: Surgite postea ꝙ sederitis qui manducatis panẽ doloris. Panem doloris penitentes mã[Ps. 41.]ducant q cantant in alio psalmo et dicũt. Facte sunt mihi lachrime mee panes die ac nocte. Quid ẽ eñ surgite postea ꝙ sederitis: Nolite exaltari: nisi prius humiliati fueritis. Multi enim volũt surgere anteꝙ sederint: volũt se iustos videri: ante ꝙ peccatores se esse confessi sunt. Ergo si et psona capitis nostri accipis: sic intellige: Tu cognouisti sessionem meã ⁊ resurrectionẽ meã: passionẽ meã: ⁊ resurrectionẽ meam. Si ex psona corporis: Tu cognouisti sessionẽ meã ⁊ resurrectionẽ meã. coram oculis tuis et peccata cõfessus sum. et tua gratia iustificatus sum.

E [illegible] Intellexisti cogitationes meas de longinquo. Quid ẽ de longinquo: Cum adhuc in pegrinatione sum: anteqȝ ad illam patriã veniã: tu cognouisti cogitationẽ meã. Attende illũ filiũ minorẽ: qȝ ipse etiã factus est corpus christi: ecclesia de gentibꝰ veniẽs. Ierat q pe[Luce. 15.]tii longinquã filius minor. Duos eñ filios habebat quidã paterfamilias: Filiꝰ maior nõ longe ierat: sed in agro opabatur: ⁊ significat sanctos in lege facientes opa ⁊ pcepta legis. Genus aũt humanũ qd defluxerat i idolorum culturã: in longinquo fuerat pegrinatũ. Quid tã longe ab eo qui fecit te: ꝙ figmentũ qd tibi [Ibidem.] ipse eẽ fecisti: Profectus est ergo filiꝰ minor in regionẽ longinquã: portãs secũ substantiã suã: ⁊ sicut nouimus in euãgelio dissipauit eam viuẽs pdige cum meretricibꝰ: ⁊ famẽ passꝰ applicuit se cuidã principi regionis illiꝰ. Et ille eũ porcos pascẽdos pposuit: de quorum silliquis ⁊ reliquiis cupiebat saturari: nec poterat. Et post laborẽ ⁊ [illegible] ⁊ tribulationẽ ⁊ egestatẽ: venit illi i mentẽ ⁊ pater: ⁊ voluit redire: ⁊ sic ait: Surgã: ⁊ ibo ad patrem meũ. Surgã dicit: sederat eñ. Eius ergo vocẽ hic agnosce dicẽtis: Tu cogñuisti sessionẽ meã ⁊ resurrectionẽ meã. Sedi in egestate: surrexi in desiderio panis tui: Intellexisti cogitatiões meas de longinquo: Lõge eñ erã pfectꝰ: Sed vbi nõ est quẽ deseruerã: Intellexisti cogitatiões meas de lõginquo. Propterea sic dicit dñs in euãgelio: Quia occurrit

F [Ibidem.] illi pater venienti. Vere: qȝ intellexerat cogitationes eius de longinquo. Semitã meã ⁊ limitẽ meũ inuestigasti. Semitã inquit meã quã nisi mala: qua ille ambulauerat vt patrẽ desereret. [illegible] oculis

esse possit ab oculis vindicãtis. Aut vero illa egesta [Luce. 15.] te contereret: aut porcos pascere poneret: vbi pater volebat flagellare longinquũ vt reciperet [illegible]. Ergo tamqȝ dependens [illegible] sequẽte se vindicta legitima dei vindicãtis in affectiões nostras quacũqȝ ieri[illegible] ⁊ quocũqȝ [illegible] Tamqȝ ergo [illegible] loquit: Semitã meã ⁊ limitẽ meũ inuestigasti. Quid est semitã meã: Qua pfectus sũ. Quid est: limitẽ meũ: Quousqȝ pueni. Semitã meã ⁊ limitẽ meũ inuestigasti. Limes meus ille longinquꝰ nõ fuit longe ab oculis tuis: [illegible] ierã ⁊ tu ibi eras. Semitã meã ⁊ limitẽ meũ inuestigasti:

Et oẽs vias meas puidisti. Nõ dixit vidisti: ſ puidisti. Anteqȝ eas irẽ: anteqȝ eas ambularẽ puidisti eas: Et permisisti me i labore ire vias meas: vt si nollem laborare: redirẽ ad vias tuas. Quia nõ est [Ps. 13. Orta. etc.] dolus in lingua mea. Quare hoc dicit: Quia ecce fateor tibi: ambulaui semitã meã: factꝰ sum longinquus a te: Discessi a te cũ quo mihi bñ erat: ⁊ bono meo male mihi fuit sine te. Nã si bñ mihi esset sine te: nollẽ forsitan redire ad te. Ergo iste cõfitẽs peccata sua dicẽs corpꝰ christi iustificatũ: nõ in se: sed in illꝰ gratia. dicit nõ est dolus in lingua mea.

G Ecce tu dñe cognouisti oĩa nouissima ⁊ antiqua. Cognouisti nouissima mea qñ porcos paui. Cogno[Luce. 15.]uisti antiqua mea qñ a te partẽ substãtie mee expetiui. Antiqua: fuerunt mihi exordia malorũ nouissimorum. Antiquũ pctm̃ qñ lapsi sumꝰ: Nouissima pena: cũ in istã mortalitatẽ laboriosaȝ periculosamqȝ puenimꝰ: Atqȝ vtinã nobis ista sint nouissima. Erit ista nouissima si iam redire voluerimꝰ. Est eñ alia quibusdaȝ impiis nouissima: quibꝰ dicet: Ite in ignẽ eternũ q [Math. 25.] p paratus est diabolo ⁊ angelis eius. Nos autẽ fratres [illegible] deseruimꝰ [illegible]. Usqȝ ad huiꝰ vite mortalitatẽ sufficiat labor noster. Recordemur panẽ pa[Luce. 15.]tris nostri: recolamꝰ beatitudinẽ domus patris nři. Nõ nos delectent siliquę porcorum: doctrinę demoniorũ. Ecce tu dñe cognouisti oĩa nouissima ⁊ antiqua mea. Nouissima quo pueni: antiqua vbi te offendi:

Tu finxisti me ⁊ posuisti sup me manũ tuã. [illegible] Finxisti me. Ubi: In ista mortalitate iam ad labores: ad quos oẽs nati sumus. Nõ eñ quisqȝ nascit: nisi quem deus finxerit in vtero matris sue: Aut vlla creatura ẽ cuiꝰ nõ est ille plasmator. Sed finxisti me i isto labore: ⁊ posuisti sup me manũ tuã: vindicẽ manũ grauantẽ supbũ. [illegible] salubriter deiecit elatũ: vt erigat humilẽ. Tu finxisti me ⁊ posuisti sup me ma[illegible]nũ tuã. Mirabilis facta est scientia tua ex me: inualuit: nõ potero ad illã. Aliquid obscu[illegible]rũ quidẽ [illegible] cũ pariter dulcedine intelligẽ ad vertẽtes audiat. Moyses sanctꝰ dei erat famulꝰ cũ q [Exod. 33.] loqbatur deꝰ p nubẽ: [illegible] loquẽs vtiqȝ p assumptã creaturã loquebat seruo suo: id est nõ p substãtiã suã sed p assumptã aliquã corpalẽ creaturã p quã voces illi [illegible] et humanis atqȝ mortalibꝰ auribꝰ psonaret. [2. de trini. 15.] Sic eñ loqbat tũc deꝰ: non quõ loquit in suba sua. Quõ eñ loquit i suba sua: Locutio dei: verbũ dei ẽ: Verbũ dei [illegible]. Verbũ illud nõ sonat ⁊ trãsit [illegible] [illegible] manet verbũ p qd facta sunt oĩa. Cui [Ps. 101.] [illegible] ipsa est eni sapiẽtia dei [illegible] Mutabis ea ⁊ mu[illegible]tabunt: tu aũt idẽ ipe es. Et alio loco de sapiẽtia cũ scriptura diceret [illegible] manens [illegible] oĩa. [Sap. 7.] [illegible]

ꝓpter incõmutabilitatē nō ꝓpter i mobilitatē: τ eodē
mō se semꝑ babēs: nullo loco: nl'lo tpe variata: nusq̃
aliter q̃ⷫ bic aut ibi: nunq̃ aliť q̃ⷫ nūc aut antea: ipsa
est locutio dei. Locutio ꝟo illa q̃ fiebat ad moysen:
ad hoīem fiebat ꝑ syllabas ꝑtranseūtes sonos. Non
autē fierēt ista: nisi de⁹ assumeret talē creaturā ꝑ quā
bmōi sermonē τ voces emitteret. Moyses sanctus
nouerat istā locutionē dei assumptis qbusdā corpo-
reis creaturiſ fieri: τ sic desiderauit τ cōcupiuit vide-
Exo.33. re ipsi⁹ speciē dei: τ loquēn secū deo dixit: Si inueni
gratiā ante te: ostēde mibi temetipm. Cū h vebemenť
cōcupisceret: τ boc quadā si dicendū est amica fami
liaritate: qz ipe dignat⁹ ē: extorqre vellet deo vt vide-
ret eius maiestatē τ faciē: quō dici pōt facies dei: ait
Ibidem. illi: Non potes videre faciē meā: Nemo eñ vidit fa-
ciē meā: τ vixit: Sed ponā te in specula petrę: τ trāsi
bo: τ ponā sup te manū meā: cū aūt trāsiero: posteri-
ora mea videbis. Et ex bis verbis natum est alterū
enigma id est obscura quędā figura rerū. Cū trāsie-
ro: posteriora mea videbis dicit deus: q̃si ex alia pte
babeat faciē: ex alia dorsum. Absit a nobis tale aliqd
de illa maiestate sentire. Nā q hoc sentit de deo: qd
ei pdest qd templa dei clausa sūt: Idolū i corde suo
fabricat. Sunt ḡ in illis verbis magna mysteria. Lo-
quebať dñs: vt dixi per creaturā: quō vellet famulo
1. de trini. 17. suo: Intellecta ē illic psona ipsi⁹ dñi τ saluatoris nři
Phil. 2. iesu christi. Qui quidē fm formā dei q̃ equalis ē pa-
tri: similiter oculis būanis inuisibilis est sicut τ pať. Si
1. Cor. 1. eñ sapiētia būana videri oculis nō pōt: virt⁹ τ sapi-
entia dei videri oculis carneis pōt: Sed qz erat dñs
oportuno tpe carnem suscepturus: vt oculis etiā car
neis ꝓpter salubritatē curādę virt⁹ mētis appareret:
qñ ita apparere opus esset. Hoc ꝑdicens moysi figu
Exo. 33. rate ait: Faciē meā videre nō potes: posteriora mea
videbis sed cū trāsiero: Ut aūt nō videas faciē meā:
manus mea erit sup te. Transire qd fuit dño: nisi qd
Ioh. 13. euāgelista dicit: Cū aūt venisset bora vt trāsiret ie-
sus de hoc mūdo ad patrē: Nā ipm transitū signifi-
cat pascba. Qd eñ bebraico verbo dicit pascba: la-
tine transit⁹ interptať. Quid est: faciē meā nō vide-
B bis: sed posteriora mea videbis: Cuius psonā gere-
Exo. 33. bat ille moyses: qñ ei dictū est: Faciē meā non vide-
bis: sed posteriora mea videbis: τ hoc cū trāsiero: vt
aūt nō videas faciē meā ponā sup te manū meā: Fa-
ciē suā dixit: ꝑma sua: τ quodāmodo posteriora sua:
trāsitū de boc mūdo passiōis suę. Apparuit iudeis:
nō eū cognouerūt. Eorū psonā gerebat moyses qñ
ei dicebať: Faciē meā nō potes videre. Qñ autē nō
viderūt deū in carne positū: Quia grauata erat sup
Esa. 6. eos man⁹ dñi. De illis eñ dixerat Esaias: Incrassa
Ioh. 12. cor ppľi bui⁹: τ oculos eorū graua. Et eorū vox est in
Ps. 31. alio psalmo: Qm̃ grauata est sup me man⁹ tua. Ut ḡ
nō cognoscerēt tunc diuinitatē christi: grauati sunt:
1 Cor. 2. Si eñ cognouissent: nunq̃ dñm glorię crucifixissent:
Nō crucifixo aūt dño: sanguis eius nō redimeret or-
bē terrar. Quid egit de⁹ nisi qd ait aplus: altitudinē
Roma. 11. diuitiarū sapiētię τ sciētię dei: vbi exclamat O altitu
do diuitiarū sapiētię τ sciētię dei: q̃ⷫ incōpꝛebēsibilia
sunt iudicia eius: et inuestigabiles vię ei⁹: Quis eñ
cognouit sensum dñi: aut qs cōsiliari⁹ eius fuit: aut
qs ꝑor dedit illi τ retribueť ei: Qm̃ ex ipo τ ꝑ ipm τ
in ipo sunt oia: ipi gloria in secula seculor. Impletū ḡ
Ibidem. dixit: qz superius dixerat: Cecitas ex pte isrl' facta est:
vt plenitudo gentiū intraret: τ sic oīs isrl' saluus fie-
ret. Excecati sunt ḡ ex pte iudei: merito supbię suę: qz
se iustos dicebant: τ excecati crucifixerūt dñm. Po- Exo. 33.
suit sup eos manū suā ne viderēt eum: donec trāsiret Ioh. 13.
ille de h mūdo ad patrē. Videam⁹ si postea q̃ⷫ trāsiit
viderūt posteriora ei⁹. Resurrexit dñs: apparuit di- Ioh. 20.
scipulis suis τ oib⁹ q in eū iā crediderāt: nō eis a qb⁹
crucifix⁹ erat: qz sup illos manū posuerat donec trāsi
ret. Ascēdit autē in celū quadraginta dieb⁹ factis cū Act. 1.
discipulis suis: Impleto autē die pentecostes misit Act. 2.
eis spm̃sanctū: Repleti spūsancto ceperunt oīm lin-
guis loqui q in vna nati erāt: τ vnā solam didicerāt.
Expauerūt τ exborruerūt tātū miraculū multi eorū Iudei.
q crucifixerāt dñm. cōpuncti corde de tanto miracu-
lo: quęsierūt cōsiliū ab aplis qd facerēt postea q̃ⷫ eis
ꝑdicatus est christ⁹ mirantib⁹ vñ idiotę bomies lin-
guis omnib⁹ loquereň. Per petrū igiť aplm annū-
ciato eis christo quē in cruce cōtemplerāt. quē tanq̃
mortalē bominē irriserāt: cui ꝓpterea insultabant qz
de cruce nō descēdebat: cū vtiq̃ maius multo fuerit Math. 27.
qd fecit de sepulchro resurgere: q̃ⷫ de cruce descēde-
re: annūciato ḡ christo sibi dixerūt: Quid faciem⁹:
Illi q secuti erūt in dñm quē videbāt: iam ꝑsiliū petūt
salutis: τ dictū est eis: Agite penitentiā: et baptizeť Act. 2.
vnusqsq̃ vestrū in noīe dñi nři iesu christi: et dimit-
tenť vobis peccata vestra. Ecce viderūt posteriora Exo. 33.
eius: cui⁹ faciē videre nō potuerūt. Man⁹ eñ eius
erat sup oculos eorum: nō semꝑ: sed donec trāsiret.
Postea q̃ⷫ trāsiit: ablata est man⁹ ab oculis eor. Ablata
ta manu ab oculis suis: dicūt discipulis: qd faciem⁹:
Primo seui: postea pii. ꝑmo iniqui: postea timidi. pri-
mo duri: postea flexi. ꝑmo ceci: postea illuminati. Pu C
to qd agnoscam⁹ et in hoc psalmo voces bmōi etiā
gentiū recordantiū infidelitatē suā. Cōclusit eñ de⁹ Roma. 11.
oēs in infidelitate: vt oīm misereať. Tu finxisti me τ
posuisti sup me manū tuā. Mirificata est scia tua ex
me: inualuit: τ nō potero ad illā: Veluti posuisti sup
me manū tuā: Mir⁹ mihi fact⁹ es: nō te cōpꝛebēdo
cū quo erā. Qñ facilis mihi erat vult⁹ patris qñ dixi:
Da mihi substantiā meā q me cōtingit. Ecce ꝓfectus in Luce. 15.
regionē longinquā τ fame cōtrito multū mihi est: et Ps. 71.
labor ē ante me nō possū redire qd dimisi. Mirifica-
ta est eñ inqt scia tua ex me. Ex peccato meo factū ē
vt mirificata mihi esset: τ incōpꝛebēsibilis mihi existe
ret. Nā erat mihi facilitas cōtemplādi te: qñ non in
supbia reliquerā te. Mirificata est inqt scientia tua ex
me. Inualuit: non potero ad illā. Subaudis ex me.
Nō potero ad illam ex me: Cū ergo potero: nō po-
tero nisi ex te. Ecce inuenies in longinquo fugiēdo:
nō latere oculos eius a quo fugit. Et quo itur⁹ est iā
cui⁹ limes est inuestigat⁹: Videte qd dicit. Quo D
ibo a spiritu tuo: Spūs eñ dñi repleuit orbē ter Sap. 1.
rarū. Quis pōt fugere in mūdo ab illo spū quo ple-
nus est mūdus: Quo abibo a spū tuo: Et q a fa-
cie tua fugiā: Locū quęrit quo fugiat ab ira dei.
Quis ē loc⁹ recepturus fugientē deū: Homines q susci
piūt fugitiuos ꝑrunt ab eis a q fugerunt: τ quē seruū
inuenerint aliqui⁹ dñi minus potētis: tanq̃ sine vllo
timore suscipiūt: dicētes in corde suo: non babet iste
talē dominū: a quo possit inuestigari. Cum aūt au-
dierint dominū potentē: aut nō suscipiūt: aut cū ma-
gno timore suscipiūt. Et quia bomo potens falli po-
test. Ubi non est deus: Quis fallit deū: Quem non

videt deus? A quo fugitiuũ suum non repetit deus? Quo ergo ibit fugitiuus iste a facie dei? Vertit se huc atq; illuc: quasi querẽs locũ fuge sue. Si ascẽdero in celũ tu ibi es: si descendero in infernũ ades. Tandem cognouisti male fugitiue nullo pacto te posse fieri longe ab eo a quo longinquare voluisti. Ecce ille vbiq; est: Quo tu iturus es? Inuenit consiliũ: et hoc ab illo qui eũ iam reuocare dignatur inspiratũ. Si ascendero in celum tu ibi es: si descendero in infernũ ades. Si me extulero te inuenio repressorem: si me abscõdero: te inuenio inquisitorem: et non inquisitorẽ tm̃ sed et inuestigatorẽ. Si em̃ superbiero de iusticia mea: tu ibi es cuius ẽ vera iusticia. Si peccando venero in profundũ malorũ. et contempsero dicẽs: Quis me videt: in inferno: quis em̃ confitebitur tibi? Etiã illic ades vt vindices. Quo ergo iturus sum vt a facie tua fugiam: id est iratum te non sentiã? Hoc consiliũ inuenit: Sic fugiam inquit a facie tua: sic fugiã a spiritu tuo: ab vltore spiritu: a vindice facie sic fugiam. Quomõ? Si recipiam pennas meas in directũ: et habitauero in extremo maris: Sic possum fugere a facie tua. Si i extrema maris vult fugere a facie dei: ibi non erit ille a quo fugit: de quo dixit: si descendero in infernũ ades? Mirum si in extremis maris nõ est: qui nec apud inferos deest. Sed noui inquit quõ fugiam ab ira tua. Recipiende sunt penne mee nõ in prauũ sed in directũ: vt nec in superbiã erigar presumptionẽ: nec in perditã mergar desperationẽ. Quas pennas vult assumere: nisi duas alas: duo precepta charitatis? In quibus duobus preceptis tota lex pendet et prophete. Has inquit alas: has pennas si recipiam sic: et habitabo in extremis maris: possum fugere a facie tua ad faciẽ tuam: et a facie irati ad faciẽ placati. Quid enim est extremũ maris: nisi finis seculi? Illuc iam volemus spe et desiderio: habẽtes alas gemine charitatis: nõ sit nobis requies: nisi in extremis maris. Nã si alibi requiẽ hr̃e voluerimus: in mare precipitabimur. Volemus quousq; finiatur mare: suspendamus nos pennis gemine dilectiõis: Ad deũ interim spe volemus: et illum finem maris spe fideli premeditemur. Quis autẽ nos perducat attendite: Ille ipse cuius faciem irati volumus fugere. Quid em̃ sequitur? Si descendero in infernũ ades: si recipiã pennas meas in directum. Recipiã inquit. Ergo amiserat. Si recipiã pennas i directum: et habitabo in nouissima maris. Etenim illuc manus tua deducet me: et adducet me dextera tua. Hoc meditemur fratres charissimi: hec sit spes nr̃a: hec sit cõsolatio nostra: Recipiamus pẽnas per charitatem quas amisimus per cupiditatẽ. Cupiditas em̃ viscum facta est pennarum nostrarum: elisit nos de libertate aeris nostri: id est aurarum illarũ liberarũ spiritus dei. Inde elisi perdidimus pennas et fuimus quodãmodo captiuati in aucupis potestate: Inde nos sanguine suo redemit quẽ fugimus vt caperemur. Nutrit nobis pẽnas de preceptis suis: erigimus iam eas sine visco. Nõ amemus mare: sed volemus in extrema maris. Nemo trepidet: sed nemo de pennis suis presumat: quia et pẽnatos nisi ipse erigat: nisi ipse deducat: precipitabimur in profunda maris lassati et fatigati: q̃si presumẽtes de viribus nostris. Opus ergo est vt habeamus pennas: et opus est vt ipse deducat. Adiutor em̃ noster est. Habemus liberũ arbitriũ: sed ipso libero arbitrio quãtum possumus: nisi nos adiuuet ille q̃ iubet? Etenim illuc manus tua deducet me: et adducet me dextera tua. Et cõsiderans longinquitatẽ vie q̃d [illegible] Et dixi forsitan tenebre cõculcabunt me. Ecce em̃ iam credidi in christũ: iam erigor duabus alis gemine charitatis: et abũdat iniquitas [illegible] quoniã abũdauit iniquitas refrigescet charitas multorũ: Sic dixit dñs: Qm̃ abundauit iniqtas: refrigescet charitas mltorum. In ista vita inter tanta scãdala: inter tã multa peccata: inter tantas turbas quotidianarũ tẽptationũ: quotidianarũ suggestionũ malarũ: q̃d facio inquit? Quõ perueniã ad extrema maris? Audio terribiliter a dño: Qm̃ abũdauit iniquitas: refrigescet charitas mltorum. Deniq; [illegible] Qui perseuerauerit vsq; i finẽ hic saluus erit. Attẽdens longitudinẽ vie: dixi mihi: fortasse tenebre cõculcabũt me. Et nox illuminatio mea in delitijs meis. Facta est mihi nox illuminatio: quia in nocte me desperaueram posse transire tm̃ mare: et tantã viam superare: et venire ad extremũ perseuerando vsq; i finem. Gratias illi q̃ me quesiuit fugitiuũ: qui terga mea flagelli plaga percussit: qui me vocãdo ab interitu reuocauit: qui fecit mihi i illuminatã noctẽ. Nox est em̃ q̃diu ista vita agitur. Quõ est nox illuminata? Quia christus descendit in noctẽ. Accepit christus carnem de isto seculo: et illuminauit nobis noctẽ. Perdiderat em̃ drachmã mulier illa: accendit lucernã. Sapiẽtia dei perdiderat drachmã. Quid ẽ drachma? Nũmus: in quo nũmo imago erat ipsius imperatoris nostri. Factus est em̃ homo ad imaginẽ dei: et perierat. Et quid facit mulier sapiens? Accendit lucernã. Lucerna de luto est: sed habet lucẽ qua inueniatur drachma. Lucerna q̃ sapiẽtie: caro christi: De luto facta est: sed verbo suo lucet: et inuenit perditos: et nox illuminatio in delitijs meis. Facta est mihi nox in delitijs. Delitie nostre christus. Videte queadmodum de illo mõ gaudeamus. Clamores isti vestri: gaudia ista vestra vnde sunt nisi in delitijs? Unde autẽ iste delitie: nisi quia nox illuminata est: nisi quia dñs christus nobis predicatur? Quia q̃siuit vos anteq̃ quereretis eũ: et inuenit vos vt inueniretis eũ. Et nox illuminatio mea i delitijs meis. Quia tenebre nõ obtenebrabuntur a te. Tu q̃ non tenebras tenebras tuas: et deus illas nõ tenebrat sed magis illuminat: quia illi dictũ est: sicut canto i alio psalmo: Tu illuminabis lucernam meã: dñe deus meus illuminabis tenebras meas. Qui autẽ tenebrãt tenebras suas quas deus nõ tenebrat? Homies mali: homies peruersi. Cũ peccãt vtiq; tenebre sũt: cũ nõ cõfitentur peccata sua q̃ fecerũt sed insuper defendũt: tenebrãt tenebras. Ergo iam si peccasti: in tenebris es: sed confitendo tenebras tuas: mereberis illuminari tenebris tuis. Defendendo autem tenebras tuas: tenebraberis tenebris tuis. Et quãdo euades a duplicibus tenebris: q̃ in simplicibus laborabas? Vñ aũt dñs nõ tenebrat tenebras nr̃as? Quia nõ nos sinit impunita hr̃e peccata. Flagellat nos in istis laboribus: et erudit nos. Tota ista miseria generis hũani in q̃ gemit mũdus: noueritis frẽs quia dolor medicinalis est: nõ sentẽtia penalis. Videtis quia dolor vbiq;: vbiq; metus: vbiq; necessitas: vbiq; labores: Crescit auaria: sed in malis. Si ad hoc deus hic talibus flagellis erudit nos: vt nõ tenebrẽt tenebre nr̃e

Margin notes (left): L | Si ascẽdero. | Prouerb. 18. | Ps. 6. | P | Si sumpsero. | volucculo. | Si habitabo. | Matth. 22. | Q | Et tenebit.

Margin notes (right): R | Et dixi forsitan. | Matth. 24. | Ibidem | S | Luce. 15. | Gen. 1. | Luce. 15. | T | Et ideo: Quia non obtenebrabunt | Ps. 17.

agnoscamus nos sub pena flagelli esse: et bñdicamus
deũ miscentẽ iã amaritudines dulcedini vite tp̄alis:
ne tp̄aliũ deliciaꝝ delectatiõe cecati: nõ desideremus
delitias eternas: nec velim⁹ finire mare et habitare ĩ
nouissimo maris. Seuiãt ẽ fluct⁹ maris. Quãto pl⁹
seuiunt fluctus maris: tanto se illa cũ pennis colũba
suspẽdit. Nõ ẽ tenebrat de⁹ tenebras nr̃as: q̄ miscet
flagella peccatis nostris: et amaritudines prauis dul-
cedinibus nr̃is. Nõ nos tenebremus tenebras nr̃as
defendendo peccata nostra: et nox illumiãtio in deli-
I ciis nostris: Qm̃ tenebre nõ obtenebrabunt a te. Et
Al. illum. nox tanq̄ dies illuminabit. Nox tanq̄ dies.
Dies nobis p̄speritas seculi: nox nobis aduersitas
seculi. Sed si cognoscam⁹ ob meritũ peccatoꝝ nr̃o-
rũ nos aduersitates pati et dulcia nobis sunt flagella
patris: ne sit amara sentẽtia iudicis: sic habebim⁹ te-
nebras noctis hui⁹: quõ lumẽ noctis hui⁹. Si nox ẽ
quõ ibi lux est? Nox est: q̄ erratur hic a genere hũa-
no. Nox est: q̄ nõdum venim⁹ ad illũ diẽ quẽ nõ co-
artat hesternus et crastin⁹: sed est dies ꝑpetuus: sine
ortu: q̄ sine occasu. Nox est ẽ hic: sed quãdam lucẽ
suã nox ista habet: et tenebras suas. Quare sit gene-
raliter nox dictum⁹. Que est lux noctis hui⁹? Prospe-
ritas et felicitas seculi hui⁹: Gaudiũ tp̄ale: honor tẽ-
poralis: q̄si lux ẽ noctis hui⁹. Aduersitas aũt et ama-
ritudo tribulationũ vel ignobilitas: tanq̄ tenebre sũt
noctis huius. In hac nocte: in hac mortalitate vite
hũane habẽt homĩes lucẽ: habẽt homĩes tenebras:
Lucẽ p̄spitatẽ: tenebras aduersitatẽ. Sed vbi vene-
rit dñs iesus christ⁹ et habitauerit aĩaꝫ p fidẽ: et p̄mi-
serit aliã lucẽ et inspirauerit: et donauerit patientiã: et
monuerit hoĩem nõ delectari p̄spero: ne frãgat ad-
uerso: incipit hõ fidelis indifferenter vti mũdo isto:
nec extolli q̄n res p̄spere accedũt: nec frangi q̄n res
aduerse sũt: sed vbiq̄ dñm bñdicere: nõ solũ q̄n abũ-
dat: sed etiã q̄n amittit: nõ solũ q̄n san⁹ est: sed etiã q̄n
Ps. 33. egrotat: vt sit in illo vera illa cãtatio: Bñdicã dñm ĩ
omĩ tp̄e: semp laus ei⁹ ĩ ore meo. Si ẽ semp et q̄n lu-
cet nox ista: et q̄n obscura est nox ista: q̄n arridet p̄spe-
ritas: q̄n tristis est aduersitas: semp sit laus ei⁹ ĩ ore
K tuo: et fiet tibi qđ mõ dictũ est: Sicut tenebre ei⁹
ita et lumẽ eius. Nõ me cõculcant tenebre ei⁹: q̄
nõ me extollit lumẽ ei⁹. Ecce habes lumẽ ipsi⁹ ĩ iob:
Iob. 1. Abũdabat oĩb⁹ reb⁹. Lux noctis illi⁹ diuitiis p̄ma
describit. Quãtis reb⁹ et quãta copia redũdabat: lux
erat noctis eius. Putauit inimic⁹ p̄pterea illũ talẽ vi-
rũ colere deũ: q̄ illa oĩa donauerat ei: et petiuit vt au-
ferrent ab eo. Facte sunt tenebre noctis illi⁹: q̄ p̄mo
habebat lucẽ. Nouerat tñ ille: siue lux ibi esset: siue
tenebre: illã noctẽ esse: in q̄ pegrinaret a deo suo: et ha-
bebat interiorẽ lucẽ ip̄m deũ suũ: p quã lucẽ interio-
rẽ indifferẽter haberet siue tenebras noctis illi⁹: siue
lucẽ. Propterea q̄ in luce noctis illius: id est in rerũ
abũdãtia colebat deũ: ablatis illi oĩb⁹ reb⁹. postea q̄
Ibi. 1. facte sũt tenebre illi⁹: quid dixit ille? Dñs dedit: dñs
abstulit: sicut dño placuit ita factũ est: sit nomen dñi
bñdictũ. In nocte sum quadã vite huius: Dñs inq̄t
habitat cor meũ: illuminauit mihi solaciis quibusdã
noctem: q̄n dedit copias rerũ tempaliũ: Subtraxit
ipsã lucẽ tp̄alẽ: et q̄si tenebrata est nox. Sed q̄ sicut
tenebre eius: sic et lumẽ eius: Dñs dedit: dñs abstu-
lit: sicut dño placuit ita factũ est: sit nomẽ dñi bñdi-
ctũ. Nõ sum tristis in nocte hac: q̄ sicut tenebre ei⁹:
ita et lumẽ eius. Viuã p̄ tristes: Et q̄ gaudent tanq̄ nõ 1. Cor. 7.
gaudẽtes sint: et qui flent tanq̄ nõ flentes sint: q̄ sic
tenebre eius ita et lumẽ eius. † Qm̃ tu possedi- Y Al. † tu creasti.
sti renes meos † dñe. Non sine causa sicut tene- Al. † nõ habet.
bre eius: sic et lumẽ ei⁹. Intus est possessor q̄ nõ solũ
cor tenet: sed etiã renes: nõ solũ cogitatiões: sed etiã
delectatiões. Ipse ẽ possidet vnde me delectaret ali-
q̄d lucis ĩ nocte: ipse tenet renes meos: Nõ noui de-
lectari nisi de luce interiore sapiẽtie ipsius. Quid ẽ?
Nõ delectaris de p̄speritate reꝝ: de felicitate tẽpoꝝ:
de honorib⁹: de diuitiis: de familia? Non delector
inq̄t. Quare? Quia sicut tenebre eius ita et lumẽ ei⁹.
Vnde tibi ista indifferẽtia: vt sicut tenebre ei⁹: sic sit
tibi et lumẽ eius? Vnde? Quoniã tu possedisti renes
meos domĩe: Suscepisti me de vtero matris Z
mee. Dũ essem in vtero matris mee: nõ indifferent
habebã tenebras illius noctis et lucem illius noctis.
Etenim vterus matris mee: ꝯsuetudo ciuitatis mee
fuit. Que est illa ciuitas? Que nos ꝯgenuit in capti-
uitate. Nouimus babyloniã illam: de qua hesterno
die locuti sumus: vnde p̄ficiscunt omnes qui credũt
et suspirãt illi luci hierusalẽ celesti. Ergo ego dixi: ex
vtero m̃ris mee suscept⁹ sum a dño: inde mihi tene-
bre noct' hui⁹: et lux hui⁹ noct' indifferẽtes facte sũt.
Qui aũt ẽ in vtero matris illi⁹ babylonie gaudet p̄-
speris seculi: frangit aduersitatibus seculi: non nouit
gaudere nisi aliq̄d p̄sperũ eueniat s̃m temp⁹: nec no-
uit cõtristari: nisi aliquid aduersum eueniat s̃m tem-
pus. Iã exi de vtero babylonie: incipe cantare hym-
nũ dño: Egredere et nascere: suscipiet te deus ex vte-
ro matris tue. Quis deus? Deus ille ap̄li pauli qui ℞
dixit: Cum autẽ placuit deo q̄ me segregauit de vte- Gal. 1.
ro matris mee reuelare filiũ suũ in me. Que enĩ erat
mater ei⁹? Synagoga. Et ibi quid didicerat: nisi qđ
habebant et didicerãt ipsi iudei et ipse p̄ illos? Nomẽ
in illis remãserat laudis dei: facta autẽ in eis nõ inue-
niebant. Erant in eis verba dei: quasi folia in arbo-
re: et fructus nullus. Talẽ arborẽ fici sicut nostis: cum Marc. 11.
domin⁹ inuenisset: maledicto arefecit. Inuenit enim
in ea folia: et fructũ nõ inuenit. Quãdã nobis arborẽ
figurabat. Nã fructuũ eoꝝ temp⁹ nõdum erat. Nõ
oẽs homĩes nouerant: artifex celi et terre non noue-
rat? Ergo ille qui paulũ segregauit ab vtero matris
sue: ipse et nos segregauit ab vtero matris nr̃e. Cui⁹
matris nostre? Babylonie illi⁹. Suscepti ẽ ex vtero
illo: iam incipiam⁹ hr̃e aliam spem. Promisit fr̃es
quare gaudetis: fructus facite positi ĩ alia spe. Iam
nõ nouim⁹ malũ nisi offendere deũ et nõ perduci ad
illa que p̄misit: nec nouim⁹ bonũ nisi p̄mereri deũ
et p̄duci ad illa que p̄mittit. Quid illa bona mũdi hu-
ius et mala mũdi hui⁹? Indifferẽter habeam⁹: q̄ iã
suscepti ab vtero matris nostre indifferẽter ea hñtes
dicim⁹: Sicut tenebre ei⁹: sic et lumẽ ei⁹. Nec felici-
tas hui⁹ seculi nos beatos facit: nec aduersitas mise-
ros. Opus ẽ iusticiã tenere: fidẽ diligere: sperare ĩ deũ:
diligere deũ: diligere et p̄ximũ. Post istos labores
habebim⁹ indefessam lucẽ: habebim⁹ diem sine oc-
casu. Transit quicq̄d est in ista nocte lucidum et tene-
brosum: Qm̃ tu possedisti renes meos dñe: suscepi-
sti me ex vtero matris mee. Confitebor tibi * do- ℞ Al. * non habet
mine quoniã terribiliter * mirificatus es. * magnificatus
Terribiliter mirificatus es: eoipso q̄ te miramur: tu
terribilis es: cum tremore gaudem⁹. Timemus enĩ

ne de bonis tuis nos extollentes per superbiam: mereamur amittere quod humilitate percepimus. Cōfitebor tibi dn̄e quoniam terribiliter mirificatus es: Mirabilia
Al' non habet nimis opera tua: [illegible] et anima mea cognoscet valde. Jam cognoscit aīa mea valde: quoniam suscepisti me ex vtero matris meę. Antea vero mirificata est sciētia tua ex me: inualuerat nec poterā ad illā. Ergo ex me inualuerat: nec poterā ad illam. Unde modo aīa mea cognoscet valde: nisi quia nox illuminatio in delitijs meis est: nisi quia venit mihi gratia tua et illuminauit tenebras meas: nisi quia tu possedisti renes meos: nisi quia tu suscepisti me ex vtero matris meę:

AA
Al' vocabulū a greco Non est absconditū os meū a te quod fecisti in abscondito. Ossum dicit. Quod vulgo dicitur ossum: latine os dicit: Hoc in greco inuenitur. Nā possemus hic putare os eē ab eo quod sunt ora: nō os correpte ab eo quod sunt ossa. Nō est ergo absconditum inquit os meū a te: quod fecisti in abscondito. Habeo in abscondito quoddā ossum: Sic enim potius loquamur. Melius est vt reprehendāt nos grāmatici: quā nō intelligāt populi. Ergo est inquit quoddā ossum meū intus in abscōdito. Tu fecisti intus ossum mihi in abscōdito: et nō est abscōditū a te. In abscōdito enim fecisti: sed nunquid et tibi hoc abscōdisti? Hoc ossum meū factū a te in abscondito hoīes nō vidēt: hoīes non nouerunt: tu aūt nosti qui fecisti. Quod ergo os

BB
dicit fratres? Queramus illud: in abscōdito est. Sed quia christiani in noīe dn̄i christianis loquimur: modo inuenimus quid sit ossum huiusmodi. Firmitas quedā est interior: quia in ossibus firmitas et fortitudo intelligitur. Est ergo quedā aīe interior vis: vbi firmitas nō frangitur. Quelibet tormēta: quelibet tribulationes: quelibet huius seculi aduersitates vndique seuiāt: illud quod deus in abscondito fecit firmū in nobis frangi non pōt: nō cedit. A dn̄o enim facta est quedā firmitas pa-
Ps. 61. tientie nostre: de qua dicitur in alio psalmo: Verūtamen deo subiecta est aīa mea: quoniam ab ipso patiētia mea. Et attende aplm paulū habentē intus hoc genus fir-
2. Cor. 6. mitatis: Quasi tristes inquit: semper aūt gaudētes. Unde quasi tristes? Cōtumelijs: opprobrijs: persecutionibus. flagellis: plagis: carceribus: catenis: lapidationibus. Quis nō eos miseros tunc existimaret? Nec illi ipsi persecutores seuirēt in eos: nisi putarēt eos miseros fieri persecutionibus suis. Illi enim eos ex sua infirmitate coniiciebāt: qui nō habebāt ossum abscōditum interius. Illi vero qui habebant: hoībus foris tristes videbant: intus aūt gaudebāt deo: cui nō erat abscōditū ossum ipsorum quod fecerat in abscōdito. Aperuit aūt hoc ossum in abscondito factū a deo idē Aplus
Roma. 5. paulus his verbis: Non solū aūt inquit sed etiā gloriamur in tribulationibus. Parū est quia nō es tristis: sed et gloriaris? Sufficiat tibi tristē nō esse. Parum est inquit christianus. Tale ossum mihi fecit in abscōdito: vt parū sit nō frangi: nisi etiā glorier. Unde gloriaris? In tribulationibus: sciētes quia tribulatio patientiā operatur. Vide quō formata sit illa firmitas intus in
Idem corde. Scientes quoniam tribulatio patientiā operatur: patientia probationē: probatio spem: Spes autem non cōfundit: quoniā charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritūsanctū qui datus est nobis. Sic formatum atque firmatū est ossum illud absconditū: vt faciat nos etiam gloriari in tribulationibus. Sed videmur hominibus miseri: quia absconditū est ab

CC
eis quod habemus intrinsecus. Non est absconditum os meū a te quod fecisti in abscōdito. Et substantia mea in inferioribus terre. Ecce in carne est substātia mea: In inferioribus terrę est substantia mea: et habeo tamen ossum intrinsecus quod formasti: quod faciat me nō cedere omnibus persecutionibus inferioris huius regionis: vbi est adhuc substantia mea. Quid enim magnum est: si fortis est angelus? Magnū est si fortis est caro. Et vnde fortis est caro? Unde forte vas fictile: nisi quia factū est ibi ossum in abscōdito? Et substantia mea in inferioribus terrę. Quid de illis qui minus firmi sūt? Loquitur enim vt iam cōmendaui christus. Sed multa dicta sunt ex persona corporis: Audi et ex persona capitis: Et nō quasi distinguit vt inducat ipsas personas: modo caput: modo corpus. Si enim distinguit: quasi diuidit: nō erunt duo in carne vna. Si autem duo sunt in carne Math. 19.
vna: noli mirari si duo sunt in voce vna. Quando dominus noster iesus christus passus est: discipuli nondū habebant illud ossum interius: nondū illis erat firmatū robur patientię: et latebāt se: nesciebāt vires suas: Et ausus est petrus promittere societatē mortis cū dn̄i passione: et nō se nouerat ęgrotus: medicus aūt nouerat ęgrotū. Quid autē factū est? Tecū inquit ero vsque ad mortē. Amen dico tibi prius quā Luc. 22.
gallus cantet ter me negabis. Responsio medici verior inuenta est: quam ęgroti presumptio. De his ergo dicit: Nō est absconditū os meū a te quod fecisti in abscondito: In quibus est ipsum os firmatū intrinsecus: et maxime robur passionis in ipso dn̄o nr̄o et saluatore iesu christo: qui cū voluit sedit: cū voluit surrexit: cū voluit dormiuit: cū voluit euigilauit. Quia potestatē Joh. 10.
inquit habeo ponendi aīam meā: et potestatē habeo iterū sumendi eā. Quid de illis in quibus nō erat fortitudo illa formata atque firmata? Quid de illis? Vide quid dicat deo patri: Imperfectū meū viderūt oculi tui. Imperfectū meū: Petrū pollicentē et DD
negantē: presumentē et deficientē: viderūt tamen oculi tui: Nā quia eū et ipse dn̄s respexit: sicut scriptū est in euangelio: Jam post tertiā negationē cōmonitus quod ei predixerat dn̄s: Et exiit foras et fleuit amare. Fletus ille Luce. 22.
de respectione dei fuit: quia imperfectū meū inquit viderunt oculi tui. Nā ille imperfectus titubās in dn̄i passione: proculdubio periret: sed viderunt eum oculi tamen nō solū ipsum: sed et oēs qui imperfecti fuerūt: donec christi resurrectione firmarentur. Apparuit enim oculis eorum nō perisse in dn̄o quod mortuū erat: et factū est os illud in abscōdito eorum: vt nec ipsam iā timerēt mortem. Imperfectū meū viderūt oculi tui. Et in libro tuo oēs scribentur: Nō solū perfecti sed etiā imperfecti. Nō timeāt imperfecti: tamen proficiāt. Nec quia dixi: nō timeant: amēt imperfectionē: et ibi remaneāt vbi inuenti sunt. Tantū proficiāt quantū in ipsis est: Quotidie addāt: quotidie accedāt: tamen a corpore dn̄i nō recedāt: vt in vno corpore et in his mēbris cōpaginati possint mereri de se dictā esse vocē istā: Imperfectū meū viderūt oculi tui: EE
et in libro tuo omnes scribentur. Per diem errabunt et nemo in eis. Dies hic adhuc erat dominus noster iesus christus. Unde dicebat: Ambulate dum diem habetis. Sed per diem errabunt imperfecti ipsius. Putauerūt et ipsi dominū nostrum iesum christū tantummō hoīem esse: nō habere in se occultam diuinitatē: nō esse occulte deū: sed hoc solū esse
Al' dies formabuntur
Joh. 12.

qđ videbať: Hoc et ipsi putauerũt. Nam et ipse pe
trus: de illo eñ potissimũ loqmur: in quo nobis etiã
nõ desperatę firmitatis exemplũ ꝓpositũ est: Dixe/
rat dño idem petrus: cum interrogasset qđ illũ dice
rent hoĩes: Tu es christus fili⁹ dei viui. Et dixerat
Math. 16. ei dñs: Beatus es simon bariona: qꝛ nõ tibi reuela
uit caro ⁊ sanguis: sed pater me⁹ q̃ in cęlis est. Qua
re: Quia dixerat eum filiũ dei. Ibi paulo post eodẽ
loco in ipa cõtextione verboꝝ: cępit dñs de passione
sua futura dicere. Ille aũt petr⁹ q̃ iam illũ cõfessus
fuerat filiũ dei: timuit ne sicut filius hoĩs moreretur.
Ph. 2. Erat ⁊ filius dei erat et filius hoĩs: Filius dei in for
ma dei ęqualis patri: filius hoĩs in forma serui qua
Joh. 14. minor est patre. Venturus erat ad passionẽ vtraq; ex
forma serui. Quid timuit petrus: Ne in forma serui
periret forma dei: et nõ poti⁹ ꝓsumpsit: qꝛ ex forma
dei reuiuisceret forma serui. Ait illi: Absit a te dñe:
ꝓpitius tibi esto. Et dñs q̃ illũ beatũ dixerat in illa
Math. 16. voce: Vade post me sathanas: nõ eñ sapis q̃
dei sunt sed q̃ hominũ sunt. Iam vero qꝛ dixerat:
Tu es christus filius dei viui: audiuit: nõ tibi reue/
lauit caro et sanguis: sed pater meus qui in cęlis est:
ideo petra: ideo beatus. Modo aũt qꝛ nõ ex patris
reuelatiõe sed ex carnis infirmitate respõderat: sa/
thanas appellatus est: nõ sapis inqt q̃ dei sunt: sed q̃
ff
hoĩm. Et hic erat christ⁹ fratres: Inter illos ambu
Math. 14. lauerat: ventis imperauerat: ante oculos ipoꝝ flu/
Joh. 11. ctus calcauerat: ante oculos ipoꝝ quatriduanũ mor
tuum suscitauerat: ante oculos ipoꝝ tanta miracula
fecerat: et tñ trepidauerũt in passione ei⁹: q̃si amisis/
sent eũ de q̃ frustra ꝓsumpserãt: Sed ꝑ diẽ errabũt:
et nẽo in eis. Nemo prorsus: nemo: nec ipe q̃ dixe/
Luce. 22. rat: Tecũ vsq; ad mortẽ ero. Dixerat eñ illis: Ve/
Joh. 16. niet hora vt me relinq̃tis solũ: et eat vnusq̃sq; in viã
suã: Sꝫ nõ suz solus: qꝛ mecũ est pater. Cũ illo erat
pater: et ipe cũ patre: et in illo pater: et ipe in patre:
Joh. 10. et ipse ⁊ pr vnũ: et illũ timuerũt cũ moreretur. Quare:
Nisi qꝛ ꝑ diẽ errauerũt: et nemo fuit in eis. Per diẽ
errabũt et nemo in eis. Sed qđ est errabũt per diẽ:
Nũqd peribãt: Et vbi est: Imperfectũ meũ vide/
runt oculi tui: et in libro tuo oẽs scribenť: Ergo qñ
gg
ꝑ diẽ errauerũt: Cũ hic positum dñm nõ intellexe/
Verbum. rũt. Et qđ sequiť: Mihi autẽ valde hono/
rificati sunt amici tui deus. Idem ipsi q̃ ꝑ diẽ
errauerũt ⁊ nẽo ĩ eis fuit: amici tui facti sũt: et valde
mihi honorificati sũt. Factũ est ĩ eis os illud post re
surrectionẽ dñi in abscõdito: et ꝓ ei⁹ noĩe passi sũt:
in cuius passione trepidauerũt. Mihi aũt valde ho
Al. Nimis cõ/ norificati sunt amici tui deus: Valde cõfortati
fortatus est. sunt principatus eoꝝ. Facti apli facti duces
ecclesię: facti arietes ducentes greges: Valde cõfor
tati sunt principatus eoꝝ. Dinumerabo eos: ⁊
super arenã multiplicabunť. Per illos q̃ per
diẽ errauerũt et nemo erat in eis: ecce nata est tanta
multitudo: q̃ iam sicut arena numerari nõ põt nisi a
deo. Dixit eñ: sup arenã multiplicabunť: et tñ dixe/
rat: dinumerabo eos. Illi ipi numerati: sup arenam
Math. 10. multiplicabunť. Et q̃ sup arena numerata est: cui nu
merati sunt capilli capitis nostri. Dinumerabo eos
et sup arenã multiplicabunť. Exurrexi: ⁊ adhuc
sum tecum. Exurrexi ⁊ adhuc sum tecum: qđ est:
Iam passus sum inqt: sepultus sum: ecce surrexi et
adhuc me nõ intelligũt secũ. Adhuc tecũ sum: id est
nondũ cum ipis: quia me nondũ agnoscũt. Sic eñ
legitur in euangelio. Quia post resurrectionẽ dñi no/ Marc. 16.
stri iesu christi sibi apparentẽ: nõ continuo cognoue/
runt. Est et alius sensus: Exurrexi et adhuc sum te/
cum: vt hoc tempus significare voluerit: quo adhuc
in occulto est ad dexterã patris: anteq̃ reueletur in
claritate qua venturus est ad iudicandũ de viuis et
mortuis. Et deinde dicit quid interea per totuz hoc
temp⁹ dum iam resurrexit et adhuc cũ patre est: pa/
tiatur hic per cõmixtionẽ peccatoꝝ in corpe suo qđ
est ecclesia: ⁊ per separationẽ hereticorũ. Sequitur
enim et dicit: Si occideris de⁹ peccatores:
viri sanguinũ declinate a me: Quoniã hh
dices in cogitatione: accipient in vanita/ Al. ciuitatem tuam.
te ciuitates suas. Videtur sic cõnecti ordo ver/
borum: Si occideris deus peccatores: accipient in
vanitate ciuitates suas. Sic eñ occisos vult intelli/
gi: cum per superbiã qua intumescũt amittũt gratiã
qua viuunt. Spiritus eñ sanctus disciplinę effugiet Sap. 1.
et fictum: et auferet se a cogitationib⁹ q̃ sunt sine in/
tellectu. Sic occiduntur peccatores: quia obscurati
intelligentia alienanť a via dei. Amittunt eñ cõfes/
sionẽ ꝓpter elationẽ: atq; ita in eis occisis fit qđ scri
ptum est. A mortuo hoĩe tanq̃ q̃ nõ sit perit ꝯfessio: Eccli. 17.
Et sic accipiũt ĩ vanitate ciuitates suas: id est popu
los suos vanos eoꝝ vanitatẽ sectantes: cũ inflati iu/
stitię noĩe ꝑsuadẽt: vt dirupto vnitatis vinculo eos
tanq̃ iustiores cęci et imperiti sequanť. Et qꝛ plerũ/
q; hinc inueniunt occasionẽ separandi se ab vnitate
christi: dum malos accusant cum quibus se cõmu/
nionẽ nolle habere confingunt: Et qꝛ fieri potest vt
nõ tñ infamẽt innocẽtes q̃s tanq̃ malos se fugere si/
mulãt: sed etiã vera de q̃busdã malis suis similibus
dicãt: inter q̃s triticũ christi seruato vnitatis vincu/
lo gemit: ꝓpterea interposuit: Viri sanguinũ decli/
nate a me: qñ dices in cogitatiõe: accipiẽt in vanita
te ciuitates suas: Id ẽ ideo seducẽt ĩ separatione ꝓ/
pria populos suos vanitate ꝓpria corrumpendos:
qꝛ tu in cogitatione dices: viri sanguinũ declinate a
me: vt scꝫ merito supbię peccatores in spiritu occisi:
ꝓpterea ciuitates suas: hoc est populos suos in va/
num accipiãt: hoc est in erroris vanitatẽ separando
traducãt: et quasi offensi cõmixtione palearũ: diru/
pta vnitate triticũ deserant: quia ipm triticũ: id est
bonos fideles monet: vt ante ventilationem quę no Math. 3.
uissima futura est: nõ aperte se a malis segregent: ne
adhuc eis cõmixtos deserant bonos: sed per bonam
cõuersationẽ et dissimilitudinẽ vitę: quodammodo
tacite illis dicat corpus christi: viri sanguinũ decli/
nate a me. Hoc eñ eis voce dei dixit: q̃ vox in cogi/
tatione est: sicut eam deus dicit in cogitatiõe sancti
populi sui. Viri aũt sanguinũ qui sunt nisi qui ode/
runt fratres: Sicut iohannes dicit. Qui odit fratrẽ 1. Joh. 3.
suum homicida est. Hoc ergo nõ intelligentes occi/
si peccatores: quomodo dicat deus malis in cogita/
tione bonorũ: Viri sanguinum declinate a me: accu/
sant in eis cõmunionem malorum: et se per has ca/
lumnias separãdo accipiũt in vanitate ciuitates su/
as. Hęc vox q̃ modo in cogitatiõe bonoꝝ diciť ma/
lis: aperta erit in illa die cũ eis diceť a capite ipo no/
stro: Nunq̃ noui vos: Discedite a me oẽs qui ope Math. 7.
ramini iniquitatẽ. Nunc autem dicit corpus chri/
sti qđ est ecclesia. Quid est q̃ mihi calumniantur su/ ii

perbi:q̄ q̄si me maculent aliena peccata: ꝛ ꝑpterea
separando se: accipiunt in vanitate ciuitates suas.
...babet ...erunt te Nōne eos qui oderāt te odio habui? Et
quid a me petiorea exigunt etiam in corporali a malis
...b. et.3. separationē. vt ante tempus messis simul cum zizaniis
eradicetꝛ et triticum: vt ante tēpus ventilatiōis per/
dam sustinentiā tolerandi paleā: vt anteq̄ oīa gene/
Ibidem ra piscium ad finē seculi tāq̄ ad littus separanda ꝑue/
niant: retia pacis vnitatisq̄ dirumpā? Nunqd ma/
lorum sunt sacramenta q̄ accipio? Nunqd eoꝝ vite
factisq̄ cōmunico cōsentiendo? Nonne eos q̄ ode/
...inimicos rāt te dn̄e odio habui? Et super inimicis tuis
tuos. tabescebam. Nonne cū zelus domus tue come/
Ps.68. deret me: videbā insensatos et tabescebā? Nonne ꝛ
Ps.118. tedium detinebat me a peccatorib⁹ derelinquentib⁹
legē tuā? Qui eū sunt inimici tui: nisi q̄ vita sua indi/
cant q̄ oderint legē tuā? Hos ergo cū odissem: cur
mihi calumniantꝛ q̄ accipiūt in vanitate ciuitates su/
as: q̄ mihi imputari possint eoꝝ peccata q̄s oderā:
et sup q̄bus zelo domus dei tabescebā? Sed vbi est:
Math.5. Diligite inimicos vestros? An q̄ vestros dixit: nō
dei? Benefacite inq̄t eis q̄ oderūt vos: nō ait: q̄ ode/
runt deū? Ideo iste secutus dixit: Nōne eos q̄ ode/
rūt te dn̄e odio habui? n̄ dixit: q̄ oderūt me. Et sup
inimicis tuis tabescebā. Tuis dixit: nō meis. Sz q̄
nos ꝑpterea oderūt: ꝛ ꝑpterea inimici nobis sunt: q̄
deo seruimus: qd aliud q̄ eū oderūt: et eius inimici
sunt? Nunqd ergo tales inimicos nostros diligere
nō debem⁹? Aut nō ꝑpter deū ꝑsecutionē patiuntur:
quib⁹ dicitꝛ Orate ꝑ ꝑsequentib⁹ vos? Ergo attēde
Kk qd sequitꝛ. Perfecto odio oderā illos. Quid
est ꝑfecto odio? Oderā in eis iniq̄tates eoꝝ: dilige/
bam cōditionē tuam. Hoc est ꝑfecto odio odisse: vt
nec ꝑpter vitia homines oderis: nec vitia ꝑpter ho/
mines diligas. Nam ecce vide qd adiungat. Ini/
mici facti sunt mihi. Nō iā tm̄ dei: sed suos ini/
micos ostendit. Quō ergo in eis implebit q̄ et ipse
dixit: Nōne eos qui oderāt te odio habui: et qd do/
minus ꝑcepit: Diligite inimicos vestros? Quō im/
Math.5. plebit hoc: nisi illo perfecto odio: vt hoc in eis ode/
rit qd iniqui sunt: hoc diligat qd hoīes sunt? Nam
et tp̄e veteris testamēti quo visibilib⁹ suppliciis car/
nalis popul⁹ coercebatꝛ: homo ad nouū testamentū
per intelligentiā ꝑtinens famulus dei moyses: quō
Exo.32. oderat peccatores cū ꝑ eis orabat: et quō nō ode/
rat cum eos occidebat: nisi q̄ perfecto odio oderat
eos? Ea nāq̄ ꝑfectione sic oderat iniquitatē quā pu/
niebat: vt diligeret humanitatē ꝑ qua orabat. Cum
ergo corpus christi ab impiis et iniquis etiā corpo/
raliter in fine separandū: nunc inter eos interim ge/
mat: et cū illi occisi peccatores tāq̄ de maloꝝ cōmu/
nione bonis calumniando: et se quasi ꝑ occasionem
maloꝝ magis a bonis ꝛ innocentib⁹ separando: sic
accipiēt in vanitate ciuitates suas: vt multi mali ad/
huc restent q̄ eoꝝ separationē nō sequantꝛ: sed a bo/
nis vsq̄ in finē tolerādi: in eadē ꝑmixtione remane/
Math.13. ant? Quid inter hec ait corpus christi: siue cente/
num: siue sexagenum: siue tricenum fructū afferens
Canti.2. cū tolerantia? Quid ait proxima christi in medio fi/
liarū: sicut liliū in medio spinarū? Que sunt voces
eius? que conscientia? que spēs filie regis intrinse/
cus? Ecce audi qd dicat. Proba me deus et
LL scito cor meum. Tu deus tu ꝑba: tu scito: nō ho/
mo: nō hereticus: q̄ nec ꝑbare nouit: nec scire potest
cor meū: vbi tu ꝑbas et scis: quia nō cōsentiā factis
maloꝝ: et illi me putāt cōtaminari posse peccatis a/
lioꝝ: vt dum ego in longinqua ꝑegrinatione mea fa/
cio qd in alio psalmo commendaui. Cū his q̄ oderāt Ps.119.
pacē erā pacificus: donec ꝑueniā ad illā visionē pa/
cis: qd interpretatꝛ hierusalē: q̄ est mater omniū no/
strū: ciuitas eterna in celis: ipi litigādo et calumni/
ando seq̄ separādo accipiāt nō plane in eternitate:
sed in vanitate ciuitates suas. Proba ergo me deus
et scito cor meum: Scrutare me et cognosce Vl interroga
semitas meas. Et qd hoc? Attende qd sequitur.
Et vide: inq̄t: si via iniquitatis in me est:
et deduc me in via eterna. Scrutare inquit se/
mitas meas: id est cōsilia et cogitatiōes meas: ꝛ vi/
de si via iniquitatis sit in me: siue faciendo: siue cō/
sentiendo: et deduc me in via eterna. Quid aliud di/
cit q̄ deduc me in christo? Quid est eū via eterna:
nisi q̄ est vita eterna? Eternus eū est qui dixit: Ego Joh.14.
sum via: veritas et vita. Si ergo aliqd inueneris in
via mea qd displiceat oculis tuis: qm̄ via mea mor/
talis est: tu deduc me in via eterna: vbi nulla est ini/
quitas? Quia ꝛ si q̄s peccauerit: aduocatū habem⁹ 1.Joh.2.
apud patrē iesum christū. Ipse est exoratio ꝑ pecca/
tis nostris: Ipse est vita eterna sine peccato: Ipse ē
vita eterna sine supplicio. Magna sacramenta frēs: MM
Quō nobiscū loquitꝛ spiritus dei: quō nobis facit ī
hac nocte delitias? Quid est hoc: rogamus vos fra/
tres? Inde dulciora: q̄ obscuriora. Conficit nobis
potionē ad amorē suū: quibusdā modis sciz miris:
Mirificat ipa dicta sua: vt cū ea dicerem⁹ q̄ iā no/
ueratis: tn̄ q̄ ex illis locis eruebantꝛ q̄ obscura vide/
bātꝛ: tāq̄ noua fieret ꝑ ea cognitio: Nunqd nō noue/
ratis frēs: q̄ ī ecclīa dei tolerādi sūt mali: ꝛ schisma/
ta nō sunt facienda? Nunqd iam nō sciebatis: quia Math.13.
intra illa retia q̄ capiūt bonos et malos pisces: ꝑdu/
randū est vsq̄ ad littus: nec retia rumpenda sunt: q̄
in littore separabuntꝛ boni ad vasa et mali ꝑiicien/
tur? Iam ista noueratis: versus aūt istos psalmi hu/
ius nō intelligebatis. Expositum est qd non intelli/
gebatis: et innouatū est qd noueratis.

Explicit Tractatus de ps. CXXXVIII.

Incipit Tractatus de ps. CXXXIX.

Prefatio.

Vouerūt dn̄i fratres: et in ipso dn̄o omnium A
vt istū psalmū afferā ad vos intelligendū:
q̄tum dn̄s donat: Adiuuet orationib⁹ ve/
stris: vt ea dicā q̄ oportet me dicere et vos audire:
vt oībus nobis vtilis sit sermo diuinus. Nō enim 2.Thessal.3.
oībus vtilis est: q̄ non est omniū fides. Fides autē
sic est in aīa vt radix bona q̄ pluuiam in fructum du/
cit: ꝑfidia vero et error diabolicus et cupiditas ma/ 1.Timoth.6.
la radix oīm maloꝝ: sicut radix spinarū etiā dulcem
pluuiā ad punctiones cōuertit. Quid habet psalm⁹
iste: credo cū cantaretꝛ aduertisse vos: qm̄ cōqueritꝛ
et gemit: ꝛ deo ꝑcem fundit inter malos cōstitutum
corp⁹ christi. Eius eū vox est in omni tali ꝑphetia
tāq̄ illi⁹ inopis id est egentis non dū saturati: esuriē/ Math.5.
tis ꝛ sitientis iusticiā: cui quedā saturitas ꝑmissa in
fine seruatꝛ. Interim hic nūc sitiat ꝛ esuriat ꝛ gemat
et pulset ꝛ q̄rat: Peregrinationis illecebris nō dele/
ctetur: non putet patriā seculū: vn̄ vt liberaretꝛ chri/
stus aduenit: q̄ christus caput nostrum esse voluit:

caput scilicet cuiusdã corporis. Non em̃ potest dici caput: vbi corpus nullum est cui sit caput. Proinde si caput christus: et alicui⁹ corporis caput est christus: Corpus illius capitis sancta ecclesia est: in cui⁹ nos
B membris sum⁹: si caput nostrũ diligim⁹. Audiam⁹ ergo voces corporis christi: hoc est nostras si sumus in christi corpore: quia quisq₃ ibi non fuerit in eis erit inter quos illud corp⁹ gemit. Proinde aut in illo corpore eris vt gemas inter malos: aut non eris in illo corpore: et in eis eris inter quos malos gemit corp⁹ qđ gemit inter malos: aut membrũ christi: aut hosti corporis christi. Nec isti inimici et aduersarij corporis christi: vno modo itelligũtur: aut vno modo agũt. Versipellis est em̃ qui in eis regnat: et qui eis vtitur tanq̃ vasis suis. Ceterũ multi ab illo liberantur: et in corpus christi transeũt: et qui sint: et qđ futuri sint: nouit ille qui illos redemit sanguine suo nescientes. Sunt autem quidam pseuerãtes in malicia sua: ad christi corpus non ptinentes: et ipsi noti ei vtiq₃ cui nihil ignotum est. Interim illi qui iam cõpaginati sunt cum mẽbris eius nondũ habentes resurrectionem futuram: in qua perit oĩs gemitus: et laus succedit: in qua omnis tribulatio moritur: et erit sine fine exultatio: nondũ ergo habentes hoc in re: sed tamẽ tenentes in spe: gemũt ex desiderio quodam: et orãt se liberari ab hoĩb⁹ malis inter quos necesse est viuere et bonis. Non em̃ sepatio iam cuiq₃ tuta est. Illius em̃ erit sepatio: qui non nouit errare. Quid est qui non nouit errare? Vt nec malũ traijciat ad dexteram: nec bonũ ad sinistram. Nos autem in hac vita difficile est vt nosipsos nouerim⁹: q̃to min⁹ debemus de quoq₃ prepoperam ferre sententiã? Quia si hodie malũ nouim⁹: cras qualis futur⁹ sit ignoramus: Et forte quẽ vehemẽter odim⁹: frater nr̃ est et nescim⁹. Securi ergo odim⁹ in malis maliciã: et diligim⁹ naturã et creaturã: vt qđ ibi fecit de⁹ amem⁹: qđ ibi fecit ipse hõ oderim⁹. Fecit em̃ de⁹ ipm hoĩem: fecit autẽ hõ pctm̃. Dilige qđ fecit de⁹: odi qđ fecit hõ. Sic em̃ psequeris qđ fecit hõ: vt liberetur qđ fecit deus.

In finem psalmus ipsi dauid.

C
Roma.10. f Finem non intẽdas aliud: q̃ tibi ab apostolo prestitutũ est. Finis em̃ legis christ⁹ ad iusticiam omni credenti. Ergo cum audis psalmũ dicere: in finem: corda ɔuertantur ad christũ. Tanq̃ em̃ preco psalmi est titul⁹ psalmi: veluti dicens: Ecce veni: et inde dicturus sum: de quo cantaturus. Nam et ipsi dauid: non intelligo nisi ipsum
Roma.1. qui factus est ex semine dauid ſm carnem: Interim pter gen⁹ congruit nomen. Gen⁹ carnale a dauid: genus spirituale supra dauid: et non solum ante dauid: sed ante abraam: Nec ante abraam tm̃: sed an-
Job.8. te adam: nec ante adam tm̃: sed ante celum et terram: ante omnes angelos: ante omnes potestates et virtutes: ante omnia visibilia et inuisibilia. Quare? Ex
Job.1. vt hec essent: oĩa per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil. Ergo quia ex semine dauid non ſm diuinitatẽ quia creator est ipsi⁹ dauid: sed ſm carnem dauid dignatus est vocari in pphetia: in ipsum finem intende: quia ipsi dauid canitur psalmus: et corporis eius vocem audi: et esto in corpore eius. Vox quam audisti tua fiat: et ora et dic quod sequitur.

Expositio psalmi.

D
Eripe Ex. e Eripe me dñe ab homĩe malligno.

Non ab vno: sed ab ipso genere: nec a vasis tm̃: sed ab ipso principe: id est ab ipso diabolo. Quare em̃ ab homine si a diabolo? Quia et ipse in figura homo dictus est. Venit inimicus homo: et superseminauit zizania. Et cũ dixissent serui ad prẽmfamilias: Nõne bonũ semẽ seminasti: vñ apparuerũt zizania? responsum est: Inimicus hõ hoc fecit. Ab isto Matth.13.
ergo hoĩe maligno ora q̃tũ potes vt libereris: Quia Ephe.6.
nõ est tibi colluctatio aduersus carnẽ et sanguinem: sed aduersus principes et ptãtes: et rectores mũdi tenebrarũ harũ: id est rectores pctõr: Qđ q̃dẽ et nos fuimus. Nã audiuim⁹ mõ vocẽ apli: Fuistis aliqñ Ephe.5.
tenebre nũc aũt lux in dño. Iam ergo lux facti: non in nobis sed in dño: orem⁹ nõ tm̃ ɔtra tenebras: id est ɔtra pctõres q₃ adhuc diabolus possidet: sed etiam ɔtra ipsum principẽ eorum diabolũ: q̃ opatur in filijs diffidentie. A viro iniusto erue me. Hoc ẽ ab E
hoĩe maligno: qđ est a viro iniusto. Malignũ enim ideo dixit: quia iniustũ, ne forte aliquẽ iniustũ bonum esse putes. Sũt em̃ multi iniusti quasi non nocẽtes: Nõ sũt seui: nõ sunt aspeti: nõ sunt psequẽtes et pressuras hoĩb⁹ faciẽtes: Sed tñ vñ iniusti? Quia alio q̃dã mõ. Luxuriosi: ebriosi: voluptatib⁹ dediti. Quõ nulli nocet: q̃ sibi non parcit? Innocẽs em̃ ille est q̃ nõ nocet. nõ aũt qui sibi nocet. Tibi aũt quõ potest non nocere qui sibi nocet? Sed respõdeo: In q̃ mihi nocet? Non em̃ inuasit rem meam: aut appetiuit salutem meam. Luxuria sua pascitur: suis voluptatibus delectatur. Sed si inq̃natas habet voluntates: ipse inquinatur: Mihi qđ ptinet: cui molestus nõ est. Nocet tibi saltem vel exemplo quia viuit tecum: et ad qđ agit inuitat. Nonne cum eum vides forte in illis sordib⁹ psperari: ducetur taliũ delectatiõe factorũ? Etsi nõ pseueras: saltem inuenisti qđ expugnes. Quõ ergo tibi nõ nocebat: q̃ laboras vincere qđ fecit in corde tuo? Malign⁹ ẽ ergo oĩs iniust⁹: et necesse ẽ noxi⁹ sit: siue sit blãd⁹: siue sit ferox. Quisq̃s in illũ incurrerit: quisq̃s laqueis ei⁹ fuerit capt⁹: inueniet q̃ sit noxiũ qđ putabat lene. Etenim frõdes et spine nõ pũgũt in F
radicib⁹. Erue spinas de terra: contrecta radices ipsarum: et vide si sentis dolorem: Tñ illud vñ dolorẽ sentis in supficie: de illa radice pcessit. Itaq₃ nõ vobis placeant hoĩes quasi lenes et blãdi: amatores tñ carnaliũ voluptatũ: et inq̃natarũ cupiditatũ sectatores nõ vob placeãt. Etsi adhuc videntur lenes: radices spinarũ sũt. Nã talib⁹ factum p luxuriã plerũq₃ effũdũt qđ habebãt. Et quõ q̃rũt iplere qđ effuderũt? Nõ q̃d iam parcũt rapinis et cogitatiõib⁹ fraudũ oĩ generi malignitatis exq̃rẽde? Iam vides malũ hoĩem quẽ putabas antea lenẽ: qñ illum videbas inebriari: bon⁹ erat. Nõ iã furẽ vides: latronẽ: times; pcesserũt spine de illis radicib⁹. Qñ sentiebas lenes radices spinarũ: tũc si posses incĩderes: et nõ esset vñ procederet qđ te mõ pũgeret. Proĩde frẽs mei corp⁹ christi vel mẽbra xp̃i gemẽtia inter tales malos q̃scũq₃ videritis et inueniritis pcliues ferri in malas libidĩes et in pniciosas voluptates: tũc repħẽdite: et tũc castigate: tũc vrite. Incẽdatur radix: et nõ ẽ vñ spina pcedat. Si aũt nõ potueritis: certi estote q eos hẽbitis inimicos. Tacere pñt: occultare inimicitias suas pñt: amare vos nõ pñt Sz qñ amare vos nõ pñt: et necce ẽ vt q̃ oderit vos mala vob q̃rãt: nõ vacet ligua et cor vr̃m dicere deo: Eripe me dñe ab hoĩe malig: a viro iniusto erue me.

G Qui cogitauerunt † iniusticias in corde. Quid enim: Quomodo audet pferre in lingua q̄ cogitant in corde? Propter eos em̄ dixit qui plerūq3 in labijs bona loquunt̄. Audis vocē iusti: sed non est cor iusti. Nam quid profuit hoc addere vt diceret: Qui cogitauerūt iniusticias in corde? Ab eis me libera: ibi sit potentissima man⁹ tua ad eruendū me. Facile ē em̄ deuitare apertas inimicitias: facile est auerti ab inimico pmpto et manifesto: cuius iniqtas iam etiā in labijs est: Ille est molestus: ille occult⁹: Ille difficile deuitatur q̄ in labijs bona portat: et in corde occultat mala. Qui cogitauerūt iniusticias in corde:

H Tota die constituebant † bella. Quid est bella? Cōtra q̄ pugnarē tota die mihi ɔstituebant. Inde em̄ hoc nascitur de talibus cordib⁹: quicq̄d est ɔ̄ qd̄ pugnat christian⁹. Si seditio: si schisma: si hereses: si ɔtradictio turbulenta: non hoc erumpit nisi de illis cogitatiōib⁹ que gerebant̄: Et quādo labia bona loquebant̄: tota die ɔstituebāt bella. Pacata audis verba: sed bella pcedunt a cordibus non discedit. Qd̄ em̄ dictū est: Tota die: sine intermissiōe significat id est toto tempe. Acuerūt linguas suas sicut serpentes. Si adhuc queris homines: aspice similitudinē. In serpente maxima astutia est et dolus nocendi: ppterea etiā in serpit. Non enim vel pedes habet: vt eius vestigia cum venit audiantur. In eius itinere velut lenis est tract⁹: sed non est rectus. Ita q̄ repunt et serpūt: ad nocendū habētes occultū venenū et sub leni ɔtactu. Et ideo sequitur. Venenū aspidū sub labijs eorū. Ecce est aliud sub labijs: vt aliud sub labijs: aliud in labijs aduertam⁹. Quos etiā apte māifestat alio loco vbi dic̄:

I Psal. 27. Qui loquunt̄ pacē cum pximo suo mala āt sūt in cordib⁹ eoꝝ. † Custodi me dñe de manu peccatoris: ab homib⁹ † iniustis † eripe me. Ipsi sunt: non sunt: Non hic op⁹ est intelligere: s̄ agere. Orare opus ē: nō querere q̄ sint: Sz quō ores aduersus huiusmodi homines: apit tibi in ɔsequenti. Multi enim aduersus malos impie orāt. Qui cogitauerūt: inq̄t: supplantare gressus meos. Adhuc potest carnalit̄ accipi. Habet q̄sq3 inimicū in negocio: cogitat ei fraudem facere: et ei auferre pecuniā: qui versat̄ in ɔmuni negocio. Habet q̄sq3 inimicū vicinū: et cogitat malū ingerere domui eius: aliq̄d de re ipi⁹ minuere: et vtiq3 dolo cogitat: fraude cogitat: machinamētis diaboli hec ipsa gestit implere: nemo dubitat: Sz tamē non pпter ista isti cauendi sunt: sed ne insidiādo tibi adducāt te ad se: id est a corpe christi separent te: et faciant te de corpore suo. Sicut em̄ bonoꝝ caput christ⁹ est: sic illorum caput diabolus. Qui cogitauerūt inq̄t supplātare gressus meos. Quid est supplātare gressus meos? Nō quasi vt erres in negocio qd̄ cum illo habes: et decipiat te in causa que tibi cōmunis est in foro cū illo. Supplātauit gressus tuos: si te impedierit in via dei: vt illud qd̄ rectū intendebas titubet: aut labatur a via: aut cadat i via: aut recedat d̄ via: aut remaneat in via: aut retro reuertat̄ vn̄ venerat. Quicq̄d tibi tale fecerit: supplantauit te: decepit te. Cōtra hmōi īsidias ora: ne pdas celeste pa͠trimoniū: ne amittas christū coheredē: qꝛ victur⁹ es in eternū cum eo qui te fecit heredem. Non em̄ talis te fecit heredem cui mortuo succedas: sed cum quo in eternum viuas. Absconderūt superbi † muscipulam mihi. Totum corpus diaboli expressit breuiter cum ait: superbi. Inde est qꝛ et iustos plerūq3 se dicunt: cum sint iniqui: Inde ē qꝛ nihil illis tā noxium est: q̄3 confiteri peccata. Ipsi sunt qui cū sint falsi iusti: necesse est vt inuideant veris iustis. Nemo em̄ inuidet alteri in eo qd̄ non vult vel esse vel videri. Alius tibi inuidet quia diues es: aut diues vult esse vt tibi inuideat: aut putari vult diues. Alius tibi inuidet: quia clarus es et nobilis: aut hoc eē affectat: aut hoc se putari cupit. Et sic oīa que videntur bona in h̄ seculo et putant̄. Qd̄ quisq3 vult hēre et in quo vult excellere: vel cui⁹ rei famam captat: i eo tibi inuidet. Isti autem qui falsi iusti sunt: videri volunt iusti cum non sint: et necesse est vt quem viderint verum iustum: inuideant illi: et hoc cum illo agant quō amittat vnde gloriat̄. Inde venerūt omnes seductiones et supplātationes. Hoc pmo ipse Sap. 2. diabolus voluit: qui cadens stanti homini inuidit: et quia ipse amisit regnū celorum: hominē illuc peruenire noluit: et non vult: Et id agit nūc vt homo illuc non perueniat vnde ipse eiectus est. Quia ergo superbus est ipse: et ideo inuidus quia superbus: omē corpus ipius talium corpus est. Sed nos oremus contra illum qui corrigi non potest: et pro istis qui possunt: vt dicam⁹ homini iniusto: Quare inuides iusto o homo iniuste? Qꝛ vis videri iustus? Cito fac qd̄ melius est et facili⁹ eris: Qd̄ vis videri esto reb⁹: ita diliges cui inuidebas: quia qd̄ illum doles esse eris et tu: et amabis i eo te: et ipm in te. Etenim si inuideres diuiti: non esset in ptāte tua vt diues esses. Si inuideres honesto alicui senatori nobili: nō esset in potestate tua vt nobilis tu esses et clarus. Si inuideres pulchro: nunq̄3 pulchrū te faceres. Si inuideres forti et valido: nunq̄3 tibi vires dares. Si inuides iusto: res in voluntate est: Esto qd̄ doles esse alterum: Non em̄ empturus es qd̄ tu non es: talius est. Gratis constat: cito constat. Pax in terra hominibus bone volūtatis. Luce. 2. Illi autem superbi abscōderūt muscipulā: qua sperabāt supplātare gressus meos rectos. Et q̄d fecerūt:

K Et † restes extēderūt † muscipulas † pedibus meis. Al. † funes Al. † in laqueū Quas restes? Notum est hoc verbum in scripturis: et inuenimus alibi q̄d significent restes. Dñs flagellū d̄ resticulis fecit: vnde expulit eos de templo q̄ ibi male versabant̄: et significauit nobis quō intelligam⁹ restes: Joh. 2. quia funiculis peccatorū suorum vnusq̄sq3 constringit̄. Prouer. 5. Dicit em̄ alia scriptura: et aperte clamat. Ve his Esa. 5. qui trahunt peccata sicut restem longā. Quare autem dicitur restis? Quia oīs peccator pseuerans in peccatis suis: addit peccata peccatis: et cum deberet accusatione peccati sui corrigi: defensione duplicat qd̄ ɔfessiōe posset auferri: et plerūq3 alijs pctīs vult munit⁹ esse pпter illa que cōmisit. Fecit adulteriū: et ne occidatur: parat homicidiū: addit pctō pctm̄. Rursū si ei ɔtigerit facere homicidiū: iam q̄ vnū crimē timebat: duo timet: et iō vtiq3 cū videat se plura timere q̄3 antea timebat: nō cogitat minuere qd̄ fecit: sed addere qd̄ nondū fecit: Querit forte et maleficium. Tria ecce habet. Inde iam quis cogitet: q̄s finiet restem peccatorꝝ? Et optime dicit̄ restis. Ut em̄ torqueatur restis additur: et non adduntur recta fila sed torta. Prauitas sibi cōnexa ducit̄ in longū:

et non cogitat precidere qd̃ male texuit: sed addere: producere: in longũ ptendere: vt habeat in fine vn
Math.22. de illi dicatur: ligentur man⁹ et pedes et proiciat in tenebras exteriores. Hec autẽ peccata sua intendũt iustis: qñ eis suadent facere mala que ipsi faciũt. Ideo dixit: Restes extenderũt muscipulã pedibus meis: id est de peccatis suis me deijcere voluerũt. Et vbi hoc:
Al' iter Iuxta semitas scandaluʒ posuerũt mihi. Non in semitis: sed iuxta semitas. Semite tue: pcepta dei sunt: Illi scandala iuxta semitas posuerunt: tu noli recedere a semitis: et non irrues in scandala. Nec volo dicas: et prohiberet illos deus ponere mihi scandala iuxta semitas: et non ibi ponerent. Immo permisit deus deponere scandala illos iuxta semitas: vt tu non recedas a semitis. Iuxta semitas scandala posuerũt mihi. Et quid restat: Qd̃ remedium inter tanta mala: in istis temptatiõib⁹: in istis periculis: Dixi dño deus meus es tu. Illi hostes sunt: et nõ mei: tu et de⁹ es et me⁹ es. Dixi dño: deus meus es tu. Magna vox orõnis: mouet fiduciam. Nunqd illoꝝ non est deus: Cuius non est de⁹ qui est verus deus? Sed tamẽ ipsorum est qui eo fruunt: qui ei seruiũt: qui libent sub ipso sunt. Nam et mali qͣuis inuiti: sub ipso sunt. Illi appellãt deuʒ a quo coronent: sub illo illi fugiunt a quo damnent. Et iniquus qui non vult habere dñm deum suũ: q̃ fugiet deum omniũ: Bonũ est illi ergo vt puertatur ad deum omniũ: faciatq3 illum puersione suũ: et positus inter tales peccatores: seductores: hypocritas: superbos: dicat ad deũ quẽ sui puersiõe sibi fe-
N
Al' exaudi cit deum suũ. Dixi dño deus meus es tu: Percipe auribus dñe vocem deprecatiõis mee. Simplex quidem sentẽtia est: et facilis ad intelligendum: sed tamẽ delectat forte cogitare quare non dixerit: Percipe aurib⁹ depcationẽ meam: sed velut euidenti⁹ exprimens affectum animi sui: ait: vocem deprecationis mee. Uitam deprecatiõis mee: aĩam depcationis mee: non qd̃ sonat in verbis meis: sed vnde viuũt verba mea. Ceteri eñ strepit⁹ sine anima: soni dici pñt: voces nõ possũt. Vox ppꝛie aĩatoꝝ est: viuoꝝ est. Qͣ multi aũt deprecant deũ: et nõ sentiunt deum: nec bene cogitant de deo. Sonũ depcationis habere possunt: vocem nõ possunt: qꝛ vita ibi non est. Huius q̃ viuebat: quia deum suũ intelligebat: et a quo liberaret videbat: et a q̃bus liberaret sentiebat: ipsa erat vox depcatiõis ei⁹: ipam cõmen-
D dans auribus dei dicat: Dñe dñe. Tu dñe dñe: id est tu verissime dñe: non quales dñi homines: non quales dñi qui emunt sacello: sed qualis dñs qui emit sanguine. Dñe dñe virt⁹ salutis mee: Id est qui das vires saluti mee. Quid sibi vult virtus salutis mee: Conqrebat de scandalis et insidijs pctoꝝ: et circũlatrãtib⁹ et circũinsidiantib⁹ malignis hoĩbus vasis diaboli: de supbis inuidentib⁹ iustis: inter quales necesse est vitam ducere: cum hic viuimus in pegrinatiõe nr̃a hac. Talia xp̃o scãdala abũ-
Math.24. dantia futura dñs pdixit et ait: Abũdabit iniq̃tas: et qm̃ abũdauit iniq̃tas: refrigescet charitas multoꝝ.
Ibidem Sed adiũxit statim solatiũ: Qui pseuerauerit vsq3 in finem: hic saluus erit. Attendit iste et timuit: et abundantia iniquitatũ turbatus respexit spem: quia qui pseuerauerit vsq3 in finem: hic saluus erit: extendit se perseuerare: et vidit longam vitaʒ: Et quia pseuerare magnũ est et difficile: ipsum orauit ad perfectionem perseuerãtie sue: a quo illi iussum est vt pseueraret. Certe saluus ero: si pseuerauero vsq3 in finem: Sȝ pseuerantia ad virtutem pertinet: vt merear salutẽ: Tu es virtus salutis mee: tu me facis pseuerare vt perueniam ad salutẽ. Dñe dñe virtus salutis mee. Et vnde spero qꝛ tu es virtus salutis mee: Obumbrasti sup caput meũ in die belli. Ecce modo adhuc pugno: Pugno foris ꝯtra fictos bonos: pugno intus ꝯtra ꝯcupiscentias meas: qm̃ video aliam legẽ in mẽbris meis repugnantem legi
mentis mee: et captiuũ me ducentẽ in lege peccati: que est in mẽbris meis. Miser ego homo: quis me liberabit de corpe mortis hui⁹: Grã dei: per iesum christũ dñm nostrũ. Igitur laborãs in hoc bello respectu ad gratiã dei: et qui iam ceperat estuare et arescere: tanq3 vmbram inuenit sub qua viueret: Obũbrasti sup caput meũ in die belli: id est in estu ne fatigarer: ne arescerẽ. Ne tradas me dñe a desi- Roma.7.
derio meo peccatori. Ecce q̃ mihi valeat vmbraculũ tuũ: vt estum non patiar a meipo. Et quid P
mihi pctõr faceret ille qͣtũlibet seuiret: Seuierunt eñ iniqui: martyres traxerũt: eos catenis ligauerũt: carcerib⁹ incluserũt: gladio ferierũt: bestijs subiecerunt: ignib⁹ ꝯsumpserunt: Hec oĩa fecerũt: sed non eos tradidit deus pctõribus: quia non sunt traditi a desiderio suo. Illud ergo ora qͣtum potes: vt a desiderio tuo non tradat te deus peccatori. Tu eñ desiderio tuo facis locum diabolo. Ecce eñ diabolus pposuit lucrum: et inuitauit ad fraudem. Lucrũ eñ habere non potes: nisi fraudem feceris. Sed lucrũ esca est: fraus laqueus. Sic attende escam vt videas et laqueũ: quia lucrũ non potes adipisci nisi fraudem feceris: fraudẽ autem si feceris: capieris. Non ideo dico capieris: quia inuenieris. Aliquãdo enim non inuenieris: sed ab hoĩbus: a deo autem capieris et traheris et occideris. Omnis eñ qui talia facit: perimit seipm. Ibi est ergo esca: ibi est et laqueus: Frena desideriũ: et non cadis in laqueũ. Si autem vicerit te desideriũ esce: mittit tibi colluʒ in laqueũ: et capiet te auceps animarũ. Ne tradas me a desiderio meo peccatori: inde obũbrat in die belli. Desiderium enim estus facit: vmbraculũ autem domini temperat desideriũ: Ut possimus refrenare quo rapiebamur: vt non ita estuem⁹ vt ad laqueũ pducamur: Cogitauerunt aduersum me: ne derelinquas me: ne forte exaltentur. Habes et C
Al' circum alio loco: Qui me premũt: exultabunt si motus fuero. Tales sunt et isti: quia talis est et ipse diabolus: Ps.12.
Quando seduxerit hominẽ: gaudet: triumphat de illo: Exaltat ipse: quia ille humiliat⁹ est. Quare autem ille humiliat⁹ est: Quia male exaltatus fuit: et ille qui de illo triumphat: humiliabit. Tales sũt eñ omnes qui gaudent de malo: videntur sibi ad tempus gloriari: superbire: ceruicem erigere. Nõ vos delectet exultatio eorum: escam habent in faucibus et hamum: Ibi est quo delectantur: ibi est quo trahuntur. Ne derelinquas me: ne forte exaltentur: id est non de me triumphent: non de me gaudeant.

Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum teget eos. Me inquit vmbra alarum tuarum teget: obumbrasti enim mihi in die belli. Ipsos quid teget: Caput circuitus eorum: Al' ... N

Ipsa est superbia. Quid est circuitus ipsorum? Ut
circũeant ⁊ non stent: in gyrum eant erroris: vbi iter
est sine fine. Qui enim in longum it: aliunde incipit:
alicubi finit. Qui in gyrum it: nunq̃ finit. Ipse est
labor impiorum: qui demonstratur in alio psalmo
Ps. xi. euidentius: In circuitu impij ambulant. Sed cir-
Eccl. 10. cuitus eorum caput superbia est. Initium enim oĩs pec
cati superbia. Unde autẽ sup̃bia labor labiorum ipso-
rum? Omnis enim sup̃bus fictus est: oĩs fictus men-
dax. Laborant hoĩes loqui mendaciũ: nam verita-
tem tota facilitate loq̃rent. Ille enim laborat qui fin-
git qd̕ dicat: ille q̃ verum vult dicere: nõ laborat.
Ipsa enim veritas sine labore loquitur. De hoĩe q̃ hoc
dicit deo: Ne prestet vanitatem tuã: ipsos teget
mendaciũ ipsorum. Sed ipm mẽdaciũ ipsorum: labor ẽ
Ps. 7. labiorum ipsorum. Ecce parturijt iniustitiã: concepit dolorẽ:
et peperit iniq̃tatem. In omni enim opere malo labor
est: ⁊ omne opus malũ cogitatũ: mendaciũ ducem
habet. Non enim ẽ veritas: nisi in ope bono: Et ꝓpte-
rea q̃ oẽs laborãt in mendacio: veritas q̃d clama-
Math. xi. uit? Uenite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis:
et ego reficiam vos. Ipsa est vox clamãs ad laborã-
Ps. 4. tes ĩ alio psalmo: Filij hominũ vsq̃quo graui cor-
de: vt quid diligitis vanitatẽ ⁊ queritis mendaciũ?
Hiere. 9. Inde autẽ alio loco labor est in mẽdacio. Docuerũt
linguas suas loq̃ mendaciũ: vt inique agerent labo-
rauerũt. Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum
S[uper] tecadent ... deijc... teget eos. Decident super eos carbones
ignis in terra ⁊ deijcies eos. Quid est in ter-
ra? Hic adhuc in hac vita: hic supra illos decidant
carbones ignis: ⁊ deijcies eos. Qui sunt carbones
ignis? Nouimus istos carbones. An alij sunt isti: ⁊
alij illi de q̃bus dicturi sum⁹? Istos enim video ad pe-
nam valere: illos autẽ quos cõmemoratur⁹ sum: ad
salutem. Dictum est enim de quibusdã carbonib⁹: cũ
homo peteret aduersum linguã subdolam auxiliũ:
Quid detur tibi aut q̃d adijcietur tibi ad linguam sub-
Ps. 119. dolam? Sagitte potentis acute cum carbonib⁹ va-
statorijs: id est verba dei corda trãsfigentia: ⁊ vetusta-
tem perimẽtia: amoremq̃ gignẽtia: ⁊ exempla homi-
num qui mortui erant ⁊ reuixerũt: ⁊ nigri erant: et
fulgentes effecti sunt. Carbones enim tenebre sũt: co-
lor indicat. Sed cum ad eos accesserit flãma chari-
Eph. 5. tatis: ⁊ ex mortuis reuixerint audiũt ab ap̃lo: Fui-
stis enim aliq̃n tenebre: nũc autẽ lux in dño. Ipsi sũt
carbones frẽs quos intuemur: q̃n volum⁹ mutare
vitã trãsfixi sagitta dei: ⁊ impediũt nos male lingue
hominũ: de qualib⁹ h̃ modo querebatur: ⁊ volũt sedu
cere a via veritatis: potiusq̃ inducere ad errores su
os ⁊ dicere nobis: q̃ si ꝓfessi fuerim⁹ non implebi-
mus. Attẽdim⁹ carbones illos. Qui erat heri ebrio
sus: hodie sobrius ẽ. Qui erat heri adulter: hodie ca
stus ẽ. Qui erat heri raptor: hodie largitor. Omnes
isti carbones ignis sunt: Accedunt exẽpla carbonũ
ad vuln⁹ sagittarũ: Nõ enim timeo dicere vuln⁹: cum
clamet ipsa sponsa vulnerata charitate: ego sum: et
fit tibi vastatio feni: ꝓpter qd̕ ⁊ dicũtur carbones va-
statorij. Uastatur fenũ: ⁊ purgatur aurũ: ⁊ mutat hõ ex
morte vitã: ⁊ incipit esse etiam ipse carbo flagrans:
i. Timo. i Qualis erat carbo ap̃ls: q̃ pri⁹ fuit ꝑsecutor ⁊ blas-
phem⁹ ⁊ iniuriosus: niger ⁊ extinct⁹: Misericordiã
xp̃o ꝓsecut⁹: accẽsus est de celo: vox christi accẽdit il-
lum: Perijt in eo tota nigredo: cepit feruẽs spiritu
quo accendebatur accendere. Tales ergo ⁊ hic intel- X
lecturi sum⁹ carbones ignis: qui cadũt sup istos ma
los: ⁊ deijciunt eos? Plane non ꝓhibemur hunc ha
bere intellectũ. Uideo hic nobis elucescere non im-
probabilẽ seu rep̃hensibilem sententiã. Intelligo il
los carbones cadere super istos vt deijciant. In ali
os enim veniũt vt accẽdant: in alios vt deijciant. Ip-
se enim carbo dicebat: Quibusdam sum⁹ odor mortis 2. Cor. 2.
in mortem: q̃busdã sumus odor vite in vitam. Ui-
dent enim iustos flãmantes spiritu: candentes luce: et
eos inuidẽdo cadunt: hoc est qd̕ superuenient illis car-
bones ignis in terra ⁊ deijcient. Quid est in terra?
Adhuc hic sunt in hac vita: excepta illa pena q̃ ser-
uatur impijs. Carbones isti illos deijciunt: anteq̃
veniat ignis eternus. Decident super eos carbones
ignis in terra: ⁊ deijcient eos. In miserijs nõ sub
sistent. Ueniet illis miseria ⁊ nõ tolerant: iust⁹ au
tem sustinet: Quõ ille sustinebat qui dicit. Sed et Roma. 5.
gloriamur in tribulationib⁹: scientes q̃m tribulatio
patientiã operatur: patiẽtia ꝓbationẽ: ꝓbatio spem:
Spes autẽ non ꝯfundit: q̃m charitas dei diffusa est
in cordibus nostris per spm̃ sanctũ qui datus ẽ no-
bis. At v̾o super illos cum ceciderit aliqua pressu-
ra: aliqua miseria: non subsistũt: cadunt. Quãdo enim ta-
les patiuntur huiusmodi pressuras: non valent tolera
re: decidunt in iniq̃tates malas: q̃ traduntur a deside-
rio suo peccatori. Uir linguosus non diri-
getur super terram. Uir linguosus amat mẽ- [illegible]
dacia. Quid enim illi ẽ voluptas: nisi loqui? Non enim
attendit quid loquatur: dum loquitur: non potest fie-
ri vt iste dirigatur. Qualis ergo esse debet seru⁹ dei:
accensis illis carbonib⁹: ⁊ ipse carbo salutaris effe-
ctus? Qualis esse debet? Ut magis optet audire q̃
dicere: sicut scriptum est: Sit autem omnis homo Iaco. i.
velox ad audiendũ: tardus autem ad loquendum:
Et si fieri potest hoc cupiat: non habere necessitatẽ
loquendi ⁊ docendi. Ecce enim dico charitati vestre
fratres mei. Loq̃mur nos modo ad vos: vt aliquid
doceamus vos: q̃to melius si omnes sciremus: et
nemo doceret alterum: vt non esset alius loquens:
alius audiens: sed omnes audientes vnũ illum cui
dicitur: Auditui meo dabis gaudium ⁊ leticiã. Un Ps. 50.
de ⁊ ille Iohannes: non tam gaudebat quia p̃dica-
bat ⁊ quia loquebatur: sed gaudebat quia audiebat.
Ait enim: Amicus autem sponsi stat ⁊ audit eum: ⁊ Ioh. 3.
gaudio gaudet ꝓpter vocem sponsi. Itaq̃ frẽs cito
dixerim charitati vestre: ibi vnusquisq̃ ꝓbet se: nõ
vt loquatur: sed vt de alio locutionis officium exigat.
Gaudiũ autem taciturnitatis intus habeat in volũ
tate: vocem doctrine in necessitate. Quãdo enim op⁹
est voce doctrine? Quãdo pateris imperitũ: quãdo pa-
teris indoctum. Si semper delectat te docere: sem-
per vis habere imperitũ quem doceas. Si autẽ be
niuolus es: ⁊ vis oẽs doctos esse: non vis sp̃ hr̃e q̃s
doceas: ⁊ nõ erit in volũtate exercitatio vel ꝓbatio
doctrine tue: sed in necessitate. Gaudiũ tibi sit in au
ditione dei: necessitas tibi sit in locutione tua: ⁊ non
eris vir linguosus: ne nõ dirigaris. Quare vis loq̃: X
audire nõ vis? Semp foras exis: intro redire detre-
ctas. Qui enim te docet: int⁹ ẽ: q̃n tu doces tãq̃ foras
exis ad eos q̃ foris sũt. Ab interiore enim audiuim⁹ ve-
ritatẽ: ⁊ ad eos qui foris a nostro corde sunt loqui-
mur. Qz enim dicimus eos in corde habere de qui-

bus cogitam⁹: sm imaginē quandam dicim⁹: quā de illis habem⁹ impressam. Nam si omino intus ipsi essent: scirent vtiqȝ quid i corde nostro esset: atqȝ ita vt eis loqueremur opus non esset. Si autem hoc te delectet qđ foris agis: vide ne tumescas foris: ꝛ nō possis redire per angustū: ꝛ non possit tibi dicere de
Math. 25. us tuus: Intra in gaudium dñi tui: sed dicat tibi: qr forinsecus erat quod amasti: ligate ei manus ꝛ pedes ꝛ mittite eum in tenebras exteriores. Ubi em̄ ostendit malū esse mitti exterius: ibi ostendit bonū esse intrasse interius. Nam seruo bono qđ dicit: Intra in gaudiū dñi tui: Malo autem seruo: Projicite eum in tenebras exteriores. Non ergo amemus
Ibidem magis exteriora: sed interiora. De interiorib⁹ gaudeamus: in exteriorib⁹ autem necessitatē habeam⁹: non voluptatē. Uir linguosus non dirigetꝰ sup terram: Uirum iniustum mala † venabunꝰ in
Al. capient in interitu interitū. Uenīūt mala ꝛ non subsistit: ideo dixit: venabunꝰ in interitū. Multis em̄ bonis: multis iustis euenerūt mala: ꝛ tanqȝ inuenerūt eos mala. Nā ideo dixit: venabunꝰ: quia vnusqsqȝ abscondere se vult a malo: sed cum inuenitꝰ a malo: quasi factus est in venationē. Nunqđ autem soli mali fugiunt a malis: quādo querunꝰ a malis: Nonne ꝛ bonis dictū
Math. 10. est: Si vos psecuti fuerit in vna ciuitate: fugite i aliam: Ergo qn̄ mali psequebanꝰ bonos. id est martyres nostros: cū eos cōprehēderūt: venati sunt eos: s nō ad interitū. Pressa est em̄ caro: coronata est anima: et electa est anima de carne: nec carni aliqđ factū est qđ obesset i posterū. Incisa sit caro: percussa sit caro: laniata sit caro: Nūqđ id subtracta ē creatori. qr data ē in man⁹ psecutoris: Ille q creauit ex eo qđ non erat: non repabit melius qȝ erat: Ergo qncūqȝ capti sunt iusti: venati sūt qdem illos mali: sed non ad interitum. At vero illi q non dirigenꝰ ꝛ linguosi sūt: mala eos venabunꝰ ad interitū. Quare: Quia i mi
seria non subsistent. Cognoui qr faciet dñs
Al. inopis iudiciū † egentis. Egens iste non est linguosus. Qui em̄ linguosus est: abundare vult: esurire nescit.
Math. 7. Illi autem egentes sunt qbus dicꝰ: Pulsate ꝛ aperietur vobis: querite ꝛ inuenietis: petite ꝛ dabitꝰ vo
Math. 5. bis. Ille egens est de quo dicꝰ: Beati q esuriūt ꝛ sitiunt iusticiam: qm̄ ipsi saturabunꝰ. Ueniūt int scādala maloꝝ ipsi: precanꝰ ad caput suū: vt eruantur ab hoie malo: ꝛ ab hoie maligno liberenꝰ: ꝛ de manibus iniustoꝝ eruanꝰ. Ipsi ergo sunt quoꝝ causā dñs non negliget: ꝛ si modo pressuras patiunꝰ: apparebit gloria ipsoꝝ: cum apparuerit caput ipsoꝝ.
Col. 3. Talibus em̄ hic ꝯstitutis dicꝰ. Mortui estis: ꝛ vita vestra abscondita est cū christo in deo. Ergo pauperes sum⁹: abscondita est vita nostra: clamem⁹ ad
Joh. 6. panem. Est em̄ panis viuus qui de celo descendit: ꝛ qui in via reficit nos: in patria saturabit nos. Modo em̄ vt durem⁹: reficimur. Nam necesse est esuriamus quousqȝ satiemur. Cognoui qr faciet dñs iudiciū egentis. Certus erat iste: qm̄ faciet dñs iu
Al. † vindictā dicū egentis: Et † causam pauperū. Ostendit iniquis quō diligit iustos suos: ostendit diuitib⁹ quomodo diligat pauperes suos. Diuites dixi supbos: pauperes dixi humiles. Diuites dixi per abundantiam non querentes: paupes dixi per desiderium suspirantes. Faciet dñs causam ipsoꝝ. Uerumtamen iusti confitebunꝰ nomini tuo. Et qñ agis causam ipsorum: ꝛ quando facis iudicium ipsorum: tuo noī confitebunꝰ: Meritis suis nihil tribuunt non tribuent totum nisi misericordię tuę. Ueruntamen iusti confitebunꝰ noī tuo. Et quia iusti cōfitebuntur noī tuo: vt qȝtumcūqȝ iusti fuerint: nihil sibi assumant de suo: nihil sibi tribuāt de suo. Quid fiet vt dirigant coꝝ: Quia quando ad se flectunt: torquent coꝝ: quando autem ad dñz intendunt: dirigūt coꝝ. Et vbi erit voluptas: vbi requies: vbi gaudiū: vbi beatitudo: Nunqđ in se: Non: Sed in quo sūt
lux. Nunc autem lux in dño dixit. Ideo vide quid Eph. 5.
sequitur: vide quo concludit. † Inhabitabunt re Al. † et habitabunt
cti cum vultu tuo. Male enim illis fuit in vul
tu suo: bene illis erit cum vultu tuo. Quando vultū
suum amauerūt: in sudore vultus sui panem man Gen. 3.
ducauerūt. Redeant: ꝛ deterso sudore: finitis laboribus: pereunte gemitu: veniet illis facies tua abundans sufficientia. Nihil querent amplius: quia melius non habent: amplius non te deserent: ne deserātur a te. Etenim post resurrectionē de dño quid di
ctum est: Adimplebis me leticia cū vultu tuo. Si Ps. 15.
ne vultu suo non nobis daret leticiam. Ad hoc purgamus vultum nostrū: vt gaudeam⁹ ad vultū ipsi
us. Filij em̄ dei sumus: s nondum apparuit qđ eri
mus. Scimus quia cum apparuerit: similes ei eri I. Joh. 3.
mus: quoniam videbim⁹ eum sicuti est. Quia inhabitabunt recti cum vultu tuo. Putamus ne cū vultu patris: ꝛ non cum vultu filij: an cum vultu filij: et non cum vultu patris: An vnus quodāmodo vult⁹ patris ꝛ filij ꝛ spūssancti: Uideamus si non nobis ipse filius promittit vultum suū: vnde nos letos faciat. Modo h capitulū in euāgelio qđ huic psalmo attestaretꝰ. dñs de⁹ inspirauit vt legeretur. Ait enim ipse dñs: Qui audit precepta mea ꝛ custodit ea. ip
se est qui diligit me: Et qui diligit me: diligetur a Joh. 14.
patre meo: ꝛ ego diligam eum: ꝛ ostendam illi meip sum. Quale promisit premiū dilectissimis: Nunqđ eum non videbant quibus se ostēdere pmittebat: Nonne ante illos erat: Nonne facies carnis illius adiacebat oculis eoꝝ: Quid est quod volebat ostēdere videntibus se: Sed quia talem videbant discipuli qualem crucifixerāt iudei: Erat autem deus in carne illa occultus: hominem autem possent videre homines: deum vero non possent: qȝuis in homine:
Quia beati mūdo corde: quoniā ipsi deū videbūt: Math. 5.
Dedit formam hoīs ꝛ pns ꝛ impijs: seruauit formam dei mūdatis ꝛ pijs: vt iocūdemur in illo: ꝛ bene nobis in eternū sit cum vultu ipsius.

Explicit Tractatus de ps̄. CXXXIX

Incipit Tractatus de ps̄. CXL.

Prefatio.

Uidistis fratres admonitionē ꝛ petitionem nostram ex ore apostoli: cū eius modo epi
stola legeretꝰ. Ait em̄: Orationi instātes: vi Col. 4.
gilantes in illa: orātes simul ꝛ pro nobis: vt de⁹ aperiat nobis ostium verbi ad loquendū mysteriū ei⁹: vt manifestem illud: sicut oportet me loqui. Hec verba etiam mea deputare dignemini. Sunt em̄ in scripturis sanctis pfunda mysteria: que ad hoc absconduntur ne vilescant: ad hoc querunꝰ vt exerceant: ad hoc aperiunꝰ vt pascant. Psalmus quem modo cantauimus: in multis sentētijs subobscur⁹ est. Cū adiuuante domino ea que dicta sunt: erui ꝛ exponi

ceperint: videbitis hoc vos audire qđ iam nouera/
tis: Sed ideo multipliciter dicta sunt: vt varietas lo
B cutionis fastidiū tolleret veritatis. Quid em̄ ampli⁹
fratres vel salubri⁹ audituri ⁊ cogituri estis: q̄ꝫ dili
Matth. 22. ges dominū deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aīa
tua: ⁊ ex tota mente tua: et diliges ꝓximū tuū tanq̄ꝫ
teipsū: Sed ne putetis hęc duo ꝑcepta parua esse:
Ibidem. ī his duob⁹ ꝑceptis tota lex pendet ⁊ ꝓphetę. Que
quid ergo salubriter mēte cōcipit vel ore ꝓfert: vel
de qualibet diuina pagina exculpit: non habet finē
nisi charitatē. Hęc autē charitas non qualiscūq̄ꝫ est.
Nam ⁊ male viuētes irretiunt sibi societate perditę
cōsciētię: ⁊ dicunt amare se nolle discedere abinuicē:
suis collocutiōibus cōciliari: desiderare se absentes:
gaudere ad ꝑsentiā suā. Amor iste tartareus ē: viscū
habet quo deijciat in ꝓfundū: nō pēnas quib⁹ leuet
in celū. Que ē aūt ista charitas: vt a ceteris q̄ appel/
lant charitates segregaret ⁊ distingueret: Ea q̄ cha
ritas dicit vera christianoꝝ: a paulo diffinita ē: atq̄ꝫ
ita suis quibusdā terminis circūscripta: cū sit diuini/
1. Timoth. 1. tate insinuata: vt omni modo discernat a ceteris. Finis
em̄ inq̄t ꝑcepti est charitas: Posset huculq̄ꝫ dicere.
Nam alijs locis vbi tanq̄ꝫ scientibus loquebat: huc
Roma. 13. vsq̄ꝫ dixit: Plenitudo inq̄t legis ē charitas: Et nō di
xit qualis charitas. Ideo alibi non dixit: quia dixit
alibi. Non em̄ vbiq̄ꝫ omnia dici aut possunt aut de/
bēt. Ergo hic plenitudo legis charitas. Querebas
forte: que charitas: qualis charitas: Audi alio loco:
C Finis ꝑcepti est charitas de corde puro. Iam vide/
te vtrū inter se latrones habeant charitatē de puro
corde. Purū cor in charitate: hoc est quādo diligis
hominē ꝫm deū: quia et teipsum sic debes diligere:
Matth. 22. vt nō erret regula: Diliges ꝓximū tuū tanq̄ꝫ teipsum.
Si enim male te diligis ⁊ inutiliter: ita ⁊ ꝓximū dili/
gendo quid ei cōsulis: Quomō aūt te male diligis:
Quomō te inuenit scriptura: q̄ neminē palpat: ⁊ con
uincit: quia nō te diligis: imo cōuincit: q₂ et odis te.
Ps. 10. Qui aūt inq̄t diligit iniquitatē odit animā suam. Si
ergo diligis iniquitatē: putans qđ teipm̄ diligas: er/
ras: Ita et si ꝓximū diligas ad iniq̄tatē duces: ⁊ di/
1. Timoth. 1. lectio tua laqueus erit dilecti. Charitas ergo de pu/
ro corde est: que est ꝫm deū: ⁊ cōscientia bona: ⁊ fide
non ficta. Ista charitas diffinita ab apostolo: habet
duo ꝑcepta: dilectionis dei ⁊ dilectionis ꝓximi. In
nullis scripturis aliud inquiratis: nemo vobis aliud
ꝑcipiat. Quicq̄d obscurū est in scriptura: hęc ibi oc/
culta est: quicq̄d ibi planū est: hęc ibi aperta est. Si
D nusq̄ꝫ aperta esset: non te pasceret. Si nusq̄ꝫ occulta:
Ibidem. nō te exerceret. Hęc charitas clamat de corde puro:
de corde taliū in his verbis qualis hic mō orat: Et
quis iste sit: cito dixerim: Christ⁹ est. Audituri enim
estis verba q̄ de dño nostro iesu christo indigne acci/
piunt: ⁊ putabit parū intelligens temere me dixisse
christi esse ꝑsonā in hoc psalmo. Quomō em̄ potest
de domino nostro iesu christo: de illo agno imacula/
1. Pet. 2. to: de illo in quo solo nō est inuentū mendaciū: q̄ so/
Ioh. 14. lus verissime dicere potuit. Ecce venit ꝑnceps mū/
di hui⁹: ⁊ in me nihil inueniet: id est nullā culpā: nul/
lum reatū: qui solus qđ nō rapuit exoluebat: qui so/
lus innocentē sanguinē fudit: filius dei vnicus carnē
accipiēs: nō qua ipse minueret: sed qua nos augeret:
Ps. 140. Quomō ergo de illa ꝑsona recte accipit: Pone dñe
custodiā ori meo: ⁊ ostiū cōtinentię circū labia mea:
vt non declines cor meū in verba maligna: ad excu/
sandas excusatiōes in peccatis: Manifestissime q̄p/
pe iste ē sensus. Custodi domine os meū ianua qua/
dam ⁊ ostio ꝑcepti tui: vt in verba maligna non de/
clinet cor meū. Que verba maligna: Quibus excu/
sant peccata. Ne inquit peccata mea malum excusa/
re q̄ꝫ accusare. Hęc verba in ipsum dominū nostrū
iesum christū nō cadunt. Que em̄ ille peccata cōmi/
sit: que confiteri potius q̄ꝫ defendere debuisset: No/
stra verba ista sunt. Certe christus loquit. Si nostra
verba sunt: quomō christus loquit: Et vbi est chari
tas de qua loquebar: Videtis q₂ ipsa vnū nos facit E
in christo: Charitas clamat ad christū de nobis: cha
ritas clamat de christo pro nobis. Quomō charitas
clamat ad christū de nobis: Et erit omnis qui inuo/ Iohel 2.
cauerit nomē dñi saluus erit. Quō charitas de chri/
sto ꝓ nobis: Saule saule quid me ꝑsequeris: Vos Act. 9.
(inquit apostolus) estis corpus christi ⁊ mēbra. Si 1. Cor. 12.
ergo ille caput: nos corpus: vn⁹ homo loquit: Siue
caput loquat: siue membra: vnus christ⁹ loquit. Et
capitis est ꝓpriū loqui etiā in ꝑsona membroꝝ. Ipsā
nostrā cōsuetudinē aduertite: Primo quomō loqui
in membris nostris non potest nisi caput. Iam vo
caput nostrū quomō loquat in ꝑsona omniū mem/
broꝝ aduertite. In angusto tibi pedem aliquis cal/
cat: calcas me dicit caput. Vulnerauit tibi aliq̄s ma/
nū: vulnerasti me dicit caput. Caput tuū nullus teti
git: sed loquit vnitas cōpaginis corpis tui. Omniū
membroꝝ tuorū ꝑsonam illa que in capite est lingua
suscepit: ipsa ꝓ omnib⁹ verbis fungit. Sic ergo au/
diamus christū loquētem: sed vnusquisq̄ꝫ agnoscat
ibi vocē suam: tanq̄ꝫ hęrens ī christi corpore. Aliq̄n
em̄ dicturus est verba in quib⁹ nullus nostrū inue/
niat ꝑsonā suā: sed ad solum caput ꝑtineāt: non tamē
se sepat ex verbis nostris et ad sua ꝓpria tollit: vel a
suis ꝓprijs nō ad nostra redit. De ipso em̄ ⁊ de eccle/
sia dictū est: Erunt duo in carne vna. Vnde ⁊ ipse in Gen. 2.
euāgelio dicit de hac ipsa re: Iam igit nō sunt duo: Matth. 19.
sed vna caro. Hęc noua non sunt: sępe a vobis audi/
ta sunt: sed ꝓ occasiōes necesse est cōmemorent: pri/
mo q₂ ipsę scripturę quas tractamus ita sibi sunt in/
nexę: vt multa in multis repetant: Et vtile est. Cura
em̄ mūdi spinas habet: ⁊ offocat semia: Oportet sę/
pius a dño cōmemorari: qđ cogit mūdus obliuisci.

Expositio psalmi.

Domine clamaui ad te: exaudi me. F
D Hoc omnes possum⁹ dicere: Hoc nō dico:
tot⁹ christ⁹ dicit: Sed magis ex ꝑsona cor/
poris dictū est: quia ⁊ cum hic esset carnem portans
orauit: ⁊ ex ꝑsona corporis orauit ad patrē: ⁊ cū oraret Luce. 22.
globi sanguis de toto corpore eius distillabant. Sic
scriptū est in euāgelio: Orauit iesus intenta oratiōe:
⁊ sudauit saguinē. Quid est: de toto corpe sanguinis
effluxio: nisi de tota ecclesia martyrum passio: Dñe
clamaui ad te exaudi me. Intende voci depre/ Ut: † nō hab. et
cationis meę: dū clamauero ad te. Iā finitū
negociū clamādi putabas: cum diceres: clamaui ad
te. Clamasti iam noli esse secur⁹. Si finita est tribu/
latio: finitus est clamor. Si autem manet tribulatio
ecclesię ⁊ corporis christi vsq̄ꝫ in finem sęculi: nō tm̄
dicat clamaui ad te exaudi me: sed intende voci dep̄/
cationis meę dum clamauero ad te. Dirigatur
oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo: G

eleuatio manuū mearū sacrificium vesper-
tinū. Hoc de ipso capite solere dici omnis christia-
Math.27. nus agnoscit. Declinante eni iam die in vesperū: do-
minus in cruce animā deposuit recepturus: nō ami-
sit inuitus: Sed tamē et ibi nos figurati sum⁹. Quid
enim illius pependit in ligno: nisi qđ de nobis acce-
pit? Et vnde fieri potest vt aliquādo deus pater di-
mittat et deserat vnicū filium: qui vtiqȝ cum illo vn⁹
deus est? Et tamē nostrā infirmitatē figens in cruce:
Roma.6. vbi vetus homo noster (sicut dicit apostol⁹) cōfixus
est cruci cum illo: ex voce ipsius hominis nostri cla-
Ps.21. mauit: Deus meus deus me⁹: vt quid me dereliqui-
Math.27. sti? Illud ergo est sacrificiū vespertinū: passio chri-
sti: crux christi: oblatio victime salutaris: holocaustū
acceptū deo. Illud sacrificiū vespertinū fecit i resur-
rectione mun⁹ matutinū. Oratio ergo pure directa
de corde fideli: tanqȝ de ara sancta surgit incensum.
Nihil ē ergo delectabili⁹ odore domini: Sic oleant
omnes qui credunt. Vetus ergo homo noster (apo-
Roma.6. stoli verba sunt) cōfixus est cruci cum illo: vt euacu-
H aretur inquit corpus peccati: vt vltra nō seruiam⁹ pec-
Ps.21. cato. Inde et in ipso psalmo cum dictum esset: Deus
meus deus meus vt quid dereliquisti me longe a sa-
lute mea: statim subiectū est: verba delictoꝝ meorū.
Quorū delictorū si caput attendas? Et tamen eius
fuisse vocem in psalmo ipse testatus est: in cruce ipsa
Math.27. verba dicēs ipsius versum pnūciauit. Non est reli-
ctus humane cōiecture locus: Nullus negandi adi-
tus qualicūqȝ christiano. Quod lego in psalmo: hoc
audio a dño: In ipso etiā psalmo agnosco qđ in euā-
Ps.21. gelio lego. Foderūt man⁹ meas et pedes meos: di-
numerauerūt omnia ossa mea: Ipsi vero cōsideraue-
rūt et cōspexerūt me: diuiserūt sibi vestimēta mea: et
sup vestē meā miserūt sortem. Hec omnia sicut p̄di-
cta ita facta: Sicut audiuim⁹: ita et vidimus. Ergo si
dñs noster iesus christus nos figurans in charitate
corporis sui: cū quis esset ipe sine peccato dixit: verba
delictorū meoꝝ: dixit aūt hoc ex psona corporis sui:
quis audet in mēbris eius dicere nō se habere pecca-
tū: nisi qui fuerit ausus se false iusticie nomie efferre
et christū falsitatis arguere? Fatere ergo o membrū
qđ p te pnūciauit caput tuū: Qđ vt fateamur: qđ vt
faciamus: nec nos iustificemus ante cōspectū solius
Roma.4. iusti qui iustificat impium: subiecit iam sui corporis
I vocē. Pone domine custodiā ori meo: et
Al. cordis sine labijs meis. ostium cōtinentie circa labia mea. Nō dixit
Eccl.22. claustrū continentie: sed ostium. Ostiū et aperit et clau-
De continentia dit. Ergo si ostium est: et aperiat et claudat. Aperiat
sic.ca.2.in me. ad cōfessionē peccati: claudat ad excusationē pecca-
ti.1. ti. Ita eni erit ostiū cōtinentie non ruina. Quid eni
nobis pdest hoc ostiū cōtinentie? Quid orat ex pso-
Al. non habet na corporis christi? Ut non declines inquit cor
in mal. c. c. meū in verba malignā. Quid est: cor meum?
Cor ecclesie mee: cor vtiqȝ corporis mei. Verba illa mea
Eccl.9. attendite vbi nobis regula figit. Saule saule qđ me
Math.25. psequeris: Cum ipsum nemo tetigisset. Esuriui et de-
distis me: sitiui et potū dedistis mihi: et cetera. Et illi:
Qñ te vidim⁹ esurientē aut sitientē? Et ille: Cū vni
ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Hec christia-
nis inusitata esse nō debent: maxime in quib⁹ regule
fixe sunt: et ceteroꝝ intelligendoꝝ: et aut nō turbabū-
tur: aut cito corrigent. Sicut ḡ ibi dicturi sunt iusti:
Ibidem. Dñe: quare diximus? Esuriui et dedistis mihi man-
care quādo vidimus te esurientē? Et ille responsur⁹
est: Cum vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis:
Sic et hic dicamus i christo intus i interiore homie Ephe.3.
nostro: quia ibi p fidem habitare dignat. Non enim
absens est a nobis: et non est cui dicamus: cum ipe di-
cat: Ecce ego vobiscū sum vsqȝ ad cōsummationē se- Math.28.
culi: Dicamus ergo illi et nos: quoniā vocem eius in
hoc psalmo accepimus: Eius enim vox est qđ nemo
negat: Eleuatio manuū meaꝝ sacrificiū vespertinū:
Hic ergo consequēter: Pone domine custodiam ori
meo: et ostiū cōtinentie circū labia mea: vt nō decli-
nes cor meū in verba maligna: Ad excusandas
excusationes in peccatis. Quare sic oras do-
mine? Que peccata tua excusaturus es? Respōdit:
Cum vnū ex mēbris meis sic orat: ego sic oro: sicut
respondi: Cum vni ex minimis meis fecistis: mihi fe- Math.25.
cistis. Cum autē nō declinatū fuerit cor tuū o mem-
brū christi: cum cor tuū nō fuerit declinatū in verba
maligna: ad excusandas excusationes in peccatis.
Cum hominib⁹ operantibus iniquitatē:
K Et nō cōmunicabis cum electis eorum. Hoc eni se-
quit: Et non cōbinabo cum electis eorū. Al. cōmunicabo.
Qui sunt electi eorum? Qui seipsos iustificant. Qui
sunt electi eorū? Qui sibi iusti videnk: et cōtemnūt ce-
teros: sicut phariseus ille in templo dixit: De⁹ gra- Luce.18.
tias ago tibi: quia non sum sicut ceteri homies. Qui
sunt electi eorū: Hic homo si pheta esset: sciret que Luce.7.
mulier illi accessit ad pedes. Agnoscitis vocē alteri⁹
pharisei qui dominū inuitauerat: quādo mulier illa
q̄ erat in ciuitate peccatrix venit et accessit ad pedes
eius? Illa impudica quōdam frontosa ad fornicatio-
nem: frontosior ad salutem: irrupit in domū alienā:
Sed ille q̄ ibi discūbebat nō erat alienus. Nō extra-
nea quēlibet conuiuā: sed ancilla dominū suū secuta
est: Accessit ad pedes: quia eius vestigia sequi cupi-
ebat. Lauit lachrymis: tersit capillis. Pedes christi Ibidem.
q̄ sunt: nisi p quos peragrauit totū mūdū? O qͣ speciosi Esa.52.
pedes eorū qui annūciant pacem: qui annūciant bo-
na. Pedes ergo domini quām susceperūt: vt suscipi- Math.10.
endo iustum i nomie iusti: mercedē iusti acciperent:
et susceperūt pphetam in nomie pphete: vt mercedē
pphete acciperent. Et quicūqȝ potum dederit inqt Ibidem.
vni ex minimis istis calicē aque frigide tantū in no-
mine discipuli: amen dico vobis nō pdet mercedem
suam. Qui ergo tali humanitate pedes domini susci-
pit: quid impendit: nisi q̄ habebat in domo supflua?
Merito qȝ capilli quasi supflui sunt: inde illa pedes
domini detergebat. Supflua tua necessaria fiūt tibi:
si inde fueris obsecutus pedib⁹ domini. Ergo illa cu-
rari volebat cōsciētia magni vulneris. Sed nūquid
magnū vulnus: et paruus medicus? Pharisei autē L
nolebant se tangi ab immūdis: vitabant omnē con-
tactū peccatoꝝ: et si qñ forte necessitate tangebank:
abluebāt se: Et pene baptizabant p omnes horas nō Math.15.
tm̄ se: sed et vasa sua: lectos suos: calices: papsides:
sicut dominus in euangelio cōmemorat. Cum ergo
ille phariseus nosset hanc mulierem: que vtiqȝ si ad
pedes illi⁹ pharisei accederet: repelleret eam: ne san-
ctitas eius pollueretk: Habebat enim eam in corpo-
re: non in corde: et quia non habebat eam in corde:
vtiqȝ falsam habebat in corpore: Quia ergo ille eam
repulsurus esset: cum hoc dominus non fecit: exti-
mauit eū nescire q̄ illa esset: et dixit apud semetipsm:

Luce.7. Hic si esset propheta sciret que mulier illi accessit ad pedes. Non dixit: repulisset eam si sciret que esset: tanq̄ esset cōsequens: vt si sciret repelleret. Ex illo ergo q̄ non eam repulit: etiā nescisse eum pro certo suspicatus est. Dominus autē sic habebat oculos in illā mulierē vt aures haberet in corde pharisei. Itaq̄ audita cogitatione eius: proposuit similitudinē quā nostis.
Ibidem. Duo debitores erant cuidam feneratori: vnus ei debebat quingentos denarios: alter quinquaginta. Cū non haberēt ambo vnde redderent: donauit ambobus. Quero abs te inquit quis eum plus dilexit? Et ille respondit iam coactus veritate aduersus seipsum proferre sententiā: Credo inquit domine: quia ille cui plus donauit. Et cōuersus ad mulierē: dixit ad simonem: Vides istam mulierē? Introiui in domū tuā: osculū mihi non dedisti: illa aūt nō intermisit pedes meos osculari. Aquam mihi ad pedes non dedisti: illa lachrymis suis lauit mihi pedes. Oleū mihi non dedisti: illa vnxit vnguēto. Propter quod dico tibi: Dimittunt̄ ei peccata multa: quoniā dilexit multū. Quare? Quia cōfessa est: quia fleuit: quia non declinatum est cor eius in verba maligna: ad excusandas excusationes in peccatis: nō combinata est cum electis eorū: id est defendētibus se. Non enī et huic ipsi mulieri si declinaret̄ cor ei⁹ in verba maligna deesset defensio peccatorū.
O An non quotidie pares eius in turpitudine sed non pares in cōfessione: meretrices: adultere flagitiose defendūt peccata sua? Si latuerint: negāt: Si aūt vel dephēse atq̄ cōuicte fuerint: vel publice id egerint: defendūt. Et q̄ facilis defensio earum? incerta sed q̄ peruersa? quotidiana et q̄ sacrilega? O si deus hoc nollet: non facerē. Hoc voluit deus: fortuna hoc voluit: hoc voluit fatū. Non
Ps.40. dicit: Ego dixi domine miserere mei: nō quomō illa
Luce.7. peccatrix ad pedes medici veniens: Sana animam meā: quoniā peccaui tibi. Et ista fratres mei defensio qualis est? Non solum indoctorū: sed etiam doctorū. Sedent ⁊ cōputant sidera: interualla: cursus: volubilitates: status: motus intendunt: describunt: coniiciunt: Docti magni vident̄. Totū hoc doctum ⁊ magnū: defensio peccati est. Eris adulter: quia sic habes venerem. Eris homicida: quia sic habes martem. Mars ergo homicida: non tu. ⁊ venus adultera: nō tu. Vide ne pro marte ⁊ venere tu dāneris. De⁹ enī qui damnaturus est nouit quia tu es qui dicis: nō ego iudici scienti. Porro ipe mathematic⁹ q̄ tibi fabulas laqueorū tuorū etiam vendit: vt nō vel gratuitam cōpares mortem. Emis enī mortē a mathematico precio: qui cōtempsisti vitā a christo gratis. Ipse enim mathematicus si vxorem suam paulo petulantius viderit cōuersari: aut aliquos alienos improbe attendere: aut fenestrā crebro repetere: nonne arripit: verberat: ⁊ dat disciplinā in domo sua?
R Respondeat illi vxor: si potes: venerem cede. Nōne et ille respondebit: Fatua: aliud est quod competit rectori: aliud quod profertur emptori. Ergo electi eorum qui sunt? Electi malorū: electi impiorū: cū quibus non est combinandū: id est cum quibus non est habenda societas. Qui sunt aūt? Arbitrantes se iu-
Luce.18. stos: ⁊ cōtemnentes ceteros quasi peccatores: sicut erāt illi pharisei: aut quia ipsa peccata manifeste: vel cōphendunt̄: vel publice fiunt: defendentes ⁊ asserentes ne aliquid culpe eorum tribuat̄: Et vt ipsi nihil mali fecisse videant̄ ⁊ iudicent̄: sed totū de⁹: q̄ vel sic creauit hominem dicūt: vel stellas cōposuit: vel res humanas negligit. Defensiones sunt electorū seculi.
N Sed dicat membrū christi. dicat corpus christi: dicat christianus et persona corporis sui: Non declines cor meū in verba maligna ad excusandas excusationes in peccatis: cum hominibus operantibus iniquitatē: et non combinabo cum electis eorū. Nostis fratres q̄ non est pretermittendū quasi iustos eminentiores in se tenentes velut primū gradū iusticie: electos vocari apud manicheos. Qui nouerunt recognoscant: qui nesciebāt audiant. Electi quidē dei: sunt omnes sancti: ⁊ habem⁹ hoc in scripturis: Sed vsurparunt sibi illud nomen: et quasi familiarius sibi applicuerūt: vt tanq̄ precipue iam electi appellent̄. Qui sunt isti electi? Quibus si dixeris: peccasti: statim illam defensionē impiam et peiorem ceteris magisq̄ sacrilegā proferunt: Non ego peccaui: sed gens tenebrarū. Que est ista gens tenebrarū? Que bellum gessit cū deo: Et ipsa peccat: cum tu peccas? Ipsa inquit: q: cōmixtus sum illi. De⁹ enī q̄ te cōmiscuit: q̄d timuit? Hoc enī dicunt q̄ illa gens tenebrarū rebellauerit aduersus deū anteq̄ mūd⁹ fuerit: ⁊ ille timēs ⁊ cauēs ne regna eius illo adueniente hostili impetu vastarent̄: misit huc membra sua: substantiā suam: hoc q̄d ipse est: si aurum: aurū: si lux: lucē: Quicquid illud est hoc misit ⁊ miscuit visceribus gentis tenebrarum dicunt: ⁊ fabricauit inde mūdū: Et nos anime inquiūt de ipsis membris dei sumus: sed premimur hic viscerib⁹ gentis tenebrarū: ⁊ quicquid peccare dicimur: illa gens
P peccat. Se quidē vident̄ excusare a peccato: sed deū suum non excusant a crimine timoris: nec ipsam substantiā dei sui a crimine corruptibilitatis. Si enī incorruptibilis deus: si incōmutabilis: si incōtaminabilis: si imaculabilis: si impenetrabilis: quid ei factura erat gens illa? Fecisset illa quem vellet impetū: quomō terreret impenetrabilē: inuiolabilem: incōtaminabilem: incōmutabilem ⁊ incorruptibilē? Si ergo talis deus: crudelis: q̄ sine causa huc vos misit: cui nihil noceri poterat: Quare vos misit? Ecce gens tenebrarū illi nocere non poterat. Ipse autem vobis grauiter nocuit: ⁊ ipse magis q̄ ille hostis vester fuit: q̄ ⁊ ipe vobis nocere potuit. Potuistis premi: potuistis captiuari: potuistis inquinari: potuistis corrumpi: potuit ergo ⁊ ille. Frustū enim ⁊ quodāmodo partuncula nature ipsius cōuincat massam. Quale est illud quod huc misit: tale est ⁊ illud quod ibi remāsit. Hoc ipsi dicūt: Ipsi fatent̄ quia he due substātie sunt: vna illa: ⁊ vna ista: Libri eorū hoc habent: et si negant: legunt̄: ⁊ conuincunt̄. Quid ergo? Vt in hoc vno exordio nihil amplius dicam? Non
Q dicam peiora: nō dicā sceleratiora? In hoc ipso exordio q̄ bellū inducūt: videte queādmodū debellent̄: ⁊ vbi pugnatū aduersus deū a gente tenebrarū dicūt: ipsi i eorū verborum pugna capiunt̄. Nō enī est q̄d dicant: aut quo refugiant. Sed vis o nefande false electe defendere peccatū tuū: vt quādo aliquid mali feceris: nō tu fecisse videaris. Queris in quem peccatum tuū refundas: ⁊ refundis in gentem tenebrarū: Sed ad deū attende: si non in illū refundis. Si enim posset gens tenebrarū quā fingitis: hoc tibi diceret: Quid me accusas? Potui aliquid facere deo tuo: an nō potui? Si potui: fortior illo sum: Si non potui:

De natura boni ca.44.et.45.

Mat.5.20.

quare me timuit? Si non timuit: quare huc te misit: vt tanta hic patiaris: cum sis membrū ipsius: cū sis substantia ipsius? Si non timuit: inuidit. Si hoc timore nō fecit: crudelitate fecit. Qr ergo iniqu⁹ est cui nihil nocere poterat: ꝛ fecit vt membris suis hic tantū noceretur? An poterat noceri? Ergo incorruptibilis nō est. Cum vis ergo te defendere de peccato tuo: laudare non potes deū. In laude dei non capereris: nisi in tua iactareris. Transi ad vituperationē tuā: ꝛ laudabis deū. Redi ad verba psalmoꝝ quos execramini: dic: Ego dixi domine miserere mei: sana animā meā quoniā peccaui tibi. (Ps. 40.) Ego dixi: ego peccaui: non fortuna: non fatum: non gens tenebrarū. Si ergo tu peccasti: iam vide queadmodum pateat laus dei: in qua angustiabaris cum te velles defendere. Melius in peccatis tuis angustiaris: et in illius laude dilataris. Iam ergo cōfesso peccato tuo: vide queadmodū laudetur deus: quia ꝛ iustus est cum te punit pseuerantē: ꝛ misericors cum liberat confitentē. Nō ergo inquit declines cor meū in verba maligna: ad excusandas excusationes in peccatis: vt dicam qr gens tenebrarū fecit qđ ego feci. Cum hominib⁹ operantibus iniquitatē. (R) Quam iniquitatē? Dicamus aliquam eorum iniquitatē nefandam. Audite iniquitatem nefariam manicheoꝝ publicam: quā confitentur. Expedire dicunt homini feneratorē esse q̄ agricolā. Querite causam: ꝛ reddunt rationē: Uide si ratio illa nō dementia nominanda est. Qui enī in vsurā inquiūt dat pecuniā: non ledit crucem luminis. Uideo eum non intelligere: sed exponam. Qui autē inquiūt agricola est: multū ledit crucem luminis. Queris quam crucē luminis? Membra inquiūt illa dei que capta sunt in illo prelio: mixta sunt vniuerso mundo: ꝛ sunt in arboribus: in herbis: in pomis: in fructibus. Dei membra vexat: qui terrā sulco discindit. Dei membra vexat qui herbam de terra vellit. Dei membra vexat: qui pomum carpit de arbore. Hec ne faciat in agro falsa homicidia: facit in fenore vera homicidia. Panem mēdicanti nō porrigit. Uidete si potest esse maior iniquitas ista iusticia: Panem mēdicanti non porrigit. Queris quare? Ne vitam que est in pane: quā dicunt membrū dei: substantiā diuinā mēdicus ille accipiat: ꝛ liget eā in carnē. Quid ḡ vos? Quid? Quare manducatis? Carnē non habetis? Sed nos inquiūt quia fide manichei illuminati sumus: orationibus ꝛ psalmis nostris qui electi sumus: purgam⁹ inde vitā que est in illo pane: et mittimus illā ad thesauros celorū. Tales sunt electi: vt nō sint saluandi a deo: sed saluatores dei. Et ipse est christus dicūt crucifixus in toto mūdo. Ego in euāgelio saluatorē acceperā christū: vos autē estis in libris vestris saluatores christi. Estis plane blasphematores christi: et ideo a christo nō saluādi. Ergo buccella nō detur mēdico: ꝛ ploret i buccella mēbrū christi: mēdic⁹ fame moritur⁹ est. Falsa miscōia i buccella: facit verū homicidiū i homie. Sed q̄ sunt isti electi eoꝝ? Nō declines cor meū i verba maligna: ꝛ nō cōcubinabo cū electis (S) eoꝝ. (Ecl. 7. corripiat. increpabit.) Emēdabit me iust⁹ in misericordia: ꝛ arguet me. Uidete peccatorē cōtēnētē: Emendari se vult misericorditer poti⁹ q̄ laudari fallaciter. Emēdabit me iustus i miscōia: si iustus est: si misericors est: quādo me videt peccantē. Hoc vtiq; quedā membra christi dicunt: de quibusdā membris christi dicunt: in vno corpore dicunt: Dignatur loqui dominus ex psona emendatoris: nec respuit psonā emendati vel emendātis. Omnia enī membra in illo: ꝛ ipse dicit: Emēdabit me iustus in misericordia. Quis iustus te emēdaturus est? Caput omnia mēbra emendat. Emendabit me iustus in misericordia: et arguet me. Arguet me: sed in misericordia: Arguet sed non odit. Et eo magis arguet: quia nō odit. Et iste quare inde grās agit? Quia corripe sapientē: et amabit te. (Prouerb. 9.) Emēdabit me iust⁹: qr psequitur? Absit. Hic est poti⁹ emēdandus: si odio emendat. Quare ergo emēdat? in misericordia. et arguet me. In q̄ in misericordia. (T) Oleum autē peccatoris nō impinguabit caput meū. (Ec...) Quid est. oleum peccatoris nō impinguabit caput meū? Nō crescet caput meū de adulatiōe. Falsa laus adulatio ē: Falsa laus adulatoris: hoc est oleū peccatoris. Propterea ꝛ homines q cū falsa laude aliquē irriserint: hoc etiam de illo dicunt: Unxi illi caput. Amate ergo argui a iusto in misericordia: nolite ergo amare laudari a peccatore cū irrisione. Habetote oleū vobiscū: et non queratis oleū peccatoris. Sapiētes enī ille virgines secum portabant oleū: (Math. 25.) id est cōscientia illarū illis testimoniū phibebat. Oleū gloria est: Fulget: nitet i supficie. Sed bona debet esse gloria: ꝛ vera gloria: vt ibi sit intus i vasis tuis. Audi quid est in vasis. Probet autem se homo ꝛ tūc in semetipso habebit gloriā et nō in altero. (Gal. 6.) Quid est in vasis tuis? Audi ipsū apostolū: Nā gloria nostra hec est: testimonium cōscientie nostre. (2. Cor. 1.) Postremo qr in corpore christi es: et adhuc portas mortalitatē quādam: tu tibi esto iustus: et in te esto iustus. (V) Peccator es: vindica in te: redi ad cōscientiā tuam: et exige de te penas: crucia teipsum. Ita enim offers sacrificiū deo. Quia si voluisses sacrificiū dedissem vtiq; (ait peccator) holocaustis nō delectaberis. (Ps. 50.) Quid ergo? Nullum accipit sacrificiū? Sacrificiū deo spiritus cōtribulatus: cor contritū et humiliatū deus non spreuit. (Ibidem) Humilia cor tuū: contere cor tuū: crucia cor tuū: ꝛ tu teipsum emendabis in misericordia. Nō enī odisti te cū seuis in te. Eris i parte emēdata iustus: q̄uis sis adhuc in emēdanda peccator. Ex qua parte enī tibi displices: iust⁹ es: Ex qua pte tibi displicet in te qđ iniustū est: iustus es: Et ex qua tibi displicet in te qđ iustum est: iniustus es. Uis videre q̄ iustus sis? Hoc in te tibi displiceat qđ ꝛ deo. Iam cōiunxisti te volūtati dei: ꝛ in teipso non quod ille fecit: sed quod ille odit odisti. Ex eo q odisti in te quod fecisti: qđ odit ꝛ ille qui hoc non fecit: cepisti in te esse seuerus: erit ille misericors: Parcet: qr tu non pepercisti. Ergo ex quo cōiunctus es oculis eius: et cōdelectaris legi eius: ꝛ hoc in te arguis qđ lex eius arguit: ꝛ hoc in te tibi displicet qđ ꝛ oculis dei displicet: vide q̄ iust⁹ es. Ex quo aūt lapsus: fecisti ea que displicēt deo: ꝛ fragilitate quadā infirmitatis hūane plaberis in illa: ꝛ adhuc portas infirmitatē carnis: ꝛ gemis cuiusdā reluctatōis ꝓcia: ex hac pte iust⁹ es: (X) ꝛ ex hac iniqu⁹ ꝛ petōr es. Quō inq̄s ex quadā pte iust⁹: ex quadā pte petōr? Quid ē qđ dicis? Laboramus: videmur loqui contraria: nisi nobis subueniat apostolica auctoritas. Audi illud ab apostolo: ne me malus intellector accuses: Condelector enī inquit legi dei s̄m interiorē hominē. (Roma. 7.) Ecce iustus. An non est iustus qui condelectatur legi dei? Unde ergo peccator?

Idem. Video aliā legem in membris meis repugnantē legi
mentis meę: & captiuum me ducentē in lege peccati.
Adhuc bellum aduersus me gero: nondū sum totus
instauratus ad imaginem fabricatoris mei: cepi re-
sculpi: et ex ea parte qua reformor displicet mihi qđ
deforme est. Ergo q̄diu ita sum quid spero? Infęlix
Abl.3. ego homo: quis me liberabit de corpore mortis hu-
ius? Gratia dei p iesum christū dominū nostrū: Gra-
tia dei quę cępit iam resculpere: Gratia dei quę infun
dit suauitatē: vt iam p interiorē hominē cōdelecteris
legi dei: Inde cętera sanabūt: vnde & ista sanata sūt.
Geme adhuc vulneratꝰ: castiga te: displice tibi. Nō
j.Cor.9. sic pugno inquit quasi aerem cędens: sed castigo cor
pus meū & in seruitutē redigo: ne forte aliis p̄dicans
ipse reprobus inueniar. Nūquid qui castigat corpꝰ
odit corpus? Si quis castigat seruū odit seruū? Si
quis verberat filiū odit filium? Et vt aliquid cōiun-
ctius eloquamur: caro tua tanq̄ cōiunx tua est. Hoc
Eph.5. ipse apostolꝰ dicit: Nemo vnq̄ carnē suam odio ha
buit: sed nutrit & fouet eam: sicut & christus ecclesiā.
Certe caro tanq̄ cōiunx est: & nemo carnē suam odio
Gal.5. habet. Tamē quid alio loco? Caro cōcupiscit aduer
sus spiritū: et spiritus aduersus carnem. Cōcupiscit
aduersus te: tanq̄ cōiunx tua: Ama et castiga donec
fiat in vna reformatiōe: vna cōcordia. Quādo istud
Roma.7. clamet quōmodo clamas: Infęlix ego homo: quis me
liberabit de corpore mortis huiꝰ? Nūquid sepabit a
Roma.8. te hoc corpus: et tūc securus eris? Et quid ē in no-
bismetipsis ingemiscimus: adoptionē expectantes
redemptionē corporis nostri? Reparat ergo a mor-
talite ad imortalitatem: & iam nō resistit: quia nō est
mortalitas quę resistat. Propterea castiga corpus
tuum: modo doma quod postea recipias: modo de-
ficiat & tūc sufficiat. Nam in hac vita repari nō pōt
q̄diu mortale gerit. Nō te deponat: nō te abrūpat:
Eph.5. Porta: erudi: castiga: repabitur in fine: Et qr nemo
vnq̄ carnē suam odio habuit: resurget et caro. Sed
j.Cor.15. quomō etiā tūc luctaturꝰ sum? Oportet inquit cor-
ruptibile hoc induere incorruptionē: & mortale hoc
induere imortalitatē. Ergo cum dicit: Emēdabit me
& arguet me: siue sit frater: siue sit p̄ximꝰ: siue sit vi-
cinus: siue tuipse: in misericordia debes argui & emē-
Z dari. Oleum autē peccatoris non impinguet caput
meū. Sed quid facio dicis mihi? Patior adulato-
res: nō cessant pstrepere: laudāt in me quę nolo: quę
ego paruipēdo laudant in me: qđ ego charū habeo
rep̄hendunt in me adulatores: fallaces: deceptores.
Magnus vir ille: verbi gratia: Caius: gneus: magnꝰ
doctus: sapiens. Sed quare? christianꝰ. Nā magna
doctrina: & magnę litterę: & magna sapiētia. Si ma-
gna sapiētia: approba qđ christianus est. Si magna
doctrina: docte elegit. Postremo qđ tu vituperas:
hoc ei placet quē laudas. Sed quid? Laudatio illa nō
inducat: oleum peccatoris est. Sed nō cessat dicere:
nō inde impinguet caput tuū: id est noli gaudere ad
talia: id est noli annuere: noli cōsentire: noli inde gra-
tulari. Et si ille attulit oleum adulationis: sed caput
tuū integrū māsit: Nō inflatū est: nō tumuit. Si eñ
inflatū fuerit & tumuerit: facit pondꝰ & p̄cipitabit te.
Oleum autē peccatoris non impinguet caput meū.
T Quoniā adhuc & oratio mea in benepla-
citis eoꝝ. Expecta: modo me vituperāt sit christꝰ.
In primis temporibꝰ christianorū: vndiq̄ rep̄hen-
debant christiani. Adhuc expecta: et oratio mea in
beneplacitis eorū erit. Veniet tempus quādo sup e-
rent hoīm maliciā tundentiū sibi pectus & dicentiū:
Dimitte nobis debita nostra sicut & nos dimittimus Matth.6.
debitoribus nostris. Iam quot remanserūt qui sibi
erubescunt pectus tundere? Ergo rep̄hendant: tole-
remus: Rep̄hendāt: oderint: accusent: detrahāt: ad-
huc & oratio mea in beneplacitis eorū. Veniet tem-
pus quādo oratio mea placebit illis. Erigent enim
se quasi iusti viribꝰ suis vincent in lucta: quia supbe
se erexerunt: elident: trahent a peccatis: videbunt se
iniquos: implebunt q̄ dicta sunt p p̄phetas: incipiet
timeri iudiciū: cōuertet se animę acies ad cōscientiā
peccatoꝝ: & placebit illa oratio: Dimitte nobis debi-
ta nostra sicut & nos dimittimus debitoribꝰ nostris.
O verbosa defensio iniq̄tatis. Certe iam hoc populi ?
dicunt: & populoꝝ pectora tundentiū tonitruus nō
quiescit. Recte nubes tonant in quibus iam habitat
deus. Vbi est illa verbositas: vbi est illa iactantia: iu-
stus sum: nihil mali feci? Certe cū i scripturis sanctꝭ
fueris cōtemplatus normā iusticię: quātūcūq̄ pfe-
ceris inuenies te peccatorē. Profecisti: iam vnū deū
colis: optime: non fornicaris ab eo ad idola: ad ma-
thematicos: ad sortilegos: ad haruspices: ad augu-
res: ad maleficos. Ista eñ fornicatio est a dño deo:
iam es in aliquo numero membroꝝ christi. Iam in-
cipe videre et illa peccata societatis humanę. Nō Exod.20.
occidis quēq̄: nō adulteras cuiusq̄ vxorē: nō vxori
tuę cūdo ad alterā iniuriā facis nō vllā pessima cor-
ruptela te cōtaminas: abstinuisti manꝰ a furto: lin-
guā a piurio: cor a cōcupiscendo rem p̄ximi tui: Iā
iustus es. Attende cętera: Noli iā supbire. Nihil ne
peccas in lingua? Nō plaberis i verbū durū? Sed
quid magnū dicas? Quid magnū? Qui dixerit fratri Matth.5.
suo fatue: reus erit gehēnę ignis. Cōtremiscit iā tota
illa supbia. Ecce iā nō valde facit vñ deꝰ videat im-
pietate aliqua blasphemari: Nō irruit i aliquē lędē- Tobie.4.
dū: non facit alteri qđ pati nō vult. Quid de lingua? Matth.7.
Quis illā domat? Sed ecce iā frenasti & ipsam. quis AA
q̄s tantus vt hoc oīno pficiat? Sed ecce iā & ipsam
frenasti: Quid facis de cogitatiōibꝰ tuis? Quid facis
de tumultu: & caterua rebellātiū desiderioꝝ? Nō eis
das mēbra. Ita credo et video: Sed tñ cogitatiōes
aliq̄n inclinant: & afferūt se & plerūq̄ i orone genibꝰ
fixis: Corpꝰ psternis: collū curuas: cōfiteris pecca-
ta: deū adoras. Video corpus vbi iaceat: quęro vbi
volitet animꝰ. Video mēbra iacētia: videamꝰ si stet
cōsciētia: videamꝰ si fixa est in eum quē adorat. Sic
aūt cogitatiōibus plerūq̄ tanq̄ ęstu maris arripit:
& tempestate tollit i aliud atq̄ aliud. Modo si mecū
loq̄reris: & subito auerteres te ad seruū tuū: & dimit-
teres me: nō dico a quo aliq̄d petebas: sed cū quo ex
ęquo loq̄baris: nō mihi iniuriā factā deputarē. Ecce
quid facis quotidie deo? Qualē mō dixi fratres: iam BB
eū qui solū deū colit: qui christū cōfitet: qui patrē et
filiū & spm̄sanctū vnū deū nouit: qui nō post eū for-
nicat: qui nō adorat demones: qui auxilia sibi a dia
bolo nō requirit: qui tenet ecclesiā catholicā: de cuiꝰ
fraude nemo cōquerit: de cuiꝰ p̄ssura nō gemit vici-
nus infirmꝰ: qui vxorē alienā nō temptat: qui cōten
tus est sua: aut qui nec ipsa sua: & quomō licet & quō j.Cor.7.
pmittit ap̄l'ca auctas & disciplina: vbi ɔsensus ē am-
boꝝ: aut vbi nōdum ducta est? Qui iam talis est: de-

ꝓhendit̄ tamē in istis que iam dixi. Venit ergo tem-
pus qđ dictū est: Adhuc ⁊ oratio mea ī beneplacitis
eorū: siue quā docuit: siue qua interpellet pro nobis.
In istis ergo quotidianis peccatis omnibus q̄ spes
est: nisi humili corde dicam' in oratiōe dn̄ica que iā
in bn̄placitis nostris est: non defendentiū peccata no
Matth. 6. stra sed cōfitētiū: Dimitte nobis debita nostra: sicut
I. Ioh. 2. ⁊ nos dimittim' debitorib' nostris: et aduocatū ha-
beamus apud patrē iesum christū iustum: vt ipse sit
ꝓpiciatio ꝓ peccatis nostris? Nō loquant̄ superbi:
Vincunt̄ numero: vincunt̄ ꝓplis: Tota terra a solis
ortu vsq3 ad occasū laudate nomē dn̄i. Quid faciunt
CC pauci aliter disputātes? Iudices sunt impiorū. Sed
Al. ✝ iuncti petre quid ad te? Vide qđ sequit̄. Absorpti sūt ✝iuxta
petrā iudices eorū. Quid est: absorpti sunt iuxta
I. Cor. 10. petrā? Petra aūt erat christus. Absorpti sunt iuxta
petrā: Iuxta: id est cōpati iudices magni: potentes:
docti. Ipsi dicunt̄ iudices eorum: tanq3 iudicātes de
morib': ⁊ sententiā ꝓferētes. Dixit hoc Aristoteles.
Adiūge illū petrę: ⁊ absorptus est. Quis est aristote
les: audiant. Dixit christus: et apud inferos contre-
miscit. Dixit hoc Pythagoras: dixit hoc Plato. Ad
iūge illos petrę: Compara auctoritatē illorū aucto-
ritati euāgelicę: compa inflatos crucifixo: Dicamus
eis: Vos litteras vestras cōscripsistis in cordib' su-
perborū: Illū crucifixū fixit in cordib' regū. Postre-
mo mortuus est et resurrexit: Mortui estis: et nolo
quęrere quēadmodū resurgatis. Ergo absorpti sūt
iuxta petrā istā iudices eorū. Tamdiu vident̄ aliqđ
dicere: donec cōparent̄ petrę. Propterea si inuent'
fuerit aliquis eorū hoc dixisse quod dixit et christus:
gratulamur illi: nō seqmur illū. Sed prior fuit ille q3
christ'? False: Sed q̄ vera loquit̄: ꝑor ē q3 ipa veri-
tas? O homo attende christū: nō quādo ad te vene-
rit: sed quādo te fecerit. Potest ⁊ ęgrot' dicere: Sed
prius ego cecidi in lectū q3 medicus ad me venisset.
Vtiq3 ideo ille posterior venit: qr tu prius cecidisti.
Videte itaq3 textum psalmi: Adhuc ⁊ oratio mea in
bn̄placitis eorū. Sed erūt multi qui cōtradicāt. Ab-
sorpti sunt iuxta petrā iudices eorū. Quid ergo erit?
DD
Al. ✝ potuerunt Audient verba mea quoniā ✝ꝑualuerūt.
Pręualuerūt verba mea verbis eorū: Dicta sunt ab
eis quędā diserte: s3 a me vera. Aliud est laudare lo-
quacē: aliud laudare veracem. Audient verba mea
quoniā ꝑualuerūt. Vnde ꝑualuerūt? Quis eorū cō-
ꝓhensus in sacrificio cū his legibus ista ꝓhiberent̄:
⁊ nō negauit? Quis eorum compꝓhensus est adora-
re idolum: ⁊ nō clamauit non feci: et timuit ne cōuin-
ceretur? Tales ministros diabolus habebat. Vnde
Matth. 10. autem ꝑualuerunt verba domini? Ecce ego mitto
vos sicut agnos in medio luporum: Nolite timere
eos qui occidunt corpus: animā aūt non possunt oc-
cidere: sed potius eū timete q̄ ⁊ corpus ⁊ animā pōt
mittere ī gehennā ignis. Dedit timorē: subiecit spē:
inflāmauit charitatem. Nolite inquit timere mortē.
Mortē timetis? Prior morior. Ne vel capillus ve-
ster pereat formidatis? Prius integer in carne resur
go. Merito audistis verba eius: qm̄ ꝑualuerūt. Du
cebant̄: ⁊ occidebant̄: Cadebant ⁊ stabant. Et qđ est
factū de tot morib' martyrū: nisi vt ipa verba ꝑua
lerent: ⁊ tanq3 irrigata terra sanguine testium christi
pullularet vbiq3 seges ecclesię? Audient inquit ver-
ba mea quoniā ꝑualuerunt. Vnde ꝑualuerūt? Iam

diximus: cum prędicant̄ a non timētibus. Quid nō
timentibus? Nec exilia: nec damna: nec mortē: nec
crucē. Nō enī mortē solā: s3 nec crucē: q̄ morte nihil
videbat̄ execrabili'. Ipsā dn̄s suscepit: ne discipuli
eius mortē quidē nō timerent: sed nec genus mortis
horrescerēt. Ergo a nō timētib' cū dicunt̄ hęc ꝑua-
luerūt. Quid ꝑ mortes illę olim martyrū? Quid fece- EE
rūt? Audi. Sicut crassitudo terrę ✝dirupta ē Al. ✝ rupta.
sup terram: ✝Dissipata sunt ✝iuxta infernū Al. ✝ super[?]
ossa nostra. Iuxta infernū dissipata sunt ossa mar Al. ✝ secus.
tyrum: id est corpora testiū christi. Occisi sunt enim
martyres: ⁊ quasi ꝑualuerunt qui occiderunt. Pre-
ualuerunt illi ꝑsequendo: vt ꝑualerent verba christi
ꝑdicando. Et quid factum est de mortibus sanctorū?
Sicut crassitudo terrę dirupta est super terrā: dissi-
pata sunt iuxta infernū ossa nostra. Quid est crassitu
do terrę dirupta est super terrā? Nouimus crassitu-
dinem terrę cōtemptibilia queq3 esse. Quę sunt qua-
si cōtemptibilia hominib': fęcundant terram. Nam
dictū est ⁊ in quodā psalmo: iacuisse mortes sancto- Ps. 78.
rum: et non fuit qui sepeliret. Sed illę omnes mor-
tes factę sunt crassitudo terrę. Quomō accipit terra
quādam pinguedinem de rebus cōtemptibilibus et
abiectis: sic ex eo qđ cōtempsit hic mundus accepit
crassitudinē terrę: vt inde seges ecclesię feracius pul
lularet. Iam nostis fratres quia cōtemptibilia terrę
huius: de quibus pinguescat terra: nec appellare vo-
lo: nec dicere decet. Talis est quędam sagina terrę: ⁊
quędam pinguedo: ⁊ cōtemptibile est hominibus: ⁊
quasi sordidum est: et abijcit̄. Sed quid fecit hic vt
iam ⁊ ipsius verbis vtar? De terra erexit inopem: ⁊ Ps. 112.
de stercore exaltauit pauperē: vt collocaret eum cū
ꝑncipibus: cum ꝑncipibus populi sui. Prostratus
est enim in terra: tanq3 pinguedo terrę: diruptus est
super terram. Sicut iacuit ille Lazarus vlcerosus sed Luce. 16.
tamē ab angelis sublatus est in sinum abrahę. Pre- Ps. 115.
ciosa est in conspectu domini mors sanctorum eius.
Sicut cōtemptibilis est sęculo: ita preciosa est agri-
colę. Nouit enim ibi vtilitatem ⁊ vberem succum: et
nouit quid affectet: ⁊ quid eligat: vnde seges fertilis
surgat: Sed cōtemnit eā iste mūdus. Nescitis quia I. Cor. I.
cōtemptibilia mundi elegit deus: et ea quę non sunt
tanq3 quę sint: vt ea quę sunt euacuarent̄. De sterco-
re erectus petrus: paulus: Et cū occiderent̄: cōtem-
nebant̄. Nō iam saginata inde terra: exurgēte sege-
te ecclię: ecce qđ est nobile et ꝑcipuū ī mūdo: impa-
tor: venit romā: Quo festinat? Ad tēplū impatoris:
an ad memoriā piscatoris? Sicut enī crassitudo trę
dirupta est sup terrā: dissipata sūt iuxta infernū ossa FF
nrā. ✝Quoniā ad te dn̄e oculi mei: in te speraui: Al. ✝ Quia
✝ne auferas animā meam. Cruciati sunt enim non.
in ꝑsecutionibus: et multi defecerunt. Et quia de ca-
ptiuitate persecutionis dixit: Sicut crassitudo terrę
dirupta est super terram: Dissipata sunt ossa nostra
iuxta infernum: occurrit multos defecisse: et multos
periclitatos esse: et tanq3 in medijs tribulationibus
ꝑsecutionū emissa est vox ꝑcantis: Quoniā ad te do-
mine oculi mei. Nō curo quid minent̄ qui circūstāt:
ad te dn̄e oculi mei. Plus figo oculū meū ī ꝓmissis
tuis: q3 in minis eorū. Noui quid pro me passus sis:
quid mihi promiseris. Ad te domine oculi mei: in te
speraui ne auferas animā meam. Custodi me a GG
✝muscipula quā statuerunt mihi. Quę erant Al. ✝ laqueo ⁊[?]

muscipulis: Si cōsentis parce: In muscipula posi-
ta est esca vitę huiꝰ. Si amat auis hāc escā: cadit in
Prouer.17. muscipulā. Si aūt auis talis est vt dicat. Et dic ho-
Ps.24. minis nō cōcupiui tu scis: oculi eius non recedunt a
deo: et ipse euellet de laqueo pedes eius. Custodi me
[illegible] a muscipula quā statuerūt mihi. Et ab scanda-
[illegible]operantium lisꝰ qui operantur iniquitatē. Duas res dixit:
ambas inter se distinguendas. Muscipulā statuisse
persecutores dixit: scandala vero ab eis q cōsenserūt et
apostatauerūt. Et ex vtroqꝫ vult se custodiri. Hinc
seuiunt minantes: hinc labuntur cōsentientes. Timeo
ne talis sit iste quem timeam: nec talis sit iste quem
imiter. Hec tibi facio si non cōsenseris. Custodi me
a muscipula quam statuerunt mihi. Ecce frater tu-
hh us iam cōsensit: et ab scandalis eorum qui operan-
[illegible]tenaculo tur iniquitatem. Cadent in retia eius pecca-
tores. Quid est ergo fratres: Cadent in retia eius
peccatores: Sꝫ nō omnes peccatores: Quidā pec-
catores q vsqꝫadeo sunt peccatores vt sic ament vi-
tam istā vt pponant illā vitę eternę: cadent in musci-
pulam eius. Sed qd dicis: Putas isti tales cadunt
in retia eius: Sed quid de discipulis tuis o christe:
Math.26. Ecce cū seuiret psecutio: qñ dimiserūt te oēs fugerūt
et ierūt vnusqsqꝫ in sua: p dixisti hoc qꝛ puidisti. Nō
eñ qꝛ tu pnunciasti: tu fecisti: aut tu in quoqꝫ te ne-
gasti. Sed ecce illi qui tibi coherebāt in tua tempta-
tione et psecutione qua te inimici requirebāt crucifi-
gendū defecerunt: Et vnꝰ ille audax qui tibi pmise-
Ibidem rat: qꝛ tecum esset vsqꝫ ad mortē: audiuit quidem a
medico qd in se ageret: Egrotus febriens: se eñ sa-
num dixerat: cordis venā ille tangebat. Ventum est
ad temptationē: ventū ē ad pbationē: ventū est ad
accusationē: et iam ipse interrogatus: nō ab aliq ma-
gna potestate: ab infimo mancipio: et hoc a femina:
Ubi s. ab ancilla interrogatꝰ succubuit. Negauit ter. Se-
mel negato cū ei memorarek: negauit iterū. Bis ne-
gato cum memorarek: negauit tertio. Hoc predixe-
rat dñs: nō pceperat: non coegerat. Aut si ppterea
putak petrꝰ recte fecisse qꝛ hoc pdixerat dñs: recte
Math.26. fecit et iudas q tradidit eum: qꝛ et hoc pdixerat dñs.
Absit frēs mei: Hec vox illoꝝ electoꝝ ē: q etiā pec-
cata sua defendūt potius qꝫ fatenk. Petrū ipm po-
tius attēdamꝰ. Si nihil peccauit: quare fleuit: Nō
interrogemus de petro: nisi lachrymas petri. Fide-
Ibidem liores testes de illo nō inuenimus. Fleuit amare in-
Ioh.13. quit. Nondū idoneus erat passioni: Sequeris me
postea illi dictū erat. Adhuc futurꝰ erat firmus: con-
firmatus dñi resurrectione. Ergo nondū erat tem-
pus vt dispergerek illa ossa iuxta infernū. Nā vide-
te qꝫ multi defecerūt vsqꝫ ad ipsos primos herentes
[illegible] Singula- ei: et iā ipsi defecerūt. Quare hoc: Singula-
re. ris ego sum donec transeam. Hoc eñ sequitur
ii in psalmo. Supra dixerat: Custodi me dñe a musci-
pula quā statuerūt mihi: et ab scandalis q operank
iniquitatē. A muscipula et a scandalis et a terroribꝰ
et a lapsis. Sed quia in eius passione etiam illi pri-
mi q futuri erant duces ecclesię et columnę terre de-
Ps.74. fecerūt. nondū factū erat qd ait in alio psalmo Ego
cōfirmaui columnas eiꝰ. Quid ait: Singularis ego
sum donec transeam. Hec vox ex psona capitis: sin-
gularis ego sum donec transeam. Quid est singula-
ris: In passione tu solus pateris: tu solus occideris
ab inimicis. Singularis ego sum donec transeam.

Quid est donec transeam: Euangelista dicit: Cum Ioh.13.
autem venisset hora vt iesus transiret de hoc mundo
ad patrē. Quid est ergo donec transeam: nisi de hoc
mundo ad patrē: Tunc enim cōfirmaui columnas
eiꝰ: id est columnas terrę: quādo in mea resurrectiōe
didicerūt plene mortē nō esse timendā. Donec ergo
transeam: singularis sum: cum trāsiero multiplica-
bor. Multi me imitabunk: multi patienk in nomine
meo. Unus ego sum donec transeā: multi in me vnꝰ
erūt dū transiero. Singularis ego sum donec tran-
seam. Audite etiam mysteriū verbi eius. Scdm gre-
cam locutionē pascha videtur passionē significare.
πάσχειν eñ pati dicitur: Scdm hebream autem
linguam sicut interpretati sunt q nouerunt: pascha
transitus interpretak. Nam et si interrogetis bene
grecos: negāt grecum esse pascha. Sonat ibi quidē
πάσχειν: id est pati: sed non solet sic deflecti. Pas-
siō enim παθοσ grece dicik: nō pascha. Ergo pa-
scha sicut dicunt qui nouerūt: et qui nobis qd lege-
remus interpretati sunt. trāsitus interpretak. Ideo
ventura passione dñi: tanqꝫ ipso verbo loquerek eu-
angelista: Cū venisset inqt hora vt transiret iesus de
hoc mūdo ad patrē. Pascha hic q sonuit in hoc ver-
su: Singularis ego sum donec transeā. Post pascha
iam nō ero singularis: post transitū nō ero singula-
ris. Multi imitabunk: multi cōsequenk. Et si postea
sequenk: qd erit: Singulark ego sum donec transeā.
Quid est qd dñs ait in hoc psalmo: singularis ego kk
sum donec transeā: Quid est qd exposuimꝰ: Si in-
tellexerimꝰ: attēde ipsius verba in euangelio: Amen Ioh.12.
amen dico vobis inquit: nisi granū frumenti cadēs
in terram mortuū fuerit: ipm solum manet: si autem
mortuū fuerit multū fructū affert. Hoc autē ibi ait
vbi etiam dixit: Cum exaltatus fuero a terra omnia Ibidem
traham ad meipm. Nisi granum frumēti inquit ca-
dens in terram mortuū fuerit: ipsum solum manet: si Ubi s.
autem mortuū fuerit: multum fructum affert. Ergo
illi grano multa seges debebak: Sꝫ expecta: mortifi-
cek adhuc: qꝛ granū nisi i terrā ceciderit et mortifica-
tū fuerit solū remanet. Ergo solꝰ erat anqꝫ essꝫ mor-
tificatꝰ. Propterea et petrꝰ nōdū habebat tales vi- Ioh.13.
res: Acceptur erat vires seqndi: nō habebat pce-
dendi. Propter christū eñ: id est pp pfessionē nois
christi q christiani sumꝰ: nēo mortuꝰ est añ christū:
ne forte occurrat nobis: Multi eñ mortui sūt et mar-
tyres sunt: Multi et pphete talia passi sūt: nō tñ ideo
moriebank: qꝛ pnunciabāt christū: sed qꝛ peccā hoim
dicebāt in eos: et eoꝝ iniqtatibꝰ liberꝰ resistebant:
et habentur inter martyres. Iuste etenim si non pro
nomine christi cōfessione tñ p veritate occisi sunt. ll
Usqꝫadeo autem pro ipso nomine: id est pro con-
fessione nominis christi nemo mortuus est anteqꝫ Ioh.12.
granum illud caderet in terram: cuius ex persona di-
ctum est: Singularis ego sum donec transeam: vt et
ipse ioannes qui recens interfectus erat ab iniquo Math.14.
rege donatꝰ puelle saltatrici: nō propter hoc inter-
fectus sit quia confessus est christum. Potuit itaqꝫ
et inde occidi et hoc a multis. Si propter aliud oc-
cisus est ab vno: qꝫto potiꝰ ppter christū potuit occi-
di ab his ipsis q occiderūt christū: Perhibebat eñ
de christo testimoniū ioānes: Illi q audiebāt christū:
ipm occidere volebant: et eū q testimoniū perhibe-
bat nō occidebāt. Quia eñ sic fieret ipseꝰ p ter christ-

stum in ioannē: nō negaret. Erāt quippe in illo vires
Ioh. 3. magne: qbus appellatus est amicus sponsi. Magna
Matth. 11. in illo gratia: magna excellētia: inter natos mulierū
nemo exurrexit maior ioanne baptista. Ergo in illū
Matth. 26. impetus factus est q nō habebat tales vires. Fit et impetus in petrū: nō fit in ioannē. Etenim vires ipas petr⁹ post accepit: tunc aūt infirm⁹ fuit. Pro christi noīe ille interrogat q vires nō habebat. Ille qui habebat vires: nō patit psecutionē pter christū: ne p noīe christi antecederet christū. Nō occiditur a iudeis q phibebat liberū testimoniū christo quem occiderūt iudei: et occidit ab herode q dicebat ei: Nō tibi licet habere vxorē fratris tui: Neq enim frater eius sine posteritate decesserat: Pro lege quidē veritatis: p equalitate: p iusticia: Ideo sanct⁹: et ideo martyr: sed nō tñ p illo nomie quo christiani sum⁹. Quare hoc nisi vt impleret: Singularis ego sum donec transeam:

Explicit Tractatus de ps. CXL.
Incipit Tractatus de ps. CXLI.

Prefatio.

A Solennitati martyrum sicut deuotio celebritatis vestre: ita nostre seruitutis sermo debetur. Sed meminisse oportet charitatē vestram: hesterna die q multa dicta sint. Nō eñ quia pter auiditatē interioris oris vestri per totum sermonē tāq recentes affuistis: ptera obliuisci debemus infirmitatis cōmunis: primo quia et honorare oportet verba q clara sicut scriptū est: Preclara aūt verba sapientie sunt: dñi dei sunt: q p nos tāq p vascula vobis ministrant: Etsi fictilia sunt vasa: sed pa
2. Cor. 4. nis celestis est. Apls dicit. Habem⁹ thesaurū istum in vasis fictilibus: vt eminentia virtutis sit dei. Qui aūt thesaurus: idem et panis. Nam si nō idem esset thesaurus et panis: nō de ipo thesauro alibi scriptū
Prouerb. 21. esset: Thesaur⁹ desiderabilis requiescit in ore sapiētis: vir aūt stultus glutit illū. Vñ admonemus charitatē vestrā: vt ea q audiendo tāq ventre memorie cōditis: rursus reuoluēdo et cogitādo qdāmō ruminetis. Hoc est eñ thesaur⁹ desiderabilis: reqescit in ore sapientis: vir aūt stultus glutit illum. Breuiter dixit: Sapiens ruminat: stult⁹ nō ruminat. Hoc autem apte et latine qd est: Sapiens cogitat ea q audierit: stultus aūt audita obliuioni tradit. Neq eñ
Leuit. 11. pter aliud in lege munda ea dicta sunt animalia q ruminant: immunda q nō ruminant. Nam creatura dei ois mūda est. Artifici deo: tam mund⁹ est porc⁹
Gen. 1. q agnus. Creauit eñ oia bona valde: et ois creatu
1. Timo. 4. ra dei bona est (Dicit Aplus) et oia munda mūdis.
Ad titū. 1. Cum ergo in natura vtrūq sit mundū: significatiōe tñ agnus significat aliqd mundū: porcus significat aliqd immundū. Agnus significat innocentiā sapiētie ruminantis: porcus significat immundiciā stulticie obliuiscentis. Breuis psalmus p solennitate dictus est: videam⁹ an possit etiā breuiter tractari.

B Nota titul⁹ huius exponit infra eodē ps. A.

Expositio psalmi.

Voce mea ad dñm clamaui. Sufficeret: voce ad dñm clamaui: forte non frustra additū est mea. Multi eñ clamāt ad dñm: nō voce sua: sed voce corporis sui. Homo ergo interior in quo cepit habitare christ⁹ per fidē: voce sua nō in strepitu labiorū: sed in affectu cordis clamet ad dñm. Non vbi homo audit ibi deus audit. Nisi voce pulmonū: et laterū: et lingue clames: homo te non audit. Cogitatio tua clamor est ad dñm. Voce mea ad dñm clamaui: Voce mea ad dñm deprecatus sum. Nō dixit clamaui: exposuit cū dixit: deprecatus sum. Clamant eñ ad dñm: et q blasphemant. In superiori versu clamorē posuit: in sequenti clamorē exposuit. Quasi exigeret q clamore clamasti ad dñm: ad dñm inqt deprecatus sum. Clamor meus deprecatio mea: nō cōuitium: non murmur: nō blasphemia. †Effundā †ante eū precem meam. Quid est ante eum: In cōspectu ei⁹. Quid est in cōspectu eius: Vbi videt. Vbi autē nō videt: Ita eñ dicim⁹ vbi videt: quasi alicubi nō videat. Sed in isto cetu rerū corporaliū vident et homines: vidēt et aīalia: Ille aūt videt: et vbi homo nō videt. Nam cogitationē tuā nullus hominū videt: deus aūt videt. Ibi ergo effunde pcem tuā: vbi sol⁹ ille videt qui remunerat. Nā in abscondito te dñs iesus christus iussit orare: sed si agnoscas cubiculū tuum et mundas: ibi rogas deū. Cum aūt oratis inqt: nolite fieri sicut hypocrite: q stant in plateis et vicis orantes: vt videant ab hoībus. Tu aūt cū oras intra in cubiculū tuū: et claude ostium: et deprecare deum tuū in occulto: et q videt in occulto reddet tibi. Matth. 6.
C Al. †Effundo Al. †in cōspectu eius orationē.

Si hoīes reddituri sunt: effunde ante homines pcē tuam: Si deus reddituru⁹ est: effunde ante eū pcem tuam: et claude ostiū ne temptator ingrediat. Temptator nō cessat pulsare vt irrumpat: si clausum inuenerit transit. Ideo Aplus: quia in nostra potestate est ostium claudere: ostium cordis nō parietū: ibi Ibidem
D eñ et cubiculū: quia ergo in potestate nostra est hoc ostium claudere: Neq detis inquit locum diabolo. Etenim si intrauit et possedit: attende quia tu negligenter clausisti: aut claudere neglexisti. Quid est autem claudere ostium: Hoc ostium tāq duas habet valuas: cupiditatis et timoris. Aut cupis aliqd terrenum: et hac intrat: aut times aliquid terrenum et hac intrat. Timoris ergo et cupiditatis ianuam claude contra diabolum: aperi ad christum. Quomodo ipas valuas aperis ad christum: Cupiendo regnum celorum: timendo ignem gehennarū. Per cupiditatem seculi diabolus intrat: per desiderium vite eterne christus intrat. Per timorē penarū temporaliū diabol⁹ intrat: per timorem ignis eterni christus intrat. Ecce martyres clauserūt ianuam cōtra diabolū: christo aperuerunt. Promisit eis multa mundus iste: riserunt: clauserunt valuam cupiditatis aduersus diabolum. Minatus est mund⁹ iste bestias: ignes: cruces: non timuerunt: clauserunt timoris valuā cōtra diabolum. Videamus si aperuerūt illos christo: Qui cōfessus me inquit fuerit corā hominibus: cōfitebor illum et ego corā patre meo q est in celis. Amauerūt q christū: regnū celor: vbi eos cōfitebit christus. Quomodo eos cōfessur⁹ est christus: Venite benedicti patris mei: percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Confitebitur illos ad dexteram positos. Videam⁹ si et timoris valuam christo aperuerūt: quā diabolo clauserūt. Vno eodemq loco dñs monet hoc: vt et diabolo claudat et illi aperiat. Nolite inquit timere eos q corpus occidūt: animā autē nō possunt occidere. Monuit vt timoris valua in faciē diabolo
Eph. 4.
Matth. 10.
Matth. 25.
Matth. 10.

cideretur. Ergo nihil est timendū? Non ergo apit
aditus timoris christo: q̄ clausus est diabolo? Sta
tim subiecit tanq̄ dicens: Exclusisti illum: aperi mi
[illegible] hi. Sed eum timete inquit qui habet potestatē et
animā et corpus occidere in gehennā ignis. Jam er
go si credidisti et aperuisti christo: claude cōtra dia
bolum. Intus est christ⁹: ibi habitat. Effunde ante
eum p̄cem tuam: noli q̄rere vt delonge te exaudiat.
Sap.8. Nō enī longe est sapientia dei: q̄ pertendit a fine vs
q3 ad finē fortiter: et disponit oīa suauiter. Ecce int⁹
est apud te: ante eum effunde p̄cem tuam. Ibi sunt
Ps.74. aures eius: quia neq3 ab oriente: neq3 ab occidente:
neq3 a desertis mōtiū: qm̄ deus iudex est. Si iudex
est: qualē causam geras in corde tuo vide. Effundā
E ante eum p̄cem meā: Tribulationē meam in
cōspectu eius annunciabo. Repetitio est et
in superioribus duob⁹ versibus et in his cōsequen
tibus sententię duę sunt: sed vtraq3 bis dicta. Una est
illa: Voce mea ad dñm clamaui: voce mea ad dñm
deprecat⁹ sum. Altera est: Effundā ante eum p̄cem
meam: tribulationē meā in cōspectu eius annuncia
bo. Qd̄ enī est ante eū: hoc est: in conspectu eius: et
quod est: p̄cem meam effundā: hoc est: tribulationē
F meā annunciabo. Quādo hoc facit? In persecutione
positus loquitur. Dum deficit a me spiritus
meus. Quare deficit spiritus tuus o martyr in tri
bulatione posite? Ut nō mihi arrogem vires meas:
vt sciam q̄ alius in me operat̄ ipsam virtutē. Cū aūt
vos tradēt iudicib⁹ (sicut monuit dñs quos marty
Math.10. res facere volebat) Nolite cogitare qd̄ loquamini. Nō
enī vos estis q̄ loquimini: sed spirit⁹ patris vestri q̄
loquitur in vobis. Ergo deficiat spirit⁹ tuus: loquat̄
spiritus dei. Merito eos paupes facere volebat spi
Math.5. ritu: Beati inquit pauperes spiritu quoniā ipsorum est re
gnum cęlorum. Beati ergo pauperes spiritu suo: diui
tes spiritu dei. Omis enī homo q̄ spiritū suū sequi
tur: supbus ē. Subdat spiritū suū: vt capiat spiritū
dei. Ibat in culmen: resideat in vallē. Si ierit in cul
men: denatat ab illo aq̄: Si in valle resederit: imple
Joh.7. bitur ex ea et fit ille venter de quo scriptum est: Flumina
aquę viuę fluent de ventre eius. Ergo dum deficit a
a me spiritus meus: in cōspectu tuo annunciaui tri
bulationē meā: humilis fact⁹: cōfitens tibi deficien
te spiritu meo: cum sim plenus spiritu tuo. Et audie
runt forte hoīes: q2 defecit in me spūs meus: 7 despe
rauerūt de me 7 dixerūt: Cepimus eū et oppressim⁹
G eum: Et tu cognouisti semitas meas. Illi enī
me deiectum putabāt: tu me stantem cernebas. Illi
qui persequebantur 7 cōprehenderāt: implicatos pu
tabant pedes meos: sed illis obligati sunt pedes et
Ps.19. ceciderūt: nos aūt surreximus et erecti sum⁹. Oculi
Ps.24. mei semper ad dñm: quoniā ipse euellet de laqueo pedes
Math.10. meos: Perseuerauit ambulādo. Qui enī perseuerauer
it vsq3 in finē: hic salu⁹ erit. Illi oppressum me pu
tabant: sed ego ambulabā. Ubi ambulabā? In semi
tis quas illi nō videbāt q̄ me captū putabant: in se
mitis iusticię tuę: in semitis p̄ceptorum tuorū. Tu enī
cognouisti semitas meas: persecutor non eas cogno
uit. Nā nō in eis mihi inuideret: si in eis mecum am
bularet. Quę sunt istę semitę: nisi vię illę de quibus
Ps.1. alio loco dicitur: Nouit dñs viam iustorum: et via im
piorum peribit? Nō dixit: viā impiorum nō nouit: no
uit viā iustorum: et via impiorum peribit. Qd̄ enī nō no

uit per illā locutionē scripturę sicut inuenitur. Quia
dei agnoscere seruare est: dei agnoscere custodire est:
non aūt agnoscere damnare est. Unde enī q̄ nouit oīa
dicturus est aliquib⁹: Nō noui vos. Ne gaudeāt Math.7.
et dicāt: nō puniemur: quia nō nouit nos iudex. Jā
puniti sunt si eos nō nouit iudex. Quę ergo dictę sunt H
vię q̄s nouit dñs: ipsę hic dictę sūt semitę: quo ait:
tu cognouisti semitas meas. Ois enī semita via est:
nō ois via semita est. Quare ergo vię illę semitę sūt di
ctę: nisi quia angustę sunt? Via lata impiorum: via an
gusta iustorum. Quę via: ipsę et vię: quemadmodū q̄
ecclesia: ipsę ecclesię: et qd̄ cęlū: et ipsi cęli. Plurali
ter dicunt et singulariter dicūt. Propter vnitatē ec
clesię: vna ecclesia: Una ē columba mea: vna ē matri Cant.6.
sue: Propter cōgregatiōes fraternas: p loca multę
sūt ecclię. Ecclesiis inquit iudeę q̄ erāt ī chr̄o: sic gaude Gal.1.
bāt q̄ ille q̄ nos persequebat̄: nūc euangelizat fidem:
quā aliqn̄ vastabat: et in me glorificabāt deū. Eccle
sias sic dixit et vnā ecclesiā sic dixit. Sine offensio j.Cor.10.
ne estote iudęis: et grecis: et ecclesię dei. Sic ergo 7
vię et via: et semitę et semita. Quare semitę: et qua
re semita? Quō quare ecclesię 7 ecclesia rationē red
didimus: debem⁹ et hic reddere rationē. Semitę di I
ctę sūt dei: q2 multa p̄cepta sūt: Et q2 eadē multa p̄
cepta ad vnā rediguntur: q2 plenitudo legis charitas: Roma.13.
propterea vię istę in multis p̄ceptis ad vnam colli
guntur et vna dicunt̄: q2 via nostra charitas est. Ui
deam⁹ si charitas via est. Audiamus aplm: Et ad j.Corin.13.
huc supereminentiorē viam vobis demonstro. Quā
dicis o apostole: supereminentiorē viā? Quam dico
audi: Si linguis hoīm loquar 7 angelorum: charitatē
aūt nō habeā: factus sum velut ęramentum sonās:
aut cymbalum tinniens: Et si habuero p̄phetiam: 7
sciero oīa sacramenta et omnē scientiā: et si habue
ro omnē fidē ita vt montes transferā: charitatē aūt
nō habeā nihil sum: Et si distribuero oīa mea pau
peribus: et si tradidero corpus meū vt ardeam: cha
ritatē aūt nō habeam: nihil mihi p̄dest. Ergo chari
tatem dixit supereminentiorē viā. Magna via ista
fratres: magnū miraculū habet hęc via. Certe quia
supereminentior ē: excellētior ē. Hoc enī supereminet quod excelsum est. Nihil excellentius est via cha
ritatis: et nō in illa ambulāt nisi humiles. Has ergo
semitas dicit p̄cepta charitatis. In me omnis. Tu
ergo inquit cognouisti semitas meas: Tu nosti: q2
qd̄ p te patior: amore patior. Tu nosti: q2 charitas
in me oīa tolerat: tu nosti q2 7 si trado corp⁹ meū vt
ardeā: habeo illā: sine qua illud nō p̄dest hoī. Quis K
autē nouit vias istas hoīs fratres mei: nisi vere ille
cui dictuz est: tu cognouisti semitas meas? Oia enī
facta humana ante oculos hominū: incertū est quo
corde fiāt. Et quoniā multi in xp̄o incedētes semet ipsos et 2.Cor.10.
semet ipsos [illegible] dicūt de nobis q2 ista in ecclesia querim⁹:
honores: laudes: vtilitates tēporales: Qm̄ multi di
cunt me p̄pterea loqui vobis vt acclametis 7 laude
tis me: et hūc me habere finē: 7 hāc intentionē cū lo
quor: Et quō eis oñdo nō ea intentiōe me loq̄? Re
stat vt deo dicā: Tu cognouisti semitas meas. Quā
[illegible] q̄ [illegible] vos scitis? Quō illi sciūt qd̄ vix ego j.Cor.4.
scio? Neq3 enī ego meipsum diiudico. Qui enī diiu Math.26.
dicat me dñs est. [illegible] qd̄ de se petr⁹ nesciebat [illegible]
[illegible] et aliud videbat medicus in venis eius. Ergo
pie pateq3 clamatur ad dñm: quia vere clamabat

cognouisti semitas meas. Sed vis vt ducat te per
istas semitas? Esto mitis: esto mansuetus: nō ferox:
Ps.31. nō superbus: nō excussa et erecta ceruice: sicut equ⁹
et mulus qbus nō est intellectus. Cum eñ fueris mi
tis: cum fueris mansuetus: insidebit dñs et ducet te
Ps.24. per vias suas. Diriget eñ mites in iudicio docebit
P mansuetos vias suas. Tu ergo cognouisti semitas
meas. In via hac qua ingrediebar: abscō
derunt mihi muscipulam. Via hec qua ingre
diebar christ⁹ est: Ibi illi absconderūt muscipulā q
psequunt in christo, ꝓpter nomē christi. Ibi ḡ abscō
derūt muscipulā mihi: q ibi me scandalizāt. Quid i
me zelāt? Quid i me psequūt? q christian⁹ sū? Si ḡ
ꝑ psequunt q christian⁹ sum: i via quā ingrediebar
absconderūt mihi muscipulā. Quantū in ipis est: in
via qua ingrediebar ipi absconderūt muscipulā mi
hi. Quantū ad eoꝝ cupiditatē ptinet: qātū ad eorū
conatū: quantū ad eoꝝ votum: in ipa via me volue
Ps.1. runt habere muscipulā qua caperet. Sed nouit do
minus viam iustorū: et tu cognouisti semitas meas.
Hoc quidē illi voluerūt: sed tu eos nō pmisisti in te
ponere scandalū: q tu es via mea. Nam et heretici
in noie christi nobis volunt abscondere scandalū: et
ipsi fallunt. Qd ipi in hac via putāt se ponere: extra
viā ponūt: quia et ipi extra viam sunt: Muscipulā
ponere nō possunt vbi ipsi nō sunt. Sed dictum est
hoc ꝑm cupiditatē ipoꝝ: ꝑm votū et opinionē eorū.
Ps.119. Nam et expresse alibi dictā est: Iuxta semitas scanda
la posuerūt mihi. Hoc qd dictū est in via: ꝑm cupi
ditatē eoꝝ et votū dictū est: Illud qd dictū est iuxta
viam: id est iuxta semitam: ꝑm veritatē dictū est. Re
uera eñ nō ponūt in semita: non ponunt in ipa via:
Jo.14. quia christ⁹ est via. Sane iuxta semitas ponūt: Nō
eos christus sinit ponere in via: ne nō sit qua eam⁹:
Sinit tñ eos ponere iuxta viam: vt de via non decli
nemus. In via se putat ponere scandalū paganus:
M qñ mihi dicit: Colis deū crucifixū. Reprehēdit cru
cē christi quā non intelligit. In christo se ponere pu
tat qd iuxta viā ponit. Nō egrediar a christo: et nō
incidā a via i muscipulā. Insultet ille crucifixo chri
sto: videā ego in frontib⁹ regū crucē christi. Qd ir
ridet: ibi salus e. Nihil est superbius egroto q deri
det medicamentū suū. Si nō derideret: acciperet et
ipse et sanaret. Crux illa signum est humilitatis: ille
autē supbia nimia: non agnoscit vnde sanetur tumor
eius. Si autē ego agnosco: in via ambulo. Usq
adeo de cruce nō erubesco: vt nō in occulto loco ha
beam crucē christi: sed in fronte portem. Multa sa
cramenta aliter atq aliter accipimus. Quedā sicut
nostis ore accipim⁹: quedā ꝑ totū corpus accipim⁹.
Luce.9. Quia ergo in fronte erubescit ille qui dixit: Qui me
erubuerit corā hominibus erubescā eū corā patre
meo q in celis est: ipam ignominiam quodāmō et
quā pagani derident in loco pudoris nostri posuit.
Audis hominē insultare impudenti et dicere frontē
nō habet. Quid est frontē nō habet? Impudēs est.
Nō habeat nudam frontē: tegat eam crux dñi mei.
Ergo in via qua ingrediebar: absconderūt muscipu
lam mihi: quantū in ipis est. Nam iuxta viam po
suerūt: Ego autem tutus ero si de via nō recessero.
Ignoras q in medio laqueorū ingrederis: ait scri
Eccli.9. ptura? Quid est in medio laqueorū? In via christi:
Et hinc laquei: et hinc laquei. Laquei a dextris: la
quei a sinistris. Laquei a dextris prosperitas seculi:
laquei a sinistris aduersitas seculi. Laquei a dextris
pmissiones: laquei a sinistris terrores. Tu in medio
laqueorū ingredere: a via noli discedere: nec pmis
sio te capiat: nec terror elidet. In hac via qua ingre
diar absconderūt muscipulā mihi. Cōsiderabā
ad dexterā et videbam. In dexterā considera N
bat et videbat: In sinistrā q cōsiderat excecat. Quid
est in dexterā cōsiderare? Ubi erunt illi quibus dice
tur: Uenite benedicti patris mei possidete regnum. Matth.25.
Erunt enim quidam in sinistra: quibus dicet: Ite in Ibidem
ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis
eius. Fremente ergo toto mundo et minante in p
secutionibus: crebrescentib⁹ vndiq insultationib⁹
hominū atq terroribus: ille cōtemnens psentia: re
spiciebat in futura: attēdebat in dexteraꝫ vbi futur⁹
est: vbi esse meditabat illuc, attēdebat et videbat: et
ideo oia ferebat: Illi aūt qui psequebantur nō vide
bant. Ideo cum diceret: Cōsiderabā in dexterā et vi
debam: secutus ait: Et nō erat qui cognosce
ret me. Cum enim toleras omnia: quis nouit quid
attendas: vtrum ad dexteram oculum dirigas an in
sinistram? In eo qd toleras si laudē hominū qris:
in sinistram attendisti: In eo q toleras si promissa
dei queris: in dexteram attendisti. Attendisti in dex
teram: videbis: Attēdisti in sinistram: excecaberis.
Sed et cum vides in dexterā: non erit qui te agno
scat. Quis enim te consolatur: nisi dñs cui dicis: Et
tu cognouisti semitas meas? Nec erat qui cognosce
ret me. Perijt fuga a me. Tanq circumclu O
sum se dicit: perijt fuga a me. Insultant psecutores:
Oppressus est: captus est: circumclusus est: vict⁹ est:
perijt fuga ab illo: Ab illo perijt fuga q ñ fugit: Qui
aūt non fugit: patitur quicquid potest pro christo:
id est nō fugit animo. Nam corpore fugere licet: cō
cessum est, permissum est: domino dicente: Si vos Matth.10.
psecuti fuerint in vna ciuitate: fugite in alterā. Qui
ergo nō fugit animo: perijt ab illo fuga. Sed inter
est quare nō fugiat: quia circumclusus est: quia ca
ptus est: an quia fortis est. Et a capto perijt fuga: et
a forti perijt fuga. Que ergo fuga cauenda est? que
fuga a nobis pereat? De qua dñs dicit in euāgelio:
Quia pastor bonus animā suam ponit pro ouibus Jo.10.
suis: Mercennari⁹ autem et qui nō est pastor: cum
viderit lupum venientē fugit. Cum viderit predo
nem: quare fugit? Quia non est ei cura de ouibus.
Talis fuga ab isto perierat: siue ab ipius capitis p
sona accipiamus hāc vocē illius christi dñi qui pro
omnibus mortuus est: siue a mēbris eius martyrib⁹
nostris: quia et ipi ꝑ fratribus passi sunt. Audi io
annem dicentē. Sicut eñ ille animā suā pro nobis 1.Jo.3.
posuit: sic et nos debemus aias ꝑ fratribus ponere.
Sed cum illi ponunt: christ⁹ ponit: q cū illi patiū
tur psecutionē: ipse clamat: Quid me psequeris? Pe Act.9.
rijt fuga a me: Et nō est q requirat animā me
am. Ergo nō est q exquirat animā ipius? Uidit ho
mines velle seuire in necē suam: velle effundere san
guinem ipi⁹. Quō nō est q requirat animā eius? Et
hoc duobus modis accipit. Quō perire fugam ac
cipitur duobus modis: q et a capto et a forti perit
fuga: sic duob⁹ modis querit aia hois: aut a perse
cutoribus: aut a dilectorib⁹. Ita ergo nō est qui re
quirat aiam meā. De illis dixit: certe q psequuntur

animā meam:et nō querent animā meā. Si aūt re-
quirant animā meā:inuenient inherentem tibi:Et si
norunt eam q̄rere:norunt et imitari. Nā vt noueri-
tis queri animā hoīs a psecutoribus:inde alibi di-
Ps.39. citur: Cōfundant̄ et reuereant̄ q̄ q̄runt aīam meā.
P Clamaui ad te dn̄e:dixi tu es spes mea.
Qn̄ tolerabam:qn̄ tribulabar:dixi tu es spes mea.
Spes mea hic:ideo tolero. Portio aūt mea non
hic:sed in terra viuentiū. Dat deus portionē in
terra viuentiū:sed nō aliqd a se extra se. Quid dabit
orationē amanti se:nisi se? Intende ad orationē me-
am:quia humiliatus sum nimis. Humiliat⁹
a psecutorib⁹: humiliat⁹ in cōfessione: Humiliat se
inuisibiliter: humiliatur ab hostib⁹ visibiliter: Eri-
gitur ergo ab illo visibiliter et inuisibiliter. Inuisi-
biliter erecti sunt iam martyres: visibiliter erigent̄.
1.Cor.15. cum corruptibile hoc induerit incorruptionē i resur-
rectione mortuoꝝ:cū et hoc ipm in qd solū psecuto-
res seuire potuerūt instaurabit̄: Nolite timere eos
Math.10. q̄ corp⁹ occidūt:animā aūt nō possunt occidere. Et
quid perit? Quid occidūt? Vel hoc eis pmittet̄:vt
qd occiderunt pereat? Nō periet. Audi ipius dn̄i p-
Luce.21. missionē: Amen dico vobis:capillus capitis vestri
Q nō periet. Quid ergo de ceteris mēbris sollicitus es
Libera vbi damnū capilli nō erit? Erue me a psequē-
tibus me. A quibus putatis q oret vt eruat̄? Ab
hoībus q̄ psequebant̄? Ita vero ipi homies sūt ho
stes nostri. Habem⁹ alios hostes inuisibiles:q̄ ali-
ter psequunt̄. Homo persequit̄ vt occidat corpus:
persequit̄ alius vt illaqueat animā. Et ideo per vasa
Eph.2. sua:qz de illo dictū est Operat̄ in filios diffidentie p
vasa sua:id est p hoīes in quibus operat̄:agit psecu-
tionē corporis: vt intus fiat ruina cordis. Nam si ca-
Ps.123. dente corpe stat aīa:muscipula cōminuta est:et nos
liberati sumus. Ergo sunt et aliī hostes nostri:a qui-
bus deprecari debem⁹ deū vt eruat nos:ne seducant
nos: vel fractos molestiīs secularib⁹: vel inductos il
lecebris. Qui sunt isti hostes? Videam⁹ si ab aliquo
seruo dn̄ico apte describunt̄:ab aliquo milite pfecto
R q̄ cum illis cōgressus est. Audi Aplm dicentē: Non
Eph.6. est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinē.
Nolite quasi odia vestra cōuertere in hoīes:et eos
vobis hostes existimare:et eoꝝ inimicitiīs vos con
teri putare. Isti hoīes quos timetis:caro et sanguis
sunt:et nō est vobis colluctatio aduersus carnem et
sanguinē. Sic voluit dicere:cōtemnens hoīm mor-
Ibidem talitatem. Et aduersus quos? Aduersus principes
inquit et potestates:et rectores hui⁹ mūdi tenebra-
rū. Expaueras:cum audires rectores mūdi. Si
rectores mūdi istius:nunqd pter mundū iturus es
vbi illos nō patiaris? Preter mundū iturus es vbi
ab eis eruaris? Sic ergo accipe mundi et tenebra-
rū rectores:nō rectores celi et terre. Nam ipa fa-
brica dei est. Celum et terra mundus dicit̄:et hoīes
mali mundus. Quare et isti mundus? Quia diligūt
mundū:et ideo tenebre:quia et impiī. Ideoqz iā ex
ipso numero credentibus multis:qd dicit Apl'us:
Eph.5. Fuistis aliqn̄ tenebre:nūc autē lux in dn̄o. Anteqz
essetis ergo lux:cū tenebre essetis:attendite quē re-
ctorē habuistis. Quem rectorem habent iniqui:nisi
diabolū:quomodo piī et fideles rectorē habēt chri
stum? Ergo diabolū et angelos eius rectores mūdi
appellauit:id est rectores dilectorū mundi:rectores

peccatorū:quod est tenebrarū harum. Ipos habe- S
mus inimicos:a quibus debemus deprecari domi-
num vt eruamur. Audi mundū:et mundum aperte
vno loco in scriptura sancta in euangelio:mundum
quem fecit deus:mundū quem regit diabol⁹:id est
dilectores mundi. Homines enim ipos fecit deus:
dilectores mundi non eos fecit. Mundū enim dili-
gere peccatū est:peccatū autem nō fecit deus. Audi
ergo vt dicere cepera mundū et mundum: In hoc Ioh.1.
mundo erat: dictū est. De quo dictū est:in hoc mū
do erat:nisi de sapientia dei:qd est christus iesus:de
qua dictū est qd paulo ante cōmemoraui: Atten- Sap.8.
dit a fine vsqz ad finem fortiter:et disponit oīa sua-
uiter? Attingit enim vbiqz pter suam munditiā et Sap.7.
nihil inquinatū in illam incurrit. Ergo in hoc mūdo Ioh.1.
erat:et mundus per ipm factus est:et mundus eum
nō cognouit. Audistis duos mundos:mundus per
eum factus est:et mundus eum nō cognouit. Non
mundus qui factus est per iesum:ab illis principib⁹ Eph.6.
et potestatib⁹ tenebrarū harū regitur:sed mund⁹ q̄
nō cognouit iesum:id est dilectores mūdi: peccato-
res et iniqui:superbi et infideles. Vnde mund⁹ pec-
catores? Quia diligunt mundū:et diligēdo inhabi-
tant mundū:quō domus dicit̄ et fabrica et inhabi-
tantes. Bona dom⁹ plerūqz bona fabrica: et bona
dom⁹:qz boni cōuersant̄ et conseruant̄ in ea. Et caue
domū istam:quia mala est. Duobus modis dicitur
mala est dom⁹ hec: Caue forte pter ruinam ne ali-
quid cadat et te premat. Dicitur et sic alio mō quē-
admodū caueas domū istā tam malā:ne incurras in
laqueum venantiū:ne pauper opprimaris a diuite:
ne fraudē aliquā patiaris. Quō ergo domus et do-
mus:sic mund⁹ et mundus. Quare eñ et iusti cum T
sint et ipi in mundo nō dicunt̄ mundus? Quia dicit
Apl's: In carne aūt ambulātes nō sm carnē milita- 2.Cor.10.
mus:cōuersatio eñ nostra in celis est. Habitat hic
iust⁹ i carne:sed corde cum deo est. Et ipse appellat̄
mund⁹:si sine causa audit sursum cor: Si aūt est cau
sa quare audit:sursum cor habet. Mortui eñ estis Col.3.
dicit:et vita vestra abscondita est cū christo in deo:
Quoꝝ aūt vita hic est:id est quoꝝ desideriū et amor
hic est: hic conterit̄:hic implicat̄:bene dicunt̄ habi-
tatores mundi. Et bn̄ dicunt̄ mund⁹ illi q̄ habitant
in mūdo:sicut bn̄ dicunt̄ domus illi q̄ inhabitāt do-
mum. Mundus ergo et mundus: Mund⁹ p cū fa- Ioh.1.
ctus est:et mūdus eum nō cognouit. Ecce mundus
factus est p dn̄m:ecce mūdus q̄ nō cognouit dn̄m.
Lauda tu fabricam:et ama fabricatorē:et noli ama-
re habitare in fabrica:sed habita i fabricatore. Erue
me a psequentib⁹ me: Quoniā corroborati Al. Quia con
sunt sup me. Quid dicit corroborati sūt sup me? fortati
Corp⁹ christi clamat:Ecclesie vox est: mēbra chri-
sti clamant. Multum creuit numerus peccatorum:
Quoniam abundauit iniquitas: refrigescet chari- Math.24.
tas multorum. Erue me a persequentibus me:quo- V
niam corroborati sunt super me. Educ de car- Al. Educ de
cere animam meam vt cōfiteatur nomini custodia
tuo. Carcer iste a pluribus varie intellect⁹ est:et Al. ad confitendum
fortasse ipse est carcer qui et scribitur in titulo:spe-
lunca. Titulus eñ psalmi hui⁹ ita se habet. Intel- 1.Reg.22.
lectus ipsi dauid:cum esset in spelunca:o-
ratio. Que spelunca ipe et carcer. Duo dicēda in-
telligēda pposuim⁹:sed vnā cū intellexerim⁹:vtrūqz

erit. Merita carcerē faciūt. Nam in vno quodā ha
bitaculo alteri domus est: alteri carcer est. Illi q̄ cu
stodiūt hoīes inclusos: et si in domo sua custodiant:
illi q̄ artius custodiunt: in carcere sunt: Nunqd̄ ⁊ illi
in carcere dicendi esse sunt? Unū habitaculū ⁊ illi est
et illi. Alteri fecit domū libertas: alteri carcerē serui
tus. Quibusdā ergo visum est: q̄ spelunca et carcer
mundꝰ iste sit: Et hoc orat ecclesia: vt de carcere edu
catur: id est de hoc mundo: de sub sole: vbi oīa vani
Eccle. 6. tas. Dicit enī: omnia vanitas et presumptio spiritus
in oī tpe hoīs quo ipse laborat sub sole. Ergo extra
istū mundū nescio quā requiē pollicetur nobis deꝰ
q̄ futuri sumꝰ: forte ideo de loco isto clamamꝰ: Educ
de carcere animā meā. Anima nostra per fidē ⁊ spem
Col. 3. in christo ē: sicut paulo añ iā dixi: Uita vestra abscō
dita est cū christo in deo: corpꝰ aūt nostrū in isto car
cere: in isto mūdo. Si diceret: Educ de carcere cor
pus meū: securi acciperemus carcerē mundū. For
tasse tñ ꝓpter aliqua q̄ nos tenent desideria terrena:
Roma. 7. cōtra q̄ luctamur et dimicamꝰ: q̄r video aliā legem
in mēbris meis repugnantē legi mētis meę: et recte
dicimꝰ: Educ de carcere animā meā de hoc mundo:
id est de laboribꝰ ⁊ pressuris huius seculi. Non enim
caro quā tu fecisti: sed corruptela carnis et p̄ssurę et
I temptatiōes: carcer mihi sunt. Aliqui aūt dixerunt
carcerē istū et speluncā corpus hoc esse: vt hoc sit:
educ de carcere animā meā. Sed et iste intellectꝰ va
cillat aliquantulū. Quid enī magnū: educ de carce
re animā meā: educ de corpe animā meā? Latronuʒ
animę et sceleratoꝝ nōne exeunt de corpe: et eunt in
peiores penas q̄ꝫ hic ꝑtulerūt? Quid enī magnum
petit: educ de carcere animā meā: cum siue sero siue
cito: necesse sit hinc exire? Forte iustus dicit: iā mo
riar: educ de carcere isto corpis animā meam. Si ni
mis festinat: nō habet charitatē. Desiderare quidē
Phil. 1. hoc debet et cōcupiscere sicut Ap̄ls ait: concupiscē
tiam habens dissolui ⁊ esse cū christo: multo enī ma
gis optimū. Sed vbi est charitas? Ergo sequitur.
Ibidem Manere in carne necessariū ꝓpter vos. Si de corpe
ergo educat deus qū voluerit: posset dici et corpus
nostrū carcer: nō q̄r carcer est qd̄ fecit deus: sed quia
K pęnale ⁊ mortale. Duo enī cōsideranda sunt in nr̄o
corpe: figmentū dei et pęna meriti. Tota ista forma
status: incessus: mēbra ordinata: sensuū dispositio
nes: videre: audire: olfacere: gustare: cōtingere: oīa
hęc cōpago et fabricę distinctio: nō potuit fieri nisi
a deo: q̄ oīa operatꝰ est: cęlestia: terrestria: summa et
ima: visibilia et inuisibilia. Quid ergo ibi pęnale no
strū? Qd̄ corruptibilis caro: q̄ fragilis: q̄ mortalis:
q̄ indigēs: Hoc nō erit in p̄mio. Nō enī corpus nō
erit: cū corpus resurgat. Sed qd̄ ibi nō erit? Corru
1. Cor. 15. ptio. Corruptibile enī hoc induet incorruptionē. Er
go si caro tibi carcer est: nō corpus est carcer tuus: ſ
corruptio corporis tui. Corpus enī tuū fecit deꝰ bo
num: q̄r bonꝰ est. corruptionē intulit iustus: q̄r iudex
est. Illud habes de beneficio: illud habes de suppli
cio. Hoc q̄ forte dixit: Educ de carcere animā meā:
educ de corruptiōe animā meā. Si sic intelligamꝰ:
L nō est blasphemia: intellectus constat. Ad extremū
frēs sicut arbitror hoc dixit: Educ de carcere aīam
meam: educ de angustia. Gaudenti enī homini ⁊ car
cer latus est: et tristi pratum angustū est. Ergo orat
se educi ab angustia. Quis enim in spe latitudine n

habeat in re: q̄ in p̄sentia angustatur. Uidete angustias 2. Cor. 2.
apostoli. Nō habui requiē spiritui meo: dixit: quia 2. Cor. 11.
nō inueni titum fratrē meum. Alio loco: Quis infir
matur ⁊ ego nō infirmor? Quis scandalizatur et ego
nō vror? Qui ergo ⁊ infirmabatur et vrebatur: nōne i pę
nis et carcere erat? Sed istę pęnę ex charitate coro
nam parturiūt. Unde iterū dicit: Superest mihi co 2. Timo. 4.
rona iusticię: quā reddet mihi dn̄s in illa die iustus
iudex. Ad hoc valet: Educ de carcere animā meam:
vt cōfiteatur nomini tuo. Iam educta de corruptio
ne: quid habet cōfiteri? Peccata nō ibi sunt: sed lau
des sunt. Duobus aūt modis cōfessio intelligitur: ⁊ in
peccatis nostris: et in laude dei. In peccatis nostris
nota est cōfessio: et ita nota omni populo vt qū au
ditum fuerit nomen confessionis in lectione: siue in
laude dicatur: siue de peccatis dicatur: currant pugni ad
pectus. Notū est ergo nomen cōfessionis de pecca
to: Confessionē in laude q̄ramus. Ubi inuenimus?
Habes in scripturis. Et hęc dicetis in confessione: Eccli. 39.
Opera dn̄i vniuersa: qm̄ bona valde. Ergo hic con
fessio laudis est. Alio loco ipse dn̄s dicit: Confiteor Matth. 11.
tibi pater dn̄e cęli et terrę. Quid cōfitebatur? Nūqd̄
peccata? Christi ergo cōfiteri: erat laudare. Et audi
laudē patris. Quia abscōdisti hęc inquit a sapientibꝰ Ibidem
et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Quia ergo
post istas corruptiones angustas habitabimꝰ in do
mo dei. tota vita nostra nō erit nisi laus dei. Iam sę
pe vobis expositum est: q̄r recedente necessitate oīa
negocia necessitatis intercidūt: quoniā nō erit quid
ibi agamus. Non dico die et nocte vbi nox non est:
sed toto die cum vnus dies est: nō erit quid ibi aga
mus nisi laudemus quē diligimus: quia tunc et vi
debimus. Modo non visum desideramus et lauda
mus: tunc visum quod amamus: quō laudabimus?
Sine fine erit laus: quia sine fine amor. Quia ergo
hoc ibi agemus: ideo educ de carcere animā meam:
vt cōfiteatur nomini tuo. Beati enī qui habitant in Ps. 83.
domo tua dn̄e: in secula seculoꝝ laudabunt te. Mo
do impedit carcer: quia corpus quod corrumpitur Sap. 9.
aggrauat animā. Non corpꝰ aggrauat animā: Nā
et tunc habebimꝰ corpus: sed corpus qd̄ nō corrum
pitur. Ergo carcerē facit: nō corpus sed corruptio.
Educ de carcere animā meam: vt cōfiteatur nomini
tuo. Iam vox quę sequitur: ex capite sonat dn̄i nostri
iesu christi. Et est talis ipsa: qualis hesterna vltima.
Hesterna enī vltima: si meministis hęc fuit: Singu
laris ego sum donec transeam. Et hic q̄ est vltima?
Me sustinebunt iusti: quoadusq; retribu Al. expectant donec
as mihi.

Explicit Tractatus de ps̄. CXLI.

Incipit Tractatus de ps̄. CXLII.

E psalmo quē cantauimus iam loquar qd̄ A
D dn̄s dederit charitati vestrę. Hesterno die
psalmꝰ breuior tractabatur: sed spaciū tem
poris dabat nobis copiam etiā de paucis multa di
cendi. Nunc quoniam ꝓlixior psalmus est: nō debe
mus tantū in singulis versibus immorari: ne forte
nō cōcedat dn̄s facultatē: vt totum peragrare valea
mus. Titulus psalmi est: Ipsi dauid: quādo 2. Reg. 15.
cum filius suus persequebatur. In regnorū li
bris nouimus hoc factum esse: extitisse inimicū ab
salon patri suo: gessisse cōtra illum nō solum ciuile:
verumetiā domesticū bellum: illum autē nō deiectū

taliqz sed humilitatē pie accepisse a dño disciplinā:
sustinuisse medicinā: nō retribuentē iniquitati iniq/
tatē: sed paratū cor habuisse ad sequendā dñi volū/
tatē. Hic dauid ita laudabilis. sed alius dauid vere
manu fortis: qd interpretatur dauid: dñs noster iesus
christus agnoscēdus est nobis. Preterita em̄ illa fa
cta figure fuerant futurorum: Nec diu cōmendandū ē
qd sepe audistis. qd optime retinetis. Queramus er/
go in hoc psalmo dñm et saluatorem nostrū iesum
christū pnunciantē se p hāc prophetiā: et qd futurū es/
set in hoc tempore: p ea que pridē facta sūt pdicantē.
Ipse em̄ se in prophetis pdicabat: qm̄ ipse est verbum
dei nec illi tale aliquid dicebāt nisi pleni verbo dei.
Annūciabāt ergo christū pleni christo: et illi eū ven
turū pcedebant: quos pcedētes nō deserebat. Ag/
B noscamus ergo quēadmodū et christū psequebatur filius
Math. 9. suus. Habebat em̄ filios de quibus dicebat: Non ie/
iunabunt filii sponsi quādiu cū eis est spōsus: cū autē
ab eis ablatus fuerit spōsus: tūc ieiunabūt filij spon
si. Ergo filij sponsi: apli: et inter hos psecutor iudas
Joh. 6. diabolus. Passionē itaqz suā in hoc psalmo pdica/
turus est christus: Audiamus. Rursus aūt ad hoc in/
tentā facimus charitatē vestrā: nō docendo qd igno/
ratis: sed admonēdo qd nostis: dñm et saluatorē no/
Math. 2. strū iesum christū caput esse corporis sui: illū vnū esse
mediatorē dei et hominū: hominē iesum: natum ex
Apoc. 12. virgine: tanqz in solitudine. sicut in Apocalypsi au/
diuimus. Per solitudinē quippe arbitror qz solus ita
Ibidem. natus est. Hūc em̄ illa mulier peperit recturū popu
lum in virga ferrea. Hec aūt mulier: antiqua est ciui
Ps. 86. tas dei. de qua in psalmo dicitur: Gloriosa dicta sunt
de te ciuitas dei. Hec ciuitas initium habet ab ipso
Gen. 4. abel. sicut mala ciuitas a cain. Antiqua ergo ista ci/
uitas dei semp tolerās terrā: sperās celū: que etiam
hierusalē vocatur et sion: Utiqz de nato quodā i sion:
et cōditore ipsius sion: psalmus quidā dicit: Mater
Ps. 86. sion dicet homo. Quis homo? Et homo factus est in
ea: et ipse fundauit eā altissimus. Deniqz ipse in sion fa
ctus est homo: sed humilis factus est homo: et idē ipse
altissimus fundauit eā ciuitatē in qua factus est homo.
Apoc. 12. Itaqz et illa mulier sole cooperiebatur: sole ipso iusti/
cie quē nō cognoscūt impij: qui dicturi sunt in fine:
Sap. 5. Ergo errauimus a via veritatis: et iusticie lumen non
luxit nobis: et sol nō ortus est nobis. Est ergo quidam
sol iusticie: qui nō oritur impijs. Ceterū istū solem
Math. 5. facit oriri sup bonos et malos. Ergo et amicta erat
Apocal. 12. sole et gestabat visceribus masculū paritura. Idē ip/
se erat cōdēs sion: et nascens in sion: Et illa mulier ci/
uitas dei eius luce protegebatur: cuius carne grauidabatur.
Ibidem. Merito et lunā sub pedibus habebat: quia mortali/
tatē crescētis et decrescētis carnis virtute calcabat.
Ergo ipse dñs iesus christus caput et corpus: Uolu/
it em̄ etiā loqui in nobis: Qui dignatus est mori pro
C nobis: mēbra sua nos fecit. Aliqñ itaqz ex psona mē
brorū suorū loquitur aliquādo ex psona sua tanqz ca/
pitis nostri. Habet aliquid ille qd dicat sine nobis:
nos vero sine illo nihil possumus dicere. Apls dicit:
Col. j. Ut suppleā que desūt pressurarum christi: in carne
mea. Ut suppleā inquit que desunt pressurarum: nō
mearū: sed christi: in carne: nō iam christi sed mea.
Patitur inquit adhuc christus pressurā: non in carne
sua in qua ascēdit in celū: sed in carne mea q adhuc
laborat in terra. Christus inquit pressurā patitur in
carne mea. Viuo em̄ non iam ego: viuit vero in me Gal. 2.
christus. Nisi em̄ christus et in mēbris suis: hoc ē fi
delibus suis pressurā ipse pateretur: Saulus in terra
christū in celo sedentē nō psequeretur. Deniqz apte h
exponēs quodā loco: Sicut em̄ corpus vnū est in/ Ro. 12.
quit et membra multa habet: oīa autē mēbra cor/
poris cū sint multa: vnū est corpus: ita et christus. Nō
ait: ita et christus et corpus: sed corpus vnū mēbra multa:
ita et christus. Totū ergo christus. Et quia totū chri
stus ideo caput de celo: Saule inquit saule qd me Act. 9.
psequeris? Tenete hoc: et fixū omnino commendate
memorie: tanqz filij ecclesiastice eruditionis et fidei
catholice: vt agnoscatis christū caput et corpus: eū/
demqz christū verbū dei vnigenitū equalē patri: et
inde videatis quāta gratia ptingatis ad deū: vt ipse
voluerit esse nobiscū vnus qui est cum patre vnum. D
Quō cū patre vnus? Ego et pater vnū sumus. Quō Joh. 10.
nobiscū vnus? Nō dicit inquit et seminibus tanqz in Gal. 3.
multis: sed tanqz in vno: et semini tuo qd est christus.
Sed ait aliquis: Si christus semē abrahe: nunquid et
nos? Mementote: quia semē abrahe christus: Ac per h
si et nos semē abrahe: ergo et nos christus. Quō vnū Ro. 12.
corpus multa mēbra: ita et christus. Et quotquot i Gal. 3.
christo baptizati estis: christū induistis. Nempe se/
men abrahe christus: nec cōtradici pōt apostolicis ap/
tissimis verbis: et semini tuo qd est christus. Videte
quid nobis dicat: Si autem vos christi: ergo semen Ibidem.
abrahe estis. Ideo magnū est illud sacramētū: Erūt Gen. 2.
duo in carne vna. Apostolus dicit: Sacramentū hoc Eph. 5.
magnū est: Ego aūt dico i christo et in ecclia. Chri/
stus et ecclesia: duo in carne vna. Refer ad distantiā
maiestatis duo: Duo plane. Nō em̄ et nos verbum:
Nō em̄ et nos in principio deus apud deū. Non em̄ et Joh. 1.
nos ille p quē facta sunt oīa. Uenit ad carnē: et ibi
christus et ille et nos. Nō ergo miremur in psalmis.
Multa em̄ dicit ex psona capitis multa ex persona
mēbrorū: et hoc totū tanqz vna psona sit: ita loquitur. E
Nec mireris: quia duo in voce vna: si duo in carne Gen. 2.
vna: Iudas filius sponsi psequēs spōsum. Hoc tūc Joh. 5. et. 6.
contigit. Ad et futurorum exemplū pmissum est: Mul
tos em̄ falsos fratres passura erat ecclesia: et vt ad/
huc et vsqz in finē spōsum illū filius psequatur. Si em̄
inimicus exprobrasset mihi: sustinuissem vtiqz ait: Ps. 45.
Et si is qui oderat me sup me magna locutus fuisset:
abscōdissem me vtiqz ab eo. Quis ē inimicus? Quis
est qui oderat me? Qui dicit: Quis est christus? Ho/
mo fuit christus: nec viuere potuit cū vellet viuere:
et mortuus est inquiūt nolens: euictus: crucifixus: oc
cisus. Inimici ista dicūt. Apertus iste inimicus est: ait
christus: odit me: apertas mihi indicit inimicitias: Fa
cile est istū vel tolerare vel vitare. Quid facio de ab/ 2. Reg. 15.
salon? Quid facio de iuda? Quid de falsis fratribus?
Quid de malis filijs? Et tñ filij sūt qui nō contra nos
blasphemāt christū: sed nobiscū adorant christum:
et in nobis psequuntur christū? De quibus cōsequenter
in eodē psalmo dicitur: Illū facile erat pferre: eū qui Ps. 45.
oderat me: vel abscondere me ab eo. Abscōdis em̄
te a pagano intrans ecclesiā. Quādo aūt et ibi inue/
nis qd times: quid queris vbi te abscondas? Deni/
qz ille ipse Apostolus qui gemit in periculis a falsis fratri/ 2. Cor. 11. et. 7.
bus: Foris inquit pugne: intus aūt timores. Si er
go is qui oderat me sup me magna locutus fuisset: Ps. 45.
abscondissem me vtiqz ab eo. Tu vero vnanimis me/

tus. Unanimiter dicit tanq̄ vnū in christo. Est ergo
ecclesię qd̄ ferat foris: gemat intus: inimicos tā suos
deputet foris et intus: foris facili⁹ euitabiles: intus
difficilius tolerabiles. Dicat ergo dn̄s noster: dicat
christus nobiscū totus christus:

Expositio psalmi.

F
Al. obsecrationem. D Omine exaudi orationē meā: auri-
bus pcipe † precē meā. Hoc ē exaudi:
qd̄ pcipe aurib⁹. Repetitio cōfirmatio ē. In ve
ritate tua exaudi me in tua iusticia. Ne vt-
cūq; accipiatis cū dicit: in tua iusticia. Cōmēdatio
est eñ gratię ne vnusquisq; nostr̄ iusticiā suā depu
tet. Hęc eñ iusticia dei est: quā vt habeas de⁹ dedit.
Nā qui voluerūt de sua iusticia gloriari: quid de il-
Ro.10. lis dicit Apl̄s: Testimoniū eis inquit phibeo: q̄ a
zelū dei habent. De iudęis loquēs zelū dei inq̄t ha-
bent: sed nō s̄m scientiā. Quid est: nō s̄m scientiam:
Quā eñ tu cōmēdas vtilē scientiā: Nunqd illā q̄
1. Cor. 8. cū sola fuerit inflat: q̄ nisi comitata fuerit charitate
nō ędificat: Nō vtiq; ipsam: sed illā scientiā comitē
charitatis: magistrā humilitatis. Unde si ipsa ē: Ze-
lum inquit dei habent: sed nō s̄m scientiā. Exponat
Ro.10. quā dicat scientiā: Ignorātes eñ dei iusticiā: et suā
volentes cōstituere: iusticię dei nō sūt subiecti. Qui
ergo volūt cōstituere iusticiā suā: quicqd bene fece-
rint sibi imputāt: qd̄ male deo: Omino puersi. De-
niq; recti erūt: cū hoc ipm̄ cōuerterint. Peruersus
ideo: q: qd̄ male deo: qd̄ bene tibi. Rectus eris: q̄ñ
qd̄ male feceris tibi: qd̄ bene feceris deo. Nō eñ ex
Ro.4. impio iuste viuere: nisi ab illo iustus factus qui iu-
stificat impium. Ergo inquit in veritate tua exaudi
me in tua iusticia: nō in mea: vt inueniar in illo non
Phil. 3. habēs meā iusticiā q̄ ex lege est: sed eā q̄ est ex fide.
Ecce ī tua iusticia exaudi me: nō q̄ ex lege est: sed ea
quę est ex fide. Ad me eñ cum respicio: nihil aliud
G
meū q̄ peccatū inuenio. Et nō intres in iudi
ciū cū seruo tuo. Qui cū illo volūt intrare in iu-
Ro.10. diciū: nisi qui ignorātes dei iusticiā suā volūt consti
Esa.58. tuere: Quid est q: ieiunauim⁹ et non vidisti: defrau-
dauim⁹ animas nostras et nescisti: Tanq̄ dicentes:
Fecim⁹ qd̄ iussisti: quare non reddis qd̄ pmisisti:
Rñdet tibi de⁹: Ut accipias qd̄ pmisi: ego dedi vt
faceres: quare accipes: ego dedi. Deniq; supbis ta-
Hiere. 2. lib⁹ loquit̄ ppheta: Quid vultis mecū iudicio con-
tendere: Oēs dereliquistis me dicit dn̄s: Quid vul
tis mecū in iudicio intrare: et vestras iusticias com-
memorare: Cōmemorate iusticias vestras: ego no-
ui facinora vestra. Quō approbabo iusticiam: vbi
dānabo supbiā: Merito iste humilis in corpe chri-
Math.11. sti discens a capite: q̄m mitis est et humilis corde: Ne
intres inquit in iudiciū cū seruo tuo. Nō litigem⁹:
nolo tecū habere causam: vt ego pponā iusticiā me-
am: tu cōuincas iniquitatē meā. Ne intres in iudiciū
H
Al. Quia.
cū seruo tuo. Quare hoc: Quare times: * Quiā nō
Al. in cōspectu tuo. iustificabit̄ † corā te ois viuens. Ois viuens:
hic vtiq; viuēs: in carne viuēs: mortur⁹ viuēs: nat⁹
homo ex hoibus viuēs: de adā: adā viuens. Omis
itaq; viuēs: iustificare forte pōt se corā se: ñ corā te.
Quō corā se: Sibi placēs: tibi displicēs: corā te au
tē nō iustificabit̄ ois viuēs. Noli q̄ intrare mecū in
iudiciū dn̄e de⁹ me⁹. Quātūlibet rect⁹ mihi videar:
pducis tu de thesauro tuo regulā: coaptas me ad
eā: et prauus inuenior. Ne intres ī iudiciū cū seruo
tuo. Bene cū seruo tuo. Indignum est tibi cū seruo
tuo intrare in iudiciū: nec dū cū amico q̄ dixi tuo: Iā Ioā.15.
vob dico amic meis: nō diceres: nisi ex seruis ami
cos tuipe fecisses. Tu licet dicas amicū: ego cōfite-
or seruū. Miscōdia idigeo: fugitiu⁹ redeo: pacē q̄ro:
nō sum dign⁹ vocari fili⁹ tu⁹. Ne intres in iudicium Luc.15.
cū seruo tuo: q: nō iustificabit̄ in cōspectu tuo ois vi
uēs. Ante mortē ne laudes hominē quēq̄. O mnino Eccl.11.
ois hō viuens. Quid ipi arietes. qd̄ ipi apl̄i. de q̄bus I
ple dicit̄: Afferte dn̄o filios arietū: Et hic paul⁹ ē Ps.28.
qui dicit nō se esse pfectū. Nō q: iā acceperim inquit: Phil.3.
aut iā pfect⁹ sim. Deniq; fratres vt cito agnoscatis
ipi didicerūt orare qd̄ oram⁹: Ipis data est regula
postulādi a iurisprito cęlesti. Sic orate inq̄t. Et cum
q̄dā pmisisset: posuit et h̄ vt dicerēt arietes nr̄i: du-
ces ouiū: et p̄cipua mēbra pastoris: et cōgregatoris
vni⁹ gregis: ipi didicerūt dicere: Dimitte nobis de- Math.6.
bita nr̄a sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. Nō
dixerūt: Gratias tibi q̄ dimisisti nobis debita nr̄a:
sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is: sed dimitte si-
cut et nos dimittim⁹. Orabāt aūt vtiq; iam fideles:
vtiq; iā apl̄i. Nā ista orō dn̄ica magis fidelib⁹ dat̄.
Si debita illa tātūmodo dicerent̄: q̄ p baptismū di
mittunt̄: cathecuminis congrueret mag̈ orare: Di
mitte nobis debita nr̄a. Dicāt q̄ apl̄i. dicant: Dimit
te nobis debita nr̄a: sicut et nos dimittim⁹ debitori-
bus nr̄is. Et cū eis dictū fuerit: q̄re h̄ dicitis: Quę
debita vr̄a: Rñdeāt: q: nō iustificabit̄ in conspectu K
tuo ois viuēs. * Quia psecut⁹ est inimic⁹ ani- Al. Quia.
mā meā: humiliauit in terra vitā meā. Vi-
de nos: vide caput nostrū p nobis: Quā psecut⁹ est
inimicus animā meā. Persecut⁹ est plane et diabol⁹ Math.26.
aīam christi: et iudas aīam magistri: et nūc ad psecu-
tionē corpis christi idē diabolus manet: Iudas aūt
iudę succedit: Non tā deest de q̄ dicat et corp⁹: Quā
psecut⁹ est inimic⁹ aīam meā: hūiliauit in terra vitā
meā. Hūiliauit inq̄t in terra vitā meā: alio loco di-
cit: Curuauerūt aīam meā. Quid eñ nobiscū agit Ps.56.
quisq̄s psequit̄: nisi vt relicta spe cęlesti terrā sapia-
mus: psecutori cedēte terrena diligam⁹: Et illi q̄dē
q̄rrū in ipis est h̄ agūt. Nobis aūt h̄ nō cōtingat q̄⁹
dicit̄. Si resurrexistis cū christo q̄ sursum sūt sapite: Col.3.
vbi christ⁹ est in dextera dei sedēs: q̄ sursum sunt q̄-
rite: nō q̄ sup terrā: mortui eñ estis. Nam nō iustifi
cabit̄ corā deo ois viuēs. Illi ergo vel apte sęuien-
do: vel occulte insidiādo conant̄ pducere vitā nr̄am
ad terrā: Cōtra hos vigilem⁹: vt dicere possimus:
Nostra aūt cōuersatio in cęlis est. Hūiliauit inquit Phil.3.
in terra vitā meā inimic⁹. † Collocauerit me ī L
* tenebrosis sicut mortuos seculi. Hoc a ca- Al. † Collocauit
Al. obscuris
pite expediti⁹ auditis: et expediti⁹ h̄ in capite agno-
scatis. Ille eñ p nobis mortu⁹ fact⁹ est: sed nō mor-
tu⁹ seculi. Qui eñ mortui sunt seculi: Et quō ille nō
erat mortuus seculi: Mortui seculi merito mortui:
mercedē recipiētes iniq̄tatis: et mortē ducentes ex
pctī ppagine: ex illa voce q̄ dicit̄: Ego eñ in iniq̄ta- Ps.50.
tib⁹ cōcept⁹ sū: et in pctis mater mea in vtero me alu-
it. Venit aūt ille p virginē assumēs carnē nō iniq̄tatē
carnis: assumēs carnē mūdā mūdatricē. Illi autem
quē peccatorē putabāt: tanq̄ mortuū seculi depu-
tabāt. Et ille q̄ in alio psalmo dixit: Quę non rapui Ps.68.
tunc exoluebā. Et q̄ dixit in euāgelio: Ecce venit pn̄ Ioh.14.
ceps mūdi. q̄ posset⁹ mortis: ogis mali [illegible]

plices etacto?: veniet inquit et in me nihil inueniet. Quid est: in me nihil inueniet? Nullā culpam: nihil quare mori debeam. Sed vt sciāt oēs q; volun-
Joh.14. tatē eius quā patris mei facio: surgite eam⁹ hinc. Ut moriar inquit volūtatē patris mei facio: Nō autem morte sum dign⁹: Nihil feci vnde moriar: sed facio vt moriar: vt illi p innocētis mortē liberent: qui habebant q̄re morerent. Collocauerūt me in tenebrosis tāq; in inferno tanq; in sepulchro tanq; in q̄ a pas-
Ps.87. sione velut mortuū seculi: eā q̄ dicit: Fact⁹ sum sicut hō sine adiutorio inter mortuos liber. Quid ē:
Joh.8. liber? Quare liber? Quia ois q̄ facit peccatū seruus est pcti. Denique nō solueret a vinculis: nisi liber a vinculis. Ille liber mortē occidit: vinculū vinxit: captiuitatē captiuauit: et collocauerūt eū i tenebrosis tā-
R q; mortuos seculi. Et tediū: inquit, passus ē in me spūs meus. Recordamini. Tristis est aīa
Math.26. mea vsq; ad mortē: Videte vocē meā. Nūquid n̄ appa-ret ipse trāsitus a capite ad membra: a mēbris ad caput? Tediū inquit passus ē in me spūs me⁹. Agnoscim⁹: trist⁹ est aīa mea vsq; ad mortē: Sz et illic nos
Phil.3. eram⁹. Trāsfigurauit eñ in se corp⁹ humilitatis nr̄e:
Ro.6. pformādo corpi glie sue: et vetus hō nr̄ confix⁹ ē cruci cū illo. In me turbatū est cor meū. In me inquit: nō in aliis. Illi eñ me deseruerūt: et illi q̄ inheserāt recesserūt: et mei, ... qz mori videbant: aliud
Luc.24. aliquid putauerūt: et a latrone victi sunt: q̄ tūc credi-
Memor fui dit qñ illi defecerūt. Inde ad mēbra. Memor-
O ratus sum dierū antiquorum. Nunquid memoratus est ille dierū antiquorum: p quē fact⁹ est ois dies? Sed loquit corp⁹: loquit vnusq̄sq; illi⁹ gratia iustificat⁹: inhęrēs illi i charitate: et deuot⁹ i humilitate loquit et dicat. Memorat⁹ sum dierū antiquorū. Meditat⁹ sum in oibus opibus tuis. Quia vnq; oīa bona tu fecisti: et nihil cōstituisset qd a te ɔstitutū nō eēt: Creatura tua spectaculū mihi facta ē: Quęsiui in ope artificē: et in cōdit⁹ oib⁹ cōditorē. Quare h? Ut qd h: nisi vt h intelligeret quicqd in se boni es-
Ro.10. set: ab illo factū esse: ne ignorās iusticiā dei et suā volens cōstituere: iusticię dei subiect⁹ nō esset: vt ei conuenire vox illa supior: in vitate tua et i iusticia tua. In oibus q̄ dei opibus et meditatiōe oim opez dei gratiā insinuat: gratiā cōmendat: gratiā se inuenisse glat: gratiā qua gratis salui facti sumus: qz et grat salui facti sum⁹. Quid gl'aris in tua iusticia? Quid te extollis ignorās dei iusticiā? Dedisti forte aliqd vt salu⁹ esses? Quid dedisti vt hō esses? Respice q̄ ɔditorē vitę tuę: substātię et iusticię salutis auctorē: Meditare in facturis manuū ei⁹: qz et iusticiā q̄ i te est ad manū eius inuenies ptinere. Audi Aplm̄ de te
P Eph.2. decentē: Nō ex opibus inquit: ne forte quis extollatur. Opera bona nō habem⁹? Habem⁹ plane. Sz vide qd sequit. Ipsi⁹ eñ sum⁹ figmentū: dixit Ip-
Ibidem. si⁹ sum⁹ figmentū: Forte naturā q̄ homines sum⁹ cōmemorare voluit: hoc appellato figmento? Nō plane: De opib⁹ loquebat. Nō inqt ex opib⁹: ne qs forte extollat. Sz vt cōmendaret sequit: Ipsi⁹ eñ sumus figmentū creati in christo iesu in opib⁹ bonis. Noli q̄ putare te aliqd opari: nisi inqntū mal⁹ es: Auerte ab ope tuo te: ad opus illi⁹ q̄ fecit te: Ipse formet: et ipse qd formauerat et tu exterminasti: reformet. Ut eñ sis: ipse opat⁹ est: vt bon⁹ sis: si bon⁹ es ipse opat.
Phil.2. Cū tremore inqt et timore vestrā ipso salutem opamini. Si nostrā ipso salutē opamur: quare cū timore: quare cū tremore: cū sit in ptāte nostra qd opamur? Audi q̄re cū timore et tremore. De⁹ est eñ qui Ibidem.
opat in nobis: et velle et opari p bona voluntate. Ergo cū timore et tremore: vt delectet in cōualle opari nostrū artificē. Sic eñ opat tanq; in delectatione q̄ ... dicat in gentib⁹ et repleat ruinas. In facturis Q
manuū tuarū meditabar. ... meditabar.
opa tua: qz nihil boni esse i nobis pōt: nisi abs te fiat qui nos fecisti. Et qd feci cū viderē a te oñe datū optimū: et oñe donū pfectū desursū esse descēdēs Jacobi.1.
a patre luminū: apud quē nō est cōmutatio: nec momenti obumbratio? Cū hoc viderē auersus ab ope malo qd fecerā i me: extēdi man⁹ meas ad te. Ex- Ex. Expandi.
tendi inqt manus meas ad te: aīa mea velut terra sine aqua tibi. Cōpluere igit me ad faciendū fructū bonū. Dñs eñ dabit suauitatē. vt ter- Ps.84.
ra nostra det fructū suū. Extēdi manus meas ad te: aīa mea velut terra sine aqua tibi: Non mihi sz tibi. Sitire tibi possum: me irrigare nō possum. Anima mea velut terra sine aqua tibi: qz sitiuit aīa mea ad deū viuū. Qñ veniā nisi qñ veneris? Sitiuit aīa Ps.41.
mea ad deū viuū: qz aīa mea velut terra sine aq̄ tibi. Abūdat mare: inundat: copiosum est: fluctuat: sz R
amarū est. Discreta est aq̄ ... arida aīa mea: Gen.1.
irriga eā: qz velut terra sine aq̄ tibi. Cito exau- Et. Velociter
di me dñe. Que eñ mora: qñ sic sitio ad insiāmādā sitim meā? Pluuiā differebas: vt hauriens inhiberē: nō respuerē qd infunderes. Si ergo ideo differebas: iā da: qm̄ aīa mea velut terra sine aqua tibi. Cito exaudi me dñe. Defecit spūs meus. Inplcat me spūs tu⁹: qz defecit spūs me⁹. Ipsa est causa vt cito exaudias: qz defecit spūs me⁹. Fact⁹ sum Ps.
iam paup spiritu: beatū me facit in regno cęlorū. In Mat.5.
quo eñ viuit spūs ei⁹ supb⁹ est: spū suo extollit contra deū: Fiat in illo bene qd alibi scriptū est: Aufe- Ps.103.
res spm̄ eorz et deficient: et in puluerē suū reuertent: vt pñitentes dicāt: Memēto qz puluis sum⁹. Cum Ps.102.
aūt dixerint: qz puluis sum⁹ memēto: tūc dicāt: Aīa mea velut terra sine aq̄ tibi. Que eñ tā terra sicca q̄ puluis? Sed cito exaudi me dñe: Cōplue me: cōfirma me ne sim puluis quē pijcit vētus a facie ter- Ps.1.
rę. Cito exaudi me dñe: defecit spūs me⁹: Nō differat inopia mea. Abstulisti spm̄ meū vt deficerē: et i Ps.103.
puluerē meū cōuerterer: et dicerē tibi: Aīa mea velut terra sine aq̄ tibi: Fac etiā qd in alio psalmo dī: Auferes spiritū eoz et deficiēt: Emitte spiritū tuū et Ibidem.
creabunt: et renouabis faciē terrę. Si q̄s igit in chri- 2.Cor.5.
sto noua creatura: vetera trāsierunt. In spiritu suo vetera trāsierūt: in spū suo noua facta sunt. Ne S
auertas faciē tuā a me. Auertisti a supbo. Et enim aliqñ abūdabā: et in abūdātia mea elat⁹ eram. Ego eñ dixi aliq̄ i in abūdātia mea: nō mouebor in Ps.29.
eternū. Dixi nō mouebor in abundantia mea: ignorans iusticiā tuā: et cōstituēs meā sed tu dñe in volū- Ro.10.
tate tua pstitisti decori meo virtutē. Dixi in abūdātia mea nō mouebor: vez aūt a te mihi erat quicqd abūdabā. Et vt h pbarer a te mihi faciē: Auertisti Ps.29.
faciē tuā a me: et fact⁹ sum ɔturbat⁹. Post hāc ɔturbatōnē i q̄ fact⁹ sū ɔturbat⁹: qz auertisti faciē tuā: p⁹ tediū spūs mei: p⁹ ɔturbatū cor meū in me: ex eo q̄ auertisti faciē tuā: iā fact⁹ sū sicut terra sine aq̄ tibi: Ne auertas faciē tuā. Auertisti a supbo: redde hu-

T mihi. Ne auertas faciem tuā a me: quia si auertetis:
Al'. Et. [illegible] Similis ero descendentibus in lacū. Quid
Prouer. 18. est descendentibus in lacū? Peccator cū venerit in p
fundū maloꝝ: cōtemnet. Illi descendūt in lacū: qui
etiā cōfessionē pdūt. Cōtra quod dicit: Ne coartet
Ps. 68. sup me puteus os suū. Hic pfunditatē lacū appel
lat plerūqꝫ scriptura: in quā pfunditatē cū venerit
peccator contēnit. Quid est: contēnit? Iā nec vllam
puidentiā deputat: aut si deputat: ad eā se ptinere
nō putat: Proponit sibi peccādi licētiā: sine spe ve
niē habenis laxatis effusis. Nō dic: reuertar ad deū
Malach. 3. vt reuertat ad me: nec audit: Conuertimini ad me
et reuertar ad vos: qm̄ veniēs in pfundū maloꝝ cō
Eccli. 17 temnit. A mortuo enī [illegible] tanqꝫ si nō sit perit con
fessio. Ne ergo auertas faciē tuā a me: et similis ero
descēdentibus in lacū: Auditā fac mihi mane
V misericordiam tuā: quia in te speraui. Ecce in no
Ps. 56. cte sumus sed in te speramus donec nox tota transeat ini
quitas. Habemus enim (vt dicit petrus) certiorē phe
1. Petri. 1. ticū sermonē: cui bene facitis intendētes tanqꝫ lucer
nē lucēti in obscuro loco: donec dies illucescat: et lu
cifer oriat in cordibus vestris. Mane ergo appellat:
post finē seculi: cū viderimus qd̄ in seculo credimus.
Ps. 5. Mane enī exaudies vocē meā: mane astabo tibi et
contēplabor. Auditā fac mihi mane misericordiam tuā:
Roma. 8. quia in te speraui. Si enī qd̄ nō videmus speramus: p pa
tientiā expectamus. Patientiā querit nox: leticiā do
nabit dies. Auditā fac mihi mane misericordiam tuam:
qm̄ in te speraui. Sed hic quid: donec veniat mane?
Nō enī sufficit mane sperare: sed aliquid opus est agere.
Quare aliqd agere? Qm̄ dicit in alio psalmo: Deū
exquisiui in die tribulationis meē: tanqꝫ in tēpe noctis
Ps. 76. meē deū exquisiui. Quō exquisiui? Manibus meis no
cte corā eo: et nō sum deceptus. Manibus gredus est
in nocte deus. Quid ē: manibus? Bonis opibus: sed bo
Math. 6. nis opibus corā eo. Cū enī facis elemosynā noli tuba
canere: pater tuus qui videt in occulto reddet tibi.
Quia ergo ita sperandū est mane: et ita nox ista tolerā
da ē: et ipa patiētia donec dies elucescat: pseuerā
dū est: quid interea hic agēdū? Ne forte p temetip
X sū acturus eo aliqd. vt merearis pduci ad mane: No
Al'. non habet tam fac mihi dñe viam in qua ingrediar.
Al'. ambulem. Ideo lucernā pphetiā accedit ideo ipm dnm tanqꝫ
Ps. 21. in testa carnis misit: qui etiā dicit: Exaruit velut te
sta virtus mea. Ambula ad pphetiā: ambula ad lu
Joh. 1. cernā pdictorū futurorū: ambula ad vbū dei. Non
dū video vbū in pncipio deū apud deū: ambula ad
formā serui, pduceris ad formā dñi. Notā fac mihi
Al'. Quia. dñe viā in qua ingrediar: Qm̄ ad te leuaui
Ps. 35. aiam meā. Leuaui ad te: nō p te. Apud te est fōs
vitē ad te leuaui aiam meā tanqꝫ vas ad fontē acru
[illegible] imple ergo me: qm̄ ad te leuaui aiam meā. Er
Al'. Eripe. ipe me de inimicis meis dñe: qz ad te cō
Al'. non habet fugi. Qui aliqñ a te fugi ad te cōfugi. Fugit enim
Gen. 3. adā a facie dei: et abscōdit se inter ligna paradisi: vt
Job. 7. de illo diceret i libro Job: Tanqꝫ seruus fugiēs dñm
suū: et cōsecutus est vmbrā. Fugit a facie dñi sui et con
secutus est vmbrā. Ad vmbrā enī fugit inter ligna pa
radisi. [illegible] in vmbra: ne postea dicatur:
Sap. 5. Transierūt oīa tanqꝫ vmbra. Exime me de inimicis
Y meis. Nō enī hic [illegible] Nō ē no
Eph. 6. bis colluctatio aduersus carnē et sanguinē. Sed ad
uersus quos? Aduersus principes et potestates: re

ctores mūdi. Cuius mūdi? Nō enī celi et terre? Nō enim
regūt qd̄ nō fecerūt: rectores mūdi. Sed cuius mun
di? Tenebrarū harū. Quarū tenebrarū? Utiqꝫ ini
quorū. Fuistis enī aliqñ tenebre: nūc aūt lux in do Eph. 5.
mino. Rectores mūdi tenebrarū harū rectores ini
quoꝝ: Cōtra hos habetis luctamē. Magnū plurimū no
bis est hostē nō videre et vincere. Aduersus recto
res mūdi tenebrarū harū: diabolū scz et angelos eius: Eph. 6.
nō illius mūdi rectores de quo dicit: Et mūdus per eū Joh. 1.
factus est: sed illius mūdi de quo dicit: Et mūdus nō co
gnouit eū. Exime me de inimicis meis dñe: qz ad te
cōfugi. De inimicis meis: nō iuda: sed qui impleuit
iudā. Illū patior visum: illū expugno nō visū. Ac
cepit enī buccellā iudas: et introiuit in eū sathanas: Joh. 13.
vt iste dauid psecutionē pateret a filio suo. Qm̄ mul
tos iudas diabolus implet: indigne accipiētes buccel
lam ad iudiciū suū. Qui enī manducat et bibit indi 1. Cor. 11.
gne: iudiciū sibi mādu cat et bibit. Non malū est qd̄
dat: sed bonū malo in iudiciū dat. Bene esse nō po
test: male accipienti qd̄ bonū est. Ergo exime me ab
inimicis meis: qz ad te confugi. Ergo qz ad te confu
gi: vel quo a facie tua fugiā? Si ascendero in celū tu il Ps. 138.
lic es. Quo enī fugerē? Quo ibo a spiritu tuo? Si
ascēdero i celū tu ibi es: si descēdero in infernū ades.
Quid ergo restat: Si assumpsero pennas meas vt Ibidem
colūba: et volabo in extrema maris: id est vt spe ha
bitem in finē seculi: Etenim illuc manus tua deducet
me: et pducet me dextera tua. Exime me de inimicis
Z meis: qm̄ ad te cōfugi dñe: Doce me vt faciā Al'. facere.
voluntatē tuā: qz tu es deus meus. O con Al'. doce me ut fa.
fessio: o pscriptio: qm̄ tu es inquit deus meus. Ad aliū
currā refici: si ab alio factus sum: Tu es totū meū: qa
tu es deus meus. Patrē querā pter hereditatē: Tu
es deus meus: nō solū dator hereditatis: sed ipa he
reditas. Dñs pars hereditatis meē. Dñm querā Ps. 15.
pter redēptionē: Tu es deus meus. Patronū que
ram pter liberationē: Tu es deus meus. Postremo
creatus recreari cupio: Tu es deus meus qui creator
meus: qui creasti me p verbū tuū. et recreasti me p ver
bum. Sed creasti me p verbū deū: manētē apud te: Joh. 1.
recreasti p verbū carnē factum pter nos. Doce er
go me vt faciā voluntatē tuā: qz tu es deus meus. Si
nō me docueris: faciā voluntatē meā: et deseret me
deus meus: Doce me vt faciā volūtatē tuā: qm̄ tu es
deus meus. Doce me. Nō enī tu es deus meus: et ego
ero magister meus. Uidete queadmodū gratia cōme
detur: Hoc tenete: hoc inbibite: hoc vobis de corde
nullus excutiat: Nec habeatis zelū dei: sed nō sm scie
tiā: ignorantes dei iusticiā: et vestrā volentes con Ro. 10.
stituere legē: iusticie dei nō sitis subiecti. Verba cer
te Apli agnoscitis. Dicite ergo ista: Doce me vt fa
ciam voluntatē tuā: quia tu es deus meus. Spiri
tus tuus bonus: Nō meus malus. Spūs tuus bo
nus Deducet me in terrā rectā: Quia spūs
meus malus deduxit me in terrā puersam. Et quid
ego merui? Que mea opa bona sine tuo adiutorio
cōputat: vñ impetrarē dignusqꝫ essem deduci a spi
ritu tuo in terrā rectā? Que opa mea: vel que merita
mea? Propter nomē tuum dñe viuificabis
me. Attēdite ergo quātū potestis gratie cōmēdati
onē: qua gratis salui facti estis. Propter nomē tuū
dñe viuificabis me. Nō nobis dñe nō nobis sed nomi Ps. 113.
tuo da gloriā. Propter nomē tuū dñe viuificabis

me in tua iusticia: nõ in mea. Non qz ego merui: sed qz tu misereris. Nã si meũ ostenderẽ meritũ: nihil abs te mererer nisi suppliciũ. Auulsisti merita mea: inseruisti dona tua. Propter nomen tuũ dñe viuificabis me: In tua iusticia. Educes de tribulatõe aĩam meã: τ in tua misericordia ad interitũ deduces inimicos meos. Et pdes oẽs tribulãtes aĩam meã: qm̃ seruus tuum sum ego.

charitate tua. disperdes. tribulant.

Explicit Tractatus de ps̃. CXLII.

Incipit Tractatus de ps̃. CXLIII.

A

Psalmi huius titulus breuis ẽ numero verborũ: sed grauis põdere mysteriorũ. Ipsi dauid ad goliã. Pręliũ hoc factũ tẽpe patrũ nostroꝝ: de scripturis sanctis recolit mecum charitas vestra. Cũ enĩ aduersus populũ dei alienigenę dimicarẽt: puocauit vn[us] vnum: golias dauid: in quo certamine volũtas dei p cuiusq[ue] partis victoria pbaret. Sed qd de victoria satagim[us]: quãdo puocantẽ puocatũq[ue] cernam[us]? Prouocauit impietas pietatẽ: puocauit supbia humilitatẽ: postremo puocauit diabolus christũ. Quid miramini diabolũ victũ? Ille erat grãdis statura corpis: iste aũt statura pu[us]: s fide magn[us]. Accepit arma bellica sanctus dauid: vt aduersus goliã pcederet: Hęc arma per etatẽ τ paruã (vt dixim[us]) staturã corpis portare nõ valuit. Abiecit onerãtia: nõ adiuuantia: τ accepit quinq[ue] lapides de flumine: τ posuit in vase pastorali. His armat[us] corpaliter: nomie aũt dei spũaliter: pcessit τ vicit. Hoc quidẽ ille dauid: Sed mysteria pscrutemur. Proposueram[us] enĩ titulũ istum breuẽ numero verborũ: sed grauẽ põdere mysteriorum. Veniat in mentẽ apostolica illa sentẽtia: Omnia hęc in figura cõtingebãt illis: ne impudentes videamur querere aliquid absconditũ: vbi possit dici totũ: sine mysterij pfũditate simpliciter dictũ. Habemus ĝ auctoritatẽ facientẽ vos intẽtos ad querẽdũ: vigiles ad inuestigandũ: deuotos ad audiendũ: fideles ad credendũ: impigros ad faciendũ. In dauid christ[us]: sed sicut soletis intelligere eruditi i scbola eius: christus caput τ corpus. Nõ ergo sic audiatis aliquid ex psona christi: quasi ad vos nõ ptineat qui estis membra christi. Hoc tanq[ue] fundamẽto posito: videte quę sequant. Nostis multis sacramẽtis visibilib[us] τ corpalib[us] oneratũ esse populũ pmũ: circũcisione: negocioso illo quodã sacerdotio: τ templo figuris pleno: multiplicib[us] holocaustoꝝ sacrificiorũq[ue] generib[us]. Hęc dauid noster tanq[ue] arma pręmẽtia non adiuuantia posuit. Si enĩ data eẽt lex q posset viuificare: vere ex lege esset iusticia. Vt qd ergo lex? Sequit: Sed cõclusit inquit scriptura omnia sub peccato: vt pmissio ex fide iesu christi daret credentibus. Deniq[ue] iste dauid scz christus caput et corpus: tempe reuelatõis noui testamẽti: tẽpe insinuandę τ cõmendandę gratię dei: quid fecit? Arma posuit: quinq[ue] lapides tulit: Arma vt diximus onerantia posuit. Ergo sacramẽta leg[is]: Sacramẽta illa legis quę nõ sunt imposita gẽtibus: posuit: quę nõ obseruamus. Demonstrat enĩ quãta in veteri lege legamus τ nõ obseruemus: sed tñ ad aliquã significationẽ pmissa τ posita esse intelligam[us]: nõ vt abijciamus legẽ dei: sed vt sacramẽta pmittẽtia: impleta pmissione nõ celebrem[us]. Qđ enĩ pmittebãt: venit.

j. Reg. 17.

j. Cor. 10.

B

j. Reg. 17

Gal. 3.

j. Reg. 17.

Gratia enĩ noui testamẽti in lege velabat: in euãgelio reuelabat. Velũ remouim[us]: qđ velabat agnouimus. Agnouim[us] autẽ in gratia gtiã dñi nři iesu christi capitis τ saluatoris nostri qui pro nobis crucifixus est: quo crucifixo etiam velũ templi conscissum est. Deniq[ue] arma vię ille posuit: tãq[ue] onera sacramẽtoꝝ veteris legis: τ ipam legẽ accepit. Quinq[ue] enĩ lapides quinq[ue] libros moysi significant. Tulit ergo illos quinq[ue] lapides de flumine. Nostis quid sit fluuius. Labit enĩ mortale seculũ: et pterfluit quicqd venit in mundũ. Erãt ergo in flumine tanq[ue] in pplo illi primo lapides: illic erãt inutiles: vacabant: nihil pderãt: trãsibant sicut fluuius. Quid fecit dauid vt lex ipa vtilis esset? Accepit gratiã. Lex enĩ sine gratia impleri nõ põt. Plenitudo enĩ legis ẽ charitas. Et vnde est ista charitas? Vide si nõ ex gratia. Charitas inquit dei diffusa est in cordib[us] nostris p spũm sanctũ qui dat[us] est nobis. Quia ergo gratia fecit impleri legẽ: significat aũt gratia lacte. Hoc enĩ est in carne gratuitũ: vbi mater nõ quęrit accipe: sed satagit dare. Hoc mater gratis dat: τ cõtristat si desit q accipiat. Quõ ergo ostẽdit dauid legem sine gratia opari nõ posse: nisi cũ illos lapides quinq[ue] quibus significabat lex: in libris quinq[ue]: cõiungere volens gratię: posuit in vase pastorali: quo lac mulgere cõsueuerat: Sic armatus gratia vtiq[ue] armatus: et nõ psumens nõ de se sed de dño suo: pcessit aduersus goliã superbũ se iactantẽ de se psumentẽ. Tulit vnũ lapidẽ: iecit: inimicũ i frõte pcussit: cecidit ex eo loco corpis: vbi signũ christi nõ habuit. Hoc q[ue]q[ue] licz attẽdas: Quinq[ue] lapides posuit: vnũ misit: Libri quinq[ue] lecti sũt sed vnitas vicit. Plenitudo enĩ legis (vt paulo ante cõmemorauim[us]) charitas. Et Apl's ait: Sufferẽtes inuicẽ in dilectiõe: studẽtes seruare vnitatẽ spũs in vinculo pacis. Deinde illo pcusso atq[ue] deiecto gladiũ ei[us] abstulit: τ inde caput illi abscidit. Et hoc fecit noster dauid: deiecit diabolũ de suis. Qñ aũt credũt magni ei[us] quos ille i manu habebat: τ de quib[us] ceteras animas trucidabat: puertũt linguas suas contra diabolũ: τ sic golię de gladio suo caput incidit. Mysteriũ tituli: p tpis breuitate tractauimus: videam[us] quid habeat ipe psalmus.

Matth. 27

C

j. Reg. 17.

Ro. 13.

Ro. 5.

j. Reg. 17.

Ibidem

Ro. 13.

Eph. 4.

j. Reg. 17.

Expositio psalmi.

B Enedictus dñs deus meus qui docet manus meas ad pręliũ: et digitos meos ad bellũ. Vox nřa est si corp[us] christi nos sum[us]: Bñdicam[us] dñz deũ nostrũ q docet man[us] nostras ad pliũ: τ digitos nostros ad bellũ. Repetitio sentẽtię videt. Qđ est man[us] nostras in pliũ: hoc est digitos nostros in bellũ. An aliquid interest inter manus τ digitos? Digitis vtiq[ue] opat τ manus. Nõ itaq[ue] absurde accipim[us] digitos p manib[us] positos. Verũtñ i digit[is] agscim[us] vnitatẽ: diuisionẽ opationis: τ tñ radicẽ vnitatis. Vide illã gratiã. Dicit Apl's: Alij quidẽ p spiritũ dat sermo sapiẽtię: alij sermo sciẽtię pm eundẽ spm: alij fides in eodẽ spiritu: alij donationes curationũ in vno spũ: alij genera linguaꝝ: alij pphetia: alij diiudicatio spirituũ. Omnia aũt hęc opat vn[us] atq[ue] idẽ spũs. Radix ẽ vnitat[is]: diuidẽs ppria vnicuiq[ue] put vult: alij illud: alij hoc. Diuisiões sunt opatiõis. His ergo digitis pugnat corp[us] christi pcedẽs i bellũ: pcedens in pliũ. Iam plioꝝ τ belloꝝ genera commemorare fortasse lõgũ

D

Ps. 17.

j. Cor. 12.

Ibidem.

E est: ⁊ gerere facil⁹ est q̃ explicare. Habemus vnum
Eph. 6. bellũ qđ cõmemorat Apl's. Non est vobis colu-
ctatio aduersus carnẽ ⁊ sanguinẽ: id ẽ aduersus ho-
mines a quib⁹ videmini pati molestias: nõ aduers⁹
ipsos pugnatis: sed aduersus p̃ncipes ⁊ potestates
et rectores mũdi. Et ne intelligeres mũdi cęli ⁊ ter-
rę: ostẽdit qđ diceret: tenebrarũ istarũ: mũdi scʒ: si
Joh. 1. qui p ipsũ fact⁹ est: q: et mũdus p eũ fact⁹ est: ⁊ mun
di qui eũ nõ cognouit: q: ⁊ mũdus eũ nõ cognouit.
He tenebrę nõ sũt natura: sed volũtate. Anima em̃
p semetipsam nõ lucet: q: hũiliter ac veraciter cãtat:
Ps. 17. Tu illuminabis lucernã meã dñe: de⁹ meus illumi-
Ps. 35. na tenebras meas. Et apud te inquit fons vitę: in lu
mine tuo videbim⁹ lumẽ: Nõ in lumine nostro: sʒ in
lumine tuo. Nã ⁊ oculi nostri lumina vocant: et tñ
lux extrinsec⁹ si desit: etiã sani ⁊ patẽtes: in tenebris
remanebũt. Ergo bellũ gerimus aduersus rectores
tenebrarũ harũ: rectores scʒ infidelũ: diabolũ ⁊ an
gelos ei⁹: rectores gladij eius: de quo pugnat dia-
1. Regl. 17. bolus aduersus fideles. Sed quõ golię p̃strato tol
litur gladi⁹: vt ipsi golię caput de gladio suo ampu-
Eph. 5. tetur: ita cũ credũt ipsi infideles diaboli eis. Fuistis em̃
F aliqñ tenebrę: nũc aũt lux in dño: Pugnastis: õ ma
nu golię: iã in manu christi tollite caput golię. Hoc
em̃ vnũ ẽ bellũ: alterũ aũt [illegible]. Nõ gen⁹
Gal. 5. hoc bellũ et Aplica epl'a legebat. Caro concupiscit
aduersus spiritũ: ⁊ spũs aduersus carnẽ: vt nõ ea q̃
vultis faciatis. Et hoc graue bellũ: ⁊ qđ est molesti⁹
internũ. In quo bello si sit quisq victor: illos quos
nõ videt inimicos ptinuo supabit. Nõ em̃ temptat
diabol⁹ vel angeli ei⁹: nisi qđ in te carnaliter dñat.
Nã quõ vincim⁹ illos hostes quos nõ videm⁹: nisi
q: carnales interiores mot⁹ nros sentim⁹: His cõfligi
m⁹: illi p eum ⁊ illos [illegible]. In amore pecũię dñat
auaricia. Dñante tibi auaricia: diabol⁹ forinsec⁹ lu
crũ cũ fraude ponit. Plerũq em̃ ad lucrũ nõ pue-
nis nisi fraudẽ feceris. Proponat ergo ille forinsec⁹
auaricię tuę quã intus nõ vicisti: quã nõ domuisti:
quã nõ tibi subiecisti: ponit tanq athletę suo ago-
notheta mal⁹ fraudẽ ⁊ lucrũ: op⁹ ⁊ p̃miũ: Fac et tol
le. Tu aũt si calcas auariciã: si tibi interi⁹ nõ dñat:
quã si senties vinces: iã diabolũ insidiantẽ nõ sentis.
Si ergo edomuisti auariciã: attẽdis alterũ ponẽtẽ
opus ⁊ p̃miũ. Quid ille p̃posuit: Fraudẽ et lucrũ.
Quid et iste ponit: Innocentiã ⁊ coronã. Fac et
tolle: et ille dicit: ⁊ iste. Iã tu p̃liator interior: si non
es victus auaricia: sed victor auaricię: illũ attendis:
et hũc vincis. Discernis em̃ vtrũq ⁊ dicis: Hic vi-
deo opus ⁊ p̃miũ: illic aũt escã ⁊ laqueũ. Neq em̃
aliquid dicis i te: quod nõ ptineat ad te. Etenim ex
peccato diabolus eo aduersum te. Trahis cõcupiscẽ
tię ppaginẽ ⁊ traducẽ mortis. Habes cõtra qđ pu-
gnes in te: habes qđ expugnes in te: Sʒ habes quẽ
inuoces: vt pugnãtẽ adiuuet te: ⁊ vincentẽ coronet
G te: qui nõ existentẽ fecit te. Quõ inquis vincã. Ecce
ipse Apl's de illo bello p̃liũ ponit: ⁊ q̃ laboriosum
sit aut forte insupabile: si nõ intelligo ipse ostendit:
Gal. 5. Caro inquit cõcupiscit aduersus spiritũ: ⁊ spũs ad-
uers⁹ carnẽ: vt nõ ea q̃ vultis vos faciatis. Quõ me
iubes vincere: cũ ille dicat: vt nõ ea q̃ vultis facia-
1. Regl. 17. tis: Queris quõ: Attẽde ad gratiã vasis pastora-
lis: lapidẽ de flumine in exceptorio lactis pone. Ec-
ce: ⁊ ego tibi dico. i. nõ tibi ipsa veritas dicit: Pro-

sus nõ facis qđ vis: pugnãte carne aduersus spiritũ
tuũ. Si adiutũ pugnã de te p̃sumis: ad nouiđ⁹ es:
ne frustra audieris: Exultate deo adiutori nro. Si Ps. 80.
em̃ p te impleres totũ: nõ esset necessarius adiutor.
Rursus si tu ipse tua volũtate nihil ageres: non vo-
caret adiutor. Adiutor em̃ aliquid agentẽ adiuuat.
Deniq cũ dixisset. Caro cõcupiscit aduersus spiri- Gal. 5.
tũ: ⁊ spũs aduersus carnẽ: vt nõ ea q̃ vultis faciatis:
et posuisset te ante te: veluti deficientẽ te in te: con
tinuo misit ad adiutorẽ: Qđ si spũ ducimini: nõ ad- Ibidem.
huc estis sub lege. Qui em̃ sub lege est: nõ implet le-
gem sed p̃mit a lege. sicut ille dauid sub armis erat. 1. Regl. 17.
Ergo si spiritu duceris: vide quis te adiuuabit vt
impleas qđ velis. Adiutor tu⁹: susceptor tu⁹: spes
tua: qui docet man⁹ tuas in p̃lium: et digitos tuos
ad bellũ. Manifesta em̃ sunt inquit opa carnis: quę Gal. 5.
sunt fornicatiões: immũdicia: idolor ⁊ seruitus: luxu
ria: veneficia: ptentiones: inimicitię: ebrietates: co-
mesationes: ⁊ his similia: q̃ p̃dico vobis sicut p̃e-
dixi: qm̃ q talia agũt regnũ dei nõ possidebũt: Nõ
qui aduersus talia cõfligũt: sed qui talia agũt. Cum
em̃ cõfligis aliud est opus: cũ vincis aliud est opus:
cũ pacẽ et requiẽ habes: aliud opus ẽ. Hec dũ exẽ-
plis demonstro paucis aduertite. Suggerit aliqđ b
lucrũ. delectat: Habet fraudẽ: sed magnũ est lucrũ:
delectat: nõ cõsentis. Pugnã vide: adhuc suadetur:
adhuc insistit: adhuc deliberat. Ergo q pugnat: pe-
riclitat. Vidim⁹ pugnã: cętera videam⁹. Contem-
psit iusticiã vt fraudẽ faceret: vict⁹ est: Cõtempsit lu
crũ vt iusticię seruiret: vicit. In his trib⁹ victũ do-
leo: pugnãti metuo: victori cõgaudeo. Sed etiã ille
qui vicit: nunqđ omino egit in se vt prorsus eũ pe-
cunia nõ attẽptet: aut nihil in eo excitet delectatio-
nis: q̃uis supabilis: q̃uis contẽptibilis: q̃uis non
solũ cui nõ cõsentiat: sed cũ qua nec pugnare digne-
tur: Inest tñ aliq delectatiõis titillatio. Ista titilla-
tio: ⁊ ille hostis: iam nec pugnat nec regnat: inest tñ:
et quasi moritur in carne mortali: qđ nõ erit. Ducet
em̃ totũ in victoriã. sed postea. Nõ aũt corp⁹ qđẽ Ro. 8.
mortuũ est pter peccatũ: et ideo eidem corpi inest
peccatũ: etsi nõ regnat peccatũ: spũs aũt vita ẽ p-
pter iusticiã. Si aũt qui suscitauit christũ a mortu- Ibidem
is habitat in vobis: qui suscitauit christũ a mortuis:
viuificabit ⁊ mortalia corpa vestra pter inhabitan
tẽ spiritũ eius in vobis. Ibi iã nec qđ pugnet erit: I
nec qđ titillet: totũ cedet in pace. Nõ em̃ ptraria na
tura p̃ aliã naturã pugnat: sʒ tanq i domo marit⁹ et
vxor: Si aduersus se dissentiãt: molest⁹ ⁊ piculosus
labor: si marit⁹ vincat: ⁊ vxor dñetur: pax peruersa:
Si aũt vxor marito dominãti subiciat: pax recta:
Nõ tñ aliqđ ex alia natura: quia ex hoĩe facta mu-
lier viro. Caro tua: cõiunx tua: famula tua: qđ libet
deputato: opus est vt subijcias: et si pugnas vt p-
sit pugna. Hoc em̃ expedit inferi⁹ subijci supiori. vt
et ille qui tibi subiici vult qđ est inferius se subijciat
supiori suo. Agnosce ordinẽ: q̃re pacẽ. Tu deo: tibi
caro. Quid iusti⁹: quid pulchri⁹: Tu maiori: minor
tibi. Serui tu ei qui fecit te: vt tibi seruiat qđ factũ ẽ
pter te. Nõ eñi hũc ordinẽ nouim⁹: neq hũc ordi
nẽ cõmẽdam⁹: tibi caro ⁊ tu deo: sed tu deo ⁊ tibi ca
ro. Si aũt ptẽnis tu deũ: nunq subijciet tibi caro.
Qui nõ obtẽperas deo: torqueris a seruo. Nunqđ
si nõ prius tu deo: vt deinde tibi caro: poteris dice-

re hec verba: Benedictus dñs deus meus qui docet man⁹ meas ad p̄liū ⁊ digitos meos ad bellū. Preliari vis indoctus: dānaberis vict⁹. Primo ergo te subdas deo: deinde illo docēte te ⁊ adiuuāte p̄lieris et dicas: Qui docet man⁹ meas ad p̄liū ⁊ digitos meos ad bellū: Et cū p̄liaris: q2 dū p̄liaris periclitaris: dic q̄ sequit̄ in p̄liādi periculo p̄stitut⁹: Misericordia mea. Nō vincar mīa mea. Quid est hoc: misericordia mea? Prebes mīa mihi mīam: ⁊ i me extitisti misericors: an donasti mihi vt et ipse sim misericors? De nulla em̄ re sic vincit̄ inimic⁹: q̄ cū misericordes sum⁹. Omnino parat calūnias ad iudiciū: ⁊ nō potest falsa obijcere: q2 non est apud quē. Si em̄ apud hominē iudicē nobiscū ageret: posset eū mentiēdo fallere: et nos grauare criminationib⁹ falsis. Quia vero apud talē iudicē causa nr̄a cū illo est qui falli nō pōt: ideo ambit vt ad peccatū seducat: vt habeat vera q̄ obijciat. Et vbi forte aliquib⁹ eius fraudib⁹ succubuit humana fragilitas: sequat̄ in cōfessiōe op⁹ humilitatis: exerceat̄ in opib⁹ misericordie ⁊ pietatis. Quia delent̄ cū et vero corde ⁊ plena fiducia dicim⁹ illi q̄ videt: Dimitte nobis sicut ⁊ nos dimittim⁹. Dic toto corde: dic tota fiducia: dic securus: Dimitte nobis sicut et nos dimittim⁹: aut noli dimittere si nō dimittim⁹. Qō etsi nō dixeris: Noli dimittere si nō dimittim⁹: prorsus nō dimittit si non dimittimus. Nec em̄ vt tu sis impunit⁹ peccator: erit ille mendax p̄missor. Vis inqt vt dimittā: Dimitte. Est ⁊ aliud op⁹ misericordie: Vis vt dem: da. Uno loco positū est i euāgelio: Dimittite ⁊ dimittet̄ vobis. date ⁊ dabit̄ vobis. Aliquid inquit ⁊ cōtra te teneo: aliquid ⁊ tu cōtra alterū tenes: dimitte ⁊ dimitto. Aliquid petis a me: aliqd petit alter a te. da et do. Et q̄ dimittit ⁊ q̄ dat: Vnde charitas? Et vnde charitas nisi p spiritūsanctū qui dat⁹ est nobis? Si ergo p opa misericordie noster vincit̄ inimic⁹: ⁊ opa misericordie habere nō possemus: nisi charitatē haberem⁹: charitas aūt nobis nulla esset: nisi p spiritūsanctū acciperem⁹: ille docet man⁹ nostras in p̄liū: ⁊ digitos nostros ad bellū: Illi recte dicim⁹: Misericordia mea: a quo habem⁹ etiā vt misericordes sim⁹: Judiciū em̄ sine misericordia illi qui nō fecit misericordiam. Parua putatis opa misericordie? Libet ⁊ de his aliqd dicere. Attēdite p̄mo istā sētētiā de sancta scriptura deprōptā quā mō cōmemoraui: Judiciū em̄ sine misericordia illi q̄ nō fecit misericordiam. Sine misericordia iudicabit̄: q̄ misericordiam non fecit anteq̄ iudicaret̄. Quid deinde? quid sequitur? Superexaltat aūt misericordia iudicio. Quid est h̄ fratres: superexaltat aūt misericordia iudiciū? Supponit̄ misericordia iudicio: in q̄ iustū fuerit opus misericordie: Et si habuerit aliqd forte in iudicio q̄ puniat̄: tāq̄ vnda misericordie peccati ignis extinguit̄. Superexaltat aūt misericordia iudiciū. Quid aūt cū talib⁹ subuenit: ⁊ cū tales liberat: ⁊ cū talib⁹ ignoscit: Iniust⁹ ē de⁹? Absit. Et ibi iust⁹ ē. Nō et em̄ tollit misericordia iusticiā: nec iusticia misericordiam. Vnde em̄ si nō iust⁹ est? Dimitte ⁊ dimitto: da et do. Vnde si nō iust⁹ est: In q̄ mēsura mēsi fueritis. remetiet̄ in ea vobis. Ad h̄ em̄ in q̄ mēsura. Nō em̄ mēsura eiusdē generis est: sed ad h̄ eadem mēsura: ignosce ⁊ ignosco. Est apud te mēsura venie dādē: inuenies apud me mēsurā venie accipiende. Est apud te mēsura tribuēdi qō habes: inuenies apud me mēsurā accipiēdi qō nō habes. Dñe

[Left margin notes: R — Math. 6. — Luce. 6. — Ro. 5. — L — Jacobi. 2. — Ibidem. — Luce. 6. — Math. 7.]

ricordia mea. Et refugiū meū: susceptor meus ⁊ erutor meus. Dum tu liberat [illegible] tentia concupiscentē aduersus spm̄ carnē. Tene qō teneas. tūc erit plane qō vis. cū absorpta fuerit mors in victoria: qn̄ resuscitatū mortale h̄ corpus transfertur in habitudinē angelicā: ⁊ in celestē subuolat q̄litatē. [illegible] in christo resurgēt p̄mi: deinde et nos viuētes q̄ reliqui sum⁹ i aduētu dñi simul rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā christo in aera: et sic sēper cū dño erim⁹. Ibi absorbebit̄ mors in victoriā: ibi dicet̄: Ubi est mors cōtentio tua? Ubi est mors aculē⁹ tu⁹? Nō em̄ relinquet̄ nec i animo nec i corpore qō rebellet aduers⁹ amorē dei. Plena victoria: plena pax. De hac nobis p̄ [illegible]. Uenite filij audite me: timorē dñi docebo vos. In p̄lio estis in pretētiōe cōfligitis: ⁊ tū tādē quādā requiē desideratis. Quis est hō qui vult vitā: ⁊ diligit videre dies bonos? Quis est q̄ nō dicat: ego? Ibi vita: ibi dies boni: vbi caro nihil concupiscet aduersus spiritū: vbi nō dicit̄ pugna: sed gaude. Sed q̄s ē qui hos dies non velit? Ois homo certe dicit: ego. Audi qd̄ sequit̄: Uideo q2 laboras: video q2 in pugna in periculo diuersaria: audi qd̄ sequitur: Doce manus ad p̄liū digitos in bellū. Contine linguā tuā a malo: ⁊ labia tua ne loquant̄ dolū. Declina a malo ⁊ fac bonū. Quō em̄ poteris facere bonū: nisi declinaueris a malo? Quid quero vt vestias: qn̄ adhuc expolias? Quid quero vt dones: qn̄ adhuc rapis? Declina a malo ⁊ fac bonū. Qua mercede? Nō sōl te ploret p̄mo pauper: vt gaudeat de te pauper. Declina a malo ⁊ fac bonū. Qua mercede? Iā nō pugnas: Quere pacē et seqre eā. Dic: dic: Mia mea ⁊ refugiū meū: susceptor me⁹ ⁊ erutor me⁹: ptector me⁹. Susceptor me⁹ ne cadā: erutor ne hereā ⁊ pereā: ptector ne feriar. Protector meus ⁊ in ipso speraui. In his oībus in toto labore meo: in oībus p̄lijs meis: in oībus difficultatib⁹ meis in ipso speraui: Qui subdit populū meū sub me. Ecce caput nr̄m loquit̄ nobiscū. Dñe quid est hō quia innotuisti ei? Totū qō ē hoc est q2 innotuisti ei. Quid est hō qm̄ innotuisti ei? Aut filius hoīs q̄m estimas eū? Estimas eū: tanti facis: tāti pēdis: ordinas: nosti sub quo ponas: supra quid ponas. Estimatio em̄ est. quāti h̄ea sit quidq̄. Quāti estimauit hominem: q̄ p eo tanti sanguinē fudit? Quid est hō qm̄ innotuisti ei? Cui quid innotuisti? Quid est: filius hoīs qm̄ estimas eū? Qm̄ tāti eū pēdis: ⁊ q̄nti eū pēdis: tāti eū estimas: p̄ciosū quādā esse ostēdis. Nō em̄ de⁹ sic estimat hominē: quō hō estimat hoīem. Qn̄ inuenit seruū venalē: cari⁹ emit equū q̄ hominē. Ille quāti te estimet vide: vt possis dicere: Si de⁹ p nobis: quis cōtra nos? Et quāti te estimauit q̄ filio p̄prio nō pepcit: sed p nobis oīb⁹ tradidit eum? Quō nō ⁊ cū illo oīa nobis donauit? Qui hāc annonā dedit pugnātī: qd̄ seruat vincēti? Ego sum inquit panis viuus q̄ de celo descēdi. Hec est annona p̄liantiū: de horreis inuecta dñicis: vnde pascuntur angeli: q2 panē angelorū mādūcauit homo. Post p̄lia vero ⁊ hāc annonā qd̄ seruat: q̄ dabit victoribus nisi qō in alio psalmo dicit̄: Unam petij a dño hanc requirā: vt inhabitē i domo dñi oībus dieb⁹ vite mee: vt cōtēpler delectationē dñi: ⁊ ptegar templū eius? Quid est hō qm̄ innotuisti ei aut fili⁹

[Right margin notes: M — Ps. 1 [illegible] — Gal. 5. — 1 Cor. 15. — 1 Thessal. 4. — Ps. 3 [illegible] — N — Ibidem. — Gal. 5. — Ps. 33. — Ps. 8. — O — Alt q2 reputas — Ro. 8. — Jo. 6. — Ps. 77. — Ps. 26.]

P hois est estimas eu: Quia [illegible] similis
fact⁹ ē: Et tñ innotuisti ei ꝛ estimas eū. Homo vanita
ti similis fact⁹ est. Cui vanitati: Tpibus p̄terlabētibus et p̄terfluentib⁹. Vanitas eñ ista dicit: in comparatiōe cuiusdā semp manētis: ꝛ nunq̄ deficientis
veritatis. Nā et ista creatura est loci sui. Impleuit
eñ deus terrā (sicut scriptū est) bonis suis. Quid ē:
suis: Sibi ꝯgruentib⁹. Sed hec oia terrena: volatica: trāsitoria: si cōparent illi ꝟitati vbi dictū ē: Ego
Exo. 3. sum q̄ sum totū hoc qd̄ trāsit: vanitas dicit. Euanescit eñ p tpa: tanq̄ i auras fum⁹. Et quid dicā ap̄ls⁹
q̄ id qd̄ ap̄lus Iacob⁹ dixit: volēs hoies superbos
Iacob. 4. ad humilitatē reducere: Que ē eñ inq̄t vita vestra:
Vapor ē ad modicū apparēs: deinceps exterminabit. Ergo hō vanitati similis fact⁹ est peccādo vanitati similis fact⁹ est. Nā q̄ i ꝑ primā cōditiōe: ꝟitati similis fact⁹ est: sed qꝛ peccauit: recepit digna:
vanitati similis fact⁹ est. Pro iniquitate eñ erudisti
Ps. 38. hominē (dicit i alio psalmo) et tabescere fecisti sicut
araneā animā eius. Inde ꝛ hoc: hō vanitati similis
fact⁹ est. Ibi qd̄ aut: Ecce veteres posuisti dies meos. Hic quid ait: Dies ei⁹ sicut vmbra p̄tereūt. Attēdat sibi hō in dieb⁹ vmbre sue: vt fugiat aliq̄d dignū desideratq̄ luci sue: Et si in nocte vmbra est: querat diē. Dies eñ hui⁹ vanitatis: cognoscēda homini dies ē tribulationis: Siue aliq̄ incōmoditate ꝛ aliq̄ molestia noceat nobis: siue aliq̄ ꝓsperitate mundus arrideat: totū timēdū ꝛ gemendū est:
Iob. 7. eñ tēptatio est vita hūana sup terrā. Vñ eñ dicit:
Ps. 37. Tota die cōtristat⁹ ambulabā: Solaciis opus habemus: et q̄cq̄d nobis nūc exhibet deus: cū ꝓspere exhibet nō est gaudiū beatoꝝ: sed cōsolatio miserorū. Itaq̄ agat aliquid inquā hō dignū desiderata luce in istis dieb⁹ vmbre sue: ꝛ in nocte inquirat deum sicut scriptū est: In die tribulationis mee deum
Ps. 76. exquisiui manib⁹ meis nocte corā eo: ꝛ nō sum deceptus. Quā dicit diē tribulationis: nisi quā dicit ꝛ noctem: Manib⁹ meis nocte corā eo. Adhuc in nocte sum⁹: ꝛ ad ꝓphetie lucernā vigilam⁹. Adhuc d ꝓmissū est: qd̄ adhuc expectat. Sed quid ait ap̄ls Petrus:
2. Pet. 1. Habem⁹ certiorē ꝓpheticū sermonē: cui benefacitis intendētes tanq̄ lucerne lucēti in obscuro loco: donec dies lucescat: ꝛ lucifer oriat in cordibus vestris.
Ps. 5. Ipse dies ꝓmissū nēm ibi ē. Ibi Mane exaudies vocem meā: mane astabo tibi ꝛ cōtēplabor. Ergo operare q̄diu in nocte manib⁹ tuis. id est bonis opibus
Ps. 76. inquire deū anteq̄ veniat dies ille q̄ te letificet: ne veniat q̄ te mestificet. Vide eñ q̄ secur⁹ operis: qa nō desereris ab illo quē q̄ris. Manib⁹ meis inquit
Math. 6. deū exq̄siui nocte corā eo: Et pater tu⁹ qui videt i occulto reddat tibi: ideo corā eo: Intus habeas misericordiā charitatē: ne aliquid facias quasi studio placēdi hoibus. Manib⁹ meis: opib⁹ meis: In vmbra: i hac vita: Vbi ipse videt: nō vbi placere hominib⁹ studeo. Et q̄d sequit: Et nō sum deceptus. Hō
Ps. 76. vanitati similis fact⁹ est: dies illi⁹ tanq̄ vmbra p̄tereunt: et tñ innotuisti ei et quid estimas eū: Dñe
R inclina celos tuos ꝛ descēde. Corp⁹ christi: hūilis dauid gratia plen⁹: de deo ꝓsumēs: pugnās in hoc seculo: inuocat adiutoriū dei: Inclina celos tuos ꝛ descēde. Qui sunt celi inclinati: Ap̄li humili
Ps. 18. lati. Vñ eñ celi enarrant gloriā dei. Et de his celis enarrāt⁹ gloriā dei mox dicit: Nō sunt loq̄le neq̄ sermones: quoꝝ nō audiant voces eoꝝ: In omnem terrā exiuit son⁹ eoꝝ: ꝛ in fines orbis terre ꝟba eorū. Cū eñ isti celi emitterēt voces suas p oēs terras: et facerēt mirabilia: coruscāte de illis ꝛ intonāte domino miraculis ꝛ p̄ceptis: putati sunt dii descēdisse de celo ad homines. Nā quidā de gentib⁹ h putantes: eis etiā sacrificare voluerūt. Tūc illi vidētes sibi deferri indebitū honorē: expauescētes ꝛ detestātes: ꝛ eos qui sic errabāt corrigētes: vt ostēderēt eis
motū animi sui. cōsciderūt vestimēta sua ꝛ dixerūt:
Quid hoc facitis: Homines ꝛ nos sum⁹: passibiles Act. 14.
sicut ꝛ vos. Et ceperunt sub hoc verbo cōmendare
excellentiā dñi nr̄i iesu christi: humiliātes se vt commēdarent de⁹: qꝛ inclinati erāt celi vt descēderet deus. Inclina dñe celos tuos ꝛ descēde: Factū ē. Tange mōtes ꝛ fumigabūt. Mōtes superbos: elationes terrenas: tumidas grādītates. Tāge inq̄t: tange istos mōtes: De gr̄ia tua da istis mōtib⁹ ꝛ fumigabūt: qꝛ fatebunt peccata sua. Fumus cōfitentiū peccatoꝝ: et eructuabit ꝛ lachrymas humiliatē ꝛ superboꝝ. Tāge mōtes: ꝛ fumigabūt. Cū dicā nō tacti: magni sibi vident. Dicturi sūt tu magn⁹ es dñe: dicturi sūt et mōtes: Tu sol⁹ altissim⁹ sup oēm terrā. Ps. 82.
Sed sūt q̄dā cōspirātes: cōuenientes in vnū aduers⁹ Ps. 2.
dñm ꝛ aduers⁹ christū ei⁹: Cōuenerūt: cōspirauerūt. Act. 4.
† Corusca ꝯcorusca coruscatiōes: ꝛ dispges eos. Al. † fulgura.
Crebrescere miracula tua: et soluet cōspiratio eoꝝ. † coruscationem † dissipabis.
Corusca coruscationes ꝛ disperges eos. Iā miracula
terrētur nō audebūt aliq̄d cōtra te: et in ipsis miraculis
expauescētes hesitabūt. Quis est iste q̄ tanta pōt:
Quis est iste q̄ sic exaltat: cui⁹ nomē tātū valet: Cū
dicūt: quia est iste: crediturī sunt: coruscasti miracu-
lis ꝛ dispersisti malā ꝯsensionē eorū. Emitte sagittas tuas ꝛ cōturbabis eos. Sagitte potentis acute: p̄cepta tua: dicta tua feriant cor eoꝝ. Emitte sagittas tuas ꝛ cōturbabis eos. Vulnerent male sani: vt sanent bene vulnerati. Et dicant iā in ecclesia: et i corpe christi cōstituti dicāt cū ecclesia: Quia vulnerata charitate ego sum. Emitte sagittas tuas ꝛ cōturbabis eos. Emitte manū tuam † ex alto. Al. de.
Quid postea: Quid in fine: Quō inquit corp⁹ christi celesti adiutorio: Veniet eñ ipse dñs in voce ar- 1. Timot. 4.
changeli: ꝛ in tuba dei descēdet de celo: ipse saluator
corporis: manus dei. Emitte manū tuā ex alto: † Et Al. † non habet
† exime me: et † erue me de aquis multis. Al. † eripe. † libera.
Quid est: de aquis multis: De populis multis. Quibus populis: Alienigenis: infidelib⁹: siue foris oppugnātib⁹: siue intus insidiantibus. Exime me de aquis multis: In quib⁹ me exercebas: in quib⁹ me ad eruendū a sordib⁹ voluebas. Exime me de aquis
multis. Hec est illa aqua cōtradictionis. Exime me Nume. 20.
inquit et de aquis multis. Audiamus iam de istis aquis multis a quibus eruet deus corpus christi sicut a quibus eruet de⁹ humilitatē dauid. Quid ē: de aquis multis: Quid dixisti: ne q̄ aliter intelligant:
Quid dixisti aquas multas: Quid dixi audi. De Al. Eos.
manu filioꝝ alienoꝝ. Audite fratres inter quos sumus inter quos viuam⁹: a quibus erui desideremus.
Quoꝝ os locutū ē vanitatē. Hodie vos oēs si nō ad hec diuina spectacula verbi dei congregati essetis: et eia hac hora pariter videretis: quātas vanitates audiretis. Quoꝝ os locutū est vanitatē. Cū vero deus loquētes illi vanitatē: audirent vos loq̄

veritatē: Quorū os locutū est vanitatē: Et dex
tera eorū dextera iniquitatis. Quid tamē et eo
cū vase pastorali habere quinqȝ lapides? Dic mihi al
ter: cande legē quam significaret quinqȝ lapidū nu
merus e aliter. Deus cāticū nouū cātabo ti
bi. Cāticū nouū gratia ē: cāticū nouū hoīs noui ē:
cāticū nouū testamēti noui ē. Cātabo tibi inqt cāti
cū nouū. Sȝ ne putes gratiā a lege discedere: cū i psal
mis magis plenā lex impleat: In psalterio decē chordarū psallā tibi. In psalterio decē chor
darū: in lege decē preceptorū: Ibi tibi psallā: ibi tibi
Ro.13. gaudeā: ibi tibi cantē cāticū nouū: Qr plenitudo le
gis charitas est. Ceterū q nō habēt charitatē: por
tare psalteriū pñt: cantare nō pñt. Ego itaqȝ inquit
inter aqs cōtradictiōis cātabo tibi cāticū nouum: et
nūqȝ strepitu suo faciēt aq cōtradictiōis vt obmute
scat psalteriū meū. In psalterio decē chordarū psal
lā tibi. Qui dat salutē regibus: Al. humi
Al. tuas. libus mētib. Qui redemit dauid seruū su
Al. redemisti. um. Agnoscite dauid: estote dauid. Qui redemit
Al. tuum. dauid seruū suū: Quē redemit christus: Quē redemit
Al. eripe. corp christi: De gladio maligno erue me.
De gladio nō sufficit: addit maligno. Procul dubio
est gladius benignus. Quis est gladius benignus: De q
Math.10. dñs dicit: Nō veni pacē mittere i terrā: sed gladiū.
Separaturus eñ erat fideles ab infidelibus: filios a
parētib: z ceteras necessitudies direpturus: gladio
putredinē absciderēt: mēbra aūt christi sanāti. Est er
go benignus gladius bis acutus: vtroqȝ acumine ppo
tens veteris z noui testamēti narratiōe preteritorū et
promissione futurorū. Est ergo iste gladius benignus. Il
le aūt malignus est q illi loquunt vanitatē: qr benign
est q de loquit veritatē. Ergo a gladio maligno erue
Ps.56. me. Filij quippe hominū dētes eorū arma z sagit
te: z lingua eorū gladius acutus. Ab h gladio maligno
erue me. Quē dixit mō gladiū: ipas superius dixit:
aqs multas. Erue me de aquis multis. Quas dixi
aqs multas: ipm dico gladiū malignū. Deniqȝ de
aqs mltis cū dixisset: secutus ē: de manu filiorū alieno
rū quorū os locutū ē vanitatē. Et vt noueris ipos dici:
cū et hic dixisset: de gladio maligno erue me: secutus
Al. terue. est: Et eripe me de manu filiorū alienorū
quorū os locutū est vanitatē: Similiter sicut
Al. z Et. ibi. z qd sequit: Dextera eorū dextera iniq
tatis. Hoc et supra posuerat: qñ eos dixerat aqs
multas. Tu eñ ne aqs multas bonas putares: ex
posuit eas: in gladio maligno. Nunc ergo exponat
qd dixit: Quorū os locutū ē vanitatē: z dextera eorū
dextera iniqtatis. Quorū vl quā vanitatē locutū ē os
eorū: Et quō dextera eorū dextera iniqtatis: Quo
Al. non habet sicut. rū filij ipsorū velut nouelle constabilite in
plantationes. iuuētute sua. Felicitatē iporū vult enumerare.
Al. ut. Attēdite filij lucis: filij pacis: attēdite filij ecclie: mē
bra christi: attēdite qs dicat alienigenas: qs dicat fi
lios alienos: qs dicat aqs contradictionis: qs dicat
gladiū malignū. Attēdite obsecro: qr inter istos pi
citamini: inter horū linguas aduersus carnis vestre
desideria dimicatis: Inter horū linguas positas in
manu diaboli: de quib pugnat: collluctationē habe
Eph.6. tis: nō aduersus carnē z sanguinē: sed aduersus pn
cipes et potestates z rectores mūdi tenebrarū harū:
hoc est iniquorū. Attēdite vt discernatis vos: atten
dite ne putetis verā felicitatē esse quā sibi optāt ho

mines aut infirmi aut maligni. Ecce fratres certe fi
lios alienos dixit: certe aqs multas: certe gladium
malignū. Videte vanitatē quā loquunt: z cauete ne
talia loqmini: cauete ne talia loquētes imitemini q
rū os locutū est vanitatē: z dextera eorū dextera ini
quitatis. Quā vanitatē locutū est os eorū: et q dex
tera eorū iniqtatis ē dextera: Audi: Quorū filij iporū
velut nouelle constabilite a iuuētute sua. Filie eo
rū cōposite: z ornate sicut similitudo tem
pli. Cellaria eorum plena: eructātia ex
hoc i hoc. Oues eorū fecūde: multiplicātes in egressibus suis: boues eorū crasse.
Nō ē ruina sepis: nec transitus: nec clamor
i plateis eorū. Ergo nō ē ista felicitas: Interro
go huius regni celorū: interrogo perpetue resurrecti
onis in eternū: interrogo corp christi: mēbra chri
sti: templū dei: Ergo nō est felicitas habere filios i
columes: filias ornatas: plena cellaria: abundantiā
pecorū: nullā ruinā: non dico parietis sed nec sepis:
nullū tumultū z clamorē i plateis: sed quietē: pacē:
abūdantiā: copiā rerū in domib: in ciuitatib: Er
go nō est ista felicitas: Aut debent eā iusti defugere:
Aut nō inuenio domū iusti abūdantē reb his cū
plenā ista felicitate: Nō erat dom abrahe abundās
Gen.12. et 13. auro: argēto: filio: familia: pecorib: Nonne iacob
sanctus patriarcha fugiēs a facie esau fratris sui in
mesopotamia seruiēs: dicat egressus est z egit gra
Gen.32. tias dño deo suo: qr in virga sua trāsijt fluuiū: et re
gressus ē cū tāta abūdātia pecorū atqȝ filiorū: Quid
dicim: Nō est ista felicitas: Sit licet: sed sinistra.
Quid est sinistra: Tpalis: mortalis: corpalis. No
lo tñ tā diffugias sed neqȝ dexterā putes. Nō eñ
sic ideo maligni: ideo vani: qr his abūdabāt: sed q
id qd sinistrū esse debuit: in dextera ponebāt. Ideo
et dextera eorū: dextera iniquitatis: ideo os eorū lo
cutū est vanitatē: qr hoc in dextera posuerūt: quod
in sinistra habere debuerūt. Quid eñ in dextera po
nere debuerūt: Deū: eternitatē: annos dei nō defici
entes: de qbus dicit: Et anni tui nō deficiēt. Ibi dex
Ps.101. tera: ibi esse debet desideriū nostrum. Sinistra vta
mur ad tēpus: dexterā desideremus in eternū. Diui
Ps.61. tie si affluant: ne apponatis cor. Si eñ diuitijs flu
entibus cor apposueritis: quod sinistrū est dextrum
facietis. Corrigite vos: agnoscite sapientiā amplec
Cant.2. tentē vos: cui dictum est. Sinistra eius sub capite
meo: et dextera eius cōplectetur me. Videte ama
toria sancta cantica: videte cantica canticorū nupti
arum celestiū christi et ecclesie. Quid dicat sponsa
de spōso: Sinistra eius sub capite meo: z dextera eius
amplectet me. Sinistra sub capite: dextera sup ca
put. Amplectētis eñ desup brachiū sup caput: sini
stra aūt subt caput. Sinistra inqt eius sb capite meo.
Nō eñ me deseret z i tpalib necessarijs z desiderijs:
s tñ ipa sinistra sub capite erit. Nō capiti pponet s
Ibidem sb capite erit: vt dextra eius cōplectat me: pollicēs vi
tā eternā. Ita eñ sinistra sub capite: si dextera super
caput: impleturqȝ qd ad Timotheū scriptum est:
1.Timo.4. Promissionem habens vite presentis z future. Pro
missionē inquit habens vite psentis z future. Quid
in psenti: Sinistra sub capite. Quid i futuro: Dex
tera eius complectetur me. Tempori necessaria q
Math.6. rite: Querite primum regnum dei: id est dexterā:
et hec omnia apponentur vobis. Habebitis hic

inquit ꝛ diuitias ꝛ gloriā: ꝛ ī futuro seculo vitā eter-
nā: ꝛ in sinistra cōtinebo infirmitatē vestrā: ꝛ dexte-
ra coronabo ꝑfectionē vestrā. An forte apl̄i relinquē-
tes oīa sua: aut paupibꝰ qḋ habebāt distribuentes:
sine diuitijs in hoc seculo remanserūt? Et vbi est il-
Matth. 19. la ꝓmissio sinistre: Accipiēt in hoc seculo septies tā-
tū? Multiplicationem ꝓmisit. Et reuera quid deest
In enchiridiōe l. 5. Io. bib. ca. 8. homini dei? Si quis forte infidelis est: vnā domū
aut paucas habet: fidelis hominis totus mūdꝰ di-
uitiarū ē. Vide sinistrā eiꝰ plenā sub capite: Accipiet
in hoc seculo septies tantū. Vide dexterā cōplecten-
tē: ꝛ in futuro seculo vitā eternā. Merito ꝛ alio loco
Prouer. 3. de ipa sapiētia dicit: In dextera eius anni vite: ꝛ in
sinistra eiꝰ diuitie ꝛ honor. Unde ergo isti vaniloqui?
Quare vanitatē locutum est os eorū? Quia dextera
eorū dextera iniquitatis. Nō ergo eos arguo: quia fi-
lij eorū velut nouelle cōstabilite a iuuentute sua: nec
quia filie eorū ornate sicut similitudo templi: nec quia
cetera abūdantia ꝛ pax terrena aderat eis: Sz qua-
ꝛ re arguo? Beatū dixerūt populū cui hec
sūt. O loquētes homies vanitatē: Beatū dixerūt
populū cui hec sunt. Perdiderūt verā dexterā ma-
ligni: peruersi: beneficia dei vniuersi se vestierunt.
O maligni: o vaniloqui: o filij alieni: beatū dixerūt
populū cui hec sunt. Qḋ ad sinistrā erat ad dexterā
posuerūt. Beatū dixerūt populū cui hec sūt. Quid
tu dauid? Quid tu corpꝰ christi? Quid vos mēbra
christi? Quid vos nō filij alieni: sed dei? Illi vani-
loqui filij alieni: beatū dixerūt populū cui hec sunt:
Uos quid dicitis? Beatꝰ populus cuiꝰ dn̄s
Al. cuius. deus ipsius. Habete ergo sinistrā: sed in sinistra
desiderate dexterā: vt ponamini ad dexterā. Ad si-
nistrā em̄ habuerunt christū: apud quos esuriuit: et
Matth. 25. dederūt ei mādūcare: sitiuit: potū dederūt: hospes
fuit susceperūt: nudus fuit vestierūt. Hoc totum de
sinistra abstulerūt: ꝛ ad dextere opa trāstulerūt: vt ad
dexterā ponerent. Dixerūt ergo vaniloqui filij ali-
eni: beatū populū cui hec sunt: vos dicite nobiscū:
Beatus ppl̄s cuiꝰ dn̄s deus ipsius.

Explicit Tractatus de ps̄. CXLIII.

Incipit Tractatus de ps̄. CXLIIII.

Prefatio.

A l Audare vobiscū dn̄m desiderauimus: Et
quē h̄ pcedere dignatꝰ ē: vt laus quā illi di-
cimus habeat ordinē suum: ne forte aliquo excessu
quē laudat offendat: Melius iter laudis in scriptu-
ra dei querimꝰ: ne ab ipsa via: nec in dexterā nec in
sinistrā digrediamur. Audeo enim dicere charitati
vestre: vt bene ab homie laudet deus: quia laudauit
se ipse deꝰ. Et quia dignatꝰ est laudare se: ideo inue-
nit hō quēadmodū laudet eū. Neqꝫ em̄ hoc pōt di-
Prouerb. 27. ci deo qḋ dictū est hoi: Nō te laudet os tuū. Ut em̄
se hō laudet: arrogātia est: Ut deꝰ se laudet: misericordia
est. Prodest amare quē laudamꝰ: Bonū amando
nos meliores efficimur. Itaqꝫ qm̄ h̄ nobis ꝓdesse
nouit vt amemꝰ eū: laudādo se amabilē se facit. Etenī
in eo nobis cōsulit: qꝛ se amabilē facit. Exhortat er-
go cor nostrū in laudē suā: ꝛ spū suo impleuit seruos
suos vt laudarent eū. Et qm̄ spūs eiꝰ in seruis suis
laudat eū: quid aliud ꝙ ipe se laudat?

Expositio psalmi.

Aleph. ℵ B c Exaltabo te deus meus rex † meus:
Al. † non habet Al. rex et bn̄dicā † nomē tuū ī seculū: ꝛ in se-
Al. † dominis tuo.
culū seculi. Uidetis inchoatā esse laudē dei: ꝛ vs-
qꝫ ad finē psalmi laus ipa pducit. Deniqꝫ titulꝰ psal-
mi est: † Laus ipsi dauid. Et qm̄ dictus est da- Al. Laudatio. Ro. 1.
uid qui venit ad nos ex semine dauid. Ipe autē rex
noster est: regēs nos: ꝛ introducēs nos ī regnū suū:
intelligit laus ipi dauid laus ipi christo. Christꝰ au-
tē s̄m carnē dauid: qꝛ filius dauid: s̄m diuinitatem
autē creator dauid: ꝛ dn̄s dauid. Deniqꝫ ꝛ Aposto-
lus cū honoraret primū populū dei vnde ꝛ apl̄i ipi
crediderūt: ꝛ multe ecclesie prime facte sunt facientes
in multis hominū milibꝰ qḋ nō ex euāgelio diues
vnus audiuit: ꝛ tristis abscessit id est vendētes om- Matth. 19.
nia q̄ habebāt ꝛ distribuētes paupibꝰ: ꝛ pfectionē ī
dn̄o requirentes: Cū ergo laudaret ipm populū pri-
mum: sic ait: Quorū patres ꝛ ex quibꝰ christꝰ s̄m car- Ro. 9.
nē: qui est sup oīa deꝰ bn̄dictus in secula. Quia itaqꝫ
ex ipis christus s̄m carnē: ideo dauid. Quia vo ipe
est sup om̄ia deꝰ bn̄dictus in secula: ideo exaltabo te
dn̄e deus meus rex meꝰ: ꝛ bn̄dicā inquit nomē tuū
in seculū ꝛ in seculū seculi. Forte in seculū: hic: in se-
culū aūt seculi: in eternū. Nō q̄ incipe laudare: sed
in eternū laudaturꝰ es. Qui laudare nō vult in tran-
situ huiꝰ seculi: obmutescet cū venerit seculū seculi.
Proinde sequētibꝰ versibꝰ ꝓme hoc dixit. Ne quis
etiā aliter intelligeret qḋ ait: Laudabo nomen tuū ī
seculū: et quereret aliud seculū qm̄ laudaret: Per
singulos: inquit: dies benedicā † te. Lauda er- ℶ Al. † nomen. Beth.
go et benedic dn̄m deū tuū p singulos dies: vt cum
finiti fuerint singuli dies: ꝛ venerit sine fine vnus di-
es: eas ex laudibꝰ in laudē: sicut ex virtutibꝰ in virtu- Ps. 83.
tem. Per singulos inquit dies benedicā te: Nō trā-
seat dies quo te nō benedicā. Nec mirum est si leto
die tuo benedicis deū tuū. Quid si forte illuxerit ali-
quis tristis dies: sicut se habent humane res: sicut ē
abundātia scandalorū: sicut est multiplicatio tēpta-
tionū? Quid ergo si aliquid accidat triste homini:
desines laudare deū? desines bn̄dicere creatorē tu-
um? Si desinis: mētitꝰ es dicēdo: Per singlos dies
benedicā te dn̄e. Si aūt nō desinis: et si tibi videt ī
die tristi male: erit tibi in deo tuo bene. Est em̄ et qm̄
male est tibi: vbi bene tibi sit. Si em̄ in aliquo malo
male est tibi: procul dubio in aliquo bono bn̄ tibi erit.
Et quid tā bonū ꝙ deus tuꝰ: de quo dictū est: Ne- Matth. 19.
mo bonꝰ nisi vnꝰ deꝰ? Nā ꝙ sit secura ista laudatio:
et ꝙ sit securū hoc bene: intellige de ipo bono. Nā
si gaudes de bono qḋ tibi accidit p diē: fortasse trā-
sijt alio die bonū hoc vnde gaudes. Bene fuit mihi:
bonū diē duxi: qꝛ forte lucra venerūt: aut inuitatus
es: aut in epulis diu fuisti. Gaudes qꝛ in epulis diu
fuisti: alter te dolet: qꝛ nō erubuisti. Uerūm de quo-
cūqꝫ tali bono gaudeas: certe trāsitoriū ē. Si aūt gau-
deas in dn̄o deo tuo: audies dicētē scripturā: Dele- Ps. 36.
ctare in dn̄o: Tāto firmiꝰ gaudebis: q̄nto est ille cer-
tior in q̄ gaudebis. Si em̄ gaudes de nūmo: times
furē. Si aūt gaudes de deo: quid times? Ne tibi quisqꝫ
auferat deū? Deū nemo tibi auferet: si tu eū non di-
miseris. Nō em̄ sic est deꝰ: quō lux ista de celo fulgēs:
Nō qm̄ volumꝰ ad eā accedimꝰ: qꝛ nō ī oī loco lucet:
Per infirmitatē nr̄am forte fit: vt hyeme nos dele-
ctet eē in ipa luce: Nūc aūt p estatē videt qꝛ magna
eē locū q̄rimꝰ: vt ī ipa luce nō staremꝰ. In dn̄o aūt
tuo qm̄ stas: ꝛ in lumine eiꝰ veritatis delectaris: nō q̄-
ris locū quo ad eū accedas: sed cōscientia accedis: et

Ps.33. cōscientia recedit. Quod dictū est: Accedite ad eū et il
luminamini: aīo dictū est: nō vehiculo: Affectib⁹ di
ctū est: nō pedib⁹. Et cū in eo stabis: estus nō patie
ris: Spūs eīm spirabit tibi: et sub alis ei⁹ sperabis.
D Vides eīm habere te quō delecteris p singulos di
es. Non eīm te dimittet de⁹ tuus: etiā si aliqd triste
acciderit. Qm̄ eīm triste erat qd sancto viro iob acci
derat: q̄ repēte: q̄ multa mala: queadmodū omnia
de quib⁹ gaudere putabat: non de quib⁹ gaudebat:
Job.1. diabolo temptāte subtracta sūt: queadmodū et filij
mortui sunt. Perijt qd seruabat: perierunt quibus
seruabat: nec tñ perijt q̄ et illud et illos dedit. Qui et
ipi filij p̄senti seculo pierūt: aqscēdi et recipiēdi in fu
turo: Ille tñ vir habēs aliud vnde gauderet: in q̄ ve
rū erat qd mō cōmemorauim⁹ p singlos dies bñdi
cam te: Nunqd qz ille dies quo totū pierat tristis il
luxit: ideo lux interior in corde defecit? Stetit qp
Job.idem pe in illa luce et ait: Dñs dedit dñs abstulit: sicut dño
placuit ita factū est: sit nomē dñi bñdictū. Ergo per
singulos dies laudauit: qui etiā ī die tā tristi lauda
uit. Breue magisteriū ē vt semp laudes deū: veroqz
Ps.33. corde nō falso dicas: Benedicā dñm in omi tempe:
semp laus ei⁹ in ore meo. Breue mysteriū est scz vt
noueris eū misericorditer dare cū dat: misericordit
auferre cū tollit: nec te credas a miscdia ei⁹ derelinqui:
qui tibi aut blandit dando ne deficias: aut corripit
exultantē ne pereas. Siue ergo in ei⁹ donis: siue in
ei⁹ flagellis: lauda eū. Laus flagellātis medicina est
vulneris. Per singulos inquit dies benedicam te.
Prorsus p singulos dies fratres benedicite: omino
quicqd acciderit: benedicite deū. Etenim ne accidat
aliquid qd ferre nō potestis: ipe facit. Ideo cum ti
more debes esse qñ tibi bene est: neqz te ad hoc pa
rare quasi nunqz tēpteris. Si eīm nunqz temptaris:
nunqz pbaris. Nōne meli⁹ est temptari et pbari q̄
nō tēptatū reprobari: Et laudabo nomē tu
E um in seculū et in seculū seculi. Magn⁹
Li. trinita. dñs et laudabilis valde. Quāta dicat⁹ erat:
6.c.1. que verba sufficiunt: quantū ī cōceptionē cordis et in
vno valde: Cogita quantū vis. Qm̄ aūt pōt cogita
ri qui capi nō pōt: Laudabilis est valde: Et ma
gnitudinis eius nō est finis. Ideo dixit val
de: qz magnitudinis ei⁹ nō est finis: ne forte incipias
velle laudare: et putes te laudādo posse finire: cuius
magnitudo finē nō pōt habere. Noli ergo te puta
re eū cui⁹ magnitudinis finis nō est sufficiēter posse
laudare. Nōne ergo meli⁹ est vt quō ipe nō finitur:
nec laus ipius finiat: Illi⁹ magnitudo sine fine ē: et
tua laudatio sine fine sit. De magnitudine ei⁹ qd di
ctū est: Magnitudinis ei⁹ nō est finis. De tua laude
quid: Laudabo nomē tuū in seculū et in seculū seculi.
Ergo sicut ei⁹ magnitudinis nō est finis: sic tue lau
dis nō erit finis. Nō eīm cum mortu⁹ fueris in hac
carne: desines laudare dñm. Dictū est quidē: Non
Ps.113. mortui laudabūt te dñe: s illi d quib⁹ dicit: A mor
Eccl.17. tuo velut qui nō sit perit cōfessio: nō illi de quibus
Joh.11. dicit: Qui credit ī me licz mortuus fuerit viuet: qz de⁹ abra
am et de⁹ isaac et de⁹ iacob: nō ē de⁹ mortuoꝝ s viuoꝝ.
Si eīm nunqz nisi ipius eris: nunqz a laude ipi⁹ tace
bis. Timere poteris ne dū hic viuis ipi⁹ sis: et cum
mortu⁹ fueris nō ipius sis: Audi Apl'm pmittentē
Ro.14. tibi securitatē: Siue viuimus dño viuim⁹: siue mori
mur dño morimur: Siue ergo viuim⁹ siue morimur:

dñi sumus. Et vnde factū est vt ei⁹ sis et mortuus?
Quia precio sui sanguinis te redemit: et mortuus:
Quō pdit seruū mortuū: cui⁹ mors est preciū tuū?
Ideo eū dimisisset. Siue viuim⁹ siue morimur dñi su Ro.idem
mus: vt ostēderet ipm p̄ciū: Ad hoc eīm inqt Chri
stus est: vt et viuoꝝ et mortuorū dominet. Verūta F
men qz magnitudinis eius nō est finis: et eū quē non
capim⁹ laudare debem⁹: Si eīm capim⁹: magnitudi
nis ei⁹ est finis: si aūt magnitudinis eius nō ē finis:
cape ex eo aliquid possum⁹: deū tñ totū cape nō pos
sumus: tanqz deficiētes in ei⁹ magnitudine: vt refi
ciamur ei⁹ bonitate: ad opa respiciam⁹: et de opibus
laudem⁹ opantē: de conditis conditorē: de creatura
creatorē. Videam⁹ que hic fecerit: que nobis nota
sunt: que nobis manifesta sunt. Illi⁹ eīm immēsa bo
nitas et interminabilis magnitudo: quanta alia fecit
que nos nō nouim⁹? Quādoquidē aciē oculoꝝ no
strorū vsqz ad celū extendim⁹: et a sole et a luna et a
stellis: rurs⁹ reuocam⁹ ad terrā: Et hoc totū spaciū
est vbi vagat acies nostra. Vltra celos quis exten
dat vel aciem mētis: nō dicā carnis? Ergo quātum
nota sūt nobis opa eius: laudem⁹ eū p opa ei⁹. In
uisibilia eīm eius a cōstitutiōe mūdi opa p ea q̄ facta Ro.1.
sunt intellecta cōspiciunt. Generatio et gene G
ratio laudabit opa tua. Omnis generatio et ge Al. laudabunt
neratio laudabit opa tua. Forte eīm ois generatio Psalm.
dicta est: generatio et generatio. Nō eīm tandiu di
ctur⁹ erat generatio et generatio q̄diu finiret nume
rū oīm generationū: s repetitio loquētis: ī infinitū
misit animū cogitātis. Ecce ista generatio q̄ nūc in
carne est trāsitura hinc: sicut venit: laudat opa dei:
et illa que succedit et credit: laudabit vtiqz opera dei:
et post illā erit alia: et vsqz in finē seculi q̄multe ge
nerationes. Hoc significās ait: generatio et genera
tio laudabit opa tua. An forte duas quasdā genera
tiones insinuare voluit ista repetitiōe: Sum⁹ eīm ī
ista generatiōe filij deferim⁹ in alia generatiōe filij
resurrectiōis. Appellauit scriptura: filios resurrecti
onis: ipam resurrectionē regenerationem vocauit:
In regeneratiōe sedebitis cū venerit et sederit fili⁹ hois in
maiestate sua. Itē ī alio loco: Nō eīm nubēt neqz vx Mat.5.19.et.22
ores ducēt: cū sint filij resurrectionis. Ergo genera
tio et generatio laudabit opa tua. Laudamus nunc
opa dñi: cū in hac mortalitate viuim⁹. Et si lauda
mus cōpediti: quō laudabim⁹ coronati? Ergo hec
nūc attēdam⁹ in hac generatiōe opa dñi: in cui⁹ lau
de dicit: Generatio et generatio laudabit opa tua:
qm̄ magnitudinis tue nō est finis. Opa tua intueri
licet vt tu lauderis qui talia oparis. Et † virtu H
tē tuā ' annūciabunt. Neqz eīm opa tua lauda Al. † potētiam.
būt: nisi vt virtutē tuā annūcient. Proponunt lau Al. † pnūciabūt
des pueris in schola: et oīa talia pponunt que lau
dent: quoꝝ de⁹ est opator. Proponit homini laus so
lis: laus celi: laus tre: vt ad minora veniā: etiā laus
rose: laus lauri. Oia ista opera dei sūt. Proponūt:
suscipiūt: laudāt: Opa celebrant: de opatore tacet:
Ergo in opib⁹ volo laudare creatorē: igratū hī amo
laudatorē. Laudas q̄d fecit: taces d illo q̄ fecit: Qua
si xpo nisi ille tāt⁹ esset: inuenires qd laudares: In eo
qd vides: qd ibi laudat: Species: vtilitas: aliq̄ vt⁹:
aliq̄ potētia reꝝ istaꝝ: Si pulchritudo te delectat:
q̄d pulchri⁹ illo qui fecit: Si vtilitas laudat: q̄d illo vtili⁹
q̄ fecit oia: Si virt⁹ laudat: quid illo potentius q̄ fa

cta sunt om̃ia: a quo etiã facta nõ dimittunt: sed re
gunt & gubernant oĩa. Nõ ergo queadmodũ qdã
eloquẽtes muti: laudãtes creaturã: obliuiscẽtes cre
atorẽ: nõ sic te laudat generatio & generatio i seruis
tuis cũ: laudat opa tua. Sed quõ laudat: Et virtu
ד tẽ tuã annũciabũt. In laudãdis opib⁹ tuis: virtutẽ
tuã ãnũciabũt. Laudatores isti: sancti & boni: fide
les: veri laudatores: nõ ingrati gratie cũ laudãt opa
dei hec atq3 illa: summa & ima: celestia & terrestria i
ter ipa opa dei que laudant: & seipos inueniũt: quia
in opib⁹ dei et ipi sunt. Qui eñ fecit oĩa: ipe nos fe
cit inter oĩa. Proinde si laudes opa dei: & te lauda
Prouer. 27. turus es: q2 & tu op⁹ dei es. Ubi ẽ ergo: Nõ te lau
det os tuũ: Ecce inuẽtũ est quõ & te laudare possis:
et arrogans nõ sis. Deũ in te lauda: nõ te: nõ qa tu
es talis: sed q2 ille fecit te: nõ q2 tu aliquid potes: sed
quia potest ille in te & per te: Ac p hoc laudabũt te:
et virtutẽ tuã annũciabũt: nõ suã: sed tuã. Discite er
ה He. go laudare: intuẽtes opa: miramini artificẽ: gratias
agendo: nõ arrogando. Laudate q2 ipe fecit: q2 sic
cõdidit: q2 talia donauit. Deniq3 vide q̃ sequunt:
Uirtutẽ inquit tuã annũciabũt. Et magnificẽ
Gr. non habet. Al. terribilium. Al. & narrabũt. tiam glorie sanctitatis tue loquent: et mi
rabilia tua narrabũt: Et virtutẽ metuen
ו Uau. dorũ tuoꝝ dicent: & magnitudinem tuam
enarrabũt: Memoriam abũdantie suauitatis
tue eructabunt. Non nisi tuam: non nisi tuam. Iste
operum cõsiderator: vide si deflex⁹ est ab operante
ad opus: vide si decidit ab eo qui fecit ad ea q̃ fecit.
Ab his que facta sunt gradũ sibi fecit ad eũ: non ab
illo ad ista casum. Si eñ amaueris hec plus q̃ illũ:
nõ habebis illã. Et quid tibi pdest abũdare opib⁹:
si te deserit opator: Certe & ama hec: sed plus illum
ama: & hec pter illũ ama. Annũcia virtutẽ ei⁹: ma
gnificentiã glorie sanctitatis ei⁹ loquere: mirabilia
eius enarra: virtutẽ metuendoꝝ dic. Iste eñ ama
bilis est & terribilis ẽ. Nõ eñ bladit & nõ minat: Si
nõ bladiret: nulla esset exhortatio: Si nõ minaret:
nulla esset correctio. Dicent ergo laudatores tui: et
virtutẽ metuendoꝝ: virtutẽ creature tue punientis:
et disciplinã dantis: dicẽt: nõ tacebũt. Nõ eñ p̃di
cabunt regnũ tuũ eternũ: & tacebunt ignẽ eternum.
Laus eñ dei in via te cõstituẽs: ostẽdere tibi debet
& quid diligas: et qd timeas: & quid appetas: & quid
fugias: & qd eligas: & quid reiicias. Tpe electionis
nũc est: acceptionis postea erit. Dicat ergo virtus
metuẽdorũ. Et magnitudinẽ inquit tuã enarrabũt
eã. Sic infinitã: sic queadmodũ magnitudinis tue
nõ est finis: nõ de illa tacebũt. Illã inquã magnitu
dinẽ tuã de qua supius dixerat: & magnitudinis tue
nõ est finis: enarrabũt eã. Quõ enarrabũt eã si finis
nõ est: Enarrabũt eã cũ laudabũt eã. Et q2 finis ei⁹
nõ est: sic & laudis ei⁹ nõ erit finis. Probem⁹ q2 non
Ps. 83. erit finis laudis ei⁹: Beati inquit qui habitãt i domo
tua in secla seclo2 laudabũt te. Et magnitudinẽ tuã
ז Zain. illã illã infinitã enarrabũt eã. Memoriã abũdã
tie suauitat' tue eructabũt. O epulas felices.
Audi manducabũt q̃ eructabũt: Memoriã abun
dãtie suauitatis tue. Quid est: memoriã abũdantie
suauitatis tue: Quia nos oblit⁹ nõ es: cũ nos obliti
te fueram⁹. Oĩs eñ caro oblita erat deũ: ille tñ opa
sua nõ est oblit⁹. Hec memoria ei⁹ sup nos: quia nõ
nos oblit⁹ est. p̃dicãda est: enarrãda est. Et q2 valde

dulcis est: mãducanda & eructãda est. Sic mãduca
vt eructes: sic accipe vt des. Manducas cũ discis:
eructas cũ doces: Manducas cũ audis: eructas cũ
p̃dicas: Hoc tñ eructas qd manducasti. Deniq3 ille
auidissim⁹ epulator iohãnes aplus: cui non sufficie
bat ipa mensa dñi: nisi discũberet sup pectus dñi: et Io. 13.
de arcano ei⁹ biberet diuina secreta: quid eructauit:
In principio erat verbũ: & verbũ erat apud deum. Io. 1.
Memoriã ergo abũdãtie suauitatis tue eructabũt.
Quõ nõ sufficit memoriã tuã: nec memoriã abũdã
tie tue: vel memoriã suauitatis tue: s memoriã abũ
dantie suauitatis tue: Etenim qd pdest si abundet:
et insuaue est: Itẽ molestũ: si suaue: paruũ est: Er
go memoriã abũdantie suauitatis tue eructabunt:
quia nõ es tu oblitus nostri: & nõ oblit⁹ cõmonuisti
nos: vt & nos reducas in memoriã. Cõmemorabũt Ps. 21.
eñ & cõuertent ad dñm vniuersi fines terre. Quia
ergo memoriã abũdãtie suauitatis tue eructabunt:
intelligẽtes in se nihil boni esse qd a te nõ sit: nec po
tuisse cõuerti ad te: nisi cõmonerent abs te: nec re
duci potuisse in memoriã tui si tu obliuisceret illo
rum. Hec cõsiderãtes in gratia tua: Et iusticia ח
tua exultabũt. Hec inquã in tua gratia cõsiderã
tes: exultabũt iusticia tua nõ sua. Fratres si vultis
eructare gratiã: bibite gratiã. Quid est: bibite grati
am: Discite gratiã, intelligite gratiam. Nos anteq̃
essem⁹ omnino nõ eram⁹: & facti sum⁹ hoĩes: cũ ante
nihil essem⁹. Deinde iã ipi hoĩes ex traduce illi⁹ pec
catoris & maligni eram⁹: & filii ire natura sicut & ce Eph. 2.
teri. Attendam⁹ ergo gratiã dei: nõ solũ q̃ fec nos:
verũ etiã q̃ refecit. Cui ergo debem⁹ q2 sumus: illi
debem⁹ q2 & iustificati sum⁹. Nemo q̃si tribuat deo
q2 est: et sibi tribuat q2 iust⁹ est. Meli⁹ est eñ qd tibi
vis tribuere: q̃ qd illi. Meli⁹ est eñ aliqd esse q2 iu
stus es: q̃ q2 homo es. Inferi⁹ aliquid das deo: et
supi⁹ tibi. Totũ illi da: in toto ipm lauda: nõ cadas
de manu artificis. Ut esses quis fecit: Nõne scptũ
est quia sumpsit de⁹ limũ de terra: & formauit homi Gen. 2.
nẽ: Anteq̃ homo esses lim⁹ eras: anteq̃ lim⁹ esses
nihil eras. Sz nõ de isto solo figmẽto gratias agas ט
artifici tuo. Audi aliud ei⁹ figmentũ vbi te fecit. Nõ
ex opib⁹ ait: ne forte qs extollat. Sed q̃ dixit: Non Eph. 2.
ex opib⁹ ne quis extollat: supi⁹ quid cõmemorauit:
Gratia salui facti estis p fidẽ: & hoc vt salui essetis p
fidẽ nõ ex vobis. Apli v̾ba sũt nõ mea: Gratia sal
ui facti estis p fidẽ: & hoc vt salui essetis p fidẽ: nõ ex
vobis. Quis et hoc ipm qd dixerat gratia: vtiq3 ñ
ex vobis: sed ne quis aliter intelligeret: planius h apl
re dignat⁹ est. Da intellectorẽ & totũ dixit: Gr̃a salui
facti estis. Ubi audis gratiã: gratis intellige. Si er
go gratis: nihil tu attulisti nihil meruisti. Nã si me
ritis aliqd redditũ est: merces est nõ gratia. Gratia
inquit salui facti estis p fidẽ. Expone illud apte⁹. Pp Ro. 10.
arrogãtes: pter sibi placẽtes: pter ignorãtes dei
iusticiã & suã volẽtes cõstituere. Audi h idẽ aptius:
Et h indit q2 gratia salui facti estis nõ ex vobis s dei Eph. 2.
donũ est. Sz & nos forte aliquid fecim⁹: vt dona dei
mereremur: Nõ ex opib⁹ inqt: ne forte qs extollat.
Quid ergo: Nos bene nõ opamur: Immo opera
mur. Sed quõ: Ipo in nobis opante: q2 p fidẽ locũ
dam⁹ in corde nro ei q in nobis & p nos bona opat.
Audi enim vnde operis bona. Ipius eñ sumus fi Ibidem.
gmentum: creati in christo iesu in operibus bonis:

vt in illis ambulemus. Ista est suauitas abundans memorie ipsius circa nos. Hanc eructādo p̄dicatores eius: iusticia ei⁹ exultabūt: nō sua. Quid ḡ vt simus & laudem⁹: vt iusticia tua exultem⁹: & memoriam abūdantie suauitatis tue eructem⁹: Quid ergo nos fecisti dñe quē laudam⁹: Dicam⁹ [illegible] laudam⁹. Misericors & miserator dñs: lōganimis et multū misericors: Suauis dñs omnibus: & miseratiōes eius in omnia opera eius. Nisi ille talis esset: de nob̄ repetitio & reparatio tal' nulla esset. Attēde ad teip̄m qd merebaris peccator: Contēptor dei qd merebaris: Uide si occurrit tibi nisi pena: si occurrit tibi nisi suppliciū. Uides ergo quid tibi debebatur: & qd̄ dederit qui gratis dedit. Data ē venia pctōri: dat⁹ ē sp̄us & spes iustificationis: data est charitas & dilectio: i qua oīa bona facies: et sup hec dabit & vitā eternā & societatē angelorū. Totū de miscōia. Merita tua nusq̄ iactes: qr & ip̄a tua merita illi⁹ dona sunt. Et iusticia tua exultabunt misericors & miserator dñs: qui fecisti oīa gratis: Lōganimis. Quantos eñ sustinet peccatores: Misericors & miserator dñs in his quib⁹ veniā dedit: in his quib⁹ nō dedit adhuc: lōganimis: nō dā[illegible] Conuertimini ad me: & ego conuertar ad vos. Et [illegible] nimitate nolo [illegible] tantū vt reuertat' & viuat. Ille quidē lōganimis: tu aūt f̄m duriciā cordis tui & cor impenitēs thesaurizas tibi irā i die ire et reuelatiōis iusti iudicij dei: q̄ reddet vnicuiq̄ f̄m opa sua. Nō eñ mō sic longanimis in sustinēdo: vt nūq̄ iust⁹ in iudicādo: Distribuit tpa: vocat te nūc: [illegible] tu tardas: Magna ei⁹ miscōia [illegible] incertū fecit: vt nescias qñ hinc emigrabis: & cū quotidie speras: te aliqñ cōuertas: Et in h̄ ei⁹ magna misericordia. Ceterū si statuisset diē: oīb⁹ faceret abūdare peccata de securitate. Dedit ergo spem venie: ne desperādo ampli⁹ pecces: & desperatio timēda est i peccatis. Uidete vocē desperātis ad augēda pctā: et videte vocē sperātis ad augēda pctā: & quō vtriq̄ voci occurrit puidētia & miscōia dei. Audi vocē desperātis: Jam inq̄t dānādus sum: quare nō facio quicq̄d volo: Audi & vocē sperantis: Miscōia dñi magna ē: qñ me ɔuertero dimittet mihi oīa: q̄re nō facio q̄cq̄d volo: Desperat vt peccet: sperat vt peccet. Utrūq̄ metuēdū est: vtrūq̄ piculosū. Ue a desperatōe: ve a puersa spe. Utriq̄ huic piculo: & vtriq̄ malo: quō occurrit miscōia dei: Quid dicis tu q̄ desperādo volebas peccare: Iā dānandus sum: q̄re nō facio q̄cq̄d volo: Audi scripturā: Nolo mortē impij: tm̄ vt reuertat' & viuat. Hac voce dei reducit' ali⁹ in spe: sed timēdus ē ali⁹ laque⁹: ne ip̄a spe amplius peccet. Quid ergo & tu dicebas q̄ spe mag' peccas: Qñ me cōuertero: oīa mihi de⁹ dimittet: faciā quicq̄d volo. Audi & tu scripturā: Nō tardes cōuerti ad dñm neq̄ differas de die in diē. subito eñ veniet ira ei⁹: & in tpe vindicte disperdet te. Noli ḡ dicere: Cras me cōuertam: cras deo placebo. et omnia hodierna & hesterna dimittunt' mihi. Uere quidem dicis: qr de⁹ cōuersioni tue indulgentiā pmisit: sed [illegible] Suauis dñs omnibus: & miserationes ei⁹ in oīa opa eius. Quare ḡ damnat: Quare flagellat: [illegible]

[illegible] flagellat nō sūt opa eius: Plane opa ei⁹. Et videmus quia sup oīa opa eius miserationes ei⁹: Inde ē illa [illegible] facit solē suū oriri super bonos & malos. Nōne miseratiōes eius in oīa opera eius: [illegible] Nōne miseratiōes ei⁹ in oīa opa eius: Longanimis expectat peccatorē [illegible] Conuertimini ad me & conuertar ad vos. Nōne miseratiōes eius i oīa opa ei⁹: Et cū dicit: Ite in ignē eternū qui parat⁹ est diabolo & āgel' ei⁹: Hic ñ miseratio ei⁹ f̄ veritas & seueritas eius. Miseratio ei⁹ reddita est opib⁹ eius: seueritas eius est: nō in opa sua: sed in opa tua. Deniq̄ si tollas opa tua mala: & nō in te remaneat nisi opus ei⁹: nō te dimittet miseratio eius. Si aūt tu nō dimittis opa tua: erit seueritas ei⁹ in opa tua: nō i opera sua.

Cōfiteantur tibi dñe oīa opa tua: et sancti tui benedicāt te. Omnia opa tua cōfiteantur tibi. Quid eñ: Terra nō est opus ei⁹: Ligna nō sūt opa eius: Pecora: bestie: pisces: volatilia non sunt opa eius: Plane & hec sunt opa eius. Et quō ei confitebunt' et hec: Uideo quidē in angelis: cōfiteri illi opa ei⁹: Etenim opa ei⁹ sic sūt angeli: et hoīes opa ei⁹ sunt. Et cū cōfitent' illi homīes: opa ei⁹ illi confitent'. Nūq̄d ligna & lapides vocē habēt cōfessiōis: Prorsus ɔfiteantur ei oīa opa eius. Quid dicis: Et terra & ligna oīa opera eius. Si oīa laudant: cur nō oīa confitētur: Cōfessio eñ nō peccator tm̄ [illegible] onē: putetis iā nō esse nisi peccati. Usq̄adeo eñ h̄ putat': vt qñ sonuerit de diuinis eloquijs: continuo sit cōsuetudo pectora tundere. Audi qr est & laudis ɔfessio. Nunq̄d dñs iesus christus habebat peccatum: Et tamen ait: Cōfiteor tibi pater dñe celi et terre. Confessio est ergo in laude. Proinde quid accipiendū: Cōfiteant' tibi dñe oīa opa tua: Laudēt te oīa opa tua. Sed talis q̄stio redit ad laudē: q̄ [illegible] cōfessione. [illegible] cōfiteri nō poterunt: terra: ligna: & queq̄ insensata: quia vocē nō habent cōfitēdi: ideo nec laudabūt: qr vocē non habent p̄dicādi: Nōne tñ oīa tres illi pueri enumerant deambulātes inter flāmas innoxias: quib⁹ spaciū erat: nō solū nō ardēdi: s̄ etiā laudādi deū: omnib⁹ dicūt a celestib⁹ vsq̄ ad terrena: bñdicite. hymnum dicite: & superexaltate eū in secula: Ecce quō dicūt hymnū. Nemo hoc sentiat q̄ mutus lapis aut mutū animal habeat rationē intelligēdi deū. Hoc q̄ putauerūt: multū a veritate aberrauerūt. De⁹ ordinauit oīa: & fecit oīa. Quibusdā dedit sensum et intellectū & immortalitatē sicut angelis: Quibusdā dedit sensum & intellectū cū mortalitate: sicut hominibus: Quibusdam dedit sensum corporis: nec intellectum: nec immortalitatem: sicut pecoribus: Quibusdā vero nec sensum: nec intellectū: nec immortalitatē: sicut herbis: lignis: lapidib⁹: tamē & ip̄a in genere suo deesse nō pñt: & q̄dib⁹ q̄busdā ordidiauit et ornauit creaturā: a terra vsq̄ ad celū: a visibilib⁹ ad inuisibilia: a mortalib⁹ ad immortalia. Ista contextio creature: ista ordinatissima pulchritudo ab imis ad summa conscendens: a summis ad ima descendens: nusq̄ interrupta: sed dissimilibus temperata: tota laudat deum. Quare ergo tota laudat deū: Quia cū eam consideras et pulchram vides: tu in illa laudas deū. Uere quedā ē certe [illegible]

Marginal notes: Heth. — Ezech. — Ezech. 18 et 33. — Ro. 2. — Ezech. 18 et 33. — Eccl. 5. — Zeth. — Matth. 5. — Malach. — Matth. 25. — Mat. 11. — Dan. 3. — Jnf. ps. 148.

cies terre. Attēdis eius speciē: vides ei⁹ fecūditatē: vides ei⁹ vires quō cōcipiat semen: quō plerūq₃ afferat qđ nō est seminatū: vides: ⁊ cōsideratione tua tanq₃ interrogas eā: ⁊ ipa inquisitio interrogatio est. Cū aūt inquisieris admirās ⁊ pscrutatus fueris: et magnā vim ⁊ magnā pulchritudinē: pclarāq₃ ꝟtutem inueneris: qm̄ apud se et a se habere hanc ꝟtutem nō posset: cōtinuo tibi venit in mentē q2 nō potuit a se esse: nisi ab illo creatore: Et h̄ qđ in illa inuenisti: vox cōfessiōis ipius est: vt laudes creatorem. Nōne cōsiderata vniuersa pulchritudine mūdi huius: tanq₃ vna voce tibi species ipa respondet: non me ego feci sed deus: Ergo cōfiteant̄ tibi dn̄e omnia opa tua: et sancti tui benedicāt te. Ut in pfessiōe operū tuoꝝ sancti tui te benedicāt: ipi sancti tui inspiciant creaturā cōfitentē: ⁊ illoꝝ vocē audi benedicētē. Etenim cū sancti tui benedicūt te: quid dicūt:

V Caph. Gloriā regni tui dicēt: et potentiā tuam loquentur. Q̄ potēs de⁹ qui fecit terrā: q̄ potēs de⁹ qui impleuit terrā bonis: q̄ potēs de⁹ qui dedit vitas suas ꝓpriās aīalibus: Q̄ potēs deus q̄ semina diuersa dedit viscerib⁹ tre: vt germinarēt tātā varietatē fruticū ⁊ fructuū cū tāta specie arboꝝ: Q̄ potēs deus: q̄ magn⁹ de⁹. Tu interroga: creatura rn̄det: ⁊ de rn̄sione tanq₃ confessione creature tu sancte dei benedices deū: Et potentiā tuā loquent̄: Ut notam faciāt filijs hominū potentiā tuam: et gloriā magnitudinis ⁊ decoris regni tui. Sancti ergo tui cōmendāt gloriā magnitudinis decoris regni tui. magnitudinis decoris gloriā. Est q̄dam magnitudo decoris regni tui: hoc est regnum tuū habet decorē ⁊ magnū decorē: Quādoq̄dē q̄cq̄d habet decorē: a te habet decorē: Ipm regnū tuū qualē decorē habet: Non nos terreat regnū: habet et decorē quo delectemur. Etenim quale illud dec⁹ est: Quo pfruent̄ sancti quib⁹ dicet: Uenite benedicti patris mei: pcipite regnū dei. Unde ibūt: Quo ibunt: Uidete fratres: et si potestis q̄ntū potestis cogitate decorē regni illi⁹ qđ venturū est: vnde est in oratiōe nostra: Adueniat regnū tuū. Ipm eni regnū optam⁹ vt veniat: hoc regnū venturū sancti p̄dicant. Mundū istū attēdite: decorē habet. Quem decorē habet terra: mare: aer: celū: sidera: Oīa hec nōne oēm cōsideratorē terrēt: Nōne pulchritudo ipa sic eminet: vt quasi pulchrius nihil inueniri possit: Et hic viuis in isto decore: in ista pulchritudine ppe iā ieffabili: Hic viuūt tecū et ꝟmiculi ⁊ mures: et oīa tre repētia ⁊ sꝑētia: ista tecū viuunt in decore isto. Quale dec⁹ ē illi⁹ regni: vbi tecū n̄ viuūt nisi angeli: Ideo parū fuit vt diceret gloriā decoris. Potuit eni dici: Et gloriā decoris cuiuslibet speciei etiam in hoc mūdo cōstitute: vel de terra virētis: vel de celo fulgētis: Sed magnitudinis decoris regni tui aliquid cōmēdat qđ nondū videm⁹: qđ nōdum visum credim⁹: qđ creditū desideramus: ꝓpter cui⁹ desideriū oīa sustinem⁹. Est ergo magnitudo decoris cuiusdā amet anteq₃ videat: vt cū visa fuerit teneatur. Regnū tuū: Qđ regnū dico: Regnū oīm seculoꝝ. Illi ⁊ regnū hui⁹ seculi habet decorē suū: sed nō est ibi magnitudo illa decoris q̄lis ē in regno oīm seculoꝝ. Et dn̄atio tua in oīm generatiōe ⁊ generatiōez. Hec ē illa repetitio: vel oīmē generatiōnē significans: vel generatiōnē que erit post hāc generationē. Fidelis dn̄s in verbis suis: ⁊ sanctus in oībus opibus suis. Fidelis dn̄s in verbis suis. Quid eni ꝓmisit ⁊ non dedit: Fidelis dn̄s in verbis suis. Adhuc q̄dā ꝓmisit ⁊ nō dedit: sed credit illi ex his q̄ dedit. Fidelis dn̄s in ꝟbis suis. Possum⁹ illi credere tantūmodo dicēti: Noluit sibi credi dicēti: ꝯ voluit teneri scripturā suā sanctā: quō si diceres alicui hoi cū aliq̄d ꝓmitteres: Nō mihi credis: ecce ego scribo tibi. Etenī q2 generatio vadit ⁊ generatio venit: et sic transcurrūt ista secula cedētib⁹ succedentibusq₃ mortalib⁹: scriptura dei manere debuit: ⁊ q̄ddā chirographum dei qđ oēs transeūtes legerēt ⁊ viā ꝓmissionis ei⁹ tenerent. Et q̄nta sūt q̄ reddidit ex isto chirographo: Dubitāt hoīes credere illi de resurrectione mortuoꝝ ⁊ de futuro seculo qđ solū iam reddēdū restat: q̄ si faciat rationē cū īfidelib⁹: erubescūt infideles: Si dicat tibi de⁹: chirographū meum tenes: iudiciū ꝓmisi de redditiōe bonoꝝ ⁊ maloꝝ: regnū sempiternū fidelibus: et nō vis credere: Ibi in chirographo meo lege oīa q̄ tibi ꝓmisi: deducme cū ratiōnē: certe vel cōputādo q̄ reddidi potes me credere redditurū esse qđ debeo. In ipo chirographo habes ꝓmissū vnicū filiū: cui nō pepcit ꝯ ꝓ nobis oīb⁹ tradidit eū: Iā cōputa in redditis. lege chirographū. Promisi tibi ꝑ filiū meū pign⁹ spūsancti me daturū: cōputa redditū. Promisi tibi sanguinē et coronas martyꝝ gl'iosissimorū: cōputa redditū: Iā admoneat te massa debiti mei. Sꝫ ⁊ hec gl'a martyꝝ vt redderet̄ tibi ꝓmissa in chirographo: vbi scriptū est: Propter te mortificamur tota die: vt h̄ redderet̄: Fremuerūt gētes ⁊ p̄pl'i meditati sūt inania: Astiterūt reges terre: ⁊ p̄ncipes cōuenerūt in vnum aduersus dn̄m: ⁊ aduersus christū eius. Principes cōuenerūt in vnū: cōspirātes aduersus christianos. Quid: Ipsoꝝ regū fidem: Nōne ⁊ ꝓmisi in chirographo. ⁊ reddidi i effectu: Attēde vbi ꝓmisi: Adorabūt eū oēs reges terre: oēs gētes seruiēt illi. Ingrate: legis debitū: cernis redditū: nō credis ꝓmissum: Lege aliud in chirographo meo: Qm̄ fremuerunt gētes: qm̄ inimici mei dixerūt mala mihi: hoc est christo: qn̄ morief ⁊ pibit nomē ei⁹. Qm̄ hec oīa fecerūt atq₃ dixerūt: lege qđ ꝓmisi: cui me soluēdo obstrinxi. Preualebit dn̄s aduersus eos: ⁊ exterminabit oēs deos gētiū terre: ⁊ adorabūt eū vnusq̄sq₃ de loco suo. Nēpe iā p̄ualuit: exterminauit oēs deos gētiū terre. Nōne ⁊ h̄ facit: ⁊ hoc reddit: Ante oculos oīm ponit solutionē debitoꝝ suoꝝ: Quedam reddidit sub maiorib⁹ nr̄is q̄ nos nō vidim⁹: quedā reddidit tpib⁹ nr̄is q̄ illi nō viderūt: Per oēs generationes reddidit q̄ scripta sūt. Et qđ restat: nō ei creditur: His oīb⁹ redditis: qđ restat: Ecce fecisti rationē: tāta reddidit: Nunq̄d ꝓpter pauca residua nō fidelis ē fact⁹: Absit. Quare: Quia fidelis dn̄s in verbis suis: ⁊ sanct⁹ in oīb⁹ opib⁹ suis. Cōfirmat dn̄s oēs decidētes. Sꝫ quos oēs decidētes: Oēs nō omnino decidētes: ꝯ mō q̄dā decidētes. Etenim multi decidūt ab eo: multi aūt decidūt a cogitationib⁹ suis. Si hēbāt malas cogitatiōes decidūt ab eis: ⁊ ꝯfirmat dn̄s oēs decidētes. Qui aliq̄d amittūt in isto seculo ⁊ sancti sunt: veluti exhonorant̄ in isto seculo. Ex diuitib⁹ fiunt paupes: ex honoratis fiunt abiecti: ⁊ tn̄ sancti dei sunt: tanq₃ decidētes sunt. Sꝫ

Marginalia (left): Mat̄h.25. — Mat̄h.6. — Mem. — [illegible]

Marginalia (right): Ro.8. — Act.2. — Ps.43. — Ps.2. — Ps.71. — Ps.2.et.40. — Sophonie.2. — Z Sameth. — ⁊ eri[illegible]

ps. 14. cōfirmat dn̄s oēs decidētes. Septies enim cadit iu-
stus et resurgit: impii aūt infirmabuntur in malo. Cū
mala accidūt impiis: infirmantur ibi. Cū mala accidūt
iustis: cōfirmat dn̄s oēs decidētes. Deciderat iob a
gloria pristine lucis et aliarū rerū quib' nitebat ad tps
deciderat a gloria dom' sue. Vultis nosse quātū de-
Job. 2. ciderat? In stercore sedebat. et cōfirmauit dn̄s deci-
dentē. Quantū cōfirmauit? Ut et in ipso graui vul-
nere quo p totū corpus pcussus erat: rnderet vxori
temptāti quā solā sibi diabol' reliquerat adiutricē:
Job. 2. Locuta es tanq̄ vna ex insipientib' mulierib'. Si bo
na pcepimus de manu dn̄i: mala non sustineamus?
Quō cōfirmauerat decidentē? Cōfirmat dn̄s oēs
ps. 36. decidētes. Cū ceciderit inquit iustus nō cōturbabi-
tur: qm̄ dn̄s cōfirmat manū eius. Et erigit oēs
elisos. Oēs ad se pertinētes. Nā de' sup'bis resistit.
Oculi omniū in te sperāt: et tu das escā
illis in tpe oportunitate. Proinde tanq̄ recta
cura egrotū in oportunitate: qn̄ debet accipere tunc
das: et qd̄ debet hoc das. Itaq̄ aliqn̄ desiderat ab
illo et non dat: nouit horam dandi qui curat. Qua-
re ista dico fratres? Ne quis qn̄ forte non fuerit ex-
auditus aliquid iustū petens a deo: nam quādo in-
iustū aliquid petit: ad pœnā suā exauditur: sed aliqn̄ nō
iniustū petēs: si forte nō fuerit exaudit': nō minua-
tur animo: nō deficiat: expectet oculi eius ad escam
quam ille dat in oportunitate. Cū nō dat: ideo nō
dat: ne obsit qd dat. Neq; enī aliquid iniustū pete-
bat Aplūs: qn̄ rogabat vt auferret ab eo stimulus
2. Cor. 12. carnis: angel' sathane a quo colaphizabat: et tamen
rogauit et nō accepit: q: tēpus adhuc erat exercēde
infirmitatis: nō esse oportunitatis. Sufficit inquit
tibi gratia mea: nā virtus in infirmitate pficit. Pe-
Job. 1. tiit iob tēptandū diabol'. et accepit. Attēdite fratres
mei magnū mysteriū discendū: repetendū: tenendū
animo: nunq̄ obliuiscendū: pter abundantiā tem-
ptationū in isto seculo. Quid dicā? Reuera cōparā-
dus Aplūs diabolo? Aplūs rogat et nō accipit: dia
bolus petit et accipit. Sz nō accipit aplūs pter pfe-
ctionē suā. accepit diabol' ad dānationē suā. Deni-
q; ipse iob accepit sanitatē in oportunitate. Dilat' ē
enī vt pbaret: et diu sedit in puluere: et multa dixit:
et rogabat deū vt auferrent ab eo ista: et de' nō aufe-
rebat. Citi' diabolū exaudiuit ad eū temptādū: q̄
ipm iob ad sanandum. Discite ergo nō murmurare
aduersus deū: et qn̄ nō exaudimini: ne deficiat in vo
bis qd̄ supra scriptū est: Per singulos dies bn̄dicā
ps. 68. te. Ipse filius ipse vnicus patris vtiq; venerat solue-
re qd̄ nō debebat: mori in manib' peccatoꝝ: sangui-
ne suo delere chirographū mortis nr̄e. Ad hoc ve-
Phil. 3. nerat: et tn̄ vt ostēderet exemplū patiētie: transfigu-
rauit corpus humilitatis nostre cōforme corpi glie
Math. 26. sue: Pater inquit si fieri pōt transeat calix iste a me.
Et vt impleret quātū nō accepit qd̄ petere videbat:
p singulos dies benedicā te: verum nō qd̄ ego vo-
lo ait: sed qd̄ tu vis pater. Oculi omniū in te sperant:
et tu das escā illis in oportunitate. Aperis tu
manū tuā: et imples oē animal bn̄dictiōe.
Pe. Qui non das aliquādo das: tn̄ das in oportunita-
te: Differs nō aufers: et hoc in oportunitate. Iu-
Iud. k. stus dn̄s in oībus vijs suis. Et qn̄ cedit et
qn̄ curat iustus est: et apud eū iniqtas nō est. Deni-
q; oēs sancti in tribulationib' cōstituti hoc iustitiā

ei' laudauerūt: et sic bn̄dicta peruenit. Pri' dixerūt: Dan. 3.
iustū ē qd̄ facis. Sic rogauit daniel. sic alii sancti.
Justa sunt iudicia tua: qui passi sum': recte passi su-
m'. Nō dederūt deo iniustitiā: sed nō ei dederūt ini-
quitatē et insipientiā. Laudauerūt pmo flagellātē:
et sic senserūt cibantē. Iustus dn̄s in oīb' vijs suis.
Nemo putet illū iniustū qn̄ mali aliquid forte pati-
tur: sed ipius iusticiā laudet: et suā iniusticiā accuset.
Iustus dn̄s in oībus vijs suis: Et sanctus in
oībus opibus suis. Prope est dn̄s oī- Cap.
bus inuocantibus eū. Et vbi est illud. erit enī [illegible]
cū inuocabunt me et nō exaudiā eos? Ergo vide qd̄
sequit: Oībus qui inuocāt eū in veritate. [illegible]
Nam multi eū inuocant nō in veritate. Aliud ab il-
lo querūt nō ipm querūt. Quare amas deū? Quia
dedit mihi sanitatē. Illud manifestū est: q: ipse de-
dit. Nō enī ab vllo est vlla salus. nisi ab illo. Quia
dedit mihi inquit vxorē diuitē qui nihil habebā: et
seruientē mihi. Et hoc ipse dedit: verū dicis. Dedit
inquit filios: et multos et bonos: dedit familiam: de-
dit oīa bona. Ideo amas? Ideo nihil ampli' qris?
Esto esuris adhuc pulsa ad ianuā patrisfamilias:
habet adhuc qd̄ det: In mēdicitate es cū oīb' his q̄
accepisti: et nescis. Pānosam carnē mortalitatis ad-
huc portas: stolā illā glorie imortalitatis nunq̄d ac-
cepisti? et quasi iā satiat' nō rogas? Beati q̄ esuriūt et Math. 5.
sitiūt iustitiā. quia ipsi saturabunt. Ergo si bon' est
de' q: ista tibi dedit: q̄ntū beatior eris cū seipm tibi
dederit? Desiderasti tāta ab illo: rogo te desidera et
ipm. Neq; enī vere dulciora sunt ista q̄ ille: aut ex
aliq̄ pte cōparāda sūt illi. Ergo q̄ deū ipm a q̄ accē-
pit de qb' gaudet: pponit his oīb' reb' q̄s accepit:
ipse inuocat deū in vitate. Nā vt noueritis si talib'
homib' pponat et dicat: quid si ista oīa de qb' gau-
des velut tibi auferre deus: iā nō amabit? Nō erit q̄
dicat: Dn̄s dedit dn̄s abstulit: sicut dn̄o placuit ita Job. 1.
factū ē: sit nomē dn̄i bn̄dictū. Sed forte cui abstulit
qd̄ dicit? De' qd̄ tibi feci? Quare mihi abstulisti et il-
lis dedisti? Iniq; das: et tuis tollis? Accusas deum
qsi iniustū: et laudas te quasi iustū. Cōuertere: accu-
sa te: lauda illū. Tūc eris rect' cū in oīb' bonis q̄ fa-
cit de' tibi placet. in oīb' malis q̄ pateris. de' tibi nō
displicet. Hoc est inuocare deū in vitate. Qui sic i-
nuocant dn̄m exaudit de': pe est: ibi est: nōdū dedit
qd̄ vis: ibi ē tn̄: Quō medic' si forte aliqd imponat
vel oculo vel viscerib' qd̄ vrēdo sanet: si roget eger
vt tollat illū: medic' expectat tps: nō facit qd̄ rogat
eger: nō tn̄ recedit. Et pe ē: et nō facit: et id mag' nō
facit q: pe est. Curādo enī posuit qd̄ posuit: et cu-
rādo nō facit qd̄ rogat. Nō te exaudit ad pñtē vo-
lūtatē: exaudiēdo ad futurā sanitatē: et h vtiq; ad vo
luntatē. Nā vtiq; san' esse vult etiā qui vel nō vult.
Prope ē ḡ dn̄s oīb' inuocantib' eū. Sed qb' oīb'?
Oīb' q̄ inuocāt eū in veritate. Tales oēs cōfirmat
decidētes qui inuocāt eū in vitate. Volūtatē ti-
mētiū se faciet. Faciet: faciet: etsi nō faciet ad ho
rā: tn̄ faciet. Certe si id times deū vt tu facias ipsius
volūtatē: ecce et ipse quodāmodo ministrat tibi fac
volūtatē tuā. Et pces eoꝝ exaudiet: et sal- [illegible]
uos faciet eos. Vides ad h exaudire medic' vt
saluos faciat. Qui h audi Aplm dicēt: Spe enim Roma. 8.
salui facti sum'. Spes aūt q̄ videt nō ē spes. Si au-
tē qd̄ nō videm' speram': p patiētiā expectam'.

1. Petri. 1. salutē scilicet quā dicit petrus paratā reuelari in tē
Sequi. pore nouissimo. Custodit dñs oēs diligen
tes se: et omēs peccatores dispdet. Videtis
quia est apud eū seueritas: apud quē tāta suauitas.
Saluos faciet omēs sperātes in se: oēs fideles: oēs
timētes se: omēs inuocātes se in veritate: & oēs pec
catores disperdet. Quos oēs peccatores: nisi pse
uerātes in peccatis: deū: nō se rephendere audētes:
contra deū quotidie disputātes: veniā delictorum de
sperantes: & et ipa desperatiōe delicta cumulantes:
aut veniā sibi puerse pmittentes: & ex ipa pmissiōe
a peccatis & impietate nō recedētes: Veniet tēpus
vt separent isti omēs: et fiant ille due partes: vna ad
Matth. 25. dexterā: altera ad sinistrā: accipiāt iusti regnū eter
num: eant illi in ignē eternū: Et oēs peccatores di
perdet. Qm̄ hec ita sunt & audiuimus benedictionē
El⁹ Laudatio dñi: opa dñi: mirabilia dñi: misericordias dñi: seueritatē
dñi; puidentiā in omib⁹ opibus eius: confessionem
omniū operum eius: quid in laude eius concludat at
tēdite. Laudem dñi loquet os meum:
Lau. et benedicat oīs caro nomen sanctū eius
El. nol. in seculū & in seculū seculi.
Explicit Tractatus de ps. CXLIIII.
Incipit Tractatus de ps. CXLV.

Prefatio.

D Elitie & diuitie spūs nři diuina cātica: vbi &
flet⁹ sine gaudio nō est. Fideli hoī & pegri
no in seculo: nulla est iocundior recordatio: q̄ ciuita
tis vnde pegrinatur: Sed recordatio ciuitatis in pe
grinatiōe: nō est sine dolore atq suspirio. Spes ta
men reditus nostri certa: etiā pegrinādo tristes con
solat & exhortat. Rapiāt cor vestrū verba dei: & pos
sessor vester vendicet sibi possessionē suā: id est men
tes vestras: ne auertant in aliud. Vnusquisq vestrum
totus hic sit: vt hic nō sit: Id est totus sit in xbo dī
quod sonat in terra: vt ab eo exaltet: & nō sit ī terra.
Ideo eñ deus nobiscū: vt et nos cū illo. Qui enim
vt nobiscū esset descēdit ad nos: faciat vt cū illo pos
simus ascēdere ad se. Interim spe pegrinationē no
stram nō fastidiunt: quia nusq est pegrinus: qui con
didit omia. Ecce psalmus sonat: Cuiusdam vox est
(que si vultis vestra est) exhortātis animā suam ad
laudandū deū: & dicentis sibi:

Expositio psalmi.

L Auda anima mea dñm. Aliqñ enim
in tribulationib⁹ atq in temptationib⁹ p̄
sentis vite velis nolis pturbat anima: Cui⁹ pturba
tionē in alio psalmo alloquit dicens: Quare tristis
Ps. 41. es anima mea: & quare cōturbas me: Vt autē aufe
rat ei eandē pturbationē: suggerit gaudiū nondū de
re sed de spe: et ait illi pturbate et anxie: tristi et me
Ibidem. renti: Spera in dño: qm̄ adhuc confitebor illi. Spe
qua se erexit & in confessione cōstituit: quasi diceret
ei anima sua que illū tristicia cōturbabat: Quid mi
hi dicis: spera in deū: Reuocat me conscientia pec
catorum. Ego noui que cōmisi: & dicitur: Spera in
deū: Cōmisisti verū est; Vnde tñ speras: Qm̄ cōfi
tebor illi. Sicut odit de⁹ peccata sua defendentem:
sic sublevat confitentē. Hac ergo spe accepta: que
spes nō pōt esse sine gaudio: q̄uis in reb⁹ sim⁹ diffi
cilibus fm istā vitā: & plenis pcellarum & tempestatū:
hac tñ spe erecta aīa (qz gaudet ī spe: sicut dic Apo
Ro. 12. stolus: Spe gaudētes: ī tribulatiōe patiētes) acci

pit erectionē quādā in deū vt laudet deū: & dicit ei:
Lauda aīa mea dñm. Sed quia dicit: Et cui dicit:
Quid dicim⁹ fratres: Caro dicit: Lauda aīa mea C
dñm: Et pōt caro bonū cōsilium aīe suggerere: vt
multū sit edomita caro: & a dño impertitis viribus
nostre seruituti subiecta: vt omino ita seruiat nobis
sicut cōditionale mancipiū: sufficit vt non īpediat.
Deinde charissimi vtrūq psila a melioribus pcurrit:
Et si bonū quiddā ē aīa nostra: et bonū quiddā est
caro nostra quia vtrūq ille creauit qui fecit oīa bo Gen. 1.
na valde: Quis ergo in generib⁹ pprijs vtrūq sit
bonū: tñ dicit Apls: Corpus quidē mortuū ē pter Ro. 8.
peccatū. Est itaq & illud corp⁹ quale nobis pmitti
tur: & nondū habem⁹: in cui⁹ redēptione spe gaude
mus. dicēte Aplo: Ja nobismetipsis ingemiscim⁹ Ibidem.
adoptionē expectātes redēptionē corpis nři: Spe
eñ salui facti sum⁹: Spes aūt que videt nō ē spes.
Qd eñ videt quis qd sperat: Si aūt qd nō videm⁹
speram⁹: p patientiā expectam⁹. Quis g̃ bonū ali
quod sit corp⁹ nostrū: tñ q̄diu mortale pter pctm:
q̄diu indigens: q̄diu corruptibile: q̄diu ita muta
bile vt ne puncto quidē tpis consistat in se: pculdu
bio tale est vt optem⁹ redemptionē illi⁹ qua sit ali
qñ nō tale: Sed quale erit aliqñ: Quale idē Aplus
dicit alio loco: Oportet corruptibile hoc induere ī 1. Cor. 15.
corruptionē: & mortale hoc induere immortalitatē. D
Sed etiā cū fuerit tale corpus nostrū: corp⁹ iā cele
ste & spūale: corp⁹ angelicū in societate angelorum:
nec sic dabit consiliū anime. Semp enim corp⁹ qm̄
corpus est: infra aīam est: & queuis aīa vilis excellē
tissimo corpe excellētior inuenit. Nec vobis h quasi In libro. 83. q
mirabile videat: qz et vilis aīa q̄libet peccatrix me 54. et. 45. &.
lior est quolibet magno & p̄stantissimo corpe: non est
melior merito sed natura. Est quidē aīa peccatrix:
est quibusdā cōcupiscētiarū sordib⁹ inquinata: Ta
men meli⁹ est etsi sordidū aurum: q̄ purgatissimū plū
bum. Ita currat anim⁹ vester p cūcta creature: & vi
debit: qd dicim⁹ nō esse incredibile: vt q̄uis aīa vi
tupabilis sit: tñ laudabili corpore laudabili. Duo
quedā sūt: aīa et corpus: Animā vitupo: corp⁹ lau
do. Animā vitupo qz iniqua est: corpus laudo qa sa
num est. Tñ in suo genere aīam laudo: vel in suo ge
nere animā culpo: et in suo genere corpus laudo vel
culpo. Si a me interroges quid sit meli⁹: vtrum quod
vitupaui: an qd laudaui. mirabilē rñsionē receptu
rus es. Ego certe illud vitupaui: & ego hoc laudaui.
Interrogat⁹ tñ qd sit melius: Rñdeo esse meli⁹ qd
vitupaui eo qd laudaui. Si miraris in his duobus:
attēde illa duo in pmptu posita: q̄ cōmemoraui de
auro & plūbo. Ecce vitupaui aurū: non bonū aurū:
sordidū ē: nō ita fulget: nō ita purgatū: Hoc plūbū
optimū: nihil purgati⁹. Illud vitupaui: h laudaui:
et posui añ te vtrūq: vitupans vnū: laudās aliud.
Post hāc vitupatione laudationēq meam interro
ga me quid horū sit meli⁹: Rñdebo: Aurum meli⁹ est
etiā sordidū q̄ plūbū purgatū. Vnde meli⁹: Et q̄
re vitupasti: Quare vitupaui: Quia nondū est aurum
qd pōt esse: qd pōt esse purgatū & meli⁹: qz nō dum
purgatū est: vitupatū est. Plūbū quare laudatū ē:
Quia iā purgatū ē ita vt meli⁹ esse nō possit. Item
dicis mihi equū optimū: & hominē pessimū: Tamē
equo laudato pponis hominē vitupatū. Si eñ in
terrogem te et his duob⁹ q̄s melior: rñsur⁹ es: hō:

nō meritis & natura. In artib⁹ duos optimū sutorē [illegible] (verbi grā) [illegible] aliquē [illegible] ges [illegible] sutorē laudauit [illegible] Et [illegible] duob⁹ [illegible] melior: [illegible] rispitus pfecto sutori pponit. Intēdat charitas vestra: Ita multi rebus laudāt [illegible] vituperāt [illegible] [illegible] res vituperatas [illegible] reb⁹ laudatis. Natura [illegible] natura corpis. Et [illegible] multū [illegible] res [illegible] incorporea est: [illegible] est substātie dei: [illegible] corp⁹ mouet mēbra [illegible] sensus [illegible] cogitatiōes [illegible] actiones capit rerū [illegible] imagines. Et [illegible] fratres [illegible] in laudib⁹ aie: Et [illegible] [illegible] laudib⁹ [illegible] laus est ei⁹ [illegible]

c tñ tāta est eius grā: vt dicat hō iste: Lauda aīa mea dñm. Quis pōt laudare deū: Si diceret tempaz lauda: fortasse deficeret. Lauda inqt deuz: Conare pietat affectu [illegible] laudib⁹ ei⁹. Expedit tibi deficere laudādo deū: q̄ pficere laudādo te. Cū eñ laudas deū nō explicas qd vis: extēdit in interiora cogitatio tua: Ipa extēsio capaciorē te facit ei⁹ quem laudas. Quis ḡ est vt dicere ceperaz q̄ dicit: Lauda aīa mea dñm: Caro nō dicit: Sz licet corp⁹ āgelicū inferi⁹ est q̄ aīa: [illegible] supiori dare nō pōt. [illegible] [illegible] ipa aīa si a corpe expectet psiliū. Caro bñ obediens: famula ē aie. [illegible] ista famulat. Quē pōt caro dare h psiliū aie: Quis ē ḡ q̄ dicit lauda aīa mea dñm: Nihil inuenim⁹ aliud in hoie q̄ carnē & aiam: Tot⁹ hō: h est spūs & caro.

f An forte ipa aia sibi dicit: & tibi [illegible] imperat et se exhortat atq̄ excitat: Quibusdā eñ pturbatiōibus ex quadā sui pte fluctuabat et [illegible] quam vocāt mentē rōnalē: illā q̄ cogitat sapientiā inherēs dño iā & suspirās i illū aīa aduertit quasdā suas iferiores ptes pturbari motib⁹ secularib⁹: & cupiditate quadā terrenoz desideriorz ire in exteriora: relinquere interiorē deū: reuocat se ab exteriorib⁹ ad interiora: ab inferiorib⁹ ad supiora/ & dicit: Lauda aīa mea dñm. Quid tibi placet in seculo: Quid ē qd vis laudare: Quid ē qd vis amare: Quocunq̄ corporis sensib⁹ pueterteris: occurrit tibi celū: occurrit tibi terra. Qd amas in terra terrenū est. [illegible] amas & in celo corporeū ē. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] placet [illegible] [illegible] terra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Gen. 1. [illegible] de. [illegible] cē. [illegible] Nō occuperis in eo qd factuz ē: & recedas ab illo q̄ fecit. Hec eñ q̄bus occuparis sub te fecit: qz sub se ipo te fecit. Si herebis supiori: calcabis iferiora: Si aūt recedas a su

G periori: ista tibi in suppliciū pueterent. Sic eñ factū ē fratres mei. [illegible] deū aūt [illegible] torē: infra se qd sub illo pditū est. In medio quodā loco rōnalis aīa pstituta: legē accepit: herere supiori regere [illegible] [illegible] [illegible]

tur a meliore. Trahit ab inferiore: deserit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] luce dei ipa aīa p rationalē mentē: vnde pcepit cōsiliū fixū in eternitate auctoris sui. Legit ibi quiddaz tremendū: laudandū: amandū: desiderandū & appetendū: Modū tenet: nōdū capit: Coruscatiōe q̄daz pstringit: nō ē tā valida vt maneat ibi. Itaq̄ ad sanitatē [illegible] quandā & dicit. Lauda aīa mea dominū. [illegible] **h**

ne quotidie hymnū nos cātamus & Mōne quotidie p modulo nostro sonat os nostrū: parturit cor nrm laudes dei: Et [illegible] qd laudam⁹: [illegible] qd laudam⁹: & quo laudam⁹ adhuc infirmū est. Quando implet laudator excellentiā laudatis: Ecce homo stat: cantat deo aliquāto plixius: & sepe labia mouetur ad cātū: cogitatio aūt nescio p que desideria volat. Stabat ḡ mens nostra quodāmodo ad laudem dei: & aīa nostra p diuersas cupiditates vl' curas ne[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mea dñm. Quid ē q̄ te [illegible] q̄ te occupat cura rez terrenaz atq̄ mortaliū: Sta mecū lauda dñm. Et quasi ipa aīa [illegible]

i [illegible] Laudabo dñm in vita mea. Quid est in vita mea: **Ps. 103** Quia modo in morte mea sū. [illegible] Lauda aīa mea dñm. Respondet tibi aīa tua: Laudo quantū possū: tenuiter: exiliter: infirmiter. Quare: Quia [illegible] **2. Cor. 5.** a dño. Quare sic laudas dñm: nō pfecte [illegible] Interroga scripturā. [illegible] **Sap. 9.** [illegible] Tolle mihi corp⁹ quod aggrauat aīam & laudo dñm. Tolle mihi terrenā habitatiōnē [illegible] [illegible] [illegible] Laudabo dñm in vita mea. Quid ē in vita mea: Spes mea tu es [illegible] **Ps. 141** cim⁹: portio aūt mea nō hic: & in terra viuētiū. Nā **k** [illegible] [illegible] [illegible] **Luc. 16** [illegible] Transijt paup i sinū abrae: & trāsijt diues i **Inferno.** [illegible] ille aūt ianua: Post mortē tātū separati: vt dicat abraam: Inter nos & vos chaos magnū firmatū est. Er [illegible] [illegible] bit aīa nostra dñm. Quō laudabis [illegible] **Ps. 83.** secula seculoz laudabūt te: quādo totū negociū nostrum ipa laus erit. Sed quando hoc: In vita mea. Nō eñ quid ē: Posset tibi dicere: mors mea. Unde mors tua: [illegible] a dño. Si eñ herere

illi vita est/recedere ab illo mors est. Sed qd te pso lat: Spes. Iã viuis in spe: de spe lauda: de spe canta. Uñ mors tua est nõ cãtes: vñ viuis cãta. Mors tua est de merore hui⁹ seculi: viuis in spe futuri seculi. Laudabo inqt dñm i vita mea. Et quõ laudabis dñm [illegible] Psallã deo meo [illegible] [illegible] Uidete fratres mei quale erit illud eẽ: Ubi sempiterna laudatio erit/sempiternũ eẽ erit. Ecce mõ malus es: [illegible] auertisti te ad aliqd negociũ: iã nõ psallis: et es. Ecce es et nõ psallis: Fortassis etiã cupiditate iclinat⁹ ad aliqd: nõ solũ nõ psallis: sed et offẽdis auditũ ei⁹: et es. [illegible] in eternũ erit ipm diu: et ideo vere diu erit. Nã quicqd finẽ habet in tpe: quãlibet longũ sit: diu non est. Psallã deo meo q̃ diu sũ. Interim hĩ laudabis dominũ in vita tua: psallis deo tuo de futuro q̃ diu es: Bene hic qcquid p̃sumendũ est de illo spera. Non nõs deserat spes in ista peregrinatiõe et tẽptatiõe: in [illegible] vndiq tẽptatiõib⁹ [illegible] p̃stituti. Quid g̃ faciemus: Audi qd sequat. Nolite p̃fidere in principes. [illegible] negociũ hic accipimus: diuina vox est: et desup sonat nobis. Nouo em mõ: nescio qua ifirmitate hũana aĩa quãdo fuerit tribulata hic desperat de domino: et vult p̃sumere de hoĩe. Dicit hoĩ in afflictiõe aliq p̃stituto: Est quidã homo magn⁹: p quẽ possis liberari/arridet/gaudet/erigit: Qz si dicat illi: liberat te de⁹: q̃si desperatiõe frigescit. Promittit auxiliũ mortalis/et gaudes: p̃mittit imortal et tristis es: Promittit tibi q liberet te tecũ liberãd⁹: et tãq̃ aliq mag auxilio [illegible] get: et q̃si ad fabulã despas. Ue talib⁹ cogitatiõib⁹: lõge pegrinat: de misera et mag mors ẽ i eis. Appropinqua: Incipe desiderare: Incipe querere et agnoscere eũ a quo fact⁹ es. Nõ em deseret opus suũ: si ab ope suo nõ deserat. Cõuerte ergo te ad illũ cui dicis: Laudabo dñm i vita mea: psallã dõ meo q̃ diu sũ. [illegible] si delõge remotis et lõge pegrinãtib⁹: et nõ solũ deũ nõ volentib⁹ laudare: sed nondũ vel de deo sperãtib⁹: Nolite p̃fidere in principes. Et in filios hoĩm i qbus nõ est salus. In vno filio hoĩs salus: Et i ipo nõ quia filius hoĩs: sed qz filius dei: Nõ pter id [illegible] nullo hoĩe salus: quia et in illo ideo salus: qz deus: q est sup oĩa deus benedict⁹ in secula. De christo dicitũ [illegible] totũ christ⁹ qd sm carnẽ: Nõ: Neqz em sm carnẽ: idẽ sup oĩa de⁹ benedict⁹ in secula. Ideo in illo sal⁹: quia dñi est sal⁹. [illegible] et sup populũ tuũ benedictio tua. Et sine causa sibi arrogãt hoĩes: qz dãt salutẽ: Sibi dent. Responde [illegible] Nolite p̃fidere i principes: et [illegible]

ego qd dedero h̃ ẽ sanctũ: et si ab illo vel alio accepisti nihil ac[illegible]: si a me acceperit aliquid accepisti. O homo: o p̃nceps inter filios hoĩm: vis esse inter p̃ncipes qbus nõ est salus: Ideo ergo habeo salutez: quia tu mihi das: Tuũ est em qd das: Aut vo etiã tu das: Uel hoc dicendũ est: quia tu das: Dicat et fistula quia et ipa dat aquã: dicat et canalis quia ipse manat: dicat et p̃co quia et ipe liberat. Ego i aqua attendo fontẽ: in voce p̃conis agnosco iudicẽ. Nõ eris tu plane auctor salutis mee: ille erit de quo securus sum: de te incertus sũ: Si nõ sis arrogans: nõ solum ego de te incertus suz: sed et tu de te. Ab illo ergo mihi [illegible] filios hominũ: tu inter p̃ncipes: Sz audio vocẽ psalmi: Nolite p̃fidere in p̃ncipes: et in filios hominũ [illegible] Exiet spiritus eius et reuertet in terrã suam. [illegible] quit/nesciẽs q̃ diu loquat: minat/nesciẽs q̃ diu viuat: Subito exiet spũs eius et reuertet in terrã suã. Nunqd quãdo vult exiet spũs eius: Exiet et qñ nõ vult: exiet et quãdo nescit reuertet in terrã suã. Exeunte spiritu/caro reuertet in terram. Sz quia caro erat que sic loquebatur: de me em p̃sume et ego tibi [illegible] Exiet spiritus eius et reuertet in terrã suã. In illa die peribũt oẽs cogitatiões eius. [illegible] est typus: Ubi est supbia: Ubi est iactantia: Sz forte ad locũ bonũ trãsijt: ad iustos si tamẽ trãsijt. Nã qui sic loquebat/nescio quo trãsierit. Loquebatur em superbia: et nescio quo transeãt tales hoĩes: nisi quia inspicio alterũ psalmũ: et video malũ eorũ [illegible] transiui: et ecce nõ erat: et quesiui eũ et nõ est inuent⁹ locus eius. Iste pius qui transijt/et nõ iuenit ipiũ: illuc puenit vbi nõ est impius. Ergo fratres omnes audiamus: fratres dilecti deo oẽs audiam⁹: in qlibet tribulatiõe: in quolibet desiderio muneris diuini: nõ fidamus i p̃ncipes nec in filios hoĩm in quibus nõ est salus. Totũ hoc mortale: trãsitoriũ et caducũ est. Exiet spiritus eius et reuertet in terrã suã: in illa die peribũt oẽs cogitatiões eius. Quid ergo faciem⁹: si in filios hominũ: si in p̃ncipes nõ est sperandũ: Quid faciemus: Beatus cuius deus iacob adiutor est eius. Non ille homo: aut ille homo: nõ ille angelus: aut ille angelus sed beat⁹ cuius deus iacob adiutor ẽ: quia et ipi iacob sic fuit adiutor vt de iacob faceret israel. Magnũ adiutoriuz: Israel iã vidẽs deũ. Hic ergo positus et pegrin⁹ nõdũ videns deũ: si habueris adiutorẽ deũ iacob: ex iacob eris israel: et eris videns deũ: et periet oĩs labor: et oĩs gemit⁹. Transiẽt cure mordaces: succedent laudes felices: Beatus cuius deus iacob adiutor ẽ [illegible] Spes eius in dñm deuz [illegible]

las eū. Nā ⁊ tu colis deū: ⁊ coleris a deo. Recte di-
cit. colo deū: quō aūt color a deo? Inuenim⁹ apud
1. Cor. 3. Apostolū. Dei inquit agricultura estis: dei edifica-
Joh. 15 tio estis. Et dñs: Ego sū inquit vitis: vos estis sarmēta:
⁊ pr̄ me⁹ agricola. Colit te ḡ de⁹ vt sis fructuos⁹: ⁊ co
lis deū vt sis fructuos⁹. Tibi bonū ē qđ te colit de⁹:
bonū ē tibi q̄ tu colis deū. Cultor de⁹ si recedat ab ho
mīe/ desert⁹ fit ipe hō. Cultor hō si recedat a deo/ de
sert⁹ fit ipe hō. Nec crescit de⁹ accedēte te: nec decre-
scit discedente te. Ergo erit ipe possessio nr̄a vt nos
pascat: ⁊ erimus possessio eius vt nos regat. Spes
illius in dominū deū ipsius. Quis est iste dñs deus
ipi⁹? Attēdite fratres: Multi eñ habēt multos de-
os: ⁊ dicunt eos dños suos ⁊ deos suos. Sed dicit
1. Cor. 8 Aplus: Et si sunt qui dicant dii: siue in celo siue i ter
ra: quēadmodū sunt dii multi: ⁊ dñi multi: nobis ta
mē vnus deus pater ex quo omnia: ⁊ vnus dñs ies⁹
christus p quē omnia. Ergo ipe sit spes tua dñs de⁹
tuus: in illo sit spes tua. In dño deo suo est spes etiā
illius qui colit saturnū: in dño deo ipius est spes qui
colit martē/ qui colit neptunū/ qui colit mercurium:
Phil. 3 plus addo: qui colit ventrē: de quibus dictū ē. Quo-
rū deus venter est. Ergo ille illius deus/ atq3 ille illi-
us: quis huius beati? Quia spes ipsius in dño deo
Ps. 145. ipius. Sed quis est iste? Qui fecit celū ⁊ terrā:
S mare ⁊ omnia que in eis sūt. Fratres mei: ma
gnū deū habemus: Benedicam⁹ nomē sanctū ei⁹:
quia dignatus ē facere nos possessionē suā. Nōdū
vides deū: nō potes amare plene qđ nondū vides.
Que vides/ ipe fecit. Miraris mundū: quare nō ar
tificē mūdi? Suspicis celū: ⁊ exhorrescis: Cogitas
vniuersā trā: ⁊ cōtremiscis. Miraris maris magnitu
dinē: quādo cogitationē occupas: Respice innume
rabilitatē stellarū: Respice tanta genera seminū: tā-
tas diuersitates aīaliū: quicqđ natat in aquis: repit
in terra/ volitat in aere/ circuit in celo: Omnia ista/ q̄
magna/ q̄ preclara/ q̄ pulchra/ q̄ stupēda. Ecce qui
fecit hec omnia/ deus tu⁹ est: Pone ibi spem tuā: vt
sis beatus. Spes illi⁹/ i dñm deū ipius. Quē? Qui
fecit celū ⁊ terrā: mare ⁊ omnia que i eis sūt. Magnū
habemus deum: Attendite fratres magnū bonum
T deum facientē talia. Quid ergo hinc cogitauit de-
us vt faceret? Si tamen dicendum est de deo: cogi-
tauit celum ⁊ terrā: mare: ⁊ omnia que i eis sūt? For
te dicturus erat hō iste: Video quidē omnia magna
ista: celū ⁊ terrā: mare ⁊ omnia que in eis sūt fecit de-
us: Quādo me cōputat de⁹ inter ea que fecit? Et ve-
re ego ptineo ad curā ipius: ⁊ nō de me cogitat de⁹:
aut scit an viuā? Quid est hoc qđ dicis? Nō surre-
pat tibi mala cogitatio in cor: de his esto de quibus
paulo ante loquebamur: Laudabo dñm in vita mea:
psallā deo meo q̄ diu sū. Sz iste tal' alios alloquit ne-
scio q̄s tepidos q̄s exhortat: Et q̄si vetat ⁊ veret ne
desperēt de se: q2 nō sūt in cōputo dei. Multoꝝ eñ
sunt tales cogitatiões: Sz iō deserūt deū ⁊ pgunt p
quelibet peccata: q2 nō credūt curare deū qđ agāt.
Audi eloquia diuina: noli de te desperare: Qui cura-
uit facere te: nō curat reficere te? Nōne deus tu⁹ ē:
qui fecit celū ⁊ terrā: ⁊ mare? Si ista sola diceret: for
te respōderes tu: De⁹ qui fecit celū ⁊ terrā ⁊ mare:
magn⁹ deus: Sz nūqd cogitat de me? Et ipe te fecit
diceret tibi. Quō? Nūquid ego sū celū/ aut ego sū
terra/ aut ego sū mare? Et qđ es? Manifestū ē: nec
celū sum/ nec terra sū/ nec mare sū/ sed i terra sū. Vel
hoc ꝯcedis mihi q2 in terra es. Audi quia nō tantū
celū ⁊ terrā ⁊ mare deus fecit: Fecit eñ celū ⁊ terrā:
⁊ mare ⁊ omnia que in eis sūt. Si ergo oīa que in eis
sūt/ ⁊ te. Parum dico te/ ⁊ passerē/ locustā/ vermicu
lū: Nihil horꝝ nō ille fecit: ⁊ cura ē illi de oībus. Nō
ad p̄ceptū cura est: nā p̄ceptū soli hoī dedit. Dicit V
eñ psalm⁹. Hoīes ⁊ iumēta saluos facies dñe: sm Ps. 35.
multitudinē misericordie tue deus. Multitudinē i-
quit misericordie tue: sm hanc saluos facies hoīes
⁊ iumenta. Et Aplus: Nunqd de bob⁹ cura ē deo? Deut. 25
Et hac de bob⁹ cura nō est deo: ⁊ hac hoīes ⁊ iumē 1. Cor. 9.
ta saluos facies dñe. Nunqd ptraria sūt ista? Quid
eñ ait Aplus? Nunqd de bobus ptinet ad deū? Vbi
ē p̄ceptum: Boui trituranti os nō infrenabis: ibi de 1. Timo. 5.
bobus nō cogitauit deus: Itaq3 quosdā boues vo
luit significari. Nō eñ hac curat de⁹ monere quid
agat cū bob⁹: habet hoc natura ipsa humana. Sic
factus est homo: vt norit ꝯsulere iumētis suis: Nec
inde p̄cepta a deo accepit: sed insinuatū est illi i mē-
tē adeo vt possit ⁊ sine p̄cepto facere: fecit illū talē
deus. Sed quō regit pec⁹ regendū ē ab alio: ab eo
a quo regat p̄ceptū accepit. Ad p̄cepti ergo tenorē
nō ē de bob⁹ cura deo: sed ad ꝓuidentiā vniuersitatis
q̄ creauit oīa: ⁊ mūdū regit. hoīes ⁊ iumēta saluos Ps. 35
facies dñe. Intendat charitas vestra. Hic forte ali- X
q̄s dicat mihi. De nouo testamēto est. q2 nō ē bob⁹ 1. Cor. 9.
ptinet ad deū: hoīes ⁊ iumenta saluos facies domi-
ne: de veteri testamēto est. Sunt qui calūniant ⁊ di
cāt nō sibi consonare ista duo testamenta. Ne forte
aliud dicat in vetere/ aliud in nouo/ ⁊ flagitēt de me
sententiā de nouo talē qualis hec ē: Hoīes ⁊ iumen Ps. 35.
ta saluos facies dñe: quid facio? Nihil tam in capi-
te noui testamenti: q̄ euangeliū. In euangelio inue
nio quia omnia ista ptinent ad deū: nemo erit iā qui
contradicat. Nunquid eñ Aplus euāgelio cōtrari⁹
erit? Audiamus ipm dñm/ p̄ncipē ⁊ magistrū apo
stolorū: Respicite inquit volatilia celi: q2 nō semināt Matth. 6
neq3 metunt: neq3 ꝯgregāt in horrea: ⁊ pater vester
celestis pascit illa. Ergo ⁊ p̄ter hominē aīalia ista p-
tinēt ad curā dei vt pascant: nō vt legem accipiant.
Nō ergo ad dandā legem attinet. de bob⁹ cura deo 1. Cor. 9
nō est: qđ aūt ad creanda/ ad pascenda/ gubernāda/
⁊ regenda omnia ad deū ptinet. Nōne duo passeres Matth. 10.
asse veneūt: dñs iesus christus dicit: ⁊ vnus ex eis
nō cadet sup trā sine volūtate patris vestri? Quāto
magis vos pluris estis illis? Nolite ergo dicere: nō
ptineo ad deū. Pertinet ad deū anima tua: ptinet
ad deū corpus tuū: quia deus fecit ⁊ animā tuam ⁊
corp⁹ tuū. Dicis forte: Nō me numerat deus i ma Eccli. 16
gna multitudine. Accedat tibi mirū de euāgelio. Ca Matth. 10
pilli capitis vr̄i oēs numerati sūt. Ergo de⁹ me⁹ ē:
⁊ in illo spes mea: qui fecit celū ⁊ terrā: mare ⁊ omnia
que in eis sunt. Quid autē ad me ptinet? Quid agit
Y de me? Qui custodit veritatē in eternū. Et [illegible]
amandū deum cōmendauit ⁊ timendū: qui custo-
dit veritatē in eternū. Quā veritatē in eternū? Quā?
Et in quo custodit veritatē? Facientē iudiciū Al. facit
iniuriā accipientibus. Vindicat iniuriā acci ⁊ patientibus
pientis fratres mei. facit alis iudiciū. Quib⁹? Qui
accipiunt iniuriā: puniet omnes iniuriosos. Si ergo
fauebit iniuriā accipientibus ⁊ puniet iniuriosos:
vide modo de quoꝝ numero esse vis. Vide attēde

[illegible] qui iniuriā accipiūt: an in eis q̄
iniuriā faciūt. Statim eñ ad te ꝓcedit vox aposto/
lica/ ⁊ dicit tibi: Jam quidē omnino delictū est: q᷑ iu/
1.Cor.6 dicia [illegible]. Quare nō mag[illegible] iniuriā pati/
mini: Corripit homines quia nō patiūtur iniuriam.
Non vt patiaris molestiā te hortat᷑: sed vt patiaris
iniuriā. Nō eñ omis molestia iniuria est. Quicq̄d
eñ iure pateris/ non est iniuria. Ne forte diceres: et
ego inter iniuriā passos numeror: naʒ illud in illo lo/
co: ⁊ illud causa illa passus sum. Vide si iniuriā pas/
sus es. Latrones m̄lta patiunt᷑: sed nō iniuriā. Sce/
lerati/ malefici/ effractores/ adulteri/ corruptores/
o[illegible] patiunt᷑ multa mala: sed nulla est iniuria. Ali/
ud est pati iniuriā: aliud est pati tribulationē: aut pe/
nā/ aut molestiā/ aut suppliciū. Cōsidera vbi sis: q̄d
[illegible] vide quare patiaris [illegible] video q̄d pa/
Z tiaris. Jus ⁊ iniuria: cōtraria sūt. Jus eñ est q̄d iu/
stum est. Neq; eñ om̄e q̄d [illegible] ius est. Quid si
aliquis [illegible] iniquū? Nec ius dicendum est si
[illegible] est. Illud ergo verū [illegible] q̄d et iustū est. Vi/
de quid feceris nō q̄d patiaris. Si ius fecisti iniuri/
am pateris. Si iniuriam fecisti/ ius pateris. Quare
ista dixi fratres? Vt nō se extollāt heretici: quando
forte aliquid patiunt᷑ ex iussionib⁹ ꝓncipū terreno/
rum: nō se numerent inter eos qui iniurias accipiūt
⁊ dicant: Ecce psalmus consolat᷑ me: Ego eñ deum
colo qui iudiciū faciet iniuriā accipientibus. Recte
quero vtrū iniuriā accipias. Si ius fecisti: iniuria ē
quā pateris. Jus est exufflare christū? Jus ē rebel/
Job.19 li superbia erigere altare? Jus est parcentibus ꝑse/
cutoribus [illegible] ecclesiā christi cōscindere?
Porro si hoc ius nō [illegible] pro hoc pateris ius
est. Nō es ergo de his q̄ patiuntur iniuriā. Lego ali/
Math.5 quid [illegible]: Beati qui ꝑsecuti/
onem patiunt᷑. Expecta quid [illegible]: Quid dicis:
ego sum? Expecta [illegible] lego. Audisti beati q̄
ꝑsecutionē patiunt᷑ [illegible]
[illegible] Vide q̄d sequat᷑. Bea/
ti qui ꝑsecutionē patiunt᷑ ꝓpter iustitiā. Modo dic
ego sum: Si audes dicere: ego sum: superiora que di/
xi [illegible]
Si dānaueris vnū hominē cuius causā nescis: au/
des te dicere [illegible]? Aut si quid pro hac re
passus esses/ iniuriā nomiares? Erigis te in temera/
riū tribunal cordis tui vnde ꝑcipiteris: ⁊ audes fer/
re sententiā de homie cuius causā nescis? Hoc si
de vno homie faceres/ esses iniust⁹: Facis hoc d̄ to
τ to orbe terrarū/ ⁊ iustus es? Fratres charissimi ⁊ q̄
est que patit᷑ iniuriā nisi ecclesia catholica que [illegible]
[illegible]? Inter tot scandala hereticorū gemit:
⁊ videt ꝑ malas suasiōes ⁊ fraudes rapi de gremio
suo [illegible] secreta
malarū [illegible]
[illegible] sunt:
sed illud q̄d in eternum victuri sūt. Quando homini
dicere: nō suʒ christianus: ⁊ iusticia vocat᷑. Accessu/
rus es ad episcopū: dicit tibi: Vide ne dicas te esse
christianū. Si eñ dixeris te eē christianū: nō es ac/
ceptur⁹. Vt aūt accipias: dic te nō eē. Quid mones
[illegible] Quid doces? Certe ꝑsecutionē pateris.
Tāto tu veri⁹ ꝑsecutionē pater᷑: q̄nto tu verior ꝑse/
cutor. [illegible]
[illegible]

vt neget se esse christianū. [illegible] suadendo facis: q̄
persecutores occidēdo nō fecerūt. Sub te viuit ho/
mo qui negat se esse christianū: negat ⁊ viuit. Per/
didit iam vitā: cadauer tibi loquit᷑. Qui ꝑcussus est
gladio persecutoris: cecidit: ⁊ viuit. cui loquer᷑/ stat
⁊ cecidit. Hec faciens: quicq̄d passus fueris/ iniuria
erit? [illegible] si hec [illegible] sūt om̄ia q̄
facis: quicquid pater᷑ iustū erit. [illegible] facit iudi/
ciū: qui custodit veritatē in eternū? Iniuriā patien/
tibus. Jam tu procede ⁊ dic ratiocinationibus illis
tuis bonis ⁊ quasi acutis ⁊ subtilibus: quia tu pas/
cis: ⁊ dic: Famelicus potest pascere: id est peccator
potest dare sanctū? Famelicus potest pascere? Lā/
guidus potest sanare? Ligatus potest soluere? Ista
sūt veluti magna ⁊ subtilia quibus decipiūt imperi/
tos. Claudat [illegible] psalm⁹ iste: Dat escam esu/
rientibus. Ecce nihil a te expecto: De⁹ dat escaʒ
esurientibus. Quibus esurientibus? Hoib⁹. Quid
est hoibus? Oībus [illegible]. Oībus homi/
nibus ipse dat escam. Et nullā escam seruat dilectis
suis? Si habent aliā famē/ habēt ⁊ aliā escā. Quera/
mus ꝓmo famē ipsorū: ⁊ inueniemus escam ipsorū.
Beati qui esuriunt ⁊ sitiūt iustitiā: quoniā ipsi satu/ Math.5
rabunt᷑. Famelici [illegible]: Ante ianuā con/
spectus illius in oratione mendicemus: ipse dat escā
esuriētibus. Quid est q̄d te heretice iactas: quia tu
soluis: tu erigis: tu illuminas? Videlicet quia tu li/
beratus iam es: ⁊ tu stas: ⁊ tu lumen es? Absit. Su/
perius attende: Nolite confidere in ꝓncipes ⁊ in fi/
lios hominū a q̄bus nō est salus. Nō ipsi dant salu/
tem. Ergo recedite heretici de medio. Dn̄s soluit
compeditos: dn̄s erigit elisos: dn̄s sapiē/
tes facit cecos: Id est eos qui [illegible] facit sapiē/ ZZ
tes. Optime ꝑ hanc sententiā exposuit nobis omnes
superiores ne forte cū dixisset Dn̄s soluit compedi/
tos: ad illos compeditos referremus qui forte pro/
pter aliquā noxā ligant᷑ ferro a dominis suis. Qm̄
aūt dixit: Erigit elisos: occurrit nobis aliq̄s: aut of/
fendēs: aut cadens: aut equo lapsus. Est alius cas⁹:
sūt alie cōpedes: quō sūt alie tenebre ⁊ alia lux. In
eo q̄d dixit: Sapiētes facit cecos: noluit dicere illu/
minat cecos: ne ⁊ hoc carnaliter intelligeres: sicut il/
luminatus est a dn̄o: cuius oculos luto de sputo fa/
cto [illegible]. Ne tale aliquid ꝑ arci/ Job.9
[illegible] loquit᷑: ostendit quandaʒ lucem
sapientie qua illuminant᷑ ceci. Ergo quō illuminant᷑
ceci luce sapientie: sic soluuntur compediti: sic erigū/
tur elisi. Unde sumus ergo compediti? Unde elisi?
Corpus nostrū ornamentū nobis fuit: peccauim⁹:
⁊ compedes inde accepimus. Que sūt cōpedes no/
stre? Mortalitas ipsa. Audi aplm̄ Paulū quia ⁊ ip/
se adhuc in hac peregrinatiōe cōpedit⁹ erat. Quā/
ta peragrauit compeditus iste? Nō illi fuerūt gra/
ues compedes: cū ipsis compedibus toto orbi euan/
geliū ꝑdicauit. Spiritus charitatis rapuit compe/
des: ⁊ circūiuit quantū potuit. Sed tamē quid dic᷑:
Cōcupiscentiā habēs dissolui ⁊ eē cū christo. Quid Phil.1
est dissolui? A cōpedibus mortalitatis. Et tamē mi/
sericordia adhuc volebat esse in compedibus ꝓpter
alios compeditos quibus ministraret. Manere inq̄t Ibidem
in carne necessariū ꝓpter vos. Dn̄s ergo soluit com/
peditos: id est ex mortalib⁹ īmortales facit. Domi/
nus erigit elisos. Quare elisi sūt? Quia erecti erant.

Quare erigunt? Quia humiliati sunt. Cecidit atque
Ecl.3 elisus est adam. Ille cecidit: christus descendit. Qua
re descendit qui non ceciderat: nisi vt leuaretur qui ce
BB cidit: Dñs sapientes facit cecos. Dominus dili
git iustos. Ideo facit iudiciũ iniuriã accipientib⁹.
Et qui sunt ipsi iusti: Modo quatenus iusti quẽdã
Aduenas. modũ habes: Domin⁹ custodit ⁺proselytos.
Proselyti aduenę sũt. Omnis ecclesia gentiũ: pselytus
ta est. Aduenticia em̃ est ad patres: nõ de carne co
nata: sed imitãdo fidẽ. Dñs tamen custodit: nõ vt ali
Pupillum. quis hõ pbanũ. ⁺Orphanũ et viduã suscipiet.
Nemo putet quasi pupillũ ꝓpter hereditatẽ: aut vi
duam propter nescio qd negociũ suum. Equidem et
istis deus opitulat: et in omnibus officijs generis hu
mani bonũ opus facit: qui pupillũ consolat: qui vi
duam nõ deserit: sed ſm quendã modũ omnes pupil
li sumus: absente patre: nõ mortuo. Pupillus enim
ſm homines: mortuo patre fit. Et si verũ quęratis
fratres: quia anima non morit: viuũt parentes no
stri: et magis absentibus patribus sunt pupilli. Qui
pupilli sũt: si mali fuerint/in pęnis viuũt: si boni fu
erint/in requie viuũt. Omnia integra sunt creatori:
Tamẽ nos quãdiu sumus in corpe hoc et peregrinati
onis locũ incolimus: absens est pater noster ad quẽ
Matth.6 clamamus: Pater noster qui es in celis. Ideo eccle
sia vidua quasi absente spõso: absente viro: Veniet
ille qui illam mõ protegit: nõ visus: sed desideratus.
Magno em̃ desiderio rapimur: et i amore ei⁹ quem
nõ nouimus: desideram⁹: inherebim⁹ amplexib⁹
visis: sed nondũ visis fide detinemur. Ergo et pupil
lum et viduaz quid voluit intelligi fratres? Destitu
tos omni opere et auxilio. Destituta anima in seculo:
ipa sibi sperat adiutoriũ dei. Quicquid hic habue
ris/aurũ habeas: ꝓsumpsisti inde iam nõ es prose
lytus: nõ es orphan⁹: nõ in viduã numeraris. Ami
cũ habes: si de illo ꝓsumpseris: et deũ dimiseris: non
es destitutus. Habes hec omnia: nõ inde ꝓsumis: nõ
inde superbis: pupillus dei es et vidua dei. Suscepit
ergo destitutos. hoc dixit: Suscipit pupillũ: suscipit
Et vias pecca torum disperdet. et viduã. Et ⁺exterminabit viam peccatorũ.
LL Que est via peccatorum? Irridere ista que dici
mus. Quis pupill⁹? Que vidua? Quod regnũ ce
lorum? Et que pena inferorũ? Fabelle iste christiano
1.Cor.15. ruz sũt. Ad qd video/ad hoc viuã. Manducemus et
bibamus: cras em̃ moriemur. Vide ne tale aliqd p
suadeant: ne per aurẽ in cor intrent: spinas inueniãt
in auribus tuis: Qui ceperit sic intrare: pũct⁹ absce
Ibidem. dat. Corrumpũt em̃ mores bonos colloquia mala.
Sed forte h̃ dictur⁹ es. Quare ergo felices sunt? Ec
ce nec deũ colũt: et omnia mala quotidie committũt:
abundant rebus his qbus ego egens laboro. Noli
zelare in pctõres: Quid accipiant vides: qd illis ser
uet nõ vides. Et vnde indt video qd nõ video? Si
no habet oculos fides: et maiores oculos et potentio
res et fortiores. Hi oculi neminẽ deceperũt: hi oculi
Ps.24 sint semp in dominũ: vt et ipse euellat de his laqueis
pedes tuos. Via peccatorũ placet tibi: quia lata est:
et multi p illam ambulant. Latitudinẽ eius vides: fi
nẽ eius nõ vides. Ecce vbi finit pcipiciũ est: vbi fi
nit ꝓfunda as quędã barathri est: Errantes et si pari
entes in ista via illo fine mergunt. Sed extendere
oculos nõ potes vt videas ipm finẽ: crede ei qui vi
det. Et quis est qui videt? Hõ? Forte nemo hõ: sed

dñs de⁹ tu⁹ vẽit ad te vt crederes deo. Nõ em̃ et dño
tuo nõ es crediturus: qui ait: Lata et spaciosa est via Matth.7.
que ducit ad interitũ: et multi sũt qui ingrediũtur p
illam: Hanc viã exterminabit dñs: qz ipa ẽ via pec
catorum. Et cũ exterminata fuerit via peccatorum: quid
nobis restat: Venite benedicti patris mei percipite Matth.25
regnũ qd vobis paratũ ẽ ab origine mũdi. Ad hoc
cõclusit psalmista: Et viam peccatorum exterminabit.
Et quid tu? Regnabit dñs in eternũ. Gau Al. in secula.
de: quia tibi regnabit. gaude: qz tu eris regnum eius. DD
Vide em̃ et quid sequit. Est certe ciuis de sion: nõ de
babylonia: id est nõ de ciuitate pitura huius seculi: sed
de sion ad tps laborante et peregrinante: in eterna au
tez regnatura. Audisti ergo finem: Inde es. Regnabit
dñs in eternũ: Deus tuus sion. O sion: de⁹ tu⁹
regnabit in eternũ. Nunqd sine te regnabit de⁹ tu
us? In generatione et generatione. Bis di Al. i generat̃ez
xit: quia nõ potuit semp dicere: Nec putes qz ver
bis finitis: finit eternitas. Eternitas in verbo quat
tuor syllabis ꝯstat: in se sine fine est. Nõ potuit tibi
nisi sic cõmẽdari: De⁹ tu⁹ regnabit in generatiõe et
generatõe. Pax dixit: Si tota die diceret: angustũ
esset. Si tota vita sua diceret: nõne aliquãdo conti
cesceret? Ama eternitatem: Nullo fine regnabis: si
finis tibi christus est: cũ quo regnabis in secula secu
lorum: amen.

Explicit Tractatus de ps. CXLV.
Incipit Tractatus de ps. CXLVI.
Prefatio.

I Attenti audiebam⁹ cũ psalmus ꝑhs canta
ret: Et nõ omnes qui audiebamus etiã intel
ligebamus. Quãto magis ergo intente nũc
audiẽdus est: si vt spero et cupio adiuuantibus oĩm
audientiũ orationibus: si quid hic forte obscurũ est:
deo donãte reuelabit: vt sit fructuosus auditus: nec
inanis redeat auditor: qui intẽtus affuit cuz audiret:
Unde cepit: nobis dicit: laudate dñm: Dicitur hoc
omnibus gentib⁹: nõ solis nobis. Et istam vocẽ p lo
ca quidẽ singula sonantẽ a lectorib⁹: singillatim au
diũt ecclesie: Una vox tamẽ dei sup omnes nõ tacet:
vt laudemus eũ. Et quasi quererem⁹ quare lauda
re dñm debeamus: videte quã causam attulit.

Expositio psalmi.

I Laudate dñm inquit quoniaz bonus
⁺psalmus. Hec ẽ merces tota laudãtiũ: Al. test.
laudem⁹ dñm. Quare? Quoniã bon⁹ psal
mus. Velles ergo inquit aliquis laudare dñm: si mi
hi aliqd p ista laude donaret. Quis em̃ laudat gra
tis vel hominẽ? Expectãt ergo aliquã mercedẽ lau
datores hominũ. Nullã ne mercedẽ expectare: aut
petere: aut sperare debet laudator dei? Laudat infir
mus: et sperat de eo aliquid: Laudat oĩpotẽs: et nul
la merces est: An forte hoc cupio: quod ille dare nõ
potest? Quid homo desiderat qd i manu dei nõ sit?
Cũ laudaueris hominez: forte hoc cupis qd ab illo
ꝑstari non põt. Deũ secur⁹ lauda: quẽ nemo potest
dicere non posse ꝑstare quod tu poteris desiderare.
Proposita ergo spe mercedis alicui⁹ laudare debem⁹
deũ: nõ tñ datur qcquid cupim⁹. Pater ẽ em̃: et qd
mali cupiũt filij nõ dat. Laudem⁹ et speremus et de
sideremus: nõ illud aut illud: sed qd iudicat dandum
eẽ quẽ laudam⁹. Ille em̃ nouit qd nobis dari expe
diat. nos aũt intẽdam⁹ qd nobis ꝑstat accipe. Ipsa

Ro. 8. ait: Quid eñ orem⁹ sicut oportet nescim⁹. Et ipse idē apl's Paulus sperabat sibi pdesse: si auferretur ab eo stimul⁹ carnis sue: angelus sathane a quo co
2. Cor. 12. laphizabat̄ sicut ipse confitet̄ ⁊ ait: Propter qđ dominū ter rogaui vt auferret eum a me/ ⁊ dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nā virtus in infirmitate pficit̄. Desiderauit aliqđ: nō cōcessū est ad volūtatē: vt psolaret̄ ad sanitatē. Hic ḡ quid nobis ppositum
L est: Laudate inquit dñm. Quare laudamus dñm: Quoniā bonus psalmus. Ipse psalm⁹ laus dñi est. Hoc ḡ ait: Laudate dñm quoniā bonū est laudare dñm. Non sic ptereamus: laudare dñm: dictū est ⁊ transit: factū est ⁊ silum⁹: laudauim⁹ ⁊ tacuim⁹: cātauim⁹ ⁊ cōqeuim⁹. Im⁹ in aliud forte agēdū qđ restat: ⁊ alie actiōes cū occurrerint nob: laudatio diuina cessabit i nob: Nō sic ptercam⁹ laudare dñm: nō sic. Nā ligua tua ad horā laudat: vita tua sp laudet: Inde ḡ bon⁹ psalm⁹. Psalm⁹ qppe cantus ē: nō quilibet: sed ad psalteriū. Psalteriū aūt quoddā organū est cantilene/ sicut lyra/ sicut cithara: ⁊ huiusmodi organa: q̄ inuēta sūt ad cantandū. Qui ḡ psallit/ nō sola voce psallit/ sed assumpto etiā quodā organo qđ vocat̄ psalteriū: accedētibus manibus voci pcordat. Vis ḡ psallere: Nō solum vox tua sonet laudes dei: s; opa tua pcordēt cū voce tua. Cū ḡ voce cātaueris: silebis aliquādo: Vita sic cāta: vt nunq̄ sileas. Negociū agis: ⁊ fraudē cogitas: siluisti a
D laude dei: ⁊ qđ grauı⁹ est: nō solū a laude siluisti: sed in blasphemiā pcessisti. Cum ḡ deus laudat̄ de bono opere tuo: opere tuo laudas deū: ⁊ cū blasphemat̄ de⁹ de malo opere tuo: opere tuo blasphemas deū. Itaq; ad auriū exhortationē cāta voce: corde ne sileas: vita ne taceas. Nō cogitas in negocio fraudē: psallis deo. Cū māducas ⁊ bibis psalle: nō intermiscendo sonoꝝ suauitates ad aures aptas: s; modeste ⁊ frugaliter ⁊ tpanter māducādo ⁊ bibēdo: Quia h̄
1. Cor. 10. dicit Apl's: Siue māducatis siue bibitis siue quid facitis/ omia in gloriā dei facite. Si ḡ bene agis: ⁊ qđ māducas ⁊ bibis: ⁊ ad refectionē corpis sumis reparationēq; mēbroꝝ: gratias agēs ei qui tibi hec mortali ⁊ fragili ista supplementoꝝ solacia: ⁊ cibus tuus ⁊ potus tu⁹ laudat deū. Si vero modū nature debitū imoderatiōe voracitatis excedas: ⁊ vinolentia te ingurgites: quātaslibet laudes dei lingua tua sonet: vita blasphemat. Post cibum ⁊ potū requiescas vt dormias: nec in lecto aliqd turpiter agas: nec excedas vltra concessam licentiā in lege dei: sit cast⁹ cū cōiuge thorus: ⁊ si est cura ppagādi liberos: non sit effrenata luxuries libidinū: defer in lecto tuo cōiugi
1. Cor. 6. tue honorē: q: mēbra christi estis ambo: ambo ab illo conditi: ambo sanguine ipi⁹ repati: Hec agēs laudas deū: nec omino silebit laudatio tua. Quid si sōnus aduenerit: ⁊ cū dormis: Nō te excitet a quiete mala psciētia tua: ⁊ innocētia somni tui laudat deū. Si ergo laudas: nō tantū lingua tua canta: sed etiā assumpto bonoꝝ opeꝝ psalterio: qm̄ bon⁹ psalm⁹. Laudas cū agis negociū: Laudas cū cibū ⁊ potū capis: Laudas cū in lecto requiescis: Laudas cū dormis. Qñ non laudas: Perficiet̄ in nobis laudatio
Math. 22 dei cū ad illā ciuitatē venerim⁹: quādo effecti fuerimus equales angelis dei: quādo nos nulla corpalis necessitas vlla ex pte sollicitat: nō fames nō sitis intempetat: nō estus fatigat: nō frigus pstringit: non fe

bris deijcit/ nō mors finit. Ad illā pfectissimā laudē exercēam⁹ nos laudātes ista in bonis opib⁹: Propterea cum dixisset. Laudate dñm qm̄ bonus psalmus: Deo nostro inqt iocūda sit laus. Quando
Al. nisi deo. ⁊ laudans. erit deo nostro iocūda laus: Qñ bene viuēdo laudetur. Audi q: tūc erit illa iocūda laus. Alio loco di
E cit: Nō ē speciosa laus in ore peccatoris. Si ḡ i ore
Eccli. 15 peccatoris speciosa laus nō est: iocūda nō est. Hoc est iocūdā: qđ speciosū. Vis ḡ vt deo tuo iocunda sit laus: Noli bone cātilene tue obstrepere morib⁹ malis. Deo nostro iocūda sit laus. Quid dixit: Qui laudat̄ bene viuite: Laudatis impie: offendit deū. Plus ille attēdit qđ viuas: q̄ qđ sones. Certe cum eo quē laudas/ pacē habere vis. Quō cū illo queris pacē: quando a teipso dissonas: Quō inquies a memetipso dissono: Aliud sonat lingua: aliud indicat vita. Deo nostro iocunda sit laus. Potest eñ laus iocunda esse hoi: cū audit cōcinnis acutisq; sentētijs: ⁊ suaui voce laudantem. Sed deo nostro iocūda sit laus: cui⁹ aures nō ad os s; ad cor: nō ad linguā sed ad vitā laudatoris patēt. Quis est de⁹ nr̄: cui iocunda sit laus: Dulcescit nobis/ cōmēdat se nobis/ gratias dignatiōi eius. Dignat̄ eñ cōmēdare se nobis: nō quasi aliqd pstaturis: s; multa ab illo poti⁹ acce
Ro. 5. pturis. Quō ḡ cōmēdat se nobis de⁹: Audite aplm Paulū: Cōmēdat aūt inqt dilectionē suā de⁹ in nobis. Quō cōmēdat: audite: Ipse dicat Apl's: vt cōparet̄ ⁊ psalmo: Cōmēdat inqt dilectionē suā deus
Ibidem. in nobis. Quō cōmēdat: Quoniā cū adhuc peccatores essem⁹: christus p nobis mortu⁹ est. Quid ergo suat laudatorib⁹: q̄ sic se cōmēdat peccatorib⁹: Quia ḡ sic dixit Apl's cōmēdasse deū nobis dilectionē suā: vt christus moreret̄ p impijs: nō vt impij remanerēt: s; vt morte iusti ab iniusticia sanarentur. Hic qđ audis: cū dixisset: Deo nr̄o iocūda sit laus: Videam⁹ si ipa est cōmendatio quā dicit Apl's: qa christ⁹ p peccatorib⁹ ⁊ p impijs mortu⁹ est. Edificans inqt hierusalē dñs: †⁊ dispersiones
Al. non habet ⁊ sed congregatu. *israelis colligens. Ecce edificās hierusalē do
F min⁹: colliget dispsiōes populi ipi⁹. Populus eñ hierusalē popul⁹ israel. Est hierusalem eterna in celis: vbi ciues/ etiā angeli sūt. Quid ḡ ibi israel: Si hoiem illū nepotē abrae psideres: qui dictus ē ⁊ iacob: quō angelos intelligim⁹ israel: Si interptatio
Gen. 32. nōis discutiam⁹: q: ⁊ ipse iacob mutato nōie vocatus ē israel: mag⁹ ibi nomē israel: ⁊ vtinā ⁊ nos sequētes sim⁹ israel. Quid eñ interptat̄ israel: Vidēs deū. Omes ḡ ciues illi⁹ ciuitat̄ vidēdo deū gaudēt in illa magna ciuitate ⁊ ampla ⁊ celesti: spectaculū eis deus ipse ē. Sed nos ab illa ciuitate peregrinamur: pctō expulsi ne ibi remanerem⁹: ⁊ mortalitate p grauitate illo redire nō possum⁹. Respexit de⁹ pegrinationē nostrā: ⁊ ille q̄ edificat hierusalē restituit lapsā ptē. Vñ restituit lapsā ptē: Dispsiōes israelis colligēs. Cecidit eñ pars quedā: ⁊ facta ē pegrina. Hanc pegrinationē misericorditer vidit de⁹: ⁊ quesiuit nō querētes se. Vñ qsiuit: Quē misit ad captiuitatem
Ro. 5. nrām: Misit redēptorē: s̄m qđ ait Apl's: Cōmēdat inqt de⁹ dilectionē suā in nob: qm̄ cū adhuc pctōres essem⁹: christ⁹ p nob mortu⁹ ē. Misit ḡ ad captiuitatē nostrā redēptorē filiū suū: Porta inqt tecū saccū: ferto ibi pciū captiuoꝝ. Induit eñ se ille mortalitatē carnis: ⁊ ibi erat sāguis q̄ fuso redimeremur.

Ipso sanguine colligit dispsiones israel. Et si ille col
legit olim dispsos: quō satagendū est vt colligantur
modo dispsi? Si collecti sūt dispersi: vt in manu ar-
tificis ad edificiū formarent: quō colligēdi sūt q de
manu artific inquietudine ceciderūt? Edificās hie-
rusalē dñs. Ecce quē laudamus: ecce cui laudē tota
vita nostra debemus? Edificās hierusalē dominꝰ:
et dispersiones israel colligens. Quomodo colligit?
G Quid agit vt colligat? Qui sanat contritos
corde. Ecce quomodo colligunt dispsiōes israel:
vt sanent ꝯtriti corde. Qui cor nō ꝯterūt, nō sanan-
tur. Quid est em̄ ꝯterere cor? Notuz sit charissimi:
fiat vt sanari possit. Dictū est em̄ multis alijs scptu
rarū locis: et maxime illo loco voce nostra quidā cā-
Ps. 50. tās dicebat: Qm̄ si voluisses sacrificiū dedissē vti-
qꝫ: dō dicebat: Si voluisses sacrificiū dedissē vtiqꝫ:
holocaustis aūt nō delectaberis. Quid ergo? Sine
sacrificij oblatiōe remanebimus? Audi quid te velit
Ibidem. offerre. Sequit et dicit: Sacrificiū deo spūs contri-
bulatus: cor ꝯtritū et humiliatū deꝰ nō spernit. Sa-
nat ergo ꝯtritos corde: qr illis ꝓpinquat vt sanet: si-
Ps. 33. cut dicit in alio loco: Prope est dñs his q obtriue-
rūt cor. Qui obtriuerūt cor? Humiles. Qui nō ob-
triuerūt cor? Superbi. Contritū sanabit: elidet elatū.
Ad hoc em̄ forte elidit: vt ꝯtritū sanet. Ne velit ḡ fres
cor nostrū eē erectū: anq̄ sit rectū. Male erigit qđ
nō p̄us corrigit. Qui sanat ꝯtritos corde. Et alli-
H gat ꝯtritiōes eorꝫ. Sanat inq̄t ꝯtritos corde: sa
nat ḡ humiles corde: sanat ꝯfitētes: sanat seipos pu
niētes/ et sese verꝫ iudiciū exercētes: vt possint eē illiꝰ
misericordiā sētiētes. Tales sanat: s ꝑfecta eorꝫ sani
1 Cor. 15. tas trāsacta mortalitate fiet qñ corruptibile hoc in-
duerit incorruptionē: et mortale hoc induerit immor
talitatē. Qñ nihil erit qđ ex carnis labe sollicitet: nō
solū nihil cui ꝯsentiamꝰ: s nihil qđ suggerat ex car-
ne. Etem̄ modo fratres mei quāte illicite delectatio
nes animū tāgūt: q̄uis eis nō ꝯsentiamꝰ: vt mēbra
nostra iusticie ꝓuiāt: nō iniq̄tati: Tñ vel delectari ta
libus: et si nō ꝯsentis: nōdū est ꝑfecta sanitas. Sana-
beris ergo: corde sanaberis ꝯtrito. Noli erubescere:
ꝯtere cor: Tales sanat deꝰ. Sz q̄d ago inquies mō?
Ro. 7. Cōdelector em̄ legi dei fm̄ interiorē hoiem. Video
aūt aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis
mee et captiuū me ducentem in lege peccati. Quid
agis? Cōtere cor/ ꝯfitere: age/ dic sequentia: Infelix
ego hō: q̄s me liberabit de corpe mortis huiꝰ? Hoc
em̄ dicere: infelix hō: iā cor ꝯterere est. Ille speret fe
Ibidem. licitatē: q ꝯfitet infelicitatē. Dic ḡ: Infelix ego hō:
q̄s me liberabit de corpe mortis huiꝰ: vt respōdea-
Ibi. 8. tur tibi. Grā dei ꝑ iesū christū dñm nostrū. Quō au-
tē liberabit ipa grā dei? vñ nūc pignus accepimus?
Roma. 8. Audi eundē Aplm: Corpꝰ quidē inq̄t mortuū ē ꝓpt
petm̄: spūs aūt vita est ꝓpter iusticiā. Si ḡ spūs eiꝰ
q suscitauit iesū christuz ex mortuis habitat in vob:
q suscitauit iesū christū a mortuis: viuificabit et mor-
talia corpa vrā ꝑ inhabitātē spiritū eiꝰ in vob. Hoc
ḡ pignꝰ accepit spūs nr̄: vt incipiamus fide seruire
Roma. 1. deo: et ex fide appellari iusti: Qm̄ iustꝰ ex fide viuit.
Quicqd aūt nob adhuc repugnat et resistit: de morta
Roma. 8. litate carnis ē: et hoc sanabit. Viuificabit em̄ inq̄t et
mortalia corpa vestra ꝑ inhabitantē spiritū eiꝰ i vo-
bis. Ad hoc pignꝰ datū: vt compleat quod ꝓmisit.
Quid ḡ nūc i hac vita: qñ adhuc ꝓfessores sumus:

nondū possessores? Quid in hac ī vita? Quid fiet?
Quō curabit? Sanat ꝯtritos corde. Sed perfecta
sanitas tūc erit quādo dictū est. Nūc ḡ quid? Alligat
ꝯtritiōes eorꝫ. Qui curat inquit ꝯtritos corde: quo-
rū ꝑfecta sanitas in resurrectiōe iustorū erit: alligat
mō ꝯtritiōes eorꝫ. Que sūt alligamēta ꝯtritionum?
Sic medici alligāt fracturas. Aliqn̄ em̄ intelligat et I
ex hoc charitas vestra: et notū est eis q aīaduerterīt
vel a medicis audierūt: aliqn̄ praue et distorte firma-
ta: vt corrigāt medici frāgūt: et faciūt vulnus nouū:
q: mala erat sanitas praua. Sic ḡ recte sūt inq̄t scri- Eccli. 3.
ptura vie dñi: s prauicordiꝰ in illis scādalizabitur.
Quid est prauicordiꝰ? Torticordiꝰ: tortū cor hñs:
Putat torta esse oīa q dicunt a deo: putat ꝑua eē a ps. 44. f.
oīa q fecit deꝰ: et displicēt illi oīa iudicia dei: maxime
qꝫ in q̄bus ipe corripit: et sedet et disputat q̄s male fa
ciat deꝰ: qr nō ꝑ eiꝰ voluntate facit. Distortū cor/ pra
uū cor est: qđ nō se corrigit ad deū: et deū vult distor
q̄re ad se. Quid ḡ ei dic deꝰ: et clamat? Tortus corꝑquꝰ
sū. Si tu rectꝰ eēs: sentires et sitires equitatē meā.
Quēadmodū si in pauimētū equale poneres distor
tū lignū/ nō collocaret: vndiqꝫ nutaret/ vndiqꝫ agi-
taret: qđ nō loci inequalitas: s distortio ligni facit: si-
cut ait scriptura: Qm̄ bonus israel deus rectis corde. Ps. 72.
Quid ḡ tortuz est cor? Quō dirigit? Et tortū est et
durū. Iā ergo tortū et durū frāgat: conterat vt diri
gat. Tu dirigere cor tuū nō potes: Tu frāge/ ille di-
rigat. Quō tu frāgis? Quō tu cōteris? Confitēdo:
puniēdo pctā tua. Quid aliud significat pectorꝫ tun
sio: nisi forte putamꝰ ossa nr̄a aliq̄d peccasse cū ce-
dimꝰ et tūdimꝰ pectꝰ? Sed significamꝰ nos cor cōte
rere: vt a dño dirigat. Sanat ḡ ꝯtritos corde: et con
tritū cor habētes: Et sanitas ipiꝰ cordis tūc erit ꝑfe-
cta: cū et corpis reparatio implebit q ꝓmissa est. Nūc K
interea q̄d facit medicꝰ? Alligat ꝯtritiōes tuas: vt tu
possis ꝑuenire ad plenissimā firmitatē: donec cōsoli
det qđ fractū est: qđ alligatū ē. Que sūt ista alliga-
mēta? Tpalia sacramēta. Alligamenta medicinalia
sūt ꝯtritiōes nostre: sacramēta interim tpalia quibꝰ
habemꝰ ꝯsolationē. Et ista oīa q loq̄mur vob: ipsa
q sonāt et transeūt. quecūq in ecclia gerūt tpaliter: alli-
gamēta sūt ꝯtritionū. Quēadmodū em̄ medicꝰ ꝑfe
cta sanitate detrahit ligaturā: sic in illa ciuitate hie- Matth. 22.
rusalē cū equales angelis facti fuerimus. Nā quid
putatis? Ibi nos accepturos esse qđ hic accepimꝰ?
Aut ibi recitandū ē nobis euāgeliū: vt fides nostra
ꝑmaneat? Aut imponēda ē manꝰ ab aliquo ꝓposi-
to? Ista oīa alligamēta fracture sunt: sed perfecta
sanitate detrahent. Sed ad eā non ꝑuenirēt: nisi alli
garent. Sanat ergo ꝯtritos corde: et alligat ꝯtritio-
nes eorꝫ. Qui numerat multitudinē stellarū:
et omnibus eis noīa vocans. Quid magnū Al' reuocat.
deo: numerare multitudinē stellarū? Hoc et homines L
conati sūt. Viderīt vtrū implere potuerint: Nō ta-
mē conarent: nisi se ipleturos eē sperarēt. Illis di-
mittamꝰ quid potuerint: et quousqꝫ ꝑuenerint: Deo
autem nō puto esse magnū numerare oēs stellas.
An forte numeruz ne obliuiscatur recenset? Et ma-
gnū est aliquid deo stellas numerare: cui capilli ca- Matth. 10.
pitū numerati sūt? Manifestum est fratres aliquid
velle deum intelligere nos in eo quod ait: Qui nu-
merat multitudinē stellarū: et oībus eis inquit no-
mina vocans. Sunt stelle quedā lumina in ecclesia M

cõsolantia noctẽ [illegible] in q-
2. Pet. 1. bus [illegible]: Jn media inq̃t
natiõe tortuosa ⁊ puersa: in q̃bus apparetis tanq̃ lu-
minaria in mũdo: verbũ vite habẽtes: Jllas stellas
nũerat de⁹. Oẽs secũ regnaturos: oẽs aggregãdos
corpis vnigẽiti sui nũeratos habet: ⁊ numerat eos.
Qui indign⁹ ẽ: nec nũerabit. Et multi crediderunt:
vel multi se q̃licũq̃ adũbrata specie fidei: ipsi ei⁹ ap
[illegible]
Ps. 39. [illegible] ita vt fieret qd̃ dictũ ẽ: Annũ-
ciaui ⁊ locut⁹ [illegible] sup numerũ. Sũt ḡ
in populis ⁊ [illegible]. Quid ẽ supnu-
merarij: Plus q̃ ibi futuri sunt. Jntra pietes istos
plures sũt q̃ futuri sũt in regno dei: in illa hierusalẽ
[illegible] ceat in tenebris: vtq̃ in iniq̃tate seculi tenebrosa non
seducaẽ: si nõ fuerit seduct⁹ nec vict⁹: tãq̃ stella erit:
quã iã nũerat de⁹. Et oĩbus inq̃t noĩa vocãs: Jbi ẽ
totũ p̃miũ. Habem⁹ noĩa q̃dã noĩa apd̃ deũ. vt no
uerit de⁹ noĩa nr̃a/ hoc optare debem⁹: hoc agere:
hoc satagere quãtũ possum⁹: nõ de alijs reb⁹ gau-
dere: nec de donis q̃busdã sp̃ualibus. Uideat chari-
tas vestra: [illegible]
1. Cor. 12. Alij quidẽ p spiritũ dat sermo sapiẽtie: alij sermo scien-
tie f̃m eundẽ spiritũ: alij fides in eodẽ sp̃u: alij do-
natio curationũ: alij dijudicatio spirituũ: id ẽ vt di-
iudicet inter bonos [illegible]
ra: alij p̃phetia. [illegible]
Matth. 7. [illegible] audiẽt in fine: Nõ noui vos.
Et qd̃ dicturi sũt i finẽ q̃ audiẽt: nõ noui vos: Dñe:
nõne in noĩe tuo p̃phetauim⁹: ⁊ in noĩe tuo demõia
eijcim⁹: ⁊ in noĩe tuo v̓tutes multas fecim⁹: Jn no-
mine tuo [illegible] Amẽ noui vos:
discedite a me oẽs q̃ opamini iniq̃tatẽ. Quid ẽ ḡ esse
iã lumẽ celi psolãs noctẽ: ⁊ qd̃ si vincaẽ a nocte: Ad-
huc inq̃t [illegible]
1. Cor. 13. guis hoĩm loq̃r ⁊ ãgelo⁊: charitatẽ aũt nõ habeã: fa-
ctus sũ vt eramentũ sonãs: aut cymbalũ tinniens.
Quale donũ est loq̃ linguis angelo⁊ ⁊ hoĩm: Ta-
mẽ si charitatẽ inq̃t n̄ habeã/ eramẽtũ sũ sonãs: aut
cymbalũ tinniẽs. Si sciero inq̃t oĩa sacramẽta ⁊ oẽs
sciam: ⁊ si habuero oẽm p̃phetiam ⁊ oẽm fidẽ ita vt
mõtes trãsferã: quãta ista dona sũt: Charitatẽ autẽ
nõ habeã inq̃t/ nihil sũ. Quale est illud donũ marty-
Ibidem. rij ⁊ distributiõis rerũ sua⁊: Et tñ si distribuero in-
quit oĩa mea paupib⁹: ⁊ tradidero corp⁹ meũ vt ar-
deat: charitatẽ aũt n̄ habeã: nihil mihi p̃dest. Cui
ḡ nõ habet charitatẽ: ⁊ si ad tps habet hec dona/ au-
ferenẽ ei. Auferẽẽ ei qd̃ habet: q2 q̃ddã n̄ h3: Et ip̃m
q̃ddã q̃ nõ habet vñ cetera teneanẽ: ⁊ ip̃e nõ pereat.
Matth. 13. Quid ẽ illud qd̃ [illegible]: Qui h3 dabiẽ ei: q̃ aũt
nõ habet: ⁊ qd̃ habet auferẽẽ ab eo: Habet gratias
possidẽdi: s̃ nõ habet charitatẽ vtẽdi. Quia ḡ illud
nõ habet: ⁊ qd̃ habet auferẽẽ ab eo. Propterea di-
scipuli vt haberẽt charitatẽ q̃s volebat facere in celo
stellas [illegible] ille q̃ nũerat multitu-
dinẽ stella⁊: ⁊ oĩb⁹ eis noĩa vocãs: cũ redirẽt discipli
q̃ missi erãt: exultauerũt ⁊ dixerũt: Dñe: ecce sp̃us i-
mũdi subiecti sũt nob̃ p̃ nomẽ tuũ: Et ille q̃ nume-
rat multitudinẽ stella⁊: ⁊ oĩb⁹ eis noĩa vocãs: sciẽs
multos dicturos esse: Nõne in noĩe tuo demõia eie-
Luc. 10. cim⁹: q̃b⁹ dictur⁹ ẽ in finẽ: Nõ noui vos: q2 eos nõ
nũerauit in multitudine stellarũ: nec eis noĩa voca-
uit: Nolite inq̃t in hoc gaudere: q2 sp̃us vob̃ subie- Ibidem.
cti sũt: s̃ gaudete q2 noĩa v̄ra scripta sũt i celo. Qui
nũerat multitudinẽ stella⁊: ⁊ oĩb⁹ eis noĩa vocans.
Magn⁹ dñs noster. Impletus est gaudio: eru-
ctauit [illegible] qd̃ dicere nõ valebat: ⁊ co-
gitabat quod valebat. Magn⁹ dñs nr̃: Et magna
virtus ei⁹: ⁊ intelligẽtie ei⁹ nõ est numer⁹. De. sapiente.
Jlle ip̃e q̃ nũerat multitudinẽ stella⁊/ nũerari nõ po-
test. Magn⁹ dñs nr̃: ⁊ magna virt⁹ ei⁹: ⁊ intelligẽtie
ei⁹ nõ est numer⁹. Quis hoc exponat: Quis digne
vel cogitet qd̃ dictũ ẽ: Et intelligẽtie ei⁹ nõ est nũe-
rus: Atq̃ vtinã infũdat se nobis: ⁊ vbi nos defici-
mus: q2 ip̃e potẽs ẽ: ip̃e illustret mentes v̄ras: vt sci-
atis qd̃ sit: intelligẽtie ei⁹ nõ ẽ nũerus. Uideris em̃
fratres: [illegible] Nobis nõ ẽ: deo est.
Cui capilli capitis nr̃i oẽs nũerati sũt: ⁊ arena nũe- Matth. 10.
rata ẽ. [illegible] mũd⁹ iste complectiẽ: etiã si
nõ [illegible]: angelis nũeratũ est.
Intelligẽtie ei⁹ nõ est nũer⁹. Excedit oẽs nũeratores 12. de ciuitate. ca. 18.
intelligẽtia ei⁹: nũerari a nobis nõ põt. Ip̃m nũerũ
q̃ nũerat: Nũero nũeranẽ q̃cũq̃ nũeranẽ. Si q̃c-
q̃d numeraẽ/ numero nũeraẽ: nũeri nõ põt eẽ nume-
rus. Nũerari numer⁹ nullo pacto põt. Quid ḡ est
apud deũ: Unde fecit oĩa: et vbi fecit oĩa: cui dicit:
Oĩa i mẽsura ⁊ nũero ⁊ põdere disposuisti: Qui ḡ Sap. 11.
ip̃am mẽsurã: ⁊ ip̃m numeru: ⁊ ip̃m põdus vbi deus
oĩa disposuit: aut nũerare põt: aut metiri: aut appẽ-
dere: Ergo intelligẽtie ei⁹ nõ ẽ nũerus. Cõticescãt
humãe voces: requiescãt hũane cogitatiões: Ad i-
cõphẽsibilia nõ se tendãt quasi cõphensuri: s̃ tã-
q̃ p̃ticipaturi. Participes em̃ erimus. Nã hoc qd̃
capim⁹ erimus: nec totũ capiem⁹: sed p̃ticipes eri-
mus: q2 dictũ est de hierusalẽ cui⁹ p̃ticipatio [illegible]
[illegible] Hierusalẽ q̃ Ps. 121.
edificaẽ vt ciuitas: cuius participatio ei⁹ in idip̃m.
Jn idip̃m quid ait: nisi q̃ mutari nõ potest: Cetera
q̃ sũt creata/ aliter ⁊ aliter possũt esse: qui autẽ cre-
auit [illegible] aliter ⁊ aliter nõ potest esse. [illegible]
dictũ est ei: Mutabis ea ⁊ mutabũtur: tu autẽ idem Ps. 101.
ip̃e es: ⁊ ãni tui nõ deficiẽt. Igitur si ip̃e idem ip̃e ẽ:
⁊ mutari ex nulla parte potest: participando ei⁹ di-
uinitatem: erimus ⁊ nos immortales in vitam eter-
nam. Et hoc nobis pignus datũ est de filio dei qd̃
iam dixi sanctitati vestre: vt anteq̃ efficeremur par-
ticipes immortalitatis ip̃ius: fieret ipse prior parti-
ceps mortalitatis nr̃e. Sicuẽ aũt ille mortalis: non de
sua sb̃stãtia: s̃ de nr̃a: sic nos imortales: nõ de nr̃a sb̃-
stãtia s̃ de ip̃i⁹. Participes ḡ erim⁹: nemo dubitet:
sc̃ptura [illegible]. Et cui⁹ rei p̃ticipes erim⁹: q̃ i ptes
sint apud deũ: aut p partes diuidaẽ de⁹: Quis ergo
explicat quomodo sint participes vnius simplicis
multi: Nõ ergo [illegible] quod apte [illegible] pos-
se puto q̃ videatẽ: sed redite ad remediũ saluatoris:
pterite cor: cõfringaẽ ai duricia: pteraẽ ai duricia:
pteratur animi ptinacia: accuseẽ in malo: renã; caẽ
in bono: diriget ipse: alligabit fracturas: consolida-
bit sanitatẽ. ⁊ nõ erunt iam impossibilia nobis q̃
mõ ĩpossibilia sũt. Bonũ ẽ em̃ vt p̃fiteaẽ [illegible]
q̃ vult puenire ad [illegible]. Intelligẽtie ei⁹ n̄ ẽ nũe-
rus. Ideo quid debeas facere in difficultate intelli-
gendi [illegible] dicit: Suscipi-
ens mãsuetos dñs. Uerbi gratia: [illegible]
parũ intelligis nõ cõsequeris. Honora scripturam

dei honora verbū dei. etiā nō apertū: differ pietate intelligentiā. Noli peruersus esse accusare aut obscuritatē: aut quasi peruersitatē scripturę. Peruersū hic nihil est: obscurū aūt aliquid est: nō vt tibi negetur: sed vt exerceat accepturū. Ergo qñ obscurū ē: medic⁹ illud fecit vt pulses. Voluit vt exercereris in
Math. 7 pulsando: voluit vt pulsanti aperiret. Pulsando exerceberis: exercitat⁹ latior efficieris lato: facturus capies qđ donat. Ergo noli idignari qđ clausum est. Mitis esto: māsuet⁹ esto. Noli recalcitrare aduersus obscura & dicere: Meli⁹ diceret. si sic diceretur. Vñ eñ potes tu sic dicere aut iudicare quō dici expediat? Sic dictū est. quō dici debuit. Nō corrigat eger medicamēta sua. Nouit ea medicus modificare: et crede qui te curat. Ideo qđ sequit: Suscipiēs māsuetos dñs. Noli ergo resistere aduersus clausa: tu: māsuetus esto: vt suscipiat te. Si aūt resistis: audi quid sequat: Humilians aūt peccatores
R vsq3 ad terrā. Multa genera sunt peccatorū. Humiliās aūt peccatores vsq3 ad terrā. Quos peccatores: nisi cōtrarios māsuetis? Ex eo quippe qđ ait: Suscipiēs māsuetos dñs: humiliās aūt peccatores vsq3 ad terram: speciē quādam peccatorū ex ꝑdicta māsuetudine voluit intelligi. Peccatores ergo hoc loco imites: & eos qui māsueti nō sunt: intelligim⁹. Quare humiliat vsq3 ad terrā? Rephendūt intelligibilia: terrena sensuri sunt. Hoc fecit & hoib⁹ q voluerit videre legē ante q̄ nos̄ erat: Nō eñ fuerit mansueti. Intelligat charitas vestra. Erat quędā peruersissima secta manicheorū: Acceptas scripturas et lectas irrisit: Rephendere voluit qđ nō intelligebat: et exagitādo & rephendēdo nō intellecta multos illaqueauit. Sed humiliati sunt q hoc facere voluerit vsq3 ad terrā: Nō sūt pmissi intelligere celestia: terrena sapuerūt. Quicqđ audio in fabulis eoꝝ: non nisi blasphemia est: & quedā figmēta imaginū corporaliū: quandoquidē volētes intelligere deū: vsq3 ad lucis isti⁹ visibilis cogitationē venerūt: vltra tre nō potuerūt: & tales cāpos luci fecerūt i regno dei: qualē viderūt hūc solē quasi fructū lucis illi⁹. Totū aūt hoc qđ p terrā carnis tangit terra ē deo. Habem⁹ eñ vnde videam⁹: vñ audiam⁹: vñ odorem⁹: vñ gustem⁹: vñ tāgam⁹. Caro ista p quinq3 nūcios qsdā quos appellam⁹ sensus: pcipit nō nisi corpalia: intelligibilia vero & spūalia: mēte capiunt. Quia ergo illi obscuritatē scripturarū irriserūt: q̄ ppterea clausa erat vt pulsantes exercerent: nō vt paruulis negarent: hūiliati sunt vsq3 ad terrā: vt cogitare amplius nō possent: q̄ qđ p terrā pcipit. Per terrā qđ dico? Per carnē. Caro eñ ista terra est: & de terra facta est. Quicqđ p oculos capis: ad terrā ptinet: qcqđ p aures: qcqđ p olfactū: qcqđ p gustū: qcqđ p tactū ad terrā ptinet: qz p terrā pcipit. Illi ḡ nō valebāt intelligere intelligentia cui⁹ nō est nūer⁹: qz intelligētię ei⁹ ñ ē nūer⁹: rephēdētes scpturas mysticas: mysticis qbusdā reb⁹ salubriter tegentes intelligētiā vt paruulū exerceāt: & ipa rephēdēte [illegible] facti: qđ ꝯtrariū est mansuetis: hūiliati sunt vsq3 ad terrā: vt incorpalē deū sentire nō possent: & qcqđ de deo cogitarēt nō nisi corpaliter cogitarent. Hūilians ḡ ē de⁹ peccatores vsq3 ad terrā. Quid ergo debemus
S facere nos si nolum⁹ humiliari vsq3 ad terrā? Quia magnū est ꝑficere vsq3 ad intelligentiā: magnū est

ꝑficere vsq3 ad spūalia. magnū ē eo puenire eos: vt nouerit esse aliqđ qđ nō p loca extendat. nec p tēpa variet. Qualis est eñ species sapiētię? Quis illā cogitet? Lōga est? q̄drata est? rotūda ē? Nō h̄ et mō ibi est. Cogitat sapiētiā nescio qs in oriente: cogitat illā ali⁹ in occidēte: Si t ñ illā cogitāt in tāta locoꝝ diuersitate positi: ambob⁹ ꝑsto est. Quid est hoc? Quis illud capit? Ista substātialē q̄dā diuinam incōmutabilēq3 naturā q's capit? Noli festinare potera cape. Audi qđ sequit: Incipite dño i cō- Al. Precentate
fessiōe. Hic incipe: si vis puenire ad intelligentiā ꝯspicuā veritatis. Si vis a via fidei pduci ad possessionē speciei: incipe i ꝯfessione. Te prius accusante accusato: deū lauda. Inuoca quē nōdū nosti. vt veniat et sciat: nō vt ipe veniat: sed vt te ad se pducat. Quō ipe venit: vñ nunq3 discedit? Ipa est eñ pfectio sapiētię. Vbiq3 est: & longe est a malis. Vbiq3 est inq3 et longe est a malis qui vbiq3 sunt. Rogo vos a qbus lōge est quod vbiq3 ē? Vbi putatis: nisi quia iacēt in dissilitudie sua: exāminātes i se silitudinē dei? Si dissimiles facti recesserūt: reformati redeant. Vñ idt reformabūt? Vñ reformabimur? Incipite dño in cōfessione. Post cōfessionē quid? Sequant bōa opa. Psallite deo nr̄o i cithara. Quid est: Al. ca.
in cithara? Nō iā exposui: sicut illud in psalterio psalm⁹: sic & cithara: nō solū voce sed et ope. Psallite deo nr̄o i cithara. Ecce ꝯfitemini operamini opa mūdi: Psallite deo nr̄o. Cui deo nr̄o? Qui coope- Al. operit
T rit celū nubibus. Quid est: cooperit celū nubib⁹? Qui cōtegit scripturā figuris & sacramētis. Ille q hūiliat pctōres vsq3 ad terrā: ille qui suscipit māsuetos: cooperit celū nubib⁹. Et qs videat celū qđ coop̄tū est nubib⁹? Noli timere: Audi qđ seqt: Qui coopit celū nubib⁹: Qui parat terre pluuiā. Al. ca.
Qui cooperit celū nubib⁹: Expauisti: qz non vides celū: cū pluerit: fructificabis: & terrā videb. Coopit celū nubib⁹: q parat terre pluuiā: Forte h̄ fecit dñs de⁹ nr̄. Nisi eñ haberem⁹ occasionē obscuritatis scripturaꝝ: ista vobis nō diceremus qb⁹ gaudetis. Hęc ꝑ pluuia fortasse est ad quā gaudetis. Et tñ si vel ip p linguā nr̄am nō posset: nisi de⁹ nubib⁹ figurarū: celū scripturaꝝ coopiret. Ad h̄ ḡ ille coopit celū nubib⁹: vt paret terre pluuiā. Ad h̄ obscura esse voluit dicta ꝓphetarū: vt haberēt postea serui dei qđ interptādo infunderēt sup aures & corda hoim excipiētiū de nubib⁹ dei saginā leticię spūalis. Qui coopit celū nubib⁹: q parat terre pluuiā. Qui producit Al. producit
V in mōtib⁹ fenū: & herbā seruituti hoim. Ecce fruct⁹ pluuię: Qui producit in mōtib⁹ fenū. Nunqđ nō & in terra hūili? Sz qđ magnū est in mōtib⁹? Mōtes dicit excelsos secli. Aliq̄ magna dignitate pditos: h̄ loco mōtes accipe: Et nō ē mir: qz duo minuta misit nescio q̄ vidua in gazophylacium: terra attulit fenū: terra hūilis. & mōs attulit zacheus ille maior publicanoꝝ. Marc. 12. Luc. 19. Hoc eñ erat mirabili⁹: qz mōs attulit fenū. Quāto eñ elati sūt hoies: tāto auari sūt: & q̄nto in h̄ seculo maiores: tāto pl⁹ amant diuitias. Vñ ille diues abscessit q̄ ꝯsiliū vite eterne petebat a dño: & appellauit eū magistrū bonū dicēs: Quid faciā vt vitā eternā habeam? Et ille: Serua mādata. Que? Et dixit: Mādata legis. Hęc omnia Matth. 19
feci a iuuentute mea. Vnum inquit tibi deest. Vis esse perfectus? Vade vende omnia tua que habes.

⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in celo: et veni sequere me. Quia dixit dñs: Ecce mons es: accipe pluuiā/ ⁊ da fenū. Quid eñ datur⁹ es? Nōne fenū? Etenī ista oīa que eccl'ię ad necessitates seruiētiū deo dant a diuitib⁹: quid sūt nisi fenū? Carnalia eñ sūt ⁊ ad tēpus apparentia: Sȝ nō inde aliquid carnale ꝯquirit. De rebus vilibus qd emas attēde. Apo

j Cor. 9. stolus eñ ait ostēdens fenū esse illud. Si nos vobis spiritualia seminauim⁹: magnū est si carnalia vestra

Esa. 40. metamus? Et audi quia carnalia fenū sūt: Omnis caro fenū: ⁊ oīs claritas hoīs vt flos feni. Ergo il

Math. 19 le tristis abscessit: Et ait dñs: Q̄ difficile diues intrat in regnū celoꝝ. Hoc ḡ magnū: qꝛ exoriri facit in mōtibus fenū? Et quō exoriri facit in montib⁹ fenuȝ: si diues ille audito q̄ res suas deberet dare pauperib⁹: tristis abscessit? Quō postea rñdit apostolus ꝯtristatus? Que hoībus īpossibilia sūt deo facilia sūt. Er

Ibidem go ille exoriri facit in mōtibus fenū: cui oīa facilia sūt. Nā nihil esset sterilius durissimis mōtib⁹. Pluit ille qui facit exoriri in mōtibus fenū: ⁊ herbā serui

1. Cor. 4. tuti hoīm. Cui seruitutj? Ipm̄ Paulū attēde. Nos aūt inqt seruos vestros p̄ iesū christū. Qui dicebat:

j. Cor. 9. Si nos vobis spiritualia seminauim⁹: magnū est si vestra carnalia metam⁹? suū se dixit. Seruos⁹ eñ vobis fratres. Nemo se nostrū dicat quasi maiores vobis esse. Erimus maiores/ si fuerim⁹ humiliores.

Matt. 20. Quicūqȝ āt vult eē maior vestrū: dñi sentētia ē. erit

X vester seruus. Ergo exoriri facit in montibus fenuȝ ⁊ herbā seruituti hoīm. Paulus quidē apl's manibus suis viuēs: ipm̄ fenū montiū noluit accipe: Voluit indigere: sed tamē mōtes dabāt fenū. Nā quia ille noluit accipe: ꝓpterea mōtes dare ñ deberēt: aut steriles remanerēt? Debet pluuię fructus: debet seruo

Matt. 10. cibus: sicut dñs ait: Mādūcate que ab ipis sūt. Et ne putarent aliqd de suo donare: Dignus est inquit operarius mercede sua. Itaqȝ fratres qm̄ ꝯtigit iā ex ista occasiōe aliqd loqui vobis: maxime qꝛ loqmur/ talia nos nō querētes a vobis: ⁊ ideo liberius dicimus: ⁊ si q̄rerem⁹/ fructū vestrū quererem⁹: ⁊ nō vras opes: ⁊ vestrā iusticiā tātū: tñ admoneo breuiter (qm̄ iam multa diximus: ⁊ aliquādo sermo finiēdus est) si vultis non esse steriles: vt reddatis ꝓ pluuia fecunditatē: ne damnet postea sterilitas vestra.

Heb. 6. Minat eñ deus terrę sterili ⁊ spinosę ignē: sicut fructuosę horreū parat. Efficite vt vosipsos exigatis: efficimini exactores vestri. Christus tacit⁹ exigit: et maior est vox tacentis: qꝛ in euāgelio nō tacet. Nō

Luc. 16. eñ vere tacet cū dicat: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt ⁊ ipi recipiāt vos in eterna tabernacula. Non tacet ipe: audite vocē eius. Nemo

S. tr. j. Jo. trac. 5. D. eñ a vob potest exigere: nisi forte exactiōe op⁹ ē: vt qui vobis in euāgelio fuiūt: petant a vobis. Si ad hoc ventū fuerit vt petāt: videte ne qō vos a deo petitis frustra petatis. Ergo estote exactores vestri: ne aliqd illi q̄ in euāgelio seruiūt vobis: nō dicā petere cogant (nā forte nec coacti petent) sed ne silētio vos arguāt. Unde scriptū est: Beat⁹ q̄ intelligit su

Ps. 40. per egenū ⁊ pauperē. Cū dicat: q̄ intelligit sup egenū ⁊ pauperē: nō expectat vt petat. Intelligite super illū. Alius te q̄rit indigēs: aliū tu debes q̄rere indigē

Luc. 6. tē. Utrūqȝ dictū est fratres mei: ⁊ omi petenti te da nō lectuȝ est: Et in alio loco scriptura dicit: Sudet elemosyna in manu tua: quousqȝ inuenias iustū cui

cū tradas. Alius ē q̄ te querit: alius tu debes q̄rere. Nec eū q̄ te querit relinquas inanē: omi eñ petenti te da. Sed alius ē quē tu debes querere: Sudet elemosyna in manu tua: quousqȝ inuenias iustū cui des.

Y Nūqȝ hoc faciens: nisi aliqd de rebus vestris sepositū habueritis: qō cuiqȝ placet ꝓ necessitate rei familiaris sue: tanqȝ debitū quasi fisco reddendū. Si nō habet rempublicā suā christus nō habet fiscum suū? Fiscus eñ scitis quid sit? Fiscus eñ saccus ē: Unde ⁊ fiscelle ⁊ fiscine dicūt. Ne putetis quia aliqs

Concor: 12. c. Exemplū ... danti et dñs. draco est fiscus: qꝛ cū timore audit exactor fisci. Fi

Job. 12. c. 13. scus saccus est public⁹: Ipm̄ habet at dñs hic ī terra qū loculos habebat: Et ipi loculi iude erāt cōmissi. Iudā traditorē patiebat dñs ⁊ furē: ⁊ in ipo ostēdēs vbiqȝ patientiā suā: Eū illi q̄ ꝓferebāt/ i loculos

Mat. 4. c. 14 dñi ꝓferebant: nisi forte putatis quia dñs ibat ⁊ petebat aut indigebat: cui angeli seruiebāt: q̄ de qnqȝ panib⁹ tot milia hoīm pauit. Quare ergo egere voluit: nisi vt daret exemplū montib⁹: vt parerent fenū: ne cōtra pluuiā sterilitatē redderēt? Precidite ḡ aliqd ⁊ deputate aliquid fixū: vł ex annuis fructib⁹: vel ex q̄tidianis questibus vestris. Nā quasi diuino videris dare: ⁊ necesse est vt trepidet manus tua: qñ illā porrigis ad id qō nō debueras. Exime aliquam ꝑtē redditū tuoꝝ. Decimas vis: decimas exime: q̄ꝗ parū sit. Dictū est eñ qꝛ pharisei decimas da

Luc. 18 bāt: Ieiuno bis in sabbato: decimas do oīm q̄ possideo. Et qd ait dñs? Nisi abūdauerit iusticia v̄ra

Matth. 6. plus q̄ꝫ scribarū ⁊ phariseoꝝ: nō intrabitis in regnū celoꝝ. Et ille sup quē debet abūdare iusticia tua: decimas dat: tu aūt nec millesimā das. Quō eñ supabis eū: cui nō equaris? Qui cooperit celū nubib⁹: qui parat terre pluuiā: qui exoriri facit in montibus

Z fenū ⁊ herbā seruituti hoīm: Et dat pecorib⁹

Al. i Jumentis. escam ipoꝝ. Pecora ista dicit greges dei. Non fraudat deus gregem suū esca sua ꝑ homies quorū fuituti herbā facit exoriri. Unde dicit Apłs: Quis

j. Cor. 9. pascit gregē: ⁊ de lacte gregis nō percipit? Qui dat pecorib⁹ escā ipoꝝ: Et pullis coruoꝝ qui i

Al. inuocantibus. nuocant eū. Hoc forte putabimus: quia corui deū inuocant vt det illis escam? Ne hoc cogitetis: irrationalē aīam inuocare deū. Nō nouit anima inuocare deum: nisi sola rationalis. In figura accipite dictuȝ: nec putetis (sicut impii quidam dicūt) reuolui animas humanas ad pecora/ ad canes/ ad porcos/ ad coruos. Hoc a cordibus vestris excludite: ⁊ a fi

Gen. 1. de vestra. Anima humana facta est ad imaginē dei: non dabit imaginē suam cani ⁊ porco. Quid est ergo: Et pullis coruoꝝ qui inuocant eum? Qui sunt pulli coruoruȝ? Israelitę se solos iustos eē dicebāt: qui legem acceperant: ceteros oēs omniū gentiū homines peccatores dicebant. Et vere omnes gentes in peccato/ in idolatria/ in adoratiōe lapidū atqȝ lignorum erant. Sed nunquid sic remanserunt? Et qd ipi? Etsi nō nisi ipsi corui patres nr̄i: tamē pulli coruorum nosipsi inuocamus deum. Dat pecoribus escam ipsorum: ⁊ pullis coruorum qui inuocāt eum. Ipsi sunt pulli coruorum: quibus dicit petr⁹:

j. Pet. j Quia non corruptibili argento vel auro redempti estis de superuacua vestra conuersatione a parentibus vestris tradita. Proficientes enim pulli coruorum qui simulacra colere videbātur parētum suoꝝ: conuersi sunt ad deū. Et audis modo pullum corui

inuocantẽ vnũ deum. Quid ergo? Dimisisti paren tem tuũ: dicis pullo corui: Dimisi plane. Ille enim coruus nõ inuocãs deũ: ego pull⁹ corui inuoco deũ.
fortitudie. Et pullis coruoꝝ q̃ inuocant eũ. Nõ in *potenta
t tu equi voluntatẽ habebit. Potẽtatus equi ẽ superbia. Videt eñ equus veluti ad suggestũ h oĩ3 accõmodatus: vt altior incedat. Et reuera est in eo certũ indiciũ quandã superbiã. Nõ se extollãt homines in suis dignitatib⁹: nõ se sublimes putẽt honoribus: caueãt ne in equo indomito p̃cipitenł. Vi
Ps.19. de eñ quid dictũ est in alio psalmo: Hi in currib⁹ et hi i equis: nos aũt in noĩe dñi dei nostri magnificabimur: Hoc ẽ illi in honorib⁹ tpalib⁹: nos ĩ noĩe domini dei nostri magnificabimur. Propterea illis qd
Ibidem. accidit? Videte quid sequił: Ipsi obligati sũt pedes et ceciderũt: nos aũt surreximus et erecti sum⁹. Non
* tibijs bene cui erit ei. in potentatu equi voluntatẽ habebit. Nec in *tabernaculis viri *bene sẽtiet. In tabernaculis inquit viri. Est eñ tabernaculũ dñi/ipsa sancta ecclesia toto orbe diffusa. Heretici diuidẽtes se ab ecclesie tabernaculis: sibi tabernacula posuerũt: Nõ in ipsis tabernaculis viri bene sentiet deus. Sed pullum
Ps.83. coruoꝝ attẽde dicentẽ: Elegi abiici in domo dei magis q̃ habitare in tabernaculis peccatorũ. Etenĩ si alicui bono/ pio/ ꝯfitenti infirmitatẽ suã/pullo corui inuocanti deũ contigerit forte in ecclia carere honore tpali: nõ it extra ecclesiã: non sibi facit extra ecclesiã tabernaculũ: in quo nõ bene sentiat deus. Sꝫ quid dicit? Elegi abiici magis in domo dñi q̃ habitare in tabernaculis peccatoꝝ. Nec in tabernaculis
* Bñplacitũ ✝ño sup timẽ teum. viri bene sentiet. Sed quid adiũgit? *Bene sentiet dñs in timentibus eũ: et i† his qui spant
teis. tin misericordia eius. Bene sentit dñs in ti
tsuper. mẽtibus eũ. Sed nũqd sic timeł deus: quõ et latro?
? Nã et latro timeł: et bestia timeł: et homo iniustus et potens timeł multũ. Bene sentiet dñs in timẽtibus eũ. Sed quõ timentib⁹? Et in his q̃ sperãt in misericordia eius. Ecce timuit eũ iudas traditor christi: s nõ sperauit in misericordia ipius. Postea eñ peni
Math.27 tuit eũ q̄ tradiderit christũ et dixit: Peccaui: q: tradidi sanguinẽ iustũ. Bene quidẽ timuisti: sed si spe
Ibidem rares in misericordia eius quez timuisti. Ille desperando abijt: et laqueo se suspendit. Ergo sic time dominũ: vt speres in misericordia ei⁹. Si times latronẽ: ab alio speras auxiliũ: et nõ ab eo quẽ times. Si sic times/poscis auxiliũ ab eo quẽ nõ times aduersus eũ quẽ times. Si sic times deũ: et ideo times deum quia peccator es: a quo accepturus es auxiliuꝫ aduersus deũ? Quo iturus es? Quid factur⁹? Vis ab illo fugere? Ad ipsuꝫ fuge. Vis fugere ab irato? Fuge ad placatũ. Placabis eñ eũ: si speres in misericordia ipi⁹: Atq3 ita deinceps peccare caueas: vt de p̃teritis defecerũ vt tibi dimittanł a dño: cui est honor et imperiũ cũ pr̃e et spũ i secula seculoꝝ. Amẽ.

Explicit Tractatus de ps. CXLVI.

Incipit Tractatus de ps. CXLVII.

Prefatio.

A m Eminit charitas vr̃a de psalmo quẽ mõ cãtauim⁹/in hodiernũ diẽ nos distulisse s̃mone. Ipse eñ erat et de die dñico lect⁹ ẽ: et tractãdus ipse suscept⁹ ẽ. Sed q: eu ãgelica lectiõe tũc pmoti p̃ magnitudine timoris nostri et vestre vtilitatis imorati sum⁹ in eo qd nobis dñs diẽ nouissimũ

cõmẽdauit: cautosq3 nos et vigilãtes expectare voluit aduentũ suũ: terrens etiã exẽplo: ne dãnaret iudicio: sic futurũ dicens aduentũ filij hominis: sicut in Math.24 Luc.17
diebus noe manducabãt et bibebant/emebant/vendebãt/nubebãt/vxores ducebãt/donec itroiret noe in arcã: et venit diluuiũ et pdidit oĩes. Sollicit q̃ et magno timore ꝑcussi: qs eñ si credit nõ timeat? In eo sum⁹ quantũ potuim⁹ imorati: vt de vestris moribus vitaq3 vestra et oĩm nostroꝝ sermo ꝑduceret: quo possimus illũ diem nõ solũ securi expectare: s etiã desiderare. Si eñ amam⁹ christũ: vtiq3 aduentũ ei⁹ desiderare debem⁹. Peruersũ eñ est (et nescio vtrũ verũ) quẽ diligas timere ne veniat: orare: Ad Math.6.
ueniat regnũ tuũ: et timere ne exaudiaris. Unde autẽ timor? Quia iudex venturus est? Nũquid iniust⁹? Nunqd maliuolus? Nũquid inuidus? Nunqd postremo ab altero expectãs nosse causã tuã: ne forte ille quẽ istruxisti: vł p̃uaricatiõe te decipiat: vł minori facũdia et facultate deficiẽs inocentię tuę bonũ verbis demonstrare mõ nõ possit? Nihil horũ. Quis q̃ venturus est? Quare nõ gaudes? Quis ventur⁹ est iudicare te: nisi qui venit iudicari p̃ter te? Non timeas accusatorẽ de quo ipse dixit: Princeps huius Iob.12.
mũdi missus est foras. Nõ timeas malũ aduocatũ: Ille eñ tibi mõ aduocatus est: q tũc iudex futur⁹ ẽ. Ille erit/et tu/et tua causa: Sermo causę tuę: testimoniũ conscientię tuę. Quisquis ergo futuꝝ iudicem times: p̃sentẽ ꝯscientiã tuã modo corrige. Parũ ne tibi est q̄ p̃terita nõ requiret? Sine reliquo spacio tẽporꝫ tũc iudicabit. sed qd cũ tãto spacio tẽporis mõ p̃cipit: tunc etiã corrigi non licebit: Mõ quis ꝓhibet? Hoc cũ vehemẽter cõmendaremus dominico die: quia reuera/q: ꝓpe: hoc solũ dicendũ est: nõ parũ tpis effluxit: et coacti sum⁹ hũc psalmũ susceptũ ad tractandũ in hũc diem differre. Modo ipse p̃sto B
ẽ: intendam⁹ in eũ: imo in deuꝫ: q hos sermones p misericordiã suã in spiritusancto dispẽsare dignat⁹ est: ita vt ipse nouit expedire infirmitatibus nostris. Quis eñ ęger / cõsiliũ dare medico audet? Cum legereł credo aut oẽs aut multos vr̃m aiaduertisse q̄ habeat aliquos versus ad q̃ attendos pulsandum est: maximeq3 vbi ait: Qui dat niuẽ velut lanã: nebulã velut cinerẽ spargit: Qui mittit crystallũ suum velut frusta panis: in faciẽ frigoris ei⁹ qs subsistet? His eñ auditis quisq3 ea accipit ad litteraꝫ: opera quidem diuina cogitauit. Quis eñ dat niuẽ nisi deus? Et quis nebulã spargat nisi deus? Crystallũ q̃s durat nisi ipse deus? Et habẽt hec tria similitudines congruas appositas. Neq3 eñ dissimilis est lana niui: aut cinis nebulę: aut frusta panis candido nitori: et candori crystalli. Est eñ crystalluꝫ species quędam in modũ vitri: sed candidum est. Hoc auteꝫ genus traditur ab eis qui nouerũt: vnde dubitare non debemus: quoniã fidelissima scriptura testimoniuꝫ dicit. Traditur enim crystallus durata per multos annos: et non resoluta niue ita congelascere: vt resolutio non facilius fit. Niues preterite hyemis facile dissoluit estas adueniens. Nõ eñ eis ad confirmandam duritiam accessit annositas. Ubi autem niues multę per annos multos super inuicem missę fuerint: et copia sua violentiã ęstatis euicerint: nõ ęstatis vni⁹: s multaꝝ p̃sertim in his terre ptib⁹: id ẽ i a3 lonia plaga vbi nec ęstate sol pferuẽtissim⁹ inicił: ipsa

plurima τ annosa duricia reddat hanc speciem: que
crystallum dicit. Intēdat charitas vestra. Quid est
ergo crystallū? Nix est glacie durata ꝑ multos an-
nos: ita vt a sole vel igne facile dissolui non possit.
Hoc ꝓpterea aliquāto diutius expositum⁹: q: multi
ignorāt: nec illi qui hoc forte norūt: de re quā nouē-
rūt onerosū debēt habere sermonē adhibitū: nō ꝓ-
pter se: sed ꝓpter eos q̄ nō nouerūt. Hec ḡ cū audistis
ꝓsonāte lectore: nō dubito vos diuersa cogitasse. Di-
xisse aliquos: τ verū dixisse: magna opa dñi: Vñ pti-
cula quedā cōmemorata est: τ ipa terrena: τ ꝑpe om-
nib⁹ annis nota: quō niuigat deus: quō nebulā spar-
C gat: quō etiā crystallū solidet: alios dixisse sibi. Pu-
tas ne sine causa ista in scripturis posita sūt: aut ve-
re hoc totū habēt qd̄ sonāt? Nō nobis aliqd innuit
nix ista: τ lana: nebula τ cinis: crystall⁹ τ panis? Sz
quare sic scriptura loqui voluit: ꝑ quedā quasi cali-
gines similitudinū? Quāto meli⁹ aptius loqueret?
Quare vel quero vl̄ hesito: qd̄ sibi illa ṽba exigāt?
Quare in audiēdo vl̄ laboro? Quare plerūq3 audi-
to psalmo: indoctus abscedo? Hoc est qd̄ paulo an-
te dixi: Patere te curari: ita sanād⁹ es. Multū sup-
bus τ ꝑ̄ceps est eger: q̄ τ medicū monere audet etiā
hoiem. Consiliū ne audebit dare eger medico? Vbi
hō egrotat: τ deus curat: magnū pietatis τ sanitatis
indiciū est. Anteq3 scias quare qd̄ dictū sit: crede ita
dici debuisse vt dictū est. Hec eñ pietas faciet te ca-
pacē vt queras qd̄ dictū est: τ cū quesieris, inuenī-
as: τ cū inueneris gaudeas. Assit ḡ nobis apud do-
minū deū nostrū iste affect⁹ ꝑcū vestrarū: etsi nō ꝓ-
pter nos: certe ꝓpter vos donare digneł qd̄ hic ab-
sconditū latet. Nō ergo putate nos qm̄ cuiusdam
spectaculi τ editiōis diuine diez ꝓmisim⁹: ꝓnūcia-
tis his versib⁹ τ nondū expositis: inuolutas q̄sdaz
editoris nostri sarcinas ꝓtulisse. Vtiq3 ad hoc inuo-
D lute ꝓferunł: vt euolute expectenł. Vos aūt nō tā-
tū intueri: sed τ vestiri paramini. Dixeram⁹ aūt die
dominico: si meminit charitas vestra q̄ affuistis: ip-
sam euangelicaz lectionē q̄ nos diuti⁹ tenuit vt psal-
mi expositio differreł: cōgruā lectā fuisse eidē psal-
mo. Hoc tūc diximus: sed ostendere nō valuimus:
q: psalmū distulimus. Hodie itaq3 demōstrāda est
Math.24. τ ipa ꝯgruētia. In euāgelica illa lectiōe territi sum⁹
de die nouissimo: terror ille securitatē parturit. Ter-
riti eñ ꝑ̄cauemus: ꝑ̄cauētes securi erim⁹. Quomo-
do eñ ꝑ̄postera securitas in terrores impellit: ita or-
dinata sollicitudo securitatē parit. Territi eñ sum⁹
ne ꝑ̄sentē vitam deficientē/ volaticā: transitoriaz sic
amemus: quasi alia nulla sit. Si enim alia nulla est:
amemus hanc. Si alia vita nulla est: feliciores nob
sūt qui ad amphitheatrū hodie vigilarūt. Quid eñ
i.Cor.15. ait Apłus? Si in hac vita tantū in christo sperātes
sumus miserabiliores sumus oībus hoībus. Est
ergo alia vita? Interroget quisq3 vestrū in fide sua:
Math.8. sed dormit fides: Merito fluctuas: quia christ⁹ dor-
mit in naui. Jesus eñ dormiebat ī naui: τ nauis flu-
ctuabat in aquis τ tempestatibus mltis. Fluctuat
ergo cor quādo christus dormit. Christus semꝑ vi-
gilat: Quid est ergo: christ⁹ dormit? Fides tua dor-
mit. Quid adhuc dubitatiōis tempestate iactaris?
Excita christū: excita fidē tuā. Cōspice oculis fidei
vitam futurā: ꝓpter quā credidisti: ꝓpter quaz signo
eius signatus: qui ꝓpterea duxit hanc vitam: vt tibi
ostenderet q̄ sit contēnenda quaz diligebas: τ q̄ sit
E speranda quā nō credebas. Si ergo fidem excitaue-
ris: τ oculos eius in nouissima miseris: futurūq3 se-
culū in quo gaudebimus post alterū domini aduē-
tum: post iudiciū peractū: post traditū iustis regnū
celorū: si illam vitam cogitaueris: τ illius vite nego-
ciū ociosū: de quo sepe locuti sumus: charissimi: nō
fluctuabit negociū nostrū: Ociosū negociū plenū so-
lius dulcedinis: nulla interpellatum molestia: nulla
fatigatiōe sauciatū: nulla nube perturbatū. Nego-
ciū nostrū qd̄ erit? Laudare deuz: amare τ laudare:
Laudare ī amore: amare in laudibus. Beati qui ha- Ps.83.
bitant in domo tua: in secula seculorū laudabunt te.
Quare: nisi quia in secula seculorum amabunt te?
Quare: nisi q: in secula seculorū videbūt te? Hoc ḡ
fratres mei quale spectaculū erit in visione dei? Vi- In decretis. I
dent homines venatorem τ delectanł. Ve miseris si dis. vidēt ho
nō se correxerint. Qui eñ vident venatorē τ delectā-
tur: videbūt saluatorem: τ cōtristabunł. Quid illis
miserius: quibus saluator saluti nō erit? Non ergo
mirū: quia illis quib⁹ voluptati est homo pugnās:
nō erit saluti deus liberans. Nos aut fratres si nos
in eius mēbris meminimus: si cōcupiscimus: si ꝑse-
ueramus: videbimus τ gaudebimus. Erit illa ciui-
tas purgatis oībus ciuibus suis: nullo admixto
sedicioso aut turbulento. Inimicus ille qui modo ī-
uidet ne ad illam patriā veniamus: illic cuiq3 insidi-
ari nō poterit: quia nec esse ibi permitteł. Si enim
modo excludił de corde credentiū: quō excludeł de
ciuitate viuentiū? Quid erit fratres: qd̄ erit? Rogo
vos esse in illa ciuitate: de qua loqui tantū gaudiuz
est. Huic future vite corda ꝑ̄parare debem⁹. Quis-
quis ei cor ꝑ̄parauerit: totam istā contemnit: contē-
pta ista: securū facit expectare diē: de quo expectan-
F do dominus terruit. Cū ergo psalmus iste dicat no-
bis τ cātet de illa vita futura: euangeliū autē terrue-
rit de ꝑ̄senti: psalmus facit amorē future: euangeliū
facit timorē ꝑ̄sentis. Nec de futura delectatione ta-
ceł in litteris noui testamenti: τ multo magis in eis
vbi nō tanq3 inuolucris quibusdā proferunł illa que
intelligenda sunt: sed ibi videnł aperta: vt hic intel-
ligāł obscura. Cū ergo dicat nobis euangeliū: Ob- Math.24.
seruate diem nouissimū venturū: diem aduent⁹ fi-
lij hoīs: q: illos male inuentur⁹ ē q̄ mō securi sūt: iō
q: ꝑuerse securi sūt: Securi sūt eñ ī voluptatib⁹ se-
culi: cū deberēt esse securi domitis cupiditatibus se-
culi: Jam vtiq3 illi vite nos ꝑ̄parauit Apostolus i.Cor.7.
G in verbis que tunc etiaz commemoraui: Decetero
fratres tempus breue ē: Reliquū est vt q̄ habēt vx-
ores tanq3 nō habentes sint: τ qui emunt tanq3 non
ementes: τ qui gaudent tanq3 nō gaudentes: τ qui
flent tanq3 nō flentes: τ qui vtunł hoc mundo tan-
q3 nō vtentes sint: Preterit eñ figura huius mun-
di: Volo vos sine sollicitudine eē. Qui gaudiuz to-
tum suū totamq3 felicitatē suam constituit in mādu-
cando. bibendo: vxorē ducendo: emendo: venden-
do: vtendo mundo isto: sine sollicitudine est talis:
Sed ꝓpter arcam: ve illi a diluuio. Quisquis autem i.Cor.10.
siue manducat: siue bibit: siue aliud quid agit: om-
nia in gloriam dei facit. Et si aliqua tristicia est de
rebus secularibus: sic flet: vt intus in spe gaude-
at. Et si aliqua leticia est in rebus secularibus: sic
gaudeat: vt int⁹ spiritualił timeat: nec donet se co-

rumpendam ſpberarī: nec cedat aduerſitati frāgen
Eccl. 7 dum. Hoc eſt eñ flere tanq̄ nō flentē: gaudere tā
q̄ nō gaudētē. Quiſq̄s ꝛ ſi habet vxorē: eiꝰ q̄ infir
mitati cōpatiēs: reddit nō exigit debitū: aut ſi pro
pter ꝓpriā infirmitatē ducit vxorē: plangens potiꝰ
quia ſine vxore eſſe nō potuit: q̄ gaudēs q2 duxit:
gaudem. Quiſq̄s vendit qd̄ nouit: quia ꝛ ſi maneret beatuꝫ
non faceret: quiſq̄s qd̄ emit nouit q2 tranſiet: Et de
his oībus ꝛ ſi abūdantibꝰ / ꝛ ſi circūfluentibꝰ non ꝑ
ſumit: facitq̄ ex eo qd̄ habet miſericordiā cū eo qui
nō habet: vt ꝛ ipſe accipiat qd̄ nō hȝ ab illo q̄ oīa hȝ:
Quiſq̄s talis eſt: securꝰ expectet diē nouiſſimū: q̄a
Gen. 6 nō eſt ꝑter arcā: iam inter ligna imputribilia cōpu
taꝫ: ex q̄bus arca fabricaꝫ. Nō ergo timeat venturū
dn̄m: ſꝫ ꝛ ſperet ꝛ deſideret. Nō eñ veñet ille ad ife
rendas penas: ſꝫ ad finiendas moleſtias. Hoc autē
B fit deſiderio illius ciuitatis. Qd̄ ergo monuit euan
geliū: implet eiꝰ ciuitatis deſiderio qd̄ pſalmus can
tat: ita cōgruit euāgeliū huic cātico. Et quā ciuitatē
pſalmꝰ iſte cātat / audiamus. Audiamꝰ ꝛ cantemus
gaudiū noſtrū: Cū hoc audimꝰ cāticū dei noſtri ē.
Nō eñ tn̄ cātamꝰ q̄ voce ꝛ labijs ſonamꝰ cāticū.
Eſt ꝛ cāticū intꝰ aſſūt labia: q2 ſūt ꝛ aures cuiuſdā
intꝰ. Voce cātamꝰ: vt nos excitemꝰ, corde cātemꝰ:
vt illi placeamꝰ. Aggei ꝛ zacharie pſalmꝰ di
citur. Aggeus ꝛ zacharias ꝓphete fuerūt. Erāt au
tē ꝓphete iſti iā in captiuitate hieruſalē illiꝰ q̄ in ter
ra portauit vmbrā cuiuſdā celeſtis. In illiꝰ ergo ci
1. Eſdre. 5 uitatis captiuitate cū eſſent in babylonia: ꝓphetaue
rūt ꝓphete iſti reparationē hieruſalē: ꝓphetauerunt
ciuitatē nouā ex repatiōe veteris: liberato populo a
captiuitate. Agnoſcimꝰ ꝛ iſtā captiuitatem: ſi vere
agnoſcimꝰ noſtrā pegrinationē. In hoc eñ mūdo:
in his tribulatiōibꝰ ſeculi: i hac turba multiplici ſcā
dalorꝫ: quodāmodo in captiuitate gemimꝰ: ſꝫ erige
mur: Prenunciaꝫ ciuitas nr̄a noua equalis futura.
Nā ꝛ poſt iſtorꝫ ꝓphetationē ꝛ viſibiliter contingit
vt totū explicareꝫ qd̄ ad pſoluendā imaginē ptine
bat. Repata eſt hieruſalē poſt ſeptuaginta ānos ca
Hiere. 29. ptiuitatis. Sic Hieremias ꝓpheta ſeptuaginta an
nis ſeptenario illo numero oēm volubilitatē huius
tp̄is ſignat. Septenario eñ numero voluūtur dies
hi (ſicut noſtis) idē abeūt / iidē redeūt. Poſt ſeptua
ginta ergo annos cū ꝓphetauit Hieremias repara
ri ciuitatē hieruſalē (factū eſt vt ꝛ ibi ſignificaretur
imago futurorꝫ: Significatū eſt nobis poſt oēꝫ iſtā
volubilitatē tp̄is: que ſeptenario numero voluiꝫ) fu
turā illā ciuitatē noſtrā iam in eternitate in vno die.
In illa q̄ppe habitatiōe tp̄s nō voluiꝫ: q2 habitator
ibi nō labiꝫ. Hāc cū videret in ſpū ꝓphete: videbāt
illam: dicebāt de iſta: Sꝫ hec dicebāt de iſta: que in
illā ducerēt: ꝛ illa oīa q̄ fiebāt ſm̄ tp̄us / ſm̄ corpa
les motiōes / ſm̄ actus hominū: ſigna erant ꝛ ꝑnun
ciatiōes futurorꝫ. Audiamꝰ iā cantari ciuitatē illā:
ꝛ erigamur ad eam. Multū eñ nobis eā cōmendat
ſpiritus dei: infundens nobis amorē illius: vt et ſu
ſpiremus: ꝛ in peregrinatiōe ingemiſcamus: ꝛ ad il
lam venire deſideremus. Amemus illam: ꝛ ipſum
amare ambulare eſt. Ecce amemus illam ex ore ſan
cto ꝛ ex ore ꝓphetico ꝛ dei ſpiritu dicentis:

Expoſitio pſalmi.

Lauda. I C Ollauda hieruſalē dn̄m. In capti
uitate adhuc pſtituti: videt illos greges: im

mo vnum gregem omniū ciuiū vndiq̄ collectorū
ad illam ciuitatē. Videt gaudiū maxīꝫ poſt trituratā:
poſt ventilatiōnē iā miſſe in horreū / nihil timētiꝫ / ni
hil laboris ꝛ moleſtie patientis: ꝛ adhuc hic poſiti:
ꝛ in ipſa contritiōe ꝯuerſātes: ꝑmittūt gaudiū ſpei:
ꝛ anhelant in illam quaſi ꝯiūgentes corda ſua ange
lis dei: ꝛ futuro illi populo ſecū in gaudio ꝑmanſu
ro. Collauda hieruſalem dn̄m. Quid eñ facta es o
hieruſalē: Tranſiet certe ꝛ labor ꝛ gemitꝰ: qd̄ factu
ra es: Aratura: ſematura: nouellatura: nauigatu
ra es: negociatura es: Quid factura es: An in illis
opibus q̄uis bonis ꝛ de miſericordia venientibꝰ ex
erceri te adhuc oportet: Cōſidera numerū tuū con
ſidera vndiq̄ ſocietatē tuā. Vide vtrū aliq̄s eſuriat
Matth. 25 cui porrigas panē. Vide ſi aliq̄s ſitiat / cui des cali
cē aque frigide. Vide vtrū aliquis nō apud te pere
grinus eſt quē hoſpitio recipias. Vide vtrū aliq̄s ſit
eger quē viſites. Vide vtrū aliq̄s ē q̄ litiget: quē cōcor
des. Vide vtrū aliq̄s moriaꝫ quē ſepelias. Quid ḡ fa
ctura es: Collauda hieruſalē dn̄m. Ecce hoc eſt ne
gociū tuū. Sicut ſolet i titulo ſcribi: vtere felix: col
lauda hieruſalē dn̄m. Eſtote hieruſalē: memētote d̄
q̄bus dictū eſt: Dn̄e in ciuitate tua imaginē ipſorū
ad nihilū rediges. Hi ſunt qui modo gaudent tali
K bus pompis: Inter illos ſunt qui ꝓpterea hodie nō
venerūt: quia munus eſt. Cui munus eſt: Cui dam
nū: Aut vnde munus: Aut vnde damnuꝫ: Nō eñ
illi tantū qui talia edūt / dāno feriunꝫ: ſed maiori dā
no percutienꝫ qui talia libēter intuenꝫ. Illorū arca
auro exinaniꝫ: illorꝫ pectus iuſticie diuitijs expolia
tur. Plāgūt plerīq̄ editores vendētes villas ſuas:
Quō debēt plangere ſpectatores ꝛ pditores pdētes
animas ſuas: Ita ne ad hoc clamauit dn̄s domini
co die: vigilate: vt hodie ſic vigilareꝫ: Obſecro vos
o ciues hieruſalē: adiuro vos ꝑ pacē hieruſalēꝫ: per
redemptorē: per ſtructorē: per rectorē hieruſalēꝫ: vt
conuertatis pro illis p̄ces ad dominū: vt videant:
ſentiāt quia nugāꝫ: ꝛ multū intenti in illa ſpectacu
la que illis placent: aliquādo et ſe ſpectēt: ſibiq̄ diſ
pliceant. In multis eñ iam factū gaudemꝰ: Et ali
quando nos quoq̄ ibi ſedimus: ꝛ inſaniuimus: Et
q̄multos putamus ibi nūc ſedere: futuros nō ſoluꝫ
chriſtianos: ſed etiaꝫ epiſcopos. Ex p̄teritis futura
coniicimus: ex his que iam facta ſunt: que deꝰ factu
rus eſt ꝑnūciamꝰ. Vigilent p̄ces veſtre: Nō gratis
gemitis fratres. Proſus illi qui euaſerūt depcātes
ꝓ his qui periclitātur: quia ꝛ ipſi fuerūt in numero
periclitātiū: exaudiunꝫ: ꝛ abſtrahet deus a captiui
tate babylonie plebem ſuam: redimet oīno ꝛ eru
et ꝛ perficiet numerum ſanctorū geſtantiū imaginē
Ps. 72 dei. Nō ibi erūt q̄ imaginē deꝰ in ciuitate ſua ſper
net: ꝛ ad nihilū rediget: q2 ꝛ ipſi in captiuitate ſua ꝛ
i ciuitate ſua: h̄ eſt babylonia imaginē eius ad nihi
lū redegerūt. Erit ille populꝰ laudās dn̄m: quē pui
det modo ſpūs ꝓphetic: ꝛ dicit vt erudiemꝰ in ſpe:
ꝛ deſideremus ipſam rē. Collauda hieruſalē dn̄m:
L Lauda deū tuū ſion. Collauda: q2 et multi eſ
1. Corin. 10. ſtas. lauda: q2 vnū facta es. Multi inq̄t Apl̄s vnū
ſumꝰ in chriſto ieſu. Quō ḡ multi collaudamꝰ: quō
vnū laudamꝰ: Idē multi q̄ vnū: q2 ille in q̄ vnū ſu
mus. Quare inquit hec hieruſalē collaudo dn̄m: ꝛ
laudo deū meū ſion: Que ſiō: ipſa hierlem: Diuer
ſis cauſis duo noīa. Hieruſalē dicta eſt viſio pacis:

sion dicta est speculatio. Uidete si aliud sonant ista noia nisi spectacula: ne putēt gētes se hēre spectacula: ⁊ nos ñ hēre. Aliqñ: dimisso theatro aut āphitheatro: cū cepit ex illa cauea euomi turba pditoꝝ aliqñ tenētes in aīo phātasias vanitatꝰ suę: ⁊ mēoriā suā pascētes rebꝰ ñ solū inutilibꝰ: s ⁊ pniciosis: gaudētes in eis tanꝗ̄ in dulcibꝰ: s pestiferis: Uidēt plerūqꝫ vt sit trāsire seruos dei: cognoscūt ipō habitu: vel vestis: vel capitis: vel forte notos habent: ⁊ dicūt apud semetipsos vl' secū: O miseros istos: qd pdūt. Fratres: rogemꝰ dñm ꝓ beniuolentia ipōꝝ:
Ps. 10 quia bonū illi putāt. bene nobis volunt. Sꝫ qui diligit iniquitatē odit aīam suā: Si odit aīaꝫ suā: quō amabit animā tuā? Tamē ipa puersa ⁊ inanis ⁊ vana beniuolētia: dicēda beniuolētia nō ē: Dolēt nos pdere qd amāt: oremꝰ ne pdant qd amamꝰ. Uidete qualē hierusalē exhortet ad laudē: vl' potiꝰ ꝑ sentiat laudaturā. Nō eñ illius ciuitatis laudes tūc cū videbimus ⁊ amabimꝰ ⁊ laudabimꝰ: voce ꝓphetica exhortandę ⁊ excitandę sūt: s ꝓpterea modo dicūt hoc ꝓphetę: vtpote quantū possūt in hac carne constituti: futura gaudia beatoꝝ eructātes in aures nostras: vt excitēt amorē illius ciuitatis. Ferueamus desiderio: nō simus spiritu pigri. Sed videte qualē hierusaleꝫ dicit laudaturā deū: ⁊ vñ laudaturā: pfectiōe quadā beatitudinis: Collauda inqt hierusaleꝫ
Ps. ⁊ cōfortauit seras dñm: lauda deū tuū sion. Et quasi diceret: vñ secura laudabo? Qm̄ ꝯfirmauit inqt vectes por-
M taꝝ tuarū. Attēdite fratres mei Cōfirmauit inqt vectes portarū tuarū. Uectiū ꝯfirmatio nō ē portarū apertarū: sed clausaruꝫ. Unde plerīqꝫ codices habent: ꝯfirmauit seras portarū tuaꝝ. Attēdat charitas vestra: Cōclusaꝫ hierusalē dicit laudare dñm. Collauda hierl'em dñm: lauda deū tuū siō. Collaudamꝰ mō: laudamꝰ mō: s inter scandala: Multi qs nolumꝰ intrāt: multi eti nolumus exeūt: Ideo cre-
Math. 24 brescūt scandala. Et qm̄ abūdauit iniqtas: ait veritas: refrigescit charitas multoꝝ: ꝓpter intrantes qs diiudicare nō possumꝰ: ⁊ exeūtes quos tenere non possumꝰ. Quare hē: Qz nōdū pfectio nōdū illa beatitudo. Quare hē: Quia adhuc area: nondū horreū. Tūc ergo quādmō vt nō timeas tale aliqd futurū? Collauda eñ hierusalē dñm: lauda deuꝫ tuū sion: Qm̄ ꝯfirmauit vectes portarū tuarū. Cōfirmauit: nōdū dixit: apposuit tm̄: s ꝯfirmauit vectes portaꝝ
N tuarū: Nemo exeat: nemo intret. Nemo exeat gaudeamꝰ: nemo intret timeamꝰ. Nec ꝺ timeas cū intra-
Math. 25 ueris: Dicat tātūmodo: esto in numero virginū quę portāt oleū secū. Uirgines eñ illę aīas significāt. Nō eñ vere q̄nqꝫ erunt: s in q̄nqꝫ illis milia sūt. In numero illo q̄nario milia intelligunt: nō feminaruꝫ tantū. s ⁊ viroꝝ: quia vterqꝫ sexus dicit femina: q̄a
2. Cor. 11 eccla: ⁊ vterqꝫ sexus hoc ē ecclesia dicit virgo. Despōsaui vos vni viro: virginē castā exhibere christo. Paucoꝝ ē virginitas in carne: oīm debet eē in corde. Uirginitas carnis/corpꝰ itactū: virginitas cordis/fides icorrupta. Ergo dē virgo tota eccla: ⁊ masculino genere appellat ppl'us dei: Uterqꝫ sexꝰ populus dei: ⁊ vnus populus: ⁊ vnicus populus: ⁊ vna ecclesia ⁊ vna colūba: atqꝫ in hac virginitate milia sancto-
Math. 25 rū. Ergo quinqꝫ virgines oēs animas intraturas in regnū dei significat. nō sine causa quinario numero: quoniā quinqꝫ sūt corpis sensus notissimi omnibus. Per quinqꝫ eñ ianuas intrat aliquid per corpus ad animā: Aut per oculos itrat qd cōcupiscas male: aut per aures: aut per olfactū: aut per gustū: aut per cōtactū. Per has quinqꝫ ianuas quisqs nō admiserit corruptionē, inter quinqꝫ virgines cōputat. Admittunt aūt corruptiones per illicita delectaria. Quid aūt liceat ⁊ qd nō liceat pleni sūt libri scripturaꝝ. Ergo opꝰ est vt sis in illis q̄nqꝫ virginibꝰ: Nō timebis qd dictū est: nemo intret. Dicat eñ ꝺ: ⁊ fiet hoc. Sꝫ cū intraueris nemo cōtra te claudet: Sꝫ te ingresso: claudent porte hierusalē: ⁊ firmabuntur vectes portaꝝ eius. Nā si tu esse volueris aut nō virgo corde: aut ⁊ si virgo inter fatuas virgines: foris remanebis ⁊ frustra pulsabis. Quę sūt fatuę vir- O
gines? Et ipę quinqꝫ sūt: quę nisi aliq̄ḋ habēt istam ꝯtinentiā carnis: vt vitēt corruptelas ab oībꝰ sensibus venientes: quos sensus iā enumeraui. Quę vitent veluti corruptiōes venētes vndiqꝫ: ⁊ nō in cōscientia gerūt bonū suū corā oculis dei: s placere inde volūt hoībus: ⁊ iudiciū sequūtur alienū. Fauores vulgi aucupant: viles sibi sūt: cū spectatoribꝰ cē chari volūt: nō eis sufficit ꝯscia: Merito nō portāt oleū secū. Oleū autē est ipa gloriatio: ꝓpter nitoreꝫ ⁊ splendorē. Sꝫ qd dicit Apl's? Uide virgines sapi-
entes portātes oleū secū. Opus aūt suū pbet vnus Gal. 6
quisqꝫ: ⁊ tūc in semetipo habebit gloriā: ⁊ nō in alte-
ro. Hę sūt ergo virgines sapiētes. Stultę aūt accē- Math. 25
dūt quidē lampades: Uident quidē lucere opa earū: s deficiunt ⁊ extinguunt: qz non de oleo interiore
pascunt. Et dormiūt oēs tardāte sponso: quia ex Ibidem.
vtroqꝫ genere hoīm obdormiscūt ī mortē: ⁊ de illis fatuis: ⁊ de his sapiētibus tardante aduētu dñi futuri in mortē istam corporalem ⁊ visibileꝫ: quā somni loco scripturas ponere: notū est oībus christianis: cū
diceret de ęgrotātibus Aplus: Propterea in vobis 1. Cor. 11
inqt multi infirmi ⁊ ęgri: ⁊ dormiūt sufficiēter. Dormiūt inqt: moriunt. Sꝫ ecce vēturus est sponsus: ⁊ oēs surgēt: sed nō oēs itrabūt. Deficiēte opere stultaꝝ virginū nō habentiū oleū cōscientię: nō iuenient a qbus emant: qd illis solebāt vendere adulatores. Ab irridētibꝰ eñ dicit: nō ab iuuātibus: Ite
emite vobis. Petierāt eñ stultę a sapiētibus ⁊ dice- Math. 25
rant eis: Date nobis oleū: qz faces nostrę extinguūtur. Quid illę sapiētes? Ne forte nō sufficiat nobis ⁊ vobis: ite potiꝰ ad vendētes ⁊ emite vobis. Hoc admonere erat: Quid voē mō ꝓsūt a qbꝰ emere so-
letis adulationē? Et cū eūt inqt intrarūt illę: ⁊ clau- Ibidem.
sa est ostiū. Cū eunt corde: cū talia cogitāt: dū se ab illa intentiōe alienāt: ⁊ retro preterita sua recordāt: eunt quasi ad vendētes: ⁊ nō inueniūt tunc fautores: nō inueniūt tunc laudātes a qbus solebant laudari: ⁊ quasi excitari ad bona opa: nō robore bonę ꝯscię:
sed incitamēto linguę alienę. Et illud qd dictuꝫ est: Math. 25
ne forte ñ sufficiat nob ⁊ vobis: magna ꝯsideratiōe P
humilitatis dictū est. Oleū eñ qd gestamus in cōscientia: iudiciū est nostrū de nobis: netp̄is quales sim'? Et difficile est vt de se quisqꝫ perfecte iudicet: fratres mei: quantūlibet homo ꝓficiat: quantumli-
bet se ad interiora extendat: ⁊ p̄terita obliuiscatur: Phil. 3
Iā dicit sibi: bñ est: pdidit regulā de thesauris dei:
examinat liquidū: Et qs gloriabit castū se habere cor? Prouer. 20
Et quis gloriabit mundū se esse a peccato? Sed qd
dicit scriptura? Iudicium sine misericordia ei qui Jac. 2

nō fecit misericordiā. Quis aūt ꝑ pfecta ſperabit in misericordiā. Nā ſi iuſticia ſine miſericordia placata fuerit: in quolibet qḋ damnet inueniet. Que nos ꝯſolat ſcriptura: Que hortat ad miſericordiā faciēdā: vt oīmō crebreſcam⁹ in erogādo qḋ ampli⁹ habemus. Multa aūt ſupflua habem⁹: ſi nō niſi neceſſaria teneamus. Nā ſi inania queramus: nihil ſufficit. Fratres: querite qḋ ſufficit opi dei: nō qḋ ſufficit cupiditati veſtre. Cupiditas veſtra nō ē opus dei. Forma veſtra corpus veſtrū [illegible] hoc totū opus dei. Quere que ſufficiāt: ⁊ videbis ꝙ pauca ſunt. Vidua [illegible] duo minuta [illegible] ad faciendam miſericordiā: ſuffecerūt duo nūmi ad emendū regnū dei. Ad veſtiēdos totiens venatores: qḋ ſufficit editori: Videte qꝛ nō ſolū pauca ſūt ꝗ vobis ſufficiāt: ſ nec ipe de⁹ multa a vobis querit. Quere ꝗntū tibi dederit: ⁊ ex eo tolle qḋ ſufficit. Cetera ꝗ ſupflua iacēt: aliorū ſūt neceſſaria. Supflua diuitū: neceſſaria ſunt pauperꝫ. Res aliene poſſidenk: cū ſupflua poſſidenk. Faciēs ꝗ huiuſmodi miſericordias: ⁊ illā ꝓcipue que grat ꝯſtat: Dimitte ſicut dimittimus: qua nō niſi charitatē erogas: que creſcit cum erogas: Faciens ꝗ ⁊ feruēs in ipſis bonis opib⁹ miſericordie: que iā bona opa (vt iā dixim⁹) tūc nō erit neceſſaria: quia nullus erit miſer in quē facienda ſit miſericordia: expectabis ſecurus iudiciū: nō tā ſecurus de iuſticia tua: ꝙ ſecur⁹ de miſericordia dei: qꝛ ⁊ tu miſericordiā ꝓrogaſti. Judiciū eñ ſine miſericordia [illegible] inquit miſericordia iudiciuꝫ. Ne putetis fratres ꝙ tūc nō eſt iuſtus quādo noſtri non miſerek: aut recedit a regula iuſticie ſue. Et cū dānat / iuſtus eſt: ⁊ cū miſerek / iuſtus eſt. Quid eñ tā iuſtū ꝙ reddere miſericordiā [illegible] Quid tā iuſtū ꝙ vt in qua menſura menſi fueritis in ea remetiek vobis: Da ergo fratri. Cui fratri: Chriſto. Si ꝗ quia fratri chriſto: ⁊ quia chriſto [illegible] benedict⁹ [illegible] De⁹ egere a te voluit: ⁊ tu man⁹ retrahis: Certe tu [illegible] Nō ſit manus tua porrecta ad accipiēdū: ⁊ ad dādū collecta. Erogari [illegible] de⁹ ex illo qḋ dedit. Quid eñ das qḋ nō dedit: Quid eñ habes qḋ non accepiſti: [illegible] de tuo das [illegible] De illius das ꝗ iubet vt des. Perogator eſto nō inuaſor. Hec ꝗ faciēs: ⁊ ſi bona hūilitate dicis de illo oleo ne forte nō ſufficiat nob̄ [illegible] Dicit [illegible] Mihi [illegible] vt a vob̄ iudicer. Quādo eñ poteſtis dijudicare ꝯſcientiā meā: [illegible] hoīes de alio iudicare: Pl⁹ hō vtiqꝫ ipe de ſe: ſ de⁹ [illegible] de homie ꝙ hō de ſe. Ergo ſi tales fueris intra [illegible] in quoꝫ illis virginibus erīs: cetere fatue excludētur. Illa hoc habea in euāgelio. Claudek [illegible] ſtabūt ⁊ clamabūt: apꝑi nobis: ⁊ nō apꝑiek. Qm̄ ꝯfirmauit vectes portarꝫ tuarum. Cōfirmabit inqt vectes portarꝫ tuarꝫ. ſecura inſta: ſecura: lauda ſine fine lauda: [illegible] nō intrat inimicus. Cōfirmauit vectes portarꝫ tuarum.

Benedixit filios tuos in te. Nō vagantur foris / nō ꝑegrinank / intus gaudēt / int⁹ laudāt / intus benedicunt: īntus nō parturiūt: qꝛ iā neminē pariūt. [illegible]

colligite charitate. [illegible] ꝗ ꝗdit⁹ Paul⁹ apl's: nō ſolū pānū: ſ ⁊ magnū amorē [illegible] rio. Cū paulus eos parturiebat: charitas eos parturiebat. Cū charitas eos parturiebat / dei ſpiritus parturiebat. Charitas eñ dei [illegible] cordib⁹ noſtris ꝑ ſpiritū ſanctū ꝗ dat⁹ eſt nobis. Ergo colligat ꝗs parturiuit ⁊ pepit. Nō iā intus filij ſūt: ſecuri ſūt: Volarūt de nido timoris: volarūt in celeſtia: volarūt in eterna: iā nihil metuūt tꝑale. Benedixit filios tuos in te. Qui [illegible] pacē. Quō exultat oēs: Hāc amate fratres mei. Multū delectamur: qm̄ clamat de cordib⁹ veſtris pacis dilectio. Quō nos delectauit: Nihil dixerā: nihil expoſueram: verſuꝫ ꝓnūciaui: ⁊ exclamaſtis. Quid de vobis clamauit: Dilectio pacis: Quid oſdit oculis veſtris: Vñ clamatis ſi nō amatis: Vnde amatis ſi nō videtis: Inuiſibilis eſt pax. Quis ē ocul⁹ ꝗ viſa eſt vt amarek: Neqꝫ eñ acclamarek: niſi amarek. Hec ſūt ſpectacula ꝗ exhibet de⁹ rex inuiſibiliū. Quāta pulchritudine intellectus pacis corda veſtra ꝑcuſſit: Quid iā ergo loquar de pace: aut de laude pacis: Preuenit oīa vba mea veſter affectus: nō iplebo: Nō poſſū: infirm⁹ ſū. Differamus oēs laudes pacis ad illā patriā pacis. Ibi eā pleni⁹ laudabim⁹: vbi eā plē⁹ habebim⁹. Inchoatā ī vob̄ ſi ſic amam⁹: ꝑfectā quō laudabim⁹: ⁊ Ecce ħ dico o filij dilecti / o filij regni: o ciues hieruſalē: qm̄ ī hieruſalē viſio pacꝭ ē: ⁊ oēs ꝗ hn̄t ⁊ amāt pacē: bn̄dicunk in ea: ⁊ ibi intrāt cū claudunk porte: ⁊ firmantur vectes. Hāc quā nōſtatā ſic amatis ⁊ diligitis / ipāꝫ ſectamini [illegible] ipam in domo ipam ī negocio: ipam in vxoribus: ipam in filijs: ipam in ſeruis [illegible] Ipſa eſt pax quā nō habēt heretici. Quid agit pax in huius adhuc regiōis incertis: in iſta ꝑegrinatiōe mortalitatis noſtre: cū adhuc nemo ē alteri ꝯſpicu⁹: nemo videt cor alteri⁹: Quid ait pax: De incertis nō iudicat: incognita nō ꝯfirmat. Procliuior eſt ad bene credendū de hoīe: ꝙ ad male ſuſpicandū. Nō ſe multū dolet errare: cū bene credit etiā ō malo. Perniciosa aūt cū male ſenſerit forte de bono: neſciēs ꝗlis ſit. Quid ꝑdo ſi credo qꝛ bon⁹ eſt: Si incertū ē: Licet vt caueas ne forte verū ſit: ſ nō dānes tāꝙ verū ſit. Hoc pax [illegible] Quere pacē ⁊ ſequere eā. [illegible] damnat [illegible] damnat totū mundū: Perijt totus mūd⁹: nullus eſt chriſtianus: aphrica remāſit. Bene iudicaſti. De ꝗ tribunali dicis tu ſententiā ī orbe terrarꝫ: In ꝗ foro ante te mūdus ſtetit: Nolo mihi credak: ſ nec tibi. Chriſto credak: ſpiritui dei ꝑ ꝓphetas credak: Legi moyſi credak. Quid dixit moyſes ō futuris his tꝑibus: ad abraā dictū: In ſemine tuo benedicent oēs gentes. An dubitas quid ſit ſemen abrae: Puto qꝛ cū Apl's dixerit nō dubitabis: Aut ⁊ ſi de Apl'o dubitabis: quare pax pax: ⁊ nō eſt pax: Quid dicit Apoſtolus: Abrae dicte ſūt ꝓmiſſiōes ⁊ ſemini ei⁹. Nō dixit: ⁊ ſeminibus tanꝙ in multis: ſed tanꝙ in vno: ⁊ ſemini tuo quod eſt chriſtus. Ecce ante milia annorum dictū eſt abrae: In ſemine tuo benedicenk oēs gētes. Qḋ ante milia annorꝫ dictū eſt: ⁊ ab vno creditū ē: modo iam videmus impletū. Hoc legimus: hoc intuemur: et tu reſiſtis de tranſuerſo veniens:

Quid dicturus es? Noli credere. Cui? Spiritui dei: deo loquenti ad abraā? Et cui credo? Tibi? Nō hoc dico inquies. Nō hoc dicis: Nō dicis: mihi potius crede quā spiritui dei: et deo loquenti ad abraā? Quid ergo mihi dicis? Ille dedit: et ille tradidit. De euangelio recitas hoc de apostolo: hoc prophetia? Discute oēs scripturas: lege mihi hoc ex eis quibus credo: tibi enim nō credo. Unde lecturus es? Hoc mihi pater meus ait, hoc mihi auus meus, hoc mihi frater meus, hoc mihi episcopus meus. Sed hoc abrae deus:

Gen. 12. et. 26 In semine tuo benedicentur oēs gētes. Audiat unus hoc et credit: et fit in multis post multa tempora. Quod dictū est creditur quod impletur deridetur? Hoc quod dixit moyses, dicāt et prophetę. Vide cōmerciū redēptionis nostrę: Christus pependit in ligno. Vide quanto emit: et sic videbis quid emit. Emptor est aliquid: ipsum aliquid nōdū scis. Vide quanti: et videbis quid. Sanguinē fudit: Sanguine suo emit, sanguine agni immaculati emit, sanguine unici filii dei emit. Quid emptū est sanguine unici filii dei? Adhuc vide quāti. Propheta lōge antequā fieret dicit:

Ps. 21 Foderūt manus meas et pedes meos dinumerauerūt oīa ossa mea. Magnū precium video christi: videā quid

Ibidem. emisti: Cōmemorabuntur et conuertentur ad dominum uniuersi fines terrę. In uno eodemque psalmo emptorē video, et preciū: et possessionē. Emptor christus est: preciū sanguis: possessio orbis terrarū. Voces ipsas propheticas audiamus: contradicētes litigatoribus hereticis. Ecce possessio dñi mei: Ius lego in psalmo: Cōmemorabūtur et cō

Ps. 8 (?) uertentur ad dñm uniuersi fines terrę: et adorabūt in cōspectu eius uniuersę familię gētiū. Et vide surgētē: vide iam descendentē. Quoniam ipsius est regnū: et ipse dñabitur gētiū. Ipse qui emit christus: non qui apostatauit donatus. Adorabūt recte: adorabūt oēs patrię gentiū in cōspectu eius. Quare recte? Quoniā dñi est regnū: et ipse

Ps. 21 dñabitur gentiū. Illud moyses hoc prophetę. Et alia multa milia: Quis numerat testimonia de ecclesia toto terrarū orbe diffusa: quis numerat? Nō sūt tot in orbe hereses contra ecclesiam quot sūt testimonia legis pro ecclesia. Quę pagina nō hoc sonat? Quis versus nō hoc loquitur? Oīa clamāt pro unitate dñica: quia posuit fines hierusalē pacē. Tu contra ista latras heretice? Unde merito dicitur in illa ciuitate

Apoc. 22 nō scriptū est in Apocalypsi: Canes foras. Tu contra ista latras: ubi iudicasti de orbe terrarū ut diceres periit (?): Quo tribunali? Presūptione videlicet cordis tui. Altum tribunal: sed ruinosū. Dixit hoc moyses: Dixerūt hoc prophetę: et nōdū credūt qui se christianos videri volūt. Torquebatur quidā diues apud inferos: desiderauit aquę stillā de digito pauperis ante ianuā su

Jac. 2 am pauperis qui iacebat in limo (?). Et cū ei nō daretur: quia iudiciū sine misericordia illi qui nō fecit misericordiā: cū quod ei nō daretur: dixit ad abraā: Pater abraam miserere: mitte lazarū, habeo ibi quinque fratres: annūciet eis quod hic patior: ne et ipsi veniāt in locū hunc tormentorū.

Luc. 16. Et quid illi abraā? Habēt illic moysen et prophetas. Et ille: Nō pater abraā: sed si quis ex mortuis resurrexerit credēt. Et abraā: Si moysen inquit et prophetas nō audiūt: nec si quis a mortuis resurrexerit credēt. De quibus dixit: habēt ibi moysen et prophetas: De his utique qui adhuc viuebāt: quibus adhuc tempus correctionis largū erat: qui nōdū venerāt in loca illa tormētorū: Habēt ibi inquit quos audiāt: moysen et prophetas. Non credūt his: sed si quis a mortuis resurrexerit credēt. Si moysen et prophetas nō audiūt: nec si quis a mortuis resurrexerit credēt: Sentētia abrae est. Abrae sentētia

ubi? Et vidit de quodā excelso loco: et pleno quietis: et felicitatis: quē videt ille qui cruciabatur in flāma leuatis oculis suis: quē in eius gremio: id est in eius secreto vidit pauperē feliciter exultantē. inde prolata est ista sentētia. Unde et quod mihi dicit: Ibi enim habitat deus: quia in sancto habitat deus. Quā optat apostolus et dicit:

Phil. 1 Dissolui et esse cū christo: multo magis optimū. Et latroni illi dicitur. Hodie mecū eris in paradiso. Ergo dñs

Luc. 23 cū abraā: et in abraā manēs dixit istā sentētiā: Habēt ibi moysen et prophetas: si illos nō audiūt: neque si aliquis a mortuis resurrexerit credent ei. O heretici: habetis hic moysen et prophetas: viuitis: adhuc potestis audire: adhuc licet corrigi: animositatē frenare: veritatē tenere adhuc conceditur. Disceptate vobiscū utrū audiendus sit moyses et prophetę: qui fidei suę testimonia tanta exhibuerūt: cū videamus sic currere res humanas ut ab ipsis predicatę sūt. Quid dubitatis adhuc credere moysi et prophetis? Quid dubitatis audire? An forte quęritis resurgentē a mortuis: utrū et ipse vobis dicat de ecclesia sua? Quęsiuit hoc diues apud inferos aliquē mitti ex mortuis ad fratres suos: et hoc uerius (?) est quod quęsiuit. Sufficere debuerūt fratribus eius moyses

Luc. 16 et prophetę. Ad hoc ille frustra quęsiuit: ut vos iā exēplo admoniti ne frustra et sero quęratis. sicut ille torquebamini (?): et audiatis moysen et prophetas. Quid dixit moyses?

Gen. 12. et. 2 (?) In semine tuo benedicentur oēs gētes. Quid dixerūt prophetę?

Ps. 21. Cōmemorabuntur et conuertentur ad dñm uniuersi fines terrę. Adhuc mihi dicturus es: Surgat aliquis ex mortuis: Ego nō credo: nisi aliquis inde

Luc. 16 venerit et dixerit. O dñe gratias misericordię tuę: voluisti mori: ut aliquis ab inferis surgeret: et ipse aliquis nō quicūque: sed veritas surrexit ab inferis quę vera de inferis diceret: etsi ad inferos nō veniret: et tamē propter voces impiorū malorū ecce ipse mortuus est: ecce surrexit ab inferis. Quid dicis heretice? Quid dicis? Nō te audiā: sūt oēs excusationes tuę. Et si verba derides diuitis apud inferos cōstituti: surrexit a mortuis christus: dignaris vel ipsū audire? Ecce quia forte similis es diuiti mortuo: viuos desiderabas surgere ab inferis. Nō pater tuus, nō auus tuus, nō illi surrexerūt: quos nescio quo noīe traditionis infamauerunt. Sed ecce nō infamauerūt: verū dixerūt. Vis nosse quā nihil ad me? Audiamus simul quid dixerit qui surrexit a mortuis. Quid pluribus immorer? Audiamus: iā aperiatur euāgeliū: legatur quod factū est tanquā fiat: ponantur ante oculos nostros gesta preterita, ut credantur futura. Ecce ipse surgens a mortuis: ostendit se discipulis suis. Nuptię ipsi, ipse sponsus, ecclesia sponsa: Ecce sponsus qui ductus est ad mortem, absūptus, finitus: ecce integer resurrexit: ecce ostenditur oculis discipulorū, ecce habetur cōtrectātibus manibus: ecce tetigerūt cicatrices qui desperati sūt vulnera. Exhibuit se oculis eorū videndū: manibus cōtrectandū: putabāt spiritū esse. Desperauerūt enim de salute sua: exhortatur eos: cōfirmat in fide.

Luc. 24 Palpate et videte quia spiritus carnē et ossa nō habet sicut me videtis habere. Tangūt, gaudēt, trepidāt: Et cū adhuc trepidarent

Ibidem. prę gaudio. sic habes scriptū: et sic certa sūt: quę multū lecta sūt ut credant. Dubitabant quidē velut tardi credētis cōtra voluntatē tenētis: Necesse est ut plus hoc gaudeat cū venerit quod desperauerat. Nā ad ipsū gaudiū cōdiendū et augendū: noluit se statim cognosci:

Luc. 24. Tenentur vero discipulorū suorū oculi: illos duos quos inuenit in via colloquentes in desperatione et dicentes: Nos

autē sperabamus qꝛ ipse esset redēptur⁹ isrl'. Puta-
uerūt hoc iā non putabāt: iam spes cū eis nō erat: ⁊
christus cū eis erat: Et q̄ se reddidit: ⁊ spem reduxit:
Postea q̄ dixit: posteaq̄ȝ eum illi in panis fractione
cognouerūt: et obtulit se aliis discipulis suis: cū puta-
Lu.c. rent spm̄ se videre. Palpate ⁊ videte qꝛ spūs carnē ⁊
ossa nō hȝ sicut me videtis hr̄e. Et cū adhuc p̄ gau-
dio trepidarent: habetis hic ait qd̄ mādučet? Acce-
pit: bn̄dixit: māducauit ⁊ dedit eis. Expressa ē veritas
corporis: ablata ē oīs suspitio falsitatis. Quid deinde?
Nō sciebatis qꝛ oportebat impleri oīa q̄ scripta sūt
in lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me? Et quia illi
credebant moysi ⁊ ꝓphetis: verum eīi erat qd̄ dixit
Luc.16. abrahā: Si moysen ⁊ ꝓphetas nō audiūt: neq̄ȝ si quis
ex mortuis resurrexerit credent. Quia ergo credebāt
moysi ⁊ ꝓphetis: ⁊ nō erant de ipsis quos rep̄hendit
abrahā: audierūt qd̄ ait dn̄s: Nō sciebatis qꝛ oporte-
Luc.24. bat impleri oīa que scripta sunt in lege moysi ⁊ ꝓphe-
tis ⁊ psalmis de me? Ecce qui crediderūt moysi ⁊ ꝓ-
phetis: videte queādmodū ex ipsoꝝ testimonio cre-
Ibidem. dant ei qui surrexit a mortuis. Tūc aperuit illis sen-
sum vt intelligerēt scripturas: ⁊ dixit eis: Quoniā sic
scriptū est: et sic oportebat christū pati: ⁊ a mortuis
resurgere tertia die. Habes iā sponsum ecclesie et nō
hinc tacuit moyses: nō hinc tacuerūt ꝓphete: christū
resurrecturū a mortuis tertia die: passurū: ⁊ resurre-
cturū. Descriptus est nobis sponsus: vt nō erremus:
sed nescio qui existūt: ⁊ qꝛ nō erramus in sponso: ⁊ ipsi
videnł ea q̄ ⁊ nos credere de sponso: vt a mēbris spō-
si nos auocent: dicūt nobis: Ipse ē q̄dē sponsus quē
creditis: quē ⁊ nos credim⁹: sed sponsa nō est ipsa ec-
clesia quā tenetis. Et que illa est? Pars donati: Et h̄
est qd̄ tu dicis: Hoc tu dicis: an sponsus? Tu dicis:
an deus per moysen? Ecce ecclesiā teneo. Dictū est a
Ge.ca.26. moyse: In semine tuo bn̄dicenł oēs gentes. Tu di-
cis: an spūs dei p ꝓphetas? Ecclesiā teneo. Dictū est
Ps.21. p ꝓphetā: Cōmemorabunł ⁊ cōuertenł ad dn̄m vni-
uersi fines terre. Ecce iā teneo testimoniū legis ⁊ te-
stimoniū ꝓphetaꝝ: Audiam⁹ ⁊ eū qui surrexit a mor-
tuis. Videte si sponsum teneam⁹ eū? Cōfirmauit de-
Luc.24. mōstrando exhibēdo testimonia. Hoc eīi moyses: et
h̄ ꝓphete: qꝛ oportebat pati christū: ⁊ resurgere ter-
tia die. Iā q̄ qꝛ tenemus ambo sponsum ex ipsis ver-
bis: ⁊ puto qꝛ iā incipis mecū credere: et his verbis
moysi ⁊ ꝓphetis credam⁹: et ei qui resurrexit a mor-
tuis. Sequił ⁊ dicat: O dn̄e: video iā sponsum christū:
factū est ne quis me auocet a membris sponse tue: et
nō sis mihi caput: si ego in mēbris eius nō fuero: dic
mihi ⁊ de ecclesia aliquid: qꝛ iam de sponso eius non
Ibidem. dubito. Audi ⁊ de ecclesia. Sequił ⁊ dicit: Predica-
ri in nomie eius penitentiā ⁊ remisionem peccatoꝝ.
Nihil verius p̄dicari in nomie eius penitentiā ⁊ re-
missionē peccatoꝝ. Sed hoc vbi? Alii enim dicunt:
Math.24. Ecce hic: alii ecce illic. Et quid ipse? Nolite credere:
exurgent pseudo christi ⁊ pseudo ꝓphete: et dicent:
Ecce hic: ⁊ ecce illic. Non eīi de ipso capite dicunt:
ecce hic: ⁊ ecce illic (Notū est eīi q̄ christ⁹ i celis ē)
Math.28. sed de ecclesia vbi christus est qui ait: Ecce ego vo-
vobiscū sum vsq̄ȝ ad cōsummationē seculi. Sed ait
dn̄s: Nolite credere: Qui dic: ecce h̄ ⁊ ecce illic: par-
tes ostēdit: ego totū emi. Dicat mihi hoc euāgeliū:
Dic h̄ ipse ex euāgelio: quia iā surrexisti a mortuis:
Luc.16. vt credant tibi qui credunt moysi ⁊ ꝓphetis. Dic mihi

hoc tu. Audi: Oportebat christū pati ⁊ resurgere Luc.24.
tertia die: ⁊ p̄dicari in noīe eius penitentiā ⁊ remissio-
nē peccatoꝝ p oēs gentes incipientib⁹ ab hierusalē.
Quid ē heretice? Certe cū resuscitarē moysen: cum
recitarē ꝓphetas: distulisti ad eū q̄ resurrectur⁹ erat
a mortuis. Ecce resurrexit: ecce dixit: iā nullā habet
dubitationē ecclesia christi ⁊ vxor christi: q̄ȝ nullam
habet dubitationē corpus christi: demōstratū ocu-
lis: ꝯtrectatū manib⁹ discipuloꝝ. Ecce q̄ resurrexit
a mortuis vtrūq̄ȝ ostēdit. Ostēdit caput: ostēdit mē-
bra: ostendit sponsum: ostendit sponsam. Aut vtrūq̄ȝ
mecū crede: aut illud in dānationē tuā credis. Quid
eīi qꝛ resurrexit a mortuis: qꝛ in eo corpe resurrexit?
Tene qꝛ cicatrices ostēdit: qꝛ vt crucifixus est: vt se-
pultus: ita reddit⁹: ita demōstrat⁹: Optime credis:
Audi illū loquētē in quē credis: Predicabił in no-
mine ei⁹ penitentia ⁊ remissio peccatoꝝ. Vbi? Per
latas terras. Si vellē illud ego dicere: iam tu luctās
aduersus hereticos: iam pugnās: iam habēs cū illis
conflictū tante q̄stionis: non illud dicerē sic contra
p̄sentes hereticos: quō illud dixit ille cōtra futuros.
Quid vis amplius? Remissio peccatoꝝ in christi noīe Ibidem.
p̄dicał. Vbi p̄dicał? Per oēs gentes. Vnde? Inci-
pit ab hierusalem: Cōmunica huic ecclesie. Quare
litigam⁹? Cepit eīi hec ecclesia ab hierusalē ista ter-
rena: vt gaudeat de deo in illa hier̄lm celesti. Ab hac
eīi incipit: ad illā terminat. In illa tota ecclesia erit:
ab ista exordiū fidei sumpsit. Lege Act⁹ apostoloꝝ
si forte mētior: quō ibi erant cōgregati discipuli cum
venisset spūssanctus: vt ostendał tibi qd̄ dixit dn̄s:
Incipientib⁹ ab hierusalē quō linguis omnibus locuti Act.2.
sunt in quos venit spūssanctus. Quare nō vis loqui
omniū linguis? Ecce ibi oēs lingue sonuerūt. Quare
nō cui datur spūssanctus nō loquił omniū linguis?
Hoc eīi tūc erat indiciū venientis in homies spūssan-
cti: vt linguis omniū loquerenł. Modo q̄d dictur⁹
es heretice: qꝛ nō datł spūssanct⁹? Non dico tibi vbi
datł: an nō datł? Si nō datł: quid est qd̄ agitis: loquē-
do: baptizādo: bn̄dicendo? Quid est qd̄ agitis? In-
ania celebratis? Ergo datur. Si datł: quare linguis
omniū nō loquunł quib⁹ datł? Nūquid defecit do-
nū dei: aut minor est fruct⁹? Creuerūt zizania: sed et Math.13.
triticū: Sinite vtraq̄ȝ crescere vsq̄ȝ ad messem. Nō
dixit crescāt zizania: decrescat triticū: vtrūq̄ȝ creuit.
Quare nō apparet mō spūssanctus in linguis omni- Act.2.
bus? Immo x̄o apparet in linguis omnib⁹. Tūc eīi
nōdum erat ecclesia p orbē terraꝝ diffusa: vt mēbra
christi in omnib⁹ gentib⁹ loquerenł. Tūc implebał
in vno: qd̄ p̄nūciabał in omnib⁹. Iam totū corpus
christi loquił omniū linguis: et quib⁹ nōdum loquił
loqueł. Crescit eīi ecclesia donec occupet oēs lin-
guas. Qd̄ vos deseruistis q̄lsq̄ȝ creuit? Tenete vo-
biscū q̄lsq̄ȝ accedat: vt nobiscū p̄ueniatis ad ea que
nōdū accesserūt. Loq̄r oīm linguis: audeo tibi dice-
re i corpe christi sū: i ecclia christi sū. Si corp⁹ christi
oīm linguis iā loquił: ⁊ ego in oīb⁹ linguis sū: mea
est greca: mea est syra: mea ē hebrea: mea est omniū
gentiū: quia in vnitate sum omniū gentiū. Ergo fra-
tres cepit ecclesia ab hierusalē: vt p omnes gentes Luc.24.
ꝓpagareł. Quid euidentius hoc testimonio legis et
ꝓphetaꝝ ipsius domini? Apostoloꝝ vbiq̄ȝ ꝯsonant
voces reddentes testimoniū spei nostre in vnitate
corpis christi. Gaudete in frumento: tolerate zizania: Math.13.

Gemite i tritura: suspirate i horreū: Veniet illud tēpus q̄ gaudebim⁹: ɔfirmatis vectibus portarū hierusalem. Intret q̄ intratur⁹ est: q̄ illuc manifest⁹ intrabit: huc victus nō intret. Qui aūt huc victus intrat fortis est: Fortis est ꝛ nescit: ventilabꝛ ꝓbabit: vectes ꝓbabūt. Qui modo vere intus ꝛ veracit intus: ibi firmit intus. Qui aūt hic tolerādo intus: ibi gaudēdo intus. Fines em̄ hierusalē pax: qꝛ posuit inquit fines tuos pacē. Modo desideram⁹ pacem quā hic habem⁹ i spe. Adhuc em̄ in nobisipsis qua-
Gal. 5. lis pax: Caro ɔcupiscit aduersus spm̄: spūs aūt aduersus carnem. Ubi plena pax in vno hoīe: Quando erit plena in vno hoīe: tunc erit plena in oīb⁹ ciuibus hierusalē. Qn̄ erit plena pax: Qn̄ corruptibi-
1. Cor. 15. le hoc induerit incorruptionē: ꝛ mortale hoc induerit imortalitatē: tunc plena pax: tunc firma pax: Nihil litigat aduersus animā in hoīe: nō ipsa aduersus se ex quadā parte saucia: non carnis fragilitas: non indigentia corporis: nō fames: non sitis: non frig⁹: non estus: non lassitudo: nō vlla inopia: nō ꝓuocatio rixe: non certe ipsa sollicita cautela: ꝛ vitandi inimici ꝛ diligēdi. Hec oīa frēs mei litigant aduersum nos: nondū est plena ꝛ pfecta pax. Qd̄ clamastis: qui iam dudum noīata pace ex desiderio clamastis: clamor vester de siti erat: non de saturitate: quia ibi erit pfecta iusticia: vbi pfecta pax. Modo esurim⁹ ꝛ si-
Mat. 5. timus iusticiā: Beati q̄ esuriūt ꝛ sitiūt iusticiā: qm̄ ipsi saturabunt. Quō ipsi saturabunt: Cū ad pacē venerimus. Ideo cum dixisset: qui posuit fines tuos pacē: quia [illegible] subdidit
CC
Et adipe. statim: Et adipe frumēti satiās te. Fratres
Ps. 80. [illegible] nondū est in totis nobis id est in vnoquoq̄ nostrū tota: adhuc forte spm̄ vestrū delectat audire. Sed si nihil resistit ꝛ rebellat ex corpe finiem⁹ psalmū: Fatigatos vos nusq̄ video: tñ vereor (nouit de⁹) ne oneri sim vobis aut q̄busdā fratrib⁹: ꝛ video studia multoꝝ exigētiū hūc laborē de me ꝛ sudorē: quē credo in dn̄o non futurū infructuosū: Gaudeo tātā eē volūtatē ꝛ voluptatē i veritate verbi dei: vt studiū vr̄m bonū in bono ꝛ de bono vincat studiū insanoꝝ currētiū i amphiteatꝝ. Nunqd̄ illi si tandiu starēt adhuc spectarēt: Ergo frēs audiam⁹ cetera: qꝛ hoc vultis. Assit dn̄s: assit ꝛ virib⁹ ꝛ mentib⁹ nr̄is. Qui posuit fines tuos pacē: ad illā hierusalē dicit: ꝛ adipe frumēti satiās te. Trāsijt fames ꝛ sitis iusticię succedit saturitas. Qui ibi
Joh. 6. erit adipe frumēti [illegible] de celo ad nos: In patria ipsa quō saturabit: q̄ in pegrinatione sic pauit: Jam mō de ipsa pegrinatiōe nr̄a locutur⁹ est: qua venit ad illā hierusalē vbi collaudabimus dn̄m. Laudabim⁹ dn̄m deū nr̄m: nos hierusalem: nos sion: qn̄ ɔfirmabunt vectes portarū nr̄arū. [illegible] ille q̄ [illegible] satiabit adipe frumēti: q̄d facit
EE
in ista pegrinatiōe: Hoc qd̄ sequit. Qui emittit eloquiū suū terre. Ecce i terra laboram⁹ [illegible]:
Et eloquiū. languidi: pigri: frigidi: Qn̄ leuaremur ad adipē frumēti ꝛ satietatē: nisi mitteret vbū suū terre q̄ grauabamur: terre q̄ impediebamur a reditu: Misit ver-
Exo. 16. bū suū nō deserens etiā in heremo pluit māna de celo. Qui emittit verbū suū terre: [illegible] ad terras ver-
Et velociter. bū ei⁹. Quō ei⁹: [illegible] verbū ei⁹: Usq̄ in
Ps. 147. velocitatē currit verbū ei⁹. Nō dixit velox ē
1. 2. verbū ei⁹: [illegible] verbū ei⁹ vsq̄ in velocitatē. Inten-

damꝰ [illegible] nō potuit eligere melius verbū. Calida calore calent: [illegible] frigore frigescūt. velox velocitate velox [illegible]. Quid calid⁹ ipso calore: quo calet quicqd̄ calidū. Quid [illegible] ipso frigore quo frigescit quicqd̄ frigidū fit: Quid ḡ velocius ipsa velocitate: qua velox fit quicqd̄ velocit currit: Possūt dici multa velocia: ꝛ alia magis: alia min⁹: ꝛ tanto queq̄ res velox ē: q̄to ē particeps velocitat. Illa res magis particeps velocitat: [illegible] magis velox: aut minus particeps velocitat: ḡ min⁹ velox. Ipsa itaq̄ velocitate qd̄ velox: Ergo quisq̄ currit: Usq̄ in velocitatē. Quātā vis auge qd̄ velox ē verbū: ꝛ dic: velociꝰ est q̄ illud aut illud: [illegible] q̄ venti q̄ angeli: Nunqd̄ aliqd̄ hoꝝ attīgit ipsa velocitas vsq̄ in ipsam velocitatē. Velocitas ipa q̄d est frēs: Ubiq̄
FF
est non ē in parte. Hoc pertinet ad verbū dei non esse in parte: vbiq̄ esse p [illegible] verbū: ex quo dei virtus et dei sapia est. nondū assumpta carne. Si cogitem⁹ deū in forma dei. verbū equale patri ipa est sapia dei: de qua dictū est. Attīgit a fine vsq̄ ad finē fortiter.
Sap. 8. Quāta velocitas: Attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter. Sed forte imobilitate attingit. Si imobilitate tanq̄ moles aliqua saxea impleat locū aliquē: dicit qd̄ attingit eiusdē loci a fine vsq̄ ad finē nō tñ motu. Quid ḡ dicim⁹: Nō hz motū verbū illud: Et sapientia illa stolida ē: Et vbi ē qd̄ dicit de sapię spū: Cū multa dicerent acut⁹ [illegible] mobilis certus incoinquinat⁹. Sic vtiq̄ sapia dei mobilis. Si ḡ mobilis: qn̄ hoc tangit: illud nō tangit: Aut hoc tangit: illud deserit: Et vbi est velocitas: Hoc facit velocitas: vt et vbiq̄ semp sit: ꝛ nusq̄ inclusa teneat. Sz cogitare ista ñ possum⁹: pigri sum⁹. Quis ista cogitet: Et reuera frēs qm̄ dixi quō potui: si tñ potui: si intellexi: ꝛ quō potuistis intellexistis. Sz qd̄ dicit aplꝯ: Et aūt q̄ potens est facere supra q̄ petim⁹ aut intelligim⁹. Quid hic dn̄o [illegible]: Quia quotienscūq̄ intelligim⁹. nos intellectum⁹ sicuti est. Quare hoc: Corp⁹ em̄ qd̄ corrumpit aggrauat aīaz. Ergo in terra frigidi sum⁹. Velocitas em̄ feruēs est: ꝛ oīa feruētiora velociora: oīa frigidiora tardiora: Nos tardi: ḡ frigidi. Illa aūt sapia currit vsq̄ i velocitatē. Ergo feruentissima ē: Nec est qui se abscondat a calore eius.
Ps. 18. Nos ergo q̄ frigidi corpis tarditate: vinculo terrenę vite hui⁹ corruptibilis onere nullā ne spem habemus ad capiendū verbū: qd̄ vsq̄ in velocitatez currit: An ꝓo ille q̄ vis ex corpe i infima depressos deseruit: Nonne ipse p̄destinauit nos: anteq̄ in isto mortali ꝛ pigro corpe nasceremur: Qui ḡ p̄destinauit nos: dedit terrę niuē ipsos nos. Jam em̄ veniamus ad illos psalmi versus subobscuros: incipiāt illa inuolucra euolui: qm̄ vos verbū dei q̄to magis p nos dicit: tanto auidiores inuenit. Ecce nos pigri i hac terra q̄si ɔgelauim⁹ hic: Et quō ɔtingit niuib⁹:
Mat. 24. [illegible] tepidate cecidit: sic frigescente charitate decidit humana natura in has terras: ꝛ pigro corpe inuoluta velut nix facta ē. Sz i ista niue sūt p̄destinati filij dei. Qui dat niuē velut la-
Et: Qui dat niuem.
GG
nam. Quid est velut lanā: Id est de niue quā dedit: de ista pigra adhuc spū ꝛ frigida qd̄ p̄destinauit: adhuc factur⁹ ē aliqd̄. Lana em̄ materies vestis est. Lana em̄ cū videt: veluti p̄paratio ē aliq̄ ad vestē. Ergo q: p̄destinauit nos q̄ ad [illegible] frigidi repūt in terra: ꝛ nōdū feruēt spū charitat: de p̄destiatiōe ei ad-

Math. 17. [illegible] velut lanã [illegible] ex lana i n
de veste. Merito in monte vestis christi fulsit sicut
nix. Fulgebat vestis christi sicut nix: tanq̃ de illa la
na iam facta erat tunica: De qua lana: id est de niue
quã dedit sicut lanã: adhuc predestinati: pigri erant.
Sz expecta: vide qd sequat: Quia sicut lanaz dedit
eos: fit inde tunica. Quõ eñ dicit ecclesia corpus
christi: dicit et vestimentũ christi ipsa ecclesia. Inde
Eph. 5. est illud qd ait aplus. Ut exhiberet sibi gloriosaz ec
clesiã nõ habentẽ maculã aut rugã. Ergo exhibeat
sibi gloriosaz ecclesiã nõ habentẽ maculã aut rugã:
Faciat sibi vestẽ de illa lana quã predestinauit i ni
ue. Adhuc in hoib⁹ incredulis: et frigidis: et pigris:
faciat vestẽ de hac lana: vt abluat a maculis: mũdet
fide: vt rugã nõ habeat tendat in cruce. Qui dat ni
uem velut lanaz. Iam si p̃destinati sunt: vocãdi sũt.
Roma. 8. Quos eñ predestinauit illos et vocauit. Iam eñ õ
vocant ex languore corporis illius vt sani fiant: Quõ
Math. 9. vocant: Audi quẽadmodũ. Nõ veni vocare iustos sed
petõres in penitentiã. Incipit ḡ iam p̃destinatione
niuis illius cognoscere torporez suũ: accusare petm
suũ: Incipit vocatiõe venire ad penitentiã. Merito
ergo q dat niuẽ velut lanã: post placitũ tunice future:
[illegible] vocationẽ in penitentiã. Nebulã [illegible] ve
lut cinerẽ spargit. Nebulam inqt velut cinerem
Roma. 8. spargit. Quare? Qui dat niuẽ sicut lanã. Quos eñ
p̃destinauit: vocat in penitentiã: qz quos p̃destina
uit illos et vocauit. Cinis aũt ad penitẽtiã pertinet.
Audi vocantẽ ad penitentiã: cũ exprobrauit qbus
Math. 11. dam ciuitatib⁹ dicens. Ve tibi Corozaim: ve tibi
Bethsaida: qz si in tyro et sidone facte essent virtu
tes que facte sunt in vobis: olim inqt in cilicio et cine
re penitẽtiã egissent. Ergo nebulã velut cinerẽ spar
git. Quid est nebulã velut cinerẽ spargit: Cũ vocat
quisq ad intelligẽdũ deũ: et dicit illi: cape veritatẽ:
Incipit velle cape veritatẽ nõ sufficit: videt se [illegible]
caliginẽ pati quã antea nõ videbat. Ad hoc est ḡ illa
nebula: vt noueris nescire te: et noueris qd scire opor
teat: et videas te inualidũ ad illud sciendũ qđ e porrꝫ
sciri. Nam si in ista nebula iam te p̃sumpseris scire:
Gal. 6. audies ad apostolo: Qui se putat aliqd scire nõdũ
scit queadmodũ oporteat eũ scire. Ergo nõdum cõ
prehendisti: adhuc nebulã pateris. Sed nõ te dese
rat q accendit tibi lucernã carnis sue. Non erras in
nebula: fide sequere. Sed qz conaris videre et nõ po
tes: peniteat te petõꝝ: quia nebula velut cinis spar
sa est. Quid iam te peniteat: Contumacem te fuisse
aduersus deũ. Quid iam te peniteat: Secutum te
fuisse vias tuas malas: Peruenisti i istã difficultatẽ
illius beate visionis: et erit tibi salubris nebula: quaz
sicut cinerẽ spargit deus. Tu ipse es adhuc nebula:
sed velut cinis. Adhuc eñ penitẽtes volutant in ci
nere fratres mei: tanq̃ similes se ptestantes: dicen
tes deo suo: cinis sum. Dixit eñ quedam scriptura:
Job. 42. Despexi meipsum et distabui: et estimaui me terrã et
cinerem. Hec est humilitas penitẽtis. Qñ abraã lo
quit ad deũ suũ: et qñ vult sibi aperiri incendia sodo
mor: ego inquit terra et cinis sum. Quõ fuit ista sem
per humilitas in magnis et sanctis viris: Nebulã ḡ
Roma. 8. velut cinerẽ spargit. Quare: Quia quos p destina
Math. 9. uit illos et vocauit. Qui n̄ veni vocare iustos s pec
catores in penitentiã. Qui mittit crystal
lum suam velut frusta panis. Quo deinde la

bescendũ est durũ qđ sit crystallus. Predestinati eñ Eodem.
sunt: et credo nõ crediderũt [illegible]. Quid est q̃
mittit crystallũ suam velut frusta panis: Quõ nix i
la ipsi sunt: qz p̃destinati et est. Quõ nebula illa ipsi:
qz ipsi vocant ad penitentiã qui p̃destinati sunt ad
salutẽ: sic est quodãmodo crystallum ipsi. Quid est
crystallum: Multũ obdurũit: multum ɔgelauit: nõ
iam sicut nix facile solui põt. Nix multoꝝ annoꝝ tẽ
pore durata et serie seculoꝝ: crystallũ dicitur: Et hoc
mittit velut frusta panis. Quid hoc sibi vult: Fue
runt nimis duri: non iam niui sed crystallo compa
randi: et ipsi p̃destinati sunt et vocati: et quidã eorum Genes. 45.
ita vt paterent alios et essent vtiles et alios. Et qđ op⁹ Deo qui vivit.
est vt numerem⁹ multos forte quos nouim⁹: illum
aut illũ: Occurrit vnicuiq cogitãti ex his quos no
uit: q̃ forte duri et ptinaces et obnitentes aduersus
veritatẽ fuerũt: et modo p̃dicãt veritatẽ: facti sũt fru
sta panis. Quis ille vnus panis: Multi inqt aplus:
vnũ corpus sum⁹ in christo. Unus panis: vnũ cor 1. Cor. 10.
pus: multi sumus ipse dicit. Ergo si vn⁹ panis totũ
corpus christi: mẽbra christi frusta panis sunt: De
quibusdã duris facit mẽbra sua: et vtilia ad alios pa
scendos. Quid imus p multos: Notissimũ illũ pau KK
lum aplm intueamur: Nihil nobis isto viro noti⁹: ni
hil suauius: nihil in scripturis familiari⁹ est. Et si fue
rint q ex tãta duricia ɔuertãt in cõtra ipse fuit: panis
fiẽt: Ipso ɔposito ad exẽplũ oẽs occurrãt: vt expli
cet sensus iste. Mittit crystallũ suã sicut frusta pãis.
Ecce crystall⁹ erat aplus paulus: durus obnitẽs ve
ritati: clamãs aduersus euangeliũ tanq̃ indurans
aduersus solem. Ille q̃ durus fuit crescens in lege: Phil. 3.
eruditus ad pedes gamalielis legis doctoris. Non
audiebat moysen et prophetas christum predicantes.
Magna duricia. Certe gentes nõ audierũt ɔphe
tas: nõ audierũt moysen: frigidi erant: sed crystalluz
non erãt. Ille q credebat in verbis p̃dicantib⁹ chri
stum et christo venienti non credebat, nimio obdura
uerat. Quia ḡ crystallũ erat: nitidus videbat et can
didus: sed durus et nimiũ gelidus. Quõ nitidus et
candidus: [illegible] Eodem.
Unde autẽ crystallũ. Audi duriciã crystalli: Secũ Act. 9.
persecutionẽ persequẽs ecclesiã dei. Inter lapidatores
sancti stephani martyris ibi erat iste durus: et forte
ceteris durior. Oim eñ lapidantiũ vestimẽta serua
bat: vt oim in manib⁹ lapidaret. Ergo videm⁹ niuẽ:
nebulam: crystallum: bonũ est vt ille spiret et soluat. LL
Si eñ ille nõ spirauerit: si nõ ipse duriciam glaciei [illegible]
hui⁹ dissoluerit. In faciem frigoris ei⁹ quis
subsistet: In facie frigoris ei⁹. Cui⁹: Dei. Unde
est ei⁹ frig⁹: Ecce deserit petõrẽ: ecce nõ vocat: ecce
nõ aperit sensum: ecce nõ infundit grãz. Soluat hõ
si nõ põt ego nõ potest soluere. Quare nõ potest:
In faciẽ frigoris eius qs subsistet: Uide ḡ ɔgelascẽ
tem [illegible] Uideo aliã legem in mẽbris meis Roma 7.
repugnantẽ legi mẽtis meç: et captiuũ me ducentez
in lege peccati q̃ est in mẽbris meis. Miser ego ho
mo qs me liberabit de corpe mortis hui⁹: Ecce fri
gesco: ecce ɔgelasco: quo calore soluar vt curram:
Quis me liberabit de corpe mortis hui⁹: In faciez
frigoris eius qs subsistet: Et qs seipm liberabit: si
[illegible] Eodem.
stum dñm nr̃m. Audi et hic grãz dei: Qui mittit cry
stallũ suam sicut frusta panis: in faciez frigoris eius

Ps. 147. ratio subsistet? Ergo desperatio est? Absit. Sequit
M M enim: Emittet verbum suũ et tabefaciet ea.
Non ergo desperet nix: non desperet nebula: non
desperet crystallum. De niue tanq̃ de lana conficiatur et tunica. Nebula illa in penitentia salutem inuenit: quia quos pdestinauit illos et vocauit. Si aliqui sunt
Roma. 8. inter pdestinatos durissimi: et multo quasi tpe ꝯgelauerint: et crystall⁹ facti fuerint: non erunt duri misericordię dei. Emittet verbum suum et tabefaciet ea.
Quid est tabefaciet ea? Ne forte in malo intelligatur: tabefaciet: liquefaciet: dissoluet. Duri sunt em̃ p supbiam: Merito et supbia stupor dicit. Quicqd enim stupidũ est: frigidũ est. Rigorẽ passi hoĩes quotidie dicunt: obstupuit. Ergo supbia stupor est. Emittet verbũ suũ et tabefaciet ea. Et reuera cumuli niuis cũ calefiũt: tabefiũt: deliquescũt i hũilitate. Quõ ḡ q̃si mõtem niuis erigit stupor: sic stultos erigit supbia.
Emittet verbum suũ et tabefaciet ea. Ecce venit illud
Act. 9. crystallũ Saul⁹ p⁹ cędes et lapidationẽ stephani: duricia q̃dã stupidus in christũ: petijt lr̃as a sacerdotibus: vt vndiq̃ exhibeat christianos anhelãs cędes.
Durus erat ille et gelidus contra ignẽ dei. Sed q̃ꝫ erat durus: q̃ꝫ gelidus: ecce ille q̃ emittet verbũ suũ et tabefaciet ea: clamauit de cęlo feruidus: Saule saule qd me psequeris? Una illa voce: tanta illa duricia crystalli resoluta est. Emittet ḡ verbũ suũ et tabefaciet ea. Nõ desperet de crystallo: q̃to min⁹ de niue vel de nebula? De ipo crystallo nõ desperet. Audi
1. Timoth. 1. vocẽ quondã crystalli: Qui prius fui blasphem⁹: psecutor et iniuriosus. Sed quare soluit crystallũ deus? Ne de se nemo ipa desperet. Ait em̃: Ideo misericordiã psecut⁹ sum: vt in me ostenderet christus iesus
Ibidem
N N oẽm patientiã ad informationẽ eoꝝ qui credituri sũt illi in vitã ęternã. Clamat ḡ deus ad gentes: Solui crystallum: venite niues. Emittet verbũ suũ et tabe-
Al. ° Flabit faciet ea. ° Spirabit spũs ei⁹ et fluent aquę.
Ioan. 7. Ecce crystallũ et niues resoluunt: eunt in aq̃s: Qui
Act. 9. sitiunt veniant et bibãt. Saulus dur⁹ vt crystallum: stephanũ est psecut⁹ ad mortẽ. Paulus iam i aqua viua gẽtes vocat ad fontẽ. Spirauit spũs ei⁹ et profluent aquę. Spũs feruẽs: vnde dictum est in alio
Ps. 125. psalmo: Conuerte dñe captiuitatẽ nr̃am sicut torrẽs in austro. Captiua em̃ hierusalẽ tanq̃ ꝯgelauerat in babylonia: flat auster: soluit rigor captiuitatis: et currit in deum feruor charitatis. Spirauit spũs eius et pfluent aquę: fiat in eo fons aquę salientis in vitam
Al. ° Qui annũciat ęternã. ° Annũcians verbũ suũ iacob: iu-
O O sticias et iudicia sua israel. Quas iusticias? q̃ iudicia? Quia et quicqd hic humanũ gen⁹ ante perpessum est cũ esset nix: et nebula: et crystallus: merito perpessum est supbię et elatiõis in deũ: Recurram⁹ ad originẽ casus nr̃i: et videam⁹ q² verissime in psalmo cantat. Prius q̃ humiliarer ego deliq̃. Sed qui
Ps. 118. dixit: Prius q̃ humiliarer ego deliq̃: ipse dicit: Bonũ mihi q̃ humiliasti me: vt discã iustificatiões
Ibidem. tuas. Has ḡ iustificatiões a deo didicit iacob: q̃ fecit ipsũ iacob luctari cũ angelo. In cui⁹ angeli psona
Gen. 32. ipe dñs erat luctat⁹: Tenuit: vim fec̃ vt teneret inualuit vt teneret fecit se teneri miscdia: ñ ĩfirmitate. Lu
Ibidem ctat⁹ [illegible] gat: vt bñdicat ab eo. Quõ intelligebat cũ q̃ luctat⁹ fuerat: quẽ tenuerit? Quare violẽtẽ luctat⁹ et tenu-
Matth. 11. it? [illegible]

sunt suo. Ergo q̃re luctat⁹? Q² cũ labore. Quare vix tenem⁹: qõ facile amisimus? Ne facile recipiendo qõ amisim⁹: discam⁹ pdere qõ tenemus. Laboret hõ vt teneat: tenebit ad firmitatẽ qõ tenuerit p⁹ laborem. Ergo hęc iudicia sua deus manifestauit iacob et israel. Apertius dicam id est q² et iusti q̃ hic sũt: labores: pericula: molestias: passiões: p merito patiunt iusto iudicio dei: q² ille solus põt dicere: sine causa hic passus sum: q̃uis ideo non sine causa: q²
pter nos: q̃ solus põt dicere: Quę nõ rapui tũc ex- Ps. 68.
soluebã: qui solus potuit dicere: Ecce venit princeps Ioan. 14.
hui⁹ mũdi et in me nihil inueniet. Et quasi diceretur
ei: quare ḡ pateris: sequit et dicit: Sed vt sciant oẽs Ibidem.
q² voluntatẽ pr̃is mei facio: surgite eamus hinc. Cęteri oẽs merito suo iudicio dei: et p iusticia quę patiuntur: non sibi arrogent: quasi habeant passionẽ innocentię qualis in christo erat. Audi aplm̃ Petrũ:
Tempus est inq̃t vt iudicium incipiat a domo dñi: 1. Pet. 4.
Exhortans martyres et testes dei vt oẽs minas fremẽtis seculi patiẽtissime tolerẽt i semetipis: Ait illis:
Temp⁹ ẽ inchoatiõis iudicij ex domo dei. Si autẽ Ibidem
initiũ a nobis: qs finis eoꝝ q̃ non credũt dei euãgelio? Et si iust⁹ vix salu⁹ fiet: pctõr et impius vbi parebunt? Annũcians verbũ suũ iacob: iusticias et iu- P P
dicia sua israel. ° Non fecit ° sic vniuersę genti: Al. ° taliter omni nationi.
Nemo vos fallat: non nũciatũ est alicui genti hoc iudiciũ dei quõ patiant iusti et iniusti. Quõ? Pro merito oẽs. Quõ? In gr̃a dei: Non in suis meritis liberantur ipsi iusti. Nõ annũciatũ est hoc vniuersę genti: sed soli iacob: soli israel. Quid ergo nos facim⁹ si non annũciauit vniuersę genti: sed tm̃ iacob: tm̃ isra
el? Ubi erim⁹ nos? In iacob et in israel. ° Iudicia Al. ° Et
sua non manifestauit eis. Quibus? Oib⁹ gentibus. Et quõ vocatę sunt niues soluto crystallo? Quõ vocatę sunt gentes iustificato paulo? Quõ ni
si vt essent in iacob? Precisus est oleaster vt insere- Roma. 11.
retur in oliuã. Iam ad oliuã ptinẽt: iam nõ debẽt dici gentes: sed vna gens in christo: gens i iacob: gens
i isrl̃. Quare gens iacob et gens isrl̃? Q² iacob d isa- Gen. 12. et 26.
ac: isaac d abrahã. Abrahę ãt qd dictũ ẽ? In semĩe tuo bñdicent oẽs gẽtes. Hoc idẽ dictũ ẽ ad isaac: h et ad iacob. Pertinem⁹ ḡ ad iacob: q² ptinem⁹ ad isaac: Pertinem⁹ ad abrahã. Semẽ ei abrahę (nõ me vel q̃-
libet hoĩe: s ipo aplo suo interptãte) christ⁹ ẽ: et ipe ait: Gal. 3.
Non dicit et seminib⁹ tanq̃ in multis: sed tanq̃ in vno: et semĩ tuo qõ est christ⁹. Si vnũ semẽ: vnus iacob: vnus israel: et oẽs gentes vnũ in christo. Ergo ad oẽs ptinet gentes qõ reuelauit ipse iacob et ipse israel: et illi soli in alijs gentib⁹ deputãdi sunt: qui no
lentes credere in christo: nolũt recedere ab oleastro Ubi s
et inseri oliuę: remanebũt in siluosis ramis: steriles
et amari. Gaudeat iacob q̃ est supplantator esau: q² Gen. 27.
supplãtauit frẽm suũ. Cęcitas em̃ ex parte israel facta est: vt plenitudo gentiũ intraret: De iacob fact⁹ est israel. Quid est israel? Iam omnes audiam⁹: oẽs israel: siue qui hic estis in membris christi: siue q̃ foris et non foris et p oẽs gẽtes vbiq̃ foris vbiq̃ int⁹? Audiat ipe israel q̃ ex iacob factus est israel. Quid est israel? Uidens deũ. Ubi videbit deũ? In pace. In q̃ pace? Pace hierlm̃: Q² posuit inq̃t fines tuos pacẽ. Ibi laudabim⁹: oẽs vn⁹ in vno ad vnũ erimus: [illegible] erim⁹.

Explicit Tractatus de ps̃. CXLVII

Incipit Tractatus de ps̄. CXLVIII.

Prefatio.

A Meditatio p̄sentis vite nr̄e in laude dei esse debet: Quia exultatio sempiterna future nr̄e vite: laus dei erit. Et nemo pōt idoneus fieri future vite: qui se ad illam modo non exercuerit. Modo ergo laudam⁹ deum: sed ⁊ rogam⁹ deum. Laus nr̄a leticiā habet: oratio gemitū. Promissum ē eñ nob aliqd qđ nōdum habem⁹: ⁊ qꝛ verax est q̄ ꝓmisit in spe gaudem⁹: qꝛ tñ nondū habem⁹ in desiderio gemimus. Bonū est nobis ꝑseuerare in desiderio donec veniat qđ ꝓmissum est: ⁊ trāseat gemit⁹: ⁊ succedat sola laudatio. Propter hec duo tpa: vnū qđ nūc est in temptatiōib⁹ ⁊ tribulatiōib⁹ huí⁹ vite: Alterū qđ tunc erit in securitate ⁊ exultatiōe perpetua: instituta est nobis etiam celebratio duoꝝ tpoꝝ ante pascha ⁊ p⁹ pascha. Illud qđ ē añ pascha significat tribulationē in qua mō sum⁹: Qđ vero nūc agim⁹ p⁹ pascha. significat beatitudinē in q postea erim⁹. Ante pascha ḡ qđ celebram⁹ h ⁊ agim⁹: Post pascha autem qđ celebram⁹: significam⁹: qđ ⁊ nōdū tenem⁹. Propterea illud tps ī ieiunijs ⁊ oꝛonib⁹ exercem⁹: hoc vero tps relaxatis ieiunijs in laudib⁹ agimus. Hoc est eñ Alleluia qđ cantam⁹: qđ latine interpretat vt nostis: laudate dñm. Illud ideo tps ante resurrectionē: hoc tps post resurrectionem dñi est: Quo tpe significat vita futura quā nondū tenem⁹: qꝛ qđ significam⁹ post resurrectionē dñi. tenebimus post resurrectionē nr̄am. In capite enim nr̄o nobis vtrūq₃ figuratū est: vtrūq₃ demonstratū est. Passio eñ dñi ostendit nobis vitam p̄sentis necessitatis: q oportet ⁊ laborare ⁊ tribulari: ⁊ ad extremū mori. Resurrectio xp̄o ⁊ clarificatio dñi ondit nobis vitā quā accepturi sum⁹: cū venerit retribuere digna dignis: mala malis: bona bonis. Et quodāmodo mali oēs cantare nobiscū p̄nt alleluia: Si autē in malicia sua ꝑseuerauerint: canticū vite nr̄e future dicere possunt labijs: ipsam vero vitā que tūc erit in ea veritate que nūc significat obtinere non possunt: quia noluerūt meditari anteq₃ veniret: ⁊ tenere qđ venturum erat.

B Nūc ergo frēs exhortamur vos vt laudetis deū: ⁊ hoc est qđ vobis oēs dicim⁹: qñ dicimus alleluia: Laudate dñm: Dicis tu alteri: dicit ipse tibi: cū se oēs exhortant: oēs faciūt qđ exhortāt. Sꝫ laudate toti: toti ꝺ toti vob: id ē vt nō solū lingua ⁊ vox vr̄a laudet deū: ſ ⁊ ꝯsciētia vr̄a: vita vr̄a: facta vr̄a. Etenim laudam⁹ modo in ecclesijs qñ ꝯgregamur: cū quisq₃ discedit ad ꝓpria quasi cessat laudare deū: Nō cesset bñ viuere: ⁊ sp laudat deum. Tūc desinis laudare deū: qñ a iusticia ⁊ ab eo qđ illi placet declinas. Nam si a vita bona nunq₃ declines: lingua tua tacet: vita tua clamat: ⁊ aures dei ad coꝛ tuum. Quō eñ aures nr̄e ad voces nr̄as: sic aures dei ad cogitatiōes nr̄as. Nō pōt aūt fieri vt habeat mala facta: q habet bonas cogitationes. Facta eñ de cogitatiōe ꝓcedūt: Nec q̄sq₃ pōt facere aliqd: aut ad aliqd agendū mēbꝛa mouere: nisi primo p̄cesserit iussio cogitatiōis. Quō de interioꝛi palacio quicquid iusserit imperatoꝛ ꝑ imperium romanū emanat: quicqd videtis agi ꝑ ꝓuincias: Qn̄tus mot⁹ fit ad vnam iussionē imperatoris intus sedentis: Mouet solum ille labia cū loquit: ⁊ mouet oīs ꝓuincia cū fit qđ loquit: Sic ⁊ in vnoquoq₃ nr̄m intus ē imperatoꝛ int⁹ ī coꝛde sedet: Sꝫ ⁊ si bon⁹ bona iubet: bona fiūt: ⁊ si mal⁹ mala iubet: ⁊ mala fiūt. Cū ibi sedet christus: qd pōt iubere nisi bona: Cū possidet diabol⁹: quid pōt iubere nisi mala: In tuo autē arbitrio de⁹ te esse voluit: cui pares locū: deo an diabolo: Cum parauerís: q possidebit ipse imꝑabit. Ergo frēs nō tm̄ ad sonū attendite cū laudetis deū: toti laudate: Cantet vox: cantet ⁊ vita: cantēt facta: ⁊ si est adhuc gemitus: tribulatio: temptatio: speret trāsitura oīa: et illum venturū diem quo sine defectu laudabim⁹. Ecce iste psalm⁹ qm̄ manifest⁹ est: currēdus est nob. Distribuit eñ vniuersam creaturā laudantē deum: et tanq₃ hoꝛtat vt laudet: quasi īuenerit tacentem.

Expositio psalmi.

C Laudate dñm de cęlis. Quasi inueni-
1 ret tacētes in cęlis laudem dñi: ⁊ exhoꝛtat
vt surgant ⁊ laudent. Nunq₃ celestia laudes
ꝑdicare sūt tacuerūt: nūq₃ terrestria deū laudare cessarūt: Sed plane sunt quedā que hñt spm̄ laudādi deum in eo affectu quo eis placet de⁹. Nemo eñ laudat: nisi qđ ei placet. Sunt autēꝫ alia que spiritum vite ⁊ intellectū ad laudandū deū non habent: sed qꝛ ⁊ ipsa bona sunt: ⁊ in oꝛdine suo integre disposita sunt: ⁊ ad pulchritudinēꝫ vniuersitatis referunt quā ꝯdidit deus: ipsa qdeꝫ ꝑ se voce sua ⁊ coꝛde suo non laudant deū: sed cum ab intelligētib⁹ ꝯsiderantur: ꝑ ipsa laudat deus: ⁊ cū ꝑ ipsa laudat deus: qdāmodo ⁊ ipsa laudant deū. Verbi grā: Laudant deū in cęlis oīa que hñt spiritū vite: ⁊ intellectū purum ad eū ꝯtemplandū: ⁊ sine fastidio ⁊ defectu diligendum. Laudant autē dñm per intellectū in terra discernendi bonū ⁊ malū: ⁊ per intellectū cognoscendi creaturā ⁊ creatoꝛē: hoīes qui ista cogitāt: ⁊ qb⁹ tribuit dñs mentē discernēdi ista delectādi atq₃ laudādi: Homines p̄nt: Pecoꝛa nunqd hñt huiusmodi intellectū: Si hñt hm̄ōi intellectū pecoꝛa: non nob diceret deus: Nolite esse sicut equus ⁊ mulus: qb⁹ non est intellect⁹. Qñ hoꝛtat nos vt non simus sicut pecoꝛa sine intellectu: ondit nobis qꝛ hoī tribuit intellectū ad laudandū deum. Arboꝛes nunqd vel vitam habent ipam qua sentiāt sicut pecoꝛa: Nā pecoꝛa ⁊ si sensum interioꝛē rōnalem ⁊ mentē intelligētem atq₃ discernētem non hñt quā hō habet vt laudent deū: hñt tñ vitam manifestā sicut oēs nouim⁹ appetendi cibum: vtilia sumēdi: noxia respuēdi: sensus coꝛpalia discernēdi: Visum ad coloꝛes: auditum ad voces: olfactū ad odoꝛes: gustū ad sapoꝛes: motus vel ad voluptates: vel ad molestias cognoscendas. Intelligim⁹ hec: ⁊ videm⁹ ante oculos nr̄os: Non hñt rationē intelligēdi: sed hñt spm̄ coꝛpis animati ⁊ vitaꝫ manifestā. Arboꝛes aūt nec ipam hñt: et tñ oīa laudant deū. Quare laudant deum: Quia cum ista videm⁹: ⁊ ꝯsideram⁹ creatoꝛē qui ea fecit: de illis nascit in nobis laus dei: Et cuꝫ ipsoꝝ ꝯsideratione laudat deus: oīa laudant deuꝫ. Cepit ḡ iste de cęlo: laudant oīa: ⁊ dicit laudate. Quare cū laudent dicit laudate: Quia delectat⁹ est in eo qđ laudant: ⁊ placuit ei quasi adiūgere hoꝛtationē suam: Quō si venias ad hoīes bonū aliqd opātes cū gaudio: siue in vinea: siue in messe: siue in aliq̄ agricultura: placet tibi qđ faciūt: ⁊ dicis: Facite: agite: Nō vt tunc incipiāt facere qñ dicis: sed quia placet tibi qđ

Ps. 31. [beside "diceret deus: Nolite esse sicut equus ⁊ mulus"]

Ps. 44.a. [beside "cum ista videm⁹: ⁊ ꝯsideram⁹ creatoꝛē qui ea fecit"]

E facientes inueneris:adiūgis gratulationē ⁊ exhortationē tuam. Dicendo em̄ facite:⁊ exhortādo facientes:voto quasi facis cū illis. In hac ergo exhortatione plen⁹ spū ꝓpheta dicit hec:⁊ psalm⁹ est aggei
1.Esdre.5 et zacharie:Sic hꝫ titulus. Isti duo ꝓphete eo tpe quo captiu⁹ ppl's tenebat in babylonia:ꝓphetabant etiam futurū finē captiuitatis:vt restauraret ciuitas hierusalē:que bello ceciderat. Significauerūt ergo nobis in mysterio vitam futurā:vbi laudem⁹ deum post captiuitatē vite p̄sentis:vbi erit innouatio ciuitatis illius magne hierusalē: vn̄ pegrini suspiram⁹ captiuati adhuc sub onere ⁊ sarcina corpis mortalis: vnde adhuc gemim⁹ in pegrinatiōe: exultabim⁹ autem in patria. Qui autē non gemit pegrin⁹:nō gaudebit ciuis:quia desideriū nō est in illo. Prophete ḡ isti sancti magnā ꝯsolationē p̄buerūt:tunc captiuato populo s̄m carnem: id est ꝯstituto in babylonia sub regib⁹ alienigenis. Ostēdebāt em̄ p ꝓpheciā futurū tempus liberatiōis a captiuitate: instauratio
E
1.Cor.10. nis hierusalē. Sed illa oīa in figura gesta sunt: habent veritatē suam. Figurata sunt in antiqs: p̄sentia ostendunt in nobis. Modo ergo qd dicit apls:
2.Cor.5. Qādiu sum⁹ in corpe:pegrinamꝛ a dn̄o: Nondū sumus in patria. Qn̄ erimus in patria:⁊ Qn̄ triūphabimus deuicto inimico diabolo:qn̄ mors nouissima
1.Cor.15. inimica destruet: Tunc fiet sermo q̄ scriptus est: Absorpta est mors in victoria. Vbi est mors ꝯtētio tua: Vbi est mors aculeus tu⁹: Qn̄ ergo nulla erit mortis ꝯtentio que modo est: ⁊ facit nos gemere ex defectu ⁊ mobilitate rerum: et fragilitate carnis humane: Contendūt nobiscū q̄dā temptatiōes:contendūt q̄s nobiscū q̄dā delectatiōes:etsi non ꝯsentiam⁹:tn̄ molestiā patimur:⁊ ꝯtendim⁹: ⁊ magnum periculū est:ne qui ꝯtendit vincat. Si aūt non ꝯsentiendo vincam⁹:molestias tn̄ patim̄ resistendo delectationib⁹: Nō cessat:⁊ non morit hostis:nisi in re
1.Esdre.5. surrectiōe mortuoꝝ. Sed presumam⁹:fidamus:erigūt nos aggeus ⁊ zacharias : cantāt futurā liberationē nostrā. Si illi ꝑplo cantauerūt:⁊ impletū est: christiano ꝑplo qd cātat nō implebit: Securi estote:non tm̄modo in ista pegrinatiōe vite hui⁹: sed q̄modo hic agatis videte. Non vobis placeat amor babylonie:ne obliuiscamī ciuitatē hierusalem. Et si corpus nostrū adhuc in babylonia tenet:cor nostrū ad hierusalē premittat. Laudet ergo tota creatura dn̄m:q: hoc ibi facturi sum⁹ qd hic p̄meditam̄. Lau
F date dn̄m de celis: Laudate eum in excelsis. Primo d celis dicit:postea de terra. Laudat em̄ de⁹ qui fecit celū ⁊ terrā. Celestia tranquilla sunt:pacata sunt:ibi semp gaudiū:nulla mors:nulla egritudo: nulla molestia:semp laudāt deū beati: Nos aūt adhuc in imo sum⁹: sed cum cogitam⁹ quō illic laudetur deus:cor ibi habeam⁹:⁊ non sine causa audim⁹: sursum corda : Leuem⁹ cor sursum : ne putrescat in terra:qm̄ placet nobis qd ibi agunt angeli. Modo nos spe:postea re: s cum illuc venerim⁹: Laudate ḡ eum in excelsis: Laudate eum oēs angeli eius: laudate eū oēs virtutes eius: Laudate eum sol et luna: laudate eū oēs stelle
Daniel.3. et lumen. Laudate eum celi celorum : et aque que super celos sunt laudent nomen dn̄i. Qn̄ explicauit oīa numerādo: sȝ tn̄ summatim quasi omnia ꝯstringit:⁊ conclusit omnia celestia

laudantia creatorē suū. Et quasi diceret ei: quare illum laudant:quid illi debent:quid illis ꝯtulit vt laudent eum: Sequitur: Qm̄ ipse dixit et facta
sunt:ipse mādauit et creata sunt. Non mirū si opera laudent opatorem: Non mirum est:si facta laudēt factorē: Non mirū si creatura laudet creatorem. Ibi ⁊ christus nofatus est : ⁊ quasi nō audiuimus nomē ipsi⁹: Quis ē christ⁹: In principio erat verbū:⁊ verbū erat apud deum:⁊ deus erat verbū: hoc erat in principio apud deū: Oīa per ipsum facta sunt:⁊ sine ipso factum est nihil. Per quid facta sunt: Per verbum. Quō hic ostendit:q: per verbū facta sūt: Ipse dixit ⁊ facta sūt:ipse mādauit ⁊ creata sunt. Nemo dicit : nemo mandat:nisi verbo. Gen.1. Psal.32. Judith 16. Jo.1.
Statuit ea in seculū et in seculū seculi: Oīa G celestia:omnia supiora: virtutes oēs atq angelos ciuitatem quandam supnā:bonā:sanctā:beatā: Vn̄ qm̄ pegrinamur:miseri adhuc sum⁹:⁊ quo redituri in spe beati:⁊ quo cum redierim⁹: in re beati. Statuit ea in seculū ⁊ in seculū seculi: Preceptū posuit ⁊ non preteribit. Quale p̄ceptū putas hic celestia ⁊ angelos sanctos: Quale p̄ceptū dedit illis deus: Quale:nisi vt laudent illū: ⁊ Beati quoꝝ hoc est negociū laudare deum. Non arant:non seminātur:non molunt:non coquūt: Opa em̄ sunt ista necessitatis: Ibi necessitas non est. Non furant : non depredantur:non adulterant: Opa em̄ sunt ista iniqtatis: Math.25. Ibi iniqtas non est. Non frangūt panē esurientī: nō vestiunt nudū:non suscipiūt pegrinū : non visitant egrotū:non ꝯcordant litigiosum: non sepeliūt mortuū: Opera em̄ sunt ista misericordie: Ibi aūt nulla miseria est in qua fiat misericordia. O beati: Putamus erimus nos sic: Eia suspirem⁹: de suspirio gemamus: Et quid sum⁹ vt ibi simus: Mortales: piecti:abiecti:terra ⁊ cinis. Sed qui ꝓmisit oīps ē. Si H ad nos attendam⁹:quid sumus: Si ad illum: de⁹ ē: omnipotēs est. Non est facturus angelū ex hoīe: q̄ fecit hominē ex nihilo. Aut vero pro minimo habet deus hoīem: ꝓpter quē mori voluit vnicum suum: Attendamus ad indiciū dilectiōis ⁊ ꝓmissiōis dei: Tales arras accepim⁹: Tenem⁹ mortē christi: tenemus sanguinē christi: Quis mortu⁹ est: Vnicus. Pro qbus mortuus ē: Vtinā pro bonis: vtinā pro iustis. Sed qd est: Etenim christ⁹ (ait apls) p im- Roma.5.
pijs mortuus est. Qui donauit impijs mortē suā: qd seruat iustis nisi vitam suam: Erigat ḡ se humana fragilitas:non desperet:non se collidat:nō se auertat:non dicat: Non ero. Qui ꝓmisit: deus est: ⁊ venit: vt ꝓmitteret:apparuit hoīb⁹: venit suscipe mortem nostrā: ꝓmittere vitam suā. Venit ad regionem pegrinatiōis nostre accipe qd h abūdat: opprobria: flagella: colaphos sputa in faciē: ꝯtumelias: spineam coronā: suspensionē in ligno crucis: mortē. Hec abundant in regione nr̄a : ad talia cōmercia venit. Quid hic dedit: Quid hic accepit: Dedit exhortationē: dedit doctrinā: dedit remissionē pctōꝝ: Accepit ꝯtumelias:mortē:crucē. Attulit nobis de illa regione bona:⁊ in regione nr̄a ipse ꝑtulit mala. Promisit tn̄ nobis qd ibi futuri simus: vnde venit: ⁊ ait: Pater: volo vt vbi ego sum ⁊ ipsi sint mecū. Tanta Jo.17.
p̄cessit dilectio:q: vbi nos eram⁹: fuit nobiscū: vbi ipse est erim⁹ cum illo. Quid tibi ꝓmisit deus o hō mortalis: Quia victur⁹ es in eternū. Non credis:

Crede ergo. Plus ē qd̄ fecit: q̄ qd̄ pmisit. Quid fecit? Mortuus est pro te. Quid pmisit? Ut viuas cum illo. Incredibili⁹ est qd̄ mortuus est etern⁹: q̄ vt in eternū viuat mortalis. Jam qd̄ incredibili⁹ est tenem⁹. Si pter hominē mortu⁹ est deus: non est victurus homo cū deo? Non est victur⁹ mortalis i eternū: pter quē mortuus est q̄ viuit in eternum? Sed quō mortuus est deus? Et vnde mortu⁹ est deus? Et potest mori deus? Accepit ex te: vnde moreretur pro te. Non posset mori: nisi caro: non posset mori: nisi mortale corpus: Induit se vbi moreret̄ p te: induet te vbi cum illo viuas. Ubi se induit morte? In virginitate matris. Ubi te induet vita? In equalitate pr̄is. Elegit sibi h̄ thalamū castum: vbi

Joh. 1. ɔiungeret̄ sponsus sponse: Uerbū caro factum est: vt fieret caput ecclesie. Uerbū eñ ipsum non est ps ecclesie: sed vt esset caput ecclesie: carnē assumpsit. Quiddam vestrū iam sursum est qd̄ hic accepit vbi mortu⁹ est: vbi crucifixus est: Jam q̄dam primitie tue p̄cesserūt: dubitas quia secutur⁹ es? Ergo ɔuertat se ⁊ ad terrena: quia iam dixit laudes celestiū.

I Laudate dn̄m de terra. Supius eñ vnde cepit: Laudate dn̄m de celo: ⁊ enarrauit celestia: Modo audi terrestria. Dracones et omēs abyssi. Abyssi pfunditates aquarū sunt: maria oīa: ⁊ nubilosus iste aer ad abyssū ptinet: Ubi nubes: vbi venti: vbi tempestates: vbi pluuie: coruscatiōes: tonitrua: grandines: niues: ⁊ quicq̄d vult deus fieri sup terras de isto humido ⁊ caliginoso aere: totum hoc terre noīe appellauit: quia in imo mutabile ē atq̄ mortale. nisi forte putatis quia sursum pluit stellis. Oīa ista hic fiūt pe ad terrā. Et aliq̄ñ sunt hoīes in cacuminib⁹ montiū. ⁊ nubes sub se vidēt ⁊ hīc plerūq̄ pluuie: ⁊ apparent bene intentis oīa ista que pturbato aere fieri hic fieri i ista mūdi pte infima. Pro-

[illegible] pterea ad istam caliginosam: id est ad hunc aerem tanq̄ ad carcerem damnat⁹ est diabolus: de apparatu superiore angelico ⁊ lapsus cum angelis suis. Nam apl̄us hoc de illo dicit: Secdm̄ p̄ncipem potestatis

Ephe. 2. aeris hui⁹ q̄ nūc operat̄ in filios diffidentie. Et ali⁹

2. Petri. 2. aplūs dicit. Si eñ deus angelis peccātib⁹ non pepercit. sed carcerib⁹ caliginis inferni retrudens tradidit in iudicio puniēdos seruari: infernū hoc appellans qd̄ inferior pars mūdi sit. Noli ergo cogitare qd̄ acceperit diabolus. sed quid perdiderit. Oīa g̃ ista videtis qualia sūt. mutabilia: turbata: terrena: corruptibilia: tñ habent locum suū: habent ordinem suum: implent ⁊ ipsa vniuersi pulchritudinem p mo-

K do suo: ⁊ ideo laudant dn̄m. Conuersus ergo ad illa tanq̄ exhortans: ⁊ ipsa imo exhortans nos: vt ex ɔsideratiōe laudem⁹ dn̄m. Sic eñ laudāt deū cū ɔsiderata pariunt laudem dei: cepit ita dicere: Laudate dn̄m de terra: dracones ⁊ omēs abyssi. Dracones circa aquam versant̄: de speluncis pcedunt: ferunt̄ in aera: ɔcitatur pter eos aer. Magna quedā sunt animātia dracones: maiora nōn sunt sup terrā: Propterea inde cepit dicere: dracōes ⁊ oēs abyssi. Sūt aūt spelunce aq̄rū latentiū vnde flumia: vnde fontes pcedūt ⁊ alia pcedūt: vt fluāt sup terrā: alia occulte sbter eūt: ⁊ totū h̄ atq̄ oīs ista humida natura aquarū simul cum mari ⁊ isto infimo aere: abyssus vel abyssi vocant̄: vbi viuūt dracones ⁊ laudant deum. Quid putam⁹? Quia chorū faciūt dracones: et laudāt deū? Absit. Sz vos ɔsiderātes dracones et attendite artificē draconū: creatorē draconū: Et cū miramini dracones ⁊ dicitis: magn⁹ deus qui hec fecit: dracones laudant deū de vocib⁹ vestris. Dracones ⁊ oēs abyssi. Ignis: grando: nix: glacies: sp̄us tempestatis: que faciunt verbū

El. ꝓ [illegible] eius. Quare hic addidit que faciunt verbum eius?

L Multi stulti non valētes ɔtēplari ⁊ discernere creaturā locis suis ⁊ ordine suo: sub nutu ⁊ iussu dei agētem motus suos: visum est illis quia supiora oīa deus gubernat: inferiora ṽo despicit: abijcit: deserit: vt nec curet ista: nec gubernet: nec regat: sed casibus regant̄: quō possunt: qua possunt: ⁊ mouēt illos qui dicunt aliq̄ñ sibi: sed non dicant tibi: id est ne audiēdo tu ɔsentias qñ ista dicunt: blasphema eñ sunt ⁊ execrabilia deo. Si deus plueret: nunq̄d plueret in mari? Qualis inquīt pūidētia: Getulia sitit: ⁊ mare compluit. Acute sibi vident̄ tractare. Quib⁹ dicendū est hoc: Getulia sitit: vt tu ne sitires? Bonuz

Ps. 142. eñ erat vt diceres deo: Anima mea velut terra sine

Ps. 62 aqua tibi: Qd̄ alio loco apte dicit̄: Sitiuit tibi anima mea: q̄ multiplicit̄ tibi ⁊ caro mea. Et dn̄s i euā-

Math. 5. gelio: Beati qui esuriūt ⁊ sitiunt iusticiam: qm̄ ipsi saturabunt̄. Iste eñ iam saturat⁹ est qui talia disputat: ⁊ quasi sibi doctus videt̄: nec vult discere: ideo non sitit. Nam si sitiret: vellet discere: ⁊ inueniret: quia totum dei pūidentia fit in terra: ⁊ miraretur dispositā etiā membra pulicis. Attēdat charitas ve-

M stra: Quis disposuit mēbra pulicis ⁊ culicis: vt habeant ordinem suū: habeant vitam suā: habeāt motum suū? Unam bestiolam breuem: minutissimā cōsidera quā volueris: Si ɔsideres ordinē mēbrorū ipsius: ⁊ animationē vite qua mouetur: vt se fugiat mortem: amat vitā: appetit voluptates: deuitat molestias: exerit sensus diuersos: viget in motu ɔgruo sibi. Quis dedit aculeū culici quo sanguinē sugat? Q̄ tenuis fistula ē qua sorbet? Quis disposuit ista? Quis fecit ista? Expauescis i minimis: lauda magnū. Hoc itaq̄ tenete fratres mei: nemo vos de fide excutiat: ⁊ de sana doctrina. Qui fecit in celo angelū: ipse fecit in terra vermiculū. Sz angelum in celo pro habitatiōe celesti: vermiculū in terra pro habitudine terrestri. Nunq̄d angelū fecit repere in ceno: ⁊ vermiculū in celo? Distribuit sedib⁹ habitatores: incorruptionē incorruptis sedib⁹ dedit: corruptibilia in corruptibilib⁹ locis. Totum attende: totum lauda.

N Qui ergo disposuit mēbra vermiculi: non gubernat nubes? Et quare in mare pluit? Quasi non sint in mari que alant̄ pluuia: quasi non ibi fecit pisces: q̄si ibi ñ fecit aīalia. Attēdite quō currūt piscēs ad aquā dulcem. Et quare inq̄t pisci pluit: ⁊ mihi non pluit aliq̄ñ? Ut cogites te in regione esse deserti ⁊ in pegrinatione vite: vt amarescat tibi vita p̄sens: vt futurā desideres: aut vt flagelleris: ⁊ corripiaris ⁊ corrigaris. Quō aūt distribuit ꝓpria regionū? Ecce q̄ de getulia locuti sum⁹: pluit hic ꝓpe omni anno: ⁊ omni anno dat frumentū. Seruari hic frumētū nō pt: cito corrūpit̄: quia oī anno dat̄. Ibi q̄ raro: ⁊ multum dat̄: ⁊ diu seruat̄. Sz forte putas: q̄ ibi deserat deus hoīes: aut nō ibi s̄m iocunditatē suam: ⁊ laudant ⁊ glorificant deū? Apprehende inde getulum: pone inter istas arbores amenas: fugere hinc vult ⁊ redire ad nudam getuliam. In omnib⁹ ergo locis

de⁹ reglōib⁹: tpōrib⁹: sua queq₃ distribuit ⁊ ordīauit:
Et longū est cōmemorare diligētiorē ꝯsiderationē
oīm rerū. Quis illam explicat? Tñ qui oculos hñt:
mlta ibi vidēt: cū viderint placēt: cū placuerint lau-
dant: nō tamē̄ ipa: ſ ille q̄ fecit: ita oīa laudabūt de-
um. Hec ꝯsiderans spūs ꝓphetie cum dixisset: Ig-
nis: grādo: nix: glacies: spūs tempestat: q̄ oīa tur-
bata videnť q̄busdā stult ⁊ q̄si casib⁹ agitari: addi-
dit: q̄ faciūt verbū eius. Nō tibi q̄ videanť casibus
moueri q̄ verbo dei in oī motu suo deseruiūt. Quo
vult de⁹ illuc lucet ignis: illuc ferť nubes: siue pluui-
am: siue niuē: siue grādinē portet. Et q̄re aliq̄n pcu-
tiunt montē fulmina: ⁊ nō pcutiūt latronez? Quod-
cunq₃ possum dicere ꝓ captu mēt meç q̄ntū de⁹ do-
nare digneť: maiores maiora nouerint: ⁊ ampli⁹ in-
telligāt: ⁊ det vobis de⁹ plus sapē q̄ dico: tñ cū tem-
perantia sine supbia. Possum q̄ ꝓ modulo meo di-
cere: q̄re pcutiāt montē: ⁊ nō pcutiāt latronē: q̄z for-
te adhuc latronis ꝯuersionē querit: ⁊ ideo pcutitur
mons: q̄z nō timet: vt muteť hō qui timet aliq̄n. Et
tu cū das disciplinā: terram feris: vt infans expaue-
scat: Et aliq̄n ferit et quē vult hoīez. Sed dic mihi:
Ecce cędit innocētiorē ⁊ dimittit sceleratiorē. Noli
mirari: vndecūq₃ mors pio bona ē. Vñ autē scis illi
sceleratiori si se mutare noluerit q̄d pęnarū in occul
to seruet? Nōne mallēt fulmīe incēdi poti⁹ interire
q̄b⁹ in fine diceť: Ite ī ignē ęternū? Opus est vt in-
Matth.25. nocens sis. Quid em̄? Malū est mori in naufragio:
et bonū est mori febre? Siue inde: siue inde moriať:
quere q̄lis sit q̄ moriť: q̄ post mortē itur⁹ est: nō vn-
de de vita exitur⁹ est: q̄cūq₃ occasiōe hinc exituri su-
mus. Quib⁹ exitib⁹ martyres exire meruerūt? Nū-
q̄d febrib⁹? Quō multi optāt vt febrib⁹ soluantur?
Alij vno ictu gladij: alij ignib⁹: alij bestijs? Et deuo-
rauerūt bestię corpa martyrū: ⁊ nō timuerūt ne pe-
rirēt corpa ipoꝝ. Vndiq₃ em̄ de⁹ reducet corpa sctō-
Matth.10. rū suoꝝ: cui capilli capit nr̄i numerati sūt. Et q̄n vo
Daniel 3. luit: tres pueros ab igne liberauit. Nunq̄d ideo ma
2.Mach.7. chabęos ī igne deseruit? Illos apte libauit: illos oc
culte coronauit. Nouit igiť de⁹ q̄d agat: Tu time:
et bon⁹ esto. Vñcūq₃ voluerit vt exeas hic: paratū
te iueniat. Inq̄lin⁹ ei es ñ possessor dom⁹. Locata
ē ei tibi dom⁹. Dom⁹ ista tibi locata ē nō donata: ⁊
si nol' migrare: ⁊ ñ eā tali ꝯditiōe accepisti: vt q̄si tpa
certa tibi sint. Quid dixit dñs de⁹ tu⁹? Qñ voluero
cū dixero: migra: parat⁹ esto. Expello te de hospi-
tio: ſ dabo domū. Inq̄lin⁹ es in terra: eris possessor
in cęlo. Quicq̄d q̄ h̄ accidit ꝯ volūtatē nr̄am: nouerī
tis nō accidere: nisi de volūtate dei: de ꝓuidētia ipsi
us: de ordine ipi⁹: de nutu ipi⁹: de legib⁹ ipi⁹: Et si
nos non intelligim⁹ q̄d q̄re fiat: demus h̄ prudentię
ipi⁹: q̄z nō fit sine causa: ⁊ nō blasphemabim⁹. Cum
em̄ cęperim⁹ disputare de opib⁹ dei: q̄re h̄: q̄re illud:
et nō debuit sic facere: male fecit hoc: vbi ē laus dei?
Perdidisti alleluia. Omīa sic ꝯsidera quō placeas
deo: ⁊ laudes artificē: Q̄z si intrares in officinā forte
fabri ferrarij: nō auderes rephēdere folles: incudes:
malleos. Et da impitū hoīem nesciētē q̄d q̄re sit: ⁊
oīa rephēdit. Sz si nō habeat peritiā artific: ⁊ ha-
beat saltē ꝯsiderationē hoīs: q̄d sibi dic? Nō sine cā
h̄ loco folles positi sūt: Artifex nouit q̄re: etsi ego ñ
noui. In officina non audet vituperare fabꝝ: ⁊ audet
rephēdere ī h̄ mūdo deū? Ergo quēadmodū ignis:

grando: nix: glacies: spūs tempestat: q̄ faciunt ver-
bum ei⁹: sic oīa q̄ vanis videnť in rerū natura teme-
re fieri: nō faciūt nisi verbū ei⁹: q̄z nō fiunt nisi iussu
eius. Deinde dicit vt dñm laudēt. Montes et
omnes colles: ligna fructifera ⁊ omnes ce-
dri. Bestię et omnia pecora: reptilia et
volatilia pennata. Deinde ad hoīes: Re-
ges terrę ⁊ oēs populi: principes ⁊ oēs iu-
dices terrę: Iuuenes ⁊ virgines senes
cum iunioribus laudent nomē dñi. Expli-
cata ē laus de cęlo: explicata ē laus de terra: Quia
exaltatū est nomē eius solius. Nemo hoīm
quęrat exaltare nomē suū. Vis exaltari? Illi te sub-
de q̄ non pōt humiliari. Exaltatū est nomē ei⁹ soli⁹.
Confessio eius in cęlo et in terra. Quid ē
ꝯfessio eius in cęlo ⁊ in terra? Qz ipse ꝯfiteť? Non. Al. super celum et terram
Sz q̄z illū oīa ꝯfitenť: oīa clamāt: oīm pulchritudo
q̄dāmō vox eoꝝ est ꝯfitētiū deū. Clamat cęlū deo:
Tu me fecisti nō ego. Clamat terra: Tu me ꝯdidisti
non ego. Quō q̄ clamāt ista? Qñ ꝯsideranť ⁊ h̄ in-
uenitur: ex tua ꝯsideratiōe clamant: ex voce tua cla-
mant. Confessio eius in cęlo ⁊ in terra. Attēde cęlū:
pulchꝝ est: attende terrā pulchra est: Vtrūq₃ simul
valde pulchꝝ est. Ipse fecit: ipse regit: ipsi⁹ nutu gu-
bernanť: Ipse traijcit tpa: momēta ipse instaurat: ꝑ
seipsum instaurat: Oīa q̄ ista laudāt illū: siue in sta-
tu: siue in motu: siue de terra deorsum: siue de cęlo
sursum: siue in vetustate: siue in renouatiōe. Cū vi-
des hęc ⁊ gaudes: ⁊ attolleris in artificē: ⁊ inuisibilia
eius ꝑ ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspicis: ꝯfessio eius Roma.1.
in cęlo ⁊ in terra: id est ꝯfiteris ei de rebus terrenis:
ꝯfiteris ei de rebus cęlestib⁹: ⁊ quia ipse fecit oīa: et
melius illo nō est aliq̄d: quicq̄d fecit infra illū est: et
quicq̄d in his placet: min⁹ est q̄ ipse. Non q̄ ita tibi
placeat q̄d fecit: vt recedas ab eo q̄ fecit. Sz si amas
q̄d fecit: multo mag eū qui fecit: Si pulchra sunt q̄
fecit: q̄nto mag pulchrior est q̄ fecit. Cōfessio ei⁹ in
cęlo ⁊ in terra. Et exaltauit cornu populi sui.
Ecce q̄d ꝓphetabāt aggę⁹ ⁊ zacharias: Modo cor- I.Esdre.5.
nu populi sui humile ē in trituris: ī tribulatiōib⁹: in
temptatiōib⁹: in tunsione pectoꝝ. Qñ exaltabiť cor
nu populi sui? Qñ venerit ipse dñs ⁊ ort⁹ fuerit sol
noster: nō iste q̄ oculis videť ⁊ orit sup bonos ⁊ ma- Matth.5.
los: sed de q̄ dicť: Vob q̄ timetis deū orieť sol iusti Malach.4.
cię: ⁊ sanitas in pennis ei⁹: Et de q̄ dicturi sūt supbi
et impij: Iusticię lumē non illuxit nobis: ⁊ sol nō est Sap.5.
ortus nobis. Ipse erit ęstas nr̄a. Modo fruct⁹ per
hybernū in radice non apparent. Attendis quasi ari
das arbores ꝑ hyemē. Qui nō nouit videre: aridaz
putat vitem: ⁊ forte iuxta est quę vere aruit. Simi-
les sunt ambę per hyemē: illa viuit: illa mortua est:
sed illius vita ⁊ illius mors in abscōdito ē: Ęstas ꝓ-
cedit: vita illius clarificať: mors illius manifestatur.
Procedit honor folioꝝ: fęcūditas fructuū: vestiť vi-
tis in facie ex eo q̄d habet ī radice. Ergo modo fra-
tres tales sum⁹ q̄les sūt ⁊ alij hoīes. Quō nascūtur:
mādūcāt: bibūt: viuūt et vestiūť: trāsigūt vitā istā:
sic ⁊ scti. Aliq̄n res ipsę decipiūt hoīes: ⁊ dicūt: Ec-
ce postq̄ cępit esse christian⁹: nūquid nō ei dolet ca
put? Aut q̄z christian⁹ ē: q̄d hz pl⁹ a me? O vitis ari-
da: attēdis iuxta te vitē nudā in hyberno: ſ ñ aridā:
ꝑ ęstat vim: Et vēiet dñs honor nr̄ q̄z latebat ī ra-
dice: ⁊ tūc exaltabit cornu populi sui: p⁹ captiuitatē

j Cor. 4. in q̄ mortali [illegible] viuim⁹. [illegible] Nolite añ tp̄s
iudicare: donec veniat dñs: ⁊ illumiabit abscondita
tenebrarũ: et tũc laus erit vnicuiqꝫ a deo. Sed dicis
mihi: Ubi est radix mea? vbi ẽ fruct⁹ meus? Si cre
dis: nosti vbi est radix tua. Ibi ẽ eñi: vbi ẽ fides tua:
Col. 3. vbi ẽ spes ⁊ charitas tua. Audi Aplm: Mortui eñ
estis. Quasi p hyemẽ mortui apparebãt. Audi q̄ꝛ vi
uunt: Et vita vr̃a abscõdita est inq̄t cũ christo i deo.
Ecce vbi habes radicẽ: Quã q̄ honore ornaberis? q̄n
Ibidem fecundaberis fructu? [illegible] Cũ christ⁹
apparuerit vita vestra: tũc ⁊ vos apparebitis cũ ipso
S in gloria. Et exaltabit cornu populi sui. Hymn⁹
oibus sanctis eius. Hymnus scitis q̄d est? Can
tus est cũ laude dei. Si laudas deũ ⁊ nõ cãtas: nõ di
cis hymnũ. Si cantas [illegible] nõ dicis
hymnũ. Si laudas aliud q̄d nõ ꝑtinet ad laudẽ dei:
et si cantãdo laudes: nõ dicis hymnũ. Hymn⁹ ergo
tria ista habet: et canticũ: et laudẽ: et dei. Laus q̄ dei
in cãtico: hymn⁹ dicit. Quid est q̄: hymn⁹ oibus san
ctis eius? Accipiãt sancti ei⁹ hymnũ: dicãt sancti ei⁹
hymnũ: q̄ꝛ hoc est q̄d accepturi sũt in fine: hymnuꝫ
Ps. 49 sempiternũ. Ideo alio loco dicit psalm⁹: Sacrificiũ
laudis glorificabit me: et ibi est via q̄ ostendam illi
Ps. 83. salutare meum. Et beati q̄ habitant in domo tua: in
T secula seculoꝝ laudabũt te: Hoc est hymn⁹ oib⁹ san
Fi. Filijs ctis eius. Qui sunt sancti eius? Filijs israel popu
populo. lo appropinquãti sibi. Nemo dicat: nõ sum
appropinqua filius israel: Ne putetis iudeos filios israel esse: et
nos nõ esse filios israel: Audeo vobis dicere fratres
mei: illi nõ sũt ⁊ nos sum⁹. Audite q̄re: Quia maior
est nat⁹ ſm spiritũ q̄ꝫ nat⁹ ſm carnẽ. Uñ israel? Ex
abraam: Quia isaac ex abraam: israel ex isaac. Quõ
Geñ. 15. placuit deo abraã? Credidit aũt abraã deo: et repu
Gal. 3. tatũ est illi ad iusticiã. Quisqs imitat⁹ fuerit abraã:
filius est abrae. Quisqs degenerauerit a fide abraã:
ꝑdidit ꝓgeniem abrae. Iudei degenerauerũt: ꝑdi
derũt. Imitati sum⁹ nos: inuenim⁹. Audi q̄ꝛ illi ꝑdi
derũt: Quid illis dicit dñs dicẽtib⁹: filij sum⁹ abrae?
Ausi sunt ostentare se ⁊ erigere ceruicẽ de nobilitate
Joh. 8. generis iusti. Et q̄d illis dñs? Si filij abrae essetis: fa
cta vtiqꝫ abrae fecissetis. Si ergo ꝑdiderũt ipi q̄d fi
lij sunt abrae: inuenim⁹ nos vt filij simus abrae. Cre
dendo q̄ppe inuenim⁹: q̄d illi nõ credendo amiserũt:
Geñ. 15. Quia credidit abraã deo: et reputatũ ẽ illi ad iusti
ciam. Et semen abrae christ⁹: et in christo nos sum⁹:
et ex israel popul⁹: De q̄ populo maria: de qua ma
ria christus: i q̄ christo nos: Ergo filij israel nos. Et
quõ addidit vt discerneret nos? Filijs israel popu
lo appropinquãti sibi. Attendite iudeos: si appropinquãt:
ipi sunt: et forte ꝓpinquãt: Dicit mihi aliqs: Quoti
die et cantãt ipi psalmũ: et cantãt hymnos dei. Nõ
Esa. 29. auditis q̄d eis dixit ꝓpheta? Popul⁹ hic labijs me
Math. 15. honorat: cor aũt eoꝝ longe est a me. Si illorum cor
lõge est: nostrũ aũt ꝓximũ est: q̄ꝛ credim⁹: q̄ꝛ spera
mus: q̄ꝛ diligimus: q̄ꝛ christo adiuncti sumus: quia
mẽbra ipsius facti sumus. Nunq̄d mẽbra longe sũt
a capite? Si essent longe et diuisa essent: nõ diceret:
Math. 28. Ecce ego vobiscũ sum omnibus diebus vsqꝫ ad cõsum
mationẽ seculi. Si separata essent: non de celo dice
Act. 9. ret: Saule saule q̄d me ꝑseq̄ris? Si nõ i nobis esset:
nõ diceret: Esuriui et dedistis mihi manducare. Et
Math. 25. cũ dicerẽt illi: Quãdo te vidim⁹ esurientẽ? respon
dit: Cum vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis.

Ecce populus: ecce appropinquãs israel: et cum illo
modo spe: postea re.

Explicit Tractatus de ps. CXLVIII.

Incipit Tractatus de ps. CXLIX.

Exhortatio.

l Audemus dñm et in voce: et in intellectu: A
et in oꝑe bono. Et sicut nos hortat iste psal
mus: cantem⁹ et canticũ nouũ. Sic eñi incipit:

Expositio psalmi.

Cantate dño canticũ nouũ. Uetus ho
c mo: vetus canticũ: Nouus homo: nouum
canticũ. Uetus testamentũ: vetus canticũ:
Nouũ testamentũ: nouũ canticũ. In veteri testamẽ
to ꝓmissiones sunt tẽporales ⁊ terrene. Quisqs ter
rena diligit: vetus canticũ cantat. Qui vult cantare
canticũ nouũ: diligat eterna. Ipa dilectio noua est
et eterna. Ideo semp noua: q̄ꝛ nũq̄ꝫ veterascit. Nam
si bene cõsideres: antiquũ est hoc. Quõ ergo est no
uum? Nunq̄d frẽs mei vita eterna nõ nata est? Ui
ta eterna ipse christus: et ſm diuinitatẽ nõ nat⁹
est: quia in principio erat verbũ: et verbũ erat apud
deũ: et deus erat verbũ: Hoc erat in principio apud Joh. 1.
deũ. Oia per ipm facta sunt: et sine ipso factũ est ni
hil. Si q̄ ꝑ ipm facta sunt: antiqua sunt: quid est ipe
per quẽ facta sũt? Quid nisi eternus: ⁊ patri coeter
nus? Sed nos dilapsi in peccatũ: ꝑuenimus ad ve
tustatẽ. Nostra eñi vox est in illo psalmo: vbi dicit
cum gemitu: Inueteraui in omnib⁹ inimicis meis. Ps. 6.
Inueterauit homo per peccatũ: innouat per grati
am. Omnes ergo qui innouant in christo: vt ad vi
tam eternã incipiant pertinere: canticũ nouum can
tant: et hoc canticum pacis est: canticum hoc chari
tatis est. Quisquis se a cõiunctione sanctorũ sepa D
rat: nõ cantat canticũ nouum: Secutus est enim ve
tustam animositatẽ: nõ nouam charitatẽ. In noua
charitate quid est? Pax: vinculuꝫ sancte societatis:
cõpago spiritualis: fabrica de lapidibus viuis. Ubi
est hoc? Non in vno loco: sed per vniuersum orbem
terrarũ. Audi hoc de alio psalmo: sic dicitur: Can Ps. 95.
tate dño canticum nouũ: cantate dño omnis terra.
Ex hoc intelligitur: quia qui nõ cum omni terra can
tat: canticũ vetus cantat: quelibet verba de ore eius
ꝓcedãt. Quid enim attendo quid sonet: cum video
quid cogitet? Et tu inquis vides quid cogitet? Fa
cta indicant. Nam oculus in ꝯscientiã nõ penetrat.
Attendo quid agat: ⁊ ibi intelligo quid cogitet. Ne
qꝫ enim si quisqꝫ (verbi gratia) cõprehenderet ho
minẽ in furto: in homicidio: in adulterio: cogitatio
nes ipius in corde videret: ſ in factis: Sunt quedã
q̄ intus latent: Sed sunt et multa q̄ ꝓcedunt in ope
ra: et manifesta fiunt etiã hominib⁹. Cũ ergo essent
illi q̄ se a cõpage christi charitatis et a societate san
cte ecclesie separarũt: mali intus apud se: non noue
rat nisi deus: Uenit et tẽptatio: sufflauit illos: ⁊ pate
fecit hoibus q̄d nouerat de⁹. Nõ eñi fruct⁹ ostendit
nisi in factis. Uñ dictũ est: Ex fructibus eoꝝ cogno Math. 7.
scetis eos. Dixit eñ dñs ad quosdã q̄ ouiũ vestitu
se induũt: intus aũt sũt lupi rapaces. Et ne forte fra
gilitas humana dinoscere nõ posset lupũ sub ouina
pelle: ait: Ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Queri
mus fruct⁹ charitatis: inuenimus spinas dissensiõis:
Ex fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos. Ergo cãticũ eoꝝ

C vetus est: cantemus nos canticū nouū. Jā dixim⁹
fratres: oīs terra cantat canticū nouū. Qui cū omni
terra nō cantat canticū nouū: dicat qd̄ vult: linguis
sonet alleluia: dicat tota die: dicat tota nocte: nō val
de aures meę inclinant ad vocē cantātis: ſ q̄ro mo/
res operātis. Interrogo em̄ ⁊ dico: Quid est qd̄ can
tas? Rńdet: alleluia. Quid est alleluia? Laudate
dn̄m. Ueni: simul laudem⁹ dn̄m. Si tu laudas do/
minū: et ego laudabo dn̄m. Quare in discordia su/
mus? Charitas laudat dn̄m: discordia blasphemat
dn̄m. Et vultis iā nosse vbi cāteris canticū nouum?
Quę dictur⁹ est in ipso psalmo: videte quō tāt ⁊ vbi
fiant: vtrū p oēs gētes fiant ista: an ī vna aliq̄ pte ter
rarū: et hinc plen⁹ intelligetis ad quē ptineat canti/
cum nouū. Jā qdē māifestū est illud qd̄ de alio psal
Ps. 95. mo cōmemorauī: Cantate dn̄o canticū nouū. Et vt
ostēderet in cātico nouo esse fructū charitatis ⁊ vni/
Ibidem tatis: addidit: Cātate dn̄o oīs terra. Nemo se separet:
Math. 3. nēo se diuidat. Triticū cōferto paleā quisq̄ videt/
tur. De area vix excutieris: si triticū es. Si triticum
esses foris ab area: inuenirēt te volatilia ⁊ colligerēt
te. Adde q₂ eo ipso q̄ discedis ⁊ volas: paleā te esse in
dicas. Sed q₂ leuis eras: venit vent⁹: et te sub pedi
bus boū ablat⁹ es. Qui aūt triticū sūt ferūt triturā:
gaudēt q₂ grana sunt: gemūt inter paleā: expectant
vētilatorē quē cognoscūt redemptorē. Cātate dn̄o
D canticū nouū: Laus ei⁹ ī ecclesia sctōꝝ. Hec
est ecclesia sctōꝝ: ecclia frumētoꝝ: toto terrarū orbe
diffusoꝝ: p agrū dn̄i diffeminata: qd̄ est h mūd⁹. ipso
Math. 13. dn̄o exponēte cū de semināte diceret: q₂ hō semina/
uit bonū semē in agro suo: et venit inimic⁹ ⁊ supsemi
nauit zizania. Et dixerūt pueri p̄rifamilias: Nonne
bonū semē seminasti ī agro tuo? Ūn̄ hic sūt zizania?
Et rńdit illis: Inimic⁹ hō hoc fecit. Voluerūt colli/
gere zizania: et cōpescuit illos dicēs: Sinite vtraq₃
crescere vsq₃ in messem: et in tpe messis dicā messo/
ribus: Colligite primū zizania: et alligate ea fascicu
los ad cōburendū ea: triticū aūt meū reponite ī hor
rea. Postea interrogauerūt eū discipuli dicentes:
Narra nob̄ pabolā zizanioꝝ: Et ipse exponit oīa vt
null⁹ hō cordi suo tribuat qd̄ ibi intellexerit: ſ magi
stro celi exponēti. Nēo dicat: exposuit sibi quō vo/
luit. Si pabolā ꝓphetię exponeret de⁹: qm̄ ipse p eos
loq̄bat qd̄ dicebāt: q̄s auderet dicere: nō sic debere
exponi? Multo magis qm̄ ipse exposuit: qd̄ ꝓposu/
it ipse: q̄s audet ꝯtradicere manifestę veritati? Cum
Ibidem aūt dn̄s pabolā hāc exponeret: ait. Qui aūt seminat
bonū semē ē fili⁹ hoīs: se vtiq₃ demonstrās. Bonū
vero semē filij sūt regni: ipsa ē ecclia sctōꝝ: Zizania
aūt filij sūt maligni: Ager est hic mund⁹. Jā videte
frēs: q₂ p mundū seminatū est bonū semen: ⁊ p mun
dum seminata sūt zizania. Nūq̄d in pte triticū: et in
pte zizania? Per totū triticū et p totū zizania. Ager
dn̄i mūd⁹ est: nō aphrica. Nō quō fert terra ista ge
tulię sexagenū aut centenū: et numidia fert denū: nō
sic est deo ager suus. Ubiq₃ illi fert fruct⁹: ⁊ centen⁹:
et sexagen⁹: et tricen⁹: Tu tm̄ vide qd̄ velis eē si co/
gitas ad dn̄i fructū ptinere. Ergo ecclesia sctōꝝ ec/
clesia catholica est. Ecclesia sctōꝝ nō est ecclesia he/
reticoꝝ. Ecclesia sctōꝝ illa est quā p̄signauit de⁹ añ/
q̄₃ videret: et exhibuit vt videret. Ecclesia sanctorū
erat antea ī codicib⁹: mō in gētibus. Ecclesia sctōꝝ
antea tm̄mō legebat: nūc et legit ⁊ videt. Qm̄ solum

legebat credebat: mō videt ⁊ ꝯtradicit. Laus ei⁹ E
in ecclesia sanctoꝝ: Letet israel in eo qui fecit
eum. Quid est israel? Vidēs deū: Hoc em̄ interp/
tatur nomē israel. Qui videt deū: ī ipso letet a quo fa
ctus est. Quid est ḡ frēs q₂ diximus nos ad ecclesiā
ptinere sctōꝝ? Nūq̄d iā videm⁹ deū? Quō sum⁹ is/
rael: si n̄ videm⁹? Est q̄dā visio hui⁹ tpis: erit altera
visio futuri tpis. Visio q̄ mō est: p fidē est. visio q̄ fu
tura est: p speciē erit. Si credim⁹: videmus. si ama/
mus: videm⁹. Quid videm⁹? Deū. Ubi est ipse de⁹?
Interroga ioannē: Deus charitas ē. Benedicam⁹ j. Jo. 4.
nomē ei⁹ sanctū: et gaudeam⁹ in deo: si gaudeamus
in charitate. Quisq̄s habet charitatē: vt q̄d illū mit
timus lōge vt videat deū? Cōscientiā suā attendat:
⁊ ibi videt deū. Si charitas ibi nō habitat: nō ibi ha
bitat deus: Si aūt charitas ibi habitat: de⁹ ibi habi
tat. Vult illū forte videre sedentē ī celo: habeat cha
ritatē: et in eo habitat sicut in celo. Ergo sim⁹ israel:
et letemur in eo q̄ fecit nos. Letet israel in eo q̄ fecit
eū. In eo q̄ fecit eū letet: nō in arrio: nō in donato:
nō in ceciliano: nō in proculiano: non in augustino:
In eo letet q̄ fecit eū. Nos frēs nō vobis cōmenda/
mus nosmetipsos: sed cōmendam⁹ vobis deū: q₂ cō/
mendam⁹ vos deo. Quō vobis deū cōmendamus?
Ut diligatis eū bono vestro: nō bono ipsius: q₂ ma/
lo vestro si eū nō diligitis: nō malo ipsius. Nō enim
minus habebit de⁹ diuinitatē: si hō ī illo nō habeat
charitatem. Tu crescis ex deo: nō ille ex te: et tā tm̄
nos dilexit prior añq̄₃ eū diligerem⁹: vt filiū suum Ibidem
vnicū mitteret mori p nobis. Qui fecit nos: fact⁹ ē
inter nos. Quō nos ipse fecit? Oīa p ipm̄ facta sunt: Jo. 1.
et sine ipso factū est nihil. Quō fact⁹ est inter nos?
Et verbū caro factū est et habitauit in nobis. Ergo Ibidem
ipse est in q̄ debem⁹ letari. Nemo sibi arroget: nemo
sibi deroget ptes ipsius: ab ipso est letitia q̄ nos fa
cit filios. Letet israel in eo q̄ fecit eū: Et filij si/ F
on exultēt in rege suo. Ipse est israel. filij eccle/ Ps. 86.
sie sunt: q₂ sion fuit quidē vna ciuitas q̄ cecidit. In
ei⁹ reliquijs habitabāt qdē sancti tpaliter: sed sion
vera ⁊ hierusalē vera: q₂ ipsa sion q̄ hierusalē eterna Gal. 4.
est in celis: q̄ est mater nr̄a. Ipsa nos genuit: ipsa est
ecclesia sctōꝝ: ipsa nos nutriuit: ex pte peregrina: ex
magna pte manet ī celo. Ex pte q̄ manet ī celo: bea
titudo angeloꝝ est: ex pte q̄ peregrinat in hoc secu/
lo spes est iustoꝝ. De illa dictū est. Gloria in excel/ Luce. 2.
sis deo: De hac dictū est: Et in terra pax hominib⁹
bonę volūtatis. Quia ḡ ī hac vita gemūt ⁊ desiderāt
illā patriā: currāt dilectiōe: nō pedib⁹ corpis: nō q̄/
rant naues: sed pennas: duas alas charitatis appre/
hendāt. Quę sunt duę alę charitatis? Dilectio dei et Math. 22.
dilectio ꝓximi. Peregrinamur em̄: suspiramus: ge/
mimus. Venerūt ad nos litterę de patria nr̄a: ipsas
vob̄ recitam⁹: Letet israel in eo q̄ fecit eū: et filij siō
exultēt ī rege suo. Qd̄ dixit: q̄ fecit eū: h̄ dixit ī rege
suo. Qd̄ audistis israel: id sūt filij siō: et qd̄ audistis:
in eo q̄ fecit eū h̄ est in rege suo. Filius dei q̄ fecit nos: G
fact⁹ est inter nos: et rex nr̄ regit nos: q₂ creator no/
ster fecit nos. Ipse est tm̄ per quē facti sum⁹: q̄ est per
quē nos regimur: et ideo christiani: q₂ ille christus.
Christus a chrismate dict⁹ ē: id est ab vnctione. Re/ 1. Reg. 16.
ges aūt vngebant et sacerdotes. Ille vo vnct⁹ ē et 1. Reg. 10.
rex ⁊ sacerdos. Rex pugnauit p nob̄: sacerdos ob/
tulit se p nobis. Qm̄ pugnauit p nobis q̄si vict⁹ est:

sure aūt vere vicit. Crucifix⁹ ē eni: et de cruce sua ī q̄ erat fix⁹ diabolū occidit: et deinde rex nr̄. Unū aūt sacerdos: Quia se ꝑ nobis obtulit. Date sacerdoti qd̄ offerat. Quid iueniret homo qd̄ daret: Mundā victimā. Quā victimā: Quid mundū pōt offerre peccator: O inique: o impie: quicqd attuleris immundum est: etsi aliqd mundū ꝑ eo offerendū ē. Quere apud te qd offeras: nō inuenies: Quere ex te qd̄ offeras: Nō delectatur arietib⁹: nec hircis: nec tauris. [illegible] et si nō offeras. Offer et ꝑ illā mundum sacrificiū. Sed pctōr es: impius es: sed ꝯscientiā inquinatā habes. Poteris forte aliqd mundū offerre: purgat⁹: Sz vt purgeris aliqd ꝑ te offerendū est. Quid ḡ ꝑ te oblatur⁹ es vt munderis: Si mundatus es: poteris offerre qd̄ mundū est. Offerat ergo seipm mūdus sacerdos: vt mūdet hoc qd̄ christ⁹ fecit. Nihil mundū inuenit in hoībus qd̄ offerret ꝑ hoīb⁹: Seipm obtulit mundā victimā: hostiā immaculatā. Felix victima: vera victima: mūda victima: hostia imaculata. Nō ḡ hoc obtulit qd̄ nos illi dedimus: imo h̄ obtulit qd̄ a nob accepit: et mundū obtulit. Carnē eni a nob accepit: hāc obtulit. Sed vn̄ illā accepit: De vtero virginis marię: vt mundā offerret ꝑ immūdis. Ipe rex: ipse sacerdos: i eo letemur.

h Laudent nomē eius in choro. Et chor⁹ qd significat: Multi nouerūt chorū: et qꝛ in ciuitate loquimur: ꝓpe oēs norūt. Chorus est cōsensio cantantium. Si in choro cantemus: cōcorditer cantemus. In choro cantantiū quisqs voce discrepauerit: offendit auditū: et perturbat chorum. Si vox incōuenienter cantantis disturbat cōcentū cantantiū: quō disturbat heresis dissonās cōcentū laudātiū: Chorus christi iam totus mund⁹ est: Chorus christi ab oriente in occidentē cōsonat. Videam⁹ si tm̄ extenditur chor⁹ christi. Dicit psalm⁹ alius: A solis ortu vsqꝫ ad occasum: laudate nomen dn̄i. Laudent nomen ei⁹ ī choro: In tympano et psalterio psallant ei. Quare assumit tympanū et psalteriū: Ut nō sola vox laudet: sed et opa. Qñ assumitur tympanū et psalteriū: man⁹ ꝯcinūt voci. Sic et tu si qñ alleluia

Matth. 25. cantas: porrigas et panē esuriēti: vestias nudū: suscipias ꝑegrinū: nō sola vox sonat: sed et man⁹ ꝯsonat: qꝛ verbis facta cōcordant. Assumpsisti organū: consentiant digiti lingue. Et ipm mysteriū tympani et psalterij nō est tacēdū. In tympano coriū extenditur: in psalterio chorde extenduntur: In vtroqꝫ organo caro crucifigit. Oꝫ bene psallebat in tympano et psal

Gal. 6. terio q̄ dicebat: Mihi mūdus crucifixus est: et ego mūdo. Ipm psalteriū velut tympanū tollere te vult q̄ amat canticū nouū: q̄ te docet qñ tibi dicit: Qui

Matth. 16. vult esse me⁹ discipulus: abneget semetipm: et tollat crucē suā et sequat me. Nō dimittat psalteriū suum: nō dimittat tympanū: extendat in ligno: et siccetur a cōcupiscentia carnis. Nerui q̄to plus fuerint extenti: tanto acuti⁹ sonant. Ut ḡ acute sonaret

Phil. 3. pauli apl̄i psalteriū: qd dixit: Que retro oblit⁹: ī ea q̄ ante sūt extent⁹: sequor ad palmā sup̄ne vocationis. Extendit se ipe: tetigit christus: et sonuit dulcedo veritatis. In tympano et psalterio psallant ei:

K Al. Quia beneplacitū est dn̄o. Quī bene facit dn̄s in populo suo. Quid [illegible] q̄ mori ꝑ impijs: Quid [illegible] beneficiū q̄ sanguine iusto delere chirographū pctōris: Quid [illegible] dicere: Nō ad me ꝑtinet qd̄ fuistis: esto te qd̄ nō fuistis: Benefecit dn̄s ī populo suo: dimittēdo peccata: [illegible] Et exaltabit mansuetos i salutē: [illegible] Et exaltabit mansuetos in salute.

L Exultabūt sancti in gloria: [illegible] Nemo est q̄ nō amet gloriā. [illegible] populares illa [illegible] delectatio [illegible] vt ad laudē suā et honorē vanorꝫ hoīm qsqꝫ cōmot⁹: velut sic viuere vt ꝑdicet ab hoīb⁹ qbuscūqꝫ quōcūqꝫ. Hic hoīes insani effecti: et inflati typo: inanes int⁹: foris tumidi: etiā res suas ꝑdere volūt: donādo scenicis: histrionib⁹: venatorib⁹: aurigis⁹. [illegible] Effundūt vires: n̄ p̄imoniū tm̄: s etiā animi sui. Isti fastidiūt pauperē: qꝛ si clamat popul⁹ vt paup accipiat: clamat aūt ꝓplus vt venator accipiat. Illi ergo vbi eis nō clamat: nolūt erogare: Ubi clamat ab insanis: insaniūt oēs: et fiunt oēs insani: et q̄ expectatur: et q̄ expectat: et q̄ donat. Insana ista gloria reprehendit a dn̄o: improbat añ oculos oīpotētis: Et tn̄ frēs mei christus sic improperat suis et dicit: Nō a vobis accepi tantū q̄tū acceperunt venatores et illo vt donaretis: de meo donastis: Ego aūt

Matth. 25. nudus erā: et nō vestistis me. Et illi: Et qñ te vidim⁹ nudū et nō vestiuim⁹ te: Et ille: Cū vni ex minimis meis nō fecistis: nec mihi fecistis. Sed cū vis vestire q̄ tibi placet: in q̄ tibi christ⁹ displicet. Vestire vis venatorē: q̄ forte victo erubescas: Christus nunqꝫ vincit: et diabolū vicit: et ꝑ te vicit: et tibi vicit: et in te vicit. Talē victorē vestire nō vis: Quare: Quia min⁹ clamat: qꝛ min⁹ insanit: Propterea isti q̄ tali gloria delectant: in cōscientia sua nihil habēt. Quō exhauriūt arcas vt vestes mutēt: sic exinaniūt ipaꝫ cōscientiā: vt nihil ibi habeāt ꝑciosum. Sancti autē q̄ exultāt in gloria: quō exultent: nō opus est vt nos dicam⁹: [illegible] psalmi audite sequentē versum: Exultabūt sancti in gloria: Letabunt in cubilibus

M suis: Nō in theatris: nō in amphitheatris: non in circis: nō in nugis: nō in foris: sed in cubilibus suis. Quid est ī cubilib⁹ suis: In cordib⁹ suis. Audi apostolū paulū exultantē in cubiculo suo: Nā gloria no

2. Cor. 1. stra hec est: testimoniū ꝯsciētię nr̄e. Rursum timendum est: ne qsqꝫ apud seipm fiat sibi placēs: et qsi su

[illegible] perbus de ꝯscientia sua gloriet. Debet eni quisqꝫ cū tremore exultare: qꝛ donū dei est vn̄ exultat: nō meritū suū. Etenī sunt multi sibi placētes: et iustos se esse arbitrātes: et ꝓcedit aduersus illos alia pagina

Prouer. 20. dicens: Quis gloriabit castū se habere cor: Aut q̄s gloriabit mundā se esse a peccato: Est ergo quidā modus in cōscientia gloriandi: vt noueris fidē tuā esse sincerā: noueris esse spem tuā certā: noueris charitatē tuā esse sine simulatione. Sed quoniā multa sunt adhuc forte q̄ possunt offendere oculos dei: lauda eum q̄ tibi ista donauit. Propterea cum dixisset: Letabunt in cubilib⁹ suis: ne qsi sibi placētes viderentur: adiunxit statim: Exultationes dei in faucibus eoꝝ. Sic letabunt in cubilib⁹ suis: vt

Al. gutture. nō sibi tribuāt qd̄ boni sunt: sed illū laudēt a quo acceperūt qd̄ sunt: a quo vocat vt ꝑueniant ad id qd̄

nondū sunt: et a quo sperant perfectionē: cui gratias agunt: quia inchoauit: Exultationes dei in faucib⁹ eorū. Jam videte sanctos: videte gloriā eorū: videte p vniuersū mundū: videte q exultatiōes dei sint

N Tl. gladij ancipites. in faucib⁹ eorū: Et framee bis acute i manibus eorū. Framea appellat quā vulgo spatā dicunt. Sunt eñ gladij ex vna pte acuti: ipe sunt machere: ipe aūt framee: ipse et rhūphee: ipe etiā spate appellant. Magnū mysteriū habet hoc gen⁹ ferramenti: qd ex vtraq pte acutū est. Ipse framee sunt bis acute in manib⁹ eorū. Frameas bis acutas intelligim⁹ sermonē dñi: et vna framea est: sed ideo mul-

Eph. 6. te dicunt: q multa ora sunt: et multe lingue sunt san-

Heb. 4. ctorū. Sermo ḡ dei: gladi⁹ bis acutus. Quō bis acutus? Dicit de tēporalib⁹: dicit de eternis: In vtroq pbat qd dicit: Et eum quē ferit separat a mūdo. Nō-

Matth. 10. ne ipe est gladius: de quo dñs dicit: Nō veni pacem mittere in terrā: sed gladiū? Attendite quō venit disiungere: quō venit separe. Disiūgit sanctos: disiungit impios: separat a te qd te impedit. Filius vult seruire deo: pater non vult: venit gladius: venit ser-

Ibidem mo dei: diuidit filium a patre. Filia vult: mater nō vult: gladio diuiduntur abinuicem. Nur⁹ vult: sed socrus nō vult: Veniat gladi⁹ bis acut⁹: afferat pmissionē vite p̄sentis et future: cōsolationē temporaliū: eternorū pfruitionē. Ecce gladi⁹ ex vtraq pte bis acutus: pmittēs tpalia: in qbus nos nō fefellit? Nonne ecclesia dei p totū mundū nō erat? Ecce est: Antea legebat et non videbat: mō sicut legit: ita cernitur. Quicquid tpaliter nobis pmissum est: ad vnā partē gladij ptinet: quicqd in sempiternū: ad alterā partē gladij ptinet. Habes spem futurarū rerū: habes cōsolationē p̄sentiū: Noli retrahi ab eo q vult retrahere. Pater: mater: soror: vxor sit: amicus sit: nō te retrahāt: et vtilis tibi erit gladius bis acutus: Utiliter te ille separat: male te tu cōglutinas. Uenit ḡ dñs nr̄ ferēs gladiū bis acutū: pmittēs eterna: implēs

O tpalia. Nā ideo duo testamēta dicunt. Que erant ḡ framee bis acute in manib⁹ eorū? Duo testamēta ad gladiū bis acutū pertinēt. Uetus testamentū terrena pmittit: nouū eterna. In vtroq sermo dei verax inuent⁹ est vt gladi⁹ bis acut⁹. Quare ḡ in manib⁹ et nō in linguis? Et framee bis acute inqt in manib⁹ eorū. In manib⁹ dixit i ptāte. Acceperūt ḡ sermonē dei in potestate: vt vbi vellēt dicerēt: cui vellēt dicerēt: nō timerēt potestatē: nō ptemnerēt paupertatē. In manib⁹ eñ habebāt gladiū: qua volebāt vibrabāt: versabāt: percutiebāt: Et h totū erat in potestate p̄dicantiū. Nā si nō est in manib⁹ sermo: ne forte aliqs dicat: quō sermo est gladi⁹ bis acut⁹: et quō in manibus? Si ergo sermo nō est in manib⁹: qre scri-

Aggei. 1. ptum est: Fact⁹ est sermo dñi in manu aggei pphete? Nunqd frēs sermonē suū deus in digitis ipi⁹ fecit? Quid est: in manu ipius factus est? In potestate illi datū est p̄dicare sermonē dñi. Postremo possumus etiā has man⁹ aliter intelligere. Nā q locuti sunt in lingua: habuerūt sermonē dei: q scripserūt in manibus: et framee bis acute in manib⁹ eorū. Jā fratres videtis sctōs armatos: Attendite strages: attēdite gloriosa p̄lia. Si eñ impator et miles: si miles

P Tl. Faciendam vindictam in nationibus et hostis: si bellū et victoria: quid fecerūt isti habentes in manib⁹ frameas bis acutas? Ad faciendas vindictas in gentib⁹. Uidete si nō est vindicta facta in gētib⁹: Quotidie ipa fit: h agim⁹ et nos loquēdo. Attendite quō cese sunt gētes babylonie. Illa reddit duplū: nā sic eñ de illa scriptū est: Red- Apocal. 18.
dite illi duplū: ad qd fecit. Quō reddit duplū? Bellant sancti: educūt frameas bis acutas: fiūt strages: fiunt occisiones: separatiōes. Quō illi duplū redditur? Illa qñ poterat psequi christianos: carnē occidebat: deū nō cōfringebat. Nō illi duplū reddit: et pagani extinguūtur: et idola frangunt. Quō inde pagani occidunt? Quomō nisi cū christiani fiunt? Quero paganū et nō inuenio: christian⁹ est. Ergo mortu⁹ est paganus. Nā si nō occidunt: vñ dictum est petro: Macta et mādūca? Uñ ipse saul⁹ occisus Act. 10.
est psecutor: et paul⁹ erectus est p̄dicator? Quero Act. 9.
saulū psecutorē et nō inuenio: occisus est. Uñ? De framea bis acuta. Sz q occisus ē in se: et viuificat⁹ in christo: idō pfitēs et cōfidēs dicit: Uiuo aūt iā nō Gal. 2.
ego: viuit xō in me christus. Quō illi fit: sic p illū. Etem cū fact⁹ esset p̄dicator: accepit et ipe i manib⁹ frameā bis acutā: ad faciendā vindictā in gentib⁹. Et ne vere tu putares hoīes ferro percuti: sanguinē fundi: vulnera in carnē fieri sequit et exponit: Ob- Tl. Increpationes.
iurgatiōes in populis. Obiurgatio ḡ est: Correptio. Procedat ex vobis framea bis acuta: Nolite cessare: dedit illā vobis deus p modulo vestro. Qualis homo es qui idola colis? Dic amico tuo: si tñ remansit cui dicas: Qualis homo es q dimisisti eū a q factus es: et adoras qd fecisti? Melior est faber q̄ qd fabricat faber. Si fabrum adorare erubescis: adorādo qd faber fecit nō erubescis? Cū ceperit erubescere: cū ceperit cōpungi: fecisti vuln⁹ de framea: peruenit ad cor: mortuus est vt viuat. Framee bis acute in manibus eorū: ad faciendam vindictā in gentibus: obiurgatiōes in populis. Ut alligēt Tl. Ad alligandos
reges eorū in cōpedibus: et nobiles eorū in vinculis ferreis: Ut faciāt in eis iudi- manicis
cium cōscriptum. Facile exposuim⁹ quō de frameis cadant vt exurgant: separent et cōgregentur: Q
vulnerentur vt sanentur: moriantur et viuant. Sed quid faciemus? Quomō exponemus ad alligādos reges eorū in cōpedibus? Reges gentiū alligādi in cōpedibus: et nobiles eorū in vinculis: addidit ferreis. Adestote vt cognoscatis qd nostis. Isti enim versus quos cepimus exponere obscuri sunt: sed illud qd ex illis dicturus sum nō est nouū. Jam notū est vobis: q mō nō discere opus habeatis: sed cōmemorari. Ad hoc aūt voluit deus obscure poni qsdā versus suos: non vt aliqd nouū de illis eruat: sed vt qd iam inusitatū erat obscuris expositis innouet. Nouim⁹ reges factos christianos: nouim⁹ nobiles gentiū factos christianos. Sunt hodie ḡ et fuerūt: et erunt: et nō cessant framee bis acute in manibus R
sanctorū. Quomō ergo ligatos cōpedibus et vinculis ferreis intelligimus? Scit charitas vestra et eruditio: quia in ecclesia nutriti estis: et soletis audire diuinas lectiōes: qm infirma mūdi elegit de⁹: vt pfunderet fortia: et stulta mūdi elegit de⁹ ad pfundendos sapientes: et ea q nō sunt tanq̄ ea q sūt: vt q sūt euacuent. Sic eñ ait Aplūs: Uidete vocationē vestram 1 Cor. 1.
frēs: q nō multi sapiētes ꝭm carnē: nō multi potētes: nō multi nobiles: sed stulta mūdi elegit de⁹: et infirma mūdi vt cōfunderet fortia: et ignobilia et cōtemptibilia elegit deus: et ea q non sunt tanq̄ ea q sunt:

vt ea q̃ sũt etaciẽt. Venit deus christus prodesse
omnibus: sed elegit prodesse imperatori de piscato-
re: nõ piscatori de imperatore: et elegit ea que nul-
Act. 2. lius momenti erant in mundo: Ipsos impleuit spiri-
Matth. 24. tusancto: dedit eis frameã bis acutam. p̃dicare p̃-
cepit euangeliũ: et ire p totũ orbem terrarum: Fre-
muit mund⁹: erexit se leo aduersus agnũ: sed fortior
leone inuẽtus est agn⁹. Leo vict⁹ est seuiẽdo: agn⁹
vicit patiẽdo. Cõuersa sunt corda hoĩm ad timorẽ
christi: ceperũt reges: ceperũt nobiles miraculis cõ
moueri: p̃phetie adimpletiõe turbari: videre in vnũ
nomẽ cõcurrere gen⁹ humanũ. Et qd facerẽt: Mul-
ti elegerũt ignobilitatẽ: et dimittẽtes domos suas:
et substãtias suas distribuentes pauperib⁹: cucurre-
runt ad p̃fectionẽ. Tali q̃ imp̃fecto dicit a dño: Si
Matth. 19. vis p̃fectus esse: vade vende oĩa q̃ habes et da pau-
peribus: et veni seq̃re me: et habebis thesaurũ in ce-
lo. Multi ex nobilib⁹ fecerũt hoc: sed cessauerũt isti
nobiles esse gentiũ: elegerũt paup̃tatẽ in seculo: no-
bilitatẽ in christo. Multi aũt tenent ipsam nobilitatẽ
in christo: tenẽt regias potestates: et sic sunt christia-
ni. Ipsi sunt tanq̃ in cõpedibus: et tanq̃ in vinculis
Eccli. 6. ferreis. Vñ hoc: Ne p̃grederis ad illicita cõpedes
accep̃erit: cõpedes sapiẽtie: cõpedes verbi dei. Qua-
re ergo vincula ferrea et nõ aurea? Ferrea sũt q̃diu
timent: ament et aurea erũt. Attendat charitas ve-
S
j. Joh. 4. stra qd loquar. Audistis mõ aplm ioannẽ: Timor
nõ est in charitate: sed p̃fecta charitas foras mittit ti-
morẽ: q2 timor tormentũ habet: hoc est vinculũ fer-
reum. Et tñ nisi timore incipiat hõ deũ colere: nõ p̃-
Ps. 110. ueniet ad amorẽ: Initiũ sapiẽtie timor dñi. Incipit
Prouerb. 1. ergo a vinculis ferreis: finit ad torquem aureã. Di-
Eccli. 6. ctum est eñi de sapiẽtia: Et torquem aureã circa tuã
ceruicẽ. Nõ tibi imponeret torquem aureũ: nisi pri-
mũ i cõpedib⁹ ferreis te alligasset. Sz exposita a timo-
Ecc. 2. senté. re: cõsummatio a sapiẽtia. Q̃m multa sunt q̃ p̃terea
2. Est autem nolũt male facere: q2 gehennas timent. q2 cruciatus
... circa fin. timẽt et nondũ amãt iusticiã. Si illis p̃mitteret im-
punitas: et diceret eis: Facite qd vultis securi: impu-
nitũ erit vobis: emitterẽt p̃gressus libidinũ suarũ i
que q̃ nequissima: Et maxime fratres mei maxie re-
ges et nobiles: q̃bus nõ facile dicit: qd fecisti? Nam
paup homo etsi nõ timeat deũ: q2 nullarũ viriũ est:
nullarũ facultatũ: ne cũ se cõmouerit in supplicium ra-
piatur: cessat timore hoĩs et si nõ dei. Potẽtes autẽ
mũdi reges: nobiles: nisi deũ timeãt qd timebũt? Sz
p̃dicat illis: et p̃cutiunt framea bis acuta. Dicit illis
Matth. 25. q2 est q̃ ponat alios ad dexterã: alios ad sinistram: vt
dicat eis q̃ a sinistris sunt: Ite in ignẽ eternũ q̃ para-
tus est diabolo et angelis eius. Nondũ diligũt iusti-
ciam: sed timẽt penã: et timendo penã: iã acceperunt
T cõpedes: et in vinculis ferreis erudiũtur. Venit ad
nos potẽs hõ de seculo: offendit illum vxor sua: aut
forte cõcupiuit alteri⁹ pulchriorẽ: aut alterã ditiorẽ:
vult dimittere eã quã habet et nõ facit: audit a seruo
dei: audit a p̃pheta: audit ab aplo et non facit: audit
ab eo in cui⁹ manib⁹ ẽ framea bis acuta: Nõ facies:
Matth. 5. et 19. non licet tibi: nõ p̃misit deus dimitti vxorẽ: excepta
causa fornicatiõis. Audit hoc: timet et nõ facit: Pe-
des leues iã p̃grediebant in lapsum: cõpedibus te-
nẽt: Hz vincula ferrea: timet deũ: Dicit illi: Dãna-
bit te deus si feceris: iudex est supra oẽs: audit gemi-
tum vxoris tue: deus tenebris in cõspectu ei⁹. Hac

concupiscentia blandit: hac pena deterret. Ibat eñi ad
cõmittendũ p̃raue cupiditati: nisi vincula ferrea reti-
j. Cor. 7. nerẽt. Dicã qd plus est: Sed dicat: Cõtinere iã vo-
4. ... lo: nolo iam vxorẽ: nõ põt. Quid si tu vis et illa non
j. et ... vult? Nũqd p̃ cõtinentiã tuã debes illã facere forni-
q. 4. Si dicat. canam? Si alii nupserit te viuo: adultera erit. Non
Roma. 7. vult tali lucro de⁹ cõpensare tale damnũ. Redde de-
bitũ: etsi nõ exigis: redde. Pro sanctificatiõe p̃fecta
deus tibi cõputabit: si non qd debet exigis: s; reddis
qd debet vxori. Times: nõ facis: cõcutiunt vincula
1. Cor. 7. tua. Audi q2 vinculis ferreis cõstrictus es. Alligat⁹
es vxori: ne q̃sieris solutionẽ. Durũ est: ferreum est.
V Nã qñ dñs hoc ait: ostendit q2 vinculũ est ferreum.
Adolescẽtes audite: Vincula ferrea sunt: nolite pe-
des mittere: ne cũ miseritis: artius cõstringamini cõ-
pedibus. Tales cõpedes cõsolidãt vobis et epi ma-
nus. Nunqd nõ fugiũt in ecclesiã cõpediti et soluũt
hic: Hi viri fugiũt huc volẽtes dimittere vxores su-
as: et hic artius colligant. Nemo soluat has cõpe-
Matth. 19. des: Quos de⁹ cõiunxit: homo nõ separet. Sz dura
sunt vincula. Quis nesciat ipsam duriciã: Doluerũt
Ibidem apli et dixerũt. Si talis causa est cũ vxore: nõ expe-
dit nubere. Si vincula ferrea sunt: nõ opus est vt il-
Ibi 7. lic pedes mittant. Et dñs: Nõ oẽs capiũt verbum
j. Cor. 7. istud. sed q̃ põt capere capiat. Alligat⁹ es vxori: ne q̃-
sieris solutionẽ: q2 alligat⁹ es vinculis ferreis. So-
lutus es ab vxore: ne q̃sieris vxorẽ: nõ te obliges vin-
culis ferreis. Vt faciãt in eis iudiciũ cõscriptũ: hoc ẽ
iudiciũ qd faciũt sancti sup oẽs gẽtes. Quare cõscri-
ptum? Quia ista antea cõscripta sũt: et mõ cõplent.
Ecce mõ fiunt: aliq̃n legebant et nõ fiebãt. Et cõclu-
sit ita: Gloria hec est oĩbus sanctis ei⁹. Per
totũ mundũ: et p vniuersas gentes: hoc sancti agũt:
et sic glorificant: sic exultãt deũ in faucib⁹ suis: sic le-
tantur in cubilibus suis: sic exultant in gloria sua: sic
exultant in salutẽ: sic cantant canticũ nouũ: sic dicũt
alleluia: corde: ore: vita: Amen.

Explicit Tractatus de psã. CXLIX.

Incipit Tractatus de psã. CXL.

Prefatio.

A Vamuis ordo psalmorũ qui mihi magni sa-
q cramẽti videt cõtinere secretũ: nondũ mi-
hi fuerit reuelatus: tñ q2 oẽs centũ quinq̃-
ginta numerant: etiã nobis q̃ toti⁹ ordinis eorũ alti-
tudinẽ adhuc acie mentis nõ penetrauim⁹: insinuãt
aliqd: Vñ nõ impudenter q̃tũ dñs adiuuat: dispu-
tare possum⁹. Primũ quindenarius numerus et q̃
iste multiplicat. Qd eñi valẽt quindecim in ordine
singulorũ: h valẽt centũ q̃nquaginta in ordine dena-
riorũ: qñ quindecies deni eos faciũt: hoc valẽt mille
quingenti in ordine centenariorũ: qñ q̃ndecies cen-
teni sunt: hoc valẽt quindecim milia in ordine mille-
nariorũ: qñ q̃ndecies mille sunt. Quindenari⁹ ergo
Exo. 20. numer⁹ cõcordiã significat duũ testamentorũ. In il-
lo eñi obseruat sabbatũ qd significat quietẽ: in isto
dñicus dies q̃ significat resurrectionẽ. Sabbatũ au-
tem est dies septim⁹: dominic⁹ vero post septimũ: qd
Marc. 16. nisi octau⁹: idẽ q̃ primus habend⁹ est: Ipse eñi dicit
etiã vna sabbati: vt deinde sit secũda: tertia: q̃rta: et
deinceps vsq̃ ad septimũ sabbatũ. A dñico autem
vsq̃ ad dominicũ octauus est dies: vbi testamẽti no-
ui reuelatio declarat: qd in veteri tanq̃ sub terrenis
p̃missionib⁹ tegebat. Septẽ porro et octo: quinde-

B cim sunt. Tot sũt et cantica q̃ appellant graduũ: quoniam
totidem fuerũt etiã tẽpli gradus. Deinde etiã quin
quagenarius numerus magnũ sacramentũ p se gerit.
Constat enĩ de septimana septimanarũ: addito vno
tãq̃ ipo octauo ad quinquagenariũ numerũ termi-
nandũ. Septies quippe septẽ quadragintanouẽ faci-
unt: quibus vnus additur vt faciãt quinquaginta. Qui nu-
merus quinquagenarius vsq̃adeo magne significa-
tionis est: vt ex dñi resurrectiõe tot diebus cõpletis
Act. 2. ipo quinquagenario die veniret sup eos q in vnũ
fuerant cõgregati spũssanctus. Qui spũssanctus in
scripturis septenario precipue numero cõmendatur: siue
Apoc. 1. apud Esaiã siue in Apocalypsi. vbi appellantur septẽ
spũs dei phibentur: propter operationẽ septenariã vni-
us eiusdẽq̃ spũs. Que operatio septenaria p esaiã prophe-
Esa. 11. tam ita cõmemoratur: Requiescet sup eũ spũs dei: spi-
ritus sapiẽtie et intellectus: spũs cõsilij et fortitudinis:
spũs sciẽtie et pietatis: spũs timoris dñi. Ipse debet
Ps. 18. intelligi timor dñi castus permanẽs in seculum seculi.
1. Joh. 4. Seruilẽ aũt timorẽ cõsummata charitas foras mit-
tit: et nos liberos facit: ne seruilia opa faciamus q̃ sab
Roma. 5. bato phibentur. Charitas aũt dei diffusa est in cordi-
bus nostris p spiritũsanctũ q datus est nobis. Hinc
quoq̃ spiritussanctus septenario numero cõmendatur:
C Quinquagenariũ vero etiã in q̃draginta et decẽ dñs
Act. 1. dispertitus est. Die quippe quadragesimo post resurre-
Act. 2. ctionẽ suã ascẽdit in celum: ac deinde cõpletis diebus
decẽ misit spiritũsanctũ: q̃dragenario scz numero tẽ
poralẽ in hoc mũdo cohabitationẽ cõmendãs: quoniam
quaternarius in q̃dragenario numerus preualet. Quat-
tuor aũt ptes habet mũdus et annus: denario vero
addito velut mercede pro impleta lege bonis opibus
reddita: ipa eternitas figuratur. Hũc quinquagenari-
um triplũ habet centesimus et quinquagesimus numerus:
tãq̃ eũ multiplicauerit trinitas. Unde et hac causa nõ
incõuenienter intelligimus istũ numerũ esse psalmo-
Joh. 21. rum. Ubi et in illo numero pisciũ q capti sunt retibus
post resurrectionẽ: missis ad centũ quinquaginta: ad-
ditis tribus velut admonitio videtur facta in quot ptes
debeat iste numerus dispertiri: vt ter habeat quinqua-
genos: q̃q̃ ille numerus pisciũ habeat et aliã rationẽ
multo subtiliorẽ et iocundiorẽ: quia decẽ et septẽ in tri-
gonũ missis: id est ab vno vsq̃ ad decẽ et septẽ oibus
cõputatis: ad eundẽ numerũ puenitur. In decẽ aũt lex:
in septẽ vero gratia significatur: quia legẽ nõ implet: nisi
Roma. 5. charitas dei diffusa in cordibus nris p spũsanctũ q se-
D ptenario nũero significatur. Quod q̃dã oim psalmorum
Ps. 40. 71. 88. 105. quinq̃ libros esse crediderũt: illud secuti sunt: quãdo
in fine psalmi dictũ fuerit: fiat fiat. Sed huius disp-
titiõis rationẽ cũ vellẽ cõprehẽdere nõ valui: Quia
nec ipe quinq̃ ptes equales sũt inter se: et si nõ scriptu
re quantitate: saltẽ psalmorũ ipo numero: vt tricenos
haberẽt. Et si vniuscuiusq̃ libri finis ẽ: fiat fiat: cur
liber quintus idẽq̃ et vltimus: nõ eodẽ fine sit terminatus:
merito q̃ri põt. Nos aũt scripture canonice auctori
Act. 1. tatẽ sequẽtes: vbi legitur. Scriptũ est enĩ i libro psal-
morũ: vnũ psalmorũ librũ eẽ nouimus. Et video quidẽ
quõ et hoc verũ sit. Et illud et illõ si verũ ẽ: huic tñ nõ
renitetur. Fieri enĩ põt vt aliq̃ cõsuetudine literarũ
hebrearũ vnus liber dicatur q cõstat ex pluribus: Si-
cut et ecclesie plures vna cõstat ecclesia: et ex plu-
ribus celis vnũ celũ. Nõ enĩ celorũ aliquid pretermisit
Ps. 120. q dixit: Auxiliũ meũ a dño: q fecit celũ et terram. Et

cũ scriptura dicat: Et vocauit deus firmamentũ ce- Gen. 1.
lum et aq̃s esse sup firmamentũ hoc est sup celũ: nõ
mẽtitur tñ eadẽ scriptura dicẽs: Et aque q̃ sup celos sũt Ps. 148.
laudẽt nomẽ dñi: quia nõ ait: sup celũ. Et vna terra et
multe terre. Unde et orbẽ terre et orbẽ terrarũ quoti- Ps. 23.
diana cõsuetudine dicimus. Et q ait: Scriptũ est i li- Act. 1.
bro psalmorũ: q̃q̃ mos loquẽdi sic se habeat: vt vnũ
insinuare librũ esse voluisse videatur: tñ respõderi põt
in libro psalmorũ esse dictũ: in aliq̃ libro eorũ quinq̃.
Quod in vsu locutiõis vsq̃adeo vel nõ est: vel raro ẽ:
vt etiã duodecim prophetarũ vnũ librũ esse ideo psua-
deatur: quia sic legitur. Sicut scriptum est in libro pro- Act. 7.
phetarũ. Sunt etiã q vniuersas diuinas scripturas ca- E
nonicas vnũ librũ vocẽt: qd valde mirabili et diuina
veritate cõcordẽt. Et hinc esse dictũ: In capite libri Ps. 39.
scriptũ est de me: vt faciã voluntatẽ tuã: Ut sic intel-
ligatur p filiũ pater fecisse mundũ. Cuius cõditio: prin Gen. 1.
cipiũ scripturarũ est in libro geneseos: Uel magis
quia prophetia videtur eẽ: nõ facta narrãs: sed futura eẽ p-
nuncians. Nõ enĩ ait: qd fecerim: sed vt faciã: siue vt
facerẽ voluntatẽ tuã: Ad illud hec sentẽtia referẽda
est: qd in primis ptibus eiusdẽ libri scriptũ est. Erũt Gen. 2.
duo i carne vna: Quod sacramẽtũ magnũ dicit aplus: Eph. 2.
in christo et in ecclesia: Ut q̃ et iste psalmorũ liber pt
significatus intelligi: vbi dictũ est: In capite libri scri
ptũ est de me: vt faciã volũtatẽ tuã. Sequitur enĩ: Deus
meus volui et legẽ tuã i medio cordis mei. De ipo quip- Ps. 39.
pe accipitur prophetatus i capite libri huius psalmus ipse
primus: Beatus vir q nõ abijt in cõsilio impiorũ: et i via Ps. 1.
peccatorũ nõ stetit: et i cathedra pestilẽtie nõ sedit: sed
in lege dñi fuit volũtas eius: et in lege eius meditabitur
die ac nocte. Ut hoc sit qd dictũ est: Deus meus volui:
et legẽ tuã in medio cordis mei. Quod aũt sequitur: Eu-
angelizaui iustitiã tuã in ecclesia magna: cõgruen- Ps. 39.
tius ad illud refertur: Et erũt duo i carne vna. Siue ergo Gen. 2. Eph. 5.
illud: siue hoc intelligatur qd dictũ ẽ: In capite libri: F
liber iste psalmorũ p quinquagenos: si p ipos quinquage
narios articulos interrogetur: magnũ aliquid et valde
dignũ cõsideratiõe respõdet. Nõ enĩ frustra mihi vi
detur quinquagesimus esse de penitẽtia: Centesimus de
misericordia et iudicio: Centesimus quinquagesimus de lau
de dei i sctis eius. Sic enĩ ad eternã beatãq̃ tendimus
vitã. Primus pctã nra damnãdo: deinde bñ viuen-
do: vt post cõdemnatã vitã malã: gestãq̃ bonã: me-
reamur eternã. Scdm propositũ enĩ occultissime iusti
cie bonitatisq̃ sue deus qs p̃destinauit: illos et voca-
uit: Et qs vocauit: ipos et iustificauit: Quos aũt iu- Rom. 8.
stificauit: ipos et glorificauit. Predestinatio nra nõ
in nobis facta ẽ: sed i occulto apud ipm i eius pscitia:
Tria vero reliq̃ in nobis fiũt: vocatio: iustificatio: et
glorificatio. Uocamur p̃dicatiõe penitẽtie. Sic enĩ
cepit dñs euãgelizare: Agite pniam: appropinqua-
bit enĩ regnũ celorũ. Justificamur in vocatiõe mise-
ricordie: et timore iudicij. Hinc est qd dicitur: Deus in
nomie tuo saluũ me fac et in virtute tua iudica me. Ps. 53.
Non timet iudicari: qui impetrauerit ante saluari.
Uocati: renunciamus diabolo p penitentiã: ne sub
iugo eius remaneamus. Justificati sanamur p mi- Romã. 8.
sericordiã ne iudiciũ timeamus. Glorificati transi-
mus in vitã eternã. vbi deũ sine fine laudamus. Ad hoc
pertinere arbitror qd dñs ait: Ecce eiicio demonia: et Luce. 13.
sanitates pficio hodie et cras: et tertia die cõsummor.
Quod etiã in triduo sue passionis et dormitiõis: et cui-

[illegible]lationis ostēdit. Crucifixus est enī et sepult⁹: et re[illegible]rexit. In cruce de principib⁹ et potestatibus tri[illegible]umphauit. In sepulchro requieuit: In resurrectiōe [illegible]. Penitentia cruciat: Iusticia tranquillat: Uita eterna glorificat. Penitētię vox est: Miserere mei de⁹ s̄m magnā misericordiā tuā: Et s̄m multitudinē miserationū tuaꝝ dele iniquitatē meā. Hoc offert sacrificiū deo: spm̄ ꝯtribulatū: cor cōtritū et humiliatū: qd [illegible] nō spernit. Iusticię christi vox est i electis suis: [Mi]sericordiā et iudiciū cantabo tibi dn̄e: psallam et [inte]lligā in via immaculata: qñ venies ad me. Per misericordiā [illegible] ad faciendā iusticiā: vt securi ad iudiciū veniam⁹: vbi disperdunt de ciuitate dn̄i oēs q operāt iniquitatē: Quo versu psalm⁹ iste cōcludit: Et vitę eternę vox est:

Expositio psalmi.

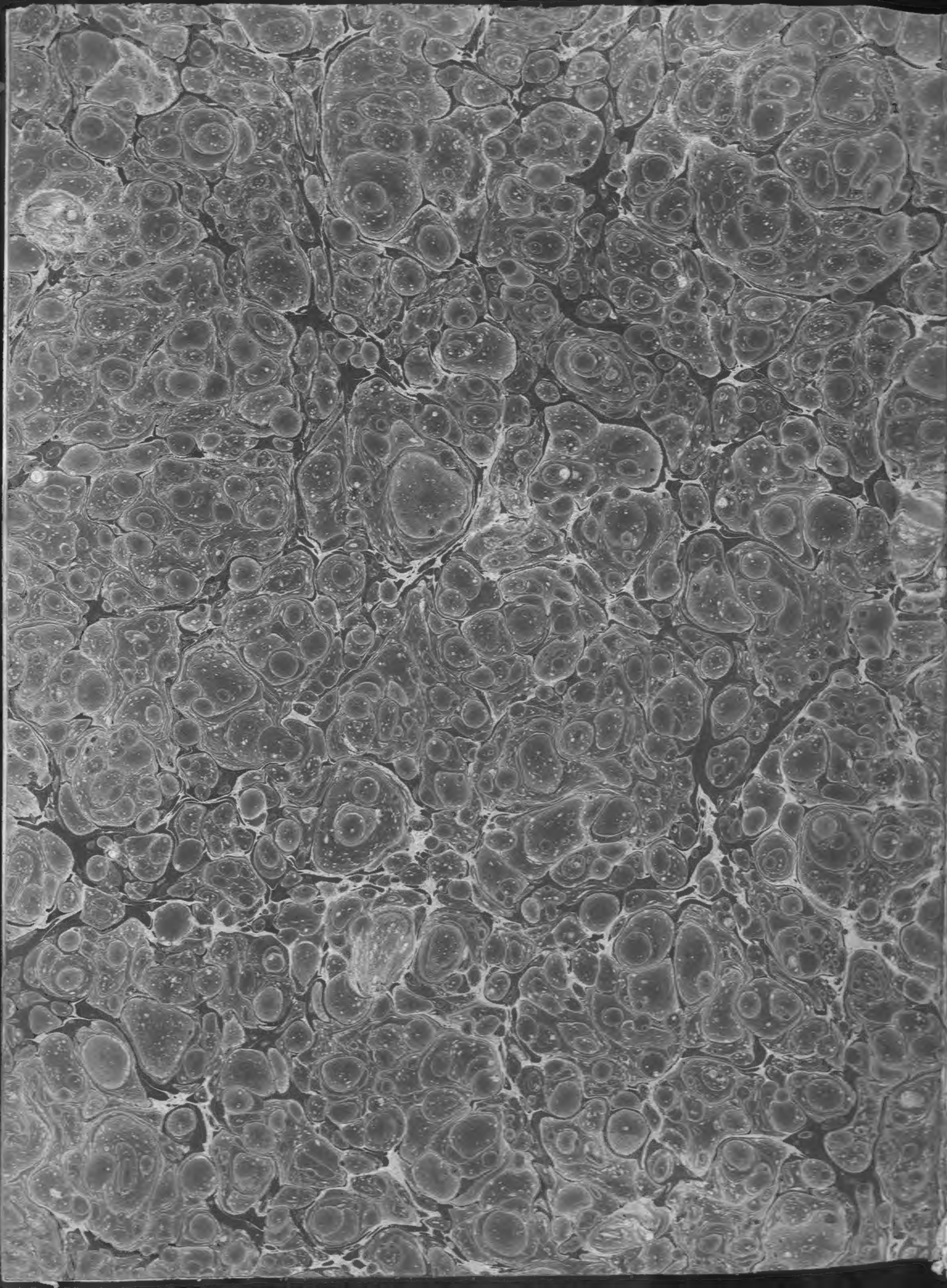
Laudate dn̄m in sanctis ei⁹: Utiq in eis quos glorificauit. Laudate eū in firmamento virtutis eius: Laudate eum in virtutib⁹ eius: Uel vt alii interp̄tati sūt: In potentatib⁹ eius. Laudate eū s̄m multitudinē magnitudinis eius. [illegible] sancti eius: quō dicit Aplūs: Ut nos simus iusticia dei in ipō. Si ergo iusticia dei quā fecit in eis: cur nō et virtus dei quā fecit i eis: vt resurgerēt a mortuis: Nā et in christi resurrectiōe virtus maxime cōmendatur: qz in passione ifirmitas fuit: dicēte Aplō: Et si crucifixus est ex infirmitate nostra: sed viuit ex virtute dei. Et alio loco: Ad cognoscendū inqt eum: et virtutē resurrectionis eius. Optime aūt ait: In firmamēto virtutis eius. Firmamentū est enī virtut[is]: qz iam nō moriet: et mors ei vltra nō dominabitur. Cur nō et potentatus dei dicant: quos in eis fecit: Immo ipsi sunt potentat⁹ eius: quō dictū est: Nos sumus iusticia dei in ipō. Quid enī potentius: q̄ regnare in eternū: sub pedib⁹ positis oībus inimicis: Cur nō ipi sunt etiā multitudo magnitudinis eius: Nō qz ipe magn⁹ est: sed qz magnos eos fecit: tam multos: hoc est milia miliū. Sicut aliter intelligit iusticia qua est ipe iustus: aliter quā i nobis facit: vt nos simus iusticia eius. Iidē ipi sancti sūt in oībus musicis organis: deinceps significati ad laudandū deū. Nō enī ꝓposuit dicēs: Laudate dn̄m in sanctis eius hoc exequit varie significans eosdē [illegible] sanctos ei⁹. Laudate eū in sono tube: Propter laudis excellentiā [illegible] claritatē. Laudate eum in psalterio et cithara. Psalteriū de superiorib⁹ laudans dn̄m: Cithara de inferiorib⁹ laudās deū: tanq̄ de celestibus et terrestribus: tanq̄ eū q celū et terram fecit. Iam qppe i alio psalmo exposuim⁹ Psalteriū desup habere sonoꝝ illud lignū: cui neruoꝝ series vt melius sonū reddat [illegible]: qd lignū cithara infer⁹ habet. Laudate eū i tympano et choro. Tympanū laudat deū: cū iā in carne mutata et morata nulla ē terrenę corruptiōis ifirmitas. De corio qppe fit tympanū: exiccato atq firmato. Chor⁹ laudat deū: qñ laudat eū pacata societas. Laudate eū in chordis et organo. Chordas habet et psalteriū et cithara: q̄ supi⁹ cōmemorata sūt. Organū aūt generale nomē est oīm vasoꝝ musicoꝝ: q̄uis iā obtinuerit consuetudo: vt organa [illegible] dicāt ea q inflant follib⁹. Qd gen⁹ significatū hic esse nō arbitror. Nā cū organū vocabulū grecū sit (vt dixi) generale oībus musicis instrumentis: hoc cui folles adhibent [illegible] appellāt. Ut aūt organū dicatur: magis latina et ea vsitata est vulgaris cōsuetudo. Qd ergo ait i chordis et organo: videtur mihi [illegible] organū qd chordas habeat significare voluisse. Nō enī sola psalteria et citharę chordas habent: Sed qz in psalterio et cithara ꝓpter sonū ab inferiorib⁹ et superiorib⁹ [illegible] est qd s̄m hanc distinctionē possit itelligi: aliud nos i ipis chordis q̄rere admonuit: quia et ipę sunt caro: sed iā a corruptione liberatę: qbus fortasse ideo addidit organū: non vt singulę sonent: sed vt diuersitate cōcordissima cōsonent: sicut ordinant i organo. Habebūt enī etiā tūc sancti dei differētias suas cōsonātes: nō dissonātes: id est ꝯsentientes: nō dissentientes: sicut fit suauissimus cantus ex diuersis qdē: sed nō inter se aduersis sonis. Stella enim a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuoꝝ. 1. Cor. 15. Laudate eū in cymbalis bene sonantib⁹: laudate eū in cymbalis iubilationis. Cymbala in uicē tangunt vt sonent: ideo a qbusdā: labiis nr̄is cōparata sunt: Sed melius intelligi puto in cymbalis qdammō laudare deū: dū q̄sq honorat a ꝓximo suo: nō a seipō: et inuicē honorātes dāt laudē deo. Ne qs aūt cymbala intelligeret q̄ sine aīa sonāt: ideo puto additū: i cymbalis iubilationis. Iubilatio nāq: id est ineffabilis laus: nō nisi ab aīa ꝑficit. Nec p̄tereundū existimo qd musici dicūt: et res ipa manifesta est: tria eē genera sonoꝝ: voce: flatu et pulsu. Uoce: vt est p fauces et arterias: sine organo aliq cātant hoīs. Flatu: sicut p tibiā: vel qd ei⁹modi. Pulsu: sicut p citharā vel qd ei⁹modi. Nullū itaq gen⁹ hic p̄termissum ē. Nā vox est in choro: Flat⁹ in tuba: Pulsus i citharis: tanq: mens: spiritus: corpus: Sed p similitudines: nō p ꝓprietates. Quid q̄ ꝓposuit: laudate dn̄m in sanctis ei⁹: Quib⁹ [illegible]: Et in qb⁹ vt deū laudēt: nisi in seipis: Uos enī sancti ei⁹ inqt virt⁹ eius estis: Sed quā fecit in vobis: Et potētat⁹ ei⁹. et multitudo magnitudinis ei⁹: quā fecit et ostēdit in vobis. Uos estis tuba: psalteriū: cithara: tympanū: chor⁹: chordę et organū: et cymbala iubilationis bene sonantia: qz cōsonātia. Uos estis hec oīa: Nihil hic vile: Nihil hic transitoriū: Nihil hic ludicrū vel [illegible] cogitet. Et qz sape s̄m carnē mors est: Oīs spiritus laudet dominū.

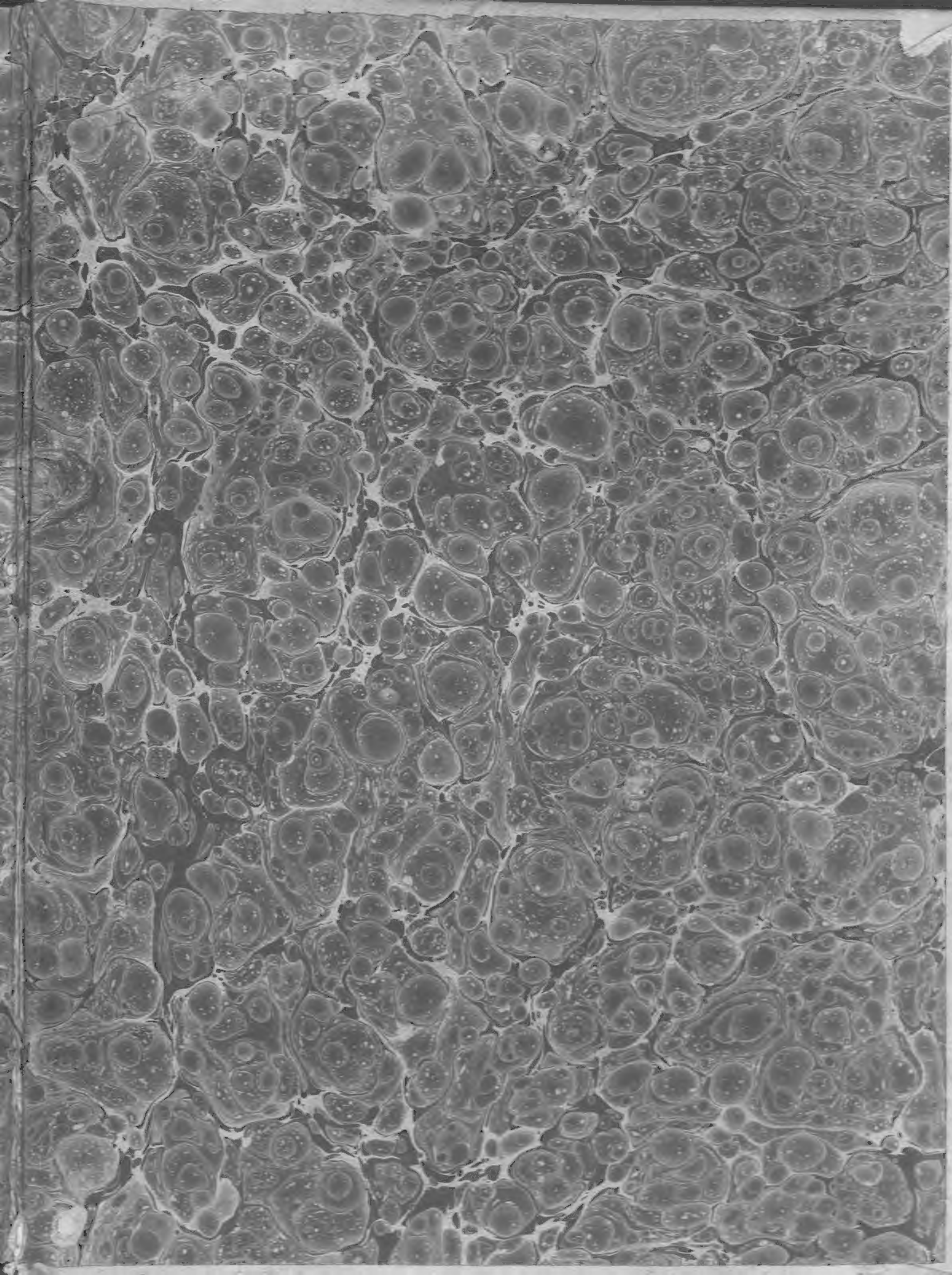
Diui aurelii Augustini Hipponensis epī: de centesimo quinquagesimo et vltimo tertię quinquagenę psalmo: tractatus feliciter explicit.

Post exactā diligentēq emendationē (auctore deo) ꝑfectū est insigne atq p̄clarū hoc opus explanationis psalmoꝝ: diui ac magni doctoris augustini. Opus reuera maiori cōmendatione se dignū exhibēs legentib⁹: q̄ qbusuis verbis explicari possit: vt et ex p̄fatione et ꝓlogo ipius euidēter colligi potest. Quāto vero studio et accuratiōe castigatū: emēdatū et ordinatū sit: hi iudicēt q illud aliis similib⁹ sibi siue manu scriptis siue ere impressis litteris cōferre valent. Cōsummatū Basilee p magistrū ioannem de Amerbach: Anno dn̄i. M.cccc.xcvii.

En 17. de Noviembre de 1640. expurgue este libro por el nuebo expurgat.º por comision del tribunal de la S.ta ynquisicion de sevilla. —

Fr. Ju.º de S.ta lucia

D. AGUSTINUS
IN PSALMOS

1497